

*image
not
available*

BIBL. NAZ.
VII. Emanuele III
RACCOLTA
VILLAROSA
F
54 *g*
NAPOLI

Ex Biblioth. de Royal
Caf. 168-

605258 Race. Vll. F. 54
SACRAE ROTAE
ROMANAE
DECISIONVM
RECENTIORVM
PARS DECIMA.
NOVISSIMA.

Maximè ab Anno Domini MDCXXXVII. vsque ad
totum Annum MDCXXXIX.

Cum Appendice in fine earum Decisionum, quæ in ipsis Decisionibus allegantur in eisdem
Causis emanatarum, & non dum publici Iuris factarum.

A PAVLO RVBEO I.C. ROMANO.
ET IN ROMANA CVRIA ADVOCATO

SELECTARVM, ET NVLLIBI IMPRESSARVM.

Cum Argumentis, Summarijs, & Indicibus locupletissimis, Non tam Causarum, & quidem
triplici modo, quam Rerum, & Materialium, vt solitum est, digestis.

ROMÆ, Ex Typographia Reuerendæ Camerae Apostolicæ, M.DC.LXVI.
SVPERIORVM PERMISSV, ET PRIVILEGIO.

2A CRAFT ROAD

REINAMOS

DE CLISSON

REVOLUTIONARY

P A R S D E C I M A .

AMERICAN

Alaxius sp. Anno Domini MDCXXXVII. Mense 34

colony formation of DCX-262A

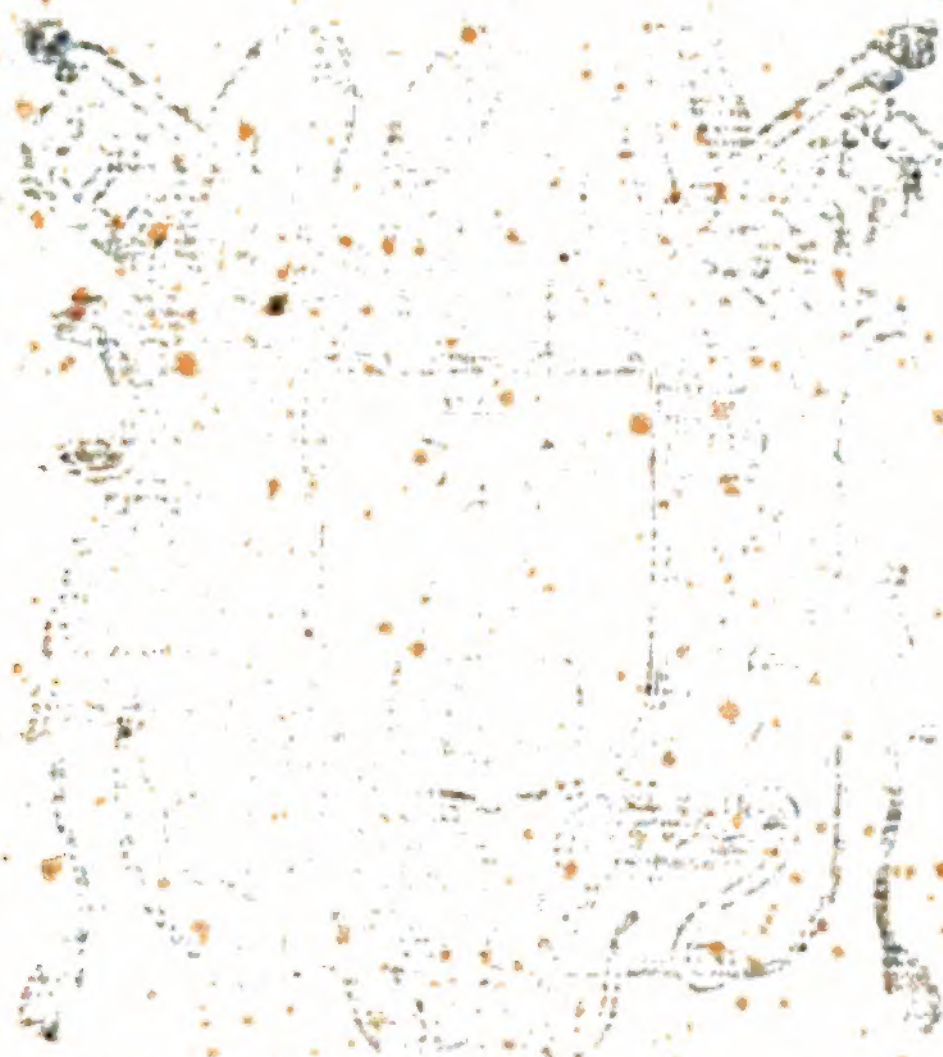
THE UNIVERSITY OF CHICAGO

A PAVLO RABEO I.C. ROMANO

ET IN ROMANA CURIA VENERABILIS

SELECTIONS FROM THE

[Faint, illegible handwritten text at the bottom of the page]

ROMA, 12. Type: John Reynolds Company. Boston. M.C. 1.1.1.1

01081141812 140110034 M 2501894

BEATISSIMO PETRO
IESV NAZARENI D. N. VICARIO,
PRINCIPI APOSTOLORVM,
VRBIVM REGINÆ PROTECTORI, &c.

*Paulus Rubens Romanus, eius Caelestem Benedictionem, & Protectionem
efficacem, humiliter implorando, deuotè inscribit.*

LIBER, cum sit liber, quidem in sua libertate esse debet, si non dicam,
Mortalis Mæcenatis nomine, nūcupetur, cuius gratia, & patrociniū,
aut fallax, aut perennaturum non est, Sed melius sub alicuius Cae-
lestis Principis nunquam defuturam tutelam, in publicum Solem, pro-
deat, maximèque si talis Princeps plurimum gratia polleat apud eum,
qui REX REGVM, ET DOMINVS DOMINANTIVM, appellatur.

Talem,

Talem, Te nemo non dixerit (*ò Petre Sanctissime, Militantis Ecclesie fundamen-
talis, & solidissima Petra,*) qui tali, ac tanta beneuolentia à CHRISTO
DOMINO exceptus es, vt CHRISTVS ipse à TE scire voluerit, an Tu eum
amares, vt legere est *apud Ioann. cap. 22. ibi, PETRE AMAS ME? & Tu*
prudenter respondisti, DOMINE. TV SCIS, QVIA AMO TE, Verum
nec ista simplici assertionem ipse DEVS contentus (vt ita dicam) fuit, nam super
hoc, iterum, atque iterum voluit se certiores reddere, vt habetur in eodem cap. 22.

Quidquod, dum adhuc in humanis eras, viuae vocis Oraculo in Beatorum albo, re-
latus es, ab ipso eodem CHRISTO, vt videre est *apud Matth. cap. 16. sic enim ibi*
legitur BEATVS ES SIMON BAR- IONA &c. Ac deinde tantam, ac talem
confidentiam Tibi ostendit, vt promiserit Tibi tradere Claues Regni Coelorum,
vt habetur apud eundem locum Matth. cap. 16. ibi, ET TIBI DABO CLAVES
REGNI COELORVM, &c. prout Tibi eadem in effectu creditæ fuerunt.

Ex quibus aperte dignoscimus, ad cuius dilectionis, & confidentiæ gradum, &
quidem altissimum apud PRÆPOTENTEM DEVM nostrum sis, Quare nec
leuiter quidem dubitandum venit, quidquid ab eodem pro nobis intercedere pro
tua pietate dignaris, celeri, & gratioso rescripto, obtinere valeamus. Personis enim
valde dilectis vix audita eorum petitione, vltra omne conceditur. Et multoties in
concessione præuenitur, quia tunc maior est gratia. Hinc illud dictum,

SEMEL DEDIT, QVI ROGATVS, QVI NON, BIS.

Sanè Reges, Principes, &c. Terreni, quando realiter, & ex corde, diligunt aliquem,
ita vt amor dici possit de prima liga, solent aliquando ei tradere sigillum Regium,
vt fecit Rex Assuerus, Aman, & Mardocheo, vt habetur in *Ester. cap. 22.*

Aut solent eidem dare plurima folia alba, cum subscriptione Regia, vt quem ve-
lint ad eorum libitum gratificent, signum hoc confidentiæ credo, quod sit vlti-
mum humanæ beneuolentiæ, ita vt detur NON PLVS VLTURA. Non
debemus cogitare quod DEVS non superet talia signa, eaque non demonstret
effectualiter cum suis ad magnum signum dilectis, Qualis Tu es, *O Petre,* super qua
solida Petra ædificauit ipse DEVS dilectam Ecclesiam suam, & es Princeps Apo-
stolorum. Quare possumus credere, quod in Tua Potestate sit Anulus Regius, &
habeas plurima folia alba cum subscriptione REGIS REGVM, vt illis me-
diantibus gratifices, & lætifices tuos Deuotos, dispensando, quando vis, sicut vis,
& cui vis, Thesauros præciosissimos Gratiarum Diuinarum.

Quis hæc audiendo, desiderio non desideret, sub vmbra Tuæ validæ protectionis
zelanter confugere. Ego enim imitabor exemplum antiquorum illorum Christiano-
rum primitiue Ecclesie Catholice, qui congestum pecuniarum cumulum ex distra-
ctione bonorum, ad tuos proijciebant pedes. Sic, & ego congestum ex collectione
Decisionum Sacre Rotæ Urbis, & Orbis Arcopagi, præsentem cumulum, seu Vo-
lumen, ad Tuos sanctissimos Pedes venerabundus, prouoluo, Vt Tua sanctissima
Dextera benedicente, Id, quod ferè priuarum erat, publici Iuris fiat, & quod est indu-
striae, ac laboris paucorum Iuris Prudentum ex toto tamen Terrarum Orbe selectorum,
in omnium commune bonum, & præsertim in solamen miserorum Litigantium;
perpetuò in lumine publico existant, Nam Rota Romana est Oraculum VERITATIS,

ET IURISCONSULTORVM PHOENIX.

¶ Vt, si honestatis, & æquitatis Leges seruare volumus, cui melius, & aptius Iura
Romanæ Ciuitatis, id est, Decisiones Sacre Rotæ Romanæ, quas veluti Leges alte-
ras emanare videmus, inscribi possunt, quam Tibi eiusdem Urbis Romanæ, vigilan-
tissimo Protectori, ac studiosissima beneuolentia Cælesti Aduocato, prout expe-
rien-

rientia ipsa, tanti patrocini effectus demonstrat, & mox rangam.

Quotiescumque enim (*O Petre Gloriosissime*) aduertis, quod in Tremendo Diuinæ Signaturæ Iustitiæ Tribunali, tractatur de iustè puniendâ, seu fulminandâ Vrbe Romana ob eius grauiora peccata, Tu statim in eodem compares Tribunali, & auditis iustis quærelis Iustitiæ DIVINÆ,

Tunc tam grauitè, & efficacium rationum pondere, orare, & perorare incipis, ac tali ardore, & deprecationum conatu, talem causam protegis, ac defendis, vt oblato tuo sanguine, ac tot purpuratorum Martyrum innumerabili exercitu, qui in eadem Vrbe fortissime pro ipso Iudice CHRISTO, dimicantes, occubuerunt, totidemq; piorum operum exercitationibus, impetres inducias pœnitentiæ,

Quare DEVS mutat, vt olim Niniuentium, decretum, si nouerint Ciues emendare crimina, sicque Diuinam Iustitiam ad misericordiam flectas. Mitigato igitur facto, cum Ius ex facto pendeat, & vt nos dicere solemus, Modica etiam facti mutatio, mutat totum Ius. Vnde fit, vt malefactis mutatis, pœnitentia mediante, ius ipsum vindictæ mutetur.

Et eò libentiùs, ac faciliùs, quia, fideiussore Ecclesia sancta, Naturæ Diuinæ proprium est, *Misereri semper, & parcere* &c. Expectat nos ad pœnitentiam Benignus DEVS noster, vt misereatur nostri. Hinc illud Psalm. 144.

ET MISERATIONES EIVS, SVPER OMNIA OPERA EIVS.

Loco ergo Iustitiæ, & seueritatis, DEVS clementiam, & magnam Misericordiam suam Vrbi Romæ benignè ostendit, Fulmina verò in auream pluuiam gratiarum diuinarum conuertit. Quare (*O Petre, Ecclesia Petra*) tantum operaris, vt vincas inuincibilem. Itaut dulciter cani possit, letissimum illud dictum, TRIVMPHAT DE DEO AMOR. O fœlix Roma, & verè inuidenda, quæ tantum, & tam potentem habes Protectorem apud Regem Tremendæ Maiestatis.

Neque est, quod quisquam miretur tuum hunc tam singularem, tam constantem amorem, quo Romam complecteris, eius exordium, diuinum prorsus extitisse animadvertens. Quippe Tu scelerati Neronis Cæsaris, crudelitatibus, ac pijs & ardentibus Catholicorum precibus quasi coactus fuisti relinquere Romam, ne Tu, qui eras caput Ecclesiæ, perires, Quare fugam arripuisti à Roma, Sanè aufugisti ab ipsa Roma, sed non effugisti benignitatem, & amorem, quem ipse CHRISTVS erga Romanam Urbem deferēbat; Nam dum Tu clam, & sollicitè ab ea fugiebas, vidisti Tuum dilectum Magistrum, ad Romam properantem, ipsum ambulare.

Vnde ab admiratione, & stupore defixus, mente concepisti, quod DIVINAE MAIESTATI non parum dilecta, & grata erat Ciuitas Romana. Quare sancto zelo, & curiositate accensus, ante eiusdem pedes Te proiecisti, & eius Clementiam deprecatus fuisti, dicendo, DOMINE QVO VADIS, & ipse benigniter Tibi respondit,

VADO ROMAM, ITERVM CRVCIFIGI.

Ex qua præmeditata iam à TE responsione, tali, ac tanto cordis dolore intrinseco, tactus fuisti, supra illa arrepta fuga, vt ab eo tempore, adamare cœpisti Urbem Romanam, vti dilectissimam Sponsam, amore quidem zelotypo. Vnde tunc absolute deliberasti, à fuga omninò desistere, & Romam anxie redire, vt inferiùs dicam.

Clementia enim SALVATORIS Nostri, noluit sine miraculo talem apparitionem relinquere, Nam EO disparente, & existens in lapide marmoreo, ibi reliquit sculptam plantarum suarum diuinarum imaginem. Qualis fortunatus lapis, hodie decenter conseruatur in Ecclesia S. Sebastiani extra Urbem ad Altare Reliquiarum, & pauci sunt dies, me talem imaginem dictarum diuinarum plantarum, veneraturum esse. Atque & ne talis memoria tam miraculosæ apparitionis, quæ accidit pro-

pe Urbis Portam olim Capenam, & hodie Portam Sancti Sebastiani nuncupatam tractu temporis periret, Pietas Romana, in loco ubi apparuit Benignitas Saluatoris Nostri, ædificauit Capellam rotundam in medio viæ, & vulgo vocatur,

DOMINE, QVO VADIS,

Et in loco ubi disparuit, & reliquit CHRISTVS dictam imaginem suarum diuinarum plantarum, extruxit Ecclesiam, quæ hodie vocatur Sancta MARIA Plantarum, atque tales memoriæ in non parua veneratione apud Populum sunt.

Redeo ad Te (*O Petre Sanctissime*) magnis passibus Romam redeuntem, quoniam *Amanti, sicuti Sapienti, pauca*, vnde generose spretis quibusuis Fidelium ardentissimis precibus, & delusa quauis crudelissima morte, paulo post, sub perfido, & tenebrarum filio, Nerone, pro defensione, & zelo sanctæ Fidei Catholicæ mortem Crucis tolerare non dubitasti. Et sicuti Clementissimus Dominus DEVS Noster, Mundi stimulatus amore, in Cruce voluit mori, vt brachia extendendo, totum Mundum ad salutem amplecteretur; Ita & Tu Romanæ Urbis charitatis ardore impulsus, quoque brachia in Cruce expandisti, vt dilectissimam tuam Romam, totam, ad salutem complectereris.

Quam enim gratum, & acceptum fuerit istud gloriosum tuum hic Romæ consummatum Martyrium in conspectu DIVINO, euentus bene id demonstravit. Nam ille, qui mirabilia magna facit solus, operatus est, vt ipsa Roma, quæ erat vitiorum omnium, & superstitionis Metropolis, frementium bestiarum Sylua, necnon omnium errorum Magistra (vt Magni Leonis verba usurpem) deinde aspicitur facta Discipula veritatis, Gens sancta, Populus electus, Ciuitas sacerdotalis, & regia, Fidei sedes, atque magistra.

O altitudo diuinarum Gratiarum, ò scientiæ DEI impenetrabilia penetrabilia. Quid plura, Roma, quæ erat superbum, & eleuatum Solium insanæ Gentilitatis, ubi sedebant Imperatores Romani, Orbis Monarchæ.

Nunc in eadem Vrbe, Summus Pontifex Romanus, Dictator Cælestis, Oraculum DIVINVM, Catholicæque Religionis Maximus Præsul, Potentum Virga, Tyrannorum Malleus, Flagellum Hereticorum, Vniuersi Arbiter & Moderator, Tuus successor gloriosè regnat, & triumphat.

Sanèque id aptè commemorauit Rota Romana in causa Cesarangustana Cathedralitatis 1. Martij 1630. coram bo. me. Coccino, quam decisionem retuli supra par. 5. rec. tom. 1. decis. 353. num. 10. Vbi post quam fuit assertum, voluntate Diuina fuisse effectum, vt Beatissimi Petrus, & Paulus Romæ suum consummarent Martyrium, sic præcisè ad propositum subditur, *Vt ubi caput superstitionis erat, ibi quiesceret caput Sanctitatis, & ubi Gentiliū Principes habitabant, ibi Ecclesiarum Principes morarentur.*

Romam igitur Tuo sacro cruore lustratam, & illustratam ad illud Dignitatis fastigiū sublimatam videmus, vt veluti Diuini Imperij Soliū veneretur, & Successorum Tuorum veneranda Maiestas, tamquam æmula Solis in omnibus Mundi partibus dilatata iam est. Imo vti angustis relictis terminis Zodiaci, à Zeferinis portis Paradisi, vsque ad abyssos Auerni se extendit gloriosè. Quid inde mirum si Romanæ Sedi, Cæsarea se submittat Maiestas, ac Reges deuotè, sua prætiosiora diademata, prosternant, vt alias exaggerauimus supra in par. 3. recent. in Annotat. ad decis. 2. §. 5. nu. 48., ibi, *Imo relictis terminis Zodiaci, vti angustis &c.*

Fortunatus si quidem essem, si modò voluntati meæ satisfaciendo, gloriarum tuarum (*O Petre Magnanime*) amplitudinem exaggerare mihi esset concessum, sed heu? Sol non potest aspici, cum oculis Nocturnæ. Quare cum impossibile nulla detur obligatio. Hinc aurum illud monitum. ID VELIS, QVOD

P O S S I S. Cum igitur professione sum Legista, in practica ponam *textum in leg. edificia. l. 1. ff. de seruit. urb. prad.* Vbi determinatur, *Si quis habeat parietem, super qua constituta sit seruitus altius non tollendi, potest tamen super illius altitudinem tenere verduram.* Sicque super ea, quis tenere valet arbores, cum differentia sit inter seruitutem altius non tollendi, & seruitutem prospectus, sed de hoc alibi dicam.

Intellectus ergo meus cum habeat constitutam seruitutem altius non se extollendi, & maxime circa Cælestia. Imo, vt alter Publicanus, de quo *apud Luc. cap. 18.* nec sanè oculos in Cœlum tollere audere deberem. Quare etiam si non apponam verduram, idest, viridantes affectus, tamen vtar colore viridi, qui est symbolum spei, & fiducie. Sancta igitur spe, & fiducia plenus, humiliter ad tuum Sepulchrum celeberrimum prostratus, hic Romæ existens, in amplissima Tibi dicata Basilica Vaticana, Urbis, & Orbis miraculo, ardentissime Te peroro, atque exoro, vt dum dies est, & aperta reperitur Porta Signaturæ Cælestis Gratiarum Diuinarum, efficaciter mihi infimo clientulo tuo, omnibusque meis, ac singulis hæc pia legentibus,

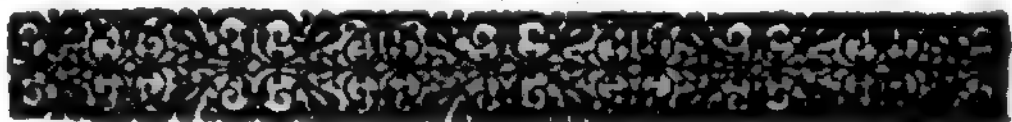
Dilectus Tuus Magister, & Clementissimus DOMINVS Noster pro sua immensa pietate, ostendere nobis dignetur Clementiam suam, & secundum multitudinem miserationum suarum, deleat nobis omnes iniquitates nostras, sicque ante funeris nostri inexorabilem horam, impetres nobis, vt habeamus veracem cordis contritionem, puram oris confessionem, condignam satisfactionem, & omnium peccatorum nostrorum plenariam remissionem.

Nam sic deposito, hoc mortali corpore, perueniamus ad Cœlum, vbi Tu (*O Dulcissime Petre*) es Clauiger Regni Cœlorum, & lætanter, ac benigne nobis Regnū omnium Sæculorum aperies, & feliciter, mediante tamen ignominiosissima, & innocentissima morte SALVATORIS Nostri (*O immensi DEI, immensa PIETAS*) propter nos homines, & propter nostram salutem, passa, in Cœlum intrabimus, & non habebimus amplius in æternum, quid desiderare, quia ibi bonorum omnium affluentiam perfectissimam habebimus. *O Vtinam?*

Reliquum nunc est, quia, omnes breuitatis Cancellos pertransui, vt fini propediando, submissem, & suppliciter exorem Te (*O Beatissime Petre*) vt perpetua defensione me miserum Peccatorem adiuues. Et Dilectam Ciuitatem tuam Romanam pergas efficaciter, sicuti facis, protegere, Et quemadmodum dum Tu in ea vixisti, mediante vmbra Tui corporis, omnes corporum ægrotudines propulsa-bas, Ita & nunc, qui Gloriosus in Cælo triumphas, sub vmbra Tui potentis patrocinij, vitiorum morbos omnes, ab ea depellas.

Itaut Roma Tua dici Iure possit, & non tam in conseruanda illibate Sanctam Fidem Catholicam, & Apostolicam, inuiolata persistat, sed etiam omnibus sit nitidum speculum, piæ, sanctæque viuendi. Sicque factis confirmet, quod verbis affirmat. Vnde non immeritò nunc possit prædicari de Romanis, præclarum illud encomium, ad quod sublimati fuerant olim ipsi Romani, ab amantissimo tuo confocio Paulo Apostolo, scribendo ad eosdem cap. 1. ibi,

**OMNIBVS, QVI SVNT ROMÆ, DILECTIS DEI, VOCATIS
S A N C T I S, &c.**

Priuilegiorum Summa pro Impressore Camerali, & Vaticano.

Clemens Papa VIII. Diplomate sanxit ne quis citra voluntatem Dominici Bazz, olim in Typographia Vaticana Impressoris Sacram Bibliam, Concilia generalia, Epistolas decretales, Libros ad Ecclesiasticum munus pertinentes, ac etiam Sanctorum Patrum volumina, Libros etiam cuiuscumque generis, vel nouiter ab ipso edendos, vel nouis additionibus auctos, per decennium ab editione cuiusque voluminis imprimat, vel impressa venalia habeat. Quod Priuilegium Paulus Papa V. peculiari Chirographo in fauorem Hieremie Guelphi I. V. D. ac Impressoris Cameralis transtulit, indulgitque. Idem Gregorius Papa XV. literis expeditis ratum, firmumque haberi voluit. Violatores excommunicationis late sententiae poena puniantur. Quod si in Terris S. R. E. subiectis id contigerit, confiscatione etiam Librorum, ac quingentorum ducatorum auri solutione mulcabitur, vt latius patet in literis ipsius Gregorij Papae sub datum Romae apud S. Mariam Maiorem sub annulo Piscatoris die 22. Octobris 1621. Pontificatus sui anno primo. Ac idem Urbanus Octauus peculiaribus literis datis apud S. Petrum sub annulo Piscatoris die 23. Maij 1628. Pontificatus sui anno quinto in fauorem Andreae Brogiotti Impressoris Cameralis, & Vaticani transtulit, indulgitque. Ac iterum Innocentius X. peculiaribus literis datis apud S. Petrum in fauorem Angelii Ballardori, pariter Impressoris Cameralis, & Vaticani, confirmauit, sub annulo Piscatoris die 1. Martij 1646. Et tandem omnia supradicta priuilegia, & gratias ample confirmauit, & indulgit Sanctissimus D. N. Alexander VII. in fauorem Zenobij Masotti, praesentis Impressoris Cameralis, & Vaticani, datis literis die 14. Decembris 1663. Pontificatus anno Decimo.

Summa Priuilegij Apostolici concessi Paulo Rubeo I. C. Romano Decisionum Selectori,

Vrbani Papa VIII. fel. rec. Dat. literis apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris 23. Iulij 1642. Pontificatus anno 18. signatis M. A. Maraldus, Indulgit Paulo Rubeo V. I. D. Romano, ne quis durante termino viginti annorum, tam prorsus in Statu Ecclesiastico mediatè, & immediatè subiecto, quam alibi vbicumque citra, & ultra Montes existens omnia, & singula per d. Paulum iam edita, & deinceps etiam adenda Volumina, & Opera, prout sunt praesentes *Decisiones Part. 10. Recent. ab anno 1647. usque ad ann. 1649. sine speciali d. Pauli, eiusque haeredum, & successorum licentia in scriptis habita*, imprimere, vel ab alio, seu ab alijs imprimi facere, seu impressas vendere, aut venalia habere, proponere, vel aliter edere, aut euulgare, seu etiam pro vsu proprio habere, vel tenere posse, sub poena violatoribus *excommunicationis maioris latae sententiae*, à qua, nisi à Romano Pontifice pro tempore existentibus, praterquam in mortis articulo, absolui nequeat, ac in d. Sedis Apostolica ditione existentibus, etiam *sub quingentorum ducatorum auri de Camera, & amissionis librorum*, poenis toties quoties contrauentum fuerit, ipso facto, & absque declaratione incurrendis, & alijs, prout latius habetur in dictis literis Apostolicis, de quibus supra, & per extensum habetur in 3. & 4. part. Decisionum Recentiorum Rotae Romanae, & in 2. & 3. Tom. eiusdem part. 4. recent. & in part. 5. & 7. pariter recent. & alijs Voluminibus ab eodem Paulo Rubeo in lucem datis.

Imprimatur, si videbitur Reuerendis. P. Magistro Sac. Palatii Apostolici.

O. Archiepisc. Patracen. Vicesg.

Imprimatur,
Fr. Hyacinthus Libellus Sac. Pal. Apostolici Mag.

S V M M A R I V M

SEQUENTIS DISCVRSVS

AD IVRIS, ET PIETATIS STUDIOŒOS.

- 1 *Mundus senescit, & prorsus edendi volumina in-
venescit.*
- 2 *Libri bonum esset, ut sic auti essent in qualitate,
sicut sunt in quantitate.*
- 3 *Libri, quando possent dici florida viridaria, ma-
gis electorum florum, redolentia.*
- 4 *Libri in eorum frontispicio multa aliquando promit-
tunt, sed intus non observant.*
- 5 *Mulieribus, & Frontispicijs librorum, non ita facile
est credendum.*
- 6 *Librorum prima pagina, multoties representat ve-
lum Parrasij.*
- 7 *Parrasius pinxit sic ad vinum velum, ut Zeuxis
deceperit, ita quod dum illud lenare voluit, ut vi-
deret picturam, delusus remansit.*
- 8 *Velum Parrasij, prater ipsum velum, intus aliam
picturam non habebat.*
- 9 *Speciosa saepe fallunt.*
- 10 *Libri aliquando prima facie decipiunt, sicut Poma,
qua in Sodoma nascuntur.*
- 11 *Poma, qua in Sodoma nascuntur, primo aspectu vi-
dentur speciosa, sed intus aliud non adest, nisi
cinis, & fumus.*
- 12 *Libri, qui deserviunt ad augendum numerum eorum
experiuntur pleni telis aranearum, & num. 17.*
- 13 *Eliogabala, quid iusserit, ut ostenderet aliquid ar-
gumentum Alma Civitatis Romana, & num. 15.*
- 14 *Roma est locus dignus, quo eas, omnis Deus.*
- 16 *Roma est Civitatum Elena.*
- 17 *Stultitia est, edere libros plenos telis aranearum.*
- 18 *Ignorantes tacendo, videntur sapientes.*
- 19 *Libros aliquos melius est non legere quam legendo,
perdere somnum, & oleum.*
- 20 *in Libris novis aliquando tota nocte expiscatur, &
nihil boni capitur.*
- 21 *Libri, quando sunt boni, & utiles Reipublica, in
tenebris non debent delitescere.*
- 22 *Libri utiles, omnis ratio postulat, & omnis equitas
suadet, ut in lumine publico exeant.*
- 23 *Decisionum Rota Romana Volumina, sunt vocanda
Thesauri, Verba uniones, & Folia, gemmaria.*
- 24 *Decisionum Rota Romana volumina, in solamen,
& utilitatem Litigantium sunt edenda.*
- 25 *in Decisionibus Rota Romana qualis opinio sit vera,
& omnino amplectenda, bene ostenditur.*
- 26 *in Iure non est ita facile veritatem conclusionum,
aspicere.*
*Ius Commune, hodie post tot Doctorum scripta,
totum conturbatum & obscuratum est, num. 26.*
- 27 *Ius in tot tenebris existendo, veritatis auram Lux
cerui amplius non potest.*
- 28 *In Iure semper sunt rabiosa tempestates, & saepe mi-
serabilia naufragia audiuntur.*
- 29 *Tempestas omnis sedatur in Iure dum favorabilis
ventus decisionum Rota Romana spirat, & quare
num. 1. & 32.*
- 33 *per Editionem Decisionum Rota Romana Causidici
instruuntur, & Iudices quid agere debeant admo-
nentur circa sententias ferendas.*
- 34 *Decisionibus Rota Romana editis, Litium tenebra
fugantur, tamquam adhibitis luminibus.*
*Status Reipublica firmatur per editionem Decisio-
num Rota Romanae.*
- 35 *Decisiones Rotae Romanae ubique Gensium corru-
scent & collucant.*
*Decisiones Rotae Romanae, sunt praecipuae In-
stitutae Iubar. num. 35.*
- 36 *Decisiones Rota Romanae sunt totius Romanae Ci-
vitatæ splendor, & gloria.*
- 37 *Auditores duodecim Rotae Romanae sunt duodecim
Salamones.*
- 38 *Decisionum Rotae Romanae gratus odor, undique
redolet.*
*Sonus Decisionum Rota Romana in omnem terram
exiit, num. 35.*
- 39 *Editio Decisionum Rotae Romanae ab omnibus
communiter desideratur.*
*Decisiones Rota Romana satis per se vibrant, ac
feriunt Mortalium oculos, num. 39.*
- 40 *Decisiones Rota Romana, tanta granitate, dulcedi-
ne sunt permixta, ut omnes alliciant.*
*Decisiones Rota Romana omnes impetu rationum
suspendunt & studiosos abunde reficiunt num. 40.*
- 41 *Rota Romana suam ipsius excellentiam superavit.*
- 42 *Surd. Egregius ille I.C. satiari non poterat lectione
Decisionum Rota Romana, & quare.*
- 43 *Desiderium inuendi bono publico, quando est ingens,
magna operatur.*
- 44 *Ignis, quando est magnus, non ita facile extinguatur.*
- 45 *Vita finis, libentissimo animo, simpliciter natui Divino
committendus est.*
*Voluntati Divina omnia committenda sunt, ut om-
nia secundum suam voluntatem dirigantur, num. 45.*
Vita, & mors in manu DEI est, num. 45.
- 46 *DEVS in voluntate hominum solum posuit, bene,
vel male vivendo, bonam, vel malam mortem,
fortiri.*
Delicta commissa fateri, indicium sanitatis est.
- 47 *Errorum a se commissum, quando quis fateretur, quasi
innocens est.*
- 48 *Ingenia humana, ad suam cuique levandam culpam,
nimio plus, facunda sunt.*
- 49 *Culpam commissam excusare, altera culpa est.*
*Crimina alijs criminibus non sunt medenda. nu-
mer. 49.*
- 50 *Excusationes, quando sunt commissa delicta, apud
prudentes viros sunt exosa.*
- 51 *Homo in crimine deprehensus si velit exquisitis ver-
bis se excusare, odio dignus est.*
- 52 *Delicta absque velo excusationis fatenda sunt.*
- 53 *Decisiones Rota Romana, cum sint doctissima, &
elaboratissima non egent aliena luce.*

Summarium Discursus.

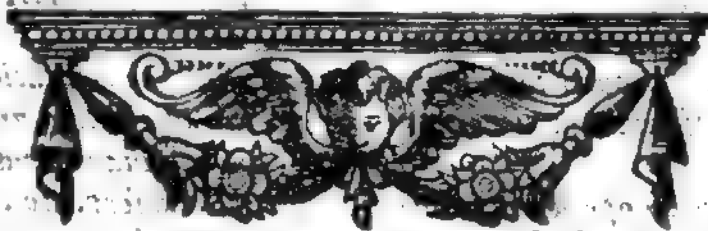
- 94 Breuem non sufficit sateri, nisi etiam abstineat ab errore, falsis.
- 95 Delicto commisso, ut quis humanitas absolutus requiritur abstinentia ab ipso delicto. Delicti complementum, & dissipatio est Jura, mer. 55.
- 96 Bonus, si quis esse desiderat scire debet, quod antea malus fuit.
- 97 Peccatis vacatē DIVINAE conditionis natura est, Verum peccare humanum est, sed perseverare diabolicum.
- 98 Damnantius statim quis non est, & num. 60. & 61.
- 99 Seneca quotidie examen conscientiae faciebat, & inveniēdo aliquo malo, iniebat sibi, ne amplius id faceret.
- 100 Validitatem assus Jura semper admittunt in dubio.
- 101 Morientes, dum sunt in aratro mortis, consolatione digni sunt.
- 102 Afflictio magna est eorum qui ab acutissimo gladio famis sunt vulnerati.
- 103 Carcerati dum intrant carcerem, statim in ingressu sane reperiuntur clavis, sed multoties perduntur ob regressum.
- 104 DIVINAE pietatem, ut ad misericordiam fleteret Propheta David, inquit, Misere mei DEUS, quia infirmus sum.
- 105 Litigantes, aliquando plus venenum comedunt, quam panem. Litigantes, ut acquirant argentum, perdunt multoties animam num. 67.
- 106 Transactiones, ut valide persistant, Jura valde incedunt, ut subsistantur. Transactio est recessus a litē. num. 68.
- 107 Doctores hominū ingenua natura de omnibus benedicunt, ut viis propria natura satisfaciatis. & num. 70.
- 108 Saul Rex odio captivati prosequatur David, itant eum mortuum volebat.
- 109 Saul Rex iussu suis Apparitionibus, ut irant ad domum Davidis, & ipsum apprehenderent.
- 110 Et cū agrotus persisteret in lecto, Rex Saul ordinavit, ut illum asportarent sic agrotum in lecto.
- 111 Atque qualiter eius uxor eum liberavit a morte, & num. 71. & 76.
- 112 Persona illiterata assimilantur petra.
- 113 Personam illiteratam enim vidisset Philosophus quidam, supra petram sedentem, dixit, video petram supra petram sedentem.
- 114 Superbia omnis species est fugienda.
- 115 Opera omnia bona tribuenda sunt DEO, a quo omne datum optimum, & omne donum perfectum venit.
- 116 sine DEO nihil possumus, & cum eo, omnia, quia ipse omnia preest.
- 117 Ioannes Connaus Imperator Orientalis, fuit ex asse Catholico.
- 118 Io. Connaus Imp. bellis sudoribus subinguit de Scleris, & Hunnis.
- 119 Io. Connaus Imp. de victorijs totam gloriam dedit B. VIRGINI MARIAE penendo eius imaginem in Curia Triumphali, & ipse pedibus antecedeat portans vexillum CRUCIS, & num. 85. 86. 87. & 88.
- 120 Superbia operatur, ut opera bona, qua quis facit, recipiat a DEO, a quo omnia procedunt.
- 121 Superbia vitium frequens, & familiare est. Superbia est valde exosa legibus, num. 90.
- 122 Superbia omnium scelorum abominabilis sententia. Superbia est omnium scelorum fatum cloaca, num. 91.
- 123 Superbia est omnium iniquitatum fons, & origo, num. 91.
- 124 Superbia, est omnium vitium, depradarix.
- 125 Peccatum omne est solum contrarium virtuti, opposita, & ceteris Lushia, pudicitia, Ira patientia, est & contrariis virtutibus.
- 126 Superbia peccatum spoliat hominem omni virtute, & facit summe fornicatorem.
- 127 Superbia peccatum, tamquam generalis morbus, & pestifer, omnes virtutes occidit.
- 128 Superbia operatur, ut superbus sit in tenebris iniquitatis omnium.
- 129 Superbus agitur a pessimis ventis Vanagloria, Invidia Tristitia, Insuperbia, Ira, Resentimentum, &c.
- 130 Superbia decipit intellectum, pervertit iudicium, deformat discursum, inflat cogitationem, conturbat hominem, &c.
- 131 Superbus adinstar monelli Narcisi, sed ipse sit stultus amator.
- 132 Lucifer pulcherrimus ille Angelus, agitur a Superbia incidit inferorem.
- 133 a Superbo nihil boni est sperandum, sed bene omne pessimum malum.
- 134 Superbia est illud altum precipitium tam Angelorum, quam hominum.
- 135 Angelorum magna pars, mediante superbia e summo Celo, in Caernas Infernales fuerunt precipitati.
- 136 Angeli, cooperante superbia ex pulcherrimis, in horrendos Diabolos, fuerunt transformati.
- 137 Homines mediante superbia, veste immortalitatis miserabiliter fuerunt spoliati. Homines ob superbiam, in hac lacrymarum valle, fuerunt relegati, num. 103.
- 138 a Precipitio alieno, propriam ruinam evitare debemus.
- 139 Superbia illa species evitanda maxime est, qua personata est ab humilitate.
- 140 Superbia aliquando se abscondit sub veste humilitatis.
- 141 Bonitas simulata est duplex iniquitas.
- 142 Humilitas simulata est duplicata superbia.
- 143 Superbi gloriam spernunt ut eam acquirant.
- 144 Humilitas ambiciosissima, qua possit vocari.
- 145 Humilitas est res gloriosa, qua ipsa quoque superbia palliare se appetit.
- 146 Superbia bene agnoscit suam deformitatem, & non potest simulare suum horridum aspectum.
- 147 Superbia horret mortales cum suo deformi aspectu.
- 148 Simia adiratur contra speculum, quia ei ostendit suam deformitatem, & ridiculum aspectum.
- 149 Superbia, ut conciliet suam affectum erga mortales, valde se humiliat, & prostrat se.
- 150 Superbia, non solum cedit humilitati suam maiortatem, sed etiam se declarat eius famulam.
- 151 Superbia se induit humilitatis veste, donec decipiat homines. Superbia spernitur, ut ea acquiratur, num. 115.
- 152 Fata illa sunt deterrima, qua virtutum colore, teguntur.
- 153 Insuperbiam facere sub nomine Insuperbia, durum est.
- 154 Superbiam fovere sub nomine humilitatis durum, & monstruosum est.

Summarium Discursus.

- Sub Humilitate, non est fouenda superbia n. 122.
- 123 Diogenes, quamuis fingeat se humilem, tamen
nat non parum superbus.
- 124 Plato, cum inuissasset Diogenem ad prandium, qui
videns culcitram humi existentem, eum fortiter
pedibus calcasset.
- 125 Et quid respondit Platoni eum reprehendentem, &
quid replicauit Plato, & num. 126.
- 127 Diogenes persistendo in bymenudus in flumine fri-
gidissimo, quid dixit Plato eum aspicientibus,
dum volebant, ut ille à flumine exiret, & nu-
mer. 128-129.
- 130 Philosophus quidam, cum ferret pallium cum ma-
gno foramine quid ei dixit Socrates.
Monstruosum est sub pallio humilitatis celare su-
perbiam, num. 130.
- 131 Superbia, est omni vitio deterior.
- 132 Superbia ideo dicta est, quia supra vult videri,
quam non est.
Superbus est, qui supra ingredi vult, num. 131.
- 132 Diogenis natura fugienda est, qui tantum bona fa-
ciebat, ut videretur ab hominibus, & laudaren-
tur propter talia facta.
- 133 Natura, praeiosiora ab ipsa, creata ascondita te-
net & quae sint ipsa, vide infra.
Vniones in Conchyliis Marinis, natura, inclusit,
num. 133.
- 134 Petras praeiosas Natura humat.
Gorgonia, seu Coralia, Natura in profundo Ma-
ris, sepulta tenet. num. 134.
- 135 Aurum in Cauernis Montium reclusum Natura
tenet.
Poma, & alios fructus, Natura, inter folia ascon-
dit. num. 135.
Vnas in pampinis Natura calat. num. 135.
- 136 Cor, natura posuit, in secretioribus locis, pectoris.
- 137 Natura, res parui momenti & sic vilia, non ascon-
dit, sed omnibus manifestat.
- 138 Superbi, totum illud boni, quod faciunt foris ex-
ponunt, & mundo exponunt.
- 139 Superbi malum, quod faciunt secretissime tenent.
- 140 Mercatores, aliquando fraudulentè decoquunt
plenis marsupijs, in fraudem creditorum.
- 141 Mercatores, dum sentiant se deficere, foris extra
Apothecam ponunt, quod intus boni habent.
- 142 Et si petatur, intus videre, quod ibi habent, qua-
liter respondeant.
- 143 Superbi imitantur Mercatores fraudulentos, qui
proximi dum sunt decoctioni, volunt ostentare se
esse diuites.
- 144 Superbi, quidquid boni habent, foris exponunt, ut
ab omnibus videantur.
- 145 Superbi nullum bonum intus habent, cum sint vi-
di bonis omnibus oportibus.
- 146 Opera bona, qui facit propter vanam gloriam, &
superbiam elationis vento, omni merito euacua-
ntur.
- 147 Opera bona, quae sapiunt pessimo fumo Superbia
naribus diuinis, valde exosa sunt.
- 148 Iudas Iscariotes propter inuidiam. Virgines Pa-
triae propter socordiam, Caius propter cupiditatem,
& alij ob varia peccata ad Infernum perueniunt
& non est mirum.
- 149 ad Infernum, quod quis vadat ob opera bona, mi-
randum valde est, intellige, si ob superbiam
fiant, alias e contra,
Par. X. Recen.
- 150 S. Gregorius Papa, fallorum praclarorum gloria
Magnus fuit, dignitate tamen Maximus.
- 151 Opera praua, & Mundi inquinamenta, vitanda
summiopere sunt.
- 152 Opera bona, magna cautela sunt facienda, timen-
do, ne appetitus Laudis, meritum surripiat.
- 153 Opera bona caute sunt facienda, ne quid foras osten-
ditur intus à mercede euacuetur.
- 154 Superborum meta, & superbia finis, est infernus.
- 155 Superbi in inferno cognoscent, quam turpiter er-
rarent, & qualiter à fumo superbia fuerat ex-
cicati.
- 156 Superbi in Inferno conqueruntur, considerando
quid eis profuit superbia.
- 157 Superbis superbia profuit ad ardendum in aeternum
in Inferno, & ibi in aeternum excarnificabun-
tur & sane id est miserandum.
- 158 Et iste est infamis questus, & turpissimum lucrum,
ac deploranda acquisitio &c.
- 159 Superbi plus conqueruntur de laboribus tolleratis
in via iniquitatis, & superbia, quam de intolera-
bilibus penis Inferni.
- 160 Superbia est res plena laboris, & molestia.
ad Gloriam humanam iter arduum est, n. 161.
- 162 Superbia cardē emit honores.
- 163 Honores mundanos, & inanes exaltationes, qui
ambit, misere angit.
- 164 Superbi, quasi mediante pecunia, tot laborum, &
sudorum, in hoc Mundo passorum, emunt sempi-
ternos dolores Inferni.
- 165 Humana stoliditas, & stultitia Superborum, ama-
ro fletu inconsolabiliter deploranda est.
- 166 Superbios, quid prodest fumosas memorias in hoc
Mundo acquirere, si ubi erit misere excarnifica-
bitur in aeternum.
Et ubi non erit, laudabitur.
- 167 Superbi merito in Inferno conqueri amaro possunt,
quid profuit nobis superbia.
- 168 DEVS, qui videt in abscondito retribuit opera
bona eorum qui ipsam solum spectatorem habue-
runt.
- 169 Gallina, quarunt se abscondere, dum ovis parere
volunt.
Gallina, vix ovis partis, statim in cantum erum-
puit, num. 169.
- 170 Gallina cantus, postquam ovis peperit, dubium
est an sit canus, vel singultus.
Opera bona sine strepitu, vel iactantia operanda
sunt. num. 170.
- 171 Opera meritoria, dum quis in abscondito facit, cum
ipse lateat, & DEVS tota Curia caelesti prae-
sente, ea praeicat.
- 172 Tuba Diuina longe magis canora est, quam illa
paucorum hominum.
- 173 Tubam hominum debilem, qui desiderat, dum
opera bona operatur, in totum fletibus Tuba cano-
ra CHRISTI.
- 174 ob Vanagloriam opera bona agentes, amare sen-
tient ab ore ALTISSIMI Recipistis mercedem
nostram.
- 175 Infamia non est facienda coram hominibus ut videā-
tur ab eisdem, ut habetur apud Matth. c. 16.
- 176 à Superbia cauendum est tamquam ab insidiosissima
aliquo serpente.
à Superbia cauendum est tamquam ab aliqua ma-
gna bestia, ne nos deuoret. num. 166.

Summarium Discursus.

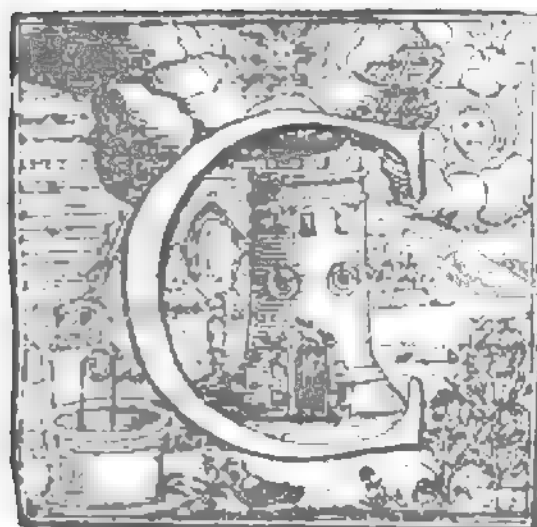
- 177 Philosophia Christiana p̄fectus in quo consistat.
- 178 Bona omnia à DEO recognoscenda sunt.
Sine Laude, & honore non eris, qui propter
DEVM spernit laudes, & honores. num. 178.
- 179 Opera bona facientes cavendum est ab oculis homi-
num, tamquam ab oculis Basilisci.
- 180 Basiliscus solo intuitu solet homines interficere, si
ipse prius homines inspicit.
- 181 Vester ex lana fabricata solent aperto aeri aliquan-
do exponi, ne à tineis corrumpantur.
Sed totum oppositum servatur in schola spirituali.
num. 181.
- 182 Opera bona foris, & in aperto exponenda non sunt,
ne à tineis vanagloria corrumpantur.
Opera pia in humilitatis armario ascondenda sunt,
ne videantur ab hominibus. num. 182.
- 183 in Operibus pijs apponendo quis arma, insignia vel
inscriptiones, quasi vendunt meritum coram
gratia unius auro popularis.
- 184 Opera pia meritum perditur si in ea apponantur
insignia facientis.
- 185 Sed quando id sit verum.
- 186 Vanagloria iactantia non potest considerari in test-
ate, qui tamen Ecclesia reliquis nonnulla para-
menta sacerdotalia.
- 187 Si ex precepto Executorum in eis fuerunt apposi-
ta insignia.
- 188 post Mortem non datur amplius tempus inaniter
gloriandi.
- 189 Insignia apponens in opere pio, potest moveri bono
rege ad id peragendum.
- 190 Scilicet, ut moveat alios, & incites ad similia pe-
ragenda.
- 191 Vel incites homines ad glorificandum DEVM.
- 192 Persona sacra sunt lucis Mundi, & num. 193.
- 193 Persona sacra bene faciunt relinquendo aliquā bo-
nestam memoriam operum piorum, in edificatio-
nem corporis Ecclesie.
- 194 DEVS solus de occultis iudicat.
per Exteriora devenitur ad cognitionem aliqualem
internorum, num. 194.
- 195 Arbor cuius species sit, cognoscitur ex fructibus.
Animus cognoscitur ex extrinsecis, & falsis,
num. 195.
- 166 Intentio, non potest argumentari, quod sit occulta
in bonis operibus dum quis canit tubam inscriptio-
num, armorum &c. & num. 197.
- 198 Intentio bona, non potest esse occulta, si demonstra-
tiones sint publicae.
- 199 Actus posterior, veritatem ante gestorum aperit
ex Sequentiis colligitur qualis fuit animus in pre-
cedentibus. num. 199.
- 200 DEVM amant, triste est alia contempleri.
in DEI honorem aliquid facienti turpe est in po-
steriora Mundo patefacere.
- 201 Amaret Vanagloriam nescit diu tacere.
- 202 Arma apponere in quolibet loco, quod quis fecit,
apud Gentiles, tamquam nimia iactantia fuit ha-
bita.
- 203 Traianus Imperator, quia in quolibet opere, quod
faciebat apponebat eius insignia, à Populo Roma-
no vocabatur herba parietaria.
- 204 Principes in eorum edificijs quid ponere loco stig-
matis deberent.
- 205 Humilitas, nulla tanta est, quae dulcedine gloria
non capiatur.
Gloriam omnem calcare, nihil difficilius est. num. 205.
- 206 Homo, quod omnem calcet gloriam, id est corus
albo varior.
Plinius inter prodigia ponit quia reperis vitem, quae
produxit fructum sine folijs num. 206.
- 207 Homo, quod reperitur bona opera faciens, & ni-
hil de vanagloria sentiat, inter prodigia est po-
nendus.
- 208 Ficus, & malus panicus reperti fuerunt, qui in
radice fructus egerunt.
Et id Plinius inter prodigia refert. num. 208.
- 209 Homo inter prodigia poni potest, qui occultis ope-
ra sua bona.
Opinio sui omnibus inest, etiam in bonis quibusvis
viris.
Vanagloria aculeus nunquam ita prorsus emouitur
ut nulla supersint semina, quae foras in herbam,
& fruticem non exsurgat.
- 211 in Via DOMINI multa, & acerbissima superantur,
& postea quis superatur à vanagloria.
- 212 post Triumphum, in schola spirituali tunc magis
est timendus lapsus.
- 213 Triumphator, moritur sub bestia, quem ipse de-
bellavit, dum de ipso triumpho, elevatur, & nu-
mer. 214.
- 214 post Victoriā in schola spirituali, magis timenda
ruina est.
- 215 Alexander Magnus cum debellasset Dariū Re-
gem Persarum, quid respondit suadentibus ei, ut
aspiceret uxorem ipsius Darij, & eius filias.
- 217 Homines, quando quis vicit ea turpe est, ut ipse
victor postea vincatur à mulieribus.
- 218 Vitia postquam quis vicit, & opera meritoria fe-
cit, turpe est ut ipse vincatur deinde ab ipsa glo-
ria vana.
- 219 Paulus Apostolus, attestatus fuit, se timere, ne
incideret in superbiam.
- 220 S. Augustinus valde admirabatur, quod Apostolus
Paulus timebat incidere in superbiam.
- 221 Paulus Apostolus vocatus cum apparitionibus
CHRISTI ad Euangelium, cum alijs de his
num. 222. 223. & 224. tamen timebat lapsum
in superbiam.
- 224 Paulus Apostolus, quoniam sapiens ad tertium Ca-
elum raptus tamen timebat insultum superbiam.

EXCELLENTISSIMIS DD. IVRIS PRVDENTIÆ ROMANÆ MINISTRIS

AC CATHOLICÆ PIETATIS STVDIOSIS.

PAVLVS RVBEVS Romanus, salutem in EO in QVO
est vera Salus ardentem deprecatur.

E L E B R E non minus, quam verum est illud dictum, quod Mundus senescit & proritus nesciam rabies, edendi Volumina, iuuenescit. Vtinam ad eam peruēti essemus felicitatem, ut Libri tantum,

2 sumpsissent & incrementum in qualitate, quā- rum sunt aucti in quantitate, Nam libri non possent dici libri, sed verius florida Viridiaria
3 rudique grato Florum & magis electorum, odore, fragrantia, sed libri non in pondere, sed in numero aucti tantummodo sunt, quid boni est sperandum.

4 O quanti & sunt libri, qui in eorum fronti- spicio, superbas promissiones habent, sed in- tus postea nihil de eis obseruant, Forsitan non sine cur, dixit facetus ille Vir, Quod Mul-
5 ribus, & Principijs Librorum, non ita facile credendum est.

Multoties enim prima librorum pagina re-
6 presentat celebre illud Velum & Parrasi, sic viuis coloribus, & a Magistra manu depictū, significans cooperire aliquam picturam, ut
7 cum & Zeusis, vollet videre interiorem pictu- ram, atque apprehendere volens velum, tur-
8 piter delusus remansit. Nam & veritas fuit, quod præter velum depictum, aliud non fuit
9 inuentum. Sicque dici potest, Speciosa & sap-
10 foliant.

Decipiunt aliquando Libri, & sunt que-
10 madmodum Poma, & quæ in Sodoma na- scuntur, nam primo aspectu videntur pulchra & speciosa, sed intus aliud non habent, nisi
11 fumum et cinerem, & dum aperiuntur & in nihilo evanescunt, sicut etiam accidit multo-
12 ties in libris, qui deseruiunt ad augendum co- rum quantitatem, & non qualitatem, & sic reperiuntur pleni telis araneorum.

Nec incongruit, quod ferunt Historiæ de
13 Eliogabalo, qui & volens demonstrare Orbi Terrarum aliquod argumentum Magnificen- tiæ, Pulchritudinis, ac Maiestatis Romanæ Ciuitatis Urbium Alinæ Reginæ, necnon

Orbis Dominatricis, vnde bene cecinit Poe- ta ille celebris,

14 Roma & est locus dignus, quo eat omnis Deus:

Ordinavit enim dictus Eliogabalus, ut in loco quodam determinato quilibet Urbis ha- bitator asportaret ibi omnes araneorum te-
15 las suæ & domus, Vnde erectus fuit magnus earum Mons, & illum ostendebat omnibus, ut sic mente conciperent, qualis erat magni-
16 tudo, & Maiestas Ciuitatis & Romanæ Urbium Helenæ. Quis est, qui pleno ore, & quidem non sine magna causa prædictam Eliogabili stultitiam.

Sed non est ista infania, similis eorum, qui volentes manifestare Orbi suum sublime, & pulchrum ingenium, & implere suos libros, seu illorum foglia plena telis araneorum Ita
17 ut eos Legentes coacti sint. Exclamare & vna cum sapientissimo Iob. cap. 13. Vtinam taceretis & videremini sapientes, vel stomachati dum multum insudarunt, ut aliquid boni appre-
19 henderent, toti lapsi vociferant, & vna cum Aufonio, nempe Velius fuisset dormire, quā perdere somnium, & oleum, & adduci potest illud, quod habetur in Euangelio apud Luc. cap. 5. nempe.

20 Per totam & noctem laboramus, & nihil capi- mus etc.

Attamen totum oppositum veniret asseuerā- dum, quando Libri essent de illis paucis, qui magnam adferre & utilitatem solent, & nul- la æquitas suadet, quod in tenebris delitescant, Imò omnis ratio postulat, & omne ius expo-
22 scit, ut ad & publicam utilitatem, & commu- ne bonum in lumine publico exeant. Que- madmodum sunt volumina Decisionum Sa-
23 cræ Rotæ Romanæ, cum verius non & Vo- lumina, sed potius Thesauri possint vocari. Verba, visiones, ac Folia, tot Gemmaria, qui- bus mediantribus fortunati Lectores assequan-
24 tur id quod & scire desiderant in solamen, & utilitatem Misericordum Litigantium.

Agnosceatur sane in prædictis Decisionibus, qualis opinio est vera, & omnino ample- cenda in iure, idque non est ita facile assequi cum hodie post tot Doctorum scriptata-
26 totum conturbatum, & obtusatum sit. Ita et in

Pauli Rubei Discursus.

in tot tenebris, & post tot interpretationum
27 anfractus, aurata Lux Veritatis vix cerni potest, Vnde cesset omnis admiratio si in vasto
Iuris Archipelago semper atræ tempestates à
28 rabiosis, & contrariis ventis agitatae, adsint,
& saepe deploranda naufragia audiuntur. Seda-
29 tur tamen omnis tempestas, & Coeli serenitas,
& tranquillitas redit, & sic non timetur
amplius nullum Naufragium, dum favora-
bilis ventus spirat Decisionum Rotæ Roma-
næ, quæ Decisiones optime demonstrant,
30 quæ opinio tamen vere in Iure sit firma, & ada-
mantina, itaque in cudine disputationis posi-
31 ta sub potentibus contrariarum opinionum
malleis, non frangitur.

Editio sane prædictorum Voluminum De-
32 cisionum Rotæ Romanæ, tamen maximam
adferant utilitatem publicam, Fideiussor de
hoc sit famigeratus Episcopus Sarnensis, Ludovi-
cus Gomesius in suis doctis Commentar. ad Regulas
Cancell. in Epistola Dedicatoria ad sel. rec. Paulum
Tertium Pontificem Maximum, ibi,

33 Per additionem Decisionum Sacra Rota tamen Romana
causatum Patroni, ac ceteri Causidici instruuntur,
Indices, quid agere debeant admonentur & tamquam
34 adhibitis luminibus, litium terminis fregatis tamen
Christiana Reipublica statui, roboratur.

Iure igitur merito scriptum reliquit in
æternam gloriam Rotæ Romanæ Sebastian.
Vant. in tractat. De Nullitat. tituli. de nullitat. In-
visiditionum. 17. ibi.

35 Decisiones Sacrae Rotæ Romanæ, tamen ubique Gen-
tium corrumpant, suntque præcipue Iustitia Inbar, ac
36 totius Romanæ Curia gloria, & splendor, &c.

Et ut testis est Quintilianus Mandos. in præf. For-
mular. Commiss. cap. 14. in verb. Auditorium, Duo-
37 decim Sacrae Rotæ Romanæ tamen Auditores,
sunt Duodecim Salamones.

38 Quid igitur mirum, si dictarum Decisio-
num tam gratus ubique sit Odor, ut in om-
nem terram exiuerit sonitus earum, Quare com-
39 muniter non parum desideratur tamen earum edi-
tio, Nam satis per se vibrant, ac feriunt Mor-
taliū oculos, & sane tanta gravitate & dul-
cedine sunt permixtae, ut vnumquemque al-
40 liciant, & impetu tamen rationum suspendant,
nec non tandem studiosos abunde reſeciant.
Iure ergo merito ingenue fatetur eximius Iu-
ris Consult. Io. Petr. Surd. in consil. 403. In fin.
41 asserendo quod Rota Romana, sui tamen ipsius
excellentiā superasse videtur adeo ut earum
lectione exariari non valebat, quia in eis tanta
42 gravitas, tam resoluta doctrina cum verborum
pondere emicabant. Ego enim ut tantæ uti-
litati publicæ consulerem, plurimas ex dictis
Decisionibus in lucem publicam posui, &
43 quia tale tamen desiderium meum iuvandi bono
publico est ingens ideoque magnum, imo
maximum earum Decisionum cumulum selegi,
& lumini publico donavi & hic non desitam,
44 Ignis desiderij quando tamen est magnus, non ita
facile exstinguitur, nam & curabo ut in po-

sterunt alia volumina dd. Decisionum, typis
tradam, si tamen placuerit me in vita am-
plius conservare Clementissimus DEVS, &
45 Amor noster, cui simplici nutui tamen vitam, &
finem vitæ humiliter, ac libentissimo animo
depono, & trado ita ut omnia secundam suam
divinam, & benignam voluntatem absolute
dirigantur, Nolo enim vitam quæ, extra
DEVM benignum est, quia nec vita esset.

Nam vita, & mors in manu DEI est. Il-
46 lud solum ipse tamen in nostra reliquit potestate,
bene, vel male viuendi bonum, vel malum
fortitemur finem. At ad nos Erravi tamen
in vno, & peccatum meum fateor, nam qui
peccatum commissum agnoscit, & confite-
47 tur, ut ait Stoicus Romanus Seneca, tamen est quasi
innocens Delicta enim commissa fateri, sani-
tatis indicium est. Scio quidem, quod quan-
tumvis, Ingenia humana (ut inquit Liu. lib. 18)
48 ad suam cuique levandam culpam nimio plus fa-
cunda sunt. Attamen culpam commissam,
49 excusare altera tamen culpa est Vnde crimina cri-
minibus medentur. O stultitia humana, quo
vsque ludis in humanis, & sane dictæ excusa-
50 tiones, apud prudentes viros tamen exosa sunt Au-
diamus Sophoclem in Antigone Mioco.

Μισῶ γε μὴν τοὶ καὶ ὧταν ἐν κακοῖσι τις
Ἀλλ' ὅς, ἔπειτα τὸ καλὸν ἰδὼν θέλει.

Quos versus sic explicat Scoliastes idest, Odi
51 hominem qui tamen in criminibus deprehensus verbis ex-
quisitis se per purgare nititur.

52 Ego enim absque ullo vello tamen excusationis,
ingenuo ore delictum meum fateri intendo, Nā
in aliquibus decisionibus existentibus in volu-
minibus à me impressis absq; debita conside-
ratione temerarius apposui nonnullas meas
53 Annotationes nam cum dictæ tamen Decisiones
sint simul doctissimæ, & elaboratissimæ non
indigent, aliena luce, & sic multo minus,
meis tenebris, & ineptijs. Et præfens volumen
Decimum Decisionum erit primus Testis
54 poenitentiae talis tamen erroris, non sufficit enim,
fateri delictum nisi postea ab eodem se absti-
neat poenitens. Ut enim quis absolutus re-
maneat de commisso delicto, non sufficit
solum pura oris confessio, sed requiritur etiā
55 abſtinentia à commisso tamen crimine. Comple-
mentum enim & dissipatio criminis, est fuga
delicti. Merito dixerunt Epicurus, & Epite-
tus, Antiqui illi prudentes,

Εἰς βλάτη ἀγαθὸς εἶναι πορρωτέρω, πρὸς θύσαν, ἢ πρὸς
κακὸς εἶναι

56 Idest, Si vis tamen bonus esse, scito, quod prius malus
fuiſti. Vacare enim peccatis DIVINAE con-
ditionis, & naturæ attributus est, sed peccare,
humanae naturæ est, verum in eis perseverare
57 diabolicum tamen est, Imitemur Stoicum illum,
Romanum Senecam, quamvis virum alie-
58 num à Candore veritatis tamen Catholicæ, qui sic
ait in libr. 3. de Ira cap. 36. Qui de se sic attesta-
tur, Vitor, inquit, hac potestate, & quotidie apud
me

Ad Iuris, & Pietatis Studiosos.

me causam totius diei meram scriptor, *Falla*, & *dile*
mea persecutor. Nihil mihi ipsi ascondo, nihil
59 transco, Quare enim quidquam ex erroribus meis
transcam cum possim dicere, vide ne istud amplius fa-
ciam, nunc tibi ignosco &c.

Nec aliquis statim me damnet putando
60 ideo & sic me obseruare proposuissim, ut of-
fugiam prædictum laborem, sane se decipit
quia in voluminibus separatis lucubrationes
meas Legales in lucem publicam tradere in-
tendo, & iam duo ex eis typis tradidi. Quo-
61 tam primum inscripsi de Testamentis ad pias
non pias causas, Resolutiones practicabiles; Alterum
de *Uspidine Legali*, *Controuersie* & *Forenses*, Discu-
titur enim, quod Leges semper in dubio ad-
62 mittunt, & præsumunt dum & quis facit ali-
quem actum, validitatis statum habere, donec
dilucide contrarium probetur.

Tertium Volumen modò præ manibus ha-
beo, quod De *Afflictorum Consolatione*, *nomina*
re volo, In quo aliqua deducam circa illos
summe afflictos, qui sunt ineuitabili hora,
63 mortis, & qualiter possint consolari, & quid
iura permittant in eorum solamen.

Item nonnulla afferam, circa afflictos ab
64 acutissimo gladio famis, & deducendo quid
iura conuiuentibus oculis permittant, ne ex-
tincti remaneant, cum talis mors omnium sit
horribilissima.

Item plura scribam circa valde afflictos à
65 diuturnitate Carcerum, & quorum clauis in
ingressu statim adsunt, sed quasi perduntur
propter egressum.

Item aliqua aderunt, pro afflictis ab Infir-
mitatibus, cum digni sint pietate, Hinc Re-
66 gius Propheta & David ut misericordiam DI-
VINAM CLEMENTIAM ad pietatem in-
duceret sic exclamauit in psalm. 5. *Miserere mei*
D E V S, quia infirmus sum.

Aderunt etiam non nulla circa Afflictos et
67 dementes litigantes, qui saepe plus & vene-
num, quam panem comedunt, & ut ar-
gentum acquirant, aurum perdunt, & mul-
68 ta afferam, quantum cordi sit legibus, & ut
transactiones substineantur, cum sint recessus
à lite.

Alia vero in eodem volumine aderunt cir-
ca diuersas Afflictiones, Misérias, Angustias,
Tribulationes &c. prout benigno D E O fa-
uente, in dicto volumine conglutinabo.

Cæterum gratias ago quibuidam Iuris cõ-
sultis non obscuri nominis, qui diuersas opi-
69 niones iuridicas à & me ventilatas, & relo-
Juras laudati sunt; ut eorum benignæ, & in-
genue naturæ de omnibus bene dicendi sa-
70 tisfacerent, unde me variis & encomiis &c.
extollerunt, sed videant ne remaneant delusi,
sicuti accidit Apparitoribus Regis Saulis.

Qui Rex, cum odio capitali prosequeretur
71 Dauidem, & vsque adeo, & ut ipse met Rex
tentauerit ipsum occidere, sed in vanum, &
quia eum omnino mortuum, volebat, stricte
iussit suis Apparitoribus, ut accederent ad do-
72 mum illius, & raperent eum. Vnde statim
ad domum peruenti, & petendo, quod loqui
volebant, cum Dauid, fuit responsum ip-

73 sum in lecto, infirmum iacere, & eum id
retulissent Regi Sauli, ab ira agitatus, ordina-
uit illis, ut afferrent eum, sic agrotum in le-
cto, ut occideretur.

Quale Regis præceptum, statim, & secrete
74 fuit relatu Micholi & uxori Dauidis, quæ diu-
citius tamquã sagax Mulier, & matiti anan-
tissima dimisit Dauidem per fenestram, & ip-
se cantè, abiit ac aufugit & saluatus est & po-
suit Michol statuam Dauidis in lecto, ac pel-
75 lem caprarum & pilosam super caput statuæ
apposuit, & operuit eam vestimentis, Ince-
rim perueniunt prædicti Apparitores ad do-
mum Dauidis, & rabiote decurrendo ad ip-
sius lectum, ut intra illud apprehenderent, sic-
76 que & attoniti remanserunt delusi, non ip-
sum Dauidem, sed illius statuam inuenerunt, &
alias, ut latius habetur 1. Regum cap. 19.

Sic enim accideret eis, qui existimant, me
aliquid scire, & didicisse in legali Palestra,
77 nam loco personæ doctrina repletæ, & inue-
nient petram, quemadmodum sunt illiterati,
sicuti dixit celebris ille Philosophus, cuidam
virò nihil aut parum scienti, qui sedebat su-
78 pra petram, & nempe *Video petram*, *supra pe-*
tram sedentem &c. Valerem hic modo subu-
tere Cathologum eorum Doctorum, qui in
diuersis locis de me honorificè locuti sunt,
sed melius cogitando contentus magis sum,
79 ab hoc me & abstinere, ne incidam in aliquem
speciem superbiæ, Si quid enim in meis An-
notationibus, vel Voluminibus, cum aliquo
iuridico fundamento bene scripsi, id totum,
80 humiliter tribuo Creatori, & & Redemptori
Nostro, à quo omnia procedunt, & sine eo
81 nihil facere valemus, & cum eo, & omnia,
itaque omnis gloria ei debetur, & quidem
merito. Nam in eo omnia possumus, quia
ipse omnia potest.

O quam præclarum, & egregium exemp-
lum in hoc, omnibus tribuit, Famigeratus
ille, & æterna memoria dignus Ioannes Con-
82 stantinus Orientis Imperator ex asse Catholicus
qui cum bellicis sudoribus de Hunnis, & Schi-
tis gloriosissimam victoriam reportasset, nam-
talís, & tanta fuit, ut Bizantium reuersus Im-
83 perator, & maxima cum præda, optimisque
spoliis, in tantum quod Senatus ei triumphalem
pompa, ex Senatus Consulto fuit de-
creta, & cum venisset lætissima dies illa triu-
84 phalis pompæ, omnia iam antecierant, & quæ
erant necessaria pro tanta festiuitate solum ex-
pectabatur ipse Imperator in Curru Trium-
phali sedens, qui iam aderat præparatus, ut
in eo ascenderet, ut ab omnibus saluaretur,
quasi de tantis victoriis reportatis, & eorum
liberationibus gratia ipsi agerent & quãdo pu-
85 tabatur esse ascensurus, iussit adferri imaginem
Gloriosissimæ Virginis MARIAE, & loco
eius illam in Curru posuit, & iussit, ut talis figu-
ra per Urbem circumferretur, eique credens
locum suum. Præibant Currui (auro, ar-
gentoque conflato, ac gemmis præstantissi-
mis, corruscantis, & albenibus equis nunc-
86 candidioribus vecto) & pedibus non solum
captiui Duces, sed etiam ipse Imperator,
Cru-

Pauli Rubei Discursus.

Crucis D. Nostri IESU CHRISTI, vexillum
87 manibus deferens. *O Triumphum & Cælo spectat
tore dignum! O factum gemma registrandum?* Et
alias, pro vt latius deduxi in meo *Tractatu De
Validitate Legali in Epistola Dedicatoria ad Glorioso-*
ram DOMINAM nostram in S. Cognouit quam TV
verè sis gratiosa &c.

O plane inuictissimus iste Imperator, sand
duplici triumpho extollendus est, quia non
88 tantu sub iugo posuit Hunnos & Scythos, sed
etiam sic debellauit Monstruosam bestiam il-
lam Superbiæ, nam tantum beneficium tantæ
victoriæ à DEO, eiusque Gratiarum Libera-
lissimæ Dispensatrici, attribuit, recognouit
& generose consecrauit.

Pessimè enim se gerunt illi, & execrandum
89 est signum, qui ducti & a superbia, multo-
ties beneficia, ac opera bona, nullatenus à
DEO, à quo omne datum optimum, & om-
ne donum perfectum, recognoscunt. Quare
90 cum vitium & venit superbiæ sit frequens, &
familiare, non ingruum duxi aliquæ circa il-
lud deducere, vt caute aufugiat, & hoc
erit argumentum sequentis discursus. Nam &
Legibus, superbia est non parum exosa ad lex.
*in l. si in aliquam, ibi, non cum grauitate &c. ff. de
offic. Præsid. & in leg. unic. ibi, arrogancia modis om-
nibus opprimatur C. de carcer. priuat. & Maxime
in Iudiciis summo Leges abhorrent super-
biam, & amant affabilitatem, ne oppressi re-
formident petere ab eis iustitiam, pro vt infra
deducam.*

91 Superbia & ergo est illa scelerata bestia, quæ
est omnium scelerum abominabilis sentina,
omnium vitiorum fœdens sterquilinum, om-
nium iniquitatum fons, & origo, necnon
92 omnium & virtutum depredatrix. Omne
peccatum est contrarium vni soli virtuti, quæ
93 est contrarium peccato, veluti & Lussuria,
virtuti pudicitie, Ira virtuti patientie, Super-
bia verò omnibus virtutibus aduersatur, & est
contraria. Videatur enim quantum sit fu-
giendum hoc vitium, dum spoliatur miserum
94 hominem omni & bono spirituali, secundum
*Hugonem Card. lib. 2. de anima, ibi, Cetera vitia,
sola illas virtutes impetunt, quibus ipsa destruantur,
sola superbia contra cunctas animæ virtutes se erigit,*
95 *& quasi & generalis, & pestifer morbus, omnes cor-
rumpit &c.* Istique causa, vt non possit aspici
aurata lux veritatis, Nam existendo in tene-
96 bris iniquitatum, & superbus agitur a pes-
simis, & rabiosis ventis vanæ gloriæ, inuidiæ
97 iniustitiæ, tristitiæ, & iræ, petulantia, & aliorum
vitiiorum execrandorum. Nam superbia de-
cipit intellectum, peruertit iudicium, defrau-
98 dat discursum & inflat cogitationes, cruciat
hominem atque operatur, vt ad instar No-
99 uelli Narcisi, sui & ipsius sit stultus amator.
Lucifer Angelus ille pulcherrimus, quia à su-
100 perbia fuit captus in & suorem incidit, id-
que optime perpendit Gregorius Magnus Ro-
manus Præsul. tom. 1. Moral. lib. 29. vbi sic ait,
*Appetitur namque & Celsitudinis veritas in vltorem
mentis, nam quia in quæsitâ potestatis, non obtinuit,
quasi quoddam superbia sua remedium, insaniam in-
sensibilitatis inuenit.* Superbi enim existendo in

101 tam miserabili & statu nullum bonum ab est
sed omne pessimum malum expectandum.

Superbiæ quippe peccatum, Heu? quod
cum amaris lacrymis, & singultibus esset cõ-
102 memorandum & fuit illud altum præcipitiũ
tam Angelorum, quàm Hominum. Nam
magna Angelorum, mediante superbia e Sũ-
103 mo Cælo, in Cauernis & infernalibus fue-
runt in æternum præcipitati. Et ex pulcher-
rimis Angelis, in horrendos Diabulos fue-
104 runt & transformati. Homines verò eadem
cooperante superbia, pulcherrima veste im-
mortalitatis miserabiliter spoliati fuerunt, ita-
105 que genus humanum in hac & lacrymarum
Valle fuit relegatum, & alia satis nota.

Discamus obsecro ab alieno præcipitio no-
106 stram euitare ruinam, & Fugiamus tam in-
sidiosissimam bestiam, & formidabilem ser-
107 pentem. Vtique si omnis & species super-
biæ est abhorrenda, illa sanè est perhorrescen-
da, quæ personata est, & sic sub pallio humi-
108 litatis, & asconditur. Cum & alias verissi-
mũ sit, quod simulata bonitas est duplex ini-
109 quitas, & ita dici potest, quod simulata
humilitas, est duplicata superbia, quoniam
110 insolitum non est superbis, gloriam huma-
nam spernere, vt ea acquirant fingendo se
111 humiles, & cum toti superbia tumeant, ita
quod potest vocari ambitiosissima humilitas.
112 O quam bene & talem deformem simula-
tionem, & fraudem. Humilis, & deuotus Ber-
nardus agnouit & eius simulationem osten-
dere nisus est in tract. *De Gradibus Humilitat. in
fin. dum sic scriptum reliquit, ibi.*

113 *Gloriosa res est humilitas, cum qua ipsa quoque
superbia, palliare se appetit.*

Bene quidem agnoscit Superbia suam defor-
114 mitatem, non potest dissimulare suum hor-
ridum aspectum cum quo horret mortales,
ita ut cuilibet se reddat deformem, & odio-
sam, Numquam sic fuit adirata animal illud
115 vocatum Simia contra speculum, quod suũ
ridiculum aspectum reppresentat quantum
116 monstrum hoc superbiæ abhorret suam fi-
guram, a qua videt se turpiter delusum. Vn-
117 de vt possit conciliare sibi affectum morta-
lium, adeo se humiliat, & prosternit, vt non
solũ cedit maioriatem humilitati eius emu-
118 lam, verum etiam se declarat & eius famulæ,
Nam & cum eius veste se induit, donec ob-
119 tineat suum intentum, quare & spernitur
superbia, vt acquiratur.

Sane deterrima sunt illa vitia, quæ virtutum
120 colore, & teguntur vt diximus Non sine
enim magna causa Imperator noster Sacratiss-
simus Iustinianus in l. meminere C. vnde vi-
121 conqueritur, *Quod durum est & sub nomine Iu-
stitie, facere iniustitiam &c.* Et sic nos dicere va-
122 lemus in casu nostro, Durum est & & valde
monstruosum sub ipsa humilitate, fouere su-
perbiam.

Potest quidẽ ad hoc in exemplum adduci
Diogenes Philosophus ille famigeratus, qui
123 cum esset superbus, & & fingeat se humi-
lem,

Ad Iuris, & Pietatis Studiosos.

121. *tem, & contemptorem diuitiarum; nam iste cum esset inuitatus ad prandium, cum quibusdam alijs pluribus Nobilibus à Platone, atque intrasset in quoddam cubiculum habens humi per extensum, culcitram Quare,*
 122. *Diogenes ꝑ ex hoc, sumpsit occasionem, mortificandi Platonem circa eius fastum, & superbiam, Vnde præsentibus alijs conuitatis coepit cum eius sordidis calceamentis fortiter*
 123. *dicam culcitram calcare ꝑ Vnde accurrens Plato, interrogauit eum, quid nam prætenderet tacere, & respondit Diogenes, Ego calcas,*
 126. *Platonis fastum, qui replicauit Plato, ꝑ Calcas, sed maiori fastu, calcas, ut videatis abiectus, & humilis. Vnde confusus statim destitit calcare culcitram.*

Alia etiam vice Idem Diogenes, in suprema Hyemis frigiditate, nudus persistebat in:
 127. *quodam flumine ꝑ frigidissimo, quod multri animaduertentes, rogarunt eum, ut ex flumine exiret quia si ibi persisteret periculū mortis eius erat certum, & cum transisset, casu,*
 128. *Plato, & videns aggregatam ꝑ tam multitudinem illam gentium, petijt quid ibi faceret, & cum ei fuisset narrata causa, consuluit illis*
 129. *hominibus, dum volebant ꝑ Diogeni miserere ut abirent omnes, quia dum ille non habuisset spectatorem, statim exisset à flumine, prout in effectu euenit &c. Refert etiam,*
Erasmus in suis Apothet. de Antisthine Cynico Philo-
 130. *sopha, qui ferebat pallium, ꝑ cum magno foramine, quod videns Socrates dixit illi, Per fixuram tui pallij video superbiam, & vanitatem tuam &c.*

Monstruosum enim igitur, valde est, ut dicebam, quod sub ꝑ pallio humilitatis celeretur superbia. O quam fera pessima est superbia. Nam omni vitio est ꝑ deterior, & superbus ex eo dicitur quia supra vult videri, quam est, qui vult supra ingredi superbus est & Obsecro abhorreamus pessimam naturam Diogenis, qui opera ꝑ sua, ut præmissimus, tantum faciebat, ut videretur ab hominibus, & ab illis, laudaretur & sic intendebat omnium oculos ad se trahere. Queramus multo melius imitari ꝑ naturam ipsam, quæ prætiosiora ab ea creata celat, & occultat.

Et sic vniones in Conchylis marinis, petras prætiosas ꝑ humat. Gorgonia, seu Cornalia in profundo Oceani, Aurum in cauernis Montium, ꝑ Poma, & alios fructus inter folia, vvas inter pampinos, corda in fetionibus locis pectoris, ꝑ Res vero parui momenti, & sic vilia non abscondit, sed omnibus manifestat. Superbi vero totum oppositum contra documenta naturæ faciunt nam
 137. *illud parum, ꝑ quod boni faciunt, pomposè omnibus ostendunt canendo tubam alijsque exterius signis Mundo patefaciunt, & illud quod malè operantur secretissime tenent.*

Ita apposite faciunt Mercatores decocti, contra quos acriter insurrexi, ꝑ eorum fallitates, & fraudulentos decoctiones execrando, quoniam isti tales plenis marsupijs decoquunt in fraudem Creditorū, multa congesti supra
 in part. 3. recent. in Annos. ad decis. 9. à nu. 42. vñ
 Par. X. Recent.

quo 141. Prædicti enim Mercatores ꝑ vt dicebā decocti, aut parui valoris, ponunt foris omnia
 139. *ad faciendum magnam ꝑ prospectiuam Apothecæ quasi vt ostendant intus se habere opulentem suppellectilem earum rerum ad pompam expositarum.*

Sed si quis desideraret, videre alias lineas Margaritarum præter pendentes intus existentes, & peteret à Mercatore, ut ꝑ ei ostendat quantitatem earum in Apotheca permanentium sentiret sibi per Mercatorem respondere
 Domine apotheca vacua est, quidquid boni habeo foras exposui. O quam perfecte ꝑ superbi inuitantur istos Mercatores, nam etiam isti quid quid boni habent, foris exponunt, ut ab omnibus videantur ꝑ intus vero nullum bonū aliud habent, cum totum teneant foris ad captandum auram Popularem, vnde præter mortale vitium, superbiæ, bonis operibus vidui sunt, sicque ꝑ nisi reuenerint Cauerna Infernalis eos in sempiternum expectat, quamuis in rei veritate opera sint bona & meritoria cum, & alijs in hoc Mundo mercedem suam
 144. *sed brevis temporis, receperunt. Qui enim opera bona facit propter vanam gloriam, & superbiā elationis ꝑ vento, omne meritum, & virtutem extinguit, & sic dicta opera bona fumigant pessimo fumo superbiæ, adeo naribus DIVINIS exoso.*

Non est mirandum, quod Cainus propter inuidiam, Iudas Iscariotes ꝑ propter auaritiam, Purpuratus Epulo ob gulā, Virgines Fatue per socordiam, & infiniti alij propter diuersa mortifera peccata in æternum in Inferno relegati sunt. Sed illud est mirandum, &
 147. *centies ꝑ admirandum, quod non pauci propter opera pia, & propter operationes bonas, & virtuosas, & nobilissimos labores, in sempiternum in ardoribus æternis inclusi sint*
 O quam bene id monuit nos Gregorius factorum ꝑ præclarorum gloria, Magnus, sed dignitate Maximus in Homil. super Matth. cap. 21 ibi, Sæpe vos Fratres Carissimos admonui praua
 149. *opera fugere, ꝑ & Mundi inquinamenta deuicare, sed hodierna die Sancti Evangelij lectione compellor*
 150. *dicere, ut bona opera, quæ facitis, ꝑ magna caritela timeatis, ne propter hoc, quod à vobis, bone agitur, appetitus laudis ꝑ subrepat, & quod foris ostenditur, intus à mercede enacetur &c.*

Superborum meta, & superbiæ finis est Infernus ibi. Superbi cognoscent quam stulte, & noxie errauerint, & quantum à fumo Superbiæ fuerunt turpiter ex coacti, ꝑ audiamus
 Oraculum Diuinum in Sapient. cap. 5. vbi describuntur eorum lamentationes, ibi.

Lassati sumus in via iniquitatis, & perditionis, & ambulauimus vias difficiles, Quid enim nobis profuit superbia?

Vere lamentantur, quid sane eis profuit Superbia, sanè ad nihil eis profuit superbia, nisi
 154. *ad mercandum ipsum Infernum, in quo vanissimi homines in æternum totis gehennalibus incendijs ardebunt, brumali frigore algebunt, & omnibus tormentorum machinis*

†††

153 nis misere, & t in sempiternum ex carnifi-
cabuntur, & ista est infelix mercatura illa, qua
mediante, superbia adepti sunt, O turpissimū
lucrum, O deploranda acquisitio, O infamis
156 questus, O infelices, & infelicissimi super-
bi etiā ab ipsis inimicis amare deplorandi. Ad-
miratione quidem dignum est, quod superbi
157 damnati in inferno t iuxta propriam confes-
sionem, de qua supra, scilicet *Lassati sumus in*
via iniquitatis & perditionis & ambulamus vias
difficiles. Quid nobis profuit superbia? magis
158 enim conqueruntur & cruciantur de labo-
ribus toleratis in via iniquitatis, & superbia.

Itaque leues videntur eis tormenta, quæ in
159 Inferno actu intollerabiliter t patiuntur, &
quasi de illis obliti, nihil de eis conqueruntur,
& tantum solum excruciantur de laboribus in
via superbia exanthlatis. Siccine acerbius tor-
160 quentur, de præteritis superbia t incommo-
dis, quam ob præsentia mala gehennæ tor-
menta. Superbia quidem res plena est labo-
161 re, & molestiæ, arduum t est iter ad glo-
riam mundanam aucupandam.

Caro enim superbia honores emit, cui la-
162 bori t parcat, qui inani gloriæ studet, vt
ventosissima captet. O quam misere angit
163 qui angustos honores & t acclamationum
inanes voces ambit. Conclusio enim est, quod
finis superborum est amittere Regnum om-
nium seculorum Beatitudinis æternæ, & me-
164 diantibus tor t sudoribus, vigilijs, angu-
stijs &c. in via superbia passis quasi pecunia,
numerata emunt in sempiternum dolores, &
angustias pœnarum Inferni.

O Stoliditas humana? O Stultitia superbo-
165 rum? non risu, sed t amaro fletu inconsol-
abiliter deploranda, quid enim profuit su-
perbis, in hac lacrymarum Valle captasse am-
bitiosas, fumosas & ampullosas memorias,
in præconizando opera bona, pia &c. cum
tubis tropheorum, armorum, & inscriptio-
num, in marmoribus, & metallis inscripto-
rum. Considerando, quod intra breue tempus
166 ab hoc Mundo abscessurus est, & num-
quā amplius hic redibit, & vbi per totā æter-
nitatem, manebit, intollerabiliter excarnifi-
catus erit, & vbi non erit laudabitur. Qui-
167 de amaro t fletu vociferare possunt super-
bi, sicuti dixi, Quid nobis profuit superbia?

Qui enim vult, vt DEVS munificus noster,
qui videt in abscondito retribuatur merita ope-
168 rum t bonorum, necesse est vt solū DEVM
habeat spectatorem, & non homines, itaque
Gallinæ non sunt imitandæ t quæ quamuis
169 quærunt se abscondere t dum oua parere
volunt, attamen vix eis partis, statim in can-
tum erumpunt, fragilliant, ac obstrepunt, si
170 tamen ille cantus sit, sed t singultus. Igitur
sine strepitu, sine iactantia opera bona pera-
genda sunt.

Benignus enim DEVS noster illis qui in
171 occulto opera meritoria faciunt, cum t ipsi
lateant, & ipse illos prædicat tota curia Cæ-
lesti præsentē, O quam magis canora est Tu-
172 ba Clementiæ Diuinæ, quam illa t pauco-
rum hominum, qui enim desiderat debilem

tubam humanam, quæ parum à longe audi-
tur, & tunc Tuba CHRISTI, quæ vbique ob-
173 rumpit, & strepit, t in totum, silebit, Imo
dicti vanissimi homines, amare sentient ab
174 ore Altissimi, Illud amarum dictum. *Re-*
cipistis mercedem vestram, & illud, Recordare quod
recipisti bona &c.

Hinc ipse Benignus DEVS noster paterne
monuit apud Matth. c. 6. ibi, *Attendite ne inflat*
vestra faciat corā hominibus, & videamini ab eis &c.
175 Attendite, inquit S. Ioannes Chrysostomus, quasi
ab insidiosissimo aliquo serpente. Attendite
176 dicit Theophilatus t quasi ab aliqua magna
bestia, ne vos deuoret. In hoc enim conti-
stit punctus totius philosophiæ Christianæ,
177 cauendum t ab hominibus velle laudari, ti-
mendum magnificari, eruibescendum hono-
rari. Omne enim, quod bene operamur, non
nobis attribuire debemus, sed à vero fonte
178 omnium bonorum, à quo omnia t deriuant,
recognoscere debemus. Non erit quidem si-
ne honore, & laude, qui propter DEVM,
spernit honores, & laudes. Zelanter ergo ca-
uendum est ab ipsis oculis hominum tam-
179 quam ab oculis Basilisci t qui, & cum solo
visu solet interficere, & infingere homines, si
180 ipse prius eos inspiciat t vt indagatores re-
rum naturalium attestantur.

Vestis ex lana fabricata, aperto aeri solent
181 exponi quandoque, ne t diu clausæ perma-
nentes, à tineis corrumpantur. Totum op-
positum seruat in schola spiritali, nam ea,
quæ laude digna sunt, exponi non debent, vt
videantur ab hominibus, quia sic tuta erunt,
alias dum foris erunt exposita à tineis super-
182 perbia, corrupta erunt, quare t opera pia,
in humilitatis armario abscondenda sunt, vt
tantum videantur ab eo, qui videt in abscon-
dito, & occulto.

Si igitur vera sunt supradicta, pro vt sunt
verissima. Vnde prouenit quæso inuentio,
seu chimera illa quā cernimus pæssim appo-
ni insignia, & inscriptiones in operibus pijs,
183 vti tetigi supra, t ita vt quis hoc modo per-
dat totum meritum, & vendunt quasi sub
hasta ad clamorem Tubarum, gratia vnus
auræ popularis meritum suorum bonorum
operum, & facit text. in argumentum sumptum in
leg. 2. ibi, *Munificentia sua fructum de inscriptione*
nomini sui &c. ff. de oper. public. in punct. calus
nostri ratiocinatur Thom. Aq. in tract. de Lud.
Schachor. quest. 10. principal. num. 4. ibi, *plures hac*
tempestate sacella D E O dedicant inanem gloriam
quærentes, ideo sape ex sola inscriptione nominis sui
perditur meritum &c.

Apud Nos receptum est, quando aliquod
opus pium sit, & super eo apponuntur insi-
184 gnia t facientis, ipse perdit meritum, pro
vt tradit Gemina. in can. dux sunt. circa med. n. 2.
45. dist. quem refert, & sequitur Bernard. de
Landron. in apostil. ad Abbas. in cap. dilecta de ex-
cess. pralat. in verb. possit sumere vers. Item adde,
quod illi, qui construi faciunt Ecclesias, & ibi po-
nunt signa sua habent meritum &c. Barthol. Cassan.
in Cathalog. Glorie Mundi part. 1. considerat. in fin.
vers. Adverte tamen, quod ponentes arma sua, in-

Ad Iuris, & Pietatis Studiosos.

*Beneficis, quas faciunt aut in Ornamentis, qua do-
ant Ecclesis, perdunt meritum &c. quos secuta est
Rota in causa Gerunden. Sacristia 15. May 1634.
eum bon. ment. Dionysius Decano §. Non obstat
vers. ut testator perdat meritum, pro ut perditur,
quando in opere pio apponuntur insignia &c. Addo
Molin. in tractat. de primogen. Hispan. lib. 2. cap. 14.
num. 49. vers. Advertendum est, quod illi, qui faciunt
in ornamentis, quas Ecclesis donant, vel in Capellis
quas construunt, apponere arma sua, perdunt meri-*

Scio equidem, id solum procedere, quan-
do armorum appositio fit ex iactantia vel
inani gloria, secus si ad alium finem, quia
in hoc est attendenda intentio facientis, ut de-
clarat Felin. in cap. 3. sub num. 1. in fin. de probat.
Purpurat. in l. 1. num. 156. ff. si cert. pet. & admisit
Rota in relata divisione Gerunden. Sacristia. Vbi
fuit responsum cessare talem iactantiam &
inane gloriam, respectu testatoris, qui or-
navit, ut cuidam Ecclesie multa paramenta
sacerdotalia donarentur in quibus ex man-
dato executorum (qui super tali negotio am-
plissimam potestatem habebant à testatore)
apposita fuerunt insignia ipsius testatoris, &
sic cessabat omnis iactantia, quo ad ipsum,
quia post mortem, non adest amplius tē-
pus inaniter gloriandi. ut inquit Abulen. lib. 3.
regular. cap. 18. quest. 13. vers. ad hoc debet homo li-
bera E. sed relinquendo casum istum, quan-
do quis est iam mortuus, & insignia ponun-
tur in opere pio ex mandato executorum, in
quibus terminis non loquor.

Sed quando quis est vivus, & apponit signū
tunc potest esse & id non nego, ut bono
zelo moueatur ad id peragedum, scilicet, quis
moueatur ut alios proprio exēplo ad similia
pia peragenda, & sic pro incitamento virtu-
tis, & munificentie aliorum. Vel ut inuitet
fideles ad glorificandum DEVM, iuxta
illud Evangelicum apud Matth. cap. 5. ibi, *ut
videant opera vestra bona, & glorificent patrem ve-
strum, qui in Caelis est.* Atque eo magis est di-
cendum, si personæ sint insigniores, & ma-
xime sacræ, & quæ sunt Lucis Mundi, &
sic relinquunt aliquam honestam memoriam
operum pietate redolentium, summe pre-
clararum ad exemplum, & in ædificationē
corporis Ecclesie. Attamen generaliter lo-
quendo supra relata prout ad DEI iudicium
spectat, qui solus de occultis indicat cap.
can. erubescant ad fin. 32. distinct. glos. 1. in can. si
omnia 6. quest. 1. cap. ut nostrum ut Eccles. benefic.
sine dimiss. &c. cap. tua nos in fine de simon. cap. a vo-
bis il 2. de sentent. excomm. cap. tua de spons. cap. 1. de
clandest.

Nos verò per externa, devenimus ad aliqua-
lem cognitionem interiorum, arbor enim,
cuius speciei sit cognoscitur ex fructibus,
Quoniam animus ex extrinsecis, factisque
declaratur, est optimus text. in l. si servus plurium
§. fin. ibi, Manifestavit, notumque fecit sine
dubio professione certissima, &c. si de natural
liber. vide Aym. in consil. 101. num. 11. & consil. 359
num. 11. Cachera. decis. 90. num. 19. Mandos.
consil. 79. num. 7. & 3. Barbof. affirmat. 52. num. 3.

Par. X. Recen.

Quomodo argumentari poterit, intentio-
nem occultam alicuius esse, qui dat elemo-
sinam aut alia opera pia facit, fuisse tantum-
modo purum zelū, & amorem erga DEVM
eiusque honorem, si canat tubam prædicta-
rum actionum, & per impositionem nomi-
num, cognominum, stemmatum, inscrip-
tionum &c. ut rapiat oculos videntium
ne non posterorum, ut sciānt, ipsum tā-
les actiones pias reliquisse, & si intentio bona,
est occulta, quare demonstrationes sunt pū-
blicæ, & omnibus exposita.

In iure est satis decantatum illud axioma,
quod posterior actus, & veritatē ante gesto-
rum aperit, & sic ex sequentibus colligitur,
qualis fuerit animus in præcedentibus l. sed
Iulianus §. proinde ff. ad S. C. Mac ed. l. si servus plu-
rium, §. fin. ff. de legat. 1. l. cum quis. vers. neque enim
est verisimile: C. de natural. lib. & leg. quis. adulterij
C. ad leg. Jul. de adulter. §. Paponum Inst. de ver-
diis. Sed sanè, Triste est amanti DEVM,
alia contemplari, & sic facienti aliquid in
honorem DEI, quærere deinde eam Mundo
propalare quoniam.

Amator & vane gloriæ, nescit diu tacere.

Apponere insignia, seu arma in quolibet
opere, quod quis facit, apud Gentiles tam-
quam nimia iactantia, etiam fuit habita.
Hinc Traianus Imperator, quamvis aliis in-
ter optimos Imperatores maximè celebratus
fuerit, tamen quia consueverat, passim
in omnibus suis ædificiis, aliisque præ-
claris operibus, nomen, stemmata sua, &
similia apponere, communiter à Populo Ro-
mano nuncupabatur herba parietaria quod &
retuli in discursu part. 4. recent. tom. 3. num. 219. Vbi
etiam monui, quid ponere deberent Prin-
cipes in eorum ædificiis, nempe.

VANITAS VANITATIS, ET OMNIA
VANITAS.

Et sic laude, & non lusu digni essent. Sanè nul-
la tanta est humilitas, quæ dulcedine glo-
riæ non capiatur, ut inquit Valer. Max. de Me-
morabil. lib. 3. c. 16. Heu, nihil sane difficilius est
quam omnem calcare gloriam, & idque co-
ruo albo rarior erit, Narrat Plin. lib. 17. natu-
ral. cap. 25. & inrer prodigia connumerat
quia reperta fuit vitis, quæ fructum produxit
sine foliis, ita & inter prodigia recenseri po-
test homo opera bona faciens, & humilis, qui
sciat ita sacras illas merces negotiari, & ut
nullum sentiat vanagloriæ seu iactantiæ pesti-
mum fumum.

Rursus refert idem Plin. d. c. 25. quod est de pro-
digis arborum, se vidisse ficum, & malum
punicum, stirpe, & non palmite, aut ramis
fructus tulisse, atque id inter prodigia ponit,
ita, & nos, hominem inter prodigia ascriba-
mus, qui occultet opera sua bona, & non
superbia vexetur.

Omnibus infidet opinio sui, vultque etiam
in optimis quibusque, & viris, nescio cuius
gloriæ aculeus, qui perrarò, ita in plenum

††† 2 emo-

emoritur, vt nulla supersint semina, quæ fo-
 210 ras in herbam, & fruticem non exsurgant.
 Passim multa, & quidem acerba quis superat
 in via DOMINI, sed iste postea superatur à
 Superbia. Post enim triumphum in schola spi-
 212 rituali tunc timendum est magis ne a glo-
 riæ triumpho superetur Nam, vt animadu-
 erit Gregorius ille Magnus, Romanus Pontifex in
 lib. 10. Moral. Sub hoste, quem quis debellauit,
 213 moritur triumphator, dum de tali triumpho
 eleuatur, & secundum S. Augustinum in libr.
 confession ait. Sæpe homo de ipso Vanagloriæ
 contemptu gloriatur, non enim eum contem-
 214 nit, & dum gloriatur intrus de gloria, quam
 amplexatur. Itaque post victoriam, magis
 est, in schola spirituali, timenda ruina. Hinc
 monuit Idem Gregorius Magnus lib. 6. Moral. Qui
 215 bene viuit, valde timere debet & ne despectis
 aliis, de gloria virtutis singularitatis eleuetur.
 Alexander Magnus postquam vicit, & de-
 bellauit potentem Regem Darium, persua-
 216 sus & fuit à suis amicis, vt filias, & vxorem
 Darii, forma elegantissima aspiceret, quibus
 sic prudenter respondit, Turpe futurum, est qui
 217 vicissit homines, & postea ipsi Victores vicerentur à
 mulieribus Sic asseri potest in via spirituali, Tur-
 pe futurum, quod qui vitia debellauit, &
 218 opera meritoria operatur & postea à rea for-
 mina superbiæ ipse prosternatur.

Hoc est, quod valde formidabat Paulus
 Apostolus, vt ipse met attestatus fuit scriben-
 219 do ad Corinth. 2. cap. 12. ibi, Ne multiitudo re-
 uelationum, extollat me. Exclamat, & contrem-
 220 miscit totus ad hoc Magnus Pater S. Augusti-
 nus. Quis & dicit ne extollat? O terror O terror?
 Igitur Paulus Apostolus cum apparitionibus
 221 CHRISTI vocatus & ad Euangelium, Igitur
 Paulus Apostolus cum impositione manuum
 222 Ananiæ repletus Spiritu & Sancto, Igitur
 Paulus Apostolus electus Vas electionis, vt
 prædicaret coram Regibus Terræ nomen
 IESV, Igitur Paulus, Coapostolus Beati Pe-
 223 tri Principis Apostolorum, Igitur & Paulus
 Apostolus, fundator tot Ecclesiarum, Auditor
 tot doctrinarum, ter flagellatus propter fi-
 224 dem, ter naufragatus ob charitatem, semel
 Paulus Apostolus, rapitus ad tertium Cælum, timet
 225 insultum superbiæ? Et ille animus qui pro-
 uocauit gladios Tiranorum, angustias mortis,
 226 agonias famis, assaltus Satanæ, dubitat præ-
 cipitare in abissus superbiæ.

Quis ergo se tutum dicet a catenis vitij su-
 perbiæ sic vniuersalis, dum etiam aperte vi-
 227 demus tot & Angelos captiuos, & conuer-
 sos in horrendos Diabolos propter tale vi-
 tium. Videatur infra.

R E S I D U V M

Summarij Discursus

Ad Iuris, & Pietatis Studiosos.

- 225 Superbiæ tanta est monstruositas, vt quanto plus de
 ea dicitur, tanto plus restat dicere.
- 226 Superbiæ vnicum peccatum fuit causa innumera-
 bilium malorum.
- 227 DEVS; superbientibus Angelis, tantum cogita-
 tibus superbiæ, non pepercit, & quid sperare
 possunt homines.
- 228 Peccatum superbiæ Maiestati DIVINAE summe
 exosum est.
 DEVS superbos multoties in momento conuulsi
 delecti punit. num. 229.
- 230 Clericus, quidam superbus, cum audisset cantare
 illud. Euangelij, Qui humiliabitur, exaltabitur
 &c. derisit tale dictum, & quid subito ei accidit.
- 231 Nam fulgur de Cælo statim venit, quod intrans os
 Clerici ridentis Euangelium, mortuus est.
- 232 in Cælum non intrant Pauperes.
 Superbi semper sunt banniti à Cælo. num. 232.
 DEVM iridentes non videbunt Cælum. n. 232.
- 233 Beatus est ille vir, qui timet DEVM.
 DEVM, qui non times, infelix est. num. 233.
- 234 Timoris DEI gratia, est prima gratia, quæ à
 DEO impetrari potest.
- 235 Timoris DEI gratia, est gratia gratiarum, & est
 exordium Religionis.
- 236 à DEI timoris gratia, omnia bona derivant, &
 ipsorum est custos.
- 237 Casus refertur de quodam Theologo, qui exom-
 in DEVM superbiæ tumens horrendam blasphem-
 iam, & quid accidit.
- 240 Eremita in puncto mortis descendit ad Infernum ob
 eius superbiæ, & quomodo vide & num. 238.
 239-240-241. & seq.
- 241 Latro quidam famosus, ob eiusdem contritionem,
 & quidem feruentem, in Cælum recta via intra-
 uit quamuis non fuit confessus eam subita morte
 obierit, & vide num. 243-244. & seq.
- 247 Theologus quidam existens in extremis, volens di-
 sputare cum Damone, confidens de sua scientia,
 delusus fuit ab eo, & præcipitavit in Infernum,
 & vide. num. 248.
- 252 Theologus quidam excellens, propter eius super-
 biæ damnatus, apparuit socio, & maledixit
 quando discere incepit.
- 253 cum Damone nullatenus est disputandum.
- 254 Theologus quidam excellens in mortis agonia exi-
 stens, aliud non respondit Damoni, cum inter-
 rogauit, quid ipse crederet.
 Nisi, quod ipse credebat, quod credebat Sancta
 Ecclesia.
- 255 Homo si haberet scuta 100. auri purissimi, & id
 certo sciret, stultus esset, si de hoc ipse dubitaret
- 256 de Fidei articulis, si quis dubitaret, protho stultus
 esset.
- 257 Fides Catholica ab infallibili veritate CHRISTI
 suis publicata.
- 258 extra Ecclesiam Romanam nec est, nec dari potest
 salus æterna.

Ad Iuris, & Pietatis Studiosos.

259 ex Malis elinire cauere quis debet suam ruinam.
260 in Humilitatis magno Archigymnasio, quis stude-
re debet.

CHRISTVS est Magister scholæ Humilitatis,
num. 260.

261 CHRISTI omnis actio, & operatio, semper
ut doceret humilitatem oculum habuit.

262 DEVS resistit superbis, humilibus vero dat gratiā,

263 Superbi timeant præcipitium æternum.
in Spiritualium profectu, nihil egit, qui nihil se
esse, non cogitat. num. 263.

264 Descendendo, quis ascendit ad Cælum, & ascen-
dendo descendit ad Infernum.

265 contra Superbiam, multa sunt remedia.

266 Humilitas est optimum pharmacum, contra tumo-
rem pessimum superbia vitium.

Humilitas mediat, & sanat magnum morbum
superbia. num. 266.

267 Humilitates materia magnam requirit dotem.

Humilitas est verum omnium pulcherrima. n. 267.

268 Superbia, etiam apud Lege Civiles valde exosa
experiuntur.

269 in Imperatoribus valde commendatur Clementia,
& humilitas.

270 per Humilitatem, & clementiam DEI servatur
imitatio.

271 Lege in Iudicibus requirunt benignitatem, & hu-
militatem.

Lege nolunt, ut Indices sine superbi, ne prop-
ter eorum arrogantiam partes timeant petere in-
stitium. num. 271.

272 Indices non debent esse arrogantes.

273 Indices non superbi, & asperæ, sed mansuetæ de-
bent tractare litigantes.

274 Indices debent esse mites omnes æquali lance audien-
tes demonstrando se humilem, & placidum.

275 Indices erga omnes debent habere paternum affe-
ctum.

276 Indices, secundum Pitagoram, non tantum pru-
dentes, sed etiam benigni esse oportet.

277 Indices nostri temporis, multi deficiunt in benigni-
tate.

278 Et quando vident se evectos ad Magistratus, vi-
dentur esse alterius natura, & speciei.

Etiam cum eis, qui prius erant valde contumeli.
num. 278.

279 in Rectorem, quando quis fuit electus non debet se
extolli, sed debet se reputari tamquam unus ex
personis, quas regit.

280 Superbia ubi est, ibi est contumelia.

281 Indices mediante superbia, ex plaga incurabili,
multi sunt prima impressione, tenaciter retinent,
quod semel animo impresserunt.

282 Indices multi magna obstinatione pollent.

283 Indices aliqui primam suam opinionem in mente,
quasi in are, vel marmore celant.

284 Vas primum aliquo odore imbutus, eundem reti-
net tanaciter.

285 Iudicibus obstinatis iniuria commissa, sorti, &
fortuna dicitur commissa, dum sunt prima im-
pressionis. & num. 286.

287 Vitium superbia longe debet abesse ab animo Iu-
dicis.

288 Index p̄, & benigni Patris officium erga litigan-
tes debet exercere ex sententia S. Augustini. nu-
mer. 289.

290 Index loco patris erandus est.

291 Societas patris cum filijs Regni præferat speciem.

292 Traianus Imperator cum suis Civibus, quasi pa-
vens cum filijs vivebat.

293 Principi non minus turpia sunt multa supplicia,
quam Medico multa funera.

Iuppiter sine fulminibus remaneret, si quoties pec-
canti homines, ea immitteret.

294 Officium Iudicis magis exuberat in absolvendo,
quam in condemnando.

295 Absens non potest condemnari, si tamen sit inno-
cens potest absolui.

296 Peccata omnia si in hoc Mundo vindicata essent lo-
cum Divina Iudicia non haberent.

297 Superbia horrenda, & scelerata bestia cauendi-
um est.

298 Humiles recipiuntur in Cælum in æternis Taber-
naculis.

299 Superbi, cum sint destinati in ignem æternum, Cæ-
lum numquam videbunt.

Primatum Cælestem, qui desiderat, sequatur humi-
litate terrestrem. num. 299.

300 ad Eminentiſſima devenitur per abiectiſſima.

301 Homines perdifficiliter in altum naturaliter ascen-
dunt, sed facillime descendunt.

302 Superbia mediante, homines facillime ascendunt,
& difficillime descendunt.

R E S I D V V M

Discursus.

Ad Iuris, & Pietatis Studiosos.

225 **S**UPERBIAE tanta est monstruositas,
ut quanto plus de ea loquitur, tanto
plus de eiusdem deformitate restat asserere.

226 Heu, innumerabilia mala, & ex vnico isto
peccato, irreparabiliter obuenerunt, Nam
ex isto alto præcipitio magna pars Sanctorum

Angelorum, DEVS in momento, ut supra
etiam diximus, in barathrum Infernale in-
æternum præcipitavit.

Quam iustitiam DI-
VINAM ponderando Humilis Bernardus San-
ctus in Sermone. 1. de Natiuit. Domin. Conuersus ad
Homines, qui superbia toti tument.

Sic contra eos inclamat. Quid tu superbis? Terra, &
Cinis, si superbientibus Angelis DEVS non peper-
cit, quanto magis tibi, & putredo, & umbra,

Nil enim ille fecit nihil ille operatus est, sed tantum
cogitavit, & in momento præcipitatus fuit &c.

O quantum abominabile est Maieſtati DI-
VINAE hoc execrandum & peccatum su-
perbiæ. Nam multoties videmus, quod su-
bita vindicta, peccatum istud seuerè punit.

Prout accidit cuidam infeliciſſimo Clerico in
Burgunda, qui fasto, & superbia totus ple-
nus, existens in Ecclesia, & cum audiuiſſet

229 alta & voce canere dictum illud Euangeliū.

Et qui humiliabitur, exaltabitur &c. temerarius ri-
sum emisit, tamquam dictum illud verum,

minime effet, & dixit, Si ego humiliatus me
essim meis inimicis, modo non haberem, tot

præbendas, sed vix ista execranda verba, per-
tu-

Pauli Rubei Discursus. 11 A

230 tulit, & subito venit fulgur de Caelo, quod
intrans os eius putridum, dicto citius extin-
231 git remansit & miserabiliter, & in æternum
in æternis calamitatibus infernalibus, sepultus
fuit, & hoc ex nostris refert *Cassian. conf. l. 1. c. 7. q. 1.*
Sine dubio in Caelum nō intrans Pauones,
vnde superbus semper à Caelo bannitus erit,
232 sicuti deridentes DEVM, & pro vt fecit stul-
tus ille Clericus, Et sicuti, vt habetur in psal-
233 mo 26. *Beatus & vir, qui timet DEVM.* Et
sic e contra, infelix ille, qui non timet DO-
minum, Et sic viduus reperitur gloriosa ve-
ste Temporis. DEI Nam, & Margarita Timor-
is DEI, est prima gratia, quæ à benigna ma-
234 nu, & Munifici DEI nostri recipi potest. Be-
ne enim dixit Sanctus Bernardus de Donis Spiritus
Sancti, ibi, *Prima gratia est timor Domini, sine hac
gratia prima gratiarum, quæ est totius Religionis exor-*
235 *dium, & nullum bonum pullulare vel manere potest.*
Sicut enim vbi non adest talis timor, id est
causa omnium delictorum, & sic timor DO-
236 MINI est radix, & custos omnium bono-
rum. Plura circa hanc gloriosam gemunt
Timoris DOMINI, quam sit prætiola, & asti-
manda plura deducam infra in part. 2. *Decisionum
Recent. in Epistola dedicatoria.*

Aliud quoque non longe dispar addere in-
tendo exemplum, & est de Magistro Simone
de Tornaco Parisiensi in Theologia regensi
qui erat valde excellens Doctor sui temporis,
sed contra decentiam talis Officii superbus
erat. Hic cum super omnes Doctores Ciuita-
237 tis auditores haberet, & in schola coram
omnibus de humilitate altissimæ doctrinæ
CHRISTI questionem disputationē habuisset,
in fine tandem, superbia tumens dedit
niser in reprobum sensum, Execranda contra
benignum DEVM nostrum, blasphemata
alia verba sacriligè euomit, Tres sunt in
mundo, qui testas suas subiugarunt, Moyles,
CHRISTVS, & Mohometus, Moyles pri-
mū Iudaicum populum infatuauit, Secundū
CHRISTVS à suo nomine, Christianos,
Tertiū gentilem Populum Mahometus, Nec
diu stetit insolens, & superbus iste pati-
238 poenas suæ & blasphemis, nam subito euersis
oculis pro voce humana, mugitum funeste
emisit, & Epilepsia elusus cecidit in terram.
tertia die morbi vindictam accepit. Plaga
enim insanabili eum percussit Omnipotens, &
omni scientia, etiam prima literarum elemē-
ta, iussu priuauit, sed grauiori in anima, cum
hac plaga percussus fuit, nam vsque ad diem
mortis suæ mutus stetit, comparatus est iu-
mentis insipientibus. O quam timenda sunt
talia exempla. Atque hoc refert *Hen. Gran.
German. in suo specul. Exempl. dist. 8. 5. miracul. 99.*

Verum modo persistendo in terminis, vt
magis inculcē damnum, & magnam rui-
239 nam, alti præcipitiū superbiæ, Tremendū &
formidabile aliud exemplū de superbo Eremita
damnato ad Infernum, Necnon de con-
trito latrone ad Regnum Cœlestē delato Re-
fert illud *Wilhelmus Lugdunensis Episcopus.* fuit
enim quidam Eremita existens in Sylua non
240 longe existens à quodam Monasterio infir-

matus fuit, & misit ad Abbatem ad effectum
vt ad eum accederet, ne non Ecclesiastica
Sacramenta secum asportaret. Quare accedens
241 Abbas ad dictam Cellam, & cum suo socio,
portans secus Sacramenta Ecclesiæ, & cum
in via esset quidam Latro, qui audiens Cam-
panam paruam secutus est Abbatem, ferentē
Sanctissimum Sacramentum, qui peruentus
ad Cellam Eremitæ, & reputando se indignū
intrandi in dicto loco ob quamdam reueren-
tiam dicti Sancti Patris, ad Portam Cellæ se
genuflexit, & postquam d. Eremita, confes-
sus fuit, atque stans latro in porta, cum hu-
militate cordis sui dixit Eremitæ, *O scissim-*
242 *us es tu.* Et Eremita in elatione mentis
& complacentia sui ipsius dixit, *Et sane liben-*
ter deberes velle esse scissus, ego sum, quo dicto
decessit Eremita.

Tunc socius Abbatis Monachus satis pro-
bus, & deuotus, amare cepit flere, & dein-
de accidit, quod dum Abbas & Socius redie-
bant ad Monasterium, Latro ille tactus cordis
dolore intrinseco totus humiliatus, & con-
tritus penituit se peccasse, inuocauitque ip-
sum DEVM, & vt ei traderet veram cordis
contritionem, & vitæ emendationem pro-
misit, sicuti etiam se confiteri illi Abbati, &
amplius non peccare proposuit, & pro pecca-
tis poenitentiam assumere, quare sic velociter
euegit, vt suum desiderium sortiretur effe-
ctū vt ex veloci, & precipitoso cursu cecidit.

243 Atque mortuus & remansit, quod in spiritu
videns Monachus ille socius Abbatis, qui an-
tea lacrymatus fuit amare, statim mortuo La-
trone illo, latenter cepit ridere, & festum
facere, Vnde hæc videns Abbas, quod prius
ille socius lacrymatus fuit, & deinde risit, vo-
luit scire, quid nam id significaret, Tunc re-
244 spondit & socius dicendo, prius fletus mei
causa fuit, quia postquam Tu communicanti
Eremitæ illum infirmum, tunc Latro ille stetit
foris ianuam, & stans ibi prope, dixit illi, O si
esset talis qualis es tu, & Eremita respon-
dit stans in elatione mentis, *Hoc libenter posses*

245 *facere, quare cum, & sic mortuus est, &*
damnatus in æternum fuit, & ideo hæc viden-
do amare fleui, & quia Latro qui euegit vo-
lociter ad te, vt sua delicta tibi confiteretur
& ex magno cursu cecidit, & mortuus est &
246 venerunt Angeli, & recto tramite, cum
magno gaudio, & letanter ad Cœlum dedu-
xerunt quia eius contritio tam magna fuit, vt
deleuerit poenam, & culpam, & hæc fuit cau-
sa, quare risi & lætificatus sum, videatur Idē
Henric. Gran. Germ. in specul. Exempl. c. 99. dist. 5.

Casus non longe dissimilis casui infauito
Eremitæ accidit cuidam alio, qui existens in
247 mortis articulo, multum de suis & viribus
presumere voluit, & a superbia sciētiæ inflatus
fuit delusus à Dæmone ac in Infernū præcipi-
tavit, Narrat recol. me Cardinalis Bellarminus
in Libro de Art. bene moriend. quod in quodam
Collegio aderant duo Religiosi Socii non pa-
248 rum & literarum scientiæ conspicui, & erant
ex magnis literatis dicti amplii Collegii, Vnus
quorum cum vitam cum morte commutaf-

Ad Iuris, & Pietatis Studiosos.

set, & post non multos dies, apparuit suo so-
 cio, dum studebat sacram scripturam, sub for-
 ma vnius flammæ ignis, quem obtestatus fuit
 ex parte Altissimi DEI, vt ei patefaceret, quis
 249 ipse esset, & respondit infelicissimus ille,
 dicendo Heu! Ego sum infelix ille tuus socius,
 qui ex iusto DEI iudicio ad infernum in æternis penis
 condemnatus sum, solum quia in extremis vite exi-
 scendo, apparui mihi Dæmon, & interrogando
 me, Quid ego crederem, respondet ei, Quod cre-
 debam in Symbolo Fidei, & illud Trinitatis Sancti
 Athanasii, quo dicto replicauit Dæmon, quod
 ipse scire desiderabat, Vtrum prius sit DEVS,
 vt DEVS, vel DEVS vt Pater, & cum re-
 spondissem, quod sicuti semper fuit DEVS,
 sic fuit semper Pater. Sed ipse mihi tale ar-
 250 gumentum ꝑ impugnavit, adducendo simi-
 litudinem Patris terreni, nam sicuti in huma-
 nis, Homo est prius homo, quam pater, ego
 verò replicavi, quod id non poterat esse, quia
 id erat hæresis, & disponens me illud velle
 probare, incepi argumentare cum eo, tam-
 251 quam ꝑ esset vnus homo ordinarius, ipse
 tamen tantum sciuit me fallere cum suis acu-
 tis argumentis, & apparentibus rationibus,
 quod ego incepi dubitare de fide, & ad cre-
 dendum falsitates, & vsque ad tale signum, vt
 ego credidi, quod Filius, & Spiritus Sanctus,
 non erant DEVS, & interim superuenit Mors
 & ita ad Tribunal DIVINVM representatus
 fui, & ab æterno Iudice in profundo Inferni
 252 in æternum damnatus sum, ꝑ quo dicto ma-
 ledicendo punctum, & horam qua discere in-
 coepit, miserabiliter disparuit, cum terrore,
 & pauore sui socii.

Qui tremendus casus, statim fuit publica-
 tus inter Sapientes illius Ciuitatis, & conclu-
 253 sum fuit non esse disputandum ꝑ cum
 Dæmone, paulò post ad mortem infirmatus
 fuit ille Socius Theologus, & cum ei quoque
 apparuisset Dæmon, & percontatus fuit ab eo-
 dem quid nam ipse crederet, & ipse edoctus
 optime a casu miserabili, & irreparabili, sim-
 pliciter respondit, Ego credo illud, quod credit
 254 Sancta Romana ꝑ Ecclesia, subiunxit astutus
 Dæmon, Quid credit Sancta Ecclesia, replicauit
 Moriens, Credit, quod credo ego credo Nec aliam
 255 responsionem dare ꝑ voluit, & sic supra-
 ventus à morte, saluatus fuit, & Dæmon
 delusus fuit. Admonet Sanctus Bernardinus
 Senensis ad hunc propositum, si aliquis ho-
 mo habet centum scuta auri finissimi, & de
 256 hoc certus ꝑ omnino esset. Si modo iste du-
 bitaret de puritate talis aurei, non esset stul-
 tus, sed maiori stultitia notari deberet ille,
 qui vellet dubitare de articulis Fidei, ab infal-
 libili veritate CHRISTI publicatis, quid enim
 257 aliud querere, ꝑ aut dubitare volumus, Re-
 mittamus nos hoc animo intrepido, & ge-
 neroso ad nostram Sanctam Matrem Ecclesiã
 258 Catholicam, & Romanam, extra ꝑ quam
 non est, nec dari potest salus æterna.

Discamus modo (vt redeam in viam) ab
 259 alienis malis, nostram præcauere ꝑ ruinam,
 Sane si supra relatus miserabilis Eremita, &
 deplorandus Theologus in Magno Humilita-

260 tis Archigymnasio ꝑ studuissent, cuius Ma-
 gister est CHRISTVS, ipso met dicente videli-
 cet, *Discite à me, quia mitis, & humilis corde sum;*
 261 Et omnis eius actio, & operatio ꝑ semper
 eo tendidit, vt nos doceret humilitatem,
 nam teste Petr. Apostol. 5. cap. 5. DEVS superbis
 262 resistit humilibus ꝑ autem dat gratiam. Quare,
 vt dicebam, si tam d. Eremita cum ob bene
 exactam vitam, in superbiam incidit, & d.
 Theologus superbus, & fastosus erat ob fu-
 mum suæ scientiæ, ambo nullatenus, sanè
 in Inferno præcipitati fuissent, & ibi in æter-
 nū in illis intollerabilibus poenis persisterent, &
 (*O centies, & millies Infelices,*) manebunt. Sane
 263 superbi ꝑ timeant æternum præcipitium,
 nam in spiritualium profectu nihil egit, qui
 nihil se esse non cogitat. Quis enim descen-
 264 dendo ꝑ ascendit ad Cælum, & ascendendo
 descendit ad Infernum.

Redeundo modo ad terminos nostros, nè-
 pe ad concludendum in materia exprobatio-
 nis pessimi vitij superbiæ Vellem modo as-
 ferre non nulla remedia contra tantum mor-
 265 bum, ꝑ sed recuso id hic facere, quia valde
 esset longum, & sanè longa mihi restaret via
 in hoc puncto & quia opimum pharmacum
 ad sanandam tantam plagam, est ipsa, humili-
 tas, quæ magnum tumorem superbiæ mede-
 266 ri, ꝑ & sanare potest, Ideo cum humilitatis
 materia magnam ꝑ requireret dotem, & sit re-
 rum omnium pulcherrima, sanè defraudare
 267 sua dote, ꝑ nolo, nec eiusdem pulchritudi-
 nem præterire in tendo, sicque de ea disseram
 tamquam in latiori campo in sequenti part.
 11. recent. in discursu.

Coronidem hic in fine præsentis discursus
 circa exprobationem superbiæ modo impo-
 nendo, aliqua adducam in terminis legalibus
 268 nam apud Leges ꝑ etiam exosa valde, est vt
 retigi supra Nam, & eam exprobant in Prin-
 269 cipibus, cum per clementiam, & humili-
 tatem DEI seruetur imitatio, Vnde in sum-
 270 mis Cæsaribus ꝑ valde commendatur, *Vt*
habetur in leg. fin. C. de donat. inter vir. & uxor. &
in leg. Imperialis C. de nupt. Summe etiam Leges
 humilitatem cupiunt in Iudicibus, seu Magi-
 271 stratibus, & hoc ne miseri, & dementes liti-
 gantibus ꝑ deterreantur, & timeant petere lu-
 sitiam, *vt bene demonstrant ex nostris D. Regens*
Tapia lib. 2. de Iur. Regn. in rub. de offic. in Regn.
 272 *constit. num. 20. & 39. Iudices sanè non ꝑ de-*
 bent esse arrogantes, vt probant *Mastrill. de*
Magistr. lib. 2. num. 61. ex nuper D. Staiban. Inn. in
 suis Resolut. Forens. Resolut. 100. num. 243. vbi pro-
 273 *bat, quod Iudices mansueti, ꝑ & non super-*
 be, & non asperè debent tractare ipsos litigantes

Quare Iudex humilis, & mitis erit, Vnde
 274 quilibet debet esse alienus ꝑ à grauitate, *vt*
est textus in leg. si aliquam, ibi, non cum grauitate
et. ff. de offic. Proconsul. Insuper arrogantia quis
 omnino se spoliare debet *iuxta text. in l. vnic.*
 275 *ibi, arrogantia ꝑ modis omnibus oprimatur et. ff.*
de Carcer. priuat. Sicque Iudex omnibus huma-
 num, placidum, & humilem ostendere se
 debet, *vt est textus aureus in §. si tibi quoque Auth.*
de mandat. Princip. Præueniant quippe Iudices
 om-

Pauli Rubei Discursus.

omnes in amando, & in gratificando singulis, Et illud potissimum, & singulariter obseruent, vt sint faciles in præbendo aures litigantibus, cum eis nihil iucundius poterit accidere, Nam denegando audientiam Iudex, 276 maximam partem defensionis tollit litigantibus, vt satis notum est. Benignitate quoque pollere debent Iudices. Hinc est præclarum monitum famigerati Philosophi Pythagoræ, qui scriptum reliquit, quod;

277 Iudices non tantum prudentes esse debent, † sed quoque etiam benignitate pollere oportet &c.

In benignitate enim multi Iudices nostri temporis deficiunt, Nam & dicere solemus, & hoc experientia ipsa comprobat, nempe, *Honores, & dignitates mutant mores, & qualitates, sic,* & plures Iudices dum sunt euecti ad aliquam 278 Iudicaturam tamquam essent † effecti alterius naturæ, vel speciei, omnes contemnunt, vel parum æstimant, & etiam eos, quos prius 280 non parum amabant, † & obseruabant, sed aduertant dicti Iudices superbi ne sint de illis contra quos inclamat Regius Propheta Dauid conuersus ad DOMINVM in Psalm. 17. *Oculos superbiorum humiliabis,* In Iudiciis elucere potissimum debet *Iustitia, & Pietas,* Qui enim, est iustus satis superque seuerus dicitur, sed persistendo in terminis.

Ex supra relato quoque infausto fonte superbiæ, prouenit, etiam quod † multoties Iudices, ex incurabili plaga, vt statim audiunt merita causæ, in animo imprimunt opinionem eisdem, bene visam, quæ est eorum 283 imaginatio, seu verius † obstinatio, à qua diuelli non possunt, cum magnas radices in eorum mente egerint, ita vt impossibilis iudicetur talis eradicatio, Vnde mediante superbia, in obstinatione persistunt, primam eorum damnatam, & minus veram opinionem defendendo, tamquam eam in ære, 283 vel in † marmore inscripserint, vel tamquam Vas, primum aliquo odore imbutus, deinde postea eundem retinet tenaciter.

Sic enim faciunt, vt dixi, supra relati Iudices, dum mordice, † & obstinato animo quod semel apprehenderunt, apud eosdem est immutabile, ac inuiolabile. Obstinatio sane est defectus magnus, sed est maximus, si finis interminis nostris, nempe in ministrantibus Iustitiam, Iustis enim quanto plura dicuntur, eo obstinatiores euadunt, contra quos inclamat *Oraculum Diuinum apud Zachar. cap. 7. ibi, Et cor suum posuerunt, vt adamantem ne audirent Legem &c.* Certe, quando sub similibus Iudiciis Iustitia est administranda, tunc sane committitur forti, vel fortunæ, cum ea dependeat ab illa prima impressione animi Iudicantis, & sic in eiusdem pertinacia mentis Iustitia persisteret, recusando Iudex melioribus rationibus velle cedere, sed suis tantum adherere. Contremiscant enim dum, Pau-

lus Apostolus sic eis minatur scribendo ad Rom. cap. 2. ibi, *Secundum enim duritiam cordis tui, thesaurizas tibi iram in die ire &c.*

Quamobrem sane ex supra relatis bene apparet, quod execrandum † vitium superbiæ longe debet abesse à Iudiciis, & hoc Leges non parum desiderant. Officium enim Iudicis assimilatur officio pii, & Zelantis patris. 288 Vnde † Iudex viscera paterna erga litigantes ostendere debet vt probat textus in can. 1. 234. *quæst. 3. ex Sancto Augustino sic asseuerante,* 289 *Imple Christiane Iudex, pii patris officium, sic facere iniquitati memineris, vt non in peccatorum atrocitatibus, exerceas ulciscendi libidinem, sed peccatorum vulneribus curandi adhibeas voluntatem, &c.* 290 Vnde, & Iudex † patris loco creandus est. *S. Interim & ibi glos. Auth. de defens. Ciuil. & latè Ioannes Francisc. Paninus de Visitat. par. 1. quæst. 10. num. 115. Plac. de Epitom. delict. cap. 22. num. 31. Quod etiam sensit Aristoteles lib. 8. Ethic. c. 10.* 291 *ibi, Societas (ait) Patris cum Filijs, † Regni præferet effigiem. Eleganter Plinius Traianum Imperatorem laudans dicit eidem. Ita cum ci-* 292 *nibus tuis quasi parens † cum liberis, vinit. Et Stoicus Romanus Seneca in tractat. de Clemencia Principis, (inquit) Principi non minus † turpia sunt multa supplicia, quam Medico multa funera, & congruunt versus illi Ouidus.*

Si quoties peccant homines, sua fulmina mittat. 294 *Iuppiter, exiguo tempore inermis erit.* Ideo dicit *Alciatus de præsumpt. regul. 3. præsumpt. 44. num. 3. Quod Officium Iudicis magis exuberat in absoluendo, quam in condemnando, & propterea licet absens non possit condemnari, tamen si constet † de eius innocentia, potest absolui. Meminisse etiam bonus Iudex debet, quod Anacletus Papa ait in can. si omnia 6. 296 quæst. 1. Si omnia † in hoc seculo vindicata, essent, locum Diuina Iudicia non haberent &c.*

Tandem pro puncto finali huius discursus in execrationem horrendi vitij superbiæ facti, Generaliter canendo tubam receptui, enixe 297 peto, & suppliciter exoro, vt † caueamus à scelerata illa bestia superbiæ, fonte, & radice vitiorum, & malorum omnium, Et consideremus quod humiles recipiuntur in Cælo 298 in æternis † tabernaculis, & cum, vt dixi in Cælo non intrant Pauones, Quare superbi tamquam destinati in ignem æternum, Cælum nunquam videbunt, Qui ergo primatū Cœleste desiderat, sequatur humilitatem. 299 Terrestrem † sicq; per abiectissima deuenitur ad Eminentissima Sed o peruerfitas humana, 300 quamuis † homines per difficilem in altum ascendant, & facillimè descendant, tamen me- 301 diante superbia leuiter † ascenditur, & difficillime descenditur, Audiat quilibet sequentia verissima carmina.

Vere magnus est, qui sibi non videtur, cum sit. Amittet omnia, qui cum dona accipit, non se dimittit.

INDEX CAUSARVM

IN QVIBVS FACTÆ SVNT DECISIONES

SACRÆ ROTÆ ROMANÆ.

IN PRÆSENTI PARTE DECIMA POSITÆ

Alphabetica serie dispositus.

*Et primò per Diœceses : Secundò per Materias : Tertiò per singulos
RR. PP. DD. Auditores :*

A

Abulen. Portionis, Veneris 14. Iunij 1647. Celso, decif. 76.

Aceratum Pensionis, Lunæ 14. Ianuarij 1647. Ghislerio, decif. 3.

Aefina Fideicommissi, Mercurij 18. Martij 1648. Celso, decif. 162.

Aefina Pecuniaria, Mercurij 26. Iunij 1647. Peutingerio, decif. 95.

Alatrina Testamenti, Veneris 26. Februarij 1649. Verospio, decif. 289.

Alexandrina Pensionis, Veneris 19. Iunij 1648. Celso, decif. 213.

Alexandrina Canonatus, Mercurij 9. Decembris 1648. Cerro, decif. 267.

Ampurien. & Ciuitatei Electionis Vicarij, Veneris 22. Iunij 1648. Meltio, decif. 227.

Ampurien. & Ciuitatei Electionis Vicarij, Mercurij 20. Octobris 1649. Meltio, decif. 347.

Ampurien. seu Ciuitatei Archipresbyteratus, Veneris 26. Nouembris 1649. Bichio, decif. 314.

Anconitana Cambiorum, Lunæ 2. Augusti 1649. Peutingerio, decif. 346.

Anconitana Censuræ, Veneris 19. Iunij 1648. Peutingerio, decif. 217.

Anconitana Dotis, Veneris 17. Iunij 1647. Arguelles, decif. 82.

Anconitana Dotis, Veneris 24. Nouembris 1647. Arguelles, decif. 124.

Anconitana Dotis, Veneris 31. Ianuarij 1648. Arguelles, decif. 143.

Anconitana Dotis, Mercurij 9. Decembris 1648. Cerro, decif. 266.

Anconitana Mannæ, Veneris 31. Iunij 1647. Corrado, decif. 110.

Anconitana Mannæ, Veneris 5. Iunij 1648. Corrado, decif. 198.

Anconitana Mannæ, Lunæ 21. Iunij 1649. Corrado, decif. 332.

Anconitana Officiorum, seu nullitatis Concordiæ, Merc. 4. Decembris 1647. Arguelles, dec. 129.

Anconitana Pecuniaria, Lunæ 13. Maij 1647. Arguelles, decif. 51.

Anconitana Redditionis rationis, Lunæ 2. Decembris 1647. Ghislerio, decif. 128.

Aquilana Iurispatronatus, Veneris 18. Iunij 1649. Meltio, decif. 327.

Arimina Vnionis, Lunæ 1. Aprilis 1647. Ghislerio, decif. 37.

Arimina Vnionis, Veneris 2. Iunij 1647. Ghislerio, decif. 361.

Ariminen. Manutentionis, Lunæ 1. Iulij 1647. Ghislerio, decif. 112.

Ariminen. Manutentionis, Veneris 5. Iunij 1648. Ghislerio, decif. 202.

Astoricen. Parochialis, Mercurij 26. Iunij 1647. Arguelles, decif. 94.

Auenionen. Alimentorû, Lunæ 25. Ianuarij 1647. Corrado, decif. 3.

Auenionen. Attentatorû, Mercurij 10. Iunij 1648. Celso, decif. 203.

Auenionen. Fideicommissi, Lunæ 4. Februarij 1647. Verospio, decif. 13.

Auenionen. Fideicommissi, Mercurij 26. Iunij 1647. Verospio, decif. 98.

Auenionen. Fideicommissi, Mercurij 4. Martij 1648. Verospio, decif. 160.

Auenionen. Pecuniaria, Veneris 5. Aprilis 1647. Verospio, decif. 39.

Auenionen. Pecuniaria, Venis 31. Maij 1647. Verospio, decif. 64.

Auenionen. Pecuniaria, Mercurij 4. Decemb. 1647. Meltio, decif. 130.

Auenionen. Saluiani, Lunæ 3. Iunij 1648. Bichio, decif. 204.

Auximana Prædij, Lunæ 14. Ianuarij 1647. Bichio, decif. 2.

B

Barchinonen. Exemptionis, Lunæ 20. Maij 1647. Bichio, decif. 56.

Barchinonen. Exemptionis, Lunæ 16. Decembris 1647. Verospio, decif. 139.

Barchinonen. Fructuum Vicariæ, Veneris 14. Februarij 1648. Corrado, decif. 153.

Barchinonen. Iurisdictionis, Lunæ 8. Aprilis 1647. Bichio, decif. 44.

Barchinonen. Iurisdictionis, Lunæ 5. Iulij 1649. Bichio, decif. 344.

Beneuentana Attentatorum, Mercurij 2. Decembris 1648. Peutingerio, decif. 264.

Beneuentana Canonatus, Veneris 8. Febr. 1647. Bichio, decif. 14.

Beneuentana Manutentionis, Merc. 9. Iunij 1649. Peutingerio, decif. 319.

Index Causarum per Diœceses .

- Brundisina Parochialis**, Lunæ 29. Nouemb. 1649.
Cerro, decif. 352.
- Bituntina Censuræ**, Veneris 24. Maij 1647. Corrado, decif. 38.
- Bituntina Censuræ**, Lunæ 5. Iulij 1649. Arguelles, decif. 343.
- Bononiensis Archiepiscopatus**, Lunæ 23. Martij 1648. Corrado, decif. 168.
- Bononiensis Bonorum**, Mercurij 17. Martij 1649. Bichio, decif. 298.
- Bononiensis Fideicommissi de Rubens**, Veneris 5. Aprilis 1647. Corrado, decif. 41.
- Bononiensis Præfensi fideicommissi**, Veneris 7. Junij 1647. Ghislerio, decif. 72.
- Bononiensis Fideicommissi de Rubens**, Lunæ 1. Iulij 1647. Corrado, decif. 111.
- Bononiensis Fideicommissi de Amoris**, Lunæ 18. Maij 1648. Meltio, decif. 185.
- Bononiensis Fideicommissi Bartholomæi**, Lunæ 15. Junij 1648. Ghislerio, decif. 214.
- Bononiensis Fideicommissi de Pancaldi**, Rota Martiniana Sabbathi 23. Ianuarij 1649. Peutingero, decif. 378.
- Bononiensis Fideicommissi de Glauarini**, Veneris 5. Martij 1649. Peutingero, decif. 192.
- Bononiensis Fideicommissi de Rubens**, Mercurij 30. Maij 1646. Corrado, decif. 363.
- Bononiensis Fideicommissi de Guidottis**, Lunæ 7. Junij 1649. Arguelles, decif. 315.
- Bononiensis Fideicommissi de Rubens**, Veneris 18. Junij 1649. Peutingero, decif. 325.
- Bononiensis Hereditatis**, Veneris 26. Junij 1648. Bichio, decif. 217.
- Bononiensis Literarum Cambij**, Lunæ 8. Apr. 1647. Verospio, decif. 47.
- Bononiensis Literarum Cambij**, Merc. 19. Junij 1647. Verospio, decif. 91.
- Bononiensis Literarum Cambij**, Veneris 27. Nouemb. 1648. Celso, decif. 260.
- Bononiensis Manutentionis**, Mercurij 19. Junij 1647. Bichio, decif. 88.
- Bononiensis Manutentionis**, Mercurij 26. Junij 1647. Peutingero, decif. 96.
- Bononiensis Manutentionis**, Veneris 26. Junij 1648. Bichio, decif. 230.
- Bononiensis Manutentionis**, Ven. 4. Decembris 1648. Bichio, decif. 265.
- Bononiensis de Pancaldi**, Lunæ 27. Ianuarij 1648. Peutingero, decif. 145.
- Bononiensis Pecuniaria**, Veneris 5. Aprilis 1647. Verospio, decif. 40.
- Bononiensis Prædij**, Lunæ 21. Junij 1649. Corrado, decif. 330.
- Bononiensis Successionis**, Lunæ 17. Junij 1647. Bichio, decif. 84.
- Bononiensis de Tostinis**, Lunæ 2. Decembris 1647. Peutingero, decif. 126.
- Bononiensis de Tostinis**, Veneris 5. Junij 1648. Peutingero, decif. 197.
- Bononiensis de Tostinis**, Veneris 31. Maij 1649. Cerro, decif. 312.
- Brundisina Bonorum Sabbathi** 23. Ianuarij 1649. Meltio, decif. 277.
- Burgen. Nullitatis Professionis**, Veneris 27. Aprilis 1649. Arguelles, decif. 300.
- Casertana Distributionis**, Lunæ 7. Junij 1649. Cerro, decif. 317.
- Casertan. Bonorum**, Lunæ 3. Junij 1647. Peutingero, decif. 69.
- Casertan. Bonorum**, Lunæ 16. Decembris 1647. Peutingero, decif. 141.
- Casertan. Bonorum**, Veneris 27. Martij 1648. Peutingero, decif. 176.
- Caietana Bonorum**, Mercurij 10. Junij 1648. Cerro, decif. 206.
- Calaguritana Beneficij de Cornago**, Lunæ 18. Februarij 1647. Verospio, decif. 23.
- Calaguritana Beneficij de la Casa de la Reyna**, Mercurij 11. Decembris 1647. Ghislerio, decif. 134.
- Calaguritana Beneficij de la Casa de la Reyna**, Lunæ 27. Martij 1648. Ghislerio, decif. 171.
- Calaguritana Beneficij de Cornago**, Lunæ 27. Aprilis 1648. Cerro, decif. 173.
- Calaguritana Beneficij**, Veneris 27. Nouemb. 1648. Bichio, decif. 262.
- Calaguritana Beneficij de Logronno**, Ven. 19. Februarij 1649. Verospio, decif. 287.
- Calaguritana Beneficij de Ocoñ**, Mercurij 15. Nouemb. 1649. Arguelles, decif. 348.
- Calaguritana Beneficij**, Mercurij 15. Decembris 1649. Verospio, decif. 356.
- Calaguritana Beneficij de Cornago**, Lunæ 10. Decembris 1646. Verospio, decif. 364.
- Calaguritana Beneficiorum**, Lunæ 17. Febr. 1648. Bichio, decif. 155.
- Calaguritana Præfensi Matrimonij**, Lunæ 11. Februarij 1647. Meltio, decif. 19.
- Calaguritana Canonatus**, Mercurij 20. Nouemb. 1647. Peutingero, decif. 122.
- Callien. Bonorum**, Lunæ 8. Aprilis 1647. Meltio, decif. 46.
- Callien. Bonorum**, Veneris 24. Ianuarij 1648. Meltio, decif. 143.
- Callien. Prioratus**, Lunæ 5. Iulij 1649. Bichio, decif. 342.
- Capritana Decimarum**, Mercurij 26. Junij 1647. Ghislerio, decif. 100.
- Carpentoratensis Hereditatis**, Veneris 28. Junij 1647. Bichio, decif. 103.
- Carpentoratensis Hereditatis**, Veneris 5. Junij 1648. Bichio, decif. 195.
- Cathacen. Hereditatis**, Veneris 11. Decembris 1648. Cerro, decif. 269.
- Cathacen. Hereditatis**, Veneris 28. Maij 1649. Cerro, decif. 310.
- Cathacen. Hereditatis**, Merc. 24. Nouemb. 1649. Cerro, decif. 350.
- Ceruen. Bonorum**, Veneris 29. Martij 1647. Ghislerio, decif. 36.
- Ceruen. Bonorum**, Lunæ 23. Martij 1648. Ghislerio, decif. 165.
- Ciuitatis Castelli Censuræ**, Veneris 10. Decembris 1649. Verospio, decif. 355.
- Ciuitatis Plebis Saluiani**, 1. Iulij 1647. Bichio, decif. 118.
- Colonien. Canonatus seu Ferculi**, Lunæ 17. Junij 1647. Meltio, decif. 35.

Index Causarum per Diœceses .

Colonien. Canonicatus, seu Ferculi, Lunæ 16. Decembris 1647. Meltio, decif. 140.
Colonien. Decanatus, Veneris 15. Maij 1648. Bichio, decif. 134.
Comen. Collegij, Mercurij 17. Martij 1649. Peutingero, decif. 296.
Comen. Dismembrationis, Lunæ 22. Iunij 1648. Corrado, decif. 224.
Conchen. Pensionis, Veneris 21. Maij 1649. Corrado, decif. 306.
Cortonen. Cappellaniz, Lunæ 7. Iunij 1649. Meltio, decif. 316.
Cronanen. Decimarum, Mercurij 1. Iulij 1648. Meltio, decif. 250.
Curien. Feudi, Lunæ 28. Aprilis 1648. Bichio, decif. 175.
Esentina Canonicatus, Veneris 5. Iunij 1649. Meltio, decif. 314.

D

Detrusen. Augumenti, Lunæ 24. Maij 1647. Verospio, decif. 59.

E

Engubina Prædij, Lunæ 14. Iunij 1649. Cerro, decif. 324.

F

Fanen. Bonorum, Veneris 26. Iunij 1648. Arguelles, decif. 218.
Fanen. seu Senogallien Bonorum, Veneris 26. Iunij 1648. Meltio, decif. 229.
Fanen. seu Senogallien Bonorū, Veneris 26. Iunij 1648. Meltio, decif. 234.
Fanen. Præcedentiz, Mercurij 1. Iulij 1648. Arguelles, decif. 254.
Fanen. Substitutionis, Lunæ 27. Maij 1647. Ghislerio, decif. 60.
Fasen. Bonorum, Veneris 27. Nouembris 1648. Cerro, decif. 261.
Ferrarien. Pensionis, Lunæ 11. Martij 1647. Ghislerio, decif. 32.
Fesulana Beneficij, seu Oratorij, Veneris 26. Iunij 1648. Bichio, decif. 238.
Firmana Codicillorum, Lunæ 1. Martij 1649. Cerro, decif. 290.
Firmana Codicillorum, Mercurij 15. Nouembris 1649. Cerro, decif. 349.

G

Gadican. Præstimonij, Mercurij 2. Decemb. 1648. Arguelles, decif. 263.
Gandauen. Exemptionis, Veneris 10. Maij 1647. Celso, decif. 50.
Gandauen. Exemptionis, Lunæ 22. Iunij 1648. Celso, decif. 222.
Gerunden. Beneficij, Mercurij 1. Iulij 1648. Meltio, decif. 255.
Gerunden. Beneficij, Mercurij 11. Martij 1648. Celso, decif. 159.
Gerunden. Benefici, Mercurij 4. Maij 1649. Meltio, decif. 301.
Gerunden. Canonicatus, Mercurij 20. Febr. 1647. Ghislerio, decif. 25.

Gerunden. Canonicatus, Lunæ 1. Iulij 1647. Ghislerio, decif. 115.
Gerunden. Portionis, Lunæ 25. Iunij 1649. Celso, decif. 334.

H

Hispalen. Decimarum, Veneris 25. Febr. 1647. Meltio, decif. 22.
Hispalen. Decimarum, Mercurij 26. Iunij 1647. Corrado, decif. 101.
Hispalen. Decimarum, Veneris 19. Iunij 1648. Meltio, decif. 220.
Hispalen. Decimarum, Lunæ 22. Iunij 1648. Corrado, decif. 221.
Hispalen. Decimarum, Veneris 25. Iunij 1649. Bichio, decif. 333.
Hispalen. Decimarū, Veneris 10. Decemb. 1649. Bichio, decif. 354.
Hortana Iurispatronatus, Veneris 15. Ianuar. 1649. Verospio, decif. 274.

I

Iannen. Fructuum Dotis, Veneris 8. Febr. 1647. Cerro, decif. 15.
Iannen. Priuilegiorum, Lunæ 28. Iunij 1649. Corrado, decif. 337.
Interammen. Dotis, Lunæ 27. Ianuarij 1648. Ghislerio, decif. 146.
Interammen. Fideicomissi, Veneris 15. Martij 1647. Meltio, decif. 33.
Interammen. Vfusfructus, Veneris 18. Iunij 1649. Cerro, decif. 329.
Iunenacen. & Melphiten Bonorum, Lunæ 1. Iulij 1647. Corrado, decif. 120.
Iunenacen. & Melphiten Bonorū, Mercurij 1. Iulij 1648. Corrado, decif. 241.

L

Lauden. Parochialis, Mercurij 9. Iunij 1649. Meltio, decif. 321.
Leodien. Beneficij, Veneris 31. Ianuarij 1647. Peutingero, decif. 149.
Leodien. Dominiorum, Veneris 25. Iunij 1649. Corrado, decif. 336.
Leodien. Præposituræ Tongren, Veneris 25. Martij 1647. Cerro, decif. 34.
Leodien. Beneficij, Lunæ 23. Martij 1648. Peutingero, decif. 167.
Lucana Iurispatronatus, Lunæ 3. Iunij 1647. Ghislerio, decif. 68.
Lucana Iurispatronatus, Mercurij 1. Iulij 1648. Ghislerio, decif. 249.
Lucana Vnionis, Lunæ 28. Ianuarij 1647. Bichio, decif. 9.
Lucana Vnionis, Lunæ 27. Aprilis 1648. Ghislerio, decif. 174.
Luceorien. Attentatorum, Veneris 26. Iunij 1648. Cerro, decif. 226.

M

Maceraten. Attentatorum, Veneris 26. Iunij 1648. Verospio, decif. 235.
Maceraten. Redditionis rationis, Veneris 5. Iunij 1648. Meltio, decif. 201.
Maceraten. Saluiani, Lunæ 11. Martij 1647. Corrado, decif. 30.

Index Causarum per Dioeceses.

Maceraten. Saluiani, Lunæ 1. Julij 1647. Peutingero, decif. 114.
Maceraten. Saluiani, Veneris 26. Iunij 1648. Peutingero, decif. 232.
Maioriten. Beneficij, Lunæ 27. Iunij 1648. Bichio, decif. 240.
Maioriten. Parochialis, Veneris 28. Iunij 1647. Celso, decif. 105.
Marsicen. Iurisdictionis, Lunæ 18. Februarij 1648. Bichio, decif. 24.
Marsicen. Iurisdictionis, Lunæ 17. Iunij 1647. Bichio, decif. 87.
Marsicen. Iurisdictionis, Lunæ 10. Maij 1649. Bichio, decif. 303.
Materanen. Archipresbyteratus, Veneris 31. Ianuarij 1648. Corrado, decif. 147.
Mediolanen. Bonorum, Mercurij 18. Martij 1648. Bichio, decif. 163.
Mediolanen. Bonorum, Lunæ 31. Maij 1649. Corrado, decif. 313.
Mediolanen. Nominis Capituli, Mercurij 1649. Meltio, decif. 295.
Mediolanen. Pensionis, Merc. 11. Decemb. 1647. Corrado, decif. 135.
Mediolanen. Prioratus, Lunæ 27. Maij 1647. Corrado, decif. 63.
Mediolanen. Substantiationis Libri, Merc. 26. Iunij 1647. Ghislerio, decif. 102.
Melanitana Antianitatis, Veneris 20. Nouembris 1648. Bichio, decif. 259.
Melanitana Bonorum, Lunæ 9. Decembris 1647. Arguelles, decif. 131.
Melanitana Censuræ, Mercurij 1. Iunij 1648. Ghislerio, decif. 246.
Melanitana Hereditatis, Veneris 28. Maij 1649. Celso, decif. 308.
Melanitana Mercium, Veneris 22. Maij 1648. Arguelles, decif. 186.
Melanitana Tenuræ, Veneris 14. Iunij 1647. Bichio, decif. 78.
Monasterien. Canonicatus, Merc. 10. Iunij 1648. Ghislerio, decif. 205.
Montis Cassinæ Parochialis, Lunæ 17. Feb. 1648. Bichio, decif. 156.
Montis Politiani Bonorum, Mercur. 1. Julij 1648. Meltio, decif. 243.
Murinen. Beneficij, Veneris 27. Martij 1648. Arguelles, decif. 169.

N

Narnen. Cappellaniæ, Lunæ 8. Februarij 1649. Bichio, decif. 286.
Nazzarena, seu Montis Viridis Beneficij, Mercurij 19. Iunij 1647. Meltio, decif. 90.
Nazzarena Iuris deferendi Crucem, Ven. 28. Iunij 1647. Verospio, decif. 106.
Neapolitana Cimiliarcatus, Merc. 26. Iunij 1647. Bichio, decif. 99.
Neapolitana Pecuniaria, Lunæ 22. Iunij 1648. Meltio, decif. 223.
Nepefina Pecuniaria, Veneris 13. Februarij 1647. Verospio, decif. 21.
Nepefina Pecuniaria, Veneris 24. Iunij 1647. Verospio, decif. 81.
Nouarien. Iurispatronatus, Veneris 10. Decembris 1649. Peutingero, decif. 367.

Nucerina Affidus, Lunæ 4. Maij 1648. Verospio, decif. 181.
Nullius, seu Burgen Iuris Visitandi, Veneris 7. Februarij 1648. Celso, decif. 150.
Nultana Canonicius, Lunæ 11. Martij 1647. Arguelles, decif. 31.

O

Oriolen. Decanatus, Mercurij 1. Julij 1648. Corrado, decif. 247.
Oscen. Archidiaconatus, Veneris 10. Maij 1647. Peutingero, decif. 49.
Oscen. Archidiaconatus, Lunæ 1. Julij 1647. Peutingero, decif. 117.
Oscen. Archidiaconatus, Mercurij 14. Decembris 1648. Peutingero, decif. 271.
Oscen. Archidiaconatus, Mercur. 17. Martij 1649. Verospio, decif. 299.

P

Pampilonen. Alienationis, Veneris 13. Ian. 1649. Bichio, decif. 275.
Pampilonen. Beneficij de exparsa, Mercurij 15. Decembris 1649. Arguelles, decif. 357.
Pampilonen. Cappellaniæ, Veneris 19. Iunij 1648. Corrado, decif. 216.
Pampilonen. Decimarum de Vssurbil. Mercurij 1. Julij 1648. Celso, decif. 253.
Pampilonen. Iuris Nominandi Vicarium, Lunæ 17. Iunij 1647. Peutingero, decif. 83.
Pampilonen. Parochialis, Veneris 8. Februar. 1647. Peutingero, decif. 16.
Pampilonen. Parochialis, Mercurij 11. Decembris 1647. Corrado, decif. 136.
Perusina Beneficij, Lunæ 10. Februarij 1648. Bichio, decif. 152.
Perusina Bonorum, Veneris 14. Iunij 1647. Certo, decif. 75.
Perusina Bonorum, Veneris 29. Maij 1648. Corrado, decif. 193.
Perusina Bonorum, Veneris 18. Iunij 1649. Corrado, decif. 328.
Perusina Pensionis, Veneris 28. Maij 1649. Peutingero, decif. 307.
Pisauren. Beneficij, Veneris 28. Iunij 1648. Ghislerio, decif. 109.
Pisauren. Beneficij, Mercurij 11. Decemb. 1647. Meltio, decif. 133.
Pisauren. Localium, Lunæ 28. Iunij 1649. Arguelles, decif. 311.
Pisauren. Manutentionis, Veneris 1. Februar. 1647. Arguelles, decif. 11.
Pisauren. Pensionis, Veneris 29. Aprilis 1648. Bichio, decif. 176.
Pistorien. Beneficij, Veneris 28. Iunij 1647. Meltio, decif. 108.
Placentina Beneficij, Mercurij 23. Ianuarij 1647. Ghislerio, decif. 6.
Placentina Beneficij, Lunæ 27. Maij 1647. Ghislerio, decif. 62.
Placentina Beneficij, Mercurij 11. Decemb. 1647. Arguelles, decif. 137.
Placentina Beneficij, Veneris 29. Maij 1648. Celso, decif. 194.
Placentina Beneficij, Lunæ 15. Iunij 1648. Celso, decif. 210.

Index Causarum per Diœceses .

Placentina Decimarum de Alarza, Lunæ 4. Maij 1648. Peutingero, decif. 180.
Portum. Stagni, Veneris 8. Februarij 1647. Verospio, decif. 17.
Piænestina Dotis, Veneris 29. Nouembrij 1647. Corrado, decif. 125.

R

Rauenaten. Bonorum, Veneris 1. Februarij 1647. Corrado, decif. 12.
Rauenaten. seu Ferrariæ Decimarum, Mercurij 26. Iunij 1647. Cerro, decif. 97.
Rauenaten. seu Ferrariæ Pecuniaria, Ven. 5. Martij 1649. Meltio, decif. 291.
Reatina Vicariæ, Veneris 19. Maij 1647. Cerro, decif. 48.
Reatina Vicariæ, Veneris 28. Iunij 1647. Cerro, decif. 104.
Romana, seu Albiganæ Bonorum, Mercurij 1. Iulij 1648. Cerro, decif. 245.
Romana, seu Albiganæ Bonorum, Mercurij 1. Iulij 1648. Cerro, decif. 248.
Romana Affictus Ferreriz, Veneris 25. Iunij 1649. Meltio, decif. 335.
Romana, seu Veliterna Affictus, Veneris 23. Iunij 1647. Bichio, decif. 92.
Romana Cambij, Mercurij 9. Iunij 1649. Arguelles, decif. 320.
Romana Cafalis, Lunæ 14. Iunij 1649. Arguelles, decif. 322.
Romana Censur, Lunæ 16. Decembris 1647. Bichio, decif. 138.
Romana Censur, Veneris 22. Maij 1648. Ghislerio, decif. 187.
Romana Censur, Mercurij 1. Iulij 1648. Bichio, decif. 242.
Romana Damnorum, Mercurij 1. Iulij 1648. Bichio, decif. 251.
Romana Domus, Lunæ 23. Februarij 1647. Celso, decif. 129.
Romana Domus, Lunæ 20. Maij 1647. Peutingero, decif. 55.
Romana Domus, Lunæ 4. Maij 1648. Bichio, decif. 79.
Romana Domus, Mercurij 17. Martij 1649. Bichio, decif. 297.
Romana Domus, Veneris 4. Decembris 1648. Peutingero, decif. 359.
Romana, seu Auximana Donationis, Ven. 29. Iunij 1649. Peutingero, decif. 281.
Romana, seu Albanæ Diuisionis, Lunæ 1. Februarij 1649. Cerro, decif. 284.
Romana Dotis, Veneris 5. Iunij 1648. Celso, decif. 196.
Romana Dotis, Lunæ 27. Maij 1647. Cerro, decif. 61.
Romana Dotis, Veneris 18. Iunij 1649. Cerro, decif. 326.
Romana Executionis Laudi, Ven. 14. Iunij 1647. Arguelles, decif. 77.
Romana Executionis Laudi, Lunæ 18. Maij 1649. Arguelles, decif. 304.
Romana Fideicommissi de Coronis, Lunæ 23. Ianuarij 1647. Cerro, decif. 7.
Romana Fideicommissi de Zepheris, Veneris 8. Februarij 1647. Bichio, decif. 18.

Romana Fideicommissi, seu Attentatorum, Lunæ 11. Februarij 1647. Arguelles, decif. 20.
Romana Fideicommissi, seu Attentatorum, Veneris 17. Maij 1647. Arguelles, decif. 53.
Romana Fideicommissi de Strozis, Lunæ 3. Iunij 1647. Cerro, decif. 70.
Romana Fideicommissi de Cartolis, Merc. 20. Nouembrij 1647. Verospio, decif. 123.
Romana Fideicommissi de Mutis, Mercurij 15. Ianuarij 1648. Meltio, decif. 142.
Romana Fideicommissi de Cosciaris, Lunæ 15. Martij 1648. Corrado, decif. 161.
Romana Fideicommissi de Maximis, Lunæ 11. Ianuarij 1649. Cerro, decif. 272.
Romana Fideicommissi de Mutis, Lunæ 11. Ianuarij 1649. Meltio, decif. 263.
Romana Fideicommissi, Sabbathi 23. Ianuarij 1649. Arguelles, decif. 279.
Romana Fideicommissi de Bariscianis, Mercurij 27. Ianuarij 1649. Arguelles, decif. 280.
Romana Fideicommissi de Campagniolis, Lunæ 8. Februarij 1649. Peutingero, decif. 285.
Romana Fideicommissi de Candidis, Mercurij 10. Martij 1649. Verospio, decif. 294.
Romana Fideicommissi de Mutis, Veneris 28. Maij 1649. Meltio, decif. 311.
Romana Fideicommissi, Lunæ 7. Iunij 1649. Arguelles, decif. 318.
Romana Fideicommissi, seu Attentatorum, Lunæ 11. Februarij 1647. Arguelles, decif. 365.
Romana Fructuum Censur, Veneris 14. Iunij 1647. Meltio, decif. 80.
Romana Fructuum Censur 24. Nouembrij 1649. Verospio, decif. 366.
Romana Fructuum, Lunæ 16. Nouembrij 1648. Verospio, decif. 358.
Romana Fructuum Dotis, Merc. 10. Iunij 1648. Peutingero, decif. 206.
Romana Hæreditatis, Lunæ 1. Aprilis 1647. Arguelles, decif. 38.
Romana, seu Comen hæreditatis, Mercurij 16. Iunij 1647. Meltio, decif. 93.
Romana Hæreditatis, Lunæ 1. Iulij 1647. Arguelles, decif. 113.
Romana Hæreditatis de Gratianis, Veneris 11. Decembris 1648. Meltio, decif. 268.
Romana Hæreditatis de Gratianis, Vener. 28. Maij 1649. Cerro, decif. 309.
Romana Hæreditatis de Gratianis, Lunæ 28. Iunij 1649. Bichio, decif. 339.
Romana, seu Ianuæ Locorum Montium, Veneris 26. Iunij 1648. Cerro, decif. 131.
Romana, seu Ianuæ Locorum Montium, Mercurij 1. Iulij 1648. Cerro, decif. 248.
Romana Lucræ Dotis, Veneris 5. Aprilis 1647. Ghislerio, decif. 43.
Romana de Luraghis, Veneris 14. Iunij 1647. Cerro, decif. 79.
Romana de Marefcottis, Lunæ 20. Maij 1647. Ghislerio, decif. 54.
Romana Officij Notariatus, Mercurij 20. Februarij 1647. Peutingero, decif. 27.
Romana Palatij, Lunæ 4. Maij 1648. Cerro, decif. 178.
Romana Pecuniaria, Veneris 7. Iunij 1647. Corrado, decif. 74.

Index Causarum per Diœceses :

- Romana Pecuniaria*, Veneris 24. Ianuarij 1648. Bichio, decif. 144.
- Romana Pecuniaria*, Lunæ 23. Martij 1648. Meltio, decif. 166.
- Romana Pecuniaria*, Veneris 5. Iunij 1648. Corrado, decif. 199.
- Romana Pecuniaria*, Veneris 26. Iunij 1648. Corrado, decif. 239.
- Romana Pecuniaria*, Veneris 31. Iulij 1648. Corrado, decif. 256.
- Romana Pecuniaria*, Veneris 31. Iulij 1648. Corrado, decif. 257.
- Romana*, seu *Veliterna pecuniaria*, Lunæ 1. Februarij 1649. Cerro, decif. 282.
- Romana Pecuniaria*, Veneris 7. Maij 1649. Celso, decif. 302.
- Romana Pecuniaria*, Lunæ 28. Iunij 1649. Celso, decif. 338.
- Romana Pensionis Palatij*, Lunæ 22. Iunij 1648. Meltio, decif. 225.
- Romana Permutationis*, Mercurij 20. Februarij 1647. Bichio, decif. 26.
- Romana Prætensi Legati*, Lunæ 28. Ianuarij 1647. Ghislerio, decif. 10.
- Romana Pretij Equorum*, Lunæ 5. Iulij 1649. Arguelles, decif. 345.
- Romana Pretij Grani*, Veneris 14. Februarij 1648. Meltio, decif. 154.
- Romana Redditionis rationis*, Lunæ 14. Iunij 1649. Peutingero, decif. 323.
- Romana Reintegrationis*, Lunæ 1. Iunij 1648. Meltio, decif. 213.
- Romana Rescission Transactionis*, Ven. 29. Maij 1648. Corrado, decif. 192.
- Romana Residui Dotis*, Lunæ 15. Iunij 1648. Cerro, decif. 211.
- Romana Prætensæ restitutionis Dotis*, Veneris 15. Ianuarij 1649. Peutingero, decif. 276.
- Romana Prætensæ restitutionis Dotis*, Lunæ 21. Iunij 1649. Peutingero, decif. 331.
- Romana Saluiani*, seu *Attentatorum*, Mercurij 19. Iunij 1647. Arguelles, decif. 89.
- Romana Saluiani*, Mercurij 17. Martij 1648. Ghislerio, decif. 172.
- Romana Saluiani*, Lunæ 25. Maij 1648. Peutingero, decif. 190.
- Romana Saluiani*, Veneris 26. Februarij 1649. Arguelles, decif. 283.
- Romana Societatis Affictus*, Mercurij 27. Martij 1647. Arguelles, decif. 35.
- Romana Societatis Affictus*, Lunæ 3. Iunij 1647. Arguelles, decif. 66.
- Romana Societatis de Rotignis*, Lunæ 10. Februarij 1648. Ghislerio, decif. 151.
- Romana Societatis Lignorum*, Mercurij 16. Iunij 1648. Meltio, decif. 207.
- Romana Subhastationis de Alexijs*, Ven. 15. Maij 1648. Cerro, decif. 182.
- Romana Successionis de Comitibus*, Ven. 26. Iunij 1648. Ghislerio, decif. 228.
- Romana Successionis*, Lunæ 27. Maij 1649. Corrado, decif. 305.
- Romana Supplementi legitimæ*, Lunæ 2. Decembris 1647. Meltio, decif. 127.
- Romana Vineæ*, Veneris 7. Iunij 1647. Corrado, decif. 73.
- Romana Vineæ*, Mercurij 29. Aprilis 1648. Meltio, decif. 177.
- Romana Vineæ*, Lunæ 25. Maij 1648. Ghislerio, decif. 189.
- Romana Vineæ del Pico*, Lunæ 25. Maij 1648. Cerro, decif. 191.
- Romana Vineæ de Granutilla*, Ven. 26. Iunij 1648. Corrado, decif. 236.
- ## S
- Senogalien. Saluiani*, Lunæ 3. Iunij 1647. Corrado, decif. 67.
- Sipontina Pensionis*, Lunæ 8. Aprilis 1647. Peutingero, decif. 45.
- Sipontina Pensionis*, Lunæ 1. Iulij 1647. Peutingero, decif. 119.
- Sipontina Pensionis*, Lunæ 8. Iunij 1648. Peutingero, decif. 203.
- Spolemana Bonorum*, Lunæ 1. Iulij 1647. Ghislerio, decif. 116.
- Suessana Legati*, Lunæ 13. Maij 1647. Ghislerio, decif. 52.
- Salmonen. Beneficij*, Mercurij 23. Ianuarij 1647. Peutingero, decif. 4.
- Salmonen. Beneficij*, Mercurij 10. Martij 1649. Arguelles, decif. 293.
- ## T
- Terracinen. Fideicommissi de Pilorcijs*, Veneris 15. Maij 1648. Ghislerio, decif. 183.
- Tiburtina Affictus*, Veneris 19. Iunij 1648. Corrado, decif. 219.
- Tiburtina Fideicommissi*, Lunæ 14. Ianuarij 1647. Arguelles, decif. 1.
- Tiburtina Fideicommissi*, Mercurij 27. Iunij 1640. Panzirolo, decif. 358.
- Tiburtina Redditionis rationis*, Lunæ 3. Iunij 1647. Meltio, decif. 65.
- Toletana Decimarum de Capilla*, Lunæ 2. Martij 1648. Verospio, decif. 158.
- Toletana Decimarum*, Lunæ 15. Iunij 1648. Celso, decif. 212.
- Toletana Decimarum de Capilla*, Lunæ 14. Decembris 1648. Verospio, decif. 270.
- Toletana Matrimonij*, Lunæ 1. Februarij 1649. Corrado, decif. 283.
- Treueren. Canonicatus*, Mercurij 18. Martij 1648. Verospio, decif. 164.
- Tullen. Matrimonij*, Veneris 26. Iunij 1648. Ghislerio, decif. 233.
- Tusculana Saluiani*, Lunæ 17. Iunij 1647. Verospio, decif. 86.
- Tusculana Saluiani*, Veneris 25. Maij 1648. Verospio, decif. 188.
- ## V
- Valentina Parochialis*, Mercurij 23. Ianuarij 1647. Cerro, decif. 5.
- Valentina Parochialis de Moncada*, Veneris 28. Iunij 1647. Cerro, decif. 107.
- Valentina Parochialis*, Mercurij 31. Iulij 1647. Cerro, decif. 121.
- Valentina Parochialis*, Veneris 28. Aprilis 1645. Cerro, decif. 360.

Index Causarum per Materias.

Valentina Párochialis, Veneris 18. Maij 1646. Cerro, decif. 362.
Valentina Reſtoriz, Veneris 24. Maij 1647. Bichio, decif. 57.
Vercellen. Præpoſituræ, Veneris 11. Decembris 1647. Bichio, decif. 132.
Vercellen. Præpoſituræ, Lunæ 5. Iulij 1649. Bichio, decif. 341.
Vercellen. Prioratus, Lunæ 25. Februarij 1647. Peutingero, decif. 28.
Vladislavien. Iuriſpatronatus, Merc. 1. Iulij 1648. Bichio, decif. 252.

Vladislavien. Manutentionis, Veneris 5. Iunij 1648. Ghifilerio, decif. 200.
Vrbœuetana Bonorum, Lunæ 2. Martij 1648. Meltio, decif. 157.
Vrbœuetana Legati, Veneris 5. Aprilis 1647. Bichio, decif. 42.
Vrbinate. Emphiteuſis, Veneris 7. Iunij 1647. Ghifilerio, decif. 71.
Vrgellen. Decanatus, & Canonicatus, Lunæ 29. Nouembris 1649. Celſo, decif. 353.

INDEX CAUSARVM DECISIONVM SACRÆ ROTÆ ROMANÆ PER MATERIAS.

A

B

Romana, ſeu Veliterna *Aſſiſus*, Veneris 23. Iunij 1647. Bichio, decif. 92.
 Romana *Aſſiſus Ferrerie*, Veneris 25. Iunij 1649. Meltio, decif. 335.
 Nucertina *Aſſiſus*, Lunæ 4. Maij 1648. Verospio, decif. 131.
 Tiburtina *Aſſiſus*, Veneris 19. Iunij 1648. Corrado, decif. 219.
 Pampilonenſi *Alienationis*, Ven. 15. Ianuarij 1649. Bichio, decif. 275.
 Auenionenſi *Alimentorum*, Lunæ 25. Ianuarij 1647. Corrado, decif. 8.
 Meleuitana *Antianitatis*, Veneris 20. Nouembris 1648. Bichio, decif. 259.
 Ofcenſi *Archidiaconatus*, Veneris 10. Maij 1647. Peutingero, decif. 49.
 Ofcenſi *Archidiaconatus*, Lunæ 1. Iulij 1647. Peutingero, decif. 117.
 Ofcenſi *Archidiaconatus*, Mercurij 14. Decemb. 1648. Peutingero, decif. 271.
 Ofcenſi *Archidiaconatus*, Mercurij 17. Martij 1649. Verospio, decif. 299.
 Ampurienſi, ſeu Ciuitatenſi *Archipreſbyteratus*, Veneris 26. Nouembris 1649. Bichio, decif. 351.
 Bononienſi *Archipreſbyteratus*, Lunæ 23. Mar. 1648. Corrado, decif. 168.
 Materanenſi *Archipreſbyteratus*, Veneris 31. Ianuarij 1648. Corrado, decif. 147.
 Auenionenſi *Attentatorum*, Mercurij 10. Iunij 1648. Celſo, decif. 208.
 Beneuentana *Attentatorum*, Mercurij 2. Decembris 1648. Peutingero, decif. 264.
 Luceorienſi *Attentatorum*, Veneris 26. Iunij 1648. Cerro, decif. 226.
 Macerateſi *Attentatorum*, Veneris 26. Iunij 1648. Verospio, decif. 235.
 Dertuſenſi *Argumenti*, Lunæ 24. Maij 1647. Verospio, decif. 59.

Calaguritana *Beneficij de Cornago*, Lunæ 18. Februarij 1647. Verospio, decif. 23.
 Calaguritana *Beneficij de la Casa de la Reyna*, Mercurij 11. Decemb. 1647. Ghifilerio, decif. 134.
 Calaguritana *Beneficij de la Casa de la Reyna*, Lunæ 27. Martij 1648. Ghifilerio, decif. 171.
 Calaguritana *Beneficij de Cornago*, Lunæ 27. Aprilis 1648. Cerro, decif. 173.
 Calaguritana *Beneficij*, Ven. 27. Nouemb. 1648. Bichio, decif. 262.
 Calaguritana *Beneficij de Logronno*, Veneris 19. Februarij 1649. Verospio, decif. 287.
 Calaguritana *Beneficij de Ocon*, Mercurij 15. Nouembris 1649. Arguelles, decif. 348.
 Calaguritana *Beneficij*, Merc. 15. Decemb. 1649. Verospio, decif. 356.
 Calaguritana *Beneficij de Cornago*, Lunæ 10. Decembris 1646. Verospio, decif. 364.
 Feſulana *Beneficij*, ſeu *Oratorij*, Veneris 26. Iunij 1648. Bichio, decif. 238.
 Gerundenſi *Beneficij*, Mercurij 11. Martij 1648. Celſo, decif. 159.
 Gerundenſi *Beneficij*, Mercurij 1. Iulij 1648. Meltio, decif. 255.
 Gerundenſi *Beneficij*, Mercurij 4. Maij 1649. Meltio, decif. 301.
 Leodienſi *Beneficij*, Veneris 31. Ianuarij 1647. Peutingero, decif. 149.
 Leodienſi *Beneficij*, Lunæ 23. Martij 1648. Peutingero, decif. 167.
 Maioriceſi *Beneficij*, Lunæ 27. Iunij 1649. Bichio, decif. 211.
 Mutinenſi *Beneficij*, Veneris 27. Martij 1648. Arguelles, decif. 169.
 Nazarena, ſeu Montis Viridis *Beneficij*, Mercurij 19. Iunij 1647. Meltio, decif. 90.
 Peruſina *Beneficij*, Lunæ 10. Februarij 1648. Bichio, decif. 152.

Index Causarum per Materias.

Pisaureſi Beneficij, Veneris 26. Iunii 1647. Ghislerio, decif. 109.
Pisaureſi Beneficij, Mercurij 11. Decembris 1647. Meltio, decif. 133.
Pistorienſi Beneficij, Veneris 28. Iunii 1647. Meltio, decif. 208.
Placentina Beneficij, Mercurij 23. Ianuarij 1647. Ghislerio, decif. 6.
Placentina Beneficij, Lunæ 27. Maij 1647. Ghislerio, decif. 62.
Placentina Beneficij, Mercurij 11. Decemb. 1647. Arguelles, decif. 137.
Placentina Beneficij, Veneris 29. Maij 1648. Celſo, decif. 194.
Placentina Beneficij, Lunæ 15. Iunii 1648. Celſo, decif. 210.
Sulmonenſi Beneficij, Mercurij 23. Ianuarij 1647. Peutingero, decif. 4.
Sulmonenſi Beneficij, Mercurij 10. Martij 1649. Arguelles, decif. 293.
Calaguritana Beneficiorum, Lunæ 17. Febr. 1648. Bichio, decif. 155.
Bononienſi Bonorum, Mercurij 17. Martij 1648. Bichio, decif. 298.
Brundufina Bonorum, Sabbathi 23. Ianuarij 1649. Meltio, decif. 277.
Cæſenatenſi Bonorum, Lunæ 16. Decembris 1647. Peutingero, decif. 141.
Cæſenatenſi Bonorum, Lunæ 3. Iunii 1647. Peutingero, decif. 69.
Cæſenatenſi Bonorum, Veneris 27. Martij 1648. Peutingero, decif. 170.
Caictana Bonorum, Mercurij 10. Iunii 1648. Cerro, decif. 209.
Callienſi Bonorum, Lunæ 8. Aprilis 1647. Meltio, decif. 46.
Callienſi Bonorum, Veneris 24. Ianuarij 1648. Meltio, decif. 143.
Ceruicnſi Bonorum, Veneris 29. Martij 1647. Ghislerio, decif. 16.
Ceruicnſi Bonorum, Lunæ 23. Martij 1648. Ghislerio, decif. 165.
Fanenſi Bonorum, Veneris 19. Iunii 1648. Arguelles, decif. 218.
Fanenſi, ſeu Senogallienſi Bonorum, Veneris 26. Iunii 1648. Meltio, decif. 329.
Fanenſi, ſeu Senogallienſi Bonorum, Veneris 26. Iunii 1648. Meltio, decif. 234.
Farſenſi Bonorum, Veneris 27. Nouembris 1648. Cerro, decif. 261.
Mediolanenſi Bonorum, Mercurij 18. Martij 1648. Bichio, decif. 163.
Mediolanenſi Bonorum, Lunæ 31. Maij 1649. Corrado, decif. 313.
Mediolanenſi Bonorum, Lunæ 9. Decembris 1647. Arguelles, decif. 131.
Iuuenacenſi, & Melphitenſi Bonorum, Lunæ 1. Iulij 1647. Corrado, decif. 120.
Iuuenacenſi, & Melphitenſi Bonorum, Mercurij 1. Iulij 1648. Corrado, decif. 241.
Montis Politiani Bonorum, Mercurij 1. Iulij 1648. Meltio, decif. 243.
Peruſina Bonorum, Veneris 14. Iunii 1647. Cerro, decif. 75.
Peruſina Bonorum, Veneris 29. Maij 1648. Corrado, decif. 193.

Peruſina Bonorum, Veneris 18. Iunii 1649. Corrado, decif. 328.
Rauenatenſi Bonorum, Veneris 1. Februarij 1647. Corrado, decif. 12.
Romana, ſeu Albiganenſi Bonorum, Mercurij 1. Iulij 1648. Cerro, decif. 245.
Romana, ſeu Albiganenſi Bonorum, Mercurij 1. Iulij 1648. Cerro, decif. 248.
Spoletana Bonorum, Lunæ 1. Iulij 1647. Ghislerio, decif. 116.
Vrbeneſiana Bonorum, Lunæ 2. Martij 1648. Meltio, decif. 157.

C

Romana Cambij, Mercurij 9. Iunii 1649. Arguelles, decif. 310.
Anconitana Cambiorum, Lunæ 2. Auguſti 1649. Peutingero, decif. 346.
Alexandrina Canonicatus, Mercurij 9. Decembris 1648. Cerro, decif. 267.
Beneuentana Canonicatus, Veneris 8. Febr. 1647. Bichio, decif. 14.
Calaritana Canonicatus, Mercurij 20. Nouembris 1647. Peutingero, decif. 122.
Colonicnſi Canonicatus, ſeu Ferculi, Lunæ 17. Iunii 1647. Meltio, decif. 85.
Colonicnſi Canonicatus, ſeu Ferculi, Lunæ 16. Decembris 1647. Meltio, decif. 140.
Cuſentina Canonicatus, Veneris 5. Iunii 1649. Meltio, decif. 314.
Gerundenſi Canonicatus, Mercurij 20. Febr. 1647. Ghislerio, decif. 25.
Gerundenſi Canonicatus, Lunæ 1. Iulij 1647. Ghislerio, decif. 115.
Monasterienſi Canonicatus, Mercurij 10. Iunii 1648. Ghislerio, decif. 205.
Nuſcana Canonicatus, Lunæ 11. Martij 1647. Arguelles, decif. 31.
Treuerenſi Canonicatus, Mercurij 18. Martij 1648. Verospio, decif. 164.
Cortonenſi Cappellania, Lunæ 7. Iunii 1649. Meltio, decif. 316.
Narnienſi Cappellania, Lunæ 8. Februarij 1649. Bichio, decif. 286.
Pampilonenſi Cappellania, Veneris 19. Iunii 1648. Corrado, decif. 216.
Romana Caſalis, Lunæ 14. Iunii 1649. Arguelles, decif. 322.
Ciuitatis Caſtelli Cenfus, Veneris 10. Decembris 1649. Verospio, decif. 355.
Anconitana Cenfus, Veneris 19. Iunii 1648. Peutingero, decif. 217.
Bituntina Cenfus, Veneris 24. Maij 1647. Corrado, decif. 58.
Bituntina Cenfus, Lunæ 5. Iulij 1649. Arguelles, decif. 343.
Meleuitana Cenfus, Mercurij 1. Iunii 1648. Ghislerio, decif. 246.
Neapolitana Cimiliarcatus, Merc. 26. Iunii 1647. Bichio, decif. 99.
Romana Cenfus, Lunæ 16. Decembris 1647. Bichio, decif. 138.
Romana Cenfus, Veneris 22. Maij 1648. Ghislerio, decif. 187.
Romana Cenfus, Mercurij 1. Iulij 1648. Bichio, decif. 242.

Index Causarum per Materias.

Firmana Codicillorum, Lunæ 1. Martij 1649. Cerro, decif. 290.

Firmana Codicillorum, Mercurij 15. Nouemb. 1649. Cerro, decif. 349.

Comeñ Collegij, Mercurij 17. Martij 1649. Peutingero, decif. 296.

D

Romana Demorum, Mercurij 1. Iulij 1648. Bichio, decif. 251.

Colonien Decanatus, Veneris 15. Maij 1648. Bichio, decif. 184.

Oriolen Decanatus, Mercurij 1. Iulij 1648. Corrado, decif. 247.

Vrgellen Decanatus, & Canonicatus, Lunæ 29. Nouemb. 1649. Celso, decif. 353.

Capritana Decimarum, Mercurij 26. Iunij 1647. Ghislerio, decif. 100.

Cracouien Decimarum, Mercurij 1. Iulij 1648. Meltio, decif. 250.

Hispalen Decimarum, Veneris 25. Februarij 1647. Meltio, decif. 22.

Hispalen Decimarum, Mercurij 26. Iunij 1647. Corrado, decif. 101.

Hispalen Decimarum, Veneris 19. Iunij 1648. Meltio, decif. 220.

Hispalen Decimarum, Lunæ 22. Iunij 1648. Corrado, decif. 221.

Hispalen Decimarum Veneris 25. Iunij 1649. Bichio, decif. 333.

Hispalen Decimarum, Veneris 10. Decemb. 1649. Bichio, decif. 354.

Pampilonen Decimarum de Vffurbi. Merc. 1. Iulij 1648. Celso, decif. 253.

Placentina Decimarum de Alarza, Lunæ 4. Maij 1648. Peutingero, decif. 180.

Toletana Decimarum de Capilla, Lunæ 2. Martij 1648. Verospio, decif. 158.

Toletana Decimarum, Lunæ 15. Iunij 1648. Celso, decif. 212.

Tolerana Decimarum de Capilla, Lunæ 14. Decemb. 1648. Verospio, decif. 270.

Rauenaten, seu Ferrarien Decimarum, Mercurij 26. Iunij 1647. Cerro, decif. 97.

Comeñ Dismembrationis, Lunæ 22. Iunij 1648. Corrado, decif. 224.

Cesaraugustana Distributionis, Lunæ 7. Iunij 1649. Cerro, decif. 317.

Romana, seu Albanen Diuisionis, Lunæ 1. Februarij 1649. Cerro, decif. 284.

Leodien Dominiorum, Veneris 25. Iunij 1649. Corrado, decif. 336.

Romana Domus, Lunæ 23. Februarij 1647. Celso, decif. 29.

Romana Domus, Lunæ 20. Maij 1647. Peutingero, decif. 55.

Romana Domus, Lunæ 4. Maij 1648. Bichio, decif. 179.

Romana Domus, Mercurij 17. Martij 1649. Bichio, decif. 297.

Romana Domus, Veneris 4. Decemb. 1648. Peutingero, decif. 359.

Romana, seu Auximana Donationis, Ven. 29. Ianuarij 1649. Peutingero, decif. 281.

Anconitana Dotis, Veneris 17. Iunij 1647. Arguelles, decif. 82.

Anconitana Dotis, Veneris 24. Nouemb. 1647. Arguelles, decif. 124.

Anconitana Dotis, Veneris 31. Ianuarij 1648. Arguelles, decif. 143.

Anconitana Dotis, Mercurij 9. Decemb. 1648. Cerro, decif. 266.

Interamnen Dotis, Lunæ 27. Ianuarij 1648. Ghislerio, decif. 146.

Prænestina Dotis, Veneris 29. Nouemb. 1647. Corrado, decif. 125.

Romana Dotis, Veneris 5. Iunij 1648. Celso, decif. 196.

Romana Dotis, Veneris 18. Iunij 1649. Cerro, decif. 326.

E

Ampurien, & Ciuitaten Electionis Vicarij, Veneris 22. Iunij 1648. Meltio, decif. 227.

Ampurien, & Ciuitaten Electionis Vicarij, Mercurij 20. Octob. 1649. Meltio, decif. 347.

Vrbinateñ Emphythensis, Veneris 7. Iunij 1647. Ghislerio, decif. 71.

Romana Executionis laudi, Veneris 14. Iunij 1647. Arguelles, decif. 77.

Romana Executionis Laudi, Lunæ 17. Maij 1649. Arguelles, decif. 304.

Barchinonen Exemptionis, Lunæ 20. Maij 1647. Bichio, decif. 56.

Barchinonen Exemptionis, Lunæ 16. Decemb. 1647. Verospio, decif. 139.

Gandauen Exemptionis, Veneris 10. Maij 1647. Celso, decif. 50.

Gandauen Exemptionis, Lunæ 22. Iunij 1648. Celso, decif. 222.

F

Aesina Fideicommissi, Mercurij 18. Martij 1648. Celso, decif. 162.

Auenionen Fideicommissi, Lunæ 4. Februarij 1647. Verospio, decif. 13.

Auenionen Fideicommissi, Mercurij 26. Iunij 1647. Verospio, decif. 98.

Auenionen Fideicommissi, Mercurij 11. Martij 1648. Verospio, decif. 160.

Bononien Fideicommissi de Rubis, Lunæ 1. Iulij 1647. Corrado, decif. 111.

Bononien Fideicommissi de Rubis, Veneris 5. Aprilis 1647. Corrado, decif. 41.

Bononien prætensi Fideicommissi, Veneris 7. Iunij 1647. Ghislerio, decif. 72.

Bononien Fideicommissi de Amorinis, Lunæ 18. Maij 1648. Meltio, decif. 185.

Bononien Fideicommissi Bartholomæi, Lunæ 15. Iunij 1649. Ghislerio, decif. 214.

Bononien Fideicommissi de Pancaldis, Rota Martiana Sabbathi 23. Ianuarij 1649. Peutingero, decif. 278.

Bononien Fideicommissi de Glauarinis, Ven. 5. Martij 1649. Peutingero, decif. 292.

Bononien Fideicommissi de Guidottis, Lunæ 7. Iunij 1649. Arguelles, decif. 315.

Bononien Fideicommissi de Rubis, Veneris 18. Iunij 1649. Peutingero, decif. 325.

Bononien Fideicommissi de Rubis, Merc. 30. Maij 1646. Corrado, decif. 363.

Inte-

Index Causarum per Materias.

Interamneſi Fideiſcomiſſi, Veneris 15. Martij 1647. Meltio, decif. 33.
 Romana Fideiſcomiſſi de Coronis, Lunæ 28. Ianuarij 1647. Cerro, decif. 7.
 Romana Fideiſcomiſſi de Zepheris, Veneris 8. Februarij 1647. Bichio, decif. 18.
 Romana Fideiſcomiſſi, ſeu Attentatorum, Lunæ 11. Februarij 1647. Arguelles, decif. 20.
 Romana Fideiſcomiſſi, ſeu Attentatorum, Veneris 17. Maij 1647. Arguelles, decif. 53.
 Romana Fideiſcomiſſi de Strozzi, Lunæ 3. Iunij 1647. Cerro, decif. 70.
 Romana Fideiſcomiſſi de Carolis, Mercurij 20. Nouembris 1647. Verospio, decif. 123.
 Romana Fideiſcomiſſi de Mutis, Mercurij 15. Ianuarij 1648. Meltio, decif. 142.
 Romana Fideiſcomiſſi de Coſciarijs, Lunæ 16. Martij 1648. Corrado, decif. 161.
 Romana Fideiſcomiſſi de Maximis, Lunæ 11. Ianuarij 1649. Cerro, decif. 272.
 Romana Fideiſcomiſſi de Mutis, Lunæ 11. Ianuarij 1649. Meltio, decif. 273.
 Romana Fideiſcomiſſi, Sabbathi 23. Ianuarij 1649. Arguelles, decif. 279.
 Romana Fideiſcomiſſi de Barſicianis, Merc. 27. Ianuarij 1649. Arguelles, decif. 280.
 Romana Fideiſcomiſſi de Campagniolis, Lunæ 3. Februarij 1649. Peutingero, decif. 285.
 Romana Fideiſcomiſſi de Candidis, Merc. 10. Martij 1649. Verospio, decif. 294.
 Romana Fideiſcomiſſi de Mutis, Veneris 23. Maij 1649. Meltio, decif. 311.
 Romana Fideiſcomiſſi, Lunæ 7. Iunij 1649. Arguelles, decif. 318.
 Romana Fideiſcomiſſi, ſeu Attentatorum, Lunæ 11. Februarij 1647. Arguelles, decif. 365.
 Curieſi Feudi, Lunæ 28. Aprilis 1648. Bichio, decif. 175.
 Barchinoneſi Fruſtum Vicarie, Veneris 14. Februarij 1648. Corrado, decif. 153.
 Ianueſi Fruſtum Dotis, Veneris 3. Februarij 1647. Cerro, decif. 15.
 Romana Fruſtum Cenfus, Veneris 14. Iunij 1647. Meltio, decif. 30.
 Romana Fruſtum Dotis, Mercurij 10. Iunij 1648. Peutingero, decif. 206.
 Romana Fruſtum Cenfus, Lunæ 16. Nouembris 1648. Verospio, decif. 258.
 Romana Fruſtum Cenfus, Mercurij 24. Nouembris 1649. Verospio, decif. 366.
 Terracineſi Fideiſcomiſſi de Pilorcjs, Ven. 15. Maij 1648. Ghifilerio, decif. 133.
 Tiburtina Fideiſcomiſſi, Lunæ 14. Ianuarij 1647. Arguelles, decif. 1.
 Tiburtina Fideiſcomiſſi, Mercurij 27. Iunij 1640. Panzirolo, decif. 358.

H

Bononieſi Hereditatis, Veneris 26. Iunij 1648. Bichio, decif. 137.
 Carpentorateſi Hereditatis, Veneris 28. Iunij 1647. Bichio, decif. 105.
 Carpentorateſi Hereditatis, Veneris 5. Iunij 1648. Bichio, decif. 195.
 Cathaceſi Hereditatis, Veneris 11. Decemb. 1648. Cerro, decif. 269.

Cathaceſi Hereditatis, Veneris 28. Maij 1649. Cerro, decif. 310.
 Cathaceſi Hereditatis, Mercurij 24. Nouembris 1649. Cerro, decif. 350.
 Melcitana Hereditatis, Veneris 28. Maij 1649. Celſo, decif. 308.
 Romana Hereditatis, Lunæ 1. Aprilis 1647. Arguelles, decif. 38.
 Romana, ſeu Comeſi Hereditatis, Merc. 26. Iunij 1647. Meltio, decif. 93.
 Romana Hereditatis, Lunæ 1. Iulij 1647. Arguelles, decif. 113.
 Romana Hereditatis de Gratianis, Veneris 11. Decembris 1648. Meltio, decif. 263.
 Romana Hereditatis de Gratianis, Veneris 28. Maij 1649. Cerro, decif. 309.
 Romana Hereditatis de Gratianis, Lunæ 28. Iunij 1649. Bichio, decif. 339.

I

Pifaureſi Localium, Lunæ 28. Iunij 1649. Arguelles, decif. 340.
 Nazarena Iuris deferendi Crucem, Veneris 28. Iunij 1647. Verospio, decif. 106.
 Barchinoneſi Iuriſdictionis, Lunæ 8. Aprilis 1647. Bichio, decif. 44.
 Barchinoneſi Iuriſdictionis, Lunæ 5. Iulij 1649. Bichio, decif. 344.
 Marſiceſi Iuriſdictionis, Lunæ 18. Februarij 1647. Bichio, decif. 24.
 Marſiceſi Iuriſdictionis, Lunæ 17. Iunij 1647. Bichio, decif. 87.
 Marſiceſi Iuriſdictionis, Lunæ 10. Maij 1649. Bichio, decif. 303.
 Pampilonenſi Iuris nominandi Vicarium, Lunæ 17. Iunij 1647. Peutingero, decif. 83.
 Aquilana Iuriſpatronatus, Veneris 18. Iunij 1649. Meltio, decif. 327.
 Hortana Iuriſpatronatus, Veneris 15. Ianuar. 1649. Verospio, decif. 274.
 Lucana Iuriſpatronatus, Lunæ 3. Iunij 1647. Ghifilerio, decif. 68.
 Lucana Iuriſpatronatus, Mercurij 1. Iulij 1648. Ghifilerio, decif. 249.
 Nouarieſi Iuriſpatronatus, Veneris 10. Decembris 1649. Peutingero, decif. 367.
 Vladislauieſi Iuriſpatronatus, Merc. 1. Iulij 1648. Bichio, decif. 252.
 Nullius, ſeu Burgeſi Iuris Viſtandi, Veneris 7. Februarij 1648. Celſo, decif. 150.

L

Romana prætenſi Legati, Lunæ 28. Ianuarij 1647. Ghifilerio, decif. 10.
 Sueſſana Legati, Lunæ 13. Maij 1647. Ghifilerio, decif. 52.
 Vrbeuetana Legati, Veneris 5. Aprilis 1647. Bichio, decif. 42.
 Bononieſi Literarum Cambij, Lunæ 8. Aprilis 1647. Verospio, decif. 47.
 Bononieſi Literarum Cambij, Merc. 19. Iunij 1647. Verospio, decif. 91.
 Bononieſi Literarum Cambij, Veneris 27. Nouembris 1648. Celſo, decif. 260.
 Romana, ſeu Ianueſi Locorum Montium, Veneris 26. Iunij 1648. Cerro, decif. 231.

Roma-

Index Causarum per Materias.

Romana, scilicet Ianuæ Locorum Montium, Mercurij
1. Iulij 1648. Cerro, decif. 244.
Romana Auri Doli, Veneris 5. Aprilis 1647.
Ghislerio, decif. 43.
Romana de Luraghis, Veneris 14. Iunij 1647.
Cerro, decif. 79.

M

Anconitana Manna, Veneris 31. Iunij 1647.
Corrado, decif. 110.
Anconitana Manna, Veneris 5. Iunij 1648. Cor-
rado, decif. 198.
Anconitana Manna, Lunæ 21. Iunij 1649. Cor-
rado, decif. 332.
Arimineæ Manutentionis Lunæ 1. Iulij 1647. Ghi-
slerio, decif. 112.
Arimineæ Manutentionis, Veneris 5. Iunij 1648.
Ghislerio, decif. 252.
Beneuentana Manutentionis, Merc. 9. Iunij 1649.
Peutingero, decif. 319.
Bononiceæ Manutentionis, Mercurij 19. Iunij 1647.
Bichio, decif. 38.
Bononiceæ Manutentionis, Mercurij 26. Iunij 1647.
Peutingero, decif. 96.
Bononiceæ Manutentionis, Veneris 26. Iunij 1648.
Bichio, decif. 230.
Bononiceæ Manutentionis, Veneris 4. Decemb. 1648.
Bichio, decif. 265.
Pisaureæ Manutentionis, Veneris 1. Februarij 1647.
Arguelles, decif. 11.
Vladislauicæ Manutentionis, Veneris 5. Iunij 1648.
Ghislerio, decif. 200.
Romana de Marefcottis, Lunæ 20. Maij 1647.
Ghislerio, decif. 54.
Calaguritana prætenfi Matrimonij, Lunæ 11. Fe-
bruarij 1647. Meltio, decif. 19.
Toletana Matrimonij, Lunæ 1. Februarij 1649.
Corrado, decif. 283.
Tullesæ Matrimonij, Veneris 26. Iunij 1648. Ghi-
slerio, decif. 233.
Meleuitana Mercium, Veneris 23. Maij 1648.
Arguelles, decif. 186.

N

Mediolanæ Nominis Capitali, Mercurij 16. Mar-
tij 1649. Meltio, decif. 295.
Burgeæ Nullitatis Professionis, Veneris 27. Apr-
ilis 1649. Arguelles, decif. 300.

O

Anconitana Officiorum, scilicet nullitatis Concordie, Mer-
curij 4. Decemb. 1647. Arguelles, decif. 129.
Romana Officij Notariatus, Mercurij 20. Februa-
rij 1647. Peutingero, decif. 27.

P

Bononiceæ de Pascaldi, Lunæ 27. Ianuarij 1648.
Peutingero, decif. 145.
Romana Palatij, Lunæ 4. Maij 1648. Cerro,
decif. 78.
Astoricæ Parochialis, Mercurij 26. Iunij 1647.
Arguelles, decif. 94.

Beneuentana Parochialis, Lunæ 29. Nouemb. 1649.
Cerro, decif. 352.
Lauden Parochialis, Mercurij 9. Iunij 1649.
Meltio, decif. 321.
Maioniceæ Parochialis, Veneris 28. Iunij 1647.
Celso, decif. 105.
Montis Cassinæ Parochialis, Lunæ 17. Februa-
rij 1648. Bichio, decif. 136.
Pampilonæ Parochialis, Veneris 8. Februarij 1647.
Peutingero, decif. 16.
Pampilonæ Parochialis, Mercurij 11. Decem-
bris 1647. Corrado, decif. 136.
Valentina Parochialis, Mercurij 23. Ianuarij 1647.
Cerro, decif. 5.
Valentina Parochialis de Moncada, Veneris 28. Ju-
nij 1647. Cerro, decif. 107.
Valentina Parochialis, Mercurij 31. Iulij 1647.
Cerro, decif. 121.
Valentina Parochialis, Veneris 28. Aprilis 1645.
Cerro, decif. 160.
Valentina Parochialis, Veneris 18. Maij 1646.
Cerro, decif. 362.
Aefina Pecuniaria, Mercurij 26. Iunij 1647. Peu-
tingero, decif. 95.
Anconitana Pecuniaria, Lunæ 13. Maij 1647.
Arguelles, decif. 51.
Auenionæ Pecuniaria, Veneris 5. Aprilis 1647.
Verospio, decif. 39.
Auenionæ Pecuniaria, Veneris 31. Maij 1647.
Verospio, decif. 64.
Auenionæ Pecuniaria, Mercurij 4. Decembris
1647. Meltio, decif. 139.
Bononæ Pecuniaria, Veneris 5. Aprilis 1647.
Verospio, decif. 40.
Neapolitana Pecuniaria, Lunæ 22. Iunij 1648.
Meltio, decif. 223.
Nepefina Pecuniaria, Veneris 15. Februarij 1647.
Verospio, decif. 21.
Nepefina Pecuniaria, Veneris 24. Iunij 1647. Ve-
rospio, decif. 31.
Rauenate, scilicet Ferrarie Pecuniaria, Veneris
5. Martij 1649. Meltio, decif. 291.
Romana Pecuniaria, Veneris 7. Iulij 1647. Cor-
rado, decif. 74.
Romana Pecuniaria, Veneris 24. Ianuarij 1648.
Bichio, decif. 144.
Romana Pecuniaria, Lunæ 23. Martij 1648. Mel-
tio, decif. 166.
Romana Pecuniaria, Veneris 5. Iunij 1648. Cor-
rado, decif. 199.
Romana Pecuniaria, Veneris 26. Iunij 1648. Cor-
rado, decif. 239.
Romana Pecuniaria, Veneris 31. Iulij 1648. Cor-
rado, decif. 256.
Romana Pecuniaria, Veneris 31. Iulij 1648. Cor-
rado, decif. 257.
Romana, scilicet Veliterna Pecuniaria, Lunæ 1. Fe-
bruarij 1649. Cerro, decif. 282.
Romana Pecuniaria, Lunæ 28. Iunij 1649. Celso,
decif. 338.
Romana Pecuniaria, Veneris 7. Maij 1649. Celso,
decif. 302.
Acerrarum Pensionis, Lunæ 14. Ianuarij 1647.
Ghislerio, decif. 3.
Alexandrina Pensionis, Veneris 19. Iunij 1648.
Celso, decif. 215.

Index Causarum per Materias.

Conchei Pensionis, Veneris 21. Maij 1649. Corrado, decif. 306.
 Fetrariei Pensionis, Lunæ 1. Martij 1647. Ghislerio, decif. 32.
 Mediolaneſi Pensionis, Mercurij 18. Decembris 1647. Corrado, decif. 135.
 Perulina Pensionis, Veneris 28. Maij 1649. Peutingero, decif. 307.
 Piſaneſi Pensionis, Veneris 29. Aprilis 1648. Bichio, decif. 176.
 Sipontina Pensionis, Lunæ 8. Aprilis 1647. Peutingero, decif. 45.
 Sipontina Pensionis, Lunæ 3. Julij 1647. Peutingero, decif. 119.
 Sipontina Pensionis, Lunæ 8. Junij 1648. Peutingero, decif. 203.
 Romana Pensionis Palatii, Lunæ 22. Junij 1647. Meltio, decif. 225.
 Romana Permutationis, Mercurij 20. Febr. 1647. Bichio, decif. 26.
 Abuleſi Portionis, Veneris 14. Junij 1647. Celſo, decif. 76.
 Gerundeſi Portionis, Veneris 25. Junij 1649. Celſo, decif. 334.
 Fanēſi Præcedentis, Mercurij 1. Julij 1648. Arguelles, decif. 254.
 Auximana Præſij, Lunæ 14. Januarij 1647. Bichio, decif. 2.
 Bononiēſi Præſij, Lunæ 21. Junij 1648. Corrado, decif. 330.
 Eugubina Præſij, Lunæ 14. Junij 1649. Cerro, decif. 324.
 Leodiēſi Præpoſitura Tongrenſis, Veneris 22. Martij 1647. Cerro, decif. 34.
 Vercelleſi Præpoſitura, Mercurij 11. Decembris 1647. Bichio, decif. 132.
 Vercelleſi Præpoſitura, Lunæ 5. Junij 1649. Bichio, decif. 341.
 Gadiceſi Præſtimonij, Mercurij 2. Decemb. 1648. Arguelles, decif. 263.
 Romana Præſij Gram, Veneris 14. Februarij 1648. Meltio, decif. 154.
 Romana Præſij Equorum, Lunæ 5. Julij 1649. Arguelles, decif. 345.
 Callieſi Prioratus, Lunæ 5. Julij 1649. Bichio, decif. 342.
 Mediolaneſi Prioratus, Lunæ 27. Maij 1647. Corrado, decif. 63.
 Vercelleſi Prioratus, Lunæ 25. Februarij 1647. Peutingero, decif. 28.
 Ianueſi Præſilegiorum, Lunæ 28. Junij 1649. Corrado, decif. 337.

R

Valentina Reſtorie, Veneris 24. Maij 1647. Bichio, decif. 57.
 Aneonitana Redditionis rationis, Lunæ 2. Decembris 1647. Ghislerio, decif. 128.
 Macerateſi Redditionis rationis, Veneris 5. Junij 1648. Meltio, decif. 201.
 Romana Redditionis rationis, Lunæ 14. Junij 1649. Peutingero, decif. 323.
 Tiburtina Redditionis rationis, Lunæ 3. Junij 1647. Meltio, decif. 65.

Romana Redintegratio, Lunæ 1. Junij 1648. Meltio, decif. 213.
 Romana Reſciſſionis Tranſactio, Veneris 29. Maij 1648. Corrado, decif. 193.
 Romana Reſidui Dotis, Lunæ 15. Junij 1648. Cerro, decif. 211.
 Romana prætenſæ Reſtitutionis Dotis, Veneris 15. Januarij 1649. Peutingero, decif. 276.
 Romana prætenſæ Reſtitutionis Dotis, Lunæ 21. Junij 1649. Peutingero, decif. 331.

S

Auentioneſi Saluiani, Lunæ 3. Junij 1648. Bichio, decif. 204.
 Civitatis Plebis Saluiani, Lunæ 1. Julij 1647. Bichio, decif. 118.
 Macerateſi Saluiani, Lunæ 11. Martij 1647. Corrado, decif. 30.
 Macerateſi Saluiani, Lunæ 1. Julij 1647. Peutingero, decif. 114.
 Macerateſi Saluiani, Veneris 26. Junij 1648. Peutingero, decif. 212.
 Romana Saluiani, ſeu Attentatorum, Merc. 19. Junij 1647. Arguelles, decif. 89.
 Romana Saluiani, Mercurij 27. Martij 1648. Ghislerio, decif. 172.
 Romana Saluiani, Lunæ 25. Maij 1648. Peutingero, decif. 190.
 Romana Saluiani, Veneris 26. Februarij 1649. Arguelles, decif. 288.
 Senogallieſi Saluiani, Lunæ 3. Junij 1647. Corrado, decif. 67.
 Tuſculana Saluiani, Lunæ 17. Junij 1647. Verospio, decif. 86.
 Tuſculana Saluiani, Veneris 25. Maij 1648. Verospio, decif. 188.
 Romana Societatis Affilius, Merc. 27. Martij 1647. Arguelles, decif. 31.
 Romana Societatis Affilius, Lunæ 3. Junij 1647. Arguelles, decif. 66.
 Romana Societatis de Rōignis, Lunæ 10. Februarij 1648. Ghislerio, decif. 151.
 Romana Societatis Lignorum, Mercurij 16. Junij 1648. Meltio, decif. 207.
 Portueſi Stagni, Veneris 3. Februarij 1647. Verospio, decif. 17.
 Romana Subſtitutionis de Alexijs, Veneris 15. Maij 1648. Cerro, decif. 182.
 Mediolaneſi Subſtitutionis Libri, Mercurij 26. Junij 1647. Ghislerio, decif. 102.
 Fanēſi Subſtitutionis, Lunæ 27. Maij 1647. Ghislerio, decif. 60.
 Bononiēſi Succeſſionis, Lunæ 17. Junij 1657. Bichio, decif. 84.
 Romana Succeſſionis de Comitibus, Veneris 26. Junij 1648. Ghislerio, decif. 228.
 Romana Succeſſionis, Lunæ 27. Maij 1649. Corrado, decif. 305.
 Romana Supplemēti legitima, Lunæ 2. Decembris 1647. Meltio, decif. 127.

Index Causarum per singulos Auditores.

T

Melenitana Teste, Veneris 14. Iunij 1647.
Bichio, decif. 78.
Alatrina Testamenti, Veneris 26. Februarij 1649.
Verospio, decif. 289.
Bononien de Testinis, Lunæ 2. Decembris 1647.
Peutingero, decif. 16.
Bononien de Testinis, Veneris 5. Iunij 1648.
Peutingero, decif. 197.
Bononien de Testinis, Veneris 31. Maij 1649.
Cerro, decif. 312.

V

Reatina Vicaria, Veneris 19. Maij 1648. Cerro,
decif. 48.
Reatina Vicaria, Veneris 28. Iunij 1647. Cerro,
decif. 104.

Romana Vineæ, Veneris 7. Iunij 1647. Corrado,
decif. 73.
Romana Vineæ, Mercurij 29. Aprilis 1648.
Meltio, decif. 177.
Romana Vineæ, Lunæ 25. Maij 1648. Ghisile-
rio, decif. 189.
Romana Vineæ del Pico, Lunæ 25. Maij 1648.
Cerro, decif. 191.
Romana Vineæ de Gramella, Ven. 26. Iunij 1648.
Corrado, decif. 236.
Aretina Vnionis, Lunæ 1. Aprilis 1647. Ghisile-
rio, decif. 37.
Aretina Vnionis, Veneris 2. Iunij 1645. Ghisile-
rio, decif. 361.
Lucana Vnionis, Lunæ 28. Ianuarij 1647. Bichio,
decif. 9.
Lucana Vnionis, Lunæ 27. Aprilis 1648. Ghisile-
rio, decif. 174.
Interamneñ Vfusfructus, Veneris 18. Iunij 1649.
Cerro, decif. 329.

INDEX CAVSARVM DECISIONVM

PER SINGVLOS.

SAC. ROTÆ ROMANÆ AUDITORES

ALHPABETICO ORDINE COMPOSITVS.

Coram R. P. D. ARGVELLES:

Anconitana Pecuniaria, Lunæ 13. Maij 1647.
decif. 51.
Anconitana Dotis, Veneris 17. Iunij 1647.
decif. 32.
Anconitana Dotis, Veneris 24. Nouembris 1647.
decif. 124.
Anconitana Officiorum, seu nullitatis Concor-
dia, Mercurij 4. Decembris 1647. decif. 129.
Anconitana Dotis, Veneris 31. Ianuarij 1648.
decif. 148.
Astoriceñ Parochialis, Mercurij 26. Iunij 1647.
decif. 94.
Bituntina Censuræ, Lunæ 5. Iulij 1649. decif. 343.
Bononien Fideicommissi de Guidottis, Lunæ
7. Iunij 1649. decif. 315.
Burgen nullitatis Professionis, Veneris 27. Apri-
lis 1649. decif. 300.
Calaguritana Beneficij de Ocoñ, Merc. 15. No-
uembris 1649. decif. 348.
Faneñ Bonorum, Veneris 19. Iunij 1648. de-
cif. 218.
Faneñ Præcedentiz, Mercurij 1. Iulij 1648.
decif. 254.
Gadiceñ Præstimonij, Mercurij 2. Decemb. 1648.
decif. 263.
Melenitana Bonorum, Lunæ 9. Decemb. 1647.
decif. 131.
Melenitana Mercium, Veneris 22. Maij 1648.
decif. 186.

Mutineñ Beneficij, Veneris 27. Martij 1648.
decif. 169.
Nuscana Canonicatus, Lunæ 11. Martij 1648.
decif. 31.
Pisaureñ Manutentionis, Veneris 1. Febr. 1647.
decif. 11.
Pisaureñ localium, Lunæ 28. Iunij 1649. de-
cif. 340.
Placentina Beneficij, Mercurij 11. Decemb. 1647.
decif. 137.
Pampilonen Beneficij de Esparza, Merc. 15. De-
cembris 1649. decif. 357.
Romana Fideicommissi, seu Attentatorum,
Lunæ 11. Februarij 1647. decif. 20.
Romana Societatis Affictus, Mercurij 27. Mar-
tij 1647. decif. 35.
Romana Hereditatis, Lunæ 1. Aprilis 1647.
decif. 38.
Romana Fideicommissi, seu Attentatorum,
Veneris 17. Maij 1647. decif. 53.
Romana Societatis Affictus, Lunæ 3. Iunij 1647.
decif. 66.
Romana Executionis Laudi, Veneris 14. Iu-
nij 1647. decif. 77.
Romana Saluiani, seu Attentatorum, Mercu-
rij 19. Iunij 1647. decif. 89.
Romana Hereditatis, Lunæ 1. Iulij 1647. dec. 113.
Romana Fideicommissi, Sabbathi 23. Ian. 1649.
decif. 279.
Romana Fideicommissi de Bariscianis, Mercu-
rij 27. Ianuarij 1649. decif. 280.

Index Casarum per singulos Auditores.

Romana Saluiani, Veneris 26. Februarij 1649.
decif. 288.
Romana Fideicommissi, Lunæ 7. Iunij 1649.
decif. 318.
Romana Executionis Laudi, Lunæ 17. Maij 1649.
decif. 304.
Romana Cambij, Mercurij 9. Iunij 1649. de-
cif. 320.
Romana Casalij, Lunæ 14. Iunij 1649. de-
cif. 322.
Romana Prædij Equorum, Lunæ 5. Iulij 1649.
decif. 345.
Romana Fideicommissi, seu Attentatorum, Lu-
næ 11. Februarij 1647. decif. 363.
Salmonen Beneficij, Mercurij 10. Martij 1649.
decif. 293.
Tiburтина fideicommissi, Lunæ 14. Jan. 1647. dec. 1.

Coram R. P. D. B I C H I O .

Ampurien, seu Ciuitaten Archipresbyteratus,
Veneris 26. Nouembris 1649. decif. 351.
Auenionen Saluiani, Lunæ 3. Iunij 1648. de-
cif. 204.
Auximana Prædij, Lunæ 14. Ianuarij 1647.
decif. e.
Barchinonen Iurisdictionis, Lunæ 8. Aprilis 1647.
decif. 44.
Barchinonen Exemptionis, Lunæ 20. Maij 1647.
decif. 56.
Barchinonen Iurisdictionis, Lunæ 5. Iulij 1647.
decif. 344.
Beneuentana Canonatus, Veneris 8. Februa-
rij 1647. decif. 14.
Bononien Successionis, Lunæ 17. Iunij 1647.
decif. 84.
Bononien Manutentionis, Merc. 19. Iunij 1647.
decif. 38.
Bononien Manutentionis, Vener. 26. Iunij 1648.
decif. 230.
Bononien Hereditatis, Veneris 26. Iunij 1648.
decif. 217.
Bononien Manutentionis, Veneris 4. Decem-
bris 1648. decif. 265.
Bononien Bonorum, Mercurij 17. Martij 1649.
decif. 298.
Calaguritana Beneficiorum, Lunæ 17. Februa-
rij 1648. decif. 155.
Calaguritana Beneficij, Veneris 27. Nouembris
1648. decif. 262.
Calien Prioratus, Lunæ 5. Iulij 1649. de-
cif. 342.
Carpentoraten Hereditatis, Ven. 28. Iunij 1647.
decif. 103.
Carpentoraten Hereditatis, Veneris 5. Iunij 1648.
decif. 195.
Ciuitatis Plebis Saluiani, Lunæ 1. Iulij 1647.
decif. 118.
Colonien Decanatus, Veneris 15. Maij 1648.
decif. 184.
Curien Feudi, Lunæ 28. Aprilis 1648. de-
cif. 175.
Fesulana Beneficij, seu Oratorij, Veneris 26. Iu-
nij 1648. decif. 238.
Hispanen Decimarum, Veneris 25. Iunij 1649.
decif. 333.

Hispanen Decimarum, Veneris 10. Decembris
1649. decif. 354.
Lucana Vnionis, Lunæ 28. Ianuarij 1647. de-
cif. 9.
Maiorichen Beneficij, Lunæ 27. Iunij 1648. de-
cif. 211.
Maritimen Iurisdictionis, Lunæ 18. Februar. 1647.
decif. 24.
Maritimen Iurisdictionis, Lunæ 17. Iunij 1647.
decif. 87.
Maritimen Iurisdictionis, Lunæ 10. Maij 1647.
decif. 303.
Mediolanen Bonorum, Mercurij 18. Martij 1648.
decif. 163.
Meleuitana Tenutz, Veneris 14. Iunij 1647.
decif. 78.
Meleuitana Antianitatis, Veneris 20. Nouem-
bris 1648. decif. 259.
Montis Cassinen Parochialis, Lunæ 17. Februa-
rij 1648. decif. 156.
Narnien Cappellaniz, Lunæ 8. Februarij 1649.
decif. 236.
Neapolitana Cimiliarcatus, Mercurij 26. Iunij
1647. decif. 99.
Pampilonen Alienationis, Veneris 15. Ianua-
rij 1649. decif. 275.
Perusina Beneficij, Lunæ 10. Februarij 1648.
decif. 152.
Pisauren Pensionis, Veneris 29. Aprilis 1648.
decif. 176.
Romana Fideicommissi de Zepheris, Veneris
8. Februarij 1647. decif. 18.
Romana Permutationis, Mercurij 20. Februa-
rij 1647. decif. 26.
Romana, seu Veliterna Affictus, Veneris 23. Iu-
nij 1647. decif. 92.
Romana Censur, Lunæ 16. Decembris 1647.
decif. 138.
Romana Pecuniaria, Veneris 24. Ianuarij 1648.
decif. 144.
Romana Domus, Lunæ 4. Maij 1648. de-
cif. 179.
Romana Censur, Mercurij 1. Iulij 1648. de-
cif. 242.
Romana Damnorum, Mercurij 1. Iulij 1648.
decif. 251.
Romana Domus, Mercurij 17. Martij 1649.
decif. 297.
Romana Hereditatis de Gratianis, Lunæ 28. Iu-
nij 1649. decif. 339.
Valentina Rectoriz, Veneris 24. Maij 1647.
decif. 57.
Vercellen Preposituræ, Mercurij 11. Decem-
bris 1647. decif. 132.
Vercellen Preposituræ, Lunæ 5. Iulij 1649.
decif. 341.
Vladislauien Iurispatronatus, Mercurij 1. Iulij
1648. decif. 252.
Vrbeuetana Legati, Veneris 5. Aprilis 1647.
decif. 42.

Coram EMINENTISSIMO, & REVEREN- DISSIMO D. CARD. GELSO.

Abulen Portionis, Veneris 14. Iunij 1647. de-
cif. 76.

Acti-

Index Causarum per singulos Auditores.

Astina Fideicommissi, Mercurij 18. Martij 1648. decif. 162.
Alexandrina Pensionis, Veneris 19. Iulij 1648. decif. 215.
Avenionenſis Attentatorum, Merc. 10. Iulij 1648. decif. 208.
Bononienſis Litterarum Cambij, Veneris 27. Nouembris 1648. decif. 260.
Gandaueſis Exemptionis, Veneris 10. Maij 1647. decif. 50.
Gandaueſis Exemptionis, Lunæ 22. Iulij 1648. decif. 322.
Gerundenſis Beneficij, Mercurij 11. Martij 1648. decif. 159.
Gerundenſis Portionis, Veneris 25. Iulij 1649. decif. 334.
Maioriceſis Parochialis, Veneris 28. Iulij 1647. decif. 105.
Melcutitana Hereditatis, Veneris 28. Maij 1649. decif. 308.
Nullius, ſeu Burgenſis iuris Viſitandi, Ven. 7. Februarij 1648. decif. 150.
Pampilonenſis Decimarum de Viſurbil. Mercurij 1. Iulij 1648. decif. 253.
Placentina Beneficij, Veneris 29. Maij 1648. decif. 194.
Placentina Beneficij, Lunæ 15. Iulij 1648. decif. 210.
Romana Domus, Lunæ 23. Februarij 1647. decif. 29.
Romana Dotis, Veneris 5. Iulij 1648. decif. 196.
Romana Pecuniaria, Veneris 7. Maij 1649. decif. 302.
Romana Pecuniaria, Lunæ 28. Iulij 1649. decif. 338.
Toletana Decimarum, Lunæ 15. Iulij 1648. decif. 212.
Vrgellenſis Decanatus, & Canonatus, Lunæ 29. Nouembris 1649. decif. 353.

Coram REVERENDISSIMO P.D. CERRO

DECANO.

Alexandrina Canonatus, Mercurij 9. Decembris 1648. decif. 267.
Anconitana Dotis, Mercurij 9. Decembris 1648. decif. 266.
Beneuentana Parochialis, Lunæ 29. Nouembris 1649. decif. 352.
Bononienſis de Toſtinis, Veneris 31. Maij 1649. decif. 312.
Cæſaruguſtana Distributionis, Lunæ 7. Iulij 1649. decif. 317.
Cajetana Bonorum, Mercurij 10. Iulij 1648. decif. 209.
Calaguritana Beneficij de Cornago, Lunæ 27. Aprilis 1648. decif. 173.
Cathacenſis Hereditatis, Veneris 11. Decembris 1648. decif. 269.
Cathacenſis Hereditatis, Veneris 28. Maij 1649. decif. 310.
Cathacenſis Hereditatis, Mercurij 24. Nouembris 1649. decif. 350.
Engubina Prædij, Lunæ 14. Iulij 1649. decif. 324.

Paſſenſis Bonorum, Veneris 27. Nouembris 1648. decif. 261.
Firmana Codicillorum, Lunæ 1. Martij 1649. decif. 290.
Firmana Codicillorum, Mercurij 15. Nouembris 1649. decif. 349.
Ianueſis fructuum Dotis, Veneris 8. Febr. 1647. decif. 15.
Interamnenſis Vuſuſfructus, Veneris 18. Iulij 1649. decif. 329.
Leodiænſis Præpoſituræ Tongrenſis, Veneris 22. Martij 1647. decif. 34.
Luceorienſis Attentatorum, Veneris 26. Iulij 1648. decif. 226.
Peruſina Bonorum, Veneris 14. Iulij 1647. decif. 75.
Rauenarenſis, ſeu Ferrarienſis Decimarum, Mercurij 26. Iulij 1647. decif. 97.
Reatina Vicariæ, Veneris 19. Maij 1648. decif. 48.
Reatina Vicariæ, Veneris 28. Iulij 1647. decif. 104.
Romana Fideicommiſſi de Coronis, Lunæ 28. Ianuarij 1647. decif. 7.
Romana Dotis, Lunæ 27. Maij 1647. decif. 61.
Romana Fideicommiſſi de Strozis, Lunæ 3. Iulij 1647. decif. 70.
Romana de Luraghis, Veneris 14. Iulij 1647. decif. 79.
Romana Palatii, Lunæ 4. Maij 1648. decif. 178.
Romana Subſtaſationis de Alexijs, Veneris 15. Maij 1648. decif. 182.
Romana Vincæ del Pico, Lunæ 25. Maij 1648. decif. 191.
Romana reſidui Dotis, Lunæ 15. Iulij 1648. decif. 211.
Romana, ſeu Ianueſis Locorum Montium, Veneris 26. Iulij 1648. decif. 231.
Romana, ſeu Ianueſis locorum Montium, Mercurij 1. Iulij 1648. decif. 244.
Romana, ſeu Albiganenſis Bonorum, Merc. 1. Iulij 1648. decif. 245.
Romana, ſeu Albiganenſis Bonorum, Merc. 1. Iulij 1648. decif. 248.
Romana Fideicommiſſi de Maximis, Lunæ 11. Ianuarij 1649. decif. 272.
Romana, ſeu Veliterna Pecuniaria, Lunæ 1. Februarij 1649. decif. 282.
Romana, ſeu Albanenſis Diuiſionis, Lunæ 1. Februarij 1649. decif. 284.
Romana Hereditatis de Gratianis, Veneris 28. Maij 1649. decif. 309.
Romana Dotis, Veneris 18. Iulij 1649. decif. 326.
Valentina Parochialis, Mercurij 23. Ianuar. 1647. decif. 5.
Valentina Parochialis de Moncada, Veneris 28. Iulij 1647. decif. 107.
Valentina Parochialis, Mercurij 31. Iulij 1647. in Congregatione, decif. 121.
Valentina Parochialis, Veneris 28. Aprilis 1645. decif. 360.
Valentina Parochialis, Veneris 18. Maij 1646. decif. 362.

Index Causarum per singulos Auditores.

Coram EMINENTISSIMO, & REVERENDISSIMO D. CARD. CORRADO.

Anconitana Mannæ, Veneris 31. Iunij 1647. decif. 110.
 Anconitana Mannæ, Veneris 5. Iunij 1648. decif. 198.
 Anconitana Mannæ, Lunæ 21. Iunij 1649. decif. 332.
 Auenioneñ Alimentorum, Lunæ 25. Iunij 1647. decif. 8.
 Barchinoneñ fructuum Vicariæ, Veneris 14. Februarij 1648. decif. 153.
 Bituntina Censuræ, Veneris 24. Maij 1647. decif. 58.
 Bononieñ Fideicommissi de Rubeis, Veneris 5. Aprilis 1647. decif. 41.
 Bononieñ Fideicommissi de Rubeis, Lunæ 1. Iulij 1647. decif. 111.
 Bononieñ Archipresbyteratus, Lunæ 23. Martij 1648. decif. 168.
 Bononieñ Prædij, Lunæ 21. Iunij 1649. decif. 330.
 Bononieñ Fideicommissi de Rubeis, Mercurij 30. Maij 1646. decif. 363.
 Comen Dismembrationis, Lunæ 22. Iunij 1648. decif. 224.
 Concheñ Pensionis, Veneris 21. Maij 1640. decif. 306.
 Hispalen Decimarum, Mercurij 26. Iunij 1647. decif. 101.
 Hispalen Decimarum, Lunæ 22. Iunij 1648. decif. 221.
 Ianuen Privilegiorum, Lunæ 28. Iunij 1649. decif. 337.
 Iuuenaceñ, & Melphiteñ Bonorum, Lunæ 1. Iulij 1647. decif. 120.
 Iuuenaceñ, & Melphiteñ Bonorum, Mercurij 1. Iulij 1648. decif. 241.
 Leodieñ Dominiorum, Veneris 25. Iunij 1649. decif. 336.
 Macerateñ Saluiani, Lunæ 11. Martij 1647. decif. 30.
 Materaneñ Archipresbyteratus, Veneris 11. Ianuarij 1648. decif. 147.
 Mediolaneñ Prioratus, Lunæ 27. Maij 1647. decif. 61.
 Mediolaneñ Pensionis, Mercurij 11. Decembris 1647. decif. 135.
 Mediolaneñ Bonorum, Lunæ 31. Maij 1648. decif. 313.
 Orioleñ Decanatus, Mercurij 1. Iulij 1648. decif. 247.
 Pampiloneñ Parochialis, Mercurij 11. Decembris 1647. decif. 136.
 Pampiloneñ Cappellanæ, Veneris 19. Iunij 1648. decif. 216.
 Perusina Bonorum, Veneris 29. Maij 1648. decif. 193.
 Perusina Bonorum, Veneris 18. Iunij 1649. decif. 328.
 Prænestina Dotis, Veneris 29. Nouembris 1647. decif. 125.
 Rauenateñ Bonorum, Veneris 1. Februar. 1647. decif. 12.
 Romana Vineæ, Veneris 7. Iunij 1647. decif. 73.
 Romana Pecuniaria, Ven. 7. Iunij 1647. decif. 74.

Romana Fideicommissi de Coscarijs, Lunæ 16. Martij 1648. decif. 161.
 Romana Rescission Transactionis, Veneris 29. Maij 1648. decif. 192.
 Romana Pecuniaria, Veneris 5. Iunij 1648. decif. 199.
 Romana Vineæ de Grañuella, Veneris 26. Iunij 1648. decif. 236.
 Romana Pecuniaria, Veneris 26. Iunij 1648. decif. 239.
 Romana Pecuniaria, Veneris 31. Iulij 1648. decif. 256.
 Romana Pecuniaria, Veneris 31. Iulij 1648. decif. 257.
 Romana Successionis, Lunæ 27. Maij 1649. decif. 305.
 Senogallieñ Saluiani, Lunæ 3. Iunij 1647. decif. 67.
 Tiburtina Affens, Veneris 19. Iunij 1648. decif. 219.
 Toletana Matrimonij, Lunæ 1. Februarij 1649. decif. 283.
 Coram ILLVSTRIS & REVERENDISS. D. GHISLERIO Episcopo IMOLEN.
 Aceratum Pensionis, Lunæ 14. Ianuarij 1647. decif. 3.
 Anconitana Redditionis rationis, Lunæ 2. Decembris 1647. decif. 128.
 Aretina Vnionis, Lunæ 18. Aprilis 1647. decif. 27.
 Aretina Vnionis, Veneris 2. Iunij 1648. decif. 361.
 Arimineñ Manutentionis, Lunæ 1. Iulij 1647. decif. 142.
 Arimineñ Manutentionis, Veneris 5. Iunij 1648. decif. 202.
 Bononieñ Prædij fideicommissi, Veneris 7. Iunij 1647. decif. 72.
 Bononieñ Fideicommissi Bartholomæi, Lunæ 15. Iunij 1648. decif. 214.
 Calaguritana Beneficij de la Casa de la Reyna, Mercurij 11. Decembris 1647. decif. 134.
 Calaguritana Beneficij de la Casa de la Reyna, Lunæ 27. Martij 1648. decif. 171.
 Capritana Decimarum, Mercurij 26. Iunij 1647. decif. 100.
 Ceruieñ Bonorum, Veneris 29. Martij 1647. decif. 36.
 Ceruieñ Bonorum, Veneris 23. Martij 1647. decif. 165.
 Fanen Substitutionis, Lunæ 27. Maij 1647. decif. 60.
 Ferrarieñ Pensionis, Lunæ 11. Martij 1647. decif. 32.
 Gerundeñ Canonatus, Mercurij 20. Februarij 1647. decif. 25.
 Gerundeñ Canonatus, Lunæ 1. Iulij 1647. decif. 115.
 Interamneñ Dotis, Lunæ 27. Ianuarij 1648. decif. 146.
 Lucana Iurispatronatus, Lunæ 3. Iunij 1647. decif. 68.
 Lucana Vnionis, Lunæ 27. Aprilis 1648. decif. 174.

Index Causarum per singulos Auditores.

Lucana Iurispatronatus, Mercurij 1. Iulij 1648.
decif. 249.
 Mediolanen Substitutionis Libri, Mercurij
 26. Iunij 1647. decif. 102.
 Melfuitana Censur, Mercurij 1. Iunij 1648.
decif. 246.
 Monasterien Canonatus, Merc. 10. Iunij 1648.
decif. 205.
 Pisaren Beneficij, Veneris 28. Iunij 1647. de-
cif. 109.
 Placentina Beneficij, Mercurij 23. Ianuarij 1647.
decif. 6.
 Placentina Beneficij, Lunæ 27. Maij 1647. de-
cif. 62.
 Romana prætensi Legati, Lunæ 28. Ianuar. 1647.
decif. 10.
 Romana Lucr. Dotis, Veneris 5. Aprilis 1647.
decif. 43.
 Romana de Marefcottis, Lunæ 20. Maij 1647.
decif. 54.
 Romana Societatis de Rotignis, Lunæ 10. Fe-
 bruarij 1648. decif. 151.
 Romana Saluiani, Mercurij 27. Martij 1648.
decif. 172.
 Romana Censur, Veneris 22. Maij 1648. de-
cif. 187.
 Romana Vineæ, Lunæ 25. Maij 1648. de-
cif. 189.
 Romana Successionis de Comitibus, Veneris
26. Iunij 1648. decif. 228.
 Spoletana Bonorum, Lunæ 1. Iulij 1647. de-
cif. 116.
 Suetana Legati, Lunæ 13. Maij 1647. dec. 52.
 Terracinen Fideicommissi de Pilorcis, Veneris
 15. Maij 1648. decif. 183.
 Tulien Matrimonij, Veneris 26. Iunij 1648.
decif. 233.
 Vladislauen Manutentionis, Ven. 5. Iunij 1648
decif. 200.
 Vrbinate Emphytheusis, Veneris 7. Iunij 1647.
decif. 71.

Coram ILLVSTRIS. & REVERENDISS.
 D. MELIO Episcopo PAPIEN.

Ampurien, & Ciuitaten Electionis Vicarij, Ve-
 neris 22. Iunij 1648. decif. 227.
 Ampurien, & Ciuitaten Electionis Vicarij, Mer-
 curij 20. Octobris 1649. decif. 347.
 Aquilana Iurispatronatus, Veneris 18. Iunij 1649
decif. 327.
 Auenionen Pecuniaria, Mercurij 4. Decembris
1647. decif. 130.
 Bononien Fideicommissi de Amorinis, Lunæ
18. Maij 1648. decif. 185.
 Brundusina Bonorum, Sabbathi 23. Ianuar. 1649.
decif. 277.
 Calaguritana prætensi Matrimonij, Lunæ 11. Fe-
 bruarij 1647. decif. 19.
 Callien Bonorum, Lunæ 8. Aprilis 1647. de-
cif. 46.
 Callien Bonorum, Veneris 24. Ianuarij 1648.
decif. 143.
 Colonien Canonatus, seu Ferculi, Lunæ 17. Iu-
 nij 1647. decif. 85.

Colonien Canonatus, seu Ferculi, Lunæ 16. De-
cembris 1647. decif. 140.
 Cortonen Cappellanæ, Lunæ 7. Iunij 1649.
decif. 316.
 Cracouien Decimarum, Mercurij 1. Iulij 1648.
decif. 250.
 Cusentina Canonatus, Veneris 5. Iunij 1649.
decif. 314.
 Fanen, seu Senogallien Bonorum, Veneris 26. Iu-
 nij 1648. decif. 229.
 Fanen, seu Senogallien Bonorum, Veneris 26. Iu-
 nij 1648. decif. 234.
 Gerunden Beneficij, Mercurij 1. Iulij 1648. de-
cif. 255.
 Gerunden Beneficij, Mercurij 4. Maij 1649.
decif. 301.
 Hispalen Decimarum, Veneris 25. Februarij 1647.
decif. 22.
 Hispalen Decimarum, Veneris 19. Iunij 1648.
decif. 220.
 Interannen Fideicommissi, Veneris 15. Mar-
 tij 1647. decif. 33.
 Lauden Parochialis, Mercurij 9. Iunij 1649.
decif. 121.
 Macerate Redditionis Rationis, Veneris 5. Iu-
 nij 1648. decif. 201.
 Mediolanen Nominis Capituli, Merc. 16. Mar-
tij 1649. decif. 295.
 Montis Politiani Bonorum, Merc. 1. Iulij 1648.
decif. 243.
 Nazzarena, seu Montis Viridis Beneficij, Mer-
 curij 19. Iunij 1647. decif. 90.
 Neapolitana Pecuniaria, Lunæ 22. Iunij 1648.
decif. 223.
 Pistorien Beneficij, Veneris 28. Iunij 1647. de-
cif. 108.
 Rauenate, seu Ferrarien Pecuniaria, Veneris
5. Martij 1649. decif. 291.
 Romana fructuum Censur, Ven. 14. Iunij 1647.
decif. 80.
 Romana, seu Comen hereditatis, Merc. 26. Iu-
 nij 1647. decif. 93.
 Romana Supplementi legitimæ, Lunæ 2. De-
 cembris 1647. decif. 127.
 Romana Fideicommissi de Mutis, Merc. 15. Ia-
nuarij 1648. decif. 142.
 Romana pretij Grani, Veneris 14. Februar. 1648.
decif. 154.
 Romana Pecuniaria, Lunæ 23. Martij 1648.
decif. 166.
 Romana Vineæ, Mercurij 29. Aprilis 1648. de-
cif. 177.
 Romana Societatis Lignorum, Mercurij 16. Iu-
 nij 1648. decif. 207.
 Romana Reintegrationis, Lunæ 1. Iunij 1648.
decif. 213.
 Romana Pensionis Palatij, Lunæ 22. Iunij 1648.
decif. 225.
 Romana Hereditatis de Gratianis, Ven. 11. De-
 cembris 1648. decif. 268.
 Romana Fideicommissi de Mutis, Lunæ 11. Ia-
 nuarij 1649. decif. 273.
 Romana Fideicommissi de Mutis, Veneris 28.
 Maij 1649. decif. 311.
 Romana Afflictus Ferreræ, Ven. 25. Iunij 1649.
decif. 335.

Tibur-

Index Causarum per singulos Auditores.

Tiburtina Redditionis rationis, Lunæ 3. Iunii 1647. decif. 65.
Urbevetana Bonorum, Lunæ 1. Martij 1648. decif. 157.

Coram EMINENTISS. & REVERENDISS.
D. CARD. PANZIROLO.

Tiburtina Fideicommissi, Mercurij 27. Iunii 1640. decif. 358.

Coram R. P. D. PEYTINGERO.

Aefina Pecuniaria, Mercurij 26. Iunii 1647. decif. 95.
Anconitana Censui, Veneris 19. Iunii 1648. decif. 217.
Anconitana Cambiorum, Lunæ 2. Augusti 1649. decif. 346.
Beneuentana Attentatorum, Mercurij 2. Decembris 1648. decif. 264.
Beneuentana Manutentionis, Mercurij 9. Iunii 1649. decif. 319.
Bononien Manutentionis, Merc. 26. Iunii 1647. decif. 96.
Bononien de Tostinis, Lunæ 2. Decembris 1647. decif. 126.
Bononien de Pancaldis, Lunæ 27. Ianuarij 1648. decif. 145.
Bononien de Tostinis, Veneris 5. Iunii 1648. decif. 197.
Bononien Fideicommissi de Glauarinis, Veneris 5. Martij 1649. decif. 292.
Bononien Fideicommissi de Pancaldis, Roma Martiniana Sabbathi 23. Ianuarij 1649. decif. 278.
Bononien Fideicommissi de Rubeis, Veneris 18. Iunii 1649. decif. 325.
Calaritana Canonatus, Mercurij 20. Nouembris 1647. decif. 122.
Casenaten Bonorum, Lunæ 3. Iunii 1647. decif. 69.
Casenaten Bonorum, Lunæ 16. Decemb. 1647. decif. 141.
Casenaten Bonorum, Veneris 27. Martij 1648. decif. 170.
Comen Collegij, Mercurij 17. Martij 1649. decif. 296.
Leodiens Beneficij, Veneris 31. Ianuarij 1647. decif. 149.
Leodiens Beneficij, Lunæ 23. Martij 1648. decif. 167.
Maceraten Saluiani, Lunæ 1. Iulij 1647. decif. 114.
Maceraten Saluiani, Veneris 26. Iunii 1648. decif. 232.
Nouarien Iurispatronatus, Mercurij 10. Decembris 1649. decif. 367.
Osce Archidiaconatus, Veneris 10. Maij 1647. decif. 49.
Osce Archidiaconatus, Lunæ 1. Iulij 1647. decif. 117.
Osce Archidiaconatus, Mercurij 14. Decembris 1648. decif. 271.
Pampilonen Parochialis, Veneris 8. Febr. 1647. decif. 16.

Pampilonen Iuris nominandi Vicarium, Lunæ 17. Iunii 1647. decif. 83.
Perusina Pensionis, Veneris 28. Maij 1649. decif. 307.
Placentina Decimarum de Alarza, Lunæ 4. Maij 1648. decif. 180.
Romana Officij Notariatus, Mercurij 20. Februarij 1647. decif. 27.
Romana Domus, Lunæ 30. Maij 1647. decif. 55.
Romana Saluiani, Lunæ 25. Maij 1648. decif. 190.
Romana fructuum Dotis, Mercurij 10. Iunii 1648. decif. 206.
Romana Pretense restitutionis Dotis, Veneris 1. Ianuarij 1649. decif. 276.
Romana, seu Auximiana Donationis, Veneris 29. Ianuarij 1649. decif. 281.
Romana Fideicommissi de Campagniolis, Lunæ 8. Februarij 1649. decif. 285.
Romana Redditionis rationis, Lunæ 14. Iunii 1649. decif. 323.
Romana Pretense restitutionis Dotis, Lunæ 20. Iunii 1649. decif. 331.
Romana Domus, Veneris 4. Decembris 1643. decif. 359.
Sipontina Pensionis, Lunæ 8. Aprilis 1647. decif. 45.
Sipontina Pensionis, Lunæ 1. Iulij 1647. decif. 119.
Sipontina Pensionis, Lunæ 8. Iunii 1648. decif. 203.
Sulmonen Beneficij, Mercurij 23. Ianuarij 1647. decif. 4.
Vercellen Prioratus, Lunæ 25. Februarij 1647. decif. 28.

Coram R. P. D. VEROSPPIO.

Alatrina Testamenti, Veneris 26. Februar. 1649. decif. 289.
Auenionen Fideicommissi, Lunæ 4. Febr. 1647. decif. 12.
Auenionen Pecuniaria, Veneris 5. Aprilis 1647. decif. 39.
Auenionen Pecuniaria, Veneris 31. Maij 1647. decif. 64.
Auenionen Fideicommissi, Mercurij 11. Martij 1648. decif. 160.
Auenionen Fideicommissi, Mercurij 26. Iunii 1647. decif. 98.
Barchinonen Exemptionis, Lunæ 16. Decembris 1647. decif. 132.
Bononien Pecuniaria, Veneris 5. Aprilis 1647. decif. 40.
Bononien Litterarum Cambij, Lunæ 8. Aprilis 1647. decif. 47.
Bononien Litterarum Cambij, Mercurij 19. Iunii 1647. decif. 91.
Calaguritana Beneficij de Cornago, Lunæ 18. Februarij 1647. decif. 23.
Calaguritana Beneficij de Logrouno, Veneris 19. Februarij 1649. decif. 287.
Calaguritana Beneficij, Mercurij 15. Decembris 1649. decif. 356.
Calaguritana Beneficij de Cornago, Lunæ 10. Decembris 1646. decif. 364.

Index Causarum per singulos Auditores.

Ciuitatis Castelli Censûs, Veneris 10. Decembris 1649. decis. 355.	Portuensi Stagni, Veneris 8. Februarij 1647. decis. 17.
Dertusensi Augumentij, Lunæ 24. Maij 1647. decis. 59.	Romana Fideicommissi de Cartolis, Mercurij 20. Nouembris 1647. decis. 123.
Hortana Iurispatronatus, Ven. 15. Ianuarij 1649. decis. 274.	Romana fructuum Censûs, Lunæ 16. Nouembris 1648. decis. 258.
Maceratensi Attentatorû, Veneris 26. Iunij 1648. decis. 235.	Romana Fideicommissi de Candidis, Mercurij 10. Martij 1649. decis. 294.
Nazzarena Iuris deferendi Crucem, Ven. 28. Iunij 1647. decis. 106.	Toletana Decimarum de Capilla, Lunæ 2. Martij 1648. decis. 158.
Nepesina Pecuniaria, Veneris 15. Februar. 1647. decis. 21.	Toletana Decimarum de Capilla, Lunæ 14. Decembris 1648. decis. 270.
Nepesina Pecuniaria, Veneris 24. Iunij 1647. decis. 31.	Treuerensi Canonatus, Mercurij 18. Martij 1648. decis. 164.
Nucerina Affictus, Lunæ 4. Maij 1648. decis. 181.	Tusculana Saluiani, Lunæ 17. Iunij 1647. decis. 36.
Oscei Archidiaconatus, Merc. 17. Martij 1649. decis. 299.	Tusculana Saluiani, Veneris 25. Maij 1648. decis. 138.

F I N I S.

NOTA
SACRÆ ROTÆ ROMANÆ,
AVDITORVM
CORAM QVIBVS EMANARVNT DECISIONES
Quæ in præfenti Parte Decima Recentiorum
continetur,

Reuerendiss. P. D. CAROLVS CERRVS ROMANVS,
Decanus.

R. P. D. ANGELVS CELSVS ROMANVS,
postea S. R. E. Cardinalis.

R. P. D. COELIVS BICHIVS SENENSIS.

R. P. D. CHRISTOHPORVS PEVTINGERVS GERM.

R. P. D. FRANCISCVS GHISILERIVS BONONIEN.
postea Episcopus Imolen.

R. P. D. GVTTIERES ARGVELLES HISPANVS.

R. P. D. HIERONYMVS MELTIVS MEDIOLANEN.
postea Episcopus Papien.

R. P. D. IO. IACOBVS PANZIROLVS ROMANVS,
deindè S. R. E. Cardinalis.

R. P. D. LEO VEROSPIVS ROMANVS.

INDEX ARGVMENTORVM DECISIONVM, SACRÆ ROTÆ ROMANÆ,

Quæ in hac Decima Parte Recentiorum continentur.

Vnà cum Indice Causarum per Tempora, vt iacent.

Anno 1647.

Luna 14. Ianuarij 1647. Tiburtina Fideicommissi. Arguelles.

ARGVMENTVM I. Fideicommissum absolutum, & perpetuum, ex quibus censendum veniat, quòd Testator voluerit constituere in domo, vel familia sua, ad instar Maioratum, seu Primogenituræ, prout facere solent Hispani, aliasque Nationes.

Affluenter deducuntur plures coniecturæ, ex quibus Iudex tamquam peritus, & sagax venator poterit venari mentem Testatoris fuisse inducendi fideicommissum, siue temporale, siue perpetuum; Nam Iudex sequi tenetur voluntatem Testatoris, sicut Venator sequitur leporem, donec eum assequatur, & capiat.

Coniecturæ pro admissione fideicommissi, non debent, vti singulæ considerari; Nam sic non expenduntur in Nundinis Legalibus, cum non sint iusti ponderis, simul tamen vnitæ, & consideratæ, vires assumunt, cum vnio det robur; Et ideo coniecturæ ita vocantur, quasi colligaturæ, vnde colligatæ simul, & non de per se veniunt ponderandæ. In oppositum, opposita penitus deducuntur, vt ipse veritatis fulgor, & splendor magis, magisque fidare-scat.

Luna 14. Ianuarij 1647. Auximana Prædij. Bichio.

ARGVMENTVM II. Depositum quando non est legitimum, danda est manutentio Assignatario; hinc latè discutitur, ex quibus depositum dicatur nullum, & quid agendum esset, si debitum partim esset liquidum, & partim illiquidum, an, inquam, pro tota summa sit faciendum depositum, aut tantum pro ea parte, in qua debitum est liquidum, pro residuo verò illiquido an Debitor teneatur prestare fideiussorem, plenissimè tractatur.

Luna 14. Ianuarij 1647. Acerrarum Pensionis. Ghislerio.

ARGVMENTVM III. Pensio reservata ad fauorem alicuius, cum clausula, *dummodò tertiam partem fructuum, reddituum, & proventuum non excederet*, non potest pensionarius cogere ad soluendum possessorem beneficii, in quo dicta pensio reservata fuit, antequam ab ipso iustificatus fuerit non excessus, & quare.

Mercurij 23. Ianuarij 1647. Sulmonesi Beneficij. Peutingero.

ARGVMENTVM IV. Presentatio quando spectat ad Capitulum an omnes Canonici debeant esse presentes ad presentandum, vel sufficiat quod fuerit facta à maiori parte Canoniorum latè discutitur. Patronorum possessio presentandi dicitur præseruata per aliorum Compatronorum presentationes, si alij compatroni solum pro sua rata, vel cum aliqua præseruatione iuris eorundem Patronorum presentassent; secus si simpliciter, & indistinctè presentarunt, & quare.

Mercurij 23. Ianuarij 1647. Valentina Parochialis. Cerro.

ARGVMENTVM V. Examen Testium licet de stylo Rotæ in Curia denegari non soleat, tamen quando articuli sunt irrelevantes, & calumniosi etiam in Curia denegantur; si tamen articuli partim essent relevantes, & partim non relevantes, ad consulendum vtrique parti, admittuntur relevantes, reliqui verò calumniosi, & impertinentes reijciuntur.

Mercurij 23. Ianuarij 1647. Placentina Beneficij. Ghislerio.

ARGVMENTVM VI. Patronorum possessio presentandi non probatur ex nominatione, quæ suam non fuit sortita effectum; Vnde si presentatus fuerit immixtus in possessione, & recognitus in Dominij à Conducto-ribus bonorum, & etiam per duos menses retinuerit possessionem, tamen si postea fuit à possessione eiectus, & alter fuit promissus à sede Apostolica, constituitur Papa in quasi possessione

Index Argumentorum.

sione providendi tamquam de liberis, propter causam yniuersalem, quam habet in omnibus beneficiis.

Luna 28. Ianuarij 1647. Romana Fideicommissi de Coronis. Cerro.

ARGUMENTVM VII. Magistraliter discutitur, & firmatur in presentia Decisione à tanto Sacre Rotæ Antesignano, & Duce, & vere Sapientum Octauo, quod fideicommissum perpetuum, & absolutum ad fauorem omnium de Familia tam effectiua, quam contentiua, censetur inductum ex ratione conseruandæ agnationis, & expressione nominis generis Familie, vbi ratio conseruandæ agnationis non est restricta ad certos casus, & personas, & Testator absque ulla restrictione Familiam simpliciter donauit, secus autem.

Vbi verò dispositio restricta fuit ad depēdentes, & hæredes institutos, tunc enim non ampliat, nec extenditur fideicommissum, sed restringitur, & declaratur secundum qualitatem ipsius substitutionis cui adnectitur, nec egreditur descendētes lineæ effectiue personarum institutarum, & quare. Denum objectionibus in contrarium clarissime respondetur.

Luna 29. Ianuarij 1647. Auenionē Alimento- rum. Corrado.

ARGUMENTVM VIII. Alimenta, non tantum iure Canonico, sed etiam naturali inspecto, debentur probata filiatione, quæ ad effectum obtinendi alimenta, instituitur ex summariis, & cognitione, & leuioribus probationibus; & licet de iure filius presumatur ex legitimo matrimonio natus, & non ex adulterio, tamen dicta præsumptio validioribus coniecturis, & præsumptionibus refellitur, de quibus latissime tractatur, & id contrarium adductis valide respondetur.

Luna 28. Ianuarij 1647. Lucana Vnionis. Bichio.

ARGUMENTVM IX. Vnio excludit vocationem, & beneficium vnium non dicitur vacare, vnio autem probata remanere dicitur per enunciationis ultra centum annos concurrentibus præsertim adminiculis, quorū nonnulla afferuntur: quando vnio requirat possessionem in iure inmobilem vel quadragenariam, ad doctrinam explicatur. ni.

Luna 28. Ianuarij 1647. Romana præsentis Legati Ghislerio.

ARGUMENTVM X. Inscriptiones in lapidibus sepulchralibus, quæ de causa censentur appositæ, & ad dispositionem importent, latissime differuntur. Legati appellatione secundum propriam significationem non venit dispositio, seu donatio inter viuos, & huius differentia assignatur. Denum Testatoris voluntatem, quæ monitione attendenda est, ex eius distincto modo loquendi, dignoscendam efficitur.

Veneris 1. Februarij 1647. Pisaurē Manutentionis. Arguelles.

ARGUMENTVM XI. Possessio in iudicio manutentionis, in quo femiplena probatio sufficit, dicitur iustificata ex propria

confessione partis, & censetur continuata, nisi amissa, aut interrupta doceatur; hinc latè discutitur ex quibus possessio nō dicatur amissa. Peritorum relationes, quando habeant vim, & quando faciant transitum in iudicatum, itaut appellatio non suffragetur quamplurima adducuntur.

Veneris 1. Februarij 1647. Raucaten Bonorum. Corrado.

ARGUMENTVM XII. Immissio debetur fideicommissario etiam particulari ex vtili Saluiano interdicto concurrentibus primo substitutione ad eius fauorem facta, illius purificatione, possessione Testatoris tempore mortis, & possessione Rei conuenti; vtraque possessio ex quibus comprobata remaneat, latè discutitur, & plures exceptiones ad impediendam huiusmodi immissionem oppositæ refelluntur. Substitutio facta heredi, mancando la successione de' figli, & descendenti, quia principaliter refertur ad successionis defectum æquè comprehendit casum quo filij non nascantur, ac si nati decedant, & hoc verum est etiam si Testator se restrinxisset cum verbis, in questo caso sussituisse, quod quamplurimis rationibus, & autoritatibus comprobatur.

Luna 4. Februarij 1647. Auenionē Fideicommissi. Leone Verospio.

ARGUMENTVM XIII. Remissoria solet à Rota denegari, quando articuli sunt irrelevantes, quando autem articuli dicantur irrelevantes nonnulla deducuntur. Donatio facta Patri stipulanti pro se, & hæredibus, non deuenit ad filios, nisi fuerint Patris hæredes, etiam si donatio facta fuerit contemplatione certi, & determinati matrimonij, & soluantur obiectiones in contrarium.

Veneris 8. Februarij 1647. Beneuentana Canonictus. Bichio.

ARGUMENTVM XIV. Beneficium resignationes debent infra sex menses publicari iuxta Gregorianam Constitutionem; si tamen publicatio facta fuit in termino aliorum trium mensium per gratiosam Papæ constitutionem ad publicandum concessa, perinde est, ac si in primis sex mensibus secuta fuisset, an autem lite pendente emanari possit dicta probatio absque eo, quod in gratia nulla fiat mentio de lite latissime tractatur.

Veneris 8. Februarij 1647. Ianuē fructuum Dotis. Cerro.

ARGUMENTVM XV. Appellatio reddit attentatum quidquid postea tam ab appellato, quam appellante gestum fuit, quia attentata dicuntur omnia gesta post inhibitionem iudicalem: inhibito autem simplex, seu extrajudicialis non afficit. Attentata excluduntur ex diuersitate causarum quando autem causæ dicantur omnino diuersæ, & independentes, ita vt gesta in vna, non pariant attentata in altera clarissime demonstratur.

Veneris 8. Februarij 1647. Pampilonē Parochialis. Peutingero.

ARGUMENTVM XVI. Sequestrum

Index Argumentorum.

strum faciunt de beneficio, quando dicatur violatum. Verba non sufficiunt: ubi opus est facto. Sequestri violatio an sapiat delictum clausula, *refectis expensis*, actuale requirit satisfactionem. Absolutio conditionaliter concessa, nihil operatur, nisi realiter adimpleta conditione.

Veneris 8. Februarij 1647. Portuensis Stagni. Verospio.

ARGUMENTVM XVII. Iustificatio possessionis dam non habetur, tunc est quasi delinere, si petatur manutentio, & discutitur an probata remaneat ex locationibus peractis, & a decreto manutentionis a Iudice facto, enim nullitas possessionis etiam in summariissimo possessorio opponi posse firmatur.

Veneris 8. Februarij 1647. Romana Fideicommissi de Zephiris. Bichio.

ARGUMENTVM XVIII. Substitutio reciproca, ut censeatur inducta tria, copulatiue debent concurrere, primo, quod illi inter quos prætenditur reciproca sint vocati, secundo, quod substitutio sit facta ultimi morientis, tercio, quod sit facta in tota hereditate. Vnde in presenti casu omisso primo requisito, quod non cotrouertitur, quia positi in conditione ex dispositione Statuti Urbis lib. 1. cap. 142. censentur vocati, disputatur acerrime an substitutio facta deficientibus masculis, equipolleat debite expressioni ultimi morientis, & an substitutio facta per verba indefinita in bonis intelligatur de omnibus bonis, & sic de tota hereditate.

Luna 11. Februarij 1647. Calaguritana prætensi Matrimonij. Meltio.

ARGUMENTVM XIX. A sponsalibus merito recedi potest iusta, & legitima, subsistente causa, quarum quamplurimæ hic numerantur, iustissima autem causa, esse dicitur fornicatio mulieris, quæ benè probata remanet ex testibus specificè deponentibus de auditu, & a quo audierint.

Et maximè iuncta publica fama, & alijs adminiculis, & coniecturis, ceterisque actibus præparatorijs, proximè proportionabilibus, congruis, & ordinatis ad copulam, de quibus sitissimè tractatur, & licet ista per se non essent sufficientia, tamen simul iuncta sufficere firmatur.

Luna 11. Februarij 1647. Romana Fideicommissi seu Attentatorum. Arguelles.

ARGUMENTVM XX. Attentata dicuntur omnia gesta pendente termino ad appellandū, & si dubitari contingat, an appellatio esset admittenda, vel necne, & postea per Signaturam admittatur, omnia gesta etiam ante appellationem sunt attentata, quia appellatio per Signaturam commissa, declarat sententiam usque ab initio fuisse appellabilem.

Verum, quia attentare quis non dicitur quādo post obtentam possessionem recurrit pro manutentione iuxta vulgaram regulam, qui continuat non attentat, ideo disputatur acerrimè an, & quando quis dicatur continuasse ad effectum excusandi attentata.

Veneris 15. Februarij 1647. Nepesina Pecuniaria. Verospio.

ARGUMENTVM XXI. Dos probatur soluta per confessionem Mariti de recepto, quando præcessit promissio, & confessio Mariti, probat non solum contra illos heredes, sed etiam contra creditores, & quoscumque tertios possessores, & ex quibus adminiculis confessio Mariti de dote recepta obtineat vim vere numerationis, nonnulla deducuntur. Valor rei licet sit variabilis ex tempore, tamen ex spatio trium annorum non mutatur dum causa mutandi pretium non intercessit.

Veneris 25. Februarij 1647. Hispalensis Decimarum. Meltio.

ARGUMENTVM XXII. Decimas exigendi ab omnibus, Capitulum, Parochus, seu, &c. habent intentionem fundatam ex assistentia iuris; Vnde qui circa illarum solutionem dicit habere exemptionem à Pontifice concessam, debet ostendere, quod expressè fuerit derogatum, *cap. nuper de Decimis*, alias non suffragatur.

Item si dicat esse exemptum, ob præscriptionem, vel immemorabilem, debet coarctare negatiuam, & ostendere scientiam, & patientiam capituli non exigentis, quæ scientia, & patientia, quando allegari non possit latissimè tractatur.

Luna 18. Februarij 1647. Calaguritana Beneficii de Comago. Verospio.

ARGUMENTVM XXIII. Restitutio in integrum aduersus rem iudicatam, benè conceditur ubi concurrat iniustitia sententiæ, quæ detegitur iniusta ubi qualitates in illa suppositæ non subsistunt. Vnde in presenti discutitur, ex quibus rectè elidantur Sacerdotij antiquitas, Doctoratus assecutio, & maior habilitas circa scientiam ab Examinatoribus approbata, cum alijs ab vno ex colligantibus in sententia deductis.

Luna 18. Februarij 1647. Marsicensis Iurisdictionis. Bichio.

ARGUMENTVM XXIV. Sententia, ob non interpositam appellationem transit in iudicatum, & aduersus illam non datur restitutio in integrum, si non constat de nullitate, & iniustitia, quo circa disputatur in presenti, an, & quando de nullitate constare non dicatur etiam si acta non sint transportata, & lata sit sententia cōtra sententiam absque eo, quod prima non fuerit infirmata. Item ad effectum excludendi iniustitiam latissimè tractatur, ex quibus Episcopi Iurisdictio resultare dicatur, ita vt non dicatur inferiori acquisita per consuetudinem immemorabilem, & hac de causa fusissimè explicatur ex quibus probata remaneat immemorabilis necne.

Mercurij 20. Februarij 1647. Gerundensis Canonici. Ghislerio.

ARGUMENTVM XXV. Papa licet possit præuenire Ordinarium Collatorem, cum sit Ordinarius Ordinariorum, & in beneficialibus habeat absolutam potestatem, tamen in dubio id non præsumitur, & propterea omnis narratiua est ante omnia iustificanda.

Index Argumentorum.

da. Hinc si quis à Sede Apostolica impetra-
nerit beneficium tanquam reservatum de quo
fuit alter ab Ordinario prorsus.

Latissime discutitur, an Papa voluerit prae-
nire Ordinarium Collatorem, vel providere
de beneficio tanquam sibi reservato? quod ex
tribus potissimum clausulis apposis in litte-
ris Apostolicis dignosci posse demonstrantur,
ideoque earum natura, & virtus explicatur.
*Mercurij 20. Februarij 1647. Romana Permuta-
tionis. Bichio.*

ARGUMENTVM XXVI. Promit-
tens aliquam aquae quantitatem semper ma-
nutenere, & euentum, in quem illa in to-
tum, seu in partem deficeret ex quavis causa
restituere pretium, & tenet ad omnia damna,
& interesse, an excusari possit, ex quo aqua
iuxta naturalem cursum modo fluere, & mo-
do detinere soleat, & in casum deficientiae an
prius agendum sit iudicio manutentionis, &
deinde executio pro pretij solutione, & quo-
ad utrumque responsio est negativa, & in cō-
trarium adductis plenissime satisfit.

*Mercurij 20. Februarij 1647. Romana Officij No-
tariatus. Peutingero.*

ARGUMENTVM XXVII. Actus
semper referendus est ad titulum praece-
dem, & qui intendit eum referre ad diuer-
sum titulum, id probare debet, effectum ea,
quae non habuerunt, non habentur in consi-
deratione; Protestationes ex quibus declaran-
tur, & non attenduntur, illae quae sunt con-
trariae facto.

*Luna 25. Februarij 1647. Vercellens Prioratus.
Peutingero.*

ARGUMENTVM XXVIII. Pro
Attentatorum reuocatione in Decisione re-
spondetur, quorum probatio ex quibus dedu-
catur, & concludenter ea demonstrantur per
plura hic adducta. Acta, quae sufficit transpor-
tare pro Attentatorum reuocatione.

*Luna 23. Februarij 1647. Romana Domus.
Celfo.*

ARGUMENTVM XXIX. Emphiteusis
deuoluitur ad Dominum directum, vel ob ca-
nones solutos, vel ob lineam finitam; quo cir-
ca in praesenti discutitur, primo an Minor,
seu Mulier absens non soluendo canones, sed
assignando pensiones Domino directo, qui
acceptauit obligationem Inquilini de illis sol-
uendis cadant ab emphiteusi;

Et an Concessio facta Clerico pro se filiis hære-
dibus, & descendens quibuscunque intel-
ligatur de hæredibus, & successoribus extra-
neis; & resolutio quoad utrumque est affir-
mativa, & in contrarium adductis plenissime
satisfit.

*Luna 11. Martij 1647. Macerata Saluiani. Cor-
rado.*

ARGUMENTVM XXX. Immissio ex
vtili Saluiano interdicto conceditur vbicum-
que tria concurrunt, scilicet creditum cum,
hypoteca; possessio debitoris de tempore con-
tractae obligationis, & possessio Rei conuenti
omissis secundo, & tertio requisito, quia fa-
cillime iustificatur, acerrime discutitur an,

& quando confessio mariti de dote recepta,
emanata constante matrimonio probet solu-
tionem, & quatenus sic, an retardare possit
immissionem praescriptio viginti annorum.
excussio bonorum specialiter hypothecatorum,
& retentio emptoris pro pretio soluto, & opi-
nio est negativa, & in contrarium adductis
plenissime satisfit.

*Luna 11. Martij 1647. Nuscana Canonicatus.
Arguelles.*

ARGUMENTVM XXXI. Executio
litterarum Apostolicarum retardari non po-
test per exceptiones leues, & turbidas inter-
quas, an connumerari possit Collatio Cano-
nicatus de quo agitur facta ab Ordinario vi-
gore alternatiuae; Fundatio eiusdem Canoni-
catus ex redditibus aliorum beneficiorum quo-
rum libera collatio spectabat ad Ordinarium.
Electio personae ad dictum Canonicatum per-
tinens ad Capitulum, iuxta formam Concilij
Trident. sess. 25. de reform. cap. 9. & demum
impetratio eiusdem Canonicatus absque men-
tione litis, & curae Animarum, & resolutio
est affirmativa, clarissime, & distincte vnici-
que ex obiectis exceptionibus respondendo.

*Luna 11. Martij 1647. Ferrariens Pensionis. Ghi-
slerio.*

ARGUMENTVM XXXII. Pensio
imponi non potest in aliquo beneficio ultra
medietatem fructuum illius; quae salua pro ti-
tulari remanere debet, quo circa ad effectum
inspiciendi huiusmodi excessum, in praesenti
disputatur an Episcopus teneatur producere,
& exhibere libros mensae Episcopalis super to-
to redditu, & exitu annuo, vel potius sint eli-
gendi Periti ad effectum calculandi parti-
tas dictorum librorum, & de eis facere
bilancium, & quoad primam partem dubij
resolutio est affirmativa quatenus Episcopus
de eis uti velit, negativa, verò quoad secun-
dam, & vnaquaeque quamplurimis rationi-
bus, & auctoritatibus comprobatur.

*Veneris 15. Martij 1647. Interamnen Fideicom-
missi. Meltio.*

ARGUMENTVM XXXIII. Bona
fideicommissa subiecta vigore, *Auth. res qua,*
C. commun. de leg. bene alienare possunt tam
constitutione dotis, quam pro illius restitu-
tione, verum quia dicta *Auth. res qua,* est re-
medium subsidiarium, ideò declaratur hic ad
quem spectet onus probandi existentiam bo-
norum liberorum.

*Veneris 22. Martij 1647. Leodiens Praepositurae
Tongren. Cerro.*

ARGUMENTVM XXXIV. Ma-
nutentio, quia non cōceditur sine possessione,
ideò disputatur hic an sufficiat possessio
instrumentalis capta non citato possessore, qui
eo tempore reperiebatur immixtus ab Ord-
nario in administrationem Praepositurae de
qua agitur, tanquam ad eam, electus in pa-
ritate votorum cum altero a Capitulo, per fa-
cultatem illi à Pontifice concessam, & resolu-
tio est affirmativa, quia Administratores sunt
tamquam Oeconomi, qui tamdiu Ecclesiam
seu beneficium detinent, quamdiu aliquis de

Index Argumentorum.

eo prouideatur. Vnde quia possessio Administratoris expirat per Prouisionem Apostolicam, bene potuit eo non citato ad immisionem procedi, & soluantur difficultates in contrarium.

Mercurij 27. Martij 1647. Romana societatis Affilius. Arguelles.

ARGUMENTVM XXXV. Actorum transportatio est omnino necessaria quando causa fuit introducta per viam appellationis iuxta formam Concilij Tridentini. sess. 24. cap. 20. de reform. quæ Concilij dispositio firmatur habere locum, non modò in causis Ecclesiasticis, verum etiam prophanis recedendo ab opinione quam alias tenuit Rota, propter identitatem rationis, quæ dicitur militare in vtraque causa.

Quid autem seruandum sit quando causa, & iudicia essent omnino diuersa, vel acta non essent integrè transportata, & ea quæ deficiunt essent irrelevantia, latissimè tractatur.

Veneris 29. Martij 1647. Ceruicè Bonorum. Ghislerio.

ARGUMENTVM XXXVI. Nullitas processus ex triplici potissimum capite prouenire potest, primò ex defectu iurisdictionis, secundò ex defectu citationis, tertio ex defectu mandati procuræ: Vnde hic omisso secundo defectu, quam non adesse erat in confesso apud partes, disputatur acerrimè, ex quibus consensus in iurisdictionem censeatur inductus; & ex quibus clausulis apposis in mandato procuræ resultet etiam facultas ad consentiendum in iurisdictionem.

Luce 1. Aprilis 1647. Aretina Vnionis. Ghislerio.

ARGUMENTVM XXXVII. Vnio continet coniunctionem duarum Ecclesiarum, & ex duabus vnica constituitur. Vnde in presenti discutitur, an vnio duorum Capitulorum effectuat per actus simultaneos gestos ab vtroque Capitulo immutari possit per actus separatim factos à solis Canonicis vnus Capituli circa negotia ad ipsorum tantum Capitulum spectantia, & resolutio est negatiua, & rationibus in contrarium adductis respondetur.

Luce 1. Aprilis 1647. Romana Hæreditatis. Arguelles.

ARGUMENTVM XXXVIII. Iniustitia impedit effectum rei iudicatæ etiam in vna parte tantum dignoscatur; quia sententia in parte iniusta, ratione identitatis redditur iniusta in omnibus, nisi appareat concepta per capita separata. Immissio fideicommissario; licet impediri possit ab hærede grauato propter detractiones ipsi debitas, tamen secus seruandum esse dicitur, quando huiusmodi detractiones sunt turbidæ, illiquidæ, & irrelevantes.

Veneris 5. Aprilis 1647. Auenionè Pecuniaria. Verospio.

ARGUMENTVM XXXIX. Mulier ex privilegio, *Auth. res quæ, C. commun. de leg.* pro recuperatione suæ dotis non tenetur executere bona libera debitis, & litibus intricata, sed potest agere contra bona fideicommissaria de-

scendendum, non solum pro sorte dotali, sed etiam pro fructibus, seu usuris dotalibus, quos tamen non ex proprietate bonorum fideicommissariorum, sed ex redditibus dicti fideicommissi detrahendos esse firmatur.

Veneris 5. Aprilis 1647. Bononiè Pecuniaria. Verospio.

ARGUMENTVM XL. Actus quamuis fuerit simpliciter gestus, tamen presumitur factus in executionem antecedentis mandati, maxime quando præcessit deputatio specialis ad hunc actum tantum, & ad illius perfectionem modicum temporis intervallum intercessit. Statutum aliquid prohibens ad certum tempus an, & quando post dictum tempus censeatur permittere clarè demonstratur.

Veneris 5. Aprilis 1647. Bononiè fideicommissi de Rubeis. Corrado.

ARGUMENTVM XLI. Derogatio fideicommissi à Pontifice obtenta cum hoc, quod in primis, & ante omnia certa summa inuestiatur necesse est in primis alienationibus integrum inuestimentum fieri, ita ut si fuerit factum in parte, derogatio non suffragetur. Et quid si derogatio fuerit obtenta pro fideicommissi particulari extantibus bonis liberis, vel laxiori vinculo adstrictis, de quibus Papa non fuit certior factus, an gratia dicatur subreptitia; & resolutio est affirmatiua; & huius occasione discutitur an, & quando bona subiecta fideicommissi particulari, possint alienari pro dotis constitutione, vel restitutione.

Veneris 5. Aprilis 1647. Vrbeuetana Legati. Bichio.

ARGUMENTVM XLII. Legatum, tertie partis bonorum, ubi fuit alicui relictum, & donec tale legatum persolueretur concessa fuit facultas retinendi, & possidendi aliquod prædium, quaeritur an fructus huius prædij à legatario percepti imputandi sint in sortem legati, & opinio est negatiua; & huius occasione latissimè tractatur an, & quando legatum fructuum, donec præstetur res legata, dicatur usurarium, & illicitum.

Falcidia an sit detrahenda ex legato, quod testator mandauit solui liberè, & absque vilo onere referuntur DD. pro vtraque parte, Romæ tamen in presenti ommissa hac disputatione, dixit Falcidiam detractioni non esse locum, quia per hæredem non fuit probatum, legata excedere dodrantem hæreditatis.

Veneris 5. Aprilis 1647. Romana Lucr. Dotis. Ghislerio.

ARGUMENTVM XLIII. Lucrum dotis iuxta formam Statuti Urbis debetur etià de dote proxima, & non soluta licet tamen peti non possit nisi finito tempore præfixo ad soluendum dotem; quo circa in presenti acerrimè discutitur, an lucrum debeat de rata dotis, quam promisit Patruus, quod Mater sponsæ tempore sui obitus persoluendam legaret; quæ tamen legata non fuit, quia Mater prædecessit.

Resolutio est affirmatiua, argumentis, rationibus,

Index Argumentorum.

nibus, & authoritatibus in contrarium adductis plenè plenè satisfaciendo.

Luna 8. Aprilis 1647. Barchinonens Jurisdictionis. Bichio.

ARGUMENTVM XLIV. Concordia habet vim rei indicatæ, & illius observantia resultat, nedum ex actibus positivis gestis in executionem ipsius concordie, sed etiam ex actibus negativis, aliisque ad concordiam perneceffe referentibus, quamvis de ea mentionem non faciant; Et licet concordia tollatur per actus contrarios, tamen id, quando procedat eruditò declaratur, explicatur. Beneplacitum Apostolicum quando presumatur intervenisse, & ex quibus dicta presumptio non censetur exclusà quamplurima deducuntur.

Luna 8. Aprilis 1647. Sipontina Pensionis. Peutingero.

ARGUMENTVM XLV. Possessio ad effectum obtinendi manutentionem in quasi possessione exigendi pensionem ex quibus iustificata remaneat; itaut non possit dici amissa per acquiescentiam Pensionarii, & ad hoc quamplurima deducuntur. Restitutione in integrum admissa cum facultate manutenendi quem de iure bene potest concedi manutentio adversus sententiam in iudicatum transactam, & licet executio iam facta operetur, ne in gradu restitutionis in integrum detur manutentio, id tamen quando procedat, declaratur.

Luna 8. Aprilis 1647. Callien Bonorum. Meltio.

ARGUMENTVM XLVI. Restitutio in integrum semper conceditur adversus sententiam nullam, & iniustam; quapropter in presenti decisione, disputatur primò. An processus factus simpliciter cum Procuratore Minoris, qui ante litem contestatam habebat generale mandatum procuræ absque decreto Iudicis substatueatur.

Secundò, an emphiteusi finita si proximor petat inuestituram, & obtineat quoad certam partem bonorum, quia reliqua ab alio occupabantur, an inquam sufficiat pro conservacione iuris illi competentis; itaut post unius anni tempus, quod ad hunc effectum datur, possit petere renouationem maximè contra extraneum deinde inuestitum; & resolutio quoad primam partem est negativa, affirmativa vero quoad secundam, & in contrarium adducta refelluntur.

Luna 8. Aprilis 1647. Bononien Literarum Cambij. Verospio.

ARGUMENTVM XLVII. Delegatio ubi non intervenit simplex cessio liberationem non inducit, ex quibus autem deducatur cessionem fuisse simpliciter factam, non autem per viam delegationis ex ipsa decisione patebit.

Veneris 19. Maij 1648. Reatina Vicaria. Cerro.

ARGUMENTVM XLVIII. Unio beneficii, quamvis non detur Instrumentum super ea confectum, ex quibus tamen iustificata remanere possit latissime tractatur. Appellare ab iudicio concursu per Episcopum de beneficio

unio licitum est illis, quorum Ecclesie reperitur facta unio, & quare. Et quid si ageretur de beneficio Parochiali, an appellatio veniat admittenda etiam ab effectum suspensionis, & resolutio est affirmativa, & contraria opinio quando procedat declaratur.

Veneris 10. Maij 1647. Oscei Archidiaconatus. Peutingero.

ARGUMENTVM XLIX. Alternativa concessa, & acceptata ab Ordinario in medio sui mensis, in reliquo ipsius, desinit esse Ordinarius, & efficitur Apostolicus secus tamen iudicandum est, si fuerit acceptata in medio mensis Apostolici; & licet in contractibus, quantum fieri possit æqualitas servanda veniat, tamen permittitur claudicatio ubicumque viget ratio diversitatis, quæ in presenti ad effectum, de quo agitur satis clarè assignatur, & in contrarium adducta refelluntur.

Veneris 10. Maij 1647. Gandaucen Exemptionis. Celso.

ARGUMENTVM L. Exemptio Monasterij, seu Ecclesie à Jurisdictione Ordinarii, ex quibus probetur, & an exemptus possit huic privilegio renunciare, seu illud amittere per non usum, & negligentiam ipsius, & quid si renunciatio sit extorta per vim, & metum, an sustineatur, clarissime demonstratur.

Luna 13. Maij 1647. Anconitana Pecuniaria. Arguelles.

ARGUMENTVM LI. Fumus, & relevantia articulorum ad effectum concessionis remissoriae est necessarius; ea tamen semel concessa, quando possit esse locus concessioni secundæ; Exploditur, & confutatur sinistra assertio Gramatic. vot. 14. dum sensit, & attestatus fuit quod in Regno Neapolitano facili negotio subornentur Testes, cum id non sit verum, cum dictum Regnum sit pium religiosum, & nobile, & licet aliquando dictum votum Gramatic. fuerit allegatum à Rota, attamen potius per iocum fuit allegatum, quam approbatum.

Luna 13. Maij 1647. Snessana Legati. Ghislerio.

ARGUMENTVM LII. Attentata sunt omnia gesta post inhibitionem Rotaalem presentata, etiam si inhibito nulliter emanaverit, quia adhuc servari debet, & interim recurri ad Signaturam pro moderatione, & Iudex debet se abstinere nec velle cognoscere de viribus inhibitionis, & si aliter facit, attentat.

Veneris 17. Maij 1647. Romana Fideicommissi, seu Attentatorum. Arguelles.

ARGUMENTVM LIII. Attentata dicuntur omnia gesta coram Iudice inhibito nõ obstante consensu partium præstito iurisdictione, quia post inhibitionem nõ fuit postmodum in partium arbitrio consentire in iurisdictionem alterius Iudicis in spretum Iudicis inhibentis; & quid si causæ, & in iudicia essent aliquo modo diversa, & in Commissione essent appositæ clausulæ, quæ, & quas inciden. & dependen. an, & quando gesta coram Iudice inhibito dicantur attentata clarissime demonstratur.

Index Argumentorum.

Luna 20. Maij 1647. Romana de Marefcottis. Ghiflerio.

ARGVMENTVM LIV. Concessione facta per Principem ad fauorem filij familias, Pater ratione patrię potestatis non potest quidquam prætere. Hæredis institutio facta per verba, in omnibus autem alijs bonis, num prælegata comprehendat.

Luna 20. Maij 1647. Romana Domus. Peutingero.

ARGVMENTVM LV. Bona in emphyteusim concessa ex pacto, & prouidentia, sunt inalienabilia, neque efficiuntur hæreditaria, vigore clausulæ ad habendum in inuestitura appositæ quando dicta clausula aliquo modo per aliqua verba restringitur, & licet dicta bona alienari possint à primò acquirente, id tamen intelligendum venit in primò acquirente ex causa onerosa, non verò ex causa lucratiua, & huiusmodi diuersitas eruditè demonstratur, & quod emphyteusis dicatur concessa ex causa onerosa, & quando ex causa lucratiua. Demum quamuis bona emphyteotica ex causa dotis alienari possint sine consensu Domini directi, etiam cum præiudicio comprehensorum in inuestitura, & in gradu proximorum, id tamen quando procedat, satis clarè explicatur.

Luna 20. Maij 1647. Barchinonensium Exemptionis. Bichio.

ARGVMENTVM LVI. Sententia venit confirmanda concurrente validitate, & iustitia, quapropter in præsentis discutitur, an sententia lata cum reservatione consensus, & beneplaciti Apostolici, quod tamen non dum interuenit, sit confirmanda, vel potius infirmanda tamquam lata sub conditione, & affirmatiuè quoad primam partem, negatiuè verò quod secundam respondetur.

Veneris 24. Maij 1647. Valentina Rectoris. Bichio.

ARGVMENTVM LVII. Subrogatus gratiosè, & quando absque vitio attentati, possit lite pendente capere possessionem beneficii propria authoritate latissimè tractatur; & quid si possessio sit apprehensa, quādo medio tempore fuerat ab alio iam capta, titulo collationis habitæ ab alio inferiore Collatore, eoque minimè citato, an dicatur attentata, & resolutio est negatiua, dummodo dicta prima possessio esset improba, vel infecta, & notoriè attentata, quia tunc perindè est, ac si possessio esset vacua; secus autè si prima possessio esset ritè, & rectè capta, & hæc doctrina validis argumentis, & authoritatibus fulcitur, & omnia in contrarium adducta refelluntur.

Veneris 24. Maij 1647. Bituntina Censuræ. Corrado.

ARGVMENTVM LVIII. Hæres si non confecit inuentarium tenetur de proprio, & ad hoc, vt ei suffragetur, debet illud exhibere, si verò dicat illud fuisse amissum atque ablatum, vt eius beneficio gaudere possit quæ requirantur, eruditissimè demonstratur, & huius occasione, & quomodo scriptura probeatur amissa per Testes, quid illi exprimere de-

bent, quid in ipsis requiratur, & ex quibus amissio iustificata remaneat, & quando secus fuisse tractatur.

Luna 24. Maij 1647. Dertusensium Augumenti. Verospio.

ARGVMENTVM LIX. Dos assignata Præposituræ nouiter erectæ cum onere certam quantitatem Canoniciis pro victu persolueda; num illa quantitas augeri debet, si sit insufficientis ad alimenta Canoniceorum, & fructus Præposituræ augmentum recipiant.

Luna 27. Maij 1647. Faneus Substitutionis. Ghiflerio.

ARGVMENTVM LX. Substitutio facta sub conditione si institutus decesserit sine filiis, expirasse dicitur, si cum filia decedat; & hac de causa acerrimè disputatur, an, & quando appellatione filiorum veniant etiam foeminae, & non nullæ adducuntur coniecturæ ex quibus foeminae dicuntur comprehensæ sub appellatione communi filiorum; & refelluntur alia, quæ pro illarum exclusionem afferuntur.

Luna 27. Maij 1647. Romana Dotis. Cerro.

ARGVMENTVM LXI. Declaratio Testamenti licet fieri possit per epistolam, & coram duobus Testibus, attamen ubi Testamentum est clarum, talis declaratio fieri non potest nisi coram septem Testibus, & cum solemnitatibus necessariis. Legatarius quando præferatur creditori in re legata.

Luna 27. Maij 1647. Placentina Beneficii. Ghiflerio.

ARGVMENTVM LXII. Valor Beneficii in litteris Apostolicis expressis per nō excessum, an, & quando dicatur sufficienter probatus abundantissimè tractatur, & an iustè remaneat probatus per Testes, licet non deponant de valore deductis oneribus, & expensis, anno fertili cum sterili computato, neque concludant de decennio, sed tantum de aliquibus annis, & Affirmatiuè respondetur, & in contrarium adducta, quando procedant, clarè explicatur.

Luna 27. Maij 1647. Mediolanensium Prioratus. Corrado.

ARGVMENTVM LXIII. De concessione Remissoriarum ad probationem Iurispatronatus maximè in materia antiqua præsens dixerit decisio.

Veneris 31. Maij 1647. Auenionensium Pecuniaria. Verospio.

ARGVMENTVM LXIV. Imputatio dotis à Patre receptæ, an potius cadat in extinctionem dotis Maternæ, vel censeatur à Patre ratione propriæ obligationis solutæ.

Luna 3. Iunij 1647. Tiburtina Redditionis rationis. Meltio.

ARGVMENTVM LXV. Hypotheca tacita semper inducitur ex dispositione legis ad fauorem Pupilli contra bona Tutoris, an autem ista tacita hypotheca sic à lege inducta, præferenda hypothecæ posteriori expressæ, & resolutio est affirmatiua.

Retentio tunc datur, quando creditum est adeò clarum, vt nullo modo de eo hesitari possit; vnde quamuis hæredi, qui soluit creditoribus ante-

Index Argumentorum.

anterioribus competat retentio bonorum hereditariorum, tamen secus esse firmatur, quando constat ad eius manus peruenisse plura bona ad hereditatem spectantia, & per heredem alienata, si de eis non fuerit reddita ratio.

Luna 3. Junij 1647. Romana Societatis Affectus. Arguelles.

ARGUMENTVM LXVL. Societas nihil aliud est, quam quædam communio totius lucri, & damni, ac proinde bonam fidem, summam æquitatem, magnamque æqualitatem desiderat, quia iniquum est ex eadem societate, alium plus, alius minus consequi debere, unde omnia ex dicta societate provenientia sunt inter socios communicanda, & diuidenda, & in casum inobseruantie prout in presenti, bene potest relaxari mandatum ad factum pro redditione rationis, etiam durante societate, quia inter socios rationes quandoque reuideri debent, dummodo sine calumnia petantur.

Luna 3. Junij 1647. Sonogalicæ Saluiani. Corrado.

ARGUMENTVM LXVII. Actus præsumitur factus legitimo tempore prout fieri debebat, unde si possessio reperitur capta eadem die latæ sententiæ, præsumendum est sententiam præcessisse, & possessionem subsequenter fuisse captam, congruo iuris ordine seruato, & dicenti contrarium incumbit onus id plenè, & concludenter probandi. Manutentio aduersus factum Iudicis quando concedatur, & quando renouanda sit executio executionis, per viam manutentionis plenè tractatur.

Luna 3. Junij 1647. Lucana Iurispatronatus. Ghislerio.

ARGUMENTVM LXVIII. Iurispatronatus de familia alicuius permutari non potest cum eo, qui non sit de familia, & si fuerit permutatum, censetur inducta vacatio saltem de facto, & apertus remansit locus Patronis ad præsentandum personam habilem, & idoneam, quæ sit de familia Fundatoris.

Et si permutatio secuta fuerit cum derogatione Pontificia Iurispatronatus, adhuc non substat nisi explicite narrata fuit forma in fundatione præscripta, quia Papa, ut censetur voluisse derogare huiusmodi Iurispatronatus, oportet ut expresse intellexerit præiudicium, quod si non intellexit dicendum est noluisse.

Luna 3. Junij 1647. Casenatæ Bonorum. Peutingerio.

ARGUMENTVM LXIX. Immissionem obtinere non potest fideicommissarius aduersus emptorem rei ab hærede grauato, quoties illi detractio legitimæ competeat, quæ in ipsa re alienata electa censetur. Renunciatio facta absque expressa mentione, & scientia fideicommissi renuntiati, non subsistit.

Luna 3. Junij 1647. Romana Fideicommissi de Strozis. Cerro.

ARGUMENTVM LXX. De exhibitione scripturæ aduersus eum, qui se alienæ immiscuit hereditati præiens differit decisio, quæ totam exhibitionis materiam comprehendit.

Veneris 7. Junij 1647. Vrbianatæ Emphyteutis. Ghislerio.

ARGUMENTVM LXXI. Emphyteutis renouatio ubi fieri debet facienda est iuxta formam successionis, quæ esset in eadem emphyteusi seruanda, & ille præfertur, qui in successionem præferri debuisset.

Veneris 7. Junij 1647. Bononiæ Præfensi fideicommissi. Ghislerio.

ARGUMENTVM LXXII. Fideicommissum conceptum cum solâ clausula, si sine filiis decesserit, non dicitur purificatum per mortem grauati cum filiis, quantumuis postea filij decedant iuxta vulg. *cons. Oldradi 21.* a quo solum receditur ex coniecturis.

Veneris 7. Junij 1647. Romana Vinæ. Corrado.

ARGUMENTVM LXXIII. Bona Emphyteotica Ecclesiastica, hæc deuoluantur ad ipsam Ecclesiam, tam ob canones non solutos per biennium continuum, quam ob alienationem eorundem bonorum absque consensu Domini directi, tamen huiusmodi caducitates ex quibus censeantur remissæ, & quando Emphyteuta ab eis excusari possit latissime tractatur.

Dominus directus petens associationem bonorum emphyteoticorum tria probare debet, & quæ sint, hic habentur, & si obtinuerit mandatum de associando absque huiusmodi iustificationibus, illarum deficientia coram Iudice ad quem probari non potest, sed emphyteutæ competit reintegratio, & huius occasione discutitur, an, & quando sententia iustificari possit ex iuribus postea productis.

Veneris 7. Junij 1647. Romana Pecuniaria. Corrado.

ARGUMENTVM LXXIV. Depositum factum ad fauorem Creditoris non inducit compensationem, si debitor post illud continuauit persolvere debitas vsuras, & interesse, & dum inter partes controuertitur, in quam causam illud cedere debeat, illius effectus remanet suspensus donec clarius liqueat, & declaretur.

Cambij restitutio sub obligatione Camerali promissa retardari non potest sub prætextu cambiorum indebitè solutorum, & licet exceptio Rei, quæ sit liquida offuscari non possit ex replicatione Actoris requirentis altiore indaginem, secus tamen esse firmatur, quando prout hic dubietas oritur ex ipsamet exceptione Rei.

Veneris 14. Junij 1647. Perusina Bonorum. Cerro.

ARGUMENTVM LXXV. Bona fideicommissaria fuisse probetur nè ex sola demonstratione loci; Trebellianica, quæ à grauato fideicommissio detrahatur, num detrahatur si fideicommissum fuit in donatione constitutum.

Veneris 14. Junij 1647. Abulcæ Portionis. Celso.

ARGUMENTVM LXXVI. Beneficium vacasse non solum in mense Pontifici reseruato probare tenetur prouisus Apostolicus,

Index Argumentorum .

verum etiam reservationem fuisse secutam, ante mediam noctem ubi vacatio contigit in ultima die mensis Pontificis .

Veneris 14. Junij 1647. Romana Executionis laudi . Arguelles .

ARGUMENTVM LXXVII. De interpretatione legati quid in eo contineatur late in presenti decisione tractatur ad interpretationem, an sub legato de domibus facto, remissa, & apothecae subtus easdem domos appositae contineantur .

Veneris 14. Junij 1647. Meleuitana Tenutae . Bichio .

ARGUMENTVM LXXVIII. Reuocare procuratore sine partis consensu post contestatam litem nemo facere potest . Donatorem fuisse sanae mentis probat ipsa series donationis ita conceptae, ut homines sanae mentis facere solent; quodque probatio dementiae praecisum tempus donationis percutere debeat, & demum de possessione clandestina, & per constitutum translata .

Veneris 14. Junij 1647. Romana de Luraghis . Cerro .

ARGUMENTVM LXXIX. Quod actus assignationis factae cum reservatione futurae declarationis, declaratione deinde secuta, illam a principio continere dicatur praesens discessit decisio; hinc dominium, & possessio reuocabiliter sub dicta reservatione translatum, resoluuntur, & mutantur per declarationem postea subsequutam .

Veneris 14. Junij 1647. Romana fructuum Censuum . Meltio .

ARGUMENTVM LXXX. Contractus celebratus cum minore, ut censeatur tacite, ratificatus, postquam fuit in maiori aetate constitutus, requiritur ut habeat scientiam nullitatis, & omnium qualitarum eiusdem actus, & notitiam iuris, & facti, & quid si contractus fuerit nullus ipso iure, eruditissime pertractatur .

Legatarius non tenetur de suo proprio supplere deficiente pretio rei legatae, si vero acceptauerit legatum cum onere a Testatore iniuncto, tunc acceptatio intelligi debet facta iuxta iuris dispositionem, scilicet quatenus legatum sufficiat . Demum nonnulla deducuntur circa illum, qui emit pro persona nominanda, an nominatione subsequuta, retineat penes se Dominium, hypothecam, seu possessionem medio tempore quesitam .

Veneris 24. Junij 1647. Nepesina Pecuniaria . Verospio .

ARGUMENTVM LXXXI. Euietio in instrumento promissa ubi molestiae procedunt a persona in promissione non comprehensa, non debetur, quae autem debeatur euietio declarat *Text. in l. si per imprudentiam, ff. de euiet. in* decisione exornatus .

Veneris 17. Junij 1647. Anconitana Dotis . Arguelles .

ARGUMENTVM LXXXII. Ut annus, qui de iure conceditur appellanti ad biennium prorogetur iuxta opinionem Rotae sufficit, quod infra annum aliquod fuerit factum, in

causa : Confessio receptae dotis roborata coniecturis, & praesumptionibus, quarum plures in decisione adducuntur, probat numerationem .

Luna 17. Junij 1647. Pampilonen Iuris nominandi Vicarium . Peutingero .

ARGUMENTVM LXXXIII. Actus posteriores censentur facti in executione intercedentis conuentionis quamuis non fuerit facta mentio de conuentione, sed de antiqua consuetudine, cum enim conuentio sit conformis, & compatibilis cum consuetudine . expressio consuetudinis conuentionem non excludit . Concordia per inobseruantiam an dicatur resoluta, & quando concordia facta cum Vniuersitate annulletur per contrauentiones, & quid si contrauentio fuerit facta a Procuratore habente mandatum procurae factum a Deputatis, an, & quando afficiat Vniuersitatem fuse tractatur .

Luna 17. Junij 1647. Bononien Successionis . Bichio .

ARGUMENTVM LXXXIV. Masculinum, licet regulariter non concipiat foemininum, illud tamen aliquando comprehendit, si non ex vi verborum, saltem ex identitate rationis . Donator quando possit suam declarare donationem, ut donatorio praedictet .

Luna 17. Junij 1647. Colonien Canonatus, seu Ferculi . Meltio .

ARGUMENTVM LXXXV. Resignationem fuisse legitime secutam probare debet resignatarius in concursu possessoris, qui per obitum prouisionem obtinuit, & nemine possidente etiam possessionem apprehendit, proinde manuteneri debet, donec de viribus resignationis dubitari contingat .

Luna 17. Junij 1647. Tusculana Saluiani . Verospio .

ARGUMENTVM LXXXVI. Satisfactione secuta tenetur immissus in Saluiano rem, hypothecatam restituere, & si recusat spoliū committit, retentio pro credito in immissione non comprehenso, an concedatur creditoris post obtentam satisfactionem .

Luna 17. Junij 1647. Marficeñ Iurisdictionis . Bichio .

ARGUMENTVM LXXXVII. Iurisdictionem quam habet Episcopus in tota sua Diocesi : non eliditur ex immerabili etiam per vnicum actum interrupta .

Mercurij 19. Junij 1647. Bononien Manutentionis . Bichio .

ARGUMENTVM LXXXVIII. Manutentio non conceditur sine possessione, unde si eadem die reperitur apprehensa possessio a duobus, cui nam sit dauda manutentio in praesenti decisione latissime disputatur . Bona haereditaria licet regulariter possint retineri ratione legitimae, tamen huiusmodi retentio, an, & quomodo competere soleat eruditissime demonstratur .

Mercurij 19. Junij 1647. Romana Saluiani, seu Attentatorum . Arguelles .

ARGUMENTVM LXXXIX. Aegidiana, quae non datur in bonis Ecclesiae, ut locum ha-

Index Argumentorum.

- hebeat, sufficit quod bona sint sub solo Ecclesie dominio subiecta, etiam quod à Laicis possideantur, quidquid alij tenuerint.
- Archiconfraternitas, ut dicatur locus pius, quæ requirantur, & demum an emptor, qui ab hærede beneficiato emit, & pretium creditoribus soluit, aduersus alios sit secutus.*
- Mercurij 19. Iunij 1647. Nazarena, seu Montis Viridis Beneficij. Meltio.*
- ARGUMENTVM XC.** Tempus ad appellandum licet currat de momento ad momentum non includit tamen diem prolatæ sententiæ. Renotatio primæ sententiæ quando sit necessaria, ut constet de validitate secundæ.
- Mercurij 19. Iunij 1647. Bononiensium Litterarum cambij. Verospio.*
- ARGUMENTVM XCI.** Delegatio; ut dicatur interuenisse requiritur stipulatio inter debitorem cessum, & cessionarium, accedentis mandatum directum debitori cesso, ut cessionario persoluat.
- Veneris 23. Iunij 1647. Romana, seu Veliterna Affictus. Bichio.*
- ARGUMENTVM XCII.** Concordia cum sit contractus, qui solo consensu perficitur probari potest absque scriptum, & ex quibus probetur. Imò etiam ex quibus concordia effectuatio probetur plenè traditur.
- Mercurij 26. Iunij 1647. Romana, seu Comenensium hereditatis. Meltio.*
- ARGUMENTVM XCIII.** Filia à Patre instituta sub pœna caducitatis, quod nubat cum Consilio Administratorum à Patre deputatorum, benè potest nubere suo arbitrio, quando breue super hoc à Pontifice obtinuit.
- Mercurij 26. Iunij 1647. Astoricensium Parochialis, Arguelles.*
- ARGUMENTVM XCIV.** In Beneficialibus quotiescumque possessio, vel est vacans, vel est attentata tanquam capta appellatione pendente, aut post eam interpositam semper sequestrari debet, & interim ne Ecclesia debito careat seruitio deputatur Oeconomus.
- Mercurij 26. Iunij 1647. Aesina Pecuniaria. Peutingero.*
- ARGUMENTVM XCV.** Contractus ab altero ex fratribus communi nomine celebratus cum obligatione de rato, ex quibus dicatur ratificatus.
- Mercurij 26. Iunij 1647. Bononiensium Manutentionis. Peutingero.*
- ARGUMENTVM XCVI.** Executio ubi est excessiua moderari debet, & quando excessiua dicatur.
- Mercurij 26. Iunij 1647. Rauennatensium, seu Ferrariensium Decimarum. Cerro.*
- ARGUMENTVM XCVII.** Laici, licet sint capaces decimarum quoad solam commoditatem fructuum, vel ad modicum tempus, tamen iuris decimandi penitus sunt incapaces, nisi tamen adsit obseruantia immemorabilis, una cum fama priuilegij. Quibus sublati facienda est interpretatio, ut non adsit talis capacitas.
- Mercurij 26. Iunij 1647. Auenionensium Fideicommissi. Verospio.*
- ARGUMENTVM XCVIII.** Donatio facta alicui pro se, hæredibus, & successoribus quibuscumque non comprehendit Nepotem hæredem non institutum, & licet donatio facta contemplatione certi matrimonij, includat etiam filios, quamuis Patris hæredes non extiterint, id tamen, quando procedat egregie explicatur, & argumentis, & authoritatibus incontrarium adductis plenè satisficit.
- Mercurij 26. Iunij 1647. Neapolitana Cimiliarcarus. Bichio.*
- ARGUMENTVM XCIX.** Regula quarta Cancellariæ plenè explicatur, & egregie recensetur ex quibus dignoscatur. Dignitates quando sint primariæ necnè.
- Mercurij 26. Iunij 1647. Capritana Decimarum. Ghislerio.*
- ARGUMENTVM C.** Remissoria in causa decimarum datur sine fumo, quando materia articulata est releuans, & ex quibus cognoscatur materiam esse releuantem.
- Mercurij 26. Iunij 1647. Hispalensium Decimarum. Corrado.*
- ARGUMENTVM CI.** Remissoria conceditur stante releuantia materiæ articulatæ, & ex quibus in causa exemptionis decimarum resultat releuantia materiæ: Iesuitæ illorum Collegia, & Scholastici approbati sunt verè, & non fictè mendicantes. Examen nouum quando admittatur post didicita testificata.
- Mercurij 26. Iunij 1647. Mediolanensium Substantiationis Libri. Ghislerio.*
- ARGUMENTVM CII.** Decreta facta ab Episcopo in actu Visitationis habent vim legis. In materia præcedentiarum attenditur consuetudo. Ceremoniale Romanum, nec Constitutio Clementis VIII. confirmatoria, illius non tollunt statuta Ecclesiarum laudabiliter edita.
- Veneris 28. Iunij 1647. Carpentoratenensium Hereditatis. Bichio.*
- ARGUMENTVM CIII.** Ad probandum fiducialitatem requiritur tam causa, ob quam Testator illam fecerit, quam verba testamenti, quæ illam innuant; Nec probatio causæ sufficiens esset, vel quod filij Testatoris essent impuberes, vel quod illos Testator obediens voluerit prætenso hæredi fiduciario. Testes ad probandam fiducialitatem non sufficiunt duo, sed septem requiruntur, quando fiducialibus inducitur ex verbis, tam Testatoris, quam Hæredis post testamentum emanatis.
- Veneris 28. Iunij 1647. Reatina Vicariæ. Cerro.*
- ARGUMENTVM CIIII.** Ecclesia Parochialis, quando fuit vnita Ecclesia Cathedrali, tunc non est amplius locus concursui, cum institutio Parochi debeat fieri ad electionem, & nominationem Capituli, & Canonorum, cum approbatione Ordinarij, & quatenus fieret iuste à tali electione datur appellatio, & benè causat attentata.

Index Argumentorum.

- Veneris 23. Iulij 1647. Maioricensis Parochialis*
Celfo.
- ARGUMENTVM CV.** Episcopus eligendo aliquem ad Ecclesiam Parochialem in dubio semper presumendum est pro eius electione, in tantum quod qui contrarium assereret ei incumbit onus id plenè probare ad predictum effectum non admittitur appellatio suspensiva. Electus ad Parochialia beneficia, non solum debet doctrina alios precedere, sed etiam bonis moribus.
- Veneris 23. Iulij 1647. Nazarena Iuris deferendi*
Crucem. Verospio.
- ARGUMENTVM CVL** Archiepiscopus, vel Episcopus, licet non possit ante se deferre **CRUCEM** in alieno Territorio, id tamen fallit, stante super hoc Indulto Apostolico. Et respondetur ad illam objectionem, quod duo capita non dantur in eodem corpore. Indultum Apostolicum non esset confirmatione temporis.
- Veneris 23. Iulij 1647. Valentina Parochialis de*
Moncada. Cerro.
- ARGUMENTVM CVII.** Litteræ Apostolicæ quando sunt Testificatæ debent executioni demandari, nec per exceptiones requirentes altiore indaginem debent retardari. Valor beneficii quando probetur. In reservatione nouæ pensionis est facienda mentio antiquæ, quod fallit in pensionibus impositis à Concilio, quia sunt propriè onera, non pensiones.
- Veneris 23. Iulij 1647. Pistorien. Beneficij.*
Meltio.
- ARGUMENTVM CVIII.** Litteræ nouæ expeditæ cum augmento maioris valoris beneficii de eo, quod in primis litteris fuit narratum non suffragantur. Explicatur effectus clausulæ augendi, & minuendi in supplicationibus appositæ.
- Veneris 23. Iulij 1647. Fisauren. Beneficij.*
Ghislerio.
- ARGUMENTVM CIX.** Manutentio in possessione beneficii datur possessori anteriori quando executor litterarum Apostolicarum nec citè, nec rectè tradiderit prouiso Apostolico posteriorem possessionem. Possessio attentata respectu vnius potest esse non attentata respectu alterius.
- Veneris 31. Iulij 1647. Anconitana Marina.*
Corrado.
- ARGUMENTVM CX.** Rationes administrationis licet regulariter reddendæ veniant, in locis ubi facta fuit administratio, tamen quando in susceptione administrationis adest obligatio Cameralis circa redditum, &c. Arbitrium concessum Iudici circa locum redditionis, qualiter sit reglendum.
- Luna 1. Iulij 1647. Bononien. Fideicommissi deo*
Rubeis. Corrado.
- ARGUMENTVM CXI.** Remissoria petitio, quando non est calumniosè concedenda venit & hoc maximè in materia prophana. Hæres licitè vendit bona, quæ sibi elegit pro suis deductionibus, & qualiter succurratur emptori, & alia plura adducuntur pro concessione remissoria.
- Luna 1. Iulij 1647. Ariminæ Manutentionis.*
Ghislerio.
- ARGUMENTVM CXII.** Obligatus in forma Camere in Contractu in Vrbe celebrato potest conueniri per contradictas absque eo, quod citetur, nec domi, nec personaliter. Pactum quod si quis defecerit in vna solutione teneatur ad duas, quando valeat.
- Luna 1. Iulij 1647. Romana Hereditatis.*
Arguelles.
- ARGUMENTVM CXIII.** Fideicommissum, quando est purificatum, & bonorum identitas, quando reperitur iustificata non potest denegari immissio fideicommissario, Plura deducuntur circa materiam melioramentorum qualiter scilicet iustificentur, & in hoc multum attenditur religio iudicandi.
- Luna 1. Iulij 1647. Maceraten. Saluiani. Peutingerio.*
- ARGUMENTVM CXIV.** Quod census non translatus, sed retrouenditus dicatur, tum, quia sumus in minore, tum enim quia sic obseruantia demonstrat præsens differit decisio.
- Luna 1. Iulij 1647. Gerunden. Canonatus.*
Ghislerio.
- ARGUMENTVM CXV.** Papa, quando præsumatur voluisse prouidere de beneficio tamquam reservato, & non iure præuentionis, Datus est organum mentis, & vocis ipsius. Sicut quoque est Cancellaria Apostolica. Datus videtur impossibile, quod quis voluerit redarguere de mendacio, cum de eo Papa confidet.
- Luna 1. Iulij 1647. Spoletana Bonorum.*
Ghislerio.
- ARGUMENTVM CXVI.** Manutentio datur possidenti auctoritate Iudicis rite, & rectè procedentis, nec Iudicem malè adhuc effectum processisse, deduci potest ex iuribus coram eo non productis, cum iniustitia sententiæ ex iisdem actis, non autem ex nouis constare, debeat.
- Luna 1. Iulij 1647. Osce. Archidiaconatus.*
Peutingero.
- ARGUMENTVM CXVII.** Beneficia quando libere per Episcopum conferantur, quando verò simultaneæ cum Capitulo.
- Luna 1. Iulij 1647. Ciuitatis Plebis Saluiani.*
Bichio.
- ARGUMENTVM CXVIII.** Immissio in vim non potest denegari Creditori hypothecario ad prius bona possessa à debitore de tempore obligationis, nisi quando secundus possessor offerat primo creditori solutionem, quæ tamen libera esse debet, nec subiecta obligationi, vel cautioni de restitucendo prioribus, & potioribus.
- Luna 1. Iulij 1647. Sipontina Pensionis.*
Peutingero.
- ARGUMENTVM CXIX.** Possessio iuris exigendi pensionem non ammittitur ex eo, quod ad fauorem Titularis lata sit sententia, quod spectent ad ipsum fructus beneficii. Ideoque tali sententia non obstante competit Pensionario manutentio.

Index Argumentorum.

- Sententia quando absque executione priuet quem sua possessione.**
- Luna 1. Julij 1647. Iuvenacen, & Melphiten Bonorum. Corrado.*
- ARGUMENTVM CXX.** Principalis, vel eius legitimus procurator, quando fuit personaliter citatus, & intimatus ad aliquid faciendum, &c. sub comminatione censurarum, & non fuit paritum, & postea servati fuerunt quatuor termini ad docendum de paritione, nec fuit doctum de ea, deinde petita declaratoria relaxanda venit, ut debitum iustitiae praestetur obsequium. Aliaque plurima retunduntur circa relaxationem declaratoriae.
- Mercurij 31. Julij 1647. In Congregatione. Valentina Parochialis. Cerro.*
- ARGUMENTVM CXXI.** Pontifex nunquam solet confirmare reservationes pensionum factas ab Ordinariis, sed illas denuo reservaverat. Restitutio in integrum concessa aduersus non factam in tempore publicationem, quando litis mentionem requirat.
- Mercurij 20. Novembris 1647. Calaritana Canoniciatus. Peutingero.*
- ARGUMENTVM CXXII.** Coadiutoriae gratia in forma dignum a Papa concessa, ad dicatur habere locum, si coadiutus extremum clausit diem antequam coram Executore Apostolico gratia fuerit iustificata, & responsio est negativa, & hoc ex multis rationibus in decisione adductis.
- Mercurij 20. Novembris 1647. Romana Fideicommissi de Cartolis. Verospio.*
- ARGUMENTVM CXXIII.** Alienationis materia latissime in hac decisione tractatur, primo ad exclusionem fideicommissi quoties illa pro soluendis legatis enarrauit, & deinde ad inclusionem illius, etiam quod quis fuerit sub duplici conditione vocatus, nempe si sine filiis, & in casum alienationis, quia ea secuta admittitur etiam pendente conditione.
- Veneris 24. Novembris 1647. Anconitana Dotis. Arguelles.*
- ARGUMENTVM CXXIV.** Dotis confessio facta a marito constante matrimonio, quando probet, & quando non. Testes singulares, quando admittantur, & quando non. Ex translatione pecuniae ad domum mariti, an probetur numeratio dotis.
- Veneris 29. Novembris 1647. Praenestina Dotis. Corrado.*
- ARGUMENTVM CXXV.** Fideicommissum pro matitandis descendens alienari non potest, quando adsunt bona libera etiam si fidei committens mandasset feminas congrue dotari.
- Luna 2. Decembris 1647. Bononien de Tostinis. Peutingero.*
- ARGUMENTVM CXXVI.** Fideicommissio de medio per transactionem sublato non impeditur ex eo immisso heredi, viz. l. fin. donec dicta transactio per tres sententias revoce-
tur, haeres gaudet beneficio inventarii, etiam si hereditatem simpliciter adierit, dummodo infra legitima tempora illud confecerit.
- Luna 2. Decembris 1647. Romana Supplementi legitima. Meltio.*
- ARGUMENTVM CXXVII.** Legitima debita filiis, quando sunt duo est triens totius hereditatis, & si in calculanda legitima fuerit erratum, error non sufficit, ut deducatur, sed necesse est, ut iustificetur, & interim standum esse relationi Periti ultime electi firmatur.
- Luna 2. Decembris 1647. Anconitana Redditionis rationis. Ghislerio.*
- ARGUMENTVM CXXVIII.** Ratio semel reddita per defunctum, non erit amplius per heredem reddenda, quod eo magis procedit si defunctus diu supervixit, nihilque contra eum fuit oppositum.
- Mercurij 4. Decembris 1647. Anconitana Officiorum, seu nullitatis Concordiae. Arguelles.*
- ARGUMENTVM CXXIX.** Agitur de Societate omnium bonorum quando, & ex quibus inter Fratres praesumatur, & ex quibus excludatur.
- Mercurij 4. Decembris 1647. Auenionen Pecuniaria. Meltio.*
- ARGUMENTVM CXXX.** Renunciatio facta a filia de bonis Paternis, & Maternis non substat, quando fuit respectiva ad dotem, & dos a filia consequi non possit.
- Luna 9. Decembris 1647. Melcuitana Bonorum. Arguelles.*
- ARGUMENTVM CXXXI.** Possessor anterior est manutenendus aduersus posteriorem, qui attentate possessionem capiat. Possessio infra decennium ad appellandum dicitur attentata cum omnibus eodem termino currente gestis. Sententia ex quibus fiat appellabilis.
- Mercurij 11. Decembris 1647. Vercellen Praepositura. Bichio.*
- ARGUMENTVM CXXXII.** Resignatio facta per metum non valet, & metus iustus adhuc effectum dicitur carceratio Fratris.
- Mercurij 11. Decembris 1647. Pifauren Beneficii.*
- ARGUMENTVM CXXXIII.** Cappellanus amouibilis licet durante tempore suae computationis conservari debeat in suo statu, attamen, quia vere non dicitur habere possessionem, manutentionem pretendere non potest.
- Mercurij 11. Decembris 1647. Calaguritana Beneficii della casa della Reyna. Ghislerio.*
- ARGUMENTVM CXXXIV.** Causa quamvis de sui natura sit inappellabilis, si tamen Signatura simpliciter pro appellatione respondit, omnia medio tempore gesta sunt attentata, an autem hoc procedat in commissione obtenta sub Banca in decisione videbis.
- Mercurij 11. Decembris 1647. Mediolanen Pension. Corrado.*
- ARGUMENTVM CXXXV.** An Beneficiati quorum massa ultra distributiones quotidianas fuerat certa pensio assignata, possint ne parte eorum portionis recepta reliquum Capitulum dimittere, & relaxare, ut deinde Capitulum integra massa recepta, & exacta, possit illam in tuos usus converteri, vel cum aliis beneficiatis communicare teneatur ad solum effectum remissionis in praesenti decisione discutitur.

Index Argumentorum.

Mercurij 11. Decembris 1647. Pampilonenſi Paro-
chialis. Corrado.

ARGVMENTVM CXXXVI. Ex duobus
preſentatis ad beneficium curam habens ani-
marum ille venit præferendus, qui naturale
loci callet idiomate, quamvis alius fuerit à
maiori parte nominatus, ſitque perſona inſi-
gnis, ac morum honeſtate, & litterarum pe-
ritia præditus.

Mercurij 11. Decembris 1647. Placentina Beneficij.
Arguelles.

ARGVMENTVM CXXXVII. Episcopus
ſi aliquem de Beneficio prouideat, qui deinde
aliam obtineat prouiſionem, hæc noua proui-
ſio Episcopo non præiudicat, nec mutat ſta-
tum beneficij. De probatione valoris in be-
neficialibus, quomodo illa fit facienda.

Luna 16. Decembris 1647. Romana Cenfus.
Bichio.

ARGVMENTVM CXXXVIII. Accollans
debitum alienum ſi in ſolutione deficiat tene-
tur ad damna, & intereſſe, tum reſpectu ſor-
tis, quam fructuum, facta tamen extinctione
per principalem debitorem fructus non de-
bentur, quamvis illa fuerit facta translatiue,
& non extinctiue.

Luna 16. Decembris 1647. Barchinonenſi Exemp-
tionis. Verospio.

ARGVMENTVM CXXXIX. Sententia,
quæ de ſui natura debet eſſe certa. non condi-
tionalis, num vitietur, ſi ſub reſeruatione Be-
neplaciti Apoſtolicæ fuerit concepta. Immu-
nitas Eccleſiaſticis conceſſa an dicatur violata
per impoſitionem Gabellæ ſolis Laicis impo-
ſitæ ſi ex illa ipſi incidenter veniant grauati.

Luna 16. Decembris 1647. Colonienſi Canonatus,
ſeu Ferculi. Meltio.

ARGVMENTVM CXL. Facta reſignatione
beneficij ſi debita non ſequatur publicatio,
beneficium dicitur Papæ reſeruatum, atque
in Curia vacare, ſitque in illo inferioris colla-
tio impeditur.

Luna 16. Decembris 1647. Cæſenatenſi Bonorum.
Peutingero.

ARGVMENTVM CXLI. Factum, qualis
eſt hæreditatis aditio, de iure non præſumitur.
& an conſeſſio receptæ dotis numerationem
probet.

Anno 1648.

Mercurij 15. Ianuarij 1648. Romana Fideicom-
miſſi de Muris. Meltio.

ARGVMENTVM CXLII. Subſtitutio facta,
ſub conditione ſi grauatus deceſſerit ſine filiis,
expirat, quædo decedens reliquit filios, quan-
uis poſtea illi moriantur, iuxta celebre conſil.
Oldrad. 21. à quo paſſim recedere firmatur,
quando extant coniecturæ ſuadentes, Teſta-
torem, purum; & abſolutum fideicommiſſum
omni cau inducere voluiſſe, quia voluntas
Teſtatoris primum locum obtinere debet, quo
circa in præſenti deciſione diſcutitur, an fi-
deicommiſſum perpetuum, & abſolutum cen-
ſeatur inductum, ex contemplatione agnatio-

nis, & tractus ſucceſſui, cum digreſſione ad
plures gradus ſubſtitutionum, tam in parte
actiua, quam paſſiua, & reſolutio eſt affirma-
tiua, in contrarium adductis plenè reſpon-
detur.

Veneris 24. Ianuarij 1648. Callienſi Bonorum.
Meltio.

ARGVMENTVM CXLIII. Bona Emphi-
teotica deuoluta ob mortem vltimi inueſtiti,
licet poſſit Dominus directus pro ſe retinere,
non poteſt tamen alteri ad ſui beneplacitum
concedere, ſed tenetur proximiorẽ inueſti-
re, & ſi Inueſtituræ renouatio fuit proximiori
denegata, & extraneo conceſſa, bene poteſt ab
huiusmodi denegatione à proximiori appella-
ri, & peti, vt extraneo remoueat: idque
procedere firmatur, etiam ſi proximior non
ſit maſculus, ſed fœmina, maximè ſi deſcen-
dat ab vltimo Inueſtito, quia tunc ex æquita-
te legis concedenda venit renouatio etiam in
bonis feudalibus Eccleſiaſticis, licet fuerint
conceſſa titulo emphiteotico.

Veneris 24. Ianuarij 1648. Romana Pecuniaria.
Bichio.

ARGVMENTVM CXLIV. Quietantia facta
verbis Vniuerſalibus, comprehendit omne
debitum ex qualibet cauſa, etiam accessorium,
quamvis, in futurum contigerit, dummodò
habeat cauſam de præſenti, & licet legatum
liberationis reſtringatur ad debitum exiſtens
tempore teſtamenti, id tamen declaratur pro-
cedere ſi liberatio eſſet legata verbis ſimplici-
bus: ſecus tamen eſſe firmatur, quædo fuiſſet
concepta verbis vniuerſalibus, maximè ſi id
ſuaderet mens contrahentium, aliæque conie-
cturæ, de quibus in præſenti deciſione latiſſi-
mè tractatur.

Luna 27. Ianuarij 1648. Bononienſi de Pancaldis.
Peutingero.

ARGVMENTVM CXLV. Probatio con-
ſanguinitatis, vel agnationis ad effectum ſuc-
ceſſionis vbi alius non comparet, qui ſe cou-
ſanguineum alleget, vel agnatum, ſicque
nullus adefſt proximiorum concursus, quo-
modo illa fiat dicitur ſufficiens, nec ali-
qua gradus, aut lineæ iuſtificatione requiritur.

Luna 27. Ianuarij 1648. Interamnenſi Dotis.
Ghiſilerio.

ARGVMENTVM CXLVI. Frater bene
poteſt admittere Sororem ad ſucceſſionem
paternam non obſtante ſtatuto excluſiuo fœ-
minarum propter maſculos propter quod fœ-
minæ tam maritatæ, & dotatæ, quam non
maritatæ, & indotatæ, ab omni ſucceſſione
ceſſentur excluſæ, quia fauori ſuo quilibet
poteſt renunciare; ex quibus autem actibus
huiusmodi admiſſio reſultare dicatur, ita vt
amplius ad illam infringendam allegata igno-
rantia ſtatuti ſuffragari non poſſit latiſſimè
tractatur.

Veneris 31. Ianuarij 1648. Materanenſi Archipreſby-
teratus. Corrado.

ARGVMENTVM CXLVII. Eccleſia, quod
ſit Collegiata non probatur per coniecturas
æquiuecas, ſed requiruntur coniecturæ per-
neceſſe inferentes Collegialitatem, de quibus
in

Index Argumentorum.

in presenti decisione tractatur, & demonstratur quæ nam sint coniecturæ ineficaces, & insufficientes ad probandum, quod Ecclesia dici possit Collegiata.

Veneris 31. Ianuarij 1648. Anconitana Dotis. Arguelles,

ARGUMENTVM CXLVIII. Confessio de Dote recepta probat veram, & realem numerationem, etiam absque præcedenti provisione, vbi concurrerent atminicula, & coniecturæ, de quibus in presenti decisione abundè tractatur; & refelluntur in contrarium, ponderatè pro inducenda simulatione confessionis de dote recepta, rationibus, & auctoritatibus in contrarium adductis plenè satisfaciendo.

Veneris 31. Ianuarij 1648. Leodiens Beneficij. Peutingero.

ARGUMENTVM CXLIX. Ius patronatus successoribus relictum spectat ad omnes equaliter vbi plures contingat adesse hæredes, nec potest à primogenito, vel natu maiore ius prætendi, vbi qualitas primogeniti, vel maioris natu non fuerit in institutione, vel legato expressa etiam si in aliquibus tantum præsentationibus reperitur.

Veneris 7. Februarij 1648. Nullius, seu Burgen iuris Visitandi. Celso.

ARGUMENTVM CL. Monasterium Abbati subiectum ab illo, potest visitari, & quasi antecessoris possessio, successori suffragatur, ex quo tamen dicatur Abbatem habere ius visitandi ex decisione patebit.

Luna 10. Februarij 1648. Romana Societatis de Rotignis. Ghislerio.

ARGUMENTVM CLI. Societate à principio simpliciter contracta cum litteris oblatoriis absque vlla temporis, vel facultatis præfinitione cõceptis, quidquid persocios, & complementarios geritur etiã societate per mortem, aut alias finita, non tamen illius dissolutione creditoribus notificata, omnes obligat socios; cuius occasione plura in materia societatis practicabilia, & vsui Mercatorum accomodata in hac decisione videbis.

Luna 10. Februarij 1648. Perusina Beneficij. Bichio.

ARGUMENTVM CLII. Vnio beneficij benè iustificatæ remanet ex antiquissimis enunciatiis, quamvis vnionem explicitè non exprimerent, sed ex eis virtualiter resultaret; & quid si apparet de aliqua collatione facta de huiusmodi beneficio vnito, tamquam vacanti, vel à Sede Apostolica, vel ab Ordinario, an tales collationes immutare possent statum beneficij vniti, eruditissimè demonstratur.

Veneris 14. Februarij 1648. Barchinonens fructuum Vicariæ. Corrado,

ARGUMENTVM CLIII. Possessor malæ fidei tenetur restituere fructus perceptos post litem contestatam quamvis non fuerit apprehensa possessio, quia ex facto Aduersarij occupabatur. Fructus inexacti Beneficij Ecclesiastici in locis, in quibus non adsunt Collectores spoliati pro Reuerenda Camera spectant ad successores in beneficio, ex consuetudine

tamen in Regnis Hispaniarum spectant ad hæredes defuncti; huiusmodi verò consuetudini non intelligitur derogatum à Summo Pontifice, sub quavis verborum amplitudine nisi de ea facta fuerit specifica mentio.

Veneris 14. Februarij 1648. Romana pretij Grani. Meltio.

ARGUMENTVM CLIV. Frumentum alicui datum ad explanandum certo constituto pretio cum defalcatione respectu tineati, talis defalcatio solum fieri debet pro ea quantitate, quæ apparet à tineis fuisse corrosam, non autem pro toto Frumento, quod ad rationem conuentam solui debet.

Luna 17. Februarij 1648. Calaguritana Beneficiorum. Bichio.

ARGUMENTVM CLV. Appellatio suspensiva, licet iuxta formam Concilij dari non possit à relatione examinerum, hoc tamen procedit in Beneficijs curatis, secus simplicibus; Gesta post appellationem, vel infra descendium datum ad appellandum attentata dicuntur, & reuocari debent.

Luna 17. Februarij 1648. Montis Cassinens Parochialis. Bichio.

ARGUMENTVM CLVI. Possessio cum titulo in beneficialibus ad effectum reportandi manutentionem, an, & quando sit necessaria latissimè discutitur, & si de validitate possessionis dubitari contingat manutentio concedenda est possessori, & postea in petitorio iustitia erit examinanda.

Merus executor litterarum Apostolicarum, quando adest possessor, tenetur eum citari facere, etiam si esset intrusus, & quando secus, ex quibus verò dignosci possit an executor sit merus, vel mixtus clarè demonstratur.

Luna 2. Martij 1648. Vrbeuetana Bonorum. Meltio.

ARGUMENTVM CLVII. Quæ requirantur, vt iudicium vitium faciat litigiosi in presenti decisione videbis, ad distinctionem quædo illud reale, vel personale dicatur, licet in consequentiam etiam bona comprehendere possit.

Luna 2. Martij 1648. Toletana Decimarum de Capilla. Verospio.

ARGUMENTVM CLVIII. Decimarum exactio alicui donata à Principe laico, intelligitur de ea specie decimarum, quæ ei debebatur ratione temporalis dominij, & non extenditur ad Decimas spirituales, quia voluntas Donatoris recipit declarationem ab eius potestate.

Fama debet esse constans, & inuariabilis, & licet testes teneantur reddere causam, vnde ipsa fama processerit, quamvis non essent interrogati id tamen, an, & quando procedat, in presenti decisione eruditissimè declaratur.

Mercurij 11. Martij 1648. Gerundens Beneficij. Celso.

ARGUMENTVM CLIX. Ius patronatus, quod plenè, & concludenter probatur ex ipso instrumento foundationis, vbi tamen deficit instrumentum probationem recepit ex præsentationibus effectum sortitis, quæ etiam

Index Argumentorum.

- sufficientes dicuntur ad probationem pertinentis in hac materia.
- Mercurij 11. Martij 1648. Auenionens. Fideicommissi. Verospio.*
- ARGUMENTVM CLX.** Ne materia fideicommissi in donatione ordinati cum qualitate hereditaria, an in eo filij censeantur dispositiue vocati; hinc plures enucleantur, ac demum reijciuntur coniecturae ad eandem vocationis materiam tendentes, quas ex ipsa decisione videre poteris.
- Luna 16. Martij 1648. Romana Fideicommissi de Cosciarijs. Corrado.*
- ARGUMENTVM CLXI.** Substitutio facta certae, & determinatae personae, cum expressione relationis illi solum congruentis, personam tantum contemplatam non solum comprehendit, sed etiam subsequentes substitutiones ad eandem personam fuisse restrictas demonstrant.
- Mercurij 18. Martij 1648. Aesina Fideicommissi. Celfo.*
- ARGUMENTVM CLXII.** Frater utrinque coniunctus, tunc debet praeferrri fratri consanguineo tantum, quando agitur de successione in bonis proprijs ipsius praefuncti; secus tamen esse firmatur in bonis fideicommittentis transuersalis, & licet in fideicommissis proximitas grauari, & non grauantis attendi debeat & seruandus sit ordo successionis ab intestato, id tamen, an, & quando vindicet sibi locum, non minus clare, quam eruditè demonstratur.
- Mercurij 18. Martij 1648. Mediolanens. Bonorum. Bichio.*
- ARGUMENTVM CLXIII.** Fideicommissum relictum sub conditione si sine filijs iuxta consuetudinem expirat per mortem cum filijs, quamuis illi sint religiosi clausula, passa executina, quid contineat, & an illa possit per Notarium extendi. Prohibitio alienationi, quando nulla, quandoque vestita dicatur.
- Mercurij 18. Martij 1648. Treuerens. Canonici. Verospio.*
- ARGUMENTVM CLXIV.** Subrogationem, qui obtinuit iuribus defuncti quomodo litem probare debeat, ut de ipsius bono iure constare dicatur; hinc beneficium per litem effectum litigiosum non potest ab Ordinario alteri constare dici possit de lite super beneficio praesens demonstrat decisio.
- Luna 23. Martij 1648. Ceruicens. Bonorum. Ghisilcrio.*
- ARGUMENTVM CLXV.** Bona Ecclesiastica in emphiteusim locari solita, ut possint iterum relocari, alterando solitum requiritur necessitas, atque utilitas Ecclesiae cum beneplacito Apostolico, quapropter in praesenti decisione discutitur primo, an Beneplacitum Apostolicum, ad effectum de quo agitur interuenisse praesumatur stante cursu temporis cum obseruantia; deinde an utilitas Ecclesiae in noua concessione debeat esse certa, & indubitata, & dubia, an suffragetur. Demum quando emphiteutica non deuoluantur ad Dominum directum, ob non petitam renouationem, quamuis in inuestitura adesset pactum
- de capienda possessione propria auctoritate, sed emphiteuta admittendus sit ad purgationem mora eruditè tractatur.
- Luna 23. Martij 1648. Romana Pecuniaria. Meltio.*
- ARGUMENTVM CLXVI.** Cambia soluta, an, & quando sub praetextu indebitae, ac usurariae solutionis, excomputari debeant in extinctionem sortis, & retardari possint restitutionem capitalis sub obligatione Camerali promissam, loculentissime tractatur. Clausula, si quid exequendum, quid operetur, & de illius efficacia nonnulla deducuntur.
- Administrator non potest dici creditor negotij nisi prius reddita perfecte ratione suae administrationis, & ad effectum, ut ipsi competat actio de in rem verso, quid probare teneatur, clarissime demonstratur.
- Luna 23. Martij 1648. Leonicens. Beneficij. Peutingero.*
- ARGUMENTVM CLXVII.** Quae probare debeat subrogatus ad ius, & possessionem, utriusque colligantis, ut in missionem obtineat in hac decisione discutitur, ubi etiam de litis extinctione, vel desersione ad eandem, subrogationis materiam plura enucleantur.
- Luna 23. Martij 1648. Bononicens. Archipresbyteratus. Corrado.*
- ARGUMENTVM CLXVIII.** Magistralis est ista decisio ubi agitur quomodo, & ex quibus probetur Iuspatronatum esse ex dotatione, vel fundatione.
- Veneris 27. Martij 1648. Mutinens. Beneficij. Arguelles.*
- ARGUMENTVM CLXIX.** Existentia Iuspatronatus, etsi non doceatur de fundatione, ex quibus tamen iustificata remanere possit quamplurima deducuntur. Pertinentia Iuspatronatus in praesentantes, ut sufficienter probata remanere dicatur nonnulla deducuntur, & quando sufficiat probatio descendit ab ultimis praesentantibus clarissime demonstratur. Demum adnotantur nonnulla circa derogationem Iuspatronatus a Sede Apostolica impetrata, & quae sit iustificanda ad hoc, ut beneficio derogationis quis gaudere possit.
- Veneris 27. Martij 1648. Caesenatens. Bonorum. Peutingero.*
- ARGUMENTVM CLXX.** Immissio vigore, l. fin. C. de edict. Diu. Adr. tollend. ex quibus detractionibus non possit impediri. Dotis solutio non probatur ex confessione mariti facta circa receptionem ipsius, siue fuerit facta praesente, siue absente vxore; Dos quando fuit data aestimata debet restitui in pecunia.
- Luna 27. Martij 1648. Calaguritana Beneficij de la Casa de la Reyna. Ghisilcrio.*
- ARGUMENTVM CLXXI.** Beneficium Ecclesiasticum in pari habilitate, semper adiudicandum est illi, qui maioribus gaudet meritis, & dignitatibus; unde in praesenti decisione affluenter deducuntur qualitates, quae in concursu aliarum praeualeant pro reportanda praelatione.

Index Argumentorum.

Mercurij 27. Martij 1648. Romana Saluiani. Ghislerio.

ARGVMENTVM CLXXII. Saluianum tunc competit, quando tria copulatiue concurrunt, scilicet creditum cum hypotheca, possessio debitoris de tempore contractæ obligationis, & possessio Rei conuenti in præsentia decisione verò disputatur, an creditor annui census possit petere immisionem in Saluiano, non solum pro fructibus decursis, verum etiâ decurrendis, & ad effectum, vt fructus bonorum, qui supersunt, solutis fructibus census, deponantur vsque ad currentem quantitatem sortis principalis dicti census, donec præstetur nouum fideiusor ad formam obligationis in Instrumento appositæ, & resolutio est affirmatiua in contrarium adductis plenè respondendo.

Luna 27. Aprilis 1648. Calaguritana Beneficij de Cornago. Cerro.

ARGVMENTVM CLXXIII. Remissoria ad effectum probandi per Testes id, quod per scripturas probari potest, semper denegari solet, non attentata articulorum reuerentia, præsertim quando vltra vehementem calumniam, & timorem subornationis, concurrerent inuersionis similitudo, & improbabilitas materię articulatæ.

Luna 27. Aprilis 1648. Lucana Vnionis. Ghislerio.

ARGVMENTVM CLXXIV. Vnio à principio valida, si tamen non fuit effectum sortita, subiicitur regulæ renocatorię vnionum, dummodo doceatur illam ex causa minutione necessaria, à quo autem hæc probatio fieri debeat in decisione videbis.

Luna 28. Aprilis 1648. Curien Feudi. Bichio.

ARGVMENTVM CLXXV. Laici quamuis sint incapaces inuestiturę iuris decimandi, bene tamen decimarum fructus, & prouentus percipere possunt; & si dubitari contingat de nullitate inuestiturę ex qualitate laicali incapaci absque beneplacito Apostolico, propter quod alterpariter laicus fuerit inuestitus, an manutentio concedenda sit anteriori inuestito, & resolutio est affirmatiua.

Veneris 29. Aprilis 1648. Pisauræ Pensionis. Bichio.

ARGVMENTVM CLXXVI. Iudicium manutentionis postquam fuit terminatum ad fauorem possessoris nulla exaduerso interposita appellatione, si postea coram eodem Iudice fuerit per separatam libellum, seu monitorium, ab alia parte introductum petitorium, eiusque causa per appellationem, à sententia desuper lata, sit deuoluta ad Iudicem, ad quem queritur, vtum licitum sit possessori petere coram primo Iudice executionem mandati de manutendo per eum relaxati absque vitio attentatorum; & affirmatiue respondetur in contrarium adductis plenè satisfaciendo.

Mercurij 29. Aprilis 1648. Romana Vinæ. Melio.

ARGVMENTVM CLXXVII. Venditione facta cum reservatione dominij, & facultate capiendi possessionem propria auctorita-

te, potest venditor, cui fructus, vel pretium non fuit integrè solutum petere associationem ad ipsam rem venditam etiam contra tertium possessorem.

Luna 4. Maij 1648. Romana Palatii. Cerro.

ARGVMENTVM CLXXVIII. Attentata licet regulariter non dicatur illa, quæ fuerint facta consecutiue ad actum gestum ante litem motam, tamen secus esse firmatur quando inter vnum, & alterum actum intercesserit inhibito specialis, quæ siue iusta, siue iniusta, semper est timenda, quia ad effectum causandi attentata non requiritur bonum ius, actoris, sed attenditur, quid ab eo petitur, & in iudicio deductum fuit.

Luna 4. Maij 1648. Romana Domus. Bichio.

ARGVMENTVM CLXXIX. Immissio, quæ conceditur hæredi vbi docet de Testamento non abelito, & bonorum identitatem iustificat, eidem denegatur quoties reus conuentus habet legitimum titulum, itaut dicatur licitus contraditor, contra quem ordinariè, non autem executiue proceditur. Vusufructu mulieri relicto alijsque hæredibus institutis an mulier simplex vsufructuaria, vel etiam proprietaria dicatur.

Luna 4. Maij 1648. Placentina Decimarum de Alarza. Peutingerio.

ARGVMENTVM CLXXX. Testes, vt validè dicantur examinati locus examinis specificari debet; num autem sufficiat citatum extrajudicialiter notitiam habuisse ex decisione patebit.

Luna 4. Maij 1648. Nucerna Affictus. Verospio.

ARGVMENTVM CLXXXI. Sententia, laborans manifesto vitio nullitatis, numquam transire potest in iudicatum, quapropter in præsentia decisione discutitur, an sententia prolata contra Monasterium dicatur nulla, inquit non potuerit transire in iudicatum, ex quo citatio fuerit executà contra solum Abbatem, & non contra alios Monachos capitulariter congregatos.

Verum quia Monaci non possunt conducere aliqua bona absque licentia Apostolica, & absque euidenti vtilitate, ideò secundo loco demonstratur, ex quibus huiusmodi requisita satis sufficienter dici possint interuenisse.

Veneris 15. Maij 1648. Romana Subhastationis de Alexijs. Cerro.

ARGVMENTVM CLXXXII. Subhastatio bonorum Viri, quæ loco pignoris ab Vxore detinentur, fieri debet ipsa non amota, sed firma remanente in sua possessione; & licet esset creditrix anterior, attamen huiusmodi subhastationem pati deberet ad effectum in primis, & ante omnia sibi satisfaciendi de sub credito, & de eo, & quod superest cæteris creditoribus posterioribus: Si verò huiusmodi bona essent possessa ab Vxore tamquam sibi data in solum à Viro, an, & quando in hoc casu teneatur pati subhastationem late discutitur.

Index Argumentorum!

Veneris 15. Maij 1648. Terracinen Fideicommissi de Pilorcus. Ghislerio.

ARGUMENTVM CLXXXIII. Reciproce substitutionis materiam præsens comprehendit decisio ad interpretationem illius triplicis requisiti, quod nempe omnes sint vocati, quod fiat ultimo morienti, quodque in tota hereditate intelligatur facta hinc agitur de coniecturis ad hanc substitutionem assignari solitis.

Veneris 15. Maij 1648. Colonien Decanatus. Bichio.

ARGUMENTVM CLXXXIV. Beneficii resignatio in manibus laici cum sit ipso iure nulla, confirmationem recipere non potest à ratificatione facta per superiorum, quidquid sit ubi beneficium resignatur coram Ecclesiastico inferiori. Electio si à principio est nulla, non substat ex vacatione superueniente.

Luna 18. Maij 1648. Bononien Fideicommissi de Amorinis. Meltio.

ARGUMENTVM CLXXXV. Ad obtinendam immissionem, *vig. l. fin. C. de edicto Dia. Adr. sol.* tria probare debet fideicommissarius, testamentum nempe, & sic fideicommissum, bona fuisse in hereditate Testatoris reperta, ab eoque possessa, eorumque identitatem, & possessionem rei conuenti, quæ omnia quomodo iustificata remaneant præsens patet decisio.

Veneris 22. Maij 1648. Meliuitana Mercium. Arguelles.

ARGUMENTVM CLXXXVI. Redditio rationis competit quando probatur administratio; & si duo socij promiscue administrant, quando vnus, non possit petere redditionem rationis ab altero crudite explicatur; & demum nonnulli ponderantur defectus circa Testes, propter quos eorum depositio non releuare firmatur.

Veneris 22. Maij 1648. Romana Censur. Ghislerio.

ARGUMENTVM CLXXXVII. Famosa est hæc decisio totam respiciens materiam, clausule constituti in Instrumento census appositæ ad effectum illius vigore obtinendi associationem; cum in ea distinguatur quando associatio petitur ratione ciuili, vel naturalis possessionis, quodque tempus inter vnâ, & aliam requiratur ad effectum præscriptionis.

Veneris 25. Maij 1648. Tusculana Saluiani. Verospio.

ARGUMENTVM CLXXXVIII. De Interpretatione Statuti Urbis *lib. 1. cap. 137.* deferentis vxori post obitum viri fructus dotales ad rationem scutorum septem cum dimidio, quod illud procedat interpellatione secuta contra heredes Mariti; etiam si iudicium in tertios possessores fieri contingat præsens disserit decisio.

Luna 25. Maij 1648. Romana Vineæ. Ghislerio.

ARGUMENTVM CLXXXIX. Fideicommissario debetur immissio quoties purificatum fuisse fideicommissum demonstrat, ac bona fuisse suo fideicommisso supposita.

Luna 25. Maij 1648. Romana Saluiani. Penteringio.

ARGUMENTVM CXC. Agitur in præsentis decisione de liberatione à molestijs, ætquam dicitur non teneri, qui ad illas non se obligauit.

Luna 25. Maij 1648. Romana Vineæ del Pico. Corro.

ARGUMENTVM CXCI. Possessio etiam ad effectum manutentionis acquiritur per solam clausulam constitui. Negligentia decennialis sufficit ad effectum amittendi possessionem, quod eo magis procedit quo illa per alium fuit occupata etiam data negligentia, primi possessoris.

Veneris 29. Maij 1648. Romana Rescission Transactionis. Corrado.

ARGUMENTVM CXCI. Transactio quamuis iuramento firmata, semper tamen rescinditur, concurrente enormissima lesione, quam in præsentis decisione concurrere ex pluribus demonstratur; & licet transactionem rescindere volens, teneatur in primis, & ante omnia restituere, quidquid ex ea percepit, id tamen an, & quando procedat crudite explicatur.

Dos tunc dicitur congrue constituta, quando refertur ad legitimam, vel ad quantitatem à statuto taxatam, & quamuis aliquando, etiam in bonis fideicommisso subiectis constitui possit in maiori quantitate, habito respectu ad nobilitatem Viri, eiusque insignes animi doctes, & facultates; tamen, an, & quomodo id intelligendum veniat, non minus late, quam clare explicatur.

Veneris 29. Maij 1648. Perusina Bonorum. Corrado.

ARGUMENTVM CXCI. Sententia iudicatum transacta est exequenda. Legitima debetur nepotibus ex filia permortua non computata dote eorum Matris. Retentio quando non competat aduersus rem iudicatam præscriptio contra heredes quomodo currat.

Veneris 29. Maij 1648. Placentina Beneficij. Celso.

ARGUMENTVM CXCI. Pro denegatione remissorie fuit responsum in præsentis decisione, tum ex capite irrelevantie materie articulatæ, tum ex eo, quod non dabatur summus, prout in beneficialibus requiritur.

Veneris 5. Iunij 1648. Carpentoraten Hereditatis. Bichio.

ARGUMENTVM CXCV. Aduersus institutionem fiduciariam fuit in hac decisione responsum eo potissimum fundamento, quod illa non probetur ex Testibus singularibus, siue singularitas sit obstaculo, siue adminiculatio.

Veneris 5. Iunij 1648. Romana Dotis. Celso.

ARGUMENTVM CXCVI. Dotis constitutio licet aliter, quam per scripturas possit probari, ubi tamen illius probatio non est, unde quoque concludens, & solum fieri prætenditur per Testes aliquam contrarietatem habentes, & contra quos plures dantur coniectura, & præsumptiones contrariæ, certum est,

Index Argumentorum.

est, quod admitti non potest ad immisionem in vim Saluiani obtinendam.

Veneris 5. Junij 1648. Bononiens de Tollinis. Peutingero.

ARGUMENTVM CXC VII. Protocollo licet potius standum esset, quam Instrumento extenso, quando Instrumentum discordat à protocollo, secus tamen esse firmatur, quando protocollum est de errore suspectum. Beneficio inuentarij, quamuis possit gaudere, etiam maior, dummodo infra legitima tempora Inuentarium confecerit, quid tamen dicendum sit, si ipse declarauerit velle obtemperare preceptis, & voluntati Testatoris, vel simpliciter se obligauerit solvere legata, eruditè declaratur.

Veneris 5. Junij 1648. Anconitana Mannæ. Corrado.

ARGUMENTVM CXC VIII. Redditio rationis cum illa tria copulatiuè requirat exhibitionem nempe librorum, & calculi cum reliquatus restitutione, non potest sufficienter reddita pretendi, si aliter ex illis deficiat.

Veneris 5. Junij 1648. Romana Pecuniaria. Corrado.

ARGUMENTVM CXCI X. Assumptio cambiandi, quam in se suscipit debitor, ipsum ad solutionem cambiorum obligat, etiam si verè non cambiauierit quamquidem obligationem euitare non potest ex eo, quod creditor non recipiat ad cambium pecunias, prout illi fuerat concessum.

Veneris 5. Junij 1648. Vladislauicè Manutentionis. Ghislerio.

ARGUMENTVM CC. Ecclesie licet competat Manutentio in bonis, quæ nulliter, & inualidè fuerunt alteri concessa, vel alienata, atque reintegratio ad possessionem eorumdem bonorum, quamuis ab ea ceciderit ex facto sui Rectoris, attamen secus esse firmatur, quando probabiliter dubitari potest, an validè, vel inualidè dicta bona fuerint alienata. quia tunc manutentio debet cèdèdi possessori, donec in iudicio ordinatio plenius cognoscatur, & terminetur validitas, vel inualiditas alienationis.

Veneris 5. Junij 1648. Maceraten Redditionis rationis. Meltio.

ARGUMENTVM CCI. Tutor tenetur cumulare redditus Pupilli superextantes singulis annis, atque ex eis debita soluere, & non alienare bona immobilia; tamen si huiusmodi superfluitas, & abundantia reddituum detractis expensis necessariis pro Pupillis, atque deductis interuenturij ratione æris alieni, non adesset sed exitus introitum superaret, bene posset ad huiusmodi alienationem deuenire, & huius occasione abundè tractatur, de varijs expensis factis à Tutore pro Pupillis, quarum taxationem arbitrio Iudicis considerata qualitate patrimonij, ac honestate personalis remittenda esse firmatur.

Veneris 5. Junij 1648. Ariminen Manutentionis. Ghislerio.

ARGUMENTVM CCII. Subhastatio est ipso iure nulla, & non venit annullanda, si probe-

tur, quod bona de eo tempore fuissent longe maioris valoris; valor autem dictorum bonorum, bene remanet comprobatus ex locutione postmodum subsequuta ad fauorem deliberatarij, qui an possit cogi ad supplendum iustum pretium, vel teneatur reddere bona restituto pretio clarè demonstratur.

Lana 8. Junij 1648. Sipontina Pensionis. Peutingero.

ARGUMENTVM CCIII. Consignatio depositi iudicialis facta ad fauorem titularis in iudicio super nullitate pensionis introducto, dicitur executio sententiæ latæ super nullitate prædicta, quæ consignatio cum importet actum contrarium quali possessioni eiusdem pensionis vtique per eam dicitur executata sententia, quæ nullitatem inducit.

Lana 3. Junij 1648. Auenionens Saluiani. Bichio.

ARGUMENTVM CCIV. Saluianum tunc competit quando tria copulatiuè cooccurrunt, nempe creditum cum hypoteca, possessio debitoris de tempore obligationis, & possessio Rei conuencti, & vno ex dictis tribus requisitis deficientibus immissio denegatur. Verum quia Saluianum cessat còcurrente prescriptione ideo in presenti decisione, an, & quando præscriptio impedire possit immisionem in vim vtilis saluiani interdicti, eruditè tractatur.

Mercurij 10. Junij 1648. Monastericè Canonici. Ghislerio.

ARGUMENTVM CCV. Beneficia in Germania, quæ mentis vacationis expressionem non requirunt, quam exposcant ætatem ad obtinendum Canonicatum præsens concludit decisio.

Mercurij 10. Junij 1648. Romana Fructuum Dotis. Peutingero.

ARGUMENTVM CCVI. Clausula, si quid exequendum, licet sit iustificanda ex eisdem actis, tamen si corroborentur factæ probationes ex nouis probationibus, istæ non dicuntur nouæ probationes, seu factæ in altera instantia. Pactum appositum in instrumento dotali, vt promissor dotis, ne teneatur ad fructus durante dilatione, tacitam fructuum dilationem.

Mercurij 16. Junij 1648. Romana Societatis Lignorum. Meltio.

ARGUMENTVM CCVII. Praxis Notariorum A.C. Auditoris Cameræ in adnotandis scripturis partibus accomodatis in quodam peculiari libro cum receptione quietantiæ eius, cui accomodatio sit, sit remanet in hac decisione probata, ad hoc. vt Notarius, qui eam adnotationem facere omisit, & dicatur in dolo, & ad exhibitionem earundem scripturarum teneatur.

Mercurij 10. Junij 1648. Auenionens Attentatorum. Celso.

ARGUMENTVM CCVIII. Magistralis est decisio ad intellectum rescripti Signaturæ habentis causam pro appellabili ad hoc, vt acta medio tempore gesta dicantur attentata, quod nempe hoc intelligatur vbi appellatio fuit simpliciter admissa, secus si cum clausula suspensiuæ executionis.

Index Argumentorum.

Mercurij 10. Iunij 1648. Caietana Bonorum.
Cerro.

ARGUMENTVM CCIX. Emphyteusis Ecclesiastica concessa *pro se, heredibus, & successoribus*, quando restringatur tantummodo ad heredes sanguinis, & descendentes ab inuestitis, itaut nec minus possit deueniri ad manus Monasterij pro sola fructuum commoditate durante vita Monachi, quamuis esset capax bonorum in communi, & quando dicatur transitoria ad extraneos, non minus fuse, quam clarè explicatur.

Luna 15. Iunii 1648. Placentina Beneficij.
Celfo.

ARGUMENTVM CCX. Beneficium præsumitur liberæ collationis, & illius status, an possit dici immutatus ex promissione de jillo facta à Capitulo cum confirmatione Vicarii, & possessione subsequuta, erudite resolvitur. Valor beneficij in litteris Apostolicis expressus per non excessum, ex quibus remaneat iustitatus, clarè demonstratur.

Luna 15. Iunii 1648. Romana Residui dotis.
Cerro.

ARGUMENTVM CCXI. Hæres si habet scientiam creditorum sicuti posterioribus soluere non potest, ita prohibetur eius tutor, qui soluendo posterioribus tenetur de proprio. Creditor anterior quando possit pecuniam posteriori creditori solutam ab eo reuocare.

Luna 15. Iunii 1648. Toletana Decimarum.
Celfo.

ARGUMENTVM CCXII. Mandatum de manutenendo in exactione Decimarum, pendente iudicio super negotio principali, denegari non solet, quando constet de possessione illas exigendi; præterea, an, & quando Privilegia Apostolica concedentia exemptionem, & libertatem decimas non soluendi mantentio concedi possit clarè explicatur.

Luna 1. Iunii 1648. Romana Reintegrationis.
Meltio.

ARGUMENTVM CCXIII. Accollatio operatur, ut accollans efficiatur verus, & principalis debitor, maximè concurrentibus adminiculis, quorum nonnulla ponderantur in præsentì decisione. Relatum, & non referens licet semper attendi debeat, tamen quando referens non stat simpliciter relatiuè, sed continet orationem perfectam, probat etiam absque relato.

Luna 15. Iunij 1648. Bononiens Fideicommissi Bartholomæi. Ghislerio.

ARGUMENTVM CCXIV. Qualitas legitimitatis expressa in institutione probari debet cum ipsa filiatione, quomodo autem illa probetur ex subsequento inter parentes matrimonio in præsentì decisione videbis, ubi quod si de tempore conceptionis, seu partus atque contracti matrimonij illud intercontrahentes adesse non poterat hæc qualitas probata non dicitur.

Veneris 19. Iunij 1648. Alexandrina Pensionis.
Celfo.

ARGUMENTVM CCXV. Pensionarium constumi in quasi possessione exigendi pensio-

nem, non modo ex vi solutionis integre pensionis, verum etiam ex perceptione medietatis illius in præsentì decisione constanter firmatur, ideòque manutenendum esse in sua possessione, dum discutitur de validitate, vel inualiditate eius tituli, etiam si esset lata sententia super nullitate dictæ pensionis, dummodò fuerit per appellationem suspensa animosè resolvitur.

Veneris 19. Iunii 1648. Pampilonens Cappellaniz.
Corrado.

ARGUMENTVM CCXVI. Conuentio super præsentatione beneficij potest fieri à Comptonis ex iusta causa, dummodo non sit contraria voluntati fundatoris, & sit à Superiore approbata, quæ seruanda venit, nec sub prætextu nullitatis impugnari non valet.

Veneris 19. Iunii 1648. Anconitana Censur.
Peutingero.

ARGUMENTVM CCXVII. Ratificatio census nulliter impositi, ad hoc, ut censeatur inducta ex fructuum solutione, & accollatione, non solum requiritur actus positivus, ex quo talis nullitas resultet, sed etiam necessaria est in debitore census scientia explicita tam facti, quam iuris, aliàs ratificatio intelligi debet cum supposito, quod contractus validus esset.

Veneris 19. Iunij 1648. Fanens Bonorum.
Arguilles.

ARGUMENTVM CCXVIII. Legitima dicitur filius renunciaße, si acceptauit Testamentum Patris, in quo cum famigerata cautela Soccini Iunioris legitimæ detractio erat prohibita; an autem sufficiat approbatio testamenti in genere non facta specifica mentione legitimæ, primò loco discutitur. Deindè an sub huiusmodi Patris dispositione censeantur etiam comprehensa bona emphyteotica concessa Patri, & filijs nomine proprio, latissimè tractatur.

Veneris 19. Iunij 1648. Tiburtina Affictus.
Corrado.

ARGUMENTVM CCXIX. Mantentio conceditur Locatori stante possessione rei locatæ etiam aduersus alium locatorem habentem locationem nullam cõtra formam, *Extravagantis Ambitiosa de reb. Eccles. non alien.* & ius prælationis in eadem locatione habere præcedentem, cum stante nullitate locationis prædictæ, nulla prælatio possit considerari.

Veneris 19. Iunij 1648. Hispalens Decimarum.
Meltio.

ARGUMENTVM CCXX. Declaratoria deneganda non est, ubi apparet de non partitione, & aperta contradictione partis, & illius relaxatio, an, & quando retardari possit per oblationem factam à Procuratore de parendo executorialibus, & per exceptionem incertitudinis summæ debitæ, ac per oppositionem excessiuitatis mandati relaxati, minus erudite, quam clarè demonstratur.

Decimarum exemptio, seu libertas illas non soluendi contra Parochum, quomodo acquiri possit, & quid si per sententiã fuerit obtentum mandatum de manutenendo in possessione

Index Argumentorum.

ne exemptionis, seu libertatis non solvendi decimas, an pendente appellatione intentari possit summarissimum inanutationis iudicium absque revocatione precedentis mandati, perbreve tractatur.

Luna 22. Junij 1648. Hispaleñ Decimarum. Corrado.

ARGUMENTVM CCXXI. Pro concessione remissoriae probatur, non ita sophistice, & subtiliter examinari debet, sed sufficit sola relevancia cum exclusione suspicionis, calumniae rejiciendo meliorem discussionem ad merita causae, negotijque conclusionem.

Luna 22. Junij 1648. Gandaveñ Exemptionis. Celso.

ARGUMENTVM CCXXII. Declaratoria, cuius Brachio utitur Ecclesia, ut quis tandem ab inobedientia resipiscat, & debitum iustitiae praestet obsequium tunc conceditur quando constat de cominatione censurarum, earumque intimatione, & reproductione, ac servatos fuisse quatuor terminos de stylo Curiae servari solitos.

Luna 22. Junij 1648. Neapolitana Pecuniaria. Melio.

ARGUMENTVM CCXXIII. Posse Procuratorem ad vendendum constituto pro certo, & determinato pretio, pro se ipso emere in hac decisione firmatur, in qua etiam plura de probatione valoris habebis.

Luna 22. Junij 1648. Comeñ Dismembrationis. Corrado.

ARGUMENTVM CCXXIV. Beneficiorum divisio, seu dismembratio, quia sacris canonibus est odiosa, non est permittenda, nisi talis urgeat necessitas, cui aliter congrue provideri non possit; unde in praesenti decisione eruditè tractatur de requisitis ad validè, & iustè peragendam dismembrationem, & si fuerit facta ob magnam locorum distantiam, an, & quando dicatur validè, & rectè facta, & demum an Episcopus, etiam si fuisset Sedis Apostolicae delegatus possit praetermittere necessarias probationes, ac interesse habentium citationes, ad illam ritè, & rectè peragendum.

Luna 22. Junij 1648. Romana Pensionis Palatii. Melio.

ARGUMENTVM CCXXV. Liber priuatus, licet regularitè non probet ad fauorem scribentis, tamen secus esse firmatur si scribens fuerit persona qualificata, aliaque concurrant adminicula, de quibus in praesenti decisione latissimè tractatur. Solutio, seu satisfactio, ex quibus sufficientè probata remanet, & quando praesumendum sit fuisse iam factam, plenè discutitur; Demum, an, & quando subscriptio apocae continentis tam fauorabilia, quam odiosa praepiudicare possit subscribenti, maximè si esset mulier, clarè explicatur.

Veneris 26. Junij 1648. Luceorieñ Attentatorum. Cerro.

ARGUMENTVM CCXXVI. Inhibitio an causet attentata, quamvis in actis Notarij causae nū fuerit legitimo tempore reproducta, eruditissimè resolvitur. Index à quo an lici-

tè possit fieri sententiam executione demandare, quando appellatio in Curia reperitur commissa, licet postmodum fuerit effecta deserta, clarè demonstratur.

Veneris 22. Junij 1648. Ampuricè, & Ciuitateñ Electionis Vicarij. Melio.

ARGUMENTVM CCXXVII. Declaratoria concedenda est ob non partitionem mandati de manutenendo, ubi seruatis iuris quatuor terminis non docetur de partitione; & quid si mandatum contineret factum, ad quod praecise deueniri non potuit, an relaxanda sit declaratoria ob non partitionem verbalem, eruditè resolvitur.

Veneris 26. Junij 1648. Romana Successionis de Comitibus. Ghislerio.

ARGUMENTVM CCXXVIII. De Transactione facta super fideicommissio quando successoribus praepiudicet in hac decisione tractatur, ac etiam quod transactio facta ad evitandas lites extinctionem omnium, & quarumcumque litium comprehendat, itaut non sufficiat, quod vnam tantum extinxerit, & terminauerit.

Veneris 26. Junij 1648. Faneñ, seu Senogalieñ Bonorum. Melio.

ARGUMENTVM CCXXIX. Solam filiationis materiam praesens comprehendit decisio ad cuius probationem plurimum deferre dicitur nominationem vtriusque parentis iuncta praesertim institutione. Legitimitas quomodo dicatur probata in eadem decisione videbis.

Veneris 26. Junij 1648. Bononiceñ Manutentionis. Bichio.

ARGUMENTVM CCXXX. Possessionis commoditas, quae est quid facti recipit contradictione ab ipsa possessione, prout iuris est, ad interpretationem statuti, per quod licet ipsa possessio naturalis auferri non possit, potest tamen effectus ipsius possessionis, qualis est manutentio, penitus euelli, & removeri.

Veneris 26. Junij 1648. Romana, seu Ianueñ Locorum Montium. Cerro.

ARGUMENTVM CCXXXI. Conditum in Ecclesia testamentum subiaceat ne statuto laicorum circa solennitates illius. Clerici licet possint in fauorabilibus vti statuti, laicorum, in ijs tamen, quae in eisdem statutis contra libertatem Ecclesiasticam reperiuntur, vti nullo modo possunt etiam volentes.

Veneris 26. Junij 1648. Macerateñ Saluiani. Peuringero.

ARGUMENTVM CCXXXII. Census per minorem distractus potius retrouenditus, quam cessus praesumitur. Fideiussor, qui soluit censum licet acquirere possit cessionem à debito- re, ubi tamen per viam extinctionis processit, solam actionem negotiorum gestorum reportat.

Veneris 26. Junij 1648. Tulleeñ Matrimonij. Ghislerio.

ARGUMENTVM CCXXXIII. Matrimonium licet probari debeat ex libro Parochi, qui sub poena peccati mortalis obligatur reti-

Index Argumentorum.

retinere librum in quo describat matrimonium, tamen possit probare per testes, & an concedenda sit remissoria ad hunc effectum, etiam non data verisimili eiusdem libri deperditione in presenti decisione latissime discutitur, & resolutio est affirmatiua, in contrarium adductis clarè, & plenè respondendo.

Matrimonium contractum coram Episcopo, & Testibus de iure substat, quamvis in dispensatione Apostolica demandatum esset, ut contraheretur coram Parocho, & Testibus, & quid si matrimonium fuisset celebratum in loco exempto a Iurisdictione ipsius Episcopi an requiratur licentia Parochi, vel eius presentia, & assensus? & eruditè demonstratur.

Veneris 26. Iunii 1648. Fanen, seu Senogallien Bonorum. Meltio.

ARGUMENTVM CCXXXIV. Filiatio, & descendencia ex quibus plenè, & perfectè iustificata remaneant latissime tractatur, & quamplurimæ adducuntur coniecturæ, & adminicula, quæ licet de per se non sufficerent, tamen simul iuncta, filiationem, & descendenciam plenè, & concludenter probare firmatur.

Verum, quia non sufficit filio, sed requiritur etiam legitimitas, quando, ut in presenti decisione agitur de renouatione Inuestituræ concessæ alicui pro se, & suis descendentibus legitimè vsque in ipsius tertiam generationem, adeo legitimitas prolis, ex quibus probata remaneat, eruditissimè demonstratur.

Veneris 26. Iunii 1648. Maceraten Attentatorum Verolpio.

ARGUMENTVM CCXXXV. Appellationis commissio postmodum à Signatura impetrata, causat attentata omnia medio tempore gesta quamvis causa ex propria natura appellationem non admitteret, verum quia attentatis tacitè renunciari potest in presenti decisione discutitur an renunciatum dicatur per Depositem factum post relaxationem mandati.

Veneris 26. Iunii 1648. Romana Vineæ de Granuella. Corrado.

ARGUMENTVM CCXXXVI. Simulationis exceptio aduersus rem iudicatam opposita, illius non impedit executionem in integrum operatur, quoties coniecturæ ad eam probandam adductæ non subsistunt, quomodo autem coniecturæ reiciantur ex ipsa decisione videbis.

Veneris 26. Iunii 1648. Bononien Hereditatis. Bichio.

ARGUMENTVM CCXXXVII. Presens decisio latè dixerit questionem, an sub possessione domus contineatur etiam possessio mobilium in ea existentium, ad differentiam inter duos heredes, quorum alter, licet tempore posteriori, præcisam cum domo mobili non ceperit possessionem.

Veneris 26. Iunii 1648. Fesulana Beneficij, seu Oratorii. Bichio.

ARGUMENTVM CCXXXVIII. Inspatronatus non posse extraneo donari absque consensu Ordinarij, vel eius Vicarij cum spe-

ciali tamen ipsius Episcopi mandato, quod etiam in filio donatoris procedere in hac decisione firmatur.

Veneris 26. Iunii 1648. Romana Pecuniaria. Corrado.

ARGUMENTVM CCXXXIX. Restituere dotem in pecunia tenetur Maritus, qui fundum dotalem etiam Vxorē consentiente alienauit, quæ ab illius consecutione non remouetur ex eo, quod pretium exinde retractum Vxorij, & Marito fuerit consignatum, cum ad manus solius Mariti illud peruenisse præsumatur.

Luna 27. Iunii 1648. Maioricens Beneficij. Bichio.

ARGUMENTVM CCXL. Presentatio ab altero ex compatronis facta ius aliorum licet præseruare dicatur, illud tamen non præseruat ubi priuatiuè quoad alios fuit facta; Quando autem presentatio dicatur facta priuatiuè, vel non, ex presenti decisione colligitur.

Mercurij 1. Iulij 1648. Iunenacen, & Melfiten Bonorum. Corrado.

ARGUMENTVM CCXLI. Declaratoria concessa, eaque legitimè executæ si pars non curat Rotalibus parere mandatis proceditur ad Aggrauatoriam, à quo non admittitur appellatio, cum illa dicatur pars executionis, & pro ea relaxetur.

Mercurij 1. Iulij 1648. Romana Censur. Bichio.

ARGUMENTVM CCXLII. Bona fideicommissaria, quemadmodum non extantibus bonis liberis validè alienari possunt occasione dotis; ita pariter in subsidium, eadem de causa validè super eos potest imponi census, qui est species alienationis, cui autem incumbat onus probandi non adesse bona libera, secundo quando dqs à Patre constituta in bonis fideicommissi non sit excessiua, sed potius congrua dici debeat, tertio quando pecuniæ censuales dicantur versæ in causam dotis, plenè, ac eruditè demonstratur.

Mercurij 1. Iulij 1648. Montis Politiani Bonorum. Meltio.

ARGUMENTVM CCXLIII. Manutentio, quæ datur possidenti de tempore motæ litis impediri non potest ex Iudicis sententia concedente immisionem, seu associationem alteri parti, quoties ille nulliter, & iniuste processit, nullitas autem in presenti probata remanet ex iudicio contra Pupillum agitato sine Curatoris deputatione, quod parit exceptionem nullitatis etiam quoad alios; iniustitia autem ex eo dicitur iustificata, quod fuerit petita caducitas ob non petitam renouationem, quæ solum obligat emphyteutam ad eam accipiendam, secus autem quod ob non petitionem, illius, res in commissum cecidisse dicatur.

Mercurij 1. Iulij 1648. Romana, seu Ianuen locorum Montium. Cerro.

ARGUMENTVM CCXLIV. Loca Montium ab eo probantur possessa in cuius fauorem sunt descripta, sicque illi in eis debetur manutentio, quæ non retardatur per exceptiones nullitatis, & falsitatis, cum istæ ad petitionem remittantur.

Index Argumentorum.

Mercurij 1. Julij 1648. Romana, seu Albiganenſis Bonorum. Cerro.

ARGVMENTVM CCXLV. Tutor, qui non procurat, vt pupillus debita cum reuerentia mandatis Rotalibus obediat, ipſe non autem pupillus declarat excommunicatus ſeruatis tamen ad hanc materiam ſeruari ſolitis, & hac excommunicatio, eo magis conceditur, vbi conſtat de reſuſu ad Indices Laicos.

Mercurij 1. Julij 1648. Meleuitana Cenfus. Ghiflerio.

ARGVMENTVM CCXLVI. Regia Pragmatica Regni Siciliae tribuit creditori cenſus facultatem agendi executiue pro fructibus etiam contra tereſum, quæ quidem facultas competit adhuc vbi in Inſtrumento adest pactum illud exequendi, & in perſona, & in bonis.

Mercurij 1. Julij 1648. Oriolenſis Decanatus. Corrado.

ARGVMENTVM CCXLVII. Attentatam, qui coepit poſſeſſionem illam certum eſt, quod dimittere tenetur vnâ cum fructibus ex dicta poſſeſſione perceptis, quorum appellatione licet regulariter quotidianæ non veniant diſtributiones, hoc tamen fallit in materia attentatorum, in qua etiam diſtributiones prædictæ ſunt reſtituendæ.

Mercurij 1. Julij 1648. Romana, ſeu Albiganenſis Bonorum. Cerro.

ARGVMENTVM CCXLVIII. Declaratoriam ob non petitionem mandati de manutenendo relaxandam eſſe etiam contra Tutores firmatur, idque ampliatur procedere etiam mandatum, ob non totum acceſſum fuiſſet relaxatum per contradiclas, ſeu aſſixionem ad loca ſolita.

Mercurij 1. Julij 1648. Lucana Iuriſpatronatus. Ghiflerio.

ARGVMENTVM CCXLIX. Beneficij permutatio facta bona fide, & abſque culpa, ſi tamen eſt nulla, datur permutanti reſgreſſus ad beneficium permutatum; mediante tamen noua gratia, ſeu collatione, idque etiam procedere patronis inuitis, conſtanter firmatur. Preſentatio extraneorū ad iuriſpatronatus prohibita à fundatore quando in familia extant perſonæ habiles pro adimplenda voluntate fundatoris, ſufficit, quod perſona de familia ſit habilis potentia, licet non ſit habilis actu.

Mercurij 1. Julij 1648. Craconienſis Decimarum. Meltio.

ARGVMENTVM CCL. Parocho danda eſt manutentio in quaſi poſſeſſione exigendi decimas, quando, vltra aſſiſtentiam iuris, quam habet pro decimis, ac illarum exactione ſuper bonis exiſtentibus intra fines ſuæ Parochiæ, & ſuper fructibus in ea inſurgentibus, doceret etiam de eius quaſi poſſeſſione illas exigendi, quæ quaſi poſſeſſio, ex quibus probata remaneat in hoc ſummariſſimo manutentionis iudicio clare demonſtratur.

Mercurij 1. Julij 1648. Romana Damnorum. Bichio.

ARGVMENTVM CCLI. Obligatio Cameralis includit intra obligationem ad omnia

damna, quæ ſaltem in genere probata eſſe firmatur, quamvis in Inſtrumento conuentum fuiſſet, quod de damnis ſtetur iuramento Actoris. Promiſſio non contraueniendi comprehendit tempus præſens, & futurum, & contrauentione commiſſa, ſit locus ſtipulationi, in caſum contrauentionis conceptæ.

Mercurij 1. Julij 1648. Vladislauenſis Iuriſpatronatus. Bichio.

ARGVMENTVM CCLII. Preſentatio licet vnica, ſi tamen fuerit effectuatæ, ſufficit ad conſtituendum Patronum in quaſi poſſeſſione manutentibili ad præſentandum, etiam contra prouiſum ab Ordinario. Bona fides, quæ eſt alterum ex requiſitis ad acquirendam quaſi poſſeſſionem ad præſentandum, ex quibus probata remaneat; clare demonſtratur.

Mercurij 1. Julij 1648. Pampilonenſis Decimarum. de Viſſurbi. Celſo.

ARGVMENTVM CCLIII. Parochus habet iuris aſſiſtentiam ſuper decimis intra limites ſuæ Parochiæ, quæ iuris aſſiſtentia, an inuet etiam alios, quos Parochus ad participandum de decimis admittit clare demonſtratur. Immemorabilis, vt probata remaneat, quæ requirantur, & quid ſufficiat pro illius exclusione, eruditè tractatur.

Mercurij 1. Julij 1648. Fanenſis Præcedentiæ. Arguelles.

ARGVMENTVM CCLIV. De præcedenti Beneficiatorum contra Parochos in eadem Eccleſia plenè in hac deciſione diſcutitur, vbi materia præcedentiæ optimè examinatur, & an illa ex conſuetudine inducatur, vbi conſuetudo non reperitur legitime probata.

Mercurij 1. Julij 1648. Gerundenſis Beneficij. Meltio.

ARGVMENTVM CCLV. Pertinentia iuriſpatronatus, quod ex ſola probatione deſcendentis probata remaneat etiam abique vlla iuſtificatione graduum in præſenti deciſione deducitur; intelligendo tamen vbi non compareret, qui ſe faciat proximior, & alia in materia iuriſpatronatus ex ſequenti Summario videbis.

Veneris 31. Julij 1648. Romana Pecuniaria. Corrado.

ARGVMENTVM CCLVI. Partitæ in libro Mercatoris contrapoliæ, cum inter ſe compensationem recipiant deſeruire non poliunt pro compensatione alterius crediti ab eis ſeparati, & diuerſi. Cambia, quæ non iuſtificantur ex verbis, aut factis contrahentium, ex obſeruantia interpretationem recipiunt ad validam eorum, & licitam obligationem.

Veneris 31. Julij 1648. Romana Pecuniaria. Corrado.

ARGVMENTVM CCLVII. Fundus dotalis à marito cum vxoris conſenſu venditus, ſi ab vxore fuit recuperatus, non liberatus, ex hoc dicitur Maritus à reſtitutione dotis in quantitate, cuius obligationi per venditionem dicti fundi ille ſe ſubmiſſiſſe dicitur.

Luna 16. Novembris 1648. Romana Fruſtuaria Cenfus. Verospio.

ARGVMENTVM CCLVIII. Pretium rei ven-

Index Argumentorum.

vendite si fuerit conuentum, quod matrimonio soluto vxori venditoris restituatur ad effectum illud in censibus inuestiendi, & interim fructus soluendi: Num. dd. fructus post dissolutionem matrimonij soluti, dicantur indebiti, itaut non possint ratione fructuum census, qui ex lege Instrumenti erat constitutus, saluari, & licite retineri.

Veneris 20. Nouembris 1648. Meleuitana Antianitatis. Bichio.

ARGVMENTVM CCLIX. Quidquid in sententia fuit comprehensum, totum id amplectuntur executoriales vigore ipsius sententiae in iudicatum transactae concessae.

Sententia ne detur contra sententiam licet regula sit, quod prima sententia reuocari debeat, hoc tamen non procedit, vel si prima sententia est nulla, vel, & non fuit oppositum.

Veneris 27. Nouembris 1648. Bononiensium Literarum Cambij. Celso.

ARGVMENTVM CCLX. Cambij litteras cōscribens non liberatur, nisi solutione subsecuta, & quid si creditor exegisset cambia a Mercatoribus, & fuisset negligens in literarum exactione? eruditè resoluitur. Consignatio literarum cambij an. inducat delegationem, itaut illarum scriptor remaneat liberatus, clarè demonstratur.

Veneris 27. Nouembris 1648. Farsensium Bonorum. Cerro.

ARGVMENTVM CCLXI. Transportationis defectus inductus vigore Concilij Tridentini sess. 24. cap. 20. de reformat. non procedit in causis prophanis, in quibus ea solum acta transportare necessarium est, quæ tendunt ad iustitiam, vel iniustitiam causæ.

Quando bona emphyteotica veniant in confiscationem plenè in hac decisione discurretur.

Veneris 27. Nouembris 1648. Calaguritana Beneficii. Bichio.

ARGVMENTVM CCLXII. Ardua inter Theologos controuersia eligendi digniorem, vel simpliciter dignum in hac decisione discutitur, vbi quod in beneficiis simplicibus licet verum sit dignum posse absque vlla difficultate eligi, electio tamen dignioris semper est securior.

Mercurij 2. Decembris 1648. Gadicensium Præstimonij. Arguelles.

ARGVMENTVM CCLXIII. Immissio ad instar l. fin. C. de edit. l. Diu. Adr. toll. quæ datur Apostolico prouiso, non impeditur per habentem aliam prouisionem consimilem, vbi illa apparet in sui facie nulla inualida, & subreptitia.

Mercurij 2. Decembris 1648. Beneuentana Attentatorum. Peutingero.

ARGVMENTVM CCLXIV. Sententia lata per Iudicem de partibus, & deinde in Curia confirmata per Iudicem Vrbs debet executione demandari, nec Iudex de partibus in ea se potest intromittere. Commissio Signaturæ etiam vtraque parte informante obtenta sine citatione ad dicendum contra, non causat attentata.

*Veneris 4. Decembris 1648. Bononiensium Manuten-
tionis. Bichio.*

ARGVMENTVM CCLXV. Testamenti Materni adhuc insepulta Matre aperti filiam ignorantiam prætere non potest, cum illa tum ratione sanguinis, tum ratione habitationis in ea præsumatur.

Mercurij 9. Decembris 1648. Anconitana Dotis. Cerro.

ARGVMENTVM CCLXVI. Bona fideicommissio subiecta alienari possunt pro dote, non extantibus bonis liberis, & quid si concurrerent duo fideicommissa, vnum scilicet particulare, alterum vniuersale, an procedi possit contra bona particulari fideicommissio supposita, absque eo, quod præcedere debeat discussio bonorum vniuersali fideicommissio suppositorum, clarè demonstratur.

Mercurij 9. Decembris 1648. Alexandrina Canoniciatus. Cerro.

ARGVMENTVM CCLXVII. Possessio Beneficii ad effectum concedendi manutentionem, ex quibus sufficienter probata remaneat, clarè demonstratur. Clausula, *Dummodo tempore presentium non sit alteri ius quesitum, & Amoto exinde quolibet illicito detentore*, in litteris Apostolicis appositæ, quid operentur, eruditè tractatur.

Veneris 11. Decembris 1648. Romana Hæreditatis de Gratianis. Meltio.

ARGVMENTVM CCLXVIII. Via executiua competit etiam contra tertium possessorem, si lite pendente fuerint in eum translata bona controuersa, & postquam eorum possessio vitio litigiosi affecta fuerat, idque ampliatur procedere, etiam si dicta translatio secuta fuisset ex causa dotis.

Et licet bona diuisionis, seu transactionis in litem deducta possint alienari ex causa dotis, id tamen procedere firmatur, quando alienatio fuit facta bona fide; secus autem si collusiuè, & in fraudem executionis; & hinc latissimè tractatur, ex quibus collusio iustificata, remaneat.

Veneris 11. Decembris 1648. Cathacensium Hæreditatis. Cerro.

ARGVMENTVM CCLXIX. Manutentio non datur sine possessione, quæ in rebus mobilibus, an possit dici amissa ex eo, quod quis passus fuerit, quod illa à tertio retineantur per decennium, & vltra, in presenti decisione disputatur, & resolutio est negatiua in contrarium adductis plenè satisfaciendo.

Luna 14. Decembris 1648. Toletana Decimarum de Capilla. Verospio.

ARGVMENTVM CCLXX. Probatio Rei quamuis semiplena, tamen sufficit, si fuerit excitata ad offuscandam antecedentem probationem Actoris; si verò fuerit inducta ad destruendam ipsius intentionem, debet esse certa, ac indubitata, quid autem dicendum sit, si probatio Actoris fuisset equiuoca eruditè explicatur. Demum, quando fama iam concludenter probata per contrarias probationes non remaneat destructa, nonnulla deducuntur.

Index Argumentorum.

Mercurij 14. Decembris 1648. Osceſi Archidiaconatus, Peutingero.

ARGVMENTVM CCLXXI. Gratia concessa cum expressione Doctoratus, quomodo probationem illius requirat. Archidiaconatus in Hispania, quæ dignitas dicatur. Solitum, & consuetudo ubi illud est contra ius quando dicatur probatum.

Anno 1649.

Luna 11. Ianuarij 1649. Romana Fideicommissi de Maximis. Cerro.

ARGVMENTVM CCLXXII. Fideicommissio conditionalis, & successiuo, quamuis reciproco, non censi reuinciatum per simplicem diuisionem factam ab Arbitris, quibus in eorum deputationem non fuit data facultas remittendi fideicommissum: etiam si postmodum dicta diuisio fuerit ratificata, cum promissione ad inuicem facta de habendo illam, ratam, gratam, &c. ac de euictione in forma, atque cum conuentione de soluendis debitis paternis, in præsentis decisione constanter firmatur, & in contrarium adductis plenè respondetur.

Luna 11. Ianuarij 1649. Romana Fideicommissi de Mutis. Meltio.

ARGVMENTVM CCLXXIII. Bona fideicommissaria validè alienari posse non solum pro dotis constitutione, acconcio, donatione propter nuptias, alijsque sumptibus, & apparatibus nuptialibus, tamquam de appendicijs, & connexis dotis; verum etiam pro restitutione dotis, quarto dotali, Nuptijs spiritualibus, alijsque expensis ex causa ingrediendi Monasterium, in præsentis decisione firmatur, intelligendo semper in subsidium, & in defectum bonorum liberorum; & bona sic ex causa dotis distracta, ex iuris remedio semper remanent libera perindè, ac si oneri fideicommissi subiecta non fuissent, & in contrarium adductis plenè respondetur.

Veneris 15. Ianuarij 1649. Hortana Iurispatronatus. Verospio.

ARGVMENTVM CCLXXIV. Præsentatus ad beneficium Iurispatronatus per medietatem patronorum cum derogatione Pontificis alterius medietatis vocum præferri debet etiam si præsentatus ab altera parte, & ætate, & qualitate Sacerdotali esset dignior, dummodo tamen qualitates ad beneficium requiritas retineat.

Veneris 15. Ianuarij 1649. Pampilonen Alienationis. Bichio.

ARGVMENTVM CCLXXV. Materia extrauagantis ambiciose plenè in hac decisione declaratur ad infringendam alienationem, factam pro extinguenda possessione, quæ cum ex fructibus extingui debuisset, non poterant adhuc effectum Ecclesiæ bona aliquo modo alienari, & venundari.

Veneris 15. Ianuarij 1649. Romana Prætensa restitutionis Dotis. Peutingero.

ARGVMENTVM CCLXXVI. Renunciatio facta à filia propter Dotem, eo magis

substinetur, quo in præsentia consanguineorum, & Iudicis mediante decreto fuit facta. Quod Testi Sacerdoti, & mediatori ubi deponit de his, quæ partes alijs innotescere voluerunt, plena adhibeatur fides hæc benè concludit decisio.

Sabbathi 23. Ianuarij 1649. Brundusina Bonorum. Meltio.

ARGVMENTVM CCLXXVII. Manutentionis in iudicio sufficit ex partis confessione possessionem probare, quæ quidem probatio resultat etiam si partis confessio fuerit qualificata, & vitiosa nuncupata, nec eadem possessio amissa dici potest per Iudicis factum, nullitè, & iniuste procedentis, qualis dicitur Iudex, qui vel appellatione pendente, vel ex interpolata possessioni sequestrum apposuit.

Rota Martiniana Sabbathi 23. Ianuarij 1649. Bononien Fideicommissi de Pancaldis. Peutingero.

ARGVMENTVM CCLXXVIII. Probatio identitatis ad concedendam immiſſionem, fideicommissario probata remanet ex sola denominatione duorum cōfinium, etiam, quod in alijs sit discrepantia: Inuentarium ubi non adest alienationes præsumuntur æquare legitimam.

Sabbathi 23. Ianuarij 1649. Romana Fideicommissi. Arguelles.

ARGVMENTVM CCLXXIX. Heres fideicommissarius iustificans existentiam fideicommissi, & docens de vocatione ad sui fauorem, immiſſionem obtinere debet, vel ex remedio, l. *fn. C. de edicto Diu. Adu. toll. vel remed.* utilis Saluiani interdicti, quæ quidem immiſſio per detractiones illiquidas non retardatur.

Mercurij 27. Ianuarij 1649. Romana Fideicommissi de Bariscianis. Arguelles.

ARGVMENTVM CCLXXX. Fideicommissum reciprocum, & successiuum, ex quibus inducatur plenè in præsentis decisione, discutitur, maxime inter filios, & descendentes, non solum, vt omnes censeantur vocati de restituendo alijs.

Veneris 29. Ianuarij 1649. Romana, seu Auximana Donationis. Peutingero.

ARGVMENTVM CCLXXXI. Donatio rei alienæ quando fuit facta coniunctæ personæ, cum assertionem, quod res donata ad ipsum donatorem spectaret, & cum promissione omnia inuiolabiliter obseruandi sub obligatione Camerali, intrat relaxatio mandati pro illius rei æstimatione; & quid si donatarius rem illam ab altero consecutus fuisset, an, & quando illius æstimatio debeat, latissime tractatur.

Luna 1. Februarij 1649. Romana, seu Veliterna pecuniaria. Cerro.

ARGVMENTVM CCLXXXII. Brevis est decisio, sed non minus docta, quam utilis, & practicabilis ad animaduersionem eorum, qui simpliciter ab aliquo pecunias recipiunt, vel mediante ordine, vel incontanti, nulla facta expressione causæ ob quam recipiunt, quia cum dicta pecunia censeatur mutuo recepta, obligatur recipiens ad restitutionem illius.

Luna

Index Argumentorum.

Luna 1. Februarij 1649. Toletana Matrimonij. Corratio.

ARGUMENTVM CCLXXXIII. Paupertas cum sit fundamentum intentionis concludenter probari debet, neque dicitur probata ex testibus cunctam bonorum existentiam non excludentibus maxime si de præterito tempore deponant, de quo ad præsens recta non fit illatio.

Luna 1. Februarij 1649. Romana, seu Albanen Diuisionis. Cerro.

ARGUMENTVM CCLXXXIV. Diuisio iuste, & validè facta à Peritis, si vnica dumtaxat ex diuersis partibus composita reputari debet, quamuis plura contineat, non potest in parte impugnari, & in parte acceptari, sed in totum substineri debet; & quid si à Peritis post adiudicatas unicuique suas portiones aliqua fuisset imposita seruitus, an, & quando substineri possit, clarè demonstratur.

Clausula, *Actum*, apposita in instrumento, indicat consumationem actus, & perfectionem contractus, quando in fine Instrumenti apposita fuit, seu is tamen esse firmatur, ubi apposita legitur in principio, vel in medio, vel ex aliqua successiua continuatione, seu correspondente colligi possit, contractum prius non fuisse perfectum.

Luna 8. Februarij 1649. Romana Fideicommissi de Campagniolis. Peutingerio.

ARGUMENTVM CCLXXXV. Aegidia, quæ solum ex nullitatibus, aut iniustitijs, sententiæ excluditur, non retardatur ex probationibus nouiter deductis. Lis, ut dicatur derelicta sola tacturnitas non reputatur sufficiens, cum, & insimul requiratur in actis constare de non iure deserentis.

Luna 8. Februarij 1649. Narnien Cappellaniz. Bichio.

ARGUMENTVM CCLXXXVI. Potestas deputandi Oeconomum, quam habet Ordinarius lite pendente super beneficio, manet etiam penès Rotam, lite pendente ipsa Rota, quia succedit loco Ordinarij; quando verò huiusmodi deputatio ritè, & rectè fieri possit, & quando secus: clarè, ac eruditè demonstratur.

Veneris 19. Februarij 1649. Calaguritana Beneficij de Logronno. Verospio.

ARGUMENTVM CCLXXXVII. Appellatio regulariter non admittitur à collatione Beneficij, quando Ordinarius non seruata forma iudicij processit, contrarium tamen seruandum esse firmatur in præsentì decisione, si Ordinarius iudicialiter processisset; hinc quando Ordinarius censeatur ad collationem beneficij, iudicialiter deuenisse, clarè demonstratur. Recurrens ad Iudicem Laicum in causa beneficijs, an, & quando in sententiam excommunicationis, incurrisse dicatur, eruditè explicatur.

Veneris 26. Februarij 1649. Romana Saluiani. Arguelles.

ARGUMENTVM CCLXXXVIII. Obligatio Carcerati ad fauorem carcerantis, non modo est inualida, quando in carceribus facta fuit,

sed etià quando extrà carceres stipulata fuisset dummodò cōtrahens non erat in plena libertate, ut quia positus in custodia reperiebatur; secus tamen esse firmatur si liberè posset abire, quo velit, vel si carceratio, & contractus esset iustus; quia tunc valeret obligatio, etiam si in ipso carcere emanasset, & hinc discutitur, an quis iuste dicatur carceratus ex eo, quod dolosè aliquem submiserit ad agendum, ut de pauperaret hæreditatem in præiudicium creditorum. ac cessat actio criminalis si dolus ciuilitè purgari possit.

Veneris 26. Februarij 1649. Alatrina Testamenti. Verospio.

ARGUMENTVM CCLXXXIX. In Testamento ad pias causas ordinato, ac manu Testatoris scripto, non requiritur solemnitas testium, neque rogatus Notarij, neque formalis recognitio, si fuerit clausum; sed quemadmodum in Testamento inter liberos nullæ requiruntur solemnitates iuris ciuilis, ita nec etiam in testamento ad pias causas scripto; quando verò testamentum dici possit ad pias causas ordinatum, clarè demonstratur.

Luna 1. Martij 1649. Firmana Codicillorum. Cerro.

ARGUMENTVM CCXC. Vfusfructus integræ hæreditatis vxori relictus, existentibus filiis, licet regulariter restringatur ad alimenta, tamen in præsentì decisione secus esse firmatur, quando dignosci potest Testatorem, plenum vsumfructu, non autem sola alimenta vxori relinquere voluisse.

Vfusfructus vxori relictus dummodò conuixerit, & cohabitauerit cum filio, an, & quando secuta morte ipsius filij censeatur extinctus, elegantissimè tractatur. Vfusfructuarius præstare debet cautionem de vtendo, & fruendo arbitrio boni viri, alijs cadit ab vsumfructu, quid autem dicendum sit, si super nullitate, & intelligentia dicti vsumfructus disputaretur, eruditè resoluitur.

Veneris 5. Martij 1649. Rauennaten, seu Ferraricæ Pecuniaria. Melrio.

ARGUMENTVM CCXCI. plenè in hac decisione declaratur Constitutio Concilij Lateranensis laicis ius decimandi prohibentis, & hinc benè distinguitur quando facultas percipiendi decimas differat à iure decimandi, ad hoc ut illa in laicis possit adaptari, hoc autem non.

Veneris 5. Martij 1649. Bononien Fideicommissi de Glauarinis. Peutingerio.

ARGUMENTVM CCXCII. Bona Viri vrgentis ad inopiam, benè possunt retineri à muliere loco pignoris, pro cautione suæ dotis, an autem, & quando hoc ius retentionis ad successores transmittere possit, clarè demonstratur.

Remedium, *Auth. res quæ, C. commun. de leg.* licet sit subsidiarium, tamen mulier pro suæ dotis recuperatione non tenetur excutere bona libera penès tertios existentia, sed directè agere potest contra bona fideicommissaria.

Index Argumentorum.

Mercurij 10. Martij 1649. Sulmonenſis Beneficij. Arguelles.

ARGUMENTVM CCXCIII. Præſentatus à maiori parte patronorum exiſtentium, in quaſi poſſeſſione præſentandi eſt inſtituendus, etiam contra compræſentatum cum derogatione medietatis vocatum, quæ non ſit in quaſi poſſeſſione præſentandi.

Mercurij 10. Martij 1649. Romana Fideicommiſſi de Candidis. Verospio.

ARGUMENTVM CCXCIV. Primæ alienationes factæ ab herede grauato, imputantur in legitimam aliasque detractioes ſibi competentes; & Fideicommiſſarius allegans eſſe factas alias alienationes, ex quibus huiusmodi detractioes conſumptæ remanſerint, tenetur id concludenter probare; quid autem dicendum eſſet ſi concurrerent plures alienationes cum inuentarii omiſſione, eruditè reſoluitur. Bona fideicommiſſaria alienata cum pacto redimendi ab herede grauato pro detractioibus ſibi competentibus, an poſſit deinde huiusmodi pactum remittere in præiudicium fideicommiſſariorum, eruditè tractatur.

Mercurij 16. Martij 1649. Mediolanenſis Nominis Capituli. Meltio.

ARGUMENTVM CCXCV. Manutentio licet dari non poſſit, quando poſſeſſioni ius commune reſiſtat, tamen concedendam eſſe firmatur, probata poſſeſſione ſi tituli inualiditas, turbida apparet, & quare. Poſſeſſio manutentibilis in rebus incorporalibus, an, & quando acquiſita dicatur cum ſcientia, & patientia intereſſe habentis, clarè demonſtratur.

Mercurij 17. Martij 1649. Comenſis Collegij. Peutingero.

ARGUMENTVM CCXCVI. Collegium erectum pro alendis, & inſtruendis iuuenibus, intelligitur de iuuenibus Conciuiſibus Teſtatoris; an autem intelligatur etiam de iuuenibus alicuius loci vicini iam vniti, ſeu aggregati Patriæ Teſtatoris in præſenti deciſione diſcutitur.

Mercurij 17. Martij 1649. Romana Domus. Bichio.

ARGUMENTVM CCXCVII. Venditione à Teſtatore ordinata illa per hæredem proprietarium, non autem vſufructuarium fieri debet. Tutor, qui non fuit, ſi tamen adminiſtrauit, rationem reddere euitare non poteſt, de bonis tamen, quem adminiſtraſſe conſtat, non autem de aliis.

Mercurij 17. Martij 1649. Bononienſis Bonorum. Bichio.

ARGUMENTVM CCXCXVIII. Declaratur Statutum Pononiæ ſub rubrica de appellationibus in ſ. præterea, permittens appellationem à ſententia ſuper quocumque poſſeſſorio, vt nempe etiam iudicium manutentionis compræhendat, & hoc ad effectum declarandi attentatam executionem factam infra tempus ad appellandum.

Mercurij 17. Martij 1649. Oſcenſis Archidiaconatus. Verospio.

ARGUMENTVM CCXCIX. Alternatiua acceptata ab Episcopo in menſe Apoſtolico,

hic menſis non efficitur Ordinarius, bene tamen ſi eſſet Ordinarius efficeretur Apoſtolicus; & licet æqualitas in contractibus ſeruanda ſit, attamen permittitur quoque claudicatio, quando de vno ad alium, militaret ratio diuerſa, quæ in præſenti deciſione ad effectum de quo agitur, eruditè demonſtratur.

Alternatiua reſtringitur ad beneficia liberæ collationis, & non admittitur in collationibus ſimultaneis pertinentibus ad Capitulum ſimul cum Episcopo: an autem admittatur in iſis beneficiis, quæ ſpectant ad liberam collationem Episcopi, reſtrictam tamen ad certas perſonas acerrimè diſputatur. & reſolutio eſt affirmatiua in cōtrarium adductis plenè reſpondendo.

Veneris 27. Aprilis 1649. Burgenſis nullitatis Profeſſionis. Arguelles.

ARGUMENTVM CCC. Annus probationis omnino requiſitus ante Profeſſionem debet eſſe continuus, & interpellatus aliqua temporis interruptione: interrumpitur autem ſi Nouitijs habitu dimiſſo, & animo religionem deſiderandi extra clauſtra ſe contulerit; an verò requiratur quælibet interruptio phyſica, & realis, aut ſufficiat moralis, & cuius temporis ſit neceſſaria, latiſſimè tractatur.

Profeſſio emanata propter metum etiam reuerſentialem eſt nulla: ex quibus autem ſatis probari poſſit aduiſſe metum in Nouitio profeſſionem emittente, nonnulla deducuntur, quæ licet de per ſe non ſufficerent ad annullandam profeſſionem, tamen ſimul iuncta ſufficientiſſima reputantur.

Mercurij 4. May 1649. Gerundenſis Beneficij. Meltio.

ARGUMENTVM CCCI. Deſcendentiam an ſit neceſſe probare à Fundatore Iuriſpatronatus per aliquam gradum diſtinctionem, vel ſufficiat illam probare genericè, & ab eo, qui fuit in quaſi poſſeſſione præſentandi, vt præſentatus inſtitui debet, eruditè demonſtratur; an autem, & quando quis dicatur conſtitutus in quaſi poſſeſſione præſentandi per plures præſentationes ab eo factas, & ab Ordinario admiſſas cum clauſulis, vt dicitur, ſiue, vt aſſeritur, quamplura in præſenti deciſione habentur: Quid autem dicendum eſſet ſi Fundator Iuriſpat. contempleretur agnationem, & copulatiuè voluerit, quod ſucceſſor ad effectum, vt præſentare valeat ſit hæres alicuius Caſtri, & deſcendens ex Dominis illius, an ſecuta alienatione dicti Caſtri deſcendens poſſit præſentare, doctiſſimè reſoluitur.

Veneris 7. May 1649. Romana Pecuniaria. Celſo.

ARGUMENTVM CCCII. Societas officij quamuis fuerit contracta ad fauorem Tertij, nihilominus ſpectat ad eum, qui facultatem exigendi fructus, nominandi periculum vitæ, illamque diſſidendi, & cedendi ſibi reſeruauit: Si verò ſocietas fuerit contracta ad fauorem mulieris, in qua maritus ſibi reſeruauit facultatem exigendi fructus, & ſimilia; huiusmodi reſeruatio importat tantummodo nouam adminiſtrationem, quando apparet pecunias provenire ex bonis ipſius mulieris.

Index Argumentorum.

Luna 16. Maj 1649. Marticens Jurisdictionis.
Bichio.

ARGUMENTVM. CCCCII. Declaratoria non est ferenda contra Vniuersitatem vel Capitulum ob non partitionem executorialiura, si resistentia facta fuit a persona Capitulari vel particulari; bene tamen ferri potest contra illum, qui non per se ipsum, sed per alium executorialibus impedimenta praestitit, accedente praesertim inter eos collusione de qua ad hunc praecipuum effectum nonnulla tractantur.

Luna 17. Maj 1649. Romana Executionis Laudi.
Arguelles.

ARGUMENTVM. CCCCIII. Consumatur in hac decisione, quod dictum fuerat supra in precedenti, in ordine, quod legata domo non venit apotheca ubi, vel ex verbis Testamenti, vel ex designatione Testatoris patet domum fuisse ab apotheca distinctam.

Luna 27. Maj 1649. Romana Successionis.
Corrado.

ARGUMENTVM. CCCCIV. Totam materiam hanc editam, C. de secundis nuptiis, in his quae filiis secundi matrimonii contentione ultimi viri fuerint relicta in hac decisione non minus doctè, quam eruditè discutitur, hanc de pluribus coniecturis, & fraudibus, quae in huiusmodi casibus adhibere solent plenè affectur disputatio.

Veneris 21. Maj 1640. Conchen. Pensionis.
Corrado.

ARGUMENTVM. CCCCVI. Pensionarius tenetur plenè, ac concludenter iustificare valorem beneficii, etiamsi reperiretur in quasi possessione exigendi pensionem, & in illius reservatione esset adiecta, clausula, dummodo centum remaneant pro Rectoris, pro tempore beneficii obtinente; & quid si successor in beneficio, in eius narratiua exposuerit beneficium reperiri tali pensione gressatam, & quando per huiusmodi narratiua censetur Titularem, consensisse pensioni, latissime tractatur.

Fili Clericorum illegitimi non possunt habere pensionem, non modò super beneficio, quod eius Pater naturalis obtinebat, verum etiam neque super alio, quando eius Pater pro illa obtinenda, aliam consimilem super suo beneficio imposuerit: huiusmodi verò simulatio ex quibus probata remanet, eruditè demonstratur.

Veneris 23. Maj 1649. Perusina Pensionis.
Pentingero.

ARGUMENTVM. CCCCVII. Pensionis translatio nutu facta ab eo, qui loqui non poterat nulla est, nulliusque roboris quidquid sit de translatione simili modo facta a persona loqui valente, & de cuius voluntate constat.

Veneris 23. Maj 1649. Meleuitana Hereditatis.
Celfo.

ARGUMENTVM. CCCCVIII. Donatario habenti pro obseruantia donationis obligationem Cameralem, competit Saluianum, quod etiam contra Tertium titulo possidentem conceditur. Donatio facta per Clericum ultra fructus beneficii bona patrimonialia possiden-

tem substituitur cum de bonis ex industria, acquisitis, non ex fructibus beneficii compensatis facta censetur.

Veneris 28. Maj 1649. Romana Hereditatis de.
Gratianis.

ARGUMENTVM. CCCCIX. Pillationis probatio plenè, ac luculenter in decisione examinatur, an deducendum filium natum ex concubina domi retenta, & ad quam nemini patebat accessus iuris praesumptione conuinci esse filium illius, qui dictam concubinam retinebat.

Veneris 28. Maj 1649. Carthacen Hereditatis.
Celfo.

ARGUMENTVM. CCCCX. Variatio nominis non vitiat dispositionem certam in substantia, quando aliunde constat, Testatorem de tali persona intellexisse; huiusmodi verò Testatoris intentio, ex quibus sufficienter constare dici possit latissime tractatur.

Veneris 28. Maj 1649. Romana Fideicommissi de Mutis.
Meltio.

ARGUMENTVM. CCCCXI. Pactum redimendi quodcumque, & perpetuum, an excludatur spatio quadraginta annorum, quamuis in instrumento esset appositum iuramentum, clare demonstratur. Bona fideicommissio subiecta, in subsidium valide posse alienari non solum pro restitutione dotis, sed etiam pro restitutione acconcij in instrumento dotali promissi, & aestimati traditi, quamuis hypotheca esset restricta ad causam dotis principalis tantum, intrepidè firmatur.

Veneris 31. Maj 1649. Bononien de Tostinis.
Cerro.

ARGUMENTVM. CCCCXII. Vbi quis per transactionem iuribus suis renunciavit, sicuti ad iura renunciata amplius regressum habere non potest, ita quaelibet lis dicitur per transactionem sopita, ut exinde repellatur actor à limine iudicii. Causa finalis transactionis, sicuti transactionem annullat, ita quaelibet causa ad eam sustinendam reputatur sufficiens.

Luna 31. Maj 1649. Mediolanen Bonorum.
Corrado.

ARGUMENTVM. CCCCXIII. Emptor, ut de editione agat, ac pretij restitutionem recuperet, una cum refectione damnorum, & interesse, si iudicium instituit contra tertium, hypotheca praecipue probare debet, quae ex quibus resultet ex decisione habebis. Monasterium quando excludat substitutum viuentem saltem haerede grauato, ubi tamen illud esset successionis capax.

Veneris 5. Iunij 1649. Cusentina Canonatus.
Meltio.

ARGUMENTVM. CCCCXIV. Executor Apostolicus ubi quis est in possessione beneficii procedere non potest nisi partes iudicis assumat, & sic possessorem citare tenetur quae citatione non interueniente, nulliter procedit, quomodo autem citari debeat possessor, si est absens, ex decisione patebit.

Index Argumentorum.

Luna 7. Iunij 1649. Bononiensis Fideicommissi de Guidottis. Arguelles.

ARGUMENTVM CCCXV. Requisita ad inducendam substitutionem reciprocam hac numerantur decisione: Quod nempe omnes sint honorati, quod ultimus fiat morienti, & quod in tota hereditate, posterora duo quomodo verificentur ex eadem decisione habebis.

Luna 7. Iunij 1649. Cortonensis Cappellania. Meltio.

ARGUMENTVM CCCXVI. Possessio civilis de aliqua re, an dicatur translata ex eo, quod quis in illa re, sibi, reservauit usufructum, quamuis addiderit, ut eius dispositio suum sortiantur effectum, secuta ipsius morte; primo loco discutitur. Consensus. Ordinarii, omnino requisitus pro creatione beneficii, & acquisitione Iurispat. ex quibus sufficienter interuenisse dicatur, latissime tractatur. Iurispatronatus, quando fuit in esse deductum, & perfectum, ac facta reservatio illius auctoritate Ordinarii ad fauorem Titij, an, & quando tolli, & reuocari possit, ac in aliam personam transferri, erudite demonstratur.

Luna 7. Iunij 1649. Casaraugustana Distributio- nis. Cerro.

ARGUMENTVM CCCXVII. Statutum clare, & specificè loquens, ad vnguem seruandum est, praesertim si emanauerit de partium consensu, & fuerit Apostolica auctoritate confirmatum, & hinc demonstratur, quae forma seruanda sit in condendis statutis, facultate Apostolica impetrata; pariterque explicatur, an, & quando statutum confirmatum a Sede Apostolica tolli, vel aliter statuendo reuocari possit.

Luna 7. Iunij 1649. Romana Fideicommissi. Arguelles.

ARGUMENTVM CCCXVIII. Iudicium, qui instituit vigore fideicommissi haec tria capitulatiue probare tenetur, existentiam nempe, purificationem illius, quodque bona eidem sint fideicommissio supposita; ex quibus autem haec omnia probata remaneant ex lectuta decisionis habebis.

In legitimam imputatur quicquid filius ab hereditate Patris fuit consecutus.

Prohibitio Testatoris licet legitimae non praediciat eidem, tamen praediciat prohibitio Principis.

Mercurij 9. Iulij 1649. Beneuentana Manuten- tionis. Peutingero.

ARGUMENTVM CCCXIX. Mantentio aduersus factum Iudicis nulliter, & iniuste procedentis, non solum in gradu appellatio- nis, verum etiam post tres conformes condi- potest, non obstante rescripto Signaturae facto cum clausula, sine praedictis trium conformium.

Mercurij 9. Iulij 1649. Romana Cambij. Arguelles.

ARGUMENTVM CCCXX. Demonstratio nihil aliud est, quam signum adiectum pro maiori declaratione, & ideo non importat conditionem, & quae nam sit differentia

inter conditionem, & demonstrationem, & in dubio, an verba potius demonstratiue, quam dispositiue sint accipienda, erudite tractatur. Sententia lata cum legitimo contradicte, ad quem causa defensor primo loco pertinet, nocet etiam non citatis, unde si Sempronius mihi promisit restituere centum, quod debebat Titio, quandoque declaratum fuerit, quod ego sim verus, & legitimus creditor dicti Titij, ut non sit necessarium, quod etiam Sempronius, citatus fuerit in iudicio, in quo contra Titium obtinui, constanter firmatur, & in contrarium adductis, plene responderetur. Defectus mandati procurae, reddit nullum, quidquid actum fuerit, an autem sufficienter resultat ex productione Instrumentorum, & expensis et litigando factis, quando exaduerso facta fuerit protestatio, neminem audi- ri, nisi docto de legitimo mandato procurae, latissime discutitur, & resolutio est affirmatiua.

Mercurij 9. Iulij 1649. Lauden Parochialis. Meltio.

ARGUMENTVM CCCXXI. Iurispatronatus existentia ex quibus probata remaneat, ita ut dicti non possit immutari ex pluribus collationibus de eo factis a Summa Pontifice latissime tractatur, & licet probatio immemorabilis esset necessaria, quando versaretur inter personas suspectas de usurpatione, tamen, an, & quando cesseret suspicio usurpationis, clare demonstratur.

Luna 14. Iulij 1649. Romana Casalis. Arguelles.

ARGUMENTVM CCCXXII. Solutio facta per heredem praesumitur facta nomine proprio, non autem, ex fructibus hereditariis, quae post aditionem pleno iure proprio, & domini ad ipsum spectant.

Luna 14. Iulij 1649. Romana Redditionis ratio- nis Peutingero.

ARGUMENTVM CCCXXIII. Testator si liberationem Tutori legauit, non tenetur Tutor ad rigorosam redditionem rationis, nec citra dotum conuenitur, & in hoc parti- tis per Tutorem in suo libro descriptis ita debet, donec contrarium probetur.

Luna 14. Iulij 1649. Eugubina Praedij. Cerro.

ARGUMENTVM CCCXXIV. Statutum de duabus conformibus nedum in loco sta- tuti venit attendendum, verum etiam in Curia, ubi causa in gradu appellationis discutitur. Quid operetur responsio Iudicis facta per ter- minum reuocetiales, & reuerentiales in for- ma, haec tibi declarat Decisio.

Veneris 18. Iulij 1649. Bononiensis Fideicommissi de Rubois. Peutingero.

ARGUMENTVM CCCXXV. Fideicommissario obtinente a Pontifice facultatem bona fideicommissi alienandi certa tamen forma praescripta, si, & non seruetur alienatio non valet, & emptor tutus esse non potest. Gratia Pontificis quando vel obreptionem, aut taciturnitatem qualitatibus, quae Pontificem ad eam imponendum vel impedisset, vel difficiliorem reddidisset, impetravit suffragari non possit.

Index Argumentorum.

Veneris 18. Junij 1649. Romana Dotis.

Corrado.

ARGUMENTVM CCCXXVI. Totā materia Libar adfalsis, & de secundis nuptijs, non minus breuiter, quam doctē in presenti decisione declaratur, illamque non solum filiis, sed etiam nepotibus, & pronepotibus suffragari expressē concluditur.

Veneris 18. Junij 1649. Aquilana Iurispatronatus.

Melior.

ARGUMENTVM CCCXXVII. Possessio capta lite pendente etiam quod fuerit vacans dicitur attentata, & per consequens sequenda. Contradictor legitimus, ut quis dicatur sufficit, quod in actis de iuribus simili sibi competentis docuerit.

Veneris 18. Junij 1649. Perusina Bonorum.

Corrado.

ARGUMENTVM CCCXXVIII. Sententia lata cum legitimo contradicte, an, & quando officiat etiam alios non citatos, late discutitur, & huius occasione quis dicatur contradictor legitimus, clare demonstratur. Statutum exclusiuum foeminarum, quando expressē refertur ad hereditatem dotantis non importare exclusionem quoad alias successiones, constanter firmatur. Fideicommissario, an, & quando competeat retentio pro valore bonorum ab herede grauito alienatorum, & eruditē tractatur.

Veneris 18. Junij 1649. Interamnen V usufructus.

Corrado.

ARGUMENTVM CCCXXIX. Statutum quando excludit foeminas si fuerint dotate, expressa, & formaliter requiritur dotatio, quando thronosillas excludit propter masculos, & mandat ipsas dotari, nisi fuerint dotate, tunc non est necessaria actualis dotatio de tempore successionis, & quare. Item quando statutum censetur excludere foeminas, tantummodo, ab hereditate dotantis, & quando vnica dotatio sufficiat, ut ab omnibus dicantur exclusae, latissime tractatur.

Pater retinendo bona vxoris vsque ad eius obitum censetur adinisse hereditatem nomine filiorum quibus delata fuerat stante Statuto exclusiuo foeminarum censetur adinisse nomine masculorum, & non foeminarum, & quid si frater stante supradicto Statuto admittit sorores ad hereditatem paternam, an censetur etiam voluisse admittere ad hereditatem maternam, late discutitur.

Luna 21. Junij 1649. Bononien Prædij.

Corrado.

ARGUMENTVM CCCXXX. Permutationis contractus cum suapte natura euictionem cōtineat, illa cum refectione totius summae solutæ præstari debet; Quæ in liquidatione fructuum desideretur probatio, ex decisione patet.

Luna 21. Junij 1649. Romana Præsentia restitutionis Dotis. Peutingero.

ARGUMENTVM CCCXXXI. Renunciatio facta per filium ad fauorem Patris dotantis certum est, quod etiam dotem Maternam comprehendit, vbi dotis constitutio de tem-

pore donationis correspondet portioni legitimæ, quam ipsa filiam ex bonis Patris consequi potuisset.

Luna 21. Junij 1649. Anconitana Mannu.

Corrado.

ARGUMENTVM CCCXXXII. Obligatus ad reddendū rationes, si legitime fuit in iudicio conuentus cum assignatione, & prefinitione terminad illas reddendas potest, deinde pro capitali conueniri, si eandem rationis redditionem facere non curauit. Secus particularis, ac etiam administrator propriis percurijs, non autem societatis, vel administrationis emissis presumuntur.

Veneris 18. Junij 1649. Hilpates Docimarum.

Bichio.

ARGUMENTVM CCCXXXIII. Manutentio in quasi possessione exigendi decimas datur possidenti, etiam si per decennium eas non exegerit, dummodo nullus alius hoc tempore possederit, vel executio non fuerit a debitorum controuersa. Nec talis manutentio est retardanda ratione tituli exceptionis, nisi probetur in continenti simul, vel confessionem Patris, vel per rem iudicatam, vel per instrumentum publicum.

Veneris 25. Junij 1649. Gerunden Portionis. Celso.

ARGUMENTVM CCCXXXIV. Appellatione deserta, cum sententia transeat in iudicatum, executioni demandari debet. Beneficia probantur valde vnita per subsequutam unionem longo tempore obseruatam.

Veneris 25. Junij 1649. Romana Affidus Perterix. Melior.

ARGUMENTVM CCCXXXV. Locatio facta ad triennium, si illo completo conductor persistit in re conducta, & locator petijt pensiones decursas post lapsum dicti triennij, resultat sufficiens etiamque partis assensus pro reuocatione locationis cum eadem pensione, & sub eisdem pactis, & conditionibus, & quid si locator completo triennio decessisset, an, & quando tacita relocatio sublineatur cum illius herede minore, suo pupillo, clare demonstratur.

Veneris 25. Junij 1649. Leodien Dominiorum.

Corrado.

ARGUMENTVM CCCXXXVI. Bona Ecclesiastica, quia, ut valde assensari possint, requiritur tam iusta causa euidentis vtilitatis, & necessitatis ipsius Ecclesiæ, quam beneplacitum Apostolicum; Idcirco in presenti decisione clare explicatur, an, & quando beneplacitum Apostolicum per mortem Pontificis expirasse dicatur, atque vniuersi Ecclesiæ, ex quibus in huiusmodi alienatione iustificata probetur, latissime tractatur.

Luna 21. Junij 1649. Iantien Prædij.

Corrado.

ARGUMENTVM CCCXXXVII. Monasteria non possunt edificari propè alia antiquiora, nisi relictum sit spatium centum quadraginta annorum. Communicatio priuilegiarum comprehendit etiam præiudicialia, quando constat de voluntate Pontificis, quia ex consuetudine verborum probatur.

Luna

Index Argumentorum.

Luna 28. Iulij 1649. Romana Pecuniarum.
Celfo.

ARGUMENTVM CCCXXVIII. Cambia, quæ fuerunt soluta, & non doceatur de transmissione litterarum expeditiones cedunt in sortem, si tamen si poterunt loco damnum, & interesse ob non adimplementum. Quæ damna licet iustificari possunt in secunda instantia quando res videtur exceptionibus nonis in eadem secunda instantia.

Luna 28. Iulij 1649. Romana hereditatis de Gracianis. Bichio.

ARGUMENTVM CCCXXIX. Litigiosi vitium quædo contrahatur plene in hac decisione firmatur ad obcedendam viam executiuam contra Testium possessorem, qui lite pendente, rem acquisiuit, ubi, & an in actione personali huiusmodi vitium incuratur.

Luna 28. Iulij 1649. Pisauræ localium. Arguelles.

ARGUMENTVM CCCXL. Quod localia, & vestes pretiosæ, quæ vel donationis titulo, aut alias transmitti consueverunt per sponsum sponsam, matrimonio dissoluto veniant restituenda in præsentis decisione concluditur.

Luna 5. Iulij 1649. Vercellon. Præpositura. Bichio.

ARGUMENTVM CCCXLI. Resignatio probatur facta per metum, quando fuit carceratus resignantis frater ad hoc, vt processus resignaret, qui metus coadiuuatur per publicam vocem, & famam per protestationes auctis Testibus super illo deponentibus, Regula de triennali quomodo procedat.

Luna 5. Iulij 1649. Callien. Priortus. Bichio.

ARGUMENTVM CCCXLII. Possessio beneficii data ab excoatore nulliter, & sine citatione antiqui possessoris procedentis est nulla, etiam si possessor per sententiam fuerit beneficio priuatus, modo tamen illa non sit executioni demandata.

Luna 5. Iulij 1649. Bituntina Censuræ. Arguelles.

ARGUMENTVM CCCXLIII. Pulcherima est decisio, an pacto concedi possit, vt quis executiuè teneatur, & possit per creditorem propria capi auctoritate, & in carcerem detrueri; Instrumentum census etiam in Regno habet executionem paratam, quæ adhuc contra Clericos conceditur, quoties, vt hic Laico successerunt.

Luna 5. Iulij 1649. Barchinonens. Iurisdictionis. Bichio.

ARGUMENTVM CCCXLIV. Declaratoria executio retardare propter nullitates, vel iniustitiam mandati Rotalis, neque partis, neque Iudices de partibus vllò modo possunt quibus ius aliquod non conceditur de viribus eiusdem mandati discutere.

Luna 5. Iulij 1649. Romana Pretij Equorum. Arguelles.

ARGUMENTVM CCCXLV. Appellatio quamuis efficiatur deserta ob non reditum pro Apostolis, si Iudex a quo dedit appellanti terminum iuris ad redeundum pro Apostolis,

licet infra dictum terminum causa appellationis reperiatur commissæ, tamen id declaratur procedere, quando appellatur ab introductoria, in qua lex desert appellacionem, sed expectanda est responsio Iudicis, seris tamen esse firmatur quando appellatur à diffinitiva, in qua lex desert appellacionem ipso iure.

Luna 2. Augusti 1649. Anconitana Cambiorum. Reatinger.

ARGUMENTVM CCCXLVI. Facultas recipiendi pecunias ad interesset Administratores concessa sub conditione, purificata conditione, & non prius censetur concessa, quæ conditionis purificatio denunciari debet demandanti, alias quidquid gestum fuerit, nullum, & irritum esse firmatur: Cambia, vt debeantur ratione damnum, & interesse, quæ requirantur, clarè demonstratur.

Mercurij 20. Octobris 1649. Ampurien. & Ciuitateñ electionis Vicarij. Meltio.

ARGUMENTVM CCCXLVII. Excommunicatio, seu interdictum, quando fuit nominatum contra Canonicos, & Capitulum, ob non partitionem mandati de manutenendo, ad effectum euicendi declaratoriam, sufficiat oblatio verbalis de parendo collegiatim facta, cum patientia absque aliquo actu positiuo, penitus tractatur.

Expensæ factæ pro declaratoria, tunc veniunt rescindendæ, quando quis post incursum censuratum ob contumaciam in parendo, deinde reuersus, absolutionem peteret; quid autem dicendum sit, ubi declaratoria non fuerit simpliciter, & absolute relaxata, sed cum termino ad parendum, & infra dictum terminum secuta fuerit paritio, ingeniose resoluitur.

Mercurij 19. Novembris 1649. Calaguritanæ Beneficij de Oron. Arguelles.

ARGUMENTVM CCCXLVIII. Subdelegatio Iudicis in partibus pro nouo examine facièdo ad instantiam reprobati, quando reprobatus docet de grauamine, & accessus ad Urbem, non est actus à Rota in ista decisione concessa fuit.

Mercurij 15. Novembris 1649. Firmana Codicillorum. Cerro.

ARGUMENTVM CCCXLIX. Legatum uxori relictum de usufructu hereditatis, quod regulariter ad alimenta restringitur extantibus filiis communis matrimonij hic limitatur stantibus coniecturis, de quibus in decisione.

Mercurij 24. Novembris 1649. Cathacen. Hereditatis. Cerro.

ARGUMENTVM CCCL. Dispositio Testatoris æquinoca declaratur à comuni illius iure loquendi, & substatetur quando per coniecturas docetur de quo intellexisse voluerit.

Veneris 26. Novembris 1649. Ampurien. seu Ciuitateñ Archipresbyteratus. Bichio.

ARGUMENTVM CCCLI. Vnio satis probatur ex Instrumento originali solius Episcopi ab eodem subscripto, & suo sigillo signato, præsertim concurrente obseruantia, & effectuatione vnionis, Vbi multæ connumerantur coniecturæ pro effectuatione vnionis.

Index Argumentorum.

Luna 29. Nouembri 1649. Bencuentana Parochialis. Cerro.

ARGVMENTVM CCCLII. Manutentio concedenda anteriori possessori licet instrumentalis, etiam si posterior possessor sit ab Executore Apostolico prouisus, dum Executor nulliter, & iniuste procedat.

Luna 29. Nouembri 1649. Vrgellen Decanatus, & Canonicatus. Celso.

ARGVMENTVM CCCLIII. Sententia lata super Decanatu, & Canonicatu est nulla, quando super vno istorum tantum reperiatur expeditum monitorium.

Veneris 18. Decembris 1649. Hispaleñ Decimarum. Bichio.

ARGVMENTVM CCCLIV. Mandatum de manutenendo in quasi possessione exigendi decimas, quando dicatur concessum super decimis tã ante, quã post motã litem decursis, vel tantum super decursis post litem motã.

Veneris 10. Decembris 1649. Cijitatis Castelli Censur. Verospio.

ARGVMENTVM CCCLV. Censur licet extinguatur ex actu retrofili numerate pecunie, bene tamen extingui potest cum traditione alterius speciei, siue extimata, siue insolutum data, dum accedat Domini consensus.

Mercurij 14. Decembris 1649. Calaguritana Beneficii. Verospio.

ARGVMENTVM CCCLVI. Appellatio interposita ab vno ex colligantibus, an, & quando suffragari possit etiam sociis, erudite tractatur; Appellatione interposita à relatione approbationis ad aliquod beneficium Ecclesia suum, si ea pendente deuentum fuerit ad institutionem, an succurratur appellanti per restitutionem in integrum, clare demonstratur.

Mercurij 14. Decembris 1649. Pampilonen Beneficii de Esparza. Arguelles.

ARGVMENTVM CCCLVII. De probatione valoris, & clericatus, plenè in hac decisione tractatur ad concedendam immissionem prouisio Apostolico, qui litteras suae prouisionis plenè iustificauit, aduersus eum qui à Nuncio eandem prouisionem obtinuerat sub expressione non excessus dicatorum, cuius contrarium fuit deinde probatum.

Mercurij 27. Iunij 1640. Tiburtina Fideicommissi. Panzirolo.

ARGVMENTVM CCCLVIII. Successio aliud est, quod fiat per viam Primogeniturae, seu Maioratus, & aliud per viam fideicommissi, nam lura loquentia in terminis fideicommissi non intrant quoad Primogenituras, & maxime quia fideicommissa possunt stare in suspensio donec impleatur conditio euentura, quod non sit est in Primogenituris.

Veneris 4. Decembris 1643. Romana Domus. Peutingero.

ARGVMENTVM CCCLIX. Emphyteusis licet non possit dari in dotem, cum sit inalienabilis, cum dos debeat remanere penes filios, aut haeredes tamen filii, si in concessione emphyteusis, adsit clausula, ad habendum, & alia circa hac materiam.

Veneris 28. Aprilis 1645. Valentina Parochialis. Cerro.

ARGVMENTVM CCCLX. In praesenti decisione multa deducuntur circa validitatem resignationis beneficii, vt potius sit standum originali, quam Registro Datariae, & quid veniat exprimendum, vt tanquam valida persistat.

Veneris 2. Iunij 1645. Aretina Vnionis Ghislerio.

ARGVMENTVM CCCLXI. Vniones beneficiorum qualiter, & quando dicantur probatae, vt non intret Regula Cancellariae reuocatoriae vnionum.

Et plura alia deducuntur circa talem probationem vnionum.

Veneris 18. May 1646. Valentina Parochialis. Cerro.

ARGVMENTVM CCCLXII. Resignationes beneficiorum, quando non possint dici inualidae ob defectus consensus in resignante. Et quid si Procurator omnia contenta in mandato non adimpleuerit, & an mandatum valide possit adimpleri per equipollens.

Mercurij 10. May 1646. Bononien Fideicommissi de Rubeis. Corrado.

ARGVMENTVM CCCLXIII. Fideicommissi derogatio in forma commissaria à Papa concessa, nullum producit effectum, nisi ab executore fuerit pro derogatione pronunciatum; quid autem dicendum sit, si prius fuerint alienata bona fideicommissaria, deinde verò impetrata licentia alienandi ab Executore, & medio tempore ius alteri acquisitum, magistraliter, & eruditissime pertractatur.

Luna 10. Decembris 1646. Calaguritana Beneficii de Cornago. Verospio.

ARGVMENTVM CCCLXIV. Sententiae iniusticia non parum iuuat ad obtinendam restitutionem in integrum, quod procederet etiam si ex nouiter deductis detegeretur, Beneficii adiudicatio in concursu, quando dicitur male facta.

ex Hibilitate de praesenti, quando non arguatur in praeteritum.

Luna 11. February 1647. Romana Fideicommissi seu Attentatorum. Arguelles.

ARGVMENTVM CCCLXV. Attentatorum vitium nullo modo potest negari, quando eaula fuit alieni iudicii commissi, & reditur ad iudicem, ad quem possessionem, quando quis continuat, non attentat, & quando sit verum, & plura deducuntur, quando attentata possint excusari etiam in materia possessoria.

Mercurij 24. Nouembri 1649. Romana fructuum Censur. Verospio.

ARGVMENTVM CCCLXVI. Explicatur *lex in leuabit, Cede action. empt.* qualiter scilicet procedat, cum eius aequitas semper admitti solet fauore Domini rei venditae, & quid si pretium retineatur pro euictione.

Veneris 10. Decembris 1649. Nouarien. Iurispatronatus. Peutingero.

ARGVMENTVM CCCLXVII. Iurispatronatus vsurpatio praesumitur in Vniuersitate, praetendente ad se spectare tale ius, & qualiter debeat probari, quod procedit, etiam si Vniuersitas sit parua.

CATALOGVS

R.R. P.P. DD.

AUDITORVM

QVI DE PRAESENTI ANNO M.DC.LVI.

In Sacra Rota Romana feliciter sedent.

Reuerendiss. P. D. CAROLVS CERRVS ROMANVS, Supremi
Orbis Arcopagi Decanus Meritissimus, cuius ingenij excellentia, acerrimum
Iudicium, exquisitissimaq; scientia qualiter ea omnia in tanto Auditore, & De-
cano colloceant, fama communis, quæ nullatenus mentitur.

R.P.D. LEO VEROSIVS ROMANVS.

R.P.D. ANTONIVS ALBERGATVS BONONIENSIS.

R.P.D. ALOYSIVS BEVILAQVA FERRARIENSIS.

R.P.D. HIERONYMVVS PRIOLVS VENETVS.

R.P.D. FLAMINIVS TAIA SENENSIS.

R.P.D. LVDOVICVS DE BOVRLEMONT GALLVS.

R.P.D. IOANNES EMERIX GERMANVS:

R.P.D. VITALIANVS VICECOMES MEDIOLANENSIS
Archiepiscopus Ephesus, Locumtenens.

R.P.D. IOANNES ANTONIVS OTALORA HISPANVS.

R.P.D. GASPAR CARPINEVS ROMANVS.

R.P.D. . . . ,

DECISIONVM RECENTIORVM A PAVLO RVBEO I. C. ROMANO SELECTARVM. TOMVS DECIMVS.

R. P. D. ARGVELLES.

Tiburtina Fideicommissi.

Luna 14. Ianuarij 1647.

ARGVMENTVM.

Fideicommissum absolutum, & perpetuum, ex quibus censendum veniat, quod Testator voluerit constituere in domo, vel familia sua, ad instar Maioratum, seu Primogenitura, prout facere solent Hispani, aliaq; Nationes. Affluenter deducuntur plures coniecturae, ex quibus Iudex tamquam peritus, & sagax venator poterit venari mentem Testatoris fuisse inducendi fideicommissum, siue temporale, siue perpetuum; Nam Iudex sequi tenetur voluntatem Testatoris, sicut Venator sequitur leporem, donec eum assequatur, & capiat. Coniecturae pro admissione fideicommissi, non debent, ut singulae considerari; Nam sic non expendantur in Nundinis Legalibus, cum non sint iusti ponderis, simul tamen vnitae, & consideratae, vires assumunt, cum vnio det robur; Et ideo coniecturae ita vocantur, quasi colligatae, vnde colligatae simul, & non de per se veniunt ponderandae. In oppositum, opposita penitus deducuntur, ut ipse veritatis fulgor, & splendor magis, magisque fidareseat.

SUMMARYM.

- 1 Fideicommissum in perpetuum factum maiori natu, quid importet.
- 2 Inter Fideicommissum perpetuum, & primogenitura nulla est differentia.
- 3 Primogenitura an inducatur per vocationem maioris natu, & num. 12.
- 4 Fideicommissum perpetuum inducitur per vocationem maioris natu, & primogeniti. & num. 34.
- 5 Fideicommissum censetur perpetuum per vocationem factam ordine successiva.

Par. X. Recen.

- 6 Fideicommissum censetur successivum etiam si Testator vocaverit seniore, aut maiorem natu, aut primogenituram alicuius familiae.
- 7 Qua vocatio per numerum singularem operatur quidem, ut duo vel plures simul, & eodem tempore non possint admitti, non tamen excludit quoniam unus post alium admittatur.
- 8 Maioratus appellatur ille, quando vocatus est maior natu ceteris exclusis.
- 9 Primogenitura dicitur illa, quando vocatus est primogenitus tantummodo.
- 10 Maior natu, quando vocatus est, an admittendus sit filius primogeniti defuncti, an vero Patrus maior natu. Declara, ut num. 22.
- 11 Nepos ex primogenito praemortuo praefertur Patris aetate seniori, etiam si facta sit mentio de maiori natu.
- 13 Fideicommissum perpetuum censetur inductum per vocationem maioris natu, vel primogeniti.
- 14 Fideicommissum perpetuum non censetur inductum, quando maior natu, vel primogenitus simpliciter vocatus sit.
- 15 Secus tamen quando fuerit vocatus per nomen collectivum, v.g. maior natu de linea, &c.
- 16 Fideicommissum perpetuum censetur inductum non solum quando Testator disposuit per nomen collectivum, sed etiam si id ex coniecturis deducatur.
- 17 Testator an voluerit inducere fideicommissum, necne parum interest an usus fuerit numero singulari, vel plurali.
- 18 Numerus singularis convertitur in pluralem, & quando id procedere dicatur.
- 19 Numerus singularis pro plurali ponitur quando verbum est aptum comprehendere plura.
- 21 Auctores non sunt citandi in eo, quod dicunt per modum argumenti.
- 23 Primogeniti, vel maioris natu vocatio, parificatur, nisi per vocationem maioris natu intelligatur senior, aut antiquior.
- 24 Castill. contr. lib. 2. cap. 23. n. 44. declaratur.
- 25 Fideicommissum, aut maioratus non extenditur ultra nominatos, ubi deficit vox Maioratus, aut Coniectura.

A

16 Di.

- 26 Dispositio indefinita nulla facta relatione ad certam personam denotat perpetuitatem, & successionem temporis, & personarum.
- 27 Nepotes non continentur sub appellatione filiorum.
- 28 Fideicommissum perpetuum, & successuum censetur inductum per vocationem antiquorum de domo.
- 29 Fideicommissum censetur perpetuum per adiectionem operis dandi certam eleemosynam pauperibus, etiamsi verba esset restrictiva ad duos nominatim.
- 30 Vocatio ad fideicommissum, aut fiat in numero singulari, vel plurali, nihil differt.
- 31 Percipr. cons. 38. hum. 6. lib. 5. vers. non, etiam obstat, declaratur.
- 32 Fideicommissum perpetuum an inducatur per vocationem primogeniti.
- 33 Maior natu naturaliter intelligitur Primogenitus Civiliter.
- 34 Fideicommissum relictum nõ primogenito de familia de linea, &c. sed primogenito simpliciter an censetur perpetuum.
- 35 Et quid si adsit onus perpetuum, vel coniectura perpetuitatis. & num. 36.
- 36 Nomen collectivum Primogenitus videtur restrictum per verbum filius.
- 37 Nepotes in contractibus non continentur sub nomine filiorum.
- 38 Fideicommissum perpetuum inducitur per vocationem Maioris de domo, aut familia, aut agnatione.
- 39 Fideicommissum dicitur perpetuum, si adest verbum denotans tractum successuum, vel tempus futurum, vel fuit contemplata familia, vel agnatio. & num. 54. & quare num. 55. Declara. n. 58.
- 40 in Fideicommissum quando vocatur maior natu vocatio censetur facta ordine successivo.
- 41 Fideicommissum dicitur perpetuum, quando relictum est familia, secus quando vocatur proximior de familia, & quare.
- 42 Fideicommissum non dicitur perpetuum, quando relinquitur filio primogenito, vel alio agnato, vel cognato, & quare.
- 43 Fideicommissum an sit relictum proximiori de domo, vel de cippo, an verò proximiori de linea multum interest, & quare. num. seq.
- 44 Fideicommissum non dicitur successuum, si fuerit relictum familia, domui, agnationi, &c. nisi aliud adiciatur, & quare. num. 45.
- 46 Fideicommissum dicitur successuum si fuerit relictum linea, quia qui lineam vocat, omnes de linea vocat successivè.
- 47 Linea ex se significat tractum successuum, videlicet quid habens longitudinem, & non potest intelligi sine longitudine, & tractu successivo.
- 48 Linea est collectio personarum ab eodem stipite descendenti, gradus continens, numeros distinctus.
- 49 Fideicommissum perpetuum inducitur si habita sit ratio conservanda familia, & multo magis agnationis per vocationem proximioris.
- 50 Agnationis ratio censetur habita per repetitam vocationem masculinorum. & num. 53. contra quando semper inveniuntur vocati masculi, & nunquam femina.
- 51 Agnationis conservationem necessario non inducunt verba illa: maioris de domo, vel primogeniti, vel de familia. Sed tamquam indefinita respiciunt favorem maioris proprie familia. nu. 51.
- 52 Fideicommissum quando relinquitur familia inter illos de familia fideicommissum inducitur, & quare.
- 53 Primogenituram ex quibus colligitur, quod testator voluerit ordinare.
- 56 Agnatio non censetur contemplata, quando vocatur linea masculina, vel proximior ex ea.
- 57 Masculinitatis qualitas aliud nõ significat, nisi ut provideatur descendenti masculis ex linea masculina, ac etiam, ut feminina agnata excludatur.
- 59 Fideicommissum perpetuum eodem modo inducitur, si sit habita ratio conservanda familia, ac si conservanda agnationis.
- 60 Proximior admissio, ceteri repelluntur agnati. Declara conclusionem procedere ab intestato, secus ex testamento num. 61.
- 62 Agnatus proximus semper succedit decedentibus ab intestato sine suis, & legitimis.
- 63 Successio, quod non detur in legitimis hereditatibus est sublatum iure pretorio.
- 64 Fideicommissa nõ erant cognita, vel saltem infirma, & nulla iuris autoritate subnixi tẽpore. l. 12. tab.
- 65 Verbum proximus, quid importet.
- 66 Fideicommissum perpetuum non inducitur per verba, que sunt consecutivè ad casum contravenientis, & delicti, quod quomodo dignoscatur. n. 71.
- 67 Socus quando dicta verba comprehenderent unicam orationem. n. 67.
- 68 Instituire sub conditione alienentur nullo iure prohibitu est, & nulla indiget vestiri ratione, & quare.
- 69 Condicio non potest dici illa, que non suspendit actum.
- 70 Fideicommissum dicitur perpetuum, quando prohibitio est realis, præcipue quando iam est vestita prohibitio.
- 72 Relativum, hoc, refertur ad omnia antecedentia quando patitur ratio recti sermonis, & ipsa sint, vel in una oratione, vel consecutivè, vel connexivè posita.
- 73 Relativum, hoc, non ad proximum, sed ad multa alia antecedentia adaptatur.
- 74 Relationis natura ea est, ut omnia ad que potest fieri relatio absque aliqua restitutione comprehendat.
- 75 Clausula & hoc fiat separatè, & de per se, & ideo debet ad utrumque referri, quando ratio diversitatis non suaderet, ut ad unum casum potius, quam ad alium referatur.
- 76 Clausula, & hoc, posita in fine refertur ad omnia.
- 77 Clausula, & hoc, posita in principio censetur repetita in sequentibus si sint copulata per disjunctionem conjunctivam, vel connexivam.
- 78 Fideicommissum censetur perpetuum, quando fuit factum in casum confiscationis.
- 79 Agnationis conservationis ratio censetur habita, per clausulam. ne bona transeant in Fiscum. in casu confiscationis.
- 80 Quod procedit, etiamsi talis dispositio, ne bona transeant in Fiscum staret in oratione separata.
- 81 Ratio considerata in casum mortis naturalis, refertur etiam considerata in casum mortis civilis, & e converso.
- 82 Iurispatronatus constitutio inducit perpetuitatem fideicommissi, & quare.
- 83 Conditione deficiente, tota evanescit dispositio.
- 84 Fideicommissum universale inferitur ex legatis particularibus, in quibus testator gravavit hereditatem.
- 85 Cessat tamen id, quando quaticumque perpetuitatis expressa in dictis legatis particularibus, non fuit repet-

repetita in dicto fideicommissio vniuersali.

- 85 Fideicommissum censetur perpetuum, si cum onere perpetuo adsit aliqua clausula cōseruanda familie.
- 87 Fideicommissum dicitur perpetuum, quando Testator exclusit presbyteros ratione cōseruanda familie.
- 88 ex Vocatione filiorum facta expressè ordine successiuo non insinuat Testatorem de eodem ordine cogitasse in substitutione, dum id non expressit. Contra. num. 90. & 92.
- 89 Testamenti una pars ab altera declaratur.
- 91 Vocati nomine proprio censentur magis dilecti, quàm vocati nomine collectiuo.
- 92 Testator nō presumitur voluisse grauare oneri fideicommissi vocatos nomine proprio, & à grauatione absoluerè vocatos nomine collectiuo.
- 93 Fideicommissum perpetuum ex quibus coniecturis resultet, & an singula de per se sufficiant. nu. 95.
- 94 Coniectura ad inducendum perpetuum fideicommissum omnes simul consideranda sunt, & licet per se sola non essent apta, tamen simul iuncta sufficiunt.
- 96 Primogenitura inducitur ex coniecturis.
- 97 Fideicommissum inducitur ex coniecturis, quia in fideicommissis voluntas magis, quàm verba inuenda est.
- 98 Testatoris voluntas in omnibus dominari debet.
- 99 Fideicommissum ex coniecturis deprehenditur, etiamsi verba cessarent.
- 100 Disponentis persona, & persona eius, in cuius fauorem dispositio concipitur, pensandum est, etiam extantibus verbis restrictiuis.
- 101 Verba testamenti quatenus essent ambigua, vel starent consecutiue, deseruirent tamen pro declaranda mente testatoris.
- 102 Fideicommissum deducitur etiam ex verbis, qua consilium magis, quàm necessitatem important.
- 103 Ratio in una parte testamenti posita faciliè porrigitur ad aliam.
- 104 Substitutio dicitur compendiosa, quando dictum fuit, Non ci essendo, hoc est non extantibus.
- 105 Fideicommissum, quod semel habuit initium multò facilius ne intercidat, durare presumitur.
- 106 Fideicommissum iam constitutum, leniores sufficiunt coniectura ad declarandum.
- 107 Fideicommissum declaratur etiam ex ratione consecutiue posita.
Si adsunt verba apta ad inducendam dispositionem & concurrat identitatis ratio, & inducitur ex eo, quia non est extensio, sed declaratio. num. 109.
- 108 Mens testatoris colligitur ex ratione consecutiue posita.
- 110 Verba testamenti, etiamsi non sint dispositiua, seruiunt tamen ad ostendendam Testatoris voluntate.

D E C I S I O I.

Mpetrato, vt ab omnibus DD. causā reuideretur; Informātes pro mulieribus totis viribus decisionē sub die 25 Maij præteriti coram me emanatā, * & quæ hodie reuideretur nitebantur euertere,

quam nec nutare quidem fecerunt: quia Do-

Par. X. Recen.

mini ex iisdem fundamentis eam constantissimè firmarunt, obiectis omnibus respōdēdo.

Non obstat primum, quo negatur decisiones coram Eminentiss. Cardinali Panzirolo non seriō, sed leuiter incidenterque dicere, factam primogenituram, cum semel, & iterū hoc firmauerit illa 27. Iunij 1640. §. nec decisio,

¶ §. fuit enim, * vbi etiam vocatur maioratus. Et idem pōnē dixerat 16. Martij 1640.

¶ §. etenim * vbi firmatum fuit fideicom. perpetuum quod maiori natu relictum nil aliud est, quàm Primogenitura, vel Maioratus ex latē traditis à Molin. de primog. lib. 1. cap. 1. num. 5. & 7. vbi multis citatis. † Non solum Hispanis, apud quos solos non benè dicitur conclusionem procedere, sed etiam aliarum nationum, inter quæ nullam esse differentiam quantum ad perpetuitatem statim probabitur.

Quod per transennam, & obiter firmavit illa 27. Iunij §. fin. in finalibus verbis, fuit, fideicommissum non esse perpetuum; quia de hoc, nec disputabatur, nec erat necessarium disputare, an morte Vespasiani extingueretur fideicommissum.

Nec subūlit in facto, quod dicitur decisionem coram me firmasse fideicommissum esse perpetuum, ex quo fuit facta Primogenitura, Nam vel Lippis insipientibus apparebit multis alijs rationibus hoc fuisse decisū.

Vnde tota vis scribentium conuersa fuit ad probandum nullam fuisse factam Primogenituram. Et magna moles DD. adducitur, qui dicunt † per vocationem maioris natu non induci Primogenituram: Sed ipsimet Auctores apertissimè fatentur, † per vocationem maioris natu induci perpetuum fideicommissum sic Peregr. ex aduerso citatus conf. 34. n. 17. vers. aliud namq. lib. 3. & de fid. art. 13. num. 86. vers. quod si maior, ibi: Et deferuntur isti maioratus de uno in alium iure fideicommissi, & multis exornat Doctoribus. Eodem modo loquitur Modern. Neap. ad d. art. 13. vers. secundo obseru. Thessaur. qu. forens. 35. per tot. eodem pariter modo Bellon. conf. 11. per tot.

Et sic quæstio de nomine potius videtur, quantum ad præsentem disputationem. † Nā quantum ad perpetuitatem, & vocationem ordine successiuo nullam inter hæc esse differentiam tenuerunt citati. Mant. de coniect. ult. volum. lib. 8. tit. 10. numer. fin. Gratian. discept. 695. numer. 17. & 18. Gan. decis. 307. Menoch. conf. 442. num. 26. Bellon. vbi supra num. 11. ibi;

¶ Ideoq; † etiam si testator vocauerit seniore, aut maiorem natu, aut primogenitum alicuius familie dispositionem censeret successiuam, & in ea locum habere doctrinam Anch. conf. 27. vt videre est apud Roman. conf. 438. num. 13 & 14. Gomez. l. 40. tauri num. 64. vers. sed in hoc Peregr. d. art. 13. num. 86. vers. quod si maior. Menoch. conf. 1006. num. 49. vbi recenset 23. DD. ita tenentes, & conf. 1099. nu. 12.

¶ & 13. & de præsumpt. lib. 4. præsumpt. 67. † quia singularis numerus operatur quidem, vt duo, vel plures simul, & eodem tempore non possint admitti, sed non excludit quominus vnus post alium admittatur, hucusq; Bellon. citatus ex aduerso, qui d. conf. Anch. communiter receptum dicit

A 2

dicat *Ann. 17. & 18. ibi* : quemadmodum & primogenitura, & inferius ibi. Neq; enim verisimile est, qui erigit primogenituram, aut maioratam velle tantum gradum, aut duobus prospicere, vbi ex Beretto, & alijs. Eodem modo *Surd. conf. 403. per tot. præcipue n. 40.* qui omnes Doctores maioratū appellant, quando vocatus est maior natu, † Primogenituram quādo vocatus est primogenitus.

Quæstio ergo inter Doctores illa valde agitata, est. † An vocato maiori natu admittendus sit filius primogeniti defuncti; An verò Patruus maior natu; in qua etiam quæstione multi tenuerunt nullam inter hæc esse differentiam, ut multis congestis per *Belton. vbi proxime num. 26. Menoch. conf. 318. num. 17. d. conf. 442. num. 11. 21. & 22. conf. 886. num. 26. & seq. conf. 981. num. 4. & d. conf. 1005. num. 27. Castill. multis citatis contr. lib. 5. cap. 93. §. 1. nu. 11. Mant. vbi sup. num. 1. qui multos citat, & alios Thesaur. d. qu. 35. num. 2. lib. 1. Barbat. conf. 10. per tot. vol. 2. Ruin. conf. 13. nu. 14. vol. 1. vbi in specie reprobatur Alex. contrarium tenentem *Surd. conf. 403. num. 71. vers. & quamvis*. Et est de mēte eorum, qui censent † Nepotem ex primogenito præmortuo præferri Patruo etate seniori, etiamsi facta sit mentio de maiori natu. *Cast. conf. 164. per tot. vol. 2. Abb. conf. 85. per tot. lib. 1. Socin. sen. conf. 47. num. 12. vol. 3. & multi alij panes Thesaur. vbi sup. num. 28.* Ecce quam nihil interest in presenti, An sit primogenitura, † an maioratus, Accedit *Fusar. etiā ex aduerso citatus conf. 40. num. 1. & 2. qui in tract. de subst. qu. 84. nu. 3. ait per vocationem maioris natu censeri factam primogenituram*.*

Et quod per † vocationem maioris natu, vel primogeniti, censetur inductum perpetuum fideicommissum præter citatos tenent *Mieres, Molina, Theolog. Aluad. Mena, Peregr. Ripa, Decian. post Molin. d. lib. 1. cap. 5. num. 21. congesti ab Addent. num. 22. Intrig. de subst. cent. 1. qu. 79. nu. 19. cum multis ibi, & alios congesti Valenz. conf. 69. num. 6. Menoch. conf. 117. num. 14. cum seqq. qui se ipsum explicat in eo, quod dixerat conf. 35. n. 121. idem Menoch. conf. 713. nu. 7. & 924. numer. 1. vbi quando vocatus est proximior*.

Et licet *Addent. ad Molin.* † hoc negent, quando solum maior natu, vel primogenitus vo-

catus sit, † concedunt tamen quando per nomen collectiuum, vt in presenti, & nemo nō videt, quanta sit differentia, An vocetur solū maior natu, An verò maior natu de linea, quod est nomen collectiuum, quam differentiam aduertit recte *Surd. conf. 484. numer. 2. ibi* : Addo quod Testator non dixit primogenitum lineæ *Antony*, qui etiam *Addit.* non solum, quando per nomen collectiuum facta dispositio, sed etiam quando ex coniecturis potest deduci testatorem voluisse facere maioratam. Et mirum est, quod *Add.* non adduxerint *Castill. controu. d. lib. 5. cap. 93. §. 3. vbi per tot. disputat hanc quæstionem, & multis citatis probat doctrinam Molin. & conf. Anch. & §. 1. n. 50. & 51. vbi alios citat; Idem tenuit Rota dec. 266.*

num. 7. par. 4. tom. 2. rec. † Et quod nihil interest an numero singulari, vel plurali fiat vocatio, nec vllus negat, & alijs adductis firmat *Molin.*

vbi supra Hipp. Rimin. conf. 544. num. 24. & seqq. Castil. d. §. 1. nu. 50. & 51. & d. §. 3. nu. 3. & 12. & faciunt tradita ab eodem Castill. cap. 120. nu. 23. cum seqq. & nu. 33. & 40. cap. 121. nu. 48. vbi ex

18 multis alijs, † quod singulare conuertitur in plurale, vel idem importat, si sit collectiuum, vel rationis paritas, & identitas, aut connexitas, subiecta materia, aut præsumpta disponentis mens ita suadeat, & *numer. 52. quod*

19 numerus † singularis pro plurali ponitur, quando verbum est aptum comprehendere plura, atque ita traditionibus aliorum scripsit *Ioseph. de Rustic. ad l. Cum Auns in tract. An, & quando, &c. lib. 6. cap. 7. nu. 2. 3. 5. 30. & 31. & 32. & contra Mieres contrarium tenentem solo Crauetta relato inuehitur Castill. d. §. 3. n. 14*

20 Malè † adducuntur contra hanc doctrinam *Modern. Neap. vbi supra, qui in vers. secundo obseruo, claris verbis dixit contrarium. Arzened. conf. 18. loquitur, quando vocatus est filius maior, non quando vocatus est maior natu de linea, vel de familia, Peregr. conf. 38. lib. 1. tenet apertè contrarium, & in fortiori casu, nempe quando erat substitutus, non maior natu in linea, sed filius maior masculus, vt videre est per tot præcipue d. nu. 23. ad 27. vbi*

21 *nu. 24. respondit ad argumentū, quod fecerat num. 4. vbi citatur non benè † quia Auctores non sunt citandi in eo, quod dicunt per viam argumenti; Et eodem modo citatur num. 2. vbi est argumentum, cui postea etiam respondit, & probat Roman. conf. 433. & d. conf. Anch. & Fulg. conf. 68. quibus decisio fuleitur, &*

22 absque † vllō dubio si adsint verba, vel onera denotantia perpetuitatē, *Thesaur. d. q. 35. n. 2. non rectè allegatur, qui talē nō meminit, immo cōtrariū tenet in tota illa quæstione, & n. 5*

23 ait † quod vocatio maioris natu, & primogeniti parificatur nisi quādo per vocationē maioris natu intelligatur Senior, aut Antiquior;

24 Adducitur *Castill. lib. 2. controu. nu. 44. cap. 22. lib. 2. quem Molin. & Sess. citantur Addent. ad Molin. non ad probandum, quod per vocationem maioris natu non dicatur inductum fideicommissum, aut primogenitum, sed ad*

25 probandum, quod, vbi deficit vox maioratatus, aut coniectura, fideicommissum, aut maioratatus non extenditur vltra nominatos, & hoc est quod dicunt *Castill. & Sess. quibus nec venit in mētem eo loci disputare nostram quæstionem, idem quod nu. 44. d. cap. 22. lib. 2. dicit num. 51. & in toto illo capitulo de vocatione maioris natu, nec vllum verbum, sed benè ex eius doctrina colligitur nostra; Adducitur*

Surd. conf. 346. num. 22. malè errore fortasse, scriptoris, quia longè diuersa materia in eo consilio disputatur, & in conf. 484. num. 7. vbi

26 firmat sententiam decisionis, ibi: Quia cum indefinite pronunciat nulla facta relatione ad certā personam, denotat perpetuitatem, & successionem temporis, & personarum. Quid potuit clarius? & in toto illo consilio idem probat, in quo erat vocatus primogenitus in linea. Affertur etiā

27 *Rimin. iun. conf. 23. num. 69. qui † nihil aliud intendit, quam respondere Guidopapa, & cæteris dicentibus appellatione filiorum non,*

contineri Nepotes, & probat d. conf. Anch. 27. multis rationibus, & doctrinis tam in prima parte, & dum tenet per vocationem antiquorum de Domo, censi prouisum familiae, & inductum fideicommissum perpetuum ordine successiuo, quam in secunda, & quatenus dicit per adiectionem oneris dandi certam elemosinam pauperibus, censi etiam perpetuum fideicommissum, ut nu. 51. 60. & 61. ubi etiam si verba essent restrictiua ad duos nominatim (quod magis est) & n. 62. & quod nulla sit differentia, An in numero singulari, an in plurali fiat vocatio. Nec felicius adducitur. & Peregr. conf. 33. num. 6. lib. 5. vers. non obstat, ubi & quod vocatio primogeniti personalis dicitur, non quia per eam inducatur fideicommissum perpetuum, sed quod non admittatur ille, ad quem transit ius primogeniturae, videlicet primogenitus ex primogenito &c. sed maior natu, ita ut persona, non dignitas, vel qualitas primogeniturae inspicitur, & quia verbum. Maior natu, naturaliter intelligitur, verbum Primogenitus civiliter, ut ex citatis a Moderno Neap. discept. forens. cap. 38. num. 17. & 18. & ipse Peregr. bene se explicat, & citat conf. 39. nu. 24. lib. 1. ubi per tot admittit per vocationem & primogeniti, & maioris natu induci fideicommissum perpetuum, & in fortiori casu loquitur, d. conf. 38. nam ibi non erat fideicommissum relictum primogenito de familia, seu primogenito simpliciter sed primogenito Petri Pauli, quod diuersissimum est ut supra notatum ex Surdo, & in d. conf. 39. erat vocatus filius primogenitus, ubi collectiuum & Primogenitus videtur restrictum per verbum filius, & tamen non dubitatur in illis de perpetuitate fideicommissi, sed de ordine succedendi; melius forte posset citari in conf. 57. num. 19. lib. 4. sed nec ibi loquitur, quando vocatus est primogenitus in linea, sed quando est vocatus primogenitus alicuius, quia huc videtur restrictiua, & melius forte conf. 70. nu. 17. lib. 3. ubi quando primogenito simpliciter relinquitur fideicommissum, & sed ibi etiam secus dicit, si adsit onus perpetuum, vel coniectura perpetuitatis Socin. l. un. lib. 2. con. fil. 108. num. 15. & nil aliud dicit, quam filiorum nomine non contineri Nepotes in contractibus. Fusar. citatus q. 490. errore scriptoris citandus forte q. 390. iam adductus in d. 1. de cis. ubi num. 7. & quod quando vocatur maior de Domo, aut familia, aut agnatione, induci perpetuum fideicommissum, & conf. 40. nil aliud disputat, nisi illam ipsam difficillimam questionem, ut omnes praecitati agnoscunt, Qui sit praefendus inter Patrum seniores, & Nepotem, vocato maiori natu. Urgent quidem decis. 486. part. 1. rec. nu. 4. & dec. 812. apud Seraph. num. 1. & Sed dicunt, quod si adest verbum denotans tractum successiuum, vel tempus futurum, aut coniecturam, Secus dicendum. Corrupte etiam citatur Duran. decis. 250. nu. 17. ubi nil tale. Nec contraria est decis. 242. par. 4. rec. ubi non fuit contemplata familia, nec agnatio, quo casu secus firmat num. 3. & 4. ubi Familia de Briscalys non est contemplata: Ad de- Par. X. Recen.

cisionem sancti. mem. Greg. XV. 464. & decis. 464. part. 4. ubi num. 19. ponderatur testatorem duos extraneos instituisse, & quod non fuerit onus aliquod iniunctum, nec facti plures gradus substitutionis. Corrupte etiam allegatur decisio 131. num. 17. part. 3. recent. quae nec talem numerum, nec materiam continet, & ipsa Rota tenuit contrarium in Bononien. fideicommissi de Bolognini 26. Nouembris 1645. coram R. P. D. meo Ghislerio, & decis. 366. num. 7. part. 4. tom. 2. recent. & decis. 209. in princ. versic. nepotes num. primo, ubi quod & quando vocatur maior natu, censeatur facta vocatio ordine successiuo, quod tenent etiam alij citati in prima decisione, & late Greg. Lopez. in lib. 2. tit. 15. par. 2. in gloss. prima in fin. & verbo el mas propinquo Capic. Latr. decis. 108. num. 76. Castill. d. lib. 5. cap. 91. nu. 84. vers. & confirmatur. Rota Motmano Bononien. fideicommissi de Nascentorijs 14. Decembris 1635. §. concurrunt praeterea, ubi si vocati sint masculi primogeniti, & facit optimè tex. in cap. quoniam Abbas 14. de off. & pot. l. ud. deleg. i. uncto Barbof. ibi nu. 2. & 6.

Non obstat Molina d. lib. 1. cap. 5. num. 27. qui non loquitur, quando proximior de familia vocatur, de quo à nu. 18. ad 23. Sed quando fideicommissum relictum est familiae, in quo respondit I. C. in allegata l. cum ita 33. alias l. omnia 32. §. in fideicommissio ff. de leg. secundo, quo casu, & ex verbis tractum successiuum denotantibus, vel ex coniecturis concedit fideicommissum perpetuum. Diuersa etiam species est, de qua ipse num. 37. sed quae facit pro decisione, quia ibi dicit, & quod si filio primogenito, vel alio agnato, vel cognato relinquatur, non inducitur fideicommissum perpetuum, quia tunc non est indefinita vocatio, sed per nomen collectiuum, ut optimè explicant ibi Aldentes num. 37. in fin. & prius dixerat ipse Molina eodem lib. cap. 6. num. 29. in princip. ubi differentiam facit. An Testatoris dispositio referatur ad certos, & determinatos filios, an vero ad ignotos, & rectè Castill. d. §. 1. num. 51. ubi distinguit. An fiat vocatio maioris nomine proprio, an vero nomine appellatiui, pro quo iam supra adduximus Surdum, & Peregrinum.

Addebat vnus ex Dominis & multum interesse An quis relinquat proximiori de domo, vel de Cippo, ut loquitur dicta decis. 486. num. 5. part. 1. recent. & 812. apud Seraphin. An vero proximiori de Linea. & Nam familia, Domus Agnatio ex sua significatione nullam inducunt successiuitatem, nullum tractum successiuum, vel futuri temporis, nisi aliud adijciatur, ut bene deducitur ex dicto §. in fideicommissio. Quia haec bene possumus intelligere sine tractu successiuo; An vero proximiori de linea, & Nam verbum, linea ex se significat tractum successiuum, videlicet quid habens longitudinem, & ut apud Geometros, & Grammaticos satis est notum, & non potest intelligi sine longitudine, & tractu successiuo, unde qui lineam vocat, omnes de linea vocat successiue, & Linea enim est collectio personarum ab eodem stipite descendantium, gradus

duos continens, numeros distinguens, ut ex Ioan. Andr. & alijs definiuit Simon, de Prat. de interpret. ult. volum. lib. 3. interpr. 3. dubit. prima solut. 11. num. 42.

Et quicquid sit de hoc, constantissimum. 49 est apud omnes, quod si habita sit ratio cōseruandæ familiæ, & multo magis agnationis, per vocationem proximioris induci perpetuum fideicommissum ex allegatis.

50 Nec videtur necessarium disputare, si an per vocationem masculorum repetitam inducatur ratio agnationis; quia optimè dicit

51 *Castill. dicto §. 3. num. 3. ad me*, quod verba illa maioris de Domo, vel primogeniti, vel de familia &c. esse indefinita, & respicere fauorem maiorum familiæ propriæ, & habere tractū successiuū, nec ad alium finem adijci posse, nec esse necessariam rationem cōseruandæ agnationis, sed sufficit familiæ, ut ibi per tot & numer. 10.

versic. quinto notauit Fusar. conf. 192. nu. 16. Et induci fideicommissum perpetuum, & in puncto consilij *Aneb. Peregr. conf. 38. num. 4. lib. 5. ibi*, quia Testator non respexit nominatim ad duos, sed absolute ad antiquiores de familia, unde magis considerauit familiam, & omnes de familia. Et in relicto facto antiquiori de familia Estensi numero singulari ex Andr. Siculo ibi, nam colligit, per hæc verba, videri vocatos antiquiores omnes de familia ordine successiuo, & pro-

52 sequitur ex *Socin. Rimin. & alijs*, & cum fideicommissum relinquitur familiæ, inter illos de familia fideicommissum induci, ut indubitabile tradit *Fachin. controu. lib. 4. c. 49. versicul. penult. nil refragante l. pater filium 38. §. fundum 3. de leg. tertio*, quia ibi nil disponitur fauore familiæ, sed adsunt tantum verba enunciativa futuri euentus, ita explicat *Rota decis. 105. in fin. par. 1. recent. Molin. Castill. & alij passim*, Licet subtilius quam verius in contrarium nitatur

Anton. Faber. de error. pragmat. decad. 4. err. 7. frustra respondens ad legem omnia alias l. cum ita 32. §. in fideicommissio ff. de legat. 2. nec meminit l. pater 69. §. fratre ff. eodem tit. quæ manifeste refutit

53 eius doctrinæ. Et in præsentī, quod testator voluerit seruare ordinem primogenituræ, colligitur ex eo, quod primo loco vocauit primogenitum, & hoc deficiente, secundo genitum, & illo extincto tertio genitum, ut

54 isdem penè verbis argumentatur *Peregr. consil. 34. num. 11. vers. tertio deficiente*.

Vnde nil obstat etiam si concederetur ex vocatione masculorum non cēferi habitam rationem agnationis, ut prætenditur exaduerso probari ex *Castill. lib. 3. cap. 131. qui hanc conclusionem disputat à capite 129. ad cap. 133. in-*

55 clusivè, Sed nec id concedendū est, quia contrarium tenuerunt multi, quos ipse recenset, & quod quando semper inveniuntur vocati masculi, & numquam fæminæ, pro indubitato tenuerunt multi relati à *Molin. lib. 3. cap. 5. & alij ab Add. ibi, in princ. & ipsi probant in fine post Molin. ibi n. 29. vers. his autem & n. 45. 48. & 69.*

& hanc sententiam secutam in Regio Consilio tenuit *Ioseph. Roman. conf. 15. num. 14. & ipse Castill. som. 2. controu. cap. 4. nu. 78. & 80. & cap. 92.*

56 nu. 2. quod multos ubique referens, ubi ad ratio-

nem, quæ adducitur, quod vocatio masculorum, vel exclusio fæminarum potest alia ratione fieri, quam cōseruandæ agnationis, respondit idem *Castill. lib. 2. cap. 2. n. 18. & cap. 91. nu. 84. vers. verum*, ubi ex Rotæ decisionibus, & alijs *Fusar. q. 346. num. 31. multos referens n. 12.*

Sed quidquid sit de hac conclusione sumus 56 extra Dubium quod quando vocatur linea masculina, vel proximior ex ea, ut multis citatis *Molin. lib. 1. cap. 6. num. 38. vbi Addent. alios cū-*

57 *lant*, quibus addo *Mieres de maiorat. 2. q. 6. in. 69 & q. 7. num. 44. & melius ad propositum Simon. de Prat. de interpret. ult. vol. à lib. 3. interpr. 3. dubit. 1. solut. 11. numer. 54. vbi optimè rationi-*

58 *bus, & auctoribus, & num. 55. ex Aret & alijs*, qualitatem masculinā non videri posse aliud significare, nec propter aliud esse positam, nisi ut prouideatur descendētibz masculis ex linea masculina, *Fusar. d. conf. 192. num. 29. vbi 24. refert Auctores ita tenentes, & esse magis communem, ut etiam fæmina agnata exclu-*

59 *datur*; Et quid quid sit de hoc, sufficit habitam fuisse rationem cōseruandæ familiæ, & Auctores omnes qui negant per masculorum vocationem non induci rationem agnationis,

60 loquuntur, quod quando agitur de exclusionē fæminarum propter masculos remotiores, vel deficientibus masculis, & non negant, immo fatentur quod eodem modo induci perpetuum fideicommissum, si sit habita ratio cōseruandæ familiæ, ac si cōseruandæ agnationis, nec vlla ratio differentię poterit quantum ad hoc apta considerari.

61 Nec obstat etiam, quod adducitur ex titulo de successorio edicto, ubi proximior admisso ceteri repelluntur agnati; Est enim notandum, quod ibi agitur de successione ab intestato quæ l. 12. tabul. deferrebat agnato proximiori, hic vero de successione ex testamento ubi adest vocatio defuncti, & fideicommissum, ibi admisso agnato, si ipse etiam decedit intestatus vocabatur eius agnatus proximior, non agnatus sui antecessoris.

62 Vnde non potest dici, quod non datur etiam successio, cum semper decedentibus ab intestato sine suis, & legitimis proximis succedat agnatus. Et quod dicit *Vlpian. tit. 26. §. si plures*, quod in legitimis hereditatibus non datur successio, & *Paulus lib. 4. sentent. §. 3. alio respicit, & est sublatum iure præ-*

63 *torio l. 2. C. de success. edict. §. placebat Inst. de legitim. agnat. success. Cuiac. in not. ad Vlpian. & Paul.*

64 *Pichard. cum alijs d. §. placebat. Et est etiam notandum, quod tempore l. 12. tabul. non erant cognita fideicommissa, vel saltem infirma, & nulla iuris auctoritate subnixa princ. inst. de fideicom. vbi Pichard. nu. 1. & 6. & seqq. quare hæc nihil attinent ad præsentem disputationē.*

Sed ne ex omnibus, qui exaduerso citantur hoc solum non deseruiat pro decisionis confirmatione; quod dicebat vnus ex Dominis aduertendum ad verba l. 12. tabul. quæ sic se habent apud I. C. *Vlp. fragm. tit. 26. At si intestato moritur, cui suus heres non extabit agnatus proximus familiam habeto*, quo verbo proximus, non vnus solum, sed multi, idest omnes qui in eodem

gradu proximiores erant, continebantur §. 1. *vers.* non tamen omnibus *Instit. de legitima agnat, successione* Vlp. ubi supra §. si plures.

66 Minus obstat quod dicitur per illa verba, *E così di mano in mano*, & per illa *E questo acciò detti beni restino nella famiglia di casa sua in perpetuo* non induci perpetuum fideicommissum, quia stant consequutiue ad casum con-

67 trauentionis, & delicti. † Quia notandum est omnia illa contineri sub vna oratione, tanquam ipsius appendices, nam testator instituit Andream sub sequentibus conditionibus quas enumerat post institutionem ibi, *nomina Andrea figliuolo maggiore di Vespasiano Blasii con queste conditioni*, quas prosequitur vsque ad illam clausulam *E questo acciò*, vnde non potest dici quod illa verba stent ad vestiendam prohibitionem alienationis, quia iam erat satis vestita. Nam est facta substitutio sub hac conditione inter alias, ne bona villo tempore alienentur; Ideo non erat necessarium vestire

68 prohibitionem, † quia facere institutionem sub conditione ne bona alienentur nullo iure prohibitum est, & nulla indiget vestiri ratione, nam ipsa conditio pro vestimento est optimus *tex. in l. si quis ita 4. §. 1. ff. de condit. instit.* vbi Bart. in finalibus verbis. Iason. in l. filius familias 114. alias 117. §. Diui il secondo in ordine 14. ff. de leg. 1. in prima lectura num. 2. 6. 9. & in secunda lectura nu. 9. 61. Cane. var. tom. 3. cap. 22. nu. 100 & seqq. vbi ex Paul. de Castr. optimè explicat

69 quomodo hæc dicatur conditio † cum non suspendat actum Præterquam quod prohibitio est realis, quæ fit propter † perpetuitatem fideicommissi *Rota decis. 718. nu. 3. par. 2. recent. cum multis ibi & decis. 380. num. 5. part. 4. recent. & decis. 93. nu. 3. per Fusar. cum alijs conf. 192. n. 9. citatis à Modern. Lucen. conf. 92. nu. 31. & 32. præcipue quando iam est vestita prohibitio, vt ex congestis per eundem ibi. num. 35.*

71 Nil est etiam quod illa verba stent consequutiue ad confiscationem; & quod ponderatur de relatiuo, & hoc, ex *Cened. sing. 59. nu. 6. relat. formalibus verbis à Barbosa dist. 133. nu. 3. quia idem in vers. sed non semper, & Barbosa nu. 4. dicitur: Hoc non esse perpetuum (vt aiebat vnus ex Dominis) immo perpetuum*

72 esse, † vt referatur ad omnia antecedentia, quando patitur ratio recti sermonis, & ipsa sint, vel in vna oratione, vel consequutiue, vel connexiue posita, & est *tex. in l. quesitum 8. vers. 1. ibi Credentes hoc fecisse ff. precar. l. ex hoc iure §. ff. de inst. & iur. Paris. conf. 20. num. 49. vol. 2. verb. tamen sensus. Quod non potest melius probari, quam ex politioris literaturæ Autoribus Ita apud Virgilium Georgicorum lib. 1.*

73 *vers. 335. ibi, Hoc meus est. † Vbi non ad proximum sed ad multa alia antecedentia adaptatur relatiuum Hoc idem vers. 450. ibi.*

Hoc etiam emenso, cum iam decedet olympo. Profuerit meminisse magis.

Eodè modo apud Martialem lib. 5. Epigr. 13. ibi. *Hoc ego tuque sumus.* Vbi post quã

dixerat, quod erat pauper nobilis, & Poeta, & alia omnia complectitur in relatiuo *Hoc*

Optimè & moraliter Persius Satyra 2.

Compositum ius, fasque animo, sanctosque recessus

Mortis, & incoctum generoso pectus honesto.

Hoc cedo vt admoueâ Tèplis, & farcelingabo.

74 Et passim apud Ciceronem, & alios. † Ea namque est relationis simpliciter; atque absolute natura, vt omnia ea ad quæ potest fieri relatio absque aliqua restrictione comprehendat, istis numero verbis dixit Molin. de primog. lib. 3. cap. 7. num. 11. ex l. heres meus 100. §. uxori ff. de leg. 3. præcipue vbi adest coniunctiua l. ea tamen adiectio 46. ff. eod. Præterquam quod *Rota coram Durano decis. 126. nu. 8. cum alijs tenet*, quod clausula & hoc, stet separata, & de per se, & ideo cum non sit diuersitatis ratio, quare potius ad vnum casum, quam ad alium referatur, debet ad vtrumque referri ibi num. 9. alijs citatis & prosequitur, quia si testator in d. clausula, & hoc ideo solum respexisset ad filii exclusionem, non erat cur declararet, quod volebat bona sua conservari in familia masculina, quia satis erat priuare delinquentem, & alium vocare &c.

76 Vterius quia hæc clausula est posita in fine totius procedi, vnde ad omne refertur *ex tex. in l. talis scriptura 30. in princ. & §. fin. ff. de leg. primo melior tex. in d. l. Heres meus d. §. uxori mea ff. de leg. 3. cap. secundo requiritur 41. de appell. Garz. de nobilit. nu. 25. vers. 2. post med. inuol. n. 23. vers. modo † Immo in principio posita censeri repetita in seqq. si sint copulata per dictionem, & vel alias dictiones coniunctiuas, vel connexiuas, vt istis verbis Bald. conf. 153. nu. 2. vers. in contrarium vol. 5.*

Et dato sed non concessio quod staret con-

78 sequutiue ad casum confiscationis, † sufficeret tamen pro ratione conservandæ familiæ,

79 & inducendo fideicommissum; † Nam in provisione ne bona vadant in fiscum, familiæ conservandæ rationem habitam dicit Molin. lib. 2. cap. 12. nu. 56. inducere fideicommissum perpetuum tenuit *Rota alleg. dec. 306. par. 4. rec. tom. 2. nu. 2. vers. principaliter ad med. † & num. 17.*

vbi infortiori casu, quia clausula illa quod bona non deuenirent ad fiscum, non stabat dependenter, & connexiue, & in vna eademq; Periodo, nec posita per modum conditionis, sed stabat in oratione, periodo, & clausula separata, & incipiebat a capite, & ratio conservandi bona in familia stabat consequutiue, ibi; nullo pacto deuenire possint ne quoad usumfructum ad fiscum, sed bona prædicta semper, & omni tempore debeant remanere &c. vt apparet in summi. in illa causâ die 18. Martij 1622. coram Vbaldo, qua die emanauit d. decisio, quæ sunt addenda ad ea, quæ dicta sunt in prima nostra

81 causæ decisione. † Præterquam quod (dicebat vnus ex Dominis) sicut ratio considerata in causa mortis naturalis censetur etiam considerata in casum mortis ciuili l. Gallus 29. §. & quod si tantum, vbi omnes ff. de lib. & posth. sic è conuersio considerata in casum mortis ciuili dicitur considerata in casum mortis naturalis, immo, & fortius, & facit *tex. in l. mulier 22. ff. ad Trebell. melior tex. in l. si mater 3. C. de instit. & subst. optimè tex. in l. fideicommissa 11. §. si cui ita 11. ff. de leg. 3. l. si ita esset 15. ff. quando dies leg. ced.*

Non

Non obstat etiam quod dicitur, hic non adesse onus, sed honorem Iurispatronatus, quod nihil prorsus est. Quia contrarium apparet ex facto ibi onus, & honor, & in his terminis loquuntur fere omnes citati in prima decisione. Et per errorē negatur non fuisse responsū in prima decisione ad illā *bo. m. Māzand.* Nā nō vna sed plures dantur responsiones in *S. penult.* Nec applicatur *conf. Paris. 87. nu. 39. ad 50. lib. 3.* vbi nullum fuit Iurispatronatus cōstitutum, † quod magis inducit perpetuitatem fideicommissi, cum non sit credendum voluisse Testatorem honorem illum Iurispatronatus perpetuō in maioribus natu conferuari nullum, & ieiunum sine vilo emolumentō fideicommissi, & hoc extingui remanente patronatu. Vltorius in casu *Paris.* erat defecta conditio fideicommissi, *ut in conf. Oldr. 21.* relictum enim fuit sub conditione si sine filiis, 83 vt videre est *nu. 2. & seqq.* & deficiente conditione tota euanesceat dispositio *l. 1. cum similib.* ff. de donat. propterea ibi erroneum dicitur, 84 vt de legatis particularibus, † & minimis, in quibus grauauit hāreditatem inferatur ad fideicommissum vniuersale, *ut ibi nu. 40. & nu. 44.* dicit quod coniectura cessat, † quando qualitas perpetuitatis expressa in dictis legatis particularibus non censetur repetita in d. fideicommissio; hic vero eisdem verbis relinquatur fideicommissum, quibus Iurispatronatus, & onus, ibi legata minima, & particularia, hic dotatio capellæ, & Iurispatronatus, ibi tandem agebatur de inducendo fideicommissio contra verba Testatoris expressa, & cōtra doctrinas DD. hic de declarando, & de coadiuuando vocationem, & verba non dubia, sed quæ per se ex doctrinis tot virorum sufficiunt, ne dum ad declarandum fideicommissum (quod non controuertitur) sed ad inducendum, quæ multum sunt diuersa, Errorea ergo coniectura non est, sed confutatio. Et tandem, *ut in prima decisione dictum est* nullus vnquam negauit, quod si cum onere 86 perpetuo adsit aliqua coniectura fideicommissi, vel conseruandæ familiæ, perpetuum illud etiam censeretur, *ut post citatos in prima decis. Castill. lib. 4. contr. c. 9. n. 9. cum pluribus & n. 80.* 87 Nil etiam est, quod dicitur in exclusione Presbyteri, non ratione conseruandæ familiæ sed remouendi Sacerdotes à negotiis secularibus, moralis quidem, sed ieiuna, & insulsa ratio, & quod nullo iure, vel Doctore probatur. Et vbi melius, quam in Sacerdotibus poterunt diuitiz collocari? qui pro officio pauperibus erogabunt. Etsi non concedatur ratio conseruandæ familiæ, impietatis reus efficietur Testator, qui Sacerdotes nulla ratione ductus à suis bonis excludat. Nec quicquam respondens informantis ad ea, quæ circa hoc fuerant in prima decisione dicta. 88 Nec dubitare fecit, quod ex vocatione filiorum Vespasiani facta expresse ordine successiuo, inferatur non cogitasse de eodem ordine in substitutione maioris natu ex linea masculina, dum id non expresse per text. in *l. unica §. si autem*, ad deficientis *C. de cad. toll. cum*

similib. late adductis à Castill. lib. 4. controu. cap. 14. nu. 3. Nam huic argumentationi in terminis respondit *Pereg. conf. 38. in fin. vers. fin. lib. 5.* Prius mo retorquēdo † iuxta regulas legales, quod vna pars testamenti aliam declarat *l. si serui plurium 50. §. fin. ff. de leg. 1. & ex alijs iuribus Bur. 90 fatt. & ipse Pereg. conf. 87. num. 39. lib. 2.* † Secundo non esse verisimile, quod plus tribueret minus dilectis, quam magis dilectis, quæ sunt penè verba formalia *Pereg.* (quæ libentius adducuntur quia multoties ex aduerso adducitur, & in specie in eodem §. & numero) Similiter respondit idem *Pereg. d. conf. 38. nu. 23 in fin. superius allegato & d. conf. 34. num. 3. & seq. lib. 3. Molin. lib. 2. de primog. cap. 4. num. 10. & 11. & est vulgatum.* Nam enim credendum est voluisse grauare onere fideicommissi vocatos 91 nomine proprio, † qui magis dilecti censentur, vt multis citatis *Castill. d. lib. 5. cap. 93. n. 10.* 92 & à grauamine † absolueret vocatos nomine collectiuo, & per consequens minus dilectos, *ut ex Castill. & alijs vbi proxime.* 93 Adfunt ergo in præsentī institutio sub conditionibus non alienandi in perpetuum, habitandi in ciuitate, & priuationis in casu confiscationis, adhibita ratione, & causa conseruandi bona in familia (Esto sit posita consequutiue, quod negatur) vocatio trium fratrum ordine primogenituræ, & vltimo loco maioris natu in linea masculina obseruata inter omnes tres, & in maiori natu post eos ex sententia etiam Rotæ, onus dotandi cappellam, & constitutio Iurispatronatus perpetui in maiori natu ex linea masculina, clausula, 94 codicillaris, & omni meliori modo, † quæsi per se solæ non sufficerent saltem simul iunctæ possent inducere fideicommissum *Rota multis adductis in Romana fideicommissi de Spiritibus 12. Ian. 1643. coram R. P. D. meo Bichio, & Interamnen. fideicom. 14. Decembr. eiusdem anni coram R. P. D. meo Otthobono, & est Axioma.* † Eo magis cum singulas de per se sufficere multi dicunt DD. vt ex citatis supra, & in prima 96 decis. † At certissimum etiam est ex coniecturis induci primogenituram *Molin. d. lib. 1. de primog. cap. 5. per totum Fusar. cum plurimis de subst. 97 q. 384. d. num. 2. † & multò magis fideicommissum, quoniam in fideicommissis voluntas magis, quam verba plerumque intuenta est, vt istis verbis *Imp. in l. cum virum 16. C. de fideicom. late Molin. lib. 1. cap. 4. num. 18. & 19. & passim Rota Castill. cum innumeris lib. 2. controu. c. 22.* 98 *nu. 67.* † in omnibus etenim voluntatem testatoris, quæ legitima est, dominari censemus, vt ait *Iustinianus in l. cum q. 23. §. fin. in fin. C. de leg. cuius quæstio in æstimatione Iudicis est, vt loquitur *Imp. Alex. in l. voluntatis 7. C. de** 99 *fideic. qui eam sequitur, † vbi ex coniecturis depræhendit etiam fideicommissi verba cessare aduertat, vt fecisse dicitur M. Aurelius Princeps prouidentiss. & iuris religiosiss. (si verbis Papiani loquendum est) in l. vnum ex* 100 *familiæ 67. §. fin. in fin. ff. de leg. 2. † quod ex persona disponentis, & persona etiam eius in cuius fauorem dispositio concipitur pensandum est, l. liberorum 52. §. quod tamen 4. ff. de leg. 3.* etiam*

etiam extantibus verbis restrictiuis ex cumu-
latis, per Grat. 10. 3. dicept. for. 487. n. 17. cum seqq.

Præcipue cum in præsentī non agatur de
inducendo, vel extendendo fideicommissio,
sed declaratione verborum, & clausularum,
101 quæ ambigua nullo iure dicuntur, sed qua-
tenus essent, vel starent consequutiue, deser-
uiunt tamen pro declaranda mente Testatoris,
optimè text. in l. fideicommiss. 11. §. hac verba 9. ff. de
leg. 3. quæ ita sonant hæc verba, te fili rogo, ut
prædia quæ ad te peruenierint pro tua diligentia dili-
gas, & curam coram, agas, ut possint ad filios tuos
peruenire, licet non satis exprimant fideicom-
102 missum, sed magis consilium quam necessitatem
relinquendi, tamen ea prædia in Nepotibus post mor-
tem Patris coram, vim fideicommissi videntur conti-
nere. Rota decis. 105. num. 4. ex Socin. & alijs, &
decis. 125. num. 6. in fin. part. 1. recent. ubi etiam
103 quod ratio in vna parte posita facile por-
rigatur ad aliam, & decis. 194. numer. 99. part. 5.
recent. & hic non agimus de extenden. fidei-
commissio, sed sumus in casu inclusiuo, ut lo-
quitur Paris. cons. 66. n. 68. lib. 3. propter iden-
tatem rationis, ibi num. 67.

Non negatur factum fuisse fideicommissum
in casu etiam mortis, ut iam censuit Rota in
allegatis coram Eminentijs. Panzirolo per illa verba
104 Non tibi essendo, Hoc est non extantibus, quæ
faciunt compendiosam, Fusar. de subst. qu. 233.
num. 34. Bellon. Iun. consil. 30. num. 15. Rota dicta
decis. 66. num. 14. & 15. part. 4. recentior. tom. 2.
105 & fideicommissum quod semel habuit ini-
tium, multò facilius ne intercadat, durare
præsumi dixit Mantie. de coniect. lib. 3. tit. 1. nu. 27.
106 Ceph. cons. 334. num. 17. & quod ad declara-
tionem fideicommissi iam constituti leuiore
sufficiant coniecturæ, Pereg. dicto cons. 34. nu. 4.
& 5. multis congestis lib. 3.

Vnde facilius applicabitur (dicebat vnus
107 Dominorum) conclusio illa, quod ex ra-
tione etiam consequutiue posita declaretur
108 fideicommissum, & mens Testatoris col-
ligatur, Rota decis. 44. in fin. decis. 10. nu. 3. vers. &
fideicommiss. part. 1. recent. & coram Burasto decis. 22.
109 num. 23. Gabr. cons. 124. nu. 12. lib. 2. & quod
si adsunt verba apta ad inducendam disposi-
tionem, si concurrat identitatis ratio, indu-
catur ex eo quia non est extensio, sed de-
claratio dicta decis. 124. num. 99. part. 5. recentior.
Mantie. de coniect. lib. 3. tit. 19. num. 3. vers. secundo
est aduertendum. Et quod etiam si non sit dispo-
110 sitiuæ, sed seruiunt tamen ad ostendendam
Testatoris voluntatem, l. quidam cum filium 46.
l. fin. ff. de hered. instit. Mantie. d. lib. 3. tit. 11. nu. 5.
Et ita vtraque parte acerrimè informante,
vnanimi Dominorum cōsensu decisum fuit.

Decisio ista emanata in hac eadem causa sub die 25.
Maij 1646. coram eodem bon. mem. Arguelles, est
in præcedenti part. 9. recent. tom. 2. decis. 407.

Ista Decisio in hac causa facta sub die 27. Iun. 1640
coram eodem bon. mem. Card. Panzirolo erit infra
in Appendice Decisionum.

Decisio hac in eadem causa facta sub die 16. Iunij
1640. coram bon. mem. Cardin. Panzirolo posui in
part. 8. recent. decis. 209.

R. P. D. BICHIO.

Auximana Prædij.

Luna 14. Ianuarij 1647.

ARGUMENTVM.

Depositiū quando non est legitimū, danda
est manutentio Assignatario; hinc latè discu-
titur, ex quibus depositum dicatur nullum,
& quid agendum esset, si debitum partim
esset liquidum, & partim illiquidum, an, in-
quam, pro tota summa sit faciendum depo-
sitiū, aut tantum pro ea parte, in qua debi-
tum est liquidum, pro residuo vero illiquido
an Debitor teneatur præstare fideiussorem,
plenissime tractatur.

SVMMARIVM.

- 1 Clausula constituti transfert possessionem in Consti-
tutarium quoad perceptionem fructuum.
- 2 Clausula constituti probat solam possessionem consti-
tutarij in præiudicium constituentium.
Amplia etiam ad effectum manutentionis. num. 3.
- 3 Depositiū quando operatur actualem restitutionem
pecuniarum.
- 4 Depositiū quando non est legitimū, danda est ma-
nutentio Assignatario.
- 5 Deponere, & deponere nulliter, paria sunt.
- 6 Depositiū est nullum quando non præcessit citatio ad
recipien., seu oblatio de restituendo.
Quamvis agatur de deposito conuentionali quo casu
quomodo intentio partium intelligenda sit. nu. 11.
- 7 Depositiū factum per conuentionem non remittit
necessitatem oblationis, & quare.
- 8 Statutum disponens ut Vicinus facto deposito possit
retrahere rem venditam, intelligitur quando de-
positum præcedit oblatio.
- 9 à Statuto ad pactum valet arguere.
- 10 Depositiū non sufficit ubi requiritur solutio, quia
deponere, non est soluere.
- 12 Voluntas contrahentis desumenda est ab ordine scri-
ptura.
- 13 Voluntates contrahentium ita semper interpretari de-
beant, ut repugnantia, & contrarietas euitetur.
- 14 Depositiū sufficit, nec requiritur oblatio ubi pecu-
nia non sunt soluen desimpliciter declara, ut nu-
mer. 15.
- 16 Pactum quando fiat quietantia facto deposito quo-
modo sit intelligendum.
Depositiū est nullum quando non fuit factum pe-
nes.
- 17 Aedem sacram, vel alium locum à Iudice destina-
tum, sed penes priuatam personam.
- 18 Depositiū extraiudiciale potest fieri penes quam-
cumque personam.
- 19 Depositiū dicitur iudiciale, quando factum est præ-
uia intimatione, & protestatione quod depositum
flaret risico, & periculo Creditoris.
- 20 Depositi periculum non pertinet ad Creditorem, si
Creditor ex iusta causa, depositum recipere recu-
sauit.
- 21 Index mandans deponi penes Montem Pietatis, ve
idoneam personam, si Officiales recusent depositum
recipere, recurrendum est ad Iudicem, ut perso-
nam idoneam eligeret.

- 22 in Deposito iudiciali, Index debet eligere Depositarium.
- 23 Depositum non integrum, non releuat.
- 24 Depositum in ea parte, in qua debitum est liquidum, debet esse integrum, pro residuo vero illiquido, sufficit prestare fideiusiorem.
- 25 & Fideiussor non requiritur in notorio Diuite sufficit enim nuda cautio cum hypotheca bonorum de supplendo quidquid debere constiterit. & quando id procedat. nam 26.
- 27 Compensatio non inducitur, quando Debitor pro suo Credito obtinuit mandatum executiuum.
- 28 Depositum non dicitur reale, ubi apparet deponentes promississe conseruare indemnem Depositarium pro confessione, & obligatione per eum facta.
- 29 Depositum verbale, & simulatum non suffragatur.

DECISIO II.

DONEC Ascanio fratri restituerent scuta tria milia pro dote, quam in summa scutorum 4000. ille receperat à Maria Leoparda, vxore, & in communem omnium fratrum, vsum communiter viuentium conuerterat; iidem fratres nempè R.P.D. Antonius Maria Capitaneus Ludouicus, Syluester, & Ioseph Pranzonij assignarunt Ascanio, & Mariæ coniugibus fructus prædij nuncupati di Campo Cauallo ab anno 1639. impofterum percipiendos, pacto adiecto, quod si dd. fratres velint recuperare dictos fructus prædij mediante actuali solutione scutorum 3000. antequam Coniuges percipere possent frumentum, & bladas ex dicto prædio recolligendas, tunc soluere illis debeant interusuria pro rata temporis ad rationem scutorum sex pro centenariio, & hæc solutio fieri debeat pro rata temporis illius anni in quo fiet fructuum redemptio, con questo però, che detti Signori Fratelli volendo pigliar se li frutti di detta possessione siano tenuti far deposito attuale. e reale in conuanti, e intimarlo giuridicamente tre mesi auanti al raccolto, e subito seguita detta intimatione s'intendano li frutti di Campocauallo di detti Monsig. & altri fratelli nel modo che sta al presente.

Cuius pacti vigore prædicti fratres facto deposito sub die 8. Aprilis anni 1645. dictorum scutorum 3000. coque intimato Mariæ, & Ascanio Coniugibus se se in possessionem prædij, & fructuum perceptionem reintruserunt, quod fieri non potuisse prætendens Ascanius litem contra fratres mouit coram A. C. & mandatum de manutenendo in possessione prædij, & fructuum perceptione obtinuit, à quo cum Signatura Iustitiæ ad instantiã fratrum misisset mihi causam appellationis cum facultate manutenendi: quem de iure, proposui hodie dubium cui sit dandum mandatum de manutenendo, & Rota censuit dandū esse Ascanio; nam per assignationem prædij illi, vt supra, factam alij fratres ceciderunt facto proprio ab anteriori possessione prædij quam communiter retinebant eamque quo ad perceptionem fructuum transulerunt in Ascanium mediante clausula constituti in instrumento assignationis apposita l. quod meo ff. de acquir. possess. R. iun. Sen. consil. 57. num. 3. Afflict. decis. 139. num. 9.

- 1 quæ & sola constitutarii possessionem probat in præiudicium constituentium, Grat. resp. 42. sub num. 12. lib. 2. Tiraquell. de const. limit. prima, sub num. 23. Rota decis. 766. num. 11. part. 1. diuers.
- 2 etiam & ad effectum manutentionis, Rota decis. 549. num. 1. part. 1. diuersor. decis. 551. num. 4. part. 2. recent. decis. 28. num. 1. & 2. impress. post. Modern. Perusinum de manuten.

Neque eadem possessio resoluta fuit per depositum, vt supra factum scutorum 3000. quod in vim pacti supra recitati operatur resolutio-

3 nem & assignationis non secus, ac eo circumscripto operaretur actualis restitutio pecuniarum ex dispositione textus in leg. si debitor 11. ff. precar. & Quia cum depositum non sit legitimum adhuc danda est manutentio assignatario, vt dixit Rota in Sabinen. Castri Mompei 7. February 1618. coram clar. memor. Cardinali Fabritio Verospio impressa apud Moder. de manut. decis. 670. num. 14. & 15. secundum vltimam impressionem, & in Romana, seu Ianuen. Locorum Montium 4. Iulij 1635. coram bon. mem. Buccabella, & paria enim sunt non deponere, & deponere nulliter l. si quis stipulatus, §. si quis ita, ff. verb. oblig. Sord. consil. 3. num. 34. & 35. Osasch. decis. 172. num. 26. Buratt. decis. 156. num. 3.

Est autem depositum nullum. Primo, quia non præcessit citatio ad recipiendū, seu oblatio de restituendo dicta scuta 3000. vt debuit,

6 l. si & creditrici, l. acceptam 19. C. iur. Menoch. consil. 372. num. 25. Gabr. conf. 57. nu. 6. lib. 1. Valenz. consil. 67. num. 49. Cancer. var. resol. part. 3. cap. 8. num. 17. Cuius. controuerf. 158. num. 24. quamuis

7 agatur de deposito conuentionali, & quia per conuentionem, quod facto deposito fructus prædij reuertantur ad assignantes, non censetur remissa necessitas, oblationis quam præcedere debere lex disponit, imò partes censentur sensisse de deposito secundum formam traditam à lege, l. 4. §. si ex conuentione, ff. re indic. Cyn. in l. 2. in 6. quæst. C. Iur. Emphith. Gozz. ad conf. 74. nu. 11. vers. quarto adduco, & per tot. Sord. conf. 34. nu. 32. & 2. seqq. & in proximis terminis statuti permittentis vicino facto deposito retrahere rem venditam, quod intelligatur de deposito iuxta dispositionem iuris communis ita vt depositum præcedere debeat oblatio, tradit Roland. conf. 63. num. 29. & 30. lib. 1. quem sequitur Grat. disce pt. 41. num. 16. Peregrin. consil. 75. num. 50. & 51. lib. 4. & arguendo à statuto ad pactum, vt licet Anchar. conf. 102. num. 4. Roman. conf. 399. num. 2. vers. tertio, Barbof. in loc. commun. argument. loc. 105. num. 1. & 2. Peregrin. conf. 75. num. 78. lib. 4.

Præsertim, quia ante verba loquentia de deposito contrahentes non semel expresserant quod à fratribus pecuniæ actualiter restituerentur Ascanio vt in primo capitulo, ibi: sino à tanto, che il sudetto Monsignore Signor Lodouico à Siluestro restituiranno alli sudetti Signori Iugali le portioni Contingenti à loro, &c. & in quinto capitulo, ibi: mediante l'attual pagamento di tutti li sudetti scudi 3000. &c. & iuxta quæ cum requiratur actualis solutio, ideoque non sufficiat depositum, quia deponere non est soluere, Bart. in litem liberatur, §. 1. sub num. 3. ff. quibus med.

med. pign. vel hypoth. fol. Tiraquell. de retrah. lignag. S. 9. gloss. 3. num. 3. Rot. decis. 623. num. 2. part. 1. 11 decis. 281. num. 9. part. 2. divers. † dicendum est, quod inferius, ubi partes locutæ fuerunt de deposito senserint, quod illi locus esset quatenus prius fuisset oblata Ascanio actualis solutio, & ille recipere recusasset † ducto argumento voluntatis contrahentium tum ab ordine scripturæ, iuxta text. in l. quoties 40. ff. usufruct. Pasetti. consil. 22. num. 3. Rimin. Iun. consil. 151. num. 6. Sured. consil. 450. num. 38. Seraphin. decis. 24. 13 num. 2. † tum ab absurdo euitando ne scilicet repugnantia in eodem instrumento cõineantur, vt per Dec. in l. ubi repugnantia, ff. reg. iur. Honded. consil. 33. num. 58. & 59. lib. 1. Sured. decis. 49. num. 6.

Nec obstat septimũ capitulum instrumenti in quo conuentum fuit quod statim facto à fratribus deposito scutorũ 3000. illos Ascanius, † & coniux quietare deberet de alijs scutis mille, quorum soluendi onus ipsi Ascanio incumberebat; vnde infertur quod cum pecuniæ solui non deberent Ascanio antequam dicta quietatiõ fieret, nec pariter deberent offerri, sed solum deponi, vt arguit, Aymon. 15 consil. 705. num. 8. & 9. † Nam Aymon, non negat, quod procedere debeat oblatio, & poterant fratres offerre cum cõditione, quod ipsis prius fieret quietantia promissa, antequam oblationem sicuti Ascanius non erat in mora quietandi, Dec. consil. 2. num. 3. Caputaqu. decis. 233. num. 5. part. 2. Rot. decis. 111. nu. 5. part. 1. recent. ita, nec deueniri poterat ad depositum, Coru. consil. 262. num. 13. ad fin. lib. 4. consil. 9. sub num. 28. vers. minus etiam, & num. 29. & seqq. lib. 1. Rolan. consil. 53. num. 34. & seqq. lib. 1. Rot. decis. 28. num. 5. apud Modern. Perusin. de subhastat. Adeo, 16 quod pactum, † quod fiat quietantia facto deposito procedat in casu quo deposito locus esset, & sic postquam præcessisset oblatio, & creditor recipere, ac quietare recusasset ex supra allegatis.

Secundò depositum est nullum, quia non fuit factum penes eadem sacram, vel alium locum à Iudice destinatum, sed penes priuatam personam contra dispositionem, textus in dicta l. acceptam, C. usur. & tradita per Curt. Iun. consil. 23. sub numer. 1. Mant. de racif. lib. 10. tit. 2. num. 21. Mant. de solut. cap. 98. num. 18. Buratt. 18 decis. 356. numer. 2. † & distinctio quæ affertur inter depositum Iudiciale, & extraiudiciale, asserendo, quod in extraiudicali deponens eligere possit locum quem voluerit, vt videtur voluisse Bald. in dicta l. acceptam sub num. 3. vers. & hoc verum, & num. 4. Tiraquell. de retrah. conuent. S. 4. gloss. 7. num. 11. ad med. vers. in extraiudicali autem, Carocc. de deposit. quest. 69. ad med. vers. videtur fortasse distinguendum, Gratian. disceptat. 260. num. 26. præter quod reprobarur ab Alex. consil. 75. num. 7. vers. sed hæc est, lib. 1. Curt. Iun. consil. 28. sub num. 1. vers. si vera sit, extraiudicialiter, & hoc semper: tunc esse tradit idem Carocc. de deposit. dicta quest. 69. in fin. vers. & hoc semper. Non applicatur casui nostro quo partes non dixerunt depositum fieri debere extraiudicialiter, quia imò voluerunt depositum † inti-

mari debere iuridice, & deponentes in intimatione depositi protestati fuerunt, quod depositum statet risico, & periculo creditoris, id quod conuenit deposito iudiciali, non autem extraiudicali, † nisi creditor sine iusta causa recipere recusauerit, vt bene distinguit, & declarat Cost. de port. rat. quest. 121. sub num. 7. vers. primus est ibi, secus in deposito extraiudicali, & facit Rimin. Iun. consil. 666, num. 41. Fontanuell. decis. 72. sub num. 14. Gamma decis. Lusit. 189 num. 3. Marefc. variar. resol. lib. 1. cap. 7. numer. 6. & seqq.

Neque obstat, quod Iudex mandauerit deponi penes Montem Pietatis, vel idoneam personam, & Officialis Montis Pietatis depositum recipere voluerit, quia prætermisso, quod Iudex huiusmodi decretum protulit absque citatione, dum citatiõ cadebat pro prima die iuridica, quæ fuit longè post decretum non tamen deponentes debebant eligere, & assumere in depositarium personam Viuani absque declaratione Iudicis, sed recusante, 21 Officiali † Montis Pietatis depositum recipere, denuo debebant recurrere ad Iudicem, vt personam idoneam eligeret alias depositum non releuat ad textũ in dicta l. acceptam, C. usur. 22 cum alijs supra allegatis: † nam in deposito iudicali ipse Iudex eligere debet Depositarium, Trentacinq. variar. resol. lib. 3. tit. de deposit. resol. 22. sub num. 2. vers. & ipse.

Tertiò vrget contra depositum, quod non fuerunt depositati fructus, qui ex lege conuentionis erant restituendi, & per consequens (quatenus deposito locus fuisset) deponendi, 23 vnde † depositum tamquam non integrum, non releuat, l. 2. C. de debit. vendit. pign. imped. non posse, Cancer. var. resol. part. 3. cap. 3. numer. 5. Cinc. de censib. quest. 111. nu. 42. Castil. decis. 115. num. 1. & 2. Roa coram sanct. memor. Gregor. XV. decis. 480. num. 4. & coram bon. memor. Buratt. decis. 356. num. 2. Nec intrat excusatio ob illiquiditatem eorumdem fructuum siue ob compensationem cum alio credito instantium. Quia imò fructus fuerunt liquidati in eodem instrumento ad rationem sex pro centenario respectu summæ: & respectu temporis à die finitæ recollectæ quæ terminatur die 15. Augusti iuxta stylum notorium illarum partium vt testantur pratici; & Curiales iũ fide data. Summarium Ascanij num. 6. & cum negari 24 non possit. † quod saltem in aliqua parte essent liquidi, debuissent saltem pro ea parte deponi, & pro residuo offerri cum præstatione fideiussoris iuxta theoricam, Bald. in l. si residuum, ibi: tamen debet fideiussorem præstare, C. distract. pign. Imol. in l. si mora sub num. 2. circa med. vers. item adde prædictis, ff. solut. matr. Concord. de moment. poss. quest. 24. num. 26. Cinc. dicta quest. 111. num. 48. Alexand. consil. 24. num. 9. lib. 4. Turrett. consil. 22. num. 2. lib. 2. Milanen. decis. 18. num. 38. ubi subdit, quod secundum opinionem Ioan. Baptistæ Lupi in l. 2. art. 104. C. pact. inter empt. & vend. talis præstatio fideiussoris, 25 licet non † requiratur in notorio diuite exigatur tamen saltem nuda cautio cum hypothecæ bonorum de supiendo quicquid debere con-

constiterit, quod sub num. 29. & 30. declarat
26 procedere, & quando offerens vult se excusare
à mora, vt euitat poenam quando verò vult
constituere in mora aduersarium ad effectum
consequendi lucrum, vel actionem, qui est
casus noster non sufficit simplex oblatio sine
fideiussore, & hanc distinctionem prius tradi-
dit *Negus. de pign. part. 3. princ. membr. 3. part. 2.*
sub num. 5. vers. secundo modo, & num. 6. Tiraquell.
de retract. lignag. §. 1. gloss. 19. num. 3.

Quo vero ad compensationem cum deindè
27 iidem fratres creditum quod & habebant con-
tra Ascanium exegerint mediante executione
mandati executiui pro eo obtenti, patet eos
noluisse compensare, *Surd. decis. 191. num. 16.*
28 & 17. & accidit, & quod valde dubitari potest
de realitate depositi, quia, vt apparet ex alio
instrumento deindè celebrato, deponentes
promisserunt conseruare indemnem deposita-
rium occasione confessionis, & obligationis
per eum factæ ex quo pecuniæ non remanse-
runt penes ipsum, sed fuerunt repositæ in
quadam capsa, & asportatæ in Monasterium
29 Monialium Sancti Benuenuti, & certum
est, quod depositum verbale, & simulatum
non suffragatur, *Bart. in l. si soluturum numer. 5.*
ff. solut. cum alijs allegatis in decis. 473. num. 2.
part. 5. recent. & per Maur. de solut. cap. 98. num. 3.
Et ita decisum vtraque parte informante.

R. P. D. G H I S L E R I O.

Postea Episcopo IMOLEN.

Acerrarum Pensionis.

Luna 14. Ianuarij 1647.

ARGVMENTVM:

Pensio reservata ad fauorem alicuius, cum clau-
sula, dummodo tertiam partem fructuum,
reddituum, & prouentuum non excederet,
Non potest pensionarius cogere ad soluendū
possessionem beneficii in quo dicta pensio re-
seruata fuit, ante quam ab ipso iustificatus
fuerit non excessus, & quare.

S Y M M A R I V M.

- 1 Sententia absque citatione est nulla.
- 2 Citatio ad sententiam debet esse specifica ita vt non
sufficiant verba equipollentia. num. 3.
- 3 Monitorium requiritur, vbi agitur de executione lit-
terarum Apostolicarum.
- 5 Pensio reservata ad fauorem alicuius cum clausula
dummodo tertiam partem fructuum non
excedat, non potest exigi, donec à Pensionario
iustificatus fuerit non excessus. & num. 7.
Amplia etiam si possessor Beneficii consenserit pen-
sioni, & quomodo dictus consensus intelligendus
sit. numer. 10.
- 6 Clausula, dummodo, siue modum, siue conditio-
nem importat.
- 7 Clausula, dummodo, qualiscumque orationem cui adie-
cta est, ita vt non mereatur executionem donec di-
cta qualitas iustificata non fuerit. num. 8.
- 9 Clausula, dummodo, appositæ in litteris Apostoli-

cis, ita qualiscumque gratiam, vt nihil censetur con-
cessum, donec plenè fuerit iustificata.

D E C I S I O III.

I Nter alias pensiones reservatas à fel. recor.
Vrbano VIII. super fructibus Episcopatus
Acerrarum fuit reservata annua pensio pro
rata ducatorum 400. ad fauorem Francisci
Mariz Iordani Vrsini cum. clausula, dummodo
omnes pensiones huiusmodi tertiam partem fructuum
reddituum, & prouentuum non excederent. Dicitur
Vrsinus non verificata conditione in litteris
expressa sub citatione ad comparandum, &
audiendam prouisionem obtinuit a Vicario
generali Auerfano Commissario, & exe-
cutore in litteris Apostolicis deputato, quod
non obstantibus oppositis per D. Episcopum
Acerrarum in biduo solueret ducatos 150.
monetæ maturatos pro termino Natiuitatis
D. N. Iesu Christi anni 1644. alias dicto ter-
mino duorum dierum elapso comminatus
fuit eidem interdictum, & suspensionem ad
prescriptum litterarum Apostolicarum. Ab
his grauaminibus Episcopus interposuit ap-
pellationem, & cum obtinuerit causam cō-
mitti in hoc Sac. Tribunali, cum clausula, si
quid exequendum, ad eius formam disputato
dubio, tam ex capite nullitatis, quam iniusti-
tiz fuit resolutum: mandatum relaxatum à
dicto Vicario non esse exequendum.

- 1 Nullitas resultat ex defectu citationis ad
sententiam *Clemen. pastoralis de re ind. Casar de*
2 *Grass. decis. 11. num. 2. eodem tit. & quæ debebat*
esse specifica ad audiendam sententiam *gloss. in*
Clemen. sapè in verb. signif. Rot. decis. 17. eod. tit.
3 *in nouis ita vt non fuerit satisfactum per cita-*
tionem ad audiendam prouisionem in causa,
diffinitiuam faciendam, cum non sufficiant ver-
ba equipollentia, *Rom. sing. 372. & conf. 369.*
numer. 8. Rot. decis. 8. num. 2. part. 1. recent. de-
cis. 486. num. 7, decis. 141. num. 3. par. 2. recent.
coram Card. Canal. decis. 376. num. 2. & coram
4 *Sanct. mem. Greg. XV. decis. 209. num. 4. & Re-*
sultat etiam ex defectu monitorij requisiti,
vbi agitur de executione litterarum pensionis.
Garg. de benef. par. 1. cap. 5. nu. 535. Tib. in prax.
lib. 1. cap. 1. nu. 3. Vnde mandatum fuit nullum.
5 Iniustitia verò resultat ex eo, quod non iu-
stificata conditione in litteris appositæ, dum-
modo omnes pensiones huiusmodi tertiam
partem fructuum non excederet, non pote-
rat decerni mandatum, & cum clausula, dum-
modo, siue conditionem, siue modum impor-
tet & dum sit adiecta reservationi pensionis,
eandem qualiscumque. Ita vt non mereatur exe-
cutionem, antequam à Pensionario & iustifi-
catus fuerit non excessus tertie partis, vt di-
stinguendo declarauit *Rot. coram R. P. D. mco*
Biebo in Monopolitana pensionis 2. Iulij 1645. in
9 *§. Nos verò, vbi quod clausula & dummodo*
siue conditionem, siue modum importet,
ita qualiscumque totam gratiam, vt nihil cen-
cessum censetur, donec plenè sit iustificata,
Rot. antea idem firmauerat in Salamantina pensionis
25. Iulij 1582. coram Lancelloto, in Melitana
pen-

pensionum 26. Novembris 1597. coram Litta, & in Landen. pensionis coram Penia, qua est decis. 55. n. 3. inter impress. per Marches. par. 1. fol. 360. Quæ procedunt etiam si Episcopus consenserit pensioni, quia consensus habet in ventre eandem conditionem, quam habet gratia, cui accedit consensus, nempe, dummodo omnes pensiones tertiam partem fructuum non excedant. Rot. decis. 547. num. 3. par. 2. recent. ubi aliæ plures in istis terminis referuntur, ad hoc faciunt tradita per Garz. ubi supra dicto cap. 5. num. 464. ex ibi allegatis, & per Rotam d. Monopolitana pensionis in S. quæ conclusio.

Non potest Vrsinus, cum non sit in quasi possessione exigendi pensionem, allegare, quod supradicta non habeant locum, & quod sub prætextu, quod minimè sit probatum, omnes pensiones non excedere tertiam partem fructuum, retardetur solutio; cum non controuertatur, quod non sit in quasi possessione exigendi.

Et ita informante tantum D. Episcopo, &c.

R. P. D. PEVTINGERO.

Sulmonen Beneficij.

Mercurij 23. Ianuarij 1647.

ARGUMENTVM.

Præsentatio quando spectat ad Capitulum an omnes Canonici debeant esse presentes ad præsentandum, vel sufficiat quod fuerit facta à maiori parte Canonorum latè discutitur. Patronorum possessio præsentandi dicitur præseruata per aliorum Compatronorum præsentationes, si alij compatroni solum pro sua rata, vel cum aliqua præseruatiua iuris eorundem Patronorum præsentassent; secus si simpliciter, & indistinctè præsentarunt, & quare.

SYMMARIVM.

- 1 Modus probandi, obseruatus ab uno ex litigantibus non potest dici nullus, si ille ab altero obseruetur.
- 2 Præsentatio facta in ultimis voluntatibus sub spe confirmationis, est valida.
- 3 Secus tamen est in confirmatione translationis Invispatronatus per viam contractus facta.
- 4 Confirmatio præsentationis facta in ultimis voluntatibus, retrotrahitur ad diem legati, si vox legatarij medio tempore alteri quesita non fuit.
- 5 Præsentatio quando spectat ad Capitulum, omnes Canonici debent esse presentes ad præsentandum. Alijs, qui vocati non fuerunt de contemptu dicere possunt. num. 5.
- 6 Exceptio de iure tertij extraneus opponere nõ potest.
- 7 Præsentatio quando spectat ad plures, vti vniuersos, etiam absentes expectandi sunt; alijs præsentatio est nulla.
- 8 Intellige quando absentes, & non vocati opponerent de contemptu in quadrimestre, vel semestre, alijs post dictum tempus non audientur.
- 9 Præsentatio ut vicietur, non sufficit sola appositio contemptus Patronorum, sed simul requiritur eius prosecutio intra tempora præsentandi.

Par. X. Recen.

- 10 Præsentatio spectans ad Capitulum, sufficit, quod fuerit facta à maiori parte Canonorum.
- 11 Ius præsentandi præscribitur ad favorem alterius Compatroni solo lapsu quadraginta annorum citi sine titulo.
- 12 Et quid dicendum esset si ageretur de præscribendo Invispatronatus aduersus Ecclesiam prætendentem se esse liberam.
- 13 Ecclesia circa præscriptionem, in quibus sit magis privilegiata, quam persona priuata.
- 14 Præscriptio contra Ecclesiam debet esse quadrigénaria.
- 15 Patronus non præsumitur ignorasse vacationes pro tempore secutas, & præsentationes ab alijs factas, maxime si sunt plures, & per longum temporis spatium.
- 16 Patronorum possessio præsentandi, dicitur præseruata per aliorum Compatronorum præsentationes.
- 17 Intellige quando compatroni solum pro sua rata, vel cum aliqua præseruatiua iuris eorundem Patronorum præsentassent, secus aliter simpliciter, & indistinctè præsentarunt, & quare.
- 18 Negligentia multiplicata inducit presumptionem depositionis animi possidendi.
- 19 Præsentatio vnius Patroni, alteri non suffragatur, quando Patroni veniunt ex diuerso fonte.
- 20 Possessio defuncti non transfertur in heredem sine nona apprehensione.
- 21 Gratia Apostolica obtenta cum supposito quod fuerit à medietate Patronorum præsentatus, non suffragatur, si Patroni in quasi possessione præsentandi non existunt.

DECISIO IV.

SVB die 25. Iunii anni præteriti coram me * DD. firmarunt Fabium de Sanitate ad simplex Beneficium S. Saluatoris de Penzano in Ecclesia Cathedrali Sulmonen esse instituendum, vti præsentatum à successoribus Io: Caroli de Nigris, & habentem medietatem quatuor vocum, olim spectantium ad Catherinam de Aristotile, prout per collationem de anno 1552. ab Episcopo Sulmonen factam, enunciatum fuerat; Et vltèrius fulciebatur præsentationi Capituli Sulmonen ad quod quarta pars, ex sex, seu duodecim, eiusdem Patronatus spectabat.

Io: Laurentio Tabasso, à diuersis Patronis ad idem Beneficium præsentato hodie resolutionem iterum impugnate, DD. steterunt in decisio, quia firmata in decisione subsistunt: nam duz ex quatuor vocibus, spectantibus ad Catherinam de Aristotile, perueniunt ad Hieronymum, & aliæ duz, ad Hortensium, de Capograssis, quod vltra præsentationem, de anno 1580. ab istis duobus, vna cum Capitulo Sulmonen, & aliam de anno 1622. etiã cum dicto Capitulo à Io: Carolo de Nigris, & Camillo Capograsso, dd. Hieronymi, & Hortensij hæredibus factam, probatur ex descendencia Hieronymi à d. Catherina, siquidem Hieronymus ortus fuit ex Alfonso, procreato vna cum d. Hortensio ex Hieronymo seniore, & eadem Catherina coniugibus, sicuti iustificatur ex decreto, seu preambulo Curie Temporalis Ciuitatis Sulmonis, vt in Sum.

B

primæ

1. primæ positionis pro Fabio num. 5. ¶ cui generi probationis Tabassius stare tenetur, dum eodem modo suorum auctororum descendenti-
 2. tiam probauit ad tradita per Gratian. discep. 439. num. 23. discept. 694. num. 7. Rot. decis. 393. nu. 5. & 17. & decis. 411. num. 2. in fin. par. 1. recent. & decis. 274. num. 8. & 12. par. 2. recent. Huius
 3. verò Hieronymi Iunioris heredem extitisse Camillam de Nigris eius matrem, pariter ex simili decreto d. Sum. num. 5. constat, iuncto
 4. maximè, quod eadem Camilla, tamquam hæres sui filii Hieronymi, ad aliud beneficium S. Mariæ de Salitto in loco Castri Sum. Fabij
 5. presentauit; & Camillæ postea hæredem ex testamento fuisse Curtium eius fratrem; &
 6. Io: Carolo de Nigris per testamentum, hæreditatem à Curtio fuisse relictam demonstratur ex consimili decreto, seu præambulo
 7. Ciuitatis productæ Sum. responsionis Fabij n. 5. iunctis testamentis, pro Fabio in Sum. primæ
 8. positionis datis num. 11. à Io: Carolo, deinde idem Iuspatronatus Herculi de Sanitate lega-
 9. tum fuisse, probatur ex eius publico testamēto, à Tabasso non controuerso, adeo quod
 10. concludenter doceatur, in Herculem, qui Fabium presentauit, duas ex quatuor vocibus, olim, vt dictum est, ad Catherinam de Ari-
 11. stonile spectantibus deuenisse: Quam Herculis vocationem non irritat allegatus a Tabasso defectus, quod huiusmodi legatum ab Or-
 12. dinario non fuerit ante presentationem confirmatum, quia sufficit, confirmationem Ordinarij etiam post presentationem à legatario
 13. factam fuisse secutam, & potuit enim sub spe confirmationis presentare, & in vltimis
 14. voluntatibus confirmatio retrotrahitur ad diem legati, cum vox legatarij, medio tempore alteri quesita non fuerit, & quamuis
 15. secus esset in confirmatione translationis Iuspatronatus per viam contractus factæ, in quibus terminis procedunt
 16. auctoritates pro Tabasso allegatæ, vt firmavit Cardin. in c. cum seculum, sub num. 8. de Iurepatr. Rot. decis. 363. cum
 17. pluribus ibidem cumulatim coram Reuerendissimo Vrgellen.
 18. 5. Fabiū adiuuat quoque presentatio Capituli Sulmoneñ Patroni pro quarta parte ex sex, quod à neutro collitigantium negatur. Nec
 19. refert, aliquos Canonicos absentes ad presentandum non fuisse vocatos. ¶ Alii enim, quàm ipsi, qui vocati non fuerunt de
 20. contemptu dicere non possunt, ex doctrina Abb. in c. in genesi num. 10. de elect. & alij in S. penultimo
 21. prima decisionis huius cause allegati: Quibus minimè aduersantur decis. Mantie. 268. & 283. ibi enim absentes etiam
 22. expectari debuisse, aliaq; presentationem esse nullam, & quidem firmatur, quando presentatio spectat ad plures,
 23. vt vniuersos, vt etiam declarat Gratian. decis. March. 183. nu. 2. & 3. ¶ quod intelligendum est, si illi, qui vocati non fuerunt, dent
 24. de contemptu, prout in casu dictarum decisionum presupponendum est, dum contrariū non probatur. Et quamuis hodie vnus ex dictis
 25. non vocatis opponere vellet, non audiretur, cum intra quadrimestre, vel semestre

ad presentandum concessum, non opposuerit ad tradita per Lambert. de Iurepatr. 2. part. lib. 2. art. 22. qn. 6. num. 6. Seraphin. decis. 165. in fin. Et tanto minus posset audiri prædictus, opponere
 26. volens, quia per eius fidem, datā in Sum. Tabassi num. 23. solum declarauit, quod si fuis-
 27. 9. set vocatus, presentasset Tabassum, & tamen ad irritandam presentationem non sufficit sola oppositio contemptus: sed simul requiritur
 28. eius prosecutio intra tempora presentandi. Innoc. in cap. Ecclesia vestra 57. num. 3. de elect. Butr. in c. in genesi nu. 28. prop. fin. cod. tit. Burat. decis. 351. num. 5. & plures refert. Barbosa. de Canon. & Dignit. cap. 39. num. 24. Imò cum non
 29. probetur fuisse illum in loco, vnde vocari debuisset, non poterat post scrutinium opponere de contemptu gloss. de cap. Ecclesia vestra, verb. adesse prop. medi. de elect. Feder. de sen. conf. 214. sub num. 1. vers. nisi ab aduersa, & conf. 227. circa medi. vers. vnde communiter: ¶ Et viterius
 30. cum non simus in electione, sufficit, quod maior pars Canonicorum adfuerit ad hanc presentationem Lotter. qui plures cumulat de re benef. q. 17 num. 127. cum seqq. lib. 3.

Tabassio verò minimè suffragatur vox Prioris Patrum Cœlestinorum, quia cum ipsi ab anno 1552. & sic fere per nonaginta quin-
 31. que annos non presentauerint, ¶ intrat præscriptio ad fauorem aliorum Compatronorū, quæ solo lapsu quadraginta annorum etiam
 32. sine titulo ad fauorem Compatroni perficitur, vt dixit Rot. in decis. 125. num. 6. coram Re-
 33. 12. uerendiss. Vrgellen. cum alijs ibi allegat. quicquid dicendum esset, si ageretur de prescribendo
 34. Iurepatronatus aduersus ipsam Ecclesiam, se liberam esse, prætendentem, in quibus ter-
 35. minis intelligenda est decis. Martin. Andr. 104. sub num. 7. ¶ extra quem casum Ecclesia circa
 36. prescriptionem non est magis priuilegiata, quàm persona priuata; nisi quoad ¶ tempus, cum requiratur contra ipsam quadragenaria
 37. ex allegatis in decis. 346. num. 2. coram bon. mem. Card. Caualer. ¶ Neq; Cœlestini tueri se pos-
 38. sunt exceptione ignorantie vacationum, pro tempore seclurum, & presentationum ab alijs Patronis factarum: quia sunt plures vsq;
 39. ad quatuor, & per longum temporis spatium. Garz. de benef. par. 5. cap. 5. à num. 129. usque ad 135. Rot. post. tract. de Manutenen. Post. decis. 139. num. 7. & decis. 332. num. 4. & dixit Ro-
 40. ta in Firmana beneficii 18. Octobris 1631. coram R. P. D. meo Ghislerio.

16. Minusq; eorundem Patrum Cœlestinorū possessio presentandi præseruata fuisse dici potest per aliorum Compatronorum presenta-
 17. tiones, ¶ quia hoc quidem procederet, si alij Compatroni solum pro sua rata, vel cum aliqua præseruatiua Iuris eorundem Patrum presentassent; secus dum simpliciter, & indistinctè presentarunt, alias enim numquam conclusio intraret, quod contra Compatronorum non presentantem per quadraginta annos, præscribatur; Et cum per dictum longissimum temporis spatium factæ ferint, vt dictum est, quatuor presentationes, in quibus
 18. numquam interuenerunt Cœlestini, ¶ negli-

gentia multiplicata inducit presumptionem depositionis animi possidendi. Rot. in recent. decis. 251. numero quarto parte secunda & decis. 19 285. numer. 8. par. 1. eoque magis, † quia patroni veniunt ex diuerso fonte, quo casu presentatio vnius alteri non suffragatur. Rot. decis. 299. num. 5. & 6. & decis. 407. nu. 1. par. 1. diuers. & in recent. decis. 146. num. 5. in fin. par. 2. *Vinian. de Inrepatron. cap. 4. num. 46. lib. 5.*

Neque Tabassius est preferendus eo quod sit presentatus a Margarita, existente in quasi possessione presentandi: Sciendum est enim Margaritam numquam presentasse, nec eam quasi possessionem sui authoris iuuari posse, cum † ad heredem non transeat, vt in terminis ad excludendam dispositionem text. in cap. consultationibus de iur. patron. dixit Rot. decis. 364. num. 3. & 4. coram bon. mem. Coccino, & in *Lucana Iurispatr. 7. Feb. 1620. coram bon. mem. Franc. Vbaldo*, vbi plures concordantes allegantur, & pari iure censi debet vox Margarite, quæ equè ipsi nihil prodest ad effectum iustificandi gratiam Apostolicam, cū supposito, quod fuerit à medietate Patronorum presentatus, obtentam, † nam Pontifex intellexit de consensu Patronorum in quasi possessione presentandi existentium, vt benè declarat *Lotter. de re benefic. lib. 2. quest. 8. num. 105.*

Obiecto circa vltimam presentationem de anno 1627. à solo Camillo factam, satis facit decisio, quæ reuidetur §. 1. vers. nihil refert. Quibus statibus in robore suo permanentibus rationibus pro Fabio adductis, Domini eum instituendum, iterum responderunt, vtraque parte informante.

Decisio ista emanata in hac eadem causa coram eodem bon. mem. *Pentingero*, eaq. impressa supra in precedenti, part. 9. tom. 2. decis. 416. Infra pariter in eadem causa infra alia decisio coram eodem 23. Ianuarij 1647. & deinde in altera instantia alia decisiones emanarunt coram bo. mem. *Argueller* die 10. Martij 1649. & deinde habetur alia coram Eminētissimo, & Reuerendissimo Cardinali *Angelo Celso*, fuit postea hac causa coram R. P. D. *Albergato*, & decisiones emanarunt sub diebus 1. Iulij 1654. & 1. Iulij 1655. & tandem sub diebus 7. Februarij 1661.

REVERENDISS. P. D. C E R R O

Sacre Rotæ DECANO.

Valentina Parochialis.

Mercurij 23. Ianuarij 1647.

A R G V M E N T V M.

Examen Testium licet de stylo Rotæ in Curia denegari non soleat, tamen quando articuli sunt irrelevantes & calumniosi etiam in Curia denegatur; si tamen articuli partim essent releuantes, & partim non releuantes, ad consulendum vtrique parti, admittuntur releuantes, reliqui verò calumniosi & impertinentes reiciuntur.

Par. X. Recen.

S Y M M A R I V M.

- 1 Examen Testium in Curia, si de releuantia articulo- rum apparet, de stylo Rotæ denegari non solet.
- 2 Examen Testium etiam in Curia denegatur quando articuli sunt irrelevantes & calumniosi.
- 3 Probatio Testium non potest preualere scripturis.
- 4 Articuli irrelevantes & inuicissimiles, nullatenus sunt admittendi, maxime si de contrario appaveret.
- 5 Examen etiam in materia obiectiua admittitur quādo obiectum deducitur incidenter à Possessore & est de iure dantis.
- 6 Hoc autem procedit quando datur sumus veritatis.
- 7 Secus vbi nō datur talis sumus, sed contrarium con- uinceretur ex scripturis.
- 8 Articuli sunt reiciendi, quando videntur concepti ad protrahendam litem, & causa expeditionem in longius.
- 9 Datarij attestations non creditur post dimissum offi- cium, & quando conclusio procedat. num. 10.
- 11 Datarij attestations post dimissum officium deferen- dū est quando agitur de facto proprio, & de reco- gnitione propria manus.
- 12 Recognitio propria manus à nemine melius quam à scribente fieri potest.
- 13 Scribens attestando scripturam esse conscriptam propria manu, excludit omnem suspensionem al- terationis. Et hoc casu non habenda sunt in consideratione fi- des extraiudiciales Peritorum super alteratione dictæ scripturæ ibidem.
- 14 Articuli non concernentes factum, sed versantes cir- ca quid Iuris sunt reiciendi tamquam non spectan- tes ad Testes, sed ad Iudicem.
- 15 Littera Resignationis, & reservationis pensionis quando possint separatim expediri.
- 16 Littera Resignationis expediri possunt post spatium nonem mensium oblata prorogatione. aduersus constitutionem Gregorianam de publicandis.
- 17 Littera resignationis expediri solent etiam post no- uem menses non licentia D. Regentis Cancellariæ.
- 18 Decretum Cancellariæ quod ex non expeditione lit- terarum intra nouē menses, gratis reddatur nul- la censeatur in supplicatione appositū propter in- teresse Camera.
- 19 Beneficij onera perpetua reservata ad favorem ali- enius, in gratia exprimi non solent amplius vt num. 20.
- 20 Articuli sunt omnes admittendi propter releuantiam vnius dummodo ceteri habeant simplicem defe- ctum irrelevantia.
- 21 Secus quādo ultra irrelevantiam haberent alios de- fectus, vt si essent calumniosi, obiectiui & im- pertinentes.
- 22 Articuli quando partim sunt releuantes & partim irrelevantes, admittuntur releuantes, reliqui ve- rò reiciuntur.
- 23 Articuli quando sunt impertinentes admitti non de- bent etiam cum clausula salvo iure impertinentiū.

D E C I S I O V.

P. Ottquam per duas decisiones sub diebus 28. Aprilis 1645. * & 18. Maij 1646. receden- do

do à duabus alijs precedentibus firmatum, fuit constare de valida resignatione ad favorem Thomæ Inſæ, non obstante quod ex Registro Datarie supplicatio apparebat signata anno 1641. quo tempore Michael resignans obierat, & non obstante etiam, quod expressum non fuerat antiquum onus duorum Casticiorum Tritici; ex quo Originale supplicationis, cui magis in concursu credendum est, signatum legitur anno 1640. quo tempore resignans vivebat, & quia dictum onus, tanquam perpetuum, & extrahi solitum à corpore beneficii, non videbatur de necessitate exprimendum, attento præsertim stylo Datarie non exprimendi similes onera perpetua, ut ex attestationibus plurium Officialium, & Curialium tunc datis, & ex rationibus in utraque Decisione adductis; Murrillus, qui de huiusmodi Parrochiali tanquam vacante per obitum provideri obtinuit ab Ordinario Valentiniano, ad evitanda huiusmodi fundamenta, & responsiones, dedit in actis plures articulos, quorum primi sex continent alterationem datæ Originalis supplicationis, septimus verò continet, quod ubi resignatio cum pensione habet decretum annullatum expediendi litteras infra novem menses, & quod simul expediri debeant tam litteræ pensionis, quam resignationis, si non fiat intra dictum tempus expeditio, tam resignatio, quam reservatio pensionis nullæ sint, & invalidæ; Octavius autem, & nonus continent inconcussum stylum exprimendi antiquas pensiones, siue magnæ sint, siue modicæ, siue temporales sint, siue perpetuæ etiam reservatæ ad favorem Ecclesiarum, & Collegiorum, siue alterius Universitatis, quodque si aliquando non fuerunt expressæ, contigit ex eo quia non fuit de eis habita notitia, & cum peteret omnes admitti pro faciundo examine in Curia, Domini his omnibus perpensis arbitrati sunt hoc casu esse tantum admittendos octavum, & nonum sine tamen præiudicio executionis litterarum Apostolicarum.

- 1 Ratio resolutionis fuit, quia licet de stylo huius Tribunalis denegari non soleat examen Testium in Curia si de relevantia articulorum appareat, ut alijs omisissis resolutum fuit in *Calagunitana Beneficii de Cornago* 15. Januarij 1646. coram R.P.D. meo Verospio. † Quando tamen articuli sunt irrelevantes, & calumniosi etiam in Curia denegatur examen & illorum admissio, ut dixit Rota in recent. dec. 521. n. 11. cum seqq. par. 5. & in *Feresemprenen. bonorum* 28. Januarij 1641. coram R.P.D. meo Rojav.

Primi autem sex articuli visi sunt calumniosi, irrelevantes, & obiectivi tanquam continentes fraudulentam alterationem datæ, cuius tamen fidelitas probata fuit concludenter non solum ex illius inspectione, sed etiam quia concordat cum parva data, quæ pariter legitur sub eodem die, & anno, & cum ratificatione facta ab eodem Michaeli sub die 26. Februarij 1640. Et ulterius ex attestatione Domini tunc temporis Datarie, qui viso diligenter dicto Originali, attestatus fuit esse

fidele, nullatenus alteratum, nec in aliqua parte vitiatum, & quod propterea sit potius presumendum erratum fuisse in Registro.

- 3 Dum enim † ex tot scripturis apparet de contrario probatio Testium, quæ non potest prævalere scripturis † est irrelevans, & inveniabilis, ac proinde nullatenus admittenda. *Cap. quia inveniabilis de presumpt. specul. de probat. §. non dicendum nu. 1. Rota dec. 23. de testib. in antiq. & dec. 99. num. 1. par. 4. diversum cum alijs in Aefina bonorum* 11. Januarij 1636. coram bo. me. Buccabella.
- 4 Nihil ergo refert, quod admittatur etiam examen in materia obiectiva quâdo obiectum deducitur incidenter à possessore, & est de iure dâti, ut per *Polin. inc. cū causam n. 23. de testib. Vestr. in prax. cap. ult. n. 1. in fin. Rota dec. 661. n. 2. & 3. & per tot. p. 2. recent.* Hoc enim procedit, quando datur summus veritatis, ut declaravit Rota coram Sancti. mem. Greg. dec. 424. nu. 4. coram bo. me. Buratt. dec. 28. num. 7. in Cracovien. *Iuris legendi* 3. Decembris 1629. coram R.P.D. meo Ghislerio, & in d. *Calagunitana Beneficii de Cornago* §. tollitur etiam
- 7 aliorum coram R.P.D. meo Verospio. † Secus ubi, prout hic, non datur talis sumus, immò contrarium convincitur ex scripturis, tunc enim non admittitur, *Verall. dec. 60. nu. 2. & dec. 63. nu. 1. p. 3. & dec. 103. nu. 4. par. 2. recent. dictum fuit in Bononien. fideic. de Bolognini* 16. Aprilis 1646. coram R.P.D. meo Ghislerio, & in *Cremonen. Parrochialis* 15. Iunij eiusdem anni coram me §. Idq. tanto magis circa fin. † Sed articuli præsumuntur concepti ad protrahendam litem, & causæ expeditionem in longius, & ad evertenda fundamenta decisionum, & sic reiiciendi prout alias reiecit Rota in *Mediolanen. bonorum* 9. May 1197. coram recol. mem. Card. Hieronymo Pamphilio, & in *Bononien. disimembrationis* 11. Decembris 1634. coram R.P.D. meo Ghislerio, & in d. dec. 521. nu. 9. par. 5. recent.
- 9 Prout etiam nihil refert, quod attestationi Datarie non credatur post dimissum officium et deductis coram bo. mem. Buratt. dec. 835. num. 14.
- 10 Quia † in casu d. Decisionis Datarie attestatus fuerat ad instantiam partis de quibusdam tractatis factis coram se à Partibus, & ideo eius attestatio non fuit habita in consideratione. † At in casu nostro non agitur tantummodo de re spectante ad officium Datarie, sed de facto proprio, & recognitione propriæ
- 12 manus, † quæ à nemine melius, quam à scribente fieri potest, & attestatio non fuit à partibus extorta, sed à me requisita de ordine Rotæ, ideo videtur eidem omnino deferendum, cum præsertim concurrant tot aliæ probationes supra deductæ.

Et ideo non fuerunt habite in consideratione fides extraiudiciales assertorum Peritorum super alteratione datæ originalis supplicationis, quia cum sint de proprio capite non possunt prævalere veritati probatæ ex tot alijs capitibus, & ex fide eiusdem scribentis, qui attestando datam esse conscriptam propria manu, excludit omnem præsentam alterationem.

Calumniosus pariter, & confectus ad evertenda fundamenta decisionum videtur septi-

ritus articulus, quatenus continet, quod ex non expeditione litterarum intra nouem menses gratia reddatur nulla propter decretum in supplicatione appositum. 14. *¶* Hoc enim non concernit factum, nec subiicitur sensui corporis, sed est quid iuris, quod proinde non spectat ad Testes, sed ad Iudicem per *tex. in cap. 1. de confess. in 6. Bellamer. dec. 34. per 102. & alij relatis dixit Rota in Cesaraugust. distributionum 10. Februar. 1640. §. & ex his coram Eminen. D. Card. Parziolo. Quatenus* 15. *verò continet & quod littera Resignationis, & Pensionis debeant insimul expediri, visus fuit pariter calumniosus, & irreleuans; dum enim in termino d. nouem mensium decessit Pensionarius, litteræ reservationis pensionis amplius non erant expediendæ, & consequenter litteræ resignationis separatim expediri potuerunt vt firmatum fuit in vltima dec. §. vlt. Quatenus demum ponitur, quod si littera resignationis, & Pensionis expediantur extra dictum tempus nulla remaneat tam pensio, quam resignatio, dummodo tamen ante expeditionem non fuerit obteuta licentia, qua concedi solet oretenus, quando supplicatio non est registrata, & tunc deletur d. Decretum in supplicatione appositum, vel impetratur restitutio in integrum aduersus lapsum temporis, quodque quando in supplicatione non est deletum d. Decretum, & expeditio sequuta sit extra tempus, tunc nec amplius deleri possit, nec licentia præsumi concessa, est prorsus irreleuans, & frustratorius, quia cum non doceatur expeditioni litterarum Resignationis præfixum fuisse similem terminum, & litteræ* 16. *Reservationis pensionis non & essent amplius expediendæ, stante obitu Pensionarii; litteræ resignationis, etiam eo elapso, expediri potuerunt, concurrente præsertim prorogatione per Insam obteuta aduersus Constitutionem Gregorianam de publicandis, vt respondetur in d. vltima decis. d. §. vltimo Estque etiam inuicissimilis, & contra notorium stylum, Cancellariæ; ex pluribus enim, & diuersis* 17. *attestationibus exhibitis apparet, & quod litteræ Resignationis expediri solent etiam elapso termino nouem mensium cum licentia, D. Regentis Cancellariæ oretenus data absque eo, quod deleatur d. Decretum, & obtineatur* 18. *restitutio in integrum & Huiusmodi autem Decretum apponitur propter interesse Cameræ dumtaxat, ne scilicet ipsius lura fraudentur solitis emolumentis expeditionum, & proinde sufficit expeditionem fuisse factam, vt eidem satisfactum dicatur, vt in terminis similis expeditionis litterarum faciendæ intra certum tempus dixit Rota in recent. decis. 337. n. 7. cum seqq. par. 4. Frustra ergo articulatur contrarius stylus, dum ita quotidie practicatur in Cancellaria, quæ est organum Papæ Cassad. decis. 2. num. 7. de union. & aduertit Rota decis. 656. num. 6. in fin. par. 2. recent.*

Ostauus denique, & nonus continet stylum exprimendi antiquas Pensiones, siue consistant in quantitate, siue in specie, & siue sint temporales siue perpetuas, quodque si aliquando de eis non fuit habita mentio tuenit, quia non fuit de illis habita notitia, & licet dicti articuli ex hæcenus deductis videantur improbables, & inuicissimiles, cum pro

Par. X. Recent.

19. parte Insæ probatum fuerit, & quod de receti stylo Datarie particulariter seruato in Diocæsi de qua agitur, similia onera perpetua reseruata ad fauorem Seminarij exprimi non solent & etiam si ab Expeditioribus fuerit de illis habita certa notitia, vt dictum fuit in d. vltima decis. §. quo verò ad secundum, & constat ex fidibus, partitis, & mandatis procuræ hodie datis Summ. illius nu. 2. Nihilominus, quia articulatus stylus, si probaretur, videretur releuans, Domini dixerunt dictos octauum, & nonum articulos esse tantum admittendos, si ne tamen præiudicio executionis litterarum Apostolicarum, de qua hodie agitur, vt obseruauit Rota in decis. vltima in fine par. 5. recent.

Ex releuantia autem istorum, Domini noluerunt admittere alios omnes, qui sunt obiectiui, calumniosi, & impertinentes. & Regula enim, quod ex releuantia vnus articuli omnes admittantur, recipitur solum quando ceteri habent simplicem defectum irreleuantia, & Secus autem quando ultra in releuantiam habent etiam alios defectus, & præcipue quando, vt hic, sunt calumniosi, obiectiui, & impertinentes ex superius adductis. Pro his enim non suffragatur releuantia & vnus, sed ad consulendum vtrique parti admittuntur releuantes, reliqui verò calumniosi, & impertinentes reiiciuntur, vt sequendo Theoricam Bart. in l. si duo Patroni §. Item Iulianus numer. 1. & 2. ff. de iur. iur. tradit Aym. conf. 23. nu. 4. vbi quod & quando articuli sunt omnino impertinentes admitti non debent, etiam cum clausula saluo iure impertinentium, & seruandum esse dixit Rota in Calaritana Præbendiarum 14. Decembris præteriti coram R. P. D. meo Celso §. talis autem releuantia.

Et ita vtraque &c.

Decisiones istæ in hac causa emanata sub diebus 23. Aprilis 1645. & 18. Maij 1646. quæ sunt reuocatorie aliarum duarum in eadem causa factarum, erunt infra in Miscellaneæ.

R. P. D. GHISILERO.

Postea Episcopo I M O L E N.

Placentina Beneficij.

Mercurij 23. Ianuarij 1647.

A R G V M E N T V M.

Patronorum possessio præsentandi non probatur ex nominatione, quæ suum non fuit sortita effectum; Vnde si præsentatus fuerit immisus in possessione, & recognitus in Dominum à Conductoribus bonorum, & etiam per duos menses retinuerit possessionem, tamen si postea fuit à possessione eiectus, & alter fuit prouisus à Sede Apostolica, constituitur Papa in quasi possessione prouidendi tamquam de libero, propter causam vniuersalem, quam habet in omnibus beneficijs.

in R. M. M. A. R. M. M.

1. Episcopus super omnibus beneficiis existentibus intra fines sue Diocesis habet intentionem fundatam, donec non iustificetur contrarium.
2. Episcopus non potest sine beneplacito Apostolico, beneficia libera subijcere Iuripatronatus alterius in praiudicium sue Ecclesie.
3. Episcopus non potest praiudicare neque Ecclesie, neque Successoribus.
4. Beneplacitum Apostolicum non presumitur interuenisse, ubi cum antiquitate temporis non concurreat observantia.
5. Presumptio deducitur ex antiquitate temporis.
6. Possessio presentandi non deducitur ex nominatione, quia postea non habuit effectum.
7. *Vel si habuit effectum, ut quia fuit recepta possessio cum omnibus solemnitatibus, tamen statim emanavit per provisionem Apostolicam ulterius factam.* num. 7.
8. Possessio pacifica per unum, vel duos menses in beneficiis suffragatur. *Declara.* num. 10.
9. Papa potest Iuripatronatus conferre, si aliquid colorat deducitur contra instrumenta à Patronis exhibita.
10. Et ex talia provisione, qua suum se sortita effectum, constituitur in quasi possessione providendi tamquam de libera.
11. Possessio presentandi Patronorum quando est turbata per provisiones Apostolicas, factas, sine ob reservationem, sine ob resignationem constituitur Papa in quasi possessione providendi in vacationibus etiam per obitum.
12. Papa habet causam universalem in omnibus beneficiis.
13. in Beneficialibus semper attendendus est ultimus status.
14. Provisiones Apostolicae declarant, & constituent beneficium in statu libertatis quando liquido non constet de anteriori statu servitutis.

DECISIO VI.

CONCESSA Ioanni Dominico Nicello nova audientia occasione Iurium per ipsum ultimo loco productorum, iterum, & tertia vice contra illum fuit resolutum simplex beneficium Hospitalis S. Lazari propè, & extra mœnia Civitatis Placentinae non spectare ad Capitulum Collegiatæ Florentiolar, & consequenter nō illi uti electo à Capitulo esse adiudicandum, sed Reuerendis, D. Episcopo Placentino Prouiso Apostolico.

Ratio resolutionis fuit, quia intentio Dñi Episcopi ex dispositione Iuris communis super omnibus beneficiis existentibus intra fines sue Diocesis, iuxta text. in cap. regenda 10. q. 1. cap. omnes Basilica 16. quest. 7. cap. ex frequentibus de inst. cum concordantibus, non excluditur, cum non iustificetur ius speciale Capituli supradictæ Ecclesie Collegiatæ, ut à contrario probat Panorm. in cap. significauerunt nu. 3. in 2. notab. de except. Felin. in cap. cum Venerabilis nu. 37. ante fin. vers. salte quinta, ubi refert, & sequitur Panorm. in supradicta text. Si quidem in nulla consideratione venit habenda sententia, seu laudum latum de anno 1438. ab Episcopo Pla-

centino, in quo referuntur eidem Capitulo electio, & presentatio Rectoris, & Ministri Hospitalis Placentini pleno iure. Confirmatio vero eiusdem electionis, & confirmationis Episcopo Placentino, quia iuxta responsionem datam in ultima decisione in S. se autem dum Hospitalis Civitatis Placentinae erat liberum, & non licuit d. Episcopo illud subijcere Iuripatronatus alterius in praiudicium sue Ecclesie sine beneplacito Apostolico, seu confirmatione, Rota decis. 25. num. 14. de inrepatr. coram bon. mem. Buratto decis. 178. num. 18. in recent. decis. 197. num. 53. decis. 118. num. 7. part. 5. & decis. 247. num. 10. & 11. part. 7. cum in Episcopis deficiat potestas ad subijciendam Iuripatronatus beneficia libera. Abb. conf. 106. lib. 2. Ber. conf. 44. num. 33. lib. 1. Calder. conf. ult. de inrepatr. Rota d. decis. 318. num. 7. part. 5. recent. idem consequenter Episcopus Placentinus non potuit praiudicare neque Ecclesie, neque Successoribus, cap. veniens de transact. Abb. in cap. cum olim num. 4. de privileg. Calder. conf. 12. de reb. Ecclesie non alien.

Neque potest Capitulum Florentiolar forenere ius suum ex cursu temporis, cum ex acceptance ipsius laudi uti facta in eodem instanti, quo laudum emanavit, non concurrat observantia, & quæ tamen cum antiquitate temporis cumulatiue requiritur ad hoc, ut presumendum sit beneplacitum, seu confirmatio Apostolica, & sic tollitur presumptio, quæ ex antiquitate deducitur, Rota in Lomen. Sarganen. Iuripatronatus 13. Decembris 1625. coram bon. mem. Pironano, confirmata coram Vrgellen. decis. 56. num. 6. ubi quod cessante observantia laudi, cessat etiam presumptio beneplaciti, idem fuit resolutum decis. 244. num. 11. vers. quia est sententia, & decis. 442. in fin. penes eundem, iuxta decis. Straphin. 381. numer. 5. & Nec ex electionibus factis per Capitulum probatur aliqua possessio, seu effectuatio laudi. Quia ut distincte fuit examinatum in d. l. ultima decis. in S. mihi censuerunt cum seqq. vel non merentur attendi, cum fuerint factæ de Hospitali Florentiolar, vel non releuant, & quo non habuerunt effectum, Alex. conf. 4. num. 4. vol. 5. Rota decis. 3. num. 6. & 7. de restit. spoliat. in nonis, & coram bon. mem. Cocchio decis. 181. num. 2.

Nec pro Capitulo potest fieri vis in electione ab eo facta de anno 1597. de persona Ioannis Dominici de Vrsis, quam Vicarius confirmavit prævio Edicto, & quæ prætenditur effectuatæ ex possessione, in quam fuit immixtus ex recognitione in dominum à conductoribus bonorum, & ex actuali administratione ferè per annū, quia cum postea de anno 1598. tanquam de libero fuerit à Clemente VIII. Prouisus Card. Sanesius, tunc Prælatus, qui donec vixit beneficium possedit, & per eius obitum prouisus R. P. D. Castellanus, qui illud resignavit Vincentio Ripaltæ, & deinde per resignationem prouisus Alexander ultimo loco defunctus nihil releuat, quod supradictus Ioannes Dominicus post electionem se intentio, & illegitima possessio, quæ statim emanavit, non meretur allegari, cum prouisio

Pape, non electio Capituli probetur effectua-
ta, iuxta *conf. Oltr. 229. num. 2. cum alijs per Ro-*
 8 *tam decis. 154. num. 4. part. 2. recent. †* Nec facit,
 quod suffragetur pacifica possessio per vnum,
 vel duos menses adnotata per *Gemin. in conf. 78.*
na. 1. Rota decis. 3. in addit. sub num. 3. vers. & oportet de praben. in nouit. Cassad. decis. 9. nu. 2. de caus. poss. & propr. Rota in Placentina fructuum 15. Aprilis 1616. coram bon. mem. Card. Sacro, que est decis. 684. num. 14. part. 4. tom. 3. recent. Quia cum paulo post supradictam confirmationem Vicarii non Episcopi, quæ dedit causam liti cõparuit Procurator Fiscalis, qui petijt, & obtinuit ne dum eam confirmationem ab eodem Vicario reuocari, sed vltius declarari suæ intentionis minimè fuisse approbãdi id quod nullum est, & minus in aliquo nec in petitorio, nec in possessorio præiudicandi iuribus Reuerendiss. Episcopi, nec seruitutem aliquam antedicto Hospitali imponendi, & quod si ante eius interlocutoriam, seu declaratoriam, iura, & actiones per Procuratorem Fiscalem in medium allata tunc deductæ, & allegatæ fuissent aliter, & alio modo declarasset ea reuocatio, saltem sufficit ad effectum, vt in sequentibus vacationibus non sit habenda ratio dictæ electionis, & vacationis aduersus Prouisum à Sede Apostolica existente in quasi
 9 possessione prouidendi, † cum ad hunc effectum satis sit aliquid coloratè deducere contra instrumenta à prætensis patronis exhibita, vt tradit *Loit. de re benef. lib. 1. q. 34. n. 11.* eoque magis, quia statim electo electo à Capitulo d. reuocatio confirmationis habuit suam executionem, & de beneficio fuit prouisus à Sede Apostolica d. Card. Saneſius, † vnde non applicatur supradicta decisio 684. d. numer. 14. firmans beneficiorum applicationem dici effectuatam si semel fuerit capta possessio, & etiam per duos menses retenta, licet possessor postea fuerit à possessione eiectus, quia non loquitur in terminis electionis, quæ dedit causam liti, & quæ fuit reuocata ab ipsomet confirmante.
 11 Ex † hac autem prouisione in personam Saneſii, quæ non negatur effectuatà Sede Apostolica constituta fuit in quasi possessione prouidendi tanquam de libero, vt post *Rip. in cap. cum Ecclesia Sutrina, tradit Ferret. conf. 2. nu. 1. Rota coram bon. mem. Coccino decis. 178. alijsque plurimi allegati à Modern. Carpen. contron. forens. ca. 12. p. 107. num. 18.* iunctis præsertim prouisione facta per obitum d. Cardinalis in personam Castellani, quæ forsàn emanauit ob reservationem contractam ob personam Cardinalis, & alijs successiuis prouisionibus, quæ etsi emanauerint ex causa resignationis, quia tamen quasi possessio Patronorum saltem est turbida constituerunt Papam in quasi possessione prouidendi etiam in vacationibus per
 13 obitum † propter causam vniuersalem, quam habet Papa in omnibus beneficijs, vt dixit *Rota in decis. 88. num. 7. & 8. inter impress. apud Vin. de Hospit. & prius apud Moed. decis. 22. num. 2. de praben. Put. decis. 21. lib. 2. in correctis, & in alijs, quas refert, & sequitur Addens ad san. me. Gregor. XV. decis. 349. sub num. 7.*

Igitur cum vltimus status pro Sede Apostolica sit clarus, anterior verò Capituli sit saltem turbidus, quia ab anno 1439. nulla datur presentatio effectuatà, nisi in personis, quæ etiam habuerunt collationes ab Episcopo, responderunt DD. pro Reuerendiss. D. Episcopo Prouiso Apostolico, & si steterunt in decis. 14 cisis † cum semper in beneficialibus, attendatur vltimus status, & prouisiones Apostolicæ declarant, & constituunt beneficium, 15 in † statu libertatis, quando liquido non constat de anteriori statu seruitutis, vt notant DD. in cap. cum beneficio de praben. in 6. Rota decis. 244. nu. 9. part. 4. tom. 2. decis. 634. nu. 3. part. 4. tom. 3. in recent. cum alijs allegatis ab Adden. ad bon. mem. Buratt. decis. 153. nu. 6. & plenè in Helnen. Heremitorij coram bon. mem. Merlino decis. 57. nu. 9. cum seqq. part. 6. recent.

Nec ad rem faciunt deducta pro Capitulo ad probandum collationem beneficii Hospitalis Florentiæ ad ipsum spectasse ante vnionem vigore Breuis Eugenii Quarti, quia modo non agitur de beneficio Hospitalis Florentiæ, sed de beneficio Hospitalis Placentino, de quo tam Reuerendissimus Episcopus, quam Ioannes Dominicus Nicellus fuerunt prouisi, nec lis vertitur super vnione, sed super sola adiudicatione beneficii simplicis Hospitalis S. Lazari prope, & extra moenia Ciuitatis Placentiæ.

Et ita vtrique parte informante resolutum fuit pro confirmatione aliarum decisionum, in hac causâ factorum.

REVERENDISS. P. D. CERRO

Sacra Rota DECANO.

Romana Fideicommissi de Coronis.

Luna 28. Ianuarij 1647.

ARGVMENTVM.

Magistraliter discutitur, & firmatur in presenti Decisione à tanto Sacra Rota Antesignano, & Duce, & verè Sapientum Octauo, quod fideicommissum perpetuum, & absolutum ad fauorem omnium de Familia tam effectiua, quam contentiua, censetur inductum ex ratione conseruandæ agnationis, & expressione nominis genericè Familix, vbi ratio conseruandæ agnationis non est restricta ad certos casus, & personas, & Testator absque vlla restrictione Familiam simpliciter nominauit; secus autem.

Vbi verò dispositio restricta fuit ad dependentes & heredes institutos, tunc enim nō ampliatur, nec extenditur fideicommissum, sed restringitur, & declaratur secundum qualitatem ipsius substitutionis cui adnectitur, nec egreditur descendentes lineæ effectiux personarum institutarum, & quare. Demum obiectionibus in contrarium clarissimè respondetur.

SVMMA RIVM.

- 1 Proximitas grauantis, vel grauati an sit attendenda.
- 2 Feminarum vocatio, saltem deficientibus masculis, si non

- non sit restricta ad primas feminas quid operetur.
- 3 *Femina quoque potest dici de Familia, & agnatione testatoris.*
 - 4 *Agnationis conservanda ratio, quando non sit enunciative, & independentes de per se.*
 - 5 *Verba, & etiam, posita post orationem perfectam sunt argumentative, & sunt principium alterius orationis.*
 - 6 *Fideicommissum perpetuum, & absolutum quando dicatur indultum ad favorem omnium de agnatione.*
 - 7 *Et sic etiam ad favorem non tantum familia effectiva, sed etiam contentiva.*
 - 8 *Testator, quando censetur contemplasse universam Agnationem, ita ut veniant etiam transversales.*
 - 9 *Agnationem generaliter vocando Testator, omnes de Agnatione censetur voluisse comprehendere. Amplia. num. 10. & 11.*
 - 12 *Filij in conditione positi, censentur vocati secundum Statutum Urb. lib. 1. cap. 142.*
 - 13 *Statutum Urbis lib. 1. cap. 142. licet loquatur de solis filiis tamen habet etiam locum in alijs consanguineis.*
 - 14 *Linea quando tam effectiva, quam contentiva intelligi potest, qualis sit intelligenda, & num. 53. Et de linea tantum contentiva intelligitur, quando Testator de tempore testamenti, & eius obitus, carebat descendantibus. num. 16.*
 - 15 *Fideicommissum relictum pro conservatione agnationis dicitur favorabile.*
 - 17 *Femina remotissima quando sunt vocata, multo magis conferri debent vocati Masculi proximiores ex verisimili mente Testatoris.*
 - 18 *in Masculis maximus amor, & benevolentia intercedere solet.*
 - 19 *Frater Testatoris licet propria nomine vocatus non fuerit, comprehenditur tamen sub appellatione Agnationis, Familia, & Domus, & num. 22.*
 - 20 *Frater an censetur invocatione comprehensus, licet Testator, notam habens illius personam, de eo mentionem non fecerit, & quare. num. 21.*
 - 23 *Filij comprehenduntur sub vocatione Patris.*
 - 24 *Testator sicut dilexit vocationem, ita pariter omnem illius posteritatem dilexisse censetur.*
 - 25 *Fideicommissum relictum pro conservatione agnationis, comprehendit omnes de Familia tam effectivam, quam contentivam.*
 - 26 *Femina dicitur comprehensa sub nomine Familia, & agnationis quamvis fuerit nupta in aliena familia.*
 - 27 *Femina proximiores, quando vocata sunt deficiente linea masculina institutorum que nam intelligantur.*
 - 28 *Femina dum non fuerunt vocata simpliciter, nec indefinite, sed cum qualitate filiationis veniunt solummodo filia fideicommittentis, vel institutorum.*
 - 29 *Filiorum appellatione veniunt nepotes ex verisimili mente Testatoris, alijsque consuetudinariis concurrentibus.*
 - 30 *Filiorum appellatione, numquam comprehenduntur transversales, Nepotes scilicet ex Fratribus.*
 - 31 *Nepotes ex Fratribus improprie tantum, & abusive hoc nomine appellantur.*
 - 32 *Soror nunquam venit appellatione filiarum inspecta propria, vel impropria verborum significatione, & communi usu loquendi.*
 - 33 *Fideicommissum perpetuum, & absolutum censetur indultum ex ratione conservanda Agnationis, & ex expressione nominis generica Familia.*
 - 34 *Declaratio conclusionem procedere, ubi ratio conservanda agnationis, non est restricta ad certos casus, vel personas, & num. 57. Secus autem ubi restricta fuit ad precedentem vocationem descendantium, & heredum institutorum. num. 36.*
 - 35 *Familia tam contentiva, quam effectiva censetur contemplata, ubi Testator familiam simpliciter nominavit, nec orationem restrinxit.*
 - 37 *Fideicommissum non extenditur ultra personas expresse consideratas, sed restringitur, & declaratur, secundum qualitatem ipsius substitutionis, cui adnectitur.*
 - 38 *Verba, ut saepius expressum est, & per modum supra expressum, quid operantur.*
 - 39 *Clausula, ut supra, saepius geminata, ac posita, tam in principio, quam medio, & fine totam dispositionem qualificat.*
 - 40 *Clausula, ut supra, restringit dispositionem ad superius expressum, omnemque impedit extensionem, siue comprehensionem.*
 - 41 *Heredum appellatione, veniunt etiam heredes heredium.*
 - 42 *Fullit quando Testator prius nominasset aliquos heredes, & deinde aliquid in eis disposuisset appellando dictos, sed supradictos heredes.*
 - 43 *Et tunc verba illa, dicti mei heredes, intelliguntur solum de primis heredibus nominatis.*
 - 44 *Verba, dictis ut supra, tamquam restrictiva ad supranominatos, non inducunt ampliationem, sed potius limitationem.*
 - 45 *Nepotum, & descendantium specificatio post generalem mentionem Familia quid importet.*
 - 46 *Nepotum, & descendantium specificatio quando post generalem mentionem familia importet solam prelationem eorundem non autem exclusionem aliorum, & quando secus. num. 48.*
 - 47 *Genus precedens, vel subsequens non restringitur a specie, sed nominatio, & specificatio personarum, solum tribuit nominatis prelationem.*
 - 48 *Vocatio ubi ab initio restricta fuit ad certas personas non potest fieri extensio ad alias.*
 - 49 *Quamvis in parte prohibitiva facta fuerit expressio familia, & quando.*
 - 50 *Specificatio personarum tantibus dictionibus taxativis, & relativis non tribuit solum prelationem, sed restringit dispositionem ad personas tantum expressas.*
 - 51 *Genus quando precedit, & sequitur enumeratio specierum per modum taxationis, tunc genus restringitur ad illas species tantum.*
 - 52 *Linea masculina in conditione posita, intelligi debet de linea contentiva Testatoris.*
 - 53 *Linea appellatione, in dubio venit solum linea effectiva, & descendens ab ipsis institutis.*
 - 54 *Testator dum restrinxit vocationem ad heredes institutos, illorumque filios, & descendentes non comprehendit lineam contentivam.*
 - 55 *Idque etiam si agatur de fideicommissio favorabilis relictum pro conservatione agnationis.*
 - 56 *in Fideicommissio favorabili relictum pro conservatione agnationis, latior fieri solet interpretatio.*
 - 57 *Ratio conservanda agnationis, dum est restricta ad filios, & descendentes heredum institutorum, vocatio*

- ratio hinc ad illius pariter terminos est restringenda.
- 58 Fideicommissi tanquam odiosa stricte sunt interpretanda, nec extendi debent de persona ad personam contra mentem, & verba Testatoris.
- 59 Testator dum vocavit feminas remotissimas, multo magis vocasse censetur proximiores masculos.
- 60 Proximiores quando non sint comprahensi, nisi descendant ab ipsis haredibus institutis.
- 61 Testator si ad fideicommissum fratrem vocare voluisset, proprio ore expressisset, prout illius filios, & descendentes expressit.
- 62 Rota coram San. mem. Greg. decis. 464. sub num. 19. declaratur.
- 63 Proximior etiam si proprio nomine vocatus non fuerit, comprahenditur tamen sub generali nomine proximioris, seu maioris natu.
- 64 Fideicommissum dum restrictum fuit ad filios, & descendentes, haredum institutorum, illorumq; lineam effelliam non comprehendit transversales.

DECISIO VII.

Simon de Coronis in suo, cum quo decessit Testamento quantum attinet ad rem nostram, ita disposuit: In omnibus autem ipsius Testatoris bonis mobilibus, & immobilibus, presentibus, & futuris ubique existentibus luribus, &c. haredes suos universales facit, & instituit, & ore proprio nominavit D.D. Martinum, Melchiorrem, Paulum, & Franciscum ipsius Testatoris nepotes ex dicto D. Statio Corona eius germano fratre, &c. Et etiam quia mediantibus facultatibus conservantur familia, & Agnationes, & memoria defunctorum, propterea dictus D. Testator pro ipsa familia, & Agnatione conservanda, ac honore domus de Coronis, & ut bona ipsius D. Testatoris in dicta Agnatione, & familia, ac posteris, & descendensibus ipsius familia perpetuo, & usque in infinitum conserventur, voluit, atq; mandavit, ut bona prefata titulo universalis institutionis relicta, & in quibus predicti eius nepotes instituti sunt semper, & perpetuo in infinitum de gradu in gradum sint permanentes, & conserventur in ipsa familia, & Agnatione de Coronis, & panes supradictos eius nepotes haredes institutos, ut supra, & ipsorum nepotum, & haredum filios, nepotes, & alios descendentes masculos per masculos legitimos, & naturales in perpetuo, & in infinitum, & prohibuit bona predicta pro dicta conservatione familia quovis modo vendi, distrahi, pignoriari, &c. sed semper, & perpetuo in infinitum, ut supra permanent, & permanere debeant, ac sint penes supradictos haredes eius nepotes, & alios descendentes masculos, per masculos legitimos, & naturales ex eisdem respectu usque in infinitum descendendo modo, & forma, ut supra in omnibus dictum fuit, & non alias, & deficiente linea masculina succedant in huiusmodi hereditate filia feminae magis proximiores, & sic de gradu in gradum usque in infinitum, &c. & si contigerit eosdem suos descendentes, & alios, ut supra nominatos, vel ipsorum aliquem contrahere volentem, eundem, vel eos sic alienare volentes, vel alienatos statim, & in continenti privatos, seu privatos respectu dictis bonis remanere, & bona ipsa statim devenire, & transferri debere ad ipsius alienantis, vel alienare volentis liberos masculos, &c. & si non extantibus ad coheredes,

vel proximiores eiusdem, qui alienaverint, &c. & hoc pro honore, honestate, & dignitate domus, & familia de Coronis, distorumq; eius nepotum, & descendens, ut supra.

Prædecesserunt testator Melchior, & Paulus, Franciscus vero professionem emisit in Religione Siluestrinorum, unde post obitum Simonis omnia illius bona fideicommissaria devenerunt ad Martinum vnum ex haredibus institutis superstitem, qui cum obierit relicta Sulpitia vnica filia, Laura de Coronis, Anastasi filia, & respectu Soror haredum institutorum, pretendens, se, tamquam proximior Testatori, ad dictum fideicommissum vocatam, introduxit iudicium coram bon. mem. Card. Virile, super immissione ad possessionem bonorum illi suppositorum, sed disputato dubio sub die 27. Nouembris 1627. contra ipsam fuit resolutum, eo præcipue fundamento † quia admittenda erat proximitas grauati, & consequenter admittenda Sulpitia Martini filia, non autem proximitas grauantis, in quo gradu se pretendebat Laura, ut ex decis. 109. par. 4. recent.

Superstite Sulpitia huic resolutioni acquieuit Laura, sed ea defuncta reassumpsit eandem prætensionem contra Sulpitiam Annæ Mariam de Rosis illius filiam, & haredem, eodemq; dubio repropósito coram bon. mem. Merlino subrogato in locum dicti Cardinalis Virilis antecedens resolutio fuit confirmata, ut ex decis. 519. ead. par. 4. recent. Verum quia Sulpitia, Anna Maria, Monasterium ingressa prævia renunciatione omnium suorum bonorum ad fauorem Stephani de Rosis eius Patris, ibidem Professionem emisit, prætendente Angelica de Coronis haredum institutorum, ac eundem Lauræ Germanæ Soror, se successuram in bonis dicto fideicommissio suppositis, saltem post obitum prefate Monialis; Commissa mihi ad instantiam Stephani causa lationis, & lationum dedi dubium, An constet de fideicommissio, ad quod Angelica sit vocata, pro cuius affirmatiua, resolutione multa difficultatem faciebant.

Et primo quod dum Vocatio feminarum deficientibus masculis, restricta non fuit ad primas feminas, sed vteriores comprehendit, usque in Infinitum, ibi, & deficiente linea masculina succedant in huiusmodi hereditate filia feminae magis proximiores, & sic de gradu in gradum usque in infinitum, &c. sicut non expirauit in Sulpitia primo admissa, sed durauit, & adhuc durat ad fauorem Sulpitiæ Annæ Mariæ eius filia, ita etiam deficiente eadem Sulpitia, Anna Maria, durare debeat, & comprehendere.

Angelicam, quæ † est de familia, & Agnatione Testatoris, ad trad. per Castr. conf. 193. nu. 1. & 2. lib. 1. Gabr. conf. 96. sub num. 31. vers. primo quia, & num. 32. cum seqq. lib. 1. Fafst. de subst. quasi. 484. num. 33.

Secundo quod Testator post institutionem haredum, & prohibita quacumq; detractioe, & alienatione subiunxit illa verba: Et etiam quia mediantibus facultatibus conservantur familia, Agnationes, & memoria defunctorum, propterea dictus

An D. Testator pro ipsa familia, & Agnatione conseruanda, ac honore Domus de Coronis, & v' bona ipsius D. Testatoris in dicta Agnatione, & Familia, ac Posteris, & descendensibus ipsius familie perpetuo, & usque in infinitum conseruentur, voluit, atq; mandauit, ut bona prefata titulo vniuersalis institutionis relicta, & in quibus prædicti eius nepotes instituti sunt semper, & perpetuo in infinitum de gradu, in gradum sint permanceant, & conseruentur ex ipsa familia, & agnatione de Coronis, & peres supradictos eius nepotes hæredes institutos, ut supra, & ipsorum nepotum, & hæredum filios, & nepotes, & alios descendentes masculos per masculos, &c. Testamentumq; clausit præcis his verbis; Et hoc pro honore, honestate, & Dignitate domus, & familie de Coronis, dictorumq; eius Nepotum, & descendensium, ut supra.

4 Vnde dum Ratio † conseruandæ Agnationis adiecta non fuit per modum enunciationis, vel dependenter ab institutione, sed independenter, & de per se, ut ostendunt verba illa, &

5 etiam † quæ cum sequantur post orationem perfectam stant argumentatiuè, ac nouæ orationis principium à præcedenti independentis important, ut tradunt *Ruin. consil. 53. nu. 19. lib. 2. Rim. Ian. conf. 246. num. 83. lib. 3. Paris. conf. 46. num. 31. & conf. 144. numer. 15. lib. 4. Surd. decis. 8. num. 12. Perpetuum, & absolutum fideicommissum † inducit ad fauorem omnium familie de Coronis in prima institutione, & substitutione non comprehensorum iuxta doctrin. Bart. in l. Pater filium §. fundum sub num. 3. vers. sed si essent ff. de legat. 3. Socc. sen. consil. 251. sub num. 6. vers. aliquando, & secundo. testator non simpliciter lib. 2. & consil. 43. nu. 2. lib. 1. Alex. conf. 59. num. 2. & 4. lib. Curt. Ian. conf. 43. num. 11. lib. 1. Paris. conf. 52. nu. 16. lib. 1. Surd. conf. 96. num. 23. & 43. cum seqq. Aldobrand. consil. 31. numer. 14. & 16. lib. 1. cum alijs relatis per Grat. discept. foren. cap. 828. num. 7. & 8. & hanc sententiam sequuntur fuit Rota diuers. decis. 133. nu. 6. par. 4. in recent. decis. 193. num. 6. & 7. par. 1. in Perusina fideicommissi de Bigazzinis 14. Decembris 1605. coram Litta impress. apud Gionagn. conf. 75. num. 79. & 80. lib. 1. in Bononien. fideicommissi de Desiderijs 26. Iunij 1626. coram bon. mem. Merlino in recent. decis. 21. num. 31. 32. & 33. part. 5. in Romana fideicom. de Guidis 29. May 1628. coram Eminentissimo D. Card. Verospiro decis. 136. num. 9. ead. par. 5. in Romana Retentionis Domorum 23. May 1642. & 2. Martij 1642. coram Reuerendissimo D. meo Ghislerio Prodecano, & in Romana fideicommissi de Spiritibus 22. May eiusdem Anni coram R. P. D. meo Bichio.*

7 Idq; non solum ad fauorem omnium de familia effectiua, sed etiam contentiua, attentis illis verbis, sunt, permanceant, & conseruentur

8 in ipsa familia, & Agnatione de Coronis. † Dum enim testator non dixit velle bona remanere in familia sua, vel simpliciter, sed expressit generale nomen totius familie, scilicet de Coronis, censetur contemplata vniuersa Agnatio, † & veniunt etiam transfuersales, ac illi de familia contentiua, ut firmat Bart. in l. unica numer. 4. C. de Conduct. lib. 11. *Ruin. consil. 24. nu. 5. & conf. 110. num. 14. lib. 2. Roland. conf. 23. n. 29. cum pluribus seq. lib. 4. Gabr. conf. 132. numer. 59.*

*& seqq. & mon. 70. lib. 1. Paris. consil. 2. num. 32. lib. 2. Dec. conf. 23. num. 3. Gionagn. d. conf. 75. numer. 5. lib. 1. Peregrin. conf. 16. num. 21. lib. 3. consil. 31. num. 6. ante fin. lib. 4. & conf. 149. num. 18. vers. secunda extat, & num. 21. lib. 3. Fusar. conf. 72. num. 19. & conf. 168. numer. 46. & 59. & in tract. de substit. quasi. 381. num. 37. Rimin. dicto consil. 482. num. 46. cum pluribus seqq. Rota diuers. decis. 490. n. 10. vers. Addebant etiam aliqui ex Dominis par. 4. cum alijs in Bononien. fideicommissi de Pancaldis 16. Febr. 1640. coram Eminentiss. Domino Cardinali Panziolo §. idq; ne dum confirmata 10. Iunij 1642. coram me, §. quod autem fideicommissum. Eoq; libentius cum non adlit familia effectiua testatoris, sed ille nullos † habens liberos, nec spem illos procreandi, hæredes instituit vniuersales prædictos suos nepotes ex Anastasio fratre, qui respectu ipsius sunt de familia Contentiua, institutis itaque proprio nomine transfuersalibus, & contentiue testatori coniunctis, consequens † est ut proferendo nomen familie de Coronis intellexerit genericè, & Contentiue de omnibus Agnatis, sub quibus includuntur ceteri omnes transfuersales, ut sic arguendo firmat *Rot. decis. 193. num. 10. par. 1. recent.**

Tertio prædicta corroborantur ex alijs verbis eiusdè testamēti, & deficiente linea Masculina succedant in huiusmodi hereditate filie feminae magis proximiores, &c. Dum enim linea Masculina posita † fuit in conditione, tacite vocata censetur ex dispositione Statuti Urbis lib. 1. c. 142. quod licet loquatur de solis filiis, habet etiam

13 locum in Consanguineis, † Affinibus, Agnatis, & Cognatis, ut dixit Rota in Romana fideicommissi de Paluzzelis 23. Febr. 1611. & 7. Iunij 1612. coram Manzanedo in recent. decis. 332. nu. 2. & decis. 403. num. 1. par. 2. & in Roman. fideicommissi de Inocentatis 13. Nouembris 1637. coram bon. mem. Pirouano: Et cum nomen lineæ tam effectiue † quam contentiue intelligi possit, in casu, de quo agitur contentiue est intelligendum: Tum quia materia est fauorabilis, † cū agatur de fideicommissio relicto pro conseruatione Agnationis ad trad. per *Ruin. consil. 149. num. 10. lib. 2. Menoch. conf. 924. num. 8. 9. & 10. Gionagn. d. conf. 75. num. 8. lib. 1. Sim. de Prætr. de interpret. ult. vol. lib. 3. fol. 11. sub num. 4. vers. adde quod in materia Fusar. de substit. quasi. 345. nu. 15.*

14 Tum quia habito respectu ad lineam Testatoris, ipse, ut dictum fuit de tempore testamenti, & eius obitus carebat descendensibus,

16 vnde necessario fatendum † est de linea tantum contentiua intellexisse, ut ad nostrum propositum arguit *Aym. conf. 616. num. 6. bene Ruin. d. conf. 149. num. 8. lib. 2. Menoch. conf. 106. num. 229. & d. conf. 924. num. 5. & 6. Fusar. ubi supra d. 345. num. 13. Card. Canal. decis. 241. n. 2.*

Quarto denique attenta verisimili mente

17 testatoris, † dum enim, deficientibus masculis, vocauit foeminas, etiam Remotissimas, ibi, succedant in huiusmodi hereditate filie feminae, magis proximiores, sic de gradu in gradum usq; in infinitum. Multo magis censi debet vocali

18 se masculos proximiores † cū in ijs maximus amor, & beneuolentia intercedere soleant,

et tradit Caspr. conf. 454. num. 1. & per tot. lib. 2. Qabr. d. conf. 96. num. 1. lib. 1. Simon. de Prat. de interpret. ult. vol. lib. 1. solut. 4. num. 3. Fusar. de subst. quest. 434. num. 23. & 36.

Ex his enim resultare videtur voca-
19 tio Anastasij, quia licet, proprio nomi-
ne vocatus non fuerit, comprehenditur
tamen sub appellatione Agnationis, familie,
& domus de Coronis, tamquam Pater hæ-
redum Institutorum, & respectu frater te-
statoris, ut firmatum fuit in supracitata Bono-
nien. fideicommissi de Pancaldi coram Eminentissimo
D. Cardinali Panzirolo, & coram me. Nec eo
20 quod Testator, notam habens illius perso-
nam de eo specialem mentionem non fecerit
argui potest, quod noluerit in vocatione cõ-
21 prehendi, & cum hoc contingere potuerit, ex
quo non credidit illum, turbato mortalitatis
ordine, filiis suis supersitem fore, & ideo suf-
22 ficit, quod sit vocatus, & comprehendatur
sub generali vocatione familie, & Agna-
tionis, ut respondit Rota coram S. mem. Gregor.
decis. 464. sub num. 19. vers. non obstat, & in Ti-
burtina fideicom. 10. Martij 1640. coram eadem
Card. Panzirolo.

Firmata verò vocatione Anastasij infor-
mantes pro Angelica ex duplici inferebant il-
23 lius comprehensionem, & altero ex persona
eiusdem Anastasij ipsius Patris, cum Testator
24 sicut & illum dilexit, ita pariter omnem illius
posteritatem etiam foeminam dilexisse cõscia-
tur ex theor. Bald. in l. cum Acutissimi num. 5. C. de
fideicom. quam sequuti fuerunt Soc. Sen. in l. cum
Annus num. 39. C. de condi. & demonstr. Soc. Iun.
conf. 126. num. 20. lib. 1. Roman. conf. 170. num. 1.
& 2. & admisit Rota in decis. huius causa coram bo-
nem. Merlino num. 13. & 19. Altero ex perso-
25 na propria ipsiusmet Angelicæ, & quia cum
agatur de fideicommissio relicto pro Conser-
uatione Agnationis, & sic comprehendente
omnes de familia, tam effectiue, quam conten-
tue, ut firmatum fuit, consequens est, ut
26 ipsa & etiam in eo comprehendatur, quam-
uis nupta in aliena familia, cum adhuc dica-
tur de familia, & Agnatione de Coronis:
l. pronuntiatio 95. §. familia ff. de verb. signif. l. vo-
luntas C. de fideicom. dixit Rota coram San. mem.
Greg. d. decis. 464. num. 5. & 6. & in recent. decis.
329. num. 30. par. 6. bon. mem. Bononien. fideicom.
de Boateriis 13. May 1641. & 17. Februar. 1642.
coram bon. mem. Merlino, ac in sapius allegata
Bonon. fideicommissi de Pancaldi coram me, §. mi-
nus facit quod Thomasia.

His tamen minimè obstantibus Domini
in negatiuam sententiam inclinarunt, non
constare scilicet de fideicommissio, ad quod
27 Angelica sit vocata, & quia cum deficiente
linea Masculina Institutorum vocatæ fue-
rint filie foeminae magis proximiores, vo-
catio intelligitur de foeminis descendanti-
bus ex iisdem hæredibus, nec compre-
hendit Angelicam, quæ ab illis non descendit,
ut contra Lauram in pari gradu existentem,
firmavit Rota coram bon. mem. Merlino dicta decis.
619. num. 24. par. 5. recent.

Et primo non obstat quod vocatione foemi-

narum restricta non fuerit ad foeminas primò
admissas, sed omnes proximiores includat
de gradu in gradum vsque in infinitum, &
28 Quia & dum foeminae non fuerunt vocatae
simpliciter, nec indefinite, sed cum qua-
litate filiationis, ibi, succedunt in huiusmodi be-
diate filia foemina magis proximiores Angelica di-
ci nequit comprehensa, cum non veniat ap-
pellatione filiarum, siue vocatione referatur ad
Simonem fideicommittentem, siue ad hære-
des institutos; Respectu enim fideicommit-
tentis est neptis transuersalis ex Anastasio fra-
29 tre, & vnde licet appellatione filiorum ali-
quando veniant etiam Nepotes ex verisimili-
mente Testatoris, alijsq; concurrentibus Cõ-
iecturis latè congestis in d. Bononien. fideicom. de
Desiderijs coram bon. me. Merlino in recent. decis. 6.
num. 12. & 13. & decis. 21. num. 5. iuncto nu. seq.
30 par. 5. & Nunquam tamen comprehendun-
tur transuersales, nepotes scilicet ex fratribus,
31 & cum isti improprie tantum, & abusiue hoc
nomine appellentur, ut docet Bald. in l. si dotalis,
num. 2. ibique Alex. pariter num. 2. ceteriq; scribi-
ff. sol. matrim. idem Bald. in l. si arix, numer. 2.
ubi etiam Angel. num. 1. C. de success. edict. Rip. in
l. hæredes mei, §. cum ita numer. 64. ff. ad Trebell.
Bald. conf. 136. sub num. 1. vers. Praterea, maestro
lib. 4. Federic. de sen. conf. 39. num. 2. bene Franc.
Aretin. conf. 37. num. 5. Andr. de Bartolom. post
conf. Soc. sen. 52. lib. 1. in 3. subscripti num. 10.
& 11. Rimm. Iun. conf. 245. num. 102. & 103. Re-
spectu verò hæredum Institutorum, est ger-
32 mana Soror, & quæ numquam venit appel-
latione filiarum ex propria, vel impropria
verborum significatione, nec ex Comuni
vsu loquendi, cum aliter filia, aliter sorores
appellentur ex latè congestis per Fusar. conf. 75.
& conf. 76. per tot. quem sequuta fuit Rota coram
Merlino num. 8.

33 Secundo nec obstat, quod ex & ratione cõ-
seruanda Agnationis, & ex expressione no-
minis genericæ familie de Coronis inductum
fuerit perpetuum, & absolutum fideicom-
missum ad fauorem omnium de dicta fami-
lia tam effectiue, quam contentiue ex dedu-
ctis in dicta Bononien. fideicommissi de Pancaldi co-
ram Eminentissimo D. Card. Panzirolo, & coram me.

Fuit enim responsum prædicta procedere,
34 vbi & ratio conseruandæ Agnationis non est
restricta ad certos casus, vel personas, prout in
dicta decisione Bononien. fideicommissi de Pancaldi,
vbi testator, prohibita alienatione suorum
35 bonorum, addidit hæc præcisa verba, & quia
voluit ipsa bona perpetuò remanere in familia ipsorū
de Pancaldi nec orationem restrinxit, quo casu
tota familia effectiue, & contentiue censetur
comprehensa iuxta doctr. Bart. in l. Pater filium
36 §. fundum sub num. 3. ff. de leg. 3. cuius lectu-
ram sequuti fuerunt omnes supra relati, & Se-
cus autem vbi, prout hic restricta fuit ad præ-
cedentem vocationem Descendentium, &
hæredum institutorum, ibi: semper, & perpe-
tuo in infinitum de gradu in gradum sine, permanent;
& conseruentur in ipsa familia, & Agnatione de Co-
ronis, & penes supradictos eius nepotes hæredes insti-
tutos, ut supra, & ibi, & hoc pro honore, honestate,

& dignitate Domus, & familia de Coronis, dispo-
 namq; eius nepotum, & Descendentium, ut supra:
 37 Tunc enim non ampliatur, nec extenditur fidei-
 commissum ultra personas expressè conside-
 ratas, sed restringitur, & declaratur secundum
 qualitatem ipsius substitutionis, cui adnecti-
 tur, nec egreditur Descendentes lineæ effe-
 ctivæ personarum institutarum, iuxta celebr.
 conf. Dec. 636. num. 7. & 12. vers. nec supradictis
 obstat videtur Atx. d. conf. 59. num. 8. vers. nec
 obstat illa verba, & sub numer. 21. vers. non ob-
 stat quod illa verba, lib. 3. vbi ad nostrum pro-
 38 positum ponderat, & quod verba illa, ut legi-
 mus est expressum, & per modum supra ex-
 pressum, operantur, ut dispositio referatur,
 & restringatur ad substitutos in parte præce-
 denti expressos Ruin. conf. 94. num. 12. vers.
 præterea lib. 2. & conf. 124. num. 17, lib. 3. Alciat.
 conf. 9. sub num. 13. litt. F. vers. & in primis, &
 conf. 35. num. 12. litt. B. vers. quanto respondetur.
 lib. 9. Caphal. conf. 17. num. 24. conf. 477. nu. 16.
 & conf. 544. num. 15. Decian. conf. 1. num. 178. &
 seqq. lib. 2. Menoch. consil. 85. num. 119. & consil.
 682. nu. 2. vers. Nam respondetur, Peregr. conf. 45.
 num. 3. lib. 1. & conf. 44. num. 13. vers. secundò
 quia prohibitio lib. 3. Odd. conf. 66. sub num. 53. &
 conf. 67. num. 15. & 19. Hond. conf. 78. num. 49.
 & seqq. lib. 1. Gabr. conf. 138. num. 26. cum duob.
 seqq. lib. 2. Bellon. l. an. conf. 12. num. 43. & me-
 dius num. 65. cum seqq. Fusar. conf. 100. num. 21.
 Giomagnon. conf. 97. num. 9. ibi. 1. Altograd. conf. 60.
 num. 124. Peregrin. de fideicom. art. 29. num. 19.
 Surd. decis. 85. num. 2. & hanc opinionem millies
 amplexa fuit Rota inter divers. decis. 698. num. 16.
 & 17. par. 1. coram Card. Seraph. decis. 482. nu. 6.
 decis. 883. num. 4. 5. & 6. & decis. 1023. num. 10.
 coram Card. Canal. decis. 513. num. 3. coram h. me.
 Coccino decis. 294. num. 7. in recent. decis. 100. n. 7.
 decis. 300. num. 20. cum pluribus seqq. & decis. 316.
 num. 6. 1. par. decis. 267. sub num. 6. vers. & quando
 fuisset, & decis. 707. num. 2. & 7. vers. & cum post
 huiusmodi par. 2. decis. 368. num. 6. & 7. p. 5. decis.
 15. num. 5. cum seqq. p. 7. & alijs relatis dictum fuit
 in Spoletana fideicommissi 29. Aprilis 1641. coram
 R. P. D. meo Pentingero, & in Romana fideicommissi
 de Ferratinis 19. Novembris præteriti coram eodem
 S. non obstat, quod Gaspar. circa fin. vers. adeo quod
 39 eidenter: & Clausula enim illa, penes supradictos
 eius nepotes hæredes institutos, ut supra, dictorumq; eius
 nepotum, & descendendum, ut supra, sæpius ge-
 rhinatur, ac positæ, tam in principio, quam
 medio, & fine tutam dispositionem, omnesq;
 substitutiones in ea contentas qualificant, pe-
 rinde ac si singulis fuissent appositæ per tex. in
 l. 3. S. filius inter medias ff. de lib. & post. Angel.
 conf. 28. num. 2. Anchar. conf. 68. num. par. 2. De-
 cian. conf. 70. nu. 19. lib. 3. Grat. decis. March. 135.
 40 nu. 14. & Et restringunt dispositionem ad per-
 sonas superius expressas, omnemq; impediunt
 extensionem, siue comprehensionem aliarum
 præter nominatas ad tex. in l. qui liberis S. hæc
 verba ff. de vulg. & pupill. Dec. conf. 377. num. 4.
 circa fin. vers. & in hoc primò considerandum est,
 Ruin. consil. 181. num. 2. vers. cum ergo in eadem ora-
 41 tione lib. 2. bene Aym. conf. 98. nu. 8. & Vbi quod
 licet appellatione hæredum veniant hæredes

42 hæredum, & istud tamen fallit, quando testa-
 tor prius nominasset aliquos hæredes, & dein-
 de aliquid in eis disposuisset appellando dictos,
 seu supradictos hæredes, Menoch. conf. 86. nu. 43.
 & 44. & conf. 610. numer. 2. cum pluribus seqq. vbi
 43 quod & verba illa dicti mei hæredes, &c. intelli-
 guntur solum de primis hæredibus nomina-
 tis, Fusar. conf. 89. nu. 4. Mant. de coniect. ultim. vol.
 lib. 3. tit. 14. n. 22. Simon de Prætr. de interpr. ult. vo-
 lum. lib. 2. dub. 2. fol. 2. nu. 214. fol. 171. d. tergo Surd.
 conf. 123. num. 13. & d. decis. 85. num. 3. Rota decis.
 272. nu. 6. & 8. & decis. 283. nu. 9. par. 6. recent. vbi
 44 quod & verba illa, dictis, ut supra, tãquam re-
 strictivè ad supra nominatos nõ debent indu-
 cere ampliationem, sed potius limitationem.
 45 Nec releuat quod specificatio Nepotum,
 & Descendentium, post generalem mentio-
 nem familiæ, importet solum prælationem
 eorundem, non autem exclusionem aliarum
 personarum contentarum sub præcedenti ge-
 nerali mentione ex doctrin. gloss. in l. cum ita 33.
 S. in fideicommissi vers. nominati sunt, vbi etiam
 Bar. num. 1. & Castr. num. 4. ff. de leg. 2. quam
 sequuti fuerunt Menoch. conf. 200. num. 12. & 13.
 & conf. 706. numer. 8. Molin. de Primogen. Hispan.
 lib. 1. cap. 4. num. 33.
 46 Obiectum enim procederet si testator in
 parte dispositiva, & vocativa ultra certas per-
 sonas vocasset etiam totam familiam, ut figu-
 ratur à gloss. & ceteris DD. eam sequentibus in d.
 47 S. fideicommissi, & vbi quod instituta erat fami-
 lia Petrus, & Ioannes, quo casu genus præce-
 dens, vel subsequens non restringitur à spe-
 cie, sed nominatio, & specificatio personarum
 solum tribuit nominatis prælationem:
 48 Secus & autem vbi, prout hic in parte dispo-
 sitiva, & vocativa nulla fuit facta mentio
 familiæ, sed vocati tantum fuere hæredes
 49 instituti, illorumq; Descendentes & Dum
 enim vocatio ab initio restricta fuit ad cer-
 tas personas, non potest fieri extensio ad
 alias, quamvis in parte prohibitiua facta fue-
 rit expressio familiæ, dum ut hic expressio
 facta est, cum relatione, & taxativa ad perso-
 nas superius vocatas, ibi, & penes supradictos
 eius nepotes, hæredes institutos, ut supra, & ipsorum
 nepotum hæredum filios, & descendentes masculos, &
 ibi: dictorumq; eius nepotum, & descendendum, ut
 50 supra: & Hinc enim, stantibus dictis Dictioni-
 bus taxativis, & relatiuis, specificatio perso-
 narum non tribuit solam prælationem, sed
 restringit dispositionem ad personas tantum
 expressas, ut sequendo tex. in l. legata suppellectili
 ff. de supell. leg. docet idem Bart. in d. S. in fideicom-
 51 missi num. 1. ibi: Ratio est, & quia quando præcedit
 genus, & sequitur enumeratio specierum per modum
 taxationis tunc genus restringitur ad illas species tan-
 tum, idemq; tradit Castr. d. num. 4. & agnovit Molin.
 d. cap. 4. sub num. 35. vers. Quidquid autem, cum
 alijs bene relatis in nostris terminis per Fusar. quest.
 359. num. 14. & 15.
 52 Prout tertio non obstat, quod linea ma-
 sculina in Conditione posita intelligi debeat
 de linea Contentiva Testatoris.
 Quia etiam si respectu ipsius intelligi non
 possit nisi de Contentiva, in casu tamen no-
 stro

pro sensus sumi non debet à Testatore, sed ab hæredibus institutis, & sic est intelligendus de illorum tantum linea, & familia effectiua, ne dum ¶ quia in dubio appellatione lineæ venit solum linea effectiua, & Descendens ab ipsis institutis, arguendo tex. in l. qui liberis §. hac verba ff. de vulg. & pupill. Bald. conf. 321. num. 1. vers. item cum facimus mentionē lib. 1. & conf. 334. num. 9. & 10. lib. 3. Ruin. d. conf. 153. numer. 10. & 11. lib. 2. Sim. de Prætr. ubi sup. lib. 1. fol. 11. numer. 41. vers. in dubio tamen, cum alijs relatis per Rotam Romana fideicommissi de Marianis 16. Marty 1643. coram Reuerendissimo Domino meo

54 Decano S. Respectu vocationis. ¶ Sed etiam quia, dum Testator restrinxit vocationem ad hæredes institutos, illorumq; filios, & descendentes, non est amplius ambigendum de non comprehensione alterius lineæ Contentiux: 55 Idque ¶ etiam si agatur de fideicommissio fauorabili relicto pro conseruatione Agnationis, ¶ in quo latior fieri solet interpretatio, 56 quia dum ipsa ratio ¶ conseruandæ Agnationis est restricta ad filios, & descendentes hæredum institutorum, nec est apra vltra illos fideicommissum extendere, ut supra firmatum fuit, Vocatio lineæ ad illius pariter terminos 57 est restringenda ¶ fideicommissa enim tamquam odiosa strictè sunt interpretanda, nec extendi debent de persona ad personam contra mentem, & verba expressa Testatoris, Aretin. in l. gallus, §. & quid si tantum num. 19. ff. de lib. & posth. Dec. in l. illam nu. 11. C. de Collat. cum alijs ad nostrum propositum relatis per Rotam coram Card. Seraph. d. decis. 383. num. 2.

59 Quarto demum nec releuat quod sicut testator vocauit fœminas etiam remotissimas, ita pariter, & multo magis vocasse censeatur proximiores masculos, & consequenter Anastasium proprium fratrem, quem summo amore, & affectione prosequabatur.

Quantum enim attinet ad alios proximiores, quatenus etiam extarent, non essent comprehensi, nisi descenderent ab ipsis hæredibus institutis ex supra deductis, ¶ quo verò ad Anastasium, dum ille de tempore testamenti cuius erat ac testatori bene cognitus, & nihilominus ad successionem inuitatus nō fuit, argumentum prædilectionis retorquetur, eoq; magis dum extincta linea masculina fœminas descendentes prætulit absque ipsius mentione, hinc enim si testator illum vocare, & comprehendere voluisset vtique proprio nomine expressisset, prout ipsius filios, & descendentes expressit argumento. l. vni. C. de

62 Caduc. soll. Nec applicantur deducta per ¶ Rotam coram san. mem. Greg. decis. 464. numer. 19. & in Tiburtina fideicommissi coram Eminentissimo Domino Car. Pazziolo; Quia Rota ibidem non deduxit vocationem proximioris ex sola vocatione personarum remotioris gradus, sed ex eo, quod etiam si proximior proprio nomine vocatus non fuerit, comprehendebatur tamen sub generali nomine proximioris, seu maioris natu, qui non est casus noster, cum Anastasio, nullo modo comprehendendi possit, stantibus enixis restrictiuis per fideicommissum.

Par. X. Recent.

tentem appositis, vt latè superius firmatum fuit.

64 Ex his igitur cum clarè liqueat vocationē tam masculorum, quàm fœminarum restrictam fuisse ad filios, & descendentes hæredum institutorum, illorumq; lineam effectiuam, Domini resolverunt nō cōstare de fideicommissio, ad quod Angelica sic vocata, siue vocationem pretendat ex persona Anastasij eius Patris, siue ex persona propria, vel ob contemplatam rationē conseruandæ Agnationis. Et ita vtraque, &c.

R. P. D. CORRADO

Postea S. R. E. CARDINALI.

Auenioneni. Alimentorum.

Luna 25. Ianuarij 1647.

A R G V M E N T V M.

Alimenta, non tantum iure Canonico, sed etiam naturali inspecto, debentur probata filiatione, quæ ad effectum obtinendi alimenta, iustificatur ex summaria & cognitione, & leuioribus probationibus; & licet de iure filius presumatur ex legitimo matrimonio natus, & non ex adulterio, tamen dicta præsumptio validioribus cōiecturis & præsumptionibus refellitur, de quibus latissime tractatur, & in contrarium adductis validè respondetur.

S V M M A R I V M.

- 1 Appellatio congruo tempore interposita suspendit iudicatum.
- 2 Appellatio infra biennium debet prosequi & terminari.
- 3 Pauperes excusantur à prosecutione appellationis.
- 4 Fatalia preseruant illesa iura appellantis.
- 6 Restitutio in integrum aduersus lapsum biennij conceditur, ubi ab Appellante adducuntur plures rationes circa merita cause.
- 7 in Restitutionibus in integrum Rota interloqui non solet, sed illas, prout iustitia, & æquilitas ratio postulat, concedit vel denegat.
- 8 Filiatio ex quibus probetur.
- 9 Filiatio ad effectum obtinendi pensionem alimentorum pendente iudicio principali iustificatur ex summaria cognitione & leuioribus probationibus. Etiam si agatur contra Tertium bonorum possessorem num. 10. concurrentibus præsumptionibus & presumptionibus num. 12.
- 12 Filius constante matrimonio natus presumitur legitimus ex coniugibus & non ex adulterio uel claustrum num. 14. & 16.
- Esse quod Tertius ad eandem matrem habeat editum num. 12.
- 15 Filius ut presumatur legitimus ex coniugibus non sufficit probatio matrimonij, sed requiritur cohabitatio ipsorum Coniugum.
- 17 Præsumptio l. miles §. defuncti ff. ad leg. Tul. de adult. contrariis validioribus cōiecturis & præsumptionibus refellitur.

C

Fi

- 18 Filius non presumitur quando assertus Pater nunquam agnouerit in suum assertum filium, & nullam de ipso notitiam habere indicauerit.
- 19 Filius indicatur potius esse illius a quo fuit ut filius nominatus, educatus, legitimatus, & institutus, quam Mariti, qui erga illius personam nullum fecit actum Patri convenientem.
- 20 Testamentum primum, renocatur per secundum.
- 21 Verifimiliora, & magis adminiculata, ceteris preferenda sunt.
- 22 Confessio facta in testamento renocari non potest in praiudicium iuris tertio acquisiti.
- 23 Testibus magis informatis & exactius deponentibus magis deferendum est.
- 24 Probatio plurimum pendet ab arbitrio Iudicis.
- 25 Assertio non praiudicat veritati.
- 26 Confessio, seu negatio filij quoad filiationem non nocet, stante confessione Patris in contrarium. Et ratio est quia huiusmodi confessio, seu negatio fiunt ad celandam culpam Parentum num. 27.
- 28 Assertiones Patris contraria non possunt tollere ius filio acquisitum ex alijs antecedentibus assertionibus solemniter emanatis. Maxime quando emanarunt a Patre cum filio litigante, ac ira percito num. 29.
- 30 Fratri verba, expulsio a domo & ceteri actus, attendi non debent & quare, & ex quibus colligatur isti actus ab homine irato processisse num. seqq.
- 31 Legitimus non indiget legitimatione pro eius bono, ac utilitate.
- 32 Legitimus non est, qui maculam spurietais evitare sed celare studet.
- 33 Alimenta non tantum iure Canonico, sed etiam naturali inspecto debentur, probata legitime filiatione, circumscripta etiam legitimatione. Et ad impediendam huiusmodi prouisionem, ea de quibus in discussione negotij principalis plenius agendum est, attendenda non sunt num. 34.
- 35 Puper usque ad inopiam non dicitur ille, qui vallet aliqua arte declarare ut num. seq.
- 36 Ars sola sine illius exercitio hominem non alit.
- 37 Alimenta debentur spurio, & quantum aliquam artem calleat, dummodo eam exercere non valeat.
- 38 In Alimentorum materia, Rota cum magna aequitate procedere solet.

DECISIO VIII.

INSTITUTO in partibus iudicio per Henricum vii filium alterius Henrici a Labeone Berardo pro adipiscenda possessione bonorum subditorum fideicommissio Francisci Aui, & consequenda legitima ex bonis paternis contra Franciscum minorem illorum possessorem lata fuit sententia pro Reo, a qua licet fuerit interposita, & successibus commissa appellatio non fuit tamen prosecuta, & terminata, infra biennium. Ideoque Actori in presentia prouisionem alimentorum pendente lite petenti obijciebatur exceptio rei iudicata; Quare dubitauit, an constet de re iudicata, seu potius de filiatione ad effectum prouisionis petite.

Et Domini dixerunt non constare de re iudicata, quia pro parte Henrici congruo tempore fuit appellatum a sententia contra eum

prolata e. Venientes extr. de int. iur. l. 1. §. fin. ibique gloss. ff. ad S. C. Turpil. l. appellatione C. de Appellat. Bart. in l. 1. num. 2. vers. nam ipso iure ff. de Appellat. & relat. Riba in l. 1. n. 7. vers. nota quod appellatio, & seq. ff. de re iudic. Rot. penes bo. me. Card. Caualer. decis. 143. n. 2. vers. huiusmodi autem, & decis. 432. num. 6. vers. Vnde remanebat.

- 2 Nec obstat quod appellationis causa non fuerit infra biennium prosecuta, & terminata iuxta text. in e. cum sit Romana extr. de appell. & in Auth. ei qui appellat. C. de temp. appellat.
- 3 Quia cum id processerit ex impotentia, prefati Henrici ob summam eius paupertatem in processu plene probatam, nullum inde illatum fuit eius iuribus praiudicium, ut deciditur in e. ex ratione extr. de appellat. & siue quia suspenso cursu fatalium ipso iure præsueruatus fuerit illæsus, ut magis concinit litteræ eiusdem tex. ibique nos. gloss. in verb. impotentiam. Innocent. in princip. vers. In his casibus. Bald. in l. acceptam. num. 62. vers. Hic tamen restat dubium C. de resur. & in l. fin. num. 5. vers. oppono, & videtur C. de cond. insert. & in conf. 5. Queritur utrum viduas, & pauperi sub num. 1. vers. In contrarium lib. 1. Dec. in cap. 1. sub num. 220. vers. & qui propter paupertatem, & seqq. extr. de prob. & disputatio in d. c. ex ratione sub num. 46. vers. sed licet. ac seqq. de Appellat. Rot. conf. 87. num. 51. vers. Hinc etiam lib. 2. Gail. obses. 142. num. 1. & seq. lib. 1. Mysinger. obser. 95. sub num. 1. & seq. recent. 4. Rot. penes Cassador. decis. 6. sub num. 2. vers. sed ut curram. de appellat. & siue beneficio restitutionis in integrum, ut sentiunt plerique DD. in eod. cap. ex ratione, & alij relati per Odd. de restit. in intege. q. 71. a nu. 30. vers. primus est & seq. Concurrentibus præsertim pluribus pro eius parte adductis circa merita causæ, quæ instam utique præbent illam concedendi rationem, ut denudò audiri possit, ut fuit dictum in Fanen. emphiteus. 7. Aprilis 1623. coram bo. me. Coccin. in recent. decis. 47. num. 4. vers. neque obstant. par. 4. to. 2. & in Rom. restit. in integ. 20. May 1624. coram bo. me. Mantaned. decis. 540. num. 2. vers. & rationes ac seq. ad par. 4. tom. 2. & prius decis. 351. num. 5. vers. nam ad huc effectum & c. par. 1. diuers. & penes Martin. decis. 315. sub num. 7. vers. neque etiam Odd. in d. ar. q. 71. 36. num. 72. vers. aut querimus. & Super quo tandem Rota interloqui non solet, sed procedendo ad vltiora, vel in negotio principali, vel in executione, seu moderatione, inhibitionis illam prout iustitiæ, ac æquitate postulata concedere, vel denegare, ut attestatur Cus. de Grass. decis. 3. sub n. 13. vers. quia de stylo de restit. in integ. Mant. d. decis. 315. nu. 5. vers. nam Rota non solet & in Concheu. Archipresbiter 1. May 1599. coram bo. me. Litta, in recent. decis. 131. sub num. 1. vers. quia de stylo huius Tribunalis par. 2. & decis. 275. sub num. 2. vers. Rota enim par. 6.
- 8 Præterea censuerunt Domini constare de filiatione ad effectum prouisionis alimentorum, de qua agitur in presentia; Quia non solum probatus fuit pro parte Henrici tractatus, & educatio in domo paternæ ac communis aliorum reputatio, verum etiam exhibita quædam notula ipsius patris manu conscripta in

eius libro priuato sub die 31. Maij 1620. in qua illum proprium filium naturalem appellat, & Instrumentum legitimationis obtentæ à Collegio Archiuij Vrbis de anno 1628. 27. Octobris, in quo talis nominatur; Deinde Instrumentum eius emancipationis coram Iudice solemniter ab eodem Patre factæ de anno 1629. 26. Iunij, Vltterius testamentum eiusdem conditum de anno 1638. die 14. Augusti, in quo illum proprium filium naturalem legitimatum appellat, & hæredem vniuersalem post Margheritam vxorem instituit; Rursus Instrumentum mandati eodem anno 1638. 7. Iulij in quo Procuratorem specialiter constituit ad petendum denuò, & obtinendum prædictum eius filium in ampliori forma legitimari, & aliud demùm subsecutæ ad patris instantiam legitimationis à Collegio DD. Prothonotariorum de anno 1639. 7. Septembris, quæ omnia cum præferant actus soli filio congruos, ac proportionatos exuberant sanè ad probandam filiationem, vt obtinere possit prouisionem alimentorum pendente iudicio principali (in quo erunt maturius excutienda, vt nuper fuit dictum in *Farsen. bonorum* 23. huius mensis coram me. in §. *Hac tamen* ubi alia concordantes referuntur; † Nam ad hunc effectum summaria adhibetur cognitio, & leuiore admittuntur probationes, iux. tex. in l. si quis à liberis §. si vel parens. ibique gloss. in verb. constiterit. & seq. & Cordub. nu. 35. vers. quod sic accipiendam, & seq. ff. de liber. agnosc. Alciat. de Praes. Reg. 3. praes. 38. num. 9. vers. Tertius casus est. Didac. PP. quest. cap. 6. n. 8. vers. postremo. Decian. conf. 128. sub num. 2. vers. nam etiam si, & seqq. lib. 3. Rim. iun. conf. 329. sub num. 9. vers. quibus sic stantibus. & seqq. per tot. Sura. de alim. tit. 1. qu. 110. sub num. 1. vers. Tamen. & q. 112. sub nu. 20. vers. qualis tamen & seq. Rot. decis. 499. par. 1. diuers. & penes Burat. decis. 756. num. 4. vers. ultra quod & in recent. dec. 289. sub num. 1. vers. & licet. & decis. 434. sub num. 9. vers. & hoc stante par. 1. & in Roman. filiation. 1. Iulij 1639. coram Reuerendis. D. meo Carrillo in §. 1. ac in alijs adductis per Modern. Roman. discept. 567. 10 d. num. 27. vers. quantum autem & seqq. † Etiam si agatur contra tertium bonorum pollessorem, vt probatur in l. si instituta §. de inofficioso. ff. de inoffic. testam. Lup. de illegitim. tom. 2. §. 3. nu. 62. vers. & ubi præsumptiue Rot. decis. 314. sub num. 19. vers. quoniam par. 6. recent. † Stantibus præsertim tot actibus, & adminiculis Rot. conf. 22. nu. 30. vers. tertio respondetur. lib. 3. Cephal. conf. 137. nu. 8. vers. vel ubi. Rot. decis. 472. sub num. 7. vers. & multiplicitas actuum & c. ac seq. par. 1. & decis. 430. n. 66. vers. nam & si regulariter, ac seqq. par. 5. recent.

Neque prædictis obstat, quod cum Catharina mater dicti Henrici contraxerit matrimonium de anno 1591. 21. Septembris cum Nicolao Poggio, ideo † Henricus eo constante natus, vt asseritur de anno 1593. præsumitur ex eisdem coniugibus genitus l. filium ff. qui sunt sui, vel alien. iur. † Esto quod Henricus senior ad eandem mulierem haberet aditum ad l. miles, §. quidam vers. defuncto ff. ad l. Iul. de adult. & l. si vicinis C. de nupt. cum alijs adductis in Roman. de Bonellis 29. Nouembris 1613. in §. Praeser. Pat. X. Recen.

tim cum Alexander & 28. Nouembris 1614. in §. Accedit prædictis coram bon. mem. Vbald. & in Rec. Decis. 164. n. 1. vers. certum est enim par. 2. ac in alijs Nam (quatenus d. matrimonium legitime iustificetur) fuit Responsum obiectam, 14 præsumptionem tunc procedere, quando filius nascitur in domo mariti, vel alia in qua ipsi Coniuges, cohabitabant, saltem circa tempus conceptiones illius, vt probat litter. tex. in dd. filium ibi; qui cum uxore sua assidue moratus & c. ibique Bart. sub num. 1. vers. Item si Titius, & scia & c. dicens hoc esse probandum. & in l. si vicinis ibi, si vicinis, vel alijs scientibus uxorem liberorum procreandorum causa Domi habuisti & c. C. de Nupt. & in cap. per tuas, ibi, filium quem reuerfa in domum ipsius peperit & c. ext. de Prob. Bald. in Rubr. C. de Prob. sub num. 19. vers. exemplum de secundo & in d. l. si vicinis sub num. 1. vers. Respondetur C. de Nupt. Dec. in dicto cap. per tuas nu. 16. vers. quarto ex dictis ac seq. extr. de prob. Alexan. consil. 88. omiffis tribus primis sub num. 14. vers. Præterea lib. 7. Ias. conf. 125. sub num. 5. vers. nam ille lib. 4. Neniz. conf. 34. sub num. 39. vers. secundo respondeo, & seq. Alciat. conf. 40. n. 5. vers. secunda est & seqq. lib. 6. † dicens non sufficere ad hunc effectum probationem matrimonij; nisi probetur cohabitatio ipsorum coniugum. Decian. conf. 118. nu. vers. nam sicut lib. 3. Surd. consil. 1. sub num. 54. vers. & non obstat ac seq. & Burfat. conf. 88. num. 4. vers. & quia natus in domo patris Paleot de noth. & spur. cap. 22. nu. 3. vers. Principio constat Menoch. de Pres. lib. 6. praes. 53. sub num. 19. vers. declaratur sexto & latè probauit Rot. in Roman. de Catalan. 27. Nouembris 1630. coram bon. mem. Merlin. in Recent. decis. 409. d. nu. 18. vers. quoniam præsumptio, & plur. seqq. par. 5. In hoc autem casu non sum id non probatur, verim, nec vlllo vnquam tempore dd. assertos Coniuges cohabitasse constat.

Deindè nec procedit quando aliæ validiores repugnant coniecturæ, quæ filium ex alio quam marito progenitum suadeant efficacius 16 quales † sunt præmissæ in proposito concurr- 17 rentes, † quippè illarum legum præsumptio iuris est quidem, sed non iuris, & de iure secundum veriore, ac receptiorem DD. sententiam, ideoque contrarijs validioribus, refellitur vt benè probat Alex. d. cōf. 88. n. 9. vers. Tamen istis non obstantibus & n. 14. vers. non obstat id quod habetur lib. 7. & alijs relatis Paris. conf. 10. sub num. 42. vers. Nam in oppositum, ac nu. 80. vers. Et præsumptiones lib. 2. Decian. d. conf. 1. num. 121. vers. Verum lib. 3. Nenizan. d. conf. 34. sub num. 39. vers. Non obstat Menoch. de Arb. Iud. cas. 89. nu. 65. vers. Declaratur tertio, & seq. lib. 2. Surd. consil. 1. sub numer. 59. vers. tertio respondeo, ac seq. & decis. 83. nu. 20. vers. Nam illa præsumptio Eugen. conf. 52. d. num. 31. vers. Primò & seqq. Rota penes Achill. decis. 1. sub num. 4. vers. In eadem tamen, qui fil. sint legitim. & Mohed. decis. 1. & 2. eod. tit. & d. dec. 164. n. 2. vers. Et licet par. 3. & d. decis. 409. nu. 20. vers.

18 Militant autem & seqq. par. 5. recent. † Quæ sanè facilius admitti debent in hoc casu, in quo nullus omninò adducitur actus, nec verbum vllum à prædicto Nicolao Poggio asserto Catherinæ Marito proueniens, quod d. Henricum

in suum vnquam agnouerit, vel vllam de ipso notitiam habere indicauerit, vnde eliditur legalis illa filiationis præsumptio, & contraria resultat *Rot. in decis. 289. num. 6. vers. De cura autem par. 1. recen. & in d. Rom. filiation. 1. Iulij 1639 coram Reuerendissimo D. meo Carillo in §. Tertiò deducitur &c. & bene probant Paris. d. consil. 10. sub num. 86. vers. Tum quoque lib. 2. Surd. dicto consil. 1. sub num. 60. vers. Et sanè nemo erit &c. dicens filium esse iudicandum illius à quo fuit, vt filius nominatus, educatus, legitimatus, & institutus potius quàm Mariti, qui nullum vnquam erga eius personam fecit actum Patri conuenientem.*

Minus obstat quod d. Henricus Senior in testamento condito de anno 1605. 9. Decembris appellauerit d. Henricum eius filium spiritualem à Sacro fonte leuatum.

- 20 Nam assertio illa cum ipso testamento fuit reuocata per aliud prædictum ab eodem postea conditum de anno 1638. die 14. Augusti, in quo instituit illum (vt dictum est) tãquam proprium filium naturalem legitimatum l. posthumus §. fin. ff. de iniust. Rupt. & irrit. factæstam. Paris. consil. 24. num. 42. vers. Tum quia lib. 2. Surd. consil. 169. num. 4. vers. contrariam tamen sententiam Mascard. de Prob. conclus. 359. nu. 2. vers. Vnde Gutierrez PP. qq. lib. 3. quest. 96. vers. Ideo vera resolutio Marefcott. resol. 48. num. 9. vers. Vnde renouato testamento lib. 1. Modern. Roman. discept. 116. numer. 53. vers. Ideo ac seq. Et ex tot alijs actibus, & Instrumentis publicis supra relatis, quibus
- 21 idem explicitè confirmauit, quæ tanquam magis adminiculata, & verisimiliora præferri debent Bald. in dicto cap. per tuas sub num. 4. vers. solutio dictam posterius, & vers. oppono, quod non stetur primo dicto, & Felyn. num. 14. vers. amplia primò extr. de Prob. Ruin. consil. 53. num. 12. vers. Præterea lib. 5. Paris. dict. consil. 10. sub num. 55. vers. & licet dicatur lib. 2. Rot. decis. 258. sub num. 15. vers. minus obstat confessio par. 1. & decis. 758. sub num. 3. vers. Quia posterior & sub nu. 6. vers. & cui par. 4. diuers. & d. decis. 472. sub num. 7. vers. & multipli-
- 22 citat actuum par. 1. recen. † Nec deinde reuocari potuerunt in præiudicium Iuris ex eis ipsi filio acquisiti iux. tex. in d. c. per tuas ubi glos. fin. in fin. & Felin. sub d. num. 14. vers. quia sicut, & alij extr. de Prob. Surd. d. consil. 169. num. 9. vers. minus mouet Gutierrez d. quest. 96. num. 11. vers. ultimo, & Modern. Roman. d. discept. 116. num. 55. vers. dummodo & seq. & alij infr. cit.

- Rursus non obstant depositiones testium, de communi reputatione quod d. Henricus
- 23 sit filius Nicolai Poggi, † Quia eliduntur ex alijs pro ipso Henrico examinatis, quibus tanquam magis informatis, & exactius deponentibus magisque corroboratis ex tot. Instrumentis, & actibus facti proprio filio congruentibus fuit DD. à quorum arbitrio materia hæc probationum plurimum pendet magis deferendum iux. l. 3. §. Ideoque Diuus ff. de testib. Burfat. d. consil. 88. num. 9. vers. quibus &c. & alias fuit obseruatum in dicta decis. 238. sub num. 18. vers. similiter non obstat, ac seqq. & num. 22. vers. cum tota materia par. 1. vers.

Non etiam obstant duo Instrumenta de an-

no 1610. de Mense Iulij, & Augusti, in quibus Henricus fuit appellatus, & in altero subscriptus Henricus Poggius.

- Quia cum eo tempore is esset in minori ætate, scilicet septem decem circiter annorum constitutus, vt in altero ex eis legitur celebrato die 12. Augusti 1610. † nullum inde illatum fuit præiudicium veritati ex rot alijs
- 25 subsequentibus actibus comprobata † cuius ille tunc verisimiliter ignatus parentum assertioni se conformauit, vt in specie tradit, Felyn. in d. cap. per tuas sub d. num. 14. ad fin. vers. Amplia secundò extr. de prob. & post Arerin. Ruin. consil. 53. sub num. 8. vers. Præterea lib. 5. & in his terminis respondit, Rot. d. decis. 238. a num. 14. vers. quibus sic stantibus, & seq. par. 3. diuers. ubi fuit
- 27 consideratum huiusmodi assertiones palam fieri ad celandam culpam parentum quod etiam notant Hostiens. in cap. transmissa in verb. Indicis vers. & in secreto, & Præposit. num. 9. vers. Item quia in secreto vocabant extr. qui fil. sint legitim. quos sequitur Paris. d. consil. 10. sub num. 99. vers. vere sament lib. 2.

Nec releuant declarationes per d. Henricum seniore factæ in publico Instrumento de anno 1640. 8. Augusti, & in articulis in iudicio die 31. eiusdem mensis, & anni productis quibus negat illum esse suum filium, imò asserit ex dd. Nicolao, & Catherina Coniugibus legitime natum.

- 28 Quoniam assertiones illæ contrariæ tot alijs antecedentibus solemniter emanatis non potuerunt tollere Ius ex eisdem filio acquisitum, nec illi præiudicare (vt dictum est) & deciditur in dict. cap. per tuas extr. de prob. ibique gloss. fin. vers. sed fauore filiationis, & Felin. sub d. num. 14. vers. quia sicut gloss. in d. cap. transmissa in verb. negabant extr. qui fil. sint legitim. Rot. decis. 238 sub num. 15. vers. & in omnem euentum par. 1. diuers. & in Bonon. Hæred. 14. Murtij 1601. coram bo. me.
- 29 Curdin. Melin. † Eoque minus, quia constat eas emanasse à Patre cum filio tunc litem a-
- 30 gente, ac ira percito, † vnde etiam expulsio à Domo, & cæteri actus, ac verba, de quibus Testes Francisci deponunt, processerunt, atque ideò attendi non debent, quippè tumultuario potius mentis impulsu, quam sano animi iudicio factæ fuisse censentur gloss. in cap. ex litteris in verb. admonita in fin. vers. sed si fiat ubi Abb. num. 1. vers. & in fin. not. &c. extr. de Diuort. Felin. in cap. sicut ex litteris num. 4. vers. & hoc idem dicit de iur. iur. Rom. sing. 514. Volo commentare nu. 4. vers. 4. & in specie probat Gabr. consil. 21. sub nu. 45. vers. aut saltem lib. 1.

Idemque clarè conuincit earum lectura, nam in illa sub die 8. Augusti dicitur illum, esse legitime natum ex prædictis Coniugibus, ac eius legitimationem fuisse procuratam pro eius bono, vt facilius in matrimonium collocaretur, & in alia sub die 31. eiusdem mensis additur eundem fuisse emancipatum ad hoc, vt facilius reperiret Vxorem, & modum haberet viuendi, cuitando (sunt verba articuli) infamiam bastardorum &c. † Certum est, enim quod si is erat legitimus non indigebat legitimatione pro eius bono, ac utilita-

32 litro, & quod si maculam spurietatis evitare, seu celare studebat, utique non erat legitimus. Ex quibus sanè contrarietatibus colliduntur, posteriores istæ assertiones, & ab homine irato processisse manifestè probantur.

Non vrget tandem sententia de partibus, quia pendet ab ea appellatio, & ex pluribus contra eam deductis eliditur qualiscumque præsumptio ex ea resultans præsertim in ea parte, in qua declarat nullum Ius, nullamque actionem d. Henrico competere super hæreditate, ac bonis dd. Francisci, & Henrici senioris eius Patris, & Aui, & ex quibus in omnem Casum (probata legitime filiatione) circumscriptis etiam legitimationibus, ac cæteris eius prætensionibus alimenta non tantum canonico, quin etiam naturali iure inspecto negari non poterunt iux. tex. in cap. cum haberet in fin. extr. de eo qui dux. in matr. quam polu. per adulter. Rot. penes bo. ms. Card. Seraphin. decis. 41. num. 5. vers. Ius enim, & decis. 747. num. 12. vers. ad tertium, & num. 14. vers. Ius enim par. 4. diuers. & Decis. 30. nu. 31. vers. hodie & decis. 264. num. 50. vers. secus autem par. 7. recent. & penes Reuerendiss. Vrgellen. decis. 95. num. 4. vers. Et ratio est, ac seqq. cum alijs relatis per Modern. Roman. d. discept. 557

34 num. 21. vers. Quamvis autem; & Et propterea licet de his omnibus in discussione negotij principalis plenius agendum sit interea tamen ad impediend. huiusmodi prouisionem, sine qua cogeretur Actor causam deferere attendenda non est iux. gloss. in l. 2. in verb. sententiam C. ut lit. pend. & in c. Dilecti filijs in fin. in verb. post appellationem extr. de Appellat. Gabr. Com. Concl. lib. 2. tit. de sens. conclus. 6. nu. 23. vers. secundò principaliter limita Ceph. conf. 127. sub nu. 5. vers. quibus non obstantibus, & seqq. & penes Card. Seraph. decis. 381. num. 8. vers. 2. cessare, & decis. 187. num. 6. vers. quia stante appellatione par. 4. diuers. ac in recent. det. 118 nu. 5. vers. ex quibus, & seq. par. 5.

Paupertatis verò probatio ad inopiam usque pro parte dicti Henrici probata non turbatur
35 ex eo, & quod ipse ex arte Pictoris, quam
36 callere dicitur victum quærere possit, & quia non sola artis peritia hominem alit, sed illius exercitium, quod occasionem exposcit paratam, atque continuum, & præstantem corporis valetudinem, quorum vtrumque deficit in eius persona, tum quia ille podagra doloribus frequenter cruciatur, tum quia eiusmodi eius arte non tantum lucratur, quod summæ eius ægestati longè suppetere valeat, sed amicorum ope vitam agit miserimè (ut
37 testes deponunt) & ideoque meritò obiectio hæc petitam alimentorum prouisionem impedire non potest, Crua. conf. 199. sub numer. 1. vers. tamen diligentius, & seqq. Aldobr. consil. 128. num. 26. & seq. lib. 1. Sord. de alim. tit. 7. quæst. 6. d. num. 16. vers. declaratur tamen, ac seq. & quæst. 32. sub num. 10. vers. tamen, & seq. & respondit Rot. in Bonon. Alimentor. 24. Novembr. 1604. coram bo. mens. Iusto, & in Rom. Alimentor. 13. Iunij 1608. coram S. D. N. in recent. decis. 224. num. 5. vers. non videtur quod dicatur, par. 2. & decis. 186. sub num. 3. vers. hodie par. 4. & decis. 628. sub num. 3. vers. par. 4. & d. decis. 194. num. 68.

Part. X. Recent.

vers. quibus stantibus part. 7. & penes Reuerendiss. Vrgellen. decis. 95. numer. 9. vers. non obstat etiam.
38 In hac enim materia solet Rota cum magna æquitate procedere, ut fuit dictum in dicta decis. 499. nu. 6. vers. prædicta resolutio part. 1. diuers. & penes Card. Seraphin, d. decis. 41. num. 2. vers. cum in hac materia, &c.

Atque ita fuit conclusum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. B I C H I O.

Lucana Vnionis.

Luna 28. Ianuarij 1647.

ARGUMENTVM.

Vnio excludit vocationem, & beneficium unitum non dicitur vacare, vnio autem probata remanere dicitur per enunciatiuas ultra centum annos concurrentibus præsertim adminiculis, quorum nonnulla afferuntur: quando vnio requirat possessionem immemorabilem, vel quadragennariam, doctissime explicatur.

S V M M A R I V M.

- 1 Gratia beneficij, ut sit exequenda, debet esse iustificata.
- 2 Gratia obtenta sub narratiua, quod vacauerit, & vacet, ut sit exequenda, requirit probationes percurrentes tempus præsentis vacationis.
- 3 Vnio excludit vocationem.
- 4 Beneficium unitum non vacat.
- 5 Vnio siue facta fuerit accessorie, siue aq. principaliter, probatur per quadragennariam cum titulo. Et loco tituli sufficit fama, & communis reputatio. num. 6.
- 7 Fama quomodo probetur.
- 8 Vnio satis probatur per enunciatiuas antiquissimas ultra centum annos.
- 9 Et quando dicta enunciatiua probent etiam si emanauerint à persona interessata concurrentibus præsertim alijs adminiculis. num. 10.
- 11 Ordinariarum visitationibus plurimum deferendum est.
- 12 Ordinarij præsumantur informati de qualitate beneficiorum suæ Diocesis.
- 13 Vnio tendit in præiudicium collationis Ordinarij.
- 14 Enunciatiua non antiquissime faciunt vehementem præsumptionem.
- 15 Vnio probatur per tolerantiã Episcoporum qui non permitterent quod Ecclesia deesset proprius Rector nisi alteri unita fuisset.
- 16 Vnio beneficij facta ad vitam Rectoris tant. viuentis, excludit quod antea dictum beneficium fuerit unitum. Contra. num. 18.
- 17 Secus si de tempore dictæ unionis, Rector probauerit longissimam possessionem unionis, & publicam vocem, & famam.
- 19 Titulus vitiosus elidit probationem immemorabilis si fuit productus ab eo, qui immemorabili se fundat, secus si ab Adversario.
- 20 Vnio non probatur per possessionem quadragennariam, sed requirit immemorabilem.

- 21 Vnio probatur per possessionem quadragennariam, quando cum quadragennaria concurrat titulus saltem præsumptus ex publica voce, & fama, & aliis adminiculis.
- 22 Vnio extinctiua non probatur per quadragennariam, sed requiritur immemorabilem.
- 23 Vnio facta æque principaliter, probatur per solam quadragennariam cum bona fide etiam sine titulo, & quare. num. 24.
- 25 Bona fides præsumitur, nisi contrarium probetur.

DECISIO IX.

VTI à centum quinquaginta annis, & ultra, ac etiam de præsentis vacantem impetrauit Alexander Trenta à Sede Apostolica Ecclesiam Parochialem Sancti Martini in Vignale Lucanæ Diocesis, & productis litteris suæ prouisionis coram exsecutore succubuit; declarata autem causa per appellationem ad Rotam, mihiq; commissâ; Dubitavi hodie an gratia Alexandri sit exequenda, & Rota censuit non esse exequendam, & quia non est iustificata, ut requiritur ad effectum executionis, Felin. in cap. constitutus num. 1. in princ. de refer. Mohedan. decis. 35. de renunc. Marefc. var. resolut. lib. 2. cap. 1. per tot. Rot. decis. 268. nu. 3. & 4. part. 1. diuers. decis. 273. num. 1. & 2. part. 1. recent.

Siquidem probata non fuit narratiua vacationis, & quæ cum sit concepta tam de præterito, quam de præsentis exigit probationes percutientes etiam tempus præsens, ut dixit Rot. decis. 379. num. 8. part. 1. decis. 323. nu. 1. ad fin. part. 2. recent. & in Casaraugustana Parochialis de Maella 8. Nouembris 1639. coram clar. mem. Cardinali Hieronymo Pamphilio in Comben. præstimonij 27. Nouembris 1637. coram R. P. D. meo Carillo, & in Naulen. Parochialis 18. Aprilis 1644. coram R. P. D. meo Cerro.

Tantum autem abest, quod vacatio probetur, quin imo constat de vnione huius Ecclesie alteri Ecclesie Sancti Stephani, & quæ vnio excludit vacationem & cum beneficium vnium non vacet, Clem. frequens ubi glos. in verb. ad mensam de excess. Pralat. Oldrad. cons. 257. num. 24. & seqq. Auer. cons. 63. per tot. Rebuff. in praxi tit. de vnion. benef. num. 12. in fin. Gregor. XV. decis. 419. num. 2.

5 Vnio & autem siue facta fuerit accessorie, siue æque principaliter probatur per quadragennariam cum titulo, Felin. consil. 2. numer. 2. Barbof. de Iur. Eccles. uniuers. lib. 3. caput. 16. §. 3. sub num. 61. Rot. decis. 672. nu. 6. part. 1. decis. 692. num. 4. part. 4. tom. 3. recent. & coram sanct. mem. Gregor. XV. decis. 196. num. 1. & seqq. & loco tituli sufficit fama, & communis reputatio, Garz. de benef. part. 12. cap. 2. num. 246. Rot. inter recent. decis. 724. num. 2. vers. & hæc communis reputatio part. 2. d. decis. 642. num. 6. part. 4. tom. 3. & coram Andrea decision. 11. num. 4. vers. quarta addebatur.

De qua communi reputatione, & publica voce, & fama, necnon quadragennaria possessione deponunt plures testes dati in summario Plebani Sancti Stephani num. 1. quorum signanter 6. 8. 12. & 13. testantur de visu,

7 & & publicam semper fuisse, & esse vocem, & famam, qui est modus eam probandi, Casad. decis. 3. de probat. Caputaqu. decis. 289. part. 3. Rot. decis. 702. num. 4. part. 1. decis. 235. num. 3. & decis. 351. numer. 1. in fin. part. 2. recent. decis. 724. num. 2. vers. accedunt part. 2. recent. & ex abundanti adsunt plures enunciatiue antiquissimæ, ultra centum annos, nempe de anno 1498. 1531. & 1541. ut in summario Plebani num. 2. in quibus asseritur huiusmodi beneficium esse perpetuo vnium Plabanie Sancti Stephani, quæ solæ enunciatiue satis essent ad probandam vnionem, Latther. de re benefic. lib. 1. qu. 28. num. 106. & duob. seqq. Barbof. de potestat. Episcop. alleg. 66. num. 55. Caputaqu. decis. 344. num. 2. & 3. decis. 347. num. 5. part. 3. Put. decis. 204. sub nu. 4. corr. Seraphin. decis. 1272. nu. 1. Andreas decis. 11. num. 2. Cavalier. decis. 599. nu. 6. & seqq. Rot. inter recent. d. decis. 729. num. 3. part. 2.

Nec obstat, quod enunciatiue emanauerint ab ipso Plebano Sancti Stephani, & sic à persona interessata, & quia cum emissæ fuerint præsentis Ordinario, & Commissario Apostolico in actu alienationis bonorum ad Ecclesiam Sancti Martini spectantium, de quibus citra vnionem Plebanus S. Stephani dispondere non potuisset, & sic recipiant fomentum, tum a præsentia Ordinarii, tum ab ipso actu in quo fuit enunciatum adhuc probant non obstante quod enunciates dici possent pertona suspecta, Achill. decis. 7. num. 6. & seqq. de in re part. Put. decis. 149. num. 1. lib. 3. in corr. Rot. decis. 148. num. 3. decis. 226. num. 5. part. 1. reception. 10. concurrentibus & præsertim aliis adminiculis, Ruin. cons. 167. num. 25. lib. 1. Crat. cons. 104. num. 5. lib. 1. Rimin. Jan. consil. 314. num. 17. Rot. diuers. decis. 130. num. 2. part. 2. & nempe pluribus visitationibus Ordinariorum de hac ipsa vnione loquentibus ab anno 1556. citra summario. ibid. num. 7. quibus plurimum deferunt. 12 si solet, & quia Ordinarii præsumuntur informati de qualitate beneficiorum suæ Diocesis, 13 sis, & vnio tendit in præiudiciu eorum collationis, Gemin. cons. 87. sub num. 2. vers. & est ratio, Ancharan. cons. 162. num. 4. vers. tertio propter frequentiam, Seraphin. decis. 1127. num. 3. & decis. 1272. num. 17. Rot. in recent. d. decis. 724. nu. 3. ad fin. part. 2. Necnon simili enunciatiua emissæ in synodo anni 1564. summario ibidem nu. 8. & in taxa decimarum de anno 1595. summario num. 9. & quæ licet non antiquissimæ faciunt saltem vehementem præsumptionem, Socc. cons. 127. num. 16. vers. confirmantur præmissa lib. 2. Decian. cons. 32. num. 90. & seqq. lib. 2. Rot. decis. 176. num. 1. part. 1. recent. & ac demum, 15 tollerantia Episcoporum, qui sanè non tollerassent, quod Ecclesie S. Martini per 150. annos, & amplius decisset proprius, & particularis Rector, nisi vnita fuisset Ecclesie Plebanie Sancti Stephani, ut in his terminis ponderat Felin. in cons. 2. num. 23. Garz. de benef. part. 12. cap. 2. numer. 242. col. penult. illius numer. circa fine vers. ulterius.

Non obstant vniones temporales de anno 1466. 1471. & 1478. factæ ab Ordinario ad vi- 16 tam Rectorum, tunc viuentium & ex quibus exad-

exaduerso infertur excludi perpetuitatem
vnionis, & originem duxisse quadragenna-
riam, & publicam vocem, & famam, de qua
testes deponunt, & omnia supra ponderata,
& propterea nullius esse momenti ex allegatis
per *Adden. ad Molin. de primogen. lib. 2. cap. 6. n. 60.*
colum. fin. Quia obiectum procederet si dictas
vniones temporales produxisset Plebanus San-
17 ti Stephani; † cum autem productæ fuerint
ab aduersario, & expirassent ante annum 1498
a quo tempore Plebanus probauit longis-
simam possessionem vnionis, & publicam
vocem, & famam, nec eadem possessio, nec
publica vox, & fama, aliæque probationes
Plebani referri possunt ad titulum vnionum
temporalium, sed probant titulum perpetuæ
18 vnionis, † cuius possibilitatem non excludit
titulus temporalis exaduerso productus, *Cresc.*
decis. 21. num. 4. de probat. Buratt. decis. 375. nu. 7.
& decis. 938. nu. 7. Reuerendiss. Vrgellen. deci. 143.
nu. 3. & decis. 147. num. 12. Rot. inter recent. decis. 29.
num. 42. part. 7. & in prox. terminis bene de-
clarat Adden. ad Molin. de primogen. in supra alle-
19 *gat. sol. fin. vers. qua intelligi, vbi ait † quod ti-*
tulus vitiosus elidit probationem immemo-
rabilis, si fuit productus ab eo qui in imme-
morabili se fundat, secus verò si ab aduersa-
rio. Facilius in casu nostro quo testes depo-
nunt Ecclesiam Sancti Martini fuisse semper
vnitam, & quædam ex enunciationis supra
ponderatis loquuntur de vnione perpetua,
omnesque emanarunt longè post cessationem
vnionum temporalium exaduerso producta-
rum.

20 Tandem non obstat, † quod ad probandam
vnionem non releuet possessio quadragenaria,
sed requiratur immemorabilis, *Felin. consil. 2.*
nu. 3. Garz. de benef. part. 1.2. cap. 2. nu. 231. & seqq.
Castropal. oper. moral. tom. 2. tractat. 13. disp. 6.
punct. 9. §. 4. sub num. 1. adden. ad Gregor. XV. de-
cis. 196. nu. 3. Nam hoc procedit quando cum
21 quadragennaria † non concurrat titulus sal-
tem præsumptus ex publica voce, & fama,
& alijs adminiculis supra ponderatis, vt decla-
rat idem *Felin. disto. consil. 2. num. 12. & alij allegati*
22 *supra in S. vnio † vel quando agitur de probanda*
23 vnione extinctiua, † secus verò si allegatur
vnio facta æquè principaliter, quæ utique
probatur per solam quadragennariam cum
24 bona fide etiam sine titulo, † & ratio diuersi-
tatis est, quia cum illi ius commune minus
resistat quam extinctiue admittuntur leuior-
es probationes, *Garz. de benef. d. part. 1.2. cap. 2.*
num. 239. & seqq. add. ad Greg. XV. decis. 196. nu. 3.
25 *in fin. Rot. decis. 642. num. 7. & tribus seqq. † vbi*
quod bona fides præsumitur, nisi contrarium in
probetur *part. 4. tom. 3. recentior. & sum. dictum in*
Abulen. præsumptio 12. Nouemb. 1638. coram bo-
num. Bualbello, & 20. Iunij 1639. coram bon. mens.
Cecilia.

Et ita decisum vtrique parte informante.

R. P. D. GHISILIERIO

Postea Episcopo IMOLEN.

Romana præsentis Legati.

Lunæ 28. Ianuarij 1647.

ARGVMENTVM.

Inscriptiones in lapidibus sepulchralibus qua de
causa censentur appositæ, & an dispositio-
nem importent, latissime differitur. Legati
appellatione secundum propriam significa-
tionem non venit dispositio, seu donatio in-
ter viuos, & huius differentia assignatur. De-
mum Testatoris voluntatem, quæ maximè
attendenda est, ex eius discretiui modo lo-
quendi, dignoscendam esse dicitur.

SVMMARIVM.

- 1 in Renouatione simplici non venit casus mixtus.
- 2 Clausula renouatoria quamvis amplè concepta non comprehendunt relicta ad pias causas.
- 3 Renouatio specialis, & expressa non requiritur ad renouanda relicta ad pias causas.
- 4 Lapides fiunt ad memoriam conservandam.
- 5 Sepultura fiunt causa conservanda memoria hominis.
- 6 in Lapidibus sepulchralibus solent solummodo celebrari gesta Testatorum pro conservanda illorum memoria.
- 7 Testator si in libro suo Memoriali fecit mentionem de legato quod reliquit in testamento, ex tali libro non resultat particularis dispositio, & quare.
- 8 Dispositio qualibet facta per inscriptionem in ligno, in lapide, & in terra probat, ac si in membranis fuisset scripta.
Et maximè ad fauorem pie cause, & pro suffragio propriæ anime. *num. seqq.*
- 10 Instrumentum publicum scriptum in tabulis, & lapidibus, fidem facit, ac si scriptum esset in cartis.
- 11 Dispositio non probatur ex inscriptione in lapide.
- 12 Inscriptio facta in lapide ex causa sepultura, & tumuli importat dispositionem irrenouabilem ex contractu, vel quasi contractu.
- 13 Legatum quando non censetur relictum ex causa sepulture, seu inscriptionis in ea factæ.
- 14 Verbum lego, quando verè, & propriè accipitur non applicatur ad contractus, & conventiones, sed ad vltimam voluntatem.
- 15 Verba sunt intelligenda secundum eorum proprietatem.
- 16 Dispositio qualibet interpretari debet propriè, & secundum communem usum loquendi, non autem iuxta propriè.
- 17 Verbum lego, quando possit etiam referri ad alium inter viuos.
- 18 Legati appellatione secundum propriam significationem, non venit dispositio, seu donatio inter viuos.
- 19 Donatio, & legatum differunt inter se, & quare. *num. seqq.*
- 21 Differentia dignoscitur ex diuersitate nominum.
- 22 Donatio non potest renouari.
- 23 Legatum potest renouari usque ad supremum vultu spiritum.
- 24 Donatio inter viuos propriè sumpta, est quando datur quid ita datur, ut statim fiat accipientis.

- 25 Legatum est donatio quadam à defuncto relicta ab herede præstanda.
- 26 Testatoris voluntas dignoscitur ex eius discretivo modo loquendi.
- 27 Testator si per ultimum testamentum voluisset multiplicare dispositiones, hoc expressisset. num. 29.
- 28 Testator quod non fecit, utique dicendum est quod noluit.
- 30 Legatum relitum in testamento, dicitur reuocatum in Codicillo, si Testator de eo mentionem non fecit, sicut de alijs.
- 31 Legatum ultimum præstandum est, etiam si minoris sit quantitatis.

DECISIO X.

CAMILIVS Caetanus consentientibus deputatis Venerabilis Archiconfraternitatis Charitatis Urbis de anno 1642. fecit in Ecclesia Sancti Hieronymi eiusdem Archiconfraternitatis construere Sepulchrum pro se, & suis, & in lapide insuper appposito inter alia poni curauit, hæc formalia verba, Legatis aureis mille Archiconfraternitati, cum onere bis hebdomada qualibet in hoc Templo pro ipsius Anima, ac suorum sacrum faciendi, &c. Idem Camillus sub die 16. Decemb. anni 1644. cassans, irritans, & annullans omne aliud testamentum, donationes causa mortis, codicillos, & quasuis alias dispositiones per eum illuc vsque quomodolibet factas sub quibusuis verborum formis, & tenoribus, condidit aliud testamentum, in quo per hæc verba legauit. *alla Chiesa di San Cirolamo della Carità di Roma scudi mille di moneta, quali l' Archiconfraternità di detta Chiesa tiene à Censo da me, &c. con peso però di far celebrare in detta Chiesa due Messe la settimana in perpetuo nell' Altare Privilegiato, cioè, una nel giorno di Giovedì, nel qual giorno Io testatore nacqui, e l'altra il giorno della mia morte, e di più un' Anniversario ogni anno in perpetuo con 12. Messe basse, & una Messa cantata per suffragio, &c. quale Archiconfraternità, &c. sia tenuta dare per elemosina alli Sacerdoti di detta Chiesa, che interuerranno, giulij due per uno, & un giulio al Sacrestano, & Chierici ordinarij, &c. sequuto obitu dicti Camilli, Hippolytus nepos, & hæres soluit scuta mille, vt supra per dictum Camillum legata. Verum cum Archiconfraternitas, ultra dd. scuta mille prætenderet scuta mille auri in dicto lapide descripta; Commissa mihi causa de partium consensu, proposui dubium, an ultra scuta mille monete debeantur illa mille auri, quod negativè fuit resolutum.*

Quia quidquid sit, an legatum aureorum, mille positum super lapide censeatur reuocatum per clausulas reuocatorias adiectas in ultimo testamento, post dictam inscriptionem factam, ibi cassans, irritans, & annullans, &c. & quasuis alias dispositiones per eum illuc vsque quomodolibet factas sub quibusuis verborum formis, & tenoribus, &c. ¶ eo quia in simplici reuocatione nõ veniat casus mixtus, vel quia dictæ clausulæ, quamuis amplè conceptæ non comprehendant relicta ad alias causas sub prætextu, quod ad illarum reuocationem requiritur specialis, & expressa,

3 reuocatio, quam ¶ non requiri hæc opinione reprobata latè firmavit Rot. decis. 721. numer. 3. & seqq. part. 2. recent. & coram Seraphin. decis. 382. numer. 7. nec testator præsumitur, voluisse eludere Archiconfraternitatem, quæ alias locum Sepulchri non concessisset cum inscriptione prædicta.

Dum dicta scuta mille auri non leguntur per Camillum relicta Archiconfraternitati, nec in Codicillis, nec in Testamento, nec in aliqua dispositione, siue inter viuos, siue causa mortis, sed tantum in lapide appposito super Sepulchro, in quo Camillus voluit sepeliri, & deinde in Testamento eiusdem Camilli leguntur relicta eidem Archiconfraternitati scuta mille monete, quæ iam ab Hippolyto hærede fuerunt soluta, alia scuta mille auri enunciata in prædicto lapide non debentur ex ratione, quia supra relata verba lapidis Sepulchri, non important dispositum legatum, de præsentī, nec obligationem præstandi de futuro, cum ablatius ille, legatis aureis mille, non sit emissus in actu ordinato ad dispo-

4 neum, sed in lapide, ¶ lapides autem fiunt ad memoriam conseruandam, *Ancharan. cons. 113. num. 3. & 4.* vbi dicit ¶ sepulturas fieri memorie hominis conseruandæ causa: hinc fit, 6 quod ¶ in similibus lapidibus solent solummodo celebrari gesta testatorum pro conseruanda illorum memoria iuxta tradita per *Doflores monumentorum, C. de Relig. & sumpt. funer.* Vnde in valde similibus terminis *Abb. cons. 4. num. 8. lib. 2.* in casu, ¶ in quo testator legauerat vnæ sorori 300. florenos, vt dispensaret pro anima sua, ait, quod si testator in libro suo memoriali fecit mentionem de legato, quod reliquit in testamento, ex tali libro, quia est confectus ad memoriam, non resultat particularis dispositio, seu voluntas relinquendi summam, ibi adnotatam, cum censetur fecisse mentionem potius incidenter, quam animo de nouo disponendi.

Non obstat, quod de iure quælibet dispositio facta ¶ per inscriptionem in ligno, in lapide, & in terra probat, ac si in membranis fuisset scripta, *l. tabulas, vbi Bart. num. 2. & seqq. ff. de bonor. poss. secundum tab.* ¶ maxime ad fauorem piæ causæ, & pro suffragio propriæ animæ, quia ex dicto textu, & Bartolo probatur.

10 Instrumentum ¶ publicum posse scribi in tabulis, & lapidibus, & fidem facere, quemad-

11 modum si scriberetur in cartis, ¶ sed non probatur quod dispositio probetur ex inscriptione in lapide.

12 Minus facit ¶ quod inscriptio facta in lapide ex causa sepulturæ, & tumuli importet dispositionem ex contractu, vel quasi irrevocabilem, quia cum in decreto Congregationis ordinariæ Archicōfraternitatis habitæ sub die prima Februarij 1638, in quo concessit licentiam Camillo apponendi lapidem sumptibus suis in sepultura iam constructa nulla fuerit facta mentio dicti legati scut. mille auri, non subsistit quod legatum ¶ sit conscriptum ex causa sepulturæ seu lapidis, & sic ex contractu præsertim, quia sepultura iam erat

constructa, vt legitur in decreto, ibi, nella sua
 14 sepoltura, che ha nella nostra Chiesa, † & verbum
 lego, quando verè, & propriè accipitur, non
 applicatur ad contractus, & ad conventiones,
 sed ad vltimam voluntatem, vt probant text.
 in l. verba, ff. de verb. signific. & in l. verbis legis,
 ff. eod. Bart. in l. centurio num. 19. ff. de vulg. Lancell.
 Gallia constit. Alexan. verb. ligari quest. 6. num. 14.
 15 & seqq. † verba autem secundum eorum pro-
 prietatem sunt intelligenda, l. non aliter, ff. de
 36 leg. 3. & † quælibet dispositio interpretari de-
 bet propriè, & secundum communem vsum
 loquendi non autem impropriè, idè non
 17 obstat, † quod verbum, lego, possit etiam
 referri ad actus inter viuos cū procedat quan-
 do accipitur impropriè, in quibus terminis
 loquuntur Doctores in contrarium adducti,
 18 & † propterea appellatione legati, secundum
 propriam significationem, non potest venire
 19 dispositio, seu donatio inter viuos, † cum
 aliud sit donatio, & aliud legatum, vt patet
 20 ex diuersitate titulorum, † quia aliud est titu-
 21 lus in C. & ff. de donat. & alius de legat. & † di-
 uersa etiam sunt nomina, vnde etiam diffe-
 rentes inter se censentur, l. si idem, C. de codicill.
 22 quod patet etiam ex eo, † quia donatio non
 potest reuocari, l. fin. C. de donat. l. perfecta, C. de
 23 donat. que sub modo, secus autem † in legato,
 quia ambulatoria est voluntas defuncti etiam
 in legatis vsque ad supremum vite exitum,
 24 l. 3. §. fin. l. seq. ff. de adim. legat. † & donatio in-
 ter viuos propriè sumpta est quando aliquod
 ita datur, vt statim fiat accipientis, l. 1. ff. de do-
 25 nat. † legatum verò est donatio quedam à de-
 functo relicta ab hærede præstanda, §. 1. inst. de
 legat. & l. legatum la prima, ff. de legat. 2. Nat. con-
 sil. 645. num. 1. & seq. quem sequitur Barbof. de
 appellat. verb. vtriusq. iur. signif. appellat. 127. in
 verb. legatum.

Præterea ex discretiui modo loquendi,
 26 quo † vñs fuit Camillus testator apparet ip-
 sum noluisse, Archiconfraternitatem præter
 scuta mille legata in vltimo testamento habe-
 re scuta mille auri, de quibus in lapide: si qui-
 dem in primo testamento ab eo condito lon-
 gè ante oppositionem dicti lapidis, nempe sub
 die 23. Februar. 1631. vltra domum ab eo do-
 natam 6. Februarij eiusdem anni Archiconfra-
 ternitati, reseruat sibi fructibus eius vita-
 durante, legauit eidem Archiconfraternitati
 aliam domum positam in Regione Parionis
 ab eo emptam pretio scutorum mille iniuncto
 tenere celebrandi in perpetuum duas Missas
 qualibet hebdomada, & vñu Annũuersarium;
 27 vnde † si voluisset per secundum, & vltimum
 testamentum multiplicare dispositiones, hoc
 expressisset, prout in dicto primo testamen-
 to, ibi: oltre la Casa, & bottega posta alla Piazza
 della Santissima Trinità da me donatoli per istromen-
 28 to, &c. † Quod cum non fecerit, vtique est
 dicendum, quod vtrunque relinquere noluit
 ex adductis per Aym. cons. 161. nu. 8. Surd. con-
 sil. 426. num. 13. lib. 3. cum alijs per Rotam in
 Romana supplemensi legitima 22. Iunij 1643. rotam
 29 R. P. D. meo Cerro, † alias expressisset, sicut fe-
 cit in dicto primo testamento de domo antea

donata, l. unica, §. fin autem ad deficientes, C. de cad.
 toll. cap. ad audientiam de decim. Tiraquel. in l. si vn-
 quam in ver. libertis num. 3. C. de reuoc. donat. Bece.
 conf. 1. num. 14. quo genere argumenti vtitur,
 Rot. coram Seraph. decis. 1409. sub num. 3. vers. quod
 30 ex eo, vbi fuit resolutum, † legatum factum
 in testamento fuisse reuocatum in Codicillis,
 quia si testator voluisset, Gabrielem legata-
 rium habere dictum legatum, vtique sciuisset
 dicere, quemadmodum fecerat in legato re-
 licto Emilio del Caualiere.

Cum itaque ex defectu voluntatis Camilli
 testatoris lapis appositus super sepulchro non
 inducat dispositionem, vtrique parte infor-
 31 mante † fuit resolutum, vnicum legatum,
 & sic vltimum, etiam si minoris quantitatis,
 esse præstandum per text. in l. libertatis, quos te-
 stamento 18. ff. de alim. & cibarij legat. &c.

R. P. D. A R G V E L L E S.

Pisaurensi Manutentionis.

Veneris 1. Februarij 1647.

A R G V M E N T V M.

Possessio in iudicio manutentionis, in quo se-
 miplena probatio sufficit, dicitur iustificata
 ex propria confessione partis, & censetur cō-
 tinuata, nisi amissa, aut interrupta doceatur;
 hinc latè discutitur ex quibus possessio non
 dicatur amissa. Peritorum relationes, quan-
 do habeant vim, & quando faciant transitum
 in iudicium, ita vt appellatio non suffrage-
 tur quamplurima adducuntur.

S V M M A R I V M.

- 1 Possessio ad effectum manutentionis probatur ex pro-
pria confessione partis petentis sibi prædia relaxari.
- 2 Probatio semiplena sufficit in iudicio manutentionis.
- 3 Exceptiones contra testes non admittuntur in iudicio
manutentionis.
- 4 Productio scripturarum simpliciter, contra produ-
centem plenè probat.
- 5 Productio scripturarum facta à Procuratore proba
contra principales, & quare num. seq.
- 7 Possessio censetur continuata, nisi amissa, aut inter-
rupta doceatur.
- 8 Possessionis amissio non resultat ex repudiatione
hereditatis facta cum reservatione possessionis
ad effectum detrahendi legitimam, trebelliani-
cam, &c.
- 9 Possessio continuata ex quibus demonstratur.
- 10 Ablatium absolutum importat conditionem.
- 11 Distio non aliàs importat conditionem suspensiuā.
- 12 Possessionis amissio non inducitur contra voluntatem
possessoris.
- 13 Trebellianica an sit detrahenda quando agitur inter
duo loca pia.
- 14 Religiosus an valeat alieni iuri renunciare sine li-
centia Generalis Ordinis.
- 15 Et quando talis licentia sit omnino necessaria.
- 16 Peritorum relatio si excedat fines eorum deputationis
est nulla.
- 17 Periti deputati ad diuidendum, & assignandum non
pos-

possunt assignare utrique partium certam portionem nulla facta estimatione.

- 18 Peritorum relatio non transfert possessionem.
- 19 Peritorum relatio non habet aliquam vim, donec per Iudicis sententiam fuerit confirmata.
- 20 A Peritorum relatione potest appellare.
- 21 Appellatio à peritorum relatione suspendit effectum relationis, & reponit omnia in primeno statu.
- 22 Appellatio à peritorum relatione infra quantum tempus interponi debet.
- 23 Peritorum relationes an transeant in iudicatum.
- 24 Peritorum relationes non transeunt in iudicatum, donec per Iudicis sententiam fuerint confirmata.
- 25 Peritorum relatio nulla non afficit, nisi subsequuta fuerit illius legitima executio.
- 26 Sententia Iudicis non transfert possessionem, nisi subsequuta illius executione.
- 27 Decretum est nullum ex defectu citationis.
- 28 Possessione sua quis non dicitur spoliatus vigore decreti Iudicis iniusti.
- 29 Syndicus praiudicare non potest Monasterio absque beneplacito Generalis.
- 30 Appellatio à Signatura admissa suspendit executionem.
- 31 Possessio posterior capta possessore non citato dicitur turbativa.
- 32 Possessio posterior non est manutenibilis in praiudicium anterioris possessoris non habentis se pro spoliato, sed petentis mature.
- 33 Possessio posterior, & illius actus gesti non citato possessore, non obsunt anteriori possessioni.

DECISIO XI.

Decisum fuit sub die 4. Iulij anni præteriti Monasterio, & PP. S. Augustini Pisauri informantibus dandam esse manutentionem in possessione prædij Pierani. Hodie auditis etiam Rifellis, Domini perstiterunt in eadem sententia, & præcipue fundamento, quia constat de eorundem Patrum anteriori possessione † ex propria confessione illorum de Rifellis petentium sibi d. Prædium relaxari, quæ petitio supponit Patres prius possidere, ut ultra allegatos in principio præterita decisionis San. mem. Greg. XV. decis. 458. num. 2. 4. Reuerendiss. Vrgellen. decis. 21. num. 3. & decis. 118. num. 1. Buratt. decis. 730. num. 2. Pacif. post tract. de salu. interd. decis. 101. numer. 4. & seq. cum alijs adductis per Modern. Perusinum de manu. obseruat. 19. num. 20. & 23.

Et maxime quia hæc probatio possessionis fuit hodie cōprobata ex depositionibus duorum Testium Sum. Patrum num. 4. qui plenè probant in † Iudicio manutentionis, in quo semiplena sufficit probatio Neuixz. conf. 80. num. 11. Aym. conf. 158. num. 12. Menoch. de retin. rem. ult. num. 34. Alex. conf. 103. num. 3. lib. 7. Paz. de tenuit. cap. 31. num. 7. Canal. dec. 44. nu. 3. circa finem vers. qui Testis, & nu. 4. subdit, quod in hoc Iudicio neque admittuntur exceptiones contra testes, & sequitur Seraph. decis. 342. ad fin. & late disputando Paz. ubi supra cap. 7. nu. 7. & num. 10. vers. in contrarium usque ad num. 23. inclusive Modern. Perus. d. tract. de manu. obseruat. 38. numer. 7.

Et ex protestatione facta per Syndicum,

Monasterij velle retinere possessionem, donec fuerint satisfactæ detractiones, quæ protestatio cum fuerit per Rifellios producta, & quidem † simpliciter, proculdubio censetur acceptata, & approbata, adeut contra ipsos plenè probet glos. in l. 1. §. editiones circa fin. vers. quid si spontè Iudici, &c. ff. de eden. Dec. in c. venerabilis num. 122. de except. Rot. coram Verall. decis. 193. n. 3. p. 1. quæ loquitur etiam in productione facta à Procuratore coram Cavalier. decis. 464. num. 6. vers. & regula est, &c. coram Greg. XV. decis. 331. numer. 11. & 12. quæ loquitur etiā in scripturis productis à Procuratore, & reddit rationem † quia verisimile est, quod Procurator illa habuerit à principali, & de eius mandato produxerit, & ibi Add. sub n. 29. plures cumulat, & respondet contrarijs, & decis. 360. num. 3. vers. & ideo producendo parte 3. recentior.

7. Probata autem semel possessione † Monasterij, censetur quoque continuata, nisi amissa, aut interrupta doceatur, ut fuit dictum in Toletana Parocch. 24. Iannarij 1604. coram Sacra- to in §. 1. vers. & dicta promissio panes Marches. de Commiss. p. 1. fol. 390. in decis. 307. sub num. 5. vers. sed Domini dixerunt coram S. m. Greg. XV. cum pluribus allegat. in Auximana fideicommissi 13. Iannarij 1640. §. quodq; idem Federicus coram Reuerendissimo D. meo Decano, & Imolen. Beneficij 23. Iunij 1645. §. nec obstat quod appareat, &c. coram Ren. P. D. Corrado Modern. Perus. ubi sup. obseru. 17. num. 9. & seqq.

Ammissio aurem possessionis haud resultare visa fuit † ex renunciatione, seu repudiatione facta à Monasterij Sindico, & Procuratore specialiter constituto, quia tam in Instrumento procuræ, quam renunciationis de quibus in Sum. illorum de Rifellis num. 4. & 14. adest expressa reservatio possessionis, ut supra ad effectum detrahendi legitimam trebellianicam, & quascumque alias detractiones, † quæ enixè demonstrant animum, & voluntatem Patrum continuandi possessionem, donec integra detractiones factæ fuerint, quod etiam iuri consonum, ut ultra allegatos in præterita decis. in §. qua possessione, & tradunt Gabr. conf. 36. num. 10. vers. non obstat lib. 2. Buratt. decis. 650. num. 15. vers. Tum quia pro dictis detractionibus, &c. Rot. decis. 599. num. 2. par. 3. recen. & in Foroliquen. Fideicom. 9. Majj 1611. coram Sanctissimo.

Et quidem per ablatium absolutum, & dictionem, non alias, quæ conditionem suspensionem suam important, † ut de ablatiuo absoluto. Calderin. conf. 9. de verb. signif. Verall. dec. 150. num. 2. par. 1. S. m. Greg. XV. decis. 497. nu. 7. & † de clausula, non alias, idem Verall. dec. 82. num. 3. Seraph. decis. 838. num. 3. & 4. Rota decis. 266. num. 2. par. 2. recen.

Ac propterea istæ detractiones dum per Rifellios non probantur factæ impediunt Patribus amissionem eorum possessionis, † quæ contra voluntatem possessoris non inducitur l. 3. §. in amittenda, & ibi gloss. & Bart. sub nu. 1. vers. sed veritas est Alex. sub num. 5. vers. Alia solutio, & Ias. sub. num. 3. vers. secundo nota l. si id, quod

quod 23. §. quod autem l. quemadmodum 8. ibique
gloss. 1. in verb. sed die ff. de acquir. poss. cum alijs,
quos refert, & sequitur Rot. in Regien. Canonicatus
19. Januarij 1646. in §. fin. coram R. P. D. Ottobono.

Et quamvis Rifellij contendant Trebellia-
nicam non esse detrahendam contram piam
causam. Attamen conclusio est valde dispu-
tabilis, quando, prout hic agitur inter duo
loca pia: Pereg. r. de fideis. art. 3. num. 69. & 70.
ubi alijs citatis negatiuam tuetur sententiam ex Auth.
de Sanctissimis Episcopis Coll. 9. tit. 6. Nouell. 123.
¶ si quis sub conditione 37. Tiraquell. cum pluribus
ad partes disputans de priuilegio pia causa priu. 26. vers.
sed quod primo loco, &c.

14 Ultra quod dicebant Domini, §. d. Repudia-
tionem, & Renunciationem esse nullam tan-
quam factam absq; licentia P. Generalis Re-
ligionis Augustinianę contra formam statutā
per S. m. Gregorium XIII. const. 5. §. 2. in Bullar. non-
com. 2. fol. 275. quam sequuta est Rot. in Roma-
na deuolutionis Domus 22. Maij 1619. coram Vbal-
do, prout omnino interuenire debuit post ac-
ceptatam bonorum possessionem: Sord. conf.
401. num. 11. & seq. cum alijs plene congestis in Cal-
lien. hereditatis 1. Februarij & 21. Maij 1633. co-
ram Eminentiſſimo D. Card. Verospio.

Minus visa fuit resultare amissio possessio-
nis Patrum ex illa Peritorum Relatione, &
16 assignatione. §. Tū quia Periti deputati fue-
runt ad diuidendum, & æstimandum, ut in
17 Sum. Rifelli num. 5. §. Ac propterea excesserunt
fines eorum deputationis dum vtrique partiū
certam portionem assignarunt nulla facta
æstimatione, & sic eorum relatio fuit nulla,
l. non distinguemus num. 32. §. de officio ff. de recept.
Arbitr. Ias. conf. 62. num. 2. vol. 3. Gabr. conf. 43.
num. 19. lib. 1. gloss. in cap. exambatum in verb. Iu-
ris Infirmi de confirm. vtil. Buratt. decis. 155. num. 3.
vers. & consequenter, &c.

18 Tum §. quia Peritorum Relatione, nec ali-
quam possessionem transfert, nec aliquam
vim habet, donec per Iudicis sententiam
19 fuerit confirmata, tex. sunt expressi in l. instar. 2.
ibi nisi sententia Procuratoris fuerit approbata, & ibi
glo. C. de iur. fisc. lib. 10. §. 1. in princ. ibi, & ex
eorum fuerint recepta sententia C. de Apoc. publicor.
lib. 10. ibiq; Plat. Luc. de Pen. & alijs per Valasc. de
partition. cap. 9. num. 41.

20 Tum etiam, §. quia ab hac Relatione fuit
per Patres appellatum, ut fieri potuit Doſt. in
l. arbitrio 9. ff. qui satisd. cog. Afflic. decis. 138. n. 4.
vers. Respondetur conuentus, &c. & appellatio à
Vicario admissa fuit, ut in eorum Sum. nu. 2.

21 que §. propterea suspendit effectum d. Rela-
tionis, & reposuit omnia in primæuo statu,
in quo erant ante emanatam prædictam Re-
lationem, Rot. decis. 1422. num. 1. coram Seraph.
decis. 730. nu. eod. coram Canal. & in l. Romana Ca-
salis Aguzzani 27. Iunij 1637. §. nec obstat, quod
Domini coram R. P. D. Rojas, & in præteritis decis.
huius causa §. nec per assignationes, &c. coram me, &c.

22 Nec placuit responsio appellatiōis huius-
modi fuisse interposita post tres menses, & sic
post quam relatio transitū fecerat in re iudi-

23 canda. Quia similes Peritorum Relationes
numquam transeunt in iudicium, Rella. in

cap. proposuisti num. 10. de probat. Parez. conf. 203.
24 per tot. Seraph. decis. 513. num. 2. & 3. §. saltem,
donec per Iudicis sententiam fuerint confir-
mata d. l. Instar. 2. C. de iur. Fisc. & l. 1. C. de
Apoc. public. lib. 10. cum alijs supra allegatis.

25 Ultra quod §. ex illa Relatione nulla potuit
Patribus tolli possessio, & Rifellijs adipisci
nisi subsequuta fuerit illius legitima execu-
26 tio, ut in fortioribus terminis §. quod senten-
tia Iudicis non transferat possessionem nisi
subsequuta illius executione Paleott. decis. 215.
Cassad. decis. 7. de caus. poss. & propr. Greg. XV. decis.
346. num. 9. vers. sententia enim, sine executione,
&c. Rot. post Modern. de manus. decis. 207. sub num.
5. vers. non obstat possessio. & sequen. & est clarus
text. in l. 1. §. si vir. ff. de acquir. poss. & alijs.

Minus placuerunt Dominis ea, quæ dice-
bantur de sententijs, seu decretis contra Mo-
nasterium latis. Quia ultra responsiones da-
tas in præterita decisione in §. nec per auocatio-
27 nem, & §. seq. Consideratum fuit decretum
Reuerendissimi D. Episcopi auocationis pos-
sessionis, tamquam nullum ex defectu cita-
28 tionis monasterij, §. illud non spoliasset sua
possessione, dum Patres non se habuerunt
pro spoliatis e. licet Episcopus 28. & ibi gloss. in
verb. non vocata de præbend. in 6. Buratt. dec. 186.
num. 5. vers. minus obstat visum fuit decis. 270. n. 4.
vers. tum atiam, decis. 313. eod. vers. non obstat,
quod possessio p. 1. recent. & decis. 261. num. 6. vers.
non obstat p. 4.

Decretum verò A. C. eò minus tanquam
fundatum in d. Renunciatione facta à Sindi-
30 co, qui præiudicare non potuit Monaste-
rio absque beneplacito P. Generalis, ut in d.
decisione fuit probatum, & ex supra allegatis fuit cor-
30 robatum ultra quod vtrumque suspensuum
fuit per appellationem à signatura admissam
Seraph. decis. 512. num. 4. & decis. 1422. num. eod.
cum alijs supra alleg.

Denique non placuit Dominis possessio il-
31 lorum de Rifellijs. §. Quia tanquam poste-
rior, & capta Patribus non citatis dicitur tur-
32 batina, §. & non est manutenibilis in præiudi-
cium anteriorum possessorum non habentiū
se pro spoliatis, sed petentium manuteneri:
l. 3. §. ex contrario, & §. seq. ff. de acquir. poss. ff.
e. licet causam §. ex præmissis de probat. Bart. in l. 1.
§. fin. num. 19. ver. primum, quod actus ff. uti pos-
sid. Menoch. de retin. eod. num. 740. vers. non verò
loquimur Rot. decis. 395. num. 90. vers. quo verò
part. 1. diuers. & decis. 99. num. 5. vers. ultra quod
p. 4. recent. ubi plures à Perus. obseruat. 71. num. 2.
17. & 45. iuxta nouam impressionem vers. amplia
vndecimo.

33 Et ita quoque non fuerunt habiti in consi-
deratione actus possessorij ab iisdem Rifellijs
subsequentèr facti tanquam posteriores tur-
batiui, clandestini, & gesti non citato Mo-
nasterio illius, propterea possessioni anteriori
nou obstat ex præallegatis, & alijs in Imolen. Be-
neficijs 23. Iunij 1643. coram R. P. D. Corrado.
Et ita fuit conclusum, &c. vtrique parte
audita, &c.

R. P. D. C O R R A D O

Postea S.R.E. CARDINALI

Rauennate Bonorum.

Veneris 1. Februarij 1647.

B R G V M E N T V M.

Immissio debetur fideicommissario etiam particulari ex vtili Saluiano interdicto concurrentibus primò substitutione ad eius fauorem, facta, illius purificatione, possessione Testatoris tempore mortis, & possessione Rei conuienti; vtraque possessio ex quibus comprobata remaneat, latè discutitur, & plures exceptiones ad impediendam huiusmodi immissionem oppositæ refelluntur. Substitutio facta heredi mancando la successione de figli & descendenti quia principaliter refertur ad successionis defectum æquè comprehendit casum, quo filij non nascentur, ac si nati decedant, & hoc verum est etiam si Testator se restrinxisset cum verbis in questo caso sostituiscce, quod quamplurimis rationibus & authoritatibus comprobatur.

S Y M M A R I V M.

- 1 Substitutio quod fuerit ad fauorem alicuius ordinata probatur ex testamento.
- 2 Substitutionis purificatio probatur ex testibus.
- 3 Testator quod obierit in possessione aliquorum bonorum, ex quo probetur.
- 4 Possessio bonorum quod fuerit penes Testatorem mortis tempore, probatur ex testibus ac instrumentis.
- 5 Possessio bonorum penes rem conuenti probatur ex defensione litis, & testium depositionibus.
- 6 Immissio quibus concurrentibus conceditur fideicommissario etiam particulari ex vtili Saluiano interdicto.
- 7 Substitutio facta alicui in casum deficientie filiorum non dicitur purificata si decedat sine liberis & quare num. seq.
- 8 Successio que nunquam incepit non potest dici decessisse.
- 9 Substitutio facta alicui, mancando la successione de figli & descendenti, æquè verificatur in casum quo filij non nascentur, ac si nati decedant & quare num. seqq.
Amplia etiam si Testator dixerit, in questo caso, sostituiscce num. 17. & 19.
- 11 Testator idem censetur voluisse disponere in uno casu, ac in alio, quando in utroque æqualiter viget identitatis ratio.
- 12 Et conclusio procedit nō solum in substitutione directa, sed etiam fideicommissaria.
- 13 Substitutio directa favore testamenti solet plenius interpretari.
- 14 Substitutio fideicommissaria ex mente Testatoris extenditur etiam de casu, ad casum in verbis ipsis non comprehensum.
- 15 Substitutio fideicommissaria extenditur de casu ad casum, maxime quando substituta fuit pia causa.
- 16 Interpretatio illa preferri debet ubi agitur de suffragio anime Testatoris, qua plenius & favorabilius consulitur illius saluti.

- 18 Verba, in questo caso sostituiscce, non excludunt quin dispositio extendi possit ex verisimili mente testatoris.
- 20 in Substitutionibus fideicommissarijs, perempto primo gradu sequens succedit; proinde ac si fuisset heredi immediate substitutus.
- 21 in Substitutione fideicommissaria perempto primo gradu, sequens non succedit, quando substitutio nominatim alicui fuit adiecta.
- 22 Substitutio fideicommissaria concepta per verba impersonalia & communia congruè referri potest ad heredem grauatum non extantibus filijs, vel ad eosdem postea decedentes.
- 23 Substitutio vulgaris, regulariter continetur sub compendiosa, verbis indefinitis concepta.
- 24 Substitutio compendiosa post aditam hereditatem continet fideicommissariam.
- 25 Possessio probatur ex depositione duorum Testium in id substantialiter convenientium.
- 26 Possessio probatur per testes deponentes de publica voce & fama, quando de alterius titulo non apparet.
- 27 Possessio adminiculatur ex partitis libri estimi.
- 28 Et non eliditur ex posteriori descriptione suo nomine alterius facta dummodò non constet de legitima causa vel de consensu possessoris.
- 29 Possessio alicuius prædij probatur ex instrumento emptionis illius cum clausula constituti.
- 30 Clausula, constituti, transfert possessionem in constitutarium.
- 31 Possessio probatur ex instrumento declarationis, ac cessionis facta ad fauorem alicuius.
- 32 Possessio Nepotis videlicet Ania cum qua simul vivebat, præsumitur ex causa familiaritatis, & cura.
- 33 Possessio ex causa familiaritatis, nullius est considerationis.
- 34 Immissio fideicommissi particularis per quas exceptiones non possit retardari.
- 35 Fideicommissum dicitur particulare quando non comprehendit universam hereditatem cum omnibus iuribus & actionibus.
- 36 Fideicommissum dicitur particulare quando institutio fuit universalis in omnibus bonis iuribus &c. & substitutio fuit specialis in bonis stabilibus.
- 37 Legitima non potest detrahi ex fideicommissio particulari nisi in subsidium.
- 38 Inventarium quando non est confectum, præsumitur quod bona hereditatis sufficiant pro satisfactione legatorum, & fideicommissorum particularium.
- 39 Inventarium quando haeres non confecit, tenetur de proprijs bonis solvere debita hereditaria & prestare fideicommissa particularia num. 43.
- 40 Trebellianica detrahatur ex fideicommissio universalis, non autem de particulari.
- 41 Trebellianica non detrahatur ex fideicommissio particulari aduersus Ecclesiam vel piam causam substitutam.
- 42 Inventarium ubi haeres non confecit si de proprio soluit legata præsumitur, quod ex alijs bonis hereditarijs sibi satisfecerit.
- 44 Immissio fideicommissario particulari per quas exceptiones impediri non possit.

D E C I S I O XII.

PRESBYTERIS Boni IESVS petentibus immissionem in possessionem bonorum, de qui-

quibus agitur vigore testamenti quon. Ar-
gentine Roncutie, quæ instituto hærede
vniuersali Francisco ex Felice filia prædefun-
cta nepote; illique substitutis eius filiis, ac
descendentibus masculis ex legitimo matri-
monio natis, deinde vocauit eosdem R.R.
Presbyteros his verbis, *e mancando la successione
de' figliuoli, e descendenti sempre come sopra chia-
mati dispositiuamente, in questo caso sostituisce il
Conueno de' R.R. Preti del buon GIESU di Rauenna
né stabile, & immobili solamente, per fideicom-
misso, quali hora, per all' hora grana à celebrare
perpetuamente una Messa il giorno, & un' officio al-
l'anno con trenta messe da morto &c. per suffragio del-
l'anima sua &c.* Responderunt Domini conce-
dendam esse; † quia substitutio ad eorum fa-
uorem ordinata probatur ex publico Instru-
mento testamenti prædicti: † illius autem pu-
rificatio tam ex testibus, † quam ex confes-
sione Antonij Donati rei conuenti affirman-
tis d. Franciscum hæredem decessisse se nullis
superstitibus filiis, ideoque eius hæreditatem
ad se ipsum esse delatam. † Possessionem ve-
ro eorundem bonorum penes testatricem,
mortis tempore fuisse probant testes exami-
nati, liber æstimi, ac instrumenta respectiue
producta, † eaque demum in præsentia per
Antonium detineri satis iustificat causæ hu-
ius aduersus eum institutæ defensio ab anno
1644. citrà iunctis interrogatorijs ad præpara-
tionem iudicij ex decreto iudicis in eius præ-
iudicium admissis iuxta stylum illarum par-
tium, præter nonnullorum testium depositio-
nes, Rot. decis. 307. sub num. 1. uers. quia quoad pri-
mum, & seq. par. 1. & decis. 326. sub num. 1. uers.
quia de eorum possessione, ac seq. par. 5. recent. & pe-
nes Reuerendiss. Vrgellen. decis. 325. num. 2. uers. &
prædictus, & decis. 401. num. 10. uers. promissio tan-
dem. Quibus concurrentibus conceditur im-
missio fideicommissario etiam particulari ex
utili saluiano interdicto Gabr. conf. 44. n. 2. uers.
competit etiam & seqq. lib. 2. Surd. dec. 76. à n. 4. uers.
aliud tamen & seqq. Peregr. de fideic. art. 45. nu. 49.
uers. hypotecaria autem &c. quam sententiam Rot.
sequitur penes bo. mem. Card. Seraqb. decis. 828. sub
nu. 1. uers. nam quod huiusmodi remedium, ubi quod
ita semper fuit obseruatum, & bon. me. Burat.
decis. 275. num. 11. uers. quæ indistincte, & dec. 494.
nu. 2. uers. ex quibus sequitur, ac Vrgellen. d. dec. 401.
sub n. 1. & in rec. dec. 88. n. 1. uers. consequenter, ac dec.
is. 244. n. 1. uers. non potest denegari immissio par. 7.

Et licet informantes pro Donato pluribus
niterentur probare substitutionem hanc eua-
nuisse, quia cum Franciscus hæres institutus
fine filiis decesserit † dici non possit eorum
desisse successio, quæ nunquam incepit, ac
proinde defecerit ipsius substitutionis condi-
tio, quæ per illorum natiuitatem, ac succes-
sionem erat implenda ex uulg. Oldr. ad conf. 177.
incip. testator in suo ultimo testamento.

Ea tamen visa fuerunt Dominis non obsta-
re, quia substitutio prædicta verè compre-
hendebat vtrumq; casum scilicet siue filij, ac
descendentes Francisci hæredis instituti nulli
superessent, siue superstites postea decederent
tum ex propria dd. verborum virtute, e man-

Par. X. Recen.

cando la successione de' figli, e descendentibus &c. quæ
cum principaliter referantur ad successionis
defectum æquè comprehendunt casum, quo
filij non nascantur, ac si nati decedant, † quia
in vtroque verificatur eorum successionis de-
fectus, licet ex diuersa causa proueniens, vt
probatur ex tex. in l. 3. §. 1. ibi, desinere pertinere
usumfructum accipiemus, & si nec capere pertinere
quauis legatus sit, & committetur nihilominus sti-
pulatio, quasi desinat pertinere quod nec capie &c. ff.
usufr. quemad. cau. & in l. annie. in §. & cum triplici,
in illis verbis, & cum triplici modo ea quæ in ulti-
mis elogijs relinquuntur contingebat deficere &c. iunct.
uers. ea etenim &c. ibique Odofred. num. 3. uers. defi-
ciebat olim, & hodie hereditas &c. C. de cad. tollend.
Dec. conf. 226. in casu ad me transmissio, sub num. 2.
uers. & tamen & seq. Soc. iun. conf. 181. nu. 23. uers.
& quidem lib. 2. Decian. conf. 3. sub n. 46. uers. tamen
lib. 2. Mantie. de coniect. lib. 11. tit. 6. sub num. 2. uers.
& contrariam sententiam, Menoch. conf. 1062. n. 14.
uers. respondetur, & num. 21. uers. respondetur secun-
do &c. & conf. 1063. num. 1. uers. cum deficere &c.
quorum sententiam probauit Rot. in Bonon. fi-
deic. de Canob. 8. Iunij 1601. coram bon. me. Card.
Lancelot. in §. neque obstat quod filij &c. & in
Maceraten. hered. 24. Maij 1613. coram bo. me. Man-
zanedo in recens. decis. 453. sub n. 6. uers. neque etiam
obstat, quod ista linea, par. 2. Tum ex identitate
rationis, quæ in vtroque casu æqualiter vi-
get, ob quam censetur testatrix idem voluif-
se disponere l. Titius, §. Lucius, ubi Bart. & DD.
ff. de liber. & posth. l. fin. C. de posthum. hered. instit.
l. fin. C. de instit. & substit. & confert text. in l. si ex-
traneus, ibi, & uerisimile est in hunc quoque casum
&c. ff. de cond. caus. dat. & latè probat Ias. conf. 148
aggredior primum dubium, à nu. 10. uers. primo mo-
neor, & seqq. usque ad nu. 25. lib. 2. ac plenius Ceph.
conf. 349. nu. 38. uers. & substitutio, ac seq. Alciat.
conf. 39. sub num. 1. uers. illa enim uerba, & conf. 41.
sub num. 1. uers. sed ad istud argumentum, lib. 9. Prac.
de interpr. ult. uolunt. fol. mihi 291. num. 48. uers. se-
cundo dicitur linea deficere, & nu. 49. uers. prout ue-
risimile est Rim. iun. conf. 312. nu. 31. uers. tertio con-
firmat, & seq. Surd. conf. 347. à nu. 8. uers. sed eis non
aduersantibus, & seqq. per tot. & plenè Laderch.
consil. 72. à nu. 2. uers. primo quia. & seqq. qui re-
probat contrarium tenentes Gabr. conf. 117. nu-
mer. 41. uers. immò prorsus, ac seqq. lib. 1. & Mantie.
d. tit. 6. sub nu. 1. ac seq. in fin. uers. unde dicit, &
comprobant alij relati per modern. Brixion. de sub-
stit. q. 64. à num. 1. & seqq. dicens sub num. 21. hanc
esse veriore, & receptiore.

Quæ conclusio procedit non solū in substi-
tutione directa, (vt plures existimarunt,) quæ
† fauore testamenti solet plenius inter-
pretari, sed in fideicommissaria, † nam ea,
quoq; ex mēte testatoris iusta ratione probata
extenditur, quando opus est, etiā de casu ad ca-
sum uerbis ipsis non comprehensum, vt bene
probat ad rem nostram tex. in l. si ab eo, ubi
Bart. & alij, ff. de usu, & usufr. legat. cum concord.
per gloss. in l. Gallus, §. & quid si tantum in verb.
emancipatus esset, & in fin. ibique no. Bart. Imol.
Alex. & alij DD. ff. de liber. & posthum. Dec. con-
sil. 226. nu. 8. uers. ista ratio, & seqq. Ias. d. conf. 148.
nu. 13. uers. quarto facit, lib. 2. Decian. conf. 1. à nu-
mer. 99.

D

- mer. 99. vers. quarto probatur, & seqq. lib. 1. Ceph. d. conf. 349. sub nu. 40. vers. & cum testator, ac seq. Menoch. conf. 432. num. 13. vers. septimo, & prius num. 2. & seq. & d. conf. 1062. num. 24. vers. & hoc quidem, Mantica. de coniect. lib. 6. tit. 14. n. 21. vers. receptum est etiam, Surd. d. conf. 347. sub nu. 23. vers. tertio respondeo, & seqq. Laderch. d. conf. 72. à nu. 7. vers. quarto, & seq. & in his terminis fuit resolutum in d. Bonon. de Canobis 8. Junij 1601. coram bo. me. Card. Lancellot. & in d. Maceraten. hared. 24. Maji 1613. coram Manzanedo in recent. decis. 453. nu. 6. vers. neque etiam obstat, par. 2. & in Bonon. bonor. de Grison. 18. Februarij 1619. coram bon. mem. Burat. decis. 379. & in Roman. fideic. de Formicinis 17. Junij 1630. coram Vrgellen. dec. 267. & 13. Junij 1636. coram bo. me. Buccabel. in recent. decis. 149. num. 2. vers. nihilominus, & nu. 14. vers. nec quicquam facit, ac seq. par. 7. & post alios probat idem. Brixien. q. 460. nu. 50. vers. ceterum, ac seqq. & prius à n. 4. & seq. ac consil. 155. n. 16. vers. tertio, ac seq.
- 15 Eoque magis † quando pia causa fuit substituta, † nam ubi agitur de suffragio animæ testatoris illa utique præferri debet, ac verisimilior censeri eius voluntatis interpretatio, qua plenius, ac favorabilius consultitur illius saluti ad tex. in l. 2. ff. de manumiss. testam. Decian. conf. 81. in fin. vers. & magis in terminis lib. 2. Tiracquel. de privileg. pia caus. privileg. 62. Mantica. de coniect. lib. 8. tit. 2. nu. 16. vers. vtrum, ac seq. & latè probavit Rot. decis. 140. per tot. par. 2. divers. & in his terminis penes Vrgellen. d. decis. 267. n. 2. vers. & præsertim ac in recent. d. decis. 149. sub nu. 6. vers. præsertim etiam, ac seq. & num. 19. vers. immo absurdum, par. 7.
- 17 Nec aduersantur verba † in questo caso sustituisse &c. quia præter quod præsens casus tam ex littera, quam rationis identitate satis comprehensus est, † adhuc etiam si ex verisimili testatoris voluntate hæc dispositio extēdēda foret, verba eiusmodi eam non excludunt, ut benè probant Decian. d. conf. 1. à nu. 148. vers. non obstat tertium, & seqq. lib. 1. Menoch. d. conf. 432. numer. 33. vers. non etiam, & seq. & d. conf. 1062. numer. 23. vers. responderetur, & conf. 1088. nu. 17. vers. responderetur secundo, Surd. decis. 37. nu. 32. vers. non etiam aduersatur, & conf. 347. sub nu. 17. vers. nec vis fieri potest. Laderch. conf. 31. num. 14. vers. non obstant illæ dictiones, & respondit Rot. d. decis. 140. sub nu. 6. vers. quia pro responsione dicitur par. 2. divers. & penes Burat. d. decis. 379. num. 5. vers. quia placuit responsio, ac seq. ac in recent. d. decis. 149. num. 13. vers. illa vero dicitio. par. 7.
- 19 Quare ex prædictis infertur † substitutionē, de qua agitur non evanuisse, neque redditam fuisse inutilem ob defectum gradus antecedentis. Quia Congregatio censetur hoc casu ipsi Francisco hæredi grauato substituta ex voluntate testatoris, ut dictum est, † quod etiam attenta legis dispositione procedit in huiusmodi substitutionibus fideicommissariis quarum primo gradu perempto sequens succedit, perinde ac si fuisset hæredi immediate substitutus, l. unic. §. pro secundo, C. de cad. tollend. Bart. in l. quandiu, sub nu. 10. in fin. vers. sed si prima esset, ff. de acquir. hared. Cast. conf. 152. præsens dubium videtur firmari, & decidi sub num. 1.

vers. sed non obstantibus prædictis, & seq. lib. 1. 14. d. conf. 148. sub num. 20. vers. non obstat. secundum lib. 2. Decian. d. conf. 81. nu. 2. vers. teneo ego, & seqq. per tot. lib. 2. Ceph. cōf. 620. à n. 15. vers. & in primis moneor. & seqq. Gabr. conf. 117. n. 16. vers. quia etiam in fideicommissaria lib. 1. & latè probat Surd. d. conf. 347. n. 29. vers. 2. moneor, ac seq. & n. 23. vers. secundo responderetur, Laderch. d. conf. 72. nu. 4. vers. tertio accedit, ac seq. Peregr. de fideic. art. 15. nu. 22. vers. fideicommissaria autem, & sub num. 23. vers. secundo, & vers. & est notandum, & benè explicat Rot. decis. 332. sub nu. 6. vers. principaliter, & decis. 403. num. 11. vers. nec obstat quod Alexander, & seqq. par. 2. recent.

- 21 Quæ sanè facilius procedunt † in proposito casu, quo Presbyteri Congregationis non fuerunt nominatim substituti filiis, ac descendantibus Francisci iux. l. Celsus §. 1. ibi, quod alienius hæredis fidei nominatim committitur &c. ff. 22 de leg. 3. † sed verbis impersonalibus, & communibus, quæ congruè referri possunt, tam ad ipsum Franciscum hæredem grauatum, non extantibus, vel non succedentibus eius filiis, quam ad eosdem postea decedentes, ut legitur ibi, instituisse herede uniuersale il Sig. Francesco &c. al quale sustituisse i figliuoli, e descendanti &c. e mancando la successione de' figliuoli, e descendanti come sopra chiamati, sustituisse il Conuento de' RR. Preti &c. Atque ideo magis cessat omnis difficultas iux. l. si plures, ff. de leg. 3. & gloss. in d. l. Gallus, §. & quid si tantum, in verb. omnes in fin. vers. & bene verba, Alex. in l. licet Imperator sub num. 9. vers. secundo fallit, ff. de legat. 1. Zanch. in l. hæredes mei, §. cum ita sub num. 43. vers. quod autem si prima substitutio ff. ad S. C. Trebel. Peregr. de fideic. d. art. 15. n. 27. vers. quia substituere, & declarat Rot. d. decis. 403. à nu. 7. vers. unde hodie p. 2. divers. & latius decis. 656. nu. 5. vers. tertio monebantur, par. 2. recent. & d. decis. 149. num. 11. vers. quia verum non est par. 7. & in Sabinen. seu Farfer. fideic. 2. Martij 1640. coram R. P. D. meo Bichio in §. neque applicatur aliud obiectum, vers. tum quia ut substitutio dicatur facta nominatim.

- Et hinc sequitur operæ pretium non esse, subtilius periscrutarī, an in proposito casu Presbyteri admitti possint per subingressionem, in locum præcedentis gradus vigore substitutionis vulgaris, † quæ regulariter continetur sub compendiosa eiusmodi verbis indefinitis concepta; quoniam (disputatione hac prætermittā) satis consultum est illis ex propria persona, † licet per meram fideicommissariam vocatis tam ex mente testatricis, quam ex legis dispositione, quæ hoc etiam casu illius voluntatem omnino adimpleri, & ad effectum perducī voluit (ut dictum est) Surd. d. consil. 347. nu. 12. vers. quare cum prædicti instituti, Peregr. d. art. 15. sub num. 23. in fin. & vers. seq. & benè respondit Rot. d. decis. 403. num. 9. vers. unde cessante fundamento principali sub n. 13. vers. unde quāuis isti filij non intrarent per aliquam vulgare. p. 2. rec.
- 23 Quæ vero obijciebantur contra possessionem testatricis minus visa fuerunt vrgere; nam hæc quoad bona sita in loco nuncupato la Bastia probatur ex dispositione duorum testium in id substantialiter conuenientium, Bart.

Don. in l. stipulatio ista, §. hac quoque, sub num. 2. vers. & gloss. ac seq. ff. de verb. obligat. Rot. penes Card. Seraph. dec. 1061. num. 1. vers. & testis dicens, Card. Canaler. decif. 535. sub num. 1. vers. talis autem possessio, ac in recent. decif. 307. sub num. 1. vers. & ex depositione testium, & decif. 360. sub num. 1. vers. de qua possessione par. 1. & decif. 445. nu. 4. vers. de num. ac seq. par. 3. & decif. 33. sub num. 1. & 2. par. 4. & decif. 318. num. 4. vers. quamvis & seq. p. 6.
 26 quibus t accedunt duo alij de publica voce, & fama attestantes, quæ ad hunc effectum releuans est, quando de alterius titulo non apparet Putens decif. 185. lib. 2. Card. Canaler. decif. 145. nu. 2. vers. possessio defuncti, dicens ita
 27 fuisse sæpè decisum; adduntur etiam partitæ libri æstimi testatricis, ac eius antecessorum, quæ legitimum præbent adminiculum *Castr. in l. si pater sub num. 2. vers. alias præsumeretur, C. de act. empt. Soc. conf. 89. sub nu. 18. vers. confirmatur quia supra probatum est lib. 1. Menoch. de retinend. rem. 3. nu. 570. vers. septimo probatur Rot. apud Card. Seraph. decif. 1077. nu. 2. vers. quantum vero, & in*
 28 *in alijs; t quod non eliditur ex posteriori descriptione sub nomine Francisci facta anno 1612. quia non constat de aliqua legitima causa præcedente, nec de consensu Argentina prius possidentis Felyn. in cap. cum causam nu. 3. vers. ex quibus extr. de prob. Menoch. d. rem. 3. sub d. nu. 570. vers. declaratur primo, Mascard. de probat. concl. 274. nu. 7. vers. per hoc, & concl. 1181. n. 18. vers. hoc idem &c.*

Quo vero ad alia sita in loco nuncupato
 29 *Piangipane t probatur ex instrumento illorum emptionis factæ anno 1614. die 26. Nouemb. per testatricem, ac Franciscum eius nepotem*
 30 *cum clausula constituti &c. t qua mediante*
 31 *translata fuit in eos possessio, t & ex altero Instrumento declarationis, ac cessionis ad ipsius testatricis fauorem per eundem Franciscum subinde factæ die 25. Augusti anni 1615 quæ non possunt per Antonium illius prætensum hæredem impugnari Card. Canaler. decif. 129. num. 5. vers. tandem, & seq. Burat. dec. 494. num. 1. vers. quæ probationes sufficiunt, & dec. 723. n. 2. vers. & non potest; eoque minus cum ex eisdem partitis (vt dictum est) comprobentur.*
 32 *Nec releuat prætenla possessio Francisci viuentis Argentina eius Auiæ, quia referenda est ad causam familiaritatis, & curæ, quam ex permissione Auiæ simul cum ea viuentis habeat in eisdem bonis, in quibus nullum alium constat habuisse titulum, prout iidem testes satis declarant, & iuris suadet præsumptio, vt benè notat Angel. in l. assiduis nu. 1. vers. quoniam, & si prædicta, C. qui pot. in pign. hab. Alex. in l. qui iure familiaritatis sub num. 5. vers. per hoc tamen ff. de acquir. possess. & conf. 38. eximie Domine, sub num. 6. vers. nec etiam his lib. 2. Castr. consil. 179. in causa quam magnificus Dominus sub n. 4. vers. item non obstat lib. 1. Rot. penes Coccin. decif. 472. sub num. 5. vers. & propterea cum Moniales, & in recent. decif. 33. num. 4. vers. non obstat, quod si*
 33 *in Francisci par. 4. t ac ideò nullius est considerationis d. l. qui iure familiaritatis ff. de acquir. possess. Card. Canaler. decif. 357. num. 7. vers. & licet testis, & Coccin. d. decif. 472. num. 6. vers. & propterea nullius considerationis.*

Part X. Recent.

34 Postremo non obstat exceptio retentionis ratione legitime, ac trebellianicæ Francisco debitæ, ac crediti dotis maternæ æris alieni, seu legatorum ab eo solutorum, & impensarum funeris.

Quia cum fideicommissum, de quo agitur ad fauorem Congregationis super bonis stabilibus ordinatum sit particulatè ex quo non comprehendit vniuersam hereditatem cum omnibus iuribus, & actionibus, sed certas res, vt probatur ex tex. in l. nam quod §. fin. cum ll. seqq. ff. ad S. C. Trebell. l. fin. ff. de usufr. legat. cum concord. Bald. conf. 46. quidam nomine Cola num. 1. vers. substitutio huiusmodi facta lib. 2. Cuman. consil. 133. filius à patre num. 1. vers. de Trebellianica, Soc. Inn. conf. 49. sub num. 16. vers. in casu autem isto, & num. seqq. lib. 3. Mantica de coniect. lib. 7. tit. 2. num. 8. vers. illud verò Peregr. decif. 96. nu. 7. vers. quinto decisum fuit, Rot. penes Vrgellen. decif. 213. num. 9. vers. non tamen, & seqq. & in recent. decif. 518. num. 2. vers. moti sunt, & decif. 421. num. 7. vers. fideicommissum enim vniuersale par. 5. Et clarè patet ex lectura testamenti, in quo testatrix præmissis nonnullis legatis, & cuiusdam eius crediti declaratione, quæ augetur etiam ex alio credito dotis propriæ, ac maternæ, de quibus apparent publica instrumenta in processu producta t institutoq; Francisco eius nepote vniuersaliter in omnibus bonis mobilibus, & immobilibus, iuribus, & actionibus substituit demum in bonis stabilibus specialiter d. Congregationem, vt fuit etiã animaduersum in Rom. seu Neap. hered. de Proyda 19. Ianuar. 1633. coram Coccin. in recent. decif. 171. num. 10. vers. fuit insuper consideratum, & seq. p. 6.

37 Ideò non potest ex eo regulariter detrahi legitima nisi in subsidium, quatenus scilicet ex alijs bonis hereditatis portio debita filio suppleri non valeat *Castr. conf. 247. in causa, quæ vers. in Saona sub num. 4. vers. sed quando lib. 1. Peregr. de fideicom. art. 4. sub num. 34. vers. tertioquia, Rot. decif. 113. num. 4. vers. quantum ad quartum par. 2. diuers. & decif. 185. num. 14. vers. legitima verò, ac seq. par. 5. & decif. 301. nu. 10. vers. & cum finis in fideicommissio particulari par. 6. recent. & penes Vrgellen. decif. 39. num. 4. vers. secundo opposuatur, & seqq. & Buratt. decif. 693. num. 10. hinc etiam cessat exceptio, ubi Add. referunt concord. In hoc autè casu nullatenus est detrahenda, quia t Franciscus hæres grauatus nullum confecit, (quod cõstet) inuentariũ hereditatis, ac proinde, vel resultat aduersus eũ præsumptio quod bona hereditatis suppeteret pro satisfactione legatorum, ac fideicommissorum particulariũ, vt fuit dictum in Maceraten. legitim. corã b. m. Card. V bald. in recent. decif. 67. num. 2. vers. & dum Philippus, & decif. 163. num. 1. vers. quæ ob solam, ac decif. 309. num. 3. vers. & tunc certa est conclusio, & prius decif. 185. num. 15. vers. & quidem par. 5.*

39 seu t (verius) licet defecerint, ille tamen ex proprijs bonis ea supplere, atque integrè tenebatur præstare, qui legis beneficium contempsit iux. tax. in l. fin. §. fin. uerò postquam, C. de iur. deliber. & in auth. de hered. & Falcid. §. hinc nobis vers. si uerò non fecerit inuentarium, *Castr. conf. 186. dubium facit sub num. 1. vers. sed aduertendum est, & conf. 138. quia dubia supra firmata sub num. 2. vers. aut queritur an possit eam deducere aduersus singula-*

D 2

res,

verf. & infra verf. fed quantum ad legata particularia lib. 2. Lud. Bolognin. in Add. ad conf. 10. de Annat. 61. sub num. 4. verf. aut fecundo queritur Peregr. de fideic. art. 33. sub num. 48. verf. iure autem nouo. Rot. penes bo. mem. Comitul. decif. 95. nu. 7. verf. conuincitur adesse utrumque; fan. m. Greg. decif. 511. n. 29. verf. quia alias, & penes Bura. dec. 693. n. 9. ver. & idem & in recent. dec. 31. num. 4. verf. & ratio fuit, & decif. 77. num. 2. verf. quoniam hoc non procedit par. 5. & decif. 88. num. 23. verf. iure autem nouo par. 7. & nuper in Bonon. fideicom. seu domus 30. Apr. 1646. coram R. P. D. meo Bichio in S. hoc propofito.

40 Trebellianicat verò de fideicommiſſo particulari non detrahitur, fed de vniuerſali, l. mulier S. fin. l. ita tamen, S. Trebellianum Senatuf. conſultum, & d. l. cogi, S. & generaliter, & S. fed & ſe milos. ff. ad Trebell. & no. D. D. in rubr. eiusdem tit. Bart. in l. ſi quis ſeruum, S. fin. sub num. 2. verf. ſine ergo. ff. de leg. 2. Paris. conf. 43. num. 45. verf. ad tertium lib. 3. Soc. iun. d. conf. 49. num. 13. verf. & tangendo ſubſtantiam lib. 3. Peregr. de fideic. art. 3. num. 13. verf. Trebellianica itaq; & c. & ſeq. Rota decif. 313. num. 2. verf. tum etiam quia, & ſeq. par. 2. diuerſ. & penes Vrgellen. d. decif. 39. nu. 4. verf. ſecundo opponebatur, & in recent. decif. 132. sub num. 2. verf. item etiam par. 2. & decif. 171. n. 10.

41 verf. fuit inſuper conſideratum par. 6. ¶ eoq; minus aduerſus Eccleſiam, vel piam cauſam, ſubſtitutam per tex. in l. ſi quis ad declinandum in fin. C. de Epiſc. & Cler. & in anth. ſimiliter. C. ad l. falcid. in quibus locis id notant communiter D. D. & in l. Marcellus in fin. princ. verf. quod autem ff. ad Trebell. & in cap. 1. de teſtam. in 6. Rom. conf. 206. num. 7. verf. nec premiſſo Mantica. de conſeſſ. lib. 4. tit. 5. art. 6. num. 5. verf. amplius dic. Peregr. de fideic. d. ar. 3. sub num. 62. verf. unde inferitur, & ſeq. Honded. conf. 64. num. 66. verf. Trebellianica autem detractio lib. 1. Rot. decif. 373. num. 6. verf. & propterea, & ſeq. par. 2. & decif. 27. nu. 11. verf. quo autem ad Trebellianicam, & decif. 83. nu. 5. verf. nec poteſt opponi p. 6. recent. & penes Coccin. dec. 210. per tot. & decif. 271. n. 2. verf. ſatis eſt, & alibi.

42 Creditis demum, ac legatis per heredem ſolutis, & expenſis factis (præter quod reſpectuè impugnantur à patre) eadem obſtat replicatio ex inuentarij omiſſione reſultans, quòd nempè, vel ex alijs hereditarijs bonis ille ſatiſfecerit ſibi, vt fuit conſideratum in Bononien. fideicom. de Clauarini 23. Iunij 1636. coram R. P. D. meo Ghifiliero in recent. decif. 164. nu. 6. verf. adeoq; legata, & debita par. 7. ¶ Vel de proprijs etiam fideicommiſſis particularia præſtare debeat, vt dictum eſt, Caſtr. d. conf. 186. num. 1. verf. nunc ad propoſitum, et infra verf. & propterea iſta lib. 2. & in l. ita tamen, S. ſi ex Trebelliano num. 2. verf. ſed quid ſi heres ff. ad S. C. Trebell. Peregr. de fideic. d. art. 33. sub d. num. 48. verf. iure autem nouo. Rot. d. decif. 31. num. 4. verf. quia cum Homphrius par. 5. recent. & in d. Bononien. fideicom. seu domus coram R. P. D. meo Bichio, in S. par. 1. & ſeq. & alijs præcitatis.

44 Quare hæc quoque exceptio, aut prorsus eliditur, aut dubia redditur, ita vt petitam immiſſionem impedire non valeat, vt fuit reſolutum in Bononien. fideic. de Torre 5. Iunij 1639. apud Vrgellen. d. decif. 39. & in Roman. de Mare

ſcot. 7. Maij 1629. coram rod. in recent. decif. 273. num. 2. verf. & ratio reſolutionis fuit, ut ſeq. par. 5. & in d. Bonon. fideic. de Clauar. 23. Iunij 1636. coram R. P. D. meo Ghifiliero, decif. 88. nu. 23. verf. quo uerò ad Alexandrum iuniorum, & ſeq. par. 7. recent.

Arque ita fuit reſolutum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. LEONE VEROSPPIO.

Auenionenſi Fideicommiſſi.

Luna 4. Februarij 1647.

ARGUMENTVM.

Remiſſoria ſolet à Rota denegari, quando articuli ſunt irrelevantes, quando autem articuli dicantur irrelevantes nonnulla deducuntur. Donatio facta Patri ſtipulanti pro ſe, & heredibus, non deuenit ad filios, niſi fuerint Patris heredes, etiamſi donatio facta fuerit contemplatione certi, & determinati matrimonij, & ſoluantur obiectiones in contrariu.

SYMMARIVM.

- 1 Remiſſoria eſt deneganda, quando articuli ſunt irrelevantes.
- 2 Remiſſoria ſolet denegari à Rota ex defectu irrelevantia articulorum.
- 3 Pronepos non cōprehenditur ſub vocatione liberorū.
- 4 Donatio recepta à donatario pro ſe, & heredibus ſanguinis non includit filios niſi ſint heredes donatarij, & num. 11.
- 5 Donatio recepta à Donatario pro ſe, & heredibus, res donata habetur à donatario non autē à donatē.
- 6 Emphyteuſis facta Patri, & filijs admitti debent filij tamquam filij.
- 7 Emphyteuſis facta Patri, & filijs, cenſetur filijs quaſitum dominium rei emphyteutice.
- 8 Emphyteuſis cōceſſa ſoli patri recipienti pro ſe, & filijs, nō admittuntur filij, niſi fuerint heredes Patris.
- 9 Et hæc diſtinctionem aequitati innixam, ac in praxi recipiendam aſſeſſatur.
- 10 Donatio à patre ſtipulata pro ſe, & filijs, pro filijs rei heredibus recepta præſumitur.
- 11 Donatio ſtipulata à patre pro ſe, & heredibus non deuenit ad filios, niſi fuerint patris heredes.
- 12 Donatio quando facta fuit Patri contemplatione certi, & determinati matrimonij cenſetur ius quaſitum filijs, tamquam filijs & non tamquam heredibus contra. num. 15.
- 13 Donatio facta contemplatione certi, & determinati matrimonij, dicitur irrevocabilis reſpectu donatis.
- 14 per Donationem facta Patri contemplatione certi, & determinati matrimonij dicitur ius quaſitum filijs ad impediendam alienationem.
- 15 Donatio facta Patri contemplatione certi, & determinati matrimonij, non deuenit ad filios, niſi fuerint Patris heredes.
- 16 ex Matrimonij cauſa non bene inferitur ad ſtipulationem pro filijs, vt filijs, non autem tamquam heredibus.
- 17 Articuli quando dicantur irrelevantes de materia donationis.

Clau.

- 18 *Clausula, pro successoribus quibuscumque, comprehendit etiam extraneos.*
- 19 *Verba quando sunt clara non est admittenda credulitas, & communis reputatio.*
- 20 *Declaratio, seu reputatio erronea non attenditur.*
- 21 *Articuli dicuntur irrelevantes, quando parti non sunt praiudiciales. & num. 23.*
- 22 *Filij in conditione positi an censeantur dispositiue vocati ex coniecturis deducitur.*

DECISIO XIII.

EXCLVSO fideicomisso in Castro S. Tronqueti per stipulationem Notarii pro heredibus, & successoribus quibuscumque; recepta, & ex pluribus alijs coniecturis in præterita decisione deductis coram me sub die 10. Apr. 1646. præteritis: Petrus de Pol Pronepos donantis, ut ostendit de donatione ad hæredes sanguinis fuisse restrictam, & in ea idcirco se tantum comprehensum, non autem Catherinam aduersariam uti extraneam instet pro remissoria, articulando, quod verbum *Hoirs* adiectum in stipulatione perdonatarium solum in hæredibus sanguinis verificetur, tum ex generali stylo Ciuitatis Auenionensium, tum ex particulari consuetudine Notarii, qui instrumentum donationis confecerat, verbum verò *Hertiers* extraneos etiam hæredes includat. Eam tamen hodie Domini denegarunt tanquam irrelevantem iuxta dispositionem *tex. in l. ad probationem, & per gloss. ibi in verbo non conuenit ff. de probat. & in cap. cum contingat in verbo nihilominus de officio delegati*, et prout alias ex hoc eodem fundamento pluries denegauit hoc Tribunal, ut coram *Casare de Grassis* decis. 1. & 2. de dilation. coram *Mohed.* decis. 1. num. 6. de probat. coram *Veral.* decis. 66. num. 1. & decis. 68. num. 2. par. 3. & coram *Greg.* decis. 122.

Hæc autem irrelevantia ex eo concluditur, quod in instrumento donationis, certæ, ac determinatæ personæ vocantur et à donante, Ioannes videlicet, ac filij ab eodem eligendi, eisque deficientibus sine liberis, Gabriel eiusdem Frater si viueret sin minus ipsius liberi, sub qua vocatione comprehendendi non poterit Petrus donantis pronepos, ex deductis in decisione præterita, nec etiam includi in donatione recepta à donatario pro se, & hæredibus, licet sanguinis, dum non est hæres donatarii, à quo et rem donatam habere censetur, non autem à donante, ut declarat *Fontanell. de pact. nuptial. clausula 4. gloss. 9. par. 1. num. 10. distinguendo et inter emphiteusim patri factam, & filijs, & soli patri concessam, recipienti pro se, & filijs, ut primo casu admitti debeant filij, tamquam filij, quibus idcirco quæsitum censeatur dominium rei emphiteudicæ; Altero et verò casu secus, nec admittantur, nisi fuerint hæredes patris, quam distinctionem ponderat *Dec. cons. 210. num. 4. & 5. Soccin. iur. cons. 88. num. 5. in fine cum seqq. lib. 2. Ludouic. Bell. cons. 45. num. 2. & 3. Sord. decis. 324. nu. 6.**

Hodierna ad eundem in decis. 322. num. 2. et ubi æquitati innixam, ac in praxi recipiendam attestatur, *Rot. eam Buratt. decis. 861. numer. 4. & 8.*

Part. X. Recent

& in dubio, quod donatio à patre stipulata, pro se, & filijs, pro filijs, uti hæredibus recepta et præsumatur, notat *gloss. in l. si tibi decem, §. si pactus, in verbo proderit circa finem, ubi etiam Bartol. numer. 8. Angel. numer. 2. ff. de Pact. idem Bart. in l. quod dicitur ff. de verb. oblig. Ias. nu. 27. Alciat. num. 28. Menoch. cons. 255. numer. 17. & plures alij adducti per Alciat. de præsum. reg. 1. præsum. 31. num. 1. cum seqq. et quoties in stipulatione heredum etiam nomen exprimitur (prout hoc casu contingit,) ut admitti non possint filij, nisi fuerint etiam patris hæredes tradit *Bart. in l. ut iusiurandum §. si liberi num. 3. ff. de oper. liber. per tex. in §. emphiteusim Auth. de non alienan. Iason. in l. 2. C. de iure emph. num. 188. & plures alij adducti per Peregr. de fideicom. art. 32. num. 14. & 15. Clar. in §. emphiteusis quest. 16. nu. 2. quest. 37. pariter num. 2. & in §. feudum num. 3. circa finem, & de communi testatur *Criuell. dec. 18. num. 11. vers. contrariam opinionem.***

Non obstat, et quod donatio controuersa, contemplatione certi, ac determinati matrimonij facta fuerit, quo casu filijs censi ius quæsitum tamquam filijs, non autem tamquam hæredibus, tradit *Ioannes Franc. à Ponte cons. 30. num. 11. & 16. & alij adducti per Adit. ad decis. Buratt. 861. & in Romana diuisionis 10. Iunij 1641. coram R. P. D. meo Cerro in §. immo nec alia capi debet. et Quia conclusio procedit ad effectum, ut irreuocabilis dicatur donatio respectu donantis, & sic debet intelligi, et ut fuerit ius quæsitum filijs ad impediendam alienationem, et non tamen si patris hæredes non extiterint, itaut tunc admitti non debeant, ut declarat idem *Ioannes Franc. à Ponte eodem nu. 16. Ludou. Bell. cons. 118. num. 13. Capic. Latra consult. 79. nu. 54. Ricc. in collectan decisionum 3948. in §. vanissima mihi semper est visa, Rot. in Romana fideicommissi de Incoronatis 5. Martij 1640. coram bo. mem. Pironano in §. tertius est casus, et ubi præterea concludit, quod non bene inferatur ex causa matrimonij ad stipulationem pro filijs, ut filijs, non autem tamquam hæredibus.**

Hinc verò dignoscitur et irrelevantia probationis articulata, dum à donante in substantia donationis non fuerunt nominati hæredes, sed solum in stipulatione donatarii, quæ ad hunc effectum non attenditur, ut fuit superius ostensum, et fortius demonstratur ex subsequentibus verbis stipulationis, pro successoribus quibuscumque extraneorum inclusiuis in hac materia indifferenti, ut respondit *Rot. coram Mant. decis. 18. num. 5. & decis. 587. num. 2. & 3. par. 1. & 251. num. 6. par. 5. recent. & in Portnen. stagni 13. Iunij 1646. & in alijs in præterita decisione deductis coram me sub die 30. Aprilis 1646. in §. tum etiam. et Quæ sanè verba tamquam clara excludunt irrelevantiam articulata credulitatis pluries factæ per Ioannem, ac Gabrielem circa donationem Castri controuersam, quod illa extraneos non includeret, sed restringeretur ad suos, et cum talis declaratio, seu reputatio non attendatur tamquam erronea, et nec illorum hæredibus præiudicialis existat l. 1. C. de falsa causa adiecta, l. non probatur ff. de confessis l. si post diuisionem C. de iur.*

iur. & fac. ignor. Rot. decis. 200. num. 12. par. 1. & 320. num. 7. par. 5. recent.

Et demū articulata materia Dominis reddi visa fuit irrelevans ex pluribus coniecturis ponderatis in decisione præterita coram me emanata sub 30. Aprilis 1646. † quæ efficaciter suadent, filios Gabrielis in conditione positos non esse dispositivè vocatos, & adhuc remanent † in suo robore, licet articulata probatio iustificaretur exadverso.

Et ita vtræque, &c.

Decisio hæc emanata in eadem causa sub die 30. Aprilis 1646. coram eodem R. P. D. Leone Verospio est in præcedenti part. 9. recentiorum tom. 2. decis. 401.

Altera decisio pariter in eadem causa facta coram eodem R. P. D. Verospio sub die 27. Ianuarij 1645. habetur pariter in præcedenti par. 9. tom. 2. decis. 327.

R. P. D. B I C H I O.

Beneventana Canonicatus.

Veneris 3. Februarij 1647.

ARGUMENTVM.

Beneficiorū resignationes debent infra sex menses publicari iuxta Gregorianam Constitutionem; si tamen publicatio facta fuit in termino aliorum trium mensium per gratiosam Papæ restitutionem ad publicandum cōcesso, perinde est, ac si in primis sex mensibus secuta fuisset, an autem lite pendente emanari possit dicta prorogatio absque eo, quod in gratia nulla fiat mentio de lite latissimè tractatur.

SUMMARYVM.

- 1 Possessio capta auctoritate Iudicis est inamovibilis.
- 2 Manutentio etiam conceditur in concursu anterioris possessoris, qui fuit eiectus a possessione ex facto Iudicis.
- 3 Littera Apostolica postquam fuerunt iustificata habent executionem paratam.
- 4 Littera Apostolica sortiuntur executionem ad instar, leg. fin. C. audit. Diu. Adr. tollen. ex interdicto adipiscenda.
- 5 Resignatio facta in manibus Papæ, probatur ex litteris ipsius resignationis.
- 6 Prasbyteratus probatur ex litteris patentibus Ordinarij.
- 7 Valor Beneficij ex quibus sufficienter probatus resultat.
- 8 Narrativa valoris Beneficij, per non excessivam, non requirit exactissimas probationes.
- 9 Resignans docet de titulo sui beneficij resignati per collationem de dicto beneficio in ipsum factam.
- 10 Possessor triennalis in beneficiis non eget alia iustificatione tituli.
- 11 Possessio triennalis constat ex instrumento capta possessionis.
- 12 Possessio præsumitur continuata, non docto de alterius successiva possessione.
- 13 Publicatio resignationis beneficij debet fieri infra sex menses iuxta constitutionem Gregorianam.

14 Publicatio resignationis beneficij facta in termino prorogato ad publicandum, perinde est, ac si intra terminum requisitum facta fuisset.

15 Gratia dicitur subreptitia quādo in ea non fuit facta mentio de lite pendente super beneficio.

16 Lite pendente emanare non debent sacra iussiones.

17 Papa in conferendis beneficiis non præsumitur velle præiudicare liti, & iuri in ea quesito alteri colliganti, dummodo in gratia non fuit expressum.

18 Resignatario ob non factam publicationem in tempore non acquiritur actio ad assequendum beneficium, declarata ut hic.

19 Reus possessor debet absolui ex non iure actoris.

20 Resignatario beneficij ob non factam publicationem Resignationis in tempore fit præiudicium considerabile.

21 Actor non habens ius in beneficio de quo litigat contra possessorem, an possit denuo impetrare ius, per quam impetrationem adiudicandum ei esset beneficium.

22 Impetratio beneficij de nouo quando non sit prohibita.

23 Publicatio est pars resignationis.

24 Publicationis exceptio non habet opus speciali oppositione, & quare.

25 Exceptio, qua inest obligationi, non indiget oppositione.

26 Oppositio facta quādoqueque retrotrahatur ad initium litis.

27 Expressio litis pendente necessaria est in impetratione beneficij, licet non impetretur ius in iudicium deductum.

28 Impetratio beneficij facta lite pendente cedit in præiudicium iuris alterius Litigatoris.

29 Mentio litis in gratia Apostolica revalidatoria non requiritur, quando facta fuit in gratia principali.

30 Mentio litis non est necessaria in secunda gratia Apostolica, quando non agitur de canonizando, sed de coadiuvanda prima, aliquo defectu laborante.

31 Mentio litis facta in litteris resignationis refertur ad rem tunc existentem, & non potest referri ad rem postea notam.

32 Litis una dicitur diversa ab alia, tam respectu actionis, quam personarum.

33 Gratia restitutionis obtenta tempore quo fuit in actis specificè oppositum de non publicatione requirit mentionem litis pendente.

Secus quando non fuit oppositum. num. seq.

35 Gratia obtenta de nouo quando requirat mentionem litis vertentis super beneficio.

36 Impetrare aliquod ius à Sede Apostolica lite pendente an sit prohibitum.

37 Papa non se retraxisset à concessione gratiæ etiam si litem scinisset, cessante tamen præiudicio.

38 Papa non se retraxisset à concessione gratiæ, quando non impetratur ius iam in iudicium deductum.

39 In Gratia Apostolica superveniente ad hoc, ut de lite sit facienda mentio quid sit necessarium.

40 per Publicationis restitutionem non potest dici impetratum ius in iudicium deductum.

41 Publicationis exceptio in quacunque parte iudicij opponi potest.

42 Exceptiones sunt opponenda in specie, non antea in genere.

43 Publicationis exceptio post obtentam restitutionem dicitur intempestiva, & non potest retrotrahi.

Bene-

- 44 Beneficium non vacat per obitum resignantis ex defectu non facta publicationis quando secus. nu. 46.
- 45 Publicationis defectus transfert collationem benefici resignati, in Papam.
- 47 Decretum irritans inficit possessionem.
- 48 Publicationis restitutio à Papa impetrata nihil detrahbit collatiganti.
- 49 Publicationis restitutio non est prohibita impetrari, lite pendente.
- 50 Ius suum unicuique permissum est meliorare.
- 51 Publicationis restitutio passim solet concedi.
- 52 Publicationis restitutio non datur in præiudicium iuris tertio acquisiti. Declara. ut num. seq.

DECISIO XIV.

LITI, quæ pendebat super Ecclesia Parrochiali S. Paulinæ inter Thomam Toffinum, & Ioannem Zottum dedit finem concordia, in cuius executionem Toffinus Canonicatum de quo agitur resignavit in manibus Sanctissimæ ad favorem Petri Peschi, qui litteras Apostolicas, seu provisionis cum narratiua dictæ litis, & valoris per non excessum in ducatus 60. expediri obtinuit.

Sed alia postmodum exorta lis, nam Peschus super executione dictorum litterarum iudicium instruxit coram A. C. contra Antonium Bernallum electum à Capitulo Ecclesiæ Collegiæ S. Ioannis Terræ Montis Fusculi ad eundem Canonicatum tanquam vacantem, ex quo Toffinus antiquus illius possessor allecurus esset Ecclesiam Parrochiam incompabilem, & in possessionem immissum in quo iudicio reportavit demum sententiam favorem eiusque vigore possessionem Canonicatus accepit expulso Bernallo, cui tamen in gradu appellationis coram me interpositæ à dicta sententiâ ob illius iniustitiam Rota censuit, disputato desuper particulari dubio per contradictas sub die 14. Maij 1646. ex rationibus in decisione tunc extensa deductis dandum esse mandatum de manutenendo, quo non longe post decreto, ac expedito comparuit Peschus pariter coram me processum per contradictas impugnans, & petens iterum disputari cui sit dandum mandatum de manutenendo, vnde annuente Rota idem dubium hodie proposui, & Domini dixerunt Pescho dandum esse mandatum de manutenendo.

- 1 Eius enim possessio non negatur, & tanquam capta autoritate Iudicis manutenibilis est, *l. iuste possidet, ff. acq. possess. Cavalier. decis. 42.*
- 2 *num. 1.* etiam non in concursu possessionis anterioris Bernalli, quia ab ea ille fuit eiectus factio Iudicis rite, & recte procedentis, *l. clam. possidere, §. qui ad nundinas, ff. acq. poss. Angel. in l. qui omnes 30. §. item cum prator, ff. eod. Seraph. decis. 1325. num. 1. Rot. divers. decis. 641. nu. 1. part. 1.* Siquidem debuit Iudex concedere immisionem Pescho prout Apostolico, cum non litteris Apostolicis post quam fuerunt iustificatæ habeant executionem paratam, *cap. si quando de rescriptis, cap. si Capitulo cum gloss. in verb. exequatur de concess. preben. in 6. non illamque sortiantur ad*

instar, l. fin. l. C. edit. Din. Adr. tollent. ex interdicto adipiscende, Vitalin. in Clem. 1. num. 38. Be caus. poss. & propr. Menoch. de adipiscen. remed. 6. num. 35. Bald. in l. 2. num. 65. C. servit. & aq. Rot. coram S. M. Greg. XV. decis. 335. num. 15. decis. 69. num. 1. inter impress. apud Modernum de manutenen.

- Iustificatio autem omnium narratorum in litteris Apostolici Peschi visa est patens, quia non resignatio facta in manibus Papæ probatur ex litteris ipsius resignationis, ut dixit Rot. in decis. 157. num. 1. coram S. M. Gregor. XV.
- 6 Præbyteratum non Peschi probant litteræ patentes Ordinarii, *Felin. in cap. pest. cessionem nu. 3. & 15. de probat. Coccin. decis. 164. num. 1. Rot. decis. 158. nu. 4. part. 1. recent.* Quod ille sit oriundus à Terra Montis Fusculi deponunt tres testes, & defectus probationis valoris narrati, tituli siue triennalis possessionis Toffini resignanti, ac publicationis resignationis in tempore alias oppositus à Bernallo super quo nititur prima decisio ipsi favorabilis minus subsistens hodie detegitur: nam non de valore deponunt tres testes, & signatè primus per non excessum, & consonant aliæ duæ antecessentes provisiones Apostolicæ, cum simili expressione valoris ex quibus saltem simul iunctis resultat sufficiens probatio, *Rot. coram bon. mem. Buratt. decis. 303. num. 6. decis. 202. numer. 8. part. 4. tom. 1. recent. & in Argentine Canonicatus*
- 8 *22. Iunij 1622. coram Navarro; non præsertim quia narratiua valoris per non excessum, non requirit exactissimas probationes, Garz. de benef. part. 5. cap. 3. num. 193. Cavalier. decis. 533. num. 6. & decis. 596. num. 1.*

- 9 De titulo Toffini resignantis docetur ex collatione huius Canonicatus illi alias facta, ut in
- 10 *Summ. num. 7. non nec eget ex parte resignantij alia iustificatione cum Toffinus fuerit triennalis possessor, Archil. decis. 14. num. 3. & seq. de probat. Caputaqu. decis. 77. num. 3. part. 1. Seraph. decis. 316. num. 2. Rot. decis. 51. num. 13. part. 7. recent. non ut constat ex publico instrumento possessionis capte de anno 1639. ad text. in l. prædia, ff. acq. possess. l. non idcirco, C. fid. instr. non quæ præsumitur continuata vsbue ad tempus resignationis non docto de alterius successiva possessione, Archidiacon. in cap. Pontifices numer. 7. quest. 1. Roman. cons. 329. num. 12. Alex. consil. 33. nu. 3. lib. 1. Paris. de resign. lib. 13. quest. 5. nu. 115. Rot. coram S. M. Gregor. XV. decis. 166. num. 9. & decis. 307. ubi adden. num. 24.*

- Tandem constat in actis de resignationis
- 13 publicatione non quæ quamvis fuerit omissa, infra sex menses præfixos in Constitutione
- 14 Gregoriana, non quia facta fuit in termino aliorum trium mensium per gratiosam Papæ restitutionem ad publicandum concessio suffragatur perinde, ac si in primis sex mensibus secuta fuisset, *Rebus. in prax. benef. tit. de public. resign. glos. 13. nu. 15. Paris. de resign. lib. 11. qu. 7. num. 68. vers. limita 2. & nu. seqq. Mant. decis. 113. nu. 1. Rot. in Burgen. Canonicatus 19. Januarij 1598. coram clar. mem. Cadm. Hieronymo Pamphilio impress. pnes Marches. de commiss. part. 1. fol. 369. & inter recent. decis. 91. num. 8. tom. 2. decis. 65. nu. 12. part. 6.*

Verum, quia in gratia restitutionis ad pu-
 15 blicandum facta ꝛ non fuit mentio litis tunc
 pendens inter ipsum Pesehum, & Bernallum
 coram A. C. super executione litterarum
 Apostolicarum ab eodem Peseho prius in-
 troducæ; disceptatum acriter fuit, an gratia
 esset subreptitia, & pro affirmatiua adduceba-
 tur decisio in Cappellania 16. Februarij 1598. co-
 ram clar. mem. Hieronymo Cardinali Pamphilio, quæ
 loquitur in ipsissimis terminis eamque refert,
 & sequitur Garz. de benefic. part. 11. cap. 3. nu. 304.
 16 nam ꝛ lite pendente emanare non debent sa-
 cræ iussiones, L. Diuus Pius, ff. pet. heredit. glos. in
 17 cap. verb. deferre ut lit. pend. & ꝛ si Papa litem
 sciuisset forsan non concessisset cum non præ-
 sumatur velle præiudicare liti, & iuri in ea
 quæsito alteri colliganti, quando id non ex-
 pressit, vt probat text. in cap. fin. ut lit. pend. &
 in cap. fin. de const. notat. Cardin. quæst. 6. Imol. sub
 num. 10. vers. & sic prædictis. Aret. num. 7. vers. per
 textum, & tradit Cassad. decis. 18. nu. 6. de præben.
 Buratt. decis. 779. num. 10. Rot. in recent. decis. 665.
 num. 4. tom. 2.

Præiudicat autem gratia restitutionis Ber-
 18 nallo colliganti, quia licet ob non ꝛ factam
 publicationem in tempore non acquisiuerit
 actionem, acquisiuit tamen exceptionem, quæ
 sibi proderat ad victoriam, & ad cõsouendum
 se in possessione beneficii aduersus Pesehum
 actorem, cum eo non docentur de resigna-
 tione publica in tempore, vt tenebatur Garz.
 de benefic. part. 11. cap. 3. num. 307. Rot. decis. 361.
 num. 2. part. 2. recent. decis. 278. num. 2. coram S. M.
 Gregor. XV. decis. 830. num. 2. & 3. coram bon. mem.
 19 Buratto, ꝛ ipse Bernallus reus, & possessor de-
 beret absolui ex non iure actoris, Ioann. Andr.
 in cap. 1. num. 8. ut tit. pend. Lotther. de re benefic.
 lib. 2. quæst. 42. num. 25. Cassad. decis. restit. spoliat.
 20 Buratt. decis. 737. num. 1. ꝛ Quodque hoc præ-
 iudicium sit considerabile voluit in puncto,
 Bellam. decis. 748. sub num. 3. columna. 3. vers. quid
 21 dicendum, vbi ait, ꝛ quod si noua gratia præ-
 iudicat reo quo ad possessionem, puta, quia
 actor non habens ius in beneficio de quo liti-
 gat cõtra possessorem impetret denuo ius per
 quam impetrationem adiudicandum sibi fo-
 ret beneficium, & possessori possessio auferen-
 da, prohibita est impetratio, nisi faciat men-
 22 tionem de lite, sicuti è conuerso ꝛ non est
 prohibita, quando per eam non impeditur
 effectus litis respectu alicuius partis, nec etiam
 ex non iure, seu non interesse alterius, vt ha-
 betur in verbis finalibus dictæ decisionis.

Nec obstat quod tempore impetratæ resti-
 tutionis reus non excepisset coram A. C. de
 23 non publicatione, ꝛ quia cum publicatio sit
 pars resignationis Seraph. decisio. 1309. num. 1.
 Rot. decis. 190. num. 2. par. 2. diuers. & in recent. de-
 cis. 539. num. 14. par. 4. tom. 3. ideoque exceptio
 24 non publicationis ꝛ inesset ipsi resignationi
 25 non videtur opus speciali oppositione; ꝛ nam
 actio videtur proposita cum exceptione quæ
 inerat obligationi Bar. in l. cum qui ita 56. §. qui
 ita stipulatur num. 4. ff. verb. oblig. & in l. lecta nu. 21
 vbi etiam Bald. num. 13. ff. si cert. pet. Butr. in cap.
 exceptionem num. 15. vers. ex quo tamen de except. &

ibid. Abb. nu. 14. vers. & tunc aut inerat Imol. num. 9.
 versicul. item aduerte quia Buratt. decisio. 151. nu. 7.
 26 & quodocunq; ꝛ fieret oppositio retrotraheretur
 ad initium litis, vt in proximis terminis
 Sarnen. super rag. de annal. qu. 5. num. primo & seq.
 Mandos. super reg. 31. Cancell. quæst. 11. nu. 9. Cassad.
 27 decis. 12. num. 11. super reg. ꝛ Præter quod ne-
 cessaria est expressio litis pendentiæ licet non
 impetratur ius in iudicium deductum si im-
 28 pettratur aliquis, ꝛ quod quantum ad ius
 cedit in præiudicium iuris alterius litigatoris
 Oldrad. conf. 299. sub nu. 5. vers. aut impetrat. ali-
 quid cum aliis allegandis infra in §. ratio est.

Prout, nec releuat, quod fuerit facta men-
 tio litis in ipsa gratia principali resignationis,
 quia receptissima conclusio, quod non re-
 29 quiritur ꝛ mentio litis in secunda gratia re-
 ualidatoria, quando facta fuit in prima gratia
 principali, vt tradit Prob. ad Monach. in cap. cum
 in tua num. 14. vers. & pro huiusmodi de consuetud.
 in 6. Rebuff. in praxi tit. de refer. etiam & per inde
 valere num. 47. Rot. decis. 18. de præben. in nou. de-
 cis. 708. nu. 13. coram Buratt. & in Placentina Cap-
 pellania 24. Iunij 1596. coram bon. mem. Penia ubi
 30 sub nu. 2. ꝛ hoc ampliatur, quando in secun-
 da gratia non agitur de canonizanda, sed de
 coadiuuanda prima aliquo defectu labo-
 rante impress. apud Marches. de commiss. par. prima
 31 fol. 215. non applicatur casui nostro ꝛ quo
 mentio litis facta in litteris resignationis re-
 fertur ad litem antea motam inter resignan-
 tem & Zottum, ac terminatam per concordiam,
 vt dicebam initio, nec potest referri ad
 hanc litem cum Bernallo, quæ tunc non ade-
 32 rat motaque fuit longe post, ꝛ penitusque
 est diuersa ab alia, tam respectu actionis quam
 personarum, vt per Guil. de Cuneo in l. item ad
 litem ff. procur. Van. de nullit. ex defect. mand. n. 98.
 add. ad decis. prim. num. 4. de procur. innou. Granat.
 ad Vestr. in prax. lib. 4. cap. primo sub num. 37. Bu-
 ratt. decis. 229. num. 2. & facit Afflict. dec. 220. n. 14.

Sed his non obstantibus præualuit opinio
 negatiua distinguendo duos casus, alter est
 33 quando ꝛ tempore obtentæ gratiæ restitutio-
 nis fuerat in actis specificè oppositum de non
 publicatione qui est casus decisionis in Placentina
 Cappellania coram Cardinali Hieronymo Pam-
 34 philio exaduerso allegata, ꝛ quando non fuit op-
 positum, quam distinctionem alias amplexa
 fuit Rota in meten. Canonatus 8. Martij 1619.
 coram bon. mem. Pirouano impress. par. 4. recent. tom. 2.
 dec. 91. nu. 9. & 10. vbi declarando decisionem
 Cardinalis Pamphiliij dictum fuit eam proce-
 dere in primo Casu, at in secundo, qui est
 noster necessariam non esse mentionem litis
 pendentiæ, & sequitur Lotther. de re benefic. lib. 2.
 quæst. 51. num. 26.

35 Ratio est, quia non requiritur mentio litis
 in noua gratia, quando non cedit in præiudicium
 iuris alterius litigatoris Oldr. conf. 299.
 36 sub num. 4. ꝛ vbi dicit rationem, quia non est
 prohibendus aliquis lite pendente aliquod
 ius, seu rem impetrare, dum tamen fiat sine
 præiudicio iuris alieni Corn. conf. 17. nu. 29. lib. 2.
 Milis in repert. verb. gratia impetrata lite pendente &
 Lotther. de re benefic. lib. 3. q. 9. num. 34. Rot. decis. 755.
 in

37 *de appella. in quib. decis. 633. num. 14. coram*
37 den. mem. Casp. decis. 670. nu. 15. & 16. t. vbi
 additur quod cessante praeiudicio, Papa non
 se retraxisset a concedendo etiam si litem sci-
 38 uisset, per. 4. tom. 3. recent. t. vel quando non
 impetratum ius, iam in iudicium deductum.
Olmeda. conf. 299. sub nu. 5. vers. aut impetrat ali-
quid Lotther. de re benef. d. lib. 2. quest. 51. sub n. 26.
et lib. 3. q. 9. num. 34. Acgid. decis. 528. num. 11. Put.
decis. 362. sub nu. 8. vers. ad consilium Oldradi lib. 8.
in corr. Rot. dec. 91. nu. 10. vbi quod ad hoc, vt de
 39 lite sit facienda t. mentio in gratia superue-
 niente, oportet pendeat super eo quo cadit
 gratia directo vel in consequentiam, secus si
 super re diuersa per. 4. tom. 2. recent.

At semota oppositione partis de non facta
 40 publicatione t. dici non potest fuisse per resti-
 tutionem ad publicandum impetratum ius in
 41 iudicium deductum, t. nec facit quod in qua-
 cunque parte iudicii posset excipi de non pu-
 blicatione, aut quod ab initio fuerint addu-
 42 ctæ exceptiones generales, t. quia exceptio-
 nes sunt opponendæ in specie, & nominatim
 non autem in genere cap. ut circa de elect. in 6.
 clem. constitutione cod. de. Garz. super reg. 8. gl. 64.
Vat. de nullit. cap. fin. num. 29. Grat. discept. 2. nu. 36
 43 & t. quatenus exciperetur post obtentam re-
 stitutionem ad publicandum intempestiva
 esset exceptio, & propter resistentiam inter-
 medix restitutionis non posset retraheri *Can.*
Jan. conf. 74. nu. 8. & conf. 76. nu. 5. Menoch. conf. 545.
nu. 4. & presumpt. 9. nu. 15. lib. 2. Cost. de retrahac. 7.
nu. 3. & seqq. Monter. decis. Aragon. 50. nu. 21.

Minus dici potest praeiudicatum iuri Ber-
 nallo competenti siue respectu tituli, siue
 possessionis, quia esto, quod deficeret publi-
 catio, non ideo ipsi prodesset titulus quem
 habet inferiori collatore tanquam de vacanti
 44 per obitum resignantis t. cum non facta pu-
 blicatione beneficium non vacet per obitum
 45 resignantis, t. sed ob non publicationem &
 collatio sit reservata ipsi Papæ, vt sunt verba
 clara Constitutionis felic. record. Greg. XIII.
 in ordine 85. inter eius impress. Bullar. tom. 2.
 & fuit dictum in *Abu. benef. 14. Janu. 1596.*
coram Card. Blanchetto in Mediolanen. Prapostura
28. Iuny 1589. coram Platto & in Leadien. Canon-
nicatus S. Dionisij, 17. May 1624. coram Coccino
impress. par. 4. tom. 3. recent. decis. 539. num. 15. licet
 46 focus dicendum esset si ex hoc capite haberet
 collationem a Papa in quibus terminis loqui-
 tur *Parisi. de resi. lib. 11. q. 7. nu. 69. & 1. seqq. Harbos.*
de iur. Eccles. lib. 3. cap. 15. sub num. 194.

47 Cumque in eadem Constitutione Grego-
 riana 58. adfit decretum irritans non mere-
 tur attendi praeiudicium ex noua gratia resul-
 tans possessioni Bernalli, quia eadem posses-
 sio esset infecta a decreto irritanti dictæ con-
 stitutionis *Cresc. decis. 1. de caus. possess. & propr.*
Mon. dec. 90. nu. 8. Carr. dec. 52. nu. 4. add. ad S. mem.
Greg. XV. decis. 268. num. 9. Lotther. de re benef. lib. 2.
quest. 51. & in puncto declarat. Acgid. Bullar.
in exadverso allegata decis. 748. col. 3. ad not. vers.
completo, ibi, nec possessionem quia ob decretum in-
 48 *firmam non possedit, adeo t. quod Papa per re-*
 stitutionem ad publicandum nihil detraxit a

Colligante, sed impetratum fuit ius illud
 49 quod ipsi Papæ competeat, t. id quod litis
 50 pendentia non prohibet t. cum interea vni-
 cuique permissum sit ius suum meliorare *Pa-*
risi. de resign. lib. 2. q. 3. nu. 34. vers. ratio quia, & seqq.
 51 *præter. Oldrad. aliosque supra allegatos, t. &*
 passim huiusmodi restitutiones solent conce-
 di, vt dixit *Rot. in Argentina Prapostura prima*
Iuly 1626. coram Cardinali Virili relata per adden.
ad Burrat. dec. 948. nu. 7.

52 Atque hinc neque obstat quod restitutio
 non detur in praeiudicium iuris tertio acqui-
 siti iuxta tex. in cap. quamuis in fin. de reser. in 6. &
 in specie tradit *Parisi. de resign. lib. 11. q. 17. sub nu-*
mer. 136. in fin. Mant. decis. 113. num. 2. quia vt re-
 53 *spondit Lotther. de re benef. lib. 2. q. 51. nu. 26. t. hoc*
 intelligitur de praeiudicio iuris radicati ex im-
 petratione ob non publicationem, vel ex spe-
 ciali oppositione facta in iudicio; non autem
 iuris inualidi, quod neque comprehenditur
 sub regula de iur. quest. non tollen. *Garz. de benef.*
par. 4. cap. 3. num. 64. in fin. Rot. dec. 492. nu. 10. par. 3
diuers. dec. 369. nu. 9. coram Greg. XV. dec. 280. &
333. num. 2. coram Cardin. Canaler.

Et ita decisum vtraque parte informante.

REVERENDISS. P. D. CERRO

Sacra Rotæ DECANO

Ianuën: fructum Dotis.

Veneris 8. Februarij 1647.

ARGVMENTVM.

Appellatio reddit attentatum quidquid postea,
 tam ab appellato, quam appellante gestum
 fuit, quia attentata dicuntur omnia gesta
 post inhibitionem iudicalem; inhibitio au-
 tem simplex seu extrajudicialis non afficit,
 Attentata excluduntur ex diuersitate causarum,
 quando autem causæ dicantur omnino diuer-
 se & independentes, ita vt gesta in vna, non
 pariant attentata in altera clarissime demon-
 stratur.

S V M M A R I V M.

- 1 Attentata dicuntur, gesta post inhibitionem.
- 2 Appellationis renunciatio facit remanere illesum, &
 in suo robore, effectum sententia.
- 3 Appellare, & appellationi interposita renunciare
 paria sunt.
- 4 Appellatio reddit attentatum quidquid postea tam ab
 appellato, quam appellante geritur declara vt
 num. 9.
- 5 Inhibitio afficit tam inhibitum, quam adinuentum
 declara vt num. 7. & seqq.
- 6 Appellatio interposita ab uno ex Correis prodest
 etiam alteri & quare.
- 7 Inhibitio simplex, seu provisio extrajudicialis ha-
 bens dumtaxat vim sequestri, nullam inducit
 litem.
- 8 Inhibitio simplex, seu provisio extrajudicialis non
 impedit, quin obtinens pro sua credito possit in
 solutionem recipere ab inhibita bona in inhibitione
 contenta.

- 10 *Appellatio quando remanent deserta.*
 11 *Appellatio non prosecuta, perinde est, ac si nunquam interposita fuisset.*
 12 *Attentata excluduntur ex diversitate causarum.*
 13 *Lis trahitur etiam ad annexa & connexa ad effectum attentatorum.*
 14 *Attentata committuntur propter gesta in una causa, quæ dependentiam & connexitatem habet cum alia, secus e contra. vide etiam sub num. 15.*
 15 *Attentata non possunt intrare, quando penitus cessat dependentia de una causa ad aliam.*
 17 *Causa quando dicatur omnino diversa & independentes.*
 18 *Attentata in una causa non causantur ex gestis in altera.*

DECISIO XV.

ITERVM DD. responderunt impedimenta à locis 50. Montis fidei, de quibus agitur, esse remouenda, eo potissimum fundamento posito ꝑ in Inhibitione A. C., quæ reddit attentatam Cessionem postea factam, ut in decisione sub die 29. Ianuarij 1646.

Nec obstat, quod à dicta Inhibitione fuerit appellatum, & causa appellationis simpliciter commissa *hodierno Summario Marchionis n. 15*

- Quia appellatio interposita non fuit à D. Marchione Marcello ab Auria, qui impedimenta præstitit, sed à Io. Baptista eius filio deliberatario, qui postmodum recessit à lite, & loca de quibus agitur, prævio speciali Procuratore, Barbaræ Matri resignauit, & resignationem factam ratificauit *novo Summario Barbara numero primo*; Cum enim ex his videatur appellationi interpositæ renunciasse, ꝑ effectus dictæ Inhibitionis remansit illesus, ac in suo robore, ꝑ cum paria sint non appellare, vel appellationi interpositæ renunciare, *capitulum sit Romana, & cap. sollicitudinem de appellat. Rota decis. prima ante num. tert. eodem titulo in nouo Capituloque decis. 177. num. 1. & 3. part. 3. Lancellot. de attent. par. 2. cap. 12. ampliat prima num. 21. cum alijs per bon. mem. Buratt. decis. 301. num. 17. Et nihilominus supposita etiam appellatione dixerunt DD. impedimenta forè remouenda, tamquam pariter attentata, ꝑ cum ipsa quoque appellatio reddat attentatum, quid quid postea, tam ab Appellato, quam ab Appellante geritur *cap. non solum de appell. in 6. Auth. hodie C. eodem Rota in Recent. decis. 296. num. 1. par. 6. & in Bononien. fideicommissi de Bolognini 15. Martij 1641. coram bona memor. Merlino.**

- Nec subsistit, quod fuerit etiam attentata secunda Cessio eorundem locorum montium facta ad fauorem Barbaræ matris, ne dum ob prædictam ꝑ Inhibitionem, quæ tam inhibitorium, quam obrinentem afficit *iuxta decis. Cas. sad. 6. num. 1. super regul. sed etiam ob præfatam appellationem, ꝑ quæ licet interposita à Ioan. Baptista prodest tamen etiam Marchioni Patri alteri ex Correis, cum causa defensionis sit eadem in utroque, cap. una sententia de appell. l. si quis separatam §. final. ff. eod. & l. minoribus ubi Ias. in 3. notab. C. de ijs quibus, uti Indign. cum alijs per Rotam post tract. de salu. interd. dec. 298. n. 12.*

- Quia quantum attinet ad Inhibitionem superius allegatam possent procedere si ageretur Inhibitione Iudiciali concessa in Causa litigiosa, & iam instructa, secus ꝑ autem ubi agitur, prout hic, de simplici Inhibitione, seu Prouisione extraiudiciali habente dumtaxat vim sequestri, hæc enim cum nullam inducat litem, *Lancell. p. 2. cap. 4. nu. 210. Carocc. de sequest. p. 4. qu. 13. fol. 248. Grat. discept. forens. c. 906. num. 23. ꝑ non afficit obtinentem nec impedit quin ipse pro suo credito possit in solutum recipere ab inhibito bona in Inhibitione contenta, ut ad nostrum propositum explicat. Nat. conf. 2. num. 1. 2. & 3. ac per tot. lib. 1. Prætenso verò appellatio non est attendenda in præiudicium Barbaræ dum in termino bien-
 10 nij, ꝑ & integri quatuorrenij prosecuta non fuit, sed elapsis fatalibus remansit deserta per
 11 unde, ꝑ ac si nunquam fuisset interposita, l. tempora, & l. per hanc C. de tempor. & reparat. appell. Bald. in l. cum anterioribus C. eod. Io. Andr. in cap. licet de sens. excomm. in 6. Rota decis. prima sub num. 3. ibique Add. num. 5. de appell. in nouo Lancellot. ubi supra par. 2. dicto cap. 12. ampl. prima numer. 12. Afflict. decis. 78. sub num. 2. vers. Item quia est Regia Pragmatica bon. mem. Buratt. d. dec. 301. num. 16.*

Prout minus dici potest Isabellam de Franchis attentasse consentiendo dictæ resignationi factæ ad fauorem Barbaræ non citato, nec vocato Marchione, dum inter ipsam, & eundem Marchionem super dictis locis Montium pendet lis coram Reuerendissimo D. meo Decano.

- Quia cum dicta lis agatur super realitate, Crediti Marchionis pro substinenda deliberatione facta ad fauorem Io. Baptiste, consensus verò præstitus fuerit ab Isabella ad effectum remouendi sequestrum, quod licet impetratum nedum super fructibus, ut deducitur in altera decisione, sed etiam super sorte principali dd. locorum Montium, nihilominus semper remanet penitus diuersa, nec primario, vel secundario influit ad præfatum consensum, ꝑ ex diuersitate enim causarum excluduntur attentata, ut præter allegatos in dicta decisione dixit Rota coram Cardinale Mantico. decis. 322. num. 13. & 14. in Romana Domus 8. Maij 1616. coram Card. Sacrato, & 26. Martij 1618. coram bon. mem. Andrea relat. per Add. ad San. mem. Greg. XV. decis. 345. num. 6.

- 13 Nec releuat, ꝑ quod ad istum effectum lis trahatur etiam ad annexa, & connexa, ut dictum fuit in Barchinonen. Iurisdictionis 18. Junij 1640. coram Eminentissimo D. Cardinali Panzirolo, & in CesarAugustana distributionum, seu Attentatorum 26. Iunij 1645. coram me.
- 14 Placuit enim responsio, ꝑ quod hoc posset procedere si præfatus Consensus aliquam haberet dependentiam, & connexitatem cum antedicta lite, in quibus terminis loquitur decisio Barchinon. iurisdictionis coram Eminentissimo D. Cardinal. Panzirolo, ꝑ Vel si ius, & prætenso sequestri implicite saltem, & indirecte in eâ deducta fuisset, ut explicat dicta decisio
- 16 CesarAugustana distributionum; ꝑ Contrarium ve-

10 dicendum est ubi, prout hic, nec ullam dependentiam, aut connexitatem habet, nec in lite peracta coram Reuerendis. D. meo Decano villo vnquam modo, siue explicito, 17 siue implicito lus sequestri deductum fuit, tunc enim causæ dicuntur omnino diuersæ, & independentes, ita vt gesta in vna non parlant attentata in altera ad trad. per Lancell. hoc trakt. par. 2. cap. 4. lim. 3. in princ. & nu. 8. Card. Mantie. dista decis. 322. num. 14. cum alijs supra allegatis.

Cæterum prætenfa satisfactio deducta ex adiudicatione reddituum fiscalium facta Barbare ex decreto Consilij Neapolitani remouetur ex facto, cum facta fuerit in satisfactio- nem sortis principalis, non autem fructuum pro quibus hodie agitur, vt responderetur in altera decisione S. secundo non iustificatur. Quæ 18 verò lōga feriè deducta fuit fuere per Marchio- nem in præsentī disputatione non fuerunt ha- bita in consideratione, cum non tangerent ar- ticulum exequutionis mandati Rotalis rela- xati à bon. mem. Coccino, qui solum pendet coram me, vt iudice exequente, & ideo erunt discutienda coram R. P. D. meo Meltio in gradu restitutionis in integrum super negotio principali.

Et ita resolutum vtraque &c.

R. P. D. P E V T I N G E R O.

Pampilonen Parochialis.

Veneris 8. Februarij 1647.

A R G V M E N T V M.

Sequestrum factum de beneficio, quando dica- tur violatum. Verba non sufficiunt, ubi opus est facto. Sequestri violatio an sapiat delictū Clausula, resectis expensis, actualem requi- rit satisfactionem. Absolutio conditionali- ter concessa, nihil operatur, nisi realiter adim- pleta conditione.

S V M M A R I V M.

- 1 Sequestrum beneficij dicitur violatum si quis post præ- sentationem illius se confouet in possessione.
 - 2 Renunciatio verbalis non satisfacit conditioni in fa- cultate absoluend. à Sanctissimo apposita.
 - 3 Testes examinati sine citatione partis sufficiunt in probanda violatione sequestri.
 - 4 Violatio sequestri sapit delictum.
 - 5 Recursus ad Iudices Laicos, probatur lenioribus probationibus, ad effectum denegandi audientiam.
 - 6 Oblationes numerantur inter fructus.
 - 7 Clausula, resectis expensis, actualem requirit sa- tisfactionem, nec admittit oblationem, seu cau- sionem, & num. 10.
 - 8 Expense ubi non sunt liquida præfigitur terminus parti ad liquidandum in iudicijs priuilegiatis.
 - 9 Iudicium recursus, & attentatorum dicitur priuile- giatum.
 - 11 Clausula, parito Breui, infert conditionem, & iurisdictionem suspendit.
- Amplius idem esse in clausula resectis expensis nu- mer. 10. & sup. num. 7.

12 Actus iudiciales sine expensis fieri non consueuerunt: de Expensis constare dicitur saltem in genere, ubi plures actus iudiciales facti fuerunt. num. 12.

13 Conditiones appositæ in Breui Apostolico sunt adim- plenda.

14 Absolutio conditionaliter obtenta, conditione non adimpleta non suffragatur.

D E C I S I O X V I.

DOMINI dixerunt, Carolo obtentam ab- solutionem ab excommunicatione ab re- cursus ad Iudices Laicos incursum non suffra- gari. Quamuis enim eisdem recursibus, & omnibus quibuscumque iuribus inde forsan acquisitis in amplissima forma renunciauerit: Quia tamen non obitante sequestro, de man- dato Rotæ appposito super beneficio inter ip- sum, & Sanctium controuerso, adhuc de fa- cto se confouet in possessione eiusdem bene- ficij, & oblationes Christi fidelium recipit, vt probatur ex testibus in Summario Sanctij nu- mer. 3. f. & sic apparet declara, & euidenti vio- latione sequestri, iuxta notata in Clem. ad com- pescendas de sequest. poss. & fruct. minimè satisfe- cit conditioni in facultate absoluendi à San- ctissimo appositæ f. per hanc suam dumtaxat verbalem renunciationem, vt in proximis terminis dixit Rota inter impress. post Cinc. de cen- sibus decis. 62. & in Pampilonen. de Ianzi coram bo. me. Litta. relat. per Salust. Tiber. in praxi A. C. lib. 3. post cap. 10. num. 3. & 4. & in alijs relatis per Mo- dern. Perusin. de Manuten. obseru. 103. num. 14. Nec refert, quòd testes sint sine citatione partis examinari, quia cum agatur de violatione se- questri à S. Rota apppositi, f. iudex sequestri non tenebatur citare Carolum ad videndum, 3 examinati testes, cum violatio sequestri f. sa- piat delictum, & maximè quia in materia re- cursuum f. admittuntur probationes etiam in- formes, & leuiores ad effectum denegandi au- dientiam. Seraphin. decis. 296. num. 10. Caualer. decis. 529. num. 3. Buratt. decis. 446. num. 9. & in Ca- sarangustana beneficij de Linares 15. Nouemb. 1644. coram D. meo Bichio. Et frustra se excusat Ca- rolus allegando, sequestrum solum super fru- ctibus cadere, cum ipsa possessio, tanquam attentata fuerit sequestrata, & oblationes, quas ipse recipit rectè f. inter fructus connumerentur, vt per Lotter. de re benef. lib. 1. quest. 30. n. 33. & 34. Rot. decis. 368. nu. 2. par. 2. & decis. 391. par. 4. tom. 2. in recent.

Obstat etiam Carolo pro consequenda ab- solutione, quòd expensas Sanctio nondum resecerit, vt debuisset, stante clausula in Bre- ue facultatis absoluendi apposita, resectis ex- pensis, f. quæ actualem satisfactionem requirit, adeò quod oblatio, seu cautio de illis rescien- dis, facta illarum liquidatione non sufficiat, ex allegatis per Barhof. clausula 132. num. 1. cum duobus seqq. Rota coram Gregor. XV. decis. 492. n. 9. ibique Adden. littera B. ita quod si expensæ non erant liquidæ Carolus, f. vt Sanctio terminus ad liquidandum præfigeretur instare debuisset vt in iudicijs priuilegiatis fieri solet. Rota de- cis. 269. num. 1. in fin. par. 1. recent. prout est indi- cium

- 9 cium recursuum, & attentatorum Lancell. de attentat. par. 3. cap. 31. num. 72. & seqq. præsertim quando in commissione adest clausula,
- 10 refectis expensis, & quia ablatius ille absolutus infert conditionem, & proinde iurisdictionē suspendit, denec actualiter expensæ reficiantur, ut in puncto dictæ clausulæ tradit Caputaquen. decis. 150. per tot. par. 1. & in proximis
- 11 terminis clausulæ & parito. Seraph. decis. 655. Gonzal. super reg. 8. g. 9. §. 1. in Annot. num. 247. cum pluribus seqq. Hic enim dubitari non potest, quin de expensis saltem in genere constet, cum occasione recursuum plures
- 12 actus iudiciales facti fuerint, & qui utique sine expensis fieri non consueverunt. Add. ad Gregor. XV. decis. 503. in fine vers. quæ opinio, quam refecionem Carolus à Sanctio petere non posset, quia in Breue absolutionis à recurribus Sanctij non legitur clausula, refectis expensis. Cum supradictas itaque duas conditiones, & quæ copulatiuè in Breui appositæ, adimplendæ fuissent. l. generaliter C. de instit. & substit. Surd. decis. 135. num. 1. Fontanell. decis. 45. numer. 13. Mant. decis. 247. num. 4. non adimpleuerit; licet iudicato, quod per appellationem à sententia interpositam, non adest, & in Breui demandatur quatenus adsit, parere non teneatur: tamen Domini resolverunt absolute
- 14 tione & obtenta ipsum iuuare non posse iuxta decisionem in his terminis 173. ferè per totam par. 6. rec. vtrique parte informante.

R. P. D. LEONE VEROSPIO

Portuen. Stagni.

Veneris 8. Februarij 1647.

ARGUMENTVM.

Iustificatio possessionis dum non habetur, tunc est quasi delinare, si petatur manutentio, & discutitur an probata remaneat ex locationibus peractis, & à decreto manutentionis à Iudice facto, enim nullitas possessionis etiam in summarissimo possessorio opponi posse firmatur.

SUMMARIVM.

- 1 Immissio petita excludit possessionem.
- 2 Manutentio non conceditur absque iustificatione possessionis.
- 3 Possessio penes duos in eodem tempore in solidum esse non potest.
- 4 Decretum manutentionis, absque actuali apprehensione, possessionem transferre non potest.
- 5 Possessio non probatur ex locationibus peractis, dum conuenta pensio à locatoribus non fuit recepta.
- 6 Manutentio competit detentoribus, qui ex re locata, omnia emolumenta perceperunt.
- 7 Ius accrescendi commutat detentionem in possessionem absque alia animi declaratione.
- 8 Possessio innixa soli titulo iuris accrescendi, non est manutenibilis.
- 9 Nullitas tituli supernuenientis impedit, quin possidens, causam possidendi mutare possit.

- 10 Nullitas tituli etiam in summarissimo possessorio, dicio opponi potest.
- 11 Nullitas tituli perimit possessionem.

DECISIO XVII.

REPROPOSITO dubio super manutentione portionum in Campo Salino, ac Staguo Portuen Participantibus absolute denegata. Victorio verò Piccino post obitum sui Patris cui tamquam ultimo licitatori fuerant deliberatæ, sub eadem forma iterum hodie Domini eam denegarunt. Quia Victorio post mortem Patris obstat & defectus possessionis nullis actibus iustificatæ, ac exclusæ ex petita tunc temporis immessione eandem portionum, ut tradit Card. Mant. dec. 20. nu. 1. & 174. nu. 5. & 7. par. 4. diuers. & coram Seraph. dec. 1268. in fine, coram Canal. 534. nu. 5. coram Buratt. 160. vbi latè Add. nu. 17.

2 Participantibus verò pariter obstat & non iustificata possessio, siuè qua manutentio non conceditur vulgato §. retinenda, & §. hodie instit. de interd. Menoch. de retinenda remed. 3. nu. 260. Bocc. de interd. uti possid. cap. 10. num. 7.

Hæc enim Participantium possessio excluditur, durante vita Marci Catalani ex pluribus locationum Instrumentis proprio nomine stipulatis à Francisco Piccino effectum sortitis per receptionem pensionis conuentæ, cū penes duos in solidum esse non possit, iuxta reg. text. in l. 3. §. ex contrario, ff. de acquir. possess. & l. si duo ff. uti possid. Post obitum verò eiusdem Marci, nec probata dici poterit, & vel ex decreto manutentionis reportato à iudicibus per A.C. deputatis, dum illud absque actuali apprehensione possessionem transferre non potuit, iuxta text. in l. 1. §. si vir ff. de acquirenda possessione, & in l. denique, ff. quibus ex causis maiores Oldrad. conf. 227. num. 5. vers. sed ad id respondetur dupliciter Rot. coram Gregor. decis. 546. num. 9. & coram Cassad. decis. 7. de caus. poss. & prop. num. 1.

5 Vel & ex locationibus de anno 1633. & 1639. post obitum Francisci peractis, dum conuenta ibidem pensio à locatoribus non probatur recepta, ut probat text. in cap. Inter dilectos in fine de fid. instr. & notant DD. in l. qui vniuersas, §. qui per Colonum, & in l. quamuis §. si conductor, ff. de acquirenda possessione Gabr. de locat. conclus. 4. num. 1. Rot. decis. 1. de fid. instrument. in antiquis.

6 Non obstat, quod omnia emolumenta ex prædictis locationibus retracta, diuisa probentur inter Participantes, qui idcirco uti portionum controuersarum detentores debeant manuteneri, & attento præsertim superuenienti titulo iuris accrescendi per obitum Marci Aurelij purificato, ex quo detentionem in possessionem legitimam absque alia animi declaratione sibi mutasse censentur.

Quia controuersarum portionum possessio Francisco antea attributa, non probatur à Participantibus formaliter occupata post illius obitum, & nec videtur idcirco manutenibilis uti innixa soli iuris accrescendi titulo per plures decisiones coram Eminentissimo D. meo Cardinali Panzirolo excluso, atque reic-

relecto ; † Eius enim nullitas impedimento fuit, quin Participantes causam possidendi sibi mutare potuerint, vt præter relatos in decisione præterita notant *Add. ad decis. Greg. 546. numer. 15.* & aduertit *Rot. in Romana domus ad Translyberim 18. Aprilis 1644. coram R.P.D. meo Bichio*, & potest in hoc, † licet summarissimò possessionis iudicio opponi, † ex quo possessionem perimit, vt firmat adducta decis. in *Romana domus ad Translyberim*, & in *Romana officij mandataris 23. Martij 1637. coram Eminentiſſimo Cardinali Panziolo*.
Et ita vtraque &c.

R. P. D. B I C H I O.

Romana Fideicommissi de Zephris.

Veneris 8. Februarij 1647.

ARGVMENTVM.

Substitutio reciproca, vt censeatur inducta tria copulatiuè debent concurrere, primò, quod illi inter quos prætenditur reciproca sint vocati, secundo, quod substitutio sit facta ultimo morienti, tertio, quod sit facta in tota hereditate. Vnde in præſenti casu omisso primò requisito, quod non controuertitur, quia positi in conditione ex dispositione Statuti Vrbis lib. 1. cap. 142. censeantur vocati, disputatur acerrimè an substitutio facta deficientibus masculis, equipolleat debitæ expressioni ultimi morientis, & an substitutio facta per verba indefinita in bonis intelligatur de omnibus bonis, & sic de tota hereditate.

S V M M A R I V M.

- 1 Filij masculi quando solummodo censeantur per Testatorem vocati,
- 2 Facultas testandi concessa per Testatorem fideicommissario, quomodo sit intelligenda.
- 3 Facultas testandi concessa filiis Testatoris si sine filiis decesserint non est intelligenda, dummodo scilicet instituunt sibi heredem aliquem ex descendantibus à masculis, vel à feminis.
- 4 Facultas testandi non potest intelligi limitata ad favorem descendantium quando femina sunt substituta in casum quo grauati ad libitum ipsorum alium heredem non instituerent.
- 5 Dictio, ad libitum, tribuit absolutam potestatem.
- 6 Facultas instituendi heredem ad libitum tribuit absolutam potestatem instituendi quemlibet quamvis extraneum.
- 7 Facultas instituendi heredem per Testatorem concessa, non egreditur filios primi gradus.
- 8 Substitutio reciproca facta per verba, quos inuicem substituo, an restringatur ad vulgares, vel extendatur ad fideicommissariam.
- 9 Substitutio vulgaris expirat per aditionem hereditatis.
- 10 Substitutio reciproca extenditur ad fideicommissariam quando concurrunt tria requisita reciproce substitutionis linealis constitutina.
- 11 Substitutio reciproca extenditur ad fideicommissariam etiam per coniecturas.

Part. X. Recent.

- 12 Substitutio reciproca extenditur ad fideicommissariam ex unica coniectura.
- 13 Substitutio reciproca educitur ex prædilectione erga filios primi gradus, & quare.
- 14 Filij prædilecti in institutione, censeantur etiam prædilecti in substitutione.
- 15 Filij quando censeantur prædilecti in concursu cum descendantibus feminis.
- 16 Feminas quando testator noluit, vt succederent nisi post extraneos, non possunt concurrere cum masculis descendantibus.
- 17 Et multò fortius cum filiis primi gradus.
- 18 Substitutio reciproca inducitur etiam ad evitandum absurdum, scilicet ne portio præmorientium demolatur ad minus dilectos.
- 19 Substitutio reciproca linealis inducitur quando aliter Testatoris voluntas adimpleri non possit.
- 20 Substitutio dicitur facta ultimo, morienti, quando Testator voluit quod descendentes masculi possint adoptare extraneum.
- 21 Appellatione descendantium masculorum comprehenditur etiam ultimus ex eis.
- 22 Substitutio dicitur facta in tota hereditate, quando Testator indefinite dixit in bonis.
- 23 Substitutio dicitur facta in tota hereditate, quando Testator voluit representari suam Familiam perpetuis futuris temporibus, & num. 40.
- 24 Testator, quando iussit, vt ultimus vocatus adoptet aliquem quid id operetur.
- 25 Substitutio reciproca censeatur in necessarium antecedens inducta, quando voluntas Testatoris absque illa adimpleri non potest.
- 26 Substitutio reciproca inter masculos censeatur, quando Testator considerauit agnationem.
- 27 Agnatio censeatur à Testatore considerata, quando voluit omnes descendentes masculos præferri feminis.
- 28 Agnatio censeatur contemplata quando feminis prælati sunt extranei à masculis adoptandi, vt familia in perpetuum representetur.
- 29 Agnatio non censeatur contemplata, quando Testator filiis primi gradus dedit facultatē instituendi quem maluerint, & ultimo loco vacauit feminas. Contra, num. 31. & 32.
- 30 Agnatio non conseruatur per feminas.
- 31 Feminariam vocatio in casum deficientia omnium masculorum non excludit, quin inter masculos, donec supersunt, dicatur contemplata conseruatio agnationis.
- 32 Agnatio quando dicatur contemplata etiam si fuerit per Testatorem concessa facultas testandi.
- 33 Fideicommissum perpetuum, & agnaticum est compatibile cum licentia alienandi. Et censeatur inductum in euentum, in quem talis licentia non perducatur ad actum. num. 34.
- 35 Substitutio reciproca de linea ad lineam resultat ex digressu ad plures gradus substitutionum.
- 36 Substitutio reciproca expressa inter filios primi gradus, concurrentibus coniecturis, præsumitur etiam inducta inter omnes masculos vtriusque linea, & quare. num. 37.
- 38 Positi in conditione ex dispositione Statuti Vrbis lib. 1. cap. 142. censeantur vocati.
- 41 Substitutio dicitur facta ultimo morienti, quando facta fuit masculis deficientibus. Contra. nu. 42.
- 43 Substitutio facta deficientibus masculis equipollet

E

ex-

- expressione ultimi marientis quando concurrant
alia coniectura pro inducenda reciproca.
- 44 Coniectura ad inducendam reciprocam facilius suffragantur inter descendentes Testatoris.
- 45 Coniectura ad inducendam reciprocam coniungenda simul sunt esto quod singula de per se non sufficiunt.

DECISIO XVIII.

- B**ONA hereditaria Siluij Zephiri non spectant ad Monasterium S. Laurentij in Pane, & Perna ex persona Deodatae filiae Pauli Emilij filij Siluij, sed ad Andream Leoninum heredem institutum ab Hortensio pariter filio eiusdem Siluij; si quidem Siluius licet in defectu descendendum masculorum substituerit descendentes foeminas; haec tamen substitutione dum pendet a deficientia masculorum; sed etiam ab alia conditione nempe nisi alium heredem sibi instituerint dd. Hortensius, siue Paulus Emilius filij fideicommittentis quibus idem Siluius fideicommittens dederat facultatem si sine filiis decederent instituendi heredem quem voluerint ad libitum ipsorum, & haec facultas purificata fuit. quia
- 1 Hortensius decessit sine filiis masculis, & de quibus solum sensisse testatorem evidens est, quia foeminas, ut dicebam substituit in defectum descendendum masculorum, & nisi filij masculi alium sibi heredem instituerint, Rota decis. 215. num. 3. part. 6. recent. Fusar. de substit. quest. 346. nu. 9. & Unde nec eadem facultas intelligi potest limitata dummodo scilicet filij fideicommittentis instituunt sibi heredem aliquem ex descendantibus a masculis, vel a foeminis prout solet intelligi quando Testator habuit rationem masculinam, vel agnationis, & adhuc supersunt agnati, in quibus terminis loquitur Paris. conf. 44. num. 20. lib. 3. Rota in Bononiensis de Elephantutys coram Ruhalo impress. apud Gionag. conf. 39. num. 38. & 39. lib. 1. & in Interamnen. fideicommissi 15. Ianuarij 1644. coram R. P. D. meo Meltio. Quia in casu nostro non adsunt
- 2 descendentes ex masculis; & quin imo facultas instituendi concessa est filiis Testatoris si sine
- 3 filiis masculis decesserint; & descendentes vero ex foeminis, & ipsae foeminae non sunt substitutae, nisi in casum quo filij primi gradus alium heredem non instituissent ad libitum ipsorum, & ponderandum etiam est,
- 4 verbum, ad libitum, & quod tribuit absolutam potestatem instituendi heredem quem voluerint quamvis & extraneum, Rota. conf. 27. nu. 1. lib. 1. Alex. conf. 207. in fin. lib. 3. Menoch. de arbitr. lib. 1. quest. 7. numer. 32. & 33. Surd. decisio. 272. num. 15.

Non obstat quod Deodata fuerit instituta, haeres usufructuaria a Ludouico Nepote Syluij ex Paulo Emilio filio, & quia supradicta facultas instituendi, sibi heredem non egreditur filios primi gradus, ut pluribus comprobatur in 1. decis. edita in hac causa 30. May 1639. coram me. S. fin.

Igitur solum videndum est, An Andreas institutus ab Hortensio succedat tantum in

- portionem eiusdem Hortensij, vel consequatur etiam portionem Pauli Emilij, id quod pendet ex alia inspectione nimirum, an Hortensius, & Paulus Emilius fuerint ad inuicem reciproce substituti in casum mortis alterius ipsorum sine filiis masculis, vel cum filiis qui postea decesserint; qui casus euenit, quia filij masculi Pauli Emilij praedeceperunt Hortensio. & Et quidem res non careret maxima difficultate si reciproca educeretur tantum ex verbis substitutionis, ibi: quos inuicem substituit, quia haec verba possent forsan restringi ad substitutionem per vulgarem, non autem per fideicommissariam, ut voluit Bart. in l. Lucius 45. num. 20. ff. vulg. Cast. conf. 14. num. 2. vers. restat respondere lib. 1. Menoch. conf. 85. num. 66. Surd. conf. 329. nu. 3. & seqq. & conf. 554. nu. 24. & Vulgaris vero expirasset ex quo Paulus Emilius hereditatem adiuit, l. si Mater 33. S. si filius, ff. vulg.
- 8 At & cessat omnis dubitatio, quia vltius concurrunt tria requisita reciprocae substitutionis linealis constitutina; & nec non plures coniecturae ex quibus pariter reciproca huiusmodi resultat, ut tradit Ias. in l. potest numer. 9. ff. vulg. & pupill. Rip. in l. haeredes mei, S. cum ita num. 17. ff. ad Trebell. Eugen. conf. 21. nu. 19. lib. 2.
- 9 vbi & quod sufficit vnica coniectura, Mantica de coniect. lib. 7. tit. 5. sub num. 15. Rot. coram Reu. Vrgellen. decis. 451. num. 4. & part. 6. recent. decis. 234. num. 17.
- 10 Et inter coniecturas vehemens est. & Primo, quo educitur ex praedilectione testatoris erga Hortensium, & Paulum Emilium filios primi gradus qui praedilecti censentur, tum quia sunt filii, tum quia sunt primo nominati, & instituti ad text. in l. isti quidem in fin. ff. eo quod met. caus. Aym. conf. 147. num. 2. Ctrial. contr. 13. nu. 43.
- 11 Rot. decis. 627. numer. 3. part. 2. recent. & sicuti praedilecti sunt in institutione tales praesumuntur etiam in substitutione, l. Lucius 78. S. menia, ff. ad Trebell. l. cohered. 41. S. qui discretas, ff. vulg. Anchar. conf. 68. sub num. 1. Alb. conf. 57. numer. 5.
- 12 Praesertim & in concursu cum descendantibus foeminis, quibus testator praetulit ne dum masculos, sed etiam extraneos quos filij primi gradus instituissent haeredes, vel vltiores
- 13 descendentes masculi adoprassent; & Si enim testator noluit foeminas succedere nisi post extraneos, quo magis dicendum est noluisse eas posse concurrere cum masculis descendantibus, & fortius cum ipsis filiis primi gradus, quos propterea dicendum est fuisse substitutos reciproce in omnem casum deficientiae, siue ipsorum, siue masculorum, ab
- 14 ipsis ne sequatur absurdum quod portio praemorientium potius deuoluatur ad foeminas quam ad filios, ut supra praedilectos contra voluntatem testatoris, ut bene perpendit Imol. in l. haeredes mei, S. cum ita col. 3. ante nu. 2. vers. sed verisimile est, Rip. & adden. ad Alex. loc. allegat. in decis. edita 4. Iulij 1646. coram me, S. & haec, quibus additur, Aym. conf. 130. sub num. 8. in fin. & sub num. 10. infra med. vers. cum testator. Paris. conf. 41. num. 48. lib. 2. Casanati. conf. 47. num. 27. & seqq. Rot. in Terracinen. fideicommiss. 14. Decembris 1643. coram R. P. D. meo Ottobono, S. actia erat.

19 **Secundo**, nisi ꝑ adesset reciproca linealis inter filios, & descendentes masculos testatoris
 20 eius voluntas adimpleri non posset ꝑ nam voluit quod descendentes masculi, & sic etiam
 21 ultimus ex eis, ꝑ qui sub tali appellatione comprehenditur, *Dec. conf. 584. num. 6. Decian. conf. 41. nu. 84. vers. extat enim lib. 1. Rot. decis. 125. nu. 3. & 10. part. 1. recent. & in Perusina fideicom. de Bigazzinis 13. Nouembris 1605. coram Litta.*
 22 possit ꝑ adoptare extraneum qui familiam de Zephis representet in cognomine, & bonis testatoris, quod intelligitur in omnibus bonis, tum propter dictionem illam indefinitam in bonis ex allegatis in alia in decisione, §. *ioqui-*
 23 *tur*; ꝑ tum quia verisimile non est quod testator voluerit representari suam familiam in bonis dimidiatis; præcipue quia voluit representari perpetuis futuris temporibus ex late adductis per *Cutell. decis. Sicil. 29. num. 11. Fusar. conf. 154. num. 17. Pancirol. consil. 91. num. 20. Rota decis. 284. numer. 36. & 37. part. 6. recentior.* at verò verificari non posset quod ultimus
 24 masculus ꝑ adoptaret in tota hæreditate, ꝑ idem in tota pariter ex lineali reciproca non successisset, vt notant *DD. in l. Titia seio, §. Scia libertis, ff. leg. 2. & tradit Cocc. Surd. Mant. & alij*
 25 *allegati in precedenti decis. §. sed his.* ꝑ Quando autem voluntas testatoris absque reciproca adimpleri non potest illa censetur in necessarium antecedens inducta *Aym. d. conf. 130. sub num. 6. vers. itaque voluntas, Paris. conf. 30. nu. 22. & seqq. lib. 2. Ruin. conf. 164. num. 9. lib. 3. Laderch. conf. 169. numer. 3. Surd. conf. 96. num. 15. Coccin. decis. 493. num. 10. Rot. in recent. decis. 319. num. 1. & 2. part. 1.*
 26 Huic aduertitur alia coniectura ꝑ ducta ex respectu ad agnationem, quem ad eliciendam voluntatem testatoris substituendi vnani lineam alteri perpendit *Aym. d. conf. 130. num. 9. Menoch. conf. 397. num. 10. Surd. conf. 344. num. 18. Fusar. conf. 24. num. 43. Trentacinq. de subst. par. 5. cap. 2. nu. 8. Mant. de coniect. lib. 7. tit. 5. sub n. 15.*
 27 & ꝑ habitum fuisse a testatore colligitur, tam ex eo, quod voluit omnes descendentes masculos præferri foeminis *Fusar. in his terminis d. conf. 24. num. 43. ubi allegat concord. & n. 44.*
 28 quam ꝑ etiam quia foeminis prætulit extraneos à masculis adoptandos, exprimendo rationem, vt scilicet per ipsos adoptatos representetur perpetuis futuris temporibus familia ipsius testatoris: *Fusar. de subst. q. 499. nu. 1. Thes. dec. 96. num. 19. Rot. decis. 14. num. 2. decis. 49. nu. 1. in fin. decis. 181. numer. 5. decis. 193. num. 2. & seqq. par. 1. recent. decis. 508. num. 11. par. 4.*
 29 Nec ꝑ obstat quod filiis primi gradus fuerit data potestas instituendi quem maluerint quodque ultimo loco sint vocatae
 30 foeminae, & descendentes ab eis, ꝑ per quas agnatio non conseruatur *l. pronunciatio §. foemina ff. de verb. signif. ꝑ quia vocatio foeminarum in casum deficientiae omnium masculorum non excludit quin inter masculos donec supersunt dicatur contemplata conseruatio agnationis Gerard. Mazzolus cons. 6. nu. 9. Gabr. conf. 116. num. 13. lib. 2. Peregr. de fideic. art. 25.*
 Par. X. Recen.

num. 26. vers. in ista controuers. Molin. de primogen. lib. 3. cap. 5. sub num. 40. circa fin. vers. 2. quod censeatur Fusar. de subst. quest. 499. sub numer. 24.
 32 quam ꝑ neque excludit supradicta licentia, instituendi hæredem extraneum, quado vt in casu nostro filij ea vti non fuerunt, quia in hunc casum testator præsumitur respexisse
 33 ad agnationem, ꝑ vnde dicimus, quod fideicommissum agnatum, & perpetuum est compatibile cum licentia alienandi ꝑ cum censeatur inductum in euentum, in quem talis licentia non perducatur ad actum *l. Titius ff. ad Trebel. Alciat. conf. 66. num. 11. lib. 9. Auch. conf. 365. num. 9. Ceph. conf. 16. num. 58. & seq. Surd. conf. 395. num. 2. Peregr. de fideic. art. 40. sub num. 40. Osasch. decis. 85. sub numer. 4. Rot. in S. Seuerini fideicom. 25. Iunij 1646. coram R. P. Domino meo Verospio.*
 35 Quarto ponderandum est ꝑ quod testator primo substituit ad inuicem filios, deinde descendentes, masculos, tertio adoptatos, quarto foeminas, quinto à foeminis descendentes, ex quo digressu ad plures gradus substitutionum resultat coniectura substitutionis reciprocae de linea ad lineam: *Bart. in l. quidam n. 4. ff. vulg. Paris. conf. 43. num. 33. lib. 2. Menoch. conf. 561. num. 1. Rot. decis. 320. num. 18. & seq. par. 1. recent. & in supra alleg. Terracinen. fideicom. coram R. P. D. meo Ottobono §. 2. resultabat, &*
 36 ipsaꝑ reciproca expressa inter filios primi gradus concurrentibus tot alijs coniecturis, facit præsumi similem substitutionem inter omnes
 37 masculos vtriusque lineae: ꝑ Si enim testator grauauit proprios filios, magis dicendum est, quod voluerit grauare liberos remotioris gradus, vt arguit *Aym. conf. 130. sub numer. 6. vers. tertio considero Odd. conf. 45. num. 43. Rota decis. 266. num. 20. ad mod. & num. 21. decis. 300. num. 9. decis. 320. num. 15. par. 1. recent. & in dicta Terracinen. fideicom. coram Domino meo Ottobono §. plures.*
 Quod autem concurrant tria requisita constituta reciprocae patet ex late deductis in precedenti decisione §. *quod omnes, & seqq. in*
 38 qua ꝑ dictum fuit, quod omnes descendentes sunt vocati, quia sunt in conditione positi, & ex dispositione *Stat. Urb. lib. 1. cap. 142. ex in-*
 39 de sequitur dispositiua vocatio; ꝑ præsertim instantibus supradictis coniecturis, vt in his terminis respondit *Ioseph Rustic. in tract. an, & quando liber. in cond. posit. lib. 6. cap. 5. sub nu. 17. vers. vt non procedat, Capic. latro decis. 1. nu. 73. ultra alleg. in d. decis. Quodq; substitutio foeminarum est facta ultimo masculo in tota hæreditate; nam esse in tota satis deprehenditur, quia foeminae substitutae sunt nisi masculi instituerint, vel ꝑ adoptauerint extraneum; vnde sicuti adoptio, & institutio comprehenderet omnia bona, vt supra demonstrabam; ita omnia comprehendit substitutio foeminarum, quae vniuniformiter, & continuatiue fuit adiecta,
 40
 41 Esse ꝑ autem foeminas substitutas ultimo masculo demonstrant verba testamenti, ibi: *masculis deficientibus*, quae æquipollere expressioni ultimi morientis, quando agitur de de-*

descendentibus testatoris voluerunt *Fusar. Mant. Socc. Decian. & Rot. loc. alleg. in alia dec. S. substi-*
 42 *tutionem* † & quamvis contrariam sententiam videatur amplexus idem *Fusar. conf. 57. nu. 34. Peregr. de fideic. ar. 13. num. 41. Franc. Barry de success. legal. lib. 7. tit. 2. nu. 9. Rot. apud Seraph. decis. 1023. num. 3. & par. 1. recentior. decis. 316. num. 4. par. 4. tom. 2. decis. 287. num. 16. & seqq.*
 43 tamen † quicquid sit de hoc articulo cessat omnis dubitatio, quando, ut hic concurrunt aliæ coniecturæ pro inducenda reciproca lineali, ut in puncto respondit *Rot. decis. 467. n. 9.*
 44 & 11. & 12. par. 5. *recen. †* quæ coniecturæ facilius suffragantur inter descendentes testatoris *Socc. Sen. conf. 249. num. 11. lib. 2. Socc. Inn. conf. 151. num. 4. lib. 2. Menoch. conf. 1071. nu. 3. Giouag. conf. 81. num. 7. lib. 1. Fusar. conf. 24. n. 45.*
 45 *Rot. decis. 305. num. 3. par. 1. recent. †* & coniungendæ simul sunt, esto quod singulæ de per se non sufficerent, *Ceph. conf. 259. num. 11. seqq. Mant. de coniect. lib. 7. tit. 5. sub num. 5. Rot. decis. 453. num. 7. par. 1. recent. decis. 389. nu. 13. p. 4. tom. 2. & in d. Terracinen. fideic. coram D. meo Otthobono S. quæ coniectura.*

Ex quibus Domini confirmarunt decisionem in hac causa emanatam sub die 4. Iulij 1646. coram me causa hodie super eisdem, proposita vtraque parte infotmante.

R. P. D. M E L T I O,

Postea Reuerendissimo Episcopo PAPIEN.

Calaguritana prætenſi matrimonij.

Lina 11. Februarij 1647.

A R G V M E N T V M.

A sponsalibus meritò recedi potest iusta, & legitima subsistente causa, quarum quamplurimæ hic numerantur; iustissima autem causa esse dicitur fornicatio mulieris, quæ benè probata remanet ex testibus specificè deponentibus de auditu, & à quo audierint. Et maximè iuncta publica fama, & aliis adminiculis, & coniecturis, cæterisq; actibus præparatorijs, proximè proportionabilibus, congruis, & ordinatis ad copulam, de quibus latissimè tractatur, & licet ista per se non essent sufficientia, tamen simul iuncta sufficere firmatur.

S Y M M A R I V M.

- 1 Matrimonium contractum per sponsalia de futuro ex quibus iuste impediatur ita ut vir ad illud incutendum cogi non possit.
- 2 Sponsalia contrahentes sunt quidem monendi, ut ad matrimonij effectuationem deveniant, non tamen sunt cogendi, si aliqua subest causa, ex qua licitè sit resilire.
- 3 Ecclesia solet abstinere à coactione matrimonij, & quare. & num. 41.
- 4 Nuptia coacta, ut plurimum exitus malos habere solent.
- 5 Sponsalia habent in se tacitam conditionem si res in eodem statu permanserit, & si iusta causa ab eis

recedendi non superveniat.

- 6 Mulier si post sponsalia cum alio fornicetur vir habet instam causam recedendi à perfectione matrimonij.
- 7 Sponsalia ex quibus causæ iuste dissolvantur arbitrio Iudicis remitti solet.
- 8 Sponsalia iuste dissolvuntur ex mala fama, & impudicitia mulieris probata, ante dicta sponsalia.
- 9 Copula Carnalis est difficilis probationis.
- 10 Copula Carnalis in sensu testis immediate non cadit.
- 11 Copula Carnalis probatur etiam præsumptivè, & ex sola fama, & ex probationibus imperfectis.
- 12 Copula Carnalis probatur ex coniecturis.
- 13 Coniectura semper admitti solent in his, quæ sunt difficilis probationis.
- 14 Copula Carnalis probatur saltem in genere per testes etiam singulares, & de credulitate deponentes.
- 15 Maxime dum agitur civiliter pro dissolvendis sponsalibus.
- 16 Copula Carnalis ex quibus probata remaneat.
- 17 Fornicatio mulieris, quando probata remaneat ex testibus.
- 18 Testes quando faciant indicium ad probandam fornicationem mulieris.
- 19 Copula Carnalis ex quibus adminiculis, & coniecturis subsecuta resultat.
- 20 Copula Carnalis probatur ex actibus præparatorijs, proximè proportionabilibus, congruis, & ordinatis ad ipsam copulam.
- 21 Sponsalia etiam iurata dissolvuntur per fornicationem mulieris.
- 22 Ignorantia circa impudicitiam, & inhonestos mores mulieris in sponso pro dissolutione sponsalium ex quibus probetur.
- 23 Ignorantia præsumitur in iuvene teneræ ætatis maxime respectu eorum, quæ occultè fiunt ne alicui patere possent.
- 24 ex Imparitate personarum dissolvuntur sponsalia.
- 25 Ignorantia sponsi circa impudicitatem mulieris an sufficiat ad dissolvenda sponsalia.
- 26 Sponsalia non dissolvuntur ob fornicationem, & morbum præcedentem.
- 27 Sponsalia etiam iurata bene possunt dissolvi, dum concludenter apparet de fornicatione mulieris, etiam post sponsalia.
- 28 Iuramentum non adeò firmat sponsalia, ut non liceat ab eis recedere iusta causa accedente.
- 29 ad Sponsalia perficienda non est cogendus ille, qui simpliciter promisit, se non esse in uxorem ducturum aliam mulierem, quam sponsam.
- 30 in Sponsalibus non iuratis etiam quæcumque levis causa sufficit ab illis recedendi.
- 31 in Uxorem promittens aliquam ducere, tenetur id servare.
- 32 Copula Carnalis operatur ut sponsalia tranſeant in matrimonium. intellige ut num. 26.
- 33 Sponsalia à principio contracta mutuo consensu, non possunt postea unius tantum dissensu dissolvi.
- 34 Matrimonium contrahere vigore sponsalium quando quis non teneatur.
- 35 Præſenti fidem, fides frangatur.
- 37 Matrimonia, quæ non sunt facta præſente Parocho, & testibus irritantur per Conc. Trident.
- 38 Matrimonia contracta per Carnalem Copulam voluntariam dicantur præſumpta.
- 39 Matrimonia præſumpta de iure sunt sublata.

Spon-

- 40 Sponsalia mutuo consensu contracta tamen sioue in-
sta causa ab illis resiliendi, pars resiliens non tene-
tur illa perficere.
- 42 Sponsalia non sunt indissolubilia, sicut est matrimo-
nium.
- 43 Ecclesia potest, & debet dissimulare ne ad coactio-
nem matrimonij per sponsalia contracti proceda-
tur, legitima subsistente causa.
Ex quibus autem dicta legitima causa deducatur.
num. 45.
- 44 à Sponsalibus contractis, dum subest iusta causa re-
siliendi, Index debet tantum recusantem monere,
ut ad effectuationem matrimonij deueniat.
- 46 Fornicatio à muliere ex quibus adminiculis, & con-
iecturis colligatur commissa.
- 47 Adulterium probatur per testes deponentes de audi-
tu, & à quo audierint. amplia num. 43.
- 49 Testes de auditu in Materia fornicationis suffragan-
tur pro dissolutione matrimonij per sponsalia con-
tracti, & quare.
- 50 Fornicatio mulieris probatur per testes de auditu,
iuncta publica fama, quod inhonestè viueret, &
esset male conditionis.
- 51 Fornicatio præsuntur continuata, dum non proba-
tur emendatio.
- 52 Fornicatio resultat ex adminiculis, & coniecturis,
que quatenus singula non prodesse, tamen simul
iuncta innuere debent.
- 53 Matrimonium contractum per sponsalia, quando
quis non possit cogi ad illud perficiendum.
- 54 à Sponsalibus qua causa sufficiant, ut iure merito
ab ipsis recedi possit.
- 55 à Sponsalibus recedi potest propter odium capitale
extortum inter sponfos.
- 56 à Sponsalibus receditur propter indignationem pa-
rentum, & consanguineorum sponfi.
- 57 à Sponsalibus iuste recedi potest propter imminens
periculum exheredationis sponfi.
- 58 à Sponsalibus receditur ex maxima disparitate con-
ingum ratione natalium.
- 59 Matrimonia infelices exitus habere solent, quando
inter impares contrahuntur.

DECISIO XIX.

IN hac causa sub die 13. Martij 1643 co-
ram me * fuit resolutum Ioannem de
Anguiano esse cogendum ad ineundum ma-
trimonium cum Angela Zalduar vigore
sponsaliorum de futuro, quæ inter eos fue-
rant contracta, ac promissiones factæ per di-
ctum Ioannem de contrahendo matrimonio
cum eadem Angela, & non cum alia, ut ap-
paret ex Sum. prædictæ propositionis, maximè
quia inter eos postea sequuta fuit carnalis co-
pula. Reproposita sub hac die causa ad in-
stantiam Ioannis recessum fuit à decisis ex no-
uiter deductis, & probatis per eundem vi-
gore remissoriæ illi concessæ. † Primo enim
fuit probatum d. Angelam non solum antè
dicta sponsalia non fuisse virginem, verum
etiam postea vitam inhonestam duxisse, quæ
habita fuit pro iusta causa impediendi, ne Io-
annes recusans tale matrimoniū ad illud cogi
posset, † cum iure cautum reperiatur contra-
hentem cum aliqua sponsalia esse quidem.

Par. X. Recen.

monendum, ut ad matrimonij effectuationē
deueniat, non tamen ad illud esse cogendum,
si aliqua subest ex causa, ex qua vir à spon-
salibus etiam resiliere pretendat, cap. ex litteris, il
secundo in fin. ibi: nisi rationabilis causa obstituerit,
&c. & ibi gloss. & DD. & c. Requisiuit de sponsal.
M. Ant. resol. 2. sub num. 3. vers. tamen quando adest
vera, & rationabilis causa lib. 1. Fontanell. de pa-
ctis nuptial. claus. 12. gloss. unic. num. 6. Menoch. de
arbitr. cas. 455. num. 1. Gionag. conf. 16. num. 19.
& 36. lib. 1. Gabr. conf. 186. num. 1. & 8. lib. 2.
Menoch. conf. 786. num. 1. Seraph. decis. 1112. n. 4.
vers. hac tamen regula, & decis. 1258. num. 1. Bu-
ratt. decis. 311. num. 1. & decis. 412. num. 6. vers.
tertio &c. & in recent. decis. 207. num. 9. vers. ad-
uertebant omnes DD. par. 1. & coram bo. mem. Coc-
cino decis. 437. num. 1. & seqq. relat. per Rubr. in
suis annot. ad decis. 431. num. 79. par. 4. tom. 3. re-
cent. † Ecclesia solet abstinere à coactione ma-
trimonij ratio enim est, † quia nuptiæ coactæ
ut plurimum exitus malos habere solent, c. re-
quisiuit in fine, & ita not. Gloss. & DD. extra de
spons. & ibi Abb. num. 3. Sanch. de matrim. disp. 10.
num. 10. vers. 4. limita, & disp. 29. num. 4. vers. pro-
batur autem lib. 1. Mant. de tac. & ambig. lib. 3.
tit. 17. num. 12. ibi: nam nupt. per metum, &c. &
num. 17. M. Anton. resol. 2. num. 7. vers. facienda
erit causa, & seqq. lib. 1. Gabr. d. conf. 186. à nu.
7. vers. secunda est conclusio, & seqq. usque ad fin.
lib. 2. Gionagn. eod. conf. 27. Rimin. iun. conf. 362.
num. 50. vers. coactis nuptijs, &c. Seraph. dec. 893.
num. 33. vers. nam &c. & decis. 1112. num. 7. vers.
solent enim, &c. Buratt. decis. 311. nu. 2. vers. in
proposito autem, & seqq. & in rec. dec. 207. num. 9.
vers. Ideòq; si etiam plena, &c. par. 1. & coram
Papa Greg. XV. decis. 375. num. 5. vers. & licet &
ibi Adden. nu. 9. ibi cum nuptiæ coactæ. Spon-
salia † autem in se habent tacitam conditionē
si res in eodem statu permanierit, & si causa
iusta ab eis recedendi non superueniat, † prout
iustissima videatur, si mulier post illa cum
alio fornicetur, c. quemadmodum de iur. iur. ubi
glos. in verbo oculos Hostien. num. 8. Io. Andr. nu. 13.
Ancar. num. 3. Abb. num. 9. & conf. 48. nu. 8. lib. 1.
Sanch. de matrim. disp. 29. nu. 4. Mant. de tac. & am-
big. lib. 3. tit. 17. numer. 19. vers. ex hoc aut
deducitur, &c. Rota decis. 437. numer. 9. circa fin.
& decis. 242. num. 3. ibi: Et ratio est coram Dura-
no Seraph. decis. 1112. num. 9.

In præsentī verò casu quamplurimè ex par-
te Ioannis adducuntur causæ pro præten-
sa dis-
7 solutione horum sponsalium, † quæ autem
sint iustè Iudicis arbitrio remitti solent DD.
in d. cap. ex litteris, &c. Requisiuit extra de sponsal.
Sanch. de matrim. disp. 29. num. 16. ibi Torum enim
id Menoch. de arbitr. Iud. cas. 455. num. 2. vers. &
Iudicis arbitrio Fontanell. de pact. nupt. claus. 12. gl.
unic. nu. 6. M. Anton. var. resol. lib. 1. resol. 2. n. 11.
Surd. conf. 364. num. 9. ibi. quæ tamen aestima, &c.
Gabr. d. conf. 186. num. 2. vers. vel quando, &c.
Gionagn. d. conf. 16. vers. & quoniam lib. 1. Rota
penes Buratt. decis. 311. num. 2. vers. quæ autem de-
cis. 397. num. 2. vers. cum tamen par. 1. diuers. &
coram Papa Greg. XV. decis. 386. numer. 6. & 447.
num. 2. vers. quæ causa coram Card. Canal. & decis.
451. num. 3. par. 4. recen.

E 3

8 In

8 In primis autem DD. † valde iusta causa, visa fuit pro tali dissolutione illa, quæ oritur ex mala fama, & impudicitia eiusdem Angelæ probata ante dd. sponsalia per d. lo: prorsus ignorata, vt patet ex eius *Sum. num. 1.* dum primus Testis deponit se habere, & tenere pro certo Angelam fuisse, & esse mulierem impudicam, secundus testis refert se audiuisse ab vxore Matthæi de la Scaga Angelam modò cum vno, modò cum altero locutam fuisse; quo casu † cum copula sit difficilis probationis, vt inquit *Rimin. iun. conf. 247. num. 3.* ibi, quod ex quo *Socc. Iun. conf. 32. num. 12. 17. & 23. lib. 2. Dec. conf. 577. num. 2. Onded. conf. 15. num. 30. vers. tum etiam quia, &c. vol. 1. Farin. in prax. crim. q. 136. c. 1. num. 4. par. 2. tom. 2. Burat. decis. 530. num. 9. ibi, quæ tamquam difficilis, &c. & agatur de probando eo, quod certitudinarie ex sui natura sciri, & cognosci nequit, cū secretè, & non palam, nec in hominum*

10 conspectu fiat, † & actus copulæ in sensu testis immediatum non cadat *Ceph. conf. 32. num. 30. & seq. lib. 1. Ferret. conf. 389. num. 14. Onded. conf. 15. num. 26. usque ad 34. Farin. d. q. 136. n. 34. Alex. conf. 169. num. 12. lib. 6. propterea ad il-*

11 lam † proban. admittuntur qualescumque probationes etiam præsumptiuæ, & ex sola fama, & etiam imperfectæ, quæ vniuntur ad

12 constituendam plenam probationem. † Im-

13 mò, coniecturæ sufficiunt, † cum semper admitti soleant in his, quæ sunt difficilis probationis. *Masch. de probat. concl. 452. num. 5. 10. & 12. Sánchez. de matr. lib. 10. disp. 12. num. 46. Farin. d. q. 136. c. 1. num. 2. & c. 3. nu. 74. & in tract. de test. q. 64. num. 223. & seq. Mant. de tac. & ambig. lib. 8. tit. 14. num. 8. Rimin. iun. d. conf. 274. num. 6. 7. 8. & 13. Onded. d. conf. 15. num. 28. & 32. ibi, & propterea, &c. Burat. decis. 530. n. 9. & post 2. vol. conf. Farin. decis. 35. numer. 3. ibi,*

14 *etiam in his, &c. & decis. 72. num. 2. idè dicti testes etiam singulares, & de credulitate deponentes illam probant, saltem in genere; Bzt. in l. 2. §. Idem labeo num. 5. ff. de aqua plu. arc. Mascard. d. concl. 452. num. 13. Onded. d. conf. 15. num. 33. vers. ideo Testes, &c. Pacen. matrimony 5. Martij 1520. coram S. D. N. in §. Accedente etiam, quod cum ad fornicationem Burat. decis. 255. num. 9. vers. & est regulare Farin. de test. 14 quæst. 64. num. 223. vers. limita 17. & seq. † maxime dum agitur ciuilitè, vt in præsentì casu pro dissoluendis sponsalibus, Farin. d. tract. de test. d. q. 64. num. 229. & in prax. crim. d. q. 136. num. 18. ibi, & copula carnalis, quando agitur ciuilitè, &c. Idem Farin. conf. 25. numer. 1. ibi vbi de crimine agitur ciuilitè, &c. & conf. 23. num. 6.*

16 Remanet † eò magis d. copula probata ex depositione d. primi Testis dum testatur audiuisse à Petro de Riuarola Scholari ipsum carnalem copulam cum Angela habuisse; Secundus Testis patiter deponit audiuisse à Ioanne de Minoro ipsum quoque copulam cum d. Angela habuisse, ac idem fecisse Martinum Gil; Tertius testis deponit audiuisse ab Andrea de Anguiano eandem Angelam tractatus impudicos habuisse cum dicto Pe-

17 tro, † qui testes cum specificè deponant, &

à quo audierint probant ipsius Angelæ form-

18 cationem, † & faciunt indicium *Gloss. in c. Præterea verò conscios de testibus, Hostien. ibi n. 1. Ferret. conf. 168. num. 15. in fin. vers. deuenio ad aliam speciem probationis, & num. 1. & seq. Ferret. conf. 168. num. 20. per tot. Ceph. conf. 82. num. 30. ibi asserit se intellexisse, & num. 31. ibi, vbi etiam*

19 *aliquod specificant, &c. Prout de reiteratis osculis etiam, & amplexibus, dum Angela inuitabat dictum Petrum ad coenam dum simul sæpe cœnare solebant deponit d. primus testis asserens vltèrius vidisse dictam Angelam, & Petrum nocturno tempore in locis suspectis, dum ipsa descendebat ad aperiendam eidem Petro portam domus, vt ab ea exire posset, & de dictis osculis, & amplexibus de-*

20 *ponit etiam secundus testis, † qui actus cum sint præparatorii proximè proportionabiles congrui, & ordinati ad ipsam copulam, vtrique illam probant ex tex. in c. Ex literis, vbi gloss. in verbo Vtere debeant, gl. in l. quod ait ff. ad l. Iuliam de adul. Part. ibid. nu. 1. Alex. in l. 1. n. 19. vers. exemplum in probat. ff. si cert. pet. lup. alleg. 53. consequens de amplexu Farin. d. q. 136. c. 8. num. 109. vbi num. 124. loquitur de conuiuijs & num. 130. de osculis, & num. 136. de amplexu Rimin. iun. d. conf. 274. nu. 9. & seq. loquens de dictis actibus, & alijs similibus Ferret. d. conf. 168. num. 3. ibi per unum amplexum Dec. conf. 577. numer. 10. & 11. Mascard. de prob. concl. 452. nu. 16. & 18. Burat. decis. 530. num. 10. & vers. 4. ex co-*

21 *habitatione, &c. † Vnde cum dicta Angela probatur ab alio cognita, talis fornicatio sufficit pro sponsalium dissolutione etiam si illa fuissent iurata, & firmat Mant. de tacit. & ambig. lib. 3. tit. 17. num. 19. vers. nam si sponsa.*

22 Ignorantia † autem circa impudicitiam, & inhonestos mores Angelæ probatur dum ipse erat originarius Oppidi S. Ascentij, quod distat ab Oppido de Onnante, in quo degebat Angela spatio 45. milliariorum, idè illius qualitatem, vitam, atque mores, nescire

23 poterat. † Tum quia, & iam ipse erat valde iuuenis, ac teneræ ætatis, quæ in eo magis facit præsumere ignorantiam, maxime respectu eorum, quæ adeò occultè fiebant, vt alicui patere nequirent, c. præsumitur de reg. iur. in 6. l. verius ff. de probat. Surd. conf. 7. numer. 35. & conf. 28. num. 100. Seraph. decis. 916. num. 9. Greg. decis. 511. num. 19. & 519. num. pariter 19. Causal. decis. 189. num. 6. & in rec. decis. 136. nu. 3.

24 par. 1. Mascard. de prob. concl. 330. num. 2. Concurrit etiam inuerisimilitudo, quod iuuenis nobilis mulierem impudicam ducendo, sed domumq; suam perpetuo dedecori subicere voluisset, vt aduertit Sanchez de matrim. lib. 1. disp. 63. num. 3. & seqq. Maiol. de irregul. lib. 1. cap. 33. num. 4. Gionag. d. conf. 16. num. 42. vers. quis enim honestæ conditionis est tam fatuus, &c. &

25 licet † non desint, qui sentiunt causas prædictas tangentes mulieris impudicitatem, quâuis à sponso ignoratas non sufficere ad dissoluenda sponsalia iuxta tex. in c. quemadmodum de

26 iur. iur. vbi firmat sponsalia minimè dissolui ob fornicationem, & morbum præcedentem

27 Paladanius 4. quæst. 27. ar. 3. num. 33. † Tamen, dum

dum concludenter apparet de tali fornicatione etiam post d. sponsalia, vt in presenti casu illa bene possunt dissolui, & bene distinguitur per eundem, text. in cap. *Quemadmodum ubi Do-*
 28 *lor.* etiam si fuerint iurata, † vinculum enim iuramenti non ad eo firmat sponsalia, vt non liceat ab eis recedere iusta accedente causa, Text. in cap. *Præterea el primo*, & apertius in dicto cap. *Ex his siluan.* & in d. cap. *requisitis de sponsalib.* & *prædictis in locis Cardin. Extr. Abb. & Prepos. M. Marin. resol. 2. num. 4. lib. 1. Fontanell. de pact. nupt. claus. 12. nu. 6. Molin. de iust. & iur. disp. 272. fol. 120. §. Deinde si mulier, Sanch. qui multos citat de matrim. lib. 1. disput. 29. num. 4. ibi, ubi dicitur non esse cogendum, &c. & disput. 63. num. 3. Pont. eodem tract. lib. 2. cap. 18. num. 2. Siluestr. in verbo sponsalia nu. 10. Lup. in cap. per vestras, §. 8. nu. 15. Couar. super 4. decret. part. 1. cap. 4. Menoch. consil. 786. num. 10. & 13. Giouagn. d. consil. 16. num. 19. & 42. vers. *Tum quia*, &c. Gabr. d. consil. 186. nu. 1. Sord. consil. 364. num. 7. ibi, nisi rationabilis causa, Seraph. d. decis. 1112. num. 4. & 1258. nu. 1. Cocc. decis. 437. num. 1. & seqq. Canal. decis. 447. num. 1. & decis. 1. num. 1. vers. & licet part. 1. dinerf. & coram Papa Gregor. decis. 376. num. 5. & ibi Adden. num. 9. vers. *quando tamen*, &c. Roman. sponsalium 9. Febr. 1629. coram bon. mem. Pirouano; hancque opinionem; vti veriore firmat Sanch. de matrim. disput. 29. num. 4. vers. *Tandem*, ibi, & idem, vbi plures referuntur D.D. & loco supra citato.
 29 num. 5. vers. *Verius tamen*, &c. † At in presenti casu cessat ista questio cum nullibi appareat de iuramento Ioannis qui solummodo promisit se non esse in vxorem ducturum aliam mulierem, quam d. Angelam, & propterea eo minus est cogendus ad perficienda d. sponsalia, Seraph. de priuileg. iur. priu. 38. num. 2. Sanch. d. disput. 29. num. 3. ibi, & ita à contrario sensu, &c. Giouagn. d. consil. 16. nu. 36. & 39. vers. *his ita stantibus*, ibi, *tum quia sponsalia non fuerunt iurata*, &c. Gabr. consil. 186. num. 9. & 10. Rot. decis. 447. nu. 7.
 30 & 468. num. 3. coram Card. Canal. † In sponsalibus autem non iuratis etiam quæcunque leuissima causa sufficit ad effectum ab illis recedendi, Gabr. d. consil. 186. num. 6. Giouagn. dicto consil. 17. num. 47. Franch. March. decis. 534. num. 8. M. Anton. d. tract. lib. 1. resolut. 2. num. 12. vers. *in sponsalibus autem*.*

31 Non obstat, † vt Io: ex eo, quod promisit Angelam ducere in vxorē teneatur illi fidem seruare, vt firmatur in decisione quæ reuidentur sub §. 1. vers. & nihilominus, &c. & vt referunt Add. per Rub. in d. decis. 331. num. 58. & 59.
 32 maxime † cum post d. Sponsalia, fuerit etiā sequuta copula carnalis, quæ operatur, vt sponsalia transeant in matrimonium, vt in ead. nostra decis. vers. *quod eo magis*, Graz. discept. foren. cap. 555. Add. per Rub. loc. cit. nu. 66. † maxime dum à princip. fuerunt mutuo cōsensu sponsalia contracta, non possunt illa hodie vnus ex coniugibus tantum dissensu dissolui, vt in ead. decis. d. §. 1. ibi, & dum à principio, &c. & dd. Adden. per Rub. ibid. num. 67. 68. 69. & 70.

Nam vt dicebatur dum Io: cum d. Angela ad sponsalia deuenit sub credulitate, quod ipsa esset virgo, cum talem eam se finxerit,

ac illius impudicitiam ignorauit, & hac deceptione non obstante etiam post contracta sponsalia ipsa, non seruauit ei fidem, cum inhonestè nihilominus vixerit, iste pariter non tenetur matrimonium contrahere vigore sponsalium, nec ipsi Angelæ fidem perse-
 35 uerare † ex trita illa sententiā frangenti fidem, fides frangatur eid. l. cum proponas, la seconda, C. de pact. Rom. in l. 3. §. possideri num. 7. de acqu. possess. Mant. de tacit. & ambig. lib. 3. tit. 16. numer. 22.
 36 Aliogr. consil. 9. nu. 1. † quod autem in decisione in hac causa emanata dicatur sponsalia transire ad matrimonium sequuta postea copula, illa loquitur in suis terminis, scilicet, vt hoc seruaretur ante Conc. Trident. quæ iuris dispositio cum modò correctā reperiatur per ipsummet Sac. Trid. Concil. sess. 24. de
 37 reform. matrim. cap. 1. † vbi irritantur matrimonia, quæ non sunt facta præsentē Paro-
 38 cho, & Testibus † cum alias dicantur præsumpta propter illam carnalem copulam voluntariam, † ideò de iure sunt sublata, vt scipius declarauit Sac. Congreg. Concilij ad trad. per Nauarr. in annal. cap. 21. sub nu. 26. vers. *tertio pro*
 39 *alterius nu. 28. vers. à contrario*, & nu. 35. & cap. 25. nu. 144. Tho. Treuis. decis. 20. nu. 1. lib. 1. Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 1. nu. 97. M. Anton. lib. 1. resol. 28. nu. 13. vers. *nam hodie*, & resol. 76. nu. 1. 4. & 5. Sord. consil. 364. nu. 54. vers. *hæc verò*. Giouagn. consil. 67. num. 11. 33. & 37. Rota in Tullen: sponsalium 22. Iunij 1620. coram Cardin. Sacrato in ordine 232. numer. 7. ibique iuris dispositio part. 4.
 40 tom. 2. recent. † & licet à principio sponsalia fuerint mutuo consensu contracta, tamen dum postea Iudex animaduertit partem recusantem matrimonium habere iustam causam ab illis resiliendi stante hac iustitia causæ pars resiliens immunis redditur ab obligatione illa perficiendi, vt inquit Gattier. de matrim. lib. 1. cap. 14. num. 6. vers. *quod si vnus*, &c. San-
 41 chez de matrim. lib. 1. disput. 52. num. 4. † cum Sancta Mater Ecclesia timens summopere infestos euentus coactarum nuptiarum se abstinere à coactione † cum sponsalia non sint indissolubilia, sicut est matrimonium; † Ideò legitima subsistente causa, vt dicebatur Ecclesia potest, & debet dissimulare, ne ad coactionem procedatur, vt præter adducta in §. 1. ibi, & isto casu, &c. scribit collect. in d. cap. resol. 2. vers. *credo tamen, quod Ecclesia de sponsal.* Mant. de tacit. & ambig. lib. 63. tit. 17. numer. 3. & 18. dd. Adden. ad decis. 331. nu. 79. M. Anton. d. resp. 2. nu. 7.
 44 Atque † ita Iudex dum subest iusta causa debet tantum recusantem monere d. c. *Ex litteris*, & ibi D.D. omnes, Abb. in cap. *requisitis num. 4. de sponsalib.* Alex. consil. 212. num. 5. vol. 5. Anton.
 45 alios referens ad resol. 2. num. 4, Vterius, † constat etiam de graui indignatione parentum Io: & consanguineorum de odio, ac maxima animi auersione id sponso contra sponsam excitatis, necnon de imminente scandalorum periculo, ac de maximo infelicis exitus timore casu quo casu sequatur tale matrimonium prout de his omnibus deponit 8. testis eodem Summ. num. 3. & 4. Idemque deponunt 4. 5. 11. 12. 14. 18. & alij 20. Testes examinati vigore
 re-

remissoria, quorum dicta comprobantur ex Epistola Ordinarij Calaguritani super his omnibus attestantis.

- 46 Quod autem † d. Angela post dicta sponsalia inhonestè vixerit, & fornicationem commiserit colligitur ex *Summar. Io: num. 2. & 3.* vbi plures Testes deponunt de illius inhonestate, scilicet de osculis cum diuersis amanti- bus, quod permanebat continuo in domo Martini, quod iste dixerit cum eadem perno- tasse, quod illa fuerit male tractata ab eius Matre ob illius inhonestatem, quod Mater obiurgabat Amasium, ad quem de nocte ipse confugiebat de altercatione inter Amasium, & Angelam; & quod ista dabat ex platea signa Amasio, quod Martinus Gil olim Amasius rixabatur cum Andrea nouo Amasio propter amorem Angelæ, quæ omnia in his terminis, & alia similia considerantur per *Ferrett. in dicto suo conf. 168. num. 19. vers. pen. adduct.* aliam spe- ciem Iudiciorum, quæ ex alieno auditu, &c.
- 47 & *num. 20.* firmat † Testes deponentes de au- ditu, & à Quo audierint probare adulterium, vt à contrario sensu firmatur per *Manic. de- cis. 762. num. 5. Rimin. Iun. consil. 398. numer. 28.*
- 48 maximè † cum dd. Testes credant, quod au- dierint *cap. Quoties, & ibi Buer. & Aresin. col. pen. vers. circa secundum de testib. Natta conf. 170. nu. 7. Cephal. conf. 250. num. 25. Rimin. Iun. d. conf. 398.*
- 49 *num. 29. vers. verius.* † Et dum non agitur ad plenum præiudicium separationis vinculi, vt in præsentī casu, in quo matrimonium non- dum fuit contractum dd. Testes suffragantur, vt firmat idem *Ferrett. d. conf. 168. num. 20. vers. non*
- 50 *obstat, &c.* † qui licet de auditu deponant, iuncti tamen cum fama publica, quod dicta Angela esset malæ conditionis, & inhonestè
- 51 viueret, probant illius fornicationem, † quæ præsumitur continuata post sponsalia, dum non probatur emendatio *dicto conf. 168. num. 20.*
- 52 *versic. concurrunt etiam, quæ omnia, † cum sint apta negotio, de quo agitur, & verisimilis fa- ciunt adeo vehementem, & violentam præ- sumptionem, vt debeant inducere animum ad credendum talem fornicationem, quatenus supradicta singula nō prodesse, tamen simul iuncta iuuare debent, cap. fin. de success. ab intest. c. cum causam de probat. c. Ex litteris, &c. de præsump- & d. consil. 168. num. 20. cap. fin. Vnde cum ex supradictis, & ex alijs actibus ex eodem Summ. apparentibus, & concludenter appareat de*
- 53 inhonestate † d. Angelæ, & de iusta causa in Ioanne matrimonium cum ea recusandi nullo quem pacto ad illud cogi posse videtur, d. *cap. Quamquā de iureiuran. vbi Abb. & ceteri DD. duc. in Epitomeo de sponsal. part. 1. cap. 1. nu. 2. Menoch. de arbit. cas. 414. num. 5. Menoch. conf. 786. nu. 16. ibi attamen, & causæ iam supra connumera- tæ, &c. num. 25. §. respondebam, vers. ex quo sequi- tur, &c. Rota decis. 451. nu. 4. vers. & licet part. 4. recentior.*
- 54 Ex hac † autem fornicatione Angelæ plu- res eliciuntur causæ, quæ sufficiunt, vt iure merito recedi possit à supradictis sponsali- bus.
- 55 Quarum prima est odium † capitale exor-

rum inter prædictos, quod valdè venit atten- dendum, &c. *cap. 2. & d. cap. requisit, vbi Abb. nu. 4. de spons. Menoch. de arbit. Iud. lib. 2. cen. 5. cas. 455. nu. 3. vers. Et hi admouentur, & conf. 787. nu. 25. vbi quod quando sponsus, &c. M. Anton. d. resol. 2. nu. 8. & resol. 28. num. 13. in princ. lib. 1. Rota decis. 207. nu. 9. ibi, stante præcipue quod inter ipsum, & Isabellam, &c. part. 1. recent.*

- 56 Altera est asserta † indignatio parentum, & consanguineorum, vt apparet ex eodem *Summ. nu. 4.* quam valdè ponderat *Abb. in d. cap. Repo- suit, Guttier. Caui. quest. lib. 1. cap. 20. n. 17. & seqq. Anuers. de matrim. quest. 8. sect. 14. §. 5. vers. & inter hæc damna, Anton. resol. 2. nu. 9. d. resol. 28. nu. 13. vers. Tum ob indignationem, &c. Gionagn. d. con- sil. 16. num. 43. vers. tertio quia, &c. Menoch. con- sil. 787. nu. 16. ibi, quod fortius est Patris dissensus,*
- 57 & *nu. 26. & tandem dixi, &c.* † Ex qua indigna- tione imminet periculum exheredationis, vt deponunt Testes examinati in Process. Remiss. videlicet primus super 5. folio 203. secundus fol. 212. tertius fol. 220. quintus fol. 233. qui quidem metus, vt præbeat iustam causam re- cedendi à sponsalibus, tradit *Bart. in l. si ob turp. nu. 6. ff. de cond. ob turp. caus. Anton. d. resol. 2. num. 10. Fontanell. de pact. nupt. claus. 12. glos. vnic. num. 7. ibi. quando adesset timor. &c. Ciouagn. dicto conf. 16. num. 17. ibi, quando filius, &c. Seraph. de- cis. 1258. nu. 2. Greg. XV. decis. 376. & ibi Adden. nu. 9. ibi, habetur tamen pro iusta causa, &c. & co- ram Caualler. decis. 447. nu. 2. ibi, velle eam exhe- redare, &c. & decis. 468. num. 1. & in Tullen. ma- trimonii 13. Maij 1596. coram Penia, vers. Et in casu proposito, ibi, & tunc propterea post dict. resolut. 1. Anton.*
- 58 Adest etiam † alia causa resultans ex maxi- ma disparitate coniugum ratione natalium, vt ex eod. *Summ. num. 6.* vbi apparet de nobilita- te Ioannis, & *nu. 7.* de vili conditione Ange- læ, quam magni facien. idem *Anton. d. resol. 2. num. 5. Sanch. de matrim. disp. 14. nu. 3. Fontanell. de pact. nupt. claus. 12. nu. 7. Menoch. præsumpt. 10. num. 4. lib. 10. & conf. 786. num. 11. & 12. Cabr. d. conf. 186. num. 3. vers. & ex maxima disparitate, Cas. de Crass. decis. 2. num. 5. tit. de sponsal. & Add.*
- 59 ad *decis. 331. num. 81. †* matrimonia enim infelices exitus plerumque habere solent, quando inter impares contrahuntur, *Menoch. conf. 385. num. 6. circa fin.*
- Et ita Ioanne tantum informante fuit reso- lutum, &c.

Decisio hac in ista causa emanata sub die 13. Mar- tij 1643. coram eodem Reuerendiss. Papien. posui in præcedenti part. 9. ricent. tom. 1. decis. 163.

REVERENDISS. P. D. ARGVELLES:

Romana Fideicommissi seu attentatorum

Luna 11. Februarij 1647.

ARGUMENTVM:

Attentata dicuntur omnia gesta pendente ter- mino ad appellandum, & si dubitari con- tingat, an appellatio esset admittenda, vel necne

neque, & postea per Signaturam admittatur, omnia gesta etiam ante appellationem sunt attentata, quia appellatio per Signaturam commissa, declarat sententiam usque ab initio fuisse appellabilem.

Verum quia attentare quis non dicitur quando post obtentam possessionem recurrit pro manutenzione iuxta vulgatam regulam qui continuat non attentat, ideo disputatur acerrime an & quando quis dicatur continuasse ad effectum excusandi attentata.

S V M M A R I V M.

- 1 Attentata dicitur sententia extra Rotam lata pendente lite in Rota.
- 2 Attentasse dicitur, qui post commissionem causa aliud indicium super eisdem rebus coram alio Iudice introducit.
- 3 Attentare non dicitur, qui post obtentam possessionem recurrit pro manutenzione.
- 4 Continuans non attentat, intellige ut. num. 7.
- 5 Continuare non dicitur, quando adest diuersitas personarum, & indiciorum.
- 6 Attentata resultant ex variatione indiciorum.
- 8 Continuatio possessionis ex quo dignoscatur.
- 9 Continuare possessionem quis non dicitur quando non aparet prius possedisse.
- 10 Continuare possessionem non dicitur, ubi dubitatur an quis esset in possessione.
- 11 Continuare quis non dicitur possessionem quando super ipsa possessione erat questio, & lis introducta.
- 12 Continuare quis possessionem non dicitur quando sibi mutat titulum possidendi.
- 13 Possessio dicitur attentata, & non continuata quando est diuersa ab illa priori, & antecedenti possessione.
- 14 Possessionem antiquam quis amittit per mutationem causa eius possessionis contra. num. seq.
- 16 Possessionem antiquam quis non amittit per nouam apprehensionem, quando vult possidere ex pluribus causis.
- 17 Possidere ex pluribus causis, & velle mutare causam possessionis, diuersum est.
- 18 Possessionem antiquam quis non amittit per nouam causam possessionis quando causa possidendi sunt compatibles, secus quando sunt contraria.
- 19 Actiones confunduntur quando quis in eadem causa se gerit tamquam creditor hereditatis, & tamquam haeres defuncti.
- 20 Secus quando esset haeres cum beneficio legis, & inuentarii declarata ut. num. 25.
- 21 Actiones non confunduntur ex facto.
- 22 Possidere quis non potest eandem rem vti creditor, & vti haeres.
- 23 Representari duas personas contrarias in una eademque re non potest.
- 24 Actio & passio simul, & semel non datur in vno eodemque individuo.
- 25 Actio & passio simul & semel ex beneficio legis, & inuentarii dari potest in vniuersa hereditate, sed non in singulis rebus.
- 26 Continentia causarum efficitur ex identitate personarum, & rerum, licet diuersa sit actio.
- 27 Continentia causarum efficitur ut gesta coram alio Iudice sint nulla & attentata.
- 29 Clausula, quam, & quas incidentem, & dependentem, comprehendunt causas motas, & mouendas super eadem re, & circa idem negotium.
- 30 Attentata resultant ex gestis intra terminum competentem ad appellandum.
- 31 à Sententia datur appellatio.
- 32 à Sententia inmissionis seu manutenzioneis, quando datur appellatio ad utrumque effectum.
- 33 Aegidiana cessat quando agitur de interesse clericorum.
- 34 Appellatio non datur à sententia lata in summarissimo possessorio manutenzioneis, etiam circumscripta Aegidiana contra num. seq. & num. 38.
- 36 Appellatio non datur à decreto facto in summarissimo possessorio manutenzioneis, & quare.
- 37 Index melius informatus valet quandocumque ab eius decreto reponere, & praedictum si quod intulit, reparare.
- 39 Index non habet facultatem reuocandi, aut reformandi suam sententiam.
- 40 Appellationis remedium reparat gravamen sententiae.
- 41 Appellatio à sententia lata in summarissimo possessorio manutenzioneis, non denegatur cessante Aegidiana.
- 42 à Sententia lata per cedulam super manutenzione datur appellatio.
- 43 Attentata sunt omnia gesta infra decem dies competentes ad appellandum.
- 44 Attentata sunt reuocanda.
- 45 In aliquod quoties alicui auferri non potest, ita nec spes ad illud auferri potest.
- 46 Appellatio per Signaturam commissa simpliciter reddit attentata omnia medio tempore gesta.
- 47 Appellatio per Signaturam commissa declarat sententiam usque ab initio fuisse appellabilem.
- 48 Amplia etiam si appellatio non fuisset admittenda.
- 49 Appellatione per Signaturam admissa omnia gesta etiam ante appellationem sunt attentata & quare.
- 50 Signatura rescriptum retrahitur ad diem sententiae ad effectum causandi attentata.

D E C I S I O . X X .

EX dispositione Auth. res qua C. commun. de legat. & in vim clausulae constituti, appositae in instrumento dotis scutorum 1500. Thopatiae uxoris Caesaris Vrsini praefuncti, obtinuerunt de mense Martij 1637. Balthassar Vandellus, & Remedius Albanus Clerici eiusdem Thopatiae haeredes testamentarii ab Auditore Camerae associari ad possessionem duarum domorum, & viginti quatuor locorum Montium in hereditate dicti Caesaris, ad d. dotis restitutionem obligati repertorum, & fideicommissio q. Panthasilex de Matthaeis subiectorum contra Hilarium, & Claricem de Vrsinis fideicommissarios, & possessores, per quos interposita appellatione commissa fuit causa in Rota Reuerendiss. D. meo Carillo Praesidi Vallisletano, cum clausula, sine praedictio mandati de associando.

Successiue iidem Clerici 24. Aprilis 1638. ab eodem Auditore Camerae obtinuerunt sententiam confirman. praedictam associationem & ex abundanti conceden. manutenzioneem, seu

seu immissionem in possessionem dd. domorum, & locorum Montium ex causa retentionis, & mutationis possessionis d. Thopatiz eorum Austriacis, & vigore d. sententiæ 28. eiusdem, & 4. Maii ceperunt possessionem eorundem bonorum.

Vrsini personaliter non citati à die habitæ notitiæ iterum appellarunt, & obtinuerunt per Signaturam committi causam simpliciter eidem Reuerendiss. Domino Carrillo, ideo contigit dubitari coram me subrogato An. constet de attentatis, quæ veniant reuocanda, & Domini affirmatiue responderunt.

- 2 Siquidem ꝑ attentata visa fuit hæc secunda, sententia manutentionis, seu immissionis tanquam obtenta ab Auditore Cameræ post commissam in Rota causam appellationis à mandato de associando, ꝑ postquam non potuerunt illi Clerici aliud iudicium super iisdem rebus coram alio Iudice introducere, & multo minus sententiam obtinere citra vitium attentatorum cap. 1. cap. ad hæc 6. cap. presentiam 16. cap. cum teneamur 17. cap. qui fronte 25. cap. ad hæc 32. cap. an sit 42. cap. constitutis 46. cap. bone 51. cap. dilecti 55. & cap. sequen. & cap. cum cessante 66. de appell. cap. non solum 7. cod. tit. in 6. cap. cum nobis 19. de elect. cap. pastoralis 29. de iurepatron. cap. post appellationem 31. §. appellatione 2. q. 6. Clemens. 1. de sequestr. poss. l. 1. in fin. ff. ad Senat. Consul. Turpill. l. sciendum ff. de appellat. recip. l. unica ff. nil. noa. appell. interpos. Auth. ut nulli iudicium liceat, cap. & hoc peruenit 3. in fin. collat. 9. edicto Iustinian. 8. cap. 1. Gregor. Lopez in l. 2. tit. 23. part. 3. Didac. Perez in l. finali tit. 13. lib. 3. ordinamenti Lancellos. de attentat. lit. pend. in prefat. n. 296. Rota decis. 393. per tot. par. 2. rec. decis. 465. num. 4. vers. quia lata pendente lite in Rota coram san. mem. Greg. XV. cum alijs per Couarr. pract. cap. 25. num. 1. Balboa in d. cap. 1. de appell. num. 14. & in Leodien. Abbasifatus 13. Iunij 1643. §. attentatum est &c. in fine coram R. P. D. Ghislerio.
- 3 Et ꝑ quamvis prætenderetur excusare attentata ex eo, quod licuerit recurrere ad Aud. Cameræ pro obtinenda manutentione in possessione in qua illi Clerici reperiiebantur, iuxta notata per Doctores in cap. cum teneamur 17. de appellat. & per Lancellos. ubi supra part. 2. cap. 4. limit. 1. sub num. 1. ex vulgari regula, ꝑ qui continuat non attentat. Scaccia de appell. quest. 3. num. 70. ubi plures.
- 4 Attamen nullibi constat de eorum præcedenti possessione, quin immò probatur anterior possessio istorum de Vrsinis, ꝑ ac propterea dum illi obtinuerunt associationem ab Auditore Cameræ tamquam creditores Cæsaris, non potuerunt post commissam causam in Rota variare, & ab eodem Aud. Cameræ obtinere manutentionem, seu immissionem tamquam hæredes Thopatiz; ꝑ quia ex hac variatione resultant inexcusabilia attentata, ut declarat idem Lancellos. ubi supra num. 92. vers. secundo quando &c. Cavalier. decis. 615. num. 3. vers. ultra quod &c. ꝑ ubi quando non eodem modo continuatur, ꝑ quod dignoscitur ex quo virtute mandati obtenta fuit possessio, ut in presenti.
- 5 Et quando apparet eum prius possedisse,

- Lancell. ubi supra num. 100. vers. quarto limita Rota decis. 110. num. 1. vers. cum continuatio, & dec. 637. num. 3. vers. quia respondebatur, & num. 4. vers. unde regula par. 1. rec. Adden. ad Greg. XV. decis. 557. num. 5. ꝑ & etiam quando dubitatur quis esset in possessione, ut dixerunt relati per Lancell. ubi proxime num. 101. quod ille probat num. 13.
- 11 Eo ꝑ magis quia super ipsa possessione, & & mandato de associando erat quæstio, & causa appellationis introducta in Rota ad Lancell. supra num. 70. & 113. ꝑ & præsertim quia Aduersarij non dixerunt velle continuare antiquam possessionem, sed velle mutare sibi causam possessionis, & possidere tamquam hæredes, quæ noua, & diuersa ab illa priori possessio est, & ideo attentata Lancell. ubi supra num. 111.
- 14 Immo, dicebat vnus ex Dominis, quod illi mutando causam eorum possessionis, amiserunt possessionem primam, ut est textus expressus in l. qui bona 19. §. 1. ff. de acquir. poss. ubi Gloss. in verbo reiecta, Alexan. num. 1. vers. ibi quo est scriptum, & num. 3. Cuman. in d. §. 1. in princ. & num. 2. & 3. Zass. num. 2. Guiac. in recit. d. l. 19. Licet ꝑ contrarium putauerit Castren. ex l. 3. §. ex pluribus 4. ff. cod. tit. quæ non obstat. Primò,
- 16 quia ꝑ diuersum est velle ex pluribus causis possidere, ut dicto §. 4. & velle mutare causam possessionis, ut d. num. 1. Secundo quia, ut re-
- 17 tæ ait Bart. in d. §. 4. num. 4. ꝑ procedit quando causæ possidendi sunt compatibles, scilicet pro emptore, & pro suo, & similes, non autem quando sunt contrariæ, ut in presenti, si quidem illi Clerici voluerunt primo possidere ex beneficio Auth. res quæ C. commun. de legat. ꝑ ex quo supponitur bona, de quibus agitur esse subiecta fideicommissio; & postea volunt possidere eadem bona tamquam libera, & vti, Cæsaris hæredes ex persona Thopatiz, quæ sunt contraria. ꝑ Tertio quia se genere volunt tamquam creditores Cæsaris ad dotem Thopatiz, & tamquam hæredes ipsius Cæsaris, ex quo resultat confusio actionum, l. Cranus 71. ff. de fideiuss. l. sicut 95. §. aditio ff. de solu. cum vulg.
- 20 Nec suffragaretur si ostenderent se esse hæ-
- 21 redes cum beneficio inuentarij, ꝑ quia licet ex facto non confundantur actiones l. finali §. in computatione C. de iure delib. Attamen fieri non potest, ut eandem rem quam possident
- 23 vti creditores, possideant vti hæredes, ꝑ nam in vna eademque re non possunt hos duas personas contrarias representare, nempe creditoris, & debitoris, ꝑ quia aliàs daretur actio, & passio simul, & semel in vno eodem-
- 25 que ꝑ indiuiduo cōtra notata in l. frater à fratre 38. & ibi Bart. num. 11. ff. de condit. indebit. licet possint in tota, & vniuersa hereditate, ex beneficio legis, sed non in singulis rebus.
- 26 Nec dicatur quod sint causæ diuersæ. ꝑ Quia cum agatur inter easdem personas, & super iisdem rebus (licet diuersa sit actio, quæ causæ continentiam efficiunt, Afflict. num. pluribus
- 27 decis. 354. num. 13. ꝑ illa quæ est facta coram alio Iudice est nulla, & attentata, Afflict. ibid. num. 19. Lancell. d. atten. lit. pend. par. 2. cap. 4. limit. 2. num. 67. post med. vers. & ad propositum, & est tex-

28 *rus clarus in l. nulli proferat 10. C. de iudic. & in cap. dispendia 3. de rescript. † Insuper quia probationes Hilarii, & Claricis faciendæ in prima causa excludent intentum secundæ, si enim probent apertum sibi fideicommissum, nihil consequentur Aduersarij etiā si probauerint Thopatiam eorum auctricem fuisse heredem Cæsaris ad tradita per Lancell. de atten. appellat. pend. cap. 12. limit. 2. num. 43.*

29 Et maxime quia causa fuit in Rota commissa cum clausulis, *quam & quas, incident. & dependen. &c.* quæ nedum comprehendunt causas motas, *Rota decis. 34. de rescript. in no. Seraph. decis. 644. circa finem num. 3.* Verum etiam mouendas super eadem re, & circa idem negocium, *Cas. de Grass. decis. 2. num. 4. & 5. de rescript. Buratt. decis. 226. num. 6. vers. & uti concepta &c. & decis. 401. num. 1. & sequen. cum alijs in Casaravogustana distributionum 26. Iunij 1645. S. quod es fortius coram R. P. D. Cerro.*

30 Attentata † insuper clariora dicebant Domini resultare ex subsecuta executione eiusdem sententiæ Aud. Camera facta infra terminum competen. ad appellandum, quæ citra
31 vitium attentatorum heri non potuit, † cum à dicta sententia daretur appellatio, *cap. cum ad sedem 3. ubi Gloss. in verbo interdictum de rest. spoliat. Canaler. decis. 2. num. 8. cum alijs plenè congestis in Romana de Casareis 20. Maij 1639. coram R. P. D. Ghislerio, & 22. Aprilis 1641. coram Reuerendiss. D. Carrillo, & pluribus per modern. Perusin. in tract. de manut. obseruat. 12. num. 134.*

32 Quodq; † à dicta sententiā daretur appellatio liquet ex eo, quod dd. Balthassar, & Reme-
33 dius erant Clerici, † ob quorum interesse cessabat Aegidiana, & ideo seruandum erat ius canonicum permittens appellationem ad vtrumque effectum d. cap. cum ad sedem de rest. spoliat. *Conarr. pract. quest. cap. 23. num. 8. vers. prima conclusio Honded. cons. 20. num. 3. lib. 1. Rota in Recanaten. bonorum 21. Aprilis, & 6. Iunij 1640. coram R. P. D. Cerro, in Auximana pratenfi fideicommissi 25. Iunij eiusdem anni in S. quod autem esset appellabilis &c. confirmata 21. Iunij 1641. in S. secundo, & recursus 16. Maij 1642. in S. de attentatis autem coram eodem R. P. D. Cerro.*

34 Non obstat, quod circumscripta quoque Aegidiana inappellabilis esset ista sententia, etiam de iure canonico tamquam lata in sum mariissimo possessorio manutentionis, iuxta *tex. in l. unica C. si de moment. possess. fuer. appell. quæ lex fuit à Gratiano inserta in cap. finali, S. de possessione 2. q. 6. ut inquit Seraph. decis. 1295. n. 2. vers. adeo quod &c.*

35 Quia conclusio solum intrat quando pro-
36 ceditur per decretum, † tunc enim Iudex nō infert parti grauamen irreparabile, † cum melius informatus valeat quodcumque ab
37 eo reponere, & præiudicium (si † quod intulit) reparato iuxta textum in l. quod iussit 14. ff. de re iudic. & in d. S. de possessione, ibique Glossa verbo momento *cap. 2. q. 6. Rota decis. 287. sub nu. 7. vers. nec etiam obstat videtur &c. & decis. 404. num. 4. vers. quod magis procedit par. 2. rec.*

38 Secus autem quando proceditur per cedulam sententiæ (prout processit Auditor Ca-

39 meræ in casu isto, ut in summ. num. 1.) Tunc enim non remanet amplius Iudici aliqua facultas suam sententiam reuocandi, aut reformandi, ut sancitur in l. Iudex posteaquam 1. ff. de re iudic. & in alijs ibi congestis per Gloss.
40 in verbo non possit, & ideo ad reparandum grauamen, necessarium est congere ad remedium appellationis, † quod cessante Aegidiana, non denegatur, ut ultra supra allegat, dixit Rota in Neapolitana grani, & ordei. 18. Maij
42 1619. in princ. coram Vbaldo, † & in puncto quod à sententia lata per cedulā super manutentione detur appellatio decisum fuit in decis. 23. num. 5. vers. accedit quod sententia &c. post modern. Perusin. de manut. ten.

Ista executio eo magis subiacet vitio attentatorum. † Quia legitur facta 28. Aprilis, seu 4. Maij, & sic infra decem dies competen. ad appellandum, cum sententia emanauerit 24. eiusdem † quapropter est notoriè nulla, inualida, & attentata, & consequenter reuocanda d. cap. non solum 7. de appell. in 6. Gloss. in cap. dilectis 55. in verbo exequendam de appell. Rota decis. 10. ut lit. pend. in no. & fuit dictū in Salernitana inrispatronatus 4. Iulij 1642. coram R. P. D. Royas, in Vicen. beneficij 10. Decemb. 1646 coram R. P. D. Cerro, & in Gerunden. beneficij 1. Iulij 1644. corā eod. R. P. D. Cerro, & decent. Balboz inc. 1
45 de appell. num. 20. Barboz. in d. cap. 7. n. 1. † nam quoties ius aliquod alicui auferri non potest, ita nec spes ad illud auferri potest l. si ususfructus 9. in princ. ff. de ususfruct. quemadm. caueat. d. Diui Senerus, & Antoninus ff. ad leg. Jul. de adult.

In quam sententiam procliuiores iuerunt Domini, † ex eo, quia Signatura commisit Rote simpliciter appellationem à dicta sententia, quæ commissio omnia medio tempore gesta reddit attentata l. unico ff. nul. nou. appell. interp. Buratt. decis. 902. num. 2. vers. & cum pariter
47 &c. † & declarat sententiam vsque ab initio fuisse appellabilem, Gloss. in l. appellatio num. 3. in verbo deliberationis, & ibi Bald. C. de appell. Reuerendiss. Vrgellen. decis. 96. num. 4. & decis. 191.
48 num. 5. ubi ampliatur, † etiam si appellatio non fuisset admittenda, & subdit, quod tunc omnia gesta etiam ante appellationem sunt attentata, Buratt. d. decis. 902. num. 6. vers. appellatio
50 per Signaturam simpliciter admissa &c. † htenim tali casu rescriptum Signaturæ retrahitur ad diem sententiæ ad effectum causandi attentata, ut pluries fuit in Rota decisum, & si-
gnanter in Bononien. rescissionis contractus 15. Aprilis 1644. coram R. P. D. Verospio, in Viarbiens. fideicommissi, seu attentatorum 13. Maij 1644. & 12. Maij 1645. coram R. P. D. Cerro, & in alijs relatis in Toletana matrimonio 26. Iunij 1645. S. secunda quia cum d. appellatio &c. coram R. P. D. Corrado, in Calaguritana beneficij 23. Iunij 1645. S. & maxime nia causa appellationis &c. & in Bisuntina inrispatronatus 26. Februarij, & 7. Maij 1646. coram me.

Et ita &c. vna &c. altera tamen &c.

R. P. D. LEONE VEROSPPIO.

Nepefina Pecuniaria.

Veneris 15. Februarij 1647.

A R G V M E N T V M.

Dos probatur soluta per confessionem Mariti de recepto quando præcessit promissio, & confessio Mariti, probat non solum contra illius heredes, sed etiam contra creditores, & quoscumque tertios possessores, & ex quibus adminiculis confessio Mariti de dote recepta obtineat vim veræ numerationis, nonnulla deducuntur. Valor rei licet sit variabilis ex tempore, tamen ex spatio trium annorum non mutatur dum causa mutandi pretium non intercessit.

S V M M A R I V M.

- 1 A.C. regulariter vigore suarum facultatū est executor obligationis Cameralis priuatim quoad alios.
- 2 Rota quando pro obligatione Camerali possit mandatum relaxare.
- 3 Transactio ad instar rei indicata habet executionem paratam.
- 4 Statutum Urbis lib. 1. cap. 85. tribuit executionem paratam instrumentis dotalibus contra bona expressè, vel tacitè hipotecata quamvis penes tertios existentia.
- 5 Dos probatur soluta ex confessione Mariti, tam in testamento, quam in codicillis.
- 6 Dos probatur soluta per confessionem mariti de recepto, quando instrumentum dotis promissa præcessit matrimonio.
- 7 Confessio de recepto probat numerationem contra heredes consentientis.
- 8 Confessio Mariti de dote recepta probat non solum contra illius heredes, sed etiam contra creditores, & quoscumque tertios possessores.
- 9 Confessio Mariti de dote recepta, ex quibus adminiculis vim vera numerationis obtineat.
- 10 Matrimonium regulariter non contrahitur sine dote.
- 11 Dos soluta in maiori parte, inducit presumptionem, quod residuum quoque fuerit solutum.
- 12 Datio in solutum resoluta per euictionem, perinde est, ac si effectum sortita non fuisset.
- 13 Euictione secuta in bonis in solutum datis mulieri pro restitutione dotis, potest mulier primariam actionem intentare.
- 14 Hæres promittens solvere debita nomine proprio, non gaudet beneficio inuentarij.
- 15 Hæres cum beneficio legis, & inuentarij, hereditario nomine transgisse præsumitur, licet proprium expresserit, & quando secus. num. 17.
- 16 Hæres cum beneficio legis, & inuentarij tenetur de proprio si in transactione super debitis hereditarijs proprium interesse deduxit.
- 18 ex Deliberatione an eliciatur verus alicuius rei valor
- 19 Valor rei est variabilis ex tempore.
- 20 Valor rei attenditur quando secuta, non antequam promissa fuit euictio.
- 21 Valor alicuius rei reputatur insus ex pretio inter partes convento.
- 22 Valor rei non variatur spatio trium annorum, dum causa mutandi pretium non intercessit.
- 23 Redemptio alicuius rei inuersione est, ut fieri debeat, maiori pretio, quam aestimata fuit.

24 Exceptio qua obstat auctori, obstat etiam eius heredi.

25 Fructus ex pradio urbano regulariter non percipiuntur.

26 Pradia urbana de sui natura sunt infructifera.

27 Fructus ex sola possessione pradij urbani non præsumuntur percepti.

28 Fructus de pradio urbano debentur pro ea solum quantitate quia constas fuisse perceptos.

D E C I S I O XXI.

PER obitum Marci Antonij dissoluto matrimonio cum Margarita antea contracto hæc cum Fulvio illius hærede super suo credito dotali transigit, Vineam, ac Domum hereditariam obtinendo sub amplissima euictionis promissione, tum proprio, tum heredum nomine stipulata per Fulvium: Pacto insuper adiecto, quod hinc potioritati, ac anterioritati dotis illatum non censeatur præiudicium super ceteris bonis hereditarijs Marci Antonij, in assignatis corporibus sequeretur euictio: sed tunc contra reliqua bona possit Margarita sua iura exercere. Euictione deinde secuta super domo ex mandato Iudicis deliberata Victoriz creditrici anteriori Marci Antonij, & commissa mihi vtraque causa transactionis, ac crediti dotalis cum facultatibus A. C. ad instantiam Margaritæ dubium proposui, An, & pro qua summa debeat mandatum relaxari, & relaxandum esse pro summa scutorum 1125. ac fructibus ex euicta domo decursis in posterum liquidandis tum contra bona hereditaria Marci Antonij, tum contra propria Fulvij transigentis hodie DD. responderunt. Quia licet † A. C. regulariter vigore suarum facultatū sit executor obligationis Cameralis priuatim quoad alios: † dum tamen illi fuerunt in commissione demandatæ, poterit pro eadem obligatione Camerali, tum in instrumento transactionis, tum in instrumento dotali apposita in hoc Tribunali mandatum relaxari ex notatis in cap. cum dilecti de donationibus, & in cap. si propter de reser. lib. 6. Rot. in Parmen. datij. 4. Iunij 1612. coram bon. mem. Coccino impress. post Zacch. de oblig. Camerali decis. 1. num. 19. & 20. non solum contra Marcum Antonium, ac Fulvium principaliter obligatos in instrumento dotali, ac transactionis, sed etiam contra Brigidam heredem Fulvij tertiam, quamvis bonorum Detentricem; † Tum ex privilegio transactionis ad instar rei iudicatæ paratam executionem obtinentis iux. tex. in l. non minorem C. de transac. & notant ibi DD. communiter, Guttier. in l. nemo potest, ff. de leg. primo num. 439. Aym. cons. 685. numer. 27. Rot. coram Reuerendissimo Vrgellen. decis. 216. num. 15. & in Iduntina pecuniaria 26. Iunij 1641. coram bon. mem. Merlino, & in Baren. seu Neapolitana pecuniaria 12. Decembris 1642. coram Reuer. P. D. meo Royas, & in Baren. seu nullius Pecuniaria 26. Maji 1645. coram R. P. D. meo Cerro in 5. nec releuare duo. † Tum ex dispositione statuti Urbis lib. 1. cap. 15. paratam pariter executionem tribuentis dotalibus instrumentis con-

contra bona expressè, vel tacitè hypothecata pro dote penes tertios, quamvis possessores existentia, vt notat ibidem *Fenzon. num. 11. & pluries dixit Rot. ut in Roman. dotis 17. Febr. 1578. coram Robustorio, & in Romana Vineæ 3. Iunij 1606. coram Penia, penes eundem fenz. dec. 51. & 55. & in Terracina. dotis 1. Decembris 1614. coram bon. mem. Cardinali Verospio, & in Rom. dotis 14. Febr. 1642. coram Reuerendissimo D. meo Decano.*

Neque dubitari potest de dotali credito Margaritæ bis à Marco Antonio confessato tam in testamento, quam in Codicillis, & in instrumento transactionis approbato per Fuluium, & dum cōtractum Matrimonij præcessit promissæ dotis instrumentum, quod confessioni de recepto vim tribuit, & non solum contra hæredes confitentis uumerationem concludit, *iux. tex. in l. in contractibus, §. sed quoniam ubi notat Cyn. num. 3. in fine C. de non numerata pecunia, & alij relati per Gabr. de iure dot. concl. 4. num. 1. & in decis. 24. num. 3. p. 7. recens. & in Ariminen. dotis 4. Maij 1646. coram me, sed etiam & contra creditores, & quoscumque tertios possessores, vt notat Tiraq. in l. si unquā §. Donatione largitus num. 101. & alij adducti per eundem Gabr. ead. concl. 4. num. 2. & per Menoch. de præsumpt. concl. 12. num. 53. Rot. coram Gregor. decis. 62. num. 66. & 124. num. 3. par. 2. rec. & coram Seraph. 678. num. 10. & in Terracinen. dotis prima Decembris 1614. coram bon. memor Cardin. Verospio. & Et plura etiam concurrunt adminicula à DD. ponderata ad effectum vt confessio de recepto vim veræ numerationis obtinet; Generalis videlicet præsumptio ex eo deducta, & quod regulariter matrimonium sine dote non contrahatur, alimentorum præstatio, geminata confessio, vinculo iuramenti vallata, que omnia adminicula approbavit, *Rot. in Ariminen. dotis 4. Maij, & 27. Iunij 1646. coram me: Et demum solutio maioris partis promissæ dotis in actu stipulationis subsecuta inducens præsumptionem veræ numerationis quoad reliquam partem, vt aduertit Didac. var. lib. 1. cap. 7. num. 5. Menoch. præf. lib. 3. præf. 12. num. 25. Rot. coram Greg. in adducta decis. 62. num. 7. & in Roman. dotis 14. Febr. 1642. coram Reuerendiss. D. meo Decano.**

Hanc verò mandati relaxationem retardare non poterit & præsumpta dotis satisfactio ex datione domus hæreditariæ Marci Antonij in solutum, quia illa per Creditricem anteriorem & fuit euicta, hoc enim casu eidem Margaritæ conceditur ex priuilegio dotis pro eius recuperatione primæuam actionem intentare, non solum contra bona hæreditaria Marci Antonij, ac si datio in solutum effectum sortita non fuisset, vt notat *Bart. in l. qui res in principio, & in l. si quis aliam nu. 2. ff. de sol. Bald. conf. 9. circa finem lib. 2. Petrus de Rauenna in suis singularibus singul. 633. Thesaur. q. 38. nu. 13. lib. 2. Mangil. de euict. q. 145. num. 37. & 41. Rota. decis. 92. num. 7. par. 7. recens. sed etiam contra bona & Fuluij tum proprio, tum suorum hæredum nomine transigentis, vt notat *Angel. conf. 31. num. 8. Surd. conf. 191. nu. 26. & dec. 183. num. 11. Peregr. conf. 89. nu. 11. lib. Rot. dec. 545. Par. X. Recen.**

num. 1. & 2. par. 5. rec. Qui licet cum beneficio inuentarij & Marci Antonij hæreditatem adiuuerit, & consequenter hæreditario nomine transegisse præsumatur, licet proprium expresserit, vt ponderauit Rota decis. 392. num. 3. par. 1. recent. & Non tamen impedire poterit executionem contra bona propria, dum in transactione proprium cum interesse deduxit obtinendo mobilium vsumfructum legatum Margaritæ a Marco Antonio, eius vita durante, & fructus dotales dissoluto matrimonio, & antè diem transactionis decursos, & Margaritæ debitos. & Hoc enim calu cessat ponderata inuerisimilitudo in adducta decisione 292. par. 1. recent. quod solum hæreditario nomine contraxerit ex quo super re hæreditaria, ac propria transegit, prout deductum fuit in decisionibus factis coram me in hac eadem causa sub die 27. Aprilis, & 3. Decembris 1646.

Neque etiam relaxationem mandati in summa scutorum 1125. debet retardare præsumptus excessus ex deliberatione domus pro solis scutis 700. & subsecuta, quasi ex ea verus eiusdem rei valor eliciatur, vt notat *Bald. in l. 2. num. 63. C. de rescin. vend. Angel. in §. si quis agens num. 3. Inst. de Act. Alex. in l. pretia rerum num. 8. ff. ad l. falc. Coler. de proc. exec. par. 3. cap. 9. num. 115. & qui tamquam variabilis ex tempore & tunc attenditur cum commissa, non autem promissa fuit euictio, vt probat *tex. in l. euicta re ff. de euict. l. Titius ff. de act. empti, Rot. in Rom. de Incoronatis 23. Febr. 1614. coram b. m. Card. Verosp.**

Hæc enim iusti valoris præsumptio excluditur ex pretio domus in summa scutorum 1125. inter partes conuenito, quod iustum ideirco reputatur, vt notat *Bald. in l. per diuersas num. 13. C. de mandati Pinell. in l. 2. par. 3. cap. 4. num. 43. C. de resc. vend. Rolan. conf. 64. numer. 18. Menoch. conf. 358. num. 23. Card. Mant. de tac. lib. 4. tit. 19. num. 21. Rot. coram Greg. decis. 524. nu. 5. & 553. num. 2. etiam de tempore subsecutæ euictionis. & Quia solo trium annorum spatio variari non potuit, dum causa mutandi pretium non intercessit, vt not. *DD. in l. 2. C. de resc. vend. ubi Bald. num. 61. Cast. numer. 4. Salyc. num. Arrius Pin. in 3. p. eiusd. l. num. 15. Natt. conf. 353. num. 2. Surd. conf. 151. num. 71. Pretium verò domus conuentum fuisse dignoscitur tum ex assignatione Vineæ pro scutis tantum mille, hinc enim arguitur, quod pro reliquo credito dotali scutorum 1125. æstimata fuerit domus in eius computum assignata, tum ex reueruata eiusdem domus redemptione intra quinquennium pro dictis sc. 1125. & cum admodum reddatur inuerisimile, vt redemptio domus fieri debuisset pro maiori pretio, quam inter transigentes æstimata fuisset.**

Nec Brigide poterit opitulari sententia in Tribunali A.C. reportata contra iacentem hæreditatem Marci Antonij, vt ab ea reintegrari deberet fideicommissum Sempronij per ipsum in pluribus corporibus diminutum, quia præter quam per duas decisiones repro-

batâ fuit eadem sententia tamquam iniusta, eidem Brigide non comprehensâ in fideicom-
misso Sempronij expirato per obitum Fulvii,
nec ideo proprio nomine ad reintegrationem
agenti, sed tantum hereditario eiusdem Ful-
24 vîi, † semper obstat exceptio transactionis
initæ per suum auctorem, ut probat *tex. in l. vindicantem ff. de excep. & in l. Scia ff. cod. tit. Sord.*
conf. 15. num. 3. & conf. 70. num. 16. Rom. conf. 457.
num. 2. circa finem, & plures alij quos secuta fuit
Rota decis. 176. numer. 2. par. 6. recen. & decis. 48.
num. 4. par. 7. recen.

25 Quo verò † ad fructus, cum illi regulariter
26 ex Urbano prædio † tamquam de sui natura
27 infructifero non retrahantur, † nec ideo ex
sola possessione percepti præsumantur *l. Julianus*
§. ex vendito ff. de off. empt. Rot. in Firmiana, seu
Maceraten. dotis 24. Ian. 1618. & 14. Martij, &
18. Iunij 1629. coram bon. mem. Pironato inter im-
pressas p. 2. decis. 259. num. 32. & 304. num. 15.
& in Rom. landi, seu domus 1. Iulij 1643. coram
R. P. D. Bichio, & in Baren. seu nullius pecunia.
24. Ian. 1646. coram R. P. D. meo Cerro, ubi alle-
28 gantur † concordantes; debitos esse Marga-
ritæ, Domini censuerunt pro ea solum quan-
titate, quâ Victoria percipisse liquidaverit.
Et ita utraque, &c.

R. P. D. M E L T I O.

Postea Reuerendissimo Episcopo PAPIEN.

Hispalensium Decimarum.

Veneris 15. Februarij 1647.

ARGUMENTVM.

Decimas exigendi ab omnibus, Capitulum, Pa-
rochus, seu, &c. habent intentionem fun-
datam ex assistentia iuris; Vnde qui circa
illarum solutionem dicit habere exemptionem
à Pontifice concessam, debet ostendere,
quod expresse fuerit derogatum cap. nuper
de decimis, aliàs non suffragatur.

Item si dicat esse exemptum, ob præscriptionem,
vel immemorabilem, debet coarctare nega-
tiuam, & ostendere scientiam, & patientiam
capituli non exigentis, quæ scientia, & patientia,
quando allegari non possunt latissime tra-
ciantur.

SUMMARY.

- 1 Decimarum exactor habet intentionem fundatam ex assistentia iuris.
- 2 Quasi possessio exigendi decimas, operatur, ut manutentio illi sit concedenda.
- 3 Exemptio circa solutionem decimarum à Pontifice concessa nihil operatur, ubi expresse non apparet derogatum cap. nuper de Decim.
- 4 Cap. nuper de Decim. uti conciliari specialem derogationem requirit.
- 5 Decimas exigendi si quis reperitur in quasi possessione, est illi concedenda manutentio, donec contrarium doceatur.
- 6 Privilegium non soluendi decimas à Papa concessum, an suffragetur in bonis controversis remittitur ad

- petitoriam, & interim decimæ solvenda sunt.
- 7 Immemorabilis, natura est, ut non liceat in ea assignare principium alicuius temporis.
- 8 Immemorabilis remanet destructa, ubi clare constet de initio.
- 9 Immemorabilis circa non solutionem decimarum, ut probetur per testes requiritur ut coarctent negatiuam, scilicet
Quod decimæ non fuerint solutæ, nec solui potuerint prout ipsi sciuerint.
- 10 Testes deponentes quod decimæ de aliquo tempore fuerint solutæ, non coarctant negatiuam, quia potuerunt de alio tempore solui.
- 11 Præscriptio, & immemorabilis in materia decimarum, ubi non fuit concludenter probata, & per testes conformes canonizata, non impedit exactionem decimarum.
- 12 Præscriptio in materia decimarum non extenditur de prædio ad prædium, sed in quolibet prædio probari debet.
- 13 Præscriptum dicitur tantum in materia decimarum, quantum fuit possessum, & patiente capitulo non fuerint solutæ.
- 14 Decimæ si per antea soluebantur, & permutationem domini non fuerint amplius solutæ, ista quasi possessio non soluendi quando suffragetur.
- 15 Decimæ ubi arredantur, seu locantur si quis non soluerit, non potest dici quod sciente, & patiente Capitulo, seu Paroco, &c. &c. id fecerit.
- 16 in Decimarum exemptione, an, & quando allegari possit scientia, & patientia non exigentis, vel potius illius contradictio.
- 17 Decimas exigendi ex quo dignoscatur quis velle dimittere quasi possessionem, vel potius eam animo retinere.
- 18 Quasi possessio exigendi decimas, saltem animo retenta, sufficit ad effectum obtinendi manutentionem.
- 19 Possessio metienda est ex parte possidentis, non autem ab eo contra quem possidetur.
- 20 Decimæ ubi arredantur, seu locantur, si Arrendatarij fuerint negligentes in exigendo, coram negligentia non præiudicat Capitulo, neque illud priuat sua possessione.
- 21 Decimæ ubi arredantur si Arrendatarij fuerint negligentes in exigendo, vigore huius negligentie potest Capitulum manutentionem petere.
- 22 Decimæ alicuius prædij ubi per antea soluebantur per mutationem domini non fit deterior conditio Ecclesie.
- 23 Ecclesie conditio respectu exactionis decimarum mutari, atque fieri deterior non potest ex mutatione personarum, contra quas possidebat.

DECISIO XXII.

BONA, de quibus agitur, nuncupata de Buena Esperanza, prouenientia ex hereditate Ferdinandi Enriquez vsque de Anno 1615, titulo emptionis fuerunt acquisita à Fratribus Predicatoribus, seu Dominicanis Conuentus S. Pauli el Real Ciuitatis Hispalensium. In his autem cū Capitulum Hispalensium præcedat esse in quasi possessione exigendi decimas, petit manutentionem super tali exactione; Viceversa autem cū dd. Fratres asserant se immunes à tali solutione vigore Priuilegiorum per summos Pon-

Pontifices ipsis concessorum. insteterunt pro
manutentione in possessione prætenſæ exem-
ptionis dubitatum ideo fuit, cui nam ex istis
dandum sit mandatum de manutenendo,
& ad fauorem Decani, & Capituli fuit per
Dominos responſum.

Habet enim Capitulum in huiusmodi exa-
tione † non ſolum fundatam intentionem,
ex aſſiſtentia iuris, cum ſit generalis, & per-
petuus Adminiſtrator reddituum decimarū,
& illam exerceat vice Archiepiſcopi, vt fuit
reſolutum in *Hiſpalen. Decimarum* 13. Iunij, &
5. Decembris 1636. coram bon. mem. Pirouano, &
in alia *Hiſpalen. Decimarum* 27. Iunij 1644. in prin-
cipio coram R.P.D. meo Corrado, necnon in alia
Hiſpalen. de Baraona 16. Martij 1646. §. Capituli
coram R.P.D. meo Cerro. † Verum etiam antè
motam litem, & antequam bona huiusmodi
peruenirent ad manus Fratrum S. Pauli, pro-
bat ſuam quaſi poſſeſſionem exigēdi per tres
teſtes, vt ex eius *Summaria* num. 5. quæ opera-
tur, vt manutentio illi ſit concedenda l. i. ſſ. uti
poſſid. §. retinenda inſtit. de interdict. Card. Seraph.
decif. 1382. in princip. & 1497. num. 1. & in recent.
decif. 341. num. pariter 1. par. 1. Rota in dicta *Hi-
ſpalen. coram R.P.D. meo Corrado* in princip. uerſ.
ideoq; & in altera coram R.P.D. meo Cerro in pri-
mo §. circa finem.

3. Non obſtat deducta † exemptio à Fratribus
circa ſolutionem huiusmodi decimarum vi-
gore Priuilegiorum ipsis concessorum per
ſanct. mem. Bonifacium Octauum, Martinū
Quintum, & Eugenium Quintum, quæ per
alios Summos Pontifices confirmata poſtea
fuerunt.

4. Quia cum non appareat fuiſſe derogatum,
cap. nuper de *Decim.* † quod uti conciliare, ſpe-
cialem derogationem requirebat, *Rebuff. de
Decim. quæſt.* 14. num. 56. Archidiacon. cap. 1. n. 2.
de conſtit. in 6. Toletana *Decimarum* 26. Novem-
bris 1605. poſt *Marcheſan. de commiſſ.* p. 2. fol. 596.
num. 1. & in eadem 19. Iunij 1606. coram Iuſto, &
in alia *Toletana Decimarum* 29. Nouembris 1607
coram Ortembergo, Vrbinaten. *Decimarum* coram
Sanctiſſimo imprefſa poſt *Tamburin. de Iur. Abbatiff.*
in ordine 96. *Hiſpalen. Decimarum* 3. Maij 1635.
coram bon. mem. Buccabella in ordine 42. num. 10.
par. 7. recent. Corduben. *Decimarum de Lucena* 27.
Februarij 1636. coram bon. mem. Coccino in ordine
103. num. 2. ibi, quæ quidem derogatio, *Vercel-
len. Decimarum* 13. Nouembris 1645. uerſ. non
non obſtat, & 15. Ianuarij 1646. §. quæ reſponſio
coram R.P.D. meo Cerro, & in dicta *Hiſpalen. de
Baraona* uerſ. non obſtat coram eodem, † & Capitu-
lum habeat aſſiſtentiam Iuris, ac fundatam
intentionem reſpectu ſuæ quaſi poſſeſſionis
exigendi in his bonis in ea eſt manutenendū,
donec Fratres de eorum prætenſis iuribus ple-
nè, ac concludenter docuerint *Rota in Dertu-
ſen. Decimarum* prima Iulij 1620. coram bon. mem.
Cardinale Sacrato, Leodien. Caſtri de Mombech. 29.
Aprilis 1637. coram Reuerendiſſ. Domino meo Pra-
ſide Valliſoletano in ordine 214. num. 11. & dec. 42.
num. pariter 1. part. 7. recentior. Seraph. decif. 1380
num. 1. uerſ. his tamen non obſtantibus, † quia in-
ſpectio Priuilegiorum, An ſcilicet, compre-

hendant etiam bona, de quibus agitur, necne,
concernit petitorium, ac ad illud talis inſpe-
ctio remittitur donec liquidè conſtet, quod
Priuilegia comprehendant bona controuerſa,
vt fuit reſolutum in *Tiraſonen. Decimarum* 341
num. 1. part. 1. recent. & 205. num. 3. part. 2. *Abulen.
Decimarum*, quæ eſt 562. num. 2. part. 1. & dicta
Dertuſen. Decimarum imprefſa poſt *traſlat. Modern.
Peruſin. de manuten. decif.* 157. per tot. & præcipuè
num. 5. dicta *Hiſpalen. Decimarum*, §. ſecus uero
coram R.P.D. meo Corrado, & in altera coram R.
P.D. meo Cerro 12. Ianuarij 1646. §. quia permu-
tationem, ibi, Nec vis facienda eſt, &c. vt in rec.
decif. 477. num. 3. part. 1. & 205. part. 2.

Nec releuat prætenſa conſuetudo imme-
morabilis, ſeu præſcriptio per Fratres allega-
ta non ſoluendi decimas ex omnibus bonis
acquiſitis, & ſignanter ex illis, quæ proprijs
ſumptibus colunt, ſeu coli faciunt, & quod
ab Anno 1615. quo ſupradicta bona emerunt
uſque ad tempus litis, ſcilicet, de Anno 1632
illas nunquam ſoluerint.

7. Quia natura † immemorabilis eſt, vt non li-
ceat in ea assignare principium alicuius tem-
poris; † In præſenti autem caſu clare conſtat
8. de initio quod deſumitur ex Priuilegio exēp-
tionis dictis Fratribus conſeſſo per Bonifaciū
Octauum, & ab ipsis Dominicanis in actis
producto, ex quo propterea remanet deſtru-
cta natura immemorabilis, *Par. decif.* 426. n. 2.
lib. 2. & 467. num. 6. coram Papa Gregor. XV. 484.
num. 4. & 1102. num. 8. uerſ. ſed tollitur difficultas
coram Cardinale Seraphino, *Buratt. decif.* 551. n. 17.
uerſ. unde ſequitur, & decif. 331. num. 6. in recent.
& 542. num. 3. part. 4. *Toletana Decimarum de Ca-
pilla* 4. Iulij 1640. coram Eminentiffimo Domino
Cardinale Verospio, & in *Burgen. Decimarum* 26.
Maij 1642. coram Reuerendiſſimo Domino meo Pa-
taniuo, Colonien. *Iurisdictionis* 7. Maij 1646. uerſ.
9. quoad ſecundum coram R.P.D. meo Corrado. † Ad-
dendum eſt etiam quod teſtes pro Fratribus
examinati non coarctant negatiuam, ſcilicet
quod illi non ſoluerint, nec ſoluere potuerint,
quin ipſi ſciuiſſent, prout deponere per neces-
10. ſe deberent; † nam quamuis ipſi deponant de
aliquo tempore minimè fuiſſe ſolutum, po-
tuit tamen alio tempore ſolui, vt explicat *Card
Caualer. decif.* 487. num. 3. *Seraphin. dicta dec.* 1102.
num. 8. uerſ. & ideo in recent. decif. 667. num. 9. par. 4.
& decif. 23. num. 5. part. 6. *Corduben. Decimarum* 10.
Maij 1604. coram Ortembergo confirmata 8. Maij
1610. coram Sanctiſſimo Domino Noſtro, *Vercellen.
Decimarum* 13. Nouembris 1645. uerſ. minus ob-
ſtat, & 15. Ianuarij 1646. coram R. P. D. meo
Cerro.

11. An cum dicta † immemorabilis, & præ-
ſcriptio à Fratribus prætenſa non remaneat
concludenter probata, & per tres ſententias
conformes canonizata, interim ipſi impedire
nequeunt quin Capitulo concedatur manu-
tentio, *Mareſcott. variar. reſolut. lib.* 1. cap. 11. nu-
mer. 6. 7. & 8. dictus *Modern. Peruſ. obſeruat.* 45. n. 19.
Theatina Iurisdictionis coram Vbaldo Seniore poſt
dictum *traſlat. de manuten. decif.* 397. num. 2. *Man-
tic. decif.* 296. & in recent. decif. 273. num. 1. par. 2.
12. maxime cum præſcriptio in materia decima-

rum non extendatur de Prædio ad Prædium ,
 13. sed in quolibet Prædio probari debeat † iux-
 ta regulam tantum præscriptum quantum
 possessum , *Burratt. decis. 402. num. 4. Canaler. de-
 cis. 487. nu. 4. Posit. de manus. obseru. 731. num. 183.*
 14. Et dum † de anteriori possessione Capituli
 non dubitatur, multò minus suffragatur Fra-
 tribus allegata quasi possessio exemptionis,
 cum non doceant quod sciente, & patiente
 Capitulo non soluerint *Seraphin. dicta dec. 1102
 num. 3. vers. & maxime, Burratt. decis. 572. num. 13.
 dicta Hispalen. Decimarum 27. Iuny 1644. S. pri-
 mò quia non obstat. &c. ubi in hoc proposito lu-*
 15. culenter multi allegantur Doctores . † In
 præsentem autem casu excluditur talis scientia
 & patientia Capituli dum decimæ non ab ip-
 somet Capitulo exiguntur, sed arrendantur,
 fuit consideratum in dicta *Vercellen. Decima-
 rum 13. Novembris S. minus etiam probatur coram*
 16. *R. P. D. meo Cerro . † Immo potius eviden-*
 tissima resultat contradictio, & reluctancia
 Capituli, dum ab ipso in arrendamentis, &
 locationibus, quæ factæ fuerunt pro tempo-
 re, exceptæ, & reservatæ apparent illorum
 omnium decimæ, qui eas solvere recusassent
 ad effectum, ut contra illos iudicialiter expe-
 riri posset, ut deponunt testes dicto *Summario*
 17. *num. 7. † per quam contradictionem necessa-*
 rio inferitur Capitulum nunquam intellexisse
 eius quasi possessionem velle dimettere, sed
 18. saltem eam animo retinere, † quæ ut suffi-
 ciat ad istum effectum explicat *glos. in l. 1. S. in*
verbo possidet, l. 3. S. in omittenda ff. de acquir.
possess. Gratian. discept. foren. cap. 384. num. 31. vers.
neque obstat. Burratt. decis. 604. num. 1. vers. nec pos-
sunt dici, & decis. 823. num. 5. vers. tum quia, & in
recent. decis. 241. num. 4. vers. rursus 560. nu. 3. par. 1.
& 129. num. 4. vers. quod sufficit par. 4. Duran. de-
cis. 138. num. 5. & dicta Hispalen. decimarum coram
R. P. D. Cerro, S. nec visa, ibi, Vnde resultat,
& in allegata Hispalen. Decimarum de Baraona
coram Rcu. P. D. meo Cerro, S. quicquid circa finem,
 19. & talis continuatio possessionis metienda est
 ex parte possessoris, non autem ab eo contra
 quem possidetur *Guidopap. decis. 629. & coram*
Papa Greg. XV. decis. 275. num. 2. & ibi Adden. nu-
mer. 18. & in recent. decis. 341. num. 1. vers. que pos-
sessio &c. 562. num. 1. & 3. par. 1. & 205. num. 2. p. 2
d. Hispalen. decimarum 27. Iuny 1644. vers. Quia
 20. *fuit responsum; † Dato igitur, quod Arrendat-*
 tarij etiam fuerint negligentes in exigendo ta-
 les decimas, eorum tamen negligentia non
 præiudicavit Capitulo, minusque illud pri-
 21. priuavit sua possessione, † quinimò illius vi-
 gore manutentionem petere potest iuxta do-
 ctrinam *Bartol. in l. si Vxor. num. 3. ff. de acquir.*
possess. Verall. decis. 170. num. 5. & 182. nu. 8. Adden.
ad decis. 116. num. 5. coram Papa Greg. XV. & decis.
42. num. 7. vers. Et Ministri par. 7. recent. & edoctè
fuit etiam firmatum in dictis Hispalen. coram
R. P. D. meo Corrado S. 2. quia versic. Non utique,
& coram R. P. D. meo Cerro S. secundo quia, & in
Vercellen. decimarum 13. Novembris 1645. S. Mi-
 nus, & coram eodem *R. P. D. meo Cerro .*
 22. Denum † nihil refert, quod bona huius-
 modi transierint ex personis laicis in Ecclesia-

23. sticas personas . † Quia cum agatur de alia
 Ecclesia, ac eius Capitulo illius certè condi-
 tio respectu huiusmodi exactionis mutari at-
 que fieri deterior non potuit ex mutatione
 personarum, contra quas possidebat, c. quoniã
 ubi *Abb. S. 1. de offic. deleg. l. 3. S. ex his de verb. si-*
gnif. Gratian. discept. foren. cap. 113. num. 17. & cap.
310. num. 59. Lotter. de re benef. quest. 38. nu. 110. l. 1
tom. 1. d. Modern. Perus. obseru. 56. num. 5. Canaler. de-
cis. 83. num. 7. & 379. num. 6. & in recent. dec. 341.
num. 1. ibi, Quia ex mutatione par. 1. Romana fidei-
commissi de Epis 4. Aprilis 1631. coram Eminen-
tissimo Cardinali Verospio .

Et ita utraque parte informante &c.

R. P. D. LEONE VEROSPPIO

Calaguritana Beneficij de Cornago .

Lena 13. Februarij 1647.

ARGUMENTVM.

Restitutio in integrum aduersus rem iudicatam
 benè conceditur ubi concurrenit iniustitia sen-
 tentiæ, quæ detegitur iniusta ubi qualitates
 in illa suppositæ non subsistunt . Vnde in
 presenti discutitur, ex quibus rectè elidantur
 Sacerdotij antiquitas, Doctoratus affectutio &
 maior habilitas circa scientiam ab Examina-
 toribus approbata, cum alijs ab vno ex colli-
 tigantibus in sententia deductis,

SVMMA RIVM.

- 1 Sacerdotium probatur ex litteris patentibus .
- 2 Doctoratus conuincitur erroneus, quando privile-
gium oculariter cernitur alteratum amplia ut .
num. 4.
- 3 Falsitatis suspicio in civilibus pro falsitate admitti-
tur .
- 5 Doctoratum non potest dici quis possibiliter affectus
ubi non reperitur descriptus in libris, & hoc ad
Secretary negligentiam imputari non potest .
- 6 Error in diuersis actibus per plures vices reiteratus,
redditur inueterisimilis nec presumitur, sed debet
ab allegante probari .
- 7 Habilitas maior circa scientiam de tempore exami-
nis quando non possit argui .
- 8 Habilitas circa scientiam non est habitus innatus,
sed tractu temporis acquiritur .
- 9 Examen nouum circa habilitatem scientie admitti
solet post annum a die reprobationis elapsam pro
eliciendo granamine & quando id procedat. nu. 10.
- 11 Sententia adiudicationis alicuius beneficij, quando
non se restrinxit ad qualitates ibi expressas secus .
num. 14.
- 12 Paupertas Sacerdotis vindicat sibi prelationem in
adiudicatione alicuius beneficij .
- 13 Præsentia in curia de tempore vacationis beneficij
tribuit prelationem in illius adiudicatione, &
quando secus num. 16.
- 14 Sententia recipit declarationem ab actis .
- 17 Iniustitia sententia elidit vim rei iudicata .
- 18 Iniustitia sententia benè deseruit pro causa restit-
utionis in integrum .

DECISIO XXIII.

CONFIRMARVNT hodie Domini decisionem sub die 10. Decembris præteriti coram me emanatam * super causis restitutionis in integrum Ioanni, ac Iosepho competentibus aduersus sententiam, quam ex defectu appellationis interpositæ in tempore iudicatum transactam ad sui fauorem contēdebat Petrus aduersarius ex eodem præteritæ decisionis fundamento, quod illius qualitates in sententia suppositæ non subsistant; sed maiores in Ioanne ac Iosepho concurrant, alias ponderatæ pro ad iudicatione beneficii in Calaguritana beneficii de Logroño 27. Apr. 1646. coram R. P. D. meo Rojas, & in alia Calaguritana beneficii de Briñas 1. Martij 1629. coram Reuerendissimo D. meo Decano, & in alia Calaguritana beneficii de la Casadelareina 4. Iulij præteriti coram me confirmata sub die 16. Ianuarij præteriti coram R. P. D. meo Biechio.

1 Prima enim qualitas ꝑ ex sacerdotij antiquitate deducta hodie non controuertitur, & eliditur ex literis, patentibus suscepti ordinis, tum à Petro, tum à Ioanne, ac Iosepho, ex quibus manifeste conuincitur per octo antecedentes annos Sacri ordinis Caractere Ioannem, ac Iosephum fuisse insignitos.

2 Altera vero qualitas fundata in gradu Bachalaureatus ꝑ pariter conuincitur erronea, ex oculari inspectione priuilegij alterationis suspensione laborantis, quod idcirco fidem non meretur in ciuilibus; tibi sola suspicio falsitatis pro falsitate admittitur, vt aduertit Gabr. de mal. conclus. 6. n. 12. Menoch. de pres. lib. 1. q. 99. n. 5. Masc. de prob. concl. 739. nu. 2. Clar. in §. falsum numer. 30. in fine & ibi Add. ad eum nu. 239. Rot. coram Verall. dec. 4. n. 3. p. 1. ꝑ Dum maximè in libris vniuersitatis Salamantinæ de ordine huius Tribunalis compulsatis descriptum non legitur Petri nomen, quod tamen ex statuto eiusdem Vniuersitatis per vndecim vices poni debuisset ante Laureæ assequutionem.

3 Hinc corrui ponderata possibilitas assecuti gradus licet descriptus non fuerit in eisdem libris, quasi vel ex negligentia, vel per errorem secretarij potuerit contingere; ꝑ cum talis error in tot actibus per vndecim vices reiterandis reddatur inuicibilis, nec præsumatur, sed debeat ab allegante probari iux. tex. in leg. errore, C. de test. & in l. si post diuisionem C. de iuris, & facti ignor. Bal. in l. Imperator in princ. ff. de statu hominum Dec. in l. si lib.arius n. 30. ff. de reg. iur. Alciat. de presum. reg. 3. presum. 21. n. 1.

4 Neque ꝑ vrget maiorabilitas Petri ab examinatore Urbis iustificata; licet enim ille recēditus fuerit idoneus, ac habilis, maior tamē habitus inde non concluditur respectu Io. ac Iosephi ab omnibus synodalibus examinatorebus approbati de tempore, quo Petrus fuerat reprobatus, qui idcirco dū se non subiecit examini intra annum post suam reprobationem elapsam, sed post 23. menses maiorem suam habitatem, ac idoneitatem ex tunc arguere non valet, ꝑ cum illa non sit habitus in natus sed contingens, & tractu temporis acquiratur

iux. tex. in l. si quis ff. de leg. 3. notat Enoraz. in topica legali de loco à tempore ad tempus vers. tertio casu Lotter. de re benef. lib. 2. q. 31. nu. 155. Rot. decis. 505. nu. 4. par. 2. rec. Add. ad dec. Greg. 527. n. 5.

5 Et licet ꝑ post annū à die reprobationis elapsū admitti etiam solet nouum examen pro eliciendo grauamine, prout admisit Rot. coram Greg. dec. 527. n. 3. ꝑ in ea tamen decisione modicum temporis spatium cōfluxerat, varia impedimenta præcesserant, ac reiterata examinandi instantia; vt patet eodem num. 3. quæ de tempore secundi examinis præcessisse à Petro non iustificatur.

6 Non obstat quod sententia in adiudicatione beneficii controuersi non se restrinxerit ad qualitates sacerdotij, ac Bachalauratus; adeoque licet istæ corruerint possit ex alijs substiteri, videlicet ꝑ ex paupertate Petri, prælationem eidem tribuente, secundum Hostien. in cap. cum sit n. c. de etate & qualitat. Gutier. num. 3. cons. 13. & alij relati. per moder. Rom. discept. forens.

7 211. nu. 23. Rot. decis. 16. nu. 7. par. 2. diuers. ꝑ & ex præsentia in Curia de tempore vacationis, quam ad hunc effectum prælationis alias ponderauit Rota in Calaguritana beneficii de Briñas 1. Iunij 1629. coram Reuerendissimo D. meo Decano.

8 Quia ꝑ dum de tempore subsecuti examinis aliz, qualitates iustificatæ non fuerant à Petro; præter antiquitatem sacerdotij, ac gradum Bachalaureatus ad has tunc temporis in actis deductas censetur se restringere iudex in

9 sententia, ꝑ quæ ab eisdem actis declarationē recipit vt notatur in l. si ex testamento in fin. cum l. sequenti ff. de exceptione rei iudicatæ & per Gloss. ult. in cap. Dudum de decimis Bal. in l. licet in princ. ubi etiam Iason. n. 2. C. de indic. Rot. dec. 439. nu. 3.

10 16 p. 2. & 302. n. 8. p. 6. recen. ꝑ Præterquam allegata paupertas non concluditur, & præsentis in Curia obesse non debet Ioanni, ac Iosepho qui digniores in loco beneficii fuerunt recensiti, quidquid dicendum foret si tunc temporis Petrus fuisset etiam approbatus.

11 Altera demum obiectio, quod beneficium cōtrouersum sit indiuisibile non est præsentis indaginis, restrictæ ad meliorem meritum, ac habitatis comparationem, quibus cum

12 præcellant Ioannes, ac Ioseph, ꝑ sententiæ iniustitia concluditur, vim rei iudicatæ elidens, & pro causis restitutionis bene deseruiens l. si ex causa iudicatæ, & si res pupillaris de minor. Odd. de restitu. in integr. q. 34. art. 7. n. 37. Rot. in Romana deuolutionis domus 17. Iunij 1615. coram bon. mem. Card. Verospio.

13 Et ita vtraque &c.

14 Decisio hac in eadem causa facta sub die 10. Decembris 1646. cum impressam non reperi vide eam infra in Miscellanea Decisionum suo loco.

R. P. D. B. I. C. H. I. O.

Marficen. Iurisdictionis,

Luna 18. Februarij 1647.

A R G V M E N T V M.

Sententia ob non interpositam appellationem, transit in iudicatum, & aduersus illam non datur restitutio in integrum, si non constat de nullitate & iniustitia, quocirca disputatur in presenti, an & quando de nullitate constare non dicatur etiam si acta non sint transportata, & lata sit sententia contra sententiam, absque eo, quod prima non fuerit infirmata. Item ad effectum excludendi iniustitiam latissime tractatur ex quibus Episcopi Iurdictio resultare dicatur, ita vt non dicatur Inferiori acquisita per consuetudinem immemorabilem, & hac de causa fulissime explicatur ex quibus probata remaneat immemorabilis necne.

S V M M A R I V M.

- 1 Sententia lata contra sententiam non valet nisi prima reuocetur.
- 2 Sententia lata contra sententiam valet etiam si prima non reuocetur, quando secundus Index pronunciat prout in anteriori.
- 3 Sententia lata contra sententiam valet etiam si prima non infirmetur, quando coram secundo Iudice non fuit oppositum de prima sententia.
- 4 Sententia lata contra sententiam quando valeat etiam si prima non reuocetur.
- 5 Acta sunt transportanda quamuis coram secundo Iudice causa pendeat per viam auocationis.
- 6 Acta quando non sint transportanda.
- 7 Acta facta in iudicio possessorio non debent transportari in iudicio introducto in prima instantia in peritorio tantum, & quare num. 8.
- 9 Actorum transportatio non fit in diuerso iudicio.
- 10 Actorum transportatio non fit in diuerso iudicio, quamuis acta alterius iudicij multum conferrent ad causam de qua agitur.
- 11 Periurus non est audiendus.
- 12 Periurus non debet obtinere sententiam fauorabilem contra formam eius iuramenti.
- 13 Iuramentum ligat iurantem, & transigentem.
- 14 Sententia obtenta a periuro non potest suffragari eius successoribus quamuis ipse periurus absolutionem a iuramento obtinisset.
- 15 Absolutio preuenit periurij incursum.
- 16 Transactio facta ab Episcopo de rebus Ecclesie impedit quominus ipse nomine proprio possit contrahere, & agere & quando secus num. 18. & 19.
- 17 Transactio facta ab Episcopo de rebus Ecclesie si caret confirmatione Apostolica, & est praiudicialis Ecclesie non obligat.
- 18 Episcopus potest nomine Ecclesie a transactione ab ipso inita recedere, & ea non obstante eodem nomine iudicialiter obtinere.
- 20 Episcopus dicitur agere nomine Ecclesie quando in actis non exprimitur eius nomen proprium, sed dignitatis tantum.
- 21 Sententia lata ad fauorem Episcopi agentis nomine

Ecclesia prodest etiam successoribus.

- 22 Transactio inita ab Episcopo non ligat successores.
- 23 Amplia etiam si ageretur inter duas Ecclesias.
- 24 ad Iurisdictionem demonstrandam in aliquo loco, sufficit Episcopo ostendere, illam locum esse intra fines sue diocesis.
- 25 Iurisdictionem habere in aliquo loco ex quibus Episcopus demonstrare possit.
- 26 per Consuetudinem immemorabilem Inferiori acquiritur iurdictio, etiam in loco existente intra fines diocesis alterius Episcopi amplia vt num. seq.
- 28 Consuetudo immemorabilis ex quibus probata remaneat, vel ne? & seqq. num. 32.
- 29 Confessio Episcopi concurrentibus adminiculis probat etiam in praiudicium successorum contra numer. seq.
- 30 in Transactione narrata aliunde iustificanda sunt, quam ex assertione transigentium.
- 31 Confessio voluntaria Pralati non nocet Ecclesie.
- 33 Consuetudo immemorabilis vt afficiat Episcopum non sufficit unica sententia, sed requiritur, quod sit Canonizata per tres conformes.
- 34 Consuetudo immemorabilis in materia iurisdictionis contra Episcopum, prorsus enervitur, si Episcopi pro tempore, aliquos actus iurisdictionales mediate, vel immediate exercuerint.
- 35 pro Iurisdictione vniuersali conseruanda sufficit Episcopo etiam minimum actum exercere.
- 36 Consuetudinem immemorabilem vnus actus interrupt.
- 37 Iurisdictionem exercere Episcopus dicitur, quando confirmat electiones factas a Capitulo.
- 38 Producent scripturas non potest illas impugnare.
- 39 Iurdictio in Episcopo super aliquo loco ex quibus actibus dicatur resultare, & late num. 41.
- 40 Processus originalis datus ab actuario probat licet extractus sit lite pendente absque citatione.
- 42 Probatio facta ad conuincendam primam probationem non dicitur, & semper attenditur.
- 43 Testibus deponentibus pro eo, qui habet pro se iuris assistentiam, magis deferendum venit.
- 44 Scriptura etiam nulliter compulsata quando probent.
- 45 Scripturae probant quando in sui facie apparent antiquae, & originales.
- 46 Sententia ubi non constet de nullitate, vel iniustitia, ob non interpositam appellationem transit in iudicatum.
- 47 Restitutio in integrum non datur aduersus sententiam ubi non constet de nullitate, vel iniustitia illius.

D E C I S I O XXIV.

PRO Reuerendissimo Episcopo Marfici de Anno 1614. emanauit sententia Rotalis coram bo. me. Manzanedo Patriarcha Hierosolymitano, declarans Archipresbyterum Terrae Saponariae, nullam habere iurisdictionem in dicta Terra Saponariae, sed omnimodam Iurisdictionem, in omnibus causis ciuilibus, criminalibus, mixtis, matrimonialibus, & alijs quibuscunque, spectare ibidem ad Episcopum Marficen, priuatiue ad dictum Archipresbyterum; cuius sententiae habentis omnia requisita in decis. Caput. 260. par. 2. validitatem, & iustitiam impugnauit hodie modernus Archipresbyter Saponariae, sed gratis.

Quo

- 1 Quo enim ad validitatem nil refert, † quod in sententia Rotali non fuerit reuocata alia contraria pro Archipresbytero, lata de Anno 1578. vt requirebatur l.1. C. quan. prouoc. non est necesse Cassad. decis. 1. num. 4. de sequest. poss. Rot. decis. 188. num. 1. & seqq. par. 5. recent. † Quia cessat huiusmodi necessitas, quando secundus Iudex pronunciat, vt in prima. Gabr. conf. 54. num. 8. lib. 1. Rot. decis. 161. nu. 2. in fin. par. 1. recent.
- 2 Neque coram eo fuit exaduerso oppositum de prima sententia, Gabr. d. conf. 54. nu. 8. Ofsa. decis. 1. num. 49. Rot. d. decis. 161. num. 2. & in Bononien. Legati de Marefcottis 24. Nouembris 1627. coram Reuerendiss. D. meo Decano, vt casu nostro, in quo concurret vltcrius; † Quod causa in Rota fuit commissā, tanquam in prima, ad instantiam ipsius Archipresbyteri, quodque sententia Rotalis fuit lata super nouo processu & probationibus, ab Archipresbytero factis in Rota; Vndē ex vtroque hoc capite, eo minus requirebatur reuocatio prioris sententiæ, vt de primo Felin. in cap. inter Monasterium n. 20. de re iud. & de secundo Gabr. d. conf. 54. sub nu. 8. vers. Tertium lib. 1.
- 3 Atque hinc tollitur etiam aliud obiectum, seu defectus transportationis actorum primi iudicii, quæ transportanda sunt, quamuis coram secundo Iudice causā pendeat, per viam auuocationis, Guidopap. decis. 440. num. 2. Rota in Placentina decimarum 19. Nouembris 1638. coram bon. mem. Pironano. † Quia, vt dicebam, causā non fuit commissā in Rota in gradu appellationis à prima sententia, quæ imò per lapsum 30. & amplius annorum obdormierat; sed ipsemet Archipresbyter, qui ab Episcopo molestabatur coram aliis Iudicibus in possessorio, causam præuia auuocatione à quibuscunque Iudicibus, committi fecit Rotæ in petitorio tantum, tanquam in prima, adeo quod auuocatio non cadit super lite, in qua Archipresbyter reportauerat sententiam fauorabilem de anno 1578. sed super alijs Iudicijs possessoris postea motis ex integro, † quorum nec acta transportari debuerunt in iudicio Rotali, cum illud introductum fuerit in prima instantia in petitorio tantum, vt fuit decisum in Zamoren. iurum Parochialium 23. Maij 1644. coram R. P. D. meo Peusingerio, ea ratione, quia iudicium petitorium est diuersum à possessorio, nec fit transportatio actorum in diuerso iudicio, Rot. decis. ult. num. 24. part. 4. tom. 3. recent. decis. 413. numer. 1. coram bon. mem. Buratto decis. 70. numer. 4. coram Reuerendiss. Vrgellen. decis. 300. nu. 1. coram san. mem. Gregor. XV. † etiam si acta alterius iudicii, multum conferrent ad causam, de qua agitur Grat. disceptat. 231. nu. 16. & 17. Rot. decis. 55. num. 2. coram san. mem. Gregor. XV.
- 4 Pariter non vrget, quod Episcopus Parisius, ad cuius fauorem emanauit sententia Rotalis, esset periurus, quippè petendo declarari sibi soli competere iurisdictionem in Terra Saponariæ, contrauenit transactioni iurata, initæ de anno 1604. cum Archipresbytero, per quam eidem Archipresbytero concedebatur iurisdicctio ciuilis, criminalis, &

- 11 mixta, cumulatim cum Episcopo, † vnde infertur, quod idem Episcopus Parisius tanquam periurus non debebat audiri, gloss. in cap. paruuli, verb. causam 22. quest. 5. Alex. in l. si quis maior num. 15. C. transact. Butr. in cap. intelleximus numer. 15. in fin. de iudic. Hond. consil. 18. num. 5. lib. 1. † Eoque minus obtinere sententiam fauorabilem contra formam eius iuramenti, & transactionis, † quæ sine dubio ipsum transigentem, & iurantem ligabat, cap. veniens, vbi Abb. num. 1. vers. Item nota il primo de transact. Cas. de Grass. decis. 1. num. 6. decis. 2. nu. 2. de iur. iur. † itaut neque successoribus in Episcopatu dicta sententia suffragari possit, quamuis Episcopus Parisius absolutionem à iuramento obtinisset, vt in puncto huius transactionis, fuit decisum coram bon. mem. Buratto decis. 152. num. 2. & seqq.
- 12 Nam † periuri, incursum præuenit dicta absolutio, † & licet transactio obstatet Episcopo Parisio, quo minus nomine proprio posset contrauenire. & agere, in quibus terminis intelligenda est, decisio 152. Puratti mox allegata, † quia tamen eadem transactio carebat confirmatione Apostolica, & erat præiudicialis Ecclesiæ Marsicensi, quam propterea non obligabat, dicto cap. veniens de transaction.
- 13 Vtique † potuit idem Parisius nomine Ecclesiæ à transactione recedere, & ea non obstante iudicialiter, hoc nomine obtinere, Bald. in l. iubemus 54. §. verum num. 5. C. Sacrosan. Eccles. Caput. decis. 182. nu. 9. part. 3. Seraph. decis. 1217. numer. 3. Rota decis. 78. num. 3. & seqq. decis. 139. num. 28. part. 6. recent. decis. 94. num. 5. decis. 294. num. 2. part. 7. † Quid magis, quia ipse Archipresbyter prius contrauenerat committendo causam in petitorio, super omnimoda iurisdictione, l. cum proponas la secunda, C. de pact. cap. peruenit il secundo de iur. iur. Dec. conf. 380. num. 2.
- 14 Et Episcopum Parisium obtinuisse nomine Ecclesiæ apparet, † quia in sententia Rotali non fuit eius nomen proprium expressum, sed dignitatis tantum, ibi, Omnimodam iurisdictionem, &c. spectare ad D. Episcopum Marsicensem; priuatim, &c. vt in puncto tradit Gonz. super regul. 8. gloss. 12. num. 72. & probat text. in cap. quoniam Abbas ibiq; gloss. verb. substitutum Panor. nu. 4. Bero. nu. 91. & 105. de offic. delegat. Bart. in l. quod Principi in fin. ff. legat. 2. Mantie. de coniect. lib. 8. tit. 17. num. 2. facit Gratian. discept. 248. numer. 38.
- 15 Igitur † sententia profuit Ecclesiæ, etiam in vita Episcopi Parisii, & eodem nomine prodest facilius Episcopis successoribus, † quos transactio nullatenus ligat, Abb. conf. 56. num. 2. lib. 1. Feder. de Sen. conf. 94. per tot. Add. ad Gregor. XV. decis. 152. num. 3. Gratian. † in terminis transactionis inter duas Ecclesias disceptat. 674. num. 1. & 2. & seqq.

Quo verò ad iustitiam sententiæ Rotalis Informantes pro Archipresbytero, non negant Terram Saponariæ esse intra fines Diocesis Marsicensis, † quod abundè comprobatum fuit in decis. 578. per tot. coram bon. mem. Buratto, & sufficeret Episcopo ad fundandam suam intentionem, super omnimoda iurisdictione, cap. cum persona 7. in fin. de priuileg. in 6. cap. constitutus.

tus de resign. domib. cap. conquarente 16. de offic. ordin. cap. cum Episcopus eod. tit. in 6. cum alijs allegatis in Brixinen. Iurisdictionis 11. Aprilis 1639. coram R. P. D. Garillo, † iuncto præsertim exercitio plurium actuum Iurisdictionalium, de quibus infra; sed nituntur cōsuetudini immemorabili, † per quam Inferiori acquiritur Iurisdicō, etiam in loco existente intra fines Diocesis alterius Episcopi; † Nec sublata fuit per Sacrum Concilium Tridentinum sess. 24. de reform. cap. 20. vt sæpè declarasse Sac. Congreg. Concilij Interpretum, refert Gonz. super reg. 8. glos. 33. num. 5. Barbos. in collect. ad d. cap. 20. num. 85. Crat. discept. 492. num. 6. Buratt. decis. 278. in princip. † Eamque probatam asserunt ex Summario processus anno 1578. fabricati in Curia Marsicensi, factō à Procuratore Episcopi, Summario Archipresbyteri num. 15. Ex voto boni: Orani Sac. Rot. Auditoris, testantis immemorabilem fuisse probatam, Summario ibid. nu. 2. Ex sententia lata de dicto anno 1578. ab eodem Parisio, qui tunc temporis Vicarij Generalis munere fungebatur, & subscripta ab Episcopo Marsici, tunc viuente, Summario ibidem num. 1. Ex relatione Marsilij Columnæ Archiepiscopi Salernitani, & Cardinalis Sanseuerini, qui testantur, vidisse processum causarum cognitarum ab Archipresbytero Saponariæ, dicto Summario numer. 18. & 19. Et licet ijdem processus, atque acta fabricata in Curia Marsicensi de anno 1578. hodie non exhibeantur, tamen cum sint deperdita, & quod magis est, culpa Episcopi antecessoris, prædictæ attestations geminatæ, tam insignium viro- rum, videntur satis probare immemorabilem, in odium Episcoporum, Felin. in cap. accepimus num. 13. & seqq. de fid. instrument. alijsque allegati à Mantie. decis. 251. num. 9. † accedente maxime confessione Episcopi Parisij instrumento supra memoratæ transactionis, emissa Summario ibidem nu. 16. Quæ concurrentibus adminiculis, probat etiam in præiudicium successorum Mantie. decis. 39. nu. 1. Greg. XV. decis. 506. nu. 3. & 4. Necnon testibus super immemorabili pro Archipresbytero examinatis.

Verum (omissis testibus examinatis, vt dicitur, in curia Marsicensi de anno 1578. quorum depositiones non exhibentur, & vt infra dicam attendi non debent) alij examinati in Rota, coram boni: mem: Mazanedo, immemorabilem non probant, vt pluribus comprobatur decis. 248. per tot. par. 2. recent. † Confessio Episcopi Parisij in transactione nil facit, quia narrata in transactione aliunde iustificanda, sunt, quam ex assertione transigentium Paris. cons. 12. num. 33. & seqq. lib. 2. Dec. cons. 351. sub num. 3. vers. & non statuitur, Aymon. cons. 175. num. 4. Cratian. consil. 133. nu. 2. lib. 2. Rota decis. 28. nu. 13. part. 4. tom. 2. recent. † Et confessio voluntaria Prælati Ecclesiæ non nocet, gloss. in capit. 2. verb. Conuentum de testib. in 6. Gratian. discept. 796. nu. 5. Seraphin. decis. 1278. num. 3. Rota decis. 334. num. 2. part. 1. recent. & in specie fuit dictum in Aprutina Iurisdictionis 8. Aprilis 1639. coram Reuerendissimo Domino meo Decano. † Neque vis fieri potest in adminiculis, cum contraria, de qui-

bus infra, concurrant; Relationes Archiepiscopi Salernitani, & Cardinalis Sanseuerini, necnon votum Orani sunt actus merè extraiudiciales, & in eodem voto Oranus censuit respondendum esse pro Episcopo, si probetur (prout probatur) ipsum aliquando cognouisse causas Clericorum, vt legitur in Summario positionis sub die 28. Ianuarij 1644. numer. 35. Neque Congregatio super negotijs Episcoporum post dictas relationes, & votum, decreuit diffinitiuè, Iurisdictionem competere Archipresbytero, priuatiuè ad Episcopum, sed solum per modum prouisionis, dixit competere vtrique cumulatiuè, vt legitur in Summario Episcopi, dato in responsionibus num. 2, & successiuè de anno 1601. Sacra Congregatio Concilij respondit, ad Episcopum Marsicensem spectare priuatiuè Iurisdictionem; donec Archipresbyter plenè probet immemorabilem; Summario ibid. num. 3.

Tandem sententia lata vt supra de an. 1578. non est lata supra prætenfa immemorabili, de qua nihil in ea, † & ad fundandam intentionem contra Episcopum, non sufficit vnica sententia, sed requiritur, quod immemorabilis sit canonizata per tres conformes, vt declarasse Sacram Congregationem Concilij, refert Barb. in collect. ad Concil. sess. 24. de reform. cap. 20. sub num. 91. Rota decis. 491. num. 11. part. 1. recent. dec. 248. nu. 1. part. 2. dec. 126. sub nu. 2. par. 4. recent. & in Aprutina Iurisdictionis 18. Martij 1637 & 8. Aprilis 1639. coram Reuerendissimo Domino meo Decano; & Quod dicitur. immemorabilem fuisse probatam per examen 22. testium, & processus tunc exhibitos, & omnia acta fuisse per Episcopum antecessorem occultata, nullibi iustificatur, immo contrarium firmant decisiones hætenus editæ in hac causa coram me; In quibus etiam ponderatur, quod si ex dictis actis, & testibus, probata fuisset immemorabilis, Archipresbyter ad eam probandam, non dedisset nouos articulos. Nec nouos testes, cum impendio non modico, examinari fecisset in Rota, vbi deinde causam, vt supra introduxerat; Et nondum somniauerat, acta esse deperdita, factō Episcopi: † Omnisque penitus difficultas cessat, quia Episcopus probat plurimos actus Iurisdictionales ab Episcopis pro tempore exercitos in Terra Saponariæ, vel immediatè, vel per Archipresbyteros Saponariæ, tanquam Vicarios foraneos ab Episcopis deputatos; Ex quibus eueritur prorsus asserita immemorabilis contraria, Greg. XV. decis. 51. nu. 3. & 4. vbi Add. litt. B. allegat concord. Rota in puncto decis. 248. num. 7. part. 2. recent. † cum pro conseruatione vniuersalis Iurisdictionis sufficiat Episcopo, etiam minimum actum exercuisse, vt in terminis dixit Rota coram Buratt. decis. 912. num. 8. & in Adriem. Iurisdictionis 27. Iunij 1622. coram boni: mem: Pirauano quæ est decis. 310. numer. 9. post tract. Modern. de manui. & in dicta Aprutina Iurisdictionis 18. Martij 1637. coram D. meo Decano; Et vnicus actus immemorabilem interaumpat, Scauder. de feud. part. 10. sect. 20. num. 157. Bero. cons. 5. num. 23. lib. 1. Adden. ad Greg. XV. decis. 162. nu. 15. Pro-

37 Probat inquam Episcopus fuisse ab Episcopis pro acceptis confirmatas electiones Archipresbyteri factas à Capitulo Collegiatæ eiusdem Terræ, qui est actus iurisdictionalis, *ut ex frequentibus de iustitut. Lotther. de re benefic. lib. 1. quest. 18. num. 27. & 28. Seraphin. decis. 637. num. 1. Burratt. in his terminis decis. 578. num. 8. & 9. ut constat ex relatione Archiepiscopi Sarnitani; Summ. Episcopi num. 3. † Quæ cum fuerit exaduerso producta coram Manzanedo, impugnari non valet, Aym. conf. 201. numer. 5. Caputaqu. decis. 188. num. 4. part. 1. Mant. decis. 75. num. 1. & seq. † Item Episcopos concordasse cum Clero Saponariæ super solutione Cathedralitici, & Caritativi subsidii, atque super Quarta funeralium, & decimis, Summ. ibidem num. 13. Quod in terminis ponderat Burratt. dicta decis. 578. num. 10. Item exhibet plurima acta, iudiciaria, & sententias latis in prima instantia inter homines Terræ Saponariæ, necnon præcepta, & mandata atque ædicta, ab Episcopis ædita in eadem Terra, etiam contra ipsos Archipresbyteros, Summ. ibidem num. 12. & 14. & seqq. & in Summario Iurium per tot. Quæ sanè ad iurisdictionem pertinet, l. Imperiū, ff. iurisd. omni. Iud. Dec. conf. 694. nu. 12. Rot. decis. 325. num. 19. coram Gregor. XV. decis. 368. nu. 9. part. 4. tom. 2. recent.*

Insuper exhibitus fuit processus fabricatus in Curia Neapolitana super condemnatione hominum Terræ Saponariæ ad solutendas decimas de omnibus fructibus, Episcopo Marfici, d. Summar. Iurium in fine, † qui processus cum sit originalis, & datus ab Actuario dictæ Curie probat, licet extractus lite pendente, & absque citatione, Bart. in Auth. si quis in aliquo in 2. opposition. C. edend. & ibi las. numer. 3. Dec. num. 15. Coccin. decis. 404. num. 4. Gregor. XV. decis. 59. num. 4. † Et accedunt plures testes examinati, nemque duo ad instantiam Archipresbyteri, coram A. C. de anno 1590. Summar. Episcopi num. 1. & alij plures coram bon. mem. Manzanedo, deponentes, quod Episcopi præfentes, & Præteriti deputarunt in Terra Saponariæ Vicarios foraneos, † qui Episcoporum nomine, iurisdictionem ibi exercebant, coercebant Presbyteros, & Laicos, & processus ad curiam Marfici remittebant, Summ. Episc. n. 4. & 2. seqq. Quoque Episcopi processerunt contra Archipresbyteros in iurisdictione nomine proprio se intromitteutes, ut ponderat decis. 248. sub numer. 6. vers. facit etiam part. 2. recent. necnon alij coram me examinati, affirmantes Episcopos, tam ante annum 1580. quam postea, fecisse in Terra Saponariæ processus civiles, & criminales, Moniales velasse, Visitasse Ecclesias, aliosque actus iurisdictionis exercuisse, Summ. ibid. num. 8. & 9. Et Archipresbyteros Terræ Saponariæ iurisdictionem exercuisse tamquam Vicarios Episcoporum, & non tamquam Archipresbyteros, Summ. ibid. num. 10. Ex quibus testibus, & iuribus quamvis nuper examinatis, & compulsatis ad coadiuvandas probationes factas coram Manzanedo, Sententiæ Rotalis iustitia magis elucet, † cum probatio facta ad coadiuvatio-

nem primæ, non dicatur noua, & semper attendatur, Cas. de Grass. decis. 20. numer. 11. de probat. Rota decis. 272. num. 6. coram Greg. XV. decis. 19. num. 7. & 8. part. 7. recent. & in Casaravagnana Canonatus 12. Feb. 1610. coram Sanctiss. D. N. in Tiburtina Pratorum 5. Iulij 1638. coram bon. me. 43 Buccabella, † magisque sit standum iuribus, ac testibus deponentibus pro Episcopo, quia habent pro se iuris assistentiam quam pro Archipresbytero, ut in his terminis admittit, Innoc. in cap. auditis sub num. 4. vers. Hinc colligunt, & in vers. Præferentur de præscript. quem sequuta est Rota in recent. decis. 560. nu. 1. ad fin. part. 3. & dicta Aprutina Iurisdictionis 18. Martij 1637. coram Reuerendiss. Decano, §. Non obstant testes.

44 Non obstat, † quod iura pro Episcopo compulsata de anno 1641. nulliter compulsata fuerit, quia adsunt alia iura compulsata in Terra Saponariæ, vigore secundæ compulsoriæ, Summ. Episcopi num. 11. & 2. seqq. Hisque concurrentibus, necnon tot testibus, & processu originali supra memorato, aliisque ponderatis in decisione 578. Burratt. utique probant etiã scripturæ nulliter compulsatæ, Caputaqu. decis. 234. nu. 2. part. 1. Rota decis. 198. num. 2. part. 1. decis. 418. num. 5. part. 2. decis. 723. numer. 7. & 8. 45 part. 4. tom. 3. recent. † præsertim cum scripturæ sint quamplurimæ, & in sui facie appareant antiquæ, & originales, Rota decis. 470. num. 5. part. 4. decis. 341. num. 4. part. 5. recent.

Cum igitur non constet de Nullitate, vel Iniustitia sententiæ Rotalis, sequitur, † quod illa ob non interpositam appellationem transferit in iudicatum, cap. Romana, §. si verò de appellat. in 6. cap. quo ad consultationem de sent. & de 47 re iud. anth. hodie, C. appellat. † Neque constet de causis restitutionis in integrum aduersus illam petitiæ, Moedan. decis. 2. de appellat. Rota decis. 1. de restit. in integr. in nou. decis. 590. numer. 1. part. 1. recent. decis. 94. num. 2. coram Reuerendiss. Vrgellen.

Prout Domini censuerunt utraque Parte informante.

R. P. D. G H I S I L E R I O.

Postea Reuerendissimo Episcopo I M O L E N.

Gerunden. Canonatus.

Marcurij 20. Februarij 1647.

A R G V M E N T V M.

Papa licet possit præuenire Ordinarium Collatorem cum sit Ordinarius Ordinariorum, & in beneficialibus habeat absolutam potestatem, tamen in dubio id non præsumitur, & propterea omnis narratiua est ante omnia iustificanda. Hinc si quis à Sede Apostolica impetraverit beneficium tanquam reservatum, de quo fuit alter ab Ordinario prouisus.

Latissime discutitur, an Papa voluerit præuenire Ordinarium Collatorem, vel providere de beneficio tanquam sibi reservato? quod ex tribus potissimum clausulis appositis in litteris Apostolicis dignosci posse demonstratur ideoque eorum natura, & virtus explicatur.

S V M.

S Y M M A R I V M.

- 1 Littera Apostolica habent executionem paratam.
- 2 Littera Apostolica habent executionem paratam, quando sunt iustificata seriis. Contra. num. 3.
- 4 Littera Apostolica ubi non sunt iustificata nullam merentur executionem.
- 5 Littera Apostolica habent in se tacitam conditionem, nempe si preces veritate nitantur.
- 6 Narrativa facta in litteris Apostolicis ante omnia est iustificanda.
- 7 Intentionem suam quilibet tenetur probare non per presumptiones, sed plene, & concludenter.
- 8 Clausula, dummodo eorum dispositio ad nos hac vice pertineat, apposita in litteris Apostolicis non est iustificanda ab impetrante, & quare.
- 9 Reservationes narrata in litteris Apostolicis, necessaria, & concludenter sunt iustificanda.
- 10 Archidiaconatus de iure communi est prima dignitas post Pontificalem.
- 11 Papa non presumitur velle prænire Episcopos, & Ordinarios Collatores in mensibus Ordinariis, licet possit.
- 12 Reservationes vigore Regula Cancellaria 2. hodie, 3. intelliguntur in beneficiis quorum collatio spectat ad alia beneficia Sedi Apostolica reservata.
- 13 Regula Cancellaria 2. hodie 3. non habet locum in dignitatibus non reservatis.
- 14 Beneficia quorum collatio ad aliquam Dignitatem pertinebant, & qua post illius vacationem vacant, quando non dicantur Sedi Apostolica reservata.
- 15 Beneficia spectantia ad collationem alicuius Dignitatis quando dicantur Sedi Apostolica reservata.
- 16 Papa voluntas, ut prænire voluerit Ordinarios Collatores ex quo satis convincatur.
- 17 Papa potest prænire Ordinarium Collatorem, cum sit Ordinarius Ordinarium, & in beneficialibus habeat absolutam potestatem.
- 18 Collatio Papa uti amplioris prerogative prevalere debet in concursu collationis factæ per inferiorem eodem tempore.
- 19 Papa voluntas an providere voluerit tamquam de reservato, vel prænire inferiorem Collatorem ex quo dignoscatur, & num. 24.
- 20 Clausula, dudum, tunc in principio litterarum Apostolicarum apponi solet, quando Papa providet tamquam de reservato.
- 21 Clausula, Dudum, & clausula, dummodo dispositio ad nos hac vice pertineat, quando in litteris Apostolicis apponi soleant.
- 22 Clausula, dudum, continet reservationem ex qua Papa movetur ad conferendum.
- 23 Clausula, dudum, tota collatio Apostolica regulatur, ac restringitur.
- 25 Reservationis precipuus effectus est ligare potestatem inferiorum circa dispositionem reservatorum.
- 26 Papa quando non censetur concurrere voluisse cum Ordinario Collatore, sed intellexisse providere, quatenus intraret reservatio.
- 27 Clausula, dummodo eorum dispositio ad nos hac vice pertineat, restringit clausulas generales que apponuntur in gratiis de beneficiis reservatis, in eventum quod non essent reservata.
- 28 Clausula, dummodo eorum dispositio ad nos hac vice pertineat, excludit intentionem Papæ

præveniendi, & concurrendi cum Ordinario.

- 29 Papa quando vult prævenire Ordinarium in collatione beneficii quam clausulam apponere solet in litteris Apostolicis.
- 30 Beneficia dicuntur affecta Sedi Apostolica per appositionem manus Papæ.
- 31 Beneficia non dicuntur affecta per appositionem manus Papæ, si probetur quod Papa motus fuerit ex falsa causa, & num. 32.
- 33 Littera Apostolica censentur expedire iuxta naturam supplicationis, & gratiæ.
- 34 Littera Apostolica in illarum expeditione non censentur alterata quoad formam aut substantiam gratiæ ab Officialibus Cancellariæ, sed presumitur in illis expressisse, quod tacite in supplicatione inerat.

D E C I S I O X X V.

PER obitum q. Petri Ioannis Albert Archidiaconi Bisulduni nuncupati extra Romanam Curiam de mense Septembris defuncti, vacavit Canonicatus, & Præbenda Ecclesiæ Gerundens, quorum, dum pro tempore vacant, collatio, provisio, & omnimoda dispositio, seu ad illos præsentatio personæ idoneæ in eis ad præsentationem huiusmodi instituentis ad pro tempore Archidiaconum Bisulduni nuncupatum in dicta Ecclesia, cessantibus reservationibus, & affectionibus Apostolicis, spectat. De supradictis Canonicatus, & Præbenda, statuta huiusmodi vacatione, & pertinentia collationis, fuit à Sede Apostolica per viam præventionis inferioris collatoris Provisus Bernardus Bosser, ut in supplicatione sub die 16. Kalend. Decembris anno 1645. De iisdem Canonicatu, & Præbenda, uti vacantibus in dicto mense ordinario ab Archidiacono Bisuldini provisus fuit sub die 22. mensis Nouembris eiusdem anni 1645. Ioannes Malsanes qui immediatè sub die 23. eiusdem mensis, & anni fuit immisus in possessionem. Unde introducta causa in Rota ad instantiam supradicti Bernardi cum derogatione regulæ de non iudicando iuxta formam supplicationis, addita solita clausula; Dummodo litteræ expediantur ante terminum ad articulandum, emanavit dubium, An Gratia Apostolica Bernardi sit iustificata, ita ut ei sit danda immissio; contra quem fuit resolutum, gratiam non esse iustificatam, & propterea immisionem denegandam.

- 1 Qua ꝑ licet litteræ Apostolicæ habeant executionem paratam, cap. si quando de rescript. glos. in cap. Si Capitulo in verb. exequatur de concess. præben. in 6. Mohedan. decis. 13. circa med. ut lit. pendente, Rota in recent. decis. 638. num. 2. part. 1. & provisio competit immissio ad instar l. final. C. de edict. Div. And. toll. Menoch. de adipiscen. remed. 6. nu. 35. Rota coram Seraph. decis. 367. num. 1. & coram san.
- 2 mem. Gregorio XV. decis. 335. num. 15. ꝑ Hoc tamen procedit, quando sunt iustificatæ, Casar.
- 3 de Grass. decis. 12. num. 1. & 2. de probat. ꝑ Secus autem quando illarum iustificatio desideratur, ꝑ cum litteræ non iustificatæ nullam mereantur executionem, Rot. decis. 27. nu. 1. & seqq.
- 5 part. 6. recent. ꝑ quia tacitam censentur habere con-

ditionem, si preces veritate nitantur *l. final. in princ. C. de divers. rescript. Felin. in c. fin. nu. 29. circa fin. de presumpt.* † Et propterea omnis narrativa est ante omnia iustificanda *Rota decis. 20. de praben. in nou. & fuit dictum in Leodien. Parochialis 14. Januarij 1623. coram bo. me. Coccino, & secundum opinionem, quam servat Rota, quilibet tenetur † probare intentionem suam non per presumptiones, sed plenè, & concludenter Archill. dec. 1. de prob. Seraph. dec. 1171 nu. 1. & 2.*

In presenti autem casu Bernardus à Sede Apostolica provusus, qui petit immisionem, narravit, ut supra, Canonicatum, & Præbendam, de quibus agitur, vacasse de mense Septembris per obitum Petri Ioannis Alberti Archidiaconi Bisulduni, & Summus Pontifex eius petitioni annuit cum clausula, dudum, ut in litteris suæ provisionis, ibi, *Dudum siquidem omnes Canonicatus, & Præbenda, &c.* † & clausula, Dummodo eorum dispositio ad nos hac vice pertineat, &c, quæ licet non sit iustificanda per impetrantem, cum non contineat conditionem suspensivam, ut dixit *Rota in Vercellen. Beneficij 16. Novembris 1601. coram Litta; † efficit tamen, ut reservationes narratæ necessario, & concludenter sint iustificandæ ut tenuit Rota in Taurinen. Canonicatus 14. Decembris 1596. coram Orano, & in Abulen. Beneficiorum 26. Novembris 1599. coram Penia.* Unde sequitur, quod per Bernardum veniat iustificandum vacationem spectasse ad Papam tanquam comprehensam sub regula 2. Cancellariæ hodie 3. reservatoria Beneficiorum vacantium per obitum dignitatum, ad quas spectat dictorum Beneficiorum provisio, cum ipse Pontifex ex narrativa sibi facta de vacatione per obitum dicti q. Petri Ioannis Alberti illorum dum viueret, ultimi possessoris Archidiaconi Bisulduni nuncupati, † qui Archidiaconatus de iure communi est prima dignitas post Pontificalem *Aret. cons. 23. sub numer. 27. vers. quia de iure communi Boer. decis. 186. sub nu. 5. vers. quimimò Grammat. decis. 54. nu. 19. & ad quem collationem Canonicatus, & Præbendæ spectare asserbatur, censeri possit inductus ad concedendam gratiam Bernardo, præsertim cum quamvis in mensibus ordinarijs Papa possit prævenire Episcopos, & ordinarios Collatores, in dubio non presumatur illos velle prævenire *Rota decis. 30. sub nu. 2. vers. Nec est verisimile, quod Papa collationem Ordinariorum velit impedire de præben. in antiq. Cassad. decis. 34. n. 3. super regulis Cancellariæ Archill. dec. 1. de Præben. n. 4. & decis. 6. nu. 1. de Privil. ut tradit Gonzal. de regul. 8. §. 4. proemial. nu. 67. & 89. quæ reservationem certè non potuit iustificare, cum dicta regula locum habeat dumtaxat in Beneficijs, quorum collatio spectat ad alia Beneficia Sedi Apostolicæ reservata, puta ad Abbatem, vel ad primam dignitatem post Pontificalem in Ecclesia Cathedrali, ut declarat Garz. de benef. par. 5. cap. 1. §. 4. ubi ait, † regulam hanc non habere locum in dignitatibus reservatis, ita quod Beneficia ad provisionem obtinentium aliquam dignitatē per-**

tinencia quæ post illius vacationem vacant, 14 non sunt † reservata per hanc regulam si talis dignitas non est Papæ reservata, ita quod cum ex probationibus factis per ipsum Bernardum constet, Archidiaconatum Bisulduni in Ecclesia Gerudensi non esse primam, sed sextam dignitatem, ut deponunt testes pro Bernardo examinati, & constat ex libro Synodaliū Gerundenſi *de constit. const. 2. † inde sequitur, nec Canonicatum, nec Præbendam, de quibus agitur, posse dici reservatos cum vigore dictæ regulæ tunc tantum Beneficia spectantia ad omnimodam dispositionem dignitatum reservata dicantur, quando ipsæ etiam dignitates sunt reservatæ, vel quando provisio spectat ad Sedem Apostolicam, quorum utrumque cessat in hoc casu.*

16 Nec facit, † quod Bernardus narraverit Papæ, vacationem in mense Septembris ordinarij, & quod per hoc satis convincatur intentio Papæ, ut prævenire voluerit, ut pluries firmavit *Rota, & signanter coram Puteo, coram Seraph. coram Card. Blanchetto, & coram recol. mem. Cardinale Pamphilio in decis. allegatis per* 17 *Gonzal. ubi supra nu. 72. † & cum dubitari non possit, quin Papa potuerit prævenire ordinarium collatorem cum sit Ordinarius ordinariorum, & in Beneficialibus habeat absolutam potestatem c. dudum de praben. in 6. Rota decis. 17* 18 *eodem tit. in nou. † Ideoque in concursu collationis factæ per inferiorem eodem tempore, prævalet collatio Papæ uti amplioris prærogatiuæ ad tex. in c. si à Sede de Praben. in 6. & in Clement. 1. circa fin. vers. saluatamen ut lit. pend. Rota coram bon. mem. Canaler. decis. 143. nu. 1. & 2.* 19 Domini continuaverunt constare de voluntate Papæ providendi, tanquam de reservato, non autem prævenendi stante supradicta clausula, 20 *Dudum in † principio litterarum Apostolicarum apposita, quæ tunc demum solet apponi, quando Papa providet tanquam de reservato, ut dixit Rota in Elnen. Beneficij 21. Junij 1604. coram Penia, quam sequuta fuit in Paterbornen. Canonicatus 29. Martij 1610. coram bon. mem.* 21 *Coccino, in quibus Rota resoluit, quod in provisionibus Apostolicis uti de beneficio reservato ratione mensis, solet apponi clausula, Dudum, & clausula, Dummodo dispositio ad nos hac vice pertineat, prout antea fuerat resolutum in Taurinen. Cantoria 14. Octobris 1569. coram Oradino in Romana Cappellania Sancti Petri 9. Decembris 1601. & 3. Decembris 1602. coram bo. me. Millino, & in Romana Clericatus S. Petri 27. Novembris 1602. coram supradicto Cardinali Hi-* 22 *ronymo Pamphilio, † quia clausula Dudum continet reservationem, ex qua Papa movetur ad* 23 *conferendum, † & à qua tota collatio regulatur, ac restringitur Rota decis. 617 nu. 1. par. 4. divers. dec. 306 nu. 3. decis. 350 nu. 6. coram Renoren-* 24 *dis Vrgellen. & decis. 250 nu. 9. par. 7. recent. † præ-* *derando præsertim verba provisionis Apostolicæ, ibi, nullusque de illis, præter nos hac vice disponere potuerit, siue possit reservatione, & decreto obfistentibus supradictis, quæ demonstrant Papam fixisse pedem in sola reservatione, & cogitasse, quod Ordinarius non pos-*

25 posset conferre, † cum præcipuus effectus reservationis sit ligare potestatem inferiorum, circa dispositionem reservatorum *Rota dec. 32. num. 2. de præben. in antiq. & decis. 141. sub num. 4.*

26 par. 1. recent. † Itaut Papa noluerit concurrere cum Ordinario collatore, nec intellexerit prejudicare habenti collationem ab Ordinario, quatenus non intret reservatio *Garz. de benef. par. 5. cap. 4. nu. 44. Rot. dec. 7. de præben. in nou. decis. 616. sub num. 2. vers. & bluc tollitur 4. par. diuers. decis. 585. nu. 44. par. 5. recent. & in Montis alti Beneficij 28. Junij 1645. coram R. P. D. meo Bichio.*

27 Vltetius idem est omnino dicendum, † stante alia clausula in eisdem litteris appositæ, *Dummodo* eorum dispositio ad nos hac vice pertineat, per quam restringuntur clausulæ generales, quæ apponuntur in gratijs de beneficijs reservatis in euentum, quod non essent reservata, † & excluditur penitus voluntas præueniendi Ordinarium eo quia intentionem Papæ præueniendi, & concurrendi cum Ordinario excludit dicta clausula *Dummodo* eorum dispositio ad nos hac vice pertineat *Rota dec. 44. in fin. par. 1. recent. & decis. 777.*

29 nu. 6. par. 2. † & quando Papa vult præuenire loco clausulæ, *Dummodo* &c. solet apponere clausulam, *Dummodo* à die datæ præsentium non sit alicui Ius quæsitum. Ità fuit dictum in supra allegatis *Eluen. coram Peuia, in Paterbornen. Canonisation coram bo. me. Coccino, & in alijs in istis terminis allegatis per Rotam dec. 79. sub nu. 5. par. 4. recent.*

30 Nec subsistit, † quod ex appositione manus Papæ Canonicatus, & præbenda, de quibus agitur dicantur affecta per extranag. ad Roman. 1 Quia vt bene per *Rotam dec. 187. nu. 3. & 5. par. 2 recent.* † dum Papa manus apposuit ex falso

supposito reservationis non resultat affectio, cum Papa probetur motus ex falsa causa. Quia

32 non quolibet † appositio manus Papæ causat affectionem, sed ita demum, nisi Papa fuerit motus ex falsa causa, vnde posito ex supradictis defectu reservationis, nec intrat affectio per appositionem manus Papæ, cum sit clarum, Papam noluisse præuenire, sed solum voluisse prouidere vti de reservato.

Minus facit, quod Bernardus non expedierit litteras Apostolicas vllius generis, sed sola supplicatione signata vtatur. † Quia, litteræ Apostolicæ censentur expeditæ iuxta naturam supplicationis, & gratiæ, † & intrat præsumptio quod Officiales Cancellariæ in illarum expeditione non alterauerint formam, aut substantiam gratiæ, sed expresse rint illud, quod tacite in supplicatione inerat *Rot. decis. 730. in fin. par. 2. recent. & in Montis alti Beneficij 28. Junij 1645. coram R. P. D. meo Bichio 5. non attenda in fin.*

Et ita, alijs pro nunc omiſſis ex supradictis fuit reſolutum, gratiam Bernardi non esse iustificatam, & propterea immissionem ei esse denegandam vtraque parte, &c. ◊

R. P. D. B I C H I O.

Romana Permutationis.

Mercurij 20. Februarij 1647.

A R G V M E N T V M.

Promittens aliquam aquæ quantitatem semper manutenere, & euentum, in quem illa in totum seu in partem deficeret ex quauis causa restituere pretium, & teneri ad omnia dāna & interesse, an excusari possit ex quo aqua iuxta naturalem cursum modo fluere, & modo detinere soleat, & in casum deficientiæ an prius agendum sit iudicio manutentionis, & deinde executiuo pro pretij solutione, & quo ad vtrumque responsio est negatiua, & in contrarium adductis plenissimè satisfit.

S Y M M A R I V M.

- 1 Iniustitia excludit rem indicatam.
- 2 Promissio ubi non purificatur, promittens tenetur ad dāna, & interesse, dum pro utroque commissa fuerit stipulatio.
- 3 Promittens aliquam quantitatem aquæ, aliā ad dāna & interesse, non excusatur ex quo aqua iuxta naturalem cursum modo fluere, modo desinere solet.
- 4 Aqua iuxta naturalem cursum modo fluere modo desinere solet.
- 5 Promittens aqua defensionem iuxta solitum si deficiat excusatur ex quo aqua iuxta naturalem cursum modo fluere modo desinere solet.
- 6 Secus ubi conventum fuit, quod promissor excusare se non valeat, eo quod aqua forsā diminuisse, aut alio quocumque pretexto.
- 7 in Aquarum materia standum est conventionibus à partibus initis.
- 8 Aqua deficientia ex quibus probetur & num. 11. & num. 42.
- 9 Aqua deficientia an proveniat ex defectu aqueductum vel potius ex defectu naturali, ex quibus remaneat iustificatum & num. 14. & 15.
- 10 Testes examinati inter alias personas, quando probent contra tertium.
- 13 Appellans à decreto Iudicis taxatiua in una parte tantum, in reliquis in eo contentis consensisse videtur.
- 16 Confessio indicialis emanata in uno iudicio contra certas personas, plenè probat in alio iudicio, ad fauorem tertij, maxime si iudicia inter se cohereant.
- 17 Valor rei iustificatur ex relatione tertij Periti à Iudice electi.
- 18 Periti electi ad aliquod æstimandum, si unus referat in maiori, & alter in minori summa, dicantur concordēs in hac minori summa.
- 19 Summa maior inest in minori.
- 20 Periti relationi per Iudicem electi ex officio, standum est; quamuis ab alijs discordaret.
- 23 Aestimatio rei fieri debet secundum valorem currentem de tempore contractus non autem de tempore presenti contra num. 28.
- 22 Secus si post contractum non constat fuisse mutatum statum rei.

- 23 *Quid sit alienus rei sequitur etiam ex eo, quod illa rei fuerit denegata.*
- 24 *in Aestimacione venit etiam id quod interest euictionem pati.*
- 25 *Valor rei inspicendus est de tempore euictionis, non autem de tempore contractus.*
- 26 *Valor alicuius rei commutata & postea à tertio euicta, an inspicendus sit de tempore permutationis, vel euictionis.*
- 27 *Permutatio facta cum pacto, quod si res permutata, euinceretur deberet aestimari, & pretium solui, transit in venditionem secuta euictione, & non prius.*
- 28 *Valor rei non debet attendi de tempore conventionis, sed de tempore in quod confertur executio contractus.*
- 29 *Beneplacitum Apostolicum praeiudicialiter obtentum per observantiam contractus spatium triginta annorum.*
- 30 *Beneplacitum Apostolicum si quis se obligavit impetrare, & postea non impetravit, non potest ex hoc defectu contractum annullare.*
- 31 *Pacta qui non adimplevit, tenetur ad damna & interesse.*
- 32 *Promittens in permutatione, manutentionem rei tradita, alias teneri voluit ad pretium rei recepta antequam conveniendus sit iudicio manutentionis, vel executio ad pretij solutionem.*
- 33 *Et quid si verumque promisit.*
- 34 *in Alternativa electio spectat ad illum, ad cuius favorem fuit facta promissio.*

DECISIO XXVI.

PERMVTATIONIS titulo Reu. Monaci Oliuetani de Vrbe tradiderunt bo. mc. Cardin. Lanfranco Margotto duas petias vinearum, seu arboreti prope eorum Monasterium existentes, & vice versa receperunt ab eodem Cardinali mediam vnciam aquae ex bottino sito in viridario Cardinalis proximo fontibus dicti Monasterij, quam aquae quantitatem Idem Cardinalis promisit semper manutenere & in euentum in quem ea in totum, seu in partem deficeret ex quavis causa voluit teneri ad soluendum Monacis pretium dictarum duarum petiarum terreni permutati, nec non omnia damna, & interesse.

Hinc ob deficientiam aquae Monaci egerunt contra Laurentium d. Card. heredem, tum ad pretium praedicti terreni, tum ad damna, & sententias modo fauorabiles modo contrarias reportarunt, nempe pro se in prima, & tertia instantia, & contra se in secunda, & quarta, cumque haec vltima sententia in iudicatum lapsa praetenderetur, hodie in quinta instantia dubitavi, † An constet de re iudicata, quae veniat exequenda, & negatiue fuit resolutum ob eiusdem sententiae iniustitiam, quae rem iudicatum excludit *Seraph. dec. 1123. num. 3. Canaler. decis. 600. nu. 7. cum alijs allegatis ab adden. ad S. M. Gregor. XV. decis. 1. num. 6.*

2 Siquidem † debuit Laurentius condemnari ad solutionem scutorum 550. pro pretio terreni, & aliorum scut. 150. pro damnis, & interesse cum pro utroque ob deficientiam quantitatis aquae promissae commissae fuerit

Par. X. Recent.

- stipulatio in eum casum concepta, iuxta tex in l. stipulationes non diuiduntur ff. de verb. oblig. leg. faenerator vers. si nautis ff. naut. fenor. Castr. in l. in nau. nu. 4. ibi quando periculum euenit ff. loc. Ro. dec. 479. n. 1. & 2. apud Cinc. de censib. & in rec. dec. 146. n. 1. p. 6. † neq; promissor excusari possit † ex quo aqua iuxta naturalem cursu modo fluere, modo desinere soleat, vt per Bimium
- 5 conf. 97. n. 46. † Quia in casu quo consuluit Bimius fuerat promissa aquae defensio iuxta solitum, † at in nostro verbis expressis conuentum fuit, quod promissor excusare se non valeat, eo quod aqua forsitan diminuisset, aut
- 7 alio quocunque praetextu, † & in materia aquarum standum est conuentionibus Menoch. conf. 226. nu. 125. Bursatt. conf. 156. num. 45. Randen. conf. 12. num. 25. lib. 2. Schenard. conf. 74. num. 37. Thesaur. dec. 245. num. 6.
- 8 Deficientia † vero aquae satis probatur tum ex duobus testibus datis in Sum. Monacorum numer. 2. deponentibus de visu aquam ne dum defecisse in magna quantitate, sed multoties
- 9 fontes Monacorum ea penitus carere; † idque non vitio acqueductum Monacorum, qui imo insteterunt quod viridarius Cardinalis aquam fluere permetteret, sed ille respon-
- 10 dit, che non ci era acqua, & † quamuis dicti testes examinati fuerint inter alias personas, quia tamen adminiculantur ex infra dicendis utique probant etiam contra Laurentium Felin. in cap. causamque il. 1. nu. 19. de testib. Ro. dec. 237. sub nu. 3. par. 1. recent. dec. 252. nu. 5. vers. praesertim coram sanct. mem. Greg. XV. decis. 225. num. 11. par. 6. recent.
- 11 Tum † ex consensu praestito à Laurentio, quod eligerentur periti ad aestimandum pretium terreni, & damna passa ob aquae deficientiam; nam si aqua non defecisset non
- 12 erat locus peritorum electioni. Tum ex relatione per eosdem peritos facta, & signanter tertij periti, ibi, per la mancanza dell' acqua
- 13 permutata, Summ. Monacorum nu. 4. † animaduertendo praesertim quod Laurentius à dicta relatione tertij periti, ac decreto Iudicis iuxta eam emanato appellauit taxatiue in ea parte tantum, in qua peritus liquidauit valorem terreni in scutis 550. 4. in Summ. responsionis pro Monacis nu. 2. vnde reliquis in dicta relatione contentis confessisse videtur. ab eo Cod. quom. & quan. iud. cap. sollicitudinem de appellat. Ro. dec. 380.
- 14 sub num. 9. par. 1. recent. † Tum quarto ex protestationibus ab ipso Laurentio ter atque iterum iudicialiter factis contra Dominos de Pijs vti heredes bon. mem. Cardinalis Pij, cui ille viridarium vendiderat, in quibus Laurentius ingenuè, & purè fatetur aquae deficientiam, eamque tribuit non negligentiae Monacorum, sed culpae eorundem de Pijs, quia aquam Monacis debitam denegarunt.
- 15 Sum. Monacorum num. 3. † idemque factus fuit procurator Laurentij in positionibus, ibi, Qualmente detto Sig. Card. Pio ha fatto mutar la fistola del condotto dell' acqua di detti Monaci Summ. responsionis Monacorum nu. 3. in fin. & confessionem ratificauit idem Laurentius specificando successiue materias in articulis, & positionibus

G

bus

- 16 bus, *Summ. ibid. num. 4.* † Hæ autem confessiones quamvis emissæ contra Dominos de Piis, quia iudiciales sunt, & coherent iudicio præsentis à Monacis introducto plenè probant etiam ad favorem Monacorum Dec. in l. 2. num. 12. Cod. edend. Egid. dec. 3. Guidopap. dec. 254. in prin. Surd. dec. 325. num. 12. Caputaq. decis. 210. num. 6. par. 2. Rot. in Boianen. Pensionis 27. Octobris 1600. coram Penia, impress. apud Marchis. de commiss. par. 1. fol. 617. sub num. 3.
- 17 Quod † autè valor terreni ascendat ad scuta 550. & damnorum ad scuta 150. constat ex relatione terræ periti à Iudice electi, cui obijci non potest, quod non concordet cum ali-
- 18 qua ex relationibus † aliorum peritorum electorum à partibus, quia imò adhæret relationi periti Monacorum, tam in æstimatione damnorum cum vterque æstimaverit in scutis 150. quam in prætio terreni; cum enim peritus electus pro Monacis illud liquidauerit in scutis 700. & tertius in scutis 550. dicuntur
- 19 concordēs in hac minori summa, † quia inest in maiori l. diem proferre §. si plures, & ibi gloss. verb. consenserunt, ff. recept. arbitr. l. 1. §. si stipulanti, ff. verb. oblig. cum pluribus ibi citatis à Gotsfred. Salyc. in l. rem maioris num. 28. & seqq. Cod. rescin. vendit. Alex. conf. 64. num. 9. lib. 2. Grat. discept. 187. n. 5. & 6. Rot. dec. 111. num. 2. par. 7. recent. & in Romana Saluiani interdicti 10. Ianuarij 1611. Vbaldo seniori, impress. penes Marches. de commiss. tom. 1. fol. 159. num. 2. in Romana consignationis sequestri 22. Maij 1620. coram Sanctissimo Domino Nostro Innocentio
- 20 X. Præter quod agitur de relatione periti à Iudice electi, cui statur quamvis ab alijs discordent. Gabr. de arbitr. conclus. 1. sub num. 1. & 4. Surd. conf. 452. num. 59. & seqq. Rota in Romana redditionis rationis 5. Martij 1646. coram R. P. D. meo Peutingerio.
- 21 Minus obijci potest, † quod tertius peritus non æstimaverit terrenum iuxta valorem currentem de tempore contractus, vt debuit l. bonitas, l. ex mille ff. eniñ. † Quia non constat post contractum fuisse mutatum statum terreni;
- 22 Cumque † æstimatio petatur, ex quo modernus possessor viridarii aquæ cursum denegando illam euicisse videtur, vt per Auchar. in cap. quarelam, sub num. 6. vers. quandoque denegat de elect. Hostien. ibid. num. 14. Ferret. conf. 204. num. 3. Rot. in Romana Saluiani 30. Ianuarij 1645. coram
- 23 me, † & sic in æstimatione veniat etiam id, quod interest euictionem passi, benè fecit peritus æstimando terrenum iuxta valorem temporis præsentis; † tum quia inspiciendus est valor de tempore euictionis l. euicta re la 2. ff. eniñ. l. si Titius la prima, vers. non enim ff. act. emp. Odefred. in dicta l. bonitatis in fin. vers. sen. si ageretur, ff. eniñ. Vinc. de Franc. decis. 297. sub num. 1. Surd. conf. 52. num. 50. Rot. decis. 378. sub num. 2. par. 4. diuers. decis. 227. num. 1. decis. 281. num. 17. par. 4. tom. 2. recent. & in Bononien. Pradij 13. Februarij 1640. coram R. P. D. meo Ghislerio. Tum etiam
- 24 quia de † tempore præsentis incipit contractus venditionis terreni; antequam enim a-
- 25 qua euinceretur, seu diminueretur non possidebatur exaduerso terrenum titulo venditionis, sed permutationis; venditio vero col-

lata fuit in tempore euictionis, seu diminutionis aquæ in quod partes conuenerant, quod terrenum æstimaretur, & prærium solueretur, ad textum in §. prærium inst. de emp. & vendit. l. quod sape §. 1. ff. contr. emp. l. fin. Cod. cod. cit. benè Surd. conf. 52. sub num. 51. in fin. vers. & ex hac inferitur, & num. 52. † nec debet attendi valor currentis de tempore conuentionis, sed temporis futuri in quod confertur executio contractus, vt post Anormitanum, Alexandrum, & alios ibi allegatos tradit Arr. Pinell. in l. 2. par. 3. e. 4. num. 16. Cod. rescind. vendit. Surd. d. confil. 52. num. 49. facit Bald. in l. 1. num. 30. Cod. commun. de legat.

- Non obstat nullitas contractus ex defectu
- 29 beneplaciti Apostolici; † nam per lapsum triginta annorum cum obseruantia contractus illud præsumitur obtentum Seraphin. dec. 1042. num. 2. & 3. & decis. 1228. num. 1. Rota in recent. decis. 21. num. 9. par. 4. tom. 2. decis. 191. num. 9. dec. 277. num. 5. par. 5. decis. 32. num. 3. par. 6. † Et aduersarius qui sub obligatione Camerali in se assumpsit onus impetrandi, & totaliter expediendi beneplacitum suis sumptibus, nisi impetrasset
- 31 allegaret propriam turpitudinem, † & ob præsta non impleta tenetur ad damna, & interesse, & sic ad prærium, & æstimationem terreni venditi l. si controuersia, l. cum successoribus Cod. eniñ. Ruin. conf. 141. num. 9. in fin. lib. 1.
- 32 Tandem non obstat, quod Cardinalis Lanfrancus se obligauerit in euentum defectus aquæ illam manutenere, & casu quo Monaci totam aquam habere non possent teneri voluerit ad prærium terreni; unde inferitur quod prius contra Laurentium Cardinalis hæredes debebat agi pro manutenzione eiusdem aquæ ad effectum, vt posset dici purificata conditio impossibilitatis habendi aquam, sub qua
- 33 promissum fuerat prærium terreni. † Quia Cardinalis, & manutenzione aquæ, & prærium terreni æque principaliter promisit in euentum in quem aqua diminueretur, & illam Monaci in quantitate promissa habere non possent, prout non posse constat ex testibus, & alijs supra ponderatis; cumque copulatiuè sit promissum fauore Monacorum ad illos spectat electio agendi ad vnum, vel alterum Purpur. confil. 287. num. 1. Asin. de execut. § 7. cap. 267. num. 5. Caldas de nominat. Emphith. qu. 10. num. 53. lib. 2. Cancer. variar. resolut. tomo secundo c. 6. num. 98. Monter. decis. Aragonia 43. num. 14.

Et ita decisum vtraque parte informante.

R. P. D. PEUTINGERO.

Romana Officii Notariatus.

Mercurij 20. Februarij 1647.

ARGUMENTVM.

Actus semper referendus est ad titulum præcedentem, & qui intendit eum referre ad diuersum titulum, id probare debet, effectum ea, quæ non habuerunt, non habentur in consideratione, Protestationes ex quibus declarantur, & non attenduntur, illæ quæ sunt contrariæ facto.

SYM.

S V M M A R I V M.

- 1 *Actus ad titulum precedentem tanquam ad suam causam referri debet.*
- 2 *Titulum qui alium allegat hunc ipse probare debet.*
- 3 *Renunciatio non effectuat nullius considerationis est.*
- 4 *Renunciatio nihil operatur post questum ius parti, neque illud excludit.*
- 5 *Dominium acquiritur per dationem in solutum.*
- 6 *Protestatio contraria facto nullius est momenti.*
- 7 *Protestatio, sine præiudicio iurium, si sit contraria facto intelligitur respectu actionis, non domini.*
- 8 *Protestatio declaratur ex actibus successivis.*
à Protestatione censetur recessum ex actibus successivis num. 8.
- 9 *Cessionarius representat in omnibus personam cedentis.*
- 10 *Facta magis attenduntur, quam verba, quod amplia concurrentibus coniecturis.*

D E C I S I O XXVII.

DOMINI steterunt in decisio coram me in hac causa sub die 20. Nouembris 1645. & 27. Iunii 1645. respondendo pro executione mandati executiui ab A. C. relaxati pro scutis 250. contra Paradisum ob eius contrauentionem cessioni ab ipso factæ Righezzæ medicatis officij Notariatus Capitolini cum promissione de non contraueniendo, & nihilominus eam acceptando in solutum auocauerit, vt fusius in dicta die 20. Nouembris 1645 prout de anno 1625. pro toto officio expeditionem litterarum patentium à DD. Conseruatoribus Capitolij reportauit atque de anno 1629. in propriam personam litteras super titulo per Datariam expediuit, Postmodumq; semper idem officium proprio nomine administravit, illiusque emolumenta percepit, oneræque massæ Notariorum persoluit.

Neque Paradisum iuuat renunciatio huius officij ab ipso de mense Aprilis 1620. facta, quia huiusmodi renunciationis effectus ab actibus ab ipsomet successiue gestis omnino excluditur, nam de anno 1625. in vim dictæ dationis in solutum in Curia Capitolina litteras patentes pro exercitio dicti officij, ac deinde de anno 1629. super titulo in Dataria expediuit, ac totum officium administravit, quæ administratio cum alium titulum non habeat ad t dictam dationem in solutum tanquam suam causam precedentem referri debet. *Memo. nob. pras. 67. per tot lib. 6. Surd. conf. 24. num. 16. vbi*

2 quod qui alium titulum t allegat ipsum probare tenetur, & *Rota decis. 104. num. 5. par. 2. diuers. & decis. 159. num. 3. par. 1. recent. & in Censuræ censuræ 9. Iulij 1645. coram R. P. D. Corrado*, neque hanc veritatem tegere potest Paradisus, dum post renunciationem mandatum executiuum, & declaratoriam pro eodem credito pro quo datio in solutum emanauerat obtinuit, nam etiam hoc euauisse, nec effectum habuisse ex supradicta declaratione de anno 1625. facta apparet, vt ex alijs actibus supra deductis, adeo quod renunciatio non esse-

Par. X. Recen.

- 3 *Quata t nullius considerationis sit, vt fuit dictum in Perusina Beneficij 4. Aprilis 1608. coram bon. mem. Penia, & in Volucerna Prioratus 16. Martij 1646. §. tandem coram R. P. D. meo Bichio, & in omnem euentum postquam Lercariis contra Paradisum ex datione in solutum sibi facta, fuerat quesita actio, non*
- 4 *potuit t post quindecim menses renunciando dationi in solutum ius eisdem Lercariis questum excludere, vt ex tex. in l. 1. §. si rem depositam ff. depositi.*

Non obstat quod Paradisus quando de anno 1629. per Datariam litteras super titulo officij expediuit, id citra præiudicium iurium Lercariis competentium, & ipsis interpellatis fecerit *Summ. Paradisi nu. 6.* nam aliàs, litteras de anno 1625. in Curia Capitolina absque vlla protestatione, vel interpellatione pro exercitio totius officij expediuerat, inherendo præcedenti dationi in solutum, t per quam sibi soli dominium questum fuerat *l. eleganter ff. pign. act. Soccin. conf. 69. num. 15. lib. 4. Cephal. conf. 351. num. 13. Rota decis. 52. num. 10. par. 6. recent. & decis. 261. nu. 19. par. 7. recent. & fuit dictum in Romana Legati 1. Iulij 1643. coram R. P. D. meo Cerro.* Et aduertendum est huiusmodi protestationem fuisse facto contrariam per ipsam expeditionem tituli in personam solius Paradisi, & acquisitionem Domini totius officij præiudicabatur dominio partis officij vsque de anno 1617. quesito Lercariis, siue Righezzæ eorum auctori etiam ex cessione tunc reportata ab eodem Paradiso t sic ista per factum euerfa protestatio nullius est momenti *Felin. in cap. cum in Ferrariensis nu. 27. cum seqq. de constit. Bratt. decis. 45. nu. 18. & decis. 388. num. 5. vel saltem intelligenda est de præiudicio respectu*

7 *actionis t quæ ex domini ammissione Lercariis competeat, vt per Oldrad. conf. 330. in fin. Paris. conf. 70. nu. 12. lib. 1. Gabr. conf. 141. nu. 29. & seq. lib. 1. Honded. conf. 36. nu. 47. lib. 2. Quod factum ipsa obseruantia subsēcuta declarauit, quia Paradisus numquā Lercarios domini, neque fructuum participes fecit, sed solus tanquam verus dominus officium possedit, & administravit, & tanquam talis super toto officio iudicialiter manutentionem obtinuit, vt in *Summ. præterita positionis pro Lercariis nu. 7.* ex quibus actibus successivis non solum dicta*

8 *protestatio declaratur, t sed per eos quatenus opus sit à protestatione censetur recessum Roman. conf. 179. num. 21. vers. remoueor Put. decis. 33. nu. 1. lib. 2.*

Frustra etiam Paradisus pendente hac lite coram bon. mem. Merlino, quam coram me oblationes fecit de admittendo Lercarios ad portionem officij, quia vt alias responsum tuit erant nimis intempestiue, neque lus Lercariis ex præcedenti contrauentione questum tollere poterant, & contra eundem Paradisum vrget quod post dictas oblationes de anno 1645. disposuit de toto officio ad fauorem Angelæ suæ filię ibi *assegno, cedo, & concedo, &c. con tutto questo officio, e sue ragioni, giurisdictioni, &c. & infra ibi tutti, e singoli emolumenti, e frutti di quello, & ibi quella sia vera, e sincera pat-*

11 *tuna del tutto*, ex quibus verbis dubitari non potest quin disposuerit de ipso dominio officij, eiusque filiam Angelam Dominam effecerit, non secus atque ipse Paradisus Dominus erat, † cum Cessionarius representet in omnibus personam cedentis, *leg. si à Creditore, C. de alt. & oblig. l. 2. ff. hered. vel alt. vend. R. min. Jun. conf. 65. num. 21. Rota decis. 107. num. 3. in fin. decis. 303. num. 7. part. 1. recent.* Nimisque ridiculum est dicere quod Paradisus in eadem cessione facta filiz, Lercariorum iura reserua-
uit, ibi: *Senza pregiudicare alle ragioni delli veri heredi del quondam Gio: Battista Righeza.* Quia est protestatio contraria facto maxime, quia eadem Angela Paradisi cessionaria paulo post causam iactationis, & iactationum nominatim contra Lercarios committi fecit causam R. P. D. meo Ghislerio, asserens se vigore paternæ cessionis in quieta possessione, & dominio officij reperiri a nemineque molestari debere. Quare cum ex omnibus simul iunctis
10 appareat magis attendenda esse † facta quam verba ad text. in cap. dilecti il secondo, ubi gloss. verbo facto ex de appellat. Buratt. decis. 113. numer. 20. Domini perseverando in decis. resolverunt mandatum alias relaxatum contra Paradisum esse exequendum, &c.

Vtraque parte informante.

R. P. D. PEVTINGERO.

Vercellen Prioratus.

Luna 25. Februarij 1647.

ARGUMENTVM.

Pro Attentatorum reuocatione in decisione responderetur, quorum probatio ex quibus deducatur, & concludenter ea demonstrantur per plura hic adducta. Acta, quæ sufficit transportare pro Attentatorum reuocatione.

SVMMA RIVM.

- 1 Nuncij attestationi creditur tanquam attestanti de re ad eius officium spectante, & num. 2.
Amplia etiam sine testibus. num. 2.
- 2 Subhastatio est actus iudicialis.
- 3 Notario se talem asserentem fides præstatur.
- 4 Testes licet informiter examinati faciunt adminiculum.
- 5 Relatio Nuncij, & Notarij etiam informis probat cum adminiculis.
- 6 Fructus à possessore præsumuntur percepti.
- 7 Inhibitio non afficit personam habentem titulum diuersum etiam quod illi præsentetur.
Intellige, ut ibidem in fine.
- 8 Beneficium unitum non vacat.
- 9 Clausula, quam, & quas, respicit non solum commissionem cause quoad expressa, sed totam causam.
Amplia idem in clausula, cum omnibus dependentibus, annexis, & connexis totoque negotio principali. ibidem.
- 10 Inhibitio specialis super fructibus eorūque perceptione respicit etiam continuationem possessionis.
Amplia quia non excusat ab attentatis. ibidem.

11 *Acta ea sufficit transportare ex quibus attentata deducuntur, itant integra non requirantur.*

DECISIO XXVIII.

PLACVIT DD. Felicem de Ferrarijs, quia ipse Urbem accesserat tertio audire, sed nihilominus in decis. pro reuocatione attentatorum ab ipso commissorum respondendo perstiterunt. Quia nimirum duæ ipsi fuerunt præsentatæ Inhibitiones, altera de mense Februarij 1645. in vim Commissionis, ac litis pendentiæ inter Capitulum Collegiatæ Ciuitatis Bugellæ super hoc ipso beneficio, de quo agitur, & Io: Ambrosium de Ferrarijs; altera, vigore appellationis à Decreto Reuerendiss. Nuncij Sabaudiz cogente Franciscū Pionum arrendatarium fructuum huius beneficij de curtos fructus tradere eidem Felici Ferrario tanquam cessionario Cameræ Apostolicæ sub prætextu, quod iidem fructus vti maturati beneficio vacante spectarent ad Cameram, & hæc inhibitio præsentata fuit die 3. Mensis Iunii 1646. ut constat ex attestatione Nuncij
1 cui † creditur tanquam attestanti de re ad eius officium spectante, *Put. decis. 187. lib. 3. Rot. decis. in Roman. Spolij domus 28. Iunii 1617. coram Sanctissi. D. N. in §. primo.* Attamen vtriusque inhibitionis vigore adhuc attentata remanet, tam subhastatio pignorum contra d. Pionum captorum pro soluend. fructibus à Felice cessionario Cameræ peritis, quam fructuum ab eodem Felice perceptio de anno 1646. ut in prima decisione huius causæ firmatum fuit; quia subhastationem secutam fuisse post primam, & secundam inhibitionem nempe die 14. Septembris 1646. talis apparet relatione Nuncij, seu ut vulgo ibi dicitur, *Soldato di Giustia*, facta Viarlado Notario actuario, *Summ. ibidem num. 6.*
2 cui † vtique circa acta iudicialia, qualis est subhastatio adhibetur fides, etiam sine testibus, *gloss. in §. alia verbo insinuatione Instit. de donat. Ias. in l. omnium col. penul. in fin. & col. seq. C. de testament. Grammat. consil. 65. num. 283. Seraph. de priuil. inram. priuil. 34. numer. 6. Buratt. decis. 606. num. 12.* Viarladam fuisse actuarium ostenditur ex eiusdem assertionem, ibi: *à me Notario,*
3 *& Segretario sottosegnato*, † quæ circa hoc probat, *Rota decis. 699. num. 3. part. 1. recent. & in Assisien. bonorum 2. Iunii 1627. coram bon. mem. Card. Virili. & decis. 454. nu. 2. coram Gregog. XV. Iunctis præsertim testibus de dicta subhastatione deponentibus, † qui licet informiter examinati faciunt saltem adminiculum, Rot. decis. 315. Iun. 5. decis. 343. num. 7. decis. 406. numer. 6. part. 1. recent.* Adeo, ut prædicta relatio Nuncij, & Notarij
4 tanquam adminiculata probet, † dato quod etiam alias esset informis, *Rota decis. 198. num. 2. part. 1. recent.*

Similiter fructus anni 1646. à Felice perceptos fuisse probatur ex eiusdem confessione iudicialiter emissa, *Summ. num. 8.* quæ non solum per depositionem testium, licet sine citatione partis examinerū adminiculatur, sed etiam ex præsumptione iuris, quia idem Felix
6 possessionem beneficij acceperat de mense

No-

Nouembris anni 1643. & fructus à possessore percepti presumuntur, *Seraph. decis. 124. nu. 6. Rot. decis. 50. nu. 2. coram Gregor. XV. & decis. 269. nu. 2. part. 1. decis. 317. nu. 6. part. 4. tom. 2. recent.*

Non obstat, quod prima inhibitiō vigore Commissionis, & litis pendentiae inter Capitulum, & Io: Ambrosium de Ferrariis non afficiat Felicem habentem titulum diuersum, & in ea lite non nominatum, † licet ipsi quoque presentata fuerit, ad trad. per *Lancellott. de attent. part. 1. cap. 3. num. 9. Buratt. decis. 644. nu. 5.* quia hoc non procedit, quando Commissio appellationis non est restricta ad certas personas, sed est generalis contra omnes qualis est in casu, de quo agitur, ibi: omnesque alios in executione presentium nominandos, ita idem *Lancellott. loco mox allegato num. 39. & 40.* & quamuis titulus Felicis sit diuersus à titulo Io: Ambrosij; nihilominus tamen est conexus, & dependens à titulo vnionis huius beneficii facti. Capitulum, quem idem Capitulum in dicta prima lite deduxit, nam quatenus vnio Apostolica esset valida corrueret prouisio Papae ad fauorem Felicis facta, tanquam de vacante per obitum Alberti ultimi possessoris † cum beneficium vnium non vacet, *Clem. frequens ubi gloss. verb. ad mensam de excess. pralat. Oldrad. conf. 257. nu. 24. & seq. Aret. conf. 63. per tot. Rebuff. in prax. tit. de union. benef. num. 12. in fin. Rota coram Greg. XV. decis. 419. num. 2.*

Et contra Felicem semper vrget secunda inhibitiō in vim Commissionis appellationis à decreto dicti Nuncij Sabaudiae emanato super fructibus Beneficii, per quam vigore clausularum quam, & quas in ea positarum cum omnibus inde dependentibus, annexis, & connexis, ac toto negotio principali, † dicitur commissa causa, nedum quo ad fructus praeteritos, de quibus loquitur decretum dicti Nuncij, sed etiā quoad percipiendos, & quoad ipsum titulum beneficii, *Sarmen. in reg. de Infirm. quest. 34. numer. 4. Egid. decis. 618. Cassad. decis. 9. num. 13. de caus. poss. & propr. Caputaq. decis. 152. per tot. part. 1. & fuit dictum in Messanen. Archiepiscopat. 29. Aprilis 1641. coram D. meo Cerra, & in Gerunden. Prioratus 27. Iunij 1644. coram D. meo Riccio.* Quae operantur ne Felix iuuari aliquo modo possit praetextu continuationis possessionis antea captae, quia aut ipsa possessio ab initio est attentata, cum capta fuerit de mense Nouembris anni 1643. postquam de mense Februarii eiusdem anni fuerat praesentata Felici inhibitiō vigore primae Commissionis, quidquid dicendum esset, si nulla praecessisset lis, vel inhibitiō, aut in omnem casum ob secundam commissionem, & inhibitionem specialem super fructibus, eorumque perceptione, † & sic super continuatione possessionis, ipsius continuatio non exculat ab attentatis ex allegatis in prima decisione huius causa coram me in *S. Nec Felicem excusat.*

Nec releuat, quod non fuerint asportata omnia acta facta coram D. Nuncio Sabaudiae, quia ad effectum reuocationis attentatorum sufficit ea transportare, † ex quibus attentata probantur, vt fuit dictum in *Bracaren. Iurisp. Part. X. Recent.*

tronatus de Ledronello 1. Martij 1602. coram Card. Sacrato, & in Tullen. Scholastria 5. Iulij 1621. coram bon. mem. D. meo Remboldo, quae est decis. 317. num. 7. part. 4. tom. 2. recent. & in Maioricens. beneficij 27. Nouembris 1641. & 17. Martij 1642, coram Reuerendiss. D. meo Dunozet Decano.

Ex quibus Domini in decisis vtraque parte informante permanferunt, &c.

R. P. D. CELSO.

Postea S. R. E. CARDINALI.

Romana Domus.

Luna 23. Februarij 1647.

ARGUMENTVM.

Emphiteusis deuoluitur ad Dominum directum vel ob canones non solutos, vel ob lineam finitam; quo circa in praesenti discutitur, primo an Minor seu Mulier absens non soluendo canones, sed assignando pensiones Domino directo, qui acceptauit obligationem Inquilini de illis soluendis cadat ab emphiteusi; Et an Concessio facta Clerico pro se filiis haeredibus, & descendentibus quibuscunque intelligatur de haeredibus, & successoribus extraneis; & resolutio quoad vtrumque est affirmatiua, & in contrarium adductis plenissime satisfiat.

SUMMARIUM.

1. *Manutentio concedenda est anteriori possessori.*
2. *Possessio alicuius Domus probatur ex locationibus eiusdem domus continuatis, & effectum sortitis.*
3. *Concessio superat quamcunque probationem.*
4. *Emphiteusis quando non est finita, vel dubium est an expirauerit, haeredi ultimi grauati datur manutentio, dum constat de illius possessione, & canonum solutione.*
5. *Possessio apprehensa propria auctoritate, & sine citatione dicitur clandestina, & turbativa, & non infert prauidicium legitimo possessori.*
6. *Emphiteusis deuoluta ob canones non solutos, vel ob lineam finitam an, & quando liceat Domino directo possessionem accipere.*
7. *Dominus directus, vt possit de facto possessionem accipere rei emphiteutica, requiritur, vt caducitas, & deuolutio sit clara, & indubitata.*
8. *Dominus directus iudicio petitorio contra possessionem rei emphiteutica agere debet, quando deuolutio seu caducitas controuerti potest.*
9. *Emphiteuta debet in sua possessione manuteneri dum disputatur an intret caducitas seu deuolutio.*
10. *Emphiteuta in sua possessione manuteneri debet quando non constat de deuolutione clara, & indubitata, etiam si Dominus directus posset accipere possessionem propria auctoritate.*
11. *Emphiteusis concessa pro se ac eius haeredibus, & successoribus quibuscunque in perpetuum cum clausula ad habent. & quidquid voluerit facien. transit etiam ad haeredes extraneos.*
12. *Amplius etiam si in supplicatione Sanctissimo porrecta non legantur verba, quibuscunque, &c.*

- 13 Relatio efficit, ut omnia contenta in relato consensatur repetita in referente.
- 14 Emphyteusis concessa Clerico pro se, heredibus, & successoribus, &c. necessario debet intelligi de heredibus, & successoribus extraneis.
- 15 Dominus directus praestando consensum alienationi rei emphyteuticæ, & recipiendo canones ab emptore, non potest postea dicere concessionem esse finitam.
- 16 Canones non soluti à Minore, seu Muliere absente non important deuolutionem emphyteusis.
- 17 Dominus directus obtinens apponi sequestrem in re emphyteuticæ, si postea non exegit, non potest pretendere deuolutionem ob canones non solutos.
- 18 Amplius quando dicta pensiones fuerint assignata, & inquilinus se obligauerit illas soluere, & Dominus directus acceptauit.
- 19 Testi Mediatori deponenti de facto proprio quando deferendum veniat.
- 20 Credulitas probabilis sufficit ad euitandam caducitatem.
- 21 Causa etiam fatua, & iniusta excusat à deuolutione & à pena.
- 22 Manutentio dari non potest ubi possessio est nulla, & attentata.
- 23 Manutentio cessat quando non constat de possessione.
- 24 Manutentio sicut cessat ubi non constat de possessione, ita etiam cessare debet ubi possessio est nulla improba, & infecta.
- 25 Manutentio potest concedi Domino directo in re emphyteuticæ vigore possessionis civilis, quæ penes ipsum remansit.
- 26 Manutentio concessa Domino directo in vim civilis possessionis sublineri non valet, dum non fuit dictum de extinctione lineæ, & de caducitate.
- 27 Dominus directus allegans extinctionem lineæ, & caducitatem à re emphyteuticæ tenetur illam probare.
- 28 Manutentio non potest concedi Domino directo in re emphyteuticæ quando deuolutio non est clara.
- 29 Appellatione per Signaturam simpliciter admissa, interim possessor non potest priuari sua possessione, sed in ea debet manuteneri.
- 30 per Appellationem remanet suspensa virtus primæ sententiæ, & illius effectus.

DECISIO XXIX.

PRAETENDENS modernus Rector Sanctorum Simonis, & Iudæ ob lineam finitam, & Canones non solutos, deuolutam esse ad eius Ecclesiam Domum alias sub die 17. Octobris 1547. in emphyteusim concessam Vincentio de Ferrarijs, & per Franciscam Felicem possessam, sub die 23. Ianuarii 1643. de facto illa non citata, possessionem præfatam accepit. Unde introducta à principio causa coram Reuerendis. Vrbis Vicegerente, qui Rectori mandatum de manutenendo concessit, & per diffinitiuam sententiam, nullum ius dictæ Franciscæ Felici competere, pronunciauit, & deinde per viam appellationis, mihi commissam, proposui dubium: Cui esset dandum mandatum de manutenendo, & Domini ad fauorem Franciscæ Felicis responderunt, ex quo constat de anteriori possessione illius,

2 non solum ex pluribus locationibus eiusdem Domus continuatis, & effectum fortitis, iuxta glossam in l. qui vniuersas, §. qui per Colonum in verb. Colonum, ibique Arz. num. 6. ff. de acquir. poss. Bart. in l. ad probationem, vers. pone enim, C. locat. Gabr. de locat. conclus. 4. nu. 2. & seqq. Rota coram Andrea decis. 61. num. 3.

Sed etiam ex confessione propria ipsius Rectoris, qui in Instrumento publico sub die 8. Decembris 1636. declarauit recepisse scut. 28 baioc. 80. pro canonibus decursis, & non solutis præfatæ Domus emphyteuticæ, per dictam Felicem possessam, & quæ confessio superat quamcumque probationem, Felin. in cap. olim nu. 10. vers. limita secundo de rescript. Menoch. de retin. remed. 5. num. 596. vers. rursus, Rota decis. 723. nu. 1. part. 4. tom. 3. recent.

4 Et propterea & debet illi concedi mandatum de manutenendo, & in his terminis firmavit Rota coram Andrea dicta decis. 61. num. 4. in Bonon. de Carnalibus 11. Ianuarii 1602. penes Marches. de commiss. 10. 2. fol. 545. per tot. & in recent. decis. 420. num. 3. & 23. part. 4. tom. 3.

5 Nec obstat & possessio posterior Rectoris capta 28. Februarii 1643. quia uti apprehensa propria auctoritate, & sine citatione clandestina, & turbatiua, nullumque Franciscæ Felici præiudicium inferre potuit, cap. licet causam de probat. cap. licet Episcopus de praben. in 6. Bart. in l. si duo sub num. 4. vers. si verò Testes, ff. uti possidetis, Rota decis. 366. num. 2. part. 1. recent. Buratt. decis. 263. nu. 7. & penes Possib. de manut. decis. 330. num. 21. & seq. cum alijs in Imolen. beneficij 23. Ianuarii 1645. coram R. P. D. meo Corrado.

6 Prætenso verò, & quod ob lineam finitam & Canones non solutos, licuerit de facto Rectori possessionem accipere, cessat ex eo, & dum deuolutio, & caducitas non erat clara, & indubitata, prout requiritur ad hunc effectum, sed plures patiebatur difficultates, & probabiliter controuerti poterat, & quo casu non permittitur Domino directo exercitium propriæ authoritatis, sed iudicio petitorio contra possessorum agendum est, & qui interim debet in sua possessione manuteneri, iuxta doctrinam Speculat. in de iud. emphyteu. §. nunc aliqua quasi 48. num. 52. vers. tu dic, Corn. cons. 193. num. 3. lib. 3. Gabr. cons. 67. nu. 17. lib. 2. Corbul. de caus. priuat. ob non solut. can. quasi 12. num. 3. & seqq. Fachin. caus. 1. Inris lib. 1. nu. 9. in fin. Gratian, cap. 736. nu. 7. & 8. Thomat. decis. 16. nu. 16. relati à Possib. de manut. observ. 16. num. 47. & seqq. Rota post eundem decis. 111. num. 7. & seqq. decis. 168. eodem num. decis. 281. nu. 7. & decis. 293. num. 3. & apud Pacifico de Sala. decis. 141. num. 9. & penes Marches. de commiss. part. 1. fol. 566. nu. 1. & per tot. Andr. decis. 36. num. 6. & decis. 61. numer. 7. & in recent. decis. 409. num. 7. part. 1. decis. 420. nu. 22. & 23. part. 4. nu. 21. & decis. 359. nu. 4. & 5. part. 4. & in Vladislauen. Villa de Heppemburch. 13. Aprilis 1646. coram R. P. D. meo Cerro.

10 Quam opinionem & procedere etiam attentata facultate capiendi possessionem propria auctoritate, probat Mantica de iur. lib. 22. tit. 22. nu. 14. vers. cum autem, & decis. 194. nu. 2. & seqq. 11 Addens ad san. num. Gregor. decis. 105. littera A. & pc.

penes Poss. de manu. decis. 336. num. 8. & latè firmatum fuit in Fanen. seu Senogallien. honorum super immiffione 14. Martij 1646. coram R. P. D. meo Melio.

11 Quatenus enim deuolutio deducitur, ob finitam lineam Vincentij de Ferrariis, & illa non poterat dici clara, dum concessio fuit facta Vincentio, ac eius hæredibus, & successoribus quibuscumque in perpetuum, cum clausula ad habendum, & quicquid voluerit faciendum, quo casu venire hæredes, etiam extraneos, probat Cald. de iur. emphit. lib. 2. qu. 23. num. 52. & 53. Clar. §. emphiteusis quæst. 28. num. 4. Caualer. decis. 290. numer. 1. & decis. 293. per tot. Bononien. emphiteusis 16. Iunij 1597. coram Penia, Romana Vinca 22. Martij 1602. & in Papien. bononien. 10. May eiusdem anni, coram clar. mem. Card. Pamphilio, cum pluribus in Sarfmaten. feudi 22. Iunij, & 18. Decembris 1645. coram Reuerendiss. D. meo Dunogetto Decano.

12 Et licet in supplicatione, & præcibus Sanctissimo porrectis non legantur verba quibus-
13 cumque, & similia, tamen nihilominus cum in eadem supplicatione habeatur relatio ad instrumentum prædictum, ibi, & prout plenius dicitur contineri in ipso Instrumento concessionis, potuit Francisca Felix, vigore præfate relationis iuste prætere, quod omnia contenta in Instrumento conferentur repetita in supplicatione, Bald. in l. 2. numer. 4. C. de error. Adnotat, & in his terminis Rot. decis. 14. num. 41. & seqq. part. 6. & decis. 548. num. 13. part. 4. tom. 2.

14 Maxime cum idem Vincentius tunc esset eo tempore Clericus, & talis enunciatus, tam in Inuestitura, quam in confirmatione Apostolica, & paulo post ad Episcopatum promotus, ita ut dicta verba ad eius filios, & descendentes nullo modo adaptari possent, & propterea de Hæredibus, & successoribus extraneis necessario deberent intelligi, ut notat Curt. de feud. 2. part. 3. part. nov. 40. Clar. §. feudum qu. 79. num. 4. Cald. quæst. 20. num. 23. & 37. & quæst. 23. num. 69. Socin. consil. 13. num. 1. lib. 3. cum alijs per Fufar. de subfist. quæst. 339. num. 42.

Quod comprobauit etiam obseruantia sub-
15 secuta, tamen nam idem Rector præstitit consensum alienationi prædictæ Domus factæ de anno 1605. ad fauorem Virginij Martini authoris Francisce Felicis, recipiendo ab eo Laudemium, & Canones, prout etiam eosdem Canones recepit à prædicta Francisca, adeo ut possit dicere concessionem esse finitam, dum præfatos de Martinis per spatium 40. annorum in emphiteusam recognouit. Corbul. de caus. priuat. ex eo quod emphiteusam non ostendit Instr. renouationis num. 2. Rot. decis. 261. num. 4. part. 1. recent.

Quatenus autem deuolutio præteritur ob Canones non solutos, ab anno 1639. usque ad tempus apprehensæ per Rectorem possessionis, & resistit non solum minor ætas Francisce Felicis, illiusque absentia ab Urbe, prout de eorum, & minore, Mant. de sac. lib. 2. tit. 2. num. 2. Rot. consil. 110. num. 7. lib. 1. speculat. in de suppl. §. cum aliqua quæst. 14. num. 24. & seqq. Et de absente Corbul. de caus. priuat. ob non solut. canonum num. 5. Dec. consil. 38. numer. 9. Rota

decis. 509. num. 3. & decis. 719. num. 8. & 9. part. 4. tom. 3. recent.

17 Verum tamen etiam sequestum factum contra Inquilinos pensionibus eiusdem Domus, Rota dicta decis. 719. num. 10. & 11. part. 4. tom. 3.

18 recent. Et quod magis est assignatio dictarum pensionum, cum obligatione Inquilini de illis soluendis acceptata ab ipso Rectore, ut deponit Ioannes Palumbus Curialis notæ integritatis, tamen cui tamquam mediatori, & attestanti de negotio ab ipsomet gesto, plurimum deferendum venit, iuncta præsertim attestatione Bizozari, eius iuramento recognita, Bart. in l. 1. §. Idem Cornelio num. 2. vers. ultimo vides, ff. de quæst. Rota coram sanct. mem. Gregor. decis. 204. num. 3. decis. 247. num. 6. & seq. decis. 521. num. 2. & decis. 544. numer. 18. & 19. cum alijs per Add. ad Buratt. decis. 116. num. 16.

Ex quibus apparet Franciscam Felicem, vel Canones persoluisse, vel saltem iuste potuisse credere illos fuisse solutos, & Rectorem de eis
20 satisfactum, quæ probabilis credulitas sufficit ad euitandam caducitatem, Ias. in l. 2. num. 53. quæst. 16. vers. limita tamen, C. de iure emphiteusæ Caput 7. decis. 180. num. 4. part. 1. sanct. mem. Greg. decis. 388. num. 4. Buratt. decis. 624. num. 7. & seqq. Romana præfata deuolutionis 22. Iunij 1624. coram Remboldo, Gratian. cap. 633. numer. 24. & seqq. & c. 20. 575. num. 33.

21 Cum tamen quælibet causa etiam fatua, & iniusta excuset à deuolutione, & a poena l. igitur, §. potest, ff. de lib. caus. Corbul. de caus. priuat. ob non solut. canon. limit. 17. num. 2. Romana deuolutionis 12. Novembris 1610. coram Coccino, & in alia Romana præfata deuolutionis 22. Iunij 1624. coram Remboldo, & in recent. decis. 281. num. 15. part. 4. tom. 2.

Minus obstat alia possessio capta per eundem Rectorem sub die 22. Ianuarij 1644. vigore mandati de manutenendo obtenti à Reuerendissimo Vicegerente, tamen nam cum prior possessio fuerit nulla, & attentata in vim illius
22 manutenentio dari non poterat, tamen nam sicut illa cessat quando non constat de possessione, §. retinenda Institut. de interd. tamen nam ita etiam quando possessio est nulla, improba, vel infecta, Rot. in Colimbrien. præstimorum 18. Iunij 1642. coram Reuerendiss. D. meo Decano, apud Poss. decis. 530. numer. 18.

23 Nec dicatur, tamen nam quod saltem eadem manutenentio potuerit concedi vigore possessionis civilis, quæ remanet penes Proprietarium, tamen nam illa subtrahi non valet, dum non fuit doctum de extinctione lineæ, & de caducitate, tamen nam quæ per allegantem probari debet, Specul. in tit. de emphit. §. nunc aliqua num. 66. Rot. coram Buratto decis. 393. sub num. 5. vers. In iustitia verò, & numeris seqq. & in recent. decis. 25. num. 1. & seqq. part. 6.

Et ex his patet responsio ad decis. in contrarium adducta in Romana de Bombellis 31. May 1613. coram Sacro, tamen nam dum deuolutio non erat clara, non poterat procedi per viam manutenentionis, & sic constat de iniustitia mandati de manutenendo, Rota in Romana Dorus 16. Februarij 1632. coram Prouano, apud Poss. decis. 336. numer. 5. cum alijs supra allegatis.

Non

29 Non obstat. sententia lata in petitorio; † in qua dictum fuit nullum ius competere Franciscæ Felici, quia cum ab ea fuerit appellatum & appellatio simpliciter per Signaturam admissa, interim possidens, non poterat sua possessione priuari; sed in ea debebat manutentio teneri, † quia virtus primæ sententiæ, & illius effectus remanebat suspensus per appellationem *Abb. conf. 69. nu. 2. vers. sed in casu nostro lib. 1. Alex. conf. 189. nu. 6. lib. 2. Add. ad Buratt. decis. 436. num. 12. & in his terminis Rota dista decis. 336. num. 9. & 10. penes Possib. de manut.*

Et hæc dixerunt Domini ad effectum manutentionis tantummodo partibus hinc inde informantibus.

R. P. D. CORRADO

Postea Eminentiss. D. CARDINALI.

Macerateñ Saluiani.

Luna 11. Martij 1647.

ARGVMENTVM.

Immissio ex utili Saluiano interdicto conceditur ubicumque tria concurrunt, scilicet creditum cum hypotheca, possessio debitoris de tempore contractæ obligationis, & possessio Rei conuenti omittis secundo, & tertio requisito quia facillimè iustificatur; acerrimè discutitur an, & quando confessio mariti de dote recepta, emanata constante matrimonio probet solutionem, & quatenus sic, an retardare possit immissionem præscriptio viginti annorum, excussio bonorum specialiter hypothecatorum, & retentio emptoris pro pretio soluto, & opinio est negatiua, & in contrarium adductis plenissimè satisfit.

S V M M A R I V M.

- 1 Creditum cum hypotheca iustificatur ex publico instrumento.
- 2 Dos probatur soluta per confessionem Mariti de recepto.
- 3 Possessio debitoris de tempore contractæ obligationis probatur per testes.
- 4 Possessio debitoris de tempore contractæ obligationis iustificatur ex venditione illius prædij facta ab eius heredibus afferentibus esse hereditarium, & pro soluendis debitis hereditarijs.
- 5 Confessio auctoris per illius successores impugnari non potest.
- 6 Possessio rei conuenti plenè iustificatur ex testibus.
- 7 Possessio rei conuenti probatur ex substantiatione litis per plures annos cum non leui cura, & impensa.
- 8 Manutentio per aliquem petita, supponit in eo antecedentem possessionem.
- 9 Manutentio non competit nisi possidentibus.
- 10 Immissio ex utili Saluiano interdicto, quibus concurrentibus negari non possit.
- 11 Obligatio Cameralis quando remanet vulnerata per sententiam contrariam.

- 12 Sententia ubi referri potest ad duo instrumenta, ad quod potius referri dicendum sit.
- 13 Sententiæ verba ad normam iustitiæ referri, & moderari debent.
- 14 Sententia ita interpretanda est ut præseferat illud quod iuri conuenit, & non contrarium.
- 15 Sententia ita accipi debet, ut minus quam fieri possit, iuri partium derogetur.
- 16 Confessio Mariti simplex, verbalis, generica, & indistincta de dote recepta, facta constante matrimonio non probat solutionem.
- 17 Confessio mariti de dote recepta, etiam constante matrimonio quibus concurrentibus probet veram numerationem.
- 18 Confessio Mariti de dote recepta quando probet tam aduersus maritum ac eius heredes, quam aduersus creditores, & causam habentes.
- 19 Excussio bonorum specialiter pro dote hypothecatorum, quando facienda est à muliere repetente suam dotem.
- 20 Dos promissa, & constituta in pecunia, quidquid deinde pro eius satisfactione traditum fuit, vel ex ipsa pecunia emptum, non censetur fundus dotalis.
- 21 Amplia etiam si id, quod emptum est ex dicta pecunia, à partibus appelletur de dote vel dotale, & quando secus.
- 22 Dos in pecunia constituta, quidquid ex ipsa emptum fuit, non censetur fundus dotalis, quamuis in emptione dictum esset, & pro maiori asssecuratione, ac dotis cautione &c.
- 23 Mulier vel eius heredes ex generali hypotheca possunt eligere bona sibi magis bene visa pro recuperatione dotis.
- 24 Hypotheca specialis non impedit agere contra bona generaliter obligata stante obligatione camerali.
- 25 Obligatio cameralis tribuit electionem creditori reiecta excussionis necessitate.
- 26 In Inuentario quæ non reperiuntur descripta censetur in hereditate non adesse.
- 27 Mulier pro recuperatione sua dotis non tenetur extirpare bona intricata, atque litibus obnoxia.
- 28 Excussionis exceptio, quando per emptorem seu illius heredes opponi non possit.
- 29 Immissio ex utili Saluiano interdicto pro recuperatione dotis, quando retardari non possit per exceptionem satisfactionis.
- 30 Præscriptio viginti annorum regulariter obstat hypothecarie, ac proinde Saluiano.
- 31 Præscriptio longi temporis inchoari non potest contra pupillos, & contra minores.
- 32 Præscriptio longissimi temporis afficit etiam pupillos, & minores, cum pupillarem excefferint.
- 33 Præscriptio contra pupillum seu minorem non incipit durante pubertate.
- 34 Præscriptio interruptitur per litem contestationem.
- 35 Præscribere non potest possessor mala fidei.
- 36 Hæredi nocet mala fides defuncti.
- 37 Possessor mala fidei, quando non possit præscribere, quamuis ad eius fauorem esset lata sententia.
- 38 Retentio bonorum quando non concedatur emptori, qui soluit pretium Creditoribus Venditoris.
- 39 Immissio conceditur creditori anteriori pro indiuiso cum emptore, qui promisit soluere pretium posterioribus, & anterioribus, & postea soluit posterioribus.
- 40 L. vindicantem ff. de emptionibus quando procedat declaratur.

- 41 *Emptio semper competit creditoribus anterioribus , quibus pradium venditum erat hypothecatum .*
- 42 *Amplius etiam quando creditores essent ipsi venditores pradij , & quare .*
- 43 *Emptor promittens soluere pradium creditoribus anterioribus , si posterioribus incaute soluat , sibi imputandum est .*
- 44 *Via executiva competit emptori contra creditores , qui receperunt pradium , cum cautione de restituen- do prioribus , & posterioribus .*
- 45 *Inuentarium preseruat personas heredum , ac illorū iura ab hereditate distincta .*
- 46 *Tutor non potest obligare bona propria pupilli pro soluendis debitis hereditarijs , quando pupillus adiuit hereditatem cum benef. leg. & inuent.*
- 47 *Tutor non potest pro alienis debitis obligare bona propria pupilli .*

D E C I S I O . XXX.

PROLATA in partibus Sententia in Remedio Vtilis Saluiani Interdicti pro filijs, & hæredibus Emilie Moctie de Cōpagnonis Creditoribus in summa flor. 2650. residua dotis maternæ contra DD. de Ciccolinis possessores prædij illis hypothecati , quæ visa fuit Rotæ nullitatis , & iniustitiæ vitio laborare rationibus adductis in decisione coram bon. mem. Coccino 29. Aprilis 1622. Cuius tamen impugnandæ facultas quoad eorum creditum ipsis fuit reseruata in alia sub die 22. Maij 1626 coram eod. Hodie petunt Actores vigore commissionis Rotalis immissionem ex integro , quam DD. concedendam esse censuerunt , † quia creditum cum hypotheca iustificatur ex publico Instrumento die 22. Aprilis 1580. celebrato , in quo Antonius Maria de Compagnonis eorum pater † confessus fuit ad instantiam Francisci Soceri solutā fuisse integram dotem Emilie Vxoris flor. 5000. eamq; restituere promisit sub hypotheca omnium eius bonorum , forma Camerali, & iuramento in processu fol. 34. & seqq. *Rotæ penes Sanct. me. Greg. decis. 491. nu. 7. vers. creditum Dorothea ac seqq. & bo. me. Burat. dec. 728. in princ. vers. de credito namque & sub nu. 1. vers. hypotheca vero ac Reuerendiss. Vrgellen. dec. 40. num. 1. vers. quia de credito dotali cum hypotheca , & in recent. dec. 294. sub num. 1. vers. quia de credito par. 1. & dec. 669. sub num. 1. vers. constat enim par. 2. & dec. 412. num. 1. vers. Ideo ac seq. & dec. 513. nu. 2. vers. concurrunt enim ac seq. par. 4. & sæpe in alijs .* † Possessionem autem prædij de quo agitur , fuisse penes Antonium Mariam post contractam obligationē prædictam non solum probant testes examinati Bart. in l. stipulatio ista §. hæc quoque num. 2. vers. & glos. ac seq. ff. de verb. obligat. *Rotæ penes bo. me. Card. Seraph. dec. 1061. nu. 1. vers. Et testis dicens &c. ac Vrgellen. d. dec. 40. num. 2. vers. de possessione autem , & in recent. dec. 539. num. 2. vers. de Iulij verò possessione par. 4. †* Verum etiam publicū Instrumentum sub die 27. Iunij 1590. quo tãquam hereditarium illius venditum fuit DD. de Ciccolinis ad effectum soluendi prærium creditoribus anterioribus eiusdem , ac Imperatricis eius matris , † atque ideo ab eis impugna-

ri non potest *Rot. penes Burat. dec. 153. sub nu. 2. vers. sicuti de habente causam ab aliquo , & dec. 243. nu. 7. vers. confessio autem & dec. 728. sub nu. 1. vers. Et uti hereditaria & seq. & in Roman. pecun. 20. Iunij 1614. coram bo. me. Pirouano in §. De primo extremo ; †* Possessio verò DD. de Ciccolinis de tempore incepti iudicij, ac successiue causam habentium ab eis probatur ex eisdem testibus.

7 Quibus † accedit Lis ipsa à principio suscepta & plures iam annos non leui cura , & impendio defensa *Burat. decis. 693. nu. 5. vers. quæ ulterius Vrgellen. d. dec. 40. nu. 5. vers. Et demum & decis. 193. nu. 4. vers. & demum & d. dec. 669. num. 3. vers. patet ulterius par. 2. recent. †* Manutentio in eius possessione per eos petita, & obtenta præuia d. decis. sub die 29. Aprilis 1622. Et repetita modo retentionis instantia ex iuribus cessis per creditores , quæ antecedentem possessionem necessario supponunt , † cum non nisi possidentibus competant *Card. Seraph. dec. 758. nu. 5. vers. cum ageretur de retentione & dec. 191. n. 9. vers. & tamen retentio par. 4. diuers. ac in recent. decis. 477. sub num. 6. vers. Verbum namque retinere par. 4. Burat. dec. 221. num. 2. vers. quod Paulus decis. 466. nu. 2. vers. Item ex mandato , & decis. 566. sub nu. 4. vers. quarto cum seq. & Vrgellen. dec. 405. sub n. 6. vers. ac deinde ; †* Quibus concurrentibus negari non potest immissio ex vtili Saluiano Interdicto, de quo in l. 1. ff. de Salu. Inter. ubi Bart. n. 1. & gloss. in l. 1. in verb. competit. C. de Precar. & Salu. Interd. *Rot. d. decis. 728. num. 4. vers. quibus concurrentibus apud Burat. ac Vrgellen. d. decis. 40. nu. 6. vers. quibus concurrentibus , & in recent. d. decis. 294. sub num. 3. vers. Et sic cum constet par. 1. & d. dec. 669. sub nu. 3. vers. bene dictum fuit par. 2. & decis. 247. nu. 1. vers. ex quibus ac dec. 407. nu. 1. vers. requisita enim Saluiani ac seqq. par. 5. & alibi .*

Ea verò quæ obijciebantur pro parte Ciccolini visa fuerunt DD. non ob stare .

11 Nam ad primum , quod Instrumentum crediti Actorum fuerit vulneratum per Sententiam in partibus latam die 8. Februarij anno 1591. qua fuerunt pronunciati creditores dotis maternæ in summa flor. 200. (iam soluta) & quoad reliquos flor. 3000. declaratum , nullum ius nullamque actionem ipsis competere . Respondum fuit quod Sententia illa non reprobatur simpliciter , ac absolutè creditum eorum, sed quoddam Instrumentum quietantiæ , quod fuerat ad eius probationem tunc productum , vt in ea legitur ibi , quo verò ad alios florenos termille de quibus in hypotheca, & quietatione producta per Aristem Ianicolum Procuratorem dd. Hæredum dicimus , sententiamus , & declaramus nullum ius nullamque actionem competisse, neque competere vigore d. quietationis in iudicio productæ dd. hæredibus , contra d. hereditatem &c. Aduertendum est autem duo fuisse celebrata Instrumenta absolutionum, siue quietantias dotis prædictæ . Alterum scilicet die 15. Iunij anno 1575. quo tempore floren. dumtaxat bis mille fuerant re ipsa soluti , reliqui verò acceptilari sub spe futuræ numerationis, ideoque eisdem loco , notario , testibusque præsentibus subsecuta fuit recognitio bonæ fidei Francisci Soceri qui exposita facti veritate pro-

promisit alios florenos ter mille statutis diebus persolvere. Alterum verò quod exactis iam dilationibus, factaque totius promissæ dotis solutione fuit celebratum d. die 22. Aprilis 1580. † Sententia igitur illa referenda, est ad prædictum antecedens Instrumentum, quietantiæ, cuius vigore certum est, quod pro ea summa non soluta, nullum verè competeat ius mulieri, neque eius hæredibus, non autem ad posterius in hoc iudicio postea productum per Galleanum Angelinum Procuratorem dd. hæredum die 4. Februarii anno 1612. quod validum, ac efficax est, nec reprobari potest sine evidenti læsione iustitiæ, ad cuius † tamen normam verba eiusdem Sententiæ intelligi, ac moderari debent itaut præferant illud, quod iuri convenit, & non contrarium l. miles §. decem ubi DD. ff. de re iud. Ancbar. conf. 6. Viso themate questionis vertentis n. 7. vers. certum est autem Card. Seraph. dec. 984. num. 3. vers. quia sententia & S. me. Greg. dec. 74. n. 7. vers. non obstant verba Sententiæ & decis. 176. nu. 3. vers. quod est intelligendum, & in recent. dec. 123. num. 1. vers. & debet intelligi par. 2. ac dec. 65. num. 7. vers. ut dicitur & seq. par. 7. Et ut minus quam fieri possit iuri partium derogetur Crau. conf. 188. sub nu. 8. vers. Rursus Card. Mantica dec. 66. sub n. 6. vers. Et Sententia.

16 Nec † releuat quod hoc quoque posterius Instrumentum contineat confessionem mariti constante matrimonio emanatam.

Quia illa non est simplex verbalis generica, & indistincta, † sed benè iustificatur non solum ex præcedenti promissione Soceri in d. Instrumento recognitionis bonæ fidei sub die 15. Iunii 1575. iureiurando, & camerali obligatione munito, & alia in capitulis matrimonialibus in antecedenti enuntiata, quam etiam aliquantulum adminiculatur depositio Hieronymi Pellicani primi testis, idem tunc publicè dictum fuisse asserentis: sed ex verificatione solutionis maioris partis nempe d. summæ floren. 2000. quæ non reuocatur in dubium, & aliorum 650. tunc realiter numeratorum coram Notario, & Testibus, ut ibi legitur: Ac specifica expressione aliarum partitarum, & censuum in quibus singulæ fuerant inuestitæ.

18 Quare † merito visa fuit DD. efficax, ac omnino attendenda tam aduersus maritum, ac eius hæredes, quam aduersus creditores, & causam habentes ab eis l. 1. ff. qui pot. in pig. hab. l. In contrahibus §. sed quoniam ibique gloss. & DD. C. de non num. pecun. Afflicti dec. 402. nu. 9. vers. & pro hoc & seqq. Crau. conf. 40. sub nu. 1. vers. secundo, & sub nu. 3. vers. quarto cum alijs per Gabr. com. concl. lib. 3. de iur. Dot. concl. 4. num. 1. & 4. vers. secundo amplius Natt. conf. 581. à nu. 12. vers. tunc aliquando & seqq. Rota penes Mohed. dec. 2. nu. 2. vers. fuit tantum & seq. de confess. & penes Seraph. dec. 678 num. 10. vers. Præterea & decis. 795. nu. 1. vers. cum enim & S. me Greg. dec. 62. vers. concurrat etiam ac seq. & decis. 728. nu. 1. vers. qua iuncta, ac Vrgellen. dec. 409. nu. 6. vers. stante quod ac seqq. per tot. & decis. 428. per tot. ac in recent. dec. 124. per tot. par. 2. & dec. 127. num. 2. vers. præterea par. 3. & decis. 15. num. 3. vers. Tertiò quod par. 4. & decis. 15. num. 4.

vers. pro quo facit ead. par. 4. tom. 2.

19 Minus releuat † obiecta excussio contra prædictos census, siue illi dotales censerentur debeat, siue specialiter mulieri hypothecati ex verbis in d. posteriori Instrumento adscriptis, ibi, cum hoc pacto inter ipsas partes solenni stipulatione vallato, quod non possint dd. census, & supra impositi retrouendi sine presentia, & consensu prædicti Equitis Francisci cum sint de dote d. D. Emilia ad effectum, ut præseruentur.

20 Quia cum † præcesserit Dotis promissio, & constitutio in pecunia, quicquid deinde traditum fuit pro eius satisfactione vel ex ipsa pecunia emptum, † licet ab ipsis partibus appelletur de dote, vel dotale non ideo censetur iure fundi dotalis nisi eam specialiter fuisse earundem voluntatem liquidò constet, quæ † non probatur ex huiusmodi pacto pro maiori dumtaxat Soceri cautione, ac dotis affecuratione conuento Ceph. conf. 351. sub n. 31. vers. Item etiam & plur. seqq. Honded. conf. 41. sub num. 18. vers. nec prædictis obstant verba illa lib. 1. Rota in Rom. seu Interamnen. fund. dotal. 20. Februarii 1589. coram bo. me. Card. Plat. & in Roman. success. & alim. 9. Iunii 1606. coram bon. mem. Litta in §. fin. & in Firman. præd. 10. Maii 1617. coram bo. me. Card. Verosp. in recent. dec. 476. num. 4. vers. non obstat par. 4. ac in alijs relatis per Add. ad decis. S. me Gregor. 573. sub num. 16. vers. itaut. † Ideoque non prohibetur mulier, vel eius hæres eligere pro eius satisfactione bona sibi benè visa ex generaliter hypothecatis, ut fuit dictum in Rom. pecun. 12. Decembris 1605. coram bo. me. Coccin. decis. 257. nu. 4. vers. nec minus ac seqq.

24 Hypoteca verò specialis non impedit agere contra bona generaliter obligata, eorumque possessores stante forma Camerali in prædictis Instrumentis apposita † quæ tribuit electionē creditori reiecta excussionis necessitate Soc. conf. 24. sub nu. 48. vers. quidam etiam lib. 1. Paris. conf. 103. sub nu. 3. vers. secundo dicitur & seq. lib. 3 Ceph. conf. 439. nu. 24. vers. Præterea & seq. Surd. conf. 513. nu. 20. vers. non obstat itaque Cas. Barz. dec. 108. sub nu. 29. vers. sicuti etiam Afm. de execut. §. 7. cap. 7. Et hanc sententiam (quicquid alij senserint) sequuta est Rot. dec. 449. nu. 8. vers. minus facere videbatur par. 3. recent. & penes Buratt. decis. 441. nu. 8. vers. exceptio excussiones ibique Add. referunt concord. & attestatur in praxi receptam Statil. de Saluian. inspect. 3. cap. 3. sub nu. 87. in fin. & Castil. decis. 98. nu. 3. vers. Item prædictus textus.

26 Quæ † fortius procedit in hoc casu in quo ne dum non constat quod dd. census remanserint in hæreditate Antonij Mariæ, imò contrarium resultat ex lectura Inuentarij in quo non leguntur descripti iux. gloss. fin. in l. cum de lege ff. de Prob. Rota decis. 707. sub nu. 1. vers. Inuentarium enim par. 1. recent. Nec illos esse liberos, & expeditos, ita quod haberi possint sine litibus, atque dispendijs, quæ mulier, ac eius hæredes nō tenentur subire Cast. conf. 219. Visis, & consideratis in fin. vers. sed eis alienatis lib. 1. Rot. dec. 472. nu. 2. vers. nec obstat 3. part. 1. diuers. & penes Vrgellen. dec. 145. nu. 42. vers. ex quo, & decis. 212. num. 16. vers. & quando, & in Romana Dotis coram R. P. D. meo Ottobono 23. Iunii 1645. in §. pen.

§. p. comprabat Rot. Gen. diuers. dec. 156. sub nu. 7. 28. vers. fuit tamen ad hoc responsum & seq. † Quinimò hoc ipsum prædium de quo agitur ex speciali lege contractus cum Cicolinis initi fuit destinatum pro satisfactione creditorum anteriorum quibus ideo emptores ex propria conuentione obligati, vel eorum hæredes frustra exceptionem huiusmodi opponunt ad l. creditoris ff. de distr. pig. Angel. in l. 2. in fin. vers. potest etiam dici C. de pign. Surd. decis. 44. nu. 9. vers. præterea & seq.

29 Secundum † verò obiectum de satisfactione ex bonis mobilibus hæreditatis eiusdem Antonij Mariæ descriptis in d. Inuentario cōfecto per Franciscum Moctium tanquam tutorem dd. filiorum die 5. Iunii 1590. Non iustificatur, quia non constat ea bona ad eos tunc infantes peruenisse, neque de illis rationem ipsis redditam fuisse, quinimò Festes examinati pro obtinenda licentia vendendi d. prædium Cicolinis deponunt d. hæreditatem magno ætæ alieno vires illius longè excedente fuisse grauata, nec aliunde creditoribus satisfieri potuisse, quam ex venditione eiusdem prædij, ex cuius prætio paulo post citatis alijs Creditoribus, Iudex mandauit præfatis filiis satisfieri pro ea parte dotis maternæ, quam tunc probarunt fuisse solutam, vt legitur in d. Sententia lata die 8. Februarij 1591 Vnde probabilius infertur apud eos non remansisse alia bona in quibus satisfieri potuerint, sed potius à Creditoribus fuisse distracta ac in eorum satisfactionem consumpta, vel saltem dubia redditur adeò huiusmodi exceptio, vt petitam immissionem retardare non valeat Rota penes Card. Seraph. dec. 372. nu. 1. vers. nec exceptio solutionis ac Burat. dec. 358. nu. 3. vers. & hac exceptio satisfactionis, & Vrgellen. d. dec. 212. à nu. 6. vers. Vnde cum non constet ac seqq. & nu. 16. vers. & quando, & in recent. dec. 704. nu. 1. vers. & quia fuit sapius par. 3. & dec. 19. nu. 12. vers. Ista exceptio par. 5.

30 Tertium † de præscriptione ab anno 1590. quo Cicolini emerunt 27. Iunii d. prædium, vsque ad annū 1611. quo inceptum fuit præfens iudicium decursa, quæ regulariter obstat hypothecariæ, ac proinde Saluiano iux. l. si à creditore §. sane ubi gloss. in verb. Vel longi temporis præscriptione C. de act. & obligat. l. fin. C. de Præscr. long. tempore, & l. 1. C. si aduers. credit.

31 Pariter tollitur † Tum quia legales huiusmodi præscriptiones longi temporis inchoari non possunt contra eos, qui in pupillari ætate sunt constituti, immò ex noui Iuris dispositione, neque contra minores l. fin. ibique gloss. in verb. eas C. In quib. caus. in integr. rest. non est necess. l. non est incognitum Cod. quib. non obijc. long. temp. præscr. Odd. de rest. in integr. q. 88. nu. 20. vers.

32 sed in contrarium & seq. † Licet aliud de perpetuis siue longissimis cautum sit cum pupillarem excefferint in l. sicut §. 1. C. de præscr. 30. vel

33 40. ann. Atque ideo cum de anno 1593. (quo dd. filij vix infantilem ætatem egressi erant) introductum fuerit, & successiue producto d. posteriori Instrumento prosecutū citatis alijs creditoribus Antonij Mariæ iudicium restitu-

tionis in integrum aduersus d. Sententiam, qua negata fuerat illis restitutio integræ dotis maternæ, Et deinde hoc institutum anno 1611. 15. Iunii quo tempore maior ex dictis fratribus legitimam vix ætatem attigerat, alij verò ad eam adhuc non peruenerant equidem, vel 34 nunquam incepit, † vel saltem fuit interrupta talis præscriptio l. 1. in 2. resp. l. longi temporis l. nec bona C. de Præscr. long. temp. d. l. sicut §. 1. ibique gl. in verb. Reposita C. de Præscr. 30. vel 40. ann. Rot. penes Burat. dec. 457. sub nu. 2. vers. præscriptum & seqq. & Vrgellen. dec. 426. sub num. 11. vers. & de tempore & nu. 1. vers. Per litis antem contestationem ac seq. & in alijs.

35 Tum quia † Cicolini qui prædium emerunt ea expressa lege, vt soluerent prætium, anterioribus creditoribus Antonij Mariæ, & Imperiæ, non potuerunt aduersus eos præscribere, quia erant in mala fide scientes propriam obligationem c. Vigilanti & cap. fin. extr. de Præscr. Balb. de Præscr. in 4. par. quarta partis princip. q. 5. sub nu. 2. vers. sed videtur Rota penes Veral. decis. 24. & dec. 363. par. 2. & fuit dictum in Ariminen. Sala. 20. Iunij 1633. coram Vrgellen. dec. 401. n. 14.

36 vers. & accedit ac sæpè in alijs. † Quæ nocet etiam eorum hæredibus per tex. in l. cum hæres in princip. ff. de diuers. temp. præscr. Balb. in d. tract. in 2. part. tertie partis qu. 12. sub num. 11. vers. secundum principale membrum & seqq. Honded. conf. 30. nu. 74. vers. & hæc lib. 2. cum alijs relatis in Bluntin. census eorum me 27. Nouembris 1645. in §. Nec

37 visa fuit relenans exceptio præscriptionis; † Neque proderant illis ad hunc effectum Sententiæ in iudicio concursus per Iudicem late iuxta cuius declarationem soluere promiserunt, quia cum pluribus soluerint à die 2. Decembris 1593. citrà vsque ad summam flor. 3000. circiter pendente d. iudicio restitutionis in integrum aduersus easdem Sententias super residuo crediti dd. fratrum non poterant eo pretextu excusari Rota penes Card. Seraph. dec. 204. nu. 4. vers. quantum ad secundam partem, & in Romana census scut. 18000. 26. Nouembris 1601. coram bo. me. Card. Mellin. in recent. decis. 43. sub nu. 7 vers. Præterea & seq. par. 2. & in ead. 11. Martij 1611. coram §. men. Gregor. dec. 511. sub num. 22 vers. quo casu &c.

38 Quartum † de retentione ob solutiones prætij factas per Cicolinos creditoribus Antonij Mariæ, ac Imperiæ iux. l. cum qui à debitore ff. qui pot. in pign. hab. & l. si potiores C. de his qui in prior. cred. loc. succed.

Non obstat quia solutiones factæ creditoribus posterioribus dd. fratrum illis non præiudicant † Aliæ verò factæ anterioribus graduaris in prædictis Sententijs vsque ad flor. 5000. circiter non adæquant valorem prædij de quo agitur, sed præterea superest portio planè sufficiens pro credito Actorum, quibus ideo concedi potest immissio pro indiuiso cum ipso Cicolino respectu partis ad eum spectantis pro ea summa anterioribus soluta ad l. cum qui à debitore ibi, eatenus tuendum, quatenus ad priorem creditorem ex prætio pecunia peruenit &c. ibique Odoffred. & Fulgos. vers. Primus enim, & alij ff. qui pot. in pign. hab. Bald. conf. 52. Obligatio pri-

- prima sub nu. 1. vers. & ideo possessor. lib. 3. hancq; sententiam, vt æquitati consonam, sequuta, est Rot. in Rom. Legator. de Column. 27. Ianuarij 1614. coram bo. me. Card. Sacrat. in recent. dec. 559. sub nu. 5. vers. ceterum par. 1. & in Tusculan. Sal. nian. 15. Decemb. 1634. coram Eminentiss. D. meo Card. Verospio dec. 318. nu. 26. vers. Verum hac exceptio, & seq. par. 6. recent. & penes bon. mem. Card. Canaler. dec. 652. nu. 4. vers. Vnde quamuis, confirmata coram bon. me. Vbaldo 20. Novembris 1624. apud Modern. Perusin. de Censib. in Addit. dec. 128.
- 40 Postremum † de l. Vendicantem ff. de euict. Visum fuit Dominis non applicari.
- 41 Tum quia euictio hæc qualiscunque sit contingit ex natura ipsius contractus initi ad effectum satisfaciendi creditoribus anterioribus quibus prædium venditum erat hypothecatum, cuius prædium si fuisset illis solutum, omnem vtique molestiam emptores euasissent: Ideo-
- 42 que † in præsentia conquæri non possunt, nec à venditore defensionem, vel indemnitatem prætere de pro eo quod ipsi præstare tenentur ad l. fundam. mem. l. hoc iure, & l. si mancipiū ff. de euict. Bart. in l. qui Roma §. duo fratres sub numer. 10. vers. quarto dicit malè ff. de euict. Alex. consil. 21. Viso compromisso sub num. 6. vers. Secundò principaliter lib. 5. Menoch. Præs. 38. num. 4. vers. Hinc etiam dicimus lib. 3. † Quod si posterioribus incautè soluerunt ipsis imputandū Castr. in l. fin. §. & si præfatam sub nu. 4. vers. gloss. tamen C. de iur. delib. Comit. decif. vlt. sub nu. 30. vers. Ex qua ratione &c. Sin verò cautione recepta satis
- 44 illis consultum est, cum ab eisdem repetere valeant, & quidem via executiua Card. Seraph. dec. 1233. sub n. 3. vers. Vnde conclusum fuit & seq. Modern. Rom. Discept. 37. num. 44. vers. Et ideo ac seqq.
- Tum quia si quæ deberetur euictio, non ideo Actores à consecutione dotis maternæ
- 45 repelli possunt, † quia paternam adiuerunt hæreditatem cum beneficio Inuentarij, cuius vigore præseruatæ fuerunt eorum personæ, ac iura ab hæreditariis distincta, licet pro viribus hæreditatis euictionem tenerentur præstare iuxta. in l. fin. §. in computatione vers. si verò & ipse C. de iur. delib. & deciditur in l. fin. C. de euict. Gabr. conf. 125. n. 9. vers. tertia limitatio & seq. lib. 1. Barz. decif. Bonon. 61. à nu. 12. vers. successiue, & quarto ac seqq. Rot. dec. 724. num. 2. vers. cum hoc præcipuum par. 3. recent. cum alijs adductis in Bonon. fideicom. de Boatterijs 8. Aprilis 1644. in §. Licet eisdem fratres sint etiam hæredes Erculis coram Reuerendiss. D. meo Carrillo & in Bonon. fideic. de Rubeis 30. Maij 1646. in §. non obstat quod ille sit hæres vers. & in omnem casum &c. coram me.
- Nec repugnant verba Instrumenti ponderata pro Ciccolino.
- 46 Quia cum illud fuerit celebratum per Tutorem dd. fratrum tanquam hæredum præfati eorum patris cum beneficio legis, & Inuentarij, & ex causa soluendi æs alienum hæreditarium nulla iustitiæ, nec æquitatis patitur ratio, quod promissiones, ac obligationes quæcunque in eo conuentæ pro illius obseruantia, & pro euictione referri debeant ad
- 47 bona propria pupillorum, † quæ nec idem

tutor potuisset legitimè pro alienis debitis obligare ad l. Curator ibique gloss. Cyn. Odofred. & alij C. si res alien. pign. dat. sit Surd. conf. 191. nu. 17. vers. quod si utile Saluianum & sub nu. 25. vers. & tunc non potest tutor Franch. decif. 323. sub num. 3. vers. verum opinio & seq. & decif. 648. Thom. Minad. decif. 25. & fuit resolutum in Rom. nullis obligat. 27 Febr. 1622. coram bo. me. Pironan. confirmata 13. Novembris 1615. coram eod. in recent. decif. 393. par. 1. & dec. 700. p. 3. in quibus bene soluuntur obiecta, & ex alijs comprobatur Modern. Rom. discept. 553. num. 15. vers. maxime in minore ac seqq. per tot.

Atque ita fuit conclusum vtraque parte informante &c.

R. P. D. A R G V E L L E S.

Nuscana Canonicatus.

Luna 11. Martij 1647.

A R G V M E N T V M.

Executio litterarum Apostolicarum retardari non potest per exceptiones leues, & turbidas interquas, an connumerari possint Collatio Canonicatus de quo agitur facta ab Ordinario vigore alternatiuæ; Fundatio eiusdem Canonicatus ex redditibus aliorum beneficiorum quorum libera collatio spectabat ad ordinarium. Electio personæ ad d. Canonicatū pertinens ad Capitulum iuxta formam Concil. Trid. sess. 25. de reform. cap. 9. & demum Imperatio eiusdem Canonicatus absque mentione litis, & Curæ animarum, & resolutio est affirmatiua, clarissime & distinctè vniciueque ex obiectis exceptionibus respondendo.

S V M M A R I V M.

- 1 Breni de capienda possessione nomine Camera infligata clausula constituto &c. paratam habet executionem.
- 2 Clericatus probatur ex litteris Ordinarij.
- 3 Breni Apostolici fundamentum est vacatio, & reservatio.
- 4 Confessionis propria, nulla potest dari maior probatio.
- 5 Executio brevis Apostolici non potest impediri per exceptiones leues, & turbidas.
- 6 Executionem brevis Apostolici non potest impedire collatio Ordinarij, facta vigore Alternatiua iuxta regulam Cancellaria 8. hodie 9.
- 7 Alternatiua suffragatur Ordinario in ijs diuitarum ac beneficijs, quæ ad liberam ipsius collationem spectant.
- 8 Secus autem in ijs in quibus alij haberent ius eligendi.
- 9 Alternatiua non intrat in beneficijs fundatis ex redditibus aliorum beneficiorum, quorum libera collatio ad Ordinarium spectabat num. 13. & quando secus num. 14.
- 10 Beneficiorum libera collatio spectat ad Ordinarium.
- 11 Ideoque eiusdem iuris censei debet quidquid ex redditibus dictorum beneficiorum erectum fuit.
- 12 Beneficia præsumuntur ex bonis Ecclesia constituta & pre-

- et probanda sunt quando electio pertinet ad capitulum.
- 14 Pontifex, qui collegiatam erexit, beneficia uniuert, et Canonici electionem ad capitulum adscripsit, censetur derogasse iuri Ordinario competenti.
 - 15 Concil. Trid. sess. 25. de reform. cap. 9. in quibus terminis procedat, declaratur.
 - 16 Proferre, et eligere differunt inter se.
 - 17 Unio transferens omnia iura beneficii uniuert ad beneficium, cui facta unio.
 - 18 Conc. Trid. sess. 25. de reform. cap. 9. non procedit in unionibus, quae ante celebrationem ipsarum, concilii suum effectum sortita fuerunt.
 - 19 Conc. Trid. sess. 25. de reform. cap. 9. intelligendum est dumtaxat de iure eligendi in ipso iure patronatus, et eius vigore competente.
 - 20 Collatio facta ab Episcopo absque capitulo de beneficio ad quod electio pertinebat, quando non censetur preiudicialis.
 - 21 Breue Apostolicum una vice executionem remanet consumptus eius effectus ita ut non sit iterum exequendum.
 - 22 Breue Apostolicum semel executum quando iterum exequi possit.
 - 23 Breue Apostolicum iterum obtentum si de priori non faciat mentionem, subiaceat vitio nullitatis, et sic non creetur executionem, et quando secus non.
 - 24 In Breue Apostolico posterius obtento, quando non fit facienda mentio de priori, et antecedenti.
 - 25 Gratia Apostolica censetur subreptitia ex non facta mentione litis.
 - 26 In Breue Apostolico, secundo loco expeditum, quando non fit facienda mentio litis.
 - 27 non Entis nulla sunt qualitates.
 - 28 Expeditio litterarum Apostolicarum facienda est infra sex menses à die data supplicationis.
 - 29 Et tempus horum sex mensium incipit currere à die, qua prouisus habuit beneficii possessionem.
 - 30 Gratia Apostolica est nulla, si in ea non fuerit facta mentio de cura animarum.
 - 31 in Gratia Apostolica non est facienda mentio cura animarum, quando dicta cura nec actu, nec habitu spectat ad Canoniciatum, sed spectaret ad Capitulum.
 - 32 per Clausulam, constituto, appositam in litteris Apostolicis quid dicatur reservatum.
 - 33 Aetas quatuordecim annorum sufficit ad obtinendum Canoniciatum in Ecclesia Collegiata, in qua imminet cura animarum Canonici non uti singulis, sed Collegio uti omnibus,

D E C I S I O XXXI.

CANONICATVS, de quo agitur, vacans de mense Aprilis per obitum Pompei Cozze uti cadens sub reservatione collatus fuit à Sede Apostolica Fabio Gogliæ, ac etiam uti cadens sub Alternatiua à Reuerendissimo Episcopo collatus fuit Honofrio Zoinæ; Inter hos prouisos orta controuersia, et Rotæ commissa, dubitatum fuit, An Breue de capianda possessione nomine Camera à Fabio obtentum esset exequendum et exequendum esse fuit resolutum.

- 1 Ratio resolutionis fuit quia † Breue de capianda possessione nomine Camera iustificata

Par. X. Recent

- clausula Constito et. parata habet executionem cap. si cap. 5. ibique glos. in verb. exequatur, et. seq. de concess. prob. in 6. Mohed. dec. 13. in fin. ut lit. pen. Jan. me. Greg. XV. dec. 221. num. 2. vers. de iure autem Buratt. dec. 590. n. 1. Canal. dec. 639. num. 1. vers. licet enim cum alijs in Bononien. Macelli 27. Febr. 1642. S. et Domini coram R. P. D. Pentinger. et in recent. dec. 506. n. 1. p. 1. dec. 756. n. 4. in fin. par. 2. dec. 30. n. 1. et 12. et dec. 536. num. 2. p. 5. tom. 2. Latissimè Garz. de benef. p. 6. c. 3. per tot. praecipue à num. 25. multis congestis Rota in papien. Praepositura penes Marches. de commiss. tom. 2. fol. 530. nu. 1. Duran. decis. 377. nu. 22. et saepe in alijs.
- De iustificatione autem Domini non dubitabant.
- 2 Quia Clericatus † Fabij Prouisi Apostolici probatur ex litteris Ordinarij. Fel. in cap. post sessionem n. 3. et 15. de probat. Gramat. dec. 81. nu. 1. Put. dec. 140. n. 5. lib. 2. Rot. dec. 16. de probat in antiq. et in recent. dec. 321. num. 5. p. 1. dec. 605. nu. 3. par. 2. dec. 531. n. 3. p. 5. dec. 101. n. 2. p. 6. dec. 78. n. 5. coram Greg. XV. et dec. 483. nu. 2. et 502. num. eodem coram Cardinali Canalerio.
 - 3 De † vacatione vero, et reservatione, quae est fundamentum Breuis Apostolici, Garz. ad reg. 8. glos. 9. in annot. contr. nullit. nu. 162. Garz. de benef. p. 6. cap. 3. n. 9. et seq. eò minus dubitabant itante confessione Honophrij venientis ex eadem vacatione per obitum eiusdem Pompei de mense Aprilis, qui ex regula Cancell. 3. hodie 9. est vnus de mensibus reservatis, † cuius confessionis nulla dari potest maior probatio. l. cum precum C. de lib. claus. l. fin. C. de non nu. pecun. l. generaliter 12. C. de reb. credit. Buratt. dec. 540. num. 1. vers. Quia Olausius Mantis. dec. 132. n. 1. Reuerendiss. Vrgellen. dec. 234. n. 2. et decis. 244. nu. 1. et decis. 531. nu. eod. par. 5. dec. 101. nu. 1. p. 6. recent. et in Melphien. Cantoria 2. Martij 1646. coram R. P. D. Ottobono.
 - 4 Nec placuerunt ea quae per Informates pro Honophrio ad Breuis executionem retardandam opponebantur. Quia cum reservatio sit clara, et incontrouertibilis, † exceptiones vero leues, et turbidae non visa fuerunt posse executionem impedire Buratt. dec. 805. num. 9. vers. Præterea et seq. Rot. dec. 381. n. 1. ad finem vers. unde Honophrio par. 1. et dec. 165. n. 3. par. 3. recent. Seraph. dec. 296. nu. 6. in quibus alia recensentur.
 - 5 Non † Primo Alternatiua, cuius vigore collatio beneficii vacati in mense Aprilis ad Ordinarium spectaret iuxta eandem Regulam 9.
 - 6 Quia † Alternatiua suffragatur Ordinario in ijs dumtaxat beneficijs, quae ad liberam ipsius collationem spectant, ut clare disponit eadem Reg. 9. ibique prosequitur Garz. glos. 44. sub n. 1. et seq. Canal. dec. 97. n. 1. vers. Difficultas videbatur et. Buratt. dec. 305. n. 1. et seq. Secus autem in ijs quae spectant ad electionem Capituli Confirmationem, et institutionem Archipresbyteri, ut iste Canoniciatus, et alij eiusdem Collegiatae ex speciali Indulto sau. me. Leonis X. edito de anno 1515. et dato in sum. Fabij nu. 4. Quod etiam procedit de iure communi, ut nonnulli deducunt ex c. ex transmissa 3. de Renunc. cap. significatum 11. de praben. c. ex insinuatione 26. de Simon. Aegid. dec. 18. in princ. Cassad. dec. 22. nu. 3. vers. in

Collegiatis vero, de prob. cum alijs per Garz. de benefic. p. 3. c. 4. d. n. 58. ad n. 66. Silva de benefic. p. 2. q. 22. Mobed. dec. 27. de prebend. Rot. d. dec. 165. n. 1. vers. Respondetur enim p. 3. & dec. 167. n. 22. vers. Quia in Collegiatis p. 6. & dec. 133. n. 3. vers. Primo igitur p. 7. Recent.

- 9 Non secundo quod iste Canonicatus, sicut omnes alij eiusdem Collegiatae fundatus fuerit ex redditibus aliorum beneficiorum, quorum libera collatio ad Ordinarium antea spectabat iuxta. tex. in cap. omnes Basilicae caus. 16. q. 7. † Ideoque eiusdem iuris censi debet ut fuit dictum in Callien. Iuris conferendi 14. May 1621 in §. h. vers. qua confirmat. coram Vbaldo in dec. 600 n. 14. vers. quod ulterius p. 2. & in dec. 43. n. 2. vers. quo casu p. 6. Recent. & facit ratio tenentium electionem. † pertinere ad Capitulum, quia dicunt id esse, quia prebendae sunt, vel praesumuntur ex bonis ipsius Ecclesiae constitutae.
- 13 Garz. ubi sup. n. 68. † unde quando apparet ex alijs institutus cessabit regula, & per eandem rationem in praesenti debet pertinere ad Episcopum.

- 14 Quia † tollitur obiectum ex memorato Indulto Leonis X. qui Collegiatam crexit, beneficia uniuit, & Canonicatus ad Capituli electionem & Archipresbyteri confirmationem provideri praescripsit, quod indultum iuris communis dispositioni derogasse non est dubitandum. c. Abb. 25. & ibi Doct. de verb. signif. Lap. alleg. 139. n. 7. Vitalin. de suppl. neglig. Pralat. in Rubr. n. 16. Rot. d. dec. 43. n. 4. p. 6. recent. & in Casarag. Camerae 2. Junij 1631. coram bo. mem. Pironano.
- 15 Non tertio † S. Conc. Trid. sess. 25. de reform. cap. 9. vers. Reliqui Patronatus derogans huic iuri tanquam ex privilegio competens Capitulo, & Archipresbytero.

- Quia Concilium restrinxit se ad solum Ius eligendi in iure patronatus electio, & ideo non procedit in alijs electionibus, quae de iure communis prout hic) competunt Capitulo cum inferiori Prelato iuxta d. dec. Cassad. 22. de Prebend. † sunt enim diversa praesentare, & eligere cap. cum in illis 16. §. 1. de prebend. in 6. Lap. alleg. 8. n. 2. † Tunc enim stante praecedenti unione omnia iura unitorum fuerunt ipso iure acquisita, & incorporata Collegiatae, cui facta fuit unio Ang. conf. 247. Felin. in c. translato 3. sub n. 6. vers. sed adde de constit. Ferrett. conf. 242. n. 5 & seq. Verall. dec. 349. p. 3. Greg. XV. dec. 304. n. 1. & ibi Add. lit. A. & in Lactetav. Beneficij 26. Junij 1645. §. quia stante unione & §. seq. coram R. P. D.
- 18 Corrado. Eoque minus procedit in unionibus quae ser. ser. factae, & per 40. annos ante celebrationem Concilij suum effectum sortitae fuerunt, prout ista, Rota in Vincentina beneficii 10. Decembr. 1600. coram Sacrato penes Marches. de Commiss. p. 1. tom. 1. fol. 453. n. 2. & declaravit etiam idem Trident. d. sess. 35. c. 9. de reform. vers. Quae vero a quadraginta annis citra, &c.

- 19 Sed † intelligitur dumtaxat de iure eligendi in ipso Iure patronatus, & eius vigore competente, ut declaravit S. Congregatio Eminentiss. Dominorum Cardinalium eiusdem Tridentini Interpretum cuius responsa leguntur, ibidem in Annot. ad d. cap. 9. num. 6. vers. Congregatio Concilij censuit, &

num. 1. & in addit. ex Card. Bellarm. dec. 9. vers. & Privilegia concessa, & per alios Doct. super eo scribes probavit Ro. dec. 71. n. 4. & seq. dec. 133. n. 6. & dec. 226. n. 14. p. 7. recent.

- 20 Non quarto, † Collationes per Episcopum absque Capituli factae. Quia ut respondebant informantes pro Fabio vel non fuerunt effectuae, vel redduntur dubiae, & turbidae ex alijs electionibus factis a Capitulo etiam de mense Augusti, qui iuxta d. Reg. erat comprehensus sub Alternativa Episcopi, qui insuper 1605. declaravit collationem horum Canonicatum spectare ad Capitulum iuxta d. Indultum Leonis ut Sum. Fabij. n. 6. & 7. ut in his terminis consideravit Rot. in d. dec. 164. sub n. 3. circa med. vers. nec ab hoc recedendum par. 3. rec. & in dec. 805. n. 4. vers. Non obstant Collationes Episcopi coram Buxatto & ibi Adden. alias allegat.

- 21 Non † quinto, quod alia vice Breue Fabij fuerit executum ideoque consumptus remaneat eius effectus, adeo ut hodie non sit iterum exequendum ad Regulam l. Bonae 80. §. hoc sermone ff. de verb. signif. Rot. dec. 261. n. 5. vers. non obstat. p. 5. recent.

- 22 Quia † cum illa prima executio fuerit nulla, & invalida tanquam facta non citato Hunuphrio, & ob id fuerit ei renunciatum, ut in Sum. eiusdem num. 2.

Non impedit quin possit hodie servatis servandis iterum fieri text. est clarus in l. non videtur 22. ibique Doct. ff. de acq. poss. Rot. coram Buxatto. dec. 211. n. 31. vers. nihil facit. & ibi Add. lit. D. vers. Immissus nulliter potest denuo &c. & dec. 262. n. 9. vers. sed quatenus ex aliquo &c. ubi concordantes recensentur latissime prosequitur Tirapuell. d. §. hoc sermone limit. 1. d. n. 1. cum nullius culpe legibus possit in simulari, quia nec ipse petit possessionem nec dedit mandatum suo Procuratori, ut ipse caperet propria auctoritate.

- 23 Non sexto, † quod post primum Breue expeditum de mense Iulij Fabius aliud obtinuerit de mense Octobris, quod cum non faciat prioris mentionem, subiaceret vitio nullitatis, & sic non mereatur executionem c. Ad Audientiam 31. c. in nostra 32. c. si Proponente 42. de Rescript. & ibi Canon.

- 24 Quia † Breue posterius non continet novam gratiam, sed iteratam expeditionem prioris super eodem beneficio, & vigore illius primae supplicationis, & ideo non fuit necessaria aliqua expressio, ut bene Felin. in c. in nostra 32. numer. 6. 9. & 21. de rescript. Card. confil. 69. n. 3. Cassad. dec. 33. in fin. super Reg. Cancell. cum alijs per Garz. de benefic. d. p. 5. c. 1. n. 23. vers. Et sic, ubi refert. Ro. decisionem in Corduben. Cantoria 17. May 1557. coram Corduba, & fuit dictum in Rom. Clericatus S. Petri 21. May 1617. coram Sanctissimo.

- 25 Et hinc dicebant Domini † ruere etiam subreptionem ab Hunuphrio oppositum ex non facta mentione litis. † Quia cum Breue fuerit expeditum vigore illius supplicationis, & de tempore porrectae supplicationis lis non fuisset adhuc introducta, nec fuit necessaria nec possibilis mentio litis † cum non entis nullae sint qualitates l. eius qui in Provincia vers. quoniam ff. si rer. per. l. 4. §. condemnatum ff. de rei iud.

ind. l.2. ff. de usufr. l. Pomponius S. fin. ff. de acquir. poss. l. si servum S. fin. de acq. empte.

28. Neque fuit habitus in consideratione † alter motius ex litterarum expeditione non facta infra sex menses à die datæ supplicationis iuxta Decretum ibi. *Volumus autem quod si infra sex menses proximos à data presentium computant. &c.*

Tum quia hoc decretum est appositum in primò, non in secundo Breue, de cuius executione hodie agitur. † Tum quia de inueterato stylo, & viridi obseruantia Curie, tempus horum sex mensium non metitur nisi à die qua Prouisus habuerit beneficii possessionem, ut per *Gonz. ad reg. 3. gloss. 1 §. nu. 118. vers. Prou. etiam &c. & Garz. de benef. p. 6. c. 3. num. 158. vers. contrarium, & num. seqq. ubi refert Rotam in Abulen. Cappellania 6. Nouemb. 1562. coram Gropperio, & in Astorican. Archidiacon. 15. Decembris 1573. coram Seraph. & in Hispanen. fructuum 19. Martij 1596. coram Litta Marches. de Commis. par. 1 cap. 1. n. 66. fol. mihi 333.*

30. Eoque minus alter † motius omisse mentionis Curæ animarum. † Quia nulla imminet cura Canonicis uti singulis, sed Collegio uti omnibus, & exercetur per Vicarium à Capitulo deputatum iuxta dispositionem d. Indulti Leonini, Ideoque quia Cura nec actu, nec habitu spectat ad hunc Canonicatum, non fuit necessaria illius mentio *Oldr. ad. conf. 67. per tot. Gonz. ad d. reg. 3. gloss. 6. nu. 42. Rot. in d. Melphien. Cantoria 2. Martij 1646. §. quod vero Cantoratus coram R. P. D. Ottobono.*

Denique non fuerunt attentata ea, quæ dicebantur de defectu ætatis Fabij Prouisi Apostolici. † Quia non sunt presentis inspectionis, in qua solum attendi debet, An fuerit iustificatus obitus Pompei in mense sedis Apostolicæ reservato hæc enim sola cognitio reservata fuit in Breui in d. clausula *Constito &c. ut fuit responsum in Papien. Prapositione coram Attrebaten. apud Marches. de Commis. p. 2. fol. 530. n. 2. vers. non obstant ea & seq. & in alijs relatis per Buratt. dec. 187 n. 3. vers. non obstat, & sequitur Gonz. in proem. ad d. Regulam 8. §. 7. n. 208. vers. nam in primis &c. & sequen.*

33. Præterquam quod ad obtinendum † Canonicatum in Ecclesia Collegiata, in qua residet cura Animarum penes totum Capitulum habitu, non autem penes singulos Canonicos actu sufficit ætas quatuordecim annorum *Mandos. conf. 20. Terol. in prax. verb. Canonici §. 9. Henriquez lib. 1. Sum. de Sacra ordin. c. 19. §. 2. Cocc. de Repub. Eccles. c. 14. n. 3. vers. 2. & n. 6. vers. 5. & alijs citatis Garz. de benef. p. 7. c. 4. n. 39. Nec hoc immutatum fuisse per sacrum Conc. Triden. ipsa Congregatio Eminentiss. Interpretum declarauit, & declarationem adducit Barbof. de potest. Episc. alleg. 69. n. 71. Ricadec. 73 §. nu. 3. Gonz. in d. Reg. in princ. n. 92. Lara in compend. vit. homin. c. 29. n. 1. & latè prosequitur Modern. Hispan. in trakt. de atate ad omnes humanas ætates requisita in anno 14. q. 155. per tot.*

- Et ita &c. vtraque &c. fuit decissum &c.

R. P. D. G H I S I L E R I O

Postea Reuerendissimo Episcopo IMOLEN.

Ferrariens Pensionis.

Luna 11. Martij 1647.

ARGVMENTVM.

Pensio imponi non potest in aliquo beneficio ultra medietatem fructuum illius, quæ salua pro titulari remanere debet, quo circa ad effectum inspiciendi huiusmodi excessum, in presenti disputatur an Episcopus teneatur producere, & exhibere libros mensæ Episcopalis super toto redditu, & exitu annuo, vel potius sint eligendi Periti ad effectum calculandi partitas dd. librorum, & de eis facere bilancium, & quoad primam partem dubij resolutio est affirmatiua quatenus Episcopus de eis uti velit, negatiua, verò quoad secundam, & vnaquæque quamplurimis rationibus, & auctoritatibus comprobatur.

S V M M A R I V M.

- 1 Pensio non debet excedere medietatem fructuum, quæ salua titulari remanere debet.
- 2 Producere & exhibere scripturas iure quis cogi non potest, quatenus eis uti nolit.
Astor Reo, & Reus astori tenentur tantum edere instrumenta quibus usus est coram Iudice non autem instrumenta quibus usus non est.
- 4 Producere tenetur quis omnia iura, quæ apud Iudicem editurus est, non tamen compelli potest ad producendam instrumenta quibus usus non est & num. 5.
- 6 Producere, & in iudicium exhibere scripturas de iure tenetur ille, qui eis uti velit amplius ut num. 7.
- 8 Reus quando teneatur probare suam exceptionem.
- 9 Astor sicut tenetur probare suam intentionem, ita Reus suam exceptionem.
- 10 Reus an teneatur exhibere scripturas ad instantiam Astoris ad effectum deliberandi an velit proseguere litem, vel eam deelinquere.
Vel ad effectum coadiuvandi ipsius astoris instantiam, & repellendi exceptionem illius.
- 11 Periti non sunt eligendi nisi tunc, quando alia actio non superest.
- 12 Auxilium extraordinarium non debet tribui ei qui communi auxilio munitus est.
- 13 Peritorum electioni non est locus quando alio remedio consultum alicui reperitur.
- 14 ad Peritorum electionem deveniri non solet quando probationes possunt haberi aliunde, sed tantum quando pars petens esset alijs probationibus destituta.
- 15 ad Peritorum iudicium non recurritur nisi in subsidium, & ubi alias probationes haberi non possunt.
- 16 Peritos eligere non tenetur Iudex in his, quæ iudicio & scientia sua terminare potest, secus autem in his quæ pro iudicio distinguere non potest.
- 17 ad Peritos aliquando non spectat materia calculorum, sed magis proprie ad Iudices, & quare.
- 18 Periti in materia calculorum non eliguntur nisi præsupposita certitudine summarum calculandarum.
- 19 Bilancium librorum non sufficit quando in libris possunt esse adnotate qualitates, & causæ singulæ, & mul-

tanta del tutto, ex quibus verbis dubitari non potest quin disposuerit de ipso dominio officij, cuiusque filiam Angelam Dominam effecerit, non secus atque ipse Paradisus Dominus erat, † cum Cessionarius representet in omnibus personam cedentis, *leg. si à Creditore, C. de act. & oblig. l. 2. ff. hered. vel act. vend. R. min. Im. conf. 65. num. 21. Rota decis. 107. num. 3. in fin. decis. 303. num. 7. part. 1. recent.* Nimisque ridiculum est dicere quod Paradisus in eadem cessione facta filia, Lercariorum iura reserua-
 9 uit, ibi: *Senza pregiudicare alle ragioni delli veri heredi del quondam Gio: Battista Righeza.* Quia est protestatio contraria facto maximè, quia eadem Angela Paradisi cessionaria paulò post causam iactationis, & iactationum nominatim contra Lercarios committi fecit causam R. P. D. meo Ghislerio, asserens se vigore paternæ cessionis in quieta possessione, & dominio officij reperiri a nemineque molestari debere. Quare cum ex omnibus simul iunctis
 10 appareat magis attendenda esse † facta quam verba ad text. in cap. dilecti il secondo, ubi gloss. verbo facto ex de appellat. Buratt. decis. 113. numer. 20. Domini perseverando in decisio resoluunt mandatum alias relaxatum contra Paradisum esse exequendum, &c.

Vtraque parte informante.

R. P. D. PEVTINGERO.

Vercellei Prioratus.

Luna 25. Februarij 1647.

ARGUMENTVM.

Pro Attentatorum reuocatione in decisione respondetur, quorum probatio ex quibus deducatur, & concludenter ea demonstrantur per plura hic adducta. Acta, quæ sufficit transportare pro Attentatorum reuocatione.

SUMMARYVM.

- 1 Nuncij attestationi creditur tanquam attestanti de re ad eius officium spectante, & num. 2. Amplia etiam sine testibus. num. 2.
- 2 Subhastatio est actus iudicialis.
- 3 Notario se talem asserentem fides præstatur.
- 4 Testes licet informiter examinati faciunt adminiculum.
- 5 Relatio Nuncij. & Notarij etiam informis probat cum adminiculis.
- 6 Fructus à possessore præsumuntur percepti.
- 7 Inhibitio non afficit personam habentem titulum diuersum etiam quod illi præsentetur. Intellige, ut ibidem in fine.
- 8 Beneficium unitum non vacat.
- 9 Clausula, quam, & quas, respicit non solum commissionem causæ quoad expressa, sed totam causam. Amplia idem in clausula, cum omnibus dependentibus, annexis, & connexis totoque negotio principali. ibidem.
- 10 Inhibitio specialis super fructibus eorūque perceptione respicit etiam continuationem possessionis. Amplia quia non excusat ab attentatis. ibidem.

II Acta ea sufficit transportare ex quibus attentata deducuntur, itant integra non requirantur.

DECISIO XXVIII.

- P**LACVIT DD. Felicem de Ferrarijs, quia ipse Urbem accesserat tertio audire, sed nihilominus in decisio pro reuocatione attentatorum ab ipso commissorum respondendo perstiterunt. Quia nimirum duæ ipsi fuerunt præsentatæ Inhibitiones, altera de mense Februarij 1645. in vim Commissionis, ac litis pendentiæ inter Capitulum Collegiatæ Ciuitatis Bugellæ super hoc ipso beneficio, de quo agitur, & Io: Ambrosium de Ferrarijs; altera, vigore appellationis à Decreto Reuerendiss. Nuncij Sabaudia cogente Franciscū Pionum arrendatarium fructuum huius beneficij de curios fructus tradere eidem Felici Ferrario tanquam cessionario Camera Apostolicæ sub prætextu, quod iidem fructus vti maturati beneficio vacante spectarent ad Cameram, & hæc inhibitio præsentata fuit die 3. Mensis Iunii 1646. vt constat ex attestatione Nuncij
 1 cui † creditur tanquam attestanti de re ad eius officium spectante, *Put. decis. 187. lib. 3. Rot. decisio. in Roman. Spolijs domus 28. Iunij 1617. coram Sanctissi. D. N. in §. primo.* Attamen vtriusque inhibitionis vigore adhuc attentata remanet, tam subhastatio pignorum contra d. Pionum captorum pro soluend fructibus à Felice cessionario Camera peritis, quam fructuum ab eodem Felice perceptio de anno 1646. vt in prima decisione huius causæ firmatum fuit; quia subhastationem secutam fuisse post primam, & secundam inhibitionem nempe die 14. Septembris 1646. talis apparet relatione Nuncij, seu vt vulgo ibi dicitur, *Soldato di Giustia*, facta Viarlado Notario actuario, *Summ. ibidem num. 6.*
 2 cui † vtrique circa acta iudicialia, qualis est subhastatio adhibetur fides, etiam sine testibus, gloss. in §. alia verbo insinuatione *Instit. de donat. l. as. in l. omnium col. penul. in fin. & col. seq. C. de testament. Grammat. consil. 65. num. 283. Seraph. de priuileg. inuam. priuileg. 34. numer. 6. Buratt. decis. 606. num. 12.* Viarladam fuisse actuarium ostenditur ex eiusdem assertione, ibi: *à me Notario,*
 3 *e Segretario sottosegnato,* † quæ circa hoc probat, *Rota decis. 699. num. 3. part. 1. recent. & in Assisien. bonorum 2. Iunij 1627. coram bon. mem. Card. Virili. & decis. 454. num. 2. coram Gregog. XV.* Iunctis præsertim testibus de dicta subhastatione deponentibus, † qui licet informiter examinati faciunt saltem adminiculum, *Rot. decis. 315. num. 5. decis. 343. num. 7. decis. 406. numer. 6. part. 1. recent.* Adeo, vt prædicta relatio Nuncij, & Notarij
 4 tanquam adminiculata probet, † dato quod etiam alias esset informis, *Rota decis. 198. num. 2. part. 1. recent.*
 5 Similiter fructus anni 1646. à Felice perceptos fuisse probatur ex eiusdem confessione iudicialiter emissâ, *Summ. num. 8.* quæ non solum per depositionem testium, licet sine citatione partis examinatur adminiculatur, sed etiam ex præsumptione Iuris, quia idem Felix
 6 possessionem beneficij acceperat de mense

No-

Nouembris anni 1643. & fructus à possessore percepti presumuntur, *Seraph. decis. 124. nu. 6. Rot. decis. 50. nu. 2. coram Gregor. XV. & decis. 269. nu. 2. part. 1. decis. 317. num. 6. part. 4. tom. 2. recent.*

Non obstat, quod prima inhibitiō vigore Commissionis, & litis pendentis inter Capitulum, & Io: Ambrosium de Ferrarijs non afficiat Felicem habentem titulum diuersum, & in ea lite non nominatum, † licet ipsi quoque presentata fuerit, ad trad. per *Lancellott. de attent. part. 1. cap. 3. num. 9. Buratt. decis. 644. nu. 5.* quia hoc non procedit, quando Commissio appellationis non est restricta ad certas personas, sed est generalis contra omnes qualis est in casu, de quo agitur, ibi: *omnesque alios in executione presentium nominandos*, ita idem *Lancellott. loco mox allegato num. 39. & 40.* & quamuis titulus Felicis sit diuersus à titulo Io: Ambrosij; nihilominus tamen est cōnexus, & dependens à titulo vnionis huius beneficii facti. Capitulo, quem idem Capitulum in dicta prima lite deduxit, nam quatenus vnio Apostolica esset valida corrueret prouiso Papæ ad fauorem Felicis facta, tanquam de vacante per obitum Alberti ultimi possessoris † cum beneficium vnitum non vacet, *Clem. frequens ubi gloss. verb. ad mensam de excess. pralat. Oldrad. cons. 257. nu. 24. & seq. Aret. cons. 63. per tot. Rebuff. in prax. tit. de vnion. benef. num. 12. in fin. Rota coram Greg. XV. decis. 419. num. 2.*

Et contra Felicem semper vrget secunda inhibitiō in vim Commissionis appellationis à decreto dicti Nuncij Sabaudie emanato super fructibus Beneficii, per quam vigore clausularum quam, & quas in ea positarum cum omnibus indè dependentibus, annexis, & 9 connexis, ac toto negotio principali, † dicitur commissa causa, nedum quo ad fructus præteritos, de quibus loquitur decretum dicti Nuncij, sed etiā quoad percipiendos, & quoad ipsum titulum beneficii, *Sarnen. in reg. de Infirm. quæst. 34. numer. 4. Egid. decis. 618. Cassad. decis. 9. num. 13. de caus. poss. & propr. Caputaq. decis. 152. per tot. part. 1. & fuit dictum in Messanen. Archiepiscopat. 29. Aprilis 1641. coram D. meo Cerro, & in Gerunden. Prioratus 27. Iunij 1644. coram D. meo Bichio.* Quæ operantur ne Felix iuuari aliquo modo possit prætextu continuationis possessionis antea captæ, quia aut ipsa possessio ab initio est attentata, cum capta fuerit de mense Nouembris anni 1643. postquam de mense Februarii eiusdem anni fuerat præsentata Felici inhibitiō vigore primæ Commissionis, quidquid dicendum esset, si nulla præcessisset lis, vel inhibitiō, aut in omnem casum ob secundam commissionem, & inhibitionem specialem super fructibus, eorumque 10 perceptione, † & sic super continuatione possessionis, ipsius continuatio non excusat ab attentatis ex allegatis in prima decisione huius causa coram me in *S. Nec Felicem excusat.*

Nec releuat, quod non fuerint asportata omnia acta facta coram D. Nuncio Sabaudie, quia ad effectum reuocationis attentatorum 11 sufficit ea transportare, † ex quibus attentata probantur, vt fuit dictum in *Bracaren. Iurispr.*

Part. X. Recent.

tronatus de Ledronello 1. Martij 1602. coram Card. Sacrato, & in Tullen. Scholastria 5. Iulij 1621. coram bon. mem. D. meo Remboldo, quæ est decis. 317. num. 7. part. 4. tom. 2. recent. & in Maioricens. beneficii 27. Nouembris 1641. & 17. Martij 1642, coram Reuerendiss. D. meo Dunozet Decano.

Ex quibus Domini in decisibus vtraque parte informante permanserunt, &c.

R. P. D. CELSO.

Postea S. R. E. CARDINALI.

Romana Domus.

Luna 23. Februarij 1647.

ARGUMENTVM.

Emphiteusis deuoluitur ad Dominum directum vel ob canones non solutos, vel ob lineam finitam; quo circa in præsentī discutitur, primò an Minor seu Mulier absens non soluendo canones, sed assignando pensiones Domino directo, qui acceptauit obligationem Inquilini de illis soluendis cadat ab emphiteusi; Et an Concessio facta Clerico pro se filiis hæredibus, & descendētibz quibuscunque intelligatur de hæredibus, & successoribus extraneis; & resolutio quoad vtrumque est affirmatiua, & in contrarium adductis plenissimè satisfiat.

SUMMARIVM.

- 1 *Manutentio concedenda est anteriori possessori.*
- 2 *Possessio alicuius Domus probatur ex locationibus eiusdem domus continuatis, & effectum sortitis.*
- 3 *Concessio superat quamcunque probationem.*
- 4 *Emphiteusis quando non est finita, vel dubium est an expirauerit, hæredi ultimi grauati datur manutentio, dum constat de illius possessione, & canonum solutione.*
- 5 *Possessio apprehensa propria auctoritate, & sine citatione dicitur clandestina, & turbatiua, & non infert præiudicium legitimo possessori.*
- 6 *Emphiteusis deuoluta ob canones non solutos, vel ob lineam finitam an, & quando liceat Domino directo possessionem accipere.*
- 7 *Dominus directus, vt possit de facto possessionem accipere rei emphiteuticæ, requiritur, vt caducitas, & deuolutio sit clara, & indubitata.*
- 8 *Dominus directus iudicio petitorio contra possessorem rei emphiteuticæ agere debet, quando deuolutio seu caducitas controuerti potest.*
- 9 *Emphiteuta debet in sua possessione manuteneri dum disputatur an intret caducitas seu deuolutio.*
- 10 *Emphiteuta in sua possessione manuteneri debet quando non constat de deuolutione clara, & indubitata, etiam si Dominus directus posset accipere possessionem propria auctoritate.*
- 11 *Emphiteusis concessa pro se ac eius hæredibus, & successoribus quibuscunque in perpetuum cum clausula ad habend. & quidquid voluerit facien. transit etiam ad hæredes extraneos.*
- 12 *Amplius etiam si in supplicatione Sanctissimo porrecta non legantur verba, quibuscunque, &c.*

- 13 Relatio efficit, ut omnia contenta in relato censentur repetita in referente.
- 14 Emphyteusis concessa Clerico pro se, heredibus, & successoribus, &c. necessario debet intelligi de heredibus, & successoribus extraneis.
- 15 Dominus directus prestando consensum alienationi rei emphyteuticæ, & recipiendo canones ab emptore, non potest postea dicere concessionem esse finitam.
- 16 Canones non soluti à Minore, seu Muliere absente non important deuolutionem emphyteusis.
- 17 Dominus directus obtinens apponi sequestrium in re emphyteuticæ, si postea non exegit, non potest pretendere deuolutionem ob canones non solutos.
- 18 Amplius quando dictæ pensiones fuerint assignatæ, & inquilinus se obligauerit illas soluere, & Dominus directus acceptauit.
- 19 Testi Mediatori deponenti de facto proprio quando deferendum veniat.
- 20 Credulitas probabilis sufficit ad euitandam caducitatem.
- 21 Causa etiam fatua, & iniusta excusat à deuolutione & à pena.
- 22 Manutentio dari non potest ubi possessio est nulla, & attentata.
- 23 Manutentio cessat quando non constat de possessione.
- 24 Manutentio sicut cessat ubi non constat de possessione, ita etiam cessare debet ubi possessio est nulla improba, & infecta.
- 25 Manutentio potest concedi Domino directo in re emphyteuticæ vigore possessionis civilis, quæ penes ipsum remansit.
- 26 Manutentio concessa Domino directo in vim civilis possessionis sublineri non valet, dum non fuit doctum de extinctione lineæ, & de caducitate.
- 27 Dominus directus allegans extinctionem lineæ, & caducitatem à re emphyteuticæ tenetur illam probare.
- 28 Manutentio non potest concedi Domino directo in re emphyteuticæ quando deuolutio non est clara.
- 29 Appellatione per Signaturam simpliciter admissa, interim possessor non potest priuari sua possessione, sed in ea debet manuteneri.
- 30 per Appellationem remanet suspensa virtus primæ sententiæ, & illius effectus.

DECISIO XXIX.

PRAETENDENS modernus Rector Sanctorum Simonis, & Iude ob lineam finitam, & Canones non solutos, deuolutam esse ad eius Ecclesiam Domum alias sub die 17. Octobris 1547. in emphyteusim concessam Vincenzio de Ferrariis, & per Franciscam Felicem possessam; sub die 23. Ianuarii 1643. de facto illa non citata, possessionem præfatam accepit. Unde introducta à principio causa coram Reuerendis Vrbis Vicegerente, qui Rectori mandatum de manutenendo concessit, & per diffinitiuam sententiam, nullum ius dictæ Franciscæ Felici competere, pronunciauit, & deinde per viam appellationis, mihi commissam, proposui dubium: Cui esset dandum mandatum de manutenendo, & Domini ad fauorem Franciscæ Felicis responderunt, ex quo constat de anteriori possessione illius,

2 non solum ex pluribus locationibus insident Domus continuatis, & effectum fortitis, iuxta gloss. in l. qui vniuersarum, §. qui per Colonum in verb. Colonum, ibique Arz. num. 6. ff. de acquir. poss. Bart. in l. ad probationem, vers. pone enim, C. locat. Gabr. de locat. conclus. 4. nu. 2. & seqq. Rota coram Andrea decis. 61. num. 3.

Sed etiam ex confessione propria ipsius Rectoris, qui in Instrumento publico sub die 8. Decembris 1636. declarauit recepisse scut. 28 baioc. 80. pro canonibus decursis, & non solutis præfatæ Domus emphyteuticæ, per dictam Felicem possessam, & quæ confessio superat quamcumque probationem, Felin. in cap. olim nu. 10. vers. limita secundo de rescript. Menoch. de retin. remed. 5. num. 596. vers. rursus, Rota decis. 703. nu. 1. part. 4. tom. 3. recent.

4 Et propterea & debet illi concedi mandatum de manutenendo, & in his terminis firmavit Rota coram Andrea dicta decis. 61. num. 4. in Bonon. de Carnalibus 11. Ianuarii 1602. penes Marches. de commiss. 10. 2. fol. 545. per tot. & in recent. decis. 420. num. 3. & 23. part. 4. tom. 3.

5 Nec obstat & possessio posterior Rectoris capta 23. Februarii 1643. quia vti apprehensa propria auctoritate, & sine citatione clandestina, & turbatiua, nullumque Franciscæ Felici præiudicium inferre potuit, cap. licet causam de probat. cap. licet Episcopus de præben. in 6. Bart. in l. si duo sub num. 4. vers. si verò Testes, ff. uti possidetis, Rota decis. 366. num. 2. part. 1. recent. Buratt. decis. 263. nu. 1. & penes Possib. de manut. decis. 330. num. 21. & seq. cum alijs in Imolen. beneficy 23. Ianuarii 1645. coram R. P. D. meo Corrado.

6 Prætenso verò, & quod ob lineam finitam & Canones non solutos, licuerit de facto Rectori possessionem accipere, cessat ex eo, & dum deuolutio, & caducitas non erat clara, & indubitata, prout requiritur ad hunc effectum, sed plures patiebatur difficultates, & probabiliter controuerti poterat, & quo casu non permittitur Domino directo exercitium propriæ authoritatis, sed iudicio peritorio contra possessorem agendum est, & qui interim debet in sua possessione manuteneri, iuxta doctrinam Sponlat. in de de emphyteu. §. nunc aliqua quest. 48. num. 52. vers. tu dic, Corn. cons. 193. num. 3. lib. 31. Andr. cons. 67. nu. 17. lib. 2. Corbul. de caus. priuat. ob non solut. can. quest. 12. num. 3. & seqq. Fachin. controu. Iuris lib. 1. cap. 9. in fin. Gratian, cap. 736. nu. 7. & 8. Themat. decis. 16 nu. 16. relati à Possib. de manut. obseru. 16 nu. 47. & seqq. Rota post eundem decis. 111. num. 7. & seqq. decis. 168. eodem num. decis. 283. nu. 7. & decis. 293. num. 3. & apud Pacifica de Sala. decis. 141. num. 9. & penes Marches. de commiss. part. 1. fol. 566. nu. 1. & per tot. Andr. decis. 366. num. 6. & decis. 61. numer. 7. & in recent. decis. 409. num. 7. part. 1. decis. 420. nu. 22. & 23. part. 4. tom. 3. & decis. 359. nu. 4. & 5. part. 1. & in Vladislauen. Villa de Heppembruch. 13. Aprilis 1646. coram R. P. D. meo Cerro.

10 Quam opinionem & procedere etiam attentata facultate capiendi possessionem propria auctoritate, probat Mantica de iur. lib. 22. tit. 22. nu. 14. vers. cum autem, & decis. 194. nu. 2. & seqq. Addens ad fin. mem. Gregor. decis. 105. littera A. &

Franci. Post. de manu. decis. 326. num. 8. & latè firmatum fuit in *Favien. seu Senogallien. bonorum supermissio. 14. Martij 1646. coram R. P. D. meo Meisio*.

11. Quatenus enim devolutio deducitur, ob finitam lineam Vincentij de Ferrariis, & illa non poterat dici clara, dum concessio fuit facta Vincentio, ac eius hæredibus, & successoribus quibuscumque in perpetuum, cum clausula ad habendum, & quicquid voluerit faciendum, quo casu venire hæredes, etiam extraneos, probat *Cald. de iur. emphit. lib. 2. qu. 23. num. 52. & 53. Clar. S. emphiteusis quest. 23. num. 4. Cavalier. decis. 290. numer. 1. & decis. 293. per tot. Bononien. emphiteusis 16. Iunij 1597. coram Penia, Romana Vincæ 22. Martij 1602. & in Papien. bonorum 10. Maij eiusdem anni, coram clar. mem. Card. Pamphilio, cum pluribus in Sarsmaten. feudi 22. Iunij, & 18. Decembris 1645. coram Reuerendiss. D. meo Dunogetto Decano.*

12. Et licet in supplicatione, & præcibus Sanctissimo porrectis non legantur verba quibus-

13. cunque, & similia, nihilominus cum in eadem supplicatione habeatur relatio ad instrumentum prædictum, ibi, & prout plenius dicitur contineri in ipso Instrumento concessionis, potuit Francisca Felix, vigore præfate relationis iuste prætere, quod omnia contenta in Instrumento censerentur repetita in supplicatione, *Bald. in l. 2. numer. 4. C. de error. Advocat. & in his terminis Rota decis. 14. num. 42. & seqq. part. 6. & decis. 548. num. 13. part. 4. tom. 2.*

14. Maxime cum idem Vincentius esset contempore Clericus, & talis enunciatus, tam in Inuestitura, quam in confirmatione Apostolica, & paulo post ad Episcopatum promotus, ita ut dicta verba ad eius filios, & descendentes nullo modo adaptari possent, & propter de Hæredibus, & successoribus extraneis necessario deberent intelligi, ut notat *Curt. de feud. 2. part. 3. part. num. 40. Clar. S. feudum qu. 79. num. 4. Cald. quest. 20. num. 23. & 37. & quest. 23. num. 69. Socin. consil. 13. num. 1. lib. 3. sum alijs per Fusar. de subdit. quest. 339. num. 42.*

15. Quod comprobavit etiam observantia subsequuta, nam idem Rector præstitit consensum alienationi prædictæ Domus factæ de anno 1605, ad favorem Virginij Martini auctoris Francisce Felixis, recipiendo ab eo Landemium, & Canones, prout etiam eosdem Canones recepit à prædicta Francisca, adeo ut possit dicere concessionem esse finitam, dum præfatos de Martinis per spatium 40. annorum in emphiteusis recognovit. *Corbul. de caus. priuat. ex eo quod emphiteusis non ostendit Instr. renovationis num. 2. Rot. decis. 261. num. 4. part. 1. recent.*

16. Quatenus autem devolutio præteritur ob Canones non solutos, ab anno 1639. usque ad tempus apprehensæ per Rectorem possessio-

decis. 509. num. 3. & decis. 719. num. 8. & 9. part. 4. tom. 2. recent.

17. Verum etiam sequestum factum contra Inquilinos pensionibus eiusdem Domus, *Rota dicta decis. 719. num. 10. & 11. part. 4. tom. 3.*

18. recent. Et quod magis est assignatio dictarum pensionum, cum obligatione Inquilini de illis soluendis acceptata ab ipso Rectore, ut deponit Ioannes Palumbus Curialis notæ integritatis, & cui tamquam mediatori, & attestanti de negotio ab ipso met gesto, plurimum deferendum venit, iuncta præsertim attestatione Bizozari, eius iuramento recognita, *Bart. in l. 1. S. Idem Cornelio num. 2. vers. ultimo vides, ff. de quest. Rota coram sanct. mem. Gregor. decis. 204. num. 3. decis. 247. num. 6. & seq. decis. 521. num. 2. & decis. 544. numer. 18. & 19. cum alijs per Add. ad Buratt. decis. 116. num. 16.*

Ex quibus apparet Franciscam Felicem, vel Canones persoluisse, vel saltem iuste potuisse credere illos fuisse solutos, & Rectorem de eis satisfactum, quæ probabilis credulitas sufficit ad evitandam caducitatem, *Ias. in l. 2. num. 53. quest. 16. vers. limita tamen, C. de iure emphiteut. Caputaq. decis. 180. num. 4. part. 1. sanct. mem. Greg. decis. 388. num. 4. Buratt. decis. 624. num. 7. & seqq. Romana præfata devolutionis 22. Iunij 1624. coram Remboldo, Gratian. cap. 633. numer. 24. & seqq. & cap. 575. num. 31.*

21. Cum quælibet causa etiam fatua, & iniusta excuset à devolutione, & à poena l. igitur, S. potest, ff. de lib. caus. Corbul. de caus. priuat. ob non solu. can. limit. 17. num. 2. Romana devolutionis 12. Novembris 1610. coram Coccino, & in alia Romana præfata devolutionis 22. Iunij 1624. coram Remboldo, & in recent. decis. 281. num. 15. part. 4. tom. 2.

22. Minus obstat alia possessio capta per eundem Rectorem sub die 22. Ianuarij 1644, vigore mandati de manutenendo obtenti à Reuerendissimo Vicegerente, nam cum prior possessio fuerit nulla, & attentata in vim illius mantentio dari non poterat, nam sicut illa cessat quando non constat de possessione, S. retinenda Institut. de interd. & ita etiam quando possessio est nulla, improba, vel infecta, *Rota in Colimbrien. præstimoniorum 18. Iunij 1632. coram Reuerendiss. D. meo Decano, apud Posth. decis. 330. numer. 18.*

23. Nec dicatur, quod saltem eadem mantentio potuerit concedi vigore possessionis civilis, quæ remanet penes Proprietarium, nam illa subtrahi non valet, dum non fuit doctum de extinctione lineæ, & de caducitate, & quæ per allegantem probari debet, *Speculat. in tit. de emphit. S. nunc aliqua num. 66. & coram Buratto decis. 393. sub num. 5. vers. In iustitia verò, & numeris seqq. & in recent. decis. 235. num. 1. & seqq. part. 6.*

Et ex his patet responsio ad decis. in contrarium adducta in Romana de Bombellis 11. Maij 1613. coram Sacro, nam dum devolutio non erat clara, non poterat procedi per viam mantentionis, & sic constat de iniustitia mandati de manutenendo, *Rota in Romana Aprus 16. Februarij 1632. coram Prouano, apud Posth. decis. 336. numer. 5. cum alijs supra allegatis.*

Non

29 Non obstat sententia lata in petitorio; † in qua dictum fuit nullum ius competere Franciscæ Felici, quia cum ab ea fuerit appellatum & appellatio simpliciter per Signaturam admissa, interim possidens, non poterat sua possessione priuari, sed in ea debebat manuteneri, † quia virtus primæ sententiæ, & illius effectus remanebat suspensus per appellationem *Abb. conf. 69. nu. 2. vers. sed in casu nostro lib. 1. Alex. conf. 189. nu. 6. lib. 2. Add. ad Buratt. decis. 436. num. 12. & in his terminis Rota dicta decis. 336. num. 9. & 10. penes Posth. de manut.*

Et hæc dixerunt Domini ad effectum manutentionis tantummodo partibus hinc inde informantibus.

R. P. D. CORRADO

Postea Eminentiss. D. CARDINALI.

Macerateñ Saluiani.

Luna 11. Martij 1647.

ARGUMENTVM.

Immissio ex utili Saluiano interdicto conceditur ubicumque tria concurrunt, scilicet creditum cum hypotheca, possessio debitoris de tempore contractæ obligationis, & possessio Rei conuenti omissis secundo, & tertio requisito quia facillimè iustificatur; acerrimè discutitur an, & quando confessio mariti de dote recepta, emanata constante matrimonio probet solutionem, & quatenus sic, an retardare possit immissionem præscriptio viginti annorum, excussio bonorum specialiter hypothecatorum, & retentio emptoris pro pretio soluto, & opinio est negatiua, & in contrarium adductis plenissimè satisfit.

SVMMARIVM.

- 1 Creditum cum hypotheca iustificatur ex publico instrumento.
- 2 Dos probatur soluta per confessionem Mariti de recepto.
- 3 Possessio debitoris de tempore contractæ obligationis probatur per testes.
- 4 Possessio debitoris de tempore contractæ obligationis iustificatur ex venditione illius prædij facta ab eius heredibus asserentibus esse hereditarium, & pro soluendis debitis hereditarijs.
- 5 Confessio auctoris per illius successores impugnari non potest.
- 6 Possessio rei conuenti plenè iustificatur ex testibus.
- 7 Possessio rei conuenti probatur ex sustentatione litis per plures annos cum non leui cura, & impensa.
- 8 Manutentio per aliquem petita, supponit in eo antecedentem possessionem.
- 9 Manutentio non competit nisi possidentibus.
- 10 Immissio ex utili Saluiano interdicto, quibus concurrentibus negari non possit.
- 11 Obligatio Cameralis quando remanet vulnerata per sententiam contrariam.

- 12 Sententia ubi referri potest ad duo instrumenta, ad quod potius referri dicendum sit.
- 13 Sententia verba ad normam iustitiæ referri, & moderari debent.
- 14 Sententia ita interpretanda est ut præferat illud quod iuri conuenit, & non contrarium.
- 15 Sententia ita accipi debet, ut minùs quam fieri possit, iuri partium derogetur.
- 16 Confessio Mariti simplex, verbalis, generica, & indistincta de dote recepta, facta constante matrimonio non probat solutionem.
- 17 Confessio mariti de dote recepta, etiam constante matrimonio quibus concurrentibus probet veram numerationem.
- 18 Confessio Mariti de dote recepta quando probet tam aduersus maritum ac eius hæredes, quàm aduersus creditores, & causam habentes.
- 19 Excussio bonorum specialiter pro dote hypothecatorum, quando facienda est à muliere repetente suam dotem.
- 20 Dos promissa, & constituta in pecunia, quidquid deinde pro eius satisfactione traditum fuit, vel ex ipsa pecunia emptum, non censetur fundus dotalis.
- 21 Amplia etiam si id, quod emptum est ex dicta pecunia, à partibus appelletur de dote vel dotale, & quando secùs.
- 22 Dos in pecunia constituta, quidquid ex ipsa emptum fuit, non censetur fundus dotalis, quamuis in emptione dictum esset, & pro maiori assecuratione, ac dotis cautione &c.
- 23 Mulier vel eius hæredes ex generali hypotheca possunt eligere bona sibi magis bene visa pro recuperatione dotis.
- 24 Hypotheca specialis non impedit agere contra bona generaliter obligata stante obligatione camerali.
- 25 Obligatio cameralis tribuit electionem creditori reiecta excussionis necessitate.
- 26 In Inuentario qua non reperiuntur descripta censetur in hereditate non adesse.
- 27 Mulier pro recuperatione sua dotis non timetur excutere bona intricata, atque litibus obnoxia.
- 28 Excussionis exceptio, quando per emptorem seu illius hæredes opponi non possit.
- 29 Immissio ex utili Saluiano interdicto pro recuperatione dotis, quando retardari non possit per exceptionem satisfactionis.
- 30 Præscriptio viginti annorum regulariter obstat hypothecaria, ac proinde Saluiano.
- 31 Præscriptio longi temporis inchoari non potest contra pupillos, & contra minores.
- 32 Præscriptio longissimi temporis afficit etiam pupillos, & minores, cum pupillarem exceperint.
- 33 Præscriptio contra pupillum seu minorem non incipit durante pubertate.
- 34 Præscriptio interruptitur per litis contestationem.
- 35 Præscribere non potest possessor mala fidei.
- 36 Hæredi nocet mala fides defuncti.
- 37 Possessor mala fidei, quando non possit præscribere, quamuis ad eius favorem esset lata sententia.
- 38 Retentio bonorum quando non concedatur emptori, qui soluis præcium Creditoribus Venditoris.
- 39 Immissio conceditur creditori anteriori pro iudicio cum emptore, qui promisit soluere præcium posterioribus, & anterioribus, & postea soluit posterioribus.
- 40 l. vindicantem ff. de exactionibus quando procedat declaratur.

- 41 *Eniſſio ſemper competit creditoribus anterioribus , quibus prædium venditum erat hypothecatum .*
 42 *Amplia etiam quando creditores eſſent ipſi venditores prædij , & quare .*
 43 *Emptor promittens ſolvere prædium creditoribus anterioribus , ſi poſterioribus incautè ſolvat , ſibi imputandum eſt .*
 44 *Via executiva competit emptori contra creditores , qui receperunt prædium cum cautione de reſtituendo prioribus , & poſterioribus .*
 45 *Inventarium præſervat perſonas hæredum , ac illorū iura ab hæreditate diſtincta .*
 46 *Tutor non poteſt obligare bona propria pupilli pro ſoluendis debitis hæreditarijs , quando pupillus admiſit hæreditatem cum benef.leg. & inuent.*
 47 *Tutor non poteſt pro alienis debitis obligare bona propria pupilli .*

D E C I S I O . XXX.

PROLATA in partibus Sententia in Remedio Vtilis Saluiani Interdicti pro filijs, & hæredibus Emilie Moctie de Cõpagnonis Creditoribus in ſumma flor. 2650. reſidua dotis maternæ contra DD. de Ciccolinis poſſeſſores prædij illis hypothecati , quæ viſa fuit Rotæ nullitatis , & iniuſtitie vitio laborare rationibus adductis in deciſione coram bon. mem. Coccino 29. Aprilis 1622. Cuius tamen impugnationis facultas quoad eorum creditum ipſis fuit reſervata in alia ſub die 22. Maij 1626 coram eod. Hodie petunt Aſtores vigore commiſſionis Rotalis immiſſionem ex integro , quam DD. concedendam eſſe cenſuerunt , † quia creditum cum hypotheca iuſtificatur ex publico Inſtrumento die 22. Aprilis 1580. celebrato , in quo Antonius Maria de Compagnonis eorum pater † conſeſſus fuit ad instantiam Franciſci Soceri ſolutam fuiſſe integram dotem Emilie Vxoris flor. 5000. eamque reſtituere promiſit ſub hypotheca omnium eius bonorum , forma Camerali , & iuramento in proceſſu ſol. 34. & ſeqq. *Rotæ penes Sancti. me. Greg. deciſ. 491. nu. 7. verſ. creditum Dorothea ac ſeqq. & bo. me. Burat. dec. 728. in princ. verſ. de credito namque & ſub nu. 1. verſ. hypotheca vero ac Reuerendiſſ. Vrgellen. dec. 40. nu. 1. verſ. quia de credito dotali cum hypotheca , & in recent. dec. 294. ſub nu. 1. verſ. quia de credito par. 1. & dec. 669. ſub nu. 1. verſ. conſtat enim par. 2. & dec. 412. nu. 1. verſ. Ideo ac ſeq. & dec. 513. nu. 2. verſ. concurrunt enim ac ſeq. par. 4. & ſæpe in alijs .* † Poſſeſſionem autem prædij de quo agitur , fuiſſe penes Antonium Mariam poſt contractam obligationem prædictam non ſolum probant teſtes examinati Bart. in l. ſtipulatio iſta §. hæc quoque num. 2. verſ. & gloſ. ac ſeq. ff. de verb. obligat. *Rota penes bo. me. Card. Seraph. dec. 1061. nu. 1. verſ. Et teſtis dicens &c. ac Vrgellen. d. dec. 40. nu. 2. verſ. de poſſeſſione autem , & in recent. dec. 539. nu. 2. verſ. de Iulij verò poſſeſſione par. 4. † Verum etiam publicum Inſtrumentum ſub die 27. Iunij 1590. quo tamquam hæreditarium illius venditum fuit DD. de Ciccolinis ad effectum ſoluendi prædium creditoribus anterioribus eiſdem , ac Imperatricis eius matris , † atque ideo ab eis impugna-*

ri non poteſt Rot. penes Burat. dec. 153. ſub nu. 2. verſ. ſic uti de habente cauſam ab aliquo , & dec. 243. nu. 7. verſ. conſeſſio autem & dec. 728. ſub nu. 1. verſ. Et uti hæreditaria & ſeq. & in Roman. pecun. 20. Iunij 1614. coram bo. me. Pirouano in §. De primo extremo ; † Poſſeſſio verò DD. de Ciccolinis de tempore incepti iudicii , ac ſucceſſiue cauſam habentium ab eis probatur ex eiſdem teſtibus.
 7 *Quibus † accedit Lis ipſa à principio ſuſcepta & plures iam annos non leui cura , & impendio deſſenſa Burat. deciſ. 693. nu. 5. verſ. quæ ulterius Vrgellen. d. dec. 40. nu. 5. verſ. Et demum & deciſ. 193. nu. 4. verſ. & demum & d. dec. 669. nu. 3. verſ. patet ulterius par. 2. recent. † Manutentio in eius poſſeſſione per eos petita , & obtenta præuia d. deciſ. ſub die 29. Aprilis 1622. Et repetita modo retentionis instantia ex iuribus ceſſis per creditores , quæ antecedentem poſſeſſionem neceſſario ſupponunt , † cum non niſi poſſidentibus competant Card. Seraph. dec. 758 nu. 5. verſ. cum ageretur de retentione & dec. 191. nu. 9 verſ. & tamen retentio par. 4. diuerſ. ac in recent. deciſ. 477. ſub nu. 6. verſ. Verbum namque retinere par. 4. Burat. dec. 221. nu. 2. verſ. quod Paulus deciſ. 466. nu. 2. verſ. Item ex mandato , & deciſ. 566. ſub nu. 4. verſ. quartò cum ſeq. & Vrgellen. dec. 405. ſub nu. 6. verſ. ac deinde ; † Quibus concurrentibus negari non poteſt immiſſio ex utili Saluiano Interdicto. de quo in l. 1. ff. de Salu. Inter. ubi Bart. n. 1. & gloſ. in l. 1. in verb. competit. C. de Precar. & Salu. Interd. Rot. d. deciſ. 728. nu. 4. verſ. quibus concurrentibus apud Burat. ac Vrgellen. d. deciſ. 40. nu. 6. verſ. quibus concurrentibus , & in recent. d. deciſ. 294. ſub nu. 3. verſ. Et ſic cum conſtet par. 1. & d. dec. 669. ſub nu. 3. verſ. bene diſtinctum fuit par. 2. & deciſ. 347. nu. 1. verſ. ex quibus ac dec. 407. nu. 1. verſ. requiſita enim Saluiani ac ſeqq. par. 5. & alibi .*

Ea verò quæ obijciebantur pro parte Ciccolini viſa fuerunt DD. non obſtare

11 *Nam ad primum , quod Inſtrumentum crediti Aſtorum fuerit vulneratum per Sententiam in partibus latam die 8. Februarij anno 1591. qua fuerunt pronunciati creditores dotis maternæ in ſumma flor. 200. (iam ſoluta) & quoad reliquos flor. 3000. declaratum , nullum ius nullamque actionem ipſis competere . Reſponſum fuit quod Sententia illa non reprobatur ſimpliciter , ac abſolute creditum eorum , ſed quoddam Inſtrumentum quietantiæ , quod fuerat ad eius probationem tunc productum , ut in ea legitur ibi , quo verò ad alios florenas ter mille de quibus in hypotheca , & quietatione producta per Ariſtæum Ianiculum Procuratorem dd. Hæredum dicimus , ſententiamus , & declaramus nullam ius nullamque actionem competiſſe , neque competere vigore d. quietationis in iudicio productæ dd. hæredibus , contra d. hæreditatem &c. Aduertendum eſt autem duo fuiſſe celebrata Inſtrumenta abſolutionum , ſive quietantiæ dotis prædictæ . Alterum ſcilicet die 15. Iunij anno 1575. quo tempore floren. dumtaxat bis mille fuerant re ipſa ſoluti , reliqui verò acceptilati ſub ſpe futuræ numerationis , ideoque eiſdem loco , notario , teſtibusque præſentibus ſubſecuta fuit recognitio bonæ fidei Franciſci Soceri qui expoſita facti veritate pro-*

- promisit alios florenos ter mille statutis diebus persolvere. Alterum verò quod exactis iam dilationibus, factaque totius promissæ dotis solutione fuit celebratum d. die 22. Aprilis 1580. † Sententia igitur illa referenda, est ad prædictum antecedens Instrumentum, quietantiæ, cuius vigore certum est, quod pro ea summa non soluta, nullum verè competeat ius mulieri, neque eius hæredibus, non autem ad posterius in hoc iudicio postea productum per Galleanum Angelinum Procuratorem dd. hæredum die 4. Februarii anno 1612. quod validum, ac efficax est, nec reprobari potest sine evidenti læsione iustitiæ, ad cuius † tamen normam verba eiusdem Sententiæ intelligi, ac moderari debent itaut † præferant illud, quod iuri convenit, & non contrarium l. miles §. decem ubi DD. ff. de re iud. *Anchar. conf. 6. Viso themate questionis vertentis n. 7. vers. certum est autem Card. Seraph. dec. 984. num. 3. vers. quia sententia & S. me. Greg. dec. 74. n. 7. vers. non obstant verba Sententiæ & decis. 176. nu. 3. vers. quod est intelligendum, & in recent. dec. 123. num. 1. vers. & debet intelligi par. 2. ac dec. 65. num. 7. vers. ut dicitur & seq. par. 7. Et ut minus quam fieri possit iuri partium derogetur Crau. conf. 188. sub nu. 8. vers. Rursus Card. Mantica. dec. 66. sub n. 6. vers. Et Sententia.*
- 16 Nec † releuat quod hoc quoque posterius Instrumentum contineat confessionem mariti constante matrimonio emanatam.
- Quia illa non est simplex verbalis generica, & indistincta, † sed benè iustificatur non solum ex præcedenti promissione Soceri in d. Instrumento recognitionis bonæ fidei sub die 15. Iunii 1575. iureiurando, & camerali obligatione munito, & alia in capitulis matrimonialibus in antecedenti enuntiata, quam etiam aliquantulum adminiculatur depositio Hieronymi Pellicani primi testis, idem tunc publicè dictum fuisse asserentis: sed ex verificatione solutionis maioris partis nempe d. summx floren. 2000. quæ non reuocatur in dubium, & aliorum 650. tunc realiter numeratorum coram Notario, & Testibus, ut ibi legitur: Ac specifica expressione aliarum partitarum, & censuum in quibus singulæ fuerant inuestitæ.
- 18 Quare † merito visa fuit DD. efficax, ac omnino attendenda tam aduersus maritum, ac eius hæredes, quam aduersus creditores, & causam habentes ab eis l. 1. ff. qui pot. in pig. hab. l. In contractibus §. sed quoniam ibique gloss. & DD. C. de non num. pecun. *Afflict. dec. 402. nu. 9. vers. & pro hoc & seqq. Crau. conf. 40. sub nu. 1. vers. secundo, & sub nu. 3. vers. quarto cum alijs per Gabr. com. concl. lib. 3. de iur. Dot. concl. 4. num. 1. & 4. vers. secundo amplia Natt. conf. 581. à nu. 12. vers. tunc aliquando & seqq. Rota penes Mohed. decis. 2. nu. 2. vers. fuit tantum & seq. de confess. & penes Seraph. dec. 678 num. 10. vers. Præterea & decis. 795. nu. 1. vers. cum enim & S. me Greg. decis. 62. vers. concurrat etiam ac seq. & d. decis. 728. nu. 1. vers. qua iuncta, ac Vrgellen. dec. 409. nu. 6. vers. stante quod ac seqq. per tot. & decis. 428. per tot., ac in recent. dec. 124. per tot. par. 2. & dec. 127. num. 2. vers. præterea par. 3. & decis. 15. num. 3. vers. Tertiò quod par. 4. & decis. 15. num. 4.*

vers. pro quo facit ead. par. 4. tom. 2.

- 19 Minus releuat † obiecta excussio contra prædictos census, siue illi dotales censeri debeant, siue specialiter mulieri hypothecati ex verbis in d. posteriori Instrumento adscriptis, ibi, cum hoc pacto inter ipsas partes solenni stipulatione vallato, quod non possint dd. census, ut supra impositi retrouendi sine presentia, & consensu prædicti Equitis Francisci cum sint de dote d. D. Emilia ad effectum, ut præseruentur.
- 20 Quia cum † præcesserit Dotis promissio, & constitutio in pecunia, quicquid deinde traditum fuit pro eius satisfactione vel ex ipsa pecunia emptum, † licet ab ipsis partibus appelletur de dote, vel dotale non idè censetur iure fundi dotalis nisi eam specialiter fuisse earundem voluntatem liquidò constet, quæ † non probatur ex huiusmodi pacto pro maiori dumtaxat Soceri cautione, ac dotis asssecuratione conuento *Ceph. conf. 351. sub n. 31. vers. Item etiam & plur. seqq. Honded. conf. 41. sub num. 18. vers. nec prædictis obstant verba illa lib. 1. Rota in Rom. seu Interamnen. fund. dotal. 20. Februarii 1589. coram bo. me. Card. Plat. & in Roman. success. & alim. 9. Iunii 1606. coram bon. mem. Litta in §. fin. & in Firman. præd. 10. Maii 1617. coram bo. me. Card. Verosp. in recent. dec. 476. num. 4. vers. non obstat par. 4. ac in alijs relatis per Add. ad decis. S. me Gregor. 573. sub num. 16. vers. itaut. † Ideoque non prohibetur mulier, vel eius hæres eligere pro eius satisfactione bona sibi benè visa ex generaliter hypothecatis, ut fuit dictum in Rom. pecun. 12. Decembris 1605. coram bo. me. Coccin. decis. 257. nu. 4. vers. nec minus ac seqq.*
- 24 Hypoteca verò specialis non impedit agere contra bona generaliter obligata, eorumque possessores stante forma Camerali in prædictis Instrumentis apposita † quæ tribuit electionē creditori reiecta excussionis necessitate *Soc. conf. 24. sub nu. 48. vers. quidam etiam lib. 1. Paris. conf. 103. sub nu. 3. vers. secundo dicitur & seq. lib. 3 Ceph. conf. 439. nu. 24. vers. Præterea & seq. Surd. conf. 513. nu. 20. vers. non obstat itaque Cas. Barz. dec. 108. sub nu. 29. vers. sicuti etiam Asin. de execut. §. 7. cap. 7. Et hanc sententiam (quicquid alij senserint) sequuta est Rot. dec. 449. nu. 8. vers. minus facere videbatur par. 3. recent. & penes Buratt. decis. 441. nu. 8. vers. exceptio excussiones ibique Add. referunt concord. & attestatur in praxi receptam Statil. de Saluian. inspect. 3. cap. 3. sub nu. 37. in fin. & Castill. decis. 98. nu. 3. vers. Item prædictus textus.*
- 26 Quæ † fortius procedit in hoc casu in quo ne dum non constat quod dd. census remanserint in hæreditate Antonij Mariæ, imò contrarium resultat ex lectura Inuentarii in quo non leguntur descripti iux. gloss. fin. in l. cum de lege ff. de Prob. Rota decis. 707. sub nu. 1. vers. Inuentarium enim par. 1. recent. Nec illos esse liberos, & expeditos, ita quod haberi possint sine litibus, atque dispendijs, quæ mulier, ac eius hæredes nō tenentur subire *Castr. conf. 219. Visis, & consideratis in fin. vers. sed eis alienatis lib. 1. Rot. dec. 472. nu. 2. vers. nec obstat 3. part. 1. diuers. & penes Vrgellen. dec. 145. nu. 42. vers. ex quo, & decis. 212. num. 16. vers. & quando, & in Romana Dotis coram R. P. D. meo Ottobono 23. Iunii 1645. in §. pen.*

8. par. comprobatur Rot. Gen. diuers. dec. 156. sub nu. 7. 28. vers. fuit tamen ad hoc responsum & seq. † Quinimò hoc ipsum prædium de quo agitur ex speciali lege contractus cum Cicolinis initi fuit destinatum pro satisfactione creditorum anteriorum quibus ideo emptores ex propria conventionione obligati, vel eorum hæredes frustra exceptionem huiusmodi opponunt ad l. creditoris ff. de distr. pig. Angel. in l. 2. in fin. vers. potest etiam dici C. de pign. Surd. decis. 44. nu. 9. vers. præterea & seq.

29 Secundum † verò obiectum de satisfactione ex bonis mobilibus hæreditatis eiusdem Antonij Mariæ descriptis in d. Inventario cōfecto per Franciscum Modium tanquam tutorem dd. filiorum die 5. Iunii 1590. Non iustificatur, quia non constat ea bona ad eos tunc infantes peruenisse, neque de illis rationem ipsis redditam fuisse, quinimò Testes examinati pro obtinenda licentia vendendi d. prædium Cicolinis deponunt d. hæreditatem magno ætæ alieno vires illius longè excedente fuisse grauata, nec aliunde creditoribus satisfieri potuisse, quam ex venditione eiusdem prædij, ex cuius prætio paulo post citatis alijs Creditoribus, Iudex mandauit præfatis filiis satisfieri pro ea parte dotis maternæ, quam tunc probarunt fuisse solutam, vt legitur in d. Sententia lata die 8. Februarii 1591 Vnde probabilius infertur apud eos non remansisse alia bona in quibus satisfieri potuerint, sed potius à Creditoribus fuisse distracta ac in eorum satisfactionem consumpta, vel saltem dubia redditur adeò huiusmodi exceptio, vt petitam immissionem retardare non valeat Rota penes Card. Seraph. dec. 372. nu. 1. vers. nec exceptio solutionis ac Burat. dec. 838. nu. 3. vers. & hac exceptio satisfactionis, & Vrgellen. d. dec. 212. d. nu. 6. vers. Vnde cum non constet ac seqq. & nu. 16. vers. & quando, & in recent. dec. 704. nu. 1. vers. & quia fuit sapius par. 3. & dec. 19. nu. 12. vers. Ista exceptio par. 5.

30 Tertium † de præscriptione ab anno 1590. quo Cicolini emerunt 27. Iunii d. prædium, vsque ad annū 1611. quo inceptum fuit præfens iudicium decursa, quæ regulariter obstat hypotecariæ, ac proinde Saluiano iux. l. si à creditore §. sane ubi gloss. in verb. Vel longi temporis præscriptione C. de act. & obligat. l. fin. C. de Præscr. long. tempore, & l. 1. C. si aduers. credit.

31 Pariter tollitur † Tum quia legales huiusmodi præscriptiones longi temporis inchoari non possunt contra eos, qui in pupillari ætate sunt constituti, inuimò ex noui Iuris dispositione, neque contra minores l. fin. ibique gloss. in verb. eas C. In quib. caus. in integr. rest. non est necess. l. non est incognitum Cod. quib. non obijc. long. temp. præscr. Odd. de rest. in integr. q. 88. nu. 20. vers.

32 sed in contrarium & seq. † Licet aliud de perpetuis siue longissimis cautum sit cum pupillarem excefferint in l. sicut §. 1. C. de præscr. 30. vel

33 40. ann. Atque ideo cum de anno 1593. (quo dd. filij vix infantilem ætatem egressi erant) introductum fuerit, & successiue producto d. posteriori Instrumento prosecutū citatis alijs creditoribus Antonij Mariæ iudicium restitu-

tionis in integrum aduersus d. Sententiam, qua negata fuerat illis restitutio integræ dotis maternæ, Et deinde hoc institutum anno 1611. 15. Iunii quo tempore maior ex dictis fratribus legitimam vix ætatem attigerat, alij verò ad eam adhuc non peruenierant equidem, vel 34 nunquam incepit, † vel saltem fuit interrupta talis præscriptio l. 1. in 2. resp. l. longi temporis l. nec bona C. de Præscr. long. temp. d. l. sicut §. 1. ibique gl. in verb. Reposita C. de Præscr. 30. vel 40. ann. Rot. penes Burat. dec. 457. sub nu. 2. vers. præsertim & seqq. & Vrgellen. dec. 426. sub num. 11. vers. & de tempore & nu. 1. vers. Per litis antem contestationem ac seq. & in alijs.

35 Tum quia † Cicolini qui prædium emerunt ea expressa lege, vt soluerent prætium anterioribus creditoribus Antonij Mariæ, & Imperiæ, non potuerunt aduersus eos præscribere, quia erant in mala fide scientes propriam obligationem c. Vigilanti & cap. fin. extr. de Præscr. Balb. de Præscr. in 4. par. quarta partis princip. q. 5. sub nu. 2. vers. sed videtur Rota penes Veral. decis. 24. & dec. 363. par. 2. & fuit dictum in Ariminen. Sala. 20. Iunij 1633. coram Vrgellen. dec. 401. nu. 14.

36 vers. & accedit ac sæpè in alijs. † Quæ nocet etiam eorum hæredibus per tex. in l. cum hæres in princip. ff. de diuers. temp. præscr. Balb. in d. tract. in 2. part. tertie partis qu. 12. sub num. 11. vers. secundum principale membrum & seqq. Hondr. conf. 30. nu. 74. vers. & hac lib. 2. cum alijs relatis in Bluntin. census coram me 27. Nouembris 1645. in §. Nec

37 visa fuit relenans exceptio præscriptionis; † Neque proderant illis ad hunc effectum Sententiæ in iudicio concursus per Iudicem latæ iuxta cuius declarationem soluere promiserunt, quia cum pluribus soluerint à die 2. Decembris 1593. citrà vsque ad summam flor. 3000. circiter pendente d. iudicio restitutionis in integrum aduersus easdem Sententias super residuo crediti dd. fratrum non poterant eo pretextu excusari Rota penes Card. Seraph. dec. 204. nu. 4. vers. quantum ad secundam partem; & in Romana census scut. 13000. 26. Nouembris 1601. coram bo. me. Card. Mellin. in recent. decis. 48. sub nu. 7 vers. Præterea & seq. par. 2. & in ead. 11. Martij 1611. coram S. mem. Gregor. dec. 511. sub num. 22 vers. quo casu &c.

38 Quartum † de retentione ob solutiones prætij factas per Cicolinos creditoribus Antonij Mariæ, ac Imperiæ iux. l. cum qui à debitore ff. qui pot. in pign. hab. & l. si potiores C. de bis qui in prior. cred. loc. succed.

Non obstat quia solutiones factæ creditoribus posterioribus dd. fratrum illis non præiudicant † Aliæ verò factæ anterioribus graduatis in prædictis Sententijs vsque ad flor. 5000. circiter non adæquant valorem prædij de quo agitur, sed præterea superest portio planè sufficiens pro credito Actorum, quibus ideo concedi potest immissio pro indiuiso cum ipso Cicolino respectu partis ad eum spectantis pro ea summa anterioribus soluta ad l. cum qui à debitore ibi, eatenus emendum, quatenus ad priorem creditorem ex prætio pecunia peruenit &c. ibique Odoffred. & Fulgos. vers. Primus enim, & alij ff. qui pot. in pign. hab. Bald. conf. 52. Obligatio pri-

prima sub nu. 1. vers. & ideo possessor. lib. 3. hancq; sententiam, vt æquitati consonam, sequuta, est Rot. in Rom. Legator. de Column. 27. Ianuarij 1614. coram bo. me. Card. Sacrat. in recent. dec. 539. sub nu. 5. vers. ceterum par. 1. & in Tusculan. Sal. man. 15. Decemb. 1634. coram Eminentiss. D. meo Card. Verospio dec. 318. nu. 26. vers. Verum hac exceptio, & seq. par. 6. recent. & penes bon. mem. Card. Canaler. dec. 652. nu. 4. vers. Vnde quamuis, confirmata coram bon. me. Vbaldo 20. Nouembris 1624. apud Modern. Perusin. de Censib. in Addit. dec. 128.

40 Postremum † de l. Vendicantem ff. de euict. Visum fuit Dominis non applicari.

41 Tum quia euictio hæc qualiscunque sit contingit ex natura ipsius contractus initi ad effectum satisfaciendi creditoribus anterioribus quibus prædium venditum erat hypothecatum, cuius prædium si fuisset illis solutum, omnem vtique molestiam emptores euassissent: Ideo-

42 que † in præsentia conquæri non possunt, nec à venditore defensionem, vel indemnitatem prætere pro eo quod ipsi præstare tenentur ad l. fundum meum l. hoc iure, & l. si mancipiū ff. de euict. Bart. in l. qui Roma §. duo fratres sub numer. 10. vers. quarto dicit malè ff. de euict. Alex. consil. 21. Viso compromisso sub num. 6. vers. Secundò principaliter lib. 5. Menoch. Pras. 38. num. 4. vers. Hinc etiam dicimus lib. 3. † Quod si posteriori-

43 bus incautè soluerunt ipsis imputandū Castr. in l. fin. §. & si præfatam sub nu. 4. vers. gloss. tamen C. de iur. delib. Comitul. decis. ult. sub nu. 30. vers. Ex qua ratione &c. Sin verò cautione recepta satis 44 illis consultum est, cum ab eisdem repetere valeant, & quidem via executiua Card. Seraph. dec. 1233. sub n. 3. vers. Vnde conclusum fuit & seq. Modern. Rom. Discept. 37. num. 44. vers. Et ideo ac seqq.

Tum quia si quæ deberetur euictio, non ideo Actores à consecutione dotis maternæ 45 repelli possunt, † quia paternam adiuerunt hæreditatem cum beneficio Inuentarij, cuius vigore præseruatae fuerunt eorum personæ, ac iura ab hæreditarijs distincta, licet pro viribus hæreditatis euictionem tenerentur præstare iuxta. in l. fin. §. in computatione vers. si verò & ipse C. de iur. delib. & deciditur in l. fin. C. de euict. Gabr. cons. 125. n. 9. vers. tertia limitatio & seq. lib. 1. Barz. decis. Bonon. 61. à nu. 12. vers. successiue, & quarto ac seqq. Rot. dec. 724. num. 2. vers. cum hoc præcipuum par. 3. recent. cum alijs adductis in Bonon. fideicom. de Boasterijs 8. Aprilis 1644. in §. Licet ijdem fratres sint etiam hæredes Erculis coram Reuerendiss. D. meo Carrillo & in Bonon. fideic. de Rubeis 30. Maij 1646. in §. non obstat quod ille sit hæres vers. & in omnem casum &c. coram me.

Nec repugnant verba Instrumenti ponderata pro Ciccolino.

46 Quia cum illud fuerit celebratum per Tutorem dd. fratrum tanquam hæredum præfati eorum patris cum beneficio legis, & Inuentarij, & ex causa soluendi res alienum hæreditarium nulla iustitiæ, nec æquitatis patitur ratio, quod promissiones, ac obligationes quæcunque in eo conuentæ pro illius obseruantia, & pro euictione referri debeant ad 47 bona propria pupillorum, † quæ nec idem

tutor potuisset legitimè pro alienis debita obligare ad l. Curator ibique gloss. Cym. Odofred. & alij C. si res alien. pign. dat. sit Surd. cons. 191. nu. 17. vers. quod si utile Saluianum & sub nu. 25. vers. & tunc non potest tutor Franch. decis. 323. sub num. 3. vers. verum opinio & seq. & decis. 648. Thom. Minad. decis. 25. & fuit resolutum in Rom. nullit. obligat. 27 Febr. 1622. coram bo. me. Pirouan. confirmata 13. Nouembris 1615. coram eod. in recent. decis. 393. par. 1. & dec. 700. p. 3. in quibus bene soluuntur obiecta, & ex alijs comprobat Modern. Rom. discept. 533. num. 15. vers. maxime in minore ac seqq. per tot.

Atque ita fuit conclusum vtraque parte informante &c.

R. P. D. A R G V E L L E S.

Nuscana Canonicatus.

Luna 11. Martij 1647.

A R G V M E N T V M.

Executio litterarum Apostolicarum retardari non potest per exceptiones leues, & turbidas interquas, an connumerari possint Collatio Canonicatus de quo agitur facta ab Ordinario vigore alternatiuæ; Fundatio eiusdem. Canonicatus ex redditibus aliorum beneficiorum quorum libera collatio spectabat ad ordinarium. Electio personæ ad d. Canonicatū pertinens ad Capitulum iuxta formam Concil. Trid. sess. 25. de reform. cap. 9. & demum Imperatio eiusdem Canonicatus absque mentione litis, & Curæ animarum, & resolutio est affirmatiua, clarissime & distinctè vnicuique ex obiectis exceptionibus respondendo.

S V M M A R I V M.

- 1 Breue de capiendâ possessione nomine Camera insinificata clausula consilio &c. paratam habet executionem.
- 2 Clericatus probatur ex litteris Ordinarij.
- 3 Breuis Apostolici fundamentum est vacatio, & reseruatio.
- 4 Confessionis propria, nulla potest dari maior probatio.
- 5 Executio breuis Apostolici non potest impediri per exceptiones leues, & turbidas.
- 6 Executionem breuis Apostolici non potest impedire collatio Ordinarij, facta vigore Alternatiua iuxta regulam Cancellaria 8. hodie 9.
- 7 Alternatiua suffragatur Ordinario in ijs dumtaxat beneficijs, quæ ad liberam ipsius collationem spectant.
- 8 Secus autem in ijs in quibus alij haberent ius eligendi.
- 9 Alternatiua non intrat in beneficijs fundatis ex redditibus aliorum beneficiorum, quorum libera collatio ad Ordinarium spectabat num. 13. & quando secus num. 14.
- 10 Beneficiorum libera collatio spectat ad Ordinarium.
- 11 Ideoque eiusdem iuris censeri debet quidquid ex redditibus dictorum beneficiorum erectum fuit.
- 12 Beneficia præsumuntur ex bonis Ecclesia constituta & pre-

- Et prabenda sunt quando electio pertinet ad capitulum.
- 14 Pontifex, qui collegiatam crexit, beneficia uniuert, & Canonici electionem ad capitulum adscripsit censetur derogasse iuri Ordinario competenti.
 - 15 Concil. Trid. sess. 25. de reform. cap. 9. in quibus terminis procedat, declaratur.
 - 16 Presentare, & eligere differunt inter se.
 - 17 Unio transfert omnia iura beneficii uniuert ad beneficium, cui fuit facta unio.
 - 18 Conc. Trid. sess. 25. de reform. cap. 9. non procedit in unionibus, quae ante celebrationem ipsius concilii suum effectum sortita fuerunt.
 - 19 Conc. Trid. sess. 25. de reform. cap. 9. intelligendum est de iure eligendi in ipso iure patronatus, & eius vigore competente.
 - 20 Collatio facta ab Episcopo absque capitulo de beneficio ad quod electio pertinebat, quando non censetur praedudicialis.
 - 21 Breue Apostolicum una vice executionem remanet consumptus eius effectus ita ut non sit iterum exequendum.
 - 22 Breue Apostolicum semel executum quando iterum exequi possit.
 - 23 Breue Apostolicum iterum obtentum si de priori non faciat mentionem, subiacet vitio nullitatis, & sic non meretur executionem, & quando secus, num. seq.
 - 24 In Breui Apostolico posterius obtento, quando non sit facienda mentio de priori, & antecedenti.
 - 25 Gratia Apostolica censetur subreptitia ex non facta mentione litis.
 - 26 In Breui Apostolico, secundo loco expeditum, quando non sit facienda mentio litis.
 - 27 non Entis nulla sunt qualitates.
 - 28 Expeditio litterarum Apostolicarum facienda est infra sex menses à die data supplicationis.
 - 29 Et tempus horum sex mensium incipit currere à die, qua prouisus habuit beneficii possessionem.
 - 30 Gratia Apostolica est nulla, si in ea non fuerit facta mentio de cura animarum.
 - 31 in Gratia Apostolica non est facienda mentio cura animarum, quando dicta cura nec acta, nec habitus spectat ad Canonatum, sed spectaret ad Capitulum.
 - 32 per Clausulam, constituto, apposita in litteris Apostolicis quid dicatur reservatum.
 - 33 Aetas quatuordecim annorum sufficit ad obtinendum Canonatum in Ecclesia Collegiata, in qua imminet cura animarum Canonici non uti singulis, sed Collegio uti omnibus,

D E C I S I O XXXI.

CANONICATVS, de quo agitur, vacans de mense Aprilis per obitum Pompei Cozzę uti cadens sub reservatione collatus fuit à Sede Apostolica Fabio Goglię, ac etiam uti cadens sub Alternatiua à Reuerendissimo Episcopo collatus fuit Honofrio Zoinę; Inter hos prouisos orta controuersia, & Rotę commissa, dubitatum fuit, An Breue de capianda possessione nomine Camera à Fabio obtentum esset exequendum & exequendum esse fuit resolutum.

- 1 Ratio resolutionis fuit quia † Breue de capianda possessione nomine Camera iustificata

Par. X. Recent

clausula Constito & paraf. habet executionem cap. si cap. 5. ibique glos. in verb. exequatur, &c. seq. de concess. prab. in 6. Mohe. dec. 13. in fin. ut lit. pen. sum. me. Greg. XV. dec. 221. num. 2. vers. de iure autem Buratt. dec. 590. n. 1. Canal. dec. 639. num. 1. vers. licet enim cum alijs in Bononien. Macelli 27. Febr. 1642. S. & Domini coram R. P. D. P. eutinger. & in recent. dec. 506. n. 1. p. 1. dec. 756. n. 4. in fin. par. 2. dec. 30. n. 1. & 12. & dec. 530. num. 2. p. 5. tom. 2. Latiffort Garz. de benef. p. 6. c. 3. per tot. praecipue d. num. 25. multis congestis Rota in papien. Praepositura penes Marches. de commiss. tom. 2. fol. 530. nu. 1. Dur. m. decis. 377. nu. 22. & saepe in alijs.

De iustificatione autem Domini non dubitabant.

- 2 Quia Clericatus † Fabij Prouisi Apostolici probatur ex litteris Ordinarii. Fel. in cap. possessionem n. 3. & 15. de probat. Gramat. dec. 81. nu. 1. Put. dec. 140. n. 5. lib. 2. Rot. dec. 10. de probat. in antiq. & in recent. dec. 321. num. 5. p. 1. dec. 605. nu. 3. par. 2. dec. 531. n. 3. p. 5. dec. 101. n. 2. p. 6. dec. 78. n. 5. coram Greg. XV. & dec. 483. nu. 2. & 502. num. eodem coram Cardinali Caualerio.
- 3 De † vacatione vero, & reservatione, quae est fundamentum Breuis Apostolici, Gonz. ad reg. 8. glos. 9. in anno. contr. nullit. nu. 162. Garz. de benef. p. 6. cap. 7. n. 9. & seq. eo minus dubitabant statim te confessione Honophrij venientis ex eadem vacatione per obitum eiusdem Pompei de 3. mense Aprilis, qui ex regula Cancell. 3. hodie 9. est vnus de mensibus reservatis, † cuius confessionis nulla dari potest maior probatio. l. cum precum C. de lib. claus. l. fin. C. de non nu. pecun. l. generaliter 12. C. de reb. credis. Buratt. dec. 540. num. 1. vers. Quia Ostinus Mantis. dec. 132. n. 1. Reuerend. diss. Vrgellen. dec. 234. n. 2. & decis. 244. nu. 1. & decis. 531. nu. eod. par. 5. dec. 101. nu. 1. p. 6. recent. & in Melphien. Cantoria 2. Martij 1646. coram R. P. D. Ottobono.
- 4 Nec placuerunt ea quae per Informates pro Honophrio ad Breuis executionem retardandam opponebantur. Quia cum reservatio sit clara, & incontrouertibilis, † exceptiones vero leues, & turbidae non visa fuerunt posse executionem impedire Buratt. dec. 805. num. 9. vers. Praterea & seq. Rot. dec. 381. n. 1. ad finem vers. unde Honobrio par. 1. & dec. 165. n. 3. par. 3. recent. Seraph. dec. 296. nu. 6. in quibus alia recensentur.
- 5 Non † Primo Alternatiua, cuius vigore collatio beneficii vacati in mense Aprilis ad Ordinarium spectaret iuxta eandem Regulam 9.
- 7 Quia † Alternatiua suffragatur Ordinario in ijs dumtaxat beneficijs, quae ad liberam ipsius collationem spectant, ut clare disponit eadem Reg. 9. ibique prosequitur Gonz. glos. 44. sub n. 1. & seq. Canal. dec. 97. n. 1. vers. Difficultas videbatur &c. Buratt. dec. 305. n. 1. & seq. Secus autem in ijs quae spectant ad electionem Capituli Confirmationem, & institutionem Archipræsbyteri, ut iste Canonatus, & alij eiusdem Collegiati ex speciali Indulto sau. me. Leonis X. edito de anno 1515. & dato in sum. Fabij nu. 4. Quod etiam procedit de iure communi, ut nonnulli deducunt ex c. ex transmissa 3. de Renunc. cap. significatum 11. de praben. c. ex insinuatione 26. de Simon. Aegid. dec. 18. in princ. Cassod. dec. 22. nu. 3. vers. in Col-

H

Col-

jud. l. 2. ff. de usufr. l. Pomponius S. fin. ff. de acquir. pass. l. si servum S. fin. de act. empt.

28 Neque fuit habitus in consideratione † alter motius ex litterarum expeditione non facta infra sex menses à die datæ supplicationis iuxta Decretum ibi. Volumus autem quod si infra sex menses proximos à data presentium computant. &c.

Tum quia hoc decretum est appositum in primò, non in secundo Breue, de cuius executione hodie agitur. † Tum quia de inueterato stylo, & viridi obseruantia Curie, tempus horum sex mensium non metitur nisi à die qua Prouisus habuerit beneficii possessionem, ut per Gonz. ad reg. 8. gloss. 1. s. nu. 118. vers. Prout etiam &c. & Garz. de benef. p. 6. c. 3. num. 158. vers. contrarium, & num. seqq. ubi refert Rotam in Abulen. Cappellania 6. Nouemb. 1562. coram Gropperio, & in Astoriten. Archidiacon. 15. Decembris 1573. coram Seraph. & in Hispanen. fructuum 19. Martij 1596. coram Litta Marches. de Commis. par. 1 cap. 1. n. 66. fol. mibi 333.

30 Eoque minus alter † motius omisse mentionis Curæ animarum. † Quia nulla imminet cura Canonicis uti singulis, sed Collegio uti omnibus, & exercetur per Vicarium à Capitulo deputatum iuxta dispositionem d. Indulti Leonini, Ideoque quia Cura nec actu, nec habitu spectat ad hunc Canonicatum, non fuit necessaria illius mentio Oldrad. conf. 67. per tot. Gonz. ad d. reg. 8. gloss. 6. nu. 42. Rot. in d. Melphien. Cantoria 2. Martij 1646. S. quod vero Cantoratus coram R. P. D. Ottobono.

Denique non fuerunt attentata ea, quæ dicebantur de defectu ætatis Fabij Prouisi Apostolici. † Quia non sunt presentis inspectionis, in qua solum attendi debet, An fuerit iustificatus obitus Pompei in mense sedis Apostolicæ reservato hæc enim sola cognitio reservata fuit in Breui in d. clausula Constito &c. ut fuit responsum in Papien. Propositionis coram Attrebatien. apud Marches. de Commiss. p. 2. fol. 530. n. 2. vers. non obstant ea & seq. & in alijs relatis per Buratt. dec. 187 n. 3. vers. non obstat, & sequitur Gonz. in proem. ad d. Regulam 8. §. 7. n. 208. vers. nam in primis &c. & sequen.

33 Præterquam quod ad obtinendum † Canonicatum in Ecclesia Collegiata, in qua residet cura Animarum penes totum Capitulum habitu, non autem penes singulos Canonicos actu sufficit ætas quatuordecim annorum Mandos. conf. 20. Terol. in prax. verb. Canonici §. 9. Henriquez lib. 1. Sum. de Sacra ordin. c. 19. §. 2. Cocc. de Repub. Eccles. c. 14. n. 3. vers. 2. & n. 6. vers. 5. & alijs citatis Garz. de benef. p. 7. c. 4. n. 39. Nec hoc immutatum fuisse per sacrum Conc. Triden. ipsa Congregatio Eminentiss. Interpretum declarauit, & declarationem adducit Barbof. de potest. Episc. alleg. 60. & 71. Ricard. 735. nu. 3. Gonz. in d. Reg. in prime. n. 92. Laræ in compend. vit. homin. c. 29. n. 1. & latè prosequitur Modern. Hispan. in trakt. de atate ad omnes humanas ætates requisita in anno 1445. per tot.

Et ita &c. vtrique &c. fuit decifum &c.

R. P. D. G H I S I L A R I O

Postea Reuerendissimo Episcopo IMOLEN.

Ferrariensis Pensionis.

Luna 11. Martij 1647.

ARGVMENTVM.

Pensio imponi non potest in aliquo beneficio ultra medietatem fructuum illius, quæ salua pro titulari remanere debet, quo circa ad effectum inspiciendi huiusmodi excessum, in presenti disputatur an Episcopus teneatur producere, & exhibere libros mensæ Episcopalis super toto reddito, & exitu annuo, vel potius sint eligendi Periti ad effectum calculandi paritas dd. librorum, & de eis facere bilancium, & quoad primam partem dubij resolutio est affirmatiua quatenus Episcopus de eis uti velit, negatiua, verò quoad secundam, & vnaquæque quamplurimis rationibus, & auctoritatibus comprobatur.

S V M M A R I V M.

- 1 Pensio non debet excedere medietatem fructuum, quæ salua titulari remanere debet.
- 2 Producere & exhibere scripturas iure quis cogi non potest, quatenus eis uti nolit.
Actor Reo, & Reus actori tenentur tantum edere instrumenta quibus usus est coram Iudice non autem instrumenta quibus usus non est.
- 4 Producere tenetur quis omnia iura, quæ apud Iudicem editurus est, non tamen compelli potest ad producendum instrumenta quibus usus non est & num. 5.
- 6 Producere, & in iudicium exhibere scripturas de iure tenetur ille, qui eis uti velit amplius ut num. 7.
- 8 Reus quando teneatur probare suam exceptionem.
- 9 Actor sicut tenetur probare suam intentionem, ita Reus suam exceptionem.
- 10 Reus an teneatur exhibere scripturas ad instantiam Actoris ad effectum deliberandi an velit proseguere litem, vel eam derelinquere.
Vel ad effectum coadiuvandi ipsius Actoris instantiam, & repellendi exceptionem illius.
- 11 Periti non sunt eligendi nisi tunc, quando alia actio non superest.
- 12 Auxilium extraordinarium non debet tribui ei qui communi auxilio munitus est.
- 13 Peritorum electioni non est locus quando alio remedio consultum alicui reperitur.
- 14 ad Peritorum electionem deveniri non solet quando probationes possunt haberi aliunde, sed tantum quando pars petens esset alijs probationibus destituta.
- 15 ad Peritorum iudicium non recurritur nisi in subsidium, & ubi alias probationes haberi non possunt.
- 16 Peritos eligere non tenetur Iudex in his, quæ iudicio & scientia sua terminare potest, secus autem in quæ pro iudicio distinguere non potest.
- 17 ad Peritos aliquando non spectat materia calculorum, sed magis proprie ad Iudices, & quare.
- 18 Periti in materia calculorum non eliguntur nisi præsupposita certitudine summarum calculandarum.
- 19 Bilancium librorum non sufficit quando in libris possunt esse adnotate qualitates, & cause singula, & nul-

- Et multa alia, de quibus apparere non potest in
bilanciis amplius, ut nam. seq.*
- 20 *de Librorum validitate ubi dubitari contingit, non
sufficit de eis facere bilanciū.*
- 21 *Rot. decis. 115. p. 6. rec. declaratur in quibus termi-
nis procedat.*
- 22 *Peritorum electioni ad effectum calculandi non est
locus, ubi dubitatur de partitis quomodo se ha-
beant, & de legalitate librorum.*

D E C I S I O XXXII.

CONCESSA remissoria Eminentissimo Car-
dinali Machiauello Præfule Ecclesiæ Ferra-
riens, & D. Horatio Magalotto hæredi rec-
mem. Cardinalis Magalotti super articulis in
actis exhibitis ad probandum ratam pensionis
quam super fructibus dictæ Ecclesiæ die 3. Fe-
bruarii 1631. transtulit bon. mem. Princeps
Perettus pro rata scut. 1500. auri in Eminen-
tiss. Card. Montaltum filium, & pro rata
scut. 1000. in Eminentiss. Cardinalem Ursinū
1 Nepotem, † totaliter excedere medietatem
fructuum, quæ Titulari salua remanere debet
iuxta Constitutionem moderatoriam Indulto-
rum transferendi pensiones æditam de Anno
1624. per san. mem. Urbanum VIII. quæ est
in Bullario tom. 4. la 29. supradicti Eminen-
tiss. Machiauellus, & Magalottus suppo-
nentes Mensam Episcopalem ab antiquo, &
signanter ab Anno 1600. consuevisse habere
Computatam, qui retinet libros super toto
redditu, & exitu annuo eiusdem Mensæ, & li-
bros huiusmodi asseruari in Archiuio eiusdem
Mensæ, & illius Claves retineri per suos Of-
ficiales determinatos, volentes eo concluden-
torem reddere probationem excessus transla-
tionis pensionis, insteterunt subdelegari Iu-
dicem in partibus ad effectum eligendi, vel
vnum Peritum communem, vel duos Peri-
tos, nempe vnum pro parte qualibet ad effe-
ctum extrahendi ex libris dictæ Mensæ in Ar-
chiuio prædicto reconditis, calculum totius
redditus, & exitus per decem, vel quindecim
annos ante translationem per singula capita
eiusdem redditus, & exitus; E contra præten-
dentibus supradictis Eminentissimis DD. Car-
dinalibus Montalto, & Ursino Translatariis
non esse locum petiti electioni Peritorum,
sed Eminentiss. Machiauellum, & D. Maga-
lottum teneri in primis, & ante omnia exhi-
bere dictos libros in Curia, ad hoc, ut cum-
agatur de re graui scilicet annuæ pensionis
scut. 250. monetæ, & de terminis decursis
exceden. scut. 50. mill. & de legalitate dd. li-
brorum, subiiciantur oculis DD. & edantur
Eminentissimis Translatariis, ut valeant de-
liberare, an velint prosegui litem, vel eam
derelinquere, quia ex dicta exhibitione co-
gnosceretur an dicti libri sint legales, vel potius
defectui. Rotæ ut utrique Parti satisfaceret
mandauit disputari, an libri sint exhibendi in
Curia, vel potius sit locus electioni Perito-
rum.

Quoad primam partem dubij res de per se
2 patet; † nam Eminentissimus Episcopus, &

Magalottus quatenus uti nolint libris, & fructibus
cogi non possunt in eorū causa ad producen-
& exhiben. libros, ac partitas prædictas, cum
3 actor Reo, † & Reus actori teneantur tantum
edere Instrumenta, quibus vsurus est coram
iudice, non autem Instrumenta, quibus vsu-
rus non est, ut respondit Iure Consultus in l. 1. §.
4 edenda ff. de eden. ibi; † Edenda autem sunt omnia,
que quis apud Iudicem editurus est, non tamen, ut &
Instrumenta quibus quis vsurus non est, compellatur
adere &c. ibique Glos. in verb. quis vsurus, uers.
uel dic secundum Azonem ita Bald. Angel. Alber. &
5 alij Dof. in d. text. firmantes, † quod ea, quibus
uti non vult, nec ad viden. tenetur edere, sed
ea tantum quibus vsurus est, Odefr. in d. text.
num. 14. uers. & in eo dicitur glos. in cap. contingit in
verb. exhibere, uers. sed non contradicunt de fid. in-
6 strumen. † Quatenus verò uti velint libris, &
partitis prædictis de iure tenentur eos in iudi-
cium exhibere, ut inspicere, ac considerari pos-
sint d. cap. contingit, & ibi glos. in verb. presente de
fid. instrum. Bald. in l. 2. sub n. 2. uers. nam nec potest
C. de eden. Dec. in cap. 1. num. 213. uers. sed si actor
de probat. & tenuerunt Paul. de Castr. Rimin. Cur.
& alij plures relati per Asin. in prax. indic. §. 32.
cap. 16. sub num. 2. uers. contrariam uero opinionem,
7 unde si † ex prædictis non probabitur illorum
intentio, ipsis erit imputandum iuxta l. 2. l. in
exceptionibus ff. de probat. l. 1. ff. de except. l. qui ac-
8 cuse C. de eden. † quia etiam si sint Rei, ex
quo conueniuntur pro solutione pensionum,
nihilominus cum excipiendo fungantur par-
tibus Actoris, debent probare exceptionem,
9 & grauantur onere probationis ex regula,
quod sicut Actor tenetur probare suam intē-
tionem, ita Reus suam exceptionem.

10 Si verò Eminentissimi Translatarii † præte-
dant dictos libros ad ipsorum instantiam esse
exhibendos, & ad Curiam deferendos, vel ad
effectum deliberandi an velint prosegui litem
vel eam derelinquere, vel coadiuuandi eorum
instantiam, aut repellendam instantiam su-
prædictorum Eminentissimi Machiauelli, &
Magalotti l. 1. ff. de eden. ubi Angel. in §. adita nu-
mer. 10. uers. descendendo ad tertium, & alij, l. 1. & l.
final. C. de probat. de hoc ipsis instanti-
bus, erit agendum particulariter, non autem
in præsentem dum non petitur simpliciter exhi-
bitio librorum in Curia, sed in tantum, in
quantum supradicti prætendunt ex partitis in-
illis contentis adminiculare depositiones Te-
stium pro illorum parte examinatorum super
valore fructuum Mensæ Episcopalis Ferrariens.

11 Quo verò ad secundam partem dubij, Do-
mini resolverunt non esse locum petiti elec-
tioni Peritorum, quia Iudicis officium ne-
mini datur, nisi tunc demum quando alia
12 ratio non superest, † nam si communi auxi-
lio quis munitus est, non debet ei tribui ex-
traordinarium, l. in causa la 2. in princ. ff. de mi-
nor. 25. annis, l. in Prouinciis §. si in loco ff. de non-
oper. nau. Glos. in cap. fin. in verb. pro actione proponi-
13 tur de offic. iud. & † cum in hoc casu supradic-
tis Eminentissimo Machiauello, & Magalot-
to ordinario remedio consultum sit non
est locus extraordinario remedio electio-
nis

nis Peritorum, Rot. dec. 129. sub nu. 2. uers. fuit di-
 14 ctum par. 1. recent. † præsertim in causa graui, &
 parte opponente, nec vnquam ad electionem
 Peritorum deueniri solet, quando probatio-
 nes possunt haberi aliunde, sed tantum quan-
 do pars petens esset alijs probationibus desti-
 tuta iuxta decis. Caput. 27. decis. 65. quæ incipit ad ele-
 ctionem lib. 1. in manuscr. in Romana rescissionis con-
 tractus 26. Martij 1593. coram Penia in recent. de-
 cis. 253. num. 20. & decis. 278. num. 7. par. 4. tom. 2.
 15 recent. † quia ad iudicium Peritorum non re-
 curritur, nisi in subsidium, & ubi aliæ proba-
 tiones haberi non possunt, siquidem iudex in
 16 his, † quæ iudicio, & scientia sua potest ter-
 minare, si vult non tenetur Peritos eligere,
 in his autem, quæ pro iudicio distinguere nõ
 potest, tenetur Peritos adhibere, ne iudicium
 probationibus careat. In præsentem autem in-
 dubitatè tenuerunt. Domini non egere iudi-
 cio Peritorum, qui licet intelligant calculum,
 nesciunt tamen, an partitæ in libris contentæ
 17 sint admittendæ, necne, quandoquidem
 hæc materia pertinet propriè ad Iudices non.
 18 autem ad Peritos, † qui non eliguntur, nisi
 præsupposita certitudine summarum calcula-
 darum, vt per Monach. decis. Bonon. 12. num. 100.
 19 & cum † in libris possint esse adnotatæ quali-
 tates, & causæ singulæ, & multa alia, de qui-
 bus non potest apparere in bilancio, inde se-
 quitur non sufficere bilancium librorum, vt
 in puncto respondit Rot. decis. 237. num. 2. & 3.
 20 par. 4. diuers. eo † præsertim cum de librorum
 legalitate dubitari contingat, itaut non appli-
 21 centur † decis. Casaraugustana distributionum, quæ
 est decis. 115. par. 6. recent. & aliæ in contrarium
 allegatæ, quia in casibus illarum decisionum
 non erat quæstio legalitatis librorum, cum
 illi essent fabricati à communi, & approbato
 22 Officiali litigantium, † sed cum in hoc casu
 dubitetur de partitis quomodo se habeant, &
 de legalitate librorum, non est locus electio-
 ni Peritorum, vt vtrique parte audita, resol-
 uerunt Domini.

R. P. D. M E L T I O,

Postea Reuerendissimo Episcopo PAPIEN.

Interamneni Fideicommissi.

Veneris 15. Martij 1647.

A R G V M E N T V M.

Bona fideicommissio subiecta vigore auth. res
 quæ C. commun. de leg. benè alienare possunt
 tam pro constitutione dotis, quàm pro illius
 restitutione, verùm quia dicta auth. res quæ
 est remedium subsidiarium, ideo declaratur
 hic ad quem spectet onus probandi existentiã
 bonorum liberorum.

S V M M A R I V M.

3 Bona Auito fideicommissio subiecta alienari possunt
 pro restitutione dotis, bonis liberis non extan-
 tibus.

Par. X. Recen.

- 2 Auth. res C. commun. de leg. quæ habet locum ne-
dum in constitutione dotis, sed etiam in restitutio-
ne ipsius dotis.
- 3 Auth. res quæ C. communia de legatis est remedium
subsidiarium.
- 4 Dotem de bonis fideicommissarijs detrahere uolenti,
incumbit onus probandi bona libera non extare.
- 5 Dos ex bonis fideicommissio detracta, si postea fidei-
commissarius prætendat extitisse bona libera, ei
incumbit onus probandi.
- 6 Fideicommissario quando spectet onus probandi exi-
stentiã bonorum liberorum, ne alienentur bona
fideicommissio subiecta.
- 7 Bona libera sunt prius discutienda antequam deue-
niatur ad alienationem bonorum fideicommissa-
riorum.
- 8 Bona intricata & liti obnoxia non possunt dici libe-
ra ad effectum non alienandi bona fideicommissa-
ria fauore dotis.
- 9 pro Dotis restitutione mulier non tenetur excutere bo-
na intricata, sed eius arbitrio potest executionem
facere in alijs bonis etiam fideicommissarijs.
- 10 Inuentarium benè probat contra illud producentem
- 11 Inuentarium producentem, confitetur tamquam uera
omnia, & quacumque in illo contenta.

DECISIO XXXIII.

FIDEICOMMISSVM qu. Gabrielis Roscij
 inter partes non controuertitur, sed tantum
 hodie quaritur, an ad fauorẽ Claudie Roscij
 filie Honorij nepotis, & hæredis fideicom-
 mittentis & Siluie Catalanæ, & respectiue Pro-
 nepotis dicti Gabrielis sint detrahendæ dotes
 ex bonis fideicommissi d. Gabrielis; Prima
 namque fœminis relicta ab eodem fideicom-
 mittente, qui restituendo Germanico, & Ho-
 norio nepotibus, & hæredibus casu quo am-
 bo in pupillari ætate, vel postea quodcum-
 que intestati, seu sine filiis masculis ex legiti-
 mo matrimonio nascituris, seu tunc natis de-
 cessissent, mandauit, vt si vnã, vel plures
 filias reliquissent, illa, vel illæ dotentur de
 bonis ipsius Testatoris, in reliquis suis bonis
 succedere uoluit Roscettum, & Ioannem
 fratres germanos ipsius Testatoris; Altera uero
 dos est scutorum 2. mill. ad Siluiam matrem
 Claudie spectans, in qua d. Claudia fuit ab
 eadem Siluia hæres instituta, & respectu hu-
 ius maternæ dotis tantum censuerunt Domi-
 ni, vt ipsi Claudie pro nunc detractio com-
 petat ex dicto fideicommissio, & de reliquis
 quod videatur.

- 1 Pro † certo enim fuit habitum, d. dotem Sil-
 uie uxoris Honorij ex bonis Auito fideicom-
 missio subiectis, alijs bonis liberis non extan-
 tibus dum factus fuit locus illius restitutioni,
 esse detrahendam ad effectum illam consignã-
 di mulieri, siue eius hæredibus iuxta text. in
 Auth. res, quæ, ubi glos. in uerb. obligationem, uers.
 item, & in exigenda C. de com. deleg. ubi Bart. &
 DD. Peregr. de fideic. art. 42. nu. 26. in princ. Fusar.
 de subst. q. 532. num. 1. Menoch. præsumpt. 190. num. 1.
 Molin. de primog. Hisp. lib. 4. cap. 7. num. 2. Menoch.
 conf. 33. num. 10. & 27. 704. num. 16. & 852. num. 1.
 Seraph. decis. 678. n. 4. uers. his tamen non obstan. & c.

H 3

Rot.

- Rot. in recen. decis. 77. num. 3. par. 5. & coram Papa Greg. XV. decis. 266. num. 11. & 11. Adden. ad Buratt. decis. 641. numer. 20. Romana saluiani 3. Martij 1608. coram Penia, quæ est decis. 207. num. 5. apud Pacif. de saluiano, & Romana saluiani de Casalibus 22. Iunij 1641. coram R.P.D. meo Cerro, & in his terminis de dote materna firmat idem*
- 2 *Greg. decis. 42. num. 3. & quæ dispositio d. text. Auth. res, quæ habet locum ne dum in Constitutione, sed etiam in restitutione ipsius dotis, vt bene in eadem Auth. declarat Bart. numer. 2. Cast. num. 5. Molin. in d. tract. lib. 4. cap. 6. num. 7. Peregr. de fideic. art. 42. num. 13. Menoch. præsum. 190. num. 1. lib. 4. Causal. var. lib. 3. cap. 6. num. 10. Fusar. de subst. q. 532. num. 1. §. primum teneo, vers. & hæc ratio habet locum &c. Menoch. conf. 33. num. 12. vers. licet ergo Instiniani diffinitio, & conf. 308. num. 35. Rol. conf. 19. n. 9. lib. 4. Aym. conf. 19. num. 18. vers. cui. Eug. conf. 54. num. 23. Ioseph. Lud. decis. Lucen. 28. n. 9. & seqq. Surd. decis. 62. num. 1. & 22. vers. quarta ratio. Seraph. d. decis. 678. num. 5. ibi, nam dispositio, Adden. ad d. decis. 641. num. 23. vers. quæ conclusio, Romana dotis 14. Februar. 1642. coram Reuerendiss. D. meo Decano.*
- 3 *Non obstat, & quod d. Auth. res quæ dicatur remedium subsidiarium Menoch. conf. 352. num. 1. Seraph. decis. 1388. numero pariter 1. & coram Papa Greg. XV. decis. 266. num. 10. & decis. 543.*
- 4 *num. 2. & ita ut Claudie prætendenti talem dotem detrahen. ex bonis dicto fideicommissio subiectis, incumbat etiam onus probandi libera non extare, Corn. conf. 30. num. 2. circa fin. ibi, Et ei, qui vigore d. Auth. res quæ lib. 3. Buratt. decis. 920. num. 6.*
- 5 *Quia & cum d. Claudia, vt apparet in eius Sum. num. 6. ciuilitè possideat vigore sententiae latæ ad fauorem Aduersariorum, in qua dictus A.C. concedit manutentionem eidem, Claudie in possessionem bonorum fideicommissio subiectorum, onus probandi extare bona libera in hoc casu translatum fuit in fideicommissarios, vti fundamentum eorum intentionis, & præsumptio stat semper pro possidente, Molin. in d. tract. lib. 4. cap. 7. num. 36. vers. tunc. Fusar. de subst. q. 531. num. 126. Grat. discept. foren. cap. 331. num. 22. Buratt. decis. 920. num. 7. & in recen. decis. 154. num. 2. & 210. num. 7. par. 6. Manzana dotis 6. Iunij 1639. coram bon. mem. Coccino, & in Fanen. dotis 6. Iulij præteriti coram R.P.D. meo Cerro, & dum enim Claudia, negat adesse bona libera pro consecutione huiusmodi dotis, Roscij autem contrarium asserunt, certè ipsis incumbere debet onus probandi horum bonorum existentiam, cum mulier habeat intentionem fundatam in tali negatiua ad tradita per Bart. in l. decem in princ. de verb. oblig. Angel. in l. cum ex causa, ff. de re iud. Petr. de fideic. q. . num. 460. in fin. vers. non omitto, & Peregr. eod. tract. art. 42. num. 71. Fusar. de subst. p. 531. num. 123. vers. prima est, Grat. discept. foren. cap. 332. num. 45. Dec. conf. 519. num. 7. Crasset. con. 19. num. 18. vers. cui autem incumbat, & num. 126. vers. si tamen ageretur, Rota coram Papa Greg. XV. d. decis. 266. num. 12. ibi, contrarium tamen, vbi Add. num. 16. Coccin.*

decis. 143. num. 8. vers. quod autem, Duran. decis. 241. num. 4. in rec. decis. 66. num. 4. par. 1. & decis. 110. num. 7. & 202. num. 33. par. 6. Romana hereditatis 14. Decemb. 1646. coram R.P.D. meo Arguelles.

- Non obstat, quod adesse dicantur bona libera Honorij debitoris huius dotis, & sic illa prius veniant discutienda; & Quia ex inuentario Drusillæ Raynutiæ hæreus ab intestato Iosephi, & ab illis de Roscij acceptato, atque producto non constat vlla adesse bona libera Honorij, & quamuis in eo descripta legantur Palatium positum in Ciuitate Interamnz, nec non duo corpora terreni posita in Territorio dictæ Ciuitatis in vocabulo le Vte, ista duo corpora reperiuntur supposita fideicommissio Gabriëlis senioris, alia verò bona, cum dicto Palatio fuerunt in dotem data Olimpiæ matri Iosephi, immò super d. Palatio Drusilla, remanet etiam creditrix scut 800. occasione suæ dotis, vnde, vt dicebatur quatenus etiam aliqua adessent bona Honorij, quod negatur, vt colligitur ex dicto inuentario, & ea essent nihilominus, adeò intricata, & debitis grauata, & inuoluta, vt dicta Claudia non citò, sed nimis longa mora, & maxima cum impensâ ex illis posset satisfieri, atque ita nequaquam illa possunt dici libera, saltem ad effectum, de qua agitur, & propterea neque eorum est facienda aliqua excussio, sed executio fieri debet super alijs bonis arbitrio dictæ Claudie Peregr. de fideic. art. 42. num. 18. vers. contra vero, Grat. discept. foren. cap. 932. num. 39. Rot. decis. 472. num. 2. par. 1. diuers. Duran. decus. 145. num. 42. vers. sed potest fieri, potius executio arbitrio D. Dimittille, & decis. 212. num. 16. dicta Romana Casalis Aguz-rani 16. Decembris 1641. §. deueniendo ad quam coram R.P.D. meo Royas, & in Bonon. fideicommissi de Maluetijs 7. Maij 1640. in fine, & 10. Martij 1642. & 11. Martij 1643. coram R.P.D. meo Pentingero.
- Quod autem inuentarium supra dictum probe contra eosdem de Roscij, non est ambigendum, quia ab ipsis illud fuit productum in iudicio per ipsosmet moto super immmissione vigore fideicommissi, & quare censendum est tanquam vera ab eisdem facta, fuisse omnia, & quæcunque continentur in illo text. in cap. cum olim de cens. l. Publia. §. fin. ff. deposit. Aymon. de antiq. temp. par. 1. §. viso de verbis enunciativis num. 72. & seq. Vestr. in prax. lib. 6. cap. 1. num. 4. & 5. Grat. discept. for. cap. 121. num. 39. & cap. 502. num. 7. circa fin. Surd. conf. 151. num. 16. Rot. decis. 238. num. 5. & ibi Add. num. 15. coram Papa Greg. XV.

Et ita vtraque parte informante &c.

REVERENDISS. P. D. C E R R O

Sacra Rotæ DECANO.

Leodien Præposituræ Tongren.

Veneris 22. Martij 1647.

ARGUMENTVM.

Manutentio quia non conceditur sine possessione, ideo disputatur hic an sufficiat possessio instrumenti.

mentalis capta non citato possessore, qui eo tempore reperiebatur immisus ab Ordinario in administrationem Præposituræ de qua agitur, tamquam ad eam, electus in paritate votorum cum Altero à capitulo, per facultatem illi à Pontifice concessam; & resolutio est affirmativa quia Administratores sunt tamquam Oeconomi, qui tamdiu Ecclesiam seu beneficium detinent, quamdiu aliquis de eo provideatur Vnde quia possessio administratoris expiravit per Prouisionem Apostolicam, bene potuit eo non citato ad immissionem procedi, & soluuntur difficultates in contrarium.

S Y M M A R I V M .

- 1 Possessio instrumentalis apprehensa alio non possidente est manutenibilis.
- 2 Possessio naturalis, & realis quamuis unica, sufficit pro manutentione.
- 3 Possessio Canonici licet instrumentalis quando fuit approbata à capitulo sufficit pro manutentione.
- 4 Possessio tacita Canonici ex quibus resultet.
- 5 Possessio prouiso Apostolico tradi non potest ab Executore litterarum Apostolicarum, possessore non citato.
- 6 ad Immissionem, & executionem litterarum Apostolicarum, quando possit procedi possessore non citato.
- 7 Administrator beneficii tamquam ad id nominatus à facultatem habentibus non dicitur verus possessor amplius. num. 11.
- 8 Possessio non dicitur plena quando immissio tradita fuit duntaxat pro simplici, & vnde administratione.
- 9 Executor litterarum Apostolicarum quando efficiatur mixtus, & teneatur partes Iudicis assumere, & possessorem in Iudicio vocare.
- 10 Executor litterarum Apostolicarum, ut efficiatur mixtus, & teneatur partes Iudicis assumere quid requiratur.
- 12 Oeconomi tamdiu beneficium detinet, quamdiu aliquis de eo provideatur.
- 13 Administratio beneficii expirat, & possessio remanet vacua, quando de eo aliquis prouisus fuit à sede Apostolica.
- 14 Administrator beneficii ex superuenienti prouisione Apostolica sub eadem data alteri concessa, continuat anteriorem possessionem mutato solum titulo possidendi.
- 15 Procedit conclusio si medio tempore non nullus ius tertio quesitum fuit, & ipsa possessio remansit apud eundem Administratorem secus è contra num. 16. & seqq.
- 17 Possessio beneficii iure administrationis retenta resoluta extitit per illius prouisionem num. 19.
- 18 Prouisio Apostolica superueniens nō retrahitur in præiudicium tertij.
- 20 Possessionem quam quis non habet, non potest continuare.
- 21 Prouisus Apostolicus de beneficio quod administrabat, & quod alter medio tempore impetravit, tenetur capere possessionem de manu Executoris iuris ordine seruato.
- 22 Executor Litterarum Apostolicarum in duplici prouisione, & paritate tituli tenetur omittere possessor-

rium, & assumere partes Iudicis.

- 23 Executor litterarum Apostolicarum, tunc tenetur assumere partes Iudicis quando Contradictor ultra paritatem tituli esset verus, & legitimus possessor secus e contra num. 26.
- 24 Executor Litterarum Apostolicarum tunc tenetur assumere partes Iudicis quando coram ipso comparuisset alter prouisus, & quilibet ipsorum ageret remedium adipiscenda secus e contra num. 25.
- 27 Executor Litterarum Apostolicarum quando potest ad executionem procedere se extrajudicialiter informando.
- 28 Clausula, Amoto, nihil penitus operatur dum non adest legitimus contradictor, & possessio est vacans.
29. Clausula, Amoto, & similes non faciunt executorem mixtum, sed adhuc remanet merus, & procedere potest forma iudiciaria non seruata.

D E C I S I O X X X I V .

V A C A N T E Præpositura Ecclesiæ Collegiatæ Beatæ Mariæ Virginis Tongren, & electis à Capitulo Laurentio de Mean, & Arnoldo Hoefbrouch, cum vterque prætenderet se electum in paritate votorum. Sanctissimum adiucunt, à quo prouisionem Apostolicam impetrarunt, Laurentius verò litteris expeditis, & coram Exequutore ibidem deputato porrectis, prævio illius mandato, & mediante speciali Procuratore die 18. Septembris 1646. possessionem Capitulariter fuit asequutus Sum. num. 4. Vnde introducta causa in Rota ex remedio l. diffamari de ingen. & manifest. dubitatum fuit, An, & cui esset dandum mandatum de manutenendo, dubioque proposito pro Laurentio Domini responderunt.

Constat enim de illius anteriori possessione nedum instrumentali semel, & bis apprehensa. † quæ alio non possidente est manutenibilis vulg. l. pradia. ubi Bart. & alij ff. de acquir. poss. verum, † etiam naturali, & reali mediante effectiua exactione decimarum, quæ licet unica. sufficit pro manutentione Abb. in cap. cum. Ecclesia Sutrina n. 23. ibique Rip. nu. 52. & 53. de caus. poss. & propriet. Bald. cons. 251. par. tot. lib. 5. Rota in Romana locorum montium 14. Martij 1629. coram bo. me. Card. Virili, post Modern. de manut. decis. 265. nu. 10. & in Bergomen. pensionis 23. Martij 1640. coram bona me. Cocino. † Concurrente præsertim approbatione Capituli tã expressa, dum possessionem instrumentalem, confirmauit Sum. num. 6. † quàm tacita resultant ex distributione facta de Regalijs fabricæ solui solitis, & ab eodem Laurentio solutis, Sum. num. 5. ut considerauit Rota coram Cassador. decis. 8. de caus. poss. & propriet. & in Treueren. Archidiaconatus 13. Iunij 1644. coram me, S. Cessanteque difficultas.

Non obstante quod huiusmodi † possessio tradita fuerit ab Executore Arnaldo minimè citato: † Quia dum nō constabat de ipsius possessione, potuit eo non vocato ad executionem, & immissionem procedi, vt tradit Rebuff. in praxi tit. de form. & declarat. non. prouis. verb. amoto extitit, vers. nec virtute huius clausula, Gon-

Gonzal. de reg. 8. glos. 9. num. 226. & 272. de benef. par. 6. cap. 2. num. 141. alijque relatis dictum fuit in Civitate. Archipresbyteratus 24. Martij 1642. coram me, S. prout etiam non obstat.

- 7 Nec releuat, † quod eo tempore immissus reperiretur, per Nunciū Apostolicum in Administrationem Præposituræ, de qua agitur tanquam ad eam electus iuxta Indultum sanctæ mem. Sixti V. eidem Capitulo Leodiensi concessum eius *Sum. num. 2. & 3.*
- 8 Quia cum † huiusmodi immissio tradita, fuerit dumtaxat pro simplici, & nuda administratione cum cautione de fideliter administrando, & restituendo fructus exactus quatenus electio infra sex menses approbata, vel reprobata fuerit, prout præcipitur in eodē Indulto, ibi. *Præstita tamen cautione idonea in manibus nostris, & Sedis Apostolicæ Nunciij pro tempore in illis partibus existentis de fideliter administrando, necnon quatenus eorum electiones infra sex menses non fuerint confirmata de reddendo fidelem computum administrationis huiusmodi, ac de restituendo redditus per eosdem exactos in manibus &c.* Idemque legitur in ipsa immissione, seu deputatione. ibi, *Nec non cautione tua per te ipsum solemniter quam primum præstanda de Præpositura prædicta fideliter administrando, & quatenus tuam approbari, vel reprobari contigerit electionem de reddendo fidelem computum administrationis, & de restituendo redditus per te exactos &c.*
- 9 Possessio non dicitur plena, † nec executor effectus fuit mixtus, itaut teneretur partes iudicis assumere, & possessionem huiusmodi in iudicio vocare, † cum ad istum effectum requiratur ut intus sit aliquis non simplicis administrationis, vel custodiæ gratia, sed animo possidendi, ut post *Achill. decis. 1. num. 2. de caus. poss. & propr.* respondit Rota in *Celsonen. parochialis 27. Iunij, & 17. Novembris 1642. coram R.P.D. meo Pentingerio, & in Florentina parochialis 19. Ianuarij 1643. coram R.P.D. meo Bichio, & in Perusina parochialis 4. Iulij 1646. coram me.*
- 11 Idque eo † facilius ponderando quod huiusmodi Administratores provisionalem tantummodo deputationem obtinent, ac administrationem temporaliter exercent, donec scilicet, & quousque provisio, & confirmatio Apostolica per Pontificem concedatur, ut satis clarè colligitur ex verbis eiusdem Indulti, & in concordia huiusmodi caveatur expresse quod pro tempore electi ante confirmationem Apostolicam nullo modo in administrationem Præpositurarum, eandemque fructuum se ingerere possint cupientes itaque &c. statim &c. quod Præpositi ad dictas Præposituras pro tempore electi à die electionis ad sex menses &c. iurisdictionem præfatam exercere, necnon bona, res, fructus, redditus, & proventus Præpositurarum exigere &c. præstita tamen &c. idem.
- 12 que servatur in Oeconomo, † qui tamdiu Ecclesiam seu beneficium detinet, illudque custodit, quamdiu aliquis de eo provideatur, ut statuitur per *Sacr. Concil. Tridentinum sess. 24. cap. de 18. reformat.* Vnde obtenta per Laurentium Apostolica provisione, & electionis confirmatione, cessavit penitus omne ius administratoris, ipsaque administratio expiravit,

& possessio remansit vacua, ex doctrina *Imol. in cap. ex parte num. 1. de arbit. qua in probante Rota in supra allegatis Celsonen. parochialis S. tollabatur etiam, & Florentina parochialis, ac prius in Naulen. parochialis 31. Martij 1642. coram bon. mem. Merlino, S. non obstat allegata, confirmata 19. Iunij 1643. coram eodem R.P.D. meo Pentingerio, S. quia possessio provisionalis, necnon in dictis Tridenten. Archidiaconatus, S. nec obstat primo, & Perusina parochialis, S. fin. coram me.*

- 14 Ideoque non subsistit, † quod ex superuenienti provisione Apostolica eidem Arnolfo sub eadem data concessa, ipse continuare potuerit suam anteriorem possessionem mutato solum primæuo iure, & titulo possidendi iuxta doctrinam *Bald. in l. 2. num. 63. vers. sed posse aliquis. C. de serv. & aqua.*
- 15 Conclusio † enim procederet si medio tempore ante huiusmodi provisionem nullum ius tertio quæsitum fuisset, ipsaque possessio apud eundem Administratorem adhuc existeret, ut dixit in *Alexandrina Archipresbyteratus 26. Iunij 1627. coram bon. mem. Merlino post modern. de 16 manut. decis. 57. num. 3. 4. & 7. †* Secus autem ubi, prout hic, medio tempore quæsitum, fuit ius tertio per alteram Apostolicam provisionem, † & possessio iure administrationis retenta resoluta extitit ex supra deductis, tunc enim fieri non potest conversio, seu mutatio possessionis, † nec superueniens Apostolica provisio trahitur retro in ipsius tertij præiudicium, ut sic distinguendo doctrinam *Bald. firmanant in nostris terminis Aym. conf. 171. num. 19. Hippol. Riminal. conf. 100. num. 25. bene Lotter. de benef. lib. 3. qu. 5. num. 43. quod idem admittit Rota in d. Alexandrina Archipresbyteratus num. 6.*
- 19 Dum enim Laurentius † medio tempore provisionem obtinuit, illiusque vigore possessionem capitulariter fuit assequutus, non potuit Arnaldus, cuius provisionalis deputatione fuerat resoluta, † possessionem, quam habebat continuare, † sed litteris suæ provisionis expeditis, & coram Executore porrectis, ac citato Laurentio legitimo possessore, possessionem de manu eiusdem Executoris iuris ordine servato capere tenebatur, ut in simili firmatum fuit in *Tridentina parochialis 5. Decembris 1646. coram me, S. nec inuat allegare.*
- 22 Et propterea † nihil releuat quod exequutor litterarum Laurentij propter duplicem provisionem Apostolicam, & paritatem titularum teneretur assumere partes iudicis cum plena causæ cognitione super illorum relevantia, omisso penitus possessorio ad trad. per *Bart. n. 21 Dec. num. 46. & Zuccard. num. 34. in l. fin. C. de edict. Diu. Adr. tollen. quos sequuta fuit Rota in recent decis. 233. num. 37. & 38. part. 5.*
- 23 Fuit enim responsum † quod obiectum procederet si Arnaldus, ultra paritatem tituli habuisset etiam veram, & legitimam possessionem, ut tradit *Lotter. ubi supra lib. 2. quest. 20. num. 217. & dixit Rota decis. 197. num. 1. vers. tamen illa par. 2. & melius decis. 641. sub num. 1. vers. quia conclusio part. 4. recent. ac in Tirasonen. Capellania 13. Martij, & 7. Aprilis 1606. coram San-*

24 *Sandiff. Domino nostro, S. nec potest Michael. t.*
 Vel si expeditis litteris suæ prouisionis coram
 eodem exequutore comparuisset antequam
 Laurentius in possessionem immisus fuisset,
 25 & cum eo concurrente quilibet ipsorum
 ageret remedio adipiscenda, vt explicat Garz.
de benef. par. 6. cap. 2. num. 143. cum seqq. & re-
pondit Rota coram Mohedan. decis. 5. per tot. & si-
gnanter sub num. 2. vers. & ratio est, & decis. 13.
pariter per tot. ac præcipue vers. & fuit tentum ut
lit. pend. Modern. Bononien. de legitim. contradist.
q. 2. art. 1. num. 45. Secus autem dicendum est
 in proposito, quo Arnoldus nec cum pari ti-
 tulo litteris expeditis comparuit coram Exe-
 quutore antequam traderet possessionē Lau-
 26 rentio, † nec reperiebatur in legitima posses-
 27 sione, vt supra firmatum fuit: † Tunc enim
 quia possessio erat vacans, nec aliquis compa-
 ruit legirimus contradictor, potuit exequu-
 tor tanquam merus ad exequutionem proce-
 dere se extraiudicialiter informando, vt præ-
 ter supra relatos dictum fuit in *Dertusen. paro-*
chialis 14. Nouembris 1631. coram bon. mem. Card.
Vbaldo in recent. decis. 71. num. 6. part. 6. alijsque
adductis in Verulana beneficiorum 31. Ianu. 1646.
coram me.

28 Vnde clausula, *Amoto, & similes* nihil pe-
 pitus operantur, dum enim nullus aderat le-
 gitimus contradictor, & possessio erat va-
 29 cans, † huiusmodi clausulæ non faciunt Exe-
 quutorem mixtum, sed adhuc remanet me-
 rus, & procedere potest forma iudicaria mini-
 me seruata, vt alijs omisissis plenè, & magi-
 straliter firmatum fuit in *Leodin. Abbatia 14. Ia-*
nuarij 1622. coram eodem bon. mem. Card. Vbaldo
in recent. decis. 333. num. 2. 3. & 4. par. 8. in distis
Treutren. Archidiaconatus, S. & hinc nihil volo-
nant, Ciuitatem. Archipresbyteratus, S. prout eti-
am non obstat, & Verulana beneficiorum, minus re-
leuat post medium coram me.

Et ita resolutum vtrique &c.

R. P. D. A R G V E L L E S.

Romana Societatis Affilius.

Mercurij 27. Martij 1647.

A R G V M E N T V M.

Actorum transportatio est omninò necessaria,
 quando causa fuit introducta per viam appel-
 lationis iuxta formam Concilij Trid. sess. 24.
 cap. 20. de reform; quæ Concilij dispositio fir-
 matur habere locum, non modò in causis Ec-
 clesiasticis verum etiam prophanis recedendo
 ab opinione quam aliàs tenuit Rota, propter
 identitatem rationis, quæ dicitur militare in
 vtrique causa.

Quid autem seruandum sit quando causæ, & iu-
 dicia essent omninò diuersa; vel acta non es-
 sent integrè transportata & ea quæ deficiunt
 essent irrelevantia, latissimè tractatur.

S U M M A R I V M.

Acta non sunt transportanda, vbi non agitur de con-
 firmatione decreti maxime in causa prophana
 num. 4.

- 2 Actorum transportatio non est necessaria quando quis
 instituit nouum iudicium, & petit procedi prout
 in primo.
- 3 Acta sunt transportanda in causis Ecclesiasticis, etiam
 quando esset nouum iudicium.
- 4 Conc. Trid. sess. 24. cap. 20. de reform. non intrat
 in causa prophana & ita sepius tenuit Rota n. 19.
 & 25. contra n. 20. & 23. & 28.
- 5 Acta vbi sunt transportanda, hoc onus pertinent ad
 appellantem.
- 6 Acta sunt transportanda vbi causa est deuoluta per
 viam appellationis, etiam cum facultate proce-
 dendi prout in prima.
- 7 Actorum transportatio non est necessaria vbi causa
 non fuit introducta per viam appellationis,
 & inchoatur omninò denouo iudicium, &
 numer. 17.
- 8 Acta non sunt transportanda quando causa est diuer-
 sa, & iudicia sunt separata.
- 9 Acta sunt transportanda etiam si introducatur causa
 super spolio suspenso petitorio, quando causa pe-
 torij deuoluta fuit per appellationem.
- 10 Acta non sunt transportanda vbi duo sunt iudicia
 diuersa, & dua diuersa, & separate cause.
- 11 Actorum transportatio non est necessaria, vbi fuit
 impedimentum prestitum ab appellato.
- 12 Acta qua non sunt de processu, non debent transpor-
 tari.
- 13 Clausula, quam, & quas tribuit facultatem pro-
 cedendi prout in prima, maxime quando prime
 instantie fuit per partem renunciatum.
- 14 Clausula quam, & quas non operatur quidquam
 nisi transportato processu, quando causa deuoluta
 est per viam appellationis.
- 15 Clausula, cum facultatibus A.C. non facit quod
 Index non cognoscat, tamquam Index appel-
 lationis.
- 16 Acta quando debeant transportari etiam si proceda-
 tur prout in prima.
- 17 Acta subhastrationis non sunt transportanda, quando
 ab ea non fuit appellatum.
- 18 Acta prime instantie debent transportari, & quare
- 21 Amplia tam in prophanis, quam in Ecclesiasticis,
 causis.
- 22 Actorum transportatio a curia consolum ad curiam
 Gubernatoris non cadit sub dispositione Conc.
 Trid. cap. 20. sess. 24. de reform. in causis pro-
 phanis.
- 23 Sententia lata non transportatis actis, venit infir-
 manda etiam de iure civili tamquam lata non iu-
 ris actis.
- 24 Amplia etiam si acta non essent relevantia.
- 26 Sententia lata non transportatis actis est nulla etiam
 in prophanis.
- 27 Acta debent transportari quia Index non potest in-
 strui de meritis causa, nisi transportentur acta.
- 28 Sententia lata non transportatis actis etiam irrele-
 vantibus est nulla ex dispositione Concilij.
- 29 Actorum transportatio requiritur pro forma, & nu-
 mero 50.
- 30 Actorum transportatio quid requiratur pro forma,
 non inuenitur iure communis dispositum.
- 31 Sententia erit nulla non transportatis actis, vel si non
 constet de eorum qualitate.
- 32 Index ante transportationem actorum non habet exer-
 citium iurisdictionis.

- 33 Sententia erit nulla si actis transportatis deficiant aliqua relevantia .
- 34 Sententia non est nulla si transportatis actis deficiant aliqua irrelevantia, ex quibus non reddatur iniusta .
Sed erit suspensa quousque conflēt, acta non transportata, esse irrelevantia .
- 35 Duran decis. 33. n. fin. declaratur .
- 36 Acta non transportata, quævis irrelevantia reddunt sententiam nullam in prophanis .
- 37 Intelligo quando non constiterit de irrelevantia eorum, qua deficiunt .
- 38 Sententia non est nulla ubi acta non sunt integrè transportata, si ea qua deficiunt non relevant, & de hoc constiterit .
- 39 Sed solum debet supersederi donec acta videantur .
- 40 Iudex ad quem non potest inhibere Iudici à quo nisi visis actis .
- 41 Acta sunt integrè transportanda coram Iudice ad quem, quævis appellatus nollet illis uti, & quare .
- 42 Actorum transportatio an sit necessaria vel sufficiat ut aliunde constare possit .
- 43 Acta etiam irrelevantia sunt transportanda in causa Ecclesiastica .
- 44 Acta sunt integrè transportanda etiam irrelevantia de stricto iuris rigore, secus de equitate .
- 45 Iura inter se contraria, quomodo per Doctores ad concordiam reducantur .
- 46 Acta sunt integrè transportanda, quævis appellatus vellet proseguire idem iudicium, & quare .
- 47 Secus si expressè concederet Signatura ut procederetur prout in prima .
- 48 Actorum transportatio non est necessaria quādo clausula quam, & quas non est posita in commissione appellationis, sed in alia diversa .
- 49 Actorum transportatio facienda est ab appellante, & an procedat in causa ecclesiastica nisi & quando in prophanis n. 52 .
- 53 Acta ille debet transportare, qui vult proseguire causam .
- 54 Appellans non potest cogi ad proseguendam appellationem intra terminum à Iure sibi præfixum .
- 55 Appellatus de iure Civili non potest causa disputare, nisi instante biennio ad finem .

DECISIO XXXV.

EX contractu societatis Affictus redditionem rationis, Lucrorumq. divisionem contra Hyacinthum pretendebat Medorus coram A.C. à quo obtinuit mandatum, ut Hyacinthus deponeret certam pecuniarum quantitatem (quæ dicebatur ad eum ex societate pervenisse) ad creditum utriusque socij . Appellavit Hyacinthus, & appellationis causa mihi commissæ inpetrauit Medorus, ut omnia committeretur in Rota cum facultatibus A.C. & cum instaret super causæ propositione fuit dubitatum, An teneretur acta transportare, & negativè resoluē, videbatur † Tum quia ipse non agebat pro confirmatione decreti

1 Duran. dec. 61. num. 5. † sed instituebat novum iudicium, & petebat procedi prout in prima, & sic non erat necessaria transportatio Marefc. var. lib. 1. c. 20. num. 19. vers. aliquoties adducens

pro se dec. 1305. n. 7. apud Seraph. vbi alie citantur, & multa adducuntur ab Add. ad S. me Grego. XV. dec. 320. n. 4. in fin. Casal. dec. 119. in fin. & à Rab. sing. p. 2. verb. acta S. 2. & S. 3. & à Barb. in Collect. ad Conc. sess. 24. de refor. c. 20. n. 71.

3 Tum etiam quia quidquid de hoc sit in causis Ecclesiasticis (in quibus etiam quando est novum iudicium supradicta videtur doctrina procedere, v. ex alijs probat Duran. vbi supra n. 5. in fin. Marefc. n. 21.) † Hic sumus in causa prophana, in qua non intrat dispositio Conc. Trid. sess. 24. c. 20. vers. præsertim ex plurimis adductis ab Add. ad Buratt. dec. 405. num. 18. Add. ad S. me Greg. dec. 508. n. 15. Canal. dec. 67. in quibus quod ita declaravit S. Concilij Congregatio .

5 Deinde quia † esto, concederet ut acta essent transportanda, hoc onus ad appellantem spectaret expressis verbis Concil. vbi supra tenuit Rota in vna Leodien. bonorum de fleccordia 3. Iulij 1623. coram bo. m. Coccino impres. post Fenzon. ad stat. Urb. dec. 165. §. est tamen, vers. Et hunc oritur.

His tamen minime obstantibus contra Medorum (tantummodo informantem) Domini responderunt. † Nam ut bene distinguitur per Addit. ad Greg. XV. d. dec. 320, num. 4. Aut Causa est devoluta per viam appellationis, & tunc coram Iudice appellationis non potest procedi prout in prima, nisi transportatis actis, † Aut inchoatur omnino de novo iudicium, non introducta Causa per viam appellationis, & tunc est necessaria transportatio, ut probatur ex decisionibus ibi adductis .

Vade non obstat d. dec. Duran. 61. n. 5. vbi non solum erat novum iudicium, sed diversa omnino causa, ibi enim Titularis egerat contra Pensionarium iudicio petitorio de pensionis nullitate, Pensionarius verò contra Titularem iudicio mantentionis in possessione exigendi pensiones, & à decreto contrario in hoc summarissimo appellavit; † Merito ergo non debuit transportare acta petitorij cum hæc diversa sit causa, separataque iudicia ad communiter not. in vulg. text. in l. naturaliter 11. §. nil. commune ff. de acq. poss. latè Barbof. de iudic. l. si de vi 37. n. 3. 31. & per tot.

9 Nec opponatur decis. 65. p. 4. divers. † vbi etiam si introducatur causa super spolio suspensio petitorio, dicitur transportanda esse acta; Quia ibi fuerat causa petitorij devoluta per appellationem .

Eodem modo soluitur difficultas ex Toletana Parrochialis 20. Iulij 1592. coram Penia adducta

10 per Marefc. ubi supra nu. 21. Quia ibi erant duo diversa iudicia, & duæ diversæ, separate commissiones vnum in causa iactationis, & iactationum super nullitate resignationis, Aliud super executione litterarum Apostolicarum, super quo erat in Rota introducta causa per appellationem Inde non necessaria transportatio actorum iudicij petitorij, & ordinarij iactationis quo federe distinctionis multis alijs occurritur, quæ pro Medoro possent adduci .

11 Minus obstat d. decis. 1305. apud † Seraph. quia ibi acta non fuerunt transportata propter impe-

Impedimentum præstitum ab appellato, quo casu cessat regula Concilij *Barbos. d. cap. 20. num. 77. Rot. dec. 751. num. 2. p. 2. rec. facimus alia congesta per Rub. ubi supra §. 1. vers. fin. fol. 17. Garb. com. conclus. tit. de appell. concl. 5. nu. 5. Gonzal. reg. 3. gloss. 27. a numero. 45. & 50. exclusivè.*

Non obstat etiam *dec. 116. num. 1. penes Du-*
12 ram. † quia ibi acta non transportata non erant
de processu, quæ non debent transportari
Rot. decis. 341. post. lib. 2. conf. Farinac. & ibi cit.

13 Nec facit aliquid clausula quæ, & quæ cu-
ius virtus est ut possit procedi, & pronuncia-
ri prout in prima maxime in præsentibus.
Medorus renunciavit primæ instantiæ, & de-
creto, & cautionem dederit de refectioe ex-
pensarum cum depositione vnius Iulij iuxta
stylum. Nam licet eius vigore possit procedi
prout in prima ex vulg. & congestis a Barbos.

14 claus. 123. num. 13. † non tamen quidquam
operatur nisi transportato processu, quando
causa est devoluta per viam appellationis, Rot.
in Senogalien. Spoly 18. Junij 1627. coram bo. me.
Manzaredo, ubi laudatur Add. ad Greg. XV. dec.
320. n. 4. & ex citatis in declarationibus reco-
lect. per Bellarm. d. sess. 24. cap. 20. n. 13. Ricc.
collect. p. 4. dec. 1556. vers. amplius latissime per Add.
Buratt. d. dec. 405. n. 17. Grat. discept. c. 121.
n. 25. tom. 1. Rot. in Faventina fideicommissi 5. Iar-
uary 1595. coram Litta, & in Valentina Parroc-
chialis 13. Ianuarij 1580. n. 2. coram Blanchetto
impress. post. Tiber. lib. 2. prax. post c. 23. & d. l.
Leodien. bonorum de steccordia 3. Iulij 1623 coram
Coccino §. & tamen vers. & ita procedunt Mart. de
claus. p. p. claus. 120. n. 4. Barbos. d. claus. 121. n.
30. Rot. dec. 210. n. 5. p. 3. rec. & in Faventina ad-
ministrationis Sacramentorum 10. Decembris 1567.
coram Lancelotto, & decis. 114. n. fin. post lib. 2.
conf. Farinac.

15 Nec refragatur † clausula cum facultatibus
A.C. quia hæc non facit quod Rota non co-
gnoscat tanquam Iudex appellationis Marches.
de commiss. par. 1. §. 1. de commiss. appell. ab oblige

16 Cam. n. 38. fol. 700. in fin. † ex quo fit ut acta
debeant transportari ex supradictis, quibus
addi potest Rot. in Farsen. bonorum 7. Maij 1607.
coram Penia vers. nec placuit, quæ est post Fenz. 163.

17 vbi etiam si procedatur prout in prima † nec
tunc obstat decis. 119. n. 1. penes Canal. quia
in ea non fuit introducta causa per appella-

18 nem † imò nec appellatum a subhastatione,
cuius acta prætendebantur fuisse transportanda.

19 Nec difficultatem facit † quod C. Trid. d.
vers. præterea non habere locum in causis pro-
phanis sæpius tenuit Rota post declarationem
Eminentissimorum Cardinalium ut in Roma-
na lignorum 23. Junij 1603. nu. coram Sacrato im-
press. penes Marches. de Commiss. nullit. sanat. p. 3.
fol. 155. Canal. dec. 67. nu. 2. quæ est 200. post lib.
2. conf. Farin. & dec. 561. num. 12. par. 1. rec. &
multis alijs congestis per Add. ad Buratt. d. dec.
405. numero 18. & decis. 508. numero 11. penes S.
n. Greg. num. 15. & 16.

20 Nam † præterquam quod Rota ante d. de-
clarationem tenuit Concilij placitum locum
etiam habere in prophanis ut in decis. 106. par. 4.

divers. Certe si non quidem est etiam de iure,
communis acta prioris instantiæ debere trans-
portari, alias nullam esse sententiam pro qua
facit ipsius Concilij ratio, videlicet ne Iudex
ad quem non informatus de meritis causæ ali-
quid contra ius, & iustitiam decernat, ut dixit
Rota in Calaguritana Iuris vocandi 28. Maij 1585.
coram Blanchetto, & habetur declarationibus per

21 Bellarm. d. cap. 20. n. 13. vers. ratio huius, † quæ
tam in prophanis quam in Ecclesiasticis pro-
cedit, & sic tenuit Rot. in Rom. de Bombellis 31.
Maij 1613. coram Sacrato, vers. quantum obiectum,
quæ est 156. post Fenzon. 9. post Posth. de manut. 95.
post Mangil. de subast. & in Farsen. bonorum. 7. Maij
1607. coram Penia, quæ est 162. post. pen. Fenzon.
& dec. 210. n. 4. p. 3. recent. vbi rectè explicatur
quomodo intelligendum sit per hæc verba.

22 Quantum ad transportationem actorum à Curia † Co-
sulium ad Curiam Gubernatoris, Domini ad-
mittebant, quod dispositio Concilij cap. 20.
sess. 24. de reform. non habet locum in causis
prophanis, ut alias post declarationem S. Con-
gregationis tenuit Rot. coram me in causa Romana

23 Lignorum † sed nihilominus remanebat infir-
manda etiam de iure Civili tanquam lata non
visis actis &c. Cassad. decis. 2. de appell. num. 10. &
in Britmorien. bonorum 15. Aprilis & 4. Maij 1598.
coram Penia num. 1. quæ est 125. post lib. 2. conf. Fa-
rinac. & Marches. 3. de commiss. nullit. sanat. §. 4.
fol. mihi 158. Cas. de Grass. dec. 9. nu. 5. de caus.
posse & propr. Rota in Romana Pecuniaria 4. Fe-
bruary 1611. §. fin. coram bo. me. Coccino, & est
apud Fenzon. 164. (vbi in fine princ videtur sen-
tire etiam si non sint releuantia) & in d. Leodien.
Bonorum de steccordia §. his positus vers. tamen si pro-
cedatur, & vers. ulterius, & in Romana Pecuniaria
23. Ianuarij 1632. in princ. §. Poterat coram Emi-
nentissimo Verospio post Fenz. 167. & in Toletana
habitus 10. Junij 1626. vers. 1. coram Pirouano
post Fenz. 166; & idem videtur sentire decisio.
161. numero 1. & 168. post lib. 2. conf. Farin. la-
te Giurb. dec. 29. num. 1. in fine Ricc. in collect. par.

24 4. decis. 1386. Grat. tom. 1. d. discept. n. 21. † vbi
dicunt Concilium procedere etiam in prophanis
& adducit Rot. in Vlixbonen. Parrochialis 23. In-

25 nij 1586. coram Orano †, & ait licet coram R.P.D.
Penia in Imolen. Affilius 30. Aprilis 1604, dicatur,
quod dispositio Concilij circa transportationem

Actorum procedet in causa fori Ecclesiastici,
non autem in prophana, Gabr. d. appell. concl. 5.
nu. fin. Scacc. de appell. q. 20. n. 11. Pat. in prax.
20. 1. par. 6. n. 19. Petr. Greg. de appell. lib. 6. cap.

26 10. n. 3. in fine Grat. ubi supra num. 28. † qui mul-
tis iuribus, & auctoritatibus probat, quod non
visis actis sententia est nulla etiam in propha-
27 nis Rot. dec. 192. n. 4. p. 5. rec. † quia Iudex nō
potest instrui de meritis causæ nisi transpor-
tentur acta Gratian. ubi supra n. 23. cum citatis,
ex quibus videtur satis contraversam fuisse,
hanc difficultatem,

Hanc tamen contraversiam rectè compo-
suit Rota in Leodien. bonorum de steccordia post. Fen-
28 zon. 165. §. est attramen, † videlicet, quod ex dis-
positione Concilij non transportatis actis eti-
am irrelevantibus sententia est nulla decis. 104.

29 n. 1. & 107. nu. 2. p. 4. divers. † quia transpor-
tatio

fit in causis Ecclesiasticis, ut ibi distinguitur, licet contrarium teneat Scacc. num. 10. vers. nec obstat, & forte non inepte, quia pro eo videtur stare Rot. in alleg. Calaguritana Iuris votandi §. non obstat; † In prophanis certum est non procedere, ut in d. vers. & hinc oritur, & quod Rota semper consuevit dicere, quod ille qui vlt prosequi causam transportet acta, & tenuit in Tolentana habitus 10. Iunij 1610. §. Attamen coram Pironano, quæ est 156. post Fenxon. & in Romana Pecuniaria 23. Iunij 1623. coram Eminentissimo Card. Verospio, ubi appellatus transportauit acta, & clarius in d. Calaguritana Iuris votandi §. non obstat Surd. decis. 327. numer. 4. Gahr. d. tit. de appell. concl. 4. Scacc. ubi supra. num. 10. ex auth. de iis qui ingrediuntur ad appell. cap. 1. vers. illud quoque & ibi glos. verb. monstrauerit collata & alij per Scacc. † Nam cum appellans terminum habeat a Iure ad prosequen. appellationem, nullibi inuenitur cautum, quod possit cogi ad introducen. causam ante terminum illi præfixum (dicebat vnus ex Dominis) de qua re disputat, & distinguit Scacc. d. q. 20. art. 1. num. 8. Imò de iure Ciuili nec appellatus poterat causam disputare nisi instante biennio ad finem tamen, itaut vnus forte super sit negotio mensis ut d. Auth. de iis qui imped. ad. appell. dap. 1. vers. volumus ibi, quippe biennium Instante ubi notat Cuiac. col. 1. 5. Nouell. 49.

Et ita contra Medorum &c. eo tantum informante &c.

R. P. D. G H I S I L E R I O.

Postea Reuerendissimo Episcopo I M O L E N

Ceruic. Bonorum.

Veneris 29. Martij 1647.

A R G V M E N T V M.

Nullitas processus ex triplici potissimum capite prouenire potest. primò ex defectu iurisdictionis, secundo ex defectu citationis, tertio ex defectu mandati procuræ; Vnde hic omisso secundo defectu, quam non adesse erat in confesso apud partes, disputatur acerrimè, ex quibus consensus in iurisdictionem censeatur inductus; & ex quibus clausulis appositis in mandato procuræ, resultet etiam facultas ad consentiendum in iurisdictionem.

S Y M M A R I V M.

1. Acc. est Iudex omnium appellationum tam in curia quam extra interpositum n. 28.
2. Nullitates quæ ex defectu citationis, & mandati procuræ proueniunt, fuerint solummodo præseruata in constit. S. m. Pij V. 44. §. 12.
3. Validitas processus resultat ex eo quod seruati fuerint termini substantiales.
4. Appellatio quando non sit administranda.
5. Appellatio non est administranda ab interpellatione tam comminatione alicui transmissa, quando propter illam, nullum infertur grauen.
6. Comminationes non habent vim sententiæ, & non transferunt in rem indicatam.

7. Appellatio non est admittenda à decreto resoluta, & moderato per subsequentem comparitionem.
8. Grauen quando prorsus cesset, ita ut ab illo non sit administranda appellatio.
9. Decretum primum euanesceat, & circumducitur per secundum, ac si nunquam emanasset amplia. ut num. 10.
11. Decretum primum censeatur circumductum per secundum, etiam si in secundo adsit clausula sine præiudicio iurium &c. amplia n. 12.
13. Metropolitanus quando appellationem ipsi interpositam teneatur ad Ordinarium remittere.
14. Text. in cap. cum ecclesia de appell. procedit etiam in causis in quibus agitur de interesse Mensæ Episcopalis.
15. Episcopus est Iudex competens, & legitime procedit antequam fuerit recusatus etiam in causis mensæ Episcopalis.
16. Metropolitanus quando dicatur appellationem sibi interpositam admittere, & remissionem causæ ad Ordinarium denegare.
17. Iudicem competentem quis non se declarauit quando dedit terminum Iuris, & quare.
18. Iudicem competentem quis tacite se declarauit quando partibus præfixit terminum ad iustificandum, & impugnandum, & quare n. 19.
20. Iudex ad quem dicitur gustasse de meritis causæ quando dedit terminum ad iustificandum, & impugnandum.
21. Iudex ad quem, quando dedit terminum ad iustificandum, & probandum, dicitur reieciisse exceptionem declinatoriam fori.
22. Decretum habens vim sententiæ diffinitiuæ est appellabile amplia ut n. seq.
24. Iudex censeatur tacite se declarasse competentem, quando mandauit procedi ad ulteriora, Procuratore ex adverso presente.
25. Iudex de mandato procedi ad ulteriora non se declarat Iudicem competentem quando processus sit contra contumacem secus contra presentem.
26. Processus redditur nullus ex defectu incompetentiæ Iudicis.
27. Contumax non censeatur consentire in Iudicem seu propagare illius iurisdictionem.
29. Consensus in iurisdictionem ex quibus censeatur inductus, & n. 34.
30. Consensus in iurisdictionem censeatur inductus quando Procurator habens sufficiens mandatum procuræ protestatus fuit nihil fieri nisi ipso citato declaratum. 33.
31. Consentire in iurisdictionem dicitur Procurator quando voluit ad omnes actus citari per quod ad telam iudiciariam præparauit.
32. Consentire in iurisdictionem videtur ille, qui producit mandatum procuræ ad euitandum processum per contradictum.
- Et ita fuit declaratum in Signatura Gratiæ coram. felicis. Card. Clemente VIII. n. 32.
34. Consensus in iurisdictionem censeatur inductus quando Procurator non appellauit neq. adiuit Signaturam à denegata remissione causæ ad partes, sed acquiescit.
35. Iurisdiclio Iudicis ex consensu prorogata non potest amplius tollere per instantiam remissionis causæ ad partes.
36. Mandatum Procura etiam ad consentiendum in iurisdictionem.

irisdictionem elicitur ex amplissima clausula in dicto mandato appositis.

37. Procurator quando ea omnia facere potuit, qua speciale mandatum requirerent.
38. Procurator sine speciali mandato procura non potest prorogare iurisdictionem.
39. Mandatum procura cum libera equipollet speciali mandato ad effectum iurisdictionis.
40. Iurisdictionem Iudicis potest Procurator prorogare, quando habet mandatum procura cum libera.
41. Consentiens in iurisdictionem, non potest deinde eam declinare.
42. Iurisditio semel prorogata, amplius declinari non potest.
43. Iniustitia ut equiparetur nullitati, debet esse notoria.
44. Sententia lata contra ius partis, non autem contra ius constitutionis, non dicitur à principio nulla.
45. Scripturarum productio potest fieri post relationem mandati, pro eo conuallando.

DECISIO XXXVI.

CV M Reuerendissimus D. Episcopus Cernien. prætenderet ex causis in libello deductis esse deuoluta quamplurima bona ab eius Ecclesia in emphyteusim concessa Ioanni Antonio, & Fabritio de Lucatellis pro se, filiis, & Nepotibus masculis de 29. in 29. annos ad renouandum, obtinuit à Vicario mandari D. Fabio filio, & nepoti respectiue supradictorū quatenus iuxta formam antiquarum inuestiturarum infra octo dies deberet accipere renouationem, alias declarari bona ad Ecclesiam deuoluta. Interposita appellatione à Lucatello, & introducta causa coram Metropolitano, nedum non fuit moderata inhibitio, & remissa causa ad Vicarium Cernien, iuxta instanti Promotoris Mensæ, sed partes fuerunt admittæ ad iustificandum, & impugnandum in termino sex dierum. Ab hoc decreto pro parte eiusdem D. Episcopi fuit appellatum, & fuit obtenta ab A.C. Inhibitio cum insertione eiusdem decreti, & procedendo ad vltiora, mandatum de associando ad bona controuersa, quo cum prærenderetur nullum, proposui in Rota discutiendum, an esset tale.

- 1 Et dum cessant defectus iurisdictionis, citationis, & mandati, ¶ cum A.C. sit Iudex omnium appellationum tam in Curia, quam extra interpositarum, sicut legitur in suis facultatibus impressis post *Salust. Tiber. in prax. §. 9.* & refert *Scacc. de appell. c. 2. quest. 8. nu. 99. vers. declara*, & *num. 125. vers. extende*, ¶ cum præcesserint Citationes, quæ solent fieri in Iudicio executiuo, quale est remedium associationis vigore licentiæ capiendi possessionem propria autoritate adiectæ in Instrumentis concessionum; Et ex Instrumentis publicis constat de mandatis. Comparantium hincinde, qui soli defectus præseruantur in Constitutionibus *sa. me. Pij V. 44. §. 13. vers. deinceps*, & *Pauli V. 71. §. 5. num. 19. vers. non attendantur*, de quibus *Rota patesc. ba. me. Buratt. decis. 337. num. 31.* ¶ seruatiq. fuerint omnes termini substantiales iuxta vlgat *decis. Capuaq.*

262. per. 2. & in presentia agatur de sola validitate vel inualiditate mandati separatim à cognitione iustitiæ, D.D. vtraque parte informante censuerunt illud esse validum.

- Quando Iurisdictionem A.C. cum Lucatellus appellasset ad Archiepiscopum Rauenatensem Metropolitanum ab interpellatione cum comminatione illi transmissa pro parte eiusdem D. Episcopi Cernien, quæ fuerat etiam ipso instante moderata mediante assignatione termini octo dierum ad dicendum quid quid &c. non erat admittenda eius appellatio. ¶ Vel quia interpellatio illa nullum verè intulerat grauamen *l. rei indicata. l. interloquutoria, & l. programma C. comminat. epistol. program. subscript. auctor. rei indic. nan habet. Franchus in c. cum cessante sub num. 6. ad. fin. vers. aliquando*, & *4. de appellat* ¶ ex quo comminationes non habent vim sententiæ, & non transeunt in rem iudicatam. Vel quia fuerat resoluta, & moderata per subsequentem comparitionem, & termini assignationem ad instantiam Lucatelli factam.
- 8 Vnde cessabat prorsus omnis causa grauaminis, iuxta *tex. in d. c. cessant de appell.*
- 9 Nam ¶ per hoc secundum Decretum emanuit, & circumductum fuit primum, ac si non emanasset. *Rot. in Romana spolijs domus 14. Ianuarij 1615. coram Sanctissimo D.N. Buratt. decis. 574. num. 11. in Romana census 14. Ianuarij 1630. coram bo. mem. Merlino, & decis. 32. num. 4. inter impres-*
- 10 *fas post Modern. Penuf. de subhast. ¶ quamuis in vltimo decreto adsit clausula, sine præiudicio intimationis factæ, & iurium Curie Episcopalis.* ¶ Quia illud non impedit circumductionem decreti præcedentis, cum censeatur circumductum eo ipso quod emanauit secundum, ut fuit decisum in *Romana pecuniaria 15. Decembris 1610. coram Corduba, impressa aqnd Marches. de commiss. par. 1. fol. 1222. num. 4.* in qua fuit recessum ab alia contraria prius edita in eadem Causa *1. Iuly 1609. coram Ortembergio, ut refert Gratian. disceptat. 423. num. 4. & seqq. Adde. ad sa. me. Gregor. XV. decis. 140. num. 27. vers. nam hodie*, ubi quod hodie, stante præallegata prima decisione, non est ab hac opinione recedendum. Sed in hoc casu res caret difficultate. ¶ Quia dicta clausula (sine præiudicio) appositae in vltimo decreto, non loquitur de decreto præcedenti, cum sit restricta ad intimationem factam, & ad iure Ecclesiæ, ibi, sine præiudicio intimationis factæ, & iurium Curie Episcopalis, copiam petitorum, & inuestiturarum decreuit cum termino &c. ¶ Et proinde non poterat Vicarius Metropolitanus super illa procedere, sed tenebatur causam remittere ad ipsum D. Episcopum Cernien. Ordinarium tam ex dispositione Sacrorum Canonum, ut expresse deciditur in *c. cum Ecclesia de appell. ibi, non ante appellationem admittas, quam tibi constiterit eam, vel à graamine, vel iniusta condemnatione portectam. alioquin ipsam ad prædicti Episcopi iudicium remittas appellatione remota*; & *in c. duo simu. de offic. ordinar. quam Sac. Concil. Trident. sess. 24. de reformat. c. 20. vers. neque appellationi, da qua post alios Barbof. de potest. Episcopi alleg. 9. numero 2.*

14 2. † cuius dispositio procedit, etiam in cau-
 sis, in quibus agitur de interesse Mensæ Epi-
 scopalis. † Nam, & in his Episcopus est Iudex
 competens, & legitime procedit, antequam
 fuerit recusatus secundum veriorē sententi-
 am, quam probat Abbas in c. cum venissent sub
 num. 13. ibique notant ceteri Scribentes de re iu-
 dic. Felin. in c. insinuante num. 3. vers. causa Eccle-
 siæ de offic. deleg. Oldrad. conf. 156. num. 1. vers. sed
 in casu nostro, quam sequuta fuit Rota in Lucana
 Jurispatronatus 6. Novembris 1602. coram bon. mem.
 16 Coccin. inter eius impressas decis. 70. num. 1. & 2. †
 Ita quod cum instarent Procurator D. Episco-
 pi, ut causa remitteretur da eius forum, &
 Lucatellus, ut procederetur ad vltiora coram
 ipso Metropolitano, ille autem Vicarius Me-
 tropolitani assignauerit terminum sex dierum
 ad iustificandum, & impugnandum dicitur eo
 pacto admisisse appellationem interpositam à
 Lucatello, ac remissionem ipsius causæ ad Or-
 dinarium Ceruien. tacite denegasse, & in effe-
 17 ctu pronunciasse se competentem. † Siqui-
 dem, licet simplex datio termini Iuris non im-
 portet, quod quis se tacite declaret Iudicem
 competentem, quia inseruit potius Iudici ad
 deliberandum, An debeat appellationi defer-
 re, in quibus terminis loquitur Rota coram Co-
 mitolo decis. 49. num. 3. & 4. illam tamen impor-
 tat præfixio termini ad iustificandum, & im-
 pugnandum per ea, quæ in specie tradit Marc.
 Ant. de Amat. decis. March. 76. in principio, & sub
 num. 1. & consonat obseruantia Curiaë Rauen-
 naten, de qua testantur plures Curiales, habet
 19 que fomentum rationis. † Et ratio est quia post-
 quam Iudici secundæ Instantiæ fuit exhibitum
 decretum primi Iudicis, quod ex lectura ap-
 pareret inappellabile, non erat opus vltiori iu-
 stificatione ad imbuendum animum Iudicis,
 20 ut appellationem reiiceret, & per consequens
 terminus ad iustificandum, & impugnandum
 respicit per necesse merita negotij principalis
 21 Surd. decis. 327. sub. n. 5. vers. ad tollendas. † Et
 implicat reiectionem exceptionis declinatoriæ
 fori, sicut in simili Capitaq. dec. 281. ibi secus,
 22 si contra Instrumenta par. 2. † Quapropter d. De-
 cretum Vicarij Metropolitani super hoc arti-
 culo vim habet sententiæ definitivæ, ac per cō-
 sequens est appellabile iux. gloss. fin. communiter
 receptam in auth. habitam in fin. versic. item quod si
 Iudex C. ne filius pro patr. Franch. in cap. si duobus
 sub num. 30. vers. ex quibus de appellat. Becc. conf.
 31. n. 6. & per tot. Rot. coram bo. me. Burat. decis.
 134. nu. 2. & seqq. cum alijs pluribus relatis per Scac-
 ciam, ubi supra q. 17. limit. 6. memb. 7. sub num.
 51. & per Marc. Ant. de Amat. d. dec. Maceraten. 76.
 sub n. 2. & per totam, ubi loquitur in terminis si-
 23 milis decreti † Etiam si expresse non se decla-
 24 ravit Iudicem competentem. † Quia ex Fran-
 co, & alijs supra allegatis procedendo ad vlti-
 oria contra Promotorem Mensæ Episcopalis
 præsentem, censetur tacite pronunciasse se ef-
 se competentem, ut bene ex allegatis per Scac-
 ciam, ubi supra num. 59. & 60. qui distinguendo pro-
 cessum, qui fit contra præsentem ab eo qui fit
 contra contumacem, & Iudex non pronunciat
 se expresse Iudicem competentem, tunc per

processum ad vltiora non censeri pronun-
 25 ciasse super competentia; † & ideo processum
 26 esse nullum, † ex quo Iudex erat ipso iure in-
 27 compentes. † Ratio est, quia contumax non
 censetur consentire in Iudicem, seu proroga-
 re illius iurisdictionem. Bart. in l. ex quacunque
 sub num. 8. ibi sed si hoc non pronunciaret. ff. si quis
 in ius vocat. non ierit. Franch. in d. cap. duobus d. n.
 30. ibi aliquando, & secundo processus. Gabriel. con-
 28 clusus 1. n. 7. vers. secus vero tit. de except. lib. 2. † Ex
 quibus, cum decretum Metropolitani esset
 appellabile, apparet A.C. legitime processisse
 vigore iurisdictionis illi attributæ in quibus-
 cunque causis appellationum in Curia, vel ex-
 tra interpositarum iuxta suas ordinarias fa-
 cultates, de quibus in d. §. 9. vers. & quascunque
 alias. Igitur mandatum, de quo queritur
 non potest dici nullum ex defectu iurisdictionis.
 29 Vltetius † concurrat consensus Procuratoris
 Lucatelli in iurisdictionem A.C. ex quo sub
 die prima Septembris citatus ad docendum
 de mandato procuræ, alias videndum manda-
 ri procedi per contradictas, comparuit, & pro-
 duxit mandatum procuræ absque vlla repeti-
 tione declinatoriæ fori eligendo domicilium,
 & protestando nihil fieri, nisi ipso citato, ex
 qua protestatione dicitur in iurisdictionem
 30 consensisse. † Quia alioquin aliæ Citationes
 fieri non debuissent, nec erat opus, quod illi
 citaretur, ut in terminis similis protestationis
 factæ, à procuratore habente mandatum iur-
 ficiens tradit Marchesan. de commiss. par. 3. fol. 168.
 sub num. 50. ubi signanter sub num. 52. vers. un-
 31 de si voluit dicit, † quod si procurator voluit
 ad omnes actus citari, se ad telam iudiciariam
 preparavit, & per consequens consentit in iu-
 32 risdictionem, & sub num. 55. † subdit fuisse in
 signaturâ gratiæ coram fœlic. record. Clemen-
 te VIII. ita sentiente Sanctitate sua, declara-
 tum, quod producens mandatum ad euitan-
 dum processum per contradictas, & protestans
 nihil fieri, nisi se citato, videtur consentire
 in iurisdictionem, & propterea Commissio in
 vna Bracharen. Illegitimat. in qua petebatur
 Causam ad partes remitti, lacerata fuit, & re-
 mansit causa in Rota, quæ ratio procedit in
 hoc casu. Quia A.C. antea sub die 27. Augu-
 sti iam declarauerat se velle procedere in ne-
 gotio principali reponendo à decreto modera-
 tionis inhibitionis, ita quod dum Procurator
 postea sub die prima Septembris protestatus
 fuit se velle imposterum citari, non potuit in-
 telligere, nisi de citationibus faciendis in ne-
 33 gotio principali † maximè cum dicta prote-
 statio, comparitio, & mandati exhibitio facta
 fuerint postquam A.C. declarauerat causam
 34 in Curia esse cognoscendam. † Quini mo, cum
 postea sub die 10. Septembris idem Procura-
 tor Lucatelli citauerit ad videndum reponi à
 decreto facto sub die 27. Augusti, & remitti
 causam ad partes, ac fuerit reiectus, nullam
 interposuerit appellationem, neque aduerit Si-
 gnaturam, prout adire debeat, si se sentiebat
 grauatum, inde sequitur acquiescisse, fecisse su-
 um decretum Reintegrationis Inhibitionis tex.

in cap. 2. ut lite pendente in 6. Mobedan. decis. 3. in fin. de indic. Put. decis. 71. lib. 3. Caputaq. dec. 125. 35 par. 3. & decretum supradictum transiisse in iudicatum, itaut per sequentem instantiam remissionis causæ non potuerit tollere prorogationem iurisdictionis A. C. Iudicis Ordinarii ex dicto præcedenti consensu ad tex. in l. si commenerit ff. de iurisdic. omni. Ind. ubi Bart. & Alber. num. 30. Franc. Becc. conf. 22. num. 5. Giurb. decis. 96. numer. 14. ut post Felin. & alios in cap. cum omnes num. 8. de consuet. firmavit Rota in Auximiana Censuræ 10. Martij 1636. coram me, quæ est decisio 306. par. 7. recen.

36 Neque potest in dubium reuocari quin Procurator Lucatelli haberet mandatum ad consentiendum in Iurisdictionem. Quia satis patet ex clausulis amplissimis positis in mandato procuræ, ibi, (ac si dictus D. Constituens præsens esset, facere posset, etiamsi talia forent, quæ magis speciale requirerent, & exigerent mandatum cum clausula amplissima ad lites, & causas pleno, plenissimo mandato, &c. plena, libera, &c. cum facultate substituendi, 37 &c.) † quibus stantibus certum est procuratorem ea omnia facere potuisse, quæ poterat facere principalismet, etiamsi speciale mandatum requirerent l. Procurator cum libera, & ibi Bart. de procurat. Rota coram Seraph. decis. 238. num. 3. in recent. decis. 428. num. 19. par. 5. cum ibi allegatis.

38 Non obstat, quod Procurator sine speciali mandato non possit prorogare Iurisdictionem Mobed. decis. 3. de appell. Rot. decis. 21. numer. 2. p. 4. diuers. & in Senogallien. Saluiani 5. May 1627. 39 coram bon. mem. Marzanedo: † Quia mandatum cum libera æquipollet speciali mandato ad hunc effectum, ut per Paris. conf. 15. numer. 3. 40 lib. 4. † & sic Procurator Lucatelli potuit iurisdictionem prorogare. Ad hoc faciunt tradita per Marches. ubi supra d. num. 50. in fin. Felyn. in cap. P. & G. num. 11. de offic. delegat. Ruin. consil. 165. num. 10. lib. 5. Marant. de ord. iudiciar. par. 6. membr. 9. num. 2.

Prout non obstat, quod idem Procurator insteterit pro moderatione inhibitionis. Quia 41 cum † prius ut supra fuit dictum, consensisset in iurisdictionem, non poterat deinde eam declinare, Bald. conf. 255. num. 2. lib. 4. Menoch. conf. 2. num. 39. Giurb. d. decis. 96. num. 14. Quia 42 prorogatio † semel facta amplius reuocari non potest ex allegatis per Becc. conf. 22. num. 5. Surd. conf. 204. num. 9.

Minus nõ potest mandatum A. C. dici nullum ratione iniustitiæ ob non exhibita in processu instrumenta originalia Inuestiturarum, & non existentiam pacti capiendi possessione propria auctoritate. Quia de his videndum erit, quando agetur de iustitia mandati, & interim sufficit respondere † quod ut iniustitia æquiparetur nullitati, debet esse notoria ex allegatis in decis. 330. num. 4. coram san. mem. Gregor. XV. † Ultra quod etiamsi non fuerint illi actis producta omnia iura pro parte D. Episcopi necessaria ad probandam illius intentionem, non ideo tamen sententia dicitur à suo principio nulla, sed indiget reuocatione me-

diante appellationis remedio, uti lata contra ius partis, non autem contra ius Constitutionis l. 1. vers. quod si de iure suo ff. quæ sent. sine appell. rescind. l. 2. vers. quod si cum de at. ut, ubi glos. in verb. palam est in fin. C. quorum appell. non recip. expresse firmavit Rota penes Bellam. decis. 73.

45 per totam † sed dum agitur de validitate mandati A. C. nondum exequuti, actualis exhibitio ipsarum inuestiturarum facta in Rota, suffragatur ad effectum coadiuuandi probationes iam factas coram A. C. Rota coram Reuerendiss. Vrgell. decis. 72. num. 7. & decis. 230. num. 9. coram eodem. in quibus plura allegantur ad hunc effectum Rot. decis. 241. num. 32. par. 7. recentior. cum alijs allegatis in Ariminen. Molendini, 1. Junij 1640. coram R. P. D. meo Bichio in fine.

Ex quibus, cum satis superq; pateat de Iurisdictione A. C. qui relaxauit mandatum de associando; Neq; dubitetur quin præcesserint debite citationes, & constet de mandatis Procuræ comparètiis, pro validitate d. mandati, vtraq; parte informante fuit resolutum.

R. P. D. G H I S I L E R I O

Postea Reuerendiss. Episcopo IMOLEN.

Arctina Vnionis.

Luna 1. Aprilis 1647.

ARGVMENTVM.

Vnio continet coniunctionem duarum Ecclesiarum, & ex duabus vnica constituitur. Vnde in presenti discutitur, an vnio duorum Capitulorum effectiuata per actus simultaneos gestos ab vtroque Capitulo immutari possit per actus separatim factos à solis Canonicis vnus Capituli circa negotia ad ipsorum tantum Capitulum spectantia, & resolutio est negatiua, & rationibus in contrarium adductis responderetur.

S V M M A R I V M.

- 1 Vnio continet coniunctionem duarum Ecclesiarum.
- 2 per Vnionem prima speciei, non autem tertia communicantur Ecclesia vnita omnes honores, & privilegia illius Ecclesie, cui fuit facta vnio.
- 3 per Vnionem ex duobus Capitulis vnica constituitur.
- 4 Ac proinde electiones, contractus, &c. commune interesse concernentia ab vtroque Capitulo simul unitim, & coniunctim tractare debent.
- 5 Vnio quando dicatur redacta ad tertiam speciem.
- 6 per Vnionem Capituli cum Ecclesia Cathedrali an, & quando negotia vtriusque respicientia interesse commune, seu particulare simul, vel separatim pertractari debeant.
- 7 Contrarietas, seu repugnancia in eadem scriptura, seu sententia semper euitanda est.
- 8 Sententia declarans negotia Ecclesie vnite separatim pertractari debere à negotijs Ecclesie, cui fuit facta vnio, & postea mandans in genere observare vnionem, quomodo sit intelligenda. & num. 10.
- 9 Dictio, prout, est restrictiua.
- 11 Iurisdictionalia exercere Sede Episcopali, vacante,

com-

- competit dumtaxat Capitulo Ecclesie Cathedralis.*
- 12 *Vnio duorum Capitulorum an immutetur per actus gestos à solis Canonicis vnius Capituli circa illius tantum interesse.*
 - 13 *Vnio duorum Capitulorum effectuta per actus simultaneos factos à Capitulo vtriusque Ecclesie, quando non potest immutari per actus separatos deinde gestos.*
Et quid si ex post actus simultaneos exercuere. n. 15.
 - 14 *Ins vnius socij censetur præservatum per actus factos ab altero socio, tanquam à consortio.*
 - 15 *Vnio duorum Capitulorum immutatur per actus separatim gestos à Canonicis vnius Capituli tantum, dum non constat adfuisse animum illam immutandi.*
 - 17 *Confirmatio Pontificis cum clausula, sublata, & decreto irritanti tollit omnem, & quantumque obseruantiam in contrarium.*
 - 18 *Obseruantia contraria confirmationi Apostolica factæ cum clausula, sublata, & decreto irritanti, induci non potest.*

DECISIO XXXVII.

INTRODVCTA in Rota causa appellatio-
nis interpolatæ à sententia lata ab A. C. su-
per Vnione Ecclesie Collegiatæ Sanctæ Ma-
riæ Plebis, Ecclesie Cathedrali Sancti Petri
Ciuitatis Aretinæ sub die 2. Iunii 1645. fuit
resolutum vnionem factā ab Episcopo Areti-
no vsque de anno 1240 suffragari in omnibus
in ea expressis, & signanter quoad tractationē
negotiorum communium, quod ea ab vtroq;
Capitulo simul vnitim, & coniunctim tractē-
tur, quoad electionem Vicarij Capitularis, &
quoad alios actus, de quibus in decisione, re-
proposito eodem dubio DD. steterunt in de-
cisionis.

Principale fundamentum consistit in eo,
1 quod † cum vnio contineat coniunctionem,
2 duarum Ecclesiarum, † & per eam cum sit
vnio primæ speciei, non autem tertiæ com-
municentur Collegiatæ omnes honores, &
3 priuilegia dictæ Cathedralis Ecclesie, † & ex
4 duobus Capitulis vnicum constituatur, † ele-
ctiones, contractus, negocia, & alia omnia
commune interesse concernentia ab vtroque
Capitulo simul vnitim, & coniunctim tracta-
ri debent. Quia prædicta vnio Episcopi Areti-
ni clare loquitur, quod Canonici vtriusque
Ecclesie admitti debeant ad electiones, tracta-
tus negotia, & contractus, itaut sit vnum Ca-
pitulum vnitum vniuersaliter, & indefinitè
sub vno capite.

5 Neque dicatur † prædictam vnionem factā
ab Episcopo fuisse redactam ad tertiam speciē,
vti alteratam, & mutatam per sententiam
Eminentissimorum Cardinalium Florentiæ,
6 & Saluiati de anno 1595. † in qua ad tollendas
omnes dubitationes decreuerunt, & declara-
runt electiones, tractatus, contractus, & nego-
cia vtriusque Capituli separatim pertractari
debere in vnaquaque Ecclesia, & Capitulo,
prout ad alterum spectant, & pertinent, &c.
à Clemente octauo de anno 1596. cum clau-
sula sublata, & decreto irritanti confirmatam,
siquidem huic interpretationi repugnant cia-

Par. X. Recen.

ra verba ipsius sententie, dum in ea in genere
mandatur obseruari vnionem, & declaratur
Collegiatam debere habere priuilegia, & ho-
nores Cathedralis ibi: (*Dicimus, sententiamus,
cernimus, & declaramus, vnionem dictæ Ecclesie San-
ctæ Mariæ de Plebe, & eiusdem Capituli factam per
dictum Guglielmum Episcopum Aretinum, & per Sedē
Apostolicam confirmatā à partibus acceptatā, & effe-
ctum sortitam, & executioni demādatam per plures, ac
diuersos actus, ac per longa temporum spatia fuisse ob-
seruatam in pristinam obseruatā renocandam, & re-
stituendam fuisse, & esse prout saluis declarationibus
infra scriptis restitimus, & reponimus, non obstanti-
bus quibuscumque propositis, allegatis, & exceptis pro
parte Capituli, & Canonicoꝝ Cathedralis Ecclesie,
adeo quod eadem Collegiata Ecclesia Plebis, eiusdemq;
Capitulo, & Canonicis honores, & Priuilegia dictæ
Cathedralis Ecclesie censeantur, & sint communicata,
& competant, & competere intelligantur, & Canonici
Collegiata ad insiar Cathedralium habeantur, nomi-
nentur, & reputentur, &c.*) & propterea sicuti
respondet decisio in §. quod negotia à gene-
ralitate negotiorum excipiuntur electiones,
tractatus, & negotia vtriusq; Capituli, qui
tanquam non respicientia Cathedralitatem,
sed solummodo priuata negotia vtriusq; Ec-
clesie separatim fieri debent, vt disponitur
tanquam de re diuersa in sententia, ibi: (*sal-
uis infra scriptis separatim pertractari debere in vna-
quaque Ecclesia, & Capitulo, prout ad alterum spectat,
& pertinent, &c.*) † Sicq; secundum veram intelli-
gentiam sententie, ne detur repugnātia, & cō-
trarietas in eadē sententia, quæ semper euitan-
da est, *Dec. conf. 282. nu. 4. Rūm. conf. 165. nu. 9. lib. 1.
Mantic. de tacit. lib. 2. tit. 13. num. 33. Rot. coram bo-
mem. Baratt. decis. 206. num. 14.* † Vnio in om-
nibus debet obseruari præterquam in exceptis
in eadem sententia, nempe respectu eorum,
quæ ad alterum ex Capitulis spectant, & per-
tinent cum separatim pertractari debeant in
vnaquaque Ecclesia, & Capitulo, quia Ca-
thedralis est vna, & duæ Ecclesie sunt vnitæ.
quoad Cathedralitatem, non quoad particu-
laria vniuscuiusque Ecclesie, & Capituli, pro-
ut ad alterum spectant, & pertinent † cum
illa dictio (*prout*) restrictiua denotet dicta
verba esse intelligenda de negotijs particula-
ribus, vt firmat decisio in d. §. negotia. Et dum
10 Cardinales in sententia reduxerunt vnionem
in pristinum statum, & obseruantiam, quæ
erat, vt negotia communia communiter age-
rentur, vt conuincitur ex pluribus actis datis
pro parte Collegiatæ, ex quibus patet Cano-
nicos Collegiatæ, tanquam Canonicos Cath-
11 dralis se gessisse, cum exercuerint iurisdictiona-
lia Sede Episcopali vacante, quod competit
Capitulo Ecclesie Cathedralis dumtaxat *cap.
cum olim de maiorit. & obed. cap. unico eodem tit. in
6. Rota in Vercellen. vnitatis Capituli coram Penia,
& in eadem 9. May 1644. coram R. P. D. meo Or-
thobono; illa verba adiecta, Quod tractatus, & ne-
gotia particulariter pertractari deberent per vnum-
quodque Capitulum, &c.* debent interpretari, vt
intellectum fuerit de negotijs particularibus.
12 Nec † facit, quod dentur actus facti à solis
Canonicis Cathedralis importantibus Catho-
dra-

- 13 dralitate, † quia semper verum est dicere, supradictos actus non potuisse mutare qualitatem vnionis effectuatæ per actus simultaneous factos à Capitulo vtriusque Ecclesie, & dum non probatur animus Canonico- rum Cathedralis inducendi nouam obseruan-
14 tiam in præiudicium Collegiatæ † per tales actus tanquam per consortios factos censetur præseruatum ius Collegiatæ, Rota decis. 640.
15 numer. 4. par. 2. recentior. † Idque aperte con- uincitur. quia etiam ex post Capitula amba- rum Ecclesiarum exercere actus simultaneous etenim de anno 1591. die 2. mensis Martij si- mul contulere vnum Canonicatum Collegia- tæ, & dicta die 2. Martij eiusdem anni contu- lere Canonicatum Cathedralis, facta mētionē
16 in vtraque collatione, † vnde patet non ad- fuisse animum mutandi vnionem in actibus præcedentibus separatim gestis, Rota decis. 640. par. 2. recent.

Actus gesti post sententiam Cardinalium cum hac fuerit per san. mem. Clementem,
17 Octauum † confirmata cum clausula sublata, & decreto irritanti, quæ tollunt omnem, & quamcumque obseruantiam in contrarium, non sunt habendi in consideratione cum ob- seruantia contraria dictæ confirmationi indu- ci non possit, sicut firmat decisio in §. quo verò & in §. nec minus.

Ex quibus alijs omissis, quæ DD. visa sunt non reuelare vtraq; parte informante fuit con- firmata decisio in hac causa facta 2. Iunii 1645.

R. P. D. A R G V E L L E S.

Romana Hæreditatis.

Luna 1. Aprilis 1647.

A R G V M E N T V M.

Iniustitia impedit effectum rei iudicatæ etiam si in vna parte tantum dignoscatur; quia senten- tia in parte iniusta, ratione identitatis reddi- tur iniusta in omnibus, nisi appareat concepta per capita separata. Immissio fideicommis- sario; licet impedi i possit ab hærede grauato propter detractiones ipsi debitas, tamen secus seruandum esse dicitur, quando huiusmodi detractiones sunt turbidæ, illiquidæ, & irre- leuantes.

S V M M A R I V M.

- 1 Iniustitia sententia impedit rem iudicatam.
- 2 Immissionem fideicommissario impediunt detractiones debite hæredi grauato.
- 3 Retentio hæredi grauato, vel ab eo causam habenti conceditur vsque ad integram satisfactionem pro- pter debitas detractiones.
- 4 Immissionem fideicommissario non impediunt excep- tiones irrelevantes.
- 5 Immissio fideicommissario, an. & quando non impe- diatur per varias exceptiones.
- 6 Immissionem fideicommissario non possunt impedire exceptiones turbidæ. & illiquidæ.
- 7 Frustris percepti ab hærede grauato tollunt exceptio-

nes obiectas ad impediendam immissionem fidei- commissario.

8 Iniustitia impedit effectum rei iudicatæ, etiam si in sola parte dignoscatur.

9 Sententia in parte iniusta ratione individuitatis red- ditur iniusta in omnibus.

D E C I S I O XXXVIII.

NON constare de re iudicata sub die 14. Decembris præteriti* DD. resoluerunt, & hodie eandem resolutionem confirmarunt
1 ex eisdem fundamentis, † & signantet ex ca- pite iniustitiæ sententiæ A. C. quæ impedit rem iudicatam, l. si te non obtulit 4. §. condemna- tum 6. ff. de re iud. Seraph. decis. 641. in princ. cum alijs per Rot. in Tiburtina hæreditatis 14. Nouemb. 1639. §. repetebant coram Reuerendissimo D. meo Carillo Praside Vallisoletano, in Bononien. prædij 6. Febr. 1640. §. quia cum ex deducitis, coram Reu. P. D. Ghislerio, & in d. præterita decisione coram me, & alijs sapiens, & omnes iuris conclusiones in præteri- ta decisione adductas verissimas esse ipsi scriben- tes pro Ciampino fatebantur ingenuè.

Nec Dominos ab hac resolutione retraxe- runt detractiones obiectæ à Ciampino, quæ
2 regulariter † impediunt immissionem fideicom- missario, vt fuit dictum in Romana de Spinosis 10. May 1623. coram Pironano, & in Bononien. le- gati de Marefcottis 24. Aprilis 1626. coram Merlino,
3 & † concedunt retentionem hæredi grauato, vel ab eo causam habenti vsque ad integram satisfactionem, Roland. conf. 28. num. 1. & seqq. lib. 1. Rota decis. 599. num. 2. par. 3. recen. in Fo- rolinien. fideicommissi 9. May 1611. coram S. D. N. & in Camerinen. bonorum 5. May 1626. coram Merlino.

4 Tum † quia visæ fuerunt irrelevantes, & abundè sublata ex responsionibus specialiter datis cuilibet in d. decis. 14. Decembris in §. in- iustitia, vbi respondetur fusè † ad præten- sionem quarti dotalis, in §. nec facit vbi ad Fre- bellianicam, in §. nec magis, vbi ad præten- ta melioramenta in §. alia etiam, vbi ad impensas infirmitatis in §. vltimus, vbi ad impensas iu- neris, & in §. finali, vbi ad legata, &c.

6 Tum etiam, quia tam prædictæ detra- ctiones, quam aliæ, quæ potuissent oppo- ni visæ fuerunt turbidæ, & illiquidæ, & sic non valentes impedire immissionem debi- tam Porrinæ, l. fl. u. liberum la prima in ordine ff. de stat. lib. maxime ex remed. l. fin. C. de edict. D. Adr. toll. Menoch. conf. 704. num. 11. & 12. Surd. de alim. tit. 8. prinil. 82. num. 2. 7. & 9. Intrigl. de subst. cent. 3. num. 107. Rand. dec. Pisan. 30. nu- mer. 211. ad med. cum alijs in præc. dec. congestis in §. & sufficeret, quod saltem, &c. quibus addi possunt decis. 471. num. 13. par. 5. res. dec. 301. num. 17. & 18. par. 6. & alia cumulate in Bononien. fideicom- missi de Glanarini 23. Iann. & 9. Iunij 1636. coram R. P. D. Royas, & plures in Auximana fideicommissi 13. Iannar. 1640. §. quia dotes circa finem, vers. ideòq; prætensa detractiones, &c. & 31. Iannarij 1642. coram Reuerendis. D. Dunoet Decano, & in Bononien. fideicommissi de Batterijs 3. Aprilis 1644. §. finali coram R. P. D. Corrado.

Tur-

Turbidæ autem ; & illiquidæ remanserunt
 7 **detractiones tam ex rationibus per informan-**
tes ponderatis, quam etiam ex fructibus à
Ciampino pluribus annis perceptis, de qui-
bus habendam esse rationem ad tollenda im-
pedimenta præstita immiſſioni dixit Sim. de
Puer. de interpr. ult. vol. lib. 3. dub. 5. ſolut. 4. n. 31.
quem ſequitur Rot. in Bononien. de Bonſignoribus 19.
Novembris 1627. coram Merlino, & in dedif. 391.
ſub num. 6. verſ. & dicitur prædiſtis par. 5. rec.

Et conſequenter cum ſententia A. C. non
 8 habuerit de illis rationem, non poteſt excuſa-
 ri ab iniuſtitia, † quæ impedit effectum rei
 iudicatæ, etiamſi in ſola parte dignoſcatur :
 9 quia † cum concepta appareat per vnum ca-
 put, iniuſtitia in vna parte inſluit in totam ra-
 tionem indiuiduitatis, ut in l. fin. ff. de iuriſd.
 omn. iud. Alberin. num. 16. Bart. in fin. & Caſtr.
 num. 10. Grat. diſcept. 529. num. 45. & 46. Mo-
 bedan. deciſ. 10. de re iudic. Burat. deciſ. 641. nu. 12.
 verſ. ad ſecundum, & deciſ. 650. num. 13. verſ. ſicuti
 in ſententia, &c.

Et ita, &c. vtraque, &c.

Deciſio iſta in hac eadem cauſa emanata coram eo-
dem bo. mem. Arguelles ſub die 14. Decembris anni
 præteriti 1646. eſt in præcedenti parte 9. tom. 2. rec.
 deciſ. 438. Inſra in hac eadem par. 10. recent. habe-
 tur altera deciſio ſub die 1. Iulij 1647.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Auenioneñ Pecuniaria,

Veneris 5. Aprilis 1647.

ARGUMENTVM.

Mulier ex priuilegio auth. res quæ C. commun. de leg.
 pro recuperatione ſuæ dotis non tenetur ex-
 cutere bona libera debitis, & litibus intricata,
 ſed poteſt agere contra bona fideicommiſſa-
 ria deſcendentium, non ſolum pro ſortè do-
 tali, ſed etiam pro fructibus, ſeu uſuris do-
 talibus, quos tamen non ex proprietate bono-
 rum fideicommiſſariorum, ſed ex redditibus
 dicti fideicommiſſi detrahendos eſſe firma-
 tur.

SYMMARIVM.

- 1 **Mulier pro recuperatione dotis non tenetur excutere**
bona debitis inuoluta, ſed agere poterit contra fi-
deicommiſſum.
- 2 **Mulier non ſolum pro recuperatione ſuæ dotis agere**
poterit contra bona fideicommiſſaria, ſed etiam
pro fructibus dotis.
- 3 **pro Dotis conſtitutione, vel reſtitutione, ex iuris di-**
ſpoſitione cènſentur obligata bona fideicommiſſaria
aſcendentium, ſi bona libera non exiſtant.
- 4 **Bona fideicommiſſaria quando ſunt obligata pro do-**
tis conſtitutione, vel reſtitutione, cènſentur etiam
obligata pro uſuris dotalibus. Declara. num. 7.
- 5 **Obligatio ſtipulata pro ſorte, trahi ſolet ad uſuras.**
- 6 **Hypotheca fauore dotis à iure inducta uſuras etiam**
includit.
- 7 **Uſura duplex ex redditibus fideicommiſſi exigenda ſunt,**

- non autem ex proprietate bonorum diſtrahenda.
- 8 **Uſura dotales, ubi ad certum tempus limitata ſunt**
ad rationem tanti pro centenario poſt dictum tem-
pus debentur ad rationem ſtatuti loci.
- 9 **Conuentio reſtriſta ad certum tempus, non eſt pro-**
trahenda poſt dictum tempus.
- 10 **Fructus à legata pecunia quando debeantur.**
- 11 **Legitimam licet in pecunia taxatam, quando filius**
conſequi debeat una cum fructibus à die Matris
obitus decurſis.
- 12 **Fructus legati pro dote relictæ ab aſcendente quando**
debeantur.

DECISIO XXXIX.

IN deciſione coram me emanata ſub die
 10. Decembris præteriti * reſormata fue-
 rat ſententia graduatoria inter Claudij Credi-
 tores ſuper eius Patrimonio, ac Spiritæ Con-
 iugis hæreditate prolata, & actio attributa
 Felitiæ, ut conſequi poſſet ex fideicommiſſo
 Claudij ſenioris ſui Aſcendentis ſcuta ducen-
 ta pro reſiduo dotis promiſſæ à Patre, qui
 nullis relictis bonis liberis, vel ſaltem pluri-
 mo ære alieno grauatis deceſſerat; Cum ve-
 rò ex eodem fideicommiſſo fructus dotales
 prædicti reſidui ſibi debitos eſſe contenderet
 Felitia (in præterita deciſione non deductos)
 Eos quoque inde conſequi poſſe hodie Do-
 mini reſponderunt. † Dum enim bona libe-
 ra non exiſtunt, ſed pluribus probantur debi-
 tis inuoluta ex dicta ſententia graduatoria ea-
 dem bona Felitia non tenetur excutere, ſed
 virtute priuilegij *Auth. res, quæ C. communia de*
legat. agere poterit contra fideicommiſſum.
 Aſcendentis non ſolum pro reſiduo ſortis do-
 talis, ut præter relatos in dec. præterita reſpondit
 Rot. in Bononien. fideic. de Maluerzis 7. May 1640.
 in §. ultimo, & 10. Martij 1642. §. 1. circa finem
 coram R. P. D. meo Peutingerio, & in Romana Cen-
 ſus 18. May 1646. & in Iteramnen. fideicommiſſi
 15. Martij præteriti coram R. P. D. meo Melio;
 2 ſed etiam pro fructibus prædicti reſidui iuxta
 magis receptam DD. ſententiam, de qua te-
 ſtatur *Ruin. conſ. 199. num. 8. lib. 2. Felician. de*
cenſ. tom. 2. lib. 3, cap. 5. num. 18. ad finem, ubi
attellatur de veriori Duard. eodem tractat. §. 1.
queſt. 7. num. 32. & 33. Mart. de ſucceſſione legali
par. 4. q. 21. art. 10. num. 51. Peregr. de fideicom.
art. 42. num. 86. num. 96. verſ. ex aduerſo conſide-
ratur Cancer. var. reſol. p. 1. cap. 9. nu. 105. Vinc.
de Franch. deciſ. 213. num. 9. circa finem verſ. quan-
do tamen punctus principalis, Barz. deciſ. Bononien.
108. num. 15. & 16. Maſtrill. deciſ. 256. num.
10. ubi atteſtatur de receptiori DD. ſententia, Ro-
der. de annuis, & meſtr. reddit. lib. 3. q. 7. num. 70.
Paschal. de Patr. poteſt. p. 2. c. 7. nu. 39. in fine cum
ſeqq. ubi plures huius conſuſionis rationes ad-
 3 **ducunt † Quia ſcilicet obligatio, quæ ex iu-**
ris diſpoſitione contracta præſumitur in bo-
nis Aſcendentium fideicommiſſo ſuppoſitis
fauore mulierum deſcendentium, v t inde do-
tis conſtitutionem, vel reſtitutionem conſequi
valeant, ſi bona libera non exiſtant iuxta conſ.
dec. 519. num. 3. Caſtr. conſ. 319. num. 3. circa fi-
nem deciſ. Seraph. 693. num. 2. & 312. numer. 17.
 par. 6.

- par. 6. rec. & in Romana Saluiani de Casalibus 21. Junij 1641. coram R. P. D. meo Cerro, † ad dotales etiā vsuras extenditur prout regulariter obligatio stipulata pro sorte trahi solet, ad vsuras iuxta sex. in l. Lutus ff. qui pot. in pign. & in l. Etiā C. de iure dot.
- 6 Negus. de pignor. 5. parte 2. mem. num. 9. † Et quia hypotheca fauore dotis à lure inducta, vsuras etiam includit, vt notant DD. in d. l. Lutus ff. qui potior. in pign. Negus. de pignor. secunda parte mem. 4. num. 55. circa medium.
- 7 Hos tamen fructus ex redditibus fideicommissi exigere posse Felitiam, non autē ex proprietate bonorum distrahenda Domini responderunt, prout aliās responsum fuit in Firmano, seu Maceraten. dotis 9. Ian. 1622. coram bon. mem. Pironano, & in Romana fructuum dotis 12. Maij 1635. coram bon. mem. Coccino inter impressas par. 4. tom. 3. decis. 607. nu. 7. & 8. in Romana dotis 23. Iunij 1645. coram R. P. D. meo Ostobono in §. Quæ quidem actio:
- 8 Et † taxarunt ad rationem scutorum quinque pro centenariio, donec in humanis extitit Claudius Pater iuxta particularem ipsius conuentionem initam cum Viro Felitiæ. Post eius verò obitum, cessante tunc temporis conuenta, dilatione dotis ad rationem scutorum septem pro centenariio iuxta dispositionē statuti Auenion. quæ attendi debet, † non autem particularis conuentio ad Claudij vitam restricta, nec ideo post eius obitum protrahenda; l. commodissime ff. de lib. & posthum. Card. Mant. de tacit. lib. 3. tit. 5. num. 1. & in his terminis firmavit Rot. coram Reuerendissimo Vrgellen. decis. 419. num. 6. & in Romana fructuum dotis 27. Maij 1641. coram Reuerendissimo Praside Valisoletauo.
- Responderunt præterea Domini reformatam esse sententiam graduatoriam in ea parte, qua à die tantum factæ oppositionis per Marcum aduersarium in patrimonio Spiritæ assignantur fructus duplicis legati ab eadem relictæ propriis filiis, nempe Francisco in summa scutorum quadringentorum, ac Margaritæ pro scutis 300. per obitum vtriusque delati Felitiæ
- 10 sorori. † Quos fructus legatæ pecuniæ à die obitus matris eidem assignarunt. Quia idem legatum succedit loco legitimæ, † quam filius licet in pecunia taxatam consequi debet vna cum fructibus à die matris obitus decursos, dum eius hæreditas stabilibus affluere ostenditur ex Inuentario, & Instrumenio dotali, † prout de legato pro dote relicto Felitiæ responsum fuit in decisione præterita, in §. sententiam præterea graduatoriam, & præter ibi relatos tradit Fabian. de Giacchis in repetitione Auth. nouissima nu. 129. circa finem C. de inoff. testamento, Bald. conf. 222. num. 2. lib. 4. Cardinalis conf. 80. num. 1. in fine, Corneus conf. 266. numer. 12. libe. 3. Soccin. sen. conf. 57. numer. 36. cum seqq. lib. 4.
- Et ita altera tantum parte informante decisum.

Decisio ista emanata sub die 10. Maij 1646. coram eodem R. P. D. Verospio habetur infra suo loco in Miscellanea decisionum.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Bononien Pecuniaria.

Veneris 5. Aprilis 1647.

A R G V M E N T V M.

Actus quamuis fuerit simpliciter gestus, tamen præsumitur factus in executionem antecedentis mandati maxime quando præcessit deputatio specialis ad hunc actum tantum, & ad illius perfectionem modicum temporis interualum intercessit. Statutum aliquid prohibens ad certum tempus an, & quando post dictum tempus censeatur permittere clare demonstratur.

S V M M A R I V M.

- 1 Subscriptio in executionem præcedentis Decreti pure facta, censetur infra suos limites restricta.
- 2 Actus præsumitur factus in executionem antecedentis mandati.
- 3 Actus præsumitur factus in executionem antecedentis mandati, quando præcessit deputatio specialis ad hunc actum tantum.
- 4 Actus præsumitur gestus iuxta formam antecedentis mandati, maxime ubi breuitas temporis intercessit.
- 5 Amplia etiam si aliquod temporis interuallum intercesserit.
- 6 Actus dicitur factus in vim præcedentis mandati, quamuis longum post temporis interuallum intercesserit.
- 7 Dispositio, quando est dubia, ex coniecturis potest declarari.
- 8 Obligatio quando dicatur proprio vel alieno nomine contracta.
- 9 Præiudicare sibi dicitur ille qui passus fuit debitum proprium, & agnouit credito rem suam.
- 10 Actus quamuis fuerit gestus nomine proprio adscribendum tamen est mandato preambulo.
- 11 Epistola scripta ab hærede creditori defuncti in qua promissit soluere, talis promissio, seu obligatio quomodo intelligenda sit.
- 12 Epistola aulicis verbis, ac officiosis conscripta non inducit obligationem scribentis.
- 13 Statutum Bonon. in tit. de contr. cum min. & fil. sam esse in viridi obseruantia firmatur.
- 14 Statutum prohibens quod nullus minor annorum 22. valide possit se obligare, post dictum tempus censeatur permittere obligationem.
- 15 Statutum aliquid prohibens ad certum tempus, post dictum tempus censeatur permittere.
- 16 Statutum permittens minores per se ipsos, vel alios, artem exercentes valide posse se obligari, non extenditur ad alios minores in statuto non recensitos, & num. 20.
- 17 Minor de iure communi non potest se obligare si non habet viginti quinque annos.
- 18 Argumentum à contrario sensu, quando dispositio concepta est sub verbis negatiuis, stricte recipitur ad limites dispositionis in sensu directo sancita.
- 19 Statutum aliquid prohibens ad certum tempus, an, & quando post dictum tempus censeatur permittere.

DECI-

D E C I S I O X L.

IO: BAPTISTA Mediceus instituto hærede ventre prægnante decesserat, ac pluribus in hæreditate relictis cambiorum litteris subscribendis ad proximas tunc Augusti Nūdinas transmittendis, pro quarum subscriptione coram Eminētissimo Legato Bononiensi instantibus creditoribus, ab eo fuit in curatorē ad hunc tantum subscriptionis actum deputatus Guicciardus Frater Io: Baptiste quamvis in minori adhuc esset ætate constitutus, qui litteras prædictas sub clausula in solidum conceptas simpliciter subscripsit prævio tamen legati Decreto, quod nullum inde præiudicium Guicciardo contingeret, sed litterarum extinctio cum solutione cambiorum ad hæreditatem ipsam pertineret. Cum verò in Curia Bononiensi eius vigore subscriptionis fideiussorio nomine conuentus fuisset Guicciardus à Ludouico Giouagnono, altero ex creditoribus hæreditariis, & sententiam absolutoriam ibidem obtinuisset, sed deinde in Tribunali A. C. reuocatoriam reportasset; per appellationem deuoluta mihi causa, dubium proposui; An hinc teneatur Guicciardus; & ipsum non teneri fuit hodie responsum, quia subscriptio quamvis simpliciter concepta, in executionem præcedentis Decreti facta censetur ad eiusque limites restricta, ut not. in l. quadam mulier 76. ff. de rei vendic. & in l. 2. C. de acquir. possess. Bald. in l. iubemus num. 1. C. ad Velleianum. Surd. decis. 217. num. 3. Rota decis. 28. num. 5. par. 4. tom. 2. recent. & in Barchinonen. Vicaria 13. Junij 1644. coram R. P. D. meo Corrado in §. atque ideò,

2 prout & etiam actus in executionem antecedentis mandati præsumitur expeditus ex dispositione tex. in l. seruus communis. ff. de stipulatione seruorum, & in l. ult. §. quid enim C. per quas personas nob. acquir. & notant DD. communiter in l. qui in aliena §. is, cui. ff. de acquir. hered. ubi Bart. & Ang. num. 1. Imola. num. 7. Castrenf. num. 2. Jus. in l. 1. §. nunciatio num. 3. ff. de oper. nou. nunciat. dum & maxime præcessit deputatio specialis ad certum tantum actum subscriptionis ponderata per Iason. in d. l. 1. §. nunciatio num. 3. in §. notab. ubi etiam Curt. num. 36. ff. de operis noui nunciatione, Ang. in l. si pupilli §. 1. nu. 4. ff. de neg. gest. Ruin. in l. post dotem num. 17. ff. sol. matr. Alciat. de præsumpt. reg. 2. præsumpt. 24. num. 9.

4 & & breuitas temporis intercessit inter decretum, & actum subscriptionis septem dierum

5 spatium non excedens, & licet hanc temporis breuitatem, nec fore necessariam tradat Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 49. num. 14.

6 & 15. & adscribēs idcirco mandato præambulo actum, longum post licet temporis interuallū expeditum sequitur Alciat. de præsumpt. reg. 2. præsumpt. 24. num. 10. Lamberteng. de contract. gloss. 8. num. 9. & not. DD. communiter in l. qui mihi donatum ff. de donat. ubi Alex. in apostoll. ad Bart. Imol. num. 2. Rom. num. 5. ac denique plures antecedunt, ac subsequuntur eiusdem Guicciardi subscriptiones ad prædictum Legati Decretū se referentes, à quibus debet intermedia subscriptio simpliciter concepta declarari iux. tex.

in l. si seruus plurimum. §. ult. ff. de legat. 1. l. hæredes palam, §. sed si notam ff. de testamen. l. si fuerint, §. ult. ff. de reb. dub. l. ille, aut ille. §. cum in verbis. ff. de leg. 3.

- 8 Hinc non videtur vrgere & prædicta Guicciardi subscriptio simpliciter in litterarum cambijs exarata ad denotandam eiusdem obligationem proprio idcirco nomine contractā iux. tex. in l. si pupilli, §. 1. in 2. responso ff. de neg. gest. ubi id in specie not. Ang. cum alijs per Card. Mant. de tacit. lib. 8. tit. 11. num. 14. & 15. Neque Epistola ab eodem transmissa sub hac forma Giouagnono creditori, videlicet, subito aggiustato li prometto, che trouarò modo, e maniera, che sarà sodisfatto lei, e tutti i miei creditori & quafatendo debitum proprium, ac ipsum agnoscendo creditorem suum sibi præiudicasse cēsetur, vt aduertit in specie Cyriac. contr. forens. cap. 244. num. 30. & tradit Card. Mant. de coniect. ult. vol. lib. 12. tit. 12. num. 26. Rot. coram Greg. decis. 460. num. 13.
- 10 Actus & enim subscriptionis, proprio quāuis fuisset nomine gestus adscribi nihilominus debet præambulo Legati Decreto, vt not. Ang. in l. qui in aliena §. is, cui vers. & mandatorius, Sard. conf. 19. num. 24. & alijs relatis authoritatibus firmavit Rota in Romana societatis 12. Junij 1645. coram R. P. D. meo Ottobono, & in Faentina societatis 16. Aprilis sequentis anni coram R. P. D. meo Celso in §. quamvis fuerit initus nomine proprio; epistola verò, & vel declarationem recipit ab eodem Decreto, vel dum probatur à Guicciardo transmissa post aditam Io: Baptiste hæreditatem propriam illius obligationem designant, ex iure tamen hæreditario
- 12 resultantem & vel saltem vti aulicis verbis, ac officiosis conscripta eiusdem obligationem inducere non potuit, vt notant DD. communiter in cap. cum venissent de instit. Tiraquell. de priuil. pia caus. priuil. 51. Genua. de scriptura priuata lib. 3. tit. 1. num. 14. Rota coram Seraph. decis. 136. num. 2.
- 13 Ex & alio præterea fundamento fideiussoriam Guicciardi obligationem aliqui ex DD. excludebant, quia scilicet idem tunc temporis vigesimum quartum suæ ætatis annum non expleuerat ex dispositione statuti Bononiensis tit. de contract. cum min. & fil. fam. requisitum, pro subuillencia obligationis sine solemnitatibus peractæ, de cuius obseruantia testatur Rota in Bononiensi census 17. Martij 1608. & 20. Februarij 1609. coram Marquemontio impress. post Piccon decis. 59. & 60. & coram Bura. decis. 27. num. 1.
- 14 Neque eisdem DD. huius & vis statuti visa fuit elidi ab altero statuto de foro mercatorū per verba negatiua prohibente, quod nullus minor annorum 22. qui per semetipsum, aut alium artem, seu mercaturam non exercent, vti Magister, vel socius validam contrahat obligationem, quasi à contrario sensu per idē statutum approbata fuerit obligatio Guicciardi vigesimum secundum suæ ætatis annū,
- 15 tunc excedentis, & vt in terminis statuti ad certum tempus aliquid prohibentis videtur sensisse Castrenf. in conf. 106. num. 1. & 2. lib. 2. per Surd.

Surd. decis. 75. num. 5. & per Rot. coram Baratt. decis. 396. num. 2.

- 16 Quia censuerunt per hanc Constitutionem solum habitatos fuisse minores annorum 22. per semetipsos, vel alios artem, seu mercaturam exercentes in sensu directo ibidem recensitos, non autem alios maiores annorum 22. non artifices, nec mercatores in sensu directo Constitutionis non nominatos, qui idcirco per argumentum à contrario sensu ibidem non censentur inclusi, sed tanquam omissi remanent sub dispositione, vel legis communis, vel prædicti statuti de contract.
- 17 cum ¶ minor, ac filijs fam. vigesimum quintum annum expressè requirentis, ut aduertit *Dec. in l. 1. num. 53. ff. de officio eius, & in cons. 110. num. 5. ¶ ubi huius distinctionis rationem subiicit, quod in statuto sub verbis præsertim negatiuis concepto argumentum à contrario sensu petiit, non nisi strictè recipiatur, & ad limites dispositionis in sensu directo sancitæ, quam etiam considerauit Zas. super eadem l. n. 7. Butr. in cap. cum Apostolica num. 10. de his, que fiunt à Prelatis sine consensu Capituli. Aym. consil. 460. num. 12. Honded. cons. 16. num. 60. lib. 1. & alijs relatis iuribus firmat Osasch. decis. 35. num. 14. ac egregiè discusso articulo censuit Rota in Romana, seu Perusina census 12. Decembris 1644. coram R. P. D. meo Richio ¶ ubi præterea respondet argumento deducto ex tempore limitato per statutum, quod scilicet non procedat quoties idem statutum suum operetur effectum in sensu contrario, qui benè resultat in casu statuti de foro mercatorum permittentis contrahere magistros, vel socios minores annorum 22. dum ibidem prædictam ætatem excedentes validè contraxisse censentur.*
- 20 Eadem pariter ¶ responsione tollitur obiectio petita ab altero statuto de foro mercatorum habilitante maiorem annorum 18. ad contrahendum, quod scilicet solum disponat de personis mercaturam, vel artem exercentibus sub qua idcirco comprehensa dici non poterit obligatio Guicciardi, nec artificis, nec mercatoris.

Et ita vtraque parte, &c. sancitum.

R. P. D. C O R R A D O,
Postea Eminentis, D. CARDINALI,
Bononiens fideicommissi de Rubeis.

Veneris 5. Aprilis 1647.

A R G V M E N T V M.

Derogatio fideicommissi à Pontifice obtenta cum hoc quòc in primis, & ante omnia certa summa inuestiatur necesse est in primis alienationibus integrum inuestimentum fieri, ita ut si fuerit factum in parte, derogatio non suffragetur. Et quid si derogatio fuerit obtenta pro fideicommissio particulari extantibus bonis liberis, vel laxiori vinculo adstrictis, de quibus Papa non fuit certior factus an gratia dicatur subreptitia; & resolutio est affirmatiua; & huius occasione discutitur an, & quando bona

subiecta fideicommissio particulari, possint alienari pro dotis constitutione vel restitutione.

S V M M A R I V M.

- 1 Breue Apostolicum ubi absolute non concedit facultatem alienandi bona fideicommissaria, sed committit alteri ut concedat licentiam, venditio facta antequam Breue fuerit Commissario presentatum non substat.
- 2 Amplius quamvis postea fuisset subsequuta sententia Commissarii concedens licentiam alienandi.
- 3 Commissarius non potest excedere facultatem, atque formam sibi prescriptam à Committente precipue in præiudicium tertij n. seq;
- 4 Princeps quando post factam alienationem fideicommissi possit præiudicare ipsis, qui fuerant in causam alienationis à Testatore vocati.
- 5 Alienatio bonorum fideicommissariorum substat, ubi in contractu non fuit emptori tradita possessio, sed suspensus illius effectus in tempus obtinende licentiæ à Pontifice, & quando secus n. 7.
- 6 Alienatio fideicommissi non substat, quamvis venditor propter aliquod impedimentum, non transfuisset in emptorem actualem possessionem, & rei traditionem.
- 7 Alienatio fideicommissi non substat, quamvis in contractu non fuerit in emptorem translata actualis possessio, dummodo tamen tradita fuerit postea in executionem d. contractus.
- 8 Alius secundus qui continuationem, & perseverantiam cum primo demonstrat, eodem defectu laborat quo primus laborabat.
- 9 Precessisse non presumitur, id, de quo partes mentionem non fecerint, maxime si eius beneficio renouissent.
- 10 Breue Apostolicum non suffragatur ubi non fuit seruata forma in eo prescripta, & n. 16.
- 11 Licentia alienandi bona fideicommissi à Pontifice obtenta, cum conditione, quod imprimis, & ante omnia certa summa inuestiri debeat, quid requirat.
- 12 Papa in derogatione fideicommissi, dicitur primo respicere, reintegrationem fideicommissi, & testatorem voluntatem, & deinde hæredis inopiam.
- 13 Derogatio fideicommissi obtenta cum hoc quod imprimis, & ante omnia certa summa inuestiatur, integrum inuestimentum debet fieri, nec sufficit si sit factum in parte.
- 14 Emptor bonorum fideicommissariorum in vim derogationis Apostolica tenetur esse sollicitus de inuestimento faciendo.
- 15 Beneficium legis frustra implorat qui eam contendere non dubitauit.
- 16 Emptor bonorum fideicommissariorum in vim derogationis Apostolica tenetur esse sollicitus de inuestimento, si se obligauit illud facere pro sua rata.
- 17 Gratia Apostolica non suffragatur ubi narratiua non fuit iustificata, sed conuincitur subreptitia.
- 18 Gratia Apostolica, an iustificari possit aliunde, & extraiudicialiter.
- 19 Processus presumitur integrè transportatus.
- 20 Processus dicitur integer, quando Notarius in fine illius attestetur esse reposita non nulla instrumenta in processu descripta, quamvis illorum numeratio fuerit omissa.

22. Narratio generis Apostolica, ex quibus dicatur infirmitas, ita ut per Adversarium possit dici subreptitia.

23. Diffio quaecumque tamquam universalis, totum comprehendit, & nihil excludit.

24. Confessio partis preferri debet presumptioni contraria.

25. Presumptio tollitur ex confessione partis.

26. Scriptura producta à Procuratore, non nocet principali si de eius mandato non constet.

27. Legata annua non sunt solvenda ex bonis speciali fideicommissio subiectis, sed ex fructibus bonorum hereditariorum.

28. Alienationes bonorum fideicommissariorum cum pacto fructuandi imputantur in detractiones hereditarias.

29. Venditor cum pacto redimendi, non potest cogi ad redimendum.

30. Fideicommissio particulari non est derogandum pro solatione aris alieni extantibus bonis liberis, vel laxiori dumtaxat vinculo adstrictis.

31. Papa non censetur voluisse derogare fideicommissio, si certior factus fuisset quod extarent bona libera, vel laxiori vinculo obnoxia.

32. Clausulae generales, & verba pregnantia in gratia Apostolica apposita, quando extendi non possint ad ignorata per Papam.

33. Papa non censetur deceptus sub involucrio verborum.

34. Dos non est restituenda constante matrimonio esse quod vir ad inopiam vergeret.

35. Bona subiecta fideicommissio non possunt alienari pro restitutione dotis constante matrimonio, & quia si maritus vergat ad inopiam.

36. Bona subiecta fideicommissio particulari quando non possunt alienari, siue pro constitutione, siue pro restitutione dotis.

37. Dos detrahenda est ex fideicommissio particulari, quando ipsa bona specialiter alienari prohibita, eidem fideicommissario universalis restitui debent.

38. Bona subiecta fideicommissio particulari, quando nec etiam favore dotis alienari possunt, licet ipsa bona eidem fideicommissario universalis essent restituenda.

39. Bona specialiter alienari prohibita quando non possunt alienari pro constitutione dotis, quamvis ad fideicommissarium universalem devenire debeant.

40. Legitimus est incapax successionis fideicommissaria quando sunt vocati descendentes legitimi, & naturales, & ex legitimo matrimonio nati, seu concepti.

41. Bulla Pij IX. contra illegitimos non afficit legitimas ante editionem eiusdem Bullae.

42. Bulla Pij IX. contra illegitimos exceptis legitimis necesse effectum fortiter, ac in re confectos.

DECISIO XLII.

In hac causa fuit resolutum die 30. May 1646. coram me, concedendam esse inuisionem ex remedio l. fr. C. de edict. Div. Adr. tollend. D. Iacob de Rubco, ad cuius favorem constat fuisse purgatum fideicommissum ordinatum à q. Martino, & Nestore de Rubels, in possessionem prædij de quo agitur per q. Tiberium. Comm. expressam eorum prohibitionem vga-

di q. Com. Henrico de Vrsis pluribus rationibus adductis in Decisione, quæ fuit hodie per Dominos confirmata, non obstantibus repetitis oppositionibus pro parte DD. Com. de Vrsis prætendentium alienationem ex dispensatione S. mem. Pauli V. ac etiam ex iuris communis dispositione ob detractiones Tiberio competentes, sustineri posse.

Si quidem visum fuit Breue Apostolicum suffragari non posse, ut in eadem Decisione latè probatur: Primo scilicet quia Summus Pontifex non concessit in eo licentiam vendendi, sed cum non haberet notitiam veritatis narratorum Archiepiscopo Bonon. siue illius Vicario commisit, ac mandavit, quod illam concederent, & bona vendita à fideicommissis eximerent, ac liberarent, ut legitur ibi, Nos igitur &c. certam de præmissis notitiam non habentes huiusmodi supplicationibus inclinati, Fraternitati tuæ Fr. Archiep. seu discretioni tuæ fili Vicari, per præsentem committimus, & mandamus, quatenus eidem exponenti, ut quaecumque dicta hereditatis bona, & d. fideicommissio, ac alienandi prohibitioni per Testatores supposita, usque ad summam quinquaginta quatuor millium librarum, quibus singulis personis simul, vel successivè, ac una, vel pluribus, & diversis vicibus vendere, præsumq; exinde redigendum in totalem extinctionem dd. debitorum pro rata, residuum verò in emptionem locorum montium non vacabilium de t. rbe &c. convertere libere, ac licite valeat auctoritate nostra concedas, & indulgeat, eique licentiam, & facultatem desuper impartiaris; Nec non pro potiori cautela; omnia, & singula bona sic vendenda ab omnibus fideicommissis &c. eximas, & liberes &c. ac tollas, abroges, & aboleas &c. ac ob venditionem huiusmodi ipsum exponentem in aliquam fideicommissi, substitutionis, caducitatis, devolutionis, ac privationis, &c. penam tam in testamento huiusmodi &c. quam à iure &c. minime incurere minisque cum, ac eorundem bonorum emptores, eorumque heredes, & successores molestari posse &c. eadem auctoritate decernas &c.

Venditio autem facta fuit per dictum Tiberium præfato Com. Henrico die 18. Iunii 1612. quo tempore nedum non fuerat ab Archiepiscopo, sed Vicario concessa dicta licentia, verum nec Breue illis præsentatum, quod postea die 4. Augusti fuit exhibitum coram ipso Vicario; Ideoque sustineri non potest illius vigore, quod non concessionem licentiae, sed solum mandatum de concedendo continebat iuxta trad. in Bononien. fideicom. de Ramandinis 9. May 1636. coram Reverendiss. D. meo Decano, in recent. decis. 131. sub nu. 7. vers. Pariter non suffragatur Breue Paul. V. & coram R. P. D. meo Ghislerio 14. Decembris 1637. decis. 261. nu. 12. vers. Ideoque cum Breue esset commissarium, & seq. par. 7. recent. & 22. May 1638. in §. quod vero attinet ad Breue Paul. V. coram eodem, & inspecie post alios probat Mant. de commut. ult. volum. cap. 6. nu. 123. vers. Item ad validitatem; & neque ex subsequenti sententia Vicarii, qua fuit concessa Tiberio licentia alienandi dictum prædij Com. Henrico potius convalidari antecedem contractus, quia non habebat Vicarius eam facultatem, nec formam litterarum Apostolicarum præscriptam, nec etiamque ipsi concessam poterat vlt. excen-

excedere, neque peruertere e. c. *cum dilecta ibique gloss. in verb. transponentes extr. de reservat. & fuit dictum in Valentin. Baron. coram bon. mem. Ortembergio 10. May 1603. in §. Verum Domini, & 18. Aprilis eiusdem anni in §. fin. & in Treueren. bonorum coram bon. mem. Seleucien. 13. Martij 1621. in recent. decis. 277. sub num. 14. vers. nec etiam & num. 15. ac in Lamacen. beneficij 6. Junij 1622. coram bon. mem. Remboldo decis. 404. numer. 13. vers. sed ino part. 4. tom. 2. & decis. 261 nom. 12. par. 7. & in alia sub d. die 22. May 1638. in §. Pariter censuerunt.*

- 3 Domini vers. quia quo ad Breue Clem. VIII. † Eoque minus in præiudicium aliorum, qui fuerant in casu alienationis ab eisdem testatoribus
4 vocati, † quibus ne quidem Princeps ipse post factum, nisi ex certa scientia, ac iusta causa, præiudicare potuisset, Molin. de Primogen. lib. 4. cap. 5. sub num. 34. vers. sed verius est &c. & sub numer. 35. vers. Imo in maioratibus ac seq. & fuit probatum in precedenti decisione in §. Quia pro congrua illius declaratione vers. sed verius est.

Neque obstat, quod ex eo contractu non fuerit tradita emptori possessio, sed suspensus illius effectus in tempus concedendæ licentiæ, eaq; demum concessa denuo celebratus cum translatione possessionis.

- Quoniam aliter se res habet. Contractus enim ille purè, ac simpliciter fuit celebratus, ac (nulla facta reservatione, nec suspensione in tempus obtinendæ licentiæ, imò nulla prorsus habita de ea mentione in toto illo instrumento) translatum fuit in emptorem dominium, & possessio, quæ penès Tiberium erat, vt in eo legitur in clausis ad habendum &c. & constituti amplè extensis in Process. fol. 577. pag. 1. & fol. 590. ac soluta pars prætij, & pro residuo facta assignatio, vt legitur in vers. d. inquam D. Henricus ad computum fol. 577. cap. 2. in fin. & seq. & in vers. Postremo pro integro complemento fol. 589. Verum quia eo tempore prædium erat locatum Carolo dea Barberius, ideo fuit reservata actualis consignatio ab ipso Conductore tienda ibidem in vers. Convenientes etiam vt supra dd. partes & declarantes &c. fol. 593. pag. 2. quæ mox cum effectu ab illo facta fuit prævia renunciatione: conductionis ex alio Instrumento die 3. Ianuarij 1613. cum interuentu etiam præfati Tiberij celebrato in eodem Processu fol. 597. par. 2. & seqq. Ex quibus constat alienationem à sui principio ex parte Tiberij fuisse puram, atque perfectam. Illumque voluisse quantum in eo fuit dominium, ac possessionem cum plenitudine iuris apud eum existentis in emptorem transferre, licet ob contingentem locationem actualis rei detentio, ac consignatio, tunc fuerit dilata. Ac proinde inevitabilis inde resultat contraven-tio, atque priuatio, † quæ tunc posset excusari, quando ille propria voluntate, ne testatoris mentem, ac dispositionem offenderet sub expressa licentiæ obtinendæ reservatione contraxisset, plenamq; rei traditionem in aliud tempus distulisset, vt explicatur in precedenti Decis. d. §. Quia pro congrua in vers. Alter vero &c.
- 6 Non † autem quando tradita quicquid habebat, & aliunde impediens plene transferre non

potuit iuxta tradita per Tiraquell. de iur. Const. par. 3. lim. 26. sub num. 5. vers. sed adverte, ac seq. vers. & ista, ac Petr. de fideic. q. 8. num. 60. vers. sufficit tamen, & bene distinguit conciliando DD. sententias Odd. de prohib. alienat. q. 21. sub num. 19. vers. ego puto, & num. 61. vers. Aut fiat per venditionem, ac seq., † Hocq; fortius procedit in proposito casu, in quo Testatores prohibuerunt non solum alienationem, sed etiam principium alienationis, vt legitur in d. Process. B. fol. 146. pag. 1. ibi, & si contingeret per aliquem incipi velle devenire ad alienationem ipsorum bonorum, vel alicuius partis eorum, & seu ad illam deveniret. Voluerunt &c. Bart. in l. filius familias §. Dini sub num. 14. vers. Aliud ponit Odofred. ff. de leg. 1. Franc. Aret. conf. 18. sub num. 1. vers. sed in contrarium, ac seq. & n. 4. vers. Verbum argo alienaverit &c. & alij.

- 8 Idq; clarius etiam comprobatur † ex dicto posteriori Instrumento celebrato die 3. Ianuarij 1613. in quo cessa fuit per Conductorem prædij detentio, factaque emptorij illius libera consignatio cum interuentu, ac consensu d. Tiberij, non quidem (vt asseritur) per viam noui contractus, vigore, ac in executione d. licentiæ, (cuius nulla fuit habita mentio,) sed in executione, ac pro adimplemento præcedentis Instrumenti venditionis sub die 18. Junij 1611. celebrati, vt apparet fol. 599. in vers. Et pro
9 obseruatione, & infra par tot. † Ideoque eiusdem actus continuationem, ac contrauentionis perseuerantiam, magis conuincit, eodemq; merito defectu laborat, Cast. conf. 64. Licet plura quarantur num. 4. vers. debet ergo dispositio lib. 2. Crau. conf. 135. sub num. 13. vers. hoc ita præsupponit Rimini. iun. conf. 774. num. 45. vers. actus enim, ac seq. Surd. conf. 460. numer. 20. vers. ergo electio sententia, & seq. Rota decis. 325. sub numer. 4. vers. cum in dubio, ac seq. par. 4. tom. 2. & decis. 197. sub num. 25. vers. & generaliter par. 4. & panes Reuerendiss. Vrgellen. decis. 385. num. 43. vers. quod actus secundus. Et cessat omnis difficultas, quia nec tempore celebrationis d. secundi instrumenti lata erat adhuc sententia Vicarij (licet aliter fuerit hætenus præsuppositum) vt apparet ex processu coram eo, in quo fol. 45. & seq. legitur repentio iurium, ac instantia pro eius prolatione sub die 15. Aprilis 1613. quod sanè comprobatur ex verbis eiusdem sententia in d. Processu B. fol. 530. pag. 2. ibi, stante maxime illa sententia, & licentia per nos data, & lata occasione bonorum venditorum, seu vendendorum D. Marchioni de Populis, de qua & prout in actis infra scripti Notarij sub die 20. Decembris proxime præteriti &c. Ex quibus colligitur illam fuisse latam
10 elapso iam mense Decembris anni 1612. † Ac etiam ex eo, quod si vere præcessisset d. secundum Instrumentum verisimile omnino est, quod ædem partes fecissent de illo mentionem, quatenus eius beneficio vti voluissent, vt in his terminis fuit consideratum in d. decis. 231. sub numer. 9. vers. neq. enim verisimile ac seq. par. 7. recent.

Secundo deficit præfati Breuis præsidium, quod non fuit seruata forma in eo præscripta ibi, Volumus autem &c. quod ex summa quinquaginta quatuor millium librarum huiusmodi de primis
& ante

- et ante omnia quatuor millia fecta in tot bonis stabilibus, seu locis montium non uocabiliū de Vrbo inuestiri &c. debeant &c. quae omnia in locum bonorum venditorum huiusmodi subrogatur, ac eisdem fideicommissis, et alienandi prohibitionibus, alijsque vinculis subiaceant in omnibus, et per omnia absque ulla prorsus differentia &c. In d. autē contractu inuestitae fuerunt in eam causam dumtaxat libræ quatuor millo in bonis stabilibus, ut in eo legitur in vers. item ad d. computum, et infr. vers. His tamen declarationibus in d. Process. fol. 685. et fol. 586.
- 11 Quare ex hoc etiam ab eius beneficio excluduntur, et auxilium in fin. ff. de minor. l. si pupillorum in princip. vers. si Prætor ff. de reb. eor. l. fin. §. si vero postquā adierint ibique gloss. in ver. cēsuerūt, C. de iur. de liber. Rot. cons. 13 in fine, vers. quæ Statuti forma cū alijs relatis in decis. antecediti in §. 2. quia in eodē Breui &c.
- Nec releuat inuestimentum deindē factum anno 622. 24. Ianuarij in Instrumēto celebrato cū DD. de Pepulis, quo satisfactū fuisse præteditur vigore eiusdē Breuis mādātis facultatē cōcedi, vēdēdi bona vsque ad sumā librarū 4. mil. quibuscūque personis simul, vel successiue in vna, vel pluribus ac diuersis vicibus &c.
- 12 Quia id non contenditur; et Sed dicitur necesse fuisse prætium ex primis alienationibus redigendum in eam causam erogare, ac inuestire vsque ad integram summam dd. scutorum quatuor millium. Eoque præmissio residuum in satisfactionē æris alieni referre pro adimplimento formæ à Summo Pontifice
- 13 specialiter præscriptæ, et qui primū fideicōmissi reintegrationi, ac Testatorum voluntati, deindē verō hæredis inopiæ prospiciens ex-
- 14 pressè iussit, et ac voluit ita in primis, et ante omnia fieri, obq; id ex toto, ac integrè præstandum erat, nec sufficiebat pro parte, l. cum ij, §. si Prætor, vers. sed et si non de omnibus. ff. de transact. Bald. in l. si seruus in Addit. sub num. 3. vers. tertio, ff. si quis cant. Butr. in cap. Pisany, sub num. 9. vers. item quia forma de restit. spoliat. Felin. in dicto cap. cum dilecta, sub num. 6 in 7. col. vers. et ideo dicit Butr. de rescr. Bec. cons. 12. num. 30. vers. nam forma est indiuidua. Surd. decis. 268. num. 19. vers. imò forma est indiuidua &c. Et quidem ante omnia iuxta Principis iussum, ut fuit resolutum in dicta Bono. fideicōmissi de Ramundinis. d. decis. 131. sub n. 5. vers. etenim fuit responsum, ac seq. par. 7. recēt. et latius probatum in dicto §. secundo, quia in eodē Breui &c.
- 15 Minus releuat et quod emptor non tenetur esse sollicitus de huiusmodi inuestimēto, ut in eodē Breui declaratur, in vers. neque emptoris.
- Nam hoc procederet si contractus fuisset celebratus seruata forma in eo præscripta, ac prætium solutum in causam à Summo Pontifice declaratam ante omnia erogandum, quidquid de illo postea contigisset, non autem in presenti casu, in quo, et prætermissa fuit forma, et prætium in alias causas expressè solutum ab ipsomet emptore, et qui ideo frustra illius beneficium implorat quod contemneret non dubitauit, ut habetur in dicta l. auxilium in fin. ff. de minor. et ad l. fin. §. si vero postquam C. de iur. deliber. Rot. penes Reuerendissimum Vrgellen. decis. 225. sub num. 4. vers. tamen quia Papa, et in recent. decis. 676. sub num. 10. vers. et in omnem euentum

- par. 2. et decis. 621. num. 6. vers. ultra quod, et decis. 773. sub num. 9. vers. quinto, par. 8. ac dicta decis. 131. num. 7. vers. Ideoque gratia, et dicta decis. 261. numer. 13. vers. unde cum derogatio, par. 7. confirmata dicta die 22. Maij 1638. coram eodem R. P. D. meo Ghislerio in citato §. Pariter dicto vers. quia quoad Brene Cle-
- 17 ment. VIII. et Præter quod ab eo etiam in hac parte recessit emptor dum in se ipsum eiusdē inuestimenti ac multiplici pro ea rata onus suscepit, ac obligauit, ut legitur in dicto Instrumēto, in dicto vers. His tamen declarationibus, et seq. in d. process. fol. 587. vers. et d. D. Henricus ac infr. et fuit etiā cōsideratū in simili causa cū DD. de Pepulis corā Eminētiss. D. meo Card. Panzirolo 4. Martij 1641. in §. fin. vers. et omnis cessat ambiguitas &c.
- 18 Tertiō accedo, et quod narratiua eiusdē Breuis in parte substantiali in qua fuit expositū Summo Pontifici Tiberium gratū ære alieno ad summam lib. 45350. non Bonon. vel circiter esse oppressum, non fuit (ut necessarium erat) iustificata, sed conuincitur subreptitia ex notula debitorū pro parte illius exhibita corā prætato Vicario, deductis nonnullis partis in ea iniuste deferitis, ut fuit animaduersū in antecediti decisione in §. Tertiō quia nō fuit iustificata, et prius corā R. P. D. Poutigerio 24. Martij 1643. in §. et cessat difficultas, et 27. Ianuar. 1644. in §. nec subsistere visū fuit.
- 19 Nec obstat, et quod potuerit aliūde iustificari, vel ex foliis deficientibus iuxta ordinē numerationis in fasciculo iurū in actis Notarij de illo processu rogati reperto, vel etiam extraiudicialiter, et præsumi debet.
- 20 Quia et (præter quod Processus coram Rota exhibitus ex sui facie apparet integer, et præsumitur talis, Rota decis. 43. sub num. 3. vers. ultra
- 21 quod p. 4. diuers. et in recēt. dec. 219. sub n. 1. vers. quo ad integritatē p. 4. ac sapē in alijs. et Nec quidquā releuans probatur deficere, cum in eodem loco in quo deficit numeratio cartarum, idem Notarius subscribens attestetur esse reposita quatuor Instrumenta in Processu descripta, quorum numeratio ex aliquo accidenti omitti potuit, nullamque maiorem continent iustificationem, et Visa fuit cessare omnis difficultas, quia in eadem Notula per Tiberium coram Vicario tunc producta pro executione Breuis, et licentia obtinenda asseritur ea omnia esse descripta, quibus ille tempore gratiæ à Summo Pontifice obtentæ obnoxius erat ibidem fol. 189. ibi, lista di tutti li debiti che si ritroua il Signor Tiberio Rossi ancora come herede con beneficio però d' Inuentario del grā Signor Gio. Galeazzo Padrev. Alfonso fratello de Rossi cō diuersi cori di sorte, come di affitti per tutto il mese di Luglio 1611. rēpo della gratia ottenuta da N. S. per la derogatione del fideicōmissso &c.
- 23 Nam et verba illa vniuersalia quæcunque debita Tiberij, vsque ad diem expressam comprehendunt, nullaque excludunt, ad l. Iulianus ibique gloss. in verb. omne de leg. 3. Bec. cons. 94. num. 31. vers. quia verba. Surd. cons. 31. num. 27. vers. confirmatur hoc, et seq. et decis. 255. nu. 8. vers. dictio autem vniuersalis Rot. decis. 417. sub n. 1. vers. et per illam dictionem, et decis. 527. sub num. 7. vers. Respon-
- 24 detur enim, par. 4. recent. et Et proindē corruit obiecta aliorum iustificationis præsumptio ex huiusmodi ipsius Tiberij confessione, quæ

vtique præferri debet. *cap. per tuat extr. de prob. cap. si cautio de fid. instr. Rot. conf. 21. numer. 3. vers. nam ipsa superat, & seqq. lib. 1. Rota in decis. 208. 25 num. 3. vers. tertio* † quia per præsumptionem tollit confessio partis, *etc. p. 4. diuers. & penes bon. mem. Card. Montic. decis. 57. sub num. 8. vers. & nulla est, & in recent. decis. 436. num. 2. vers. imò nulla par. 1. & decis. 590. num. 4. vers. ex quibus, ac seqq. par. 4. tom. 2. & decis. 491. num. 19. vers. plus enim p. 5. ac decis. 348. num. 7. vers. ex quo, & c. par. 7. & fuit dictum in Bononien. census 20. Iunij 26 1644. coram me in §. tertio quod. † Neque dici potest quod dicta Notula non fuerit à Tiberio producta, sed ab eius Procuratore, de cuius mandato non constat; Quia contrarium apparet ex dicto Processu coram Vicario, in quo legitur ab ipso Tiberio vnâ cum Io: Baptista Roscia eius Procuratore in ea causa producta cum articulis, & alijs scripturis sub die 10. Decembris 1612. fol. 16. inter quas illa est registrata sub littera C. dicto fol. 489. & repetita cum cæteris iuribus per alium Procuratorem Tiberij in eadem causa ex rogitu eiusdem Notarij constitutum d. fol. 45. sub die 15. Aprilis 1613.*

Neque modò iustificatur ex alia notula exhibita per DD. de Vrsis. Quia ex illa delenda est partita lib. 10000. pro capitali annuorum legatorum diuersis personis factorum, quæ nec à fideicommittentibus facta, nec de tempore Breuis adhuc durasse constat, minufque sub eo comprehensa dici possunt, in quo fit mentio de debitis ab ipso Tiberio, ac eius parte, & patruo contractis, pro quorum solutione à creditoribus iugiter vexabatur; Et 27 demum † ex fructibus bonorum hæreditariorum erant soluenda, ita quod absurdum est, quod pro illorum capitali bona fideicommissio, ac speciali prohibitioni subiecta alienari debuisset pretendatur, *l. apud Iulianum, §. heres ff. de leg. 1. l. liberto, §. 1. ff. de annu. legat. l. firmio, §. pater, ff. quand. dies leg. ced. Castr. conf. 16. Visa d. puncto sub num. 4. vers. legata verò annua par. 2. Nat. conf. 323. sub num. 5. vers. quoniam d. legatum Surd. decis. 28. num. 2. vers. nam legatum annuum, & seqq. Peregr. de fideicomm. art. 34. sub numer. 9. vers. exceptis, † Delenda est etiam partita lib. 8120. pro recuperatione bonorum alienatorum, vel subiugatorum cum pacto francandi, quia hæc in detractiones imputabantur, *iux. l. Marcellus, §. res, que, ff. ad Tre-* 29 *bell. † Nec Tiberius cogi poterat ad illorum redemptionem, vt bene probat Surd. conf. 52. num. 60. vers. & in terminis, & seq. Ideoq; non erant comprehensa sub Breui, ac proinde iure merito non fuerunt in ea notula coram Vicario per Tiberium descripta, qui certiores, proculdubio rerum suarum habebat notitiam.**

Quarto additur euidens obreptio indè resultans, quia narrauit quidem Tiberius Summo Pontifici eius inopiam, & debita lib. circiter 45350. quibus opprimebatur, bonaque omnia ex hæreditatibus ascendentium ad eum delata, fideicommissa. ac alienandi prohibitionibus esse obnoxia idèq; suppliciter orauit, vt

imminenti sibi ruine opportunè consulere-
 Tacuit autem se possidere bona libera valoris viginti quinq; millium librarum, & ultra per eum paulò postea eo pretio vendita D. Marchioni Pepulo, vt apparet ex Instrumento sub die 26. Ianuarij 1613. & ex altero sub die 24. Ianuarij 1622. & alia, quæ non erant specialiter alienari prohibita, quæ probantur ex inventario eius hæreditatis sub die 9. Decembris 1613. Nec non ex bonis Mini, & Nestoris nonnulla (inter quæ prædium, de quæ agitur) fuisse particulari prohibitioni alienationis amplius verbis subiecta ob specialem rationem honorificentie, ac conseruationis memorie testatorum, in eisq; pia loca nouissime substituta, vt legitur in testamento id. Processus B. fol. 143. vers. *Item etiam prohibuerunt, etc. quoniam nimò generalem dumtaxit prohibitionem, ac descendentium substitutionem exposuit, vt legitur in principio illius Breuis. † Quæ sane si fuissent expressa, prudens quisq; consentiret, quod Princeps iustissimus eiusmodi licentiam, vel negasset, vel moderatus fuisset, nulla enim vigeat iustitie, nec æquitatis ratio, quia induci posset, vt extantibus bonis liberis, vel latiori dumtaxat vniculo adstrictis, ea, quæ fideicommissio, vel specialiter alienari iusta ratione verita fuerunt, distrahi concederet, ac iustas Testatorum voluntates nulla impellente necessitate subuerteret, † ideoq; merito neque censendus est, quod de his certior factus id permissurus fuisset, vt habetur verbis aurois expressum in Auth. de Indicibus §. omnis autē ibi, vel vel si contingat iussionem nostram in medium. vel si sacram formam, vel si pragmaticam procedere sanctionem dicentem aliter agi sequatur legem. Nos enim volumus obtinere, quod nostre voluntatis legis, & in cap. si quando extr. de rescr. & in cap. cum teneamur de præbend. Bec. conf. 3. nu. 81. vers. Huc pertinent, & sequentibus, Surdus decis. 2. numer. 23. vers. præterea si Princeps, & seqq. Rota penes Buratt. decis. 576. d. num. 5. vers. & succedunt, cùm seqq. & fuit etiam in hac causa responsum coram R. P. D. meo Pentingerio 24. Maij 1642. in princip. & in §. & cessat difficultas.*

32 Nec aduersatur verborum amplitudo, ac clausularum prægnantia. Quoniam hæc in huiusmodi gratijs tertio præiudicialibus trahi non possunt ad ignorata per Principem, quæ non solum ex narratis percipi non poterant, quin potius excludebant, (vt dictum est,) Felin. in cap. in nostra sub num. 15. in undecimo Corrolario, vers. sed tenendo istud dictum, & ibi Abb. sub nu. 4. vers. ultimo nota extra de rescr. Rota penes Card. Seraph. decis. 1293. n. 3. vers. nō etiam quia derogationes generales, ac seq. & decis. 645. sub num. 4. vers. ex quibus concluditur par. 4. recent. & alij in præcedenti relati in §. quarto quia præfatus Tiberius, vers. neque evitari potest. Hocque magis dicendum est in proposito casu, in quo Pontifex declarauit expressè nullam narratorū habere 33 notitiam † alias enim sub inuolucro verborū fuisset deceptus, quod coercendum est, vt aduertit etiam, Gram. decis. 66. num. 10. vers. nec obreptio, & fuit dictum coram R. P. D. Pentingerio sub die 27. Ianuarij 1644. in §. quod autem dicitur.

Præterea sustineri non potest d. venditio ex dispositione iuris communis ob assertas detractiones dotum, vel alias prætenfas.

Nam præter alienationes à Tiberio antea factas, cum pacto redimendi, (quæ etiam admittuntur in notis exhibitis pro DD. de Vrsis) & alias; † Aduertendum est, quod dos Vxor-
34 ris ipsius Tiberij, tunc viuientis non erat restituenda cōstante adhuc matrimonio, esto quod ille ad inopiam vergeret, sed asscuranda su-
35 per ipsis bonis stabilibus, † quæ propterea nō poterant alienari, sed pro eius cautione subiugari iuxta l. ubi adhuc C. de iur. dot. & notant magis communiter DD. in l. si constante ubi ex recentioribus P. Barbof. sub num. 53. vers. Vltius queritur. & seq. ff. solut. matrim. Card. Caualer. decis. 446. num. 9. Pariter Buratt. decis. 3. num. 10. vers. quasi fiat, &c. ac in recent. decis. 101. numer. 6.
36 vers. nam cum asscuratio par. 3. † Deinde neque illa, neque aliz pro Cognata, & filiabus Tiberij detrahi poterant ex hoc prædio, ac alijs bonis specialiter alienari prohibitis cum etiā id verbis expressis Testatores vetassent in eorū Testamen. vers. Item voluerunt, & ordinarunt, &c. quorum dispositio omnino seruanda erat, cū alia plura superessent eorum bona longè sufficientia, quæ leguntur latissimè descripta in instrumento diuisionis factæ inter eorum hæredes de anno 1527. die 18. Februarij in Processu A. fol. 481. & seqq. relato etiam in Bononien. de Rubeis 3. Martij 1619. coram bon. mem. Vbaldo, & ex parte in d. Inuentario hæreditatis Tiberij, ac alia etiam eiusdem Tiberij libera ex præcitatis Instrumentis iustificata, vt respondit Rota decis. 47. num. 10. vers. ex quibus, & seq. par. 5. & decis. 301. num. 12. vers. non etiam obstat detractio dotis, ac seqq. par. 6. recent. & latè probatur in antecedenti decisione in §. quo verò ad prætenfas detractiones, & in §. dotes verò, & seqq. ubi alijs etiam fuit responsum.

37 Nec applicatur † obiecta limitatio, quando vnicum fuit ordinatum fideicommissum vniuersale, cuius vigore, & ipsa bona specialiter alienari prohibita eidem fideicommissario vniuersali restitui debent, quia tunc illi nullum fit releuans præiudicium, qui in alijs bonis reintegratur iuxta tradita per Cast. conf. 247. in causa, quæ vertitur Saona sub num. 4. vers. tunc autem procederet allegatio par. 1. Gabr. conf. 138. sub num. 24. lib. 2.

38 Quia prædium † de quo agitur, & alia bona specialiter alienari prohibita duplici fideicommissio fuerunt nominatim subiecta, alteri scilicet vniuersali in casu mortis, & alteri particulari in casu alienationis, vt legitur in dicto vers. Item voluerunt, & mandarunt, &c. ideoque non ex ea tantum vniuersali substitutione spectant ad D. Iacobum, sed ex particulari ob alienationem, vt supra factam, quæ ipsi fauorabilior est, quo casu non intrat obiectio, vt ex tex. in l. cum pater §. libertis ff. de leg. 2. declarat idem Gabr. d. conf. 38. d. num. 24. vers. quarto quia cum seq. & num. 29. vers. quia ratio, ac seq. vers. sed quando & sequitur modern. Rom. Discept. 404.
39 num. 20. vers. Vnde prohibetur electio; † Præterquam aliz etiam vigent in hoc casu præiudi-
Par. X. Recent.

cij rationes, nempe specialis affectionis, & cōseruationis memoriæ Testatorum, ac substitutionis locorum piorum ab eis enixæ consideratæ, ob quas interest ne distrahantur, ac transeant ad extraneos, vt respondit Honded. conf. 66. sub num. 27. vers. & non concurrerant rationes lib. 2. & alij.

40 Postremo † non obstat quod Io: Galeatius auctor D. Iacobi vti legitimatus esset incapax successionis fideicommissariæ prædictæ ad quæ fuerunt per Testatores vocati descendentes legitimi, & naturales ex legitimo matrimonio nati, seu concepti, attenta præsertim Constitutione S. mem. Pij IV. incip. Quamuis à Sede Apostolica Dat. anno 1562. Kal. Ianuarij in ord. 45. Bullar. par. 2. vt fuit resolutum super eodem fideicommissio in Bononien. de Rubeis 18. Maij 1622. coram Vbaldo in recent. decis. 394. par. 4. tom. 2.

Quia (prætermisiss alijs) cum d. Io: Galeatius fuisset amplissimè legitimatus non solum à DD. de Campegijs, sed à S. mem. Iulio Terzio specialiter ad bona, & fideicommissa dd. Mini, & Nestoris cum indiuidua mentione dd. testamentorum, vsque de anno 1549. 15. Aprilis, vt apparet ex Breui in d. Process. signat. B. fol. 478. pag. 2. Et deinde vigore plenæ renunciationis patris, quo instante fuerat legitimatus, hoc ipsum prædium, & alia bona, actualiter consequatus, vt constat ex alio publico instrumento de anno 1552. die 17. Iulij
41 in eodem Process. fol. 452. & seq. † Sicque antè editionem eiusdem Bullæ, ideo non applicatur eius dispositio, quæ in vers. Nondum tamen,
42 &c. † specialiter excepit legitimationes tunc effectum sortitas, ac ius in re consecutas, viuentibus adhuc vltimis bonorum possessoribus, per quorum obitum ad alios legitimos deuolui debuissent, vt in puncto d. legitimis declarauit Rota in d. decis. coram Vbaldo 394. num. 2. vers. Vnde Bulla præseruat par. 4. recent. tom. 2. ubi ex hac ratione sub num. 5. vers. neque obstat, & seq. dicitur fuisse per Rotam iudicatum ad fauorem d. Io: Galeatii quoad bona paterna, in quibus eius legitimatio iam fuerat ante Bullam effectuatæ; Secus verò eo casu statuendum, quia agebatur de successione, Andreæ defuncti de anno 1590. & sic post editionem Bullæ, ac ideo quoad eam non poterat dici effectum sortita, ac ius in re assecuta, eius legitimatio.

Atque ita fuit resolutum vtraque parte informante, &c.

Decisio ista emanata sub die 3. Maij 1646. coram eodem Card. Corrado erit infra in Miscellanea suo loco. Erit infra altera sub die 1. Iulij 1647.

R. P. D. B I C H. I O.

Vrbeuetana Legati.

Veneris 5. Aprilis 1647.

A R G V M E N T V M.

Legatum tertie partis bonorum, vbi fuit alicui relictum, & donec tale legatum persolueretur

concessa fuit facultas retinendi, & possidendi aliquod prædium, quæritur an fructus istius prædij à legatario percepti imputandi sint in sortem legati, & opinio est negativa; & huius occasione latissime tractatur an, & quando legatum fructuum. donec præstetur res legata dicatur usurarium, & illicitum.

Falcidia an sit detrahenda ex legato, quod testator mandavit solui liberè, & absque ullo onere referuntur DD. pro utraque parte, Rotam tamen in præsentia omiſſa hac disputatione, dixit falcidiæ detractioni non esse locum, quia per hæredem non fuit probatum, legata excedere dodrantem hæreditatis.

S Y M M A R I U M.

- 1 Legataria competit actio tam personalis, quam hypothecaria.
- 2 Distio, ultra, quid importet.
- 3 Retinendi facultas alicui concessa, forsan significat retentionem in pignus.
- 4 Possidendi facultas ubi fuit concessa, dicitur etiam concessa fructuum acquisitio.
- 5 Fructuum acquisitio est effectus possessionis legata.
- 6 Fructus rei legata quando acquirantur legatario à die mortis.
- 7 Fructus rei legata à legatario percepti, quando non sint imputandi in sortem.
- 8 Retentio loco pignoris conceditur marito pro lucro dotati in bonis, quæ viuente uxore possidebat.
- 9 Hypotheca competit etiam pro lucro dotis.
- 10 Fructus prædij legati; quando etiam censeantur à testatore relictæ.
- 11 Fructus rei legata censeantur etiam à testatore relictæ, ubi legatio fuit concessa retentio, & possessio bonorum quousque integrum legatum persolveretur.
- 12 Legatum tertie partis bonorum alicui relictum, & donec dictum legatum persolveretur, concessa fuit retentio, & possessio alicuius prædij fructus dicti prædij à legatario percepti non imputantur in sortem legati, & quare. num. 13.
- 14 Legatum ut censeatur relictum, sufficit omne verbum significans sensum legare volentis.
- 15 Legatum alicuius prædij ubi fuit relictum sub conditionibus, donec, & quousque, significat datio in pignus, & quando solus. num. 17.
- 16 Fructus imputandi sunt in sortem, ubi fuit in pignus aliquid datum.
- 17 Legatum relictum mulieri donec, & quousque vidualem vitam seruauerit, non importat dationem in pignus, sed liberam possidendi facultatem restrictam ad tempus.
- 18 Idem dicendum est de legato alteri factum, donec, & quousque cum hæredibus habitauerit.
- 19 in Legatis addici potest temporalitas.
- 20 Fructus rei legata non computantur in sortem, quando legatum non est factum pro securitate tantum, sed ut de illis fruatur, & fructus faciat suos.
- 21 Uxor potest ex mera sua liberalitate legare marito fructus suorum prædiorum.
- 22 Legatum fructuum donec præstetur res legata est usurarium, & illicitum.
- 23 Legatum fructuum donec præstetur res legata est usurarium, quando pure legata est quantitas, quam legatarius statim consequi poterat.

25 Legatum fructuum donec præstetur res legata est usurarium, ubi legatum est relictum in quantitate, & fructus sunt legati ob retardatam solutionem, & quare.

26 Legatum fructuum donec præstetur res legata non est usurarium, quando fructus legati fuerunt ex mera liberalitate, non autem propter moram hæredis in præstando rem legatam.

27 Legatum fructuum, donec præstetur res legata, quando censeatur relictum ex mera liberalitate, & non propter moram hæredis in præstando rem legatam. & num. 28.

29 Usura suspicio cessat, ubi cessat respectus ad moram.

30 Legatum fructuum, donec præstetur res legata non est usurarium ubi non fuerunt legati soli fructus correlative ad debitum quantitatis, sed ipsa prædia de sui natura fructifera.

31 Fructus veniunt consecutivè, ubi fuit legatum prædium, seu illius dominium relictum.

32 Fructuum acquisitio pendet à dominio.

33 Legatum fructuum donec præstetur res legata non est usurarium, quando legatum consistit in stabilibus de sui natura fructiferis.

34 Legatum fructuum donec præstetur res legata, debetur, ubi legatum consistit in re de sui natura fructifera, quia indicandum est, non secus ac de legato speciei.

35 Fructus debentur, quando legatum est alternativum.

36 Usura non cadit in legato alternativo.

37 Usura natura est multiplicare obligationes, non alternare.

38 Legatum quando dicatur alternativum.

39 Legata parte quotitativa omnium bonorum est in electione hæredis, vel dare partem cuiuslibet rei, si patitur commodam diuisionem, vel estimationem.

40 Possidere loco pignoris dicitur ille, qui afferendo se creditorem instetis pro consignatione bonorum in solutum.

41 Possidere loco pignoris non dicitur ille, qui instetis pro consignatione bonorum iuxta formam iurium in actis proditorum.

42 Legatum relictum loco pignoris, si legatarius sit synditor ex duplici capite fructus ex re legata percepti, in quodam potius creditum essent imputandi.

43 Falcidia non est detrahenda ex legato, quod testator mandavit solui liberè, & absque ullo onere. contra. num. 47.

44 Falcidia detractio etiam tacite prohiberi potest.

45 Legatum ubi demandatur præstari liberè, idem est ac demandare, ut præstetur absque ulla diminutione.

46 Falcidia censeatur prohibita, ubi demandatur, quod legatum præstetur absque ulla diminutione.

47 Falcidia, ut censeatur prohibita, oportet, verba esse adeo clara, ut aliam interpretationem habere non possint.

48 Falcidia detractioni non est locus, ubi non fuit probatum legata excedere dodrantem hæreditatis.

49 Falcidiam quando heres detrahere præsumitur tenetur probare legata excedere dodrantem hæreditatis.

D E C I S I O XLII.

PER hæc verba Ioanna Marabottina legavit Francisco Phoebeo eius Viro: Item in re legati reliquit, & legavit d. Perillast. D. Franciscus

scilicet Phœbeo eius Viro scuta 500. moneta curvatis, par-
loris decem pro scuto, liberè, & absque ullo opere: ultra
tamen tertiam partem Dotis d. Testatricis d. D. Fran-
cisco, de iure, debitam, & modo, & forma hic infra
describendis. Et paulò infra, postquam decla-
raverat, quòd Franciscus possidebat ratione
Dotis tria Prædia, ibi nominatim expressa
subdidit: *Quæ quidem Prædia, & bona d. D. Te-
statrix voluit, & mandavit, quod idem D. Francis-
cus possit, & valeat, eique liceat retinere, & posside-
re pro tertia parte d. Dotis d. Testatricis etiam quòd
dd. bona essent valde maioris valoris, & precij; donec
tamen, & quousque eidem D. Francisco consignata
fuerit per infrascriptum eius heredem integra pars om-
nium, & singulorum bonorum, tam q. Gasparis Pa-
tris, quàm q. Virginie Matris d. Testatricis, & alio-
rum bonorum quorumcumque, &c. ita tamen, quod d.
D. Franciscus habeat, & habere debeat tertiam par-
tem omnium bonorum d. Testatricis, ut supra, & in-
terim, ac donec, & quousque d. D. Francisco non fue-
rit consignata d. tertia pars omnium dictorum bono-
rum. voluit, & mandavit d. D. Testatrix, quod dictus
D. Franciscus ab aliquo super dictis tribus Prædijs, &
bonis desuper descriptis quovis sub pretextu, & causa
molestari minime possit, nec debeat, &c.*

Quorum occasione defuncta Vxore Testa-
trice, Phœbeus duo separata Indicia introdu-
xit contra Leandrum Testatricis Hæredem, ,
Alterum super consequutione tertiæ partis
bonorum, alterum super solutione scutorum
500. cuius prosequendo hodie discussionem,
proposui Dubium; An legatum scutorum
500. debeat integrum; & affirmatiuè reso-
lutum fuit, quia legatum huiusmodi legitur
oculariter in verbis Testamenti supra recitatis,
ex ¶ quibus Legatario cõpetit actio, tùm per-
sonalis, tùm hypothecaria, l. 1. ubi notant omnes
C. Com. de legat. §. nostra Instit. de legat. Surd. de
alim. tit. 3. q. 4. num. 2. & seqq. & decis. 76. nu-
mer. 4. & seqq.

Duo autem obiecta exaduersò excitata, nè-
pè quod Phœbeus teneatur imputare in sor-
tem d. Legati fructus trium Prædiorum hæ-
reditariorum, quos per quinquennium per-
cepit, quodq; ex Legato sit detrahenda Falci-
dia, visa fuerunt non releuare animaduerten-
do quoad primum, quod in Testamento tria
fuerunt legata Phœbeo, Primò scuta quingē-
ta, Secundò tertia pars omnium bonorum, ibi
2 *Ultra tertiam partem, &c. ¶ Hoc enim importat
dictio, ultra Iacob. de Arena in l. qui ita ff. de dot.
præleg. Bart. ibidem num. 2. Cuman. cons. 112. n. 1.
Gratian. discept. 116. n. 41. Surd. decis. 235. nu. 10.
Rot. in Mutineu. Dotis 16. Januarij 1641. coram
Eminentissimo Patriziolo.*

Tertio ibi: *Quæ quidem prædia, &c.* Legata
fuerunt tria prædia, eorumq; fructus ad tem-
pus quousque per hæredem consignaretur
Phœbeo integra tertia pars omnium bonorū,
ut constat; Tùm quia Testatrix mandavit,
quod Phœbeus possit prædia nedum retinere,
3 id, ¶ quod significaret forsàn retentionem in
4 pignus; ¶ sed addidit, & possidere, quod verbum
esset otiosum, nisi referretur ad titulum pos-
sessionis, pro suo, & secum trahit fructuum,
5 acquisitionem cum sit effectus possessionis le-

Par. X. Recen.

gata, l. bona fidei ff. de acquir. rer. dom. Grat. di-
scept. 615. num. 32. Gonz. super reg. 8. gloss. 34.
num. 112. Rota decis. 1. sub num. 1. de rest. spol. in
nouis, aliq; relati à Moderni. Perusino de manut. ob-
6 seru. 23. num. 8. & 9. ¶ acquirunturque fructus
Legatario à die mortis, quando, ut in casu no-
stro, ab iplo percepti fuerunt, Ant. Faber. de
coniec. lib. 7. cap. 3. sub num. 8. ex text. in l. nihil.
proponit 120. §. ultimo ff. legat. 1. Matthienz. lib. 5.
recopil. tit. 4. l. 1. gloss. 14. num. 25. limit. 5. quò
7 magis; ¶ quia inutiliter retentio, & possessio
8 bonorum legata fuisset, nisi fructuum liberam
acquisitionem importaret; cùm maritus, qui
Prædia, viuente Vxore, possidebat, eorundem
defuncta Vxore, retentionem loco pignoris,
quousque tertia pars omnium bonorum sibi
pro lucro Dotis à statuto delata consignare-
tur, haberet, ratione propriæ hypothecæ, quæ
9 competit etiam pro lucro Dotis. Anton. Go-
mez. in l. 52. Tauri num. 41. Petr. Barbosa in 6. par.
l. prima, num. 15. in fin. ff. solut. matrim. Roder. Sua-
rez. in l. 1. lib. 3. fori tit. de Harris num. 60. Gaspar.
Roderic. de ann. reddit. lib. 3. quest. 7. sub num. 54.
• vers. amplia secundo, Castill. contr. Iur. lib. 3. cap. 4.
num. 31. Rot. decis. 383. num. 13. par. 5. recent.
10 Tùm; ¶ quia prohibuit Testatrix, ne Phœ-
beus super dd. tribus prædijs quovis sub præ-
textu, & causa molestari possit: vnde resultat
legatum fructuum; quia talis prohibitio illo-
rum causa fieri solet, Dec. cons. 278. num. 5. &
6. Cephal. cons. 37. num. 36. Bertazzol. consil. 51.
num. 3. Menoch. præsumpt. 134. num. 17. lib. 4. Ca-
stilla. contr. Iur. par. 1. cap. 30. num. 35.
11 Tùm tertio; ¶ quia retentio, & possessio
Prædiorum legata fuit, quousque consignare-
tur Legatario integra tertia pars omnium
bonorum, ponderando verbum, integra; Cùm
12 enim ¶ testator cogitare potuerit, consigna-
tionem huiusmodi sequuturam post aliquod
tempus, arbitrio hæredis, & sic postquam Le-
gatus perceperat fructus Prædiorum, & ni-
hilominus voluerit ei tertiam partem omniū
bonorum integram consignari, satis exindè
apparet Testatricis voluntas, quod fructus
Prædiorum acquirerentur Legatario, nec in-
13 legatum sortis imputarentur; ¶ quia alioquin
non consignaretur integra tertia pars; sed di-
minuta ex dictorum fructuum perceptione,
ut in simili arguit Surd. cons. 291. num. 16. post
14 Bertrand. cons. 75. num. 6. p. 2. lib. 2. ¶ & ad in-
ducendum legatum, sufficit omne verbum,
significans sensum legare volentis, l. 2. in prin-
cip. C. Commun. delegat. Cyriac. contr. 548. nu. 74.
15 Non obstat ¶ quod Prædia fuerint legata,
sub dictionibus donec, & quousque, quibus signi-
ficari solet datio in pignus, Pacif. de salu. In-
spect. 4. cap. 1. num. 216. & 217. Castill. contr. Iur.
lib. 3. cap. 23. sub num. 60. Surd. cons. 243. num. 7.
16 Rot. decis. 261. num. 15. par. 7. recent. & per con-
sequens fructus imputandi veniant in sortem,
l. 1. & 2. iuncta l. fin. C. pignor. act. l. 1. C. distract.
pign. Cuman. cons. 19. num. 4. Surd. cons. 194. nu-
mer. 10. quia procederet obiectum, nisi ex
17 alijs supra ponderatis constaret de voluntate
Testatoris legandi ipsa Prædia, eorumq; fru-
ctus transferendi in liberam dispositionem le-
gata-

18 gatarii, qua voluntate stante verba, donec; &
 quosque non restringunt legatum quoad sub-
 19 stantiam, uti ¶ in simili dicimus de legato
 facto mulieri, donec, & quousque vitam vi-
 20 dualem seruauerit, ¶ vel alteri donec, & quo-
 usque cum heredibus habitauerit, sed solum
 restringunt quoad tempus, & important tem-
 21 poralitatē, ¶ quæ legatis adhiberi potest, l. fin.
 C. legat. Cancell. var. resolut. tom. 3. cap. 20. nu-
 22 mer. 45. ¶ adeo quod cum Prædia non sint le-
 gata pro securitate tantum, sed, ut maritus in-
 terim fruatur, & fructus suos faciat, nullatenus
 computandi sunt fructus in sortem, Lass.
 de Iust. & iur. lib. 2. cap. 20. dubit. 16. numer. 141.
 Filic. quest. moral. tom. 2. tract. 34. par. 2. cap. 5.
 23 numer. 110. Mart. cons. 17. numer. 16. ¶ quia potuit
 Testatrix Prædiorum fructus ex mera sua libe-
 ralitate legare Marito, Surd. de alim. tit. 9. q. 18.
 sub numer. 12. vers. postremo.
 24 Minus obstat ¶ quod legatum fructuum,
 donec præstetur res legata, sit usurarium, &
 illicitum, Barbosa. in 1. par. 2. numer. 41. ff. solut.
 matrim. Negus. de pignor. par. 5. memb. 5. numer. 10.
 vers. sexto amplia, Menoch. cons. 441. numer. 32.
 vers. responderetur, Surd. consil. 23. numer. 3. Buratt.
 25 decis. 144. numer. 8. & 9. ¶ quia vera est conclu-
 sio, quando purè legata est quantitas, eamq;
 26 legatarius statim consequi poterat; ¶ Cum
 tunc fructus videantur legati ob retardatam
 solutionem, & virtualiter insit tacita pactio
 soluendi vsuras pecuniarum, in quibus termi-
 nis loquuntur quotquot ex aduerso allegari
 possunt: secus vero est, quando, ut in casu no-
 stro, fructus legati fuerunt ex mera liberalita-
 27 te: ¶ non autem propter moram Heredis in
 præstando rem legatam, quod, ultra supra de-
 ducta comprobatur; ¶ quia Testatrix Prædia
 voluit per Maritum possideri, quamuis eorum
 fructus longè excedant annum redditum ter-
 tiæ partis bonorum Marito legatæ, ut in his
 terminis ponderat Surd. de alim. tit. 9. quest. 16.
 numer. 53. vers. vel etiam, ubi dicit rationem;
 28 quia ¶ tunc non est verisimile, quod Testa-
 tor cum tam grani iactura respexerit ad mo-
 ram Heredis, argumento l. cum de indebito, ff. pro-
 29 bar. & cessante respectu ad moram, cesset su-
 spicio vsuræ; ut per Socin. in l. 2. numer. 7. usque
 ad 10. ff. bis, que pen. nom. Surd. cons. 23. numer. 12.
 Grat. discept. 34. numer. 35.
 30 Præsertim, ¶ dum non fuerunt legati soli
 fructus correspondenti ad debitum quantitatis;
 sed ipsa Prædia de sui natura fructifera, & sic
 31 fructus veniunt consecutiue ex Prædiorum
 32 legato, ac dominio, ¶ à quo pendet fructuum
 acquisitio, ad tex. in l. bonæ fidei ff. acq. rev. dom.
 l. fructus ff. usur. Cancell. var. resolut. tom. 3. cap. 20.
 numer. 20. Moser. decis. Aragon. 17. numer. 63. & ad
 propositum ponderat Cribell. decis. Dolans 145. n. 12.
 in fin. & numer. 13. Anton. de Amat. resolut. 83. sub
 33 numer. 14. in fin. & numer. 15. ¶ Et quod plus est,
 etiam legatum tertie partis bonorum omnium,
 quod donec præstetur, legata fuerunt Prædia,
 34 constituta plerumque in stabilibus ¶ quæ cum
 essent de sui natura fructifera, iudicandum est
 non secus, ac de legato speciei, & fructus de-
 bentur, Menoch. cons. 441. sub numer. 32. vers. nec

repugnat, Sepher. cons. 131. numer. 131. Rot. post Mo-
 dern. de legat. decis. 29. numer. 2. Cyriac. controu. 542.
 35 numer. 14. ¶ prout debentur, quando legatum
 36 est alternatiuum, ¶ in quo non cadit vsura, &
 37 casu ¶ de natura vsuræ, sit multiplicatio obli-
 gationum, non alternatio, Bald. in l. 3. pign. no-
 met. 38. C. ibi, que pen. nom. Cancell. var. resolut.
 tom. 3. cap. 7. numer. 29. Lupus in l. curabit, Com-
 ment. 1. §. 4. numer. 73. circa mod. ff. act. empt. Rot.
 de decis. 29. numer. 9. apud Modern. de legat. & in
 38 casu ¶ nostro dicebat unus ex Dominis lega-
 tum esse alternatiuum: Tam, quia Testatrix
 videtur legasse, vel tertiam partem omnium
 bonorum, vel tria Prædia à Marito possessa,
 eorumq; fructus, ad tex. in l. 1. ff. pæna legat. l.
 cum sine præfinitione, iuncta gloss. in princ. ff. quando
 dies leg. ced. Surd. cons. 156. numer. 19. tum etiam
 39 quia ¶ legata parte omnium bonorum quoti-
 tatiua, nempe tertia parte, vel simili, est in elec-
 tione heredis, nec dare partem cuiuslibet rei;
 si patitur commodam diuisionem, uel esti-
 mationem; ut ex text. in l. non amplius §. fin. ff. leg.
 primo tradit Aldobr. cons. 115. numer. 25. lib. 1. Cy-
 40 riac. contr. 390. numer. 43. & 44.
 Tandem gratis dicitur, ¶ legatarium decla-
 rasse, se possidere tria Prædia loco pignoris,
 dum coram A.C. in prima instantia asseruit se
 Creditorem tertie partis, pro lucro dotali, &
 institit pro consignatione bonorum in solutū,
 ad tradita per Surd. decis. 92. sub numer. 6. vers.
 41 tertio omnes, & numer. 7. ¶ quia legatarius solum
 institit pro consignatione tertie partis bono-
 rum, iuxta formam iurium in actis produ-
 ctorum adeoq; iuxta legata sibi ab Vxore reli-
 42 eta in bonis, ut supra. ¶ Et in omnem euen-
 tum, dato (nisi quam tamen concessio,) quod
 prædia legata essent in pignus pro securitate
 Mariti, quousq; ei tertia pars omnium bono-
 rum consignaretur, fructus ex Prædiis percepti
 imputandi essent in sortem d. tertie partis bo-
 norum, de qua hodiè non agitur, sed de lega-
 to separato scutorum 300. Nec verificatur,
 quod iam consignata fuerit d. tertia pars bo-
 norum integrè, reservato iure computandi
 fructus ex Prædiis perceptos, in legatum scu-
 torum 300. quia immò adhuc alia lis princi-
 paliter pædet coram me per separatam Com-
 missionem super eo: An tertia pars bonorum
 integrè consignata fuerit.
 43 Quantum ¶ uerò attinet ad deductionem
 falcidie, prætendebant Informantes pro Phæ-
 bæo, illam fuisse prohibitam, ex quo Testatrix
 mandauit solui scuta 300. libere, & absque ullo
 onere, quæ uerba importare prohibitionem
 falcidie, censuit Petr. de falcid. quest. 15. nu. 194.
 vers. quintum exemplum, & nu. 199. vers. decimum
 44 quartum exemplum; ¶ quia falcidia etiam tacite
 prohiberi potest, Mant. de consec. lib. 7. tit. 12.
 45 numer. 10. Boer. decis. 44. numer. 23. ¶ & idem est
 mandare, quod legatum præstetur libere, &
 mandare quod præstetur absq; diminutione,
 46 quo ¶ casu falcidiam censeri prohibitam, tra-
 dit Mant. d. tit. 12. numer. 16. Rot. decis. 421.
 47 nam est coram San. nom. Greg. XV. cum alijs al-
 legatis per Aldem. ad Buratt. decis. 485. numer. 20.
 sed ¶ contrariam sententiam tuetur Peregr. de
 falcid.

fidele. art. 1. num. 94. & 96. ubi allegat Concord. & dicit, ab hac opinione non esse recedendum; quia verba illa intelligi possunt de libertate ab oneribus intrinsicis, & hypothecis, & utque censetur prohibita falcidia, oportet, verba esse adeo clara, ut aliam interpretationem habere non possint; Citat. contr. 3. 26. num. 29. Mart. de suc. leg. par. 4. 4. 28. art. 3. num. 19. Oldr. conf. 243. num. 4. vers. & talis prohibitio, atq. relati à Moder. Pisaurensi de Impu. quest. 113. num. 17. & seq. quest. 115. num. 132.

Ideo Domini omnia discussione utriusque opinionis ex alio fundamento, censuerunt, non esse locum detractioni falcidiae; & quia, scilicet non fuit probatum, legata excedere dodrantem Hereditatis; ut oportet. S. binc nobis, Auth. de hered. & falcid. Rota decis. 89. num. 21. & 22. 50 par. 5. vers. & probandum est ab Herede falcidiam pretendente, S. Sancimus igitur, Auth. de hered. & falcid. cum alijs adductis per Moder. Bonon. de acquir. post. quest. 8. art. 35. numer. 265. & pluribus seqq.

Et ita decusum, utraq. parte Informante.

R. P. D. GHISILERO.

Postea Episcopo IMOLEN.

Romana Lucris Dotis.

Veneris 5. Aprilis 1647.

ARGUMENTVM.

Lucrum dotis iuxta formam, statuti Urbis debetur etiam de dote promissa, & non soluta licet tamen peti non possit nisi finito tempore praefixo ad soluendam dotem; quo circa illi praesenti acerrime discutitur, an lucrum debeatur de rata dotis, quam promissit Patruus, quod mater sponsae tempore sui obitus persoluerendam legaret, quae tamen legata non fuit, quia Matri praedeceffit.

Et resolutio est affirmatiua, argumentis, rationibus, & autoritatibus in contrarium adductis plene satisfaciendo.

SVMMARIVM.

- 1 Promittens factum alienum, sub forma camera, tenetur de proprio ubi factum alterius non sequatur.
- 2 Lucrum dotis debetur etiam ex eo, quod promissum fuit pro complemento dotis.
- 3 Promissio Patruus facta Nepti, quod eius Mater de tempore ipsius obitus persolveret residuum dotis ab ipso promissa, evanescit si Neptis matri praecedat, & quando secus num. 5.
- 4 Conditione promissionis evanescente, evanescit quoque ipsa promissio.
- 5 Dos ubi fuit in certa summa constituta, cum pacto, quod una pars esset ab altero de tempore ipsius mortis persoluerenda, an debeatur, si de eo tempore mulier cui dos erat relinquenda sine filijs deceffisset.
- 6 Dos ubi fuit pure, & simpliciter in certa summa constituta, in ipsa constitutione fuit in quaesitum ad favorem Viri, quannus ex alio ad tempus fuerit data.

- 7 Lucrum dotis iuxta statum Urbis debetur etiam de dote promissa, & non soluta, & quare.
- 8 Dos promissa ad effectum lucri habetur pro soluta, & quare num. 9.
- 10 Lucrum de dote promissa peti non potest antequam dies solutionis cedat.
- 11 Lucrum de dote promissa debetur finito tempore praefixo ad soluendam dotem, & non prius.
- 12 Lucrum dotis peti non potest pendente dilatione in promissione dotis apposta ex conventionione partium.
- 13 Lucrum dotis non debetur eo casu, quo dos peti non poterat.
- 14 Dos quando peti non potest antequam dies solutionis cedat, nec ipsum lucrum dotis peti potest.
- 15 Dos ubi fuit constituta in certa summa cum pacto, quod una pars ad tempus solui debeat, dicitur parte promissa, quannus dies solutionis minimè denerit.
- 16 Dos quando dicatur pure promissa, quannus factum promissum debeat sortiri effectum post mortem, & num. 30.
- 17 Promissio distinguitur formaliter à re promissa.
- 18 Promissio aliud est, & aliud factum promissum.
- 19 Dotis constitutio quando dicatur pura, quannus à Patruo adiectum esset pactum, quod partem dicta dotis deberet mater sponse de tempore sui obitus legare.
- 20 Certitudo obligationis ubi adest, dies incerta solutionis vel persona, quae solvere debet, non facit actum conditionalem.
- 21 Condicio omnino exitura non habetur pro conditione.
- 22 Riminald. luc. conf. 600. declaratur in quibus terminis procedat.
- 23 Legatum factum copulativè duobus, ad hoc ut debeatur, oportet ut ambo viverent de tempore mortis Testatoris.
- 24 Copula natura est inter duo apposta, ut requiratur concursus utriusque copulati.
- 25 Alternativè ubi aliquid fuit promissum, pro illius consecutione sufficit praesistentia unius.
- 26 Alternativè dicitur aliquid promissum quando promissio non fuit facta per verba coniunctiva, sed disiunctiva.
- 27 Promissio facta duobus per verba coniunctiva ut debeatur utrumque, supervenire debet.
- 28 Secus autem in promissione facta per verba disiunctiva.
- 29 Promissio facta duobus per verba disiunctiva, ad hoc ut debeatur, satis est quod alter eorum superveniat de tempore purificata conditionis, & num. 32.
- 31 Lucrum in dote promissa, debetur statim ac dies solutionis advenit.
- 33 Lucrum dotis non debetur in bonis matris, quam Patruus promissit de tempore illius obitus certam summam relicturam pro residuo d. dotis, & quare.
- 34 Distio, alias, facit dispositionem contrariam dispositione precedenti si cum distio alioquin.
- 35 Distio, alias, resolvitur in distionem si non.
- 36 Promittens factum alienum censetur promittere se futurum, & curaturum, quod ille faciet, & promissor liberatur si adhibuerit omnem diligentiam.
- 37 Promittens factum alienum, alias teneri voluit de proprio, tenetur de proprio, eo casu, quannus adhibuerit.

hibuerit omnem diligentiam ut fallum alterius sequatur contra ut nu. 38.

39 Hypoteca non potest constitui in locis montium sine licentia Papæ, vel Prosectorum, aut officialium in litteris patentibus exprimenda.

40 Creditor ex causa onerosa, deficientibus potest auocare à creditoribus posterioribus fructus ex causa lucrativa perceptos, siue bona fide siue mala fuerint consumpti.

41 Creditor lucri dotis potest auocari à tertio rem debitoris ex causa lucrativa peruentam, nulla facta excussione an aliud extaret in hereditate.

DECISIO XLIII.

Bona mem. Card. Lenus in executionem capitulorum matrimonialium in Instrumento dotis promissæ D. Semideæ eius Nepti uxori destinatæ Reuerendissimo D. Bentiuolo tunc temporis laico in summa scutorum quindecim milium in contanti mediante ordine directo Banco illorum de Palagis soluit scuta decem millia, alia verò scut. quinque millia pro residuo d. dotis promissit, quod Cleria mater Semideæ tempore sui obitus relinquet d. Semideæ seu futuro Viro, alias ipse Card. ad illorum solutionem de suo proprio, vti principalis, principaliter, & in solidum teneri voluit cum pacto lucrandi hinc inde quartum dotale loco donationis propter nuptias iuxta formam Statutorum Urbis. Cum mortua Semideæ sine filiis ante obitum Cardinalis, & Cleriæ fuerit factus locus restitutioni dotis retento quarto dotali, fuerunt restituta scut. 10000. vt supra in dotem soluta; deinde fuit actum Iudicio subsidiario pro quarto scut. 5000. residui dotis non relictorum per d. Cleriam contra loca 48. montis Fidei empta ex bonis hæreditariis d. Cardinalis, quorum vsum fructum reliquerat Lucreræ, & Antoninæ eius sororibus monialibus in Monasterio SS. Dominici, & Sixti proprietatem verò cum cæteris suis bonis Ecclesiæ S. Caroli ad Cathinarios cum oneribus, de quibus in Testamento, & A.C. Sententiam tulit fauorabilem, & qua interposita appellatione causa commissa fuit in Rota, vbi examinata illius iustitia, cum de validitate non dubitaretur, fuit dictum illam esse confirmandam.

1 Ratio resolutionis fuit, † quia cum cardinalis promiserit sub forma Cameræ, quod Cleria tempore sui obitus relinquet scuta 5000. pro residuo dotis scut. 15000. per ipsum promissorum, & alias teneri voluerit ad illorum solutionem de proprio, vti principalis, principaliter, & in solidum, & ad omnia damna; dum Cleria aliquam summam non reliquit, commissa fuit stipulatio contra Promissorem, eiusque hæreditatem ad solutionem pro quarta parte scut. 5000. pro quarto dotali ob prædecessum Vxoris sine filiis acquisito iuxta dispositionem statut. Urbis lib. 1. cap. 131. 2 vers. liberis non extantibus, † quæ fuerunt promissa pro complemento dotis iuxta obligationem eiusdem Card. in capitulis matrimonia-

libus, & in Instrumento desuper celebrato l. huiusmodi, l. si quis stipuletur, & La Titio ff. de verb. obligat. Rot. in Romana Palatij 5. Iulij 1624. coram bon. mem. Cocchino.

3 Non obstat, † quod cum Semideæ prædecesserit Cleriæ matri, euauerit promissio Cardinalis, quod alia scut. 5000. pro residuo dotis Cleria illi tempore sui obitus relinquet, & ex deficiencia personæ cui erat relinquendum, defecerit extremum habile relinquendi l. unica §. 1. C. de caduc. toll. † ideoque soluto matrimonio, antequam Cleria decederet, cum euauerit conditio promissionis, lucrum non potuerit prætendi, vt in puncto tradit *Rimin. l. not. conf. 600. num. 1. & pluribus seqq. & num. 22. & ferè per totum, & signanter num. 31. 39. & 52. Harim Pistor. quest. iur. lib. 3. quest. 8. num. 47. vers. nam si quis verba, & num. 48. & seq. † quia cum tota dos à Cardinali fuerit constituta, & promissa purè, & simpliciter in capitulis matrimonialibus, & in instrumento super eis confecto in summa scutorum 15000. ibi con dote, e nome di dote di scudi 15000. deindeque fuerit inter partes conventum, quod scuta 10000. solverentur in actu desponsationis, & alia scut. 5000. relinquerentur à Cleriæ tempore sui obitus cum promissione de proprio facta ab eodem Cardinali de illis soluendis, quatenus per Cleriam relicta minimè forent dictæ D. Semideæ, vel D. Bentiuolo viro pro residuo dictæ dotis, vt supra; Conditio inest executioni, non obligationi, † & ex tali promissione statim ab ipso instanti, quo fuerunt in esse deducta capitula matrimonialia, fuit orta actio ad fauorem D. Bentiuoli, licet dilata executio, & exactio ad tempus mortis Cleriæ, quæ omnino expectari debebat pro consecutione dicti residui, † cum etiam si lucrum iuxta dictum Statutum Urbis debeat de dote promissa non soluta, eo quia non loquitur de dote data, sed simpliciter de dote, ibi dote lucratur sic que comprehendat etiam dotè promissam, † quæ ad effectum lucri habetur pro soluta *Lex morte in fin. de pass. conuict. §. dotes vers. si vero, vbi Angel. aut. de nupt. Mant. lib. 12. tit. 4. numer. 12. Rota coram sanct. mem. Greg. XV. decis. 5. num. 11. in Clusina dotis 12. Ianuarij 1598. coram Peregr. & in Senogallien. dotis 23. Ianuarij 1606. coram Sanct. D. N.* 9 quia ratio, † quæ locum habet in dote soluta, 10 deseruit etiam in dote promissa; † tamen peti non potest, ante quam dies solutionis cedat, 11 sed superstes † tenetur expectare tempus præfixum ad soluendum dotem; quo finito, & nõ prius debetur lucrum, vt latè *Rota coram Mant. decis. 337. per tot. qui idem firmat in tract. de tacit. lib. 20. tit. 5. num. 24. & 25. Adden. ad decis. bon. mem. Buratt. 432. num. 11. cum notat. per Fenzone. ad d. statutum* 12 cap. 131. † Nam pèdente dilatione in promissione dotis appositæ ex conuentione partium lucrum dotis peti minimè potest *l. eum qui Kalendis §. fin. ff. de verb. oblig. Guidopap. decis. 470. num. 3.* 13 Et enim † absurdum esset eo casu lucrum dotis deberi, quo dos peti non poterat. *Bald. conf. 477. num. 1. vers. item istud lucrum lib. 4. las. in l. si dos* 14 *naturus §. 1. ff. de condit. ob. caus. † sed ante diem dos peti non potest, ergo nec lucrum dotis ante tem-**

re tempus solutioni præstitum peti potest *Ita*
 15 *Rota coram Mant. d. decis. 337. num. 1. & 12. f. ita*
 quod, dum dies solutionis dd. scutorum 5000.
 minimè venerit, quando dissolutum fuit ma-
 trimonium per obitum Semideæ, nō potest ex
 illius dilata solutione in dubiū reuocari, quin
 tota dos scutorum 5000. fuerit purè promissa,
 16 quamuis factum promissum debeat sortiri ef-
 fectum post mortem *Oldrad. donf. 114. vers. sic. di-*
co sub num. 3. Cyn. in Lextraneum sub num. 2. vers. in
 17 *contractibus C. de hered. instit. f. cum ipsa promif-*
 sio distinguatur formaliter à re promissa; unde
 18 dicimus, f. quod aliud est promissio, aliud fa-
 ctum promissum l. si quis stipulatus sit stichum §.
 fin. ff. de verb. oblig. *Tiraq. de retr. et. conuent. in fin.*
num. 4. & seq. Surd. conf. 52. num. 13. Roland. conf. 69.
num. 17. lib. 3. Rota coram sanct. mem. Greg. XV. decis.
 19 *23. num. 2. ubi Adden. num. 4. & seq. f. eoq; magis*
 dicendum est pura promissio Cardinalis, quia
 in euentum, in quem Cleria non legaret, vo-
 luit Cardinalis teneri ad eandem summam de
 20 proprio; Et sic esto, quod incertum esset, an
 Cleria esset legatura, & quando moritura; cer-
 tissima tamen erat obligatio Cardinalis, vel de
 faciendo legari à Cleria, vel de soluendo de
 proprio, prout certissimum erat, quod D. Ben-
 tiuolo d. summa solueretur, vel à Cleria, vel à
 Cardinali, qua certitudine stante, nedum dies
 incerta, sed nec ipsa conditio facit actum con-
 21 ditionalem, f. quia conditio omnino exitura
 non habetur pro conditione l. si pupillus §. 1. ibi,
 qui sub conditione stipulatur, quæ omnino exitura est,
 pure videtur stipulari ff. de nouat. & in l. ea conditio ff.
 de condit. indeb. l. in illa stipulatione in fin. ff. de verb.
 oblig. tradit. *Piccard. in d. sub condit. nu. 7. inst. de verb.*
oblig. Ant. Fab. de coniet. lib. 15. cap. 8. num. 17. in fin.
& lib. 18. cap. 5. sub num. 4. vers. cuiusmodi.
 22 Nec prædictis obstant tradita per *Rimin. l. un.*
d. conf. 600. cum procedat in terminis longè di-
 23 *uersis; tibi enim agebatur de promissione fa-*
 cta copulatiuè Hieronymo, & Catharina; No-
 tario pro ea stipulante, quæ ad hoc, vt veri-
 icaretur, oportebat vt Hieronymus, & Cathari-
 na simul tunc viuerent de tempore mortis lo-
 24 *Antonij, f. quia copulæ natura est inter duo*
 appositæ, quod requirat concursum vtriusque
 copulati, sed in hoc casu dd. scuta 5000. per Car-
 dinalem fuerunt promissa Semideæ, siue D.
 25 *Beatiuolo eius Viro, f. & sic alternatiuè; ita*
 vt sufficiat pro illius consecutione præexisten-
 26 *tia solius D. Beatiuoli, f. cum promissio non*
 fuerit facta per verba coniunctiua, sed disiun-
 ctiua iuxta text. in l. 1. §. sublata ff. ad Trebell. quin
 immo *Rimin. l. un. d. conf. 600. distinguendo firmat,*
 27 *in promissione facta, per verba coniunctiua,*
 oportere vtrumque superuivere tempore obi-
 tus illius, de cuius bonis erat dos præstanda; &
 28 *sub num. 8. sub num. 25. & 27. f. in promissione ve-*
 rô facta per verba disiunctiua contrarium om-
 nino procedere, vt sub num. 28. ad fin. ibi, quia de-
 fecit conditio, sub qua personaliter, & copulatiuè simul,
 29 *& non disiunctim vocati fuerunt. f. Vnde cum non*
 fuerit facta promissio simpliciter D. Semideæ,
 & D. Beatiuolo, & sic copulatiuè, vel cōiunctiue
 sed per verba disiunctiua, hoc est eidē D. Semi-
 dez, D. Beatiuolo, satis est, quod alter eorū super

uiuat de tempore purificatæ conditionis, quo
 adueniente, & non antea potuerant peti à Cle-
 ria, vel in illius defectum à Cardinali dd. scut.
 5000. pro residuo totius dotis promissæ pure,
 licet quoad solutionem dd. scutorum 5000.
 Cardinalis promiserit, quod Cleria illa relin-
 30 *quet tempore suæ mortis, f. cum semper ve-*
 rum sit dicere promissionem Cardinalis esse
 puram, quamuis factum promissum debeat
 sortiri effectum post mortem Cleriæ animadu-
 uertendo, quod capitula matrimonialia duo
 continent, nempe promissionem Cardinalis do-
 tantis, & legatum scut. 5000. à Cleria facien-
 dum; dies autem mortis adiecta solum est le-
 gato, ibi che la Sig. Cleria li lascerà al tempo della
 sua morte, ceterum promissio Cardinalis nul-
 lam habet diem, ibi, promette detto Illustriss. Sig.
 Card. Leni, che detta Sig. Semideæ & c. spoferà detto
 Sig. Anuibile & c. con dote, e nome di dote di feudi
 31 *15000. di moneta di Roma & c. f. & ideo, cum pa-*
 teat dotem fuisse promissam purè in supradic-
 ta quantitate scut. 15000. non autem sub ali-
 qua conditione, & solum dilatam solutionem,
 pro scutis 5000. vsque ad tempus mortis Cle-
 riæ, & sic suspensum solum exercitium actionis
 ad petenda dd. scuta 5000. vsque ad obitum
 Cleriæ, eo sequuto factus fuit locus quarto
 32 *dotali super illis fauore D. Beatiuoli, f. qui la-*
 tis est, quod supertuxerit Cleriæ ad hoc, vt cō-
 tra Cardinalem, & eius hereditatem pro solu-
 tione lucri dd. scut. 5000. commissa fuerit sti-
 pulatio fauore sui ipsius.

33 Neque f. vlla actio competit pro consequen-
 tione dicti quarti contra bona Cleriæ, cum
 illa nunquam se obligauerit, seu promiserit
 relinquere scut. 5000. sed tantum Cardinalis,
 quod ipsa tempore sui obitus relinquet Semi-
 dez, aliàs ad illorum solutionem de suo pro-
 prio vti principalis, principaliter, & in solidum
 teneri voluit, quatenus per Cleriam relicta mi-
 nimè forent; quo fit, vt cum Cleria nihil reli-
 querit, inter obligatio Cardinalis, & dicatur cō-
 34 *missa stipulatio dictæ promissioni adiecta illa*
 enim dictio aliàs, facit dispositionē cōtrariam
 35 *dispositioni præcedenti, sicuti dicto, alioquin, f. &*
resoluitur in si nō reliquerit Bart. in l. 1. §. 12. ff.
de codit. & demonstr. Corn. conf. 253. nu. 3. vers. & ma-
ximè. nol. 1. & conf. 313. num. 2. vtriusque huius. nol. 4.
Soccin. sen. conf. 31. num. 9. lib. 2.

Nō obstat, quod supradicta promissio Card.
 Leni respectu dictorum scut. 5. mill. intelliga-
 tur, & interpretetur perinde, ac si promississet se
 facturū, & curaturum, quod Cleria tempore sui
 obitus relinquet scut. 5000. & cum delure Pon-
 tificio, quod in Terris Ecclesiæ est obseruan-
 36 *dum, f. ille, qui promittit factum alienum, cen-*
 seatur promittere se facturum, & curaturum,
 quod ille faciet, adeo vt promissor liberetur, si
 adhibuerit omnem diligentiam, *Gabr. consil. 131*
num. 5. lib. 2. Mant. de acat. lib. 14. tit. 3. §. num. 43. &
 37 *seq. f. supradicta clausula, aliàs de proprio, non*
 significet, quod Cardinalis voluerit simplici-
 ter, & absolute teneri de proprio, quatenus Cle-
 ria non relinqueret, sed solum operetur, quod
 Cardinalis teneatur de proprio eo casu, quo nō
 adhibuerit omnem diligentiam in curando,
 quod

38 quod Clerici relinqueret; Quia non probatur Cardinalem aliquas fecisse diligētias apud Clericam, ut dictam summam legaret, prout facere tenebatur, sed quatenus, etiam illas fecisset, adhuc non reuelarent; quia cum Cardinalis aliās voluerit teneri de proprio, verisimiliter contrahentes voluerunt, quod factum alienum omnimodo adimpleretur, saltem per præstationem interesse ipsius Cardinalis promissoris, aliās dicta verba essent omnino superflua, *ut fuit decisum in Anconitana fructuum dotis 14. Iunij 1624. coram Marzanedo, & coram Sanct. mem. Greg. XV. decis. 241. num. 1. & seq. & ibi latè Adden. distinguunt hanc materiam promissionis facti alieni sub num. 8. quod interesse ex ipsa promissione scut. 5. mill. non eget alia liquidatione.*

39 Minus facit, quod stante Motu proprio Fel. record. Urbani VIII. super locis Montium, non possit constitui hypotheca sine licentia Papæ, vel Protectorum, aut Officialium in litteris patentibus exprimenda, cum D. Bentiuolo non egerit in Saluiano super locis Montium, de quibus agitur, sed pro consequutione pecuniarum in satisfactionem crediti retrahendarum ex pretio locorum Montium emptorum ex pecuniis hereditariis Cardinalis debitoris, & in sententia ad eius fauorem lata fuit pronunciatum, eidem D. Bentiuolo esse satisfaciendum de scutis mille ducetum quinquaginta monetæ pro lucro dotali debito ex pecuniis retrahendis ex pretio locorum 48. Montis Fidei, & quatenus differrent, & negligenter illum satisfacere in eadem sententia pronunciatur esse danda in solutum libera tot ex dictis locis Montium, quot iuxta concurrentem illorum valorem de tempore dationis in solutum satis fuerint ad omnimodam satisfactionem dictorum scutorum 1250. ad effectum de eis ad sui libitum disponendi; Vnde patet non fuisse actum in Saluiano, & sic non applicari, quæ dicuntur de defectu hypothecæ non cadentis super locis Montium, ex quo sententia non est lata in hypothecaria, sed in iudicio subsidario; quo creditor ex causa onerosa, qualis est D. Bentiuolus, potest deficientibus alijs bonis debitoris auocare à creditoribus posterioribus ex causa lucratiua, & consequenter à supradictis Lucretia, & Antonina, ad quas fructus dictorum locorum Montium earum vita durante spectant ex legato per dictum Card. Lenum facto pecunias, quas receperunt, siue bona, siue mala fide consumpserint ex allegatis per Rot. decis. 595. num. 2. & seq. & decis. 760. num. 3. par. 2. recent. latè Cost. de remed. subsid. remed. 55. num. 1. & seq. & cum agitur de lucro dotis, speciale est, ut fiat auocatio nulla facta excussione, an aliud extaret in hereditate, quam loca montium, de quibus agitur, quando ut in hoc casu, res debitoris peruenit in tertium ex causa lucratiua, ut distinguendo post alios tradunt Calvin. de acquit. lib. 1. cap. 34. num. 15. & seq. Cost. ubi sup. remed. 37. illat. 2. numer. 30. Gualter. pract. quest. lib. 5. quest. 100. num. 1. 2. & per tot. Anton. de Marin. quotid. resol. cap. 71. num. 3. & in istis terminis

Rot. in supradictis decisionibus 595. & 760. admittit creditores ad euocandas pecunias etiam bona fide consumptas, quando titulo lucratiuo habitæ fuerunt.

Ex quibus fuit resolutum vtraque parte audita, D. Bentiuolo deberi lucrum etiam pro rata dd. scut. 5. mill. & proinde sententiam ad eius fauorem latam esse confirmandam.

R. P. D. B I C H I O.

Barchinonensium Iurisdictionis.

Luna 3. Aprilis 1647.

A R G V M E N T V M.

Concordia habet vim rei iudicatæ, & illius obseruantia resultat, nedum ex actibus posituiis gestis in executionem ipsius concordie, sed etiam ex actibus negatiuis, aliisque ad concordiam pernecesse referentibus, quamuis de ea mentionem non faciant; Et licet concordia tollatur per actus contrarios, tamen id, quando procedat eruditè declaratur, & explicatur. Beneplacitum Apostolicum quando præsumatur interuenisse, & ex quibus d. præsumptio non censeatur exclusa quamplurima deducuntur.

S V M M A R I V M.

- 1 Verba vniuersalia restringuntur per subsequētia verba specifica.
- 2 Concordia tenor debet attendi.
- 3 Concordia habet vim rei iudicatæ.
- 4 Concordia confirmata à Sede Apostolica ligat etiam Episcopos successores.
- 5 Cardinalis assertioni deferendum est iuncta præsertim longa obseruantia.
- 6 Beneplacitum Apostolicum præsumitur interuenisse ex lapsu triginta annorum cum obseruantia.
- 7 Beneplacitum Apostolicum præsumptum, ex quo non censeatur exclusum.
- 8 Productio facta à Procuratore, non plus operatur, quam explicita Procuratoris confessio operaretur.
- 9 Confessio Procuratoris cum sit voluntaria non nocet principali.
- 10 Obseruantia Concordie resultat nedum ex actibus negatiuis, sed etiam ex actibus posituiis. num. 12. & num. 18.
- 11 Obseruantia Concordie resultat etiam ex actibus contrariis gestis ab una parte contrahentium, & quando.
- 12 Abbatis de iure communi competit ius presentandi, aut conferendi in beneficijs fundatis, in Ecclesia ad Monasterium spectante.
- 13 Abbatis non habet de iure communi potestatem exercendi iurisdictionem, erga prouisos de beneficijs ad ipsius Monasterium spectantibus.
- 14 Obseruantia Concordie probatur ex actibus ad eam pernecesse referentibus, licet de ea mentionem expressam non faciant.
- 15 Obseruantia moderna, quando non nocet, neque destruit antecedentem obseruantiam.
- 16 Beneplacitum Apostolicum ad hoc, ut præsumatur interuenisse, quid sufficiat.

Con-

- 19 Concordia observantia in parte præsuntur etiam observantia in reliquis, quæ sunt similia ijs, quæ probantur observantia.
- 20 Observantia proxima probatur etiam ex alia, quamvis emanaverit post 25. annos.
- 21 Observantia non dicitur remota, nisi sit intra 40. annos. amplius ut num. 22.
- 22 Media præsuntur, probatis extremis.
- 23 Beneplacitum Apostolicum ut præsuntur interuenisse non sufficit probare observantiam præsumptam, sed requiritur probatio certa.
- 24 Beneplacitum Apostolicum præsuntur interuenisse ubi dantur alius certi, & positiuè gestis per tempus longissimum.
- 25 Observantia crucenaria ex quibus satis probari possit.
- 26 Prescriptio se compatitur, & concurrere potest cum titulo concordia, & alijs, quæ competere possunt.
- 27 Observantia contraria Concordia, quando non dicatur indulta ex actibus contrarijs.
- 28 Appellatio non diuorsificat causam, sed instantiam.
- 29 Visitaciones Episcopi facta titulo delegationis Apostolica non inferuntur pro inducenda observantia contraria concordia.
- 30 Concil. Triden. sess. 24. de reform. cap. 20. non derogat concordijs à Sede Apostolica confirmatis.
- 31 Abbatissa Iurisdictio in ijs, quæ versantur extra claustrum, exerceri potest ab ea, mediante persona à se deputanda.

DECISIO XLIV.

CONCORDIA inita de anno 1401. inter tunc Episcopum Barchinonensem, & Capitulum, atque Canonicos Ecclesiæ Cathedralis ex vna, & Abbatissam, ac Moniales Monasterij S. Petri Puellarum ex altera admittit primo totalem, & plenariam exemptionem d. Monasterij ab ordinaria correctione, & visitatione Episcopi, & subiectionem omnimodam Ecclesiæ Romanæ. Deinde tribuit Abbatissæ ius conferendi, & instituendi Hebdomadarios, & alios Beneficiatos Monasterij, quodq; hebdomadarij, & alij Beneficiati teneantur ei præstare obedientiam. Tertiò disponit, quod Hebdomadarij d. Monasterij præstent obedientiam Episcopo, ratione Curæ animarum, & totius spiritualis boni, Abbatissæ verò in, & pro temporalibus, sintq; submissi plenariæ Iurisdictioni Episcopi, ab eoque teneantur habere commissionem curæ animarum, debeant interuenire Synodo, & in ea se submittere visitationi, correctioni, & Iurisdictioni, ac procuratori pro visitatione, & omnimoda alia Iurisdictione tam ciuili, quam criminali, prout seruatur communiter in alijs Curatis Barchinonæ. Post hæc concordia præscribit modum, quo Episcopus visitationem facere debet in Ecclesiâ Parochiali S. Petri, nempe quod intimatis hebdomadarijs visitet Altare S. Mariæ, in quo est Parochialis, & recognoscat chrisma, aliaq; concernentia curam animarum, necnon Ecclesiâ in quantum est necessarium pro receptione Parochianorum, & attinet ad eorum seruitium, declarando statim, & immediatè, quod Epi-

scopus non visitet aliquod aliud altare dictæ Ecclesiæ, nisi prædictum Parochiale, quodq; in actu visitationis, nec minus in alio tempore faciat aliquam inquisitionem ratione seruitij Beneficiatorum portionariorum, eo quia, cum sit in arbitrio Abbatissæ priuare Beneficiatos portionibus si non faciunt seruitium, prout decet, istud committitur, & remanet oneri animæ suæ. Insuper si Hebdomadarij, & Beneficiati se propter maleficiū, vel aliā causam absentauerint sine licetia Abbatissæ, sit illi potestas eosdem citari facien ad residendū, & priuandi beneficijs ex hac sola ratione ac Hebdomadariorum, aut Beneficiatorum causas, in quibus illi sunt Actores, dumtaxat cognoscendi, siue aliquis, vel aliqui ex supradictis Beneficiatis noluerint portare ea, quæ eis commendabuntur in Processionibus, vel in diebus Dominicis, & solemnibus mulctandi, obediētes verò remunerandi. † ex quibus latius in instrumento Concordiæ recensitis est in claris circa quæ versetur Iurisdictioni Episcopi super Hebdomadarijs, illorumq; obedientia erga Episcopum ratione Curæ, & totius spiritualis boni, declarando verba hæc totius spiritualis boni alioquin vniuersalia ex subsequenti specifica enumeratione rerum, & casuum Iurisdictioni Episcopi, vel Abbatissæ respectiue erga Hebdomadarios suppositorum, ut debet l. quæsitum §. menia ff. de leg. 3. Bartol. ibidem in fin. & in l. generaliter §. uxori num. 1. ff. de usufr. legat. Ruin. consil. 78. num. 4. vers. præterea lib. 1. Old. cons. 3. num. 2. Rota decis. 428. num. 16. par. 4. tom. 2. recent. decis. 194. num. 94. par. 5. Pariterq; est in claris, quod Episcopus visitare non potest, nisi circa concernentia curam animarum, & seruitium Parochianorum, neque aliquod aliud altare, nisi altare Parochiale, † adeò quod ipse concordia tenor, qui est attendendus cap. 1. de duobus fratr. à Capitan. inuellit. cap. 1. in fin. de success. feud. Surd. cons. 440. num. 38. Peregrin. consil. 24. numer. 6. lib. 2. Rota decis. 603. numer. 10. par. 4. tom. 3. recent. ostendat malum Ius Episcopi super visitatione extra concernentia curam animarum parsonarum secularium, bonumque Ius Abbatissæ in ijs, quæ ad eius fauorem sunt, ut supra disposita, † quia concordia habet vim rei iudicatæ, l. non minorem C. transact. † Cumq; sit confirmata à Sede Apostolica ligat etiam Episcopos successores, ut præter allegatos in alia decisione tradit add. ad Gregor. XV. decis. 152. num. 4.

Hæc autem confirmatio adest expressâ organo Cardinalis Tirasonensis de mādato Benedicti XIII. † de quo constat ex assertione eiusdem Cardinalis, cui creditur, iuncta præsertim longa observantia, ut probat alia decisio edita in hac causa 4. Iulij 1646. coram me §. Confirmatio. † necnon adest præsumpta ex lapsu plusquam 150. annorum cum observantia, cum tamen triginta sufficerent ad præsumendam confirmationem Apostolicam Mohed. decis. 2. de transact. Put. decis. 365. numer. 3. & 7. lib. 2. Rota decis. 179. num. 1. par. 2. diuers. decis. 21. n. 9. par. 4. tom. 2. recent. decis. 23. num. 3. par. 6. † Vnde gratis dicitur Benedictum XIII. fuisse Antipa-

tipapani, ac Tirasonensem Anticardinalem, quia adhuc suffragatur confirmatio præsumpta, quam non excludit productio expressa, nisi fuerit facta in specie ad effectum docendi de confirmatione Apostolica, ut declarauit Rota decis. 191. sub num. 9. & seqq. decis. 225. numer. 10. par. 5. recent. † Eò minus si productio fuit facta a Procuratore, non autem à principali, quia non potest plus operari quam explicita Procuratoris confessio, † quæ cum sit voluntaria, principali non nocet. *Castr. in l. non solum num. 2. ff. procur. Aegid. decis. 119. numer. 1. & in his terminis Rota decis. 285. sub m. 4. vers. accedit par. 2. recent.* Et præterea gesta à Benedicto XIII. antè requisitionem Principum, & sic promotio Tirasonen ad Cardinalatum, & confirmatio nostræ Concordiæ fuerunt approbata in Concilio Constantiensi sess. 20. §. 5. ut ponderat alia decisio huius causæ loco supra allegato.

10 Observantia † verò Concordiæ resultat etiam respectu visitationis, ne dum ex actibus negatiuis, nempe quia Episcopus ab anno 1401. usque ad annum 1520. nusquam visitauit, & duas visitationes, quas ab inde citra factas 11 producit, † non fecit tanquam Ordinarius, ut infra dicetur, quod in puncto ponderauit Rota, decis. 396. num. 11. vers. ut inò & num. 12. par. 5. recent. & prius in decis. 534. sub num. 4. vers. non obstat par. 1. diuers.

12 Sed † etiam ex actibus positiuis pro parte Abbatis, videlicet primo ex sexdecim collationibus per annos ferè centum, & nona-

13 ginta à die emanatæ Concordiæ † quæ non possunt referri ad simplicem titulum Iurispatronatus, seu Iuris præsentandi, aut conferendi, quod Abbatis competit de iure communi in Beneficiis in Ecclesia ad Monasterium spectante fundatis iuxta notata in cap. ea nescitur de his, quæ sunt à Prel. Sin. cons. capit. cap. dilecta de maiorit. & obed. cum alijs alleg. in decis. huius causæ edita 9. Iulij 1638. coram Reuerendiss.

14 D. meo Decano, † quia Abbatis non contulit simpliciter beneficia, sed ultro uoluit, quod prouisi sibi præstent obedientiam, ac promittant, quod non controuenient in uisitatione, seu Inquisitione per ipsam Abbatissam facienda, prout in effectum promiserunt, quæ cum non competant Abbatis de iure communi, ut per Mirand. in Manual. Pralat. tract. de Sac. Monial. quest. 6. art. 5. conclus. 4. col. penult. inf. med. vers. quod intelligendum est. Sanch. in præcept. De-

15 cal. lib. 6. cap. 1. num. 17. † sed ex dispositione concordie ad eam perneceffe referuntur, eiusdemque obseruantiam probant, licet de concordia explicitam mentionem non faciant, ut ex in l. quadam mulier cum ibi notatis ff. rei vend. dixit ferè in terminis Rota in Rossanen. exemptionis 20. Aprilis 1640. coram R. P. D. meo Carillo §. penult. & in Elboren. Iuris conferen. 4. Iulij 1640. coram eodem. §. & quod d. obseruantia, & facit decis. 295. num. 3. par. 3. recent.

16 Nec refert, † quod in aliquibus collationibus nouissimè factis post annum 1600. non fuerit facta mentio dictæ obedientiæ, uel promissionis, quia eadem collationes nihil con-

trarium continent, & in omnem euentum non nocerent, aut destruerent antecedentem obseruantiam concordie per annos ferè 190. iux. Theor. Part. in l. de quibus num. 16. in 2. lectura, ff. legibus, quam sequitur Socc. cons. 6. nu. 2. cons. 145. num. 2. l. b. 1. Rota decis. 36. num. 38. & 39. coram Reuerendiss. Vrgellen. & in Barbinonen. Canonatus 15. Decembris 1645. & 26. February 1646. coram R. P. D. meo Royat. † & sufficit dicta obseruantia; imò longè breuior ad præsumendam confirmationem Apostolicam, uel mandatum Pontificis in persona Cardinalis Tirasonensis, qui concordiam expressè hoc nomine confirmauit iuxta superius allegatos, † aduertendo præsertim, quod in dietis Collationibus expressè fit mentio de uisitatione beneficiariorum, & sic ut dicebam, exinde resultat obseruantia Concordiæ etiam respectu uisitationis, ut in simili Caputaquen. decis. 158. par. 2. Rota dec. 573. numer. 4. par. 2. recentior. decis. 23. num. 4. coram Reuerendiss. Vrgellen. † ad quam præterea probandam satis esset, quod Concordia fuisset obseruata, quoad Collationes, quia probata obseruantia in parte præsumitur etiam in reliquis in eadem concordia contentis, quæ sunt similia ijs, quæ probantur obseruata, ut ultra allegatos in alia decisione coram me §. Siquidem in fine tradit Paris. cons. 90. numer. 4. & 5. lib. 1. Garz. de benefic. par. 12. cap. 2. numer. 240. Rota decis. 396. num. 13. par. 5. recent.

Secundò specificè quoad uisitationem probatur obseruantia ex uisitatione facta ab Abbatissa de anno 1429. † quæ etsi emanauerit post 25. annos à die Concordiæ inseruit tamen pro illius obseruantia proxima † cum non dicatur remota obseruantia, si sit intra 40. annos, ut fuit dictum in Tirasonen. Sacristia 5. Iulij 1600. coram bon. mem. Iusto, & in Maioricens. Iurisdictionis 30. Martij 1636. coram R. P. D. meo Ghislerio impress. par. 7. recent. decis. 105. num. 12.

22 Præsertim † cum ex aduerso non docetur de aliquo actu contrario. Seraphin. decis. 1334. num. 3. Cocc. decis. 469. num. 6. vers. & ista obseruantia add. ad Sanct. mem. Greg. XV. decis. 325. sub num. 26. & accedit alia uisitatio Abbatis de

23 anno 1585. † quæ facit præsumi etiam uisitationes temporis intermediij, licet de illis non constet iuxta regulam, quod probatis extremis media præsumuntur, de qua Menoch. præsumpt. 36. num. 1. & seq. lib. 6. Seraphin. decis. 1141. n. 3. decis. 1334. num. 3. Rota inter recent. decis. 221. numer. 10. par. 6. & in terminis probationis obseruantie centenariæ. Buratt. decis. 885. nu. 3.

24 Nec † obstat, quod ad inducendam præsumptionem confirmationis, seu beneplaciti Apostolici non sufficiat probare obseruantiam præsumptiuè, sed requiratur probatio certa. Marescot. variar. resolut. lib. 1. cap. 13. numer. 14. add. ad Sanct. mem. Greg. XV. decis. 354. sub nu-

25 mer. 18. † quia in hoc casu nostro dantur actus certi, ac positiui tum Visitationum, tum Collationum per tempus longissimum, qui ad inuicem adminiculantur. Soccin. sen. consil. 187. num. 16. vers. confirmatur lib. 2. Soccin. iun. consil. 62. num. 11. & seqq. lib. 4. Alb. consil. 9. num. 11. & seqq. Rota decis. 472. sub num. 7. part. 1. recent.

26 *ſeſſunt ſatis ad probandam obſervantiam cē-
tenariam, & ultra productivam præſumptæ cō-
firmationis Apoſtolice, immo, & præſcriptio-
27 nis, ꝑ quæ ſe compatitur, & concurrere poteſt
cum titulo Concordiæ, vel alijs Abbatiffæ com-
petentibus. Rota decif. 218. num. 21. part. 6. recent.
Gonz. ſuper regulis. gloſſ. 53. numer. 45. & ſeqq.*

28 *Minas obſtant actus contrarij geſti ab Epi-
ſcopo; nam omiſſis qui emanarunt poſt annū
1600. dati in Summario Epifcopi num. 3. & 4.
quique cum tunc penderet liſ ſuper hoc iure
viſitandi introducta vſque de anno 1599. non
inferunt pro inducenda obſervantia contra-
ria, aut aliquo iure in favorem Epifcopi, ut per
Abbat. in cap. licet ex quadam 47. nu. 3. ubi Ancharan.
numer. 5. de teſtib. Dec. conſil. 82. numer. 1. Gregor. XV.
decif. 325. num. 12. Rota decif. 288. num. 1. par. 6. recen.
Et dicta litis pendentia negari non poteſt, affi-
citque modernum Epifcopum, qui à Sententia
de dicto anno lata ad favorem Abbatiffæ intro-
duxit in Rota per appellationem cauſam nunc
pendentem, quæ ideo dici non poteſt nova,
29 ſed eadem pendens de anno 1599. ſcum appella-
tio non diverſificet Cauſam, ſed instantiam.
Bald. in rubr. C. appellat. num. 2. verſ. quæro numquid
Dec. in cap. Caterum num. 7. de reſcript. Rota Bononien.
diverſ. decif. 138. numer. 117. & decif. 139. numer.
18. Caſſad. decif. 8. numer. 4. de reſcript. Cocc. dec. 123.
numer. 9.*

*Omiſſis inquam dictis actis geſtis poſt an-
num 1600. remanent duæ Viſitationes, quæ
30 Epifcopo non ſuffragantur, tñam prima de an-
no 1504. eſt ſaltem æquivoca, cum fuerit facta
titulo delegationis Apoſtolice iuxta allegatos
in alia Decifione edita prima Iulij 1644. coram
meſ. ſin. quibus additur Rota in recent. decif. 635.
num. 2. verſic. & quamvis part. 3. aliique relati ab add.
ad Burratt. decif. 578. num. 18. eodemque nomine
emanavit, altera de anno 1520. quæ non eſt di-
verſa a prima, ſed illius continuatio, ut legitur,
ibi, Reuerendiſſimus & c. viſitator prædictus continuari-
do dictam viſitationem viſitavit & c. Summario
Epifcopi num. er. 2. Altera pariter anni 1587. eſt
æquivoca, quia facta fuit ab Epifcopo vti Se-
dis Apoſtolice Delegato, & vltro fuit contra-
dicta ab Abbatiffa, ut ponderat vltima Decifio
ſ. ſin. poſtquam contradictionem non fuit con-
tinuata, niſi quoad altare Parochiale, & Eccleſiā
in quantum eſt neceſſaria pro receptatione
Parochianorum, & eorum ſervitio, ut habetur
in Sum. Abbatiffæ num. 10. in ſin.*

31 *Comprobata ex prædictis ꝑ confirmatione
Concordiæ non fauet Epifcopo diſpoſitio Sa-
cri Concilij Tridentini ſeſſ. 24. de reform. cap.
20. quia non derogat Concordiis à Sede Apo-
ſtolica confirmatis, ut præter allegatos in vlti-
ma Decifione ſ. adeo quod tradit Barboſ. in Col-
leſt. Bullar. verb. Concordia num. 2. Ludovic. à Sarania
de iuriſdictione adiuncti quaſt. 25. num. 6. Armendar. in
add. ad recopill. leg. Nauarr. lib. 1. tit. 18. lib. 7. de Epiſc.
num. 67. & propterea ſatis remanet probatum
malum ius Epifcopi, & bonum Abbatiffæ etiā
reſpectu viſitationis, quæ in ijs, quæ verſantur
extra Clauſtrum, fieri ab ea poteſt mediante
perſona à ſe deputanda. Cucch. Inſtit. Canon. lib.
4. tit. 8. nu. 42. Azor. Inſt. moral. lib. 3. cap. 40. quaſt. 9.*

*verſ. 11. quæro, & quaſt. 11. verſ. quid vero, concu-
rentibus præſertim alijs ponderatis in vltima
Decifione quam hodie cauſa ſuper eiſdē pro-
poſita Domini confirmandā cenſuerunt, vtra-
que parte informante.*

R. P. D. PEVTINGERO.

Sipontina Pensionis.

Luna 8. Aprilis 1647.

ARGUMENTVM.

*Poſſeſſio ad effectum obtinendi manutentionem
in quaſi poſſeſſione exigendi penſionē ex qui-
bus iuſtificata remaneat; ita ut non poſſit dici
amiſſa per acquieſcentiam Penſionarii & ad
hoc quamplurima deducuntur. Reſtitutione
in integrum amiſſa cum facultate manutenē-
di quem de iure benè poteſt concedi manuten-
tio aduerſus ſententiam in iudicatum tranſa-
ctam, & licet executio iam facta operetur, ne
in gradu reſtitutionis in integrum detur ma-
nutentio, id tamen quando procedat, decla-
ratur.*

SUMMARYVM.

- 1 *Poſſeſſio ad effectum manutentionis, iuſtificata rema-
neret & confeſſione partis.*
- 2 *Verbum dicitur ab Oratore prolatum quando ipſum
non exauſet à confeſſione.*
- 3 *Solutio ex quibus probetur eſſe facta de mandato, &
ſcientia debitoris.*
- 4 *Penſio ubi fuit alicui ſoluta, conſtituit illum in quaſi
poſſeſſione exigendi d. penſionem.*
- 5 *Penſio ſine fuerit ſoluta in totum, ſine in partem,
conſtituit illum, cui fuit facta ſolutio in quaſi poſ-
ſeſſione totius.*
- 6 *Quaſi poſſeſſio exigendi penſionem ſuffragatur ad ob-
tinendam manutentionem, etiam contra ſucceſ-
ſorem.*
- 7 *Penſio ubi reſervata fuit ſub clauſula dummodo & c.
ad obtinendam manutentionem neceſſe eſt probare
ualorem, & quando ſecus n. 8.*
- 9 *Penſionis reſervatio, quæ ſolū ſimplicem narrati-
uam ualoris contineat, non reddit gratiam condi-
tionalem.*
- 10 *ad Manutentionem obtinendā in quaſi poſſeſſione exi-
gendi Penſionem, unica ſufficit exactio.*
- 11 *Penſionario quando non incumbat onus probandi ſuc-
ceſſuſ exactiones ad effectum manutentionis, ſed
ſufficiat iuſtificare terminos fuiſſe petitos, & illorū
ſolutionem fuiſſe denegatam.*
- 12 *Quaſi poſſeſſio ſemel quaſita in incorporalibus, ut
cenſeatur amiſſa, quid requiratur.*
- 13 *Quaſi poſſeſſio exigendi penſionem, ut dicatur amiſ-
ſa, quid requiratur.*
- 14 *Poſſeſſio in incorporalibus ſolo animo retinetur, &
non niſi per denegationem debitoris dicitur inter-
rupta.*
- 15 *Appellationis proſecutionem, ſi quis omiſit quando ta-
lis acquieſcentia non noceat.*
- 16 *Penſionarius ne dicatur habuiſſe animum dimittendi
poſſeſſionem, quid ſufficiat.*
- 17 *ad Animum alicuius eliciendum, magis eius opinio;
quā ueritas attenditur.*

- 18 *Manutentio non datur post sententiam transactam in iudicatum, maxime quando sententia executioni fuit demandata, & quando secus n. 19.*
- 21 *per Restitutionem in integrum lis reuiuiscit, & omnia in pristinum statum reponuntur amplia ut numer. 21.*
- 22 *Manutentio sicuti datur antequam sententia transeat in iudicatum, ita pariter dari debet in gradu restitutionis in integrum.*
- 23 *Restitutio in integrum gratiosa non distinguitur à restitutione in integrum commissa prout de iure.*
- 24 *per Restitutionem in integrum omnia in pristinum reposita esse censentur, ac si res indicata non emanasset.*
- 25 *Manutentio antequam concedatur aduersus sententiã in iudicatum transactam, prius cognoscendum est de causis restitutionis in integrum, & quando secus num. 26.*
- 27 *Possessorium ante omnia terminari debet.*
- 28 *Sententia reuocari non potest nisi postquam de iniustitia, & nullitate sententia, & sic de causis restitutionis in integrum plene cognitum fuerit.*
- 29 *Restitutio in integrum commissa prout de iure an referatur ad ordinem iudicij petitorij, & postea possessorij, vel e contra.*
- 30 *Possessorium prius terminandum, & deinde de meritis negocij principalis inquirendum esse, ordo iudicij postulat de stylo Rota.*
- 31 *Rota solet causas restitutionis in integrum non leuiter attingere sed plene cognoscere, & sub unica illarum discussione terminare negocium principale in petitorio.*
- 32 *Restitutio in integrum datur aduersus sententiam denegantem manutentionem illi qui quasi possessionem habebat.*
- 33 *Sententia dicitur iniusta, quando possessori manutentionem non concessit.*
- 34 *Indultum Apostolicum eliditur ob non seruata conditionem in eo appositam.*
- 35 *Pensionario concedenda est manutentio quando dubitari contingit an pensio fuerit caducata uel ne.*
- 36 *Executio iam facta, operatur, ne in gradu restitutionis in integrum detur manutentio intellige procedere ut num. 37 & 38.*
- 38 *Decisio in causa Romana de Bombellis 13. Maij 1613. coram Card. Sacrato in quibus terminis loquatur.*

DECISIO XLV.

EXCELLENTISSIMVS D. Princeps Octavianus Medices, olim Abbatiz S. Mariæ de Pulsano Sipontinæ Diocesis Commendatarius, reseruata sibi annua pensione scutorum 1260. monetæ Romanæ 9. Septembris de anno 1614. eam in manibus fel. rec. Pauli Papæ V. ad fauorem D. Francisci Vrsini resignauit, quæ postea per ipsius Francisci in Societatem Iesus ingressum à fel. rec. Papa Urbano Octauo D. Petro Columnæ collata fuit, qui contracto interim à Principe matrimonio, d. pensionem extinctam fuisse pretendens, coram A.C. super pensionis nullitate Iudicium mouit, & de voto Rotæ iuxta Signaturæ, quam pendente iudicio adiuerat, rescriptum, appellatione remota, cum clausula, quod D. Petrus non teneatur de bonis proprijs, & quoad personam habito voto coram

bon. mem. Coccino sententiam obtinuit, pensionem non substineri, nec deberi: Attamen anno 1641. adita per Principem Signatura Sanctissimi commissaque mihi causa restitutionis in integrum, prout de iure, reiecta præcedente clausula, quod dictus Dominus Petrus non teneatur de proprio quoad fructus perceptos, & in alia Commissione cum clausula, & cum facultate manutenendi Principem prout de iure; Dubitavi, an ei sit dandum mandatum de manutenendo, & Domini affirmatiue responderunt.

Quia Dominus Princeps suam quasi possessionem exigendi hanc pensionem probat ex Instrumento realis, & actualis solutionis scutorum 1485. de anno 1629. inter ipsum, & Dominum Abbatem Franciscum Vrsinum resignatarium celebrato; nec non ex confessione eiusdem Domini Petri Columnæ, emanata in commissione, alias ab ipso porrecta, dum in ea enunciauit Instrumentum locationis fructuum Abbatiz alias factæ ipsi Principi, cuius vigore fatetur ipsum percepisse fructus in causam pensionis, sibi reseruata; † quam confessionem possessionis, à parte factam in precibus, ad manutentionem sufficere, dixit Rota in Colonien. Præcedentia coram bon. mem. Cardin. Valdo impressa la 32 num. 3. post Modern. Perusin. de manuten. & in eodem causa 14. Maij anno præterito post principium coram me, & in Beneuentana Canon. 14. Maij 1646. coram Domino meo Bichio, & prius in Spirien. Monasterij prima Iulij 1643. coram Domino Carillo, † ubi responderetur ad obiectum, fieri solitum, quod verbum dicitur, ab oratore prolaturum, à confessione ipsius non excusat, quando præsumptio iuris vrget contra ipsum contentem. Immo legendo verba libelli suplicis contra Principem Sanctissimo porrecti, patet verbum dicitur, non ad captionem possessionis, sed eius continuationem referri.

Deinde ex Instrumento publico rogato de anno 1719. dato in Summario Principis numer. 8. constat, ipsi fuisse soluta manualiter, & ut vulgo aiunt, in contanti scuta 584. In causam terminorum pensionis, ad eius fauorem reseruata super fructibus Abbatiz de qua agitur, tunc possesse a Domino Francisco Vrsino, & nunc à Domino Petro Columna, decursum, & quāuis hæc solutio non fuerit ab ipso Titulari, sed, à Ruberto de Vecchijs eius nomine facta, ibi. Et pro eo ab Illustriss. Domino Roberto de Vecchijs, & quia tamen, † non solum ex magna quantitate summæ solutæ, verum etiam ex præcedenti reservatione pensionis, & consensu illi à Titulari præstito rectè præsumi potest mandatum in soluente. iuxta Cassad. 3. num. 4. de procurat. & Rota decis. 196. num. 3. parte prima diuers. & decis. 241. num. 5. par. prim. recent. prout in terminis personis fuit dictum coram bon. mem. Cardin. Sacrato in Sancti Marci pensionis 30. Ianuarij 1612. & in Toletana pensionum 23. Iunij 1617. coram Sanctiss. D. N. Innocentio X. tunc huius S. Tribunalis Auditore. † Quæ solutio utique Principem constituit in quali possessione exigendi hanc pensionem; ut in dicta Toletana pensionum dictum fuit, & in decis. 275. coram felic. record. Papa Greg. XV. Rota in Spoletana pensionis 21. Iunij 1619. coram

1619. coram bon. mem. Francisco Vbaldo, & passim
5 in alys. † Nec refert an solutus fuerit integer
terminus pensionis, siue aliqua eius portio:
nam ex solutione etiam partis pensionis prop-
ter titulum vniuersalem Princeps constitutus
fuit in quasi possessione totius, ad tradita per
Lotther. de re benef. lib. 1. quaest. 38. num. 123. Ca-
ual. decis. 379. num. 3. & 4. Rota in Pampilonen.
Pensionis 16. Ianuarij 1613. coram Reuerendissimo
Damasceno. In Auerfana Pensionis 24. Aprilis 1626.
coram bon. mem. Pirronano, & in Anagnina pensionis
18. Martij 1630. coram Eminentissimo Cardinali Ve-
6 rospio. † Quae quasi possessio optimè ad obti-
nendam manutentionem suffragatur Domino
Principi etiam contra Dominum Petrum in
Abbatia successorem, ex decisionibus su-
pra allegatis. Ius enim ex persona actoris me-
tiendum est. Guidopap. decis. 619. per totam, &
tradit Gligas de pensio. quaest. 47. num. 10. Gregor.
dicta decis. 275. num. 2. Rota penes Cinc. de Censib.
decis. 242. num. 4. Coccin. decis. 31. numer. 5. & in
7 Compsana pensionis 4. Iulij anno praterito coram Re-
uer. P. D. meo Royas in princip. † Maximè quia,
huius pensionis reservatio non est conditiona-
lis sub clausula dummodo, &c. quo casu, ad
obtinendam manutentionem necessariam esse
prohibitionem valoris tradit Gratian. discept. 113.
8 num. 73. & seqq. & discept. 363. num. 40. † sed est
pura. Quo casu probationem valoris non re-
quirit, Rota in Cremonen. pensionis 25. Februarij
1622. coram bon. memor. Cardin. Vbaldo relata per
Grat. discept. 948. num. 17. vbi plures concor-
9 dantes allegantur. † Haec enim reservatio
simplicem solum narratiuam valoris conti-
nens, gratiam nullo modo conditionalem
reddit. Rota decis. 519. num. 4. par. 4. recent.
Non obstat Dominum Principem videri à
sua possessione recidisse, cum multo tempore
pensiones decursas, nec petiisse, neque exigisse
doceat, vel quia sententiae ad fauorem Do-
mini Petri Moderni Abbatis super nullitate,
& extinctione pensionis de anno 1638. latae,
10 acquieuerit. † Quia ad manutentionem ob-
tinendam vnica exactio sufficit; vt docet Rip. in
cap. cum Ecclesia Sutrina num. 53. de caus. possess. &
propriet. Seraphin. decis. 436. num. 1. & decis. 149.
num. 2. & habetur in supradicta Anagnina pensionis
coram bon. mem. Cardin. Verospio in Romana Subcol-
lectorio 17. Martij 1645. vers. Aduersus coram Do-
mino meo Bichio, ac in alys superius allegatis. Pen-
11 sionario † enim de successiuis exactionibus
docendi onus non incumbit, cum titulari eius
aduersario, cuius exceptio in negatiua funda-
tur, ideoque terminos successiuos non fuisse
petitos, & vltro ipso petente, solutionem eo-
rum fuisse denegatam, probare tenetur; Nam
12 in incorporalibus ad amittendam quasi pos-
sessionem, semel quaelitam, denegatio solu-
tionis cum acquiescentia petentis requiritur;
vt eleganter docet Innocent. in cap. querelam n. 3.
& ibi Abb. num. 2. de elect. Gratian. d. discept. 113.
num. 31. & seqq. Mantica. decis. 172. numer. 5. Bu-
ratt. decis. 823. num. 5. Rota in Romana fructuum
11. Aprilis 1605. coram bon. mem. Corduba impress.
apud Modern. Perusin. tali. de manuten. decis. 86. n. 8.
13 vbi † deciditur, quod ad perdendam quasi pos-
sessionem exigendi pensionem, vltra denega-
tionem solutionis requiritur, quod postea.
Pensionarius per decennium tacuerit, & simi-
liter fuit dictum in Cusentana pensionis 22. Iunij
1618. coram bon. mem. Francisco Vbaldo ex ea ra-
14 tione † quia in corporalibus possessio, nisi per
denegationem debitoris non dicitur interrupta,
& solo animo retinetur l. 3. ff. in amittendo. ff.
de acquir. possess. Rip. in d. cap. cum Ecclesia Sutrina
num. 11. in fine de caus. possess. & propriet. Gratian.
discept. 519. num. 68. & 69. Rota decis. 569. nu-
15 12. par. 5. recent. † Et Principis acquiescentia
sententiae de anno 1638. contra ipsum latæ, cum
ab ea appellauerit, ei non nocet, nec ante re-
stitutionem in integrum de anno 1645. ab eo
obtentam lapsum est decennium, immò tan-
tò minus ipsi officit, quia appellationem pro-
sequi ex causa a finitatis dicti Domini Petri
cum Nepote fel. record. Urbani VIII. omisit.
Innoc. in supradicto cap. cum querelam n. 3. de elect.
Rota in Cuiet. Pleb. Pens. 5. Maij 1645. coram Do-
mino meo Bichio, quæ causa licet ab ipso Prin-
cipe tantum opinata fuerit, neque enim subie-
ctus etiam Pontificis imperio iustitia aliquod
passa fuisset, si Princeps experiri voluisset, ni-
16 hilominus ad effectum, de quo agitur, satis
est, quod hæc causa à pensionario fuerit opi-
nata, nam hæc ipsa opinio animi eius dimit-
tendi possessionem excludit, vt in proximis
terminis tradit Gratian. discept. 313. num. 26. Ro-
ta in Volaterana Prioratus 16. Martij de anno prate-
17 rito coram eodem D. meo Bichio, † quam vulgaris
etiam illa regula confirmat, quæ ait, quod ad
animum alicuius eliciendum, magis eius opi-
nio, quam veritas attenditur l. Regula ff. de iur.
& fact. ignor. Soccin. sen. consil. 124. num. 2. lib. 4.
Mantic. de coniect. lib. 3. tit. 10. num. 2.
18 Nec refert, † quod ob non prosecutionem
appellationis sententia annulationis pensionis
transierit in rem iudicatam postquam non
datur manutentio, maximè quando sententia
executioni fuit demandata. Cauall. Idem. decis. 390.
num. 6. vers. Nec visa fuit obstare Rota decis. 44. n. 5.
19 par. 4. recent. † Obiectum enim si restitutio in
integrum concessa non fuisset, procederet;
20 Secus verò dum ea fuit concessa, † nam per
hanc lis reuiuiscit. Seraphin. decis. 945. num. 3.
Rot. decis. 135. num. 6. par. 4. tom. 2. recentior. &
omnia in pristinum statum reponuntur l. quod
si minor §. restitutio ff. de minor. Glos. in cap. audito
de restit. in integrum. Valenz. consil. 44. numer. 34.
21 Quamuis † restitutio commissæ sit cum clau-
sula prout de iure Rota in Placentina Parochialis
de Malpartida 1. Iulij 1602. coram Litta impress.
apud Marches. de commiss. par. 3. fol. 24. sub num. 2.
& in Rom. Domorum 25. Iunij 1646. coram D. meo
Bichio.
22 Vltius † ponderarunt Domini optimam
rationem, quod quemadmodum si sententia
in iudicatum non transiisset pensionario in
gradu appellationis danda est manutentio, ita
pariter ei dari debeat in gradu restitutionis in
integrum. Rota decis. 350. in fin. par. prima & de-
cis. 436. num. 2. par. 4. diuers. & coram Papa Gre-
gor. XV. decis. 458. num. 8. & coram Burat. deci-
sion. 604. numer. 14. ac fuit dictum in supra allegata

- Anagnina pensionis coram Domino Cardinale Verosp.*
 §. non etenim, vers. quia præterquam, ubi plures concordantes allegantur, & in Montis Alti Beneficii 18. May anno præterito coram eodē Domino meo Bichio.
- 23 Ad quem effectum nulla est facienda distinctio inter restitutionem in integrum gratiosam, & commissam, prout de iure, quia eademque decisiones hic allegatæ loquuntur in terminis restitutionis, prout de iure, quæ semper, vel exprimitur in huiusmodi restitutionibus aduersus rem iudicatam, vel subintelligitur, & ut supra dictum fuit clausula prout de iure nõ
- 24 impedit, quia per restitutionem in integrum omnia in pristinum reposita esse censeantur, ac si res iudicata non emanasset.
- 25 Neque dici potest, quod esse prius de causis restitutionis in integrum cognoscendum, antequam manutentio concedatur, quod quando ut in casu presenti adest in commissione restitutionis in integrum clausula cum facultate manutentendi; quia tunc commissio etiam summarissimum possessorium comprehendit, quod ante omnia terminari debet cap. Pastoralis de caus. possess. & propriet. l. Ordinarum C. de rei vendic. l. si de rei ff. de iudic. Rota decis. 365. numer. 9. par. 1. recent. ad quem effectum lis per solam commissionem restitutionis in integrum prout de iure introducta esse dicitur, quamvis
- 28 secus sit, quod ad effectum reuocandi sententiam latam, quæ scilicet reuocari non potest, nisi postquam de iniustitia, vel nullitate sententiæ, & sic de causis restitutionis in integrum plenè cognitum fuerit, ut benè distinguendo tradit Buratt. decis. 323. numer. 4. Rota decis. 351. numer. 5. par. 1. diuers. decis. 132. par. 1. decis. 307. decis. 672. & decis. 731. ubique nu. 1. p. 2. recent. & ita fuit seruatum in Romana subcolleatoria 17. Marty 1645. coram Domino Bichio, ubi pariter cauta quod restitutionis in integrum commissæ fuerat cum facultate manutentendi, quem de iure, quæ clausula eodem modo refertur ad iustitiam manutentionis, veluti clausula, prout de iure, & quatenus inferretur ad ordinem
- 30 iudicii, quod iste postulat, ut prius summarissimum possessorium terminetur, & deinde de meritis negotii principalis inquiratur; Maxime de stylo Rotæ, quod quæ causas restitutionis in integrum non leuiter attingere, sed plenè cognoscere, & sub vnica illarum discussione terminare negotium principale in petitorio solet, ut fuit seruatum in causa Mediolanen. Cini-liaractus anno 1645. coram me.
- 32 Accedit, quod eo ipso, quod de quasi possessione Domini Principis rei tunc conuentioni constabat, & sententia ei petitam manutentionem, de qua expresse protestatus est, non concessit, satis respectu summarissimi possessorij de causis restitutionis in integrum constare dici debet. Vnde quemadmodum, cognito de causis restitutionis in integrum circa negotium principale, in petitorio Sententia ferenda esset, sic eodem modo in summarissimo
- 33 possessorio pronunciandum est, quod dum circa illud sententia contra Dominum Principem lata apparet iniusta, ex quo ipsi possessori manutentionem non concessit, ad text. in l. de ipsa

- re 74. ff. de iudic. cap. cum super de caus. possess. & propriet. Christoph. de Paz. ad leg. reg. l. 158. nu. 1. Rota in Marianen. Parochialis 3. Aprilis 1646. coram Reuerendissimo Domino meo Decano. Quæ iniustitia Sententiæ non tollitur per fundamentum contracti a Principe matrimonij. quod habet enim Indultum Apostolicum sibi concessum retinendi hanc pensionem, non obstante matrimonio cum quacumque vxore, sibi benè visa contrahendo, cuius Indulti ius non eliditur per exceptionem conditionis in eo appositæ non seruatur, per quam iubebatur intra annum proximum habitum alicuius regularis militiæ suscipere, quod tamen neque intra dictum terminum, neque intra alios sex menses
- 35 ad quos fuit prorogatus adimpleuit, fita enim ipsa dubietas, an tempus suscipiendi habitum a die concessi Indulti, vel contracti matrimonij sumere incipere debeat, ostendit Principi interim non auferendam fuisse manutentionem, in quasi possessione exigendi dictam pensionem, in qua existeret §. restituenda Inst. de interditi. Greg. decis. 461. numer. 1.
- 36 Neque quod executio iam facta, quæ alias, ne in gradu restitutionis in integrum detur manutentio, operari solet hic effectum hunc
- 37 producit; quia intelligenda est de executione facta ab homine, non verò de executione, quæ venit ex dispositione iuris, & quam secum traxit Sententia absolutoria, ut in puncto sic distinguendo declarauit Rota coram bonorum. Buratto decis. 604. numer. 16. & 17. & prius fuit firmatum in Ferrarien. Bonorum de Zaualeis 26. Iulij 1614. coram Sanctissimo Domino nostro, & in Romana Censuræ 9. Nouembris 1606. coram Penia. Vnde decisio Romana de Bombellis 13. May 1613. coram Cardin. Sacrato in contrarium allegata, nihil facit, quia loquitur in terminis executionis factæ ab homine in vim Sententiæ eodem-
- 38 natorix. quod Nec petebatur ibi manutentio, neque causa restitutionis erat commissæ cum facultate manutentendi, quod etiam responderetur ad aliam decisionem exaduerso allegatam coram Casar. de Grass. decis. 10. de Sent. & re iudic. Quare Domini, omissis pro parte Domini Petri adductis, quæ iustitiam, seu validitatem Sententiæ concernunt, quæ satis magnâ etiam pati difficultatem videntur, dum Auditor Camera neglecto rescripto cum clausula non retardata solutione peninsis, & parte contradicente in petitorio pronunciauit; Domini respondendo ad dubium propositum censuerunt. Principi esse dandum mandatum de manutentendo vtraque parte informante.

Infra in hac eadem par. 10. recent. habetur altera decisio sub die 1. Iulij 1647.

R. P. D. M E L T I O.

Postea Reuerendissimo Episcopo PAPIEN.

Callicen. Bonorum.

Luna 8. Aprilis 1647.

A R G V M E N T V M.

Restitutio in integrum semper conceditur aduers-

adversus sententiam nullam, & iniustam; quapropter in presenti decisione, disputatur primo. An processus factus simpliciter cum Procuratore Minoris, qui ante litem contestatam habebat generale mandatum Procura absque decreto Iudicis sustineatur.

Secundò. an emphiteusi finita si proximior petat inuestituram, & obtineat quoad certam partem bonorum, quia reliqua ab alio occupabatur, an inquam sufficiat pro conservatione iuris illi competentis; itaut post unius anni tempus, quod ad hunc effectum datur, possit petere renouationem maximè contra extraneum deinde inuestitum; & resolutio quoad primam partem est negatiua, affirmatiua verò quoad secundam, & in contrarium adducta refelluntur.

S V M M A R I V M.

- 1 Restitutio in integrum non denegatur adversus sententiam nullam, & iniustam.
- 2 Sententia lata contra minorem nulla praxia citatione, & deputatione Curatoris est nulla.
- 3 Sententia lata contra Minorem indefensum non sustinetur.
- 4 Restitutio in integrum danda est adversus sententiam latam absque citatione, & contra minorem indefensum.
- 5 Sententia lata absque citatione contra minorem indefensum nunquam transit in iudicatum.
- 6 Inuestitura legitimè petita, & cum iuramento promissa non potest deinde denegari.
- 7 Inuestitura ad hoc, ut dicatur facta sufficit quod quis à Domino illam petierit.
- 8 Mandatum Procura factum à Tutoribus minorum, requirit decretum Iudicis pro illius validitate.
- 9 Procurator minoris constitutus ante litem contestatam per mandatum procura generale, si nullas fecit defensiones dicta Constitutio non attenditur, & processus cum eo factus corrumpit.
- 10 Inuestitura renouatio concessa in parte, ex aequitate legis est pariter concedenda quoad residuum.
- 11 Amplia stante consuetudine inuestiendi.
- 12 Consuetudo in materia renouationis emphiteusis attendenda est.
- 13 Emphiteusis, quæ ex consuetudine renouari solet, fiet iniuria, quatenus talis renouatio denegaretur.
- 14 Consuetudo in materia renouationis emphiteusis, quod Ecclesia non soleat renouare fœminas, ex quo elidatur.
- 15 Consuetudo contrahentium potius, quàm Regionis attendenda est in materia renouationis emphiteusis.
- 16 Emphiteusis Ecclesiastica renouata in parte, est pariter renouanda in totum, si Ecclesia noluit istam partem pro se retinere.
- 17 Emphiteusi renouata alicui pro se, & eius filiis, & Nepotibus masculis, dicuntur exclusæ fœminæ.
- 18 Declara procedere quatenus extent masculi ex primo inuestito descendentes, sed his deficientibus admittitur etiam fœmina ad renouationem petendam.
- 19 Emphiteusis renouatio petitur ex æquitate, non autem vigore inuestitura.
- 20 Ecclesia dum nolit pro se retinere emphiteusim, æquitas suadet, ut præferatur fœmina proximior ultimi inuestiti.
- 21 Bulla Urbani VIII. §1. incip. Humana salutis auctor in §. 2. quid disponat explicatur.
- 22 Beneplacitum Apostolicum ad effectum renouationis emphiteusis ex quo præsumatur obtentum.
- 23 Rescriptum Papa concedens alicui facultatem renouandi emphiteusim, si fuerit obtentum in Signatura Gratia, an dicatur sufficiente constare de Beneplacito Apostolico.
- 24 Rescriptum Papa emanatum in Signatura Gratia si fuit simplex, & absolutum, & respiciat merè gratiosa absque ulla restrictione contentorum in commissione intelligi, ac seruari debet.
- 25 in Rescriptis Papa merè gratiosis, nunquam attendi solet Signatura Regentis.
- 26 in Rescriptis Papa emanatis in Signatura Iustitia attenditur extensio Regentis.
- 27 Rescriptum Sanctissimi emanatum in Signatura Gratia intelligendum venit secundum postulata, itaut correspondeat omnibus in commissione petitis.
- 28 Beneplacitum Apostolicum in materia renouationis emphiteusis alicui concessum suffragatur etiam alijs.
- 29 Beneplacitum Apostolicum in materia renouationis emphiteusis non respicit personas, sed actum.
- 30 Beneplacitum Apostolicum concedens facultatem alienandi bona Ecclesia considerat, utilitatem Ecclesia, non autem personas, quibus conceditur.
- 31 Beneplacitum Apostolicum obtentum pro alienatione bonorum Ecclesia extenditur etiam de persona ad personam.
- 32 Emphiteusi finita ob deficientiam generationis datur proximiori tempus unius anni ad petendam inuestituram.
- 33 Emphiteusi finita si proximior petat inuestituram, & obtineat quoad certam ratam bonorum, sufficit pro conservatione iuris illi competentis.
- 34 Emphiteusi finita si proximior petat inuestituram censetur concessa quatenus de iure concedenda foret maximè contra extraneum deinde inuestitum.
- 35 Emphiteusi finita si bona essent ab alio occupata, annus ad petendam inuestituram non incipit currere, nisi à die recuperationis, & adeptæ possessionis per Dominum directum.
- 36 Emphiteusi finita si fuit inuestitus extraneus, facultas petendi renouationem durat spatio triginta annorum.
- 37 Pontifex non censetur voluisse alicui tollere aliquod ius, de quo notitiam non habuit.
- 38 Emphiteusis ex speciali licentia Pontificis concessa, non valet quando tendit in præiudicium tertij, quod Papa non innotuit.
- 39 Gratia subreptitia nihil operatur.

DECISIO XLVI.

CASTRA Rocchæ Leonellæ Guerrini, & alia bona illis annexa fuerunt a Capitulo, & Canonicis Ecclesiæ Callienæ ab immemorabili in emphiteusim concessa maioribus Philomenæ Bracaleonæ, prout de anno 1530 renouata fuerunt Ostauiano Bracaleono pro Canone unius Arietis pinguis, pro seculisque filiis, & nepotibus masculis, usque in eius tertiâ

- generationem, quæ cum fuerit finita ex causa obitusq. Io. Francisci Brancaloni, fuit ab eodem Capitulo, & Canonicis Callien facta renouatio quoad bona allodialia tantum ad fauorem Philomenæ, eiusdem Ioannis Francisci vitimi inuestiti ex filio prædefuncto neptis, & hæredis pro se, eius filiis, & nepotibus masculis, quæ vltorius mediante obligatione Camerali, & iuramento promiserunt renouationem quoque dd. Castrorum facere non obstante Constitutione san. mem. Urbani VIII. in nouo Bullario in ordine 51. sub §. 2. quæ prohibet alienationem bonorum iurisdictionalium absque beneplacito Apostolico, cuius naturæ sunt dicta Castra, quam tamen obligationem, atque promissionem locum habere voluerunt statimac à Sede Apostolica licentia renouandi eadem Castra fuisset obtenta, vt ex inuestitura, & instrumento concessionis datis in *Sum. Philomena* nu. 1. & 2. Verum, quia fuerunt postea dd. Castra per Cameram Apostolicam occupata sub prætextu quod vna cum Statu Urbini post obitum Ducis Francisci Mariæ fuissent ad eandem Cameram deuoluta, vano postmodum reperto huiusmodi prætextu, fuerunt illa eidem Canonicis restituta, qui vigore licentiæ obtentæ ab eodem Urbano dicta Castra concesserunt q. Hieronymo Martinotio, pro se ipso, eiusque filiis, & nepotibus masculis pro eodẽ canone vnius Arietis pinguis d. *Sum. num. 4.* & ab eo fuit illorũ adepta possessio; cum autem ad ipsius instantiam, vigore cõmissionis, iactationis iactationum, fuerit in Camera causa commissã, & contra eandem Philomenam minorem sententiam obtinuerit, sequuto deindẽ obitu d. Hieronymi sine filiis masculis, prædicti Canonici renouarunt inuestituram de dictis Castris Petro, & Iosepho de Martinotijs, eiusdem Hieronymo Agnatis, adhuc eadem Philomena in minori ætate constituta, quæ, adita Signatura Sanctissimi, obtinuit causam restitutionis in integrum Eminentiss. D. Cardinali Procamerario de Voto Rotæ committi aduersus dictam sententiam, & immissionis in possessionem;
- 1 Proposito igitur sub hac die dubio, ¶ an constaret de causis restitutionis in integrum, fuit per Dominos responsum ad fauorem eiusdem Philomenæ, scilicet ipsi eam competere, cum non denegetur aduersus sententiam nullam, & iniustam cap. 1. *vbi Abb. de restitution. in integrum Rota decis. 1. eodem titulo in nouis, Riminaldus iunior conf. 747. num. 121. Gratian. discept. forens. c. 233. num. 7.*
 - 2 Nullitas ¶ enim ex eo resultat quia sententia fuit lata contra Philomenam minorem, nulla præuia citatione, neque deputatione;
 - 3 Curatoris in hac causã, ¶ quæ propterea non substatetur, vti lata contra minorem indefensum, l. & minores, C. si aduersus rem indicatam, *vbi Bart. in sum. num. 3. Bald. num. 1. Angel. num. 2. Sabe. in l. si Praeses, C. quomod. & quand. iudic. vbi glossi. in vers. Auditore, Becc. conf. 12. num. 35. & 36. Rota. conf. 36. num. 4. lib. 5. Menoch. conf. 100. num. 122. Caesar. de Grass. decis. 9. de sentent. & re iudic. Gregor. decis. 43. num. 11 & decis. 485. nu. 5.*

- Caualer. decis. 585. num. 1. & in rec. decis. 406. num. 4. in princ. par. 4. Burget. decis. 627. num. 7.*
- 4 Vnde ¶ aduersus talem sententiam danda est restitutio ad effectum, vt minor possit inuestituram consequi *Clar. in §. feudum quasi. 49. vers. sed quaro Odd. de restitution. in integrum q. 77. num. 5. & 28. & 29. Menoch. conf. 757. numer. 13. Becc. conf. 12. num. 61. Decian. conf. 4. num. 13. & seqq. lib. 4. Peregr. conf. 94. numer. 53. & seqq. lib. 2. Rota decis. 459. num. 2. coram Papa Greg. & in rec. decis. 492. num. 1. par. 1. & 307. num. 1. pa. 2.*
 - 5 & 516. eodem num. 1. par. 5. ¶ quo casu numquã transit in iudicatum, ¶ *Mantica de tacit. & ambig. lib. 7. tit. 11. numer. 6. Menoch. de arbitr. cas. 484. num. 8. Caesar de Grass. decis. 2. num. 6. & seqq. de solut. Caualer. decis. 270. num. 5. & in recan. d. decis. 307. num. 1. in fine, & decis. 516. num. 2. par. 5.*
 - 6 Quæ ¶ quidem inuestitura non poterat à Canonicis denegari, dum fuit legitimè petita, necnon cum iuramento eidem Philomenæ promissa, *Bald. in l. ne cui in 1. lectura C. de location. & conduction. Castrens conf. 338. circa finem, ibi, sed petijt se inuestiri lib. 2. Berou. conf. 77. num. 34. vers. quoad Sigismundum, &c. & paulò inferius declarat sufficere ad hoc, vt dicatur, & censeatur inuestitura facta, quod quis à Domino illam petierit, &c. vsque ad fin. volum. 1. Rota in Mutinen. emphiteusis 7. Maj 1632. coram Reuerendiss. D. meo Decano.*
 - Nō obstat, quod in causa fuerit citatus Antonius Amatorius, qui habebat à Tutoribus Philomenæ mandatum generale procuræ in
 - 8 Curia; ¶ Quia cum iste Procurator fuerit ab illis constitutus ante litem contestatam absque Iudicis decreto, pro illius validitate requisito ex forma statuti iuxta textum in l. neque tutores, C. de procurator. ¶ & nullas fecerit defensiones dicta Constitutio non attenditur, & processus cū eo factus corruiat ad tradita per *Bald. in l. 1. sub num. 3. vers. & est ratio C. de bon. matern. Mysinger. obseru. 38. cent. 2. Simoncel. de decret. in præfat. num. 81. in fine, Bald. conf. 417. nu. 5. lib. 2. Honded. conf. 45. num. 15. & 35. lib. 1. Rota decis. 373. num. 1. coram Papa Gregorio, Perusina expensarum coram Penia per Pic. ad statut. Urbis decis. 3. num. 40. Grat. decis. Marchia 15. per totam, & in rec. decis. 406. num. 4. vers. ultra quod par. 4.*
 - 10 Iniustitia dictæ ¶ sententiæ etiam patet, quia dum de descendencia ipsius Philomenæ non dubitatur mediante persona Io. Francisci eius Patris, qui fuit filius Octauiani inucliti de anno 1530. de dictis Castris, ac illi tamquam proximiori superstiti concessa fuit à Capitulo renouatio inuestituræ aliorum bonorum, vt apparet ex dicto instrumento erat pariter eidẽ concedenda etiam quoad dicta Castra tam ex æquitate legis *Bart. in l. permittitur sub numer. 1. vers. & hoc nota pro emphiteusi, ff. de aqu. quodid. & astu. & in l. 1. num. 1. ff. de priuil. cred. Cald. de emphyt. conclus. 9. num. 5. relati per Fulgineum de iur. emphyt. in tit. de renouat. quasi. 1. num. 24. & in tit. de success. in bon. emphyt. quasi. 2. num. 10. Papon. conf. 25. num. 54. Dec. conf. 131. num. 2. vers. & in Ecclesia maior. Roman. conf. 22. num. 5. vers. quoad ultimum. Brixien. feudi 16. Maj 1583. coram Bubalo penes Fenzon. decis. 67. Ferrarieu. de Schianchis*

10 his 20. Aprilis 1617. coram Sanctiss. D. Nostro, & in recent. decis. 176. num. 28. per. 5. & decis. 74. num. 12. par. 6. & decis. 198. numer. 2. par. 2. diuers. Ravennaten. emphyteusis 6. Martij 1637. S. pro enius affirmativa coram Reuerendissimo Domino meo Decano. Eugubina renouationis emphyteusis 7. Iunij 1641. coram R.P.D. meo Bichio: Quam ex consuetudine & ipsius Ecclesie in principio eiusdem instrumenti enunciata, & quae in hac materia attendi debet, vt per Bald. in authentica si quas ruinas sub num. 6. vers. secundo, C. de sacrosanct. Eccles. 1. as. in l. finali sub num. 33. vers. tertio fuit renouatio. C. de iur. emphyt. Fulgineus d. titulo de renouation. d. q. 1. num. 30. & 61. & quaest. 4. num. 5. Mantie. de tacit. & ambig. lib. 22. tit. 30. num. 19. vers. quod intelligitur, Berou. consil. 116. num. 4. vers. tamen stante loci consuetudine lib. 1. Cephal. conf. 725. num. 15. lib. 5. Corn. consil. 250. num. 3. ibi tamen stante consuetudine lib. 3. Curt. sen. conf. 49. num. 91. Gozzadin. consil. 75. num. 18. & Alias enim fieret iniuria quatenus denegaretur talis reformatio emphyteusis, Bart. in dicto S. permittitur, Bald. in l. no uni, Cod. de locat. & in cap. in praesentia in 9. column. de 14 probat. 1. as. conf. 227. num. 26. lib. 2. & Atque ita consuetudo in contrarium allegata per illos de Martinotijs scilicet, quod dicta Ecclesia soleat renouare foeminas, eliditur, dum Capitulum de bonis allodialibus Philomena nam renouauit & vnde magis est attendenda consuetudo contrahentium, quam Religionis text. in l. cum vniuersorum, ff. de pignor. act. l. heredes palam, S. si quid post in fine, ibi ex consuetudine Patris familias, vel Regionis ff. de testament. Mantie. de tacit. & ambig. lib. 3. tit. 13. n. 27. 16 maxime cum Ecclesia in presenti casu noluerit hanc emphyteusim pro se retinere, dum eandem illis de Martinotijs extraneis concessit, Ripa in dicta l. 1. ff. de privileg. creditor. Alciat. in l. si mihi, & Titio num. 31. ff. de verborum obligatione, Marefcottus var. resolution. lib. 1. cap. 3. num. 11. vers. nec est verum circa finem, Gozzadin. conf. 39. num. 21. Mantie. decis. 10. num. 9. 17 Non obstat, & quod talis emphyteusis fuerit renouata Octauiano pro se, & eius filijs, & nepotibus masculis, & sic foeminae dicantur exclusae, Bald. in cap. 1. num. 2. de his, qui feud. dar. poss. 18 Quia hoc procedit & quatenus extent masculi ex primo inuestito descendentes, sed his deficientibus, admittitur etiam foemina proximior illius descenden. ad petendam renouationem, licet inuestitura sit per solos masculos 19 cum & renouatio petatur ex aequitate, non autem vigore inuestiturae, Bart. in d. l. 1. S. permittitur ff. de aqua quotid. & astin. Angel. in eodem S. permittitur ad med. Marefcot. variar. resolut. lib. 1. cap. 3. num. 6. Fulgin. dicto titulo de renouation. quaest. 1. num. 14. per tot. Berou. conf. 98. numer. 6. lib. 1. Giouagnon. conf. 44. num. 115. & seqq. 121. lib. 2. Paris. conf. 22. num. 36. lib. 1. Seraph. decis. 242. num. 13. vers. non obstat dictio tantum part. 1. diuers. & dicta decis. 67. apud Fenzon. Duran. decis. 334. num. 2. vers. non obstat, & seqq. & in recent. decis. 176. num. 30. par. 5. Mutinen. emphyteusis 26. Iunij 1630. coram Reuerendissimo D. meo

Decano, & dicta Ferrarien. de Schianebis 28 Aprilis 1617. cum aequitas suadeat, vt dummodo Ecclesia nolit pro se retinere, foemina proximior, vt est Philomena, praefertur tam ex ordine charitatis, quam affectionis, Bart. in d. S. permittitur Ancharan. conf. 171. num. 5. & 6. & conf. 134. num. 2. ad med. Roman. conf. 22. num. 5. vers. contrarium tamen, Clarus in S. emphyteusis quaest. 43. in princ. Gabriel. de iur. emphyt. concl. 1. num. 1. Implen. bonorum 18. Iunij 1618. coram bonem. Coccino in ordine 66. vers. quo vero ad secundum apud Fenzon ad Statutum Urbis. 21 Minus & obstat Constitutio Urbani Octauij, quae est in Bullario 51. incip. Humanae salutis auctor in S. 2. Quia haec Bulla nullibi tollit ius competens Agnatis proximioribus vltimi inuestiti petendi renouationes ab Ecclesia, sed tantum prohibet illas fieri nisi obtento prius beneplacito Apostolico, & quod quidem in presenti casu fuit a Philomena obtentum, stante Sanctissimi rescripto Eminentiss. D. Cardinali Procamerario directo, cuius vigore 23 concessa illi fuit & specialis facultas renouandi, cuius sufficientia reuocari non potest in dubium cum tale rescriptum emanauerit in Signatura Gratiae, ac fuerit simplex, & absolutum, & 24 respiciat merè gratiosa, & vnde absque vlla restrictione contentorum in commissione intelligi, ac seruari debet, Seraphin. decis. 922. num. 4. vers. & semper Adden. ad Buratt. decis. 621. num. 26. in fine & quia in rescriptis Papae merè gratiosis numquam attendi solet Signatura Regentis, Rota decis. 319. num. 7. par. 4. recent. 26 tom. 3. & illius extensio attenditur solum in rescriptis Signaturae Iustitiae Cresc. dec. 1. de reser. Seraphin. decis. 122. num. 4. & in recentior. decis. 27 330. numer. 15. & 16. par. 5. & atque ita rescriptum Sanctissimi intelligendum venit secundum postulata, itaut correspondeat omnibus in commissione petitis Corn. conf. 213. n. 2. lib. 4. Bisign. decis. 2. n. 5. in fine, Rota decis. 162. num. 2. par. 1. recent. Et in omnem casum posset etiam suffragari facultas concessa illis de Martinotijs, cuius vigore ad illorum fauorem 29 fuit a Capitulo facta renouatio, cum talis facultas data non fuerit respectu personarum, sed contemplatione actus, scilicet renouationis 30 huius emphyteusis; & nam in concessione beneplaciti pro alienatione rerum Ecclesiae Papa considerat vtilitatem Ecclesiae, non autem 31 personas, quibus conceditur & tali casu huiusmodi beneplacitum attenditur etiam de persona ad personam, Camer. in cap. Imperialem fol. 44. conclus. 2. littera S. de prohibition. feud. alien. Lupanel. ad Iferniam eodem titulo col. 6. vers. Sempronio, ante med. vers. quod tamen eleganter Bononien. transactionis 8. Iunij 1637. coram Eminentiss. D. Card. Verospio in ordine 228. numer. 31. par. 7. recens. confirmata sub 25. Februarij 1639. coram bonem. Merlino. 32 Cessat & pariter aliud obiectum, scilicet, quod Philomena non petierit inuestituram infra annum, qui ad hunc effectum datur, Cald. de renou. emphyt. quaest. 2. num. 34. lib. 1. Fulgin. dicto tractat. in tit. de renouation. quaest. 1. num. 20. & seq. Gozzad. conf. 7. n. 3. Rota dec. 756. n. 3. p. 4. diuers. Quia

33 Quia non solum † contrarium probatur ex
lectura publici instrumenti inuestituræ bono-
rum allodialium, ex qua apparet de instantia,
& petitione per eam facta ad effectum illam
obtinendi etiam in istis Castris statim mortuo
eius patre ob deficientiam masculorum, quæ
sufficiens fuit pro conseruatione iuris illi cō-
34 petentis, † cum ab eo tempore censeatur con-
cessa quatenus de iure concedenda foret, ma-
ximè contra extraneum, deinde inuestitum,
Bald. de renonat. emphyt. quest. 10. n. 17. vers. ex quibus
lib. 1. Castren. conf. 333. in fine, vers. & prædicta duo
lib. 2. Beron. conf. 77. num. 34. & conf. 93. num. 4. &
seq. lib. 1. Riminald. iun. conf. 444. num. 50. Rota decis.
198. nu. 5. par. 2. diuersorum, Seraphin. decis. 610. n. 3.
& decis. 630. numer. 1. ac in recen. decis. 791. in fine
par. 4. & decis. 73. num. 31. par. 5. Imolen. bonorum 18.
Iunij 1518. §. non obstat, quod res non sit integra co-
ram bon. mem. Coccino, & in Mutinen. emphyteusis 26.
Iunij 1630. §. nec obstat quod res, & 7. May 1632. co-
ram Reuerendiss. Damico Decano.

35 Immo † quia eidem Philomenæ fuit con-
cessa inuestitura tantum in bonis allodialibus,
& Castra supradicta fuerunt per Camerā Apo-
stolicam occupata sub prætextu deuolutionis
ob mortem Ducis Urbini, ex hoc annus non
capit currere nisi à die recuperationis bono-
rum, & adeptæ possessionis per Dominum di-
rectum. *Tiraquel. de retract. consanguin. §. 1. glos. 10.*
num. 36. & seq. Cald. d. quest. 7. nu. 13. Rosent. de feud.
cap. 6. conclus. 5. num. 3. Grat. discept. forens. cap. 707.
nu. 20. & 21. Abbas conf. 67. ad fin. lib. 2. Anchar. conf.
174. sub num. 6. Felin. conf. 32. num. 17. & 18. Menoch.
36 conf. 759. num. 12. Surd. decis. 189. num. 26. † Immo
cum fuerit inuestitus extraneus, facultas pe-
tendi talem renouationem durabat spatio 30.
annorum, *Marescot. variar. resolution. lib. 1. cap. 3.*
num. 22. Tiraquel. de retract. lignag. §. 1. glos. 10. num.
9. Fulgin. d. tit. de renouation. par. 1. numer. 20. Gratian.
discept. forens. cap. 753. num. 6. Gabr. de iur. emphyt.
concl. 1. nu. 12. Ias. conf. 7. in fine lib. 3. Dec. conf. 395.
pariter in fine, Seraphin. decis. 610. numer. 8. & decis.
630. num. 1. & d. Ferrarien. de Schianchis coram San-
ctiss. D. N.

Tandem nihil refert, quod illi de Martino-
tijs fuerint inuestiti ex speciali licentia eiusdē
Vrbani VIII. cum derogatione prædictæ Bul-
37 læ; † Quia cum Pontifici nulla fuerit facta
mentio de iure Philomenæ, non censetur illud
rollere voluisse, cuius notitiam Pontifex non
38 habuit, † nec in illius præiudicium Matrino-
39 tijs talem emphyteusim concedere, † & per
consequens talis gratia tamquam non carens
vitio subreptionis nihil operatur, *Lanar. conf. 15.*
numer. 23. & seqq. Dec. conf. 142. numer. 5. vers.
non obstat, quod cum auctoritate Papæ Ruin.
conf. 157. n. 4. & 11. lib. 1. vers. nec dici potest, Rota dec.
65. n. 2. par. 2. diuers. Baratt. dec. 576. num. 4. vers. præ-
sertim quia.

Et ita vtraque parte &c.

R. P. D. LEONE VEROSPPIO

Bononiensium Litterarum Cambij.

Luna 8. Aprilis 1647.

ARGUMENTVM.

Delegatio vbi non interuenit simplex cessio libe-
rationem non inducit, ex quibus autem dedu-
catur cessionem fuisse simpliciter factam, non
autem per viam delegationis ex ipsa decisione
patebit.

SUMMARY.

- 1 Cessio non operatur liberationem cedentis, donec solu-
tio subsequatur.
- 2 Litteræ cambij tacitam habent conditionem, quatenus
fuerint acceptatæ.
- 3 Cedens obligationem non extinguit per cessionem, non
secuta solutione, sed potest à creditore conueniri.
- 4 Cessio inducens nouationem cedentem liberat, & trans-
fert periculum in cessionarium.
- 5 Nouatio non præsumitur.
- 6 Cessio deficiente nouatione resoluitur in simplex mā-
datum, nec liberationem importat.
- 7 Delegationis natura quæ.
- 8 Delegatio transfert periculum in delegatarium.
- 9 Delegatio reddit debitorem delegatum immunem, ne
amplius à creditore delegante molestetur.
- 10 Delegatio excluditur ex renouatione crediti facta no-
mine delegantis, non delegatary.
- 11 Reseruatō Domini repugnat dationi in solutum.
- 12 Reseruatō domini facit uenditionem transire in lo-
cationem.
- 13 Testes, & Notarius de Instrumento rogatus plene
probant.
- 14 Testes singulares non probant confessionem extraiu-
dicialem, & num. seq. ubi contraria opinio dicitur
nerior.
- 15 Testium singularitas ex quibus excludatur.
- 17 Testis ille propriè dicitur singularis qui contestem
non habet.
- 18 Exigibilitas restricta ad tempus quid operetur.
- 19 Mora non consideratur in creditore, cui non fuit facta
delegatio.
- 20 Exigibilitas simpliciter promissa non dicitur restricta
ad tempus.

Mora non datur sine negligentia n. 20.

DECISIO XLVII.

IN venditione prædij per Potterium facta Chri-
stophoro hic assignauit ad computum pretij
litteras cambij librarum 4000. descriptas ad
proprium creditum, & ad debitum Ludouici
Spuntoni principalis, & Iulij fideiussoris, quas
eidē Potterio præsentī bonas, & exigibiles ma-
nutenere promissit; Debitoribus verò assigna-
tis factis non soluendo, ac recusationibus lit-
terarum solutionem Potterio, hic pro earum
consignatione coram Auditore Generali Bo-
nonien. egit contra Christophorum, & succu-
buit. Delata postmodum per appellationem
mihi causa dubitavi super valida litterarum
cessione quæ possit suffragari Christophoro, &
fuit negatiuè responsum. Quia cessio liberatio-
nem cedentis non operatur, † donec litterarum
1 solutio subsequatur *l. si debitorem ff. de nouat. Bart.*
in l. singularia num. 19. ff. de rub. credit. Iason. nu. 36.
Dec. num. 26. Rota decis. 679. num. 2. part. 1. recent. vbi
ratio

rationem deducit ex natura litterarū cambij, quæ tacitam ꝑ habent conditionem, quatenus acceptata fuerint, atque completæ, & corā Gregor. decis. 117. nu. 1. & decis. 716. nu. 1. part. 3. recent.

Nec interim primæuam extinxit obligationē Christophori, ꝑ ex qua idcirco poterit à Potterio creditore conueniri, vt notat Bald. in l. litterarum nu. 1. C. de solut. Rota coram Greg. in addu-
fina decis. 117. nu. 3.

Et licet ex cessione soleat etiam cedentis liberatio contingere, quoties illa nouationem inducit, vel mediante delegat. one, vel per viā venditionis, vel ex causa dationis in solutum, ꝑ quo casu in cessionarium etiam transfertur periculum l. si nomen ff. de heredit. vel ac. vend. Dec. cons. 99. n. 4. vers. ego non potest dici Cancer. var. lib. 2. cap. 6. numer. 174. & alij relati in decis. Reuerendiss. Vrgellen. 266. numer. 17. §. Alia verò cessio est.

Non tamen hæc cessio potuit nouationem importare, ꝑdum illa regulariter non præsumitur iuxta text. in l. ultima Cod. de nouat. & in §. præterea Instit. quib. mod. toll. oblig. Gabr. de nouat. conclus. 1. n. 1. Rota in Bononien. litterarum cambij 4. Decembris 1616. coram Sanctiss. D. Nostro impress. part. 3. recent. decis. 716. n. 1. & in Bononien. Pecuniaria 15. Ianuarij 1583. coram Lancellotto post Pacif. decis. 49. numer. 1. nec ulla interfuit delegatio, neque venditio, nec datio in solutum. ꝑ Quibus deficientibus cessio potius resoluitur in simplex mandatum ad exigendum, nec liberationem debitoris idcirco operatur l. si mandauero §. interdum ff. mand. notat gloss. magna in l. legauit ad fin. ff. de deliberat. legat. Alex. in l. si cum empor num. 4. vers. vel secundum Imolam ff. de pact. Imol. in l. facta §. si haberes numer. 11. circa fin. ff. ad Senat. cons. Trebell. idem Cancer. var. lib. 2. cap. 6. numero 168. Osasch. decis. 61. numer. 7. & 9.

Delegatio enim litterarum Cambij hoc casu excluditur, quia nec mandatum Christophori intercessit directum Spuntonis suis debitoribus, vt easdem litteras Potterio persoluerent, nec huius fauore à Spuntonis stipulata fuit earum ꝑ solutio iuxta naturam delegationis de qua gloss. in l. quam §. si mulier ff. ad Velleian. vbi notat quoq; Castrens. num. 3. gloss. in l. 1. C. de nouat. in verb. consentiente Dec. in l. singularia nu. 27. ff. de reb. cred. l. os. ibidem num. 36. Gabr. de nouat. conclus. 1. num. 22. & 16. Surd. cons. 145. num. 4. & in dec. 23. num. 66. vbi præterea considerat pro exclusione delegationis pactum (in præsentu quoque cessione appositum) manutenendi exigibile nomen debitoris delegatum vti contrarium delegationi, ꝑ in qua periculum à delegatē transfertur in creditorem delegatarium iuxta text. in l. si mandauero §. abesse ff. mandat. notant Doct. in l. qui ususfructum ff. de verb. oblig. vbi Alex. num. 5. Soccin. numer. 10. Cast. numer. 3. & in l. delegare numer. 3. ff. de nouat. Scacc. de camb. §. 2. gloss. 5. num. 286.

Cuius etiam delegationis exclusio comprobatur ex litterarum productione in foro Mercatorum facta per Christophorum postquam eas cesserat Potterio, & ex actione ibidem proprio nomine intentata pro eiusdem consecutione crediti cum hoc delegationis naturæ re-

9 pugnet, ꝑ quæ debitorem delegatum reddit immunem ne à creditore delegante valeat imponeretur conueniri, vt notat Cast. in l. si ususfructus num. 2. ff. de nouat. Iacob. de Nigris in repetitione l. 1. num. 66. ff. de leg. 1. vbi etiam Crot. numer. 42. Paris. cons. 107. num. 18. vol. 3. Surd. decis. 23. numer. 2.

Præsumpta quoque venditio ex cambijs post litterarum cessionem à Potterio renouatis remouetur ex illius summario, ex quo constat renouationem semper fuisse subsequutā nomine Christophori ꝑ non autem Potterij, qui in eiusdem litteris proprium nomen apposuisset, & nomen Christophori cassari curasset si earundem dominum in venditionis instrumento sibi fuisset translatus, vt ponderauit Rota coram Seraph. decis. 1419. numer. 3. & in decis. 228. numer. 3. par. 4. tom. 2. recent, & in Romana domorum 1. Decembris 1606. coram Sanctissimo Domino N.

Hinc quoque eliditur altera species nouationis, datio scilicet in solutum, prout etiam excluditur ex reseruato prædij dominio ab eodem Potterio donec integrum pretiū sibi fuisset exbursatum cum talis reseruatō ꝑ repugnet dationi in solutum, vt in terminis venditionis cum reseruatiōe dominijs vsque ad integram solutionem pretij tradit Art. in §. ult. nu. 3. Instit. de legat. vbi quod tunc venditionē facit transire in aliam ꝑ speciem contractus videlicet locationis Tiraq. de retr. lingu. §. 1. gloss. 2. num. 36. Magon. decis. Florent. 92. nu. 15. & decis. Lucen. 31. num. 9. Afflict. decis. 338. nu. 5. Surd. decis. 157. num. 2. & decis. 288. num. 6. var. 4. tom. 2. rec. Et demum tollitur ex testibus deponentibus litterarum, consignationem factam fuisse loco pignoris, ac pro maiori securitate Potterij, qui optimè videtur concludere ꝑ Dum inter eos adest Notarius de Instrumento venditionis rogatus, ac verisimiliter idcirco informatus de voluntate contrahentium, & omnes causæ scientiam reddunt ex auditu ab utroque contrahente iuxta gloss. in l. si arbiter ante fin. vers. nam in quibuslibet obligationibus ff. de verbor. oblig. Host. in cap. licet ex quadam num. 1. de testib. Specul. de test. §. 1. n. 56. Menoch. de arbitr. lib. 2. quest. 475. num. 15. & notant D. D. in l. 2. §. idem labeo ff. de aq. plu. arc. vbi Bart. nu. 4. Cast. num. 1. & 3. Cuman. num. 7. & 8. ceterique cōmuniter præsertim quia sunt numero plures eorumque depositio coadiunatur ex pactis nouationi contrarijs pro eius exclusione superius ponderatis.

Non obstat, quod ii videantur in depositione singulares. dum quilibet præsentiam excludit, nec idcirco deseruit ad probandam extraiudicalem confessionem Christophori, videlicet litteras cambij loco pignoris assignasse, vt pluribus tradit Mascard. de probat. conclus. 378. num. 6. & 7. Gabriel de test. concl. 1. num. 4. Præterquā enim 15 contraria opinio videtur esse communior, vt testatur Farin. pluribus relatis auctoritatibus in tract. de test. quest. 64. num. 131. & 133. Neque dici possunt singulares, dum omnes concludunt 16 loco cautionis, ꝑ ac pignoris litteras consignasse Christophorum, & vnus alium nominat in contestem, vt aduertit idē Farin. d. quest. 64. nu.

64. *num. 28. ubi quod ille proprie dicitur testis singularis, qui in sua depositione non habet contestem* *Mastard. de probat. conel. 8 § 6. n. 2. Præf. Papien. in forma opponen. contra test. tit. 12. glos. 9. numer. 1.*

Et ex his non videtur urgere mora Potterij in exigendo, & pulsando Spuntonos debitores Christophori, qui idcirco conueniri non debeat ex pacto manutenendi debitores exigibiles appposito in contractu venditionis, tamquam restricto ad exigibilitatem de tempore cessionis, vel ad diem aduenientis solutionis, ut notat *Bart. in l. si pupilli §. foror ff. de solut. Rota in Romana census 9. Martij 1627. coram bone Coccino. Mo-*
 19 *ta enim Potterio nocere non potuit, dum nulla eidem fuit facta delegatio, ut respondit Rota in Romana litterarum cambij 23. Maij 1583. coram Gipsio, & Gregor. dec. 217. n. 6. & coram Buratto 486. num. 5. & in Bononien. pecuniaria 15. Ianuarij 1583. coram Lancell. post Pacif. de Salu. decis. 49. num. 9. & in Romana Pecuniaria 15. Iunij 1620. coram bo. me. Cardinali Vrospe impress. par. 4. tom. 2. recen. decis. 228. n. 1.*
 Et exigibilitas indefinite promissa verbis im-
 20 portantibus tractum temporis successiuum restricta dici non poterit ad diem cessionis, & negligentiam idcirco Potterij excludit sine qua mora non imputatur, ut notant *DD. in l. fideiussores in id. ff. de fideiuss. & in l. ultima ff. de reb. cred. & alijs relatis auctoritatibus tradunt Moderni disceptat. forens. cap. 527. num. 7 & 8.*

Et ita vtraque, &c.

REVERENDISS. P. D. CERRO

Sacra Rotæ DECANO.

Reatina Vicariæ.

Veneris 19. Maij 1647.

ARGUMENTVM.

Vnio beneficii, quamvis non detur Instrumentum super ea confectum, ex quibus tamen iustificata remanere possit latissime tractatur. Appellare ab indicto concursu per Episcopum de beneficio vnito licitum est illis, quorum Ecclesiæ reperitur facta vnio, & quare. Et quid si ageretur de beneficio Parrochiali, an appellatio veniat admittenda etiam ab effectu suspensionum, & resolutio est affirmatiua, & contraria opinio quando procedat declaratur.

SVMMARIVM.

- 1 Ius nominandi seu deputandi ad Vicariam Parrochialis vnita, spectat ad eum cui fuit facta vnio.
- 2 Concursum non exigitur in beneficijs unitis, & institutio in talibus beneficijs quomodo fieri debeat.
- 3 Appellare ab indicto concursu de beneficio vnito, licitum est illi, ad cuius nominationem institutio fieri debet, & num. 16.
- 4 Attentata dicuntur omnia gesta post interpositam appellationem.
- 5 Vnio beneficii, quamvis non detur Instrumentum super ea confectum, ex quibus tamen iustificari possit & nu. 6. & 7. 9. 10.

- 8 Episcopi attestationi quoad statum Ecclesiæ plurimam est deferendum.
- 11 Vnio ubi non agitur principaliter pro illius Canonisatione, sed ad alium effectum, lenioribus probationibus iustificatur amplius n. 12.
- 13 Appellatio suspensiva prohibetur in Ecclesiis parochialibus declarata ut n. 15.
- 14 Attentatis quando non sit locus.
- 17 Appellatio suspensiva quando detur, etiam si agatur de Ecclesia parochiali.
- 18 Attentata in primis, & ante omnia veniunt reuocanda.
- 19 Sequestrium in beneficio apponitur quando constat de attentatis.

DECISIO XLVIII.

VA CANTE die 22. Nouembris 1646. Perpetua Vicaria Ecclesiæ Parrochialis S. Iohannis in Fontibus, vnita, ut infra dicitur Ecclesiæ Cathedrali Ciuitatis Reatinæ, Reuerendiss. D. Episcopus indixit concursu à qua indictione habita notitia per Capitulum, & Canonicos dictæ Cathedralis Ecclesiæ fuit die 23. eiusdem interposita appellatio, sed ea minime attentata concursum compleuit, iterumque appellatio ne interposita, nec pariter attentata Petrus Scosfam in Vicarium elegit, qui cum vltimus die 14. Decembris in spretum inhibitionis Rotalis sibi, & Vicario D. Episcopi personaliter præsentatæ possessionem illius fuerit assequutus, dubitavi An constet de attentatis, quæ veniant reuocanda, & sit apponendum sequestrium, & Domini affirmatiue responderunt.

Constat siquidem de attentatis tam respectu Reuerendiss. D. Episcopi, quam Scosfæ ab eodem electi, respectu enim Episcopi, dum prædicta Vicaria vnita fuit dictæ Cathedrali Ecclesiæ ius nominandi, seu deputandi Vicarium, spectat ad Capitulum, & Canonicos, quorum Ecclesiæ reperitur facta vnio iux. *Consuet. san. me. Pij V. plures canonizata à Sacra Congregatione Concilij, ut referunt Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 9. §. 3. num. 53. & 54. Garz. de benef. par. 9. cap. 2. num. 291. cum seqq. quam à Rota, ut coram bon. mem. Buratt. decis. 214. num. 1. coram Card. Canal. decis. 419. num. 2. & 3. & alijs relatis in Pampilonen. Vicaria de Stella 16. Iunij 1642. coram me, & cum eam;*
 2 *nec est locus concursui, sed institutio fieri debet ad electionem, & nominationem illorum, cum approbatione Ordinarij, Burat. decis. 593. n. 2. Card. Canal. dec. 595. n. 4. & 5. Rot. in rec. dec. 102. n. 9. & 10. par. 1. dec. 777. n. 1. par. 2. in Barchi. Vicaria 17. May 1924. coram bon. mem. Merlino, & 4. Decembris eiusdem anni coram bon. mem. Valda in rec. decis. 445. num. 1. & 2. par. 5. & decis. 580. num. 5. & 6. par. 8. in Dertusen. Vicaria 22. Aprilis 1624. coram eod. bon. mem. Merlino, & in Cesarangustana Vicaria 14. Febr. 1631. coram R. P. D. meo Ghisilario, quæ sunt decis. 443. num. 1. par. 5. & decis. 16. num. 12. cum seqq. part. 6. & indicto itaque concursu licuit dictis Capitulo, & Canonicis appellare, ut in terminis firmatum fuit in Gerunden. Vicaria 3. Iunij 1645. coram R. P. D. meo Bichio, §. in casu autem nostro,*
 4 *& & consequenter tam complementum illius, quam ipsa electio, omniaque gesta post interpositam*

positam appellationem sunt omnino attentata iuxta dispositionem textus in casu non solum de appell. in 6. & suis distum abis omisiss in dicta Gerund. Vicaria, & in Calaguritana benefici de Lambreras 4. Iuly 1646. coram R.P.D. meo Orthono, & 17. Decembris eiusdem anni coram R.P.D. meo Pentingerio.

5 Vnio autem ¶ etiam si non detur Instrumentum super ea confectum, iustificatur ex pluribus, & primum ex quodam Instrumento rogato Anno 1522. sum. inform. num. 1. In quo Canonici capitulariter congregati domum, & salarium assignatur Sacristæ in Vicarium electo, quam assignationem postmodum confirmavit Vicarius tunc temporis Episcopi Reatini eod. num. 1. Huiusmodi enim domus, & salarii assignationem arguere vnionem tradit Caputaquen. decis. 339. num. 3. com. seqq. part. 13. & dixit Rota in recent. decis. 626. num. 3. par. 1. dicta decis. 441. num. 3. & dicta decis. 445. numer. 7. par. 5. d. decis. 16. num. 8. par. 6. decis. 485. numer. 14. & 15. & d. decis. 580. num. 8. par. 8.

6 Secundo ¶ ex tribus capitularibus decretis diuersis temporibus emanatis, Primum scilicet anno 1538. secundum vero anno 1545. in quibus Capitulum deputauit ad curam animarum quendam Lucianum cum onere baptizandi, & celebrandi Missas in die Dominico, ad ipsius tamen Eligentis beneplacitum, Tertium demum initum anno 1572. in quo elegit in Cappellanum Thomam Buccionum sum. nu. 2. & 3. Ex quibus decretis electionum. & deputationum, quæ suum effectum sortitæ fuerunt resultat subsequuta obseruatia apta vnionem iustificare, ex allegatis coram bon. mem. Buratt. decis. 660. numer. 3. vers. iunctis præsertim, decis. 698. sub num. 3. vers. cec minus extrinsecus par. 2. decis. 58. num. 7. par. 4. d. decis. 441. numer. 4. & 5. & d. decis. 445. numer. 8. par. 5. recent.

7 Tertio, ¶ & hæc comprobantur ex visitatione facta per Episcopum Reatinum Sedis Apostolicæ Generalem Visitatorem anni 1573. sum. nu. 4. qui hanc Parrochiam vti unitam visitauit Card. Seraph. decis. 1127. num. 2. & decis. 1272. ante num. 3. vers. & postremo adminiculantur. Rota in recent. decis. 724. num. 3. vers. & de eadem difficultatem remouero videbatur part. 2. Præsertim in proposito, quo insuper attestatus fuit Capitulum, consueuisse deputare Vicarium amouibilem, & elegi mandauit perpetuum cum assignatione congruæ portionis scutorum 50. prout in illius exequutionem electus fuit sum. nu. 5. & 6.

8 Cuius ¶ attestatiōi quoad statum Ecclesiæ plurimum esse deferendum tenuit Rota coram Caputaq; decis. 158. par. 2. coram Card. Seraph. decis. 780. num. 1. & 2. & d. decis. 1272. num. 3. in recent. decis. 371. num. 2. par. 1. decis. 573. num. 4. par. 5. decis. 5. nu. 5. & decis. 165. num. 8. par. 5.

9 Quarto demum ¶ præfatis accedunt quamplures, ac diuersæ enunciatiuæ emissæ in omnibus supra deductis Instrumentis, decretis, & visitatione, quæ cum emanauerint à diuersis personis, & sint antiquissimæ, & non nullæ ultra centum annos, plurimum inferuiunt pro iustificatione vnionis, Caputaquen. decis. 344. nu. 2. & decis. 347. num. 3. cum duobus seqq. part. 3. Card. Put. dec. 204. num. 3. 4. & 5. lib. 2. in corr. Card. Seraph.

decis. 339. sub num. 1. vers. vel saltem per enunciatiuas decis. 1246. num. 1. & decis. 1272. nu. 1. sanct. memor. Gregor. decis. 196. ibique Add. num. 3. vers. secundo probatur Card. Canal. decis. 599. num. 5. & 6. bon. mem. Buratt. dicta decis. 660. ibique Add. num. 6. Rota in recent. decis. 626. sub num. 2. vers. ex enunciatiuis autem part. 1. d. decis. 724. num. 3. par. 2. dicta decis. 441. nu. 1. par. 5. d. decis. 16. num. 2. par. 6. & d. decis. 580. num. 1.

10 par. 8. ¶ Idque eo magis cum emissæ fuerint à personis habentibus facultatem vniendi, Card. Mantie. decis. 355. num. 6. & decis. 359. nu. 7. cum alijs per Addit. ad bon. mem. Buratt. d. decis. 660. nu. 6. vers. & hoc maxime. Saltem in presenti, ¶ vbi non agitur principaliter de canonizanda ipsa vnionem, sed dumtaxat incidenter ad effectum sci licet cognoscendi, an ab indictione concursus per Episcopum facta daretur appellatio, quocalu nedum concludentes, sed etiam leuiore probationes sufficiunt Cardin. Seraphin. d. decis. 1246. num. 2. Rota in recent. d. decis. 485. num. 17.

12 par. 8. ¶ Nec est necessarium quod in ipsis Instrumentis, alijsque scripturis clarè fiat mentio de vnione, sed sufficit quod id virtualiter in eis contineatur ad trad. per Garz. de benef. par. 12. cap. 2. num. 256. Card. Seraph. dicta decis. 1272. nu. 13. vers. nec obstat, Rota in recent. d. decis. 626. num. 2. par. 1.

13 Nec dicatur ¶ quod in Ecclesijs Parrochialibus prohibeatur appellatio suspensiuæ tam per Sac. Concil. Trident. sess. 24. cap. 18. de reformat. quam per Constit. san. mem. Py V. in Bull. non. tom. 2.

14 const. 33. §. 8. ¶ Et proinde non sit locus attentatis, ut tradit Lancell. par. 2. cap. 12. limit. 35. nu. 1. & dixit Rota in Pampilonen. Abbacia de Arreso 22. Aprilis 1622. coram Nauarro, in recent. decis. 379. nu. 6. & 7. par. 8.

15 Quia prædicta procedunt ¶ vbi agitur de illis, quæ prouidentur ab Ordinario per concursum, & eo facto appellatur à relatione examinatorum, vel à mala electione Ordinarij, ut in d. Pampilonen. Abbacia de Arreso, in cuius casu appellatum fuerat à mala electione ex pluribus præsetatis, & æquè idoneis ab examinatore renuntiatis; Secus autem vbi agitur, prout hic, de Parrochiali vnita, cuius Vicarij, electio, & nominatio pertinet ad Capitulum, & Canonicos, quorum Ecclesiæ fuit facta.

16 vnio, ¶ tunc enim si ab Ordinario indicetur concursus, Capitulo, & Canonicis, quibus spectat ius nominandi licet appellare, ¶ & appellatio admittitur etiā ad effectum suspensiuum, ut in simili quando contenditur super pertinentia iuris conferendi, & præsentans appellat, quod detur appellatio suspensiuæ etiam si agatur de Parrochiali distinguendo respondit Rota in recent. decis. 656. num. 2. par. 1. decis. 197. numer. 9.

10 & 11. part. 5. coram bon. mem. Buratt. decis. 625. a. 5. coram Reuerendiss. Vrgellen. decis. 160. n. 3. idemq; admisit in dicta Pampilonen. Abbacia de Arreso nu. 4. dictum fuit in Compostellana parrochialis 4. Febr. 1641. coram Eminentiss. D. Card. Panzirolo, §. neque obstat circa finem, & in d. Gerunden. Vicaria coram R.P.D. meo Bichio.

Respectu verò Petri Scoffæ electi facilior fuit resolutio, quia dum possessionem apprehendit die 14. Decembris 1646. & sic in ipretu inihibi.

inhibitionis Rotalis sibi antecedenter personaliter presentatæ, scilicet die 11. eiusd. sum. n. 11. & 12. à vitio attentatorum minimè potest excusari, † quæ in primis, & ante omnia veniunt reuocanda, ut centies resolutum fuit & præcipue in Bononien. pecuniaria, seu attentatorum 28. Aprilis 1645. coram R.P.D. meo Bichio, in Vladislavian. Villa d' Hoppembruch: 4. Julij eiusdem anni coram R.P.D. meo Anthobono, & prius in Caseraugustana distributionum, seu attentatorum 17. Februarij pariter eiusdem anni, & in Bononiens. attentatorum 18. Iunij 1646. coram me.

Firmatis attentatis possessio est sequestranda iuxta † inueteratum stylum Tribunalis, de qua testatur Cassad. decis. 1. num. 1. rest. spolia Caputæque decis. 157. par. 3. Caside Gress. decis. 1. num. 1. de appellat. in d. Gerunden. Vicaria, & in V. nam. beneficij 11. Nonembris 1646. coram me, & alibi passim.

Et ita resolutum Capitulo tantum informante, altera verò parte diu expectata, & monita.

Vide infra in hac eadem causa illam decisionem emanatam coram eodem Reuerendiss. Censo. Decano sub die 18. sequentis Iunij hoc eodem anno 1647.

R. P. D. PEVTINGER O.

Oscen Archidiaconatus.

Veneris 10. Maij 1647.

ARGVMENTVM.

Alternatiua concessa, & acceptata ab Ordinario in medio sui mensis, ille mensis, in reliquo ipsius, desinit esse Ordinarius, & efficitur Apostolicus; secus tamen iudicandum est si fuerit acceptata in medio mensis Apostolici; & licet in contractibus, quantum fieri possit æqualitas seruanda veniat; tamen permittitur claudicatio vbicumq; viget ratio diuersitatis, quæ in presenti ad effectum, de quo agitur satis clarè assignatur, & in contrarium adducta refelluntur.

S V M M A R I V M.

- 1 Alternatiua nunquid comprehendat, beneficia, quæ non sunt libera collationis.
- 2 Collatio in beneficijs Ecclesiæ Cathedralis solet esse simultanea Episcopi, & capituli.
- 3 Papa ex quibus dicatur sibi prospicere voluisse, ne per confirmationem concordia inter Episcopum, & Capitulum super alternatiua suis reservationibus præiudicetur.
- 4 Quasi possessio conferendi beneficia sufficit quando lis non est inter Episcopum, & Capitulum, sed inter prouisos.
- 4 Quasi possessio conferendi beneficia, ex quo probari possit.
- 6 Collatio beneficij, quæ habuit effectum sufficit ad constituendum Episcopum in quasi possessionem liberè conferendi.
- 7 Patronus presentans præseruat ius, & possessionem presentandi alterius compatroni, & quando secus num. 8. & 12,

- 9 Possessio beneficij tradita ab illis, qui habent potestatem conferendi, habent vim collationis.
- 10 Possessionem capitulariter capere non tenentur Dignitates Canonice.
- 11 de Capitulo quando dici possunt Dignitates Canonice.
- 12 Episcopi quando solus priuati quod capitulum conuulsi beneficium Ecclesiæ Cathedralis, non conseruat præseruatum ius simultaneæ collationis, & quare ampli a. v. num. 13.
- 14 Alternatiua non habet locum in beneficijs simultaneæ collationis.
- 15 à Subsequentibus declaratur qui fuerit animus in præcedentibus.
- 16 Actus etiam non effectuator inferat pro adminiculo, & pro declaranda voluntate illum gerentis.
- 17 Collatio de beneficijs in Ecclesiæ Cathedrali quod sit solius Episcopi, & non simultanea cum Capitulo ex quo resultet.
- 18 Quasi possessio conferendi beneficia in Ecclesiæ Cathedrali quando Episcopus acquirere possit in præiudicium capituli, absq; illius scientia, & patientia, & quando non.
- 19 Quasi possessio conferendi beneficia sufficit ad probandum liboram collationem ad Episcopum pertinere.
- 20 Episcopus in dubio censetur contulisse beneficium potius nomine proprio, quàm conuictum cum capitulo.
- 21 Alternatiua ex quo censetur exclusa.
- 22 Reservatio ad fauorem sedis Apostolicæ ad excludendam collationem Episcopi ex qua censetur induci.
- 23 Alternatiua quando acceptata fuit ab Episcopo quid operetur.
- 24 Alternatiua quando nõ operatur, & beneficia alijs sedi Apostolicæ reservata, & affecta, dicantur Episcopa concessa.
- 25 Beneficia in toto mense Apostolico ante acceptationem alternatiuè cepto, dicuntur reservata, & perinde est, ac si in gratia alternatiua exceptuata fuissent.
Et an eodem modo censetur exceptuatum ius Ordinarij nam. 25.
- 26 in Contractu plus ad fauorem vnius ex contrahentibus quàm alterius, & non pariformiter iudicandum est, quando utrinq; diuersitatis ratio militat.
- 27 Alternatiua acceptata ab Episcopo in suo mense sibi præiudicat, & an idem procedat in Papa concedente alternatiuam in suo mense.
- 28 Alternatiuam concedere Episcopo illam acceptanti in mense Apostolico, non potest Papa differre usq; ad finem mensis.
quemadmodum potest Episcopus differre illam acceptare.
- 29 Papa non conuenit arbitrium semel Episcopo concessum, sine noua causa retractare, aut differre.
- 30 in Alternatiua Papa dicitur sibi reservasse beneficia alijs sibi affecta, non autem ad collationem Ordinarij spectantia.
- 31 Alternatiua usus metitur ab ipsa die acceptationis.
- 32 Alternatiua acceptata ab Episcopo suo ille mensis in reliquo ipsius desinit esse Episcopi, & efficitur Apostolicus, secus, & conuerso, & quare.
- 33 Alter-

33 *Alternatiua gratia loquitur de mense integrali, non autem de singulis diebus, & n. 35.*

34 *Regula cancellaria 9. reſervatoria menſium oſtenditur quid diſponat eo ipſo, quod nomina propria menſium designat.*

DECISIO XLIX.

VACANTE Archidiaconatu de Serrablo tertia dignitate poſt Pontificalem in Cathedrali Oſcenſi per obitū Melchioris Alayeto decedentis 26. Septembris 1645. ab Ordinario de ea mox prouiſus fuit Dionyſius Eſmir, & in eius poſſeſſionem inductus: Attamen quia Episcopuſ Oſcenſ. ante vacationem, alternatiuum acceptauit, & ſic menſem Septembris alioquin Ordinarium Apoſtolicum effecerat, Ioannes Salinas eandem dignitatem à Sanctiſſ. tanquam reſervatam ratione menſis impetravit, litteraſq; ſubrogationis gratioſa ad ius, & poſſeſſionem Melchioris expediuit. Sic orta inter hos lite, dubium propoſui, an Ioanni ſit danda immiſſio. Cui Domini affirmatiue reſponderunt, quia de eius Clericatu, & alijs in ſubrogationis impetratione narratis non eſt aliqua inter partes controuerſia; & difficultas, quæ circa reſervationem fiebat, tollitur ex concordia inter ipſum Episcopum, & Capitulum Eccleſiæ Oſcenſ. inita, in cuius confirmatione Pontifex declarauit, nolle, quod Episcopuſ Oſcenſis gaudere poſſet gratia alternatiuæ quoad dignitates, Canonicatus, & Beneficia ad eius liberam collationem vigore concordiaſpeſantia; quo facto Papa ſibi quidem proſpicere voluit, ne Episcopuſ alternatiua gaudeat in ijs Beneficijs, quorum liberam collationem, actiuam vigore ipſius concordiaſacquiſiuerat & in quibus alijs alternatiua gauderet potuiſſet, niſi in confirmationis eiufdem concordiaſdecreto Papa hæc ſpecialiter præſeruafſet, vt declarauit Rota in Barbaſtren. Archiepiſcopatuſ 15. Iunij 1615. coram bon. mem. Pironano, & poſtea in eadem 15. Aprilis 1619. coram bon. mem. Francisca Vbaldo, coram Seraph. deciſ. 1296. num. 8. in Tirafſonen Canoniciuſ 17. Iunij 1610. coram eodem bon. mem. Pironano, & in alijs alleg. per Add. ad Gregor. XV. deciſ. 93. num. 7. & deciſ. 314. num. 8. Non tamē Papa voluit per hoc præiudicare Episcopuſ, quo minus alternatiua gaudere poſſet in Beneficijs, quatenus illorum liberam actiuam collationem aliunde, quam ex præſata concordia haberet Episcopuſ abſque interuentu Capituli, vt clare ſubſequentia verba Decreti Pontificij indicant ibi: *Neque illa conferre, niſi in menſibus, in quibus Capitulum conferre poteſt: & ex quibus dignoſcitur, Papam ſuppoſuiſſe, quod ante concordiam collatio ſimultanea eſſet Episcopuſ, & Capituli, prout in dignitatibus, & Beneficijs Eccleſiæ Cathedralis eſſe ſolet, iux. gloſ. in cap. cum Eccleſia V. ulterrana verb. poſtulanſ de elect. & in cap. ſin. verbo communiter de ſuplex. neglig. Prælat. Gonzal. ſuper reg. 8. gloſ. 45. nu. 36. Rota coram Papa Greg. XV. deciſ. 221. nu. 7. & ſeq. & in præſcit. Barbaſtren. coram Vbaldo, qua eſt deciſ. 100. nu. 7. par. 4. tom. 2. recent. & ex tenore aliorum verborum in fine eiufdē confirmationis appoſitum ibi, ita ut*

Par. X. Recent.

per præſentem gratiam nihil omnino in præiudiciuſ reſervationum huiuſmodi conceſſum ſit; & quæ omnia indicant, Papam ſibi ſolum proſpicere voluiſſe, ne per huius concordiaſconfirmationem ſuis reſervationibus præiudicaretur, & ſic ne alternatiua ad fauorem Episcopuſ intret quoad dignitates, & Beneficia in concordia contenta, quatenus vigore eiufdem concordiaſ, & non aliunde Episcopuſ ius actiuum ea conferendi lucraretur,

Quod verò Episcopuſ Oſcenſis etiam ante concordiam ſic confirmatam, haberet liberam collationem actiuam huius Archidiaconatus, ita vt iuxta ſupradicta, & mentem Pontificis Alternatiua in hoc Beneficio excludatur, probatur ex eo quia Episcopuſ etiam ante concordiam erat in quaſi poſſeſſione ſolus conferendi iſtas dignitates & quæ quaſi poſſeſſio ad effectum, de quo agitur, ſufficit, tantò magis quia ſiſ non eſt cum Capitulo ſimultaneam præſtudentes, ſed inter prouiſos, vt tradit, Gonzal. ſuper reg. 8. gloſ. 45. §. 1. num. 79. Garz. de benef. par. 5. cap. 1. num. 477. & ſeq. Caſtropal. qq. moral. tom. 2. traſſ. 13. diſp. 2. punct. 23. §. 3. num. 10. Rota in Victoria beneficij 3. Nouembris 1599. & in Maiorice. Sacriſſia 26. Iunij 1602. coram clar. mem. Card. Hieron. Pamphilio in deciſ. 615. ſub num. 3. verſ. confirmatur par. 4. diuerſ. & deciſ. 39. num. 1. & 2. par. 3. recent.

Imò iſta quaſi poſſeſſio Episcopuſ probatur ex collatione huiuſmet Archidiaconatus à ſolo Episcopuſ facta de anno 1612: & effectuataper actualem prouiſi immiſſionem in eius poſſeſſionem, vt patet ex ſummario Ioannis nu. 7.

dato ſub die 15. Maii præteriti, & quæ ſola collatio effectuat, da conſtituendum Episcopum in quaſi poſſeſſione liberè conferendi ſufficit; iux. doct. Rip. communiter receptam in c. cum Eccleſia Sutrina, num. 95. & 96. de cauſ. poſſ. & propri. & dixit Rota in Calaguritana Iur. Accedend. ad Proceſſ. coram bon. mem. D. Remboldo 15. April. 1622. num. 3. & 4. imprefſ. poſt. Moder. Peruſ. de manuſ. dec. 165. & per plur. alleg. per eundem obſeruat. 17. num. 13.

Nequeſiuuat dicere, per hanc Episcopuſ collationem fuiſſe quoque Capituli ſimultaneam conferendi poſſeſſionem præſervatam, vt fieri ſolet in communibus Patronis ex alleg. deciſ. 805. num. 4. coram bon. mem. Buratto & alijs & Quia in illa deciſ. corā Buratto apparebat de poſſeſſione hic vero de poſſeſſione cōferēdi Capituli Oſcenſis nō apparet, vt neceſſariū eſſet, quia prouiſio, quando adeſt, præſervari nō poteſt, vt benè declarauit, Rota corā ſan. me Greg. XV. dec. 417. nu. 9. & 10. ubi Add. ſub num. 15. refert, ita deciſum fuiſſe in Placentina Capellania 30. Octobris 1615. coram rec. me. Coccino, & præſertim quia illi prouiſo ab Episcopuſ Capitulum non tradiderat poſſeſſionem, quo caſu ipſum quoque Capitulum contuliſſe dici poſſet, Rot. dec. 16. de conceſſ. præb. in non. & in alijs alleg. in deciſ. 212. num. 5. coram bon. me. Coccino, Sed prouiſus ille, ab Episcopuſ abſque facto Capituli poſſeſſionē accepit, & vt potuit, cum dignitates ad capiendam poſſeſſionem capitulariter non obligentur, & quia non ſunt de Capitulo, niſi in earum erectione conceſſio ſtalli in Choro, & vocis in Capitulo

exprimatur ad tradita per *Scrapp. dec. 98. num. 1. Rot. dec. 177. num. 4. & 5. impress. apud Modern. Perns. tract. de manut. & fuit dictum in Gerunden. Capella-
nia 27. Ianuar. 1645. vers. non obest. coram R. P. D. meo*
 12 *Bichio* Et quod plus est, Episcopus voluit cō-
ferre solus priuatiuē ad Capitulum: in quibus
terminis præseruatio Iuris consortium præte-
dentis non militat. *Garz. de Benef. d. par. 5. c. 6. nu-
mer. 177. Add. ad Greg. XV. d. decis. 417. num. 5. vers.*
hoc autem, vt colligitur ex eo quia ita ac si ad
ipsum solum collatio spectaret, contulit, *Garz.*
vbi proxime Rot. d. dec. 39. sub nu. 5. vers. cessat. etiam
 13 *par. 3. recent.* † Tantō magis, quia etiam prius
solus Episcopus de dignitatibus prouiderat,
prout Capitulum de Canonicatibus, vt legitur
in *decis. 930. sub num. 14. coram Card. Seraph.* quem-
admodum etiam in alia vacatione idē Episco-
pus de anno 1631. similem dignitatem vigore
alternatiuæ, & sic priuatiuē ad Capitulum cō-
 14 tulit, † cum alternatiua in Beneficiis simulta-
neæ collationis locum non habeat, vt tradit,
*Lotter. de re Benef. lib. 2. quest. 40. num. 120. in fin. Ca-
nal. dec. 359. num. 7. & in Nuscana Canonicatus 11.*
Martij præteriti vers. non primò corā R. P. D. meo Ar-
 15 *guellio*, † declarando ita animum Episcopi col-
lationis anni 1612. à subsequente de anno 1631.
facta vt rectē potest, *Paris. conf. 53. sub nu. 56. lib.*
4. Rot. decis. 301. num. 18. par. 1. rec. quamuis etiam
collatio de anno 1631. nō probaretur effectua-
 16 ta, † quia actus etiam non effectuat⁹ pro ad-
ministraculo, & pro declaranda voluntate, illum
gerentis inferuit, *Rip. in l. Re conuicti, num. 186.*
ff. de leg. 3. Rot. decis. 206. num. 23. par. 7. rec. Insup̄
 17 neq; de anno 1631. Capitulum ius conferendi
esse solius Episcopi, negauit, sed solum petiit,
dignitatem vni ex Canonicis conferri. idemq;
nouissime denuo in concordia asseruit, ex quo
clara Capituli confessio, quod collatio libera-
actiua solius sit Episcopi resultat, vt pondera-
uit, *Rot. d. decis. 39. num. 5. par. 3. rec. & facit. decisim*
Pampilonensi Vicaria de Stella 3. Iunij 1643. vers. nec
 18 *refragantur coram R. P. D. meo Cerro.* † Vnde fru-
stra allegatur, Episcopum in præiudicium Ca-
pituli absq; eius scientia, & patientia quasi pos-
sessionem conferendi acquirere minimē po-
tuisse, hoc enim procederet, quando ex quasi
hac possessione præscriptio induceretur, in qui-
bus terminis loquitur, *Rot. decis. 133. in fin. & dec.*
220. num. 33. p. 7. rec. Secus vero in hoc casu, dū
solum hanc quasi possessionem conferendi al-
legat, nec de præcedenti quasi possessione Ca-
pituli docetur, ex cuius confessionibus potius
apparet de titulo Episcopi quoad collationem
actiuam liberam, vt per *Rebuff. in constit. Gall. tom.*
3. tit. de mater. poss. in prefat. num. 145. & seq. & nu-
mer. 142. Grat. discept. 870. num. 33. & fuit dictum in
Barchinonen. Iurisdictionis 4. Iulij 1646. coram R. P. D.
meo Bichio.
 19 Probata igitur † liberæ collationis actiue
pertinentia ad Episcopum, ad quam proban-
dam, dum inter prouisos agitur, quasi posses-
sio conferendi sufficere solet, vt post *Put. &*
 20 *alios ibi aleg. dixit Rot. decis. 618. num. 4. p. 3. rec. &*
 cum in dubio dicendum sit, Episcopum potius
contulisse nomine proprio, quam coniunctim
 21 cum Capitulo, † ex huiusmodi ipsius quasi

possessione clarè resultat exclusio alternatiue,
iuxta mentem Papæ, vt patet ex verbis suplica-
tionis concordie ibi: ad eius liberam actiuam
collationem vigore præsentium, & non antea
spectan. quod non possit gaudere gratia alter-
natiuæ.

22 Exclusio † verò collationis Episcopi, & re-
seruatio ad fauorem Sedis Apostolicæ oritur
per acceptationē mensis Septembris, qui alias
est ordinarius, & ordinarius hic iam esse in-
 23 coeperat. † Siquidem ab Episcopo Oscensi,
alternatiua sub die 6. eiusdem Septembris ac-
ceptata fuit, & ex superuenienti hac acceptatio-
ne alternatiuæ euasit Apostolicus, quamuis
mensis qui coepit esse Apostolicus, è conuerso
non fieret ordinarius, vt voluit *Roderic. d. Qui-*
sad. in annot. ad reg. 3. Cancell. reg. 1. in fin. & reg. 4.
vers. his itaque suppositis. Barbof. de offic. & potest.
Episc. alleg. 53. num. 38. & 41. & de Canon. & Dignit.
cap. 14. num. 24. Modern. Alex. in prax. habent. concurs.
pralud. 23. dub. 2. num. 2. & 3. & in Tarentina Cano-
nicatus 4. Maij 1611. coram Lugdunen. impress. par. 3.
recent. dec. 149. sub num. 1. vers. & stante acceptatione,
& in alia Tarentina Canonicatus 10. Decembris 1612.
coram bon. mem. Coccino: Ratio vero diuersitatis
est, quia acceptatio, vel non acceptatio alter-
natiuæ consistit in sola facultate Ordinarij, qui
si in principio sui mensis alicuius acceptauerit
sibi imputet, cum finem talis mensis expecta-
re potuisset. Si vero in aliquo mense Pontifi-
cio alternatiuam acceptauit, rationi congrum
non est, vt id Papæ præiudicet, quod præiudi-
cium Papæ in acceptatione facta ab Ordinarij
in suo proprio mense cessat, & hoc simul cum
alijs rationibus pro decisione casus acceptatio-
nis in mense Ordinarij ad fauorem Papæ pon-
deratur in *decis. 144. num. 6. par. 2. recent.* quibus
motiuis alia ratio diuersitatis addi potest, quia
videlicet in gratia alternatiuæ excipiunt expres-
sè beneficia alias dispositioni Apostolicæ reser-
uata, ibi: *dummodo alias dispositioni Apostolica re-*
 24 *seruata, vel effecta non fuerint,* † per quæ verba
Pontifex declarauit, se nullatenus Episcopo sub
gratia alternatiuæ beneficia Sedi Apostolicæ
reseruata concedere voluisse, vt bene ponde-
 25 rat eadem *decisio 144. n. 3. in fin. par. 2. recent.* † At-
tamen clarum est, omnia Beneficia in toto mē-
se Apostolico ante acceptationem alternatiuæ
cepto esse reseruata, & perinde est, ac si in gra-
tia alternatiuæ nominatim omnia beneficia in
eo mense vacatura exceptuata fuissent, non ta-
men eodem modo est exceptuatum ius Ord-
 26 narij, † vnde mirum non est, si Papa, & Ord-
narius non pariformiter iudicentur, hoc enim
inconueniens non est, quando in aliquo con-
tractu plus ad fauorem vnius ex contrahenti-
bus, quam alterius in verbis dispositum est, &
vtrunque diuersitatis ratio militat, vt post *Glof.*
& Cast. in l. Iulianus, §. si quis collatione, ff. de action.
emp. Cagnol in l. singularia num. 160. & seq. ff. si certi-
pet. Surd. decis. 187. num. 11. & in terminis alterna-
tiuæ dixit Rot. coram Martin. Andrea d. decis. 110.
sub numer. 114. circa finem ver. 5. non est incon-
ueniens.

27 Nec obstat ratio, † quod sicut Episcopus
acceptando alternatiuam in suo mense, cum
posset

posset in fine eiusdem mensis acceptare sibi præiudicetata pariter Papa alternatiuam concedendo in mense Apostolico, cum similiter illam in fine mensis concedere posset, sibi præiudicium inferat, adeo quod in fauorem Papæ in mense Apostolico procedere dicitur, id locum habere debeat ad fauorem Ordinarij 28 in suo mense. † Quia aduertendum est, Papæ non posse differre cōcessionē Episcopo acceptati alternatiuā in mense Apostolico excepto usque ad finem mensis, quemadmodum Episcopus quodcumque velit alternatiuam, acceptare potest, cum in verbis regulæ 9. Cancellariæ Papa id in arbitrio Episcopi posuerit, eumq; quatenus litteras acceptationis ad Sanctitatis Sui Datarium miserit, ab ipsoq; receptæ, & recognite fuerint, mox gratia alternatiuæ Episcopum gaudere incipere declaratur 29 uerit, ut in fin. d. reg. 9. legitur. † Vnde non conuenit, Papam arbitrium semel Episcopo concessum sine noua causa retractare, aut differre, ita *Prob. ad Monach. in cap. frustra num. 5. de reg. iur. in 6. Roland. conf. 15. num. 55. & seq. lib. 3.*

30 *Burrat. decis. 106. num. 20.* atque semper firmū motuum remanet, quod Papa in gratia alternatiuæ beneficia quidem sibi reseruata, nō autem ad collationem Ordinarij spectantia, nisi in mensibus alternatis reseruauit. Vnde cum hæc opinio uerior sit, siue auctoritates, siue rationes attendantur, contrarium enim, solus Lotterius sequitur, *Gonzal. uerò Garz. & Castropol.* † indistinctè tenent, quod tam mensis Apostolicus, quàm Ordinarius ab ipsa die superuenientis acceptationis alternatiuæ metitur, † ita ut in hoc casu idem mensis Septēbris partim Apostolicus, partim Ordinarius fuerit: non tamen è conuerso ex rationibus supradictis, & latè articulo discusso *decis. in m. fuit in Salamantina Beneficij de Almanera coram bo. mem. Manzardo, quæ est supradicta decis. 144. p. 2. recent. & in Papien. benef. 10. Aprilis 1617. coram Mart. Andr. inter eius impress. d. decis. 110. sub numer. 3. vers. non obstat, & num. 20. & in Regien. Canonatus 15. Aprilis 1630. coram bo. mem. Pironano,*

31 & † hoc quidem ex pluribus rationibus, uidelicet, quia gratia alternatiuæ loquitur de mense integrali, nō autem de singulis diebus:

32 & † cum ipsa regula 9. Cancellariæ mensium reseruatoria ipsos menses per nomina propria designet, ex hac ipsa designatione colligitur, utrobique agi de mense integrali, computando à media nocte ultimi mensis proximè præcedentis usque ad mediam noctem subsequēntis, maximè, quia hac uia discordiæ, & differentię, quæ alias ex computatione dierum,

33 possent oriri, tolluntur, † ita ut illa uerba regulæ 9. ibi: quibus receptis, & recognitis, tunc demum, & non antea uti incipiant gratia supradicta, pro beneficijs vacatis in præteritum usum quidem, alternatiuæ excludant, sed nō includant tempus futurum, nisi post completum mensem, in quo acceptata fuit alternatiuæ, ut latè prosequitur, *Lotter. de re Benef. lib. 2. q. 40. num. 53. & seqq.*

Ex quibus omnibus bonum Ius Ioannis prouisi Apostolici de hoc Archidiaconatu
Par. X. Recent.

elucet, cui propterea Domini dandam esse immiſſionem, resoluerunt, vtraque parte informante.

R. P. D. CELSO.

Postea S. R. E. CARDINALI.

Gandaueſi Exemptionis.

Veneris 10. May 1647.

ARGVMENTVM.

Exemptio Monasterij, seu Ecclesię à Iurisdictione Ordinarij, ex quibus probetur, & an exemptus possit huic priuilegio renunciare, seu illud amittere per non usum, & negligentiam ipsius, & quid si renunciatio sit extorta per vim, & metum, an sustineatur, clarissimè demonstratur.

SVMMARIVM.

- 1 Exemptio alicuius Ecclesię à Iurisdictione Ordinarij resultat ex priuilegio Pontificis declarantis illam sub iure Sedis Apostolicę existere.
- 2 Amplia etiam si in priuilegio Pontificis non esset facta mentio Ordinarij.
- 3 Renunciatio priuilegij Pontificis concedentis exemptionem à Iurisdictione Ordinarij, ubi fuit extorta per vim, & metum, nullius est roboris, & momenti.
- 4 Exemptus non potest sine consensu Pontificis, cui immediate subiectus sit renunciare priuilegijs Apostolicis, & iurisdictionem alterius prorogare, & quare. num. seq.
- 6 Renunciatio exemptionis subsistitur in præiudicium renunciantis, licet secus sit in præiudicium Superioris, & quare. num. seq.
- 7 Exemptionis priuilegium respicit non solam fauorē exempti, sed etiam eximentis, & eorum ius est taliter connexum, ut diuidi, & separari non possit.
- 8 Renunciatio exemptionis quando subsistitur in præiudicium renunciantis.
- 9 Iurdictio ab Episcopo exercita non potest præiudicare iuribus Sedis Apostolicę.
- 10 Exemptionis priuilegium non amittitur per negligentiam, & non usum exempti, quando in eo adest decretum irritans.
- 11 Exemptionis priuilegium postea concessum, derogat cuicunque anteriori constitutioni.
- 12 Ordinario non competit ius visitandi Monasteria, & loca exempta, in quibus regularis obseruantia exercetur.

DECISIO L.

EXISTENTIBVS Monasterijs, tam Fratrum, quàm Monialium SS. Saluatoris Ordinis S. Birgittę Terneramundanz in pacifica quasi possessione exemptionis ab auctoritate, & potestate Episcopi Gandaueſi Ordinarij, contententis eadem Monasteria, ne non personas, & bona illorum iurisdictioni suę esse subiecta, fuit per Signaturam Sanctissimi, commissā causa Eminentiss. Card. Panzirolo tunc Rotę Auditori, in cuius locum successus

- duitaui, an constaret de omnimoda exemptione, & libertate à iurisdictione Ordinarii: Et DD. in contumaciam Episcopi negligentis comparere, informantibus tantum Monialibus, Fratribus, & confessario, affirmatiue responderunt: Moti ex amplissimis privilegiis, & indultis Summorum Pontificum Bonifacii IX. Ioannis XXII. Pauli II. & Leonis X. datis in Summ. num. 2. 3. 4. 5. Ex quibus apertissime constat d. Monasteria, Abbatissam, Moniales, & confessarium, nec non bona quęcumque tam presentia quam futura esse prorsus exempta, & immunia ab omnimoda Ordinationum, & aliorum quorū eumque iurisdictione, auctoritate, potestate, dominio, visitatione, & correctione, & sub iure, proprietate, ac protectione Diui Petri, eiusq. S. Sedis fuisse suscepta; † Ex cuius amplissimę concessionis forma clarę resultat omnimoda, & totalis exemptio eorundem Monasteriorū, à iurisdictione Ordinarii, iuxta *tex in cap. si Papa, & in cap. cum persona de priuilegiis in 6. Innocen. in cap. veniens num. 7. vers. libertate de verbor. signif. Ang. in summ. verbo exemptus num. 2. & cod. Tabien. n. 4. Ric. cons. 113. num. 6. vers. & in isto privilegio, & num. seq. ubi ampliat etiam si non fuerit facta mentio de iure Ordinarii* Quod etiam voluit Chokier. de iurisd. ord. in exemp. pa. 1. q. 11. à nu. 5. vers. nec erat necesse usque ad fin. Mascard. de prob. concl. 713. num. 1. vers. primò si dicatur, & num. 2. Mar. Anton. var. res. lib. 3. res. 4. nu. 1. Barbo. de potest. Episcopi alleg. 123. nu. 11. vers. primo si Pontifex, & num. seq. Rota in Brundusina iurisdictionis 9. Februarij 1579. coram Bubolo, & coram Seraphin. decis. 1025. per tot.
- 1 Nec ob stare visum fuit, quod Abbatissa, & Moniales, nec non Fratres, & confessarius renunciauerint privilegiis prædictis subiciendo se, & bona iurisdictioni eiusdem Episcopi; nam vltra quod huiusmodi renunciatio extorta fuit per vim, & metum vt firmatum fuit in presenti causa sub die 29. Aprilis 1641. coram Eminentiss. Panzirolo. & propterea nullius est roboris, & momenti tot. tit. ff. & C. quod met. cau. Bart. in l. 1. §. 2. num. 4. ff. quar. rer. act. non datur, Calder. cons. 1. de renunc. Rol. cons. 100. num. 112. & seqq. liq. 4. & firmatum fuit in Posnaniens. Abbatissa 15. Junij 1646. coram me.
- 2 Adhuc dicebant DD. renunciationem prædictam non sustineri, † ex quo non potest exemptus sine consensu Pontificis, cui immediate subiectus est, renunciare privilegiis Apostolicis, & iurisdictionem alterius prorogare *tex. est expref. in cap. cum tempore de arbitr. ibi Cum, & si sponte volueris de iure tamen nequiuersis sine licentia Romani Pontificis renunciare, &c. & notat ibi Abl. num. 2. idem Abb. in cap. significasti num. 8. in fine, vers. conclude ergo, & num. 9. de for. comp. Castr. cons. 431. nu. 3. vers. quod autem lib. 1. Ferret. cons. 102. num. 17. & 18. Gail. pract. obseru. lib. 1. obseru. 40. à nu. 1. per tot. ubi num. 5. reddit rationem, quia interest superioris ne subditus ab alio indicetur † Roderic. quest. reg. tom. 1. quest. 36. art. 5. col. 1. vers. præterea facit, Mandos. de sign. Grat. §. exemptiones ab Episcopis, vers. exemptus à iurisdictione fol. mihi 121. Sánchez super Decalog. lib. 4.*

- cap. 39. sub num. 29. vers. prima negat, Modern. de Iure Abbatissar. & Monial. disp. 17. q. 4. nu. 2. & seqq. & in puncto firmavit Rota decis. 456. nu. 10. 11. & seq. & decis. 461. numer. 20. & seqq. par. 5. in reponendi in bonis, &c. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.
- 6 *hijr. firmet, † sustineri renunciationem huiusmodi renunciationis, licet secus in præiudiciū superioris, nihilominus quicquid sit de huiusmodi opinione, quam in terminis exemptionis reprobat Abb. in eadem cap. cum tempore*
- 7 *num. 7. ea ratione, † quia privilegium exemptionis respicit non solum fauorem exempti, sed etiam euentis, quorum ius est taliter coniunctum, & connexum, vt diuidi, & separari non possit, & firmavit etiam Rot. d. decis. 456. num. 11. & tribus seqq. & decis. 461. ann. 24. par. 5. recens.*
- 8 In omnem casum non procedit in exempto immediate subiecto Sedi Apostolicę, vt aduertit Felin. in cap. P. G. num. 13. vers. & intellige de off. & potest. Ind. deleg. Rota coram Seraphin. decis. 595. numer. 7. vers. cum enim isti, & coram san. mem. Gregor. XV. decis. 325. numer. 23. ibique Add. numer. 29.
- 9 Exceptio veto prescriptionis in partibus alias deducta nullo modo meretur allegari, tum quia illa non iustificatur in facto prout necessario esset iustificanda, tum etiam quia, dum in contrarium, constat de quasi possessione exemptionis, quę sita per Fratres, & Moniales, cessat quęcumque prescriptio prædicta per Episcopum circa exercitium iurisdictionis, † quę in omnem casum non releuaret, cū non possit præiudicare iuribus Sedis Apostolicę per *tex. in cap. ad audientiam in fine, ubi Abl. numer. 12. & Felin. numer. 17. de prescript. auth. quas actiones, C. de sacros. Eccl. Rota coram Seraphin. decis. 1024. numer. 22. vers. præter has, & numer. 23.*
- 10 Præsertim † attentò decreto irritanti in præfatis indultis Apostolicis appposito, propter quod inficitur quicquid in contrarium gestū fuerit tam quoad titulum, quam quoad possessionem, adeo vt per negligentiam, & non vsum, nullum fuerit eisdem Monasterijs præiudicium illatum, vt post Archidiaz. & alios probat Felin. in cap. cum accessissent. num. 30. vers. quarto limita de constit. Rota decis. 3. de priuilegiis in antiq. & decis. 240. num. 4. par. 4. diu. & coram Baratto decis. 704. num. 10. vers. tertio quia. Et fortius vigore Constitutionis san. mem. Urbani VIII. editę sub die 5. Junij 1641. incipien. Romanus Pontifex in §. nec non reliqua omnia.
- 11 Minus releuat, quod iuxta Regulas eiusdem Ordinis in cap. 26. constituatur Episcopus tam Sororum, quam Fratrum dictorum Monasteriorum Pater, ac visitator necnon etiam iudex in omnibus causis, † quia cum postea superuenerint privilegia exemptionis à Bonifacio IX. & alijs Pontificibus concessa, per quę omnis iurisdictione Ordinario competens à personis, & bona huius religionis, sublata fuit, vtique dubitari non potest, quin fuerit derogatum dispositioni eiusdem reg. per *tex. in cap. 1. de constit. in 6. Rota coram Greg. XV. dec. 267. n. 9.*

12 Denique ad id quod dicitur, & ex dispositione Concilii Tridentini competere ordinario ius visitandi Monasteria, & loca exempta, placuit pronunciare DD. responsio alias data in decisione Eminentiſſ. Card. Panzioli, nempe dispositionem predictam non habere locum in illis Ecclesiis, & Monasteriis, in quibus regularis observantia exercetur, ut apparet ex verbis eiusdem Conc. sess. 21. cap. 9. de reform. ibi, Propterea commendata Monasteria &c. in quibus non viget regularis observantia &c. exempta ab Episcopis, etiam tamquam Apostolica Sedis delegatis annis singulis visitentur &c. & notat Rodericus, quæst. reg. tom. 1. q. 36. col. 3. vers. sed hisque diximus.

Et ita &c.

R. P. D. ARGVELLES.

Anconitana Pecuniaria,

Luna 13. Maij. 1647.

ARGUMENTVM.

Fumus, & relevantia articulorum ad effectum concessionis remissoriae est necessarius; ea tamen semel concessa, quando possit esse locus concessionis secundæ; Exploditur, & confutatur sinistra assertio Gramaticæ vot. 14. dum sentit, & attestatus fuit quod in Regno Neapolitano facili negotio subornentur testes, cum id non sit verum; cum dictum Regnum sit pium religiosum, & nobile & licet aliquando d. Votum Gramaticæ fuerit allegatum a Rota, attamen potius per iocum fuit allegatum, quam approbatum.

SVMMARIVM.

- 1 Remissoria, conceditur etiam sine summo data relevantia articulorum.
- 2 Amplia ut num. seqq.
- 3 Fumus pro obtinenda remissoria sufficiens reputatur, si de depositio testium licet nulliter examinatorum.
- 4 Causam in prima instantia agere in curia, & adimere facultatem probandi in partibus, durissima res est.
- 5 Pretium in particularibus non succedit loco rei, limitata ut num. 5.
- 6 Dominus re consumpta habet actionem ad consequendum pretium.
- 7 Frumentum non presumitur extare ultra triennium.
- 8 Remissoria semper conceditur ubi materia articulata est relevantis, & sufficiens pro victoria.
- 9 Remissoriae petitio dicitur calumniosa, & debet rejici si super usdem materijs fuerint alij examinati testes in partibus, intellige ut n. seq.
- 10 Remissoria etiam 2. loco conceditur, quoties secundum articuli sunt magis distincti, & clarius specificati.
- 11 Remissoria secunda conceditur in totum, ubi unus vel duo tantum dantur articuli in prima remissoria non contenti, n. seqq.

- 12 Articuli non si dependent ab aliquo secunda datur remissoria.
- 13 Articuli non qui dicantur.
- 14 Remissoria prima si fuerit limitata ad certos testes recidendas, tunc conceditur secunda.
- 15 Articuli primi si non fuerint recte facti, datur altera remissoria, etiam super usdem.
- 16 Remissoria non denegatur ubi testes primo loco fuerint nulliter examinati.
- 17 Testes non rite recepti non valent.
- 18 Impedimentum non prestat quod de iure non sortitur effectum.
- 19 Testes ubi nulliter fuerint examinati nona datur remissoria etiam quod fuerint didicita testificata, aut facta publicatio, & sup. num. 16.
- 20 Nullitas examinis si provenit ex defectu citationis, non datur sanata per declarationem de habendo testes pro rite, & recte examinatis, & numero seq.
- 21 Nullitas examinis si provenit ex defectu iuramenti, renunciatio non admittitur nisi de consensu utriusque partis.
- 22 Testis iuramentum debet pro utraque parte testificari.
- 23 Testimonium falsum utrique parti potest praiudicium generare n. 22.
- 24 Examinis nullitas si fuerit opposita, non impedit remissoriam, quamvis ei renunciatur.
- 25 Ius alicui quæsitum eo invito tolli nequit, & numero 23.
- 26 Remissoria datur etiam post didicita testificata, ad effectum reprobandi testes exam natos.
- 27 Remissoria conceditur etiam post factam publicationem ubi processus ad manus principalis pervenire non potuit.
- 28 Subornatio testium in Regno Neapolitano facilissima, & an sit verum n. seqq.
- 29 Grammaticus. voto 14. n. 11. & 12. super subornatione testium in Regno Neapolitano, a Rota reprobatur.
- 30 Doctores de consuetudine attestanti non creditur.
- 31 Maxime si de prava, & damnanda testatur numero seq.
- 32 Probatio plena, & concludens requiritur in obiectivis.
- 33 Neapolitanum Regnum est valde pium, & religiosum.
- 34 Grammatici votum 14. super subornatione testium in Regno fuit potius a Rota per iocum allegatum, quam approbatum.
- 35 Remissoriam ad denegandam non sufficit potentia partis circa locum examinis, ubi examen fieri potest in loco circumvicino, & non suspecto.

DECISIO LI.

PERVENIT Anno 1643. ad littus Mole Navis pro vehendo tritico Dominorum de Ponzijs, sed cum illud paratum non invenisset, ne ociosum, & inutile in Portu tempus teneret onerata fuit de tumulis 341. tritici D. Comitissæ Conuersani ad Anconitanum Portum vehendi, & Ioan. Baptista Violantes Agens illorum de Ponzijs errore lapsus per litteras quas dedit Gubernatori Navis commissit Dominis de Panuzijs, ut Anconæ dictum triticum

reciperet, distraheret, praeiumque ex eo retrahum ad voluntatem D. Ioannis Flandrae creditoris dictorum de Ponziis disponent. Contingit postmodum suum errorem, scilicet Dominam Comitissam nihil egisse cum Ponziis de dicto tritico, & ob id illius pretium deberi ipsi Comitissae, non autem Ponziis, neque Ioanni istorum creditori, sed quia Navis interim secundis ventis vela deberet, & sic impossibile erat dictas litteras recuperare, aut retinere, erroremque commissum corrigere, fecit Ministris Comitissae attestationem declarationis veritatis huius facti, quae deinde Anconam transmissa dedit causam liti inter Comitissam & Ioannem super pertinentia pecuniae ex dicto tritico vendito redactae, & lite de Partium consensu ad Rotam deuoluta, mihiq; commissa, Agentes pro D. Comitissa insteterunt pro remissoria, & Domini petitam remissoria concesserunt.

Quia vertatur in prophanis, & articuli sunt releuantes, & quo casu passim, & sine fumo conceditur remissoria, *Cas. de Grass. decis. 1. n. 10. de dilat. Caput. decis. 68. par. 3. Put. decis. 212. n. 3. lib. 1. in correct. Rota decis. 389. num. 1. decis. 693. numer. eod. par. 3. recen. & in Neapolitana pecuniaria 3. Iulij 1645. coram R. P. D. meo Royas. ubi alia enumerantur.*

Præsertim quia datur non leuis fumus veritatis materiae articulatae ex supradicta fide facta à dicto Ioanne Baptista, & ex testibus licet nulliter examinatis, *Cassad. decis. 3. de dilat. Greg. XV. sanem. decis. 163. numer. 1. & ibi Adden. num. 10. & decis. 962. num. 4. & ibi Adden. num. 6. & fuit dictum in Leodien. casorum 1. Marty 1630. coram Motmanno.*

Et agitur in prima instantia, in qua durum est causam discuti in Curia, & tolli facultatem probandi in partibus, *sanem. Gregor. XV. decis. 403. num. 1. Buratt. decis. 821. num. 2. Rota decis. 196. num. 1. par. 6. rec. cum alijs in Terulen. statutorum 27. Maij 1644. coram R. P. D. Othobono, & in Spoletana bonorum 28. Nouembris 1640. confirmata 1. Februarij huius anni coram R. P. D. Royas ubi plures.*

Releuantia autem non cnotrouertitur, & satis elucet ex eo, quod articulatur triticum à Mola ad Anconam transmissum à Ioanne Baptista fuisse proprium D. Comitissae, & licet litterae oneratoriae dicant spectasse ad Ponziis, id euenisse ex erronea credulitate eiusdem Ioannis Baptistae eorum Agentis. His enim probatis D. Comitissa facile obtinebit sibi cōsignari praedictas pecunias tamquam prouenientes ex pretio sui tritici, quia licet pretium, in particularibus non succedat loco rei *l. si quis uxori § 1. ff. de Titius, l. qui vas 49. §. final. ff. de furs. l. quemadmodum 38. §. si seruus ff. de noxal. l. idemque 7. §. 1. in fine. ff. qui pot. in pign. bab. l. 1. ff. de act. pign. Bart. in l. is qui à debitore, §. 1. in fine. ff. qui in fraud. credit. Bald. in l. finali, §. si praefatum, in principio vers. quarto nota quod hypotheca, C. de iur. delib. Fusar. de subst. quest. 627. num. 14. Mangil. de impat. quest. 29. numer. 41. Osuald. ad Donell. lib. 19. Commentar. cap. 13. littera B, cum multis per eos citatis.*

Re tamen consumpta succedere firmat tex-

tus in Lexu seruum 23. ff. de reb. credit. & ibi Alexan. nam. 10. versiculo quia responde, ubi quod prout etiam in singularibus succedit loco rei, in subsidium, & re perempta, Gratian. discept. forens. cap. 243. num. 67. tom. 2. Ancharan. cons. 248. incipit. ad praedicta num. 10. ubi, & alij quos refert, & sequitur Card. Tusc. littera P. roel. 490. à num. 25. ad finem, Gedeo ad l. laboo 14. ff. de verb. signif. num. 22. & seq. Osuald. ad Donell. lib. 19. Commentar. cap. 13. littera B, & saltem daretur actio Comitissae & ad id pretium consequendum d. lexu seruum 23. ff. de reb. credit. ubi Glossa, & Bart. in princ. Cuiac. tract. 2. ad Affricar ad eandem legem. Febr. in Rational. Osuald. ad Donell. d. lib. 19. Commentar. cap. 13. littera B, cum multis per eos citatis.

Venditio huius tritici à partibus non controuertitur, & consumptio praesumitur, cum sit lapsus triennium, & vitra quod frumentum non praesumitur extare, *Glossa in l. unica, in verbo usucapione, C. si aduersus usus cap. quam communiter sequuntur Doctores teste Corn. in cons. 104. n. 26. lib. 2. Neguzzan. de pign. membr. 5. par. 5. sub num. 12. Borgnin. Causale. de Tut. & Curat. num. 229. fol. mihi 132. Gratian. discept. forens. cap. 243. num. 70. tom. 2. & fuit dictum in Firmana pecuniaria 29. Nouembris 1639. §. non obstat quod Vicer gubernator coram Merlino.*

Quando autem materia articulata (prout hic) est releuans, & sufficiens pro Victoria, Rota & consuevit passim concedere remissoria, ut videre est apud sanem. Greg. XV. dec. 191. dec. 124. decis. 403. decis. 405. & decis. 523. ubi sub num. 1. in rec. dec. 125. sub num. 18. & decis. 315. numer. 6. par. 5. & in Vlixbonen. nullitatis professionis 24. Februarij 1644. §. hinc sumpta, versiculo si modo, coram Reuerendiss. D. meo Carrillo Praefide Vallisoleto, & in praallegata Spoletana bonorum 1. Februarij 1647. in principio versiculo quo probato & c. coram R. P. D. Royas.

Non attentato quod super iisdem materijs fuerint alia vice examinati testes in partibus, ideoque pretio & remissoria videatur calumniosa, & reiicienda, ex decisione in causa Bergomen. Abbatis 3. Iulij 1586. coram Bubalo, & alijs per informantes pro Ioanne allegatis.

Tum quia in prima remissoria non fuerunt dati articuli, sed tantum fides, ad cuius tenorem iussu fuit à Consulibus Anconitanis Testes examinari, hodie vero datur materia articulis distincta, & melius, & clarius specificata, & quod sufficere pro remouenda suspitione, & concedenda secunda remissoria ex textu in cap. auditis 15. de prescript. dixerunt ibidem Innoc. Buratt. decis. 824. num. 3. ibique Adden. littera A, Causal. decis. 469. sub num. 2. versiculo neque videbatur Rota decis. 315. num. 14. par. 5. decis. 266. num. 13. par. 6. recen. Coccin. decis. 23. nu. 2. in Camerinen. pensionis 4. Maij 1640. coram R. P. D. Bichio, & in allegata Vlixbonen. nullitatis professionis coram Reuerendiss. D. Carrillo 24. Februarij 1644. §. non obstat quod alias, ubi concessa fuit mulieri secunda remissoria, ex eo quia articuli secunda vice fuerunt magis specificè concepti.

Tū quia articulatur noua materia in 5. & 6. articulis, qui essent satis & ad effectum conceden-

codendi remissoriam super omnibus, *Grez. XV. decis. 403. nu. 6. versiculo cum autem habemus in rem par. 6. decis. 13. nu. 1. & decis. 177. nu. eod. & alij in Britia. seu nullius iurisdictionis 19. Nouembris 1638. coram Reuerendiss. D. meo Carrillo, & maximè cum hi noui articuli sunt dependentes ab antiquis & per hanc 4. ff. de temp. appellat. cap. tam litteris, ibique Innoc. & in cap. fraternitatis. de testib. vbi Abb. plenè exponit, qui et dicantur noui articuli Angel. in l. 4. num. 11. & in auth. de testib. §. quia vero nu. 9. versiculo visis an possint. Io: Matienz. in dialog. relati. cap. 49. nu. 7. versiculo decimo octauo fullit &c.*

Tum quia Consules Anconitani limitarunt primam remissoriam ad examinand. Testes, qui fecerant fides presentatas, ut summ. Ioannis nu. 1. ibi Examinare in subsidio di Giustitia quelli che hanno fatto detta fede, & facit Matienz. vbi supra cap. 51. nu. 7. vbi quod si articuli non fuerint recte facti, (quod et non semel accidit) datur altera remissoria super iisdem articulis.

Tum etiam quia Testes alia vice fuerunt absque Partis citatione, & iuramenti præstatione, & sic nulliter examinati, et quo casu non denegatur remissoria ad effectum, ut iidem, & alij valeant rite, & recte super materiis relictantibus, & clarius specificatis iterum examinari, sequendo doctrinam Bart. in l. qui per salutem, nu. 4. ff. de iure iur. de quo Alex. conf. 313. nu. 17. lib. 2. Gabr. com. concl. tit. de Testibus concl. 21. nu. 19. & duobus sequen. Gratian. discept. 890. nu. 12. & 13. Rot. decis. 13. per totam d. probat in Nouis, & decis. 555. nu. 10. coram Buratto, vbi nu. 11. respondit d. decisioni Bergomen Abbatis coram Bubaldo cum alijs per Modern. Perusin. in Tract. de Manut. obser. 95. numer. 6. & 7.

Et ratio est quia depositiones Testium et non rite receptorum non valent cap. In nomine Domini. de testib. vnde intrat vulgaris Regula Non prestare et impedimentum quod de iure non sortitur effectum cap. Non prestat. 25. de Regul. iur. in 6. gloss. in Clementina ultima, in verbo Rite de test. ibi Imol. 2. & 4. Bald. in cap. Fraternitatis nu. 10. eod. tit. Alberic in Auth. At qui semel nu. 6. vers. Idem puto C. de Probat. Neque referro an fuerint didicita testificata, et aut facta publicatio ad instantiam producentis, dixerunt Bart. Bald. & Paul. in d. Auth. At qui semel. & id. Bart. in d. l. qui per salutem in fine, ff. de iure iur. m. Matienz. vbi supra cap. 49. nu. 5. post med.

Neq. attento, quod idem Ioannes declarauerit velle eosdem Testes habere pro rite, & rectè examinatis. Nam quidquid sit quando nullitas prouenit ex defectu citationis, et in quo casu loquitur Menoch. conf. 366. nu. 17. & 29. & explicatur nu. 30. Quando nullitas oritur ex defectu iuramenti, ut in casu isto, et non potest fieri Renunciatio nisi de consensu amborum Partium, nec sufficit si is tantum remittat contra quem producantur Testes, ut firmat. Abb. in cap. Tuis 39. nu. 4. de Testib. quia Testis (ut ille) iuramentum pro vtraque parte et debet testificari, & ex falso eius testimonio vtrique Parti potest præiudicium generari, & ideo vterque debet concurrere ex Regula textus in cap. Quod omnes tangit 29. de Regul. iur. in 6. & ibidem Felin.

nu. 1. versus finem, Zabarrall. nu. 2. Anchar. nu. 4. 10. Andr. nu. 1. verbo remittatur Barbof. in Collect. numer. 6. Vin. com. op. opin. 931. nu. 18. Monticell. in Rep. de Testib. in Particula iure debet Testis vers. Testis iurandum qui habetur inter Tract. 10. 4. fol. 265. col. 1. ad fin. Vestr. in Prax. lib. 6. cap. 2. nu. 8. & ibi Granat. litteral. n. 42. vbi quod iuramentum est de forma l. In iurandi q. 9. & l. si quando 19. C. De Testib. cap. de Testib. eod. tit. Felin. in cap. Cui Dilecti 22. n. 6. §. primū signū post principium, in 4. signo vers. quia autē dicatur de rescript. & prius dixerat Abb. in dicto cap. Tuis 39. nu. 2. vers. Nota tertio.

Vltra quod cum Ioannes prius iudicialiter easdem nullitates opposuerit, non potest hodie prætextu huius declarationis Remissoriam Domine Comitissæ impedire, nec auferre ius ei quæsitum in vim præcedentis oppositionis ut in terminis firmat Rot. penes Put. decis. 236. circa medium vers. Non obstante quod pars aduersa lib. 1. in Correcl. & regulare est, quod ius alicui quæsitum ab eo et inuito tolli nequit l. final. in fine ff. de Pass. l. Id quod nostrum ff. de Regul. iur. 10. Maria Nonar. quest. forens. lib. 1. quest. 14. nu. 8. quest. 20. nu. 1. & quest. 100. nu. 21. Car. d. Grass. de except. ad fix. exclud. ex. except. 32. nu. 20. Alvarez Valasc. in Axiomat. Iur. littera I. concl. 151. vers. unde ius alicui quæsitum &c.

Ponderabant etiam Domini, quod sextus Articulus tendit ad reprobendam fidem per dictum Ioannem exhibitam, in qua firmatur, quod litteræ oneratoris non admittunt probationes in contrarium de stylo Mercatorum, quo et casu datur Remissoria etiam post publicationem Tertium Alberic. in dicta Auth. At qui semel nu. 4. Matienz. vbi supra d. cap. 49. nu. 7. Rot. decis. 575. nu. 15. par. 5. tom. 2. Rec. Præsertim cum processus non peruenierit ad manus D. Comitissæ ipsa enim degit in Regno Neapolis, et publicatio illius fuit facta Anconæ ex qua causa Remissoriam Rota concessit etiam in illa Auenionen. dilapidationis Bonorum 7. Maij 1646. §. Quia dñm Processus coram R. P. D. Cerro & docuit Castren. in d. Auth. At qui semel. numer. 3. & Matienz. vbi supra capitul. 46. numer. 3. circa finem.

Denique minus placuit replicatio, quod in Regno Neapolitano sit valde facilis ista testium subornatio. et (ut dicebant informantes) ex traditis d. Gramatic. voto 14. incipit in causa Regij fisci nu. 11. & 12. quem amplectitur Rot. in Neapolit. illegitimatis 18. Maij 1607. coram Penia, vbi quod consuetudo subornandi in Regno est frequens. Quia Rota melius, & verius informata ab hac sinistra opinione postmodum recessit pluries, et dictum Gramatici sæpius reprobauit, ut in Neapolis. in separationis Thori 7. Nouembris 1622. qua est 656. nu. 1. coram Buratto, in Neapolitana computorum 10. Maij 1610. coram Sacrato qua est 277. nu. 4. p. 3. rec. vbi respondet dicto Gramatici, & decisioni Peniæ, et contra Gramaticum subdit quod non creditur Doctori attestanti de aliqua consuetudine ex Arcin. conf. 32. nu. 2. Dec. conf. 402. nu. 15. Corn. conf. 83. nu. 14. lib. 4. Purpurat. consil. 315. sub nu. 15. Et multo minus attestanti de praua, et 30 damnabili, et quia in obiectiuis exigitur plena, et concludens probatio cap. significasti de dinort. Mohed.

Mohed. decis. 110. nu. 1. et inuehit contra Gramaticum quod neque ipse mereretur fidem, quia tamquam Neapolitanus suspicandus esset subornatus ad id scribendum, si vera esset illa praua consuetudo subornandi in Regno Neapolis † adeo Pio, Religioso, et Nobili & nu. 5. concludit, quod in illa decisione Peniæ ex Processu criminali, et alijs circumstantis constabat magnus timor subornationis, sed quod votum Gramatici fuit potius per iocum allegatum, † quam per Rotam approbatum, in Hieracen. Jurisdictionatus. Junij 1617. coram bon. mem. Cardinali Fabritio Varospio qua est 517. nu. 5. per prima Rec. ubi quoque bene respondetur ad votum Gramatici, et decisionem Peniæ, & in allegat. Neapolitana Pecuniaria 3. July 1645. coram R. P. D. Roias ubi alias.

Minusque releuans visus fuit pretextus quod D. Comitissa habet magnam Auctoritatem, Iurisdictionem, et Potentiam in illis Partibus.

Quia Examen, et Processus Remissorialis faciendus non est in aliquo ex locis iurisdictionalibus ipsius, vel D. Comitissæ sui Coniugis, sed in Terra Molæ in qua adsunt testes, et quæ est sub diocesi Baren, et sub Dominio Regio, et Testes Proxenetæ qui eadem fidem fecerunt sunt de eadem Terra *Summario Ioannis noster. 1. ibi Per Nos sottoscritti publici senzali, e Cittadini di Mola, et Ioannes Baptista Violantes, est Ciuitatis Caput ut dicto nu. primo vers. secundo. † Ideo Domini censuerunt Remissoriam non esse denegandam, ut pluribus congestis decisum fuit in Tullen. Nullitatis Matrimonij 18. Martij proximi preteriti, coram R. P. D. Ghislerio.*

Vtraque parte audita etc.

R. P. D. GHISLERIO

Postea Episcopo IMOLEN.

Suessana Legati.

Luna 13. May 1647.

ARGVMENTVM.

Attentata sunt omnia gesta post inhibitionem Rotalem præsentatam, etiam si inhibitiō nulliter emanauerit, quia adhuc seruari debet, & interim recurri ad signaturam pro moderatione, & Index debet se abstinere nec velle cognoscere de viribus inhibitionis, & si aliter facit, attentat.

SYMMARIVM.

1. Excentoris relationi de præsentata inhibitione tamquam de re spectante ad suum officium, fides adhibetur.
2. Index post inhibitionem Rotalem, & pendente causa in Rota non potest procedere ad vltiora absque vitio attentatorum. amplia ut ibidem.
3. Index post inhibitionem Rotalem, debet se abstinere nec velle cognoscere de viribus inhibitionis.
4. Index post inhibitionem Rotalem non potest ad vltiora procedere, etiam si inhibitiō nulliter emanauerit.
5. Inhibitiō semper timenda est sine iusta sine iniusta.

6. Index inferior non potest cognoscere de viribus inhibitionis superioris.

7. Inhibitiō Rotalis seruari debet, & interim recurri ad signaturam pro moderatione.

8. Inhibitiō Rotalis ad effectum attentatorum sufficit illam fuisse præsentatam Iudici.

9. Attentata sunt omnia gesta post inhibitionem Rotalem præsentatam.

10. Attentata sunt reuocanda.

11. Attentatis eodem tempore simul Ius, Iudicem, & partem laide.

DECISIO LII.

Commisssa in Rota causa Appellationis interpositæ à sententia lata per Vicarium Eminentiss. Archiepiscopi Neapolitani confirmatoria alterius sententiæ in prima instantia latæ per Vicarium Reuerendiss. Episcopi Sueffani ad fauorem Portiæ contra Puellas Hospitalis Sanctissimæ Annunciationis Ciuitatis Sueffanæ vigore commissionis fuit expedita, citatio cum inhibitione in forma, quæ sub die 6. Ianuarij præsentis anni fuit personaliter intimata Vicario Generali Caietano, eiusque actuario per Breue speciale Sanctiss. D. N. Iudice appellationis à supradictis sententijs in tertia instantia deputato; Et quia non obstante supradicta Inhibitione Rotali sub die 23. eiusdem mensis Ianuarij per sententiam pronuntiata, tam prædictam sententiam Vicarij Neapolitanæ, quam Vicarij Sueffani fore, & esse confirmandas, fuit dubitatum, an constet de attentatis, quæ veniant reuocanda, et affirmatiue fuit resolutum.

1. Quia post præsentatam Inhibitionem Rotalem supradicto Vicario in vim similis commissionis Appellationis in tertia pariter instantia in Rota, vt constat ex relatione exequutoris, cui de hoc tanquam spectante ad suum officium, fides adhibetur, vt fuit dictum in Romana Spoly 28. Junij 1617. coram Sanctiss. D. N. in Romana Pecuniaria 12. Decembris 1642. coram Reu. P. D. men Cerro, in Vercellen Prioratus 25. Februarij præteriti coram R. P. D. meo Pentingorio, † Vicarius non obstante quod in commissione Rotali non fuit facta mentio præcedentis commissionis, vt supra directæ ordinario Caietæ, non poterat pendente causa in Rota, & post Inhibitionem Rotalem procedere ad sententiam citrà vitium attentatorum c. non solum de appell. in 6. tot. tit. ut lit. pend. † sed debebat abstinere, nec velle cognoscere de viribus Inhibitionis Achil. decis. 7. de attent. in manuscript. & dec. 29. de appell. inter impress. Rot. dec. 78. nu. 2. par. 1. diuers. & in Vl. yssiponen Erektionis Monasterij 5. Decembris 1631. coram me, † vbi quod Iudex post Inhibitionem Rotalem non potest ad vltiora procedere etiam si Inhibitiō nulliter emanauerit † cum semper timenda sit, siue iusta, siue iniusta. Ita Caputaq. decis. 13. par. 2. Put. decis. 265. lib. 2. Casar. de Grass. decis. 3. in fin. de appell. nec potest Inferior cognoscere de viribus Inhibitionis Rot. in Salernitana Paroch. 18. Februarij 1609. coram Reuerendiss. Seleucien coram bon. mem. Canaler. decis. 544. nu. 2. decis. 611. nu. 1. coram eodem,

- 7 & coram h. me. Buratt. decis. 297. num. 6. † Unde illa in proposito debebat seruari, & interim recurri ad Signaturam pro moderatione Rot. coram C. d. decis. 574. num. 1. decis. 102. num. 2. & decis. 214. num. 1. par. 5. recent. † Satis enim est illam fuisse presentatam Iudici ad effectum attentatorum, ut ultimo fuit resolutum in Romana fideicommissi de Marianis 11. Martij prateriti coram R. P. D. meo Royas, † ita ut omnia gesta post presentatam dictam Inhibitionem Rotalem fiat euidenter attentata & non solum de appell. in Archil. decis. 29. num. 1. de appell. Rot. coram sa. me. Greg. XV. decis. 465. num. 4. coram h. me. Buratt. decis. 909. per tot. & fuit resolutum in Vladislauien Villa de Hipponburg 3. Iulij 1645. & in Colonien. Vicarias, Decembris prateriti coram R. P. D. meo Oetshobono, & † consequenter sententia per dictum Vicarium lata est reuocanda, scum attentans eo. d. tempore simul lus, Iudicem, & partem l. dat Rot. in Lusana Canonatus 1. Aprilis 1646. coram R. P. D. meo Pentingerio in fin. & alias passim. Et ita informantibus tantum supradictis Puellis Hospitalis Sanctiss. Annunciationis Ciuitatis Sueffanz.

R. P. D. ARGUELLES.

Romana fideicommissi seu Attentatorum.

Veneris 17. Maij 1647.

ARGUMENTVM.

Attentata dicuntur omnia gesta coram Iudice inhibito nō obitante consensu partium prestituto in iurisdictione, quia post inhibitionem non fuit postmodum in partium arbitrio consentire in iurisdictionem alterius Iudicis in spretum Iudicis inhibentis; & quid si causæ & iudicia essent aliquo modo diuersa, & in Commissionem essent appositæ clausulæ quæ, & quas incident. & dependen. an, & quando gesta coram Iudice inhibito dicantur attentata clarissimè demonstratur.

S V M M A R I V M.

- 1 Inhibitio Rotalis operatur ut omnia gesta per Iudicem inhibitu sint attentata non obstante consensu partium prestituto in iurisdictione.
- 2 Inhibitio ad instantiam alicuius emanata statim quoad impetrantem inducit litem, & quicquid postmodum actum est coram alio Iudice, dicitur attentatum.
- 3 Procurator ad lites generaliter constitutus attentare non potest, & quare.
- 4 Procurator numquam censetur datus ad illicita.
- 5 Possidere cumulatim ex iisdem causis non potest quis, ubi dictæ causæ non sunt compatibles inter se.
- 6 Creditor, & debitor in una eademque re quis esse non potest etiam ex beneficio inuentarij.
- 7 Actio, & passio nullo modo possunt concurrere in eodem subiecto.
- 8 Debitor, & creditor, non potest dari in eodem subiecto.
- 9 Hæredi non datur immissio tamquam Creditori nisi renunciet hereditati.

- 10 Conseruens qui vult, vult etiam antecedens.
- 11 Possessio quando non sit manutentibilis.
- 12 Incompatibilitas facit connexitatem sufficientem ad inducenda attentata.
- 13 Attentata quando dicantur gesta in uno iudicio quævis diuerso ab alio.
- 14 Facta, & non verba in materia attentatorum sunt attendenda.
- 15 Protestatio contraria facto nihil operatur.
- 16 Animus facili non minus, quam verbis declaratur.
- 17 Possessionis anteriori, ex quibus dicatur quis renunciasse.
- 18 Manutentio an sit concedenda non probata turbatione.
- 19 Manutentio non potest dari nisi Actor saltem non asserat quod timet se turbari.
- 20 Clausula quæ, & quas incident. & dependen. in commissione apposita, comprehendunt causas nedum motas sed etiam mouendas.
- 21 Index à quo non debet cognoscere vim comprehensiuam clausula quæ, & quas incident. & dependen.
- 22 Possessio prima an dicatur amissa per petitionem secundæ.

DECISIO LIII.

V Nica tantum parte informante sub die 1. Febr. proximi prateriti * decisu fuerat constare de attentatis; & hodie auditis etiam Balthasare Vandello, et Remedio Albano Clericis heredibus Thopati Domini eandem decisionem confirmarunt, quia visa fuit subsistere in omnibus suis fundamentis,

Nec fuerat habita in consideratione ea, quæ ad excludenda attentata dicebantur de consensu in iurisdictionem A. C. elicto ex actibus coram eo factis per Vrsinos, seu eorum Procuratores post commissam causam in Rota. Quia vltra quod controuertuntur in facto, et dantur aliqui habentes in ventre clausulas citra consensum in iurisdictionem, & si præ iudicio litis pendens in Rota, qui important dissentium, ad huc neque partium consensus excusaret ab attentatis, † quia cum prius obtenta fuerit inhibitio Rotalis non fuit postmodum in partium arbitrio consentire in iurisdictionem alterius Iudicis in spretum inhibitionis huius supremi Tribunalis circa vitium attentatorum reuocari. saltem nobili officio Iudicis, cuius maiestas est lesa, ut tradis Lancell. de attent. lit. pend. par. 2. cap. 4. limit. 15. nu. 21. vers. Primo ut non procedat, & limit. 16. nu. 16. vers. secundo ut licet. Rot. coram S. me. Greg. XV. decis. 243. numer. 4. vers. & talis consensus, & ibi Adden. litt. A, vers. & quod consensus partium.

- 1 Præsertim quia inhibitio emanauit † ad instantiam illorum de Vrsinis, et sic quoad ipsos impetrantes statim litem induxit, adeo ut non potuerint postmodum eorum Procuratores coram A. C. quidquam agere quod non sit attentatum Rot. dec. 6. ut lit. pend. in non. Caus. decis. 658. nu. 2. & in Rossanen. Decimarum 28. Novemb. 1639. §. Pendens verò coram R. P. D. Bichio. † Attentare autem certe non potest Procurator ad lites

lites generaliter constitutus *Lancell. ubi supra tit. de attent. d. part. par. 1. n. 10. & 13. vers. regula quod gesta. Capitaq. dec. 136. par. 3. Rot. dec. 705. sub nu. 4. par. 1. & dec. 201. nu. cod. par. 2. rec. cum alijs per Buratt. dec. 63. nu. 7. vers. quia fuit obtenta, & ibi Add. sub littera B. † Quia Procurator nunquam censetur datus ad illicita l. si Procurator 6. ff. de condit. in deb. Rota dec. 7. ut lit. pend. in nou. & in Rom. Domino r. 28. Junij 1563. coram Card. Lancell. num. 3. Robert. Lancell. de attent. d. par. 1. cap. 1. nu. 12. cum seq. & attentare sapit delictum, idem Robert. in proem. nu. 102. & par. 3. cap. 23. nu. 62. & c. 21. num. 1. Egid. Bellam. dec. 18. incip. operatio post med. vers. verbum. Rota in Ferrariën. Attentatorum 7. Maj. 1626. coram Reuerendiss. Vrgellen. penes ipsum dec. 198. & penes Modern. de manut. 259. cum alijs per eundem cum latis in cod. trakt. obseru. 48. num. 19.*

Non obstat quod in prima decis. per errorē facti (cui dedit occasionem sententia A. C.) dictum sit, quod illi Clerici expressē dixerint, velle mutare causam possessionis, cuius contrarium ostenditur hodie ex nouo Sum. numer. 1. ubi apparet dixisse velle possidere omni meliori modo, & retinere titulo Creditoris, & etiam titulo hæredis. † Quia hoc nullo modo potest procedere in iure, nam quando causas non sunt compatibles non potest quis ex iisdem cumulatiuē possidere, vt probatur in 1. decis. in §. Imò dicebat. Bart. in l. 3. §. ex pluribus 4. ff. de acquir. poss. Crest. de rest. spol. dec. 5. Add. ad Greg. dec. 146. num. 15. Modern. Pernf. de manut. obser. 54. nu. 31. Et hæ causæ nempe vti Creditores Cæsaris, & vti hæredes ipsius ex persona Thopatiæ sunt contrariæ, † nam efficiuntur Creditores, & debitores in vna, eademque re, quod esse non potest etiam ex beneficio Inuentarij, vt probatum fuit in d. decis. d. §. Imò, & §. seq. † Nec villo modo possit fieri vt actio, & passio concurrant in eodem subiecto l. Prator C. de tut. & curat. dat. l. fin. ff. de offic. Prat. Scacc. multis citatis de commerc. §. 6. glos. 1. nu. 12. & 24. † nec debitor, & creditor, vt ibi per eum l. Præuius 32. ff. de fideiuss. Caldas cum alijs de extinct. emphit. cap. 14. nu. 33. & est vulgatum axioma, & multis congerit Valasch. suo more littera A. n. 17. Necessarium est ergo, vt possideant vel ex prima, vel ex secunda solum causa, & quod ex secunda non possit dari immissio nisi renuncient primæ ex vulgari regula quod qui vult consequens, vult etiam antecedens, † ex quo nascitur quod prima nō sit manutenibilis Rota in Ariminen. spolijs 9. Febr. 1629. coram Merlin. qua est 255. post modern. de manut. numero secundo.

Minus obstat quod adducitur ex diuersitate actionum. † Quia ipsa incompatibilitas facit connexitatem sufficientem ad inducenda attentata, vt dictum est in 1. decis. Rot. in Casarung. Distributionum, seu Attentatorum 26. Junij 1645. coram R. P. D. meo Cerro, † & daretur via eludendi Rotæ sententiam, quid enim interesset Vrsinos vincere in iudicio associationis, cum nihil inde essent habituri si posset subsistere sententia A. C. illo iudicio pendente lata, quia declarat competere possessionem ex causa quod sint hæredes Thopatiæ, et ipsa hæres Cæsaris, & ita ratiocinatur Rota in decis. 137. numer. 1. par. 2.

diuersis in alleg. Casarung. & coram Cocchia. decis. 399. nu. 2. ubi alia citantur Gabr. de acqu. poss. concl. num. 17.

Et nihil interest (dicebat vnus ex Dominis) quod Clerici protestati fuerint velle possidere omni meliori modo. † Quia factis, et non verbis est attenden. † nec protestatio contraria facto quidquam iuuat l. cum in plures 60. §. Locator ff. locat. c. gratum 20. de offic. deleg. r. sollicitudinem 1654. in fin. de appell. † et animus factis non minus quam verbis declaretur. L. non tantum §. ff. de rat. 16 hab. cum simil. † vnde videntur primæ possessioni renunciasse, cum sufficiat hoc animo declarasse Crescent. d. decis. 5. nu. 4. de rest. spol. † cum ex alio titulo, et causa incompatibili cum prima voluerint manuteneri, et immitti.

Imò nec A. C. potuit ex prima causa immisionem concedere, quia iam fuerat data, et super ea erat causa appellationis in Rota introductæ nec manutentionem; † Quia quidquid sit, An habeat locum non probata turbatione, vt voluit Conar. pract. cap. 17. num. 9. Civil. lib. 2. contr. 145. num. 8. & 9. Ant. Fab. in Cod. lib. 3. tit. 4. 19 vti Possid. nu. 5. † Hoc certum est non posse dari si Actor saltem non asserat quod timet se turbari Boccac. de interd. vti possid. cap. 14. num. 4. 10. Faber. in §. Retinenda instit. de interd. num. 24. & alij congesti per Modern. Paris. de manut. obseru. 41. numer. 1.

20 Ultra quod commissio Rotalis habet clausulas, quam, & quas, inciden. & dependen. quæ comprehendunt causas ne dum motas Seraph. decis. 644. circa fin. num. 3. Verum etiam mouendas super eadem re, & circa idem negotium. Cas. de Grass. decis. 2. num. 4. & 5. de rescript. Buratt. decis. 226. num. 6. vers. & uti concepta & c. cum alijs allegatis in præterita decis. in §. Et maxime quia causa coram me, & c. † nec debet esse in potestate iudicis a quo cognoscere de vi comprehensiuâ huius clausulæ, ut dicta decis. 137. num. 3. par. 2. diuers.

Et tandem iidem Clerici vltro fatentur executionem secundæ sententiæ fuisse attentatam, † et tantum volunt primam possessionem sibi asserere, quam forte amiserunt ex petitione secundæ, ex supra alleg. & in alijs in prima decis. congestis. in d. §. Imò dicebat, & c. sed de hoc non fuit disputatum in Rota, nec Vrsini aliud prætendunt quam declarari attentatam possessionem, vt fuit decisum etc. vtraque parte informante & c.

Decisio ista in hac eadem causa emanata sub die 11. Februarij 1646. coram eodem bo. me. Arguelles, erit infra in Calce in Miscellan. Decisionum.

R. P. D. GHISILERO

Postea Episcopo IMOLEN.

Romana de Marefcottis.

Luna 20. Maj 1647.

ARGUMENTVM.

Concessione facta per Principem ad fauorem filij familias, Pater ratione patriæ potestatis non

S F N N A R I V M.

- DECISIO LIV.

Creditum verò etiam si dd. scuta 4000. probarentur propria Alphonfi, nihil releuat quia, ut pluries firmavit Rot. & præsertim coram Lancellotto sub die 10. Decembris 1610. qua est decis. 265. par. 1. recent. num. 6. & sub 18. Aprilis 1611. coram eodem, qua est decis. 309. eadem parte 1. rec. sub num. 7. coram Sacrato sub die 20. Nouembris 1613. in §. circa primum in fine cum quibus transierunt DD. coram me in decisione in presenti confirmata in §. neque subsistit, si non fuerunt propria sed Nepotum, cum non soluerit de proprio, non potuit effici creditor, nec vllum acquirere ius in Castris, si vero fuerunt propria, effectus fuit tantum simplex creditor dictæ summæ erga Nepotes filios Marci Antonij, sed non est consequutus aliquod ius reale super dd. Castris, de quo in vltima voluntate potuerit disponere ad effectum quod institutio de persona Marci Antonij sustineatur, in quo credito non potest sustineri dicta institutio, dum relictum fuit Iuliz, cui Alphonfus reliquit omnia credita, neque potest dici relictum Marco Antonio, quia ei reliquit tantum Castra cum expressa prohibitione, ut nihil aliud ex sua hereditate prætere possit, ut plenè fuit firmatum in decisionibus, ita quod cum Alphonfus instituerit heredem Marcum Antonium filium simpliciter in Castris & horum appellatione non veniunt actiones, l. d. Diuo Pio, §. in venditione, ff. de re iudicata, Rolan. consil. 65. num. 9. lib. 1. Ioseph. Razm. consil. 37. num. 52. Menochius de præsumpt. præsumpt. 129. numer. 30. & 32. lib. 4. Fontanell. de pact. nupt. claus. 4. Glos.

Glos. 21. par. 2. nu. 45. Rot. coram Pnt. decis. 20. lib. 3. in correct. & ex supradicta solutione nullam acquisiverit actionem, seu ius in dictis Castris, sed solum actionem personalem; & quidem non contra Marcum Antonium filium, sed contra Nepotes, quibus Camera cessit Castra, & ulterius prohibuerit filio, quod predicta Castra nihil aliud de sua hereditate pretendere posset: In iuribus vero, et actionibus instituerit Iuliam uxorem ibi (in omnibus suis iuribus, et actionibus etc.) instituit certe dici non potest, ipsum intellexisse relinquere filio, vel liberationem à debito contracto occasione Cessionis Castrorum, cum debitum istud non ipse Marcus Antonius filius, sed Comites Sfortia, et Galeatius Nepotes contraxerint, vel actionem personalem contra dictos Nepotes pro repetitione dicti pretij soluti ut ponderavit
 6 *Rota dicta decisio 265. num. 6. ibi, & sic dicta institutio non potest se extendere ad præsumsum creditum, & coram Sacro prima Februarij 1613. qua est decisio 453. eadem parte primarecentior. ubi sub num. 3. penderantur verba geminata prohibitionis, ibi, Non possa pretendere, ne dimandare altro, &c. & ibi leg. instituisco hærede in detti Castelli con detta espressa conditione, &c. quæ geminata prohibitio manifestè probat mentem Alphonfi fuisse, quod Marcus Antonius haberet tantum dicta Castra Julianelli, et Parrani, maximè quia ea credidit ad se spectare ratione Domini, unde sequitur non intellexisse relinquere creditum, sed dominium, et si aliter sensisset de eo fecisset mentionem, quem admodum fecit in subsequenti institutione Iuliz.*

Neque dicatur, quod relinquendo alia credita eidem Iuliz sub dictione discretiva (alias) ibi in omnibus alijs creditis bonis, et iuribus, &c. censeatur dictum creditum scutorum quatuor milia exclusisse, sicut scripsit Bartolus in lege si quis servum, §. ultimo in fin. de legat. primo, Castrensis. consil. 396. lib. 2. Iason. in l. huiusmodi, §. si Titio, num. 15. de leg. Primo quia cum verba sint amplissima dicto (alias) non operatur præterea exclusionem ex latè traditis per Menoch. præsumpt. 194. numer. 6. & sequentibus, lib. 4. ubi sub num. 7. versic. verum huic obiectioni, &c. respondet veram non videri opinionem supradictam, quod Testator instituendo hæredem in alijs bonis noluerit in ea vocatione comprehendere prælegata; quia contrariam sententiam probarunt, Oldrad. Bal. Bart. Angel. Imol. & alij per eum sub numer. 7. adducti. Vniuersalitas enim supradictorum verborum. In omnibus iuribus, & actionibus, & creditis in omnibus locis existentibus presentibus, & futuris, &c. comprehendit ea, quæ alias non comprehenderentur, ut propterea nihil possit dici exceptuatum, vel reservatum, iuxta cumulatam per Crass. excep. 14. num. 25. & sequentibus, Nilanen. decis. 13. num. 42. & sequenti, lib. 2. Rota in Melitana unionis 13. Ianuarij 1642. coram Reverendissimo Domino Dunogetto Detano, & in Avenionen. hereditatis 5. Martij 1646. & 23. Ianuarij 1647. coram R. P. D. meo Royas. Hæc fortius stringunt, dum mentio de creditis legitur facta post mentionem de iuribus, et actionibus. Unde non

est dicendum Alphonsum intellexisse contra distinguere alia credita ab isto scutorum 4000. ita ut sufficiat non fuisse adeptum aliquod ius reale, de quo in ultima voluntate valuerit disponere super Castris, Unde sustineatur Institutio, ut semper Rota in hac causa tenuit.

Non obstat, quod licet supradicta Castra Julianelli, et Parrani essent subiecta fideicommissio ab Hortentia, et Beatrice Farnesia ordinato ad favorem descendendum Alphonfi filij, nihilominus respectu tertiæ partis potuerit Alphonfus liberè disponere, & cum ad ipsū spectaret ratione legitimæ ipsi debitz in bonis maternis, §. hac autem disposuimus auth. ut cum de appel. cognos. Surdus consil. 402. num. 19. Rota decis. 56. nu. 6. penes Merlinum de legitimis, quia cum legitima fuerit comprehensa in confiscatione vniuersali bonorum ipsius Alphonfi, et consequenter fuerit priuatus omni iure legitimæ non valuit amplius de ea disponere, & nec Marcus Antonius hæres ex tali institutione potuit cōsequi quid minimum per ea, quæ fuerunt deducta in decisione coram me dicta die 18. Maij superioris anni in §. quod supradicta Castra, & in §. sequitur.

Nec suffragatur quod Alphonfus fuerit per Principem in integrum restitutus: est enim notandum, quod non fuit in integrum ad omnia bona restitutus, quia Castra ex supradictis prætensionibus, & mediante pecunia fuerunt Nepotibus concessa.

Pariter non subsistit, quod saltem apud DD. de Balleonibus ex persona Pirri hæredis scripti debeat remanere quarta pars hereditatis ratione falcidiz, quæ detrahitur etiam de re certa relicta titulo institutionis, quia falcidia, etiam de iure Canonico perditur ab hærede adeunte hereditatem sine beneficio legis, & inuentarij, & ius enim Canonicum approbat ius civile in eo quod statuit hæredem nō posse vti beneficio falcidiz, nisi inuentarium confecerit, ut bene per Boc. cum. ibi allegat. decis. 72. num. 47. & 54. part. 2. diuersorum, & Iulia nullum confecit inuentarium, §. hinc nobis versiculo si verò non fecerit auth. de Hæred. & falcid.

Neque merentur allegari diffensiones, & iurgia, quibus Marcus Antonius procurauerat odium Alphonfi, quia licet alias inter predictos patrem, et filium intercesserint, ut firmavit Rot. coram Sacro prima Februarij 1613. dicta decis. 453. num. 6. 1. par. ret. eo ipso quod Marcus Antonius legitur institutus per Alphonsum in dictis Castris, institutio tollit omnem præcedentem malam satisfactionem, quæ inter eos præcesserat.

Minus obstat quod præteritio Marci Antonij filij fuerit facta ignoranter, ideoque operatur clausula Codicillaris, quia obiectum fuit sublatum ex deductis, in dicta decisione in §. nec censuerunt, & in §. nec pariter obstat. cum quibus DD. transierunt in hac positione; quia clausula codicillaris valet suos parere effectus, si testamentum laboret solo defectu præteritionis, & sed quando laborat duplici vitio præteritionis scilicet, & voluntatis suos non possit effectus,

effectus, Soc. sex. consil. 93. num. 26. versic. praterea lib. 4. Menoc. consil. 29. num. 30. Riminali. consil. 247. num. 56. Cagnol. in auth. ex caus. num. 53. de lib. praterit. Altograd. consil. 78. num. 28. & consil. 80. per. tot. Et in omnem casum si testamentum ex clausula Codicillari substituitur DD. de Balleonibus tenetur prestare estimationem Castorum longe excedentem valorem hereditatis Alphonsi, si non sustinetur ob prateritionem factam ignoranter, nihil pretendere possunt in hereditate Alphonsi, & sic vel ex vno, vel ex alio capite semper probatur iusta sententia contra eos lata.

Et ita vtraque parte informante fuit resolutum pro confirmatione decisionis ultimo loco coram me facte.

Decisio hac emanata in hac eadē causa sub die 13. Maij anni prateriti 1646. coram eodem R. P. D. Ghislerio postea Reuerendiss. Terracinen. ac de inde Reuerendiss. Episcopo Imolen. est in pracedenti par. 9. recent. tom. 2. decisio 405.

R. P. D. PEVTINGERO.

Romana Domus.

Luna 20. Maij 1647.

ARGVMENTVM.

Bona in emphiteusim concessa ex pacto, & prouidentia, sunt inalienabilia, neq; efficiuntur hereditaria vigore clausulae ad habendum in inuestitura appositae, quando dicta clausula aliquo modo per aliqua verba restringitur, & licet d. bona alienari possint à primo acquirente, id tamen intelligendum venit in primo acquirente ex causa onerosa non verò ex causa lucratiua, & huiusmodi diuersitas eruditè demonstratur, & quod emphiteusis dicatur concessa ex causa onerosa, & quando ex causa lucratiua. Demum quamuis bona emphiteotica ex causa dotis alienari possint sine consensu Domini directi, etiam cum praeiudicio comprehensorum in inuestitura, & in gradu proximiorum, id tamen quando procedat, satis clarè explicatur.

SVMMARIVM.

- 1 Emphiteusis quando dicatur concessa ex pacto, & prouidentia.
- 2 Bona emphiteotica quando dicantur inalienabilia.
- 3 Emphiteusis efficitur hereditaria vigore clausulae, ad habendum, in inuestitura appositae, & quando procedat num. 4.
- 5 Emphiteusis concessa ex pacto, & prouidentia quando non efficiatur hereditaria per appositionem clausulae ad habendum.
- 6 Emphiteusis ex quibus efficiatur passionata.
- 7 Clausula, ad habendum, in contractibus emphiteoticis per extensionem apponi solet.
- 8 Clausula, ad habendum, in contractu emphiteotico appositae, quando non habeat vires.
- 9 Emphiteusis ex pacto, & prouidentia non possunt alienare bona emphiteotica contra ut nu. seq.

- 10 Bona emphiteotica etiam ex pacto, & prouidentia alienari possunt à primo acquirente intellige ut n. 14.
- 11 Bona emphiteotica ex pacto, & prouidentia an, & quando alienari possint ab Vxore primi acquirentis ipso iam mortuo.
- 12 Bona emphiteotica ex pacto, & prouidentia an alienari possint ab eo, qui habet comprehensos in potestate.
- 13 Primus acquirens quis dicatur in materia emphiteusis, & qui non.
- 14 Bona emphiteotica, quando alienari possint à primo acquirente, & qua de causa.
- 15 Bona emphiteotica, quando filius dicatur habere aliunde quàm à Patre.
- 16 Pater alienare non potest bona aduentitia filij in eius praeiudicium.
- 17 Bona emphiteotica quando à Patre alienari non possint in praeiudicium filij.
- 18 Bona emphiteotica alienari non possunt sine consensu Domini directi.
- 19 Emphiteusis ut dicatur concessa ex causa lucratiua, & non ex causa onerosa ex quo dignoscatur, & numer. 20. & 22.
- 21 Bona Ecclesiae semper conceduntur ad meliorandum.
- 23 Bona emphiteotica possunt alienari in comprehensos in inuestitura etiam sine consensu Domini directi, & quare.
- 24 Bona emphiteotica quando non possint alienari in comprehensos in inuestitura.
- 25 Bona emphiteotica quando neq; cum consensu Domini directi possint alienari in comprehensos in inuestitura in praeiudicium aliorum comprehensorum.
- 26 Bona emphiteotica alienari possunt ex causa dotis.
- 27 Bona emphiteotica alienata ex causa dotis, mortua muliere transferuntur ad eius haeredes.
- 28 Bona emphiteotica quando alienari possint ex causa dotis absque consensu Domini directi, & absque solutione laudemij.
- 29 Bona emphiteotica neque ex causa dotis alienari possunt in praeiudicium comprehensorum in inuestitura, & in gradu proximiorum.
- 30 Bona emphiteotica alienata ex causa dotis quando post mortem dotantis reuertantur ad comprehensos in inuestitura.
- 31 Bona emphiteotica quando bene possint alienari ex causa dotis, etiam cum praeiudicio comprehensorum in inuestitura.
- 32 Bona emphiteotica dari possunt in dotem vigore statuti Urbis cap. 22. lib. p. & qualia.
- 33 Bona emphiteotica Ecclesiae quando non comprehendantur sub statutis Urbis, quamuis auctoritate Apostolica conditis.
- 34 Filia succedunt matri pro virili.
- 35 Emphiteusis in lineam alicuius ingressa in eius descendencia permanere debet, donec aliquis de linea supersit exclusis illis alterius linea.
- 36 Intellige procedere quando titulo emphiteusis ingressa fuit, secus si alio titulo.
- 37 Pigora ipso iure ad Dominum reuertuntur pecunia soluta.
- 38 in Bonis emphiteoticis immisso danda est haeredibus ultimi inuestiti etiam non comprehensis in inuestitura, donec de eorum iure cognoscatur.
- 39 Secus si adesses legitimus contraditor ad impediendā inuersionem, & quis dicatur legitimus contraditor ad effectum de quo agitur.

40 ad Melioramenta probanda in re emphiteotica opus est iustificare statum anteriorem rei, & quid impensum, aut melioratum fuit.

DECISIO LV.

MARGARITA Constantina uti filia, & hæres Fulviæ ab A. C. sententiâ fauorabilem super immissione in possessionem Domus de qua agitur contra Margaritâ Grappolinam eam possidentem obtinuerat, quam Rota sub die 4. Decembris 1643. coram me dixerat esse confirmandam, sed hodie ad instantiam eiusdem Grappolinæ causa repropoſita, Domini recesserunt à decisiis, † quia compertum fuit hanc Domū concessā fuisse Alexandro Ianotto de anno 1549. pro se, & suis filiis, ac nepotibus, sic ex pacto, & prouidentia ad tradita per Clar. in §. feudum q. 9. num. 3. & in his terminis Rota decis. 483. num. 1. par. 4. recent. tom. 2. & decis. 74. n. 1. par. 6. recent. Reuerendiss. Vrgellen decis. 410. num. 5. & 431. nu. 5. Capic. Latro decis. 70. num. 41. † Unde huiusmodi bona emphiteotica sūt inalienabilia. Bart. in l. patroni num. 3. ff. ad Trebell. Honded conf. 55. num. 21. lib. 1. Surd. decis. 324. num. 2. cum pluribus allegatis per Modern. Fulginat. in tract. de iur. emphit. tit. de alienat. q. 1. num. 1. & seq. Rota decis. 403. nu. 1. par. 1. & decis. 211. numer. 2. par. 6. recent. Et ideo resultat non subsistere alienationem primo factam in Martiam filiam primi acquirentis, deinde in Fulviam eiusdem acquirentis neptē ex causa dotis, in qua ratione se fundabat decisio, quæ reuocetur.

Neque obstat prima responsio adiecta in decisione §. quia dato nimirum, † quod vigore clausulæ ad habendum in Inuestitura appositæ, emphiteusis effecta sit hæreditaria Curt. in m. conf. 4. num. 1. Crauet. conf. 256. num. 4. Canaler. decis. 293. num. 2. † Quia quicquid sit quando hæc clausula appolita est in Inuestitura non pactionata, nec aliquo modo est restricta, in quibus terminis loquuntur Doctores ex aduerso allegati, † sed certum est apud omnes, quod quando emphiteusis est ex pacto, & prouidentia, & clausula ad habendum aliquo modo per aliqua verba restringitur, tunc ipsam clausulam non reddere emphiteusim hæreditatem in præiudicium vocatorum Menoch. conf. 61. num. 20. & conf. 545. num. 5. cum seq. Gratian. discept. 344. nu. 11. Rota decis. 11. num. 1. & seq. par. 1. diuers. decis. 415. num. 21. par. 4. recent. tom. 3. & decis. 74. num. 8. cum pluribus seqq. par. 6. recent. † Attamen in hac inuestitura non solum præcedit concessio pro filiis, nepotibus, quæ facit emphiteusim pactionatam, † sed, & mox immediatè post clausulam ad habendum iuxta extensionem in contrahibus emphiteuticis fieri solitam, de qua per Salust. de contract. rei emphi. lib. 1. cap. 19. num. 9. † Sequuntur verba restrictiua. Prout quilibet similis emphiteuta de re simili conducta facere, & disponere potest, quæ verba vires clausulæ ad habendum eneruant. † cum similes emphiteutæ scilicet ex pacto, & prouidentia bona emphiteotica alienare non possint, ut in puncto Serapbin. decis. 794. nu. 8. & decis. 1290. num. 12. Rota decis. 310. num. 18. & 19. par. 5. recent.

10 Nec releuat † secunda responsio in eadem decisione allata, quod videlicet primus acquirens potuerit alienare bona emphiteotica etiā ex pacto, & prouidentia Rota decis. 435. num. 13. par. 1. recent. Reuerendiss. Vrgellen. decis. 295. num. 2.

11 Quia † alienatio non fuit facta ab Alexandro primo acquirente, sed ab ipsius vxore, ipso iam defuncto, quæ tamen descendens in Inuestitura vocatis, quos in potestate non habebat nullo modo Domum alienando præiudicare.

12 potuit, † ut distinguendo inter alienantem, habentem comprehensos in potestate, necne tradit Bald. in l. 1. ante fin. C. per quas personas nobis acq. & in anth. si quas ruinas sub num. 10. vers. sed in die. v. dixi C. de Sarros. Eccles. Natta conf. 475. sub num. 4. & 5. Grat. discept. 405. num. 1. & seq. † & primus acquirens dicitur solum ille, qui Inuestituram stipulatus est eo vero mortuo eius filius non habetur tanquam primus acquirens, Rouit. decis. 94. numer. 22. Modern. Fulginat. tit. de renouat. quest. 1. num. 57. Ciriac. contron. 22. numer. 30.

14 Immo † ulterius animaduertendum est, quod Doctores admittentes primum acquirentem, posse alienare emphiteusim, loquuntur de primo acquirente ex causa onerosa, non vero ex causa lucratiua ex optima diuersitatis ratione, quia in causa onerosa filij, & alij inuestiti dicuntur habere bona illa à primo acquirente, sed in causa lucratiua illa recipiunt ex liberalitate emphiteusim concedentis, & ex propria persona tanquam ad illa vocati sub nomine collectiuo filiorum, vel descendentium, ut bene distinxit Bald. in d. anth. si quas ruinas nu. 5. vers. secunda ratio, & nu. 6. quæ sequitur Arret. Crot. & alij plurimi relati à Marcscott var. result. lib. 1. cap. 74. nu. 2. & seq. Gabr. di iure emphi. q. 2. nu. 45. Rota decis. 366. nu. 2. par. 4. & decis. 50. nu. 1. & 2. par. 6. recent. & Adden. ad Buratt. decis. 822. nu. 6. vltra hos tradit

15 Surd. conf. 351. nu. 28. vbi addit, † quod hoc secundo casu bona filius aliundè habet quam à

16 Patre, † unde sicuti Pater aduentitia filij bona in eius præiudiciū alienare non potest † ita pariter neque ad eius præiudiciū de huiusmodi emphiteusi disponere valet Rota dec. 741.

18 nu. 31. & 32. par. 4. som. 3. recent. † præsertim sine consensu Domini directi Capic. decis. 70. numer. 42.

19 Emphiteusis † verò huius Domus est ex causa lucratiua, eum annuus Canon sit tantum scutorum septem. neque primus acquirens aliquam pecuniam Domino directo pro habenda Inuestitura dederit iuxta theoricam, quam tradit Mantica de tacit. lib. 22. tit. 6. nu. 23. & tit. 24. nu. 18. Marcscott. d. cap. 74. nu. 1. & nu. 5. Add. ad Gregor. XV. decis. 529. sub. nu. 23. vers. Quæ opinio cum alijs allegatis per Fulgmat. de iur. emphi. in præiudio quest. 16. nu. 2. in tit. de contract. emphi. q. 1. sub nu. 24.

20 Nec † ad effectum, ut concessio huius Domus censetur esse facta ex causa onerosa iussit acquirentem promississe bona meliorare, † Bona enim Ecclesie semper conceduntur ad meliorandum Modern. Fulgianten. sub tit. de var. caducis.

22 quest. 1. nu. 11. † & dum melioramenta non fuerunt promissa in quantitate notabili, adeoque gratia concedentis præponderet tantò magis dicuntur esse ex causa lucratiua concessa, ut per Soc.

Socc. Bald. Roland. alleg. a Marefcott. d. cap. 74. sub n. 5. verſ. ſecus ſi gratia.

Nec contrariū ſuadet, quod alienatio prius fuerit facta in Martiam, & deinde in Ful-
tiam, quæ ambæ in Inueſtitura compræhenſæ
ſunt; nam ex hoc capite nō ita indiſtincte alie-
natio ſuſtinetur, ſed duo caſus diſtinguendi
23 ſunt, ꝛ unus eſt quando de præiudicio ſolius
domini directi agitur, & tunc valet alienatio
facta in compræhenſos in Inueſtitura quamvis
remotiores, quia videtur potius reſutatio, quā
alienatio; Domini enim non intereſt, quod bo-
na citius ad remotiorem tranſeant, ad quem
alias quodocunque ſunt tranſitura, & ab initio
erat notus concedendi, ac ſecundum eius vo-
luntatem ſuccedit, ut ex text. in cap. 1. & ſi Clie-
tulus de ſend. alim. Sord. conf. 305. num. 33. ubi alleg.
Concord. Maſt. deciſ. 81. num. 33. Rota deciſ. 741. ſub
24 num. 16. par. 4. tom. 3. recent. ꝛ Alter caſus eſt quā-
do per alienationem alijs anterioribus in gra-
du compræhenſis ſit præiudicium, tunc enim
alienatio nullo modo tenet, quia ratio reſuta-
tionis ſupra conſideratæ in proximè ſuccellu-
ro caſſet, ut diſtinguendo vtrumq; caſum be-
nè aduertit Camillus de Medices conf. 104. nu. 20.
25 & intrat ꝛ defectus poteſtatis in alienante, qui
neque cū cōſeſu Domini vni ex cōpræhenſis in
præiudiciū aliorū cōpræhenſorū qui ex lege in-
ueſtituræ prius ſuccedere debuiffent diſponēdo
gratificare potuit Paris. conf. 10 n. 5. Bero. conf. 70.
n. 36. lib. 1. Menoc. rōf. 975. n. 19. & ſeq. Cephal. rōf. 23.
n. 47. & ſeq. Rota in Bonon. bonorū emphiteoticorum 13.
Aprilis 1597. coram clar. mem. Card. Hieronymo Pā-
philio, & in Bonon. fideicommiſſi de Lacio 9. Decem-
bris 1619. coram Card. Sacrato.

Similiter nec tertia reſponſio deciſionis appli-
26 catur quod ꝛ vilicet alienatio facta ſit ex cauſa
dotis, cuius privilegio bona emphiteotica alienari
27 potuerūt, ꝛ talique modo alienata mortua mu-
liere transferuntur ad eius heredes ex allegatis,
per Grat. diſcept. 511. num. 9. & 10. Rota in Romana
Domorum 9. Decembris 1641. coram R. P. D. meo Ro-
28 yas S. minus obſtare. ꝛ Quia videlicet eadem
ſupradicta diſtinctio locum habet, quod aut
Dominus directus ob alienationem factam ex
cauſa Dotis ſine ſuo conſenſu ipſemet præten-
dit caducitatem, vel laudemium, & huiusmo-
di caſu alienatio in præiudicium Domini valet
abſque ſolutione laudemij, quia dos eſt cauſa
neceſſaria, præſertim quando aliundè mulier
datori non poteſt, & in his terminis loquitur
Caldas de emphiteuſ. lib. 4. cap. 10. num. 24. & ſeq. Rota
in Romana Domorum 9. Decembris 1641. coram Ren.
P. D. meo Royas S. penultimo, & in eadem 18. Aprilis
1644. coram R. P. D. meo Ghifſlerio S. ſecundum, quod
& in Romana Vineæ 27. Aprilis 1646. coram R. P. D.
meo Corrado S. altera verò.

29 Aut verò ꝛ ut in caſu præſenti concurrunt
inueſtiti in gradu proximiores, & tunc in iſto-
rum præiudicium alienatio ex cauſa Dotis nō
tenet, quia in hoc dos in iure non reperitur
ſpecialiter privilegiata, ut benè aduertit Ruin.
30 conf. 165. num. 3. lib. 1. ꝛ vbi quod alienatio durat
ſolum ad vitam emphiteutæ dotantis, eo verò
mortuo bona reuertuntur ad compræhenſos in
inueſtitura Caſtr. in l. uſufructu num. 6. ff. ſoluz. matr.

Corbul. de cauſ. priuat. ob alien. lib. 1. Limit. 20. nu. 4.
aliique relati d. Modern. Fulginaten. de Iur. emphit.
31 tit. de alienat. queſt. 1. nu. 262. ꝛ Niſi fortè quando
dotans ex ipſa lege Inueſtituræ facultatem ha-
buiſſet, compræhenſis in inueſtitura præiudi-
care, ut benè idem Corbul. declarat d. limit. 20. ſub
num. 4. ibi ſi dotans ſit talis, & allegati per Ful-
gin. d. q. 1. nu. 263. in fin. in quibus etiam terminis
loquitur Corn. conf. 51. nu. 16. lib. 3. quem ſequitur
Mantic. de tacit. lib. 22. tit. 28. n. 41. Grat. diſcept. 511.
num. 10. ibi, quando ijs potuit præiudicari per
primum acquirentem, vel niſi alij compræ-
henſi ſint heredes dotantis, iſque etiam com-
præhenſorum præiudicium voluerit bona pro
dote alienari.

32 Neque ꝛ Constantinæ ſuffragatur ſtatutum
Vrbis cap. 22. lib. 1. diſpones bona emphiteoti-
ca dari poſſe in dotem, quia cum non habeat
verba vniuerſalia apta etiam compræhendere
bona Eccleſiæ, talia bona non compræhendit,
prout in terminis ſimilis ſtatuti loquentis de
bonis emphiteoticis fuit dictum in Romana rela-
tionis Domus 13. Maij 1595. coram Ciptio, & in Ro-
mana relocationis Caſalis 16. Maij 1615. coram Cardi-
33 nali Sacrato. Et generaliter de ꝛ ſtatutis Vrbis,
quamvis auctoritate Apoſtolica conditis,
quod non compræhendant bona emphi-
teotica Eccleſiæ, niſi ſuerint ſaltem ibi impli-
cita, & ſub vniuerſalitate verborum ſpecifica-
ta fuit dictum nouiſſimè deciſ. 58. nu. 28. & ſeq.
par. 6. recent. vbi contraria conciliantur, & in
alijs citatis per Adden. ad Buratt. deciſ. 380. ſub n. 6.
nec in contrarium poteſt allegari Romana Do-
tis 20. Aprilis 1641. coram Reuerendiſſ. D. Carillo
nunc Præſide Valiſolerano, quia ibi loquitur de
emphiteuſi hereditaria, ut pater in §. Ideoque
procedit, Prout neque facit deciſio in Romana Vi-
neæ 27. Aprilis 1646. coram R. P. D. meo Corrado S.
altera, quia ibi incidenter tantum ſit mentio
de ſtatuto Vrbis d. cap. 122. illaque deciſio in-
telligenda eſt iuxta alias ibi allegatas in ſupradi-
cta Romana Domorum coram R. P. D. meo Ghifſlerio,
& Royas, quæ loquuntur in terminis iuris com-
munis in præiudicium compræhenſorum in
Inueſtitura.

Sed dato denique etiam, & non conſeſſo,
quando alienatio huius Domus valeat pro do-
te Martiæ, quia tamen ipſi non ſolum Fulvia
auctrix Constantinæ, ſed etiam Grappolina, &
Septima ſorores heredes extiterant, vti que
per hoc ſententia dans Constantinæ immiſſio-
nem in totam Domum remanet eo ipſo exceſ-
34 ſiua, ꝛ cum plures filiæ matri pro virili ſucce-
dant ex allegatis per Cancer. var. reſol. lib. 3. cap. 2.
numer. 107.

Similiter nihil reſert eandem Domum Ful-
uiæ quoq; fuiſſe datam in dotem, quia ex ipſo
Inſtrumento dato in Summario Grappolinæ
num. 4. apparet fuiſſe datam in pignus, & ad
uſufructuandum, donec ipſi reſiduum dotis
ſcutorum 100. ſoluerentur, necnon alia ſcuta
200. ipſi ex alijs cauſis debita, quæ poſtmo-
dum cum fuerint ſoluta ſaltem in ſcutis 266.
exceſſus ſententiæ euitari non poteſt; cum ac
ſi nihil reſtitutum fuiſſet condemnatio facta
fuit, & immiſſio in totam Domum Conſtan-
tinæ

tinæ concessa, sic satis pater huiusmodi casui
 35 malè applicari conclusionem, † quod emphiteusis in lineam Fulviæ ingressa, in eius descendencia permanere debeat exclusis illis alterius lineæ, donec aliquis de linea Fulviæ super sit, ut ex pluribus dixit *Rota in Romana Domus* 25. *Iunij* 1615. coram Cardinali Sacrato, & in *Cesenate emphiteusis* 14. *Decembris* 1635. coram bon. meo
 36 *Merlino*, † quia rectè procederet, quando titulo emphiteusis in lineam Fulviæ ingressa fuisset. Cæterum quia ingressa est duntaxat iure pignoris, vel antichresis per d. solutionem pecuniarum, pro quibus ad manus Fulviæ peruenerat resolutum fuit, † pecunia enim soluta, pignora ipso iure ad Dominum reuertuntur, l. *debitor* §. *si. ff. pignorat. act. Negus. de pignor. par. 7. in princ. memb. 2. nu. 4.* Pariter denique nec Constantinæ seruit assertio, † quod hæredibus ultimi inuestiti Immissio danda sit etiam non comprehensis in Inuestitura, donec de eorum Iure cognoscatur, ut latissime dixit *Rota in Feyn. seu Sonogallien. honorum* 114. *Maij* 1646. §. *exhibuit* coram R. P. D. meo *Melano*. † Quia in præsentis causa Constantina Fulviæ hæres non negat bona esse emphiteotica, sed allegat titulum maternum, qui ex d. solutione debiti incontinenti probatur resolutus, & sic etiam de bono iure apparet; Quæ ulterius Domus huius possessionem de consensu Constantini dictæ Constantinæ fratris tunc viventis. Summario Grapolinæ nu. 10. 20. & seq. ingressa fuit prius quàm successio Pulviæ ad fauorem Constantinæ aperiretur, adeo quod cum sine vitio, & cum titulo hanc Domum possideat, utiq; est legitima Contraditrix ad impediendam ipsi Immissionem.

Melioramenta tandem à Constantina præsentia non ob stare Domini dixerunt, eo quia Domus huius status anterior, non fuit probatus, neq; quid impensum, aut melioratum, fuerit, ut opus esset ex plenissime, & eleganter allegatis in *Romana fideicommissi de Spiritibus* 12. *Decembris* 1644. coram R. P. D. meo *Bichio* §. *ex quibus resolutum cum seq.*

Quare pro recessu à decisio resolutum fuit utraq; parte informante &c.

Decisio ista in hac causa emanata sub die 4. Decembris 1645. coram eodem bo. meo. *Pentingero*, habes infra in fin. in *Miscellan.*

R. P. D. B I C H I O.

Barcinonensium Exemptionis.

Luna 20. Maij 1647.

ARGUMENTVM.

Sententia venit confirmanda concurrente validitate, & iustitia, quapropter in præsentis discutitur, an sententia lata cum reservatione consensu, & beneplaciti Apostolici, quod tamē non dum interuenit, sit confirmanda, vel potius inirmanda tamquam lata sub conditione, & affirmatiue quoad primam partem, negatiue verò quoad secundam respondetur.

SUMMARY.

- 1 Iustitia sententiæ deducitur ex pluribus decisionibus in causa factis.
- 2 Validitas sententiæ apparet ex resolutione processus.
- 3 Sententia venit confirmanda concurrente validitate, & iustitia.
- 4 Ablatiuum absolutum importat conditionem.
- 5 Sententia lata sub conditione tanquāsi nulla est reuocanda, maxime si conditio purificata non fuit reuocanda. 8. & seq.
- 7 Sententia concepta per ablatiuum absolutum, tanquāsi importans conditionem est reuocanda.
- 9 Sententia lata sub conditione quæ tamen adiecta sit in capitulo separato, an veniat reuocanda.
- 10 *Arz. influs. moral. par. 2. lib. 9. cap. 11. §. quinquagesimum* privilegium declaratur, & eius præterit quando sit recipiendum.
- 11 Reservatio beneplaciti Apostolici in sententia apposta per capita separata, non alterat ipsam sententiam in casu expresso.
- 12 Sententia quæ in parte substantiali est undiq; pura, an reddatur nulla per conditionem posmodum appositam in altera parte, & nu. seq.
- 13 Sententia principalis dispositio non suspenditur per ea quæ fuerint adiecta circa ordinem exequendi, & faciliorem executionem.
- 14 Sententia reservatoria beneplaciti Apostolici quoad executionem, potest confirmari prout incet, & quādo sufficiat ut interueniat d. beneplacitum.
- 15 Sententia contrarietas ut enicitur, omnis possibilis intellectus accipiendus est.

DECISIO LVI.

ROTALIS sententiæ à R. P. D. meo *Corrado* * latæ confirmatio hodie in gradu appellationis reuocata fuit in dubium, & pro

- 1 confirmatione responsum; † quia ex decisionibus editis in prima instantia coram bon. meo *Coccino*, & coram eodem D. meo *Corrado* satis eius iustitia deprehenditur, ut dixit *Rot. dec. 325. nu. 4. par. 5. recent.* † & validitas apparet ex resolutione processus iuxta vulgarem decisionem *Capuae* decif. 260. par. 2. † Concurrente autem validitate, & iustitia sententia est confirmanda *Marc. Ant. de Amat. decif. 41. numer. 31. Rot. decif. 257. numer. 1. & dec. 295. nu. 1. par. 5. recent.*

- Neque vrget vnicum ex aduerso dedecum obiectum nullitatis ex quo sententia sit concepta per ablatiuum absolutum, ibi, salvo tamen & reservato Sanctæ Sedis beneplacito, † qui ablatiuus facit conditionem l. *à testatore. ff. condit. & demonstr. Sord. decif. 263. nu. 11. Coct. dec. 47. nu. 1.*
- conditio † vero efficit ut sententia tanquam nulla veniat reuocanda, l. *cum Index*, ubi gloss. in verb. *palam* est circa fin. ibique *Bart. num. 3. C. sent. & interloc. omn. indic. l. 1. §. biduum* ibi sane quidem. ff. *quand. appellan. sit cap. biduum 2. quæst. 6. Franc. in cap. præterea nu. 1. de appellat. Guidopap. dec. 67. n. 1. Osaf. ch. dec. 146. n. 2.* † Quo magis quia hætenus conditio beneplaciti Apostolici purificata non fuit, ut per *Io. Andr. ad specul. tit. de senten. §. iuxta nu. 17. verb. si index*, *Bald. in d. l. cum Index nu. 8.*
- C. de senten. & interloc. omn. indic. Bursatt. † in terminis*

minis sententiæ conceptæ per ablatium absolutum *conf. 113. nu. 6. & 2. seqq.*

8 Nam pro responsione Domini animaduertunt, † quod sententia in parte substantiali nullam habet conditionem, sed purè & absolute declarat Capitulum, & Canonicos Cathedralis Barchinonensis, & singulos eorum fuisse, & esse immunes penitus plenàq; ac libera gaudere, & frui debere immunitate, et exemptione ab omnibus, et singulis gabellis, impositionibus, et oneribus per Ciuitatem Barchinonæ, seu illius Gubernatores, Rectores, Consiliarios, Ministros, et alios quoscūque pro ea impositis, et imponendis tam ratione quarumcumque rerum ac bonorum separabilium quam inseparabilium idest quæ à Mercatoribus, vel aliis Laicis postquam in Ciuitate fuerunt introducta Clerici emunt pro victu, vestitu, ac ceteris, quibuscumque ipsorum ac familiarium vsibus.

9 Conditio † autem illa saluo, et reseruato, &c. adiecta est in Capitulo separato in quo firma semper remanente totali immunitate Canoniorum superius dispositiue ac purè declarata Iudex pro faciliore executione huiusmodi immunitatis respectu bonorū inseparabilium pronunciauit Ciuitatem teneri in fine cuiuslibet anni restituere eisdem Capitulo, & Canonicis quidquid importabit rata onerum, & gabellarum impositarum pro tempore super bonis inseparabilibus, hoc est quæ Clerici à Mercatoribus, seu alijs quibusuis venditoribus pro ipsorum ac familiarium, & Capituli vsu emissent in Vrbe sequendo in hac parte praxim traditam ab † *Azor. instit. moral. par. 2. lib. 9. cap. 11. §. quintum. priuilegium, vers. in dubium vocatur, quæ cum recipienda sit quatenus Clerici consensu, & Sedis Apostolicæ beneplacito fuerit appro-*
11 *bata, † ideo Iudex præfatam approbationem, & consensum reseruauit, nec tamen ex inde dicitur restrinxisse, aut aliquo modo alterasse liberam immunitatem Clericis de iure competentem superius pronunciatam, ac declaratam, Ponte conf. 49. nu. 15. lib. 1. Menoch. conf. 422. nu. 33. Anton. de Amat. resol. 5. nu. 25. Gramat. dec. 66. numer. 5.*

12 Cum igitur † sententia in parte substantiali declaratoria immunitatis Clericorum dirimat prorsus controuersiam omnēq; habeat euidenter certitudinem, & nullam conditionem intrinsecam vel extrinsecam, conditio illa adiecta secundæ parti pro faciliore executione, ibi, *insuper pro faciliore præfatorum executione, cum respiciat ordinem, & modum exequendi sententiam illam conditionalem, & per consequens nullam non reddit, vt probat tex. in l. cum eorum §. Cod. sent. & interloc. omn. iudic. & notat ibi glos. verb. præstarent, Bart. in princ. Bursatt. conf. 155. nu. 9. conf. 219. sub num. 2. in fin. Gabr. de sent. conclus. 1. numer. 3 & 4. Vant. de nullit. sent. ex defect. process. numer. 116 & 117. Scacc. de sent. & re iudic. gloss. 14. quest. 7. nu. 181 & quest. 14. nu. 8. & 60. qui omnes dicunt rationem quia tunc adhuc reman-*
13 *et sententia certa in parte substantiali, † & principalis eius dispositio non suspenditur per ea quæ fuerunt adiecta circa ordinem exequen-*

di, & faciliorem executionem, satisque est quod pars substantialis sit vndique libera, ac secundum iustitiam ac iudicij rectitudinem prolata.

Et absolum videtur quod Ciuitas in hac parte impugnet sententiam quādo potius gratias agere deberet, cum praxis illa respiciat nō tam fauorem Clericorum quam ipsius Ciuitatis, quia Clerici iuxta eorum immunitatem recusare possunt soluere ab initio pro bonis inseparabilibus ratam pretij quam auget solutio Gabellæ facta per venditorem. Atque hinc neque informantes pro Ciuitate allegare deberent quod nondum sit obtentum beneplacitū Apostolicum, & consensus Capituli, quia vtroque cessante non est locus prædictæ praxi fauorabili ipsi Ciuitati, & Clerici gaudent vt supra totali immunitate ab initio, & in limine
14 *emptionis bonorum inseparabilium, † præter quod, cum consensus, & beneplacitum præfatum respiciat executionem, non impedit quominus interim sententia possit confirmari prout iacet, & sufficiet quod vtrunque intercesserit quādo agatur de dictæ praxis executione, vt per Cancer. var. resol. tom. 3. cap. 17. de sent. & ear. execut. nu. 499. Peregr. de fideic. art. 50. nu. 32 & 83. Surd. conf. 186. nu. 17 & conf. 410. numer. 54 & seqq. Honded. conf. 98. nu. 16. lib. 2. Rot. in Bononien. fideicommissi de Bolonguinis 15. Martij 1641. coram bon. mem. Merlino, §. imò, & in eadem 27. Novembris eiusdem anni coram R. P. D. Carillo §. quinimo.*

Rursus non obstat, quod sententia videatur continere contrarietatem, eo quod in prima parte declarat Canonicos absolute immunes absque aliqua reservatione beneplaciti Apostolici tam respectu bonorum separabilium, quàm inseparabilium, in secunda verò reseruato dicto beneplacito declarat Ciuitatem teneri restituere in fine cuiuslibet anni eisdem Canonicis, & Capitulo quidquid importabit rata gabellarum super mercibus, et rebus per ipsos emptis, si enim iuxta tenorem primæ partis Canonici non tenentur soluere nullaue actio competit Ciuitati contra illos pro gabellarum exactione, frustra compellitur Ciuitas ad restitutionem vigore secundæ partis, et è contra si Ciuitas tenetur ad restitutionem, præsupponitur in necessarium antecedens, quod potuerit exigere, id quod repugnat primæ parti sententiæ. Nam fuit responsum euitari contrarietatem ponderando quod secunda pars nō excludit liberam exemptionem firmatam in prima, sed quia accedente beneplacito Papæ possunt Canonici conuenire cum Ciuitate, vt pro bonis inseparabilibus soluant quidem venditoribus integrum precium, sed Ciuitas teneatur in fine anni restituere cuilibet illud plus, in quo creuit pretium ratione gabellæ, ideo in euentum in quem huiusmodi conuentio fieret, Iudex condemnauit Ciuitatem ad restitu-

15 *endum vt supra, † & hic omnisque alius possibilis intellectus accipiendus est ad euitandam contrarietatem sententiæ. cap. cum tu de testib. cap. cum expediat de elect. in 6. Alex. conf. 185. n. 4. & seqq. lib. 7. Bursatt. decis. 932. numer. 10. Rota decis.*

decis. 167. num. 52. par. 1. Dec. 730. num. 8. par. 4. tom. 3. recent.

Et ita decisum vtrique parte informante.

Satis amplam decisionem in hac eadem causa emanatam in altera instantia coram Eminentiss. & Reuerendiss. D. Card. Corrado retuli supra in precedenti part. 9. recent. tom. 2. est in ordine decisio 412. Vbi in annotatione ad dictam decisionem in hac satis ventilata materia latissimus fui, sitienti satis est monstrare fontem. Ibiq; satis ad saturitatem deduxi plura in hac celebri, & famigerata materia apud Doctores valde exagitata. Altera decisio in hac causa emanata coram bon. mem. Coccino sub die 20. Iunij 1636. posui supra decis. 159. part. 7. recent.

R. P. D. BICHIO.

Valentina Reçtoriz.

Veneris 24. Maij 1647.

ARGUMENTVM:

Subrogatus gratiose an, & quando absq; vitio attentati possit lite pendente capere possessionem beneficij propria autoritate latissime tractatur; & quid si possessio sit apprehensa, quando medio tēpore fuerat ab alio iam capta, titulo collationis habitæ ab alio inferiore Collatore, eoq; mi nimè citato; an dicatur attentata; et resolutio est negatiua, dummodò prima possessio esset improba vel infecta, et notoriè attentata, quia tunc perindè est ac si possessio esset vacua; Iecus autem si prima possessio esset ritè, et rectè capta: et hæc doctrina validis argumentis, et authoritatibus fulcitur, et omnia in contrarium adducta refelluntur.

SUMMARYM.

- 1 Subrogatus in forma gratiofa potest etiam lite pendente capere possessionem beneficij propria autoritate absq; vitio attentatorum.
- 2 Secus vero subrogatus in forma gratiofa.
- 3 in Subrogatione gratiofa ipse Papa est qui subrogat, & transfert continuationem possessionis in subrogatum.
- 4 Subrogato gratiose statim sine alia disputatione de iure auctoris danda est possessio facti, & quare.
- 5 Subrogatus gratiose postquam cepit actuale possessionem, ita coniungitur possessio facti cum possessione iuris, ut potius continuatio possessionis quam noua apprehensa dicatur.
- 6 in Subrogatione rigorosa littera Apostolica diriguntur Auditori.
- 7 in Subrogatione rigorosa executor litterarum Apostolicarum, quomodo se, se gere debeat.
- 8 Subrogatus rigorose si absq; licentia Iudicis possessionem ingrederetur, attentaret.
- 9 Subrogatus gratiose quando possit absq; vitio attentati capere possessionem propria autoritate, lite pendente.
- 10 Subrogatio gratiofa, antequam subrogatus capiat actuale possessionem quid importet, & quid operetur...

- 11 Possessio vigore subrogationis gratiofa est ciuillissima, & dicitur interuersa, eo ipso quod alius medio tempore occupauit naturalem.
- 12 Possessio vigore subrogationis, equiparatur possessioni ciuillissime continuata vigore statuti.
- 13 Possessio continuatua vigore statuti quando dicatur interuersa.
- 14 Continuatio possessionis vigore subrogationis gratiofa, cessat quoties possessio actualis ab alio fuit occupata.
- 15 Subrogatus gratiose, ubi actualis possessio fuit ab alio occupata, solam petere potest inuisionem.
- 16 Possessio actualis capta à subrogato gratiose quando dicatur attentata.
- 17 Possessio capta lite pendente à subrogato gratiose excusari non potest ab attentatis, si possessio tunc non erat vacua.
- 18 Subrogatus gratiose ubi possessio non est vacua debet iudicialiter possessionem apprehendere citato possessore, etiam si esset intrusus.
- 19 Intrusus in aliquo beneficio, quando esset citandus à subrogato gratiose volente actuale capere possessionem.
- 20 Subrogatus gratiose, dicitur attentasse si in actuali possessione non citauit possessionem etiam intrusum.
- 21 Subrogatio gratiofa supernueniens quid efficiat, & quid operari non possit.
- 22 Detentor beneficij, seu iniustus possessor quando supernueniente noua causa reddatur verus possessor.
- 23 Possessor solo animo, ut quis efficiatur alio possidente, quid interuenire debeat.
- 24 Subrogatus gratiose quando absq; vitio attentatorum possit capere possessionem propria autoritate lite pendente, quamuis post mortem prædecessoris fuisset medio tempore ab alio apprehensa.
- 25 Possessio quando est notoriè attentata habetur pro noua possessione.
- 26 Possessio infecta à decreto irritanti habetur pro vacua.
- 27 Subrogatus gratiose sicuti non impediretur si possessio esset vacua, ita impediri non potest, quando est quidem plena, sed improba vel infecta.
- 28 Possessio capta titulo collationis habitæ ab inferiore collatore in mense reservato, dicitur infecta à decreto irritanti appposito in regula reservatoria mensium.
- 29 Subrogato gratiose suffragatur sola reservatio ratione mensis absq; lite.
- 30 Reservatio non dicitur sublata per Indultum conferendi beneficia litigiosa alicui concessam, & quare.
- 31 Lis super beneficio non inducit reservationem, sed solum donec durat suspendit collationem Ordinarij.
- 32 Regula Cancellaria reservatoria mensium propter pregnantiam verborum comprehendit etiam beneficia Religionis Hierosolimitana.
- 33 Regula reservatoria mensium non comprehenditur sub indultis Religionis Hierosolimitana.
- 34 Pertinentia conferendi beneficia, ex quibus minimè probata resultet.
- 35 Status ultimus in materia beneficij semper attendendus est, ubi per probationes perfectas non constet de anteriori contrario.
- 36 Possessionem capta titulo collationis habitæ ab inferiori collatore, quidnam obstat possit.
- 37 Cap. 2. ut lit. pend. in 6. quando non obstat possessori promisso ab inferiori collatore.

- 38 Subrogatus gratioſe quando non obſtante intermedia poſſeſſione abſq; vitio attentatorum, pendente lite, etiam abſq; aduerſarij citatione actualem poſſeſſionem apprehendere valeat.
- 39 Subrogatus gratioſe, quando non eſt neceſſarium, ut citare debeat poſſeſſorem, in apprehenſione actualis poſſeſſionis.
- 40 Poſſeſſionem beneficij, ſi quis ſemel apprehendit, poteſt in vim alterius tituli cauſam poſſidendi ſibi mutare licet prima poſſeſſio eſſet vitioſa.
- 41 Poſſeſſio beneficij vitioſa per ſuperuenientem ſubrogationem vitium remanet purgatum.
- 42 Poſſeſſio beneficij quamuis attentata, per ſuperuenientem ſubrogationem gratioſam, deſinit eſſe vitioſe, & quare.
- 43 Poſſeſſionis cauſa ut dicatur mutata, quid requirat.
- 44 Inhibicio iudicialis, efficit ut ſi quis poſt illam capiat poſſeſſionem, attentet.
- 45 Subrogatio quando fuit iudicialiter producta, ſubrogatus non poteſt propria auctoritate poſſeſſionem capere, & capiendo, attentat, & quando ſecus numer. 55.
- 46 Poſſeſſione naturali apprehenſa, ſtatim poſſeſſio civiliffima eueneſcit.
- 47 Subrogatio gratioſa continuat poſſeſſionem civiliffimam deſuncti in ſubrogatum niſi poſſeſſio naturalis fuerit ab alio apprehenſa.
- 48 Poſſeſſio eſt attentata ſi capta fuit lite pendente coram Iudice Compulſore.
- 49 Subrogatio gratioſa licet ſit deſumpta ex clauſulis gratia principalis, & habeat eandem datam, tamen ſi fuit ad partes expedita, quid operetur.
- 50 Subrogatio gratioſa licet ante expeditionem competeat eius tamen uſus cedit à die expeditionis.
- 51 Subrogatus gratioſe capiendo poſſeſſionem poſt inhibitionem attentat, ſi inhibicio emanauit poſt expeditam ſubrogationem, & quid ſi emanauit ante num. ſeq.
- 52 Subrogatio gratioſa poteſt expediri pendente iudicio ſuper executione gratia principalis.
- 53 Littera plures diuerſis formis concepta poſſunt expedire ſuper eadem ſuplicatione.
- 54 Iudicium ſubrogationis gratioſa expedita ad partes, diuerſum eſt à iudicio gratia principalis.
- 56 Subrogationis effectus non ceſſant, quando lis non eſt ſuper ipſa gratia ſubrogationis.
- 57 Poſſeſſio civiliffima euaneſcit poſſeſſione naturali rite, & recte apprehenſa ſecus econtra num. ſeq.
- 58 Poſſeſſio attentata, tanquam nulla, nullum producit iuris effectum.
- 59 Poſſeſſio capta à ſubrogato gratioſa, ne dicatur vitioſa ex capite attentatorum, ſufficit, ut de eis poſſit dubitari.
- 60 Signatura Iuſtitia ſi remittat cauſam ad ſignaturam Gratia an dicatur conceſſiſſe ſuperſeſſoriam.
- 61 Commiſſione ab utraq; parte ſubſcripta, quidquid poſtea ab altera ipſorum actum fuit, dicitur attentatum.
Attentata in beneficalibus, quando dicantur purgata per ſuperuenientem ſubrogationem gratioſam numer. 62.
- 63 Subrogatus gratioſe non obſtante pendentia litis poteſt poſſeſſionem capere.
Prouiſus Apoſtolicus ſuperueniente ſubrogatione gratioſa, poteſt ſibi animo mutare cauſam poſſeſſionis, prius capta num. 63.

64 Poſſeſſionis cauſam ſibi mutariſſe præſumitur prouiſus Apoſtolicus ex ſuperuenienti ſubrogatione, etiam ſi non declarafſet.

DECISIO LVII.

PUTEVS decif. 208. lib. 1. in correct. diſtinguendo inter ſubrogationem conceſſam in forma
 1 gratioſa, vel rigorosa, firmat, & quod ſubrogatus in forma gratioſa poteſt etiam lite pendente capere propria auctoritate poſſeſſionem
 2 beneficij abſque vitio attentati, & ſecus verò ſubrogatus in forma rigorosa, & ratio diuerſitatis eſt, & quia in ſubrogatione gratioſa ipſe
 3 Papa eſt, qui ſubrogat, ac poſſeſſionem iuris transfert, & continuat in ſubrogatum, & cui ſtatim ſine alia diſputatione de iure auctoris danda eſt poſſeſſio facti, quia ita mandat Papa,
 4 cui eſt obtemperandum, & poſtquam ſubrogatus cœpit actualem poſſeſſionem, ita coniungitur poſſeſſio facti cum poſſeſſione iuris ut potius cenſeatur cōtinuatio poſſeſſionis de
 5 functi, quam noua apprehenſio; & At in rigoroſa litteræ diriguntur Auditori, & ut ſubrogat, neque ille ſubrogare poteſt, niſi diſcuſſis iuribus ſubrogandi cuiusque auctoris, unde & ſi pars abſque licentia Iudicis poſſeſſionem ingrederetur, attentaret, hanc ipſam diſtinctionem, prius amplexa fuerat, Rota apud Mohed. decif. 11. ut lit. pendens. & ſecuta fuit penes eundem Put. decif. 423. in princ. lib. 1. & in decif. 135. numer. 7. & ſeqq. decif. 449. num. 4. & duob. ſeqq. par. 4. tom. 2. recent.

9 Recipit & autem hæc diſtinctio ſub diſtinctionem videlicet, quod ſubrogatus gratioſe poſſit quidem abſque vitio attentati capere poſſeſſionem propria auctoritate lite pendente ſi tunc poſſeſſio erat vacans, ſecus verò ſi poſt mortem prædeceſſoris fuerat ab alio medio
 10 tempore apprehenſa, & nam ſubrogatio gratioſa antequam ſubrogatus capiat actualem poſſeſſionem importat facultatem eam apprehendendi, & operatur effectum continuationis quo ad poſſeſſionem non facti ſed iuris Sarnen. in reg. de triennial. queſt. 14. num. 3. in fin. & num. 11. Genz. ſuper reg. 8. gloſ. 34. num. 110. Caput aq. decif. 231. nu. 2. par. 3. Rot. decif. 449. num. 4. & ſeqq. par. 4.
 11 tom. 2. recent. & quæ cum ſit civiliffima fuit interuerſa eo ipſo quod alius medio tempore occupauit naturalem, & ut dicimus de poſſeſſione civiliffima continuata vigore ſtatuti, cui in hoc ſubrogatio æquiparatur Gonzal. ſuper reg. 8. §. 3. probemial. nu. 90. Rot. decif. 258. n. 6. decif. 307. num. 4. coram ſan. mem. Greg. XV. decif. 159. num. 3. par. 4. diuerſ. decif. 449. num. 8. par. 4. tom. 2. recent.
 13 quæ interuertitur ſi poſſeſſio naturalis ab alio capiatur poſt mortem poſſeſſoris, antequam hæres illam apprehendat Cuman. in l. Pomponius. §. quaſi ſum ſub num. 3. verſ. ego dixi. ff. de acquir. poſſ. Alex. conf. 83. nu. 3. lib. 2. Paris. conf. 1. nu. 185. lib. 1. Dec. conf. 467. num. 8. Gabr. de acquir. poſſ. conſul. 9. num. 18. Coccin. decif. 488. num. 3. decif. 263. num. 2.
 14 par. 2. recent. & ita ut ceſſet effectus continuationis poſſeſſionis vigore ſubrogationis gratioſæ quoties poſſeſſio actualis fuit ab alio occupata
 15 & & ſolum peti poſſit immiſſio, Ruin. conf. 27. num. 6.

num. 6. lib. 5. Rot. in Lucana maiusculatus 27. Aprilis 1527. coram Orano in Benenentana parochialis 17. Maij 1606. coram sancti. mem. Greg. XV. qua est decis. 258. num. 5. inter eius impress. & in Boianen. beneficij 29. Novembris 1619. coram bon. mem. Coccin. impress. apud modern. de manuten. decis. 480. num. 3. & duob. seqq. in Vlixbonen. beneficij 26. Iunij 1621. coram bon. mem. Vbaldo Seniori impress. ibidem decis. 174. nu. 2. 16 secundum primam impressionem, & in puncto quod possessio actualis postea capta à subrogato sit attentata fuit decisum in Firmiana Altaris 20. Martij 1623. coram eodem Coccino impress. par. 4. tom. 2. recent. decis. 469. numer. 7. & seqq. usque. ad 16.

Hinc informantes pro fratre Laurentino Austria impugnando hodie decisionem in hac causa editam 3. Decembris 1646. coram me inferebant * quod possessio lite pendente capta à Laudio Pedro de mense Augusti excusari non potest ab attentatis sub pretextu subrogationis gratiosæ per ipsum obtentæ, quia tunc possessio non erat vacua cum idem frater Laurentius eam apprehendidisset de mense Februarij præcedentis; & debuisset ideo Laudio iudicialiter possessionem apprehendere citato fratre Laurentio antiquo possessore iux. tex. in cap. licet. Episcopus de præben. in 6. quamvis (quod negatur) frater Laurentius esset intrusus, & quia etiam intrusus est citandus, nisi constet ex actis ipsum esse talem, & habere causam à litigante, & nullam ei prorsus defensionem competere Franc. in cap. ex ratione num. 29. de appellat. Gabr. conf. 31. nu. 20. lib. 2. Rot. decis. 211. num. 1. par. 2. recent. decis. 234. num. 1. apud modern. de manu. & alioquin Laudio capiend. possessionem lite pendente attentavit. Cumque non priuauerit sua possessione anteriori fratrem Laurentium non potuit mutando sibi causam possessionis ex superueniente subrogatione effici verus possessor, & quia quod dicitur detentorem, seu iniustum possessorem superueniente noua causa reddi verum possessorem eo quod præsumitur voluisse possidere ex nouo titulo iusto, & magis proficuo procedit, cum res ab alio non possidetur Rot. in his terminis decis. 200. num. 18. & 19. par. 4. tom. 2. recent. & sed alio possidente non potest animo solo quis effici possessor, nisi actus interueniat quo prior possessor possessione priuetur, vel possessionem dimittat, vt bene declarat Gabr. conf. 51. numer. 38. vers. quinto quod dicitur lib. primo.

Sed pro responsione ad obiectum Domini dixerunt subdistinctiones supra deductæ secundum caput esse declarari. & vt procedat quando possessio medio tempore ab alio capta non est notoriè attentata, vel infecta à decreto irritanti, secus è conuerso. & Talis enim possessio habetur pro non possessione, l. improba. C. de acquir. poss. Rot. in terminis possessionis attentatæ decis. 10. ut lit. pend. in nou. decis. 1106. numer. 3. decis. 1262. num. 3. apud Seraph. & decis. 16. nu. 3. apud modern. de manu. cum alijs allegat. ab eod. moder. obser. 48. num. 11. & 12. & in terminis possessionis infectæ à decreto irritanti quod habetur pro vacua, Coccin. decis. 51. num. 4. Put.

decis. 179. num. 3. lib. 2. Lotther. de re benefic. lib. 2. quest. 46. num. 64. alijsque relati à modern. de manuten. 27 obser. 71. num. 70. & vnde sicuti non impediretur effectus gratiosæ subrogationis si possessio esset vacua ita impediri non potest quando est quidem plena, sed improba, vel infecta, vt in puncto possessionis improbæ dixit Rota in Pampilonen. Prioratus 27. Martij 1621. coram bon. mem. Pironano impress. apud modern. de manu. decis. 213. num. 5. & in puncto possessionis infectæ, Lotther. de re benefic. lib. 2. quest. 20. num. 196. 197. & 198. Rot. in supra allegata Boianen. beneficij coram bon. me. Coccino, qua est apud dictum moder. decis. 480. numer. 8. & 9.

Et hic est casus noster, quia vt constat ex prima decisione, quæ in hac parte ex aduerso non impugnatur possessio fratris Laurentij, est notoriè attentata, & cumque pariter notorium sit quod capta fuit titulo collationis habitæ ab inferiore collatore quodque beneficium hoc vacauit in mense reseruato est etiam infecta à decreto irritanti appposito in regula reseruatoria mensium, vt in his terminis aduertit Rota d. decis. 480. num. 8. & quæ sola reseruatio ratione mensis etiam absque lite suffragatur subrogato, Rota decis. 187. nu. 4. par. 2. recent. decis. 71. num. 11. par. 6. decis. 769. num. 6. coram bon. mem. Buratt. Garz. de benefic. par. 6. cap. 4. num. 8. & Nec fuit sublata per asertum iudulturn conferendi beneficia litigiosa concessum Religioni Hierosolymitanæ ad quam spectare dicitur hoc beneficium, quia aliud est beneficium esse reseruatum, aliud esse litigiosum, & cum lis non inducat reseruationem, sed solum donec durat, suspendat collationem ordinarij, vt declarat Sarnen. in reg. de trien. quest. 31. num. 9. Simonet. de refer. q. 10. num. 5. vers. ex prædictis, Rota in decis. relatis à Garz. de benefic. par. 5. cap. 1. §. 1. numer. 135. vers. non obstat, & 136. vers. non obstante, & regula & reseruatoria mensium propter prægnantiam verborum comprehendit etiam beneficia Religionis Hierosolymitanæ Garz. super reg. 8. glos. 8. num. 61. & seq. & neque comprehenditur sub iudultis eiusdem Religionis, vt fuit resolutum, ac pluribus rationibus comprobatur in decis. 569. numer. 1. & numer. 7. & per totum par. 2. recent. vbi respondetur omnibus contrarijs.

Præter quod ad probandam & pertinentiam huius beneficij ad Religionem Hierosolymitanam datur, tantum sententia arbitramentalis lata de anno 1243. quæ nec probatur aliquando effectuatæ, & in contrarium adfunt plures collationes factæ non à Religionem, seu commendatarijs, sed ab Episcopis præuio concursu per annos 190. decursos ab anno 1443. usque ad annum 1618. summario nouo Laudio per totum, cum tamen sufficeret vltimus status, qui & semper attenditur quando per probationes perfectas non constat de anteriori contrario, Calder. conf. 23. de prob. Rot. decis. 2. de præben. in nou. decis. 465. num. 7. part. 4. tom. 2. recent. & Vnde dici forsan potest ob stare possessioni fratris Laurentij ne dum decretum irritans regulæ reseruatiæ mensium, sed etiam aliud appositum in cap. 2. ut lit. pend. in 6. & licet istud non obstar

ut si beneficium spectaret ad Religionem, & caderet sub indulto conferendi beneficia litigiosa, *Rot. decis. 1. num. 18. coram Mart. Andr. & in alyis allegatis in Neapolitana Cimiteratus 5. Maij 1631 coram Ma.*

38 Igitur non obstante intermedia possessione fratris Laurentij potuit Lauditijs vigore subrogationis gratiosæ absque vitio attentati pendente lite, vel possessionem actualem ex integro apprehendere etiam absque aduersarij citatione, † quia necessaria non est quando liquido apparet obstare possessori decretum irritans, *Lotther. in puisto d. lib. 2. quest. 20. num. 199. & 200. Bisignetti. decis. 4. sub num. 2. de restit. spol. Rot. decis. 472. num. 3. par. 3. lib. 3. diuers. decis. 469. num. 22. par. 4. tom. 2. recent. decis. 278. num. 8. & 9. coram Gard. Caual. & in Ampuriens. seu Ciuicaten. Archipresbyteratus 24. Maij 1645. coram R. P. D. meo Cerro, in Mediolanen. Cimiteratus 15. Maij 1646. coram R. P. D. meo Peutingero, † vel semel in vim alterius tituli apprehensa causam sibi mutare licet prima possessio esset vitiosa, † quia per superuenientem subrogationem vitium remansit purgatum, ut tradit *Lotther. d. lib. 2. quest. 20. num. 214. sequendo decisionem Mant. 71. qua ut pater in princ. loquitur † de possessione attentata, qualis ex aduerso prætenditur possessio prius capta à Lauditijs in vim litterarum suæ prouisionis, & nihilominus firmat quod superueniente subrogatione præsumitur mutata causa possidendi, & possessio desijt esse vitiosa, eandemque decisionem Mant. secuta fuit Rot. in decis. 108. numer. 9. decis. 142. numer. 8. par. 5. recent. & in alijs relatis per adden. ad Baratti. decis. 228. numer. 6.**

43 Non obstat primo, † quod ad effectum mutationis causæ possidendi requiratur, quod nouus titulus superueniat post apprehensam possessionem *Gabr. conf. 51. num. 30. vers. tamen id non obstat. lib. 1. Put. decis. 287. num. 4. lib. 1. in correct. Rot. diuers. decis. 100. num. 22. & seqq. par. 1. at in casu nostro litteræ Apostolicæ prouisionis ex quarum clausulis est desumpta subrogatio Lauditijs præcesserunt per duos, & amplius menses, antequam ille possessionem in vim eiusdem prouisionis apprehenderet, & subrogatio expedita est sub eadem data dictarum litterarum,*
44 secundo † quod emanauit inhibito Rotalis, quæ efficit ut subrogatus capiendõ possessione attentet, *Lancell. de attent. par. 2. cap. 4. num. 373. Coccin. decis. 72. num. 2. † tertio quod subrogatio fuit iudicialiter producta, quo casu subrogatus nõ potest propria auctoritate possessionem capere & capiendõ attentat Lotther. d. quest. 20. num. 215. Rot. decis. 469. num. 17. & trib. seqq. par. 4. tom. 2. rec.*
46 quarto † quod dum semel fuit à Lauditijs apprehensa possessio naturalis euauit statim,
47 possessio ciuillissima continuata in subrogatũ per subrogatione gratiosã, & õnis eius effectus ut ingeniosè in terminis statuti de cõtinuãda
48 probat *Gomes. in l. 45. Tauri n. 115. eadẽ † quod etiã possessio Cabreyas in cuius locũ Lauditijs fuit subrogatus est attentata ob litem motam coram Iudice compulso die 3. Iunij 1634.*
49 Nam ad primum responderetur, † quod licet subrogatio sit desumpta ex clausulis gratiæ

principalis, & habeat eandem datam die 9. kalen. Iunij, tamen vt est inconfesso apud partes non fuit expedita, nisi de mense Octobris subsequenti, & sic perinde est, ac si superuenisset post possessionem captam de mense Augusti quia ante expeditionem subrogatio continebat solum in potentia eius vero vsus coepit à die expeditionis, *Put. decis. 42. num. 1. & 2. lib. 1. Seraphin. decis. 236. num. 2. Lotther. de re benefic. lib. 3. q. 13. num. 28. & duob. seqq. & latius q. 2. nu. 8. & seqq.*
51 Ad secundũ † negatur inhibitionem emanasse post expeditam subrogationem, vt requiritur *Coccin. decis. 72. num. 2. & 3. Mandos. super reg. de subrog. 4. num. 5. Lotther. de re benefic. lib. 2. q. 20. sub num. 214. vers. nisi superuenisset, † nam inhibito antea emanata afficit diuitatũ iudicium tunc pendens super executione gratiæ principalis, quod non impedit, quominus possent deinde expediti ad partes litteræ subrogationis gratiosæ † cum super eadem supplicatione licitum sit expediti plures litteras diuersis formis conceptas, *Rot. decis. 514. num. 4. lib. 3. diuers. 302. num. 10. & seqq. par. 4. tom. 2. recent. † & iudicium subrogationis expeditæ ad partes est diuersum à primo, Lotther. d. q. 20. numer. 202. & 207. Rot. decis. 411. nu. 3. par. 3. recent. † Tertium obiectum cessat quia subrogatio fuit iudicialiter producta ad ostendendam multiplicitatẽ titulorum non autem, vt in controuerſiam, deduceretur eiusque executio obtineretur à Iudice cum imò iam Lauditijs beneficii possessionem coepisset, & in ipso instanti expeditionis subrogationis præsumeretur ex ea uoluisse possidere ex supra allegatis, † quoties autem lis non est super ipsa gratia subrogationis nõ cessant subrogationis effectus, *Rot. decis. 159. num. 8. par. 4. diuers. Lotther. lib. 2. quest. 20. num. 213.*
57 Ad † quartum responderetur quod posset applicari si possessio esset ritè, & rectè capta in quibus terminis loquitur *Gomes. ex aduerso allegat.*
58 secus † verò si vt in casu nostro fuit attentata, quia tunc tanquam nulla, nullum producit iuris effectum, *l. 4. S. condemnatum, ubi Dot. ff. de iudic. & benè ad propositum Syrd. decis. 51. num. 12. & seqq. Rot. decis. 569. num. 32. par. 5. recent. decis. 29. numer. 28. par. 7. Vltimum tollitur ex facto, quia possessio Cabreyas capta fuit die 28. Nouembris 1634. & sic per quinque menses ante litem motam coram Iudice compulso calculando initium anni à die Natiuitatis D. N. I E S V Christi, vt solet, † & sufficit ne hoc posse dubitari, vt interim possessio subrogati ex hoc capite non dicatur vitiosa, vt in terminis, *Rota decis. 91. nu. 2. par. 3. recent.*
60 Quo ad spretum † Signaturæ placuit Dominis respõsio primæ decisionis, nec refert quod Signatura Iustitiæ remisserit causam ad Signaturam Gratia, quia semper subest excusatio ex quo fuit concessa superflatoria, nec altera pars debet ad arbitrium aduersarij continuò expectare; Et præterea ex dicta remissione, aut ex eo, quod † commissio fuerit subscripta ab vtraque parte posset solum inferri, quod possessio actualis capta postea à Lauditijs de mense Augusti esset attentata, quod non releuat, † quia vt su-***

ut supra dicebatur vitium huiusmodi fuit purgatum per superuenientem subrogationem ex qua sicuti non obstante pendentia litis poterat subrogatus possessionem capere, & multo magis potuit sibi animo mutare causam possessionis prius captae, & ut fecisse praesumitur etiam absque aliqua declaratione, Dec. cons. 400. num. 5. Accedit. decis. 4. num. 1. de caus. poss. & propr. Casar. de Grass. decis. 19. num. 6. de probat. in puncto Mant. decis. 71. num. 2. Coccin. decis. 72. num. 4. cum alijs allegatis in Romana fideicommissi de Guidis 27. Perbr. proximè prateriti coram R. P. D. meo Ottobono.

Ex quibus utraque parte informante reformatum fuit standum esse in decis. &c.

Relata est decisio ista in hac eadem causa facta sub die 3. Decembris 1645. coram eodem ben. vir. R. P. D. in precedenti part. 9. recent. tom. 2. decisio 429. & infra in sequenti part. 11. recent. sub die 22. Iunij 1650. habetur altera decisio.

R. P. D. CORRADO

Postea S. R. E. CARDINALI.

Bituntina Censur.

Veneris 24. Maij. 1647.

ARGUMENTVM.

Heres si non confecit inuentarium tenetur de proprio, & ad hoc ut ei suffragatur, debet illud exhibere, si verò dicat illud fuisse amissum atque ablatum, ut eius beneficio gaudere possit quae requirantur, eruditissime demonstratur, & huius occasione, an, & quomodo scriptura probetur amissa per Testes, quid illi exprimere debent, quid in ipsis requiratur, & ex quibus amissio iustificata remaneat, & quando secus fuisse tractatur.

SUMMARIVM.

- 1 Retentio non competit heredi absque beneficio inuentarii ratione sui crediti anterioris, aduersus creditores hereditarios.
- 2 Heres si non confecit inuentarium praesumitur quod hereditas sit soluendo.
- 3 Heres si non confecit inuentarium tenetur de proprio.
- 4 Fideicommissario vniuersali competit ratio pro credito dotis materna quamvis inuentarium non confecerit.
- 5 Inuentarium quod non est exhibitum suffragari non potest.
- 6 Inuentarium ut heredi prodesse possit quid requiratur.
- 7 Scriptura amissa seu ablata ad hoc ut suffragetur, ac si realiter exhiberi possit, quid probandum sit.
- 8 Scriptura ut probetur amissa per testes, quid illi exprimere debent, & quid in ipsis testibus requiratur.
- 9 Testis qui deponit pro validitate actus propriam peritiam, & laudem concernētis non probat.
- 10 Inuentarium fuisse solemniter confectum ut probari possit per testes, quid requiratur.
- 11 Actus in dubio praesumitur gestus cum suis solemnitatibus, & quando secus.

- 12 Actus ut praesumatur factus cum suis solemnitatibus extrinsecis scripturae requisitis, requiritur lapsus 30. annorum.
- 13 Praesertim si agatur de grandi prauidicio.
- 14 Instrumentum non probatur amissum per testes si deponant illud, aliquem abstulisse, & penes se retinuisse, & quare.
- 15 Amissum dici non debet quod repeti, & recuperari potest.
- 16 Tutor tenetur de quocumque damno ex eius facto, & culpa in pupillos proveniente.
- 17 Inuentarium verisimilius est penes Notarium de rogatum remansisse, & quid si constet, illud a parte receptum fuisse.
- 18 Amissio scripturarum, & iustificata remaneat, quae requirantur.
- 19 Amissio instrumenti ut probata remaneat per testes, quae sint necessaria.
- 20 Testis deponens de facto proprio bene probat praesertim contra partem, illum inducentem.
- 21 Copia deficiente originali potest suffragari alijs concurrentibus.
- 22 Minor si non confecit inuentarium post quam obtinuit restitutionem in integrum tenetur de proprio.
- 23 Hereditas ex quibus probetur adita.
- 24 Inuentarium non conficiens non tenetur de proprio secundum ius canonicum. Contrarium firmatur esse verius.

DECISIO LVIII.

Resolutio in hac causa facta die 27. Nouembris 1645. coram me. Hodie denuò discussa, fuit per Dominos confirmata. Quia concurrunt omnia requisita pro associatione petita ab Administratoribus Montis familiae de Labinis ad bona obnoxia Censibus impositis, ac venditis eidem Monti per q. Scipionem Bouium anno 1597. & Franciscum eius filium anno 1619. ad effectum illis satisfaciendi de fructibus decursis, & non solutis, ut late probatur in precedenti Decisione.

I Neq; visa fuit obstare & repetita pro parte Octauij, & fratrum de Bouis retentionis exceptio ratione crediti anterioris dotis, & antephati q. Virgiliae eorum matris, cuius sunt haeredes.

Quia cum pariter sint haeredes Scipionis, & Francisci debitorum absq; beneficio Inuentarii non possunt eiusmodi exceptione tueri aduersus Creditores hereditarios, & vel quia haereditates praesumuntur soluendo, vel quia ipsi in omnem casum & tenentur etiam de proprio illis satisfacere iux. tex. in l. fin. §. si verò postquam adierint. C. de iur. delib. & in §. Hinc nobis vers. Si verò nō fecerit. in Auth. de hered. & falcid. licet aliud sit quando & fideicommissarios vniuersales, in quibus terminis procedunt notata per Bald. in l. debitori tuo sub num. 5. vers. extra oppono, ubi Dec. sub nu. 4. vers. dicit tamen Bald. ac seqq. & Soccin. num. 9. vers. quid Iuris, C. de pass. (relati per Franch. decis. 39. num. 3. vers. non enim & seq.) ut bene declarat Cast. in cons. 77. Visa facti narratione sub nu. 1. vers. Conclusio est ergo par. 2. Soccin. iun. cons. 170. num. 4.

num. 4. vers. & cum in casu isto ac seqq. lib. 2. Paris. conf. 38. num. 8. vers. non obstat decisio Bald. lib. 3. Cran. conf. 506. num. 13. vers. non obstat altera. Perreg. de fideic. art. 36. num. 141. vers. Igitur. & conf. 72. sub nu. 1. vers. Cum hereditatem adierint lib. 4. cum alijs in precedenti Decisione relatis in §. Non obstat denique vers. Domini dixerunt, & nuper in Rauenhaten. bonorum. 1. Febr. huius anni coram me in §. Postremo vers. in hoc autem casu.

5 Nec releuat ꝑ allegatum Inuentarium hæreditatis præfati Scipionis. Quia cum non fuerit exhibitum illis suffragari non potest Bald. in d. l. fin. §. & si præfatam sub num. 3. vers. tamen si producat C. de iur. delib. & conf. 219. Statuto Ciuicatis Papie num. 4. vers. Additur in puncto lib. 1. Rot. dec. 751. num. 1. vers. dictum fuit par. 3. lib. 3. diuers. & in Cesenaten. bonor. 13. Iunij 1603. coram Sanctiss. D. N. & ex alijs probat Modern. Roman. discept. 981. num. 24. vers. non obstat prætensa indicatio Inuentarij & seqq.

Minus releuat, quod Instrumentum d. Inuentarij ablatum, atq; amissum fuisse dicatur.

6 Primò ꝑ quia non constat illud fuisse confectum congruo tempore, & cum omnibus solemnitatibus iuxta formam à lege præscriptā, vel municipali iure, seu legitima consuetudine approbatam, vt necessarium est, aliās hæredi non prodest perinde ac si nunquam factum fuisset per text. in d. l. fin. §. & si præfatam ibique glos. in verb. censuerunt, ac DD. C. de iur. deliber. & in d. §. Hinc nobis vers. si verò non fecerit in Auth. de hered. & falcid. Rol. conf. 73. num. 23. vers. Cum non confecerit & seqq. lib. 2. Alb. conf. 764. sub nu. 47. vers. nec obstat si dicatur & seq. Nat. conf. 574. n. 6. vers. ex prædictis concluditur & seqq. Bertazzol. conf. cin. 107. num. 31. vers. sed hæc difficultas cessat, & seqq. Surd. decis. 222. num. 2. vers. quia paria sunt. Rot. penes Veral. decis. 119. num. 4. vers. nam quando par. 2. & sanct. mem. Gregor. decis. 495. num. 2. vers. quia alijs &c.

7 Quando enim quis ꝑ intendit gaudere beneficio scripturæ amissæ, debet ante omnia probare illam in rerum natura extitisse, eaq; formā ac tenore conceptam, vt si realiter exhiberi posset, illi omnino profutura esset, deinde verò casu amissam fuisse iux. tex. l. Testium §. fin. verò facta C. de testib. & in cap. cum olim il primo, ubi DD. extr. de privileg. Bart. in auth. si quis in aliquo sub num. 6. vers. quero quid si sint plures testes &c. dicens non sufficere, ꝑ quod Testes deponant Instrumentum fuisse factum, sed exprimere debent sic fuisse scriptum, & sic fuisse lectum, alijs non facerent fidem, infertque, ideò necessarium esse, quod illi sint valde periti, qui defectum Instrumentorum, & litteras Notarij rogati cognoscat Ias. sub num. 2. vers. subdit tamen Bart. C. de edend. Alb. conf. 101. nu. 7. vers. Et quatenus Cran. conf. 411. num. 12. vers. tertio principaliter respondeo. Augil. conf. 14. num. 104. vers. Et oportet probare. Decim. conf. 18. num. 13. vers. quod etiam comprobo lib. 2. & latè explicat Surd. conf. 109. num. 8. vers. ad hæc omnia respondeatur & seq. vsq. ad fin. Honded. conf. 39. numer. 60. vers. Aliud de probatione & seq. lib. 2. Franc. Vin. decis. 165. per tot. Rot. penes Card. Camaler. decis. 332. numer. 4. vers. Præterea, & Buratt. decis.

8

505. numer. 10. vers. Tum quid actio iudicialia &c. Nec obstat quod duo ex testibus pro Bouijs examinatis nempe Io: Donatus Florellus, & Io: Iacobus Henricus deponant d. Inuentarium fuisse solemniter confectum.

9 Quia præterquod alter ꝑ ex eis asserit se fuisse Procuratorem hæredum ad illum actum, in cuius ideò validitate propriam verisimiliter affectat, atque tueretur peritiam, & laudem, ac proinde non est integræ fidei cap. fin. de testib. in 6. l. fin. ff. de testib. Bart. in l. deferre sub nu. 2. vers. si verò ad eum non pertinet ff. de iur. fisc. Felyn. in c. cum à nobis num. 13. vers. ex prædictis & numer. 14. vers. & in effectu extr. de testib. Cran. conf. 281. sub nu. 4. vers. sed ratione affectionis Rim. iun. cons. 26. num. 42. vers. quinimò Ceph. conf. 65. num. 24. vers. accedat Osasc. dec. 79. num. 40. vers. nam ipsi. Mascard. de probat. concl. 1317. sub num. 1. & seq. & alijs relati per Farinac. de testib. q. 60. num. 17. vers. sic in simili & seq. ac fih. num. 21. & 29.) Fuit rei-

10 possum ꝑ non sufficere ad hunc effectum, quod testes genericis illis, atq; confusis verbis deponant Inuentarium fuisse solemne, nisi facti seriem enarrant, ac solemnitates in eo adhibitas specialitèr enumerent, vt deinde iudicari possit, an omnes ritè, recteq; tuerint seruata. Nam huius rei cognitio, ac definitio ad Iudicem spectat, non ad testes, qui rem ipsam dumtaxat prout gesta fuit distinctè exponere debent, alias enim confusi eiusmodi depositio nihil concludit ad l. de ætate §. nihil ff. de interrog. act. l. ita fidei. ff. de iur. fisc. Alberic. in l. scientium num. 6. vers. Vnum est tamen. circa hoc valde notandum, & ibi Fasol. sub num. 14. vers. Limita istam doctrinam ff. de verb. oblig. Io: Fab. in §. fin. sub nu. 4. vers. quid ergo, & seq. inst. de fideiussor. Socin. conf. 24. sub num. 21. vers. quia prima sunt lib. 1. Afflict. decis. 274. sub num. 1. vers. primò debet probare ac seq.

11 Nec iuuat adducta præsumptio pro solemnitate actus; Tum quia controuertitur adhuc substantia Decian. conf. 45. num. 47. vers. tertio respondet lib. 5. Tum quia ab anno 1613, de quo testes deponunt vique ad tempus inchoati iudicii, primum contra Camillum alterum ex dictis fratribus de anno 1640. & successiue de-

12 anno 1642. contra Octauium, non sunt lapsi triginta anni, quod tempus requiritur in præsumendis solemnitatibus extrinsecis scripturæ requirentibus ex sententia Rotæ, vt penes Casfador. decis. 3. num. 1. vers. nam licet, & seq. de Procur. Puth. decis. 132. lib. 2. in correct. ac penes Buratt. decis. 120. num. 37. vers. nec presumi potest ac seq. & in recent. decis. 18. num. 26. vers. minus ob-

13 stat par. 7. ꝑ Et præsertim cum agatur de graui præiudicio tertij Menoch. præf. 4. n. 55. vers. Declaratur octauo lib. 6.

14 Secundo non probatur allegata ꝑ Instrumenti amissio ex eo quod Testes deponant Antonium Gentilem dd. fratrum Contutorem illud 15 abstulisse, ac penes se retinuisse, ꝑ Tum quia, dum repeti, ac recuperari potest amissum dici non debet l. labeo la prima §. amississe ibiq; gloss. in verb. actionem, & exornat Rabuff. l. id apud se l. honorum appellatio la prima §. fin. ff. de verb. signif. l. in bonis ff. de acquir. rer. dom. l. qui actionem ff. de reg. iur.

reg. iur. Berrazzol. cons. cin. 56. num. 52. uers. cum
16 illi; Tum quia in omnem casum ꝑ eisdem,
fratribus competit actio aduersus d. tutorem,
ac eius heredes, vt conseruentur indemnes à
quocunq. damno ex eiusmodi eius facto, &
culpa in eos proueniente l. 1. in princip. & l. 2.
in princip. ff. de tutel. & rat. distr. l. 1. C. si tut. nel
curat. interuener. & in d. Auth. de hered. & falcid. §.
illud quoq. & §. pupillis autem Rota decis. 67. num. 5.
uers. & certum est ac seq. par. 5. recent.

Tertiò quia præsupponitur d. Inuentarium
vnà cum processu (vt inquirunt) præambulo
fuisse confectum per acta publici Notarij; Nec
17 satis ꝑ constat illud à præfato Gentile receptū,
fuisse ipsum originale, quod verisimilius est
penès Notarium de illo rogatum remansisse,
(vt par erat c. quoniam contra uers. & omnia extr.
de Prob. Rim. iun. cons. 821. num. 8. uers. cum ori-
18 ginale) apud quem ꝑ nullæ prorsus apparent
factæ diligentia, nullusq; contigisse probatur
casus, quo perierint eius scripturæ; Ideoq. me-
ritò dici non potest asserta amissio iustificata,
ut not. ind. cap. cum olim il primo de privileg. & in d.
l. testium C. de testib. Rim. cons. 179. num. 5. uers.
19 & quia non sufficit &c. dicens non ꝑ sufficere,
quod testes deponant uidisse instrumentum,
sed necesse est probare amissionem originalis.
& quod illi testes sint valde periti, qui litteras
illius Notarij cognoscant, iux. theor. Bart. supra
citat. Seraphin. de privileg. inram. privileg. 37. nu. 9.
uers. & est aduertendum Rot. penès Burat. d. dec. 505.
num. 12. uers. atq; ita, & in recent. d. decis. 18. nu. 22.
uers. nec præsumptio par. 6.

20 Quartò comprobatur præmissa; ꝑ Quia præ-
fatus Io: Donatus Florellus testis pro ipsis Bo-
nijs examinatus, & reproductus deponit, che
bà nisto li atti del preambulo dell' heredità del q. Sci-
pione Bonio, li quali sono stati in suo potere portategli
dal q. Gio: Francesco Vacca che n' hauesse fatto copia,
& estratto come già la fece, e l' autenticò di sua mano
come Notaro Reggio, ch' era all' hora, e li consegnò,
e restituì al medesimo. E questo fu nell' anno 1613. se-
mal non si ricorda del mese d' Agosto, e detto pream-
bulo era con le solennità, & Inuentario fatto &c. Hinc
enim apparet duplicem asserti inuentarij con-
fectam fuisse scripturam, alteram scilicet ori-
ginalem, alteram verò ex ea in forma authen-
21 tica extractam ab eodem teste, ꝑ cui circa hoc
ab ipsomet actum defferendum est præsertim
contra partem illum inducentem, ac eius de-
positione vtentem Cran. cons. 112. num. 17. uers.
nec potest se excusare. Rot. penès Card. Seraph. decis.
1163. num. 6. uers. & licet S. mc. Greg. decis. 531.
num. 10. uers. nam quoad Sebastianum, & seq. & in
recent. decis. 622. num. 3. uers. non obstat, & decis.
726. num. 3. uers. primo quia, & seq. par. 3. & de-
cis. 554. num. 3. uers. quibus ac decis. 594. num. 17.
22 uers. cum, & unico testi ac seq. par. 5. Cum ꝑ autē
vnà tantum ex eis ad manus d. Gentilis perue-
nisse probetur, siue illa fuerit originalis, siue
copia extracta, (quod magis consonat veritati)
tamen supererat altera, quæ perquirenda, &
23 exhibenda erat. Nam etiam copia ꝑ sic extra-
cta, deficiente originali, posset (alijs concur-
rentibus) suffragari iux. gloss. in l. sicut iniquum in
verb. facile in fin. C. de fid. instr. & ibi las. ac alijs

DD. Berò. cons. 92. num. 24. uers. & posito etiam
lib. 3. Alb. d. cons. 101. num. 5. uers. sed pro susti-
nendo exemplo, & seqq. Berrazzol. cons. crim. 147.
num. 11. uers. & quod etiam exemplum. Mascard.
de Probat. concl. 711. num. 87. uers. decimo quarto
limita, & in specie respondit Honded. d. cons. 39.
sub numer. 62. uers. clare apparet pratenso testes
lib. 2.

24 Accedit prædictis, ꝑ quod postmodum
iidemmet fratres anno 1626. & 1627. persona-
liter comparentes coram M. C. V. petierunt
etiam remedio restitutionis in integrum, &
obtinuerunt admitti ad confessionem Inuen-
tarij hæreditatis paternæ, ac aliorum consan-
guineorum, vt apparet ex publicis actis exhibi-
tis pro parte Administratorum Montis; Et ta-
men nullum deinde etiam maiores effecti cō-
fecerunt Inuentarium, quare ipsis imputan-
dum est quodcunq. damnum ex propria ge-
minata, & inexcusabili negligentia proueniēs,
quod facile poterant euitare, vt respondit Rot.
penès Coccin. d. decis. 59. num. 6. uers. nec excusari
potest. & in Roman. fideic. de Capiteferreo 19. Fe-
bruary. 1646. coram me in §. nec demum releuat
excusatio ac seq. & in §. sed cessant omnes obieccio-
nes.

Præterea non obstat, quod respectu Fran-
cisci eorum fratris nullum quidem allegetur
inuentarium, sed absolutè negentur hæredes.
25 Quia contrarium plenè probatur ꝑ Decre-
to Regiæ Curia Bituntinæ die 15. Decemb.
1622. quo fuerunt declarati hæredes simplici-
ter d. Francisci eorum fratris ex testamento
vnacum Virgilia communi matre, ac pro
eius quota cohærede; Et ex publico instrumē-
to recepto per Bartolomæum Maiolanum,
publicum Notarium Bituntinum anno 1627.
1. Septembris, in quo ipsi personaliter tanquā
tales expressis verbis agentes promiserunt sol-
uere debitum eiusdem hæreditatis summae
Ducat. 1380. circiter pro residuo dotis, ante-
phati, & alimentorum Lauræ prædicti Fran-
cisci q. Vxori; Ex quibus sanè certum est adi-
tionem hæreditatis plenè probari tum re ipsa,
tum verbis expressis l. 2. C. de iur. deliber. Bart.
in l. gerit sub num. 14. uers. aut illa uerba, & sub
num. 21. uers. si uerò non poterat facere ff. de acq. hæ-
red. Cran. cons. 148. num. 10. uers. modò cum Rei de-
clarauerint se hæredes, & seq. Surd. cons. 576. nu. 34.
uers. quod autem, & seq. Rota dec. 393. par. 4. diuers.
& penès Reuerendiss. Vrgellen. decis. 189. sub nu. 5.
uers. quod uerò Palma, & Coccin. decis. 168. ac in
recent. decis. 360. num. 29. uers. ex illa enim cessione
& seq. & decis. 474. num. 1. uers. qua uerba, & seq.
par. 5. & in alijs relatis in præcedenti dec. in §. Quod
autem fuerint hæredes &c.

26 Postremò non obstat, ꝑ quod etiam cessante
inuentarij beneficio dd. fratres non teneantur
de proprio secundum ius canonicum.

27 Quia contrarium ꝑ veriùs, atq; receptius est
in foro iudiciali cum in hac parte Sacri Cano-
nes non solum legibus ciuilibus non aduersē-
rur iux. Reg. c. 1. de nou. oper. nunc. Sed benè cō-
ueniant, vt habetur in cap. Raynaldus in fin. ibi,
Saluo nihilominus ei ex iure institutionis beneficio legis
falcidia in restitutione præfati legati, si infra tempus
legiti-

legitimum voluntati paruerint Testatoris, cum inuentarium fecerint, & contra voluntatem testatoris lex falcidia inducatur ibiq; gloss. in verb. inuentarium extr. de testament. Hostiens. in sum. de testam. sub num. 23. vers. Ad quid heres, ibi, quid si non sufficit hereditas ad debita persolueda? Distingue secundum leges. Vtrum fecerit Inuentarium, & tunc non tenetur ultra vires hereditatis, vel non fecerit, & tunc tenetur. C. de iur. deliber. l. scimus. Et idem videtur secundum Ius Canonicum infr. eod. c. Raynaldus §. pen. in fin. &c. Bald. in d. l. fin. sub num. 12. in vers. secundum casu vers. aut loquimur in obligationibus descenditibus in heredes, & in §. fin. uero postquam nu. 1. C. eod. Card. in cap. 1. sub. num. 4. vers. sed hoc & c. ubi etiam alij DD. extr. de solut. Abb. in Repetition. cap. Ecclesia S. Mariae num. 18. vers. Et ex his infero de constis. & latius probat in cons. 73. Circa primum dubium sub num. 9. vers. Nec obstat si dicatur, & seq. lib. 2. Barbat. in cap. 1. in fin. vers. Tertio probo de testam. ibiq. Didac. in relect. sub num. 14. vers. Nisi dixerimus, & seq. Roldi in tract. de inuentar. diuers. q. 30. & 215. Monticul. in eod. tract. q. 226. nu. 8. vers. secunda succedit dubitatio, & seqq. & q. 228. num. 12. vers. Alioquin & sub num. 39. in vers. Duodecimo excipitur vers. quod falsum est. Phanne. in eod. tract. q. 245. num. 1. vers. Contrarium de iure. Crass. in §. inuentarium q. 22. num. 2. vers. Sed an heres. Vsq. de success. creat. lib. 1. §. 1. num. 27. vers. illud autem, Rob. Marant. in dispat. 8. num. 21. vers. quarto adducitur, & late probat Menoch. cons. 89. a num. 156. vers. Non obstat ultimum ac seqq. & Rota decis. 72. a nu. 49. vers. Contraria tamen & seqq. usque ad fin. ubi concluditur hanc sententiam esse de iure verissimam, & magis communiter receptam par. 2. diuers. & sequitur. Fachin. contro. vers. lib. 6. cap. 23. vers. sed ualde ac alij.

Atq; ita fuit resolutum utraq; parte informante &c.

Decisionem hanc in ista eadem causa facta sub die 27. Nouembris 1645. coram eodem Eminentiss. D. Card. Corrado est supra in precedenti part. 9. tom. 2. decis. 373. Et infra habetur altera decisio in eadem causa sub die 5. Iulij 1649. coram bo. me. Arguelles.

R. P. D. LEONE VEROSPPIO.

Dertusen Augumenti.

Luna 24. Maij 1647.

ARGUMENTVM,

Dos assignata Præposituræ nouiter erectæ cum onere certam quantitatem canonicis pro victu persolueda, num illa quantitas augeri debet, si sit insufficiens ad alimenta canonicorum, & fructus Præposituræ augmentum recipiant.

SVMMA RIVM.

- 1 Augmentum non debetur ex fructibus beneficij alteri in dominium assignati.
- 2 Pecunia non recipit augmentum.
- 3 Fructus domini sequelam sectantur.
- 4 Fructus beneficij possunt in titulum assignari, illius naturam domini sequuntur.

Par. X. Recent.

- 5 Verbum assignamus, importat dominium.
- 6 Dotis titulus importat translationem domini.
- 7 Præpositura dicitur erecta in titulum ex assignatione facta titulo dotis.
- 8 Administrator ad redditionem rationis tenetur.
- 9 Discretiva dispositio declarat voluntatem disponentis.
- 10 Hypoteca non datur ubi adest dominium.
- 11 Dominium ex quo deducatur.
- 12 Observantia subsequuta optima reputatur dispositionis interpretas licet a verborum proprietate dissentiat.
- 13 Observantia dum agitur de interpretanda voluntate non indiget iure prescriptionis.
- 14 Consuetudo generalis Ecclesiarum Hispaniæ defert augmentum Capitulo, tanquam Domino.
- 15 Consuetudo ex pluribus actibus introducit.
- 16 Bona habita pro dote iure domini habita dicuntur.
- 17 Decisio ab aliquo pendens supposito illius verificationem requirit.
- 18 Verba subsequētia restrictionem requirunt ab antecedentibus.
- 19 Verba, administratio, & gubernium, ex quibus a dominio contradistinguantur.
- 20 Voluntas a potestate regulatur.
- 21 Transactio inita inter diuersas personas alijs non prædicat.

DECISIO LIX.

BENEDICTVS XIII. vt collabentem regularem disciplinam maioris Ecclesiæ Dertusen. sub regula S. Augustini militantis restitueret, eamque Ecclesiam plurimo ætæ alieno, quo ob immoderatas Capituli impensas præmebatur, eximeret, ex bonis spectantibus ad Capitulum, ab illius Dominio tunc segregatis, & sibi reseruatim partem duodecim ibidem Præpositis nouiter erectis assignauit pro dote, hoc tamen onere adiecto, vt certam pecuniam Canonicis pro victu quotidiano persoluerent. Cum verò aucto, cum temporum, tum bellorum iniuria rerum comestibilium, pretio Canonici Præpositurarum redditus auctos quoque contenderent, nec obsonia ex destinata sibi pecunia posse comparare, ac Præpositos idcirco vti bonorum administratores super huius solutione augmenti conuenissent, propositum dubium, An illud Canonicis debeatur.

- Et quidem ex ea ratione indebitum esse DD responderunt, quia bonorum dominium, & unde augmenti detractio prætenditur, translatum fuerat in Præpositos ex eiusdem Constitutione Benedicti, in generali postmodum Constantiensi Concilio cum cæteris illius gestis confirmata, prout in eiusdem sessione xx. disponitur in §. 5. & aduertit Rota in decis. 295. num. 11. in fine coram bo. me. Coccino & in Barchin. Jurisdic. 4. Iulij 1646. coram R. P. D. meo Bichio. Qui propterea a Canonicis certæ solum quantitatis Creditoribus conueniri non poterunt pro augmento pecuniæ non recipientis augmentum, vt ex doctrina Rebuff. respondit Rota coram Seraph. decis. 179. num. 2. sed eorundem bonorum fructus omnes, ac redditus vti necessariam Domini & sequelam consequi debet ex dispositione textus in l. qua ratione ff. de acquir. rer. dom.

rer. dom. & in §. Quia ratione inflit. eod. tit. & in his terminis fructum scilicet Beneficij assignati in titulum notat Cardin. in clem. 2. num. 2. de prabend. vers. Quia ratione, & in clem. Quia contingit, §. ut autem num. 9. de relig. dom. Sarn. in reg. de trien. quest. 7. num. 7. Rot. decis. 442. num. 2. par. 4. rec. & in Vicen. augmenti 16. Decembris 1587. coram Blanchetto, ubi rationem præterea ponderat æquitatis.

Quod autem horum bonorum dominium transierit in Præpositos suadere videtur, tum qualitas concessionis factæ per verbum assignamus, & importans translationem dominij vt notat Bald. in l. ubi adhuc in fin. C. de iur. dot. & in l. ordo num. 8. C. de execut. rei iudic. Bart. in l. si constante num. 93. ff. solus. matr. & plures alij relati per Menoch. conf. 201. num. 6. Rot. coram Canaler. dec. 647. num. 7. & in decis. 130. num. 6. par. 5. recent. Et pro expresso titulo dotis & translationem pariter dominij designante ex dispositione textus in l. de us, & in l. in rebus C. de iur. dot. & verobiq. glos. l. doce Ancillam C. eod. tit. & ibi glos. in verb. nequiss, & l. Quintus 29. §. argenteo in verb. non possit ff. de aur. & argent. legat. ac denotante Præposituras ferebas in titulum, vt notat Lotter. de re. benefic. lib. 1. quest. 31. num. 2. & 3. Rot. coram Puteo decis. 37. num. 1. in fin. lib. 1. & in decis. 263. num. 2. par. 4. recent. Tum etiam, quia nulla eisdem Præpositis demandata legitur rationis redditio, ac reliquatus restitutio, & ad quæ ex iure administrationis tenetur, si in eam causam bona recepissent l. 1. §. officio ff. de tutel. & rationibus distraben. l. rationes. C. de admin. Tut. Iodochus Dem. uideris de Tutorum, & Curatorum ratione reddenda capit. 1. numer. 17. Extobar. de ratioc. cap. 3. num. 32. Rot. in Neposina tutela 4. Iulij 1642. coram R. P. D. meo Cerro. Et fuissent in dicta Constitutione adstricti iuxta præceptum inferius ibidem iniunctum Præsbytero pro administratione bonorum Capituli deputando, cū ex hac discretiua dispositione voluntas Conditoris clucescat & transferendi bonorum dominium in Præpositos nullo redditionis onere adstrictos, demandandi verò simplicem administrationem Præsbytero, hoc redditionis onere grauato argum. l. unica. §. autem vers. sin autem ad deficientis C. de caducis. tollen. l. si idem C. de codicill. & l. doli clausula ff. de verb. oblig. Rot. coram Greg. decis. 372. num. 7.

Arguit quoque Præpositorum dominium reseruata pro canonicis in bonis assignatis hypotheca, & quorum fauore substineri non posset, si eorundem bonorum dominium retinuisent, vt notatur in l. rem alienam la 2. ff. de pign. & in l. Vranus 72. de fideiussor. & in l. uti frui. ff. si usufructus petatur, & in l. neque pignus ff. de reg. iur. Rot. coram Gregorio decis. 295. num. 8. & coram Buratt. 729. num. 5. Et attributa aliorum bonorum portio mensæ Episcopali sub eodem modo, ac forma, sub qua fuerat concessa Præpositis. & Hinc enim eorundem dominium in bonis sibi attributis arguitur, prout in cæteris Episcopali mensæ incorporatis Episcopi dominium elicitur, exaduerso nec controuersum arg. text. in l. iam hoc iure ff. de iulg. & in l. gratum D. de impub. & alijs substitutionibus; Ac de-

num eiusdem Constitutionis obseruantia ab anno scilicet 1413. vsque ad diem motæ litis inconcussa soluendi Canonicis determinatam tantum ibidem pecuniam absque vilo augmento, nec vnquam antè motam litem exaduerso petitiō, & talis enim obseruantia à die editæ Constitutionis subsequuta optima reputatur dispositionis Interpres, licet à verborum proprietate dissentiat cap. cum dilectus de consuetud. l. si de interpretatione, & l. minime ff. de leg. notant. Bald. in l. si certis annis C. de pact. num. 9. Card. Mantie. de tacit. lib. 2. tit. 1. num. 5. & tit. 7. num. 26. Moderni Romani dicept. forens. cap. 725. num. 16. Hier. Leo decis. Valensin. 19. num. 13. Rot. in Barchinon. Canonieatus 15. Decembris 1645. coram R. P. Damo Royas, & antea 9. Iunij præcedentis coram me. & quamuis præscripta non fuerit, & cū præscriptionis iure non indigeat, dū tantum agitur de interpretanda voluntate Conditoris, vt tradit Dec. in cap. cum M. Ferrariensis numer. 25. de Constit. Bur. in cap. ult. de consuet. num. 47. Aym. conf. 113. num. 2. & in conf. 202. pariter numer. 2. Alex. conf. 8. num. 7. lib. 6. Surd. conf. 140. nu. 45. Rot. coram Crescentio decis. 1. nu. 1. de Constit. coram Canaler. decis. 80. numer. 5. & 477. num. 2. & coram Buratt. 647. numer. 11. & in Mediolanen. decimarum 16. Ianuarij 1613. coram Sanctissimo Domino N.

Hinc non videtur vrgere contraria consuetudo generalis in cæteris Hispaniarum Ecclesiis & deferens augmentum Capitulo ratione dominij, quod idem in bonis sibi retinuisse præsumitur ipsis Præpositis assignatis in simplicem tantum id circò administrationem, & per plures huius Tribunalis resolutiones comprobata, nempe apud Seraph. in decis. 179. 196. 201. 707. & 745. & in una Gerunden. vini coram Penia impress. par. 2. rec. decis. 34. & in Barchinonen. alimentorum 10. Maij 1634. coram bon. me. Coccino. Neque particularis vicens in Ecclesia Dertusensi & ex Pluribus actibus inducta in Summario Capituli à num. 17. vsque ad 23. & approbata per Gabr. in conf. 166. lib. 1.

Ea enim generalis consuetudo non militat Præpositos Ecclesiæ Dertusensi qui non ab ipso Capitulo (prout in cæteris Hispaniarum Ecclesiis supponuntur obtinuisse) bona receperunt administranda, & sed pro dote, & consequenter iure dominij eadem habuerunt ab ipso, sicut Benedicto liberam in Ecclesiasticis bonis dispositionem obtinentē ratione vniuersalis dominij in ijs sibi à iure delati, relato in cap. 2. de prabend. & in clem. 1. ut lit. pend. & notat utrobique glos. in verbo pertinere Innoc. in cap. super. num. 2. Hostien. ac Io. Andr. num. 4. Imol. numer. 7. de causa possessionis, & proprietatis Bald. conf. 175. num. 2. circa med. vers. Præterea lib. 2. Peregr. alios referens. de iure fisci lib. 1. cap. ult. numer. 85. Rot. decis. 81. num. 9. & 10. par. 5. & in Gerunden. Scribania 26. Februarij, & 21. Maij 1638. coram bon. mem. Merlino. Neque idcirco obstant decisiones incontrarium adductæ cū fundentur in supposito, hoc casu cessante, & retenti videlicet bonorum dominij penes Capitulum, à cuius verificatione pendere subsistentiam decisionum dixit Rot. in adducta Vicen. augmenti 16. Dec.

16. Decembris 1587. coram Blanchetto. Particularis verò consuetudo Ecclesiæ Dertusen non iustificatur ex iuribus, neque ex actibus productis, dum vel antecedunt Constitutionem Benedicti, à qua tanquam posteriori censetur abrogata, vel continent dimissionem annui redditus in manibus Capituli factam per Præpositos ad solutionem crediti redactos inhabiles, non autem ex causa dominij, quod penes Capitulum existeret. Nec demum eadem consuetudo probatur ex traditis per Gabriel. in adducto conf. 166. cum non respondeat argumentis pro Dominio Præpositorum in contrarium supra deductis.

Minus Præpositorum dominium excludit verba Constitutionis sonantia administrationem, & gubernium, ibi, per duodecim personas Ecclesiæ &c. perpetuo gubernentur recipiantur, ad-
13 ministrantur &c. ex quibus cætera verba subsequencia quamvis apta ad translationem dominij restrictionem assument, vt sequendo doctrinam Bart. in l. 1. numer. 4. ff. pro dote respondit Rota coram Seraph. in adducta decisio. 196. numer. 2.

Quia verba prædicta in administrationem, & gubernium in ea Constitutionis periodo leguntur qualificata ex sequentibus iuxta formam in
19 præsentibus adnotatam, & ex quibus excluditur simplex gubernium, & ea administrationis species denotatur quæ iure proprio competit Titulari, & contradistinguitur à verbo Dominio penes ipsos non existente, sed penes metipsas Ecclesias, ac Præposituras, vt bonè explicat Nanar. de redditibus Eccles. quest. 1. monit. 50. numer. 11. idque colligitur ex discretivo loquendi modo in eadem Constitutione adhibito, Dū enim ibidem verba diriguntur in personas, nempe Præpositos, demandatur administratio; sed postquam ad ipsas Præposituras sermo cōuertitur verba leguntur apposita importantia translationem dominij, decisio vero Seraphini transit cum dicto supposito, quod bona ab eodemmet Capitulo fuissent assignata Præpositis, quibus idcirco nuda tantum administratio concessa præsumitur iuxta facultatem Capitulo
20 competentem, & à qua debet eiusdem voluntas regulari, vt notatur in l. Lucius §. Imperatores ff. ad municip. & in l. si tibi §. vnus, ff. de opt. legat. & in cap. a Nobis 21. de sent. excom. cum alijs iuribus deductis in decis. 364. numer. 3. par. 1. recens.

Nec denique obstat, vel ponderata in proemio Constitutionis bonorum conseruatio, quæ vt repugnans alienationi dominij suadere videtur potius subrogatos fuisse Præpositos in bonorum administrationem penes Priorem antea existentem iuxta superius allegatam dec. Seraph. 196. Vellis inter Camerariū, & Capitulum pro vestiario excitata, & sub auctoritate Sedis Apostolicæ per transactionem extincta de anno 1592. Quia mediante cū à Cameraria fuissent dismembrati fructus, & assignati Capitulo pro vestiarij onere subeundo propterea colligitur demandata, Præpositis administratio bonorum, non autem dominium translatum.

Hinc enim contrarium potius elicitur argu-
Par. X. Recent.

mentum pro Præpositis, Quia dum Benedictus, (vt inquit Constitutio) experientia cognouit bona Ecclesiæ per Priorem simplicis Administratoris iure fungentem dilapidari, vt eorum conseruationi studeret, Præpositis assignauit in titulum, Adeoque tunc dominium in ipsos transtulisse censetur, vt ea bonorum conseruatio resultaret ex administratione iure proprio exercita; quæ per administrationem iure alieno antea assequi non potuit. Lis verò introducta cum dignitate Camerariæ tanquā
21 diuersa à Præposituris his non officit, & neque propterea tractatio vt stipulata inter personas diuersas aliquod potuit præiudicium Præpositis inferre l. Papinianus 21. ff. de minor. l. inter stipulantem §. sacram ff. de verbor. oblig. l. de seruo ff. de Calumniatorib. cum alijs per Lancell. de attentat. par. 2. cap. 12. limit. 2. nu. 2.

Et ita vtraque &c.

R. P. D. G H I S I L E R I O

Postea Episcopo I M O L E N.

Fancē Substitutionis.

Luna 27. May 1647.

A R G V M E N T V M.

Substitutio facta sub conditione si institutus decesserit sine filijs, expirasse dicitur, si cum filia decedat; & hac de causa acerrimè disputatur, an, & quando appellatione filiorum veniant etiam feminae, & non nullæ adducuntur coniecturæ ex quibus feminae dicuntur comprehensæ sub appellatione communi filiorum; & refelluntur aliæ, quæ pro illarum exclusionē afferuntur.

S V M M A R I V M.

- 1 Substitutio facta alicui decedenti sine filijs, euannit si cum filijs decessit.
- 2 Masculinum non concipit femininum.
- 3 Substitutio facta sub conditione si institutus decesserit sine filijs expirat si cum filia decedat. Fallit concurrentibus coniecturis in contrarium numer. 8.
- 4 Filiorum appellatione in fauorabilibus etiam feminae continentur amplius ut nu. 5.
- 6 Feminae continentur sub appellatione filiorum siue ex proprietate verbi, siue ex communi usu loquendi, siue ex benigna interpretatione.
- 7 Feminae continentur sub appellatione filiorum tam in conditione, quam in dispositione.
- 9 Feminae non veniunt appellatione filiorum quando Testator discretive loquutus fuit de masculis, & feminis, & conclusio quando procedat.
- 10 Feminae an veniant sub appellatione filiorum, quando Testator aliquid eis pro dote reliquit.
- 11 Et quid si Testator eis prohibuerit ne plus in hereditate pretendere possint, vel abie concurrerent coniecturae.
- 12 Statutum excludens feminas propter masculos, non dicitur illas excludere propter piam causam vel extraneum.

- 13 Masculinum quando concipiat femininum, etiam si fuerit substituta pia causa.
- 14 Masculinum concipit femininum, non solum si fuerint instituti filij Testatoris, sed etiam extranei.
- 15 Femina ex quibus censentur venire sub appellatione communi filiorum, & nu. 19.
- 16 Substitutio secunda, censetur facta personis dumtaxat in prima substitutione vocatis.
- 17 Filiorum appellatione, quando comprehendantur tam masculi, quam femina.
- 18 Verbum omnes de duobus tantum non predicatur, sed de pluribus, quum de duobus.

DECISIO LX.

HORATIVS Fauorinus Faneñ. in suo Testamento, cum quo decessit, heredem vniuersalem instituit Antonium germanum fratrem, cui substituit Nepotes ex Iulia filia, per hæc verba, *instituisco mio herede vniuersale Antonio Fauorino mio fratello carnale, & doppo la morte sua li sostituisco li suoi Nepoti, cioè li figlioli di sua figliola in capita, & non in stirpes &c. li quali morendo senza figli legittimi, & naturali succedino l'uno all'altro, e morendo tutti senza figliuoli in tal caso sostituisco la Venerabile Compagnia del Corpo di Christo nella Città di Fano mia Patria &c.* Per obitum Antonij Heredis instituti Camillus, Paulus, & Iunipera substituti adepti fuerunt possessionem hereditatis pro virili, deinde defunctis Camillo, & Paulo sine filiis d. Iunipera adepta fuit possessionem portionum illorum ultimo loco obiit Iunipera, relicto Iosepho filio, qui tuncquam hæres ab intestato Matris accepit possessionem bonorum d. Horatii. Dicta Confraternitas pretendens ad eius fauorem purificationem substitutionem egit coram A.C. pro Immissione in possessionem hereditatis, qui per diffinitiuam absoluit d. Iosephum possessione, à qua sententia interposita appellatione per Confraternitatem proposui dubium, An esset factus locus substitutioni, quod negatiue fuit resolutum.

- 1 Quia attempta supradicta substitutione & substitutio ad fauorem Confraternitatis facta legitur restricta in casu obitus omnium substitutorum sine filiis, ibi, *& morendo tutti senza figlioli in tal caso &c.* & cum Iunipera decesserit relicto post se Iosepho filio masculo legitimo, & naturali deficit conditio fideicommissi, & substitutio euauit, vt sunt textus aperti in l. ex facto §. si quis autem vers. aut igitur ff. ad Trebell. & in l. filius familias, §. cum quis rogatus, ff. de leg. ut. 1. in auth. de restit. fideicom. in §. nos igitur legis in l. 1. C. de cond. insert. in l. Lucius de hered. instit. in fin. & in l. iubemus §. fin. autem C. ad Trebell. iuxta vulgatum, & receptissimum cons. Oldrad. 21. quod sequitur vniuersa scribentium scola, & Rot. dec. 490. dec. 491. par. 4. din. coram bo. me. Coec. decis. 494. num. 2. & 3. coram Canal. dec. 454. numer. 1. & 4. coram Seraph. decis. 487. num. 1. & alibi in istis terminis sapius, quapropter bona hereditaria Horatii Testatoris effecta fuerunt patrimonialia Iuniperæ ultimo loco defunctæ.

Non obstat, quod Testator in casu obitus Antonij Heredis instituti substituerit nepotes,

- nampe filios ex filia per nomen collectiuum nepotum, seu filiorum, ibi li sostituisco li suoi nepoti, cioè li figlioli di sua figliola, & quorum appellatione continuari non potest Iunipera filia filiae Antonij, cum hoc casu masculinum non concipit femininum, ex traditis per Bald. in l. in multis num. 4. ff. de stat. hom. l. 1. in l. cobaredi §. qui discretas in fin. ff. de vulg. Soc. sen. cons. 63. numer. 15. lib. 3. & quia regula generalis iuris pro feminis assistit, vt scilicet in substitutione facta sub conditione, si institutus decesserit sine filiis, nepotis ex filio faciat deficere conditionem ad textum in l. 1. C. de condit. insert. l. si quis ita ff. de testam. tut. l. si ita scriptum ff. de leg. 2. Mant. de coniect. ultim. vol. lib. 11. cap. 14. per tot. Rot. coram Seraph. decis. 880. num. 1. coram sa. me. Greg. XV. dec. 514. num. 1. rec. decis. 316. num. 2. par. 1. dec. 317. num. 5. dec. 514. num. 1. par. 5. & decis. 179. nu. 4. & seq. par. 6. quæ sunt in Spoletana fideicom. 7. Nouembris 1629. 3. Iunij 1630. & 14. Februarij 1633.
- 4 coram me. Nam filiorum appellatione in fauorabilibus etiam feminas contineri docet text. in l. si quis ita in princ. ff. de test. tut. & latè probat Abb. in c. nobis num. 3. de iur. patr. & præcipue quando genus masculinum, vt in hoc casu, ibi, e doppo la morte sua li sostituisco li suoi nepoti, cioè li figlioli di sua figlia &c. in plurali loquitur l. iuxta ff. de verb. signif. l. Hærennius eod. tit. iuncta d. l. si quis ita, ff. de test. tut. vt post Castr. Dec. & Alichas. considerat Emanuel Costa in c. si pater. verb.
- 6 si verumque num. 1. p. 1. & hæc siue ex proprietate verbi, siue ex communi vi loquendi, siue ex benigna interpretatione probat text. in d. l. si quis ita ff. de testam. tut. l. si ita scriptum ff. de leg. 2. l. filij appellatione, ibique glos. fin. l. iuxta interpretatione, l. quisquis ff. de verb. signif. Cephal. cons. 45. numer. 10. Honded. cons. 67. numer. 23. seq. lib. 1.
- 7 tam & in conditione, quam in dispositio ne Menoch. cons. 152. num. 45. Hond. cons. 57. nu. 31. lib. 1. Dec. cons. 1. nu. 142. lib. 2. Mol. de primog. lib. 3. cap. 5. num. 57. Giurb. dec. 32. num. 13. Rot. in Spoletana bonorum 13. Aprilis superioris anni coram R.P.D. meo Corrado, §. Iniustitia, quæ loquitur in specie de vocatione filiorum ex linea transversali Testatoris, vt in hoc casu.
- 8 Nec facit, & quod à dicta conclusione recedatur concurrentibus coniecturis in contrarium, quia coniecturæ adductæ pro Confraternitate DD. non fuerunt visæ releuare ad inducendam hanc contrariam voluntatem Horatii Testatoris. & Nam prima, quæ affertur deducta ex eo, quod Testator discretiue loquutus fuerit de feminis, & de masculis, est parui momenti ponderando, quod testator discretiua loquutione vsus fuit non ad effectum exprimendi qualitatem masculinitatis, & sem ininitatis, sed solum ad exprimendum legatum particulare Iuniperæ factum, vt per Gionagn. cons. 11. num. 20. lib. 2. Altera, quod prouiderit Iuniperæ relinquendo ei il Campo nel Territorio della Città di Fano &c. affinche con esso si possa con-
- 10 decentemente maritare, & pariter cessat, quia Testator modicum reliquit Iuniperæ pro Dote, & relictum est purum, soluen. antequam purificetur vocatio filiorum: stant enim simul, quod Testator voluerit viuentem hærede primi gradus,

10 dus, hoc est Antonio, solui Iuniperæ nepti
Dotem, ne nimium eius nuptiæ differrentur
post obitum dicti Antonij; quodque in sequē-
ti substitutione voluerit eandem nepotem
comprehendi sub nomine comuni filiorū,
vt tenuit Rot. in Interamnen. fideic. 14. Decembris
1646. coram R. P. D. meo Bichio S. nec obstat. vers.
11 animaduertendo præsertim, † quia in Legato facto
Iuniperæ nepoti illi non probetur, ne plus in
hereditate prætereundum possit, prout prohibue-
rat Testator in casu decisionis 215. par. 6. rec. ne-
que concurrunt aliæ Coniecturæ, quæ concur-
rebant in casu Soccini. sen. cons. 73. & decis. 203.
par. 2. ac decis. 116. par. 7. rec. allegatæ pro Cō-
12 fraternitate. † Alia coniectura desumpta ex
dispositione statuti excludentis feminas pro-
pter masculos pariter est nullius momenti,
quia statutum non excludit foeminas propter
piam causam Rot. d. decis. 514. nu. 6. & seqq. par.
5. rec. Præterea vt in d. decis. statutum non ex-
cludit foeminas propter extraneos, qualis est
Confraternitas. Neque facit in contrarium
fauor piæ causæ, cum fuerit substituta pia cau-
13 sa; † quia quando, vt hic, de contraria Te-
statoris mente non apparet, etiam si fuerit sub-
stituta pia causa, non potest dubitari, quod in
fideicommissis, & vltimis voluntatibus, ma-
sculinum concipiat femininum, vt pluribus
cumulatis pro veriori, ac magis communi cō-
cludit Fusar. de substit. quest. 402. num. 104. ad
quam se refert in questione. 311. sub num. 97. vers.
Limitatur etiam, & tenuit Rot. d. decis. 317. sub
num. 5. vers. idque procedit, & decis. 514. num. 16.
14 par. 5. rec. prædictaque vindicant sibi locum
non solum, si fuerint instituti filij Testatoris,
sed etiam extranei, vt in terminis tenet An-
conf. 182. num. 7. post vers. nec dicatur lib. 2. Et
plurimum facit contra Confraternitatē, quod
Iunipera viuentibus Camillo, & Paulo fra-
tribus simul cum ipsis fuit admissa ad succe-
sionem Horatij Testatoris.
Sed quatenus supradictæ coniecturæ essent
alicuius ponderis, prout illas non esse existi-
15 marunt DD. † prævalent coniecturæ pro in-
clusionē feminarum adductæ, quarum prima
deducitur ex adiectione signi vniuersalis, ibi,
& morendo tutti senza figlioli in tal caso instituisco
&c. animaduertendo, quod verbum, tutti, ap-
positum in hac parte conceptiua secundi gra-
dus substitutionis demonstrat, omnes pariter
filios fuisse vocatos in gradu præcedenti, cui
16 sequens subordinatur; † cum secunda substi-
tutio censeatur facta personis duntaxat in pri-
ma substitutione vocatis, vt per Grat. cons. 65.
num. 10. lib. 2. Mant. de coniect. vltim. vol. lib. 1. tit.
1. num. 5. Rot. decis. 236. num. 4. par. 1. recent.
17 siquidem † Testator vocando omnes filios cō-
setur voluisse comprehendere tam masculos,
quam foeminas ad tex. in l. 1. ff. de leg. 1. Aym.
conf. 308. num. 6. & præsertim in hoc casu, in
quo duo tantum aderant filij masculi, & sic
18 contra naturam verbi, omnes, † quod de duo-
bus tantum non prædicatur, sed de pluribus,
quam de duobus l. non distinguimus S. si plures ff.
de arbit. Innoc. im. c. quia propter. num. 5. de elect.
19 Rot. d. decis. 179. n. 10. & 11. part. 6. rec. † Sc-
Par. X. Recent.

cunda, quia Camillus erat Sacerdos, vnde cō-
ditio illa in Testamento appositæ, si sine filiis,
non potest adaptari ad ipsum, quare vt salue-
tur pluralitas expressa in Testamento, ista con-
ditione, si sine filiis, referenda est etiam ad Iu-
niperam Peregr. de fideic. art. 28. num. 42. in fin.
Fusar. de substit. quest. 431. num. 21. in fin. quæ
nisi esset vocata, non verificaretur in pluri-
bus, sed in vno tantum masculino, cum ad
Camillum Sacerdotem, referri nullatenus
possit.

Ex quibus cum pro Iosepho militet non so-
lum regula iuris ad fauorem feminarum, sed
etiam coniecturæ, quæ prævalent coniecturis
deductis pro Confraternitate, & nulla per te-
statores fuerit habita ratio cōseruandæ agna-
tionis; inde sequitur, quod cum post mortem
Camilli, & Pauli remanserit Iunipera, & ex
ipsa Ioseph, qui vti filius Iuniperæ, sub nomi-
ne filiorum comprehensæ facit cessare condi-
tionem, sub qua fuit vocata Confraternitas
Sanctissimi Corporis Christi, ad cuius fauorem
non esse factum locum substitutioni, fuit vtra-
que parte informante resolutum.

REVERENDISS. P. D. CERRO

Sacra Rotæ DECANO.

Romana Dotis.

Luna 27. Maij 1647.

ARGUMENTVM.

Declaratio testamenti licet fieri possit per episto-
lam, & coram duobus testibus, attamen vbi
testamentum est clarum, talis declaratio fieri
non potest nisi coram septem testibus, & cum
solemnitatibus necessarijs. Legatarius quando
præferatur creditori in re legata.

SUMMARYVM.

1. Testamento non derogatur per simplicem epistolam.
2. Testator suam potest voluntatem per epistolam de-
clarare.
3. Testes duo in declaratione vltimæ voluntatis suffici-
unt, intellige vt ibidem, & nu. seq.
4. Vltimæ voluntas vbi est dubia potest coram duobus
testibus declarari, secus si sit clara.
Declaratio vltimæ voluntatis, quæ suapte natura
est clara easdem solemnitates, ac testes requirit,
vt nona dispositio num. 4.
5. Oblatio, & exhibitio nisi ad actum deducantur nihil
potunt in esse.
6. Testator vbi nonam non fecit dispositionem in anti-
qua permansisse censetur.
Epistola habetur pro non scripta si quod in ea conti-
netur non fuit ad actum deductum nu. 6.
7. Legatum debetur deducto ære alieno.
8. Recentio competit creditoribus aduersus legatarios.
9. Legatarius in re legata præfertur creditoribus in ha-
reditate opulenta, alias secus, & nu. seq.
Intellige vt num. 12. & seqq.
10. Creditores tenentur probare inopiam hereditatis, si
volunt excludere legatarios a re legata.
11. Creditores non tenentur excutere bona intricata.

- 12 Creditoribus chirographarijs præferuntur legatarij in re legata .
 13 Creditores cum obligatione camerali præferuntur legatarijs in re legata .
 14 Creditor cum obligatione camerali potest obligare pignus sibi bene visum .
 16 Onus soluendi debita hæredi iniunctum , non sapit conditionem hæres de iure tenetur soluere debita testatoris m. 16.

D E C I S I O L X I .

Postquam bis resolutum fuerat Instrumentum dotale , de quo agitur non esse exequendum , Reproposito iterum eodem Articulo idem pariter decisum fuit pro tertia viro , non obstante quod etiam hodie Informantes pro Anna acriter contenderent , repetendo ipsam non fuisse hæredem Crescentij , sed Lauræ , cum hoc abundè sublatum fuerit ex responsionibus latè deductis in decisionibus sub diebus 15. Iunij 1643. * & 2. Decembris 1644. * Cum quibus etiam hodie , Domini transierunt .

Nec releuat Epistola nouiter producta post conditum Testamentum transmissa Crescentio , in qua Laura declarauit suam voluntatis esse , quod Creditores non possent consequi satisfactionem super bonis à se illis relictis , sed quod Crescentius posset ex illis extinguere aliquod debitum magis sibi bene visum , ibi , e questo è contro la mia volontà , che è stata , & è , che della robba mia V. S. se ne possa seruire per pagare qualche suo debito proprio , che à lei più parerà , o per altro suo bisogno , ma che non possi mai esser forzato da nessuno sopra la mia heredità , ne V. S. ne chi bauerà da lei , o in vita , o in morte .

Quia omissa exceptione non facta recognitionis , de qua valde poterat dubitari , & hæc sola interim sufficeret fuit animaduersum huiusmodi Epistolam aduersari testamentariæ dispositioni , ubi Laura concessit eidem Crescentio hæredi instituto amplissimam facultatem disponendi de bonis sibi relictis tam in vita , quam in morte , ibi , In tutti , e singoli miei beni , &c. Instituisco mio universale erede il Sig. Crescentio Crescentij mio fratello , al quale lascio l'ounera mia eredità &c. & li concedo facoltà amplissima di poter disporre del restante di sua arbitrio in vita , & in tempo di morte &c. Dum enim voluit possesse Crescentium ad libitum suæ voluntatis disponere etiam in vita , censetur etiam voluisse quod posset illa hypothecare , vel vendere pro satisfaciend. Creditoribus , & sic non potuit Laura dispositioni in Testamento factæ , & perfectæ deregare per simplicem Epistolam aliter disponendo non adhibitis septem Testibus , aliisque solemnitatibus adhiberi solitis l. hæres palam §. si quid post factum , ubi glos. & Bart. na. 4. aliisque communiter ff. de testam. idem Bart. in l. 2. in quæst. 4. princ. vers. quero ergo , & rano ff. de vulg. & pupill. Bero. conf. 127. num. 1. lib. 2. Hond. conf. 51. numer. 76. lib. 2. Surd. conf. 129. numer. 29. Mancic. de coniect. ult. vol. lib. 12. tit. 16. num. 10. & 11. Rot. in recens. deci. 604. numer. 21. parte quinta .

Nec facit quod liceat Testatori voluntatem suam per Epistolam declarare l. Epistola 75. ff. ad Trebell. & duo tantum Testes sufficiant ad not. per glos. in d. l. hæres palam d. §. si quid post factum de testam. quam sequuta fuit Rota in Romana successione 21. Iunij 1641. coram Reuerendiss. D. Præs. fide Vallisolitano §. Quoniam obiectum . Procedit enim ubi dispositio est dubia , secus ubi est omnino clara , & perfecta , hæc enim non recipit declarationem , nec potest fieri declaratio continens nouam dispositionem , nisi adhibitis septem Testibus , aliisque solemnitatibus in Testamento requisitis , ut præter allegatos tradunt ad propositum Io. de Anan. consil. 84. nu. 1. vers. Præterea littere communiter , & Surd. consil. 380. numer. 57. innot. 2000.

Præterea dicta Epistola continet potius quamdam oblationem , & exhibitionem aliter disponendi , si Crescentius voluerit , quam nouam actualem dispositionem , ut clarè indicant verba illa hō mandato per ciò il V. S. la copia del mio Testamento , che uedesse se era di suo gusto , perche alirimenti ne farò un altro , & ibi , se poi uolte specificchi più chiaro me l'auuissi , che ne farò un altro ; Oblatio autem , & exhibitio nisi ad actum producat per nihil ponit in esse Arg. text. in l. qui decem §. Idemque responsum est , ibique Bart. ff. de solut. & in l. seruus si hæredi in fin. ff. de testat. liber. Ideo dum Laura noua dispositionem non fecit , in eadem permansisse censetur , & Epistola resoluitur in simplex ratiocinium , itaut haberi debeat perinde ac si scripta non fuisset , ad text. in l. si quis sub conditione §. ff. si quis omiff. caus. testam. l. pecuniam 16 in fin. ff. si cert. pet. Me. noch. conf. 660. num. 3. tum alijs in Arboren. Canonibus 24. Ianuarij 1633. coram bo. me. Merlino in rec. decis. 173. nu. 2. par. 6.

Prout etiam nihil releuat quod Anna fuerit tantummodo instituta hæres particularis , proindeque non intret exceptio l. iudicantem , ff. de iur. Quia dum omnia bona , actiones , & Iura dotalia Lauræ sequuta acceptance hæreditatis effecta fuerunt proprium patrimoniū Crescentij hæredis instituti , illico ceciderunt sub hypotheca ad fauorem suorum Creditorum ; unde licet Anna fuerit tantummodo hæres particularis , quæ habetur loco legatarij , adhuc tamen vindicare non potest hæreditatem Lauræ à Creditoribus Crescentij , cum legatum non debeat per legatario nisi prius deducto ac alieno legatis l. iuniora C. de legat. Bold. conf. 222. num. 1. lib. 4. Alex. consil. 5. sub num. 2. lib. 6. Et Creditoribus competit per aduersus eum retentio l. si non sortem 26. §. centum , ubi Bart. & alij ff. de condit. & demonstr. Rota in Fauentina bonorum 27. Iunij 1586. coram Platto , apud Marchesan. de commiss. par. 1. fol. 976. num. 2. & coram sanct. mem. Greg. decis. 254. num. 13. ibique Add. num. 7. & in recent. decis. 612. num. 5. par. 3. & in Maceraten. Saluiani , se non spoli 12. Maij 1608. coram Mancanedo post Zach. de oblig. Cam. decisio 130. numer. 6.

Nec obstat quod legatarius in re legata præferatur ceteris Creditoribus Testatoris , per quando hæreditas est soluendo , licet secus ea reperia non soluendo , ut tradit Cin. l. 2. circa med. ibique Alberic.

Alberic. num. 2. C. qui pot. in pign. hab. quem sequitur Bart. in l. is cui, §. postquam circa fin. ff. ut in poss. legat. Nat. conf. 199. num. 8. Sord. decis. 316. n. 12. eisdemque Creditoribus incumbat
 10 onus † probandi inopiam hereditatis, ex alleg. per Sord. decis. 316. numer. 14. cum concordat.

Quia præter quod (si verum est prout dicebant Informantes pro Creditoribus) ex Inventario ab heredibus vniuersalibus confecto apparet in hereditate Crescentij nulla alia bona adesse præter iura dotalia Lauræ, & mobilia Urbis ipsi Annæ relicta. Præensiones verò, Palatium, & Domus ad vsum salamentariæ ad Rotundam, de quibus meminit Rot. in Romana Saluiani 7. Maij. 1646. coram R. P. D. meo
 11 Penzingerio, cum sint admodum intricatæ, † & inuolutæ litibus discuti non debent à Creditoribus, vt probat text. in l. vel. à debitoribus ff. de Relig. & sumpt. funer. & firmavit Rota coram Reuerendiss. Vrgellen. decis. 212. nu. 12.

Conclusio procedit in Creditore Chirographario non habente hypothecam, † in quibus terminis loquitur glos. huius opinionis magistra in d. l. is cui §. Postquam in verb. non habebitur ff. ut in poss. legat. Secus vero vbi, prout hic, Creditor ex obligatione Camerali habet hypothecam. † Tunc enim præfertur legatario in re legata, etiam si hereditas sit soluendo, & in his terminis egregie firmavit Rota in Asculana Domus 3. Iunij 1622. coram bo. mem. Coccino, inter eius imperff. 67. num. 7. cum pluribus seqq. & in Venusina Legati 28. Iunij 1623. coram eodem in recent. dec. 493. num. 26. & 27. par. 8. Creditor enim sub
 14 obligatione Camerali † potest eligere vnum ex pignoribus debitoris sibi bene visum pro satisfactione sui Crediti l. qui generaliter ff. qui pot. in pign. hab. & l. Creditoris ff. de distract. pign. Sord. decis. 44. num. 6. Rot. dec. 741. num. 1. par. 3. recent. & coram bon. mem. Coccino d. decis. 67. nu. 9. ponderans pro ratione quod Testator non potest hoc ius Creditoribus impedire, † legatarius verò exercere non valet tacitam hypothecam sibi pro legato competentem nisi in eo quod remanet satisfactis Creditoribus, ut monuit Bart. in l. Creditoribus numer. 3. ff. de separat.

Quod dicitur facultatem disponendi fuisse conditionaliter datam Crescentio, sub conditione scilicet quod infra biennium à die obitus Testatricis teneretur extinguere omnia debita, quibus eadem Testatrix reperiebatur obnoxia, ibi, Con obligo però, è peso preciso di soddisfare in termine di due anni doppo la mia morte tutti li miei debiti, nelli quali mi trouo obligata, Domini nō habuerunt in consideratione aduertētes institutionem fuisse puram, & verba superius relata non fuisse apposita ad suspendendam dispositionem, sed solum pro maiori declaratione, † & ad impendendum in hærede obligationem, & onus soluendi debita Testatoris, quæ de iure inerat, ex deductis in Viterbien. fideicommissi 19. Februarij 1617. coram Marzanedo in recent. dec. 491. nu. 1. par. 4.

Et ita vtraque &c.

Allegata ista dua decisiones, in hac eadem causa facta idest sub die 15. Iunij 1643. & 2. Decembris 1644. coram eodem R. P. D. Cerro Decano, sunt supra in precedenti part. 9. recent. tom. 2. decis. 205. & 314.

R. P. D. G H I S I L E R I O.

Postea Episcopo IMOLEN.

Placentina Beneficii.

Luna 27. May 1647.

A R G V M E N T V M.

Valor Beneficii in litteris Apostolicis expressus per non excessum, an & quando dicatur sufficienter probatus abundantissime tractatur; & an iuste remaneat probatus per testes, licet non deponant de valore deductis oneribus, & expensis, anno fertili cum sterili computato, neque concludant de decennio, sed tantum de aliquibus annis, & affirmatiue responderetur, & in contrarium adduta, quando procedant, clare explicatur.

S U M M A R I V M.

- 1 Obitus alicuius probatur ex partita libri defunctorum formiter extracta per Parocum.
- 2 Vacatio beneficij per obitum probatur ex fide Parochi ne dum ad effectum iustificationis sed etiam ad effectum reservationis.
- 3 Obitus alicuius probatur ex testibus formiter examinatis, deponentibus nedum de publica voce, & fama, sed etiam de visu.
- 4 Vacatio beneficij per obitum probatur ex provisione facta de eodem beneficio per mortem Recloris.
- 5 Confessio Rei an, & quando proferat Actori in materia beneficij.
- 6 Valor beneficij expressus per non excessum, lenioribus probationibus iustificatur.
- 7 Valor beneficij expressus per non excessum potest innotescere Iudici per extrajudiciales informationes.
- 8 Valor beneficij expressus per non excessum probatur per testes de publica voce, & fama.
- 9 Valor beneficij remanet probatus ex testibus deponentibus de certa scientia, & quid si non percutiant expresse tempus vacationis.
- 10 Valor beneficij iustus quando non dicatur probatus per testes.
- 11 Valor beneficij simpliciter probatus intelligitur deductis oneribus.
- 12 Valor beneficij expressus per non excessum bene probatus remanet ex testibus, licet non deponant deductis oneribus, & quare.
- 13 Valorem beneficij in quibus casibus non sit necessarium probare per decennium, anno sterili cum fertili computato.
- 14 Probatio valoris beneficij ex quibus coadiunari possit, & num. 19.
- 15 Testes examinati ad perpetuam rei memoriam, absq. partis citatione suffragantur pro coadiunandis probationibus.
- 16 Probatio possessionis coadiunata remanet ex depositionibus Testium licet ad perpetuam rei memoriam examinatorum.

- 17 *Testes etiam uulter examinati faciunt praesumptionem, & adminiculum.*
- 19 *Valor beneficii an remaneat probatus ex narratiuis in precedentibus prouisionibus factis.*
- 20 *Valor beneficii censetur talis, qualis fuit expressus in antecedentibus gratiis.*
- 21 *Valor beneficii probatur per locationes bonorum beneficii quando percutiunt tempus vacationis concurrentibus adminiculis.*
- 22 *Valor beneficii an dici possit iustificatus, pendente arbitrio Iudicis.*
- 23 *Valor beneficii expressus uerum excessum ex pluribus simul iunctis resultat sufficienter probatus.*
- 24 *Valor beneficii expressus per non excessum non requirit exactissimas probationes.*
- 25 *Valor beneficii quando dicatur sufficienter probatus ad effectum exequendi litteras Apostolicas, & quando non.*
- 26 *Valor beneficii ad effectum iustificationis gratia non probatur per unicum testem.*
- 27 *Valor beneficii obtenti ad hoc ut dicatur iustificatus sufficiunt testes de fama, imò unicus testis, & qualis, qualis probatio.*
- 28 *Littera Apostolica iustificata, habent executionem paratam.*
- 29 *Littera Apostolica ubi sunt iustificata, prouiso competit immisso adinflat. l. fin. C. de iudic. Diu. Adr. tollen.*
- 30 *Littera Apostolica dicuntur iustificata, quando prouisus non per praesumptiones sed plenè, & concludenter narratiuam probauit.*

DECISIO LXII.

REVERENDISS. D. Episcopus Placentinus Prouisus à sel. rec. Urbano VIII. de Beneficio simplici Hospitalis S. Lazzari propè, & extra mœnia d. Ciuitatis, uti uacante, per obitum Alexandri Nicelli extra Romanam Curiam mense Decembris 1641. & cum narratiua ualoris per non excessum in duc. 150. super quibus reseruata est pensio scut. 150. atque narratiua obtentorum, scilicet duorum beneficiorum simplicium non excedentium ducat. 24. & duarum pensionum non excedentium duc. 20. postquam per tres decisiones fuit resolutum, dictum Beneficium ei esse adiudicandum, non autem Ioanni Dominico Nicello de eodem prouiso à Capitulo Collegiate Florentiolarum, iustetis disputari, aut litterarum Apost. sue prouisionis sint iustificatæ itaut ueniant exequendæ, & obtinuit ad eius fauorem responderi cum narrata in illis plenè fuerint iustificata.

- 1 *Vacatio enim Beneficii per obitum d. Alexandri Nicelli ultimi possessoris extra Romanam Curiam de mense Decembris 1641. defuncti & probatur ex partita libri defunctorum formiter extracta per Parochum Ecclesie S. Mariæ Templi Placentiæ quæ obitum plenè probat, Rot. decis. 135. num. 2. decis. 307. num. 3. & decis. 540. num. 1. coram bon. me. Buratto, coram san. me. Greg. XV. decis. 78. num. 2. & ibi Adden. litt. A. in rec. decis. 605. nn. 4. par. 2. & decis. 433. numer. 4. par. 5. & nedum ad effectum iustificationis, sed etiam ad effectum reservationis, ut fuit dictum in Terulen. Beneficii 7. Iunij 1610.*

- 3 *coram Manzanedo, & ex testibus formiter examinatis deponentibus nedum de publica voce, & fama sed etiam de uisu; Rota coram san. me. Greg. XV. decis. 166. num. 7. & 8. & 10. & confessione eiusdem Io. Dominici, resultante ex electione, & prouisione de eius persona facta à supradicto Capitulo Florentiolarum per obitum q. Alexandri Nicelli; gloss. in cap. duobus in verbo si non appareat, vers. vel per confess. de rescript. in 6. Gemin. conf. 33. sub num. 1. vers. sed istud uidetur, & sub num. 3. vers. tamen quia & ubi quod licet confessio rei non profit Actori in materia beneficii, quando ex illa sola uellet probare suam intentionem, quia non ex confessione, sed ex Canonica institutione beneficium obtineri debet, tamen quando non fundat titulum suum in illa, sed adminiculatiue deducit ad ostendendum, quod ex illa confessione beneficium, de quo contenditur, uacauit, potest Actor in tali confessione se fundare, ut notabiliter uoluit, gloss. supradicta.*
- 6 *Valor & ducat. 150. expressus per non excessum, ad quem probandum regulariter sufficiunt leuiiores probationes, Garz. de benef. par. 5. cap. 3. num. 198. Egid. decis. 674. Pnt. decis. 26. lib. 3. Caput. decis. 277. num. 7. par. 2. Rota coram Canal. decis. 533. num. 6. & 590. num. 1. & ubi quod Iudex potest etiam se extraiudicialiter informare de ualore narrato, & testes de publica uoce, & fama; Rot. dec. 351. num. 2. decis. 455. num. 8. pa. 2. decis. 283. nn. 6. & 7. par. 7. rec. & coram Canal. decis. 517. num. 4. & decis. 572. num. 3.*
- 9 *coram eod. & remanet probatus ex testibus pro parte D. Episcopi examinatis deponentibus de certa scientia, & cum redditione rationis, qui licet non omnes percutiant expresse tempus vacationis beneficii, tamen cum deponant super articulis in quibus fuit articulatus ualor de tempore vacationis eorum depositiones indehnitè factæ recipiunt interpretationem ab articulis, & habentur, ac si de tempore vacationis deposuissent.*
- 10 *Non obstat, & quod non deponunt de ualore, deductis oneribus, & expensis, anno sterili cum fertili computato, & sic bene propria dicta non distinguant, & quod nullus ex ipsis concludat, nisi de aliquibus annis, non autem de decennio autè concessionem gratiæ, quæ obiecta efficiunt, ut iustum, ac uerum ualorem.*
- 11 *non probent, & nam respectu primæ obiectionis, prætermisso, quod probatio simpliciter facta de ualore beneficii intelligitur deductis oneribus, ut dixit Rota coram san. me. Greg. XV. decis. 273. num. 3. & decis. 277. num. 7. coram eod. &*
- 12 *decis. 444. n. 5. p. 2. rec. & quod in probatione ualoris negatiue narrati non requiritur, quod testes deponant, deductis oneribus, sufficit hoc casu respondere, quod si admittatur in huiusmodi probatione onera non fuisse compræhensa resultabit maior probatio, quod ualor non excedat summam narratam, quia si ualor non excedit 150. compræhensis oneribus, eo minus excedet illis deductis, ut patet ad sensum, & bene aduertit, Lotter. de re benef. lib. 3. q. 20. numer. 88. & in specie considerauit, Rot. coram Mant. dec. 138. n. 2. & in Tullen. Prioratus 26. Febr. 1644.*

- 13 Respektu ꝑ verò secunda obiectionis in hoc casu non requiritur probatio valoris per decennium, cum gratia non sit conditionalis nec sit fundata in expressione, & agatur de ipsa substinenda, vt per *Letter. in d. tract. lib. 1. quest. 43. num. 23. & lib. 3. q. 20. num. 64. Rota decis. 159. numer. 15. par. 5. rec. & in Casertana Pensionis 31. Martij 1645. coram R. P. D. Bichio S. tandem in fine decisiones verò, & authoritates in contrarium, allegatæ procedunt ad effectum annullandi pensionem.*
- 14 Pro ꝑ coadiuanda probatione valoris d. Beneficii accedit depositio alterius testis formiter examinati in Curia qui deponit, illum non excedere ducat 150. prout fuit narratum in litteris Apost. & hoc esse indubitatum cum de valore fuerit plenissimè informatus, deponendo vltimè de publica voce, & fama Accedunt alij tres testes examinati ad perpetuam rei memoriam plenè informati, dum primus fuit Cōputista Hospitalis S. Lazzari præcipuè annorū 1641. & 1642. Secundus verò fuit Titularis,
- 15 & Rector beneficii, de quo agitur; ꝑ Nec facit quod fuerint examinati ad perpetuam rei memoriam, absque partis citatione, quia suffragantur pro coadiuandis probationibus, vt in specie dixit Rota in Aquilana Canonatus 28. 16 Junij 1645. coram R. P. D. meo Roias, ꝑ in qua, vt in isto casu fuerunt examinati testes ad perpetuam rei memoriam pro coadiuanda possessione, quam Rota in illa decis. dixit coadiutam et depositionibus trium testium licet ad perpetuam rei memoriam examinatorum; ꝑ & negari non potest quin testes etiam nulliter examinati faciant præsumptionem, & adminiculum, *Bart. sub l. admonendi nu. 41. ff. de iur. iur. Ruin. conf. 45. nu. 10. lib. 4. Alex. conf. 147. sub nu. 2. lib. 6. Aym. conf. 198. num. 11. Dec. cap. 2. num. 31. in fin. & seq. de testib. & ita fuit sæpe in Rota decisum, ꝑ Accedunt narratiuæ eiusdem valoris, emissæ in duabus præcedentibus prouisionibus Apostolicis, vna ad fauorem d. Alexandri Nicelli per cuius obitum vltimo loco vacauit beneficium in qua narrantur fructus, redditus, & prouentus non excedere annum valorem 150. duc. auri de Camera; Altera ad fauorem bo. me. Castellani cum eadem expressione valoris 150. de Camera per non excessum, quæ licet per se non sufficiant, cum non sint factæ eodem anno prouisionis ad fauorem D. Episcopi ꝑ tamen cum semper facta sit similis expressio valoris, multum faciunt, *Rota coram Mantis decis. 2081. sub num. 2. vers. & iste testis; ꝑ eò quia valor beneficii censetur talis, qualis fuit expressus in**
- 22 alijs antecedentibus gratiis; ꝑ Accedunt locationes bonorum huiusmodi beneficiorum, quæ cum percutiant tempus vacationis probant illius valorem iunctis adminiculis resultantibus in hoc casu ex tot depositionibus testium, & ex simili expressione valoris facta ab antecessoribus, vt in *Veronen. Pensionis 23. Maj 1607. coram bo. me. Sacrato allegata per adden. ad san. mem. Greg. XV decis. 101. nu. 5. Rot. in Salernitana Pensionis 4. Martij 1633. & 30. Maj eiusdem coram me, quæ sunt*
- 22 decis. 186. & 213. par. 6. rec. ꝑ Omnibus his simul iunctis satis redditur certus animus iudi-

- cantis de valore narrato, à cuius arbitrio pendere iustificationem valoris, firmavit *Rot. in Casertana Pensionis 31. Martij 1645. coram R. P. D. meo Bichio cum alijs allegatis ab Adden. ad bo. mem.*
- 23 *Burratt. decis. 538. sub nu. 22. vers. cum id potius, ꝑ & ex pluribus simul iunctis resultare sufficientē probationem narratiuæ valoris per non excessum dixit ultimo loco, Rot. 8. Februar. præteriti in Beneuentana Canonatus coram eod. R. P. D. meo Bichio, S. iustificatio autem, vbi ex Garz. Canal. &*
- 24 alijs, subditur narratiuam valoris per non excessum non requirere exactissimas probationes.
- 25 Ità quod ꝑ cum in hoc casu concurrant depositiones testium, narratiuæ in prouisionibus Apost. & locationes bonorum beneficii, de quo agitur, non obstat allegata *Gerunden. Prioratus 29. Junij 1645. coram eodem R. P. D. meo Bichio, in qua Rota censuit, litteras Apost. non esse exequendas, inhærendo præsertim fundamento non iustificationis valoris per non excessum, quia ibi non concurrebant tot adminicula, quæ concurrunt in hoc casu, ꝑ ibi enim unicus tantum testis deposuerat de non excessu, qui non sufficit; Rota coram bo. me. Burratto decis. 411. num. 1. & decis. 779. num. 8. & sic bene applicatur dicta Beneuentana Canonatus, non autem dicta Gerunden. Prioratus.*
- Quod beneficium sit grauatum annua pensione sicut 150. monetæ ad fauorem bo. me. Castellani, probant quatuor testes super hoc formiter deponentes, ex quorum depositione pariter iustificatur valor obrentorum per D. Episcopum, & quod pensiones non excedant ducat. 90. expressos in litteris sue prouisionis,
- 27 quia ꝑ in hac materia nedum sufficiunt testes de fama, sed etiam unicus testis, *Rota coram bo. me. Card. Canal. decis. 517. num. 5. & ad hunc effectum sufficit qualis qualis probatio, Egid. decis. 682. & fuit dictum coram eod. Canal. decis. 33. nu. 3. coram bo. me. Burratto decis. 121. num. 5. decis. 493. num. 3. & 4. coram eodem, & decis. 10. num. 4. par. 2. recent.*
- 28 His positis ꝑ cum litteræ Apost. iusticatæ habeant executionem paratam, *cap. si quando de rescriptis, gloss. in cap. si Capitulo in verbo exanatur de concess. præbend. in 6. Mobed. decis. 13. circa med.*
- 29 ut lite pendente, ꝑ D. Episcopo prouiso competit Immissio ad instar, *leg. fin. C. de edict. Din. Adr. toll.*
- 30 cum non per præsumptiones, sed plenè, & cōcludenter iustificauerit omnia narrata in suis litteris, & sic probauerit suam intentionem, ut fuit resolutum in *Gerunden. Canonatus 20. Februarij præteriti coram me.*
- Et ità utraque parte &c.

R. P. D. C O R R A D O

Postea S. R. E. CARDINALI.

Mediolanens. Prioratus.

Luna 27. Maj 1647.

A R G V M E N T V M.

De cōcessionē Remissorię ad probationē iurispatrona-

tronatus maxime in materia antiqua præsens differit decisio.

S V M M A R I V M.

- 1 Remissoria conceditur cessante suspitione calumnie, ac protractionis.
- 2 Immemorabilis quomodo probetur.
- 3 Insuperatus non excluditur, sed potius confirmatur ex prouisione Apostolica facta cum reservatione vel derogatione illius pro una vice tantum.
- 4 Immemorabilis interruptitur per actus omninò contrarios, & qui nec interpretationem, nec conciliationem admittant.
- 5 Resignatio beneficij in manibus Papæ sine consensu patroni, non alterat statum illius.
- 6 Testes super qualitate lapidis, ut apparet infixi, à centum, & pluribus annis citrà licet deponere non possit, potest bene deponere super illius antiquitate &c.
- 7 Testium examen concedi debet etiam quod articuli non sint distinctè concepti ut requiritur, & de ratione.
Testes possunt in eorum examine clarius se exprimere, & declarare, quam contineant articuli numer. 7.
- 8 Probationes leuiores admittuntur in antiquis.
- 9 Descendentia probatio eorum est minùs, necessaria de quorum quasi possessione constat.
- 10 Probationes ubi non agitur de causa decidenda, sed de illis solum admittendis, sufficit probabiliter esse releuantes.
Probationes in dubio sunt admittende num. 10.
Probandi facultas non debet nimis rigide coangustari num. 10.

D E C I S I O L X I I I.

A G I T V R in hac causa de iustificatione litterarum prouisionis Apostolicæ ad fauorem Don Ioannis del Rio, præsertim in ea parte in qua fuit narratum Prioratum esse de Iurepatronatus laicorum ex fundatione, vel dotatione iuxta Decretum, ac formam in eis præscriptam, ibi, *Verificato in primis, & antè omnia coram Ordinario loci, dicto Iurepatronatu ex fundatione, & dotatione huiusmodi &c.* Pro cuius existentia, licet iam fuerit responsum die 14. Martij 1646. ex rationibus in decisione adductis. Quia tamen D. Lazarus Spinola contendens adhuc tum existentiam, tum pertinentiam illius obtinuit denuò audiri; Ideò pro parte Don Ioannis exhibiti fuerunt Articuli, petitaq; litteræ Remissoriales ad effectum examinandi super eis testes in partibus, quas Domini concedendas esse censuerunt.

Quia materia in Articulis deducta releuans est, quippe concernit necessariam litterarum iustificationem, ac etiam veritatis fumum præfert ex pluribus in eadem Decisione relatis quoad existentiam præfati iuris, quo verò ad pertinentiam ex testibus in Curia Archiepiscopali examinatis, ac Decreto Eminentiss. D. mei Card. Archiepiscopi sub die 26. Ianuarij 1646. ac alijs pro Don Ioanne deductis, quæ omnè calumniæ, ac protractionis suspitionem exclu-

dunt, cum nec ille possideat, sed Aduersarius; Ideoq; ꝑ petita Remissoria concedi debet *L. Indices, & Auth. iubemus C. de Indic. l. Indices, & Auth. apud eloquentissimum C. de fid. Instr. cap. fin. 30. q. 5. Bald. conf. 344. super eo in fin. lib. 1. Rota penes Cassad decis. 3. de dilat. & Veral. decis. 56. & decis. 59. par. 3. & dec. 183. p. 1. diuers. & dec. 503. sub n. 1. vers. Illorū releuantia, & dec. 578. per tot. ac dec. 661. sub n. 1. par. 2. recent.*

Nec obstat, quod immemorabilis in primo Articulo bene deducta ꝑ iuxta gloss. in cap. 1. in verb. memoria de præscr. in 6. (quam in his terminis probauit Rota penes Puth. decis. 56. sub num. 1. lib. 1. in correct. & in rec. decis. 360. nu. 13. vers. sexto par. 2.) sit improbabilis stante prouisione d. Prioratus facta de anno 1587. à S. mem. Sixt. V. in personam bon. mem. Card. Montalti, ac successiuis resignationibus tanquam de libero, ex quibus cōtrarijs actibus excluditur prorsus immemorabilis.

Quia prouisio illa in personam Card. Montalti non solum non fuit facta simpliciter tanquam de libero, sed cum expressa reservatione cōsensu medietatis patronorum, quatenus esset de iure patronatus laicorum in ea narrato, ac derogatione alterius medietatis pro ea vice tantum, ut legitur in ipsis litteris ibi, *Necnon Insuperatus huiusmodi quatenus d. Prioratus de illo existat, & laicorum tantum &c. hac vice dumtaxat specialiter, & expressè harum tenore derogantes &c. dummodo &c. & ulterius medietatis patronorum ad hoc accedat assensus &c.* qui deinde præstitus fuit à DD. de Mantegatijs, tanquam Patronis ad fauorem præfati Cardinalis, ut apparet ex publico Instrumento de anno 1587. die 18. Decembris; Ac successiue per ipsum Cardinalem inita transactio cum bon. mem. Octauiano Mantegatio ab eisdem Patronis antea præsentato, cuius vigore reseruata illi super fructibus Prioratus annua ducatorum tercentorum de Camera pensione, recepit ab eo cessionem, & renuntiationem, quæ fuit ab eodem Summo Pontifice confirmata per Breue de anno 1589. Non. Kal. Maij in actis productum. Ex quibus ne dum nulla resultat cōtrarietas huiusmodi

3 Iurispatronatus, ꝑ quin potius illius comprobatio, & confirmatio Rota decis. 545. num. 3. vers. & prouisio Apostolica par. 1. & decis. 527. sub num. 2. vers. licet enim inter eas par. 4. diuers. & penes bon. mem. Card. Saraph. decis. 1334. sub num. 2. vers. & licet, ac n. 3. Buratt. decis. 172. sub n. 10. vers. quia cum constet & sub n. 13. vers. sed etiā ex prouisione ac seq. & in rec. dec. 172. sub n. 9. vers. nō obstat p. 3. cū alijs adductis in præcedenti dec. in 5. Præsentationes verò cōtinuata.

Ac proinde nec inde deduci potest immemorabilis interruptio, ad quem effectum requiruntur actus omninò contrarij; ꝑ ita ut nullam temporum, vel alterius legitimæ interpretationis conciliationem admittant iuxta trad. per Calder. conf. 3. sub num. 3. vers. oportet ergo de consuetud. Rota penes Puth. decis. 184. sub num. 2. vers. Item dicebatur & seq. lib. 2. in correct. & latius explicatur coram Buratt. decis. 739. num. 5. vers. quapropter, & seq. Resignationes verò successiue factæ in manibus Summi Pontificis, non requisitio patronorum consensu, ꝑ non alterarunt statum d. bene.

d. beneficii, vt ex sententia Rotæ probat *Flam. Paris. de Resignat. benef. lib. 1. q. 4. nu. 30. vers. & talis resignatio, & fuit dictum in Lucana Iurispatronatus 26. Iunij 1619. coram bon. me. Selucien. penes modern. Pisan. de Iurispatron. decis. 26. sub numer. 10. vers. & quamuis resignatio. Quæ tamen (si opus erit) in disputatione causæ latius discutientur.*

Minus obstat quod antiquitas infixionis lapidum, quibus inscriptiones, ac insignia d. familiæ de Mantegatis prædicti iuris probationem adminiculantia insculpta cernuntur à tercentis, & ultra annis, relata in secundo Articulo, per testes probari non possit.

6 Quia Testes non debent deponere de tempore † infixionis lapidum, sed de apparenti illorum, ac situationis antiquitate, de fama, & comuni iudicio, ac alijs sub eorum sentibus benè cadentibus in eodem Articulo deductis, vt fuit responsum in *Mutinen. Plebis 24. Nouembris 1623. coram bon. mem. Coccin. in princip. vers. & quamuis huiusmodi inscriptio &c.*

Præterea non obstat, quod descendencia Cæsaris, Mauritiij, & aliorum à quibus causam habet, & respectiue fuit præsentatus Don Ioannes non fuerit distinctè deducta per gradus, vel à fundatore, vel ab his qui essent in quasi possessione dicti Iurispatronatus, vt necessarium prætenditur.

7 Quia (prætermisissis modò alijs) Visum fuit Doninis satis esse, quod Articuli se referunt ad exactiorem testium depositionem per ea, quæ viderunt &c. & per ea, quæ audierunt &c. ita † quod expectandæ sunt depositiones testiu, qui in eorum dictis, atque rationibus clariùs exprimere possunt, & declarare, quæ sunt necessaria *Speculum tit. de Test. §. 1. sub num. 63. vers. quid ergo iuncto vers. sed dic. valere &c. sub num. 64. & alij relati per Farinac. de Testib. q. 71. sub num. 30. & 31. in 7. & 8. limit. Et ex earum lectura, & discussione congrue iudicabitur huiusmodi probationis releuantia, præsertim in materia antiqua, quatenus agitur de descendencia à primis fundatoribus, vel quasi possessoribus nominatis in pluribus Instrumentis præsentationum, ac Bullis Pontificijs exhibitis, † quo casu leuiiores probationes admitti solent *Ceph. cons. 137. nu. 45. vers. & quicquid sit. Mascard. de prob. concl. §. 11. num. 8. vers. Insuper & nu. 10. vers. secundo, & penes Burat. decis. 111. num. 12. vers. Et prædicta, & Reuerendiss. Vrgellen. decis. 438. num. 3. vers. præsertim, in recent. decis. 146. nu. 1. par. 1. & decis. 275. sub num. 7. vers. nam descendencia par. 3. Et quoad eos de quorum quasi possessione constabit, 8 nam † eorum respectu eo minus est necessaria huiusmodi descendencie probatio *Rota penes Card. Saraph. decis. 1334. num. 8. vers. neque etiam hoc casu, & S. mem. Greg. decis. 452. numer. 17. vers. isti autem, & Burat. decis. 559. sub num. 3. vers. Descendencia vero ac in rec. decis. 224. num. 9. vers. Deum non obstat, & decis. 347. num. 1. vers. quæ quasi possessio par. 1. & penes Card. Cavalier. decisio. 382. numer. 2. versic. Altera est Conclusio ac Reuerendiss. Vrgellen. decisio. 87. numer. 13. versic. Et cum ipsi &c.***

Postremò est aduertendum, quod in præsentia non agitur de releuantia probationum ad

effectum decidendi causam, tunc enim adhibenda est exacta illarum discussio, atque cognita qualis exaduerso proponitur. Sed ad effectum admittendi Articulos pro earum receptione, vt deinde maturius discuti possint, quo casu sufficiens est probabilis releuantia, quæ calumnia suspicionem excludat, vt in dubio admitti debeant nè probationum rigidè nimis coagustetur facultas contra l. quoniam in fin. ibique *Bart. C. de Heret. & Manich. Rota penes Cassador. d. decis. 3. vers. quæ remissio tunc negatur de dilat. Cas. de Grass. decis. 1. num. 8. vers. quoniam Rot. & c. eod. tit. & penes S. mem. Gregor. decis. 124. num. 3. vers. quamuis autem, & Burat. decis. 28. num. 3. vers. Et Rosa quando etiam dubitatur ac infr. & decis. 656. num. 5. vers. & nihilominus, ac in Turritan. bonor. 23. Februarij 1615. coram bon. mem. Valdo in fin. vers. Quia Rosa non solet.*

Quare fuit conclusum petitam Remissoriâ esse concedendam in forma &c. Vtraque parte in formante &c.

R. P. D. LEONE VEROSPPIO.

Auenionens Pecuniaria.

Veneris 31. Maij 1647.

ARGUMENTVM:

Imputatio dotis à patre receptæ, an potius cadat in extinctionem dotis maternæ, vel censetur à patre ratione propriæ obligationis solutæ.

SVMMARIVM.

- 1 Renunciatio filia censetur correspectiua ad dotem dum in eodem instrumento fuit stipulata, & numer. 13.
- 2 Renunciatio facta ob certam causam dicitur resoluta solutione non secuta in illam causam & n. 15.
- 3 Dos per patrem filia soluta paterno adscribitur officio. nec in dotem maternam imputatur, & numer. seqq. ubi vide. *Amplia conclusionem fortius procedere si pater nihil in solutione vel assignatione expressit nu. 4. & 5. ubi declaratur.*
- 6 Solutio cadit in antiquiorem, & in debitum pro cuius solutione iam dies aduenerat.
- 7 Solutio censetur facta iuxta conventionem præcedentem.
- 8 Solutio ut cadat in aliquam causam utilitas debitoris consideratur.
- 9 Prioritas, & posteritas in eodem instrumento non consideratur. *Enunciatiua omnes in uno eodemque instrumento eodem tempore factæ censentur nu. 9.*
- 10 Quiescentia regulatur iuxta præcedentem obligationem.
- 11 Dos ex fideicommissio ascendenti detrahatur vigore antb. resque &c. *Amplia etiam in fideicommissio ex Linea materna numer. 12.*
- 14 Filia recepta dote renuncians hereditati maternæ, non petit amplius dotem de bonis maternis, quæ vig. renunciationis patrimonium patris effecta fuerunt.

DECISIO LXIV.

P Rò Tertia Vice DD. Consuerunt legatum scutorum octingentorum à Spirita Matre Felitæ filie pro dote relictum, eidem debitum esse; non autem Creditoribus Claudij Patris, quibus fuerat per sententiam in partibus assignatum; quia renunciatio hereditatis Maternæ per Felitiam facta Patri, correspectiva, censetur ad dotem scutorum bis mille sibi promissam, de maternis bonis, ac hereditate Paterna, postquam in eodem Instrumento stipulata fuit in continenti; ut aduertit *Bald. in l. petens num. 49. C. de pact. & ibi Dec. num. 3. & in l. certi conditio §. si nummos num. 14. ff. de reb. credit. & in cons. 245. num. 5. & alij relati per Becc. cons. 92. nu. 6. Tiraquell. de retract. lign. §. 1. glos. 7. num. 76.* Et resoluta idcirco fuit ob dotem ꝛ non solutam in causam debiti materni; ut probat *tex. in l. etiam §. ex causa ff. de minoribus, & in l. Alumna §. Seia ff. de alimen. & cib. legat. not. Bald. in l. petens num. 49. C. de pact. Menoch. cons. 256. num. 15. & de præsumpt. præsumpt. 12. numer. 2. lib. 6. & plures alij relati per Giurb. in dec. 85. nu. 20. vers. neque etiam uitiari unum sine altero. nec Felitæ creditum erga Matris hereditatem extinxit favore Claudij Patris promissa non explentis.*

Neq. in causam Materni Crediti poterunt imputari scuta mille ipso nuptiarum die de proprijs, ac maternis bonis, soluta per Claudium marito Felitæ. Quia solutio prædicta, Paterno ꝛ prius adscribitur officio, ex dispositione Iuris relata in *l. ult. C. de dot. promiss. ut prator relatos in dec. die 10. Decemb. 1646. in §. neq. urget, aduertit Bald. Nouell. de dote par. 6. prinil. 6. Barz. decis. Bonon. 29. num. 43. & 44. & de communi testatur Masril. dec. 186. num. 1. & 7. vbi conclusionem, asserit indubitatam, quando; prout hoc casu contingit in Instrumento dotali Pater non expressit, ꝛ quod de proprijs bonis in scutis mille dotem constituerebat; pro reliquis vero mille materna bona assignabat, quam etiam conclusionem sequitur *Ioseph Ludovic. decis. 21. num. 27. & 28.**

Et licet soleat à Doct. limitari conclusio, quoties maternum quoque debitum fore imputandum in promissa quantitate Pater expresserit, quo casu promissionem Patris restringi ad summam deficientem, calculato prius integro materno debito; ꝛ Nec legis dispositionem procedere in casu tantum dubio militantem; non autem in claro, aduertit *Soccin. sen. in c. sua de sponsal. num. 237. Soccin. lun. in l. 1. num. 4. ff. sol. matrim. & ibi etiam Rip. numer. 32. & 91. Aym. cons. 84. numer. 6. Card. Mantie. de taxit. lib. 12. tit. 19. num. 27.*

Hæc tamen limitatio non videtur applicari posse in proposito casu, in quo nec controuertitur imputatio materni debiti in summam promissam, vltra quam nihil à Felitia prætenditur in quam causam prius cedere debeat solutio dotis facta a Patre de bonis proprijs, ac maternis, de qua non loquuntur Doct. adducti.

Nec pro elicienda contraria voluntate contrahentium imputandi scilicet in Creditum

maternum scuta mille iam soluta per Claudij, deferuire poterunt cōiecturæ pōderatę exaduerso; quia visæ fuerunt leuis armaturæ, & ab informantibus benè sublata,

Deducebantur autem hæ coniecturæ ex Instrumento dotali inter Guiglelmum de Guiglionem, ac Claudij de Riuera stipulato ab anno 1607. occasione matrimonij inter filios vtriusq; contracti, vbi præterea sancitum fuit, quod ex dote librarum duodecim mille ibidem constituta, exburfarentur Claudio post annum scuta mille soluenda Felitæ ipso nuptiarum die pro iuribus eidem quomodocunque competentibus super hereditate Spiritæ Matris, & in diminutionem Paternorum iurium super Castro Sanctæ Mariæ ad eandem spectantium, Hinc enim pro elicienda contrahentium voluntate imputandi solutionem scutorum mille in debitum potius Paternum, quam maternum, ponderabatur ordo scripturæ; destinata solutio post annum, de quo tempore si matrimonium adhuc non fuisset contractum pro debito Paterno agi non poterat, & consequenter videbantur imputanda in antiquiorem causam materni debiti, pro cuius solutione iam dies aduenierat, *iuxta tex. in l. in ijs l. si ex pluribus §. Lutus Titius l. cum ex plurib. ff. de solutionib. Menoch. de arbitr. casu 493. num. 19. lib. 2. cum alijs per addentes ad dec. Gregor. 521. num. 13. subsecuta deinde solutio de pecunijs ipsius Guiglelmi in causam materni debiti, destinata ex conuentione præcedenti, iuxta ꝛ quam præsumitur facta solutio iuxta *tex. in l. solutionem C. de re indic. vbi notant Doct. communiter Rot. coram Canaler. decis. 149. num. 3. & 292. nu. 2. par. 2. recent. Ac demum utilitas ex solutione materni debiti Claudio contingens, dum per eam duplex obligatio extinguebatur, altera, qua eidem Guiglelmo pro materno debito soluere promiserat, altera, qua poterat Felitia conueniri ex promissione prædicta, quæ sane utilitas solet à Doctoribus ponderari, ꝛ ad effectum, ut in eam causam cedat facta solutio ut aduertit *Aymon. cons. 106. numer. 9. Decian. respons. 109. numer. 17. lib. 2. Rot. coram Buratt. decis. 464. num. 5.***

Hæ tamen Coniecturæ nõ visæ fuerunt DD. virgeres ea enim, quæ ex ordine scripturæ desumitur à DD. reprobat, negantibus in eodem Instrumento prioritatem, ac posteritatem dispositionum; ꝛ cum omnes ibidem enuunciatæ, eodem tempore factæ censeantur, *iuxta Theoricam Bartoli in l. contractus num. 5. & 6. C. de fid. instrum. quam refert, & sequitur Becc. cons. 45. numer. 34. Aym. cons. 298. num. 13. vers. imò isti duo actus, Surd. cons. 216. num. 9. & 322. num. 65. in fine, Menoc. in adducta præsumpt. 12. num. 3. lib. 6. & Alijs, quos sequuta fuit Rot. in Rom. Saluiani de Casalibus, 11. Martij 1643. in §. hinc non obstant, quæ dicebantur coram R. P. D. meo Peutingerio; Prout etiam tollitur, tum ex Instrumento dotali postea celebrato cum viro Felitæ, vbi prius de bonis proprijs, quam maternis à Claudio Patre legitur facta dotis promissio, & consequenter videtur à præcedenti conuentione recessisse; quatenus ordo scripturæ debuisset attendi; Tum etiam ex quietantia de scutis mille de anno 1609, à Clau-*

Claudio facta Guiglelmo de Guiglomon, sub promissione conuertendi receptam quantitatem in diminutionem dotis scut. bismille a se promissae Felitiae in die nuptiarum, iuxta tenorem propriae obligationis, in cuius deinde executionem in continenti eandem summam exbursauit Ludouico Viro Felitiae; Hinc enim oritur quoque praesumptio recessus a prima uia conuentione, inita de anno 1607. quia in eadem quietantia praesente Guiglelmo, ac Ludouico Viro Felitiae subscripta, habita fuit relatio ad praecedentem obligationem Claudij de bonis proprijs prius, quam maternis mentionem facientem, iuxta quam idcirco quietantia praedicta debet regulari, ex notatis in l. Affe toto ff. de hered. instit. ubi notant communiter Doct. & late probat *Surd. decis. 212. nu. 14. & 291. n. 19. Tiraquell. de legib. connub. glos. 7. n. 183.* vel saltem dignoscitur qualis fuerit contrahentium voluntas in eodem Instrumento celebrato de anno 1607. ne scilicet pro ut etiam ibidem asseritur; Felitia dotem promissam a Patre, & in defectum Paternae substantiae non solutam, ex Castro Sanctae Mariae supposito fideicom-

11 misso Ascendentium posset detrahere, iuxta dispositionem iuris resultat ex *Auth. res quae C. com. delegat. qua coprobat Peregr. de fideic. art. 4. 2. n. 1. cum seq. & num. 30. Fufar. de substit. quest. 531. num. & in fortior. terminis.* Videlicet Ascendentis per ex linea materna. firmavit *Rot. in Romana dotis 23. Iunij 1645 confirmata sub die 23. Maij sequentis anni coram R. P. D. meo Ottobono*, & consequenter tolluntur etiam aliae coniecturae superius ponderatae; praeterquam secunda in ordine, remouetur ex facto, ex quo constat, causam materni debiti dici non posse antiquiorem, uti relictum in die nuptiarum, ad instar Paterni.

Leuis etiam visa fuit altera coniectura elicta ex eodem Instrumento dotali Felitiae, in quo dum Claudius Pater post decretam solutionem scutorum mille in die nuptiarum, reliquum dotis de bonis suis persolui mandauit praecedentem idcirco solutionem in extinctionem crediti materni videtur assignasse; Quia, postquam Felitia in eodem Instrumento post dotem promissam, iura maternae hereditatis proprio Patri renunciauit, & sic corresponsione, ut praeter supra relatos, aduertit *Aymo. conf. 298. num. 13. Socin. conf. 156. vers. ista enim simul. & in conf. 274. vers. confirmatur*, & alij plures relati *Giurb. decis. 35. num. 18.* dotem amplius consequi non potuit ex hereditate materna, & effecta vnicum patrimonium, Patris vigore renunciationis per eundem acceptatae, prout in terminis aditae hereditatis probat *tex. in l. sed si plures §. filio ff. de acquir. hered. lason. in §. actionum inst. de act. ante finem Dec. conf. 266. numer. 1. Rom. conf. 40. numer. 2. Rot. decis. 144. numer. 3. par. rec. qui idcirco iure merito de suis bonis dotem eidem persolui mandauit.*

His cessat vltima coniectura desumpta ex actione intentata contra bona hereditaria Claudij pro residuo dotis, postquam enim in vim renunciationis praedictae hereditas materna vnicum Claudij patrimonium euasit contra hoc prius Actio debuit experiri, quae deinde

per Creditorum concursum inefficax detecta dirigi putuit contra hereditatem matris pro allocatione legati, non obstante renunciatione corresponsione, ob non impletam sui Patris promissionem resoluta, ut late probat *Giurb. decis. 85. num. 20.* Et ita vtraque. &c.

Prima enim vice fuit dictum sub die 10. Decembris 1646. coram eodem R. P. D. Leone Verospio, quae cum adhuc impressam non reperio, erit in Miscellanea Decisionum suo loco Secunda vice fuit dictum sub die 5. Aprilis 1647. est supra in hac parte 10. decis. 39. & Tertia vice in praesenti decisione 64.

R. P. D. M E L T I O.

Postea Reuerendiss. Episcopo PAPIEN.

Tiburтина redditionis rationis.

Luna 3. Iunij 1647.

A R G V M E N T V M.

Hypoteca tacita semper inducitur ex dispositione legis ad fauorem pupilli contra bona Tutoris, an autem ista tacita hypoteca sic a lege inducta preferenda sit hypotecae posteriori expressae, & resolutio est affirmatiua.

Retentio tunc datur, quando creditum est adeo clarum, ut nullo modo de eo hesitari possit; unde quamuis haeredi qui soluit creditoribus anterioribus competat retentio bonorum hereditariorum, tamen secus esse firmatur, quando constat ad eius manus peruenisse plura bona, ad hereditatem spectantia, & per heredem alienata, si de eis non fuerit reddita ratio.

S V M M A R I V M.

- 1 Dos promissa in quantitate, ex quibus censetur soluta, & num. seqq.
- 2 Solutione eius quod debetur remanet extincta omnis obligatio debitoris.
- 3 Hypoteca tacita semper inducitur a lege ad fauorem pupilli contra bona Tutoris.
- 4 Creditor posterior opponere non potest exceptionem retentionis contra creditorem anteriorem cum hypoteca.
- 5 Donatarius deficientibus alijs bonis hereditarijs tenetur ipse ex bonis sibi donatis, creditoribus Donatoris satisfacere.
- 6 Donatio facta in prauidicium tertij est renouanda.
- 7 Bona donata filiae quando dici possint effecta dotalia, & quando non.
- 8 Donatio facta inter Patrem, & filiam non substat.
- 9 Donatio facta a Patre filiae, quando censeri debet reuocata de consensu eiusdem filiae.
- 10 Hypoteca dotis posterior an preferenda sit anteriori tacite inductae ex dispositione legis ad fauorem pupilli.
- 11 Hypoteca tacita inducta ex dispositione legis ad fauorem pupilli contra bona Tutoris an, & quando habeat eundem effectum, quem habet expressa.
- 12 Retentio bonorum hereditariorum competit haeredi qui soluit creditoribus anterioribus, & quando secus numer. seq.
- 13 Haeres praesumitur satisfecisse creditoribus anterioribus vel

bus vel sibi ipsi, ex pretio retracto de bonis hereditariis ab ipso venditis.

- 14 *Redditio rationis ubi ab heredem facta non fuit, non potest impediri executio mandati.*
- 15 *Administrator ante redditam rationem non potest dici creditor, & quare.*
- 16 *Retentio non competit pro credito turbido.*
- 17 *Retentio tunc datur, quando creditum est adeo clarum, ut nullo modo de eo hesitari possit.*
- 18 *Mandatum venit exequendum, quando validitas non contrahitur, & iustitia probata remaneat.*

DECISIO LXV.

FVI Talias ad fauorem Lentuli de Lentulis vigore sententiarum Rotarum, & rei iudicæ relaxatum mandatum in summa scutorum 1044. contra bona hereditaria q. Ioannis Baptistæ Britij, qui bona administravit ab anno 1625. usque ad annum 1632. q. Marci Antonij Lentuli, cuius est hæres dictus Lentulus eius frater germanus. Felix autem Britia filia, & hæres d. Ioannis Baptistæ, & vxor Ioannis Ursini sub 25. Ianuarij 1645. discussis partibus in dicto mandato contentis, obtinuit deductionem scutorum 177. unde mandatum exequendum erat pro summa scutorum 867. Sub 9. Iunij eiusdem Anni ad fauorem Felicis fuit aucta partita scut. 101. uti soluta ab eodem Ioanne Baptista, Lucie Britæ, præsentis creditrici dicti Marci Antonij, & sic creditum Lentuli fuit firmatum in scut. 766. Sub 15. vero Ianuarij 1646. discussis iterum partibus examinatis sub dicta die 9. Iunij DD. ordinarunt, quod dicta partita scut. 101. apponeretur ad creditum Lentuli, quod propterea fuit denuo creatum, in summa scut. 867. Hodie vero eadem Felix cum dd. partitas amplius controuertere non posset, cepit prætere, dictum mandatum non esse exequendum, sub prætextu tam nonnullorum creditorum anteriorum sibi competentium, quam dotis ipsi assignatæ ab eodem Ioanne Baptista eius patre usque de anno 1623. in summa scut. 1500. licet postea ipsa fuerit nuptui tradita solum de anno 1633. Unde disputato sub hac die hoc particulari dubio, scilicet, prædictum mandatum Rotale esset exequendum, DD. affirmatiue responderunt, præterquam in bonis expressis in Instrumento anni 1637. 21. Nouembris, & quia ex illo apparet, eandem Felicem vnâ cum suo Marito pro satisfactione d. dotis elegisse ex bonis hereditariis d. Ioannis Baptistæ duo melendina ad vsum, olei alteri coniunctum, & vnitum positum in Ciuitate Tiburtina, in contrata S. Crucis iuxta bona illorum de Cecosalis, nec non aliud Molendinum ad vsum grani, cum cartheria, vnita in eodem loco, & vnum oliuetum in territorio Tiburtino in loco detto Carciano Summario Lentuli dato sub hac die num. 1. Postquam, electionem, & acceptationem dd. Corporum, prædicti Coniuges de tali dote dicuntur satisfacti ad tradit. per Mantie. decis. 344. num. 7. Vinc. de Franc. decis. 108. num. 8. ibi, quod quando pro dote promissa, & decis. 307. num. 41. par. 7. recent. & maximè cum illa acceperint in solutum, ex quo nedum

extincta remansit omnis obligatio Ioannis Baptistæ debitoris, sed perempta etiam fuit quæcumque actio, quæ ipsis Coniugibus competere poterat ex tali obligatione l. solutione ff. de solut. l. soluendo ff. de negoc. gest. & institut. quibus modis tollitur obligat. in princ. Surd. decis. 113. num. 2. versic. nam solutione, & decis. 536. num. 2. versic. & Domini p. 1. Rot. in recent. Romana pecuniaria 2. Iunij 1634. versic. quia hoc non controuertitur coram bo. mem. Pirouano.

Neque obstat Instrumentum donationis factæ sub 2 Octobris 1633. per d. Ioannem Baptistam ad fauorem D. Felicis, continere hypothecam expressam, dum post eius obitum donauit Domum existentem in dicta Ciuitate Tiburtina cum omnibus mobilibus in ea existentibus, acceptatio prædictorum corporum ab eiusdem Coniugibus electorum pro dote, facta fuerit sine præiudicio d. donationis.

- 3 Quia cum hypotheca ad fauorem Marci Antonij, a quo causam habet Lentulus eius hæres, inceperit ab anno 1625. de quò tempore d. Ioannes Baptista suscepit administrationem bonorum dicti Marci Antonij, cum tacita semper inducatur hypotheca a lege ad fauorem pupilli contra bona Tutoris secundum Bald. in l. cum oportet §. fin. C. de bon. que lib. Salicet. in l. pro officio C. de administr. Tutor. gloss. in cap. ex litteris verb. obligata post princip. ibiq. Abb. num. 11. de pign. Negus. san. eod. tract. part. 2. membr. 4. num. 12. versic. prima est Mantie. de tacit. & ambig. lib. 11. tit. 16. num. 18. Rebus. ad constit. Galli tom. 2. tit. de constit. reddit. art. primo gloss. 14. num. 16. Surd. de alim. prinil. 49. nu. 17. Gratian. discept. foren. cap. 601. numer. 1. & cap. 935. num. 5. Soccin. sen. consil. 62. num. primo lib. 1. utique
- 4 est anterior & illa allegata per Felicem a qua propterea non potest impediri illius executio, nec contra eam opponenda est exceptio retentionis text. in l. assiduis verb. licet anteriores circa fin. C. qui potior in pignor. habeant. Negus. de pign. d. 4. membr. par. 2. n. 98. versic. tamen mulier. Mantie. de tacit. & ambig. d. lib. 11. tit. 2. n. 15. §. præterea Kimin. Iun. cōf. 16. num. 3. Duran. decis. 141. num. 4. & decis. 412. nu. primo Romana Saluiani de Casalibus 21. Iunij 1641. coram R. P. D. meo Cerro versic. & visa fuit cessare &c. At in omnem casum dicta donatio non suffragatur eidem Felici, dum bona in ea comprehensa, omne ferè Ioannis Baptistæ patrimonium absumunt, nec alia remanent, ex quibus
- 5 possit satisfieri Creditoribus, & ideoq. deficientibus alijs bonis hereditariis, Felix in subsidium ex bonis sibi donatis tenetur creditoribus Ioannis Baptistæ satisfacere, cum non potuerit debitor per translationem bonorum suorum, titulo lucratiuo in alium facta illos omni iure priuare, & ideo talis donatio tanquam in præiudicium tertij facta, est reuocanda Ias. in l. his, qui pro emptore numer. 120. Bart. in l. si indebitum §. si Procurator ff. de condit. indebit. gloss. final. in l. eris in alieni ver. in subsidium C. de donat. ibique Bald. n. primo versic. idem si donator maiorem partem, & Angel. in fin. versic. idem si donaret Salicet. sub num. 2. versic. quandoque quis donat rem, Tiraquell. in l. si unquam versic. omnia, vel partem num. 4. & 12. C. de reuocan. donat. Guttier. de Iuram parte 3. cap. 15. num. 20. versic. Sed quod deducatur ad alienum, & seq. Mar. Anson.
- 6

- nar. resol. lib. primo resol. 88. num. 9. §. secundo bona donata absorberent &c. Abb. consil. 102. circa personarum num. 15. vers. quod si simpliciter & Rimin. Iun. consil. 98. num. 15. & consil. 29. num. 41. Boer. quest. 204. num. 47. vers. & ista regula, iuncto vers. & predicta procedere uidentur. si vero Felix uti intendat donatione sibi facta usque de anno 1623. nec ista ei suffragatur; † cum non fuerit facta contemplatione certi matrimonij minusque bona fuerint consignata marito, adeo ut ex tali assignatione dici possint facta dotalia: l. Titio centum, §. Titio genero, versic. hoc enim de condit. & demonstr. Mantie, de coniectur. ult. volunt. lib. 11. tit. 22. num. 40. Castr. consil. 345. num. primo libro primo, maxime † cum fuerit facta inter Patrem, & Filiam quæ ideo non substat, l. donationes. quas parentes 25. C. de donat. inter vir. & uxor. Gratian. discept. foren. cap. 32. num. 2. & 3. cap. 397. nu. 3. Nat. consil. 273. numer. 2. lib. 2. Alex. consil. 181. in princip. lib. 1. Rota decis. 397. num. 3. par. 9. recent. Et in omnem casum illa censi debet reuocata de consensu eiusdem Felicis, dum eidem de anno 1633 fuit constituta alia dos, cuius in eam quoque fuit translatum dominium, l. traditionibus C. de pact. Dec. consil. 398. num. primo, versis his, quæ accurate &c.
10. Nec releuat, † quod saltem hypotheca dotis posterior præferatur tacite anteriori inductæ ad fauorem Lentuli. Quia cum fuerit resolutum in hac causa coram Reuerendissimo D. meo Decano sub 13. Maij 1642. redditionem rationis factam nomine Ioannis Baptistæ, non fuisse sine dolo, † certum est, Lentulum esse præferendum omnibus creditoribus, tam ex causa dotis, quam quouis alio titulo priuilegiatis, & quamuis agatur de tacita hypotheca, tamen ea ex dispositione legis, & sola ratione in hoc casu habet eundem effectum, quam habeat expressa, Negus. de pign. par. 2. membr. 4. num. 2. in fin. vers. sed erit tacita, & num. 97. versic. dum autem dictum est quest. 7. in fin. Mantie. de tacit. & ambig. disto lib. 11. tit. 11. num. 7. in fin. Gratian. discept. foren. capit. 93. num. 3. 9. & 10. Roman. consil. 147. num. primo Alex. consil. 58. num. 5. vers. præterea ex dispositione statuti lib. 7. Rimin. Iun. consil. 587. numer. 14.
12. Non obstant exceptiones † quæ demum per Felicem dantur aduersus d. mandatum ad effectum obtinendi retentionem aliorum bonorum hereditariorum d. Ioannis Baptistæ sub prætextu solutionis factæ nullorum debitorum anterioribus eius creditoribus. Quia licet videatur iustificata prima partita scutorum 600. solutorum hæredibus Boni Galleani pro extinctione Censui per d. Ioannem Baptistam illi venditi de anno 1616. sub die 2. Iulij. Atque alia partita scut. 80. pro fructibus usque ad extinctionem dicti censui decursis, Nec non alia partita scutorum 426. 70. pro capituli, & scutorum 80. pro fructibus decursis per eandem Felicem pariter solutorum Petro Paulo de Angelis pro extinctione similis Censui illi venditi per ipsummet Ioannem Baptistam de anno 1624. 13. Nouembris, & demum alia partita scutorum 271. 5. ex eadem causa solutorum Iosepho Cappuccino, cui venditus fuit alius si-
- Parl. X. Regen.

- milis impositus census per eundem Ioannem Baptistam de dicto anno 1624. 13. Februarii, quæ partitæ in vnam redactæ constituunt summam scutorum 1475. baioch. 75. pro qua præsupponuntur lura acquisita, adeo ut ipsi competat retentio dd. bonorum hereditariorum, ac in eorum possessione se tueri possit ad text. in l. quia debitore ff. qui potior. in pign. habeant. & in l. si potiores, ibiq. gloss. fin. C. de his, qui in prior. cred. loc. succed. Cardin. Mant. dec. 69. numer. 5. vers. neq. obstat.
- Tamen cum appareat ad manus eiusdem Felicis peruenisse census, pluraq. alia bona stabilia, mobilia, & semouentia, spectantia, ad hereditatem d. Ioannis Baptistæ, quæ quidem bona omnia descripta fuerunt in Inuentario per eam confecto sub die 24. Maij 1624. & quædam ex illis fuisse vendita, nempe vnam possessionem, & vnum oliuetum Hieronymo Rosolino sub die 11. Decembris 1636. pretio scut. 1400. monetæ, atque sub die 21. Nouembris 1637. alias duas petias terrarum eidem Rosolino pretio scutorum 1221. 87. ÷ vt colligitur ex Summar. Lentuli dato in propositione huius causæ sub 4. Iulij præteriti, & de his omnibus nullam fuisse redditam rationem ab eadem Felice, prout tenebatur, † ideo præsumendum est ex dd. scutis 2621. retractis ex pretio venditorum bonorum ipsam satisfecisse dd. creditoribus anterioribus Ioannis Baptistæ, vel sibi metipso pro iuribus ab illis acquisitis text. in l. Marcellus §. res, quæ ff. ad sen. Consul. Trebel. ubi, l. as. numer. 12. Peregr. de fideicom. art. 35. num. 22. vers. sed interim Fusar. de substit. quest. 667. num. 14. Gabr. consil. 138. num. 3. vol. 2. Rota dec. 580. num. 7. vers. hanc tamen par. 1. diuers. 432. num. 8. & 9. par. 4. decis. 77. numer. 14. vers. quo uero par. 9. recent. & 547. num. 16. eadem p. 5. tom. 2. Greg. decis. 67. num. 16. Caualer. dec. 171. num. 1. & 453. num. 3. Bonon. fideicommissi de Clauarini 10. Decembris 1638. coram R. P. D. meo Royas, & in Bononien. fideicommissi de capite ferro, 19. Febr. 1645. vers. tertia distinctio coram. R. P. D. meo Corrado, & dum non † fuit per Felicem, reddita ratio, non potest per eandem impediri executio mandati, de quo agitur text. in l. fin. C. contra Indic. tutel. Excobr. de ratiocin. cap. 21. nu. 12. & 22. in fin. Cancer. var. resol. lib. 3. cap. 7. de pact. numer. 328. Giurb. decis. 15. num. 3. Duran. decis. 247. num. 12. Immo † neque ipsa dici potest Creditrix cum semper præualeat præsumptio consumptionis, & usurpationis bonorum administratorum, vt explicat Negus. de pign. 1. memb. 9. par. num. 37. vers. ex quo Greg. XV. decis. 254. num. 3. & ibi Add. num. 8. Buratt. decis. 443. num. 2. & in rec. decis. 547. num. 17. par. 5. tom. 2. & decis. 3. nu. 5. par. 6.
- 16 Sed quatenus etiam dicta Felix esset creditrix, cum tamen eius creditum remaneat turbidum ob non redditam rationem, sufficit, nec ab ea aliqua retentio peti possit. l. fin. ubi DD. C. de de compensat. Alex. consil. 95. nu. 1. lib. 4. Surd. decis. 46. in fin. Caualer. decis. 539. Adden. ad Burat. decis. 160. num. 2. & in recent. decis. 679. num. 5. par. 1. 433. nu. 2. par. 2. & 743. num. 11. par. 5. recent. Romana quarti dotalis 19. Iunij 1728. coram bo. me. Coccino, Romana, seu Iannet. locorum montium 31. Maij 1638. §. ex quibus negari saltem, &c. coram bon. me. Boccabella, & 1.
- P 2 Martij

Martij 1641. coram R.P. D. meo Royas, Romana fideicommissi de Capiteferro 10. Martij 1645. vers. & ex 17 prædictis coram R.P. D. meo Corrado, Ad hoc tenim ut retentioni locus esse possit creditum, cuius vigore agitur, debet esse adeo clarum, ut nullo modo de eo hæxitari possit l. 1. C. si secundo nups. mul. Bald. in litem quia num. 3. in 2. lectur. ff. de pact. Marefcott. var. resol. lib. 2. cap. 121. num. 38. Menoch. conf. 858. numer. 8. Duran. decis. 197. numer. 1. Romana de Marefcottis 24. Maij 1624. coram bo. me. Remboldo.

13 Vnde cum validitas dicti mandati non cōtrouertatur, ac illius etiam iustitia remaneat probata ex pluribus decisionibus tam coram Reuerendissimo D. meo Decano, quam coram me emanentis, illud venit executioni demandandum pro dicta summa scutorum 867. text. in l. 2. C. de execut. rei iudic. Rota decis. 498. num. 1. p. 1. & decis. 69. num. 3. vers. venit exequenda par. 6. recent.

Et ita vtraque parte &c.

R. P. D. ARGUELLES.

Romana Societatis Affictus.

Luna 3. Iunij 1647.

ARGUMENTVM.

Societas nihil aliud est, quam quædam communio totius lucris, & damni, ac proinde bonam fidem, summam æquitatem magnamq; æqualitatem desiderat, quia iniquum est ex eadem societate, alium plus, alium minus consequi debere, vnde omnia ex d. societate prouenientia sunt inter socios communicanda, & diuidenda, & in casum inobseruantie prout in præfenti, benè potest relaxari mandatum ad factum pro redditione rationis, etiam durante societate, quia inter socios rationes quandocumque reuidere debent, dummodo sine calumnia petantur.

S V M M A R I V M.

- 1 Obligatio Cammeralis habet executionem paratam.
- 2 Iuramentum ex mera voluntate dependens obligat iurantem ad factum implendum.
- 3 Factum promissum in obligationibus facti, præcisè venit adimplendum.
- 4 Conuentio tamquam aperta lex inter socios est seruanda.
- 5 Socius qui administravit effectus societatis debet exhibere computa, & restituere consocio medietatem lucris.
- 6 Socius administrator effectum societatis quando cogen- dus sit ad reddendam rationem consocio de omni- bus effectis ad eius manus peruentis.
- 7 ad Factum an, & quando quis compelli possit.
- 8 Obligatus ad factum ex legis dispositione, siue pro- misserit siue non, cogi potest ad factum.
- 9 Societas bonam fidem Summæque æquitatem desiderat
- 10 ex Societate iniquum est alium plus, alium minus con- sequi.
- 11 Societas est communio totius lucris, & damni.

- 12 Socius administrator tenetur reddere rationem alicui consocio, & quare num. seq.
- 14 Socius administrator benè compellitur ad factum red- ditionis rationis.
- 15 Mandatum executium non potest relaxari contra so- cium nisi omnibus computis solidatis, & quare nu- mer. seq.
- 16 Administrator potest dari casus quod remaneat debi- tor, & potest dari etiam casus, quod remaneat creditor.
- 17 Lucrum non intelligitur nisi damno deducto, & ecõtra
- 18 Conuentio inter socios de diuidendo quidquid durante societate fuerit ex illa perceptum quomodo intel- ligenda sit.
- 19 Administrator, qui se obligauit ad fauorem socij ra- tionem reddere, & reliquatum soluere, non tene- tur soluere nisi postquam accepta, & data simul fuerint computa.
- 20 Socius an, & quando durante societate compelli pos- sit ad reddendam rationem.
- 21 Redditio rationis inter socios quandocumque fieri de- bet si petatur sine calumnia amplius ut nu. 22.

DECISIO LXVI.

HYACINTVS contraxit cum Medo- ro Societatem Affictus Casalís cum cer- tis pactis inter quæ illud erat, quod omnia, ex Casali conducto prouenientia essent inter socios communicanda, & diuidenda Sum. Me- dori num. 2. cuius inobseruantia dedit inter eos causam liti; vnde contigit dubitari: An esset relaxan. mandatum executium contra Hya- cinthum pro communicatione Lucris ex d. communi negotio percepti. Et pro affirma- tiua informantes pro Medoro adducebant.

- 1 Primò Instrumentum publicum vallatum obligatione Camerali, quæ habet paratam executionem Cagnol. in l. si liberarius 91. num. 91. vers. quid de instrumento ff. de reg. iur. Galles. ad 4. par- tic. oblig. Cam. q. 1. n. 1. & seq. Zacch. cod. tract. q. 2. n. 5. & post eum Rot. decis. 12. numer. 1. decis. 70. numer. 1. decis. 98. numer. 2. decis. 118. numer. 5. decis. 131. nu- mer. 2. decis. 137. num. 10. decis. 155. num. cod. & alibi passim.
- 2 Secundò iuramentum † quo fuit promif- sum implemētum prædicti Instrumenti, quod cum dependeat à mera voluntate ipsius Hya- cinthi obligat hunc præcisè ad factum adim- plendum glos. in l. si pecunias 5. in princ. in verb. ne- cesse habeas ff. de condit. ca. dat. quam dicit singularem Ias. in §. Actionum num. 24. instit. de act. & in §. item si quis Postulante num. 12. cod. tit. & in l. stipulationes non diuiduntur num. 33. vers. ultra limitationes ff. de verb. obl. Surd. conf. 3. num. 7. lib. 1. Grat. decis. 853. num. 71. & 82. cum alijs in Anconitana Manna 13. Maij 1644. §. nam pro responsione vers. Idq. fortius coram R.P. D. meo Corrado latè Gattier. de iuram. confirm. lib. 1. cap. 39. per tot. latius Seraph. de prinil. iuram. prinil. 74. etiam per tot. qui multos alios congerunt.
- 3 Tercio statutum † Urbis lib. 1. cap. 146. dispo- nens quod factum promissum in obligationi- bus facti præcisè veniat adimplendum, dictūq. statutum amplexa est Rot. decis. 805. num. 3. & seq. penes Seraph. & decis. 87. sub num. 1. vers. quod proce- debat penes Andream, & in alijs relatis per Ferz. ad d. cap.

d. cap. 164. num. 1. & per Add. ad S. mem. Greg. XV. dec. 241. sub num. 7. vers. Hoc non procedit stante In-
 4 fuit expresse t conuentum, quod omnia er.,
 que durante affictu ex Casali perciperentur ef-
 sent communia inter dd. Socios, & inter eos
 æqualiter diuidenda, quæ conuentio tanquam
 aperta lex inter socios est seruanda l. certi condi-
 tio 9. §. si nummos ff. si cert. pet. l. 1. in princ. ff. de pat. l. iurifgentium §. Prator ait ff. eod. l. 1. §. si conueniat
 ff. de pos. l. fin. ff. nant. cap. stabul. l. 1. ff. de const. pecun. l. cum amplius 85. in fin. ff. de reg. iur. cum alijs per
 Felase. in axiom. iur. lit. P. Nu. 1. Rot. dec. 692. num. 9.
 ante fin. vers. Neque consideratur par. 1. rec. Seraph.
 decis. 815. num. 3.

Verum Domini censuerunt relaxan. esse
 mandatum ad factum pro redditione rationis,
 5 & moti t fuerunt ex eo quod Hyacinthus ad-
 ministravit effectus d. societatis; Ideo cum
 non doceat exhibuisse computa, & restituisse
 Medoro medietatem Lucri prout debuit ad
 hunc effectum l. cum seruus 82. ff. de cond. & de-
 monstr. l. si ita fuerit 13. §. questio ff. de manumiss. se-
 ssum. l. non solum 9. §. His qui reddere ff. de libert. le-
 gat. l. Boves 89. §. Item reddere ff. de verb. signif. Af-
 flict. dec. 157. num. 2. Rot. dec. 554. n. eodem coram S.
 mem. Greg. XV. in Lucen. redditionis rationis 17. Iu-
 nij 1630. coram Merlino, & in Melenitana Mercium
 8. Aprilis proxime preteriti, coram me, cogendus
 6 est hodie t ad redd. rationem Confocio de
 omnibus effectibus ad eius manus peruentis,
 Hector. Felic. de societ. cap. 37. sub num. 1. Rota Ia-
 nuen. decis. 165. num. 6. & dec. 183. sub num. 5. & in
 rec. p. 2. dec. 269. sub num. 1. vers. & qua propter &c.
 7 Nam quidquid sit, An possit t quis ad factū
 compelli Doctoribus super hac conclusione
 acerrimè inter se digladiantibus, & negatiuam
 tuentibus citatis per Seraph. & Guttier. ubi sup.
 Parlad. rer. quotid. lib. 1. c. 6. §. 2. Ant. Faber. de error.
 Pragmat. dec. ad 85. error. 1. & 2. Affirmatiuam
 Pichard. cum alijs lib. 4. instit. sit. de offic. iudic. 17. §.
 finium regundorum 6. cap. 12. num. 195. Melch. de Va-
 lent. tract. Illust. lib. 2. tract. 2. cap. 4. an. 18. ubi mul-
 tos textus allegat explicat, & ad concordiam
 reducit. Distinguentibus alijs inter Obligationes
 dandi, & faciendi vt post Bart. in l. 1. ff. de
 act. empr. & in l. stipulationes non diuiduntur ff. de
 verb. oblig. Gifan. ibi in fin. Conar. var. tom. 2. cap. 19.
 Donnell. lib. 15. comment. cap. 3. Fachin. qui plures
 refert pro vtraque opinione lib. 3. contr. cap. 17.
 Euerard. Broncorst. Enunciofonum Centur. 2. attest. 57
 8 Illud inter omnes conuenit t quod quando
 quis est obligatus ad factum ex legis disposi-
 tione, tunc siue promiserit, siue non, cogi
 potest præcisè ad factum l. 1. in princ. ff. de ad-
 min. Tut. l. 3. C. de suspect. Tut. §. sciendum in fin. in-
 stit. de saifid. Tut. l. si quis magistratus 9. ff. de muner.
 & honor. l. prima §. si quid ergo ff. de ventr. inspicien.
 l. Item si cum exceptione alias C. si cum exceptione 14
 §. sed si quis 9. ff. de eo quod met. caus. l. stipulatio 21.
 §. Opus 3. ff. de nou. oper. nunc. et ex Bart. ac alijs an-
 tiquioribus Anton. Gomes var. tom. 2. cap. 10. n. 22.
 vers. secundus casus.
 9 Vnde t cum societas bonam fidem, summā-
 que æquitatem desideret l. 3. C. pro soc. l. bona fi-
 10 31. ff. de pos. Et magnam æqualitatem; qua-
 Par. X. Reten.

si iniquum sit ex eadem societate alium plus,
 alium minus consequi, vt hisce verbis Iuris-
 consultus in l. verum 63. §. si cum tres 5. ff. pro soc.
 11 Quia t societas nihil aliud est quam commu-
 nio totius Lucri, & damni l. si unus 67. in fin.
 princip. ff. eod. Faber. post alios in d. §. si cum tres.
 12 Propterea t socius qui administravit tenetur
 reddere rationem alteri Confocio, vt præter
 supra alleg. Soc. sen. 37. per tot. lib. 1. Ruin. conf. 29.
 num. 11. et 12. Escobar. de ratiocin. cap. 3. num. 6. vt
 13 explorari t possit imputationes probè an im-
 probè referantur, accepta recte relata, an non
 rectè, vt per hæc verba Iurisconsult. Callistra-
 tus in d. l. cum seruus 82. vers. sed nos ff. de cond. et
 14 dem. & inde t bene ad factum redditionis ra-
 tionis socius compellitur.
 15 Non autem t censuerunt relaxandum man-
 datum exequutium. Quia cum hinc inde
 inter exacta, & expensa, illisque contraposi-
 tis non sit adhuc certa quantitas, non potest
 deueniri ad mandatum exequutium nisi om-
 nibus computis solidatis Bald. conf. 463. num. 4.
 vers. quarta ratio lib. 1. Alex. conf. 192. num. 3. lib. 7.
 Rota dec. 141. num. 5. par. 8. rec. Parlad. multis citatis
 lib. 2. rer. quotid. cap. final. p. 1. §. 12. limit. 4. numer. 27.
 16 cum seq. ubi latissimè. Potest enim t dari cas-
 sus in liquidatione datorum, & acceptorum,
 quod Hyacinthus remaneat debitor, & potest
 dari etiam casus, quod remaneat creditor, vt
 ponderata hac ratione decidit Rot. coram Buratt.
 dec. 58. num. 3. vers. et ulterius etc. decis. 595. num. 2.
 dec. 637. num. 12. et in rec. dec. 31. num. 2. p. 6. in Rom.
 computorum 20. Aprilis 1640. §. Præsertim coram
 R. P. D. Cerro, & in d. Melenitana Mercium 8.
 Aprilis proxime preteriti §. fin. coram me.
 17 Neque enim t Lucrum intelligitur nisi om-
 ni damno deducto, neque damnum nili dedu-
 cto omni Lucro, vt illis verbis loquitur rex in
 l. Mutius 30. ff. pro Soc. quod per redditionem
 rationis viden. est d. l. cum seruus 82. §. sed nos ff.
 de cond. & demonstr. & multis alijs citatis Felic. de
 Societ. cap. 31. num. 64. cum seq. ubi ad partes, &
 Escobar. de ratiocin. cap. 21. num. 12. & sequen.
 18 Non obstat t conuentio diuidendi inter eos
 quidquid durante affictu fuerit ex illo percep-
 tum.

Quia intelligitur de eo, quod supererit cal-
 culatis prius rationibus omnium datorum, &
 impensorum Alex. d. conf. 192. num. 1. circa fin. &
 num. 2. lib. 7. ubi quod etiam si Administrator se
 19 obligauerit rationem reddere, & reliquatum
 soluere, ad huc pactum non sortitur aliquem
 effectum, vt teneatur quidquam soluere, nili
 postquam accepta & data simul fuerint com-
 puta Escobar. de ratiocin. cap. 21. d. num. 12. ad 21.
 ubi plures Guttier. de tutel. lib. 3. cap. 1. numer. 53.
 Giurb. decis. 15. num. 13. vers. offerendo namque &c.
 Buratt d. dec. 58. num. 1. & seq. Rot. recent. decis. 209.
 num. 4. vers. Ascanius igitur decis. 612. num. 3. vers. &
 ulterius part. prima, & decis. 321. num. 4. in fin. p. 3.

Nec refert, quod duret adhuc societas, &
 ideo socius uon possit interim arctari ad red-
 20 ditionem rationum. t Quia etiam durante
 societate potest alter ex Confocijs ab altero
 administrante rationes exigere, non ad effe-
 ctum distrahendi societatem, sed ad effectum

videndi, An socius administrans rectè se gesserit in administratione, vel quæ ad commune beneficium erant cōferenda contulerit, vel Lucrum (si quod superest) communicandi ut ait Bart. in d. l. Mutius 30. vers. Quando autem, ff. pro soc. Bald. in Rubric. C. eod. tit. sub num. 10. vers. tu dic &c. vbi quod † Rationes inter socios quādocunque reuideri debent si petantur sine calumnia Salicet. in l. verum num. 5. vers. & idem dico ff. eod. & in l. Tandem sub num. 1. C. eod. Petr. de V. bald. de duob. fratr. par. 13. nam. 2. vers. Tu dic etc. Bero consil. 191. num. 31. vers. nam actio lib. 1. cum aliis per Heff. Felic. de societ. d. cap. 37. num. 59. vers. Tandem sciendum est etc. et est bonus text. in l. Actio 66. §. nonnunquam penult. ff. pro soc. quem non soc.

21 dic &c. vbi quod † Rationes inter socios quādocunque reuideri debent si petantur sine calumnia Salicet. in l. verum num. 5. vers. & idem dico ff. eod. & in l. Tandem sub num. 1. C. eod. Petr. de V. bald. de duob. fratr. par. 13. nam. 2. vers. Tu dic etc. Bero consil. 191. num. 31. vers. nam actio lib. 1. cum aliis per Heff. Felic. de societ. d. cap. 37. num. 59. vers. Tandem sciendum est etc. et est bonus text. in l. Actio 66. §. nonnunquam penult. ff. pro soc. quem non soc.

22 lum intelligendum † esse in societatibus vetitigalium, de quibus ibi loquitur; Verum etiam in societatibus priuatis tenuit glos. ibi in fin. in verb. peruenierit. quæ fuit eius secunda opinio quam sequitur Bart. ibidem in princ. vbi hanc esse veram sententiam, & menti tenendam, Bald. ibidem et Faber. in ratione decidendi et facit etiam text. in l. si quis societatem 74. et Bart. allegat alium textum in l. si actum 43. ff. eod. tit. Pro soc. Cuiac. lib. 33. Paul. ad edict. in d. §. Penult. qui allegat l. socius 72. eod. tit. et lib. 62. eiusdem Paul. ad edict. in d. l. 74. et text. in l. cum duobus 52. alias l. si fratres 53. §. Idem Papinianus, ff. eod. Escobar. & alij ab eo citati vbi supra num. 68.

Et ex his conclusum fuit relaxandum esse mandatum ad redditionem rationis vtraque parte audita &c.

R. P. D. C O R R A D O.

postea S. R. E. CARDINALI.

Senogalien. Saluiani.

Luna 3. Iunii 1647.

A R G V M E N T V M.

Actus presumitur factus legitimo tempore prout fieri debebat; vnde si possessio reperitur capta eadem die latæ sententiæ, presumendum est sententiam præcessisse, & possessionem subsecutur fuisse captam, congruo iuris ordine seruatō, & dicenti contrarium incumbit onus id plenè & concludenter probandi. Manuten- tio aduersus factum iudicis quando concedatur; & quando reuocanda sit executio excessiua per viam manutentionis plenè tractatur.

S V M M A R I V M.

- 1 Manuten- tio conceditur illi, qui possessionem auctore Pratore adeptus fuit.
- 2 Saluanum passim conceditur pro consecutione census, probatis requisitis.
- 3 Possessio capta eadem die latæ sententiæ, vel ante eius probationem, vel durante monitione partis assimilata.
- 4 Citatio facta ad sententiam pro die crastina, intelligitur pro hora audientie.
- 5 Immissio presumitur subsecuta post sententiam congruo ordine, prout de iure fieri debebat.
- † 6 Actus presumitur factus legitimo tempore prout fieri

debebat, et dicenti contrarium incumbit onus, id plenè et concludenter probare.

- 7 Testis inuicibilis deponens, redditur suspectus.
- 8 Fides extrajudicialis attendi non debet.
- 9 Sententia in dubio presumitur valida.
- 10 Sententia lata in iudicio Saluiani non est appellabilis ad effectum suspensum.
- 11 Attentata cessant appellatione sublata.
- 12 Instrumentum impositionis census, plenè probat contra causam habentes ab obligato.
- 13 Protestatio declarat intentionem protestantis.
- 14 Excessus ad effectum reuocandi executionem per viam manutentionis, debet constare ex eisdem actis.
- 15 Alias non potest dici Iudicem excessisse.
- 16 Possessio debitoris de tempore contractæ obligationis ex quibus probata remaneat.
- 17 Identitas bonorum ex quibus legitime probetur amplia ut num. 18.
- 19 Identitas bonorum non apparet ex confinibus, qui longe protrahuntur, & pluribus alijs congruere possunt.
- 20 pro Confine sepe termino, quod datur, apparet illud non esse comprehensum, sed distinctum, et separat- um à confinato.
- 21 Probatio clara elidi nequit ex probationibus turbidis et confusis.
- 22 Manuten- tio quando concedatur aduersus Possessorem auctore Pratore, & quando secus num. seq.
- 23 Manuten- tio non conceditur aduersus factum Iudicis nulliter, et iniuste procedentis, quando nullitas et iniustitia redditur disputabilis.

D E C I S I O L X V I I.

- 1 C ENSVERVNT Domini † manutenen- dum esse Ioan. Franciscum Thomanum in possessione prædij, de quo agitur, quam Iudice auctore adeptus fuit ad l. instè possidet ff. de acquir. possess. Angel. in l. clam possidere §. qui ad nundinas sub num. 2. vers. in tex. occupauerat ff. eod. Rot. penes san. mem. Gregor. decis. 582. num. 2. vers. tã- to magis et Card. Caualer. decis. 42. numer. 1. ac Reu- rendiss. Vrgellen. decis. 97. num. 1. vers. quia propterea, et in recent. decis. 173. num. 1. par. 1. et decis. 162. n. 1, et seqq. par. 4. Eoque magis, quia eius decretum iustificatur ex instrumento impositionis, & venditionis annui census scutorum octuaginta factæ per q. Horatium Simonetum cum obligatione Gherardi Tatij principaliter, & infolidum, amplaque bonorum obligatione. & forma Camerali de anno 1609. 13. Februa- rij q. Iulio Tomano fratri, & actori eiusdem
- 2 Io. Francisci, † Et ex toto processu, in quo plenè probata fuerunt omnia requisita in re- medio vtilis Saluiani, quod pro consecutione huiusmodi censuum passim conceditur Rot. in Romana saluiani 15. Decemb. 1614. coram S. D. N. in princip. vers. quibus propterea, et penes bon. mem. Burat. decis. 583. et Reuerendiss. Vrgellen. decis. 401. num. 1. et seq. ac in recent. decis. 135. num. 1. et seqq. par. 6. et sæpe in alijs.
- 3 Neque obstat visa fuit nullitas ex eo dedu- cta, quod possessionis apprehensio eadem die latæ sententiæ facta fuerit, vel ante eius prola- tionem, vel saltem durante monitione partis, quæ usque ad extremam illius dici horam ex- pectanda erat.

Quia

- 4 Quia citatio, † siue monitio partium à Iudice facta pro illa die ad sententiam intelligebatur pro hora audientiae solita, ut not. Abb. in cap. consilium. sub numer. 5. vers. & ex illo dicto Innoc. extr. de offic. delegat. & fuit dictum penes bon. mem. Card. Seraph. decis. 1115. num. 2. vers. maxime, & in Novarien. bonor. 26. Iunij 1628. coram bon. mem. Coccin. in recent. decis. 199. num. 11. par. 5. Immissio † autem subsequuta praesumitur congruo ordine post latam sententiam, prout de iure fieri debebat ad l. cum in testamento §. hac verba, ubi Bald. sub num. 1. vers. & ideo dictum Cyn. est not. & alij D.D. ff. de heredit. institut. Alciat. de praes. regul. 3. praes. 42. per tot. Bertazzol. cons. ciuit. 16. numer. 11. vers. quia ille actus Rot. penes Crescent. decis. 4. & 6. de praesumpt. Card. Seraph. d. decis. 1115. num. 1. vers. & pro sustinendo actu Buratt. decis. 182. num. 20. vers. quia praesumitur Coccin. decis. 151. numer. 4. vers. non enim, & decis. 252. numer. 4. vers. unde in omnem euentum, & in recent. decis. 516. sub numer. 3. vers. sed fuit responsum par. 3. & decis. 201. num. 32. vers. accedente ac seq. & decis. 558. num. 1. vers. validitas resultat. par. 5.
- 6 Fides enim exhibita, † quod Ciuitas Macerata, (vbi prolata fuit sententia) distet à Terra Corinaldi, ac eius Territorio, in quo situm est dictum praedium viginti octo millibus passuum, non concludit per necesse omnimodam impossibilitatem perueniendi eadem die post sententiae prolationem ad dictum praedium, quod in ea non exprimitur (vt patet erat) pro termino ad quem; Nam cum Territorium Corinaldi latius extendatur, ideoque ex vna parte propius, ex altera verò longius distet à dicta Ciuitate, necessarium erat ad hunc effectum probare, quod sententia fuit tali hora, & in tali loco prolata, à quo ipsum praedium tanto distat spatio, itaut impossibile esset eo temporis interuallo illuc peruenire, quod cum factum non fuerit eiusmodi fides suffragari non potest, quia non conuincit actum illum immisionis non potuisse legitimo tempore fieri, prout de iure praesumitur factus, cap. in praesentia extr. de probat. l. matrem ibique gloss. fin. & Bald. sub numer. 1. vers. ex quo not. C. de probat. l. non hoc C. unde legitim. Puzp. rat. cons. 455. num. 32. vers. & ideo talis probatio ac seq. Rot. penes Coccin. decis. 180. numer. 7. vers. ultra quod & in recent. decis. 323. num. 4. vers. sufficit enim par. 2. & decis. 88. num. 6. vers. ultra quod & decis. 332. sub num. 3. vers. cum sola possibilitas par. 4. & decis. 413. numer. 2. vers. & propterea cum sequen. par. 5.
- 7 Altera pariter, † quod possessio fuerit apprehensa die 12. Iunij 1646. inter horas 19. & 20. (quae praetenditur esse hora consueta iuris reddendi, ac proferendi sententias per Locum tinentem dictae Ciuitatis) suspecta redditur quippe facta à duobus rusticis post decem circiter menses, nempe die 2. Aprilis 1647. de actu momentaneo, in quo licet fuerint adhibiti testes, nullum tamen proprium habebant interesse, ita quod non est verisimile, quod praecitati adeo retinuerint non solum dici, sed etiam ipsius horae memoriam cap. quia verisimile extr. de praes. l. ob eam ad fin. vers. confirmabitque Iudex ff. de testib. Rol. cons. 49. num. 36. vers. quia respondetur, & seq. lib. 4. Crau. cons. 9. numer. 9. vers. ex qua etiam

re & cons. 513. num. 25. vers. consequens Rot. penes Comit. decis. 80. numer. 19. vers. & testibus Buratt. decis. 294. numer. 11. vers. & dum secundus, & decis. 341. numer. 5. vers. deponit enim inuerisimilia, & sequen. & in specie tradit Laurent. decis. Auenion. 91. numer. 6. vers. quod non videtur verisimile, & Farinac. cons. crim. 110. sub num. 2. vers. & quod instrumentum lib. 2.

- 8 Praeter † quod vtraque fides extraiudicialis est, ideoque attendi non debent l. 3. §. 1. & ibi gloss. in verb. testimonys ff. de testib. l. solam ibique gloss. in verb. solam. C. cod. tit. Rot. penes Card. Seraph. decis. 106. numer. 3. vers. fides quoque & decis. 1280. num. 1. vers. tum ex eo Mant. decis. 51. num. 6. vers. & si hoc diceret Jan. mem. Gregor. decis. 214. numer. 2. vers. tum quia & Coccin. decis. 227. numer. 2. vers. nec officit fides Communitatis Reuerendiss. Vrgellen. decis. 50. num. 12. vers. & quamuis Buratt. decis. 444. numer. 1. vers. quae tamen & in recent. decis. 692. sub num. 7. in fin. par. 2. & decis. 205. sub num. 2. vers. fuit dictum par. 3. & decis. 94. numer. 15. vers. & quamuis, ac seq. par. 5. & decis. 84. num. 14. vers. nihilominus, & seq. par. 7. Praeterea
- 9 tum ad iustificandam nullitatem sententiae † pro cuius validitate omnis viget praesumptio vulg. l. quoties in actionibus ff. de reb. dub. l. ab ea parte in 2. resp. ibique gloss. fin. ff. de probat. Rota penes Card. Mant. decis. 252. num. 11. vers. secundo quia & in recent. decis. 94. num. 1. par. 1. & decis. 577. sub numer. 1. vers. & praesumptionem & sub num. 7. in fin. par. 4.

Minus releuat quod eiusmodi executio in omnem casum facta fuerit pendente tempore ad appellandum †. Quia cum actum fuerit remedio saluiani; sententia in eo iudicio prolata non erat appellabilis saltem ad effectum suspensuum, secundum dispositionem iuris Ciuilis, Bart. in l. 1. num. 4. in fin. vers. scilicet in hoc interdito ff. de salu. interd. Menoch. de ad. piscen. remed. 3. numer. 180. vers. quero trigesimo tertio. Thesaur. decis. Pedem. 175. num. 3. vers. 2. Et Constitutionis Aegidiane in illis partibus vigetis lib. 6. cap. 2. † Ideoque executio ipsa quoque die valide fieri potuit absque vitio attentatorum, vt in eadem Constitutione cauetur ad fin. vers. quin potius & respondit Rot. penes Veral. decis. 141. par. 3. & decis. 34. numer. 3. vers. in quo quidem saluiano par. 2. diuers. & Card. Canaler. d. decis. 42. numer. 2. vers. minus visum fuit & seqq. & decis. 69. nu. 5. vers. quo vero ad secundam oppositionem & Buratt. decis. 63. num. 1. vers. & ideo & decis. 900. num. 3. vers. unde prohibita appellatione & Coccin. decis. 150. num. 4. vers. nec etiam est verum & in recent. decis. 84. num. 2. vers. unde gesta par. 7.

Praeterea non obstat praetensus excessus tam ratione summae petita, quam possessionis apprehensa per Thomanum.

Quia creditum illius in summa scut. 1440. monetarum eo iudicio petita pro censibus decursis, & non solutis vsque ad diem 13. Februarii 1643. ac etiam pro maiori iustificatur ex praedicto Instrumento census, † quod plene probat contra lo. Baptistam Thescum, ac eius filios, & haeredes reos conuentos, tanquam causam habentes ab Augustino Simoneto haerede in effectu praefati Gherardi in eo obligati, vt fuit dictum in Bonon. cens. 10. Iunij 1611. coram bon. mem. Card. Lancellett. Iun. penes modern. Perusini de

- de censib. decis. 95. sub numer. 3. & seqq. & Reuerendiss. 172. decif. 49. num. 1. et seq. et decif. 193. numer. 1. ac seq. & in Bituntin. cens. 27. Nouembris 1645. coram me in princip. Solutio autem scut. 550. facta eidem Thomano, quæ deducitur ex Instrumento celebrato inter Procuratorem Serenissimæ Magnæ Ducissæ Etruriæ debitricis dicti Augustini hæredis antedicti, & Procuratorem ipsius Thomani de anno 1645. 3. Februarii non suffragatur in præsentia; Tum quia facta quidem fuit, atque recepta in satisfactionem partis crediti Thomani habita ratione ad totum, quod ex dicto Instrumento census probatur (vt dictum est) longè maioris quantitatis, non autem in diminutionem dictæ summæ in iudicio petitæ cum clausula. *Saluo semper iure verioris calculi*, &c. vt legitur in libello; Quinimò in ipsomet Instrumento quietantiæ idem Procurator Thomani expressè fuit protestatus, quod non intendebat præiudicare iuribus quoquomodo competentibus principali occasione dicti census, ac eius fructuum, & præsertim contra bona, & prædium Galianella hereditarium dicti q. Gherardi, tunc etiam possessum à præfatis hæredibus dicti q. Io: Baptista Thesei, super quo iam fuerat institutum dictum iudicium coram D. Gubernatore Marchia, vel eius Locumtenente, &c.
- 13 quæ sanè † protestatio intentionem illius declarat Crauet. conf. 120. sub num. 3. vers. protestatio enim Rot. penes Card. Seraphin. decif. 1168. nu. 9. vers. maximè stante protestatione, & decif. 285. num. 2. vers. ista enim protestatio, & decif. 316. num. 2. vers. ex quo arguitur par. 4. diuers. & decif. 567. sub numer. 7. vers. quod videtur par. 1. recent. et decif. 425. num. 17. vers. ex quibus protestationibus, et seq. par. 5. ac eius iura præseruat l. 4. §. 1. ff. quibus mod. pig. vel hypothec. solu. Surd. conf. 385. num. 20. vers. septimo Rot. decif. 287. num. 3. vers. cum eadem protestatio par. 7. recent. Atque ideo non satis ex hoc videtur probari obiectus excessus nisi initis calculis super toto credito omnium censuum decursorum certior
- 14 appareat; † Tum quia Instrumentum illud non fuit productum coram eo Iudice, ita, quod dici possit constare de excessu ex ipso processu, vt necessarium esset ad effectum reuocandi executionem per viam manutentionis, tanquam de facto commissam. † Aliàs enim Iudex cui nihil constabat de solutione prædicta dici non potest excessisse, ac de facto ad eam processisse, sicque partem grauasse, Corn. conf. 10. numer. 4. vers. et licet posset dici grauata pars lib. 4. penes Seraph. decif. 372. numer. 2. vers. unde cum de hac re et decif. 1189. numer. 1. vers. ideo, et seq. et decif. 100. num. 27. vers. quia immo satis est par. 1. et decif. 479. per tot. par. 4. diuers. et penes Buratt. decif. 850. nu. 4. vers. nam non constat, et in recent. decif. 306. sub num. 33. vers. secundo respondebant Domini, et seq. par. 7. ac in his terminis fuit resolutum in Romana nullit. subbasta. 1. Iuly 1617. coram Card. Canaler. §. 1. vers. neque ob stare visum fuit et seq.
- Prædium vero de quo agitur in iudicio peti-
- 16 tum, † ac in sententia comprehensum, fuisse in bonis præfati Gherardi tempore obligationis per eum contractæ in Instrumentum dicti census, & postea, atque in eius hereditate remansisse probatur tam ex inuentario eiusdem
- 17 hereditatis, † quam ex testibus in processu

- examinatis conuenientibus tum in contracta Galianelli, tum in continibus bonorum ol. Antonij Albi, foueæ Montis noui, & viarum publicarum, quibus legitimè iustificatur eius identitas l. forma, ibi, *In qua Ciuitate, et in quo pago sit*, et quos duos vicinos proximos habeat, etc. ibique gloss. in verb. vicinos ff. de censib. Bart. in l. demonstratio sub numer. 14. vers. item ad demonstrandum fundum ff. de condit. et idem Rot. penes san. mem. Gregor. decif. 172. num. 2. vers. cum tamen sufficerent et bon. mem. Coccin. decif. 120. num. 5. vers. prædictis firmatis et in recent. decif. 203. nu. 10. vers. cum tamen ad hunc effectum et decif. 236. num. 2. vers. quarum dux, et seq.
- 18 par. 6. † Etiam si aliæ demonstrationes cursu temporis alteratæ forent, vt fuit dictum in Bonon. fideicom. de Desiderijs coram bo. mem. Merlin. in recent. decif. 87. n. 6. vers. consequenter, et seq. et decif. 118. num. 12. vers. quinimo ac seq. et decif. 160. num. 7. vers. non obstat par. 5.
- 19 Hincque eliditur † etiam prætenfus excessus deductus ex duobus Instrumentis in quorum altero anno 1591. 9. Maij Ippolyta vxor Gherardi emit nonnulla bona in dicto Territorio Corinaldi in eadem contrata Galianelli. In altero vero de anno 1623. dictus Augustinus Simonetus alia patiter emit in ipsa contrata, & iuxta confines Montis noui mediante fouea. Quoniam hæc non apparent esse incorporata in prædio de quo agitur, neque inter eosdemmet confines, cum illi Montis noui longè protrahantur, & pluribus aliis congruere possint, Bart. in d. l. demonstratio sub numer. 15. vers. vel quod autem san. mem. Gregor. decif. 455. sub num. 10. vers. non obstat C. ualer. decif. 578. numer. 1. vers. cum enim Buratt. decif. 424. num. 5. vers. nec etiam, & in recent. decif. 293. num. 8. vers. secundo respondebant par. 1. & decif. 587. num. 4. vers. ad probandum vero, & sequen. par. 5. & in Signina saluian. 4. May 1643. in §. eoque minus, & seq. coram R. P. D. meo Bichio; Quinimò † in instrumento immissionis Thomani expressum legitur prædium de quo agitur esse confine bonis hæredum dicti q. Io: Baptista Thesei, vnde probatur illa non fuisse apprehensa, sed distincta, & separata ad l. cum seruo in fin. ff. de contrah. empt. Corn. conf. 53. in hac causa sub numer. 5. vers. nec etiam obstat lib. 2. Cal. can. conf. 90. quia ista questio num. 9. vers. cum ergo, & seq. Rot. decif. 236. numer. 7. vers. finis autem, & seq. & decif. 286. num. 3. vers. & sic confine, ac seqq. par. 6. & decif. 215. num. 9. vers. quandoquidem par. 7. recent. & in Bonon. fideicom. de Panscaldis 15. Februarij 1647. coram R. P. D. meo Otthobono, in §. nam obiectum ex facto corruit. Verum testes pro Thomano examinati explicitè deponunt de ipsomet corpore à Gherardo possessio de anno 1609. vsque ad eius mortem, ac per dictos de Thesais tempore instituti
- 21 iudicij detento; † Ideoque specialis, ac indiuidua probatio hinc clarè resultans, ex huiusmodi turbidis, atque confusis elidi nequit. Rota dicta decif. 804. numer. 4. vers. neque tollitur hæc probatio apud Card. Seraph. & d. decif. 37. num. 9. vers. & cessare etiam videbatur difficultas, & num. 10. vers. nec turbida & decif. 258. num. 10. vers. nec obstat acquisitiones & decif. 313. num. 6. vers. quod eo magis dicendum est par. 5. recent.

Et prædicta certiora sunt in proposito casu,
in

in quo cum Theſei præſtendant manutentionem ꝛ aduerſus Thomanum à Iudice iniuſum tenentur omnino probare nullitatem, & iniuſtitiam adeo claram, & euidentem, vt neceſſario dicendum ſit aduerſus eos fuiſſe proceſſum non quidem ordine iudicii ſeruato, ſed potius de facto inſtar priuati, in quibus terminis conceditur huiusmodi remedium ſicut
23 competeret contra factum priuati; ꝛ At ſecus eſt, quando obiecta nullitas, ac iniuſtitia dubia redditur, & diſputabilis, tunc enim agendum eſt ordinarijs nullitatis, vel appellationis remedijs, quibus cuiusmodi grauamina, ſi quæ fuerunt à præcedenti Iudice illata congruè reparantur; alijs enim facile nimis ex promiſcuo huius extraordinarij remediij vſu, iuſtus iudiciorum ordo ſubuerteretur, vt fuit reſponſum in Bonon. de Bombel. 31. Maij 1613. coram boimem. Card. Sacrat. apud modern. Pernſ. de manuten. decif. 9. à num. 19. verſ. ſuper hoc conſiderantur Domini, ac ſeq. vbi latè explicatur hæc conſuſio, & in Anconit. bonor. 29. Februarij 1616. coram Buratt. inter eius impreſſ. decif. 158. à numer. 4. verſ. vnde cum Tancredi, &c. uſque ad fin. & in Roman. melioram. 9. Decembris eiſdem anni coram boimem. V bald. penes eundem modern. decif. 137. num. 3. verſ. qua probatio, ac ſeq. & in Roman. Vineæ 7. Februarij 1620. coram boimem. Seleucienſib; decif. 27. ſub num. 4. verſ. nec etiam poteſt ex eo ac ſeq. & in Squillacen. Abbat. 25. Maij 1625. coram boimem. Merlin. ibid. decif. 38. ſub num. 3. verſ. & quamuis cum ſeq. ac in recent. decif. 674. ſub num. 3. verſ. interim ſtante turbiditate par. 1. & decif. 646. ſub num. 1. & ſeqq. par. 2. & d. decif. 362. ſub num. 2. verſ. quo vero ad iuſtitiam par. 4. & d. decif. 229. nu. 4. verſ. tam quod nullitates par. 5. & in alijs.

Atque ita fuit conſuſum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. GHISILERO

Postea Episcopo IMOLEN.

Lucana Iurispatronatus.

Luna 3. Junij 1647.

ARGUMENTVM.

Iuſpatronatus de familia alicuius permutari non poteſt cum eo, qui non ſit de familia; & ſi fuerit permutatum, cenſetur inducta vacatio ſaltem de facto, & apertus remanſit locus Patronis ad præſentandum perſonamabilem & idoneam, quæ ſit de familia Fundatoris.

Et ſi permutatio ſecuta fuerit cum derogatione Pontificia Iurispatronatus, adhuc non ſubſtinetur niſi explicite narrata ſit forma in fundatione præſcripta, quia Papa vt cenſeatur voluiſſe derogare huiusmodi Iurispatronatus, oportet vt expreſſè intellexerit præiudicium, quod ſi non intellexit dicendum, eſt noluiſſe.

SVMMARIVM.

1 Iuſpatronatus probatur ex inſtrumento fundationis melius quàm quoniam alio modo.

- 2 Iuſpatronatus, vt præſentato adindicari poſſit, quæ requirantur.
- 3 Iuſpatronatus de familia alicuius permutari non poteſt cum eo qui non ſit de familia, & ſi fuerit permutatum quid ſequatur, & num. 4.
- 5 Iuſpatronatus de familia alicuius, vt permutari poſſit cum alio, qui non ſit de familia cum derogatione Pontificia Iurispatronatus, quid requiratur.
- 6 Iuſpatronatus de familia non poteſt permutari cum alio qui non ſit de familia, licet non eſſet probata exiſtentia illorum de familia.
- 7 Iuſpatronatus de familia permutatum cum alio non habente diſtinctam qualitatem, annullat permutatio, contradicente aliquo de familia.
- 8 Papa vt cenſeatur voluiſſe derogare Iurispatronatus de familia oportet, vt expreſſè intellexerit præiudicium.
- 9 Iurispatronatus impetratio, in qua non fuit explicite narrata forma in fundatione præſcripta non ſuffragatur.
- 10 Iurispatronatus impetratio Apoſtolica non operatur derogationem qualitatum in fundatione expreſſarum, niſi de his fuerit facta mentio.
- 11 Derogatio fundationis in gratia Iurispatronatus obſentata, non ſuffragatur, ſi non explicite narrata ſit forma in fundatione præſcripta amplia, vt num. 12.
- 13 Patronus liberè præſentare poteſt data nullitate permutationis Iurispatronatus.
- 14 Beneficium in quo Papa manu appoſuit, ſi non potuit fortiri effectum, tamen remanſit ita affectum, vt nullus alius de eo diſponere poſſit.
- 15 In Iurepatronatu laicorum, ſicut non eadit expreſſa reſeruation ſub regulis reſeruatorijs, ita nec tacita reſultans ex appoſitione manus Papa amplia, vt num. 16.
- 17 Vacatio beneficij ſaltem de facto indiuiſi ex permutatione, quamuis permutatio impugnetur.
- 18 Verba vniuerſalia quandocumque, ac quomodoque, & qualitercumque omnia comprehendunt etiam improprie amplia, vt num. 19.
- 20 Regreſſus ad beneficium permutatum cum incapace illud retinendi, non datur, abſque noua collatione Superioris.
- 21 Reſignatarij quando petere non poſſit nouam collationem beneficij reſignati ſeu permutati.
- 22 Scientiam totius inſtrumenti, quis habere præſumitur, quando habuit ſcientiam de aliqua pax.
- 23 Regreſſus ad beneficia permutata quando non detur.
- 24 Preſentantus ad Iuſpatronatus, præſumitur habere ſcientiam de illius qualitate.
- 25 Beneficium dicitur vacare propter reſignationem de eo factam in manibus Papa ex cauſa permutationis.

DECISIO LXVIII.

Ilius Gerinus ſenior de anno 1620. mediante Alphonſo de eiſdem Gerinis nepote, fundauit, dotauit, & erexit ſimplex Beneficium Eccleſiaſticum ſeculare, ſeu perpetuam ſimplicem Cappellaniam ſub inuocatione Sanctorum Coſmæ, & Damiani, pro vno perpetuo Cappellano, ſeu Rectore ad illud, ſeu illam, illius vacatione quandocumque occurrente, & euiciente, eligendo, nominando, & præſentando.

- de censib. decis. 94. sub numer. 3. & seqq. & Reuerendiss. Regellen. decis. 49. numer. 1. et seq. et decis. 193. numer. 1. ac seq. & in Bituntin. cens. 27. Nouembris 1645. coram me in princip. Solutio autem scut. 550. facta eidem Thomano, quæ deducitur ex Instrumento celebrato inter Procuratorem Serenissimæ Magnæ Ducissæ Etruriæ debitricis dicti Augustini hæredis antedicti, & Procuratorem ipsius Thomani de anno 1645. 3. Februarii non suffragatur in præsentia; Tum quia facta quidem fuit, atque recepta in satisfactionem partis crediti Thomani habita ratione ad totum, quod ex dicto Instrumento census probatur (vt dictum est) longè maioris quantitatis, non autem in diminutionem dictæ summæ in iudicio petitiæ cum clausula. Saluo semper iure verioris calculi, &c. vt legitur in libello; Quinimò in ipsomet Instrumento quietantiæ idem Procurator Thomani expressè fuit protestatus, quod non intendebat præiudicare iuribus quoquomodo competentibus principali occasione dicti census, ac eius fructuum, & præsertim contra bona, & prædium Galianelli hæreditarium dicti q. Gherardi, tunc etiam possessum à præfatis hæredibus dicti q. Io: Baptiste Thesei, super quo iam fuerat institutum dictum iudicium coram D. Gubernatore Marchia, vel eius Locumtenente, &c.
- 13 quæ sanè † protestatio intentionem illius declarat Crauet. conf. 120. sub num. 3. vers. protestatio enim Rot. penes Card. Seraphin. decis. 1168. nu. 9. vers. maximè stante protestatione, & decis. 285. num. 2. vers. ista enim protestatio, & decis. 316. num. 2. vers. ex quo arguitur par. 4. diuers. & decis. 567. sub numer. 7. vers. quod videtur par. 1. recent. et decis. 425. num. 17. vers. ex quibus protestationibus, et seq. par. 5. ac eius iura præseruat l. 4. §. 1. ff. quibus mod. pig. vel hypothec. solu. Surd. conf. 385. num. 20. vers. septimo Rot. decis. 287. num. 3. vers. cum eadem protestatio par. 7. recent. Atque ideo non satis ex hoc videtur probari obiectus excessus nisi initis calculis super toto credito omnium censuum decursum certior
- 14 appareat; † Tum quia Instrumentum illud non fuit productum coram eo Iudice, ita, quod dici possit constare de excessu ex ipso processu, vt necessarium esset ad effectum reuocandi executionem per viam manutentionis,
- 15 tanquam de facto commissam. † Aliàs enim Iudex cui nihil constabat de solutione prædicta dici non potest excessisse, ac de facto ad eam processisse, licque partem grauasse, Corn. conf. 10. numer. 4. vers. et licet posset dici grauata pars lib. 4. penes Seraph. decis. 372. numer. 2. vers. unde cum de hac re et decis. 1189. numer. 1. vers. ideo, et seq. et decis. 100. num. 27. vers. quia immo satis est par. 1. et decis. 479. per tot. par. 4. diuers. et penes Buratt. decis. 850. nu. 4. vers. nam non constat, et in recent. decis. 306. sub num. 33. vers. secundo respondebant Domini, et seq. par. 7. ac in his terminis fuit resolutum in Romana nullit. subbass. 1. Iuly 1617. coram Card. Canaler. §. 1. vers. neque obstat visum fuit et seq.
- Prædium vero de quo agitur in iudicio petiti
- 16 tum, † ac in sententia comprehensum, fuisse in bonis præfati Gherardi tempore obligationis per eum contractæ in Instrumentum dicti census, & postea, atque in eius hæreditate remansisse probatur tam ex inuentario eiusdem
- 17 hæreditatis, † quam ex testibus in processu

- examinatis conuenientibus tum in contracta Galianelli, tum in continibus bonorum ol. Antonii Albi, foucæ Montis noui, & viarum publicarum, quibus legitime iustificatur eius identitas l. forma, ibi, In qua Ciuitate, et in quo pago sit, et quos duos vicinos proximos habeat, etc. ibique gloss. in verb. vicinos ff. de censib. Bart. in l. demonstratio sub numer. 14. vers. item ad demonstrandum fundum ff. de condit. et idem Rot. penes san. mem. Gregor. decis. 172. num. 2. vers. cum tamen sufficerent et boni mem. Coccin. decis. 120. num. 5. vers. prædictis firmatis et in recent. decis. 203. nu. 10. vers. cum tamen ad hunc effectum et decis. 236. num. 2. vers. quarum dua, et seq.
- 18 par. 6. † Etiam si aliæ demonstrationes cursu temporis alteratæ forent, vt fuit dictum in Bonon. fideicom. de Desiderijs coram bon. mem. Merlin. in recent. decis. 87. nu. 6. vers. consequenter, et seq. et decis. 118. num. 12. vers. quinimo ac seq. et decis. 160. num. 7. vers. non obstat par. 5.
- 19 Hincque eliditur † etiam prætenfus excessus deductus ex duobus Instrumentis in quorum altero anno 1591. 9. Maij Ippolyta vxor Gherardi emit nonnulla bona in dicto Territorio Corinaldi in eadem contrata Galianelli. In altero vero de anno 1623. dictus Augustinus Simonetus alia patiter emit in ipsa contrata, & iuxta confines Montis noui mediante fouca. Quoniam hæc non apparent esse incorporata in prædio de quo agitur, neque inter eosdem met confines, cum illi Montis noui longè protrahantur, & pluribus aliis congruere possint, Bart. in d. l. demonstratio sub numer. 15. vers. vel quod autem san. mem. Gregor. decis. 455. sub num. 10. vers. non obstat C. ualer. decis. 578. numer. 1. vers. cum enim Buratt. decis. 424. num. 5. vers. nec etiam, & in recent. decis. 295. num. 8. vers. secundo respondebant par. 1. & decis. 587. num. 4. vers. ad probandum vero, & sequen. par. 5. & in Signina saluian. 4. May 1643. in S. coque minus, & seq. coram R. P. D. meo Bichio; Quinimò † in instrumento inuissionis Thomani expressum legitur prædium de quo agitur esse confine bonis hæredum dicti q. Io: Baptiste Thesei, vnde probatur illa non fuisse apprehensa, sed distincta, & separata ad l. cum seruo in fin. ff. de contrah. empt. Corn. conf. 53 in hac causa sub numer. 5. vers. nec etiam obstat lib. 2. Cal. can. conf. 90. quia ista questio num. 9. vers. cum ergo, & seq. Rot. decis. 236. numer. 7. vers. finis autem, & seq. & decis. 286. num. 3. vers. & sic confine, ac seqq. par. 6. & decis. 215. num. 9. vers. quandoquidem par. 7. recent. & in Bonon. fideicom. de Pascaldis 15. Februarij 1647. coram R. P. D. meo Othobono, in S. nam obiectum ex facto corrumpit. Verum testes pro Thomano examinati explicitè deponunt de ipsomet corpore à Gherardo possessio de anno 1609. vsque ad eius mortem, ac per dictos de Thesei tempore instituti
- 21 iudicij detento; † Ideoque specialis, ac indiuidua probatio hinc clarè retulans, ex huiusmodi turbidis, atque confusis elidi nequit. Rota dicta decis. 804. numer. 4. vers. neque tollitur hæc probatio apud Card. Seraph. & d. decis. 37. num. 9. vers. & cessare etiam videbatur difficultas, & num. 10. vers. nec turbida & decis. 258. num. 10. vers. nec obstant acquisitiones & decis. 313. num. 6. vers. quod eo magis dicendum est par. 5. recent.
- Et prædicta certiora sunt in proposito casu,

in quo cum Theſei præſtendant manutentionem ꝛ aduerſus Thomam à Iudice iniuſum tenentur omnino probare nullitatem, & iniuſtitiam adeo claram, & euidentem, vt neceſſario dicendum ſit aduerſus eos fuiſſe proceſſum non quidem ordine Iudicii ſeruato, ſed potius de facto inſtar priuati, in quibus terminis conceditur huiusmodi remedium ſicut ꝛ competeret contra factum priuati, ꝛ At ſecus eſt, quando obiecta nullitas, ac iniuſtitia dubia redditur, & diſputabilis, tunc enim agendum eſt ordinarijs nullitatis, vel appellationis remedijs, quibus euſmodi grauamina, ſi quæ fuerunt à præcedenti Iudice illata congruè reparantur, aliàs enim facile nimis ex promiſcuo huius extraordinarij remedij vſu, iuſtus iudiciorum ordo ſubuerteretur, vt fuit reſponſum in Bonon. de Bombel. 31. May 1613. coram boimem. Card. Sacrat. apud modern. Perns. de manut. decif. 9. à num. 19. verſ. ſuper hoc conſiderant Domini, ac ſeq. vbi latè explicatur hæc conſuſio, & in Anconit. bonor. 29. Februarij 1616. coram Burat. inter eius impreſſ. decif. 158. à numer. 4. verſ. vnde cum Tancredi, &c. uſque ad fin. & in Roman. melioram. 9. Decembris euſdem anni coram boimem. V bald. penes euſdem modern. decif. 137. num. 3. verſ. qua probatio, ac ſeq. & in Roman. Vineæ 7. Februarij 1620. coram boimem. Seleucien. ibi decif. 27. ſub num. 4. verſ. nec etiam poteſt ex eo ad ſeq. & in Squillacen. Abbat. 25. May 1625. coram boimem. Merlin. ibid. decif. 38. ſub num. 3. verſ. & quamuis cum ſeq. ac in recant. decif. 674. ſub num. 3. verſ. interim ſtante turbiditate par. 1. & decif. 646. ſub num. 1. & ſeqq. par. 2. & d. decif. 362. ſub num. 2. verſ. quo vero ad iuſtitiam par. 4. & d. decif. 229. nu. 4. verſ. tam quod nullitates par. 5. & in alijs.

Atque ita fuit conſuſum vtraque parte inſormante, &c.

R. P. D. G H I S I L E R I O

Postea Episcopo IMOLEN.

Lucana Iurispatronatus.

Luna 3. Iunij 1647.

ARGUMENTVM.

Iurispatronatus de familia alicuius permutari non poteſt cum eo, qui non ſit de familia; & ſi fuerit permutatum, cenſetur inducta vacatio ſaltem de facto, & apertus remanſit locus Patronis ad præſentandum perſonam habilem & idoneam, quæ ſit de familia Fundatoris.

Et ſi permutatio ſecuta fuerit cum derogatione Pontificia Iurispatronatus, adhuc non ſubſtinetur niſi explicite narrata fuit forma in fundatione præſcripta, quia Papa vt cenſeatur voluiſſe derogare huiusmodi Iurispatronatus, oportet vt expreſſè intellexerit præiudicium, quod ſi non intellexit dicendum, eſt noluiſſe.

SVMMARIVM.

I Iurispatronatus probatur ex inſtrumento fundationis melius quàm quouis alio modo.

- 2 Iurispatronatus, vt præſentato adindicari poſſit, quæ requirantur.
- 3 Iurispatronatus de familia alicuius permutari non poteſt cum eo qui non ſit de familia, & ſi fuerit permutatum quid ſequatur, & num. 4.
- 5 Iurispatronatus de familia alicuius, vt permutari poſſit cum alio, qui non ſit de familia cum derogatione Pontificia Iurispatronatus, quid requiratur.
- 6 Iurispatronatus de familia non poteſt permutari cum alio qui non ſit de familia, licet non eſſet probata exiſtentia illorum de familia.
- 7 Iurispatronatus de familia permutatum cum alio non habente diſſam qualitatem, annullat permutatio, contradicente aliquo de familia.
- 8 Papa vt cenſeatur voluiſſe derogare Iurispatronatus de familia oportet, vt expreſſè intellexerit præiudicium.
- 9 Iurispatronatus impetratio, in qua non fuit explicite narrata forma in fundatione præſcripta non ſuffragatur.
- 10 Iurispatronatus impetratio Apoſtolica non operatur derogationem qualitatum in fundatione expreſſarum, niſi de his fuerit facta mentio.
- 11 Derogatio fundationis in gratia Iurispatronatus obſentia, non ſuffragatur, ſi non explicite narrata fuit forma in fundatione præſcripta amplia, vt num. 12.
- 13 Patronus libere præſentare poteſt data nullitate permutationis Iurispatronatus.
- 14 Beneficium in quo Papa manum appoſuit, ſi non potuit ſortiri effectum, tamen remanſit ita affectum, vt nullus alius de eo diſponere poſſit.
- 15 In Iurispatronatu laicorum, ſicut non eadit expreſſa reſeruatione ſub regulis reſeruatorijs, ita nec tacita reſultans ex appoſitione manus Papa amplia, vt num. 16.
- 17 Vacatio beneficij ſaltem de facto indiuiſi ex permutatione, quamuis permutatio impugnatur.
- 18 Verba vniuerſalia quandocumque, ac quomodoque, & qualitercumque omnia comprehendunt etiam improprie amplia, vt num. 19.
- 20 Regreſſus ad beneficium permutatum cum incapace illud retinendi, non datur, abſque noua collatione Superioris.
- 21 Reſignatarij quando petere non poſſit nouam collationem beneficij reſignati ſeu permutati.
- 22 Scientiam totius inſtrumenti, quis habere præſumitur, quando habuit ſcientiam de aliqua parte.
- 23 Regreſſus ad beneficia permutata quando non datur.
- 24 Præſentatus ad Iurispatronatus, præſumitur habere ſcientiam de illius qualitate.
- 25 Beneficium dicitur vacare propter reſignationem de eo factam in manibus Papa ex cauſa permutationis.

DECISIO LXVIII.

I Vilius Gerinus ſenior de anno 1620. mediante Alphoſo de euſdem Gerinis nepote, fundauit, dotauit, & erexit ſimplex Beneficium Eccleſiaſticum ſæculare, ſeu perpetuam ſimpliſcem Cappellaniam ſub inuocatione Sanctorum Coſmæ, & Damiani, pro vno perpetuo Cappellano, ſeu Rectore ad illud, ſeu illam, illius vacatione quandocumque occurrente, & eueniente, eligendo, nominando, & præſentando.

tando per Patronos dictæ Cappellaniæ, cum qualitate, & conditione, quod Iuspatronatus spectaret pertineret, & reservaretur eidem Iulio quoad vixerit, & ipso vita functo, Alexandro de Gerinis eiusdem Iulij ex germano fratre nepoti, donec, & quousque ipse vixerit, & post eius obitum dicto Alphonso fratri germano Alexandri, & post illorum obitum voluit spectare, & pertinere ad maiorem natum masculinum legitimum, & naturalem ex filiis descendentibus masculis legitimis, & naturalibus dictorum Alexandri, & Alphonsi, donec, & quousque de linea, & descendentiâ masculina legitima, & naturali ipsorum extabunt, eaque finita, voluit Iuspatronatus huiusmodi spectare ad maiorem natum foeminam legitimam de linea foeminina supradictorum, & cuiuslibet eorum donec, & quousque de dictâ linea extabunt. Extinctis vero lineis, voluit Iuspatronatus spectare ad alios de Domino, familia, & Casata sua, & suorum Nepotum, donec extabunt in rerum natura. Cum prohibitione, quod Rector dictæ Cappellaniæ pro tempore existens non possit, nec valeat villo vnquam tempore cedere, resignare, & permutare sub quouis pretextu, & quæsito colore sine expressa licentia, & consensu inscriptis Patroni dictæ Cappellaniæ pro tempore existentis; Et cum qualitate, conditione, & declaratione, quod Patronus Cappellaniæ pro tempore existens semper, & quodocumque, ac quomodocumque, & qualitercumque illius vacatione occurrente, & eueniente, eligere, nominare, & præsentare teneatur, & debeat in Rectorem, & pro Rectore dictæ Cappellaniæ personam, quæ sit, & esse debeat de cognatione, & agnatione ipsius Iulij fundatoris, & dictorum eius Nepotum, quodocumque aderunt habiles, & idoneæ ad dictam Cappellaniam obtinendam, & regendam; cum alia particulari etiam, & expressa conditione, quod prius eligi, & nominari debeant illæ, quæ essent de familia effectiua dictorum Alexandri, & Alphonsi, hoc est, de eorum descendibus masculis habilibus, & postea præferrentur aliæ personæ, quæ essent de familia contentiua Iulij, hoc est, de eius stirpe, & Casata in genere. Hanc fundationem cum reservatione patronatus prædicti cum qualitatibus, & conditionibus in ea apposis approbavit, confirmavit, & emologavit Vicarius Generalis in Ecclesia, Ciuitate, & Diœcesi Lucana, vigore facultatis sibi concessæ ab Ordinario Lucano. Marius de Peregrinis Nepos Iulij fundatoris ex Sorore prouisus de anno 1641. Beneficium, de quo agitur, permutauit coram Sanctissimo cum Mattheo Cerriti, cum derogatione Iuspatronatus pro ea vice, non tamen narrata conditione, & qualitate prædicta, quod quomodocumque, & qualitercumque succedente vacatione, semper esset conferendum personis de cognatione, & agnatione Fundatoris. Iulius Gerinus iunior præsentatus ab Alexandro Patruo intra legitima tempora, mediante dicto Alphonso Procuratore ad hoc specialiter constituto, obtenta prima Sententia,

- ad sui fauorem, & in gradu appellationis à secundâ Sententia contraria petiit in Rota ad dictum Beneficium institui. Et quia Iuspatronatus, eiusque pertinentia ad Alexandrum Patrum, à cuius Procuratore Alphonso fuit præsentatus, probatur ex Instrumento fundationis supra relatæ, quod datur, in quo Iulius senior fundauit Beneficium, de quo agitur, cum sua dote, & consensu Ordinarij, reservato patronatu sibi, & Nepotibus, cæterisque descendentibus de sua consanguinitate, ac parentela, prout ordinatè, & distinctè in dicto Instrumento, † qui modus probandi superat alios tanquam directè, & in sua substantia fundatus, *ut latè Gonzal. super regul. 8. Gloss. 18. nu. 3. & Lambert de Iurepatronat. lib. prima parte prima quæst. 2. art. 1. & seqq. Rota in recent. decis. 614. nu. 2. part. prima, & decis. 132. part. 5. & alias sæpè* † & vacatio Beneficii resultat ex permutatione facta à Peregrino tunc illius possessore; Ac demum ex datis in Summario probatur idoneitas Iulij præsentati: quodque fuerit præsentatus intra legitima tempora requisita necessaria, vt quis debeat institui in Iurepatronatus; Domini dixerunt ei deberi Institutionem, siue adiudicationem, qui sunt actus Iustitiæ *cap. decernimus, cap. Monasterium 16. quæst. 7. cap. cum Bertoldus, ubi Abb. nu. 12. de re iudic. cap. dilectus, ubi gloss. in verb. plus iuris de offic. delegat. cap. quoniam, cap. si vero, cap. ex insinuatione de Iurepatronat. Rota decis. 680. nu. 3. part. prima recentior. decis. 337. numer. 1. part. 2. & coram Reuerendiss. Vrgellen. decis. 100. nu. 1.*
- 3 Vacatio † Beneficii fundamentum Institutionis debitæ Iulio resultat ex nullitate dictæ permutationis: quia licet in literis Apostolicis fuerit derogatum Iurepatronatus pro ea vice, atque ita sublatus consensus Patroni in permutatione requisitus, Cum tamen non fuerit Papæ narrata qualitas in eadem fundatione requisita, vt quodocumque, ac quomodocumque, & qualitercumque Beneficii vacatione occurrente, præsentaretur persona habilis, & idonea, quæ esset, & esse deberet de cognatione, & agnatione Fundatoris, & quod prius eligi, & nominari deberent illi, qui essent de familia effectiua, quam de contentiua Iulij fundatoris, sequitur, † permutationem de tali Beneficio factam cum Mattheo non habere qualitatem agnationis non valere, & consequenter esse locum præsentationi, ac institutioni Iulij iunioris habentis dictam qualitatem *Garz. de Benefic. part. 7. capit. 15. sub numer. 9. versicul. Vnde etiam, & part. 11. cap. 3. numer. 6. Put. decis. 331. & 338. libro primo, Mohedan. decis. 7. de concession. Præbend. Rota decisio 1135. part. 3. diuersorum.*
- 5 Hæc † enim qualitas erat narranda Papæ ad euitandam subreptionem, quia hoc poterat Papam retrahere à prouidendo extraneum de Beneficio permutato, vt in puncto *Castro Pal. oper. moral. tom. secundo tractat. 13. disput. 2. punct. primo sub numer. 17.* qui ampliat † licet de tempore promissionis non esset probata existentia illorum de familia *Garz. de Benefic. ubi supra dicta part. 7. dicto capit. 15. numer. 6. & 7.* vbi quod hoc procedit †, & accipiendum est contradicente, & opponente se aliquo consanguineo, & sibi fieri

- fieri prouisionem petente, vt in hoc casu *Rota decis. 97. numer. 4. part. 3. recent. in Tarraconen. Beneficij 10. Ianuarij 1639. coram R.P.D. Carillo, & in Gerunden. Beneficij 27. Iunij 1644. coram R.P.D. meo*
- 3 *Bichio S. final. in fin.* Et ideo cum Papa † non intellexerit hoc præcisum Ius habilium de cognatione, & agnatione Fundatoris, non est dicendum, illud voluisse auferre; oportet enim, quod Papa expresse intelligat præiudicium *Belamer. consil. 14. numer. 21. Sarnen. super regul. de Iur. quasit. non tollen. quest. prima versicul. Quæ omnia, &*
- 9 *in terminis impetrationis Iurispatronatus † in qua non fuit explicitè narrata forma in fundatone præscripta faciunt tradita per Felin. in cap. nonnulli in princip. de rescript. Corn. consil. 245. num. 6. libro primo, Crauett. consil. 68. numer. 4. & 5. & consil. 296. numer. 3. Rota coram Seraphin. decis. 371. numer. 6.* vbi quod prouisio Apostolica † non operatur derogationem qualitatum in fundatone expressarum, nisi de his fiat expressa,
- 11 *mentio in impetratione, † & quod derogatio fundationis in gratia Iurispatronatus obtenta non suffragatur non explicitè narrata forma in fundatone præscripta dixit Rota coram Seraphin. decis. 1270. numer. 3. ex defectu intentionis Papæ Rota in Tullen. Iurisdictionis 29. Nouembris 1629. coram Reuerendissimo Domino meo Decano; Et*
- 12 *quamuis † narrata prohibitione permutandi sine consensu Patroni in scriptis pro ea vice derogauerit; non inde tamen sequitur quod derogauerit fundationi, & patronatui in parte passua personarum, quæ possunt, & debent Beneficium obtinere.*
- 13 *Ita quod cum talis † vacatio non fuerit consumpta per prouisionem Apostolicam ad fauorem Matthei compermutantis, apertus remansit locus Alexandro Patrono ad præsentandum Iulium Nepotem, vt in puncto permutationis data nullitate prouisionis de Beneficio permutato, dixit Rota dicta decis. 152. nu. 6. part. quinta recent. ex pluribus concordantibus ibi allegatis:* Nec † ex eo quod Papa manum apposuit, dum non potuit sortiri effectum ex defectu intentionis ipsius Papæ, remansit Beneficium ita affectum, vt nemo alius de eo dispo-
- 14 *nere possit, iuxta Text. in cap. vt nostrum de appellat. lat. Maximè cum agatur † de Beneficio Iurispatronatus laicorum, in quo, sicut non cadit expressa reseruatō sub regulis reseruatorijs, nec tacita, quæ resultat ex appositione manus Papæ Lap. allegat. 84. numer. 5. in fin. versic. sed nunquid, & numer. 6. per tot. vt in terminis † permutationis Beneficij de Iurepatronatus factæ in manibus Papæ firmavit Rota in Mediolanen. Beneficij 31. Iunij 1646. coram Reuerendissimo Domino meo Decano S. Quo verò ad vacationem, & in eadem 7. Maij 1646. coram eodem in S. Praterea, per me extensa stante illius absentia ab Vrbe.*
- 17 *Non obstat, † quod permutatio impugnetur à Iulio tanquam nulla, quia non ideo sequitur, quod Beneficium non vacet saltem de facto, cum Marius, illud permutando, defierit possidere. Roman. consil. 350. numer. 21. in fin. Stapul. in tit. de var. mod. vacat. numer. 3. versic. & de*
- 18 *facto, quod iulicit, † cum in fundatone le-*

gantur illa verba vniuersalia, quandocumque, & quomodocumque, & qualitercumque, quæ includunt, & comprehendunt quemlibet modum vacationis, etiam improprie *Grat. consil. 20. numer. 76. lib. secundo cum alijs per Barbos. dict. 30. numer. primo, & secundo, & dict. 329. numero primo, 19 & sequen. absque vlla † penitus distinctione, aut restrictione Rota coram Seraphin. decis. 317. numer. 3. & in terminis vacationis de facto Rota coram Penia in Placentina Cappellania 27. Iunij 1597. quam refert, & sequitur Sancti. mem. Gregor. XV. de- 20 cis. 37. numer. 10. Neque Mario † competit regressus ad Beneficium inualidè permutatum, cum Mattheo incapace, absque noua collatione Superioris, ex traditis per Gemin. in cap. primo numer. 21. de rer. permutat. in 6. Garz. de Benefic. dicta part. 11. cap. 3. sub numer. 19. Rota decis. prima eodem tit. in non. & coram bon. mem. Merlino in Casalen. Beneficij 18. Iunij 1629. Vltra quod hodie dicti Marius, & Mattheus compermutantes non sunt*

21 *in causa, † neque petunt nouam collationem, quam nec petere possunt, cum habuerint scientiam conditionis appositæ in fundatone Beneficij, quod non conferretur, nisi consanguineis de familia. Hæc autem scientia resultat ex expressione alterius conditionis appositæ in fundatone, quod scilicet Beneficium non possit permutari sine consensu in scriptis. Nam*

22 *quemadmodum † habuerunt scientiam dictæ prohibitionis, ita præsumuntur habuisse reseruationis præsentationis, & permutationis faciendæ ad fauorem certi generis personarum, in eodem Instrumento fundationis adiectæ l. non est ferendum ff. de transact. Abb. consil. 18. numer. 3. Surd. consil. 82. numer. 35. Menoch. consil. 17. num. 25. & præsumpt. 23. sub numer. 17. lib. 6. Rota coram bon. mem. Buratt. decis. 343. numer. 5. Data autem scien-*

23 *tia, † & sic culpa permutantium, non datur illis regressus ad Beneficia permutata. Gemin. in dicto cap. primo sub numer. 2. de rer. permutat. in 6. Rebuff. in prax. tit. de permutat. num. 17. Gambar. de permutat. Benefic. cap. licet numer. 15. & quemadmodum ait Gratian. discept. 835. sub numer. primo & se-*

24 *quen. & præsertim sub numer. 13. Malâ fides, † & clara scientia Marij permutantis probatur, ex eo, quod tanquam præsentatus, & institutus ad Beneficium, de quo agitur, illud possedit per plures annos, Itaut non potuerit illud resignare, tacendo dictam reseruationem præsentationis, & prouisionis facien. ad fauorem certi generis personarum.*

Ex quibus Iulio nouiter præsentato debetur

25 *Institutio †. cum Beneficium dicatur vacasse propter resignationem de eo factam in manibus Papæ ex causa dictæ permutationis Rota decis. 7. de rer. permutat. in antiq. & decis. 1. numer. 4. eodem tit. in nou. Cocchier. de permut. Benefic. lib. 2. cap. 2. num. 4.*

Et ita vnica tantum parte informante, alia, tamen citata in partibus, & comparere negligente.

R. P. D. PEVTINGERO.

Cæſenaten. Benorum.

Luna 3. Junij 1647.

A R G V M E N T V M.

Immiſſionem obtinere non poteſt fideicommiſſarius aduerſus emptorem rei ab hærede grauato, quoties illi detractio legitimæ compete-
tebat, quæ in ipſa re alienata electa cenſetur. Renunciatio facta abſque expreſſa mentione, & ſcientia fideicommiſſi renunciati, non ſubſiſtit.

S V M M A R I V M.

- 1 Detractio legitima competens hæredi grauato, competit etiam habenti cauſam ab illo.
- 2 Legitimam non perdit hæres grauatus etiam ſi non fecerit inuentarium.
- 3 Legitima non poteſt dici conſumpta ubi de præcedentibus alienationibus non conſtat.
- 4 Immiſſio non datur pro indiuiſo contra emptorem rei particularis ab hærede grauato, cui compete-
bant detractioes, ſecus ſi vniuerſam poſſideat hæreditatem.
- 5 Hæres grauatus non tenetur ultra vires etiam quod non confecerit inuentarium, & ſupra num. 2. Limita in fideicommiſſo particulari ibidem.
- 6 Immiſſio non datur fideicommiſſario, donec ab eo ſoluatur totum id quod important detractioes.
- 7 Diſpoſitio text. in l. de his ff. de tranſact. habet locum in quocumque fideicommiſſo ſiue purificato, ſiue purificando.
Renunciatio facta abſque certioratione iuris renunciati non ſubſiſtit, & num. 7.
- 8 Renunciantis conſenſus ad ignorata non porrigitur.
- 9 Iuramentum, renunciantis non operatur ultra voluntatem, & conſenſum ipſius.
- 10 Scientia fideicommiſſi non indicitur ex ſola enunciatiua teſtamenti paterni.
Intellige ubi alia non concurrunt coniecturæ, ut numer. 11.

D E C I S I O L X I X.

- D**omini dixerunt, non eſſe dandam immiſſionem Cinthiæ filiæ q. Amilcaris Lancetti ex l. ſin. C. de Ediſ. Din. Adr. toll. ab ipſa in partibus intentato contra alios de Lancettis ſuper prædio, olim ab Amilcare poſſeſſo, & illis de Lancettis vendito à Francisco fratre Cinthiæ Amilcaris hærede, cui ſine filiis decedenti, prout caſus euenit, ipſa ſubſtituta fuerat, & ex hoc capite duas in partibus ſententias obtinuerat; Quia ipſi Cinthiæ obſtant detractioes legitimæ, quæ Francisco huius prædij venditori debebantur, tamquam hæredi grauato, l. Pampinianus, §. quoniam, ff. de inoffic. teſtamento, l. omnimodo ubi gloſſ. C. eodem etiam ſi inuentarium ꝛ non confecerit, Caſtrenſ. in l. ab omnibus §. ſin. ſub numer. 2. ff. de legat. 1. Soccin. ſen. conſ. 44. numer. 2. lib. 3. Natta conſ. 323. numer. 2. Peregr. de fideic. artic. 35. numer. 1. Mantica de coniect. lib. 7. tit. 8. ſub numer. 15. Rot. in Verulana fideicommiſſi 23. Junij 1640

vers. Non obſtat, coram R. P. D. meo Bichio. Neque hic intrat iſtius detractiois conſumptæ præſumptio, ꝛ cum de alijs antecedentibus alienationibus non appareat, Gionagnon. conſ. 21. numer. 21. lib. 2. Caualier. deciſ. 540. cum pluribus allegat. in Bononien. fideicommiſſi de Glauarinis 10. Decembris 1638. coram R. P. D. meo Royas. Sed potius electa cenſetur in hoc prædio vendito Lancettis, contra quos ideò immiſſio pro indiuiſo dari non poteſt, tamquam poſſidentes rem particularem alienatam, ꝛ & non vniuerſam hæreditatem, quo caſu bene datur immiſſio pro indiuiſo, ut ita diſtinguendo dixit Rota deciſ. 24. num. 6. & 7. coram Reuerendiſſ. Vrgellen.

Obſtat etiam Cinthiæ detractio dotis maternæ Francisco debitæ, cuius creditum probatur ex publico inſtrumento, Summar. num. 3. ſaltem pro rata ſcutor. 500. quod per omiſſionem cōfectionis inuentarii amiſſum non fuit, ita ut deduci poſſit, cum Cinthia agat ex fideicommiſſo vniuerſali, in quo hæres grauatus non tenetur ultra vires, hæreditarias etſi inuentarium non confecerit. ꝛ Secus eſſet, ſi ageret fideicommiſſo particulari, ut diſtinguendo dixit, Rot. in Bononien. fideicommiſſi ſeu Domus 20. Aprilis 1646. coram D. meo Bichio §. penult. poſt Peregr. de fideicommiſſ. artic. 40. ſub nu. 29. ubi in fine dicit ſupradictam rationem. Donec autem à fideicommiſſario ſoluatur dicta ſumma, ꝛ non poteſt ei dari immiſſio, quia non conſtat, an aliquid pro ipſo remanſurum ſit ex bonis fideicommittentis, Buratt. deciſ. 946. numer. 6. Rot. diuerſ. deciſ. 565. in ſin. par. 1. & deciſ. 115. num. 12. par. 5. retent.

Obiecto verò circa renunciationem factam à Cinthia Domini non adhæſerunt, eò quia, non apparet eam renunciantem fuiſſe certioratam de fideicommiſſo paterno, ꝛ ut requiritur ex diſpoſitione, textus in l. de his, ff. de tranſact. quæ locum habet inter quaſcumque perſonas, & tam in fideicommiſſo purificato, quam purificando. Ruin. conſ. 139. num. 7. ad ſin. ubi de commun. lib. 2. Odd. in repetit. l. qui Romæ. §. duo fratres, ff. de verbor. obligat. queſt. 2. artic. 5. num. 55. imprefſ. poſt tract. de prohib. al. ſid. Capic. latr. in puncto renunciationis puellæ tempore contracti matrimonio, deciſ. 2. num. 42. cum alioquin ſemper ꝛ renunciantis conſenſus deficiat, ad ignorata non porrigitur. Bart. in diſto §. duo fratres nu. 11. Cephal. conſ. 455. num. 81. Peregr. de fideicommiſſ. art. 52. nu. 20. non obſtante etiam iuramento renunciationi appoſito; ꝛ quia non operatur ultra voluntatem, & conſenſum renunciantis, l. ſin. C. non niam. pecun. Rip. in diſto §. duo fratres, num. 73. in ſin. Rota cum plurib. allegatis in Romana donationis 16. Martii 1643. coram D. meo Bichio.

Et parum refert in dicta renunciatione Cinthiæ factam fuiſſe mentionem teſtamenti paterni quia exinde reſultat ſolum generalis notitia dicti teſtamenti, non verò ſpecialis ſcientia fideicommiſſi in eodem teſtamento contenti, ꝛ quæ ad hunc effectum ex ſola enunciatiua teſtamenti non probatur; niſi alia coniecturæ concurrant. Aretin. in d. §. duo fratres, numer. 18. Rip. ibidem, num. 68. Aym. conſ. 193. numer. 8. verſ. illud tamen Simon. de Prat. conſ. 162. num. 2. Fufar. conſ. 39. ſub num. 52. Peregr. de fideicommiſſ. artic. 52. ſub

sub num. 11. ubi quod hæc est verior opinio, re-
iecta contraria Non ii, & Ondedei, † quorum
dicta obtinere possunt, quando aliæ coniectu-
ræ concurrunt, idem Peragr. conf. 57. sub num. 22.
circa finem, lib. 5. Quid. de fideicommiss. quest. 2. num. 62.
65. & 67. quest. 2. num. 124. et quest. 4. num. 179. Car-
pio. Lar. de magis commun. supradicta decis. 2. nu. 48.
et 49. Rota in dicta Romana donationis coram D. meo
Bichio 5. Nec sufficit. ubi plures concordantes
allegantur.

Idco non ex facto renunciationis Cinthie
ab informantibus contra eam allato, sed ex
capite de tractionum Domini pro Lancettis
tratum informantibus responderunt.

REVERENDISS. P. D. CERRO

Sacrae Rotæ DECANO.

Romana Fideicommissi de Strozis.

Lana 3. Iunij 1647.

ARGUMENTVM.

De exhibitione scripturæ adversus eum, qui se
alienæ immiscuit hereditati presens disserit de
cisio, quæ totam exhibitionis materiam com-
prehendit.

SUMMARYM.

- 1 Scripturæ integræ præsumuntur exhibita, & contra-
rium dicenti incumbit onus probandi.
- 2 Alternatiue minorem partem sufficit verificare.
- 3 Existentiæ alicuius temporis non infert ad existentiam
tempore motæ litis, Limita ut num. 15.
- 4 Iuramentum exhibere debentis scripturam admitti
debet, quoties scriptura fuit ab alio ad eius domum
asportata.
- 5 Iuramentum viri nobilis, & bonæ famæ attenditur,
& num. 14. ubi vide.
- 6 Exhibitio ut non sit, integra sufficit unius tantum
scripturæ defectus.
- 7 contra se immiscens alienæ hereditati, leniores
sufficiunt probationes et verisimilitudines.
- 8 Actor relevatur ab onere concludentis probationis in
odium eius qui se alienæ immiscuit hereditati.
- 9 Testis de facto proprio, licet unicus plusquam semi-
plene probat amplius si factum sit secre tum nu. 10.
- 10 in facto secreto veritas difficilius haberi potest.
- 11 Exhibitio scripturæ si prima non fuit integra, ita nec
secunda præsumitur integra, & num. 12.
- 12 Iuratoria cautionis beneficium amississe dicitur, qui
primo loco scripturas integras non exhibuit.
- 13 Iuramentum denegatur ubi agitur de exhibitione scrip-
turarum magnæ considerationis, & gravis actoris
preiudicii.
- 15 Existentiæ semel probata suffragatur adversus eum,
qui aliquid restituere se iurat.

DECISIO LXX.

PROPOSITO dubio An constet de sufficiē-
ti scripturarum exhibitione Informantes pro
D. Marchione Mario Frangipano principaliter
deduxerunt, quod cum prima vice coram
Par. X. Recent.

R. P. D. meo Bichio, tunc A. C. in civilibus
Locumtenente exhibitæ fuerint sexaginta no-
uem scripturæ, secunda verò coram me aliæ
ad numerum centum ascendentes Summ. ipsius
num. 4. Constare videatur de sufficienti, & in-
tegra illarum exhibitione, † ita ut contrariam
alleganti incumbat onus plene, & concluden-
ter aliarum existentiam probandi per text. in l. 1.
S. sciendum ubi gloss. in verb. summ. dñm propè fin. ff.
ad exhib. quem sequuta fuit Rota dec. 235. & dec. 239.
utrobique num. 1. par. 4. divers. decis. 259. num. 1. par. 1.
recent. & coram bon. mem. Coccino decis. 63. par. 1.
num. 1.

- Nec huiusmodi existentiam concludere Te-
stes hinc inde examinatos, cum nullus ex ijs
deponat de numero excedente numerum ex-
hibitarum, nec enunciet certum numerum
seculorum, quibus mediis scripturæ è
Domo Leonis Strozii asportatæ fuerunt ad
Domum D. de Frangipanis, sed solum du-
bitatiue, & alternatiue, duo scilicet de tribus,
vel quatuor sacculis, Alius verò de duobus,
vel tribus. Unde cum in alternatiuis sufficiat
minorem partem, † verificare l. si ita stipulatus
fuero, ubi gloss. ff. de verb. obligat. satis sit, quod,
scripturæ exhibitæ tres sacculos impleant.
Accedente præsertim, quod dicti Testes non
percutiunt tempus motæ litis, prout necessa-
rio requiritur, cum ex supposita existentia de
tempore depositionis † non inferatur ad exi-
stentiæ de tempore motæ litis ex doctrina
Castr. in l. si minorem num. 4. C. de In integr. restit. &
in l. 2. num. 7. C. de testam. ordin. quam refert, & se-
quitur Rota coram bon. mem. Coccino d. decis. 63. nu. 2.
Præterea ad tollen. omnem scrupulum D.
Marius offerebat se paratum iurare alias scrip-
turas non adesse, nec unquam penes eum exi-
tisse, quod iuramentum illi equidem admit-
tendum videbatur, † dum scripturæ non fue-
runt ab ipso asportatæ, nec de eius ordine, sed
de ordine, & mandato D. Pompei Fratris ut
probat Franc. Aret. conf. 120. sub nu. 2. vers. sed ta-
men his non obstantibus, & admisit Rota decis. 241.
num. 2. par. 4. divers. coram Cardin. Seraph. decis. 692.
num. 5. & 6. & coram san. mem. Gregorio decis. 199.
num. 2. Maxime † cum agatur de viro nobili, &
bonæ famæ, ut advertit Rota decis. 238. num. 5. ea-
dem par. 4. divers.

Informantes verò pro D. Duce Strozio de-
ducebant sufficienter probari existentiam alia-
rum scripturarum ultra iam exhibitas ab iisdē
met Testibus pro altera parte examinatis de-
ponentibus, scripturas, de quibus agitur, con-
tineri in quadam capsâ longitudinis mediet
cannæ existen. in Domo Leonis Strozii, &
sequuto illius obitu extractas fuisse à D. Pom-
peo, & repositas in tribus, vel quatuor ma-
gnis saccocciis plenis, quæ postmodum aspor-
tatæ fuerunt ad Domum eorundem DD. Pom-
pei, & Marii, ut secundus iuxta 6. Interroga-
torium, ibi, Et il Sig. Pompeo con le sue mani aper-
se il Baullo &c. che era longo più di mezza canna, che
vi erano molte scritture, che furono messe dette scrittu-
re in tre, ò quattro saccoccie grandi, quali saccoccie
furono piene di dette scritture, & le dette saccoccie fu-
rono prese dalli detti servitori del Signor Pompeo, pre-
sen-

sente esso Sig. Pompeo & messe dentro la Carrozze del medesimo Signor Pompeo, & io Testimonio medesimo entrai nella medesima Carrozza, con la quale andai a casa di detti Sig. Frangipani con le dette scritture, quali feci levare della Carrozza e fesi portare di sopra nell'appartamento del detto Sig. Pompeo &c. Et Tertius iuxta 12, ibi. Perche quando morse il Sig. Leone Strozzi, il Sig. Pompeo Frangipani cacciò da un Bando, o Forziere grandissima quantita di scritture, quali furono messe in certe saccecie, che furono tre, o quattro in circa, e furono date ad Antonio Comandi per portarle a casa del Sig. Pompeo, & Signor Mario come li furono portate &c. Summ. D. Ducis num. 7. Hinc enim licet prefati testes non deponant de maiori numero excedente numerum scripturarum exhibitarum, nihilominus satis probant existentiam aliarum ultra exhibitas, dum istas contentas in tribus sacculis admodum parvulis, vix implent unicam sacceciam magnam ut oculariter patet, ad effectum autem, quod exhibitio non sit integra sufficit unus tantum scripturæ defectus per text. in l. 1. §. proinde ubi gloss. in verb. plures, & in l. 3. in princip. ff. de tabul. exhibit. bonæ Paris conf. 57. num. 11. lib. 1.

Non obstante, quod dicti testes deponant alternatiue, ibi, che furono messe dette scritture in tre, o quattro saccecie grandi &c. Tum quia exinde non resultat talis dubietas, quæ illis minuat fidem, tum quia aduersus eum, qui in aliena hereditate se immiscuit, & sufficiunt leuiiores probationes, & verisimilitudines ex congestis ac propositum per Anchor. conf. 286. sub num. 2. vers. sed veniendum est, ac in odium illius Actoris releuatur ab onere concludentis probationis, ut tradunt Aym. conf. 6. num. 8. Paris conf. 67. num. 27. lib. 3. Menoch. conf. 579. num. 8. & 9.

Et ponderabant vltcrius, quod Leo Strozzi scripturas ab ipso in dicta Capsa seruatas ordinato numerauerat, & calculauerat numeris abacalibus, ut deponit secundus Testis, ibi, E dette scritture parte erano legate in mazze, e parte sciolte &c. e mi pare, che detti mazze, fuffero numerati 1. 2. & 3. & sic de singulis &c. dicto Summ. num. 10. Ac insuper, quod ex oculari inspectione apparet ultra numeros abacales eas fuisse numeratas litteris Alphabeti duplicato, & triplicato ordine earundem litterarum, unde dum illæ exhibitæ non habent perfectam, & continuatam seriem numerorum, & litterarum eodem Summ. num. 11. aperte conuincitur, tot scripturas in priori, & nupera exhibitione defecisse, quot cæteris numeris, ac litteris deficientibus verisimiliter adæquari possent. Hic autem Testis licet vnicus cum de facto proprio deponat & facit plusquam semiplenam probationem iuxta vulg. doctrinam Cast. in l. quicumque in fin. C. de seru. fugit quam sæpe sæpius amplexa fuit Rota, & signanter coram bon. mem. Buratto dec. 289. num. 1. & decif. 665. num. 9. q. in Firmana pensionis 10. Iunij 1641. coram bon. mem. Merlino, Cum præsertim agatur de facto secreto, & in quo veritas difficiliter haberi potuisset, ut notant DD. in l. 1. §. fin. ff. de verb. oblig. Gabr. de testibus conclus. 1. num. 25. Mascard. de probat. lib. 1. in præfat. qu. 11. num. 18.

Idque etiam nota dignum asseriebant, quod

DD. de Frangipanis eligendo scripturas per ipsis facientes, eas ubi alijs segregarunt, & postquam ad instantiam D. Ducis citati fuerunt prima vice ad exhibendum, eas dumtaxat exhibuerunt, quæ pro ipsis non faciebant, ut deponit idem testis ibi, & quello, che faceuano per li detti Signori Frangipani furono messe da banda &c. & dopo perche detti Signori Frangipani furono citati ad Instanza del Signor Marchese Strozzi a restituire le scritture, fù portata una quantita di scritture, che furono tutte quelle, che non faceuano per li detti Signori Frangipani al Signor Hortencio Latoli, che le producesse all' Officio &c. Sicut ergo prima exhibitio non fuit integra, & ita nec pariter integra præsumi debet secunda ex regul. text. in l. non omnis §. de Barbaris ff. de re milit. & in cap. scribam de præsumpt. quam bene ad propositum expendit Decian. respons. 32. num. 41. vers. Quia coniectura lib. 3. Iuncto maxime, quod antedictus testis deponit, dictas scripturas selectas in eadem Capsa repositas, se etiam vidisse post reditum Domini Marii à bello.

Eoque magis in proposito, quo facta prima exhibitione DD. Fratres de Frangipanis medio ipsorum iuramento asseruerunt omnia bona, omnesque scripturas spectantes ad hereditatem prædicti Leonis integrè, ingenue, & bona fide deposuisse, nec quicquam aliud de dicta hereditate penes ipsos, vel alias personas de eorum ordine retinuisse d. Summ. num. 9. Et tamen postmodum coram Me alias scripturas exhibuerunt primo non exhibitas, unde intrat suspicio, quod cæteras alias adhuc retineant, adeo ut proinde integra, illarum exhibitio allegari non valeat, ut in puncto firman. Soccin. Sen. conf. 190. sub num. 5. vers. neque valet allegatio cum seqq. lib. 2. Paris. dicto conf. 57. num. 39. 40. & 41. lib. 1.

Et hinc etiam deducebant ipsum admittendum non esse ad aliud iuramentum, & sed amisisse beneficium iuratoriae cautionis ex doctrina Bald. in l. & qui iurat. in princ. C. de bonis Author. Ind. poss. quam sequuti fuerunt Roman. in l. 2. num. 39. ff. solut. matrim. Ias. in l. 1. num. 23. vers. 3. limita ff. qui satisd. cogant. & in l. non exigimus §. quod diximus num. 3. ff. si quis caution. Seraph. de priuileg. iuram. priuileg. 8. num. 9. Vinc. Mancin. de iuram. p. 5 effect. 10. num. 2. licet ob solam suspensionem existentiam aliarum scripturarum, quando, ut hic agitur de maxima successione, & graui præiudicio Actoris Rota soleat & iuramentum denegare, ut seruatum fuit coram Cardin. Causal. decif. 82. num. 8. et 9. ubi quod hoc casu non attenditur nobilitas petentis & iuramentum, nec illius honesta fama.

Quatenus verò dicebatur iuramentum non fuisse præstitum de mandato Iudicis cessat ex facto, cum in actis liqueat præstitum fuisse, ita mandante Illustrissimo D. tunc Urbis Gubernatore, Prout similiter cessat ex facto, quod scripturæ fuerint asportatæ de ordine tantummodo D. Pompei Fratris, cum approbatio, & scientia D. Marii sit euident, ex quo eadem scripturæ asportatæ à Domo Leonis ad Domum ipsorum de Frangipanis statim apertæ, & selectæ fuerunt etiam in ipsius præsentia, &

ut deponit idem testis *Summ. nu. 7.* & ipse quoque iuravit alias scripturas non habere. ut ex Iectura iuramenti.

Ad illud autem, quod testes non percutiant tempus motæ litis respondebant, quod cum DD. de Frangipanis tenerentur scripturas conseruare & D. Duci restituere, existentia penes ipsos semel probata suffragatur, ut probat *Castr. conf. 301. sub num. 5. vers. sed certe cum semel lib. 1. et declarat allegata decis. 63. coram bon. mem. Coetio.*

Prualerunt apud DD. rationes, & fundamenta deducta pro D. Duce. Strozio, & propterea cum de ipsius Interesse dubitari nequeat, dum scripturas petit, uti proprias ratione dominij, resolverunt non constare de sufficiente exhibitione scripturarum, utraque Parte Informante &c.

R. P. D. GHISILERO.

Postea Reuerendissimo Episcopo IMOLEN.

Vrbinate Emphiteusis.

Veneris 7. Junij 1647.

ARGUMENTVM.

Emphiteusis renouatio vbi fieri debet facienda est iuxta formam successionis, quæ esset in eadem emphiteusi seruanda, & ille præfertur qui in successione præferri debuisset.

SUMMARYVM.

- 1 Representatio cessat in emphiteusi Ecclesiastica.
- 2 Proximior in gradu succedit secuso nepote in emphiteusi Ecclesiastica.
- 3 Emphiteusis hereditaria admittit iuris communis successionem.
- 4 Successio de iure communi admittit omnes in gradu tam verè, quam representatiue.
- 5 Filius intrat in locum patris in emphiteusi hereditaria. Nepos concurrat cum patruo vbi agitur de successione emphiteusis, quæ sit hereditaria num. 5.
- 6 Renouatio emphiteusis eisdem subiacet regulis, quibus regulatur successio, et num. 1. ac per totam decisionem.
- in Renouatione emphiteusis illi præferuntur, qui essent successuri num. 1. 6. et per totum.
- 7 Representatio si non habet locum in successione, ita nec in renouatione emphiteusis.
- 8 Nepos succedit cum patruo ab intestato.
- Representatio datur in primo gradu linea transversalis num. 8.
- 9 Renouatio emphiteusis fieri debet amita, et nepti aqualiter.
- 10 Transfatione non gaudet non habens qualitatem à transfatione requisitam.
- 11 Clausula sine præiudicio ius quæsitum resoluit conflictu de præiudicio alterius præseruato.

DECISIO LXXI.

DEVOLVTIS per obitum Simonis vno prædio, & vna domo in Ciuitate Vr-
Par. X. Recent.

bini Emphiteoticis Francisca Ceccha de Urbino Soror germana d. Simonis, docto de requisitis iuxta formam transfationis, & inconcussa obseruantia, quæ extat in Ciuitate Urbini inter Archiepiscopum, & Clerum ex vna, & Communitatem, ac Homines ex altera de renouandis proximioribus in bonis Emphiteoticis obtinuit ab Archiepiscopo renouationem in dictis bonis die 22. Junij 1640. & eius vigore possessionem bonorum prædictorum in qua nunc continuat, accepit Renouationem eorundem bonorum pro medietate, ab eodem Archiepiscopo obtinuit sub die 24. Octobris eiudem anni Carolus Paytellus de S. Angelo in Vado d. Simonis ex altera germana sorore nepos, & cum quæreretur in Rota, quæ renouatio esset præferenda, informante tantum Francisca obtinuit responderi illius renouationem esse præferendam.

- Nam vbi agitur de emphiteusi non hereditaria, sed ex pacto, & prouidentia, & Ecclesiastica, cessat representatio, ut in terminis Emphiteusis Ecclesiasticæ tradit *Alex. conf. 129. num. 3. lib. 5. Ruin. conf. 162. nu. 11. lib. 1. cum alijs allegatis per Rot. decis. 219. par. 4. diu. & proximior*
- 2 in gradu & succedit excluso Nepote iuxta verriorem opinionem quam tuetur *Mant. de test. lib. 22. tit. 18. per tot. Valasc. de iur. emphis. quest. 50. num. 5. Cald. conf. 30. num. 56. Bero conf. 55. num. 11. lib. 2. & alij plures relati ab Add. ad bo. me. Buratt. dec. 838. num. 16. & 17. quorum opinionem amplexa fuit Rota in d. decis. 219. par. 4. diuers. non obstante quod contrarium sentiant *Rol. conf. 68. num. 36. lib. 1. & Gabriel. conf. 26. num. 9. lib. 1. quia**
 - 3 eorum & rationes non concludunt in Emphiteusi de qua agitur Ecclesiastica, sed in hereditaria pro se filiis & heredibus, in qua attenditur ordo, quo lex ad hereditatem vocat, qui est, & ut simul admittantur omnes, qui in eodem gradu sunt verè, vel per representationem legis d. decis. sequuta fuit Rota in *Romana Emphyteusis 15. Junij 1620. coram bon. mem. Pironano, & in Rom. de Ronilijs 22. May 1628, coram eod. Nec Nepos excludit patruum, sed Patruus excludit Nepotem, secus in Emphyteusi hereditaria, & in qua filius intrat in locum Patris & nepos concurrat cum Patruo, ut bene per Modern. Fulgin. in tract. de iur. Emphyteut. de success. in bonis Emphyteut. quest. 1. nu. 6. Vnde sicuti Francisca tanquam proximior fuisset præferenda, Carolo in successione huiusmodi Emphyteusis quatenus non fuisset finita per obitum d. Simonis, ita quoque est præferenda in renouatione cum non sit locus representationi, & ut in puncto renouationis similis Emphyteusis præsentat inter Sororem, & Nepotem vltimi defuncti ad fauorem Sororis consuluit *Caldas d. conf. 30. num. 56. ibi, sine dubio in isto casu ista opinens soror vltima emphyteuta præferenda est in iure renouationis actori, qui est Nepos ex fratre premortuo, ratio est quia si in successione non habet**
 - 7 locum representatio, & multò minus habet locum representatio in renouatione argumento de maiori ad minus, ut per *Euerard. in cent. de arg. d. maior.*

Vltius Francisce fauet transfatio inter Ar-

chiepiscopum, & Canonicos Vrbinate. cum Hominibus Vrbini cuius vigore renouatio fieri non potest de rebus deuolutis per lineam finitam per mortem alicuius personæ nisi proximioribus defuncti, qui sint Cines Vrbini, siue de Comitatu, vel Incolæ, aut habitantes pro maiori parte temporis in dicta Ciuitate, vel Comitatu Vrbini, quæ qualitas euidenter deficit in Carolo, qui in ipsa inuestitura enunciatur Cuius de S. Angelo in Vado, & comprobatur in Sententia, quam ipse ad sui fauorem reportauit super hac ipsa prælatione ab A. C. & concurret in Francisca, vt in inuestitura sibi concessa in qua enunciatur de Vrbino, quæ adminiculatur ex fidibus datis in quibus asseritur Franciscam esse de Vrbino, & Carolum à S. Angelo in Vado, quare euidenter apparet cessare in Carolo istud requisitum.

- Neque facit quod in dicta transactione disponatur in §. item quod si aliqua res, quod renouatio fieri debeat illis, qui ab intestato, vel ex testamento succederent ipsi personæ defunctæ, & ab intestato Nepos succedit vna cum patruo, & in primo gradu lineæ transversalis datur representatio *Dec. cons. 1. per tot. Crass. in §. succ. quæst. 26. numer. 4. Fusar. de substitut. quæst. 485. num. 16. Marefc. var. resolut. lib. 1. cap. 3. num. 31. Rot. decis. 417. nu. 1. par. 1. recent. & Coram Canal. dec. 346. num. 3. & 4. ideo vtrique nempe Amitæ, & Nepori, & esset facienda renouatio Marefc. d. cap. 3. num. 7. vbi refert decisum in Rot. coram Platto in causa Ciuitatis Castellii 23. Iunij 1586. quos allegat Moder. Fulginum d. tract. tit. de renouat. quæst. 1. nu. 55. quia cum dicta transactio sit restricta, vt fuit dictum supra, ad Cives Vrbini, siue de eius Comitatu, vel Incolas, aut habitantes pro maiori parte temporis in dicta Ciuitate, vel Comitatu Vrbini in §. item quod præsentia capitula & Carolus ex supradictis forensis non potest gaudere beneficio dictæ transactionis, cum non habeat qualitatem per transactionem requisitam, clausula, sine præiudicio habentium meliora, & anteriora lura appositæ in renouatione.*
- Franciscæ & non impedit, nec suspendit acquisitionem, sed ius quæsitum resoluit constituto de præiudicio alterius præseruato, vt per Rot. decis. 14. numer. 17. post med. de manutent. Ciriac. contr. 10. numer. 12. Carolus autem non docuit se habere maiora, & potiora lura immo ex deductis cum quibus transierunt Domini constat de contrario.

Et ita informante tantum Francisca.

R. P. D. G H I S I L E R I O.

Postea Episcopo IMOLEN,

Bononicæ prætensi fideicommissi,

Veneris 7. Iunij 1647.

A R G V M E N T V M.

Fideicommissum conceptum cum sola clausula si sine filiis decesserit, non dicitur purificatum per mortem grauati cum filiis, quantumuis postea filij decedant iuxta vulg. cons. Ol-

dradi 21. à quo solum receditur ex coniecturis.

S Y M M A T I C A.

- 1 Libellus probat contra porrigentem.
- 2 Articuli plene probant contra articulantem ubi sunt iurati.
- 3 Condicio si sine filiis decessit per existentiam filiorum. Amplia etiam si postea ad filij decedant n. 6. & seqq. vbi vide.
- 4 Verba prolata per ablatum absolutum, resoluantur in conditionem.
- 5 Dispositio conditionalis tota resoluitur deficiente conditione.
- 6 Consil. Oldradi 21. quando promittitur, & quando non. & num. seqq. in fine num. 3.
- 7 Voluntas testatoris ex coniecturis elicitur.
- 8 Conditionem sufficit semel extitisse, licet deinde deficiat. Condicio momento temporis impletur num. 8.
- 9 Substitutio si sine filiis expirat per existentiam filiorum, etiam quod illi postea decedant, & num. 3. cum seqq.
- 10 Substitutio vulgaris, non fide commissaria dicitur, si sine filiis decesserit, &c.
- 11 Verba intelligenda sunt secundum mentem testatoris.
- 12 Discretius modus loquendi testatorem diuersè disposuisse conuincit. Verba testatoris non debent esse superflua n. 12.
- 13 Diuersitas personarum repetitionem excludit.
- 14 Agnatio non conseruatur per feminas.
- 15 Favor publicus versatur in matrimonijs contrahendis.
- 16 Fideicommissum & onus excludi debet.
- 17 Pro non fideicommissio in dubio pronunciari debet. Fideicommissa sunt odiosa. Fideicommissum strictè interpretatur, & n. 18. Fideicommissum non extenditur, & n. 18.

D E C I S I O L X X I I.

D Omini consideratis verbis Testamenti Ludouici Ferraboschi ab eo conditi 18. Nouembris 1582. ibi, & neutris neque masculis, neque feminis d. Guidobaldi (Testatoris ex fratre prædefuncto nepotis) existentibus, filiis masculis legitimis, & naturalibus Alphonsi, & Amphionis fratrum, & nepotum respectiue prædictorum, & eorum Descendentibus in infinitum in stirpes, & non in capita unam possessionem reliquit, &c. resolverunt denegandam immissionem Carolo Emanuello Ferrabosco filio Alphonsi in possessionem prædij possessi à Ioanne Vincentio Albertatio reo conuento Marito Felicitæ filiz Guidobaldi, quam prætendebat sibi deberi occasione fideicommissi Ludonici Testatoris.

Ratio resolutionis fuit, quia quatenus Carolus Emanuel legitimasset suam personam, nempe se esse filium Alphonsi cum qualitate legitimatis requisitæ à Testatore in legato, ex supradictis verbis, filij Alphonsi vocantur ad successionem in Prædio, de quo agitur, eo tantum casu, quo non extarent filij masculi, aut

aut filiae foeminae d. Guidobaldi, qui cum de-
 cesserit relictis tribus filiabus Susanna, Iulia,
 & Felicitate, ut probatur, nedum ex libello
 petitionis Mancini de confes. cap. 3. artic. 1. numer. 38.
 Sed etiam ex articulis cum iuramento et porre-
 ctis ad instantiam dicti Caroli Emanuelis Ioan.
 And. in cap. cum in positionibus in principio de iur. iur.
 in 6. defecit conditio, sub qua filii Alphonsi
 fuerunt vocati, et expiravit substitutio ad
 eorum favorem facta iuxta text. in l. filius familias
 §. cum quis rogatus ff. de leg. 1. l. Titius Titius la secun-
 da §. idem quaro ff. de hered. instit. l. ex facto §. pe-
 nultimo, ubi Cast. ff. ad Trebell. l. l. ubemus §. sin autem
 C. cod. l. 1. C. de condit. insert. Tiraq. qui infinitos citat
 in l. si unquam num. 200. C. de renocan. donat. Peregrin.
 conf. 52. num. 5. lib. 1. Abb. conf. 40. num. 1. par. 1. Soc-
 cin. iun. conf. 580. numer. 38. in fin. vers. unde cum talis
 conditio defecerit, quia D. Catharina fuit superstes, &c.
 lib. 2. Paris. conf. 74. numer. 17. lib. 2. Rot. in recent. de-
 cis. 519. num. 1. & 2. par. 1. decis. 272. numer. 13. par. 6.
 & in Ff. en. fideicom. 27. Maij prateriti coram me.
 Etenim verba illa Et neutris, neque masculis, ne-
 que foeminis existentibus, in quibus stat omnis
 difficultas, cum sint prolata per ablativum ab-
 solutum, resolvuntur in conditionem, &
 perinde est, et ac si dictum fuerit; Et si non
 superfuissent neque masculi, neque foeminae
 Guidobaldi, &c. la Testatore ff. de condit. & de-
 monstrat & tradunt Bart. & alij in l. 1. cod. tit. & di-
 spositio conditionalis deficiente conditione, to-
 taliter extinguitur, & nullius est momenti l.
 unica §. sin autem aliquid sub conditione C. de cad. toll.
 l. qui heredi §. Plautius ff. de condit. & demonstrat. Quod
 procedit etiam postea ad filia Guidobaldi et de-
 fecissent sine filiis iuxta vulg. conf. Oldr. 21. passim
 ab omnibus, & in Rota sapissimè receptum,
 ut in pluribus decisionibus relatis per Rot. coram
 bo. mem. Buratt. decis. 820. num. 1. & seq. ubi adden. sub
 litt. A. à quo tamen receditur quando aliter
 appareat et de voluntate Testatoris, quæ ex
 coniecturis elicitur l. lucius §. questum de legat. 3.
 Bart. in l. 1. ff. de verb. signif. Mancini de coniect. lib. 11.
 tit. 14. num. 13. Peregr. de fideicom. artic. 25. num. 10.
 & 12. Dec. conf. 270. num. 5. in fin. cum in conditio-
 nibus sufficiat principium existentia, et satis
 superque sit, quod momento temporis im-
 plegantur l. si quis heredem l. in substitutione ff. de vul-
 gar. & papill. l. fin. §. 1. C. de indic. vid. toll. Altogr. conf.
 60. n. 4. & sic in proposito sufficit, quod de tem-
 pore obitus Guidobaldi fuerint superstites su-
 pradictæ Susanna, Iulia, & Felicitate, et ut substi-
 tutio de filiis masculis legitimis, & naturali-
 bus Alphonsi, & Amphionis facta expiret,
 quidquid de ea postea sequatur iuxta text. in l.
 filius familias §. cum quis de legat. 3. Soccin. iun. in his
 terminis d. conf. 180. num. 41. lib. 2.

Nec supradictum ablativum absolutum, &
 neutris neque masculis, neque foeminis dicti Guidobaldi
 existentibus, &c. importat tractum temporis
 successivum, adeo ut inducere videatur fidei-
 commissum casu, quo dicti filii Guidobaldi
 quodcumque deficerent absque liberis, quia
 non concurrunt simultaneè alia verba tractum
 temporis importantia, veluti de linea, poste-
 ritate, progenie, & similibus, prout require-
 retur ad effectum inducendi tale fideicommissum.

Par. X. Recent.

sum, sed dicitur simpliciter (non existentibus)
 10 quo casu et solum vulgaris continetur, non
 autem fideicommissaria, ut præter Peregrin.
 conf. 52. num. 5. lib. 1. Abb. conf. 40. num. 1. par. 1. Soc-
 cin. iun. conf. 180. num. 38. lib. 2. & Rota decis. 272. nu. 13.
 par. 6. recent. supra allegatos firmant idem Soccin. iun.
 conf. 100. num. 31. cum trib. seqq. lib. 3. Cast. conf. 434.
 per tot. lib. 2. Corn. conf. 187. numer. 5. lib. 3. Bardellon.
 conf. 13. num. 6. vers. extenditur Menoch. conf. 496. nu-
 mer. 10. vers. comprobatur, & de præf. lib. 4. præf. 71.
 numer. 10. Intrigliol. de substit. cent. 3. quæst. 81. num. 2.
 & 9. cum alijs plenè cumulat per Ciriac. contr. 522.
 num. 93.

Caterum in proposito casu cessat omnis dif-
 ficultas ex voluntate ipsius Ludouici Testato-
 ris, quia quando voluit significare non exi-
 stentiam filiorum post mortem Patris, verbo,
 non existentibus, addit illa verba, & quodcumque
 decedentibus, tractum temporis importantia,
 unde conditio, non extantibus secundum mē-
 11 tem Testatoris, et iuxta quam verba intelligē-
 da sunt l. Senatus consultum ff. de rit. nupt. Paris. con-
 sil. 52. numer. 28. lib. 2. Fach. contr. lib. 5. cap. 18. Fusar.
 de substitut. quæst. 320. num. 80. Rot. decis. 5. numer. 13.
 par. 5. recent. stat restrictivè ad tempus mortis,
 quod clarè probat discretivus modus loquen-
 di Testatoris, siquidem quando voluit plura
 tempora comprehendere, usus fuit verbis, &
 ipso, vel ipsis non extantibus, vel quodcum-
 que deficientibus, ut in prima substitutione
 Alphonsi, & Guidobaldi, ibi, Et ipsis non ex-
 tantibus, vel quodcumque decedentibus sine filiis ma-
 sculis legitimis, & naturalibus, etiam substituit Al-
 phonsum, & Guidobaldum alios ipsius Testatoris ex-
 fratre prædefuncto nepotes si extiterint, & ipsi non
 extantibus, vel quodcumque decedentibus substituit
 utriusque eorum filios masculos, legitimos, &c. Ex
 12 quo discretivo modo loquendi et eviderenter
 apparet Testatorem habuisse pro diuersis hæc
 verba; non existentibus, & quodcumque deficienti-
 bus, & accepisse verba, Non extantibus, restri-
 cta ad tempus mortis, & verba, quodcumque
 deficientibus post mortem, ne dicta verba quod-
 cumque deficientibus toties ab eo repetita sint su-
 perflua contra text. in l. si quando ff. de leg. 1. & in l.
 quoties ff. de reb. dub.

Neque dicta verba, vel quodcumque deficien-
 tibus villo pacto possunt censi repetita in hac
 substitutione, tam ex diuersitate personarum,
 quia diuersæ personæ utrobique vocantur, cum
 in hac substitutione vocentur foeminae, in alijs
 vero solum masculi, hæc autem diuersitas per-
 13 sonarum et excludit præsumptam repetitionem
 qualitatis supra expressæ, eo quod tunc potest
 concurrere diuersa ratio, & affectio Testatoris
 Surd. conf. 21. num. 9. & 10. Menoch. de præsumpt. præ-
 sumpt. 84. num. 7. lib. 4. Rota decis. 381. num. 7. & seqq.
 par. 5. recent. & in alijs relatis in Spoletana honorum
 13. Aprilis 1646. coram R. P. D. meo Corrado §. quia
 contraria; quam etiam quia diuersa militat ra-
 tio in masculis, & in foeminis, nedum respe-
 14 ctu agnationis, et quæ per foeminas non con-
 servatur l. pronuntiatio §. femina ff. de verb. signif.
 Sed etiam quia potuit Testator velle, quod
 bona liberè remanerent ad foeminas, ut faci-
 lius possent contrahere matrimonium mediā-

re facultate liberè disponendi de hoc legato Prædij, quod non ita de facili accidisset, si fuissent grauata onere restitutionis, quæ ratio, vti respiciens fauorem publicum, et qui versatur in matrimoniis contrahendis l. 1. ff. sol. matr. cōfacilius est amplectenda.

Supradictis accedit, quod in dubio ea semper est capienti interpretatio, et quæ fideicommissum, & onus excludat *Paris. conf. 41. num. 31. lib. 3. Aym. conf. 180. sub numer. 1. Cephal. conf. 620. num. 1. & seqq. lib. 5.* & in dubio pro non et fideicommissio pronunciandum est *Alciac. conf. 74. num. 8. volum. 3. Rolan. conf. 46. numer. 3. lib. 3.* vulgares enim sunt Regulæ, quod fideicommissa sunt odiosa, & strictè interpretanda, et nec extendenda ultra personas, & casus expressos *Cephal. qui alios congerit conf. 430. numer. 12. cum sequen. lib. 3. Rota in istis terminis coram Seraph. decis. 1023. num. 2. decis. 490. num. 3. & 491. numer. 8. par. 4. diuers.*

Et ita resolutum Informante tantum Ioanne Vincentio pluries citata parte aduersa, &c.

R. P. D. CORRADO.

Postea S. R. E. CARDINALI.

Romana Vincz.

Veneris 7. Iunij 1647.

ARGVMENTVM.

Bona Emphyteotica Ecclesiastica, licet deuoluantur ad ipsam Ecclesiam, tam ob canones non solutos per biennium continuum, quam ob alienationem eorundem bonorum absque consensu Domini directi, tamen huiusmodi caducitates ex quibus censentur remissa, & quando Emphyteuta ab eis excusari possit latissime tractatur.

Dominus directus petens associationem bonorum emphyteuticorum tria probare debet, & quæ sint, hic habentur, & si obtinuerit mandatum de associando absque huiusmodi iustificationibus, illarum deficientia coram Iudice ad quem probari non potest sed emphyteuta competit reintegratio, & huius occasione discutitur an & quando sententia iustificari possit ex iuribus postea productis.

SVMMA RIVM.

- 1 Identitas bonorum non probatur ex demonstrationibus generalibus.
- 2 Identitas bonorum ad effectum deuolutionis constare debet ex eo quod rei conuenti ab intestatis causam habuerunt.
- 3 Caducitas incurfa ob canones non solutos ex quibus censetur remissa.
- 4 Caducitas ob canones non solutos, ex quibus excusari possit.
- 5 Emphyteusis Ecclesiastica dicitur deuoluta ad ipsam Ecclesiam ob canones non solutos per biennium continuum.
- 6 Emphyteusis Ecclesiastica non potest dici deuoluta, si non viget desolutio solutionis, Canonum per biennium continuum.

- 7 Bona emphyteotica possunt alienari, et causa dotis etiam absque consensu Domini directi.
- 8 Dominus directus recipiendo canones absque ulla protestatione de bonis ex causa dotis alienatis, censetur contractum approbasse.
- 9 Bona emphyteotica bene possunt locari absque consensu Domini directi.
- 10 Bona emphyteotica possunt alienari, reseruato consensu Domini directi, absque vicio caducitatis.
- 11 Clausula omni meliori modo, &c. operatur, et alius censeatur eo meliori modo quo expediebat pro validitate contractus.
- 12 Clausula aliàs, &c. quid importet.
- 13 Dominus directus petens associationem bonorum emphyteuticorum tria probare debet, & quæ sint, ut, num. 14.
- 14 Emphyteuta, ut excusetur à caducitate sufficit causa licet probabilis, & colorata.
- 15 Caducitas non iustificatur post relaxationem mandati ex iuribus postea coram Iudice à quo productis.
- 16 Spoliatus debet in pristinum statum ante omnia reponi, ac reintegrari, & num. 28.
- 17 Spoliata remouetur ubi possessio apprehensa fuit nomine Camere vigore Breuis Apostolici.
- 18 Sententia quando iustificari possit ex iuribus postea productis, & num. 19. & 20.
- 21 Sententia iustificari non potest ex iuribus postea productis quauis effemus in iudicio associationis intellige, ut numer. 23. & quando secus, numer. 22.
- 22 in Mandato de associando à Iudice petitum extra iudicium ad evitandas rixas & scandala nec citatio nec causa cognatio requiritur.
- 23 Secus in mandato petito in forma Iudicii.
- 24 Sententia licet specialiter iustificari debeat ex eisdem actis, tamen admitti solent probationes continuatim antecedentium intellige, ut numer. 3.
- 25 Sententia quare iustificari non potest ex iuribus postea productis.
- 27 Possessionem esse penes Titium probatur ex mandato de associando contra eam petito, & relaxato.
- 28 Spoliatus dicitur ille pater quem esset vera possessio.
- 29 Reintegrationem iniuste spoliati, ut quis impedire possit, quid sit necessarium.
- 30 de Jure vel non iure alterius partis quandiu contrarium doceri potest.
- 31 Prescriptio aduersus spoliata, quantum temporis spatium requiratur.

DECISIO LXXIII.

CVM informantes pro R.R. Monialibus non acquiescerent resolutioni in hac causa factæ 27. April. 1646. coram me; pretendentes adhuc mandatum de associando illis concessum coram D. Alphonsio Ferrum, & q. Portianus eius uxorem ex eodem processu, vel aliter, ex nouis probationibus coram Rota productis iustificari, atq; ideo sententiam Rotalem pro reintegratione eiusdem ferri prolatam non esse confirmandam; Volui consulere iterum Dominos qui causa deuotè, qua solent maturitate discussa, steterunt in decis.

Quia

- Quia certum est, quod coram Iudice à quo non fuit probatum (ut necessarium erat) Vincam de qua agitur esse eandem, quam in inuestituris, tunc exhibitis pro parte Monialium, fuerat de anno 1567. & 1568. vel q. Antonio de Libertarijs, vel q. Nicolao Calderario respectiue concessa, quinimò differebat ab utraque in quantitate, qualitate, & confinijs, ut apparet ex lectura dd. Inuestiturarum, & monitorij, ac articulorum in illo iudicio productorum; † Neque generales demonstrationes, quæ alijs æquè poterant congruere sufficiebāt, ut explicat Bart. in l. demonstratio sub num. 15. vers. vel quod aliud est, & ibi Costr. sub num. 6. vers. vel nisi esset, alia res ff. de condit. & demonstr. & in his terminis late probauit Rota penes bo. mem. Buratt. decis. 132. num. 8. vers. nec ad probandam identitatem &c. ac per tot. & in rec. dec. 295. sub num. 3. vers. & tamen ad probandam identitatem, ac per tot. par. 1.
- 2 Nec † villo pacto constabat reos conuentos à præfatis Inuestitis causam habuisse, ut fuit consideratum in Rom. Deuolution. 17. Martij 1621. coram bon. mem. Card. Verospio in recent. decis. 281. num. 4. vers. prout nec similiter &c. & per tot. par. 4. tom. 2.
- 3 Minusque fuerunt iustificate causæ prætenstæ caducitatis; † Nam illa deducta ex non solutione canonum per biennium eliditur prorsus ex partitis exhibitis librorum ipsius Monasterij, ex quibus constat illos fuisse solutos vsq; ad annum 1615. & ex petitione facta pro non solutis de anno 1616. pro quibus non solum fuit relaxatum mandatum, sed executum, ac consummatum per captionem pignorum, subhastationem, ac deliberationem, deputatusq; præterea ad instantiam Monialium Custos. Vineæ ad percipiendos illius fructus vsque ad integram satisfactionem, ut apparet ex eodem processu per acta Lucatelli sub diebus 30. Augusti, 13. Septembris, & 8. Octobris dicti anni 1616. transportato ad Rotam, ex quibus sanè ante declaratam, vel agnitam caducitatem, petitamq; ex ea causa immissionem, vel allocationem gestis censetur remissa caducitas, si quæ ideo fuisset incuria, Sord. decis. 317. sub num. 1 & num. 14. vers. tota ergo difficultas, & in his terminis respondit Rot. in Roman. Domus 17. Iunij 1619. coram bon. mem. Manzaned. in recent. decis. 703. num. 5. vers. ultra quod & seq. par. 4. tom. 3. & comprobat modern. Rom. Discept. 633. num. 39. vers. Ita ut ac seq.
- 4 Eoq; magis quia ex predictis omnibus diligentijis resultat eorum possumptio actualis solutionis, ac satisfactionis, quæ etiam corroboratur, & adimicatur ex alijs publicis actis, attestationibus respectiue sub diebus 7. Octobris 1616. 21. Maij 1617. & 8. Nouembris 1641. pariter productis, ex quibus apparet notabile vini quantitatem ex eadem vinea ad Moniales eo anno peruenisse, ac proinde, vel satis inde iustificatur illarum satisfactio, vel saltem inducitur iusta causa excusandi dd. Coniuges à caducitate, ut fuit dictum in Florentina præsens. decis. 18. Maij 1622. penes Buratt. decis. 624. num. 7. vers. quæ probabilis credulitas, & seq. & post alios idē Roman. d. Discept. 633. sub num. 24. vers. cum etiam, &
- 5 seq. Atq; ideo † quando facta fuit declaratio

caducitatis, ac institutum super ea iudicium de anno 1617. die 22. Iunij non vigeat defectus solutionis canonum per biennium continuū, qualis requirebatur ad effectum in emphyteota Ecclesiæ iux. tex. in cap. potuit §. emphyteota quoq; extr. de locat. & Auth. Hoc ius porrellū in §. qui rem. C. de Sacr. Sanct. Eccles. & in Auth. De non alienand. §. 6. Scire autem, nec proinde † ex eo poterat iustificari prætensta caducitas, ut fuit conclusum in d. decis. 708. par. 4. tom. 3. recent. & sæpè in alijs.

Alia verò deducta ex alienationibus factis à Portia; quæ iure dotis Vincam hanc transtulit primum in Io: Baptistam Guidum, & deinde in d. Alphonsum Ferrum eius secundum virū nullius † erat considerationis, cum non fuerint probata, atq; exhibita Instrumenta dotalia, ex quibus constaret, quod illius dominium fuisset in eisdem viros simpliciter translatum, Aut potius tradita in fundum dotalem quod (præsupposita etiam identitatis probatione) Portiæ licuisset absq; alio Domini directi consensu, tanquam filiæ, ac heredi Alexandri Caputi, & consequenter comprehensæ in concessione illi facta ab eisdem Monialibus ex Instrumento sub die 27. Februarij 1595. celebrato, ac per ipsas in eo iudicio producto, Specul. in tit. de emphyt. §. nunc aliqua num. 133. vers. centesimo nono gusrar. l. fin. in l. fin. sub num. 107. vers. prima ergo. C. de iur. emphyt. Crau. conf. 215. num. 3. vers. In contrarium est veritas, & seq. Corbul. de caus. priu. ob alien. lim. 204. sub num. 1. vers. ampliatur Pasch. conf. 53. sub num. 1. vers. & de datione in dotem, & fuit dictum in Rom. Domus coram R. P. D. meo Royas 9. Decembris 1641. in §. minus ob stare dicebant Domini, & 16. Ianuarij 1643. in §. fin. & coram R. P. D. meo Ghislerio 18. Aprilis 1644. in §. sciendum vers. Et licet etiam deducatur; Idemq; admissum † Moniales recipiēdo annuos canones à præfatis Guido, & Ferro eorum, ac Portiæ nominibus, absq; vlla protectione, vel contradictione, ut apparet ex dictis partitis, quo pacto dicuntur contractus cū eis gestos approbasse, & in eos consensisse ad l. Paulus ff. rem rat. hab. Rom. conf. 103. sub num. 5. vers. His tamen non refragantibus, ac seqq. Rim. sen. conf. 16. sub numer. 23. vers. quæ idem operatur, et Rim. iun. conf. 22. a numer. 8. vers. Istis tamen non obstantibus, ac seq.

Quatenus autem adducebantur venditiones successiue factæ per dd. Coniuges Carlo Antonio Braschè die 18. Augusti 1617. & Io: Francisco Roche 24. Maij 1618. neq; ex eis iustificatur caducitas; Nam (præter quod posterior non fuit in d. iudicio probata) in utraq; fuit reuertuatus in primis, & ante omnia consensus Monialium, & non alias &c. Ac vltorius conuentum, quod dominium, ac possessio Vineæ remaneret penes venditores, nec esset in emptores translata donec pretium integrè fuisset solutum infra septennium, quo pendente illis concessa fuit titulo locationis sub annua pensionem conuenta, ut legitur in Instrumentis pro parte Monialium exhibitis, & neutra habuit effectum, nam prima post sex circiter menses fuit renocata ob non implementum Braschè, altera verò resoluta ob mandatum de associando ad fauorem Monialium de mense Septembris

bris eiusdem anni relaxatum, & executum, & nouam concessionem ab eis factam predicto Roche die 4. Februarii 1619.† Ita quod nulla ex huiusmodi contractibus deduci potuit caducitas contra dd. Coniuges, non quidem ratione locationis, quæ absq; Domini directi consensu pro eo tempore valide fieri potuit. *Specul. in tit. de Emphyteus. d. §. nunc. aliqua num. 149. q. 123. Clar. in §. Emphyteus. quest. 19. Franc. Cald. de iur. emphyt. lib. 4. c. 1. num. 14. vers. quo argumento, & seqq.* neq; ratione alienationis, quæ non fuit pura, sed conditionalis, & ex vi, ac amplitudine d. reservationis suspensa in tempus præstandi per Dominum directum consensus, ita vt antea haberentur pro non factis, ob idq; nulla ex eis fuit incurta caducitas secundum receptionem & equiorem DD. sententiam, quam sepius Rota probauit in decisionib. relatis in antecedenti sub die 27. Aprilis 1646. coram me in §. Præterea & seq. ubi in §. nec demum obstat, fuit plenè responsum pacto in eisdem Inuestituris appposito.

Nec releuat, quod in primo instrumento celebrato cum Brascha non legatur post ea verba, *reservato in primis, & ante omnia consensu predictarum Monialium &c.* Clausula, & non alias &c.

Quia loco illius leguntur aliæ equipollentes scilicet, † de quo protestatus fuit &c. omni & alias &c. quæ sanè manifestè declarant animum contrahentium, eorumq; enixam demonstrant voluntatem reservandi consensum, ac iura Domini directi, eo meliori modo, quo expe diebat pro validitate contractus, ponderando clausulam illam (*omni meliori modo*) *Cran. conf. 141. num. 3. vers. & istud sine dubio procedit. Rot. penes Veral. dec. 91. num. 5. vers. præsertim p. 1. ac dec. 366. num. 11. vers. præsertim par. 1. diuers. & penes. Sals. mem. Gregor. dec. 204. num. 19. vers. Sed etiam addit. et in recent. dec. 643. sub num. 4. vers. licet autem par. 4. et decis. 692. num. 6. vers. cum in contractu rad. par. 4. tom. 2.* Ac etiam excludunt eorum voluntatē, & consensum aliter contrahendi, ponderando sequentem Clausulam alias &c. † quæ præfert conditionem aduersatiuam antecedenti protestationi, atq; dissensum protestantis in casu contrario supra expresso, perindè ac si dictum fuisset, & aliter habeatur pro non facto l. Alias ibiq; gloss. 1. ff. de iur. iur. gloss. in l. divorzio in verb. alias ff. de negot. gest. Bart. in l. 1. num. 12. vers. quinto quero etc. ff. de cond. et dem. l. as. in §. in personam sub nu. 8. vers. in tex. et sub num. 23. vers. non obstat etiam textus noster. *Instit. de Alien. & post alios probat Tiracq; de retr. lignag. §. 8. gloss. 6. sub numer. 1. Rota decisio 192. sub numer. 7. vers. fuit responsum, & seq. par. 5. recent.*

Quare ex predictis inferitur non ob stare, quod in iudicio possessorio leuiore sufficiant probationes.

Quia (præterquod ex processu ipso satis apparet iudicium per Moniales intentatum, ac prosecutum non fuisse purum, ac simplex possessorium.) † Esto quod fuisset eiusmodi, attamen necessarium omninò erat probare tria illa requisita in antecedenti decis. deducta in §. fuit responsum, quod etiam in possessorio, & in Decisionibus repetitis per Informantes pro Moniali-

bus in rec. dec. 290. num. 35. vers. in quo sufficit p. 1. & decis. 325. sub num. 5. vers. Et nihilominus par. 3. et decis. 79. num. 3. vers. præsertim par. 5. decis. 162. num. 1. et 3. vers. Dubitatum solum fuit de extinctione ipsius emphyteosis par. 7. et latius in Portuensi. flag. 27. Aprilis 1640. coram Eminenti. D. meo Card. Panziolo ad fin. princip. vers. cum igitur ad obtinendam in hoc iudicio &c. nempe † concessionem emphyteoticam, quæ in hoc casu non fuit iustificata ob defectum legitime probationis identitatis, vt supra dictum fuit. Illiusq; extinctionem, ac finem, vel ob deficientiam comprehensorum in ea vel ob aliam legitimam causam. Et demum contumaciam possessoris, vel detentoris bonorum in eorum restitutione, quæ neq; fuerunt probata, nam extinctio emphyteosis non fuit deducta ob alienam finitam, cum viueret adhuc Portia filia, & hæres Alexandri inuestiti, (cuius etiam supersunt filij) sed ob canones non solutos, & alienationes factas, quæ quidem non consistebant, vt ex præmissis apparet; † Ideoq; cessabat etiam contumacia possessorum, cum iustam haberent contradicendi causam licet probabilis, & colorata sufficiens esset pro illorum excusatione ad l. Igitur §. & generaliter ubi DD. ff. de liberal. caus. & firmavit Rota penes Card. Seraph. decis. 794. num. 20. vers. & causa dubitabilis, & S. mem. Greg. decis. 438. num. 4. vers. ex quibus, ac Burat. d. dec. 624. num. 8. vers. prout etiam & in recent. dec. 261. num. 5. vers. cum adhuc qualibet causa par. 1. & dec. 232. num. 2. vers. Accedit par. 2. & d. dec. 281. nu. 1. vers. Et proinde par. 4. tom. 2. & dec. 293. nu. 23. vers. Tum quia agebatur par. 6.

Deindè non obstat, quod probationes deficientes in eo iudicio suppleantur ex productis coram Rota, quibus mandatum D. Iudicis a quo benè possit iustificari.

Quia neq; ex productis coram Rota iustificatur adductæ caducitatis causæ, vt hætenus fuit probatum: Neq; etiam ex his posset iustificari mandatum postquam fuit executum in præiudicium partis conquerentis se fuisse illius vigore iniuste spoliatam, † sed debet in pristinum statum ante omnia reponi, ac reintegrari iuxta decis. Chisanen. 172. quam Rota sequitur, vt apparet ex Decisionibus relatis in antecedenti in §. Nam æquidem attenderentur &c. in Roman. fideic. Vineæ de Alexijs 18. Maij 1590. coram bo. mem. Penia in §. Caterum Domini & seq. & penes Comit. dec. 87. num. 8. vers. quamquam, & Coccin. decis. 73. num. 2. vers. & cum agatur, ac Burat. dec. 343. sub nu. 6. vers. quia sententia &c. & latè comprobat alijs relatis modern. Rom. Discep. 734. a num. 5. vers. præterea & nu. 22. vers. & quicquid alij teneant refert Decisiones concordantes.

Neq; ab hac conclusione Rota recessit in Decisionibus allegatis pro Monialibus, sed iuxta particulares rationes, ac circumstantias in illis casibus vigentes responsum fuit; † Nam in casu decis. 356. par. 3. lib. 3. diuers. fuerat apprehensa possessio nomine Cameræ vigore Breuis remouentis vitium spoliij, vt ibi legitur num. 1. vers. præterea, & num. 5. vers. & omnium votis, ac seq. & comprobatur penes Veral. decis. 180. p. 3. † In casu dec. eiusdem Veral. 114. & 115. par. 3. non agebatur de iustificatione sententiæ executæ, sed

- exequenda, & de illius confirmatione, vt ex eis appareat, & fuit animaduertum penes Coccin. deo. 417. num. 8. vers. quia fuit responsum, & Reuerendiss. Argell. decis. 133. num. 6. vers. præterea & seq. In casu deo. 353. p. 2. resena. præcesserant tot probationes coram primo Iudice, quæ sufficere poterant etiam pro iustificatione illius sententia, vt in ea legitur sub num. 3. vers. Accedit &c.
- 19 Et † mensuratio postea producta non tantum reddebat magis perspicuam eius iustitiam, verum, & iniustitiam posterioris sententiæ reintegratoria A. C. conuincebat, quod etiam ex nouis probationibus ad effectum impediendi illius executionem fieri poterat, vt ibi sub num. 4. vers. nam cum hodie agatur, & penes Kerall. d. decis. 114. num. 1. vers. & sicut sententia par. 3. & Coccin. decis. 56. sub num. 2. vers. Et licet hæc instrumenta;
- 20 In illa † verò coram eod. Coccin. 417. sub d. num. 8. vers. namq; releuat &c. dicitur sententiam ex nouis probationibus posse iustificari, quando agitur de illius confirmatione, non autem si agatur de manutentione eius, qui de tempore instituti iudicii possidebat, vt in ea legitur, eademq; ratione id ipsum dicitur, quando agitur de reintegratione illius, qui iniuste fuit spoliatus, vt respondit Rota in d. Rom. fideic. Vineæ de Alex. coram Penia, & penes Card. Seraph. dec. 279. n. 5. vers. Nam si ad effectum executionis &c. ac in alijs præallegatis.
- 21 Nec aliud † constitui debet in iudicio associationis ex traditis in Rom. Domus ad Imag. Pontis coram bon. mem. Card. Lancell. relata per Theod. de Rub. in eius sing. par. 1. fol. mibi 347. in §. limitatur ista concl. numer. 9. versiculo Tamen. si talis expulsio ac seq.
- 22 Quia conclusio † ibi firmata procedit in mandato de associando, quod à Iudice petitur extra iudicium ad euitandas rixas, & scandala, in quo nec citatio, nec causæ cognitio requiritur de quo loquitur d. decis. & alia in Velitern. Casal. 11. Decembris 1579. coram eodem qua est decis. 306. numer. 3. vers. non obstat Decretum Iudicis & seq. par. 4. diuers. & declarant Alex. conf. 131. In causa inter Vniuersitatem num. 4. vers. Tamen secus est lib. 4. Ias. in l. 2. sub num. 113. vers. Si autem propriarius C. de iur. emphyt. Negus. de Pign. par. 4. sub numer. 23. vers. Tertia decima conclusio, & seq. & vers. secundo modo Vrsil. ad Afflict. decis. 326. sub num. 1. & seq. in eis allegati, & distinguendo explicat Rot. in Regien. honor. 20. Decemb. 1613. coram bon. me. Selencien. in §. non obstat, quod ubi petitur per Iudicem associatio, & nuper in Rom. sen Velitern. restit. in integr. 17. Decemb. 1646. coram R. P. D. meo Bichio in §. Hæc verò nullitas euitari non potest, & late Cald. de iur. emphyt. lib. 4. cap. 17. num. 44. vers. Verum, &
- 23 sub nu. 59. vers. quorum ego sententiam ac seq. † Non autem in eo quod petitur in forma iudicii, vt factum fuit in hoc casu, & fieri debet quando possessor se opponit, & prætansam caducitatē impugnat, tunc enim citatio, & causæ cognitio, ac proinde iustificatio necessaria præcedere debet Iudicis Decretum iuxta sententiam, Specul. in tit. de emphyt. §. Nunc. aliqua sub num. 62. vers. Tu dic. ac seq. & Barr. in l. 2. num. 3. vers. mihi videtur, & seq. C. de iur. emphyt. & in l. 3. num. 14. vers. Si enim non præcessit, & sub num. 26. vers. mihi

autem videtur, & infr. C. de pign. Corn. conf. 163. sub nu. 3. vers. Aut emphyteuta recognoscit Dominum lib. 3. Afflict. decis. 97. num. 2. vers. & pro decisione ac seq. Gabr. conf. 67. d. num. 17. vers. Illa etiam ratione lib. 2. Corbul. de caus. priu. ob non solut. canon. q. 12. sub nu. 3. vers. tertia fuit opinio. Rot. penes Montic. dec. 194. sub num. 2. vers. quia Domini censuerunt, & seq. & in Bonon. de Carnalib. 11. Ianuarij 1602. coram bon. mem. Card. Pampbil. penes Marches. de commiss. par. 2. fol. mibi 545. sub num. 1. vers. neq; obflare, quod dicebatur, & in Ariminen. Denolut. bonor. coram bon. mem. Card. Sacrat. 27. Iunij. 1608. penes modern. Perusin. de Manuten. dec. 111. d. num. 7. vers. non obstat, ac seq. & 16. Februarij 1609. apud eundem Marches. par. 1. fol. 566. sub num. 1. vers. quibus non obflare visum fuit, & bon. mem. Andr. decis. 36. num. 6. vers. Hinc cessat aliud obiectum, & seq. ac decis. 16. num. 7. vers. nec releuat, & in d. Regien. bonor. coram Selucien. in §. Præterea considerabant Domini, & in recent. d. decis. 409. sub numer. 7. versic. quia Respondebatur part. 1. & ex alijs probat. Modern. Roman. d. Discept. 633. sub num. 1. vers. tamen istud pactum, & plur. seq.

24 Præterea non obstat, † quod etiam post sententias, & Decreta, quæ specialiter iustificari debent ex eisdem actis admitti soleant probationes coadiuuatiuæ antecedentium.

25 Quia conclusio hæc † intelligenda est sano modo, quando scilicet sententiæ, seu Decreta huiusmodi impugnantur ex nouis; Vel præcessit substantia probationum ad instruendum animum Iudicis necessaria, licet pro formalitate iudicii, vel pro maiori illarum elucidatione aliquid desideratur, vt declarauit Rota in Casarangustan. Partian. 16. Nouemb. 1605. coram bon. mem. Iusto, penes Marches. de Commiss. par. 1. fol. 340. sub num. 4. vers. quoniam præmissa idemq; sensit in decis. 479. num. 2. §. non obstat vers. secus autem ubi ageretur par. 4. diuers. & per Add. ad S. mem. Greg. decis. 272. num. 9. vers. sed tamen &c. Non enim

26 decet ex culpa, † vel tarditate vnius partis, tam graue alteri præiudicium inferri, quæ ubi præcedentes probationes sufficere cognouisset, poterat à lite desistere, ac celeri satisfactione Iudicis sententiam, & mandatum præuenire, possessionisq; & fructuum ac maioris dispēdij, vel alias grauiores forrè euitare iacturas, quas illis non præcedentibus iniuste passa fuit, vt sensu etiam Rota in hac eadem causa coram Reuerendiss. Domino meo Carrillo 27. Nouembris 1641. in §. nec ad tollendū primum fundamentum, & in §. fin. vers. & Ideo. Quare non applicatur casui nostro in quo probationes factæ coram Iudice à quo nō erant proculdubio sufficientes, aliæ verò exhibitæ coram Rota ex parte quidem sunt cointegrales, non autem simpliciter adiminiculatione, & experte omnino nouæ.

Non obstat demum quod reintegratio non competat Alphonso, vel quia possessio huius Vineæ non esset penes illum eo tempore quo fuit per Moniales apprehensa, sed in dictos Brascham, vel Rochum prius translata; Vel quia in præsentia constat de bono iure Monialium, quod longo etiam eius silentio fuit comprobatum.

27 Quia possessio † illius non solum satis probatur ex ipso iudicio per Moniales contra eum princi-

principaliter instituto, mandatoq; petito, ac relaxato, ut fuit dictum penes S. mem. Greg. dec. 458 num. 2. vers. de qua constat, & in Romana Domus 16. Februarij 1632. coram bo. mem. Pirronano penes modern. de Manuten. decis. 336. num. 2. vers. que petitio; Verum etiam ex d. Instrumento cum Brascha celebrato † per eas tunc, & ex alio cum Rocha modò exhibito, in quibus dominium, & possessionem sibi specialiter reservavit, ac prædictis Vineam locavit pro tempore solutioni pretij statuto; Ideoque cum penes eum esset verè possessio ipse principaliter dicitur fuisse spoliatus, ac proinde reintegrari debet ad l. 3. §. quod si servus l. si colonus, & seq. §. si conditio ff. de acquir. possess. & l. fin. ff. de vi, & vi armat. Soc. conf. 49. num. 3. vers. ex quibus omnibus lib. 3. Gabr. Com. concl. lib. 5. de restit. spoliat. concl. 5. num. 2. vers. Decimo quarto amplia Menoch. de recuper. remed. 1. n. 62. vers. quæro quarto, & seq. ac remed. 15. nu. 49. vers. quæro octavo, & seq.

Ius autem RR. Monialium non est clarum, sed controuersum, & quoad prætentam caducitatem ex hætenus deductis elisum, † cum tamen ad hunc effectum impediendi reintegrationem iniuste spoliati necessarium esset, quod de eo euidenter constaret per confessionem partis, vel rem iudicatam, aut aliam æquè indubitatam probationem, † alias enim dici non potest constare de iure, vel non iure alterius partis, quandiu contrarium probari valet. Gabr. conf. 51. num. 17. vers. quia hæc exceptio & seq. lib. 1. Rot. penes Aegid. decis. 103. Non videtur constare Veral. dec. 175. num. 4. vers. & quia constat notoriè par. 3. & Coccin. dec. 389. sub num. 1. vers. & in omnem euentum, ac in recent. d. decis. 409. num. 5. vers. Tertio opponebatur, & decis. 537. sub num. 51. vers. Sicuti licet dicatur par. 1. & decis. 229. num. 4. vers. & propterea, ac decis. 741. num. 5. vers. & propterea non dicitur par. 2. & fuit etiam consideratū in d. Regien. bonor. 20. Decemb. 1613. coram Seleucien. in §. nec releuat exceptio, & alijs relatis probat modern. Rom. d. Discept. 734. à num. 13. vers. non obstat prætensa retentio, & plur. seqq. Neque obiectus temporis cursus legitimam præscriptionem, non attingens illi potest præiudicare, ut fuit responsum in d. decis. 409. num. 8. vers. non obstat taciturnitas par. 1. recent. & in alijs &c.

Et ita fuit conclusum vtraque parte informante &c.

R. P. D. C O R R A D O
postea S. R. E. CARDINALI.

Romana Pecuniaria,

Veneris 7. Iunij 1647.

A R G V M E N T V M.

Depositum factum ad favorem Creditoris non inducit compensationem, si debitor post illud continuauit persolvere debitas vsuras, & interesse; & dum inter partes controuertitur, in quam causam illud cedere debeat, illius effectus remanet suspensus donec clarius liqueat, & declaretur.

Cambij restitutio sub obligatione Camerali promissa retardari non potest sub pretextu cambiorum indebitè solutorum, & licet exceptio Rei, quæ sit liquida offuscari non possit ex replicatione Actoris requirentis altiore indagine, secus tamen esse firmatur, quando prout hic dubietas oritur ex ipsamet exceptione Rei.

S Y M M A R I V M.

- 1 Debitum quando non præsumatur solutum per depositum, factum ad favorem Creditoris.
- 2 Solutione cambiorum singulis annis decursorum præsumitur cambium adhuc vigere.
- 3 Animus alicuius qualis fuerit ab initio, ex his quæ postea gesta sunt declaratur.
- 4 Compensatio non admittitur de credito certo, & indubitato, cum credito turbido & illiquido.
- 5 Simulatio argui potest ex consuetudine alicuius soliti talia gerendi in eadem materia.
- 6 Societas eodem modo quo inter partes incepta fuit, præsumitur continuata.
- 7 Interesse alicuius in aliqua societate ex quo deducatur, & num. 10.
- 8 Redditio rationis non cadit in re propria.
- 9 Actus subsequentes referri debent ad causam originalem.
- 11 Pars dicitur esse eiusdem nature & qualitatis, cuius est totum.
- 12 pro Residuo quando quis certā summam debere dicitur fatetur maioris quantitatis fuisse debitorem.
- 13 Solutio ubi de alia causa non apparet præsumitur facta ex causa antecedentis obligationis.
- 14 Verbum auanza intelligitur de residuo, secundum subiectam materiam.
- 15 Verba vniuersalia, & adiuncta alijs vniuersalibus immediate antecedentibus non patiuntur restrictionem.
- 16 Dicitio ogn' altro omnia comprehenditur præter excepta.
- 17 Verba per resto referri non possunt ad certam summam, quando repugnant verbis immediate sequentibus.
- 18 Compensatio de debito non proprio, sed alterius, quando applicari non possit.
- 19 in Contractu ex quo probetur, unus habere nudam nomen, & alter substantiam.
- 20 Relatio facienda est ad ea in quibus verba possunt verificari.
- 22 Creditor alicuius non præsumitur ille, qui pro suo debito interesse persoluit, & compensationem petere distulit.
- 23 Solutio dum inter partes controuertitur in quam causam cedere debeat, illius effectus remanet suspensus donec clarius liqueat & declaretur.
- 24 Exceptio Rei quæ sit liquida, offuscari non potest ex replicatione Actoris requirentis altiore indagine, & quando secus num. 25.
- 26 Administrator sub nomine alicuius conueniri non potest ante redditionem rationis.
- 27 Secus si conuenitur tanquam peculiari nomine obligatus, non autem administratorio.
- 28 Cambia quando dicantur indebitè soluta, ut veniant cum capitali compensanda.
- 29 Cambia præsumuntur soluta potius ex infla causæ, quæ

Indefinita, donec prout causa cognitione fuerit alter declaratum.

30 *Cambij restitutio sub obligatione Camerali promissa restitui non potest sub pretextu cambiorum indebiti solutorum.*

DECISIO LXXIV.

AVDITIS iterum informantibus pro Pagnino Domini steterunt in decisio die 18. Iunij 1646. Coram me. Nam illius debitum scut. 2000. quæ habuit à Hieronymo Rosolino in Nundinis cambiorum exercenda, probatur ex propria confessione in Apocha, Camerali obligatione munita cum assensu in mandatum executionum sub die 31. Decembris 1631. eius manu conscripta; solutio autem non iustificatur ex partitis per eum exhibitis, ut plene deducitur in Decisione in qua singula fuerunt discussa.

Illa enim scut. mille quingentorum, quos deposuit penes Numulariam, S. Spiritus die 11. Martij 1636. ad creditum eiusdem Rosolini his verbis, *Signor Girolamo Rosolino hauere à di. 11. Marzo 1636. scut. 1500. moneta recò contanti al. Signor Gio. Antonio Pagnino disse per d'interfene intendere con detto Sig. Girolamo &c.* non potest proculdubio referri ad solutionem præfati debiti, quia ex ipsiusmet libris apparet, quod post factum d. depositum agnouit pariter creditorem dictæ summæ scut. 2000. Rosolinum, continuans describere ad eius creditum (sicut antea consueuerat) cambia deinde singulis annis decursa. Vnde resultat euidentis probatio, quod hoc debitum adhuc vigebat ad l. cum de in rem.

2 *verso in fin. vers. Ideo ff. de usur. quia si fuisset extinctum nulla fuissent successiue debita, neque soluta cambia, cum nemo presumatur velle iactare suum vulg. l. cum de indebito ff. de Probat. ut fuit dictum in Anonimena Cens. penes bol. mem. Card. Seraph. decis. 1226. num. 1. vers. Primo, quia & S. M. Gregor. decis. 502. num. 9. vers. accedit, & in Recent. decis. 600. num. 2. vers. & ideo par. 3. & decis. 434. num. 1. vers. nam si de tempore & nu. 4. vers. & de mon. par. 4. ac decis. 130. num. 16. vers. & ubi intrat satisfactio par. 5. Ex his enim, quæ postea gesta sunt declaratur intentio partium circa solutionem antecedentem ad l. sed Iulianus S. proinde ff. ad S. C. Marced. l. quedam sunt ff. de Reb. dub. Castr. conf. 361. circa primum quesitum sub nu. 3. vers. nam illa debet intelligi par. 1. latè Honded. consil. 35. à num. 43. vers. quoniam ex his quæ postea secuta sunt, & seqq. lib. 2. Mantie. de tacit. lib. 2. tit. 1. num. 5. vers. quarto deducitur Rota decis. 679. sub numero 7. vers. quæ voluntas par. 1. diuers. & in recent. dec. 119. nu. 4. vers. quia fuit responsum par. 4. tom. 2.*

4 Neque deduci potest in compensationem eiusdem debiti (in quo maxime insistent informantibus pro Pagnino) Quia turbida nimis redditur causa, & effectus illius ex adductis pro Rosolino prætendente fuisse conflatam ex pecunijs ad ipsum spectantibus per Pagninum in maiori summa scutorum scilicet 2301. baioc. 10. exactis à fratribus de Gismundis Tiburtinis, quibus die sequenti fecit quietantiam, ut habetur in eadem Decisione in S. Nam illa pri-

ma partita & seqq. Ideoque compensari non potest cum credito Rosolini certo, ac indubitato. Camerali q. obligatione munito l. fin. C. de compens. Card. Seraph. dec. 1455. num. 3. vers. secundò quia, & seqq. S. M. Greg. decis. 214. num. 1. vers. propterea & Burat. dec. 717. num. 2. vers. & tanto magis ac seqq. & in recent. decis. 679. num. 3. vers. & denique par. 1. & decis. 686. num. 2. vers. nec reuenire videtur par. 2. & dec. 129. num. 5. vers. non obstat, ac decis. 412. nu. 6. vers. si vero de alijs par. 4. & dec. 117. num. 19. vers. quò vero ad pecunias, ad. par. 4. tom. 2. & dec. 305. num. 4. vers. cum itaque ac seqq. par. 5.

Nec obstat quod etiam si pecuniæ à Pagnino ut supra depositæ fuissent de exactis à Gismundis, attamen ad ipsum spectarent, quippe apparent solutæ in extinctionem creditorum, quæ subtrahunt sub eius nomine contracta, ac in d. Instrumento quietantiæ leguntur expressa, distinctaque ab alijs ad Rosolinum pertinentibus, specialiter declaratis in alia Apocha eiusdem Pagnini die 29. Decembris 1631.

Primo quia certum est, quod Rosolinus solitus erat exerceri facere proprias pecunias in negotiatione cambiorum mediante persona, & sub nomine Pagnini, & specialiter cum ad. de Gismundis pro indigentis societatis Agricoluræ inter eos, ac ipsum Rosolinum contractæ, ut constat tam ex d. Apocha sub die 29. Decembris 1631. quam ex alia die 31. eiusdem mensis in fin. ibi. *E di più promette anche il detto Pagnini di girare sopra cambio tutte le altre partite di cambi limitati, che tiene il Sig. Andrea Gismondi, e Gaspare Parenti da Tivoli, & ogn' altra partita, che piacerà al detto Signor Girolamo Rosolino &c.* & ex alia per Rosolinum subscripta sub die 30. Martij 1643. ab eodem Pagnino exhibita in eius summ. num. 5. Quare licet & credita posteriora, in prædicto Instrumento quietantiæ relata, fuerint sub eius nomine contracta postea quam præcesserat Apochæ d. declarationis, in qua ideo non leguntur descripta; Cum tamen appareant hæc omnia tam antè, quam post d. declarationem eodem nomine, ac inter eandem personas, in eademque causam gesta, ut legitur in d. Instrumento quietantiæ, & in alio antecedenti solidationis computorū inter dd. Pagninum, & Gismundos die 7. Iunij 1635. celebrato. Ideo eiusdem quoque iuris censenda videntur sumpto argumento ex eo, quod partes ipsæ in eadem materia facere consueverunt ad l. vel uniuersorum ff. de Pignorat. aff. l. qui semisses ff. de Usur. & in specie bene probat Soccin. conf. 160. sub num. 8. ad fin. vers. Vnde censendum est ac seqq. lib. 2. Mantie. de tacit. lib. 3. tit. 9. num. 67. vers. sed quod diximus, & lib. 6. tit. 11. sub num. 9. vers. Præterea Rot. penes S. M. Greg. decis. 128. nu. 4. vers. nec obstat, ac seqq. & in Recent. dec. 594. nu. 11. vers. secunda insurgit coniectura par. 5. Quod comprobatur etiam ex qualitate Rosolini, qui pecunijs tunc affluens easque sub interesse cambiorum alijs dare solitus, non est verisimile, quod dictas summas eodem titulo à Pagnino receperit, ut subueniret indigentis d. Societatis, cuius ipse particeps erat, cuique subuenire consueuerat, Ideoque magis consonat veritati prædicta omnia inter partes eadem forma qua

qua incepta, fuisse pariter continuata ad l. certi conditio §. si nummos ibique gloss. in verb. quotidie ff. de reb. cred. l. In obscuris, ff. de Reg. iur. Bald. in l. sine possidetis, sub num. 28. vers. quare causa G. de Probat. Rom. cons. 342. num. 9. vers. secundo ad idem Mant. de tacit. lib. 3. tit. 1. à num. 72. vers. sed licet & seqq. Rot. decis. 123. nu. 3. vers. Et in ista materia p. 2. diuers. & penes Buratt. decis. 113. num. 8. vers. actum enim & decis. 284. nu. 2. vers. que verisimilitudo &c.

Secundò prædicta comprobantur ex eo, quod Pagninus transmisit diuersis temporibus Rosolino duo folia computorum eius manu firmata, primum scilicet in quo fuerunt descriptæ omnes partitæ debiti dd. de Gismundis etiam post dictam declarationem contrariam; ac in præfato Instrumento quæ tantum comprehensa, alterum vero eisdem die factæ quietantia, in quo illas tantum descripsit, quæ supererant exigenda additis in fine his verbis, *Tutte le sudette partite sono per Instrumento rogato per li atti del Nucleo Notaro A.C. sotto nome del Signor Andrea Gismondo, & sotto questo di 12. Marzo 1636. sono ratificate dal Signor Ignatio Gismondi per li atti del Signor Giovanni Nigri Notaro &c. & ha pagato ogni altro conto, & interessi decorsi fino al presente giorno, sotto nome del Signor Gio. Antonio Pagnini, così V. S. farà scrittura per fuggire l'errore.*

- 7 Huiusmodi autem computorum, & partitarum transmissio, præsertim verò ad effectum verbis præmissis expressum quidem demonstrat interesse Rosolini, quia eo cessante non erant transmittendæ, & nec de propriis Pagnini effectibus reddenda ratio Rot. penes S. M. Gregor. decis. 544. num. 10. vers. præsertim cum qualitate Card. Canaler. decis. 98. num. 6. vers. nam ratio administrationis, & Buratt. dec. 113. num. 10. vers. Tertio quia & decis. 762. Rot. Genuen. diuers. decis. 176. nu. 4. vers. Tertio dicebatur. Et illud quidem principale in proposito casu stante d. Apoca antecedenti sub die 31. Decembris 1631. qua se obligauit Pagninus omnes pecuniarum summas Rosolino benè visas cum dd. Gismundis, ac aliis in Nundinis cambiorum exercere, & ad quam veluti causam originalem referri debent actus subsequentes l. qui in aliena §. 1. ff. de acquir. hered. l. 2. C. de acquir. poss. gloss. fin. in l. quædam Mulier ff. de rei vend. Socin. cons. 15. num. 7. vers. & ultimo lib. 4. Crauet. cons. 284. nu. 6. vers. Sexto respondeo Rot. penes Veral. dec. 228. num. 2. vers. & alius præsumitur factus p. 2. Buratt. decis. 905. num. 5. vers. fuit enim responsum par. 2. & dec. 244. num. 19. vers. qua qualitas par. 6. & sæpe in alijs.

- 10 Tertio & quia in d. folio transmissio ipsa die factæ quietantia legitur descripta partita scut. 711. & baioc. 41. pro residuo scut. mille creditorum super cambijs præfatis Gismundis die 2. Aprilis 1632. quæ fuerat integrè notata in primo folio antea transmissio, ut ex eius lectione constat, cuiusque partem nempe scutorum 288. 59. constat fuisse comprehensam in d. Instrumento quietantia. Vnde benè probatur interesse Rosolini in d. partita, quamuis sub nomine Pagnini concepta, ac proinde in parte illius in d. Instrumento quietantia comprehensa, & quippe eiusdem naturæ, ac qualitatis est pars cuius est totum ad l. Grege. cum l. seq.

ff. de leg. 1. & sunt dicta in Canalicen. feud. coram S. mem. Greg. decis. 535. nu. 21. vers. Attamen pars &c. Indeque comprobatur in alijs sub eadem forma conceptis ibidem pariter expressis, ut dictum est.

- Quartò: quia in dict. ultimo folio die 12. Martij 1636. consignato Rosolino in fine leguntur hæc verba, *In mano del Signor Gio. Antonio Pagnino restano di favore del Signor Girolamo Rosolino per resto di tutti li denari entrategli de Signori Gismondi feudi 250. & baiocchi 36. moneta &c. subindeque die 13. sequenti legitur descripta in libris eiusdem Pagnini partita ad creditum Rosolini sequentis tenoris, Hauero d. 13. Marzo 1636. feudi 250. & baiocchi 36. moneta &c. et hoc & assignoria uanzza del n. scosso di Signori Gismondi di Tivoli in maggiore somma &c. &c. quibus sanè conuincitur & maiorem pecuniarum quantitatem fuisse per Pagninum à Gismundis exactam spectantem ad Rosolinum eidenque solutam, nam qui se alteri certam summam debere dicit pro residuo, fatetur utique in necessarium antecedens maioris quantitatis fuisse debitorem, eamque ex parte soluisse gloss. in l. si ex pluribus in verb. Reliquum ff. de solut. Bald. in l. Ab Anastasio sub n. d. vers. Vbi apparet C. mand. Card. Seraph. d. decis. 617. num. 13. vers. nam si pro residuo Buratt. d. dec. 343. num. 18. vers. quod verbum, & in recent. decis. 76. num. 4. vers. cum præsupponant par. 5. Rot. Genuen. diuers. decis. 138. num. 1. vers. illa enim verba. Atque ideo & cum alia nulla probetur, neque adducatur præcedens solutio à Pagnino facta Rosolino, seu partita ad eius creditum descripta de exactis à Gismundis, præter illam scutorum mille quingentorum antecedenti die penes Numulatiam S. Spiritus depositam, de illa utique intelligendum videtur, ut probat Rot. decis. 292. num. 2. vers. que licet non exprimat. par. 2. Recent. & alij relati in præcedenti Decisi in §. Deinde confirmatur.*

Neque obstat quod verbum illud (*uanzza*) verificari possit in lucris factis ex interesse Cambiorum pro rata spectante ad Rosolinum ratione partitarum non exactarum, quæ pariter fuerant comprehensa in d. Instrumento quietantia.

- Quia non agebatur inter partes, neque in dictis folijs de liquidandis lucris cambiorum, hisque distinguendis à capitali, sed de integra restitutione pecuniarum ad Rosolinum spectantium, & per Pagninum exactarum. Ideoque verbum illud intelligi debet (secundum ipsam materiam subiectam l. si uno & l. in lege ff. locat. Honded. cons. 35. num. 27. vers. secundo quia & seqq. lib. 2. cum vulg.) de residuo, (idest) de reliquatu maioris summae per eum exactæ, ac pro parte solutæ, ut præmissum est, & manifestè demonstrant relata verba in fine d. folijs notata, in mano del Pagnino restano &c. per resto di tutti li denari entrategli de Signori Gismondi &c. Quæ omnem remouent equiuocandi occasionem cum sint concepta (per resto) cuius vera significatio prædicta non reuocatur in dubium; & Ac præterea tamquam vniuersalia, & adiuncta alijs vniuersalibus immediate antecedentibus, ibi, & ha pagato ogni altro conto &c.

interesse decorso sino al presente giorno sotto nome del Signor Gio. Antonio Pagnino &c. restringi non possunt ad sola cambia, sed quæcunque computa, tam capitalis, quam cambiorum comprehensa in ipso Instrumento quietantia eadem die celebrato complectuntur talia enim non verificarentur ea verba, & hâ pagato ogn' altro conto &c. si ab eis aliqua excluderetur præter excepta, l. 1. ibique gloss. in verb. omnibus ff. de alien. lud. mut. caus. fact. l. Iulianus, & ibi gloss. in verb. omne, ac DD. ff. de leg. 3. Soccin. Jun. conf. 131. nu. 24. vers. & magis ad propositum lib. 1. Rol. conf. 5. num. 16. vers. immo fortius ac seqq. & conf. 13 nu. 30. vers. nam ponderanda sunt & seqq. lib. 4. Natt. conf. 391. num. 8. vers. & stringendo fortius, ac seq. Surd. conf. 179. num. 17. vers. hac enim est natura &c. S. M. Greg. decis. 327. num. 3. vers. nec facit, ac seq. & in hac materia Reuerendiss. Vrgellen. decis. 319. num. 10. vers. & ratio est &c.

17 Minusque verba illa; † per resto &c. referri possunt ad summam scutorum octingentorum in eodem Instrumento quietantia compensatam Gismundis, qui erant Creditores Rosolini ex causa pretij Rubrorum quatuor terrarum in Territorio Tiburtino ei venditorum; Quia (prætermisus alijs) repugnant immediatè sequentia ibi, per resto di tutti li denari entrategli de Signori Gismondi &c. quæ secundum veram, ac propriam significationem demonstrant pecunias realiter exactas à Pagnino, ac ad eius manus cum effectu delatas. † Ideoque, non congruunt nec applicantur compensatis in extinctionem debiti non proprii Pagnini, sed alterius, quæ nullo pacto dici possunt ad eum peruenisse Natt. conf. 60. sub num. 3. vers. nam tenendo, etiam illam opinionem Rot. penes Card. Seraph. decis. 302. num. 3. vers. nam quid æquiparantur, & seq. Modern. Roman. discept. 728. numer. 10. vers. quicquid aliud sit.

Quinto quia in eodem ultimo folio præmissa descriptione partitarum quæ supererant exigendæ à Gismundis, & non controuertuntur spectare ad Rosolinum, licet sub nomine Pagnini fuisset creatæ: † subiicitur, (vt dictum est) & hâ pagato ogn' altro conto, & interesse decorso sino al presente giorno sotto nome del Signor Gio. Antonio Pagnini &c. deinde, In mano del Signor Pagnino restano à favore del Signor Rosolino &c. quibus certè probatur alia quoque peracta negotia, & computa cum Gismundis præter expressa sub nomine eiusdem Pagnini, quæ verè, ac in substantia spectabant ad Rosolinum, nam id præferunt verba illa, sotto nome del Signor Gio. Antonio Pagnini &c. vt fuit dictum in Roman. Accommandatæ 10. Decembris 1614. coram bon. mem. Pirouan. in recent. decis. 640. num. 2. vers. in proemio enim Capitulum par. 1. Cum igitur nullæ aliæ appareant partitæ ultra expressas ibidè cum Gismundis, sub nomine Pagnini contractæ in quibus dd. verba possint verificari quam descriptæ in dictis Instrumentis solidationis computorum sub die 7. Iunii 1635. & quietantia sub die 12. Martij 1636. Ideo referenda videntur ad eas Soccin. conf. 129. num. 4. vers. cum ergo non constet lib. 4. Alb. conf. 322. num. 16. vers. quæ cum non satis verificentur, & alij relati in præcedē-

Part. X. Recent.

ti Decisione in d. §. Deinde confirmatur in fin.

Sexto: quia si scut. mille quingenti penes Numulariam Sancti Spiritus ad creditum Rosolini depositi verè fuissent de pecunijs Pagnini, isque ideò illius summæ creditor extitisset, non est † profecto verisimile quod prudens, ac industrius mercator tam diu distulisset illius petere compensationem, ac interea cambiorum interesse pro eius debito, cum eodem Rosolino plures annos passus fuisset. Vnde resultat vrgens præsumptio, quod prædictæ summæ verè non esset creditor, Anchor. conf. 434. ex narratis superius in facto, sub num. 3. vers. Accedit huic præsumptioni Rot. decis. 724. nu. 9. vers. Postremo par. 4. diuers. ac d. decis. 305. nu. 3. vers. Accedit par. 5. recent. & in Romana pecuniar. 25. February huius anni coram me in §. fin.

Prædicta verò comprobantur ex verbis ipsius partitæ depositi dd. scutorum mille quingentorum, quæ non sunt simpliciter per Pagninum concepta, sed, per doursene intendere con detto Signor Girolamo &c. Cum autem ex postea gestis, & præsertim ex continuata dd. cambiorum solutione appareat partes non intendisse illam cedere in extinctionem debiti scut. 2000. de quo agitur in præsentia, referenda est vtique ad alias causas inter partes vertentes, quæ dum † ab eis controuertuntur remanet proinde dubius, ac suspensus illius effectus donec clarius liqueat, ac declaretur l. fin. §. quod vero petitur ibique gloss. in verb. dubium C. quib. ad libert. proclamar. non licet gloss. 1. in l. 1. vers. est autem dubia res ibique las sub num. 19. vers. In tertis parte ff. de transact. Surd. confil. 252. sub num. 17. vers. & quod sit falsum ac seqq. Rot. decis. 520. num. 2. vers. Instrumenta publica par. 1. diuers. & in recent. decis. 516. num. 6. vers. Ultra quod par. 1. & dec. 532. sub num. 2. vers. & licet huic credito par. 3. & penes Reuerendiss. Vrgellen. decis. 197. num. 6. vers. tertium creditum ac seq.

24 Hincque infertur dici non † posse exceptionem Pagnini liquidam esse atque ideo offuscari non posse ex replicatione actoris, quæ altiore requirit indaginem. Quoniam † dubietas oritur ex ipsamet exceptione rei, quæ attentis verbis eiusdem partitæ, aliisque subsecutis (vt dictum est) liquidationem, ac declarationem exposcit causæ in quam cedere, ac computari debeat, ita vt antea dici verè nō possit excipientis intentio clarè, liquidoque probata Felin. in cap. ex parte il. 2. sub nu. 10. vers. decimo fallit. extr. de offic. delegat. Cephal. conf. 387. num. 1. vers. Primo, quia Surd. d. conf. 252. sub dicto num. 17. & seq. ac sub num. 21. vers. erga non dicitur liquida probatio ac seq. Rot. decis. 559. num. 9. vers. nec dicatur quod ista sint replicationes, par. 1. & decis. 61. num. 5. vers. ex quo replicati par. 6. Recent. Cæteræ autem partitæ per Pagninum obiectæ minus conferunt ad hanc causam, ex rationibus adductis in præcedenti Decisione in §. secunda partita & seqq. quas hodie quoque Domini approbarunt.

26 Nec obstat, † quod Pagninus, qui sub eius nomine exercuit, atque administravit in nundinis cambiorum pecunias Rosolini, conueniri non possit ad alicuius certæ summæ solu-

R

tio-

tionem antequam ex redditione rationum appareat, an ille remaneat creditor, vel debitor, ad quem effectum peritum eligi petit.

27 Quia debitum hoc non spectat ꝑ ad administrationem de qua Pagninus reddere debet rationem, sed iam firmatum, ac solidatum est mediante Apocha prædicta, cuius vigore convenitur tanquam peculiari nomine obligatus, non autem administratorio, ideoque non potest sub prætextu reddendarum administrationis rationum differri eius solutio ad l. qui solidum in princip. ibique gloss. & DD. ff. de leg. 2. l. statu liber. la 2. ff. de statu liber. & in specie concludit Bald. in cons. 152. Ad evidentiam præmittendum est in fin. vers. ex his apparet. lib. 3. Rot. decis. 724. num. 17. vers. quod si dicatur par. 4. tom. 3. recov. & Rot. Genuev. divers. decis. 143. sub numer. 2. vers. contrarium tamen fuit decisum.

28 Postremo non obstat, ꝑ quod saltem teneatur Rosolinus cum dicto credito compensare cambia ipsi indebitè soluta, cum non constet eius pecunia fuisse realiter ad Mundinas à principio transmissas, nec deinde (ut par erat) exercitas, & continuatas.

Quoniam obiectio hæc longiorem discussionem exposcit. Constat enim Rosolinum pecunias suas in eiusmodi negotiatione exercere consuevisse mediante persona Pagnini, qui ad id se ipsum, ac eius operam expressè obligavit in dicta Apocha 31. Decēbris 1631. ꝑ ideoque cambia successivè ab eodē Pagnino soluta præsumi debent ex instā potius causa antecedentis obligationis, vel ratione lucri ex ipsa negotiatione verè percepti, vel ratione interesse debiti Rosolino ob eius culpam, & negligentiam in illis exercendis, ut tenebatur, quam ex iniusta processisse, donec prævia causæ cognitione fuerit aliter declaratum, ut fuit dictum in Bonon. dot. 9. Decēbris 1619. coram bon. mem. Rembold. in recent. decis. 153. à num. 7. vers. non solum quia, & seq. par. 4. tom. 2. Ac proinde ꝑ non potest interea hoc prætextu retardari restitutio capitalis sub obligatione Camerali promissa. Sord. cons. 327. num. 17. vers. & propter exceptionem usurarum & infra Rot. in Roman. execution. de Auguillar. 6. Martij 1592. coram bon. mem. Orano penes Modern. Roman. de Obligat. Cameral. decis. 114. numer. 9. vers. prout idem videmus & decis. 490. num. 1. & sub n. 5. vers. vel saltem negare non potest & dec. 540. sub n. 10. vers. quod Dominis videbatur procedere par. 2. & penes Reuerendiss. Vrgellen. dec. 11 n. 24. vers. & in omnem casum, &c. cum aliis in præcedenti decisione relatis in S. fin.

Atque ita fuit resolutum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. C E R R O.

Sacra Rotæ D E C A N O.

Perusina Bonorum.

Veneris 14. Iulij 1647.

A R G V M E N T V M.

Bona fideicommissaria fuisse probetur nè ex sola demonstratione loci Trebellianica, quæ à gra-

nato fideicommissio detrahatur; nam detrahatur si fideicommissum fuit in donatione constitutum.

S V M M A R I V M.

- 1 Fideicommissio gravatur si possidet bona in locum quod ipse se fideicommittens possidebat. Talia bona fideicommissaria presumuntur.
- 2 Identitas in antiquis probatur ex aliquibus tantum demonstrationibus, licet sit in alijs diversitas. Confinia cursu temporis mutari, vel alterari possunt, & num. 2.
- 3 Bona fuisse subiecta fideicommissio an probet instrumentum locationis.
- 4 Bona postea quasita cadunt sub donatione comprehendente etiam futura, & non.
- 6 Inventarium tutoris ubi de errore constat pupillis non præiudicat.
- 7 Clausula, si quid descriptum fuisset, quod non veniat describendum, in inventario apposta, quid operetur.
- 8 Affinis vel consanguineus utriusque partis testis reputatur idoneus.
- 9 Impubes effectus maior testificari potest de ijs, que vidit, vel audiuit in pupillari aetate. Quis autem dicatur impubes in hac materia, vide, num. 10.
- 11 Alienationes non facto inventario presumuntur æquas, & de detractionibus.
- 12 Trebellianica non detrahatur cessante qualitate hereditaria. Donatarius non detrahit trebellianicam num. 12. & num. 13.
- 13 Trebellianica inventa favore ultime voluntatis.

D E C I S I O L X X V.

D V M coram me disputaretur cui dandum esset mandatum de manutenendo in possessione prædij de quo agitur, An scilicet Antonio Pellicciario, vel potius fratribus de Podianis, Antonio concedendum esse responsum, fuit, ut in Decisionibus 4. Iulij 1642. & 12. Iulij 1645. Sed reposita causa 14. Maij 1646. DD. dubitantes dictū Prædium esse fideicommissarium, & per consequens uti tale spectare ad fratres de Podianis ordinarunt, ut videretur de bono iure, quo dubio hodiè proposito responderent consistere de illorum bono iure, cū ex nunc deductis clarè constet hoc prædium spectare ad ipsos uti fideicommissarios Aldæ Auiæ.

Fideicommissum enim, illiusque purificatio ad favorem dictorum fratrum non controuertitur. Identitas verò, quæ sola negatur, probatur ex depositionibus testium in partibus prævia remissoria examinatorum deponentiū Aldam usque ad eius obitum possedisse quoddam prædium, seu tenimentum laboratorium, arboratum, vineatum, & cannetatum cum domibus, columbarijs, puteo, & furno situm in suburbij Perusiæ in vocabulo Monte morcino, quo loco situm legitur Prædium subhastatum, ibi, Anno 1630. die 9. Novembris auctoritate, &c. Dominicus Casaris executor, &c. retulit se bo-

die vigore mandati extenuat, &c. accepisse veram, & realem terram unius Tenimenti terre aratine, arborata, pergolata; vineata, & canalicata cum buxeteto, domibus, & Columbarijs in eo existentibus in suburbij Perusini in vocabulo Monte Moreino Summ. illorum de Podianis num. 2. Hinc enim presumitur, quod sit illud idem ab Alda fideicommissum, tunc ibidem possessum, & dum non exhibetur alius titulus, nec constat de nouis acquisitionibus gratulorum in eodem loco. *l. vlt. vlt. conf. Fulgos. 145. sub numer. 2. vers. Porro si aliunde, quod sequatur fuerant. Zaf. conf. 9. sub numer. 1. lib. 1. Per. reg. conf. 48. num. 13. lib. 1. & de fideicommiss. art. 44. in l. 2. P. conf. 107. num. 2. & de fideicommiss. l. 1. & de substitut. quest. 618. num. 4. & probant Rota coram San. mem. Gregor. decis. 57. numer. 9. vbi dicitur. C. plures alios cumulat in recent. decis. 13. Jan. 5. vers. & satis videtur par. 1. decis. 7. numer. 4. par. 2. decis. 42. num. 4. & decis. 129. numer. 2. par. 5. cum alijs in Bononien. fideicommiss. de Pancaldi 23. Ianuarij 1643. coram meo Synodo quod illud de Alda vers. sed etiam ex alia, & in Bononien. fideicommiss. de Nascimontis 6. Februarij 1645. coram R. P. D. meo Royas S. fin.*

Idque efficacius in proposito, quo ultra generales illas qualitates, & demonstrationes vnus testis in ordine 4. deponit etiam super cōfinibus particularibus, scilicet pradium ab Alda possessum confinare ab vno latere cum bonis Patrum dicti Montis Moreini, & bonis heredum Nicolai Bani peruentis ad quosdam de Danzettis, & ab alio cum bonis Arnulphi Barigiani dicti Summ. num. 3. quæ cum etiam conueniant prædio subhastato optimè probant identitatem, Præsertim in antiquis excedentibus metam 60. annorum, & in quibus sufficere conuentitia aliquarum demonstrationum licet adsit discrepantia in alijs, quæ temporis cursu inuari, vel alterari potuerunt. *ad tradita per Decian. conf. 12. num. 14. lib. 3. Rot. decis. 87. num. 16. & decis. 160. num. 7. par. 5. recent. cum alijs in d. Bononien. fideicommiss. de Pancaldi 15. Februarij proximi præteriti coram R. P. D. meo Orsibono. S. ex quibus concludenter; Accedente insuper instrumento locationis eiusdem prædij factæ anno 1581. per eandem Aldam dicto Iulio Cæsari & in qua pariter conueniunt omnes supradictæ qualitates à Testibus, & in instrumento executionis descriptæ, ut respondit Rot. in Auximana fideicommiss. 13. Ianuarij 1640. coram Reuerendiss. D. meo Decano S. quo vero ad probationem.*

Nec obstat, quod Iulius Cæsar eodem anno 1581. acquisiuerit quamdam petiam terras sitam in eodem loco Montis Moreini Summ. illorum de Pellicciarijs num. 3.

Quia cum post dictam acquisitionem illam eandem petiam terræ assignauerit Alda matri fideicommissum in locum nonnullorum bonorum ad illam spectantium, & per ipsum venditorum eodem Summ. num. 11. Admissio etiam quod huiusmodi petia contrineatur in prædio, de quo agitur, nihilominus per præfatam assignationem affecta fuit patrimonium eiusdem fideicommissantis, & consequenter cadit sub donatione, & fideicommissa antea ab ipsa factis, quæ nedum præsentia, sed etiam futura

comprehendunt, ibi, anno 1577. die 14. Ianuarij, &c. honesta mulier D. Alda, &c. donauit, &c. omnia, & singula bona, tam præsentia, quam futura, & ad ipsam Aldam nunc, & in futurum spectant. & pertinent. &c. Data enim validitate huiusmodi donationis, quæ in proposito non fuit in dubium reuocata, omnia bona etiam postmodum, & usque ad obitum per Donatricem acquisita, donata censentur, *ut dixit Rota decis. 520. sub num. 1. vers. Quia Virgilius par. 1. recent.*

Prout pariter nec obstat, quod Tutor eundem de Podianis describeret hoc prædium in inuentarij tutelari tanquam hereditarium Iulij Cæsaris dicti Summ. num. 4.

Quoniam dum huiusmodi descriptio ex sua præductis omnino redditur erronea, & non potuit tutor præiudicium inferre Podianis tunc pupillis ex traditis ad propositum coram Reuerendiss. Vrgollen. decis. 39. num. 2. & aliusq. relatis in Bononien. fideicommiss. de Rubels 30. Maij 1648. coram R. P. D. meo Corrado S. quia id non probatur ex sola assertione; Multoque minus cum in eodem inuentarij apposita & fuerat solita clausula salutaris, vti scilicet si descriptum fuisset id, quod describen. non esset, & haberetur pro non descripto ad nos. per Angel. l. 1. S. hac stipulatio num. 24. vers. si d. heres ibique Imol. num. 14. vers. Item adde ff. Sicuti plus quam per l. facid. Theban. in. quest. forens. lib. 1. quest. 10. num. 6. Valasch. consul. 52. num. 16. & 17. Rota in rec. decis. 287. n. 9. par. 3. & in Rom. Separationis bonorum 20. Aprilij 1646. S. Dum enim assertio vers. vel saltem illi confirmata 25. Idij eiusdem anni coram R. P. D. meo Verospio.

Deducta contra quartum testem deponentem de confinibus non fuerunt per DD. habitæ in consideratione; Nam parum releuat quod sit consanguineus dictorum de Podianis, dum pariter est in eodemmet gradu respectu illorum de Portogallis, Affinis enim, vel consanguineus in pari gradu vtriusque colligantis & pro idoneo teste reputatur, cum in eo quolibet suspicio cesset, & coequalis concurrat affectio iux. theoric. Bart. in l. qui Testamento S. quæcunque numer. 8. ff. de testam. Felin. in cap. cum oporteat sub num. 3. vers. 3. limita de accus. Bald. conf. 461. numer. 3. lib. 4. & conf. 10. sub num. 4. vers. ad hoc præterea lib. 5. Alex. conf. 156. numer. 8. lib. 3. Franc. Aret. conf. 13. num. 23. Cephal. conf. 65. num. 26. Mascard. de probat. lib. 1. concl. 26. num. 4. vers. Verum tamen aduersitas, concl. 68. num. 7. & concl. 408. numer. 21. Gabr. de testib. concl. 13. num. 15. & concl. 15. numer. 5. Farin. c. cod. tract. quest. 14. num. 49. quod verò deponat Aldam hoc Prædium possedisse de tempore, quo ipse testis erat adhuc impubes, constitutus scilicet in anno ætatis suæ decimo tertio, pariter nihil releuat, cum impubes effectus maior testificari possit & de ijs, quæ vidit, vel audiuit in pupillari ætate, dummodo prout hic esset proximus pubertati, & lex de eo tempore certam ætatem specificè non requireret, ut magis straliter docet gloss. in l. testium fides S. lege Julia in verbis impubes vers. Sed quæ consuevit ibique Bart. num. 2. ff. de testib. & in S. testes autem verb. neque impubes ibique Aret. num. 4. in l. de testam. Abb. in cap. cum nobis num. 6. ibique Felin. numer. 9. de prescript. Et in cap. Pueris num. 3. de sentent. excomm. Alex. conf. 88.

num. 23. lib. 5. Calcan. conf. 110. sub nom. 3. vers. Nam quod fortius Cuman. conf. 92. numer. 2. Cephal. conf. 98. num. 40. vers. Verum quia, & ad propositum firmavit
 10 Rota decis. 220. num. 7. part. 2. divers. † ubi quod ad hunc effectum proximus pubertati dicitur etiam impubes annorum decem.

Exceptio verò retentionis pro legitima, & Trebellianica facile tollitur cum nullum fuerit confectum inventarium, & constat de alienationibus Summ. illorum de Podianis numer. 6. 7.
 11 & 9. † quæ interim præsumuntur æquare detractiones, & contrarium alleganti incumbit onus probandi iuxta sententiam, quam vti veteriorem perpetuo sequuta fuit Rota, & signanter alijs omisissis in Esina fideic. 10. May 1641. coram me S. nec obstant tria, & in Rom. fideic. de Capite ferro 19. February 1646. coram R. P. D. meo Cerrado S. prædictis autem.

Et ulterius Trebellianica detrahi non potest, dum cessat qualitas hæreditaria †, & Julius Cæsar grauatus fuit restituere per fideicommissum non ut hæres, sed ut donatarius iuxta claram dispositionem text. in L. mulier S. ut Trebellianico ff. ad Sen. conf. Trebell. Bald. in rubr. de renovat. qua in fraud. cred. numer. 9. Rom. in L. stipulatio ista S. inter certam num. 17. vers. ut enim Trebellianica ff. de verb. obligat. l. as. in l. post mortem num. 5. vers. alius casus est C. de fideicommiss. Alex. conf. 247. circa fin. vers. nec est tractan. lib. 6. Aym. conf. 130. num. 11. vers. nec isto casu Molin. de Primogen. Hispan. lib. 1. cap. 17. num. 19. Peregr. de fideicommiss. artic. 51. num. 22. ad art. de success. legal. par. 4. quest. 21. artic. 19. num. 4. Fournell. de pass. nupt. claus. 4. gloss. 9. par. 4. numer. 145. Sord. decis. 144. numer. 23. Detractio enim huius quartæ inuenta fuit favore ultimæ voluntatis, ne scilicet hæredis nomen in vanum assumatur, & grauatus inuitetur ad adeundum, ac
 13 Testamentum valeat, † quæ omnia cessant quando ex contractu restitutio fieri iubetur, ut ratiocinatur Craff. in S. Trebellianica quest. 5. nu. 5.

Et ita resolutum utraque parte informante, &c.

R. P. D. C E L S O.
 Postea S. R. E. CARDINALI.
 Abulcni portionis.

Veneris 14. Iunij 1647.

ARGUMENTVM.

Beneficium vacasse non solum in mense Pontifici reseruato probare tenetur prouitus apostolicus, verum etiam reservationem fuisse secutam ante mediam noctem ubi vacatio contigit in vltima die mensis Pontificis.

S Y M M A R I V M.

- 1 Prouitus de beneficio rei reseruato qualiter reservationis probare tenetur, & quando.
- 2 Temporis probatio debet esse concludens etiam respectu temporis, ubi tempus est de substantia.
- 3 Reservationem beneficij in vltima die mensis probare debens, iustificare debet illam fuisse secutam ante mediam noctem.

Dies incipit à media nocte, & in sequenti media nocte finitur, ut num. 3.

- 4 Factum post mediam noctem, sequenti die factum censetur.
 - 5 Text. in L. more Romano ff. de ferijs declaratur, & numer. 3.
 - Beneficium vacans ante mediam noctem mensis ordinarij ad ordinarium spectat, si post ad Papam, ut num. 5.
 - 6 Testis vacationem beneficij in vltima die mensis deponentes quo modo deponere debeant.
 - 7 Horologia ubi plura concurrunt statim numero pluribus.
 - 8 Testis interrogatus de duobus si vnum affirmat alterum censetur negare.
 - 9 Liber ecclesie probat obitum beneficiati.
 - Amplius si adminiculetur, ibidem.
 - 10 Reus & possessor absolui debet ubi alteris probatio redditur turbida.
- DECISIO LXXVI.
- A** Sententia lata ad fauorem Alphonsi, in qua dictum fuit, litteras Francisci esse subreptitias, nullas, nec exequendas, & propterea bene iudicatum per officialem Abulcni. maleque appellatum pro parte Francisci; iterum appellauit Franciscus, causaque appellationis mihi commissa, dedi dubium, an dicta sententia esset confirmanda, vel infirmanda; & Domini pro confirmatione responderunt; Moti ex eo, quia Franciscus non probauit præcisè obitum Portionarij defuncti in mense Augusti, † ut tenebatur, & quidem concludenter pro iustificatione reservationis in concursu cum Alphonsio prouiso ab Ordinario Rota decis. 46. num. 3. vers. si vero agatur, & num. seq. par. 2. divers. & in Placentina Canonatus, & Prabenda 1. Martij 1599. coram Orano, penes Marches. de commiss. tom. 1. fol. 339. Gregor. decis. 37. numer. 1. Canaler. decis. 33. numer. 2. cum alijs per Gonzal. ad reg. 8. gloss. 11. numer. 100. vers. tamen quando, quem sequitur modern. Roman. de re benef. lib. 3. quest. 10. num. 37. & 40.
- 2 Nam quando tempus est de substantia, † tunc probatio debet esse concludens etiam respectu temporis iux. text. in cap. in presentia de prob. l. as. conf. 46. num. 27. lib. 3. Purpur. conf. 498. numer. 2. Capuaquen. decis. 278. numer. 5. part. 3. Cas. de Grass. decis. 21. numer. 6. de prob. Mantica. decis. 95. numer. 3. & decis. 149. numer. 5. part. 4. divers. & in Albanen. confinium 13. Iannary 1623. coram R. P. D. meo Pirouano.
- Propterea quamuis Franciscus probet obitum Portionarij in vltima nocte mensis Augusti; Nihilominus concludenter non probat illum fuisse secutum ante mediam noctem,
- 3 prout requirebatur ad dictum effectum; † Dies enim incipit à media nocte, & sequentis noctis media parte finitur, ut sunt verba l. C. in l. more Romano ff. de feri. l. 1. ff. de manumission. cap. consulari 24. ibique Felin. numer. 6. vers. de hoc habemus de off. & pot. Ind. delegat. Decian. conf. 65. numer. 22. vers. & quamquam lib. 2. Castellan. de Societ. cap. 62. numer. 4. & 5. Rota decis. 333. numer. 1. par. 4. divers.

4. Indè, quæ fiunt post mediam noctem, † sequenti die facta censentur, l. qua ætate 5. in fin. vers. plus arbitror ff. qui test. fac. poss. l. Ideoque 7. ff. de suc. cap. Feder. de Sen. conf. 256. num. 2. vers. & excludendo casum, Bellam. conf. 1. num. 3. vers. & in tantum, Larra de Cappell. lib. 1. cap. 9. num. 25. Rota in Perusina Parrochialis 28. Iunij 1617. coram boimem. Card. Verospio.

5. Et in terminis diuisionis mensium super collatione beneficiorum inter Pontificem, & Episcopos, quod attendatur dispositio dicti tex. † in l. more Romano, ita vt si beneficium vacet ante mediam noctem mensis Ordinarij, spectet ad Ordinarium, si vero post, pertineat ad Papam tradis Rebuff. de verb. signif. in l. 2. fol. mihi 30. vers. sed quomodo, & in tract. nominatur quest. 16. numer. 2. & de Collat. in S. præfatique Ordinarij verbo sequentibus mensibus littera F. pag. 609. Gonzal. super reg. 8. gloss. 11. numer. 9. & seqq. Garz. de benef. 5. par. cap. 1. nu. 523. Polidor. Ripa de noct. temp. cap. 160. numer. 5. & cap. 161. numer. 3. Barbos. de potest. Episcop. allegat. 57. numer. 183. & seqq. Ferd. a Castro Palao oper. moral. par. 2. tract. 13. disp. 2. punct. 22. S. 2. numer. 1. & optimè Ioseph Ludou. de Perus. decis. 116. numer. 6. & 7.

Nec obstant testes pro Francisco examinati, nam licet primus, & sextus fratres Portionarij defuncti dicant, illum decessisse ante pulsatam horam duodecimam ad Horologia Ecclesiæ Parrochialis S. Ioannis, & Monasterij S. Theresiæ, tamen non negant alia ante pulsasse; Imò secundus nempe Fabianus de Escobar Præfectus domus ipsius defuncti, & tertius Franciscus de Santiago Parrochus prædictæ Ecclesiæ S. Ioannis, & Ioannes Sanchez testis vndecimus, ac etiam duodecimus religiosus Ordinis Discalceatorum, qui omnes in actu obitus interfuerunt, deponunt expressè ante mortem prædicti Portionarij pulsasse horologium Ecclesiæ Cathedralis, & cum prædictis concordat ipse Gubernator Ciuitatis Miles S. Iacobi de Spata, & alij testes ex officio examinati per

6. Vicarium Episcopi, † iuxta formam, & modum traditum per Gonzal. ubi supra num. 10. vers. proinde & seqq. & per Polidor. Rip. de noct. temp. cap. 161. nu. 7. ac per Ioseph Ludou. dicta decis. 116. num. 6. qui omnes repetiti ad instantiam Alphonsi, & præsertim 1. 2. 3. & 4. deponunt, quod ante horologium Ecclesiæ Cathedralis pulsauerant plura horologia diuersarum Ecclesiarum, & in specie horologia Conuentus S. Thomæ Ordinis Prædicatorum, & Conuentus Carmelitarum Calceatorum, necnon alterum Ecclesiæ Societatis Iesu, & addit quintus testis, quod pulsauerat etiam horologium S. Francisci, certum est autem quando diuersa concurrant horologia, † tunc statur numero pluribus ad instar testium, vt notat Parlador. lib. 3. quest. 9. numer. 10. vers. at si multa, & num. seqq. Barbos. de pot. Episc. alleg. 57. num. 186. in fine, Castro Palao ubi supra d. punct. 22. S. 2. num. 1. vers. secus quando plura sunt.

Quæ conclusio eo facilius procedit in præfenti casu, quia oïcta duo horologia, quæ lauent eidem Francisco consueuerunt semper pulsare tardius cæteris per spatium circa dimi-

diæ horæ, vt deponunt multi ex prædictis testibus, & quod magis est alterum ex eis, nempe illud S. Ioannis, vltra tarditatem procedebat, vt plurimum inordinate, & malè gubernabatur, quod non audent negare, quin potius videntur admittere duo testes fratres defuncti pro Francisco inducti, dum respondentes ad articulum super qualitate ipsius horologii, dicunt quidem, quod habet suum moderatorem cum salario, sed tacent an benè sit gubernatum, & ordinate procedat, vnde contrarium videntur deponere ex illa regula, quod interrogatus de duobus, † si vnum tantum affirmet alterum censetur negare l. etsi sine 8. S. sed quod Papinianus ff. de minor. Pacian. de prob. cap. 34. numer. 1.

8. Et è conuerso concurrat pro Alphonso partita libri Pictantiarum Ecclesiæ Cathedralis concepta sub his verbis, hodierna die Luna prima Septembris, Pictantia pro Missa, &c. hanc & alias perdidit Dominus Portionarius Franciscus de Aguierre, quia obiit die 1. Septembris hora 12. cum dimidia: Nec non partita libri Capparum eiusdem Ecclesiæ, vbi habetur, Portionarius Franciscus de Aguierre obiit prima die Septembris post dimidiam noctem, quibus libris circa hanc materiam omnino est standum, † præsertim cum ex depositione prædictorum testium sint optimè adminiculati, vt in terminis firmavit Rota in Tarusina Canonicius 1. Martij 1599. coram Corduba, Buratt. decis. 548. nu. 1. Duran. decis. 210. eodem num. & in recent. decis. 629. par. 2. & decis. 205. in princ. par. 4. som. 1.

9. Et in omnem casum saltem negari non potest, quod ex prædictis probatio pro parte Francisci reddatur omnino turbida, fita vt Alphonsus reus, & possessor veniat absolendus, vt benè per Gonzal. super reg. 8. gloss. 11. numer. 26. & seqq. Garz. de benef. par. 5. cap. 1. numer. 427. & sequen. & præsertim num. 529. Barbos. de pot. Episc. alleg. 57. num. 188. Rota coram Puteo decis. 206. & decis. 265. lib. 3.

Et ita vnica tantum parte informante decium fuit, altera plures citata, & expectata.

R. P. D. ARGVELLES.

Romana executionis laudi.

Veneris 14. Iunij 1647.

ARGUMENTVM.

De interpretatione legati quid in eo contineatur latè in præfenti decisione tractatur ad interpretationem, an sub legato de domibus facto, remissæ, & apothecæ subtrus easdem domos appositæ contineantur.

SVMMARIVM.

1. Domo legata, domui annexa legata censentur & vide num. 7. cum seqq.
2. Exceptio firmat regulam in contrarium.
3. Legatum latam recipit interpretationem. Amplia si sit pium, & cum onere diuinorum officiorum num. 3.

- 4 Legata domo continentur apotheca, & quando uide in num. seqq.
- 5 Dinerſita. nominis rerum diuerſitatem demonſtrat, & num. 6.
- 6 Nomine qua differant, ſubſtantia differunt, & nu. 5.
- 7 Apotheca ſeparatim locari ſolita, & qua non habet aditum ad domum non continetur ſub legato domus.
- 8 Domini uſus ea facit ſub legato contineri, qua nec partes ſuas ipſius legati.
Amplia idem e conuerſo procedere, quia legatum non continet ea qua in alterum uſum conuertit pater familias num. 9.
- 10 Apotheca non continetur in datione inſolutum facta de domo, ſi à domo fuit per Dominum ſeparata.
- 11 Legatum domus comprehendit apothecam ad quam aditum habet alias ſecus & num. 12. ac per totam.
- 12 Apotheca non habens aditum ad domum, & ſeparatim locari ſolita, non uenit appellatione domus.
- 13 Inſpectio ocularis, & uifio loci omnes ſuperat probationes.
- 14 Penſione domus legata non comprehendit penſionem manſionum, quæ à domo ſunt diuerſa & ſeparata.
- 15 Apotheca dicitur qualiliet ualla apta quid continere, & reponere.
- 16 Apotheca dicitur etiam libròrum.
- 17 Conſtitutio loquens de apotheca extenditur ad omnia reſpoſitoria, qua locari ſolent.
Conſtitutio iuris correctoria ſtriſſe interpretatur num. 17.
- 18 Ratio ubi eſt eadem, eadem debet eſſe legis diſpoſitio.
- 19 Exceptio, & reſeruatò quid operetur.
- 20 Ratio recti ſermonis attendi debes.
- 21 Exceptio debet eſſe de regula.
- 22 Verba non debent eſſe ſuperſua nec inepta, quod etiã procedit in ſyllaba.
- 23 Argumentum à ſuperſtuitate dicitur inſirmum, & leuiſſimum.
- 24 Enumeratio ſpecierum diligenter facta legato derogat generali.
- 25 Apotheca, & remiſſa licet diuerſa poſſint dici ſpeciei ſunt tamen eiſdem generis.
- 26 Generi derogatur per ſpeciem.
- 27 Apotheca ſi aut ſubtus domum ad uſum mercium, & artium.
- 28 Uſus loquendi & utendi in teſtatore attenditur, & num. ſeq.
- 29 Diſpoſitio teſtatoris quid contineat, ex illius uſu, & conſuetudine dignoſcitur.
- 30 Uſus, & conſuetudo teſtatoris preualet proprietati uerborum.
- 31 Uſus teſtatoris magis attenditur, quam comunis.
- 32 Res legata continetur ſub uocabilo à teſtatore expreſſa, ubi promiſcue teſtator ea utebatur.
- 33 Argento eſcario legato ueniant uafa quibus teſtator, & ad eſumet ad potum utebatur.
- 34 Aſpectus ſufficit ubi res eſt dubia.
- 35 Domus eadem ſtructura & ſimilitudine conſtructa non debent diuerſo iure cenſeri.
- 36 Similitudo, & uerſimilitudo multum operantur.
- 37 Apotheca ſeparatim à domo locata, & non ad uſum domus, cum uenit ſub legato domus.
- 38 Domus ſub legato quid contineatur dignoſcitur ex qualitatibus legato annexis.
- 39 Legatum quid contineat ualor, & pretium demonſtrant.

- 40 Legatum alimentorum reſtringitur ad neceſſarium pro alimentis.
- 41 Hæres ut minus grauetur ſemper fieri debet interpretatio etiam contra legatarium.
- 42 Hæres & legatarius ubi pariter ſunt dilecti interpretatio fit contra legatarium.
- 43 Legatum fauore pia cauſa ſubſtinetur, non autem extenditur.
- 44 Interpretatio fit contra legatarium fauore hæredis etiam ſi cauſa eſſet pia.
- 45 Legatum etiam pium extendere contra uoluntatem teſtatoris iniquum eſſet.
- 46 Oſtium clauſum magis deſocut ſeparationem.
- 47 Teſtis familiaris, niſi ſit ſalariatus non excluditur.
- 48 Teſti deponenti uerſimilia, & iuri comuni conformia multum deſertur.
- 49 Teſtium qualitas arbitrio iudicis remittitur.
- 50 Voluntatis coniectura deſertur arbitrio Iudicis.

DECISIO LXXVII.

DOMINA Thamirra Cæula de Cybo Teſtatrix inſtituto vniuerſali hærede Innocētio ſuo filio per hæc uerba ſuam clauſit ſubſtitutionem.

Item ordina che ſe per caſo deſto Signor Innocentio moriſſe ſenza figliuoli, in tal caſo ſopraminendo il Signor Lelio Ceuli ſuo Nipote debba mentre eſſo uiue, godere le pigioni della caſa di mezzo ſituate nella Piazza di S. Pietro detratte però le botteghe, che ſono ſotto la deſta caſa uerſo la Piazza di San Pietro, che in queſta parte lo ſoſtituiſce, uolendo, che debbiano ſeruire per gl' alimenti di deſto Signor Lelio, durante la ſua uita. E ſe per caſo anco foſſe morto d. Sig. Lelio à eſſo Sig. Lelio, etiamche ui foſſero figliuoli d' eſſo Signor Lelio eſſa Signora Teſtatrix ſoſtituiſce la Chieſa di Santa Maria in Vallicella nella caſa, che deue godere deſto Signor Lelio con queſto, che li Padri di deſta Chieſa ſiano obligati celebrare per l' anima d' eſſa Teſtatrix una meſſa quotidiana in perpetuo Summ. num. 1.

Ex huiusmodi ſubſtitutionis uerbis, Patres Sanctæ Mariæ in Vallicella pro obtinenda executione mandati ab A. C. ad eorum fauorem relaxati, plura deducebant fundamenta. Quorum primum, quod relicta Domo, & ea quoque cenſeantur relicta, quæ ipſi domui annexa ſunt, Gloſſ. in cap. ſin. 12. quaſt. 2. late Surd. conf. 207. num. 1. & in terminis Apothece, Anch. conf. 291 num. 1. Alex. conf. 204. nu. 1. lib. 6. Mant. de coniect. lib. 9. tit. 2. num. 37. Mart. de ſucceſſ. leg. 4. part. qn. 18. art. 1. num. 41. & eſt text. optimus in l. prædijs 89. §. Balneas, & §. qui domum ff. de leg. 3.

Secundum quod ex illa exceptione detratte però le botteghe reſultare uidebatur, quod omnia alia membra, & pertinentiæ domus dicantur legata, eo quia exceptio firmat & regulam in contrarium l. nam quod liquida 4. ff. de penn. leg. Alex. d. conf. 204. num. 7. & 14. in fin. lib. 6. & eſt uulgatam Axioma.

3 Tertium quod legatam & latam recipit interpretationem l. in teſtamenti 12. ff. de regul. iur. Alex. d. conf. 204. num. 4. in fin. Maxime cum ſit pium, & cum onere diuinorum ſacrificiorum, & propterea ſub legato domus apothecas contineri ait Bert. azol. conf. ciuil. 87. num. 19.

Quarta

Quantum quod Testatrix excepit à legato apothecas non vero mansiones illas pro thedis seruandis accommodatas (quas vulgo dicimus Remissas) & has non contineri sub nomine apothecarum deducebatur ex diuersitate nominum, & ex qua demonstratur rerum diuersitas l. si idem 7. C. de Codicill. Seraph. decis. 1137. num. 3. S. mem. Greg. XV. decis. 559. num. 8. Et quæ differunt nomine & differunt substantia Ricciar-
 6 dus in rubr. ff. de bonorum possess. num. 4.

Re tamen bene perpensa, contraria Domi-
 norum extitit resolutio. Nam licet legata Do-
 mo, venirent ea, quæ ipsi domui annexa sunt,
 attamen hoc primum fundamentum huius-
 modi casui non applicari visum fuit; cum ver-
 semur in apothecis, quæ separatim ab ipsa
 domo locabantur, & ad quas non patet adi-
 tus apertus ex domo, & propterea Doctrinæ
 pro parte Patrum adductæ adaptari non pos-
 7 sunt, & cum sub nomine, & sub legato domus
 in præsentem non comprehendantur. Castill. lib. 5.
 contr. cap. 62. num. 71. Optima quidem ratio
 8 ductus; Nam si Domini usus, & facit, ut etiam
 ea, quæ partes non sunt ipsius domus, ea le-
 gata, contineantur, ut Balnea in d. §. Balneas, &
 Hortus in d. l. prædij §. qui domum, & Pascha, quæ
 non erat in fundo, eo legato comprehendantur l. Seia
 20. §. Tyranna ff. de fund. instr. Cur non etiam
 9 pars illa domus, quam & in usum alterum con-
 uertit pater familias, et domui non decedet? iux-
 ta tex. in l. si cui ades 30. ff. de leg. 3. tex. in l. quod
 conclauæ 47. in princ. & §. 1. ff. de damn. infect. facit
 text. in l. quod in rerum 24. §. si quis post testamentum
 ff. de leg. 1. & ita in terminis dationis insolutu m
 10 loquens & de apotheca Crauet. conf. 214. d. nu. 2.
 per tot. qui num. fin. signanter respondit d. conf. Alex.
 204. & eodem pariter modo potest responde-
 11 ri conf. Ancher. 291. nempe in eorum & casibus,
 concurrere aditum de domo ad Apothecam,
 & alias coniecturas. Gratian. discept. foren. c. 126.
 num. 12. et seqq. & quando de apotheca ad do-
 mum non est aditus, & eam locat Dominus
 12 separatim, & quod dicatur eam à Domino sepa-
 rare, & non venire appellatione domus text. in
 l. si quis duas 6. §. si quis partem ff. de omni. præd. Bero
 conf. 160. num. 2. lib. 1. vers. præterea, bene Cast. con-
 sil. 221. nisi puncto paulo ante fin. vers. si autem d. ta-
 bernæ Paris. conf. 80. num. 21. lib. 2. vbi respondit
 tenentibus contrarium. Surd. d. conf. 207. nu. 12.
 vers. quarto domuncula Bertazzol. d. conf. 87. d. n. 12.
 Rot. dec. 243. num. 27. par. 5. recent. quæ loquitur in
 apotheca existente subtus domum.

Quæ sententia eo facilius amplectenda ve-
 nit, ex quo ad rhedas habitatorum domus ser-
 uandas, sunt aliæ mansiones ad istum usum
 tantum fabricatæ, & commodiores, cum sta-
 bulis, & foenilibus ut patuit Dominis meis,
 13 ex oculari inspectione, & loci & visitatione,
 quæ superat omnes alias probationes, & dici-
 tur superlatiua, & fortior de mundo Ias. in l.
 fin. num. 3. ff. de in lit. iuran. Alex. conf. 116. in fin. lib. 1.
 conf. 35. lib. 4. Plott. de in lit. iuran. §. 50. num. 3. et
 alij citati à Modern. Perus. de manut. obser. 101. nu. 5.
 Et præterea quicquid sit de prædictis, extra
 dubium versatur præsens controuersia; quia
 in hoc casu à Testatrice non fuit legata domus

14 sed pensiones domus, & quæ cum sint diuer-
 sæ, & separatæ à pensionibus mansionum, de
 quibus agitur, nullo modo eas possunt com-
 prehendere d. §. Balneas, & in fortioribus ter-
 minis Laderch. conf. 78. per tot. & vbi habitatio
 domus relicta est. Giouagn. conf. 33. num. 4. lib. 1.
 qui late prosequitur distinguendo, & contra-
 rijs respondendo numeris seqq.

Quod confirmatur in secundo fundamento
 & exceptione pro Patribus adducta, quæ faci-
 le contra eos retorquetur; Nam nomine apo-
 thecarum, non solum significantur illæ, quæ
 pro vendendis mercibus, vel aliquo exercitio
 sed etiam mansiones quæ pro thedis seruandis
 construuntur. Apotheca namque (ut Am-
 15 brosius Calepinus docet) & quælibet cella di-
 citur in qua aliquid reponitur; & quod sit re-
 positorium, seu reconditorium, vel locus re-
 bus quibuscumque ad tempus reponendis idoneus
 tradit Caluin. in lexic. iur. verbo. apotheca, vbi hæc,
 & alia ad litteram transcribit ex Prateo, & prius Im-
 perator in l. si quis intra 7. C. de bonis proscript. ibi
 quidue in apothecis sit repositum, & librorum etiam
 16 apothecam dixit & Iurisconsultus in l. quæsitum
 12. §. instructo autem fundo 34. ff. de fund. instr. ubi
 si quasi apotheca librorum utebatur Gratian. discept.
 for. cap. 927. num. 5. ad 8. vbi quod constitutio
 loquens de apothecis, extendatur ad omnia
 similia repositoria, quæ locari solent num. 3.
 17 cum tamen illa constitutio tanquam iuris cor-
 rectoria strictè interpretanda est l. 3. de ver-
 ba ff. de neg. gesti. Gratian. discept. foren. capit. 383.
 num. 11.

Potissimè cum nulla ratio differentie possit
 assignari inter apothecas, & alias mansiones,
 quæ locari solent, ut aduertit Gratian. d. c. 927.
 quod maximè procedit in præsentem casu, cum
 pro thedis seruandis, aliæ adessent mansiones
 quibus semper vsi sunt domus habitatores,
 quo argumento vititur Surd. d. conf. 207. num. 10.
 18 & facit vulgaris regula, & quod vbi par ratio
 eadem debet esse iuris dispositio l. lictus 22. ff. ad
 l. Aquil. l. nauta §. §. finali ff. naut. & camp.

Confirmatur vltèrius huiusmodi resolutio
 ex eo, quod Testatrix non generaliter excepit
 apothecas, sed eas tantum, quæ sunt versus
 Plateam D. Petri, ex quo monstrat clarissimè
 alias esse apothecas, quæ non sunt versus di-
 ctam plateam. Sed cum nullæ aliæ inuenian-
 tur præter illas Remissas, quæ sunt à tergo do-
 mus, & semper ad hunc usum deseruierint,
 non videtur dubitandum nomine apothecarum
 Testatricem etiam intelligere voluisse illas Re-
 missas. Et quando nomine apothecarum non
 19 comprehenduntur, & ipsa exceptio, & re-
 seruatio apothecarum id faceret, ut multis
 exemplis, & Doctoribus probat. Crauet. conf.
 214. num. 14. vers. igitur ista reservatio. Nec aliter
 dici potest salua ratione recti sermonis, quam
 20 attendi debere & dixit tex. in l. Plantius 9. in fin. ff.
 de aur. & arg. leg. Cuiac. obser. lib. 17. cap. 16. Excep-
 21 tio namque debet & esse de regula vulgaris iu-
 ribus d. l. quæsitum 12. §. Idem respondit 43. vers.
 denique Neratius ff. de fund. instr. l. qui testamento 20
 §. mulier 6. ff. qui testam. facere poss.

Quod eo facilius affirmandum est conside-
 ran-

21 rando, quod alioquin illa tot verba, *Che sono sotto la detta casa verso la Piazza di S. Pietro*, essent inepta, & superflua, † quod dicendum non est, cum aliquis sanus intellectus dari possit. Immo nec vlla syllaba debet censi superflua ex l. 1. in in princ. cum ibi notatis ff. qui met. cau. Cranesi. conf. 294. num. 2. §. ubi salia vers. & pratermittendum fol. mihi 105. in princ. Scacc. de commerc. §. 7. gloss. 3. num. 22. facit tex. in cap. si Papa 10. de privileg. in 6. l. si quando 112. & ibi Gottofr. littera R. ff. de leg. 1. Rot. decis. 358. numer. 3. par. 4. rec. & in Romana fideicommissi de Pelatij 25. Iunij 1646. coram me.

23 Nec obstat, quod argumentum à † superfluitate infirmum vocet, *Mant. de coniect. lib. 12. tit. fin. nu. 40.* & leuissimum *Larrea dec. Granat. 21. num. 47. & decis. 31. nu. 51.* quia id ipsum explicat num. 51. & 53. quando pro fugienda superfluitate, aliquid absurdi, vel contra voluntatem Testatoris induceretur, ultra quod vis non deducetur ex sola superfluitate, sed etiam ex eo quod Testatrix sub illis verbis *De traite però le botteghe, che sono sotto la d. casa verso la Piazza di S. Pietro* voluit in legato comprehendere Apothecas existentes in altera via versus S. Spiritum in qua sunt duæ Remissæ, quas sub nomine apothecarum intellexit vt supra deducum fuit.

Additur etiam prædictis aliud potissimum fundamentum, quod resultat ex vsu loquendi ipsiusmet Testatricis, quæ Remissas, & apothecas pro synonymis reputabat, vt constat, ne dum ex d. testamento, vt ex verbis superius ponderatis; sed etiam ex publico instrumento census, quem Testatrix imposuit anno 1613. sub die 17. Maij super domo, viridario, & apothecis, cum sit incontrouertibile; Remissas etiam fuisse eidem censui suppositas, alias dicendum esset dd. Remissas non fuisse comprehensas in illa domus obligatione: † quoniam diligentem specierum enumerationem legato generali derogare dixit *Paulus in l. cum de lanionis 18. §. quidam cum ita l. Seia 20. ff. de fund. instr. l. alimenta 16. §. Basilica, l. Stichus 20. ff. de alim. & cib. leg. Cuiac. lib. 8. resp. Papin. in l. legata 9. ff. de supell. leg.*

25 Maximè cum apothecæ, & remissæ dato citra veri præiudicium, quando essent diuersæ speciei, † sunt tamen eiusdem generis, vt ex *Gratian.* & alijs supra firmatum fuit; Vnde clarior supradicta conclusio est d. l. legata 9. ff. de supell. leg. & d. l. 18. §. qui fundum ff. de fund. instr. melior. tex. in l. heres meus 98. ff. de leg. 3. Ant. Febr. lib. 1. coniect. cap. 7. numer. fin. & facit vulgaris 26 regula; † Generi per speciem derogatur de regul. iur. in 6.

27 Quapropter nulla alia ratione possent dici censui suppositæ, nisi quia comprehendebantur sub appellatione Apothecarum; eo præcipue, quia apothecæ ad vsum mercium, & artium sunt subtus domum, † Remissæ vero separatæ diuersa contignatione, ædificio, & solo constructæ in quibus maior erat difficultas, an comprehenderebuntur in obligatione census. ex traditis a *surd. d. conf. 207. Corn. conf. 203. lib. 1.*

Immo non solum ex vsu loquendi Testatrix his remissis, de quibus agitur pro apothecis 23 utebatur; † sed etiam ex vsu vtendi, vt loquitur *Mant. de coniect. lib. 3. tit. 19. num. 4. vers. nec debet*, quia aliquando eas locabat ad vsum Apothecarum. Quid autem continetur in dispositione Testatoris; † & ex eius vsu, & consuetudine colligitur l. heredes palam 21. §. si quid post ff. qui testam. facere poss. l. si seruus plurium 53. §. fin. & ibi *Duran. ff. de leg. 1. l. cum filio familias 48. §. fin. librorum 50. §. quod tamen Cassius l. nummis 73. ff. de leg. 3. l. si cui annum 14. ff. de ann. leg. l. penultima, ff. de alim. & cib. leg. l. si quis 9. §. item si quis 2. & l. seq. ff. de trit. vin. & oleo leg. l. si quando 31. l. pedic. 34. §. 1. & §. Herattus. l. si uxori 41. ff. de aur. & arg. leg. 4. §. proinde ff. de in rem verso l. damnas esto 15. in fin. ff. de vsu, & usufr. leg. d. l. Seia 20. §. Tyranna, ff. de fund. instr. l. 3. §. fin. l. Labeo 7. §. Seruius de quemadmodum 12. ff. de supell. leg. l. 3. §. potulenta ff. de penu. leg. probant Doctores in allegatis. turibus *Donell. in l. ita stipulatus fuero 109. numer. 2. ff. de verb. oblig. Castr. in l. quo loco 20. §. 1. in princ. ff. de hered. instit. Rota coram San. me. Gregor. decis. 544. numer. 30.**

30 Qui vsus, & consuetudo Testatricis est tantæ potentie, † vt etiam verborum proprietati preualeat, text. in d. l. cum filio familias 48. d. l. Labeo 7. §. seruus l. 3. §. fin. ff. de supell. leg. d. l. si seruus plurium 53. ff. de leg. 1. d. l. heredes palam 21. §. primo vers. sed si notam, ff. qui test. fac. poss. d. l. cum de lanionis, 18. §. item cacabos ibi non propriam verborum significationem scrutari, ff. de fund. instr. Capb. conf. 306. num. 118. vers. sit cessaret. *Mantic. de coniect. d. lib. 3. tit. 8. num. 10. vers. nouissime tamen, & d. tit. 9. num. 1. Forcatul. in sua penu. Iuris civil. c. 8. ad fin. fol. mihi 440. Rota coram S. M. Greg. XV. decis. 257. num. 10. vers. praterca, & decis. 239. nu. 8. vers. neq. huic, & num. seq. p. 7. recent.* Vnde facilius cum, & vsus, ac consuetudo Testatricis, & ipsa quoq. verborum proprietates ad fauorē D. Thomæ concurrat.

Ex quibus resultat manifesta responsio ad quartum fundamentum quod pro parte Patrū adducebatur; & insuper responsio ad obiectū quod communiter diuersa sint nomina apothecæ, & remissæ. Nam quicquid sit de hoc, & omisso etiam quod ex prædictis contrariū appareat tamen prius attendendus est vsus Testatoris, † quam communis d. l. si seruus plurium 53. §. fin. & ibi *Gottofr. & in l. cum pater 79. §. cum imperfecta 22. ff. de leg. 2. d. l. heredes palam 21. §. si quid post. vers. sed, & si notam in fin. d. l. nummis 73. d. l. si cui annum 14. d. l. penult. Mant. de coniect. lib. 12. tit. fin. numer. 20. ex Ias. Aret. & alijs, & d. lib. 3. d. tit. 9. numer. 1. ex Cicer. & Bart. & prosequitur numeris seqq.*

Minus obstat quod dicebatur Testatricem aliquando istis mansionibus vsam fuisse pro Remissis; quia quando fuisset probatum, nec releuaret, nam vbi Testator promiscue vtitur 32 re legata, † tunc ea continetur eo vocabulo, quod expressit, vt pulchre docet *Iurisc. in d. l. pediculis 34. §. quidem primipilaris ff. de aur. & arg. leg. vbi si argentum escarium legatum sit, & aliqua sint vasa, quibus pro miscuè utebatur 33 Testator, & ad potum, & ad eum, † ea in legato*

gato continebuntur; & de vestibulis probat *tex. in l. item legato 47. §. item ff. de leg. 3.* Ideo cum Testatrix his mansionibus quandoque vltima sit pro remissis quandoque vero apothecis; legando apothecam certissimum est, quod hoc vocabulo contineantur licet alias fuissent pro remissis habitas.

Sic non improprie, immo recte, & secundum veram significationem eas apothecas appellasse Testatricem, & ad proprium vsum ad quem fuerunt constructe applicasse affirmandum venit. Tum quia pro mercibus exponendis, vel pauperum personarum habitatione eas locauit, ut dicunt testes, & patuit Dominus meus ex ipso aspectu. In vna namque conspicitur caminus; in altera quaedam alia officina, cum hæc à remissis sint aliena, & inusitata.

Tum etiam quia supra partes appositæ videntur sua ferramenta pro tabulatis appendendis, & alia signa apothecarum mercium, vel
34 alius qui quidem aspectus fuisse sufficiens, quando res dubia esset *d. l. pediculis, 34. §. 1. ibi ut in his aspectus auri potentior est & §. Meratius 5. ibi idque ex aspectu vasorum facilius intelligi posse facit text. in l. si quando 31. ff. de aur. & arg. leg.*

Sed cessat ulterius quævis difficultas, ex eo quod istæ, & ceteræ apothecæ eadem penitus
35 structura, & similitudine sint constructæ, & sic non debent diuerso iure censi ex supra allegata *l. illud 32. ff. ad l. Aquila. quodam 9. §. nummulantes ff. de eden. & quia similitum eadem est disciplina d. l. 3. §. proinde, et §. quoties ff. de iurem. vers. in princ. infl. quod cum eo &c. & ibi glossa verbo intellecturi, & §. qua diximus 6. Velaſc. axiom. iur. lit. S. num. 36. & limitationes de quibus ipse Velaſc. & alij per eum lit. A. num. 133. non applicantur in præſenti; Quam similitudinem
36 & verisimilitudinem f multum operari dixit *Grædisept. for. cap. 383. n. 6. Rot. decis. 234. n. 15. 16. p. 7. recent.**

Corroborantur prædicta ex Testibus pro Patribus examinatis, quorum vnus deponit, quod aliquando deseruierunt pro apothecis, & alij quod fuerunt locatæ pro remissis (licet nõ probent semper ad vsum remissarum habitas) & hoc sufficeret, cum iidem aſſerant separatim
37 à domo fuisse f locatas, & non ad vsum domus *d. l. prædij 39. d. §. Balneas ff. de leg. 3. Cravett;* & alij supracitati faciunt tradita per *Castill. lib. 51 contr. cap. 62. num. 19. 21. 43. 71. & quod nunquam sub locatione domus fuerint comprehensæ; Ginnagn. d. conf. 33. num. 3. lib. 1.*

Denique confirmatur huiusmodi resolutio ex eo quod habitatio Domus fuit relicta pro alimentis pro quibus cum sufficiant pensionis Domus deductis istis apothecis, & Remissis existentibus in Platea S. Petri non est dicendū istas fuisse legatas. Nam ex qualitatibus an
38 nexis legato domus dignoscitur, f quid in eo contineatur *Lederch. d. conf. 78. num. 1. & 7. Corn. d. conf. 203. per tot. lib. 1. & conf. 206. num. 11. lib. 3. Ginnagn. d. conf. 33. num. 4. lib. 1. & ex valore, &*
39 pretio quid in legato contineatur dignoscitur *d. l. ff. de reb. dub. gloss. in l. 1. §. superficiem, & ibi Bart.*

*ff. de superfic. Cravett. conf. 334. num. 3. vers. quarto an Surd. conf. 13. num. 37. & decis. 136. num. 10. Forcatul. 40 d. c. 3. in fin. Et in puncto alimentorum, f quod restringatur legatum ad necessarium pro alimentis, & non amplius, probat *tex. in d. l. alimenta 16. §. Basilica ff. de alim. & cib. leg.* Quæ rationes adaptantur etiam ad id quod dicebatur de onere diuinorum sacrificiorum, ad quod sustinendum non solum sufficit pretium pensionum, sed superabundat.*

His sic firmatis parum visum fuit obstare illa fundamenta a Patribus pro executione mandati A. C. deducta; Nam ad primum satis supra in §. quibus tamen stantibus fuit responsum: prout ad secundum in §. quod confirmatur, & ad quartum in §. immo non solum & §. seq. Ad tertium vero respondetur quod legatum hoc metiendum est ex eo quod Lelius fuit relictū cui Patres fuere substituti, At in ambiguis
41 semper est facienda interpretatio, f vt minus grauetur hæres, & contra legatarium *l. si ita sit scriptum 14. in fin. & ibi Duar. & in d. l. si seruus plurium 53. §. fin. l. cum seruus 39. alias l. idem Iulianus 40. §. scio 7. l. legato 37. §. 1. in princ. vers. fin. Ad l. 1. l. si ita relictum 44. ibi minor pars erit accipienda qua venit in legato ff. de leg. 2. l. qui concubina 29. §. 1. d. l. nummis 73. ff. de leg. 3. l. qui dotem 17. ff. de dot. præleg. facit *tex. in l. vnum ex familia 69. §. si rem ff. de leg. 2. Alciat. conf. 121. numer. 10. lib. 9. qui dicit non habere regulam in contrarium. Corn. conf. 203. in fin. lib. 1. Nat. conf. 140. num. 27. Forcatul. in pen. iur. simil. c. 2. fol. mihi 429. Rota decis. 239. n. 10. p. 7. recent. & intrat regula l. semper in obscuris 9. ff. de reg. iur.**

Quæ omnia magis sibi vendicant locum,
42 quando hæres pariter est dilectus. *Barsatt. conf. 5. num. 5. Bertazzol. d. conf. 87. num. 14. Fauor enim causæ piz taci et, vt in dubio sublineatur*
43 legatum, f non, vt extendatur *Menoch. conf. 1243. num. 6. Pedroch. conf. 2. num. 99. qui late prosequitur multis citatis nu. seqq. vsq. ad fin. & a nu. 206. ad 212. ibi quod etiam in legato*
44 causæ f piz intrat regula *tex. d. l. semper in obscuris, & d. l. nummis cum similibus, & sunt optima verba tex. in c. ex parte 18. extra de conf. ibi, Cum huiusmodi vota gratuita fuerint ab initio, benignius sunt a iuris ecclesiasticis exigenda ne tanquam exactores videantur lucris temporalibus inhiare.*

Potissimè cum Thomas sit proximior ex filia Nepos, & heres institutus, quam Lelius nepos ex fratre, & per consequens minus dilectus, & circa hoc tollitur omnis heſitatio, ex quo ex supra allegatis constat de contraria Te
45 maticis voluntate; f vnde non pium sed impium esset legatum extendere, *Max. de consell. d. lib. 3. d. tit. 19. num. 11. Pedroch. d. conf. 2. numer. 119. cum seqq. & sufficere præſumptionem contrariam ex Bald. tenuit Mart. de succ. leg. p. 4. q. 3. art. 5. num. 7.*

Non obstat quod dicitur in vna mansioni adesse ostium ad Domum: quia cum sit clau
46 tum magis ticit, f vt intelligatur illas mansiones esse separatas a domo ex *d. l. si quis duas 6. §. 1. vers. plane ff. comm. præd. & ibi Faber. in Ration. lib. 2. Parietibus enim domus determinatur l. 4. §. penult. ff. fin. reg. ad.*

Nec afficit quod vnus ex Testibus D. Thomæ sit familiaris ; Tum quia non probatur quod viuat salario, & impensis ipsius D. Thomæ ex latè traditis à Farinacc. de test. q. 55 inspect. 2. num. 130. Tum quia deponit verò similia, & inri communi conformia, & eam multum debet deferri Rota decis. 93. num. 7. p. 4. rec. Tum etiam quia non solum coadiuuatur ex alijs superius deductis, sed etiam ex assertione Marchionis Maluetiæ, & alijs etiam Testibus ad perpetuam rei memoriam examinatis, & ipsa Dominorum meorum inspectione, & loci visitatione de qua supra.

49. Præsertim cum Testium & qualitas sit in arbitrio Iudicis vulg. tex. in l. 3. vers. in magis ff. de test.

Prout, & similiter voluntatis coniectura ad Iudicem remittatur diuinasitum 12. S. idem respondit 43. vers. sed, & ipse ff. de fund. instr. l. 1. in Tiburtina fideicommissi 14. Iuxta præsentis anni constitutionem S. ad huc ergo in præsent. vers. in omnibus etiam.

Et ita vtraq; &c.

R. P. D. B I C H I O.

Melchitana Tectura.

Veneris 14 Junij 1647.

A R G V M E N T V M.

Reuocare procuratorem sine partis consensu post contestatam litem nemo facere potest. Donatorem fuisse sanæ mentis probat ipsa series donationis ita conceptæ vt homines sanæ mentis facere solent; quodque probatio dementiæ præcisum tempus donationis percutere debeat & demum de possessione clandestina, & per constitutum translata.

S U M M A R I V M.

1. Procuratoris reuocatio ante litem contestatam fieri potest absque alterius partis consensu, secus si postea, & num. seqq.
2. Sententia lata cum Procuratore reuocato num. teneat.
3. Procurator per litis contestationem quasi contrahit cum Aduersario.
4. Procuratoris reuocationem factam post litis contestationem non dicitur accepisse, qui iudicium cum eodem Procuratore continuat.
5. Constitutionem transfert possessionem naturalem, & civilem. & num. 7.
6. Administrator. acquiris possessionem Domino pro quo administrat.
7. Seruitus ususfructus non cadit in re propria.
8. Verba vniuersalia cum expressione testamenti comprehendunt etiam bona, que ex eodem testamento proueniunt.
9. Observantia declarat quid fuerit in donatione comprehensum.
10. Actus facti nomine proprio excludunt titulum administrationis.
11. Locatio cum perceptione fructuum probat possessionem, & dicitur actus possessorius, & sup. num. 6.
12. Nullitatem donationis ex capite minoritatis non

- opponit qui a donatore causam non habet.
13. Dementia donatoris probari debet in specie de tempore donationis.
- Donare potest habens dilucida internalli num. 13.
14. Donatorem fuisse sanæ mentis probatur contextus donationis.
15. Possessio iniur clandestina presumitur.
16. Possessio perturbata ab antiquiori possessore non est considerabilis.
- Actus qui dedit causam liti non releuat num. 16.
- Contradictio primi possessoris excludit illius acquisitionem scientiam num. 16.
- Possessio semel acquisita non amittitur sine acquisitione scientia, quæmuis ab alio occupetur num. 16.
17. Clausula constituti transfert possessionem in constitutum.
18. Descendentes si æqualiter fuerint à testatore vocati, equaliter succedere debent.
19. Descendentibus vocatis cum qualitate hereditaria, num. illa qualitas dicatur stare taxatiue, vel demonstratiue.
20. Fideicommissum iudicium facultati diuidentium dicitur stare dependenter vel independenter ab eadem facultate, seu diuisione, & num. 21.
21. Fideicommissario competit actio contra grauatam alienantem.
22. Donatarius particularis non conuenitur actione personalis pro debito donatoris.
23. Bona subiecta fideicommissio non cadunt sub hypotheca creditorum grauati.
24. Pretium presumitur peruenisse ad nomen patris facta venditione per patrem, & filium.
25. Scientia explicita prohibitionis requiritur vt quis dicatur contravenisse.
26. Caducitas semper restringitur ad bona alienata.

D E C I S I O L X X V I I I.

C E N S V I T Rota confirmandum esse mandatum de manutenendo ad fauorem Angeli Hieronymi Manducæ relaxatum in prima instantia à R. P. D. meo Peutingero, quia validum, & iustum.

Validitas apparet ex processu, nec urget quod in relaxatione mandati citatus fuerit procurator Mariæ, & Barbaricæ Habelæ quem pendente lite eadem principales tuocauerant apud acta quia multum interest an reuocatio procuratoris fiat ante litem contestatam vel post.

1. Primo & enim casu tenet absque alterius consensu. Secundo vero nisi fiat ex iusta causa, non tenet sine consensu aduersarii, quippe eius interest, vt procurator sine causa non reuocetur ne varietur iudicium mutatione personarum, vt distinguendo notat Abb. in cap. auditis num. 8. vbi concludit quod & tenet sententia lata cum procuratore reuocato, & in cap. non iniuste num. 4. in fin. de procurat. Felin. in cap. ex parte il terzo num. 27. vbi addit aliam rationem quia scilicet per litis contestationem procurator quasi contrahit cum aduersario, & quem quasi contractum non potest Dominus dissolvere aduersario inuito de rescript. Castr. in l. unica num. 3. in fin. vers. tertius casus est, Cod. de iur. lib. 7. tit. 21. num. 9. & 19. Gaill. obseru. 74. num. 10. lib. 1. Moledan. dec. 4. de procur. Rot. in Aquilana expensarum

serum q. Martij 1596. coram recol. mem. Hieronymo Cord. Pampilio, & in alijs relatis ab adden. ad Buvata. decis. 440. num. 10. Nos autem versamur in hoc secundo casu quia non negatur præcessisse litis contestationem, neque constat de consensu Angeli Hieronymi aduersarii; † immo idem satis dicitur dissensisse prosequendo causam contra eundem procuratorem non attempta illius reuocatione, vt in terminis fuit decisum in Romana laudi 23. Iunii 1623. coram Buvata. que est inter eius impress. decis. 723. num. 2. & in Romana pecuniaria 29. Aprilis 1624. coram Patriarcha Mantuano.

Iustitia elucet ex deductis in duabus decisionibus editis coram Reuerendiss. P. D. meo Peutingero 26. Iunii 1645. & 12. Ianuarij 1646. siquidem tenuta nuncupata Tauenetia, de qua est questio quæque data fuerat in solutum Angelo ab eodem retrocessa fuit Petro Paulo, & Mauritio fratribus, siue Catherinæ eorum matri, & curatrici summario Angeli Hieronymi num. 2. & per ingressum Petri Pauli in Religionem bonorum incapacem consolidata in solo Mauritio à quo fuisse possessam probatur, tum ex clausula constituti eius fauore appositam dicto retrocessionis instrumento, quæ cum sit in confesso apud partes, quod tunc Angelus constituens possidebat † transtulit in Mauritium constitutarium naturalem ac civilem possessionem l. quod nemo 18. ff. acq. poss. l. as in §. actionum num. 139. instit. action. Neuiz. consil. 82. numer. 13. Gratian. discept. 954. numer. 2. & seqq. Rot. decis. 551. num. 4. par. 2. recent. Tum ex locatione cum perceptione pensionis quam successiue de anno 1620. fecit Angelus tanquam administrator bonorum eiusdem Mauritij à Iudice deputatus summ. ibid. num. 5. & 6. nam ex facto administratoris acquiritur † possessio principali ipse administrator dicitur possidere Bart. in l. quod meo numer. 9. ff. acq. poss. Alex. in l. qui vniuersas, §. quod per colonum num. 2. ff. eod. tit. Rot. decis. 196. num. 6. decis. 250. numer. 9. inter impress. apud moder. de manutem.

Possessio autem Mauritij iterum reuolauit ad Angelum mediante donatione ei postmodum facta ab ipso Mauritio cum simili clausula constituti, ac reservatione vsusfructus pro donatore, † quæ operatur translationem possessionis in donatarium, cum in re propria seruitus vsusfructus non cadat l. quisquis Cod. donat. Alexan. in l. 3. numer. 14. ff. acq. poss. Hond. conf. 18. num. 2. & 3. lib. 2. Rot. decis. 58. numer. 2. decis. 299. numer. 4. apud moder. de manutem. Nec dubitari potest quin sub eadem donatione comprehendatur hæc tenuta quamuis subiecta fidei commissio paterno stantibus verbis vniuersalibus donationis, ibi, omnia & singula bona, &c. iura, actiones prætensiones & successiones quasunque & quouis iure, &c. tam iure paterno, &c. sibi quomodolibet competentia, &c. vigore quorumvis iurium, &c. testamentorum, &c. nam verba huiusmodi vniuersalia cum explicita mentione testamenti paterni denotant mentis donatoris † fuisse donare etiam bona quæ sibi ex fideicommissio patris obuenerant Menoch. conf. 87. numer. 27. & 28. & conf. 239. num. 5. & seqq. Surd. conf. 308. numer. 28. & 29. Ceph. conf. 622.

num. 22. & seqq. Marchabr. conf. 66. num. 210. Negus. quest. 10. numer. 50. Grat. discept. 568. numer. 27. Rot. decis. 714. sub numer. 1. vers. sed quod ulterius numer. 2. & numer. 7. vers. & præsertim par. 2. recent. cum alijs allegatis ab Aliogr. conf. 66. num. 1. & seqq.

9 Iuncta maximè successiua obseruantia, † quæ quatenus opus sit declarauit hanc etiam tenuit in donatione comprehendendi l. si de interpretatione ff. leg. Aym. conf. 101. num. 3. Rot. decis. 419. numer. 6. par. 1. recent. Cum secuto obitu Mauritij donatoris sine filiis, & sic purificata conditione sub qua donatio concepta erat Angelus donatarius hanc tenuit quam prius possidebat tanquam administrator cæperit possidere nomine proprio, vt constat ex locationibus ab eo factis de anno 1622. 1629. & 1638. summ. ibid. num. 12. quas gratis exaduerso dicitur esse referentias ad titulum administrationis: licet enim etiam mortuo Mauritio donatarius aliquos actus iudiciales gesserit tanquam administrator summ. Habelæ num. 6. tamen locationes prædictæ leguntur factæ nomine proprio, 10 ibi, nomine eius proprio, † quod excludit titulum administrationis actumque tribuit ipsi met Angelo donatario ac locatori, l. post mortem 5. & ibi glos. verb. resita vers. secus autem Bart. num. 1. ff. quand. ex fact. tutor. Rot. in Casarugustana beneficij de Linarres 22. Iunii 1643. coram me §. saltem quia: quicquid dicendum esset nisi expressisset se contrahere nomine proprio in quibus terminis loquuntur exaduerso allegati.

Adeo quod Angelus nedum vigore clausulæ constituti, & reservationis vsusfructus positæ in donatione Mauritij nactus fuit possessionem tenutæ, sed eandem actualiter continuauit locando tenutam, † & affictus exigendo qui sunt actus possessorij Socc. conf. 13. sub numer. 15. lib. 4. Afflict. decis. 125. num. 1. Cas. de Grass. decis. 10. numer. 3. de caus. poss. & propr. Rot. apud Moder. de manut. decis. 243. num. 2. & simul iuncti possessionem probant etiam contra tertium ex alleg. in §. fin. secundæ decisionis coram D. meo Peutingero. Atque hinc non est cur exaduerso impugnetur dicta donatio tanquam facta à minore & mentis non compote, quia Angelus ultra clausulam constituti, & reservationem vsusfructus ibi appositam habet etiam actualem possessionem, & præterea de nullitate ex capite minoritatis, de qua nec ipse minor dum vixit, nec eius successores opposuerunt, † dare non possunt aduersariæ quæ à donatore causam non habent, vt fuit decisum, 11 in Ciuitatis Castellæ census 30. Ianuarij 1630. coram bon. mem. Pironano. Dementia vero donatoris, vt noceret probari debuisset non solum in genere, 12 sed in specie de tempore donationis, † cum donator potuerit habere dilucida intervalla, Flamin. Rubens conf. 5. num. 71. lib. 2. Socc. conf. 42. numer. 9. lib. 1. Canaler. decis. 366. numer. 7. Rot. inter recent. decis. 298. num. 8. par. 7. & in Melanitana hereditatis 15. Aprilis 1644. coram R. P. D. meo Cerro §. idem me & seqq. quod probatum non fuit, immo ipsa pars aduersa in secunda positione huius causæ coram D. meo Peutingero vta est alijs contractibus celebratis à Mauritio, & signanter mandato procuræ in personam Angeli ad alie-

alienandum quod tunc dedit in sum. num. 9. Et vltro series donationis, de qua agitur, quia emanauit ad fauorem fratris germani, & collata est in euentum obitus donatoris sine filijs, reseruato vsufructu ipsi donatori prout homi-
 14 nes sanæ mentis facere solent † talem fuisse donatorem demonstrat Bald. in l. furiosum nu. 2. Cod. qui test. facer. poss. Cora. conf. 216. numer. 14. ad sub. & numer. 15. lib. 3. Rimin. iun. conf. 376. numer. 33. & 34. lib. 4. Reuerendiss. Vrgellen. decis. 178. num. 13.

Ex quibus sicuti in possessione huius tenutę danda esset manutentio Angelo, nisi vt infra dicam donasset Angelo Hieronymo filio non obstat possessione deinde capta de anno 1638. à Maria & Barbarica aduersarijs, quia cum sit
 15 iunior † præsumitur clandestina Felin. in cap. lites causam num. 8. & 9. de probat. Sord. conf. 168. numer. 16. Rot. decis. 322. num. 2. par. 1. recent. Et licet asseratur continuata per triennium vsque ad tempus motę litis, quia tamen ea datis in sum-
 16 mario Habelæ num. 9. & in sinuario responsionis Angeli Hieronymi per totum apparet illam fuisse contradictam, ac turbatam ab Angelo antiquiori possessore non est considerabi-
 16 lis, † cum non releuet actus qui dedit causam liti, & contradictio primi possessoris excludat illius acquiescentiam sine qua possessio semel acquisita non amittitur quamuis ab alio occupetur, Innoc. in cap. bona il secundo num. 1. vers. item de illo, & ibid. Abb. num. 2. de postulat. Pralat. Pat. decis. 350. lib. 1. in corr. Rot. in Volaterrana prioratus 16. Martij 1646. & in Montisalti beneficij 18. Maij eiusdem anni coram me.

Ita danda est Angelo Hieronymo cui Angelus pater de anno 1640. hanc tenutam donauit cum clausula constituti translatiua, vt supra dicebam possessionis, † quę erat penes
 17 constituentem in constitutarium etiam ad effectum manutentionis, Pat. & alij allegati à moder. de manut. obser. 11. num. 7, & à Rot. decis. 265. numer. 2. impress. post tract.

In quam sententiam Domini venerunt libentius, quia tenuta hæc subiecta est particulari fideicommissio Ioan. Pauli Manducę ad quod vocati sunt descendentes masculi ex masculis ipsius testatoris qualis est Angelus Hieronymus cum descendat ab Angelo testatoris filio. Nec vrget quod Angelus eius pater renunciauerit hereditati Ioan. Pauli vocati vero fuerint descendentes masculi heredum vniuersalium testatoris: nam & ipse Angelus Hieronymus descendit ab hærede vniuersali testatoris cum in eo testamento Angelus eius pater esset institutus hæres vniuersalis, neque deinde renunciando hereditati præiudicare potuerit filio ex propria persona ad fideicommissum vocato, vt bene aduertit prima decisio coram D. meo Peutingero §. non obstat. Et sanè quando testator vocauit descendentes ipsorum hæredum vniuersalium, voluit per hæc verba, solum assignare stipites descendentię hoc est proprios filios demonstrando illos sub nomine hæredum vniuersalium, quia hæredes vniuersales supra instituerat, ita vt in descendentijs inspicere tantum debeat an descendant ab vno ex principalibus hæredibus institutis non attento

an ille hereditatem adiuerit cum de testamento testator respexerit dumtaxat ad conseruationem huius tenutę in sua familia, & agnatione masculina, quę verificatur æquę in descendentijs masculis ab omnibus filijs testatoris vti filijs, esto quod iidem filij ab hereditate abstinerint; vnde attenta voluntate, & affectione testatoris, quę æqualis fuit erga omnes suos
 18 descendentes masculos † par etiam esset debet omnium descendentijs in successione conditio, Rimin. iun. conf. 283. num. 30. & 39. Nym. conf. 43. sub num. 1. vers. quia per eas, Peregr. de fideicommissis. 20. numer. 12. & 19. Rot. in Firmiana fideicommissi 23. Nouembris 1646. coram R. P. D. meo Ottobono, & verba illa hæredum vniuersalium quamuis pos-
 19 sita in eadem oratione, † stant demonstratiue ad personas filiorum, non autem taxatiue ad eorum qualitatem hereditariam, vt declarando tex. in l. in conditionibus §. 1. in fin. ff. condit. & demonstr. dixit Rot. decis. 11. num. 10. vers. non obstat textus de testam. in antiq.

Non obstat quod fideicommissum particulare videatur relictum in casum in quem Catharina mater (cui testator paulo supra dederat facultatem diuidendi bona omnia inter filios masculos, & foeminas æqualiter hæredes vniuersales institutas cum hoc quod ista tenuta assignaretur masculis) ad hanc diuisionem deuenisset, præsertim quia alioquin inter masculos, & foeminas non seruaretur æqualitas à testatore contemplata. Nam licet fideicommissum subsequatur statim post concessionem diuise facultatis diuidendi, quia tamen non est restrictum ad filios, de quibus dicta facultas loquitur, sed latè se habet ad omnes descendentes masculos in infinitum † stat independen-
 20 ter ab eadem facultate, seu diuisione facienda, vt bene aduertit secunda decisio D. meo Peutingeri §. 1. & ibi allegatis additur Petra de fideicommissis. quest. 6. num. 26. & 27. quest. 11. numer. 559. & seqq. Grat. discept. 828. numer. 15. Menoch. conf. 348. num. 43. & præsumpt. 194. num. 15. & 16. lib. 4. Rot. decis. 421. num. 25. & 26. par. 5. recent. & in Bononien. fideicommissi seu domus 30. Aprilis 1646. coram me. Quo magis quia relictum fuit pro conseruatione agnationis, & sic non famulatur diuisioni: immò ipsi famulatur diuisioni in qua testator
 21 mandauit tenutam assignari masculis, † quia voluit conseruari perpetuo per fideicommissum in agnatione, vt in terminis diuisionis Negus. quest. 300. num. 69. qua propter quoad tenutam, quia solis masculis relictæ fuit patet noluisse testatorem æqualitatem seruare inter masculos & foeminas.

Quibus foeminis si Angelus frater alienauit, vt ex exaduerso asseritur alia bona vltra portionem legitime ei debitam competit actio contra eundem Angelum iuxta tex. in l. quidam §. fin. ff. ad Trebell. l. plane 97. §. qui rogatus ff. leg. 1. aliosque relatos à Fusar. de substit. quest. 558. nu. 1. sed non contra Angelum Hieronymum, qui non est hæres Angeli patris, & tanquam dona-
 22 tarius particularis pro eius debitis † conueniri à creditoribus non potest actione personali, Dec. conf. 237. num. 7. vbi respondit contrarijs Celsus Hugo conf. 96. num. 1. Cancer. var. resol. lib. 1. cap. 8. num. 70.

num. 70. *Miserf. de maiorat. par. 1. q. 24. num. 112.*
Guidopap. quæst. 460. num. 2. & 3. Rot. coram Reue-
rendiss. Vrgellen. decis. 348. sub num. 3. aut reali,
 quia cum bona donata subiaceant, vt dicebam
 23 particulari fideicommissio lo: † Pauli non ca-
 dunt sub hypothecis creditorum Angeli Socc.
conf. 75. numer. 2. & 3. libr. 1. Molin. de primog.
lib. 1. cap. 10. n. 29. Gomez. in l. 40. Tauri sub n. 72.

Et quatenus asseritur etiam Angelum Hic-
 tonymum alienasse aliqua bona respondetur
 quod ex instrumentis datis in summ. Habelę
 nu. 7. non probatur quod ipse alienauerit, sed
 solum quod fideiussit de euictione pretiumq.
 bonorum peruenit ad manus patris venditoris,
 24 vt † etiam in dubio præsumitur *Aym. conf. 91.*
num. 3. Surr. conf. 290. num. 18. & decis. 47. num. 5.
Osasch. decis. 43. num. 2. neque exinde inferri po-
 test, quod ille contraherit prohibitioni alic-
 nationis appositæ a testatore ideoq. ceciderit a
 25 fideicommissio, † quia non constat quod ha-
 buerit scientiam explicitam huiusmodi prohi-
 bitionis, vt ad hunc effectum requiritur *Alex.*
conf. 114. num. 4. vers. accedit lib. 1. Anchar. conf. 174.
num. 5. Rot. decis. 95. num. 2. decis. 261. sub num. 8.
par. 1. recent. Et in omnem euentum caducitas
 restringeretur quod bona alienata subiecta,
 26 nam caducitatis adiecit, † hanc vero tenutam
 nusquam alienatam, & particulari fideicom-
 missio subiectam non caperet iuxta opinionem
 magis æquam, & communiter receptam quā
 secuta est, *Rot. decis. 219. nu. 1. & per tot. coram san-*
ctæ Greg. XV. & in alijs pluribus ibi allegat. ab adden-
num. 7.

Quæ omnia respicientia petitorium Domini
 deduxerunt, quia etiam in prima instantia pe-
 titorium discussum fuit cum alias superflua,
 sint pro confirmatione mandati de manutenē-
 do, quod esse confirmandum ytraque parte in-
 formante decisum fuit.

Decisiones duæ in hac eadem causa emanata coram bo-
mem. Peningero coram quo fuit prima Instantia hu-
ius causa, Prima est sub die 20. Iunij 1645. & altera
sub die 12. Ianuarij 1646. sunt supra in precedenti
par. 9. recent. tom. 2. decisiones 262. & 375.

REVERENDISS. P. D. CERRO

Sacri Rotæ DECANO.

Romana de Luraghis.

Veneris 14. Iunij 1647.

ARGUMENTVM:

Quod actus assignationis factę cum reservatione
 futurę declarationis, declaratione deinde secu-
 ta, illam a principio continere dicatur præsens
 differit decisio; hinc dominium, & possessio
 reuocabiliter sub d. reservatione translatum,
 resoluuntur, & mutantur per declarationem,
 postea subsequutam.

Per. X. Recen.

SUMMARIUM.

- 1 Assignatio facta pro credito declarando, declaratio
postea secuta dicitur inesse ipsi assignationi.
- 2 Voluntas contrahentium qualis fuerit de tempore con-
tractus celebrati iuxta formam instrumenti facien-
di, declaratur per instrumentum postea factum.
- 3 Instrumentum postea factum declaratur ab actibus
antecedentibus.
- Instrumentum subsequens acta præcedentia declarat n. 3.
- 4 Assignatio pro creditis indeterminatè concepta non re-
spicit magis unum creditum, quam aliud.
- 5 Contractus, & conditio remanent perfecti ex subse-
cuta declaratione.
- 6 Reservatio facta in sententia si postea ad effectum
perducta, dicitur a principio in sententia contenta.
- 7 Declaratio subsequens quando mutat titulum, & pos-
sessionem.
- 8 Dominium reuocabiliter translatum mutatur per sub-
secutam declarationem, sub cuius reservatione fue-
rat concessum.
- 9 Breue a Pontificis vim legis habet.
- 10 Assignatio præsumitur facta ad formam Pontificis
constitutionis, non autem e contra, sup. nu. 9.
- 11 Impugnari non valet quod semel fuit ratificatum.
- 12 Ratificatio idem operatur ac mandatum procure.
- 13 Damna, & interesse cessant statim extincta, & restitu-
ta sorte.

DECISIO LXXIX.

DOMVM de qua agitur, traditam Ven. Cōgre-
 gationi Lateranen. cessisse in cōputū primi
 partiti anni 1585. nō autē secūdi anni 1588. & sic
 sententiā A.C. esse infirmandā, resolutum fuit
 die 4. Iunij 1646. * & in hac resolutione etiam
 hodie Domini permanserunt causa quinquies
 proposita, & acerrimè discussa: Dum enim
 dicta domus assignata, & recepta fuit pro scu-
 tis 13. mill. compensandis in summa, & quan-
 titate pecuniarum, in qua eadem Congrega-
 tio fuerit declarata creditrix Io: Baptiste, & he-
 redum q. Pompilij, satitit evidens assignatio-
 nem non fuisse factam determinatè pro vno
 credito magis, quam pro alio, sed indeterminatè
 pro credito in futurum declarando, &
 proinde dum postea per subsequentam senten-
 tiam bon. mem. Iusti Congregatio de anno
 1602. fuit declarata creditrix vigore primi par-
 titi; consequens est, vt in hanc causam cesserit
 assignatio vsque ab initio, preinde ac si ab
 eo instanti facta fuisset declaratio, † cum per
 relationem ad declarationem faciendam, ea-
 dem declaratio videatur a principio inesse ipsi
 assignationi, vt sequendo dispositionem Text.
 in l. asse toto. ff. de hered. instit. firmatum fuit in præce-
 denti decisione §. hinc autem.

Nec obstat, quando in Decreto Congrega-
 tionis Deputatorum sub die 25. Iunij 1596. in
 cuius executionem celebratum fuit instrumen-
 tum assignationis, & dationis in solutum, De-
 putati decreuerint domum præfatam Congre-
 gationi, & Canonicis Lateranen. in solutum
 tradere a conto del lor credito nulla adiecta quali-
 tate facienda declarationis.

Quia dum in eodem Decreto reservata fuit
 S Instru-

Instrumenti confectio ad dictamen sapientis, ibi, si dia in solutum a conto del lor credito alli Padri della Pace &c. & con le clause, & cautele da fenderli nella stipulatione dell' instrumento ad dictamen. Sapientis, & iuxta stylum &c. summ. impress. Primitivij num. 8. Licitum fuit in ipso instrumento explicare, & addere per verba explicata, & que fuerunt de mente, & voluntate contrahentium tempore decreti, vt alijs omittis responsum fuit in Romana quarti decalis 27. Aprilis 1646. coram me S. animaduertent. Et sicut decretum antea factum inseruit pro declaratione instrumenti subsequens, & ita etiam subsequens instrumentum precedens decretum declarat ex congestis ad propositum per Alexat. conf. 52. num. 24. & 25. lib. 4.

Prout nec subsistit quod tempore decreti, & assignationis creditum primi partiti non esset in substantia certum, sed à Deputatis, aliisque creditoribus acriter controuersum; Nam contrarium conuincitur ex sequenti facti serie, Decretum enim factum fuit die 24. Ianuarij, & assignatio die 9. Aprilis 1596. d. summ. num. 8. & 9. Et tamen Congregatio sub die 14. & 24. Februarij 1595. obtinuit extrahi omnes, & singulas partidas descriptas in libris Luraghi, prout in illius executione extracte fuerunt incipiendo ab anno 1585. quo primum partitum initum fuit eod. summ. num. 3. & 4. ac super illis electi fuere Periti, & Calculatores summ. Congregationis num. 5. Et denique die 2. Martij eiusdem anni 1595. contra Deputatos, & alios creditores ipsa Congregatio produxit Instrumentum census scutorum 9000. venditi Caffarelli, quam Luraghi in primo partito extinguere promiserant, & die 3. eiusdem illos citauit ad docen. Luraghos prefatum censum extinxisse, ac 1. Octobris sequentis ipsimet Deputati consenserunt, vt Caffarellus rediret ad primæ iura census non extincti summ. Primitivij. num. 6. 7. & 19. Ex his enim clare patet creditum vtriusque partiti eodem tempore fuisse in iudicij deductum, & pro vtriusque satisfactione pariformiter instatum, adeout sicuti creditum secundi partiti erat in substantia certum, ita pariformiter erat certum creditum primi: Quod autem dicitur fuisse controuersum à Deputatis, aliisque creditoribus tollitur ex decisione in Romana erroris calculi 16. Novembris 1601. coram bon. mem. Iusto, vbi apparet questionem, & controuersiam dependisse dumtaxat super certis erroribus nonnullarum partitarum in calculo illius commissis. Hinc enim fortius conuincitur assignationem nec decretam, nec factam fuisse determinatè pro vno magis, quam pro alio, sed indeterminatè pro credito in futurum declarando, cū vtrumque eodem modo in substantia certum futuram tamen declarationem, & liquidationem expectasset.

Et nihil releuat, quod prius declaratum fuerit creditum secundi partiti in sententia scilicet lata anno 1600. quam primi per aliam sententiam anni 1602. quia cum assignatio, & dictum est fuerit indeterminatè concepta non respexit magis tempus primæ, quam secundæ declarationis ex Theoric. Soc. in l. solennus num. 6.

ff. de cond. & demonstr. quam sequuti fuerunt Cas. Janat. conf. 4. num. 105. & 106. aliqui relati in altera decisione S. similiter. Non obstante quod sequuta ex prima sententia declaratione crediti secundi partiti, impletæ fuerit conditio, & contractus remanserit perfectus ad textum l. huius. S. hoc sermone ff. de verb. signif. Quia cum dicta prima sententia non fuerit simpliciter prolata, sed cū expressa reservatione declarandi aliud creditum eiusdem Congregationis proueniens ex causa primi partiti, ibi, Item Ven. Congregatione Lateranen. vigore primi partiti, & Instrumenti anni 1585. & alias quomodolibet, quarum causarum cognitionem, & declarationem, ac finalis executionem nobis etiam reservamus &c. summ. Primitivij veteris positionis num. 8. Dum idem Iudex inhærendo dictæ reservationi subinde illud declarauit graduando Congregationem super omnes in antecedenti sententia nominatos tempore posteriores, & perinde est ac si in eadem prima sententia illud quoque creditum declaratum, & graduatum fuisset, vt præter deductos in dicta decisione firmavit Rota decis. 1. in fine, vt lit. penden. in nou. Et statim emanata secunda declaratione mutatus fuit ipso iure titulus primæ, & conuersus in hanc secundam habentem causam anteriorem, ineptusque remansit contractus, qui & ex prima declaratione reuocabilem perfectionem habuerat ipsaque Congregatio ex antefiori credito primi partiti cepit domum possidere per Textum l. 3. S. qui fideicommissum ff. de hered. inst. & in l. fundo. ff. ac l. falcid. Bald. in l. 2. sub num. 63. vers. sed pone. C. de seru. & aqu. Castren. conf. 345. sub num. 5. vers. per quod patet, & conf. 390. sub num. 11. vers. quinto lib. 1. aliisque relatis firmavit Rot. dec. 97. num. 7. & dec. 108. num. 2. cum seqq. par. 5. retent.

Attenta præsertim expressa protestatione, specialiter amissa in dicto Instrumento assignationis, ibi, sine tamen præiudicio quorumcumque iurium alijs creditoribus si qui sint prioribus, & potioribus competen. inuentum, in quibus de tali prioritate, & potioritate vltro unquam tempore legitime constet, & non alias &c. Hinc enim statim ac declaratum fuit creditum anterius euauit titulus posterioris crediti, & qui dominium in Congregationem transtulerat temporaliter solum, & reuocabiliter, donec scilicet, & quousque constaret de credito anteriori, vt respondit Rota decis. 161. num. 6. par. 4. diuers. in Romana pecuniaria 30. Aprilis 1629. coram bon. mem. Merlino, & in Lucana successionis 21. Iunij 1630. coram R. P. Damo Ghislerio, in rec. dec. 270. num. 19. & dec. 394. sub num. 27. vers. præterea par. 5.

Sed vltèrius hodie Domini existimarunt assignationem vsque ab initio factam fuisse in causam primi partiti, cum ex forma Breuis sanct. mem. Clementis VIII. Motu proprio emanati, satisfieri deberet creditoribus illorum de Luraghis iuxta ipsorum prioritatem, & potioritatem, ibi, & mandamus Dilecto filio nostro Cam. Apost. Auditori sine &c. quod statim &c. possessionem, seu quasi omnium, & singulorum bonorum iurium, actionum &c. ad dictum Ioan. Baptistam &c. spectant. &c. ad se auocet, illaque unicuique ex creditoribus iuxta tamè prioritatem, & potioritatem ipsorum, & iuxta assignationem

nem &c. in extinctionem suorum creditorum assignet recepta ab illis cautione sub obligatione restituenda prioribus, & posterioribus &c. dicto Summ. impress. Primicerij num. 11. Dum ergo Deputati in illius executionem Domum de qua agitur Congregationi assignarunt, assignatio præsumitur facta in causam primi partiti, vt cautum fuerat in Breue, quod vim legis habet l. fin. C. de legib. Gabr. conf. 151. in princip. lib. 2. Potius quam in causam secundi contra formam Brevis, & intentionem Pontificis metiendo voluntatem à potestate, ad Text. in l. Lucius. §. Imperatores ff. ad municip. & in l. si quasita. ff. de condit. & demonstr. Rot. in rec. dec. 682. nu. 31. par. 8.

Et hoc etiam clarius conuincitur ex ipsa assignatione. Præmissis enim pro constanti, quod in primo partito simul, & in solidum se obligauerint, tam Io. Baptista, quam Pompilius de Luraghis, in secundo vero partito Io. Baptista dumtaxat, Dum assignatio facta fuit pro scutis 13. mil. compensandis in summa, & quantitate, in qua Congregatio fuerit declarata creditrix Io. Baptiste, & hæredum Pompili, ac eodem modo ipsamet Congregatio illam acceptauit, & compensare promisit, ibi, qua scuta 13. mil. idem R. D. Don Urbanus Procurator prædictus dicto nomine &c. bona facere, & compensare promisit, prout ex nunc compensauit, & bona fecit eisdem DD. Creditoribus absentibus &c. in summa, & quantitate pecuniarum, in qua d. Ven. Congreg. fuerit declarata Creditrix d. Io. Baptiste Luraghi, & seu hæredum q. Pompilij Luraghi &c. Consequens est necessarium, quod facta fuit in extinctionem crediti primi partiti, in quo Pompilius, vt dictum est obligatus reperiebatur, non autem in extinctionem secundi, in quo ipse nec interuenit, nec obligatus fuit.

Comprobantur prædicta. Primo ex subsequitis declarationibus, Congregatio enim mediante ipsius Procuratore iteratis vicibus in iudicio declarauit se retinere domum, de qua agitur, ex causa eius crediti prouenientis ex dicto primo partito, & vigore istarum Declarationum se defendit in eius possessione aduersus alios creditores anteriores secundo partito d. Summ. Primicerij nu. 20. Nec huiusmodi declarationes impugnari possunt ex defectu mandati procuræ; Tum quia ad effectum eligendi in quam causam cedat solutio sufficit generale mandatum, ex deductis in dicta defensione §. ex subsequentibus; Tum quia dum Congregatio aduersus dictos creditores secundo partito anteriores retentionem obtinuit, & cessarunt molestiæ ab ipsa tacite ratificatæ censentur, & ita ut amplius impugnari non valeant Rot. decif. 39. num. 1. de procurat. in nou. & decif. 203. num. 4. par. 4. diuers. Tum denique quia superuenit expressa ratificatio Abbatis Monasterij Sanctæ Mariæ de Pace Procuratoris generalis ipsius Congregationis, qui ratificando omnia, & quæcunque gesta per dictum Procuratorem, eundem specialiter substituit in omnibus causis motis, & mouendis, actiuis, & passiuis dicto num. 20. 12 quæ ratificatio idem operatur, ac mandatum etiam si illud speciale requiretetur l. quod si de speciali 27. ubi Bart. ff. de minor. lib. 3. §. si Procurator, Par. X. Recent.

ubi Dec. nam. 2. in 2. notab. ff. quod quisque iur. sen. me. Greg. decif. 525. num. 5. bon. mem. Buratt. dec. 301. num. 3. ibique Adden. num. 19. & seqq.

Secundo principaliter ex sententia prolata, à bon. mem. Merliuo 7. Iulij 1627. in qua Congregatio Lateranen. declarata fuit creditrix Ioan. Baptiste Luraghi in scutis 18935. & bon. 32. ac damnorum, & interesse occasione secundi partiti, & pro illorum satisfactione illi adiudicata fuerunt rubra 149. Casalis Capicotta ad rationem scut. 90. monetæ pro quolibet rubro, ibi, Dicimus &c. constare de credito ipsius Ven. Congregationis Lateranen. cum Ioan. Baptista Luragho in summa, & quantitate scut. 13935. & bon. 32. pro quibus in sententia graduatoria per bon. mem. R. P. D. Iustum lata in duodecimo loco occasione conuentionis, seu secundi partiti &c. graduata reperitur, & pro eadem summa &c. fuisse, & esse debita, & idem Congregationi deberi damna & interesse ad rationem fructuum censuum non extinctorum &c. Item Dicimus &c. ad computum summa &c. ac damnorum & interesse fuisse; & esse eidem Congregationi pro concurrenti quantitate adiudicanda dicta rubra 149. scor. 14. & quart. 9. partis, & de parte dicti Casalis Capicotta pro indiniso ad rationem scutorum 90. monetæ pro quolibet rubro iuxta æstimationem &c. prout illa adiudicamus, & adiudicari, & pro adiudicatis habere mandamus &c. Hinc agitur amplius controuerti non potest assignationem factam anno 1596. cessasse in extinctionem crediti primi partiti, alias enim si domus tunc temporis assignata fuisset in causam secundi utique illud pro concurrenti rata scut. 13. mill. extinctum remansisset, adeo vt pro illius satisfactione nullatenus adiudicari valuissent dicta rubra 149. quorum æstimatio præfatam summam excedit, multoque minus declarari potuisset deberi damna, & interesse, cum ea statim extincta, & restituta sorte, & tanquam illi accessoria cessassent l. debitor. ff. de usur. l. si creditrici, & l. si per te. C. cod. l. fin. ibique notant gloss. & DD. ff. de eo quod cert. lor. Rota Lauenen. decif. 61. num. 1. vers. nec per se, Rot. in recent. decif. 660. sub num. 2. vers. & ideo par. 3. alijsque ad propositum egregie relatis dictum fuit in Romana pecuniaria 18. Iunij 1646 coram R. P. D. mco Corrado §. præterea.

Ex his itaq; steterunt Domini indecisus omisso alio fundemento compensationis, de quo in hac disputatione non fuit opus iterum differere, cum rationes supra deductæ sufficiant ad resolutionem causæ vtrique &c.

Decisio ista sub die 4. Iunij 1646. coram eodem Reuerendiss. P. D. Cerro emanata est supra in part. 9. decif. 409.

R. P. D. M E L T I O.
Postea Reuerendiss. Episcopo PAPIEN.

Romana fructuum Censuum.

Veneris 14. Iunij 1647.

A R G V M E N T V M.

Contractus celebratus cum minore, vt censetur tacite ratificatus, postquam fuit in maiori

etate constitutus, requiritur ut habeat scientiam nullitatis, & omnium qualitarum eiusdem actus, & notitiam iuris & facti & quid si contractus fuerit nullus ipso iure, eruditissime pertractatur.

Legatarius non tenetur de suo proprio supplere deficiente pretio rei legatæ, si vero acceptaverit legatum cum onere à Testatore iniuncto, tunc acceptatio intelligi debet facta iuxta iuris dispositionem, scilicet quatenus legatum sufficiat. Demum nonnulla deducuntur circa illum, qui emit pro persona nominanda, aut nominatione subsequuta, retineat penes se Dominium, hypothecam seu possessionem medio tempore quesitam.

S Y N N A R I U M.

- 1 Censui impositus à minore, si in maiori etate constitutus soluerit fructus per multos annos contractus censetur ratificatus.
- 2 Ratificatio actus nulli ut censetur immissa, requiritur ratificantem habere scientiam nullitatis, & omnium qualitarum, & notitiam iuris & facti.
- 3 Ratificatio non inducitur ex lapsu longi temporis in contractu, in quo presumitur à statuto dolus.
- 4 Ratificatio expressa non potest consolidare contractum ipso iure nullum.
- 6 Et quid operaretur talis ratificatio.
- 7 Testator morti proximus, si mandet heredi ut persolvat omnia eius debita, tenetur etiam ad debita inualide contracta, & num. 9. contra num. 8.
- 10 Minor contrahens contra formam inducendam à statuto favore publicæ utilitatis, nec civiliter, nec naturaliter obligatur.
- 11 Minor non remanet obligatus ex contractu nullo si non probetur ex tali obligatione fuisse factum locupletiarum.
- 12 Amplius nec etiam remanet obligatus in foro conscientie.
- 13 Conscientia non ligat quos natura non obligat.
- 14 Statutum à Papa confirmatum non potest dici vitiosum, & contra conscientiam disponens.
- 15 Obligatio legatarii de soluendis debitis defuncti, de iure tamen soluendis, copit solvenda debita ad quæ defunctus civiliter compelli poterat.
- 15 Legatarius non potest gravari ultra vires legati.
- 16 Legatarius non tenetur de suo proprio supplere, deficiente pretio rei legatæ.
- 17 Legatarius acceptando legatum cum onere à Testatore iniuncto, acceptatio intelligitur facta, quatenus legatum sufficiat.
- 18 Mandatum relaxatum ad favorem alienius, qui tempore non habebat actionem, non venit exequendum.
- 19 Mandatum relaxatum ex falsa causa non meretur executionem.
- 20 Procurator non potest excedere limites ipsius mandati procura.
- 21 Procurator constitutus ad recipiendum solutionem non potest confiteri recepisse & liberare debitorem nisi presente pecunia.
Et quid si aliter facit ibidem.
- 22 ex Contractu in quo simulatio est in personis, alio acquiruntur venæ persona, & non ficta.
- 23 Emens pro persona nominanda, ante nominationem

rescripta est in domino emptoris.

- 24 Emptor pro persona nominanda, nominatio postea subsequuta non potest præiudicare hypothecæ medio tempore emptori quesita.
- 25 Emptor pro persona nominanda tenetur prout libere emit, sic tradere personam nominatam.
- 26 Dominium seu possessio sine animo acquiri non potest.
- 28 Animus qualis ab initio fuerit declaratur ex actu inmediate sine incontinenti facto.
- 28 Emptor pro persona nominanda, nominatione non facta presumitur sibi voluisse acquirere, secus nominatione subsequuta.

D E C I S I O L X X X.

CENSUS de quo agitur, usque de anno 1576 fuit impositus à Io: Baptista Ponciallo, dū in minori etate reperiebatur, cum annum 18. non excederet, nullis servatis solemnitatibus statutariis ad favorem Antonij Gabitii, & Cecilie Marchesie coniugum, qui Ponciallus condito deinde testamento de anno 1594. instituit suum universalem heredem Hospitale S. Iacobi Incurabiliū, & q. Propertio Fontanellæ iure legati reliquit duas Vineas sub hoc tamen onere, quod solvere deberet ipsius Testatoris legata, & debita usque ad summam scut. 2102. et si quid superfuisset, ut exbursaret eidem Hospitali; Cum verò Fontanella partibus suis non satisfaceret circa adimplementum eorum, ad quæ tenebatur de anno 1599. sub die 15. Iunii ab eodem Hospitali pro tali adimplemento fuit conventus, cum quo deveniendo postea ad transactionem, acceptavit legatum, necnon promisit solvere debita d. Poncialli, quæ de iure venirent soluenda, pro quo fideiussit, & eius obligationi insolidum accessit q. Tiberius Astallius, contra cuius heredes ob non solutionem fructuum prædicti census coram A.C. obtentum fuit mandatum à Fulvio Sacconario, ad quem titulo emptionis dictus census pervenerat; Et licet per binas decisiones coram R. P. D. meo Cerro emanatas sub undecima Decembris 1645. & 7. Maii 1646. fuerit resolutum contra DD. de Astallis esse dictum mandatum exequendum, Interposita tamen per ipsos appellatione, & mihi causa commissa sub hac die dubitatum fuit, An esset procedendum ad legitimam executionem, & fuit per DD. negativè responsum.

Fundamenta enim desistentia coram eodem R. P. D. meo Cerro non minus eleganter quam luculentè deducta firma remanent in suis terminis, cum præsupponant, quod Ponciallus in maiori etate constitutus soluerit per multos annos fructus huius census, quocumque inducta videtur ratificatio contractus celebrati in minori etate, cum huiusmodi actus non esset necessarius, sed voluntarius, & à mero facientis arbitrio dependens. Unde referri nequit ad alium finem, ut ultra deducta in prima decisione sub 5. quo verò ad iusticiam firmat Duar. de cens. §. 1. quest. 19. num. 35. Gratian. discept. forens. cap. 644. num. 34. & cap. 716. num. 26. Mascard. de probat. conclus. 1255. num. 55. vers. Nam minor, & num. 66. Rolan. cens. 6. num. 41. lib. 2. Rinuin. in. con. fil. 108.

fil. 108. nu. 14. & conf. 37. num. 61. Nota in Romana
 census 19. Decembris 1639. vers. secundum coram bo-
 me. Pironano. Attamen quia in presenti casu
 talis solutio nedom non iustificatur: immo po-
 tius negatur; Et ideo ex facto dicta fundamen-
 ta corruunt, nec ex tali etiam longeva acquie-
 scientia Poncialli ratificatio aliqua inducta,
 presumi debet, non data scientia omnium qua-
 litatum, & defectum dicti contractus ab
 initio gesti; & cum ad effectum ut ratificari
 possit actus nullus requiratur, ratificantem
 scientiam habere nullitatis, & omnium qua-
 litatum eiusdem actus, & notitiam Iuris, &
 facti, l. mater S. veteran. de inoffic. testam. Bald. in
 eadem l. mater C. de rei vindic. Gratian. discept. forens.
 cap. 499. num. 32. & cap. 513. num. 307 212 num. 63.
 Gab. conf. 62 nu. 27. & 28. lib. 2. Menoch. conf. 203.
 num. 37. Riminaldum. conf. 454. num. 4. Duran. decis. 419
 num. 9. & decis. 260 num. 12. par. 6. recent. Maxime
 quia & nullitas huius contractus provenit ex
 dispositione Statuti Urbis lib. 1. cap. 151. quod
 cum presumere faciat dolum, non suffragatur
 quovis ratificatio ex lapsu longi temporis text.
 in l. final. C. si maior fact. Gratian. discept. forens. c. 823.
 num. 30. Menoch. de recuper. remed. 15 num. 32. Curia-
 ian. conf. 50. num. 6. & 7. Ruin. conf. 170. nu. 29. lib. 1.
 Caput. 4. decis. 1. numer. 2. part. 3. Gregor. decis.
 473. numer. 18. & 24. Canaler. decis. 144. nu-
 mer. 3. Burat. decis. 410. num. 19. & in recent. dec. 54.
 num. 3. par. 1. & 293. nu. 7. vers. quia Statutum par. 3.
 Stante igitur huiusmodi dolo operante nulli-
 tatem ipso iure, huiusmodi contractus nec etiā
 per expressam ratificationem potuit conuali-
 dari, quia talis ratificatio supplet quidem de-
 fectum decreti Iudicis, non autem tollit alias
 nullitates Ias. in S. si quis in fraudem num. 4. C. In-
 str. de action. Gratian. discept. forens. cap. 823. nu. 30.
 Menoch. conf. 29. num. 48. Nat. conf. 295. nu. 2. Surd.
 conf. 49. num. 29. Ibi, & ita videtur intelligere Gre-
 Caput. 4. decis. 1. num. 2. Gregor. X. V. decis. 260. nu. 13.
 & decis. 473. num. 19. & d. decis. 260. num. 10. & de-
 cis. 249. num. 23. eadem par. 6. recent. Romana dona-
 tionis de Cuppis 5. Iuny 1602. coram clar. mem. Hie-
 ronymo Card. Pamphilio. Et reprobantur Docto-
 res contrariam opinionem sequētes, ut firmat
 idem Surd. d. conf. 49. eodem num. 29. ibi non est cu-
 randum, Gratian. discept. forens. d. cap. 823. num. 30.
 ibi, contra Paris. Gabr. Menoch. & alios &c.
 Non obstat, & quod Ponciallus in maiori
 ætate constitutus, ac morti proximus manda-
 uerit, quod ex pretio vinearum soluerentur
 Fontanellam legatarium omnia eius debita,
 & sic pro exoneratione conscientie teneatur
 ad huiusmodi debitum, ut firmatur in dicta de-
 cis. sub num. 11. Decembris 1645. S. Eoque magis.
 Quia & quando à Testatore generaliter siue
 heredi, siue legatario iniunctum fuit, ut om-
 nia eius debita solvantur, intelligendum est,
 Testatorem sensisse, atque cogitasse de solis
 debitis efficacibus, nec aliqua exceptione eli-
 dilibus l. si creditori 28. ubi Ias. & ceteri ff. de leg.
 1. Ias. in l. si fideiussor num. 52. vers. in confirma. &
 num. 12. ff. eodem de leg. 1. si is, cui S. facilius ff. de
 solut. l. quibus diebus S. Dominus servus circa medium
 ff. de condit. & demonstr. Gomez. var. resol. tom. 1. c. 12
 de leg. num. 28. vers. advertendum tamen in fine, &

Par. X. Recent.

num. 26. Menoch. de arbitr. Indic. cap. 57. num. 3. Nat-
 ta conf. 402. num. 56. S. quia si testator &c. Surd. conf.
 182. num. 4. & decis. 269. num. 5. Nec huic & con-
 clusioni aduersantur decisiones in ordine 62. num. 2
 decis. 81. num. 1. & decis. 119. item. 2. par. 7. recent. in
 quibus firmata videtur contraria opinio, ne-
 pe testatorem morti proximū, & de animæ
 salute cogitantem, atque disponentem, ut om-
 nia sua debita solvantur, censendum esse per
 similem dispositionem voluisse, ut solvantur
 etiam illa debita, ad quæ naturaliter, & con-
 scientia compellente se obligatum agnoscebat.
 Quia cum & nullitas huiusmodi contractus sic
 inducta favore publicæ utilitatis resistit obli-
 gationi, itaut impediatur quæcumque obligatio
 civilis, & naturalis text. in l. sed etsi servi ff. de
 fideiussor. & in l. antiqua S. fin. C. ad Velleian. Bald.
 in l. 1. num. 5. C. de repud. hered. Conar. in cap. quam-
 vis pactū in 2. par. S. 4. n. 6. Bertazol. de claus. claus. 7.
 glos. 19. num. 2. & seq. Gratian. discept. forens. cap. 122.
 num. 1. Adden. ad Stat. Urb. apud Fensoni cap. 153.
 num. 39. lib. 1. Roman. conf. 12. num. 4. Duran. dec. 18.
 num. 13. 16. & 18. Maxime & cum non probe-
 tur, Ponciallum minorem sic obligatum fuisse
 factum locupletiore, ut inquit Corn. conf.
 187. num. 5. vol. 3. Duran. d. decis. 18. num. 8. & 15.
 Immo ut nec etiam & remanserit obligatus in
 foro conscientie explicat Navar. conf. 9. de empt.
 & vendit. num. 6. & 7. lib. 3. Idem Duran. decis. 18.
 num. 8. & 9. cum & conscientia non liget, quos
 natura non obligat, Navar. d. conf. 9. num. 6. & 7.
 & d. decis. 18. num. 14. Alias sequeretur maximum
 inconueniens, & quod huiusmodi Statutum
 esset vitiosum, & multorum animas illaquea-
 ret, quod non est dicendum, præsertim cum
 sit Pontificis auctoritate roboratum, Ias. in l. ne-
 mo potest num. 105. de leg. Abb. Felin. & Dec. in cap. 1
 de consuet. Couar. in c. omne effes num. 6. de test. Ro. d. de-
 cis. 18. numer. 10. & in Anconitana nullitatis concordia
 16. Aprilis 1646. vers. clarum autem est coram R. P. D.
 meo Arguelles.
 Nec releuat quod obligationi Fontanellæ ad
 favorem Hospitalis accesserit fideiussio, & ob-
 ligatio dicti q. Tiberij, contra cuius heredes
 pro solutione fructuum dicti census agit Sac-
 conarius, cui fuit venditus dictus census à Io:
 Baptista Ridolphetto, Cecilia, Antonia, &
 Lauinia de Gabicinis mediante persona Franci-
 sci Berghini eorum Procuratoris pretio scuto-
 rum 300.
 Quia obligatio & Fontanellæ, cui accessit
 dictus Tiberius, cuius vigore hodie agitur, est
 de soluendis debitis Io: Baptiste Ponciali de
 iure tamen soluendis, & prout ei fuisset ordi-
 natum ab Hospitale de valore, & pretio vi-
 nearum sibi à Ponciallo legatarum, quæ sanè
 promissio, siue obligatio capit solum ea debi-
 ta, ad quæ civiliter compelli poterat Idem Fon-
 tanella text. in l. quicquid adstringenda ff. de verb.
 oblig. Sanch. conf. moral. lib. 4. cap. 1. dub. 47. nu. 3. Ro-
 ta in recent. decis. 287. num. 23. par. 7. & 514. num. 1.
 par. 4. tom. 3. Maxime cum Fontanella & fue-
 rit simplex legatarius, qui propterea non po-
 tuit grauari ultra vires legati text. in l. filiusfam.
 S. apud Marcell. ff. de leg. 1. & in l. cum certus ff. de
 iuriz. & ole. legat. Parlador. rer. quotid. differ. 17.

S 3

S. vna

§. unic. num. 5. Unde cum heredes Io: Baptiste Fontanellæ prædictas vineas legatas vendiderint Iosepho Lisciano, et firmatur in decisione in causa emanata sub die 11. Decembris 1645. §. Joannes Franciscus coram R.P.D. Cerro pretio scutorum 1650. quæ pro maiori parte erogata fuerunt in solutionem, atque satisfactionem creditorum anteriorum præcedente ordine Hospitalis iuxta formam obligationis d. Fontanellæ Summ. DD. de Astallis num. 4. ideo ultra dictam summam non posset d. Ponciallus grauari, si adhuc ipse viueret.

Insistendum neque quod Ponciallus vineas eidem Fontanellæ legatario reliquerit sub onere soluendi sc. 2100. quod onus ab ipso legatario acceptatum præsupponitur; Quia cum nulla patiatur æquitas, ut legatarius de suo proprio supplere teneatur deficiente pretio rei legatæ, quæcumque acceptatio intelligi debet facta iuxta iuris dispositionem scilicet quatenus legatum sufficiat, et fuit firmatum in Assoniana bonorum 9. Decembris 1641. coram R.P.D. Meschislerio cum aliis allegatis in superiori §. quia obligatio Fontanellæ vers. maximè cum Fontanellæ.

Est etiam animaduertendum, quod mandatum, et de cuius executione agitur, fuit relaxatum contra DD. de Astallis pro fructibus census decursis ante illius cessionem, seu venditionem ad instantiam Fuluij Sacconarij, qui nullam habuit pro illis petendis actionem, et ideo non potest valide, ac legitime fieri illius executio l. si pupilli §. videamus in fin. ff. de negot. gest. l. quoties §. qui temporalis ff. de administrat. Fe. deric. de Sen. conf. 237. Cranet. conf. 191 in princ. Vaut. de nullis. ex defect. process. sub num. 21. ad fin. Quotiescumque enim et mandatum relaxatum fuit ex falsa causa, ut illud executionem non mereatur dixit Rota in Ariminensi nullitatis obligationis 10. Decembris 1631. et 4. Februarii sequentis anni 1632. coram Queipo, et decis. 135. nu. 14. per. 6. recent.

Quod autem Sacconarius nullam habuerit actionem petendi fructus dicti census ex pluribus deducitur. Et primò quia nedum venditio dicti census fuit illi facta à Francisco Berghigno pretio scut. 800. Sed etiam fructuum per annos 22. tunc decursorum, quod facere minimè potuit, licet haberet ad id mandatum tanquam procurator substitutus à Io: Baptista Ridulphetto, qui licet fuerit constitutus procurator à Lauinia, Cecilia, & Antonia de Gabritijs, ad quas iure legati peruenerat huiusmodi census, talem potestatem tamen non habebat, cum illi fuisset data sola facultas vendendi censum, atque exigendi fructus, qui ex cursu 22. annorum importabant scuta 704. non autem illos vendendi, ut apparet ex mandatis factis Summ. Sacconarii num. 11. et 12. ita in Berghignum transferri non potuit illa potestas à Ridulphetto, quam ipse verè, & realiter non habebat, et nec ipsius mandati limites excedere potuit l. non absulit C. de nouat. l. transactionis placitum C. de transact. Eyratt. decis. 518. numer. 11. vers. unde cum d. Procuratores, et decis. 696. num. 9. vers. et ideo, et hoc procedit ad instar et Procuratoris

constituti ad recipiendam solutionem, qui non potest confiteri recepisse, vel liberare debitorem nisi presente pecunia, & contraveniendo nihil agit, ad tradita per Bart. in l. si debitorem, et in l. a. §. si. ff. si iur. petrobi Alex. et las. idem Bart. in d. l. non absulit, Angel. in l. quod stipulatus ff. de solus. Cast. conf. 337. vol. 1. Dec. latè conf. 493. nu. 19. et sequ. cum aliis relatis per Sard. decis. 229. num. 28. Conc. de censib. par. 3. quæst. 3. art. 7. num. 47. et seq.

Sed dato etiam quod Berghignus ad id facultatem habuisset, et non tamen illa vti voluit, ac dicti censum, & fructus vendere intellexit Sacconario, sed Thomæ Berghigno, et simulatè fuit adhibiturum nudum nomen ipsius Sacconarij, ut colligitur ex apòca declarationis inter eos facta sub eadem die 26. Aprilis 1644. quo fuit celebratum dictum Instrumentum Summ. DD. de Astallis num. 6. Et propterea, nulla penitus potest dici acquisita actio Sacconario per prætationem ipsius nudi nominis factam in huiusmodi contractu, sed ille prorsus acquisita fuit dicti Thomæ Berghigno cum illi realiter, et effectiue facta fuerit venditio, l. 4. §. si ab ignoto ff. de manumiss. testam. l. 1. et 2. C. plus val. quod agit l. si filii tu. C. de donat. inter vir. et uxor. Seraphin. decis. 650. numer. 5. vers. et inter alias.

Non obstat, et quod Sacconarius hunc censum emerit pro persona nominanda, et ante nominationem ab ipso factam census fuerit in eius dominio l. secundum responsum C. de contrahen. et committen. stipulat. Alex. conf. 232. num. 3. lib. 3. et

nominatione et deinde subsequuta præiudicare non potuerit hypothecæ medio tempore ipsi Sacconario quæsitæ, et per Alex. d. conf. 232. numer. 6. et 7.

Quia et sequuta nominatione dominium fuit penes Thomam Berghignum nominatum, adeo ut Sacconarius, qui licet emit, non possit nec hypothecam, nec aliud onus imponere ad fauorem sui ipsius, & obligatus fuerit censum emptum liberè, prout liberè emit, tradere personæ nominate, ut declarat Gregor. XV. decis. 227. num. 3. Immo cum sub eadem die, qua fuit factus huiusmodi contractus emanauit etiam declaratio personæ, quæ nominari debebat, hoc clarè demonstrat Sacconarium non

habuisse animum sibi acquirendi, et tamen dominium, seu possessio sine animo acquiri non potest l. quemadmodum ff. de acquir. possess. et l. licet C. cod. Gregor. XV. d. decis. 227. num. 4. quod au-

tem et animus qualis ab initio fuerit, declaratur ex actu immediatè, siue in continenti facto est text. in vulg. l. sed Iulianus §. proinde ff. ad macedon. Bart. in l. cetera 43. §. sed si paruerit num. 3. in fin. et num. 4. ff. de leg. 1. Dec. conf. 111. n. 1. in fin. conf. 283. num. 7. vers. actus enim, et conf. 336. numer. 1. Unde non intrat et dispositio d. l. secundum responsum C. de contrahen. et committen. stipulat. Quia ea fundatur in præsumpta mente stipulantis, quod non facta nominatione voluerit sibi acquirere, ut declarat Idem Gregor. in d. decis. 227. nu. 6. quæ præsumptio hic prorsus cessat.

Et ita vtraque parte, &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Nepesina pecuniarum.

Veneris 14. Iulij 1647.

ARGUMENTVM.

Eiuidio in instrumento promissa ubi molestia procedunt a persona in promissione non comprehensa, non debetur, quae autem debeatur eiuidio declarat text. in l. si per imprudenciam ff. de euic. in decisione exornatus.

SUMMARYM.

- 1 Haeres beneficiatus super bonis tantum hereditariis transgisse praesumitur, quamvis proprium nomen expresserit.
- 2 Limita si non solum de hereditario, verum etiam de proprio interesse heredis agebatur, ut n. 2.
- 3 Eiuidio non debetur si molestia inferatur a persona in promissione eiuidionis non nominata.
- 4 Distio etiam est dispositionis ampliatiua.
- 5 Pretium iustum reputatur, quod fuit a peritis aestimatum.
- 6 Pretij variatio non praesumitur ex sola cursu annorum.
- 7 Deliberatio non concludit verum valorem rei.
- 8 Amplia ubi res non fuit sub hasta posita, non a Domino sed ab officiali, ut n. 3.
- 9 Tex. in l. si per imprudenciam ff. de euic. quam euictionem comprehendat.
- 10 Possessor ad aliam non tenetur defensionem si licet principali insinauit, eumque semper in iudicio vocauit.

DECISIO LXXXI.

RESOLVTVM fuerat coram me sub die 13. Februarii praeteriti, relaxandum esse mandatum in summa scut. 1125. contra bona hereditaria Marci Antonij, ac propria Fuluij transigentis; Quia pro eadem quantitate fuerat Margharitae domus assignata, deinde per anteriorem Creditricem eidem euicta. Cum vero contra propria bona mandatum relaxari non posse contenderet Brigida haeres Fuluij postquam idem Fuluius hereditatem Marci Antonij (cuius occasione fuerat inita transactio) cum beneficio legis, & Inuentarii adierat, nec pro quantitate superius expressa (quando etiam iustificaretur euictio ab eadem impugnata) sed pro scut. tantum 700. pro quibus anteriori Creditrici deliberata fuerat domus praedicta. Ad disputationis idcirco trutinam reuocata, decisione eam hodie Domini confirmarunt, vtraque exceptione reiecta tanquam irrelevante.

Licet enim vera sit conclusio, quod haeres beneficiatus super bonis tantum hereditariis transgisse praesumatur, & proprium quamvis nomen ibidem expresserit, vt praeter relatos in decisione praeterita aduertit Monticul. de inuent. quest. 11. num. 28. Franc. decis. 23. & 648. & alijs auctoritatibus innixa firmavit Rot. in decis. 700. n. 1. par. 3. recent.

Hae tamen conclusio non videtur hoc casu admittenda cum ex eodem transactionis Instrumento appareat non solum bona hereditaria ibidem fuisse comprehensa, sed particulare quoque interesse Fuluij transigentis, qui omni vigore non solum mobiliu partem obtinuit, ad quorum restitutionem ex lege testamenti poterat conueniri, sed etiam bonorum vsusfructum Margheritae legatum, ac fructus dotales ante transactionis diem deturbs, for his enim excluditur adducta praesumptio de propria quoque bona transigentis hypothecata censentur, vt ponderauit Rot. in decis. 545. num. 2. par. 5. recent. & in hac eadem causa sub die 27. Aprilis, ac 3. Decembris anni praeteriti coram me in S. qua dum Yuantanum, & in S. ubi Fuluij poterit optineri.

Neque vrget replicatio, quod omnia mobilia consequuta fuerit ipsa Margharita, non autem Fuluius; Vsusfructus vero bonorum cessit in extinctione alterius crediti, ad cuius restitutionem illa tenebatur. Quia quaedam corpora subiecta fideicommissio Sempronij alienauerat, & pensiones ex domo exegit eide m. fideicommissio supposita.

Nam vtraque obiectio corrumpitur ex facto prima enim ex ipso transactionis instrumento excluditur, in quo legitur omnia mobilia existentia in domo Ciuitatis Nepesinae fuisse Fuluij consignata, ac alia insuper delata, quae nunquam post obitum Marci Antonij in Poss. Margharitae deuenierant. Altera vero deducta ex anteriori credito nunquam in actis iustificata.

Non obstat, quod euictionis promissio restricta videatur ad molestias illatas, vel ab ipso Fuluij, vel suis haeredibus, vel ex facto Cosimi Sansoni, vel Ioannis Iannoni prouenien. ac nulla idcirco actio competat contra Fuluium, & dum molestiae illatae fuerant ab altera persona in promissione euictionis non nominata, vt aduertit Castren. in l. emptorem S. qui autem n. 1. ff. de act. empt. Rot. decis. 300. n. 15. par. 7. recent.

Quia ex instrumenti lectura conuincitur, euictionis promissionem generaliter fuisse conceptam a Fuluij, eamque comprehendere molestias a quibuscumque personis prouenientes, dum enim ibi asseritur; Et anco conseruare indenmi talmente che per tal causa non habbiamo a patir molestia alcuna; Limitata dici non poterit promissio ad personas ibidem enunciatas, quarum mentio non restrictiue sed ampliatiue facta probatur, ex dictione illa, & etiam, dispositionis ampliatiua iuxta notat. in l. 2. C. de testibus, & in Letiam 141. & 159. ff. de verb. signif. notat Rebuff. in L. unica num. 580. C. de sent. que pro eo Ruin. conf. 53. num. 19. vol. 2. Sard. conf. 303. num. 15. & decis. 8. num. 12. Rot. decis. 367. num. 4. par. 1. & 193. n. 3. par. 7. recent.

Nec Decretum mandati relaxationem contra bona propria Fuluij impedire potuerunt protestationes diuersae, tum ante celebratum transactionis Instrumentum ab eo peractum, tum in actu stipulationis, & postea subsequente; Cum illae vel clam factae probentur, & absen-

te Parte nec citata; vel ex actu contrario fuerint sublata, vel enisæ ad effectum, ne ob additionem sine Inventario confunderetur actiones favore creditorum, ut ponderetur in decisione facta in hac causa coram me sub die 27. Aprilis præteriti anni cum qua Domini transierunt.

- Altera principalis obiectio fundata in excessu mandati sublata remanet in densis. 5. Februarij præteriti coram me. Dum enim (ut ibidem asseritur) pretium domus controuersæ fuerit taxatum à partibus in scut. 1135. vel quia pro eodem met pretio reservata fuit post quinquennium redemptio domus prædictæ, vel quia, vinta in transactione pariter assignata Margharitz pro solis scutis mille fuit æstimata, et iusti proinde reputatur, ut aduertit Jacobinus de Giorgio in l. unica numer. 59. C. ne liceat potent. Fabien. de Mont. in tract. de empt. et vend. quest. 8. num. 25. in fin. Rot. decis. 135. num. 16. par. 6. recent. nec variatum præsumitur ex solo trium aunorum cursu et nulla variandi causa præcedente, ut probat sententia prædicta rerum S. nonnulla ff. ad l. falcid. per argumentum ductum à contrario sensu, et notant D. d. in l. 2. C. de rescind. vend. ubi Bald. num. 28. Castren. num. 4. in fin. Arius Pinellus 3. par. eiusdem legis num. 19. Cyn. in l. si minorum num. 2. C. de resit. in Integr. in fin. Neque hunc lustum valorem excludit deliberatio Domus pro inferiori pretio subsequuta, et cum ex illa verus rei valor non arguatur, ut aduertit Roman. in l. sciendum ff. de verb. oblig. Alex. conf. 117. num. 11. vol. 7. dym. conf. 29. num. 4. Surd. conf. 39. num. 4. et 256. numer. 4. Gabr. de de empt. et vendit. cont. l. 1. num. 62. ubi præsertim conclusionem firmat, procedere quoties (pro ut hoc casu) contingit non ab ipso Domino, sed ab officiali fuit res ipsa subhastata, et firmavit Rota in Bonon. Prædict. 21. May 1640. coram R. P. D. Anco Ghislerio in S. no obstat, quod cum probatio.
- Demum ad impediendam mandati relaxationem non urget allegatus defectus transportationis actorum, sine quibus non videtur iustificata euictio in Tribunali A. C. Canonizata, neque læsiva distractio domus, ultra tertiam partem iusti pretij inter Partes conuenti, quasi talis euictio, comprehensa non fuerit sub promissione Fuluij, validam solum, ac iustam euictionem continente, prout disponitur in l. si per imprudentiam ff. de euict. et in l. exceptionem ff. de fideiuss. et alijs relatis iuribus firmat. Mengil. de euict. quest. 16. num. 1.

Præterquam enim eadem acta integrè supponuntur transportata huius transportationis necessitas excluditur excitationibus in singulis actibus executis contra Fuluium, qui idcirco, nec poterit impugnare subhastationem vti læsivam, postquam ex eiusdem culpa processit, non autem ex negligentia Margharitz, quæ non ardebatur ad maiorem defensionem, et quam ipsemet Fuluius principalis, ac defensor necessarius semper in iudicio vocatus, ut respondit Rot. coram Baratt. decis. 381. num. 3. et 6. et in dec. 390. num. 6. par. 5. recent.

Et ita vtraque parte informante, &c.

Decisio ista emanata sub die 15. Februarij 1647. coram eodem R. P. D. Verospicio est supra decisio 21. in hac parte.

R. P. D. ARGVELLESI.

Anconitana Dotis.

Veneris, 27. Junij. 1647.

ARGVMENTVM.

Vt animus qui de iure conceditur appellanti ad biennium prorogetur iuxta opinionem Rotæ sufficit quod intra annum aliquod fuerit factum, in causa: Confessio recepta dotis robora coniecturis, et presumptionibus, quarum plures in decisione adducuntur, probat numerationem.

- 1 Appellationis causam ad prosequendum de iure datur annus Rota solæ concedere biennium ad prosequendum appellationem si aliquid fuit factum intra annum, ut num. 1.
- 2 Appellationis in causa sufficit intra annum citare partem pro obtinendo biennio.
- 3 Fatalia currunt etiam mortuo appellante.
- 4 Instantia cepta cum desinendo transit ad heredes.
- 5 Fatalibus ceptis contra defunctum dantur heredibus alij quatuor menses ultra terminum iuris. Quatuor menses qui dantur heredibus, uti fatalia contra defunctum currere ceperunt, numerantur ab adita hereditate, ut num. 4.
- 6 Appellante defuncto citari debet heres.
- 7 Fatalia non currunt infirmitate durante.
- 8 Infirmitas deducitur in decrepito senectus ipsa est morbus, ut num. 3.
- 9 Homines cum sibi optant senectutem non aliud optant nisi longam infirmitatem ex D. Augustino.
- 10 Fatalia per obitum procuratoris, vel non currunt, vel datur restitutio.
- 11 Decretum iudicis factum cum intimatione ea non secuta nihil operatur.
- 12 Tribunalia suprema si post lapsum fatalium, ante tamen pronunciationem super desertione, presentetur processus, semper indicant mediante iustitia.
- 13 In instantia ubi est notoria, non obstante re indicata, semper causa reuideretur.
- 13 Scriptura in parte vera, sic presumitur in totum.
- 15 Confessio vera in parte, vera presumitur in totum.
- 16 Confessio de recepto stantibus coniecturis, et presumptionibus probat numerationem ubi num. seqq. adducuntur presumptiones et coniectura.
- 17 Testes optimam reddentes rationem veniunt attendendi.
- 18 Testes singulares faciunt adminiculum, et semiplenam probationem, et num. 19.
- 20 Bona per uxorem ad mariti domum tradita presumuntur in dotem data.
- 21 Probatione facta super substantia traditionis, et consignationis, ad probandam quantitatem sufficiunt presumptiones, et coniectura.
- 22 Dos in maiori parte soluta, prabet iustificationem solutionis etiam in alijs partibus.
- 23 Confessio dotis recepta facta cum iuramento, non solum assertorio, sed etiam promissorio restituendi probat numerationem, et obligat.
- 24 Iuramentum assertorium in dote confessata utilis dicitur coniectura.

Salu.

- Salutis eterna nemo presumitur inuicem; & numer. 24.*
- 25 *Dos vere promissa, non solum confessata presumitur, ex qualitate utriusque coniugis, dignitatis nempe mariti, & facultatis mulieris.*
- 26 *Intersuria dotis tempore viduitatis decursa, & per maritum recepta, augeat dotem.*
- 27 *Dos etiam sine promissione probatur constituta ubi concurrunt coniectura, & presumptiones.*
- 28 *Confessio dotis quando probet saltem contra ipsam maritum.*
- 29 *Obligatio mariti pro dote restituenda, facta conditionaliter, non reddit bene tantam uxorem.*
- 30 *Confessio, & quietantia recepta dotis verisimilior redditur ab expressione circumstantiarum.*
- 31 *Confessio dotis recepta eo magis attenditur, quo versatur contra haeredes ipsius consentanea.*
- 32 *Heres non potest dicere de mendacio sui auctoris.*
- 33 *Confessio recepta dotis quando immutatur facta in fraudem prohibita donationis.*
- 34 *Donatio morte mariti confirmatur.*
- 35 *Infirmatio non requiritur in confessione recepta dotis stante iuramento assertorio.*
- 36 *Infirmatio reicitur intra summam scutorum quingentorum.*
- 37 *Infirmatio suppletur per renunciationem factam cum iuramento respectu ipsius donantis, & eius haeredum.*
- 38 *Confiscatio non datur in delicto iniuria.*
Iniuria pena est arbitraria, & numer. 38.
- 39 *Confiscatio non datur in his que sunt iudici arbitraria.*
- 40 *Convictum iudici dictum non alia pena, quam arbitraria puniatur.*
- 41 *Iniuria quando non est atrox certum est quod non admittit confiscationem.*
- 42 *Testi unico fides non adhibetur. Maxime in criminalibus, & numer. 43.*
- 44 *Renunciatio non resultat ex mandato procure executioni non demandato.*

DECISIO LXXXII.

IN hac causa quatuor emanarunt decisiones coram bon. mem. Buccabella, quarum duæ priores, quibus absoluebantur Fanelli haeredes Hieronymi à petitione Franciscæ scut. 1750. ultra scuta 2230. impressæ par. 6. recent. 259. & 290. in ordine, fuerunt reuocate per alias duas coram eodem sub diebus 26. Martij, & 3. Decembris 1635. & condemnati dicti haeredes ad soluendum alia scuta 802. & iuxta huiusmodi decisiones emanauit sententia coram eodem bon. mem. Buccabella, à qua licet fuerit pro parte Franciscæ congruo tempore appellatum, & introducta causa appellationis, tamen intra biennium non fuit terminata. Vnde obtenta per supradictos haeredes alia commissione. Quod transportatis actis per appellantem, prefixoque illi termino ad docendum, de causis restitutionis in integrum, eo elapso & constituto de re iudicata exequatur; Illius vigore reportarunt decretum nisi infra mensem cum intimatione, quo completo, & nulla facta intimatione fuit coram Reuerendiss. D. meo Carrillo sub die 13. Martij 1641. disputatum dubiū.

An constaret de re iudicata vel potius de causis restitutionis in integrum, & responsum pro re iudicata. Hodie coram me in eius locum successit causa super eisdem repropolita. Domini à decisio recedendum censuerunt.

- Nā licet de rigore iuris detur annus ad prosequendam causam; tamen ex stylo Rotæ datur ipso iure biennium, si aliquid intra annum factum fuit. *Neniz. conf. 41. sub num. 15. & 13. Mandos. tract. de commis. in 18. commiss. fatal. prorog. verbo proroget q. 3. Odd. de rest. quest. 70. artic. 5. vers. & dicit propterea sub num. 32. Vestr. in prax. lib. 3. cap. 5. sub num. 2. & lib. 7. cap. ult. sub num. 9. ibi quam commissionem biennij, & sub num. 10. usque ad num. 11. Scacc. de appellat. quest. 15. num. 34. Cassad. decis. 6. de appell. n. 3. Put. decis. 155. n. 3. lib. 2.*
- 2 Et fuisse aliquid factum dicitur, tamen si commissio causa appellationis pars fuerit citata, Rot. dec. 181. num. 2. par. 3. diuers. lib. 2. Cassad. d. dec. 6. n. 8. de appell. vt presenti testatur decisio Reuerendiss. D. mei Carrilli.

- Cui fundamentum non obstat quod fatalia currant etiam mortuo appellante l. 1. C. si pend. appell. mors interu. ubi communiter scribentes Scaco. dicta quest. 14. nu. 6. Rota coram Crescent. dec. 4. num. 3. de appell. Et quod instantia excepta cum defuncto tamen transeat in haeredem ex. in l. si cum hominem 34. ff. de fideiuss. Bart. in l. Lutus 78. S. rogatus, ff. ad S. C. Treb. Ang. Imob. Paul. de Cast. in l. se-rus 14. ff. de his qui not. infam. Valenz. conf. 60. n. 34. 36. & seqq. Ant. Faber. in Cod. lib. 4. tit. 12. definit. 2. nu. 2. Scacc. ubi supra nu. 161. & 260. Nouar. in prax. de elect. & variat. fori par. 2. dec. 30. n. 43. Amat. resol. 86. num. 1. tom. 2.
- 4 Nam cessat, quia quando fatalia coeperunt currere contra defunctum, tunc haeredibus datur aliis quatuor menses ultra terminum iuris, tamen qui menses connumerantur ab additione hereditatis, l. fin. C. si pend. appell. & ibi Bald. & Cyn. Scacc. de appellat. quest. 15. d. nu. 6. Et sic cum non fuisset probatum ab additione hereditatis Franciscæ transiisse dd. quatuor menses, non debuit appellatio declarari deserta.

- Nam cessat, quia quando fatalia coeperunt currere contra defunctum, tunc haeredibus datur aliis quatuor menses ultra terminum iuris, tamen qui menses connumerantur ab additione hereditatis, l. fin. C. si pend. appell. & ibi Bald. & Cyn. Scacc. de appellat. quest. 15. d. nu. 6. Et sic cum non fuisset probatum ab additione hereditatis Franciscæ transiisse dd. quatuor menses, non debuit appellatio declarari deserta.
- Præterea rei iudicatæ locus esse non poterat, ex quo Diana heres Franciscæ citata non fuerat quemadmodum debebat, tamen cum mortuo appellante citandus sit heres, l. locutione 17. ff. de ser. l. editum 55. ff. de iud. Anton. Faber. in Cod. lib. 2. tit. 3. de procur. defin. 4. num. 5. Mandos. in d. tract. de commiss. in 18. commiss. fatal. prorog. vers. quero, Ac ibi pars affirmatiua, Scacc. d. quest. 15. nu. 161. Amat. ubi supra num. 86. Sess. decis. 54. num. 5. & 89. nu. 16. & seq. vol. 1. Rota coram Crescent. d. decis. 4. num. 3. de appell.

- Accedit prædictis infirmatis impedimentū, quod tamen pariter excusat à lapsu fatalium, Argued. l. 11. tit. 18. lib. 4. recopill. nu. 26. & 27. Gregor. Lopez. l. 24. tit. 23. par. 3. Scacc. ubi supra num. 145. vers. promiscue loquuntur.

- Quæ infirmitas deducitur ex decrepita ætate Dianæ; tamen cum senectus ipsa sit morbus, l. ciuitatibus 125. ff. de leg. 1. cap. magna de noto, ubi Abb. idem in cap. quoniam col. 6. ut lit. non contest. Alciat. de presump. 51. & D. Augustinus, Cum sibi homines optant senectutem, tamen quid aliud operant nisi longam infirmitatem.

Concurrat etiam obitus procuratoris, quo
10 stante, † vel fatalia non currunt, vel datur re-
stitutio *Argued. & Lopez. ubi sup. Ant. Faber. d. defi-
nit. 4. num. 8. Rota apud Cassad. d. decis. 6. num. 5. de
appell.*

Vltcrius quia cum hæredes Fanelli petiissēt
declari sententiam transiisse in iudicatum, &
nullam fecissent intimationem, prout tenebā-
tur iuxta formam decreti emanati, cum clau-
sula nisi infra mensem cum intimatione, (vt
faretur ipsa decisio Reuerendiss. D. mei Ca-
11 rilli) utiq; non poterat deueniri ad talem de-
clarationem sine intimatione, *Doflores in Lamb-
tum intereff. 21. ff. de condit. & demonstr. Caputaq. dec.
322. num. 3. par. 2. Put. decis. 168. lib. 1. san. mem. Greg.
XV. dec. 31. num. 7. & 8. Rota dec. 349. in 2. tom. par. 4.
recent. num. 3.*

Demum quia in supremis Tribunalibus etiam
post lapsum fatalem, si tamen antequam pro-
nunciatur, quod appellatio sit deseru, † procef-
12 sus præsentetur, † stylus est, quod videatur ex
ipsis actis prout iustitia suadebit, an bene, vel
male sit iudicatum, *Auend. resp. 2. num. 6. Valboz
ad tex. in cap. personas 4. & in cap. cum sit Romana 5.
de appellat. num. 45. ad fin. tom. 1. fol. mihi 33. Afflict.
decis. 243. num. fin. in fin. & ibi Add. & Vrsill. etiam in
fin. & ad dec. 79. num. 2. Rota dec. 399. in 8. tom. 2. par. 4.
recent.*

Sed quicquid sit de omnibus supradictis in-
13 cōcussū quidē est quod data iniustitia, † non
obstāte re iudicata ex æquitate reuideretur cau-
sa, *Vrsill. ad Afflict. decis. 28. num. 4. & d. decis. 79.
num. 3. & 4. Rota in Sarasinat. feudi 22. Iunij 1645.
Ferrarien. pensionis 2. Martij 1646. coram Reueren-
diss. D. meo Detanō in princ. & in Tiburtina Castri S.
Angeli 18. Iunij 1646. coram R. P. D. meo Meltio*
regulare namque est, & est vulgatum.

Iniustitia autem notoria in hoc casu desu-
mitur, non solum ex testibus, sed etiam ex
confessione iurata Fanelli, contra quam parū
faciunt, quæ hodie replicantur, quoad scuta
947. de quibus agitur: Nam Rota in illis dua-
bus vltimis decisionibus coram bon. me. Buc-
cabella, iam declarauit confessionem non fuisse
fraudulentem, saltem quoad scuta 902. vl-
tra illa 2250. quæ ipsa pars taceatur, ex quo eua-
nescit consideratio, quod non possit præjudi-
care, quod non præcesserat promissio; quia
nulla maior ratio est vt dicatur fraudulenta in
scutis 947. de quibus hodie agitur, quam in
illis. Scriptura enim quæ in parte probatur ver-
14 ra † in totum vera præsumitur *Paul. de Castr.
conf. 301. sub num. 4. vol. 1. Paris. conf. 90. num. 4. & 5.
vol. 1. Marefcot. var. resol. lib. 1. cap. 8. num. 15. san.
mem. Greg. XV. decis. 62. num. 8. & de confessione
15 in † parte vera, Soccim. conf. 102. num. 2. vers.
confirmo vol. 3. Roland. conf. 85. num. 43. lib. 2. Surd.
conf. 489. nu. 22.*

Quam opinionem eo facilius amplexi sunt
Domini in hoc casu, in quo concurrunt tot
præsumptiones, & coniecturæ quibus stanti-
16 bus, † confessio de recepto probat numeratio-
nem, *Surd. d. conf. 489. num. 7. lib. 4. Nogueroll. alleg.
32. num. 23. Marefcot. var. resol. d. cap. 8. num. 9. & 10
Boccer. de donat. cap. 8. num. 53. vers. ubi scribit Rota
apud san. mem. Greg. XV. d. decis. 62. num. 2. coram*

*Coccin. decis. 499. num. 3. in mem. decis. 385. num. 2.
par. 6. & dedis. 24. num. 3. & 160. num. 1. par. 7. Fon-
tanell. de pact. nupt. claus. 14. gloss. unica. par. 2. ex nu-
mer. 50.*

Prima autem coniectura desumitur ex te-
stibus deponentibus, Franciscam vltra illa scu-
ta 2250. & illa 802. retracta ex mobilibus, &
rebus contentis in folio Palazzina) pro qui-
bus quantitatibus Rota pronunciauit manda-
tum fore exequendum) traduxisse ad domum
viri duas crumenas cum nūmis aureis, & ar-
genteis, ballam lini, & vasa figuli, qui testes
17 veniunt attendendi † cum de hoc reddant
optimas rationes, *Rota decis. 294. nu. 10. dec. 283.
num. 7. par. 5. recent. in Tudertina societatis 21. Iunij
1638. coram Eminentiss. Panziolo, & bene in deci-
sione huius cause sub die 26. Martij 1635. S. qui te-
stes.*

Quæ coniectura non eliditur ex eo, quod dd.
testes sint singulares, quia cum deducantur ad
probarionem, sed ad adminiculandam confes-
sionem Hieronymi, & quod mulier poterat
(attenta eius qualitate) habere dotem scutorū
4. mill. quod est etiam valde verisimile conti-
sideratis donationibus ab ea habitis, tam oc-
casionē nuptiarum, quam à primo viro mer-
catore diuite, vt deponunt testes in summario
18 hæredum Franciscæ num. 10. † Vtique faciūt
adminiculum, *Caccialup. d. admonendi 31. num. 92.
vers. testes singularitate adminiculatina. ff. de iure iur.
Roland. cons. 33. num. 10. iuncto num. 22. vers. vltcrius
non obstat lib. 2. Gabr. concl. 2. num. 65. & seq. de test.
19 lib. 1. Farinat. de test. quest. 64. n. 113. † vbi quod
semp plenam probationem faciunt, & num. 146.
& 302.*

Prout nec releuat, quod supradicti Testes
nō dicant de traditione facta Hieronymo ma-
rito, inter quos enumeratur etiam D. Deme-
trius Pieritius pro parte Franciscæ examinatus
qui nec de promissione, nec de traditione de-
ponit; Quia Rota super huiusmodi traditione
nullum prorsus fundamentum constituit in
depositione D. Demetrii, sed bene in alijs te-
stibus, qui de traditione ad domum mariti
deposuerunt, & in cōfessione eiusdem mariti,
20 ad † præsumendum, quod ea fuerint ipsi ip-
dotem data, *Bart. quest. 7. incipit audier habens nu-
mer. 16. vers. sed si tu poneris facit tex. in l. quemad-
modum 46. §. primo ff. de iure dot.*

Minus resistit, quod prædicti Testes non ex-
primant pecuniarum quantitates, quia pro-
bata substantia traditionis, & consignationis.
21 ad † probandam quantitatem iusticiuat præ-
sompiones, & coniecturæ, quæ in hoc casu
concurrunt, *Surd. conf. 94. num. 28. Rota coram
san. mem. Greg. XV. decis. 324. num. 4. & decis. 37.
sub num. 12. vers. non obstat par. 6. recent.*

Secunda coniectura desumitur ex iustifica-
22 tione solutionis maioris partis dotis, † quæ in-
fert iustificationem etiam in alijs partibus *Soc-
cin. sen. conf. 82. super quest. col. 1. lib. 3. Nat. con-
sil. 547. num. 26. & 581. num. 15. Fontanell. de pact.
nupt. d. domi 2. claus. 14. gloss. unica par. 2. numer. 53.
Couar. lib. 1. var. cap. 7. num. 6. vers. si ex confessione
in fine Mendch. presumpt. 12. num. 25. vers. tertia est
coniectura lib. 3. Marefcot. ubi sup. num. 14. Rota post
Pacif.*

Pacif. de salu. decis. 18. num. 6. apud san. mem. Greg. XV. d. decis. 62. num. 3. & dd. decis. 24. nu. 9. & 160. num. 2. par. 7. recent. Civitatis Vetula dotis 17. Februarij 1643. coram R. P. D. meo Gerro, Romana dotis 23. Junij 1645. coram R. P. D. meo Othobono, & Anconitana bonorum 3. Julij 1543. coram R. P. D. meo Bichio.

Tertia elicitur ex iuramento appposito in instrumento ipsius confessionis dotis receptæ, maxime cum non solum sit assertorium, sed etiam promissorium restituendæ dotis confessæ, quæ casu confessio dotis receptæ habet vim veræ numerationis obligat consistentem, & eius hæredes, *Surd. d. conf. 489. num. 16. vers. quanto concurrat, Azez. conf. 74. num. 7. Rol. consil. 93. num. 35. lib. 1. Gattier. de iuram. cap. 15. num. 4. Ioseph Ludovic. decis. Perus. 66. num. 11. Rota d. dec. 24. num. 8. par. 7. recent. & in d. Anconitana bonorum coram R. P. D. meo Bichio S. adest promissio. Et ipsum iuramentum assertorium solum reputatur utilis & cōiectura, quia nemo præsumitur ignarus salutis æternæ l. fin. C. ad l. Iuliam repetund. & ita ratiocinatur *Surd. d. conf. 489. num. 22. vers. non obstat. Et si confessio sit adminiculata, Rota in Bononien. dotis 25. Febr. 1619. coram Andrea, & in Ferrarien. dotis eiusdem mēsis, & anni coram S. D. N. Innocentio 15.**

Quarta reducitur ex verisimilitudine inspectione qualitatis Domini Fanelli, qui erat dignus huiusmodi dote, & etiam ex quo mulier poterat illam habere, *Tiraq. in l. si unquam, verbo donatione largitus num. 101. C. de reuoc. donat. Capitan. conf. 31. num. 1. Cravett. conf. 40. sub. num. 4. vers. ecce quod verisimilitudo, Surd. d. conf. 489. num. 15. & 16. Gratian. discept. for. cap. 362. num. 20. Mascard. de prob. cond. 862. num. 14. in fin. Rota d. decis. 24. num. 14. & 15. par. 7. rot. & in Maceraten. pecuniaria 14. Junij 1541. coram bon. mem. Merlino.*

Quinta depromitur ex instrumento publico ex quo colligitur, Fanellum, & Franciscam recepisse pro interusufructibus nō solutæ dotis scuta 576. 71. quorum partem, licet Francisca recepisset ante secundum matrimonium, & partem Hieronymus post d. matrimonium contractum, (quod non augeat dotem.) Apparet tamen calculatis omnibus, recepisse saltem tempore matrimonij pro interusufructibus maturatis tempore viduitatis scut. 83. & parum plus, aut minus, quæ augent dotem, l. si quis nuptias 6. ff. solut. matrim. l. dotis fructuum 8. §. 1. ff. de iure dot. l. videamus 38. §. ante matrimonium ff. de usufr. *Grat. discept. for. cap. 244. num. 17. Fontanell. de pact. nupt. claus. 6. gloss. 2. par. 1. num. 12.*

Nec refragatur, quod non constet de promissione dotis; Quia etiam sine promissione sufficiunt aliæ cōiecturæ, & illa præcipue de partis solutione ultra tres quartas partes iā approbata per Rotam, & de traditione aliarum quantitatum, & mobilium ex testibus Sum. num. 3. *Maresc. ubi sup. num. 14. Fontanell. de pact. nupt. tom. 2. claus. 14. par. 2. nu. 52. & omnes DD. supra citati etiam sine promissione admittunt tamen cōiecturas, & istam signanter Gratian. discept. for. cap. 362. nu. 18. & Maresc. dec. 103. Fontanell. d. pact. num. 53.*

Extra quod non deficit in hoc casu dotis

primi illius, tum de ea apparent, saltem ex ipsa confessione, quam veram in maiori parte dixit Rota in allegatis decisionibus. Et quando cum dotis confessione adest etiam promissio, nis confessio & ea probat saltem contra ipsum maritum, *Gratian. d. decis. 103. nu. 15. Rot. d. decis. 18. post Pacif. de salu. numer. 6. præcipue stantibus adminiculis Fontanell. ubi sup. gloss. unica claus. 14. par. 1. num. 38.*

Nec attendenda venit quietantia facta à Fanello de scut. 2250, quia huic difficultati satis respondetur in dec. 16. Martij 1625. & prout etiā cessat. Et ex quietantia satis apparet, non loqui de tota dote scut. 4. mill. sed de illa scut. 2250. quæ fuerat data primo, & ex eo etiam colligitur, confessionem illam factam anno 1628. 21. Junij fuisse necessariam, quia in illa facta 11. Martij 1625. Hieronymus se obligauerat conditionaliter pro restitutione scut. 2250. videlicet exactione sequuta, & non alias, (quæ sunt verba ipsius instrumenti) & ex qua non erat bene assicurata Francisca, *Fontanell. ubi sup. p. 2. num. 19. & ideo debuit Hieronymus eam purè quietare post dotis exactionem.*

Quæ confessio, & quietatio verisimilior redditur ab expressione circumstantiarum, & videlicet mobilium, & monetæ, ut aduertit *Gratian. d. decis. 103. numer. 24. ex Bart. & Soccin. Rota d. dec. 18. post Pacif. de salu. d. nu. 6. Tum quia exprimitur modus, & qualitas istius summe.* Et potissime cum agatur & contra hæredes ipsius consistentis, *Castr. conf. 383. num. 2. vers. autem lib. 2. Roland. d. conf. 93. num. 20. vers. quibus tamen vol. 1. Decian. conf. 25. num. 41. lib. 1. Ioseph. Ludovic. d. decis. Perus. 66. nu. 27. par. 2. Rota coram Card. Seraph. decis. 795. nu. 1. penes san. mem. Gregor. XV. decis. 491. num. 7. & in rec. decis. 335. numer. 4. p. 6. Fanell. dotis 17. Martij 1642. & in d. Civitatis Vetula dotis 27. Februar. eiusdem anni coram*

R. P. D. meo Gerro, Qui non possunt dicere & mendacio ipsorum auctoris, *Antb. de iure iur. in fine princ. Cum utique (ait Imperator Iustinianus) nostris videtur legibus unam quodammodo esse personam hæredis, & eius, qui in eam transmittit hereditatem. Idedque nullus eidem sibi mes edicit reluctari, & quod dixit, atque iuravit ratum esse hoc nolle valere, sed contra proprios reluctari sermones, Pac. consil. 14. numer. 25. Surd. dicto consilio 489. n. 24. & 25. Cens. de cens. q. 87. n. 12. Nogueroll. allegat. 25. num. 85. Rota decis. 462. numer. 2. par. 4. rec.*

Non obstat, quod hæc conclusio non procedat, quando confessio facta fuit in fraudem donationis; & Quia hæc limitatio habebit locum, quando apparet, maritum voluisse donare, secus autem, quando tot cōiecturis excluditur simulatio, & quando adest etiam promissorium iuramentum nullum est dubium, *Cattier. d. cap. cap. 15. num. 3. & 4.*

Et dato, quod hæc posset dici donatio, terte confirmaretur morte mariti l. quod de suo 2. C. de dot. caus. non numerat. & ibi gloss. 2. *Rol. d. conf. 91. num. 30.*

Nec tollitur prædictum fundamentum ex insinuationis defectu; nam ultra quod contra Hieronymum corrueret ex iuramento assertorio, & quo ipse assertuit omnia contenta in illis

Illis scripturis esse vera, quod sufficere debet
 Roland. ubi prode. nlm. 22. ad hoc, ut non possit
 opponi de simulatione. Cessat ulterius consi-
 derando, quod licet confessio contineat sum-
 mam scut. 4000. nihilominus iustificatum fuit
 Franciscam soluisse scut. 2250. & scut. 802. quæ
 Rota in dd. decisionibus iustificata cõsuet; Rur-
 sus constat Hieronymum habuisse scut. 83. pro
 dd. interusurijs, & scut. 250. Equiti Galeatio
 mutata, & insuper recepisse mobilia. Vnde
 licet huiusmodi mobilia vli pretio æstimare-
 tur, adhuc detractis p̄ditijs, non superes-
 set summa, quæ ad 500. solidos ascenderet in-
 tra quam summam insinuationis defectus de-
 36 iure rejicitur per text. in l. penult. §. fin. C. de donat.
 Grat. discept. forens. cap. 231. nu. 10. Rota coram Bu-
 ratt. decis. 7. num. 5.

Et licet insinuatio non suppleretur per re-
 nunciationem factam cum iuramento; Hoc
 37 intelligendum esset, quoad Creditores. † Nam
 quoad ipsum donantem, & eius heredes nul-
 la adest dubitatio, quin suppleatur, ut tenet
 Guttier. in l. nemo potest 58. ff. de leg. 1. num. 340. &
 de iuramento par. 1. cap. 7. num. 2. cuius opinionem
 sequitur Bocer. de donat. cap. 3. num. 58. faciunt
 tradita per Cyriac. contr. 128. num. 102. Fontanell.
 de pass. nupt. claus. 4. gloss. 29. num. 5. Seraph. de pri-
 vileg. iuramen. privileg. 73. num. 49. Cancer. par. 1.
 var. cap. 8. num. 5. Censual. comm. q. 222. numer. 13.
 vers. sed cont. Rota coram Sandmann. Gregor. XV. de-
 cis. 391. num. 5. ubi Adden. num. 10. Seraph. dec. 746.
 num. 5. Burat. decis. 47. nu. 3. & 76. n. 11. Caputaq.
 decis. 286. p. 1.

Nec contradicit decisio Buratt. 181. numer. 1.
 qua est etiam 683. par. 2. recens. quia ibi nulla
 aderat coniectura, qua posset adminiculi
 confessio, immò multæ in contrarium.

Prout nihil facit, quod tempore confessio-
 nis Hieronymus existeret in Monasterio San-
 cti Augustini, timore cuiusdam delicti, quia
 hoc delictum non erat eius qualitatis; ut inde
 sequeretur confiscatio bonorum, ut satis con-
 stat ex euentu: Reportauit enim à Iudice sen-
 tentiam absolutoriam, absque vlla nec quidẽ
 pecuniaria condemnatione, & ex Summ. Fa-
 nelli de nullo alio delicto constat, (& hoc vni-
 co solum teste) nisi quod Hieronymus coram
 Locumtenente alteri colliganti respondit,
 quod mentiretur, & quod parum modeste lo-
 38 quutus est ipsi Iudici. † Et ex nullo istorum
 datur confiscatio, quia poena iniuriæ est arbi-
 traria, Gomez var. tom. 3. cap. 6. nu. 7. Farinac. quest.
 criminal. tom. 1. quest. 27. num. 139. Et in arbitrio
 39 Iudicis concessio † non venit confiscatio, Ba-
 iard. ad Clar. lib. 5. §. final. q. 78. num. 19. littera N.
 40 sed nec conuicium ipsi Iudici dictum alia poe-
 na, quam arbitraria punitur Rex Theodoricus
 apud Cassad. var. lib. 1. epist. 31. ibi edictali progra-
 mmate definimus, & si atroces iniuria in quencumq; Se-
 natorum vox iniusta presumpserit, nouerit se à Prae-
 tore Urbis audiendum, ut pro qualitate facti discussa
 recipiat, promulgatam iure sententiam l. illud 8. ff. de
 41 appell. ubi Bart. Præsertim cum nec illa † nec
 ista iniuria atrox dici posset, ut bene Gomez ubi
 sup. & num. 8. Menoch. de arbitr. cas. 263.

42 Præterquam quod † unico testi fides non

datur cap. veniens de test. Rot. in Romana Saluanti
 20. Nouemb. 1630. coram bo. me. Merlino, S. ult. &
 in Florentina, seu Bononien. de Barbadorijs 25. In-
 nij 1640. coram bo. mem. Coccino S. nam quod attinet
 43 in fin. & signanter in criminalibus † latè Farinac. quest. 63. per tot. præcipue num. 7. de test.

Ex quibus cum prætenfa res iudicata peni-
 tus exclusæ remaneat, nullum per Fanellos
 potest fundamentum constitui semper mada-
 to procuræ Dianæ hæredis Franciscæ ad renū-
 ciandum liti facto post emanatam decisionem
 R. P. D. mei Carrilli. Quia ex dicto mandato
 ad renunciandum, quod à Procuratore execu-
 44 tioni demandatum non fuit † renunciatio re-
 sultare non potest clem. 1. de renunc. Rota dec. 725.
 num. 7. par. 2. Reuerendiss. Vrgellen. decis. seu discurs.
 285. num. 111.

Et ita vtraque &c.

R. P. D. PEVTINGERO.

Pampilonen. Iuris nominandi Vicarium.

Luna 17. Iunij 1647.

ARGUMENTVM.

Actus posteriores censentur facti in executione
 antecedentis conventionis quamuis non fuerit
 facta mentio de conventionis, sed de antiqua
 consuetudine, cum enim conventio sit con-
 formis & compatibilis cum consuetudine, ex-
 pressio consuetudinis conventionem non ex-
 cludit. Concordia per inobseruantiam an di-
 catur resoluta, & quando concordia facta cum
 Vniuersitate annulletur per contrauentiones,
 & quid si contrauentio fuerit facta à Procura-
 tore habente mandatum Procura factum à
 Deputatis, an, & quando afficiat Vniuersita-
 tem fusè tractatur.

S Y N N A R I V M.

- 1 Ius nominandi Vicarium spectet ad eos, quorum Ec-
 clesijs facta est unio, & quando secus.
- 2 Pontifex nunquam intendit derogare partium conuen-
 tionibus, nisi hoc specialiter fuerit expressum.
- 3 Verba ob modestiam, & reuerentiam prolata, quan-
 do non præiudicent proferenti.
- 4 Actus posteriores censentur facti in executionem an-
 tecedentis conventionis, & non ex gratia.
- 5 Actus præsumitur factus in vim antecedentis obliga-
 tionis, quamuis non fuerit facta mentio de obliga-
 tione, sed de antiqua consuetudine.
- 6 Consuetudo non excludit antecedentem concordiam,
 & quando.
- 7 Actus an dicatur factus in vim antecedentis obliga-
 tionis, apparet ex antecedentibus & subsequenti-
 bus facti circumstantijs.
- 8 Approbatum semel, amplius reprobari non potest.
- 9 Concordia ubi in quibusdam capitibus apparet effe-
 ctuata, intrat præsumptio effectuationis, & obser-
 uantie etiam in alio.
- 10 Confirmatio Apostolica ubi requiritur, ex cursu tem-
 poris præsumitur interuenisse.
- 11 Ius nominandi Vicarium quando non dicatur euersum
 per litteras patentes Episcopi, huiusmodi Vicarium
 conferentis.

- 12 *Approbatio Vicarij nominati , & licentia exercendi curam animarum ad Episcopum spectat , tam de iure continui , quam ex forma Piana constitutionis .*
- 13 *Concordia per inobseruantiam dicitur resoluta , & quando fecerit num. 14.*
- 15 *Concordia non dicitur resoluta per inobseruantiam , quando contrauentio est super casu in concordia non comprehenso .*
- 16 *Concordia facta cum Vniuersitate , ut annulletur per contrauentiones quid requiratur .*
- 17 *Mandatum procura factum à Deputatis Vniuersitatis , ut afficiat Vniuersitatem quid sit necessarium , & vide nam. 18.*
- 19 *Mandatum procura factum à Deputatis Vniuersitatis , an censeatur ratificatum ab ipsa Vniuersitate , ex prosecutione litis .*
- 20 *ad Caducitatem tollendam in dubio omnis interpretatio sumenda est .*
- 21 *Manutentio concedenda est possessori , donec exceptiones super resolutione contractus in petitorio discutiantur .*
- 22 *ad Petitorium reicienda sunt exceptiones super resolutione contractus .*
- 23 *Manutentio concedi debet possessori etiam in casu quo adesset decretum irritans donec dubitari potest an illud intret vel ne ?*
- 24 *Manutentio quando non sit deneganda Possessori , quamuis super bono iure aduersarij esset lata sententia .*

DECISIO LXXIII.

PLVRIES disputato dubio , An sit à decis coram me in hac causa sub die 25. Maij 1644 recedendum , vbi resolutum fuerat , Oeconomis , & Deputatis Parochianorum Ecclesiæ Parochialis Sancti Ioannis Baptistæ Ciuitatis de Estella Pampilonen. Diocesis esse dandum mandatum de manutendo , in quasi possessione nominandi Vicarium , ad capiendam resolutionem ordinarunt Domini , vt videretur de bono iure , etiam ad effectum manutentionis , & hodie tandem ad hunc effectum constare de bono iure Parochianorum concluderunt Quia ex actibus , qui dantur , tam in summario Parochianorum , quam Abbatis Monachorum , & Conuentus Beatæ Mariæ de Hyrache Ordinis Sancti Benedicti pariter nominationem Vicarij prætendentium , satis constat , eosdem Oeconomos , & Deputatos Parochianorum ab anno 1538. citra extitisse in quasi possessione nominandi , & præsentandi Vicarium ad Ecclesiam Parochialem , de qua agitur , quæ quasi possessio vltius coadiuuatur ex concordia inter eosdem ex vna , & Abbatem & Monasterium , ex altera eodem anno 1538. inita , in qua expressè conuentum fuit , quod nominatio huiusmodi , & præsentatio ad ipsos Parochianos spectaret , & quod Abbas hanc nominationem admittere teneretur , vt ex capite 1. & 2. eiusdem concordie in summario vtriusque partis sub num. 1. colligitur . Ex quo corrui duplex fundamentum ab informantibus pro Abbate , & Monasterio allatum .

1. Primum videlicet ꝑ desumptum ex Constitu-

Par. X. Recent.

tionem Sanctæ memoriæ Pij Quinti incipiente . Ad exequendum Pastoralis officij debitum in ordine , la 47. eiusdem Pontificis in Bullario nouo disponente , quod ius nominandi Vicarium spectet ad eos , quorum ecclesijs facta est vnio , vt etiam ponderatum fuit in decisione huius causæ sub die 16. Iunij 1642. corā R. P. D. meo Cerro , quia illa non procedit vbi particulares vigent conuentiones , ꝑ Quibus summus Pontifex nunquam intendit derogare , nisi hoc specialiter fuerit expressum , iuxta text. in cap. ex multiplici de decimis , & post alios declarat . Sanchez ad præcepta decalogi lib. 3. cap. 29. sub n. 191. vers. 2. fallit .

- Alterum vero , quod Parochiani in prædictis nominationibus , ac præsentationibus vsi fuerint verbis supplicibus , & deprecatiuis ad Abbates pro tempore eos deprecando , Vt præsentatos approbent : ꝑ nam cum Abbas vigore præcedentis concordie obligatus esset nominationes illas , & præsentationes admittere , clarum est istiusmodi verba ita ob modestiam & reuerentiam prolata , nullum penitus in eorum iuribus ipsis præiudicium inferre , vt deciditur in cap. sane & in cap. veniens de renuntiatione , & notant. Angelus , & Doctores in l. fin. ff. de prat. stipul. cum pluribus relatis per Alex. conf. 70. incip. viso processu inquisitionis formata sub n. 10. lib. 1. sed approbationes , ꝑ & admissiones censentur factæ in executionem conuentionis antecedentis , ac in vim eorum obligationis , & non ex gratia , vt dixit Rota in Calaguritana Iuris visitandi de Aquila 13. Februarij 1617. coram bon. mem. Pironiano , quam refert adden. ad Gregor. XV. dec. 162. num. 15. vers. 1. sciendum , & comprobatur Modernus Mantuanus contr. 175. per tot.
- 5 Nec visum ꝑ fuit posse ab Abbate obseruantiam concordie controuerti , quamuis in pluribus nominationibus non fuerit facta mentio de concordia , sed de antiqua consuetudine , dum dictæ nominationes ad formam concordie factæ sunt , eique conueniunt Rota dec. 262. num. 1. par. 2. diuers. ꝑ Cum enim concordia sit conformis , & compatibilis cum consuetudine expressio consuetudinis , concordiam non excludit , & quin Parochiani ex ea etiam possiderent Crescen. decis. 5. nu. 5. & 6. præsertim vers. & hoc modo de restitut. spoliar. Rota dec. 120. sub numero. 2. & 3. par. 2. & decis. 305. num. 5. & 6. part. 4. tom. 2. recent.
- 7 Præsertim ꝑ quia prima nominatio statim post concordiam facta , expressè facta legitur in concordie executionem , & in alijs pluribus vterque titulus fuit complicatus , & cummulatus , vt in nominatione anni 1543. in altera anni 1558. in altera an. 1579. & in altera anni 1597. quæ factæ leguntur vigore consuetudinis , & etiam vigore conuentionum , ac ordinis , & titulorum inter Monasterium , & Parochianos existentium . vnde patet Parochianos voluisse vtroque titulo inherere , vt ex præcedentibus , & subsequenter apparet , Rota post tract. de manutent. decis. 200. num. 17. add. ad Buratt. decis. 269. in fine , ꝑ & quod magis est Abbas nominationes pro obseruantia , & executione Concordie admisit ; vt pluries expressit etiam

in illis nominationibus, in quibus Parochiani de concordia mentionem non fecerunt, & de anno 1582. obseruantiam concordie articulauit, & probauit: & per sententiam declarari obtinuit concordiam ita fuisse vsu comprobata, à quo propterea effectuatio concordie amplius controuerti, seu reprobari non potest *Becc. cens. 3. num. 39. Rota decis. 51. num. 7. par. 6. recent.*

9 Et eo quia † concordia apparet in omnibus alijs capitibus effectuatam, nempe in visitatione, in assignatione congruæ Vicarij, & redditione, seu solidatione computorum, quam singulis annis faciunt Oeconomus, & Deputati antiqui nouis Ecclesiæ Oeconomis, & Deputatis. Ex his enim intrat præsumptio effectuationis, & obseruantie etiam in isto. *Rot. decis. 396. nu. 13. par. 5. & in terminis concordie decis. 31. num. 3. par. 4. recent.*

10 Nec refert, † quod huiusmodi Concordia non doceatur fuisse per Summ. Pontificem confirmata, quia quatenus talis etiam confirmatio necessaria fuisset ex spatio tanti temporis decursi, quo fuit per plures actus, & sententias comprobata, & absque vlla huius sollemnitatis hæsitatione obseruata confirmationem interuenisse præsumitur prout latè comprobauit *Rota coram Cardin. Seraphino decis. 1042 & coram Gregor. XV. dec. 343. coram Buratt. dec. 45. num. 6. decis. 159. num. 3. par. 1. decis. 210. n. 12. par. 5. recent. & in Romana permut. 20. Februarij præteriti*

11 super fin. coram R. P. D. meo Bichio, † & omnino frustra huius concordie non effectuatio allegatur, quia contrarium expressè apparet in hac præsertim nominatione, de qua in præsentì contenditur; Et ex instrumentis nominationum, prout ex depositionibus testium, alijsque in *Summario Parochianorum exhibitis*, quæ documenta non euertuntur per litteras patentes Episcopi Pampilonen. datas in *Summario Abbatis num. 2.* † quia approbatio Vicarij, & licentia curam animarum exercendi, quam solum dictæ litteræ patentes continent, vt in eis legitur, ad Episcopum spectabat, & hoc quidem tam de iure communi ad *tex. in cap. unic. de capell. Monach. in 6. & in terminis huius Vicariæ dixit Rota coram Card. Seraphino decis. 1304. sub num. 3.* quam etiam ex forma supradictæ constitutionis Pianæ in dict. *vers. Volumus insuper*, prout in terminis declarauit *Rota coram bon. me. Card. Canaler. decis. 419. num. 2. & 3.*

12 *is num. 2.* † quia approbatio Vicarij, & licentia curam animarum exercendi, quam solum dictæ litteræ patentes continent, vt in eis legitur, ad Episcopum spectabat, & hoc quidem tam de iure communi ad *tex. in cap. unic. de capell. Monach. in 6. & in terminis huius Vicariæ dixit Rota coram Card. Seraphino decis. 1304. sub num. 3.* quam etiam ex forma supradictæ constitutionis Pianæ in dict. *vers. Volumus insuper*, prout in terminis declarauit *Rota coram bon. me. Card. Canaler. decis. 419. num. 2. & 3.*

13 Pariter non obstat, † quod prædicta Concordia postea per inobseruantiam Parochianorum fuerit resoluta, tam ex legis dispositione quam vigore pacti in ea appositæ sub num. 6. *versic. item quod omnes Beneficiati, & Parochiani in Summario Abbatis sub num. 1. in fine.* Quia hæc prætexta inobseruantia non ostenditur, nam controuersia super iure visitandi hanc Parochialem Ecclesiam exorta, & examinandi Vicarios à Procuratore fiscali Episcopi Pampilonen. ob expressam dispositionem dictæ Constitutionis Pij V. in dicto §. volumus insuper promota fuit, vt apparet ex sententia relata in *Summario Abbatis num. 4.* & alia controuersia, exorta super remotione Vicarij semel admissi,

de qua in *decis. 121. coram bon. mem. Coccino* Nec non alia super reiteranda singulis annis præsentatione, & examine Vicarij semel examinati, & approbati; de qua in sententia lata de anno 1582. in *Summario Parochianorum sub nu. 41.* controuersiam concordie non inferunt, cum in ea super præmissis nihil penitus fuerit declaratum; sed erant casus in ea omitti, pro quorum proinde declaratione necessarium erat Iudices adire, à quibus etiam declaratum fuit, iustam dubitandi rationem extitisse, dum vtramque partem ab expensis absoluerunt, vt legitur in

14 dicta sententia *Summario num. 11.* † ex quo facta iusta ratio excusationis ab asserta contrauentione concordie resultat, *Alex. consil. 32. sub numer. 8. & 9. lib. 2. consil. 66. sub num. 4. lib. 5. quem Rota secuta fuit in Casaraugustana præbementiarum 6. Nouembr. 1628. coram bon. memor. Coccino impress. apud Modern. de manuten. decision. 244. num. 12. &*

15 notandum † est lites super quibus emanarunt sententiæ deductæ in gradu appellationis coram bon. me. Coccino, vt in eius decis. impressis decis. 45. decis. 81. decis. 121. & decis. 193. respectu Parochianorum non pendebant, nisi super iure eligendi Prædicatorem, vt litteraliter habetur in dicta decis. Coccini 45. in fine, quod ius non legitur definitum in Concordia *Summar. Abbatis num. 2.*

16 Rectè † etiam Parochiani excusare se possunt, quod assertæ contrauentiones non ab ipsis omnibus, vel à maiori eorum parte processerint, vt ad annullandam Concordiam requirebatur, vt expressè in ea declaratum fuit dicto capit. 6. in *vers. & pro annullatione distorum capitulorum.* † Nec sufficit mandatum procuræ de anno 1595. factum à Parochianorum Deputatis in personam Francisci Caparossi *Summario Abbatis num. 7.* quia non afficit Parochianos, si non probatur eisdem Deputatis datam fuisse facultatem ab ipsa vniuersitate constituendi tale mandatum, vt est *text. in l. nulli ff. quod quis vniuers. nom. & tradit Bald. in l. item magistri, ff. de pactis, Alex. consil. 186. sub num. 8. & 9. lib. 2. Ludovic. à Peguer. decis. 152. num. 1. facit Bart. in l. finali n. 1.*

17 C. de legatis lib. 10. † & ad effectum, vt Parochiani caderent à commodo Concordie opus erat, quod illud specialiter fuisset dictis Deputatis ab vniuersitate demandatum, *Fulgos. in l. si Procurator num. 8. ff. de condit. indeb. Bart. in l. 1. §. si Procurator num. 5. ff. si quis Iudici non obtemp. & in l. 3. §. si Procurator num. 3. ff. quod quisque iur. Felin. in cap. 1. num. 8. vt lit. non contest. Rota decis. 95.*

18 *num. 3. parte prima, recent.* † Nec ex prosecutione litis per Franciscum de Caparosso Procuratorem facta ratificatio Parochianorum concludenter inferri potest. Cum id fieri poterit expensis illorum tantum qui cum absque iussu omnium deputauerunt, vt bene ad propositum ponderauit *Rota coram Papa Greg. XV. decis. 96. numero secundo, & in Firmiana domus 23. Maij 1631. coram bon. mem. Coccino, & in Casaraugustana Beneficij de Linares 14. Nouembr. 1644. co-*

20 ram R. P. D. meo Bichio §. 1. in fin. † immò in dubio omnis interpretatio sumenda est ad caducitatem euitandam, præsertim, quia Parochiani expressè in actis declararunt se in omni-

nibus, & per omnia velle stare Concordiæ, cuius firmitas remanet, † quia iidem Parochiani non obstantibus præmissis in executionem huius Concordiæ continuaverunt in eorū quasi possessione nominandi, & præsentandi Vicarium vsque ad hanc litem motam; unde merito in ea manutenendi sunt donec super huiusmodi præsentis contraventionibus, & super resolutione contractus in petitorio iudicio fuerit declaratum † ad quod exceptio Abbatis visa fuit Dominis esse reiicienda, prout alias in similibus terminis dixit Rota coram Papa Gregor. XV. decis. 364. & decis. 310. sub num. 7. parte 4. recent. & coram Buratt. decis. 659. † ubi dicit etiam procedere in casu quo adesset decretum irritans, donec dubitari potest an illud intret Gonzal. ad reg. 8. glos. 31. num. 14. & gloss. 57. nu. 39. Rota in Baren. Prioratus penes Marches. p. 1. fol. 991. in Ferrarien. optionis 18. Decembr. 1623. coram bon. me. Reuboldo, & in Elnen. Canoniceus 11. Februarij 1628. coram bon. me. Vbaldo.

24 Nec tandem † sententia super bono iure Abbatis nominandi Vicarium lata hanc manutentionem impedire posse dictum fuit, quia ab ea fuit appellatum. Et hodie causa pendet adhuc indecisa. Neque interea ad favorem Parochianorum manutentio denegari potest, ut dixit Rota penes Gregor. XV. decis. 395. num. 3. & alias sæpissimè, idque tanto magis, quia in illa instantia ista Concordia quæ nunc exhibetur producta non fuit, neque discussa: Ideo Domini ad effectum manutentionis ex istis omnibus constare de bono iure Parochianorum responderunt, utraque parte informante.

R. P. D. B I C H I O.

Bononien. Successionis.

Luna 17. Iunij 1647.

ARGUMENTVM.

Masculinum licet regulariter non concipiat foemininum, illud tamen aliquando comprehendit, si non ex vi verborum, saltem ex identitate rationis. Donator quando possit suam declarare donationem, ut donatario præiudicet.

SUMMARY.

- 1 Filiorum nomine veniunt omnes descendentes ubi testator usus fuit, & verbo filius, & verbo descendentes usus fuit tanquam sinonimis.
 - 2 in Conditione, si sine filiis, includuntur omnes descendentes, quidquid sit in dispositione.
 - 3 Verba prohibentia tollunt ambiguitatem in parte dispositiva, eamque dilucidat.
 - 4 Dicitio relativa, ut supra, parificat voluntatem dispositionis.
 - 5 Relatio cessante speciali determinatione in contrarium aequaliter se habet ad omnia precedentia.
 - 6 Verbum, masculi, ubi omnes comprehendis descendentes, ita, & verbum foemine.
 - 7 Foemina in quibus masculos specialiter non dilexit, præsumitur equo masculos ac foeminas prædilexisse.
- Par. X. Recent.

- 8 Masculi descendentes ex foeminis quando veniant appellatione filiarum foeminarum, Masculinum aliquando comprehenditur sub foeminino si non ex identitate rationis numer. 8. & 9. ubi vide.
- 9 Masculinum regulariter non concipit foemininum, & vide sup. num. 8.
- 10 Masculi descendentes ex foeminis veniunt appellatione masculorum, & num. 11. & seq. ubi amplia.
- 13 Masculi quod excludant foeminas ex quibus descendunt, an dicatur absurdum.
- 14 Voluntati testatoris inherendum est, qualiscumque illa sit.
- 15 Voluntatem testatoris servare nihil est equius.
- 16 Exclusio substituti, quæ fit ex voluntate testatoris, non est contra ius, & aequitatem, sed secundum ius.
- 17 Coniectura, quæ magis prævalere debeant.
- 18 Donator quando possit donationem declarare, & numer. seqq.
- 21 Declarans non dicitur aliquid de nouo dare.
- 22 Declarans rem claram nouiter disponere dicitur. Declaratio rei dubiæ fieri potest secus si res sit clara num. 21. & seq.
- 23 Acta extraiudicialia non requirunt citationem partis. Declaratio dicitur actus extraiudicialis n. 23. Declaratio num requirat citationem partis, & quando num. 23. & seq.
- 25 Trebellianica dicitur prohibita si bona in totum a substitutos pervenire debent.
- 26 Dotandi facultas censetur concessa ex donatione facta ut decentius nubere possit. An autem bona possint dari in dotem aestimata, vel inestimata vide num. 27.
- 28 Veritati magis inherendum est quam presumptioni.

DECISIO LXXXIV.

PROVT alias in decisione edita sub die 4. Maij 1646. coram me * comprobatum fuit, Etiam hodie reallumpta desuper disputatione Rota Censuit Dominos de Albergatis Nepotes Camillæ ex Hipolita eius filia prædefuncta, esse ad fideicommissum Dorothæ vocatos sub nomine, vel filiarum Camillæ, vel descendendum masculorum eiusdem.

Quando quidem nomen filiorum comprehendit omnes descendentes ubi testator utroque verbo tanquam sinonimo usus fuit ex allegatis in 1. decisione §. quod vero, & ab Altograd. cons. 58. nu. 70. & 71. quo magis ad exclusionem substituti sub conditione si sine filiis; cum regulare sit, † quod in conditione sub verbo filiis includantur omnes descendentes; quicquid sit in dispositione Soc. cons. 249. num. 2. lib. 2. Ruin. cons. 144. num. 5. lib. 2. Hond. consil. 49. num. 70. ubi quod caret contradictione lib. 2. Fusar. de subst. quest. 413. num. 3. Rota decis. 243. num. 4. par. 2. divers. decis. 467. num. primo coram bon. mem. Coccino, & in Auximana fideicommissi 22. Maij. 1638. coram Reuerendissimo Dom. meo Decano §. & quoad existentiam.

Et in casu nostro utroque verbo tanquam sinonimo donatricem usam fuisse demonstrat verba tam precedentia quam subsequenter vocationem filiorum Camillæ, ut latius deducitur

citur in prima decisione *S. habuisse, & seqq.* Unde nihil facit quod in præcedentibus ageretur de descendencia masculina, hinc vero de foemina, quia utramque fuisse æqualiter dilectā à testatrice cum prælatione tamen masculinæ colligitur primo ex verbis proemialibus donationis ibi, *bona perveniant ad filios, & descendentes masculos* Camilla si habuerit alias ad feminas æqualiter &c. ex quibus verbis proemialibus æqualitatem, inter utramque descendenciam demonstrantibus, & omnis ambiguitas si quæ adesset in parte dispositiva repellitur ac dilucidatur *Bart. in l. fin. nam. 3. ff. hared. instit. Io. Garz. de nobilit. in diuis. num. 2. & seqq. Peregr. conf. 36. num. 12. lib. 2. Rimin. Jun. conf. 310. num. 1. Rot. dec. 184. num. 4. in fin. par. 1. recent.*

Secundo ex quo in parte dispositiva descendencia feminina est vocata post masculinam, cum dictione relativa *ut supra*, & quæ imponit in claris pariformem donatricis voluntatem erga unam, & alteram, ut ponderatur in prima decisione *S. tum infra*, nec potest restringi ad diuisionem portionum, ut scilicet feminæ succedere debeant æquis portionibus, ut supra dictum fuerat de masculis, quia sic relativa esset otiosa cum explicite fuerit dispositum, quod foeminae succedant æqualiter, ibi, *spe. tent ad filias feminas æqualiter ut supra*, & cessante speciali determinatione in contrarium relatio late se habet ad omnia præcedentia *Castr. in l. 1. num. 2. Cod. liber. pret. Gabr. de claus. conclus. 9. numero primo Peregrin. de fideicom. art. 16. numero. 17. Menoch. præsumpt. 181. num. 6. & 2. seqq. lib. 4. Buratt. decis. 161. numer. 13.*

Tertio, quia infra in conditione sub qua ultimo loco substituit patruos, masculos, & foeminas pariter posuit ibi, *vbi autem contingeret ipsam Camillam decedere sine masculis, & feminis &c.* & sicut sub verbo masculis intellexit de omnibus descendentes, & ita sub verbo foeminis, ut bene ad propositum ponderat *Ioseph. Romanus conf. 16. sub nu. 49. vers. & tandem Hieron. Leo in respon. Jur. impres. post. decis. 137. Valentia sub numero 13. vers. si igitur & numero 14. tanto magis, quia agitur de dispositione facta à foemina, quæ citra prælationem ibi specialiter concessam masculis præsumitur & in reliquis æquæ dilexisse descendenciam masculinam, & foeminam capit. 1. ibi, nisi sit femininum de natur. success. feud. Dec. in l. generaliter 6. numero 19. Cod. inst. & subst. Serader. de feud. pa. 7. cap. 4. num. 48. Palaex. de maior. par. 1. quest. 11. num. 196. & quia vocatio incipit à foemina, nec assignari potest diuersitatis ratio cur patruus ultimo loco substituti excludi debeant per descendentes masculos potius, quam per foeminas, quarum descendenciam, ut supra probabam donatrix æquæ prædilexit ad exclusionem patruorum.*

Cessante autem diuersitatis ratione; imo concurrente non simili prædilectione non est incongruum, quod etiam masculi descendentes ex foeminis veniant appellatione filiarum, foeminarum; & nam masculinum comprehenditur sub foeminino si non ex vi verbi saltem ex vi identitatis rationis, ut egregie declarat *Rebuff. in l. 1. vers. limitare non procedere, & vers.*

seqq. ff. verbo signific. pag. 14. Imol. in l. si ita scriptum numer. 8. ff. legat. 2. l. si in l. si quis id quod num. 24. ff. Jurisd. omn. Iudic. Gabr. conf. 96. sub nu. 27. lib. primo quem sequitur Fusar. in addit. ad tract. de subst. impress. post conf. quest. 312. num. 5. cum alijs allegatis ab Altogrado conf. 86. num. 44. licet regulariter masculinum non concipit foemininum dista l. si ita scriptum Peregr. conf. 42. sub num. 9. lib. 3. Fusar. dist. quest. 312. nu. primo & 3. seqq. Seraph. dec. 1436. numero 11.

Fauet quoque Dominis de Albergaris vocatio descendencium masculorum Camillæ quales illi sunt, quia in materia indifferenti, & vbi non militat fauor agnationis includit etiam masculos descendentes ex foeminis & cum veniant ex propria persona tanquam habentes qualitatem masculinitatis à donatrice requisitam ex allegatis in prima decisione *S. sed quatenus* quibus additur *Rub. conf. 22. num. 11. & seqq. vers. quatenus casus Caball. consil. 118. sub nu. 1. vers. ceterum*, vbi quod masculi ex foeminis descendentes & etiam ex vera naturali, & propria verborum significatione continentur libro primo. *Giou. qu. respons. 11. num. 43. & 44. lib. 2. Fontanell. de pact. nupt. claus. 4. gloss. 25. numer. 15. & seqq. Hieron. Leo d. respons. Jur. nu. 49. vers. licet Palaex. de maiorat. par. 2. q. 6. num. 238.*

Idque facilius procedit dum non agitur in concursu masculorum & ex masculis *Ruin. consil. 120. nu. 9. lib. primo Caball. dist. consil. 118. sub num. 3. post med. vers. quod præsertim lib. 1. Fab. de Anna conf. 53. nu. 117. libro 1. Nec refert quod iuxta hunc intellectum filia foeminae Camillæ excluderentur per masculos descendentes ab ipsis, quia & nullum ex inde resultat inconueniens dum testator primam vocauit descendentes masculos, & deinde filias foeminas *Bero. conf. 95. sub num. 11. vers. & ideo lib. primo. Alciat. in l. gallus §. nunc de leg. num. 18. ff. lib. & posth. Nogherol. allegat. Jur. 23. num. 173. Buratt. decis. 272. numer. 15.* Inintendendum enim est voluntati & testatoris quomodocunque de illa constet *Castr. conf. 123. num. 2. in fin. lib. 1. Mant. de coniect. lib. 3. tit. 3. num. 2. Rot. decis. 363. sub num. 13. par. prima recent. nihil* que magis est & æquum quam illam seruare *l. 1. Cod. Sacrosanct. Eccl. l. si pars. ff. inoff. testam. l. in conditionibus in princ. ff. condit. & demonstr. gloss. in cap. tua nobis verb. voluntatem de testament. Rot. decis. 388. num. 2. vbi quod exclusio substituti, quæ fit & ex voluntate testatoris non est contra ius, & æquitatem, sed imo secundum ius par. 1. recent.**

Coniecturæ contrariæ ex aduerso adductæ, satis tolluntur ex supradictis, & alijs in prima decisione ponderatis, quæ vel prævalent, & vel in omnem euentum negari non potest quin saltem res sit dubia ad tradita per *Raynerium de Forolunio in l. an inutilis numero primo; ff. acceptill. gloss. in l. 3. verb. dubium Cod. quib. ad libert. proclam. non licet Capic. Galeott. contr. 63. num. 21. & 42. lib. 1. & propterea sit locus declarationi, & quam postea fecit ipsa donatrix ad fauorem masculorum descendencium ex foeminis *Aymon. conf. 234. num. 4. Buratt. decis. 228. nu. 2. quamuis enim* donatrix non possit & donationem iam perfectam alterare *l. post perfectam Cod. donat. utique* tamen*

20 tamen potest verba f. aliquo modo dubia declarare, vt præter allegatos in prima decisione S. *quo opinio tradit Decian. consil. 7. num. 99. qui loquitur in his præcis terminis lib. primo Boer. decis. 172. num. 22. in fin. Canev. var. resol. lib. primo cap. 8. num. 180. nam qui declarat, quod est dubium non f. dicitur alicui de nouo dare, vel auferre liberos palam S. si quid post in fin. ff. sectam. Decian. d. cons. 7. num. 100. Cartar. decis. 16. num. 19. licet secus sit quando declaratio cadit super re clara, 22 quia f. tunc importat nouam dispositionem per quam præiudicari non potest iuri quæsitæ ex primo contractu, vt distinguendo declarat Cast. Bec. Rinn. Iun. & Sord. allegati in prima decisione Menoch. consil. 160. sub numero 49. Cumque per huiusmodi declarationem habeamus apertissimam voluntatem donatricis fauere masculorum descendendum ex feminis, nullius prorsus momenti sunt coniecturæ contrariæ. Nec obstat, quod tempore declarationis non fuerint citati aduersarii, f. quia in actibus extrajudicialibus qualis est iste non requiritur citatio Innocen. in cap. cum quidem sub num. 9. verb. indulseris de renunc. Felin. in cap. cum olim sub num. 6. vers. & firmat de re iudic. Roman. consil. 369. sub numero 29. Rot. decis. 166. num. 16. & 17. par. 5. recent. 24 quicquid sit in declaratione f. facta à Principe de qua loquitur Bellam. dec. 723. num. 6. Mieres de Maioras. par. 1. quæst. 44. num. 61.*

His positis tenetur Dominus Aurelius aduersarius restituere Dominis Albergatis tantquam vocatis ad fideicommissum Dorotheæ, medietatem prætij bonorum fideicommissi, quæ Camilla eius auxit alienauit pro libris 15165. & sic libras 7583. 10. e quibus detrahenda non sunt onera à donatrice imposita, nempe annuus redditus ad eius fauorem donec vixerit, dos tradenda Monasterio, quod fuit ingressa, libras quingentæ ultra dotem soluenda monasterio, & libras centum sibi seruata causa testandi, quia annuus redditus solutus fuit ex fructibus vivente donatrice, dos vero, & alia onera fuerunt accollata per Capacellum primum virum Camillæ, & adimpleta ex alijs bonis donatricis in dotē assignatis vna cum stabilibus valoris librarum 35. mil. insimul ascendentibus ad libras 43350. adeo quod omnibus oneribus detractis abunde supersit liberum, & immune præcium bonorum alienatorum ascendens, vt supra ad libras 15165. cuius sola medietas petitur, quia bona hereditaria Camillæ soluta pro medietate ad Aurelium petuenerunt: Et gratis allegatur detractio Trebellianicæ cum censeatur prohibita. 25 ex quo donatrix voluit ad substitutos peruenire bona in totum Ripin l. centurio numer. 130. vers. contrariam, ff. vulgar. & pupill. Menoch. cons. 1084. num. 20. & 21. cons. 1145. sub num. 18. cum alijs allegatis per Moder. Pisauriensem de imputat. quæst. 115. num. 6. Rota decis. 453. sub num. 3. par. 1. recent.

Tenetur pariter Aurelius ad fructus proportionabiliter ad ratam dictarum librarum 7583. 10. quia succedunt loco bonorum stabilium à Camilla alienatorum, quæque alienari non poterant stante fideicommissio desuper constituto

Par. X. Recent.

à donatrice, vt latius in prima decisione S. *fin* Nec obstat, quod cum donatrix bona donauit Camillæ, vt decentius nubere f. possit, videatur concessisse facultatem dandi bona in dotem Rosental. de feud. cap. 9. membr. primo conclus. 9. sub littera B. Vnde intertur, quod sub fideicommissio cadit solum pretium bonorum in dotem datorum, quod fructus non parit. Quia donatrix voluit ad substitutos deuolui ipsa bona non autem pretium, vt patet ibi, cum patto quod dicta bona &c. & infra ibi, ipsa omnia bona perueniant &c. & ibi, voluit ipsa omnia bona deuolui &c. & per consequens donando Camillæ, vt decentius nubere possit, censetur solum dedisse facultatem f. dandi in dotem bona inestimata non autem æstimata, vt in proximis terminis tradit Iacobus de Ardizzone in summ. feudor. cap. 130. quem sequutus est Ifern. in §. donare col. 2. in princ. & ibi Afflict. num. 17. & 19. qualiter olim feud. poter. alien. Rosental. de feud. cap. 9. conclus. 8. num. 5. & conclus. 9. num. 7. cum alijs allegatis per Borrell. in Summar. decisio tit. 34. numer. 77. & per Modern. in Theatro feud. tom. 2. par. 12. dilucid. 35. numer. 4.

Quo vero ad quantitatem fructuum, Dominus reformando in hac parte decisionem illos reduxerunt ad rationem ad quam ex confessione ipsius donatricis in instrumento donationis bona tunc erant locata, quia inhærendum potius est quantitati veri redditus confessæ à donatrice, f. quàm præsumptioni maioris quantitatis Negus. de pignor. par. 3. membr. 2. num. 19. vers. si tamen. fructus Seraph. decis. 480. numer. 3. & 4. Rot. in Materiam redditionis rationis 17. Maij 1645. coram R. P. D. meo Melitio.

Et ita decisum Informantibus DD. de Albergatis, & de Malnetijs, nec non de Bonfiliolir admissis ad causam.

Decisio ista emanata sub die 4. Maij 1646. coram eodem bon. mem. Blethio est decisio 402. supra in precedenti part. 9. recent. tom. 2.

R. P. D. MELTIO.

Postea Reuerendissimo Episcopo PAPIEN.

Colonien. Canonico, seu Berculi.

Luce 17. Iunij 1647.

A. R. G. V. M. E. N. T. V. M.

Resignationem fuisse legitimè secutam probare debet resignatarius in concursu possessoris, qui per obitum prouisionem obtinuit, & nemine possidente etiam possessionem apprehendit, pro inde manuteneri debet, donec de viribus resignationis dubitari contingat.

S Y M M A R I V M.

- 1 Possessio capta alio non existente in possessione sufficit ad effectum manutentionis.
- 2 Possessio posterior nullum ius tribuit in præiudicium anterioris.

- 3 Possessio inior presumitur clandestina, turbativa, & iniusta.
- 4 Exequutor literarum apostolicarum alio existente in possessione partes iudicis assumere tenetur.
- 5 Exequutor literarum apostolicarum possessorem non citatum sua possessione non priuat.
- 6 Resignatarius agens probare tenetur validam resignationem, & legitimam publicationem.
Resignatio non subsistit sine publicatione legitima, num. 6.
- 7 Resignatio minus legitima non excludit vacationem per obitum, & num. 16.
Possessio beneficii per obitum vacat substatetur etiā stante resignatione minus legitima, num. 7.
- 8 Negativam non publicationis probari debet impetrans beneficium, vel qui eam allegat.
- 9 Publicatio resignationis requiritur intra tempus à Gregoriana Constitutione prefixum.
- 10 Resignatio beneficii operatur illius vacationem etiam in causis in quibus non abdicatur ius à resignante.
- 11 Resignatarius quousque non iustificat gratiam suam resignationis, non obtinet manutentionem contra possidentem.
- 12 Gratia ut suffragetur narrata iustificari debent.
Amplia etiam parte non opponente, num. 13.
- 14 Resignari non potest beneficium ad cuius titulum fuit quis ordinatus sine speciali mentione, de hoc Sanctissimo facta.
Amplia quia non sufficit adimplere per equipollentiam, num. 15. ubi vide.
- 15 de Forma qua requiruntur non adimplentur per equipollentiam.
- 16 Vacatio per obitum non impeditur per minus legitimam resignationem, & super num. 7.
- 17 Supplicatio tanquam matrix attenditur ad effectum subreptionis, non autem extensio literarum.
- 18 Manutentionis iudicium non admittit turbidas exceptiones.
- 19 Exceptiones que possunt incontinenti probari admittuntur in iudicio manutentionis.
- 20 Manutentio non datur resignatario donec dubitatur de validitate resignationis.
- 21 Possessor anterior manuteneri debet, & super num. 1. cum seqq.

DECISIO LXXXV.

DOMINI censuerunt manutentionem in possessione Canonici, seu Ferculi, de quo agitur dādam esse Ioanni Versonder, quia docet de sua anteriori possessione ex publico Instrumento apprehensionis sequuta sub die 18. Octobris 1645. eius summario num. 1. quæ sufficit ꝑ ad hunc effectum, cum de eo tempore ab alio illa occupata non reperiretur iuxta, glos. in l. non idcirco verb. in vacuum ibique Bald. C. de fid. instrum. Bart. in l. pradia num. 1. vers. si instrumentum sit in fundo, ff. de acquir. possess. Menoch. de retinend. remed. ult. num. 29. Couar. pract. quest. cap. 17 num. 3. Rota in Genen. Cappellania 11. Januarij 1619. & in Regien. Vnionis 9. Martij 1616. coram Sanctissimo Domino Nostro, Put. decis. 360. num. 8. vers. & ideo lib. 1. Buratt. decis. 746. num. 1. & in recent. decis. 618. num. 1. part. 1. & decis. 110. eodem num. 1. par. 5.

Non obstat possessio capta per Ioannem.

- Roomerskerchen sub 4. Decembris eiusdem.
- 2 Anni 1645. Quia cum sit posterior, ꝑ ex ea, nullum ei fuit acquisitum ius in præiudicium anterioris possessionis Versonder, cap. licet causam extra de probat. cap. licet Episcopus de preben. in 6. Bart. in l. 1. §. fin. num. 18. ff. uti possidetis, Menoch. de retinend. remed. 3. num. 557. ad fin. vers. illa autem, Alexan. consil. 88. num. 4. lib. 5. Greg. XV. decis. 171. num. 2. Buratt. decis. 746. num. 3. Imolen. beneficij 23. Iunij 1645. §. 1. & 2. & in Laurentiana beneficij 26. eiusdem mensis §. pariter 1. & 2. coram Ren. P. D. meo Corrado, qui propterea est manuten. nam secunda, ꝑ & inior possessio presumitur clandestina, & turbativa, atque iniusta text. in d. cap. licet causam, ubi post alios Felin. num. 8. de probat. Bart. in l. si duo num. 4. ff. uti possidetis, Menoch. de retinend. remed. 3. nu. 725. Honded. conf. 20. num. 21. lib. 1. Rota post modern. Perusin. de manuten. decis. 5. num. 6. 15. num. 2. & 3. 103. n. 5. 116. num. 1. & 2. 118. num. 2. 161. num. 3. 229. num. 1. & 329. num. pariter 1.

Nec possessio Ioannis Roomeskerchen iuuatur ex eo, quod fuerit capta vigore literarum Apostolicarum. Quia illarum exequutor, dum Ioannes ꝑ Versonder possidebat, tenebatur partes iudicis assumere, Felin. in cap. fin. numer. 24. & ibi communiter à scribentibus de præsumpt. Rota in nou. decis. 30. de rescript. & decis. 202. in princ. part. 1. divers. Bracaren. beneficij 3. Iulij 1606. coram Manzanedo, vers. ex quibus excluditur, unde illum nequaquam, ꝑ potuit sua possessione priuare, dum processit, eo non citato iuxta glos. ad text. in d. cap. licet Episcopus in vers. si non vocato, ubi etiam Ioannes Andr. vers. in glos. not. & Franch. in 3. notabil. de preben. in 6. Menoch. de recuper. remed. 1. num. 111. ad fin. d. etus modern. Perusin. in cod. tractat. de manuten. obsequi. 79. num. 4. Gozzadin. conf. 2. num. 13. Honded. conf. 20. num. 47. lib. 1. Gregor. XV. decis. 105. num. 15. & 500. num. 5. & 6.

- Non obstat, quod dictus Canonicatus, seu Ferculum, de quo agitur, non vacauerit per obitum, sed per resignationem factam à quodam Alexandro Metter immediato antecessore ad fauorem dicti Roomerskerchen in manibus Sanctissimi, à quo successiue fuit promissus resignatarius, & propterea infecta remaneat possessio apprehensa per eundem Versonder ex causa obitus, nec ad eius fauorem locus optiovi suam, nisi possit probare.
- Quia cum d. Roomerskerchen agat ad canonizationem suam gratis, debet iustificare narrata, & docere de resignatione valida, ꝑ & sic de legitima illius publicatione iuxta Constitutionem fel. recordat. Gregorij, Decimu tertij, sine qua resignatio non subsistit, Garz. de beneficij. part. 1. cap. 3. num. 299. 301. & 305. & fuit dictum in Hispanen. Corduben. Beneficiorum 15. Decembris 1600. coram Cardinali Lancellotto Iuniore, & in Bracaren. beneficij 17. Martij 1621. coram bonem. Remboldo, de qua tamen valida resignatione, cum non detur necessaria iustificatio, non excluditur ꝑ vacatio per obitum, & possessio, ex illius causa apprehensa substatetur Cardin. Canaler. decis. 214. num. 1. vers. unde si Mazeus, & num. 2.

Nihilque refert si dicatur negatiuam non-
 8 publicationis esse probandam † ab allegante,
 siue impetrante beneficium, vt per Gregor. XV
 decis. 13. num. 9. & decis. 210. num. 1. vbi Adden. n. 5.
 decis. 288. num. 1. Quia hic non agitur de bene-
 ficio ab aliquo impetrato vti vacante, ex quo
 à Resignatario non fuit facta debita publicatio
 in quo casu loquuntur dictæ allegatæ decisio-
 nes, sed idem Roomerskerchen agit pro ma-
 nutentione ex causa resignationis beneficii ad
 eius fauorem factæ, ac proinde, cum eam ad-
 ducat pro fundamento suæ intentionis, illam
 validam probare debet ex superius allegatis, &
 præsertim quod publicatio fuerit facta intra
 9 præfixum, † & prout necessario requiritur ad
 tradita per Paris. de resignat. lib. 1. quest. 7. num. 62
 cum pluribus seqq. Carz. de benef. par. 1. cap. 3. nu-
 mer. 304. Rota decis. 132. num. 15. par. 5. recent. Cum
 sit pars resignationis, vt fuit resolutum coram
 sanct. memor. Clemente VIII. in Calageritana The-
 sauraria quarta Februarij 1579. & in causa Hispa-
 len. & Corduben. præsumptionum 14. Iunij 1600. co-
 ram Cardinali Lancelotto, Meten. Canonicatus octa-
 na Martij 1609. coram bon. mem. Pironano, Sera-
 phin. decis. 1309. & decis. 190. num. 2. par. 2. diuers.

Neque obijci posse videtur, quod etiam si
 publicatio non fuerit facta, nihilominus be-
 10 neficium dicatur vacare, † cum resignatio be-
 neficii operetur illius vacationem etiam in ca-
 sibus, in quibus non abdicatur ius à Resignan-
 te, Paris. de resignat. lib. 1. quest. 3. num. 71. & nu-
 mer. 108. Rebuff. conf. 192. num. 5. Rota decis. 190. n. 5.
 par. 5. recent. Quia hic non dicitur publicatio-
 nem non fuisse factam, sed Roomerskerchen
 non iustificasse gratiam suæ resignationis, vt
 11 requirebatur, † & ideo donec. & quousque
 illa non fuerit facta, ipsum non posse obtinere
 manutentionem contra possidentem iuxta di-
 ctam decis. 214. num. 1. & 2. coram Card. Caualerio
 est enim notissima conclusio, in gratiosis nar-
 12 rata esse iustificanda, † vt gratia suffragetur ad
 text. in cap. 1. vbi Ioannes Andr. & alij de lit. contest.
 lib. 6. cum latissime cumulatis à Marefcott. var.
 resolut. lib. 2. cap. 1. in princip. Et huiusmodi iusti-
 13 ficatio adeo est necessaria, vt etiam parte non
 opponente fieri debeat, Modern. de acquiren. pos-
 sess. quest. 19. artic. 1. num. 8. & 9. Si verò idem
 Roomerskerchen fateatur publicationem non
 fuisse factam, non posset allegare titulum re-
 signationis, quia ex illius defectu redderetur
 prius incapax, vt in eadem Constitutione
 cauetur expresse in §. quinto, vers. sed ipsi ta-
 les inhabiles, & incapaces sint &c.

Sed alia etiam ex ratione DD. visum fuit
 prædictam resignationem non posse sustineri,
 dum fuit facta de Canonicatu, & Præbenda,
 ad cuius titulum Alexander resignans fuerat
 ordinatus, vt apparet ex litteris patentibus Or-
 dinarij datis in summar. Versouder num. 2. &
 tamen de hoc nulla facta fuit mentio in sup-
 plicatione porrecta Sanctissimo prout require-
 14 batur, † quo casu resignatio redditur nulla ip-
 so iure à sui principio ex Decreto Sacri Concilij
 sess. 21. de reformat. cap. 2. vers. id verò beneficium re-
 signare non possit, & firmavit Rota in causa Mui-

nen. Canonicatus 29. Nouembris 1602. coram Litta
 & in Aretina Plebis 4. Decembris 1600. coram bon
 mem. Cardinali Millino, in §. fin. vbi habetur, Sac
 Congregationem Eminentissimorum DD.
 Cardinalium eiusdem Concilij interpretum
 declarasse, quod illius decreti formæ satisfieri
 15 non potest per æquipollens, † exprimendo
 scilicet, quod resignans habet aliundè, quo
 commodè viuere valeat, cum huiusmodi ex-
 pressio requiratur de forma, Gregor. XV. dec. 441.
 sub num. 1. & 2. vbi Adden. num. 9. qui alios co-
 piosissime cumulant, atque ideo per præfatam
 16 resignationem impediri non potest † vacatio
 per obitum dicti Alexandri, vt fuit resolutum
 in Leodien. Canonicatus 28. Iunij 1627. coram bon.
 mem. Rembolto.

Litteræ verò reuulatoriæ, quæ nunc fue-
 runt exhibitæ, neque sunt habendæ in confi-
 deratione, cum illud idem operari videantur,
 ac si dicta expressio facta fuisset. Quia cum in
 supplicatione, super qua illæ fuerunt expedi-
 tæ non fuerit narratum, quod Resignans ad
 titulum Canonicatus, & Præbendæ ordinatus
 fuisset, suffragari minimè possunt, etiam quod
 Officiales Cancellariæ id exprefferint in exten-
 sione, quoniam ad effectum subreptionis de-
 bet attendi tenor supplicationis à Papa signa-
 17 tæ, cum illa sit matrix originalis, † non au-
 tem extensio litterarum expeditarum, vt fuit
 resolutum in Casaraugustana pensionis 19. Februa-
 rij 1590. coram Gipeio, & in Bononien. honorum de
 Binarinis 5. Martij 1618. coram bon. mem. Andrea,
 vbi dicitur sepius ita fuisse decissum. Greg. XX.
 decis. 108. num. 11. vbi Adden. num. 16.

Ex quibus cum negari non possit saltem,
 quin dentur exceptiones, quæ reddunt valde
 dubiam validitatem huius præsentis resigna-
 tionis per Roomerskerchen, propterea ista
 18 exigit altiore indaginem, † & discutienda,
 non est in hoc iudicio summario manutentio-
 nis secundum Baldum l. 2. in fin. C. de seru. fugit.
 Menoch. de retinen. remed. ult. num. 30. Capic. dec. 13.
 num. 1. vers. item sciendum, & seq. Rota in Romana
 census 22. Maj 1606. coram Pena, & in Leodien.
 Canonicatus 22. Aprilis 1611. coram bon. mem. Pi-
 ronano, cum in eo admittantur tantum illæ ex-
 19 ceptiones, † quæ incontinenti probari possunt
 Menoch. de adipiscen. remed. 4. num. 730. & 732. Ro-
 ta decis. 46. num. 3. par. 4. recent. tom. 2. Quapropter
 remanente in pendenti titulo respiciente vali-
 20 ditatem huius resignationis, † non potest con-
 cedi manutentio Ioanni Roomerskerchen qua-
 tenus venire velit ex vacatione, secuta ob il-
 lius causam, Paris. decis. 117. num. 6. & exclusa
 hac vacatione, semper verum erit dicere, quod
 constat de anteriori possessione Ioannis Ver-
 21 souder, † qui proinde est manutenendus, Pa-
 ris. conf. 102. num. 73. vol. 1. Conar. præst. quest. 117.
 vers. 13. in hac controuersia num. 5. & ita tenuit Ro-
 ta in una German. honorum 20. Nouembris 1578. co-
 ram Brano, & coram Cantuacio in una Romana Ca-
 pellariae S. Marie Magdalene 24. Februarij 1576.
 Duran. decis. 4. num. 3. 114. num. 2. & 118. num. 1.

Et ita vtraque parte &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO

Tusculana Saluiani.

Luna 17. Iulij 1647.

A R G V M E N T V M.

Satisfactioe secuta tenetur immixtus in Saluiano rem hipotecatam restituere, & si recusat spoliū committit, retentio pro credito in immixtione non comprehenso, an concedatur creditori post obtentam satisfactionem.

S Y M M A R I V M.

- 1 Satisfactio creditore non denegatur debitori recuperatio corporum datorum in pignus.
- 2 Creditore recusante restituere rem pignoratam post secutam satisfactionem, competit actio spoliij.
- 3 Actio spoliij qua competit creditori aduersus debitorem recusantem restituere rem pignoratam transit ad heredes.
- 4 Retentio datur creditori pro altero credito in pignoris assignatione non comprehenso.
- 5 Retentio non datur pro credito in certo, & illiquido & num. 7.
- 6 Mulier ex dote non restituta fructus consequatur requiritur interpellatio.
- 7 Creditum à iudice suspensum reputatur illiquidum, nec retentionem admittit.
- 8 Creditum fructuum remanet illiquidum ex satisfactione sortis paulatim secuta.
- 9 Immissio concessa pro sorte retineri potest etiam pro fructibus, & quando.

D E C I S I O LXXXVI.

- I**N Iudicio Saluiani Ioannes, & Domitilla Coniuges immixtionis sententiam obtinuerant ab A. C. super corporibus controuersis olim à Stephanuccio possessis, & hypothecatis pro restitutione dotis Domitillæ, postea vero ex singulari venditionis titulo ad Bartholomeum Bonesium deuolutis, in qua sane sententia pariter fuit Coniugibus concessa retentio donec ex eorundem bonorum redditu retraxissent scut. 725. debita pro dote Domitillæ sine præiudicio fructum decursorum, ac legitime debitorum. Cum verò post Bartholomei obitum, eiusdem filij, ac heredes ad reintegrationem eorundem corporum coram me instetissent ipsis fore concedendam hodie Domini responderunt. Quia ex calculo ab eisdem coniugibus exhibito, iustificatur satisfactio integræ quantitatis assignatæ pro dote, qua subsequuta est debitori recuperatio corporum datorum in pignus non denegatur, iuxta dispositionem text. in cap. cum contra de pignor. & in l. ult. ff. de pignor. act. quinimò contra Creditores est restituere recusantes competit actio spoliij, vt aduertit Paris. de Salu. inspect. 4. cap. 1. n. 216 Scapucci. eod. tract. lib. 3. quest. 12. num. 1. Thomaz. dec. March. 53. num. 2. Rota coram Gregor. decis. 254. n. 1. & in Romana spoliij 9. Iulij, & 10. Decembris 1627 coram bo. me. Merlino, quæ ad heredes et quoque transmittitur, iuxta gloss. in cap. significauerunt in
- 1
 - 2
 - 3

verb. ea ratione de testib. & in l. 1. §. hoc interdictum heredi, & §. ult. ff. de vi, & vi arm. Cognol. in l. heredem num. 16. & 17. ff. de reg. iur. Rip. in cap. sapientia num. 8. de restit. spol. cum alijs per Gabr. eod. tit. conclus. 5. num. 19. cum seqq. Rot. coram Mohed. decis. 3. de restit. spol. & coram Crescent. decis. 3. eod. tit.

- Et licet Creditori soleat competere retentio pro altero credito in pignoris assignatione non comprehenso l. unica C. etiam ab Chirogr. pecun. not. Bart. in l. solutum in fin. ff. de pignor. act. Negus. de pignor. in 4. membr. par. 2. num. 129. quæ idcirco videatur concedenda Coniugibus pro fructibus dotalibus hætenus decursis, ac in posterum decurrendis, quam in solius diminutionem sortis pignora recepissent.
- 4

Non tamen visa fuit hoc casu DD. admittenda retentio pro fructibus prædictis, et quorum creditum non constat esse certum, ac liquidum prout fore necessarium notant Doct. in l. unica C. de compens. Pacif. de Salu. in adducta inspect. 4. cap. 1. num. 224. Sard. decis. 46. circa fin. Rot. coram Gregor. decis. 354. num. 3. & in Maceraten. Saluiani 12. May 1608. coram Manzanedo, post Zaccb. de oblig. Cam. decis. 130. num. 8. & in Anconitana bonorum 1. Martij 1613. coram bo. me. Pironano, impressa par. 2. recur. decis. 433. num. 2. & in Romana retentionis Domorum 23. May 1642. coram R. P. D. meo Ghislerio in §. sed cessat difficultas.

- Incertum verò, ac illiquidum existere creditum fructuum ostendit non solum defectus interpellationis non securæ post dissolutum matrimonium per obitum viri contra illius heredes omnino necessaria, et vt mulier ex dote non restituta fructus consequi possit, iuxta decis. Rot. in una Bononiæ. fructuum de Gorzadini 17. Februarij 1620. coram Remboldo, & in pluribus alijs causis relatis firmavit in Romana Saluiani 4. Decembris 1643. coram me in §. Respectu verò secundi temporis. Sed etiam reseruata cognitio fructuum à Iudice in sententia immixtionis An illi verè, ac legitime debiti extitissent, et quorum ideo creditum ab eodem suspensum, non autem canonizatum reputatur illiquidum, nec retentionem consequi poterit, iuxta theoricam Bald. in l. Item quia in secunda lectura in princ. ff. de pign. act. quæ secuta fuit Rota in Romana, seu Ianuen. locorum montium 1. Martij 1641. coram R. P. D. meo Roias, in §. credita autem circa fin. Affili. decis. 205. num. 1. Rot. coram Matt. decis. 221. num. 9. Dum præsertim pignorum retentio concessa fuit in extinctionem solius sortis, quæ perinde successiue diminuebatur ex redditu retracto ex pignore, & extenuabat creditum fructuum quatenus debitum hoc verò redditur omnino incertum, ac illiquidum postquam adhuc non constat à quo tempore, & pro qua summa Coniuges singulis annis fructus ex pignore exegerint, et ita ut dignosci non possit pro quâ rata iidem singulis Annis decreuerint absque electione, ac relatione Calculatoris, vt ponderauit Rota coram Reuerendiss. Ergellen. decis. 113. n. 7. & in Romana Domus 25. Februarij 1641. & in Recanaten. maintenanceis 27. Iulij sequentis anni coram R. P. D. meo Cerro in §. Nec refragatur, vbi ex hoc fundamento fuit denegata retentio.
- 5
 - 6
 - 7
 - 8

Non obstat, quod Immissio pro sorte attri-

9 tributa retineri possit etiam pro fructibus † licet nulla eorumdem fuerit habita ratio in sententia, dum tamen petiti fuerint in libello, vt censuit Rot. in *Firmana*, seu *Maceraten.* dotis 19. *Januarij* 1622. coram bon. mem. *Pirouano* in S. neque obstat.

In ea enim decisione supponitur nullam factam fuisse mentionem sortis, sed concessam immisionem à Iudice pro toto legitimo debito, sub quo compræhensi quoque censentur fructus prius in libello petiti; Vnde non videtur vrgere in proposito in casu, quo restricta legitur Immissio ad solius creditum sortis, & reseruata à Iudice fructuum cognitio; Hæc enim sententia immisionis intelligi non potest concessa pro fructibus ibidem reseruatis, nec ex præcedenti libello declarari, in quo nec fuerunt petiti, sed solum in prosecutione iudicii.

Et ita vtræque parte informante &c.

R. P. D. B I C H I O,

Maricensi Iurisdictionis.

Luna 17. Iunij 1647.

ARGVMENTVM.

Iurisdictionem quam habet Episcopus in tota sua Diocesi; non eliditur ex immemorabili etiam per vnicum actum interrupta.

S V M M A R I V M.

- 1 Episcopus de iure communi habet intentionem fundatam super iurisdictione vniuersali in omnibus locis sue diocesis.
- 2 in Iurisdictionalibus, alijsque iuribus incorporalibus magis attenditur causa vniuersalis actus, quam ipsius actus exercitium.
- 3 Acta iudicialia faciunt notorium.
- 4 Scientia non requiritur ubi agitur de conseruanda iurisdictione de iure communi competente.
Titulus possidentis ubi probatur non requiritur scientia Adversarij num. 4.
- 5 Immemorabilis interruptitur etiam per vnicum actum.
- 6 Episcopus potest iurisdictionem exercere sine per se ipsum, sine per Vicarium.
- 7 Episcopus & Vicarius vnus est adiutor alterius.
- 8 Vicarij iurisdiclio tribuitur Episcopo non ipsi.
Actus tribuitur mandanti, non exequenti num. 8.
- 9 Probationes petentis restitutionem in integrum debent lucum meridiana clarescere.

DECISIO LXXXVII.

VALIDITATI, & iustitiæ sententiæ Rotalis late de anno 1614. à bon. me. Manzanedo inhærentes DD. dixerunt sub die 18. Februarij proximè præteriti, constare de re iudicata non autem de causis restitutionis in integrum, petitiæ ab Archipresbytero Terræ Saponariæ, & decisio extensa fuit per me paulò post sequendo vestigia nostrorum maiorum, qui partibus instantibus quod primum ocij

concedebat necessitas respondendi in causis Rotilibus bis in qualibet hebdomada proponi solitis, insumebant extensioni Decisionum super dubiis coram se resolutis. Idemque laudabilis mos etiam hodie viget.

Fuit post modum de mense Aprilis Archipresbytero petenti, & personaliter pro suæ Ecclesiæ iurium tuitione dumtaxat, vt ipse aiebat, in Vrbe residenti, concessa noua audientia, ille tamen licet laceffit in posterum continuis citationibus D. Episcopi, vt in arenam descenderet, detrectauit pugnam, sub prætextu quod habere non posset à Notario huius causæ processum, quem Episcopus antecessor produxerat coram bon. mem. Manzanedo, qui prætextus visus fuit nullius ponderis, quia, modernus D. Episcopus & si non teneretur, & cura exigendi scripturas productas è manibus Notarij incumberet Aduersario; studendo nihilominus celeritati disputationis commodauit Archipresbytero summarium eiusdem processus quem apud se, vt solent prouidi litigantes, asseruabat, Necnon quia Episcopus nedum fundat intentionem suam in dicto processu ab eius antecessore, vt supra, producto, sed etiam in assistentia iuris communis in dispositione S. Concil. Tridentini sess. 7. & sess. 21. de reformatione, vtrobique cap. 8. cuius meminit Rota de off. 101. num. 1. par. 2. recent. & in iuribus ac probationibus ad coadiuuandas antiquas, factis coram me, Ideo tandem post quindecim contra Archipresbyterum exequutas citationes ad informandum, proposui hodie causam super iam resolutis, à quibus non esse recedendum, Rota respondit.

Siquidem vt dicebam Episcopus habet intentionem fundatam super iurisdictione vniuersali in omnibus locis existentibus intra fines suæ Diocesis, & sic in Terra Saponariæ ex assistentia iuris communis, ex dispositione Concilij Tridentini, & ex testibus examinatis tum ad instantiam Archipresbyteri de anno 1590. coram A. C. tum coram Manzanedo, tum coram me deponentibus iurisdictionem fuisse semper exercitam ab Episcopis Marlici in Terra Saponariæ, vel per se ipsos, vel per Vicarios foraneos, & quandoque eosdemmet Archipresbyteros hoc nomine scilicet vti Vicarios Episcopi iurisdictionem exercuisse.

Et vltro accedunt iura nedum nulliter vt primò, sed formiter secundo loco compulsata, probantia particulare exercitium plurium actuum iurisdictionalium tam in prima, quam in alijs instantijs per quos actus conseruata fuit Episcopo totalis iurisdiclio propter causam vniuersalem quam habet intra fines suæ Diocesis, quia in iurisdictionalibus alijsque iuribus incorporalibus magis attenditur causa vniuersalis † actus quam ipsius actus exercitium, Bal. in rep. leg. 1. num. 24. vers. tu dic. Cod. emancip. liber. Felin. in cap. auditis numer. 19. de præscript. Gionag. conf. 9. num. 44. lib. 1. Rot. decis. 139. num. 1. 2. par. 2. diuers. decis. 79. num. 3. & 4. coram Card. Caualerio.

Quo magis aduersus Archipresbyteros quorum scientia, & patientia negari non potest, cum aliqui actus iurisdictionales contra ipso-

rummet personam exerciti fuerint, & de ple-
 3 risque ad sint acta iudicialia † quæ faciunt no-
 torium cap. cum olim ubi Abb. sub numer. 3. & per
 tot. de verb. signif. Innoc. in cap. ex insinuatione nu. 1.
 in fin. de appellat. Dec. conf. 356. sub num. 4. vers. se-
 cundo respondetur Vrsell. ad Afflict. decis. 59. sub nu-
 mer. 1. Rot. in Roman. spolij 21. February 1603. co-
 ram Ortenbergo, Præter quod cum Episcopus
 non egeat præscriptione, sed solum actus iu-
 risdictionales deducat ad docendum semper se
 4 conseruasse quasi possessionem exercendi iu-
 risdictionem in Terra Saponariæ de iure com-
 muni, & conciliari competentem, † non re-
 quiritur scientia, & patientia Archipresbyteri
 Aduersarij, non secus ac quando constat de
 titulo possidentis, Rebuff. in constt. Gallie. tom. 3.
 tit. de mater. poss. in præfat. num. 145. & seqq. & nu-
 mer. 153. post Castr. in l. seruitutes prædiorum nu. 9.
 vers. licet ipsi ff. seruit. Balb. de præscript. par. 2. par. 5
 principalis quest. 7. num. 4. Grat. discept. 870. num. 33.
 Rota decis. 533. num. 3. par. 1. recent.

His aliisque latius deductis in vltima deci-
 sione positis non suffragatur Archipresbytero
 asserta immemorabilis cum non probetur, &
 ad eam interrompendam euertendamque suf-
 5 ficiat † Episcopos aliquando etiam semel iu-
 risdictionem exercuisse iuxta theoricam Bar-
 toli in l. de quibus in lect. num. 16. ff. leg. quam se-
 quitur Serad. & alij allegati in d. decis. §. tandem in
 6 fin. siue exercuerint per se ipsos, † siue per Vi-
 carios ad text. in cap. non putamus, ibi cum sit idē
 7 adiutorium vtriusque † de consuet. in 6. l. 1. in fin.
 ff. quis, & à quo Barbosa. de potest. Episcopi alleg. 54.
 num. 21. & 143. Scacc. de appellat. quest. 8. num. 53.
 & seq.

Eoque minus suffragantur Archipresbytero
 ad probandam immemorabilem, actus iuris-
 dictionis quos eius antecessores exercuisse præ-
 tendit, quia vt testes deponunt exercuerunt
 8 tanquam Vicarij deputati ab Episcopo, † cui
 propterea vti mandanti, dicti actus tribuendi
 sunt non autem exequenti l. item eorum §. si de-
 turiones ff. quod cuius vniuers. nom. cap. cum aliqui-
 bus de rescript. in 6. Surd. decis. 292. num. 9. & 297.
 num. 1. Mantica. decis. 161. num. 2. Rot. decis. 167. num. 2
 par. 2. diuers. decis. 352. num. 11. par. 4. tom. 2. recent.

Et satis est Episcopo dubiam reddere proba-
 tionem immemorabilis ex aduerso præten-
 sione sententia Rotalis quam reportauit, & ob
 non interpositam appellationem in iudicatum
 transiit, retractetur in gradu restitutionis in-
 9 integrum † quia ad hunc effectum, probatio-
 nes petentis restitutionem aduersus sententiā,
 debent esse luce clariores, vt plurimis alleg. di-
 xit Rota coram Buratt. decis. 323. sub num. 4. vers. &
 probationes.

Et ita decisum Reuerendiss. Episcopo tan-
 tum informante.

R. P. D. B I C H I O.

Bononien. Manutentionis.

Mercurij 19. Iunij 1647.

ARGVMENTVM.

Manutentio non conceditur sine possessione, vn-
 de si eadem die reperitur apprehensa possessio
 à duobus, cui nam sit danda manutentio in-
 presenti decisione latissimè disputatur. Bona-
 hereditaria licet regulariter possint retineri ra-
 tione legitimæ, tamen huiusmodi retentio an,
 & quomodo competere soleat eruditissimè
 demonstratur.

S V M M A R I V M.

- 1 Possessio quæ habet adnotatam horam, præsumitur
anterior.
- 2 Executoris relationi de actu præterito non adhibetur
fides amplius vt num. 3. & num. 4.
- 3 Possessio illa est potior, quæ magis iustificatur per
viam rationis.
- 4 Possessio illa videtur per viam rationis magis iustifi-
cari, quæ est titulata.
- 5 Hæredi ex testamento danda est manutentio in concu-
su hæredis ab intestato.
- 6 Et quid si dubitaretur de viribus testamenti.
- 7 Manutentio non est concedenda illi, cuius possessioni
resistit statutum loci, & quare.
- 8 Iudex quando sine citatione procedit, dicitur proce-
dere rei priuatus.
- 9 Inmissio concessa per Iudicem sine citatione partis tã-
tum operatur, quantum si quis autoritate propria
intrasset.
- 10 Mandata absque citatione relaxata sunt actus extra-
iudiciales.
- 11 Possessionem apprehendens Iudicis autoritate, quan-
do dicatur iuste possidere.
- 12 Possessor authore Pratore, tunc dicitur iuste possidere,
quando Iudex ritè & rectè iudicialiter processerit.
- 13 Statutum Bononiense lib. 2. §. statuimus rub. quod
nullus occupet possessionem rei hereditaria sub cer-
ta pœna non comprehendit heredeam ex testamento,
vel ab intestato.
- 14 Intellige quando hæres ingredi volens, sit verus &
& iustus, vel saltem habeat probabilem apparen-
tiam hæredis vt num. 17. secus econtra n. 18. & 19.
- 15 Testamentum facit cessare causam ab intestato.
- 16 Hæres ab intestato ingrediendo possessionem ignorante
hærede testamentario cuius futuram controuersiam
matuebat, dicitur clam ingressus.
- 17 Possessio quamuis sit apprehensa non seruata forma
statuti, impedit saltem ne alteri detur manutentio.
- 18 Manutentio non conceditur illi qui allegat in se pos-
sessionem defuncti continuatam vigore statuti, si
statutum id non disponat.
- 19 Possessio apprehensa à duobus eadem die, illa preuen-
let, quæ est titulata.
- 20 Retentio bonorum hereditariarum regulariter compe-
tere solet ratione legitimæ.
- 21 Statutum Bononiense prohibens retentionem ex quo-
vis quesito colore alteri, qui non sit hæres, compre-
hendit etiam colorem, & causam legitimæ, quan-
do secus nu. 27.

- 28 *Legitima supplementum non potest dici liquidum ante quam non fuerit liquidatus status hereditatis.*
 29 *Retentio bonorum hereditariorum non competit pro legitima & quare.*
 30 *Retentio bonorum hereditariorum non competit pro legitima, quando legitima fuit relicta in certa quantitate.*
 31 *Retentio pro legitima non competit super uno pradio pro diuiso, sed solum pro indiuiso super quolibet corpore hereditario proportionabiliter.*

DECISIO LXXXVIII.

IPSA die 18. Iulij anni 1645. qua decessit Comitissa Clara Margarita Anguisciola de Elephantutis, bonorum hereditariorum, & signanter pradij positi in Comuni Salecti, prauo mandato Iudicis extrajudicialiter, vt solet relaxato, possessionem cepit D. Isotta, filia tanquam hæres ab intestato, & D. Marchionissa Camilla Elephantutia de Spadis nepotis, tanquam hæres ex testamento tum d. Clara Margaritæ auis, tum Senatoris Federici Elephantutij aui, inter quas mota deinde lite in summarissimo possessorio, Auditor generalis Bononiæ in pradio Salecti D. Isottæ, in alijs vero bonis hereditarijs D. Marchionissæ Camillæ manutentionem decreuit.

- Cui decreto acquieuit procurator D. Isottæ sed appellauit procurator D. Marchionissæ, & appellationem prosequendo coram me contra Dominos de Herculanis Isottæ, interim defunctæ filios, & hæredes, dubitavi hodie, Cui sit dandum mandatum de manutenendo in possessione pradij Salecti, dandumque esse D. Marchionissæ responsum fuit; vtrinque enim possessio est æqualis quo ad ordinem, probationem, ac tempus cum vt dicebam eadem die capta fuerit, nec aliunde appareat de alicuius præuentione, quæ gratis educitur ab Herculanis, † ex quo Isotta possessionem cepit hora duodecima, & possessio quæ habet adnotatam horam præsumatur anterior *Bald. in l. Imperator la 1. in prima lectura num. 24. vers. & nota ff. stat. homin. alique relati in decis. 49. num. 2. & 3. decis. 612. num. 1. penes moder. Perus. de manut. quia horæ adnotatio non legitur in instrumēto capte possessionis, sed solum in relatione*
 2 *executoris, † qui possessionem tradiderat, facta post tres fere menses, cui de actu de præterito non adhibetur fides Innoc. in cap. 1. num. 6. vers. si enim de fid. instr. Put. decis. 61. num. 1. lib. 1. in corr. Mart. Andr. decis. 40. num. 2. & 3. & magis in terminis Buratt. decis. 270. nu. 3. Eo minus † quia caret testibus, vt ponderant decisiones mox allegatæ, nec non Rot. decis. 8. num. 2. vers. tamen hoc erat l. b. 1. par. 3. diuer. & amplius † quia emanauit hac lite pendente, ad text. in l. qui comeatus, ff. re milit. Rot. decis. 479. num. 12. coram bo. me. Buratt. decis. 367. num. 9. par. 4. recent.*
 3
 4
 5
 6

Seculsa autem prioritate temporis, præferenda est possessio Marchionissæ. Primo quia fulcitur titulo testamentorum aui, & auis, de quibus constat per publica instrumenta vlli vitio subiecta; † nam potior est possessio, quæ magis iustificatur per viam rationis, † & illa

- videtur per viam rationis magis iustificari, quæ est titulata, vt post *Bart. Ang. Castr. & alios* ratio-
 cinatur *Malnas. conf. 122. num. 13. Natt. conf. 419. n. 9. lib. 2. Menck. de retin. remed. 3. num. 733. Grat. discept. 402. num. 1. & 2. add. ad Gregor. XV. decis. 323. nu. 5. Rot. dec. 118. in fin. post moder. de manut. & in pun-*
 7 *ctis quod hæredi ex testamento danda sit manutentio in concursu possessionis hæredis ab intestato Cas. Barz. decis. 71. sub num. 32. vers. tamen quia titulus ex text. in l. 2. Cod. edict. Diu. Adr. tollen-*
 8 *quidquid † dicendum esset si dubitaretur de viribus testamenti, in quibus terminis loquitur Seraphin. decis. 810. num. 4. Buratt. decis. 186. numer. 6.*

- Secundo quia possessioni Isottæ resistit Statutū Bononiæ lib. 2. sub rubr. quod nullus occupat possessionē rei hereditariæ §. statumus, disponens, quod nemini alij quam hæredi liceat mortuo possessore bona sub quouis quæsitio colore occupare vel ingredi, & occupata vel ingressa retinere, etiam autoritate Iudicis, & si quis contra fecerit, ipso iure, & facto cadat ab omni iure, & commodo ipsius possessionis; † vnde possessio exaduerso capta, ob resistantiam Statuti dicitur iniqua occupatio, non autem possessio; Cumque possessor vigore eiusdem Statuti sit ipso iure priuatus omni commodo possessionis, consequenter non potest ex ea reportare commodum manutentionis, vt in terminis similis Statuti *Signorol. conf. 262. num. 4. Dec. conf. 467. num. 18. Alex. conf. 83. nu. 4. lib. 2. Gerard. Mazzol. conf. 105. num. 8. & in puncto Rot. dec. 777. nu. 2. & 3. par. 3. recent. repetita inter decis. Buratt. dec. 201. nu. 2. & in Bononiens. Bonorum 3. Aprilis 1645. coram Reuerendiss. D. meo Dunoget. Decano, §. hac autem, quæ loquitur in specie contra possessorem, qui cum mandato Iudicis, sine citatione tamen relaxato, vt in casu nostro, possessionem*
 10 *apprehenderat; † nam Iudex sine citatione procedens dicitur procedere vti priuatus Bald. in l. nec ex vera n. 1. in fin. Cod. acq. poss. Coru. cōs. 193. numer. 4. vbi ait, † quod immissio concessa per Iudicem sine citatione partis, tantum operatur quantum si quis autoritate propria intrasset lib. 3. Rot. decis. 802. num. 7. vers. quia pro responsione par. 1. diuers. dec. 359. num. 2. par. 1. recent. &*
 11 *mandata † huiusmodi sunt actus extrajudiciales, vt fuit dictū in Affisien. hereditatis 26. Iunij 1645. coram me. Neque † Berous in exaduerso alleg. conf. 47. num. 25. & 26. lib. 3. loquitur in his terminis, sed supponit talem esse Iudicis iussum, vt possessor dicatur iuste † possidere, quod verificatur solum iussu Iudicis procedētis iudicialiter, ac ritè, & rectè l. iuste possidet, vbi notant omnes ff. acq. poss. Monteren. in glos. huius statuti verb. Iudicis.*
 12
 13
 14
 15
 16

Euitari vero non potest Statutum, † ex quo non comprehendat ingredientem possessionē tanquam hæredem ex testamento, vel ab intestato, vt voluit *Bero. quæst. 71. num. 4. & 5. quem sequitur Rot. Bononiens. diuers. decis. 14. num. 31. & in puncto ad effectum manutentionis Barz. dec. Bonon. 46. num. 15. vbi vt patet num. 6. loquitur de eo qui ingressus est possessionem tanquam hæres ab intestato, prout ingressa est Isotta. † Quia cum statutum disponat per verba negatiua, quod*

quod nemini alij, quam hæredi liceat possessionem ingredi, permittit quidem ingressum titulo pro hærede, sed dummodo ingrediens sit iustus, & verus hæres, vt in terminis statuti loquentis de possessione hæredis *Bald in rubr. de cans. poss. & propr. sub num. 13. circa fin. vers. & nota*, quem sequitur *Alex. conf. 82. nu. 6. lib. 2. Ruin. conf. 27. sub nu. 5. vers. ad confirmationem lib. 5. Monteren. 17 in gloss. huius Stat. verbo colore quesito in fin. & vel saltem habeat probabilem apparentiam hæredis, vt in puncto *Barz. decis. Bonon. 71. num. 35. ibi manutenendus est, qui apparentiam hæredis habet, & postea disceptabitur. Secus t̄ vero si constat noterie, ingredientem non esse hæredem, vt in proximis terminis *Christoph. Paz. de tenet. cap. 13. num. 50. facit Plot. in repet. l. si quando num. 111. Cod. unde vi. Menoch. de adipisc. remed. 4. num. 381. Port. Imolen. conf. 1. num. 65. Osasch. decis. 26. num. 3. Grat. discept. 370. num. 18. alioquin 19 aperiretur t̄ via eludendi statutum, & sub medicato titulo hereditario vnusquisque sibi ius diceret contra iustissimam æquitatem, cui hoc statutum innittitur, vt ponderat Rot. Bononien. diuers. d. decis. 14. sub num. 92.***

Qui est casus noster, nam, & Senator Federicus, & Clara Margarita obierunt condito testamento, in quo scripta est hæres Marchionissa Camilla, & vtrumque testamentum est vndequaque solemne, ac in forma probanti, satisque erat notum, quia illud Federici approbauerat Clara Margarita viuens, & inuentarium hereditarium confecerat *Summ. Marchionissa num. 1. 2. & 11. aliud autem Clara Margaritæ apertum fuerat hora nona illius diei, quā Isotta tanquam eius hæres ab intestato possessionem cepit, & sic antequam caperet, vt in processu fol. 1. adeo quod Isotta nullo modo 20 prætere se poterat hæredem ab t̄ intestato cum scriptis in testamento alijs hæredibus, proximiores defuncti non sint hæredes *Liquandiu 39. ff. acq. hered. antequam Cod. comm. de success. Benedictus Capra in terminis summarissimæ possessorij conf. 63. sub nu. 6. vers. nam enim, & in puncto *Barz. d. decis. 71. sub nu. 29. & 30. & ingrediendo t̄ possessionem (ignorante hærede testamentario) cuius futuram controuersiam metuebant, dicantur clam ingressi, vt ad litteram declarat tex. in l. clam. possidere 6. in fin. princ. ff. de acq. possess.***

22 Non obstat t̄ quod statutum Bononiæ tollat effectum possessionis iuris, non autem naturalem possessionem, ideoque possessio apprehensa per Isottam non seruata forma statuti impediatur saltē ne detur manutentio Marchionissæ, vt in specie nostri statuti *Caputaq. decis. 201. num. 3. & 4. par. 2. Quia in casu huius deci-*

23 sionis t̄ petens manutentionem non apprehenderat possessionem, sed allegabat in se possessionem defuncti continuatam fuisse vigore huius statuti, quod sane non inducit huiusmodi continuationem, vt aduertit eadem *decis. Caputaq. num. 1. relat. à moder. Perusin. decis. Bononien. 1. num. 3. & seqq. In casu vero nostro Marchionissa nititur possessioni actuali quam apprehendit quæque nō est posterior in tempore possessio-*

24 ne Isottæ; t̄ imo præualet, quia est titulata,

aduersariæ vero infecta à Statuto iuxta doctrinas, & *decis. Rotæ supra allegata §. secundo quia.*

25 Quatenus autem Herculani t̄ fundant se in retentione sibi competente ratione legitimæ debite in bonis Federici patris, & Claræ Margaritæ matris, pro qua regulariter possunt bona hereditaria retineri *Gabr. conf. 36. num. 11. lib. 2. Buratt. decis. 115. num. 12. Neutra suffragatur; Tum quia statutum alij quam vero hæredi ingresso possessionem nō seruata forma ibi præscripta, denegat in verbis rationem, ibi vel ingressa, seu inuasa retinere, quæ verba includunt 26 retentionem etiam ex causa legitimæ, t̄ quia referuntur ad ingressum paulo ante prohibitū, prohibitus autem fuerat ingressus verbis vniuersalibus, ibi, ex quoniam quesito colore, comprehendentibus etiam colorem, & causam legitimæ, vt per allegatos à Modern. *Forolinensi de legit. lib. 3. tit. 1. quest. 2. num. 46. & 47. & in puncto Alex. conf. 134. in princ. & num. 4. in fin. lib. 4. quem sequitur Monteren. super hoc statuto verb. parte in 27 fin. Buratt. decis. 67. num. 10. Licet t̄ secus dicendum esset si peteretur retentio possessionis acquisitæ in vita prædecessoris, in quibus terminis statutum non habere locum voluit Alex. consil. 83. numer. 4. lib. 2. Monteren. ibid. verb. retinere.**

Tum etiam quia in bonis Federici Isotta, quæ imputare in legitimam debet libras 50. mil. sibi in dotem à patre assignatas, petere non potest nisi supplementum legitime, pro 28 quo, t̄ cum liquidum non sit, antequam ex aduerso liquidetur status hereditatis, vt debet *Bart. consil. 17. lib. 1. Rot. in Romana supplementi legitime 18. Iunij 1642. coram me, & cum t̄ capi debeat de manu hæredis, non competit retentio Rot. decis. 134. par. 4. diuers. decis. 60. num. 8. inter impress. apud Pacif. de Saluian. decis. 121. num. 9. par. 6. recent. Grat. discept. 694. num. 11. num. 12. & 16. In 30 bonis t̄ autem Claræ, Margaritæ legitima relicta fuit in quantitate librarum 15. mil. quod in specie ponderat Alex. conf. 134. num. 3. vers. & prædicta lib. 4. Et in omnem euentum eius occasione non competeret retentio super toto prædio, vel eius parte pro diuiso, sed solum, pro indiuiso proportionabiliter ad ratam legitimæ, ex quolibet corpore hereditario detrahendā, vt per Reuerendiss. Anenionen. de legit. contradiet. quest. 13. art. 4. num. 39.*

Et ita decisum vtrique &c.

R. P. D. A R G V E L L E S.

Romana Saluiiani, seu Attentatorum.

Mercurij 19. Iunij 1647.

A R G V M E N T V M.

Aegidiana, quæ non datur in bonis ecclesiæ, vt locum habeat, sufficit quod bona sint sub solo ecclesiæ dominio subiecta, etiam quod à laicis possideantur, quidquid alij tenuerint.

Archiconfraternitas vt dicatur locus pius, quæ requirantur, & demum an emptor, qui ab hærede

rede beneficiato emit, & pretium creditoribus soluit, aduersus alios sit securus.

S V M M A R I V M.

- 1 Sententia appellabilis non exequitur intra decem dies citra vitium attentatorum.
- 2 Sententia dicitur appellabilis ubi res est de dominio Ecclesia,
Aegidiana non seruatur in bonis Ecclesia num. 20.
& num. 30.
- 3 Appellatio suspensiva de iure canonico datur in possessorio,
- 4 Dominium utile ubi est penes laicum directum vero penes Ecclesiam, tunc res indicatur Laicalis non Ecclesiastica.
Contrarium num. 5.
- 6 Archiconfraternitas dicitur locus pius si habet Ecclesiam.
- 7 Bona Archiconfraternitatis habentis Ecclesiam dicuntur Ecclesiastica.
- 8 Confraternitates in Vrbe sunt approbate à Papa.
Constitutiones Pontificis non est credendum Iudicem ignorasse, & num. 8.
- 9 de Dominio Ecclesia etiam praesentium constasse sufficit ut supersedeatur in executione.
- 10 Attentatorum ad reuocationem sufficit quod postea detegatur causa esse appellabilem.
- 11 Emphyteota habet dominium utile.
- 12 Emphyteota est dominus rei emphyteotica, & n. 14.
- 13 Reuendicatio conceditur emphyteotica Reuendicatio solo domino datur num. 13.
- 15 Aegidiana non intrat ubi sententia est iniusta.
- 16 Emens ab herede beneficiato persolendus creditoribus dicitur tutus.
- 17 Hypoteca anterior praefertur ceteris.
- 18 Sententia iustificatur ex iisdem actis, non ex nouis.
- 19 Solutio presumpta non sufficit contra tertium, sed clara requiritur.
Indebitum contra tertium est concludentissime probandum num. 19.
- 20 Emptor cuius pecunia primus creditor est satisfactus, habet contra alios retentionem.
- 21 Emptor succedit in ius, & hypotecam venditoris.

D E C I S I O L X X X I X.

CONSTARE de Attentatis commissis à Pagnino resolutum fuit 29. Maij 1641. coram Reuerendissimo Domino meo Carillo Praefide Vallisolaniano, & decisio per alias duas subsequentes 2. Iunij 1642. & 29. Maij 1643. coram eodem fuit confirmata, sed Pagninus non acquiescens examinare fecit duos Testes, & colore huius examinis obtinuit quarta vice audiri, vnde ego in locum d. D. Praesidis suffectus proposui dubium, an esset standum, vel recedendum à dictis decisionibus & standum esse Rota respondit.

Quia illarum fundamenta visa fuerunt bene subsistentia, & signanter illud quod sententia Iudicis à quo esset appellabilis, ac propterea non potuerit citra vitium † Attentatorum, intra decem dies, & post appellationem interpositam pro parte Montani, executioni à Pagnino demandari vulg. cap. non solum 7. de appell. in 6. Buratt. decis. 59. num. 1. Rota decis. 7018 num. 7. Par. X. Recent.

par. 2. recent. Lancell. de atten. pend. temp. ad appellan. num. 19. & de atten. appell. pend. num. 25. Sahalgui. in cap. final. de sequestr. poss. & fruct. num. 3. S. sed repugnant, cum alijs allegatis in preteritis huius causae decisionibus, & signanter in prima 29. Maij 1641. S. siquidem &c. & pluribus in Romana fideicommissi, seu attentatorum 11. Februarij huius anni, S. si quidem attentata &c. coram me, in Leodien. Abbatissatus 13. Iunij 1643. S. attentatum est coram R. P. D. meo Ghislerio, & longa serie congestis à Barbof. in Colletan. tom. 3. d. cap. non solum numer. 2. de appell. in 6.

Appellabilis, primo quia vinea, de qua agitur est proprietaria Venerabilis Archiconfraternitatis S. MARIAE Consolationis, † ut firmatur in 1. decis. in S. vineam &c. & in S. quandoquidem &c. vnde non erat seruanda Aegidiana, ut dec. 238. impressa post Pacific. de saluian. decis. 151. num. 21. coram Buratto, in Ciuitatis Castelli spoliij 15. Decembris 1629. coram R. P. D. Ghislerio post Modern. Perusin. de manut. 297. Lancell. de atten. app. pend. limit. 25. nu. 22. Cauall. dec. 493. nu. 1. & dec. 49. nu. 1. & 6. par. 5. recent.

3 Sed seruandum erat ius canonicum † iuxta, quod etiam in possessorio datur appellatio suspensiva quo ad vtrumque effectum, cap. cum ad sedem 15. de restit. sepeliat. Clementin. unic. de causi. poss. & propriet. Clement. unic. de sequestr. poss. cap. 1. eod. tit. Lancell. ubi supra num. 19. Caballin. ad Aegidian. constit. lib. 6. in Glossa cap. 2. verbo ciuili num. 1. qui multos citat, Couar. prael. quasi. cap. 23. num. 8. vers. prima conclusio &c. cum alijs in Auximana praesentis fideicommissi 25. Iunij 1640. S. quod autem esset appellabilis &c. coram R. P. D. meo Cerro, confirmata 21. Iunij 1641. S. secundo &c. & rursum 16. Maij 1642. S. de attentatis autem &c. coram eod. & in praallegata Romana fideicommissi, seu attentatorum, S. quodque à dicta sententia coram me, & relatis à Barbof. in d. capit. cum ad sedem numero 11. & 12. de restit. spolijs.

Et licet quando agitur inter laicos de utili dominio eius rei, cuius directum pertinet ad Ecclesiam iudicandum esse tamquam de laicali, & dominium utile à directo separatum temporale esse non ecclesiasticum tenuerint multi relati à Cald. lib. 1. de iur. emphyt. q. 7. num. 24. q. 10. num. 13. & q. 12. num. 22. Menoch. de arbit. lib. 2. cap. 180. d. n. 9. ad 15. Balb. in 2. decretal. cap. Sanctorum 3. n. 46. de praeser. Cauall. commun. contra commun. q. 726 num. 9.

5 Contrarium † tamen tenet Rota, ut in Romana domus de Scappuccijs 19. Ianuarij 1611. coram bonem. Coccino impressa apud Marchesan. de commiss. par. 1. fol. 1020. decis. 238. nu. 2. penes Pacific. de saluian. & in recent. decis. 472. num. 1. par. 2. decis. 80. num. 14. par. 4. tom. 2. decis. 712. num. 5. ead. par. 4. tom. 3. decis. 326. num. 6. par. 6. & apud Duran. decis. 30. num. 2. & dec. 70. in principio in quibus omnibus adducitur, & approbatur illa Coccini.

Praedictam autem Archiconfraternitatem esse locum Pium, & Ecclesiasticum satis probatur in 3. decisione 29. Maij 1643. S. quandoquidem &c. licet in praecedenti 2. Iunij 1642. S. de primo &c. fuerit de hoc dubitatum forte non satis solido fundamento. cum notorium sit illam habere suam Ecclesiam, † quod sufficit ad hoc ut habere-

haberetur pro Ecclesiastica, ut præter allegatos in d. 3. decisione probant relati à Bonadil. in politic. lib. 2. cap. 18. num. 228. Et quantum ¶ ad bona communia Archiconfraternitatis non esse dubium, Caved. decis. 51. numer. 11. Guttier. can. quæst. par. 1. cap. 35. num. 23. Rota in Romana beneficij S. Laurentij 22. Maii 1623. §. contraria coram Coccino impressa apud Leon. de offic. Cappell. quæst. 4. numer. 10. & in Bergomen. cappellania sub numer. 18. vers. quo ad primum, &c. præsertim cum in Vrbe regulariter sint approbatæ à Summis Pontificibus, ¶ ut extant in Bullario plures Constitutiones, quas credendum est non ignorasse Iudicem argumento textus in l. secunda §. seruius ff. de origin. iur. & sufficit etiam constasse præsumptiuè ad effectum, ¶ ut debuerit superfedere in executione, ut probatur in 1. decis. 29. Maii 1641. §. & quamuis, &c. & faciunt tradita in Casaraugustana pensionis 16. Nouembris 1605. coram Iusto apud Marchesan. de commiss. par. 1. fol. 340. num. 4.

Et cum res sit iure Ecclesiastica, numquam potuit præiudicari Aegidiana Constitutione ex præallegatis; præterquam quod ad reuocationem attentatorum ¶ sufficit quod postea detegatur causam esse appellabilem, Rota in Viterbien. fideicommissi, seu attentatorum 13. Maii 1644. §. & in omnem casum, &c. coram R. P. D. meo Cerro in Romana apothecarum 26. Nouembris 1646. coram R. P. D. meo Otthobono, & congruit decisio 107. numer. 4. & 5. par. 3. penes Verall. Ias. in l. 1. numer. 1. vers. item ista regula C. de bonorum possess. secun. tabul. & d. Romana fideicommissi, seu attentatorum coram me.

Nec quidquam obest quod poterat Iudex intelligere vineam esse iuris secularis, dum Mantica in instrumento appellauit se illius Dominum. Quia cum emphyteuta ¶ habeat dominium utile l. 1. ff. si ager. vectigal. Valasc. de iur. emphyt. quæst. 2. num. 5. Picchard instit. de locat. §. 12. ad 3. num. 23. non male dicitur ¶ Dominus rei emphyteuticæ d. l. 1. in fine, l. idest, alias l. superficiario 74. ff. de rei vindic. l. tutor. 16. §. final. ff. de pignorat. act. l. grege 13. §. de superficiarijs, ff. de pignor. l. 1. §. quod ait 3. ff. de superficie in quibus habentes utile dominium tamquam Domini re-
13 putantur, ¶ & conceditur eis vendicatio, quæ solis Dominis competit l. in rem actio 23. ff. de rei vendic. & sæpius Domini ¶ in iure dicuntur ut in l. 4. l. possessores 12. in finalibus his verbis, Ad qua emphyteuticarijs cum fundorum sint Domini, C. de fund. patrimon. tit. 61. lib. 12. l. si quis 5. tit. 69. C. de diuers. prad. eod. lib. l. final. tit. 70. C. de locat. prad. ciuil. lib. 11. Amaya in l. 1. num. 31. C. de iur. bast. fiscal. lib. 10. licet utile dominium neget ipse cum Osuald. Cuiac. & alijs ab eo citatis.

Fuisse autem directum dominium vineæ, de qua agitur dictæ Venerabilis Archiconfraternitatis, satis probatur ex instrumentis coram Iudice à quo exhibitis, ut bene deducitur, & exornatur in præteritis decisionibus Domini Præsidis.

Secundo erat appellabilis sententia cuius vigore attentata fuit executio ex eo, quia erat patenter iniusta, ut constat ex iisdem
15 actis, ¶ quo casu non intrat Aegidiana, ut

in decis. 80. numer. 11. par. 4. tom. 2. recent. & in Romana Saluiani 17. Iunii 1601. coram Litta post Pacis. de Saluian. 31. numer. 1. cum alijs in præteritis allegatis.

Iniustitia autem resultabat ex eo quod Primolus, & Montanus emerunt hanc vineam, ab Appollinaria hærede Beneficiaria Tullij debitoris, pretiumque deposuerunt, & ex pretio sic deposito, de Iudicis mandato soluerunt
16 eidem mulieri, & alijs creditoribus, ¶ ideoque cum essent tuti ex clypeo textus in l. finali §. & si præfatam, &c. vers. fin vero hæredes, C. de iure deliberan. ibique Bart. num. 1. Bald. numer. 6. in fine Ias. num. 1. vers. quinto utilitas, &c. Iniuste processit Iudex immittendo Pagninum in possessionem dictæ vineæ, maxime attenda anteriori hypoteca dotali Appollinariæ venditricis, ¶ quæ cæteris creditoribus præfertur, l. secunda §. si fundum, l. diuersis, l. si assiduus, §. & immo, C. qui pot. in pign. hab. cum alijs cumulatis in 1. decis. §. secundo & principaliter, &c. in secunda, §. secundum vero fundamentum, &c. & in tertia, §. quo vero, &c.

Non obstant depositiones testium post dictas decisiones pro parte Pagnini examinatum ad probandam satisfactionem Appollinariæ in bonis mobilibus ad eius manus delatis.

Quia ultra quod ex his probationibus postea tactis iustificari non potest executio sententia iam perfecta, ¶ sed iustificari debet ex iisdem actis, non autem ex nouiter deductis, ut bene explicat Rota coram Coccino decis. 417. numer. 8. vers. quia fuit responsum, &c. decis. 142. numer. 3. par. 1. recent. decis. 346. num. 1. par. 2. decis. 276. num. 11. decis. 325. num. 6. & decis. 823. num. 2. coram Buratto, in Ciuitatis Castelli spolijs 23. Ianuarij 1593. coram Orano in Romana census 4. Decembris 1595. coram clar. mem. Card. Hieronymo Pamphilio, in Anconitana bonorum de Gabrielis 22. Aprilis 1644. coram R. P. D. meo Bichio, & in Romana vineæ 27. Aprilis anni præteriti §. nam equidem coram R. P. D. meo Corrado, confirmata 7. præsentis mensis coram eodem.

Placuit Dominis responsio vltimæ decisionis in §. repetita exceptio, &c. quod nempe quidquid sit, an ista præsumptio obijci posset contra ipsam Appollinariam si ageret ad repetitionem dotis, hoc tamen est certum non posse præsumptam satisfactionem allegari contra dictos Primolum, & Montanum emptores, quorum pecunia satisfacti sunt mandato Iudicis eadem mulier, & alij creditores adeo ut contra illos hodie non sufficiat allegare præsumptiones, quia contra tertium maxime reum, & possessorem nihil refert præsumptæ satisfactionis allegatio, ¶ sed requiritur plena probatio, & concludentissima iustificatio quod indebitum, & ex causa indebiti fuerit solutum, ita Bart. in l. cum de indebito 25. numer. 4. vers. tertio nota, & ibi Adden. litt. G. ff. de prob. Alex. conf. 83. incipit in causa, & lite, &c. sub numer. 1. vers. & primum est, &c. & ibi Adden. littera A. & B. lib. 5. Ciriac. contr. 263. numer. 7. & 11. Rota decis. 130. numer. 17. vers. ceterum, &c. par. 5. recent. & fuit dictum in Firmana pecuniaria
19
29. No-

20. *Noenmbris 1619. §. sed utrumque sit, &c. coram Merlino.*

Præsertim cum certum sit emptorē, (cuius pecunia primus creditor dimissus est) † habere saltem retentionem, & esse tuendum aduersus alios posteriores creditores, l. cum qui a de-
bitore 17. ff. qui pot. in pign. hab. l. si potiores 3. & ibi Glossa in verbo successisti, C. de his qui in prior. loc. succed. Mant. decis. 69. numer. 3. ubi multos congerit Bart. in l. 1. ff. qui mod. pign. vel hypot. solu. ubi Fulgos. subdit hanc opinionem tenere alios, & humaniorem, ac æquiorē esse, Castren. conf. 370. incipit visis actis in antiq. Bald. conf. 25. num. 8. lib. 1. Corn. conf. 145. num. 13. lib. 2. Mant. de tacit. lib. 11. tit. 29. num. 5. Gratian. discept. 269. in fine, Leo decis. Valent. 1. num. 37. lib. 1. Rota in Placentina Saluiani 16. Iunij 1589. num. 4. coram Mant. penes Pacif. de Saluian. & in Romana pralationis 2. Aprilis 1613. coram bo. mem. Dimozet. seniore nu. 5. post tract. Cinc. de censib. decis. 308. & alij relati, & sequuti contrarijs reiectis ab Aryas de Mesa var. resol. lib. 1. cap. 17. numer. 8.

Eo magis (dicebat vnus ex Dominis,) quia prædicti Primolus, & Montanus tamquam
21 emptores, † in ius & hypothecam dictæ Appollinarie venditricis successerunt l. si in solutum 6. C. de oblig. & act. ibi, quod si ab his quibus fuerunt obligata, cum potiores erant distracta probentur emptoribus auocari non posse perspicis, l. emptor. 5. C. de hered. vel act. vendit. Bart. in l. Aristot. num. 2. ff. que res pign. Aryas de Mesa var. d. lib. 1. cap. 14. num. 1. & cap. 25. num. 19. ubi alios.

Et ita fuit decisum, &c. vnica tantum parte informante, &c. altera tamen citata, &c.

R. P. D. M E L T I O.

Postea Episcopo P A P I E N.

Nazarena, seu Montis Viridis Beneficij.

Mercurij 19. Iunij 1647.

A R G V M E N T V M.

Tempus ad appellandum licet currat de momento ad momentum non includit tamen diem prolata sententia. Reuocatio primæ sententia quando sit necessaria, vt constet de validitate secundæ.

S V M M A R I V M.

1 Dies sententia non est computandus in termino ad appellandum.

Terminus decem dierum datus ad appellandum currit de momento ad momentum, vt num. 1.

2 Validitas sententia constat ex reuolutione actorum.

3 Sententia iustitia deducitur ex decisionibus.

4 Sententia valida, & iusta confirmari debet.

5 Sententia primam non renouans sententiam dicitur nulla, & num. 6. ubi limita cum num. seq.

6 Index procedens, ut in prima non indiget aliam renouare sententiam.

7 Dismembratio quacumque bonorum Ecclesia fieri nequit absque solemnitatibus.

9 Vnio per Episcopum quomodo fieri debeat, & supra num. 8.

Part. X. Recent.

10 Compulsoria non conceditur ubi probatio non est profutura.

11 Compulsoria petita in calculo ferenda sententia ad retardandam expeditionem denegatur.

12 Compulsoria semper retardat processum causa.

D E C I S I O X C.

IN hac causa sub die 8. Martij præteriti coram R. P. D. meo Verospio emanauit sententia ad fauorem Thomæ Guerrini pro illius immisione in possessionem Beneficij, de quo agitur, a qua interposita appellatione per Archiepiscopum Nazarenum, & Capitulum Terræ Carbonariae sub die 18. eiusdem mensis, vt in summ. Thomæ num. 5. fuit sub hac die dubitatum, an constaret de re iudicata, seu potius sententia Rotalis esset confirmanda, vel infirmanda, & per DD. fuit negatiue responsum quoad primam partem, affirmatiue verò quoad secundam.

Quoad rem iudicatam, certum est de illa, non constare, nam licet fuerit appellatum sub dicta die 18. tantum a dicta sententia, non ideo potest dici appellatum in 11. die quamuis sententia prolata fuerit die 8. & per consequens excluditur res iudicata, nam dies sententia non est computandus in termino, † & sic descendit datum ad appellandum non incipit currere die octaua eiusdem mensis Martij, nec applicatur, quod terminus decem dierum sit computandus de momento ad momentum ad trad. per Bald. in l. eos §. si autem ff. de appell. & consult. num. 5. vers. aut non procedit, l. cum qui Kal. ff. de verb. oblig. Scacc. de appell. lib. 3. cap. 2. quest. 12. num. 55. Vestr. in prax. lib. 7. cap. 3. num. 26. Gratian. discept. forens. cap. 161. num. 17. de cap. 413. num. 18. Corn. conf. 279. num. 1. lib. 4. Rimini. iun. conf. 495. numer. 3. Rota decis. 75. num. 1. par. 2. & decis. 333. nu. 2. & 3. par. 4. diuers. Romana Saluiani, seu attentatorum 29. Maii 1641. §. siquidem coram Reuerendiss. D. meo Carillo Praside Vallisoletano. Et licet ista conclusio inter DD. controuertatur text. in l. 1. §. si quis cant. Fulgos. & alii alleg. per Tiraq. de retract. lign. glos. 11. num. 2. tamen primam vti vetiorem, & communiorē esse attendendam testatur Ias. in d. l. 1. num. 19. ff. si quis cant. Missinger. singul. obseru. centur. 5. obseru. 15. Gratian. d. cap. 161. num. 17. vers. & quicquid, Vant. de nullit. ex defect. iuris d. ordin. num. 160. Bertazol. conf. civil. 20. nu. 18. Rot. d. decis. 333. num. 2. §. & licet, vers. tamen &c. & vers. & hanc uetiorē, & ita etiam seruatur in Palatijs, vt patet ex Bulla Innocentij Octauī data apud Sanctum Petrum idibus Ianuarij 1487. quæ est Constitutio 13. inter impress. in nou. Bullar. tom. 1. Prout etiam tradit Ias. in d. l. 1. num. 20. Alex. numer. 13. Bald. in l. eas, §. si autem n. 6. C. de appell. Guidopap. quest. 270. & d. decis. 333. d. §. & licet, vers. & de consuetudine, Vestr. in prax. d. cap. 7. num. 26. ibi hoc tamen non seruatur, &c. Scacc. d. tract. eod. lib. 3. quest. 12. cap. 2. num. 53.

Validitas dictæ sententia non potest controuerti, dum de ea constat † ex reuolutione actorum primæ instantia iuxta decis. Caputaquen. 260. par. 2.

Iustitia etiam dictæ sententia patet ex tribus

3 bus decisionibus factis † in hac eadem causa coram R. P. D. meo Verospio sub die 15. Decembris 1645. 14. Maii, & 12. Nouembris 1646. in quibus responderetur singulis obiectis pro Archiepiscopo, & Capitulo Terræ Carbonariæ deductis, *Rot. decis. 325. num. 4. par. 5. tom. 1. § 21. num. 1. eadem par. 5. tom. 2. § 395. num. 1. §. & Domini uers. & de iustitia par. 4. recent.* Vnde cum de validitate, & iustitia dictæ sententiæ appareat † merito per Dominos hodie fuit resolutum illam esse confirmandam, *cap. causam, qua de sent. & re iudic. cap. Raynuzius in fin. de testam. Gratian. discept. forens. cap. 734. nu. 55. Alex. cons. 67. circa med. uers. dico commissæ ista disputatione lib. 6. Causal. decis. 98. num. 1. & in recent. decis. 20. nu. 1. uers. ibi, quia licet, & c. par. 4. 295. num. 1. uers. Domini hodie resolverunt, & c. par. 5. tom. 1. & decis. 38. numer. 3. par. 7.*

Nec releuat quod sententia Rotalis non reuocet, aut confirmet aliam sententiam ad fauorem Apodei pro executione litterarum Apostolicarum † ex quo videtur posse dici nulla, *Rota decis. 312. num. 1. par. 5. tom. 1. decis. 26. num. 2. & 223. num. 1. par. 7. recent.* Quia cum Iudex processerit prout in prima illius sententia substinetur † etiam quacumque altera priori sententia non reuocata, *Felin. in cap. inter Monasterium de re iudic. Gabr. cons. 54. num. 5. lib. 1. Causal. decis. 31. num. 3. & decis. 26. num. 3. par. 7. recent.* Maxime cum non appareat ex actis contra dictam sententiam executoris fuisse coram R. P. D. meo Verospio † de tali nullitate, & reuocatione oppositum, *Rot. decis. 626. nu. 3. par. 3. Causal. d. decis. 51. num. 2.*

Non obstat prætenso Archiepiscopi, & Capituli, quod Ecclesia Sancti Viti, de qua agitur, sit membrum eorum mensæ, ad quod probandum petitur compulsoria specialis.

Quia si hæc qualitas vult deduci ante vnionem eiusdem Ecclesiæ per Episcopum factam mensæ Capitulari Ecclesiæ Sanctæ MARIÆ de anno 1628. 30. Nouembris sumim. Thomæ num. 2. Remanet elisa ex eodem Instrumento ex quo colligitur illam tanquam liberant fuisse cum omnibus eius bonis, ac iuribus in perpetuum unitam dictæ mensæ Capitulari, quod nullo certè pacto per Archiepiscopum fieri potuisset absque Apostolicæ Sedis licentia, quatenus dicta Ecclesia fuisset membrum mensæ Capitularis, prout fuit resolutum coram R. P. D. meo Verospio sub 12. Nouembris 1646. §. Altera vero, † nam quæcumque dismembratio bonorum Ecclesiæ non potest fieri sine solemnitatibus, † eo quia est species alienationis *cap. tua nuper extra de his, que sunt à Prelatis sine consensu Capituli; Redom. de reb. Eccles. non alien. quest. 2. cap. 40. & cap. 41. Garz. de benef. par. 12. cap. 23. numer. 1. Rota decis. amic. alias 229. de reb. Eccles. non alien. in nou. & penes Achill. dec. amic. in fin. eod. tit. & in recent. decis. 318. numer. 13. par. 5. tom. 1. & decis. 464. num. 1. par. 4. tom. 2. Causal. decis. 439. numer. 1. Romana nullitatis dismembrationis 24. Maii 1610. coram bon. mem. Pironano.*

Si vero deducitur dicta qualitas post prædictam vnionem nullius est releuantia † ob manifestam illius nullitatem cum fuerit facta

non seruata forma Canonum in *Clauia de reb. Eccles. non alien. quam præseruat Sac. Cont. sess. 22 de reform. cap. 15. Rota decis. 196. num. 2. par. 7. recent.* & vt benè etiam firmatum fuit in decis. in hac causa emanata sub 15. Decembris 1645. coram eodem R. P. D. meo Verospio sub §. quia cum eadem, vnde cum huiusmodi probatio per Archiepiscopum, & Capitulum facienda, non sit illis profutura † non videtur concedenda compulsoria specialis ab ipsis posita, *l. ad probationem, & de probat. Duran. dec. 128. num. 3. & recent. decis. 125. num. 1. par. 5. tom. 1. Coloniensis. prepositura 13. Februarii 1634. uers. quoad premium coram bon. mem. Pironano, maxime cum peritatur in calculo ferendæ sententiæ, † & ad retardandam illius executionem, Vestr. in prax. lib. 6. cap. 1. nu. 12. uers. altera specialis & seqq. Scacc. de iudic. lib. 2. cap. 11. num. 840. uers. secundo quia, & seq. Verall. decis. 169. numer. 1. par. 1. Rota decis. 606. num. 6. par. 5. tom. 2. 111. num. 7. par. 6. & 41. nu. 37. par. 7. recent. Romana pensionis 14. Februarii 1639. coram bon. mem. Merlino. Et quod illa semper † retardet processum causæ explicant adden. ad Gregor. XV decis. 118 sub num. 2.*

Et ita Guerrino tantum informante fuit resolutum, dum Archiepiscopus, & Capitulum petebant compulsoariam specialem.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Bononiæ Literarum cambij.

Mercurii 19. Iunii 1647.

ARGUMENTVM.

Delegatio, vt dicatur interuenisse requiritur stipulatio inter debitorem cessum, & cessionarium, ac cedentis mandatum directum debitori cesso, vt cessionario persoluat.

S V M M A R I V M.

- 1 Cessio sine delegatione nouationem non inducit, nec cedentem liberat.
- 2 Delegationis qua sint requisita.
- 3 Datio insolutum non fit nisi uerbis expressis, & post secutam cessionem.
- 4 Venditor potest retinere interesse ad rationem fructuum ex dispositione l. curabit C. de action. empt.

DECISIO XCI.

REPROPOSITO per me dubio super valida litterarum cessione in venditione prædicti Potterio facta per Christophorum, An. indè potuerit cedentis liberatio contingere. Et ex eodem præteritæ decisionis fundamento fuit iterum hodie negatiuè responsum; Quia scilicet tunc nulla fuit facta venditio, nec expressa datio in solutum; nec demum delegatio intercessit, † sine quibus, nec cessio nouationem inducere potuit, neque idcirco vim solutionis obtinere, ac consequenter, nec cedentis liberationem operari, iuxta dispositionem text. in l. 3. C. de nonat. vt præter rela-

relatis in dicta praeferita tradit. Dec. conf. 97. num. 4. Rec. conf. 105. numer. 35. Sard. conf. 145. numer. 20. Idem. Dec. in conf. 425. num. 132. & 16. Borgh. sen. conf. 47. numer. 20. & 31. lib. 4. Rodicorani Reverendiss. Vrgellen. decis. 266. num. 17. & 20. cum seqq.

Nulla enim potest in hac cessione ponderari delegatio, dum eius requisita non interfuert, & formalis scilicet stipulatio inter Debitorem cessum, & cessionarium, nec co-
 2 dentis mandatum directum Debitorebus cessis, ut cessionario persoluerent, iuxta dispositionem text. in l. 1. C. de nouat. & in l. 3. §. quod si ff. cod. tit. ut aduertit Alex. in conf. 173. num. 3. & 4. lib. 7. Gabr. conf. 155. num. 14. & de nouat. concl. numer. 22. & 26. Nec vlla legitur facta venditio,
 3 nec datio in solum verbis expressis, & qualia requiruntur ante cessionem, ut illa dicatur intercessisse, prout aduertit Str. conf. 143. num. 19. Paris. conf. 69. num. 10. lib. 1. Cartar. decis. 19. num. 2. quos sequuta fuit Rot. coram Reuerendissimo Vrgellen. in adducta decis. 266. nu. 23.

Neque dici poterit, in solum litteras acceptasse Potterium ex exactione Cambiorum per eundem facta post subsequutam cessionem, praeterquam enim praedicta exactio fieri potuit mandatario nomine, prout factam fuisse demonstrat comparitio Christophori in foro Mercatorum contra Debitores cessos, ut debitum cessum consequi posset, & in omnem casum cambia praedicta poterit Potterius retinere loco damnorum, & inter-
 4 esse, & ad rationem fructuum eiusdem praedij, iuxta dispositionem text. in l. curabit. C. de all. empt.

Non obstant duae exceptiones oppositae a Christophoro, quod scilicet processus causae penes Potterium existat; Et Testium depositiones, quibus innititur praeterita decisio, non fuerint in actis productae. Quia DD. visae fuerunt irrelevantes, & ad retardandam causae resolutionem emendicatae, dum eundem processum in actis existere, ac Testium Summarium constat ex fide Notarii, praeterquam Testium depositiones ab informantibus pro Christophoro fuisse visas, & ponderatas, iustificantes exceptiones contra eosdem adductae in decisione praeterita.

Et ita vtraque parte informante, &c.

R. P. D. B I G H I O.
 Romana, seu Veliterna affictus.
 Veneris 24. Iunij 1647.

ARGUMENTVM.

Concordia cum sit contractus, qui solo consensu perficitur probari potest absque scriptura, & ex quibus probetur. Imò etiam ex quibus concordiae effectuatio probetur plene traditur.

S Y M M A R I V M.

1 Concordia cum sit contractus scripturam non requirit, sed consensu perficitur.
 Par. X. Recent.

- 2 Concordia tam probatur per testes quam per instrumenta.
- 3 Atestatio a Cardinalibus facta omnino probat, & num. 4.
- 5 Testes deponentes de facto proprio valde probant.
- 6 Antecedens necessarium probatur ex probatione consequentis.
- 7 Observantia probatur ex solutione licet modica.
- 8 Concordia effectuatio ex quibus probetur.
- 9 Receptio facta in fine concordiae etiam si fiat cum clausula sine praedictio Iurium, illam non excludens.
- 10 Exclusio illa referenda est ad aliud praedictum, quam a concordia proveniens num. 10.
- 11 Possessio probatur ex protestationibus Adversarii continenter illius confessionem.
- 12 Ratificatio equiparatur mandato etiam ubi specialiter requiritur.
- 13 Concordia ratificatur per receptionem factam a Procuratoribus, & ministris.
- 14 Procurator generalis potest transigere, quando transactio est proficiens, & utilis.
- 15 Mandatum quantumvis simplex continet ea, quae sunt iuxta mandanti.
- 16 Procurator absque speciali mandato non potest renouare liti, & appellationi iam interpositae.
- 17 Fallit quando per concordiam procurator plus obtineat, quam cum lite consecutus fuisset num. 17.
- 19 Spoliatus purgatus spolio potest uti iure suo.
- 20 Locatio quando per concordiam non dicatur novata, & non. 21.
- 22 Dilatio ad soluendum non inducit novationem.
- 23 Concordiam extinguit litem, qua renouari non debet.
- 24 Spolium purgatur per reintegrationem ad primum statum.
- 25 Spolium non est uti iure suo contra debitorum.
- 26 Debitor non potest dare de spolio.

D E C I S I O X C I I.

DVBIVM per me hodie propositum, an ob-
 stet concordia duas habuit inspectiones, alteram super probatione concordiae, alteram super eius effectu.

Quo ad primam concordiam iuxta folium, praesentibus Eminētissimis Dominis Cardinale Barberino Archipresbytero Basilicae S. Petri, & Cardinale Cornelio mediatore per Sanctissimum deputato conscriptum sub die 9. Septembris anni 1645. visa fuit satis probari. Primo ex testibus formiter examinatis quorum primus iuxta 51. recitat contenta in folio, secundus fuit praesens, & iuxta 37. & 38. testatur folium fuisse publicatum & acceptatum, ab vtraque parte, pro ut etiam deponit quartus, ultra tertium qui idem affirmat de auditu Summario Capituli num. 6. Cum enim Concordia sit contractus qui solo consensu perficitur neque scripturam requirit l. cum te transigisse Cod. transact. l. consensu ff. all. & obligat. Decian. respon. 64. num. 2. lib. 3. Grat. conf. 107. num. 6. lib. 1. Rota decis. 113. num. 7. per 5. recent. utique probatur
 1 per testes & non secus ac per instrumenta, ut tradit Decian. d. respons. 64. num. 8. ex tex. in l. in exercendis Cod. fd. instrum. cap. cum Ioannes eremita extra cod. tit. Afflict. decis. 398. num. 2. Rota in Roma-
 2
 V. 3

na Afflictus Cafalis 29. Novembris 1627. coram bon. mem. Card. Vbaldo confirmata coram eodem die 28. Januarij 1628. qua est d. decis. 113. num. 14. & decis. 136. in princip. par. 5. recent.

Secundo ex attestatione dictorum Cardinalium, nempe D. Cardinalis Barberini, ibi, in accor-
3 ibid. num. 11. quibus integritate eque & ac pura
4 nam. 6. Lapis alleg. 32. sub num. 3. & alias Rota
vnius tantum Cardinalis attestationi fidem ad-
hibuit in decis. 339. num. 1. decis. 656. num. 6. par. 2.
recent. & in Barchinonensi Iurisdictionis 4. Julij 1646
& 8. Aprilis 1647. coram me. Iuncto præsertim
5 quod ambo testantur de facto proprio cum
ipsis præsentibus, & mediantibus Concordia
stabilita fuerit, vt in terministransactionis pon-
derauit Rota d. decis. 113. num. 31. par. 5. recent.

Tertio indubitatum reddit Concordiam ip-
6 sius executio & obseruantia, quia illam sup-
ponit tanquam necessarium antecedens, quod
probatum remanet ex probatione consequen-
tis Bald. in l. 2. num. 2. in prima l. Cod. de promiss.
Dec. conf. 35. sub numer. 2. vers. nam probato Morot.
conf. 97. num. 14. Thesaur. decis. 197. num. 3. Rota de-
cis. 400. num. 10. par. 1. recent. Siquidem ex datis in
Summario Capituli nu. 2. 3. & seqq. constat per
Ministros Capituli die 11. Septembris, & sic
biduo post folium concordatum, consignatam
fuisse Bernardino Martello procuratori Ven-
turini, & sociorum vnam ex duabus clauibus
horrei existentis in Vrbe prope plateam Fori
Boari, & die 7. consignatas fuisse Eusebio Bas-
sano procuratori eorundem sociorum, om-
nes effectus existentes in Cafali Campi mortui
necnon Francisco Sfortie illorum Inſitori cla-
ues horreorum & frumentum existens in area
dicti Cafalis, & die 18. dicti Mensis Capitulum
consensisse reuocationi omnium sequeſtrorū
factorum debitoribus DD. de Sannesijs, Arri-
gijs, & Venturinis, eorumque aliquos soluif-
se dicto procuratori diebus proxime sequenti-
7 bus partem debiti, & quæ licet modica, fufficit
ad probandam obseruantiam Concordiæ add.
ad Greg. XV. decis. 557. sub num. 9. vers. prout etiam,
vbi refert dictum in Terracinen. Sacrificia 9. Iu-
ny 1600, coram Iusto, ac demum à Dominis Ca-
nonicis traditam fuisse præfato Bernardino
Martello notulam effectuum per Franciscum
Antonium de Comitibus distractorum, & ex-
pensarum ab eo factarum occasione afflictus:
Quæ omnia cum in præfato folio concordie
essent conuenta, & pleraque mentionem fa-
ciant Concordiæ, illius effectuationem con-
8 cludenter probant & Soc. conf. 15. num. 7. lib. 4.
Neniz. conf. 37. num. 18. Surd. dec. 71. num. 9. Rota de-
cis. 104. num. 5. par. 2. diuers. cum alijs allegatis in Ce-
senaten. Consensu 9. Iuny 1645. coram R. P. D. meo
Corrado.

Nec obstat quod Martellus clauem horrei
ad plateam Fori Boarij, ac dictam notulam,
effectum & expensarum receperit, sine præi-
udicio iurium suis principalibus competentium
quia cum vtrumque traditum fuerit in execu-

9 tionem Concordiæ, & præseruatio huiusmodi
illam non excludit Gabr. conf. 131. sub numer. 30.
10 vers. vbi ait lib. 2. & referenda est & ad præiudi-
cium aliunde quam ex Concordia, cuiusque
executione deriuans, & per Aldr. conf. 330. in fin.
Paris. conf. 70. num. 12. lib. 1. Barboſ. claus. 157. num. 5.
Capueſq. decis. 284. lib. 1. in manus. Pre. decis. 183.
num. 1. lib. 3. in corr. præter quod in alijs consi-
gnationibus supra recensitis, non legitur ali-
qua præseruatiua iurium.

His positis gratis exaduerso dicitur Concor-
diam non potuisse effectuari, eo quod Capi-
tulū effectus existentes in Cafali Campi mor-
tui tradiderat prius Francisco Antonio de Co-
mitibus nouo Conduçtori: nam actus postijus
realis consignationis dictorum effectuum fa-
cta Venturino, & socijs mox deducti contra-
rium conuincunt, nec mirandum, quia idem
Franciscus Antonius de Comitibus sub die 11
Septembris per manus Benedictæ de Benedictis
illos restituerat Horatio Santorio Ministro Ca-
pituli, vt in eius Summario num. 8. quamuis de-
inde die 25. dicti mensis verbo protestatus fue-
rit de damnis & interesse, ob molestias super
illis illatas à Venturino & socijs, quod eo ma-
11 gis comprobatur, & quod dicti Socij effectus Ca-
falis possidebant ex allegatis per Modern. de Ma-
nus. Obser. 19. num. 26. & seqq. Buratt. decis. 270. nu. 2.

Pariterque gratis negatur eos qui interueni-
runt Concordiæ, tam ex parte Capituli, quam
aduersariorum habuisse potestatem concordā-
di, cum effectuatio concordie secuta de ordi-
ne totius Capituli solemniter congregati Sum-
mario num. 9. præferat, quatenus opus sit, il-
12 lius ratificationem, & quæ mandato equipara-
tur, etiam in requirentibus speciale manda-
tum Dec. in l. semper qui non prohibet num. 7. ff. reg.
iur. Cagnol. ibid. num. 15. Honded. conf. 33. sub num. 4.
lib. 1. Nat. conf. 142. num. 4. Surd. decis. 159. num. 11.
& seqq. Rota decis. 275. num. 4. par. 1. recent. decis. 525.
num. 5. coram Sanct. mem. Greg. XV. & procuratores
ac ministri aduersariorum recipiendo in
executionem concordie supra memoratos ef-

13 fectus, ac de illis disponendo, & vt probant tes-
tes dati in Summario Capituli sub num. 8. di-
cantur similiter concordiam ratificasse l. paulus
ff. rem rat. haberi. l. quidam ex parte ff. eui. Bald. con-
sil. 184. num. 4. & 5. lib. 2. Aym. conf. 276. num. 6. vt
potuerunt & si haberent solum mandatum ge-
nerale, quia Concordia nullam continet ad-
uersariorum nouam obligationem, sed pacta
ipsis omnino vtilia, ad quæ mandatum gene-
14 rale porrigitur, & vt in terminis quod procu-
rator generalis possit transigere, quando tran-
sactio est proficua, & vtilis principali tradit
Anchar. in cap. qui ad agendum numer. 3. de procur.
Franc. Curt. in addit. ad Alex. in l. transactionis litt.
B. Cod. transact. Aldobr. conf. 63. num. 8. lib. primo. In
15 mandato enim quantumvis & simplici veniūt
ea quæ mandati vtilia sunt l. diligenter 5. §. fin. l.
si quis pro eo 46. in fin. ff. mand. §. is qui exequitur in
fin. Inst. cod. Coman. Comentar. iur. civil. lib. 7. cap. 14.
col. 22. in princ. Regens. Galeott. conf. 29. num. 3. lib. 2.
Buratt. decis. 561. num. 1.

Neque vrget quod acceptatio Concordiæ
includat renunciationem liti pendentij & ap-
pel-

16 pellationi a decreto Iudicis interpositæ † cui procurator renunciare non potest absque speciali mandato *Marcabr. conf. 30. nu. 31. Bero q. 33. num. 2. & 7. Cacer. var. resol. tom. 2. cap. 14. sub n. 40 & tom. 3. cap. 15. nu. 326. & 327. Caputaq. decis. 29. num. 2. parte prima*, quia hoc limitatur quando ut in casu nostro absque ulteriori lite, & impensa procurator consecutus fuit id, imo plus
17 quam litigando consequi potuisset, † ut probat *tex. in l. contra iuris 29. §. fin. in fin. ibi*, quod si pro eo ut ita pacifceretur aliquid in quo non minus, sed etiam amplius esset, consecutus fuerit, rata habenda est pectio ff. *pa. & tradit. Alex. conf. 22. sub nu. 7. vers. primo quia lib. 1. quem sequitur add. ad Bart. in d. contra iuris §. fin. verb. donatio vers. & ibi ad materiam las. ibid. num. 3. & 18. vbi dicit rationem*, quia tunc procurator non dicitur donare aut detrimentum afferre imo utilitatem *Ans. Faber. circa fin. vers. ratio decidendi Angel. in simili in l. ex duobus 18. sub nu. 3. vers. nam & tutor ff. duob. reis Gellerat. de renunc. lib. 3. cap. 5. sub nu. 3. vers. intellige tamen*. Ex abundanti cum concordia tractata fuerit de mandato Sanctissimi redito in publica Signatura gratiæ, & ab ea die effluerit tempus quo commodissime de tractatu Concordiæ, & illius conclusionem stabilita palam coram pluribus personis certiorati saltem per procuratorem potuerunt Principales commorantes in Ciuitate Perusæ; hæc verisimilis notitia iuncto adimplemento concordie per actuales consignationes ut supra factas eorum Ministris, inducit ipsorum principalium
18 præsumptam † ratificationem, ut in puncto *Rota decis. 197. sub nu. 9. & 10. par. 4. tom. 2. recent. præsertim quia concordia ipsis est utilis, & plures desuper habiti fuerunt tractatus*.

Non obstat quod postmodum de mense Octobris Capitulum propria auctoritate iterum effectus Casalensis vendiderit Francisco Antonio de Comitibus, quia tunc lapsus fuerat terminus viginti dierum in folio concordato præfixus aduersariis ad soluendum summam conuentam quo termino elapso, quia per concordiam non est, ut infra dicam, nouatus contractus locationis factæ aduersariis de an. 1644. & completa fuit Conductorum mora semestralis in soluendo pagas decursas afflictus, potuerunt locatores, exercendo ex integro facultatem sibi ex dicto contractu in hunc casum, reseruatam, vendere effectus Casalensis & purgato, per restitutionem alias factam, prætenso
19 spolio, † uti iure suo propter moram conductorum nuper completam *Rota decis. 117. n. 16. par. 4. tom. 3. recent. Maxime quia in ipso folio vers. che per il credito partes conuenerunt quod seruari debeant pacta, & conuentiones contentæ in instrumento locationis, † quæ per concordiam nouata non fuit, ne dum ob præseruatam mox ponderatam conuentionum ibi contentarum Thessaur. decis. 125. num. 5. Sord. decis. 23. sub nu. 9. Capic. Galtotti. contr. 32. num. 11. & seqq. lib. 1. Sed etiam quia concordia restituit Conductores ad iura competentia in vim lo-*

quandoque ff. *si veri. pet. Decian. conf. 11. nu. 51. lib. 1. Anton. de Amat. resol. 57. num. 18. Monach. decis. Bononiensi 54. num. 22. & seqq. Fontanell. decis. 560. numer. 16. Capic. Latro decis. 38. num. 42. Rota dec. 471 num. 6. part. 1. recent. Eo minus quia instrumento locationis nihil aliud addit, quam longior
22 rem dilationem ad soluendum ex qua, † de iure nouo, non resultat nouatio, ut ad litteram disponit *text. in l. fin. ibi, seu tempus addiderit Cod. nouat. & post Iacob. de Beluso Cyn. & alias ibi allegatos tradit Romin. iun. conf. 201. nu. 8. & seqq. conf. 520. num. 34. & 36. Gabr. de nouat. conclus. 1. num. 3. num. 65. vers. contrarium & num. 66. Henrig. de fideiussor. cap. 20. §. 12. num. 11. & seq. Ciriac. controuers. 249. num. 12. aliique relati a moder. Lucano conf. 4. num. 46.**

Quo vero ad secundam inspectionem concordia efficit ut exaduerso non possit in gradu restitutionis in integrum procedi ad vltiora in iudicio spolij, & lite ante capta, quia ipsam extinxit, & lites semel per concordiam
23 extinctæ, † instaurari non debent *l. si maiores 25. l. quamuis 39. Cod. transact. Bald. in l. terminata sub nu. 1. in 2. notab. Cod. fruct. & lit. expens. Rota decis. 86. num. 5. & 7. vbi hoc ampliat quando concordia fuit obseruata par. 6. recent.*

Nec obstat quod sicuti expirata concordia per lapsum termini concessi ad soluendum, licet locatoribus redire ad primeua iura contractus locationis, ita licere debeat conductoribus redire ad primeua iura litis ceptæ. Quia, dispar est ratio cum partes concordando noluerint recedere a contractu locationis, imo illum adimplere, voluerint vero recedere a lite mota, & prætenso spolio, quod fuit sublatum non minus quam per concordiam per effectiuam reintegrationem conductorum ad
24 pristinum statum *Abb. in cap. conuerentur num. 1 de restit. spoliat. Mohedan. decis. 8. num. primo eodem tit. Caputaquen. decis. 171. par. 3. Menoch. conf. 758. num. 15. & 16. Rota decis. 363. num. 12. par. 4. tom. 3. recent. Neque conductores, quorum culpa concordia expirauit, allegare possunt nouum spoliū, ob vltimam venditionem effectuum Casalensis a locatoribus factam, ut supra, Francisco Antonio de Comitibus, quia ut dicebā, locatores potuerunt, propter moram semestralem conductorum de nouo completam, vendere in vim facultatis sibi competentis ex pacto appposito in locatione, quo vtendo contra debitores non resistentes de facto non dicuntur spoliasse *Bart. in l. creditores num. 18. vers. istud enim Cod. pignor. Menoch. de adipiscen. remed. 5. num. 2. & 3. & de recuper. remed. 9. nu. 208. ex text. in l. qui rationario 30. ff. pignorat. aff. Paris. conf. 5. num. 27. vbi infert quod debitor non potest dicere modo aliquo se spoliatum nec potest dare de spolio lib. 4. Ruin. conf. 127. n. 5. lib. 5. Sord. conf. 221. num. 22. & 39.**

Quare vtraque parte informante decisum fuit obstat concordiam.

R. P. D. M E L T I O.
Postea Reuerendis. Episcopo P A P I E N.
Romana, seu Comen hereditatis.

Mercurij 26. Iunij 1647.

A R G V M E N T V M.

Filia à Patre instituta sub pœna caducitatis, quod nubat cum Consilio Administratorum à Patre deputatorum, bene potest nubere suo arbitrio quando breue super hoc à Pontifice obtinuerit.

S V M M A R I V M.

- 1 Fideicommissum in totum euanesce stante dispensatione & derogatione Papa.
- 2 Immissio non datur contra possidentes iusto titulo.
- 3 Exceptio de non iure agentis quando est probata retardat immissionem.
- 4 Immissio denegatur pretendenti se vocatum sub conditione, si illam purificatam non ostendat.
- 5 Dispositio sub conditione, ea non adimpleta, habetur pro non facta.
- 6 Fideicommissum potest ordinari in casu, quo institutus nubat absque consensu Administratoris. Intelligatur procedere quando institutus sit extraneus, non autem filius num. 7. & 8.
- 7 Ad Nuptias licita est inuitatio sub spe litteri.
- 8 Conditiones impedituræ libertatis matrimonij à lege rejiciuntur.
- 9 Institutus cum onere ut nubat cum consilio alterius. Sas est ut requirat consilium illius non ut sequatur. Quod intellige ut num. 10.
- 11 ad Matrimonium contrahendum nemo cogi potest in pena. Etiam si pia causa esset substituta ibid. num. 13.
- 12 Pia causa præfertur libertati Matrimonij.
- 14 Voluntas Papa derogandi alicui dispositioni resultat si in breue inseratur illa dispositio.
- 15 Papa potest tollere potestatem, & prohibitionem testatoris.
- 16 Papa solum habet facultatem disponendi super libertate matrimonij.
- 17 Breue Apostolicum non potest dici subreptitium, quando emanauit de voto congregationis à Papa deputate.
- 18 Scientia illius rei in breui inserta præsumitur in Pontifice.
- 19 Expressio facta in litteris semper restringitur ad tenorem dispositionis insertæ.
- 20 Lis contestari non potest absque petitione.
- 21 Protestatio non inducit litem Protestans neque agit neque excipit ibid.
- 22 Subreptio enitatur ex eo quod Papa in genere potuit cogitare de lre.
- 23 Expressum dicitur quod tacite inest, & venit in necessariam consequentiam.
- 24 Gratia Papa non debet inferuire de vento.
- 25 Motus proprius ex certa Scientia non potest redargui de subreptione, & obreptione. Fortius quando hoc fuit in breue cautum ibid. n. 26.
- 27 Breuis defectus sanatur si in secundo narratur defectus primi.

- 28 Clausula non obstante equipatur clausula plenitudine potestatis, & ex certa scientia.
- 29 Protestatio facta à procuratore carente speciali mandato non afficit.
- 30 Acceptatio caducitatis facta à procuratore sine speciali mandato non nocet.
- 31 Protestatio non intimata non nocet. Caducitas acceptata absque intimatione non nocet num. 31.
- 32 Approbatum quod fuit, non potest amplius reprobari.

D E C I S I O X C I I I.

DE Anno 1631. Mense Ianuarij ex Francis-
cus Beltramellus Comen hic in Vrbe de-
cessit, condito prius Testamento, in quo in-
stituit heredem vniuersalem Martham eius
unicam filiam, sub conditione tamen, quod
ea in omnibus pareret Administratoribus ab
ipso deputatis, itaque absque eorum Consilio
agere, nec administrare sua bona posset, sed
tantum fructus dotis per eosdem Administra-
tores assignandæ, & casu quo ipsa noluisset
parere, & sequi consilium, & ordinem Admi-
nistratorum, & gestis per eosdem contrahentem
set, illam heredem institutam in seutis 4000
tantum esse voluit, residuum vero suæ heredi-
tatis applicandum fore, & esse mandauit
pro nuptu puellarum loci Ronci, Patriæ dicti
Testatoris ordinato prius per Petrum Gughel-
mum ipsius Patruum, & hoc inter partes non
controuertitur. Verum quia Administra-
tores eandem Martham personæ sibi ipsis bene-
visæ in matrimonium collocare volebant, ea-
dem habuit recursum ad sel. rec. Urbanum
Octauum, cui narrauit, quod non intendebat
nubere de consensu dd. Administratorum, sed
tantum illis parere respectu administrationis
Bonorum, & obtinuit indultum de nubendo,
requisitis prius dictis Administratoribus, viro
sibi benè viso, ut apparet ex litteris in forma
breuis datis sub 19. Octobris 1633. absque eo
quod eorum consilium, & voluntatem sequi
teneretur; adeo ut in aliquam poenam incide-
re non posset; nec in aliquo caderet ab heredi-
tate Francisæ Patris, ut ex Summario Antonij
Garuffi, & Martha Coniugum num. 2.

In exequutionem dicti Breuis eadem Mar-
tha, præuia intimatione, & requisitione Ad-
ministratorum d. Summario num. 3. nupsit eidem
Garuffo cum dote omnium, & singulorum
bonorum hereditariorum eius Patris. Verum
quia primum Breue non tribuebat illi explici-
tam facultatem assignandi omnia bona in do-
tem, illaque administrandi, dictus Summus
Pontifex aliud Breue concessit, in quo, ad
verbum primo inserto, confirmauit assigna-
tionem dotis iam factam, & declarauit facul-
tatem Administratoribus à Testatore datam,
prorsus expirasse, cum derogatione regulæ de
iur. quasit. non tollen. ut ex d. Summ. num. 4.

Insurrexit modo Communitas dicti loci
Ronci sub pretextu, quod huiusmodi Breuia
fuerint obreptitia, & causam nullitatis eorum-
dem, præuia oris apertione, in Rota commit-
ti obtinuit, à qua dubitatum fuit sub hac die,

An

An esset factus locus fideicommissio, itaut eidem Communitati esset danda immissio, & negative per DD. fuit responsum.

Fideicommissum enim à Francisco ordinatum in casum contrauentionis Marthæ ad fauorem Puellarum Loci Ronci pro illarum

- 1 nuptu ꝛ euanuit, stante dispensatione, & derogatione Apostolica supradicta ad text. in Clem. quia contingit, ibi, salua quidem sedis Apostolica auctoritate &c. ibidem glos. in verb. sedis Apostolicæ, ac DD. de Relig. domib. Ruin. consil. 189. viso testamento D. Ioanne num. 13. vers. secundo moneor, & seq. lib. 2. Et cum dicti Coniuges possideant iusto titulo, & vigore huiusmodi derogationis,
- 2 Immissio petita per Communitatem Ronci venit omnino deneganda, Bart. in l. 1. in fin. C. quor. bonor. idem in l. nostra num. 21. Dec. num. 40. Rip. in l. prima n. 2. ff. quor. bonor. Reuerendiss. Argel. in suo tract. de acquir. possess. q. 1. art. 7. num. 244. & relati per eundem in alio suo tract. de legitim. contradic. quest. 15. art. 5. num. 99. Gratian. discept. foren. cap. 765. num. 36. vers. Per quam derogationem Cavalier. decis. 430. num. 2. & in rec. decis. 336. num. 6 & 8. & num. 13. vers. & in omnem euentum par. 4. tom. 2. Quæ immissio eo minus concedenda, visa fuit, dum incontinenti per Coniuges doctum fuit de non iure d. Communitatis, quæ
- 3 exceptio in petitorio pro denegatione ꝛ Immissionis admitti solet Bart. & Bald. in l. fin. C. de edict. Diu. Adrian. tollen. Menoch. de adipiscen. remed. 4. num. 381. relati per dictum Argel. in dicto tract. de legitim. contradic. quest. 2. art. 6. nu. 183. vers. admittitur Gozad. consil. 7. num. 2. & 3. Rota in recens. decis. 690. num. 7. & 8. par. 4. tom. 2. & decis. 34. num. 4. par. 7. Cessante igitur conditione, ob quam dicta Communitas præsupponit fuisse puellas vocatas ad dictum fideicommissum, Immissio illis competere non potest, cum agenti pro immissione incumbat semper onus probandi, fuisse purificatam illam conditionem
- 4 sub qua ꝛ præ tendit se vocatum, alias immissio denegatur l. qui heredi §. Paulutius ubi Bart. ff. de condit. & demonstr. l. si quidem ubi not. Bart. C. de except. Mantic. de coniect. ultim. volunt. lib. 11. tit. 16. num. 15. Mascard. de probat. conclus. 343. nu. 5. Surd. decis. 210. num. 5. Et conditione non adimpleta,
- 5 quæcumque dispositio non attenditur, ꝛ cum habeatur pro non facta l. pecuniam ff. si cert. pet. ubi Alex. Soccin. & Ias. l. hac venditio ff. de contrahen. empt. Gratian. discept. foren. cap. 207. num. 12. Bal. conf. 498. si creditores n. 3. lib. 5. Surd. d. decis. 210. n. 7.

- Non obstat quod per Communitatem dicatur factum fuisse locum fideicommissio ad fauorem puellarum instituto, ꝛ dum Martha nupsit Garuffo absque consensu Administratorum hæreditatis, vt fuit resolutum in Romana hæreditatis 8. Iunij 1637. coram bonem. Coccino, & propria auctoritate sibi ipsi dotem constituit, & se immiscuit in administratione bonorū d. hæreditatis contra expressum ordinem, & præceptum paternum.
- 6 Quia dicta decisio benè procedit in suis terminis, in illo enim casu non tenebatur Testator instituere, vt ibi firmatur in §. quia respondetur, & ideo illa institutio fuit merè voluntaria, & per consequens Testator potuit apponere

- 7 conditionem, ꝛ & modum contrahendi sibi magis beneuolum, & ita licitum fuit sub spe lucri inuitare ad nuptias, iux. text. in l. cum ita ibi §. Titio nupsit ff. de condit. & demonstr. Couarr. de sponsal. par. 2. cap. 3. §. 8. num. 7. & 8. Sanch. de matrim. lib. 1. disput. 13. num. 7. Anan. in cap. gemma num. 7. de spons. & ibidem Ioan. Andr. nu. 1. Card. nu. 2. Anchar. num. 9. Abb. num. pariter 9. Mantic. de coniect. ultim. volunt. lib. 11. tit. 18. num. 1. Boss. de matrim. cap. 11. num. 464. Mart. de success. legal. par. 4. quest. 12. art. 2. num. 85. & artic. 3. num. 45. Hic autem agitur de necessaria Institutione erga vnicam filiam, quo casu licet Testator ordinauerit, vt Martha nuberet arbitrato Administratorum, ꝛ ista conditio non erat per eum adimplenda, tanquam restrictiua libertatis matrimonij, quæcumque enim conditiones nuptijs impedimentum præstares à lege reijciuntur iux. text. in l. cum tales rescriptum alias incipit. §. arbitrato de condit. & demonstr. l. filia eod. tit. Castr. in l. si turpia §. 1. de leg. primo Fontanell. de pact. nupt. tom. 1. claus. 4. glos. 2. num. 26. & 27. Ciriac. controuer. 451. num. 85. Mantic. de coniect. ultim. volunt. lib. 11. tit. 18. num. 8. Sanch. de matrim. libro primo, disput. 34. num. 10. & 11. Duran. in suo tract. de condit. & mod. impossibil. a iur. prohibet. par. 2. cap. 8. num. 38. Molin. de Hispan. primogen. lib. 2. cap. 13. num. 36. Pancirol. conf. 137. nu. 11. Curt. sen. conf. 27. num. 1. & seqq. Engeni. conf. 18. num. 14. & seqq. lib. 1. Gabriel. conf. 12. num. 1. & seqq. lib. 2. Menoch. conf. 1083. num. 18. Rota in Venusin. legat. 28. Iunij 1623. coram bo. me. Coccino, Arcan. tan. legat. 30. Maij 1642. §. de iure coram R. P. D. Bichio, & in recens. decis. 34. num. 2. vers. sed est restricta par. 4. Sicut nec etiam erat obligata dicta Martha sequi consilium dd. Administratorum, quatenus Testator ordinasset, vt illa nubere deberet cum
- 9 consilio eorundem, ꝛ quia tali casu sufficiens fuisset, quod ipsi Administratores fuissent per eam requisiti prout seruatum fuisse apparet ex Summario Coniugum num. 3. Mantic. dicto tit. 18. numer. 10. §. secundo debet vers. non enim tenetur sequi consilium, sed solum requirere. Quod tamen firmadū nō esset si à Testatore fuisset ordinatum vt requireretur consilium, & consensus consanguineorum; nam hoc non esset contra naturam, & libertatem matrimonij, ꝛ sed potius secundum naturam, & consuetudinem ad
- 10 text. in l. prima, & l. in copulandis, & l. vidia, C. de nupt. Ruin. conf. 126. num. 6. vol. 2. Grauit. consil. 1. numer. 3. vers. solum superest Mantic. dicto tit. 18. nu. 10. vers. & quia requiritur Consilium Amicorum, & Consanguineorum &c. Est quoque animaduertendū, quod hæreditas prætenfa ab eadem Communitate ex contrauentione Marthæ est magni lucri, & præceptum Testatoris est penale, & infert metum, propterea nullo modo illud debet obseruari, ꝛ cum aliquis ad matrimonium contrahendum cogi nequeat metu penæ cap. gemmam, de spons. l. Titia ff. de verb. oblig. l. Titio centum §. primo ff. de condit. & demonstr. l. uxorem §. Hæres ff. de leg. 3. Ciriac. ubi alij allegantur dicta controuer. 451. num. 73. Sanch. de matrim. lib. 4. disput. 5. numer. 27. Rota decis. 326. num. 19. & 21. coram Papa Gregorio XV.
- 11 Nec releuat quod in casum contrauentionis Marthæ, deducta illius dote, reliquum hæreditatis

ditatis Francisci Patris fuerit relictum fauore
pia causæ, & ideo conditio appositæ per d. Te-
13 statorem debeat adimpleri, † cum pia causa
preferatur libertati matrimonij, vt inquit *Manti-*
tic. d. tit. 18. nu. 9. vbi alij referuntur.

Quia obiectum remoueat, eo quia hic nō
agitur de lucro, sed de pœna, quæ est à iure im-
probata ex causâ publici fauoris, vt matrimonia
liberè contrahantur, & propterea nullo pacto
pœna debetur etiam quod perualeat pia causâ
13 libertati matrimonij † cum semper militet ra-
tio prohibitiua iuris, vt bene *Ias. in l. Titia nu-*
mer. 17. ff. de verb. oblig. & ita fuit etiam resolutū
in dictâ *Venusina legati. §. neque huic opinioni*
circa fin.

De voluntate autem Papæ, scilicet, vt ipse
voluerit concedere eidem Marthæ facultatem
nubendi absque consilio Administratorum,
non obstante contraria paterna dispositione,
clare constat ex dd. Breuib. relatis in *Summ.*
14 *Coniugum. 2. & 4. † in quibus fuit ad verbum*
inserta dispositio Testatoris, Paris. conf. 3. nu. 48.
lib. 4. idem sensu Ruin. conf. 189. nu. 13. §. de volunt.
Ferret. consil. 38. numer. 5. & 6. Gabr. concl. 1.
numero 65. de claus. Seraphin. decisione 981. nu-
mero 2. & in recent. decisione 122. numero 12. par-
te 7.

Nec de potestate Summi Pontificis conce-
dendi Marthæ d. liberam facultatem contra-
hendi matrimonium, & per consequens dero-
gandi Testatoris dispositioni, est ambigendum,
cum tollere possit, quatenus velit potestatem,
15 & † prohibitionem Testatoris *elem. quia contin-*
git de relig. domib. & ibi Imol. nu. 3. Abb. nu. 6. &
in cap. nos quidem de testam. Bald. in l. si testamentum,
& ibi Angel. Paul. Cast. & alij C. de testam. Barbof. de
offic. & potest. Episcop. par. 3. alleg. 83. nu. 1. quia.
16 tota facultas disponendi † super libertate ma-
trimonij spectat ad solum Papam, cū sit quid
spirituale. *cap. tuam de ord. cogn. cap. lator, qui filij*
sint legitimi, Ruin. dicto conf. 189. nu. 14. vers. quia
facultas &c.

Nec dicta Breuia possunt contraheri sub
prætextu subreptionis, & obreptionis; Quia
quoad primum corruit talis exceptio, cum
illud emanauerit de voto Congregationis plu-
rium Prælatorum ab eodem Papa super hoc
17 specialiter deputatorum, † qui postea habita-
iam omnium notitia expressè derogauit *dicto*
Summario nu. 2. & ita dicitur constare de certa
18 scientia Papæ cum in eodē † etiam Breui fue-
rit insertus totus tenor dispositionis Testato-
ris, *Rota decis. 192. nu. 3. par. prima recent.* Quia
sic plenè informatus remansit de omnibus dis-
positis tam circa qualitatem institutionis d.
Marthæ, quam dotis illius in euentum inob-
seruantæ, & si aliquid fuit expressum ultra,
illius tenorem non est illud habendum in con-
19 sideratione † cum semper expressum restrin-
gatur ad tenorem insertum *Bald. in l. fin. in 10.*
opposit. nu. 23. C. de hered. instit. Cyriac. controu. 28.
numer. 20. & 22. Menoc. de arbitr. lib. 2. centur. 3.
cas. 276. nu. 29. & de presumpt. lib. 4. presumpt. 110.
nu. 44.

Tollitur etiam aliud obiectū, scilicet, quod
Breuia obtenta non careant vitio subreptionis,

eo quia non fuerit facta mentio præsentis litis
inter Administratores, & Martham. Quia
inter eosdem nulla prorsus aderat lis. cum nul-
20 la appareat facta petitio, † quæ semper requi-
ritur pro litis contestatione *Clem. 2. ut lit. penden.*
Afflic. decis. 220. nu. 13. Duran. decis. 375. nu. 10.
Sed solum præciserat quædam intimatio, &
protestatio paternæ dispositionis sub die 7. Se-
ptembris 1633. relata in eodem *Summ. nu. 5.*
quæ de per se non est apta ad inducendam litē,
21 cum is, † qui protestatur neque agat, neque
excipiat, vt notat *Hostiens. in cap. cum dilectus in*
fin. extra de ordin. cognit. Card. Mant. decis. 375. nu. 2.
vers. cum is, qui protestatur; sed remouetur quæ-
cumque difficultas, dum illa fuit etiā expresse
notata in eodem Breui, ibi, cum autem si-
cut d. expressio subiungebat, Administratores,
& exequutores Testamentarij prædicti &c. di-
ctique Testatoris intentionem cum præsentia
caducitate tibi intimauerint &c. licet suffice-
22 *ret, † quod Papa huiusmodi lite cogitare po-*
tuisset in genere ad euitandam subreptionem
Felin. in cap. nonnulli numer. 18. de rescript. Caputaq.
decis. 49. ad fin. parte 1. Rota in recent. decis. 628. nu. 9.
part. 4. & decis. 57. numer. 11. ead. parte 4. tom. 2.
608. n. 17. dicta parte 4. tom. 3. & decis. 100. n. 3. 452.
nu. 15. par. 5. & 222. nu. 25. par. 7.

Minusque considerabile visum fuit, quod
in primo Breui non fuerit Marthæ data facul-
tas constituendi sibi dotem omnium bonorū
hæreditariorum. Quia illud dicitur expressum,
23 quod tacitè, & virtualiter inest, † & quod ve-
nit in necessariam consequentiam, *text. in l. asse-*
toto ff. de hered. instit. l. si ita scripsero ff. de condit. &
demonstr. Felin. in cap. translatio nu. 5. versic. ad gene-
raliter de constit. Alciat. in l. quod dicitur nu. 7. vers.
qua ratione ff. de verb. obligat. Gratian. discept. forens.
cap. 665. nu. 34. & cap. 916. nu. 38. Rota decis. 450
nu. 8. par. prima diuers. & decis. 141. nu. 3. parte 6.
recent. Immo patet, Papam voluisse eandem
Martham sibi met ipsi posse constituere pro
dote totam hæreditatem paternam, dum eidē
concessit facultatem nubendi viro sibi bene-
uiso sine consilio administratorum, & absque
incurso pœnæ alicuius, eam signanter præser-
uando à quacunque caducitate hæreditatis sui
genitoris, Quia pro obtinenda dote scutorum
4000. non indigebat aliqua gratia, cum illa
fuerit à Patre filiæ constituta in casu contra-
uentionis; Vnde dicendum est Papam dispen-
sando a contrauentione, voluisse eidem Mar-
thæ concedere totam hæreditatem pro consti-
24 tutione suæ dotis, † alias gratia inferuisset de
vento, quod non est dicendum *Rota decis. 115.*
nu. 6. vers. unde par. 2. & decis. 424. nu. 5. par. 4. rec.
Sed tollitur omnis hæsitatio ex secundo Breui,
in quo expressè fuit facta mentio de constitu-
tione dotis in tota hæreditate, quam Sanctissi-
mus approbavit; & confirmauit motu pro-
prio; & ex certa scientia, Quo casu non potest
dari de subreptione, vel obreptione *text. in cap.*
si proprio motu de præb. in 6. capit. Pastoralis, §. Præ-
terea verb. ex certa scientia, extra de offic. deleg. Gui-
dopap. consil. 134. nu. 4. vers. præterea, Seraphin. de-
cis. 981. nu. 2. & in recent. decis. 192. nu. 3. vers. Bre-
ue autem par. prima, & dicta decis. 222. nu. 12. vers.

& quod

et quod confirmatio part. 7. Gerunden. Iurisdictionis
12. Maij 1645. coram R.P.D. meo Royas, Maxime
26 cum in Breue fuerit cautum †, quod de sub-
reptione, vel obreptione non posset dari Ro-
ta decis. 252. numero 5. parte 4. tom. 2. recent. Et ad
effectum tollendi quamcumque nullitatem,
27 primi Breuis sufficit in secundo † fuisse nar-
ratum defectum eiusdem primi Breuis Rota in
Argentinens. Coadiutoria 26. Aprilis 1632. coram
R.P.D. meo Ghislerio, quae est decis. 114. numer. 9.
part. 6. recent. Quae omnia eo magis procedunt,
cum Papa derogauerit Iuri puellarum, quate-
nus illis quaesitum fuisset ob derogationem
factam regulae de iure quaesit. non tollen. non
solum expresse, sed etiam tacite vigore clau-
sulae non obstante, per quam tollitur etiam,
28 Ius tertij †, non secus ac si dictum fuisset de
plenitudine potestatis, & ex certa scientia,
Cyn. in l. ultima numer. 3. in fin. vers. Petrus videtur
dicere C. si contra ius, vel velit. public. Butr. in capis.
qua in ecclesiarum numer. 28. de constit. Gratian. di-
sceps. foren. c. 458. numer. 5. & 6. Calder. conf. 12. in
princ. de rescript. Alex. conf. 101. ad fin. num. 9. lib. 1.
Verall. decis. 49. num. 5. part. 1. & decis. 192. num. 2.
vers. quia pro responsione, & nu. 6. vers. ad evitandam
par. prima recent. Buratt. decis. 883. numer. 5. vers. non
obstat.

Non obstat, quod in secundo Breui non
appareat fuisse narratam caducitatem iam à
Martha incursum per constitutionem dotis, &
administrationem bonorum hereditatis, &
iam fuisse per Procuratorem Vniuersitatis lo-
ci Ronci acceptatam substitutionem cum pro-
testatione usque sub die prima Nouembris
1633. Quia talis protestatio afficere non potuit
29 Martam, cum fuerit facta à Procuratore, † ca-
rente speciali mandato glossa in l. 1. §. 1. & ibi, Bart
ff. de lib. agnoscen. Castrens. in l. pupillo §. qui procura-
torio ff. de nou. oper. nunc Surd. decis. 225. numer. 2. Et
30 in specie † de acceptatione caducitatis fuit
firmatum apud Capitaq. decis. 301. num. 2. par. 1.
& decis. 8. par. 3. & in recent. decis. 188. nu. 10. par. 5.
& 520. numer. 7. coram Papa Greg. XV. Romana Vi-
nae 28. Aprilis 1645. coram R.P.D. meo Royas, nec
31 eidem Martha dicta protestatio †, nec cadu-
citas fuit intimata, prout requirebatur ad tra-
dita per Barth. in l. non solum §. morte num. 14. dicto
tit. de oper. nou. nunc Rip. in c. cum M. num. 107. de con-
stit. Ias. conf. 9. num. 15. lib. 1. Paris. conf. 10. num. 43.
& 45. eod. lib. primo Seraph. decis. 1085. num. 3. Matri-
tic. decis. 270. numer. 18. Buratt. decis. 280. num. 4.

Sed cessat omnis amaritudo, ex quo dicti
Administratores hereditatis supradicta Bre-
uia approbarunt, & consensum praestiterunt
Garuffo pro consecutione tam 49. locorum
Montium, quam libri mastri apothecae in
quo continebantur omnia debita, & credita
dictae hereditatis, ut apparet ex Summario eius-
dem Communitatis numero 10. vnde minime ho-
die possunt dicta Breuia reprobare petendo
immissionem l. si proprias ubi Bald. ff. de petit. ha-
red. & cap. quod semel de reg. iur. in 6. Menoch. de pra-
sumpt. lib. 2. praesumpt. 14. numer. 14. Grat. discept. for.
cap. 167. num. 42. Surd. conf. 18. num. 2. Rot. decis. 51.
num. 7. par. 6. rec.

Et ita vtraque parte informante, &c.

R. P. D. ARGUELLES

Astoricen Parrochialis.

Mercurii 26. Iunii 1647.

ARGUMENTVM.

In Beneficialibus quotiescumque possessio, vel
est vacans, vel est attentata tanquam capta,
appellatione pendente, aut post eam interpo-
sitam semper sequestrari debet, & interim,
nè Ecclesia debito careat seruitio deputatur
Oeconomus.

SUMMARYM.

- 1 Sequesterum apponitur possessioni vacanti.
Possessio vacans sequestratur, num. 1.
Fructus nè dilapidentur, apponitur sequesterum,
num. 1.
- 2 Possessio capta pendente termino ad appellandum est
attentata.
Amplia conclusionem procedere etiam in possessio-
ne capta post interpositam appellationem, ibi-
dem.
- 3 Possessio ubi est attentata sequestrari debet, & nu-
mer. 4.
Attentans gaudere non debet commodo sua vitiose
possessionis, num. 3.
- 4 Index etiam ex officio sequestrare potest possessionem
attentatam.
- 5 Appellatio suspensua non admittitur in causa Parro-
chialis intellige, ut num. 6.
Parrochialis ubi est sub lite non admittit appel-
lationem suspensiuam, numer. 5. & vide nu-
mer. 6.
Concil. Trident. sess. 24. de reformat. in quibus ter-
minis procedat, num. 5. & 6.
- 7 Appellatio censetur admissa per signaturam si causa
fuerit simpliciter commissa.
Causa simpliciter commissa tunc appellatio censetur
admissa, num. 7.
- 8 Possessio dicitur attentata & sequestrari debet ubi
causa fuerit simpliciter commissa.
- 9 Ecclesia cuius possessio sequestratur, nè debito ca-
reat seruitio Oeconomus deputari debet cum con-
grua fructuum assignatione.
Oeconomus deputari debet in Ecclesia cuius posses-
sio sequestratur, nè illa debito careat seruitio,
num. 9.
Oeconomus ex fructibus Ecclesia congrua assignari
debet, num. 9.

DECISIO XCIV.

ALPHONSVS Rodriguez Delosada præ-
sentatus fuit ad beneficium, de quo agi-
tur ab vno etiam uti Donatario Iurispræsen-
tandi diuersorum patronorum, & Franciscus
Romero ab alio pariter donatario aliorum
patronorum: vnde orta controuersia in-
ter hos presentatos in partibus Ordinarius
concessit institutionem Francisco, hinc per
appellationem causa ad Rotam deuoluta,
Domini dixerunt opponendum esse seque-
strum.

Quia

1 Quia possessio aut est vacans, † & apponendum venit sequestrum ne fructus dilapidentur cap. cum vos 4. de offic. ordin. Cardin. in clem. 1. quasi. 17. de sequestr. possess. Bald. in l. vnic. post num. 3. C. de prohib. sequestr. possess. Bart. in l. interesse num. 2. ff. de acquir. possess. Seraph. decis. 1403. num. 5. Buratt. decis. 900. num. 1. Rot. decis. 136. num. 5. decis. 185. nu. 2. 3. & 4. & decis. 586. numer. 2. par. 2. rec. & in Bisuntina iurispatronatus 7. Maii 1646. §. fin. coram me.

Aut est occupata à Francisco pendente termino ad appellandum à sententia Ordinarii, † vel post interpositam ab ea appellationem per Alphonsum, & utroque casu est attentata, cap. non solum de appell. in 6. cap. 1. & 2. et lit. pend. eod. lib. Rot. decis. 197. num. 1. & seq. par. 5. recent. cum alijs per Adden. ad Buratt. decis. 13. littera A. vers. quando vero, & in Gerunden. Vicaria 3. Iulii 1645. coram R. P. D. meo Bichio, quæ est in terminis terminantibus, & in Romana fideicommissi, seu attentatorum 11. Februarii 1647. §. attentata, & c. confirmata 17. Maii 1647. coram me.

Et consequenter quatenus vigoræ huius sententiæ possessio sit capta venit sequestranda, † ne attentans gaudeat commodo vitiosæ possessionis iuxta trad. per Archid. in cap. quia res 50. sub numer. 9. vers. maxime ubi possessor caus. 11. quasi. 1. & praxim Rotalem, de qua Cassad. decis. 3. num. 6. de restit. spol. Cas. de Grass. decis. 2. num. 1. de appell. Verall. decis. 157. num. 3. † etiam ex officio. Iudicis, ut per Serap. decis. 598. sub num. 2. Andr. decis. 108. num. 1. Causol. decis. 175. num. 4. Greg. XV. decis. 91. num. 1. & 9. & in alijs relatis in Calaguritana beneficii 23. Iunii 1645. coram me, & in d. Bisuntina iurispatronatus 26. Februarii & 7. Maii 1646 coram me.

Non attento quod agatur de Parrochiali, † li, † quo casu non viderur locus appellationi suspensivæ iuxta S. Conc. Trid. sess. 24. de reformat. cap. 17. vers. in omnibus, & constit. san. mem. Pii V. in Bullar. nou. tom. 2. in ord. 33. §. 8. quia conclusio procedit in ijs Parrochialibus, quæ prouidentur ab Ordinario per concursum, † non autem in ijs, quæ prouidentur ad præsentationem patronorum, in quibus orta lite inter præsentatos, & lata sententia est locus appellationi quoad vtrumque effectum, ut in terminis resolutum fuit in decis. 656. numer. 2. vers. non obstat par. 1. & decis. 197. à num. 9. ad seq. par. 5. in decis. 160. num. 3. coram Reuerendiss. Vrgellen. in decis. 625. num. 5. coram Buratt. & decis. 900. & ibi Add. lit. A. vers. at si agatur coram eodem in Gerunden. Vicaria coram R. P. D. meo Bichio, & in Reatina Vicaria 10. Maii anni præsentis coram R. P. D. meo Cerro in §. nec dicatur.

Ultra quod cum Signatura admiserit appellationem quoad vtrumque effectum, prout 7 admisit † committendo causam in Rota simpliciter Reuerendiss. Vrgellen. decis. 191. num. 5. vers. præterea, Rot. in Salernitana iurispatronatus 4. Iunii 1642. §. ulterius coram R. P. D. meo Rojas, & in Cremonen. præpositura 27. Iunii 1644. coram R. P. D. meo Corrado, & in d. Calaguritana beneficii 23. Iunii 1645. §. fin. coram me. Proculdubio possessio † remanet attentata, & sequestranda, ut in d. Bisuntina iurispatronatus 16. Februarii §. final. & 7. Maii 1646. §. & hinc coram me, etiam quod

agatur de Parrochiali, ut in Hieracen. iurispatronatus 20. Maii 1622. quæ est 625. coram Buratto, ut interim ne Ecclesia debito careat seruitio deputandus est † Oeconomus cum congrua fructuum assignatione, iuxta d. cap. cum vos 4. de offic. & potest. Iudic. ordin. & S. Conc. Trid. cap. 18. sess. 24. de reform. & Rota in Bononien. Parrochialis 20. Aprilis 1646. §. fin. vers. interim vero coram R. P. D. Orthobono.

Et ita vnica, &c.

R. P. D. PEVTINGERO.

Esina Pecuniaria.

Mercurii 26. Iunii 1647.

ARGVMENTVM.

Contractus ab altero ex fratribus communi nomine celebratus cum obligatione de rato, ex quibus dicatur ratificatus.

SVMMARIVM.

- 1 Frater elicitur ratificasse obligationem suo nomine ab alio fratre contractam.
Si in executionem illius aliquam fecit solutionem, aut alium actum ratihabitionem denotantem.
- 2 Scientia instrumenti importat etiam scientiam propriæ obligationis in eo contentæ.
- 3 Ratificatio totius contractus inducitur etiam per solutionem partis debiti, & nu. 4.
Solutio partis importat ratihabitionem totius contractus, & nu. 3.
- 5 Divisio debiti facta inter fratres creditori non præiudicat, quod amplia, ut ibid.
- 6 Fideicommissarius equum est, ut soluat expensas factas pro reaptatione rei fideicommissio subiecta.
- 7 Sententia reuocatoria executionis, si non tangit obligationem cameralem, iuram executionem non vulnerat.
- 8 Executio obligationis cameralis durat donec contra eam veniant tres sententiæ conformes.

DECISIO XCV.

DECRETVM A. C. etiam contra bona Gabrielis esse exequendum tanquam iustum, Domini ideo responderunt, quia de eius obligatione constat, nam Lutus censum, de quo agitur, tam nomine suo, quam nomine Gabrielis fratris, pro quo de rato promisit imposuit, sequè vna cum illo insolidum ad fauorem Marchedi census emptoris obligauit, quam obligationem idem Gabriel ratificauit, dum longè post ipse curauit, ut conductor Molendini in computum assidus onus hunc ipsum censum extinguendi in se assumeret, ut promisit, & non adimpletenti suam promissionem iudicialiter ad extinguendum censum coegit, ex quo actu utique resultat contractus censualis, & obligationis suo proprio nomine contractæ, explicata ratificatio, † ut in terminis fratris soluentis fructus census ab alio fratre impositi, tradit Gratian. discept. 643.

num. 28.

num. 28. & gea eraliter *Surd. conf. 104. num. 2. Ciriac. controu. 441. num. 41. & seq. & quod Gabriel scientiam habuerit obligationis huius suo etiam nomine contractæ res omni dubitatione caret, dum in dicto instrumento acceptationis oneris à conductore Molendini extinguendi hunc censum idem Gabriel expressit annum, diem, mensem, & Notarium de eodem censu rogatum, unde prout sciuit censum, & ita etiam scire debet propriam suam obligationem in eodem instrumento contentam, *Ciriac. controu. 519. numer. 34. Gratian. discept. 113. numer. 11. & discept. 439. num. 16. Fontanell. decis. 154. num. 6.**

Non obstat, quod conductoris Molendini oneris extinguendi censum in se assumptio vulgari sermone accollatio dicta solum loquatur de summa scutorum 200. id enim ideo contigit quia conductor pro eadem tantum summa occasione affictuum Molendini debitor extiterat, attamen quoad Gabrielem, qui mediante dicta accollatione creditori census cum explicita mentione contractus censualis, in quo insolidum obligatus erat, & Lutus frater eum ratum habiturum promiserat, soluit, etiam huius ratæ solutio totius debiti, ratificationem inducit, & cum nominatim facta sit in executionem dicti contractus, à quo propterea illa particularis solutio latitudinem recipit. Itaut ad totius contractus ratificationem extendatur, ut in simili solvente partem pensionis tradit *Lotther. de re benefic. lib. 1. quest. 38. num. 123. Canal. decis. 379. numer. 3. & 4. & fuit dictum coram me in Sipontina pensionis 8. Aprilis proxime præteriti, & quod ex solutione partis nominatim & factæ vigore contractus vniuersalis resultat ratificatio totius contractus dixit Rota in Romana societatis officii 20. Iunii 1644. coram R. P. D. meo Bichio S. nec fuit necessaria, & facit *Surd. conf. 104. numer. 1. & seq. per tot. qui in alio caus. 212. num. 25. & conf. 222. num. 16. (vbi negat soluentem partem debiti totum agnoscere) sibi non contradicit, quia hoc potest procedere, quando solutio non est nominatim facta, in executionem contractus continentis maiorem summam, & in casu, quo adest promissio, ut hic de faciendo ratificare totum contractum.**

Nec refert, quod in hoc contractu censuali fratres census debitorum debitum inter se diuiderint, & quia hoc ipsos debitorum inter se tantum, & non creditorem respicit, qui nunc agit, cuius respectu integra solidalis obligatio in supradicto instrumento appposita remanet, ut optimè distinguendo declarauit Rota *decis. 246. num. 10. & 11. par. 6. recent. & prius. Castren. conf. 243. in princip. vers. quod autem dixi lib. 1. Menoch. conf. 419. num. 42. adeo quod etiam Gabriel semper quoad creditorem census insolidum obligatus remanet, eo magis quia idem census pro reaptatione Molendini impositus fuit, cuius ipse Gabriel tunc usufructuarius erat, & nunc verus Dominus effectus vigore fideicommissi ad eius fauorem purificati, unde valde æquum est, ut soluat expensas pro reaptatione Molendini factas, ut dixit Rota*

Par. X. Recent.

coram Gregor. X. P. decis. 197. per tot. & coram Reuerendiss. Vrgellon. decis. 53. num. 6.

Neque executionem impedit prætenfa nullitas, quod Iudex secundæ instantiæ executionem factam vigore decreti primi Iudicis pro executione obligationis Cameralis emanati reuocauerit, quia aduertendum est sententiam reuocatoriam executionis non tangere, ipsam obligationem Cameralem, & ideoque eius viam executiuam non vulnerare, ut declarauit Rota in Auximana bonorum 19. Ianuarii 1624. coram bon. mem. Manzanedo, & sufficit primam sententiam pro executione obligationis Cameralis latam fuisse, sic enim ipsa executio durat, donec contra eam veniant tres sententiæ conformes, *Buratt. decis. 37. numer. 4. & 5.*

Et ita vtraque parte informante responsum fuit, &c.

R. P. D. PEVTINGERO.

Bononicæ manutentionis.

Mercurii 26. Iunii 1647.

ARGVMENTVM.

Executio vbi est excessiua moderari debet, & quando excessiua dicatur.

SVMMA RIVM.

1. Vsufructuario alicuius negotii declarante, se illud amplius administrare velle, ut proprietarius idem negotium administrare possit index providere debet.
2. Executio facta in re non comprehensa in mandato dicitur excessiua.
3. Exequutor mandati de manutenendo non procedit ad captionem pignorum.
4. Consequenti concessio, & omne necessarium antecedens concessum dicitur. Intelligi in antecedenti sine quo consequens stare non potest. numer. 1.
5. Merces ad illum, eiusque apothecam spectare præsumuntur, in cuius habitatione existunt.
6. Dominium probatur ex signo in re appposito.
7. Excessum ad purgandum requiritur perfecta refectione, & reductio in statum primum.
8. Executio excessiua moderari debet, non vero que fuit legitime facta per actum separatum.

DECISIO XCVI.

CONCESSO à R. P. D. meo Otthobono mandato de manutenen. in Apotheca sub signo della Campana ad fauorem Magdalenæ, & Corneliæ de Stephanis adita pro parte Francisci Fomicij, & Constantiæ Bertolellæ coniugum signatura, obtentoque rescripto mihi directo cum facultate manutenen. quem de iure Domini hodie responderunt exequutionem, quoad apothecam sub signo Stellæ, domumque habitationis, ac Granarium, & bona ibi existentia esse excessiuam. Quo vero ad bona apothecæ Campanæ subtrineri, quia

quia stante declaratione facta ab ipsa Constantia, quod nolebat amplius dictæ apothecæ negotium administrare, & æquitas postulabat, ut Iudex illam expelleret, ut proprietarii idem negotium administrare possent ex adductis per Rot. decis. 41. num. 25. par. 6. decis. 585. n. 23. par. 5. recen.

Sed minus rectè fuit clausa alia apotheca, sub signo Stellæ domus, & Granaria, & male captæ merces ibi existentes, in quibus excessus visus fuit Dominus esse palpabilis, quia cum mandatum de manutenen. sit restrictum ad exercitium negotii apothecæ pilarum saponis alterati sub insignis Campanæ, & sub nomine hæredum Cæsaris de Stephanis, ut in summario Cornelie, & Magdalene num. 3. Iudex in partibus hoc mandatum minimè in alia apotheca sub diuerso signo, & nomine cantante exequi debebat, & sic exequen. in re non comprehensa in mandato excessit gloss. in cap. quoad consultationem verb. excedatur de sent. & re iudic. ubi Abb. num. 24. & Falin. num. 25. Rot. decis. 474. num. 8. & decis. 599. numer. 7. par. 1. recent. decis. 115. numer. 4. & 250. numer. 2. par. 5. recent. decis. 282. nu. 6. apud modern. Perus. de manut. san. mem. Gregor. XV. decis. 555. num. 4. & Buratt. decis. 731. num. 1.

Et insuper patet excessus, quia exequutor
3 mandati de manutenen. non potest procedere ad captionem pignorum, ut latissimè Rota firmavit coram me in Anenionen. decimarum 2. Maii 1644. nec intrat regula, quod concessio consequenti, censeatur data facultas circa
4 omne necessarium antecedens, & sine quo consequens exerceri non potest l. cui iurisdic. ff. iurisd. omn. iud. quia hoc procedit tantum in
5 necessario & antecedenti, sine quo consequens stare non potest cap. cum quid, ubi D.D. de reg. iur. Surd. decis. 194. num. 31. ubi allegat concordant. A tamen sine iustis mercibus captis in apotheca Stellæ domoque & Granario, satis bene exerceri poterat, negotium apothecæ Campanæ, de quo mandatum de manutenen. concessum loquebatur, etiam si pretendere-
6 tur easdem fuisse asportatas ab apotheca Campanæ, quia hoc non probatur, & præsumptio stat in contrarium, quod spectent ad apothecam Stellæ, & ad dictos coniuges & in quorum habitationis domo, & Granario repertæ fuerunt ad tradit per Castren. conf. 138. num. 2. lib. 2. Rot. decis. 533. num. 1. & 568. nu. 1. & seq. par. 5. recent. Buratt. decis. 236. Cum etiam aliquæ ex dictis mercibus in Granario repertis habeant
7 signum Stellæ, & ex quo probatur dominium l. quod si neque 24. in fine de peric. & temmod. rei udd. Bart. in l. Stigmata C. de fabric. lib. 31. Menoch. præsup. 73. num. 9. lib. 6. Afflic. decis. 23. num. 4. & ex cumulatis per Gratian. discept. 500. numer. 2. cum pluribus sequen. & per Rot. decis. 69. numer. 3. par. 5. recent.

Hic vero excessus per restitutionem mercium dictæ apothecæ Stellæ ab exequutore factam purgatus sufficienter non fuit, quia non omnes merces ablatas restituit, & cautionem de reportan. restitutus exegit, unde remanet adhuc grauamen, quod afficit imperio-

8 tam purgationem excessus, & dum omnia non fuerunt in pristinum statum restituta, ut fieri debebat ad tradit per Lancellos. de attent. de purgat. attent. p. 29. Rot. decis. 264. num. 7. & 8. & 329. num. 2. par. 1. recent. & decis. 333. nu. 4. in fin. par. 2. recent.

Quia tamen exequutio in apotheca Campanæ fuit facta legitimè, & per actum distinctum ab ista, & illa satis iustificatur ex decisione coram R.P.D. meo Ottobono 40. Martii 1646.
9 ea firma remanente, & hanc solum in excessu moderandam esse Domini censuerunt, ut alias dixit Rot. decis. 8. par. 6. rec. cum pluribus allegatis per Add. ad sen. mem. Gregor. XV. decis. 198.

Et ita utraque parte informante conclusum fuit, &c.

REVERENDISS. P. D. C E R R O
Sacre Rotæ DECANO.

Rauennaten. seu Ferrarien. Decimarum.

Mercurij 26. Iunij 1647.

A R G V M E N T V M.

Laici, licet sint capaces decimarum quo ad solam commoditatem fructuum, vel ad modicum tempus, tamen iuris decimandi penitus sunt incapaces, nisi tamen adsit obseruantia immemorabilis, una cum fama priuilegij. Quibus sublati facienda est interpretatio, ut non adsit talis capacitas.

S Y N M A R I V M.

- 1 Laici regulariter penitus sunt incapaces iuris decimandi.
- 2 Laici, licet sint incapaces decimarum tamen sunt capaces commoditate fructuum.
- 3 Concessio in dubio censeatur facta de eo iure, quod licet potest concedi, & num. 2.
- 4 Redoan. in tractat. de rebus Eccles. non alien. quest. 63. num. 11. qualiter sit intelligendus.
- 5 Decima Laico. quando explicitè dicatur concessa, & num. 6.
- 6 Dispositio quando est clara, non est opus disputatione, & num. 4.
- 7 Decimarum sola commoditas, quando non tantum censeatur concessa Laicis, sed etiam ius decimandi.
- 8 Obseruantia facit, ut presumatur beneplacitum Apostolicum in concessione Decimarum facta Laicis.
- 9 Decima Laicis possunt concedi quo ad commoditatem fructuum ad breue tempus, vel ad vitam unius Laici.
- 10 Et in his terminis iuxta obseruantiam, & n. 9.
- 10 Confirmatio Apostolica non presumatur ex obseruantia, & lapsu temporis, quando non sumus in similibus.
- 11 Laicus, ut dicatur capax decimarum debet, concurrere obseruantia immemorabilis, una cum fama priuilegij.
- 12 Pauli V. sèl. record. Constitutio emanata ad fauorem sinum Ferrariensem circa concessionis Decimarum.

ram. qualiter sit intelligenda, & num. 13. & 14.

15 Privilegio alieni à Principe concessio, ut quis possit iuvare, debet adesse qualitas à Principe requisita.

16 Concessionem quando non sunt valide, non veniunt attendende, nec possunt dici in generalibus confirmationibus.

DECISIO XC VII.

DECISVM fuerat sub die 25. Februarij præteriti Capitulo, & Canonicis Ecclesiæ Ratiennatensis dandam esse reintegrationem, eo præcipue fundamento, quia concessionem factam antecessoribus DD. de Tassoni erant omnino nullæ ex latè in decisione deductis, quam hodie in repositione causæ Domini confirmarunt, cum ipsis concessum fuerit ius decimandi, † cuius uti laici sunt prorsus incapaces, cap. fin. 16. quest. 1. cap. sacrosancta, & cap. Masfana de elect. cap. causam, ubi Abb. Fal. & alij de præscrip. resistente etiam Concilio Lateranensi, de qua in cap. prohibemus de decim. & in cap. cum & plantare de primil. ut præter relatas in dicta decisione tradunt Redoan. de reb. Eccles. non alien. quest. 63. num. 9. & 12. Conar. var. resol. lib. 1. cap. 17. num. 5. Monet. de decim. cap. 5. quest. 3. nu. 66. & dixit Rota in Novarien. Decimarum 14. Decembris 1592. coram Orano, & in Comen. Decimarum 10. Aprilis 1595. coram eodem.

Non obstat, quod concessionem non solum loquantur de iure decimandi, sed etiam de decimis, & iure percipiendi fructus decimales, ideoque licet sustineri non possint quoad ius decimandi sustineantur saltem † quoad commoditatem dictorum fructuum cum id tantummodo concessum præsumatur, quod licet concedi poterat ad tradita per Redoan. ubi supra d. quest. 63. num. 11.

Obiectum enim procederet si verba paterentur hanc interpretationem, & ubi in concessione censeretur exclusum ius ipsum decimandi, ut puta si concessæ solum fuerint decimæ in quibus terminis † loquitur Redoan. loc. allegat. Tunc enim quia decimæ intelligi possunt de solis fructibus, vel de iure illos percipien. in dubio de fructibus tantum concessio facta præsumitur: Secus autem, ubi prout hic, concessio explicitè continet ius ipsum decimandi, ut in omnibus concessionibus datis in præterito summ. Capituli numer. 2. 3. & 4. cum seqq. singillatim ponderatis in alia decisione §. unde nihil refert; tunc enim cum verba restringi non possint ad solos fructus, eorumque commoditatem, † tamquam explicitè comprehendentia ius ipsum decimandi, concessio in totam corrumpitur, ut in his terminis dixit Rota in Mediolanen. rescissionis permutationis 21. Iunij 1597. coram recol. mem. Card. Hieronymo Pamphilio §. nec placuit, in Ferrarien. decimarum 23. Iunij 1617. coram Sanctiss. D. N. in recen. decis. 545. n. 2. par. 4. & in Albinganen. decimarum 25. Iunij 1627. coram bon. mem. Card. Virile §. primo quia.

Quod idem aperte declararunt iidem Tassoni, ubi in petitione renouationis Anno 1634. Par. X. Recent.

non insisterunt pro eam moditate, & emolumento fructuum decimarum †, sed pro ipsis decimis, & iure decimandi, ibi, Ad renouandum in eius personam inuestituram alias factam, &c. decimarum, & iuris decimandi in villis, &c. & quatenus opus sit denuo inuestiendi, &c. ad tenorem, & formam antiquarum inuestiturarum, &c. hodierno summ. Capituli num. 2. Hinc enim † manifestè deducitur non fuisse concessam solum commoditatem, sed ius ipsum decimandi laicis de iure prohibitum.

Ideo nihil releuat lapsus longissimi temporis cum subsequuta obseruantia †, ex qua regulariter præsumitur beneplacitum Apostolicum ad not. per Felin. in cap. Albericus num. 4. prope fin. de testib.

Hæc enim præsumptio posset recipi si ageretur de concessione solius commoditatis ad breue tempus, vel ad summum ad vitam, cuius † laici sunt capaces, ut notat Gloss. in cap. quamvis verb. concesserit de decim. Abb. in cap. ad b. num. 2. 3. & 4. eod. tit. Rebuff. quest. 10. num. 34. Monet. d. cap. 5. quest. 3. num. 61. 62. & 63. & dixit Rota decis. 2. de iudic. in nou. & admisit etiam in d. Mediolanen. rescissionis permutationis d. §. nec placuit, ac in d. decis. 545. num. 2. par. 4. recen. tunc enim ex lapsu temporis, cum obseruantia induceretur confirmatio Apostolica sufficiens ad confirmandum actum, secus autem, ubi, prout hic, facta est concessio iuris decimandi, cum enim hæc sit à iure improbata, & impræscriptibilis lapsus † temporis eam obseruantia non suffragatur, sed requiritur immemorabilis cum fama privilegii, ut dixit Rota in Toletana iuris decimandi 7. Nouembris 1584. coram Blanchetto, in Placentina decimarum 29. Maij 1587. coram Bubalo §. sed cum hic in d. Comen. decimarum coram Orano, vers. ideoque immemorabilis in d. Mediolanen. rescissionis permutationis vers. in quibus fuit dictum in Taurinen. decimarum 12. Ianuarij 1607. coram bon. mem. Cardinali Marcomontio §. supposito autem, in d. Ferrarien. decimarum coram S. D. N. sub nu. 1. vers. itant in concessione, in Corduben. de Lucena 26. Februarij 1636. coram bon. mem. Coccino in recen. decis. 103. numer. 10. par. 7. cum alijs in precedenti decis. §. nec sustineri.

Prout nec suffragatur repetitum obiectum ex Constitutione fel. record. Pauli. V. quatenus ponit in §. & insuper ad consulendum, quod † decimarum inuestituræ ante 40. annos concessæ ad fauorem ciuium de nouo frant in fauorem eorumdem, vel aliorum ab ipsis causam habentium quoad decimarum emolumenta tantum, ac in §. prædicta, ubi absque vlla termini prælixione petendi † renouationem, antiquas inuestituras, pariter quoad illarum emolumenta tantum Bonifacianæ Constitutioni de Renouandis concessionibus, & inuestituris subiecit.

Quo enim ad disposita in d. §. & insuper ad consulendum, Domini transierunt cum responsione data in decis. videlicet, quod cum huiusmodi facultas † petendi renouationem restricta legatur ad biennium, cum conditione, quod augentur Canon, ibi, De quo ipsi laici teneantur infra biennium proximum accipere inuestituras,

ras, seu renovationes prædictas ab Ecclesiasticis personis prædictis, qui aucto tamen canone pro utilitate Ecclesiarum &c. Et nec intra dictum biennium, nec cum augmento canonis renovatio petita
 15 fuerit, & ex defectu qualitatis per Pontificem requisita non possunt vti Constitutione ex doctrina Bart. in l. 1. ait prator, ff. ne quid in statum. public. &c. Alex. conf. 172. num. 5. lib. 2. cum alijs ibidem adductis §. firmata nullitate, vbi ulterius in §. quod autem dicebatur responsum fuit allegata restitutioni in integrum.

Quo vero ad disposita in §. & prædicta licet Pontifex ibidem nullum terminum ad petendam renovationem præfixerit, sed statim concessione finita illas subiecerit Bonifacianæ Constitutioni, attamen de & validis tantum concessionibus disposuit, ut clarè sonant illius verba, ibi, *Necnon antiquas investituras, si qua extant valide eiusdem prædecessoris huiusmodi necnon præsentibus &c. subieciunt, & de cætero, ut præferunt, etiam respectu decimarum, quoad illarum emolumentum tantum, subiectas esse declaramus &c.* Dum itaque concessionibus, de quibus agitur
 17 sunt omnino nullæ, ut dictum & fuit sub præfata dispositione nullatenus possunt comprehendendi.

Et ita resolutum Capitulo, & Canonicis tantum informari. ponderatis tamen rationibus, quæ pro habenda noua audientia deducta fuerunt ab informantibus pro DD. de Tassonis, qui postmodum sæpius citati in hac disputatione informare noluerunt.

R. P. D. LEONE VEROSPIO

Auentionen. fideicommissi.

Mercurij 26. Iunij 1647.

ARGUMENTVM.

Donatio facta alicui pro se, hæredibus, & successoribus quibuscumque non comprehendit Nepotem hæredem non institutum; & licet donatio facta contemplatione certi matrimonij, includat etiam filios, quamvis Patris hæredes non extiterint, id tamen, quando procedat egregiè explicatur, & argumentis & auctoritatibus incontrarium adductis plenè satisficit.

SUMMARYM.

- 1 Remissoria denegatur, quando articuli sunt irrelevantes.
- 2 Donatio stipulata Patri pro se, & hæredibus, non includit Nepotem, qui non est hæres institutus amplius ut ibidem, & num. 8.
- 3 Amplius si in donatione superaddita essent verba, & successoribus quibuscumque extraneos quoque hæredes includentia.
- 3 Donatio facta alicui pro se hæredibus, & successoribus quibuscumque non restringitur ex coniecturis ad solos sanguinis hæredes.
- 5 Donatio facta alicui pro se, hæredibus, & successoribus quibuscumque, extraneos etiam hæredes includit.

6 Donatio facta alicui pro se, hæredibus, & successoribus quibuscumque contemplatione certi matrimonij, includit etiam filios, quamvis Patris hæredes non extiterint contra ut num. 8.

7 Donatio facta alicui contemplatione matrimonij, pro se, hæredibus, & successoribus quibuscumque quando comprehendat filios, quamvis Patris hæredes non extiterint.

10 in Feudo mixto requirente ad effectum successionis qualitatem hereditariam, potest transfundens illam obtinere aliunde, quamvis ab ultimo defuncto non sit hæres institutus.

11 Sectis in bonis transitoris ad hæredes extraneos.

12 Filius in conditione posuit ex coniecturis censuræ vocari.

13 Sectis concurrentibus urgentioribus coniecturis.

14 Confessiones grauatorum pro fideicommissi inclusione plurimum attendi solent.

15 Confessiones grauatorum dum probantur erroneæ deservire non possunt ad inducendam obseruantiam fideicommissi.

16 Fideicommissum ex partium credulitate induci non potest, in casu, quo à fideicommittente non fuit institutum.

17 Articuli dicuntur irrelevantes, quando articulata materia contrarium per fidem conuincitur.

DECISIO XCVIII.

1 **R**EMISSORIAM & iterum fore denegandam hodie Domini censuerunt, ex eodem irrelevantie fundamento ponderato in decisione præterita, ac inde resultante quod Gaudium cum illud verbum *hæres*, & licet ex Regionis consuetudine ad solos sanguinis hæredes probaretur restrictum. Non tamen posset includere Petrum Ioannis donatarij nepotem à Ioanne Scipione ultimo Catri possessore non institutum hæredem. Quæ tamen qualitas hereditaria omnino requirebatur in hac donatione per Donatarium stipulata pro se, & hæredibus, non autem eidem ac alijs à Donatore concessa, ut distinxit Fontanell. de post. alup. claus. 4. gloss. 9. par. 1. num. 10. Dec. Socini ac Surd. ceterique in præterita decisione deducti, & nuperrime armavit Rota in Pisaren. donationis 8. Februarij 1647. coram R. P. D. meo Ostobono in §. sed etiam.

3 Ponderatis præsertim subsequenter verbis donationis receptæ etiam pro successoribus quibuscumque extraneos quoque hæredes includentibus in hac indifferenti materia, ut aduertit Molin. de ritu nupt. lib. 3. quæst. 35. num. 60. & 64. Marescott. variar. lib. 2. cap. 20. num. 7. Rot. dec. 586. nu. 2. & 3. par. 1. recent. & alijs adductis Auctoritatibus firmavit Rota in Portuen. stagni 13. Iunij 1646 coram me.

4 Quæ sanè verba & restricta dici non poterunt ex coniecturis ad solos Sanguinis hæredes, ut videtur censuisse Menoch. in conf. 61. nu. 25. Mandell. conf. 382. num. 4. Card. Manic. de tacit. lib. 23 tit. 18. num. 16. Thesaur. decis. 99. num. 22. Rot. in Bononien. de Maluetijs 14. Iunij 1621. coram bon. mem. Pironano. Cum DD. prædicti ut patet ex eorum lectura, loquantur in feudo Nobili ad hæredes extraneos non transeunte, qui idcirco applicari non poterunt in hac indifferenti materia.

ria donationis, † in qua verba illa, & successoribus quibuscumque extraneos etiam hæredes includere ex plurium DD. auctoritate probatum, fuit coram me in decis. huius cause sub die 30. Aprilis 1646.

6 Et licet † in donatione contemplatione certi matrimonij peracta filios ibidem censeret comprehensos tanquam filios, quamvis patris hæredes non extiterint, videatur censuisse Staiban. resol. 22. Cutell. de donat. tom. 2. disp. 1. special. 25. num. 8. Nogherol. allegat. 37. num. 26. Sanfelice. decis. 102. & plures alij ab Informantibus adducti, eamque opinionem admisisse Rot. in decis. 127. num. 4. par. 6. recent. & in Romana diuisionis 10. Ian. 1641. coram R.P.D. Cerro.

7 Horum tamen auctoritates non visa fuerunt regere, † Quia vel procedunt in donatione tacta patri simul ac filiis, & sic in 2. membro distinctionis supra firmata in quibus terminis loquitur Sanfelice. & decis. 127. par. 6. recent. Vel loquuntur ad certum effectum, vt donatio respectu filiorum censeatur irrevocabilis, & in his terminis loquitur Staiban. & Rot. in Romana diuisionis coram R.P.D. meo Cerro; Non

8 tamen † auctoritates prædictæ concludunt filiorum, vocationem, qualitatem hereditariam non obtinentium, & ita loquitur Nogherol. allegat. 37. & egregie discussio articulo respondit Rot. in Pisaren. donationis 8. Febr. 1647. coram R.P.D. meo Otthobono in §. & quamquam, & §. sed etiam, vbi respondet etiam auctoritati Staibani, & Cutelly.

9 Neque ad hunc effectum † Petro poterit suffragari, quod per eum non steterit, quin ultimi defuncti hereditatem adierit iuxta opinionem in hoc tribunali receptam de qua testatur Rot. decis. 499. num. 5. & pluribus relatis auctoritatibus in decis. 382. num. 12. par. 5. recent. Cum decisiones prædictæ loquantur in feudo mixto, † quo casu satis esse firmatur consanguineum qualitatem hereditariam obtinere mediante persona suorum antecessorum, licet ab ultimo defuncto non fuerit hæres institutus.

11 Ideoque locum obtinere † non poterunt in bonis transitorijs ad extraneos hæredes pro successoribus quibuscumque receptis.

Neque relevantia probationis petite remissionis deduci potest ex prima parte donationis favore Ioannis, † & filiorum concepta, inque decedentibus sine liberis pro Gabriele seniori, cuiusque descendentiæ quasi Petrus pro nepos Baptiste tanquam in conditione positus vocatus censeatur ex coniecturis recensitis in decisione coram me ab eodem reportata sub die 26. Ianuarij 1645.

Præterquàm enim coniecturæ prædictæ fuerunt reiectæ in altera decisione sub die 30. Aprilis 1646. coram me, † & ex contrarijs vrgentioribus coniecturis ibidem enervatæ. Dum illæ ex ipsa dispositione eliciuntur non autem possunt per remissionem elucescere, nec ideo pro relevantia probationum valent deferuire.

Prout nec etiam argui valet eadem relevantia ex articulis continentibus obseruantiam prætensi fideicommissi † ex confessionibus grauatorum, quæ pro eiusdem fideicommissi

inclusionem plurimum attendi solent, vt notatur in l. unimè ff. de legib. & in cap. cum dilectus de consuetudine.

15 Quia prædictæ confessiones † dum probantur erroneæ ex stipulatione pro hæredibus, & successoribus quibuscumque conceptæ, deferuire non poterunt ad inducendam obseruantiam fideicommissi, quod † ex partium credulitate induci non potuit, in casu quo à Baptista fideicommittente non fuit institutum, vt præter relatos in decisione præterita aduertit Fusar. conf. 169. nu. 136. Rot. in Florentina fideicommissi de Barbadoris 25. Iunij 1640. coram bon. mem. Coccino, & in Romana Casalis Aguzani 27. Iunij eiusdem Anni, & 16. Decemb. 1641. coram R.P.D. meo Royas.

Pro cuius etiam exclusionem relevantiæ alij qui † ex Dominis ponderabant exhibitam fidem plurium DD. à Primicerio Auen. subscriptam, ac Iudicum pariter Aueniense, ac Rotæ Auditorum eiusdem Ciuitatis, articulatam differentiam inter verbum, *Hoirs*, & verbum, *Heritiers*, excludentium super qua potissimum exaduerso fundantur articuli remissionis petite.

Et ita vtraque &c.

R. P. D. B I C H I O.

Neapolitana Cimitiarcatus.

Mercurij 26. Iunij 1647.

ARGVMENTVM.

Regula quarta Cancellariæ plene explicatur, & egregie recensetur ex quibus dignoscatur, Dignitates quando sint primariæ necne.

S V M M A R I V M.

- 1 Cimitiarcatus nihil aliud significat, quam officium Thesaurarii, vel Sacristæ.
- 2 Officium Thesaurarii, & Sacristæ non est dignitas.
- 3 Dignitates non sunt nomina officij Ecclesiastici præter Archipresbyteratum, & Archidiaconatum.
- 4 Regula quarta Cancellariæ reservat unam dignitatem tantum scilicet Maiorem, vel duas si sunt æquæ maiores.
- 5 Unde ad hoc vt dignitas cadat sub regula concludenter probandum est quod sit maior, vel æquæ maior num. 5.
- 6 Enunciatiue quando sunt plures, & excedunt centum annos sunt magni momenti.
- 7 Tertius potest venire ad causam excludendo ius utriusque Collicigantur.
- 8 Sententiæ Rotaes excedentes centum annos probant etiam sine actis.
- 9 Sententiæ antiquissimæ faciunt vehementissimam præsumptionem contra tertium non citatum.
- 10 Res indicata habetur pro veritate.
- 11 Nominatio in loco inferiori dat signum inferioritatis.
- 12 Ordo in sedendo inserit ordinem dignitatis.
- 13 Visitatio Ordinarij multum facit ad dignoscendam qualitatem, & statum beneficij.

- 14 Status ultimus beneficii attenditur ad dignoscendam reservationem beneficii.
Quod fortius procedit si in illo statu beneficium duravit quadragesima annos num. 15.
- 16 Alius habens successuam, & continuatam temporis continuationem inducit sufficientem presumptionem.
- 17 Prouisus ex vacatione sui antecessoris dicitur agnoscere narratiuam litterarum illius.
- 18 Ultimus status non attenditur ubi perfecte constat de anteriori contrario.
- 19 Erectio beneficii in tempore anteriori probat prioritatem temporis, non dignitatem.
- 20 A.C. in beneficalibus nullam habet Iurisdictionem.
- 21 Testes deponentes super fama publica reiciuntur tamquam non informati.
Quando concurrant contra famam coniectura contraria.
- 22 Scriptura magis probant quam testes.
- 23 Dignitas non potest dici Maior, ex eo quod gaudeat aliquibus prerogatiuis.
- 24 Dignitates quando sunt plures tunc si prima non possint cadere sub reservatione regula Cancellaria.
Prima sequentium cadit sub regula.
- 25 Optio non competit nisi per consuetudinem vel per statutum, aut privilegium Pape.
- 26 Dignitas in Cathedrali licet non sit maior post Pontificalem.
Si tamen habeat sub se canonicos in collegiatis est de reservatis.
Quod procedit quando Collegiata Ecclesia sit actu distincta à Cathedrali ibid. num. 26.
Regula quarta Cancellaria declaratur numer. 26. & 27.

DECISIO XCIX.

REGVLA tertia hodie quarta Cancellariæ in prima parte reservat collationi Summi Pontificis dignitates maiores post Pontificalem in Cathedralibus, necnon principales in Collegiatis Ecclesiis, & ex utroque capite informates pro D. Abbate Vrsio, qui fuit prouisus de Cimiliarcatu Cathedralis Ecclesiæ Neapolitanæ tanquam de reservato illius reservationem deducebant, nempe quia Cimiliarcatus sit in Cathedrali maior dignitas post Pontificalem, vel principalis in Collegiata; ideo proposui hodie discutiendum an Cimiliarcatus cadat sub reservatione, & negativè Rota respondit.

Omissio enim an Cimiliarcatus de sui natura sit dignitas, vel officium cum in lingua Græca, à qua derivat Cimilia sint Vasa sacra, Sanctorum Reliquiæ, & alia pretiosa, in quibus consistit thesaurus Ecclesiæ. † Vnde Cimiliarcatus nil aliud significat, quam officium Thesaurarii, seu Sacristæ, glos. in l. final. verb. in Cimiliarchio Cod. bon. auth. iud. possid. Host. in summ. de offic. sacris post princip. vers. vocatur, & in cap. ea que, num. 1. de offic. Archidiacon. Petr. Gregor. Synagm. iur. lib. 15. cap. 39. num. 4. Marsil. de ecclesiast. reddit. part. 2. cap. 12. num. 18. quod de iure communi non † sonat in dignitatem, Aretin. consil. 23. num. 4. ubi quod nulla nomina officij Ecclesiastici de iure communi sonant in dignitatem, † nisi Archidiaconatus, & Archipresby-

teratus, Germon. de indul. Card. S. etiam si secularis num. 19. fol. 450. Pacian. de probat. lib. 2. cap. 27. numer. 27.

Quia regula quarta non reservat omnes dignitates, sed vnam tantum illam videlicet, quæ in Cathedrali sit prima post Pontificalem 4 vel principalis in Collegiata, † nisi adsint duæ æque maiores, & æque principales, vt in regula tertia Cancell. notat Mandos. quest. 3. num. 2. vers. contrarium, & per tot. quest. 4. sub num. 7. & per tot. Gonzal. super reg. 8. glos. 21. num. 7. Garz. de benef. par. 1. cap. 1. num. 262. & seqq. Barbos. de potest. Episc. alleg. 57. num. 100. & seqq. Castropal. oper. moral. tom. 2. tract. 13. disp. 2. pun. 19. num. 3. Non sufficit probare, quod Cimiliarcatus sit dignitas, sed vltro probandum est, quod sit prima post 5 Pontificalem in Cathedrali, † aut principalis in Collegiata, vel coræqualis primæ, ac principali, & quidem per probationes plenas, & necessarias, Put. decis. 265. lib. 3. Caualer. decis. 266. num. 6. decis. 46. num. 3. & 4. part. 2. diuers. & in terminis huius regulæ Add. ad sanctum mem. Greg. XV. decis. 411. num. 5. in fin. Rot. decis. 143. num. 1. part. 7. recent.

Tantum autem abest huiusmodi probatio, quod immo in contrarium dantur. Primo tres enunciatiuæ, quod prima dignitas in Ecclesia Cathedrali Neapolitana sit Primiceriatu, altera videlicet in litteris Leonis Decimi de Anno 1521. summ. Iuenis num. 1. altera Pauli Tertij de Anno 1538. summ. ibid. num. 2. tertia Vincentij Cardinalis Caraffæ Archiepiscopi Neapolitani de Anno 1539. summ. nu. 3. quæ cum sint plures diuersarum personarum, 6 & excedant metam centum annorum maximi momenti sunt, Felin. in cap. cum causam num. 4. de probat. Seraphin. decis. 1334. num. 2. Put. decis. 149. num. 2. lib. 3. Rot. decis. 91. num. 2. in fine part. 1. recent. & in terminis ad probandam qualitatem beneficii decis. 163. num. 2. decis. 202. num. 1. part. 1. ibi dem.

Secundo tres sententiæ Rotales latæ super maioriore inter Primicerium, & primum Diaconum eiusdem Cathedralis, in quarum prioribus dictum fuit Primiceriatum esse primam dignitatem, in tertia vero ab illis recedendo ex nouiter deductis pronuntiatur coram Mohedano, quod prima dignitas post Pontificalem relidet penes primum Diaconum, & quamuis latæ fuerint non citato Cimiliarca, quia tamen ob rei qualitatem, ac diuturnitatem temporis quo lis durauit impossibile est, quod Cimiliarca illarum scientiam non habuerit, & admodum inuerisimile, quod si sibi in Ecclesia maioritas fuisse debita ad causam veram 7 que exclusurus se admitti non fecisset, † vt poterat Ioan. And. in cap. 2. num. 1. vers. si vero, & ibi Gemin. sub num. 4. vers. si vero vt lit. pend. in 6. Facchin. contron. iur. lib. 1. cap. 5. add. ad Greg. XV. decis. 259. num. 7. multum deferendum videtur dictis 8 sententijs, † quæ propter antiquitatem fere centum annorum probant etiam sine actis, Cassad. decis. 3. num. 5. de procor. Put. decis. 328. lib. 2. in corr. Rot. decis. 143. num. 8. par. 2. diuers. & in Auximana sepulture 28. Maj 1646. coram R. P. D. mro Arguelles, ac etiam contra tertium non citam fa-

9 faciunt vehementissimam et presumptionem
boni iuris *Seraphin. decis. 1422. sub num. 8. præ-*
sertim stante antiquissima possessione primi
10 Diaconi, & re iudicata, et quæ pro veritate
habetur *lres indicata 208. ff. reg. iur. Surd. consil. 106.*
num. 13. Rot. decis. 404. num. 1. par. 1. recent. necnon
pluribus actibus capitularibus ab Anno 1502.
datis in *Summ. Iuonis num. 6. in quibus ipso*
Cimiliarca presente, & acquiescente post pri-
mum Diaconum Primicerium, & alios, no-
minatur sexto, vel septimo loco Cimiliarca,
11 quod et est signum eius inferioritatis *Mandof.*
consil. 27. num. 5. Cassan. in Cathalogo glor. Mund. par.
prima consider. 17. Gonzal. super regul. 3. Cancell. glos.
5. §. 7. num. 31. Grammat. decis. 64. num. 23. addit. ad
Gregor. XV. decis. 411. sub numero 5. versiculo &
numeratio, Rota decisione 322. numero 5. part. 6.
recent.

Tertio accedit visitatio Ordinarii de Anno
1582. *summ. num. 5. in qua habetur, quod*
Cimiliarca habet dignitatem, non tamen in-
ter Canonicos, sed tantum inter hebdomada-
rios, quodque ille sedet in quinta sede, ex or-
dine enim sessionis infertur ad ordinem digni-
12 tatis, et quia dignioribus prima sedes debentur
Cardin. consil. 30. num. 7. Lotther. de re benefic. lib. 2.
quest. 33. num. 50. Grammat. dicta decis. 64. numer. 20
Seraphin. decis. 1445. num. 3. Rot. decis. 518. sub nu. 3.
par. 1. de vers. decis. 310. num. 3. & ibi add. num. 9. co-
ram san. mem. Greg. XV. & multum deferri solet
13 visitationibus ordinariarum, et quia tunc in-
quirunt de qualitate, & statu beneficiorum suæ
Diocesis, *Cassad. decis. 2. nu. 3. de caus. poss. & propr.*
Seraphin. decis. 780. num. 1. Greg. XV. decis. 432. nu. 6.
& in his terminis Rot. dec. 405. nu. 3. part. 4. tom. 3.
recent.

Quarto dirimit omnem controuersiam vl-
tima prouisio huius Cimiliarcatus facta à Gre-
gor. XIII. in personam Octauij Floriani cum
explicita assertionem, quod Cimiliarcatus non
est dignitas maior post Pontificalem *summ.*
14 *num. 11. nam et ultimus status attenditur pro*
dignoscenda qualitate beneficii ad effectum in-
cludendæ, vel excludendæ reservationis, *Cal-*
derin. conf. 23. de probat. Pui. decis. 206. nu. 1. Canaler.
decis. 639. num. 9. Rot. decis. 2. de præbend. in nou. decis.
154. num. 3. & seqq. par. 1. decis. 340. numer. 5. par. 3.
recent. & in puncto regulæ quartæ decis. 465. nu-
mer. 1. decis. 633. num. 4. part. 4. tom. 3. decis. 143. nu. 2.
15 *& 20. part. 7. quo magis, quia Florianus sic pro-*
uissus possedit Cimiliarcatum per quadraginta,
& amplius annos ad tradita per *Abb. in cap. fin.*
num. 17. vers. distigue tamen de consuetud. ubi ait
16 quod vnus actus et si habet causam successiuam,
ac temporis requisiti continuationem inducit
sufficientem presumptionem, eumque sequi-
tur *Dec. consil. 134. sub num. 1. circa fin. vers. ut notati*
Abb. Rot. decis. 290. num. 8. & 9. part. 5. recent. Et
quia agitur contra Abbatem Vrsium, qui cum
veniat ex vacatione per obitum dicti Floriani
prouisi da Cimiliarcatu uti non maiori digni-
17 tate videtur agnouisse huius assertionis, et alio-
rumque in litteris Apostolicis Floriani nar-
ratorum veritatem, ac iustificationem, *Rota*
dec. 311. sub num. 2. part. 3. recent. decis. 465. sub nu. 7.
par. 4. tom. 3.

Non obstat quod ultimus status non atten-
18 datur, ubi constat de anteriori contrario, quia
hoc procedit quando de anteriori statu contra-
rio constat per probationes perfectas, secus si
per imperfectas, ut bene declarauit *Rota dicta*
decis. 465. num. 7. par. 4. tom. 3. recent. quales sunt
exaduerso adductæ siquidem antiquus Codex
Ecclesiæ, quem sequuti fuerunt aliqui scripto-
res historiarum refert solum, quod Cimiliar-
catus fuit à S. Siluestro ante alias dignitates
19 erectus, et quod conuincit prioritatem origi-
nis, sed non dignitatem, ubi aliæ dignita-
tes adsunt maioris præheminentia, *Joan. de Ana-*
in c. de multa n. 21. in fin. de præben. Pacian. de probat.
lib. 2. cap. 27. nu. 11.

Testes deponentes de communi reputatio-
ne, & fama quod Cimiliarcatus sit prima di-
gnitas, præter quod patiuntur exceptiones per-
sonales, & fuerunt examinati vigore remisso-
20 rialium A. C. carentis et prorsus iurisdictione
in beneficialibus, *Acchill. decis. 24. de appellat. Coc-*
cin. decis. 169. num. 1. Rota inter recent. decis. 271. nu-
mer. 4. par. 1. non releuant, quia contrarium ap-
paret ex scripturis supra deductis, & commu-
nis reputatio, & fama quantumcumque in an-
tiquis non suffragatur concurrentibus con-
21 trariis coniecturis, et tunc enim non est incon-
cussa, & constans apud omnes, ut requiritur.
& testes de ea deponentes conuincuntur si nõ
de mendacio, saltem de non sufficiente infor-
matione, *Rot. decis. 176. num. 5. par. 1. diuers. decis.*
182. num. 7. par. 1. recent. decis. 325. num. 17. & 18. co-
ram Gregor. XV. decis. 5. num. 5. coram Cardin. Caua-
22 *lier. magisque et standum est scripturis, quam*
Testibus, l. census, ff. probat. glos. in capit. 3. loco
verb. testium eod. tit. *Roman. conf. 319. num. 1. Cassan.*
conf. 16. numero 1. Rota decis. 64. num. 17. par. 5.
recent.

Tandem quod Cimiliarcatus gaudeat ali-
quibus prærogatiuis recentitis in libro *hecles-*
siaz Neapolitanæ *summ. Vrsij num. 10. non ef-*
23 ficit, et ut sit dignior aliis dignitatibus ei uisdem
Ecclesiæ habentibus alias præheminentias su-
perius adductas, ut in puncto ad effectum re-
gulæ quartæ respondit *Gonzal. super regul. 3. glos.*
51. nu. 56. quominus dum in ultimo statu con-
tinuato ultra quadraginta annos Cimiliarcatus
non fuit collatus, & possessus tanquam prima
dignitas.

Rursus non obstat quod cum Primiceriatus
& primus Diaconatus sint expertes reservatio-
nis regulæ quartæ, ille quia est de iure patrona-
tus laicorum, hic quia subiacet optioni se-
quens dignitas, & sic Cimiliarcatus cadat sub
24 regulæ, et ut his *Rota resoluit in decis. relat. à*
Garz. de benef. part. 5. cap. 1. num. 270. & in his ter-
minis tradit Lotther. de re benefic. lib. 2. quest. 33. n. 43.
Tum quia non fuit probatum, quod Cimiliar-
catus sit tertia dignitas, immo apparet Cimi-
liarcam sedere 5. 6. & 7. loco, & ipse Liber
Historiæ Cioccarelli exaduerso relatus *summ.*
Vrsij num. 7. narrat Cimiliarcam habere vlti-
mum locum inter septimum Canonicos Præ-
sbyteros præbendatos. Tum etiam quia quo-
ad primum Diaconatum actus, qui dantur in
summ. Vrsij num. 22. non concludunt optandi

25 consuetudinem, sine qua, † aut particulari statuto, seu privilegio Apostolico, optio non competit, ut notat. *Doct. in cap. fin. de consuet. in 6. Gonzal. super reg. 8. glos. 34. numer. 12. & 13. Monet. de option. cap. 2. num. 1. & in dubio reservatio impedit optionem Paris. conf. 10. num. 5. lib. 4. Gonz. dicta glos. 34. numer. 2. Azor. instit. moral. par. 2. lib. 6. cap. 26. quest. 14. vers. porro Paul. Granut. in addit. ad Simonet. de refer. quest. 45. lit. B. & quest. 54. num. 6. Put. decis. 4. lib. 2. cum alijs pleno calamo congestis à Monet. de option. cap. 3. num. 41. & seq.*

Quo vero ad aliud caput reservationis ex quo Cimiliarcatus sit principalis dignitas in-

26 Collegiata adnuerunt Domini, † quod dignitas existens in Cathedrali non maior post Pontificalem, si ex indulgentia Sedis Apostolicæ, aut aliquo alio iure habet sub se Canonicos in Ecclesia Collegiata, ibique principalis dignitas sit, cadit sub regula quarta quando Ecclesia Collegiata est actu distincta à Cathedrali, in quibus terminis loquitur Garz. de benef. part. 5. cap. 1. num. 260. Gonz. glos. 51. num. 55. Barbosa. de potest. Episcop. allegat. 57. num. 93. Lotther. de re benef. lib. 2. quest. 33. numer. 2. & 22. Monet. de option. cap. 3. sub num. 59. non autem quando Collegium, cuius talis dignitas est caput existit in ipsa Ecclesia Cathedrali prout existit Collegium hebdomadariorum, cui preest Cimiliarca, quia Papa non reservauit principales dignitates in Collegijs, sed in Ecclesijs Collegiatis ibi principales in Collegiatis Ecclesijs; Unde ut intret reservatio inspiciendum tantummodo est an Ecclesia sit Cathedralis, vel Collegiata, non attento an in Cathedrali ultra Capitulum Canonorum addit etiam Collegium Beneficiatorum, cum Papa in eadem.

27 Ecclesia vno tantum † lumine voluerit priuare ordinarios collatores, ut post Mandos. tradit Gonz. glos. 21. num. 7. Garz. & alij relati à Castropol. oper. moral. tom. 2. tract. 13. disp. 2. punct. 19. num. 3.

Ex quibus reiecta opinione Lotther. dicta quest. 33. num. 58. qui fuit Advocatus pro Cimiliarca in causa tunc pendente in Rota decisum fuit vtraque parte informante Cimiliarcatum non cadere sub reservatione, &c.

R. P. D. GHISILERO.

Capritana Decimarum.

Mercurij 26. Iunij 1647.

ARGUMENTVM.

Remissoria in causa decimarum datur sine fumo, quando materia articulata est releuans, & ex quibus cognoscatur materiam esse releuantem.

SUMMARY.

- 1 Causa decimarum est prophana.
- 2 Causa omnes sunt prophana etiam si sint spirituales exceptis illis, quæ sunt super titulo beneficii.
- 3 Remissoria in causa Decimarum datur sine fumo.

4 Fumus non est necessarius in causa prophana pro obtinenda remissoria.

Intellige quando materia articulata sit releuans, & num. 5.

6 Releuantia vnius articuli in causa prophana est sufficiens ad remissoriam obtinendam.

7 Rota in concessione remissoria non est rigorosa.

8 Fumus sufficiens ad obtinendam remissoriam ex quibus oritur.

9 Calumnia presumptio non obstat quando datur fumus materiae articulatae.

10 Remissoria ad hoc ut concedatur sufficit probatio etiam informis.

11 Decime an sint soluende nec ne consuetudo est attendenda.

12 Decima à Clericis per spatium quadraginta annorum prescribuntur.

13 Releuantia Articulorum ad effectum obtinendi remissoriam in causa decimarum ex quibus resultet, & num. 14.

15 Exemptio à decimis consuetudine prescribitur.

Fortius si consuetudo sit immemorabilis, & num. 16.

17 Reservatio nihil noni tribuit sed intelligitur quatenus alias ius reservatum competeret, & n. 18.

19 Verbum debita quando dicatur stare enunciatiue, & conditionaliter.

20 Episcopus pretendens decimam ex quacunque causa debet prius illam probare.

21 Observantia declarat donationem, & mentem donantis.

22 Verba pro fundanda intentione actionis debent esse clara.

23 Probationes non sunt angustandæ.

24 Episcopus non habet assensum iuris pro decimis stante distinctione parochiarum.

DECISIO C.

PRAETENDENTE Reuerendissimo Episcopo Ciuitatis, seu Insulae Capri, sibi, vel eius maiori Ecclesiae deberi decimam partem reddituum bonorum comprehensorum in donatione de Anno 1371. facta à recol. mem. Ioanna Regina Hierusalem, & Sicilia, &c. Vener. Monasterio, & Monachis S. Iacobi Ordinis Carthusien. constructo, & erecto in dicta Ciuitate, in qua donatione concessit, & donauit non solum quædam bona, terras, redditus, & iura, quæ q. Iacobus de Arcutia post donationem sibi factam à Regina, renunciauit, accessit eidem, sed etiam omnia, & singula alia iura Curiae, Baiulationis Ciuitatis, & Insulae Capritanae, videlicet Terrarum cultarum, & incultarum, ac reddituum Procellarum, Pecuniae Maris, scannaturae Porcorum, quartuarum frumenti, olei, & quædam alia iura ad ipsam Baiulationem spectantia; reservato tamen sua Curia super Baiulatione ipsa Banco, seu Scannello iustitia, quod ex causa exceptandum duxit in eadem, necnon Decima debita maiori Ecclesiae Capritana, &c. D. Episcopus habuit recursum, ad Sanctiss. D. N. qui causam consequutionis decimarum remisit Sac. Congregationi Eminentiss. & Reuerendiss. DD. Cardinalium, Episcoporum, & Regularium negocijs prepositorum,

rum, & cum deinde S.D.N. mandauerit, quod in causa procedatur cum voto Rotæ, transmissio. Mihi ab eadem Sac. Congregatione deputato, dubio aliis inter partes concordato, An Episcopo, seu maiori Ecclesiæ Capritanæ, ultra Decimam, Decima piscium, debeat etiam decima supra omnibus bonis, quæ dictum Monasterium, & Monaci S. Iacobi possident ex donatione Reginz Ioannæ in casu, &c. Eoque proposito sub diebus 15. Martij, & 17. Maij currentis anni, & non resolutum, cum DD. vtrique parte audita mandauerint, quod informaretur strictè super consuetudine vniuersali non soluendi decimas in Insula Capritana, quam Monasterium, & Monaci allegabant vigere in dicta Insula; De ordine eiusdem Sac. Congregationis hac die 26. Iunii proposui dubium, An Monasterio, & Monacis esset concedenda remissoria ad effectum probandi allegatam consuetudinem vniuersalem non soluendi decimas; quod stante releuantia materiæ articulatæ, affirmatiuè, pro concessione remissoriæ fuit resolutum.

- 1 Regula enim est, passim per Rotam canonizata, remissoria in causa decimarum, ¶ vti prophana, *Caput. decis. 99. par. 1. san. mem. Gregor. XV. decis. 403. numer. 1. bon. mem. Card. Caualer. decis. 258. num. 2.* quia in Rota, omnes causæ reputantur prophanæ, etiam quæ sunt spirituales, ¶ & illæ solæ sunt beneficiales, quæ super titulo beneficii commissæ sunt, *Rot. coram Caput. d. decis. 99. par. 1. coram Scraph. decis. 1355. nu. 9. coram san. mem. Gregor. XV. decis. 562. in Ferrarien. pensionis 4. Iulij 1646. coram Me, in S. quia causa est prophana, & in Tullen. nullitatis matrimonij 18. Martij præteriti coram Me; indistinctè, ¶ & sine fumo esse dandam. Quia in materia prophana, ¶ & in prima instantia fumus non est necessarius, *Rot. coram san. mem. Gregor. XV. dec. 174. num. 1. coram boimem. Caualer. decis. 258. nu. 1. & 2. in rec. decis. 183. num. 1. par. 4. decis. 177. numer. 2. decis. 315. num. 1. par. 6. rec. cum alijs allegatis in Toletana decimarum de Capilla 1. Aprilis 1639. coram Eminentiiss. Card. Verospio, & in dd. Ferrarien. pensionis, & Tullen. nullitatis matrimonij coram Me,**
- 5 quando materiæ articulatæ ¶ sunt releuantes, *Put. decis. 101. Caput. decis. 68. par. 3.* & si hoc verum in quacunque instantia, vt dicit *Caput. d. decis. 63. par. 3.* fortius procedit in prima, in qua denegare remissoria esset tollere probationes reo, nimisque durum, quod ex discussione causæ primæ instantiæ in Curia auferretur facultas probandi in partibus, & ad illius concessionem sufficere solam releuantiam vnius articuli, cum qualitas causæ prophanæ non
- 6 exigit releuantiam omnium articulorum, ¶ sed vnius, vel alterius releuantia sufficiat pro omnibus articulis, *Cassad. decis. 5. in fin. de sequestran. possess. san. mem. Gregor. XV. decis. 124. num. 3. & decis. 403. num. 3. inter eius impressas, Rot. in recent. decis. 167. num. 2. & 315. num. 1. par. 6. recent. & Rota*
- 7 in concessione remissoriæ non est rigorosa, ¶ vt fuit dictum in Gerunden. Scribanis 26. Februarii 1638. in S. Iuxta. quannus, coram bon. mem. Merlino, & in Romana Societatis de Rotignis 15. Nouembris

præteriti coram me. Sed in presenti res caret difficultate, stante fumo probationis articulatæ, resultant ex testibus ad perpetuam rei memoriam examinatis, ex inuentario bonorum, & iurium Ecclesiæ, in quo nulla alia reperitur adnotata decima, quam decima decimæ Piscium. Et ex eo, quod nec D. Episcopus aliam decimam, quam bonorum donatorum præten-

- 8 dit, ex quibus quatenus requiretur, ¶ oritur fumus sufficiens ad hunc effectum, *Cassad. decis. 3. num. 2. de dilat. Rot. coram boimem. Caualer. decis. 363. num. 1. coram san. mem. Gregor. XV. dec. 163. num. 1. & passim in alijs.* Vnde, cum detur
- 9 mus materiæ articulatæ, ¶ non obstat præsumptio calumniæ, *Caput. decis. 56. num. 3. par. 3. Rot. in Romana seu Veliterna afflictus 4. Iulij 1646. coram R. P. D. meo Bichio, & in d. Romana Societatis de Rotignis coram Me in S. omnis suspicio,* vbi ad hunc
- 10 effectum dicitur sufficere probationem ¶ quamcunque informem, etiam leuissimam, eo-que minus, quando articuli sunt releuantes, vt dixit *Rota in dicta Romana Societatis de Rotignis.*

De releuantia non dubitarunt DD. quia, Rota sub dictis diebus mandauit videri strictè de consuetudine vniuersali, & articuli tendunt ad illam probandam, eo enim ipso, quod agitur de probanda consuetudine non soluendi decimas, quæ in materia decimarum ¶ præcipue attenditur *cap. in quibusdam in fin. iunct. glos. in verbo loci consuetudine cap. cum sint homines, cum glos. in verb. ad consuetudinem, cap. ad Apostolica, ibique glos. in verb. consuetudo de decimis, & in terminis de decimis præsentis ab Episcopo, quod*

- 12 suffragetur ¶ Clericis quadragenaria est text. in cap. de quarta de præscript. & dum articulatur etiam immemorabilis consuetudo non soluendi decimas, cum omnibus requisitis, de quibus per glos. in c. 1. verb. memoria de præscript. in 6.
- 13 non potest in dubium ¶ conuerti releuantia articulorum, vt tenuit *Rot. in Tirasonen. decimarum 24. Maii 1610. coram boimem. Pirouano, quæ est decis. 303. num. 3. post 2. vol. conf. Farin.* ob hanc solam rationem aliàs Rota censuit constare de
- 14 releuantia ¶ ad effectum concedendi remissoria in Toletana decimarum 27. Iunii 1608. coram Attrebaten. & pro Patribus Carthusianis Valentiniæ coram boimem. Card. Caualer. d. decis. 253. consuetudine vero præscribi posse exemptionem
- 15 nem à decimis ¶ dubitari non potest ex allegatis à Moneta de decimis cap. 5. quæst. 5. nu. 106. vbi in specie loquitur de exemptione personarum Ecclesiasticarum, ¶ eo facilius, quando consuetudo est immemorabilis, *Gemin. in cap. 2. S. ceterum num. 10. de decim. Vafq. controu. illustr. lib. 2. cap. 89. Valenzuel. conf. 146. numer. 12. lib. 2.*

Non obstat, quod cum constet de initio contrario ex instrumento dictæ donationis Reginz Ioannæ, cum reservatione Decimæ debitæ Maiori Ecclesiæ Capritanæ: non possit probari immemorabilis, quia illa verba, (*Necnon Decima debita Maiori Ecclesiæ Capritanæ, &c.*) appositæ in donatione, non important nouam dispositionem, seu specialem constitutionem Decimæ spiritualis ad fauorem Maioris Ecclesiæ

per bonis Carthusiæ donatis ex vulgari regula, quod reservans nihil de nouo dat, † sed reservatio intelligitur quatenus aliâs reservatum competeret, *Oldrad. conf. 214. num. 2. & 3. Aymon. conf. 15. num. 2. & conf. 144. num. 5. Rot. coram sac. mem. Gregor. XV. decis. 398. numer. 6. coram Comit. decis. 75. num. 12. & inter recent. decis. 202. numer. 6. par. 4.* reservatio enim nihil tribuit, † sed tantum conseruat illud ius, quod competit l. 4. §. si in uenditione ff. quibus modis, ius uel hypothec. soluat, cum alijs per *Giouagn. conf. 27. num. 2. lib. 1.* Nec important probationem, quod decima prius Ecclesiæ Maiori ex iisdem bonis deberetur, nisi aliâs debita probetur, quia verbum illud (debita) stat enunciatum, † & conditionaliter, quatenus scilicet debeatur iuxta theoricam, *Bart. in l. si quis legauerit ff. deleg. 1. quam Bartoli sententiam communiter recipi dicit Ias. ibid. in fin. Alex. conf. 28. numer. 6. ante medium, vers. & sic patet lib. 1. Casar. Manent. decis. 1. num. 17 & refert Rot. in Romana kinca. 2. Maii 1644. coram R. P. D. meo Bichio §. sed his non obstat. ponderando præsertim, quod Regina non reservauit simpliciter decimam, sed decimam debitam, & sic quatenus aliâs debeatur, itaut D. Episcopus fundans se in donatione teneatur probare decimam etiam alias deberi †, ut in terminis similis reservationis fuit dictum in Comen. decimarum 18. Maii 1611. coram bo. mem. Card. Sacrato, necnon accedente obseruantia longissimi temporis, cum nusquâ hactenus Monasterium, & Monaci soluerint Maiori Ecclesiæ decimam vniuersalem hodie prætersam per D. Episcopum, † quæ obseruantia declarat quatenus opus sit, verba donationis, & mentem Regine donatricis, ut per *Honded. conf. 92. num. 27. lib. 1. Rot. decis. 257. in fin. par. 2. diuers. decis. 448. numer. 3. par. 1. recent. decis. 14. num. 4. & decis. 247. numer. 7. par. 7. recent. & quemadmodum respectu Decime Piscinæ illa fuit soluta, ita soluta fuisset decima vniuersalis de cæteris fructibus, si ex donatione Regine debita fuisset; Et in omnem casum satis est, confessionem dictæ Regine in donatione non esse ita claram, ut † ex ea possit dici probata intentio D. Episcopi, *Rot. decis. 443. num. 8. par. 1. & coram bo. mem. Buratt. decis. 183. num. 19.***

Neque quidquam facit, quod hæc probatio fieri possit in Curia mediante reiterato examine testium in Curia ad perpetuam rei memoriam examinatorum, cum satisfaciatur responsio, ipsos non esse ætatis habilis ad probandam immemorabilem, nec esse coangustandam † probationem Monasterio, & Monacis, nec imputandum, si vno, vel alio modo intendunt probare, *Rot. coram sac. mem. Gregor. XV. decis. 276. num. 3.* qui etiam intendunt probare distinctionem Parochiarum, ex qua subuertitur allegata assistentia iuris pro Episcopo, † cum imò habeat resistentiam, *Seraphin. decis. 802. per tot.* nisi probet distinctionem Parochiarum, prout ipse probare debet, ut latè firmavit *Rota in Pacen. decimarum 29. Martii 1610. coram bo. mem. Card. Sacrato, quæ est decisio 270. per tot. par. 3. recent.* De qua distinctione Parochiarum testes tanquam non informati ni-

hil deposuerunt in eorum examine ad perpetuam rei memoriam in Curia facto.

Et ita pro concessione Remissoria placuit DD. respondere.

R. P. D. CORRADO.

Postea S. R. E. CARDINALI.

Hispalensi Decimarum.

Mercurii 26. Junij 1647.

ARGUMENTVM.

Remissoria conceditur stante relevantia materie articulatæ, & ex quibus in causa exemptionis decimarum resultet relevantia materie: leuitate illorum Collegia, & Scolastici approbati sunt verè, & non fictè mendicantes. Examen nouum quando admittatur post didicta testificata.

SVMMARIVM.

1. Causa decimarum est prophana: Causa omnes in quibus non agitur de titulo beneficii sunt prophana, & num. 1.
2. Remissoria in causa decimarum conceditur stante relevantia materie articulatæ. Etiam non concurrente veritatis sumpt.
3. Relevantia materie articulatæ ad effectum obtinendi remissoriam in causa exemptionis decimarum ex quo resultet, & num. 4.
5. Articuli ad effectum probandi immemorabilem quid continere debeant.
6. Articuli non perfecte formati bene possunt per testes vltius explicari.
7. Libertas exemptionis decimarum quomodo acquiratur.
8. Immemorabilis destruitur quando datur initium actus.
9. Transactio extinguit litem.
10. Lis intentata super ano iure particulari non obstat alia liti intentata super iure vniuersali.
11. Actus excludentes consuetudinem vniuersalem decimandi. Non tamen excludunt consuetudinem particularem vnius Diocesis.
12. Probationes non sunt impedienda ex eo quod altera partium velit probare contrarium fortius si probationes petita habeant relationem ad aliam anteriorem probationem imperfectam, & num. 13.
14. Doctori asserenti de consuetudine non est credendum. Præcipue ad effectum denegandi remissoriam pro contraria probatione faciendâ, & ibid.
15. Iesuitæ sunt verè, & non fictè mendicantes, & numer. 19. Quod amplius etiam ad illorum Collegia, & Scolasticos approbatos, & num. 16. & 17.
17. Scolastici approbati in Collegiis Iesuitarum tenentur mendicare, & quando.
18. Scolastici approbati in Collegiis Iesuitarum Capitulum celebrare non possunt. Sed omnis facultas agendi residet pates Præpositum generalem.

- 19 Iesuitarum precipuum institutum inardissima paupertate constitutum est.
- 20 Pius V. in eius constitutione sub datum 3. Kal. Maii 1566.
Non addidit novas qualitates Societati IESV sed solum illas explicavit.
- 21 Declaratio Pontificis pro lege servari debet.
- 22 Scholastici approbati in Collegiis Iesuitarum non esse vere de Societate sed in via ad illam quomodo intelligendum.
- 23 Exemptio immemorabilis à solutione decimarum probata ad favorem omnium mendicantium.
Comprehendit etiam religiones successivè institutas, & num. 25.
- 24 Exemptio immemorabilis à solutione decimarum habet vim legis.
- 25 Lex respicit futura.
- 26 Constitutio iurante clausuram non potest extendi ad revocationem aliarum constitutionum.
Quarum in ipsis litteris nulla mentio facta fuit.
- 27 Constitutio secundum limites principalis dispositionis debet moderari, & restringi.
- 28 Clausula quamvis praeiungentes non possunt supplere intentionis defectum. Praecipue in eis de quibus non constat principem habuisse notitiam.
- 29 Pontifex derogando consuetudini non censetur derogare immemorabili, & num. 32.
- 30 Pacta legitima non comprehenduntur sub verbis generalibus.
- 31 Titulus melior de mundo potest allegari ab habente immemorabilem.
- 33 Concessa in favorem non debent retorqueri in odium.
- 34 Breve ad hoc ut non dicatur superfluum sat est, quod aliquid operetur.
- 35 Examen novum admitti non debet postquam didicimus fuerint testificata.
Fallit quando petitur per viam restitutionis in integrum, ibid. num. 36.
Item fallit quando articuli sunt diversi, ibid. numer. 37.
Fallit quando non sunt clari, & requirunt interpretationem, num. 39. & 40.
Item fallit quando exceptio oritur ex ventre ipsarum litterarum, num. 41.
- 42 Probationes in dubio melius est concedere quam coarctare.
- 43 Relevantia ad effectum concedendi remissoriam remittitur arbitrio Iudicis.

DECISIO CI.

ATTENDENTES Summi Pontifices Paulus III. & Pius IV. san. mem. multiplices, & vberes animarum fructus, quos Venerab. Societas IESV usque ab eius orientis Institutionis initio in Populo Christiano in dies producebat, dignum censuerunt, ut illi plura concederentur privilegia, inter quae illud specialiter recensetur, ut de domibus, Collegiis, ac praediis, bonis aliisque locis eiusdem sociis iuxta eorum vivendi institutum haberi concessis Decimam aliquam etiam Papalem solvere, seu canonicam portionem exhibere, &c., non tenerentur, &c. Eandemque Societatem Domos, Collegia, & bona quaecunque à qui-

busvis Decimis etiam Papalibus, praedialibus, & personalibus, &c. aliisque ordinariis oneribus, &c. plenissime liberarunt, & exemerunt, ut constat ex litteris Apostolicis Pauli. Incip. Licet debitum Pastoralis officij. Dat. xv. Kal. Novembris anno 1549. in veris concedentes ipsis sociis Bullar. par. 1. inter Constitutiones illius Pontificis 48. & in alijs Pij sub die 19. Augusti 1561. Incip. Exponi nuper fecistis. vers. & nihilominus pro potiori cautela, in libro Privilegiarum dictae Societatis fol. 87. & seq. Quas deinde confirmavit san. mem. Gregor. XIII. cum expressa derogatione Decreti Lateranen. Concil. relati in cap. Nuper extr. de Decimis alijs litteris Incip. Pastoralis officij cura sub die 1. Ianuarii 1578. Bullar. par. 2. Constitut. 61. Verum exortis tractu temporum litibus, ac controversijs inter Venerab. Capitula Metropolitan. & Cathedralium, ac Rectores Parochialium Ecclesiarum, ex vna, & Religiosos praefatae Societatis in Regnis Castellae, & Legionis super interpretatione, ac usu dictorum Privilegiarum Leo XI. san. mem. praemissa earum narratione, ac dictorum Privilegiarum tenore, illas ad se auocavit, & terminavit eius Decreto, quo iussit in posterum solui per Societatem, eiusque Domus, ac Collegia, & loca, quaecunque in eisdem Regnis existentia illis Ecclesijs, quibus alioquin circumscriptis dictis Privilegijs Decima soluenda erat, eius loco vigesimam omnium fructuum, & animalium, quae de iure, vel consuetudine decimari consueverant, ex quibuscunque bonis praedictis Religiosis tunc obuentis, ac deinceps ex largitione fidelium, vel alijs lucrativis titulis obveniendis. Ex alijs vero emendis, vel ab extraneis conducendis integram Decimam. Exceptis ab hac praestatione Hortis, seu Viridariis penes eorum Domus, seu Collegia, ac vno praediolo in Agro pro singulis Domibus, seu Collegijs mensura m. quatuor fanegarum illarum partium non excedente. Salvis tamen quibuscunque concordijs, seu transactionibus inter partes initis quas in suo robore permanere voluit, ut legitur in eius litteris. Incip. Apostolici muneris debitum exposcit sub die 23. Aprilis anno 1605. quae postea per san. mem. Gregor. XV. moderata, ad pristinum tenorem restituta fuerunt per san. mem. Urban. VIII. similibus litteris Incip. Alias à fel. record. Leone Papa XI. sub die 29. Novembris 1623. Quare institutis de anno 1625. pro parte Venerab. Capituli Ecclesiae Archiepiscopalis Hispalen. generalem, & perpetuam habentis ad ministrationem reddituum, & Decimarum illius mensae vice Archiepiscopi vniuersalis Parochi in ea Dicecesi, novis iudicijs primum super executione dictarum litterarum Leonis XI., deinde super manutentione eorum Illustrissimo Hispaniarum Nuncio contra Religiosos, & Collegia dictae Societatis in illis partibus existentia, Pro quibus adducebatur ea quidem peculiaris privilegia, ex praenarratis Pontificijs Constitutionibus ipsis concessa, quorum vigore quaecunque eorum bona, etiam alijs loca, immo, & ab extraneis conductis praetendebantur

tor exempta, fuisse præfatis Leonis litteris abrogata; sed non fuisse sublatum ius ipsis communiter cum cæteris mendicantium Ordinibus competens ex immemorabili eiusdem Diocesis consuetudine, qua præservantur ab eiusmodi præstatione immunia, quæ proprijs manibus, vel sumptibus excolunt. Hisque omnibus ad Rotam delatis vigore Commis-
sionis directæ bo. mem. Coccino. Fuit negata. Capitulo manutentio prævia Decisione die 26. Nouembris 1635. Ac subindè in prosecutione negotij principalis Coram me in causis illius subrogato. Domini die 1. Februarij 1644. mandarunt dari dubium. An, & in quibus litteræ Apostolicæ suffragentur Capitulo. Interea verò, quia pro Collegijs fuerant exhibiti Articuli ad effectum probandi allegatam consuetudinem immemorabilem, petebanturque litteræ Remissoriales ad partes, quas Informantes pro Capitulo contende-
bant. Voluerunt super his prius disputari.

Proposito itaque pluries Articulo, eoque maturè discusso. Hodie fuit resolutum concedendam esse Remissoriam. Quia Decimarum causa censetur ad hunc effectum ex sententia Rotæ ad instar profanæ sicut aliæ quæcunque † in quibus non agitur de titulo beneficii iux. decis. Puth. 324. in fin. vers. & quia eramus lib. 2. in correct. Veral. decis. 99. par. 1. & penes san. mem. Gregor. decis. 174. & decis. 403. sub num. 1. & seq. ac in recent. decis. 677. sub num. 1. par. 1. & decis. 183. numer. 1. vers. & versatur par. 3. & in alijs
2 infr. citat. Ideoque data relevantia † materiæ articulatae, (etiam non concurrente veritatis summo) negari non potest ad l. Indices C. de Ind. l. Indices cum Auth. seq. C. de fid. Instr. c. fin. 30. quæst. 5. Puth. decis. 212. num. 3. vers. quia in materia profana lib. 1. in correct. Veral. decis. 68. d. num. 1. par. 3. Cas. de Grass. decis. 1. d. num. 8. vers. maior tamen pars, & seq. de dilat. & decis. 102. num. 1. vers. movebantur Domini par. 1. divers. & penes bon. mem. Card. Mantica. decis. 374. num. 2. vers. In profanis autem, & seq. ac san. mem. Gregor. XV. decis. 124. numer. 1. & d. decis. 174. sub num. 2. vers. & in profanis, ac d. decis. 403. numer. 3. vers. in profanis autem Card. Canaler. decis. 250. numer. 1. vers. nam causa Buratt. decis. 656. num. 1. Reverendiss. Vrgellen. decis. 35. numer. 1. & in recent. decis. 277. numer. 1. & seq. & decis. 389. sub numer. 1. par. 3. & decis. 256. numer. 1. vers. Hac enim par. 4. tom. 2.

Relevantia verò ex eo deducitur. Quia probata immemorabili quilibet legitimus, & validissimus titulus à Collegijs adduci potest
3 pro defensione præten- & exemptionis ab huiusmodi Decimarum solutione iux. gloss. fin. in cap. in aliquibus vers. quia Clerici, vel Ecclesia extr. de decim. Rot. penes Crescent. decis. 1. num. 2. vers. & ad hoc probandum, & seq. de Decim. ac in Valentini. Decim. de Gandia 23. Februarij 1601. coram bo. mem. Card. Seraph. & in proprijs terminis hac ratione fuit resolutum constare de relevantia
4 Articulorum ad effectum † concedendæ Remissoriæ, licet alia privilegia exhibita fuissent prius reprobata in Toletana Decimar. 27. Iunij

1608. coram Ottembergo in S. His tamen non obstantibus, ac seq. & in Tirason. Decimarum 24. Maj 1610. coram bon. mem. Pironan. relate post secundum vol. conf. Crimin. Farinac. decis. 303. in Valentini. Decimar. 21. Iunij 1613. coram Cardin. Canaler. decis. 253. in Legionen. Decimarum 22. Maj 1615. coram bon. mem. Manzaned. in recent. dicta decis. 677. numer. 4. vers. Vltimus, & seq. par. 1. & in Toletan. Decim. 4. Decembris eiusdem anni coram bon. mem. Salencien. decis. 715. sub num. 1. & seq. par. 3. Earumdem.

Nec obstat, quod Articuli non fuerint rectè formati super immemorabili cum coarctatione negatiuæ.

Quia contrarium apparet ex eorum lectione, † & præsertim primi continentis in effectu omnia requisita gloss. in cap. final. in verb. memoria de Præfer. in 6. quibus illa benè probatur l. si arbiter. ff. de Probat. P. Rebuff. de decim. quæst. 13. d. numer. 94. vers. quare quomodo probetur, & seqq. Minsinger. obseru. 30. num. 5. vers. quomodo autem probanda sit cent. 1. Decian. consil. 51. sub num. 35. vers. Aliquando intendit quis probare vol. 2. Rot. penes san. mem. Gregor. XV. decis. 196. & in recent. decis. 445. sub numero 1. & seqq. par. 1. ac decis. 360. num. 13. vers. sexto par. 2. ac decis. 432. sub num. 1. vers. & moti fuerunt par. 3. Eaque possunt etiam per testes in
6 eorum dictis, † atque rationibus clariùs explicari iux. tradit per specul. in tit. de teste S. 1. sub num. 63. vers. quid ergo iuncto vers. sed dic valere, & sub num. 65. Felin. an consil. 2. sub num. 35. vers. sic præmitto secundo, & alios refert, Farinac. de testib. quæst. 71. sub num. 30. & 31. in 7. & 8. limitatione, & fuit nupèr dictum in Mediolanen. Prioratus 27. Maj præteriti coram me, in S. Præterea non obstat.

Minus obstat, quod non fuerit in eis deductum Decimas fuisse ex parte Capituli petitas, atque à Collegijs negatas, eiusmodique negationi Capitulum acquiescisse, † quæ videntur necessaria ad effectum acquirendi libertatem ab huiusmodi præstationibus.

Quoniam hæc non requiruntur ubi agitur de consuetudine, seu præscriptione immemorabili, in his præsertim, quæ alteri competunt per modum iuris; Nam illa vim habet tituli, ac concessionis expressæ eiusmodi adminiculis non egentis, quæ si necessaria forent ex tanti temporis lapsu præsumerentur. Immo illorum probatio eius essentia prorsus repugnat cum præferant, & includant per necesse initium actus, † quod destruit immemorabilem. Oldrad. consil. 254. Quia tota pars sub
8 numer. 15. vers. tertio opponitur Crauet. consil. 111. num. 21. vers. non obstat. dictum Alex. & c. & seqq. usque ad fin. & consil. 775. sub numer. 8. vers. non obstat. necessariam interpellationem. Nat. consil. 446. sub num. 15. vers. Nec est verum. Purpurat. consil. 536. numer. 11. vers. & stante titulo præsumpto, ac seq. Decian. d. consil. 51. sub d. num. 35. vers. Aliquando intendit quis probare, & seq. lib. 2. Menoch. consil. 234. sub num. 33. vers. Aliæ vero requisita, & seq. & consil. 525. num. 10. vers. quia quod attinet ad primum. Iosef. Lud. decis. 106. sub numer. 4. vers. nec obstat, & seq. Gasp. Ant. Tbesaur. quæst. forens. lib. 1. quæst. 8. numer. 9. vers. Tertius est casus, & fuit responsum in Nonan-

Nonantolana Bonorum 18. & 22. Martij 1591. coram bon.mem. Cardin. Mantie. in S. neque obstat, quod si aduersus hanc facultatem, & seqq. usque ad fin.

Deinde non obstat, quod prædicta consuetudo sit improbabilis, Tum inspecto tempore litium, de quibus fit mentio in litteris san. mem. Leonis XI. de anno 1602. (vt asseritur) inceptarum, ideoque in præsentia verisimiliter non reperiantur testes in ætate quinquaginta quatuor annorum tunc constituti, qui eam legitimè probare possint; Tum etiam stantibus contrariis actibus pro Capitulo adductis illam prorsus elidentibus.

Quia (prætermisiss alijs) tempus illarum litium (quæ ceptæ fuerunt super solis priuilegijs particularibus Societatis, vt attestatur *Rota in Carthaginen. Decimarum 16. Februarij 1615. coram Seleucien. in recent. decis. 645. num. 4. vers. considerant etiam Domini par. 3.*) in præsentia considerari non debet, tum quia fuerunt prorsus extinctæ, & ac terminatæ vigore prædictarum litterarum Sanct. mem. Leonis de anno 1605. ad tex. in cap. 1. extr. de transact. Sarnens. ad Reg. de Iur. quæst. non tollend. quæst. 7. Valenzuel. conf. 35. numer. 19. vers. maxime, & conf. 151. num. 16. vers. maxime; Tum quia in eis actum fuit de iure particulari priuilegiorum Societatis, non autem ¶ vniuersali Mendicantium omnium, 10 communi, de quo modò contenditur *Rota penes Puth. decis. 348. vers. sed in casu nostro lib. 2. in correct. & in Bonon. de Maluetus 16. Maij 1588. coram bon. mem. Plato in S. nec obstat, ac sanct. mem. Gregor. decis. 403. sub num. 5. vers. nec potest dici, & seq. & fuit resolutum in Illerden. Decimarum 16. Decembris 1639. coram bon. mem. Pirouano. Sed attendendum est tēpus huius Iudicij instituti de anno 1625. super eiusdem Breuis interpretatione, ac dictæ Consuetudinis releuantia, vt apparet ex ipso Processu, de quo testes plures iustæ ætatis, ac benè informati possunt faciliè reperiri.*

Actus autem contrarij pro parte Capituli deducti ex sententia bon. mem. Alex. Iunii in *Burgen. Decim. pro Capitul. Burgen. contra Moniales Beatae Mariæ de las Huelgas Ordin. Cisterciens. anno 1558. 6. Iulij. Et alia bon. mem. Oran. in Carthaginen. Decimar. de Murcia pro Episcopo & Capitulo Carthaginen. cōtra Moniales S. Antonij de Padua Tertij Ordinis S. Francisci anno 1593. 10. Decembris præuia Decisione 19. Nouembris eiusdem anni. Ac alia bon. mem. Penia in Carthaginen. Decim. inter eundem Episcop. & Cap. Carthaginen. ac Priorem, & Conuentū S. Petri loci de la Noya Ordinis S. Hieronymi. Et ex decis. 1293. & 1295. bon. mem. Card. Seraph. in Valentina Decim. 1. Iulij, & 23. Octobris 1598. ac decis. 1380. in Seguntin. Decimar. 30. Octobris 1600 (in qua non fuerat legitimè probata allegata generalis consuetudo, vt ibi legitur sub numer. 1. vers. nec obstat, ac seq.) & in *Toletan. Decimar. 26. Nouembris 1605. coram Iusto penes Marches de Commiss. par. 2. fol. 596. Ac in alia Toletana Decimar. 29. Nouembris 1606. coram Ortemberg. Et in Valentina Decimar. 11. Februarij 1608. coram bon. mem. Lugdunen. in recent. decis. 212. par. 2. (quæ emanauit per contradicatas, vt patet ex principio) Et in Conchen. Decimar. de Belmonte 9.**

Par. X. Recent.

Maij 1616. coram bon. mem. Vbaldo in recent. decis. 270. par. 4. (in qua fuit disputatum dumtaxat de validitate concordie initæ cum illo Capitulo, vt in ea legitur,) ac in alijs similibus. Non elidunt intentionem Collegiorum. Nam (præterquod in illis casibus actum fuit tantum de alijs particularibus priuilegijs a præfatis Religiosis prætensis, non autem de consuetudine immemorabili Mendicantium, vt apparet ex eisdem decisionibus. Immo quando hæc fuit particulariter allegata, etiam reiectis ipsis priuilegijs Rota concessit Remissoriam, in ead. Toletan. Decimar. 27. Iunij 1608. coram Ortemberg. in S. His tamen non obstantibus.) Placuit Responsio, quod in Articulis pro Collegijs exhibitis deducta fuit inmemorabilis, non solum vniuersaliter in Regnis Castellæ, ac Legionis, in quibus nonnullæ ex prædictis Diocesibus existunt, sed particulariter, & præcipuè in Diocesis Hispalen. Ideoque licet etiam ex 11 huiusmodi actibus elidi posset vniuersalis, tñō tamen excluditur particularis huius Diocesis consuetudo, vt bene respondit Anchar. in conf. 255. In causa, & quæstione quæ vertitur sub numer. 1. vers. Ad hoc dico, quod iustificari non potest & seq. Crauet. d. conf. 111. num. 16. vers. & licet in Italia, & fuit dictum in Caurien. Decimar. relata per Papaxon. ad decis. ult. numer. 10. vers. & in una Caurien. de consuetud. in Non. & comprobas Honded. conf. 46. nu. 24. vers. cum consuetudo lib. 2. Quæ maxime attendi, atque præferri debet iux. gloss. fin. in cap. super eo in verb. vicinis vers. contraria verò extr. de Cens. Barr. in l. 2. sub num. 41. vers. trigesimo sexto quæro C. quæ sit long. consuetud. Soc. conf. 7. sub num. 6. vers. Præterea & seq. lib. 1. Paris. conf. 25. sub numer. 42. vers. ex quo consuetudo lib. 4. Rota in Hispalen. Decimarum 18. Iunij 1612. coram Vbaldo S. pen. vers. & in concursu, & in Calaristana Decimarum coram Cardin. Cauler. decis. 93. num. 3. vers. non autem, & decis. 107. num. 1. vers. Et ideo, & decis. 356. nu. 2. vers. quæ consuetudo particularis, ac in recent. decis. 169. nu. 9. vers. quia in concursu par. 5.

Nec refert quod Capitulum prætendat contrarium probare ex testibus, & alijs. Quæ non ideo excludi debent probationes Collegiorum, ¶ sed perfectò processu videbitur in 12 disputatione causæ quæ sint potiores, & præferendæ cap. cum Ioannes ibique no. D.D. extr. de fid. instr. Rota penes Bellamer. decis. 624. num. 2. vers. De primo casu Mantie. d. decis. 174. num. 3. vers. nec probatio, & decis. 785. num. 5. vers. quo verò ad probationem par. 1. diuers. ac in recent. decis. 677. num. 5. vers. quibus non obstat par. 1. & decis. 229. sub numer. 4. vers. Atque ex abundanti ac decis. 660. numer. 4. vers. Nam respondetur par. 2. & penes Buratt. d. decis. 824. num. 7. vers. sicut etiam ac seq. & in Maceraten. pecun. 27. Ianuarij 1645. coram R. P. D. meo Orthobono in S. fin. Cum præsertim illis interea aliquantulum suffragentur adminicula testium in partibus exa- 13 minatorum, ¶ quibus concinit relatio Modern. Lusitan. de iur. Eccles. lib. 3. cap. 26. §. 3. sub numer. 35. vers. & quamuis, ibi, prout in Hispaniarum partibus, &c. & d. decis. coram bon. mem. Coccino 26. Nouembris 1635. in qua solutiones ab eis coactæ, & metu censurarum factæ declarantur, ac reprobantur, negaturque manutentio Capitu-

pitulo. Neque obstat assertio *Franc. Castil. in eius Tract. de tertijs debitis Regib. Hispan. cap. 36. sub num. 1. vers. Tambien suppongo*, ibi, y no teniendo exemption los Religiosos, las Religiones y todas las personas Ecclesiasticas pagan diezmos, ut probauit supra, &c. Quia loquitur de iure communi secundum dispositionem *tex. in d. cap. 2. §. ceterum de decim. in 6. ut legitur paulo supra* (quo ibi se refert) *num. 43. vers. cum alijs Religiosi omnes*, &c. non autem excludit consuetudinem immemorabilem, quæ priuilegij, ac alterius cuiusque melioris tituli ius præferret, & in ipsamet lege Regia præseruatur expressè, ut legitur apud eundem in *cap. 21. & pluribus sequentibus*. Quinimò si eam referret, vel negaret non tamen eius assertioni prorsus deferendum esset, † cum hæc in facto consistat, cuius ideo contraria probatio reiicienda non esset *Rota pendens Mohed. decis. 2. & 3. de consuetud. Card. Mantica. decis. 357. sub numer. 6. vers. Præterea*, ubi reiicitur attestatio Beroi, de quodam stylo, seu consuetudine Ciuitatis Bononiæ, & penes sanct. mem. Gregor. decis. 274. sub numer. 4. vers. nec facit & seq. ubi reiicitur alia similis Carauit. de consuetudine Regni Neapolitani.

Præterea non obstat, quod Collegia non sint mendicantia, licet Indulto Apostolico fuerint illis communicata aliorum mendicantium priuilegia, quæ sanè communicatio exemptionem à solutione decimarum huiusmodi, quarum non fuit facta mentio, neque explicitè, neque implicitè derogando contrariæ Concil. Gen. Lateranens. Constitutioni relatæ in d. cap. Nuper exte. de decim. regulariter non comprehendit.

Quia vetus hæc controuersia quam ex alijs excitauit *Horat. Mandos. in eius Tract. de Priuileg. ad instar gloss. 2. sub num. 22. vers. Videndum est autem*, & gloss. 11. sub num. 24. vers. Vltimo non obstat & seqq. absoluit autem *Gabr. in cons. 28. d. num. 8. vers. Verum & seq. lib. 1. Videtur iam definita*, per sanct. mem. Pium V. in eius Constitutione. Incip. Dum indefessæ considerationis intuitu in ordine 131. Bullar. par. 2. qua motu proprio 15 declarauit his verbis, † illam, & illius Præpositum, ac singulas personas Societatis huiusmodi vere, & non fide mendicantes fuisse, esse, & fore, & inter aliorum Fratrum, & Religiosorum mendicantium Ordines, aliosque Fratres, & Religiosos mendicantes connumerandos, prout illos Nos connumeramus, & connumerari debere; ac omnes, & singulas, tam Iuris, quam hominum dispositiones in fauorem Religiosorum, seu Fratrum mendicantium nunc, & pro tempore emanatas, etiam in Societate, illiusque Dominibus, Collegijs, Præposito, & alijs Religiosis locum habere, &c. ut habetur in ea in §. 2. Hæc enim sunt membra Societatis pro Scholasticis approbatis principaliter instituta, qui certè sunt personæ Societatis, & de corpore illius, ut legitur in Constitutionibus eiusdem par. 3. cap. 1. ibi, sed quis Scholastici approbati etiam non do quadam interiori, quam admissi ad probationem in corpus Societatis computantur & in Declaration. sub litt. A. ibi, secundo modo, qui minus latè patet, Societas cum professis, & Coadiutoribus formatis etiam 16 Scholasticos approbatos continet, † Ex his enim tri-

bus partibus, seu membris Societatis corpus constituit, &c. *P. Molin. de Ius. & Iur. tom. 1. disput. 139. in vers. Cum Societas nostra, &c.* Et licet nec dum fuerint inter professos recepti, tamen quantum in eis est, & professionem emittere parati, (si id præpositus Generalis Instituto Societatis congruere iudicauerit,) & in perpetuum Dei seruitio consecrari, ac sua sorte contenti sunt, prout idem exigit institutum, par. 5. cap. 4. §. 5. Ideoque merito emissis tribus votis simplicibus, sunt veri, ac proprii Religiosi ipsius Societatis, illique ex parte sua prorsus affecti, & obligati, ac eius meritorum, & priuilegiorum participes, non secus, ac ipsi professi effecti fuerunt, ut habetur in Constit. sanct. mem. Gregor. XIII. Incip. Quanto fructuosius in vers. Et licet eos & vers. sed etiam alios omnes, & quoscunque. Dat. anno 1582. Kal. Februarij in præfato Libr. Priuilegiorum Societatis fol. 214. ac seq. Et in alia eiusdem Pontificis Incip. Ascendente Domino, in vers. Et licet in vers. & non modo eos ibid. fol. 222. Dat. anno 1584. v. 111. Kalend. Iunij in Bullar. part. 2. inter eius Constitutiones 89. *P. Molin. de disput. 139. in versic. non solum autem professos, &c. Nauar. consil. 3. sub numer. 4. vers. longè tamen, &c. de Regular. Bona verò illis ex instituto permittitur*, non habent tanquam propria etiam in communi, sed sub administratione, & gubernatione omnimoda eiusdem Præpositi, † debentque esse parati etiam ostiatim mendicare quoties obedientia, vel necessitas id exegerit, ut habetur in *examin. general. cap. 4. §. 1. & seq. & §. 27. Ad hæc, & vers. quandoquidem*. Et in Constit. par. 3. cap. 1. §. 7. *Ut experiri, & §. 25. Diligant omnes paupertatem, & par. 4. cap. 2. §. 5. Possessionem Collegiorum ibique in Declarat. litt. C. vers. Societas §. 7. vers. tunc enim, ac par. 6. cap. 3. §. 10. & in Summar. Consil. Reg. 24. & in Constit. sanct. memor. Pauli III. Incip. Regimini militantis Ecclesiæ in vers. Possunt tamen habere. Dat. anno 1540. v. Kal. Octobris in Bullar. par. 1. inter eius Constit. 25. & Iulij III. Incip. Exposuit debitum Pastoralis officij vers. que Collegia. Dat. anno 1530. 12. Kal. Augusti in eadem Bullar. par. 1. Constit. 9. Roderic. quest. Regular. tom. 1. quest. 2. art. 9. ad fin. vers. Præterea, *P. Molin. de disput. 139. vers. Illi, qui finito probationes tempore. Suarez de Religione. tom. 4. lib. 4. cap. 5. sub numer. 11. vers. Nihilominus certissimum est, ac per tot. Sanchez ad Præcept. decalog. lib. 7. cap. 27. sub num. 33. vers. quarto & num. 38. vers. nono*. † Ita ut neque Capitulum habere, neque capitulariter ad quæuis peragenda congregari possint, sed omnis facultas celebrandi pro eis quoscunque contractus penes præfatum Præpositum Generalem reideat, ut cauetur in alia Constit. sanct. mem. Pij V. de anno 1563. 3. Kal. Maij in prædicto Libro Priuileg. Societatis fol. 106. & seq. Incip. Innumerabiles fructus. Atque etiam eadem bona, & redditus in iudicio, cum id conueniens, vel necessarium fuerit descendendi, ut habetur in *Declarat. ad d. 4. par. cap. 2. §. 5. sub litt. C. versic. Societas in usum Scholasticorum suorum, &c.* Proptereaque Sanctus ille Pontifex omnibus attentè pensatis Societatem ipsam indefinitè, ac singulas eius personas indi-*

stin.

finctæ, vere, ac non fictæ mendicantes, eoque nomine cum omnibus eius Domibus, Collegiis, Præposito, ac cæteris Religiosis tanquā vnius corporis membra vni subordinata cā-
 19 piti, † cuius summiū, præcipuumque Institutum in arctissima paupertate est constitutum, sub quavis iuris, ac hominis dispositione comprehendendi declarauit in d. §. 2. eisdemque omnibus, & singulis priuilegiis, immunitatibus, & exemptionibus, facultatibus, concessionibus Indultis, indulgentiis, remissionibus, gratiis, & litteris, cæteris quibuscunque mendicantium ordinibus quomodolibet concessis, & concedendis libere, ac licitè vti, frui, potiri, & gaudere in §. sequen. Non quidem per verba futuri dumtaxat temporis, sed & præteriti, vt legitur iur. d. §. 2. ibi, *verè, & non solum Mendicantes fuisse, esse, & fore &c.* ad in §. 3. versus finem. ibi, *concessis, et concedendis antea potuerunt, et nunc, ac in futurum &c. possint libere, uti, frui, potiri, et gaudere &c.* Vt quisquē intelligeret ipsum nouam non addere Societati qualitatem, ac priuilegium, † sed illi insitam explicare ad l. hæredes palam §. si quid post factum testamentum ff. de testam. Bald. in l. non dubium sub num. 2. vers. *verbo nota.* Cod. de legib. Oldrad. cons. 263. Dominus Bgillas sub num. 3. vers. *His præmissis ac seq.* Rota dec. 502 sub nu. 15. vers. *Denum adest declaratio par. 1. ac dec. 414 num. 17. vers. neq. est verum ac seq. par. 5. recent.*

Quare nec videtur de hoc Amodo dubitandum tanto huiusmodi Pontificis (ad quem
 21 spectat.) declaratione, † quæ pro lege seruari debet *Imol. in Clem. 1. sub num. 9. vers. secus si narrauit aliquid, quod consistat in Iuris effectu &c. de probat. Gabr. Com. Concl. lib. 1. de probat. Concl. 1. nu. 37. vers. Primo sublimita.* Et ita in hac questione concludunt Suarez de Religion. tom. 4. lib. 4. d. cap. 4. sub num. 11. vers. *Imo quod maius est, et cap. 7. in fin. vers. Denique ob hanc causam, &c. tom. 5. de Censur. disput. 22. sect. 5. nr. 16. vers. Rursus rursus, omnes autem dicti sunt verè, & propriè Religiosi Mendicantes, vt satis declarat Pius V. in eadem Bulla &c. fol. mihi 430. col. 1. & Sanchez ad præcept. Decalog. lib. 6. cap. 7. sub num. 117. vers. Distis ex parte contrariis est in fin. & ex alijs Bonacini de Clausur. q. 2. præf. 9. §. 4. diff. 1. Quinto sequitur in fin. & Modern. Sicul. in tract. de donat. contemplat. matrim. factis tom. 1. discurs. 2. par. 4. sub numer. 3. vers. omnes verò ac seq. & alijs DD. Regnicole.*

Nec mirum quod in dubium id reuocauerit Horat. Mandos. in d. tract. de Priuilegiis ad Instar. d. gloss. 2. in fin. & d. gloss. 11. sub n. 24. & seq. ac Roderic. quest. Regular. tom. 3. q. 49. art. 2.

Quia ille non scripsit super hac Constitutione Pij V. sed super alia quadam sanct. mem. Pij Quarti Dat. sub die 26. Nouembris 1565. relata in alia eiusdem Pij V. Incip. Aequum reputamus, & rationi consonum in prædicto libro Priuileg. Societatis fol. 96. & seq. vt apparet ex præfatione d. Tractat. & ex verbis ipsius Bullæ ibidem relatis ante primam glossā. Neuter autem certam habuit notitiam dd. omnium Constitutionum, ac Litterarum Apostolicarum Societatis, vt fatetur vterque primis scilicet d. gloss. 2. sub num. 23. vers. *credo tamen.*

Alter verò d. q. 2. art. 9. in fin. vers. *Hac dicta sunt.* Indeque attota irrepsit eorum equiuocatio, dum asserunt scholasticos approbatos non esse
 22 verè de societate, sed in via ad illam; † Quia id intelligitur de societate sumpta in primo, vel secundo gradu scilicet Professorum, seu Coadiutorum formatorum, qui licet in ea sint præstantiores, non tamen soli eius integrum corpus constituunt, sed aliud quoque prædictum scholasticorum membrum concitrit, vt explicatur in d. Declarat. ad Constit. par. 5. c. 1. sub litt. A. vers. secundo modo, & vers. quare huius nominis &c. quæ sanè declarationes vim habent Constitutionum, vt statuit idem sanct. mem. Paul. III. in eius Constit. Incip. Inunctum Nobis desuper Apostolicæ seruitutis officium in vers. Ac quod quascunque Dat. anno 1543. Pridie Id. Martij, & Iulius III. in d. Constit. Incip. Exposcit debitum Pastoralis officij. in vers. qui quidem Præpositus Dat. anno 1553. Duodecimo Kal. Augusti, & alij Pontifices successores, & firmavit Rota in Romana legari 16. Maii 1617. coram Buratt. dec. 245. sub nu. 11. vers. *Declarationes autem.*

Et ex prædictis tollitur etiam aliud obiectum: quod scilicet præfata consuetudo suffragari non possit Collegiis d. Societatis cuius approbatæ Institutionis initium apparet ex allegata Bulla sanct. mem. Paul. III. Dat. Quinto kal. Octobris anno 1542.

Quia si probetur articulata immemorabilis ad fauorem omnium Religionum Mendicantium, hæc ipsa vniuersaliter intuitu, ac fauore
 23 Ordinis mendicantium introducta, † videtur comprehendere Religiones mendicantes successiue institutas, non tam vigore communicationis priuilegiarum, vt per Horat. Mandos. in d. tract. de Priuilegiis ad Instar. gloss. 15. d. num. 59. vers. *Videndum quoque est, & seq. usque ad fin. & Roderic. quest. Regular. tom. 3. q. 51. art. 2. vers. Secundo dico &c.* attenta præsertim verborum amplitudine, quam bene perpendit idem Mandos. in d. tractat. gloss. 14. sub num. 1. & 2. Quam iure proprio, vt in specul. tradit idem Mandos. in d. tract. citat. gloss. 11. sub numer. 19. vers. *Si ergo Societas &c. & Roderic. quest. Regular. tom. 3. q. 49. d. art. 2. in §. Vnde ex hoc concludendum est, vers. Si ergo Societas.* Quia
 24 cum illa non solum priuilegiis, † sed legis etiā vicem obtineat l. 1. §. fin. vers. *si tamen, & in l. in summa in princip. ff. de aqu. pluui. arcend. l. hoc iure §. 1. vers. Ductus aquæ ff. de aqua quotid. & astiu. Ideo*
 25 facillè comprehendit etiam futuras, † ac postea institutas ad l. Arriani §. cunctis quoque legibus C. de Hæret. & Manich. gloss. in ca. Vnicuique verb. mendicantes in fin. vers. *qui enim similem de excess. Pralat. in 6. Bart. in homines populi sub num. 64. vers. Si verò continet ff. de iust. & iur. Alex. consil. 178. In occurrenti casu sub num. 13. vers. ego pro hoc adduco lib. 2. Castr. in cons. 372. Quantum ad illam partem Dotis sub nu. 2. vers. & quod not. per. Cyn. lib. 1. Soc. ian. cons. 76. sub nu. 100. ad fin. vers. *uel quia dico lib. 1. Natt. cons. 160. sub num. 23. vers. Respondetur, & sequitur Molin. de Primogen. lib. 2. cap. 6. sub num. 19. vers. quod clarius procedit & supra sub num. 13. vers. Idque non mirum &c. & comprobatur ex decis. Puth. 150. sub nu. 4. vers. tamen istis non obstantibus lib. 1. & decis. 810. no-**

mer. 27. vers. Imò quod in fortioribus, ac seq. & decis. 265. num. 40. vers. & cum privilegium ac seq. & decis. 324. num. 12. vers. & tale privilegium pars. 5. recent. ac sequitur Valenzuel. conf. 79. à numer. 100. versic. nam quoad primum, & seq. & latius probat in conf. 146. numer. 30. vers. quare ius per talem immemorabilem.

Non obstat insuper, quod licet allegata Consuetudo in Diocesi Hispalen. vigeret, non tamen Societati, eiusque Collegiis prodesse posset cum in dictis Litteris sancti. me. Leonis XI. fuerint abrogata quæcunque contrariæ Consuetudines generales, vel speciales, ac etiam particulares eiusdem Societatis, ut in eis legitur in §. Non obstantibus præfatis &c. Quibus sanè verbis hanc quoque licet non peculiarem Societatis, sed cum alijs mendicantibus communem fuisse comprehensam Ideoque inutilem omnino fore, ac proinde irrelevantem eius probationem asseritur.

Nam hæc obiectio altiore præferebat indaginem, quam suscepta disputationis postulat ratio; Ideoque in propositione alterius dubij super meritis causæ erit maturius discutienda. Interea verò ad effectum, de quo agitur in præsentia satis visum fuit Dominis, quod ex lectura earundem litterarum apparet tam in parte narratiua, quam dispositiua Pontificem intendisse lites, ac controuersias inter partes tunc vertentes super proprijs Societatis Privilegijs ibi narratis, quibus Collegia prætendebantur abuti in maximum Capitulum, & Parochialium Ecclesiarum præiudicium, finire, ac terminare, ut legitur in §. cum itaq; sciti accepimus. & in §. Nos qui inter Ecclesiasticas personas &c. Constatq. etiam, quod in illis litibus, ac controuersis actum fuerat tantum de exemptione per societatem prætenso vigore dictorum eius privilegiorum particularium ex attestatione Rota in d. decis. 645. num. 4. versic. considerant etiam Domini. & versic. Certumq. est par. 3. recent. idemq. asserit referens processum ipsos Valenzuel. conf. 151. in princip. versic. Ad quod præsuppono. Quare non videtur ea Constitutio, siue Decretum ob amplitudinem Clausularum derogatoriarum quæ fuerunt appositæ in parte executiua in §. 26 Quo circa Venerabili fratri &c. † extendi posse ad reuocationem aliorum, de quibus nec in præcedentibus litibus actum, nec in ipsis litteris mentio vlla facta fuit Calder. consil. 11. sub n. 1. versic. nec obstat quod sufficiant generales Clausula. de Privileg. Paris. consil. 141. nu. 15. vers. Iterum in huiusmodi dispositione lib. 3. & firmavit, Rota d. in decis. 645. num. 3. vers. Responderunt enim Domini. & seqq. par. 3. recent. sed ad limites ipsius principalis 27 dispositionis † restringi, ac moderari debere Clem. 1. ubi gloss. in verb. Animarum cura vers. sed hæc Clausula, & infr. in verb. gratia. ac DD. de Prabend. Rot. apud Card. Seraph. d. decis. 1293. num. 7. versic. non obstat. quod derogatum sit ac seq. & S. me. Gregor. decis. 159. num. 6. versic. & non faciunt Clausula derogatoria, ac seq. Reucrendiss. Vrgellen. decis. 43. nu. 22. vers. Non obstant secundo, & in recent. decis. 103. sub num. 5. vers. Derogatio enim & decis. 111. num. 4. vers. & non faciunt Clausula derogatoria par. 2. & decis. 68. num. 3. vers. non obstat quod Papa par. 3. & in dec.

604. num. 6. vers. Non obstant Clausula generales derogatoria par. 4. † Non enim potest quauis Clausularum prægnantia supplere intentionis defectum circa ea, quæ in facto consistunt quorum non constat Principem habuisse notitiam cap. 1. de Constit. in 6. Paris. consil. 1. nu. 96. versic. Prout etiam dicimus, lib. 1. Cardin. Seraphin. d. decis. 1293. num. 6. vers. non obstant. Clausula privilegiorum & S. mem. Gregor. decis. 164. a num. 7. vers. præsertim. & seqq. & in recent. decis. 666. sub nu. 7. vers. sed difficultas esset ac seqq. par. 1. & decis. 739. num. 5. vers. Prædictus autem defectus par. 2. Eoque minus ad tollendam consuetudinem immemorabilem, 29 cuius expressa mentio requiritur, † ita ut sublata etiam quacunque consuetudine illa non censeatur regulariter abrogata Paris. consil. 101. sub nu. 34. vers. quæ præscriptio, & seqq. lib. 1. & conf. 25. num. 17. vers. Ista enim præscriptio. & seq. lib. 4. Rot. penes. Buvat. decis. 435. num. 5. vers. secundo dixerunt DD. ac seq. & in specie ex prædictis rationibus fuit resolutum in Placentin. Canonias. coram bon. mem. Coccin. in recent. decis. 614. num. 1. par. 2. confirmata decis. 286. par. 4. ac decis. 257. ead. par. 4. tom. 2. & decis. 71. par. 5. Roderic. quæst. Regular. tom. 1. q. 9. art. 5. in fin. vers. & aduertendum. Et licet fuerit etiam derogatum privilegijs, ac indul- 30 tis, non tamen fuit derogatum pactis, † & conventionibus legitimis, quæ sub eiusmodi generalibus verbis non comprehenduntur cap. ex multiplici. extr. de decim. & propterea cum hæc quoque includantur sub ipsa immemorabili, 31 ita ut † eius vigore allegari possit quicumque melior titulus de mundo Rolan. consil. 42. nu. 28. versic. quia à pari procedunt. & seq. lib. 1. & conf. 66. num. 40. vers. secunda est conclusio, ac seq. lib. 2. Menoch. Præf. 131. nu. 44. vers. Huc facit lib. 3. Crauet. conf. 4. num. 13 vers. quia consuetudo Rota in d. Nonantul. Bonor. coram bon. me. Card. Mant. in §. proinde, qui habet immemorabilem in vers. Igitur, potest allegare etiam pactum, & in §. neque etiam refragatur. vers. & consuetudo, cum alijs relatis per Modern. Roman. discept. 800 sub numero 2 vers. tanquam ob spatium tanti temporis ac seq. Ideo nec illi deroga- 32 tum fuisse videtur, † ut in his terminis, dum agebatur de releuentia articulorum ad effectum concedendi Remissoriam sensit Rota d. decis, 286 sub numero 2 vers. nam fuit responsum, & sub nu. 3 vers. & quauis diceretur par. 4 recent.

Neque videtur concludens argumentatio ex eo deducta, quod cum S. mem. Greg. XV: moderando dictas litteras decreuerit Societatem, eiusq; Religiosos non teneri Decimas soluere, nisi prout ceteri Mendicantes soluere consueuerunt. Urbanus autem VIII: S. mem: reuocata moderatione illarum tenorem obseruari statuerit, hinc constet fuisse per S. me: Leonem abrogatas non solum consuetudines, & privilegia particularia Societatis, & quæ ex eis procederent, sed ea etiam, quæ cum alijs Mendicantibus habebat communia:

Quia certum est, quod dictæ litteræ Greg: XV: emanarunt solo, peculiarique fauore, & pro maiori commodo, ac beneficio Societatis, † ideoque nullo pacto retorqueri debent in eius odium prout manifestè contingeret si ex eis efficaciter deduci posset huiusmodi illatio:

tio, adeo præiudicialis Societati, quod admit-
tendum non est *l. si principia ff. de fund. inst. l. quod*
fagere ibi q. gloss. in verb. distingue ac Bald. in princip.
verf. item in favore introducto per Principem C. de leg.
ib. l. as. in l. si Rufinus sub num. 3. vers. & quatenus C.
de testam. milit. Dyn. consil. 52. super eo, quod queritur
sub num. 8. vers. sed privilegium in fin. ac nu. 3. & pul.
respondit Oldrod. consil. 228. quod Fratres Predicatores
num. 1. vers. non obstat Paris. consil. 19. num. 46. vers. sic.
nam dicta verba lib. 1. & d. consil. 141. num. 14. vers. &
quia & lib. 4. Mandos. de Privileg. ad instar. gloss. 8.
num. 3. vers. nam privilegium Decian. consil. 1. sub nu-
mer. 140. vers. quia respondeo lib. 3. Franc. Cald. de iur.
emphyt. lib. 1. quest. 3. lib. 1. quest. 1. nu. 3. vers. quoniam
renovatio, & fuit dictum in Ariminen. Castror. 14.
Februarij. 1642. coram Reuerendissimo D. meo Decano
in S. Verum etiam quia &c. In alijs vero postero-
ribus S. M. Urbanus nil aliud intendit, (vt ex
eius apparet) nisi easdem Leonis litteras reno-
uare, remque ipsam ad earum terminos pror-
sus reducere, sublato quouis speciali privile-
gio, si quod ex Decreto Gregorii Societati cõ-
tra earum tenorem superuenisset; Non autem
graviora illi voluit inferre præiudicia, nec ea
tollere beneficia, quæ non fuerant per Leonem
abrogata, vt pote cum alijs mendicantibus cõ-
munia, prout etiam refert Modern. Lusitan. in
eius Tract. de iur. Ecclesiastic. lib. 1. capit. 41. nu-
mero 195. §. Absolutione, vers. Tamen Urbanus
Obstans.

Nec inde sequitur alia illatio nuper adducta,
quod scilicet Decretum Leonis esset inutile,
quando Collegia, circumscriptis particulari-
bus Societatis privilegijs, frui possent adhuc
communibus cum alijs Mendicantibus. Quia
longè maiora resultabāt illis beneficia ex par-
ticularibus privilegijs, ob quorum amplitu-
dinem a decimis prætendebantur immunita,
quæcunque bona etiam extraneis locata, vel
ab extraneis conductā, vt ex eodem Decreto
colligitur; Quam ex adducta consuetudine
cum ceteris Mendicantibus comuni, quæ
angustioribus terminis circumscripta, ea om-
nia non complectitur, & satis est autem ad
evidendam obiectam superfluitatem, quod
Breue aliquid operetur *cap. cum dilectus, Si quia*
nobis vers. ceterum extr. de consuetud. Ceph. consil. 104.
num. 17. vers. Septimo respondeo, Sord. consil. 271. nu-
mer. 47. vers. & sufficit, & sensus Rota dict. decis. 345
num. 4. in fin. ac infr. par. 3. & decis. 527. sub numer. 3.
vers. Et superfluitas cessat, par. 4. recent. & penes Bu-
rat. d. decis. 435. num. 7. vers. Quæ nec propterea &c.
addens, quod potius tolleranda foret super-
fluitas, quam tollatur ius Ecclesiæ super pactis,
& consuetudinibus fundatum; sed de his alias
(vt præmissi) agendum erit in disputatione du-
bii principalis.

Non obstat demum, quod iam plurimi fue-
runt super eisdem fermè Articulis examinati
testes in partibus, eorumque didicita testifica-
ta, & ideoque nouum examen admitti non
debeat.

Quia (præterquod nec testium multitudo
facilit negotium, quippè fuerunt examinati
ad probanda gesta in quampluribus, & diuersis
Oppidis, ac locis amplissimæ Diocesis, vt fuit

Par. X. Recen.

responsam in Siracusan quatuor 1. Februarii
1593. coram bon. mem. Gypio. in §. non obstat, quod
Episcopus examinaretur, & in Toletan. Decimar. 28.
Februarij 1614. coram Card. Canal. in qua fuerant
pro parte Archiepiscopi potentis remissoriam
examinati in antecedentibus instantijs centum
quingenta quatuor testes, vt legitur in eius
decis. 289. a num. 1. vers. & licet. ac seq. & in Pacen.
Decimar. 12. Iunij 1613. coram bon. mem. Manzanedo in
recent. decis. 181. par. 4. Nec eorum publicatio
36 nocet Societatis Collegijs, & quibus saltem,
ope restitutionis in integrum consultum esset
Afflict. decis. 216. num. 2. vers. semper fuit practicata,
Gabr. com. concl. lib. 1. tit. de testib. concl. 21. num. 48.
vers. amplia nam idem, Rot. in seguntin. medie annat.
12. Iunij 1593. coram bon. mem. Litta, & in d. Toletan.
decimar. coram Selenc. d. decis. 715. num. 2. in fin. par. 3.
recent. ubi referuntur concordantes. (Visa
fuit cessare omnis difficultas, quippè Articuli
modo exhibiti non sunt iidem prorsus cum
primis in partibus productis, sed substantialiter
differentes. In illis enim non fuit deducta
immemorabilis cum necessarijs requisitis, sed
longissima possessio, siue præscriptio à qua-
draginta, & pluribus annis citrà, vt apparet
ex eis, ac depositionibus testium tunc recepto-
rum. In his autem deducta fuit explicitè im-

37 memorabilis in eius formalitate: & Ideo; ne-
gari non potest eorum admisso, ac Remissio-
rie concessio iux. theor. Abb. in cap. fraternitatis sub
num. 8. in fin. vers. quædam sunt, quæ non comprehen-
duntur extr. de testib. Rot. penes Aegid. decis. 725. nu. 2.
vers. modo articuli non bene specificati in prima instan-
tia & Sa. me. Greg. d. decis. 191. nu. 3. vers. Non obstat,
& Card. Causaler. decis. 369. sub num. 2. vers. neque vi-
debatur obstar, & Coccin. decis. 23. per tot. & in rec.
d. decis. 483. num. 3. vers. l. iterius licet ea p. 4. & in
his terminis fuit responsum in d. Anconitan. pe-
penes Buzat. decis. 392. sub num. 1. vers. non obstat publi-
catio processus, & seq. & Toletan. decimar. coram Se-
lencien. in recent. d. decis. 715. nu. 2. vers. non
obstat fuisse examinatos alios testes part. 3. ac in analysi.

Postremo non obstat, quod agatur de ex-
38 ceptione litterarum Apostolicarum, & quæ ob
exceptiones requirentes altiore indagine
retardari non debet.

Quia procedit obiectio, quando litteræ
Apostolicæ, sunt vndiq; claræ, nullamque re-
39 quirunt interpretationem, & vel liquidatio-
nem, prout in casu proposito requiritur, in
quo cum Sanctus Leo præmissa expositione pri-
uilegiarum particularium Societatis tantum,
ac litium, eorum occasione vertentium in-
serit Decimam, ac vigesimam respectuè solui
omnium rerum quæ de Iure, vel consuetu-
dine decimari solent Ecclesijs, quibus alioquin
circumscriptis dictis privilegijs Decima persolui
deberet &c. Hæc vtiq; ipsa earundem verba eius-
modi discussionem præferunt, vt constat, de qui-
bus rebus, quibusque Ecclesijs, circumscriptis pri-
uilegijs prædictis de iure, vel consuetudine
Decimæ erant soluendæ, Quibusq; privilegijs,
ac consuetudinibus fuerit ibidem derogatum,
Quorum sane congrua determinatio necessa-
riam facti probationem præcedere postulat,
40 vt & certior inde resultet iuris decisio iux. si ex

plagis §. in Cilio, ibi, Respondi in causa Ius esse positum, ubi glossa in ver. in causa ff. de Aquil. d. l. Indices, C. de Ind. l. 1. in princio absque glossa in verb. probatis his C. que sit long. consuetud. d. d. cap. fin. 30. q. 5. Ideoque omnino admitti debet etiam si longior rem dilationem exposcat, et cum oriatur, et prodeat ex ventre ipsarum litterarum iuxta theor. Bart. in l. 1. §. et parus refert, sub num. 5. vers. aut alia exceptiones descendant. ff. quod vi aut. cal. Rota, penes Card. Seraph. decis. 980. sub num. 12. vers. non obstat. quod dicitur et seq. ubi quod alias pars gravatur, et Burat. dec. 122. nu. 2. vers. et ista exceptio ac seq. in Recen. dec. 728. n. 2. et vers. Et ista exceptio p. 2. et 348. sub n. 2. vers. facit, quod ista exceptio par. 3.

Prædicta verò latius fortè, quam propositæ questionis exigeret solutio coacti fuerunt Domini afferre, ut emergens hæc disceptio, iam tres ferè annos varijs partium argumentationibus agitata sileat tandem, ac terminetur.

42 Cum et etiam in dubio æquius, ac tutius sit probandi facultatem concedere, quam coarctare. quoniam multi in fin. C. de her. et Manich. cum concord. penes Burat. decis. 28. num. 3. vers. et Rota, et d. decis. 656. num. 5. vers. et nihilominus, et Coccin. dec. 20. sub num. 4. vers. eoq. libentius, et in recent. decis. 503. sub num. 2. vers. et Rota par. 2. et d. decis. 277. n. 4. vers. præterea par. 3. ac decis. 240. num. 6. vers. Atq. in hac sententiam par. 4. tom. 2. sufficit enim, et ad hunc effectum probabilis relevancia iudicis arbitrio pensanda Bald. in cap. licet causam num. 33. vers. dicitur tamen. extr. de Probat. Rot. penes Cassador. decis. 3. sub num. 1. vers. qua remissio non negatur de dilat. et Card. Mantie. decis. 312. sub num. 16. vers. Unde remissoria, et Card. Cavalier. decis. 232. num. 2. vers. nam Rota non solet. et decis. 105. n. 1. vers. præsertim, et seq. p. 4. divers. et in rec. dec. 41. nu. 41. vers. cum in istis terminis par. 7. quæ in hoc casu ex prædictis visa fuit Dominis resultare. Necessaria verò, atque concludens ad definitionem causæ refertur post factas probationes, Verall. decis. 61. sub nu. 1. vers. sed hoc indicari debet, et seq. par. 3. San. mem. Gregor. decis. 124. nu. 3. vers. quantum autem. Quo tempore præmissa quoque, ac alia à partibus adducenda denuò (prout opus fuerit) discutientur. Ne autem diutius quam par sit probationes differantur reseruantur Domini eorum arbitrio facultatem prosequendi interea, vel retardandi disputationem dubij principalis, ac processum ad ulteriora, ut factum fuit in d. Anconitan. seu Auximiana flor. 26. Aprilis 1613. coram Burat. decis. 392. in fin. vers. Verum quia, et in Theatin. seu nullius Abb. 15. Martij 1641. coram R. P. D. meo Bichio, ac in alijs.

Atque ita fuit conclusum concedendam esse remissoriam cum retardatione, vel sine arbitrio, &c. Vtraque parte infermante, &c.

R. P. D. GHISILERO;

Postea Episcopo IMOLEN.

Mediolanens. Substantiationis Libri.

Mercurij 26. Iunij 1647.

ARGUMENTVM.

Decreta facta ab Episcopo in actu Visitationis

habent vim legis. In materia præcedentiarum attenditur consuetudo. Ceremoniale Romanum, nec Constitutio Clementis VIII. confirmatoria illius non tollunt statuta Ecclesiarum laudabiliter edita.

S Y M M A R I U M.

- 1 Statutum conditum ab Episcopo in actu Visitationis habet vim legis.
- 2 Imò in concursu iuris communis debet illi prevalere. Ea ratione, quia statutum in loco statutum est ius commune. num. 3.
- 4 Episcopus potest ligare suos subditos, si faciat decretum in actu Visitationis.
- 5 Quisque in re sua est moderator, et arbiter.
- 6 In Facultate quod est ante promissionem, post promissionem est in necessitate.
- 7 Instrumentum sine testibus non probat.
- 8 Fides simplices in iudicio manutentionis concurrentibus adminiculis probant.
- 9 Media tempora presumuntur.
- 10 Observantia decem annorum sufficit in his rebus, quæ sunt præter ius.
- 11 Consuetudo, quæ non habet legem contrariam, dicitur præter ius.
- 12 Constitutio confirmatoria restringitur ad disposita in confirmato.
- 13 Ceremoniale Romanum non prohibet, quin uni Canonico celebranti alij Canonici actus obsequiales præstent.
- 14 Derogationis, et abrogationis natura est tollere tantum contraria.
- 15 Ceremoniale Romanum, et Constitutio Clem. VIII. illius confirmatoria, non tollunt statuta Ecclesiarum laudabiliter edita.
- 16 Manducatio denegari non debet, ubi adest dubium, an possit Constitutio aliqua cum decreto irritanti obviare possessioni.
- 17 In Præcedentijs attenditur possessio, et consuetudo. et num. 29. Amplius etiam si præcedentia essent iuri communi contraria. ibid. num. 18.
- 18 Digniori præfertur minus dignus in Præcedentijs stante consuetudine.
- 19 Constitutio, vel statutum quæ obligat Dignitatem Superiorem multo fortius obligat Canonici inferiori.
- 20 Possessio in corporalibus non amittitur per non exercitium nisi per spacium decennij. Ea ratione quia possessio Civilis, quæ animo retinetur bene colligitur ex actu possessorio successivè exercito. num. 21.
- 22 Licentia ex multiplicitate actuum presumitur.
- 23 Multiplicitas actuum excludit presumptionem, quod illi sint facultativi.
- 24 Scientia adversarij ad effectum acquirendi possessionem non est necessaria, quando adest titulum.
- 25 Ceremoniarum testificationes spectant ad Ceremoniarum Magistros.
- 26 Peritorum testificationibus in illorum materia est deferendum.
- 27 Fides, et attestations recipiunt adminiculum à Statuto, quando sunt illi conformes.
- 28 Instrumenta prevalens fidei extrajudiciali.
- 30 Decreta etiam si sunt confirmata quando sunt subrepticia non suffragantur.

- 31 Pontifex non presumitur preiudicare velle iuri quo-
suo, nisi expresse dixerit.
- 32 Resolutio Sacrae Congregationis rituum facta in vno
casu non potest trahi ad diuersum.

DECISIO CII.

PENDENTE lite in Sacra Congregatione Ri-
tuum inter Capitulum, & Canonicos Metro-
politane Mediolanensem ex vna, & Canonicos
Collegiatæ S. Ambrosij maioris eiusdem Ci-
uitatis ex altera, super eo, quod Capitulum, &
Canonici Metropolitanae prætendunt, quod
quando accedunt processionally ad Ecclesiã
Sancti Ambrosij, vnus ex Canonicis Collegia-
tæ teneatur sustentare librum orationum aper-
tum Dignitati, seu Canonico Metropolitanae,
quousque ibi recitat orationes, & cum in exe-
quutionem rescripti Signaturæ Sanctissimi,
quod Sac. Congregatio deputaret Auditorem
Rotæ, fuerim deputatus sub die 8. Aprilis, pro-
posui, an Capitulo, & Canonicis Metropolita-
næ esset danda manutentio; sed quia Rota
voluit gustare de bono iure, hodie repropo-
sita causa fuit resolutum, constare de bono iure
Metropolitane ad effectum manutentionis.

- Quia inter Constitutiones ad Collegiatam
Sancti Ambrosij Maioris pertinentes extat sta-
tutum de actu Visitationis de Anno 1567. fa-
ctæ à Venerandæ memoriæ Sancto Carolo tunc
Archiepiscopo Mediolani existenti in archiuo
Archiepiscopali ab eisdem Canonicis Colle-
giatæ acceptatum, & cum iuramento obser-
uari promissum, in quo expresse cauetur, quod
cum Capitulum Maioris Ecclesiæ Processioni-
bus, aut Litanis obeundis ad hanc Ecclesiam
accedit, tunc Librum manibus sustineat is Ca-
nonicus, qui vltimus residet: hoc autem susti-
nendi manibus Libri munus Præpositus tunc
obeat, cum Reuerendissimus Archiepiscopus
in hac Ecclesia diuinum aliquod officium,
præter missas agit, quod si is abest anti-
quior Canonicus, qui resideat, hoc ipsum
præstet, & quod cum fuerit conditum in Visi-
tatione, habet vim legis, *Homines populi*, ubi no-
tant omnes ff. de inst. & iur. & in concursu de-
bet prævalere iuri communi, & generali, ex
tradit. per Bald. cons. 59. lib. 1. Roman. cons. 194. nu-
mer. 1. vers. licet enim; Honded. cons. 13. numer. 3. lib. 1.
Abb. cons. 77. numer. 4. in colum. penult. vers. potest enim,
illudq; & non ius commune debet attendi, quia
statutum in loco statuentium est ius commu-
ne, Bald. in l. quicumque, C. de ser. fugit. in l. Gallus
S. si eius in secundo notab. ff. de lib. & posth. Cur. se-
not. cons. 46. numer. 16. Grat. cons. 4. numer. 49. & con-
sil. 59. numer. 10. & seqq. lib. 1. & Canonici Ar-
chiepiscopo subiecti potuerunt obligari, cap. fi-
nab. de constit. in d. cap. omnes de maior. & obed. ac-
cedente præsertim promissione iurata prædi-
ctorum Canoniconum de illo obseruando, cui
ius vigore etiam ratione pacti possunt cogi, est
potuerunt sibi hanc seruitutem imponere, quia
nihil est, quod repugnet, & cum quilibet in re
sua sit moderator, & arbiter, l. in re mandata C.
mand. & id quod quis habebat in simplici facul-
tate sua, & possit alteri promittendo inducere

ad necessitatem, l. in commodato S. sicut ff. commod.
& in l. sicut de action. & obligat.

- Cum statuto concurrat obseruantia 20. &
amplius annorum sustinendi librum per Ca-
nonicum Ecclesiæ Collegiatæ, quando Capi-
tulum Metropolitanae accedit ad d. Ecclesiam
S. Ambrosij, quæ probatur per sex publica
Instrumenta à publicis Notariis rogata annis
1616. 1628. 1632. 1639. & 1640. & 41. non ob-
stante, quod eadem instrumenta carerent tes-
tibus, sine quibus Notario rogato & credi nõ
solet, Put. decis. 5. numer. 1. lib. 3. quia & si resol-
uerentur in simplices fides, adhuc in hoc iu-
dicio summarissimo sufficerent, & concurren-
tibus alijs adminiculis Caput. decis. 234. p. 1. Rot.
decis. ult. numer. 6. p. 1. diuers. decis. 36. numer. 6. coram bo-
mem. Buratt. decis. 97. numer. 3. impress. apud Posth. de
manus. & in terminis fidei Notarii in Tullen.
Prioratus 6. Iuny 1642. coram R. P. D. meo Bichio,
- 9 Ex quibus & cum media tempora præsuman-
tur. Gloss. in cap. accedens verbo temporis, vers. &
sic per primum de conuers. coniug. Felin. in c. inter di-
lectos numer. 5. vers. & quod extrema de fid. instrum. Ro-
ta decis. 545. numer. 1. par. 1. diuers. apparet obserua-
tiam, & consuetudinem prædictam esse anno-
rum 25. & tamen in his, quæ sunt præter ius,
10 vt est præstatio d. obsequij, & sufficiunt decem
anni iuxta gloss. in c. final. in princip. verb. consuetu-
do de consuet. in 6. Felin. in c. statum n. 1. ad finem,
vers. attende de maior. & obed. Rota coram Seraphin.
decis. 639. numer. 11. faciunt adducta per Add. ad S. me-
greg. XV. decis. 124. numer. 4. in fin. Rota decis. 722. nu-
mer. 1. par. 2. recent. qualis est consuetudo, de
qua agitur, cum nulla lege, vel Canone, con-
11 trarium & expresse disponatur, Put. decis. 245.
in princ. lib. 3. in correct. Rot. decis. 197. numer. 1. in fin.
par. 1. recent. Siquidem non contradicit Cere-
moniale Romanum, & Constitutio fel. recor.
Clemen. VIII. illius confirmatoria habens de-
cretum irritans, in qua abrogantur statuta, &
consuetudines ipsi Cereemoniali confirmato
12 contrariæ, & quia Constitutio restringitur ad
disposita in Cereemoniali, cap. cum dilecta vers.
volens de consuet. vel inutil. Rot. decis. 682. numer. 36.
par. 4. recent. Cereemoniale verò lib. 1. cap. 11. & c. 20.
disponit solum de personis, quæ Episcopo ce-
lebranti librum, seu Missale offerre debent, nec
13 prohibet, & quin vni Canonico celebranti alij
Canonici actus obsequiales præstent, vt decla-
rauit Sacra Congregatio Rituum in Neocastren.
4. Martij 1606. teste Barbof. in collect. Bull. verb.
Cereemonialis liber non prohibet fol. 36. secundum
primam impressionem. Nec in dicto Cere-
moniali prohibetur Capitulo, vel dignitatibus
Canonicis Metropolitanae exactio, vel receptio
dicti obsequij à Canonicis Collegiarum, vel
aliarum, quando Capitulum Metropolitanae
ad tales Ecclesias processionally accedit, ideo-
que non intrat abrogatio contenta in d. Con-
stitutione Clementis, quæ tollit, & abrogat so-
lum statuta, & consuetudines, quæ aduersan-
tur dispositis in dicta Constitutione. Est enim
14 de natura abrogationis, & seu derogationis tol-
lere tantum contraria Clem. dudum 9. Verum nõ
Parochiales circa fin. ibi, in quantum sunt præmissis,
vel aliter præmissorum contraria ea penitus renouamus
cassamus

caſſamus, &c. de ſepulch. unica S. his tantummodò ſibi, & ſi qua alia lex, vel Senatusconſultum, vel etiam conſtitutio loquitur de lationis ea inefficax, quantum ad eam partem remaneat, ubi Bald. num. 3. C. de latin. lib. toll. Nec pariter tollit ſtatutum laudabiliter
 15 in Eccleſiaſ editum, vt ex ſimili declaratione Sac. Congregationis in Montis Regalis 27. Septembris 1608. tradit Barboſ. ibidem Ceremoniale non tollit, & in verbo ſtatutū fol. 641. in princ. & ſatis eſt dubitari poſſe, an poſſeſſioni, de qua agitur, Ceremoniale reſiſtat, vt interim non obſtante d. decreto irritanti, Capitulo Metro-
 16 politanæ dari debeat manutentio, † vt pluribus allegatis firmatum fuit coram me in Legionen. beneficij 4. Iulij 1640. in Gerunden. Cappellania 27. Ianuarij, & 20. Martij 1645. coram R. P. D. meo Bichio, & in Fulginaten. Parochialis 30. Martij eiufdem anni coram R. P. D. meo Cerro, Ceſſante autem hac contradicitione ſemper in materia præmiuentiarum maximi faciendæ eſt cōſuetudo, cum in materia præcedentiæ attendatur
 17 poſſeſſio, † & conſuetudo. Bald. in cap. cum olim num. 1. verſ. nota, quod conſuetudo de conſuet. & l. obſervare §. antequam veri ſſ. de offi. proconſ. Natl. conſ. 62. in fin. Menoch. conſ. 51. num. 49. etiamſi diſpoſitio iuris communis eſſet contraria. Nā
 18 tunc † minus dignus præfertur digniori. Pa- norm. in cap. auditis 3. notab. de elect. Menoch. d. conſ. 51. Rota coram Seraph. decif. 964. in princ. Adden. San. mem. Greg. XV. decif. 124. num. 3. & in Lucana Præcedentia 24. Ianuarij 1628. coram me.
 Supradicto ſtatuto, & obſervantiæ accedit Ceremoniale Generale Ambroſianum, in quo decernitur hoc idem obſequium præſtandum eſſe ab omnibus Eccleſijs inferioribus Archiepiſcopo, vel Canonico Metropolitanæ, ibi, orationes recitare debenti, quod licet Librum ſuſtentari iubeat à Præſecto, vel Superiore, ſcū Abbate illius
 19 Eccleſia, † multò magis obligare cenſetur Canonico inferiore, vt per Felin. in cap. Paſſorialis num. 1. de offi. ordin. Bart. in l. 1. §. qui habebat num. 4. ſſ. de bonor. poſſeſſ. contra tabul. & in l. 2. §. ſi ſſ. ad Tertull. Rota decif. 59. num. 2. in fin. par. 1. rec. Cum igitur ad hunc effectum ſatis conſtet de bono iure Capituli Metropolitanæ, & ex prædictis ſit abundè probata poſſeſſio multo tempore continuata, non poteſt denegari manutentio, etiamſi aliquibus vicibus eoſdē actus poſſoſſorios Canonici Metropolitanæ non exer-
 20 cuerint, † quia poſſeſſio ſemel acquiſita in incorporalibus, non amittitur per non exercitium huiusmodi, niſi ſimul cōcurrat lapſus decennij, quando ex aliqua cauſa poſſeſſor exercere ognuſit, Innoc. in cap. quarelam num. 3. de elect. Rota in Ciuitatis plebis penſionis 5. Maij 1645. coram R. P. D. meo Bichio. Ratio eſt, quia poſſeſſio Ci- uilis ſolo animo retinetur, & retinendi animus
 21 ſatis colligitur, † ex quo ſucceſſiuè poſſeſſor eoſdem actus poſſeſſorios exercuit, vt per Innoc. in d. cap. quarelam num. 3. Ripan. cap. cum Eccleſia Sutrina num. 11. in fin. de cauſ. poſſeſſ. & propr. Rota decif. 241. num. 4. par. 1. rec.

Nec dubitari poteſt de ſcientia Canonicorū,
 22 & Capituli Collegiatæ, cum illa præſumatur ex multiplicitate actuum, Seraphin. decif. 1485. num. 3. & Canonicorum præſentia ad rex. in cap. final.

qui matrim. eſt. poſſ. Rimini iun. conſ. 562. nu. 34. lib. 3. Rota dec. ſ. 406. num. 7. par. 1. recent. quæ actum
 23 multiplicitas † excludit præſumptionem, quod illi fuerint facultatiui, Caſar de graſſ. dec. 1. num. 3. de cauſ. poſſeſſ. & propr. Add. ad S. mem. Greg. XV. decif. 572. num. 8. Præterea cum conſtet de titulo Metropolitanæ ex ſupradicto ſtatuto, ta-
 24 liſt ſcientia ad effectum acquirendi poſſeſſionem non requiritur, Paul. de Caſtr. in l. ſeruitutes pradiorum nu. 9. poſt. licet ipſe de ſeruit. Rebuff. ad Gallicam tom. 3. tit. de materia poſſeſſ. in præſat. num. 155. & ſeqq. Rota in deciſionibus relatis in deciſ. 533. num. 3. p. 1. recent. & in Barcinonen. Iurisdic- tionis 4. Iulij 1646. coram R. P. D. meo Bichio.

Prædictis non obſtant atteſtationes contrariæ datæ à Capitulo, & Canonicis Collegiatæ, quia conquaſſantur ex contrarijs atteſtationibus plurium inſignium perſonarum deponen- tium ſuper huiusmodi ſuſtentatione, & ſuper longæua illius conſuetudine, necnon ex atte- ſtationibus magiſtrorum ceremoniarum, ad
 25 quorum officium † cum hæc pertineant, vt tradit Modern. Neap. in prax. cerem. lib. 1. ſect. 1. nu-
 25 num. 5. & 9. & ſect. 2. num. 7. & 15. † multum il- lorum teſtimonio deferendum, Rota coram Scraph. decif. 431. num. 6. in recent. deciſ. 262. num. 3. p. 2. in Rom. Affecurationis Nautis 27. Iulij 1631. coram me, & in Salernitana penſionis 4. Maij 1638. coram me, & atteſtationibus Metropolitanæ incōcur- ſu magis ad deferendum, cum ſint ſuper affir- matiuæ, & ſint conformes ſtatuto, & Ceremo-
 27 moniali, à quibus ſomentum † & adminicu- lum recipiunt, cap. licet cauſam verſ. ex promiſſis de probat. contrariæ verò loquuntur de actibus geſtis poſt motam litem, nèpè de annis 1645. & 1647. Lis verò mota fuerat à Capitulo, & Canonicis Metropolitanæ de anno 1643. coram Vicario Generali Curie Archiepiſcopalis Me- diolani, præter quod ſunt fides extraiudiciales,
 28 & ſemper præualent Inſtrumenta ſupra rela- ta, l. cenſus ſſ. de probat. Gloſſ. in cap. tertio loco, verb. teſtimium cod. tit. Rom. conſ. 319. num. 1. Ceſſan. conſ. 16. num. 1. Rot. decif. 24. num. 3. in fin. par. 1. recent.

Non obſtat Decretum Sacre Congregationis Rituum ſub die 23. Ianuarij 1644. in quo Sacra Congregatio reſpondit Canonicos Col- legiatæ non teneri tenere librum, dum eorum Eccleſia Proceſſionum, aut alia quauis occa- ſione viſitatur à Capitulo, & Canonicis Eccle- ſiæ Cathedralis, & obtinens primam Dignita- tem in Cathedrali orationes cantat, quod præ- inſerto illius tenore fuit confirmatum ex cer- ta ſcientia à ſel. record. Urban. VIII. cum de- creto irritan. & clauſula ſubiata ſub die 1. Mar- ti eiufdem anni 1644. quia apparet euidenter ſubreptitium ob non expreſſionē ſtatuti par- ticularis d. Collegiatæ à Ven. mem. S. Carolo in actu viſitationis conditi, ob non expreſſionem Ceremonialis Ambroſiani, ob non ex- preſſionem longæuæ obſervatæ conſuetudinis, & demum ob non expreſſionem litis antea- motæ in partibus coram Vicario Generali Me- diolani, quorum notitiam, ſi Sac. Congrega- tio habuiſſet, cum ſemper in hæc materia par- ticularibus conſuetudinibus Eccleſiarum de-
 29 ſerat, † vt conſtat ex declarationibus relatis à
 Barboſ.

*Barboſ. in Colleſt. Apoſt. dec. verbo conſuetudo particu-
laris, utique non ita reſpōdiſſet, l. poſtulati in fin.
& ibi Abb. nu. 1. de reſcript. Vnde cum tam De-
cretum Sac. Congregationis, quàm confirma-
tio eiſdem ſit impetrata lite penden. non fa-
30 Et mentione de ſupradictis, itam illud, quàm
confirmatio eiſdem. ut ſubrepticia non ſuf-
fragatur cap. ultimo, de lit. pend. Clem. 2. eodem tit.
Rot. coram Seraph. deciſ. 1100. num. 2. coram Caput.
deciſ. 271. p. 1. coram Reuerendiſſimo Vrgellen. deciſ. 5.
num. 15. & in recent. deciſ. 370. num. 4. par. 3. cum
non cenſeatur San. mem. Urb. VIII. voluiſſe,
31 præiudicare liti, ꝛ & iuri in ea quaſito alteri
litiganti, dum id non expreſſit & fin. de lit. pend.
& cap. fin. de conſtit. Hinc fortè S. D. N. agnoſcēs
prædictum Decretum, & confirmationem,
maximam pati difficultatem reſcripſit Sacra
Congregationi, ut deputaret Auditorem Ro-
tæ ad Cognitionem iſtius negotij.*

Minus facit, quod eadem Sacra Congrega-
tio ſub die 10. Maij 1638. in eadem Ciuitate
Mediolani ad fauorem vnius Curati cenſuerit
ipſum non teneri ad ſuſtentionem libri, &
conſequenter quatenus probaretur intentio
Capituli, & Canonorum Metropolitanæ,
tanquam abusus iuxta ſenſum Sac. Congrega-
tionis eſſet eliminandus, & nullo modo conce-
denda manutentio; quia cum ex lectura pateat
emanāſſe ad inſtātiā Curati antiquioris, qui
prætendebat non teneri, ſed ſpectare ad Cura-
tum Iuniorē, non meretur allegari, nec ex
illo poteſt inferri ad præſentem caſum iuxta
32 vulgata, ꝛ ſed retorquetur, dum admittit, quod
hoc obſequium ſuſtentionis libri præſtari
debeat à Curato Iuniori in Eccleſia, in qua ſint
duo Curati.

Et ita vtraque parte audita DD. cenſuerunt,
conſtare de bono iure Capituli Cathedralis ad
effectum manutentionis.

R. P. D. B I C H I O.

Carpentorateſi Hereditatis.

Veneris 28. Iunij 1647.

ARGVMENTVM.

Ad probandum fiducialitatem requiritur tam
cauſa, ob quam Teſtator illam fecerit, quam
verba teſtamenti, quæ illam innuant; Nec pro-
batio cauſæ ſufficiens eſſet, vel quod filij Te-
ſtatoris eſſent impuberes, vel quod illos Te-
ſtator obediētes voluerit prætenſo hæredi fi-
ducionario. Teſtes ad probandam fiducialitatem
non ſufficiunt duo, ſed ſeptem requiruntur,
quando fiducialitas inducitur ex verbis, tam
Teſtatoris, quàm hæredis poſt teſtamentum
emanatis.

S Y M M A R I U M.

1. Hæres fiduciarius ad hoc, ut quis dici poſſit requiri-
tur cauſa, ob quam Teſtator hoc fecerit; & quod
verba teſtamenti hoc innuant.
Quod vtrumque ab allegante probandum eſt. nu-
mer. 2.

- 3 Verba, ſolum, & pro toto appoſita in inſtitutione
important plenum dominium hæredis, & liberam
inſtitutionem.
- 4 Fiducia in hærede non excluditur, licet liberè inſti-
tutus fuerit, quando adſunt aliqua ſigna fiducia.
- 5 Legatum factum filiis cum prohibitione plus petendi
illos excludit ab vniuerſali ſucceſſione. & nu. 6.
Quod amplia etiam à iure fiduciaria inſtitutionis,
quando prohibitio eſt concepta verbis vniuerſali-
bus. num. 7.
- 8 ad Fiduciam probandam non eſt ſufficiens cauſa, quod
filij teſtatoris ſint impuberes.
Quod fortiùs procedit ſi inter filios teſtatoris adſit
vnius maior. num. 9.
- 10 Obediētia erga aliquem non poteſt dici ſufficiens
cauſa ad fiduciarium probandam. & num. 8.
Quod fortiùs procedit ſi teſtator in teſtamento talē
obediētiā ſuis filiis iniunxerit. num. 11.
- 12 Cauſa dubia non ſufficit, ſed certa requiritur ad pro-
bandam inſtitutionem fiduciarium.
- 13 Fiducialitas probari poteſt ex verbis Teſtatoris, vel
hæredis, etiam poſt teſtamentum prolatis.
- 14 Teſtes examinati abſque citatione partis nō probant.
- 15 Teſtes examinati poſt appellationem ab admiſſione
articulorum probant, quando decretum eſt interlo-
cutorium.
Fallit ſtante inhibitione à Iudice appellationis cō-
ceſſa. ibidem.
Item fallit, quando decretum eſt diffinitiuum. n. 16.
- 16 Decretum quomodo cognoscatur eſſe diffinitiuum.
- 17 Admiſſio appellationis ex vi retrotraſſionis ad diem
decreti reddit attentata omnia interim geſta.
- 18 Volūtas Patris inter liberos probatur duobus teſtibus.
- 19 Reſtitutio hereditatis ad fauorem filiorum teſtatoris
probatur duobus teſtibus.
- 20 Fiduciaria debet probari per ſeptem teſtes, & quo-
modo procedat.
- 21 Verba generica, honorifica, & curialia non obligant.
- 22 Tenor inſtrumenti deperdiſi non poteſt probari per
teſtes, niſi docto de inſtrumenti admiſſione.
- 23 Fiduciaria probatur etiam teſtibus ſingularibus.
Quod intellige quando verba teſtamenti ſunt libe-
ra. num. 25.
- 24 Confeſſio extraiudicialis non probatur per teſtes ſin-
gulares.
- 26 Teſtes ſingulares ſingularitate obſtatiua nihil pro-
bant.
- 27 Fiducialitas probatur coniecturis.
Intellige, quando verba teſtamenti non eſſent cla-
ra. num. 30.
- 28 Fiducialitas probatur ex coniectura maioris dilectio-
nis erga filios, quàm fratrem.
Item probatur, quando hæres fiduciarius inſtituat
aqué cum proprijs filiis filios teſtatoris. num. 29.
- 31 Pater deſumpta legitima filiorum poteſt de bonis liberè
diſponere.
- 32 Pater præſumitur prædilexiſſe proprijs filiis, illum,
quem hæredem inſtituit.
- 33 Teſtator poteſt renocare teſtamentum.
- 34 Obſeruantia fiducialitatis ex quibus excluditur.
- 35 Supplementum legitima debetur filiis, non obſtante
patris prohibitione.
- 36 Solutio acceptata ab aliquo ſolvente, tamquam hære-
de eſſicit, ut ille pro hærede agnitus ſit.
- 37 Ignorantia eius, de quo eſt publica vox, & ſanta
non excuſat.

38 *Fiducialitas excluditur ex obseruantia præcipue concurrentibus coniecturis, de quibus ibidem vsq. ad finem.*

D E C I S I O CIII.

CVILIBET ex filiis, tam natis, quam nascituris Bernardus Fabre in testamento, quod condidit de anno 1584. legauit iure particularis institutionis florenos 600. certis temporibus soluendos. Et vterius mandauit illos nutrirî, vestiri, & educari in omnibus bonis moribus, & virtutibus, manibusq; de bona arte, prouideri sumptibus hereditatis, addito, quod nihil aliud habere, aut petere possint super eius bonis, & hereditate, siue iure legitimæ, quartæ Trebellianicæ Falcidiæ, aut quocunque alio iure, quia vult dicto legato esse contentos.

Deinde scripsit heredem vniuersalem Claudium fratrem germanum solum, & pro toto, per quem voluit, & ordinauit supradicta legata realiter solui, & satisfieri. Qui Claudius ab anno 1596. quo decessit testator bona hereditaria, tanquam verus, & solus hæres pacifice possedit vsque ad annum 1620. & successiue possederunt eius filii, & hæres vsque ad annum 1641. tunc enim, & sic elapsis 45. annis Ioanna filia Bernardi testatoris, & Franciscus eiusdem nepos ex Teofredo filio contra illos petierant immitti sub prætextu, quod Claudius, vt supra institutus hæres vniuersalis à Bernardo fuerit dumtaxat hæres confidentialis, seu fiduciarius, cum onere restituendi hereditatem filiis testatoris.

Prodiit hæc lis coram Iudice de partibus in Ciuitate Carpen. donec per appellationem à decreto admissionis articulorum à D. Vicel legato ad vtrumque effectum admissam deuoluta ad Curiam finem primæ instantiæ recepit à sententia absolutoria contra actores lata, & nunc secundam instantiam sortitur in Rotâ, vbi proposito à me hodie dubio, an actoribus sit danda immissio, non esse dandam Domini censuerunt.

Vt enim hæres fiduciarius quis institutus dicatur copulatiue, inter cætera requiritur causa, ob quam Testator proprios filios, non potius recta via, sed mediante alio hærede fiduciario ad suam hereditatem vocauerit, & verba testamenti, ex quibus fidei hæredis instituti hereditatis restitutionem committere voluisse deducatur, vt notat Bald. in l. in fideicommissi 3. §. cum Pollidius ff. de usur ibidemq; Cuiac. vers. ergo duplici. Bertazz. conf. Civil. 3. num. 8. Honded. conf. 51. num. 88. lib. 2. Peregr. de fideic. art. 3. num. 19. vers. & fiduciarium, & de iur. Fisc. lib. 3. tit. 19. numer. 3. Rota decis. 381. num. 2. coram bon. mem. Card. Cualet. decis. 616. num. 15. & 23. coram bon. mem. Buratt. decis. 551. num. 13. p. 4. tom. 2. recent. & in Bononien. Iurispatronatus 4. Iulij 1640. coram me §. 1. Desumiturq; ex text. in d. l. in fideicommissi, §. cum Pollidius ff. de usur. in l. quidam cum filium familias 46. ff. hered. inst. in l. seiss Saturninus 46. ff. ad Trebell. in quibus vtrumque concurrebat; Probandum autem vtrumque est ab allegante, vt ha-

betur in d. l. quidam cum filium familias: ibi non aliter ab eo fideicommissum peti posse, quam si & ipsi testatorem fidem eius secutum esse probaretur.

At in casu nostro non probarunt actores, imò verba testamenti excludunt penitus fiduciarî, siue attendamus institutionem heredis: ibi instituit heredem suum vniuersalem Claudium Fabre eius fratrem dilectum solum, & pro toto ponderando præsertim verba illa solum & pro toto, quæ importare videntur plenum dominium, tam in proprietate, quam in fructu, & per consequens plenariam, ac liberam institutionem, vt ad propositum ponderat Ioseph. Ramon. conf. 67. sub n. 17. quamuis hoc solum non sufficit, si alia adessent signa fiduciæ, Bertazz. de conf. civil. lib. 2. numer. 17. vers. secundo per fasidiam. Cane. variata resol. tom. 1. cap. 1. numer. 1. & siquæ tunc attendamus præcedens legatum factum filiis cum expressa prohibitione plus petendi, per quam dicuntur penitus & exclusi ab vniuersali successione, Bart. in l. quories, §. si duo numer. 1. & 5. ff. de hered. inst. Rota conf. 93. num. 18. lib. 2. Gabr. conf. 132. num. 42. lib. 1. Rota conf. 47. num. 14. vbi ait: ex dicta prohibitione resultare claram mentem testatoris, & quod aliter instituti in nullo casu possint plus habere lib. 2. Rota decis. 635. num. 4. par. 1. recent. Præsertim quia prohibiti sunt petere ex causa legitimæ, Trebellianicæ, & Falcidiæ, aut quocunque alio iure, atque ita nec iure fiduciariæ institutionis, quod ac omni aliud sub vniuersalitate verbi quocunque comprehenditur Rota conf. 93. num. 11. lib. 2. Cephal. conf. 13. num. 2. cum tamen sufficeret non adesse aliquod verbum confidentiæ indicatum, Buratt. de decis. 616. num. 18. vers. maxime, Rota decis. 351. num. 13. vers. nam de verbis par. 4. tom. 2. recent.

8 **Causa pariter non est exaduerso probata; Nec allegare sufficit, quod filii testatoris essent impuberes ad tradita per Peregr. de fideic. art. 3. n. 19. vers. quia impuberes. Negus. quest. 310. num. 53. vers. minor atas, Modern. Neapol. in l. hac editali q. 28. sub n. 35. vers. item potest C. de secund. nupt. Aut quod testator hoc modo prouiderere voluerit filiis de administratore, eidemq; Claudio administratori filiorum successiuam obedientiam, de qua alioquin verebatur conseruare.**

Quia cum non omnes filii essent impuberes (aderat enim Franciscus ætate maior tempore testamenti) in omnibus non militabat causa pupillaris ætatis, siue timoris inobedientiæ, qui in impuberibus cadere non poterat, & per consequens ne eadem institutio, quo ad aliquos filios censeatur fiduciaria, libera verò quoad aliquos filios dicendum est nullatenus fiduciaria esse, vt in his terminis aduertit Buratt. de decis. 616. sub num. 23. vers. causa non conueniebat, & num. 24.

Eò minùs quia testator aliter poterat Claudio fratri heredi instituto filiorum administrationem, ac gubernium, & filiis obedientiam erga Claudium iniungere, Bertrand. consil. 47. sub num. 7. vers. si enim vol. 3. par. 2. Cuman. consil. 108. sub num. 1. vers. insit tamen Grat. discept. 446. num. 5. Prout specialitèr per Capitulum sep-aratum iniunxit; & Vnde instituendo postea Clau-

Claudium heredem vniuersalem tamquam fratrem dilectum: ibi, eius fratrem dilectum presumitur non ex alia causa, quam dilectionis motus ad instituendum, vt in proximis terminis *Decius conf. 601. sub nu. 4. vers. & in fauorem*, & in puncto *Rota in supracitata Bononien. iurispatronatus coram me S. naque pro causa, vers. quem potius*. Vel in omnem euentum negari saltem non potest, quin allegata causa simulandi institutionem fratris, ac fiducię sit dubia, sed certa requiritur *Abb. conf. 9. num. 1. & 8. Nat. conf. 623. num. 17. & seqq. Honded. conf. 46. num. 3. & 4. lib. 1. Farinac. conf. 49. sub num. 60. lib. 1. & fuit dictum in Bononien. bonorum de Monterentis 27. Iunij 1611. coram bon. mem. Penia*.

Hinc non obstant testes exaduerso examinati: Quia nemo deponit de causa fiducialitatis, nec interfuerunt testamento, & quatenus deponunt de verbis longe post testamentum prolatis a Bernardo testatore vel a Claudio hærede ex quibus fiducialitas probari potest, *Castill. quotid. contr. lib. 5. capit. 69. col. 8. & 9. Rot. decis. 765. numer. 10. par. 2. recent. non merentur fidem*.

Primo quia aliqui ex illis examinati fuerunt vigore monitorialium absq; citatione partis, *Surd. conf. 129. num. 23. Giurb. decis. 95. num. 1. Rot. decis. 250. nu. 23. par. 6. recent.* Alij examinati fuerunt post interpositam appellationem a decreto admissiois articulorum, † quæ licet quando tale decretum interlocutorium est, non impedit, quominus Iudex a quo possit ad vltiora in examine procedere, donec per Iudicem appellationis fuerit inhibitus, *Lancell. de attent. par. 2. cap. 12. limit. 1. num. 1. & seqq. Rot. decis. 17. de appellat. in antiq. & in Mantuana bonorum 20. May 1611. coram Vbaldo seniori impress. apud Marches. de commiss. par. 1. fol. 1221. num. 1. obstat in casu nostro quo decretum est diffinitiuum*, vt patet † ex lectura ibi, seruatis terminis, & conclusione in causa &c. Christi nomine &c. Summ. Ioannes. & lris conf. Num. 12. Et vltro verificata fuit causa appellationis coram Iudice superiori, nempe V. Legato Auenionen ad cuius signaturam spectant appellationum admissiones illeq; appellationem ad vtrumq; effectum admittit; Nam talis † admissio vi retroactionis ad diem decreti reddit attentatum examen testium, & quicquid medio tempore gessit Iudex a quo *Lancell. de attent. par. 2. cap. 12. ampliat. 19. nu. 1. Reuerendiss. Vrgellen. decis. 96. nu. 4. cum alijs allegatis ab addenad Burat. decis. 902. numer. 6. & in Colleen. Decanatus 7. May 1640. coram R. P. D. meo Royas*.

Secundo quia esto quod sufficerent duo testes, eo quod agitur de probanda, siue voluntate patris inter liberos, quæ duobus testibus probatur *hac consultiissima S. ex imperfecto, ubi Ias. num. 6. Cod. testam. Gabr. de testam. conclus. 7. nu. 1. & 2. Michael. Crassian. S. testamentum q. 11. num. 4. Seraphin. decis. 1302. num. 6.* siue conuentione inter testatorem, & hæredem de restituendo hereditatem filijs testatoris, † quæ pariter non vltra duos testes requirit, vt in his terminis *Ias. in l. fin. num. 17. & 18. Cod. fideic. Alb. conf. 529. nu. 5. & 6. Grat. discep. 650. num. 32. alijsq; allegati per Mart.*

de success. legal. par. 4. q. 3. art. 3. num. 19. & 20. moder. Bononien. de acq. poss. q. 15. sub num. 69. Burat. decis. 616. numer. 7. prout plures non requiruntur si probatio tendit ad declaranda verba testamenti vbi dubia sunt; Nam vbi sunt clara, vt in casu nostro non est locus declarationi, sed inducitur ex verbis post testamentum, † ad quam probandam septē omnino testes necessarij sunt non secus ac ad illam inducendam iuxta magistralē distinctionem, quam alijs relatis tradit *Surd. conf. 129. num. 29. Hond. conf. 51. num. 76. & seq. lib. 2. Io. Franc. à Ponte conf. 63. num. 9. & seq. lib. 1. Cancer. var. resuls. par. 3. cap. 20. num. 403. & seqq. & in his terminis secutus est Grat. d. discep. 650. numer. 25. & seqq. Rot. coram Burat. d. decis. 616. num. 4. par. 2. recent. des. 765. num. 6. & 7.* Licet in eo casu Rota duos tantum testes admiserit quia in testamento aderant verba confidentialia, vt patet *num. 13.*

Esto inquam quod duo testes sufficerent; Tot in casu nostro non adsunt; Nam solum sextus testis deponit audiuisse longē post testamentum a Bernardo testatore, & Claudio hærede, ipsius Claudij factam fuisse institutionem sub promissione restituendi filijs testatoris.

Tertius autem testis deponit audiuisse a Claudio quod quamuis teneret, & possideret bona Bernardi fratris nihilominus redderet contentos, & satisfactos eius filios, & poneret illos in quiete, & pace, quæ verba non important perneceffe promissionem restituendi bona, cū verificari possint respectu supplementi legitimæ quod deinde Claudius soluit filijs testatoris, cumq; sint admodum generica, † & fere honorifica, & curialia non obligant aut deponunt, *cap. cum venissent circa med. vers. ipse vero de inst. Ias. in l. ita stipulatus numer. 5. ff. verb. oblig. Sereph. decis. 135. numer. 3. Andr. decision. 92. numer. 8.*

Secundus pariter testis nullius est momenti, quia ait Bernardum, & Claudium fratrem, conuenisse simul de faciēdo donationem reciprocam, & Claudium recepta per publicum instrumentum donatione a fratre, finxisse se agrotum ac similem fratri faceret, de quo instrumento donationis Bernardi erga Claudium nullibi constat, & quatenus dicatur deperditum, non probatur eius tenor per testes † non docto de instrumenti amissione, *Cast. in l. 1. num. 3. fid. instr. Bart. in auth. si quis in aliquo nu. 6. C. de iud. Ceph. conf. 171. num. 48. Surd. conf. 109. n. 10. Afflict. decis. 274. num. 4. Rot. in Bituntina census 24. May prox. prat. S. 1. quia eam R. P. D. meo Corrado*.

Vnde non vrget quod ad probandam fiducialitatem † admittuntur etiam testes singulares *Cast. conf. 395. nu. 1. vers. isti quidem testes par. 2. Aym. conf. 73. num. 33. Simon. de Pres. conf. 67. nu. 12. Mant. de coniect. lib. 12. tit. 16. num. 20. Seraph. decis. 1302. num. 1. Rot. decis. 765. num. 7. & 8. par. 2. recent.* Quia vt dicebam vnicus testis, nempe sextus deponit de confessione extraiudiciali, † ad quā probandam regulariter, nec sufficiunt testes singulares etiam singularitate adminiculati, *Alex. conf. 68. num. 8. lib. 3. Put. decis. 466. nu. 1. lib. 2. in corr.*

in corr. *Burat. decis. 117. n. 8.* Et præterea quamvis testes deponerent de ipsa dispositione, seu pacto confidentiali, eorum singularitas non posset admitti, † nisi verba testamenti essent dubia, ut in puncto respondendo contrariis declarat *Burat. d. decis. 616. num. 16. Grat. discept. 650. n. 24. & plur. seqq.* Et testes deponerent de diuersis actibus tendentibus ad eundem finem, secus vere quando deponunt de eodem actu, sed diuersimodè; prout in casu nostro deponit secundus, & sextus testis, & ratio diuersitatis est, quia primo casu singularitas est adminiculatiua, secundo vero obstativa, † quæ dicta testimonium destruit, ita ut nullam omnino faciant probationem, *Farinac. de testib. q. 64. num. 5. & 6. & num. 54. Ciriac. contr. 437. num. 1. et 2. seq. vbi allegat concord.*

27 Rursus non obstat, † quod etiam coniecturis fiducialitas probari possit *Salyc. in Letiam numero 7. vers. item dico, C. ad leg. Falc. Rot. d. decis. 765. nu. 11. par. 2. recent. cum alijs alleg. à Moder. Bononiensi de acq. possess. q. 15. num. 70. & sic concurrat*
28 Tum † præsumptio maioris dilectionis erga proprios filios quam erga fratrem, quam in puncto ponderat *Bertazz. conf. civil. 8. num. 9. Pacian. conf. 66. num. 14. et seqq. Alb. conf. 529. num. 37. Cancer. var. resol. som. 1. cap. 1. num. 217.* Tum successiua declaratio facta per Bernardum testatorem, quod Claudius scuta 600. quæ ei debet Bernardus detrahere in primis possit, si quando mortuo Bernardo ad diuisionem cum eius filijs deueniret; id quod supponit bona Bernardi ad filios esse deuoluenda; Tum obseruantia, † nam Claudius postea in suo testamento æquè instituit cum proprijs filijs filios Bernardi, ut in his terminis ponderat *Bertazz. conf. 8. num. 12. vers. quarto, & num. 13. & idem Claudius viuens soluit filijs Bernardi ultra quantitatem florenorum 600. à patre legatam.*

Coniecturæ enim admittuntur vbi verba testamenti clara non sunt, † at in claris non est locus coniecturis, *Leontinus, §. cum ita ff. verb. oblig. l. ille, aut ille, §. cum in verbis ff. leg. 3. & in his terminis Joseph Ramon. conf. 67. num. 17.* Præter quod exaduerso adductæ non releuant.

Nam paterno amoris, & obligationi erga filios satisfactum fuit mediante Legato in causam legitimæ, † ultra quam potuit pater ad liberum de bonis disponere, *Dec. conf. 246. sub num. 4. conf. 547. num. 1. Paris. conf. 34. num. 24. lib. 2. Menoch. conf. 685. num. 4. & seqq. & in reliquis bonis præsumitur magis quam filios dilexisse*
32 cum † quem heredem vniuersalem instituit *Simon de Pret. de interpret. vlt. volunt. dub. 2. lib. 4. num. 7. Grat. discept. 650. num. 11.* aliter dicendum esset quod testamentum patris semper esset fiduciale, quando filios heredes vniuersales non instituit.

Declaratio debiti detrahendi in casum diuisionis procurata fuit à Claudio ut sibi suffragaretur in euentum, in quem Bernardus institutionem de eo factam reuocaret, † ut poterat *Oldr. conf. 174. nu. 2. Gutier. conf. 2. nu. 6. Ciriac. contr. 168. nu. 5. & per tot.*

Obseruantia est pro Claudio quia prius testamentum, in quo ille etiam nepotes ex Ber-

nardo fratre heredes instituerat non habuit effectum, † sed per secundum continens dumtaxat institutionem propriorum filiorum reuocatum fuit *L. 1. §. penult. ff. si tabul. testam. null. ex tab. Bald. in l. sancimus num. 2. C. testam. Bart. in l. si ius. 18. num. 3. ff. legat. 3. cum alijs allegatis in Nepesina hereditatis 27. Marty 1626. coram bon. mem. Remboldo.*

Quodq; Claudius soluit filijs Bernardi ultra quantitatem legatam à patre cessit in causam supplementi legitimæ eisdem filijs debiti non obstante patris prohibitione *l. quoniam in prioribus, C. inoff. testam. Dec. conf. 495. num. 22. et conf. 688. num. 7. Peregr. de fideic. art. 39. num. 2. alijsq; allegati per Moder. de legit. lib. 3. tit. 3. q. 6. num. 3. & per hanc solutionem factam à Claudio tanquam*
36 herede Bernardi ipsum dicti filij † in verum heredem agnouerunt ad tradita per *Surd. conf. 212. num. 10. & decis. 104. num. 7. & 8. Rot. decis. 338. nu. 8. par. 4. tom. 2. recent.* Quo magis contrahendo pluries cum Claudio tanquam vero herede, ac permittendo quod ille hereditario titulo omnia alia bona Bernardi possideret per 45. annos, intra quos gratis negatur eos ignorasse
37 assertum pactum confidentiale, † cum testes exaduerso induci deponant fuisse de hoc publicam vocem, & famam, *Peregr. de fideic. art. 52. num. 104. vers. quintus Farinac. in fragment. litt. I. n. 138. Trentacinq; var. resolut. lib. 3. tit. de transact. resol. 1. num. 26.*

Hæc autem obseruantia subsequuta confidentiam † excludit *Burat. d. decis. 616. num. 20.* concurrentibus præsertim in idem alijs coniecturis, nempe quod Bernardus certos executores sui testamenti reliquit, nec reliquisset, si de fide heredis integrè confidisset. Quod Claudium heredem filijs in quantitate illis legata substituit, nec è conuerso eisdem in hereditate substituit Claudio in certum tempus, aut euentum ut solet quando institutio est fiduciaria, † ita ut non sufficiat substitutio in euentum incertum, *Alex. in l. seius Saturninus 46. n. 3. & 4. ff. ad Trebell. Ias. in l. si cui legatur §. hoc autem, num. 10. ff. leg. 1. Negus. q. 310. num. 53.* Quod licet Claudius tempore testamenti conditi à Bernardo, filijs, & vxore careret, nupsit tamen, postea, & filios suscepit, nec Bernardus qui diu superuixit testamentum reuocauit, aut aliquam declarationem fauore filiorum ipsius Bernardi à Claudio fieri procurauit, ut verisimiliter fecisset si fidei Claudij hereditatis restitutionem secreto commississet, cum eadem fides suspecta reddita esset ob superuenientiam filiorum.

Ex quibus coniecturis, nec non obseruantia, & verbis testamenti initio ponderatis conduntur † coniecturæ in contrarium adductæ *l. diuus ff. præsump. Surd. conf. 16. num. 23. & in his terminis Grat. discept. 650. num. 33. Burat. decis. 616. nu. 23. & in dubio pronunciandum est pro possessore Casan. conf. 45. sub. num. 163. vers. quia in dubio iudicandum.*

Et ita decisum vtraque parte informante.

REVERENDISS. P. D. CERRO

DECISIO CIV.

Sacrae Rotae DECANO

Reatina Vicaria.

Veneris 28. Iunii 1647.

ARGUMENTVM.

Ecclesia Parochialis, quando fuit unita Ecclesiae Cathedrali, tunc non est amplius locus concursui, cum institutio Parochi debeat fieri ad electionem, & nominationem Capituli, & Canonorum, cum approbatione Ordinarii, & quatenus fieret iuste a tali electione datur appellatio, & bene causat attentata.

SUMMARIVM.

- 1 Ecclesia Parochialis, quando est unita Cathedrali, cessat concursus.
- 2 Appellatio licita est in casu, quo admittitur concursus in Ecclesia Parochiali, quando est unita Parochiali.
- 3 Appellatione pendente gesta omnia sunt attentata.
- 4 Appellatio, quando est verbalis, aut appellatio est protestatio de appellando, non causat attentata.
- 5 Appellatio si vera, & realis sit, tunc bene causat attentata.
- 6 de Apostolis respondere non est necesse, ut Index respondeat eadem die appellationis.
- 7 Appellatum a sententia quando fuit, pars quantum tempus habeat ad petendos apostolos.
- 8 Appellatio, quando est extraiudicialis non causat attentata.
- 9 Appellatio, quando est extraiudicialis, quo casu causet attentata.
- 10 Commissio causa, quando habet clausulam, quam, & quas cum incidentibus, & emergentibus quid operetur.
- 11 Attentare non dicitur, qui continuat.
- 12 Decretum irritans, tollit observantiam in contrarium.
- 13 Beneficiorum collationes Apostolicae, quando non sint aptae immutare statum beneficiorum.
- 14 Collatio beneficii facta a Papa ut immutet eius statum requiritur eius intentio.
- 15 Item scientia, & patientia illorum, qui ex hac statum mutatione prauidicium recipiunt.
- 16 Papa collatio tunc multo minus mutat statum beneficii, quando fuit facta per viam resignationis.
- 17 Inhibitio Rotalis, quando fuit personaliter intimata, sine dubio causat attentata.
- 18 Inhibitio, quando emanauit vigore Commissionis in qua quis non fuit nominatus, quo ad eum non causatur attentata.
- 19 Commissio, quando non fuit restricta ad certas personas, sed fuit concepta cum clausula, omnesq; alios, quid operetur.
Nominatio generalis facta in commissione, sub clausula, omnesq; alios, perinde est ac si esset specialis num. 19.
- 20 Subreptio ob non factam mentionem provisionis beneficii, quando non intret.

POSTQVAM ad fauorem Canonorum, & Capituli Reatini ipsis solum informantibus resolutum fuit constare de attentatis, & apponendum esse sequestrum, repropoſita causa, informantibus etiam Reuerendiss. D. Episcopo, & Petro Scoſſa in Vicarium electo, DD. ex iisdem fundamentis steterunt indecisus.

Quo enim ad D. Episcopum, Dum Vicaria, de qua agitur, unita fuit Cathedrali Ecclesiae Reatinae, non erat locus concursui, † sed institutio fieri debebat ad electionem, & nominationem Capituli, & Canonorum, cum approbatione Ordinarii, vt late firmatur in alia decisione, & plenius in Barchinonen. Parochialis, sen Vicaria 10. Febr. 1645. coram R. P. D. meo Corrado S. ex quibus inferitur, Ideoq; indicto concursu fuit illis appellare, vt responsum fuit in Gerunden Vicariae 3. Iunii eiusdem anni coram R. P. D. meo Bichio S. in casu autem nostro, & consequenter † tam ipsa electio, quam omnia gesta post interpositam, appellationem sunt omnino attentata cap. non solum de appellat. in 6.

Nec subsistit quod appellatione interposita die 23. Nouembris 1646. fuerit solum verbalis protestatio de appellando facta per Procuratorem fiscale Curiae Episcopalis, non autem formalis appellatio.

Suppositum enim corruiſit ex facto, quia appellatio non fuit interposita Procuratore fiscali, sed ab iisdem met Archidiacono, & Canonis, nec fuit solummodo verbalis protestatio, † sed vera, & realis appellatio, vt vtrumq; iustificatur ex tenore illius, ibi, die 23. Nouemb. 1646. pro Illust. & RR. Archidiacono Canonis, & Capitulo Cathedralis Ecclesiae Reatinae, contra &c. comparuerunt iidem, & saluis &c. protestantur de appellando, prout quatenus &c. ex nunc appellant ad S. D. N. eiusque Sanctam Sedem Apostolicam, Sacramq; Congregationem, omnesq; alios Iudices &c. Sum. Capituli praeterita positionis nu. 9.

Quod autem appellantes eodem instanti non petierint sibi de Apostolis responderi, nihil releuat, dum huiusmodi responsionem petierunt, & habuerunt die 6. Decembris sequentis, quo iterum appellauerunt d. Sum. num. 10. necessarium † enim non est de Apostolis responsionem petere in ipso actu appellationis, dummodo petatur infra triginta dies, qui † est terminus iuris iuxta claram dispositionem tex. in l. Iudicibus C. de Appellation. Bart. in l. 1. §. libelli nu. 8. ff. eod. glossam cap. ab eo infiguratione casus vers. sed vtrum. ibiq; Archidiacono num. 1. Gemin. nu. 1. & Franc. pariter num. 1. eod. tit. in 6. Specul. tit. de Apostol. lib. 4. num. 15. Ioan. Ferrar. de Appell. lib. 2. cap. 6. num. 143. inter tract. magn. tom. 5. fol. mihi 69. Scacc. eod. tract. lib. 3. capit. 2. quaest. 13. artic. 4. numer. 38. Rota decis. 50. sub nu. 3. vers. Sed quoad Apostolorum de Appell. in non.

Non obstat quod praefata appellatio fuerit solum extraiudicialis, & quod desuper † nulla fuerit impetrata commissio appellationis, sed commissio solum causa lactorum, & lactorum super iure eligendi, & nominandi Vicarium.

Quia cum electio facta fuerit contra appellationem, & post illius interpositionem, & vltterius de ea D. Episcopo notitiam habuerit, vt apparet nolum ex decreto de illam insinuando Procuratori fiscali sub d. die 21. Nouembris, sed etiam ex responsione de Apostolis ab ipso data sub d. die 6. Decembris, † vtq; fuit manifeste attentata, quamuis appellatio fuerit extraiudicialis, vt per tex. in Clem. causam de elect. ibi, *Tunc demum ad Sedem eandem deuolui censimus, cum in appellati, aut Procuratoris eiusdem in ipsa causa specialiter constituti presentia interposita fuerit, aut eorum alteri infra mensem &c. legitime intimata distinguendo tradit Lancellotti. de Attent. par. 2. cap. 12. limit. 3. num. 11. et 12. et 25. cum seqq. et firmavit Rota in d. Gerunden. Vicaros coram R. P. D. meo Bicho S. esto itaque.*

Et hinc facile cessat quod dicitur non fuisse commissi causâ appellationis huiusmodi, quia cū in tantum fuerit appellatum ab indicto concursu, in quantum illius indicto implicite continebat electionem non spectare ad Capitulum commissio lactationis, & lactationum continens in specie hunc articulum, ibi, *licet ad oratores spectet ius presentandi, nominandi, et eligendi Vicarium, &c. bene suffragatur, cum præsertim habeat in ventre † clausulam quam, & quas cum omnibus incidentibus annexis, & connexis, quæ operatur comprehensionem omnium, in progressu causæ in litem deductorum Sarn. in reg. de infirm. resign. qast. 34. num. 4. Marches. de Commiss. par. 1. fol. 203. nu. 63. et dictum fuit in Nullius de Correctis 13. Nouembris 1587. coram Comitulo impress. post eundem d. part. 1. fol. 231. num. 1. in Romana præsent. Spolij 2. Iunij 1614. coram bon. me. Card. Verospio post Pacific. de Salvia. decis. 68. numer. 12. et in Casaragustana distributionum, seu Attentatorum 26. Iunij 1645. coram me S. quod eo fortius cum seqq.*

Nec minus euitari possunt hæc attentata eo sub prætextu quod D. Episcopus sit in quasi possessione † conferendi hanc Parochialem per concursum ex vacatione sequuta anno 1608. eius Sum. num. 2.

Quia præter puod vnicus præfatus concursus non fuit pacificus, sed a Capitulo acriter controuersus, vt ex copia appellationis transmissa in calce responsionis; Cum ex latè deductis in alia decisione, clarè constet de Vnio-
ne, allegata † quasi possessio suffragari non potest, ob relictentiam decreti irritantis appoliti in Constitutione S. mem. Pij V. inficientis titulum, & quancumque possessionem, vt in his terminis respondit Rota coram bon. mem. Burat. decis. 274. sub nu. 3. vers. Tum etiam quia, coram Card. Caualer. decis. 595. sub nu. 4. & seq. vers. neque visum fuit obstate, in recent. decis. 710. num. 6. vers. nec denique visus fuit par. 2. in Dertusen. Vicarie coram bon. mem. Merlino apud Post. de manuten. decis. 136. num. 4. cum alijs in Pampilonen. Vicarie de Stella 16. Iunij 1642. S. & in omnem casum coram me, et in d. Barcinonen. Parochialis, seu Vicarie coram R. P. D. meo Corrado S. nec obstat, quod de anno.

Collationes verò Apostolicæ de anno 1629. & 1636. eod. Sum. num. 3. et 4. non merentur allegari, cum non sint † aptæ immutare statum,

beneficij, nisi concurrant quadragenaria, animus, & intentio Pontificis illum immutandi, & scientia, & patientia illorum, † qui ex hac status mutatione præiudicium recipiunt, quæ tamen omnia hic panitus † desunt, vt notant Canonista in cap. cum qui beneficium de Præben. in 6. tradit. Lotter. de re benef. lib. 4. q. 34. num. 45. cum pluribus seqq. et dixit Rota in recent. decis. 168. numer. 4. par. 2. cum alijs per Adden. ad S. mem. Greg. decis. 434. num. 20. Idque multo † minus cum factæ fuerint per viam resignationis, vt firmavit Rota dec. 360. sub num. 14. vers. que sanè promissio ead. par. 2. recent. et latius in Lucana Iurispatronatus 29. Ianuarij 1644. coram Reuerendiss. P. D. meo Ghislerio S. non obstat.

Quo verò ad Petrum Scossam electum D. D. pariter steterunt in decis. Dum enim possessionem apprehendit die 14. Decembris 1646. & sic in spretum inhibitionis Rotalis sibi antecederet † personaliter presentatæ scilicet die 11. eiusdem, nullo pacto a vitio attentatorum meretur excusari iuxta sententiam, quam perpetuo tenuit Rota in decisionibus ibidem relatis.

Nec suffragatur quod in commissione, cuius vigore emanauit inhibicio, † ipse nominatus non fuerit.

Quia cum ea non sit restricta ad certas personas, sed concepta cum clausula, omnesque alios &c. ipse etiam in ea dicitur comprehendens, eiusq; vigore citari, † & inhiberi potuit perinde ac si specialiter ibidem nominatus fuisset ad tradit. per Abb. in cap. veniens il secondo numero 3. de testib. Put. decis. 24. de Iudic. S. mem. Gregor. decis. 94. num. 3. bon. mem. Coccino decis. 380. sub num. 5. vers. minus facit Rotam in Rom. Deuolutionis domus 3. Iulij 1628. coram bon. mem. Merlino post modern. de manuten. decis. 242. num. 6. & nuperrimè in Vercellen. Prioratus 25. Februarij proximipræteriti coram R. P. D. meo Peutingero S. non obstat, & in Romana fideicom. de Marianis 11. Martij proximi præteriti coram R. P. D. meo Royas S. nihil obstat, quod in d. cum seqq.

Quod autem dicitur de subreptione ob non factam mentionem suæ prouisionis Apostolicæ Domini † non habuerunt in consideratione, prout non habuit signatura Iustitiæ, quæ adita pro reformatione, nihil rescriptit, vt in responsione facti pro Capitulo.

Et ita vtraque &c.

R. P. D. CELSO

Postea Eminentiss. D. CARDINALI.

Maioricem Parrochialis.

Veneris 18. Iunij 1647.

ARGUMENTVM.

Episcopus eligendo aliquem ad Ecclesiam Parrochiam in dubio semper præsumendum est pro eius electione, in tantum quod qui contrarium assereret ei incumbit onus id plenè probare ad prædictum effectum non admittitur appellatio suspensua, Electus ad Parrochialis beneficia, non solum debet doctrinam, alios præcedere, sed etiam bonis moribus.

SVM-

S V M M A R I V M.

- 1 pro Ordinarij iudicio præsumptio fiat.
- 2 Episcopus eligendo aliquem ad Ecclesiam Parrochiale, præsumitur idoneus.
Es hoc maxime si immotuerint ei mores, & qualitates, & mores electi num. 2.
- 3 ad Parrochiale Ecclesiam electus ab Ordinario, præsumitur idoneus, & qui contrarium dicit, concludenter tenetur id probare.
- 4 Quod est intelligendum, si agatur de infirmenda electione facta ab ipso Episcopo.
London. decis. 11. coram sa. me. Gregorio XV. quo casu loquatur num. 4.
- 5 Decis. 223. impress. penes Farinac. post 2. tom. Consil. declaratur.
- 6 Bulla Pij V. in Bullar. constitut. 33. in §. 7. qualiter intelligatur.
- 7 Verba quando sunt clara, frustratorie requiruntur interpretationes.
- 8 Appellatio, quando interposita est a mala electione ad Parrochiale, admittitur minime ad effectum suspensionis.
- 9 Clausula, constituto, importat conditionem, & requirit plenam probationem adimplementi.
- 10 Electio de digno omisso in Parrochialibus non tenetur.
- 11 in Parrochialibus non solum doctior est eligendus, verum ultra doctrinam, debent concurrere etiam alie maiores qualitates.
- 12 Dignior dicitur ille electus ad Parrochiale, qui est magis utilis, & aptus ad minus tale.
- 13 Ordinarius, quem eligere debet ad beneficia parrochialia secundum Concil. Trident. sess. 24. c. 18. de reform.
ad Parrochialia beneficia ille dicitur magis idoneus, qui moribus, doctrina, prudentia, & alijs virtutibus præcuiat.
- 14 Verba, coram ipso, important de necessitate præsentiam.

DECISIO CV.

PLACVIT DD. secundo sensum Sac. Congregationis Concilij confirmare decisionem sub die 13. Iunii anni præteriti coram me emanatam, in qua resolutum fuit, decernendum esse nouum examen in Vrbe, & potuisse Iacobum appellansem prouocare Andream præelectum ad nouum examen, etiam non docto de irrationabili iudicio Episcopi.

- 1 Nam, quamuis vera sit & conclusio, quod pro iudicio Ordinarij semper præsumendum sit, cap. in presentia, ibique DD. de reuoc. cap. sicut de sent. & re iud. Rot. coram Buratt. decis. 635. num. 8. & in recent. decis. 537. numer. 14. in fine part. 1. decis. 36. numero 1. part. 2. decision. 521. in fine, par. 3. & dec. 149. nu. 8. par. 4. tom. 2.
- 2 Præsertim quando & mores, & qualitates electi innotescunt eidem Episcopo, vt notat Gonzal. super reg. 8. glos. 4. nu. 117. vers. præsertim, & numer. seq. Caput aq. decis. 406. par. 2. Buratt. decis. 22. num. 30. & decis. 654. num. 4. par. 4. diuers.
- 3 Itaut allegans contrarium & debeat id plene, & concludenter probare, Barbof. de Paroch. cap. 2. numer. 142. Rota in Cremonen. concursus 15. Iannarij

Par. X. Recent.

1621. coram Manzanedo, & decis. 164. num. 1. & 2. par. 4. tom. 2. rec.

- Nihilominus id venit intelligendum, si ageretur de infirmenda electione ipsius Episcopi, & quo casu de dicta irrationabilitate deberet sufficienter constare, in quibus terminis procedit decis. 11. coram san. mem. Gregor. XV. vbi, non obstante, quod Benedictus appellasset ab electione Ordinarij, & obtento nouo examine, in quo præelectus non comparuit, repertus fuerit idoneus, & vltius sententiam fauorabilem reportauerit non propterea censuit Romanus, constare de irrationabili iudicio Episcopi, quin immo sententiam ad fauorem eiusdem Benedicti latam, esse reuocandam, & ita etiam loquitur decis. 223. impressa post 2. volum. cons. Farinac.

- Constitutio enim sanct. mem. Pij V. in ordine 33. Bull. nou. tom. 2. duas continet partes, alteram, quæ concernit appellationem à prætensa mala electione Episcopi, & prouocationem præelecti ad nouum examen, & in hac nullam & probationem prætense irrationabilitatis requirit, vt patet ex verbis ipsius Constitutionis, de quibus in §. 7. ibi, Possint ii, qui reiecti fuerint à mala electione huiusmodi ad Metropolitanum, vel si ipse eligens Metropolitanus, aut exemptus fuerit ad viciniorum Ordinarium, &c. aut alias ad ipsam Sedem Apostolicam appellare, ac præelectum ad nouum examen coram ipso appellationis iudice, & eius examinatorebus prouocare. Quæ verba, cum sint satis clara & nulla indigent interpretatione, l. 3. C. de lib. prat. Aym. cons. 294. sub num. 6. vers. tertio principaliter, Rot. coram Seraphim. decis. 752. numer. 1. & in recent. decis. 46. num. 5. par. 1. & in his præcisè terminis firmat Gratian. decis. Marchie 97. num. 22. & melius ibidem in addit. nu. 7.

- Neque ex huiusmodi appellatione præiudicium aliquod infertur Ecclesie, quia talis appellatio non impedit, & quominus electio facta per Ordinarium interim debite demandetur executioni, sed tantum operatur respectu deuolutiui, vt cauetur expresse in §. 8. eiusdem Constitutionis, & notat Garz. de benef. par. 9. lib. 2. cap. 2. num. 246. Gratian. d. decis. Marchie 97. nu. 93. Rot. in recent. decis. 656. num. 1. & 2. par. 1. Buratt. decis. 22. num. 11. & 15. decis. 37. num. 1. decis. 625. numer. 4. & 5. & decis. 900. num. 1. vers. quæ appellatio, & num. seq. Add. ad Greg. decis. 538. nu. 7. cum alijs per Lotther. de re benef. lib. 2. quest. 31. numer. 126. & 127.

- Alteram vero, quæ respicit terminationem causæ, & collationem ipsius parrochialis, & in hac præcedere debet probatio super irrationabili iudicio Episcopi, ibi, Et constituto de prioris eligentis irrationabili iudicio, eoque reuocato parrochialis magis idoneo conferatur, Clausula tenim, constituto, importat conditionem, & debet plenè, & concludenter probari, vt latè Felin. in cap. si constiterit numer. 5. de accus. Paris. cons. 41. numer. 14. lib. 4. Rot. decis. 4. num. 5. par. 4. tom. 1. recent. & in his terminis firmatum fuit coram sa. mem. Greg. decis. 11. nu. 2. Ricc. in praxi concursus resol. 363 num. 2.

Vndè hodie non est discutiendum de qualitatibus oppositorum, neque, an electio de digno

digno possit fieri digniori omisso; Esto enim, 10 quod si de digniori fieri debeat, ut inquit tex. in cap. quoniam de inrepar. ibi, præsiciatur Ecclesie, qui maioribus inuastis meritis, cap. Metropolitano 63. dist. in fine, Beneuentana parrochialis 13. Iunij 1590. coram Orano inter diuers. decis. 655. nu. 1. par. 4. & in Calaguritana dimidii beneficii 16. Iunij 1603. coram Ortembergio, & disponit Concil. Trid. sess. 24. cap. 18. de reform.

Nihilominus, non ex eo tantum, quod in examine Iacobus euadat doctior erit preferendus si Andreas, si apparebit, illum, ultra doctrinam, habere alias maiores qualitates, Rot. d. decis. 655. nu. 1. par. 4. diuer. & in recent. decis. 521. nu. 1. & decis. 551. nu. 2. par. 3.

12 Dignior enim dicitur ille, qui est magis utilis, & aptus ad munus, cui preponitur Conar. in reg. peccatum par. 2. §. 7. numer. 4. vers. dignior vero Sos. de iust. & iure lib. 3. quæst. 6. art. 2. concl. 9. Rodriquez in summa par. 1. cap. 106. nu. 2. Marches. de commiss. par. 1. fol. 283. nu. 28. Rot. diu. decis. 654. nu. 2. par. 4. & coram Buratt. decis. 22. nu. 29. & decis. 655. nu. 6.

Indè Concilium Trident. d. sess. 24. cap. 18. de reform. in vers. peracto deinde examine, dum vult, quod Episcopus cum eligat, quem cæteris magis idoneum iudicauerit, huiusmodi idoneitatem exemplificat in ætate, moribus, doctrina, prudentia, & alijs ad vacantem Ecclesiam gubernandam opportunis, & ita disponit tex. in cap. cum in cælis de electio, & notat Gonzal. super reg. 8. glos. 4. n. 110. & plurib. seqq. usque ad num. 146. Garz. de benef. par. 9. cap. 2. nu. 232. & seq. Ricc. in prax. for. Eccles. resol. 362. nu. 2. & seq. modern. Alex. andrin. in prax. habent. concurs. requis. 5. dub. 2. nu. 6. & seqq. & dixit Rot. in d. decis. 655. par. 4. diuer.

Quod autem examen huiusmodi sit facien. in Vrbe, probant expressè verba Constitutionis, ibi, *Ac praelectum ad nouum examen coram ipso appellationis iudice, ac eius examinatorebus pronocare.* 14 Quæ verba, si coram ipso, important de necessitate præsentiam, ut inquit tex. in l. diem proferre §. coram autem, ibique Bart. Bald. & communiter DD. ff. de recept. arb. & ultra resolutiones Sac. Congregatio Concilij, ita firmat Barbof. de offic. Paroch. par. 1. cap. 2. nu. 149.

Et ita decisum fuit vtrique parte informante.

R. P. D. LEONE VEROSPIO,
Nazarena Iuris deferendi Crucem.

Veneris 28. Iunij 1647.

ARGVMENTVM.

Archiepiscopus, vel Episcopus, licet non possit ante se deferre CRVCEM in alieno Territorio, id tamen fallit, stante super hoc Indulto Apostolico. Et respondetur ad illam objectionem, quod duo capita non dantur in eodem corpore. Indultum Apostolicum non eget confirmatione temporis.

1 Papa potest concedere alicui Episcopo, ut possit deferre ante se CRVCEM per totam aliquam Provinciam.

2 Et quando tale privilegium non possit impugnari tamquam informe.

3 Gratia Papa dñi titulo privilegij Apostolici nititur non indiget tempore immemorabili.

4 Testes plures bene possunt concludere observantiam. Testes plures sat sunt ad probationem alicuius actus, nu. 4.

5 Testes ad perpetuam rei memoriam possunt adimniculare aliquam probationem.

6 Testium numerus effrenatus tollit omnem suspicionem fraudis.

7 Persona plures innere simile est, quod voluerint conspirare in eandem falsitatem.

8 Epistola conscripta à personis in causa non habentes commodum principale, possunt deferre pro adminiculo, & nu. 9.

10 Decretum irritans tollit contrarium usum.

11 Capita duo in eodem corpore dari regulariter non dantur.

12 CRVCEM, unus Archiepiscopus in alterius Archiepiscopatu deferre non valet.

13 Limita hoc nisi adsit privilegium Apostolicum. Ex Papa dispensatione admittitur, quod alias est illicitum, nu. 13.

14 Episcopus licet habeat indultum Papa deferendi CRVCEM in alieno Episcopatu, non tamen potest ibi iurisdictionalia exercere, & n. 15.

16 Episcopus qui libet in suo Territorio potest uti proprijs insignibus.

DECISIO CVI.

IN Sacra Rituum Congregatione mota fuerat quæstio à Reuerendissimo Archiepiscopo Traneñ super iure deferendi CRVCEM, ac MOZZETTAM per Terram Baruli in sua Diocesi consisten. contra Reuerendiss. Archiepiscopum Nazarenum ius prædictum ibidem ab eo tempore vindicantem, quo eadem Terra per Apostolicam Sedem sibi fuerat pro Diocesi constituta. Postmodum auocata per Sanctissimum ab eadem Congregatione causa cum in hoc Sacra Rotæ Auditorio mihi fuisset demandata, dubium proposui, An liceat Archiepiscopo Nazareno ante se gestare CRVCEM & MOZZETTAM induere in Terra Baruli; Et eidem vtrumque competere; DD. responderunt ex Apostolicæ Sedis Indulto per Clementem IV. Pontificem expedito, & ab Innocentio VIII. ac sanct. mem. Pio V. deinde confirmato attribuyente delationem Crucis, ac Pallij in vniuerso orbe Terrarum Archiepiscopo Nazareno, ut hac honoris specie Ciuitas illa decoraretur, vnde vni-genitus Dei Filius Natalem suum sortiri dignatus est diem. Quod sanè privilegium iustum eidem exhibet titulum CRVCEM vbi-que gestandi, adeout à nemine etiam sub specie reportatæ prohibitionis Apostolicæ debeat molestari, ut in simili privilegio si Archiepiscopo Cantuariensi ab eadem Sancta Sede concessio

cesso deferendi ante se CRVCEM per totam Angliam decreuit Summus Pontifex Alexander III. respondendo Episcopo Eboracen, prout in eius Epistola relata in cap. 1. ut lit. pend. super qua decretali idem notant DD. communiter Abbas num. 1. & 3. Imol. num. 1. Butrius. & Bellam. num. 2. Ioan. Andr. numer. 2. & 5. Barbofin cap. antiqua numer. 13. de priuileg. & in tractat. de offic. & potest. Episc. par. 1. cap. 1. num. 24. Nec poterit impugnari tanquam t informe dum ab inconculsa plurium annorum obseruantia vires sumit ac fidem ex not. in l. cum de in rem verso ff. de usur. & in l. 2. C. de fideicom. Felin. in cap. ad audientiam num. 16. de prescr. Bald. in cons. 400. num. 5. lib. 4. Aym. cons. 101. num. 4. & 158. num. 1. & in tractat. de antiquit. temp. par. 1. §. 4. limitat. num. 16. Rot. decis. 703. num. 8. par. 2. recent. & in Vercellen. unitatis Capituli 24. Aprilis 1643. coram Reuerendiss. D. meo Decano, quæ nec t indiget tempore immemorabili, dum titulo priuilegii Apostolici innititur, vt notant idem Abb. in cap. 1. ut lit. pend. nu. 9. & probat Textus in cap. 1. de prescript. lib. 6. & ibi notant Francus num. 2. Gemin. num. 11. Lapius num. 7. caterisque communiter.

Hæc autem obseruantia iustificatur ex plurium depositione Testium de visu attestantiu delatam fuisse CRVCEM in Terra Baruli ante Archiepiscopum Nazarenum absque vilius contradictione, seu prohibitione alterius, qui numero plures t eam poterunt obseruantiam concludere, tum ex duorum tantum testimonio alias possit verificari ex notatis in cap. in omni, & in cap. licet de testibus, & in l. ubi numerus ff. eod. tit. & per glos. in cap. presul. 2. quest. 4. quam vti singularem ponderat Abb. in cap. olim num. 6. de priuileg. Præsertim quia adminiculatur tum, ex t aliorum attestazione examinatorum ad perpetuam rei memoriam de tempore non suspecto, vt aduertit Bart. in l. admonendi num. 4. ff. de iur. iur. Abb. in cap. cum olim num. 6. de priuileg. Decius cons. 54. num. 2. vers. postremo, Ruin. cons. 46. numer. 10. lib. 4. Aym. cons. 198. num. 11. Rota coram Canalerio decis. 79. num. 4. vers. tertio visum fuit, & 283. num. 4. par. 7. recent. Tum ab effrenato eorumdem t numero omnem prorsus suspicionem falsitatis excludente ob inuerisimilitudinem, quod t tot personæ in vnam falsitatem conspirauerint, vt ex dispositione Textus in l. hac consultissima in fine C. qui testam. fac. poss. & ex aliorum iurium auctoritate respondit Rota in Toletana Canonatus 22. Aprilis 1641. coram R. P. D. meo Cerro: Tum etiam ex tribus epistolis à Magistratibus Terræ Baruli Sacræ Rituum Congregationi, ac sanct. mem. Urbano VIII. conscriptis super vsu, ac obseruantia priuilegii, quæ vti exarata, ac transmissæ à personis principale t commodum inde non retrahentibus, benè poterunt pro adminiculo veritatis deferuire, vt aduertit Rota in vna Romana asscuracionis Nani 26. Februarij 1631. coram R. P. D. meo Ghislerio inter impressas part. 6. recent. decis. 24. num. 17. Et denique ex historia Fiuizani Sacristæ sanct. mem. Clementis VIII. super ritu Sanctissimæ CRVCIS Romano Pontifici præferendæ conscripta de anno 1592. lib. 2. cap. 11. attestante de prædicto Archiepiscopi Nazareni Indulto vsu Par. X. Recent.

9 recepto, cuius Historici fides tanquam verisimiliter informati præbere poterit adminiculū obseruantia, cum alias si aliorum historico- rum assertio concurreret, pro certo veritatis argumento deferuiret ex not. in l. 1. ff. de offic. Præfetti in princ. & in l. 1. ff. de offic. Quest. & per DD. in cap. cum causa de probation. & alijs relatis auctoritatibus tradit Mascard. de probat. conclus. 286. num. 1. Gigas cons. 70. num. 61. Rota coram Bellamer. decis. 70. in princip. & decis. 718. num. 2. par. 4. diuers. & decis. 353. num. 23. par. 5. recent.

Hinc non videtur vigere exceptio non vsus allegata exaduerso, quæ etiam excluditur t ab irritanti decreto in eodem priuilegio, etiusque confirmatione Apostolica appposito, vt notat Felin. in cap. cum accessissent num. 30. de constit. in 4. limit. Ias. in l. beneficium num. 58. ff. de constit. Principum in 4. limitat. Bald. in l. si solemnibus in fin. C. de fid. instrum. Menoch. de presumpt. lib. 6. presumpt. 41. numer. 10. Rot. decis. 240. part. 4. diuers. & 704. numer. 10. coram Buratto, & in Maioricens. indultorum 11. Aprilis, & 27. Iunij 1639. coram bon. mem. Merlino, & 16. Nouembris 1640. coram R. P. D. meo Prutingerio.

Nec denique obstat absurdum ponderatum ex elatione dupplicis CRVCIS in eodem Territorio, quasi id reddatur incompatible, 11 ac t duo capita in eodem corpore, vt tradit Ioan. Andr. in cap. volentes num. 5. in fin. de offic. leg. per Text. in cap. quoniam de offic. Ordinary, cuius idcirco delatio ibidem à iure interdicta censetur t duobus Archiepiscopis, vt post glos. in cap. 1. in verbo de iure notant ibi Doct. communiter Vital. in clem. Archiepiscopo num. 2. de priuileg. vbi etiam Ancharan. pariter num. 2. Quia procedere posset obiectio, nisi ius speciale concurreret ex 13 Apostolico t priuilegio inductum: ex cuius dispositione admittitur alias de iure illicitum, vt notant DD. communiter in dicto cap. 1. ut lit. pend. Ioan. Andr. Butr. & Abb. numer. 2. Hostien. num. 8. caterique; Vel si Archiepiscopus Nazare- 14 nus ea CRVCIS delatione t iurisdictionem exercere contenderet in personas subditas Archiepiscopo Tranen, quo casu militaret incompatibilitas exaduerso ponderata, secus vero 15 dum in personas t diuersas suæ scilicet tantū potestati subiectas ab eodem Archiepiscopo Nazareno iurisdic- tio prætenditur, cum tunc proprijs vti Insignibus in eodem Territorio 16 vnicuique t permittatur, vt notabiliter aduertit Abb. in cap. volentes numer. 4. in fine de offic. legat. vbi etiam Burius numer. 8. Cardin. circa fin. Moderni Perusini disceptat. forens. cap. 407. numer. 3.

Et ita vtraque, &c.

REVERENDISS. P. D. CERRO
Sacra Rotæ DECANO

Valentina Parrochialis de Moncada

Veneris 28. Iunij 1647.

ARGUMENTVM.

Litteræ Apostolicæ quando sunt Testificatæ debent executioni demandari, nec per exceptio-

nes requirentes altiore in indagine debent retardari. Valer beneficii quando proberetur. In reservatione nouæ pensionis est faciendâ mentio antiquæ, quod fallit in pensionibus impositis à Concilio quia sunt proprie onera, non pensiones.

S V M M A R I V M.

- 1 Littera Apostolica quando sunt verificate, debent exequi.
- 2 Littera resignationis à Sede Apostolica impetrata, debent in tempore publicari.
- 3 Confessio resignationis facta à resignante, sufficit pro verificatione resignationis.
- 4 Littera promotionis ad ordines probant qualitates Ordinati.
- 5 Doctoratus probatur ex privilegio.
- 6 Relatio Examinatorum probat quem esse idoneum ad curam animarum.
- 7 Natiuitas patriæ ex testibus probari potest.
- 8 Possessio à prouiso capta, præsumitur continuata usque ad diem sue resignationis.
- 9 Substantio est commensuranda iuxta consuetudinem Regionis.
- 10 Clausula ut commodè sustentari valeas censetur appositâ ad fauorem resignantis.
- 11 Valor beneficii contra impetrantem, probatur ex eius confessione.
- 12 Valor beneficii expressus per non excessum, non requirit exactissimas probationes.
- 13 Onera beneficii perpetua non sunt exprimenda in supplicationibus, & num. 14.
- 15 Reservatio nouæ pensionis sine expressione antiquæ, non valet.
- 16 Patam non præsumitur duplici onere voluisse gravare beneficium. ibid.
- 17 Stylus specificus & particularis non exprimendi in supplicationibus pensiones antiquas per Concilium impositas præualeat stylo generali de exprimendo pensiones ex gratia à Pontifice impositas.
- 18 Pensiones à Concilio impositæ non sunt proprie pensiones, sed onera, & portiones, & num. 20.
- 19 Pensio imponi non potest pro contributione onerum à Concilio impositorum.
- 21 Onera à Concilio super beneficiis imposita non continentur in valore beneficii expresso sed illud minuant.
- 22 Testes plene probant contra inducentem.
- 23 Onus lato vocabulo potest dici Pensio.
- 24 Expressio facta ad cautelum non tollit stylum Dataria non exprimendi.
- 25 Subreptio ex generica cognitione Pape tollitur.
- 26 Exceptio requirens altiore in indagine non retardat executionem litterarum Apostolicarum.

DECISIO CVII.

FIRMATA validitate resignationis Parrochialis, de qua agitur, ad fauorem Infræ, prætendente Murillo omnia narrata in litteris non esse verificata, Dubitavi si An litteræ Apostolicæ essent exequendæ, & cum in omnibus expolitis totaliter visæ fuerint iustificatæ, Domini utraque parte informante, affirmatiue

resoluerunt iuxta dispositionem tex. in cap. si capitulo, ibique glos. in verb. Exequatur, de Prebend. in 6. cap. super litteris de rescript. Sarnen. in tractat. Breu. num. 4. ac perpetuo respondit Rota, & signanter in Bouen. Abbatis 3. Iulij 1645. coram R.P.D. meo Arguello S. Ratio resolutionis, in Melfiten. Cantoria 2. Martij 1646. coram R.P.D. meo Outhobono, & in Sipuntina, seu Nullius Archipresbyteratus 28. Nouembris eiusdem anni coram R.P.D. meo Verospio.

Quod enim Parrochialis controuersa solita fuerit conferri Cappellanis Professis militiæ de Montesa, quodque talis esset Michael Thomas Resignans, iustificatur ex propria Confessione ipsiusmet Murilli, dum illam impetrauit à Sede Apostolica sub prætextu quod Infræ litteras si Resignationis in tempore non publicauerit eius summ. num. 2. quæ confessio aduersus ipsum Consistentem sufficit pro verificatione narratiuæ Egid. decis. 395. num. 1. Cardin. Mantie. decis. 132. numer. 1. Rota in recent. decis. 700. num. 2. par. 1. & decis. 10. numer. 1. par. 2. cum alijs in Tullen. Prioratus 28. Iunij 1645. coram R.P.D. meo Arguello.

Thomam verò Resignarium esse pariter Cappellanum, & Professum eiusdem militiæ probatur ex litteris suæ Promotionis ad Subdiaconatus ordinem, in quibus præuia enunciatiua, quod esset Acolitus dictæ Militiæ, promotus fuit titulo Religionis, & quæ probant, ut in simili de qualitate Clericatus Grām. decis. 81. num. 2. San. mem. Gregorius decis. 78. num. 5. Similiter esse Decretum si Doctorem probatur ex publico Privilegio Academiæ Valentiniæ d. num. 3. in quo Licentiatuæ, & Iuris Canonici Doctoratus gradu decoratus fuit l. si solemnibus ubi Bald. & Salyc. G. de fid. Instr. Alex. conf. 107. numer. primo, & 3. cum seqq. lib. 7. Mascard. de probat. conclus. 527. num. primo & seqq. Rot. decis. 236. numer. 11. par. 7. recent. Esse idoneum ad Curam animarum & ex relatione examinerum Vrbis dicto Summario numer. 5. ut dixit Rota in Pistorien. Parrochialis 10. Maij 1641. coram Eminentissimo D. Cardinali Verospio S. de 3. conditione. Esse autem oriundum ex Diocesi Valentina ex Testibus formiter examinatis, ut in dicta Melfiten. Cantoria coram R.P.D. meo Outhobono S. quod vero Galeatius.

Præterea quod Resignans à Triennio, & ultra hanc Parrochialeni obtinuerit, illamque possederit, probatur ex eius prouisione de anno 1613. Et ex Instrumento publico adeptæ possessionis dicto Summario num. 4. & quæ continuata præsumitur usque ad diem Resignationis, donec de contrario doceatur l. 3. §. in amittenda ff. de acquir. poss. l. eum qui ff. de procur. Nat. cōf. 400. nu. 6. Rota decis. 4. de probat. in non. & decis. 408. num. 4. p. 2. rec.

Quodque una cum Pensione ducatorum, biscentium in Resignatione, de qua agitur, sibi reseruata, alia etiam haberet, ex quibus commodè viuere posset, iustificari videtur ex iisdem Testibus, dicto Summario numer. 7. concludentibus illum præter victum, & vestitum, quæ ipsi subministrabantur à prædicta Religione, habuisse etiam quam plures pecuniarum quantitates ascendentes ad scuta sex mil-

le,

le, quæ inuestita reddere potuissent annua-
scuta. 600. nec non bona materna annui redditus Ducatorum 1500. quæ simul calculata longe exuberabant pro commoda, † & honesta sui sustentatione iuxta consuetudinem, & morem propria Regionis, ut aduertit Rot. decis. 257. num. 3. par. 1. recent. Idque eo magis in proposito, quo ipse Resignans obiit, nec viuens vquam opposuit de defectu huiusmodi conditionis. Dum enim apponi solet per Pontificem † ad commodum & fauorem dumtaxat Relinantis, Sarnen super Reg. de Trienn. quæst. 39. num. 4. Card. Seraphin. decis. 457. numero 3. Rot. decis. 601. numero 3. par. 4. recent. & in Legionen. Canonizatus 23. Ianuarij 1644. coram R. P. D. meo Royas Summus facit, ipso non opponente, vel nulla requiritur iustificatio, ut statuat Garz. de benef. par. 6. cap. 2. num. 280. ut leuis sufficit, ut in his fere terminis dictum fuit in Tridentina Parrochialis 5. Decembris 1646. citans me S. quia animaduertunt Domini.

Valor denique in ducatis biscentum, & cū incertis vsque ad quatuorcentum tam per ascensum quam per non excessum expressus, 11 probatur pariter concludenter ex † confessione eiusdem Murilli, qui nedum in supradicta impetratione, sed etiam in altera sub data Prædie Idus Iulij 1642. eius Summ. num. 15. valorem huius Parrochialis in eadem quantitate utroque modo expressit, ut ponderauit Rota in d. Bonen. Abbatis S. Valor expressus iunctis depositionibus duorum Testium, dicto Summ. num. 6. qui licet etiam deponerent de publica voce, & fa- 12 ma sufficerent, † cum narratiua valoris per non excessum non requirat exactissimas probationes ad tradita per Garz. de benef. par. 5. cap. 3. num. 193. Caputq. decis. 277. num. 3. par. 1. Card. Canalis decis. 533. numer. 6. Rota in recent. decis. 187. numer. 8. par. 6. in Ferrarien. Archidiaconatus 20. Aprilis, & in Fulgmaten. Parrochialis 25. Maij 1646. coram me, ac in Beneuentana Canonizatus 8. Februarij proxime præteriti coram R. P. D. meo Bichio S. Iustificatio autem, circa finem, sed semiplena sufficiat Card. Mant. d. decis. 132. nu. 4. bon. mem. Buratt. decis. 255. numer. 13. Rota in recentior. decis. 512. numer. 1. par. 3. in d. Meliten. Cantoria coram R. P. D. meo Otthobono, & in Nazarena, seu Montis Viridis beneficij 15. Decembris 1645. coram R. P. D. meo Verospio.

Constito de iustificatione narratorum, litterarum executio retardari non potest prætextu repetitæ inualiditatis resignationis ob non factam expressionem duorum Castificiorum Tri- 13 tici Seminario annuatim debitorum, † quorum taciturnitatem gratiam vitare tenuit Rota in Valentina Pensionis 25. Maij & 25. Iunij 1601. coram bon. mem. Cardinal. Millino.

Iterum enim responsum fuit, deducta in d. Valentina Pensionis hodie non applicari, stante 14 recenti, & moderno stylo Datarie, † non exprimendi in supplicationibus similia onera perpetua seruat. à tempore san. mem. Sixti V. vsque ad fel. record. Urbanum Octauum, nedum generaliter in alijs Prouincijs, sed particulariter in Diocesi, de qua agitur, ut consideratis, & perpensis fidibus, supplicationibus, partitis, &

mandatis extractis ex libris publicis Datarie, & Cancellaria dictum fuit in duobus decisionibus validitatem Resignationis plenè firman-
 bus, cum quarum fundamentis hodie pariter Domini transierunt.

Nec contrarium concludunt sex Testes nuperrimè pro Murillo examinati, omnes enim per hæc verba deponunt, ibi: *Sò che è stato, & è stile inconcusso offeruato, è si offerua da tutti comunemente, &c. dall'anni detti di sopra, che nelle riserve di Pensioni per causa di Resegna sopra qualsuoglia Beneficij, particolarmente Curati, di esprimere le Pensioni vecchie riservate ò in quantità di danari, ò in specie de frusti in qualsuoglia somma, ancorche siano perpetue, ò temporanee à fauore di Chiese, persone, Collegij, ò Vniuersità, & s'alcune volte non è stata fatta, ò non si fa mentione, cioè perche non si è hauuta, & non si hà notitia da Procuratori, e speditionieri, e questo lo sò, &c. summario eiusdem Murilli nu. 2. Hinc enim duo genera Pensionum sunt distinguenda. Primum scilicet illarum, quæ per Pontifices ex gratia reseruantur, ac in valore Beneficij continentur, & in istis, siuè perpetuæ sint, siue temporales, viget stylus narratus à prædictis Testibus, quod scilicet in reseruatione nouæ Pensionis fieri solet expressa mentio antiquæ, Idè- 15 que in iure cauetur, † itaut non facta mentione primæ Pensionis secunda nullatenus sustineatur, sed in totum corruat, cum non præsumatur Papam voluisse duplici onere graua- 16 re beneficium Cassad. decis. 3. num. 1. & decis. 4. numer. 1. & 6. de pension. Caputq. decis. 301. num. 1. decis. 312. num. pariter primo par. 2. & decis. 86. num. 2. & 3. par. 1. Mohed. decis. 111. numer. primo de location. Paris. de Resignat. lib. 6. quæst. 2. numer. 40. cum seqq. Mandos. reg. 33. quæst. 6. num. 7. 8. & 9. & de signatura gratia tit. de Pensio. vers. supposuimus antiquæ, Garz. de benef. par. 1. cap. 5. num. 561. cum seqq. & dixit Rota in Regimen. Pensionis 27. Iunij 1636. coram bon. mem. Merlino in recent. decis. 169. numer. 1. 2. 3. & 4. par. 7. Secundum est, quæ non à Pontificibus ex gratia reseruantur, sed impositæ sunt per Decretum Concilij ad fauorem Seminariorum, prout hæc, de qua agitur; De istis enim, nec verbum quidem, nullamque mentionem faciunt præfati sex Testes, ut supra examinati, sed in eis seruatur particularis stylus non exprimendi, quantumuis certa, & specialis notitia habeatur à Procuratoribus, alijsque expeditoribus, particulariter probatus in Diocesi de qua agitur, ut dictum est. Stylus enim speci- 17 ficus, & particularis eas non exprimendi, † præualet generali in contrarium tangenti solum Pensiones à Pontificibus ex gratia reseruatas, de quo tantummodo præfati Testes loquuntur ex Doctrina Bart. in l. 2. num. 41. C. qua sit long. consuetud. Paris. conf. 25. numer. 42. lib. 4. Aym. conf. 111. num. 16. Put. decis. 176. num. 6. & 7. lib. 3. in correct. Rota decis. 169. num. 9. par. 5. & decis. 272. nu. 8. par. 7. ac in Barchinonen. Canonizatus 15. Decembris 1645. coram R. P. D. meo Royas S. nihil facit.*

Insuper animaduertunt Domini, quod huiusmodi Pensiones per Decretum Concilij 18 impositæ, non sunt propriæ Pensiones, † sed onera, & Portiones detractæ ab ipso corpore Bene-

19 Beneficij, ac applicatæ Seminariis. Tum quia pro illorum contributione Pensio imponi nō potest, ut notat. *Farinacc. in collect. ad idem Concil. sess. 23. cap. 18. de Reformat. in declaration. sub nu. 15. vers. Pro contributione*. Tum quia hoc expressè
 20 disponitur ab eodem Concilio † *disto capit. 18. sub vers. quia contigit ibi: partem aliquam, vel portionem detrahent, & eam portionem sic detrahtam, & huic Collegio applicabunt, & incorporabunt, &c.* & proinde non continentur in valore beneficij
 21 expresso †, sed illum minuunt, ad tradit. per *Gig. de Pension. quest. 96. num. 2. & 3. Put. decis. 201. lib. 3. in correct. Buratt. decis. 418. num. 1. Add. ad sum. mem. Gregor. decis. 245. sub num. 2. vers. ad istum autem effectum*. Ac per consequens de illis mentio fieri non solet ex deductis in prædictis Decisionibus, & comprobant iidem sex testes iuxta quartum Interrogatorium ibi, l'effetto diuerso, che io trouo tra Pensioni, & Pesi è, che li Pesi nelle suppliche non si esprimono perche si detrahono primieramente dalli frutti perche, quando si dice, che un Beneficio frutti cento scudi, si intende deductis oneribus, al contrario delle Pensioni perpetue, & temporali le, quali deueno esprimersi, perche non vanno sotto nome delli Pesi, ma si deueno pagare dalli frutti espressi. *Summariolo Inse num. 3. Idemque clarius deposuit Primus iuxta quintum ibi: Et in dette suppliche, che io hò spedito non hò fatto mentione de pesi perpetui a fauore de Seminary; e la ragione è come hò detto di sopra, perche li frutti de Beneficij si intendono essere quelli, che si esprimono, deductis oneribus Sum. Murilli numer. 4. Præfati enim Testes contra ipsum Murillum inducentem, † plenam faciunt probationem, Ias. in l. admonendi de Iur. iur. Roman. consil. 104. num. 6. Aym. cons. 201. num. 7. Bertazz. cons. Crimin. 70. num. 29. & cons. 193. num. 23. lib. 1. Grat. discep. for. cap. 552. num. 9.*

Nec prædictis iaduersatur Bulla San. mem. Gregorij XIII. in hodierna Propositione nouiter deducta, Summus enim ille Pontifex nō reseruauit, vt altera pars prætendit, Pensiones aliquas seminario, de quo agitur, sed dumtaxat confirmauit illius erectionem, & foundationem factam per Archiepiscopum tunc temporis Valentinum, approbavitque omnes quantitates Tritici, & olei à diuersis Parochialibus illius Diocesis per eundem Archiepiscopum extractas, & eidem seminario iuxta dictam dispositionem sacri Concilij Tridentini applicatas d. *Summariolo num. 1. Et licet illas appellet Pensiones, super hoc tamen non est faciendum*
 23 fundamentum, † cum onus quodlibet lato modo dici possit Pensio, ex traditis per *Lotter. lib. 1. quest. 35. num. 9. & 10. satisque est, quod applicata fuerint seminario in executionem*. Sacri Concilij vt proinde tanquam onera imprimis & ante omnia deducenda exprimi non debeant ex stylo superius adducto, vt etiam admittunt contrarij Testes.

Prout nihil releuat, quod in nonnullis alijs similibus Pensionum Reservationibus legatur facta expressa mentio eiusdem oneris eodem *Summario num. 5. Quia huiusmodi expressio videtur*
 24 potius facta ad abundantiorē cautelam, & exinde non tollit probatum stylum Datarie illa non exprimendi, ut respondetur in decisione

diei 18. Maij 1646. S. Prout nec obstat.

Et cessat quoad hoc quælibet hæsitatio, quia cum huiusmodi onera non sint voluntaria, sed necessaria ex d. Decreto Concilij, quod Pontifex præsumitur optimè scire, vel cogitare potuit super hac Parrochiali adesse hoc
 25 onus pro Seminario, † quæ sola generica cogitatio sufficit pro euitanda subreptione l. qui iure militari ff. de milit. Testam. Felyn. in c. nonnulli sub num. 18. de rescript. Ruin. cons. 68. num. 4. & consil. 75. num. 16. lib. 1. Honded. cons. 39. num. 27. lib. 1. Cassad. d. 12. num. 6. de præbend. & decis. 1. de Priuileg. Lap. allegat. 89. num. 6. vers. Item licet Taciturnitas, Rota coram Card. Seraphino decis. 1445. num. 6 coram bon. me. Buratt. decis. 883. num. 6. coram bo. me. Coccinò decis. 413. num. 7. in recent. decis. 100. num. 3. par. 5. & in Meleuzano optionis 5. Martij 1640. coram bo. me. Merlina S. non obstat quod dictum Breue, vers. & sat est. Adcoit illius taciturnitas non sit apta reddere gratiam subreptitiam, ex deductis in Decisione diei 28. Aprilis 1645. S. prout etiam. Maximè in proposito, quo sufficit præfatam exceptionem inualiditatis, seu subreptionis reddi turbidam ad effectum, vt non possit impediri executio litterarum Apostolicarum, dū in omnibus alijs sunt iustificatæ, vt in principio dictum est. † Exceptio enim requirens altiore indaginem non impedit Beneficium. l. fin. C. de ed. diu. Adr. toll. ut tradit R. P. D. Arg. de acquir. poss. quest. 3. num. 154. Ad instar cuius proceditur ad executionem litterarum Apostolicarum, Mohed. decis. 13. ut lit. pend.

Quod dicitur de publicatione non facta infra nouem menses non merebatur allegari, dñi, præuia Restitutione in integrum, facta fuit in termino obtentæ prorogationis.

Et ita vtraque &c.

R. P. D. M E L T I O.

Postea Reuerendissimo Episcopo PAPIEN
 Pistoricæ Beneficij,

Veneris 28. Iunij 1647.

A R G V M E N T V M.

Litteræ nouæ expeditæ cum augmento maioris valoris beneficij de eo quod in primis litteris fuit narratum non suffragantur. Explicatur effectus clausulæ augendi & minuendi in supplicationibus appositæ.

S V M M A R I V M.

- 1 Vacatio beneficij probatur ex eo quod vtraque pars veniat ex eadem vacatione, & num. 2.
- 3 Instrumentum facit probationem probatam.
- 4 Sententia nulla exequi non debet.
- 5 Littera Apostolica quando non sunt iustificatæ exequenda non sunt.
- 6 Conditio in præsentatione appositæ debet purificari in termino dato ad præsentandum.
- 7 Clausula non alias aliter nec alio modo inducit formam præcisam.

Et annullat omnia in contrarium gesta. ibid. nu. 3.

9 Præ-

- 9 *Præsentatio conditionalis resolvitur non purificata conditione.*
- 10 *Præsentatio facta lite pendente nullius est roboris.*
- 11 *Litteræ noniter expeditæ cum narratiua maioris valoris beneficii in primis litteris declarati non suffragantur.*
- 12 *Clausula augendi, & minuendi in supplicatione postea quomodo sit intelligenda.*
- 13 *Beneficium dicitur factum litigiosum eo ipso quod ab aliquo ut sibi debitum petatur.*
- 14 *Gratia est subreptitia nisi fiat mentio litis.*
- 15 *Præsentatio de persona non habente qualitates ad beneficium necessarias non valet.*

DECISIO CVIII.

BENEFICIUM de quo agitur vsque de anno 1448. sub die 30. Septembris fuit erectum ad titulum Iurispatronatus cum dotatione Iohannis Pauli in Ecclesia Sanctæ Mariæ Maioris de Pistorio, data facultate præsentandi pro vna voce Rectori Hospitalis S. Mariæ Pauperum de Pistorio, & pro altera voce Fratribus Iesuatis Conuentualibus eiusdem Ciuitatis de Pistorio, vt apparet ex Instrumento foundationis & dotationis relato in Summario Pauli Florauantis num. 1. ad quod beneficium voluit etiam fundator, quod præsentari deberet Sacerdos, vt ex particula dicti Instrumenti foundationis data in Summario Caroli Bartolini num. 15. de mense Iulii præeriti per obitum extra Curiam q. Hieronimi Bufalini vacauit huiusmodi beneficium, ad quod sub die 5. eiuidem mensis dicti Fratres Iesuati, mediante persona Francisci Florauantis eorum Procuratoris præsentarunt Paulum Florauantem; qui sub die 9. dicti mensis obtinuit à Sanctissimo derogationem alterius medietatis, & facta fuit expressio valoris in ducatis 24. per non excessum, Carolus verò Bartolinus fuit, & ipse præsentatis à Dominico Blasio Scriba Hospitalis Cippi de Pistorio vigore mandari Procuræ, & facultatis illi concessæ ab Hospitali Sanctæ Mariæ Nouæ, vt in eius summario num. 1. qui pariter obtinuit similem derogationem, licet posteriorem alterius medietatis vocis cū expressione valoris in ducatis 40. sed quia Paulus dubitauit non posse iustificare valorem in suis litteris narratum nequaquā illis visus fuit, sed alias expedituit cum narratiua ducatorum 40. sub eadem data, quibus præsentatis Vicario Pistorien. sub die 14. Septembris 1646. ad fauorem d. Pauli, ille sententiam tulit, & pronunciauit litteras secundo loco expeditas esse iustificatas, & exequendas, & per consequens ipsum immittendum fore, & esse in possessionem beneficii, de quo agitur; A qua sententia interposita per Carolum appellatione, & causa mihi commissa, fuit sub hac die dubitatum; An illa esset confirmanda, vel infirmanda, & infirmandam esse per DD. fuit responsum.

De vacatione huius Beneficii non fuit dubitatum, quia vtraque pars venit ex eadem vacatione, & quod sufficit, vt fuit resolutum in *Fauentina iurispatronatus* 23. Ianuarij 1636. co-

rambo mem. Pironano, quæ est decisio 87. in ordine sub num. 2. par. 7. recent. satis enim illa iustificata dicitur, quotiescumque accedit confessio Aduersarii, & qui Beneficium sub eadem narratiua impetrauit, iuxta decis. Bellamer. 268. Put. decis. 17. num. 1. lib. 3. Seraph. dec. 1296. num. 6. Mantie. decis. 132. num. 1. Rot. decis. 10. num. 2. par. 2. recent.

Existencia etiam Iurispatronatus satis clara visa fuit, cum illud probatum remaneat ex instrumento foundationis, & dotationis, quod facit probationem probatam, & ita vt melior de ea dari non possit cap. 3. cum glos. in verb. Fundatoris, & cap. nobis de iurepatr. Gonzal. ad regul. 8. glos. 18. num. 32. Garz. de Benefic. part. 3. cap. 9. nu. 33. Rota in causa Gerunden. Beneficii 21. Februarij 1623 coram bo. me. Pironano, quæ est decisio in ordine 152. num. 2. par. 5. recent. Pistorien. Archidiaconatus 16. Ianuarij 1629. coram eodem, & d. decis. 87. sub eodem num. 2.

Ex capite tamen iustitiæ sententiam prædictam sustineri non posse pro certo habitum fuit, cum per illam remanserit gratia canonizata, quæ iustificata non apparet, atque laborat vitio subreptionis. & Vnde tanquam nulla exequutionem habere non potuit cap. ad aures de rescript. cap. si motu proprio de præben. in 6. Felin. in cap. ad audientiam il secondo num. 22. eod. tit. de rescript. Cassad. decis. 3. num. 4. de pension. Greg. XV. decis. 450. n. 1. & signanter de litteris Apostolicis non iustificatis, & vt exequutionem aliquam non mereantur text. est satis clarus in cap. 2. & ibi Abb. num. 3. de rescript. Io. Andr. & communiter alij in cap. 1. de lit. contest. Rota decis. 20. de præben. in nou. & decis. 251. num. 2. par. 2. recent. Darran. decis. 278. num. 2. & decis. 440. num. 5.

Iniustitia autem euidenter apparet, quia præsentatio Pauli facta fuit sub expressa conditione reservationis pensionis declarandæ circa illius quantitatem adiecta clausula non alias, aliter, nec alio modo, & vt autem præsentatio huiusmodi valere posset conditio purificanda erat intra terminum datum ad præsentandum Lambertin. de iurepatr. part. 2. lib. 2. quest. 3. princip. art. 5. num. 4. & art. 9. num. 5. & seq. Vinian. de iurepatr. lib. 8. cap. 6. num. 24. Maxime stante dicta clausula non alias, aliter, nec alio modo, quæ formam & præcisam inducit Rota decis. 512. num. 2. part. 3. & decis. 478. num. 13. par. 4. tom. 2. Seraphin. decis. 420. num. 6. Osasch. decis. 165. num. 13. & Ac annullat ipso iure omnia in contrarium gest. Peregrin. conf. 77. num. 7. lib. 3. Thesaur. decis. 270. numer. 23. Verall. decis. 82. num. 4. part. 3. non purificata igitur tali conditione, & actus præsentationis prorsus remansit resolutus Rota decis. 290. num. 13. par. 4. tom. 2. recent.

Neque attendi debet alia secunda præsentatio ab ipsis fratribus facta purè, & absque vlla reservatione pensionis, vt in Summario Caroli num. 5. & Quia tanquam facta lite iam pendente nullius fuit roboris iuxta conf. Calderin. 1. vt lit. pend. Lap. allegat. 22. num. 3. Crescent. decis. 8. num. 2. & 10. de iurepatr. Rota in Mediolanen. Appellat. 6. Nouembris 1595. coram clar. mem. Cardin. Hieronymo Pamphilo, & in Hispalen. Beneficii de Xeras 20. Februarij 1604. coram Littua.

Accedit vltcrius quod idem Paulus post ex-

peditas litteras suæ derogationis cum narratiua valoris ducatorum 24. per non excessum, agnoscens suam gratiam non posse substineri, ut iam dictum est, alias novas litteras in vim primæ supplicationis cum expressione valoris in ducatis 40. de Camera expediri curauerit, quæ vigore dictæ sententiæ fuerunt executioni demandatæ, quod fieri non potuit tanquam contra dispositionem regulæ Cancellariæ Sanctissimi Domini Nostri in ordine 65. expressè prohibentis huiusmodi novas litterarum expeditiones cum augmento, † siuè narratiua maioris valoris Beneficij in primis non declarati *Lotter. de benefic. lib. 3. quest. 20. nu. 45. Put. decis. 94. per tot. lib. 3. Rot. in Tuden. Beneficij 11. Aprilis 9. Maij, & 13. Iunij 1578. coram Cardm. Blanchetto, & decis. 541. num. 8. & seq. part. 3. divers. Crescent. decis. 8. num. 1. & 2. de rescript.*

Non obstat quod in supplicatione eiusdem Pauli adsit facultas augendi, & minuendi fructus huius Beneficij, quia illa iam fuit consumpta in primis litteris per expressionem certæ valoris non autem veri, † Secundæ verò litteræ licet expeditæ fuerint, & ipsæ vigore assertæ clausulæ facultatem tribuentis augendi, & minuendi, ex quo tamen illis nulla facta fuit mentio de errore facto in anterioribus litteris expeditis circa talem expressionem, non potuit in istis posterioribus quantitas fructuum, siuè valor Beneficij augeri, quandocumque augmentum factum fuit nullius roboris, & momenti *Gonzal. super reg. 8. Cancellariæ glos. 15. S. 2. num. 77. Lotther. de re benefic. lib. 3. quest. 20. numer. 65. Caputaquen. decis. 331. part. 3. num. 1. Put. decis. 94. lib. 3. & decis. 541. num. 8. versic. primus est casus par. 3.*

Quo verò ad subreptionem satis clara, & illa visa fuit, dum in secundis litteris non fuit facta mentio litis, quæ iam fuerat introducta inter Paulum ex vna parte, & Carolum ex altera à quibus vigore præsentationum de eorū personis factarum fuit petita institutio quotiescumque enim petitur Beneficium, ut sibi debitum ab aliquo quod lis dicatur introducta super titulo Beneficij, † adeo ut illud sit factum litigiosum declarauit Rota in causa *Illerden. Præceptorie 7. Februarij 1628. coram Reuerendissimo Domino meo Decano, & in Papien. Beneficij 20. Novembris 1645. coram R. P. D. meo Corrado, & ob*

non factam mentionem litis, † ut gratia semper subreptitia dicatur est *text. in cap. 1. ut lit. penden. cap. causam quæ il. 2. de testib. & fuit dictum in Placentina Cappellania 16. Februarij 1598. coram bon. mem. Cardin. Hieronymo Pataphilio. Greg. XV. decis. 2. num. 5. & decis. 370. num. 4. part. 5. recent.*

Sed tanto minus etiam dictæ litteræ iustificatæ dici possunt quanto fundator huius iurispatronatus mandauit, ut apparet ex Summario Caroli *num. 15. quod ad illud eligeretur perpetuus Cappellanus in Sacerdotali dignitate constitutus, & tamen nullibi apparet de qualitate Præbiteratus dicti Pauli, ut in sua supplicatione ipse narrauit Summo Pontifici; Vnde nominatio de eius persona facta non subsistit, cum dicta qualitas Sacerdotij actu fuisset necessaria Lambert. de iurepatr. lib. 2. part. 1.*

quest. 7. princip. art. 28. num. 1. Garg. de Benefic. par. 7. cap. 2. num. 92. ibi dicens notandum Rota dec. 474. num. 9. part. 4. tom. 2. Gregor. XV. decis. 210. num. 2.

Et ita vtrique parte informante fuit resolutum.

R. P. D. G H I S I L E R I O.
Postea Reuerendiss. Episcopo IMOLEN.

Pisauren. Beneficij.

Veneris 28. Iunij 1647.

A R G V M E N T V M.

Manutentio in possessione beneficij datur possessori anteriori quando executor litterarum Apostolicarum nec rite nec recte tradiderit prouiso Apostolico posteriorem possessionem. Possessio attentata respectu vnius potest esse non attentata respectu alterius.

S V M M A R I V M.

1. Possessio anterior est Manutenenda fortius quando possessor primus protestatus fuerit de non habendo se pro spoliato quando alter possessionem capit. nu. 2.
3. Executor litterarum Apostolicarum si rite & recte procedit priuat anteriorem possessorem de sua possessione.
4. Actus emanatus in executionem alicuius decreti importat illius effectuationem, & obseruantiam.
5. Papa non præsumitur inferre voluisse præiudicium tertio.
6. Executor litterarum Apostolicarum quando non priuat anteriorem possessorem sua possessione.
7. Possessio attentata nullius est considerationis.
8. Attentata ex quibus purgata dicantur.
9. Possessio licet attentata continuari potest supernueniente subrogatione gratiosa.
20. Possessio continuatur etiam in beneficalibus ex supernuenientia noni tituli.
11. Possessio subrogati non potest continuari nisi eam qualitatibus anterioris possessionis.
12. Possessio ex persona illius qui eam non habet, non potest in alium transferri.
13. Subrogatio quando non est principaliter concessa, sed inter clausulas generales. Tunc debet iustificari, & subiaceret regulis aliarum interpretationum.
14. Rota gratiose subrogato quoad possessionem non concedit mandatum de manutenendo sed de immittendo & num. 16.
15. Subrogatus quoad possessionem defuncti non potest uti subrogatione sine noua apprehensione.

D E C I S I O C I X.

IOANNES Baptista Rinalduccius, à Sede Apostolica prouisus de simplici beneficio Sancti Michaelis de Boncio cum suspensione ad eius vitam omnium vnionum, & Erectionum effectum non sortitarum, vti de vacante, stante decreto appposito in litteris prouisionis per Sanctiss. D.N. factæ Iosepho Annibali Pardo de Præbenda Theologali Ecclesiæ Pisauren.

lauren. quod dictum Beneficium vacaret pones Sanctam Sedem vigore supradictæ provisionis ab executore de partibus fuit immisus in possessionem dicti Beneficii; Et quia in actu immisionis non fuit citatus Carolus Vannius existens in possessione Beneficii Curati, tanquam distincti à Beneficio simplici, interposita per ipsum appellatione, & adita Signatura, commissaque mihi causa appellationis sine præiudicio mandati de immittendo, ac ulterius legitimæ exequutionis litterarum Apostolicarum; proposui dubium, cui ex supradictis esset concedendum mandatum de manutenendo, quod consideratis hinc inde deductis, tum sub die 5. Aprilis præteriti, quam supradicta die 28. Iunii, Domini dixerunt concedendum Vannio, de cuius anteriori possessione non potest dubitari, quia probatur capta 20. Maij 1645. Rinalduccius verò illam solum adeptus est 9. Iunii 1646. & propterea ¶ in concursu istius posterioris venit manutenenda. *cap. licet cau. ubi Felin. numer. 8. vers. tertia causa de probat. Bart. in l. si duo num. 4. vers. si uerò Testes ff. uti possid. Bald. in l. Ordinarij post numer. 10. C. de rei vendic. & passim firmat Rota in istis terminis, tanto magis, quia Vannius in adeptione possessionis. ¶ Rinalduccij protestatus fuit non habere se pro spoliato Put. decis. 192. num. 3. lib. 1. & decis. 409. num. 2. & 3. & 4. lib. 2. in correctis Rotæ coram Sanct. mem. Greg. XV. decis. 307. num. 6 & 7. & cum appellauerit, semper retinuit suam possessionem saltem civilem.*

Nec quidquam facit, quod possessio Rinalduccij etiam si posterior, uti capta de mandato exequutoris litterarum Apostolicarum, sit preferenda, quia procederet, quatenus exequutor ritè, & rectè processisset ¶ tunc enim Vannium anteriorem possessorem possessione priuasset ex allegatis in terminis exequutoris in Gadicen. Beneficij 17. Iunii 1605. coram Cardinali Horatio Lancelotto, & in Colimbrien. Præstimoniorum 18. Iunii 1632. coram Reuerendiss. D. meo Decano impressa post tract. Post. de manutenen. decis. 330. num. 7. Exequutorem autem non rectè processisse constat, cum in eisdem litteris Apostolicis non fuerit suspensa erectio huius Beneficii in Parrochiale, nisi quatenus non fuisset effectum sortitas At apparet, quod prius de anno 1644. fuerat Ecclesia hæc autoritate ordinaria erecta in Parrochiale, & licet tunc Beneficium esset plenum, & possessum à Pardo; ille tamen consensit, &, quod plus est, in executionem dictæ erectionis assensum præstitit, quod Vannius deputatus ab Episcopo in Curatum, (qui etiam dictum Beneficium, & Parrochiale, tanquam vacantem ab illius primæ erectione à Sede Apostolica obtinuit, & litteras desuper expediuit, quarum vigore fuit in possessionem immisus) in hac Ecclesia Curam animarum exerceret, inde resultat erectionis effectuatio, quæ cum ne præiudicaretur Pardo respectu eius præiudicii, uti erecta sine tamen præiudicio, & saluis Iuribus possessionis, tam Pardi Rectoris, quam Fabrii Pensionarii, quoad fructus redditus, & prouentus bonorum eiusdem Ecclesiæ, differenda esset

in tempus, quo Ecclesia vacaret per cessum, vel decessum Pardi, satis dicitur sequuta, dum in via Pardi ipso consentiente, cepit in Ecclesia, quæ prius erat simplex, exerceri cura animarum per deputationem certi Curati aduertendo præsertim, quod tam deputatio, quam consensus prædictus emanauit nominatum in exequutionem decreti erectionis, ¶ quod importat illius effectuationem, & obseruantiam, ut in proximis terminis ponderauit Rota in Barchinonen. Iurisdictionis 8. Aprilis præteriti coram R. P. D. meo Bichio §. nec refert. Ex quo fit, ut cum deinde vacauerit ipsum Beneficium simplex per cessum Pardi ex decreto Papæ propter adeptionem dictæ Præbendæ Theologalis purificata remanserit conditio, & intelligatur sequuta cessio, & ipso iure factus locus applicationi fructuum Beneficii simplicis cum primum per cessum vacare contigisset

Et cum de iure Papa non præsumatur vel le alicui inferri ¶ præiudicium, sed semper præseruet iura tertij *cap. quamuis, & cap. si propter de rescript. an. 6.* & præsertim in hoc casu, ubi illud satis expresse reseruauit, dum prouidit Rinalduccio, cum supposito, quod Parrochialis adhuc suum non esset sortita effectum, prout sortitam fuisse probant deputatio in Curatum facta ab Episcopo de Vannio, consensus Pardi, qui tunc erat Rector Beneficii simplicis, prouiso à Sede Apostolica in personam dicti Vannij cum possessione subsequuta vigore litterarum Apostolicarum, exercitium ipsum Curæ animarum in eadem Ecclesia, & aliorum actuum spiritualium ad Curatum pertinentium cum celebratione diuinorum officiorum, licet deinde Rinalduccius per vacationem ex eodem cessu Beneficium impetrauerit à Sede Apostolica cum suspensione dictæ applicationis, hoc non potuit interuertere ius dicto Vannio iam quæsitum, Adeo quod, cum ex prædictis, executor non rectè processerit, non priuauit Vannium anteriorem possessorem sua ¶ possessione iuxta vulgarem decisionem in Romana de Bombellis 31. Maij 1613. coram Cardinali Sacrate, quam passim sequuta est Rota in alijs relatis in Ariminensi fideicommissi 28. Iunii 1641. coram R. P. D. Cerro, & in Spoletana maunentionis 12. Maij 1645. coram R. P. D. meo Bichio.

¶ Non obstat quod cum possessio ¶ Vannij sit attentata, ut firmavit Rota coram me sub diebus 17. Novembris 1645. & 18. Iunii 1646. dum causa agebatur inter Vannium, & Pardum, tanquam improba nullius sit considerationis, Rota in Senen. Beneficij 6. Iunii 1594. coram Litta impressa apud Modern. de manus decis. 16. num. 3. & extextu in Limproba. C. de acquir. possess. & Vannius habeatur pro non possessore ad text. in l. nec ullam §. omnibus etiam ff. de pec. hered. Surd. conf. 28. nu. 5. & 53. Loth. de re benef. lib. 2. quest. 46. numer. 1. Quia procedit respectu Pardi, sed non respectu Rinalduccij, cumque deinde Pardo libere beneficium possederit, & consenserit, ¶ quod ipse Vannius in hac Ecclesia Curam animarum exerceret, satis dicitur purgatum attentatum, ut per Rota decis. 313. numer. 4. coram Reuerend-

uerendiss. Vrgellen. & in dicta Spoletana manutentionis 12. Maij 1645. coram R. P. D. meo Bichio.

- 9 Minus obstat subrogatio gratiosa concessa Rinalduccio in Iuribus, & possessione Pardi per verba præsentis temporis, ibi, *Apostolica auctoritate tenore præsentium gratiosè subrogamus; teque ad ius huiusmodi, illiusque prosecutionis, & defensionem huiusmodi admittimus*, cuius vigore præ-tendit potuisse sibi mutare causam possessionis, etiam si possessio ab eo capta esset attentata, improba, & vitiosa, & continuare possessionem, quam habebat Pardus, Rota coram Mantica. decis. 71. numer. 1. & seqq. coram bon. mem. Coccino decis. 72. num. 4. & in Valentina Recloria 3. Decembris 1646. coram R. P. D. meo Bichio confirmata coram eodem 24. Maij præteriti, cum etiam in beneficialibus superueniente nouo titulo lo possit mutato solum primo iure, & titulo possessionis, continuari possessio l. non solum §. quod vulgo ff. de usucapien. l. 3. §. illud l. qui bona §. 1. cum ibi not. ff. de acquirenda possessione, Rota apud Accbil. decis. 4. de caus. possess. & propriet. apud Puteu decis. 165. n. 3. libro primo, & decis. 441. coram eodem, & in recentior. decis. 97. parte quinta, ubi nu. 6. quod non est opus, quod quis exeat de possessione, & postea iterum ingrediatur ex ijs ibi late allegatis, quia cum possessio Pardi ex eius supradicto consensu, quod Vannius curam animarum in hac Ecclesia exerceret, eua-
- 11 sisset qualificata à Cura animarum, & non potest sine hac qualitate continuare in Rinalduccio subrogatum, ut dixit Rota decis. 251. numer. primo coram Sanct. men. Gregorio XV. ubi Ad-den. num. 5. allegant concordantes in dicta Valentina Recloria tertia Decembris 1646. coram R. P. D. meo Bichio §. non obstat. Subrogatio loquitur de Beneficio tanquam simplici vltèrius dumstante dimissione facta de isto Beneficio per Pardum ob assequutionem dictæ Præbendæ Theologalis Ecclesiæ Pisauræ. ipse Pardus cecidit à possessione dicti Beneficii, non potuit
- 12 transferri possessio, & quam Pardus non habebat, in Rinalduccio eius successorem vigore subrogationis gratiosæ.

- Præterea cum subrogatio fuerit data incidenter, & accessorie ad gratiam principalem inter clausulas generales cum clausula etiam ad partes, & ipsa debet iustificari, & subiacer regulis aliarum impetrationum ex decis. alleg. per Garz. de benef. part. 6. cap. 4. num. 35. & in omnem casum, quid quid sit de iure, Rota gratiosè subrogato quoad possessionem concedit.
- 13 ad partes, & ipsa debet iustificari, & subiacer regulis aliarum impetrationum ex decis. alleg. per Garz. de benef. part. 6. cap. 4. num. 35. & in omnem casum, quid quid sit de iure, Rota gratiosè subrogato quoad possessionem concedit.
- 14 mandatum de immittendo in possessionem, & non autem remedium retinendæ, seu manutentionem, nec minus recuperandæ, prout nunquam vidisse concedi testatur Gonzal. super regul. 8. §. 3. provinciali num. 97. & auduisse ab alijs antiquioribus, & peritis Curie Aduocatis, nec fuisse concessum temporibus suis, & subrogatum quoad possessionem defuncti non posse vii subrogatione sine noua apprehensione remedio retinendæ, nec recuperandæ possessionis, & sed quod debeat de nouo adipisci possessionem concludit gloss. 34. numer. 110. Ad hoc facit decisio Mohedan. 21. de restitut. spoliat. ubi in fin. dicit, quod subrogatus, vel subrogandus

vigore mandati de subrogando, non possit agere, nisi tantum interdicto adipiscendæ, & quod est necessarium factum ad capiendam possessionem, Et quod Rota obseruet, ut gratiosè subrogato non detur manutentio, sed immissio testatur bo. mem. Buratt. decis. 686. numer. 1.

Quæ dicuntur de validitate, seu inualiditate erectionis istius Beneficii in Parrochiale, non sunt præsentis Inspectionis, sed reiicienda ad petitorium, & ad effectum summarijssimi possessorij sufficit, erectionem fuisse effectuatam. Vnde interim manutenendum esse Vannium in statu exercendi in hoc Beneficio Parrochialitatem, censuerunt Domini vtraque parte informante.

R. P. D. C O R R A D O.

Postea Eminentiss. CARDINALI

Anconitana Mannæ

Veneris 31. Iunij 1647.

A R G V M E N T V M.

Rationes administrationis, licet regulariter reddendæ veniant, in loco vbi facta fuit administratio, tamen quando in susceptione administrationis adest obligatio Cameralis circa eius redditionem, &c. Arbitrium concessum Iudici circa locum redditionis, qualiter sit regulandum.

S Y M M A R I V M.

- 1 Rationes reddenda sunt, vbi gesta est administratio.
- 2 Obligatus in forma Camera ubique conueniri potest.
- 3 Variare circa locum redditionis rationis, quando sit licitum.
- 4 Rationes, ut rectè reddantur, debent produci libri, & rationes, ut inspicere possint, amplius numer. 5.
- 6 Arbitrium Iudicis ad effectum arbitrandi rationes debeant reddi, quando maled magis intret.
- 7 ad Productionem librorum, & scripturarum, ut quis cogi possit, est probanda existentia apud eum.
- 8 Scripturas quis cogi non potest producere, dum non faciunt ad propositum rei de qua agitur.
- 9 Remissoria, alique dilationes non sunt concedenda, dum imminet expeditio causa, & quare.
- 10 Lis, quando per plures, & plures annos durauit, si petatur aliqua dilatio, censetur calumniosè petita, ad protelandam mandati executionem.

D E C I S I O C X.

POSTQVAM fuit resolutum die 13. Iunij 1644. coram me exequendum esse mandatum A. C. relaxatum contra Petrum de Petrobellis ad factum pro reddenda ratione Marino de Fanis, siue eius hæredibus Mannæ, de qua agitur, Procurator illius specialiter constitutus, obtulit redditionem petitam, insti-

titque primum subdelegari Iudicem in partibus ad effectum prædictum, deinde verò ad extrahendas partitas nonnullorum librorum, compulsandasque scripturas, & iura ad causam facientia. Verùm hodie consulti Domini responderunt non esse locum subdelegationi.

- Licet enim rationes huiusmodi in eodem loco regulariter reddi debeant in quo gesta fuit administratio per sex in l. 1. & 2. C. ubi de ratiocin. agi oportet. Hæc tamen regularis conclusio non procedit in proposito casu, in quo (præter alia) Petrobellus non solum vigore eius obligationis in forma Cameræ conceptæ in publicis Instrumentis productis, altero die 3. Decembris 1613. & altero die 28. Aprilis 1614. celebratis, poterat ubique conveniri, ut in ea legitur, & tradit Vestr. in Prax. lib. 2. cap. 4. sub num. 5. vers. inmo, etiam Sord. conf. 280. num. 12. vers. sed quia & seq. & ex ipsis facultatibus A. C. late probavit bon. mem. Robustee in eius Voto impress. post tract. Modern. Neapol. de Elest. & var. for. decis. 41. & in hac materia tradit Simon. de Prat. consil. 154. num. 4. vers. maxime quod lib. 1. sed iamdudum in iurisdictionem A. C. & Rotæ consensit, probationes fecit, partitas, calculum, & alias scripturas, ac Instrumenta dictam redditionem concernentia produxit, ac litem ab anno 1632. citra sustinuit, à Decretis A. C. appellavit, & causam eius appellationis Rotæ committi iussit, & obtinuit, ac demum obtulit se paratū dictas rationes reddere, tam in S. Rota, quam alibi prout Dominis benevisum fuerit, ut legitur in d. Instrumento mandati sub die 4. Augusti anni 1644. Ideoque non licet modo variare l. 1. & l. 2. in princip. l. ubi receptum ff. de iud. l. nulli C. de ed. l. fin. ibique Bart. vers. sed tu intellige C. de except. Bec. conf. 22. num. 3. vers. verum non obstantibus, & seqq. Sord. conf. 542. num. 10. vers. & de declinatoria, & in his terminis respondit Bursat. consil. 74. sub num. 37. vers. præter quod ac num. 38. & sub num. 44. vers. Accedit quod, & comprobatur modern. Roman. discept. 389. nu. 11. vers. quia
4. *Atque quod.* Et si quos verè habet libros, vel scripturas, ultra prædictas, illos exhibere debet, ut inspicere, & considerari possint cap. contingit, & ibi gloss. in verb. presente extr. de fid. instrum. Bald. in l. 2. sub nu. 2. vers. nam nec potest C. de edend. & alij relati per Asin. in prax. §. 22. cap. 16. sub n. 2. vers. contrariam vero opinionem, & fuit nuper dictum in Ferrarien. pension. 12. Martij 1647. coram R. P. D. meo Ghislerio §. quoad primam partem vers. quatenus vero uti velint, &c.

- Eoque magis quia dd. hæredes Fani ad evitanda subterfugia exhibuerunt se paratos subire expensas, & atque pericula transportationis librorum, ac scripturarum facta in actis illorum specificatione iuxta text. in l. Prator ait ad fin. vers. quod si in alio loco, &c. ff. de edend. & ibi not. Caffr. & Alex. sub num. 1. ac alij D. D. Dec. in cap. 1. sub numer. 18. & seqq. vers. unde si alibi, & vers. quod verum, &c. de probat. Socin. conf. 149. sub numer. 4. vers. prædicta tamen limitat. lib. 1. Simon. de Prat. d. consil. 154. sub num. 2. vers. & quando lib. 1. Ant. Sol. ad conf. sit. Sabaud. sub rubr. de minor. & ration. distr. gloss. 4. sub num. 2. vers. si tamen sol. mihi 171. Rot. in Tullen. Par. X. Recent.

Coadiutoria 4. Martij 1619. coram bon. mem. Card. Sacrato in §. circa secundam partem dubij, &c. Vnde magis intrat arbitrium Iudicis in decernendo congruo huiusmodi redditionis loco iuxta in l. pen. §. fin. ubi gloss. fin. & Castr. numer. 2. vers. hoc autem totum ff. de condit. & demonstr. Menoch. de arbitr. iud. cas. 468. sub nu. 2. vers. fuerunt, & firmavit Rot. in ead. Tullen. coadiutoria 5. Decembris 1614. coram eodem Card. Sacrato in recent. decis. 607. num. 3. vers. quod autem rationes par. 2.

- Minusque visa fuit concedenda subdelegationis specialis ad effectum extrahendi partitas, compulsandique assertas scripturas, & iura.
7. Tum quia non constat de illorum existentia, & relevantia, ut necessarium esset Vestr. in prax. lib. 6. cap. 1. sub numer. 12. vers. altera specialis, &c. Rot. penes bon. mem. Card. Mantica. decis. 213. num. 3. vers. & consequenter, & bon. mem. Burat. decis. 555. sub num. 1. ac Reuerendiss. Vrgellen. decis. 376. num. 3. vers. secunda est, ac per tot, & in Mutinen. devolution. 18. Februarij 1522. coram bon. mem. Coccino in princip. & in Romana successione. 4. Julij 1642. coram Reuerendiss. D. meo Carillo in §. ratio quæ movet Dominos, Quinimò iidem informantes pro Petrobello. in præcedenti disputatione constanter affirmabant nullam fuisse repertam in libris partitam negotium huiusmodi pertinentem, ideoque impossibile fore præsentam ab eo redditionem, ut legitur in Informatione facti tunc data in §. maxime quando.

Tum quia fuit aliis de anno 1633. 25. Aprilis eo instante subdelegatus Vicarius Reuerendissimi Episcopi Anconitani ad effectum extrahendi partitas, compulsandique scripturas, & iura, & successivè die 1. Julij eiusdem anni reproductus pro eius parte processus coram dicto Vicario factus. Et iterum ipso pariter instante subdelegatus fuit die 6. Novembris 1634. Gubernator prædictæ Civitatis ad recipiendos testes super Articulis pro eius parte tunc exhibitis, ac reproductus die 26. Februarij 1635. Processus remissorialis coram eo factus. In quibus sane processibus præsumitur deduxisse quicquid relevant ad causam conferre potuit, ideoque (alio non constituto) non est denuò concedenda subdelegatio, cuius petitio in fine causæ ad eius expeditionem potius differendam, ac mandati executionem post tot 10 annos evitandam, seu protrahendam facta censetur. Severol. de Remissionib. litigator. cap. 6. n. 2. vers. Idemque Boccat. de litter. Remissorialib. cap. 3. sub nu. 5. in fin. vers. nec dantur, &c. Rot. penes Reuerendiss. Vrgellen. dist. decis. 376. num. 7. vers. cum enim, & in recent. decis. 406. nu. 2. vers. fundamentum autem, &c. par. 2. ac sapè in alijs.

Cætera verò adducta pro eodem Petrobello respiciunt liquidationem crediti præfati Marini, & ulteriores mandati A. C. executionem, ac proinde in alia disputatione particulariter discutientur. Et ita fuit decisum, Vtraque parte informante, &c.

R. P. D. C O R R A D O
Postea Eminentiss. D. CARDINALI
Bonoñ fideicom. de Rubeis.

Luna 1. Iulij 1647.

ARGUMENTVM.

Remissoria petitiō, quando non est calumniose concedenda venit, & hoc maxime in materia prophana. Hæres licite vendit bona, quæ sibi elegit pro suis detractionibus, & qualiter succurratur emptori, & alia plura adducuntur pro concessione remissoriae.

S Y M M A R I V M.

- 1 Remissoria conceditur in quacunque instantia, quando sumus in prophanis.
- 2 Articulorum relevantia ex quo desumatur.
- 3 Expensarum repetitio non datur quando atest mala fides.
- 4 Hæres eligens sibi quadam bona hereditaria pro suis detractionibus, licite possunt vendi. amplia numer. 5.
- 6 Bona hereditaria emens, putans ea esse detractiones heredi competentia, qualiter emptori succurratur.
- 7 Remissoria, ut concedatur, sufficit relevantia probabilis.
- 8 Remissoria non solet concedi, quando iam sunt factæ probationes declar. ut num. 9.
- 9 Testes examinati ad perpetuam rei memoriam sunt citatione partis, non probant.
- 10 Remissoria concessio ex quibus reuocatur.
- 11 Remissoria petitiō non conceditur, quando est calumniose petita. Declar. tamen, ut num. 12.
- 13 Remissoria petitiō in quibus casibus penitus dicatur denegata, & in quibus non.
- 14 Immissio ex quibus non possit impediri.
- 15 Remissoria in quibus causis Rota non soleat concedere cum retardatione ulterioris processus, ac expeditione.
- 16 Fructus percepti lite pendente, quando compensentur cum impensis.
- 17 Melioramentorum exceptio, ut non impediat ulteriorem processum quid sit faciendum, & n. 18.

DECISIO CXI.

POSTQVAM fuit resolutum coram me sub die 30. Maij 1646. & 5. Aprilis huius anni D. Iacobum de Rubeis vigore fideicommissi à q; Mino, & Nestore de Rubeis ordinati esse immittendum remedio l. fin. C. de edict. Diu. Adr. sol. l. end. in possessionem prædij controuersi per q; Tiberium de Rubeis venditi q; Com; Henrico de Vrsis DD. Comites eius filij, & hæredes productis articulis super melioramentis in eo factis petebant remissoriam pro illorum probatione quam hodie Domini concedendam esse censuerunt sine retardatione ulterioris processus, & expeditionis causæ.

Ratio autem primæ partis resolutionis fuit, quia causa est prophana, in qua data t̄ releuā-

tia materie articulata conceditur remissoria in quacunque instantia, Rot. penes Verul. decis. 68. num. 1. par. 3. Pat. decis. 324. in fin. vers. & quia eramus in materia prophana lib. 2. in correct. Cas. de Grass. decis. 1. sub num. 8. vers. mouebantur praesertim, & seq. de dilat. Card. Mantica. decis. 374. num. 2. vers. in prophanis autem, & seq. & ser. mem. Greg. decis. 174. num. 2. vers. & in prophanis, & decis. 403. num. 3. vers. in prophanis autem, ac seq. & Card. Canaler. decis. 232. num. 3. vers. praesertim, ac bon. mem. Coccin. decis. 20. num. 3. vers. quibus stantibus, Buratt. decis. 630. sub num. 1. ac Andr. decis. 38. num. 1. & seq. et in rec. decis. 277. num. 1. et seq. par. 3. et decis. 633. sub num. 1. & seq. par. 4.

Relevantia verò sufficiens ad hunc effectum ex eo deducitur, quod probatis t̄ impensis necessarijs, vel vtilibus in ipsa re factis, regulariter consulitur possessori exceptione mediante, vel saltem officio Iudicis l. planè. ff. de petit. hered. l. in fundo, et l. sumptus ff. de rei vend. l. idque in princip. vers. illud expeditius videbatur, ff. de act. empti l. fin. sub princip. vers. quod si non obtinuerit. C. de rei vend. l. super empti. ibique gloss. in verb. restitui. C. d. euict. cum concord. penes Peregr. de fideicom. art. 50. & num. 26. vers. cum vero, ac seq. et d. num. 29. vers. videamus modo, cum seq. Garz. de expens. cap. 1. num. 24. vers. quod vero pertinet, ac seq. et cap. 2. et 18. & num. 1. vers. denique.

Nec obstat, quod Com. Henricus emerit prædium sciens fideicommissum subiectum non expectata licentia Vicarij Bonon. Delegati Apostolici, neque seruata forma Breuis Ian. mem. Pauli V. de quo facta fuit mentio in instrumento emptionis sub die 18. Iunij 1612. celebrato, ut fuit probatum in vtraque decisione sub dictis diebus 30. Maij & 5. Aprilis emanatis, ideoq; t̄ fuerit in mala fide, cap. qui contra iura de reg. iur. in 6. cum concord. vulg. Quo casu cessare videtur huiusmodi impensarum repetitio iux. in l. fin. §. emptor. ibique gloss. in verb. melioratione, & D. D. C. commun. de legat. & fideic.

Quia præter quod in eo etiam instrumento præfatus Tiberius venditor prædium elegit pro legitimis detractionibus ipsi competentibus, qua ratione poterat t̄ regulariter sustineri venditio per tex. in l. Marcellus, §. res quæ ff. ad S. C. Trebel. Et licet id non procederet in hoc casu ob prohibitiones speciales, & alienationes antea factas, ut plenè deductum fuit in d. decis. 30. Maij in §. quo vero ad preteritas detractiones, ac seq. & in alia sub die 5. Aprilis in §. præterea sustineri non potest d. venditio &c. potuit tamen t̄ fortè sufficere ad inducendam bonam fidem in emptore, quem non constat explicatam prædictorum omnium habuisse notitiam L. qui à quolibet, ibique gloss. in verb. ipsius esse, ff. de contrab. empti. l. bona fidei emptor ff. de acquir. rer. domin. l. bona fidei emptor. ff. de verb. signif. l. fin. ibique gloss. fin. ff. pro suo. (quod in ulteriori disputatione illius articuli maturius discutietur) Adhuc videtur saltem officio t̄ Iudicis habita æquitatis ratione succurrendum emptori iux. tex. in l. planè, ff. de petit. hered. & gloss. fin. ac D. D. in l. ait prætor. §. per hanc, ff. qua in fraud. credit. l. domum, ibique gloss. fin. ac D. D. C. de rei vend. & explicat Peregr. d. art. 50. num. 26. vers. cum vero impensa

improba et infirma, et num. 29. vers. videamus modo, et num. 30. vers. si vera mala fidei possessor. In præ-
 7 sentia vero sufficit et relevantia probabilis ad
 effectum concedendi remissoriam ut respondit
 Rot. penes Baratt. dec. 61. par. 4. et san. mem. Greg. dec.
 124. sub num. 3. vers. quomodo autem, et in d. dec. 377.
 sub numer. 3. et vers. propterea non placuit Dominis
 par. 3. present. ac latius explicatur in decis. 700. sub
 num. 3. vers. ad prædicta enim fuit responsam part. 2.
 Merend.
 Minus obstat, quod super eisdem præten-
 8 sionibus iam fuerint examinati et testes
 in partibus, deductæque ac exhibitæ per DD. de
 Vrsis eorum depositiones.
 Quia testes illi non fuerunt legitime, ac in-
 9 forma iudicis examinati, sed ad et perpetuam
 rei memoriam non citata parte: Atque ideo
 non solum impediri non potest eorundem so-
 lemnis repetitio, vel aliorum examinatio, ut
 probat tex. in elem. 2. ibi, Testibus ritè receptis, et
 eorum attestacionibus publicatis etc. ibique gloss. in verb.
 ritè de testib. et Imol. num. 4. vers. quæro quando di-
 cantur, Anchar. sub num. 11. vers. quarta quæro, et alij
 Bur. in cap. cum olim, il. 1. numer. 3. vers. nota quod
 quando testes publicantur, extr. de privileg. quem se-
 quitur Felyn. in cap. fraternitatis num. 8. vers. item
 sumus generaliter, extr. de testib. Gabr. Com. concl. lib.
 1. tit. de testib. concl. 21. num. 9. vers. primo limita, et
 num. 143. vers. quinquagesimo quarto limita. Quinimò
 10 ex his resultat veritatis fumus et concessionem
 remissoriæ coadiuvans Rot. dec. 47. par. 3. lib. 3. di-
 vers. et penes san. mem. Greg. dec. 163. num. 1. vers.
 potissimum fundamentum fuit, ac Buratt. dec. 824. nu-
 mer. 3. vers. immo datur, et in Oxomen. Cano-
 nicat. 2. Martij 1622. coram bon. memor. Merlino. in
 S. sumum etiam boni iuris etc. ubi alij concord. re-
 feruntur.
 Præterea non obstat calumniæ suspicio inde
 11 deducta, quod hæc petitio fuerit dilata et in-
 tempus ferendæ sententiæ, cum tamen longè
 prius fieri potuerit.
 Tum quia facta fuit (ut constat ex actis) sub
 die 20. Maij proximè lapsi paulò post emana-
 tam prædictam posteriorem resolutionem Ro-
 12 talem, ceteras omnes exceptiones ipsorum
 de Vrsis elidentem, ita quod nihil et illis impu-
 tandum videtur quia prius hanc non deduxe-
 rint, cum aliis principalioribus niterentur, quæ
 sufficere existimabant Rot. dec. 625. num. 3. vers.
 interea autem part. 3. lib. 3. divers. et dec. 517. sub n. 4.
 vers. nam id potuit evenire par. 4. recent. Tum quia
 13 illius relevantia et ex prædictis, apparens obie-
 ctam calumniæ suspicionem refellit Rot. penes
 Aegid. dec. 624. in fin. vers. de primo casu, Cassador.
 dec. 3. sub nu. 2. vers. quia erant testes in partibus nul-
 liter examinati de dilata. Verall. dec. 56. num. 3. vers.
 præsertim par. 3. Buratt. dec. 68. nu. 3. vers. ex quibus,
 et decis. 555. num. 11. vers. quæ calumnia cessat, et
 d. dec. 824. num. 9. vers. inde etiam, ac Reverendiss. Vr-
 gellen. dec. 462. num. 6. vers. secundus casus est, et in
 recent. decision. 304. numer. 2. vers. calumnia nisa
 non est pag. 3. et d. decision. 557. sub numer. 4. vers.
 et ad hanc prætenfam calumniam excludendam par-
 te quarta.
 Posterioris verò partis ea fuit ratio. Quia
 cum opposita melioramentorū exceptio nul-

Par. X. Recent.

latus iustificetur ex actisq: prorsus illiqui-
 14 da, tam in substantia, quam in qualitate, quan-
 titate, et valore illorum, non et potest impe-
 dire immisionem, Rot. penes Baratt. dec. 834. sub
 num. 10. vers. tertio opponebatur exceptio, ac seq. et in
 recent. decis. 610. num. 3. vers. et neque par. 1. et decis.
 680. p. 2. et dec. 276. nu. 3. vers. dum vero par. 6. et alij
 relati in decis. 48. nu. 13. vers. attamen quando, et seqq.
 part. 7. Ideoque Rota in his talibus iure me-
 15 rito non solet concedere remissoriam cum re-
 tardatione ulterioris processus, ac expeditio-
 nis, Rot. penes Card. Seraph. dec. 294. num. 1. et 2. ver.
 cum in materia ista, et dec. 1364. nu. 1. vers. et primo
 quia, et dec. 141. par. 4. divers. ac san. mem. Greg. dec.
 367. num. 1. vers. quia non solet, et seq. et Cavalier. dec.
 208. nu. 3. vers. accedebat præmissis, ac dec. 610. nu. 2.
 vers. quia vero Petrus agebat, Buratt. dec. 211. nu. 3.
 ver. probatio autem, et seq. et in recent. dec. 212. nu. 7.
 vers. ex quo etiam resultat, et dec. 424. num. 3. vers.
 accedebat præmissis par. 1. et dec. 306. num. 3. vers. et
 ad impediendam immisionem, ac seq. par. 6. Quod eo
 magis visum fuit Dominis observandum in
 proposito casu, in quo DD. de Vrsis iam plu-
 16 res annos fructus post litem contestatam per-
 ceperunt, quos poterunt cum impensis com-
 pensare l. sumptus, et l. emptor, ac utrobique gloss. et
 DD. ff. de rei vend. l. super empti, C. de eius. gloss. in
 d. l. fin. in verb. deductis, C. de petit. barel. Put. decision.
 275. lib. 1. et fuit consideratum in Lucan. terrarum
 16. Februarij 1615. coram bon. mem. Vbaldo. S. fin. et
 in Nucenina prædicti 29. Maij 1624. coram bon. mem.
 Merlino in S. fin. ac penes Buratt. dec. 441. sub num. 7.
 vers. præsertim, et explicat Io: Garz. de expens. et
 meliorat. cap. 23. sub num. 34. vers. præmissis regulis,
 17 cum seqq. Et si et excederent, satis in omnem
 casum cautum est illis, mediante cautione per
 actorem præstanda de reficiendis melioramen-
 18 tis, quatenus legitime liquidentur, et de iure
 refici et debeant, ut servatum fuit in d. Lucan.
 terrar. coram Vbaldo. et penes Buratt. d. decis. 834. sub
 numer. 12. vers. et deinde, ac in alijs relatis in d.
 dec. 48. nu. 16. vers. sed succurritur possessori par. 7. rec.
 Atque ita fuit resolutum utraque parte in-
 formante etc.

Decisio ista in hac causa emanata sub die 30. Maij
 1646. coram eodem Eminentiss. D. Card. Corrado erit
 infra in Appendice. Altera sub die 5. Aprilis præte-
 riti est decisio 41. supra in h. parte 10.

R. P. D. GHISLERIO

Postea Episcopo IMOLEN.

Arimineni Manutentionis.

Luna 1. Iulij 1647.

ARGUMENTVM.

Obligatus in forma Camere in Contractu in
 Vrbe celebrato potest conveniri per contradi-
 ctas absque eo quod citetur, nec domi, nec
 personaliter. Pactum quod si quis defecerit
 in vna solutione teneatur ad duas quando va-
 leat.

Aa 2

SVM-

titato; de quibus dd. de Bellapanibus, non pos-
sunt allegare ignorantiam, stante particulari
intimatione de supradictis illis facta; quia cum
Stephanus, & Ioseph Fabretti fratres Germani
simul cohabitantes in eadem Domo negotia
linguosa communiter tractarent, licet in cita-
tionibus ad eorum Domum transmissis fuerit
erratum in nomine, & loco Iosephi appositum
7 nomen Stephani, error tamen nominis Procuratoris
non vitiat processum, quatenus esset citandus
pro relaxatione mandati d. Ioseph ad text. in §. si
quis in nomine in inst. de legat. l. si quis in nomine C.
de Testam. l. si quis in fin. de vocabulo ff. de leg. primo.
& ibi, DD. Bart. conf. 179. sub num. 1. lib. 1. cum
aliis in terminis citationis allegatis a Moderno
Cesariaten. de citat. cap. 9. nu. 237. Verisimile enim
est, quod citationes deuenierint ad manus Iosephi,
dum Stephanus frater neque in hac ne-
que in aliis causis erat Procurator Iulij, & in-
8 simili, quod citatio tamen mariti in persona uxoris
in Domo ab utroque communiter habitata
teneat etiam ad effectum, ut contra maritum,
tanquam contumacem procedi possit, tradit
Guid. Pap. dec. 445. num. 1. in fin. quia quando ci-
tatio facta est in Domo habitationis, & in per-
sonam uxoris, verisimiliter deuenisse præs-
sumitur ad notitiam mariti, & talis citatio repu-
tatur valida, & proceditur contra eum incius
contumaciam. Mussing. obseruat. 37. num. 5. & 6.
cent. 1. & in proposito ex lectura citationum
benè potuit Ioseph cognoscere errorem fuisse
in nomine, ut ratione dd. citationum fuerit fa-
ctus contumax, & praiudicauerit Iulio princi-
pali, dum non comparuit.

Minus subsistit allegata iniustitia subhastati-
onis ratione excessus, ex eo, quod deberentur
tantum scuta centum mandatum verò fuerit
9 relaxatum pro scutis 200. quia stante tamen mora
Iulij in soluendo cedente die præfixo ex lege cō-
ventionis potuit agi ad secundam ratam absque
alia interpellatione cum non censetur mate-
ria poenalis: quia quicquid sit in pacto poenali,
in quibus terminis loquitur Gratian. discept. 708
& Rot. in Romana Lignorum 9. Iulij 1603. coram Iu-
sto, secus est, quando pactum non est poenale,
quale est illud, de quo agitur, cum agatur de
dilatione ad soluendum sub conditione, qua
propter morem per pactum expressum fuit
priuatus, & conuentum, quod deficiente in-
vna rata, teneatur ad duas, & si in duabus ad
totam summam, quod pactum non esse poe-
10 nale fuit decisum in Romana pecuniaria 8. Martij
1614. coram Vbaldo, in qua Rota censuit, simile pa-
ctum concessum a Gauottis, & Putcobonellis
mercatoribus in Vrbe Balleonis non continere
aliquam poenam, immo esse conforme dispo-
11 sitioni iuris ut debitor possit cogi, etiam ante
diem ad reddendum creditorem securum ex
Rebuff. Rom. Rip. & alijs in d. dec. allegatis, quam se-
quuta fuit Rota in Romana præstationis cadula 1. De-
cembri 1628. coram bon. mem. Coccino impressa p. 5.
recent. decis. 218. num. 8. quæ omnia eo facilius
procedunt: quia fuit vltimo adiectum pactum,
12 quod tamen mora quantumuis minima, & modica
etiam de iure canonico purgari nullatenus pos-
sit. Caput. decis. 230. par. 2. Rota dec. 359. p. 4. diuers.
Par. X. Recent.

13 & intercessit iuramentum, tamen quod habet vim
interpellationis. Gozad. conf. 17. num. 11. cum alijs
relatis a Grat. discept. 579. num. 12. & seq. & quod
plus est satendo debitum, suscepit terminum
30. dierum ad illud soluendum, illoque elapso,
consensit relaxationi mandati exequutiui ab-
sque aliqua citatione.

Pariter neque subsistit iniustitia deliberatio-
nis, cum pro scutis 200. fuerit deliberatum præ-
dium Bellapanibus pro scutis 430. quod tamē
statim vendiderunt R. P. D. Ghino pro scutis
840. quia cum subhastatio fuerit facta pro sum-
ma contenta in mandato, licet prædium sub-
hastatum pluris valeat, & pluris fuerit vendi-
14 tum, non tamen tamen subhastatio est nulla, ut di-
xit Rota coram Vbaldo in Romana subhastat. 2. Iulij
1614. inter impressas apud Zach. de Societ. Offic. dec.
60. num. 12. sed solum illud plus debet restitui
debitori, vel deponi pro expensis liquidatis ex-
allegatis in dicta decisione, quod fuisse factum
iam fuit dictum supra, dum dicti de Bellapa-
nibus, solutione pretij subsequuta, residuum
deposuerunt in Sacro Monte Pietatis ad Cre-
ditum Iulij, & Successive R. P. D. Ghinus, re-
integratis Bellapanibus de eorum Credito, re-
liquum pretij scutorum 840. deposuit ad effe-
ctum reinuestiendi ad fauorem Iulij, sequuta
eius ratificatione Ultra quod hæc exceptio læ-
15 sionis reiicienda est ad petitorium, cum tamen in-
diciū rescissionis contractus ex capite læsio-
nis sit ordinarium, & interim manutenendus
est emptor ex allegatis per Postb. de manus. obseru.
12. num. 21.

Poposito hoc dubio sub die 23. Ianuarij præ-
teriti placuit DD. illud differre, & quod vide-
retur de iusto valore prædij, & cum Iulius in
hac positione non informauerit, neque læsio-
nem probauerit, sed R. P. D. Ghinus habens
causam, ut fuit dictum a supradictis de Bella-
16 panibus, tamen offerat dimittere prædium, resti-
tuto sibi pretio soluto, vel ex tali oblatione
poenitus excluditur læsio vel saltem uti requi-
rens indaginem, illius exceptio non potest re-
tardare summariissimum Iudicium manuten-
tionis, ut pluries fuit dictum in Rota, & præ-
sertim coram san. mem. Gregor. XV. decis. 120. nu-
mer. 17.

Et ita conclusum fuit, mandatum de ma-
nutenendo esse concedendum R. P. D. Ioanni
Ghino &c.

R. P. D. ARGVELLES.

Romana Hæreditatis.

Luna 1. Iulij 1647.

ARGUMENTVM.

Fideicommissum, quando est purificatum; &
bonorum identitas, quando reperitur iustifi-
cata non potest denegari immissio fideicom-
missario. Plura deducuntur circa materiam,
melioramentorum, qualiter scilicet iustifi-
centur, & in hoc multum attenditur religio
Iudicandi.

S V M M A R I V M.

- 1 Fideicommissario quibus concurrentibus non possit denegari immissio.
- 2 Fideicommissario quando possit concedi retentio.
- 3 Melioramenta probantur ex depositionibus testium & relatione peritorum.
- 4 Meliorata satis dicitur domus dum fuit reddita melior, & pretiosior.
- 5 Melioranti regulariter datur retentio, donec fuerit de eis satisfactum.
- 6 in Melioramentorum liquidatione quid sit attendendum.
- 7 Testes, & Periti in materia probationis melioramentorum debent estimare cimenta, & materias.
- 8 Fideicommissario, cui desertur fideicommissum, an debeat soluere expensas utiles, domo fideicommissio supposita factas, & num. 9.
- 10 in Melioramentorum estimatione multum Iudicis arbitrium operatur.
- 11 Melioramenta sunt taxanda iuxta prudentis Iudicis arbitrium.
- 12 Testamentum posterius rumpit anterius.
- 13 Admissa non sunt de per se considerata sed simul ponderanda.

DECISIO CXIII.

POST binas decisiones sub diebus 14. Decembris Anni præteriti *, & 1. Aprilis huius Anni * ad fauorem Iulij Porringe emanatas super iniustitia Sententię A.C. & exclusione rei iudicatę, disputatum fuit An eidem Iulij danda esset immissio in possessionem bonorum de quibus agitur, & dandam esse fuit resolutum.

Siquidem non controuertebantur fideicommissum, purificatio, & bonorum identitas, quibus concurrentibus passim conceditur immissio fideicommissario, vel ex remedio l. final. C. de ed. Diu. Ad. coll. Vel ex utili saluiano interdicto, ut in dec. 131. num. 1. p. 1. recent. dec. 472. num. cod. par. 3. Dec. 167. num. 2. coram Coecino in Bononien. fideic. de Ramundinis 9. Maj. 1636. coram Reuerendiss. D. meo Decano, & in Auximaria fideicom. 13. Ianuarij 1640. §. Quibus tamen &c. coram eod.

- Sed ab informantibus pro Ciampino tota vis fiebat in detractionibus, quę & fideicommissario impediunt ꝑ immisionem, ut in Bononien. Legati de Marfcoctis 24. Aprilis 1626. coram Merlino, & permittunt heredi grauato ꝑ retentionem, ut in dec. 599. num. 2. par. 1. rec. in Foroliu. fideic. 9. Maj. 1611. coram Sanctiss. & in alijs in prædicta dec. huius causa edita 1. Aprilis huius Anni, in §. secundo coram me.

Verum Domini, reiectis alijs detractionibus quarti dotalis, Trebellianecę, impentę infirmitatis, & faueris, ac legatorum, tanquam abunde discussis in præteritis positionibus, & subiatis, in prædictis decisionibus, nempe in prima §. iniustitia, §. Nec satis, & tribus §. sequentib. & in secunda in §. Tum quia v. sa fuerunt &c. Vnā earum duntaxat censuerunt habendam esse in consideratione.

Nempe detractionem melioramentorum, & declarando præcedentes decisiones ex noui-

- 3 ter ꝑ deductis dixerunt soluenda esse per Iuliam scut. 250. pro melioramentis Domus, quia de his dantur probationes ex depositionibus Peritorum seruatis seruandis examinatum, qui in huiusmodi materia satis probant, & attenduntur da stylo Tribunalis iuxta decis. 356. num. 3. vers. & magis in specie par. 2. decis. 595. num. 1. par. 3. rec. & in alijs in Imolen. Saluiani 18. Apr. 1636. coram Eminentiss. D. Card. Macchiauello, & in Bonon. fideic. de Glanarinis 29. Maj. 1641. coram Reuerendiss. D. meo Dunozet. Decano. Et quia ex eorundem depositionibus constat Domum ꝑ redditam meliorem, & pretiosiorē ax prædictis melioramentis.

Et licet testes deponant hæc melioramenta ascendere ad maiorem quantitatem, & pro ea regulariter ꝑ Possessori competat retentio rei melioratę Rolan. conf. 28. num. 1. & seq. lib. 1. & alijs supra allegatis; Attamen DD. in solis scut. 250. fuerunt concordēs, & hanc summam ordinant solui Ciampino tanquam minima ꝑ inter impensam, & melioratam, secundo tex. in l. in fundo 39. ff. de rei vindic. l. sumptus 49. ff. eod. l. si fundum 12. ff. de in rem uerso c. 1. & ibi Abb. num. 4. de rest. spoliat. Capicci. Latro dec. 9. num. 9. & alios allegatos in dec. huius causa 14. Decembris anni præteriti coram me.

- Nam quamuis nec testes, nec Periti æstimauerint ꝑ valorem cimentorum, & materię, ut debere dixit Rota in Romana de Spiritibus 12. Ianuarij 1643. §. penultimo, & 12. Decembris 1644. §. quod nero melioratum coram Reu. P. Domino meo Bichio, & fuit ex his, & alijs firmatum in d. dec. 14. Decembris 1646. §. Nec magis iusta coram me. Et quidquid sit etiam An fideicommissarius cui desertur fideicommissum perpetuum; ꝑ videlicet cum onere restituendi alijs, debeat soluere expensas utiles in domo fideicommissio supposita factas, quod negauit Molin de primogen. lib. 1. cap. 29. num. 15. propter rationem ibi assignatam Castill. contr. lib. 5. cap. 65. num. 21. 26. 58. 84. & 86. Aluar. Valasc. consult. 116. num. 13. Marfcoct. nar. lib. 2. cap. 111. num. 8. qui omnes respondent ad l. Domos hereditarias 61. ff. de leg. 1. & ad l. ubi pure 19. §. fin. & ad l. mulier 22. §. sed enim 3. ff. ad Sen. cons. Trebell. & dicens eas leges, & Doctores, qui eas adducunt ꝑ loqui in fideicommissario cui bona libera, & sine onere alteri restituendi traduntur.

- Attamen DD. consideratis personis, depositionibus, & rebus de quibus agitur arbitrati sunt soluenda esse dicta scuta 250. Quia in inunda ætimatione melioramentorum ꝑ multum Iudicis arbitrium versatur d. l. in fundo 39. in princ. ff. de rei vindic. ibi, Bonus Iudex uarię ex Personis causisq; constituet &c. ut interpretantur Garz. de expens. cap. 1. num. 25. in fine, & cap. 5. num. 26. Thesaur. dec. 251. Menoch. de arbitr. lib. 2. cas. 258. num. 1. Arias de Mesa nar. lib. 1. cap. 49. num. 29. P. Ludovic. Molin. 11 de inst. & iur. disp. 647. num. 3. ibi ꝑ Prudentis sit Iudicis arbitrio taxandum.

- Quo vero ad Dotem Carlottę Vxoris fideicommittentis, quam iuncto quarto dotali prætenditur constituere summam scut. 625. 12 vere non visa fuit probari ex ꝑ duobus Testamentis eiusdę Io: Baptista fideicommittentis con-

conditis 20. Aprilis 1618. & 22. Ianuarij 1621. Quia ista tanquam reuocata per aliud testamentum posterius conditum ab eod. 15. Iunij 1622. nihil probant *Surd. conf. 169. per tot. Fontanell. de pact. nupt. claus. 14. glos. unic. par. 2. numer. 3. & sequen. ubi plures cumulat, & late profertur.*

Verum quia illa duo prima testamenta continent geminatas d. dotis confessiones diuersis temporibus emanatas, & adminiculas ex qualitate personarum, communi vsu, substitutione onerum matrimonialium, & testamento ipsius Carlottæ condito 10. Nouembris 1624. & quæ omnia simul iuncta, si melius adminicularentur, & probarentur, possent forsan conducere ad effectum detrahendi dotem ex bonis fideicommissi ad tradita per *Purpurat. conf. 461. numer. 7. & Seraph. decis. 487. nume. 14. vers. Alia offertur limitatio, &c.*

Domini in ea fuerunt Sententia, vt referuentur quo ad hoc sua iura Ciampino, quæ possit in alio iudicio experiri, si bene sibi videtur, interim tamen dandam esse immissionem Iulix solutis prius dictis scut. 250. pro melioramentis, &c. Vtraque, &c.

Decisio ista prima emanata in hac causa sub die 14. Decembris 1646. coram eodem boiorem. Arguelles est in precedenti part. 9. recent. tom. 2. decis. 438. Altera vero sub die 1. Aprilis presentis Anni coram eodem, est superius in hoc volumine part. 10. decis. 336.

R. P. D. PEVTINGERO.

Macerate Saluiani.

Luna 1. Iulij 1647.

ARGUMENTVM.

Quod census non translatus sed retrouenditus dicatur, tum quia sumus in minore, tum etiam quia sic obseruantia demonstrat præsens diffinitio.

SVMMA RIVM.

- 1 Minor non potest transferre censum sine decreto, & ex causa necessaria, vel euidenter utili.
- 2 Decretum iudicis dicitur interpositum super sola, de qua ipsius verba loquuntur.
- 3 Census dicitur retrouenditus si partes illius instrumentum pro nullo, & cassato haberi voluerunt.
- 4 Obseruantia plurimum attenditur maxime in contractu census, num. 5.
- 5 Censu extincto fructus amplius non currunt.
- 6 Instrumento cassato omnis actio ex illo proniciens perit, num. 5.
- 7 Compensatio est species solutionis.
- 8 Hypotheca dicitur remissa per consensum præstationis.
- 9 Consensus resultat ex solutionibus.
- 10 Amplia quia per possessionem istius cessionarij dicitur etiam præscripta.

10 Saluianum non impeditur per exceptionem requirentem altiore indaginem.

DECISIO CXIV.

DOMINI dixerunt sententiam Rotaalem à R. P. D. meo Otthobono pro Immissione ex sententia A. C. vigore Saluiani Interdicti pro Ludouico de Vllis in possessione bonorum de quibus agitur latam esse confirmandam, quia de eius validitate, & iustitia constat ex decisione emanata in hac causa 27. Iunij Anni præteriti coram eodem Domino meo Otthobono §. Constat enim, vbi etiam in §. minus obstat prætensa reventio firmatur censum florenorum 300. in sorte alias à Hieronymo Pellicano sub accessione insolidum Hieronymi Guidoni impositum, fuisse postea 4. Decembris 1606. per actum retrosimilem extinctum, & quamuis Informantes pro heredibus Guidonis asserant censum, non fuisse extinctum, sed cessum dumtaxat dicto Guidono, contrarium tamen verius esse apparet. Tum ex quo sumus in retrouenditione, & cessione facta à minoribus, & qui non poterant transferre censum sine decreto iudicis ex causa necessaria, vel euidenter utili *lob as C. de prad. minor. Rota decis. 543. numer. 1. & seq. post Cenc. de censib. sed poterat bene illud retrouendere insolidum in eo obligato, qui dicebatur eorum respectu Correus. Vnde cum decretum iudicis vtitur solo verbo retrouenditionis, supponen. factam retrouenditionem, & super qua perinde retrouenditio sola, dicitur decretum interpositum Rota decis. 31. num. 5. par. 6. recent. & in Interamnen. bonorum 1. Februarij 1641. §. Nec videbatur coram R. P. D. meo Cerro, vt deficiat causa necessitatis, vel euidentis utilitatis alienandi censum, non potest dici translatus, sed retrouenditus, Tum ex eo quia partes mandarunt cassari, & annullari instrumentum census, & pro casso, & nullo haberi voluerunt Idem instrumentum census pariter habetur, & ac si nunquam impositus fuisset ex allegatis per *Giurb. decis. 24. num. 10. quam veritatem comprobatur subsecuta obseruantia, dum nunquam postea Guidonus amplius fructus exegit. Immo fructus alterius census, quos alias retinere potuisset Vllis per spacium vndecim annorum persoluit &.* Quæ obseruantia plurimum attenditur *Rota decis. 1. num. 6. & decis. 69. num. 8. par. 4. recent. tom. 2. Burratt. decis. 335. num. 10. & 547. num. 15. Et in hac materia decis. 368. num. 4. post Cenc. de censib.**

Nec in contrarium facit *Aesina census 27. Aprilis 1644. coram D. meo Cerro*, quia casus illius erat in tertio extraneo, qui voluit acquirere iura census non in obligato insolidum in censu, nec in minore prohibito censum alienare, neque aderat cassatio instrumenti census, & obseruantia erat pro non extinctione. At census de quo hic agitur est inter censuarium minorem non valentem alienare, vel cedere censum, & obligatum insolidum, & insuper in censu adest ampla cassatio instrumenti, & obseruantia est pro extinctione.

Vnde stante hac extinctione non potest

Gui-

Guidonus siue ab eo causam habentes præ-
tendere compensationem, nec retentionem,
pro fructibus ipsius census cum censu extin-
cto fructus amplius non concurrant, sed in-
strumento casso omnis actio quoque ex illo
proueniens interijt *Angel. in l. ab emptore num. 6.*
ff. de pact. Gurb. decis. 24. num. 11. decis. 528. num. 10.
post Cent. de censib.

Et quemadmodum Hieronymus Pellica-
nus filius, & hæres Caesaris Pellicani ad cuius
favorem census impositus fuit ad restitutio-
nem sortis obstante videlicet Bulla san. mem.
Pij V. cogi minime poterat, sed solum Gui-
donus habuisset contra illum actionem merè
personalem vtilem negotiorum gestorum, ita
sequitur nec Hieronymum Vlisssem cessiona-
rium Pellicani cogi posse ad compensan-
dum, † cum compensatio sit species solutionis
l. si debitor ff. qui pot. in pign. habeant Rota dec. 511.
num. 6. par. 2. recent. & decis. 494. num. 3. par. 4. recen-
tior. tom. 2.

Non obstat prætensio, quod fideiussori ex-
tinguenti censum possit cedi actio pro recu-
peratione sortis. Tum quia cessat omnis hy-
potheca cassato Instrumento census, ut di-
ctum est. Tum quia cum agatur Saluiano
pro fructibus census anterioris super fundo
censito, & solum vigore cessionis iurium re-
portata à Guidono in extinctione census po-
sterioris prætendatur censum anteriorem fuisse
sibi hypothecatum antequam à Pellicano
cederetur Vlissi. Vtique per consensum di-
ctæ cessionis † diceretur à Guidono remissa,
omnis hypotheca l. si debitor 4. §. 1. ff. quib. mod.
pign. vel hypoth. soluat. *Surd. decis. 99. num. 14. Qui*
consensus resultat ex solutionibus fructuum ce-
sus factis per Guidonum Vlissi per vndecim
continuos Annos *Sum. Vlissi n. 3. Alex. conf. 113.*
sub numer. 13. Lamberteng. de contrah. minor. gloss. 7.
num. 5. Rot. coram Eurate. 566. num. 16. Ac stante
ista possessione census per ipsum cessionarium
successorem singularem † diceretur etiam
præscripta hypotheca super censu *Mantic. de-*
cis. 291. num. 5.

10 Vltius † ad effectum impediendi immis-
sionem ex Saluiano requiritur exceptio clara
altiore indaginem, non requirens prout re-
quireret ista anterioritas *Gregor. decis. 254. nu-*
mer. 4. decis. 563. numer. 15. ac fuit dictum in Imolen.
Saluiani 27. Nouembris 1634. coram Eminentiss.
Macchiauello, & poterunt in omnem casum.
Pellicani hæredes actione personali ab hære-
dibus Guidoni communiri, non autem Lu-
douicum ab immiissione in Saluiano exclu-
dere.

Et ita resolverunt Domini vtraque parte
infor mante, &c.

Decisio ista emanata in hac eadem causa sub die 27.
Iunij 1646. coram Eminentiss. & Reuerendiss. D.
Card. Ottobono est inter eius impress. decis. 79.

R. P. D. GHISLERIO.

Postea Episcopo IMOLEN.

Gerunden Canonici.

Luna 1. Iunij 1647.

ARGUMENTVM.

Papa, quando præsumatur voluisse providere,
de beneficio tamquam reservato, & non iu-
re præuentionis, Datarius Papæ est organum
mentis, & vocis ipsius. Sicut quoque est
Cancellaria Apostolica. Datarius videtur
impossibile, quod quis voluerit redarguere
de mendacio, cum de eo Papa confidet.

SVMMARIVM.

- 1 Clausula, dudum, solet apponi in promissione Aposto-
lica, quando promissio spectat ad Papam.
- 2 Clausule speciales, restringunt generales.
- 3 Beneficia, que non sunt prima post Pontificalem, an
sint reservata.
- 4 Datarius est organum, mentis, & vocis Papæ.
- 5 Cancellaria est Organum Papæ.
- 6 à Cancellaria obseruantia colligitur mens ipsius
Papæ.
Cancellaria representat personam Papæ, num. 6.
- 7 Datarius potest declarare mentem Papæ, an in col-
latione beneficij voluerit præuenire Ordinarium.
Aut concedere gratiam iure præuentionis, nu-
mer. 7.
- 8 Datarium Papæ, nemo tam temerarius est, ut no-
luerit redarguere de mendacio.
- 9 Papa confidit de integritate Datarij.
- 10 Datarius Papæ aliquando iuris de causis lacerat sup-
plicationes iam signatas.
- 11 Datarius Papæ ex officio muneris sui supplicationi-
bus tam signatis, quam signandis, ut ratio postulat,
addit, & detrahit.
- 12 Gratia, quando non est iustificata, non est executioni
demandanda.
- 13 Regula 2. Cancellaria, hodie 3. que beneficia reser-
uet.
- 14 Clausula, dummodo, posita in Collatione benefi-
cij facta à Papæ, quando non operetur suum effe-
ctum.
- 15 Immissio in possessione beneficij vigore collationis Pa-
pæ, quando sit deneganda.

DECISIO CXV.

SVB die 20. Februarij præteriti contra Bernar-
dum Bosser Prouisum à Sede Apostolica de
Canonicatu, & Præbenda Ecclesiæ Gerunden
vacanti per obitum q. Petri Ioannis Alberti Ar-
chidiaconi Bisulduni extra Romanam Cu-
riam defuncti in mense Septembris Ordinario
fuit resolutum denegandam esse immiissionem:
quia non iustificauit reservationem Sanctiss.
D.N. suppositam, neque probauit, eundem
Sanctissimum D.N. voluisse illum providere,
præueniendo Ordinarium Collatorem, sed
de contrario constat ex clausula, dudum, in
principio litterarum Apostolicarum apposita,
& al-

1. & altera clausula, *dammodo dispositio ad nos hac vice pertinet*, ex quibus, & aliis deductis in eadem decisione fuit dictum, constare de voluntate Papæ providendi tanquam de reservato, non autem in præveniendi Ordinarium Col-
 2. datorem. Quia clausula, *dammodo*, tunc ꝑ solet apponi, quando Papa. providet tanquam de reservato, ut dixit *Rota in Bluen. Beneficij 21. Iulij 1604. coram Penia, et in Patrebonen. Canonicijs 129. May 1610. coram bohem. Coccino*, & per clausulam, *dammodo* verum dispositio etc. restringuntur
 3. clausulæ generales, quæ ꝑ apponuntur in gratijs de Beneficijs reservatis in euentum, quod non essent reservata *Simonet. de reservat. quest. 61. num. 3. Rota in recent. decis. 777. nu. 6. par. 2. et in alijs decisionibus relatis in dicta Patrebonen. Canonicijs coram bohem. Coccino*.

Sub die 7. Iulij præteriti facto verbo pro expeditione Causæ ad formam dictæ decisionis, placuit DD. concedere Bernardo novam audientiam non ex eo, quod quicquam opposuerit contra fundamenta decisionis, sed quia supposuit S. D. N. post supradictam decisionem declarasse suam voluntatem præveniendi cum haberet aliam supplicationem sub eadem data signatam cum expressione, quod Archidiaconatus Bisulduni sit Dignitas, non
 4. tamen prima post Pontificalem, cuius ꝑ vigore expeditis litteras Apostolicas cum clausula, *dammodo*, à die datæ præsentium non sit alicuius quæsitum, quæ iuxta deducta in eadem decisione in §. vltimus denotat mentem Sanctissimi D. N. fuisse præveniendi.

Reproposita supradicta die causa super eisdem etiam si Bernardus produxerit in actis litteras suæ gratiæ iure præventiuo concessæ, nihilominus DD. steterunt in decis. attento decreto per Eminentissimum D. Cardinalem Prodatarium facto in termino citationis ad comparandum coram eo, ad audiendam eius voluntatem super supplicatione per Bernardum extorta, & expedita super Canonatu Gerunden, & videtur sibi interim inhiberi, ne auderet quicquam attentare, vel innovare in Sacra Rota, nec insistere pro propositione Causæ super dicto Canonatu pendent, & quodcumque decretum de super necessarium, & opportunum fieri, & interponi, in quo decreto, Parte præsentem, non autem in contumaciam (ut in suo memoriali ausus est asserere idem Bernardus) dictus Eminentissimus D. mandavit reportari litteras Apostolicas expeditas vigore secundæ gratiæ, siue supplicationis ad effectum corrigendi, nisi infra tres, stante quod Sanctissimus D. N. noluit concedere illam iure præventionis, sed solum saluare primam gratiam à subreptione, qua laborabat propter obtentum, & mandavit, interim etiam dictæ secundæ gratiæ non posse vti nisi solum ad dictum effectum subreptionis, &c. Ratio fuit confirmationis decisionis,
 5. quia cum Eminentissimus Card. ꝑ Prodatarius sit organum mentis, & vocis Papæ *Caput. q. decis. 32. lib. 1. in manuscript. Rota coram bohem. Burasso decis. 383. num. 10. & alias passim* sicur ꝑ etiam dicitur de Cancellaria *Gassad. de-*

cif. 2. num. 7. de union. et decis. 3. num. 3. de f. quin. Cancellaria de reservat. vbi, quod Cancellaria est organum Papæ, ꝑ & ab eius observantia colligitur mens ipsius, & representet personam ipsius Papæ, ut per Paris. de resignat. lib. 1. quest. 13. num. 18. cum alijs per Gonzalez super reg. 8. gloss. 63. num. 36. et seqq. ipseque declaraverit, mentem.
 7. Sanctissimi fuisse ꝑ non præveniendi, nec concedendi gratiam iure præventionis, sed solum saluandi primam gratiam à subreptione, qua laborabat, & nullus possit dari casus, sitque
 8. omnino impossibile reperiri ꝑ personam ad rem temerariam, quæ audeat contra eum opponere de mendacio, quia Papa confidit de
 9. eius ꝑ integritate *Rota decis. 68. numer. 8. 9. et 10. par. 5. recent.* vbi additur, quod Datarius aliquando iustis de causis lacerat supplicationes
 10. iam ꝑ signatas, & ex officio muneris sui supplicationibus tam signatis, quam signandis, ut
 11. ratio postulat, addit, & detrahit ꝑ; Bernardus non potest iuvari dicta gratia, & litteris Apostolicis super ea expeditis, sed haberi debet perinde, ac si non emanasset.

Et ita cum prima gratia Bernardi non sit
 12. iustificata in ea parte, in ꝑ qua narrauit collationem supradictorum Canonicijs, & Præbendæ spectare ad Sedem Apostolicam, tanquam comprehensam sub regula 2. Cancellariæ hodie 3. per quam reservantur Beneficia
 13. vacantia per obitum Dignitatum ꝑ, ad quas spectat dd. Beneficiorum provisijs, neque suffragetur secunda sub eadem data primeque supplicationis, cuius vigore etiam expeditis lit-
 14. teras Apostolicas, cum ꝑ clausula, *dammodo*, à die datæ non sit alteri ius quæsitum, cum non sit attendenda, stante supradicto decreto Eminentissimi Cardinalis Prodatarij, iterum,
 15. ut ꝑ in supradicta decisione contra eum fuit resolutum immisionem esse denegandam.

R. P. D. G H I S I L E R I O.

Postea Episcopo I M O L E N.

Spoletana bonorum.

Lane 1. Iulij 1647.

A R G V M E N T V M.

Manutentio datur possidenti auctoritate iudicis recte & recte procedentis, nec iudicem male ad hunc effectum processisse, deduci potest ex iuribus coram eo non productis, cum iniustitia sententiæ ex iisdem actis, non autem ex nouis constare debeat.

S Y M M A R I V M.

1. Index si recte & recte procedit priuat partes sua possessione.

Possidere iuste dicitur, qui auctoritate iudicio possidet, num. 1. & num. 13.

2. Manutentio datur ei qui legitime possidet.

3. Iudicem recte & recte processisse apparet ex resolutione, ne auctoritate.

4. Index ubi plures concessit dilationes debet in illis reu-

conventus fuit exceptiones instruere.

- 5 Articuli non admittuntur non est de substantia ordinis iudicarij, nec vitiat receptionem testium.
- 6 Identitas probatur ex instrumento cum aliquo, vel eius auctore celebrato.
- 7 Testes nulliter examinati faciunt adminiculum.
- 8 Fideicommissario competis remedium l. fin. C. de edict. diu. Adr. toll.
- 9 Remed. l. fin. C. de edict. diu. Adr. toll. datur fideicommissario etiam contra tertium ab herede gravato causam habente.
- 10 Bona alienata per heredem gravatum censentur electa pro legitima.
- 11 Mantentio non datur contra sententiam Iudicis, nisi ex iisdem actis constet de illius iniustitia, nec sufficit ex novis.
- 12 Possessio manutenibilis non transfertur per alienationem factam a minore sine sollemnitatibus operantibus defectum consensus.
- 13 Nullitatem quam minor opponere potest, opponere etiam potest illius heres.
- 14 Iniustitia sententia ad effectum obtinendi mantentionem debet esse patens, ut nullo velamine offuscari possit.

DECISIO CXVI.

COMMISSA mihi cum facultate mantentioni quem de Iure, causa appellationis interpositae a Felice Romana a mandato de mantentione concessio ab A.C. Iosepho Massarucio in possessione plurium bonorum subiectorum fideicommissio instituta per Vincentium Romanum; quod pretenditur purificatum ad fauorem dictae Felicis substituta Ioanni Baptistae in casum obitus sine filijs, qui casus euenit, ex quo Ioannes Baptista obiit sine filijs, placuit DD. consideratis rationibus hinc inde deductis in duabus positionibus, concedere mantentionem Felici immissae in possessionem auctoritate Iudicis de partibus, a quo in remedio l. fin. C. de edict. diu. Adr. toll. obtinuit sententiam, & mandatum de immittendo in bonis in eo specificatis.

- Quia cum Iudex ritè, & rectè processerit, priuauit Iosephum sua anteriori possessione, & Felix possideat auctoritate Iudicis, qui ritè & rectè processit, dicitur iuste possidere ad *tex. in l. iuste possidet ff. de acq. possess.* & illi consequenter est concedenda mantentio in possessione bonorum, de quibus agitur. *Angel. in l. etiam possidere §. qui ad nundinas num. 2. in fin. ff. eod. Rot. coram Seraph. decis. 116. num. 3. dec. 1127. num. 1. coram eodem coram Cardinali Canal. decis. 42. num. 1.*

- Quod autem Iudex ritè, & rectè processerit constat ex resolutione actorum, & ex quibus apparet interuenisse omnia requisita, de quibus per *Caput. dec. 260. par. 2. Rot. coram bo. me. Birratt. dec. 312. num. 1. in recent. decis. 204. par. 1. & decis. 178. par. 2.*

Nec adductae nullitates subsistunt, nec sunt de tribus, quae attenduntur in supremis Tribunalibus. Nam illa, quod Iudex processerit non datis dilationibus ad probandum, imò illis denegatis, est nullius momenti quia non iustifi-

catur in facto. Si quidem die 2. Maii 1642. fuit lis contestata. 2. Iunii eiusdem anni Iudex utrique parti concessit terminum decem dierum ad probandum. Die 21. eiusdem mensis, & anni alium terminum decem dierum utrique parti ad probandum concessit; & deinde sub die 1. Decembris 1642. processum, & dicta Testium publicauit, & copiam petenti decreuit cum termino trium dierum ad opponendum, & opposita probandum. Posthac die 19. Augusti 1644. Ioseph comparuit coram Iudice, & in termino petijt copiam cum termino ad respondendum, quam ei decreuit Iudex cum termino statuario, ex quibus apparet non modo fuisse processum non datis dilationibus, sed Iosephum reum conuentum potuisse in tam longo temporis spatio suas exceptiones instruere, ut in simili considerat *Grat. discept. 333. sub num. 7.*

- Alia nullitas ex defectu detecti Iudicis, in admissione articulorum, & in commissione examinis pariter non releuat, quia articulorum admissio non est de substantia ordinis iudicarij, & nec vitiat receptionem Testium ut dixit *Rot. decis. 10. num. 3. de except. in antiq.* Nec Felix fundat suam intentionem in dictis Testium, sed in Instrumentis publicis, nempe a in Instrumento diuisionis bonorum Vincentij fideicommittentis, quod, cum fuerit celebratum cum ipso Ioanne Baptista vno ex diuidentibus, a quo causam habet Ioseph, & probat identitatem bonorum contra Iosephum, non secus ac contra ipsum Ioannem Baptistam *Alex. cons. 152. lib. 7. num. 1. Peregr. de fid. art. 44. numer. 5. Rot. coram san. mem. Gregor. XV. decis. 371. numer. 9. in recent. decis. 87. num. 15. par. 5. & in Romanen. fideicommissi de Nascimorij 27. Februarij 1640. coram me.* Et quatenus etiam dicti Testes vere fuissent nulliter examinati, & faciunt saltem adminiculum, *Bart. in l. ad mantendi numer. 45. ff. de iur. iur. Abb. in c. quamuis numer. 3. de sent. & re iud. Rot. in recent. decis. 160. numer. 12. & decis. 312. numer. 7. par. 1. recent.* ut propterea dictum Instrumentum diuisionis dicatur adminiculatum.

Iustitia sententiae Immissionis concessae Felici probatur ex testamentis Vincentij Patris sub die 9. Iulij 1622. & Florindae eiusdem Vincentij Sororis, & amitar respectiue sub die 30. Iulij eiusdem anni non abolitis, nec cancellatis, aut in aliqua sui parte vitiatas, in quibus Felix legitur substituta Ioanni Baptistae decessenti in pupillari aetate, vel postea quando-cumque sine filijs; qui casus euenit, pro parte Iosephi non fuit probatum, Ioannem Baptistam decessisse cum filijs. Identitas bonorum, nempe quod bona, de quibus agitur, fuerint per fideicommittentes possessa de tempore obitus, iustificatur ex supradicto Instrumento diuisionis 11. Decembris 1623. inter Hieronymam, dictam Florindam, & Ioannem Baptistam Romanum ex vna heredes Vincentij fideicommittentis, & Alexandrum Germanum fratrem eiusdem Vincentij fideicommittentis ex altera, cui Alexandro successit eadem Florinda Soror, cum sub die 22. Octobris

bris 1624. adiuerit eius hereditatem cum beneficio legis, & inuentarii; quibus concurrentibus, iuste fuit concessa immissio Felici ex remedio l. fin. C. de ed. D. Adr. toll. † quod cōpetit fideicommissario, vt notant Bart. in d. l. fin. num. 9. Dec. numer. 25. & alij communiter Menoch. de adipiso. possessorem. 4. num. 131. Peregr. de fideicommiss. art. 44. numer. 1. & seq. Fusar. de substit. quest. 616. num. 1. & seq. Rot. coram Canal. decis. 167. num. 4. & in rec. decis. 45. num. 3. par. 3. recent. etiam contra tertium possessorem hab. herede grauato causam habentem iuxta notata per Doc. in l. penult. Sum. autem, vbi Bart. in fin. C. ad senat. consul. Trebell. Gabriel conf. 44. numer. 6. lib. 2. & fuit dictum in Montisfalsci fideicommissi 12. Maij 1603. coram bon. nom. Card. Pamphilio Rot. decis. 34. numer. 24. par. 2. dinerf. decis. 238. numer. 1. par. 1. rec. coram Canal. decis. 204. num. 4. in Bononien. fideicommissi de Clauariis 23. Ianuarij 1636. coram me, in alia Bononien. fideicommissi de Nascentorij 27. February 1642. coram me, & alibi passim.

Nec facit, quod quoad bona nuncupata, Il Fondone, Aggiano, & il Borghetto primo loco alienata per Ioannem Baptistam † heredem grauatum censeantur ab ipso electa pro sua legitima l. Marcellus §. resqua, & ibi communiter Doct. ff. ad Trebell. ex cuius persona prætendit retinere Ioseph; Quia de alienationibus non fuit oppositum, nec fuerunt productæ in prima instantia, & ideo non causant notoriam iniustitiam ex iisdem actis ad effectum obtinendi manutentionem † contra sententiam Iudicis, cum oporteat, quod sententia sit iniusta ex iisdem actis, non autem ex nouiter deductis, Grat. discept. forens. cap. 912. num. 53. Post de manut. obseru. 12. numer. 8. Rot. in recent. decis. 577. num. 8. par. 4. decis. 199. num. 12. par. 7. coram Canal. decis. 337. num. 1. & 2. decis. 95. numer. 19. & sequen. & decis. 96. numer. 4. & 9. post Moder. de substit.

Præterea dictæ alienationes factæ sine solemnitatibus Constitutionis Aegydiæ & statuti Spoleti, quorum vtrumque requirit insinuationem in contractibus minorum, qualis erat tunc temporis Ioannes Baptista, sunt nullæ ex defectu consensus, † & propterea ex illis (stante dicto defectu insinuationis, quæ operatur defectum consensus) non fuit in Iosephum translata possessio manutenibilis, Rot. coram Reuerendiss. Vrgell. decis. 155. numer. 24. & decis. 183. num. 1. coram eodem; & quemadmodum, si viueret Ioannes Baptista, illas tanquam nullas, & improbatas à Constitutione Aegydiæ, & à statuto Spoletano posset impugnare, & de tali nullitate opponere, † ita opponere potest Felix illius hæres. Surd. conf. 197. nu. 53. Cranett. conf. 20. nu. 8. Rot. decis. 131. nu. 16. & seq. par. 6. recent. & in Romana Saluiani 1. Iulij 1640. coram Reuerendissimo D. meo Decano.

Neque obstant ea, quæ dicuntur de fideicommissio Ioannis Senioris, cum illius testamentum non fuerit productum coram Iudice primæ instantiæ, prout requiritur, vt aduersus Felicem Iudicis auctoritate posseditricē competat manutentio ex supra allegatis; nec fuerit doctum de eius fideicommissio, neque

quod reliqua bona, videlicet, la Canale, la Valle profundata, e San Gionenale, fuerint in bonis dicti Ioannis Senioris, prout pro parte Felicis doctum fuit, quod fuerant in bonis Vincentij fideicommittentis, vt ex supradicto Instrumento diuisionis sub die 11. Decembris 1623.

Cum igitur ex actis primæ Instantiæ sententia non detegatur notorie nulla, aut iniusta, & ad effectum obtinendi manutentionem contra sententiam Iudicis iniustitia debeat esse patens, & notoria ex iisdem actis, † itaut nullo velamine offuscari possit, vt, alijs omissis, fuit dictum in Romana de Bombellis 31. Maij 1613 coram Cardinali Sacrato, manutentio impossessione bonorum, de quibus agitur, est danda Felici vigore dictæ sententiæ possidenti, excluso Iosepho, contra quem sententia lata, & exequutioni demandata fuit; † quia facto Iudicis ritè, & rectè procedentis suam anteriorem possessionem amisit, Angel. in l. clam possidere §. qui ad nundinas numer. 2. in fin. ff. de acquir. posses. Seraph. decis. 1127. num. 1. Rot. coram Cardin. Canal. decis. 42. num. 2. & alias in istis terminis sapissimè.

Et ita vtraque parte informante, &c.

R. P. D. PEVTINGERO.

Oscen Archidiaconatus.

Luna 1. Iulij 1647.

ARGVMENTVM.

Beneficia quando liberè per Episcopum conferantur, quando verò simultaneè cum Capitulo.

SVMMA R I V M.

- 1 Collatio beneficij de iure spectat ad Episcopum, & Capitulum, & num. 8. vbi vide.
- 2 Collationis deuolutio in certum casum simultaneam collationem Capituli cum Episcopo supponit.
- 3 Episcopus conferens qualificatiuè, non iure ordinario, sed alieno & participato conferre dicitur. Intellige, vt num. 5.
- 4 Episcopus gaudet alternatiua vbi collatio est libera Episcopi.
- 6 Quasi possessio Episcopi sufficit ad effectum alternatiue. Amplia etiam si Capitulum in petitorio ius foueret, num. 7.
- 9 Gregorius IX. fuit ad Pontificatum assumptus de anno 1227.
- 10 Statutum quod dignitates conferantur canonicis, liberam & altinam Episcopi collationem non excludit.
- 11 Beneficia certo personarum generi debita cadunt sub reservatione cum sua causa.
- 12 Supplicatio attenditur tanquam matrix.
- 13 Capituli de possessione doceri debet pro verificanda simultanea collatione cum Episcopo.
- 14 Episcopus potest acceptare alternatiuam quandocumque sicque si illam acceptauit si expleto mense Septembris, hoc sibi imputare debet. ibid.

DECI-

DECISIO CXVII.

IMPVGNABAT hodie Dionysius Esmir immissionem in possessionem Archidiaconatus de Serrablo, quam Ioanni Salinas prouiso Apostolico concedendam esse Rota sub die 10. Maii præteriti coram me firmauerat, Domini nihilominus steterunt in decisio, quia, firmum remanet decisionis fundamentum, Reseruatio nimirum ratione mensis Septembris ex acceptatione gratiæ Alternatiuæ ab Episcopo Oscen. facta sub die 6. eiusdem mensis,

Cui Alternatiuæ non obstat prætensa simultanea huius Archidiaconatus collatio Episcopi cum Capitulo, † vt dicebatur tam ex dispositione iuris, de qua per glos. in cap. cum Ecclesia Vultet. verb. postul. de elect. quàm ex antiquo statuto dictæ Ecclesiæ, & concordia inter dictum Capitulum, & Episcopum inita, per quam præseruata prætenditur communio, & collatio simultanea, & in ea licet fuerit conuentum, quod solus Episcopus conferre posset quando vni ex Canonicis contulisset prout vni ex Canonicis conferre in eadem concordia adstrictus fuit, nihilominus si alijs quàm Canonicis conferret non intelligebatur concessa hæc facultas conferendi absque Capitulo, sed præseruatum ius primæuum, imò cum vigore vltimæ concordie initæ de anno 1644. in casu quo Episcopus non conferret vni ex Canonicis iuerit conuentum, quod ius conferendi ad Capitulum deuolueretur, vt in *summar. Esmir num. 3.* sequitur quod huiusmodi deuolutio † in necessarium antecedens, collationem simultaneam supponat, ad tradit per *Garz. de benefic. par. 10. cap. 3. num. 33. Loth. lib. 2. quæst. 24. num. 40.* Adeoque qualificatiuè conferendo Episcopus dicitur conferre non iure Ordinario, † sed alieno, & participato, taliterque in ipsa radice simultaneo, vt plenè comprobatur *Loth. de re benefic. lib. 2. quæst. 21. numer. 42. cum plurib. seqq. & num. 70. versic. & à Rota cum seq. & firmavit Rota in Tarraconen. Sacristia 19. Martij 1601. coram Iusto, relata per Garz. de benefic. par. 7. cap. 15. n. 8. post princip. vers. dicebant enim, & in eadem 23. Iunij 1602.*

Quia etiam data antiqua simultaneitate de tempore antiqui statuti, nihilominus dum in isto Archidiaconatu actiua collatio Episcopi est libera, † prout in alijs dignitatibus sibi in diuisione obuientis gaudet Alternatiua, vt in puncto firmavit *Gonzal. 45. §. 1. num. 13. cum seq. Garz. de benefic. par. 5. cap. 1. num. 710. & supra allegata procedunt in casu quando Episcopus etiam post diuisionem conferret nomine cōmuni †. Secus verò vt in præsentī casu, quia contulit nomine, & iure proprio, vt declarat *Gonz. ibidem num. 20.* Quæ actiua collatio libera Episcopi magis elucet ex moderna concordia anni 1644. in qua Capitulum solummodo prætendebat impedire libertatem collationis passiuæ, & ex quasi possessione Episcopi conferendi solus Dignitates, & signanter hunc Archidiaconatum, quæ sola quasi possessio † sufficit ad effectum alternatiuæ, vt firmavit de-*

cisio quæ reuideretur, S. neque innat dicere, versic. tanto magis, & dixit Rota decis. 61. num. 3. vers. confirmatur par. 4. diu. quod etiam procedit licet in petitorio † Capitulum bonū ius foueret *Gonz. dicta glos. 45. §. 2. num. 1. cum trib. seqq. & tamen contrarium verius est, quia non subsistit, quod antè antiquum de anno 1031. conditum statutum collatio fuerit communis inter Episcopum, & Capitulum ex glos. supradicta in cap. 3. Vultet. † quæ tunc in rerum natura nondum erat, prout nec liber Decretalium editus à Gregor. IX. ad Pontificatum assumpto † de anno 1227. vt tradit *Plat. de vit. Pontif. & legent i statutum patet antiquitus ius conferendi Dignitates ad Episcopum pertinuisse, ibi, per nos & successores nostros successit tantum Oscen. Canonicis, & non aliis conferantur, & per totum contextum loquitur de libera collatione passiuæ, quia verba illa per Nos, & successores nostros, Non possunt intelligi de Capitulo successorem non habente, sed de Episcopo, qui loquitur, & statutum solum disponit quod Dignitates cōferantur Canonicis, † quod liberam collationem actiuam, in qua tota huius causæ difficultas consistit, non inficit, *Gonz. dicta glos. 45. numer. 10. & 19. cum quatuor sequen. Garz. de benefic. par. 5. cap. 1. numer. 476. Castropal. tract. 13. disput. 2. punct. 23. §. 3. num. 9. Rota decis. 600. numer. 4. par. 2. recent. & notum est beneficia quoque certo generi personarum debita † cadere sub reservatione cum sua causa Rota decis. 185. num. 7. par. 6. recent. Ideo Pontifex alium finem confirmando vltimam concordiam in illa restrictiuam nō habuit quàm reservationibus, & affectionibus non præiudicare, & futuris præiudicijs præcauere, non autem sine vlla causa ius antea, competens tollere, vt verba clara indicant, ibi, vigore presentium, & non antea, &c. vt in supplicatione, † quæ tanquam matricem attendendā esse, dixit Rota decis. 86. num. 4. par. 2. recent. Loth. lib. 3. quæst. 2. num. 41.***

Non obstat supradicta decisio Tarraconen. Sacristia coram Iusto, & doct. Loth. supra allegata, quia non applicari possunt præsentī casui, sed procederent quando ius simultaneum conferendi has Dignitates Capituli cum Episcopo esset certum, & iudicatum, secus verò dum Episcopus solus antè concordiam eas contulit; & nusquam apparet de præcedenti possessione Capituli conferendi, quod etiam excludit prætensam præseruationem iuris Capituli, † mediante collatione Episcopi, † quia ad hoc necessarium esset prius docere de possessione Capituli, & ita loquitur *Butt. & alii contra decisionem allegati Modern. de manut. obseru. 73. numer. 1. Rot. decis. 30. num. 5. par. 3. recent. & Episcopus voluit conferre solus priuatiuè quoad Capitulum, vt habetur in decisione, quæ reuideretur S. neque innat, vers. & quod plus est.*

Minus obstat repetitum obiectum quod quemadmodum mensis Apostolicus cœptum remanet Apostolicus etiam post acceptatam Alternatiuam per Episcopum, sic è contra, quoque mensem Ordinarij post acceptatam ab eo alternatiuam mense iam cœpto debere remanere Ordinarij vsque ad finem; Quia huic

huic motui satis fuit responsum cum ratione diuersitatis in decisione, quæ reuideretur. S. nec obstat ratio, &c. Et sibi imputet Episcopus, quod Alternatiuam, quam quodcumque vult acceptare potest, † non expleto mense Septembris acceptauerit, ut præter Allegatos in dicta decis. Maxr. de Alzedo de præcell. Episcop. Dign. par. 1. cap. 6. num. 75.

Ex quibus DD. permanendo in decis. iterum responderunt Ioanni Salinas dandam esse immisionem vtraque parte informante.

R. P. D. B I C H I O.

Ciuitatis Plebis Saluiani.

Luna 1. Iulij 1647.

ARGVMENTVM.

Immissio in vim Saluiani non potest denegari Creditori hypothecario aduersus bona possessa à debitore de tēpore obligationis, nisi quando secundus possessor offerret primo creditori solutionem, quæ tamen libera esse debet, nec subiecta obligatione, vel cautioni de restituendo prioribus, & potioribus.

S V M M A R I V M.

- 1 Immissio in vim Saluiani conceditur docto de credito cum hypotheca, & possessione.
- 2 Instrumentum facit probationem probatam.
- 3 Instrumentum continet expressam hypothecam in illis verbis bona omnia obligant, &c.
- 4 Obligatio Cameralis in ventre includit hypothecam bonorum.
- 5 Promissio quando est licita parit actionem.
- 6 Promissio extinguendi censum facta debitori obligat promittentem.
Sed promissori concedi solet competens interuallum ad illud extinguendum.
- 7 Stipulatio pro omnibus, quarum interest non intelligitur pro fideiussoribus, qui habent interesse secundario.
Intellige de fideiussoribus, qui non accesserunt in eodem instrumento stipulationis. ibid. num. 3.
- 8 Stipulatio pro omnibus, quorum interest, prodest omnibus causam habentibus de tempore, stipulationis à personis in instrumento nominatis.
- 9 Fideiussor exercere potest omnes illas hypothecas, quas potuisset illa, ad cuius fauorem fideiussit.
- 10 Immissio in vim Saluiani conceditur contra bona debitorum debitoris.
- 11 Creditor, qui deliberare fecit bona debitoris debet sibi satisfacere de illorum pretio.
Nec potest ad aliud pignus transire.
Quod intelligas procedere, quando ex pretio rei subhastare potest consulem creditori. ibid. nu. 13.
- 12 Creditor regulariter non tenetur prestare cautionem de restituendo prioribus, & potioribus.
Fallit, quando agitur inter Mercatores, vel in concursu Creditorum. ibid. num. 15.
- 13 Immissio ex Saluiano non conceditur, quando offertur solutio.
Limita si solutio oblata esset sub cautione de restituendo prioribus, & potioribus. ibid. n. 17. & 19.
Par. X. Recent.

- 13 Creditor recipiens solutionem sub fideiussione de restituendo prioribus, &c. est in damno.
- 20 Creditor quando teneatur prestare cautionem de restituendo prioribus, & potioribus.
- 21 Fideiussio de euisione non est prestanda ab illo, qui res per retractum vendit.
- 22 Creditor vendens pignus tenetur prestare se potiore ceteris creditoribus.
- 23 Cedens iura coactè tenetur tantummodo cedere intra, qua habet.
- 24 Creditor agens hypothecaria, si ei fuerit oblatum pretium non tenetur prestare se esse anteriorem.
- 25 Diligencia nemini debet esse nocua.
- 26 Mala fides defuncti transit in successorem vniuersalem, & impedit prescriptionem.
- 27 Creditor anterior est praeferendus.

DECISIO CXVIII.

DVOS quos de anno 1597. sub fideiussione Curtij de Vbaldis, & Bernardini Sensij, Crifonus de Balleonibus imposuerat census, promittendo fideiussoribus indemnitate, alterum scut. 3. mill. alterum 900. in sorte, accollauit paucos post menses, & promisit extinguere Marchio Ascanius à Corna mediante publico Instrumento obligatione Camerali vallato in excomputationem pretij bonorum Montis acrei alias Montalera sibi una cum iurisdictione venditorum ab hæredibus d. Crifonis prædefuncti, nusquam tamen extinxit.
Ideo Domini de Sensijs, & de Vbaldis hæredes præfatorum Curtij, & Bernardini, qui in instrumento census, vt supra fideiusserunt, tam pro dicta extinctione censuum, quam pro solutione fructuum decursorum, & decurrendorum, quos pariter Marchio Ascanius soluere promiserat, egerunt iudicio vtilis Saluiani interdicti ad eadē bona Montis acrei de rēta hodie à Dominab. Magdalena Cartana vidua quon. Fabij à Cornea, ac Drusilla eius filia, & reportarunt ab A.C. sententiam fauorabilem declarantem ipsos esse immittendos in possessionem dictorum bonorum per eos retinere ad effectum illorum fructus percipiendi, & deponendi in monte Pietatis, atque ex eis extinguendi præfatos census, necnon soluendi omnes fructus decursos, & decurrendos usque ad effectuale extinctionem. A qua sententia commissa mihi causa appellationis, dubitatum hodie fuit, an sit locus petite immisioni, & affirmatiuè responsum.

Constat enim de credito, cum hypotheca de possessione Marchionis Ascanij tempore supramemoratae promissionis, ac de possessione rerum conuentarum, † quibus probatis concedi solet immissio ex vtili saluiano interdicto, vt pluribus relatis tradit Menoch. de adipisc. remed. 3. num. 161. & seq. & dixit Rot. decis. 491. num. 6. panerfan. mem. Greg. XV. dec. 407. num. 1. par. 5. recent. aliasq; sapissime.

Extrema possessionis non controuertuntur.
2 Crediti † probationem probatam facit publicum instrumentum, vt per Bald. in l. generalis num. 5. C. de sacros. Eccles. & in l. qui semel num. 24. in fin. C. quom. & quan. Ind. Dec. cons. 423. nu. 10.

quod continet expressam hypothecam resultantem, tum ex verbis generalibus, ibi, pro quibus, &c. bona omnia præsentia, & futura obligarunt, &c. *Bursatt. conf. 39. num. 37. Ceph. conf. 41. num. 19. Timin. sen. conf. 290. num. 10. & 12. lib. 1. in m. ex obligatione Camerali, & que in ventre includit bonorum hypothecam, Zach. de obligat. Cam. q. 31. num. 8. Cas. Barz. decis. 108. num. 29. Buratt. decis. 905. num. 2. Rot. in Romana Saluiani de Casalibus 21. Iunii 1641. coram R. P. D. meo Cerro, & in Romana Saluiani 3. Iunii 1641. coram R. P. D. meo Verospio. Nec dubitari potest quin agi possit vigore promissionis de extinguendo census cum non fuerit facta ipsis censuum creditoribus, sed debitori ex intervallo citra aliquam collusionis suspicionem, quo casu est licita, & parit actionem, Gaspar Roderic. de ann. reddit. lib. 2. quest. 13. num. 24. in fin. vbi quod solum concedi debet promissori & competens intervallum ad extinguendum censum, & num. 28. in princ. Felician. de censib. lib. 1. cap. 7. num. 17. Fontanell. de pact. nupt. claus. 4. gloss. 18. par. 1. num. 9. & 10. Cine. de censib. quest. 60. n. 2. & seqq. Giurb. decis. 81. num. 7. & seqq. Rot. inter impress. apud eund. Cine. decis. 31. num. 15.*

Prout dubitandum non est quin hypothecam ex dicta promissione competentem exercere possint hæredes fideiussorum obligatorum in instrumentis censuum, quamvis in eadem promissione nominati non fuerint: nam & si dictis fideiussoribus non suffragaretur stipulatio pro omnibus, quorum interest contenta in obligatione Camerali, eo quod non intelligitur de habentibus interesse secundario & quales sunt fideiussores, ut in his terminis fuit decisum coram Reuerendiss. Vrgellen. decis. 27. num. 12. & 13. & in Romana census, seu depositi 28. Iunii 1641. coram R. P. D. meo Meltio & quatenus, quod tamen videtur intelligendum de fideiussoribus, qui & tempore promissionis de extinguendo nondum accesserant, ut declarando dictam decisionem 27. num. 13. Reuerendiss. Vrgellen. quam sequitur decisio coram R. P. D. meo Meltio, dixit Rota in Romana fructuum census 11. Decembris 1645. coram R. P. D. meo Cerro & hinc, qui non est casus noster, quia fideiussores accesserunt longè ante, & regulariter stipulatio pro omnibus, quorum interest inhærens obligationi Camerali prodest omnibus causam habentibus & de tempore stipulationis à personis in instrumento nominatis, Zach. de obligat. Camer. q. 5. nu. 6. Buratt. decis. 788. num. 3. Rot. inter recent. decis. 285. num. 9. & 10. par. 6. decis. 46. num. 7. par. 7. & in aliis relatis in dicta Romana fructuum census & dupliciter.

Suffragatur absq; omni prorsus dubitatione hypotheca generalis propria, quam habent contra impositorem censuum, sub qua veniunt omnia iura, & hypothecæ in præteritum, vel in futurum acquiritur impositori: ita ut easdem dicti fideiussores, ac illius creditores exercere possint utiliter non secus, & ac ipse impositor posset directo, l. nomen 4. & ibi gloss. verbi utilius, C. qua res pignori oblig. poss. Castr. in l. si cui num. 1. C. non num. pecun. Mandell. conf. 447. n. 32. Surd. conf. 4. num. 38. Rota decis. 30. nu. 4. apud Mo-

der. Persusum de subhastat. decis. 425. num. 1. & 2. vbi infertur, quod potest agi Saluiano interdicto & contra bona debitorum debitoris par. 5. rec. & in puncto coram san. me. Greg. XV. decis. 362. num. 8. & 10.

Non obstat, quod actores egerint contra alia bona debitoris, eaque deliberari fecerint, & proinde debeant ex pretio inde retracto curare satisfactionem, & nec possint ad aliud pignus transire, Grad. pap. decis. 328. num. 2. Milanen. decis. 14. num. 13. & 14. vbi loquitur in terminis creditoris habentis electionem, Fontanel. de pact. nupt. claus. 5. gloss. 3. par. 8. sub num. 51. vers. & consequenter, Surd. conf. 413. n. 18. Capic. dec. 33. nu. 3. vers. secundo facit, Seraphin. decis. 1033. n. 4. & 7, quia omnes loquuntur, quando ex pretio rei subhastatæ potuit esse consultum creditori, ei que & imputari potest cur non exegerit, ut declaravit Rota decis. 161. nu. 23. & seqq. vbi aliud statuitur si certum non est an ex primo iudicio creditor possit satisfieri, & dicitur ratio, quia hypothecaria non tollitur, nisi solutione, par. 6. recent. nos autem versamur in secundo casu, quia actores non possunt satisfieri ex pretio bonorum subhastatorum, cum sit vinculatum sub cautione restituendi prioribus, & potioribus, & ad quam præstandam regulariter creditor cogi non potest, Arias de Mesa var. resol. lib. 1. cap. 16. numer. 27. & seqq. Menoch. de arbitr. cas. 232. num. 4. Rot. decis. 173. nu. 7. decis. 389. n. 8. in fin. & num. 9. inter impress. apud Cine. de censib. secundum ultimam impress. & decis. 421. num. 10. & seqq. usque ad finem coram Reuerendiss. Vrgellen. vbi quod contraria procedunt in actione tributaria, & inter Mercatores, aut in casu concursus aliorum creditorum, & qui videtur adesse, quando agitur de debitore suspecto de decoctione, in quibus terminis loquitur ex aduerso allegata decis. in Romana Concordia, 12. Februarii 1618. coram bon. mem. Card. Sacrato.

Ex eadem ratione non prodest reis conuentis oblatio solutionis per quam regulariter repellitur & agens ex utili saluiano l. Paulus, §. qui pignoris ff. quib. mod. vel hypot. soluat. Menoch. de adipisc. remed. 3. n. 181. & seqq. Afflict. decis. 259. n. 3. Rota decis. 383. sub num. 2. par. 1. recent. quia obulerunt pecunias existentes in Monte Pietatis quæ exigi non possunt, nisi præstita cautione de restituendo prioribus, & potioribus; cum tamen ad repellendum Agentem in saluiano requiratur & quod pecuniæ oblatae liberè exigi possint non secus, ac liberè ab ipso perciperentur fructus bonorum, si concederetur immissio, quia oblatio non debet efficere creditorem, cui offertur deterioris conditionis, ac obligare ad id, ad quod non obligaretur si esset immissus, Lamar. conf. 29. num. 8. vbi quod lex, quæ concessit ius offerendi voluit, quod primus creditor non sit in damno ex text. in l. debitor 3. ibi neque enim damno debet afficere creditorem, ff. separat. Salyc. in l. 2. nu. 3. C. si ant. cred. Arias de Mesa var. resol. lib. 1. cap. 5. sub nu. 27. esset autem in damno & si teneretur præstare cautionem cum hoc unicuique sit graue, Bal. in l. 2. num. 7. C. de hered. vel. act. vend. Henrig. de fideiussor. cap. 6. num. 141. & seqq. Surd. decis. 275.

num. 13. unde sicuti creditor si esset immixtus satisfactione ex fructibus consequeretur absque aliqua cautione ita sine cautione satisfactione consequi possit ex pecunijs oblati necesse est, 19 & si alioquin oblatio non releuat, ut in puncto fuit decisum in *Romana Vineæ de Panclinis* 29. Octobris 1599. coram bon. memor. Cardin. Millino impress. apud Pacif. de saluan. decis. 276. in princ. & num. 1. & 4. & in *Romana census* 5. Junij 1628. coram bon. mem. Coccino, §. tertio, & denique ubi hoc ampliatur quamvis cautio de restituendo veniret præstata ex decreto Iudicis. Et in proximis terminis ita ratiocinatur *Reuerendiss. Vrgelien.* dista decis. 421. numer. 10. vers. dum volumus quando decisiones mox allegatas.

Quæ confirmantur ex traditis à *Ferdinando Arias de Mesa var. resol. lib. 1. cap. 17. num. 27. & seqq. & num. 34.* ubi postquam num. 30. 31. & 32. enumerauerat casus, in quibus creditor teneatur præstare cautionem & dicit illos habere locum dumtaxat, quando creditor instat pro subhastatione bonorum debitoris, secus verò si ei pecuniæ offerantur à possessore vel posteriori creditore, quia tunc cauere non tenetur, cum initus cogatur pecunias recipere, argumento *tex. in l. qui heres erat* 50. vers. primo videamus, ubi qui sponte distrahant tenentur ad promissionem duplæ, secus, qui à Prætoris distrahere coguntur ff. *famil. creisc. eandemq; distinctionem* tradit *Ioan. Vincent. de Anna alleg. 78. n. 1 & 2. & seqq.* idè in simili, qui compellitur ob retractum rem restituere non debet esse in alio quo damno, & nec tenetur cauere de evictione, *Ann. d. alleg. 78. num. 3. Peregrin. decis. Patavina 72. sub n. 4. vers. tertio adducebam, Tiracuell. de retract. lignag. ad fin. tit. num. 48.* Et quamvis pi-
gnus vendens & iure creditoris teneatur præstare se potioris ceteris creditoribus, l. 1. in fin. *C. credit. pignor. euict.* is tamen, qui iura sua cedere tantum debet iura, & quæ penes eum reperiuntur *Bart. in l. inuenimus numer. 3.* ubi loquitur in terminis creditoris agentis hypothecaria, cui possessor reus Conuentus solutionem obtulit, *C. ad Senat. Consul. Velle. Bald. ibid. sub numer. 3. vers. sufficit ergo, & cons. 109. num. 1. lib. 3. Vincen. de Franch. decis. 427. num. 9.* ubi quod talis creditor & non tenetur præstare se esse anteriorem, *Ann. d. alleg. 78. sub num. 2. Grat. decis. March. 215. num. 21. & 22.* Et hæc facilius procedunt, quando, ut in casu nostro, nisi creditor egisset, cogi non posset ad recipiendum præstata cautione; nam alioquin sua diligentia ei noceret, quod & esse non debet *glos. in l. 1. verb. obtulerit, C. si antiq. credit. Grat. discept. 269. sub num. 29.*

Non obstat præscriptio, aut anterioritas hypothecæ propter dotem *Franciscæ Sfortiæ uxoris Marchionis Ascanij* delatam iure hæreditario ad *Fabium*, cui successerunt *DD. Maria Magdalena, & Drusilla reæ conuentæ*: nam ad præscriptionem satis est respondere, quod *D. Maria Magdalena* non possidet, nisi ab anno 1644. antea verò possedit *Fabius*, qui cum esset hæres *Marchionis Ascanij* principalis debitoris non poterat præscribere obstante mala fide defuncti, & quæ transit in successorem, *Uniuersalem, Conar. in cap. possessor male fidei p. 2. Par. X. Recent.*

relect. §. 3. num. 1. & seqq. Surd. cons. 296. num. 10. Facchin. contr. foren. lib. 3. cap. 27. Rota decis. 85. num. 10. apud Pacif. de saluan. & in Romana divisionis 15. Junij 1640. coram me. Anterioritas verò cessat, quia hæc tenuta *Montis aerei* erat hypothecata pro censu antequam perueniret ad manus *Marchionis Ascanij* debitoris dictæ dotis, & in ipso Instrumento, quo vendita fuit *Ascanio* hypothecata rursus fuit pro censuum extinctione, & fructuum solutione, adeo quod in ipsum transit affecta hypothecis contractis ad fauorem Censuariorum, & venditoris cuius idè creditores præferendi sunt super hac tenuta creditoribus *Marchionis Ascanij Fontanell. de pact. nupt. claus. 4. gloss. 9. p. 2. num. 51. Rot. decis. 269. num. 1. par. 6. recent.*

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. P E V T I N G E R O

Sipontina Pensionis.

Luna 1. Iulij 1647.

A R G V M E N T V M :

Possessio iuris exigendi pensionem non amittitur ex eo quod ad fauorem titularis lata sit Sententia quod spectent ad ipsum fructus beneficii, Ideoque tali Sententia non obstante competit Pensionario manutentio. Sententia quando absque executione priuet quæ sua possessione.

S V M M A R I V M

- 1 Executio facta a lege non impedit manutentionem licet eam impediat executio facta ab homine.
- 2 Ius exigendi pensionem licet fructibus beneficii adhaereat, est incorporale.
- 3 Pensionarius ultra fructus beneficii habet actionem personalem contra titulum.
- 4 Possessio iuris incorporalis non acquiritur per possessionem rei corporalis nisi illi sit annexum.
- 5 Fructus beneficii sunt quid diuersum à pensione super eis imposita.
- 6 Quia illi sunt in obligatione non autem in solutione.
- 7 Pensio non dicitur reservata de fructibus, sed de certa quantitate pecuniæ.
- 8 Possessio fructuum beneficii nihil commune habet cum possessione pensionis.
- 9 Possessio diuersa speciei non suffragatur.
- 10 Possessio iuris exigendi pensionem non amittitur ex possessione ab altero capta de percipiendis fructibus beneficii.
- 11 Vide supra à num. 3. & seqq. & num. 13.
- 12 Fructus spectant ad Dominum.
- 13 Verbum possit, affirmatiue prolatum est facultatiuum non necessitatiuum.
- 14 Quod procedit tam in rescriptis, quam in legibus, & contractibus num. 12.
- 15 Ius possessoris pensionis non mutatur per mutationem persone titularis.
- 16 Sententia absque alia executione priuat alteram suam possessionem.
- 17 Quando lata sit super iure incorporali quod intelligitur ut num. 16. & seqq. & num. 24.

- 17 Exceptio indicari competit absoluto per sententiam.
 19 Sententia cum sit actus iuris, ea sola non potest possessione privare.
 20 Absolutoria nullum aliud ius parat absoluto quam imponere suam liti.
 21 Possessio ad hoc ut acquiratur non sufficit actus iuris sed requiritur factum hominis.
 22 Possessio si animo retineatur, non amittitur sine facto hominis.
 23 Possessio exigendi pensionem ad hoc ut amittatur quid sit necessarium.
 24 Butr. in cap. cum nostris nu. 19. de concess. praben. Declaratur vide num. 15.
 25 Acquiescentia excluditur expetitione restitutionis in integrum.
 26 Solutio pensionis quodammodo est servitus realis.
 27 Manutentio facilius datur in gradu restitutionis in integrum.
 Si concurrat suspicio validitatis sententiæ.

DECISIO CXIX.

IMPUGNANTE D. Petro Columna Abbate Sanctæ Mariæ de Pulsano Sipontinæ Diocesis restitutionem, coram me in hac causa sub die 8. Aprilis præteriti emanatam, in qua mandatum de manutenendo in gradu restitutionis in integrum aduersus sententiam A. C. & rem iudicata, concessum fuerat D. Principi Octauiano Medices, exigendi annuam pensionem scut. 1260. monetæ Rom. super d. Abbatia auctoritate Apostolica ad eius fauorem, ex causa resignationis impositam, ea inter alias ratione, quia executio facta a lege non impedit manutentionem, quemadmodum eam ꝑ impedit executio facta ab homine iuxta distinctionem, quam secuta est Rota coram Buratt. decis. 604. nu. 16. & in Montis alti Beneficij 13. May 1646. coram R. P. D. meo Bicho S. & cessat in fine. Ex eodem fundamento Domini hodie steterunt in decis. is.

Quia primum fundamentum pro D. Abbate, quod nimirum executio in præsentī casu in vim sententiæ, ad eius fauorem ab A. C. lata, facta fuerit ab homine, tanquam facta super fructibus beneficii grauati pensione, tollitur; aduertendum est enim quod ius exigendi pensionem, tanquam incorporale, ꝑ licet ipsis fructibus adhæreat, ob id tamen non fit, ut illis annexum priuatiuè ad alia bona titularis, contra quem pensionarius ultra fructus habet actionem ꝑ personalem. Lotther. de re benef. lib. 1. q. 35. num. 88. Rot. decis. 176. num. 3. p. 2. rec. ideoq; a Pensionario possessore non abdicatur ab hoc quasi possessio iuris exigendi pensionem, quod fructus beneficii ab alio mediante executione sententiæ percipiuntur, quemadmodum e conuerso ex apprehensione rei corporalis non acquiritur possessio iuris incorporalis, nisi rei corporali adhæreat ut illi annexum, ut post Innoc. in cap. In litteris nu. 12. vers. illud autem de re sit. scol. Butr. ibid. nu. 3. vers. in alia parte. Ancharan. nu. 4. vers. alij dicunt & num. 5. dixit Rota apud Burat. dec. 434. num. 11. Quia aliud sunt fructus beneficii, ꝑ & aliud pensio super illis imposita, quæ quamuis super fructibus imponatur, isti tamē

sunt in simplici obligatione, non autem in solutione, neque pensio est reseruata de fructibus; ꝑ sed de certa quantitate pecuniæ, ut recte aduertit Lotter. de re benef. lib. 1. d. q. 35. num. 52. de duob. seqq. post. Seraph. dec. 1429. nu. 5. Rota in recent. dec. 99. num. 2. p. 1. & alios in fine allegat. Vnde apprehensio fructuum ꝑ nihil habet commune cum possessione pensionis, & intrat vera conclusio, ꝑ quod possessio diuersæ speciei non suffragatur. Rota decis. 17. nu. 3. & 4. par. 2. diuers. ac inter impress. apud modern. de Manut. decision. 635. n. 3. & decis. 647. nu. 58. Buratt. decis. 876. nu. 8.

Itaque parum refert, quod D. Abbas in executionem sententiæ absolutoriæ obtinuerit præceptum contra Oeconomum administrationi Abbatie deputatum, quod sibi fructus consignaret, prout ei fuerunt consignati; ꝑ nam a perceptione fructuum non infertur ad denegationem pensionis; maximè quia tunc pensio non petebatur, ut præter supra allegatos tradit ad propos. Lotter. de re benef. lib. 1. q. 45. nu. 17. & 18. & in fortioribus terminis similis præcepti. Rota in Mediolan. Parochialis 16. Martij 1588. coram Platto impress. apud Marchesan. de commiss. p. 1. fol. 310. nu. 3. cum plurib. alleg. per Modern. de Manut. obseruat. 59. num. 24. Eò minus, quia Principes super dd. fructibus sequestrum aliquod non fecerat; sed Oeconomus fuerat deputatus ad instantiam Abbatis, ne fructus perirent; quod ostendit, Pensionarium Principem non curasse de fructibus, qui Abbati ideo, tamquam Domino Abbatie consignari debuerunt, ꝑ cum fructus ad Dominum spectent l. fructus l. ex diuerso C. de rei vendic. Matthien. lib. 5. recap. tit. 4. par. 1. pub. 14. n. 29. Rota decis. 451. n. 4. par. 1. recent.

Similiter non obstat, quod de anno 1617. fructus Abbatie fuerint Principi pro soluendis sibi pensionibus decurrendis assignati, quia hæc assignatio vsque de anno 1627. per lapsum temporis, ad quod facta erat, expirauerat, quæ admodum nec D. Abbatē a solutione pensionis liberat quod Pontifex in commissione Rotali a dicto Abbate de anno 1638. obtenta declarauerit, ipsum non teneri soluere pensionem de proprio, & quod pensionarius illam ex fructibus exigere possit, quia illud verbum

11 possit, ꝑ affirmatiuè prolatum, tanquam facultatiuū, non importabat necessitatem exigendi pensionem ex fructibus, l. sepe cum ibi notat. ff. de offic. Præsiden. gloss. in cap. 1. verbo possit de reg. iur. in 6. Rota dec. 329. sub num. 3. par. 2. recent. ubi quod

12 hoc procedit tam in rescriptis, ꝑ quam in legibus ac in contractibus Greg. XV. dec. 85. num. 7. & benè simul stare possunt, quod Abbas de proprio non teneatur, & nihilominus fructus Abbatie percipere possit, ut ex illis deinde pensionem solueret, ad quam soluendam poterat ut supra dictum est, actione personali conueniri, adeoq; semper verum est dicere, quod Abbas

13 fructus percepit tanquam Dominus, ꝑ talisq; perceptio facta etiam in executionem sententiæ absolutoriæ non est actus, de directo contrarius quasi possessioni Principis exigendi pensionem, maximè quia in hac quasi possessione constitutus fuit mediantebus solutionibus factis in pecunia numerata, ut comprobatur decis.

bus agitur, opus esset, vt Dominus Princeps
23 pensionem petisset, & † Dominus Abbas illam
soluere recusasset cum acquiescentia Principis
creditoris, ut tradit Innocent. in cap. querelam
num. 3. vers. sed quando de election. Abb. ibidem sub
numer. 2. vers. & nota, quod eo ipso. Lotter. de re benef.
lib. 1. q. 38. num. 214. vers. Nec propterea Pontanell.
de pact. nupt. com. 2. claus. 7. glos. 7. par. 9. num. 55. vers. s.
cunctis cum pluribus alijs allegat. à modern. de Manut.
observat. 58. num. 9. & seq. & per Adden, ad Buratt. d.
decis. 604. num. 21. & 22.

Secundo respondetur, ponderandum esse,
24 quod † Butrius, & omnes alii exaducto al-
legati loquuntur in casu, quo Iudicium fuerat
motum ad instantiam possessoris, & lata fuit
sententia absolutoria ad fauorem rei conuenti
contra actorem, quo casu cõcurrit petitio posses-
soris, & denegatio debitoris, cui si superueniat
acquiescentia petitoris sententiæ absolutoriæ,
vtique resultat amissio possessionis in corpo-
ralibus, vt supra dictum est: in presenti casu iu-
diciũ fuit motum ad instantiam Domini
Abbatis debitoris, & sic deest extremum pe-
titionis ex parte possessoris, neque Dominus
Princeps, contra quem lata fuit sententia ab-
solutoria, huic acquiescit, quamuis aliquo tẽ-
pore ex causis in decisione quæ reuideretur §. non obstat
expressis potere distulerit, sed quam primum
sibi proficuum tempus aduenit, statim adue-
sus sententiam restitutionem in integrum cum
facultate tẽ manutenendi obtinuit, ex quo
25 actu tẽius acquiescentia excluditur, vt dixit Ro-
ta in Peronen. Contribut. Lun. 17. Iunij 1633. coram bo-
nem. Selencien. impress. apud modern. de Manuten. dec.
42. nu. 4. Vnde doctrina Butrii huic casui non
applicatur, cum in eius casu restitutio in inte-
grum petita non fuerit. Et idem Butrius di-
stinguendo inter huiusmodi incorporale non coherens
vel coherens rei, dicit, quod si huiusmodi incorpo-
rale coheret rei, veluti in seruitutibus realibus,
tunc sola sententia absolutoria non priuat pos-
26 sessorem, † quod recte videtur posse applicari
solutioni pensionis, quæ est seruitus quodam-
modo realis, vt ait Lotter. de re benef. liber. 1.
d. quest. 38. numer. 219. Seraphim. decis. 299. sub
num. 8.

Quare Domini in decis. permanserunt, &
eo libentius, quia ex allatis in decisione quæ
reuideretur, & ab informantibus pro Domino
Principe deductis magna saltem oriri potest
suspicio contra validitatem sententiæ A. C. quo
27 casu † idem semper consuevit facilius in gra-
du restitutionis in integrum dare manutentionem,
vt habetur in decis. 458. num. 8. coram Greg.
XV. & coram Buratt. decis. 823. sub num. 8. ac fuit
dictum in Rom. Subcollectoria 17. Martij 1645. coram
R. P. D. Bichio.

Et ita vtraque parte informante resolutum
fuit.

R. P. D. C O R R A D O
Postea Eminentiss. S. R. E. CARDINALI:
Iuvenaceſi, & Melphiteſi Bonorum.

Luna 1. Iulij 1647.

A R G V M E N T V M.

Principalis, vel eius legitimus procurator, quando fuit personaliter citatus, & intimatus ad aliquid faciendum, &c. sub comminatione, censurarum, & non fuit paritum; & postea servati fuerunt quatuor termini ad docendum de partitione nec fuit doctum de ea, deinde petita declaratoria relaxanda venit, ut debitum Iustitiæ præstetur obsequium, Aliaque plurima retunduntur circa relaxationem declaratoriz.

S U M M A R I V M.

- 1 Declaratoria quibus servatis, solet concedi.
- 2 Declaratoria ideo conceditur, ut quis resipiscat tandem.
- Declaratoria ideo solet fulminari, ut quis debitum Iustitiæ præstet obsequium, num. 2.
- 3 Mandato de manutenendo si quis recuset obedire, uti consuevit potest poni declaratoria.
- 4 Declaratoria relaxata non tenet si adsit defectus Iurisdictionis.
- 5 Iurisdictionis oppositio est penitus frustratoria dum sit consensus in iurisdictionem.
- in Iurisdictionem, quando quis consensit, non potest deinde ea contraverti, num. 5.
- 6 Declaratoria, ut valide concedatur, termini illi quatuor soliti servari, debent distinctè observari.
- 7 Citatio specifica, quando dicatur scilicet, stantibus pluribus terminis servari solitis.
- 8 Processus ordo rite servatus non potest inde turbari.
- 9 Stylus Curiz, quando est notorius non debet contraverti, sed admitti.
- 10 Citationis modus ex stylo Curia non debet alterari, dummodo non auferatur defensio.
- Citationis principale obiectum est defensio, n. 10.
- 11 Scriptura, dum producit, pars adversa, si contra eam habeat oppositionem, debet eam opponere.
- 12 Scriptura veritas, & legalitas ex quibus à parte dicatur approbata, & num. 13. & 14.
- 13 Protestatio generalis non iuvat, dum specialis est necessaria, & num. 16.

D E C I S I O. C X X.

VISUM fuit Dominis satis constare de contumacia Ioannis Mariæ qui post binas Decisiones in hac causa factas die 15. Ianuarij, & 18. Iunij 1646. coram me, in quibus fuit resolutum concedendam esse manutentionem Francisco Antonio & lris consortibus in possessione bonorum de quibus agitur, Decretumque subinde ac relaxatum mandatum sub comminatione censurar. & ipsi Ioanni Mariæ personaliter intimatum non solum non pa-

ruit recedendo ab occupatione eorundem bonorum, ac desistendo à molestiis, & alias prout tenebatur. Verum nec post reproductionem coram Rota mandatum cum intimatione prædicta de mense Novembris anni proxime lapsi, citatumque eius legitimum Procuratorem in Curia, & cum eo servatis quatuor solitis terminis ad docendum de partitione, nec moram purgavit, nec paruisse docuit, prout necessarium erat Rot. penes bon. mem. Card. Seraph. decis. 1113. sub nu. 3. vers. quia cum Archiep. & Buratt. 17. num. 2. vers. contumacia ac in recent. decis. 478. sub numer. 2. vers. Contumacia par. 2. ac decis. 254. numer. 4. vers. cum de partitione non constet par. 6.

1 Ideoque petitam Declaratoriam esse concedendam, ut tandem resipiscat, & debitum Iustitiæ præstet obsequium Rot. penes Mobed. decis. 1. de sent. excomm. Card. Mantica. decis. 74. nu. 1. & seq. Buratt. decis. 825. num. 1. vers. dictum fuit, & seq. ut Reverendissimum Vrgellen. decis. 148. num. 1. vers. quia cum fuerint servati prædicti termini, & decis. 367. ac in recent. decis. 654. num. 1. vers. quia fuit contumax. par. 3. & decis. 502. numer. 1. vers. merito par. 5. ac in alijs præcitatis & in his terminis executionis & mandati de manutenendo apud eundem Vrgellen. decis. 433. num. 1. vers. Ratio resolutionis fuit & seq. & in recent. decis. 303. num. 2. vers. Visum est Dominis par. 6. & in alijs relatis per Add. add. decis. Buratt. 17. numer. 5. vers. & hunc stylum.

Nec releuat obiectus Iurisdictionis defectus ex posterioris Commissionis subreptione & deductus ob non factam præcedentis insertionem, eiusque veram expositionem.

4 Quia cum hæc causa fuerit à principio Rotæ commissa instante ipso Io: Maria & dicta posterior commissio emanaverit in plena signatura ipso citato, & audito nec pro eius parte fuerit unquam allegatus huiusmodi defectus (qui neque & subsistens est) immo consensum in iurisdictionem. Hæc modo non potest in dubium ab ipso reuocari, ut fuit dictum in Clusm. Postea Puteol. 11. Februarii 1617. coram Buratt. decis. 226. num. 13. vers. Præterea dicebatur ac seq. & prius decis. 74. num. 2. vers. ex quo rescripto cum seq. & rursus decis. 371. num. 6. vers. Tum quia, & in his terminis d. decis. 284. num. 7. vers. nec subsistunt, & in recent. decis. 440. num. 3. vers. secundo, cum huiusmodi nullitas par. 2. & Iannen. separat. Thor. 24. Iunii 1646. coram R. P. D. meo Melio in S. nec obstat defectus nullitatis iurisdictionis.

6 Minus obstat, quod omnes citationes prædictis quatuor terminis fuerint eadem die 26. Novembris 1646. executæ, & quæ tamen erant distinctè decernendæ.

7 Quia constat ex processu, quod singule fuerunt distinctè decrete, atque distinctè, & pro diversis audientiis nempe pro prima, secunda, tertia, & quarta separatim conceptæ ita & quod citatus specificam ex eis habuit notitiam singulorum dierum pro quibus erat vocatus, ac demum vnaquæque illarum in suo termino congruè reproducta sub diebus 28. Novembris 3. 5. & 10. Decembris eiusdem anni.

3. anni. Quo sane pacto substantialis et ordo pro-
cessus recte seruatus turbari non potest ex
cuiusmodi exequendi modo, qui non est nouus,
sed notorius in Curia, ideoque non debet con-
9 trouersi, sed admitti, vt et hactenus factum
fuit, et fit quotidie: ad l. minime ff. de legib. Ro-
penis, Cas. de Buss. decis. 9. sub num. 6. vers. secunda
presertim de sensu et re iud. et decis. 72. num. 1. vers.
cum maxime par. 4. et in l. annu. pecun. 16.
Martii 1612. coram bon. mem. Valdo in vol. Crim.
Farruc. decis. 55. num. 3. vers. secunda est nullitas, et
in recent. decis. 37. sub num. 7. vers. secundus etiam
defectus par. 4. et ponet bon. mem. Burratt. decis. 118.
num. 9. vers. ideoque ubi quod modus citationis
10 ex stylo et alterari potest, dummodo non au-
feratur defensio, quae est principale citationis
obiectum.

Postremo non obstat defectus recognitio-
nis Instrumenti intimationis dicti mandati.

Quia cum Procurator dicti Ioannis Mariae
in eius reproductione citatus non opposue-
11 rit et eam fieri, potuit praetermitti, iux. decis.
Aegid. 339. et Burratt. decis. 347. num. 5. vers. nec ob-
stat et seqq. et Reverendiss. Vrgellen. decis. 18. nu. 27.
vers. non obstat primo, et seq. et fuit dictum in Tri-
dentin. Decimar. 4. Februarii 1620. coram bon. mem.
Card. Sacrat. in recent. par. 4. tom. 2. decis. 17. num. 8.
vers. ex alio etiam videbatur, tolli difficultas. Eoque
magis quia sub die prima Decembris pro lu-
lio, et Iosepho dicti Io. Mariae fratribus fuit
productum aliud instrumentum, ab ipsomet
Notario rogatum, eademque subscriptione,
12 ac sigillo munitum, quibus et fatentur inti-
mationem dicti mandati illis factam, quam
eodem tempore factam fuisse etiam Io. Mariae
13 alteri fratri et ex praefato instrumento appa-
ret. Ideoque eius veritas, atque legalitas ex
hoc quoque comprobatur, vt fuit dictum
apud Card. Seraphin. decis. 333. sub num. 1. vers. alia
scriptura, et nuper in Tolos. Canonizat. 18. Iulii 1646
et in R. P. D. neo Otobobona in S. penult. et si exa-
14 ctior necessaria et esset, potest, quandoque
fieri Card. Seraph. decis. 407. num. 3. vers. non obstat
Burratt. decis. 318. num. 8. vers. Ad defectum vero reco-
gnitionis, et in recent. decis. 522. nu. 7. vers. et quamvis
par. 3. et decis. 551. num. 6. vers. non obstat par. 4.
tom. 3.

Nec releuat oppositio illa generalia contra, &c.
facta per Procuratorem Ioannis Mariae in re-
productione dicti instrumenti citatum, &c.
15 Nec et alia specialis protestatio de recognitio-
ne fienda suo die 25. Februarii 1647.

16 Quia prima illa generalis et non sufficit, vt
in his terminis fuit responsum penes Burratt.
dicta decis. 318. numer. 9. vers. et tamen huiusmo-
di protestatio, et latius in Anconitana pecun. 26. Apri-
lis 1624. coram bon. mem. Manzaned. in recent. decis.
508. a num. 2. vers. nec visum fuit obflare, &c. et seqq.
17 par. 4. tom. 3. Posterior vero non releuat et tan-
quam facta post terminum admissionis iurium,
nec parti notificata Paris. cons. 10. num. 43. vers. Et
ideo, et seq. lib. 1. Card. Seraphin. decis. 1085. num. 3.
vers. non obstant protestationes, et Mantis. decis. 270. nu-
mero 19. vers. Item quia, &c. Burratt. dicta decis. 318,
18 sub numero 8. vers. Protestatio namque. Nec et repe-
tita iuxta sententiam, quam Rota sequitur penes

Mohed. decis. 2. de Iud. Burratt. decis. 318. num. 3. vers.
Nec releuat, ac in Recent. decis. 456. sub num. 3. vers.
secundo quia par. 4. et sapè in aliis.

Quare fuit conclusum dandam esse decla-
ratoriam, vtrique parte informante, &c.

REVERENDISS. P. D. CERRO,

Sacrae Rotae DECANO.

Valentina Parrochialis.

Mercurii 31. Iulii 1647.

IN CONGREGATIONE.

ARGUMENTVM.

Pontifex nunquam solet confirmare reservatio-
nes pensionum factas ab Ordinarijs, sed illas
denuo reservauerat; Restitutio in integrum
concessa aduersus non factam in tempore pu-
blicationem, quando litis mentionem requi-
rat.

SUMMARYM.

- 1 Onus quodlibet lato modo dicitur pensio.
- 2 Reservationes pensionum factas ab Ordinarijs regu-
lariter Papa non confirmat, sed denuo refer-
uat.
- 3 Fides ubi est verisimilis, et adminiculata non mo-
dicam facit probationem.
Amplius si recipiat adminiculum ex Pontificis nar-
ratina, ibidem.
- 4 Litis mentio est necessaria in restitutione in integrum
concessa aduersus non factam in tempore publica-
tionem intellige, vt num. seqq.
- 5 Publicationis defectus oppositus de tempore concessae
gratia super illius in integrum restitutione eius
mentionem requirit.
Secus vero si ea tempore de ea oppositum non fuisset
num. 6.

DECISIO CXXI.

ACTVM fuerat in Rota dato particulari du-
bio, An constaret de valida resignatione
ad fauorem Thomae Infae, et tunc DD. discuf-
sis rationibus responderunt pro validitate, qua
re visa per Informantes pro Murillo confuge-
runt ad aliud dubium negantes exequutionem
litterarum Apostolicarum, et praecipue ex
capite subreptionis ob non factam expressio-
nem duorum Cafficiorum Tritici, quamvis
contrarium fuisset bis resolutum, tamen ad
tollendas omnes difficultates dubitavi particu-
lariter, An litterae Apostolicae essent exe-
quendae, quo plene discussio, affirmatiue fuit
resolutum, Dum vero hodie Infa tandem
instaret pro causae expeditione Murillus repe-
tebat duas obiectiones alias factas.

Et primam, quod San. mem. Gregorius XIII
non solum confirmauerit erectionem, et fun-
dationem Seminarij, de quo agitur, quanti-
tatesque tritici, et olei eidem applicatas ap-
probauerit, sed illas vti veras, et proprias pen-
sio-

siones reservauerit, quæ tamen iterum non placuit DD. licet enim ex Bulla hodie per extensum exhibita appareat illum in confirmatione dictæ erectionis, & foundationis portiones, & quantitates præfatas, pensiones applicasse, illiusque per verba, *Reservamus, constituimus, & assignamus*, illi applicuisse præiis omnibus clausulis, & decretis in reservationibus Pensionum apponi solitis: Quia tamen Seminarium huiusmodi erectum fuit, & fundatum ab Archiepiscopo in executionem Sacri Concilij Tridentini, prædictæque portiones detractæ fuere à nonnullis Ecclesijs Parochialibus Valentiniæ Diocesis, ne illarum Rectores ab huiusmodi detractatione facta potius super eorum, quam alijs Parochialibus vllò vñquam tempore reclamare valuissent, idem Archiepiscopus erectionem huiusmodi, ac quantitates Tritici, & Olei à dictis Ecclesijs detractas per Sanctissimum confirmari, & ex integro Seminario applicari curavit.

- Hinc autem dixerunt DD. nihil releuare, quod Sanctissimus eas appellauerit pensiones, & vsus fuerit verbo *Reservamus*, alijsque clausulis, & decretis apponi solitis in reservationibus pensionum: Exinde enim non immutauit
- 1 illarum naturam, † cum onus quodlibet lato modo dicatur pensio, vt firmatum in vltima decisione §. nec prædictis aduersatur, & Papa regulariter non confirmet † similes reservationes factas ab Ordinarijs, sed denudò reseruet, vt notat Rebuff. in prax. tit. de reserv. m. 17. in fin. vers. & confirmatio, Mandos. de signat. Grat. lit. de confirmat. §. Pensionis ab Ordinario, quos refert, & sequitur Barbof. in prax. exigen. pensionum probem. num. 6.

Idque comprobatur ex prohemio eiusdem Bullæ, in quo idem Pōtifex expresse professus fuit. Ideo huiusmodi quantitates Seminario applicare voluisse, ex quo illi prouideri non valuit ab Archiepiscopo per incorporationem Beneficiorum simplicium, cum nulla adfuit in Diocesi de qua agitur. Vnde cum à Sacro Concilio d. sess. 23. cap. 18. de reform. dispositum fuerit, quod Seminarijs huiusmodi prouideatur, vel per distractionem fructuum Ecclesiarum, vel per vnionem beneficiorum simplicium, illis non extantibus, consequens est, vt applicatio harum quantitarum Tritici, & Olei per dictum Pontificem facta, non fuerit merè voluntaria, prout sunt vroz pensiones, sed necessaria ex dicto Decreto Sacri Concilij iniuncta.

Quibus stantibus subsistunt fundamenta aliarum decisionum, quod scilicet dum huiusmodi portiones applicatæ fuerunt Seminario in executionem dicti Concilij, tanquam onera primis, & ante omnia ex corpore Beneficij deducenda, exprimi non debeant ex recenti, & moderno stylo Datarie, illarumque taciturnitas propter præsumptam scientiam Pontificis Decretorum eiusdem Concilij, non sit apta roddere gratiam subreptitiam.

Seminarium autem erectum fuisse, & fundatum ex decreto, & in executionem Concilij iustificatur, nedum ex eodem prohemio, ibi: *Hinc est, quod Nos quibus nuper innotuit, quod*

alias Ven. Frater noster Ioannes Archiepiscopus Valentini proinde cōsiderans à Concilio Tridentino pie, & sanctè statutum fuisse, & credet etiam ex fide Curialium eiusdem Ciuitatis per hæc præcisa verba attestantium, ibi: Attestamus Nos infra scripti, qualiter Illustriss. & Reuerendiss. D. Ioannes de Ribera Archiepiscopus Valentini in executionem Sacri Concilij Tridentini, dum esset Archiepiscopus prædictus, fecit cōstruere Seminarium Ecclesiasticum Puerorum in dicta Ciuitate Valentia, pro cuius sustentatione illi applicauit certas portiones, seu partes fructuum Ecclesiarum Parochialium dictæ Diocesis Valentiniæ, & signanter verosimimus, quod de fructibus infra scriptarum Parochialium detractis, &que Seminario applicauit infra scriptas partes, & portiones, &c. Huiusmodi enim fides cuius sit verisimilis, ac

- 3 adinuiculata † ex Pontificis narratiua, non modicam facit probationem ex doctrina Bald. in l. Instrumenta sub m. 1. vers. quero namquid, C. de probat. l. ff. cons. l. 29. num. 11. lib. 2. Rota in recent, decis. 122. sub num. 3. vers. que fides part. 1. & post 2. vol. consil. Farinacc. decis. 323. sub m. 2. vers. Ac etiam plura concurrant, cum alijs per Add. ad san. me. Gregor. decis. 214. litt. B. vers. si tamen, & dictum fuit in Tiburtina Administrationis, seu redditionis rationis 9. Decembris 1641. corā Reuerendiss. D. meo Decano Siquinta est scutorum 83.

- 4 Sedundum verò ex defectu publicationis non factæ infra nouem menses, quæ pariter non placuit DD. dum, præuia restitutione in integrum, publicatio facta fuit in termino obtentæ protogationis: † Idque etiam si in d. restitutione non fuerit facta mentio litis, quam esse omnino necessarium, dixit Rota in Placentina Cappellania 16. Febr. 1598. coram rcol. m. Card. Hieronymo Pamphilio, relatum per Garz. de behes. part. 11. cap. 3. num. 3. & 4.

- 5 Obiectum enim procederet si de tempore obtentæ gratiæ restitutionis fuisset † specificè oppositum de non publicatione, vt est casus decisionis in d. Placentina Cappellania, secus autem vbi, prout hic, de ea oppositum non fuit;
- 6 Tunc enim illius mentio nullatenus est necessaria, vt sic distinguendo prædictam decisionem firmavit Rota in Meten. Canonatus 8. Martij 1619. coram bon. memor. Pironano in recentior. decis. 91. num. 9. & 10. part. 8. & latè in Benen-tana Canonatus 8. Febr. proxime præteriti coram R. P. D. Bichio §. sed his non obstantibus. Multoque minus in hoc casu quo in effectu tunc temporis lis adhuc coepta non erat.

Et ideo resolutum fuit pro causæ expeditione.

R. P. D. P E V T I N G E R O.

Calaritana Canonatus.

Mercurij 20. Nouembris 1647.

A R G V M E N T V M.

Coadiutoriz gratia in forma dignum à Papa concessa an dicatur habere locum, si coadiutus extremum clausit diem antequam coram Executore Apostolico gratia fuerit iustifica-

ficata, & responsio est negativa, & hoc ex multis rationibus in decisione adductis.

S V M M A R I V M.

- 1 *Possessio instrumentalis alio non existente in possessione est manutenenda.*
- 2 *Coadiutor, mortuo coadiuto, debet capere possessionem Canonici capitulariter, ut in ea sit manutenibilis. & num. 5.*
- 3 *Coadiutoria, mortuo coadiuto, non præbet ius, vel titulum Coadiutori in Canonatu, quia manet penes Coadiutum. & num. 4.*
- 5 *Coadiuto mortuo gratia prouisiua Canonici purificatur ad fauorem Coadiutoris.*
- 6 *Coadiutoria non operatur suum effectum, dum in vita Coadiuti non fuit purificata d. gratia coadiutoria.*
- 7 *Coadiutoria gratia dum corrumpitur, similiter quoque corrumpitur gratia futurae successionis in Canonatu. Successio in Canonatu est sequela coadiutoria, & sic venit accessoria ad ipsam gratiam. num. 7.*
- 8 *Coadiutoria formula antiqua minus erat ampla, quam ista moderna.*
- 9 *in Coadiutoria gratia duæ gratiae continentur, & quæ sint.*
- 10 *Gratiæ duæ, quando sunt concessæ, si una remaneat non euanescent altera.*
- 11 *Et hoc intellige verum, quando Gratia sunt independentes una ab altera. Coadiutoris consensus non requiritur, dum coadiuto mortuo est successurus coadiutor in Canonatu. num. 11.*
- 13 *in Coadiutoria duæ continentur gratiæ una ad fauorem coadiuti, & altera ad fauorem coadiutoris, Supplicatio una, eademque non est inconueniens. ut duæ contineat gratias, & una valeat, & altera corrumpatur. num. 11.*
- 13 *Coadiutoria, quando fuit concessa in forma dignum, nihil ponit inesse, nisi iustificetur.*
- 14 *Coadiutoria gratia non tribuit ius in re, nisi iustificata gratia fuerit.*
- 15 *Coadiutoria dum non habuit effectum per obitum coadiuti vacat.*
- 16 *Resignationis gratia in forma dignum facta, & expedita, expedita, nihilominus expirat, decedente resignante intra 20. dies.*
- 17 *Argumentum à resignatione ad coadiutoriam valet.*
- 18 *Coadiutoria habet vim resignationis.*
- 19 *Gratia in forma in dignum emanata, an dicatur à principio pura, vel conditionalis.*
- 20 *Gratia conditionalis in forma dignum emanata, purificata conditione. dicitur pura à principio emanatae gratiæ.*
- 21 *Coadiutoria gratia si sit concessa in forma dignum, dum gratia est pendula Papa de Canonatu non valet alium prouidere.*
- 22 *Ordinarius in vanum prouidet de Canonatu, de quo adest Coadiutoria.*
- 23 *Si pendula sit gratia, veluti dum gratia est iustificata ante obitum coadiuti.*
- 24 *Resignationis beneficii gratia, quando euanescat.*
- 25 *Resignationis beneficii gratia, non euanescent etiam si resignans ante approbationem resignatary decesserit.*
- 26 *Declara tamen hanc conclusionem, & hic. & numer. 27.*

D E C I S I O. C. XXII.

DEFUNCTO Andrea Diac Canonico Carlitano in mense Ordinarij ab eodem Antonius Beccius prouisus fuit, verum quia Andreas antequam decederet Antonium Diac in Coadiutorem cum futura successione sibi deputari à Sede Apostolica obtinuerat, qui etiam litteris Apostolicis super hac gratia expeditis in possessionem eiusdem Canonici inmissus, & Capitulariter receptus fuerat à Beccio in possessione molestatus, Causa in Rota Communissa, disputari obtinuit An ipsi esset danda manutentio, & affirmatiuè responsum fuit, quia ipsius possessio probatur per publicum Instrumentum, & huiusmodi capta, nemine ꝑ alio tunc in possessione existente, est manutenibilis ad text. in l. prædia vbi DD. ff. de acquir. poss. & in terminis possessionis capta à Coadiutore tradit Rota coram Buratto decis. 688. numer. 1. & in Meluitana Coadiutoria 27. Nouembris 1624. coram bo: me: Merlino vbi in §. nec dicta habetur; quod Capitularis possessio ꝑ mortuo Coadiuto omnino necessaria est ad acquirendam possessionem Canonici, quamvis viuo coadiuto secus esset, ea videlicet diuersitatis ratione, quia Coadiutoria viuente ꝑ Coadiuto non præbet ius, vel titulum in Canonatu, qui manet penes coadiutum, prout etiã possessio, sed simplex officium, ac munus administrandi, ꝑ vt tradit Garz. de benefic. part. 4. cap. 5. num. 76. Coadiuto mortuo gratia prouisiua ipsius Canonici purificati ad fauorem Coadiutoris, ꝑ vnde debet eius possessionem Capitulariter apprehendere, vt post resolutionem Sac. Congreg. Rituum dixit Rota in eadem Meluitana §. & hinc fit sequendo, decisionem 456. num. 5. part. 1. recent. vers. & probatur.

Nec refert quod in Casu presenti coadiutus obierit antequam Coadiutoria sortita fuerit effectum, & quod ꝑ veluti gratiæ coadiutoria corrumpitur similiter quoque corrumpatur gratia futurae successionis in Canonatu, quæ in eadem supplica continetur, ꝑ eo quia illa successio venit accessorie ad gratiam Coadiutoria ad tradit. per Quintil. Mandos. in tract. de sign. grat. verb. Coadiutoria, vers. Coadiutoria habebat.

Quia hoc forsitan verum fuit in antiqua formula Coadiutoria minus ampla quam hodie fieri ꝑ solet munita prægnantissimis clausulis, iuxta tradita à Gonzal. super reg. 8. Cancell. gloss. 5. §. 9. num. 56. nam aduertendum est, quod in gratia Coadiutoria, duæ gratiæ continentur, una ꝑ videlicet ipsius Coadiutoria, & altera futurae successionis, vnde sublata de medio altera moriente coadiuto ante effectuationem Coadiutoria adhuc remanet altera; scilicet futura successio, ꝑ & gratia prouisiua Canonici in euentum mortis Coadiuti, quæ stat æque principalis independens à prima, nec requiruntꝑ consensum ipsius Coadiuti, vt refert Lotter. de re Benefic. lib. 2. quest. 25. num. 29. Grat. discept. 138. num. 49. Rota decis. 313 num. 26. & 3. seq. part. 7. recentior. vt distinguit Put. decis. 98. lib. 2. in correct. dicens vnã respicere fauorem Coadiuti, alterum fauorem Coadiutoris, qui est

12 est futuræ ꝛ successione, ita vt inconueniens non sit, vt vna eadem supplicatio plures gratias continens, quoad vnam corruat, & quoad alia firma permaneat *cap. si eo tempore de rescript. in 6. Felin. in cap. sedes num. 2. de rescript. Gonzal. super alleg. §. 9. num. 39.*

Nec releuat, quod hæc Coadiutoria concessa fuerit in forma dignū, ꝛ quæ antequam executioni demandetur nihil possit in esse, *Clem. unica, & ibi Card. nu. 7. & 8. de excess. pcalat. Mandos. in reg. de annal. qu. 55. num. 3. Cassad. decis. 1. nu. 1. vt lit. pend. Rot. decis. 590. nu. 3. part. 2. recent. nec aliquod ius tribuat in re, & solum*

14 importet mandatum de prouidendo, ꝛ quatenus prouisus fuerit repertus idoneus, *Rebuff. in prax. de refer. in forma dignum num. 2. & 3. Gonzal. super reg. 8. gloss. 15. §. 2. num. 56. Rota decis. 560. nam. 2. vers. gratia Annibalis part. 2. recent. & fuit dictū in Tridentina Parrocchialis 5. Decemb. 1646. S. fuit enim coram R. P. D. meo Cerro, vnde consequenter vis fieri nequeat in gratia futuræ suc-*

15 cessionis coadiuto decedente ante ꝛ executionem mandati de prouidendo, sed beneficium vacet ex integro per obitū coadiuti, quemad-

16 modum in simili cessat ꝛ gratia prouisua resignatarij expedita in forma dignum si resignans intra 20. dies decesserit, & mandatum de prouidendo in fauorem resignatarij in eius vita nondum sit executum, *Rota decis. 92. nu. 13. 14. & 15. part. 6. recent. & decis. 539. nu. 3. cum seq. part. 4. tom. 3. recentior. vbi dicitur prouisum ab Ordinatione, sit non excludi, & in Maioricens. Parrocchialis 2. Iulij 1643. §. non obstat, & §. seq. coram*

17 D. Carillo, cum rectè argumentum ꝛ procedat à resignatione ad Coadiutoriam, dum specie non differunt, *Rota decis. 57. num. 7. & 8. part. 4. num. 2. recent. Et ipsa Coadiutoria ꝛ vim resignationis habeat, Gonzal. super reg. 8. gloss. 5. §. 9. num. 69. Put. decis. 108. num. 2. lib. 2.*

Nam respondetur quod gratia in forma dignum est pura à principio, ꝛ & non conditionalis, & quod prouisio executoris non requiritur pro substantia gratiæ, sed pro illius executione, dumtaxat *cap. si postq. de preben. in 6. Rota in Burgen. Canonici 20. Aprilis 1597. coram bon. mem. Card. Pamphilio impress. apud Marches. tom. 1. fol. 338. & decis. 539. nu. 1. & 2. part. 4. recent. itaut purificata coram Executore idoneitate prouisi, collatio facta dicatur in ipso*

20 instanti rescripti Apostolici, non ꝛ verò in illo tempore, quo executor exequitur, *Lotter. de re benefic. lib. 3. qu. 14. num. 67. & 68. Rot. decis. 12. num. 4. de concess. prebend. in nou. Imò*

21 priusquam conditio rescripti ꝛ purificetur ius illud pendulum prouisi impedit, quod interim aliter de eo beneficio disponi non possit, *Parif. cons. 97. num. 9. lib. 4. Lotter. d. qu. 14. nu. 59. & 60. Buratt. decis. 367. num. 6. ad DD. verò supra alleg. quod prouisus ab ordinario, non per*

22 hoc excludatur responderi potest eos ꝛ else iutelligendos in calu, quo conditio rescripti coram Executore verificari non posset, sed in casu nostro Idoneitas Antonij Diax coram Executore iustificata fuit post mortem Coadiuti, neque enim obitus medio tempore sec-

23 cutus operatur ne gratiæ ꝛ prouisua ad fauo-

rem Coadiutoris ratio habenda sit, vt bene distinguendo explicat *Rota in Maioricens. Parrocch. 1. Iulij 1643. coram D. Carillo §. quoniam placuit, vbi in terminis resignationis expeditæ in forma dignum dicitur obiectum procedere quā-*

24 do resignatio ob defectum Idoneitatis resignatarij non potest habere effectum, vel ob impossibilitatem iustificationis narratiuæ factæ in literis, seu propter obitum resignantis se-

25 cutum infra 20. dies, Cessantibus ꝛ enim istis vel similibus impedimentis parū refert, quod resignans ante approbationem resignatarij decesserit, vt latè prosequitur *Lotter. d. quest. 14. num. 58. & seqq. Et casui allegato secuta mor-*

26 tis Coadiuti de tempore datæ Coadiutoriæ respondetur non procedere in hoc casu ratione

disparitatis, quia ꝛ tunc corruit vtraque gratia ex defectu Causæ narratæ Papæ, vt notat *Lotter. quest. 25. nu. 46. secus est hic dum mors subsequuta est post datam literarum Coadiutoriarum, & qualitas Idoneitalis Coadiutoris contemplata à Papa iam de tempore gratiæ verè*

27 inerat aoadiutoria, ꝛ ac solum eius probatio desiderabatur, quæ postea facta est, vt dixit *Rota in decis. Maioricens. Parrocchialis coram D. Carillo §. perinde, cum ibi alleg. Ex quibus Dñi pro Antonio Diax informantē responderunt, &c.*

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Romana Fideicommissi de Cartolis.

Mercurij 20. Nouembris 1647.

ARGUMENTVM.

Alienationis materia latissimè in hac decisione tractatur primo ad exclusionem Fideicommissi quoties illa pro soluendis legatis enarrauit, & deindè ad inclusionem illius etiam quod quis fuerit sub duplici conditione vocatus, nempe si sine filiis, & in casum alienationis, quia ea secuta admittitur etiam pendente conditione.

SVMMA RIVM.

- 1 Alienatio ex causa necessaria soluendi legata non comprehenditur sub pena caducitatis.
- 2 Res semel effecta alienabilis potest impunè distrahi. & infra num. 2.
- 3 Alienationis sub specie non comprehenditur quod semel licet fuit alienatum.
- 4 Vxor non excluditur à beneficio authenticè præterea, C. vnde vir, & vxor propter legatum, sed illud in quartam imputare debet.
- 5 Vusufructu legato proprietas absque caducitatis incursu legataria assignari non potest.
- 6 Transactio facta bona fide, ac pro extinctis litibus non impugnatur à Substituto.
- 7 Fideicommissarius consentiens alienationi per grauatum facta, non potest amplius illam impugnare.
- 8 Transactio facta super iure quod quis ignorabat non subsistit, & quando. num. 10.
- 9 Transactio facta cum iuramento adimit facultatem transigenti probandi contrarium.
- 10 Transactio facta cum relatione ad testamentum, ac

cum renuntiatione omni legum auxilio satisfactis dispositioni, l. de his, C. de transact.

- 11 Substitutus in casum alienationis ea secuta potest rem vindicare etiam non expectata morte alienantis.
- 12 Alienatione semel facta in causam dotis potest deinde res alienata in quemcumque transferri, & super num. 2.
- 13 Dos legata in casu nuptiarum, cum gerundio, maritandosi, conditionem importat. & num. 14.
- 14 Dos legata in casu nuptiarum non transmittitur ad heredes, si pendente conditione Mulier decedat, & super num. 13.
- 15 Nuptiarum conditio rejicitur à legato dotis, ubi illa succedit loco legitima.
- 16 Dos filie legata cum prohibitione quod amplius petere non possit pro portione legitimatone videtur legata.
- 17 Dos ex statuto Urbis non succedit loco legitima.
- 18 Dos delegata per Statutum cum reservatione alimentorum ante nuptias non dicitur succedere loco legitima.
- 19 Dos legata, ut succedat loco legitima quid requiratur, & super à num. 13. ubi materiam.
- 20 Voluntas Testatoris non elicitur à statuto ab intestato disponentis.
Contra. num. 21. & seq. ubi vide.
- 21 Testator presumitur se conformasse cum dispositione Statuti, etiam quod illud ab intestato procedat. & vide num. seq.
- 22 Conditio, si sine filiis, impedit purificationem ultioris fideicommissi, donec spes extat successionis illius. & num. 24.
- 24 Alienatam rem recuperare non potest fideicommissarius pendente conditione si sine filiis ipsius alienantis. & super num. 23.
- 25 Fideicommissarius vocatus in duplici casu, scilicet si quis sine filiis decesserit, & in casum alienationis admittitur etiam pendente conditione alienatione secuta.
- 26 Prohibitio alienationis stricte facta admittit fideicommissarium ad bona alienata etiam pendente altera conditione, sub qua ille vocatus fuisse.

DECISIO CXXIII.

ALEXANDER de Cartulis legatis in Testamento scutis mille Sebastianæ Vxor, ac dote Dorotheæ filie inuptæ, si haberet, & perpetuum agnaticum fideicommissum instituit ad favorem Nicolai filij eiusque descendendum, quibus sine filiis decedentibus proprias filias Camillam, videlicet Dorotheam, ac Catharinam, ac descendentes ex eis substituit in stirpes postmodum vero, caput separatim prædictis omnibus substitutis, ac institutio interdixit quacumque alienationem etiam large sumpto vocabolo pena privationis adiecta ipso iure, ac de facto per alienantem incurrenda.

Ex hoc fideicommissis, prius agnito Nicolai institutus propriam legitimam separari obtinuit, ac deinde domum pariter fideicommissis suppositam liberè propriè Matri consignavit pro legato eidem à testatore relicto adhibito iuramento Camillæ substitutæ consensus præiudicis decreto, & auctoritate Curato-

ris ab eadem præstito; Alteram quoque Domum, uti dotalem Dorotheæ Sororis vendidit Ambrosino, postquam ab eadem Dorothea hereditario iure transmissa fuerat ad Matrem autricem Nicolai, &c.

His alienationibus peractis, cum Camilla, Nicolai Soror, ac eidem hæres substituta ad utriusque Domus immisionem egisset coram me, eam hodie DD. ex hac ratione potissimè denegarunt super Domo titulo transactionis alienata in Sebastianâ Matrem, quod illa alienata fuit ex causa necessaria soluendo legatum Testatoris, & nec ideo comprehensa sub pena caducitatis contra alienationem imposita iuxta notata communiter per DD. in l. filius fam. §. Dini il secondo, ff. de leg. 1. & ibi. Iason in secunda l. l. numer. 22. Rip. numer. 24. & in leg. 71. §. Pradium, ff. de leg. 2. Peregr. de fideicommiss. art. 39. nu. 13. Intrigl. de subhastan. cent. 3. quest. 73. nu. 417. Surd. decis. 62. num. 21. Rosa in Romana fideicommiss. de Alberinis 8. Aprilis 1647. in §. alteram verò caducitatem coram R. P. D. meo Otthobono, & deinde uti semel effecta alienabilis & in Ambrosium, quamvis extraneum distrahi potuit impune iuxta text. in leg. cum pater, §. quindecim, ff. de leg. 3. Fontanell. de pact. nupt. claus. 5. gloss. 1. part. 2. nu. 49. & 50. cum sub propria alienationis specie non comprehendatur, & sed præcedentis executio reputatur, ut advertit idem Fontanell. eodem num. 50. Rosental. de feud. cap. 4. conclus. 21. num. 1. Surd. conf. 105. num. 12. & decis. 9. num. 10. Rota in Romana Successionis 14. Junij 1630. coram bon. memoria Merlino.

Neque eius alienationis necessitas excluditur ex testamēto prius per Sebastianam remedio, Auth. Pratered. C. unde vir. & uxor in bonis viri præmortui dodrantis attribuentis uxori, & ex reportata in eadem causa assignatione domus controversæ in solo usufructu, qua de causa, à petitione legati in Testamento excluderetur, nec ideo eiusdem Domus proprietatem consequi poterat.

Quia præterquam eadem Sebastianam petitioni dodrantis, ac sententiæ in eius executionem reportatæ renūciauerat, ex ipsius authentice dispositione, nec à consecutione dodrantis excluderetur propter legatum, & in quartam tamen imputandum, ut ibidem Sancitur in fine, & in §. quoniam verò, vers. si tamen legato, Auth. exhibend. Reis, Rota in Romana Successionis, quarta 22. Maij 1609. coram Mazzanedo post Pacific. decis. 174. num. 25.

Neque urget replicatio, quod legatum post obitum Sebastianæ pro rata scut. 500. ad fideicommissum reuerti debuerat, ex ipsa lege Testamenti, & cuius id circò proprietas citrà penam incursum distrahi non potuit, vel liberè Sebastianæ Matri per transactionem assignari, ut notant DD. in l. filius fam. §. Ditus, ff. de leg. 1. Fisar. de subst. quest. 718. num. 1.

Cum enim facta fuisset assignatio per Nicolaum ex titulo transactionis initæ cum Matre pro extinguendis litibus occasione Testamenti contra se tum civiliter, tum criminaliter excitatis, talis propterea transactio bona fide peracta hec & impugnari, nec retractari potest à Camil-

la substituta, vt notant DD. communiter in *l. cum hereditas*, ff. ad Trebell. Peregr. de fideicom. art. 52. nu. 88. Fusar. de subst. qu. 562. nu. 2. & 708. & nu. 10. & 12. Rota in Romana Censur. 10. Februarij 1645. in §. nec dici potest, cum seq. & 18. Maij sequentis anni in §. 7. l. im. coram R. P. D. meo Meltio, dum ipsa maximè pro suo quocumque iure, & necesse sub sacramento, ac præiis solemnitatibus statutarijs eidem alienationi consensit, cum t̄ talis consensus eodem pacto illam excludat, ac distractio præiudicium intulit Nicolao, iuxta text. in *l. quoties ab omnibus*, C. de fideicom. & notant ibi DD. communiter gloss. in *l. quoniam*, C. de Hæretic. in verbo *introducere*, Bart. in *l. si fundum per fideicommissum*, ff. de leg. 1. nu. 1. & 3. Castrens. in aut. resq. nu. 2. Iason nu. 2. in 9. limit. C. communia de leg. Peregr. de fideicom. art. 40. nu. 67. & 82. Fusar. de subst. quest. 113. nu. 117.

Neque suffragari poterit Camillæ ad evitandam penam caducitatis vel defectus proximorum pro validitate contractus à statuto requisitus, ac deinde deductus, quod eiusdem maritus non interfuit, vel ignorans iuris sibi competentis nullitatem actus inducens ex dispositione Text. in *l. de bis*, ff. de tractat.

Prima enim nullitas remouetur ex assertione iurata, t̄ quod nulli transigentium comprobandi cōtrarium in Camillam impugnantem transactionem, vt tradit Carius in *l. 1.* nu. 22. C. unde vir & uxor. Tiraqu. ad *l. conub.* gloss. 8. nu. 51. circa med. & respondit Rota coram Greg. decis. 406. nu. 6. & in decis. 103. numer. 6. part. 3. recentior. & in Romana nullitatis contractus 27. Iunii 1611. coram Saxatiff. D. V. & in Romana fideiussionis 2. Iunii 1614. coram ben. mem. Pirouano, & in Senogallien. Prædy 5. Iunii 1617. coram Andrea.

Altera quoque nullitas, ex habita relatione dispositionis Testamentariæ in Instrumento transactionis. ac præstito per Camillam iurato consensu pro suo quocumque iure cum renunciatione omni legum auxilio; t̄ Ex quibus dispositioni eiusdem legis satisfactum esse censetur, ac scientia iuris renunciati arguitur, quæ satis est, vt saltem intellectualiter, ac per oculos mentis, innotescat vt latè probant Peregr. de fideicom. art. 22. nu. 49. Fusar. de subst. quest. 594. numer. 16. & respondit Rota in Bonon. fideicom. de Pizzanis 15. Iunii 1643. & 15. Iunii sequentis anni coram R. P. D. meo Bichio.

Super altera verò domo per Nicolaum distracta sine causa Camillæ nunc solum superstiti, ac in eum casum substitutæ immisssionem Domini decreuerunt, itaut eadem vindicare possit, non expectata morte alienantis, iuxta dispositionem Text. in *l. filius famil.* §. cum pater, ff. de leg. primo, & *l. unum ex familia*, §. sed si vno, ff. de leg. 2. & ex his alijsque iuribus firmat Peregr. de fideicom. art. 14. nu. 8. Fusar. de subst. quest. 554. nu. 9. Rota decis. 22. nu. 2. & 3. part. 1. diuers. & 231. nu. 4. part. 1. recent. & in Romana Vineæ 29. Maij 1634. coram R. P. D. meo Ghislerio.

Neque pro iuxta alienandi causa deseruit, quod Domus assignata fuerat Dorotheæ filix Testatoris pro sua Dote legata in Testamento, postmodum verò mediante persona Matris in Nicolaum eiusdem heredem transierit, a

12 quo t̄ id circò impune Ambrosium disti. hi potuit, vt notant DD. communiter in cap. 2. post gloss. de feud. & latè discutit Fusar. de subst. quest. 721. nu. 1.

Quia dos legata fuerat Dorotheæ sub genundio, t̄ maritandosi, nuptiarum conditione importante, vt probat Text. in *l. si tu ex parte*, ff. de acq. hered. in fine, vbi Bart. nu. 1. Angel. nu. . . Bald. in conf. 267. nu. 4. lib. 5. Castrens. conf. 463. nu. 2. l. 2. Dec. conf. 433. nu. 6. & alij plures relati per Menoch. de presumpt. lib. 4. presumpt. 146. nu. 2. & 3. adeoque transmitti non potuit ad suos heredes, dum pendente ista conditione decessit; l. sed, & si plures ff. de vulg. & pupill. l. penult. C. de impub. & alyis subst. l. quoniam in prioribus, C. de inoffic. Testam. notat Bart. in *l. Titio centum*, §. Titio generi n. 2. in fin. ff. de cond. & demonstr. Castrens. nu. 7. Bald. in anted. conf. 267. numer. 3. Bald. nouell. de dote 6. parte priuileg. 76. nu. 2. Menoch. eadem presumpt. 146. nu. 46.

Et licet hæc nuptiarum conditio reiiciatur à dotis legato, quoties dos ipsa succedit loco

15 legitima, t̄ statim tunc post Testatoris obitum persoluenda, iuxta notata per DD. in *l. vltima*, §. filie, ff. de leg. 2. ibique per Bart. & Castrens. nu. 1. Bald. in *l. quoniam nouella*, C. de in offic. Testam. nu. 8. Salicet. nu. 3. Merlin. de legit. lib. 3. quest. 8. numer. 41. Rota coram Buratt. decis. 215. numer. 10.

16 successiue verò videatur hoc casu, t̄ quo Testator institutionis iure Dorotheæ filix eadem legauit sub expressa prohibitione, vt nil aliud pretendere posset iuxta conf. Honded. 53. nu. 12. lib. 2. Menoch. 251. numer. 40. lib. 3. & in tract. de presumpt. lib. 4. presumpt. 146. nu. 45. Card. Mantie. de coniect. vltim. vol. lib. 11. tit. 23. nu. 21. & 22. Moder. Mantie. controu. forens. controu. 72. nu. 257. & 29. Rot. coram Seraph. decis. 959. nu. 3.

Hanc tamen dotem sub nuptiarum conditioe legatam legitimæ naturam non assumere

17 DD. consueuerunt, t̄ quia sub eadem conditione ab Urbis Statuto reseruata censetur, nec tamen succedit loco legitimæ, vt respondit Rota dec. 538. coram Eminent. Card. Verosp. impressa par. 1. & dec. 405. & in Tiburtina hereditatis 13. Februarij 1634. coram eodem in §. & licet eiusdem filibus, cuius dispositioni Statuti Testatorem se confirmare voluisse præsumitur postquam alimenta Dorotheæ filix reseruauit antequam nuberet, prout in terminis dotis delatæ per

18 Statutum t̄ cum reservatione alimentorum ante nuptias. quod tunc illa legitimæ loco non succedat notat Salicet. in *l. sancimus* nu. 5. C. de nupt. Decian. conf. 86. nu. 9. lib. 5. Abb. confil. 92. nu. 3. lib. 2. Card. Mantie. de coniect. lib. 11. tit. 23. nu. 37. Albert. Brun. in tract. quod stantibus masculinis art. 11. nu. 29. Albert. de Rosat. in 2. par. Stat. quest. 17. nu. 17. contrarium firmantes in dote simpliciter reseruata absque alimentis, tum quia nec ipsam instituit in quota, nec sub expresso iure legitimæ eandem dotem legauit prout ex his alterum fore necessarium,

19 vt t̄ dos institutionis, titulo relicta, succedat loco legitimæ, notat Honded. conf. 53. nu. 25. lib. 2. Cephal. confil. 145. nu. 23. Gabr. confil. 140. nu. 8. & 9. Rota coram Gregor. decis. 565. nu. 9. & in Romana dotis 9. Decemb. 1643. coram R. P. D.

Cavillo, & in Romana hereditatis de Fabijs 19. Junij eiusdem anni in §. secundus est coram Reuer. P. D. meo Bichio.

Neque vrget, quod Alexander Pater Dorothea, condito Testamento decesserit eius idcirco voluntas elici non possit ꝑ ex dispositione Statuti Urbis solum ab intestato procedentis, non autem condito Testamento, vt notat *Angel. in l. filia dotem C. de collat. Soccin. Sens. conf. 150. num. 32. lib. 1. Bald. in l. quicumque num. 13. C. de servis fugit. Rota coram Cavalier. decis. 256. num. 7.*

Contrariam enim sententiam frequentiori DD. calculo veriore, ac magis communem in terminis huius stat. Urbis asserit *Maresc. var. lib. 2. cap. 81. num. 3. & amplexa fuit Rota coram Seraph. decis. 385. num. 1. & in Romana supplementi legitime 8. Maij 1593. & 8. Februarij 1595. coram Card. Arrigonio inter impressas post tract. Merlini de legitima decis. 36. & 72. utrobique num. 1. & in Romana census de Mutis 24. Maij 1629. coram bo. mem. Coccino, & in adducta Tiburtina hereditatis 13. Februar. 1634. coram Eminentissimo D. Card. Verospio*
22 in §. neque obstante visum fuit ꝑ Auctoritates vero in contrarium superius adductæ procedere possent, si iuxta voluntatem Patris petat admitti filia per Stat. exclusa, secus verò, dum contra eius voluntatem ad eiusdem hereditatem aspirat, vt notant DD. in l. ultim. C. de pact. ibique *Bart. num. 3. Iason. numer. 20. Bald. in l. quicumque num. 13. C. de servis fugit. Tiraquell. in l. si nunquam in verb. suscepit liberos m. 128. C. de ren. don. Rot. decis. 449. num. 2. p. 4. diu. coram Greg. decis. 358. num. 4.*

Non obstat, quod in fideicommisso controuerso Nicolai filij fuerint eidem immediate substituti. quorum idcirco spes dum ꝑ adhuc existit purificationem fideicommissi fauore Camillæ deinde substituta excludit, vt respondit *Rota in decis. 595. num. 1. p. 1. recent. quo perinde*
24 admitti non potest ad recuperandam ꝑ alienata, donec conditio filiorum Nicolai deficiat, vt firmat eadem decis. 595. eodem num. 1.

Duplex enim fuerat à Testatore fideicommissum institutum, alterum in casum mortis, alterum verò per caput separatum in casum alienationis: Vnde licet ex primo fideicommisso admitti non possit Camilla, non purificata adhuc conditione defectus filiorum Nicolai, poterit tamen eadem conditione pendente ex altero fideicommisso alienata reuocare, vt in terminis fideicommissi sub conditione prohibitionis alienationis concepti, ꝑ quod extantes de tempore purificationis conditionis admittantur non expleta ceterorum filiorum natiuitate, probat text. in *Linteruenit ff. de legat. 1. Menoch. conf. 413. num. 33. & l. 128. num. 13. Parzirol. conf. 157. num. 14. uersus his tamen non obstat Cast. conf. 16. num. 5. lib. 2. & alij plures relati per *Fusar. de subst. q. 318. num. 12. Rota decis. 28. v. m. 15. p. 1. diuers. attenta voluntate fideicommittentis elici ex pluribus coniecturis præsertim ponderatis ab informationibus, ac inde præcipue resultante, quod ipso facto, & iure alienantem*
26 à sua ꝑ voluit hereditate priuatum, vt ponderauit *Menoch. in conf. 413. num. 33. §. 8. in specie nostri casus sequendo doctrinam Cast. in conf. 16**

numer. 5. lib. 2. Nat. confil. 675. num. 1. cum sequ. quæ sanè contraria voluntas Testatoris deferendi ipso iure obseruantibus alienata nō militat in casu decisionis superius in contrarium adductæ, vt patet num. 2. ponderantis vocationem in casu alienationis verbis testamēti fuisse conformem, & quo vocati fuerant in casu alienationis ordine prædicto antea in casu mortis expresso.

Et ita vtraq; parte informante decisum, &c.

R. P. D. ARGUELLES.

Anconitana Dotis.

Veneris 24. Nouembris 1647.

ARGUMENTVM:

Dotis confessio facta à marito constante matrimonio, quando probet, & quando non. Testes singulares, quando admittantur, & quando non. Ex translatione pecunie ad domum mariti, an probetur numeratio dotis.

S Y M M A R I V M.

- 1 Sententia ne transeat in iudicatum operatur iniustitia.
- 2 Dos non probatur ex confessione facta à marito constante matrimonio, si non adsit præcedens promissio.
- 3 Dotis confessio, quando probet ipsius traditionem, & numerationem dotis.
- 4 Confessio patris probat contra heredem eius, & successores.
- 5 Testes singulares regulariter non probant.
- 6 Testes singulares licet non probent tamen possunt adimiculare principalem probationem.
- 7 Testes singulares admittuntur in materia, in qua admittuntur adimicula, & presumptiones.
- 8 Testium depositiones, quæ sunt, magis verisimiles maioris sunt fidei.
- 9 Dotis solutiones factæ diuersis temporibus, ac diuersimodè factæ, ex vna non arguitur ad alias.
- 10 Limita hoc, si ex eadem origine, & causa dotis tendant ad eundem effectum.
- 11 Confessio de dote recepta facta à marito, quando non ceat etiam heredibus. & num. 12.
- 13 Testes non probant numerationem dotis, si probent pecuniam fuisse asportatam ad domum sponsi.

D E C I S I O CXXIV.

NON constare de Re iudicata, sed potius constare de causis restitutionis in integrum sub die 17. Iunij proximè præteriti decisum fuit non acquiescentes Domini de Fanelis obtinuerūt iterum audiri, sed hodie rep. & posita causa super iisdem nihil contra decisionem attulerunt: Imò, nec curarunt informare, & ideo Domini in eadem sententia persistenter ex iisdem fundamentis, & maxime ex capite iniustitiæ, quæ impedit, quod sententia nunquam transeat in rem iudicatam
1 & ultra allegatos in præterita decis. in §. Sed quid sit, &c. tradunt *Felin. in cap. inter ceteros un. 10.*

de re iudic. *Surd. conf.* 61. n. 52. & seq. & *conf.* 354. num. 14. *Cas. de Grass. decis.* 1. num. 3. de reb. Eccl. non alien. & *decis.* 2. num. 8. de solut. *Rota divers. decis.* 427. num. 6. par. 3. *decis.* 317. coram San. mem. Gregor. XV. ubi plures, & alia in Romana hereditatis 14. Decembris 1646. §. Primo in fine coram me.

Iniustitia eiuslēs visa fuit resultare ex instrumento nouiter exhibito confessionis receptæ integræ dotis scutorum quatuor millium factæ a Hieronymo olim viro Franciscæ, quod licet tamquam factum constante matrimonio abique præcedente & promissione non probet veram, & realem dotis numerationem, ex allegatis in duabus decisionibus huius causæ coram bon. mem. Buccabella, quæ sunt 259. & 290. inter impressas par. 6. recent. Attamen conclusio procedit, quando huiusmodi confessio nullis coniecturis, aut adminiculis corroboratur, secus autem quando hæc concurrunt ad corroborationem, & quia tunc plenam, & concludentem facit probationem, ut tenent Bald. in rubric. C. de priuil. dot. num. 4. *Socin. conf.* 82. num. 3. vers. pro quibus facit, &c. lib. 3. *Covar. var. lib.* 1. cap. 7. nu. 6. §. sic ex confessione &c. *Becc. conf.* 227. num. 28. vers. diuersam est tamen, &c. *Gratian. decis.* Marchia 103. num. 19. vers. præterea, *Surd. conf.* 489. num. 7. *Bar. dell. conf.* 196. numer. 3. vers. tolliturq; omnis &c. lib. 2. *Reuerendiss. Vgellen. decis.* 347. sub numer. 1. vers. ex quibus, &c. Sanctæ memoriæ Gregorius XV. decision. 62. per dotum, & decision. 188. numer. 7. vers. & licet confessio &c. *Rota rec. decis.* 127. num. 2. *decis.* 250. num. 4. p. 3. *decis.* 24. num. 3. *decis.* 335. n. 2. par. 6. & *decis.* 160. num. 7. p. 7. ubi alia, & in præterita decis. huius causæ §. quam opinionem, &c. & sequen. coram me, ubi plures, & efficaces enumerantur coniectura, & adminicula suaden. dictam confessionem non esse simulatam, nec fraudulentam, sed veram, & realem.

Et maxime cum ista confessio in præsentem non adducatur contra tertios, aut contra Creditores, sed contra Fanellos hæredes & successores Hieronymi confitentis, contra quos confessio iurata auctores plenè, & concludenter probat numerationem ad effectum restitutionis. *Aym. conf.* 40. per tot. *Castren. conf.* 383. nu. 2. vers. an autem, lib. 2. *Afflic. decis.* 492. nu. 9. & seq. *Rota post Pacif. n. Saluiano decis.* 98. num. 8. cum alijs allegatis in præterita decisione in §. & potissime cum agatur &c. quibus addi possunt *Rota in Macenath. pecuniaria* 14. Junij 1641. coram bon. mem. Martino, ubi quod contra hæredes confitentis confessio cū aliqua parua coniectura exuberat, & in Valentini dotis 17. Martij 1642. coram Reuerendiss. D. meo Dunozet. Decano.

Non obstant, quod Testes adducti sint singulares, & qui regulariter non probant, & licet causam 9. ibique Glossa in verbo singulare, de probatione.

Quia prædicti testes afferuntur non ad probandam, sed ad adminiculandam confessionem in instrumento iurato factam a Hieronymo. Ideo etiam Testis vnicus, & singularis admittitur in hac materia, in qua sufficiunt adminicula, & præsumptiones, *Covar. var. lib.* 2. c. 7. num. 6. §. sic ex confessione, &c. ad finem vers. item, & illud, si ultra Mariti confessionem, &c. *Gratian. d. decis.*

March. 103. num. 21. vers. & in specie, &c. & n. 24. ubi ponderat specificationem qualitatis, rerum, & pecuniarum per eosdem Testes in casu isto factam, quæ magis & verisimiles, & maioris fidei dignas reddit Testium depositiones, *Buratt. decis.* 193. num. 5. & in fortioribus terminis *Rota dec.* 87. num. 12. par. 6. recent. ubi quod stantibus præsumptionibus probatio etiam per unicum Testem est sufficiens ex Bald. & alijs ibidem allegatis, & dictum fuit in præterita decis. §. Coniectura, &c.

Minus refert, quod solutiones diuersis temporibus, diuersis summis, & diuersimodæ factæ fuerint & ac propterea ex iustificatione vnus partitæ, inferri non possit ad verificationem alterius, ut post alios ponderat *Riminian. consil.* 132. num. 18. & *conf.* 489. num. 33. & *Pacian. de prob. lib.* 1. cap. 26. numer. 22. vers. Non defecerunt, &c.

Quia cum proueniant ex eadem origine, & causa dotis, tendant ad eundem finem, ad inuicem sint connexæ, & vnicum negocium constituunt, & ideo ex verificatione plurium maiorem partem continentium bene inducitur iustificatio, & veritas omnium, & sic etiam veritas totius confessionis vnico contextu, & instrumento emanatæ, ut optime *Menoch. lib.* 3. *Præsumpt.* 63. per totum in puncto numer. 3. & conserit glossa in l. cum actum 18. in princ. in verba non possit, vers. & sic dicitur ff. de neg. gest. & idem *Menoch. de arbitr. casu* 97. sub numero 5. vers. Dicitur etiam connexum, &c. *Reuerendiss. Vgellen. decis.* 368. num. 13. vers. ex quo enim,

&c. Et quod vna parte Dotis soluta & tota præsumatur realiter soluta, & numerata, taliter, quod tunc confessio de recepta dote a Marito facta noceat non solum ipsi, & eius hæredibus quod sufficit in nostro casu, & firmarunt Dominici in præterita, quam in præsentem decisione tenuerant multi congesti à Staiban. *resol.* 3. num. 33. & faciunt tradita per *Surd. cum alijs ab eo citatis decis.* 336. num. 11. ubi quod consignatio in parte vera, in totum præsumitur vera.

Non etiam obstat, quod hi testes probant quidem crumenas illas, & suppellectilia fuisse ad Mariti Domum tradita, sed non tradita. Huic enim argumentationi in præterita, fuit responsum, & facit optimus textus in l. si ego 9. §. Caterum 3. vers. Plane &c. antè mediū, &c. ibi, quod enim interest inferantur volente eo in Domum eius an ei tradantur ff. de iure dot. per quem ita tenet *Mantic. de test. lib.* 12. tit. 10. num. 1. vers. Item, quod dicit &c. facit text. in l. Pecunia 29. in finalibus verbis ibi, & quodammodo manu longa tradita existimanda est. ff. de solut. l. 1. §. finali ff. *Naut. cap.* & *Rabular.* ibi hoc ipso, quod in nautica missa sunt recepta videntur, &c. ubi recte *Anton. Faber.* si illas sciuerit, aut scire potuerit, sic *Accursium* ibi interpretando.

Et ita, &c. vna, &c.

R. P. D. CORRADO;

Postea S. Romanæ Ecclesiæ CARDINALI.

Prænestina Dotis.

Veneris 29. Novembris 1647.

A R G V M E N T V M :

Fideicommissum pro maritandis descendētibz alienari non potest, quando adsunt bona libera etiamsi fideicommittens mandasset foeminas congruè dotari.

S Y M M A R I V M :

- 1 Fideicommissum pro dotibus tunc alienari potest, quando bona libera deficiant.
Quod intellige verum si mulier non fuerit congruè de bonis liberis dotata, vel dotari potuit. num. 2.
- 3 Fideicommissum pro dote alienari non potest extantibus bonis liberis. etiamsi testator mandasset foeminas dotari. & num. 4. & 6.
Quod fortius procedit si foemina dotanda nata non essent tempore testamenti. num. 5.
- 7 Fideicommittens mandans dotari foeminas non dicitur quid superfluum ordinare.
- 8 Verba testamenti per futurum concepta comprehendunt tam neptes, quam ulteriores descendentes.
- 9 Testator relicta filiis legitima de reliquo potest ad libitum disponere.
- 10 Verba, congruè dotari, à fideicommittente prolata non important, quod dos sit detrahenda à fideicommissio.
- 11 Legitima nullo onere potest gravari.
- 12 Onus dotandi filias spectat ad Patrem habentem bona libera, non ad avum.
- 13 Iura cedere non potest, qui ea non habet.
- 14 Iura, qua cedere non licet recipere, & retineri non possunt.

D E C I S I O CXXV.

DEFUNCTO Curtio Castruccio Prænestino nullis superstitibus descendētibz masculis, sed Olympia tantum filia foemina, instabant Canonici Ecclesiæ Sancti Agabiti pro restitutione fideicommissi ordinati à Cæsare illius Patre, qui eidem hæredi vniuersali instituto decedenti sine filiis legitimis, & naturalibus masculis substituit dictam Ecclesiam, & Capitulum; Verum quia idem Testator mandauit, quod existētibz filiabus foeminis ex dicto Curtio oriundis congruè dotentur, &c. Ideoque prætendebatur detractio Dotis ipsius Olympiæ in summa scutorum duorum millium tercentorum à Curtio iam constitutæ, & arbitrari Doctissimorum Virorū iudicio laudatæ; Propterea appellationis, seu reductionis instantia mihi commissa dubitavi, An, & pro qua summa sit detrahenda. Et Domini responderunt, Nihil esse ob eam causam ex bonis Cæsaris fideicommissio subiectis detrahendum.

Quia ex probationibus Rotæ exhibitis constat præfatum Curtium Olympiæ patrem plura possedisse bona libera notabilis valoris, quibus congruè potuit filiam dotare, prout re ipsa

Par. X. Attend.

illam dotauit de anno 1626: quo nuptui tradita fuit Petro Antonio Fantono; Ideoque modò ex fideicommissio deduci nequit; Hoc enim tunc demum permittitur, quando bona libera honestè Dotis constitutioni congruentia deficiunt vt habetur, in l. mulier §. cum proponeretur ff. ad S. C. Trebel. Et deciditur in Auth. de Restit. & ea, qua parit. &c. in §. quamobrem, unde sumpta fuit Auth. Res, qua Cod. com. de legat. ibique notant communiter Scribentes, Rotæ decis. 737. par. 1. diuers. & penes bon. mem. Card. Mantre. decis. 329. san. mem. Greg. decis. 266. num. 9. versic. Tum quia dispositio, &c. & seqq. & decis. 543. nu. 2. vers. Et tamen ibique Adden. Buratt. decis. 641. nu. 1. vers. & dotes, & in recen. decis. 164. n. 1. vers. similiter, & seq. Menoch. pref. 139. num. 8. vers. Pramitto etiam, & num. 22. vers. secundus est casus lib. 4. Peregr. de fideicom. art. 42. num. 66. vers. redeo ad text. & seqq. & alij relati per Modern. Brixien. de substit. quæst. 531. num. 121. vers. limitatur undecimo, &c.

2 Non autem quando mulier iam fuit congruè dotata, vel dotari potuit ex bonis liberis, Bart. conf. 131. Primo arguitur lib. 1. Ruin. conf. 138. n. 11. vers. & dicit, &c. lib. 2. Peregr. d. art. 42. nu. 40. vers. intellige. Peguer. decis. 116. num. 8. vers. quid, &c. & seq.

Nec visa fuit Dominis attendenda limitatio ex eo deducta, quod Testator facta substitutione madauerit foeminas dotari, quo casu ex bonis illius absolute præstandam nõ habita aliorum ratione DD. plures existimarunt.

Nā contraria opinio verior est, ac receptior præsertim in terminis propositi casus, in quo agitur de foeminis vltioris gradus post mortem Testatoris progenitis, nec specialiter honoratis; Quia eiusmodi dispositio, siue ex naturali dictamine, siue ex legis præcepto, cui regulariter censetur Testator ita disponens parere voluisse, metienda sit; in eo sanè casu intelligi debet, quo lex ipsa id fieri iubet, ac naturale parentum votum interpretatur, scilicet vbi paternæ, vel aliæ liberæ mulieri non suppetunt facultates, vt respondit I. C. in d. l. mulier §. cum proponeretur, ibi, quod si tantos fructus ex hereditate mulier perceperit, vt inde possit dote satisfacere, dicendum est potius fructibus hoc expensum ferendum, quam fideicommissio, &c. ff. ad S. C. Trebell. & sancitum est in dicto §. quamobrem, ibi, deinde ex reliqua substantia parte si non suffecerit legitima pars ad Dotis, aut antenuptialis donationis oblationem honestè, & secundum personarum qualitatem, & merita, excipere etiam hoc ad restitutionem secundum quod adiectum legitima parti Dotem, aut antenuptialem facit donationem, &c. & in d. Auth. Res, qua, ibi, Sed si liberis portio legitima non sufficit ad dotis, siue donationis propter nuptias obligationem permittitur res prædictas in eam causam alienare, vel obligare pro modo honestati personarum congruo, &c. C. com. de legat. Nullaq; potest constanti ratione suaderi prudentem virum, qui omnia bona fideicommissio prædicto expresse subiecit, eadem voluisse absq; vrgenti necessitatis causa in dotem foeminarum cõuertere; Quare sententiam hanc magis consentaneam rationi, legi, ac æquitati probarunt melius Castr. in conf. 64. Licet plura querantur sub numer. 4. vers. quinto loco lib. 2. Beron. conf. 116. n. 14.

vers. quintum ex præmissis insurgit dubium, & seqq. lib. 2. Rub. Alexandrin. conf. 124. sub n. 3. vers. Præmissis tamen, & similibus non obstantibus, & seq. Alciat. conf. 96. sub num. 4. vers. quia cessat ratio, & seq. lib. 9. Marx. de fideicom. quest. 48. vers. An autem dispositio d. Auth. Petr. de fideicom. quest. 8. num. 47. vers. trigesimo octavo quaeritur. Cephal. conf. 105. sub num. 12. vers. sed tamen præmissis non obstantibus, & seqq. usque ad fin. idem confirmans conf. 485. numer. 62. vers. nec dicatur, & seqq. quando nepres nō erant natæ tempore Testamenti, † nec cognita Testatori, Molin. de Primog. lib. 4. cap. 7. numer. 2. vers. quibus adijcienda sunt, & seq. Menoch. conf. 704. sub num. 16. vers. immo etiam si testator, ac seq. & cōf. 736. sub num. 20. vers. Atque ita intelligi, & declarari debet, &c. & conf. 852. sub num. 1. vers. que quidem traditio, ac seq. per tot. ubi dicit hanc veram, & receptam DD. sententiam. Præst. de interpretat. ult. volens. fol. 437. à num. 14. vers. Aut & tertio ac seqq. Peregr. de fideicom. d. art. 4.2. sub num. 76. vers. Verum, &c. dicens ita iudicatum; Hancq; sæpius probavit Rota in decis. 526. sub num. 8. vers. & ita etiam hoc casu, & decis. 706. numer. 1. vers. alia ratione, ac seq. par. 1. diuers. & penes Card. Seraph. decis. 440. num. 3. vers. Alia ratione, & seq. ac in Roman. Dotis 12 Novembris 1599. coram bon. mem. Card. Mellin. apud Modern. Forolinien. de legitim. decis. 124. num. 1. vers. Cum enim, & in Romana Celsus de Mutis 12. Decembris 1614. coram bon. mem. Coccin. & penes Reuerendiss. Vrgellen. decis. 82. num. 15. vers. & fortius, ac in Recent. decis. 77. num. 3. vers. quod procedit par. 5. & decis. 49. sub num. 7. vers. cum itaque & seq. par. 6. & in Roman. Saluian. de Casalib. 11. Martij 1643. in §. Responsum fuit vers. Huiusmodi tamen dispositiones & 4. Maj 1644. in §. nec facit coram R. P. D. meo Pentingerio. Modern. Brixien. de substitut. quest. 521. num. 129. vers. Contrariam sententiam, &c. † dicens hanc veriore, & tutiorem, nec ab ea in iudicando, & consulendo recedendum, & conf. 117. num. 2. vers. secunda sit conclusio, &c. dicens in fine semper vidisse hanc in iudicijs fuisse approbatam, & in conf. 161. num. 11. vers. etenim, &c. dicit hanc veriore, & magis communem, ac in praxi receptam, & alij relati per Modern. Pisfauren. de imputat. quest. 22. sub num. 6. vers. quintus est casus, & per d. Modern. Forolinien. de Legitim. lib. 2. tit. 2. quest. 12. num. 3. vers. Contraria autem sententia, &c. cum. seqq.

Nec ideo tanquam inutilis, atque superflua redargui potest; † Quia dum explicitam præfert declarationem voluntatis Testatoris plures remouet difficultates, ac cōtrouersias, quas seriò excitarunt in hac materia DD. super interpretatione præsumptæ ex prædicta legis dispositione approbatæ, vt bene respondit Bero. disto conf. 116. sub num. 16. vers. Præterea, & seq. lib. 2. Rot. penes Seraphin. d. decis. 440. sub num. 4. vers. nec propterea, &c. & vers. Item an habeat locum, ac penes Reuerendiss. Vrgellen. decis. 126. num. 23. vers. fuit tamen utile, ac seq.

Minus visæ fuerunt Dominis releuantes adductæ coniecturæ ad conuincendam contrariā fideicommittentis voluntatem.

Prima siquidem, quia prædicta dispositio solas Curtij filias Testatoris neptes respiciat, non autem vltiores descendentes, ideoq;

ex earum dotatione, non adeo facile fideicommissum exauriri possit; Eliditur prorsus non solum ex eo, quod testamenti verba in futurū, ac incertum tempus prolata, † tam respectu filiorum Curtij masculorum in conditione positorum, quàm fœminarum dotandarum, sunt apta comprehendere nepres, atque vltiores descendentes, Rot. penes Put. decis. 256. sub num. 5. vers. & pro parte affirmatiua lib. 2. ac in recent. decis. 162. num. 1. vers. unde cum defecerit par. 6. & in his terminis fuit dictum in Roman. Dotis 13. Februarij 1640. coram Eminentiss. D. meo Cardin. Panzirolo in §. quod autem Testatoris mens extendatur, & in §. ponderabatur aliter; Veram etiam quia, eadem viget in vtroque casu præcipua huius conclusionis ratio superius adducta, quæ ex posteriori contingentia non immutatur, cum etiā tot potuisset Curtius filias fœminas suscipere, quarum dotes vniuersum absumpsissent fideicommissum, quod iam hæc sola pro maiori ferè parte prætendit eucitare.

Altera pariter, quod dos reseruata per Testatorem censeatur fœminis ab vniuersali successione exclusis in recompensationem iniuriæ ipsis illatæ contr. l. maximum uitium C. de liber. præter. Verè non applicatur (ceteris prætermis) fœminis vltioris gradus, quarum patri tunc supstituti, primumque locum in successione obtinenti, dum Testator legitimam portionē institutionis iure reliquit † de alijs vtiq; eius bonis absque vlla earum iniuria pro libito disponere potuit, l. Papinianus §. quoniam autem ff. de inoffic. testam. l. parentibus C. eod. tit. §. Aliud quoq; capitulum, ubi gloss. in verb. præterire in Auth. Vt cum de Appellat. cognosc. Socc. Iun. conf. 79. sub num. 41. vers. quia Anus lib. 3. Crau. conf. 856. num. 22. vers. A nuda uerò patris voluntate. Honded. consil. 89. num. 14. vers. cum permissum sit patri, &c. lib. 1. cū vulg. ideoq; merito nullius est considerationis penes DD. supra citatos, qui loquuntur de fideicommissis fauore masculorum, exclusis fœminis, ordinatis.

Alia verò, quod Testator mādauerit fœminas congruè dotari. Non vrget, quia verba huiusmodi non important, quod ipsa Dos ex bonis fideicommissis subiectis absolute constitui debeat, sed potius † quod deficientibus liberis ad congruum vsque modum, ex his suppleri possit iuxta formam à lege eisdem ferè verbis præscriptam in d. §. quamobrem, ibi, honestè, & secundum personarum qualitatem, & merita, &c. si non suffecerit legitima pars ad Dotis, aut antenuptialis donationis oblationem honestè, & secundum personarum qualitatem, & merita, &c. ex reliqua substantia parte, &c. excipere, &c. & ibi gloss. in verb. si non suffecerit, &c. & in verb. adiectum, &c. & in d. Auth. Res. qua, ibi, si non sufficit, permittitur res prædictas alienare pro modo honestati personarum congruo &c. ibique gloss. in verb. obligationem, ac utrobique notant DD. & bene respondit Menoch. d. conf. 852. in fin. vers. non obstat demum, &c. Præst. de interpret. ultim. volunt. d. fol. 437. sub num. 23. vers. Caterian. P. Cabal. consil. 79. nu. 16. vers. magis absque scrupulo, &c. Rota penes Card. Seraph. decis. 440. in fin. vers. ex his &c. ac d. decis. 77. num. 8. vers. quod procedit p. 3. rec. & in d. Romana Saluian. de Casalib. 4. Martij 1644.

in §. quia ex illis verbis Testatoris.

Postrema demum, quod prævidere posset Testator Curtium filium nullas præter legitimam prohibitioni alienationis obnoxiam habere facultates, quibus eius descendentes forent minas dotare posset: Itidē non consistit; Quia neque legitima filij vlli oneri subiecta fuit, neque subijci potuit l. quoniam in prioribus, & l. scimus in princip. & §. cum autem C. de inoffic. Testam. sed fuit quidem reseruata proprietas nonnullorum bonorum illi pro alimentis assignatorum ad effectum disponendi de ipsis casu quo patri prædecessisset (qui per eius superexistētiam euauit,) vt legitur in Testamento in d. §. Item mandauit, quod existentibus filiabus foeminis vers. & noluit, quod sit sibi salua semper proprietas, &c. Præterea nec Curtius carebat industria, quippè legum Doctor erat, & plura eius laboribus, ac virtute bona acquisiuit, quibus etiam filia dotem constituit, vt ipsemet declarauit in eius Testamento rogato per Augustinum Ruphulum Notarium Prænestinum die 6. Maij 1637. in §. Item dicit, et declarauit d. bon. mem. D. Casarem Castruccium ipsius D. Testatoris Patrem, etc. et in §. Inharendo propterea, etc.

Quare ex præmissis infertur nullius esse momenti in præiudicium dicti fideicommissi, cessionem Iurium Olympiæ Curtio Patri in Instrumento dotali (vt asseritur) factam, & repetitas per eum declarationes, & protestationes detrahendi, ac retinendi tot ex bonis illi subiectis, quæ leguntur in Instrumento, ac Testamento prædictis; Quia existentibus bonis liberis ipsius Curtij congruè sufficientibus eius erat proprium onus, & obligatio dotandi filiam, non autem Aui l. profectitia §. filius familias ff. de Iur. Dot. l. qui liberos ff. de Rit. nupt. l. dotem dedit ff. de collat. bonor. l. fin. §. utramque igitur, ibiq; gloss. in verb. paternum esse officium Cod. de Dot. promiss. Bald. in d. Auth. Res qua num. 12. vers. quare an teneat dotare nepotem. Soccin. Im. d. conf. 79. sub d. numer. 41. vers. nam dico quod procedit, & seqq. lib. 3. Meno ch. d. Pras. 189. sub n. 22. vers. non enim Aui lib. 4. & alij relati per eundem Brixien. d. quest. 531. sub nu. 11. vers. declaratur autem, & seq. Ita quod nec illa poterat cedere iura, & quæ hoc casu non habebat contra bona Aui, l. modestinus ff. de solut. l. nemo plus Iuris ff. de reg. iur. cop. nemo potest eod. sit. in 6. Nec ipse recipere, ac retinere, quæ non licebat iuxta tradita per Rol. conf. 85. à nu. 9. vers. tamen non obstantibus, & seqq. lib. 1. Peregr. d. art. 42. sub num. 66. vers. sed quid si filius, & seq. Rot. in Romana Saluan. de Casalib. 21. Iunij 1641. coram R. P. D. meo Cerro in §. Nec refragatur, quod creditor Dotis, &c. & in alijs.

Et ita fuit conclusum vtraque Parte informante, &c.

R. P. D. PEVTINGER O.

Bononiens de Tostinis.

Luna 2. Decembris 1647.

ARGVMENTVM.

Fideicommissio de medio per transactionem su-
Par. X. Recent.

blato nō impeditur ex eo immisio heredi vig. l. fin. donec d. transactio per tres sententias reuocetur; hæres gaudet beneficio inuentarij, etiam si hæreditatem simpliciter adiuerit, dummodò infra legitima tempora illud cōfecerit.

S V M M A R I V M.

- 1 Transactio impedit litis ingressum, & habet vim rei indicatæ.
- 2 Hæres sufficit, quod inuentarium infra legitima tempora conficiat etiam si hæreditatem simpliciter adiuerit.
- 3 Instrumenta ex quo dicantur correspectina.
- 4 Instrumenta ubi sunt correspectina, vnum alteri inest.
- 5 Negari non potest, quod semel fuit affirmatum. Hæres grauatus ex quo dicatur exclusus à beneficio inuentarij. num. 5.
- 6 Dolus committitur tam dicendo falsum, quàm tacendo verum.
- 7 Notitiam testamenti, quod quis allegat habere præsumitur.
- 8 Timor litis sufficit ad sustinendum transactionem, quamuis alia causa ex ibi narratis non subsistat.
- 9 Immissio vig. l. fin. non denegatur ratione fideicommissi per transactionem sublatis.
- 10 Immissionem vig. l. fin. impedire prætendens debet incontinenti de iure suo docere.
- 11 Transactio tollit fideicommissum, & boni in liberum transigentis dominium transportat.

D E C I S I O CXXVI.

GUIDO de Tostinis Alexandrum Vitalem in Testamento suo heredem scripserat, cui vigore l. fin. C. de ed. D. Adr. toll. immissionem, in bona hereditaria petenti Leona, & litis confortes defuncti, sorores istorum bonorum posseditrices se opposuerunt asserētes se dicta bona ex antiquo fideicommissio Philippi Patris possidere, excipiente verò Alexandro idem fideicommissum fuisse de medio per solemne ab ipsis sororibus renunciationem ad fauorem Testatoris Guidonis factam in transactione inter eos de anno 1604. inita sublatum, & replicantibus sororibus assertam transactionem, ex falsitate causæ corruere, dubio pro tertia vice hodie à me proposito, Domini concluderūt Alexandro dandam esse immissionem; Quia transactio impedit litis ingressum, & tam in agendo, quàm in excipiendo, & habet vim rei iudicatæ, l. Causas, l. fratris, l. non minorem C. de transact. cap. 1. de lit. cont. in 6. Canal. decis. 550. num. 2. Rot. decis. 86. num. 1. par. 6. recent.

Allegata verò à Sororibus falsitas causæ transactionis cessat ex facto, neq; falsum illud suppositum, quod Guido videlicet Testamentum Philippi non acceptauerit, subsistit, Aduertendum est enim in transactione nō legi Guidonē Testamentū Philippi patris nō acceptasse, sed nō acceptasse, prout Philippus mandauerat, si quidem illud acceptauit cum beneficio legis, & inuentarij, vt expressè legitur in ipsis verbis transactionis, ibi: non fortè per solemne instrumentum approbatum per Magnif. D. Guidonem, ut volue-

- rat d. Magnif. D. Philippus eius pater, sed tantum cum beneficio legis, & inuentarij, & hoc suppositum, ex publico Instrumento probatur esse verum, dum ipse Guido die 23. Iulij 1602. preiua deputatione Curatoris ad celebrationem subsequenti Instrumenti additionis hereditatis, & aliorum in eo contentorum, hereditatem philippi adiuit cum Beneficio Inuentarij, & cum protestatione, quod si quid ab eo factum fuerit hereditario nomine, vel iure, id semper fore, & esse factum, saluo, & reseruato sibi dicto beneficio, & non alijs, aliter, nec alio modo, *Summ. 2. Alexandri num. 3.* cui Instrumento non obstat aliud sub eodem die rogatum Instrumentum acceptationis Testamenti Philippi simpliciter, hoc enim non excludit, quin postea infra legitima tempora Guido declarare se potuerit heredem beneficiatum, & sub tali forma ab initio, cum ad hunc effectum necesse minimè sit, quod in ipso actu aditionis, heres declaret se velle gaudere beneficio inuentarij :
- 2 dummodò ipse infra legitima tempora inuentarium conficiat, vt reprobata sententia Angeli contraria, tradit *Manticul. de inuent. inter tract. diuers. quast. 230. num. 3. post. Salic. Castrens. & Alex. ibi alleg. & quast. 234. num. 23.* tantò magis in presenti casu, quo eadem die acceptationis Testamenti Alexander heres per predictum, aliud instrumentum declarauit se inuentarij beneficio gaudere velle cum predicta protestatione, & quidem cum auctoritate eiusdem Curatoris sub rogatu eiusdem Notarij, ac coram eisdem Testibus; propter quod ambo instrumenta dicuntur inter se corresponsiua gloss. in l. ut iuris iurandi verb. libertatis ff. oper. libert. *Menoch. conf. 1. num. 145. Gabr. de presumpt. conf. 13. num. 4. & 5. Giurb. decis. 85. num. 18. & 19. & vnũ*
- 3 alteri ipse inesse l. lecta vers. dicebam ff. si cert. per. l. si nentri §. in bonis ff. priu. cred. *Alba conf. 240. nu. 13. Io. Franciscus à Ponte conf. 69. num. 19. Rota decis. 428. num. 6. par. 1. recent.*
- 4 Quinimò ipsæ mulieres transigentes cum Guidone tanquam herede Philippi cum beneficio legis, & inuentarij transigisse colligitur ex alijs transactionis verbis: ibi, *disa Elisabeth pro intetesse suo. eiusque descendenti ex una, & dictus Magnificus D. Guido, & mi heres cum beneficio l. & inuentarij d. olim Magnifici Philippi, vnde hodie talem fuisse negare non possunt Bald. in l. si proponas §. 1. vers. item qui ff. in off. test. Dec. conf. 665 num. 2. Surd. decis. 133. nu. 15. & 17. Rota in Romana Censu, seu Saluani 26. Iunij 1647. coram R. P. D. meo Bichio.*
- 5 Non obstat quod Guido optimè sciens prohibitionem Philippi patris in suo testamento cuiuscumque detractionis Trebellianicæ, vel ex quacumque alia Causa, vt hereditas sua ad substitutos integra perueniat, consequenter ipse Guido heres ipse grauatus à dicto Beneficio videatur exclusus ex tradit per *Aym. conf. 174. per tot. Menoch. conf. 942. num. 15. & seqq. & tacendo, transigendo cum mulieribus hanc veritatem,*
- 6 dicatur commisisse dolum, ipse qui committitur tam dicendo falsum, quam tacendo verum, quod contrahens bene scit *Bero. conf. 140. numer. 20. & seqq. quia vtique mulieres, scientes*

hanc prohibitionem Philippi, non renunciascent.

- Quia respondetur de tempore transactionis nondum erat purificatum fideicommissum ad fauorem mulierum, & supererant adhuc alij vocati, & Guido, vt dictum fuit testamentum acceptauerat; neque Guido inirebatur dicto testamento Philippi, cum de prohibitione in illo contenta, non tenebatur mulieres certiorare sed ipsæ profundanda sua Intentione comprehensa in eodem testamento, dum allegabant, ipse vtique contentorum notitiam habuisse præsumuntur, vt per *Gratian. discept. 301. nu. 64. Afflict. decis. 13. num. 11. Rota decis. 311. num. 34. par. 1. diuers.* Ecessat difficultas, dum in ipsa transactione expresse narrata fuit serie testamenti Philippi, & signanter dicta prohibitio, vt *1. Sum. Alexandri num. 8. & 9. Sororum de Tostinis n. 3. & dum partes hinc inde quælibet à se præsentata tamquam talia, non tanquam certa in transactione exposuissent, & vtrunque lites desuper timebantur, ac inuicem ad transactionem deuenerunt, adeo quod certa transigendi Causa fuit timor litis, qui in dubio præsumitur Causa finalis transactionis, & satis est quod adhuc*
- 8 ad sustinendam transactionem, ipse quamuis aliqua alia Causa ex ibi narratis non subsistat, pluribus alias fuit dictum in *Romana Domus 10. Iunij 1639. coram D. Carillo.*

- Hac igitur facti veritate sic stante, & sublato per dictam transactionem fideicommissum Philippi, ex quo dumtaxat sorores ius suum deducunt resultat ipsas in hoc iudicio adipiscende moto ab Alexandro herede Guidonis nullo modo esse legitimas contradictiones; ipse donec saltem, & quousque supradicta transactio per tres sententias conformes rescindatur *Mantic. de tacit. & amb. lib. 26. tit. 9. num. 47. & dixit Rota decis. 86. num. 8. & 9. par. 6. recent. cum alijs ibi alleg.*
- 10 Ad effectum enim de quo agitur, necesse ipse est vt ipsæ incontinenti de iure suo docerent *Rota decis. 520. nu. 5. in fin. par. 1. diuers. decis. 115. per tot. par. 1. recent. cum alijs alleg. in Bonon. bonorum 3. Aprilis 1645. coram Reuerendissimo D. meo Decano.* Vnde merito Alexandro heredi esse dandam Immissionem in omnibus bonis tempore mortis à Guidone possessis Domini censuerunt. Quauis ea bona prius fideicommissum Philippi iubeat fuisse, & Guido Instituendo Alexandrum ad sua bona se restrinxerit, dum illamet bona Philippi postea per renunciationem vt supra à sororibus de Tostinis ad dictum fideicommissum vocatis factam bona propria Guidonis effecta fuerant, cum renunciatio illa fideicommissum vt supra de medio sustulerit, & bona fideicommissa in liberum dominium
- 11 Guidonis transportauerit, ad cuius fauorem alias *Resoluit Rota decis. 323. num. 7. & seq. par. 6. recent.*

Et ita vtraque parte Informante resolutum fuit &c.

R. P. D. M E L T I O.

Postea Reuerendiss. Episcopo PAPIEN.

Romana supplementi legitimæ.

Luna 2. Decembris 1647.

A R G V M E N T V M.

Legitima debita filiis, quando sunt duo est triens totius hæreditatis, & si in calculanda legitima fuerit erratum, error non sufficit vt deducatur, sed necesse est vt iustificetur, & interim standum esse relationi Periti vltimè electi firmatur.

S V M M A R I V M.

- 1 Sententia Validitas resultat ex reuolutione processus.
- 2 Legitima supplementum debetur filia siue illius hæredibus.
- 3 Decisiones Rota ostendunt bonum ius illorum ad quorum favorem emanant.
- 4 Legitima quando islij sunt duo est triens totius hæreditatis.
- 5 Errores in calculanda legitima non sufficit vt deducantur, sed necesse est vt iustificentur, & numero 7.
- 6 Errores calculi quando opponantur illo interim statuitur relationi facta à Perito vltimè electo.
- 7 Credita descripta in calculanda legitima an sint exigibilia nec ne in legitima assignatione est cognoscendum.

D E C I S I O C X X V I I.

LATA sententia per R. P. D. meum Cerro ad fauorem * illorū de Cherubinis hæredibus q. Mariæ Rotignæ contra Annam, Rotignam hæredem q. Riccardi communis patris in gradu appellationis fuit mihi causa commissa, & sub hac die fuit dubitarum An dicta sententia sit confirmanda vel infirmanda & pro illius confirmatione fuit per Dominos responsum, cum illius validitas controuerti nequeat, ex quo illa optime deducitur ex reuolutione processus in quo omnia leguntur seruata secundum requisita Caputaq; dec. 262. par. 2 & 126. nu. 2. coram Buratto.

- 1 Iustitia euidentis visa fuit, dum in dicta sententia declaratum fuit legitimæ supplementū deberi Mariæ, † vel suis hæredibus in bonis Riccardi Rotigni illius Patris, vt ex decisionibus coram eodem R. P. D. meo Cerro sub diebus 3. Maij 1640. 15. Aprilis 1644. 26. Ianuarij & 6. Iulij 1646. quæ quidem decisiones, vt ostendant bonum
- 2 ius fouere illos † de Cherubinis sæpius Rota firmavit, vt in decis. 524. num. 4. coram Papa Greg. XV. & in recent. decis. 641. num. 2. par. 1. 678. num. 1. par. 2 51. nu. 18. vers. Quo vero ad Iustitiam, & 223. nu. 2. par. 5.

De statu hæreditatis Riccardi scilicet illum ascendere ad scuta Centum nouem mille ducentum nonaginta quinque ba. 30. iam fuit firmatum in hac eadem causa sub 6. Iulij 1646. coram dicto R. P. D. meo Cerro §. quod enim & c. sicut

nec etiam controuertitur dictum Riccardum reliquisse duas tantum filias scilicet Mariam, & † Annam, quarum legitima cum sit triens totius dictæ hæreditatis authentica nouissima C. de inoffic. testam. §. sin autem de Triente, & semiss. Peregr. de fideicom. art. 36. num. 2. Merlin. de legit. lib. 1. tit. 3. q. 1. num. 4. Paris. conf. 30. nu. 3. vol. 2. Soccin. Iun. conf. 25. num. 10. vol. 1. Rota post dictum tract. de legitima decis. 20. num. 2. prout etiam fuit firmatum in hac eadem causa sub dicta die 6. Iulij §. quod enim & c. Portio legitimæ debitæ dictæ Mariæ ascendit ad summam scutorum decem, & octo milliū Ducentorum, & quindecim, nec non bonon. octuaginta octo ex quibus detractis scutis decem mille ei iam dotis in dotem, supplementum debitum dictis de Cherubinis causam habentibus a dicta Maria remanet in scutis octo mille ducentis, & quindecim, & b. octuaginta octo.

Non obstat exceptio errorum deducta in memoriali Annæ, Quia cum dicti Errores nō iustificentur, † vt necessarium est Bart. in l. non fatetur col. fin. ff. de confession. Bald. in l. error facti C. de Iur. & fact. ignor. Curt. Sen. conf. 56. vol. 5. in fin. Corn. conf. 250. vol. 4. Surd. decis. 104. num. 18. & dec. 337. num. 39. coram Buratto. Interim standum est relationi vltimi Periti de mandato Rotæ electi, Bart. in l. instar. num. 11. C. de Iur. fisci lib. 10. Paul. de Castr. in l. si cui libertas num. 2. ff. de condit. & demonstrat. Rot. decis. 49. num. 1. & 536. num. pariter 1. coram Papa Gregorio XV. Romana assilus Sermonetta 28. Nouembris 1607. coram bon. mem. Cardinali Lancelotto,

Minusque releuat exceptio adducta per Annam, nempe quod in dicto calculo fuerint descripta plura credita † inexigibilia, & alia bona inutilia, quia cum non fuerint iustificata non fuerunt habita in consideratione, & de illis erit videndum quando deuenietur ad assignationē huius supplementi legitimæ.

Et ita altera tantum parte Informante fuit per Dominos resolutum.

Plures decisiones in hac eadem causa emanata, annotata fuerunt supra in decis. 267. part. 9. tom. 1. quæ decisio est in eadem causa.

R. P. D. G H I S I L E R I O

Postea Episcopo IMOLEN.

Anconitana redditionis rationis.

Luna 2. Decembris 1647.

A R G V M E N T V M.

Ratio semel reddita per defunctum, non erit amplius per hæredem reddenda quod eo magis procedit si defunctus diu superuixit, nihilque contra eum fuit oppositum.

S V M M A R I V M.

- 1 Hæres non tenetur ad nouam redditionem rationis, si semel illam defunctus reddidit, & numero 2. ubi vide.

Ratio

- Ratio semel reddita amplius reddi non debet num. 1 & 2. ubi vide.*
- 3 *Rationem semel redditam erronem vel inualide fuisse redditam probari debet ab allegante, & numero 5.*
- Presumptio fiat pro validitate redditionis rationis num. 3.*
- 4 *Ratio quomodo sit reddenda.*
- 6 *Tutor à pupillo cum presentia consanguineorum, & iudicis auctoritate liberationem consequi debet.*
- 7 *Index censetur de veritate contentorum in instrumento se informasse, eorumque veritatem reperisse.*
- 8 *Hæres non potest pro redditione rationis amplius molestari, si defunctus post eam redditam diu supervixit, & nihil fuit oppositum.*
- 9 *Tasiturnitas longa cum defuncto arguit presumptionem non boni iuris, pro conveniendis hæredibus non informatis.*
- 10 *Tutela redditur nulla ex defectu inventarij, & non præstationis fideiussoris.*
- 11 *Tutor qui non fecit inventarium removeri debet uti suspectus, sed interim est tutor.*
- 12 *Tutela nullitas cessat ex longeva administratione, cū subsequuta liberatione.*
- 13 *Pupillus infantilem excedens etatem ipse cum auctoritate curatoris, non autem solus tutor debet facere quietantiam.*
- 14 *Insinuationem non intervenisse quis probare debet.*

DECISIO CXXVIII.

INTRODUCTO iudicio in partibus inter qu. Gasparem Seruium, & Com. Prosperum Bonarellum super prælatione in tutela Virginæ, & Dianæ de Seruijs deuenierunt de anno 1622. ad transactionem, in qua Gaspar cessit liti, & Iudex eodē contextu deputauit tutorem Com. Prosperum; & quia Gaspar occasione administrationis per biennium remanebat creditor in summa scutorum 1040. pro suo credito fuerunt ei datæ tres Domus cum pacto redimendi, & stante redditione rationis administrationis fuit eidem facta amplissima quietatio de administrationis vsque ad illud tempus, ac liberatio cū promissione de eum liberando ab omnibus molestiis, & de faciendo accedere in solidum Hieronymum Bonarellum, & Ioan. Mariam Cameratam, qui post aliquos dies accesserunt in forma. De Anno 1642. Virginia, facta maior intentauit nouum iudicium contra Antonium Mariam, & fratres de Seruijs hæredes dicti Gasparis super relaxatione dictarum Domorum, & redditione rationis administrationis, & reportauit sententiam, in qua primo fuit sibi concessum mandatum de associando ad actualem possessionem earundem Domorum, & secundo Antonius Maria, & fratres fuerunt condemnati ad iterum reddendam rationem administrationis supradictæ tutelæ, & curæ gestæ per dictum Gasparem cum relaxatione mandati necessarij, & opportuni in forma. Appellarunt Antonius Maria, & fratres, & commissa causa appellationis in Rotam clausula si quid exequendum transportato processu ad formam rescripti, fuit disputarum dubium, & negatiuè pro non exequutio-

ne sententiæ de partibus resolutum ex capite iniustitiæ, dum post annos 20. condemnauit hæredes tutoris ad iterum reddendam rationem administrationis.

- Est enim clara iuris regula, quod dum Gaspar semel reddidit rationem, non sunt cogendi illius hæredes ad illam de nouo reddendam, quia ratio semel reddita, iterum non debet reuideri, l. semel. C. de apoc. pub. lib. 10. Io. Mon. Archidiacon. Ioan. Andr. & alij in cap. 1. de Cleric. egrot. in 6 Guttier. de tutel. 3. par. cap. 1. nu. 114. Munoz. de ratioc. in cap. 41. Menoch. post alios de arbitr. casu 209. n. 73. Rota coram sanct. mem. Gregor. XV. decis. 536. num. 2. in recent. decis. 184. num. 1. par. 2. & decis. 143. num. 1. tom. 2. part. 4. nisi iustificetur illam non inualide redditam fuisse Rota in Bononien. redditionis rationis 17. Februarij 1620. coram Penia, coram sanct. me. Greg. XV. d. decis. 536. & in Romana computorum 23. Ianuarij 1640. coram R. P. D. meo Cerro, & cum militet præsumptio pro validitate dictæ redditionis rationis, Virginæ asserenti contrarium incumbit onus probandi, & allegando, & probando errorem, vel non validè redditam fuisse rationem, Rota decis. 71. num. 4. & d. decis. 143. n. 5. tom. 2. part. 4. recent. Sed tantum abest, quod probet aliquem errorem, seu dictam rationem non fuisse sufficienter redditam, quia contrarium detegitur ex iuribus exhibitis pro parte dictorum hæredum, non in folle, sed probè, & sincerè rationem redditam fuisse, ex quibus apparet, Gasparem præuia exhibitione, & productione librorum tutelarium, & rationum administratorum & tutelam Virginæ, & Dianæ renunciassse Comiti Prospero ad instantiā Matris, & Auiæ dictarum sororum, cui Com. Prospero dictus Gaspar presentibus dictis Auiæ, & Matre coram Iudice, & alijs consanguineis reddidit iuxta requisita l. cum seruus, ff. de condition & demonstr. sufficienter rationem administrationis iustificatam per relationem Peritorum hinc inde electorum, a quibus fuit declaratus creditor in dictis scutis 1040. pro qua summa ei fuerunt per dictum Com. Prosperum assignatæ Domus hæreditariæ cum pacto redimendi. Quibus concurrentibus debet per Virginiam verè, & non præsumptiuè doceri de errore, vel de non valida redditione rationis, ne detur processus in infinitum, Neuizan. conf. 94. in fine, Menoch. de arbitr. d. casu 209. in fine, Rota decis. 71. num. 4. par. 4. tom. 2. recent. contra hæres Tutoris, qui post redditam rationem cum Matris, Auiæ, & consanguineorum presentia, & cū iudicis auctoritate plenissimam liberationem consequutus fuit, sancimus. C. de admin. tutor. Rota decis. 25. num. 7. & seq. penes Pic. Censetur enim Iudex de veritate omnium in Instrumento contentorum se informasse, & veritatem omnium reperisse, & omnia in Instrumento contenta vera fuisse, vt optimè firmat Rota decis. 89. nu. 3. par. 7. rec. & antea coram Put. decis. 204. lib. 3. coram Canalerio decis. 479. nu. 2. & in recent. decis. 619. n. 5. in fine par. 2. Et hæc tanto facilius procedere videntur ponderando, quod per 18. annos quibus vixit Gaspar post redditam rationem, & nihil prorsus dixerunt Virginia, & Diana, Rota decis. 684. num. 5. 6. coram Serephin. & decis. 190. n. 1. par. 4.

par. 4. tom. 2. recent. ex qua taciturnitate arguitur
 9. presumptio non boni iuris, † cum videatur
 distulisse, vt conuenirent heredes non infor-
 matos, *Alex. conf. 184. num. 17. lib. 1. Menoch. conf.*
995. nu. 16. & presump. 135. sub. n. 19. lib. 3. Munoz.
de ratioc. cap. 37. num. 6. Cyriac. controuerf. lib. 2. cap.
280. num. 9.

Non obstat nullitas quietantia. seu libera-
 tionis cum promissione de eum liberando ab
 omnibus molestiis vti facta à Com. Prospero
 ultimo tutore, qui non confecit inuentarium
 cum iuramento, nec præstitit fideiussores, alia-
 roque solemnità impleuit, † quorum defectus
 reddit tutelæ dationem ipso iure nullam *l. prime*
§. officio, ff. de tutel. & ration. distrab. l. tutor, qui reper-
torum, ff. de admin. tut. l. ff. rem rat. hab. iuncta l. Pro-
toria. ff. de Prator. stipulat. ad tradita in decis. 530. nu-
mer. 4. coram sanct. mem. Gregor. XV. Vnde nihil in
 præiudicium Virginie, & Dianæ agere potuit.
 Siquidem satisfacit doctrina *Bart. in d. l. tutor, qui*
reperitor. num. 7. vers. contrarium puto. ff. de administrat
tut. quam doctrina sequutus est *Alexan. conf. 86.*
num. 8. lib. 2. quod tutor, qui non facit inuenta-
 11. rium, debet remoueri vt suspectus, † sed in-
 terim est tutor, & sic disponunt leges in con-
 trarium allegatæ, Nec solemnitas inuentarij
 facit, quin Com. Prosperus, cui ratio reddita
 fuit, tutor nō fuerit, satis enim est, eū in tutore
 legitimè datum fuisse, & dum diu se gessit pro
 tutore, dum administrauit spatio tanti tempor-
 is, & post longuam administrationē ab ipsis
 Virginia, & Diana amplissimam liberationem
 12. cum omnibus solemnitatibus reportauit, † ces-
 sat allegata nullitas, vt declarat *Montan. de tutel.*
cap. 32. reg. 4. num. 11. & 13.

Neque releuat quod cum Virginia, & Dia-
 na excederent infantilem ætatem, non pote-
 13. rat à tutore fieri quietantia sine illis, † sed ipse
 pupillæ cum auctoritate tutoris quietare debe-
 bant iuxta text. in *l. potuit. C. de int. deliber. Castr. in*
l. neque tutores nu. 5. C. de procurator. Aret. in §. neque
num. 12. instit. de auctoritate tut. Peregr. conf. 74. nu. 4.
lib. 3. Gomes. var. resol. tom. 2. cap. 14. sub num. 1. satis
 enim est dicere, quod gratis asseritur, pupillas
 extra infantiam, & tales fuisse eo tempore, quæ
 commodè interuenire valerent.

Opponebatur, quod quietantia, seu libera-
 tio careat insinuatione, quæ requirit in quie-
 tantijs minorum, vt ad litteram disponit Con-
 stitut. Marchiæ lib. 5. cap. 25. ibi, & quietationes
 quarumcunque rerum &c. sed placuit nunc respon-
 sio data, quod cum insinuatio possit fieri post
 actum eam requirentem, cum non fiat in eo-
 14. dem instanti, sed ex interuallo, † debet pro-
 bari per Virginiam ipsam non interuenisse,
 stante liberatione facta cum interuentu proxi-
 miorum, & cum Iudicis decreto, & stante la-
 psu tauti temporis, *Rota in Viterbien. Terra Ve-*
tralla 30. Martij 1615. coram bon. mem. Pironano, que
est decis. 671. nu. 3. par. 1. rec. & dec. 121. nu. 8. & tom.
2. par. 4. recent.

Minus facit quod ex Instrumento inter su-
 prædictos Gasparem, & Com. Prosperum non
 probetur verè reddita ratio, cum contineat
 tantum confessionem de ratione reddita ema-
 natam in transactione litis diu agitatæ super

prælatione tutelæ inter eos de ea contententes
 quia contrarium probatur ex supra deductis,
 cum constet, rationes actualiter, & effectiue
 redditas fuisse, & in dimissione tutelæ fuisse,
 deputatos Peritos pro dispungenda admini-
 stratione, & omnibus rationibus tutelaribus,
 fuisse exhibitos libros, & iustificationes, & de-
 mum fuisse factum bilancium debiti, & crediti
 & propterea non versamur in terminis solius
 confessatæ redditionis rationis, sed veræ, & ef-
 fectiue, ac validæ redditionis.

Ex quibus Domini omisis alijs in contra-
 rium deductis vti irrelevantibus, & non subsi-
 stentibus, cum percuntando sigillatim omnes
 expensas in libro tutelari appositæ, appareat de
 earum necessitate, & realitate pro saluendis
 bonis pupillaribus aduersus mandata executi-
 ua A.C. & alias executiones, vt melior fieret
 conditio Pupillarum, vtraque parte audita,
 censuerunt, sententiam Iudicis de partibus ex
 capite iniustitiæ non esse exequendam.

R. P. D. A R G V E L L E S.

Anconitana Officiorum, seu nulli tatis Concordiæ

Mercurij 4. Decembris 1647.

A R G V M E N T V M.

Agitur de Societate omnium bonorum quando
 & ex quibus inter fratres presumatur, & ex
 quibus excludatur.

S V M M A R I V M.

- 1 Verba donationis quando sunt generalia vniuersalia,
 & amplissima omnia comprehendunt.
 Et præsertim si sint prolata ab homine nullam reci-
 piunt declarationem aut restrictionem potius ad
 vnum genus bonorum quam ad aliud num. 2.
- 3 Verba quando sunt clara omnem dubitationem exclu-
 dunt.
- 4 Possessio in vim mandati Iudicis capta est manutenen-
 da etiam contra anteriorem possessorem.
- 5 Bona acquisita ab vno ex socijs sine proprio sine co-
 muni nomine sunt indistincte inter socios comuni-
 canda.
- 6 Societas inter fratres presumitur.
- 7 Societas ex quibus inducatur & num. 15.
- 8 Transactio non comprehendit bona in ea non nomina-
 ta licet amplissimis generalibus & vniuersalibus
 verbis sit concepta.
- 9 Officia empti nomine proprio pertinent ad eminentem
 etiam si empti sint de pecunia comuni.
 Quod procedit etiam inter socios omnium bonorum
 & etiam si officia empti sint post comunione num.
 10.
- 11 Bona quasita ante comunione statim quod initur so-
 cietas omnium bonorum communicantur inter so-
 cios.
 Fallit in postea acquisitis nam ista non efficiuntur
 statim communia licet communicanda sint. nu. 12.
 & num. 25.
- 13 Societas dissoluitur ex negotiatione separatim facta
 ab vno ex socijs cum scientia & patientia aliorum.
 & num. 19.

- 14 Societas debet probari ab allegante.
- 15 Societas ad hoc ut inter fratres cõfector indulla quid sit probandum.
- 16 Societas non inducitur ex possessione pro indiviso hereditatis paterna & materna.
- 17 Communio plerumque est sine societate.
- 18 Societas excluditur ex separata acquisitione, & possessione à socijs facta.
- 19 Socius si de mandato alterius socij exegit fructus alienius rei dicitur agnoscere illum in Dominum & sibi præiudicat.
- 21 Probationes indulla pro societate præsumenda ex quibus excludantur.
- 22 Societatem qui expresse contrahere non valet nec minus tacite potest.
- 23 Acquisitio potius præsumitur facta de propria pecunia, quam de aliena.
- 24 Societas non arguitur ex administratione.
- 26 Dominium officij non probatur ex periculo vite, sed ex reservatione decreti.

DECISIO CXXIX.

DONAVERAT ex causa concordie D. Vincentius Troglionus omnia sua bona D. Antonio Francisco suo fratri, sed has donationē, & concordiam uti factas à minore viginti annorum absque solemnitatibus requisitis à Consist. Marchia lib. 5. cap. 25. Rota censuit sub die 16. Aprilis anni præteriti non sustineri. Ideoque subsequuta sententia, Vincentius illius vigore accepit possessionem tertie partis pro indiviso omnium dd. bonorum, & quia de tempore donationis inter alia bona aderant etiam tria officia, nempe vnum Militis Pij, alterum S. Petri, & alterum Cubiculariatus Apostolici, illorum quoque duorum officiorum possessionem, ut suprà accepit & Cubiculariatus accipere procuravit, ut contigit dubitari An ista officia sint comprehensa in concordia, itaut Vincentio competat super eis manutentio, & respectu immissio. Pro cuius affirmatiua resolutione adducebantur.

- Primò verba d. Instrumenti, ibi, D. Vincentius cessit, renunciavit, & donavit omnia bona mobilia, stabilia, semouentia, effectus, iura & actiones ei quomodolibet competen. undecumque provenien. quolibet acquisita, cogitata, & non cogitata, hic etiam non expressa, & forsàn necessario exprimenda nihilo penitus excluso qua d. Vincentius habet, & ipsi respectu competunt cuiusvis qualitatis, & quantitatis sint, & ad quancumque summam, & quantitatem ascendant &c. Quæ verba tanquam generalia, vniuersalia, & amplissima apta sunt comprehendere etiam ista officia Gem. conf. 29. sub num. 2. vers. & est ponderandum &c. Crant. conf. 563. num. 3. tom. 4. Surd. conf. 33. nu. 20. & seq. & decis. 383. n. 7. & seq. & fuit dictum in Rom. fidecom. de Fuschis 2. Decemb. 1641. §. nec hodie &c. vers. dielagone verba &c. coram Reuerendiss. D. meo Dunogetto Decano.
- 2 Et tamquam ab Homin. prolata nulla & patiuntur declarationem, aut restrictionem ad alia bona potius quam ad dicta officia, Alex. in l. si patroni num. 15. ff. ad Trebell. Bald. in cap. Imperiali in princ. de prohib. fend. alien. per Feder. Osisch. dec. 26. num. 2. Surd. conf. 551. num. 8. cum alijs in

Illerden. decimarum 18. Feb. 1639. §. quoniam fuit responsum &c. circa finem coram Pironano, & in decis. 543. num. 4. par. 1. tom. 2. recen.

- Secundo afferebantur verba sententiæ, ibi D. Vincentius fore & esse immittendum, & quatenus opus sit reintegrandum, & restituendum in & seu ad possessionem omnium bonorum stabilium, mobilium, iurium, actionum, officiorum, locorum montium, & creditorum in d. instrumento comprehensorum &c. quæ tanquam clara dirimere videntur omnem dubitationem & super his officijs prætensam, & super eorum comprehensione, l. ille aut ille 25. vers. cum in his verbis ff. de legat. 3. l. continuus 138. §. cum ita &c. in fine ff. de verb. obligat. Grat. consil. 126. nu. 8. lib. 1. Rota in Ariminen. castrorum 14. Februarij 1642. §. secundo ex tenore &c. vers. quæ verba &c. coram Reu. D. meo Dunogetto Decano.

Tertio dabatur instrumentum apprehensionis possessionis dictorum officiorum Militis Pij, & S. Petri, factæ à Vincentio in vim d. sententiæ, & mandati Rotalis, quæ apprehensio iustam causam tribuit manutentionis etiam, contra anteriorem & possessorem, l. in se possidet 11. ff. de acquir. poss. Angel. in l. clam possidere 6. num. 2. in fine vers. potest enim Index ff. eod. Rota divers. dec. 62. num. 3. par. 2. rec. dec. 513. num. 1. in fine, & num. 2. vers. præsertim par. 1. decis. 587. per tot coram san. mem. Greg. XV. & dec. 210. nu. 1. post tract. modern. Perus. de manutendo.

Quarto dicebatur nil referre quod ista officia fuerint ab Antonio Francisco acquisita suo nomine proprio, quia cum acquisita fuerint de tempore quo vivebat in comunione cum ipso Vincentio, & cum D. Thoma suis fratribus siue proprio, siue comuni nomine acquisitiones factæ fuerint indistincte comunicantur inter & omnes socios, l. 3. §. 1. l. cum duobus 52. §. si quis ex socijs 16. & l. si societatem vniuersor. 73. ff. pro socio. Conar. var. lib. 3. cap. 19. num. 1. Bald. in l. 1. n. 3. C. si quis alteri, vel sibi, Alex. cum pluribus conf. 78. sub num. 1. lib. 2. & conf. 152. num. 6. lib. 7. Gratian. hos, & alios referens discept. forens. cap. 545. num. 13. Menoch. conf. 122. sub num. 20. in princ. & vers. horum onus &c. tom. 2. cum alijs per Duard. de societ. lib. 1. cap. 4. quæst. 4. concl. 3. num. 17. & 18. per Felic. de societ. cap. 14. & per Michalor. de fratrib. par. 2. cap. 21. & seq.

6 Societas vero ultra quod inter & fratres præsumitur l. si fratres 7. ibi quæ ante diuisionem sociorum fuerunt &c. & l. penultima C. comun. diuidan. Perrett. conf. 120. num. 6. Gratian. discept. forens. cap. 555. num. 2. Nunnio ad Trentler. ad pandect. vol. 1. par. 2. disput. 27. thesi 8. vers. nec tamen &c. Rota decis. 28. num. 10. par. 7. recen. & in Auximana fideicommissi 28. Januarij 1641. §. nec dicantur &c. coram Reuerendiss. D. meo Dunoget Decano.

Deducebatur ex eo quod à die obitus patrum in fratres omnia bona hereditaria paterna & materna usque ad diem d. donationis communiter possederunt lucra, & damna ad inuicem comunicarunt, & nunquam de acquisitis, aut expensis rationes reddiderunt, quibus cum cohabitatione copulatiue cõcurrentibus nulli dubium & quod inducitur societas, ut docet Bart. in l. Titium, & Menium 48. §. altero num. 5. & 6. ff. de administr. tutor. Mant. de tacit. lib. 6. tit. 10. num. 2.

num. 2. Alex. conf. 49. numer. 9. lib. 1. Nat. conf. 91. num. 1. cum alijs per Falia. ubi supra cap. 10. nu. 17. Duard. supra lib. 2. cap. 1. quest. 5. & num. 11. & Michalor. supra cap. 13. num. 2. (licet ipse quinque requi-
sit necessaria conetur,) qui antiquos congerunt & in modernos, & per Coecin. dec. 421. num. 1.

Quibus tamen non obstantibus Domini ne-
gative responderunt moti eo præcipue funda-
mento quod sententia habet relationem ad
præfatum instrumentum transactionis in quo
non leguntur ista officia nominata, & ideo di-
ci non possunt comprehensa, † licet transa-
ctio verbis generalibus, vniuersalibus, & am-
plissimis appareat concepta textus sunt expressi in
l. si de certa 31. ibi, de cæteris tamen questionibus in-
tegra permanet actio, ubi Glossa infiguratione casus,
& in verbo questionibus C. de transact. L. emptor. 48.
S. Lucius Titius, ibi, si quod instrumento à te emis-
sum cuiuscunque summa, ex quacunque causa apud
me remansit, vanum & pro cancellato habebitur, qua-
situm est cum Lucius Titius ante hoc chyrographum Se-
ro Mensulario mandauerat ut patrono eius trecenta red-
deret, an propter illa verba epistola quibus omne cau-
tiones ex quocunque contractu vana, & pro cancella-
tis, ut haberentur cautum est, & conueniri possit? Re-
spondi, si tantum ratio accepti, atque expensi esset cõ-
putata, cæteras obligationes manere in sua causa, ibi-
que Glossa finalis plures citat ff. de pactis, cum
ibi notatis per Castren. num. 2. & per eundem in l.
Aquiliana num. 1. ff. de transact. l. qui cum tutoribus 9.
S. transactio, ibi, transactio cuius quacunque sit, de-
bis tantum de quibus inter conuenientes placuit inter-
posita creditum ff. eod. tit. Faber. in suo Codice tit. 4. def.
finit. 6. de transact. ubi quod quoties in transactionis
præfatione specialis petitio proponitur, decisio autem
sequitur generalis, non de alijs transactionem censetur
quam de his que specialiter deducta fuerint in petitio-
nem, Bero conf. 159. num. 41. lib. 2. Roman. in l. dam-
ni 5. is qui ff. de damn. infect. Abb. conf. 212. in qua-
stione monenda vol. 2. ubi quod liberatio facta de om-
ni debito ratione societatis, & ex quacunque ratione,
causa vel titulo, intelligitur solum de præensionibus
ratione societatis, Capyc. Galeas. contr. lib. 1. con-
trou. 40. num. 8. 9. & 10. ubi ampliat etiam si in fine
instrumenti adsint clausule generales Quocunque alio
modo &c. & subdit quod istæ clausule secundum su-
biectam materiam restringuntur ad superius expressa
Rota dec. 534. nu. 3. & 4. par. 2. recen. ubi quod trans-
actio quantumvis generalibus verbis concepta restrin-
gitur ad præensiones in ea nominatim specipientes coram
sa. me. Greg. XV. dec. 158. num. 1. & seq. & decis. 286.
num. 1. & coram Card. Canal. dec. 172. num. 7. vers. di-
cebant etiam &c. & dec. 235. num. 4. vers. unde &c.
ubi plures cumulantur.

Quinimò pro parte Antonij Francisci datae
fuerunt acquisitiones eorundem officiorum
factæ ab iplo nomine proprio, quæ totum
contrarium probant, scilicet officia præfata
ad ipsum acquirentem duntaxat pertinere,
etiã quod emptæ essent † de pecunijs comuni-
bus l. si ex ea 6. C. de rei vindic. l. & si de tua 9. C.
de donat. inter vir. & ux. l. si patruus 4. C. comun. ver.
indic. l. si pecunia 1. l. si mancipia 3. & l. qui aliena 8.
ibi qui aliena pecunia comparat, non ei cuius nomen
fuerat, sed sibi tam actionem empti quam dominium
si ei fuerit tradita possessio quarit &c. C. si quis alteri

vel sibi sub alt. nom. propter vulgarem regulam
quod res emptæ de pecunia mea non est mea, de qua
in d. l. 6. C. de rei vindic. & alijs in illa Anconitana
pecuniaria 13. Maij anni præteriti S. reuerentia &c.
coram me, quo argumento utitur d. l. penultima.
C. comun. ver. indic. l. ad probationem 21. C. de probat.
Jurisconf. Paul. lib. 2. sententiarum tit. 17. S. finis pe-
nultima, & ibi Cuiac. & Saccin. regul. 341. Gottifred.
in d. l. 21. litt. K. & d. l. penultima litt. D. ubi ponit
limitationes.

Neque obstat dicere quod hoc non proce-
dat inter socios omnium bonorum inter quos
acquisita etiam post comunione fieri comu-
nia fragili † fundamento existimauit Felic. de
societ. cap. 14. num. 6. insulse respondens ad l. si quis so-
cietatem 74. ff. pro socio, & non bene perpendens Gloss.
in d. l. si patruus 4. in verba & portet & male citatis
Cassanens, nec melius Gomez, qui tale non firmat, sed
tantum dicit à comuni opinione recedere quondam Hi-
spania legem, & cum sequutus est Michalor. d. cap. 21.
nu. 9. qui etiam iniuria imposuit hanc opinionem Bal-
do, Mantica alysque qui contrarium tenent, & est tex-
tus expressus in d. l. si quis societatem 74. cui non Fa-
licius quoniam Felic. respondet num. 10. & contrarium
tenet Glossa in verbo quod emit, ubi etiam Anton. Fa-
ber. idem Faber. in d. l. 3. S. penultimo ff. eod. Cuiac.
ad lib. 62. Paul. in d. l. si quis societatem Canon. lib. 7.
comentar. cap. 13. fol. mibi 469. sub littera C. Donell.
lib. 13. comentar. cap. 16. & ibi Osuald. littera E. &
est communis.

Notanda enim differentia est inter res iam
quasitas, † nam istæ statim communicantur in-
ter socios l. 1. S. 1. ff. pro socio. Non verò quæ
post contractam societatem † acquiruntur, li-
cet acquirens teneatur istas communicare, vt
notauit Glossa in d. l. si quis societatem, in verba quod
emit, & alij supra citati, quam opinionem co-
munem dicunt Mantica, & alij ab eo congesti supra
num. 3. & à Michalor. quas ipse sibi contrarius sequi-
tur d. par. 2. cap. 8. num. 3. & cum indicio, Duard. d.
lib. 2. cap. 1. quest. 4. num. 14. Rota dec. 636. n. 3. par. 2.
recen. Ex qua sequitur quod licet Vincentius
posset habere forsitan actionem personalem, nō
tamen habuit dominium, unde nec potuit vin-
dicare officia, nec eorum possessionem apprehen-
dere.

Sed quidquid de hoc statuatur, nusquam
ostenditur lucrorum communicatio inter hos
fratres, quæ est requisitum necessarium, ex su-
pra allegatis, immò ex hac emptione officiorum
probatum contrarium, cum eam non comuni-
cauerit, & ex negotiatione separatim facta
sciente, & patiente socio etiam ubi societas
indubitabilis est, † eius inducitur dissolutio l.
ita quoque, & ibi communiter Doctores ff. pro socio &
multi congesti per Felic. sup. cap. 35. num. 1. 2. & seq.
Et Vincentius istorum officiorum fructus vti
ad Antonium Franciscum pertinentes tam-
quam eius procurator exegit, eique de illis ra-
tionem reddidit, & quietantiam reportauit,
Deinde quia societas debet probari † ab al-
legante l. 2. ff. de prob. Surd. conf. 138. num. 9. vers. &
comunio seu societas &c. Burat. dec. 397. num. 1. vers.
nam illa, & decis. 467. num. 6. vers. nam certum est
&c. & alij per Michalor. d. p. 2. cap. 19. num. 1. & 2.
Hic autem nec conuictus, † nec cohabitatio,
nec

nec istorum expensæ de comuni factæ probatur, ut debuit ex congestis à *Falic. supra cap. 10. num. 22.* & à *Michalor. sup. cap. 13. num. 5.* imò & longævam debere esse cohabitationem visa, fuit sentire. *Rota dec. 196. num. 5. par. 2. divers.* & in *Rom. divisionis 5. Novemb. 1615. coram Manzanedo, sequitur Duard. d. lib. 2. cap. 1. quest. 3. nu. 27. in fine, & relati a Falic. d. cap. 10. num. 23. qui contrarium asseruit num. 24. & alij a Michalor. quibus & ipse se subscribit d. cap. 13. num. 4.*

Nec societas probatur ex eo quod paternam & maternam ꝑ hereditates pro indiviso possederint l. ex parte 39. §. filius ff. fam. ercisc. l. si fratres 53. alias l. duobus §. si fratres ff. pro socio Bart. in d. §. altero sub d. num. 5. vers. primo casu, & in d. l. si patruus 4. num. 9. vers. si neuter. *Natt. conf. 246. num. 11. & alij per Mantie. de tacit. lib. 6. tit. 10. n. 9. vers. ex eo autem &c. Gottfred. in d. l. si fratres list. B. & ibi Faber. §. idem Papinian. ubi Bart. num. 3. & idem Faber. in d. §. filius.*

Quia (ut omnes isti dicunt) communio plenique ꝑ est sine societate, l. ut sit pro socio 31. cum duobus sequentib. ff. pro socio, ubi *Glossa, Faber. & Ordinary Conan. d. lib. 7. cap. 13. sub list. D. vers. Vulpianus &c. Treutler. ubi supra, Osnald. ad Donell. d. lib. 13. cap. 15. littera E, Duard. d. quest. 3. n. 20 vers. hinc sequitur &c. qui alios citant.*

Imò eliditur ex bonis particularibus, quæ ex eodem instrumento concordie constat Vincentium, & Antonium Franciscum separatim possidere, & ex acquisitionibus dictorum officiorum ꝑ ab isto factis nomine suo proprio, & suorum *Bald. conf. 482. primo videtur dicendum &c. num. 2. vers. & ex his qua supra lib. 5. Decian. conf. 36. num. 38. vers. & pro promissorum corroboracione lib. 1. Mantie. ubi sup. sub num. 26. vers. sed & si plures &c. cum alijs per eos allegat.*

Eoque magis concurrente scientia, & acquiescentia, ꝑ (ut supra dictum est) eiusdem Vincentij, qui tamquam procurator fratris, & de mandato illius eorundem officiorum fructus exegit, quo actu proculdubio fratrem agnouit in Dominum, & possessorem l. 1. §. procuratorem l. generaliter 9. & l. quod meo ff. de acquir. poss. *Decian. conf. 58. num. 1. Rota dec. 154. num. 4. post 2. volum. consil. Farinat. & in Romana de Torniellis 4. Martij 1616. coram Rembeldo post d. moder. Perusin. de manut. dec. 135. sub num. 1. vers. quia cum &c. & si adfuisset societas videretur ex illo actu dissoluta, ꝑ ut supra dictum est, & probat clarus textus in d. l. ita quoque 65. ibi ita quoque cum separatim socij agere experiant, & unusquisque eorum sibi negotietur, sine dubio ius societatis soluitur ff. pro socio *Aym. conf. 26. num. 2. Surd. conf. 138. num. 15. & alij superius adducti.**

Promiscua demum administratio absq. redditione rationum visa fuit tolli tam ex dispositione eorum communis patris, qui matrem, & auunculum reliquit dictorum filiorum minorum tutores, curatores, & administratores, ut ex testamento dato in summ. *Vincen. num. 4. quam ex constitutione extranei procuratoris, & administratoris per eos facta 5. Junij 1637. cod. sum. nu. 5. iunctis predictis exactionibus factis à Vincentio procuratorio nomine fratris, & quod ab eis vicissim prætenfa ac petita fuit redditio*

rationum, & restitutio reliquatus à qua postmodum per d. concordiam fuit facta absolutio sed concordia rescissa eandem prætensionem iteravit Vincentius, ut animadvertitur etiam in decisione huius causæ 14. Junij 1646. §. ultra quod coram me. Ex quibus ruit probatio omnium ꝑ ad iustificationem societatis vniuersalis requisitorum *Decian. d. conf. 36. sub nu. 35. vers. sexto omnia prædicta &c. lib. 1. & alij congesti a Michalor. supra cap. 18. num. 6. & Duard. supra nu. 18.*

Vltra quod cum de tempore Mortis Io: Baptistæ eorum Patris anno 1624. Antonius Franciscus esset Minor, Thomas Infans, & Vincentius non dum natus, omnesque essent sub tutela, & cura Tutorum, & Curatorum, ac deinde alios extraneos constituerent Procuratores, & Exactores, gratis dicitur inter eos tacite contracta societas ꝑ cum neque habiles essent ad illam expresse contrahendam ut in l. In conductionibus ibique *Glossa in dubio Et ideo ff. Pro socio. Bart. in d. §. Altero sub num. 5. vers. Aut alter. eorum est Pupillus, & in d. l. si Patruus 4. num. 9. vers. si vero uterque negociatur, C. Commun. utr. Indic. dicta l. si Fratres §. Idem Papinianus vers. ego istum passum, & ibi Alberic. num. 3. vers. si enim &c. Bald. num. 5. Alciat. de Præsumpt. Reg. prima Pres. 25. num. 2. multis citatis Conan. d. lib. 7. cap. 13. fol. 465. pagina 2. sub littera F vers. Et ideo Gottfred. in d. §. Idem Papinianus littera C Anton. Faber. d. l. 33. & ibi Gottfred. littera E Falic. d. cap. 3. d. num. 10. Duard. lib. 1. cap. 3. q. 1. d. num. 23. citati a Michalor. d. par. 2. cap. 15. per tot. præcipue numer. 13. Menoch. conf. 12. nu. 11. vers. tertio quod renouata &c. ubi plures.*

Non obstat primo quod Antonius Franciscus non habuerit aliunde pecunias cum quibus hæc officia emere potuerit. Quia ex testamento paterno patet illi licere de fructibus bonorum: Primogenituræ annua scuta 300. usque ad ætatem viginti annorum 600. vero ab inde citra peculiariter percipere, ex quibus, ac bonis maternis potuit acquirere ista officia, cum proprijs pecunijs, pro ut acquisiuit, & insuper in instrumentis ac litteris patentibus etiam declarauit, & de iure quoque acquisiuisse se præsumitur potius ex proprijs, ꝑ quam ex alienis l. si Defunctus 10. C. Arbitr. Tut. Bart. in l. Cum oportet num. 5. vers. Quandoque si præsumemus &c. C. De Bon. qua liber. & in d. l. si Patruus 4. num. 4. vers. Aut dubitatur ex qua pecunia &c. dictus Tali casu non esse inquirendam industriam Personæ *Menoch. d. conf. 12. num. 20. vers. Non obstat tertium Mantie. de Tacit. lib. 6. tit. 18. num. 24. vers. sed si frater enim nomine proprio multos congerit Michalor. d. par. 2. cap. 9. num. 3. & sequen.*

Non obstat secundo quod Antonius Franciscus administraverit, & ab Administratore communiter deputato pecunias receperit. Quia hæc non probantur, imò etiam probata non concludunt ꝑ societatem l. Titium, & Menium 48. §. Altero ff. De Admin. Tut. cum alijs supra relatis. sed inducunt in Antonio Francisco necessitatem ꝑ comunicandi (si probaretur socius omnium bonorum, d. l. si quis Societatem 75. ibique *Glossa in Verbo si quis ff. Pro Socio cum superius deductis, Vel restituendi Vincentio ratam pecuniarum, (si probentur pecuniæ communes) ex iuribus supra allegatis.*

Non

Non obstat tertio quod istorum officiorum alterum impetratum appareat sub nomine eiusdem Antonij Francisci, Alterum sub nomine Thomæ, & Alterum sub nomine Vincentij. Quia hoc factum fuit cum reservatione decreti, & dispositionis ad fauorem Antonij Francisci emptoris, *ut in eius Summ. nu. 2. & passim periculum vitæ ab emptoribus similium officiorum vacabilium apponi solet super capite aliorum, quibus tamen nihil acquiritur, † sed acquiritur ei ad cuius fauorem reservatum est Decretum, ut fuit dictum in Romana officii Iannizzeratus 10. Junii 1624. coram Coccino, quæ est decis. 550. nu. 3. vers. quod autem officia, &c. par. 4. tom. 3. Recen. ubi aliæ pleno calamo cumulantur.*

Non demum obest decisio 28. num. 11. vers. nec obstat par. 7. recen. Quia ibi ex multis alijs probabatur societas, ut ex lectura facile apparet, quæ in præfenti visa fuerunt Dominis desiderari, Et ideo, &c. Vtraque parte audita, &c.

R. P. D. M E L T I O.

Auentioncâ Pecuniaria.

Mercurij 4. Nouembris 1647.

A R G V M E N T V M.

Renunciatio facta à filia de bonis Paternis, & Maternis non substat quando fuit correspondens ad dotem, & dos à filia consequi non possit.

S Y M M A R I V M.

- 1 Sententia validitas probatur ex resolutione processus.
- 2 Decisiones Rota ostendunt bonum ius & iustitiam sententia.
- 3 Renunciatio facta bonis Paternis, & Maternis comprehendit etiam legatum filie factum.
- 4 Renunciatio non substat quando id quod correspondens promissum adimpleri non potest.
- 5 Renunciatio regulatur secundum naturam ob quam fuit facta, & rebus sic stantibus.
- 6 Pater tenetur dotare filiam etiam si ipsa habeat de proprio.
- 7 Pater dotando filiam censetur dotasse de proprio etiam si habeat in manibus bona Vxoris.
- 8 Dos potest detrahi ex bonis fideicommissi quando bona libera non extant.
Vel si extant non potest dos detrahi ab illis absque lite & impensa, & num. 9.
- 10 Fructus Dotis non extantibus bonis liberis sunt detrahendi à fructibus fideicommissi, non autem à proprietate.
- 11 Status Locorum sunt attendenda circa fructus dotis debitos viduis.

DECISIO CXXX.

DE anno 1609. Claudius de Ribera nuptui tradidit Felisiam filiam Ludouico de Propriach cum promissione dotis scutorum duorum.

millium cuius medietas fuit soluta de tempore initi matrimonij; Verum quia in Instrumento promissionis Idem Claudius declarauit dictam dotem esse intelligendam de bonis paternis, & maternis, Felisia ad fauorem Claudij amplam fecit renunciationem de omnibus Iuribus eidem competentibus, & competituris in vtraque hæreditate. Altera vero medietas inutiliter fuit postea per eosdem coniuges iudicialiter petita post mortem Claudij à Gaspare de Ribera filio, & hærede: quia hæreditas maximo ære alieno grauata, reperta fuit; Vnde illius Creditores in partibus obtinuerunt sententiam graduatoriam. At cum Spirita de Vaccherijs Mater Felisiam ipsi legasset scuta octingenta persoluenda eidem in actu matrimonij contrahendi, fuit in dicta sententia declaratum, huiusmodi legatum Spiritæ ad eosdem Creditores Claudij spectare vigore dictæ amplæ renunciationis factæ ab eadem Felisia. Causa per Appellationem fuit deinde commissâ R. P. D. meo Verospio, coram quo per tres decisiones, videlicet sub 10. Decembris 1646. 5. Aprilis, & 31. Maij præteriti, fuit resolutum, dictum legatum Felisiam deberi ad bonum computum scutorum mille non solutorum pro complemento dotis vna cum fructibus à die obitus dictæ Spiritæ, & vigore dictarum decisionum, fuit etiam lata sententia, à qua Appellatione interposita per Ioannem Marcum de Ribera filium Gasparis, & causa mihi commissâ, sub hac die fuit dubitatum, An sententia esset confirmanda, & affirmatiue per DD. fuit responsum.

Validitas dictæ sententiæ probatur ex inspectione Processus, † ex quo apparet, eandem fuisse prolatam omnibus seruatis, iuxta decisionem Veral. 262. par. 2. Buratt. decis. 126. nu. 2.

Iustitia verò resultat ex late deductis in dictis tribus decisionibus, quæ ut ostendam bonum Ius, & probent Iustitiam sententiæ, † firmavit Rot. penes Gregor. XV. decis. 524. num. 4. & in recent. decis. 647. num. 2. par. prima 678. num. 1. par. 2. decis. 51. num. 18. vers. quo verò ad iustitiam, & 223. nu. 1. & seq. par. 5.

Non obstat, quod, dum Felisia renunciavit bonis Paternis, atque Maternis, censetur etiam renunciasse † huic legato à Spirita Matre ipsi facto Rot. in Romana seu Casenaten. hæreditatis 31. Martij 1634. coram bo. mem. Pirouano in ordine 286. num. 4. par. 7. recent. Rim. Jun. conf. 482. numer. 62.

Quia cum dicta renunciatio fuerit correspondens Constitutioni dictæ dotis, atque obligationi ab eodem Patre factæ pro illius integra solutione, quæ obligatio nedom adimpleta non fuit, sed nec etiam adimpleri potest ob deficientes illius hæreditatis vires, † ita non substat dicta renunciatio, ad tex. in Lalemana §. Seia libera, & l. seq. §. mari ff. de adm. legat. Menoch. præsump. 12. num. 2. vers. & propterea Gratian. discept. for. cap. 568. num. 8. Crauet. conf. 127. num. 13. vers. capite implementi Surd. conf. 332. nu. 6. & decis. 163. num. 12. vers. cessant autem, & seq. Can. decis. 64. num. 1. vers. non enim, & num. 3. vers.

D d

qua-

quare, enim recent. decis. 428. num. 2. vers. unde cessat causa, & nu. 3. vers. quamobrem, & seq. par. 1. & 549. num. 39. par. 5. tom. 2. & ratio est, quia ꝑ renunciatio regulatur secundum naturam, ob quam fuit facta, & rebus sic stantibus text. in l. si actionem C. de pactis Bald. in l. pactum, quod totale quest. 4. C. de Collationib. Rimin. Iun. conf. 11. un. 2. 491. n. 13. & 484. num. 36. & 37. Surd. conf. 139. num. 39. & decis. 163. num. 13.

Nec releuat, quod solutio scutorum mille à Claudio in causam eiusdem dotis facta cedere debeat in satisfactionem legati materni. Quia cum ille vti Pater principaliter teneretur filium dotare, ꝑ etiam quod ipse haberet de proprio, ex text. in l. fin. C. de dot. promiss. Rota decis. 66. num. 5. par. 1. recent. Censendum est potius satisfacere cum prius voluisse propriæ naturalis, & immediatæ obligationi, quam illi, ꝑ ad quam de Iure Ciuili nomine vxoris obstringebatur text. in d. l. fin. eod. tit. l. & magis ff. de solution. Bart. in l. si pona §. quamuis vers. ad contraria responde ff. de condit. indebit. Menoch. præsumpt. 15. n. 1. lib. 3. & præsumpt. 136. num. 8. vers. Quarto eod. lib. 3. Paris. conf. 80. per totum lib. 3. Afflict. decis. 178. n. 13. vers. sed præsumitur Mastrill. decis. 186. num. 1. & seq. & n. 16. vers. neque obstat renunciatio Coccin. decis. 29. num. 3.

Quo verò ad residuum scutorum 200. assignatum super bonis subiectis fideicommissio Claudij Senioris, eiusdem Felixiæ Aui, certum est, ipsum bene potuisse, ac posse agere contra dicta bona, ꝑ cum non adsint alia libera sui Patris. Iuxta text. in Auth. res qua C. commun. delegat. Castr. conf. 356. num. 4. lib. 1. Alex. conf. 56. num. 3. vers. uerum quia in fin. lib. 1. Rot. decis. 543. nu. coram Papa Gregor. XV. Et quatenus etiam aliqua extarent bona libera, ꝑ necesse esset, quod talia existerent: vt ex illis Creditum dotis absque lite, & alia impensa posset detrahi Castr. conf. 219. ad finem lib. 1. Duran. decis. 145. num. 42. Spoletana fideicommissi 15. Iunij 1635. coram bon. me. Merlin. Rom. dotis 23. Iunij 1645. §. demum non obstat coram R. P. D. meo Ottobono, & in Interamnen. 15. Martij præteriti coram me.

Fructus etiam deberi respectu dicti residui dotis ascendentis ad scuta 200. late comprobat pariter decisio in hac causa emanata sub die 5. Aprilis præteriti in principio vers. sed etiam pro fructibus, et in §. hos tamen fructus, etc. qui tamen detrahi debent ex redditibus, ꝑ non autem ex proprietate bonorum fideicommissio Claudij Senioris subiectorum, iuxta decisionem Seraph. 481. num. 3. et decis. 1483. num. 5. et decis. 66. num. 9. par. 1. recent. Et isti fructus taxandi, veniunt ad rationem scutorum quinque pro centenario, durante vita Claudij Iunioris dotantis, stante conuentione expressa inter ipsum, ac Ludouicum de Vincentijs virum dictæ Felixiæ facta, post obitum autem dictæ Claudij, ad rationem scutorum septem, iuxta dispositiones statuti Auenionen. ꝑ quæ debet omnino attendi Gregor. XV. decis. 43. num. 3.

Et ita altera tantum parte informante fuit per DD. resolutum.

R. P. D. A R G V E L L E S.

Meleuitana Bonorum.

Luna 9. Decembris 1647.

A R G V M E N T V M.

Possessor anterior est manutenendus aduersus posteriorem qui attentate possessionem capiat. Possessio infra decendium ad appellandum dicitur attentata cum omnibus eodem termino currente gestis. Sententia ex quibus fiat appellabilis.

S Y M M A R I V M.

- 1 Possessor anterior est manutenendus.
- 2 Possessor ex decreto Iudicis manuteneri debet contra anteriores possessores.
Fortius si concurrat titulus, num. 4.
- 4 Donatio prabet iustam causam possidendi.
- 5 Possessio ad effectum manutentionis, satis dicitur probat ex confessione partis.
- 6 Priuatio præsupponit habitum.
- 7 Possessio attentata non priuat anteriores possessores sua possessione.
- 8 Sententia lata extra diem cadentis citationis est nulla perinde ac si sine citatione lata fuisset, et numer. 9.
- 10 Possessio capta infra decendium ad appellandum est attentata.
- 11 Possessio attentata non est manutenibilis contra anteriores possessores.
Quod fortius est concurrente appellatione legitime interposita à Primario possessore, num. 12.
- 13 Attentata sunt omnia gesta infra terminum ad appellandum.
- 14 Sententia ex defectu citationis fit appellabilis.
- 15 Sententia in possessorio fit appellabilis ex capite mixtura.
Sententia in possessorio continet mixturam quando condemnat ad restituendum bona, num. 15.
- 16 Sententia est appellabilis etiam si sit super possessorio quando adest interesse Ecclesia.
- 17 Commissio appellationis à Signatura simpliciter admissa censetur admissa ad utrumque effectum.
- 18 Appellatio à Signatura commissa retrahitur, et efficit, ut omnia interim gesta sint attentata, Quod procedit etiam si appellatio non esset admitenda, ibid.

D E C I S I O C X X X I.

IN possessionem Bonorum de quibus agitur Hospitale S. Spiritus, & Cumulus Charitatis vti Donatarij Ioannis Xaræ Anno 1638. & successiue Conuentus S. Dominici Vrbis Melitæ vti hæres Virginie Xaræ Anno 1646. fuerunt immissi, sed deuoluta causa ad Rotam Domini censuerunt dictum Hospitale, & Cumulum, non autem Conuentum esse manutenenda.

Ratio resolutionis fuit, quia docent de eorum anteriori ꝑ possessione ex publico instrumento illius apprehensionis factæ sub die 19. Septembris 1638. l. Prædia 48. ff. de acquir. pos-

possess. l. Non idcirco 12. C. de fid. infirm. Rota decis. 506. num. 1. par. 1. diuers. et decis. 37. num. 3. post Pacific. de Saluiano, ubi plures.

Secundo quia insuper hæc possessio capta ostenditur in executionem sententiæ Iudicis de Partibus, quæ propterea iustam causam tribuit manutentionis etiam ꝑ contra anteriores possessores, l. iuste possidet 11. ff. de acquir. poss. Angel. in l. Clam. possidere 6. num. 2. vers. Potest enim Index in fine, ff. eodem Rota diuers. decis. 62. n. 3. par. 2. decis. 513. num. 1. in fine, et num. 2. vers. Prasertim par. 1. rec. cum alijs per sa. mem. Gregor. XV. decis. 587 per tot. et decis. 210. num. 1. post modern. Perusim. de Manuten.

Tertio quia docetur titulata ex titulo donationis, ꝑ qui præbet iustam causam possidendi, toto tit. ff. pro Donato in Rubrica, et Nigro. Verall. decis. 33. num. 1. par. 2. Rota in Craconien. Canonizatus 7. Iunii 1610. coram Cardinali Lancelotto, & sic ista possessio est manutenenda tanquam potior, ꝑ & magis iusta. Bart. in l. si duo num. 4. ff. uti possid. Menoch. de retin. remed. 3. num. 129. 130. & 733. Gratian. discept. forens. cap. 402. num. 1. & 2. tom. 3. cum alijs in Bononien. manutentionis. 19. Iunii 1647. S. Secusa autem, &c. coram R. P. D. meo Bichio, quibus addi possunt Verall. decis. 386. par. 2. Gregor. XV. decis. 380. per totam. Rota diuers. decis. 595. num. 2. par. 1. & coram Card. Canalerio decis. 242. n. 3. & decis. 379. num. 5.

Quarto quia iustificatur ex confessione alterius Partis emissa in monitorio ad traden. & relaxan. bona de quibus agitur, ꝑ quæ sufficit in proposito Rota decis. 101. num. 4. post Pacific. de Salu. decis. 406. num. 1. apud Gregor. XV. decis. 106. num. 1. apud Cardinalem Canaler. ubi reddit rationem, ꝑ quod priuatio præsupponat habitum, iuxta textum in l. Manumissionem, ff. de iure iuran. & in l. Decem ff. de verb. oblig. Rota recen. decis. 347. numer. 1. & decis. 525. num. 2. par. 2. in Romana spolijs domorum 10. May 1624. coram Manzanedo, penes modern. Perusim. de manu. decis. 44. num. 1. vers. Quia de illorum anteriori possessione constat, &c. decis. 146. num. 1. & decis. 182. num. 2. penes eundem, & fuit dictum in Auximana præfensi fideicommissi 25. Iunii 1640. & 21. Iunii 1641. utrobique in principio coram R. P. D. meo Cerro, & in Pisauran. manutentionis 4. Iulij anni præteriti, & 1. Februarij præsentis anni, utrobique in S. primo coram me.

Non attentata immiissione successiue per Ordinarium concessa Conuentui. Quia tanquam Nulla, & Attentata ꝑ non priuauit anteriores possessores eorum possessione, Abb. in c. Conquerente num. 8. de restit. spol. Rota diuers. decis. 802. n. 7. vers. Quia pro responsione par. 1. recen. decis. 111. numer. 2. vers. Quia hoc procedit par. 1. decis. 525. num. eodem vers. Quia hoc intelligitur, &c. par. 2. decis. 307. num. 8. coram san. mem. Greg. XV. decis. 393. n. 3. & 455. num. 4. coram Buratto, & in Romana Bonorum 22. Aprilis, & 17. Iunii 1641. coram Reuerendiss. Domino meo Carrillo Preside Vallisoletano, ubi quod propterea anteriores possessores sunt manutenendi.

Nulla ex eo quia sententia lata fuit extradiem cadentis citationis. Nam citatio executafuit die 12. ꝑ & sententia lata fuit die 16. mensis Nouembris 1646. l. De unoquoque ff. de re iur.

Part. X. Recent.

die. Clementina Pastoralis eodem tit. Canaler. dec. 276. num. 6. Rota rec. decis. 548. num. 4. part. 4. tom. 3. decis. 251. num. 13. & seq. par. 4. tom. 2. decis. 88. num. 1. par. 6. in Cornetana reintegrationis 26. Iunii 1641. coram R. P. D. meo Bichio, & in Baren. seu nullius Pecuniaria 16. Martij 1645. coram R. P. D. meo Cerro. Et sic est nulla perinde, ꝑ ac si lata fuisset sine citatione san. mem. Gregor. XV. decis. 546. num. 6. Rota rec. decis. 429. num. 2. circa med. & decis. 527. num. 1. par. 3. cum alijs quos refert, & sequitur decisio in causa Camerinen. spolijs 29. Aprilis 1641. S. Vltima vero nullitas. &c. coram Reuerendiss. D. meo Dunoze. Decano.

Attentata ex eo, quia possessio Conuentus capta fuit die 20. dicti mensis Nonembris, & sic infra decendium competen. ad appellandum, ꝑ cum sententia lata fuerit dicta die 16. eiusdem, ac proinde subiaceret vitio attentatorum vulg. cap. non solum 7. in princ. de appell. in 6. & ibi Gloss. & Barbof. num. 1. & 2. toto tit. ff. & Cod. nil non appell. pend. Lancell. de atten. appell. pend. par. 2. cap. 2. opp. 18. num. 15. Scacc. de appell. quest. 3. nu. 43. Buratt. decis. 59. num. 4. decis. 77. num. 1. & decis. 306. n. 2. cum alijs in Calaguritana beneficii 23. Iunii 1645. S. idcirco, &c. in Bituntina iurispatronatus 26. Februarii 1646. S. attentata siquidem, &c. & in Romana fideicommissi seu attentatorum 11. Februarii huius anni S. siquidem attentata, &c. coram me.

Et sic non est manutenibilis contra anteriores possessores ꝑ qui non habuerunt se pro spoliatis, vt respondit Rota in Ariminen. denolutionis bonorum 27. Iunii 1608. coram Sacrato penes eundem modern. Perusim. de manu. decis. 111. num. 2. vers. nullitas mandati, &c. in Vrbeuetana bonorum 27. Martij 1624. S. finali coram Vbaldo, in Perusina fideicommissi de Menichonibus 20. Februarii 1630. coram Reuerendiss. Virgellen. in ordine 240. per tot. & in rec. decis. 225. num. 4. par. 1. decis. 326. num. 3. & seq. & decis. 330. num. 2. par. 6.

Et maximè ex eo quia pro parte Hospitalis, & Cumuli sub die 24. eiusdem mensis Nouembris fuit appellatum, ꝑ & sic infra terminum competen. ad appellandum, vt animaduersum fuit in dd. Calaguritana beneficii 23. Iunii 1645 & Bituntina iurispatronatus 26. Februarii 1646. coram me, quod sufficit ad effectum, vt omnia infra eundem terminum gesta reputentur attentata, vt in decis. 327. num. 3. penes eund. modern. de manu. in Vrbeuetana bonorum 26. Ianuarii, & 27. Martij 1627. coram Vbaldo, & in Leodien. domini de Allona 25. Iunii 1627. coram Reuerendiss. D. meo Virgellen.

Quod autem sententia esset appellabilis non visum fuit dubitandum. Tum ex capite nullitatis ob d. defectum ꝑ citationis san. mem. Gregor. XV. d. decis. 546. num. 6. & alii superius allegati.

Tum ex capite mixturæ ex quo condemnatum dictum Hospitale, ꝑ & Cumulum ad restituendum. Actori bona, seu eorum possessionem, vt in Summ. num. 3. quæ verba egrediuntur limites possessorij, & concernunt mixturam ob quam est locus appellationi idem Greg. XV. decis. 105. num. 13. & 18. Rota decis. 513. num. 8. par. 1. rec. cum alijs in Piscen. beneficii 30. Maii, & 26. Iunii 1628. coram Vbaldo, in Nucernina parochialis 21. Maii 1629

Dd 2

coram

coram Motmanno, & in d. Bituntina iurispatronatus 26. Februarii 1646. S. nec dubitari potest, &c. coram me. Tum demum ex dispositione iuris canonici, quæ in causis in quibus quomodolibet interesse habent loca Pia †, & Ecclesiastica servari debet in quocunque possessorio etiam summario legis finalis Cod. de edict. Diu. Adv. tollen. Contard. ad l. unic. limit. 3. nu. 6. vers. quod mihi C. si de moment. poss. ubi quod de iure canonico in quocunque possessorio datur appellatio, etiam in quibus de iure civili denegatur. Menoch. de recup. remed. 1. 5. num. 641. Osajch. decis. 25. num. 2. vers. non obstat postremo, &c. Rot. decis. 381. nu. 1. in fin. par. 4. divers. & in terminis possessorij legis finalis fuit decisum in Ravennaten. attentatorum 20. Maii 1611. coram Coccino penes Marchesan. de commiss. par. 2. fol. 31. in Albanen. hereditatis 28. Maii 1629. coram Eminen. tiss. D. Card. Hieronymo Verospio apud Modern. de manuten. decis. 266. num. 2. vers. cum à dicto mandato, & coram Reuerendiss. Vrgellen. d. decis. 240. nu. 2. vers. neque obstat, &c. ubi quod Rota passim sequitur hanc opinionem, & coram Card. Cavaler. decis. 267. num. 6.

Ultra quod cum appellatio per Signaturam fuerit simpliciter admissa superuacanea est disputatio An sententia esset appellabilis, quia tali casu ista commissio retrahitur petinde ac si ab initio fuisset signata, & admissa appellatio † ad utrumque effectum ex doctrina glossæ in Lappellatione 3. verbo deliberationis, & ibi Bald. C. de appell. Reuerendiss. Vrgellen. decis. 191. num. 5. ubi loquitur etiam si alias appellatio non fuisset admittenda, & subdit quod tunc omnia gesta † etiam ante interpolitam appellationem sunt attentata, & melius decis. 96. num. 4. in Licien. cantorice 23. Maii 1640. coram R. P. D. meo Royas, in Calaguritana beneficii 23. Iunii 1645. S. idcirco, &c. vers. & maxime quia causa, & in d. Bituntina iurispatronatus 26. Februarii 1646. S. ultra quod, &c. coram me.

Et ita, &c. vnica, &c.

R. P. D. B I C H I O.

Vercelleni Præposituræ.

Mercurii 11. Decembris 1647.

ARGUMENTVM.

Resignatio facta per metum non valet, & metus iustus ad hunc effectum dicitur carceratio fratris.

S V M M A R I V M.

- 1 Resignatio facta per iustum metum non valet.
- 2 Metus iustus dicitur carceratio proprii fratris. Quod procedit quando ad finem de quo est metus fuerit carceratus, num. 3.
- 4 Contumelia illata fratri nobis illata videtur.
- 5 Metus influs ad finem inuvalidandi resignationem dicitur carceratio fratris, à num. 2. & seq. Nec refert an à resignatario, vel altero eius contemplatione inferatur.
- 5 Remissoria in causis beneficialibus non datur sine fumo.

Maximè si materia articulata sit obiectina, n. 7.

- 8 Epistola recognita formiter inferuiunt pro fumo ad obtinendam remissoriam.
- 9 Protestationes tam ante, quam post resignationem facta multum operantur in probatione metus.
- 10 Metus etiam inditus, & coniecturis probatur.
- 11 Resignans & si sponte & libere resignare dixerit adhuc tamen potest probare metum. Etiam si cum iuramento libere resignare dixerit, dummodo absolutionem obtineat, num. 12.
- 13 Acquiescentia metum passi nil refert durante eadem causa metus.
- 14 Acquiescentia excluditur ex reclamationibus factis post mortem metum inferentis. Possessor pacificus non dicitur qui per metum fuit in pacifica possessione relictus, num. 14.
- 15 Remissoria semper conceditur quando materia articulata est reuelans. Licet articuli sint obiectini quando sunt de iure dantis & concurrat fumus, num. 16.

DECISIO CXXXII.

VT metu se renunciasset Præposituram Ecclesiæ Collegiatæ S. Stephani Oppidi Bugelle ad fauorem D. Abbatis Bertodani probet Augustinus Riccardus, exhibuit nuper articulos, petijtque desuper sibi concedi remissoriam quam proposito particulari dubio concedendam esse Domini dixerunt.

Continet siquidem articuli quod anno 1626 de mandato Magnatis carceratus fuit Clemens Riccardus Augustini articulantis frater germanus, vt publicè dicebatur ad effectum, vt idem Augustinus Præposituram hanc resignaret ad fauorem Bertodani, quodque de anno 1627, secuta fuit dicti Clementis excarceratio quia præcesserat Præposituræ resignatio. Id ipsum legitur in diuersis epistolis ad Augustinum ante excarcerationem missis, & formiter recognitis in quarum altera habetur s'è fatto ogni possibile per liberar da Castello il Sig. suo fratello, &c. è impossibile d'uscirne se V. S. non rinuntia quella sua Præpositura di Biella al Sig. Bertodano, &c. in altera dopo hauer tentato tut'i mezzi possibili per la liberatione di vostro fratello quale si ritrona ancora presentemente detenuto ad istanza de' Conti Bertodani che pretendono la Præpositura che hauete ottenuta di Biella non c'è altro rimedio ne si può ottenere detta liberatione se prima non fate renuntia di detto beneficio à fauore di Felice Bertodano: & accedit fides iurata fratris Thomæ Leuini Prioris Riuoli, nec non fratris Isidori Calcanei Ordinis Prædicatorum, qui in recognitione fidei interrogatus respondit la verità fu, & è che detto Sig. Clemente fu carcerato d'Ottobre 1626. d'ordine, &c. ad istanza però del Sig. Conte Bertodano à fine di ridurre il Signor Agostino Ricciardi suo fratello alla renuntia della Præpositura di S. Stefano di Biella, &c. & ne segue poi detta renuntia in virtù della quale detto Sig. Clemente fu liberato dalle carceri.

Ex quibus resultat materiæ articulatæ tum reuelantia, † quia resignatio facta iusto metu non tenet cap. ad audientiam de his que vi metus caus. sum. Calder. cons. 1. de renunc. Rolan. cons. 100. n. 112. & seq. lib. 4. Rot. decis. 5. de renunc. in nou. & in Posna.

Posnanien. Abbatia 15. Junij 1646. coram R. P. D. meo Celfo, diciturque iustus metus si fuit carceratus † resignantis frater, *Felin. in cap. Ecclesia S. Mariae sub nu. 99. uers. & loquuntur de const. Ruin. conf. 121. nu. 3. lib. 4. Paris. de resig. lib. 13. quest. 1. num. 158. ac 3. seqq.* ubi declarat hoc procedere dummodo frater non fuerit carceratus ex alia causa, † & probetur quod non fuisset liberatus è carceribus nisi Clericus renunciasset, *Rot. decis. 7. de renunc. in nou. alyque relati à Moder. Matriten. in Methodica delineat. de metu lib. 2. cap. 13. numer. 92.* nam contumelia quæ infertur fratri nobis † inferri videtur, vt notat *Ias. in l. 1. nu. 2. C. indi. niduit. tollen. Paris. d. quest. 1. numer. 159. Papaz. in addit. ad d. decis. 7. de renunc. in nou. Surd. decis. 101. num. 12.* Nec interest an metus inferatur ab ipso resignatario, † vel ab alio eius contemplatione, vt probat text. in l. metum autem 9. §. fin. & l. seq. ff. eo quod met. caus. ac tradit *Add. ad decis. 5. nu. 5. de renunc. in nou. Dec. conf. 219. num. 4. uers. quod illi, Paris. d. quest. 1. num. 199.*

6 Tum fumus, qui necessarius † est pro obtinenda remissoria in causis beneficeialibus, *Mandos. in prax. commiss. formul. 25. uerbo remissoriam, uers. non tamen, Cocc. decis. 165. nu. 7. Buratt. dec. 23. num. 4.* & Maximè quando † materia articulata est obiectiua licet sit de iure dantis, *Caputaq. decis. 62. num. 1. part. 3. Rot. decis. 687. nu. 3. part. 3. diuers. decis. 302. nu. 15. part. 5. recent. nam epistola formiter recognita † inseruiunt pro fumo, Dec. conf. 219. ante fin. uers. septimo queritur, Ruin. conf. 121. num. 11. lib. 4. Paris. de resignat. d. lib. 13. quest. 1. nu. 81.* iunctis præsertim reiteratis protestationibus emissis à resignante tam antè, quam post consensum præstitum resignationi, † quæ multum operantur, vt in terminis tradit *Dec. d. conf. 219. num. 2. post med. uers. & hoc comprobatur, Ruin. d. conf. 121. num. 24. & seq. lib. 4. Paris. d. quest. 1. num. 191.* cum metus etiam coniecturis, † & inditij probetur, *Auchar. consil. 299. num. 1. Soccin. Iun. conf. 47. num. 33. lib. 3. Rmm. Iun. conf. 404. num. 60. Natt. consil. 50. nu. 9. & seqq. Ofasc. decis. 179. num. 1.*

Non obstat quod in litteris resignationis dicatur quod resignans spontè, & liberè resignauit, † quia adhuc potest allegari, & probari metus, *Ruin. d. conf. 121. nu. 21. uers. nec obstat lib. 4. Paris. d. quest. 1. nu. 213. & 214.* etiamsi additum fuerit iuramentum saltem quando, vt in casu nostro obtenta † fuit obolutio, *cap. si uerò ibique gloss. uerbo meruerunt de iure iur. Serap. de priuileg. iuramen. priuileg. 110. sub num. 16. uers. si ergo uelis. Paris. d. quest. 1. num. 28. & 29.*

Minus obstat quod metus non fuerit probatus dum pendebat hæc lis in partibus: vel in omnem euentū purgatus fuit per acquiescentiam resignantis ab anno 1627. vsque ad tempus motæ litis. Quia imputari non potest Augustino quod lite pendente in partibus metum non probauerit, dum ibi probare incœpit, sed Iudex instante Aduersario causam remisit ad Curiam. Acquiescentia uerò resignantis do-

13 nec vixit qui metum intulit, † & sic durante causa metus non suffragatur, *Dec. d. consil. 219. sub num. 4. Seraph. decis. 873. num. 4. & 5. san. mem. Gregor. XV. decis. 392. nu. 3. Buratt. decis. 86. nu. 27.*

Part. X. Recent.

decis. 205. num. 29. & in his terminis *Paris. d. q. 1. numer. 206.* Eo autem mortuo de anno 1630. statim vel paulò post incepta fuit hæc lis quæ excludit acquiescentiam efficitque, † vt possessor non dicatur pacificus, itaut nec ab indè citrà allegari possit regula de triennali, *Mant. decis. 46. num. 14. decis. 79. num. 9.*

Tandem non obstant priuilegia allegata, quia non fuerant exhibita prout necessarium erat, vt dignosci posset an comprehendant casum, de quo agitur, & poterunt maturius ponderari in disputatione negocij principalis non retardata interim concessione remissorie, quæ † semper conceditur quando materia articulata est releuans, *Buratt. decis. 656. num. 4. Gregor. XV. decis. 191. nu. 1. Rot. inter recent. dec. 661. nu. 4. part. 2.* & alias sepissimè quamuis articuli cõtineant obiectus si sint de iure dantis, & datur magnus † fumus articulorum, *Gratian. discept. 803. numer. 13. & seqq. Canaler. decis. 512. nu. 1. cum alys allegatis in Ianuen. Pecuniaria 28. Nemb. 1643. coram Reuerendiss. D. meo Decano.*

Et ita decisum vtraque parte informante.

R. P. D. M E L T I O,

Postea Episcopo P A P I E N.

Pisauren Beneficij.

Mercurij 11. Decembris 1647.

A R G V M E N T V M.

Cappellanus amouibilis licet durante tempore suæ deputationis conseruari debeat in suo statu, attamen quia verè non dicitur habere possessionem, manutentionem prætere non potest.

S Y M M A R I V M.

- 1 Possessio beneficij probatur ex instrumento apprehensionis illius capte auctoritate executoris.
- 2 Possessor anterior manuteneri debet.
- 3 Possessorij remedium non competit Cappellano amouibili.
- 4 Possessio probatur ex decisionibus concedentibus manutentionem.
- 5 Possessio nulla non attenditur ad effectum manutentionis.
- 6 Possessio nulla, & turbatiua dicitur resoluta per manutentionem alteri concessam.
- 7 Possessionis causam mutare nemo potest alio in possessione existente.
- 8 Manutentio non conceditur non habenti possessionem.
- 9 Erectio beneficij in Parrochiale dicitur effectiuata per consensum Beneficiati.
- 10 Limitata causa limitatum producit effectum.
- 11 Consensus non operatur contra intentionem consentientis.
- 12 Consentire ad sui præiudicium nemo præsumitur.
- 13 Consentire non dicitur, qui querimonias fecit.
- 14 Possessio eodem tempore apud duos esse non potest.
- 15 Subrogatus utitur iuribus, & exceptionibus ei competentibus, in cuius loco subrogatur.
- 16 Possessio subrogati vigoregratiofa subrogationis, non dicitur noua sed antiqua.

- 17 Citari non debet, qui non possidet.
 18 Promissio non iustificata corrumpit, & remanet inanis.
 19 Possessorium summarissimum non admittit disputationem super promissione apostolica.
 20 Erectio non dicitur effectiuata non purificato Episcopi decreto.
 21 Cappellanus licet amouibilis conseruari debet in suo statu durante tempore sue deputationis.

D E C I S I O C. XXXIII.

DVM Ioseph Annibal Pardus pacificè possidebat simplex Beneficium S. Michaelis Villæ Buncij, de quo agitur. De anno 1644. 21. Ianuarij Episcopus Pifaureñ illud erexit in Parochialem, vt apparet ex Summ. Ioannis Baptistæ Rinalducij num. 1. sine aliquo tamen præiudicio Pardi possessoris, & cum facultate pronunc, & donec casus euenerit vacationis eiusdem beneficii deputandi Cappellatum ad nuntum amouibilem pro administratione Sacramentorum, prout fuit postea deputatus Carolus Vannius ab Episcopo cum designatione mercedis ab hominibus dictæ Villæ soluendæ d. Summ. num. 2. dictus Vannius de tali deputatione non contentus, huiusmodi beneficium impetrauit à Sede Apostolica, sub narratiua, quod vacaret, & Curatum esset à primæuæ erectione, & non citato Pardo possessore, possessionem illius adeptus fuit sub die 24. Maij 1645. eius Summar. num. 5. vigore Decreti per Vicarium Pifaureñ facti vti Exequutorem litterarum Apostolicarum, sine tamen præiudicio Pardi quoad fructus, à quo decreto interposita appellatione per Pardum, & commissa causa R. P. D. meo Ghislerio sub die 17. Nouembris 1645. disputatum fuit Dubium super manutentione, quæ Pardo fuit concessa, & expedito per eum mandato, istud pariter fuit confirmatum sub 18. Iunij 1646. coram eodem R. P. D. meo Ghislerio, sed obtenta postea per eundem Pardum Præbenda Theologali in Ecclesia Cathedrali Pifaureñ S. D. N. in illius collatione ex speciali Decreto sibi reseruauit dictum Beneficium simplex, d. Summar. num. 4. illudque Io: Baptiste Rinalducio contulit cum suspensione omnium, & quarumcumque Erectionum, vnionum, reservationum effectum nondum sortitarum d. Summ. nu. 5. cum subrogatione gratiosa ad partes expedita in iuribus, & possessione Pardi num. 6. cuius prouisionis vigore Rinalducus sub 9. Iulij 1646. fuit in possessionem immisus eiusdem Beneficii, à qua immissione introducta appellatione per Vannium fuit commissa causa eidem R. P. D. meo Ghislerio, & disputato dubio sub 28. Iunij prædicti super manutentione, fuit resolutum ipsi Vanno esse dandum mandatum de manutenend, sub hoc præsertim pretextu, quod de tempore immisionis obtentæ à Rinalducio, ipse non fuisset citatus, & tale mandatum fuit relaxatum, sed interposita etiam appellatione per Rinalducium, & mihi commissæ causa cum facultate manutenendi quem de iure, dubitatum fuit, cui dandum sit mandatum de manutenend, & ad fauorem Rinaldu-

cij, fuit per DD. responsum, quoad possessionem Beneficii, & perceptionem fructuum, Carolū verò esse conseruandum in statu exercendi Curam Animarum iuxta formam Decreti Ordinarij.

De possessione autem Rinalducij sufficienter constare visum fuit ex Instrumēto publico possessionis apprehensæ sub die 9. Iunij 1646. auctoritate ꝑ Exequutionis deputati in litteris Apostolicis, ad text. in l. iustè possid. & ff. de acq. poss. Rota decis. 323. numer. 1. & seqq. coram Papa Gregor. XV.

Non obstat, quod Carolus asserat se anteriorem possessorem Beneficii, de quo agitur, & ꝑ ideo manutentionem prætendat in illius possessione, vt firmatur in decis. Emanata in hac causa sub die 28. Iunij præteriti coram R. P. D. meo Ghislerio in §. 1. vers. DD. dixerunt.

Nam possessio Caroli duplici ex capite debet considerari, vna vt Cappellani amouibilis deputati ab Episcopo Pifaureñ ad effectum, de quo supra cum d. mercede ab hominibus Villæ Buncij soluenda, & certum est Vannium tamquam talem, nullum habere titulum, & per consequens nullam posse petere manutentionem, ꝑ cum ei non competant remedia possessoria; Lara de Cappellanis lib. 2. cap. 6. numer. 20. & 21. Gutier. præf. lib. 3. quest. 11. in princ. nu. 18. Garz. de benef. part. 1. cap. 2. num. 87. Rota in Salamantina Vicariæ 15. Martij 1596. coram Blanchetto, Add. per Rub. ad decis. 2. num. 223. part. 3. tom. 2. in recent. & decis. 49. num. 12. part. 7. & latissime fuit firmatum in Ispalen. Iuris amouendi Curatos 20. Aprilis 1640. & 21. Iunij 1642. coram R. P. D. meo Peutingerio.

Altera verò vt de Beneficio Parochiali, & ista nō potest saluari à vitio nullitatis, & attentatorum, tamquam capta non citato Pardo anteriori, & legitimo possessore, ac pendente tempore ad appellandum ab illius Exequutoris decreto, prout idem Pardus appellauit, cuius appellatio fuit deindè simpliciter cōmissa Rotæ, à qua per binas decisiones scilicet sub 17. Nouembris 1645. & 18. Iunij 1646. coram R. P. D. meo Ghislerio fuit resolutum Pardo esse dandam manutentionē, ꝑ ex quibus concludenter probata remanet illius possessio, vt alias firmavit Rot. coram Mantica. decis. 252. nu. 2. Card. Caualer. decis. 217. num. 2. Buratt. decis. 221. num. 2. & idcirco possessio Vannij tamquam nullius roboris ꝑ non est attendenda ad effectū manutentionis cap. licet causam §. ex præmissis extra de probat. cap. non solum de appell. in 6. Seraph. decis. 138. num. 2. vers. non obstat, & decis. 287. num. 1. Pampilonen. Iuris sedendi 1. Iulij 1609. coram bonmem. Mazanedo, penes Modern. Perus. de manut. decis. 117. nu. 9. vers. Sed utrumque sit, & in alijs relatis in Imolen. Beneficii 23. Iunij 1645. coram Ren. P. D. meo Corrado in §. nec visa fuerunt, cum censetur turbatiua, & clandestina; ꝑ Imò illa, prorsus fuit resoluta per dictam manutentionem Pardo concessam, Rota decis. 165. num. 33. vers. probata illius possessio part. 7. recent. & in Romana Domus 27. Ianuarij 1640. coram Eminentiss. D. Card. Verospio in §. nec contrarium dici poterat, vers. Et probata, nec Carolo licuit mutare causam

7 **fam possidendi**, † dum Pardus in possessione iam reperiebatur, *Gabr. conf. 51. in. 28. vers. quinto, quod dicitur lib. 1. Socc. conf. 181. nu. 7. vers. praterea lib. 1. Roland. conf. 77. in. 14. lib. 1. Caualer. decis. 429. numer. 20.* Quapropter cum Carolus nullam haberet possessionem, ut bis per Rotam coram R. P. D. Ghislerio fuit resolutum, † utique nulla ei poterat competere manutentio §. retinenda insit. de interd. Rota decis. 290. num. 1. & 304. num. 7. part. 7. tenent.

Neque dici potest, quod Pardus abdicauerit à se possessionem huius Beneficii, postquam illud fuit etiam in Parochialem ob consensum ab eo prestitum, quod Carolus exerceret Curam Animarum, unde † supponitur effectuat a erectio, ut firmatur in d. decis. in hac emissa 23. Iunij in §. nec quicquam facit; tira. fin. Bald. consil. 102. punctus super num. 2. vers. praterea lib. 2.

Quia si consideremus consensum prestitum per Pardum de anno 1644. 8. Octobris, scilicet, quod Carolus continuaret in officio Cappellani ad exercendum curam Animarum in eadem Ecclesia iuxta tenorem litterarum patentium Episcopi, quibus fuerat deputatus in d. Officio ad eius nutum amouibilis, ut apparet ex Instrumento super inde confecto inter eundem Pardum, & homines Villæ dato in Summ. 10. Baptiste num. 2. talis consensus non fuit liber, & absolutus, sed cū qualitate, nempe, quod Carolus in d. Ecclesia exerceret curam animarum tamquam Cappellanus amouibilis iuxta tenorem dictarum litterarum Episcopi; & ideo tamquam limitatè prestitus ad exercendam curam animarum, uti Cappellanus amouibilis ad nutum, non potest extendi ad Approbationem concessionis Parochialis in personam eiusdem Caroli, nam quæcumque limitatio non capit alios actus præter limitatos, † & limitatum producit effectum, l. Inbemus, C. ad Velleian. l. age cū Geminiano, C. de transact. l. si fundum num. 20. ff. de leg. 1. Maresc. var. resol. cap. 35. nu. 53. lib. 2. Socc. Sen. conf. 31. nu. 19. lib. 1. Rim. Jun. conf. 23. num. 23. conf. 297. num. 29. conf. 508. num. 16. & conf. 601. nu. 24. & seq. Surd. decis. 132. num. 27. Cephal. conf. 148. num. 24. lib. 1. Menoch. conf. 121. num. 68. Bursat. conf. 137. nu. 25. vol. 2. Surd. conf. 387. num. 6. & conf. 445. num. 60. & conf. 513. numer. 28. Buratt. decis. 136. num. 8. & decis. 567. num. 7. coram Papa Gregor. Ultra quod huiusmodi consensus † operari non potuit contra intentionem Pardi consentientis, l. non omnes, ff. si cert. pet. Tiraq. de retract. lig. §. 1. glos. 9. nu. 141. & 142. Gratian. discept. for. cap. 831. nu. 4. & 5. Castr. conf. 259. omnis difficultas col. 4. post princ. vers. quia in puncto præsupponitur num. 4. lib. 1. Alex. conf. 65. quam omnes col. fin. vers. praterea illud lib. 6. alias huiusmodi cōsensus eidem Pardo fuisset præiudicialis, & tamen nemo præsumitur † in sui præiudicium consentire velle, arg. l. qui eras, ff. de procurat. gloss. in cap. nonne de præsumpt. Innoc. in cap. in generis num. 5. de elect. Mantica. de tacit. & ambig. tit. 16. num. 12. lib. 8.

Si verò prætendatur, quod Pardus consenserit possessioni huius Beneficii capte die 24. Maij 1645. postquā Carolus obtinuit prouisionem Apostolicam de eodem Beneficio tam-

quam de Parochiali vacante, certum est nullo pacto posse considerari aliquem consensum; Imò expressum dissensum, nam Pardus habita notitia d. prouisionis Apostolicæ, non solum non acquieuit dictæ prouisioni; imò illicō contradixit appellando, curauitque causam in Rota cōmitti, & manutentionem per duas decisiones obtinuit, quæ omnia deseruiunt pro comprobatione apertissimi dissensus, cum non dicatur consentire, † qui quærimonias facit, Text. in l. 1. ff. de appellat. l. appellatione l. & in maioribus, l. si quis prouocatione, C. cod. tit. Cephal. conf. 384. num. 47. lib. 3. & sensit Rota in una Tiburtina coram Capizzucho relata per Lancellott. de attent. part. 2. cap. 4. limit. 16. num. 13. in fin. vers. & ratio est, &c. quæ manutentio excludit possessionem Caroli, † cum apud duos eodem tempore illa esse non possit, l. 3. §. ex contrario, ff. de acq. poss. l. cum tibi, C. qui pot. in pign. hab. Rimin. Jun. consil. 667. numer. 72. Gratian. discept. for. cap. 700. num. 47. Mohed. decis. 20. de restit. spol. Buratt. decis. 39. num. 7. Ariminen. fideicom. 14. Martij 1640. vers. hoc verò coram R. P. D. meo Cerro, sed cum hæc omnia præiudicium non attulerint Pardo, qui manutentionem obtinuit, ita nec etiā possunt officere Io. Baptiste Rinalduccio tamquam subrogato in omne ius, & possessionem Pardi vigore gratiæ Apostolicæ ad partes ei concessæ, ut in eius Summ. num. 6. cum virtute huiusmodi subrogationis considerari debeat tamquam eadem persona Pardi, † ac eisdem iuribus, & exceptionibus uti possit, quæ illi competeabant, Rota decis. 10. num. 4. vers. nam cui, ut lit. pend. in nou. Verall. decis. 227. nu. 1. vers. nam part. 1. in recent. decis. 68. nu. 3. part. 4. & decis. 252. num. 4. vers. cum omnia vera part. 5. Placentina Canoniciatus 31. Maij 1602. coram clar. mem. Card. Hieronymo Pamphilio, Meletitan. Commendæ 9. Decembris 1639. vers. ad secundam coram bon. mem. Pironano, & in Mediolanen. Emphyteusis, seu bonorum. 17. Iunij 1641. vers. quoniam virtus coram Eminenti. D. Card. Panzirolo, & huiusmodi possessio Rinalducij vigore dictæ gratiosæ subrogationis certum est, † quod non dicitur noua possessio, sed mera continuatio antiquæ, quam Pardus habebat, ut sæpius firmavit Rota, & signanter in Valentina Rectoriæ 3. Decembris 1646. confirmata sub 24. Maij 1647. coram R. P. D. meo Bichio.

Minus aduersatur, quod possessio Rinalducij nulla, & attentata dicatur, eo quia fuit per eum apprehensa, non citato d. Carolo, nam, ut superius dictum fuit, de aliqua Caroli possessione constare non potuit, dum per Rotam fuit declaratum, & resolutum Pardum esse manutenendum in possessione, signum euidentis Carolum nullam habuisse possessionem, qui propterea tamquam non possessor † citari non debebat, Ioan. Andr. in cap. 1. de nou. oper. nunc. Cagnol. in l. qui potest, ff. de reg. iur. Gabr. de citat. lib. 2. conclus. 1. num. 348. Menoch. de arbitr. Jud. lib. 1. quest. 17. num. 1. Surd. conf. 39. num. 20. Rot. decis. 433. nu. 17. §. nulliter autem Index par. 6. recent.

Respectu verò prouisionis Apostolicæ obtentæ per Carolum, nec illa releuat, quia canonice

fuerit obtenta sub narratiua, quod beneficium de quo agitur, esset vacans tamquam Parochiale à primæua illius erectione, & per negligentiam Ordinarij ad Sedem Apostolicam deuolutum, & tamen esset plenum, quia à Pardo legitimè possidebatur, suspensusq; fuisset effectus erectionis in Parochialem in tempus eiusdem Pardi cessus, vel decessus, ideò pro-
 18 uisio uti non iustificata corruit, † & remanet inanis, nec aliquem effectum habere potest, cap.1. de rescript. Garz. de benef. part.6. cap.2. numer.160. Lotther. de re benef. lib.2. quest. 20. nu. 203. lib.3. quest. 3. nu. 42. vers. si autem suppositio est falsa, Card. Seraph. decis. 997. num. 1. vers. & Domini censuerunt, Rot. in Faentina iurispatronatus 23. Ianuarij 1636. coram bon. mem. Pironano in fin. & in omnem casum de tali prouisione Apostolica
 19 non † est agendum in hoc summarissimo poscensorio, ut fuit resolutum in Oueten. iurisdictionis 2. Iunij 1643. circa fin. coram eodem Pironano.

Non obstat, quod erectio huius beneficii in Parochialem potuerit per Episcopum fieri stante indigentia, & quantitate Populi ex facultate Concil. Trident. sess. 21. cap.4. de reformat.

Quia Summus Pontifex illam nihilominus pro hac vice suspendere voluit, ut legitur in Summ. Rinaldusij num. 5. sed magis elidit quamcumque difficultatem, quia dicta erectio de tempore prouisionis Apostolicæ effectum nondum fuerat sortita, cum facta legatur sine ullo præiudicio præsentis Rectoris, ac præseruatis omnibus illius iuribus ut optimè colligitur ex decreto Episcopi d. Summ. num. 1. sed effectuatio suspensa, & reseruata fuit in tempus vacationis deindè contingentis per cessum, vel decessum eiusdem Pardi tunc Rectoris, quæ forma decreti Episcopi per cessum, vel decessum, cum non fuerit purificata, ut necessarium erat pro executione d. decreti, utique dici minimè potest, quod vacatio contigerit sub dispositione decreti Episcopi, sed Summi Pontificis, non solum ob dimissionem in eius manibus factam, sed per speciale decretum reservationis in litteris prouisionis alterius beneficii per ipsum Pardum obtenti, ut ex dict. Summ. num. 4. ex quo euidenter probatur deliberata voluntas Summi Pontificis præueniendi quemcumque alium collatorem, ideò cum dictum decretum Episcopi hætenus non fuerit
 20 purificatum, † & per consequens nec dicta erectio verè potest dici effectuatæ, Felin. cap. in nostra num. 24. de rescript. Caccialup. de union. art. 4. quest. 6. & art. 9. num. 5. Gonzal. ad reg. gloss. 5. §. 7. nu. 136. vers. si verò fuerit facta unio. Cald. conf. 13. num. 2. vers. effectus unionis, Cost. de reb. Eccles. non alien. Rot. decis. 4. & 6. eodem tit. antiq. Mohed. decis. 36. in fin. vers. ex quo fuit conclusum de renuntiatione.

Quo verò ad statum exercendi in d. Ecclesia enram animarum, Domini ordinarunt Carolum esse conseruandum in statu illam exercendi uti Cappellanum amouibilem ab Episcopo deputatum durante eius deputatione, iuxta tradita per Rotam in decis. 1. num. 1. vers. se-

cus si spoliatur ab extraneo, & decis. 6. vers. item interest de restit. spoliat. in antiq. Canal. decis. 72. nu. 4. vers. 2. & seq.

Et ita vtraque parte, &c.

R. P. D. G H I S I L E R I O,

Postea Episcopo I M O L E N,

Calaguritana Beneficij della casa della Reyna.

Mercurij 11. Decembris 1647.

A R G V M E N T V M.

Causa quamuis de sui natura sit inappellabilis, si tamen Signatura simpliciter pro appellatione respondit, omnia medio tempore gesta sunt attentata, an autem hoc procedat in commissione obtenta sub Banca in decisione videbis.

S Y M M A R I V M.

- 3 Sequestrum apponitur in beneficiis ubi possessio est attentata.
 - 2 Appellatio admittitur à relatione examinerum in causa beneficiorum Calaguritana.
 - 3 Appellatio interposita coram honestis viris quando suffragetur.
 - 4 Appellationis termino pendente quidquid geritur reuocari debet saltem per viam nullitatis.
 - 5 Appellatione per Signaturam admissa etiam in causa de sui natura inappellabili efficit omnia medio tempore gesta attentata.
 - 6 Commissio obtenta sub Banca intelligitur, prout de iure.
- Rescripta Signaturæ secundum iuris dispositionem sunt intelligenda. num. 6.

D E C I S I O CXXXIV.

INFORMANTE tantum Francisco Diaz de Medina sub die decimoquinto Octob. 1645. fuit resolutum, mandatum Ordinarij Calaguritani directum Beneficiatis de præsentando ipsam præsentationem factam à Beneficiatis de persona Iosephi de San Clemente, & institutionem cum adeptione possessionis, tanquam gesta non solum pendente termino ad appellandum, sed etiam post appellationem intra legitima tempora interpositam à dicto Francisco à mala examinerum Synodali relatione esse attentata, & pro illorum reuocatione iuxta stylum huius Sac. Tribunalis esse apponendum sequestrum, ut passim seruatur, ita Rota coram Cassad. decis. 3. num. 6. de restit. spol. coram Caput. decis. 157. part. 3. coram Cas. de Grass. decis. 2. num. 1. de appellat. & in alijs plurimis.

Reproposita causa super iisdem ad instantiam dicti Iosephi, adhuc Domini ex rationibus in dicta decisione deductis steterunt in decis. resoluendo, quod sequestrum non esset reuocandum cum fuerit appositum tam ratione appellationis interpositæ per Franciscum à mala relatione examinerum cum expressione,

ne, quod approbarunt simul cum eo Iosephum in minoribus ordinibus constitutum, quam ratione nullitatis, ex quo pendente termino ad appellandum Episcopus, visa relatione examinerum, mandauerit Beneficiatis, ut presentarent vnum ex approbatis, & quibus cum fuisset presentatus Ioseph, ei contulit dimidium simplex beneficium, de quo agitur, quæ omnia, tamquam facta post interpositam appellationem, uti nulliter facta sunt reuocanda, & sequestrum apponendum possessioni capte per eundem Iosephum, cum à supradicta approbatione daretur appellatio suspensiva iuxta opinionem Rotæ passim obseruata in causis Calaguritanis, in quibus pre-supposita dispositione motus proprii foel. record. Clementis VIII. super collatione Beneficiorum Calaguritane Diocesis semper fuit dictum, & admitti appellationem à relationibus examinerum, ut præter decisiones allegatas in decisione, quæ reuidetur in §. quod coram Ordinario in fine, faciunt decisiones adductæ per add. sub litt. A. ad decis. 515. coram San. mem. Greg. XV. & hoc fortius in presenti casu, in quo fuit iudicialiter processum, prout fuit ponderatum in alia decisione in hac causa facta. Vnde dum approbatio emanauit ab Examineribus sub die 14. Martij 1644. & sub eadem die fuit expeditum mandatum Ordinarij de presentando, appellatio vero fuit interposita sub sequenti die 15, ac sub diebus 17. & 24. eiusdem respectiue sequuta fuit presentatio de persona Iosephi à Beneficiatis, & institutio cum possessione: Presentatio, & institutio cum possessione indubitanter fuerunt attentata, & sunt reuocanda appositione sequestri ex supra relatis.

Nec: supradicta possunt euitari ex eo, quod appellatio interposita per Franciscum intra decem dies non causauerit attentata, quia non fuit interposita coram Iudice, ut debuit, sed coram honestis viris, & quæ propterea non interposita parte presente, nec illi, minusque Iudici intra mensem cum legitimo documento intimata, non suffragatur ex traditis per Lascell. de att. p. 2. cap. 12. ampliat. 15. num. 21. & 22. per Scacc. de appell. quest. 6. num. 31. & per Grat. dist. 10. num. 8. & seq. dum non facta intimatione non est, quod imputetur Iudici, aut parti, si quid attentauerit: quia circumscripta etiam appellatione, attamen omnia gesta post approbationem intra terminum decem dierum datum & ad appellandum tamquam gesta pendente termino, saltem per viam nullitatis sunt reuocanda. Casar de Grass. decis. 5. num. 5. de appell. Moed. decis. 150. num. 2. Rot. in recent. decis. 235. n. 7. decis. 598. num. 2. p. 1. & coram San. mem. Greg. XV. decis. 91. num. 3.

Sed tollit omnem difficultatem rescriptum Signaturæ Iustitiæ, quæ causam appellationis interpositæ à dicto Francisco commisit simpliciter, quo attento, ut sæpiissime dixit Rota huiusmodi commissiones retrahuntur ad diem sententiæ, neque nostrum est inquirere, an decretum esset appellabile, vel bene fuerit interposita appellatio, & dum Signatura,

ad quam hoc spectat, appellationis causam commisit, cuius rescriptum est sufficiens ad effectum causandi attentata etiam in causa de sui natura inappellabili, ut in pluribus decisionibus relatis in decis. 305. num. 19. par. 6. recent. per add. ad ben. mem. Buratt. decis. 902. n. 6. ubi quod appellatio per signaturam simpliciter admissa causat attentata, etiam si alias non esset admit-tenda, & haberi debet perinde ac si ab initio habuisset vtrumque effectum, quæ ratio fuit approbata deinde per Rotam in alijs decisionibus in istis terminis.

Non obstat, quod, cum commissio appellationis fuerit obtenta sub banca, & non vtraque parte informante, rescriptum Signaturæ intelligatur, prout de iure, ut dixit Rota in Bononien. Contractus 28. Iunij 1645. coram R. P. D. meo Cerro, quia casus dictæ decisionis est valde diuersus, ut probat lectura decisionis, siquidem in illo casu possessio capta fuit post desertionem causæ, dum elapso decennio fuerunt seruati quatuor termini ad docendum de appellatione iuxta stylum, in quibus pars nihil deduxit, nec commissio fuit presentata, secus autem si possessio adepta fuerit pendente termino, prout in casu nostro: tunc enim est attentata iuperueniente commissione simpliciter signata, ut in dicta decisione R. P. D. mei Cerri in prima parte distinctionis, quæ propterea, cum admittat, quod si possessio fuisset capta in termino ad appellandum, vel post presentatam commissionem, intrarent attentata, non meretur allegari in contrarium.

In quam sententiam eò libentius transierunt Domini accedente inobedientia Iosephi, qui non solum violauit sequestrum appositum exercendo actus possessorios, & exigendo fructus dimidij beneficii controuersi: quin imò habuit recursum ad Iudices laicos ad impediendum exequutionem sequestri obtenti per Franciscum, coram quibus obtinuit carcerari Notarium recusantem eisdem Ministris Regijs tradere dictum sequestrum, ut iustificatur ex datis in Sum. d. Francisci.

Et ita vtraque parte informante fuit resolutum, sequestrum non esse reuocandum, & consequenter ita in decis. sub die 15. Decembris 1645. coram me.

R. P. D. C O R R A D O

Postea Eminentiss. D. CARDINALI,

Mediolanens. Pension.

Mercurij 11. Decembris 1647.

A R G V M E N T V M

An Beneficiati quorum massæ ultra distributiones quotidianas fuerat certa pensio assignata, possint ne parte eorum portionis recepta reliquum Capitulo dimittere, & relaxare, ut deinde Capitulum integra massa recepta, & exacta, possit illam in tuos vsus conuerti, vel cū alijs beneficiatis communicare teneatur ad solum effectum remissoriz in presenti decisione discutitur.

SYM-

S Y M M A R I U M.

- 1 Exigendi difficultas non derogat obligationi, nec tollit ius quasitum.
- 2 Beneficiati an possint disponere de pensionibus, alijsque distributionibus eorum massæ, Assignatis, & sup. num. primo.
- 3 Distributiones quotidiana non percipiuntur nisi ab interessentibus.
- 4 Vsus loquendi congruum importat interpretationem, quæ etiam proprietati verborum præfertur.
- 5 Vsus loquendi prævalet omni regula, ac omni constitutioni.
- 6 Interpretatio eo admittitur, quæ congruis verbis ac sensui.
- 7 Distributiones quotidiana licet in exactione ad finem anni differantur, persoluntur tamen ratione servitij quolibet die in ecclesia prestiti.
- 8 Prestationes quæ solvuntur tanquam onera non alterant substantiam massæ distributionum quotidianarum.
- 9 Distributiones quotidiana augeri possunt & multiplicari ratione servitij vel officij.
- 10 Beneficiati, qui parte portionum recepta, reliquum capitulo dimisserunt, integram portionem recepisse videntur.
- 11 Acta facta lite pendente nullius sunt momenti.
- 12 Observantia debet esse præcisa in terminis casus, de quo agitur.
Amplia ut num. seq.
- 14 Remissoria datur etiam in tertia instantia, ubi adest relevantia materia articulata, quæ calumnia suspicionem excludat.
- 15 Remissoria facilius conceditur stante fumo.

D E C I S I O C X X X V.

SENTENTIAE Rotales quibus Capitulum Ecclesie Metropolitanae Mediolanensis fuit cõdemnatũ ad soluendam, seu restituendam pensionem aureorum mille eius nomine exactam ab anno 1588. vsque ad annum 1613. Officialibus, & Beneficiatis ipsius Ecclesie, quorum massæ distributionem quotidianarum, seu Residentiæ Apostolica auctoritate fuerat assignata, impugnantur pro parte eiusdem Capituli ob præteritum excessum ex eo deductum, quod non fuerint detractæ portiones pro eo tempore respectivè spectantes ad tresdecim Beneficiatos, qui in transactionibus initis de annis 1585. 19. Octobris, & 1591. 28. Septembris, ac 1602. 28. Augusti consenserunt exactioni, atque erogationi illius in opus fabricæ Capitularis Verum quia informantes pro Beneficiatis negant ius aliquod particularibus illis fuisse acquisitum, sed tantum massæ communi, (quam grossam seu Residentialem appellant) cuius redditus ex æquo diuidi debent inter ipsos superstites, ac residentes tempore actualis exactionis, ac distributionis; Idque Rota probavit coram R. P. D. meo Bichio 27. Iunii 1646. in §. non obstat excessus sententiæ Rotalis, & seq. Idco fuerunt pro Capitulo exhibiti articuli ad probandum dictam pensionem fuisse applicatam massæ distributionum quotidianarum, licet eo Residentiali nomine promiscuè ibidem nuncupatæ, ac ad

eorum dumtaxat commodum, & beneficium, qui Diuinis officiis personaliter interessent, petitaque ad effectum prædictum litteræ Remissoriales ad partes, quas hodie Domini cõcedendas esse censuerunt.

Quia materia articula visa fuit releuans. Nã si pensio verè fuit assignata massæ distributionum quotidianarum debetur illis, qui Ecclesie pro tempore inseruierunt, ac Diuinis officiis interfuerunt, tanquam merces laboris impensi, atque ideo potuisse videntur de ipsorum portione pro arbitrio disponere siue inter viuos, siue in vltima voluntate, eamque ad hæredes quoscunque trãsmittere etiam si eius solutio fuerit diutius dilata, vel impedita ob litem actam cum Capitulo, quippe difficultas exactionis ¶ non derogauit obligationi ac iuri eis acquisitio ad l. continuus, §. illud ff. de verb. obligat. Paris. conf. 33. à num. 8. vers. & licet. ac seqq. lib. 4. Hieron. Gig. conf. 144. num. 21. vers. & quia Clericus, & nu. 34. vers. decimo quaro ac seq. Bursatt. conf. 226. num. 49. vers. sexto si queramus, Didac. in cap. cum in officiis, sub num. 4. vers. quinto & c. de testam. Rot. penes bon. mem. Card. Seraphin. decis. 594. num. 6. vers. exceptis tamen & c. & in Cesaraugustana distribut. 26. Iunii 1642. in §. easdemque distributiones, coram eod. R. P. D. meo Bichio Marefcot. resol. 2. num. 11. vers. exceptis distributionibus, lib. 2. Azor. instit. moral. par. 2. lib. 7. cap. 9. quest. 10. vers. casum, & seqq. alij relati per modern. Roman. discept. 381. sub num. 11. vers. maxime quia & c. & Monet. de distribut. quotid. par. 3. q. 2. à num. 7. vers. secunda conclusio, & seq. & q. 3. à nu. 4. vers. secunda conclusio, cum seq. & num. 13. vers. tertia, & postrema conclusio & c. & q. 4. à num. 12. vers. secunda conclusio cum seqq. & num. 18. vers. tertia conclusio; Quod etiam in eadem Ecclesia vsu receptum est, vt apparet ex pluribus attestationibus per ipsos Beneficiatos exhibitis. Ac proinde licuisse illam pro eorum interesse Capitulo cedere, atque remittere mediantibus transactionibus, & conuentionibus prædictis; ¶ Quamuis secus dicendum esset de alijs distributionibus massæ grossæ presentibus, & residentibus in loco præstari solitis, non habita huiusmodi interessentia ratione, quæ diuerso iure censentur, vt habetur in Extrauag. postalasti, §. licet autè & in Extrauag. cum nonnulla, la prima, §. preterea, de prebend. in commun. & penes Calderin. conf. 21. de prebend. & fuit benè distinctum in eadem decisione coram Reuerendiss. P. D. meo Bichio. in §. nam respondetur.

Neque aduersantur verba Brevis sanct. me. Gregor. VIII. in quo narratur, & confirmatur applicatio, & assignatio eiusdem pensionis facta prius à san. mem. Pio V. eius præcessore dictæ massæ distributionum quotidianarum, seu Residentiæ, vt in eo legitur sub die 25. Maii 1572. ibi, Pensionem uerò mille scutorum auri prædictam mense distributionum quotidianarum, seu Residentia iam constituta, seu denuò constituenda Officialium eiusdem Ecclesie Mediolanensis iuxta ordinationem à prædicto Carolo Cardinali, ac eius arbitrio, tam circa modum percipiendi distributiones huiusmodi, quam circa personas eas percipere debentes, & circa modum administrandi massam ad distributionum, & eius ad ministratores constituendi, & quod onera ipsis Canonicis

niciis ordinarijs, & officialibus respectiue imponenda de super faciendam perpetuo applicauit, appropriauit, et assignauit &c. Quibus concinunt verba Decreti ipsius Sancti Caroli sub die 13. Februarii 1573 ibi, quæ pensio applicata olim fuerat Collegio in Ciuitate Papiæ erigendo, et Borromeo nuncupando, nunc uero mense Residentiali, sine distributionibus quotidianis Officialium nostræ Mediolanens. Ecclesiæ perpetuo est unita, et applicata &c. Et alterius sub die 5. Iunii 1577. ibi, nunc uero mense Residentiali, seu massæ Officialium Ecclesiæ Mediolanens. unita, et applicata fuit ab eodem Illustrissimo Domino modis, et formis, et eum eorum qualitatibus in applicatione expressis &c.

Nam licet verbum illud (Residentia) latius pateat, quàm distributionum quotidianarum postulat ratio, † quæ non nisi ab ipsis interessentibus Diuinis officijs, vel legitimè excusatis percipi debent cap. licet. ibique gloss. et DD. extr. de prabend. Non est tamen nouum quod Summi Pontificis eodem etiam interessentiam significauerint, ut habetur in cap. unic. ibi, Distributiones quotidianas, (quæ alias mannaia beneficia, seu uictualia nuncupantur, et tantum residentibus tribuantur) qualitercunque in Ciuitatibus, seu alijs locis (in quibus ipsæ consistunt Ecclesiæ) sint presentes, licet diuinis officijs non intersint ex integro percipiunt, ac si continuè ipsis Ecclesijs in eisdem officijs inseruirent etc. Statuimus ut distributiones ipsæ quotidianae, in quibuscunque rebus consistant Canonici, ac alijs Beneficiatis, et Clericis Ecclesiarum, qui eisdem officijs in ipsis Ecclesijs adfuerint tribuantur etc. de Cleric. non resid. in 6. ibique gloss. in uerb. presentes et DD. Quare facilius admitti posse videtur stante usu loquendi in locis ipsis recepto (quatenus iustificetur) cum ex eo congrua deduci soleat verborum interpretatio, † quæ propriæ, ac naturali eorum significationi etiam præfertur cap. ex litteris, il primo, ubi gloss. in uerb. intelligentiam. extr. de sponsalib. l. librorum. §. quod autem Cassius. uers. nam et in usu. ibique gloss. in uerb. non continebuntur. ff. de lig. 3. l. labeo. §. id Tiberio. uers. ut maxime. ibique Bart. sub num. 5. uers. alias si tale statutum, ff. de suppellect. legat. idem Bart. in l. omnes populi, sub n. 53. in fin. uers. hic enim usus etc. dicens huiusmodi usum loquendi omni Regulæ, † ac omni Constitutioni in exaudiendis, examinandisque sermonibus derogare, ff. de inst. et iur. Anchar. in repet. cap. canonum statuta, sub num. 338. uers. item si communis usus loquendi, et sub num. 346. uers. quod littera, etc. de constit. Alexan. cons. 211. ponderatis uerbis statuti, sub num. 1. uers. nam (ut uerbo fertur,) ac seqq. lib. 6. et post Abb. et alios Felyn. in proem. decretal. a num. 3. uers. ex quibus, et seqq. Didac. resol. 5. sub nu. 1. uer. in his etenim. lib. 3. Menoch. cons. 390. sub num. 20. uers. et preterea, Rot. penes Card. Mantica. decis. 59. num. 3. uers. quia in qualibet materia, et decis. 574. num. 2. uers. quo casu. par. 1. diuers. ac in rec. decis. 293. sub nu. 1. uers. tamen. ac dec. 390. numer. 7. uersic. nec obstat. part. 2. ac penes san. mem. Gregor. decis. 123. numer. 1. uersic. attento præfertim.

Interea uerò satis fouetur (ad effectum de quo agitur in præsentia) præcedentibus uerbis relati Breuis in uers. unde interdum eueniebat &c. quibus præcipua exponitur præfatæ applicationis, & assignationis ratio diuini cultus, & dictæ Ecclesiæ seruitium; Ac subsequenter

Statutis, & Constitutionibus ibidem reseruat in d. uers. pensionem uero, & per Archiepiscopum ipsius Sancti Caroli successorem ex speciali Indulto san. mem. Sixti Quinti conditis, & promulgatis anno 1586. 3. iunii, & per alios Summos Pontifices confirmatis, in quibus non solum uerbum illud (Residentia) pluries usurpatur pro interessentia; Verum hæc ipsa pensio incorporata uidetur massæ distributionum inter ipsos diuinis officijs interessentes fiendarum, ut legitur par. 2. cap. 1. de communi massa &c. ubi unica massa communis inter dictos Officiales instituitur ex pluribus expressis redditibus (detractis tamen oneribus,) & signanter, Ex pensione mille scutorum auri, quæ ab Hospitalis magni Curatoribus, & Deputatis super bonis Abbatia Miramundi persoluitur dismembrata a Collegio Borromeo & huc massæ unita ab eodem Illustriss. Cardinali auctoritate, ut supra &c.

Et statim additur in uers. in hanc eandem massam ad fin. ex quibus omnibus unum corpus census communis constituimus, quod equè inter eos diuidatur pro ratione seruitij, & residentie, quam quisque suam fecerit &c. Ac paulò infer. in uers. porro huius massæ sic constitutæ, omnes huius Capituli uiri equaliter participes sint, ac proinde aequaliter omnibus distribuatur pro ratione dierum, & officiorum, quibus singuli interfuerunt &c. & in cap. 2. sub rubr. certa portio &c. ibi, omnis Residentia census hac infra notata distribuatur, ut qui missa, sacro Conuentuali, vel Canonici horis interfuerunt. de eo singulis horis in emolumentis singuli consequantur &c.

Et in cap. 4. sub rubr. qui absentes, ibi, Nemo quoad quotidianas, statasue alias distributiones capiendas attinget in Choro residens adesse intelligatur, nisi qui reuera statutis horis, & diuinis officijs interfuerunt exceptis tamen illis casibus in quibus absentes, vel sacrorum Canonum iure, vel harum Constitutionum ratione pro presentibus habentur in distributionibus capiendis &c.

Ex quibus sanè uerbis uidetur, quod residentie, & residentium expressio sumpta fuerit in proposito casu pro interessentia, atque interessentibus diuinis officijs, inter quos tantam redditus illius massæ distribui debent; Ac ideo magis eadem admittenda interpretatio, † quæ congruit etiam uerbis, & sensui ipsorum Statutorum, l. utrum, in princip. ff. de petit. hered. Bart. in d. l. omnes populi, sub num. 58. uers. fallit si de mente, ff. de inst. & iur. Anchar. in repet. d. cap. Canonum statuta. sub num. 338. uers. fallit. & num. 339. uersic. dicit Bald. extr. de constit. Rot. penes Card. Seraphin. decis. 783. numer. 2. uersic. & huiusmodi interpretatio &c.

Nec obstat, quod dd. Officiales, seu Beneficiati nullas alias habeant præbendas præter redditus massæ prædictæ, quæ ex varijs prouentibus nempe censibus, pensionibus, bonis immobilibus, & alijs cumulantur, neque dictum, sed in fine anni eisdem soluuntur.

Quoniam hæc non immutant distributionum quotidianarum essentiam in eo constitutam, quod pro seruitio singulis diebus, ac horis in diuinis officijs Ecclesiæ præstito dantur, ac recipiuntur, (esto quod alios non habeant Beneficiati prouentus,) & in quibuscunque rebus

bus constant, ac quouis tempore solvantur, 7 nam verum est semper, † quod ratione diuini seruitij singulis quibusque diebus in Ecclesia præstiti non autem menstrui, vel hebdomadalibus assignantur, & adscribuntur, licet ad finem anni differatur exactio, vt bene probatur ex *tex. in d. cap. unic. de Cler. non residen. in 6. Rot. penes Achil. decis. 12. de præbend. & Cef. de Grass. decis. unic. sub num. 8. vers. dicebant etiam de Cleric. non resident. & Card. Seraph. decis. 1140. num. 2. versic. neque obflare, Mandos. in prax. signatur. Gratia. sub rub. de pensionib. vers. distributiones quotidiana etiam dicuntur, fol. mihi 63. col. 3. & cons. 15. sub num. 2. vers. & licet non soluantur statim &c. Azor. d. lib. 7. cap. 9. q. 10. vers. nec impedit &c. & comprobat post alios Monet. de distribut. quotidian. par. 1. q. 9. sub num. 35. vers. verum quod hac verè &c. ac seqq. vbi explicat *tex. in d. Extratrag. cum nonnulla. la prima de præbend. & part. 2. q. 5. sub num. 20. vers. ampliatur hac conclusio secundo &c. & p. 3. q. 3. n. 22. vers. ad primam igitur Decij rationē. & seq. ac q. 4. sub n. 17. vers. ampliatur vero, &c.**

Minus obstat, quod aliæ quoque annuæ præstationes grauiiores ex eadem massa solvantur; Nempè aurei ducenti pro Ostiarijs, aurei centum pro minoribus Poenitentiarijs nuncupatis, & aurei centum pro sacrarum Cæremoniæ Magistro, ac eius Coadiutore, vt apparet ex dictis Statutis. par. 1. sub princip. in §. Decernit, & decernit, quod ex eisdem omnibus redditibus &c. ac seq. & par. 2. cap. 1. sub d. rub. de commun. massa in §. præter. statutas quotidianas distributiones ex pensione mille aureorum &c. & infr. Ac aliæ quoque non quotidianæ, vt legitur in d. cap. 1. in §. In festis vero. ac seq. & in §. quibus diebus addentur dies Pontificales. & in §. verum præter ordinariam distributionem &c. & alibi.

Quia priores illæ deducuntur tanquā onera vel ab ipso Sancto Carolo, vel ab eius successore ex Apostolica facultate super redditibus ipsis specialiter imposita, quæ fuerunt in constituenda dicta massa expressè reseruata, vt legitur in dicta par. 2. cap. 1. in princip. ibi, *Vnam tantum massam communem, cuius omnes Officiales equè participes sint, constituimus, & erigimus, quam ex his omnibus constare (detractis tamen oneribus) volumus* 8 *scilicet ex legato &c. † & ideo non alterant substantiam massæ ipsarum distributionum, vt fuit responsum in Mediolanen. Cimitiarcatus 11. Maij 1643. coram R. P. D. meo Pentingerio in §. non releuare.* Posteriores verò soluuntur ratione interessentiæ, ac seruitij Ecclesiæ præstiti in diebus festiuis, ac maioribus solemnitatibus, similibusq; functionibus, in quibus augetur taxa ipsarum distributionum, vt habetur in d. §. verum præter ordinariam distributionem, ibi, *quæ inter eos, qui in ipsis diebus statis officijs præsentibus lucrati fuerint aquè diuidantur, &c. & propterea nō amittunt nomen distributionum, quæ benè* 6 *possunt respectu alicuius officij, diei, † vel horæ augeri, ac multiplicari, vt fuit dictum in illa Segobien. reseruat. fruct. penes Put. decis. 365. sub num. 6. vers. & ideo non obstat lib. 2. in correct.*

Præterea non obstat, quod præfati Beneficiati, qui cum Capitulo transegerunt fuerint integrè consecuti distributiones eis obuenientes pro seruitio Ecclesiæ præstito iuxta taxam in-

dictis Constitutionibus præscriptam, ideoque nullum haberent particulare ius super dicta pensione hætenus non exacta, quod cedere, vel remittere possent.

Quia non fuit adhuc satis probata pro parte Beneficiatorum asserta huiusmodi satisfactio, quæ dubia ex eo etiā reddi videtur, quod cum eiusmodi distributionum quātitas taxari soleat habita ratione reddituum, ex quibus massa constatur, non potuerint propterea eo tempore, quo pensio hæc notabilem eius partem constituens non fuit soluta integrè præstari, cum nec reliquos prouentus ad id sufficere, vel alios superadditos, nec es alienum, ideo cōtractum fuisse probetur. Quinimò eo ipso, quod dicti Officiales transigentes, certa pensionis parte contenti, residuum cesserunt, ac remiserunt Capitulo in opus prædictum erogandum, † videntur ex tunc integram portionem 10 ipsis pro rata seruitij iam præstiti, vique ad illa tempora ex ea debitam mediante actu prædicto exegisse, ac recepisse, & satisfacti fuisse, iux. *tex. in l. si rem, la prima §. omnis ff. de pign. act. & in l. solutionis verbum ff. de solut. l. solutionis verbo ff. de verb. signif. cum utrobique not. per DD.*

Obiecta demum obseruantia distribuendi prouentus extraordinarios equaliter inter præsentibus non habita ratione seruitij in Officijs Diuinis Ecclesiæ per singulos præstiti; Quatenus deducitur ex actibus lite pendente factis 11 nullius † videtur momenti, vt fuit dictum in *Valeriana Iuris sedēdi 12. Iunij 1634. corā b. m. Merlin. in recent. decis. 238. nu. 1. vers. actus autem, &c. p. 6.*

Quatenus verò ex nonnullis antecedentibus, non videtur planè iustificari respectu pensionis controuersæ, ac distributionum quotidianarū propriam habentium naturam iux. *tex. in d. cap. unic. de Cleric. non residen. in 6. & tamen debet eis* 12 *se præcisa † in terminis casus, de quo agitur, Sord. cons. 354. num. 26. vers. respondeo tertio Rot. penes bon. mem. Buvat. decis. 129. nu. 6. vers. cum obseruantia, & Reuerendiss. Vrgellen. decis. 285. num. 21. vers. & in omnem casum.* Nec fortè Capitulo, alijsque 13 que interesse habentibus non vocatis † præiudicium inferre potuisse, vt respondit Rot. penes San. mem. Greg. decis. 154. sub n. 1. vers. non potuit Capitulum, &c.

Quare ex prædictis, (quæ tamen Domini intendunt in propositione negotij principalis denuò discutere) visum fuit satis modò constare (ad effectum concedendi petitam in hac 14 tertia instantia remissoriam) † de probabili releuantia materiæ articulatæ, quæ calumniæ suspicionem excludit Rot. penes Aegid. decis. 624. in fin. vers. de primo casu, &c. & Cassador. decis. 3. sub num. 1. vers. quæ remissio, &c. de dilatione. Verall. decis. 56. num. 3. vers. præsertim, & decis. 61. sub nu. 1. vers. sed hoc indicari debet, &c. & seq. par. 3. & san. mem. Gregor. decis. 124. sub num. 3. vers. quamuis autem. Buvatt. decis. 555. num. 11. vers. quæ calumnia cessat, & in recent. decis. 720. sub num. 3. vers. ad prædicta enim par. 2. Concurrente præsertim aliquo veritatis 15 fumo pro qualitate, & circumstantiis casus Iudicis arbitrio pensandis l. Iudices C. de fid. instrum. Rot. penes Card. Mantica. decis. 312. nu. 10. vers. inde remissoria, & sancta memoria Greg. decis. 191.

et decis. 523. & in recent. decis. 277. sub numer. 3. vers. propterea non placuit Dominis, & decis. 693. sub num. 4. vers. fuit enim responsum, & decis. 694. nu. 5. vers. ultimo neque obstat p. 3. & decis. 557. sub num. 4. vers. & ad hanc præsentam calumniâ excludendâ p. 4. Atque ita fuit resolutum vtrique parte informante, &c.

Decisio hæc emanata in hac causa sub die 21. Junij 1647. coram bo. me. Bichio est supra in par. 9. rec. 30. 2 decis. 418. ubi alia annotantur.

R. P. D. CORRADO.

Postea S. R. E. CARDINALI.

Pampilonen Parochialis.

Mercurij 11. Decembris 1647.

ARGUMENTVM.

Ex duobus præsentatis ad beneficium curam habens animarum ille venit præferendus, qui naturale loci callet idiomate, quamvis alius fuerit à maiori parte nominatus, sitque persona insignis, ac morum honestate, & literarum peritia præditus.

SYMMARIVM.

- 1 Examinatorum relationi deferendum est.
 - 2 Parocus Populo fidem Orthodoxam edocere debet, etq; Sacramenta ministrare.
 - 3 Verba neminem mouent, nisi cum, qui eiusdem lingue societate coniunctus est.
 - 4 in his Linguis, quas non intelligimus Surdi sumus.
 - 5 Vocis virtutem, qui nescit barbarus est; cui loquitur.
 - 6 Animalia muta facilius sociantur, quam homines diuersæ lingue.
 - 7 Episcopi in populis diuersæ lingue viros idoneos providere debent, qui eos instruant secundum diversitatem linguarum.
 - 8 Regula 20. Cancellarie de idiomate habet locum etiam in institutionibus, collationibus, ac alijs prouisionibus.
 - 9 Parochus callere debet idiomate, quod à cunctis intelligitur, non quod solum à paucis percipitur.
 - 10 Parocus non tantum exemplo, ac opere debet esse utilis Populo, sed etiam predicatione.
 - 11 Exodi cap. 28. declaratur.
 - 12 Tintinabula in vestibus Sacerdotis quid demonstrabant. num. 11.
 - 12 Parocus ob Populi multitudinem, aut aliud impedimentum potest rei opera alterius Ministri.
 - 13 Rectoris habilitas requiritur in actu præsentationis, & electionis.
 - 14 Præsentatus à minori parte patronorum præfertur præsentato à maiori, stante illius inhabilitate.
- Amplia, ut num. seqq.

DECISIO CXXXVI.

VA. CANTE Parochiali Ecclesia S. Cernini in Ciuitate Pampilonen per assencionem Canonicatus in Cathedrali collati in personâ Michaelis de Bidacun eius vltimi possessorij; Fuerunt præuijs editis, ac facto periculo acti-

Par. X. Recent.

bus publicis de more illarum partiū assignatis ad scrutinium admissi à Parochianis tãquam eiusdem Ecclesiæ Patronis Michael Ximenes, & Ioannes de Arregui, in quo Michael plurimorum suffragijs nominatus ex Ordinarij sententia fuit successiue institutus; Verum interposita per Ioannem appellatione ad S. D. N. eaque mihi commissa dubitavi. An & cui sit adiudicanda Parochialis.

Et Domini responderunt pro Ioanne, quia constat de illius Sacerdotio, & idoneitate, tum literaria, tum morali, ex eo quod hætenus curam animarum in eadem Diocesi prout exercebat alteri Parochiali Ecclesiæ præfatus, & ex relatione examinerum Urbis, quibus in hac materia est deferendum, Gloss. in clem. 1. in verb. reputamus de concess. præbend. Rot. panes bo. mem. Card. Mant. decis. 208. sub num. 4. vers. quod attinet ad secundū caput, &c. Card. Causler. dec. 299. num. 3. vers. ratio ea fuit, Burat. dec. 540. n. 14. vers. quoad vitam, & morum honestatem, & decis. 613. nu. 6. vers. quæ relatio examinerum, & sæpè in alijs.

Nec obstat, quod Michael plurimorum vota in scrutinio nominationis retulerit, Ioannes verò pauciorum.

Quoniam cum ille ignarus sit Cantabrigi idiomatis, siue Vasconici, quod proprium est, ac naturale d. Ciuitatis, & incolarum eiusdem Parochiæ, atque idè ad illius curæ exercitium maximè necessarium, ut deponunt quamplures testes in ea re longè veritati, atque integræ fidei: Idèque inhabilis ad eam obtinendam, quippè qui eius muneris partes in prædicando, & edocendo Populum fidem orthodoxam ministrandisq; Sacramentis constituti, ut habetur in c. si rector 43. dist. c. cum sit ars, extr. de etat. & qualitat. inter cetera, ubi DD. de offic. ordin. & in Sac. Trid. Conc. sess. 5. de refor. c. 2. & sess. 23. de refor. c. 2. sess. 24. cod. tit. 4. 7. Naxar. in manual. c. 25. n. 135. vers. vigesimo quarto, &c. Aliter adimplere non potest dum ab eius Parochianis intelligi, nec eos ipse intelligere valet, nam verba (inquit M. Tull. de Orat.) neminem mouent, nisi cum, qui eiusdem lingue societate coniunctus est, cum (ut idem ait Tusculan. lib. 5. vers. finem, vers. omnes quid nos) in his linguis, quas non intelligimus surdi profecto sumus. Et scribit D. Apostolus in 1. ad Corinth. c. 14. Si nesciero virtutem vocis ero ei, cui loquor barbarus, & qui loquitur mihi barbarus, & addit D. August. de Cinit. Dei lib. 19. cap. 7. vers. nam si duo, &c. quod facilius animalia muta etiam diuersi generis, quam homines diuersæ lingue sociantur, quando enim, quæ sentiunt inter se communicare non possunt propter solâ linguarum diuersitatem, nihil prodest ad consociandos homines tanta similitudo naturæ, &c. Quare merito in Conc. generali Lateranen. sub Innocen. III. relato in cap. quoniam in plerisque paribus extr. de offic. ind. ordin. fuit constitutum, quod Episcopi, in quorum Diocesisibus permixti sunt populi diuersarum linguarum habentes sub vna fide diuersos ritus, & mores, qui prouideant viros idoneos, qui secundum diuersitatem virorū, & linguarum diuina illis officia celebrent, & Ecclesiastica Sacramenta ministrent, instruendo eos verbo pariter, ac exemplo, & doctè, ac latè comprobando in specie prosequitur Sarnensis.

E e

nens. ad regul. de idiomat. quest. 1. quem sequitur ibid. Mandos. pariter quest. 1. ubi etiam P. Rebuff. gloss. 1. vers. ratio est, quia Curatus. Proptereaque iure optimo sancitum fuit Reg. Cancell. 20. de idiom. &c. Provisiones seu mandata de providendo, & gratias de Parochialibus huiusmodi Ecclesiis ad favorem quarumcumque personarum, que non intelligant, & intelligibiliter loquantur idioma loci, in quo singula sunt constituta, nullius esse roboris, vel momenti; Cuius sanè dispositionem, & in præsentationibus, institutionibus, collationibus, ac aliis quibuscumque provisionibus, etiam extra Curiam per Ordinarios Collatores, seu alios ius habentes factis, locum habere Domini censuerunt. quoniam inspecta finali eius ratione, quæ animarum favorem, & salutem principaliter cernit, verè favorabilis est, & ex Divini, humanique iuris dictamine prodijt, ac in prædictis omnibus, & ubique viget, ut de alia fuit dictum in Mediolanen. Canonica. penes Pus. decis. 331. sub numer. 4. vers. & ista ratio ita militat in Papa, & seqq. lib. 1. in correct. & de hac ipsa benè probat idem Sarnens. ad d. Regul. d. q. 1. & 6. & P. Rebuff. gloss. 2. sub num. 1. vers. idem tamen in alio, &c. quorum sententiam utpotè efficaci ratione munitam, omnique iuri, ac æquitati consonam (quicquid alij senserint) hodie Rota probavit.

Minus obstat, quod Michael Castellanus calleat idioma, quod plerique nobiles, ac Mercatores, & ceteri honestiores eiusdem Civitatis Incolæ benè proferunt, & intelligunt.

Quoniam illud ad hunc effectum non est sufficiens quippe in eo loco accidentale, nec omnibus satis notum, sed necessarium omnino est proprium, ac naturale ipsius Civitatis, quod a cunctis Parochianis, & indifferenter intelligitur: Alias profecto infelix nimium esset conditio popularium simplicium, ac rusticorum, quorum magnum numerum est montanis etiam ac suburbanis locis ad Ecclesiam hanc confluere Parochi auxilio, seduloque laboro indigentium iidem Testes viri Religiosi contestantur; His enim exteræ illius lingue prorsus ignaris, debita subsidia deficerent, quibus maxime sunt necessaria, ut in ipsis terminis nostris fuisse per Rotam decisum refert prædicta comprobans Sarnens. ad d. Reg. q. 9. cui assentit etiam Mandos. q. 4. in princ. vers. cui enim dubium est, &c. quando exterum illud idioma ab omnibus non intelligitur, sed ab aliquibus tantum, ut in proposito casu testes deponunt.

Nec sufficit insignis personæ qualitas, morum honestas, literarum peritia, & alia huiusmodi prærogatiæ; Quia non virtute tantum, opere, ac exemplo debet Parocus utilis esse populo sibi commisso, & verum etiam sermone, ac prædicatione; Hincque præceptum legitur Moyse Exod. c. 28. ut Tabernaculum Sacerdos ingrediens non præscriptis solum vestibus indutus, sed tintinabulis circumambitus esset; Vestium quidem gravitate, rectitudine operum, ac vitæ sanctitatem, tintinabulorum vero sonitu prædicationes officium, ac sermonis efficaciam significantibus, quoniam oportet, ut vitam vitam cum lingua sonitu ipsa quoque bona opera clament Sacerdatis, ut inquit D. Greg. in 2. par. pæ-

storal. cap. 4. vers. vestimentis itaque, &c. cuius verba referuntur in d. cap. sit rector distinct. 43. & ex Lateranens. Concil. in d. cap. quoniam in plerisque in fin. in princip. ibi, instruendo eos verbo, pariter, & exemplo, &c. de offic. ordin. & comprobat Sarnens. dist. q. 9. vers. limitant aliqui, &c. & seq.

Præterea non obstat, quod Michael satisfacere possit mediante persona Locumtenentis, seu Cappellani conductitij Vasconis naturale d. Civitatis idioma callentis, quod pariter fuit illi iniunctum in prædicta Ordinarii sententia.

Nam officialis huiusmodi deputatio potest quidem supplere Parochi iam canonicè electi ac instituti vices in his, quibus ob populi multitudinem, vel aliquod iustum impedimentum ex post contingens ille personaliter interesse non potest iux. eiusdem Lateranen. Concil. decret. relat. in d. cap. inter cetera de offic. ordin. & Trident. supra citat. Non autem habilitatem in actu præsentationis, institutionis, vel electionis in ipsius persona necessariam, cuius maxime spectatur, atque eligitur ex eo tempore industria. Unde D. Apostol. ad Corinth. 2. cap. 9. inquit, Necessitas enim mihi incumbit: Va enim mihi est si non evangelizavero, &c. & pluribus latè probat Dom. Sor. de inst. & iur. lib. 10. q. 1. ar. 2. col. 2. ad fin. vers. respice ergo quæso, & seq. fol. mihi 9, 1. ac seq. Bartholom. Mirand. de resident. Pastoral. Episc. & aliorum, Infer. Pastor. c. 11. col. 2. vers. ac dices, & seq. ac in his terminis benè respondit Mandos. super hac regul. d. quest. 1. sub nu. 13. vers. ad quod etiam respondetur, &c. & ante eum Sarnens. q. 5. col. pen. vers. & per hoc illa ratio, &c. Idque certius est in hoc casu, in quo testes prædicti contestantur quâplures ex Parochianis renuere, alios autem ægrè cõsiteri propria peccata alteri, quam ipsimet Paroco, quod etiam animadvertit Mandos. ibid. vers. absurdum esset, &c.

Quare stante inhabilitate Michaelis Visum fuit Dominis Parochialem esse adiudicandam Ioanni, licet à minori patronorum numero, paucioribusque suffragiis nominato iuxta text. in cap. dudum, il primo, & in cap. congregato extr. de elect. pñl. gloss. in cap. nullus inuitis in verb. sed quid si maior pars distinct. 61. & in cap. licet ergo in verb. qui præstantior vers. unde si pauciores 8. q. 1. Roch. de Cur. de iur. patron. in verb. honorificum num. 43. vers. de cimo sexto quero fol. mihi 46. & fuit dictum in Mediolanen. benef. 17. Decemb. 1612. coram bon. mem. Card. Canal. decis. 231. num. 2. vers. & illa præsentatio de inhabili, &c. & penes Burat. decis. 680. sub n. 1. vers. & idè præferendus Ioanni, &c. Cum præferat ceteri Parochiani alium habilem cõgruo tempore deinde nominare, ac præsentare neglexerint, Lambert. de iur. Patron. par. 3. lib. 2. q. 4. principal. art. 5. sub nu. 4. vers. unde quando fol. mihi 189. col. 4. & respondit Rot. in d. Mediolanen. benef. penes Card. Canaler. decis. 231. sub num. 3. vers. præterea; Proindèquè ipsum in ea instituendum, prætermisso & omni circuitu iuxta text. in clem. Auditor ubi gloss. in verb. debitum, & Vitalin. à nu. 21. vers. primo oppono, ac seq. & ceteri DD. de rescript. & fuit dictum in Toletan. Canonica. penitentiariæ coram R. P. D. meo Cerro 19. Junij 1643. in S. pen. & coram R. P. D. meo Ottobono 10. Martij 1645. in S. pppic-

propterea sequitur, &c. in quibus alie concordantes referuntur.

Atque ita fuit resolutum Ioanne tantum informante, Michaeli vero per contradictas legitime citato, &c.

R. P. D. ARGVELLES.

Placentina Beneficij.

Mercurij 11. Decembris 1647.

ARGUMENTVM.

Episcopus si aliquem de Beneficio prouideat, qui deinde aliam obtineat prouisionem, hæc noua prouisio Episcopo non præiudicat, nec mutat statum beneficij. De probatione valoris in beneficialibus, quomodo illa sit facienda.

SVM MARI VM.

- 1 Validitas sententia resultat ex actis.
- 2 Beneficia præsumuntur libera.
- 3 Beneficia probantur libera ex uisitationibus factis per Episcopos.
- 4 Collationes beneficij factæ uti de libero, illius probat libertatem.
- 5 Status ultimus beneficij semper attenditur.
- 6 Prouisus ab Episcopo, si ab alio nonam obtinuit prouisionem Episcopo non præiudicat.
- 7 Nouus titulus, & noua possidendi causa superueniens ignorante Episcopo ei non nocet.
- 8 Gratia, seu Prouisio, quæ non habuit effectum non est habenda in consideratione, & num. seq.
- 9 Collationes non sortitæ effectum attendi non debent. & super num. 3.
- 10 Beneficium liberum non potest per Episcopum supponi inriparatonatus sine Beneplacito Apostolico.
- 11 Episcopus non potest præiudicari suæ Ecclesie, & Successoribus.
- 12 Beneplacitum Apostolicum sine obseruantia non præsumitur ex antiquitate, & cursu temporis.
- 13 Mors probatur ex fide Parochi, & testibus.
- 14 Probatio valoris in beneficialibus fit unico teste, & qualiscumque illa sit reputatur sufficiens.
- 15 Probatio valoris simpliciter facta intelligitur deductis oneribus.
- 16 Valor beneficij probatus absque deductione onerum, magis dicitur iustificatus.
- 17 Probatio valoris beneficij quando requiratur per decennium.
- 18 Valorem ad probandum per non excessum leniores sufficiunt probationes.

DECISIO CXXXIII.

INTRODVCTA causa in Rota inter Reuerendiss. Episcopum Placen. prouisum Apostolicum, & Ioannem Dominicum Nicellum electum à Capitulo Florentiolarum occasione ministratus S. Lazzari vacantis per obitum Alexandri Nicelli; Disputatum fuit coram RR. DD. meis Decano, & Ghislerio; An electio, & prouisio dicti Beneficij spectaret ad dictum Capitulum, & cui ex prædictis esset ad-

Par. X. Recent.

iudicandum: & pluries resolutum fuit; electionem non spectare ad Capitulum, & Beneficium adiudicandum esse Reuerendiss. Episcopo, vt ex decisione 9. Iunii 1645. coram Reuerendiss. D. meo Decano, & 11. Maij 1646. & 23. Ianuarij 1647. coram R. P. D. meo Ghislerio.

Postmodum verò resolutum fuit, litteras Apostolicas esse iustificatas, & exequendas, & demum ad fauorem dicti Reuerendissimi Episcopi lata fuit sententia, à qua appellauit Nicellus, & causa mihi commissa disputatum fuit; An prædicta sententia sit confirmanda, vel infirmanda, & pro illius confirmatione tamquam iusta, & valida responsum fuit.

Validitas enim non potest controuerti cum ex reuolutione actorum appareat de omnibus requisitis per Caputq. decis. 250. p. 2. & quotidie in Rota.

Iustitia redditur manifesta ex prædictis decisionibus in hac causa emanatis, quarum fundamenta nullam prorsus patiuntur difficultatem.

Siquidem Episcopi intentio non solum est fundata in iure, & cum omnia beneficia præsumantur libera, can. omnes Basilica, can. nullus omnino 16. q. 7. Garz. de benef. par. 5. cap. 1. num. 51. Rota decis. 247. num. 1. par. 7. recent. & in decisionibus in hac causa factis.

Sed etiam iustificatur ex quamplurimis uisitationibus Rota decis. 371. num. 2. par. 1. & decis. 5. num. 5. & decis. 165. num. 8. par. 5. & dec. 311. p. 7. recent. Et ex diuersis collationibus factis ab anno 1431. citra per Episcopos, & per Summos Pontifices, & tanquam de libero cum effectu iuxta celebre consilium Aldradi 229. num. 2. quod secuta est Rota in Siracusana Canonica 12. Februarij 1624. coram bon. mem. Pironano, in Conuersana iurisdictionis 3. Iunii 1642. coram Reu. P. D. meo Royas, & in Bonon. Inriparatonatus de Butringarijs 16. Martij 1643. coram R. P. D. meo Bichio. & sæpius ita fuit decisum.

Et ulterius ad Episcopi fauorem concurrat ultimus status, vt in dictis decisionibus in hac causa factis: & Qui quidem ultimus status in beneficijs semper attenditur, Rota coram Card. Seraph. decis. 337. num. 9. decis. 229. num. 1. & seqq. par. 1. & decis. 247. num. 17. p. 7. recent.

Nec ad probandum contrarium statum releuant assertæ electiones, seu prouisiones factæ à Capitulo, Nam electio facta 12. Augusti anni 1365. in personam Iacobi Marochi, & alia 20. Aprilis 1539. in personam cuiusdam Ioannis, ultra quod loquitur de Hospitale Florentiolarum non habuit effectum; Illa verò 21. Decembris 1501. in personam Iacobi Mignoni, & illa 30. Septembris 1566. in personam Angeli de Perusio nullum potuerunt inferre præiudicium iuribus Episcopi, & à quo uterq. iam fuerat prouisus, & in possessionem immixtus iuxta ungl. l. sæpe 63. ff. de re indic. Rota in Catacen. Eccles. 14. Nouemb. 1644. coram R. P. D. meo Royas; Et in omnem casum nouus titulus, & noua possidendi causa superueniens, & Episcopo ignorante ei nocere non potest, Cald. cons. 12. in fin. de inriparatonatus, Rota decis. 53. numer. 56. par. 5. recent.

Alia in personam Fului de Marianis anni 1467. non habuit effectum, quia ille fuit à Summo Pontifice prouisus, & vigore Apostolica prouisionis fuit in possessionem immisus, & sic non est habenda in consideratione, *Rota decis. 229. sub num. 7. par. 1. recent.*

Demum nō releuat illa in personam D. Ioannis Dominici Vrsi anno 1597. licet prætendatur cum edicto à Vicario confirmata, & vltterius asseratur sortitam effectum cum possessione, quia habita de prædictis notitia à Procuratore Fiscali, eoq; instante, & iura pro libertate beneficii deducente dictus Vicarius eam renouauit cum declaratione se non intellexisse præiudicare libertati beneficii, & à Clemente VIII. de eo fuit prouisus Cardinalis Sannesius tunc Prælati, qui illud semper possedit, & post eius obitum de eo fuit prouisus R. P. D. Castellanus, qui illud resignauit Ripaltæ, & per resignationem prouisus fuit Alexander vltimo loco defunctus; Vnde cum dicta in personam Vrsi collatio, prout aliæ prædictæ effectum sortitæ non fuerint, non veniunt attendendæ, *Rota coram Reuerendiss. Vrgellen. decis. 122. num. 5. in Affisien. Canonatus 14. Junij 1600. coram Card. Sacrato, in Gerunden. Beneficij 28. Aprilis 1634. coram bon. mem. Merlino, & panis Modern. de manut. decis. 124. n. 4. vt in decisionibus huius causæ.*

Prout nec releuat sententia, seu laudum latum ab Episcopo Placentino 1438. cum illius acceptatione facta à Capitulo: in quo laudo reseruatur eidem Capitulo electio, & præsentatio Rectoris, & Ministri: Confirmatio verò eiusdem electionis Episcopo: Quia cum beneficio esset liberum, & non potuit supponi iuripatronatus alterius in præiudiciū suæ Ecclesiæ sine beneplacito Apostolico, seu confirmatione, *Rota in rec. decis. 197. nu. 53. decis. 318. num. 7. par. 5. & decis. 247. nu. 10. & 11. par. 7. & coram bon. mem. Euratto decis. 187. num. 18. & dictus Episcopus non potuit præiudicare, & suæ Ecclesiæ, & successoribus, cap. veniens de transact. Abb. in cap. cum olim num. 4. de privileg. Cald. consil. 12. de reb. Eccles. non alienan.*

Nec ex cursu temporis præsumi potest beneplacitum, seu confirmatio Apostolica, quia cum non concurrat obseruantia tollitur præsumptio ex antiquitate, & cursu temporis deducta, *Rota coram Reuerendiss. Vrgell. decis. 56. nu. 6. decis. 244. num. 11. & decis. 442. in fin. & coram Seraphin. decis. 381. num. 5. & in Lanen. Sarzanen. Iurispatronatus 18. Octobris 1625. coram bon. mem. Pirouano, & coram Coccino decis. 301. sub nu. 3. & sub numer. 4. decis. 362. num. 6. vers. neque etiam.*

Nec ex prædictis assertis electionibus prætendi potest obseruantia laudi, quia illæ non habuerunt effectum, & ex collationibus factis ab Episcopis, & Summis Pontificibus, & effectuat in totum destruitur quæuis præsentia, obseruantia laudi, quæ vltterius deficit in alijs eiusdem laudi capitibus, vt fuit consideratum in decisione in hac causa facta 23. Ianuarij præsentis anni, vers. præterea;

Quo verò ad iustificationem literarū Apostolicarum consideratum fuit, omnia in eis nar-

rata fuisse iustificata: Nam vacatio beneficii per obitum Alexandri Nicelli vltimi possessoris extra Romanam Curiam de mense Decembris 1641. probata fuit ex fide Parochi formiter extracta, & ex Testibus de publica voce, & fama, & visu deponentibus, & insuper ex propria eiusdem Ioannis Dominis Dominici Nicelli confessione, *Rota in Britonorien. Canonatus 26. Februarij 1627. coram bon. mem. Manzanedo, & in Gerunden. Beneficij 21. Junij 1627. coram eodem; Quod beneficium fuerit grauatum annua pensione scutorum 150. monetæ ad fauorem bon. mem. Castellani, & valor obtentorum, & pensionum Reuerendissimi Episcopi probatur ex depositione quatuor Testium, vt optimè firmatur in decisione in hac causa, facta 27. Maij præsentis anni, quæ probatio certè est sufficiens, cum Rota in probando valore obtentorum sit contenta vnico teste, & qualicumque probatione, *Rota coram Card. Causal. decis. 33. num. 3. & decis. 517. num. 5. decis. 236. num. 6. par. 6. recent. & in Bergomen. Beneficij 22. Junij 1617. coram Vbaldo.**

Valor autem beneficii ducatorum expressus per non excessum probatur ex testibus deponentibus de certa scientia cum redditione rationis, quorum aliqui licet non percutiant tempus vacationis beneficii, tamen cum deponant super articulis, in quibus fuit articulatus valor de tempore vacationis, recipiunt interpretationem ab eisdem articulis, & habentur, ac si de tempore vacationis deposuissent: Quorum depositio coadiuuatur ex alijs testibus ad perpetuam rei memoriam examinatis, ex locationibus, & ex duabus præcedentibus expressionibus factis à Castellano, & Nicello, vt resolutum fuit in præallegata decis. 27. Maij.

Nec facit si dicatur, Testes non deponere super valore deductis oneribus: Nam vltra, quod probatio valoris simpliciter facta intelligitur deductis oneribus, *San. mem. Greg. XV. decis. 273. num. 3. & decis. 277. num. 7. Consideratum fuit in probatione valoris negatiue narrati nō requiri, quod testes deponant deductis oneribus, & si diceretur in huiusmodi probatione onera non fuisse comprehensa, redderetur magis iustificatus valor narratus, quia si ille nō excedit 150. comprehensis oneribus, minus excedit illis deductis, *Louet. de re benef. lib. 3. quest. 20. num. 38. Rota coram Manic. decis. 138. num. 2.**

Minus facit, si dicatur, Testes non deponere per decennium: Nam doctrina, & auctoritates sic firmantes procedunt ad effectum annullandi pensiones, & non habent locum, quando gratia est conditionalis, nec est fundata in expressione, nec agitur de ea substinenda, quo casu non requiri probationem per decennium, dixit *Rota decis. 159. num. 15. par. 1. & in Casertana pensionis 31. Martij 1645. coram R. P. D. meo Bichio, & in præcitata decisione huius causæ 27. Maij præsentis anni coram R. P. D. Ghislerio: Vltra quod ad probandum valorem expressum per non excessum sufficiunt leuiores probationes, *Garz. de benef. par. 5. cap. 3. num. 198. Rota coram Puteo decis. 29. lib. 1. & coram Card. Causal. decis. 533. num. 6. & 596.**

1611. coram bon. mem. Vbaldo.

Et ita resolutum fuit Episcopo informante Procuratore Nicelli pluries citato, & intimato.

R. P. D. B I C H I O.

Romana Censur.

Luna 16. Decembris 1647.

ARGUMENTVM.

Accollans debitum alienum si in solutione deficiat tenetur ad damna & interesse, tum respectu sortis, quam fructuum, facta tamen extinctione per principalem debitorem fructus non debentur, quamuis illa fuerit facta translatiue, & non extinctiue.

S Y M M A R I V M.

- 1 Indemnitas promissio includit releuationem ab omni damno siue sortis, siue fructuum.
- 2 Loco obligationis facti succedunt damna, & interesse
- 3 Solutio fructuum trium annorum probat illos de præterito fuisse solutos.
- 4 Distio, prout, stat restrictiue & quando.
- 5 Solutio ubi habet causam expressam ad aliam referri non debet.
- 6 Creditum num sufficiat à partibus habitum fuisse pro extincto, quamuis non omnia requisita delegationis interuenerint.
- 7 Accollatio habet vim solutionis.
- 8 Creditum alicui debito contra positum an illius extinctionem cedere debet.
- 9 Obligatio extinguatur per dationem in solutum.
- 10 Fructus post extinctionem deberi non possunt absque labe usurae.
- 11 Accollatio etiam ante acceptationem creditoris dicitur irrenocabilis.
- 12 Diuersitas cause, personarum, scripturarum, ac temporis, diuersitatem debitorum, & summarum demonstrat.
- 13 Obligatione soluendi debitus alienum efficitur quis debitor illius.
- 14 Error ab allegante debet plene & concludenter probari.
- 15 Calculus subscriptus amplius impugnari non potest.
- 16 Cessio translatiue & non restrictiue in principali debitore nihil operatur, quamuis debitum ab alio fuisset accollatum.

D E C I S I O CXXXVIII.

TENERI Corsios ad solutionem sc. 1000. cum fructibus census decursis, & non solutis usque ad annum 1623. ab inde vero citra iuxta liquidationem faciendam Rota censuit; siquidem illi de anno 1606. in satisfactionem similis summae quam tunc ex causa sublocationis terrarum, ac siluarum existentium in Castro Cisternæ debebant Bernardino Masseo, accollarunt in se pro rata scut. 1000. censum scut. 3000. ab eodem Bernardino debitum Iuliae Balleonæ eumque infra sex annos extinguere.

Par. X. Recens.

ac Bernardinum idemnem penitus tam pro sorte quam pro fructibus facere promiserunt; unde cum nusquam censum extinxerint, eiusque fructus soluerint Balleonæ creditori: imo utrumque ex proprijs pecunijs adimpleuerit Masseus commissa fuit contra ipsos stipulatio pro d. sorte & fructibus à Masseo solutis, quia promissio indemnitas includit releuationem ab omni damno, † siue sortis siue fructuum. Bart. in l. quero in princ. num. 1. ff. locat. Salyc. in l. 2. num. 3. C. senten. qua sine cert. quant. Surd. conf. 150. num. 3. Rot. in terminis census decis. 373. num. 2. par. 1. fecerit. eademque releuatio venit ex natura: 2 promissionis facti, † cuius loco succedunt damna, & interesse, ut tradunt communiter Doctores in l. stipulationes non diuiduntur ff. verb. oblig. Hond. conf. 39. num. 3. & 4 lib. 2. Surd. conf. 330. n. 5. & in his terminis Caualer. decis. 210. num. 1. & 2. Baratt. decis. 913. num. 1. Rot. in Bononien. Nullitatis Concordis 13. Iunij 1646. & 11. Marty anni currentis coram R. P. D. meo Cerro.

Quod vero Masseus de proprio extinserit censum, & fructus soluerit apparet ex publico instrumento anni 1623. ibi, volens prædictus Bernardinus de dictis scutis 3000. & fructibus decursis, non solutis satisfacere &c. Summ. Corsij num. 3. nec non ex calculo dato in Summ. ibidem num. 5. in quo Corsij constituunt se debitores Massei in scutis 225. pro fructibus census trium annorum usque ad annum 1624. neque enim se debitores constituissent, nisi Masseus soluisset de proprio, & hæc solutio fructuum trium annorum, † probat etiam de præterito fructus fuisse à Masseo solutos ad tex. in l. quicumque C. apoc. publ. lib. 10. Alex. in l. qui aliena num. 17. ff. acq. hered. Aym. conf. 313. num. 3. Ceph. conf. 96. num. 20. Cancer. var. resolut. tom. 1. cap. 14. num. 71. & seqq.

Neque Corsij supradictæ eorum promissioni satisfacisse dici possunt ex quo de an. 1613. Masseo dederint in solutum animalia bubalina pro pretio scut. 5920. quia datio huiusmodi non cessit in causam huius Census, sed aliarum partitarum tunc à Corsijs debitarum, cum in verbis sit restricta ad credita Massei descripta in libris existentibus penes Io: Baptistam de Bardis eiusdem Massei institorem, ibi, quam summam &c. promisit excomputare, & facere bonam cum creditis, quæ prædictus Illustriss. D. Bernardinus habet contra ipsos Alexandrum, & Paulum venditores per diuersas occasiones, prout in libris penes ipsum Io: Baptistam existentes ad quos &c. ponderando dictionem prout, † quæ stat restrictiue quando refertur ad aliquid quod si de præterito ac de illo constet l. adita ibi prout adisti perpetui monet authoritas Cod. eden. Alex. conf. 46. num. 9. lib. 1. Ruin. conf. 50. nu. 6. lib. 2. Surd. conf. 330. nu. 16. quoties enim solutio habet causam expressam, † ad aliam referri non potest l. 1. ff. solut. Roman. conf. 96 sub num. 2. Aym. conf. 158. num. 16. Decian. conf. 60. num. 20. lib. 2. Muta decis. 42. num. 6.

Inter credita autem descripta in dd. libris nullatenus legitur partita scut. 1000. pro qua Corsij accollauerant, ut supra censum de quo agitur; imo nec poterat describi, quia creditum hoc partes inter se habebant pro extincto longe ante mediante d. accollatione Census,

ac si in pecunia numerata solutio facta fuisset, ut apparet ex parcella libri à Corsijs producta in qua dicitur Corsios d. creditum scut. 1000. soluisse de anno 1606. ibi, e. p. m. Marco, e. m. Alessandro hanno pagato scudi 1000. per altri tanti si sono adossati un Censo di scudi 1000. in Roma come per gl' atti del Grillo Notaro Capitolino sotto li 23. Gennaro 1606. Summ. Maffei num. 4. Nec obstat quod per d. accollationem Maffeus non fuerit liberatus à debito census erga Balleonā ideoque illum ipse met redemerit de anno 1623. quia non dixi accollatione fuisse extinctum censum, vel Maffeu. ab eius obligatione erga Balleonam liberatum, sed quod accollatio extinxit creditum scut. 1000. pro quo Corsij censum in se assumpserunt, adeo quod id creditum sic semel extinctum, & in aliam causam transfusum non vigeat de tempore dationis in solutum bubalorum sufficitque † Illud partibus habitum fuisse pro extincto quamuis non omnia requisita delegationis interuenerint Aret. conf. 5. num. 1. Dec. conf. 107. num. 1. Affili. decis. 353. num. 5. nam stant simul quod vigeat debitum accollatum respectu principalis creditoris, & nihilo minus inter accollantem, & accollatarium expirauerit obligatio ob quā facta fuit accollatio † cum hæc quo ad ipsos habeat vim solutionis Grat. discep. 326. num. 14. Mastrill. decis. 37. num. 7. add. ad Greg. XV. decis. 336. litt. A. Rot. inter impress. apud Cinc. de censibus decis. 547. num. 2. decis. 559. num. 26.

Et clarius dationem in solutum non cessasse in causam huius crediti conuincitur, tum quia in calculo subscripto, & approbato à Corsijs pretium bubalarum contrapositum fuit alijs debitis Corsiorum † in quorum propterea extinctionem referendum est Greg. XV. decis. 366. sub num. 3. & seq. Caualer. decis. 163. num. 2. Rot. inter recent. decis. 520. vers. quæ omnes par. 2. recent. tū etiam quia datio in solutum emanauit de anno 1613. in dd. libris & calculo exinde composito ponuntur in debitum Corsiorum fructus census vsque & per totum mensem Ianuarii anni 1614. quorū sanè Corsij alioquin debitores non fuissent, quia sicuti per dationē in solutum extincta fuisset obligatio † sc. 1000. in quorum computum censum accollauerant Bald. in l. fin. circa fin. Cod. ad l. falc. Paris. de Saluian. inspec. 3. cap. 2. num. 370. Cinc. de censib. quest. 108. sub num. 13. Seraph. decis. 1333. num. 2. ita cessasset obligatio fructuum in futurum † cum absque labe vturæ amplius deberi non possent Ro. decis. 336. num. 1. decis. 540. num. 1. inter impress. apud Cinc. de censib. decis. 651. num. 1. coram bo. me. Card. Caualer. Atque hinc nil refert, quod in d. calculo ponatur partita scut. 1857. & alia sc. 1531. proueniens ex antecedentibus solidationibus, quia in dd. partis includit eam scut. 1000. de qua agitur probandum ex aduerso esset, & manifestè contrarium demonstratur ex quo eadē scut. 1000. fuerunt alias excomputata in affictibus recursis mediante instrumento accollationis census de anno 1606. & Corsij recognouerunt se debitores fructuum Censui etiam postea decursum.

Accedit maxima inuerisimilitudo quod

Corsij post accollationem census voluerint illius sortem principalem soluere ipsi Maffeo cū per talem solutionem non remansissent liberati ab obligatione ad fauorem Iulie Balleonæ creditricis census contracta mediante stipulatione Notarij in instrumento accollationis, ap-
11 posita † quæ irrevocabilis erat etiam ante quā Balleona illam acceptaret Ciric. latissime contr. 322. num. 8. & seqq. contr. 425. num. 22. & seqq. Laderch. conf. 76. num. 1. Ruin. conf. 119. sub num. 8. conf. 126. sub num. 10. conf. 172. num. 16. lib. 1. Osasch. decis. 33. sub num. 12. Rota in Romana Censui 25. Iunij 1640. S. tertio quod dicitur coram me.

Non obstat quod stante errore calculi exhibiti eo quod in debitum Corsiorum ponitur partita scut. 1531. quæ includitur in precedenti scut. 1857. nec non alia partita scut. 1100. pro totidē quæ Maffeus promisit soluere Fragotto Salsamentario, nec tamen soluta probantur Corsij remaneant creditores d. summæ sc. 1532 & aliterius scut. 1100. quæ proinde veniant cōpensandæ cum censu, & fructibus pro quibus agit Maffeus. Quia error duarum priorum partitarum excluditur aduertendo, quod licet vtraque proueniat ex solidationibus antecedentibus, hæ solidationes sunt omnino distinctæ, & continent debita penitus separata cum altera facta fuerit cum Paulo, & Alexandro sub die 30. Augusti 1613. partita vero scut. 1531. proueniat à solo Alexandro, & à solidatione cum ipso solo facta post viginti octo dies, quæ diuersitas causæ, personarum, scripturarum
12 ac temporis † demonstrat diuersitatem debitorum, ac summarum l. quingema in fin. ff. de probat. l. si is qui ducenta in princ. & ibi gloss. ff. reb. dub. Aym. conf. 282. num. 1. & 2. Sord. conf. 30. num. 10. & seqq. Menoch. de abit. cas. 213. num. 11. & seqq. Rot. in Romana, seu Camerinen. Pecuniaria 6. Februarij 1626. soram bon. mem. Remboldo.

Alia similiter partita scut. 1100. quæ de mandato Castroru m Maffeus promisit soluere Fragotto illorum creditori debuit in eorum debitum, & respectiue creditum Maffei adscribi,
13 quia talis † promissio effecit Maffeu debitorem Fragotti summæ à Corsijs debitæ Cinc. de censib. quest. 73. num. 16. Greg. XV. decis. 586. num. 1. quæ vltius præsumitur à Maffeo soluta, dum tanto tempore nusquam Fragottus Corsios molestauit, & Corsij ex eadem causâ se debitores Maffei in d. calculo agnouerunt; ita vt hodie negare non possint solutionem quam agnoscendo debitum semel facti fuerunt, nisi ipsi probent hanc negatiuam in qua fundatur
14 error † ab allegante plenè, & concludenter probandus Buratt. decis. 419. num. 1. decis. 492. num. 1. Rota inter recent. decis. 128. num. 13. par. 7.

Quæ tandem opponuntur contra fidem librorum, & partitarum calculi potuerant omitti, quia cum Corsij subscripserint calculo ex
15 libris extractos illos amplius impugnare non possunt l. si ita stipulatus 126. S. Chrysogonus ff. ver. oblig. Caputaq. decis. 363. num. 7. par. 2. Rota in recent. decis. 186. num. 1. decis. 302. num. 6. par. 5.

Quo verò ad fructus post annum 1623. Domini censuerunt illos non deberi ad rationem Censui, quia census de d. tempore fuit à Maffeo

seo redemptus. mediante solutione Balleonæ creditrici facta que peperit extinctionem Censuum quamvis in instrumento deluper celebratio Maffeus reportauerit cessionem iurium translatiue, quia talis cessio fuit reportata ad certos effectus ibidem expressos. Cumque ipse Maffeus esset impositor ac principalis debitor census, et illa operari non potest translationem iurium, sed habet vim extinctionis ne in eodem subiecto detur actio & passio Bart. in l. Modestinus sub num. 4. vers. aut solvens ff. solut. Peregr. de fideicom. artic. 52. num. 34. add. ad Gregor. XV. decis. 75. num. 3. in fin. Rot. diuers. decis. 123. in 8. par. 2. decis. 426. sub nu. 3. par. 2. recent. decis. 547. non. 4. apud Cinc. de Censib. & in Romana Census 1. Iulii 1641. coram me.

At quoniam Maffeus vt solueret Censuatio vendidit Casale nuncupatum Arcionis, & sic amisit fructus quos ex Casali perciperet, eosdem consequi debet à Corsijs, quibus extinguendi Censum onus incumberebat, & à quibus indemnitas sibi promissa fuit: erit autem dictorum fructuum facienda liquidatio, quia hactenus non constitit quot ex Casali perciperentur.

Et ita decisum vtraque parte informante.

R. P. D. LEON VEROSPINO.

Barchinonensi exemptionis.

Luna 16. Decembris 1647.

ARGUMENTVM.

Sententia quæ de sui natura debet esse certa, non conditionalis, num vitietur, si sub reservatione Beneplaciti Apostolici fuerit concepta. Immunitas ecclesiasticis concessa an dicatur violata per impositionem gabellæ solis laicis impositæ si ex illa ipsi incidenter veniant grauati.

SUMMARIVM.

- 1 Sententia validitas resultat ex reuolutione actorum.
- 2 Sententia concepta per ablatium absolutum an dicatur nulla, & num. seqq.
- Voluntas principis equiparatur casui fortuito, n. 2.
- 3 Sententia debet esse certa.
- 4 Ablatium absolutum conditionem importat.
- 5 Sententia concepta sub reservatione Beneplaciti Apostolici an valeat, & sup. num. 2. cum seqq.
- 6 Beneplacitum Apostolicum sub cuius reservatione fuit concepta sententia, si illius tantum respicit executionem, num. eam reddat incertam vel conditionalem, & sup. num. 6.
- 7 Probatio per indicem non admissa ipsius postmodum sententiam irritat ipso iure.
- 8 Iudex denegans probationem suæ causa dicitur nulliter procedere.
- 9 Articulorum admissio denegata praua disputatione dubij non causat nullitatem.
- 10 Consuetudo ecclesiastica libertatis restrictiua, & ecclesiasticos potestati laicorum subiciens à sacris canonibus reprobatur.

- 12 Clerici tenentur eorum merces gabellario exhibere.
- 13 Ecclesiastici non teneantur ad refectionem murorum, pontium, & custodiam Ciuitatis quacumque consuetudine non obstante.
- 14 Gabella demandata solum laicis si incidenter ledat ecclesiasticos num dicatur lapsa immunitatis, & num. seq.
- 15 Immunitas ecclesiastica violatur tam directe, quam indirecte.

DECISIO CXXXIX.

CONFIRMANDAM esse sententiam Rotalem hodie Domini responderunt Capitulum, ac Canonicos Ciuitatis Barchinonensis declarantem immunes ab omnimoda solutione Gabellæ, ac ipsos exemptos recensentem à receptione apodiscæ, è manibus laicis in suarum exitu mercium à Ciuitate, earumque ibidem introitu; Cum eiusdem validitas ex reuolutione processus elucescat, et omnia ad hunc effectum requisita continentis, iuxta sæpè sæpius in hoc Tribunali receptam decisionem Verall. 260. par. 2. & repetitæ nullitates excludantur per Decis. R. P. D. mei Bichij sub die 20. Maij proximè præteriti aditam, ex qua eiusdem quoque Iustitia conuincitur, prout etiam ex decisionibus coram bon. mem. Cocchino, & R. P. D. meo Corrado in prima Instantia exaratis.

- Deducebatur autem prima nullitas ex beneplacito Apostolico per ablatium absolutum in eadem sententia reseruato, et quo, vti à voluntate Principis pendente, ac casui idcirco fortuito æquiparabili, iuxta text. in l. Lucius 11. ff. de euiction. notat Aym. cons. 64. nu. 6. Alexand. cons. 57. num. 4. lib. 1. Afflict. decis. 54. num. 2. vel incerta redditur ipsa sententia et contra dispositionem textus in §. curare Instit. De Actionib. certitudinem requirentis, & totius tituli de sententijs, quæ sine certa quant. profer. & aduertit Specul. in tit. de sentent. §. vno 7. vel saltem conditionalis et in vim ablatiui absoluti, sub quo beneplacitum prædictum legitur reseruatum Lab. emptione ff. de pact. l. euictis ff. de euict. l. à Testatore ff. de Condit. & Demonstr. ac conuequenter ipso et iure nulla l. 1. §. biduum, ubi gloss. in verbo sub conditione ff. quando appellan. sit, Satyr. in l. cum Iudex num. 1. ff. de sententijs, & interloc. omnium, Iudic. ubi etiam Bald. num. 3. et in l. non dubium num. 12. C. de leg. & de Communi testatur Gabr. de sentent. concl. 1. num. 18.

- Huius tamen vis nullitatis eliditur ex decis. R. P. D. mei Bichij in §. Nam pro responsione cum sequen. ibi enim ostenditur pro faciliiori executione sententiæ per caput insuper separatim reseruatum fuisse beneplacitum, et quod idcirco respiciens ordinem, ac modum exequendi non potest constituere vel incertam, vel conditionalem sententiam ipsam, absolute, in substantiali parte prolatam, vt ex pluribus auctoritatibus comprobatur in §. Cum igitur, & late prosequitur Gabr. de sententijs concl. 1. num. 3. & 4. prout nec etiam eiusdem confirmationem retardare ad tempus expediti beneplaciti,

7 ri, & ex quo eius intercessio reputatur esse sufficiens, quoties de proposita praxi, ac de sententiæ executione tractabitur, ut præter relatos in decis. prædicta R.P.D. mei Bichii in S. & absolum, tradit Negus. de pignor. 5. par. principali mem. 4. num. 10. in 3. concl. Castren. conf. 270. num. 3. lib. 2. Capic. decis. 17. num. 6. Rot. coram Pat. decis. 471. num. 3. lib. 2. & in Anconitana Hereditatis 11. Martii 1616, coram Vbaldo, & in Viterbien. Bonorum 10. Iunii 1602. coram Sacrato, & in Viterbien. fideicommissi 6. Iunii 1603. coram Sanctissimo Domino Nostro.

Altera nullitas eliciebatur ex contrarietate sententiæ inde præsumpta, quod in prima parte omnimoda Capitulo, ac Canonicis attribuitur exemptio à cuiuscunque solutione Gabellæ, & exactio contra eisdem Ciuitati adimitur, postmodum verò præuio Apostolicæ Sedis consensu legitur Canonicis attributa facultas recuperandi in ultimo anni periodo valorem Gabellæ in mercium emptione tunc temporis solutæ; Hinc enim in necessarium antecedens Gabella supponitur à Ciuitate exacta in præcedenti sententiæ parte eidem prohibita.

Sed hæc quoque contrarietas ex ultimo ipsius Decisionis §. visa fuit excludi, in eo enim ostenditur pro faciliore executione Immunitatis prius attributæ Capitulo propositam fuisse praxim restituendi in fine anni Gabellam pro mercibus inseparabilibus ab ipso solutam, reservato tamen Apostolicæ Sedis consensu, Indè verò argui non posse diminutam exemptionem favore Canoniorum antea decretam.

Altera demum nullitas arguebatur ex denegata remissoria præuia articulorum productione exaduerso petita, & cum oblata ab altero Colligantium probatio, nec per Iudicem admissa editam postmodum ipsius sententiam irritet ipso iure Bald. in l. Prolatam num. 7. C. de sentent. & interl. omn. Iud. ibique Angel. num. 1. Alex. conf. 181. num. 5. lib. 6. & alii relati per Gabr. de sentent. concl. 7. num. 7.

Sed nec visa fuit urgere adducta nullitas militans solum in casu denegatæ probationis & per Iudicem sine causa, ut sequendo Doctrinam Innocentii in cap. Ecclesiæ S. Maria notat ibidem Butr. num. 19. de Constit. Gabr. eadem concl. 9. num. 8, non tamen dum præuia disputatione denegata & fuit articulorum admissio tanquam irrelevans, ut notat Bart. in l. 2. num. 25. ff. de appellat. Bald. in l. 2. num. 19. C. de Episcopali Audientia, & respondit Rota in Corduben. Decimarum de Lucena 7. Februarii 1639. coram bon. mem. Merlino in S. non obstat quod insteterint Agentes, &c.

Hæc autem irrelevancia convincitur manifesta ex singulorum articulorum examine, nam in primo proposita fuit immemorabilis consuetudo receptæ per Ecclesiasticos à manibus Laicis apodisæ, ut fraudibus ansa adimeretur.

Hæc verò consuetudo, cum ex multorum fide Curialium Ecclesiasticæ libertatis restrictiva probetur, dum attestantur pluries ab officiali huic muneri Præposito Ecclesiasticis

denegatam fuisse apodisam, ac diminutam respectu mercium extrahendarum, ac ipsosmet Ecclesiasticos Laicorum potestati subijciat & à sacris proinde Canonibus, ac legibus Civilibus reprobatur nempe in cap. moveri de sentent. Excomm. c. quamquam §. cum igitur de censib. lib. 6. & in Auth. cassa C. de sacros. Ecclesiæ & irritant expresse in Bulla Cane in 18. ac 25. §. Iniusmodi consuetudines, & quæcumque similia privilegia longissimo quamvis temporis cursu præscripta specialiter abrogante, adeoque sub evitandæ fraudis prætextu consuetudo prædicta licet iustificata, admitti non posset, præsertim quia eidem fraudi satis consultum ostenditur in decis. R.P.D. mei Corradi in S. quia fraudibus cum seqq. per exhibitionem eorumdem mercium

12 Officiali in porta Ciuitatis & ad exactiorem Gabellæ constituto, & hanc praxim ponderat etiam Barb. de off. Episcopi alleg. 13. num. 16. cum seqq. Crass. de effect. Cler. effect. 3. num. 157. Grat. decis. March. 148. num. 21.

In secundo verò articulo pariter deducebatur immemorabilis consuetudo imponendi

13 Gabellas Ecclesiasticis & personis pro muro-rum, ac Pontium refectione, ac ipsius mer Ciuitatis custodia, quæ etiam in eadem decis. R.P.D. mei Corradi ex sacrorum Canonum dispositione reprobatur, ac consequenter ostenditur irrelevans in S. Quæ sanè conclusionem seqq.

Hinc verò corruunt repetitæ contra Iustitiæ sententiam exceptiones, & præsertim obiectio respectu mercium inseparabilium pro quibus ipsis tantum Mercatoribus, cæterisque personis laicali potestati subiectis Gabellæ solutio dentandatur & in earum exitu, è Ciuitate, atque introitu, nec inde dici potest læsa immunitas, dum Ecclesiasticis per accidens damnum contingit, ut aduertit Calder. conf. 22. de Const. Rodriguez quest. reg. tom. 3. quest. 74. artic. 7. Molin. de Iust. & Iur. tract. 2. disput. 673. sub num. 5. vers. & ex eo.

Contraria enim opinio frequentiori DD. Calculo probatur communior, ac verior in decis. R.P.D. mei Corradi in S. Nam contraria sententia, damnum videlicet Ecclesiasticis personis

15 accidentaliter contingens, & violationem Ecclesiæ Immunitatis operari, quæ tam directè, quam indirectè à Iure prohibetur, ut in cap. qua in Ecclesiarum de Constit. & in Auth. cassa C. de sacros. Ecclesiæ & tradit Rocch. de Curt. in tract. de Consuet. sect. 8. num. 60. Mart. de Iuris. Cent. 4. cas. 28. num. 13. Rot. in vulgata Alben. Gabella 28. Iunii 1630. coram bon. mem. Merlin. impressam par. 6. recent. dec. 339. num. 44. Quæ ratione prædicta remouetur obiectio, & alia, quæ contra sententiæ Iustitiæ obijci possent.

Ex quibus Vtræque, &c.

Decisio ista emanata in hac eadem causa coram bon. mem. Bichio sub die 20. Maii hoc eodem anno 1647 est supra in hac eadem part. 10. recent. decis. 36. ubi alias decisiones annotant in hac causa factas.

P. D. M. E. L. T. I. O.

Postea Episcopo PAPIEN.

Colonienſis canonicatus, seu ferculi.

Luna 16. Decembris 1647.

A R G V M E N T V M.

Facta resignatione beneficii si debita non sequatur publicatio, beneficium dicitur Papæ reservatum atque in Curia vacare, sicque in illo inferioris collatio impeditur.

S Y N N A R I V M.

- 1 Resignatio facta absque expressione quod resignans fuisset ordinatus ad titulum beneficii sanatur per aliam supplicationem.
- 2 Gratia plures sub eadem data expediri non possunt, & quando, n. seq.
- 4 Resignatio requirit publicationem.
- 5 Publicatione resignationis non secuta resoluitur ius resignatarii.
Beneficium resignatum absque publicatione dicitur vacare in curia, neque est locus collationi inferiori, n. 9.
- 6 Resignatio sine publicatione inducit reservationem, & vacationem beneficii in Curia.
- 7 Optioni locus esse non potest stante reservatione beneficii eiusque in Curia vacatione.
- 8 Optari non potest beneficium in manibus Sanctissimi resignatum Amplia, ut n. 9.
- 10 Decretum irritans inficit titulum & possessionem, ut neque competat manutentio.
- 11 Resignatio num publicari debeat cum insertione litterarum apostolicarum.
- 12 Possessio Canonici & Præbendæ capitulariter est capienda.
- 13 Manutentio debetur Resignatario maxime contra non habentem parem titulum.
- 14 Promissio Resignatarii sit nè informis dignum, vel gratiosa.
Promissio gratiosa potest exequi ac etiam capi de beneficio possessio absque ulla iustificazione & sine executoris, n. 14.

D E C I S I O C X L.

IN hac causa sub die 17. Iunii præteriti fuit resolutum mandatum de manutenendo esse concedendum Ioanni Versonder in possessione Canonici, seu Ferculi, de quo agitur non solum uti possessori anteriori, sed etiam, quia fuit suppositum resignationem factam, ab Alexandro de Merhem ad favorem Ioannis Romerschirchen fuisse nullam ex quo non fuit narratum Summo Pontifici, quod dictus Alexander fuerit ordinatus ad huius beneficii Titulum, & quod resignatio non fuerit publicata, nec citatus dictus Versonder iam possessor, dum Romeschirchen suam apprehendit possessionem vigore suarum litterarum Apostolicarum: sub hac autem die reposita, causa ex nouiter deductis per dictum Romeschirchen ad magis fundandam suam intentionem maxime circa validitatem resignatio-

nis Domini recesserunt à decisis.

Etenim primum obiectum quod non fuerit facta mentio quod resignans fuisset ordinatus ad Titulum huius Canonici seu Ferculi prorsus cessare visum fuit, quia contrarium apparet ex altera supplicatione nouiter porrecta, Sum. Romeschirchen n. 1, expedita sub data primæ supplicationis, quæ continet huiusmodi narratiuam, prout etiam gratia perinde valere, & sic patet Papam fuisse de hoc certioratum, postea gratiam facere voluisse non obstante dicto primo defectu; † Vnde resignatio ita conualidata remansit, ac si in supplicatione ab initio data præfata mentio facta fuisset Rebuff. in Praxi tit. de rescript. etiam perinde valere n. 2. Gemin. conf. 127. n. 4. Rota in rec. decis. 499. n. 12. & 13. par. 4. tom. 2. & decis. 273. n. 24. par. 6. Bursatt. decis. 708. n. 7.

Nec refert quod sub eadem data plures gratiæ expediri non possint, † quo eueniente casu nulla earum attendi debeat ad text. in l. scripture ubi DD. ff. de fid. instr. Quia intelligitur quando gratiæ inter se contrariantur, ac incompatibiles redduntur, tunc enim ad inuicem tolluntur ex defectu verisimilis consensus Principis concedentis, † non autem quando sunt compatibles, & illarum una tendit ad supplicationem, altera verò ad illius confirmationem atque maiorem corroborationem, ut explicant bene DD. in d. l. scriptura Marefcot. resol. 82. n. 1. vers. primus lib. 1. & in specie de huiusmodi stylo Datarie meminit, Rota decis. 114. n. 3. vers. dixerunt DD. par. 3. lib. 3. diuers. Gratian. discept. for. cap. 191. n. 1. & seq. Modern. Rom. de re benef. lib. 2. quest. 23. n. 20. vers. in hac igitur controuersia.

Tollitur etiam altera obiectio quod dicta resignatio non fuerit publicata, quia ex instrumento pariter de nouo producto ut ex Sum. Romerschirchen n. 4. † apparet illam fuisse publicatam iuxta formam constitutionis San. mem. Gregorij XIII. in ordine 85. Bullar. par. 2. Paris. de resignat. lib. 11. quest. 6. n. 65. vers. & circa publicationem, & quest. 14. n. 4. vers. Sed hic cadit dubium Garz. de benef. par. 11. cap. 3. n. 302. vers. & publicatio probari potest, & esto etiam, quod talis publicatio non esset probata, dum beneficium fuit resignatum in manibus Sanctiss. dicitur vacare in Curia, & non est locus collationi inferiorum cum dicta Constitutio resoluat simpliciter ius quæsitum Resignatario, † & nihilominus sustineat præcedentem vacationem per resignationem in eius videlicet odium, qui non publicauit Garz. d. par. 11. cap. 3. n. 305. Lothar. de re benef. lib. 3. quest. 21. n. 26. Rota in Camerinen. Parachialis 7. Februarij 1635. coram Reuerendiss. D. meo Præsidente Vallisoletano, Legionen. Beneficij 9. Decembris 1639. coram R. P. D. meo Gbiflerio, & in Legionen. Canonici 23. Ianuarij 1640. coram R. P. D. meo Royas. Talis autem resignatio sic facta, † ut inducat vacationem, & reservationem ex text. in cap. 2. de præb. in 6. in extranag. ex debito de elect. & in extranag. ad Regimen. de præb. inter communes Paris. conf. 10. n. 1. vers. verissimum est, & seqq. lib. 4. cum alijs relatis per eundem Lothar. de re benef. lib. 2. quest. 27. n. 33. vers.

vers. Idemque dici conuenit, ac seqq. Rota dec. 7. num. 4. de ver. permitt. in nou. Pat. decif. 38. num. 2. lib. 2. & in recent. decif. 34. num. 2. & decif. 226. nu. 3. par. 5. Zamoren. Archidiaconatus 28. Iunij, & 2. Decembris præteriti coram R. P. D. meo Ottobono. Stante igitur tali vacatione in Curia, & reservatione † locus minimè esse potuit optioni, cuius vigore Ioannes Versonder apprehendit possessionem ferculi de quo agitur cap. fin. §. in præbendis vero de consuet. in 6. Paris. dicto conf. 10. num. 3. vers. quoniam siante cum seqq. lib. 4. & in tract. de resignat. lib. 1. quæst. 4. num. 54. vers. & hac beneficia, Cassador. decif. 4. num. 1. de concess. præbend. & decif. 642. num. 2. par. 4. diuers. Rota in Messanen. Decanatus 13. Ianuarij 1642. §. neque huiusmodi, & 17. Iunij 1642. §. minus obstat coram Reuerendiss. D. meo Delano, Et quod non possit optari, nec Canonicatus, † nec præbenda præcedente illius resignatione facta in manibus Sanctiss. declarat Verall. decif. 284. par. 2. incip. optari non possunt Monet. de option. Canon. cap. 3. num. 17. post med. vers. nisi membra, iux. secundam impress. Quod eo magis procedere debet in præsentī calu, in quo Summas Pontifex cuiusque iuri optandi specialiter derogauit, † vt legitur in litteris Apostolicis relatis in d. Summ. num. 15. Ferrett. conf. 109. num. 2. vers. & primo quia, & seqq. Lotther. de re benef. lib. 2. quæst. 25. num. 5. 2. Cassad. decif. 4. num. 1. tit. de concess. præbend. & decif. 642. num. 1. par. 4. diu. in Verellen. Coadiutoria 17. Iunij 1644. & 13. Iulij 1645. coram me. Quapropter cum ex supradictis dignoscatur de indubitata reservatione huius ferculi consequenter quæcumque possessio, & prouisio cuiusvis vigore tituli capta non est attendenda ob decretum irritans in prædictis Constitutionibus appositum, † quod adeo inficit omnem Titulum, possessionem, & prouisionem, vt eidem Ioanni Versonder nulla prorsus cōpetat manutentio L'improba C. de acquir. poss. Garz de benef. parus. cap. 1. num. 413. vers. in quo quidem, idem Lotther. de re benef. lib. 3. quæst. 3. num. 33. Ferrett. conf. 349. num. 2. & 3. vers. ad idem adduco Rota decif. 3. de restit. spol. in nou. & decif. 2. eod. tit. in antiq. Coccin. decif. 51. per tot. & in rec. decif. 48. nu. 3. vers. sequitur par. 5. Romana, seu Terracinen. Affilius 27. Ianuarij 1627. coram bo. mem. Pironano, penes modern. Perus. de manu. decif. 215. num. 15. vers. præterea est item indubitata conclusio, Cinitaten. Archipresbiteratus 24. Martij 1645. §. etsi qua probaretur possessio coram R. P. D. meo Cerro, Mediolanen. Cimiliarcatus 15. Maij 1645. coram R. P. D. meo Peutingero, & in Valentina Recloria 4. Maij 1647. coram R. P. D. meo Bichio.

Nec releuat quod in instrumento publicationis non fuerunt insertæ litteræ Apostolicæ, † quia sufficit attestatio de illarum publicatione iuxta formam dictæ Constitutionis S. M. Pij Quinti, & Greg. XIII. vt probat Paris. de resignat. lib. 1. quæst. 6. nu. 51. 59. & 63. vers. Rota autem idem declarat. Baratt. decif. 594. num. 7. vers. quinimo, &c.

Defectus citationis Versonder etiam euanesceat, quia illius possessio nedum ex supradictis fuit improba, & nulla, sed etiam quia, non fuit capta Capitulariter, † prout capienda omnino erat cum ageretur de Canonicatu,

& præben. Innot. in 6. in litteris num. 3. de rest. spol. Bald. in l. 2. C. de seruit. & aq. Gratian. discept. for. cap. 992. num. 24. Rota decif. 12. de restit. spol. in nou. decif. 701. num. 5. par. 2. rec. Cassad. decif. 3. de caus. poss. & propr. Gregor. decif. 364. littera B. Candel. dec. 339. num. 3. Ofcen. Archidiaconatus 31. Ianuarij 1635. coram bo. mem. Coccino, Aquilana Capellania 21. Iunij 1645. coram R. P. D. meo Royas, Tridentin. Canonianus 17. Maij 1646. & 26. Februarij 1646. coram R. P. D. meo Cerro, vnde citatio illius nullo modo requirebatur.

Demum nec obstat quod Resignatarius teneretur iustificare gratiam suæ resignationis, & prouisionis; Quia eo ipso quod resignatio fuit facta in manibus Sanctissimī, beneficium remansit reservatum, & manutentio debetur Resignatario, † Maximè contra non habentem parem titulum Rot. decif. 92. num. 5. par. 1. & decif. 28. num. 4. par. 6. rec. & decif. 364. num. 3. coram Papa Gregor. XV. Addito etiam quod talis prouisio Resignatarij non est in forma Dignum, sed gratiosa, † quæ ideo potuit exequi sicuti etiam de beneficio capi potuit possessio absque vlla iustificatione, & sine exequutore, vt dixit Rota in Tarraconen. seruitiij 2. Decembris 1615. coram Sacrato, Leodien. Abbatia 14. Ianuarij 1622. coram Vbaldo, quæ est in ordine 333. num. 13. par. 4. tom. 2. recent. & in Vintimilien. Capellania 30. Maij 1635. coram Motmarno.

Et ita vtraque parte, &c.

R. P. D. PEUTINGERO.

Cesenaten Bonorum.

Luna 16. Decembris 1647.

ARGUMENTVM.

Factum, qualis est hæreditatis aditio, de iure non præsumitur, & an confessio receptæ dotis numerationem probet.

SUMMARIVM.

- 1 Hæreditas quamuis fuerit delata, non ex hoc probatur adita.
- 2 Aditio cum sit quid facti non præsumitur.
- 3 Confessio dotis recepta sine adminiculis solutionem non probat.
- 4 Confessio recepta dotis solutionem non probat etiam præcedente promissione, quoties de ea constat ex sola primata scriptura.
- 5 Alienationes fuisse de bonis fideicommissis subiectis probare debet fideicommissarius petens immisso-

DECISIO CXLI.

SVB die 3. Iunij præteriti coram me Cinthia filia Arnalcani Lancetti substituta Francisco sine filiis, vt euenit decedenti, denegata fuit immissio ex l. fin. C. de edict. Div. Adr. toll. super prædio à dicto Francisco illis de Lancettis vendito, quia Cinthia ostabant detractiones legitimæ, & dotis maternæ Francisco hæredi grauato debita; attamen hodie Causa repropo-

sita,

sita, Domini censuerunt decisionem esse re-
formandam quoad liquidationem dotis, quæ
tunc liquidata fuerat ad scuta 400. Sed quia
compertum fuit solutam fuisse fideicommit-
tenti dumtaxat in scut. 300. auri in quodam
prædio sito in Villa S. Thomæ. Quæ soli Fran-
cisco debentur, quia Cinthia ob dotem rece-
ptam hereditati maternæ renunciauerat *Summ.*
Lancetti num. 3. Altera verò Soror Elisabetha
non probatur hereditatem matris adiuis-
se, † quamuis sibi fuerit delata non ex hoc se-
quitur aditio *Faber de error. pragmat. dec. ad. 13. er-*
ror. 1. num. 6. & 7. Et aditio sit quid † facti non
præsumitur *Surd. decis. 339. nu. 17. Bald. conf. 273.*
num. 4. lib. 1. Negus. quæst. 297. num. 24. Rota in Rea-
tina iuris redimendi 27. Martij 1624. coram boimem.
Merlino.

Alia vero scuta 200. allegata in Instrumen-
to dato in *Summ. Lancetti num. 2.* non apparent
fuisse soluta aliter quam per confessionem de
recepto, † quæ dotis solutionem sine admi-
niculis non probat, ut ait *Bald. in l. 1. sub nom. 4.*
C. de prin. dos. Curt. sen. conf. 70. sub n. 4. Bero. consil. 60.
num. 43. lib. 2. Gregor. decis. 62. nu. 2. Burat. decis. 108.
num. 21.

Neque in hoc casu sufficit consueta limita-
tio quod confessionem hanc præcesserit dotis
promissio, quia de tali promissione non legi-
timè constat, † apoca enim illa priuata in in-
strumento confessionali inserta sine decreto
Iudicis fidem non facit, ne quippe in potesta-
te coniugum sit in actu confessionis fingere
præcedentem promissionem, & sic prohibi-
tionem legis talem confessionem damnantes
eludere, & inter coniuges sub hoc colore
fiant inter viuos prohibite donationes ac con-
iugalit amor sit præteritum donationis *Gratian.*
disce pt. 693. num. 1. Afflict. decis. 273. nu. 4. in fin. Cre-
scenz. decis. 1. de probation. Burat. decis. 108. num. 1. &
fuit dictum in Anconitana Bonorum 1. Junij 1643.
coram Domino meo Bichio.

Neque Cinthiæ ad obtinendam immis-
sionem aliarum duarum alienationes ante venditionem
prædij, de quo agitur factæ à Francisco hære-
de Amilcaris suffragantur. Prima videlicet
vnius Domus pro sorte Ciuitate Cesenæ in via
strade pro scutis 518. *Summ. num. 3.* Secunda tor-
naturarum sex terræ in Villa Pavirani vendi-
tarum Dominico de Campaninis pro scutis
210. de anno 1606.

Quia Domus illa non probatur fuisse hære-
ditaria Amilcaris fideicommittentis, † ut Mol-
dicij fideicommissarij probare debuissent *Rota.*
decis. 133. num. 1. par. 1. recent.

Et dictæ sex tornaturæ venditæ fuerunt cum
pacto redimendi, prout redemptas fuisse con-
stat, ex quo de anno 1611. Franciscus hæres
grauatus totam Villam Pavirani, inclusis etiã
his sex tornaturis vendidit Octauio illorum de
Lancettis auctori, ut in eorum *Summ. num. 5.* vl-
tra quod cum dictæ sex tornaturæ pro scutis
210. dumtaxat venditæ fuerint, Creditum ve-
rò Francisci hæredis grauari ratione dotis suæ
matris ascendat ad scuta 300. auri, & insuper ei
debeat legitima & Trebellianica liquido
constat per huiusmodi alienationes ab ipso fa-

ctas detractiones supradictas sibi Competentes
minimè fuisse consumptas. Ideo iuxta mô-
dum supra expressum iterum Immissio fidei-
commissariis denegata fuit vtrique parte in-
formante, &c.

R. P. D. M E L T I O.

Postea Episcopo PAPIEN.

Romana Fideicommissi de Mutis.

Mercurij 15. Ianuarij 1648.

A R G V M E N T V M.

Substitutio facta sub conditione si grauatus de-
cesserit sine filiis, expirat, quando decedens
reliquit filios, quamuis postea illi moriantur,
iuxta celebre conf. Oldrad. 21. à quo passim
recedere firmatur, quando extant coniecturæ
suadentes, Testatorem, purum, & absolutum
fideicommissum omni casu inducere voluisse,
quia voluntas Testatoris primum locum
obtinere debet; quocirca in præsentī decisione
discutitur, an fideicommissum perpetuum &
absolutum censeatur inductum, ex contem-
platione agnationis, & tractus successiui, cum
digressionem ad plures gradus substitutionum,
tam in parte actiua, quam passiuā, & resolutio
est affirmatiua, in contrarium adductis plene
respondendo.

S V M M A R I V M.

- 1 Substitutio facta sub conditione si grauatus sine fi-
liis decesserit, expirat si cum filiis decedat.
- 2 Filij in conditione positi vigore statuti Urbis licet
sint vocati, tamen ex hoc non dicuntur grauati.
- 3 Filiorum appellatione non veniunt Nepotes ex Vo-
catione aliena non insertur, ad passiuam, & nu-
mer. 50.
- 4 Substitutio reciproca facta primis institutis non infert
grauamen inter eorum filios & Nepotes in condi-
tione positos.
- 5 à Conf. Oldrad. 21. passim receditur, quando extant
coniecturæ suadentes Testatorem purum & abso-
lutum fideicommissum omni casu inducere voluisse.
- 6 Substitutio reciproca facta inter institutos in casum
si sine filiis legitimis & naturalibus masculis, &c. decesserint comprehendit Nepotes, ac cate-
ros eorum descendentes.
- 7 Testator præsumitur omnes eius descendentes voluisse
preferre remotioribus agnatis.
- 8 Oldrad. conf. 21. procedit quando conditio fuit appo-
sita uni personæ tantum & non habet tractum
successuum ad alios.
Secus quando Testator ad plures substitutionum
gradus fuit digressus, & conditio si sine filiis ap-
posita non fuit unico tantum gradui.
- 9 Testatoris dispositio quando importat tractum succes-
suum & præsumitur tantum, non sufficit, si unica
tantum vice verificetur.
- 10 Filij in conditione positi stante dispositione Statuti
Urbis censentur dispositi vocati, ac si fuissent ex-
pressè substituti, amplius, ut num. seq.

Fidel-

- 12 Fideicommissum perpetuum & absolutum inducitur ex qualitate legitimationis, & masculinitati per Testatorem, pluries in testamento repetita.
- 13 Fideicommissum perpetuum & absolutum non inducitur ex sola vocatione masculinorum.
- 14 Fallit tamen, quando ultra masculinitatem, fuerant exclusa femina descendentes cum assignatione congrua dotis.
- 15 Maxime stante dispositione statuti Urbis exclusiui feminarum propter masculos.
- 16 Fideicommissum perpetuum & absolutum censetur inductum ex digressionem ad plures gradus substitutionum tam in parte actiua, quam passiva.
- 17 Consequens qui vult, censetur etiam velle necessarium antecedens.
- 18 Fideicommissum perpetuum, & absolutum censeri inductum quando Testator ultimo loco vocavit proximiores de Domo.
- 19 Testator non presumitur voluisse vocare proximiores de domo, & excludere descendentes legitimos, & naturales suos.
- 20 Testator sicut magis dilexit institutos, ita presumitur magis dilexisse filios eorundem institutorum, & substitutorum.
- 21 Condicio appposita instituto, debet etiam purificari in omnibus descendentes, & in quolibet eorum.
- 22 Dicitio dicti tanquam relatiua debet referri ad eos tantum, qui oculis corporeis legi possunt.
- 23 Et ut operari possit aliquam grauaminis repetitionem in eis qui tanquam in conditione positi, reperiuntur vocati.
- 24 Fideicommissum ordinatum inter filios descendentes siue filijs, non extenditur ad filios filiorum.
- 25 Fideicommissum iniunctum Nepotibus, censetur etiam repetitum in Pronepotibus, ubi fuit habitatio conseruationis agnationis, & tractus successiui, & num. 33.
- 26 Fideicommissi grauamen facilius inducitur ad fauorem propria descendencia Testatoris, quam ad fauorem extranei.
- 27 Rot. in Interamnen. fideic. 10. Febr. 1642. l. 1. v. 1. mem. Dunogetto declaratur.
- 28 Fideicommissum non inducitur ex discreto modo loquendi.
- 29 Illatio non est facienda de uno casu ad alium quando constat de illorum diuersitate.
- 30 Fideicommissum perpetuum, & absolutum inducitur si Testator voluit bona sua perpetuo in familia conseruari.
- 31 Agnationis conseruatio, censetur contemplata ex digressu ad plures substitutionum gradus, semper cum qualitate masculinitatis.
- 32 Dicitio, dicti, quamuis sit restrictiua, debet tamen recipere ampliationem, & declarationem ex tota dispositionis tenore amplia, ut num. seq.
- 33 Dicitio, omnes, neminem excludit, & eandem operatur effectum, ac si de singulis, esset facta expressio.
- 34 Dicitio, omnes, est vniuersalis, & tam predicatur de pluribus, quam de duobus.
- 35 Fideicommissum non est extendendum de persona ad personam, quando institutio, & substitutio, fuit expresse & nominatim facta.
- 36 Fideicommissum extendendum est de persona ad personam quando apparet Testatorem voluisse, ut bona perpetuo in sua Domo conseruarentur, & quare num. seq.
- 40 Coniectura ad inducendum fideicommissum omnes simul iuncta sunt ponderanda, & licet aliquae de per se essent leniores, tamen iuncta cum alijs suffragantur.
- 41 Coniectura ad inducendum fideicommissum non ad rigide sunt examinanda, nec requiritur, ut ad oculum concludant, & quare.
- 42 Nepotes regulariter non veniunt appellatione filiorum secus stantibus coniecturis, ibid.
- 43 de Nepotibus quod dicitur, habet etiam locum in pronepotibus.
- 44 Fideicommissum repetitum omnibus censetur, quando substitutio est relata non solum ad filios institutos sed etiam ad filios heredum institutorum.
- 45 Agnatio quando censetur a Testatore contemplata.
- 46 Substitutio facta, si sine filijs, quando reseratur ad omnes vocatos in perpetuum.
- 47 Nepotes quando censeantur vocati per solam vulgarem non autem per fideicommissum.
- 48 Substitutio facta sub conditione, si grauatus decesserit siue filijs, expirat si cum filijs decedat, & num. 51. & quando secus, num. 49. & num. 52.
- 53 Voluntas Testatoris, primum locum obtinere debet.
- 54 Substitutio facta alicui si sine filijs decesserit, quando non dicatur expirasse, licet cum filijs decesserit.
- 55 Substitutio reciproca tam inter primos institutos, quam etiam inter positos in conditione, & alios substitutos, ex quibus censeatur inducta.
- 56 Substitutio reciproca, ut censeatur inducta tria requisita concurrere debent.
- 57 Primum quod omnes sint vocati.
- 58 Secundum quod substitutio sit facta ultimo morientis, & dicitur facta ultimo morienti si in casum deficientia descendencia fuerint vocati proximiores domus.
- 59 Tertio quod substitutio fuerit facta in tota hereditate.
- 60 Substitutio dicitur facta in tota hereditate ad inducendam reciprocam, dum in substitutione retentum fuit idem thema institutionis vniuersalis.
- 61 ad Fideicommissum perpetuum, & reciprocum inducendum, sufficiunt probabiles coniecturae, quamuis deficiant requisita necessaria ad inducendam reciprocam.

DECISIO CXLII.

PLACVIT decisio huius causae, in qua sub die 19. Februarii 1646. resolutum fuit, fideicommissum institutum per Valerianum Seniore de Mutis, esse purificatum ad fauorem Octauij, & Fratrum de Mutis. Et licet ad excludendam eorum intentionem, Informantes pro Flaminia, & Violante de Mutis, quae succedere praetendunt Valeriano Tertio de Mutis ab intestato, cum ille obierit, nullis post se relictis filijs, valde insistant super eo, scilicet, quod dicti Valerianus primus fideicommittens post institutionem factam Caesaris, & Britij filiorum, quos etiam ad inuicem substituit, casu quo eorum alter sine filijs mas-

masculis legitimis, & naturalibus decessisset, deueniret ad alias substitutiones, sub ista tamen conditione, si dicti filij primo loco instituti decesserint sine filiis, Vnde cum Cæsar duos habuerit filios, nempe Alexandrum, & Laurentium, ac ab Alexandro descendat Violantes illius Neptis ex persona Antonij filij, à Laurentio vero Octavius, & sic prætendunt expirasse, & per consequens substitutiones omnium vocatorum, cum ad istum effectum sufficiat, Cæsarem procreasse filios, & isti faciant intrare dispositionem vulgati *conf. Oldr. id. 21. pluries in Rota canonizati ut in dec. 486. num. 1. § 19. num. 2. & 7. par. 1. 249. num. 5. & 6. par. 6. rec. Fusar. de substit. quest. 480. num. 1. per quem alij DD. referuntur Rom. heredit. de Forfanis 2. Februarij 1588. coram Giffio in ord. 95. § in proposita post*

2 *Fenzon. ad stat. Urbis*, † nec aliquid facere quod filij in conditione positi vigore *statuti Urbis lib. 1. cap. 142. sint vocati*, cum ex hoc non dicantur grauari restituere, † & appellatione filiorum non venire Nepotes *Rot. decis. 473. num. 10. & 30. par. 4. tom. 2. rec. nec ex vocatione actiua inferri ad passiuam Paris. conf. 31. num. 28. lib. 1. Rot. d. Rom. heredit. de Forfanis §. non obstat vers. nec de actiua ad passiuam; & d. decis. 249. num. 6. † Minusque, ex reciproca inter primos institutos apposita inferri posse grauamen inter eorum filios, & Nepotes in conditione positos, tacite, & consequenter vocatos, sed Testatorem voluisse solum grauare filios, & vocatos Seraph. decis. 1023. num. 3. & in rec. decis. 287. num. 20. ubi quod substitutio reciproca, &c. par. 4. tom. 2. & decis. 272. num. 8. par. 6.*

5 Quoniam à prædicto † *conf. Oldradi 21. & regula in eo firmata passim receditur*, quando extant coniecturæ suadentes, Testatorem primum, ac absolutum fideicommissum omni casu inducere voluisse, constituto enim de illius voluntate, quæ semper præualere debet, ab

6 eodem consilio passim receditur † quia sub illa expressa conditione, si sine filiis legitimis, & naturalibus masculis, &c. per Valerianum Testatorem apposita in reciproca substitutione facta inter Cæsarem, & Britium hæredes ab eo institutos, comprehenduntur Nepotes, ac cæteri eorum Descendentes, & consequenter Valerianus Tertius eiusdem Testatoris Abnepos ultimo loco defunctus, † cum maxima intret præsumptio, Testatorem omnes eius Descendentes voluisse præferre remotioribus Agnatis substitutis iuxta *text. in L. cum ausu, ff. de condit. & demonstr. l. generaliter §. Cum C. de Instit. & substit. & L. cum Acutissimi C. de fideicom. Mant. de coniect. ult. vol. lib. 11. tit. 8. num. 20. §. sed diligenter in fine, & §. secundo aduertendum est vers. Nā si hac conditio Ioseph. de Rustic. ad l. Anus lib. 2. cap. 2. num. 66. vers. Decimo, &c. Fusar. de substit. quest. 319 num. 11. §. Secundus casus est, & quest. 413. num. 1. & conf. 78. num. 3. vers. & quando dictum fuit ac seq. Menoc. conf. 613. num. 12. §. Tertio suffragatur in fine Rot. in Bonon. fideicom. 14. Decembris 1636. coram Mosmanno §. Nihilominus Rom. fideicom. de Cardellis 19. Decembris eiusdem mensis, & anni coram Bucabella §. Nec visum fuit vers. quoniam, &c. Rom. fideicom. de Maximis §. Martij 1638. coram Piroua-*

Par. X. Recent.

no Spoletana fideicom. 18. Februarij 1647. cor. ant. R. P. D. meo Ottobono, & decis. 315. & ibi Add. numer. 16. coram Papa Gregor. XV. † *Consil. vero Oldradi*, ac sequentium illius sententiam procedit quando conditio fuit apposita vni personæ tantum, atque, ita non habet tractum successuum ad alios, vt declarat *Is. in l. in substitutione in princ. col. penult. ff. de vulg. & Pupill. substit. Dec. in l. si quis heredem num. 2. ff. de instis. & substit. &c.* quando autem dispositio, vt in præsentibus casu habet tractum successuum; quod optime hic colligitur ex eo quod Testator ad plures substitutionum gradus fuit digressus, & talis conditio, si sine filiis apposita non fuit vnico tantum gradui vocationis nempe filiorum, † non sufficit si fuerit verificata vna vice tantum, cum talis dispositio importet tractum successuum, & perseverantiam, vt declarat *Curt. Inn. conf. 121. num. 15. vers. quia ad hanc communem, &c. Paris. conf. 18. nu. 38. vers. secus quando lib. 2. Menoc. conf. 334. num. 18. §. ex his, & vers. in specie, à quibus omnibus declaratur; dictum*

10 *responsum Oldradi; † Vnde cum dd. Nepotes & Pronepotes fuerint positi in conditione, censentur dispositiue vocati ad idem fideicommissum, ac si fuissent expresse substituti, concurrente maxime dispositione statuti Urbis in cap. 142. lib. 1. Gabr. de fid. concl. 7. num. 4. Rustic. de liber. in condit. posit. lib. 5. cap. 6. num. 9. Mant. de coniect. ult. vol. lib. 11. tit. 2. num. 19. §. ex coniecturis Peregr. de fideicom. artic. 28. num. 3. vers. propterea sub num. 25. vers. sed ego, ac num. 26. vers. dato autem Fusar. d. tract. d. quest. 413. num. 3. & quest. 438. nu. 5. & 11. vers. ego autem, & conf. 31. num. 4. vers. secunda est conclusio Menoc. conf. 152. num. 3. alios quam plurimos DD. allegans Gabr. conf. 115. num. 12. vers. unde fit & seq. lib. 1. Rot. panes Greg. XV. decis. 315. num. 10. vers. firmata primo intentione, & decis. 337. num. 4. vers. facit quia quando, Terracinen. fideicom. 14. Decembris 1643. §. quo uero, & 17. Februarij 1645. §. quod uero coram R. P. D. meo Ottobono. Et prædicta corroborantur. cum versemur in dispositione legis stante statuto Urbis, non autem in dispositione hominis text. in l. filij ff. de verb. signif. & in l. filium habeo ff. ad Maced. Peregr. de fideicom. art. 28. nu. 29. in princ. Fusar. d. tract. quest. 423*

11 *num. 1. † & hanc esse magis communem opinionem, nec ab ea esse recedendum in respondendo, & iudicando firmat Soc. Inn. conf. 158. col. penult. conf. 168. col. 12. & conf. 174. col. 2. lib. 2. Menoc. conf. 152. nu. 13. vers. & hanc quoque Fusar. conf. 144. num. 1. ibi, refert plures testantes, &c. Rot. in d. Bonon. fideic. 14. Decemb. §. Ex quibus uers. quam opinionem, &c.*

Quod autem Valerianus Testator voluerit inducere perpetuum, & absolutum fideicommissum patet non solum ex coniecturis ponderatis in præterita decisione in hac causa, emanata sub §. Coniecturæ autem, &c. verum etiam ex alijs, quæ denuo desumuntur ex Testamento eiusdem Testatoris.

Prima enim deducitur ex qualitate legitimisationis, & masculinitatis per Testatorem, 12 pluries repetita in suo Testamento, † quæ qualitas efficax est ad ostendendum ipsius voluntatem, fuisse seruandam bonam in agnatione,

ne, ac ideo repetendi fideicommissum illudque absolutè, ac perpetuo instituendi, *Peregr. de fideic. ar. 25. num. 47. vers. rursus, Mant. de coniect. ultim. vol. lib. 6. tit. 15. num. 2. ibi*, & expressio generis, &c. *Fusar. conf. 6. num. 4. vers. Tertia coniectura est, & conf. 145. num. 11. Grat. conf. 5. nu. 36. ibi*, Primò providere descendantibus masculis, &c. *Menoch. allegans alios 40. DD. hanc opinionem sequentes in suo conf. 1051. num. 17. Surd. conf. 240. num. 11. & conf. 244. num. pariter 11. Rota decis. 193. num. 4. par. 1. rec. & dec. 464. num. 16. coram Papa Greg. XV. d. Romana fideicommiss. de Cardellis S. & pratermissa tanto magis, &c. Bonon. fideicom. q. Bartholomei de Bolognini 26. Nouemb. 1644. coram R. P. D. meo Ghislerio*. Et licet alij adsint DD. firmantes ex sola vocatione masculorum non induci perpetuum, & absolutum fideicommissum tamen in isto casu ultra assertam masculinitatem à testatore desideratam, & repetitam in quolibet gradu substitutionis, fuit etiam facta exclusio foeminarum descendantium cum assignatione congruæ dotis, ex quo magis præsumitur, testatorem voluisse conservare bona in agnatione, vt scribunt *Ruin. conf. 164. col. penult. lib. 3. Paris. conf. 57. nu. 10. lib. 2. & consil. 53. numer. 26. lib. 3. Fusar. d. consil. 24. num. 47. vers. responderur, & S. seq. Menoch. lib. 4. præf. 71. num. 39. Intrigl. de substit. cent. 3. q. 31. n. 30. Alciat. respons. 433. num. 3. Hancque opinionem esse veriore, æquiore, & crebriorem firmat Decian. conf. 37. num. 31. Rol. à Valle consil. 32. num. 41. lib. 3. Cephal. conf. 16. num. 44. conf. 62. n. 45. conf. 137. num. 12. Gabr. conf. 97. num. 24. lib. 1. & alij relati per Fusar. in eodem conf. 34. nu. 40. & 44. & d. conf. 145. n. 11. vers. inter quos multi cū pluribus*

15 *seqq.* Accedente maximè eadem dispositione statuti Urbis exclusivi foeminarum propter masculos, vt inquit idem *Fusar. d. consil. 145. n. 12*

16 Altera vero coniectura digressionis ad plures gradus substitutionum tã in parte actiua quam passiva probatur nō solum ex ordinatis inter eius filios, sed & inter nepotes, & pronepotes, & quoscumque alios descendentes masculos, & naturales prædicti Nicolai, donec aliquis ex eius recta linea masculina superfuisset, nam ex his elicitur, ipsum testatorem considerasse, ac induxisse actum, & ordinem successuum inter vocatos, qui aliter adimpleri non posset, nisi vnus esset grauatus aliteri restituere, *Menoch. præf. 69. num. 13. vers. Tertia est coniectura, & seq. lib. 4. & alij DD. adducti per Fusar. quasi. 480. num. 55. vers. declaratur octauo, & m. 48. vers. pariter etiam, & prius q. 441. num. 5. vers. Deima sexta coniectura erit, & conf. 6. num. 2. vers. Prima coniectura est, Rot. decis. 320. num. 18. vers. inter vocatos autem, & seq. par. 1. recent.* Quapropter

17 necessario dicendum est, testatorem omnino instituere voluisse dictum fideicommissum iuxta regulam, quod qui vult consequens, censeatur etiam velle omne necessarium antecedens, *Aym. conf. 130. num. 10. Curt. Iun. consil. 45. num. 6. & 7. Rota diuers. decis. 121. num. 2. & seq. p. 2. decis. 1373. num. 2. & 3. coram Cardinali Seraphino, decis. 167. num. 1. 481. num. 4. coram Card. Canalerio, & dec. 44. numer. 2. par. 1. 380. num. 5. par. 4. recent. Bonon. fideicom. de Seccadenarijs 11. Decēb. 1623. &*

Bono. fideic. de Desiderijs 26. Iun. 1626. corā Merlin.

Tertia demum vrgens deducitur coniectura ex vocatione ultimo loco facta proximiorū de Domo de Muris, in qua ad effectum conservanda agnitionis, debebant etiam conferuari bona à Valeriano supposita perpetuo, & absoluto fideicommissio, *Peregr. de fideic. ar. 25. num. 47. vers. sed ultra hoc addo ego Fusar. de substit. q. 311. num. 12. vers. similiter, q. 352. num. 9. vers. prima coniectura est, & q. 366. num. 24. vers. quintus casus est, et conf. 115. num. 26. secunda est coniectura Menoch. conf. 527. num. 4. vers. illud nomen, et seq. Odd. conf. 46. num. 53. vers. non nulli vero, verisimile enim*

19 non est quod testator voluerit vocare proximiores de Domo, & excludere Descendentes

20 legitimos, & naturales suos, quos sicut magis dilexit eos instituendo, ita præsumendum est, ipsum magis dilexisse filios eorundem institutorum, & substitutorum, *Ruin. conf. 140. num. 9. 142. num. 11. vers. et istud etiam lib. 3. Riminal. sen. conf. 189. num. 10. Cranst. conf. 532. num. 3. vers. Tertio, et num. 4. vers. quarto, et con. 536. num. 2. vers. secundo Menoch. conf. 85. num. 24. et conf. 420. num. 10. Mandell. conf. 36. num. 12. Fusar. conf. 60. num. 13. et conf. 69. num. 15. Cephal. conf. 251. num. 77. Rot. decis. 315. num. 8. coram Papa Greg. XV. et dec. 61. nu. 6. 9. & 12. par. 7. rec. d. Bonon. fideic. q. Bartolomei de Bolognini 26. Nouemb. 1644. coram R. P. D. meo Ghislerio, et in Rom. fideic. 27. May præteriti S. Eam vero coram R. P. D. meo Otthobono, Atq; ita cum ex sup-*

21 scriptis appareat, quod verba appolita à Valeriano testatore in institutione Cæsaris, & Britij filiorum videlicet, si contingerit, eos decedere sine filiis, comprehendere etiam omnes alios descendentes eiusdem testatoris, sequitur per necesses eandem conditionem esse purificandam in omnibus descendibus, & in quolibet eorum, & propterea, cum Valerianus Tertius decesserit nullis relictis filiis manifeste apparet, euenisse casum, in quod. Octavius debet succedere, cum de voluntate Testatoris clare constet, *Curt. Iun. consil. 121. num. 15. S. cum igitur part. 1. Menoch. consil. 334. n. 19. vers. cum ergo*

22 Non obstant verba illa, quod si omnes dd. eius filij, & heredes morerentur sine filiis, quæ tamquam relatiua, debeant referri ad eos tantum, qui supra positi erant in conditione, quales sunt Nepotes, ac ad eos, qui corporeis oculis legi possunt *Fusar. in d. traç. q. 679. nu. 7. &* nec valeant operari aliquam grauaminis repetitionem in Pronepotibus, quod cum isti solummodo vocari reperiantur tanquam positi in conditione iuxta dec. in Rom. Domus, et Viridarij

23 24 *Iannur. 1597. coram Corduba, quod ubi Testator grauando filios decedentes sine filiis, non videtur grauare filios filiorum, & sic Nepotes, quam opinionem sequitur etiam Dec. conf. 218. num. 7. & 287. num. 10*

25 Quia in casu dydecisionis nulla fuit habitata ratio per Testatorem tractus successiui, nec conseruationis agnationis, vt in præfenti, &

26 propterea illa non applicatur, quod cum quia in ea agebatur de inducendo fideicommissio ad fauorem Hospitalis poenitus extranei, hic vero agitur de propria descendencia masculina Testatoris, & ideo facilius inducitur grauamen

ad iudicium. *Aut. ff. de cond. & demonstr. l. cum acutissime ff. de fideic. Fusar. de substit. q. 475. num. 8. & 27. conf. 101. nu. 1. Peregr. conf. 33. nu. 27. lib. 3. † Minus quoque, applicatur altera decisio in Interramnen. fideic. 10. Feb. 1642. coram Reuerendiss. D. meo Decano, cum illa potius resistat, cum in illius §. incipiente, Tum etiam quia legatur, Testatorem in substitutione fecisse mentionem tantum de filiis † ex qua discretiua vocatione non poterat inferri sufficiens coniectura ad fideicommissum, prout pariter apparet fuisse ibi contemplatam agnationem. Quæstio vero decisionum de Barzellanis tollitur ex eodem facto. Illis enim casibus Testator deficientibus filiis sine filiis pro tertia parte substituit foeminas, nulla habita ratione conseruandæ agnationis, vt habetur in decis. 272. num. 19. par. 6. rec. In presenti autem casu clare apparet ex ipso Testamento fuisse consideratam agnationem † vnde clara adstante casuum diuersitate, non est faciendæ illatio de vno ad alterum l. Papinianus §. exuli ff. de Minor. Ruin. conf. 174. num. 4. lib. 1. Rot. diuers. dec. 262. n. 1. par. 2. Itaque, † cum hic appareat de enixa voluntate Testatoris inducendi perpetuum & absolutum fideicommissum dum voluit bona sua remanere in familia de Mutis perpetuo, non potest controuerti, † ipsum etiam habuisse respectum conseruandæ agnationis, quod magis comprobatur ex digressu ad plures substitutionum gradus semper cum qualitate masculinitatis Menoc. conf. 117. num. 29. vers. & quando, & conf. 238. num. 38. cod. vers. & quando Surd. con. 443. num. 32. vers. minus turbare, et alij relati per Fusar. de substit. q. 321. num. 80. vers. Declaratur autem ista coniectura &c. et q. 322. num. 8. vers. Declaratur etiam Bot. decis. 248. num. 3. vers. illa enim verba, et seqq. et num. 11. vers. Nec mouet Dominos cum seq. par. 7. rec. Et per consequens non obstante dictione illa restrictiua *Dicti*, quæ debet recipere ampliationem, & declarationem, cum † ex toto Testamenti tenore colligatur, Testatorem voluisse suam extendere dispositionem vltra specialiter nominatos etiam ad fauorem Pronepotum, atque aliorum descendendum masculorum gl. in l. quoties ab omnibus C. de fideic. Bart. in l. Pater filiam §. fundum. ff. deleg. 3. Mant. de coniect. ult. vol. lib. 8. tit. 2. num. 20. §. sed hæc debent. &c. et §. seq. Rot. a Valle conf. 6. num. 21. ibi, sed considerata ratione Paris. conf. 32. num. 36. lib. 1. & conf. 52. num. 16. Mascard. de prob. concl. 1236. nu. 92. Fusar. de substit. q. 379. num. 13. per tot. vbi infiniti DD. notantur, † maxime cum illi dictioni, *Dicti*, reperiatur coniuncta altera vniuersalis dictio, omnes, † quæ neminem excludit, & eundem operatur effectum, ac si de singulis esset facta expressio l. 1. ff. deleg. 1. & l. Iulianus in princ. ff. deleg. 3. Aym. conf. 308. num. 6. Cephal. conf. 156. numer. 22. Menoc. conf. 282. num. 12. & conf. 312. num. 4. Rot. dec. 315. num. 11. coram Papa Greg. XV. † Et si hæc dictio vniuersalis referri deberet ad institutos tantum, sine dubio esset contra naturam d. verbi, omnes, quod prædicatur de pluribus, quam de duobus l. non distinguemus §. si plures ff. de arbitr. Innoc. in c. quia propter num. 5. de elect. Ancar. conf. 68. num. 2. & 3. Castr. conf. 123. circa principium vers. & facit dubium lib. 1. Rot. d. decis. 215.*

Par X. Recent.

37 num. 12. † quod non esset firmandum si institutio, & substitutio fuisset expressa, & nominatim facta, quia tunc non esset extendenda de persona ad personam, † quæ tamen extensio hic omnino fieri debet, cum appareat, Testatorem voluisse perpetuo conseruare in sua Domo bona, de quibus agitur Soc. Iun. conf. 13. numer. 21. & conf. 30. num. 12. vol. 4. Crauet. conf. 98. num. 8. Rot. a Valle conf. 5. num. 21. vol. 4. Mascard. de prob. concl. 1236. num. 78. vol. 3. Tantoque magis id dicendum venit, † quia si Testator de hoc fuisset interrogatus, ita respondisset, vt inquit idem Rot. d. consil. 6. num. 22. versic. Et tanto magis &c.

Quæ autem dicuntur contra coniecturas ponderetas in alia decisione in hac causa emanata nempe quod non videatur concludentes ad effectum inducendi grauamen successuum, non visa fuerunt Dominis alicuius releuantie, quia cum in hoc casu ambigi non possit de voluntate testatoris conseruandi bona in familia, & agnatione, prout colligitur ex verbis eiusdem testamenti, concurrunt etiam coniecturæ prædictæ, † quæ simul iungi debent, & ita iunctæ sunt ponderandæ, non autem separati, nec vnaquæque de per se discutienda, est, cum ad inuicem fuleiuntur, & vna corroborat alteram, & licet aliquæ de per se essent leuiiores, tamen iunctæ cum alijs suffragantur ad text. in l. ff. ad Trebell. & cap. 1. de Trege. et pao.

Mant. de coniect. ult. vol. lib. 7. tit. 5. num. 5. vers. tamen coniectura. Petr. de fideic. q. 9. num. 97. Bero. conf. 104. num. 13. lib. 2. Cephal. conf. 251. num. 87. Surd. conf. 344. num. 3. vers. ibi dicit quod et si sola &c. Rot. decis. 315. et ibi Add. nu. 19. coram Papa Greg. XV. et in rec. dec. 6. num. 32. par. 1. Senogallien. fideicommissi 19. Aprilis 1627. §. coniecture hic concurrunt coram bon. me. Card. Virili, in examinandis enim † coniecturis vbi ita rigide proceditur, nec requiritur, vt ad oculum concludant, quia tunc non essent coniecturæ, sed veræ demonstrationes, vt firmatur in dec. 21. num. 28. ead. par. 5.

Tollitur secundum obiectum, scilicet, quod nepotes † non veniant appellatione filiorum, & isti licet in conditione positi, non sint tam grauati restituere. Quia etsi appellatione filiorum non veniant regulariter nepotes, tamē stantibus coniecturis, quæ in presenti casu nō deficiunt ex supra deductis, prout etiam in altera decisione, istæ optimè deseruiunt ad effectum vt censeantur comprehensī nepotes Mod. de substit. q. 320. num. 1. Grat. discip. for. cap. 662. num. 1. Mant. de coniect. ult. vol. lib. 8. tit. 8. num. 12. Curt. iun. conf. 111. num. 26. et seqq. Soc. iun. conf. 30. num. 16. in fine. lib. 4. Rot. in Senogallien. fideicommissi 11. Maij 1626. §. non obstat, vers. quia licet coram Remboldo, et in ead. 19. Aprilis 1627. §. et quoad primam, et §. quoad secundam partem coram bon. mem. Card. Virili, Spoletana fideicommissi 27. Nove. 1628. §. dum igitur testator coram Valdo, & quod dicitur de † nepotibus, habet locum etiam in pronepotibus Bart. in l. 1. §. si quis, ff. de suis, et legit. et in l. liberorum, col. penult. vers. quæro an appellatione, ff. de verb. signif. Fulgus. con. 68. et con. 119. col. ult. Ruin. conf. 166. num. 8. lib. 1. Fusar. d. q. 320. num. 2. et d. Senogallien. fideicommissi coram Card. Virili d. §. quoad

F f 2

secun-

secundam partem, vers. et pronepotes &c. Vnde cum
 44 ex prædictis † coniecturis dignoscatur fuisse
 per testatorem habitam rationem agnationis,
 quia iste posuit in conditione filios, & descen-
 dentes masculos, & grauauit tam filios, quam
 nepotes casu quo decederent sine filiis, vtique
 substitutio est relata non solum ad filios insti-
 tutos, sed etiam ad filios hæredum institutorū,
Pereg. de fideic. art. 29. in fine, versic. hoc quippe casu.
Menoch. lib. 4. præf. 186. num. 42. Caphal. conf. 426. nu-
mer. 27. vers. et sic, Paris. conf. 57. num. 9. et 10. lib. 2.
Menoc. conf. 277. num. 10. et 15. conf. 333. nu. 46. ver-
sario, d. Modern. de substit. q. 441. num. 22. vers. prima
 45 *enim opinio, et q. 480. num. 68.* Ex dicta † enim
 mentione masculorū dicitur habita ratio agna-
 tionis, quia feminae fuerunt exclusæ, & con-
 gruentur dotatæ, hancque opinionem esse
 magis receptam firmat *Rustic. in L. cum auns lib. 4.*
cap. 2. num. 14. et seqq. ff. de cond. et demonstr. Petr. qui
multos alios refert, & sequitur de interpret. ult.
vol. fol. 301. num. 10. et 17. d. Modern. de substit. q. 441.
num. 22. vers. ubi tamen loquitur in casu, Rot. in d. Spo-
letana fideicom. coram Remoldo S. non obstat vers. quia
 46 *&c.* Et conditio illa † si sine filiis refertur ad
 omnes vocatos in perpetuum, adeout vnus
 bona fideicommissaria alteri restituere debeat,
 donec proueniat ad vltimum vocatum *Gabr.*
de fideic. concl. 7. nu. 4. lib. 4. Molin. de primog. Hispan.
lib. 1. cap. 6. num. 19. Crass. de success. S. fideicommissum
q. 33. num. 6. Rot. dec. 486. num. 2. vers. tunc enim con-
ditio par. 1. rec. d. Spoletana fideicommissi coram Vbal-
do, S. sed cessare videtur. Decisio vero 473. num. 30.
par. 4. tom. 2. rec. quæ allegatur pro dictis mulie-
 47 *ribus non aduersatur, quia in isto casu concur-*
runt omnes coniecturæ necessariæ ad inducen-
dum perpetuum, & absolutum fideicommiss-
um † in illa autem nullum verbum legitur
denotans perpetuitatem, vel tractum temporis
successuum, quod facit, vt nepotes vocati in-
telligentur per solam vulgarem, non autem
per fideicommissum, vt declaratur in ead. decis.
sub num. 30.

48 Non obstat † quod per subexistentiam nepo-
 rum testatoris in conditione positorum de tē-
 pote mortis eorum parentum euauerint sub-
 stitutiones Nicolai, eius descendentiū, & alio-
 rum iuxta d. conf. Old. 21.

Quia tunc inhæredum est rationibus Oldra-
 di, quando testator iniuxit grauamem tantum-
 modo filiis ad inuicem, vel respectiue alijs,
 49 secus † autem quando huiusmodi grauamen
 iniunctum apparet filiis filiorum in infinitum,
 vel expresse per illa verba, & casu quo omnes
 supradicti, vel per coniecturas mentem testa-
 toris declarantes, vt in præsentī casu, in quo
 filij sunt honorati, & grauati, nepotes expre-
 se comprehenduntur in vocatione, tunc enim
 dicitur fideicommissum inductum, & grauam-
 en ipsis quoque nepotibus iniunctum, *Dec.*
conf. 269. d. Rainaldus num. 4. vers. et quia, et vers. si
ergo à statuto &c. Gabr. conf. 115. num. 11. et seq. lib. 1.
Fusar. conf. 31. num. 4. et per tot. num. 6. et conf. 51. n. 9.
& 11. Pereg. de fideic. art. 25. num. 37. vers. resolu-
tamen dico, Rot. decis. 269. num. 2. versic. & quan-
do filij part. 5. & decis. 248. numer. 9. versic. quia
tunc, & n. 12. vers. quia retenta opinione p. 7. rec.

50 Cessat pariter tertium obiectum, † scilicet
 quod per vocationem adiuam non inferatur
 51 ad passiuam. Nam licet † substitutio facta sub
 conditione, si grauatus decesserit sine filiis ex-
 pirat quando decedens reliquit filios, quamuis
 postea illi moriantur secundum d. conf. Oldra-
 52 di. Tamen illud † non habet locum, quan-
 do ex alijs constat voluntatem testatoris esse
 53 in contrarium, † ea enim primum locum ob-
 tinet *l. in conditionibus primum locum ff. de condit. &*
demonstr. l. penul. ff. de legat. 1. l. hæredes mei, S. cum iat
ff. ad Trebell. Mans. de coniect. ult. vol. lib. 2. tit. 6. nu. 6.
in fine, Fusar. de substit. q. 245. num. 17. & conf. 54.
num. 21. Paris. conf. 92. num. 58. & 61. In præsentī
 54 autem constat, † quod testator veluit, substi-
 tutionem illam, si decesserit sine filiis. vltius
 progredi, & quando filij extarent, & hi sine
 filiis morerentur, ex quo enim voluit sua bo-
 na conseruari in familia, censetur successiuo
 ordine gradatim vocasse omnes de familia, &
 ita non solum filios positos in conditione, sed
 etiam filios filiorū grauare voluisse, alias enim
 eius voluntas ad fauorem agnationis, & voca-
 torum non adimpleretur quatenus vnus alteri
 non esset grauatus restituere, *Menoc. de præf. lib.*
4. præf. 69. nu. 9. & seq. Fusar. d. tract. 1. q. 480. num. 20.
vers. declaratur primo. et num. 30. in fine, Caphal. conf.
426. num. 25. vers. nec dicatur, Hond. conf. 50. num. 84.
vers. solum quidem lib. 1. Surd. conf. 96. num. 34. versic.
declaratur, et sextum, Fusar. conf. 5. nu. 5. vers. quan-
do autem vsque ad finem, Giouagn. conf. 81. nu. 9. vers.
quando autem lib. 1. Par. f. conf. 31. nu. 28. lib. 2. Pereg.
conf. 52. num. 51. lib. 3. Thesaur. decis. 96. num. 34. vers.
verum contrariam opinionem, Rot. in rec. decis. 125.
num. 7. 181. num. 5. post med. vers. quia conclusio &c.
266. num. 10. et seq. 361. num. 13. par. 1. 212. num. 2. et
164. num. 2. par. 4. 194. num. 72. 269. num. 29. versic.
verat, et num. 30. 216. num. 8. vers. cessare videtur dif-
ficultas, et seq. 269. num. 15. vers. quibus sic stantibus
par. 5. et decis. 248. num. 9. et seq. par. 7. Bon. fideicom.
de Bolognini 26. Nonembris 1644. coram R. P. D. meo
Ghislerio, Hancq; opinionem esse receptissi-
mam DD. sententiam, & in iudicando sequen-
dam firmat Fusar. d. q. 480. nu. 20. vers. ubi dicitur ita
Collegium Bononiense consuluisse &c. ubi alij DD.
multi allegantur, & paulo inferius d. num. 20. uer-
sic. & dicit crebriorem esse opinionem, & consil. 6.
numer. 5. S. in quibus locis, uersic. ita ut non sit dubi-
tandum.

55 Tandem quod fuerit † induc-ta reciproca,
 tam inter primos institutos, quam etiam inter
 positos in conditione, & inter alios substitutos
 patere videtur, ex quo testator, exclusis foe-
 minis, per digressum ad plures substitutionum
 gradus, sæpius repetita qualitate masculinita-
 tis, vocatis demum agnatis transuersalibus, &
 his etiam in infinitum reciprocè substitutis,
 declarauit se velle in bonis ipsius succedere
 proximiores de Domo de Mutis, ex qua poste-
 riori substitutione duo perneccesse sequuntur,
 • Primum, quod tam hæredes primo loco insti-
 tuti, quam eorum filij, & hæredes fuerunt ad
 inuicem substituti, quam etiam Nicolaus fra-
 ter fideicommitte ntis, & istius filij, & descen-
 dentes, quod etiam dicta reciproca tanto ma-
 gis ordinata fuerit inter pronepotes eiusdem
 testa-

testatoris, qualis est Octavius, & fratres de Mutis. Deinde si prædictus Valerianus senior voluit bona sua peruenire ad proximiores de Domo de Mutis, quales pariter sunt d. Octavius, & fratres, utique certe non posset dari iste casus, nisi omnes vocati remanerent grauati, cum alias si grauati non essent permilla eis fuisset eorundem bonorum alienatio, & consequenter ad proximiores peruenire non possent; quo casu ad quemcumque bona peruenierint, transeunt semper cum suo onere, & de vno in alium reciproce, Bald. in l. precibus num. 49. et ibi Salic. col. penult. C. de impubuer. Peregr. de fideic. art. 13. num. 81. Fusar. de substit. q. 689. num. 7. Paris. conf. 90. num. 43. uers. nam Brutus lib. 2. Mandell. conf. 87. num. 13. uers. et eam comprobatur. &c. Fusar. consil. 179. numer. 3. Rot. in Roman. fideicom. de de Baptists 27. Martij 1626. coram bon. mem. Pironano in ord. 467. num. 1. part. 5. tom. 2. et dec. 390. n. 4. par. 4. rec.

56 Titia vero. † requisita ad effectum inducendi reciprocam concurrunt iuxta text. in l. Titia scilicet, §. Scia lib. 1. & ibi scribentes omnes, ff. de leg. 2. Mant. de coniect. ult. uol. lib. 7. tit. 5. num. 15. Fusar. consil. 1. num. 8. et consil. 69. num. 10. Rot. in Rom. laudi 30. Ianuarij 1640. coram Reuerendiss. D. meo Decano.

57 Nam primo quod omnes descendentes fuerint honorati, conueniunt verba, quæ sufficiunt secundum Surd. conf. 329. num. 6. uers. primum est, Fusar. conf. 69. n. 10. uers. primum quorum est &c. Rot. d. dec. 477. n. 7. neque hoc inter partes con-

58 trouertitur. Secundum † quod substitutio fuerit facta ultimo morienti patet, dum in casum deficientiæ descendentiæ, fuerunt vocati proximiores Domus de Mutis Text. in l. codicillis, ff. de usufruct. leg. et ibi Bart. et Alex. in l. quidem testamento, ff. de uulz. & pupill. Surd. d. conf. 329. num. 6 uers. secundum Fusar. d. conf. 69. n. 11. in princ. Seraph.

59 dec. 939. num. 10. d. dec. 467. num. 8. Tertium † concurrat etiam requisitum, scilicet quoad substitutio fuerit facta in tota hæreditate, vel in om-

60 nibus bonis, dum substitutio transuersaliu fuit facta, retento eodem themate, institutionis vniuersalis, Petr. de interpret. ult. uol. fol. 324. numer. 29. uers. in omni portione, Menoc. lib. 4. pres. 62. num. 21. Surd. cod. conf. et num. 6. uers. tertium &c. Fusar. d. conf. 69. num. 14. Rot. in Rom. fideicommiss. de Zefiris 4. Iunij 1646. coram R. P. D. meo Bichio. Et

61 quatenus † etiam dd. requisita non extarent, sufficerent tamen ad inducendum d. perpetuum, & reciprocum fideicommissum supra dictæ probabiles coniecturæ ut firmat Mantie. de coniect. ult. uol. lib. 7. tit. 5. num. 15. uers. ex coniecturis, Rot. decision. 266. num. 24. circa finem, uersic. qua tamen. par. 1. recentior. & in Vrbenetana fideicommiss. 14. Ianuarij 1628. in fine coram bon. mem. Merlino.

Et ita vtraque parte &c.

Decisio ista emanata sub die 19. Februarij 1646. coram eodem Reuerendiss. Meltio est in precedenti par. 9. rec. tom. 2. dec. 385.

R. P. D. M E L T I O

Postea Reuerendissimo Episcopo PAPIEN.

Callien Bonorum.

Veneris 24. Ianuarij 1648.

ARGUMENTVM.

Bona Emphiteotica deuoluta ob mortem ultimi inuestiti, licet possit Dominus directus pro se retinere, non potest tamen alteri ad sui beneplacitum concedere, sed tenetur proximiorē inuestire; & si Inuastitura renouatio fuit proximiori denegata & extraneo concessa, bene potest ab huiusmodi denegatione à proximiori appellari, & peti, ut extraneus renouetur: idque procedere firmatur etiam si proximior non sit masculus, sed femina, maximè si descendat ab ultimo inuestito, quia tunc ex equitate legis concedenda venit renouatio etiam in bonis feudalibus Ecclesiasticis, licet fuerint concessa titulo emphiteotico.

S V M M A R I V M.

- 1 Bona emphiteotica deuoluta ad Dominum directum ob mortem ultimi inuestiti, an possint ab illo, alteri concedi, vel teneatur proximiorē inuestire.
- 2 Dominus directus quando non possit cogi ad renouandum proximiorē in bonis ad ipsam deuolutis per mortem ultimi inuestiti, & quando sic non teneatur ille proximiorē inuestire secus ē contra nu. 3.
- 4 Bona emphiteotica deuoluta ob mortem ultimi inuestiti, non potest Dominus directus extraneo concedere, sed tenetur inuestire proximiorē defuncti.
- 5 Inuestitura renouatione denegata, proximior emphiteota defuncti potest appellare, & petere ut extraneus inuestitus remoueat.
- 6 Amplia procedere etiam si proximior non sit masculus sed femina & quare num. 7.
- 7 Femina ut dicantur comprehensa in prima inuestitura, sufficit ut in illius renouatione, patet non fuerint alterata sine immutata.
- 8 Amplia etiam si non sint comprehensa in inuestitura.
- 9 Inuestitura concessa proximioribus ob lineam finitam, non censetur noua concessio, sed prioris tituli iam concessi renouatio.
- 10 Emphiteusis renouatio regulari debet iuxta terminos inuestitura antiqua & quare.
- 11 Emphiteusis renouatio, dicitur semper una cum prima inuestitura etiam si iam illa fuerit finita, atque extincta.
- 12 Bona emphiteotica deuoluta ad dominum directum ob canones non solutos, & ob eorum alienationes, an possit proximior ultimi inuestiti renouationem petere.
- 13 Deuolutio bonorum emphiteoticorum ut conseatur indulta, debet esse adeo clara & patens, ut nullo modo possit contronerti.
- 14 Secus quando, etiam probabiliter posset de ea dubitari.
- 15 Inuestitura renouatio ad effectum ut possit denegari Emphiteota, sine eius successoris, quid requiratur.
- 16 Inuestitura renouatio ubi fuit prouisa, & per Dominum.

- minum directum fuerit, quo minus fuerit secuta, perinde est ac si facta fuisset & quare.
- 18 Caducitas incurta per emphiteutam, si non fuit declarata ipso viuento, declarari non potest post illius mortem, contra illius successorem.
 - 19 Tutor debet conficere inuentarium, ubi talis confessio non fuit à testatore remissa.
 - 20 Tutor quidquid gerit in præiudicium pupilli ante confessionem inuentarij est nullum. Amplia etiam si Procuratorem constituerit.
 - 21 Sententia lata contra pupillum indefensum est ipso iure nulla, & quando possit dici, pupillum fuisse indefensum.
 - 22 Inuestitura renouatio ex equitate concedenda venit etiam filia famina relicta ab ultimo inuestito.
 - 23 Amplia procedere etiam in bonis feudalibus Ecclesiasticis, licet fuerint concessa titulo emphiteutico.
 - 24 Consuetudo in materia renouationis inuestitura, valde est attendenda.
 - 25 Inuestitura renouatio ubi fuit proximiori promissa, non potest deinde extraneus inuestiri, & quid si fuerit inuestitus.
 - 26 Inuestitura renouatio peti debet à Proximiori infra annum post mortem ultimi inuestiti.
 - 27 Inuestitura renouatio potest concedi à Domino directo, etiam viuento emphiteuta & quomodo.
 - 28 Restitutio in integrum competit pupillo aduersus præiudicium receptum.
 - 29 Inuestitura renouatio competens agnatis proximioribus ultimi inuestiti fieri nequit absque beneplacito Apostolico.
 - 30 Inuestitura renouatio competens agnatis proximioribus ultimi inuestiti, censetur permissa obtento beneplacito Apostolico.
 - 31 Commissionis tenor de manu Sanctissimi signata potius attendi debet, quam extensio quibuslibet clausulis facta per Regentem Cancellaria.
 - 32 Amplia siue agatur de materijs mercedis gratiosis, siue iustitijs.
 - 33 Emphyteusis an possit concedi famina si ultimus emphyteuta fuerit inuestitus pro se, ac eius filijs & nepotibus masculis tantum.

DECISIO CXLIII.

IN hac causa sub 8. Aprilis præteriti coram me * fuit per Dominos resolutum bona, de quibus agitur esse renouanda Philomenæ Brancalconæ nepti, & hæredi Ioannis Francisci Brancalconi ultimi inuestiti, quia nulli extant masculi ab illo descendentes, cui resolutioni non acquiescentibus Dominis de Martinotijs fuit sub hac die dubitatum, an esset à decisione emanata recedendum, quam non obstantibus in contrarium deductis Domini confirmarunt.

Primò enim contra fundamenta dictæ decisionis obieciabatur, † quod bona, de quibus agitur, fuerint deuoluta ob mortem Ioannis Francisci Brancalconi ultimi inuestiti ad Capitulum, istud potuerit illa alteri ad sui beneplacitum concedere, nec teneretur Philomenam proximiorē inuestire iuxta Text. in l. ne cui C. locat. Petra conf. 112. in princ. cum pluribus cumulatis per Honded. conf. 32. num. 13. lib. 2. sed

- 2 hoc procedere posset, † quatenus voluisset Ecclesia pro se retinere, quo casu cogi non posset ad proximiorē renouandum, Abb. in cap. bone il. 2. num. 28. vers. in glo. fin. de postul. Pralar. Imol. in l. si mihi, & Titio 100. num. 2. vers. sed aduerte ff. de verb. oblig. Rosa in Forosempronien. bonorum 4. Martij 1641. coram R. P. D. meo Royas, &
- 3 alibi passim, quod transit sine controuersia, † secus verò dum Ecclesia noluit pro se retinere,
- 4 quia Martinotios inuestiuit, † quod facere non potuit excludendo dictam Philomenam proximiorē dicti Ioannis Francisci, quam tenebatur inuestire. Bart. in l. 1. §. permittitur ff. de acqu. quotid. & est. & in l. 1. num. 1. ff. de priuileg. credit. Cald. de emphit. conclus. 8. num. 5. Fulgin. eodem tract. Tit. de renouat. quest. 1. num. 69. Rosa in Mutinen. emphyteusis 26. Iunij 1620. & 28. Maij 1638. coram Reuerendiss. D. meo Decano Eugubina renouationis 7. Iunij 1641. coram R. P. D. meo Richio, & in rec. decis. 501. num. 17. par. 5. tom. 2. † qua renouatione denegata bene potuit Philomena appellare, & petere, vt extraneus inuestitus remoueretur, iuxta doctr. Bart. in d. l. 1. §. permittitur C. as. conf. 412. num. 1. lib. 2. Paris. conf. 22. nu. 36. lib. 1. Honded. conf. 51. num. 6. lib. 1. Tob. Non. conf. 3. per tot. Seraph. decis. 610. num. 1. & seqq. & decis. 176. num. 31 par. 5. recent. Quod procedit etiam si proximior non sit masculus, sed foemina; Quia si Ecclesia † nolit pro se retinere, iniuriam faceret proximioribus, etiam foeminis, si non renouaret vt inquit idem Fulgin. loco supra citato num. 69. vers. attamen & c. Rom. conf. 22. num. 5. Alex. conf. 30. num. 10. & 20. lib. 1. Dec. conf. 131. Paris. conf. 29. numer. 1. lib. 1. Seraph. decis. 610. num. 1. & d. decis. 176. num. 29. nihilque facit, † quod prima inuestitura non loquatur de foemina, cum pro illius comprehensione sufficiat, vt pacta d. inuestitura primæ non remaneant alterata, siue immutata in renouatione, Bero conf. 98. nu. 99. lib. 1. Marefc. var. resol. lib. 1. cap. 3. num. 5. Fulgin. loco citato d. num. 69. vers. etiam, † si non sint comprehensione in inuestitura, Rosa decis. 176. nu. 30. par. 5. rec. Imolen. bonorum, seu emphyteusis 18. Iunij 1618 coram Coccino, quia inuestitura concessa proximioribus ob lineam finitam non censetur noua concessio, nec Titulus nouus, sed prioris Tituli iam concessi renouatio, Bart. in l. si mihi, & Titio num. 7. & ibi Alex. ff. de verb. oblig. Valas. de iur. emphyt. quest. 11. num. 15. ad fin. Cald. de renouat. emphyt. quest. 3. num. 1. & 2. qui post infinitos, quos allegat, dicit, † vt renouatio emphyteusis regulanda sit iuxta terminos inuestitura antiquæ, cum non noua, sed antiqua, emphyteusis dicatur, Fulgin. d. tit. de renouat. d. quest. 1. num. 72. & seqq. Curt. sen. conf. 48. num. 46. Crot. conf. 18. num. 1. & licet Aret. in suo conf. 41. numer. 13. vers. his non obstantibus vocet nouam inuestituram, † tamen in puncto, quod non solum concessio, seu locatio renouata dicatur semper vna cum prima etiam, si illa iam fuerit finita, atque extincta, cum iterum concedi dicatur, vel ipsi inuestito, vel Consorti, vel Filijs ex Text. & ibi glos. in cap. 2. de feud. Imol. & alij per glos. in cap. non satis 34. quest. 2. & cap. 1. de donat. & in cap. cum venerabiles de cens. Bero conf. 116. num. 1. col. 1. Cald. de renouat. emphyt. quest. 2. num. 16.

13. *Nota d. decis. 176. num. 33. 34. & 35.*
 13. Alia obiectio deducebatur ex eo, quod talis emphyteusis fuisset ad Capitulum deuoluta ex quo non fuerint pacta prioris inuestiturae seruata, & ob alienationes factas ab antecessoribus Philomenae sine consensu Capituli, & ob canones non solutos, ex quibus cum Capitulum deuolutionem acceptauerit, nunc non amplius liceat Philomenae petere hanc renouationem, vt inquit *Honded. conf. 32. num. 10. & seq. vol. 2. Rimin. iun. conf. 257. num. 101. & 110.*
 14. Verum ad effectum, quod vt deuolutio sit inducenda, debet illa esse adeo clara, & patens, vt nullo modo possit controuerti *Facchin. controu. iun. lib. 1. cap. 95. in fine Grat. disc. for. cap. 736. nu. 8. modern. Perus. de manu. obseru. 16. num. 47. Rota decis. 359. num. 4. par. 5. 207. & 409. par. 7. recent. & decis. 105. num. 15. coram Papa Greg. XV. Hoc tamen dici nequit, quando etiam probabiliter potest de ea dubitari, vt in praesenti casu,
 16 immo pro priuando emphyteuta, siue eius successore debet concludenter constare illos destitutos esse omni auxilio. ac emphyteusim fuisse finitam, *Cauat. dec. 316. num. 7. vers. quia hoc procedit dec. 16. n. 2. & decis. 26. n. 8. p. 3. rec. Fanen. seu Senogalien. bonorum super immissione 14. Martij 1646 coram me S. quia cum magna Ducissa, hic autem nulla potest considerari deuolutio, cum illa non iustificetur, & quatenus etiam iustificetur, obesse, neque posset Philomenae, cum ei de anno 1626 sub 12. Decembris per Capitulum, & Canonicos ex causa obitus dicti Ioannis Francisci de Braccalaeonibus fuerit facta renouatio respectu bonorum allodialium, & insuper in eodem Instrumento fuerit quoque facta promissio renouationis respectu Castri, & bonorum iurisdictionalium, obtenta tamen licentia Apostolica, cum obstaret constitutio Urbani Octauij in nouo Bullario in ord. 51. §. 2. vt narratur in
 17 prohemio primae decisionis huius causae: Vnde obtento postea beneplacito Apostolico dicti Canonici vigore dictae promissionis tenebantur ad concessionem dictae renouationis, & cum per ipsos steterit, quo minus illa fuerit facta, in qua sola voluntas contrahentium, sufficiebat, huiusmodi promissio parit exceptionem aduersus eosdem Canonicos pari modo, ac si renouatio fuisset facta, cum inducat contractum *Bart. & Angelan l. si intra ff. de pact. Arret. in l. 1. num. 1. ff. de pign. act. Mantica. de tacit. & ambig. lib. 3. tit. 16. num. 27. & tit. 3. nu. 14. lib. 4. Valasc. de iur. emphit. quest. 14. num. 11. §. quid item Rosent. all. de feud. cap. 3. conclus. 1. num. 1. vers. sed inuestitura &c. Carocc. de excuss. bonorum par. 2. qu. 54. num. 16. ibi & importat stipulationem, Fulgin. de emphit. Tit. de alienat. quest. 1. num. 297. & seq. Bursi. conf. 100. num. 11. vers. confirmatur &c. lib. 1. Ceru. conf. 25. num. 25. vol. 2. & conf. 246. numer. 12.
 18 vol. 3. maxime cum asserta caducitas praetendatur incurra per dictum Ioannem Franciscum, contra quem, quia non fuit declarata ipso uiuente, minus declarari potuit post illius mortem contra illius successorem, ad Text. in l. fin. ubi Bald. Salic. & alij C. de renocat. donat. glos. & Doct. in cap. fin. de donat. Mantica. de tacit. lib. 22. tit. 27. num. 674. Mar. Anton. var. resolut. lib. 1. resolut. 98***

num. 10. Fulgin. in d. tract. de emphit. tit. de var. caduc. quest. 8. num. 27. lib. 1. Rimin. iun. conf. 752. num. 23. Cassad. decis. 2. num. 2. de locat. mart. Andr. decis. 63. num. 3. Rota decis. 529. num. 17. coram Papa Greg. Romana praetense deuolutionis 18. Februarij 1636. coram Reuerendiss. D. meo Decano, & in Mantuana feudi 17. Iunij 1641. coram R. P. D. meo Rojas.

- Nullitas vero sententiae latae in Camera contra Philomenam citato Amatorio Procuratore constituto per illius Tutores testamentarios
 19 patet non solum, quod quia per eosdem Tutores de tempore Constitutionis d. Procuratoris confectum non fuerat aliquod Inuentarium, vt necessarium erat, dum talis confectio illis non erat a Testatore remissa, vt colligitur ex Testamento relato in Summario illorum de Martinotijs n. 9. ad text. in l. ult. §. fin. ibique not. Bart. C. arbitr. tutel. & declarat Afflict. decis. 262. & n. 6.
 20 vers. & bene potuit, & sic quod ante talem confectioem, quicquid in praedictum Pupillae gestum fuit, siue cum eisdem Tutoribus, siue cum Procuratore ab illis constituto nullum prorsus fuit *l. fin. C. arbitr. tutel. Guttier. de Tutel. par. 2. cap. 1. num. 1. & seq. Montan. de tutel. cap. 52. num. 1. & reg. 51. num. 1. & 2. Castr. conf. 463. post num. 1. vers. at iste actus lib. 2. Rota decis. 530. num. 1. coram Papa Greg. 15. & in rec. decis. 204. num. 1. & 6. par. 4. & tom. 2. & decis. 178. nu. 11. par. 7. Verum etiam quia dicta Philomena in dicto iudicio non fuit defensa ab aff. Procuratore, a quo non fuerunt oppositae exceptiones renouationis ei ex legis
 21 aequitate, & ex promissione Capituli quod iurata debita, ac propterea dicta sententia contra d. Pupillam lata non defensam est ipso iure nulla *l. contra Pupillum ff. de re iudic. Cresc. dec. 9. de iudic. Greg. decis. 43. num. 9. & 10. & dec. 485. num. 5. Cauat. decis. 935. num. 1. Ruin. conf. 36. numer. 4. lib. 1.*
 22 Iniustitia pariter d. sententiae patet quod cum Philomena descendat mediante persona Ioannis Francisci eius Patris a comite Octauiano inuestiti de anno 1530. de hoc Castro, illi soli superstiti erat concedenda renouatio non solum ex aequitate legis approbata per Bart. in l. 1. §. permittitur sub num. 1. vers. & hoc nota pro emphyteusi ff. de aqu. quotid. & estiu. Rom. conf. 22. n. 5.
 23 vers. quoad ultimum, quae quod procedit etiam in bonis feudalibus Ecclesiasticis, licet fuerint concessa titulo emphyteutico vt fuit resolutum in Brixien. feudi 16. May 1583. coram Bubalo penes Fenson. ad stat. Urb. decis. 67. & in Ferrarien. de Schianchis 28. Aprilis 1617. coram S. D. N. ac in rec. dec. 176. num. 3. & seq. par. 5. quam ex consuetudine illarum partium admissa in Breue S. D. N. Urbani datum sub die 10. Septembris 1642.
 24 relato in primo Summ. Philomenae num. 3. quod quae consuetudo in simili materia, vt valde sit attendenda testatur Bald. in auth. si quas ruinas n. 6. vers. secundo C. de sacros. Eccles. Ias. in l. fin. num. 33. vers. 3. sit renouatio C. de iur. emphit. Bero conf. 116 num. 4. vers. tenens stante loci consuetudine lib. 1. Verum etiam quod ex pacto, & promissione supra dicta, cuius vigore concessio sub inde facta illis de Martinotijs nulla, & inefficax reddita fuit *Bald. in l. ne cui in princ. vers. & est valde notabile, & num. 1. vers. bene valde C. de locat. & post alios**

alios probat Franc. Cald. de Iur. emphiteutico lib. 1. quest. 5. num. 85. vers. ceterum.

25 Neque obstat, quod talis renouatio non fuerit per Philomenam petita infra annum, post mortem Ioannis Francisci ultimi inuestiti iuxta text. in cap. Titius filius, si de feud. ediff. cont. tit. in dom. & Vassall. in vsib. feud. quia contrariū euidenter apparet ex iam deductis, dum talis renouatio fuit petita imminente periculo mortis Ioannis Francisci, tam quoad Castrum, quam quoad alia bona allodialia, & pro parte dictorum bonorum fuit ab eisdem Canonicis d. Philomeæ facta renouatio, quo vero ad Castra fuit facta promissio renouationis obtento tamen prius beneplacito Apostolico, vt ex instrumento supra relato demonstratur, & declaratur in decis. quæ reuidentur sub §. Quia non solum & in §. Immo, quia quæ sanè petitio, seu concessio non potest impugnari, ex quo fuerit facta, dum Ioannes Franciscus in extremis laborabat, cum adhuc in ipso duraret præcedens inuestitura, nec bona emphiteotica essent

27 tunc deuoluta. † Quia Canonici viuente etiā Ioanne Francisco emphiteuta eiusdem Domini emphiteutis possessore potuerunt Philomenæ, quæ ei erat successura, nouam inuestituram concedere sub conditione quod locum haberet sequuta morte ultimi inuestiti, dum dicta bona ob mortem illius ad Ecclesiam reuertebantur iuxta text. in cap. 1. vers. sed si ille, qui successor feud. dat, teneatur & cap. 1. §. omnibus d. tit. si de feud. cont. sit inter Dom. & Vassall. in vsib. feud. Ifern. de feud. ait. de feud. dato inuicem cap. si quis in-stitueris vers. sed Mediol. & Cremonen. num. 1. fol. mibi 75. Marefc. var. resol. 34. nu. 10. vers. 4. amplia &c. Bald. conf. 431. ad euidentiam præmittendum num. 6. vers. ubi est impressum lib. 2. sed esto etiā citra veri præiudicium, quod elapsum fuisset tempus

28 petendi renouationem, † attamen præiudicio Philomenæ consultum optime fuit beneficio restitutionis in integrum, cum de illo tempore in pupillari ætate ipsa repetiretur super Clnr. in §. feudum quest. 49. vers. sed quero penè Cald. de Iur. emphit. quest. 5. nu. 21. vers. dicimus supra & seq. lib. 1. Menoch. conf. 757. nu. 13. vers. Præterea Peregr. conf. 94. num. 53. vers. decimo & ultimo lib. 2.

29 Incontrarium neque facit † dispositio Constitutionis S. m. Urbani Octauii ædita de anno 1625. Kal. Nouembris incip. Humana salutis auctor. in ord. 51. Bull. par. 4.

Quia non tollit ius renouationis competens Agnatis proximioribus ultimi inuestiti, sed tantum perhibet illas fieri non obtento beneplacito Apostolico, vt in eo legitur in §. 2. in fine, † vnde illo obtento censetur quoque permissa renouatio ad text. in l. quibus diebus §. quidam Titio ff. de cond. & demonstr. Decian. conf. 10. numer. 14. vers. secundo, & seqq. num. 19. vers. non obstat, & lib. 4. Buratt. dec. 359. num. 6. vers. ad primam namque ac seqq. cum alijs adductis in Sarsinaten. feudi coram Reuerendissimo D. meo Decano 22. Iunij 1645. §. 4. coniectura & 18. Decembris eiusdem anni §. successiue ponderabatur prohibitio alienationis, nec dubitare contingit in proposito casu datum, † fuisse tale beneplacitum † cum illud probetur ex commissione directa Eminētissimo D. Car-

dinali Procamerario S. D. N. manu signata cuius tenor potius attendi debet, quam extensio quibuslibet clausulis facta per Regentem Cellariæ, † siue agatur de materijs merè gratiosis, siue iustitiæ, cum sufficiat ipsum Summum Pontificem rescripsisse, ac signasse vt bene declarat Seraph. dec. 922. num. 4. vers. & semper Romana Domus ad Peregr. 17. Februarij 1620. coram bon. mem. Coccino in ordine 181. num. 13. par. 4. tom. 2 recent.

33 Quæ autem denuò replicatur scilicet, quod talis emphiteusis non possit concedi Philomenæ, tanquam Foeminæ, dum Octavianus fuit inuestitus pro se, ac eius filijs, & nepotibus masculis tantum, tolluntur ex eadē decisione quæ reuidentur sub §. quia hoc procedit &c. & ultra Doctores ibi congestos, idem quoque firmat Marefc. var. resol. lib. 1. cap. 3. num. 4. Gratian. discept. for. cap. 83. num. 25. Castr. conf. 159. in fine vers. non obstat, quod debuit lib. 2. Gionagn. conf. 44. num. 115. & 121. lib. 2. Rota dec. 193. num. 2. par. 2. diuers. & in recent. decis. 60. num. 5. & decis. 176. num. 30. par. 5. & fuit etiam resoluta in Farsen. Bonorum 9. Decembris 1644. coram R. P. D. meo Corrado.

Et ita vtraque parte &c.

Impressa est ista decisio in hac eadem causa emanata coram eodem Reuerendiss. Papien. sub die 8. Febr. 1647. in part. hac eadem 10. supra decis. 46.

R. P. D. N. I C H I O.

Romana Pecuniaria.

Veneris 24. Ianuarij 1648.

A R G V M E N T V M.

Quietantia facta verbis Vniuersalibus, comprehendit omne debitum ex qualibet causa, etiā accessorium, quamuis, infuturum contigerit, dummodò habeat causam de præsentibus; & licet legatū liberationis restringatur ad debitū existens tempore testamenti, id tamen declaratur procedere si liberatio esset legata verbis simplicibus, secus tamen esse firmatur, quando fuisset concepta verbis vniuersalibus, maximè si id suaderet mens contrahentium, aliæque cōiecturæ, de quibus in præsentī decisione latissimè tractatur.

S. V. M. M. A. R. I. V. M.

- 1 Quietantia generaliter facta pro omni sua prætensione, comprehendit omne debitum tam de tempore præsentis, quam futuro.
- 2 Legatum factum de eo, quod quis mihi debebat, censetur comprehendere etiam id, quod usurarum nomine postea accessit.
- 3 Legatum liberationis alicui factum, quando restringatur ad debitum existens tempore testamenti, & quando secus.
- 4 Quietantia facta per verba vniuersalia comprehendit omne debitum, nisi ex aliquo adiecto sit restricta, vel contrarium ex aduerso probetur. Amplia, vt num. 5. & 6.
- 7 Verba Vniuersalia allegans in alijs posse verificari, quam

quam in expressis teneri id probare.

- 8 Accessorium licet infuturum contigerit, quando habet causam de presenti tunc etiam ius futurum in dispositione vniuersali comprehenditur.
- 9 Quietantia facta per ogni pretensione, quando non potest verificari, nisi in vno solo, perinde est, ac si in specie de eo facta fuisset.
- 10 sub Quietantia generali alicuius Cambij, ut dicantur comprehensa cambia post ipsam decursa, censentur habuisse causam de praterito.
- 11 Proemium totam conuentionem declarat.
- 12 Cambij appellatione veniunt tam fors, quam Cambia decursa, & decurrenda.
- 13 Correspectiua non potest separari ab eo, cuius respectu, actus fuit effectus.
- 14 Transactionis natura est, ut aliquid hincinde detur, vel remittatur.
- 15 Debiti partem recipiens, reliquam remittere censetur si est ambiguum.
- 16 Quietantia generalis, vbi aliquid est ambiguum, etiam illud comprehendit.
- 17 Verba vniuersalia non ampliunt dispositionem, quando fuit adiecta certa causa, & quando secus. num. 18.
- 19 Quietantia generalis non prodest tertio, qui in contractu non interuenit.
- 20 Secus vbi quietantia tertio dumtaxat applicari poterat, & interest contrahenti, quietantia reportari pro tertio.
- 21 Quietantia cum tertio stipulata per verba impersonalia, importat liberationem realem.
- 22 Quietantia stipulata a Patre liberat filium debitorem, quamuis in contractu non esset nominatus.
- 23 Mens contrahentium magis inspicienda est, quam verba.
- 24 Creditor, qui passus est non petere a Patre, neque potest petere a filio.
- 25 Decretum iniustum non est exequendum.

DECISIO CXLIV.

PVLSATVS Guido Iordanus, vti fideiussor Francisci Rosolini a Io: Antonio Patriarca pro solutione sortis principalis scutorum 1400. & cambiorum decursorum, a quibus absolui iudicialiter, instetit, tum ex quo Statutum Urbis lib. 1. c. 132. irritat obligationes, nedum filiorum familias qualis erat Franciscus, sed etiam fideiussorum, qui ipsis accesserunt, tum quia ex eo contractu cambia licite peti non poterant: videns sibi quatenus succumberet spem omnem reuelationis eripi a paupertate Francisci principalis debitoris, nisi a Hieronymo eius patre alias non obligato promitteretur, paternam charitatem aliorum Creditorum exemplo excitauit, & cum eodem deuenit ad conuentionem, in qua Hieronymus consensit, che ogni uolta che detto Sign. Guido haura pagato il sudetto preteso Credito al sudetto Sig. Gio: Antonio Patriarca, e riportatane generale quietanza in tal caso s'intenda esser amnesso detto Sig. Guido per li sudetti fendi 1400. all'accordo, & instrumento sudetto (stipulatum videlicet cum alijs creditoribus filijs) & uice uersa detto Sig. Guido promette, e s'obliga accettare per ogni sua pretensione detto accordo, &c.

Solutis deinde d. Patriarchae creditori scut. 1400. pro sorte, & alijs scut. 500. pro cambijs sic ex concordia Rotae suasu inita taxatis postquam eadem non deberi ter decusum fuerat coram R.P.D. meo Peutingero, totidem sibi reddi iuxta formam dictae conuentionis petijt a Hieronymo, a quo contradicta non fuit restitutio sortis principalis scut. 1400. quatenus sibi, & filio generalis quietantia fieret: immo interpellatus Guido ad recipiendum scut. 200. mon. pro residuo, & integrali solutione, & faciendum quietantiam finalem pro omni, & toto eo, quod praetendere potest, ac pro omni suo praetento iure, & interesse alias videntum mandari deponi, & quietantiam fieri per Dominum ex officio.

In cuius interpellationis termino A. C. nisi pro die, & hora certis intimandis Guido receperit supradictam summam, & fecerit generalem quietantiam ad fauorem Hieronymi tam pro dictis scut. 1400. quam pro alijs quibuscumque praetensionibus occasione dd. sc. 1400. reseruato tamen iure d. Guidoni agendi contra Franciscum Rosolinum pro praetensis cambijs solutis d. Io: Antonio Patriarchae, prout de iure, mandauit deponi in Sacro Monte Pietatis Urbis.

Ab hoc decreto sensit Hieronymus se grauatum, quia non debuit reseruari Guidoni ius agendi pro cambijs contra Franciscum, & ob id interposita appellatione illius causam Signatura mihi commisit cum clausula si quid exequendum: cumque hodie proposuerim, An decretum A. C. sit exequendum, negatiue responsum fuit ex capite iniustitiae, namque supra memorata conuentio inita inter Hieronymum, & Guidonem, & patris, & filij debitum restrinxit ad restitutionem sortis dumtaxat attentis, tum verbis, tum mente contrahentium.

- 1 Verbis, quia ¶ Guido acceptando promissionem scut. 1400. pro omni sua praetensione censetur hac summa recepta, quietasse debitorem nedum de sorte principali, sed etiam de cambijs decursis, & decurrendis cum vtrumque sub eius praetensione contineretur, & cambia sint accessoria ad sortem, vt in terminis similis quietantiae legatae probat text. in l. fin. §.
- 2 Caio Seio ff. liber. legat. ibi, Caio Seio, &c. ¶ lego, concedique nolo, neque ab eo peti, &c. quicquid a me mutuo accepit, vel fidem meam pro eo obligauit. Quaro utrum id solum, quod eo tempore, quo testamentum fiebat debebatur legatum sit, an et si quid usurarum nomine postea accessit legato cedat; respondit secundum ea, quae proponuntur uideri omnem obligationem eius debiti solui noluisse: consonat text. in l. Aurelius 29. §. legatum ff. cod. & per hanc iura tradit Menoch. praesumpt. 164. num. 15. et 30. lib. 1. Ciriaco controu. 351. numer. 8. et seqq. Mari. de success. legal. par. 4. quest. 18. art. 6. num. 58. et 59. & in puncto quietantiae factae in contractu, Corn. conf. 29. num. 3. lib. 1. Menoch. conf. 496. num. 53. & seqq. Sard. decis. 217. sub num. 11. & seqq. relatus a Modern. Lucano decis. 228. num. 3. & seqq.
- 3 Nec obstat ¶ text. in eadem l. Aurelius §. 1. ff. liberat. legat. vbi legatum liberationis restringitur ad

- ad debitum existens tempore testamenti, quia ibi, ac etiam in *S. menia*, liberatio erat legata, verbis simplicibus, in quibus etiam terminis loquitur *Cancer. var. resol. tom. 2. cap. 11. num. 91. & seqq.* aliud verò est, quando est concepta verbis vniuersalibus, vt in puncto respondit *Corn. d. conf. 29. sub num. 6. vers. non obstantibus lib. 1. Goz. 2. d. conf. 94. num. 18. vers. decimo pondere, Menoc. d. consil. 496. sub num. 75. vers. non obstat tertium.*
- 4 Verba enim \dagger vniuersalia quietationis, nisi ex aliquo adiuncto sint restricta, prout restricta erant in casu quo cõsuluit *Abb. conf. 10. lib. 1* vt patet *sub num. 1. vers. & quod hac liberatio præsumi faciunt*, quod de omnibus cogitatum fuerit, nisi contrarium exaduerso probetur, operanturq; comprehensionem omnis debiti ex qualibet causa, *vt ex text. in l. sub prætextu C. transact. notat Valas. consult. 39. num. 6. Menoch. d. conf. 496. num. 60. Rimin. sum. conf. 343. nu. 24. Alex. conf. 17. nu. 2. lib. 1. quem refert, & sequitur Modern. Lucan. decis. 228. num. 5. & seq. Fontanell. decis. 395. num. 21. & 4. seqq. facilius \dagger debiti*, quod prout sunt vsuræ, & fructus est accessorium, ad principale, *Ias. in l. si de certa num. 4. vers. limita nisi C. transact. post Bart. in d. l. Aurelius S. legatum, ff. liberat. legat. Gabr. de reg. iur. conclus. 4. numer. 38. & 39. Menoch. præsump. 151. num. 12. lib. 3.*
- 6 Eoque magis \dagger quando alioquin verba vniuersalia essent otiosa, *Bald. in l. liberti numer. 34. C. oper. libert. Ruin. conf. 79. num. 8. lib. 2. Surd. consil. 112. num. 13. & 19. & conf. 267. num. 28. & seqq.*
- 7 vbi signanter *num. 33. \dagger ait allegantem in alijs verificari posse teneri id probare, & num. 34.*
- 8 & \dagger quando accessorium licet infuturum contigerit habet causam de præsentī, quia tunc etiam ius futurum in dispositione vniuersali comprehenditur *Dec. in l. 1. num. 32. C. pact. Surd. d. conf. 267. sub num. 31. vers. facit etiam, Decian. conf. 3. num. 123. lib. 1. Hond. conf. 36. num. 18. & 19. lib. 1. Bursatt. conf. 347. num. 19. Rot. accis. 480. num. 7. par. 5. recent.*
- 9 Qui est casus noster \dagger nam cum expressè fuerit promissa restitutio scut. 1400. & sic integrè sortis cambij verba per ogni pretensione non possunt verificari, nisi in camblijs, & vsuris super quibus tunc pēdebat lis; vnde est ac si in indiuiduo de illis nominatim actum fuisset, vt in terminis liberationis ab omni pretensione pōderauit *Rota coram san. me. Greg. XV. decis. 90. nu. 3.*
- 10 & licet cambia decursa fuerint post conuentionem, quia tamen debentur ex contractu à tea inito dicuntur habere causam de præterito ad effectum, vt sub generali liberatione comprehendantur, vt tradunt *Ripa, Peregr. Surd. Marcabr. Bardell. & aly relati ab Altogrado conf. 66. sub num. 17.*
- 11 Mens contrahentium ad ipsum suadet \dagger quia vt legitur in proæmio, quod illam totam cōuentionem declarat *Bart. in l. fin. num. 3. ff. hered. instit. Decian. conf. 72. num. 49. lib. 2. Bursatt. decis. 543. num. 11. promissioni Hieronymi causam dedit obligatio Francisci filij, & fideiussio pro eo facta à Guidone in contractu cambij, ibi, essendo, che altre volte il Sig. Guido Giordani, & c. habbia fatto sicurtà al Sig. Francesco Rosolino per scudi 1400.*
- 12 præsi à cambio, \dagger cuius appellatione, cum veniat
- tam fors, quàm cambia decursa, & decurrenda, *Scacc. de camb. S. 1. q. 7. par. 2. ampliat. 8. num. 287. inde assequimur partes voluisse ea cōuentione complecti tam sortem, quàm cambia, & Hieronymum, quem nulla necessitas adstringebat ad promittendum pro filio summam scut. 1400. Guidoni fideiussori, promississe solum ad effectum eximendi filium à molestijs totius crediti. Ponderando præsertim conditionem ibi adiectam, nempe quod Hieronymus non possit à Guidone conueniri pro restitutione scut. 1400. nisi postquam ille generalem quietantiam à Patriarca creditore reportasset: dum enim Hieronymus voluit per Guidonem reportari à Creditore principali generalem quietantiam, quæ dubio procul extinguit sortem, & cambia euident reddidit, quod intellexit scuta 1400. soluere correspondenti ad extinctionem totius debiti sortis, & cambiorum à Guidone factam; \dagger itaut Guido acceptationem, quam fecit scut. 1400. pro omni sua pretensione restringere non valeat ad pretensionem sortis, sicuti separare non potest promissionem Hieronymi ab onere correspondentiuo extinctionis totius debiti, *Aym. consil. 461. num. 39. in fin. Pappo. conf. 88. num. 2. Pont. conf. 10. num. 13. & 14. Grat. discept. 301. num. 57. Giurb. decis. 85. sub num. 20. vers. ideò, Rot. decis. 428. num. 7. par. 1. recent. maxime quia alioquin Guido nihil remisisset Hieronymo cum non haberet quid remitteret, nisi cambia, super quibus pēdebat lis in Rota, \dagger & est de natura transactionis, quod fiat aliquid hinc dato, vel remisso *l. transactio nullo dato. C. transact. Rot. decis. 447. nu. 3. p. 2. decis. 271. n. 21. p. 6. recent.***
- Quæ omnia libentius recipienda sunt, quia valdè vtile fuit Guidoni, etiam si cambiorum iacturam faceret asscurare recuperationem sortis mediante promissione, Hieronymi, sine qua ob paupertatem Francisci principalis debitoris, & sortem, & cambia amisisset, ac quia cum Guido speraret se ad cābia creditori principali non teneri, prout ter decisum fuit, procliuor fuisse præsumitur ad remittendam illorum repetitionem, \dagger ob quam rationem dicimus in simili, quod recipiens partem debiti reliquum remittere censeretur, si est ambiguum vt bene declarat *Surd. conf. 224. sub num. 13. vers. secundo respondeo, quodque \dagger vbi aliquid est dubium generalis quietantia illud comprehendit Menoch. conf. 496. num. 70. post Soccin. consil. 200. col. penult. in fin. vers. & ad supradictorum confirmationem lib. 2. Aym. conf. 294. num. 7. circa fin. vers. sed magis.*
- 17 Atque hinc non obstat \dagger quod vbi certa causa est expressa verba vniuersalia quietantiae, seu transactionis illam non ampliant, *Castr. in l. si de certa num. 2. C. transact. Aret. conf. 161. num. 4. & seq. Surd. decis. 217. num. 15. Quia in casu nostro*
- 18 causa expressa in proæmio complectitur sortem, & cambia, & ex supra ponderatis constat de voluntate contrahentium comprehendendi omne debitum, qua concurrente non admittitur restrictio ad expressa, *Salyc. in l. age num. 4. in fin. C. transact. Nat. consil. 546. num. 13. Surd. consil. 418. sub num. 15. Grat. discept. 568. num. 45. & 46. Fontanell. decis. 398. num. 13.*

19 Minus obstat, ꝛ quod quietantia quantumvis generalis prodesse debeat solum Hieronymo, cui promissa fuit, non autem Francisco eius filio, qui conventioni non interuenit ex allegatis per *Gallerat. de renunc. lib. 1. cap. 10. num. 3.*
 20 nam vt dicebam ꝛ pater nihil aliud cogitauit quam reportare quietantiam pro filio, eaque ac verba per ogni sua pretensione filio dumtaxat applicari possunt, cum contra partem Guido pretensionem aliquam, aut actionem nullatenus haberet, & intererat patris quietantiam stipulari filio, vt tradunt *allegati à moder. Cuseni- no de patria potest. par. 1. cap. 6. sub num. 14. vers. notandum, & à modern. Aquilano de caus. execut. lib. 1. ampliat. 10. num. 46. & 63. cui dubium non est, quin vtiliter stipulatus fuerit l. quod dicitur la se- ronda ff. de verb. oblig. l. stipulatio ista §. alteri ff. eod. Gabr. de verb. oblig. conclus. 1. num. 27. & seqq. Surd. decis. 322. num. 1. Cancr. in fortioribus terminis liberatorij ad fauorem tertij absentis var. resol. tom. 3. cap. 7. num. 339.*

21 Adeo quod liberatio, ꝛ & conuentio suffragatur filio tum ex vi verborum ipsi soli applicabilium, quæq; cum sint concepta impersonaliter, & persona Hieronymi patris sit adiecta verbo obligatiuo, quia nempe Guido promissit patri accettare per ogni sua pretensione reddund conventionem: ac liberationem realem tex. est expressus in terminis patris de non petendo in l. iuris gentium §. pastorum, ibi, in rem sint quoties generaliter paciscor ne rem petam ff. past. 22 *Bertazz. claus. 35. gloss. 6. num. 4. & proinde etiam ex hoc capite fauorabilem ipsi filio debitori, quamuis ibi non nominato, aut stipulanti quæ patris paciscentis interest liberari, vt in eisdem terminis notat Duaren. committ. lib. 2. tit. 14. fol. 60. col. penult. vers. cum ergo, Connau. comment. iur. lib. 3. cap. 4. num. 4. Donell. comen. lib. 2. cap. 4. col. 1. in fin. vers. & generaliter, & ibid. Osuald. in addit. col. 3. circa med. vers. nempe quoad alterum Gallerat. de renunc. lib. 1. cap. 10. num. 4. & ex tex. in l. non solum §. si liberationis ff. liberat. legat.*

23 Tum ext. mente contrahentium quæ magis inspicienda est, quam verba d. l. iuris gentium §. pastorum, ibi, utrum autem in rem, an in personam factum est ex mente conuenientium estimandum est, ff. past. Duaren. fol. 60. vers. ex mente. Tum ex natura rei: nam cum bona filij sint bona patris, nec filius solum possit sine damno patris, ideo datur patri exceptio doli, ꝛ quod dolose facit creditor, qñi, quod pactus est à patre non petere petit à filio, vt egregie aduertit Connau. comment. iur. d. lib. 3. cap. 4. num. 5. in fin. Osuald. ad Donell. d. lib. 3. cap. 4. col. 5. ante med. vers. nam bona filij, Anson. Esber. de error. pragmat. loc. ad. 33. error. 9. sub num. 50. vers. sed ut datur.

Cum igitur quietantia generalis sortis, & cambjotum fieri debuerit patri, & filio non recte in decreto A. C. fuit reseruatam Guidoni ius agendi pro cambijs contra filium, & condemnatus pater ad soluendum residuum sortis, quam promissit, & obulit contemplatione dumtaxat totalis, & effectiue liberationis ipsius filij, ꝛ & propterea idem decretum tanquam iniustum non est exequendum, Gabr. consil. 43. num. 44. lib. 1. Buwat. decis. 361. n. 3.

Vt non esse exequendum, nisi facta finali quietantia decisum fuit vtraque parte informante.

R. P. D. PEVTINGERO.

Bononiens. de Pancaldis.

Luna 27. Ianuarij 1648.

ARGVMENTVM.

Probatio consanguinitatis vel agnationis ad effectum successionis vbi alius non comparet, qui se consanguineum alleget, vel agnatum, sicque nullus adest proximiorum concursus, quoquomodo illa fiat dicitur sufficiens, nec aliqua gradus aut lineæ iustificatio requiritur.

SVMMA RIVM.

- 1 Consanguinitatem, seu agnationem in genere probare sufficit vbi nemo comparet qui se consanguineum, vel agnatum alleget.
- 2 Consanguinitas ad effectum successionis leuioribus probatur probationibus, Amplia, vt num. seq.
- 3 Probationes leuioribus requiruntur in antiquis.
- 4 Descendentia in antiquis probatur ex pluribus euentibus diuersorum instrumentorum.
- 5 Descendentia in probanda, singula quæ non prosunt vnita iuuant.
- 6 Descendentia probatur facilius vbi fuit vocata linea ne dum effectiua, sed etiam contentiua.
- 7 Successibilem qualitatem ad probandam sufficit iustificare quem esse de familia.
- 8 Descendentibus ex certa persona vocatis non satis est probare descendentiam in genere, sed requiritur probatio specifica ab illa persona.
- 9 Identitas bonorum probatur ex duobus consiniis.
- 10 Identitas in antiquis facilius probatur.
- 11 Consiniis publicis minus variabilibus magis standum est quam priuatis.
- 12 Consinia probantur presumptionibus, & coniecturis.
- 13 Testator licet tempore Testamenti aliqua bona non possideret, si tamen post Testamentum superuixit illa potuit acquirere.
- 14 Nominis diuersitas rei arguit diuersitatem.
- 15 Consinium diuersitas bonorum diuersitatem demonstrat.
- 16 Bona per defunctum in aliquo loco possessa presumuntur eadem, quæ ab heredibus in eodem loco possidentur, Amplia, vt num. seqq.
- 17 Consinium probatio non requiritur si defunctus, in eodem loco bona possidebat. Quantitas bonorum probari non debet, ubi adest probatio possessionis Testatoris in eodem loco. num. 17.
- 18 Hares si possidet bona in loco quo possidebat defunctus ipse probare debet nouam acquisitionem.
- 19 Identitate in specie probata non attenduntur generales demonstrationes, quæ aduersus illam opponuntur.
- 20 Instrumenta in materia identitatis faciunt probationem probatam.

DECISIO CXLV.

PLACVIT Dominis stare in decisis in hac causa coram me sub die tertia Iunii 1647. * confirmando sententiam Rotalem, per quam Thomasia Pancaldi, tamquam fideicommissaria Berti Pancaldi Iunioris, decreta fuerat immissio in bonis situatis in loco de Lungara, hodie à Fratribus Sancti Francisci Monasterij Beatae Mariae de Charitate Ciuitatis Bononiae possessis.

Neque huic resolutioni visum fuit obstare obiectum, quod descendencia Thomasiae non satis probatur: quia dantur Testes examinati de anno 1579. deponentes, Thomasia, & Bertum Testatorem descendere à communi stypite Paulo Seniore de Pancaldis, videlicet Patre Berti Iunioris fideicommittentis; cuius ex Fratre Thonno Iunioris proneptis est Thomasia, ut in eius *Summ. littera A.* & cum ipsa hodie sola ex Familia de Pancaldis supersit, cum tamen Bertus, quam eius Ascendentes, & Descendentes, prout etiam omnes Thomasiae Ascendentes obierint, nullusque alius de Familia Pancaldi compareat, qui se proximiorrem alleget, satis est Thomasiae in genere probare, se esse de agnatione & de Pancaldis, & non probet per gradus distinctos, cum non agatur de probanda coniunctione in eodem gradu in concursu, cum proximioribus, iuxta *glos. in l. 1. uerb. quoties, ff. de probat. Buratt. dec. 260. num. 10. Rot. in Imolen. Cappellania 26. Febr. 1638. & in Asculana Iurispatr. 7. Iunij eodem anno 1638. coram Eminentissimo D. meo Card. Panzirolo in Casarangustan. Benefic. de Linares 4. Decembr. 1643. uers. probatur praeerea coram R. P. D. meo Bichio, & in Caurien. Iurispatr. 13. Martij 1645. uers. in omnem euentum coram R. P. D. meo Royas, & cum agatur hodie de consanguinitate incidenter & ad effectum successionis, leuior probatio sufficit, iuxta *consil. Gemin. 7. num. 8. quod passum Rota recipit, & fuit dictum in Bononien. fideicommissi de Nascentor. 19. Decemb. 1638. coram R. R. D. meo Ghislerio in Bononien. fideicommissi de Bolognini 29. Febr. 1644. coram Reuerend. Praesid. Valisoler. & in Brittinorien. fideicommissi 15. Iunij 1644. coram R. P. D. Bichio, maxime & uero in antiquis, ad tradita per Marescott. *variar. resolut. lib. 1. cap. 70. num. 5. & fuit dictum in eadem Casarangust. coram D. meo Bichio, uers. sed praeerea. Quam ueritatem descendenciae Thomasiae plures enunciatum in diuersis instrumentis antiquis de anno 1503. 1541. 1544. comprobant, & simul iuncte sufficientem probationem ad effectum, de quo agitur efficiunt Marescott. loc. cit. Buratt. decif. 709. num. 3. & fuit dictum in Bononien. fideicommissi de Rubcis 4. Martij 1641. uers. quod autem coram dicto Eminentiss. D. meo Card. Panzirolo, & quod in probanda descendencia habeat locum regula, & singula quae non prosunt, vnita iuuant dictum fuit in citata Bononien. fideicommissi de Nascentor. coram R. P. D. meo Ghislerio. Idque eo magis, quia Bertus Testator non uocauit ad fideicommissum solam Familiam effectiuam, sed etiam contentiuam, & omnes de Familia Pancaldi, nec solos descendentes***

ab eo: sed etiam transuersales, ut late dictum fuit in decif. emissis coram R. P. D. meo Cerro, sub die 18. Iunij 1642. Vnde ad probandam qualitatem successibilem satis est probare, & se esse de Familia Pancaldi, & sic non aduersantur deducta in Brittinorien. fideicommissi 29. Maij 1645. coram R. P. D. meo Royas, quia, cum ibidem uocati essent descendentes ex certa persona, & ad probandam qualitatem successibilem satis non erat probare descendenciam in genere, sed in specie probanda erat descendencia ab illa certa persona.

Minus, alterum obiectum, ad impediendam Thomasiae immissionem releuare, dictum fuit, quod uidelicet bona, à Fratribus possessa sint distincta ab illis, quae Bertus fideicommittens in contrada Lungariae possederat.

Quia responsum fuit plures concurrere demonstrationes, ultra denominationem loci della Longara, in qua situm erat praedium à Berto Testatore possessum, arboratum, vitatum, pratium cum domo, area, tegete, puteo, & furno, habens confinia ab Oriente bona Francisci de Oleo, ab Occasu praedium Iuliae de Morbiolis, uxoris lo: Baptistae de Pancaldis, à Meridie viam vulgo Stradello, à Septemtrione viam publicam, quod praedium Testes, de situ, & ipso praedio bene informati, attestati sunt, esse idemmet, quod peindè ad Ioannem Baptistam Iuniorum Pancaldum, Berti Senioris filium deuenit, & successiue ex huius Testamento ad Albertum Balzanum, ut constanter affirmant ipsi Testes dati in *Summ. Thomasia sub die 15. Februarij anno praeterito coram R. P. D. meo Otthobono. Cum itaque alias constiterit, Fratribus de Charitate, tamquam Alberti Balzani creditoribus, fuisse adiudicatas 30. tornaturas ex praedio maioris quantitatis, arborato, vitato pratium, cum domo, & alijs in loco Longariae, ab Oriente uidelicet habentes residuum eiusdem praedij, cuius confinia extendebantur ad praedium Francisci de Oleo, à Meridie viam nuncupatam lo Stradello, & à Septemtrione viam publicam Longariae, ut fuit ostensum in summarijs utriusque partis, satis est & ad identitatem probandam duo confirmari iustificari, ex doctrina Bartol. in l. demonstratio num. 14. ff. de condit. & demonstrat. Alex. cons. 73. num. 6. lib. 3. Cephal. consil. 98. num. 21. Rot. in Romana fideicommissi de Spiritibus 12. Ianuarij 1643. uers. altera uero coram R. P. D. meo Bichio in Romana Saluiani 15. Iunij eodem anno uers. ex eisdem coram R. P. D. meo Verospio, & in Mediolanen. Cens. 27. Iunij 1646. uers. non obstat coram R. P. D. meo Meltio. Maxime cum post obitum Berti fideicommittentis, & plurimi anni eluxerint, ut considerauit Rota in Reatina Succession. 15. Aprilis 1641. coram me, & interim priuatorum possidentium dominia pluries fuerint immutata, & magisque standum est publicis viarum confinibus, & minus variabilibus, ut fuit dictum, in hac causa 15. Februarij anno praeterito uers. quae fortius coram D. meo Otthobono, & in antiquis leuiiores probationes sufficiunt, ut in Romana fideicommissi de Rubcis 12. Februarij 1618. coram bon. mem. Valdo, & coram Seraphino decif. 1209. nu. 3.*

& decis. 1344. num. 1. cum alijs plenè per Rotam in Bononien. de Desiderijs 5. Martij 14. May 3. Decembris 1627. & 24. Martij 1628. coram bon. mem. 12 Merlino, adeòut præsumptiones, † & coniecturæ satis probent Ciciac. controu. 192. num. 11. Surd. decis. 55. nu. 12. Rot. decis. 19. num. 4. & 407. num. 3. part. 2. recent. & coram san. mem. Greg. XV. decis. 172. num. 6. & ibi add. num. 10.

Quibus non obstat diuisione facta per Bertum in Testamento quadraginta tornaturarum in circa, quia si tornaturæ diuise erant solum quadraginta, hoc non excludit, quod Bertus habere non potuerit alias tornaturas indiuisas; maxime cum in eadem diuisione fuerint præseruata bona communia, & quando etiam Bertus tempore † Testamenti non habuisset, nisi tornaturas quadraginta, adhuc cum post conditū Testamentum superuixerit 39. annos, potuit alias tornaturas acquirere sic prædia augendo, & meliorando, Rimin. Sen. conf. 429. num. 4. cum seqq. lib. 3. Marefcott. varian. resolut. lib. 1. cap. 12. num. 28. & 29. Rot. decis. 87. num. 9. & 118. num. 12. part. 5. recent. præcipuè cum Testes dicant Bertum in hac via Lungariæ possedisse tornaturas 180.

Denique ex planctu, ac instrumentis exhibitis comprobari visa fuit identitas, & tolli ea, quæ dicebantur de bonis Iulii Morbiolæ peruentis ad Balzanum; tum quia non probantur vnita 30. tornaturis, de quibus hodie † agitur; tum quia apparent diuersa non solum, tum diuersitate nominis, l. si idem, C. de Codicill. Gregor. decis. 372. num. 6. varf. accedit, cum alijs per Farinacc. in fragm. littera I. numer. 19. & 58. sed etiam ex diuersitate † confinium, Paris. conf. 58. num. 1. lib. 3. Rot. decis. 226. num. 3. & decis. 313. num. 5. & 6. part. 5. recent.

Et si firma remanet pro identitate coniectura ponderata in decis. huius Causæ sub die 23. Ianuarij 1643. coram R. P. D. meo Cerro, nempe quod quando defunctus in aliquo loco bona possedit, & in eodem loco bona per suos descendentes hæredes possidentur, † eadem præsumuntur, quæ coniectura quando sola non est, sed alijs præsumptionibus iuuatur admitti solet per Rotam vt dictū fuit in Narnien. fideicommissi. 4. Aprilis 1642. coram Reuerendissimo D. meo Decano, vbi, quod hoc casu non est necessaria † probatio confinium, aut quantitatis, & in Macevaten. fideicommissi 10. Iunij 1643. coram R. P. D. meo Adeltio, & in Bononien. fideicommissi de Nascementijs 15. Aprilis 1644. coram R. P. D. meo Royas, & dictum prius fuerat in decis. 407. num. 4. part. 2. recent. & part. 5. decis. 42. numer. 4. vbi quod hoc casu aliter identitas probanda non est, † nisi quateus probetur intermedia acquisitio per successores, & passim Senatū Mantuanum hanc opinionem probare, dicit Ciriac. contr. 204. num. 45.

Ex qua probatione identitatis refutantur generales † demonstrationes ad offuscandam identitatem ex aduerso adductæ ex allegatis per Rotam in his termin. decis. 279. num. 3. & 313. nu. 6. part. 5. recent. præsertim quia si istæ 30. tornaturæ non coherent bonis illorum de Oleo, coherent tamen residuo prædij in quo dictum,

Part. X. Recent.

confine illorum de Oleo verificatur, & ex instrumentis publicis apparet, bona illorum de Luchinis, quibus coherent istæ 30. tornaturæ provenire à Morbiolis, quorum bona dabantur pro confine prædij à Berto possessi, & instrumenta † in materia ista facere probationem probatam, & rem certissimam, dixit Rota decis. 279. num. 5. part. 5. recent.

Sublatis itaque de medio huiusmodi duobus contra sententiam Rotalem obiectis; cum existentia, & purificatio huius fideicommissi ad fauorem Thomasiæ satis abundè iam in decisionibus coram Eminentissimo Parziolo, & Reu. P. D. Cerro discussa fuerit, sententia remanet iusta, vt firmatum fuit in decisione quæ reuidentur, in qua propterea Domini permanserunt, vtrique parte informante.

Decisio ista erit in fine in Ap pendice.

R. P. D. GHISLERIO
Postea Episcopo IMOLEN.

Interamneñ Dotis.

Luna 27. Ianuarij 1648.

ARGUMENTVM.

Frater benè potest admittere sororem ad successionem paternam non obstante statuto exclusiuo foeminarum propter masculos propter quod foemina tam maritata, & dotata, quàm non maritata, & indotata, ab omni successione censentur exclusæ, quia fauori suo quilibet potest renunciare; ex quibus autem actibus huiusmodi admissio resultare dicatur, ita vt ampliùs ad illam infringendam allegata ignorantia statuti suffragari non possit latissimè tractatur.

SUMMARIVM.

1. Sorores aequaliter cum fratre succedunt nulla adhibita sexus distinctione.
2. Possessio atque dominium plenè probatur ex aditione hereditatis, & iudiciali declaratione.
3. Possessio statutaria continuatur possessionis defuncti in heredem est manutentionis.
4. Statutum exclusiuum foeminarum propter masculos, excludit ab omni successione foeminas tam maritatas & dotatas, quàm non maritatas, & indotatas.
5. Possessio cum titulo non requiritur in summarissimo manutentionis iudicio.
6. Statuta foeminarum exclusiua locum non habent quando masculi non extant, uel quando illi nolunt uel non possunt succedere.
7. Statutum exclusiuum foeminarum propter masculos, quando non uindictet sibi locum.
8. Frater potest admittere sororem ad successionem paternam non obstante statuto exclusiuo foeminarum propter masculos, & ex quo censetur id fecisse.
9. Aditio hereditatis paternæ facta à fratre etiam nomine sororum, stante statuto exclusiuo foeminarum,

rum, & diversitate patrimonij an & quomodo sit intelligenda, & num. 12. & 14.

- 10 Statutum exclusivum feminarum non habet locum in bonis extra territorium existentibus.
- 11 Interpretatio illa semper capienda est, qua excludat praiudicium & sui iuris renunciationem nisi aliter apparet; maxime si non probaretur scientia in renunciante.
- 13 sub Hæreditatis nomine veniunt omnia bona ubique existentia.
- 15 Statutum non habet locum nisi in bonis intra territorium existentibus.
- 16 Ignorantia statuti propria Patria publicati allegari non potest.
- 17 Ignorantia supina non excusat.
- 18 Ignorantia statuti propria Patria ubi etiam probaretur non suffragatur, & quare.
- 19 Depositum factum ser-ser. creditore recusante recipere, habet vim effectiva solutionis & inducit liberationem.
- 20 Depositum factum sub conditione, quod creditor teneatur cedere sua iura, non dicitur conditionale.
- 21 Conditiones intrinseca, & ex natura negotij non videntur.
- 22 Manutentio est danda cum onere, cum quo quis reperitur possidere.
- 23 Vsfufructuarius totius hæreditatis tenetur prestare patientiam, ut aliqua ex bonis hæreditarijs vendantur pro satisfactione creditorum, quatenus urgeant, & quare intellige, ut num. 24.
- 25 Vsfufructus relictus cum onere communi candi et insimul habitandi, debetur etiam si non cohabitaret stante iusta causa.

DECISIO CXLVI.

VITA functo Fulvio Paciono superstitibus Io: Alexandro, Doralicè, & Lucia filiis legitimis, & naturalibus, qui simul paternam hæreditatem adiuerunt, & dicti eorum Patris hæredes se esse declararunt, nec non vti velle beneficio statuti Civitatis Interamnæ, quod possessiones rerum defuncti, quas possedit tempore mortis, continuentur cum possessione hæredum, ita quod hæres præsumatur ipsas res possidere sine nova apprehensione tenetur; omnes simul hæreditatem possederunt in communi vsque ad obitum ipsius met Io: Alexandri, qui obiit condito testamento, in quo cum non haberet filios in omnibus suis bonis, & iuribus ubique existentibus instituit hæredes proprietarias supradictas Doralicem, & Luciam sorores germanas; In vsufructu verò hæredem instituit Catharinam Campiam Vxorem, donec ipsa viveret, & vitam vidualem servaret cum onere tamen cohabitandi cum dictis sororibus in domo ipsius Testatoris, & dictum vsufructuum communicandi cum eisdem, exceptis tamen fructibus suæ dotis, quos liberè ad eam vti Dominam absolutam spectare disposuit, & quod non teneretur communicare cum hæredibus. Vnde contententibus dd. mulieribus super possessione bonorum hæreditariorum, tam Fulvii Patris dd. Sororum, quam Io: Alexandri ipsarum

fratris, & mariti Catharinæ respectu, proposito dubio in Rota distinguendo bona hæreditaria Fulvii à bonis hæreditarijs Io: Alexandri filij eiusdem Fulvii, fuit resolutum Doralici, & Lucie esse dandam manutentionem in duabus partibus bonorum Fulvii, Catharinæ verò in alia tertia parte cum onere soluendi æs alienum Io: Alexandri, & communicandi vsufructum cum sororibus.

1 Quia quoad bona hæreditaria Fulvii tunc dictæ sorores simul cum Ioanne Alexandro fratre æqualiter successerint Fulvio, nulla adhibita sessus distinctione vulgata l. maximum unum C. de liber. prateris. in eisdem portionibus
2 ipsis est danda manutentio, & non solum ex additione, & iudiciali declaratione, ex qua tam dominium, quam possessionem probari firmavit Rota coram Reverendissimo Vrgellen. decis. 155. num. 4. et decis. 63. num. 2. inter impressas post Posit. de manutent. Sed etiam ex continuatione possessionis defuncti in hæredem vigore supradicti statuti Interamnæ continuatui possessionis defuncti in hæredes, & quam possessionem ex fictione statuti continuatam esse manutentibilem absque alia apprehensione pluries resoluit Rota, et signanter coram Seraph. decis. 1065. num. 1. coram Martin. Andr. decis. 66. numer. 1. & coram Reverendiss. Vrgellen. d. decis. 155. numer. 7. quo statuto dictæ Sorores expressè declararunt velle vti in additione hæreditatis paternæ.

4 Non obstat & alterum statutum exclusivum foeminarum propter masculos, ob quorum existentiam excludit ab omni successione filias foeminas, tam maritatas, & dotatas, quam non maritatas, & indotatas, quas mandat dotari, vt in terminis huius statuti Interamnæ, quod excludat non solum dotatas, sed etiam indotatas adeo quod sufficiat sola existentia masculorum, & non requiratur dotatio iuxta distinct. Castr. in l. Titio centum §. Titio genero sub num. 8. ff. de condit. & demonstr. quæ est communiter approbata, tenuit Rota in Interamnæ. hæreditatis de Paradisi 12. Decembris 1605. coram Sanctiss. D. N. quæ est decis. 104. part. 1. recent. & deinde in eadem causa coram eodem 6. Martij 1606. ita ut dictæ Sorores propter existentiam Io: Alexandri fratris de tempore successionis in hæreditate Patris essent omninò exclusæ; & tum quia hæc obiectio tanquam concernens defectum, seu invaliditatem tituli non admittitur in summarissimo iudicio manutentionis, in quo non requiritur titulus, vt fuit dictum pluries à Rota in recent. decis. 35. numer. 5. part. 2. decis. 1. numer. 2. part. 3. coram bon. mem. Buratt. decis. 360. num. 9. & alibi sapient. Tum quia & statuta foeminarum exclusiva locum non habent, quando masculi non extant, vel quando illi nolunt, vel non possunt succedere, vt per Bart. in l. 2. §. sed si sint ff. ad Trebell. cum alijs allegat. per Rot. in Bonomen. hæreditatis coram bon. mem. Merlino 18. Aprilis 1622. inter impress. decis. 375. sub num. 14. som. 2. par. 4. recent. & inter impress. apud Merlino. de legitim. decis. 47. & in Vrbinate. successionis 28. Iunij 1647. coram R. P. D. Bichio, & sic in
7 proposito & cum statuto Interamnæ disponat

nat fauore masculorum non habet locum, contra illorum voluntatem, & quando ipsi voluerunt foeminas simul admitti ad successionem paternam, quia fratres possunt renunciare eorum fauori *Brui. in tract. quod stant mascul. femin. non succed. art. 10. numer. 4. & seq. & artic. 12. numer. 10. & seq. Honded. qui alios cumulat conf. 1. numer. 85. lib. 2. Mart. de success. par. 1. quest. 5. artic. 4. sub num. 7. Rota Bonon. diuers. decis. 12. sub num. 21. vers. fuit ulterius num. 22. & nu. 23. † Quod autem Io: Alexander frater voluerit admittere sorores ad successionem paternam non obstante dicto statuto apparet ex eo, quod simul cum ipsis adiuit hæreditatem, & declarauit, se simul velle possidere bona paterna, & continuare in eorum possessione vigore statuti continuantis possessiones defuncti in hæredes, & quod tollit omnem difficultatem dictis sororibus, præsentem, & consentientem Io: Alexandro fratre, fuit per Iudicem impertita licentia adeundi hæreditatem dicti q. Fuluij eorum Patris, & dicto Ioanni Alexandro adeundo dictam hæreditatem in solidum cum Sororibus, ibi, & prædictus Io: Alexander etiam per se, & omnes coniunctim, & diuisim, ac in solidum, &c. omni meliori modo, &c. attenta evidenti utilitate hæreditatis dicti q. Fuluij eorum Patris illam adiuerunt, & adieunt, &c. renunciauit Iuri statuario, quod non potest impugnari à Catharina tanquam hærede usufructuaria.*

9 Minus facit, † quod aditio, & declaratio facta per Ioannem Alexandrum modo quo supra, ibi, etiam per se, & omnes coniunctim, & diuisim, ac in solidum, &c. intelligatur facta pro se in bonis existentibus in Territorio Interamnæ, & coniunctim, & in solidum cum Sororibus in bonis extra Territorium existentibus videlicet in locis Montium Romæ †, in quibus non intrat dictum statutum, sed foeminae succedunt simul cum masculis, vt dixit *Rota decis. 461. numer. 6. tom. 2. part. 4. recent. & plenè in Narnien. successionis decis. 167. part. 5. recent. semper † enim ea debet capi interpretatio, quæ excludit præiudicium & sui iuris renunciationem, nisi verba sint expressa, vel necessariò inferentia, eoque magis non probata scientia certa, & indubitata Ioannis Alexandri resultante ex dicta aditione. † Nam, respectu primæ objectionis contrarium colligitur, non solum ex Inuentario, in quo descripta leguntur bona existentia in Territorio Interamnæ, sed etiam ex aditione indefinitè*

13 in tota hæreditate, † sub qua veniunt omnia bona vbique existentia *Liberitas ff. de verb. sig. 1. item veniunt ff. de petit. hæred. & ex † ipsa declaratione in actu aditionis velle vt Beneficio Statuti Ciuitatis Interamnæ, quod possessio continuetur in hæredes, † quod cum non habeat locum, nisi in bonis intra Territorium existentibus ex defectu potestatis statuentium *Gratian. discept. 431. numer. 27. & discept. 709. numer. 13. latè Gaspar. Anton. Thesaur. lib. secundo quest. 5. numer. 4. & 5. vbi attestatur de communitate tenuit Rota coram Sanctæ memoriæ Greg. XV. decis. 255. & coram bonæ memoriæ Buratt. decis. 188. per tot. vbi sub num. 2. aliæ decisiones Rotales**

Par. X. Recent.

referuntur, probat declarationem, non posse verificari nisi in bonis intra Territorium existentibus, † respectu secundæ quod Ioannes Alexander non haberet scientiam alterius statuti Interamnæ exclusiui foeminarum non releuat, cum non possit allegari ignorantia statuti propriæ Patriæ publicari, eo quod agitur de re, quam omnes sciunt, † & de supina ignorantia, quæ non excusat l. 2. & l. regula in principio, & S. sed & Imperatores ff. de iur. & fact. ignor. l. si non transactionis, & l. cum quis Cod. cod. tit. Marc. Anton. de Amat. decis. Marchia 21. n. 45. & 46

18 & dictum † statutum habetur loco iuris communis, de quo non potest allegari ignorantia, quæ vbi etiam probaretur, non suffragaretur *Ciriaco. controu. for. 164. numer. 17.*

Quò verò ad bona hæreditaria dicti Ioannis Alexandri fratris, & mariti respectiue Catharinæ Vxori debetur manutentio non quidem titulo dotis, etiam si pro illius restitutione Ioannes Alexander constituerit se possidere omnia sua bona nomine dictæ Catharinæ, † quia fuit extinctus cum ipsa citata ad recipiendam ratam dotis solutam viro, & ad faciendam quietantiam ob ipsius contumaciam in recipiendo pecunias ex decreto Iudicis fuerint depositatæ in Monte Pietatis Ciuitatis Interamnæ, vt ex Cedula depositi, quod absque attentatorum vitio fieri potuit, & huiusmodi depositum Catharina recusante, recipere habuit vim effectiue solutionis, & induxit liberationem *Rota coram Reuerendissimo Vrgellen. decisio 421. numer. 3. & 4. in recent. decis. 264. numer. 4. par. 3. et decis. 339. numer. 13. par. 4. tom. 2.*

20 Neque † potest respectu conditionis, quod Catharina teneatur cedere Iura sua talia qualia, dici conditionale, cum hæc conditio sit

21 naturalis, & intrinseca, † conditiones verò intrinsecæ, & ex natura negotij non vitiant *Bald. in lege accepta num. 24. Cod. de test. Rota coram Sanctæ memoriæ Greg. XV. decis. 347. numer. 12. & proinde respectu dotis, cum possessio fuerit resoluta, non competit manutentio, sed titulo usufructus sibi à Ioanni Alexandro relictæ in Testamento, in quo eandem reliquit Dominam, & Patronam, & usufructuariam omnium bonorum; donec viueret, & vitam vidualem seruaret, quia actualem possessionem apprehendit bonorum hæreditariorum dicti Ioannis Alexandri olim eius Viri mediante persona Andreæ Campi Procuratoris, & insimul cum supradictis Doralice, & Lucia Sororibus locauit bona hæreditaria Ioannis Alexandri, † quia tamen relictæ fuit usufructuaria cum onere communicandi usufructum cum Sororibus Testatoris hæredibus scriptis, manutentio est danda cum hoc onere, alioquin legatum non deberetur *Rota in Spoletana alimentorum 24. Maij 1593. coram Giptio in Forolinien. alimentorum 20. Novembris 1630. coram Eminentissimo Cardinali Verospio, et in Romana legati cibi, et potus 13. Iunij 1635. coram Reuerendissimo Domino meo Decano, & iuxta oblationem ab ea factam tenetur præstare patientiam, vt aliqua ex bonis hæreditariis vendan-**

tur pro satisfactione creditorum Ioannis Alexandri, quatenus adsint, qui urgeant, & cum usufructus non debeat Vxori, nisi deducto ære alieno ex tota hereditate lege generali §. fin. ff. de usufruct. legat. l. usufruct. bonorum ff. ad l. falcid. Mantie. de coniectur. lib. 9. tit. 6. num. 12. & vxor

24 usufructuaria, & quæ possidet bona debet prestare patientiam, vt ad alienationem procedatur, nisi solutio æris alieni relictæ per defunctum fieri possit primo ex pecuniis Testatoris, si sint in hereditate, alias ex luribus, & actionibus, & nominibus debitorum, si extent, sin minus, aut non sufficiant ex immobilibus.

25 Non obstat, & quod supradicto oneri communicandi usufructum cum Sororibus fuerit adiectum alterum onus insimul cū eis cohabitandi in domo ipsius Testatoris, quia lis, quæ vertitur inter has partes excitata super hereditate tum Fuluij, tum Ioannis, Alexandri præbet iustam causam non cohabitandi, & nihilominus usufructum percipiendi, Rota decis. 199. sub num. 6. vers. propter litem motam p. 4. recent. & in dicta Romana legati cibi, & potus coram Reuerendissimo Domino meo Decano in §. non releuat nerfic. lis autem est iusta causa, vt dicatur recessum à Domo, &c. ad hoc faciunt relati per Adden. ad decis. 636. numer. 163. par. 4. recent. tom. 2.

Ex quibus vtraque parte Informante fuit resolutum Doralici, & Lucie dandam esse manutentionem in duabus partibus bonorum Fuluij, Catharinæ verò in alia tertia parte cū onere soluendi q̄s alienum Ioannis Alexandri & communicandi usufructum cum sororibus.

R. P. D. C O R R A D O.

Postea 6. R. E. CARDINALI.

Materanens Archipresbyteratus

Veneris 31. Ianuarij 1648.

A R G V M E N T V M.

Ecclesia quod sit Collegiata non probatur per coniecturas æquiuocas, sed requiruntur coniecturæ pernecesse inferentes Collegialitatem, de quibus in præsentī decisione tractatur, & demonstratur quamnam sint coniecturæ inefficaces, & insufficientes ad probandum, quod Ecclesia dici possit Collegiata.

S Y M M A R I V M.

- 1 Narratio literarum Apostolicarum, debet necessario iustificari.
- 2 Narratio literarum Apostolicarum est plenè, & concludenter iustificanda, & quare.
- 3 Ecclesia quod sit collegiata probari debet, vel ea prima legitima institutione, vel ex subsequenti Privilegio Apostolico.
- 4 Ecclesia, quod sit Collegiata, ex quibus comprobari possit.
- 5 Ecclesia, quibus deficientibus non presumatur Collegiata, nisi sit Cathedralis, vel Regularis, intellige vt num. 7.

- 6 Ecclesia quando non presumatur Collegiata licet adsint in ea multi Clerici intitulati vna cum Archipresbytero.
- 8 Ecclesia quod sit Collegiata non probatur ex sola existentia sigilli communis, nisi concurrat eius usus in negotijs communibus.
- 9 Ecclesia quod sit Collegiata, quando non probetur ex eo, quod habeas archam communem.
- 10 Ecclesia, quod sit Collegiata non probatur per coniecturas æquiuocas, sed requirit coniecturas pernecesse inferentes Collegialitatem.
- 11 Ecclesia non probatur quod sit Collegiata ex his, quæ alijs Ecclesijs, ac Congregationibus particularibus secundum mores Diocesis conuenire possunt.
- 12 Ecclesia quomodo probetur per testes esse simplicem Parochialem, non autem Collegiatam.
- 13 Testes numero plures præferuntur vpaucioribus.
- 14 Testes, qui colliduntur ab alijs testibus nõ attenduntur.
- 15 Iuramenti formula, licet non fuerit explicitè expressa in processu, quando tamen testium depositiones sint attendendæ.
- 16 Episcopi attestationi plurimum deferendum est circa qualitatem beneficiorum eius Diocesis.
- 17 Ecclesia an sit Parochialis, vel Collegiata probatur etiam ex visitatione eiusdem Ecclesie facta ab Ordinario.
- 18 Ecclesia an sit Collegiata, vel Parochialis dignoscitur ex collationibus eiusdem Ecclesie.
- 19 Testium depositiones extraiudiciales, lite pendente, & parte non citata facta, non releuant.
- 20 Enunciatiua, ac assertiones sub verbis dubijs conceptæ in Bullis Apostolicis, non probant.
- 21 Ecclesia quod sit Collegiata, non probatur ex collatione Apostolica, quando illa non est restricta ad certas vacationis species, sed generaliter omnes comprehendit.
- 22 Litera Apostolica non sunt exequendæ, si non appareant iustificata.

D E C I S I O CXLVII.

VACANTE per obitū Matthæi Galli extra Romanam Curiam mense Nouembris 1640 defuncti, Beneficio Curato Archipresbyteratu nuncupato in Ecclesia S. Laurentij Terræ Latertiæ Materanens Diocesis fuit de illo prouisus per sedem Apostolicam præuio concursu coram Ordinario Io: Thomas Gallus, ac in possessionem immisus. Deinde illud impetruit Io: Dominicus de Russis sub narratione, quod esset Dignitas principalis in Ecclesia Collegiata, Quod non fuerat in præcedenti prouisione narratum. Quare commissa instante Io: Thoma causa iactationum bo. mem. Coccin. Ego in ea subrogatus Lubitauī, An gratia per Io: Dominicum obtenta sit iustificata, itaut exequi debeat. Et Domini negatiuè responderunt.

- 1 Quia (prætermisiss modo alijs) & non constat, quod Ecclesia prædicta sit Collegiata, Et proinde hæc in ea Dignitas principalis existat, prout fuit Summo Pontifici expositum, Ac ideo erat necessario iustificandum, iuxta. not. in cap. 2. de rescript. Rota penes Cas. de Grass. decis. 12. num. 1. & 2. de Prob. Verall. decis. 39. par. 2. Card. Scraph. decis. 870. num. 1. vers. Nam cum omnia narr-

rata, & decis. 412. num. 1. vers. ea potissimum ratione. par. 1. diuers. & panes S. M. Greg. decis. 242. num. 2. vers. & quia narratiua gratia, ac decis. 314. num. 1. vers. cum tamen, & seq. & decis. 387. num. 5. vers. cum sit fundamentum, &c. & Buratt. decis. 175. n. 1. vers. Absolutum est enim, ac seq. & decis. 512. n. 2. vers. tenobatur enim, ac in recent decis. 141. sub nu. 1. vers. Nam cum narratiua, &c. et decis. 438. sub n. 1. vers. qua tamen singula, cum seq. par. 4. et decis. 68. n. 2. vers. et in his, ac seq. ead. par. 4. tom. 2. et penes Coccin. decis. 259. sub num. 1. † Et quidem plene, ac concludenter quia causam, & substantiam gratiae concernit, & fundamentum intentionis ipsius Actoris, & agitur contra alium prouisum, Apostolicum, & possessorum, Rota penes Puth. decis. 265. in fin. vers. quia hic non agebatur lib. 3. & decis. 46. sub num. 4. vers. Nam ad istum effectum p. 2 diuers. Buratt. a decis. 175. nu. 3. vers. probatio autem, & seq. & in alijs relatis per Adden. ad decis. eiusdem 778. sub nu. 10. & seq. Ac in terminis penes Card. Canaler. decis. 266. sub num. 5. vers. ex quibus Domini cessauerunt, ac seq. & in recent. decis. 59. num. 3. vers. quia responsum fuit par. 5. & decis. 143. sub numer. 1. vers. quia reservatio, & seq. par. 7.

3 Quod autem † Ecclesia sit Collegiata probari debet, vel ex princeps legitima institutione, vel ex subsequenti Priuilegio Apostolico ad l. 1. in princ. ff. quod cuiusq; Vniuers. nam l. 3. ff. de Colleg. illicit. Innoc. in cap. Postulasti in princ. & n. 1. de Iur. Patron. quem sequitur Hostien. in cap. nobis col. 1. super verb. ceterum, & Io: Andr. num. 8. vers. quae dicatur, & num. 22. vers. in glossa, &c. & Abb. sub num. 8. vers. Nam primo ff. de Iurepatr. & idem Abb. in cap. dilecta sub num. 1. in 1. & 2. notab. de Excess. Prelat. † Vel ex eo quod exercitio actuum illam necessario praesferentium, veium sigilli communis d. cap. dilecta de excess. Prelator. Archie. communis, Malsae communis, ac Syndici, d. l. 1. §. 1. ff. quod cuiusque vniuers. nom. Constitucionum particularium: Tractatum Capitularium: Conuictus: Communis seruitij, & similia, quae recensentur per Hostien. in d. cap. nobis col. 2. vers. & notandum, Io: Andr. sub num. 11. vers. & nota Abb. sub num. 8. vers. quomodo autem cognoscetur de Iur. Patr. Felin in cap. Accedentes suo num. 2. vers. de istis signis de rescript. Guidopap. decis. 258. Mascard. de probat. conclus. 584. sub num. 1. & seq. per tot. Rota penes Verall. decis. 142. par. 1. & Cardin. Canaler. d. decis. 266. num. 5. vers. Accedebat praemissis, & decis. 422. sub num. 1. par. 4. diuers. & in recent. dicta decis. 56. num. 5. vers. quia cum deficiat probatio, & seq. par. 5. & decis. 143. num. 8. vers. quando non probantur, & seq. par. 7. † Quibus deficientibus Ecclesia, nisi sit Cathedralis, vel Regularis non praesumitur Collegiata, Hostien. in d. cap. Nobis col. 2. vers. quicquid etiam superius dixerit, etc. Io: Andr. sub num. 10. vers. Dicit etiam, etc. Felin. in cap. accedentes sub nu. 2. vers. addens, &c. de praescrip. Rot. decis. 13. sub num. 3. vers. licet secus sit in alijs, etc. de probat. in antiq. et decis. 201. sub num. 4. vers. et in omnem euentum, etc. p. 2. rec. † Esto quod adsint in ea una cum Archipresbytero multi Clerici intitulati, quia ibi erunt quidem tamquam singulares beneficiati, vel interuientes Ecclesiae subordinati Archipresbytero, vel alteri, non autem tamquam vnum corpus, ac Collegium

Par. X. Recent.

constituentes, vt habetur in dicto cap. dilecta, ibique gloss. in verb. nec sint vnum corpus de excess. Prelat. Innoc. in dicto cap. Postulasti sub num. 1. vers. ite si postea contingat, etc. de iur. patr. Hostien. in dicto cap. nobis super d. verb. Ceterum, vers. in quo casu, & Io: Andr. sub n. 8. vers. & in hoc casu, et Abb. sub d. n. 8. in fin. vers. His cessantibus, etc. eod. tit. Fel. in cap. in nostra num. 27. vers. Item scias de rescript. Rota penes Achil. decis. 10. de probat. & d. dec. 143. sub nu. 10. vers. nec ex eo, et seq. par. 7. recent. Licet † non omnium concursus sit necessarius, sed ea sufficiant, quibus huiusmodi qualitas probabilis reddatur, ac verisimilis iudicio prudētis. Card. in Clem. 2. sub num. 10. vers. quarto quia de atat. et qualitat. Felyn. in d. cap. Accedentes sub numer. 2. vers. non tamen oportet de Praescript. Guidopap. d. dec. 258. sub num. 1. vers. non tamen requiruntur omnia praedicta Mascard. d. concl. 584. sub num. 10. vers. quinto amplius Rot. penes Mantica. 255. sub num. 1. vers. neque est necessarium, et in recent. d. decis. 56. num. 6. vers. et quamuis necessarium non sit par. 5. et comprobatur Moder. Roman. de Re Beneficiar. lib. 1. quest. 14. a nu. 38. vers. quod autem Ecclesia sit Collegiata, et seq.

Verum haec in proposito casu omnino desiderantur. Siquidem institutio, seu priuilegium deficiunt. Coniecturae vero nullae reueruntur vrgentes.

Nam illa ex communi sigillo deducta prorsus eliditur ex depositionibus octo Testium, Io: Thomae affirmantium illud esse vsui peculiari Curati subsignantis inscripta, quae Christidelibus Sanctissimum Eucharistiae Sacramentum feria quinta maioris hebdomadae, vel in ipsa die solemni Resurrectionis Dominicae suscipientibus tradi solent: Idemque communis vsus illius Dioecesis per alios quinque testes comprobatur. † Unde non potest hinc congruum sumi argumentum Collegialitatis, quae non ex sola existentia sigilli, nisi concurrat eius vsus in negotijs communibus, & capitularibus inferri potest. Hostien. in dicto cap. Nobis col. 2. vers. et notandum, etc. ibi, scilicet sigillum, & vsus sigilli, quem sequitur ibidem Io: Andr. sub num. 11. ibi, sigillum, & vsus sigilli, et alij DD. de iur. patr. Mascard. de probat. dicta concl. 584. sub n. 12. vers. signa autem Rot. decis. 354. n. 15. vers. non enim sufficit adesse sigillum p. 4. tom. 2. recent.

9 Altera † ex Archa communi eliditur pariter ex tresdecim testibus contestantibus, illam in simplicibus quoque Ecclesijs Parochialibus illius Dioecesis asseruari consuevisse. † Ita quod aequiuoca redditur, ac nullius roboris in hac materia, in qua requiruntur coniecturae, ac praesumptiones pernecesse inferentes Collegialitatem, cum praesertim agatur contra alium prouisum, & possessorum, vt bene probatur ex not. per Bald. in l. Iure societatis in fin. vers. nota quod Archam communem ff. pro soc. Card. Canaler. d. decis. 266. sub num. 5. vers. ex quibus, & seq. & dicta decis. 56. sub num. 7. vers. non autem alia coniecturae debent admitti, & seq. usque in fin. par. 5. rec. & d. decis. 143. num. 1. vers. quia reservatio cum seq. & num. 10. vers. non obstant, & sub num. 16. vers. maxime, ac seq. & decis. 216. n. 4. vers. Ideoque praedicta signa par. 7. recent.

Tertia demum ex eo, quod simul commun-

G g 3

nigent

nicent, & tractent negotia, ac eidem Ecclesiæ inferuiant, Missasque solemnes celebrent. Refellitur etiam ex testibus prædictis deponē-
tibus morem esse receptum in omnibus etiam simplicibus Ecclesijs Parochialibus d. Diocesis, in quibus plures Clerici participantes inferuiunt, vt insimul congregentur pro eorum negotijs, & inferuiant Ecclesiæ, licet non sint, neque censeantur vllatenus Collegiatæ; Indeque irrepsisse, vt Cœtus, & Congregationes illæ abusiue Capituli vocabulo, sicut, & simplices ipsi earundem Parochialium Curati, Archipresbyterorum nomine vulgariter nun-

II cupentur : Quare nulla potest releuans, ac legitima elici ad hunc effectum præsumptio ex his, quæ alijs Ecclesijs, ac Congregationibus particularibus secundum mores eiusdem Diocesis conuenire possunt, vt in specie declarat *Rota* panes *Atchill. d. decis. 10. sub num. 2. versic. nam habere tractatus, & d. decis. 422. sub numer. 2. vers. non obstat par. 4. diuers. & in Nolana primiceriatus 21. Maij 1614. coram bon. mem. Card. Verospio in fin. princip. vers. neque perneceesse insertur, & in recent. d. decis. 201. num. 5. vers. nec facit, & d. decis. 673. sub num. 2. vers. nec suffragatur par. 1. & d. decis. 56. sub num. 8. nes. nam quod in Ecclesia, ac seq. ubi numer. 10. vers. quinimo, & c. fuit specialiter ponderatus mos Diocesis faciendi huiusmodi Congregationes etiam in Ecclesijs non Collegiatis, p. 5. & in d. decis. 143. sub nu. 15. vers. nec releuat, & seq. & dista decis. 216. numer. 2. vers. non obstant, quæ denuò inculcantur, ac seq. par. 7. Gonzal. ad reg. 8. gloss. 19. sub num. 14. vers. non enim, & seq.*

12 Præterea excluditur asserta huiusmodi qualitas ex depositionibus dd. tresdecim testium, pro parte Io: Thomæ inductorum, quorum quinque posteriores (& ex his nonus, & duodecimus apprimè informati) super interrogatorijs partis examinati cum alijs conueniunt dictam Ecclesiam esse simplicem Parochialem, non autem Collegiatam, & ad eius seruitium quemlibet Clericum admitti bene recensentes, ac distinguentes vtriusque signa etiam secundum vsu illarum partium, vt in his terminis respondit, *Rot. d. decis. 422. sub num. 1. vers. Domini circumscriptis iuribus resolverunt, & per tot. par. 4. diuers. & d. decis. 216. num. 3. vers. cum ex te-*

13 *stibus, & seq. par. 7. recent. † Quibus sanè magis est deferendum, quàm tribus examinatis pro Io: Dominico (quorum secundus super decimo quarto Interrogatorio, & super secundo articulo fatetur se nescire an dicta Ecclesia sit Collegiata) iuxtà text. in cap. licet causam uers. & premis. de prob. cap. in nostra de test. l. ob carmen §. 1. ff. eodem Rota penes Buratt. decis. 903. à num. 2. uers. primo ratione numeri, ac seq. & in recent. decis. 231. numer. 11. uers. & quamuis par. 4. tom. 2. & decis. 124. numer. 23. uers. quibus testibus par. 5. recent.*

14 Vel ꝑ ſaltem colliduntur ex eis, vt fuit dictum
in cit. dec. 266. ſub n. 5. uerſ. teſtes autem coram Card.
Cauat. et d. deciſ. 143. num: 20. uerſ. conquaſſantur etiã
et d. deciſ. 216. num. 6. uerſ. nel conquaſſantur par. 7.
recent,

Neque subsistit obiectus citationis, ac iuramenti actualis defectus, ex quo non fuerit explicitè scriptum in processu, quod prefati te-

ſes iurauerint tactis ſcripturis.

15 Quia cum fuerint examinati cum assertio-
ne iuramenti tempore non feriato, ac proinde
habili ad illud iudicialiter præstandum, & in
præsentia Reuerendissimi Episcopi Castella-
neten. Iudicis subdelegati, qui singulas depo-
sitiones vna cum eis subscripsit, imò quinque
posteriores cum interrogatorijs partis expres-
sam mentionem de iuramento actuali, ac eius
effectibus facientibus, super quibus alter etiam
ex primis fuit repetitus, censentur vtique præ-
iurio iuramento actuali tacto pectore, vel scrip-
turis respectiue, ac ritè seruatis seruandis de-
posuisse, nec ideo ex omiſſa formulæ huius-
modi expressione irritari debent eorum depo-
sitiones, vt tradit Bald. in l. insinrandi sub num. 6.
uers. sol. dico, quod si iste testis, etc. & ibidem Salyc.
sub num. 4. uers. sol. quod si testis fuit examinatus C. de
testibus, et sequitur Rot. penes Card. Mantica. dec. 352.
sub nu. 11. uers. tertio quia, et seq. et Burratt. dec. 118.
et 148. per tot. ac in recent. decis. 34. sub num. 3. uers.
tertio non obstat par. 1.

16 Concurrit ꝛ etiam attestatio Archiepiscopi
Materanen. idem confirmantis, cui pluri-
mum est deferendum circa qualitatem Bene-
ficioꝝ eius Diocesis, *Felin. in cap. ad aures*
sub n. 15. uers. quæ ratio nõ cadit, &c. de rescrip. Card.
conf. 132. num. 5. uers. et præcipue cum sit Ordinarius.
Rot. pænes Card. Seraphin. decis. 1026. sub num. 3.
uers. et cessat difficultas, et Card. Mantica. decis. 87. n. 2.
uers. quia multum tribuendum est, et san. mem. Gregor.
decis. 482. num. 6. uers. iuncta præsertim assertione Or-
diarii Reuerendiss. Vrgellen. decis. 144. num. 6. uers.
quibus multum est tribuendum, et in recent. decis. 13.
sub num. 13. uers. et in prædictis, ac seq. par. 6. & in
his terminis d. decis. 143. sub numer. 5. uers. et ex
alijs, par. 7.

17 Adminiculantur quoque præmissa ex visi-
tatione eiusdem Ecclesiæ facta sub die 27. Fe-
bruarij 1617. in qua simpliciter appellatur Pa-
rochialis, non autem Collegiata, Rot. decis. 527.
num. 9. vers. attestaciones par. 4. divers. et penes Coccin.
decis. 229. sub num. 1. vers. adsunt insuper, et in specie
in d. decis. Card. Canaler. 266. sub numer. 5. vers. testes
autem, et d. decis. 143. d. num. 5. vers. et nti talis appel-
latur par. 7. recent.

13 Accedit ꝑ demum collatio eiusdem Eccle-
siae facta anno 1556. 10. Maij per bon. mem.
Card. Saracenum tunc Archiepiscopum Ma-
teranen. tanquam Ordinarium Collatorem.
q. Andreae de Melle per cuius obitum postea
secutum anno 1576. prouisus fuit per san. me.
Greg. XIII. anno 1584. kal. Maij Matthaeus
Gallus vltimo loco defunctus, quae quidem
Ordinarj collatio pacifice tandiũ effectua,
conuincit illam non esse Collegiatam, quippe
foret regulariter electiua iuxta *Sacr. Canon. di-
spositionem in cap. 1. de elect. cap. ea noscitur, de his,
quae fiunt à Prelatis sin. consens. Capitul. Cassador. de-
cis. 22. sub num. 3. vers. in Collegiatis uerò Ecclesijs de
preb. & in specie fuit consideratum penes Ac-
chill. d. decis. 10. vers. suadebatur hac opinio de pre-
bend. Et vigore regul. 4. Cancell. Summo Pon-
tifici reueruata.*

19 Nec releuant aliz attestations exhibitæ per
Io: Dominicum, Quia sunt extrajudiciales,
lite

lite pendente, ac parte non citata factæ, l. 3. §. ideoq. *Diuis uers. idem Diuis*, ibique gloss. in uerb. non testimonijs, et *DD. ff. de Testib. Rot. penes Card. Mant. decis. 177. num. 4. uers. neque etiam fides. Buratt. decis. 113. num. 28. uers. nam ultra quod, et dec. 479. num. 2. uers. responsum fuit, etc. Reuerendiss. Vrgellen. decis. 168. sub num. 6. uers. minus obstant attestaciones, etc. Andr. decis. 61. numer. 10. uers. fides autem &c. et in recent. decis. 323. num. 4. uers. ulterius par. 2. et decis. 214. num. 3. uers. quia si de attestacionibus agatur, et seq. par. 6. et decis. 82. num. 14. uers. et quamuis d. fides et decis. 157. num. 1. uers. nam fides. cum seq. par. 7.*

Minus enunciatiuæ, ac assertiones factæ in Bullis S. mem. Gregorij XIII. super dicta prouisione huius Beneficij ad fauorem præfati Matthæi Galli anno 1584. & super prouisione Cantoriæ tamquam secundæ dignitatis ad fauorem Dominici Geminalis anno 1591. & S. mem. Clementis VIII. super Concessione Indulgentiæ anno 1599. ac S. mem. Urbani VIII. super prouisione eiusdem Cantoriæ ad fauorem Petri Clementis per resignationem anno 1624. emanatis.

20 Quia sunt recentest scilicet à sexaginta citra usque ad tempus moti iudicij, & de facto alieno in supplicationibus partium Summis Pontificibus suggesto, cuius certiozem notitiā verisimiliter non habuerunt. Imò illa S. m. Clementis, uerbis subdubijs concepta legitur, ibi, *Ecclesiam maiorem, seu Collegiatam, etc. Franc. Aret. cons. 25. à num. 8. uers. ueruntamen, et seq. Cranen. de antiq. temp. par. 1. sect. 1. à num. 9. uers. ubi autem, et plur. seqq. Rota penes Verall. decis. 337. par. 3 et S. mem. Greg. decis. 387. num. 14. uers. et ita etiā responderetur, & in his terminis in d. Nolana primitiæ. coram bon. me. Card. Verospio 21. Maij 1614. in §. ulterius enunciatiua, & rursus in eadem d. decis. 673. sub num. 1. uers. nam illa par. 1. recent. et decis. 633. à n. 9. uers. non obstant probationes, et seq. par. 4. tom. 2. et 197. num. 70. uers. nec potest iurari ex enunciatiua Papæ cum seq. p. 5. et d. decis. 143. num. 14. nes. nec huiusmodi prouisio par. 7. eazumdem. Præter quod, † Collatio illa facta per S. mem. Greg. XIII. in personam Matthæi Galli octo circiter annis post obitum Andreæ de Melle, antea, ut dictum est ab Ordinario prouisi non est restricta ad certam vacationis speciem, sed generaliter omnes comprehendit addita clausula, *Sine præmissis, siue alio quouis modo, etc.* ut in his terminis aduertit *Rota penes Card. Canaler. d. decis. 266. num. 1. uers. nam ultima collatio, etc.**

Cum igitur ex prædictis appareat literas Apostolicas super prouisione lo. Dominici expeditas non esse in hac parte iustificatas ideo non sunt exequendæ d. cap. 2. de rescript. *Rota decis. 316. par. 4. diuers. et penes Card. Mant. dec. 358. num. 4. uers. proinde Buratt. decis. 941. numer. 5. uers. ideoque cessante iustificatione, ac Reuerendiss. Vrgellen. decis. 205. num. 5. uers. et narratiua cum seq. et decis. 440. numer. 6. uers. quod uerò dictæ literæ non sint exequendæ, et in rec. decis. 129. num. 5. uers. sic. et deficit in primis par. 3. et decis. 27. num. 2. uers. hoc tamen procedis, et seq. par. 6. & in specie fuit resolutum, penes Card. Canaler. d. decis. 266. et in recent. d. decis. 56. par. 5. et d. decis. 143. par. 7.*

Et ita fuit conclusum, &c. utraque parte informante, &c.

R. P. D. ARGVELLES

Anconitana Dotis.

Veneris 31. Ianuarij 1648.

ARGUMENTVM.

Confessio de Dote recepta probat veram & realem numerationem, etiam absque præcedenti promissione, ubi cōcurrerent adminicula, & coniecturæ, de quibus in præsentī decisione abundè tractatur; & refelluntur in contrariū ponderatæ pro inducenda simulatione confessionis de dote recepta, rationibus, & auctoritatibus in contrarium adductis plenè satisfaciendo.

SUMMARIVM.

- 1 per Restitutionem in integrum nō obstante re iudicata succurritur parti lese stante notoria iniustitia.
- 2 Confessio dotis recepta regulariter non probat sine præcedenti promissione, & quando secus n. 3. & 4.
- 3 Confessio de dote recepta, ex pluribus adminiculata probat etiam absque præcedenti promissione.
- 6 Amplia quando lapsa sunt tempora ad opponendam exceptionem non numerata pecuniæ.
- 7 Solutio partis dotis confessatæ infert iustificationem etiam in alijs partibus.
- 8 Dos probatur soluta, ubi processit promissio absque alia coniectura.
- 9 Solutio partis dotis ut inferat numerationem etiam in alijs partibus, requiritur, quod pars soluta constituat maiorem dotis partem, vel dimidiam contra num. 11.
- 10 Verbum, Pars, non semper significat dimidiam, sed intelligendum venit secundum subiectam materiā cui adiectum est.
- 12 Instrumentum cum tertio celebratum caret omni suspitione.
- 13 Confessio dotis recepta non arguitur simulata ex eo quod postea fuerit impetrata inhibitiō dotalis.
- 14 Simulationis suspicio cessat in actu à iure permissio.
- 15 Confessio de dote recepta non probatur simulata, si unus solus deponat, quod dicta confessio fuerit facta ad euitandam confisionem.
- 16 Testis procurator non probat, neque postquam è uinis secesserit.
- 17 Confessio de dote recepta probat veram numerationem, si est iuramento confirmata, & alijs adminiculis roborata.
- 18 Confessio de dote recepta, cum iuramento de restituendo dotem confessatam, probat veram numerationem.
- 19 Confessio secundi viri de dote recepta quando probat veram numerationem, quamuis fuerit constituta in maiori quantitate, quam primo viro.
- 20 Dos data primo viro censetur repetita secundo, & quando secus.
- 21 Confessio de dote recepta quando probet veram numerationem, quamuis mulier de aliqua parte dotis non reportauerit quietantiā, sicuti in alia.
- 22 Dos data primo viro censetur repetita secundo, & quid

quid si testes non deponant de asportatione mobilium ad domum primi Viri.

- 23 Testis pauper probat iuncta legalitate & numero aliorum.
- 24 Confessio iurata de dote recepta ad probandam veram numerationem, sufficit ut cum ea concurrant adminicula & coniectura.
- 25 Testis pauper plene probat si sit honesta, & probata vita.
- 26 Quod Iudicis religioni committitur.
- 27 Confessio de dote recepta, quando non elidatur per exceptionem paupertatis Patris mulieris.
- 28 Testes deponentes super negativa ut probent quid requiratur.
- 29 Donatio bonorum facta sponse in nuptiis ad quem spectet.
- 30 Dos data secundo viro potest dici aucta si mulier ultra dotem recuperatam ab heredibus primi Viri; habuit quoque interfusoria.
- 31 Confessio de dote recepta quando non possit dici facta ob timorem imminentis confiscationis.
- 32 Confessio de dote recepta, quando assertur contra heredes consentientis non exigit probationes concludentes numerationem.
- 33 Heredes non possunt dicere de mendacio eorum authoris.
- 34 Confessio de dote recepta probat numerationem contra heredes consentientis absque precedenti promissione, iuncto tamen aliquali adminiculo.
- 35 Confessio de dote recepta contra heredes consentientis iuncta aliqua pauca coniectura probat veram numerationem.
- 36 Heres non potest allegare nuptitudinem, & perjurium sui Authoris.

DECISIO. CXLVIII.

PLACVERUNT Dominis decisiones editas 17. Iunii, & 25. Nouembris anni præteriti, in quibus * firmatum fuit constare de causis restitutionis in integrum, non autem de re iudicata; & ideo auditi iterum Dominis de Fanellis (qui in secunda non informarunt, licet sæpius citati) heredibus Hieronymi, debitoris residui dotis Franciscæ olim eius Vxoris, Hodie in decisis perstiterunt ex iisdem rationibus in eis deductis, & signanter ex capite iniustitiæ notoriæ, qua stante succurritur parti læsæ per restitutionem in integrum non obstante re iudicata, ut pluribus probatum fuit in prædicta decisione 17. Iunii §. sed quidquid sit de omnibus &c. & 15. Nouembris sub principio, & prius in Sarsinaten. feudi 22. Iunii 1645. & Ferrarien. Pensionis 2. Martii 1646. coram Reuerendis. D. meo Decano, in Tiburtina Castri S. Angeli 18. Iunii 1646. coram R.P.D. meo Meltio §. Regulare namque est, & in Romana hereditatis 14. Decembris 1646. §. Primo circa fin. coram me, & quotidie.

Notoria autem Iniustitia deducebatur ex Instrumento inito 11. Iunii 1628. in quo Hieronymus fecit quietantiam, & confessionem receptam integræ dotis dictæ Franciscæ vxoris scut. 4000. Vnde Fanelli illius heredes fuerunt iuste condemnati ad restituend. scut. 3053. & iniuste fuerunt absoluti a restitutione reliquorum scut. 947. ut in ambabus prædictis decisionibus plene

firmatur, quæ visæ fuerunt benè subsistere non obstantibus obiectionibus per Informantes pro Fanellis contra eas deductis.

- 2 Non enim visa fuit ob stare Prima, scilicet defectus præcedentis promissionis, sine qua confessio de recepto regulariter non probat.
- 3 quia huic motui optime satis facit decisio 16. Martij 1635. coram bo. mem. Bucabella sub §. maxime quia &c. & alia decisio confirmatoria eiusdem edita 3. Decembris eiusdem anni coram eodem, & d. decisio 17. Iunii præteriti coram me in §. Nec refragatur quod non constet. Ultra quod † probatur traditio, quæ in proposito æquiparatur promissioni, ut est clarus textus in l. quemadmodum 47. §. 1. ff. de iur. dot. Mant. de tacit. lib. 12. cap. 10. sub num. 13. in fin. vers. Accedit. Et confessio † ex pluribus adminiculatur, quæ propterea probat etiam absque præcedenti promissione, ut post plures Gratian. discept. for. cap. 362. nu. 16. vbi quod hoc indubitanter † procedit quando (prout hic) lapsa sunt tempora ad opponendam exceptionem non numerata pecunia, & melius in decis. Maceraten. 103. num. 13. vbi testatur de communi, & alij per Staiban resol. 2. num. 4. cum alijs in prima decisione coram me §. Quam opinionem & §§. seqq. vbi plures & efficaces afferuntur coniectura &c. & in secunda decisione in §. Iniustitia evidens &c. circa med. in quibus inter † alias coniecturas admittitur illa solutionis partis dotis confessatæ, quæ infert iustificationem etiam in alijs partibus ex allegatis in illis, & signanter in prima §. secunda coniectura &c. Et gratis † proponitur quod Authores allegati loquantur vbi præcessit promissio, hac enim præcedente sine alia coniectura vera numeratio probatur, rotundus est text. in l. in contractibus 14. §. sed quoniam his disertissimis verbis illis etiam securitatibus quæ post consecutionem dotalium instrumentum deuoluta dote ex parte, vel insolidum exponuntur nullam exceptionem non numerata pecunia penitus opponi vbi Gotsfred. litt. M. Cuiac. nouell. 100. in fin. & ante eos glos. verb. penitus opponi C. de non num. pecu. & multi per Fontanell. de pact. nupt. p. 2. claus. 14. glos. vnic. par. 1. num. 31. & per Mant. de tacit. lib. 11. tit. 20. num. 22. & multis alijs Sanct. me. Greg. XV. dec. 491. num. 7. Mant. cum alijs supra num. 14. & plurimi per Staiban. d. resol. 2. num. 33. qui non de maiori, vel dimidia, sed de quacunque parte soluta Surd. in cit. conf. 489. num. 22. Lancellottum reprehendens.
- 9 Minus secunda † quod quantitas scut. 802. quæ probatur soluta, non constituat maiorem dotis partem, nec dimidium prout requiritur teste Lancellot. Gall. ad consuet. Alexandr. in glos. viginti num. 72. vers. verum istud intelligas. Quia verbum, † Pars, non semper significat dimidiam, sed prout adiectum est, ut respondit Iurisconsult. in l. nomen filiarum 164. §. portionis nomen ff. de verb. signif. Ideoque iuxta subiectam materiam intelligi debet, ut ibidem ex alijs rectè explicat Alciat. in verb. Portionis, & Rebuff. in vers. octauo ratione subiecta materia fol. m. bi 779
- 11 Quare merito hæc declaratio Lancellotti notatur a Surd. d. conf. 489. num. 22. vers. quod si confessio continet veritatem &c. & vers. quæ sententia mihi non arridet &c. & hanc opinionem passim secuta est Rota etiam in casibus, in quibus summa

ma iustificata erat minor dimidia, vt videre est in *decis. 24. sub num. 3. vers. tertio quia etc. par. 7 recent. & in Anconitana bonorum 1. Iunij 1643. S. quarto coram R. P. D. meo Bichio, ubi alie recensentur.*

Vltra quod si consideretur (vt par est) tota quantitas dotis in dicto instrumento confessata ad summam scut. 4000. Hæc sanè iustificatur respectu scut. 2250. ab hæredibus primi viri exactorum, ex partitis, ac instrumentis, respectu vero scut. 802. ex dd. decisionibus bone. Buccabellæ, & decretis subsecutis, ac in iudicatum transactis, itaut iustificata remanet in tribus ex quatuor partibus, & ultra: si vero consideretur summa scut. 1750. dumtaxat, adhuc iustificatur pro maiori parte additis nempe dd. scut. 802. scut. 250. Equiti Galeatio mutuatis ex pecunijs traditis à Francisca dicto secundo viro, & alijs scut. 83. exactis per Hieronymum ab hæredibus primi viri pro interusurijs dotalibus, vt ex instrumento quietantia, & partitis

12 in ea relatis, & quod instrumentum tanquam factum cum tertijs extraneis caret omni suspitione *Didac. Couar. var. res. lib. 1. c. ap. 7. num. 6. vers. est & alia*, constituitur summa scut. 1135. quæ excedunt dimidiam partem scut. 1750. vt patet ad calculum.

13 Mius tertia & ex impetratione inhibitionis dotalis statim post confessionem de receptis illis scutis 4000. quia ista est cautela à iure permessa, & à mulieribus passim fieri solita pro tuitione suorum iurium dotalium, & ideo nō arguit simulationem, sed excludit omnem, prorsus suspicionem *ad text. in l. qui autem 6. in princip. ff. de his que in fraud. credit. cum ibi not.*

14 per Doct. & quod omnis suspicio simulationis cesset ex actu à iure permisso dixit *Rot. coram sanct. mem. Greg. XV. decis. 195. num. 10. & decis. 201. num. 42. & 43. par. 7. recent.*

15 Non quarta & ex declaratione facta per Hieronymum coram quodam Presbytero, quod fecerit illam confessionem ad euitandam imminentem confiscationem. Quia huius solius attestatio vti simplex fides non facit fidem, præsertim quia nec est iudicialis, nec legitime recepta, ideo nullum facit gradum probationis super asserta declaratione extraiudiciali Hieronymi, *Rot. decis. 103. num. 7. & decis. 664. num. 6.*

16 *vers. quo vero ad alias par. 4. diuers. & Et maximè quia ille Presbyter fuit procurator illorum de Fanellis in hac eadem causa vt in extract. fol. 590.* Ideo non est idoneus Testis, & sicut non crederetur eius viuz voci, ita multo minus mortuæ credendum est, vt ad propositum arguit *Bald. in l. 1. sub num. 10. vers. sed quid in his C. de eden. Rot. decis. 162. num. 16. & 17. par. 4. 10. 2.*

17 *recent.* Eoque minus contra publicum instrumentum Hieronymi iuramento confirmatū, & tot alijs adminiculis roboratum, quod propterea licet contineat solam confessionem de recepto, probat tamen veram numerationem, vt in *d. decis. 24. num. 3. par. 7. recent.* & alijs multis

18 in præteritis adductis, & ubi quod si cum confessione concurrat iuramentum promissorium de restituendo dotem confessatā talis confessio probat verā numerationē ex Aret. Dec. & mul-

tis alijs ibi & à nobis in præcedentibus citatis.

19 Nec & quinta desumpta ex eo quod primo viro Francisca dederit in dotem sola scut. 2000 nec ita augeri potuerit ob tenues facultates Patris. Quia hæc concidit ex lectura ipsius instrumenti ex quo patet ultra scuta 2000. in moneta fuisse quoque promissa mobilia, & arnessia ad scuta 250. & insuper dotem quoque Francisca auctam ex pecunijs, & rebus tam à primo viro, quam à proprijs consanguineis habitis constat ex Testibus, & congruit iuris præsumptio ad excludendum delictum, & l.

20 *dotem 10. de iur. dot. non procedit & quando, prout hic, constat inter coniuges fuisse aliter conuentum, vt ipsa lex dicit, & tradit Mantie. de tacit. lib. 12. tit. 15. num. 20. & pluribus relatis firmatum fuit in Bononien. dotis 31. Martij 1627. coram Merlino, & in alia Bononien. 5. Martij 1638. coram Eminentiss. D. meo Cardinali Panzirolo, ubi quod adhuc esse Tum sufficiens præsumptiones, & coniecturæ, & plures cumulantur.*

21 Minus & sexta desumpta ex eo quod Francisca anno 1623. non reportauerit quietantiam a marito de scutis 1750. sicuti reportauit de alijs scutis 2250. Quia huic adequatè responsum in decisione 16. Martij 1635. coram Buccabella & 17. Iunij præteriti coram me in S. nec attendenda venit. Et corruit omnimodo, quia nec etiam ibi fuit facta mentio de scut. 802. quæ Rota iudicauit deberi, & pars ipsa libenter fateretur, unde minus mirandū est, si nec alia opponeretur & magis apparet instrumentum illud non tam ad confessionem de recepto, vel promissionē de restituendo, quam ad exactionem faciendā ab hæredibus primi mariti.

Nec septima ex eo quod nupserit Francisca contra patris voluntatem. Quia hæc aduersa Patris voluntas non probatur, imò contrariū consultare visum fuit ex eo quod Pater eam cū curru associauit, vt deponunt Testes iuxta 39. interrogatorium.

22 Neque octaua fundata & in eo quod Testes non deponant de traditione, asportatione mobiliū facta ad domum primi mariti, quia hoc firmatum iam fuit in *d. decis. 16. Martij 1635. coram Buccabella*; & liquet ex lectura depositionum eorundem Testium data in summario positionis *d. diei 17. Iunij præteriti coram me*, in qua fuit responsum huic motiōi, & clariū in secunda 25. Nonenbris anni præteriti in fine, & constat satis ex quo ex pecunijs consignatis à Francisca fuerunt mutuata illa 250. scuta. supraddicta Equiti Galeatio.

23 Minus nona exceptio & deducta ex paupertate aliquorum Testium Tum quia hic modicus defectus suppletur ex legalitate, & numero aliorum, vt consuluit *Bertazz. conf. 63. num. 6. lib. 1. & faciunt relati à Farinacc. de testib.*

24 *quest. 57. num. 95. & 96.* Tum etiam & quia isti Testes afferuntur non ad probandam; sed ad adminiculandam confessionem iuratam in instrumento factam a Hieronymo, ideo exuberant in hac materia, in qua sat essent adminicula, & præsumptiones *Didac. Couar. d. lib. 1. c. 7. num. 6. S. sic ex confessione ad fin. vers. item & illud si ultra mariti confessionem. Gratian. d. decis. Macerata.*

sen. 103. num. 21. & 24. cum alijs allegatis in 2. decisione coram me 15. Nouembris preteriti in §. nec rec-
 25 fert quod testes. Præterquam quod ꝑ paupertas non detrahit fidei testimonium qui sint honestæ, & probatæ vitæ e. si qui testimonium 8. & ibi gloss. & Bald. num. 3. de test. Alex. conf. 65. num. 11. lib. 1. Ruin. conf. 1. 10. num. 10. lib. 4. Rota in Romana legati de Vrsinis 1. Martij 1621. coram Vbaldo, & in Hispanen. primitiarum 31. Maij 1617. coram S. D. N. Inno-
 26 cio X. quod ꝑ totum Iudicis religioni committitur l. 3. §. ideoque ff. testib.

Neque Decima quod Testes loquantur de mobilibus contentis in folio æstimationis factæ à Palazzina. Quia loquuntur de duabus crumenis cum Nummis aureis, & argenteis de lino, vasibus figuli, & alijs, de quibus in eorum depositionibus dicta die 17. Iunii datis, & per Rotam admissis, ut in decis. d. die edita in §. Prima autem coniectura desumitur ex Testibus.

27 Nec ꝑ undecima exceptio paupertatis Patris Franciscæ. Quia hæc nullibi probatur, Imò contrarium potius videtur verius, dum vsque de anno 1617. quo dotes erant minores, dedit Franciscæ scut. 2000. & arnesium, quæ in tanta quantitate dari non solent à pauperibus, ut experientia docet.

Neque duodecima. Ex quo Testes dicant vidisse mobilia existentia in Castro Stacciolæ
 28 in Domo Franciscæ. ꝑ Quia non concludunt fuisse illa eadem, quæ eidem à primo Viro legata fuerunt, nec coarctant negatiuam, quod Franciscæ non consignauerit Viro alia mobilia præter illa descripta in folio Palazzinæ, & ideo nihil releuant ex notat. per Bald. in l. Actor 13. num. 9. C. de probat. Ang. in l. 1. num. 3. ff. de his qui sunt sui vel al. iur. cum alijs quos refert, & sequitur Rota decis. 544. num. 2. & 10. par. 3. tom. 2. recent. & decis. 54. num. 15. par. 4. tom. 2. recent.

Non decimatertia, quod Franciscæ non potuerit dotem augere ex donis, ex quo si istæ erant exigui valoris, non erant apta præstare
 29 augmentum considerabile ꝑ si verò erant magni valoris spectabat ad Virum. Quia conclusio vindicat sibi locum in bonis donatis, vel ab ipso Viro, vel ipsius intuitu, secus verò in alijs, signanter donatis à Consanguineis vxoris, quia vxori irrevocabiliter acquiruntur sexus sunt expressi in l. sed si plures 10. §. in Arrogato ff. de vulg. l. Aditio 4. ff. de acquir. hered. l. quid earum 47. ff. de leg. 3. & ibi Doff. cum alijs pluribus quos refert, & sequitur Sanchez de matrim. tom. primo lib. 6. disput. 26. per tot. & signanter num. 4. 5. & 11. Nec bonum est argumentum ab impossibilitate, quia possibilitas res ampla est, præcipue cum ex Testibus probetur actus transportationis, & reducitur argumentum de actu ad potentiam.

Nec decimaquarta elicitæ ex supposito quod Franciscæ non potuerit habere aliunde unde
 30 dotem auget. Quia ultra dotem recuperatam ab hæredibus primi Viri, habuit quoque interusuria, quæ proculdubio augent dotem l. si ante nuptias 6. ff. solut. matrim. l. Dotis fructu 8. §. Primo ff. de iur. dot. l. videamus 38. §. Ante matrimonium ff. de usur. cum alijs adductis in prima decisione coram me in §. Quinta de promittitur &c. Ultra quod habuit etiam multa mobilia, & dona

habita à primo Viro Mercatore diuite, & qui potuit maiora dona facere vxori, & ab ipsius Franciscæ propinquis, & ex confessione, & alijs adminiculis sanè eliditur, ut sapius inculcamus, ut aliquando satisfiat proluxæ partis responsioni, & repetitioni.

Non demum decimaquinta obiectio visa
 31 fuit Dominis alicuius considerationis, ꝑ scilicet quod Hieronymus simulatâ fecerit illam confessionem de recepto de anno 1628. ob timorem imminentis confiscationis, quia hæc exceptio cæteris debilior fuit abundè sublata, in dicta decisione 17. Iunii §. Prout nihil facit: Vbi quod nec delictum probetur per vnicum Testem, nec probatum erat tale quod mereretur confiscationem, sed dumtaxat poenam arbitriariam, ex Gomez. var. tom. 3. cap. 6. num. 7. Farinac. var. quest. crimin. tom. 1. quest. 27. num. 139. & est textus in lillud 3. ff. de appell. sub qua pena arbitria non uenit confiscatio, Baiard. ad clar. lib. 5. §. fin. quest. 78. num. 19. litt. N. ubi alios.

In quam sententiam procliuiores iuerunt Domini ex eo quia confessio Hieronymi iuramento, & obligatione Camerali est vallata,
 32 & non ꝑ assertur cōtra tertios, aut contra Creditores, sed contra Fanellos hæredes, & successores contentis, contra quos non exiguntur
 33 adeo efficaces probationes, ꝑ cum non possint dicere de mendacio eorum Authoris Authent. de Iureiurand. in fin. princip. Surd. conf. 489. nu. 24. & 25. Cine. de censibus quest. 47. num. 12. Rota decis. 462. part. 4. recent. ꝑ Sed sufficit confessio etiam absque præcedenti promissione, iuncto tamen aliquali alio adminiculo, Aymon. conf. 40. per totum, Castren. conf. 383. num. 2. vers. An autem lib. 2. Rota post Pacific. de Salutan. decis. 98. num. 7. cum alijs allegatis coram me in dicta decisione 17. Iunii §. & potissime cum agatur, &c. & 15. Nouembris §. Et maxime cum dicta confessio, vbi quod contra
 35 hæredes ꝑ contentis confessio de recepta dote iuncta aliqua pauca coniectura exuberat ex deductis in Maceraten. Pecuniaria 14. Iunii 1641. coram bo. me. Merlino, & in Toletana dotis 17. Martij 1642. coram Reuerendiss. D. meo Dunogetto Decano.

Tandem non obstat quod dicitur de Constitutione Marchiz. Nam ultra quod illa conclusio de donatione posita in d. decisione die 17. Iunii adducitur ex super abundanti, quidquid sit de dicta Constitutione, cum Pars se velit ea iuuare propter dolum, & fraudem præten-
 36 sam, ꝑ nihil facit, quia non potest allegare turpitudinem, & peritium sui Authoris, ex latè deductis in Romana nullitatis Matrimonij 19. Ianuarij 1646. coram me, & in puncto donationis scribit ipse Boccacc. ex aduerso adductus ad dictam Consil. gloss. 9. num. 31.

Ex quibus, &c. Ita fuit conclusum contra Fanellos Informantes, &c.

Impressæ sunt istæ due decisiones in hac eadem causa emanata sub diebus 17. Iunii, & 15. Nouemb. 1645. coram eodem bon. mem. Arguelles suis supra in hac eadem parte recent. decisiones 54. & 124.

R. P. D. PEVTINGERO.

Leodiens Beneficij.

Veneris 3. Januarij 1648.

A R G V M E N T V M.

Ius patronatus successoribus relictum spectat ad omnes aequaliter ubi plures contingat adesse, heredes, nec potest à primogenito, vel natu maiore ius pretendi, ubi qualitas primogeniti, vel maioris natu non fuerit in institutione, vel legato expressa etiam si in aliquibus tantum, presentationibus reperiatur.

S V M M A R I V M.

- 1 Successorum appellatione in materia indifferenti veniunt heredes quicumque etiam extranei.
- 2 Successoribus vocatis in numero plurali ubi plures sunt heredes omnes censentur vocati.
- 3 Ius patronatus est quid ab administratione separatum.
- 4 ex Separatis non bona fit illatio.
- 5 Domo pluribus legata, omnes legatarij admittuntur.
- 6 Legatum unius rei pluribus factum, omnibus pro virili acquiritur.
- 7 Successor iurispatronatus non potest impugnare factum sui auctoris.
- 8 Successor iurispatronatus possit ne in prauiudicium aliorum vocatorum qualitatem hereditariam imponere.
- 9 Successor licet unicus presentaverit, non ex hoc inferatur quod uni tantum competat ius patronatus.
- 10 Interpretationi locus non est quando nulla in verbis cadit dubitatio.
- 11 Observantia proximior attendi debet.
- 12 Qualitas in presentationibus expressa quando dicatur stare tantum demonstrativè.
- 13 Compatronus presentatus possit ne se ipsum compatronare.
- 14 Prescriptio non potest considerari, ubi non adest persona contra quam prescribi possit.
- 15 Qualitas maioris natu, seu primogeniti uni soli convenit.
- 16 Primogeniti filius excludit Patrum in materia iurispatronatus.
- 17 Maioris natu appellatione qui veniat.
- 18 Error tollitur ex reiterata expressione.
- 19 Error probari debet concludenter, nec sufficit allegare.
- 20 Quasi possessio presentandi unius ex compatronis prauiudicat ne alijs.
- 21 Mala fides compatroni dicitur si sciens iurispatronatus etiam ad alios spectare, solus presentare voluit.
- 22 Tutor non prescribit contra suos pupillos.
- 23 Prescriptio quatrigenaria requiritur in iurispatronatus.

D E C I S I O C. XLIX.

REV. P. D. meus Otthobonus sub die 9. Aprilis 1646. per sententiã pronunciauit Ius patronatus simplicis Beneficij Ecclesiastici sub Inuocatione Sanctissimæ Trinitatis, necnon, SS. Mariæ, & Catharinæ, S. Ioannis Baptistæ,

& omnium Sanctorum in Ecclesia Parochiali Sancti Seuerini Ciuitatis Leodiens aequaliter spectasse ad Gherardum Iuniorem, & q. Stephanum eius Fratrem de Gordinis, qui illud tanquam maior natu solus pretendebat; à qua sententia appellationis causa mihi commissã, hodie proposito dubio, An hæc sententia confirmanda, vel infirmanda esset, Domini pro eius confirmatione responderunt. Et quia eiusdem validitas, nec ab ipsa parte appellante controuertebatur, sola quaestione ad iustitiam deducta, eam satis apertè fuisse demonstratam Domini dixerunt, tam in decisione, in hac eadem causa sub die 22. Iunii 1637. coram bon. mem. Merlino emanata, quam ex optimè deductis in decis. prima Februarij 1645.

- coram D. meo Otthobono. * Veritas enim ita se habet, quod Ioannes de Almeida in Testamento in quo vna cum Vxore sua Catharina legatum pium pro celebratione Missarum constituit, electionem Sacerdotum reseruauit, primùm dictæ Catharinæ, deinde communibus successoribus ibi: Et nostrorum successorum, quorum appellatione in materia indifferenti, qualis est ius patronatus, veniunt extranei, & quicumque heredes, vt tradit Alex. cõs. 193. lib. 2. Decius, & alij in decisione D. mei Otthoboni S. ratio resolutionis, in fine relati, itaut si plures sint simul heredes, & omnes dicantur propter vniuersalitatem verbi, successorum, in plurali, vocati, Socin. Iun. cõs. 171. num. 6. lib. 2. Menoch. de presumpt. lib. 4. presumpt. 70. numer. 33. & 34. Quem Testamenti sensum non infregit administratio cum distributione scienda Sacerdotibus inferiùs in eodem Testamento demandata vltimo ex ipsis coniugibus superstiti, & post mortem istius, idem onus iniunctum illis, qui domum coniugum inhabitabunt, aut cui hæc domus per Testamentum relicta erit, ex quo malè inferunt heredes Stephani, vñ tantum pro tempore competere debere electionem, quia ab hac administratione non rectè inferatur ad ius eligendi, cum ius patronatus sit quid ab administratione separatum, & distinctum, Bart. in Executor, verb. ego dicebam, C. de executione rei iudicata, & ex separatis non fit bona illatio, l. Papinianus exuli, ff. de minor. immò vnicitas Administratoris, vel Patroni excluditur, eo ipso quod relicta fuerit illis qui domum inhabitabunt, & cui domus relinquetur, etiamsi postmodum vni personæ domus legaretur, quia sub eo nomine veniunt etiam plures legatarij, & si pluribus simul domum legari contingat, vt fieri potest, Cepoll. cõs. 2. numer. 2. Peregr. de fideicom. art. 17. num. 26. Osaf. decis. 81. sub num. 15. nam eadem res pluribus & legata singulis pro virili acquiritur, l. re coniuncti, ff. d. 3. l. reas, C. de duob. reis cum vulgaribus.

Hæc veritas manifestè elucet ex reseruatione facta à Lamberto de anno 1303. pro se, heredibus, & successoribus, & sic omnibus heredibus etiam extraneis, quam Stephanus impugnare non potest. minusque eius heredes, quia fuit successor dicti Lamberti, etiam mediante persona Ioannis tertij eius patris, qui de annis 1581. & 1582. explicitè presentauerat, vti

vti repræsentans Lambertum; & ex eius fundatione. *Summ. nu. 2.* vt in terminis iurispatronatus tradit *Lambertin. de iurepatr. part. 2. lib. 1. quest. 2. artic. 7. num. 4. in fin. Gratian. discept. 577. & 41. & 42.* alijque relati à *Modern. Pisan. de iurepatr. lib. 14. cap. 2. num. 29. & seqq. fol. 687.* maxime quia successores Lamberti alio titulo hoc iurispatronatus prætere non possunt, cum nec domus habitatores sint, nec aliam causam à foundationibus habere ostendere possint, vnde hic non intrat illa questio, An Lambertus hanc qualitatem hæreditariam simul, & semel de pluribus hæredibus aptam ꝑ præiudicari in præiudicium aliorum hæredum à fundatoribus vocatorum imprimere potuerit, de qua fuit actum in *Pistorien. Iurispatronatus 31. Maij 1628. coram bo. me. Merlino, & in Fesulana Beneficij, seu Oratorij 15. Decemb. 1646. coram R. P. D. meo Bichio.* Quia remoto ab hæredibus Stephani iure proueniente à Lamberto, nihil iuris in hoc patronatu apud ipsos remanet.

Non obstat, quod de anno 1500. 1514. 1523. Lambertus solus præsentauerit, & ab ipso præsentatus alijs à prætensis compatronis præsentatis antepositus fuerit, quia de anno 1500. præter ipsum nemo alius præsentauit, annis verò 1514. & 1523. alij cum ipso, sed sub diuerso titulo, illi videlicet tanquam dictæ domus habitatores præsentarunt, ipse verò vti reseruatarius iurispatronatus, quod sibi, & hæredibus, & successoribus de anno 1503. quando domum vendidit ex fundatorum successione delatum reseruauit; vnde cum Lambertus in dicta successione, seu reseruacione alium non haberet competitorem, seu consortem, ideòque vti vnicus successor præsentare potuerit, ꝑ non propterea inde inferitur, quod vni tantum competat iurispatronatus, vt in proximis terminis tradit *Molin. de primogen. lib. 2. cap. 6. num. 22.* vbi ait, non probari hæreditatem vni tantum videlicet primogenito deberi ex quo vnus tantum successerit, cum non tanquam primogenitus, sed vti vnigenitus succedere potuerit, *Rot. de cis. 495. num. 6. part. 1. recent.*

Neque hæredes Stephani iuari possunt ex obseruantia interpretatiua, quia interpretatiue locus non est, ꝑ quando vt hic ex verbis supra relatis tam foundationis, quam reseruacionis nulla dubietas relinquitur, *Rot. dec. 39. nu. 11. part. 2. diuers. decis. 275. numer. 6. part. 1. recentior.* Immo, quia vigore dictæ reseruacionis de anno 1514. & 1523. institutus fuit præsentatus à Lamberto in concursu aliorum prætendentium iurispatronatus ex primæ ueræ ratione, & Testamento fundatorum; vtique hæc præsentatio, & successiua institutio suffragatur vocatis in reseruacione Lamberti tanquam obseruantia proxima, ꝑ quæ attendi debet, ex fusc allegatis in *S. neque suffragatur, in decisione supradicta coram D. meo Otthobono.*

Minus iuari possunt dicti hæredes Stephani ex præscriptione ab eis allegata, quia licet præsentatio anni 1622. fuerit facta vti à maiore natu, hæc qualitas tanquam in alijs præsentationibus, ꝑ aut nullo modo expressa, aut solummodo enuntiata intelligi debet stare,

tantum demonstratiue, vt ex *Anchar. & alijs allegatis* optimè in *S. nec obesse*, ponderauit dicta decisio coram *D. meo Otthobono*, & singulas præsentationes ab anno 1558. recensendo nullas suffragatur, quia dicto anno facta à Gherardo ratione proprietatis, & a Ioanne primo ratione vsusfructus ad præscriptionem inducendam apta esse non potest, cum non constet Cherardum alium habuisse fratrem quam Ioannem

13 secundum, ꝑ qui tanquam tunc præsentatus non potuit seipsum compæsentare, quia hoc ei perniciosum fuisset, *cap. per nostras de iurepatr. cap. fin. de instit. Lottber. de re benefic. lib. 2. quest. 38. nu. 22. Rota in Barchinonen. Beneficij 2. May 1625. coram bon. me. Pirouano.* Vnde dum nullus alius frater aderat, qui in præsentando posset concurrere cum Gherardo, ab hac præsentatione initium sumerosum præscriptio non potest;

14 quia non aderat persona ꝑ contra quam præscriberetur, vt ex *Bald. Anchar. C'auet. Menoch. & alys plurimis ibi cumulat*, tradit *Add. ad Molin. de primogen. lib. 2. cap. 6. num. 22. & 23.*

Pariter nec altera præsentatio de anno 1569. tanquam similiter à Gherardo, & Ioanne eius Patre facta de persona Ioannis tertij filij ipsius Gherardi vnicitatem iuris huius patronatus probat, immò cum idem Ioannes præsentatus de anno 1579. hoc beneficium resignauerit in manibus Ioannis secundi sui patris, & ipsius cohæredum, cuius resignationis vigore ipse Ioannes secundus tam suo, quam cohæredum nomine alium præsentauerit, & his nominibus præsentatio ab Ordinario admissa fuerit, ex his actibus ius solius maioris natu excluditur in hoc patronatu, quia si ei soli competissent, resignatio, & præsentatio subsequens solum nomine suo, & non etiam nomine cohæredum facta fuisset, ꝑ cum qualitas maioris natu, seu primogeniti vni solum conueniat, *Menoch. consil. 211. num. 12. & 13. & consil. 322. num. 64. Larea decis. Gratian. 67. sub num. 17. Rota in Romana successione de Amatis 16. Nouemb. 1646. coram D. meo Bichio;* Et si verum sit, quod iurispatronatus maiori natu dumtaxat competeret, Ioannes tertius non resignasset in manibus Ioannis secundi eius patris, minusque ab illo præsentationem fieri permisisset, ꝑ cū in primogenituris filius primogeniti patrum excludat, vt in terminis iurispatronatus plures allegat *Modern. Pisan. de iurepatr. lib. 4. cap. 2. num. 9.* & in specie vocationis maioris natu, *Fusar. de substit. quest. 387. num. 47. & seq. vbi plures cumulat, & de magis comuni testatur; appellatione, namque maioris natu non venit Senior de Familia, sed primogenitus, ꝑ quando vt in casu præsentis, enunciatio de filio maiore natu habet respectum ad alios filios eiusdem communis patris, non autem ad filios transuersalium de Familia, sicuti distinguendo firmavit *Menoch. consil. 412. num. 20. & seqq. quem sequitur *Honded. consil. 70. num. 42. lib. 2. Fusar. d. quest. 387. nu. 48.* cui veritati gratis ab hæredibus Stephani respondetur has prætensiones factas fuisse per errorem, cum de alio anteriori statu contratio non constet, immò ipsa verba foundationis, & reseruacionis hoc confirmant, & ulterius**

rius reiterata expressio, quod iuspatronatus spectet ad Ioannem secundum, & eius cohæredes facta in pluribus actibus, videlicet in resignatione Ioannis tertij, in præsentatione subsequuta à Ioanne secundo, & in restitutione
 18 eiusdem præsentati † tollunt de medio omnem penitus errorem, *Eura tt. decis. 419. num. 10.* quamvis præsumum errorem asserere non
 19 sufficeret, † sed deberet concludentissime ab allegante probari, *Buratt. decis. 200. numer. 5. decis. 592. num. 1.*

Similiter neque præsentationes de anno 1581. 1582. 1583. & 1595. à Ioanne tertio facta pro inducenda prætenfa præscriptione iuvant, quia per has quasi possessio priuatiuè ad alios
 20 cohæredes, † qui ex supradicta præsentatione anni 1579. in quasi possessione præsentandi constituti fuerant, acquiri non potuit, vt in puncto præsentationis factæ ab vno tanquam antiquiore tradit *Ruin. conf. 50. nu. 9. lib. 5.* tum etiam quia Ioannes tertius erat in mala fide, dum in duabus prioribus præsentationibus annorum 1581. & 1582. explicitè professus fuit præsentare vt repræsentans Lambertum, ac ex eius fundatione, & sic notam habebat qualitatem hæreditariam in fundatione allegata contentam, sicuti ponderatur in prima decisione *bon. mem. Merlini §. verum.* Et dum ipse vt supra biennio ante hoc iuspatronatus ad plu-
 21 res hæredes spectare agnouerat, † vtique in mala fide fuisset, si solus exclusiuè quoad alios cohæredes præsentare voluisset, *Cancer. variar. resol. tom. 1. cap. 15. nu. 541.* quæ mala fides præscriptionem impediret, *Caualer. decis. 22. num. 3.* cum aliis in decisione *D. mei Otthoboni §. verum allegatis*, vbi benè quoque ponderatur quod ad hunc effectum scientia aliorum cohæredum, & sic compatronorum necessaria fuisset, dum eas in quasi possessione præsentandi extitisse constat ex ipsa antecedenti præsentatione anni 1579. tantò magis quia vt ex *Summario Gherardi præterita positionis num. 7.* ex quietantia apparet ipsum fuisse fratrum, & sororum cohæ-
 22 redum Tutorem, † contra quos ob indè præscribere non poterat, *l. sicut, versir. sed pupillari atate, C. de præscript. 30. annorum, Bald. de præscript. part. 6. nu. 29. Odd. de rest. in integr. part. 2. quest. 30. art. 2. num. 9. Buratt. decis. 774. num. 3.* Vbi Addens littera A. allegat plures concord.

Denique nec præsentationes dictorū annorum 1583. & 1595. prout nec illa anni 1615. continent expressionem, vt opus esset, quod sint factæ à maiori natu, & illa sola anni 1622. quæ dedit causam liti nil probat, adeò quod clarum remanet præscriptionem, aut coeptam nunquam fuisse, aut saltem interruptam de anno 1579. cum post hunc annum interuenerit in dictis quatuor præsentationibus Ioannis tertij mala fides, & vltius præsentationes factæ cum expressione qualitatis maioris natu
 23 non durauerint, per 40. annos ad præscriptionem necessarios, vt fuit dictum coram Reuerendiss. Vrgellen. decis. 125. num. 6. & in *Sulmonen. Beneficii 23. Ianuarii 1647. coram me.*

Decisio verò coram *bo. me. Vbaldo* sub die 14. Ianuarii 1628. quæ contra hanc resolutionem,
 Part. X. Recent.

pugnare videbatur, dum in ea firmatum fuit ius hoc patronatus ex præscriptione quadragenaria ad maiorem natu pertinere non firmat contrarium simpliciter cum in eadem causa, sub die 13. Nouembris eiusdem anni 1628. Coram *bon. mem. Coccino*, vt legitur in initio decisionis Dñi super hoc motiuo non fuerunt concordēs, sed resolutio ex alio fundamento fuit cōfirmata, nempe quasi possessionis præsentandi, in qua Stephanus, qui cum Ioanne præsentauit, existerat, quem ideo esse instituē Rota respondit:

Hodie igitur patronatum esse hereditarium & sic æqualiter ad Gherardum, & Stephanum spectare, fuit iterum vtrique parte informante resolutum, &c.

Decisio ista emanata in hac eadem causa coram *bon. mem. Merlino* sub die 22. Iunii 1637. est inter eius impressas decis. 250.

Impressa est præscus decisio facta in hac eadem causa sub die 1. Februarii 1645. coram nunc Eminentiss. Card. Otthobono, inter eius impress. decisio.

R. P. D. C E L S O,
 Postea S. R. E. C A R D I N A L I.
 Nullius, seu Burgeni iuris Visitandi.
 Veneris 7. Februarii 1648.

A R G V M E N T V M.

Monasterium Abbati subiectum ab illo, potest visitari, & quasi antecessoris possessio, successoris suffragatur, ex quo tamen dicatur Abbatem habere ius visitandi ex decisione patebit.

S V M M A R I V M.

- 1 Possessio, seu quasi iuris visitandi probatur ex instrumentis visitationum.
- 2 Possessio antecessoris suffragatur successoris etiam in iure visitandi, & ad effectum manutentionis.
- 3 Abbas ex quibus dicatur habere ius visitandi.
- 4 per Transactionem dicitur a lite recessum. & numer. seq.
- 5 Lis extinguitur per transactionem.
 Litigiosi vitio notari non possunt actus facti vigore transactionis. num. 5.
- 6 Possessio, seu quasi semel quesita per lites, & controuersias de nouo excitatas prohiberi, & impediri non potest.
- 7 Pontifex non censetur tertio præiudicare noluisse.
- 8 Manutentionis iudicium non admittit controuersias super petitorio.

D E C I S I O C. L.

C O M M I S S A mihi causa appellationis a sententia Rotali, per quam pronunciatum fuerat, Abbati S. Emiliani competere ius visitandi Monasterium B. MARIAE de Spino, dum idem Monasterium instabat pro subscriptione dubij An sententia esset confirmanda.

H h vel

vel infirmenda se opposuit prædictus Abbas instans, quod in primis cognoscetur de possessorio; Vnde dato dubio, An illi esset concedendum mandatum de manutenen in possessione, seu quasi visitandi Monasterium B. Mariæ de Spino, illud affirmatiuè resolutum fuit, quia ex quatuor Instrumentis visitationum, † nempè de anno 1413. 1574. 1580. & 1621. in quibus aliæ enunciantur, manifestè apparet de possessione Abbatis visitandi Monasterium prædictum, iuxta text. in cap. querelam de electio, & cap. consultationibus de inrepatronatus, & in terminis iuris visitandi, dicit Rota coram Card. Mant. decis. 322. nu. 2. & 165. per tot. part. 4. diuers. in recent. decis. 401. nu. 1. part. 2. & decis. 368. nu. 2. & 3. part. 4. tom. 2.

Quamuis enim modernus Abbas non doceat, se vnquam visitasse nihilominus quasi possessio acquisita per Abbates antecessores iuuat † ipsum, tanquam successorem ad effectum mentionis, Rot. coram bon. mem. Cocchino decis. 26. nu. 3. & decis. 380. nu. 1. Hispanen. primitiarum 13. Maij 1622. Nauarro, & in recent. d. decis. 401. nu. 2. part. 2. vbi in terminis iuris visitandi, & decis. 290. nu. 7. & seqq. part. 4. tom. 2.

Et eo libentius Domini responderunt pro eodem Abbate, quia talis possessio remanet iustificata, non solum ex Indultis Apostolicis Benedicti XIII. & Eugenij IV. sed etiam ex confessione facta per Instrumentum publicum de anno 1467. in quo Prior, & Monaci Conuentus B. Mariæ de Spino expressè declararunt quod dictum Monasterium à principio suæ foundationis, & dotationis fuerat subiectum Abbati S. Emiliani, illumque agnouerunt in visitatorem, promittentes stare eius visitationibus; Ac etiam ex duabus sententijs, altera Generalis Ordinis S. Benedicti Hispaniarum, altera verò Rotali, præuijs pluribus decisionibus lata, declarante, Ecclesiam Monasterialem Beatæ Mariæ del Spino esse subiectam d. Monasterio S. Emiliani, eiusque Abbati competere ius visitandi; † Itaut ex prædictis, & ex alijs latè deductis in decisionibus in causa factis possessio Abbatis remaneat vndique iustificata, Bald. in l. data opera nu. 102. vers. vnde quantum, C. de his, qui accus. non poss. Rot. coram san. mem. Gregor. dec. 412. nu. 1. Pistorien. inuisionis 34. Iunij 1632. Queippo, Aquilana inuisionis post Marches. de commissio. part. 2. fol. 980. & in recentior. decis. 337. nu. 1. & seq. part. 6.

Non obstat, quod in erectione Monasterij B. Mariæ del Spino fuerit per Abbatem Sancti Emiliani promissa quædam assignatio bonorum correspectiua ad subiectionem, quæ cum non fuerit effectiuata cesset quoque prætenfa subiectio, & consequenter etiam ius visitandi; Nam vltra quod in litteris Benedicti XIII. huiusmodi assignatio, & dotatio debebat fieri ex prouentibus, & eleemosynis fidelium, ibi: Et quod ex oblationibus, & obuentionibus ibidem prouenientibus quinque Presbyteri, & nonnulli alij ibidem Domino famulantes congruè sustentari, &c. cessat obiectum stante concordia inita de anno 1414. † per quam partes recenserunt à lite super consignatione prædicta, leg. postquam liti,

C. de pass. l. fratris 10. C. de transactio. cap. 1. eod. tit. & cap. 1. de lit. contest. in 6. Bald. in l. si non sortem, §. adeò in fin. ff. de cond. indeb.

Et hinc etiam tollitur difficultas, quod actus, quorū vigore manutentio prætenditur subiacet vitio litigiosi, † nam stante concordia, prædicta præcedens lis remansit extincta, & actus gesti non possunt vitio litigiosi notari, Bart. in l. 1. per tot. & ibi Bald. ante nu. 1. vers. alia est, C. de longi temp. præscript. l. 1. in l. 2. sub num. 19. vers. limita notabiliter, C. de edendo, & in l. cum nota nu. 4. vers. facit quod vult gloss. C. de transact. Aym. consil. 182. nu. 4. Cacheran. decis. Pedem. 144. nu. 9.

Maximè cum ex lectura ipsorū instrumentorum appareat, illos fuisse pacificè gestos, & absque vlla contradictione, vel protestatione, immò presentibus, patientibus, & consentientibus Abbate, & Monacis Monasterij B. Mariæ del Spino, & sic ex illis fuit perfectè acquisita quasi possessio † cuius continuatio ob lites, & controuersias de nouo excitatas prohiberi, & impediri non potuit, cap. 1. & 2. ut lit. pend. Mant. decis. 202. nu. 2. Seraph. decis. 1437. nu. 3. Oritana voti 27. Martij 1626. Remboldo penes Postb. de manutenen. decis. 201. nu. 6.

Non obstat facultas concessa ab Alexandro VI. Visitoribus generalibus totius Congregationis Hispaniarum, & à Paulo V. in Abbatem generalem translata, quia per illam non fuerunt sublata iura particularia in Monasterijs ipsis subiectis competentia, quibus nec Congregatio potuit neque Pontifex censetur, † voluisse præiudicare, vt sunt textus expressi in cap. in singulis, §. ordinentur, & ibi gloss. verb. vice nostra, & cap. seq. de statu Monach. & fuit plenè deductū in hac causa sub die 18. Iunij 1631 coram bon. mem. Piromano.

Cætera exaduerso deducta tanquam turbida, & concernentia petitorium Domini censuerunt, † non esse discutienda in hoc summarissimo iudicio manutentionis, Achill. decis. 15. de restit. spol. Pampilonen. iuris nominandi Vicarium 25. Maij 1644. coram Pentingerio, & in recent. decis. 310. nu. 7. part. 4. & coram Andr. decision. 39. numer. 8.

Et ita vtrique parte informante fuit decisum.

R. P. D. GHISILERO;

Postea Episcopo I M O L E N.

Romana Societatis de Rotignis.

Luna 10. Februarij 1643.

A R G V M E N T V M.

Societate à principio simpliciter contracta cum litteris oblatoijs absque vlla temporis vel facultatis præfinitione conceptis, quidquid per socios, & complementarios geritur etiam societate per mortem aut alias finita, non tamen illius dissolutione creditoribus notificata, omnes obligat socios; cuius occasione plura in materia societatis practicabilia, & vsui Mercatorum accomodata in hac decisione videbis.

S F M.

S V M M A R I V M.

- 1 Socij tenentur ex facto complementarij, quem societati praposuerunt socius unus obligat societatem. Creditores cum altero socio contrabentes post mortem alterius an habeant obligatam societatem num. primo seqq. & per totam.
- 2 Bona fides inter mercatores seruari debet.
- 3 Complementarius qui post socij mortem negotiationem prosequitur, an obliget societatem uide per totam decis.
- 4 Societas soluitur per mortem.
- 5 Dissolutio societatis quando notificari debeat & num. seqq. num. 12.
- 6 Creditor inuestigare tenetur personam, & qualitatem eius cum quo contrahit.
- 7 Creditor scire tenetur qualitatem pactorum societatis, & quanto tempore illa durat, alias sibi imputare debet.
- 8 Socius an teneatur ad debita post societatem contracta.
- 9 Contrabentes ignorantes sub qua lege, & forma fuerit institor prapositus non excusantur. Institor usque ad certum tempus prapositus eo finit o non obligat prapponentem nu. 9.
- 10 Littera oblatoria in aperitione rationis bancaria attendi debent, non autem conuentiones particuliter inter socios facta, et nu. 17.
- 11 Castrenf. conf. 104. lib. primo late declaratur, et sup. nu. 5. cum seqq.
- 12 Notificatio dissolutionis societatis à principio simpliciter contracta necessario fieri debet.
- 13 Societate simpliciter contracta, ea dissoluta socij tenentur, nisi illius dissolutionem notificare fecerint, & nu. seqq. & per tot.
- 14 Institore simpliciter constituto absque temporis praefinitione necessaria est reuocationis notificatio et uid. per tot.
- 16 Socius si nult à societate recedere, quid facere debeat, ut non teneatur ad debita postea contracta.
- 17 Mandati fines sunt obseruandi.
- 18 Continuatio societatis post mortem socij arguitur ex non secuta notificatione.
- 19 Heredem nomen dicitur collectiuum. Societas contracta cum alicuius heredibus quando per mortem dicatur dissoluta nu. 19.
- 20 Societatem nunquam contractam probare ne possint actus sociali nomine facti.
- 21 Actus qui citra ius, et nomen societatis fieri non possunt societatis continuationem inducunt. Amplius quia probant, et inducunt etiam societatem num. 22.
- 23 Gesta inter Socios mercatoribus non praiudicant.
- 24 Facta praeferuntur uerbis. Facto plus est aliquid facere quam uerbis nu. 24.
- 25 Dissolutio fieri debet nero eodemque uinculo quo fuit facta ligatio.

D E C I S I O C L I.

CAVSA per duas vices vtraque parte informante proposita, Domini, vt in decisionibus sub diebus 19. Iunii 1645. & 2. Martij 1646. iterum dixerunt, Ioannem Mariam teneri ad debita Societatis ab ipso inita, cum Heredi-

Par. X. Recent.

bus q. Ioannis Andreae Rotigni etiam contracta post mortem Ioannis alterius ex dictis Heredibus.

Fundamentum resolutionis fuit, quia cum in litteris oblatorijs in aperitione Rationis Banchariae in Vrbe, de anno 1638. sub nomine d. Io: Mariae, & heredum q. Io: Andreae Rotigni iuxta stilum, qui seruatur à Mercatoribus, transmissis in diuersis partibus fuerit expressè cautum, quod praestari deberet fides litteris sociorum, quousque contrarium non esset notificatum, ibi. *a quali prestarete solamente fede, sinche in contrario ni sarà detto*, notificatione non secuta, remansit obligatus Io: Maria ac si duraret societas, debebat enim, vt se eximeret ab omni prauiudicio, & obligatione erga Creditores, qui vigore complementi Francisco fratri Ioannis, & coheredi Io: Andreae concessi, adstrictus erat erga Creditores, cum potuerit obligare societatem, & omnes socij, † qui eū proposuerunt, ex eius facto insolidum tenentur ad tradita per, Bart. in l. eandem in princip. et fin. ff. de duob reis, ut per Rot. Genuen. diuers. decis. 13. num. 29. & 30. dec. 135. in princ. uers. in primis enim, ac dec. 185. sub num. 1. uers. secundum dubium, illis pariter notificare solutionem eiusdem societatis, ac negotiationis, † ne alias sub fide eius nominis, cui maximè crediderunt, deciperentur, quod repugnat bonae fidei inter Mercatores praecipue seruandae, ac publici commercij fauori ad l. 1. §. Magistrum autem, ff. de exercit. act. l. quicunq. §. fin. ff. de si. instrum. l. sed. & si pupillus §. de quo palam, l. si quis mancipys §. si impubes ad fin. uers. non enim imputandum ei est, l. in eam §. si Dominus ff. de instit. act. tradit Cin. in l. mandatum sub nu. 6. uers. aut. aduersarius erat contemplatione Domini gesturus, & infra C. mand. Bald. in d. l. sed & si pupillus d. §. de quo palam nu. 2. uers. nota quando ibiq. Cast. nu. 2. uers. nota primo ff. de instit. act. quorum sententia procedit etiam in tacita reuocatione contingente per mortem, † quando complementarius palam negotiationem prosequitur, vt habetur in d. l. si quis mancipys d. §. si impubes, ibi, non enim imputandum ei est, quis sciens Dominum decessisse cum Institore exercente mercem, contrahit, ff. de instit. act. uel mors ignoratur, l. inter causas in princip. ff. mandat. & l. actione §. morte uer. Item si alicuius ff. pro soc. Cin. in d. l. mandatum sub n. 4. uers. Item in secunda C. mandati, quas oblatorias fuisse scriptas de consensu Ioannis Mariae constat non solum, quia fuerunt subscriptae à Complementario Rationis, sed etiam ex epistola, quam scripsit Ioannes Maria nepotibus sub die 18. Nouē. 1638. ex qua probatur illius scientia praepictarū litterarū oblatoriarū, ibi, *è ben vero, che habbiamo inuitato tutti gli amici per negotiar con quellà realtà, e termini mercantili con loro, che si deue &c.*

Non obstat, quod ex quo societas praetenditur totaliter dissoluta ob mortem Ioannis vnus ex socijs sequutam de mense Octobris 1641. † notariam propter facinus eius, qui mortem violentam intulit §. soluitur instit. de soc. l. societatem coire. §. dissociamur l. actione. §. morte. ff. pro soc. necnon per lapsum temporis cum de an. 1638. fuerit inita societas duratura ad triennium,

nium, vt in capitulis socialibus initis sub die 26. Iunii 1638. ibi, *che detta Compagnia deua principiare dal prossimo mese di Luglio come sopra, & habbia da durare per anni tre*, qua terminata de consensu partium anno 1640. Namque alias inspectis capitulis societas fuisset duratura etiam post tempus, quo facta fuerunt noua capitula, fuit de nono alia incepta die 20. Decemb. eiusdem anni duratura ad annum proximum, vt pariter in subsequentiis capitulis socialibus, ibi, *che il detto negotio deua principiare sotto li 30. Decembre 1640. & seguitare per vn' anno solamente da finirsi per tutto Decembre 1641*, excludatur necessitas denunciationis, dissolutionis, societatis finitæ, † & per mortem alterius ex consociis, & per tempus finitum, quæ requiritur quidem quando dissolutio intercedit durante societate, secus vero post societatem finitam, vel per mortem, vel per lapsum temporis *Castr. in l. 1. §. non autem nu. 3. ff. de exercit. act. idem Castr. conf. 104. n. 2. vers. posito ergo, quod cessarent, & con. 41 §. num. 2. ver. constat par. 1. quem sequitur Stracc. de mercat. tit. de contract. num. 13. & seq.* siquidem respectu temporis debebant creditores inuestigare de qualitate, & conditione Francisci, † cum quo contrahebant, ex allegatis per *Castr. d. conf. 104. num. 1. & consequenter pacta, cum quibus inita fuerat societas, & pro quanto tempore duraret, † alias sibi imputare debent, vt in puncto benè distinguendo declarat Gomes. var. resol. tom. 2. cap. 5. de societ. sub nu. 6. col. penult. vers. tertio modo, & seq. ad finem, vbi loquitur in terminis ad effectum, † vt vnus ex sociis non teneatur ad debita poltea contracta, Menoch. conf. 121. num. 67. vbi allegat concordantes, Decan. con. 60. num. 31 in princ. & 32. lib. 2. & signanter quod non excusentur contrahentes, si ignorent sub qua forma, & sub qua lege fuerit institor prepositus, & † quod si fuit prepositus vsque ad tempus, finito illo tempore non obliget preponentem licet tunc contrahentes ignorent officium finitum notat *Castr. in l. sed, & si pupillus, §. conditio autem prepositionis in 1. notab. num. 2. ff. de instit. act. Paris. conf. 94. num. 25. in fin. lib. 1. & conf. 93. num. 52 lib. 5. Surd. conf. 32. num. 13. ner. nec resistit cum seq. Felic. de societ. cap. 30. num. 7, 8. & 9. Franc. Ant. Cost. consil. 55. num. 6. lib. 1. respectu vero mortis, cum esset notissima, nulla alia requirebatur intimatio. Quia cum non sint attendenda supradicta capitula, & conuentiones inter socios priuatim factæ tam de anno 1638. quam de anno 1640, nuper in actis pro parte Ioannis Mariæ productæ, † sed sint attendendæ litteræ oblatoriæ in aperitione rationis banchariæ d. l. & si pupillus. §. de quo palam. ff. de instit. action. *Castr. d. con. 104. nu. 1. ad med. ver. quod ergo dicitur par. 1. vt in puncto dixit Rot. in Lauuen. seu Romana cambij 12. Decembris 1644. coram Reuerendiss. D. meo Decano in §. quemadmodum ad eundem effectum absque ulla temporis limitatione, & cum qualitate quod contrahentes credere debebant alla mano del nostro Sig. Gio. Maria & c. & a quella del Sig. Gio. Francesco Potigni suoi nepoti & c. a quali prestarete solamente fede, sin che in contrario vi sarà detto nulla habita relatione ad supradicta capitula, &***

conuentiones, & nulla eorum facta mentione non poterant contrahentes diuinare limitationem temporis in capitulis, quæ nunquam prodierunt in lucem contentam, sed credere debuerunt litteris oblatorijs, quod societas sine præfixione temporis inita fuisset.

- 11 Neque obstat *Castr. d. conf. 104. par. 1. † cum in illo casu ageretur de mandato à principio limitato vsque ad certum tempus, vt sub nu. 1. vers. mandatum tamen istud: In hoc autem casu non solum ab initio non fuit mercatoribus notificata limitatio, sed potius datum mandatum liberum, & generale, quod tutò, & bona fide poterant contrahere cum vnoquoque; ex nominatis fin che in contrario vi sarà detto, & propterea Castr. in suo casu firmat, quod ex quo limitatio fuit apposta ab ipso principio, debet imputari contrahentibus si vltra tempus præfixum crediderunt, & in pluribus locis in eodē consilio declarat suam conclusionem procedere, quando limitatio temporis fuit apposta ab ipso principio, vt sub num. 1. in vers. prima ratio est, ibi, quia tempore contractæ societatis prædictæ fuit appositum tempus trium annorum, & sex mensium, inferius sub eodem n. 1. vers. respōdeo, ibi, ex quo fuit apposta ab ipso principio debuit esse nota, & ibi sicut in qualibet lege, vel conditione apposta ab ipso principio in mandato, & clarius ante num. 2. ibi. non ergo pertinet ad preponentem manifestare formam, vel limitationem appositam à principio, sicut quando apponitur ex post facto, & ante numer. 3. ibi, sed quando viuente mandante finiretur mandatum ex causa, vel reuocatione subsequuta ex post facto, tunc notificanda esset reuocatio. Alias admittit, quo debeat fieri notificatio quotiescumque mandatum fuit factum à principio simpliciter,*
- 12 & sine temporis præfinitione, † tunc enim cum contrahentes sciant, vel scire præsumantur, quod simpliciter, & quodcumque poterant contrahere secundum formam mandati remanerent sub bona fide decepti, nisi eis notificaretur dissolutio, vt tradit *Castr. eod. con. 104. num. 1. post med. vers. quod ergo dicitur in l. sed & si pupillus. Hanc distinctionem inter societatem ab initio contractam limitatè, vel liberè sequitur idem Castr. in d. l. 1. §. non autem nu. 3. ver. secus si fuisset. ff. de exercit. act. vbi quod contracta societate inter duos mercatores simpliciter, † nō autem ad certum tempus, alter ipsorum teneatur ex contractibus celebratis cum altero, licet postea esset dissoluta, nisi fecisset proclamare, & notificare omnibus, quod erat dissoluta, idem repetit in d. l. sed, & si pupillus §. conditio. numer. 2. ver. quod ergo dicitur, dicens continuo mēti tenendum reuocationem publicè, & palam*
- 14 debere notificari quando institor fuit constitutus simpliciter sine præfinitione temporis alias secus Gomes. var. resol. d. tom. 2. cap. 5. de societ. supradicto ver. tertio modo. firmat necessariam esse notificationem, † quando societas ab initio simpliciter fuit contracta, Menoch. con. 121. allegatus in contrarium num. 66. vers. & verè cum Petro de Vbaldis distinguit, quod, aut est contracta societas ad tempus incertum, † & tunc si vnus sociorum vult rescdere, id facere debet medi-

mediante renunciatione, aut contracta est ad tempus certum, & tunc non est necessaria denunciatio, *Detian. uero con. 60. num. 31. & 32. lib. 2.* refert eandem doctrinam *Petri de Vbald. Paris. conf. 94. num. 25. in fin.* retorquetur, dum iuxta *conf. Petri de Ancarano 332.* dicit, inspiciendum esse tenorem societatis contractæ, & quid sit inuicem à consocijs demandatum, quapropter habuerunt creditores iustam causam credendi societatem duraturam usquequo contrarium fuisset eis notificatum, ut in supra relatis verbis litterarum oblatoiarum.

Stante autem hac indefinita oblatione, seu mandato ad contrahendum donec contrariū notificaretur, non debuerunt creditores inquire capitula particularia societatis inter socios inita, sed necessaria fuit ex forma ipsius mandati, cuius fines obseruandi sunt *L. diligenter, ff. mand.* denunciatio dissolutionis societatis etiā si secuta fuerit mors vnius ex socijs, eamque creditores non ignorauerint, cum stante dicto mandato existimare potuerint quod socii, quia non denunciarunt, dissolutum esse societatem, voluerint eam post mortem inter se continuare, ut potuerunt *Menoch. d. conf. 121. num. 73. ver. primus itaque est casus, & presum. 57. num. 4. lib. 3. Rimin. iun. conf. 711. num. 17. Mant. tacit. lib. 6. tit. 24. num. 28. Giurb. ad consuetud. Messan. cap. 1. glo. 6. n. 40. & cap. 9. glo. 12. num. 80.* Ratio est, quia cum societas non fuisset contracta cū Francisco, & Ioanne, sed cum heredibus Io: Mariae, etiam si obierit Ioannes, cum nomen heredum Ioannis Andreæ uti collectiuum, & satis verificetur in Francisco superstiti, non inde sequutus fuit effectus dissolutionis societatis, prout indiuidualiter tenet *Paris. conf. 82. num. 15. & 32. lib. 1.* quem sequitur *Felin. de societ. cap. 32. num. 14. in fin. ver. sed hoc non procedit, & Blas. Michalon. de fratr. par. 2. cap. 40. num. 4.* eoque magis, quia etiam post mortem Ioannis dantur plures actus sociales, qui, quicquid sit an sufficerent ad probandam societatem, & quæ nusquam contracta appareret, in quibus terminis procedunt *decis. in Tudertina Societ. 21. Iunij 1638. coram Eminentiss. Card. Pauziolo, & in Romana prætense societatis 12. Iunij 1645. & 10. Decembris 1646. coram R. P. D. meo Otthobono,* sanè præexistente vera societate, sufficiunt ad probandam illius continuationem, vel præbuerunt saltem iustam causam creditotibus opinandi illius continuationem post mortem, dum ipsis non fuit contrarium notificatum, prout promissum fuerat in dictis litteris oblatoijs, & in casibus prædictarum decisionum, omnes actus, qui prætendebantur citra ius, & nomen societatis fieri poterant, & tanquam æquiuoci societatem non inducebāt, differuntque plurimū ab hoc casu quia post obitū Ioannis remansit indiuisum lucrū, & nullæ fuerunt factæ rationes, computa, aut solidationes, & quarum omissio, iunctis alijs supra deductis citra ius, & nomen societatis nullo modo fieri potest, *Soccin. sen. con. 87. n. 12. & 13. lib. 1. Menoch. presum. 57. num. 1. lib. 3.*

Nec releuat quod Io: Maria dissenserit, ac reuocauerit facultatem in apoca cum Francisco celebrata post mortem Ioannis sub die 13.

Par. X. Rec.

Nou. 1641. tribus testibus munita, in qua Francisco promisit in posterum nolle vlllo pacto uti nomine Io: Mariae in scripturis, & negocijs, ac successiue die 21. eiusdem mensis, & anni registrata in Archiuio Urbano, ac demum obtinuerit sub die 10. Martij 1643. inhibitionem ab A. C. contra Franciscum, ne amplius illius nomen expenderet in negotio: Quoniam hæc acta cum Francisco pariter erant notificanda, Mercatoribus eodem modo, quo à principio institutæ rationis fuerunt inuitati ad effectum, ut cauare possent à fraudibus, ne deciperentur, dum his non attentis idem Franciscus publicè continuauit negocia sub eodem nomine usque ad decoctionem, sciente, & patiente eodem Io: Maria, ut firmat vtraque decisio, & euidentissimè probat apocha in qua sub die 29. Nouemb. 1641. Io: Maria dat facultatem Francisco vendendi, hipotecandi &c. *qualsinoglia effetti di mercantia, & crediti d'ogni sorte spettanti alla ragione di Gio: Maria, & heredi di Gio: Andrea Rogni per la somma, & quantità di scudi 4000. d'oro stampe,* continens confessionem ipsius Io: Mariae, quod tunc temporis extabat societas, de qua ex supradictis capitulis in actis productis amplius nequit dubitari, ita quod cum talis licentia sit vnus ex illis actibus, qui citra nomen societatis fieri non possunt, & non solum probat societatem, sed etiam illā inducit *Corn. conf. 54. uer. tacitus etiam lib. 1. Sim. de Pret. conf. 24. num. 7. lib. 1. Palam. con. 100. n. 9. Rota dec. 214. n. 15. par. 6. rec.* Alias gesta inter ipsos non poterant præiudicare Mercatoribus, & qui ex publica eiusdem nominis continuatione iustam habuerunt causam credendi eiusdem quoque societatis continuationem iuxta textum in d. l. si quis mancipus, §. si impubes. in fin. uer. non enim imputatur ei est ff. de inst. act. & post *Cin. sensu Bald. in d. §. de quo palam, & ibidem explicat Cast. d. num. 2. uer. nota primo, & seq. Ant. Gomes. uer. resolut. to. 2. tit. de societ. cap. 4. sub n. 6. uer. uerum tamen est, ac ibi Add. & comprobatur ex l. sed, & socius. §. 1. ubi glo. in uerb. scierit ff. pro soc.*

Neque loco denunciationis dissolutionis societatis deservire possunt litteræ scriptæ responsalibus super morte Ioannis, quia præter illas scriptas Mercatoribus Fulginei sub die 23. & 30. Nouembris 1641. in quibus se excusant, si ipsis crediderunt, tanquam occupati nel fardello stralcio, reliquæ continent solum suspensionem, seu verius excusationem, si tunc litteris Cambij non satisfaciebant, eo quod sequuta fuerat mors Ioannis, & aberat Franciscus consocius, ut patet ibi, *stante la morte del nostro Sig. Giovanni & per essere assente il Sig. Francesco si sono sospesi li scudi 1163. che na hà tratto Giovanni Pettichi di Venetia, & in alia, ibi, stante la morte del nostro Sig. Giovanni, che li giorni adietro restò assassinato, e morto compatirete il trattenimento delli nostri interessi, & denum in alia, ibi, stante la morte del nostro Sig. Giovanni, non trouandosi qui il nostro Sig. Francesco non habbiamo potuto seruirni, quasi quod si ad fuisset Franciscus litteræ suam habuissent complementum. Ex prædictis itaque litteris solum resultat, quod mercatores habuerint scientiā mortis Ioannis, sed non sufficit talis scientia.*

H h 3

stan-

stantibus supradictis litteris oblatorijs, & actibus continuarijs, Attento etiam quod ex dictis litteris dum solum occasione obitus Ioannis, & absentię Francisci excusant suspensionē negotiorum elicitur animus continuandi non dissoluendi.

Minus releuant particulares declarationes, conqueſtiones, & protestationes factę à Ioan: Maria cum diuersis personis, de quibus deponunt testes examinati tam in Vrbe, quam Anconę, cum semper deficiat denunciatio promissa in d. litteris oblatorijs, & tamquam actus gesti, vel intra priuatos parietes, vel particulariter non afficiunt mercatores, qui magis credere debuerunt actibus socialibus gestis post mortem Ioannis, de quibus deponunt testes creditorum, quam ipsius Io: Marię verbis, dum eis non obſtan. videbant nomen Io: Marię publicę expendi, ac eandem ipsam rationem bancariam per Franciscum publicę continuari, quę facta verbis ipsius sunt præferenda 24 *†* plus enim est facto, quam verbis aliquid facere *l. Paulus respondit ff. rem ratam haberi c. dilecti il 2. ibiq. glos. in verb. facto prouocare de appell. Rot. coram Canal. dec. 100. num. 7. & coram bon. me. Burat. dec. 113. num. 20.* Et quemadmodum in scriptis mercatores fuerant inuitati ad contrahendum, donec cōtrarium denuntiaretur par erat, quod ita in scriptis mandatum in litteris oblatorijs contentum reuocaretur cum æquum sit vnū 25 quodque eo vinculo dissolui, *†* quo ligatum fuit *l. nihil tam naturale ff. de reg. iur. cum vulgarib.* vltra quod testes examinati Anconę non concludunt, & is, qui fuit examinatus Romę tãquam varius; & mendax in substantialibus nō definit esse de falso suspectus.

Et ita cum ex d. litteris oblatorijs in partibus transmissis appareat, nedum societatem fuisse initam inter eundem Io: Mariam Rotignum ac Franciscum, & Ioannem hæredes Io: Andree, sed amplius illam eō fuisse duraturam, quō mercatoribus, quibus litterę fuerant trāsmissę, in contrarium scriberetur, Domini non sequuta notificatione solutionis eiusdem societatis, ac negotiationis, censuerunt fundamenta supradictarum decisionum sustineri, & Ioan: Mariam teneri ad omnia debita societatis.

R. P. D. B I C H I O.

Perusina Beneficij.

Luna 10. Februarij 1648.

ARGVMENTVM.

Vnio beneficij benè iustificata remanet ex antiquissimis enunciatiuis, quamuis vnionem explicitè non exprimerent, sed ex eis virtualiter resultaret; & quid si appareret de aliqua collatione facta de huiusmodi beneficio vnito, tamquam vacanti, vel à Sede Apostolica, vel ab Ordinario, an tales collationes immutare possent statum beneficij vniti, eruditissimè demonstratur.

S V M M A R I V M.

- 1 Vnio Beneficij ex quibus probata remaneat.
- 2 Vnio iustificatur ex enunciatiuis antiquissimis, quamuis vnionem explicitè non expriment, sed ex eis virtualiter resultet.
- 3 Vnio probatur ex antiquissimis enunciatiuis, maxime si illa emanauerint à personis interessatis.
- 4 Media presumuntur probatis extremis, dum nullus actus contrarius interuenisse docetur.
- 5 Vnio probatur ex deputationibus Rectorum factis pro tempore, maxime si fuerint effectum sortita. num. 6.
- 7 Libri Monasterij, quando probent ad fauorem ipsiusmet Monasterij.
- 8 Vnio ex quibus actibus conuincatur.
- 9 Vnio probatur ex visitationibus factis cum assertione, quod huiusmodi Ecclesię collatio spectet ad Ecclesiām cui fuit facta vnio amplia, vt nu. 10.
- 11 Status ultimus non est attendendus, quando constat de anteriori statu contrario.
- 12 Status antiquus beneficij vniti, immutari non potest propter collationes Ordinarij.
- 13 Papa non presumitur mutasse statum beneficij vniti nisi illius scientiam habuerit, & mutare voluerit.
- 14 Vacatio repugnat beneficijs manualibus.
- 15 Rectoris nomen conuenit etiam simplici deputato ad nutum.
- 16 Vacatio largo modo sumpta verificatur etiam in beneficijs manualibus cum vacare dicantur per remotionem, & per obitum.

DECISIO CLII.

TERMINATO summarissimo possessorio ad fauorem Patris Don Anselmi de Perusia, assumpta hodie fuit cognitio petitorij, ac discussum an constet, quod Ecclesiā S. Ioannis Castri Bonessij sit vnita Monasterio S. Petri de Perusia Ordinis S. Benedicti, & constare. Rota censuit.

- 1 Ex pluribus videlicet enunciatiuis emissis in Instrumentis antiquissimis de anno 1331. 1341. 1387. 1476. 1477. 1480. 1561. quę propter earum antiquitatem, ac multipliciter vnionem probant, vt præter Lotther. & alios allegatos in Lucana vnionis 28. Ianuarij 1647. §. de qua communi coram me tradit. Castropal. quest. moral. tract. 13. disput. 6. punct. 12. §. 4. num. 3. vers. item censent, ac dixit Rota decis. 16. num. 2. par. 6. recent. & in Fanen. Parochialis prima Iulij 1647. §. quod autem coram R. P. D. meo Otthobono. Quamuis *†* vnionem explicitè non expriment, sed solum quod Ecclesiā est pleno iure subiecta Monasterio siue illius membrum, quia exindè resultat virtualiter vnio quod sufficit, vt in his terminis Seraph. decis. 1246. ante numerum primum, & nu. 1. decis. 1272. sub num. 1. Mart. Andr. decis. 111. numer. 1. Rota inter recent. decis. 724. sub num. 2. vers. & quod una par. 2. recent. decis. 485. nu. 10. par. 4. tom. 2. Garz. de benefic. par. 12. cap. 2. sub num. 256. vers. ubi enunciabatur.
- 2 Quo magis concurrentibus in idem alijs adminiculis per quę enunciatiuarum stabilitur fides, *†* esto puod illę emanauerint ab Abbatibus.

batibus Monasterij, & sic à personis interessatis *Acchill. decis. num. 8. de Iurepatr. Rota decis. 91. num. 2. in fin. decis. 148. in fin. decis. 404. num. 3. par. 1. recent. decis. 352. sub num. 5. vers. & licet*, quæ loquitur in terminis vnionis factæ Monasterio, & enunciatiuarum emissarum à fratribus Monasterij par. 4.

Concurrunt inquam. Primo deputationes Rectorum huius Ecclesiæ factæ ab Abbate, & Monacis Monasterij ab anno 1331. & continuatae sine aliqua interruptione vsque ad annum 1561. vt constat ex instrumentis datis in *Summ. Abbatis num. 2. & seqq. & num. 8. & 3. seqq.* Ex quibus, † licet non contineant deputationes inter medias ab anno 1341. vsque ad annū 1476. illarum quoque probatio resultent, quia probatis extremis media præsumuntur, dum nullus actus contrarius intercessisse docetur *Seraph. decis. 1141. nu. 3. Rota penes Buratt. dec. 172. num. 10. decis. 375. num. 3. par. 1. dinerj. decis. 545. num. 1. par. 4. decis. 577. numer. 1. & in Mediolanen. Prioratus 14. Marty 1646. §. presentationes in fine coram R. P. D. meo Corrado*. Tot † autem deputationes satis esse ad probandam vnionem, ac pertinentiam Ecclesiæ ad Monasterium dixit *Rota in supracitata Fanen. Parochialis §. præsertim quia Abbas coram R. P. D. meo Otthobono, & prius in decis. 226. num. 5. par. 1. recent. ubi allegantur concordantes*. Maximè † quia fuisse effectum sortitas constat ex quo sic deputati Rectoriæ possessionem acceperunt *Calder. conf. 12. de Iurepatr. Gonz. super reg. 8. Cancell. gloss. 18. num. 85. Caputaq. decis. 133. num. 1. & 2. par. 2. Rota decis. 147. num. 1. par. 1. dinerj. decis. 112. num. 8. coram bon. mem. Buratto*.

Secundò † taxa annua huius Ecclesiæ tanquam subiectæ Monasterio Sancti Petri facta de anno 1387. ab Abbate, & Monacis eiusdem Monasterij, & confirmata per Decretū Commissarij, & executoris Apostolici, quodque plus est obseruata singulis annis vsque ad annum 1645. vt apparet ex partitis solutionum singulariter recensitis *Summ. Abbatis numer. 7. quæ licet extractæ fuerint ex libris Monasterij merentur fidem propter earum multiplicitem, lapsum tanti temporis, & præexistentiam præfati decreti taxæ cuius executionem emanarunt Dec. in cap. cum causam nu. 7. de probat. Flor. de Sancto Petro in l. census num. 4. ff. eod. Port. Imolen. conf. 22. num. 23. & seqq. Buratt. conf. 330. num. 101. Rota coram bon. mem. Buratto decis. 870. num. 5.* Nec enim † Monasterium hanc Ecclesiam vti vnitam taxasset, aut Delegatus Apostolicus taxam confirmasset, siue Rectores pro tempore soluisent, nisi vere adesset vnio, quæ propterea, nedum subiectio ex actibus huiusmodi conuincitur *cap. 2. de censib. Rota decis. 37. nu. 10. par. 4. recent. & in alijs relatis in Barchinonen. Parochialis, seu Vicaria 10. Februarij 1645. §. tunc quia constat coram R. P. D. meo Corrado*.

Tertio † visitationes factæ ab Abbatibus Monasterij S. Petri de Perusia de anno 1560. & 1562. cum assertione quod huiusmodi Ecclesiæ collatio, prouisio, & visitatio ad Abbatem, & Monasterium spectat, quæ vnionem, & subiectionem denotant *cap. conquereute ibiq.*

gloss. & Doff. de off. ordin. sancti. mem. Greg. XV. dec. 4. num. 4. & 13. Buratt. decis. 504. num. 1. Rota inter rec. decis. 724. sub num. 3. vers. visitatio par. 2. præsertim † quia pro parte Ordinarij per lapsū 300. & amplius annorum nulla datur visitatio facta de hoc beneficio tanquam separato, & independenti à Monasterio.

Non obstant duæ collationes huius beneficij, quas vt de vacanti fecit Ordinarius de anno 1560. & 1579. siue altera facta à Sede Apostolica de anno 1592. quia non sunt de actis, nec † attenditur vltimus status quando vt in casu nostro constat de anteriori statu contrario *Lotther. de re benef. lib. 1. quest. 34. nu. 37. & 38. Greg. XV. decis. 434. num. 16. & ibi add. nu. 20. Rota in recent. decis. 2. num. 8. & 9. decis. 238. nu. 5. par. 5.* quem † Ordinarij collationes ex defectu potestatis ipsius Ordinarij mutare nō potuerunt, vt notant *DD. in cap. cum de beneficio de præben. in 6. & dixit Rota decis. 308. num. 4. in fin. par. 1. recent. decis. 639. num. 8. & 9. coram bon. mem. Buratt. in Perusina Parochialis 10. Iunij 1641. coram me, & Pa-* pa † conferendo non præsumitur mutasse, nisi illius scientiam habuerit, & mutare voluerit *Lupus in dicto cap. cum de beneficio numer. 2. Gemin. ibid. num. 9. vers. dic tamen Lotther. d. q. 34. num. 35. & seqq. Acchill. decis. 9. de præben. Rota decis. 749. nu. 8. par. 1. dinerj. decis. 337. sub nu. 2. vers. hic autem par. 2. recent.*

Vndè nec refert, quod in dictis collationibus prouisus nominetur Rector, & fiat mentio vacationis, † quæ repugnare videtur manualitati, præter quod nomen Rectoris non excludit pertinentiam Ecclesiæ ad Monasterium, † cum conueniat etiam simplici deputato ad nutum, vt in his terminis respondit *Rota dec. 99. sub num. 4. vers. quamuis etiam par. 3. recent. decis. 37. num. 9. part. 4. & in Barchinonen. Vicaria S. Eulalia 12. Decembris 1639. coram recol. mem. Coccino, & vacatio † largo modo verificatur etiam in beneficijs manualibus, cum vacare dicantur per remotionem, & per obitum gloss. in clem. unica §. præmissa verb. renocari prope medium vers. & scias de suplen. negl. Pralat. Card. ibid. num. 8. Gonz. super reg. 8. gloss. 15. §. 2. sub nu. 24. Rot. dec. 25. num. 5. par. 2. recent. dec. 296. nu. 8. coram bon. mem. Coccino*.

Et ita decisum causā bis proposita sub die 16. Decembris proximipræteriti traditis hinc inde informantibus, ac summarissimo, & sub die currenti informante solum Abbate Monasterij, ac Don Anselmo altera tamen parte legitimè citata.

R. P. D. C O R R A D O

Postea Eminentiss. D. CARDINALI.

Barchinonen fructuum Vicariæ.

Veneris 14. Februarij 1648.

A R G V M E N T V M.

Possessor malæ fidei tenetur restituere fructus perceptos post litem contestatam quamuis non fuerit apprehensa possessio, quia ex facto Aduer-

Aduersarii occupabatur. Fructus inexacti Beneficii Ecclesiastici in locis, in quibus non adsunt Collectores spoliatorum pro Reuerenda Camera spectant ad successores in Beneficio, ex consuetudine tamen in Regnis Hispaniarum spectant ad hæredes defuncti; huiusmodi verò consuetudini non intelligitur derogatum à summo Pontifice, sub quavis verborum amplitudine nisi de ea facta fuerit specifica mentio.

S V M M A R I V M.

- 1 Possessor mala fidei tenetur restituere fructus perceptos post litem contestatam.
- 2 Iudicium inceptum pro consecutione fructuum Beneficii litigiosi, possunt hæredes prosecui pro obtinenda declaratione iuris eorum Auctori, dum viueret competentis.
- 3 Fructus beneficii inexacti non spectant ad hæredes defuncti, sed ad successores in beneficio. intellige ut num. 4.
- 5 Fructus beneficii à solo separati, usque ad tempus mortis defuncti ex consuetudine in Regnis Hispaniarum, & Diocesi Barchinon. spectant ad hæredes defuncti, & num. 6. intellige ut num. 8.
- 7 Consuetudo particularis Ciuitatis, vel Diocesis attendi debet, non autem consuetudo vniuersalis aliquius regni.
- 9 Presentatus à Patronis ad Beneficium Parochiale de necessitate iustitiæ, debet approbari ab Ordinario prævio examine, & quid si recusaret nu. 11.
- 10 ex Decisione resultat boni iuris probatio.
- 12 Litterarum Apostolicarum expeditio non est necessaria pro validitate tituli.
- 13 Fructus beneficii quando sunt restituendi post litem contestatam, quamuis possessio non fuerit apprehensa.
- 14 Pontifex non intendit alienis iuribus sibi non cognitis derogare sub quavis verborum amplitudine.
- 15 Consuetudinibus licet fuerit amplissime derogatum, non idcirco tollitur ius, iam alteri earum vigore acquisitum, nisi facta fueris specifica mentio.

DECISIO CLIII.

DEFUNCTO Ioseph Fort pendente lite coram Rota, in qua fuerat resolutum Vicariam perpetuam Parrochialis Ecclesiæ Sancti Stephani de Ceruilionem illi esse adiudicandam rationibus adductis in Decisione sub die 10. Februarij 1645. coram me. Petrus Martyr Febrer colligans plenam obtinuit subrogationem in omne ius aduersarii. Quare prosequentibus modo iudicium hæredibus eiusdem Ioseph, & causam ab eis habentibus super declaratione iuris illius ad effectum consequendi fructus eo viuentem perceptos à dicto Febrer. Dubitavi, An in hoc casu teneatur ad eorum restitutionem.

Et Domini affirmatiuè responderunt, Quia cum dictum Beneficium spectaret ad Ioseph, illique esset adiudicandum, ut apparet ex dicta Decisione, cuius fundamenta censuerunt inconcussa, & tenetur utique Petrus Martyr

restituere fructus ex eo perceptos post litem contestatam usque ad mortem ipsius. Nam ab eo tempore effectus fuit malæ fidei possessor l. sed & §. si ante litem ff. de petit. hered. l. cum fundus ff. si cert. pet. l. 2. & l. videamus §. si actionem ff. de usur. l. nemo C. de Acquir. possess. l. 2. C. de fruct. & lit. expens. gloss. in l. Item si verberatum §. fin. in verb. moram ad fin. versic. Item est hic notandum ff. de Rei vendic. Rota decis. 4. sub num. 1. versic. quia tunc De restit. spoliat. in Nou. & penes Cassador. decis. 6. num. 3. vers. ex eo quod, & c. de Prabend. ac decis. 44. num. 8. versic. non obstat par. 1. diuers. & in Recenz. decis. 343. num. 7. versic. postremò part. 1. & decis. 3. sub num. 1. versic. à Rota enim, & c. & decis. 199. num. 8. versic. cum tamen, & decis. 381. num. 1. versic. quannuis enim par. 7. & decis. 127. nu. 9. versic. non obstat quod Episcopus part. 3. & penes bon. mem. Buratt. decis. 678. num. 1. versic. à quo die, & c. & in Squillacen. Abbat. 1. Iuly 1630. coram bon. mem. Merlin. confirmata coram Eminentiſſimo Domino meo Cardin. Verospio sub die 9. May 1631. apud modern. Perus. de manut. dec. 536 n. 11. vers. & super hoc nulla potest esse dubitatio, & c. & sæpe in alijs.

Nec obstat, quod ille ante sententiam prolatam decesserit, quodque per eius obitum fuerit extinctum ius ei competens, & ipsa lis in hac materia ad hæredes non transitoria.

Nam id verum est quoad Beneficium, ac
2 eius adiudicationem, & non autem quoad fructus eo viuentem perceptos, pro quorum, & expensarum consecutione possunt hæredes idem prosecui iudicium pro obtinenda declaratione iuris eorum auctori dum viueret competentis, eodemque Iudicis officio iuuantur, quo illi viuenti super his consultum fuisset l. quod si hæres ibique gloss. ff. de usufruct. & l. uti frui §. fin. ibique gloss. ff. si usufruct. petatur gloss. magn. ad fin. versic. sed qualiter formabitur sententia, & c. in l. utique ff. de rei vendic. ibique Castr. in Prælect. Auenion. sub num. 2. versic. Interdum quia res principalis perimitur & seq. Ioan. Andr. in cap. Per tuas sub numer. 17. versic. Dummodò non intersit ibique Ioan. de Anan. sub num. 11. versic. nec etiam extr. de Simon. Rota penes bon. mem. Cardin. Canaler. decision. 620. nu. 3. versic. non potest dici & in Eugubina Renouat. Emphyteus. 7. Iuny 1641. coram R. P. D. meo Bichio in §. fin. versic. cuius interest iudicium prosecui, & bene comprobatur ex dictis in Mediolanen. Decimar. 17. Februarij 1631. coram bon. mem. Merlino in recen. decis. 19. à num. 4. versic. Ita pari ratione ac seqq. & n. 12. versic. Et in omnem casum par. 6. & in Mediolanen. pension. 11. Decembris 1647. coram me in §. quia materia articulata, & c.

3 Minus obstat, & quod fructus huiusmodi tanquam inexacti non spectent ad hæredes defuncti; Verum ad successorem in beneficio, tam de iure communi iux. gloss. in cap. Presenti in verb. Reseruari. De offic. ordin. in 6. & conf. Calder. 2. de pecul. Cleric. in Rota receptum, quam ex Constitutione sanct. mem. Iulij Tertij 26. Iunij 1550. Incip. Cum sicut Nobis nuper innotuit in
4 ord. 7. Bullar. tom. 1. fin. his scilicet locis, in quibus non adsunt Collectores spoliatorum pro Reuerenda Camera. Vbi verò adsunt, ad ipsam Cameram, ut declarauit idem Pontifex

In alia Constitutione. Dat. sub die 18. Iunij 1551. Incip. *Cum autem*, quam explicauit *Rot. penes Card. Seraph. decis. 594. a num. 14. vers. sed etiam, & seq.*

- 5 Quoniam obiectio † tollitur ex contraria consuetudine non solum in Regnis Hispaniarum vniuersaliter vigente sapius in Rota approbata, tanquam notoria, & signanter in *Barcharen. fructuum 3. Decembris 1627. coram bon. mem. Pirmano in §. visum tamen fuit ac seq. ubi alia referuntur*. Verum etiam particulariter in Ciuitate, & Dioecesi Barchinon. qua in illis partibus inductum est, vt fructus quicumque à solo separati, vsque ad tempus mortis defuncti (de quibus nunc agitur) spectent ad hæredes, † vt affirmant Indigenæ in Curia existentes in attestatione exhibita, & fuit dictum in *Barchinonen. fructuum 4. Iulij 1607. coram bon. mem. Iusto, & 10. Decembris eiusdem anni, & 22. Iunij 1609. & 8. Februarij & latius 3. Decembris 1610. coram bon. mem. Coccino*. Quibus sanè magis visum fuit Dominis deferendum, quam assertioni *Fontanell. in eius tract. de pact. nupt. Clau. 4. gloss. 18. par. 1. qui dum sub num. 141. versic. nec deest, &c. refert contrarias sententias annis 1694 & 1598. per Iudices seculares in eadem Ciuitate prolatas, non facescit negocium, quippè ædem cum alijs etiam fuerunt productæ in dicta causa Barchinon. fructuum de anno 1607 vt constat ex Positione illius temporis, & specialiter reiectæ coram bon. mem. Iusto, vt legitur in eius Decisione sub die 4. Iulij 1607. in §. non obstant sententiæ exhibitæ, & rursus coram bon. mem. Coccino in dicta Decisione sub die 3. Decembris 1610. in §. Non obstant sententiæ. Dum autem sub num. 143. versic. Sed ego, &c. † generaliter loquitur de alijs partibus Citerioris Hispaniæ (præter quod plures alios grauiores habet contradictores) nihil detrahit consuetudini particulari Ciuitatis, ac Dioecesis prædictæ, quæ præcipuè attendi debet iux. gloss. fin. in cap. super eo in verb. vicinis versic. contraria verò extr. de Cens. Bart. in l. 2. sub numer. 41. versic. trigesimo sexto quæro Cod. quæ sit long. consuetud. Rota penes Card. Caualer decis. 365. num. 2. versic. consuetudo particularis ac in Recent. decis. 169. sub num. 9. vers. quia in concursu, &c. par. 5. ac in alijs relatis in *Hispalen. Decimar. 26. Iunii 1647. coram me in §. Actus autem contrarii ad fin. vers. qua maxime attendi, atque præferri debet, &c.**
- 8 Neque † repugnat *Decis. in Corduben. Beneficior. 24. Martij 1623. coram Cardin. Caualer. inter impress. 637. in qua fuit dictum eiusmodi Consuetudinem in Regnis Hispaniarum vigentem veram quidem esse, sed non procedere quoad fructus, quos defunctus percipere non poterat ex Reg. l. nemo plus Iuris ff. de Reg. Iur. cum vulg. Quare cum eo casu censuerint Domini fructus non spectasse ad Pichardum prouisum Apostolicum de nonnullis beneficijs reseruat. mox defunctum, quippè nunquam possessionem illorum apprehenderat, nec litteras expediuerat, ita vt eius gratia perfecta dici posset. Ideo fuit resolutum, neque ad eius hæredes transmitti potuisse ius illos petendi.*

- Nam verissima est Regularis illa conclusio in dicta Decisione firmata; Sed non applicatur casui proposito, in quo iam Rota censuit Vicariam esse adjudicandam Ioseph tunc viuenti ex fundamentis adductis in dicta Decisione 10. Februarij 1645. & hodie per DD. confirmatis. Modoque censet ad eundem spectasse fructus illius, vt dictum est. † Quia tanquam legitime præsentatus, seu nominatus a Decano Cathedralis Barchinon. cuius Dignitati vnita est dicta Parochialis, de necessitate iustitiæ erat per Ordinarium, præuio examine approbandus iuxta Constitutionem sanct. mem. Pij Quinti Dat. anno 1567. Kalen. Nouembris. Incipien. *Ad exequendum Pastoralis officii debitum §. Volentes insuper, &c.* & fuit late deductum in dicta Decisione † (ex qua sanè resultat eius boni Iuris probatio, vt fuit dictum penes sanct. mem. Gregor. decis. 24. nu. 4. versic. & pro bono Iure, & in Recent. decis. 547. numer. 2. versic. Iustitia uerò par. 1. & decis. 678. sub numer. 1. versic. Iustitia pariter par. 2. & decis. 223. num. secundum versic. Et ex Decisionibus, &c. ac decis. 337. nu. 10. vers. Et ex tot Rotæ Decisionibus par. 5.) † Eoque iniuste id facere recusante approbari debebat à
- 12 Rota iux. *Clem. Auditor. de Rescript.* † Ideoque pro eius tituli validitate non erant necessariae litteræ Apostolicæ, nec illarum expeditio, vt benè probat *Modern. de re benefic. lib. 3. quest. 19. sub num. 47. versic. quo circa & seqq.* Quæ nihilo-
- 13 minus iam expeditæ, fuerunt exhibitæ. † Possessio verò non fuit ab illo apprehensa, quia ex facto Petri Martyris eam occupantis, & litem prosequentis indebitè fuit impeditus, quæ ratione illi fructus restituendi erant post litem contestatam perindè ac si ex eo tempore possedisset d. l. sed & si §. ante litem l. illud ff. de petit. hered. l. si nanis ff. de rei uendic. d. l. cum fundus ff. si cert. petat. d. l. 2. ff. de Vsur. Ferret. consil. 3. num. 16. versic. & qui etiam possidet & seq. libro primo Gonzalez ad Regul. 3. gloss. 27. sub num. 46. versic. Immo habetur pro possessore, & comprobatur ex *Rero consil. 77. sub num. 34. versicul. Vnde cum per ipsum lib. primo, & Rota in Mutinen. Emphyt. 7. Martij 1632. coram Reuerendissimo Domino meo Decano in §. non obstat quod huiusmodi qualitates in versic. sed etiam ut perindè habeatur, &c.* Et in illa Barchinon. coram Iusto, & Coccino agebatur de fructibus Archidiaconatus separatis à solo, & sequestratis viuentis Ludouico Compons prouiso Apostolico, qui nunquam apprehenderat possessionem illius, vt apparet ex prædicta Positione tunc exhibita, & tamen fuit iudicatum pro eius hæredibus.

Præterea non obstat Apostolica subrogatio etiam respectu possessionis, & litis, amplissimis verbis concepta, & Clausulis roborata, à Petro Martyre obtenta.

Quia cum lis non fuerit principaliter super fructibus instituta, sed illi sub ea veniant accessorie, & consecutiuè, nullaque in dicta subrogatione facta fuerit illorum mentio, minusque iuris super eis ex particulari dictæ Ciuitatis consuetudine hæredibus defuncti competentis, non censentur vtique sub ea comprehensi in præiudicium ipsorum, † quia

Summus Pontifex non intendit alienis iuribus sibi non cognitis quauis verborum amplitudine derogare, vt in hac materia respondit Rota penes Push. decisio 220. libro secundo in Correll. Et fuit dictum in dicta Corduben. Benefic. 24. Februarii 1620. coram Cardin. Caualer-sub
 15 princip. † Esto quod Statutis, & consuetudinibus fuerit amplissimè derogatum, quia non ideò tollitur ius iam alteri earum etiam vigore acquisitum, nisi facta quoque fuerit specifica mentio Regul. de iur. alter. quasit. non tollend. vt benè probat ex sententia Rotæ Sarnens. ad eandem Regulam quasit. 15. ad fin. versic. Rota post narias Aduocatorum Informationes, &c. & penes Verbal. decis. 10. part. 3. ac decis. 358. per tot. part. 1. diuers. & in decis. 36. num. 9. vers. nam specificatio & seq. par. 4. tom. 2. Recent. & in aliis relatis per Marefcot. Resol. 40. à num. 37. vers. Illud præterea & seqq. lib. 2.

Et ita fuit conclusum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. M E L T I O.

Postea Reuerendissimo Episcopo P A P I E N.

Romana pretij grani.

Veneris 14. Februarij 1648.

A R G V M E N T V M.

Frumentum alicui datum ad explanandum certo constituto pretio cum defalcatione respectu tincati, talis defalcatio solum fieri debet pro ea quantitate, quæ apparet à tincis fuisse corrosam, non autem pro toto frumento, quod ad rationem conuentam solui debet.

S V M M A R I V M.

- 1 Ratio dicitur causa & spiritus dispositionis.
- 2 Pretij diminutio cessat cessante ratione.
- 3 Verba chirographi aliud ultra expressa non comprehendunt maiorem neque contrariam recipiunt interpretationem.
- 4 Pretium conuentum præsumitur iustum.
- 5 Pretium interpretatur ex verisimili partium intentione.
- 6 Interpretatio desumpta ex obseruantia declarat mentem contrahentium.
 Obseruantia subsequuta dicitur optima interpretetiam in contractibus, num. 6.
- 7 Obseruantia interpretatina non requirit præscriptionem, neque spatium longi temporis.
- 8 Assertio sola ipsius contrahentis absque alia iustificatione non attenditur.
- 9 Peritorum relationi stare debemus.
- 10 Pacta inter contrahentes seruari debent.
- 11 Ratio eadem ubi militat attendi debet uti lex omnibus commune.
 Ratio eadem attendi debet, etiam quod casus sint diuersi, nu. 11.
- 12 Magistrum domus facultatem aliquid faciendi deducitur ex scientia domini, eiusque permissione.

Dominus si scinit factum à suis ministris, illudque permisit ratificasse censetur, num. 12.

Ratificatio inducitur ex scientia cum permissione, num. 11.

13 Scientia, & factum magistri domus arguat ne scientiam Domini, eique præiudicet.

14 Administrator publicus quod quis sit probare ne teneatur, qui cum eo contrahit, & supra num. 13. & 15.

15 Dominus inuestigare, eique innotescere debet factum sui administratoris.

D E C I S I O C L I V.

NON controuertitur inter partes, quod pretium frumenti, explanati à Lucarino in furno S. Seueræ, occasione affectus, ipsi facti sub 14. Martij 1630. per R. P. D. Præceptorem Archihospitalis S. Spiritus, fuerit in Instrumento dicti affectus conuentum in scutis nouem, & ba: septuaginta pro quolibet rubro, vt apparet in dicto Instrumento, quod legitur in Summ. Archihospitalis sub num. 1. prout partes nec etiam discordant, quod pretium huiusmodi sub 29. Nouembris 1633. fuerit diminutum, & redactum ad scuta septem, prout etiam sub die 15. Iunij 1634. ad scuta quinque solummodo pro quolibet rubro, vt firmatur in decisione in hac causa coram me emanata sub 14. Decembris 1646. De contraria mente contrahentium clare apparet, vbi enarrantur causæ talis reductionis, scilicet ob malam qualitatem frumenti tinearum corrosi, & ob augmentum panis ab vncijs septem ad vncias octo pro quolibet baiocco, prout idem colligitur ex nouo Summ. Archihospitalis dato in hac positione num. 6. & 7. Archihospitale præten dit, talem reductionem fuisse solum factam occasione grani tincolati, nec posse comprehendere aliud tincis minimè corrosum; Vnde reposita sub hac die causa, fuit per DD. responsum, dictam decisionem quoad assertum pretium esse reformatam, Nam licet in ordinibus transmissis à Baguto Magistro domus dicti Archihospitalis Lucarino Pistori videatur firmandum, huiusmodi reductionem posse intelligi quoad totum frumentum explanatum post dictos ordines; Tamen illi veniunt interpretandi secundum rationem, qua fuerunt dati, & eo modo, quo de iure sustineri possunt, † quia ratio dicitur causa, & spiritus dispositionis Bald. in l. si quis Seruo num. 10. C. de furt. et in l. 2. C. de legib. Mant. de tacit. et ambig. lib. 2. tit. 12. num. 1. Paris. cons. 26. num. 119. part. 2. Socin. sen. cons. 68. num. 3. vers. Præterea conuentionis tom. 3. Buratt. decis. 22. num. 22. vers. qua licet videantur, Duran. decis. 40. num. 42. vers. Præterea accedit, et in recent. decis. 10. num. 2. vers. et facit par. 1. Et sic cessante respectu tincolationis, † cessat etiam diminutio pretij tritici tincolati cap. cum cessante de appell. l. si pecuniam ff. de condit. ob causam Mant. de tacit. et ambig. d. lib. 3. tit. 12. num. 22. Gratian. discep. for. cap. 976. num. 11. Riminald. in cons. 626. num. 53. et 629. num. 3. Coccin. decis. 65. num. 2. et decis. 146. coram eodem. Cum autem duæ fuerint causæ diminu-

tionis pretij, nempe tincolatio frumenti, & augmentum vnius vncie panis pro quolibet baiocco, nihil refert, quod à principio, vt dicebatur, frumentum fuerit appretiatum ad rationem scutorum nouem, & ba: septuaginta pro quolibet rubro; Quia tale pretium fuit postea diminutum, & reductum ad scuta septem, vt apparet ex chirographo à R.P.D. Vaio Præceptore Archihospitalis sub 29. Nouembris 1633. dato, in quo expressè legitur, diminutionem fieri ex causa corrosionis *Summ. Archihospitalis num. 6.* Ibi, *l' Illustriss. et Reuerendiss. Monsignore Vaj Commendatore di Santo Spirito, et il Sig. Mastro di Casa si contentano, che il grano della Rocca di S. Seuera, che patisce di Tignola, si misuri, e si consegna à M. Francesco Luccarini Affittuario del Forno di detta Rocca ad effetto di paneggiarlo, et lavorarlo à ragione di scudi sette moneta per ogni rubbio, etc.* † Quæ verba Chirographi cum aliud non compræhendant ultra frumentum, tincolatum, maiorem, siue contrariam interpretationem recipere non possunt ad tradita, per *Bart. in l. ab executore in princ. col. penul. C. de appell. Bald. in l. ea quæ C. comminat. epistol. Tiraq. in l. si unquam in vers. libertis num. 5. circa med. C. de reuoc. donat. Gratian. discep. foren. cap. 927. numer. 22. Surd. conf. 99. num. 26. vers. ubi verba, etc. Scraph. decis. 762. num. 1. et decis. 497. num. 49. par. 5. tom. 2. recent.* Et per consequens illa verba apta nequaquam reputari debent ad compræhendendum frumentum non tincolatum, quod propterea censuerunt DD. soluendum esse ad rationem scutorum nouem, & ba: septuaginta, prout in Instrumento locationis Furni fuit conuentum inter partes, † cum illud præsumatur iustum: *l. in minoribus l. hereditatem ff. de minor. l. si circumscripta C. sol. matrim. l. si voluntate C. de rescind. vendit. Surd. decis. 243. num. 7. vers. & in dubio Mant. d. tract. lib. 4. tit. 20. nu. 12. vers. & in dubio, &c. Greg. XV. decis. 194. num. 21. vers. quia pretium, &c. & decis. 321. n. 10. vers. quia pretium conuentum, &c. Add. ad Buratt. decis. 399. num. 10.* Alias enim fuisset superflua illa expressio tincolationis, quatenus partes compræhendere intellexissent totam frumentum, videlicet tincolatum, & non tincolatum, quo casu sufficiens fuisset loqui simpliciter de grano, & tamen apparet, quod Magister Domus, qui apocam reductionis conscripsit, voluit se restringere ad granum tincolatum ad exclusionem alterius tincis non subiecti, ac boni, & mercantis, vt apparet ex eodem *Summ. Archihospitalis num. 5.* Ibi, *si contentano, che il grann della Rocca di Santa Seuera, che patisce di tignole, si misuri, e consegna à M. Francesco Luccarini, &c.* quæ verba clarè denotant, partes intellexisse tantum de grano tincolato, † ex quarum verisimili intentione etiam huiusmodi pretium posset interpretari est text. in *l. veteribus ubi Bart. num. 5. ff. de pact. l. semper in stipulationibus l. in obscuris ff. de rez. iur. Mant. de tacit. & ambig. lib. 3. tit. 1. nu. 12. vers. sed licet, &c. & tit. 7. nu. 3. vers. neque alieni.* Sed hic cessat quæcumque interpretatio, dum huiusmodi pretium desumitur etiam ex obseruantia subsequuta; Nam idem Luccatinus post confectionem apocæ reductionis pretij sub 17. Martij 1634.

recepit rubra quinque grani noui ad rationem scutorum 9. & ba: 70. vt apparet ex *Summ. eiusdem Archihospitalis num. 8. litt. AA.* Io infra scritto confesso haueu haunto, e ricuuto da Fra Francesco Colombi Castellano di Santa Seuera rubbia cinque di grano nuouo à mia capata come per ordine del Signor Mastro di Casa, & al prezzo di scudi noue, e baiocchi settanta, & in fede, &c. Ex quo colligitur, quod si partes in dicta apoca reductionis intellexissent de grano tam tincolato, quam mercantili, & bono, Luccarinus non solui esset dicta rubra quinque ad rationem pretij conuenti in Instrumento locationis, scilicet scutorum nouem, & ba: septuaginta, quapropter talis interpretatio, quæ desumitur ex hac partita, † & obseruantia interpretatiua, optimè declarat, qualis fuerit à principio mens contrahentium *l. minimè ff. de legib. cap. cum dilectus de consuetud. Bald. in cap. 1. in princ. de feud. sine culp. non amittend. Gratian. discep. forens. cap. 608. num. 16. vers. cum ita Menoch. conf. 148. num. 36. vers. ibi, Et veram esse illam interpretationem Riminald. iun. conf. 15. num. 134. vers. vera est enim interpretatio conf. 30. num. 13. 153. num. 6. vers. vera est enim 164. num. 27. 275. num. 48. & 339. nu. 8.* Et ad inducendam hanc interpretatiuam obseruantiam, † non requiritur spatium longi temporis, nec præscriptio, sed sufficit aliquando ita fuisse obseruatum *Grat. d. c. 608. num. 17. Surd. conf. 140. num. 45. ibi, Subdens quoque Menoch. d. conf. 148. num. 36. vers. Imo ex Castr. Aret. & aliorum sententia Riminald. iun. d. conf. 15. numer. 134. vers. non requiritur in tali obseruantia, & conf. 153. num. 7. vers. non requiritur, Rota in Romana successionis de Comitibus 26. Iunij 1647. coram R.P.D. meo Ghislerio in §. supradictis accedit in fine.*

Quæ verò per Lucarinum replicantur, scilicet, quod ista rubra quinque fuerint de grano Ciciliano, vt deducitur ex suis responsionibus §. *Nec videtur urgere*, vbi citatur d. *Summarium Archihospitalis num. 3. litt. AA.* tolluntur ex eodem Summario, in quo cum nullum legatur de tali qualitate grani Ciciliani verbum frustra †, hoc asseritur ab ipso Lucarino iuxta text. in *l. fideiussores Magistratum §. Aurelius ff. de fideiussor. Bald. in cap. venerabilem in 6. col. de elec. Paris. conf. 117. num. 7. vers. Ad quæ par. 1. Ias. consil. 142. num. 24. vers. quod illud, & conf. 139. num. 19. vers. illud quod non dicit col. 2. Riminald. iun. conf. 297 num. 28. vers. illud quod non dicit.*

A die verò 2. Nouembris 1635. quo fuit reuocatum mandatum augmenti vnius vncie, ac iniunctum Lucarino, vt reduceret panem venalem ad septem vncias conuentas in Instrumento pro quolibet baiocco, vt legitur, in Summario Luccarini præcedentis positionis num. 7. vsque ad tempus, quo terminauit eius seruitium, & ipse Lucarinus explanauit granum nouum, non corrosus istius prærium erit taxandum ad rationem conuentam in dicto Instrumento locationis, scilicet scutorum nouem, & ba: 70: Demptis tamen Iulijs octo pro quolibet rubro ratione exactioris diligentie adhibitæ in confectione panis, & eidem Lucarino iniunctæ in ultimo ordine

ci dato per Bagutum Domus Magistrum, ut apparet ex eodem Summ. Archihospitalis num. 7. ibi, *E perche il Sig. Mastro di Casa commanda, che si cresca un'oncia di pane sopra le sette oncie di prima, e che si faccia il pane à filaro, & ancora miglior pane di prima, si contenta menar buono à detto Fornaro scudi doi per ciaschedun rubio di detta farina, Maximè quia augmentum vncie ad rationem scutorum nouem, & ha: 70. fuit taxatum in Iulij duodecim, ut colligitur ex scandalio per Peritos facto d. Sum. nu. 11. deponentes de re ad eorum peritiam spectante, & quorum relationi est standum l. 1. in princ. ff. de ventr. pregn. l. septimo mense ff. de stat. Hom. cap. proposuisti de prob. Bald. conf. 237. n. 1. vers. experto vol. 2. Paris. conf. 56. num. 13. vol. 2. Socin. iun. conf. 150. num. 6. vol. 1. & conf. 35. num. 11. vol. 2.*

Non obstat quod in loco S. Seueræ consueverit semper confici panis à filaro, & ideo de huiusmodi qualitate nulla sit habenda ratio, & per consequens neque sint detrahendi dicti Iulij octo occasione dicti melioris qualitatatis panis. Quia in Instrumento affectus nullum verbum legitur de tali qualitate panis à filaro, sed solum iniungitur onus Pistori conficiendi panem, *che sia ben lenito, ben cotto, e bene stagionato ad uso di buono, e diligente Fornaro d. Sum. num. 1. litt. A.* Sed prorsus remouetur quæcumque difficultas respectu Iuliorum octo; Nam cum non controuertatur inter partes, præteritum grani fuisse redactum à scutis septem vigore vltimi ordinis dati à Baguto Magistro Domus eidem Lucarino ad scuta quinque occasione melioris qualitatatis panis, ac augmenti dictæ vncie, quæ cum importet iulios duodecim tantum, ut dicebatur, reliqui octo iulij pro quolibet rubro demendi sunt per necessè ad fauorem Lucarini occasione dicti melioris qualitatatis panis, cum ita inter partes fuerit conuentum, inter quas pactum huiusmodi omnino debet seruari, & ut materia, & originalis conuentio l. contractus ff. de reg. iur. l. 1. ff. de pact. cap. 1. eod. tit. de pact. Marc. Anton. var. resol. lib. 2. resol. 52. num. 5. Cephal. conf. 88. num. 44. lib. 1. Menoch. conf. 202. num. 85. Rota decis. 59. num. 12. vers. Nam capitula par. 4. & decis. 98. num. 2. part. 5. recent.

Respectu verò farinæ pretium est calculandum ad rationem scutorum quinque pro quolibet rubro. Quia dum per eundem Magistrum Domus fuerat ordinatum augmentum vncie panis scilicet sub 15. Iulij 1634. d. Summ. num. 7. & apparet, Lucarinum habuisse de illo tempore rubra centum farinæ, ut colligitur ex Chirographo eiusdem Magistri Domus eod. Summ. num. 7. *E perche il Fornaro si ritroua rubbia cento, e più di farina, e fattone ricenta al Castellano di detto luogo di S. Seuera, &c. quæ iam fuerat valutata ad rationem scutorum, septem pro quolibet rubro eod. Summ. & nu. 7. E questa è ragione di scudi sette il rubbio, &c. ex quo illa proueniebat ex eodem grano tincolato, ut legitur in eod. Summ. num. 9. Ibi, E la verità, che le rubbia cento, e più di farina mentionata nella polizza prodotta da Francesco Lucarini in affis sotto li 30. Gennaro 1636. dove comincia alli 15.*

di Gennaro 1634. Il Sig. Mastro di casa, &c. Erano e proueniuno dal grano vecchio, e tignolato; Vnde, cum dicta farina subiaceat nedum defectui tincolationis, verum etiam augmento dictæ vncie panis, dum post consumprum eiusdem farinæ, fuit etiam consignata eidem Lucarino alia quantitas frumenti pro seruitio eiusdem furni Sanctæ Seueræ, durante pariter tempore dicti augmenti, dum eadem farina breui temporis spatio fuit consumpta, ut firmatur in vltima decisione in hac causa coram me, emanata S. Quia fuit consideratum vers. maxime quia, &c. ac Chirographum factum ad effectum, ut Lucarinus remitteret panem ad vncias septem pro quolibet baiocco, transmissum fuit sub die 2. Nouembris 1635. ut apparet ex Summ. Archihospitalis dato sub 31. Maij 1642. coram Reuerendis. D. meo Patruino, clare patet, dictam quantitatem farinæ tam defectui tincolationis, quam dicto augmento vncie panis fuisse subiectam, unde debet Lucarinus frui beneficio dictæ reductionis duplicatæ, quia dum eadem ratio militat, non est curandum de diuersitate casuum, & illa, namque debet attendi, uti lex communis omnibus casibus cap. consuetudo distinct. 1. glos. in l. sed si lege S. Item si rem distraxerit de petit. hered. Gratian. discept. foren. cap. 213. nu. 22. Riminald. iun. conf. 120. num. 12. & 13. conf. 218. nu. 147. conf. 236. n. 26. & 47. conf. 282. num. 58. conf. 554. nu. 24. & conf. 557. num. 17. Altograd. conf. 76. num. 66. Menoc. conf. 334. num. 17. S. Septimo, &c.

Quæ verò replicantur circa facultatem Baguti Magistri Domus, non fuerunt per DD. habita in consideratione, & transierunt cum fundamentis decisionis, quæ reuidetur, cum talis facultas controuerti non possit in præsentis casu saltem ex permissione R. P. D. Præceptoris, qui dum talem explanationem sciuit, & permisit, & est etiam verisimile, quod illam ordinauerit, vel saltem ratificauerit Bald. in l. mater. 4. oppos. C. de rei vendic. & in l. 1. 9. oppos. C. qui admitt. Marc. Anton. d. tract. lib. 1. resol. 103. num. 10. Oldrad. conf. 329. num. 10. Bald. conf. 186. num. 2. circa med. lib. 2. Castr. conf. 465. num. 5. lib. 1. Ruin. conf. 128. num. 4. lib. 1. Natt. conf. 162. num. 21. Menoc. conf. 229. num. 27. Riminald. iun. conf. 234. num. 315. conf. 242. num. 141. & conf. 814. nu. 51. Rota Ianuen. decis. 14. num. 4. vers. Caterum si scit, & passus est, & in recent. decis. 213. num. 9. par. 6. Et dum iste Bagutus se gerebat uti Magister Domus Archihospitalis, prout publicè semper se gessit, & illius scientia, & factum arguit scientiam Domini, illique præiudicauit Rota decis. 507. num. 2. vers. unde par. 1. recent. Duran. decis. 74. num. 25. ibi, Sciuit in simili Surd. decis. 181. nu. 5. vers. Imo Gratian. discept. foren. cap. 853. nu. 20. & 60. & cap. 957. num. 3. & 5. Mantie. de tacit. & ambig. lib. 7. tit. 7. num. 11. Riminald. iun. conf. 640. num. 20. & 29. Et hoc est etiam valde conueniens, ne cogantur qui cum Administratoribus similibus tractant, & probare veram, & expressam præpositionem, vel si non ad sit, ne contrahentes facile decipiantur, & præponenti sit parata via fraudandi, ut declarat, & firmat dicta decis. Ianuen. 14. num. 4. vers. ubi dicitur.

ne, &c. Maxime cum huiusmodi explanatio diuersis temporibus aucta, & diminuta secundum temporum varietatem ratione sui officij eidem D. Præceptoris innotescere debebat, imò ipse illam inuestigare tenebatur. *Abb. in cap. innotuit num. 9. & 22. de elect. B. rati. conf. 292. num. 7. Riminald. iun. conf. 640. num. 37. vers. quinto talis scientia, Sord. decis. 181. num. 4.*

Verum quia hucusque nunquam fuit specificata quæ quantitas frumenti fuerit consumpta à principio afflictus inchoati de anno 1630. sub 14. Martij vsque ad illius finem, qui fuit circa vltimum mensem anni 1635. de quo agitur Lucarinus fuit expulsus à seruitio Furni, ut ex *Summ. Archihospitalis, num. 10.* ad effectum ut possit liquidari in qua summa Lucarinus verè sit creditor, erit prius probanda quæ quantitas tritici boni, & non tincolati fuerit à Ministris Archihospitalis tradita, & quæ quantitas fuerit per ipsum explanata, & de quo tempore; Nam triticum consignatum, ac ab eodem Lucarino explanatum vsque ad primam reductionem pretij, scilicet vsque ad diem 29. Nouembris 1634. erit calculandum secundum taxam in Instrumento afflictus conuentam, videlicet ad rationem scutorum nouem ba:70. pro quolibet rubro: Farina verò ad rationem scutorum quinque, sicut triticum totum tincolatum, quod fuit explanatum à dicta die 29. Nouembris 1633. vsque ad secundam diem Mensis Nouembris 1635. de quo tempore fuit panis reductus ad vncias septem. Ab hac verò die 2. Nouembris resque, & per totum tempus afflictus. Triticum erit valutandum ad rationem in Instrumento concordatam, demptis tamen Iulijs octo pro quolibet rubro ex causa examinationis diligentis adhibitæ pro confectione panis à filaro iuxta supradictum ordinem à Magistro Domus eidem Lucarino datum.

Et ita per DD. fuit responsum vtraque parte, &c.

R. P. D. B I C H I O.

Calaguritana Beneficiorum.

Luna 17. Februarij 1648.

ARGUMENTVM.

Appellatio suspensiu licet iuxta formam Concilij dari non possit à relatione examinerum, hoc tamen procedit in Beneficijs curatis, secus simplicibus; Gesta post appellationem, vel infra decendium datum ad appellandum attentata dicuntur, & reuocari debent.

SYMMARIVM.

- 1 ad Examen ex quibus dicatur iudicialiter processum.
- 2 Appellari potest à mala relatione examinerum.
- 3 Concilium Tridentinum sess. 24. de reformat. cap. 18. prohibet appellationem suspensiuam à relatione Par. X. Recent.

examinatorum in beneficijs parrochialibus, secus simplicibus.

- 4 à Collatione Beneficij iudicialiter facta appellari potest, secus si extraiudicialiter.
- 5 Constitutiones Synodales tollentes appellationem à Beneficiorum collatione procedunt in collatione extraiudiciali, secus iudiciali.
- 6 Attentata dicuntur gesta post appellationem, & infra decendium.
- 7 per approbationem Examinerum vrbis docetur de grauamine examinerum de partibus.
- 8 Commissio Signatura simpliciter obtenta efficit attentatum quidquid medio tempore fuit gestum.
- 9 Approbatio, seu renunciatio non trahitur ad futura.
- 10 Sequestri appositioni locus est in beneficialibus, ne interim fructus dilapidentur.
- 11 Possessio attentata sequestrari debet.

DECISIO CLV.

HAEC beneficia, ut conferrentur iuxta prescriptum Motus proprii fel. record. Clementis VIII. super prouisione beneficiorum Dioecesis Calaguritane emanati, Ordinarius publicauit edicta in quorum termino plures comparuerunt oppositores, & preuia probatione patrimonialitatis singulorum, lata fuit sententia declarans eos esse legitimos oppositores, & ad examen admittendos, prout successiue fuerunt admissi: quæ omnia cum demostrent ad examen processum fuisse iudicialiter iuxta *lex. in cap. forus de verb. signif. in cap. fin. de elect. in 6.* & in his terminis dixit *Rot. decis. 515. num. 1. coram san. mem. Greg. XV. & in Calaguritana Beneficij de Cornago 14. Iunij & 19. Decembris 1639. coram R.P.D. meo Ghislerio, in alia similiter de Cornago 24. Ianuarij 1642. coram R.P.D. meo Carrillo, & in pluribus alijs decisionibus relatis in Calaguritana Beneficij de Lumbreras 20. Aprilis 1646. coram R.P.D. meo Ottobono* Quia ex publicatione.

Licuit Michaeli de Gurra quem examinadores ad simplicia tantum non autem ad curata idoneum renunciarunt appellare ad vtrumque effectum, quod fecit à mala relatione examinerum, ut in puncto fuit decisum in *Calaguritana Beneficij de Alexon 9. Februarij 1610. coram Sanctissimo D.N. Innocentio X. in Calaguritana beneficij de Cuaco 1. Iulij 1611. coram S.M. Greg. XV. quæ est inter eius impress. decis. 515. num. 2. in d. Calaguritana beneficij de Cornago 24. Ianuarij 1642. coram R.P.D. meo Carrillo, & in Calaguritana Beneficij de Lumbreras coram R.P.D. meo Ottobono, & tradit Gonz. super reg. 3. Cancell. gloss. 9. in annos. contra nullit. num. 184. Garz. de benef. par. 9. cap. 2. num. 244.*

Non obstante dispositione sacri Concilij Tridentini sess. 24. de reform. cap. 18. prohibentis appellationem suspensiuam à relatione examinerum, ac supracitati motus proprii Clementis VIII. continentis clausulam appellatione remota, seu constitutionum synodaliū appellationum pariter prohibentiū, quia Concilium Tridentinum loquitur de Ecclesijs Parrochialibus, nec procedit in beneficijs

simplicibus qualia sunt ista vt distinguendo bene aduertit *Gonz. in annot. contra nullit. d. n. 185 Graz. de benef. d. cap. 2. num. 241. & seq. Rot. decis. 10. num. 1. par. 2. diuers. & in d. Calaguritana Beneficij de Alexen coram Sanctissimo D. N. in Calaguritana Beneficij della Braza 27. Maij 1641. coram R. P. D. meo Pentingero, Calaguritana beneficij de Iecora 4. Decembris 1643. coram R. P. D. meo Verospio, & in supradictis decisionibus Calaguritanis coram RR. PP. DD. meis Carillo, & Otthobono. Motus autem proprius Clementinus excludit appellationum quando ad collationem deuentum fuit
4 extraiudicialiter, & secus si iudicialiter fuit processum, vt declarauit *Rota in Calaguritana Beneficij 23. Iunij 1645. S. nec visum fuit coram R. P. D. meo Arguelles*, eademque distinctione tollitur
5 obiectum Constitutionum synodaliu, & quatenus sint in vsu, & a summo Pontifice confirmata, vt respondit *Rota in Calaguritana S. Ioannis de Molinar. 3. Iulij 1634. coram recol. mem. Coccino tunc Sacre Rote Decano, & in alijs relatis in d. Calaguritana Beneficij de Cornago S. quia dispositio coram R. P. D. meo Carillo.**

Hinc sequitur quod mandatum de prestando, presentatio, institutio, & quidquid aliud infra decennium a die relationis examinatorum, & post appellationem ab ea interpositam gestum fuit attentati vitio subiaceat
6 non solum de appellat. in 6. Lancell. de attent. appellat. pendens. cap. 12. limit. 49. per tot. Rot. decis. 488. num. 3. par. 3. decis. 613. num. 1. par. 4. recent. & in puncto in dictis Calaguritanis supra allegatis, quæ recensentur in d. Calaguritana beneficij de Lumberras, S. & propterea, & S. seq. coram R. P. D. meo Otthobono, & in eadem 4. Iulij 1646. coram eodem: maximè quia appellatio est iustificata, cum appellans fuerit ab examinatore Urbis renunciatu habilis ad curata, & qui est modus docendi de grauamine illato ab examinatore de partibus in referendo solum habilem ad simplicia, *Rota decis. 8. de probat. in non. dec. 527. & decis. 538. num. 2. coram san. mem. Greg. XV. & in Calaguritana S. Ioannis de Molinar 15. Iunij 1612. coram bon. mem. Coccino in Calaguritana beneficij de Cornago 19. Nouembris 1633. coram R. P. D. meo Ghislerio in Calaguritana beneficij della Braza 27. Martij 1641. coram R. P. D. meo Pentingero. Et amplius quia superuenit rescriptum Signaturæ Iustitiæ simpliciter causam appellationis
8 committens & quod vi retrotractionis ad diem interpositæ appellationis efficit attentatum, quidquid medio tempore gestum fuit, *Rota recent. decis. 305. nu. 19. par. 6. decis. 96. nu. 4. dec. 240. num. 2. coram Reuerendiss. Vrgellen. & in Cremonen. prepositura 27. Iunii 1644. coram R. P. D. meo Corrado cum alijs allegatis in dicta Calaguritana beneficij de Lumberras coram R. P. D. meo Otthobono, & in alia Calaguritana beneficij coram R. P. D. meo Arguelles.**

Non obstat prætenfa comparitio Michaelis sub die 10. Maij 1647. per quam prætenditur approbatum examen, & renunciatum appellationi, quia illa non continet nisi simplicem declarationem Michaelis, quod pro secundo beneficio non intendebat ingredi nouum examen ex quo sufficiebat examen factum pro

primo, vnde est quod infertur posset ad approbationem examinis facti ad effectum vt inferuiat etiam pro secundo beneficio non tamen resultat approbatio relationis examinatorum, quæ nondum emanauerat, & secuta fuit tri-
9 duo post, quamque illaturam grauamen Michael diuinare non poterat; imò fauorabilem sperabat, prout fauorabilem obtinuit ab examinatore Urbis, quia approbatio, & seu renuntiatio non trahitur ad futura & ignorata, *Bart. in l. qui Romæ S. duo fratres num. 11. ff. verb. oblig. & ibid. Alex. num. 27. l. as. nu. 21. Capr. cons. 103. num. 5. Tob. Nonius consil. 42. num. 21. Ceph. cons. 455. num. 31. Peregr. de fideicom. arb. 52. num. 20. Surd. cons. 418. num. 10. Rot. decis. 485. num. 3. par. 2. recent.*

Ex his corollarie sequitur quod sit apponendum sequestum, cui locus est siue possessio horum beneficiorum & sit vacans ne interim illorum fructus dilapidentur iuxta text. in cap. olim de refer. ubi Felin. numer. 1. Abb. in cap. 2. numer. 14. de sequestr. post & fruct. Archid. in cap. quia res nu. 9. vers. quod si duo 11. quest. 1. Seraph. decis. 143. num. 5. Burat. decis. 900. num. 1. siue fuerit exaduerso apprehensa, quia cum apprehendi non potuerit, nisi post interpositam, vt supra appellationem & tanquam attentate venit sequestranda de stylo Rote, de quo testatur *Cassad. decis. 3. num. 6. de rest. spoliat. Caputaq. decis. 157. par. 3. Cas. de Grass. decis. 3. nu. 1. de appellat. Reuerendiss. Vrgellen. decis. 414. num. 4. Garz. de benef. par. 9. cap. 4. num. 22. & in his terminis fuit decisum in causis Calaguritanis superius allegatis coram RR. PP. DD. meis Otthobono & Arguelles.*

Ideo proposito per me hodie dubio, an constet de attentatis, itaut sit apponendum sequestum affirmatiue responsum fuit informante solum Michaeli, aduersarijs tamen pluries citatis.

R. P. D. B I C H I O.

Montis Cassinens Parochialis.

Luna 17. Februarij 1648.

A R G V M E N T V M.

Possessio cum titulo in beneficiis ad effectum reportandi manutentionem, an, & quando sit necessaria latissime discutitur, & si de validitate possessionis dubitari contingat manutentio concedenda est possessori, & postea in petitorio iustitia erit examinanda.

Merus executor literarum Apostolicarum, quando adest possessor, tenetur cum citari facere, etiamsi esset intrusus, & quando secus, ex quibus verò dignosci possit an executor sit merus, vel mixtus clarè demonstratur.

S V M M A R I V M.

- 1 Possessio instrumentalis, alio non existente in possessione est manutentibilis.
- 2 Possessio cum titulo ad obtinendam manutentionem in beneficiis non est necessaria, & quare.

Pos-

- 3 *Possessio absque titulo in beneficialibus sufficit ad effectum reportandi manutentionem secus in Tribunalibus secularibus.*
- 4 *Beneficium illud dicitur saculare, quod Clerico seculari conferri solet, non attento, an collator sit secularis, vel regularis. & num. seq.*
- 6 *Possessio cum titulo saltem idoneo ad praescribendum etiam in summarissimo possessorio requiritur, quando resistit praesumptio iuris.*
- 7 *Ecclesiae omnes in eius Episcopi potestate consistunt in cuius Territorio sunt.*
- 8 *Beneficia secularia possunt etiam conferre Abbates regulares in territorio Episcopi.*
- 9 *Manutentio in beneficialibus an dari debeat aduersus iuris existentiam.*
- 10 *Possidere iure communi resistente, & prohibente quasi possessionem, aliud est, quam possidere aduersus iuris praesumptionem.*
- 11 *Praesumptio iuris in contrarium non vetat quasi possessionem, nec vehementer ei resistit.*
- 12 *Beneficia secularia à secularibus possideri debent.*
- 13 *Parochialium prouisiones fieri debent praeiudicio concursu.*
- 14 *Decretum irritans inficit titulum, & possessionem.*
- 15 *Possessionis iustitia in beneficialibus videnda est in petitorio, & interim danda est manutentio possessori.*
- 16 *Iudex nulliter procedens priuat possessorem sua possessione.*
Et propterea in ea venit manutenendus.
- 17 *Iudex nulliter dicitur procedere, si procedit absque citatione.*
- 18 *Intrusus quando non sit citandus.*
- 19 *Executor merus literarum Apostolicarum, quando adest possessor, tenetur eum citari facere.*
- 20 *Executor mixtus literarum Apostolicarum debet partes Iudicis assumere, & procedere seruatis seruandis.*
- 21 *Clausula, dummodò, &c. & clausula, amoto, &c. efficiunt, ut executor non sit merus, sed mixtus.*

DECISIO CLVI.

IN possessione Parochialis Ecclesiae sub inuocatione S. Martini ad Iudaicam dixerunt Domini dandum esse mandatum de manutenendo Francisco Salsello prouito ab Abbate Montis Cassini, & quia ille se possidere probauit per publicum instrumentum apprehensionis possessionis, quod nisi exaduerso probetur tunc alium possedisse suffragatur ad obtinendam manutentionem l. pradia ubi notant omnes ff. acq. poss. Rot. penes Greg. XV. decis. 138. num. 1. penes Cocc. decis. decis. 14. num. 1. & alias sepiissime.

2 Absque alia & discussione, vel exhibitione tituli, quae in hoc summarissimo iudicio, neque in beneficialibus necessaria est, ne liceat cuique possessores molestare Abb. in cap. in literis nu. 27. de restit. spoliat. quem secuta est Rot. decis. 212. num. 8. coram S. M. Greg. XV. decis. 13. numer. 3. & seq. coram Reuerendiss. Vrgellen. ubi respondetur omnibus contrariis & dicitur illa forsitan procedere in tribunalibus secularibus, quae cum solum se interponat ad coadiuandos prouisos à Papa, aut ab Ordinario conse-

Par. X. Recent.

quenter etiam titulum exhiberi exposcunt, decis. 698. num. 3. par. 2. recent. decis. 242. num. 16. inter impress. apud Cinc. de censib. decis. 328. nu. 8. dec. 402. num. 10. & 11. decis. 589. apud Modern. de manut. & fuit dictum in Montisalti beneficij 18. May 1646. S. Itaque, coram me.

- A qua receptissima conclusione non potest
- 4 in casu nostro recedi, & eo quod cum agatur de beneficio seculari quale dicitur, quod Clerico seculari solet in titulum conferri, non attento an Collator sit secularis, vel regularis. Felin. in cap. in nostra sub num. 44. de rescr. Gonzal. super reg. 8. Cancell. gloss. 8. num. 38. Lotther. de re benef. lib. 1. quest. 34. num. 7. ius & resistit collationi de eo factae ab Abbate Montis Cassini, ad tex. in cap. omnes Basilicae 17. q. 7. ac tradita per Lotther. de re benef. lib. 2. quest. 21. n. 1. & propter
 - 6 resistantiam & etiam in summarissimo possessorio requiritur titulus saltem idoneus ad praescribendum, cap. cum persona de priuileg. in 6. Co. uarr. pract. quest. lib. 3. q. 19. num. 11. Grat. discept. 870. num. 15. & seqq. Rot. decis. 646. num. 9. apud modern. de manuten.
 - 7 Quia licet & secundum priorum Canonum regulam omnes Ecclesiae in eius Episcopi potestate consistant, in cuius Territorio sunt, ut habetur in d. cap. omnes Basilica, exinde non
 - 8 prohibetur & quin etiam Abbas regulatis habere possit in eodem territorio collationem beneficiorum secularium, ut post Abbatem, & alios ibi allegatos dixit Rot. dec. 578. sub num. 2. vers. nam esto par. 1. rec. Lotther. de re benef. lib. 1. q. 34. num. 8. sed solum resultat iuris existentia pro
 - 9 Episcopo, & quae non impedit quominus aduersus priuatum, nempe Io: Baptistam Martuccium de hoc ipso beneficio se prouisum, praetendentem dari debeat manutentio, Abb. in cap. 1. num. 4. ut lit. penden. Marefc. var. resol. lib. 1. cap. 11. sub nu. 46. vers. quapropter, ubi ait & aliud esse possidere iure communi resistente, & prohibente quasi possessione, aliud possidere ius aliquod aduersus quamdam praesumptionem
 - 11 iuris, & quod non vetat eiusdem iuris quali possessionem, nec vehementer ei resistit Seraph. decis. 970. num. 1. decis. 1047. num. 10. Buratt. decis. 222. n. 9. Rot. inter rec. decis. 752. nu. 5. par. 2. cum alijs allegatis à moder. Perusino de manut. obseru. 44. num. 56. & seqq. Praeter quod versamur extra terminos huius quaestionis, quae forsitan caderet, si ageretur de manutenendo Abbate in quasi possessione conferendi beneficium saculare, existens in Diocesi alterius Episcopi: at beneficium hoc situm est in Territorio Montis Cassini, & agitur de manutentione Clerici secularis illud possidentis, cui nullatenus ius re-
 - 12 sistit; & imò fauet cum beneficia secularia à secularibus possideri debeant, cap. cum de beneficio de praben. in 6. Menoch. de arbitr. cas. 20. num. 86. & 87. Gonz. super reg. 8. gloss. 7. num. 6. Egid. decis. 162.
 - 13 Nec pariter resistit & possessioni Salselli dispositio Sacri Concilij Tridētini sess. 24. de reform. cap. 18. mandantis prouisiones Parochialium fieri praeiudicio concursu quam dispositionē S. M. Pius V. in Constit. 13. inter eius impress. Bullar. tom. 2. mandauit seruari sub Decreto

14 irritanti, quod inficit titulum, ac possessione
eius vigore subsecutam, *Mant. decis. 40. num. 8. re-
col. mem. Coccino decis. 51. num. 4. Rot. inter recent.
decis. 48. num. 2. & seqq. par. 5.* Nam Salsellus fuit
prouisus prauio concursu per Abbatem Mō-
15 ris Cassini, tanquam loci Ordinarium; an au-
tem idem Abbas potuerit indicere cōcursum,
& beneficium conferre videndum erit in pe-
titorio, & interim danda est manutentio Sal-
sello possessori, *Menoch. de retinen. remed. 3. n. 736.
Lotther. de re benef. lib. 1. quæst. 33. num. 23. & lib. 2.
q. 45. num. 38. Seraph. decis. 287. num. 4.*

Nō obstat posterior possessio Iudicis autho-
16 ritate capta a Martuccio aduersario, † quia,
cum Iudex nulliter processerit, non priuauit
Salsellum sua anteriori possessione, in qua
propterea venit manutenendus *Felin. in cap. di-
lectus, il primo, sub num. 1. vers. fallit secundo, de re-
script. S. M. Greg. XV. dec. 9. num. 8. decis. 45. num. 5.
decis. 105. num. 5. ubi allegat concordantes Mart.
17 Andr. decis. 1. nu. 6.* Et † nullitas est euident, quia
processit non citato Salsello possessore, vt de-
buit, *iux. text. in cap. licet Episc. de praben. in 6. l. fin.
cod. si per vim, vel alio mod. Menoch. de recuper. re-
med. 1. num. 111. Rot. decis. 172. & 412. utrobique
num. 3. par. 4. diuers. quamuis (quod negatur)*
18 Salsellus esset intrusus, † quia etiam intrusus
est citandus, nisi ex actis constet de notoria
intrusione, nullamque prorsus competere
defensionem *Franc. in cap. ex ratione num. 29. de
appellat. Gabr. conf. 11. num. 20. lib. 2. Rot. dec. 234.
num. 1. apud Modern. de manut. dec. 211. num. 1. p. 2.
19 recent. decis. 187. num. 1. par. 3. ubi dicitur, † quod
etiam merus executor, quando adest possessor
tenetur eum citari facere.*

20 Quo magis ergo executor mixtus, qui de-
bet partes Iudicis assumere, & procedere ser-
uatis seruandis, *Felin. in cap. de cetero num. 9. de re
iudic. Card. conf. 75. num. 1. Menoch. decis. 7. de rest.
spol. Accbil. decis. 6. num. 5. super reg. de trienn. Se-
raph. decis. 1056. num. 2. Rota inter recent. decis. 51.
num. 9. par. 7. qualem fuisse eum, à quo in exe-
cutionem literarum Apostolicarum aduersa-
rius obtinuit immissionem constat, quia in
dictis literis adest clausula; dammodo de tem-
pore præsentium alicui non sit ius quæsitum,
necnon amoto quolibet illicito detetore, quæ
clausulæ efficiunt; vt executor non sit merus,
sed mixtus, vt de prima tradit, *adden. ad Greg.
XV. decis. 413. sua num. 4. circa fin. Rota coram eod.
Greg. XV. dec. 91. num. 2. coram bon. mem. Burat. de-
cis. 651. num. 4. & 6. & in Nullius, seu Baren. Be-
neficij 20. Martij 1626. coram Reuerendiss. Vrgellen.
in Pistorien. Thesauraria 31. Iannarij proximè præte-
riti coram R. P. D. meo Ghislerio, & de altera Caua-
ler. decis. 478. num. 4. Buratt. decis. 746. numer. 6.
& 7.**

Et ita decisum vna tantum parte informan-
te, præuijs tamen pluribus citationibus ad-
uersarij.

R. P. D. M E L T I O,

Postea Episcopo P A P I E N.

Vrbeuetana Bonorum.

Luna 2. Martij 1648.

ARGVMENTVM.

Quæ requirantur vt iudicium vitium faciat liti-
giosi in præsentī decisione videbis, ad distin-
ctionem quando illud reale, vel personale di-
catur, licet in consequentiā etiam bona com-
prehendere possit.

S V M M A R I V M.

- 1 Iudicium introductum super cassatione instrumenti
dicitur reale, & num. seq.
- 2 Litigiosa res non efficitur in actione personali.
- 3 Bona non effecta litigiosa libere possunt alienari.
- 4 Alienatio vt impediatur per vitium litigiosi, requi-
ritur introductio iudicij actione reali super domi-
nio rei.
- 5 Alienatio facta in fraudem creditorum, & parata,
vel capta executionis dicitur nulla.
- 6 Pactum resolutionum efficit, vt quis bona possit vin-
dicare.
- 7 Bonorum mentio necessaria est, vt iudicium dicatur
reale, & trahat vitium litigiosi.
- 8 Vitium litigiosi contrahitur quando super dominio
causa mouetur.
- 9 Iudicium, vbi fit actione personali ad obseruantiam
contractus, non trahit vitium litigiosi, licet in
consequentiā bona venire possint.
- 10 Vitium litigiosi non contrahitur, vbi primum iudi-
cium actione personali iam fuerat resolutum, se-
cundum verò nondum inceptum actione reali.
- 11 Procurator nemo præsumitur.
- 12 Acta facta à non habente mandatum procura Domi-
nio non præiudicant, & sup. n. 11.
Scientia litis in eo, in quem fuit facta alienatio re-
quiritur de tempore alienationis. num. 12.
Scientia certa, & indubitata requiritur in materia
vitiy litigiosi. num. 13

DECISIO CLVII.

FVNDAMENTA decisionis in hac Causa,
coram me emanatę sub die secunda Martij
1646. & quæ hodie reuidetur, in eo præcipue
consistunt, quod alienatio bonorum, de qui-
bus agitur, facta per Com. Cæsarem, & Octa-
uium de Marscianis ad fauorem Com. Fe-
derici de Marsciano, ac Monialium S. Mariæ
Magdalenz de Perusio, fuerit valida, eo quia
fuit facta, nulla extante lite super dominio, &
recuperatione dd. bonorum inter dd. Com.
Cæsarem, & Octauianū ex vna, & Com. Sfor-
tiam, & Galeatium fratres de Marescottis ex
altera parte, qui prius dicta bona, mediante
D. Octauia Vrsina eorum Matre Tutrice, &
pro tempore Curatrice, vsque de anno 1609.
sub 26. Iunij alienarunt in eosdem Comites
de Marscianis; Et quod Decretum contra
dd. Com. Cæsarem, & Octauianum fuerit nul-
lum

lum, qui citatus minimè fuit legitimus Procurator eorumdè de Marscianis in illius consecutione. Reproposita autem sub hac die Causa, placuit DD. in decis. persistere.

Nec ob stare visum fuit, quod Iudiciū mediante citatione executā per illos de Marescottis incēptum sub 15. Septembris 1609. pro adimplemento cōtentorum in Instrumēto retrocessionis ab ipsis factæ sub d. die 26. Iunii 1609. aliàs ad videndum illud cassari, & annullari, † & quodcumque Decretum necessarium, & opportunum fieri, & interponi, vt legitur in Sum. eorumdem de Marescottis n. 2. dicatur reale iuxta doctrinam Couar. pract. quest. cap. 15. num. 7. §. sed si actione.

Quia Couar. benè loquitur in suis terminis scilicet quando vigore actionis personalis agitur ad rem aliquam petendam, atque ad illius traditionem; In præsenti autem casu nullum verbum secundum mentem Couarr. Sed tantum iudicium fuit inchoatum pro adimplemento Instrumēti retrocessionis, & ideo nullum fuit contractum vitium litigiosi, cum appareat introductum actione personali, † quares uon efficitur litigiosa, text. in l. 1. ff. de litig. ibique Bart. sub princ. vers. si verò agitur actione personali, & Cyn. in auth. litigiosa in fine versic. Aut querimus de personali C. eod. tit. Bald. in l. 1. col. 2. & 3. C. cum diuid. & specul. in tit. de appell. §. nonissimè num. 17. & 18. Rom. conf. 270. Pro decisione n. 3. vers. Secunda, quia cum actio, Menoch. conf. 79. n. 27. vers. hæc ergo lis, Ferrett. conf. 170. num. 5. & consil. 192. num. 7. Surd. conf. 405. num. 3. vers. Iudicium enim super hypotheca, Menoch. de arbit. iud. lib. 2. centur. 3. casu 202. num. 7. & 18. Lancellott. de attent. lit. pend. in prasat. n. 580. Peregr. de iur. fisc. lib. 4. tit. 6. num. 9. Osasch. decis. 144. num. 7. Rot. decis. 335. num. 4. coram Papa Greg. XV. & in recent. dec. 173. num. 5. vers. & prima ratio, & seq. par. 7. Buratt. decis. 59. num. 11. vers. imo decreta, & decis. 133. n. 8. & ibi Add. litt. B. Duxan. decis. 364. num. 8. vers. quia fuit responsum; Et per consequens dd. bona potuerunt † per illos de Marscianis alienari in Com. Federicū, ac Moniales, vt inquit Rom. d. conf. 270. num. 3. vers. consequens est ergo, Seraph. decis. 134. num. 4. Ad effectum enim, vt lis dicatur introducta super re, & illius alienatio impediatur, † necesse est, quod agatur actione reali super eiusdem rei dominio, vt præter relatos in decisione, quæ reuidetur, sub §. non obstat, vers. & tunc solummodo explicat gloss. ult. in Clem. 2. verbo plenè, vt lit. pend. Lancell. de attent. p. 2. cap. 4. num. 29. Rot. in Albanen. confinium 20. Iunii 1620. §. Nequè dubitari potest, coram b. m. Pirouano. Auctoritates verò, quæ in contrarium adduci possent, videlicet Couar. pract. q. cap. 15. num. 7. vers. si actione, & c. Capic. decis. 128. nu. 10. vers. Et quamuis, Surd. conf. 405. num. 9. in fine, vers. respondeo, Canter. var. resol. in tit. de sent. & eorum execut. c. 17. num. 461. vers. Nam licet, Canal. decis. 131. n. 1. vers. quia respondebatur, Buratt. decis. 166. & 450. num. 1. & in recent. decis. 609. num. 2. par. 2. non applicantur, † cum loquantur tantummodò, quando alienatio fuit facta in fraudem Creditorum, & paratæ, vel inceptæ executionis.

Non obstat, quod Iudicium fuerit inteu-

Par. X. Recen.

tatum per Com. de Marescottis ad effectum, rehabendi dominium bonorum retrocessorū, stante pacto resolutiuo in prædicto Instrumēto retrocessionis appposito, cuius vigore ex tēpore factæ declarationis præsupponitur, in ipso Iure translatum illud fuisse.

Quia licet ipsi vigore ass. pacti resolutiui potuissent dicta bona vendicare iuxta. tex. l. commissoria, ibi, Vendicationem rei eligere C. de pact. inter empt. & vend. & l. fin. ibi, vt à Venditrice vendicari debeant ff. de leg. commiss. l. rem alienam ff. de contrahen. empt. Osasch. decis. 65. num. 12. vers. quocasu, Mantie. de tacit. & ambig. lib. 4. tit. 29. nu. 22. vers. quia rei vendicationem habet. Non tamen, hoc remedium intenterunt; sed citatio solum fuit ad finem, & effectum, quod Comites de Marscianis adimplerent contenta in prædicto Instrumēto, aliàs illud resolveretur iuxta formam pacti in eo apppositi, † & propterea nulla prorsus fuit facta in tali petitione mentio bonorum, vt præsupponunt Didac. pract. quest. c. 15. nu. 6. vers. Vnde ubi actio personalis, Ant. Fab. in eius Cod. lib. 7. diff. 7. vers. id enim tum obtinet C. de execut. rei iudic. & benè declarat Honded. consil. 20. num. 30. vers. Primo, & num. 31. vers. quæ declaratio non nocet, & seqq. lib. 1. Vnde cessat in præsentī casu vitium litigiosi, quod tunc contrahitur secundum veriore, & receptiorem DD. sententiā, † quando super dominio Causa mouetur contra possessore, iuxta. sex, in Auth. litigiosa C. de litig. sumpta ex Auth. de litig. in §. 1. Non autem quando principaliter agitur personali actione ad obseruantiam, & implementum contentorum; † Quia tunc nulla cadit quæstio, & contentio super dominio rei, licet in consequentiam venire possit illius traditio, vel restitutio, Rom. d. conf. 270. num. 3. vers. secundo quia, Crauett. conf. 279. num. 1. vers. nec obstat modo, & latè probauit Rot. in dec. 173. num. 7. §. neq. potuit hunc effectum operari, vers. Vbi tanquam pro regula, & vers. qui attestatur par. 7. recent. confirmata sub 25. Februarij 1639. coram Merlino §. Secundo quia, Buratt. decis. 76. num. 22. vers. ultra quod.

Prædicta eò magis procedunt, quia tale Iudicium prorsus fuit terminatum mediāte Decreto Iudicis emanato sub die 12. seu 15. Octobris 1610. quo reposuit ab alio priori facto super cassatione, & nullitate dicti Instrumēti, vt constat ex eodem Sum. num. 4. Imò huiusmodi Iudicium fuit derelictum per eosdem de Marescottis, dum ab ipsis aliud ordinarium principaliter fuit intētatum de anno 1611. super eiusdem Instrumēti annulatione, cassatione, & rescissione cum clausulis salutaribus, vt apparet ex Monitorio executō die 28. Maii eiusdem anni d. Sum. num. 10. quod operatur, vt alienationes bonorum, de quibus agitur, factæ die 23. Septembris 1609. 26. Ianuarij, ac 13. 19. & 22. Aprilis 1611. ac relatæ in eodem Sum. num. 3. & 8. d. vitio litigiosi notari non possint, dum præcedens Iudicium in actione personali fuerat iam resolutum; † secundum vero nondum incēptum, Bart. in d. l. 1. §. inter sub num. 3. vers. quas penas intelligo ff. de litig. Osasch. decis. 144. num. 8. vers. accedat, & seq. & benè probat Crauett. d. conf. 279. num. 1. vers. hoc ita præsup-

posito, cum alijs relatis per *Lancell. de attent. p. 2. c. 4. in præfat. sub num. 601. vers. quarta demum, & numer. 605. vers. quamvis autem, & sub num. 606. vers. primum in fine.*

Minus obstat, quod alienatio dd. bonorum facta dicatur à Com. Cesare, & Octaviano de Mariscianis in Com. Federicum Mariscianum, pendente iam lite cum Marefcottis, quæ deducitur ex prædicta citatione executâ contra Antinorum, vti procuratorem d. Com. Cesaris, quæ licet fuerit postea circumducta ob Decretum sub conditione factum sub die 15. Octobris 1609. Nisi infra quinque per DD. de Marefcottis doctum fuerit, quod in obtinendo præcedenti Decreto cassationis præfati instrumenti, citata fuerit persona legitima, ut in *Sum. eorundem Com. de Marefcottis num. 4. atq; d. Decretum repositionis deinde emanauerit, stâte productione subsecuta die 20. eiusd. mēis mādâti procuræ facti sub die 20. Iunii 1604. in persona Antinori de Baptistis, ut ex d. Sum. n. 5.*

Quia ex lectura d. mandati clare apparet, illud fuisse factum solum à Comite Cesare Marisciano, non autem à Com. Octaviano, cui propterea non poterat præiudicium inferri, & ideo d. citatio fuit nulla, † cum nemo præsumatur Procurator licet *C. de Proc. c. in non fra in fine cod. tit. in 6. & in Clem. 2. ibique not. DD. ut lit. pend. Mant. de tacit. & ambig. lib. 7. tit. 4. n. 2. & 3. Marc. Ant. var. resol. lib. 1. cap. 92. num. 1. ibi, 12 alias † acta facta, Alex. conf. 6. num. 4. lib. 4. Rimin. conf. 593. num. 3. ibi, ad id mandatum non habeatis. Rot. decis. 269. num. 4. vers. Vnde cessat par. 4. recent. & decis. 264. num. 1. coram Papa Greg. XV.*

Quo verò adducuntur ad probandam scientiam litis in persona Com. Federici, nec etiam obstant. Quia procedere possent, quatenus actum fuisset actione personali ad bona, de quibus agitur, atque ad illorum traditionem consequendam ex supra deductis. Ex Instrumenti enim celebratis de anno 1609. 23. Septembris d. Sum. num. 3. certè deduci nequit, nā verba illa in altero descripta, videlicet scut. 66. ba. 66. soluta Romæ pro recuperatione eorū bonorum ab Ill. DD. de Marefcottis, nullo pacto referri possunt ad prædictum iudicium, quod solum fuerat institutum per octo dies ante, nempe 15. eiusdem mensis, & sic nullus pro Mariscianis actus, nullaue impenfa facta dici poterat, vnde verè, ac realiter verba prædicta sunt referenda ad iudicium, quod iam fuerat peractum ad instantiam ipsorum de Mariscianis pro recuperandis his bonis à Marefcottis, cuius diuersa acta leguntur in eodem *Sum. num. 17. licet illud mediante instrumento concordie, & transactionis initæ die 26. Iunii 1609. fuerit postea terminatum. Verba autē illa, quæ leguntur in alio Instrumento confecto sub die 26. Ianuarij 1611. ac relato eodem Sum. num. 8. ibi, Item scut. 15. per Illustrem D. Comitem Federicum expensis pro d. D. Com. Octaviano in lite facta cum L. D. de Marefcottis ex causis, de quibus in actis in Vrbe per acta Theodori Porfirij, &c. siue referantur ad dictum iudicium institutum die 15. Septembris 1609. ac resolutum mediante Decreto repositionis, emanato die 15. Se-*

ptembris 1610. siue ad iudicium possessorium manutentionis introductum ab illis de Mariscianis die 26. Octobris, 1610. in quo favorabile Decretum ab illis fuit obtentum die 30. eiusdem mensis ibidem *num. 6. & seq. non obstant. Tamen nulla ex illis inferebatur prohibitio alienationis dd. bonorum, nec litigiosi vitium, vt supra dictum est.*

Apocæ verò in eodem *Sum. relata sub num. 18. nullius sunt releuantie. Quia continent acta solummodò de anno 1634. incta, ex quibus 13 nulla prorsus resultat probatio scientiæ † de tempore dd. alienationum factarum Anno 1609. & 1611. prout necessaria fuisset, & quidem certa, & indubitata Bero. conf. 102. num. 50. ibi, Attamen non deponunt lib. 2. Becc. conf. 37. n. 23. ibi, quod ut scientia, Surd. conf. 189. num. 49. §. nec in præfenti facto, Buratt. decis. 450. num. 4. vers. scientia verò emptoris Duran. d. decis. 364. nu. 59. vers. cum tamen. Et in omnem casum talis scientia litis alleganda non videtur, cum ex noua lite, introducta inter cōtrahentes, dici nequeat, quod bona, de quibus agitur, fuissent effecta litigiosa; Quia ex sola actione personali intentata, nullum litigiosi vitium fuit contractum, vt superius fuit firmatum. Et ideo dd. Comites de Mariscianis licet potuerunt ad alienationem dd. bonorum deuenire.*

Et ita vtraque parte, &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Toletana Decimarum de Capilla.

Luna 2. Martij 1648.

ARGUMENTVM.

Decimarū exactio alicui donata à Principe laico intelligitur de ea specie decimarum, quæ ei debebatur ratione temporalis dominij, & non extenditur ad decimas spirituales, quia voluntas Donatoris recipit declarationem ab eius potestate.

Fama debet esse constans & inuariabilis, & licet testes teneantur reddere causam, vnde ipsa fama procefferit, quamvis non essent interrogati id tamen, an & quando procedat, in præfenti decisione eruditissimè declaratur.

SYMMARIVM

- 1 Decimarum exactio immemorabilis, non potest elidi per exceptiones, immemorabilem per necesse non excludentes.
- 2 Actoris intentio, & eius perfecta probatio, debent refelli ex certa, & concludenti Rei exceptione.
- 3 Actoris dubia probatio, dubia quoque Rei exceptione potest refelli.
- 4 Immemorabilis excluditur dato certo initio,
- 5 Productio facta ab Adversario, non nocet alteri parti amplius vt num. 6. & 7.
- 6 Donatio non extenditur ad diuersa, & independentia à re donata.
- 7 Decimarum donatio facta à Principe laico, de qua specie decimarum intelligenda sit.
- 8 Voluntas Donatoris, recipit declarationem ab eius potestate.

Fama

- 11 *Fama per testes probata, destruitur, vel certa & inconstans redditur ex depositione aliorum testium de contraria fama deponentium.*
- 12 *Fama debet esse constans & inuariabilis.*
- 13 *Testes super fama deponentes tenentur reddere causam, unde fama ipsa processerit quamvis non essent interrogati.*
- 14 *Fama probatio infringitur, si testes illam deducunt ex erronea causa.*
- 15 *Fama non probatur per testes deponentes ex proprio iudicio & per possibile.*
- 16 *Fama ut probetur per testes, debent percutere tempus ante motam litem.*
- 17 *Fama posterior dum potuit oriri post motam litem non reddit incertam illam precedentem ante motam litem iustificatam.*
- 18 *Testes non arctantur ad expressionem causae, quae per corporis sensus exteriorem potest innotescere.*
- 19 *Testis super fama deponens, quando non teneatur exprimere causam, sed sufficiat, ut se publicè audivisse concludat.*
- 20 *Sensus decipi non potest circa proprium obiectum auditus.*

DECISIO CLVIII.

POST comprobatam ab Excellentiss. D. Duce de Beiar immemorabilem possessionem exigendi Decimas in Ditione de Capilla ex pluribus testibus de fama quoque Privilegij Apostolici deponentibus, & latam super utraque probatione sententiam in iudicatum deinde transactam, Agentes clar. memoriae Card. Infantis tunc Archiepiscopi Toletani, ad retardandam rei iudicatae executionem, diuersa probationum genera produxerant, quae coram Eminentiss. D. Card. Verospio sub die 16. Decembris anni 1636. ex irrelevantiæ fundamento reiecta, hodie vero coram me in eius locum subrogato ad disputationis trutinam reuocata, iterum Domini declararunt irrelevantia; quia immemorabilis Decimarum exactio ab ipso Duce concludenter iustificata, praedictis exceptionibus elidi non potuit non excludentibus immemorabilem per necesse iuxta dispositionem *tex. in l. 1. & 2. ff. de except. l. quingenta C. de probat.* & fore necessarium notat *Bald. in l. frustra num. 2. C. de probat. Bart. in l. genero num. 4. de us qui notantur Insam. Franch. in cap. 1. in 1. notabili de praeser. lib. 6. Aym. conf. 201. num. 29. & conf. 226. num. 8. Rot. decis. 190. num. 2. par. 2. diuers. & coram Gerg. dec. 201. num. 3.* Siue quod ad destruendam intentionem Actoris proponatur exceptio, siue ad certam eiusdem probationem elidendam, cum non solum Actoris intentio, sed eius quoque perfecta probatio certa pariter, ac concludenti debeat exceptione refelli, ut notat *Bart. in l. ad movendi nu. 50. ff. de iur. iur. Iason. in l. ad hac nu. 15. in fin. in 10. limitatione C. unde legitimi Abb. in cap. in praesentia num. 5. ac probat. Rota coram Mantico. decis. 274. nu. 4. & in Raxennaten. censum 29. Martij 1621. coram Marzanedo relata post Cenc. in add. dec. 64. n. 5.*

3 & 6. licet si dubia praecessisset Actoris probatio, dubia quoque posset exceptione refelli iuxta *conf. Surd. 505. num. 64. & dec. Rot. 229. nu. 33. par. 6. recent.* in quibus terminis procedunt

allegati Doctores, & alij ab Informantibus adducti.

- 4 Nec proinde quod immemorabilis vim elidit titulus acquisitionis duobus Instrumentis exaduerso comprobatus, in quorum altero continetur donatio Status de Capilla cum omnibus Decimis, portorijs, atque prouentibus collatis Ioanni Nuñez ab Henrico Rege Castellae, in altero vero eiusdem Principatus legitur facta venditio per ipsummet Ioannem antecessoribus moderni Ducis, quasi acquisitionis initium inde conuincatur exclusiui immemorabilis iuxta *glos. in cap. 1. de praeser. lib. 6. in verbo memoria, & notat ibi Io. Andr. in fin. gloss. in cap. illud in verbo inconcussa eodem. titul. Rota coram Gregorio. decis. 467. numer. 6. & coram Andr. decis. 65. num. 5.*
- 5 Vtrumque enim quod Instrumentum ab Agentibus Archiepiscopi Toletani productum officere non potest moderno Duci, qui neutri innittitur, ut respondit *Rot. coram Crescentio decis. 21. num. 4. de probat. & in dec. 731. num. 20. part. 1. diuers. & dec. 56. num. 22. par. 7. rec. quamvis eius*
- 6 Antecessores quod altero ex ijs productis vti fuerint in causa, dum ipse iure proprio, & ex peculiari titulo Maioratus, non autem hereditario causam prosequitur, ut probat *text. in l. Modestinus ff. de except. & in l. 2. C. de fid. Instrum. notat. Alex. in l. 2. C. de eden. Tiraq. de nobilitate cap. 37. num. 7. Rota coram Seraph. dec. 1314. nu. 1.* Eaue
- 7 productio quod facta fuit in causa diuersa, ut notat *Bald. in l. 2. num. 22. C. de eden. & in cap. causam qua 10. num. 8. de test. vbi etiam Aret. num. 31. Dec. in l. conditione num. 8. C. de inst. & subst. Socin. sen. conf. 122. num. 8. lib. 4. Rimin. iur. conf. 213. num. 20.* Qui
- 8 nimo quod adducta Instrumenta solum ostendunt acquisitum ius Principatus, non autem Decimarum, quod vti ab eo diuersum, ac independens, inde argui non potest ex Regia liberalitate donatum, *argum. text. in l. inter stipulantem §. Sacram ff. de verb. oblig. & in l. fin. ff. de calumniat. Bart. in l. Papinianus nu. 2. ff. de minoribus Alex. conf. 66. num. 7. & in his terminis arguit Bertan. conf. 350. num. 1. & 8. Ludonic. Bell. conf. 57. numer. 26.*
- 9 Quamuis quod expressa eorundem mentio praecesserit in Instrumento donationis, cum illa solum intelligi debeat de ea specie Decimarum, Regi debita ratione temporis dominij, siue ex mercium emptione ac venditione, siue ex earundem introductione in portus Maris, siue demum ex piscatione retrahenda de quibus meminit *Bald. in conf. 419. num. 1. cas. propriae decimationes asserens apocellari Lasart. de Decim. cap. 19. nu. 30. Fontanell. de pact. nupt. clausula 4. gloss. 19. par. 1. num. 82. Gust. de Gabell. q. 1. num. 13. Masstrill. de Magistr. lib. 3. cap. 10. nu. 305. Molin. de Iust. & iure disput. 662. num. 6. attentam praesertim po-*
- 10 testate quod Donatoris Decimarum spiritualium omnino incapacis, a qua eiusdem voluntas, ac subsecuta Decimarum donatio declaratur in specie Decimarum temporalium laicis quoque personis competentium ex *not. in cap. Dai- bertum 1. quest. 7. & in cap. cum super Abbatia de offic. & potest. Deleg. & notat ibi gloss. in verb. mutuo aduersantibus, & in l. Lucius Titius §. Imperatorem ff. ad municipal.*

- 11 Neque Apostolici privilegii fama a Testibus Ducis abunde probata destruitur vel ex alijs testibus ab Archiepiscopo Toletano productis de contraria usurpationis fama deponentibus, ex quibus incerta, & inconstans reddi videtur altera fama aliorum depositione testium comprobata pro parte Ducis contra dispositionem *text. in c. de parentela 35. q. 6. constantem*
- 12 & inuariabilem requirentis *notat Bald. in l. conuenticulum num. 8. C. de Episc. & Cler. Roland. conf. 3. num. 4. & 49. vol. 1. Surd. conf. 151. num. 79. Rot. coram bon. mem. Coccino doc. 68. num. 18. Vel quia*
- 13 aliqui ex eisdem testibus Ducis nullam causam reddunt, unde fama ipsa processerit, ad cuius tamen expressionem adstrictos esse, quamuis non interrogatos aduertit, *Iacobin. à Sancto Georgio in l. testium fines §. eiusdem quoque num. 14. ff. de testam. Alex. conf. 72. num. 9. lib. 1. & conf. 25. numer. 6. lib. 4. Bertran. conf. 101. num. 6. Ruin. conf. 51. num. 14. lib. 5. & alij relati per Sanchez. de matrim. lib. 2. disputat. 42. num. 16. Alij vero eam ex Mauro- rum expulsionem deducunt mediante huius fa- miliae virtute sequuta, & quae tamen causa ex publicis Historicorum monumentis erronea conuincitur Ferdinando Regi expulsionem ip- sam adscribentibus per annos 143. ante delatam in hanc familiam Capillae Dominium, ac con- sequenter famae probationem infringit, ut *notat Bart. in l. de minore. plurimo n. 18. ff. de quest. & ponderauit Aym. consil. 366. numer. 45. Roland. consil. 30. numer. 48. lib. 1. Alexand. conf. 173. num. 12. lib. 6. & alij plures relati per Cyriac. contr. 150. nu- mer. 47.**
- 15 Testes enim super fama usurpationis exa- minati praeterquam pluribus exceptionibus re- pelluntur in praeterita decisione deductis, neque eam concludunt per necesse, sed solum ex pro- prio iudicio, & per possibile contra dispositio- nem *text. in l. neque Natales C. de probat. & l. ad pro- bationem C. de tit. l. non hoc C. unde legit. cap. cum, contingat de offic. deleg. notat Bart. in l. quid tamen x. ff. arbit. ff. de recept. arbitris sub num. 3. & in tract. de testimoniis nu. 12. Tindar. in tract. de test. par. 1. cap. 1. num. 1. Rota coram Verall. decis. 264. num. 13. par. 3. & in decis. 151. num. 10. & 317. num. 4. par. 4. tom. 2.*
- 16 rec. neque percutiunt tempus ante litem motam, prout fore necessarium aduertit *Abb. in cap. ex quadam num. 3. de test. Henric. Boich. in cap. 3. & super eo num. 5. de eo qui cogn. consang. ux. sua Crot. in tract. de test. num. 308. Rota coram Verall. decis. 413. num. 1. par. 2. coram Gregor. dec. 325. nu. 13.*
- 17 & coram Seraph. 1103. num. 4. Ideoque cum haec fama posterior oriri potuerit post motam litem, nec incertam reddidit praecedentem a testibus Ducis iustificatam, nullis ante litem motam contrariis probationibus debilitatam, ut ponderauit *Rot. in Tullen. sponsalium 22. Iunij 1620. coram Sacrato par. 4. tom. 2. decis. 232. nu. 21. in recent.*
- 18 Testes vero pro parte Ducis de privilegii fama sine causa deponentibus hinc reijci non valent dum non arctantur ad expressionem causae per corporis sensum exteriorem inno- tescentis, ut *notat Bald. in l. solum Cod. de test. n. 22.*
- 19 & 23. & in cap. praeterea num. 10. de test. & ubi ad hunc effectum satis esse asserit, ut testis se pu-

blice audiuisse concludat, & Quia sensus deci- pi non potest circa proprium obiectum audi- tus *Ferrerett. conf. 168. num. 19. ubi attestatur de praxi in Romana Curia recepta, & de stylo Tribunalis attestatur Rota coram Verall. decis. 7. num. 1. par. 2. & 289. par. 3. & coram Cassad. decis. 3. num. 10. de probat. coram Casal. decis. 234. num. 2. co- ram And. decis. 45. num. 6. coram Greg. dec. 2. 3. nu. 2. ubi late Add. num. 10. & in dec. 351. num. 1. par. 2. rec. & in Hieracen. Iurispatronatus 15. Aprilis 1613. coram bon. mem. Cardinali Verospio. Quae sanè fa- ma idcirco ex aliorum ratione testium erronea non infringitur, quamuis nec talis illa conuin- catur ex praedictis Historicorum monumentis. Hi enim adscribendo Ferdinando Regi Victo- riam non proinde excludunt, quin virtute Procerum huius familiae potuerit quoque co- tingere Maurorum cecidio ab eodem Statu de Capilla, postquam maximè ex alijs Historicis, ac testibus exaduerso productis ostenditur Ia- cobum de Zuniga auctorem moderni Ducis sub Rege Alphonso per quatuordecim annos ante in Bello Tolosano reuè pugnasse, ibi- que praclarum praebuisse specimen fortitudi- nis irrumpeudo omnium primus in Castra Maurorum, contractis catenis ferreis, quibus illa muniebantur, in cuius praclari facinoris memoriam gentilitio stemmati postmodum anulos addidisse, ut fuit in praeterita decisione ponderatum, inde enim nec possibilitas exclu- ditur, quinimo maxima resultat verisimilitu- do quod subsequente postmodum expulsionem Maurorum interfuerit Iacobus.*

Et ita utraque &c.

R. P. D. C E L S O.

Postea Eminentiss. D. CARDINALI.

Gerundem Beneficij.

Mercurij 11. Martij 1643.

ARGUMENTVM.

Ius patronatus, quod plenè, & concludenter probatur ex ipso instrumento foundationis, ubi tamen deficit instrumentum probationem recepit ex praesentationibus effectum sortitis, quae etiam sufficientes dicuntur ad probatio- nem pertinentis in hac materia.

S V M M A R I V M.

- 1 Vacatio per obitum probatur ex confessione partis ex eadem vacatione venientis.
 - 2 Beneficia de iure praesumuntur simplicia, & absque residentia.
 - 3 Ius patronatus plenè probatur ex instrumento funda- tionis, & dotationis.
 - 4 Praesentationes effectum sortita probant ius patronatus etiam absque instrumento foundationis.
 - 5 Assertionem partis facta in litteris sua prouisionis ple- nè probant contra ipsam asserentem.
- Ius patronatus probatur ex confessione facta in lit- teris Ordinarij, quoties Ordinarius non est in lite num. 5.

- 6 *Pertinentia iuris patronatus probatur ex presentationibus, & resignationibus effectum sortitis.*
- 7 *Patronus sufficit quod probet descendentiam ab eo qui est in possessione presentandi.*
- 8 *Consanguinitas probata respectu unius fratris, remanet etiam probata quo ad alium.*
- 9 *Descendentia probatio generica sufficit etiam in iure patronatus, ubi non est alius qui se proximiorum contendat.*
Graduum distinctio non est necessaria ubi nemo comparet in concursu nu. 9.
- 10 *Valor in beneficialibus etiam per unicum testem probatur.*
Valoris in materia qualis qualis probatio sufficit in beneficialibus nu. 10.
- 11 *Adjudicatio beneficii conceditur stante verificatione narratorum.*
- 12 *Pontifex non censetur in iure patronatus derogare voluisse, nisi id fecerit ex certa scientia.*
- 13 *Clausula, dummodo tempore datæ presentium non sit alicui ius quæsitum, intra partium præservat.*

DECISIO CLIX.

PER obitum Baudilij Pau sequutum de mense Decembris 1646. vacavit beneficium simplex in Ecclesia Cathedrali Gerunden, ad quod cum se opposuisset Ioannes Prim, & Michael Compolier, dubitavi, An Ioanni, qui in partibus Sententiam favorabilem reportavit, esset dictum beneficium adjudicandum, & Domini attenda verificatione omnium narratorum, in eius gratia, ipso solum informante, responderunt affirmatiue.

Etiam vacatio beneficii per obitum dicti Baudilij, & quod non excedat valorem ducatorum 24. clarè resultat ex confessione partis adversæ facta in litteris suæ provisionis, & quæ sufficit ad effectum adjudicationis, iux. *decisionem Egidij 268. per tex. in l. cum præcum Cod. de liber. caus. prout in specie de expressione primæ qualitatis, firmavit Rot. coram Pnt. dec. 171. nu. 1. lib. 2. Mantie. decis. 132. eodem nu. Burat. decis. 155. n. 10. Et de secundo, Duran. dec. 237. nu. 6. & in rec. decis. 499. nu. 7. par. 4. tom. 2.*

Et ex eadem confessione probatur etiam, quod dictum beneficium personale residentiam non requirat, quæ qualitas, nec etiam agebat iustificatione, & ex quo de iure omnia beneficia præsumuntur simplicia, & absque residentia *Rebuff. in Praxi tit. Seculare beneficium quod simplex num. 11. Egid. decis. 676. Pampilonen. beneficiorum de Huarte 26. Aprilis 1613. coram Sacrato, & in Romana Clericatus S. Petri Veneris 8. Nouemb. 1624. coram Manzanedo.*

Iurispatronatus ex fundatione, & dotatione, probatur concludenter ex ipso instrumento fundationis factæ a Bernardo Prim vsque de anno 1480. in quo cauetur, quod Presbyter de genere fundatoris, & cognominatus cognomine de Prim cæteris præferri debeat; & talis autem probandi modus superat omnem alium qui dari possit in hac materia *glo. in cap. pia mentis 16. q. 7. Aym. conf. 68. in princip. Gonzal. ad reg. 8. glo. 18. num. 32. Viuian. de Iurepatr. lib. 11. cap. 5. n. 6.*

Rot. dec. 152. nu. 2. par. 5. rec. & dec. 37. nu. 3. par. 7. & disponit Sac. Conc. Trident. sess. 25. capit. 9. de reformat.

Et ultra quamplures presentationes continuatas, & effectum sortitas per spacium longissimi temporis, & ex quibus resultat probatio Iurispatronatus, etiam si instrumentum non exhiberetur *Cassad. dec. 7. nu. 4. de Iurepatr. Seraph. decis. 1232. num. 1. ver. secundo ex multiplicatis presentationibus & in rec. decis. 312. nu. 4. & seq. par. 1. & dec. 541. nu. 2. par. 2.*

Concurrit similis assertio Michaelis in litteris suæ provisionis datis in *Summ. num. 5. & quæ in præiudicium ipsius consentis optimè probat, dum Ordinarius non est in causa nec agitur de præiudicio Ecclesiæ Mantie. decis. 318. a princip. & præsertim num. 5. Greg. decis. 452. num. 1. & seqq. ibique Add. num. 22. & dictum fuit in Aquilana Iurisp. 24. Ianuarij. 1646. coram R. P. D. meo Corrado.*

De pertinentia vero Iurispatronatus ad favorem Petri a quo Ioannes presentatus fuit constat ex testibus formiter examinatis deponentibus, ipsum esse Nepotem, & hæredem Iacobi, quem apparet fuisse in quasi possessione presentandi ex pluribus presentationibus ab eo factis, ac consensibus præstitis diuersis resignationibus effectum sortitis, & ex quibus iustificata remanet quasi possessio, & pertinentia ad favorem eiusdem Iacobi, saltem ad effectum, de quo agitur, per *tex. in cap. quarelam 24. de electio, & capit. consultationibus 19. de Iurepatr. Rot. in Terdonen. Iurispatron. 22. Iunij 1646 coram R. P. D. meo Roias, & 17. Iunij 1647. coram me.*

Et consequenter etiam ad favorem Petri nepotis, & hæredis ipsius, esto quod non probaret descendentiam a primo fundatore, cum sufficiat patrono docere se esse descendentem ab eo, & qui fuit in possessione presentandi, ut aduertit *Viuian. de Iurepatr. lib. 11. cap. 5. num. 100. Lotther. de re benef. lib. 2. q. 11. num. 118. & seq. Rot. coram sanct. mem. Greg. dec. 452. nu. 16. ver. quoad cenamos, & num. seq. repetita in rec. dec. 274. nu. 8. par. 2. & Add. ad eundem dec. 349. num. 6. Buratt. decis. 559. num. 3. Duran. decis. 100. num. 4. & in recent. dec. 146. num. 2. par. 2. & dictum fuit in Tarraconen. beneficij 10. Ianuarij 1639. coram R. P. D. Carillo, & in Casaraugustana beneficij de Linares 22. Iunij 1643. coram R. P. D. meo Bichio.*

Similiter quod Ioannes sit Presbyter de genere, & familia fundatoris probant quatuor testes quorum alter in Curia, alij vero in partibus fuerunt formiter examinati, asserentes, eundem Ioannem, esse Presbyterum, & Rectorem Ecclesiæ de Vilafrazer, & vti talem vidisse illum pluries missam celebrantem, ac ulterius esse de familia de Prim, & fratrem germanum prædicti Petri presentantis; Nam probata consanguinitate in persona Petri eadem consanguinitas & remanet probata in persona Ioannis illius fratris *Angel. in Auth. ut liceat matri, & Ania S. ad hac in fine, quem refert, & sequitur Alex. in l. sape num. 51. versic. idem etiam sensit de re iud. Castellia Cotta in memorial. verbo Sententia dicta pro vno, & in puncto Rot. coram Coc. decis.*

decis. 105. num. 1. & in Gerunden. beneficij 27. Iunii, 1644. coram R.P.D. meo Bichio.

Non obstat, quod talis proximitas probata non fuerit per gradus distinctos; Nam cum testator non se restrinxerit ad certum gradum & Michael, qui solus concurret, non sit de familia, de Prim, nec se proximiorum contendat, † distinctio graduum non est necessaria, sed sufficit probatio generica, Garz. de benef. par. 7. cap. 15. num. 28. & seq. Pacian. de probation. lib. 2. cap. 12. num. 25. Escobar. de purit. & nobilit. par. 1. q. 9. §. 3. num. 47. & 50. Marefcot. var. resol. lib. 1. cap. 70. num. 3. Rota in Casaraugustana beneficij de Linares 4. Decembris 1643. & in d. Gerunden. beneficij 27. Iunii 1644. coram Reuer. P.D. meo Bichio.

Demum valor obtentorum iustificatur ex depositione testis dati in Sum. sub num. 8. qui licet sit vnicus, † tamen probat in hac materia, in qua sufficit qualis probatio, Zamoren. beneficij de Morales 20. Iunii 1594. Corduba, Firmiana Altaris 9. Decembris 1596. Litta, & dictum fuit in Placentina Beneficij 11. Decembris 1647. coram R.P.D. meo Arguelles.

Vndè cum ex prædictis omnia narrata per Ioannem remaneant iustificata, † merito Domini eidem beneficium adiudicandum esse responderunt, cap. cum Bertoldus de re ind. Causal. decis. 103. numer. 4. & in recent. decis. 337. nu. 1. p. 2. & decis. 15. num. 1. & 2. par. 1.

Nec quicquam facit, quod Michael obtinuerit à Sede Apostolica de eodem beneficio prouideri, nam, cum in huiusmodi prouisione non fuerit expositum illud esse debitum proximioribus de genere, eo familia fundatoris, non potest eidem suffragari in præiudiciu Ioannis ex ipsomet genere iam præsentati, cui non censetur Papa voluisse præiudicare, † nec legi fūgarionis derogasse, nisi id fecerit ex certa scientia, Castropal. operum moral. tom. 2. tract. 12. disp. 2. puncto 1. num. 17. Put. decis. 252. in fine lib. 3. in recent. decis. 97. num. 4. par. 3. Tarraconen. beneficij 10. Ianuarij 1639. coram Reuer. Pat. D. Carillo.

Præsertim attenta clausula † dummodo tempore date presentium non sit in eo alicui specialiter ius quesitum, per quam Ioanni ius sibi competens præseruatum fuit, Felin. in cap. in nostra num. 25. de rescript. Duran. decis. 100. num. 5. Burat. decis. 137. eodem num.

Et ita, &c. Altera tantum parte informante.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Auenionem Fideicommissi.

Mercurij 11. Martij 1648.

ARGUMENTVM.

Ne materia fideicommissi in donatione ordinati cum qualitate hæreditaria, an in eo filij censeantur dispositiue vocati; hinc plures enunciantur, ac demum reijciuntur coniecturæ ad eandem vacationis materiam tendentes, quas ex ipsa decisione videre poteris,

SVMMA RIVM.

- 1 Filij ad fideicommissum vocati cum qualitate hæreditarij an dicantur dispositiue vocati.
- 2 Qualitas hæreditaria expresse requisita in primo vocatis censetur in sequentibus, & alijs substitutis in conditione positis.
- 3 Conditio nihil ponit in esse.
Conditio reputatur debilior ipsamet dispositione num. 3.
- 4 Hæredes extranei num censeantur exclusi sub stipulatione facta pro successoribus quibuscumque.
- 5 Vocatio successorum facta per clausulam, & successoribus quibuscumque, censetur restricta post deficientiam descendantium, caterorumq; agnatorum.
- 6 Successores vocati per clausulam, & successoribus quibuscumque, quando restringantur ad hæredes sanguinis.
- 7 Facultas alicui tributa censeitur limitata ad limites subsequente declarationis.
- 8 Extranei num censeantur exclusi per vocationem factam cum clausula, & successoribus quibuscumque.
- 9 Donatio sub appellatione quorumcumque successorum etiam extraneos comprehendit.
- 10 Extranei in donatione vocati, ubi non adsunt coniectura non possunt ad hæredes sanguinis restringi.
- 11 Filij in conditione positi, & ipsi per vulgarem censentur vocati patre similiter per solam vulgarem vocato.
- 12 Dotandi onus alicui iniunctum, si & alijs in gradu subsequentibus non fuit repetitum, an illorum exclusionem importet.
- 13 Admissio unius importat exclusionem aliorum.
- 14 Agnationis contemplatione cessante, cessant coniectura propter illam adducta.
- 15 Masculinitas pluries repetita, num solam masculinæ prædilectionem ostendat, uel etiam conseruationem familia contineat.
- 16 Qualitas legitimittatis de per se non importat conseruationem familia, & quando, vide ibidem.
- 17 Legitimittatis qualitas potius Notariorum stylo, quam voluntate testatoris censetur apposta.
- 18 Vocatio minus dilecti arguat ne vocationem magis dilecti.
- 19 Proximiores in conditione positi inuitati censeantur per vulgarem, sub qua remotiores fuerunt expresse vocati.
- 20 Prædilectionis argumentum quando procedat, & numero seq.
- 22 Digressus ad plures substitutionum gradus, quando habeatur in consideratione.
- 23 Verba importantia tractatum temporis successuum quid operentur in fideicommissio.
- 24 Fideicommissum super re certa institutum, quando consideretur.
- 25 Coniectura in contractu ita requiruntur concludentes ac in fideicommissis.
- 26 Coniectura etiam in descendantibus debent esse concludentes, itaut certam testatoris mentem innuat.

DECISIO CLX.

Ad disputationis trutinam reuocata admiffione Petri ad Fideicommissum Baptista controuersum, pro Ioanne primum, ac filiis, illique deficientibus pro Gabriele seniore, ac liberis institutum in contractu donationis per ipsum uel Ioannem donatarium stipulata pro se, heredibus, ac successoribus quibuscumque. DD. denovo responderunt, Petrum ibidem presumi non posse dispositiue vocatum, et inspecta huius donationis natura, quæ dum filios primi Donatarij, licet expresse nominatos excludere poterat, nisi Patris hæredes extitissent, & quoties sese contra eius voluntatem ad fideicommissum admitti contenderent, iuxta distinctionem Fontanell. de pact. nupt. claus. 4. gloss. 9. p. 1. num. 10. approbatam à Dec. Soc. Surd. caterisq; relatis in altera decis. facta coram me 4. Februar. 1647. confirmata 26. Iunij super hac ead. causa, & in Pisaur. donationis 3. Febr. præteriti anni coram R. P. D. meo Otthobono in §. sed etiam coram eodem, comprobata 31. Ianuarij præteriti: Eò fortius Petrum ipsū solum in conditione positum, & qualitate hereditaria destitutum ab eodem fideicommissio repellit, quia hæc qualitas expresse requisita in primo vocatis, et necessario repetita censetur in Petro, ac sequentibus substitutis in conditione positis iuxta text. in l. si seruus plurius, §. ult. ff. de leg. 1. notat Zanch. in l. hæredes mei §. cum ita 4 par. m. 318. Ludou. Bell. conf. 118. Cabic. Latr. consult. 79. num. 29. & 54. uol. 2. Surd. decis. 322. num. 59. Vinc. de Pranch. decis. 213. n. 56. & 59. Vel quia ipsa conditio nihil in esse deducit, et ipsamet dispositione debiliore reputatur l. si quis sub conditione ff. de cond. inst. l. ex facto ff. de hered. instituen. l. 1. C. de pact. & notant ibi DD. communiter, & in l. lucius ff. de hered. inst. Soc. in l. hæredes mei §. cum ita ff. ad Trebel. Aymon. consult. 283. num. 3. Ludou. Bell. conf. 118. num. 3. Honded. conf. 67. num. 11. lib. 1. Becc. consil. 39. num. 21.

Resultare quoque uisū fuit ipsius Petri exclusio ex altera stipulationis parte pro successoribus quibuscumque concepta, sub qua quicumq; hæredes extranei, dum de indifferenti materia tractatur, censetur inclusi, ut aduertit Molin. de ritu nupt. lib. 3. q. 85. num. 50. & 64. Marescuar. lib. 2. cap. 20. num. 7. Tiraq. de retr. lig. §. 1. gloss. 7. num. 22. & 25. & respondit Rot. decis. 207. par. 6. recent. & in Portuen. Stagni 13. Iunij 1646. coram me.

Neque huic intellectui repugnat antecedens expressa uocatio filiorum Ioannis cum admiffione extraneorum incompatibilis, et quorum idcirco inclusio ex stipulatione pro successoribus quibuscumque præsumpta, vel restricta censetur post deficientem Ioannis descendētiā, cæterisque agnatos antea vocatos iuxta doctrinam Camerarij in repet. cap. 1. num. 44. tit. An agnati, uel filij Cephal. conf. 173. num. 28. Peregrin. consil. 5. num. 46. lib. 1. Frecc. de iussend. lib. 3. form. 3. num. 16. & 18. vel restricta et ad sanguinis hæredes ad euitandam repugnantiam inde resultantem, ut ponderauit Becc. consil. 74. num. 31. & 32. & post alios respondit Rota in Romana successione de Comitibus 15. Ian. 1642. coram Reuerendissimo Do-

mino meo Decano, & in Romana fructuum census 26. Iunij 1646. coram R. P. D. meo Cerro, & in Firmana bonorum 15. Aprilis 1616. coram Remboldo. Attenta præsertim subsequuta declaratione Baptista per uerba aduersatiua, Bene uult, & intelligit, quod castrum pertineret ad filios masculos Ioannis iuxta eiusdem uoluntatem, post mentionem quorumcumque successorum apposita, et ex quibus facultas Ioanni attributa ad limites subsequente declarationis limitata censetur, Becc. ad d. consil. 74. numer. 31. uers. ultimo non obstat, Rot. decis. 540. num. 20. par. 1. diuers.

Etenim procedere posset obiectio respectu filiorum primi gradus, quorum fauore specialiter Baptista disposuit, ut eorum alter vel plures admitti deberent ad Castrum iuxta electionem Ioannis Donatarij cum quibus idcirco concurrere non possent extranei per stipulationem prædictam inclusi, et licet in concursu se iuentium graduum, quos solum in conditione posuerat Baptista, nec speciali prouisione effecerat uide extranei non censentur exclusi ex dispositione text. in l. in agris ff. de acquir. rer. domin. notat Imol. in cap. cum dilecti in princ. de donat. Casanat. conf. 45. num. 148. cum seqq. præsertim, quia non agitur de materia differenti, de qua loquuntur auctoritates in contrarium superius adductæ, admissionem extraneorum restringentes post terminatam lineam agnationis, sed de indifferēti materia donationis sub appellatione quorumcumque successorum hæredes quoscumque licet extraneos comprehendentes, ut præter supra relatas auctoritates ponderauit Rot. in Leodien. Beneficij 1. Februarij 1645. coram R. P. D. meo Otthobono in §. Ratio resolutionis fuit circa finem.

Hinc resultat responsio ad alteram obiectio- nis partem ad hæredes sanguinis stipulationem prædictam restringentem, quia scilicet non agitur, vel de inuestitura, vel de emphyteusi Ecclesiastica, vel alia materia differenti. in quibus terminis procedunt auctoritates in contrarium adductæ, & decisiones superius recensitæ: Ibi enim, vel successuum fuerat fideicommissum institutum, nec ex aduerso controuertebatur, prout in decis. R. P. D. mei Cerri, vel expresse contemplata fuerat agnatio, prout in adducta Firmana coram Remboldo. uel demum ex uirgentibus, ac inconcussis coniecturis fideicommissum eliciebatur, quæ dum in casu proposito non concurrunt, nec ideo poterunt claram extraneorum inclusionem ad sanguinis hæredes arctare ex not. in l. continuis ff. de uerb. oblig. l. ubi est, & notat ibi Soccin. in uerb. notabili ff. de cond. & dem. & in l. cum Senatus num. uer. 3. insertur ff. eod. tit. Ludou. Bell. conf. 118. num. 8. Rot. in Mutinen. dotis 15. Nouembris 1641. coram Eminentiss. Panzirolo Subsecuta uero declaratio per uerba, bene uult, & intelligit operari tantum poterit restrictionem respectu filiorum primi gradus, in quibus specialis nominationis prouisio præcessit.

Suadet etiam Petri exclusionem sequens substitutio filiorum Gabrielis senioris per solam uulgarem ex Patris additione expiratam, sub et qua pariter, uulgari alij in conditione positi

simplicibus qualia sunt ista vt distinguendo bene aduertit *Gonz. in annot. contra nullit. d. n. 185. Graz. de benef. d. cap. 2. num. 241. & seq. Rot. decis. 10. num. 1. par. 2. diuers. & in d. Calaguritana Beneficij de Alexen coram Sanctissimo D. N. in Calaguritana Beneficij della Braza 27. Maij 1641. coram R. P. D. meo Pentingero, Calaguritana Beneficij de Iecora 4. Decembris 1643. coram R. P. D. meo Verospio, & in supradictis decisionibus Calaguritanis coram R. R. PP. DD. meis Carillo, & Otthobono. Motus autem proprius Clementinus excludit appellationem quando ad collationem deuentum fuit extraiudicialiter, & secus si iudicialiter fuit processum, vt declarauit Rota in Calaguritana Beneficij 23. Iuny 1645. S. nec visum fuit coram R. P. D. meo Arguelles, eademque distinctione tollitur obiectum Constitutionum synodaliu, & quatenus sint in vsu, & a summo Pontifice confirmata, vt respondit Rota in Calaguritana S. Ioannis de Molinar. 3. Iulij 1634. coram recol. mem. Coccino tunc Sacra Rota Decano, & in alijs relatis in d. Calaguritana Beneficij de Cornago S. quia dispositio coram R. P. D. meo Carillo.*

Hinc sequitur quod mandatum de prestando, presentatio, institutio, & quidquid aliud infra decennium a die relationis examinerum, & post appellationem ab ea interpositam gestum fuit attentati vitio subiaceat rap. non solum de appellat. in 6. Lancell. de attent. appellat. penden. cap. 12. limit. 49. per tot. Rot. decis. 488. num. 3. par. 3. decis. 613. num. 1. par. 4. recent. & in puncto in dictis Calaguritanis supra allegatis, quæ recensentur in d. Calaguritana Beneficij de Lumberras, S. & propterea, & S. seq. coram R. P. D. meo Otthobono, & in eadem 4. Iulij 1646. coram eodem: maximè quia appellatio est iustificata, cum appellans fuerit ab examineribus Urbis renunciatu habilis ad curata, & qui est modus docendi de grauamine illato ab examineribus de partibus in referendo solum habilem, ad simplicitas, Rota decis. 8. de probat. in nou. dec. 527. & decis. 538. num. 2. coram san. mem. Greg. XV. & in Calaguritana S. Ioannis de Molinar 15. Iuny 1612. coram bon. mem. Coccino in Calaguritana Beneficij de Cornago 19. Nouembris 1633. coram R. P. D. meo Ghislerio in Calaguritana Beneficij della Braza 27. Martij 1641. coram R. P. D. meo Pentingero. Et amplius quia superuenit rescriptum Signaturæ iustitiæ simpliciter causam appellationis committens & quod vi retrotractionis ad diem interpositæ appellationis efficit attentatum, quidquid medio tempore gestum fuit, Rot. in recent. decis. 305. nu. 19. par. 6. decis. 96. nu. 4. dec. 240. num. 2. coram Reuerendiss. Vrgellen. & in Cremonen. prepositura 27. Iunii 1644. coram R. P. D. meo Corrado cum alijs allegatis in dicta Calaguritana Beneficij de Lumberras coram R. P. D. meo Otthobono, & in alia Calaguritana Beneficij coram R. P. D. meo Arguelles.

Non obstat prætenfa comparitio Michaelis sub die 10. Maij 1647. per quam prætenditur approbatum examen, & renunciatum appellationi, quia illa non continet nisi simplicem declarationem Michaelis, quod pro secundo beneficio non intendebat ingredi nouum examen ex quo sufficiebat examen factum pro

primo, unde est quod inferri posset ad approbationem examinis facti ad effectum vt inferuiat etiam pro secundo beneficio non tamen resultat approbatio relationis examinerum, quæ nondum emanauerat, & secuta fuit tri-duo post, quamque illaturam grauamen Michael diuinare non poterat; imò fauorabilem sperabat, prout fauorabilem obtinuit ab examineribus Urbis, quia approbatio, & seu renunciatio non trahitur ad futura & ignorata, Bart. in l. qui Romæ S. duo fratres num. 11. ff. verb. oblig. & ibid. Alex. num. 27. Ias. nu. 21. Capr. conf. 103. num. 5. Tob. Nonius consil. 42. num. 21. Ceph. conf. 455. num. 31. Peregr. de fideicom. art. 52. num. 20. Surd. conf. 418. num. 10. Rot. decis. 485. num. 3. par. 2. recent.

Ex his corollarie sequitur quod sit apponendum sequestum, cui locus est siue possessio horum beneficiorum & sit vacans ne interim illorum fructus dilapidentur iuxta iur. in cap. olim de reser. ubi Felin. numer. 1. Abb. in cap. 2. numer. 14. de sequestr. post & fruct. Archid. in cap. quia res nu. 9. vers. quod si duo 11. quest. 1. Seraph. decis. 143. num. 5. Burat. decis. 900. num. 1. siue fuerit exaduerso apprehensa, quia cum apprehendi non potuerit, nisi post interpositam, vt supra appellationem & tanquam attentata venit sequestranda de stylo Rotæ, de quo testatur Cassad. decis. 3. num. 6. de rest. spoliat. Caputaq. decis. 157. par. 3. Cas. de Grass. decis. 2. nu. 1. de appellat. Reuerendiss. Vrgellen. decis. 414. num. 4. Garz. de benef. par. 9. cap. 4. num. 22. & in his terminis fuit decisum in causis Calaguritanis superius allegatis coram R. R. PP. DD. meis Otthobono & Arguelles.

Ideo proposito per me hodie dubio, an constet de attentatis, itaut sit apponendum sequestrum affirmatiue responsum fuit informante solum Michaeli, aduersarijs tamen pluries citatis.

R. P. D. B I C H I O.

Montis Cassinens Parochialis.

Luna 17. Februarij 1648.

A R G V M E N T V M.

Possessio cum titulo in beneficiis ad effectum reportandi manutentionem, an, & quando sit necessaria latissime discutitur, & si de validitate possessionis dubitari contingat manutentio concedenda est possessori, & postea in petitorio iustitia erit examinanda.

Merus executor literarum Apostolicarum, quando adest possessor, tenetur cum citari facere, etiam si esset intrusus, & quando secus, ex quibus verò dignosci possit an executor sit merus, vel mixtus clare demonstratur.

S V M M A R I V M.

- 1 Possessio instrumentalis, alio non existente in possessione est manutentibilis.
- 2 Possessio cum titulo ad obtinendam manutentionem in beneficiis non est necessaria, & quare.

Pos-

- 3 Possessio absque titulo in beneficialibus sufficit ad effectum reportandi manutentionem secus in Tribunalibus secularibus.
- 4 Beneficium illud dicitur saculare, quod Clerico saculari conferri solet, non attento, an collator sit secularis, vel regularis. & num. seq.
- 6 Possessio cum titulo saltem idoneo ad prescribendum etiam in summarissimo possessorio requiritur, quando resistit presumptio iuris.
- 7 Ecclesia omnes in eius Episcopi potestate consistunt in cuius Territorio sunt.
- 8 Beneficia secularia possunt etiam conferre Abbates regulares in territorio Episcopi.
- 9 Manutentio in beneficialibus an dari debeat aduersus iuris existentiam.
- 10 Possidere iure communi resistente, & prohibente quasi possessionem, aliud est, quam possidere aduersus iuris presumptionem.
- 11 Presumptio iuris in contrarium non vetat quasi possessionem, nec vehementer ei resistit.
- 12 Beneficia secularia a secularibus possideri debent.
- 13 Parochialium prouisiones fieri debent prauio concursu.
- 14 Decretum irritans inficit titulum, & possessionem.
- 15 Possessionis iustitia in beneficialibus videnda est in petitorio, & interim danda est manutentio possessori.
- 16 Index nulliter procedens priuat possessorem sua possessione.
Et propterea in ea venit manutenendus.
- 17 Index nulliter dicitur procedere, si procedit absque citatione.
- 18 Intrusus quando non sit citandus.
- 19 Executor merus literarum Apostolicarum, quando adest possessor, tenetur eum citari facere.
- 20 Executor mixtus literarum Apostolicarum debet partes Iudicis assumere, & procedere seruatis seruandis.
- 21 Clausula, dummodò, &c. & clausula, amoto, &c. efficiunt, ut executor non sit merus, sed mixtus.

DECISIO CLVI.

- I**N possessione Parochialis Ecclesiae sub inuocatione S. Martini ad Iudaicam dixerunt Domini dandum esse mandatum de manutenendo Francisco Salsello prouito ab Abbate Montis Cassini, & quia ille se possidere probauit per publicum instrumentum apprehensionis possessionis, quod nisi exaduerso probetur tunc alium possedisse suffragatur ad obtinendam manutentionem l. pradia ubi notant omnes ff. acq. poss. Rot. penes Greg. XV. decis. 138. num. 1. penes Cocc. decis. decis. 14. num. 5. & alias sepiissime.
- 2 Absque alia & discussione, vel exhibitione, tituli, quae in hoc summarissimo iudicio, neque in beneficialibus necessaria est, ne liceat cuique possessores molestare Abb. in cap. in literis nu. 27. de restit. spoliat. quem secuta est Rot. decis. 212. num. 8. coram S. M. Greg. XV. decis. 133. numer. 3. & seq. coram Reuerendiss. Vrgellen. ubi respondetur omnibus contrariis & dicitur illa forsan procedere in tribunalibus secularibus, quae cum solum se interponat ad coadiuandos prouisos a Papa, aut ab Ordinario consec-
- Par. X. Recent.

quenter etiam titulum exhiberi exposcunt, decis. 698. num. 3. par. 2. recent. decis. 242. num. 16. inter impress. apud Cinc. de censib. decis. 328. nu. 8. dec. 402. num. 10. & 11. decis. 589. apud Modern. de manut. & fuit dictum in Montisalti beneficij 18. May 1646. S. Itaque, coram me.

- A qua receptissima conclusione non potest in casu nostro recedi, & eo quod cum agatur de beneficio saculari quale dicitur, quod Clerico saculari solet in titulum conferri, non attento an Collator sit secularis, vel regularis. Felin. in cap. in nostra sub num. 44. de rescr. Gonzal. super reg. 8. Cancell. gloss. 3. num. 38. Lotther. de re benef. lib. 1. quest. 34. num. 7. ius & resistit collationi de eo factae ab Abbate Montis Cassini, ad tex. in cap. omnes Basilicae 17. q. 7. ac tradita per Lotther. de re benef. lib. 2. quest. 21. n. 1. & propter
- 6 resistantiam & etiam in summarissimo possessorio requiritur titulus saltem idoneus ad prescribendum, cap. cum persona de priuileg. in 6. Connarr. pract. quest. lib. 3. q. 19. num. 11. Grat. discept. 870. num. 15. & seqq. Rot. decis. 646. num. 9. apud modern. de manuten.
 - 7 Quia licet & secundum priorum Canonum regulam omnes Ecclesiae in eius Episcopi potestate consistant, in cuius Territorio sunt, ut habetur in d. cap. omnes Basilicae, exinde non
 - 8 prohibetur & quin etiam Abbas regularis habere possit in eodem territorio collationem beneficiorum secularium, ut post Abbatem, & alios ibi allegatos dixit Rot. dec. 578. sub num. 2. vers. nam esto par. 1. rec. Lotther. de re benef. lib. 1. q. 34. num. 8. sed solum resultat iuris existentia pro
 - 9 Episcopo, & quae non impedit quominus aduersus priuatum, nempe Io: Baptistam Martuccium de hoc ipso beneficio se prouisum, pretendentem dari debeat manutentio, Abb. in cap. 1. num. 4. ut lit. penden. Marefc. var. resol. lib. 1. cap. 11. sub nu. 46. vers. quapropter, ubi ait aliud esse possidere iure communi resistente, & prohibente quasi possessione, aliud possidere ius aliquod aduersus quamdam praesumptionem
 - 11 iuris, & quod non vetat eiusdem iuris quali possessionem, nec vehementer ei resistit Seraph. decis. 970. num. 5. decis. 1047. num. 10. Buratt. decis. 222. n. 9. Rot. inter rec. decis. 752. nn. 5. par. 2. cum alijs allegatis a moder. Perusino de manut. obseru. 44. num. 56. & seqq. Praeter quod versamur extra terminos huius quaestionis, quae forsan caderet, si ageretur de manutenendo Abbate in quasi possessione conferendi beneficium saculare, existens in Diocesi alterius Episcopi: at beneficium hoc situm est in Territorio Montis Cassini, & agitur de manutentione Clerici secularis illud possidentis, cui nullatenus ius re-
 - 12 sistit; & imò fauet cum beneficia secularia a secularibus possideri debeant, cap. cum de beneficio de praeben. in 6. Menoch. de arbitr. cas. 20. num. 86. & 87. Gonz. super reg. 8. gloss. 7. num. 6. Egyd. decis. 162.
 - 13 Nec pariter resistit & possessioni Salselli dispositio Sacri Concilij Tridētini sess. 24. de reform. cap. 18. mandantis prouisiones Parochialium fieri prauio concursu quam dispositionē S. M. Pius V. in Constit. 13. inter eius impress. Bullar. tom. 2. mandauit seruari sub Decreto

- 14 irritanti, quod inficit titulum, ac possessionē eius vigore subsecutam, *Mant. decis. 40. num. 8. récol. mem. Coccino decis. 51. num. 4. Rot. inter recent. decis. 48. num. 2. & seqq. par. 5.* Nam Salsellus fuit prouisus præuio concursu per Abbatem Mōtis Cassini, tanquam loci Ordinarium; an autem idem Abbas potuerit indicere cōcursum, & beneficium conferre videndum erit in petitorio, & interim danda est manutentio Salsello possessori, *Menoch. de retinen. remed. 3. n. 736. Lotther. de re benef. lib. 1. quaest. 33. num. 23. & lib. 2. q. 45. num. 38. Seraph. decis. 287. num. 4.*

- Nō obstat posterior possessio ludicis autoritate, capta a Martuccio aduersario, ꝑ quia, cum iudex nulliter processerit, non priuauit Salsellum sua anteriori possessione, in qua propterea venit manutenendus *Felin. in cap. dilectus, il primo, sub num. 1. vers. fallit secundo, de recept. S. M. Greg. XV. dec. 9. num. 8. decis. 45. num. 5. decis. 105. num. 5. vbi allegat concordantes Mart. Andr. decis. 1. nu. 6.* Et ꝑ nullitas est euident, quia processit non citato Salsello possessore, vt debuit, *iux. text. in cap. licet Episc. de pralen. in 6. l. fin. cod. si per vim, vel alio mod. Menoch. de recuper. remed. 1. num. 111. Rot. decis. 172. & 412. utrobique num. 3. par. 4. diuers. quamuis (quod negatur)*
- 17 Salsellus esset intrusus, ꝑ quia etiam intrusus est citandus, nisi ex actis constet de notoria intrusione, nullamque prorsus competere defensionem *Franc. in cap. ex ratione num. 29. de appellat. Gabr. conf. 31. num. 20. lib. 2. Rot. dec. 234. num. 1. apud Modern. de manut. dec. 211. num. 1. p. 2.*
- 19 *recent. decis. 187. num. 1. par. 3. vbi dicitur, ꝑ quod etiam merus executor, quando adest possessor tenetur eum citari facere.*

- 20 Quo magis ergoꝝ executor mixtus, qui debet partes ludicis assumere, & procedere seruatis seruandis, *Felin. in cap. de cetero num. 9. de re iudic. Card. conf. 75. num. 1. Menoch. decis. 7. de rest. spol. Accbil. decis. 6. num. 5. super reg. de trienn. Seraph. decis. 1056. num. 2. Rota inter recent. decis. 51. num. 9. par. 7. qualem fuisse eum, à quo in executionem literarum Apostolicarum aduersarius obtinuit immiſsionem constat, quia in dictis literis adest clausula, dummodo de tempore præsentium alicui non sit ius quæsitum, necnon amoto quolibet illicito detetore, quæ clausulæ efficiunt; vt executor non sit merus, sed mixtus, vt de prima tradit, *adden. ad Greg. XV. decis. 413. sua num. 4. circa fin. Rota coram eod. Greg. XV. dec. 91. num. 2. coram bon. mem. Burat. decis. 651. num. 4. & 6. & in Nullius, seu Baren. Beneficij 20. Martij 1626. coram Reuerendiss. Vrgellen. in Pistorien. Thesauraria 31. Ianuarij proxime præteriti coram R. P. D. meo Ghislerio, & de altera Causaler. decis. 478. num. 4. Buratt. decis. 746. numer. 6. & 7.**

Et ita decisum vna tantum parte informante, præuijs tamen pluribus citationibus aduersarij.

R. P. D. M E L T I O,

Postea Episcopo P A P I E N.

Vrbeuetana Bonorum.

Luna 2. Martij 1648.

A R G V M E N T V M.

Quæ requirantur vt iudicium vitium faciat litigiosi in præſenti decisione videbis, ad distinctionem quando illud reale, vel personale dicatur, licet in consequentiâ etiam bona comprehendere possit.

S V M M A R I V M.

- 1 Iudicium introductum super cassatione instrumenti dicitur reale, & num. seq.
- 2 Litigiosa res non efficitur in actione personali.
- 3 Bona non effecta litigiosa libere possunt alienari.
- 4 Alienatio vt impediatur per vitium litigiosi, requiritur introductio iudicij actione reali super dominio rei.
- 5 Alienatio facta in fraudem creditorum, & parata, vel capta executionis dicitur nulla.
- 6 Pactum resolutionum efficit, vt quis bona possit vindicare.
- 7 Bonorum mentio necessaria est, vt iudicium dicatur reale, & trahat vitium litigiosi.
- 8 Vitium litigiosi contrahitur quando super dominio causa mouetur.
- 9 Iudicium, vbi fit actione personali ad obseruantiam contractus, non trahit vitium litigiosi, licet in consequentiâ bona venire possint.
- 10 Vitium litigiosi non contrahitur, vbi primum iudicium actione personali iam fuerat resolutum, secundum verò nondum inceptum actione reali.
- 11 Procurator nemo præsumitur.
- 12 Acta facta à non habente mandatum procura Domini non præiudicant, & sup. n. 11. Scientia litis in eo, in quem fuit facta alienatio requiritur de tempore alienationis. num. 12. Scientia certa, & indubitata requiritur in materia vitij litigiosi. num. 13.

D E C I S I O C L V I I.

FVNDAMENTA decisionis in hac Causa, coram me emanatę sub die secunda Martij 1646. & quæ hodie reuidetur, in eo præcipue consistunt, quod alienatio bonorum, de quibus agitur, facta per Com. Cæsarem, & Octavianum de Marſcianis ad fauorem Com. Federici de Marſciano, ac Monialium S. Mariæ Magdalenz de Perusio, fuerit valida, eo quia fuit facta, nulla extante lite super dominio, & recuperatione dd. bonorum inter dd. Com. Cæsarem, & Octavianū ex vna, & Com. Sfortiam, & Galeatium fratres de Marescottis ex altera parte, qui prius dicta bona, mediante D. Octauia Vrsina eorum Matre Tutrice, & pro tempore Curatrice, vsque de anno 1609. sub 26. Iunij alienarunt in eosdem Comites de Marſcianis; Et quod Decretum contra dd. Com. Cæsarem, & Octavianum fuerit nullum

lūm, quia citatus minimè fuit legitimus Procurator eorundè de Marscianis in illius consecutione. Reproposita autem sub hac die Causa, placuit DD. in decisis persistere.

Nec obstare visum fuit, quod Iudiciū mediante citatione executā per illos de Marescottis incēptum sub 15. Septembris 1609. pro adimplemento cōtentorum in Instrumēto retrocessionis ab ipsis factæ sub d. die 26. Iunii 1609. aliàs ad videndum illud cassari, & annullari, † & quodcumque Decretum necessarium, & opportunum fieri, & interponi, vt legitur in Sum. eorundem de Marescottis n. 2. dicatur reale iuxta doctrinam Couar. pract. quæst. cap. 15. num. 7. §. sed si actione.

Quia Couar. benè loquitur in suis terminis scilicet quando vigore actionis personalis agitur ad rem aliquam petendam, atque ad illius traditionem; In præsentī autem casu nullum, verbum secundum mentem Couarr. Sed tantum iudiciū fuit inchoatū pro adimplemento Instrumēti retrocessionis, & ideo nullum fuit contractum vitium litigiosi, cum appareat introductum actione personali, † quares uon efficitur litigiosa, text. in l. 1. ff. de litig. ibique Bart. sub princ. vers. si verò agitur actione personali, & Cyn. in auth. litigiosa in fine versic. Aut querimus de personali C. eod. tit. Bald. in l. 1. col. 2. & 3. C. cum diuid. Specul. in tit. de appell. §. nonissimè num. 17. & 18. Rom. conf. 270. Pro decisione n. 3. vers. Secunda, quia cum actio, Menoch. conf. 79. n. 27. vers. hac ergo lis, Ferrett. conf. 170. num. 5. & consil. 192. num. 7. Surd. conf. 405. num. 3. vers. Iudiciū enim super hypotheca, Menoch. de arbitr. iud. lib. 2. centur. 3. casu 202. num. 7. & 18. Lancellott. de attent. lit. pend. in præfat. n. 580. Peregr. de iur. fisc. lib. 4. tit. 6. num. 9. Osasch. decis. 144. num. 7. Rot. decis. 335. num. 4. coram Papa Greg. XV. & in recent. dec. 173. num. 5. vers. & prima ratio, & seq. par. 7. Buratt. decis. 59. num. 11. vers. imo decreta, & decis. 133. n. 8. & ibi Add. litt. B. Duran. decis. 364. num. 8. vers. quia fuit responsum; Et per consequens dd. bona potuerunt † per illos de Marscianis alienari in Com. Federicū, ac Moniales, vt inquit Rom. d. conf. 270. num. 3. vers. consequens est ergo, Seraph. decis. 134. num. 4. Ad effectum enim, vt lis dicatur introducta super re, & illius alienatio impediatur, † necesse est, quod agatur actione reali super eiusdem rei dominio, vt præter relatos in decisione, quæ reuiderur, sub §. non obstat, vers. & tunc solummodo explicat gloss. ult. in Clem. 2. verbo plenè, vt lis. pend. Lancell. de attent. p. 2. cap. 4. num. 29. Rot. in Albanen. confinium 20. Iunii 1620. §. Nequè dubitari potest, coram b. m. Pirouano. Auctoritates verò, quæ in contrarium adduci possent, videlicet Couarr. pract. q. cap. 15. num. 7. vers. si actione, & c. Capic. decis. 128. nu. 10. vers. Et quamuis, Surd. conf. 405. num. 9. in fine, vers. respondeo, Canter. var. resol. in tit. de sent. & earum execut. c. 17. num. 451. vers. Nam licet, Canal. decis. 131. n. 1. vers. quia respondebatur, Buratt. decis. 166. & 450. num. 1. & in recent. decis. 609. num. 2. par. 2. non applicantur, † cum loquantur tantummodò, quando alienatio fuit facta in fraudem Creditorum, & paratæ, vel inceptæ executionis.

Non obstat, quod Iudiciū fuerit inteu-

Par. X. Recen.

tatum per Com. de Marescottis ad effectum, rehabendi dominium bonorum retrocessorū, stante pacto resolutiuo in prædicto Instrumēto retrocessionis appposito, cuius vigore ex tēpore factæ declarationis præsupponitur, in ipso Iure translaturum illud fuisse.

Quia licet ipsi vigore ass. pacti resolutiui potuissent dicta bona vendicare iuxta. tex. l. commissoria, ibi, Vendicationem rei eligere C. de pact. inter empt. & vend. & l. fin. ibi, vt à Venditrice vendicari debeant ff. de leg. commiss. l. rem alienam ff. de contrahen. empt. Osasch. decis. 65. num. 12. vers. quocasu, Mantie. de tacit. & ambig. lib. 4. tit. 29. nu. 22. vers. quia rei vendicationem habet. Non tamen hoc remedium intentarunt; sed citatio solum fuit ad finem, & effectum, quod Comites de Marscianis adimplerent contenta in prædicto Instrumēto, aliàs illud resolveretur iuxta formam pacti in eo apppositi, † & propterea nulla prorsus fuit facta in tali petitione mentio bonorum, vt præsupponunt Didac. pract. quæst. c. 15. nu. 6. vers. Vnde ubi actio personalis, Ant. Fab. in eius Cod. lib. 7. diff. 7. vers. id enim tum obtinet C. de execut. rei iudic. & benè declarat Honded. consil. 20. num. 30. vers. Primo, & num. 31. vers. quæ declaratio non nocet, & seqq. lib. 1. Vnde cessat in præsentī casu vitium litigiosi, quod tunc contrahitur secundum veriorē, & receptiorē DD. sententiā, † quando super dominio Causa mouetur contra possessorē, iuxta. tex. in Auth. litigiosa C. de litig. sumpta ex Auth. de litig. in §. 1. Non autem quando principaliter agitur personali actione ad obseruantiam, & implementum contentorum; † Quia tunc nulla cadit quæstio, & contentio super dominio rei, licet in consequentiam venire possit illius traditio, vel restitutio, Rom. d. conf. 270. num. 3. vers. secundo quia, Crauett. conf. 279. num. 1. vers. nec obstat modo, & latè probauit Rot. in dec. 173. num. 7. §. neq. potuit hunc effectum operari, vers. Vbi tanquam pro regula, & vers. qui attestatur par. 7. recent. confirmata sub 25. Februarij 1639. coram Merlino §. Secundò quia, Burat. decis. 76. num. 22. vers. ultra quod.

Prædicta eò magis procedunt, quia tale Iudiciū prorsus fuit terminatum mediāte Decreto Iudicis emanato sub die 12. seu 15. Octobris 1610. quo reposuit ab alio priori facto super cassatione, & nullitate dicti Instrumēti, vt constat ex eodem Sum. num. 4. Imò huiusmodi Iudiciū fuit derelictum per eosdem de Marescottis, dum ab ipsis aliud ordinariū principaliter fuit intētatum de anno 1611. super eiusdem Instrumēti annulatione, cassatione, & rescissione cum clausulis salutaribus, vt apparet ex Monitorio executō die 28. Maij eiusdem anni d. Sum. num. 10. quod operatur, vt alienationes bonorum, de quibus agitur, factæ die 23. Septembris 1609. 26. Ianuarij, ac 13. 19. & 22. Aprilis 1611. ac relatæ in eodem Sum. num. 3. & 8. d. vitio litigiosi notari non possint, dum præcedens Iudiciū in actione personali fuerat iam resolutum; † secundum vero nondum incēptum, Bart. in d. l. 1. §. inter sub num. 3. vers. quas penas intelligo ff. de litig. Osasch. decis. 144. num. 8. vers. accedat, & seq. & benè probat Crauett. d. conf. 279. num. 1. vers. hoc ita præsupposito

posito, cum alijs relatis per Lancell. de attent. p. 2. t. 4. in prafat. sub num. 501. vers. quarta demum, & numer. 605. vers. quamvis autem, & sub num. 606. vers. primum in fine.

Minus obstat, quod alienatio dd. bonorum facta dicatur à Com. Cæsare, & Octaviano de Marscianis in Com. Federicum Marscianum, pendente iam lite cum Marefcottis, quæ deducitur ex prædicta citatione executâ contra Antinorum, vti procuratorem d. Com. Cæsaris, quæ licet fuerit postea circumducta ob Decretum sub conditione factum sub die 15. Octobris 1609. Nisi infra quinque per DD. de Marefcottis doctum fuerit, quod in obtinendo præcedenti Decreto cassationis præfati instrumenti, citata fuerit persona legitima, ut in Sum. eorundem Com. de Marefcottis num. 4. atq; d. Decreti repositionis deinde emanaverit, stâte productione subsecuta die 20. eiusd. mēis mādâti procuræ facti sub die 20. Iunii 1604. in persona Antinori de Baptistis, ut ex d. Sum. n. 5.

Quia ex lectura d. mandati clare apparet, illud fuisse factum solum à Comite Cæsare Marsciano, non autem à Com. Octaviano, cui propterea non poterat præiudicium inferri, & ideo d. citatio fuit nulla, † cum nemo præsumatur Procurator licet C. de Proc. c. in nostra in fine eod. tit. in 6. & in Clem. 2. ibique not. DD. ut lit. pend. Martic. de tacit. & ambig. lib. 7. tit. 4. n. 2. & 3. Maro. Ant. var. resol. lib. 1. cap. 92. num. 1. ibi, 12 alias † acta facta, Alex. conf. 6. num. 4. lib. 4. Rimin. lū. conf. 593. num. 3. ibi, ad id mandatum non habearis. Rot. decis. 269. num. 4. vers. Vnde cessat par. 4. recent. & decis. 264. num. 1. coram Papa Greg. XV.

Quo verò adducuntur ad probandam scientiam litis in persona Com. Federici, nec etiam obstant. Quia procedere possent, quatenus actum fuisset actione personali ad bona, de quibus agitur, atque ad illorum traditionem consequendam ex supra deductis. Ex Instrumenti enim celebratis de anno 1609. 23. Septembris d. Sum. num. 3. certè deduci nequit, nā verba illa in altero descripta, videlicet scut. 66. ba. 66. soluta Romæ pro recuperatione eorū bonorum ab Ill. DD. de Marefcottis, nullo pacto referri possunt ad prædictum Iudicium, quod solum fuerat institutum per octo dies ante, nempe 15. eiusdem mensis, & sic nullus pro Marscianis actus, nullaue impensa facta dici poterat, vnde verè, ac realiter verba prædicta sunt referenda ad iudicium, quod iam fuerat peractum ad instantiam ipsorum de Marscianis pro recuperandis his bonis à Marefcottis, cuius diuersa acta leguntur in eodem Sum. num. 17. licet illud mediante instrumento concordie, & transactionis initæ die 26. Iunii 1609. fuerit postea terminatum. Verba autē illa, quæ leguntur in alio Instrumento confecto sub die 26. Ianuarij 1611. ac relato eodem Sum. num. 8. ibi, Item scut. 15. per Illustrem D. Comitem Federicum expensis pro d. D. Com. Octaviano in lite facta cum L. D. de Marefcottis ex causis, de quibus in actis in Vrbe per acta Theodori Porfirij, &c. siue referantur ad dictum iudicium institutū die 15. Septembris 1609. ac resolutum mediante Decreto repositionis, emanato die 15. Se-

ptembris 1610. siue ad iudicium possessorium manutentionis introductum ab illis de Marscianis die 26. Octobris, 1610. in quo favorabile Decretum ab illis fuit obtentum die 30. eiusdem mensis ibidem num. 6. & seq. non obstant. Tamen nulla ex illis inferebatur prohibitio alienationis dd. bonorum, nec litigiosi vitium, vt supra dictum est.

Apocæ verò in eodem Sum. relata sub num. 18. nullius sunt releuantie. Quia continent acta solummodò de anno 1634. incta, ex quibus 13 nulla prorsus resultat probatio scientiæ † de tempore dd. alienationum factarum Anno 1609. & 1611. prout necessaria fuisset, & quidem certa, & indubitata Bero. conf. 102. num. 50. ibi, Attamen non deponunt lib. 2. Bec. conf. 37. n. 23. ibi, quod ut scientia, Surd. conf. 189. num. 49. §. nec in presenti facto, Buratt. decis. 450. num. 4. vers. scientia vero emptoris Duran. d. decis. 364. num. 59. vers. cum tamen. Et in omnem casum talis scientia litis alleganda non videtur, cum ex noua lite, introducta inter cōtrahentes, dici nequeat, quod bona, de quibus agitur, fuissent effecta litigiosa; Quia ex sola actione personali intentata, nullum litigiosi vitium fuit contractum, vt superius fuit firmatum. Et ideo dd. Comites de Marscianis licitè potuerunt ad alienationem dd. bonorum deuenire.

Et ita vtraque parte, &c.

R. P. D. L E O N E V E R O S P I O.

Toletana Decimarum de Capilla.

Luna 2. Martij 1648.

A R G V M E N T V M.

Decimarū exactio alicui donata à Principe laico intelligitur de ea specie decimarum, quæ ei debebatur ratione temporalis domini, & non extenditur ad decimas spirituales, quia voluntas Donatoris recipit declarationem ab eius potestate.

Fama debet esse constans & inuariabilis, & licet testes teneantur reddere causam, vnde ipsa fama processerit, quamvis non essent interrogati id tamen, an & quando procedat, in præfenti decisione eruditissimè declaratur.

S V M M A R I V M

- 1 Decimarum exactio inmemorabilis, non potest elidi per exceptiones, inmemorabilem per necesse non excludentes.
- 2 Actoris intentio, & eius perfecta probatio, debent refelli ex certa, & concludenti Rei exceptione.
- 3 Actoris dubia probatio, dubia quoque Rei exceptione potest refelli.
- 4 Inmemorabilis excluditur dato certo initio.
- 5 Productio facta ab Adversario, non nocet alteri parti amplius ut num. 6. & 7.
- 6 Donatio non extenditur ad diuersa, & independentia à re donata.
- 7 Decimarum donatio facta à Principe laico, de qua specie decimarum intelligenda sit.
- 8 Voluntas Donatoris, recipit declarationem ab eius potestate.

Fama

- 11 *Fama per testes probata, destruitur, vel certa & inconstans redditur ex depositione aliorum testium de contraria fama deponentium.*
- 12 *Fama debet esse constans & inuariabilis.*
- 13 *Testes super fama deponentes tenentur reddere causam, unde fama ipsa processerit quamvis non essent interrogati.*
- 14 *Fama probatio infringitur, si testes illam deducunt ex erronea causa.*
- 15 *Fama non probatur per testes deponentes ex proprio iudicio & per possibile.*
- 16 *Fama ut probetur per testes, debent percutere tempus ante motam litem.*
- 17 *Fama posterior dum potuit oriri post motam litem non reddit incertam illam precedentem ante motam litem iustificatam.*
- 18 *Testes non arctantur ad expressionem cause, qua per corporis sensus exteriorem potest innotescere.*
- 19 *Testis super fama deponens, quando non teneatur exprimere causam, sed sufficiat, ut se publice auduisse concludat.*
- 20 *Sensus decipi non potest circa proprium obiectum auditus.*

DECISIO CLVIII.

POST comprobatam ab Excellentiss. D. Duce de Beiar immemorabilem possessionem exigendi Decimas in Ditione de Capilla ex pluribus testibus de fama quoque Priuilegij Apostolici deponentibus, & latam super vtraque probatione sententiam in iudicatum deinde transactam, Agentes clar. memorie Card. Infantis tunc Archiepiscopi Toletani, ad retardandam rei iudicate executionem, diuersa probationum genera produxerant, quæ coram Eminentiss. D. Card. Verospio sub die 16. Decembris anni 1636. ex irreleuantie fundamento reiecta, hodie vero coram me in eius locum subrogato ad disputationis trutinam reuocata, iterum Domini declararunt irreleuantia; † quia immemorabilis Decimarum exactio ab ipso Duce concludenter iustificata, prædictis exceptionibus elidi non potuit non excludentibus immemorabilem per necesse iuxta dispositionem *tex. in l. 1. & 2. ff. de except. l. quingenta C. de probat. & fore necessarium notat Bald. in l. frustra num. 2. C. de probat. Bart. in l. genero num. 4. de us qui notantur Infam. Franch. in cap. 1. in 1. notabili de præser. lib. 6. Aym. conf. 201. num. 29. & conf. 226. num. 8. Rot. decis. 190. num. 2. par. 2. diuers. & coram Gerg. dec. 201. num. 3. Siue † ad destruendam intentionem Actoris proponatur exceptio, siue ad certam eiusdem probationem elidendam, cum non solum Actoris intentio, sed eius quoque perfecta probatio certa pariter, ac concludenti debeat exceptione refelli, ut notat Bart. in l. ad mouendi nu. 50. ff. de iur. iur. Iason. in l. ad hæc nu. 15. in fin. in 10. limitatione C. unde legitimi Abb. in cap. in presentia num. 5. ac probat. Rota coram Mantico. decis. 274. nu. 4. & in Raxennaten. censuum 29. Martij 1621. coram Manzanedo relata post Cenc. in add. dec. 64. n. 5. & 6. licet † si dubia præcessisset Actoris probatio, dubia quoque posset exceptione refelli iuxta conf. Surd. 505. num. 6. & dec. Rot. 229. nu. 33. par. 6. recent. in quibus terminis procedunt*

allegati Doctores, & alij ab Informantibus adducti.

- 4 Nec proinde † immemorabilis vim elidit titulus acquisitionis duobus Instrumentis exaduerso comprobatus, in quorum altero continetur donatio Status de Capilla cum omnibus Decimis, portorijs, atque prouentibus collatis Ioanni Nuñez ab Henrico Rege Castellæ, in altero verò eiusdem Principatus legitur facta venditio per ipsummet Ioannem antecessoribus moderni Ducis, quasi acquisitionis initium inde conuincatur exclusiui immemorabilis iuxta glos. in cap. 1. de præsc. lib. 6. in verbo memoria, & notat ibi Io. Andr. in fin. gloss. in cap. illud in verbo inconcussa eodem. tituli. Rota coram Gregorio. decis. 467. numer. 6. & coram Andr. decis. 65. num. 5.
- 5 Vtrumque enim † Instrumentum ab Agentibus Archiepiscopi Toletani productum officere non potest moderno Duci, qui neutri innittitur, ut respondit Rot. coram Crescentio decis. 21. num. 4. de probat. & in dec. 731. num. 20. part. 1. diuers. & dec. 56. num. 22. par. 7. rec. quamvis eius
- 6 Antecessores † altero ex ijs productio vñ fuerint in causa, dum ipse iure proprio, & ex peculiari titulo Maioratus, non autem hæreditario causam prosequitur, ut probat *text. in l. Modestinus ff. de except. & in l. 2. C. de fid. Instrum. notat. Alex. in l. 2. C. de eden. Tiraq. de nobilitate cap. 37. num. 7. Rota coram Seraph. dec. 1314. nu. 1. Eaque*
- 7 productio † facta fuit in causa diuersa, ut notat Bald. in l. 2. num. 22. C. de eden. & in cap. causam que 10. num. 8. de test. vbi etiam Aret. num. 31. Dec. in l. conditione num. 8. C. de inst. & subst. Soccin. sen. conf. 122. num. 8. lib. 4. Ramin. iun. conf. 213. num. 20. Qui-
- 8 nimo † adducta Instrumenta solum ostendunt acquisitum ius Principatus, non autem Decimarum, quod vti ab eo diuersum, ac independens, inde argui non potest ex Regia liberalitate donatum, *argum. text. in l. inter stipulantem §. Sacram ff. de verb. oblig. & in l. fin. ff. de calumniat. Bart. in l. Papinianus nu. 2. ff. de minoribus Alex. conf. 66. num. 7. & in his terminis arguit Bertan. conf. 350. num. 1. & 8. Ludonic. Bell. conf. 57. numer. 26.*
- 9 Quamuis † expressa eorundem mentio præcesserit in Instrumento donationis, cum illa solum intelligi debeat de ea specie Decimarum Regi debita ratione temporis dominij, siue ex mercium emptione ac venditione, siue ex eorundem introductione in portus Maris, siue demum ex piscatione retrahenda de quibus meminit Bald. in conf. 419. num. 1. eas propriæ decimationes asserens apoellari Lasart. de Decim. cap. 19. nu. 30. Fontanell. de pact. nupt. clausula 4. gloss. 19. par. 1. num. 82. Gutt. de Gabell. q. 1. num. 13. Masstrill. de Magistr. lib. 3. cap. 10. nu. 305. Molin. de Inst. & iure disput. 662. num. 6. attentæ præsertim po-
- 10 testate † Donatoris Decimarum spiritualium omnino incapacis, a qua eiusdem voluntas, ac subsecuta Decimarum donatio declaratur in specie Decimarum temporalium laicis quoque personis competentium ex not. in cap. Dai- bertum 1. quasi. 7. & in cap. cum super Abbacia de offic. & potest. Deleg. & notat ibi gloss. in verb. mutuo aduersantibus, & in l. Lucius Titius §. Imperatorem ff. ad municipal.

- 11 Neque Apostolici priuilegii ꝛ fama a Testibus Ducis abundè probata destruitur vel ex alijs testibus ab Archiepiscopo Toletano productis de contraria usurpationis fama deponentibus, ex quibus incerta, & inconstans reddi videtur altera fama aliorum depositione testiũ comprobata pro parte Ducis contra dispositionem *text. in c. de parentela 35. q. 6. constantem*
- 12 & ꝛ inuariabilem requirentis *notat Bald. in l. conuenticulum num. 8. C. de Episc. & Cler. Roland. conf. 3. num. 48. & 49. volum. 1. Sord. conf. 151. num. 79. Rot. coram bon. mem. Coccino dec. 68. num. 18. Vel quia*
- 13 aliqui ꝛ ex eisdem testibus Ducis nullam causam reddunt, vnde fama ipsa processerit, ad cuius tamen expressionem adstrictos esse, quamuis non interrogatos aduertit, *Iacobin. à Sancto Georgio in l. testium fines §. eiusdem quoque num. 14. ff. de testam. Alex. conf. 72. num. 9. lib. 1. & conf. 25. numer. 6. lib. 4. Bertran. conf. 101. num. 6. Ruin. conf. 51. num. 14. lib. 5. & alij relati per Sanchez. de matrim. lib. 2. disputat. 42. num. 16. Alij vero eam ex Maurorum expulsionem deducunt mediante huius familie virtute sequuta, ꝛ quæ tamen causa ex publicis Historicorum monumentis erronea, conuincitur Ferdinando Regi expulsionem ipsam adscribentibus per annos 143. ante delatũ in hanc familiam Capillæ Dominiũ, ac consequenter famæ probationem infringit, *vt notat Bart. in l. de minore. plurimo n. 18. ff. de quest. & ponderauit Aym. consil. 366. numer. 45. Roland. consil. 30. numer. 48. lib. 1. Alexand. conf. 173. num. 12. lib. 6. & alij plures relati per Cynac. contr. 150. numer. 47**
- 15 Testes enim ꝛ super fama usurpationis examinati præterquã pluribus exceptionibus repelluntur in præterita decisione deductis, neque eam concludunt per necessesed solum ex proprio iudicio, & per possibile contra dispositionem *text. in l. neque Natales C. de probat. & l. ad probationem C. od. tit. l. non hoc C. unde legit. cap. cum, contingat de offic. deleg. notat Bart. in l. quid tamen x. ff. arbit. ff. de recept. arbitris sub num. 3. & in tract. de testimoniis nu. 12. Tindar. in tract. de test. par. 1. cap. 1. num. 5. Rota coram Verall. decis. 264. num. 13. par. 3. & in decis. 151. num. 10. & 317. num. 4. par. 4. tom. 24*
- 16 *rec. neque ꝛ percutiunt tempus ante litem motam, prout fore necessarium aduertit Abb. in cap. ex quadam num. 3. de test. Henric. Boich. in cap. 1. §. super eo num. 5. de eo qui cogn. consang. uxor. sua Crot. in tractat. de test. num. 308. Rota coram Verall. decit. 413. num. 1. par. 2. coram Gregor. dec. 325. nu. 13.*
- 17 & *coram Seraph. 1103. num. 4. Ideoque ꝛ cum hæc fama posterior oriri potuerit post motam litem, nec incertam reddidit præcedentem à testibus Ducis iustificatam, nullis ante litem motam contrariis probationibus debilitatam, vt ponderauit Rot. in Tullen. sponsalium 22. Iunij 1620. coram Sacrato par. 4. tom. 2. decis. 232. nu. 21. in recent.*
- 18 Testes verò ꝛ pro parte Ducis de priuilegii fama sine causa deponentibus hinc reiici non valent dum non arctantur ad expressionem causæ per corporis sensum exteriorem innotescens, *vt notat Bald. in l. solum Cod. de test. n. 22.*
- 19 & 21. & *in cap. præterea num. 10. de test. ꝛ vbi ad huuc effectum satis esse asserit, vt testis se pu-*

blicè audiuisse concludat, ꝛ Quia sensus decipi non potest circa proprium obiectum auditus *Ferreret. conf. 168. num. 19. vbi attestatur de praxi in Romana Curia recepta, & de stylo Tribunalis attestatur Rota coram Verall. decis. 7. num. 1. par. 2. & 289. par. 3. & coram Cassad. decis. 3. num. 10. de probat. coram Caval. decis. 214. num. 2. coram Andrad. decis. 45. num. 6. coram Greg. dec. 2. 3. nu. 2. vbi latè Add. num. 10. & in dec. 351. num. 1. par. 2. rec. & in Hleracen. Jurispatronatus 15. Aprilis 1613. coram bon. mem. Cardinali Verospio. Quæ sanè fama idcirco ex aliorum ratione testium erronea non infringitur, quamuis nec talis illa conuincatur ex prædictis Historicorum monumentis. Hi enim adscribendo Ferdinando Regi Victoriam non proinde excludunt, quin virtute Procerum huius familie potuerit quoque contingere Maurorum eiecio ab eodem Statu de Capilla, postquam maximè ex alijs Historicis, ac testibus exaduersione productis ostenditur Iacobum de Zuniga auctorem moderni Ducis sub Rege Alphonso per quatuordecim annos ante in Bello Tolosano reuere pugnasse, ibique præclarum præbuisse specimen fortitudinis irrumpendo omnium primus in Castra Maurorum, contractis catenis ferreis, quibus illa muniebantur, in culus præclari facinoris memoriam gentilitio stemmati postmodum anulos addidisse, vt fuit in præterita decisione ponderatum, inde enim nec possibilitas excluditur, quinimo maxima resultat verisimilitudo quod subsequente postmodum expulsionem Maurorum interfuerit Iacobus.*

Et ita vtrapue &c.

R. P. D. C E L S O.

Postea Eminentiss. D. CARDINALI.

Gerunden Beneficij.

Mercurij 11. Martij 1645.

ARGUMENTVM.

Ius patronatus, quod plenè, & concludenter probatur ex ipso instrumento foundationis, vbi tamen deficit instrumentum probationem recepit ex presentationibus effectum sortitis, quæ etiam sufficientes dicuntur ad probationem pertinentis in hac materia.

SVMMARIVM.

- 1 Vacatio per obitum probatur ex confessione partis ex eadem vacatione venientis.
 - 2 Beneficia de iure præsumuntur simplicia, & absque residentia.
 - 3 Ius patronatus plenè probatur ex instrumento foundationis, & dotationis.
 - 4 Presentationes effectum sortita probant ius patronatus etiam absque instrumento foundationis.
 - 5 Assertionem partis facta in litteris sue prouisionis plenè probant contra ipsam asserentem.
- Ius patronatus probatur ex confessione facta in litteris Ordinarij, quoties Ordinarius non est in lite num. 5.

- 6 *Pertinentia iuris patronatus probatur ex presentationibus, & resignationibus effectum sortitis.*
- 7 *Patronus sufficit quod probet descendentiam ab eo qui est in possessione presentandi.*
- 8 *Consanguinitas probata respectu unius fratris, remanet etiam probata quo ad alium.*
- 9 *Descendentia probatio generica sufficit etiam in iure patronatus, ubi non est alius qui se proximiorum contendat.*
Graduum distinctio non est necessaria ubi nemo comparet in concursu nu. 9.
- 10 *Valor in beneficialibus etiam per unicum testem probatur.*
Valoris in materia qualis qualis probatio sufficit in beneficialibus nu. 10.
- 11 *Adiudicatio beneficii conceditur stante verificatione narratorum.*
- 12 *Pontifex non censetur iuripatronatus derogare voluisse, nisi id fecerit ex certa scientia.*
- 13 *Clausula, dummodo tempore datæ presentium non sit alicui ius quaesitum, iura partium præservat.*

DECISIO CLIX.

PER obitum Baudilij Pau sequutum de mense Decembris 1646. vacavit beneficium simplex in Ecclesia Cathedrali Gerunden, ad quod cum se opposuisset Ioannes Prim, & Michael Compolier, dubitavi, An Ioanni, qui in partibus Sententiam fauorabilem reportauit, esset dictum beneficium adiudicandum, & Domini attenta verificatione omnium narratorum, in eius gratia, ipso solum informante, responderunt affirmatiue.

Etiam vacatio beneficii per obitum dicti Baudilij, & quod non excedat valorem ducatorum 24. clarè resultat ex confessione partis aduersæ facta in litteris suæ prouisionis, & quæ sufficit ad effectum adiudicationis, iux. *decisionem Egidij 268. per tex. in l. cum præcum Cod. de liber. caus. prout in specie de expressione primæ qualitatis, firmavit Rot. coram Put. dec. 171. nu. 1. lib. 2. Mantie. decis. 132. eodem nu. Burat. decis. 155. n. 10. Et de secundo, Duran. dec. 237. nu. 6. & in rec. decis. 499. nu. 7. par. 4. tom. 2.*

Et ex eadem confessione probatur etiam, quod dictum beneficium personalem residentiam non requirat, quæ qualitas, nec etiam egebat iustificatione, & ex quo de iure omnia beneficia præsumuntur simplicia, & absque residentia *Rebuff. in Praxi tit. Seculare beneficium quoduplex num. 11. Egid. decis. 676. Pampilonen. beneficiorum de Huarte 26. Aprilis 1613. coram Sacro, & in Romana Clericatus S. Petri Veneris 8. Nouemb. 1624. coram Marzanedo.*

Iuripatronatus ex fundatione, & dotatione probatur concludenter ex ipso instrumento fundationis factæ a Bernardo Prim vsque de anno 1480. in quo cauetur, quod Presbyter de genere fundatoris, & cognominatus cognomine de Prim cæteris præferri debeat; & talis autem probandi modus superat omnem alium qui dari possit in hac materia *glo. in cap. pia mentis 16. q. 7. Aym. cons. 68. in princip. Gonzal. ad reg. 8. glo. 18. num. 32. Viuian. de Iurepatr. lib. 2. cap. 5. n. 6.*

Rot. dec. 152. nu. 2. par. 5. rec. & dec. 37. nu. 3. par. 7. & disponit Sac. Conc. Trident. sess. 25. capit. 9. de reformat.

Et vltra quamplures presentationes continuatas, & effectum sortitas per spacium longissimi temporis, & ex quibus resultat probatio Iuripatronatus, etiam si instrumentum non exhiberetur *Cassad. dec. 7. nu. 4. de Iurepatr. Seraph. decis. 1232. num. 1. ver. secundo ex multiplicatis presentationibus & in rec. decis. 312. nu. 4. & seq. par. 1. & dec. 541. nu. 2. par. 2.*

Concurrit similis assertio Michaelis in litteris suæ prouisionis datis in *Summ. num. 5. & quæ in præiudicium ipsius confitentis optimè probat, dum Ordinarius non est in causa nec agitur de præiudicio Ecclesiæ Mantie. decis. 318. a princip. & præsertim num. 5. Greg. decis. 452. num. 1. & seqq. ibique Add. num. 22. & dictum fuit in Aquilana Iurisp. 24. Ianuarij. 1646. coram R. P. D. meo Corrado.*

De pertinentia vero Iuripatronatus ad fauorem Petri a quo Ioannes præsentatus fuit constat ex testibus formiter examinatis deponentibus, ipsum esse Nepotem, & hæredem Iacobi, quem apparet fuisse in quasi possessione presentandi ex pluribus presentationibus ab eo factis, ac consensibus præstitis diuersis resignationibus effectum sortitis, & ex quibus iustificata remanet quasi possessio, & pertinentia ad fauorem eiusdem Iacobi, saltem ad effectum, de quo agitur, per tex. in cap. *querelam 24. de electio, & capit. consultationibus 19. de Iurepatr. Rot. in Terdonen. Iurispatron. 22. Iunij 1646 coram R. P. D. meo Roias, & 17. Iunij 1647. coram me.*

Et consequenter etiam ad fauorem Petri nepotis, & hæredis ipsius, esto quod non probaret descendentiam a primo fundatore, cum sufficiat patrono docere se esse descendentem ab eo, & qui fuit in possessione presentandi, vt aduertit *Viuian. de Iurepatr. lib. 11. cap. 5. num. 100. Lotther. de re benef. lib. 2. q. 11. num. 118. & seq. Rot. coram sanctanem. Greg. dec. 452. nu. 16. ver. quoad cenamos, & num. seq. repetita in rec. dec. 274. nu. 3. par. 2. & Add. ad eundem dec. 349. num. 5. Burat. decis. 559. num. 3. Duran. decis. 100. num. 4. & in recent. dec. 146. num. 2. par. 2. & dictum fuit in Tarraconen. beneficij 10. Ianuarij 1639. coram R. P. D. Carillo, & in Casaraugustana beneficij de Linares 22. Iunij 1643. coram R. P. D. meo Bichio.*

Similiter quod Ioannes sit Presbyter de genere, & familia fundatoris probant quatuor testes quorum alter in Curia, alij vero in partibus fuerunt formiter examinati, asserentes, eundem Ioannem, esse Presbyterum, & Rectorem Ecclesiæ de Vilafrafer, & vt talem vidisse illum pluries missam celebrantem, ac vltèrius esse de familia de Prim, & fratrem germanum prædicti Petri præsentantis; Nam probata consanguinitate in persona Petri eadem consanguinitas & remanet probata in persona Ioannis illius fratris *Angel. in Auth. vt liceat matri, & Auz. S. ad hac in fine, quem refert, & sequitur Alex. in l. sape num. 51. versic. idem etiam sensit de re iud. Catellia Cott. in memorial. verbo Sententia dicta pro vno, & in puncto Rot. coram Coc. decis.*

decis. 103. num. 1. & in Gerunden. beneficij 27. Iunij, 1644. coram R.P.D. meo Bichio.

Non obstat, quod talis proximitas probata non fuerit per gradus distinctos; Nam cum testator non se restrinxerit ad certum gradum & Michael, qui solus concurrat, non sit de familia, de Prim, nec se proximiorum contendat, † distinctio graduum non est necessaria, sed sufficit probatio generica, Garz. de benef. par. 7. cap. 15. num. 28. & seq. Pacian. de probation. lib. 2. cap. 12. num. 25. Escobar. de purit. & nobilit. par. 1. q. 9. §. 3. num. 47. & 50. Marefcot. var. resol. lib. 1. cap. 70. num. 3. Rota in Casaraugustana beneficij de Linares 4. Decembris 1643. & in d. Gerunden. beneficij 27. Iunij 1644. coram Reuer. P.D. meo Bichio.

Demum valor obtentorum iustificatur ex depositione testis dati in Sum. sub num. 8. qui licet sit vnicus, † tamen probat in hac materia, in qua sufficit qualis probatio, Zamoren. beneficij de Morales 20. Iunij 1594. Corduba, Firmana Altaris 9. Decembris 1596. Litta, & dictum fuit in Placentina Beneficij 11. Decembris 1647. coram R.P.D. meo Arguelles.

Vnde cum ex prædictis omnia narrata per Ioannem remaneant iustificata, † merito Domini eidem beneficium adiudicandum esse, responderunt, cap. cum Bertoldus de re iud. Causal. decis. 163. numer. 4. & in recent. decis. 337. nu. 1. p. 2. & decis. 15. num. 1. & 2. par. 5.

Nec quicquam facit, quod Michael obtinuerit à Sede Apostolica de eodem beneficio prouideri, nam, cum in huiusmodi prouisione non fuerit expositum illud esse debitum proximioribus de genere, eo familia fundatoris, non potest eidem suffragari in præiudiciū Ioannis ex ipsomet genere, iam præsentati, cui non censetur Papa voluisse præiudicare, † nec legi fūnationis derogasse, nisi id fecerit ex certa scientia, Castropal. operum moral. tom. 2. tract. 13. disp. 2. puncto 1. num. 17. Put. decis. 252. in fine lib. 3. in recent. decis. 97. num. 4. par. 3. Tarraconen. beneficij 10. Ianuarij 1639. coram Reuer. Pat. D. Carillo.

Præsertim attenta clausula † dummodo tempore data præsentium non sit in eo alicui specialiter ius quasitum, per quam Ioanni ius sibi competens præseruatum fuit, Felin. in cap. in nostra num. 25. de rescript. Duran. decis. 100. num. 5. Burat. decis. 137. eodem num.

Et ita, &c. Altera tantum parte informante.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Auentioneñ Fideicommissi.

Mercurij 11. Martij 1648.

ARGVMENTVM

Ne materia fideicommissi in donatione ordinati cum qualitate hæreditaria, an in eo filij censeantur dispositiue vocati; hinc plures enunciantur, ac demum reiiciuntur coniecturæ ad eandem vacationis materiam tendentes, quas ex ipsa decisione videre poteris,

S V M M A R I V M.

- 1 Filij ad fideicommissum vocati cum qualitate hæreditarij an dicantur dispositiue vocati.
- 2 Qualitas hæreditaria expressè requisita in primo vocatis censetur in sequentibus, & alijs substitutis in conditione positis.
- 3 Conditio nihil ponit in esse.
Conditio reputatur debiliior ipsamet dispositione, num. 3.
- 4 Hæredes extranei num censeantur exclusi sub stipulatione facta pro successoribus quibuscumque.
- 5 Vocatio successorum facta per clausulam, & successoribus quibuscumque, censetur restricta post deficientiam descendendum, caterorumq; agnatorum.
- 6 Successores vocati per clausulam, & successoribus quibuscumque, quando restringantur ad hæredes sanguinis.
- 7 Facultas alicui tributa censeatur limitata ad limitem subsequente declarationis.
- 8 Extranei num censeantur exclusi per vocationem factam cum clausula, & successoribus quibuscumque.
- 9 Donatio sub appellatione quorumcumque successorum etiam extraneos comprehendit.
- 10 Extranei in donatione vocati, ubi non adsunt coniectura non possunt ad hæredes sanguinis restringi.
- 11 Filij in conditione positi, & ipsi per vulgarem censentur vocati patre similiter per solam vulgarem vocato.
- 12 Dotandi onus alicui iniunctum, si & alijs in gradu subsequenter non fuit repetitum, an illorum exclusionem importet.
- 13 Admissio unius importat exclusionem aliorum.
- 14 Agnationis contemplatione cessante, cessant coniectura propter illam adducta.
- 15 Masculinitas pluries repetita, num solam masculinæ prædilectionem ostendat, uel etiam conseruationem familie contineat.
- 16 Qualitas legitimatis de per se non importat conseruationem familie, & quando, uide ibidem.
- 17 Legitimitatis qualitas potius Notariorum stylo, quam uoluntate testatoris censetur appposita.
- 18 Vocatio minus dilecti arguat ne vocationem magis dilecti.
- 19 Proximiores in conditione positi inuitati censeantur per vulgarem, sub qua remotiores fuerunt expressè vocati.
- 20 Prædilectionis argumentum quando procedat, & numero seq.
- 22 Digressus ad plures substitutionum gradus, quando habeatur in consideratione.
- 23 Verba importantia tractatum temporis successorum quid operentur in fideicommissio.
- 24 Fideicommissum super re certa institutum, quando consideretur.
- 25 Coniectura in contractu ita requiruntur concludentes ac in fideicommissis.
- 26 Coniectura etiam in descendens debent esse concludentes, itant certam testatoris mentem innuāt.

DECISIO CLX.

Ad dispositionis trutinam reuocata admissione Petri ad Fideicommissum Baptiste controuersum, pro Ioanne primum, ac filiis, istque deficientibus pro Gabriele seniore, ac liberis institutum in contractu donationis per ipsum aut Ioannem donatarium stipulatæ pro se, heredibus, ac successoribus quibuscumque. DD. denique responderunt, Petrum ibidem presumi non posse dispositiue vocatum, et inspecta huius donationis natura, quæ dum filios primi Donatarii, licet expressè nominatos excludere poterat, nisi Patris heredes extitissent, & quoties sese contra eius voluntatem ad fideicommissum admitti contenderent, iuxta distinctionem Fontanell. de pact. nupt. claus. 4. gloss. 9. p. 1. num. 10. approbatam à Det. Soc. Surd. caterisque relatis in altera decis. facta coram me 4. Februar. 1647. confirmata 26. Iunij super hac ead. causa, & in Pisaur. donationis 3. Febr. præteriti anni coram R. P. D. meo Ottobono in §. sed etiam coram eodem, comprobata 31. Ianuarij præteriti: Eò fortius Petrum ipsū solum in conditione positum, & qualitate hereditaria destitutum ab eodem fideicommissio repellit, quia hæc qualitas expressè requisita in primo vocatis, et necessario repetita censetur in Petro, ac sequentibus substitutis in conditione positis in text. in l. si seruis plurim, §. ult. ff. de leg. 1. notat Zanch. in l. heredes mei §. cum ita 4 par. nu. 318. Ludou. Bell. conf. 118. Capic. Latr. consult. 79. num. 29. & 54. uol. 2. Surd. decis. 322. num. 69. Vinc. de Pranch. decis. 213. n. 56. & 59. Vel quia ipsa conditio nihil in esse deducit, et ipsamet dispositio debiliore reputatur l. si quis sub conditione ff. de cond. inst. l. ex facto ff. de hered. instituen. l. 1. C. de pact. & notant ibi DD. communiter, & in l. lucius ff. de hered. inst. Soc. in l. heredes mei §. cum ita ff. ad Trebel. Aymon. consult. 253. num. 3. Ludou. Bell. conf. 118. num. 3. Honded. conf. 67. num. 11. lib. 1. Becc. consil. 39. num. 21.

Resultare quoque uisā fuit ipsius Petri exclusio ex altera stipulationis parte pro successoribus quibuscumque concepta, sub qua quicumque heredes extranei, dum de indifferenti materia tractatur, censetur inclusi, ut aduertit Molin. de ritu nupt. lib. 3. q. 85. num. 20. & 64. Maresc. mariar. lib. 2. cap. 20. num. 7. Tiraq. de retr. lig. §. 1. gloss. 7. num. 22. & 25. & respondit Rot. decis. 207. par. 6. recent. & in Portuen. Stagni 13. Iunij 1646. coram me.

Neque huic intellectui repugnat antecedens expressa vocatio filiorum Ioannis cum admissione extraneorum incompatibilis, et quorum idcirco inclusio ex stipulatione pro successoribus quibuscumque præsumpta, vel restricta censetur post deficientem Ioannis descendētiā, ceterosque agnatos antea vocatos iuxta doctrinam Comerarij in repet. cap. 1. num. 44. tit. Agnati, uel filij Cephal. conf. 173. num. 28. Peregrin. consil. 5. num. 46. lib. 1. Frecc. de iustud. lib. 3. form. 3. num. 16. & 18. vel restricta et ad sanguinis heredes ad euitandam repugnantiam inde resultantem, ut ponderauit Becc. conf. 74. num. 31. & 32. & post alios respondit Rota in Romana successionis de Comitibus 15. Ian. 1642. coram Reuerendissimo Do-

mino meo Decano, & in Romana fructuum census 26. Iunij 1646. coram R. P. D. meo Cerro, & in Firmiana bonorum 15. Aprilis 1616. coram Remboldo. Atenta præsertim subsecuta declaratione Baptiste per verba aduersatiua, Bene uult, & intelligit, quod castrum pertineret ad filios masculos Ioannis iuxta eiusdem voluntatem, post mentionem quorumcumque successorum apposita, et ex quibus facultas Ioanni attributa ad limites subsecutæ declarationis limitata censetur, Becc. ad d. consil. 74. numer. 31. uers. ultimo non obstat, Rot. decis. 540. num. 20. par. 1. diuers.

Etenim procedere posset obiectio respectu filiorum primi gradus, quorum fauore specialiter Baptista disposuit, ut eorum alter vel plures admitti deberent ad Castrum iuxta electionem Ioannis Donatarij cum quibus idcirco concurrere non possent extranei per stipulationem prædictam inclusi, et licet in concursu se iuentium graduum, quos solum in conditione posuerat Baptista, nec speciali prouisione effecerat idem extranei non censentur exclusi ex dispositione text. in l. in agris ff. de acquir. rer. domin. notat Imol. in cap. cum dilecti in princ. de donat. Casanat. conf. 45. num. 148. cum seqq. præsertim, quia non agitur de materia differenti, de qua loquuntur auctoritates in contrarium superius adductæ, admissionem extraneorum restringentes post terminatam lineam agnationis, sed de indifferēti materia donationis sub appellatione quorumcumque successorum heredes quoscumque licet extraneos comprehendentes, ut præter supra relatas auctoritates ponderauit Rot. in Leodien. Beneficij 1. Februarij 1645. coram R. P. D. meo Ottobono in §. Ratio reservationis fuit circa finem.

Hinc resultat responsio ad alteram obiectio- nis partem ad heredes sanguinis stipulationem prædictam restringentem, quia scilicet non agitur, vel de inuestitura, vel de emphiteusi Ecclesiastica, vel alia materia differenti, in quibus terminis procedunt auctoritates in contrarium adductæ, & decisiones superius recensitæ: Ibi enim, vel successuum fuerat fideicommissum institutum, nec ex aduerso controuertebatur, prout in decis. R. P. D. mei Cerri, vel expressè contemplata fuerat agnatio, prout in adducta Firmiana coram Remboldo. vel demum ex uirgentibus, ac inconcussis coniecturis fideicommissum eliciebatur, quæ dum in casu proposito non concurrunt, nec ideo poterunt claram extraneorum inclusionem ad sanguinis heredes arctare ex not. in l. continuis ff. de uerb. oblig. l. ubi est, & notat ibi Soccin. in uerb. notabili ff. de cond. & dem. & in l. cum Senatus nu. uer. 3. insertur ff. eod. tit. Ludou. Bell. conf. 118. num. 8. Rot. in Mutinen. dotis 15. Novembris 1641. coram Eminentiss. Panzirolo Subsecuta uerò declaratio per verba, Bene uult, & intelligit operari tantum poterit restrictionem respectu filiorum primi gradus, in quibus specialis nominationis prouisio præcessit.

Suadet etiam Petri exclusionem sequens substitutio filiorum Gabrielis senioris per solam uulgarem ex Patris additione expiratam, sub et qua pariter, uulgari alij in conditione positi

positi præsumuntur vocati, vt notat Zanch. in l. heredes mei §. cum ita par. 7. num. 72. in fine Anson. Faber. Perog. ceteriq; in præterita decis. deducit. Siuè onus dotationis Gabrieli seniori, eiusque filijs iniunctum erga superstites filias Ioannis sine masculis prædefuncti, non tamen repeti-
 12 tum in filijs Gabrielis iunioris † cum horum indè eliciatur exclusio, qui eodem dotationis onere erga filios præcedentis nõ fuerunt gra-
 uati, arg. text. in l. ab eo C. de fideicom. l. planè §. ult. ff. de leg. 1. l. Imperator in princ. ff. de leg. 2. Cepb. conf. 268. num. 24. Socc. conf. 118. num. 24. lib. 1. siue demum facultas Ioanni Donatario attributa eligendi ex filijs, quem maluerit, cum ex ad-
 13 missione vnius cæterorum resultet exclusio, ac consequenter agnationis contemplatio ex-
 aduerso supposita euanescat, vt ponderauit Gabr. conf. 97. num. 24. lib. 1. Curt. sen. conf. 5. num. 44. Paspon. conf. 113. num. 19. cum seqq. Rota in Montis-
 falisci fideicom. 26. Ian. 1625. coram bon. mem. Coc-
 cino. Qua agnationis contemplatione cessan-
 14 te † coniecturæ omnes ex aduerso repetitæ fa-
 cile reiiciuntur, ut notat Scain. in add. dec. 2. n. 109. Card. Mant. de coniect. ult. vol. lib. 1. tit. 14. nu. 24. & in decis. 351. num. 8. Et in Tudertina fideicom. 23. Ianuar. 1641. coram R. P. D. meo Royas.

Hinc vis fieri non poterit in qualitate ma-
 sculinitatis pluries repetita, quasi contempla-
 ta indè videatur agnatio, cum ea qualitas ma-
 sculorum tantum prædilectionem ostendat,
 15 & † fauore substituti adiecta censeatur, ne à
 fœminis excludatur, non tamen conseruationem
 familiæ contineat, vt tradit Rip. in l. centurio
 num. 162. ff. de vulg. & in l. 1. num. 8. C. de pact. vbi
 hanc coniecturam testatur esse communiter
 reiectam, & ibi etiam Cagnol. num. 51. Alex. con-
 sil. 202. num. 7. lib. 7. Surd. conf. 443. num. 2. Inl. Clar.
 in §. Testamentum, q. 79. num. 1. Rota decis. 486. nu-
 mer. 17. par. 1. & 667. num. 10. p. 2. recent. Vel in
 qualitate legitimittatis a DD. pariter reproba-
 16 ta, † si vestita non fuerit ratione conseruandi
 bona in familia, vt aduertit Bellon. iun. conf. 26.
 num. 36. Tlesanr. dec. 96. num. 26. Petr. de fideicom.
 q. 9. num. 201. vers. ueruntamen hac coniectura, Fon-
 tanell. de pact. nupt. claus. 4. gloss. 24. num. 13. vbi
 17 quod talis qualitas † vt plurimum ex notario-
 rum stylo, non autem ex mente testatoris ap-
 ponitur Crtnell. Dec. Dolan. 125. num. 77. Rot. de-
 cis. 221. num. 12. par. 5, recent. & in Senogallien. he-
 reditatis 1. Decembris 1623. coram bon. mem. Piroua-
 no, & coram Buratt. decis. 385. num. 8.

Nec etiam pro coniectura vocationis deser-
 uire poterit expressa remotiorum substitutio,
 filiorum videlicet Gabrielis senioris, quasi sic
 minus dilecti, Petri proximioris magis dilecti
 18 vocationem arguat. † Præterquam enim hæc
 coniecturam, tanquam inefficacem expressè
 reiicit Zanch. in l. heredes mei §. cum ita par. 7. nu-
 mer. 72. vers. Sed contra hanc coniecturam ff. ad Tre-
 bell. Peregr. conf. 52. num. 10. lib. 1. ex eo potissi-
 mum fundamento, quod sub eadem vulgari
 19 proximiores † in conditione positi inuitati
 centantur sub qua remotiores fuerat expres-
 sè vocati Soccin. f. n. conf. 116. num. 5. §. ponde-
 randum lib. 3. Crimell. decis. 125. num. 73. & 76. Rot.
 coram Buratt. decis. 387. num. 6. Prædilectionis ar-

gumentum solum negatiuè procedit operan-
 do exclusionem remotioris ex non admissio-
 20 ne proximioris, † non tamen affirmatiuè, re-
 petendo vocationem proximioris ex remotio-
 ris admissione, vt tradit Iason in l. Gallus §. nunc
 de lege num. 17. cum seqq. ff. de lib. & posth. Menoch.
 conf. 204. numer. 36. & in conf. 376. num. 62. Aym.
 conf. 306. num. 5. in fine, & 6. Peregr. de fideic. ar. 29.
 num. 34. in fine Borgogn. decis. 5. num. 7. par. 3. & for-
 te potuisset admitti, si simultaneè cum Ga-
 briele patre eiusdem filij ad fideicommissum
 21 legerentur inuitati, † secus verò dum per so-
 lam vulgarem sunt substituti, vt ratiocinatur
 Peregr. in adducto conf. 52. num. 10. lib. 1. Scayn. de-
 cis. 2. num. 101.

Corruere quoque visæ fuerunt aliæ conie-
 cturæ ex aduerso repetitæ, siue ex digressu ad
 22 plures substitutionum gradus, † postquam
 solum antecedunt filios Gabrielis, quos ta-
 men subsequi debuissent, iuxta conf. Anchar. 74.
 num. 2. primi huius coniecturæ indagatoris, & præter
 relatos in decis. præterita ponderauit Rot. coram Ca-
 nal. decis. 532. num. 9. siue ex verbis denotanti-
 23 bus tractum temporis successiuum † deficien-
 tibus in præsumpta vocatione nepotum Ioan-
 nis, quos pariter concomitari, non autem an-
 tecedere debuisset, vt aduertit Altograd. conf. 50.
 num. 121. & plures alij relati per Peregr. de fid. ar-
 tic. 18. num. 13. & 14. Fusar. q. 82. num. 56. Petr. de
 fideicom. q. 5. num. 169. Rot. in Romana hereditatis de
 Fossanis 12. Febr. 1588. coram Ciptio post Gionag.
 conf. 97. num. 22. §. his accedit: siue ex qualitate
 24 fideicommissi super † re certa instituti, repro-
 bata per Ias. in l. 1. num. 11. & 12. C. de pact. vbi
 etiam Curt. sen. num. 5. Alciat. in l. lucius num. 48. ff.
 de hered. inst. Socc. Iun. in l. cum auct. nu. ff. de cond.
 & demonstr. & plures alios relatos per Peregr. de
 fid. art. 28. num. 16. Fusar. de subst. q. 437. num. 104.
 Menoch. de præsumpt. lib. 4. præf. 76. num. 62. siue
 quia idem fideicommissum per contractum
 donationis fuerat institutum: Cum in contra-
 ctu pariter coniecturæ requirantur concluden-
 25 tes, † ac in vltimis voluntatibus, secundum Bart.
 in l. si cum dotem ff. solut. matr. quem ibi DD. sequun-
 tur communiter, Fontanell. de pact. nup. claus. 4. gloss.
 23. num. 18. Corn. conf. 67. num. 3. lib. 1. Peregr. de fi-
 deic. art. 28. num. 29. & de communi testatur Lu-
 dou. Bell. conf. 118. n. 4.

Hac verò responsione destruitur & cum
 altera coniectura, quod versetur in deficien-
 26 dentibus cum † in ijs vrgentes pariter exigan-
 tur, ac concludentes, itaut certam Testatoris
 mentem possint inuere; vt late probat Gionag.
 in conf. 82. num. 26. cum seqq. & respondit Rota in
 adducta Tudertina fideicom. 23. Ianuarij 1641. coram
 R. P. D. meo Royas in §. septem enim coniecturis, &
 in Romana hereditatis de Fossanis 2. Ianuarij 1588.
 coram Ciptio post Fenzon. decis. 95. in §. nec ad rem
 pertinet, & in decis. 667. num. 4. par. 2. recent. & in
 decis. 221. par. 5. in quibus plures coniecturæ
 reprobantur, quamuis de præsumpta voca-
 tione descendendum positorum in conditio-
 ne, ibidem discussio contingeret.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. C O R R A D O,
Postea Eminentiss. D. CARDINALI.
Romana Fideicommissi de Cosciarijs.
Lune 16. Martij 1648.

A R G V M E N T V M

Substitutio facta certæ, & determinatæ personæ, cum expressione relationis illi solum congruentis, personam tantum contemplatam, non solum comprehendit, sed etiam subsequentes substitutiones ad eandem personam fuisse restrictas demonstrat.

S Y M M A R I V M.

- 1 Substitutio ad certas tantum personas restricta, eas solum comprehendit.
- 2 Media declarantur ex antecedentibus, & subsequentibus.
- 3 Determinatio una plures concernens determinabilia pariformiter determinari debet.
- 4 Alternativa arguit similitudinem qualitatum utriusque subiecti sub ea comprehensi.
- 5 Distio, di dicto, eo magis conuincit personam de qua loquitur fuisse à Testatore consideratam.
- 6 Substitutiones præcedentes omnes, ad certam personam restricta, eandem quoque personam fuisse insequentibus consideratam demonstrant.
- 7 Renunciatio generalis sufficit l. de his, ff. de tractat. ubi constat de voluntate renunciantis.
- 8 Insinuatio non requiritur in renunciatione facta ob ingressum religionis. & num. seq.
- 9 Renunciatio facta ob ingressum religionis cum robur à professione recipiat habetur adinstar donationis causa mortis.
- 10 Dos dari solita Monasterio congrua censetur, etiam si maior constituatur in seculo nubentibus.
- 11 Renunciatio iuris pendens à futuro euentu non potest certa estimatione pensari, ut in eo dicatur necessaria insinuatio.
- 12 Renunciatione iuris pendens à futuro euentu, quis pauperior fieri dici non potest, nec acquirere dicitur.
- 13 Insinuatio præsumitur ex cursu longissimi temporis maxime cum acquiescentia renunciantis.
- 14 Observantia eo magis conuincit insinuationem fuisse iecutam.
Insinuatio ex quibus conuincatur, quod satis fuerit secuta. & num. 14.

D E C I S I O C. L X I.

PETEBATUR pro parte RR. Monialium, & Monasterij Immaculatæ Virginis in Campo Martio, ex Personis RR. Eleonoræ, Marcellæ, Dianæ in eo Professarum immisso in possessionem Casalæ nuncupati de Vallerano, tanquam subiecti fideicommissi per q. Pacificam de Matthæis ordinato, quod per mortem Io: Hieronymi Cosciarij ultimi ex descendantibus illius masculis prætenditur ad eorum, vel alterius ex eis fauorem purificatum. Verum
Part. X. Recent.

causa pluries proposita, & exactè discussa Domini resolverunt non esse concedendam.

Quia Testatricis dispositio his verbis conscripta: *Herede suo vniuersale instituisse, e fà Messer Marc' Antonio Cosciaro figliolo legitimo, e naturale di Mes. Ludouico Cosciaro suo figliolo, e tutti li altri figlioli maschi pure legitimi, e naturali, che nasceranno dal detto M. Lodouico l'uno all'altro morendo senza figlioli maschi legitimi. e naturali in infinitum, e li prohibisce à tutti l'alienatione de' beni stabili di detta heredità per qualsiuoglia causa, salvo per causa de debiti, che sin' hora si trouano di essa Testatrice, e del detto suo figlio per cause civili, e cause di dote: Mancando la linea masculina legitima, e naturale del detto suo figlio, succedano in tal caso, e non altrimenti le figliole femine, ouero Marc' Antonio figliolo naturale di detto M. Lodouico, se più piacerà al detto M. Lodouico, &c.* Visa fuit Dominis comprehendere solum Eleonoram filiam d. Ludouici, ac eiusdem Pacificæ neptem supeffitem tempore mortis præfati Io: Hieronymi, non autem Marcellam proneptem ex M. Antonio nepote, neque Mariam Dianam abneptem ex eodem Ioann. Hieronymo pronepote ultimo defuncto progenitas, Nam licet illa foeminarum substitutio apta sit comprehendere descendentes omnes, ex masculis prænominatis, quam potius ad dictam filiam ultimi grauati referenda videatur. Tamen in proposito casu ex ipso Testamento & cõtextu, legitimisque coniecturis inde resultantibus constat disponentis voluntatem (quæ maxime attendi debet) ad filias foeminas præfati Ludouici fuisse restrictam. Ideò ille tantum censi debent comprehendere l. cum Pater, §. Hereditatem, il primò, ff. de leg. 2. Ruin. conf. 142. sub num. 17. vers. præterea in casu lib. 3. Bero. conf. 87. sub nu. 15. vers. & ex his lib. 2. Gabr. conf. 86. num. 17. vers. & generaliter cum queritur, & conf. 107. numer. 8. vers. nam quoties lib. 1. & consil. 130. num. 33. vers. imò etiam, sub num. 38. vers. non obstat quod substitutio, ac seq. lib. 2. Eugen. conf. 94. sub num. 18. vers. illud non procedit, & sub num. 25. vers. non obstat lib. 1. Laderch. consil. 135. sub nom. 3. vers. existimo tamen, ac seq. & conf. 136. sub nu. 4. vers. nec dicatur, & seq. usque ad fin. Surd. conf. 31. numer. 33. vers. & ratio prædictorum est, & conf. 362. sub num. 10. quibus sic positus cum sequen. Menoch. præsumpt. 94. num. 3. vers. prima est coniectura lib. 4. Rot. decis. 460. sub numer. 8. in fin. vers. illa tamen non procedit, & decis. 510. sub nu. 2. vers. quia placuit responsio part. 1. & decis. 627. sub num. 4. vers. ex quibus part. 2. recent.

Hæc autem Testatricis voluntas prætermisiss generalibus argumentis, quæ à DD. adduci solent, & per informantes repetuntur specialiter in hoc casu probatur. Primò, quia ipsa dispositio vnica oratione, ac verborum periodo concepta, quod deficiente linea d. Ludouici ipsius filij succedant filia foemina, vel Antonius filius naturalis præfati Ludouici, aperte designat filias eiusdem Ludouici verbis immediate antecedentibus, ac subsequentibus nominatis, & contemplatis, & quibus media declarantur, l. heredes palam, §. 1. vers. sed etiam si ad fin. ff. de testam. l. si seruus plurimum eodem.

Secundò, quia verba illa in fine dicti periodi adiecta,

adiec̃ta, del d. M. Lodouico, ea non solum concernunt, ac referuntur ad Antonium filium naturalem, sed ad filias quoque fœminas Ludouici eodem contextu alternatiuè vocatas, sicut verbum accedens (*succedano*) tam illas, quam illum pariter respicit; Ideoque omnes vnica oratione compræhendi, † eisdem verbis pariformiter determinantur, & qualificantur, ad l. iam hoc iure, vers. sed si aliter, ff. de vulg. & Pupil. l. quamuis, Cod. de impub. & aliis subst. Vel saltem vna pars declarat aliam, l. 1. ff. de reb. dub. Bart. in l. Prætor, §. eritque differentia in fin. princ. vers. nam cum omnia, & sub nu. 1. ver. aut inferuntur sub eadem oratione.

Tertiò, quia alternatiuè vocatæ fuerunt filie fœminæ, vel Antonius filius naturalis Ludouici, quæ quidem alternatiua † regulariter arguit similitudinem qualitatum vtriusque subiecti sub ea compræhendi dicta l. 1. ff. de reb. dub. & ibi Bart. & DD. Bald. conf. 13. verb. Instrumenti sub nu. 1. vers. quinto vulgare est, ac seq. & conf. 131. numer. 46. vers. nam si illa dictio est, dicens, quod prior pars orationis alternatiuè debet intelligi iuxta vulgata iura.

Quartò, quia pluries in eadem ipsa oratione facta fuit mentio de linea, filiis, & persona, Ludouici concessaque illi facultas præferendi proprium filium naturalem filiabus fœminis, adita semper dictione illa, di detto M. Lodouico, † quæ magis conuincit eius solius personam fuisse apprimè cōsideratam, ac præ oculis semper habitam à Testatrice, Bartol. in l. talis scriptura sub nu. 4. vers. quæro ergo, quod si Testator, ff. de leg. 1. Crau. consil. 98. num. 8. vers. tertia restitutio.

Quintò, quia in præcedenti institutione, ac substitutionum serie quoties Testatrix eodem nomine filiorum vsa fuit dispositiuè addidit semper (*di M. Lodouico*;) † Vnde magis conuincitur illius voluntas ad interpretationem huius posterioris plurimum conferens, l. qui filiabus in princip. ff. de leg. 1. Rimin. Iun. d. conf. 676. num. 23. vers. sed vtrumque sit.

Neque obstat, quod præcedens substitutio inter descendentes masculos institutorum in infinitum ordinata videatur aduersari prædictæ interpretationi, atque conuincere vocationem fœminarum, postremò loco factam de filiabus eorundem masculorum, & præsertim vltimi descendents intelligendam, non autem Ludouici, quæ longissimo exacto tempore, quo descendencia masculina erat verisimilibus duratura superesse non poterat.

Quia licet Testatrix constituerit inter eius descendentes masculos fideicommissum, quod diutissimè permansurum speraret cum tamen illius duratio nō penderet à voluntate ipsius. Ideò prudenter animaduertens, quod citius etiam quam ipsa optasset extinguì poterat, sicut videmus in dies contingere; Voluit hoc eueniens casu viuētibz adhuc filiabus Ludouici illas succedere siuè Antoniū illius filiū naturalem si nunc superstes, & à parte perlectus fuisset, vt legitur in Testamento; si verò vltra earum vitam linea masculina protraheretur nil aliud disposuit, ac proinde in per-

sona vltimi ex ea terminabat fideicommissum, vt probatur ex vulgatis iuribz.

Ac proinde non aduersatur in hoc casu dispositio d. l. de his, ff. de transact. licet non fuerit illi explicitè, sed dumtaxat generaliter cum iuramento renunciatum, quia cum ex prædictis constet de enixa, & deliberata voluntate, Eleonoræ intendētis renunciare quæcumque & qualiacumque iura etiam conditionalia, ex Testamentis, vel aliter competentia, & ad quamcumque summam ascendētia nullis retentis. Indè benè deducitur intellectuālis procedens illorum apprehensio inspectio, atque cognitio, quam voluntas obsequuta actum præpositæ renunciationis compleuit, quo casu prædictæ legis dispositio substantialiter adimpleta censetur iuxta receptam theoricam.

Insinuatio autem nou erat necessaria; Tum quia in huiusmodi renunciationibus, ex causa ingressus in Monasterium ad fauorem propinquorum emanatis, † non viget (vt dictum est) ratio fraudis atque lesionis ob quam leges tam cūmunes, quam municipales eam fieri iubent, Dec. d. conf. 31. sub nu. 5. vers. ultimo non obstat, vsque in fin. Rot. d. decis. 714. num. 9. vers. atque hinc in similibus renunciationibus part. 2. recentior. Sanchez super Decalog. lib. 7. cap. 6. sub num. 20. vers. Indè infertur; tum quia illæ irrevocabilitatis robur accipiunt ex tempore Professionis emissæ, sicque mortis ciuilis, ac renunctio, † proinde instar donationis causa mortis adhuc effectum potius censerī debent, Bero. in cap. in presentia sub num. 155. vers. sed aduertat, ibi: Ideò melius dicendum est, & de probat. & plenè firmavit Rota in Romana Donationis de Melchior 16. Martij 1620. poenes Buratt. decis. 461. & in dicta Maceraten. Pecuniaria 20. Iunij 1644. coram R. P. D. meo Oothobono in Nullit. Renunciationis ob defectū insinuationis, &c. ac in alijs, & latè comprobat Manent. conf. 18. per totum lib. 1.

Eoque minus in proposito casu, in quo stante solutione dotis facta per fratres Eleonoræ, etiam ex dispositione paterna in summa solita pro Monialibus, quæ cōgrua censetur tetiam si longè maior cōstituatur nubentibus in sæculo vt fuit dictū in Romana dotis 21. Iunij 1602. coram san. mem. Gregor. decis. 61. num. 17. vers. non obstat, quod Monialis debeat dotari, & seq. & in alia Romana Dotis 14. Martij 1635. coram bon. mem. Merlino in recent. decis. 30. sub nu. 25. vers. sic rationabilis visa fuit part. 7. Cætera omnia eius iura licet super bonis magni valoris prætenſa erant, tamen prout hætenus dignosci potest, eo tempore illiquida, & incerta à futuro euentu præcedentiæ, atque extinctionis lineæ masculorum, ac eiusdem Eleonoræ superuiuentiæ pendentia † ideoque non facile poterant certa adeò æstimatione pensari, vt eiusmodi legibus de insinuatione disponentibus subijcerentur, iuxta text. in l. Sancimus si quis antem talem, vers. Incertus enim fortuna exiit, & ibi gloss. in verb. Furtna, & in verb. Possibile sit, Cod. de donat. nec ideò quicquam de bonis renunciatis tunc detractum, vel super additum fuit; † itaut vel illa pauperior, vel istè dictior effectus fuerit, l. si sponsus, hoc autem ex eo, & in fin. vers. Vbiūque igitur, & l. quod autem, ff. de donat. inter vir, & uxor. l. substitutio,

natio, ff. de acquir. ver. domin. Anton. Gomez. var. resolution. tom. 2. cap. 4. de donat. sub nu. 16. vers. Item etiam prædicta habent locum, & vers. secundo insert, Rota decis. 447. num. 35. vers. quia in utroque casu, seq. part. 5. & d. decis. 12. à nu. 11. vers. Nec est verum, & c. & plur. seqq. & d. decis. 292. à num. 20. vers. Placuit responsio, & seq. ad nu. 4. vers. secundum, ac seq. par. 6. recent. & in Signina Bonorum 9. Iunij 1645. coram me in S. fin. vers. eoque minus.

Præter quod si fuisset necessaria, adhuc etiam ex cursu longissimi temporis sexaginta annorum, & ultra à dicta renunciatione, vsq; ad li-
 13 tem hanc motā elapsi, tū silentio eiusdē Eleonoræ, ac Monasterij præsumeretur interuenisse, Rot. penes Put. decis. 152. lib. 2. in correct. & Card. Canal. decis. 575. sub nu. 10. vers. tamen visum fuit, & c. ac seq. & decis. 876. nu. 4. vers. & in omnem euentum part. 4. diuers. ac in recent. decis. 682. nu. 18. vers. immò videbatur part. 4. tom. 2. & sæpè in alijs. Nec enim deficit obseruantia ex vtraque parte: Quia certum est dictum, acconcium à fratribus Eleonoræ promissum fuisse solutum. Illā verò passam fuisse fratres, ac eorum hæredes
 14 gaudere beneficio renunciationis, † nec aliud quicquam petiisse etiam ratione annuorū scutorum viginquatuor in eodem Instrumento promissorum, vel quia ædem patres intenderint esse comprehensos in pensionibus Domus & Apothecæ ipsi pridie assignatis, vel quia aliter conuenerint, vt fuit consideratū in Conchen. Decimarum de Villanuova 5. Maij 1600. coram rec. me. Card. Canal. d. decis. 575. nu. 12. vers. prædicta autem obseruantia, & c. & in recent. decis. 31. sub numer. 3. vers. nec de obseruantia, & c. part. 4. & dicta decis. 682. nu. 20. vers. Attamen responsum fuit, ead. part. 4. to. 2. & comprobatur ex dictis in Romana Saluiani de Casalibus 21. Iunij 1641. coram R. P. D. meo Cerro, in S. Prima desumpta fuit ex eo, vers. Vnde cum nec Michael, nec eius descendentes, & c. & rursus in eadem 13. Martij 1644. coram R. P. D. meo Peutingero in S. Imò quatenus Casali, & c.

Et ita fuit conclusum vtraque Parte informante, & c.

R. P. D. CELSO

Postea, Eminentissimo S. R. E. CARDINALI.

Aesina fideicommissi.

Mercurij 18. Martij 1648.

ARGVMENTVM.

Frater vtrunque coniunctus, tunc debet præferri fratri consanguineo tantum, quando agitur de successione in bonis propriis ipsius prædefuncti; secus tamen esse firmatur in bonis fideicommittentis transfuersalis, & licet in fideicommissis proximitas grauati, & non grauantis attendi debeat, & seruandus sit ordo successionis ab intestato, id tamen, an, & quando vindicet sibi locum, non minus clare, quam crudité demonstratur.

S V M M A R I V M.

- 1 Institutio facta pro equali sub vnica verborum structura, indicat, quod successio debeat fieri in capita, & non in stirpes.
Amplia etiam si Testator postea reciprocam fecerit substitutionem & quare num. 3.
- 2 Obseruantia plurimum operatur pro interpretanda mente Testatoris.
- 4 Substitutio declaratur ab institutione, & partes date in institutione, censentur date in substitutione.
- 5 Frater consanguineus concurrit cum vtrunque coniuncto in substitutione reciproca facta inter ipsos.
- 6 Frater vtrunque coniunctus, quando debeat præferri fratri consanguineo tantum, tamquam in gradu remotiori, & quando secus & num. 8.
- 7 in Fideicommissis proximitas grauati, & non grauantis attendi debet, & quando secus.
- 9 in Substitutione fideicommissaria quia succeditur Testatori substituente non attenditur proximitas grauati sed grauantis.
- 10 Substitutio compendiosa ex quibus resultare dicatur, & num. 11.
- 12 Substitutio compendiosa continet etiam fideicommissariam post aditam hereditatem.
- 13 in Fideicommissis, quando non veniat seruandus ordo successionis ab intestato.
- 14 in Testamentis voluntas Testatoris totum facit.
- 15 Frater vtrunque coniunctus, non debet præferri fratri consanguineo in fideicommissis, si testator non seruauit ordinem successionis ab intestato.
- 16 Coniunctio sanguinis in substitutionibus maxime attendi debet.
- 17 Proximitas grauantis & non grauati quando sit attendenda.
- 18 Vocati per nomen collectiuum, filij, nominatim vocati censentur.
- 19 Substitutio de pluribus quando sit intelligenda discretiue facta singula singulis congruè referendo, & quando secus.
- 20 Singularitas sapinis in pluritate resoluitur.
- 21 Maxime quando concurrit voluntas Testatoris.

DECISIO CLXII.

IESVALDVS Testator, instituta hærede Septimia matre, filios sororum ad eius hereditatem his verbis vocauit. Et doppo la morte di detta Settimia li sopradetti beni siano, & esser debbano delli figlinoli; tanto maschi, quanto femine di D. Antonia, D. Madalena, & D. Fiore per equal portione, & morendo vno recada all' altro.

Mortua Flora sine prole remaserunt ex Antonia filij quinque nempe Ricciardus, qui adhuc viuit, necnon Siluius, Magherita, Elena, & Victoria postea prædefuncti; Ex Magdalena verò Dorothea, & Elisa, quæ vti donataria sororis viuientis petit immitti pro duabus ratis in bonis ad Siluium, & sorores obuientis ex hereditate dicti Iesualdi; Ita vt reliqua tertia pars tantum remanere debeat penes Ricciardum; Hinc dato dubio fuit pro Elisa responsum.

1 Certum est enim † quod Testator, instituyendo sub vnica verborum structura filios, tam masculos, quam foeminas vtriusque sororis pro equali portione voluit, illos succedere in

capita, & non in stirpes, vt disponit *tex. in l. interdum 13. ibique Cast. num. 3. ff. de hered. instit. Dec. conf. 597. num. 8. & 9. Gabr. conf. 130. num. 10. in fin. & num. seq. lib. 1. Mant. de coniect. lib. 4. tit. 10. num. 6. Rot. decis. 278. d. num. 2. vers. quoad secundam partem part. 6. & decis. 138. num. 3. par. 7. recent.*

Et ita esse obseruarunt partes in instrumento inito sub die 24. Octobris 1631. dum mortua Septimia matre huiusmodi hereditatem in capita, & pro virili diuiserunt, quæ obseruatia plurimum operatur pro interpretanda mente Testatoris *l. minime ff. de legib. cap. cum dilectus de consuetud. Fusar. de substit. quest. 500. num. 1. & seqq. Rot. in Auenionen. fideicommissi 30. Apr. 1646. coram R. P. D. meo Verospio.*

Vnde dum postea idem Testator prædictos filios inuicem, & reciprocè inter eos substituit censetur pariformiter vocasse, & prædilexisse in substitutione, & num. regulariter substitutio declaratur ab institutione, & partes datæ in institutione censentur datæ in substitutione *l. qui liberis 8. §. hac verba in fine l. qui plures 23. iuncta l. seq. & l. coheredi 41. §. qui discretas ff. de vulg. & pup. Cagnol. in rub. l. unic. num. 54. C. quand. non pet. part. Maschard. de prob. concl. 1345. num. 1. & seqq. Rot. coram sin. mem. Greg. decis. 495. num. 9. cum plurib. per Fusar. de substit. quest. 478. num. 2.*

Defunctis itaque Siluio, & sororibus Antonie filiis in prædictis portionibus ad eos obuentis ex hereditate Iesualdi purificata fuit æqualiter substitutio ad fauorem Dorotheæ, & Elisæ Filiarum Magdalene sicuti ad fauorem Ricciardi filij ex Antonia prout in his præcisè terminis articulo plenè discussio respondit *Socc. iun. conf. 66. per tot. lib. 3. qui dicit conclusionem verissimam, & indubitatam, & miratur difficultatem super hoc fieri Pereg. qui illum sequitur conf. 64. lib. 5. & in tract. de fideic. art. 20. nu. 12. præsertim circa med. vers. & quod dicitur, vbi testatur de veriori, & receptiori, & ita Paduæ fuisse decisum Dec. conf. 304. num. 2. & seqq. vbi num. 4. declarat quid senserit in conf. 186. Rum. conf. 152. num. 10. & 11. lib. 3. Aym. conf. 43. num. 2. vers. non obstant modo, & hanc opinionem tenuit Bart. in l. Lucius Titius circa fin. num. 21. vers. quæro quidam habens duos filios ff. de vulg. & pup. Franc. de Barry de success. lib. 7. tit. 3. num. 1. & seq. fol. mihi 203. Fusar. de substit. quest. 494. num. 11.*

Neque ex eo quod Ricciardus sit frater vtrinque coniunctus debet præferri Elisæ, & Dorotheæ remotioribus in gradu, quia conclusio benè procederet si ageretur de bonis proprijs ipsorum prædefunctorum, secus verò dum agitur de successione bonorū Iesualdi fideicommittentis, vt in simili distinguit *Bart. in l. re coniuncti num. 2. & seqq. de leg. 3. Bal. in l. in testamento num. 10. C. de testam. milit. Alex. conf. 30. num. 2. vers. & quod non obstat, & num. seq. lib. 2. Dec. conf. 304. num. 4. Berou. conf. 90. num. 18. lib. 2. Pereg. d. conf. 64. nu. 16. lib. 5. cum alijs per Gratian. discept. forens. cap. 661. num. 16. & seqq.*

Nec facit quod in fideicommissis proximitas grauati, & non grauantis attendi debeat quia conclusio non habet locum quando ex verbis testamenti testatorem respexisse ad suā

non autem ad proximitatem grauati, vt benè respondet *Pereg. conf. 54. num. 14. lib. 5. Soc. iun. d. conf. 66. num. 5. in fin. lib. 3. Surd. conf. 32. num. 33.*

Etenim in substitutionibus inspicitur intentio, & affectio testatoris; qui substituit non autem illorum quibus fit substitutio. Et ideo cum testator sit omnibus coniunctus præsumitur etiam æqualiter diligere, & æqualiter voluisse prouidere, vt firmit *Ias. in l. Lucius 45. num. 31. vers. pro ista parte Rit. num. 47. vers. contra quod Franc. Aret. col. fin. num. 6. vers. ultimo adde vsque ad fin. ff. de vulg. & pupill. Ang. in l. in testamento num. 4. vers. quid autem C. de testam. milit. Menoch. de præsumpt. lib. 4. præf. 75. num. 23. Rimin. iun. conf. 283. num. 24. & seqq. lib. 3. Rot. in firmata fideicommissi 26. Nouemb. 1604. coram Penia confirmata postea sub die 28. Nouemb. 1646. coram R. P. D. meo Ottobono.*

Quæ opinio transit sine difficultate in substitutione fideicommissaria ex quo per illam succeditur testatori substituente *Dec. conf. 304. nu. 2. Alba conf. 29. num. 18. & seq. Rimin. iun. conf. 33. num. 29. & 30. lib. 3. Mant. de coniect. lib. 5. tit. 11. num. 3. & lib. 8. tit. 13. num. 7.*

Quod autem substitutio facta per testatorem inter ipsosmet nepotes institutos contineat fideicommissariam pars ipsa non audet negare, & apparet ex eo, quia fuit facta per verbum, *morendo*, quod indistinctè prolutum efficit compendiosam *l. precibus C. de impub. & alijs substit. glos. magna in l. si testamento, C. de testam. milit. Sim. de Prat. de interpr. ult. vol. solut. 10. num. 3. fol. 267. Pereg. de fideicom. art. 34. num. 67. iuncto etiam verbo & recada, quod esse commune, & efficere compendiosam not. Bart. in l. centurio n. 53. & seq. ff. de vulg. & pupill. Rot. coram Canal. dec. 34. num. 3. & 4. Et sic & continet etiam fideicommissariam post aditam hereditatem *d. l. precibus C. de impub. & alijs substit. Paris. conf. 18. num. 62. lib. 2. Trentacinq. de substit. par. 4. cap. 9. num. 3. Paul. Leon. eod. tract. tit. de compend. num. 44. cum alijs per Fusar. q. 260. num. 28.**

Et eodem modo respondetur ad obiectum in contrarium adductum, quod in fideicommissis seruandus sit ordo successionis ab intestato ex *Dec. conf. 186. num. 4. quia hoc non procedit quando constat de contraria voluntate testatoris, & quæ in vltimis voluntatibus totum facit vulg. l. in conditionibus 19. ff. de cond. & dem. Gabr. conf. 121. num. 6. lib. 1. Rot. in recent. decis. 460. num. 4. par. 1.*

Constat autem quod testator non seruauit ordinem successionis ab intestato, dum non vocauit sorores, quas prius vocare debebat, sed vocauit sororum filios, eos coniungendo, ac inuicem substituendo, vt per *Pereg. d. conf. 64. num. 13. lib. 5. Mant. de coniect. lib. 5. tit. 11. num. 14. vers. nec obstat. Et sic nullam censetur habuisse rationem coniunctionis institutionis, & quæ maximè attendi debet d. l. coheredi §. qui discretas de vulg. & pup. ibi coniunctos primo loco vice mutua substituere videtur Salic. in l. in testamento num. 21. C. de testam. milit. Alex. conf. 30. nu. 2. lib. 2. Rim. iun. conf. 283. num. 24. & seqq. lib. 3. Gabr. conf. 121. n. 2. lib. 1.*

Imò attentam esse coniunctionem sanguinis

17 nis argumentum retorqueretur, quia respectu testatoris sunt omnes æqualiter coniuncti, & sic æqualiter succedere debent *Grat. conf. 18. num. 7. lib. 2. Socc. iur. conf. 66. num. 1. in fin. vers. primum probatur & num. seqq. lib. 3. Surd. conf. 31.*

Non obstat, quod *Socc. iur. Pereg.* alique ex supra allatis loquantur in institutionibus nominatim factis, non autem, ut in præsentī casu quando nomine collectiuo, seu veriùs appellatiuo, † nam vocati per nomen filios nominatim vocati dicuntur, ut probat *tex. in l. 2. & in l. Titius 25. ff. de lib. & posth. §. nominatim ibique Pichard. num. 3. & 7. instit. de exhered. lib. Ruin. conf. 152. num. 4. vol. 3. Laderch. conf. 18. num. Gio- nagnon. conf. 24. num. 11. & seq. lib. 1.*

19 Minus facit † quod substitutio de pluribus intelligatur discretivè facta singula singulis cōgruè referendo, quia hoc procedit in fideicomisso descensiuo, secus autem in reciproco & lineali, ut not. *Pereg. conf. 64. num. 15. lib. 5. & in tract. de fideicommissis art. 13. num. 72. & seqq. & in his terminis loquitur decis. Seraph. 1023. dec. 145. par. 1. recent. cum alijs ex aduerso allegatis.*

Demum non releuat quod substitutio facta fuerit per verbum *altro*, & sic in numero singulari, quia singularitas sæpius in pluralitate resoluetur *l. in usu 158. ff. de verb. sign. §. si plures instit. de legit. agnat. succ. optimè Castr. conf. 264. n. 2. vers. sed in contrarium usque ad fin. lib. 2. ubi maximè quando voluntas testatoris concurrat, Surd. conf. 247. num. 10. Rot. decis. 344. num. 22. par. 2. recent.*

Et ita utraque parte informante decisum fuit.

R. P. D. B I C H I O.

Mediolanens Bonorum.

Mercurij 18. Martij 1648.

ARGUMENTVM.

Fideicommissum relictum sub conditione si sine filiis iuxta *conf. Oldrad. expirat per mortem cum filiis*, quamvis illi sint religiosi clausula, *passa executiva*, quid contineat, & an illa possit per Notarium extendi. Prohibitio alienationis, quando nuda, quandoque vestita dicatur.

SUMMARIVM.

- 1 Hypoteca, & obligatio omnium bonorum non potest addi à Notario cum nouam inducat dispositionem, & effectum.
- 2 Fideicommissum relictum sub conditione si sine filiis expirat per mortem cum filiis.
- 3 Filiorum existentia, quamvis illi sint Religiosi suspendit purificationem fideicommissi sub conditione sine filiis facti.
- 4 Conditiones missum factum requirunt; ac solam existentiam naturalem.
Succedere licet quis non possit, facit tamen deficere conditionem. num. 4.
- 5 Religiosus in Religione capaci faciat ne deficere, vel
Par. X. Recen.

suspendat conditionem si sine filiis & supra à nu. 2. cum seqq.

6 Extentioni clausularum à Notarijs facta iuxta sty- lum stare debemus.

Notarius extendendo clausulas non dicitur aliquid addere aut de nouo inducere, sed voluntatem contrahentium explicare num. 6.

7 Clausula, pacta executiua, continet facultatem ingrediendi bona debitoris propria auctoritate.

Hypoteca inducitur ex facultate ingrediendi bona debitoris propria auctoritate num. 7.

8 Clausula, pacta executiua, continet pactum retinendi bona debitoris iure pignoris.

Pactum retinendi bona debitoris iure pignoris continet hypotecam num. 8.

9 Fideicommissum resultat ex reali prohibitione alienationis.

10 Prohibitiones detractionis falcidia, trebellianica, & confiscationis iuncta cum prohibitione alienandi fideicommissum important.

11 Prohibitio alienationis concepta in rem non dicitur nuda, sed satis de per se reputatur vestita.

12 Prohibitio alienationis ex quibus vestita dicatur, & num. 13.

13 Monasterium & Religiosi excludunt fideicommissum quando non constat de contraria voluntate testatoris, aliàs secus.

14 Alienatio secuta stante expressa prohibitione statim aperit successionem substitutis.

15 Legitima non cadit sub fideicommissio.

16 Legitima censetur electa in pradio alienato.

17 Sententia lata à Indice laico contra Ecclesiam est nulla ex defectu iurisdictionis.

Confraternitas dicitur locus pius & quando nu. 17. & 19. ubi vide.

18 Ecclesia sibi imputare debet si passa fuit sententiam iudicis laici contra se latam executioni demandari.

19 Confraternitas ut dicatur locus pius & exemptus à iurisdictione laicali non sufficit quod exerceat opera pietatis & habeat locum pro missa celebranda, et num. 20.

21 Emptor agit de euisione ubi res emptæ est fideicommissio subiecta.

Amplia ut num. seqq.

DECISIO CLXIII.

FIDEICOMMISSVM, ex quo secuta est eu-
ctio; & hypotheca, cuius vigore agitur; de-
fectum allegarunt informantes pro Collegio
S. Barnabæ. Hypotecæ: quia in instrumento
non legitur obligatio omnium bonorum, ut
supponitur in primâ decisione huius Causæ,
neque hodie † potest addi à Notario, tanquam
inducens dispositionem, & nouum effectum.
*Grat. discep. 548. num. 39. Rot. decis. 421. num. 11. &
12. par. 4. tom. 2. recent. cum alijs allegatis à Modern.
Neapolitano in tract. de cred. art. 4. num. 239. & seqq.
usque ad num. 261. & num. 272. & seqq.*

Fideicommissi: Vel quia expirauerit per
obitum hæredis instituti cum filiis, cum fue-
rit relictum sub conditione, si hæres sine filiis
decesserit, iuxta celebre *conf. 21. Oldr. passim
approbatum à Rota, in dec. 481. num. 2. decis. 647.
num. 2. coram Cardinali Caualer. & in alijs. Vel
quia nondum purificatum fuit ad fauorem fi-*

liarum testatoris, quæ prædum, de quo agitur, vti vocatæ ad fideicommissum Io: Pauli Besutij, euicerunt. Si quidem illæ vocatæ fuerunt post reciprocam inter filios ad fauorem superuiuentium, & eorum filiorum, si omnes decesserint sine filiis; at de tempore quo egerunt, vivebant duo filij Nicolai alterius ex hæredibus iustitutis, nempe Felix, & Io: Paulus Iunior: † quorum super existentia, etsi alter professus esset in Religione Barnabitarum, alter in Religione S. Francisci, suspendit saltem, donec naturaliter viuunt, purificatione substitutionis ad fauorem forminarum *l. filius familias miles*, §. cum qui rogatus, ff. leg. 1. *Surd. consil. 557. num. 15. Decian. conf. 82. n. 10. & seqq. lib. 4. Rota decis. 451. nu. 1. & 2. vbi dicitur ratio, quia in conditionibus merum factum attenditur, &*

4 sufficit sola existentia naturalis, † nec est inconueniens vt quis faciat deñcere conditionē, & tamen non possit succedere, *par. 3. rec. & plene in Romana fideicommissi de Soricijs 22. Maij 1643 coram R. P. D. Carillo*. Fortius, quia dictæ Religionis sunt capaces † bonorum in communi. *Bald. conf. 407. num. 13. lib. 1. Peregr. de fideic. art. 28. num. 81. Grat. discip. 815. nu. 18. Rot. in Bononien. fideicommissi de Blanchettis 26. Ianuary 1612. coram Eminentissimo D. Card. Hieronymo Verospio*.

Verum defectus hypothecæ visus fuit cessante, animaduertendo, quod licet illa non legatur in verbis explicitis, inest tamen sub clausula, *passa executina &c.* apposita in instrumento vditionis, quæ iuxta formularium loci contractus, & vniuersalem stylum Notariorum eiusdem loci; ac extensionem ab illis factam, cui standum † est, quia non dicuntur aliquid addere aut inducere de nouo, sed voluntatem contrahentium clausulis ceteratis inuolutam explicare, *Card. Mant. de tacit. lib. 2. tit. 10. num. 16 & seqq. Coccin. decis. 76. num. 2. & seqq. decis. 107. numer. 1. & seqq. Rot. inter recent. decis. 483. num. 2. & seqq. par. 4. tom. 2. continet facultatem ingrediendi bona debitoris propria autoritate; sub qua ex sui natura includitur hypotheca, vt probat tex. in l. creditor. 3. §. post diuisionem ff. qui pot. in pign. habean. quem dicit esse singularem & alibi non reperiri Bald. in l. creditores num. 3. Cod. pignor. Mant. de tacit. lib. 11. tit. 3. num. 16. Negus. de pignor. 1. membr. 3. par. num. 4. vers. similiter Cremen. singul. 2. Continet item pactum retinendi bona*

8 iure pignoris pro defensione emptoris, & sic in verbis hypothecam. *l. contrahitur, ff. pignor.*

Quod autem attinet ad fideicommissum, illud expirasse per obitum institutorum cum filiis, dici non potest in casu nostro, quo ultra coniecturas pro existentia fideicommissi adductas, adest in testamento fideicommittentis expressa prohibitio alienationis, quæ cum sit concepta per verba ampliatiua, & inceptiua nouæ orationis, ibi, & ulterius etiam prohibens, inducit fideicommissum independens a conditionibus præcedentium substitutionum, ex allegatis in prima decisione huius Causæ, §. quarum plures. Quo magis, quia directæ est ad ipsa bona, & impersonaliter per verba perpetuatiua loquitur, ibi, & ulterius etiam prohibeo bona mea usque in perpetuum quouis modo alienari,

obligari, & hypothecari. Et dictiones relatiuæ ad hæredes institutos, quæ paulo infra subsequuntur, ibi, *saluo quod dd. hæredes mei possint permutare &c.* non respiciunt impersonalem ac realem prohibitionem superius expressam; sed facultatem permutandi, quam solis hæredibus institutis testator voluit impartiri; cum hoc tamen, quod bona ex permutatione prouenientia, subiecta sint fideicommissio in omnibus, prout supra, & sic etiam reali alienationis prohibitioni, † ex qua tanto magis resultat fideicommissum, vt alijs relatis scribit *Peregr. de fideic. art. 13. num. 81. Fusar. conf. 114. num. 36. Molin. de primogen. lib. 1. cap. 4. num. 22. Rot. decis. 168. nu. 3. par. 3. rec. concurrentibus vltro speciali prohibitioni detractionis Falcidiæ, & Trebellianicæ, & alienationis, quæ sequitur ex confiscatione; quæ iunctæ independenti prohibitioni alienationis; important fideicommissum. Petr. de fideic. quest. 5. nu. 146. vbi alios refert Rot. in Perusina fideicommissi de Bigazzinis 14. Nouemb. 1605. §. vltimo omittis coram bon. mem. Litta impress. apud Gionag. conf. 75. num. 78. lib. 1.*

Vnde non applicantur exaduerso allegati, qui loquuntur in terminis prohibitionis vel personalis, vel relatiuæ ad præcedentes substitutiones, aut ad illas sermonem continuatiuū habentis, nec alijs prohibitionibus, vt in casu nostro, roboratæ. Minus applicatur, quod

11 dicitur de prohibitioni nuda: † quia in casu nostro vestitur, ne dum ex quo est concepta, in rem, quo casu satis ex se illam vestitam esset dixit *Crot. conf. 48. num. 17. & 2. seqq. Petr. de fideic. quest. 1. num. 54. & 55. relati à Moder. Lucano con. 92. n. 31. sed etiā quia testator addidit, quod vbi fieret alienatio & obligatio, sit nulla, & inuvalida, & pars alienata, vel obligata applicetur non alienanti, nec obliganti: † quorum vtrumque vestit & efficacem reddit prohibitionem: vt de primo tradit *Anan. conf. 47. sub num. 8. vers. sed certe ego. Corn. conf. 258. num. 14. lib. 1. Fusar. de subst. quest. 685. num. 20. Rot. in d. Perusina fideicommissi de Bigazzinis impress. apud Gionag. lib. 1. respons. 75. num. 75. Et de secundo *Ruin. conf. 128. nu. 11. lib. 1. Ceph. conf. 730. num. 43. & seqq. Rumin. Iur. conf. 456 num. 85. & 86. Vegg. conf. 74. num. 400. alique relati à Moder. Lucano d. conf. 92. num. 29. quos secuta est Rota in d. Perusina fideicommissi de Bigazzinis apud Gionag. respon. 75. num. 76.***

Purificationem verò fideicommissi ad fauorem filiarum, suspenderet quidem super existentia filiorum ex hæredibus institutis in Religione professorum, † nisi constaret de contraria voluntate testatoris; in quibus terminis loquuntur allegati in obiecto. Secus verò quando aliunde apparet testatorem voluisse excludi Monachos, seu Monasteria, in quibus vocati professionem emisissent; vt in terminis Monasterij capacis bonorum bene declarat. *Molin. de primogen. lib. 2. cap. 12. sub num. 54. vers. sed dubitari Pelæz de maior. par. 2. quest. 3. nu. 15. & seqq. Peregr. de fideic. art. 28. num. 82. Grat. discip. 481. num. 38. & 41. & discip. 815. num. 14. Rot. dec. 135. num. 15. & seqq. par. 7. recent. & in exaduerso allegata Romana fideicommissi de Soricijs 22. Maij 1643. §. non obstat, coram R. P. D. meo Carillo: prout ocula-*

lariter apparet in casu nostro ex verbis testamenti ibi, Ita quod spurij etiam legitimati non succedant nec aliquod Monasterium. Et ponderandum est, quod dicta verba sunt apposita in corpore substitutionis, & statim ac testator scripserat conditionem si sine filiis, sub qua filias vocavit, declarando scilicet ad fauorem filiarum, spurios, & Monasteria in dicta conditione non esse comprehensa, nec per ea retardari successionem filiarum: unde statim subdidit, quod tunc succedat filia mea & earum filij &c. Præter quod nos versamur extra omnem difficultatem: quia fideicommissum purificatum fuit non solum per obitum, sed etiam ob alienationem factam, & quæstante expressa prohibitione, statim aperuit successionem substitutis. *Molin. de primogen. lib. 3. cap. 16. num. 32. & lib. 4. cap. 1. num. 3. Castill. de coniect. ultim. volunt. lib. 5. cap. 65. nu. 30. & 31. Schenard, conf. 2. num. 61.*

Non obstat, quod etiam supposito fideicommissum, eiusque purificatione, poterant filie repelli à prædio, de quo agitur, ex capite Legitima: debite filiis fideicommittentis, & quæ sub fideicommissum non cadit. *Quoniam in prioribus, l. omnimodo, Cod. inoff. testam. & in quam censetur & electum hoc prædium ab ipsis filiis alienatum. L. Marcellus, S. res que, ff. ad Trebell. Bald. conf. 3. num. 4. lib. 4. Rot. penes Cenc. de Censib. decis. 64. nu. 4.* Quia Legitima de tempore venditionis iam erat consumpta in præcedentibus exactionibus nominum debitorum, ac alienationibus bonorum hereditatis, ad summam librarum 27413. & sic longe ultra Legitimam quam ascendisse solum ad libras 9144. pronunciatum fuit in sententia Iudicis de partibus, data in Summar. Capituli Scholæ Sanctæ Mariæ numer. 2.

Tandem non obstat, quod sententiæ latæ in partibus ad fauorem vocatorum ad fideicommissum contra Capitulum Scholæ Sanctæ Mariæ, sint nullæ, vti latæ à Iudicibus Laicis carentibus prorsus Iurisdictione aduersus dictum Capitulum, & quod est locus pius cap. decernimus, de Iudic. atque ideo imputare sibi debet idem Capitulum, & si passus fuit contra huiusmodi sententias executioni demandari, iuxta gloss. in l. si dictum S. si compromiserò, ff. euect. Menoch. conf. 361. num. 2. cum alijs pluribus adductis à Moder. Pisaurien. de euect. 7. 8. num. 29. Non enim probatur quod Capitulum sit locus pius, & immunis à Iurisdictione Laicali, sed quem effectum non sufficit quod exerceat opera pietatis. *Gabr. de pia Caus. conclus. 1. nu. 13.* Sed oportet sit erectum autoritate Ordinarii. *Abb. in cap. ad hac num. 2. de relig. domib. Bald. in auth. hoc ius porrectum num. 11. Cod. Sacros. Eccles. Zabari. conf. 13. num. 2. vers. contrarium est, & vers. secundo ad hoc.* vbi ampliat, etiam & si habeat locum pro Missa celebranda. *Roman. conf. 477. num. 2. in fin. vers. nec tunc locus. Burfatt. conf. 60. num. 27. Gabr. de pia Causa conclus. 2. num. 1. & seq. Barbof. de Iur. Eccles. lib. 3. cap. 11. sub n. 78. & nu. 80. ac seq. Castill. dec. 2. num. 12. lib. 1.*

Et in omnem euentum, cum ex prædictis constet, prædium hoc esse subiectum fideicommissum, & hoc satis esset, vt emptor agere pos-

sit contra venditorem, hereditorem, & prædium, ff. act. empt. gloss. in l. qui rem, verb. conuenire non potest, Cod. euect. Alex. in l. Julianus, S. qui fundum, num. 2. in fin. ff. verb. oblig. O fasc. decis. 34. num. 2. vers. in contrarium. *Surd. decis. 22. nu. 8. decis. 165. nu. 6. Seraph. decis. 321. num. 3. & seqq. & decis. 787. num. 4.* vbi ait, quod venditor, etiam si ignorauerit bona esse & prohibita alienari, tenetur de euectione, & ad damna, & interesse. *Rot. in Tindertina. Tenua Montis Nigri 20. Februarij 1619. coram bo. me. Coccino.* Facilius in casu nostro, quo emptor, & venditor fuerunt simul, ac æque principaliter citati in iudicio moto à fideicommissarijs: & proinde opus non fuit quod emptor litem motam denunciaret venditori; eidemque imputandum est, si emptorem non defendit, ax allegatis in S. non obstat primo decisionis.

Quam hodie Domini confirmarunt, Causa super eisdem proposita; vtraque parte informante.

R. P. D. V E R O S P I O

Treueren Canonatus.

Mercurij 18. Martij 1648.

A R G V M E N T V M.

Subrogationem qui obtinuit in iuribus defuncti quomodo litem probare debeat, vt de ipsius bono iure constare dicatur; hinc beneficium per litem effectum litigiosum non potest ab Ordinatio alteri conferri, quid autem requiratur, vt constare dici possit de lite super beneficio præsens demonstrat decisio.

S V M M A R I V M.

- 1 Subrogatio gratiosa in iuribus defuncti colliganti debetur.
- 2 Litis pendentia ad effectum subrogationis probatur ex actis.
- 3 Citatio sola inducit pendentiam litis in materia subrogationis.
Beneficium ex quibus efficiatur litigiosum numero 3.
- 4 Lis quando dicatur indulta super titulo beneficij.
- 5 Subrogationem obtinens sub sola litis mentione, litem eo modo quo adest iustificare tenetur.
- 6 Lis vt dicatur extincta quid requiratur in beneficiabilibus.
- 7 Calumnia euident probari debet vt lis dicatur calumniofa.
- 8 Sententia facit præsumere validitatem, & iustitiam fauorem obtinentis.
- 9 Beneficio effecto litigioso ligantur manus Ordinarij ne possit ad collationem deuenire.
- 10 Resignatione nulla existente, neque effectum sortita, ius non abdicatur à resignante.
Beneficium resignatum per obitum resignantis vacat resignatione nulla existente, eaque effectum non sortita num. 10.
- 11 Procurator nulliter resignans efficit resignationem nullam.
- 12 Resignationis nullitas deducitur ex defectu iurisdictionis in eam admittente.

- 13 Resignatio reciproca qualis est permutatio non unius tantum sed utriusque damnum importat.
- 14 Permutatione beneficii semel admissa, titulus, possessio, ac ius omnia statim ab utroque censetur abdicatum.
- 15 ad permutatum Beneficium non datur amplius regressus absque nova collatione & num. seq.
- 16 Factum non presumitur, nec probatur sola parti. asserptione.
- 17 Negativa probari debet ab allegante.
- 18 Presumptio stat pro validitate actus.
- 19 Subrogatus in iuribus defuncti quid probare debeat.
- 20 Iurisdictionis defectus in admittente permutatione beneficii assignari non potest, si ad eundem collationis spectabat.

DECISIO CLXIII.

ORTA inter Michaelē prædefunctum, ac Franciscum Theodoricum lite super valida Canonici permutatione, lataque in duabus Instantis utriusque favore sententia, & in tertia adhuc pendente indecisa, cum decessisset Michael, Franciscus colligans, mandatum de subrogando obtinuit, eiusque possessionem capitulariter apprehendit, Petrus verò Paxio à Collatore Turnario eiusdem Canonici immisionem, uti vacantis per obitum Michaelis reportavit, possessione quoque Capitulariter apprehensa; delata proinde mihi causa super utriusque bono iure dubium proposui ad Francisci favorem hodie resolutum; Dum enim super titulo canonicali, pendente lite decesserat Michael, mandatum de subrogando Franciscus colligans legitimè reportavit, & uti sibi à iure delatum, ne per substitutionem novi Adversarii litis anfractus protrahantur, prout in cap. 2. disponitur, ut lit. pend. lib. 6. & in reg. Cancell. 19. de subrog. notat. Lothar. de re benef. lib. 2. q. 20. nu. 53. & pluries respondit Rota coram Seraph. 1125. n. 1. coram Greg. dec. 27. n. 1. coram Burat. 927. in princ. & dec. 426. nu. 4. par. 4. rec.

Hæc autem litis pendentia visa fuit in proposito casu iustificari ex revolutione actorum atque sententijs hinc inde reportatis, ad tex. in l. licet. C. de litis contestat. & ponderavit Rota coram bon. mem. Coceno dec. 164. nu. 1. & dec. 97. nu. 3. par. 4. tom. 2. rec. dum in terminis subrogationis sola & citatio legitime executi litis pendentia inducit, & beneficium reddit litigiosum, ut advertit Felin. in cap. super litteris nu. 2. de reser. Vital. in Clem. 2. nu. 7. ut lite pend. Sarnen. in reg. de annal. q. 45. nu. 3. & in reg. de subrogan. q. 3. nu. 2. Milis in repert. in verb. litis pendentia inducitur Vestr. in praxi libr. 4. capitul. 1. numer. 1. Rota coram Egid. decision. 345. & coram Cassad. dec. 1. nu. 4. ut lit. pend.

Prout etiam super titulo beneficii eadem lis censetur inducta, & ex quo super recuperatione Canonici ob permutationis nullitatem iudicium fuerat institutum, ac super remotione Francisci a possessione iam capta, ex notat. id. c. 2. ubi glos. in verb. finito. ut lit. pend. lib. 6. & in clem. 1. in verb. cum possessione de sequestr. posse, & fruct. & ponderavit Rota coram Pat. dec. 67. & 485. nu. 1. lib. 2. & in his terminis permutatio-

nis in Romana Beneficiatus 30. Martij 1637. coram Eminentiſſ. D. Card. Panziolo impressa part. 5. tom. 2. dec. 607. n. 9. Quinimo dum prævia litis mentione specifica subrogatio fuit a Sanctiss. Michaeli concessa, eidem satis erit ostendere litem eo modo, & quo fuit in supplicatione narrata, quamvis super solo possessorio, non autem super titulo beneficii fuisset intentata, ut advertit Sarnen. super reg. de trienn. q. 11. nu. 13. in fin. vers. ubi verò Rota coram Seraph. dec. 990. nu. 7. & in dec. 71. nu. 12. part. 6. recent. & in Massanen. Archiepiscopiteratus 5. May 1642. in S. nec dicatur, & 19. Januarij sequentis anni S. quibus accedit coram Reverendiſſ. D. meo Decano.

Nec dici potest extincta per reportatas hinc inde Sententias, cum ille ad huc executæ non fuissent, & earum vigore capta possessio, & prout in beneficialibus necessarium fore, ut lis dicatur extincta notat Sarnen. in reg. de annal. q. 44. nu. 4. & 5. Rota coram Mohed. dec. 3. nu. 3. ut lit. pend. ubi ita intelligenda esse declarat dec. 10. ut lit. pend. in novis per sententiam extinctionem litis deducentem, & decision. 14. nu. 1. de caus. poss. & propr. & coram Verall. dec. 172. nu. 5. par. 2. & in terminis subrogationis coram Pat. dec. 302. lib. 2.

Neque præsumi valeat calumniosa, & quia talis calumnia nec probatur evidens iuxta tex. in l. in summa vers. fin. autem evidens ff. de condit. indeb. ubi post gloss. notant. communiter Doct. Castr. & Iason nu. 3. Salyc. in princ. Mandos. de subrog. q. 11. nu. 11. Rebuff. super eadem reg. glos. 57. n. 3. Rota coram Greg. dec. 426. nu. 8. & 342. nu. 7. par. 1. rec. & præterea excluditur ex ultima sententia favore Francisci prolata & præsumptionem validitatis ac Iustitiæ interim obtinente ex notatis in l. ab ea parte S. ultimo ff. de probat. & in c. sicut. in fin. de sent. & re iudic. Surd. dec. 106. & respondit Rota coram Gregor. 276. numer. 3. coram Reverendiſſ. Vrgellen. 462. numer. 5. & in Maceraten. redditionis rationis 17. Martij 1645. coram Reverendiſſ. P. D. meo Melitio.

Hinc corrui altera collatio Canonici uti vacantis per obitum Michaelis, quam a Turnario collatore Petrus obtinuerat, ac eius malum ius idcirco convincitur, & Postquam enim litigiosus evaserat titulus Canonici ligatæ fuerant manus Ordinarij, ne illum posset alteri conferre iuxta tex. in c. 1. & 2. ut lit. pend. & in cle. 1. cod. tit. Rota in Salamantina Capellania 5. Junij 1593. coram clar. me Card. Pamphilio, impressa post Garz. 6. par. cap. 4. nu. 41. coram Comitulo dec. 3. nu. 3. coram Seraph. dec. 990. nu. 8. in fine, & in Gerunden. Prioratus 27. Junij 1644. S. nam respondetur, & 9. Decemb. 1645. S. Hinc nullo modo coram R. P. D. meo Bichio.

Et licet probata nullitate resignationis, ut quia effectum sortita non fuerat, & ius nec dicatur à Resignante abdicatum, quin per eiusdem obitum postmodum censetur inducta vacatio, ut respondit Rota coram Mohed. dec. 8. in princ. & nu. 2. ubi add. sub littera A. & coram Cava-ler. dec. 214. nu. 2. & dec. 92. nu. 13. par. 6. rec. Nullitas verò deducatur siue ex defectu mandati in Procuratore, qui resignationi Canonici proq. Michaelē consenserat, & sic nulliter resigna-

signauerat, vt notat *Parif. de resign. benef. tom. 2. lib. 9. q. 8. num. 6. & 7. Rota coram Verall. de 35. nu. 3.* siue ex defectu iurisdictionis in suffraganeo
 12 Treueren, † qui resignationem quoque beneficiorū in Dioecesi Meten consistentiū nulliter proinde admiserat, iuxta glos. communiter receptam in c. 1. in verbo collationem circa medium de rer. permut. lib. 6. vt testatur Garz. de benef. par. 11. cap. 4. num. 65

Non tamen vrgere visa fuit obiecto in simplici tantum resignatione fortè procedens, nō autem in permutatione, & sic renunciatione
 13 reciproca, ac geminata, † in qto non de vnius tantum, sed vtriusque damno vitando tractatur, vt ponderauit Sarnen. super reg. de public.
 14 q. 3. nu. 12. & 17. Hac enim semel admissa, † titulus, possessio, ac ius omne statim ab vtroque censetur abdicatum ca. 1. de rer. permut. lib. 6. clem. unica eod. tit. Sarnen. q. 57. num. 3. de annal. poss. & in reg. de publican. resign. q. 3. num. 3. Rot. decis. 2. num. 1. de renunc. in antiq. nec ad beneficium permutatum compermutanti solet dari regressus † absque noua collatione, vt notat Felin. in cap. cum venerabilis num. 11. de except. Bntr. ibi, dem num. Abb. num. 23. Prob. ad Monach. in cap. unico de rer. permut. num. 14. §. ex quo licet, & num. 17. cum seqq. vbi hanc opinionem testatur esse tutiorem Rot. dec. 3. de rer. permutat. in nou. & decis. 4. num. 1. circa med. de renunc. in nou. & decis. 9. de rer. permut. in antiq. & decis. 16. num. 6. eodem tit. vbi hanc opinionem pariter testatur esse veriore, Mandos. super reg. Cancell. reg. 32. nu. 4. vbi concludit quod saltem debuisset ostendi impedimentum ab vno ex
 16 compermutantibus præstitum, † ne alter beneficium permutatum assequi posset, quod tamquam in facto consistens non præsumitur, nec sola Petri assertione probatur, iuxta text. in l. in bello ff. de capt. & possim. reuers. & in his terminis firmavit Rota coram Verall. decis. 11. num. 4. par. 1.

Nec subsistit defectus mandati Michaelis ad resignandum, siue iurisdictionis exceptio in suffraganeo Treueren, qui permutationem admiserat, cum Petrus in vtriusque negatiue verificatione deficiat, ad quam tamen videtur
 17 adstrictus, † dum in vtraque sustinet partes Actoris, iuxta text. in l. 2. ff. de probat. l. actor. C. eod. tit. & pro eodem suffraganeo militat præsumptio, † quod permutationi assensum valide præstiterit, ex notatis in c. in presentia de renunc. Gabr. in tit. de empt. & vendit. conclus. 1. num. 63. Rot. decis. 36. num. 1. par. 1. rec. & coram Gregor. decis. 11. num. 3. ex quibus cum excludatur iniustitia causa notoria, atque probabilis litigandi color inde resultet sustineri proinde poterit subrogatio per Michaelen obtenta, in qua ipse bonum ius, & iustitiam causa non arctatur exa-
 19 minare, † sed solum ostendere litem non fuisse extinctam, nec notorio iniustitiæ vitio laborare, vt aduertit Francin cap. 1. num. 5. vers. cogita tamen, vt lip. pend. Rota coram Greg. decis. 27. num. 7. & 8. & coram Seraph. 1163. num. 9. & 10. & in Romana beneficentus 30. May 1627. coram Eminen. tiss. D. Cardin. Patziolo, & in Caputaquen. Abbatis 25. May 1620. coram bon. mem. Selencien. Præterquam defectus iurisdictionis, nec obieci potest

20 permutati oni Canonatus Treueren, † dum eiusdem collatio alias ad ipsum spectabat, qui permutationem admiserat ex notat. in cap. ad hac §. subsequenter postea in fine de offic. Archid. c. unic. de rer. permut. lib. 6. & ibi glos. in verb. collationem circa med. vbi etiam Franc. num. 7. Gemin. num. 12. & 27. ceterique communiter, quicquid dici posset de permutatione beneficiorum in Dioecesi Meten consistentium de quibus modò non agitur.

Et ita vtraque &c.

R. P. D. GHISILERO.

Postea Episcopo IMOLEN.

Ceruicē Bonorum.

Luna 23. Martij 1648.

ARGVMENTVM.

Bona Ecclesiastica in emphiteusim locari solita, vt possint iterum relocari, alterando solitum requiritur necessitas, atque vtilitas Ecclesiæ cum beneplacito Apostolico, quapropter in præsentī decitione discutitur primò, an Beneplacitum Apostolicum, ad effectum de quo agitur interuenisse præsumatur stante cursu temporis cum obseruantia: deindè an vtilitas Ecclesiæ in noua concessione debeat esse certa, & indubitata, & dubia, an suffragetur. Demum quando emphiteutica non deuoluatur ad Dominum directum, ob non petitam renouationem, quamuis in inuestitura adesset pactum de capiēda possessione propria auctoritate, sed emphiteuta admittendus sit ad purgationem moræ eruditè tractatur.

SVMMARIVM.

1. Bona emphiteutica finita inuestitura ipso facto reuertuntur ad Dominum directum, si non fuerit petita, & obtenta renouatio. amplia, vt n. 2.
3. Associatio ad bona emphiteutica, bene competit Domino directo in vim pacti de capiēda possessione, propriis auctoritate in inuestituris appositi.
4. Pacta inuestiturarum omnino seruanda sunt.
5. Instrumenta extracta per successorem in officio, etiam absque compulsorialis, sunt in forma probanti.
6. Instrumenta inuestitura probant dominium Domini directi, etiam ad effectum deuolutionis, quando agitur contra ipsammet inuestitum.
7. Dominus directus habet actionem contra inuestitum, & habentes causam ab eo, vt prius possessionem dimittant, & postea de proprietate litigentur.
8. ex Solutione canonum per annos triginta, probatur etiam contra tertium dominium, tamquam præscriptum.
9. Emphiteusi adhuc durante, non potest Prælatus in præiudicium successorum in Ecclesia, illam renouare.
10. Emphiteusis ex quibus dicatur potius nouiter concessa, quam antiqua renouata.
11. in Emphiteusim, quando bona Ecclesiastica concedi solent, an, & quando possint iterum concedi alterando solitum.
12. Et quid si alteratio est circa substantiam, vel accidentalia.

- 13 *Emphiteusis renouatio dicitur alterata ultra solitum circa substantialia ex comprehensione nouarum personarum in inuestitura non admissarum.*
- 14 *Bona Ecclesiastica in emphiteusim concedi solita, non possunt iterum concedi absque beneplacito Apostolico.*
- 15 *Beneplacitum Apostolicum in concessione Bonorum Ecclesiæ in emphiteusim, quando non præsumi possit ex cursu temporis cum obseruantia.*
- 16 *Obseruantia æquiuoca est irreleuans ad faciendum præsumi beneplacitum Apostolicum.*
- 17 *Beneplacitum Apostolicum in pacto alterante priores inuestituras, quando præsumi possit, stante obseruantia.*
- 18 *Melioramenta facta in bonis emphiteoticis Ecclesiæ, si non fuerit expressum, ut in casum deuolutionis remaneant Ecclesiæ, quando tacite subintelligantur in clausulis Notariorum.*
- 19 *Stylo Notariorum rogatorum in extensione clausularum standum est.*
- 20 *Laudemium de iure communi solui debet ad rationem duorum pro centenariio.*
- 21 *plures Inuestiture, quando possint sub unico instrumento comprehendere, & quando secus.*
- 22 *Utilitas Ecclesiæ in noua concessione emphiteusis debet esse euident.*
- 23 *Amplia quod debeat esse certa, & indubitata, ita ut dubia non suffragetur.*
- 24 *Item amplia, ut conditio Ecclesiæ debeat patenter fieri melior, & locupletior.*
- 25 *Associatio ad bona emphiteotica non denegatur stante facultate capiendi possessionem propriam auctoritate in casu, &c.*
- 26 *Possessionem capere extraiudicialiter propria auctoritate non licet Domino directo, nisi deuolutio sit clara.*
- 27 *Associatio ab bona emphiteutica, liquidata deuolutione denegari non potest.*
- 28 *Pactum de capienda possessione propria auctoritate antequam suum sortiri possit effectum, discutendum est coram Iudice an illud habeat locum.*
- 29 *Pactum de capienda possessione propria auctoritate antequam suum sortiri possit effectum, discutendum est coram Iudice an illud habeat locum.*
- 29 *Pactum de capienda possessione propria auctoritate exerceri non potest absque præcedenti limitatione.*
- 30 *Mora de equitate canonica potest quouocumque purgari, ubi ius alterius non est effectum deterius.*
- 31 *Mora purgari potest, etiamsi pars est in damno, ubi morosus paratus est ad illud rescindendum.*
- 32 *de Caducitate emphiteusis ob non seruatum pactum, qualibet causa etiam iniusta, erronea, & irratiocinabilis excusat.*
- 33 *Interpretatio fauorabilis sumenda est in materia penali.*
- 34 *Bona Emphiteotica non deuoluantur ad dominium directum ob non petitam renouationem, quando inuestitus potuit probabiliter credere, se non teneri illam petere.*
- 35 *Et huiusmodi probabilis credulitas, rectè desumitur ex solutione annui canonis.*

DECISIO CLXV.

EQUES Ioannes Antonius Lucatellus emptus a diuersis personis pluribus bonis stabi-

libus existentibus in Territorio Ceruicæ, & Casenæ de iure emphiteotico Ecclesiæ Ceruicæ. obtinuit à tunc temporis Episcopo inuestiri de Anno 1549. pro se, filiis, & nepotibus masculis cum pacto renouandi de 50. in 50. annos, ut in duabus inuestituris de Annis 1549. & 1550. De anno 1552. cum tribus sequentibus in eodem Territorio Ceruicæ, idem Eques Ioannes Antonius emit alia bona pariter de iure emphiteotico, & pari modo fuit inuestitus pro se, filiis, & nepotibus masculis, cum pacto de renouando de 60. in 60. annos, ut in quatuor inuestituris de annis 1552. 1553. 1554. & 1555. Mortuo dicto Equite Ioanne Antonio fuit de alijs bonis inuestitus Eques Fabritius Filius ad eandem tertiam generationem cum pacto renouandi de 29. in 29. annos, ut in pluribus Inuestituris datis. Tandem die 24. Octobris 1595. à Cardinali Vicecomite Episcopo Ceruicæ reducendo tot varias, & diuersas Inuestituras, tam Equiti Fabritio, quam Equiti Ioanni Antonio concessas de omnibus, & quibuscumque bonis de iure emphiteotico Ecclesiæ Ceruicæ. ubicumque positis, & existentibus, tam in Comitatu Ceruicæ, quam Casenæ in vnicam, & solam inuestituram pro maiori facilitate, & commoditate, tam dicti Episcopatus, & eius Agentium, quam dicti Conductoris, & pro euitanda difficultate, & labore, quibus quotannis tempore soluendorum laudemiorum, uti necesse erat in perquirendis, & reperiendis tot inuestituris, & pactis, tum etiam, quia propè erat tēpus renouationis maioris partis dictorum bonorum supradictæ inuestituræ fuerunt vnitæ, & de omnibus bonis fuit facta noua inuestitura eidem Eq. Fabritio cum clausula ad habendum pro se, filiis & nepotibus, & eorum descenditibus in linea masculina dicti Inuestiti tantum, & in defectu eorum durante vita, vel post mortem d. Equitis Fabritij pro vno hærede extraneo vtriusque sexus ab eo nominando, & instituendo, vel substituendo in eius ultimo testamento cum iure accrescendi in 60. futuros annos ad renduandum, & tunc soluendum debitum, & consuetum laudemium ad rationem quinque pro centenariio valoris dictorum bonorum, vigore dictæ vltimæ inuestituræ fuerunt soluti canones singulis annis ab Eq. Fabritio ab Anno 1595. vsque ad 1622. & post eius mortem à Domino Fabio vsque ad annum 1635. de quo tempore bonæ memoriæ Episcopus Merlinus illos recipere recusauit sub prætextu, quod bona supradicta essent ad Ecclesiam Ceruicæ. deuoluta ob non petitam, nec obtentam renouationem inuestituræ expirato termino iuxta formam antiquarum concessionum: Et cum obtinuisset ab A. C. mandatum de associando ad illorum possessionem, quod DD. in grecu appellationis mihi commissæ sub die 29 Martij 1647. vtraque parte informate censuerunt validum; Ad instantiam Reuerendissimi Domini Episcopi successoris fuit propositum per me supradicta die an, & super quibus bonis sit danda associatio.

1 Pro illius concessione facit, ꝛ quod cū iam cesserit

cesserit dies petendi renouationem bonorum contentorum in tot variis, & diuersis Inuestituris, tam quoad bona, quæ concessa fuerunt ad renouandū de 29. in 29. annos, quam etiam quoad ea, quæ concessa fuerunt ad renouandū de singulis 50. & 60. annis respectiue ad quæ tempora fuerunt concessa Ioanni Antonio, & Fabritio Auo, & patri Fabii pro eis, eorumque filiis, & nepotibus masculis tantū; nec Dominus Fabius renouationem petierit, & obtinuerit, extinctus fuit eius titulus, & emphiteusis ipso facto ad Dominum directū deuoluta, tam inspecta dispositione iuris cōmunis iuxta tex. in §. *emphiteusis* in *Auth. de non alienan. reb. Eccles. Rimin. sen. conf. 124. vers. & primo quoniam Berous conf. 102. sub num. 24. vers. capio secundum lib. 1. Cephal. conf. 345. num. 12. vers. postremo Corbul. de caus. priuat. ob lin. finit. num. 1. ac seq. & latè prosequitur Franch. Cald. de iure emphit. lib. 1. quest. 10. à num. 2. & seq. † quam attento pacto in inuestituris appposito, quod si Emphiteuta pro tempore steterit per biennium, & canonem non soluerit, vel alia pacta omnia, & singula non seruauerit, & sic etiam pactum petendi renouationem, aut cum ipsius linea fuerit finita, tunc cadat ab omni iure suo & liceat Episcopo Ceruien. pro tempore propria auctoritate absque partis citatione, & sine aliqua desuper expectata alicuius Iudicis, vel officialis declaratione, sententia, vel mandato dictorum bonorum, & omnium melioramentorum in eis factorum actualem, realem, & corporalem possessionem capere, & illam pro se, & suo Episcopatu retinere, vel alteri concedere pro libito suæ voluntatis, † ac proinde in vim pacti capiendi possessionem propria auctoritate in iisdem inuestituris apppositi benè competat remedium associationis iuxta l. *tertiam* ibique glos. in uerb. *non videntur*, & in uerb. *debent* C. de pignor. *Mantic. de tacit. & ambig. lib. 22. tit. 22. num. 2. vers. igitur si tale pactum Rot. penes Reuerendissimum Vrgellen. decis. 49. sub nu. 1. & num. 6. versic. quibus concurrentibus*, & coram eodem decis. 105. num. 2. & alijs relatis in *Romana Vinæ ad aquam sanctam* 23. Ianuarij 1643. coram R. P. D. meo Cerro, & in *Romana Censur* 26. Iunij superioris anni coram R. P. D. meo Bichio, † cum pacta inuestiturarum omnino sint obseruanda. Gozadin. conf. 57. num. 10. Nat. conf. 479. num. 11. Roland. conf. 25. num. 23. lib. 3. Rota coram sanct. me. Greg. XV. decis. 529. num. 16.*

5 De Dominio † Ecclesiæ Ceruien. satis constat ex pluribus instrumentis antiquarum inuestiturarum, quorum vigore Dominus Episcopus Ceruien. petit associationem extractis ex prothocollis originalibus Cancellariorum Curiae Episcopalis de eis rogatorum per modernum dictæ Curie Cancellarium, & sic illorum in officio successorem, vt proinde sint in forma probanti, & benè ab eo extrahi potuerint etiam absque compulsorialibus, vt benè per Rotam decis. 90. num. 9. & 10. par. 5. recent. coram sanct. mem. Greg. XV. decis. 59. num. 4. & in *Messanen. Tenimenti* 28. Iunij 1634. coram Eminentiss. Domino Cardinali Verospio, † quæ consequenter pro-

bant dominium Ecclesiæ etiam ad effectum deuolutionis, cum agatur contra ipsummet inuestitum, vt dixit Rota in *Portuen. Stagni* 27. Aprilis 1640. coram Eminentissimo Card. Panzirolo §. & demum, & in §. seq. vbi additur, † quod in remedio l. *si quis condutionem* C. locati competente Domino directo, tam contra inuestitū, quam contra omnes habentes causam ab eo non excipitur de dominio proprio, nec alieno, sed oportet, vt prius restituatur.

Quibus Instrumentis multarum inuestiturarum maximum robur addit solutio canonū facta Ecclesiæ ab Eq. Ioanne Antonio. Eq. Fabritio filio, & ab eodem Domino Fabio filio, & nepote respectiue cōtinuata per annos plus quam quadraginta. † Siquidem ex canonum solutione per annos triginta probatur etiam contra tertios dominium, tanquam prescriptum, *Specul. in tit. de emphyteut. §. nunc aliqua num. 67. vers. quinquagesimo tertio Rom. conf. 127. in princ. Aym. conf. 434. num. 5. & seq. Rota coram Seraphin. decis. 869. num. 3. coram Card. Canalerio decis. 654. num. 2. & seq. in recent. decis. 290. num. 1. 4. & 6. par. 1. & in d. Portuen. Stagni* 19. Iunij 1637. §. *quinta* coram Eminentissimo Cardinali Panzirolo, sed tollitur omnis difficultas, cum ipsemet Dominus Fabius fundet suam intentionem in supradicta inuestitura facta à Cardinali Vicecomite tunc Episcopo Ceruizæ, Fabritio Patri de dicto anno 1595. sub die 24. Octobris, qua attenta nequit in contronersionem renouari dominium Ecclesiæ.

Nec facit, quod dū Fabius possidet bona, de quibus agitur in vim dictæ vltimæ inuestituræ anni 1595. per quā fuit recessum à præcedentibus inuestituris, non potest dari associatio, seu capi possessio in præiudiciū istius inuestituræ, ex supradicto pacto appposito in antiquis inuestituris, quia adhuc durat tempus 60. annorum in vltima inuestitura conuentum. Siquidem ponderata, & considerata inuestitura, in qua consistit præcipuum fundamentum eiusdem Fabij nullius prorsus est roboris, siue cōsideretur, vti renouatio, siue vti noua concessio.

9 Non † substatinetur vti renouatio, tum quia facta fuit durantibus adhuc præcedentibus, quod non licebat Prælato præueniendo, ac supplantando successores in Ecclesia, quorum tempore terminarunt, cap. 1. *qui successores feud. teneantur* cap. 1. §. *ubi verò de Cleric. qui inuest. facit* cap. 1. §. *moribus* vers. *secus est in Eccles. si de feud. defunct. contr. sit inter Dom. & Agnat. Vassal. & nosant DD. latè cumulati in Nucerna prædij* 3. Martij 1614. vers. *tertio fuit dictum* coram b. me. Card. Sacrato, & in *Forosempronien. seu Engubina bonorum emphyteot.* 7. Martij 1638. §. *ex defectu coram bon. mem. Coccino*, † tum quia fuit alterata forma consueta præcedentium, tum respectu longioris temporis 60. annorum, etiam illud pro renouatione petenda restrictum fuisset in maiori parte antiquarum inuestiturarum, & limitatum ad annos 29. quamplurium personarum etiam extranearum, quæ apparent in hac posteriori comprehensæ, nam præcedentes

res inuestituræ erant pro se, filiis, & nepotibus masculis tantum, hæc autem anni 1595. comprehendit etiam vltiores descendentes ex linea masculina Fabritij inuestiti, & in defectu eorum hæredem extraneum vtriusque sexus ab eo nominandum, & instituendum, vel substituendum in eius vltimo testamento. His autem concurrentibus iudicatur noua, & diuersa concessio, non autem renouatio antiquarum, *Castrop. oper. moral. tom. 2. traft. 11. §. 4. num. 4. Rot. decis. 243. num. 14. vers. alteratio quippe. & dec. 252 num. 12. par. 7. recent. in Gerunden. Scribanie 26. Febr. 1638. vers. nec obstat, & 21. Maij eiusdem anni vers. neque suffragatur coram bon. mem. Merlino, & in dicta Forosempronien. seu Eugubina vers. secundo exobundanti in fine coram bon. mem. Coccino, & in Forosempronien. Bonorum 4. Martij 1641. coram R. P. D. meo Royas.*

11 Et propterea etiam si res sit solita locari, quia solitum est alteratum cum vltra contentos in antiquis inuestituris vltima inuestitura extendat concessionem ad omnes descendentes masculos, eisq; non existentibus ad extraneum nominan. à Fabritio, ac tempora petendi renouationem de 29. in 29. annos pro roget ad 60. in 60. requiritur copulatiue causa, & solemnitas ad tex. in extraneaz. ambitiosa de rebus Eccles. non alien. Cas. de Grassi. dec. 4. eod. tit. Ro-

12 t. 1. decis. 176. num. 43. & 45. p. 5. recent. præsertim quia propter comprehensionem personarum in antiquis non vocatarum alteratio est circa substantialia quicquid sit, quando est solum circa accidentalialia, vt in puncto fuit ponderatum in sæpè allegata in Forosempronien. seu Eugubina bonorum §. neque facit coram bon. mem. Coc-

13 cino. † Nec inficiari potest quin alteratio sit circa substantialia, cum comprehensio nouarum personarum sit euidēs ex supra deductis, quia in inuestitura anni 1595. vocantur filij, nepotes, & eorum descendentes ex linea masculina, & in defectu eorum vnus hæres extraneus vtriusque sexus, in antiquis verò non fuit admissus extraneus, sed nepotes masculi cum dictione taxatiua tantum, & propterea vt in d. Forosempronien. seu Eugubina bonorum vtile perinutile vitatur ex Couar. & alijs allegatis in d. §. neque facit.

14 Non substatinetur † vt noua concessio cum careat beneplacito Apostolico ad sui validitatem necessario *Dec. in authent. qui rem num. 22. & ibi Cagnol. num. 58. C. de Sacros. Eccles. Clar. in §. emphiteusis quest. 6. vers. si est tamen, & quest. 28. vers. aut verò, vt in §. feudum quest. 13. & fuit resolutum in Imolen. bonorum 21. Maij 1593. coram bon. mem. Cardin. Pamphilio in dicta dec. 176. d. numer. 42. & seq. par. 5. recent. & pariter fuit firmatum in d. Forosempronien. seu Eugubina bonorum in §. secundo ex abundanti coram bon. mem. Coccino, ex*

15 quo expressum non exhibetur, † neque illud præsumi potest ex cursu temporis cum obseruantia, quia præsumptio beneplaciti Apostolici non viget, vbi constat de alteratione antiquarum inuestiturarum, eoque minus deficiente iusta causa, & vtilitate Ecclesiæ, vt in dicta Forosempronien. bonorum 4. Martij 1641. coram R. P. D. meo Royas in §. neque dictas concessiones, vbi

quod fuerat sic antea dictum in allegata *Gerunden. Scribanie 26. Febr. 1638. coram bon. me. Merlino, & obseruantia saltem æquiuoca est irreleuans ad faciendum præsumi beneplacitum Apostolicum ex traditis per Abb. in cap. fin. de cens. Felin. in cap. cum Bertold. num. 26. de re iud. Rota d. decis. 176. num. 46. par. 5. & decis. 121. n. 15. par. 7. vt in dicta Forosempronien. seu Eugubina bonorum in §. neque placuit coram bon. mem. Coccino,*
17 non † releuat obseruantia pro præsumptione beneplaciti Apostolici, nisi illa probetur individualiter in pacto alterante priores inuestituras.

Ea verò, quæ deducuntur ad proban. vtilitatem Ecclesiæ penitus cessant, cum vt pluries fuit dictum ex sola lectura Inuestituræ anni 1595. appareat de euidenti damno Ecclesiæ, vt nulla sit habenda ratio solutionis scutorum, 550 factæ ab Eq. Fabritio in actu concessionis pro laudemio, cum ea solutio cesserit in vsus proprios Episcopi Vicecomitis, non autem Ecclesiæ, nec successorum in Episcopatu, nec noui pacti, quod melioramenta, & ædificia magni valoris in casu deuolutionis remanerent Ecclesiæ, cum dictum pactum legatur in
18 inuestituris antiquis, † & licet in aliquibus pactum deuolutionis vna cum melioramentis non fuerit specificè expressum, illud tamen
19 venit in extensione clausularum † ex stylo Notariorum rogatorum, cui standum est, *Bart. in rub. C. de fid. instrumentorum num. 41. vers. quarto queritur, Rot. decis. 120. num. 11. coram bon. mem. Buratt. decis. 727. num. 6. par. 2. recent. decis. 405. n. 3. par. 4. tom. 2. recent. & in Parmen. pensionis 23. Martij 1640. coram R. P. D. meo Bichio, neque attendi debeat, quod plures inuestituræ fuerunt in vnâ redactæ, cum hoc potius minuat laborem ministrorum in perquirēdis pluribus inuestituris, quam augeat vtilitatem Ecclesiæ. Nec ad hoc propositum facit promissio soluendi laudemium ad rationem quinque pro*
20 centenario, † quod de iure communi solui debet ad rationem duorum pro centenario, quia id procedit, dummodò consuetudo, vel pactum non sit in contrarium, sed ex lectura antiquarum inuestiturarum patet vtrumque adfuisse in proposito, ibi, *ad renouandum, &c. & tunc soluendum debitum, & consuetum laudemium ad rationem quinque pro centenario, &c. prout non*
21 facit † quod Ecclesia possit plures inuestituras sub vnico instrumento comprehendere, id enim procedit, si vnicum instrumentum fiat ad formam præcedentium inuestiturarum, quæ si in aliquo alterentur requiritur causa, & solemnitas, in quibus terminis procedunt *decis. Seraphin. 1362. & 1379. in contrarium allegata.*

22 Cum itaque nulla adesset causa nouæ concessionis, neque concurreret necessitas, neque Ecclesiæ vtilitas, quæ euidens esse debet, *Rota decis. 582. in princ. par. 1. diuers. decis. 36. num. 13. de cis. 94. num. 5. vbi quod debet esse certa, atque indubitata, ita vt dubia non suffragetur, & de*
23 *cis. 243. num. 5. vbi quod conditio Ecclesiæ debet patenter fieri melior, & locupletior par. 7. recent. nec dicta noua concessio anni 1595. dici possit vtilis, sed immo grauissimum attulerit præ-*

præiudicium Ecclesiæ ob comprehensionem
notarum personarum, nec prorogationem
temporum renouandi inuitabilis est nullitas
dictæ nouæ concessionis, & per consequens ea
circumscripita attendendo antiquas inuestitu-
ras Domino Episcopo debetur associatio no-
mine Ecclesiæ, quoad bona, in quibus iuxta
tenorem earundem inuestiturarum lapsa sunt

25 tempora ad petendam renouationem, quia
ob pacta non seruata purificatur facultas ibi-
dem contenta capiendi possessionem propria
auctoritate, quæ aperit viam associationi, *Rot.
coram Reuerendiss. Vrgellen. decis. 49. num. 7. decis.
105. num. 1. & decis. 364. num. 5. coram eodem, & co-
ram bon. mem. Bivallio decis. 887. num. 5.*

26 Eoque facilius, ꝑ cum D. Episcopus non
prætendat possessionem capere propria aucto-
ritate extrajudicialiter, absque vlla partis ci-
tatione, quo casu id non licere nisi deuolutio
sit clara dixit *Rota in decis. alleg. per Adden. ad s.m.
Greg. XV. decis. 105. littera A.* in quibus termi-
nis procedunt *Fanen. seu Senogallien. bonorum
14. Martij 1646. coram R. P. D. meo Meltio, Man-
tic. decis. 194. num. 6. bon. mem. Coccin. decis. 150.
num. 6.* vbi alia allegantur, sed iudicialiter cū

27 citatione partis, ꝑ qua citata, & liquidata de-
uolutione ob renouationem non petitam nō
potest à Iudice denegari associatio, effectus, &
executio pacti de capien. possessione propria
auctoritate, vt bene declarant *Mant. d. decis. 194.
num. 6. & in tract. de iur. lib. 22. tit. 22. sub nu. 14.*

28 vbi quod antequam pactum possit sortiri ef-
fectum, est discutendum coram Iudice, an
illud locum habeat, *Rot. d. decis. 105. num. 17.
& 18. coram san. mem. Greg. XV. ibi, tum quia prius
apparere debet, &c. & ibi, quia prius debet parte ci-
tata liquidari, quod euenerit casus, & d. decis. 150.
num. 6. coram bon. mem. Coccino, & ibi non poterat
Mutius uti hoc pacto, nisi negotio liquidato, &c. trā-
sit cum supradicta decis. Mant. 194. ad quem
propositum facit decis. in Bononien. de Carnalibus
11. Ianuarij 1602. coram clar. mem. Card. Pamphil.
penes Marches. de commiss. tom. 2. pag. 46. num. 5.*

29 cum ꝑ regulariter pactum de ingrediēdo pos-
sessionem propria auctoritate non possit exer-
ceri absque præcedenti liquidatione, *Rart. in l.
Creditoris num. 14. C. de pignor. act. Aretin. conf. 32.
num. 1. Gozzad. conf. 95. num. 3. & habetur in su-
pradictis decisionibus, & aliis sæpius tenuit
Rota in alijs causis.*

30 Verum ꝑ cum de æquitate Canonica, quam
seruat Rota mora possit quodcumque pur-
gari, vbi cumque ius alterius non est effectum
deterius ex latè traditis cum suis limitationi-
bus per *Adden. ad san. mem. Greg. XV. decis. 59. n. 10
& in quacunque parte iudicii, quod etiam di-
xit decis. 728. num. 4. part. 4. diuers. vbi in vers. quia*

31 *subditum, &c.* additur, ꝑ quod vbi etiam pars
est in damno, si morosus paratus est ad illud

32 reficien. admittitur ad purgan. moram, ꝑ & cū
simus in caducitate ob non seruatum pactum,
quo casu quælibet c. aa etiam iniusta, erro-

33 nea, & irrationabilis excusat à caducitate, ꝑ
tēto quod in materia poenali omnis interpre-
tatio fauorabilis sumenda est, vt firmatur in
Romana domus 27. Maij 1647. coram Reuerendiss.

Par. X. Recent.

*D. Decano, & magis diffusè in Romana Vinca 28.
Aprilis 1645. S. penultimo, & 14. Martij 1646. in
eadem causa coram R. P. D. meo Royas, vbi plures
34 recensentur auctoritates ꝑ DD. existimarunt
causam sufficientem ad excusandam præten-
sam deuolutionem dictam inuestituram anni
1595. & secundum illam Fabium potuisse cre-
dere se nou teneri finitis 29. annis petere re-
nouationem iuxta formam antiquarum inue-
sturarum, à quibus fuit recessum cum obli-
gatione in forma Camere obseruandi omnia
conuenta in dicta inuestitura anni 1595. & sic
ipsum esse excusandum ex relatis in dicta Roma-
na Vinca 28. Aprilis 1645. d. S. penultimo coram
R. P. D. meo Royas, & in terminis excusationis à
caducitate ob nō petitam renouationem, quā-
do adfuit aliqua causa, ob quam inuestitus po-
tuit probabiliter credere se non teneri illam,
petere, fuit dictum in *Callien. bonorum 28. Apri-
35 lis 1647. coram R. P. D. meo Meltio.* Hanc pro-
babilem credulitatem coadiuuat solutio anni
canonis à dicto anno 1595. vsque ad annum
1635. facta à Fabritio, & Fabio pluribus Epi-
scopis antecessoribus, nempe Cardinalibus
Vicecomiti, Beuilaqua, & de Balneo, &
ipsimet bon. mem. Episcopo Merlino vsque
ad dictum annum 1635. iuxta formam eius-
dem vltimæ inuestituræ, cuius vigore quoli-
bet anno receperunt nō diuersos canones pro
diuersis inuestituris, sed vnicum canonem pro
vna inuestitura omnes inuestituras præceden-
tes continente, vt latè hæc omnia firmavit
*Rota in dicta Fanen. seu Senogallien. coram R. P. D.
meo Meltio, & Fabius* vigore eiusdem inuesti-
turæ reperitur in possessione bonorum, de qui-
bus agitur scientibus, & patientibus Episcopis
pro tempore, qui ab eo receperunt, prout à
Fabritio patre canones à die dictæ vltimæ in-
uestituræ vsque ad dictum annum 1635. de quo
tempore dictæ bo. mem. Episcopus Merlinus
litem suscitauit.*

Ex quibus pro resolutione superscripti du-
bij fuit resolutum Reuerendiss. D. Episcopo
dandam associationem in bonis, in quibus nō
fuit petita renouatio iuxta antiquas inuestitu-
ras, addito tamen ex supradicta æquitate hu-
ius Sacri Tribunalis, nisi D. Fabius petat intra
tres menses renouationem iuxta formam an-
tiquarum inuestiturarum.

R. P. D. M E L T I O,

Postea Reuerendiss. Episcopo PAPIEN.

Romana Pecuniaria.

Luna 23. Martij 1648.

A R G V M E N T V M.

Cambia soluta, an, & quando sub prætextu inde-
bitæ, ac vsurariæ solutionis, excomputari de-
beant in extinctionem sortis, & retardari pos-
sint restitutionem capitalis sub obligatione Ca-
merali promissam, loculentissime tractatur.
Clausula, si quid e requirendum, quid operetur, &
de illius efficacia nonnulla deducuntur.

L I

Admi-

Administrator non potest dici creditor negotij nisi prius reddita perfectè ratione suæ administrationis, & ad effectum, ut ipsi competat actio de in rem verso, quid probare teneatur, clarissimè demonstratur.

SYMMARIUM.

- 1 Cambia soluta debent excomputari in extinctionem sortis, dum non concurrunt requisita necessaria pro validitate cambij.
- 2 Et quæ sint huiusmodi requisita.
- 3 Clausula, si quid exequendum, operatur, ut illius executio remaneat in suspensio.
- 4 Clausula, si quid exequendum, præseruat executionem in ea parte, in qua creditum verè, & realiter subsistit, & verificatur.
- 5 Clausula, si quid exequendum, intelligitur prout de iure.
- 6 Clausula, si quid exequendum, quando creditum est controuersum, suspendit executionem donec de iustitia mandati per Iudicem ad quem cognoscatur.
- 7 Clausula, si quid exequendum, debet iustificari ex actis eiusdem instantie.
- 8 Secus ad effectum evitandi executionem, quo casu reus potest ex nouiter deductis docere de iniustitia mandati.
- 9 Fides qua non fit de actis, nec fuerit producta coram Iudice à quo non est attendenda.
- 10 Cambij restitutio sub obligatione Camerali promissa retardari non potest sub pretextu indebitæ, ac usurariae solutionis cambiorum eorumque imputationis in sortem.
- 11 Cambij restitutio, quando impediri possit per exceptionem usurarum, & compensationis, seu imputationis in sortem, & quando secus.
- 12 Cambiandi onus ubi debitor in se assumpsit esto, quod pecuniæ non fuerint cambiatæ, adhuc tenetur ad interesse intellige procedere. ut num. 13.
- 13 Cambia soluta, ut imputentur in sortem, quæ sunt iustificanda.
- 14 in Cambijs, nec promissio, nec obligatio, nec assertio debitoris possunt suffragari ad tollendam exceptionem usurarum, & quare.
- 15 Licitum facere quod est illicitum non est in potestate partium.
- 16 Deputatus agens contra formam ipsius præcise deputationis, agit contra iuris dispositionem.
- 17 Ratificatio nullam reducit obligationem stante ignorantia nullitatis contractus.
- 18 Ratificatio quando non inducat obligationem quamuis facta sit cum decreto Iudicis, & alijs solemnitatibus.
- 19 Versio non probatur ex assertione alicuius, quando tendit ad ipsius commodum, & interesse.
- 20 Actio de in rem verso, ut alicui competere possit, quid sit probandum.
- 21 Administrator non potest dici creditor negotij, nisi prius reddita perfectè ratione omnium effectum ad ipsius manus peruentorum. & num. 27.
- 22 Administrator bonorum sui Debitoris, præsumitur de suo credito satisfactus ex bonis per ipsum administratis.
- 23 Mandatum relaxatum ad effectum deponendi nemini præiudicat.
- 24 Depositum frustra petitur, dum non constat de legitimo credito.

26 Administrator est omnino separatus à dominio directo, & utili, ceterisque iuribus realibus particularium Dominorum.

27 Decreta, seu mandata relaxata, intelliguntur stare re latine ad petitionem siue actionem intentatam.

DECISIO CLXVI.

FVIT in hac causa coram me resolutum sub die 14. Maij 1646. mandatum de consignando relaxatum per A. C. ad fauorem illorum de Collectis contra Venturam Mazzantem non esse exequendum contra Laurentium Carolum, & Secondinos vti debitores eiusdem Mazzantis, dum mandatum pro scutis 1500. ab ipsis obtentum non erat exequibile, ex quo d. creditum remanebat extinctum, nec constabat de credito eiusdem Mazzantis aduersus Carolum, & Secondinos; super eisdem causa sub hac die reposita eiusdem fundamenta fuerunt per Dominos confirmata. Extinctio enim d. crediti patet ex solutionibus ad summam scutorum 2298. productis per acta Columnæ sub die 4. Decembris 1645. coram A. C. ut apparet ex fide d. Notarij, *Summ. Cecilia nu. 1.* † quæ debent computari in extinctionem sortis, dum non concurrunt in presenti casu requisita necessaria pro validitate cambij, nempe † quod pecuniæ verè, & realiter fuerint retentæ sub cambijs, ut esset probandum ex litteris Missiuis, & Responsiuis iuxta stylum Mercatorum, & fuit resolutum in Romana Pecuniaria 13. Iunij 1616. coram SS. D. N. Romana Cambiorum 24. Maij 1618. coram Vbaldo in ordine 23. num. 1, part. 4. tom. 2. & decis. 171. nu. 1. part. 7. recent. Duran. decis. 32. nu. 21. cum alijs deductis in decisione. quæ reuidetur sub §. Et quidem de credito, & §. Quod autem 1 Undè dictum mandatum fuit quoque a Signatura Iustitiæ suspensum dum mihi commissum fuit causa appellationis cum clausula, si quid exequendum, quæ † operatur ut illius executio remaneat in suspensio, ad tradit. per Lancellott. de attent. part. 2. cap. 18. num. 5. Marescott. nar. resol. lib. 2. cap. 121. nu. 17. Marebes. de commiss. part. 1. §. 1. fol. mibi 705. numer. 130. vers. clausula itaque, Buratt. decis. 231. num. 2. & ibi Add. litt. A. in princip. Et licet † talis clausula præseruet executionem in ea parte in qua creditum verè, & realiter subsistit, & verificatur, ut fuit resolutum in Romana prety Domus 26. Innuarii 1579. coram san. me. Clemente VII. Seraphin. decis. 1412. num. 21. & in Ravenaten. Pecuniaria 5. Martij 1632. coram bon. memor. Pironono. Tamen cum hodie prætentum creditum eorumdem de Collectis controuertatur, † & dicta clausula intelligitur. prout de iure, Ias in l. causas nu. 7. C. de transact. Marescott. d. tract. & cap. nu. 18. Crescent. decis. 42. & d. decis. 231. litt. A. vers. Quia cum intelligatur; certum est † illam suspendere executionem, donec de iustitia mandati per Iudicem, ad quem cognoscatur Lancellott. de attent. part. 2. cap. 18. num. 54. Marescott. d. cap. 121. nu. 17. & 19. Firmana Attentatorum 6. Aprilis 1612. coram Penia, Coccin. decis. 216. nu. 3. Buratt. dec. 231. nu. 2. vers. cum causa appellationis, & decis. 650. nu. 2. vers. tamen in proposito, & decis. 231. & ibi Adden. vers. Antequam, &c.

Non

7 Non obstat, † quod quietantia ex quibus
apparet illos de Collectis exegisse d. senta 2298.
fuerint producta post relaxationem dicti man-
dati cum vigore dictae clausulae debuissent iusti-
ficari ex actis eiusdem Instantiae, Rota decis. 142.
nu. 1. part. 1. recent. Marches. de commiss. part. 1. §. 1.
fol. mib. 706. num. 142. & 145. & fol. 77. num. 149.
Papian. Pensionis 19. Nouemb. 1608 coram Ottombergo,
& in Romana Mercium 28. Nouemb. coram eodem,
& post Zacch. de obligat. Camer. decis. 145. num. 10.
Quia de contrario constat dum dictae quie-
tantiae fuerint productae sub 4. Decembris 1645
coram A. C. & sic ante relaxationem mandati
de consignando, de quo agitur, secutam an-
no 1646. Et in omnem calum † Cæcilia uti rea
conueniens pro euiranda executione dicti man-
dati, potuit etiam post illius expeditionem ta-
les quietantias producere ad effectum ostendendi
illius iniusticiam, Mascard. loc. cit. nu. 21. vers. Se-
cus si reus, Cocc. decis. 56. nu. 5. Add. ad dicta decis. 231.
num. 8. vers. Reus verò.
Ad augendum verò creditum eorumdem de
Collettis non suffragatur, quod ab anno 1631.
vsque ad annum 1645. presupponatur cambia
excessisse scuta sex pro centenario, quæ sola
inter partes in Instrumento dicti præfensi cam-
bii fuerint conuenta, & ad quod probandum
exhibetur per eoldem de Collettis fides nonul-
lorum Mercatorum attestantium super hoc ex-
cessu. † Quia cum dicta fides non sit de actis,
nec producta appareat coram A. C. non est atten-
denda, Castrensi. in l. ait præter, §. si Index, vers. &
pro hoc, ff. de re iudic. Gregor. decis. 224. & ibi Add.
num. 6. vers. & idem; & in recent. decis. 600. num. 11.
part. 3. tom. 2. & decis. 91. num. 6. part. 6.
Nec releuat, quod Mazzantes assumpserit in
se onus retinendi, ac girandi dicta scuta 2400.
super cambijs cum iuramento, & obligatione
10 Canicali. † Unde etiam quod dictae pecu-
niae non fuerint cambiatae, tamen retardari non
potest restitutio Capitalis Camerali obligatione
promissa sub pretextu indebitæ, ac usurariae so-
lutionis cambiorum, eorumque imputationis
in sortem, Rota decis. 540. nu. 10. vers. quod Domi-
nus, &c. part. 2. recent. Duran. decis. 11. numer. 24.
vers. & in omnem casum, &c. in Romana Cambiorum
de Ruspolis 26. Octobris 1601. coram Lancellotto in
Mediolanen. Præfensa simulationis 27. Ianuarij 1604.
coram Ottombergo, & in Romana Pecuniaria 7. Ju-
nij 1647. coram R. P. D. meo Corrado in utraque de-
cisione in §. ultimo.
11 Quia decisiones illæ non applicantur; † Nam
procedunt quando exceptio usurarum, & com-
pensationis siue imputationis in sortem est pro-
babilius dubia, & altiore requirit indaginem.
Non autem in hoc casu, in quo licet Mazzantes
onus, & obligationem prædictam in se assumpserit,
12 cuius † vigore tenetur ad interesse, adhuc ta-
13 men † non fuit legitime probatum, quod eo-
dem tempore extiterint occasiones cambiandi,
ex quibus alij tantam lucri quantitatem perce-
perint iuxta communem cursum Nundinarum
prout necessarium est pro concludendi iustifi-
catione interesse ex negligentia, & culpa illius
resultantis, iuxta Theor. Bart. in l. Tutor, qñi Reper-
torium, §. si post depositionem num. 3. ff. de adm. Tut.
Par. X. Recent.

14 Ideoque † non clara videtur imputationis co-
ceptio, nisi prædicta iustificetur, ut fuit retor-
lutum in Romana Cambi 17. Februarij 1641. coram
R. P. D. meo Bichio, & in his terminis in Romana,
seu Ianuen. Pecuniaria 1. Iulij 1641. in §. nec releuat,
quod agatur de obligatione Viuiam, &c. eorum eodem.
15 Nec † enim sola promissio, & obligatio nec
simplex assertio Mazzantis potest suffragari ad
hunc effectum Collettis ad tollendam exceptio-
nem Usurarum † cum in prohibitis non sit in-
potestate partium facere licitum, quod est illi-
citur, Bart. in l. si forte nu. 4. & 5. ff. de Cast. pecun.
Rota decis. 711. sub nu. 6. vers. & in partium potestate
pat. & recent. & d. Romana Camb. §. non videtur, vers. in
prohibitis autem, & in d. Romana, seu Ianued. Pecuniaria
in §. Tam etiam, quæ in materia Cambiorum, &c.
coram R. P. D. meo Bichio.
Creditum etiam Venturæ Mazzantis cum
heredibus Antonij Secundini, & Guittolini Ron-
calli non iustificatur, licet provenire dicatur ex
pecunijs per eum à semetipso ad cambium
acceptis sub simulato tamen nomine Iosephi
Mangioni pro servitio negotij dictorum hære-
dum cui fuerat ex Iudicis decreto præpositus,
quæ nominis simulatio probata remanet ex de-
claratione facta per ipsummet Mangionum
die 9. Augusti 1645. per quam fassus fuit se in
tali cambio habere tantummodò nudum no-
men, ut ex Summ. eorumdem de Collettis præcedentis
positionis num. 5. Nam ex tali declaratione resul-
tat, quod illud non sit certum clarum, & liqui-
dum, ut necessarium esset, sed maxime dubium,
atque incertum reddatur, quia dictus Mazzan-
tes fuit dicto negotio præpositus cum expressa
prohibitione accipiendi pecunias sub usuris,
nisi cum interuentu, & consensu Gasparis Ro-
tæ, & Sebastiani Capponi, vel alias cum decre-
to, & scientia competentis Iudicis, ut legitur in
ipso Iudicis decreto, in Summario Cæcilia præce-
dentis positionis num. 1. & narratur in præfata de-
17 cisione §. Quia enim, † & tamen in his omnibus
neglectis, idem Mazzantes dictas pecunias à se-
metipso sub usuris accepit ad debitum ipsius
negotij contra formam illius præfate deputa-
tionis, & proinde contra Iuris dispositionem,
l. quicumque, §. non tamen, vers. Sed si pecuniam, ff. de
instit. ast. Rota in Romana Cambi 12. Iunij 1627. co-
ram bon. mem. Pivouano, & in Romana iustificationis
Creditorum 13. Iunij 1654. coram eodem in ordine §. 2.
num. 14. part. 2. recent.
Nec dictum præfensum creditum dici potest
ratificatum in Instrumento venditionis fundaci
cum decreto Iudicis, in quo inter ceteros Cre-
ditores repetitur descriptus, & ipse Mangionus
Quia cum de tempore venditionis non fuisset
defectum quod dictum assertum Creditum sub
ficto nomine Mangioni spectaret ad Mazzan-
tem, qui fundacium administraverat, dum In-
strumentum venditionis emanavit de anno 1647.
18 declaratio verò Mangioni de anno 1645. † ideo
ex tali supposita ratificatione nulla fuit inducta
obligatio, stante ignorantia nullitatis dicti præ-
fensi Crediti Mazzantis, Bald. in l. Mater, C. de rei
vendit. Gabr. consil. 36. num. 60. vers. nec enim sufficit
scientia, &c. lib. 1. Crauet. cons. 197. Las. cons. 104.
col. ult. lib. 4. Paris. consil. 47. num. 97. lib. 1. Menoch.
L. 1 2 conf. 2.

- conf. 2. num. 294. Rota decis. 280. num. 9. 533. nu. 12. part. 1. recent. Gregor. XV. decis. 260. num. 15. Buratt. decis. 410. num. 11. Nec ꝑ ex decreto apposito in dicto Instrumento venditionis potest elici validitas dicti Crediti. Quia tam mentio Crediti huiusmodi, quàm aliæ solemnitates in eodem Instrumento appositæ fuerunt ad effectum vendendi fundacum, eiusque pretium soluendi veris Creditoribus, non autem pro agnoscendis debitis nulliter contractis, vt firmatur in Interuallen. Bonorū prima Februarij 1641. coram R. P. D. meo Cerro.
- 20 Minus suffragari potest si dicatur, ꝑ quod pecuniæ versæ fuerint in utilitatem dicti negotij: Quoniam id non potest probari ex sola assertionem Mazzantis, nec ex partitis per eum descriptis ob suspectam eius fidem maximè cum hæc tendant ad sui proprii commodum, & interesse, Text. in l. nuda ratio, ff. de donat. l. Instrumenta, l. exemplo, C. de prob. Castrensis. conf. 301. lib. 1. nu. 8. vers. & quia quilibet, Paris. consil. 75. num. 33. quia non sumus in sola confessione lib. 4. Rot. dec. 145. num. 5. versic. & tendat in commodum, apud Adden. ad 3. part. recent. Buratt. decis. 282. num. 5. vers. idem neutri est. Vnde ad effectum ꝑ obligandi dictum negotium occasione huiusmodi contractus erat, probandum, quod de eo tempore illud indigeret tali pecunia quodque fuerit applicata pro illius seruitio, & indigentis, l. 3. §. Sed si sic, ff. de in rem vers. Menoch. conf. 475. na. 3. vers. nam Administrator, & numer. 14. & 14. Rota Ianuen. decis. 14. num. 103. Maximè cum dictus Mazzantes de tempore quo suscepit administrationem effectuum dicti negotij ad summam scutorū 50000 circiter ascendendum se obligauerat pro redditione rationis, vt apparet ex Instrumento relato in præterita positione Cæcilie num. 2. quam non non solum non reddidit, sed pro ea fuit relaxatum contra ipsum mandatum ab A. C. ꝑ Ideoque nullo pacto dici potest, quod constet Mazzantem Creditorem esse assertarum pecuniarū, nisi prius reddita perfectè ratione omnium effectuum dicti negotij ad illius manus peruentorum, Rota decis. 478. num. 2. vers. quamuis enim, & decis. 612. num. 3. versic. Vterius part. 1. & decis. 727. num. 2. part. 2. recent. Et ratio est, quia ex illis satisfieri potuit. ꝑ Imò satisfactus præsumitur; Et sic est, etiam quod eius Creditum verum dici posset, extinctum remansit, l. debitor, ff. de neg. gest. Surd. conf. 290. num. 33. vers. Nam Creditor, Roman. consil. 187. num. 4. Aymon. consil. 129. num. 3. & seqq. Afflic. decis. 13. nu. 16. Rota in Viterbien. restitutionis Dotis 23. Iunij 1623. coram Marzamedo & in Romana Censuræ 22. Aprilis 1624. coram bon. mem. Pirouano, & post Pacific. decis. 87. num. 1. & 2.
- 21 Suffragari neque potest ipsis de Collettis, quod ꝑ dictum mandatum fuerit relaxatum ad effectum deponendi tantum, quod nemini præiudicat, vt firmatur in præterita decisione S. vlt. mo. ꝑ Quia cum adhuc non constet de aliquo illorum legitimo Credito frustra petitur depositum, ex Text. in l. 1. C. de probib. sequestr. pecun. Buratt. decis. 195. num. 1. & recent. decis. 654. num. 1. vers. nec ante sententiam part. 2. & decis. 130. num. 6. num. 6. part. 4. Romana Sequestri 31. Decembris 1645. coram R. P. D. meo Oubobono.

Postremo cessat, quod talis consignatio denegari non possit pro rata spectante ad Guillelmum Roncallum ex pretio Mercium venditorum Laurentio Carolio, vt apparet ex Instrumento mento venditionis. ꝑ Quia cum ex Summa Cæcilie num. 4. appareat Roncallum fuisse tantum deputatum Administratorem negotij est omnia responsione scutorum 100. ista administratio est omnino separata à dominio directo & utili, ceterisque iuribus realibus particulatiū Dominorum, Bart. in l. 1. propè finem, ff. de Iur. omni. Iud. Soccin. in l. 1. in princ. num. 26. ff. de acquir. poss. Nat. consil. 313. col. 1. vers. aliud est enim, Ceph. conf. 338. num. 27. Rota decis. 64. num. 22. part. 4. tom. 2. recent.

27 Quod eo magis procedit non solum, ꝑ quia, etiam ex prædictis patet Guillelmū fuisse Administratorem dicti fundaci, & sic non posse dici Creditorem nisi reddita ratione suæ administrationis ab illius heredibus ex superius relatis in vers. Minusque in fine; Sed etiam quia pecunia, de quibus agitur, fuerunt per illos de Collettis petita, & sequestrata tanquam debita Venturæ Mazzanti eorundem debitori, non autem Roncallo, vt legitur in d. Sequestro facto sub die 16. Decembris 1645. Summa eorundem de Collettis præcedentis positionis num. 3. & seq. Vnde sequitur quod contra eundem Roncallum nunc non possit dirigi actio, dum contra ipsum non fuit facta, petitio, quæ debet adeo attendi, vt quæcumque decreta, siue mandata relaxata semper intelligantur stare relatiuè ad petitionem, siue actionem intentatam, Riminal. Sum. consil. 52. numer. 81. vers. Nam. clarum est, & c. conf. 108. num. 37. vers. nec verum est, & consil. 304. num. 6. vers. qua petitio, Rota decis. 539. num. 4. part. 3. recent. Caualer. decis. 510. numer. 5.

Et ita vtraque parte informante.

R. P. D. P E V T I N G E R O,

Leodiens Beneficij.

Luna 23. Martij 1648.

A R G V M E N T V M .

Quæ probare debeat subrogatus ad ius, & possessionem vtriusque colligantis, vt immiſſionem obtineat in hac decisione discutitur, vbi etiam de litis extinctione, vel desertione ad eandem, subrogationis materiam plura enucleantur.

S V M M A R I V M .

- 1 Subrogatus Clericatum probare debet. Clericatus probatur per literas patentes Ordinarij. num. 1.
- 2 Subrogatus quæ probare debeat, ut possit immiſſionem obtinere.
- 3 Possessionem defuncti controuertere non potest, qui ex illius vacatione venit.
- 4 Possessio semel probata præsumitur usque ad obitum continuata.
- 5 Possessio probatur ex maintenance à Rota concessa.
- 6 Subrogatus in ius, & possessionem vtriusque colligantis, ius ex persona vnius, & possessionem ex persona alterius desumere potest.

7. *Lis in beneficio probatur ex commissione causa, & quando: num. seq.*
9. *Lis per sententiam extinguatur. & num. 11.*
20. *Lis ut dicatur extincta sufficit post sententiam taciturnitas annorum decem.*
Desertio causa resultat si per plures annos nihil in causa fuit actum. num. 10.
Subrogationi locus esse non potest post litem extinctam. num. 10.
11. *Res iudicata litem extinguat.*
12. *Appellatio confirmat litem.*
13. *Lis per decennium censetur habita pro de relicta quando procedat.*
14. *Lis per desertionem non extinguatur ubi non apparet de non iure litigantis, nisi secuta iudicis sententia.*
15. *Litis pendentia licet reservationem non inducat, ligat tamen manus Ordinarii.*
16. *Regula subrogationis sensus est, ut sine preiudicio terti concedatur.*
17. *Ordinarius habet manus ligatas qui minus propter litem conferre possit. & sup. num. 15.*
18. *Possessio sola sine titulo non facit quem contradicteorem legitimum, & qua requirantur. num. seq.*

DECISIO C. LXVII.

CVM de simplici beneficio Ecclesiastico sub inuocatione Sanctorum Mariæ, & Francisci in Ecclesia Parochiali Diocesis Brigidæ loci de Vvellen Leodiens. Diocesis alias à Sede Apostolica Petrus Testelmans, & Henricus Bomerschome uterque prouisus extitisset, eiusdemque beneficii possessionem accepissent, lite vero inter eos coram Reuerendiss. Vrgellen. in S. Rota Tribunal introducta, prout in decis. 129. & 218. coram eodem impressis, beneficium Henrico adiudicatum fuisset, qui lite adhuc pendente extra Romanam Curiam obiit, Petrus vero eius colligans uxorem duxisset, hac occasione arrepta ab Ordinario hoc beneficii Lamberto Colea à Sede vero Apostolica Martino Anselmo Hiergio cum subrogatione gratiosa ad ius, & possessionem utriusque predictorum collatum fuit, quo contra Lambertum intrusum immisionem petente in vim subrogationis gratiosæ DD. eam concesserunt.

Quia omnia requisita ad immisionem ex subrogatione iustificauit Clericatumque nimirum suum per litteras patentes sui Ordinarii, Canal. decis. 148. num. 2. Reuerendiss. D. Vrgellen. decis. 430. num. 2. Rot. decis. 340. num. 3. part. 3. recent. & obitum Henrici in possessione, atque possessionem Petri usque ad contractum Matrimonii, in quorum locum ipse fuit subrogatus, ac litem inter ipsos duos Petrum, & Henricum, quibus probatis subrogato non denegatur immissio, ut tradit Garz. de benef. part. 6. cap. 4. nu. 4. & nu. 16. & seq. Serap. decis. 990. in princ. Rot. decis. 307. num. 1. coram Gregor. XV. & decis. 7. num. 8. part. 7. recent.

Et Henrici quidem in possessione obitum, necesse est, quod ut Lambertus fateatur, quia venit ex eadem vacatione, Rot. decis. 45. num. 3. part. 6. decis. 236. num. 2. part. 7. recent. decis. 35. nu. 3. coram Cardin. Canaler. Quamuis eiusdem possessio per instrumentum actualis apprehensionis probetur, quod postea usque ad eius obitum conti-

nuata presumitur, ut tradit Gregor. XV. decis. 307. num. 2. & ibi Adden. num. 24. ad fin. Rot. decis. 321. sub num. 4. part. 1. & decis. 45. num. 4. part. 3. recent. Petri vero possessio ex simili Instrumento probatur, nec non ex manutentione alias à Rota coram Vrgellen. in decis. 139. inter eius impressas, concessa, proinde est Hiergio concedenda immissio cum tanquam in ius, & possessionem utriusque subrogatus, ius ex vnius, & possessionem ex alterius persona desumere possit, Rot. decis. 391. num. 2. coram Durano decis. 549. num. 100. part. 5. recent. decis. 633. num. 17. apud Modern. Barus. de manutent. cum pluribus relatis in Burgen. Beneficiorum 21. May & 15. Nouembris 1638. coram Reuerendiss. D. meo Decano, & in Zamoren. Archidiaconatus. 28. Iunii 1647. S. Nec subsistit coram R. P. D. meo Ottobano.

Lis requisita probatur ex Commissionem causæ in Rota, quæ cum clausula, quam, & quas, aliisque prægnantissimis ad litem super titulo Beneficii sufficiens ubi prout hic existerat titulus prouisionis utriusque colligantis, Sarnen. in regula de infirmis quest. 34. num. 4. Egid. decis. 618. Cassad. decis. 9. nu. 13. de caus. poss. & propr. Capuaq. dec. 152. per tot. par. 1. & in his terminis fuit decisum in Messanen. Archipræsbyteratus 29. Aprilis 1641. coram D. meo Cerro, & in Gerunden. Prioratus 27. Iunii 1544 coram R. P. D. meo Bichio, & contraria procedunt quando nullus præexistit titulus prouisionis, atque hic litem fuisse super titulo præiis duabus decisionibus inter impressas coram Durano 139. & 218. extra omne dubium est, cum per sententiam Rotalem pronunciatum fuerit beneficium de quo agitur, esse adiudicatum Henrico.

Non obstat, quod de tempore subrogationis impetrata ab Hiergio tam ob dictam sententiam iam lis esset extincta cum regulariter per sententiam extinguatur, Sarnen. in reg. de annal. quest. 44. circa fin. vers. secus vero, Rebuff. de pacific. possess. sub num. 167. vers. Imò tutius, Sanchez respon. mor. lib. 2. cap. 1. dub. 27. num. 9. quam etiam quia ab anno 1650. nihil fuit amplius actum in causa ex quo illius desertio resultat, ad quam decem anni sufficiunt ad effectum, ut lis dicatur extincta, & proinde subrogationi locus amplius non sit, iuxta dec. 5. Cassad. ut lit. pend. & in puncto dixit Rota decis. 342. num. 8. part. 1. recent.

Quia per sententiam lis tunc extinguatur quando ab ea non fuit appellatum, nam res iudicata litem extinguat, Rot. decis. 10. ut lit. pend. in non. quando fuit appellatum, quod hic appellauit Petrus litem confirmat l. 1. §. propter eandem, ff. nihil. in nouari appellat. interpos. & in puncto Rot. decis. 146. num. 5. in fin. part. 4. recent. & in Fanen. Cappella 22. Iunii 1646. §. minus obstat coram R. P. D. meo Royas. Et quod per tot annos nihil in causa amplius fuerit actum non refert, nam per decennium pro derelicta lis habita censetur, & solum quando ex actis causa constat de non iure litigantis, secus est conuerso, ut distinguendo declarauit Rota in decis. 342. num. 8. part. 1. recent. Ex ea diuersitatis ratione, quod in casu quando ex actis apparet de non iure litigantis litigator censetur tanto tempore tacuisse eo quod de suo iure diffidebat, & sic litem habere voluerit pro deserta, quod non procedit quando ex actis de non iure non apparet, in quo propterea casu

iuxta opinionem Rotæ lis per desertionem nō
14 extinguitur, † nisi etiam sententia Rotalis de-
sertionis declaratoria sequatur *Seraph. dec. 363.*
num. 9. Rota decis. 736. tota num. 3. par. 3. recent. ut in
suoradicta Paven. Cappellania S. nec dicitur coram D.
meo Royas, Lottor. de re benef. lib. 2. q. 20. num. 153. &
num. 154.

Ex his igitur manifestum sit. Item in hoc
casu tempore subrogationis ab Hiergio, ob-
tentæ adhuc duratiō, & propterea collationem
Lamberto factam ab Ordinario esse inualidam
quāvis enim lis pendentiā reservationem
15 non inducat, † certum tamen est, quod Or-
dinarii manus ligat quominus interim confer-
re potuerit, ut habetur per text. express. in cap. 1.
ut lit. pend. in 6. & dixit Rota apud *Seraph. dec. 990*
nu. 5. & dicit in Papien. beneficii 29. Novembris 1645.
coram D. meo Corrado. Et sensus regulæ subro-
16 gationis † quod scilicet sine præiudicio tertii
concessa censeatur. *Sarnen. super regula de subro-*
gandis 1. 2. Bellarm. consil. 35. num. 2. interpretandus
est de iure tertio competenti veluti illi per obi-
tum possessoris regressus ad beneficium com-
peteret, non autem de iure Ordinarii, aut ab
eo prouisi, cui propter litem manus erant li-
17 gate, † quominus conferre posset, ut in prin-
cipio declarauit Rota apud *Seraph. dicta decis. 990.*
num. 3. & fuit decisum in Gerunden. Prioratus 9.
Decembris 1644. coram D. meo Bichio S. nullo
modo.

Nec Lambertum inuat sola eius possessio
18 beneficii, † in qua reperitur, ut legitimus con-
tradictor dici possit, dum simul non habet fo-
mentum alicuius validi tituli, ut fuit decisum
in *Cinitaten. beneficii 4. Martij 1643. S. non enim ob-*
stat coram ben. meo. Moimanno, & in Lucana Cano-
nizatus 1. Iulij 1647. S. quandoquidem coram D. meo
Roias, & penes Burartum dec. 888. sub num. 1. vers.
tantum id procedit, ac tradit Lottor. de re benef. lib. 3
q. 13. sub num. 75. & requiritur etiam par titulus
19 Apostolicus † cum eadem subrogatione, ut
fuit decisum in *Zamoren. Archipresbyteratus coram*
D. meo Ostobano 28. Iunii anni præteriti.

Et ita pro Hiergio informante resolutum
fuit &c.

R. P. D. CORRADO.

Postea S. R. E. CARDINALI.

Bononiensi Archipresbyteratus.

Luna 23. Martij 1643.

ARGUMENTVM.

Magistralis est ista decisio ubi agitur quomodo,
& ex quibus probetur Insuperatorem esse ex
dotatione, vel fundatione.

SYMMARIUM.

- 1 Archipresbyteratus secularis in Ecclesia S. Blasij
Terra Centi Bononiæ. diocesi. est principalis di-
gnitas in illa Ecclesia, & num. 2.
- 3 Narratio facta in litteris pape iustificatur ex con-
fessione facta in supplicatione ab altero ex an-

petrantibus beneficium, & num. 4.

- 5 Valor beneficii fuit expressus non excedere aliquam
summam dicitur iustificatum ex supplicatione par-
tis consentientis non excedere minorem summam.
- 6 Natiuitas quoad locum probatur ex file baptismatis.
- 7 Presbyteratus probatur ex litteris Ordinarii.
- 8 Doctoratus probatur ex litteris collegij studij.
- 9 Presentatio infra legitimam tempus probatur ex in-
strumento presentationis facta infra quadimestre.
- 10 Idoneitas ad beneficium probatur ex attestacione ex-
aminatorum Urbis.
- 11 Obtinens secundum beneficium in eadem Ecclesia nō
tenetur iustificare valorem primi, quando se offert
paratum illud dimittere.
- 12 Insuperatorem probatur ex litteris Episcopalibus de
illo attestantibus, & num. 16.
Præsertim si Episcopus fuerit persona insignis, &
insuperatorem sit in illius præiudicium num. 13.
- 14 Patronatus argens dotem Insuperatorem non dicitur
facere ad acquirendum novum titulum sed ad anti-
quum corroborandum & num. 15.
- 17 Insuperatorem sufficientissime iustificatur ex litteris
Pape ita attestantibus & num. 18.
- 19 Littera Apostolica super iurepatronatu, quando non
dicantur continere privilegium, sed veritatem nu-
mor. 20. & 23.
- 21 Declaratio vlla potest fieri contra declarationem Pō-
tificis illam prohibentis, & num. 22.
- 24 Insuperatorem comprobatur & administratur ex li-
bro Visitationis Ecclesie.
- 25 Insuperatorem probatur ex provisionibus factis tam-
quam de iurepatronatu & num. 26.
- 27 Insuperatorem comprobatur ex decretis Ordinariarum
emanatorum in executionem litterarum Pape pro-
uidentis tamquam de iurepatronatu.
Etiam si non exhibentur processus num. 21. & seqq.
- 31 Probationes quæ forsas singulariter sumptæ non suf-
ficerent, sufficiunt unitæ.
- 32 Insuperatorem quid requiratur pro sui iustificatione quā-
do illud ab vniuersitate præiudicatur.
- 38 Titulum dotationis dicitur concludentissime probatum
stante declaratione Pontificis & num. 34.
- 35 Immemorabilis ex quibus dicatur resultare ad effe-
ctum probandi Insuperatorem & num. 36. & seqq.
- 39 Immemorabilis à quibus actibus non excludatur, &
num. seqq.
- 44 Regula 4. & 9. Cancellaria non comprobantur bene-
ficia de iurepatronatu licet ex fundatione vel
dotatione.
- 45 Papa non præsumitur denegasse regulis Cancellariæ
nisi specialiter exprimat, & num. 46.
- 47 Promissio obreptitia, & subreptitia est nulla.
- 48 Legitimus contradictor ad impediendam inuisionem
non dicitur qui se fundat in gratia obreptitia.
- 49 Decretum irritans inficit omnem titulum contrarium
& possessionem.
- 50 Littera Apostolica iustificata sunt exequenda.

DECISIO CLXVIII.

VACANTE per obitum Herculis Portij mē-
te Augusti 1646. extra Romanam Curiam
defuncti Archipresbyteratu seculari, qui est
1 dignitas † principalis in Ecclesia Collegiata
Sancti Blasij Terre Centi Bonon. Diocesi. fuit
de illo tanquā Sedi Apostolicæ referuato pro-

uſus ſequenti menſe Septembris D. Clemens Boniniſignus Bononiensis, & ſucceſſiue die 1. Octobris in poſſeſſionem immiſſus vigore Breuis nomine Camere, Deinde verò D. Bernardinus Barufaldus municeps ipſius loci ab Homini- bus Vniuerſitatis legitime congregatis tã- quam illius Eccleſiæ patronis die 1. Nouemb. eiſdem anni preſentatus Apoſtolicam proui- ſionem obtinuit. Quare orta inter eos con- mouerſia, cauſaque Rotæ commiſſa dubita- ti. An litteræ prouiſionis Bernardini ſint iu- ſtificatæ, ita vt exequi debeant. Et Domini reſponderunt affirmatiue.

Nam quæ fuerunt per eum narrata Summo Pontifici circa qualitatem beneficii, quod ſci- licet ꝑ ſit Archiprebyteratus ſecularis, & di- gnitas principalis in dicta Eccleſia Collegiata, cum annexa cura animarum. Et circa vacatio- nis modum, nempe per obitum præſati Her- culis Portii menſe Auguſti extra Curiam de- functi, ſatis iuſtificatur ex conſeſſione Cle- mentis, ꝑ qui eadem prout expoſuit in eius ſupplicatione per ipſum exhibita in Summ. nu. 1. Rot. penes Aegid. decif. 208. & decif. 395. & bon. me. Card. Canaler. decif. 3. in num. 1. verſ. quod enim &c. & decif. 608. ſub num. 3. verſ. & apparebat etiam &c. ac ſeq. Burat. decif. 708. num. 5. verſ. valor Prioratus &c. Reuerendiſſ. Vrgellen. decif. 237. nu. 6. verſ. de Cle- ricatu &c. ac in recent. decif. 10. num. 2. verſ. quod va- canet &c. par. 2. & ſapè in alijs.

Valor autem reddituum expreſſus per non exceſſum ducatorum centum triginta, con- putatis verò diſtributionibus quotidianis du- centum quadraginta, pariter iuſtificatur ex ea- dem ſupplicatione partis, ꝑ in qua ſunt ſimi- liter expreſſus per non exceſſum ducat. Centū quinquaginta vna cum incerta, ſeu diſtribu- tionibus quotidianis, vt in ea legitur. Nam ſi excedit ducatos centum quinquaginta, ꝑ nu- nus proſecto excedit ducentum quadraginta, vt in his terminis ratiocinatur Rot. in Nouarien. beneficij 19. Decembris 1605. & in Pampilon. pro- chial. de Ianſ. 22. Martij 1604. coram bon. mem. Coc- cin. inter cuius impraſſas decif. 145. ſub nu. 1. verſ. nec ſuſcit. & decif. 164. num. 2. verſ. non obſtat quod fue- rit narratum &c.

Quæ verò concernunt qualitatem eius per- ſonæ, quod nempe ſit oriundus ex ipſa Terra Centi probatur ꝑ ex partiſa Libri Baptiſmatis per Curatum extracta P. Rebuff. intrati. de Regeſt. num. 15. verſ. ſexto probatur Maſcard. de probat. con- cluſ. 1141. num. 21. verſ. amplius &c. Rot. penes Card. Mantici. decif. 132. num. 6. verſ. quod autem &c. & in recent. decif. 699. num. 1. verſ. quod enim par. 2. & de- cif. 583. num. 4. verſ. ſecundo par. 4. tom. 2. & Preſ- byter, ex litteris ordinarij, huc. cap. 2. ubi gloſſ. verb. litteras, & DD. extr. de probat. Card. Seraph. decif. 713. num. 1. Caualer. decif. 482. num. 2. verſ. Cle- ricatus enim &c. Reuerendiſſ. Vrgellen. decif. 430. nu. 2. verſ. de Clericatu &c. & in recent. decif. 455. num. 7. verſ. Preſbyteratus par. 2. & decif. 209. num. 5. verſ. tandem &c. par. 4. Ac Doctor vtriuſque Iuris, ex 8 Inſtrumento publicæ atteſtationis Cancellarij Inſignis Collegij Bononiensis. &c. in l. ſolem- nibus C. de ſid. inſtr. Alex. conſ. 107. Videretur circa ſu- perius quaſitum ſub num. 2. verſ. & ideo in propoſito

lib. 7. Iaſ. conſ. 149. circa primum num. 6. verſ. quia Doctoratus debet probari. & lib. 4. Maſcard. de probat. concl. 527. num. 1. Rot. decif. 236. num. 1. verſ. de in- ſtrumento Doctoratus par. 7. recent. Et ab homini- bus dictæ Vniuerſitatis infra tempus legitimū 9 præſentatus, ꝑ ex Inſtrumento præſentationis recepto per Ioannem Antonium Gezzium, publ. Notarium die 3. Nouembris 1646. pen- dente adhuc quadrimeſtre patronis laicis ad præſentandum conceſſo in l. cap. cum propter extr. de inſ. patr. Rot. decif. 238. num. 8. verſ. præſentatio va- ro, & ſeq. par. 5. & decif. 101. num. 2. verſ. quod va- ro & cap. 6. & decif. 202. num. 4. verſ. & quod deni- que par. 7. recent. Ac demum idoneus ad obti- 10 nendum huiusmodi beneficium, ꝑ Ex atteſta- tione examinerum Urbis quibus eſt deſcren- dum gloſſ. in Clem. 1. in verb. reputamus. de conceſſ. præbend. Rot. penes Card. Mantici. decif. 208. num. 4. verſ. quod attinet ad ſecundum caput. Canaler. dec. 299. num. 3. verſ. ratio ea fuit &c. & Burat. decif. 540. nu- mer. 14. verſ. quoad vita, & morum honeſtatem &c. ac decif. 613. num. 6. verſ. quæ relatio examinerum &c. Neque valor alterius ſimplicis beneficii, ꝑ quod obtinet in eadem Eccleſia non exceden- quinque ducatos ſimiles, aliam expoſcit iuſti- 11 ficationem ꝑ cum exhibeat ſe paratum illud dimittere, Rot. decif. 20. in princip. de præbend. in non. & in Iaſen. Vicar. ult. Ianuarij 1590. coram Card. Plato penes Garz. de benef. par. 6. cap. 2. ſub nu- mer. 279. verſ. non obſtat quod non fuerit iuſtificatus valor &c. & penes Card. Seraph. decif. 1398. num. 2. verſ. verum & decif. 1470. num. 2. verſ. quantum ad beneficium &c. ſan. mem. Greg. XV. decif. 34. num. 4. verſ. quod fruſtus &c. ibique Add. num. 9. & dec. 490. num. 1. verſ. nam quoad obtentum & Coccin. decif. 87. num. 6. verſ. valor obtenti &c. ac in recent. decif. 91. num. 3. verſ. nihilominus &c. par. 4. tom. 2.

Postremo inſpatronatus dictæ Vniuerſitatis ac Hominum ex fundatione, ſeu dotatione, narratum viſum fuit Dominis ex inſcripſtis liquide probari.

Primo ex litteris Episcopalis erectionis dictæ Eccleſiæ antea ſimplicis Parochialis in Collegiatam ſub die 14. Iunii 1566. in quibus bonæ mem. Cardinalis Paleottus tunc Archie- piſcopus Bononiensis. declarat illam cum tribus Canonatibus, & Præbendis in ea tunc inſti- 12 tutis ꝑ eſſe de iure patronatus Vniuerſitatis, & Hominum prædictorum, quod eiſdem refer- uat his verbis, cum reſervatione Inſpatronatus eiſ- dem Communitati, & Hominiſus, & præſentandi tunc ad dictam Collegiatam Eccleſiam, quam ad dd. Cano- nicatus, & præbendas, dum pro tempore vna are contin- gerint &c. Cuius quidem Antiquiſſi Religioſi- ſimi declarationi plurimū deferri debet; tum ob conſpicuam qualitatem illius, qui Religio- ne ac doctrina maximè præſtabat, & huiusmo- di materias in hoc ſacro Tribunali plures an- nos ſumma cum laude tractauerat, ac in ipſo S. Concil. Tridentin. interuenerat; Tum ob dignitatem, ac munus, quod exercebat, de- 13 cuius ꝑ præiudicio cum ageretur credendum eſt vtique quod præuia diligenti excuſſione ne- gotij, exactaque veritatis cognitione ad eam declarationem proceſſerit, vt fuit unanimiter per DD. reſpo. ſum in decif. 11. ſub num. 1. verſ. ſe- cun-

eundem omnes fuit mihi responsum, & seq. de iur. patr. in non. & penes Put. decis. 237. vers. & quia ordinarius lib. 2. in correct. Card. Seraph. decis. 1232. n. 2. vers. quarto concurrunt assertio &c. Card. Mantie. decis. 318. num. 2. vers. unde Ordinarius & decis. 350. numer. 3. vers. quia Ordinarius Card. Caualer. decis. 55. num. 2. vers. cuius attestations &c. decis. 61. numer. 3. vers. & cum Ordinarius, ac decis. 378. num. 3. vers. cum in hac materia Burat. decis. 117. num. 7. vers. tertio ex collatione, ubi Add. num. 15. & 18. & decis. 172. num. 24. vers. & duabus præsertim cum seq. & Coccin. decis. 229. ad fin. vers. quibus assertionibus & decis. 230. num. 3. ver. concurrunt etiam & decis. 376. num. 2. vers. litteris enim Ordinarii par. 3. lib. 3. diuers. & decis. 800. sub num. 2. vers. non enim est verisimile &c. par. 4. & in recent. decis. 518. num. 3. vers. dantur præterea par. 1. & decis. 694. num. 4. vers. tertio p. 2. & dec. 166. n. 12. vers. quibus Ordinariorum p. 6.

- Neque repugnant aliæ eiusdem litteræ sub die 8. Aprilis 1567. Quia in illis non negatur veritas præexistentiæ d. patronatus, sed narratur extraiudicialis contentio de sufficientia probationum ex parte Vniuersitatis pro eius iustificatione eo usque exhibitarum, à qua ut Homines præfati se eximerent addito annuo reddito librarum quinquaginta, alijs centum prius constitutis ultra bona ipsi Ecclesiæ per Communitatem iamdiu assignata, plenam obtinuerunt eorum iuris declarationem, ac Ioannis Baptistæ Rosati per eos tunc præsentari institutionem cum effectu, ac possessione subsequuta; Quæ sanè non repugnant præcedenti titulo ex fundatione, vel dotatione Vniuersitati competenti, nec illum reformat, neque transfundunt in debiliorem augmenti, ac priuilegii, immo magis confirmant, atque
- 14 corroborant, † nec ideo censetur auctus redditus, ut nouus titulus acquiratur, sed ut eo pacto redemptis vexationibus, atque molestiis primeus defendatur; ac corroboretur, ut post Bald. in cap. 1. §. si passallus (l'ultimo) in fin. vers. quia quod refertur &c. si de feud. fuerit contr. inter Dom. & agnat. vassal. Alciat. in l. si pro fundo sub numer. 10. vers. sed quæ ratio, & seq. C. de transact. Molin. de primogen. lib. 4. cap. 9. sub num. 22. §. nec obstat illud vers. hoc namque verum non est &c. & respondit Rot. in Canalicen. feud. 26. Aprilis 1613. coram ban. mem. Pironano in recent. decis. 419. sub num. 3. vers. & hoc præmissis par. 3. & in Pampilonen. de Tuffalla 19. Nouembris 1620. coram bon. mem. Seleucien. decis. 250. num. 9. vers. secunda responsio par. 4. tom. 2. in qua fuit dictum, neque titulum priuilegii esse regulariter incompatibilem cum titulo fundationis, dotationis, ac immemorabilis, cum obtineri potuerit ad comprobationem illorum, † ideoque licitum esse his omnibus uti pro defensione sui iuris iux. cap. nullus pluribus, ubi explicat gloss. prope finem vers. unde verius dicat de reg. iur. in 6. Gabr. conf. 192. num. 9. vers. secundo quis non sequitur lib. 2. cum alijs relatis in Constantien. iurisd. 16. Nouembris 1607. coram Atrebaten. in §. non obstat quod priuilegia &c. Nec est
- 15 verisimile, † quod idem Episcopus ad aliam absolutam declarationem prædictam fauore dictæ Vniuersitatis, ac successiuas institutiones præsentatorum ab ea deuenisset, nisi ei legiti-

mè de fundatione, seu vera, & integra dotatione plenè constitisset, ut in his terminis fuit dictum in Lucan. plebis 11. Martij 1591. coram Gypfio d. decis. 800. sub num. 1. vers. nec ad rem facit, & infr. par. 4. diuersi. & in alijs.

- Secundò probatur ex literis sanctæ. me. Clem. 17. VIII. Dat. 3. Non. Augusti 1600. † super confirmatione erectionis d. Collegiæ, ac eius approbatione, in quibus habita mentione antiqui Iurispatronatus d. Vniuersitatis, ac illius specialis præseruationis per Ordinarium in d. erectione factæ; Nec non recentioris particularium familiarum, à quibus successiue octo alij instituti fuerunt Canonatus cum suis præbendis; illud eisdem omnibus expressè referauit in vers. Præterea &c. ac decreuit his verbis. Decernentes Iurispatronatus, & præsentandi huiusmodi laicorum tantum existere, ac Vniuersitati, & hominibus, ac familijs prædictis non ex priuilegio, sed ex vera, reali, & actuali, integra, & omnimoda dotatione laicali de bonis merè patrimonialibus, et laicallibus dumtaxat competere, et ad illos pertinere, illudque vim, effectum, naturam, substantiam, qualitatem, validitatem, et roboris firmitatem obtinere, ac Vniuersitati, et familijs prædictis etiam perpetuo suffragari debere, et us tale sub derogatione Iurispatronatus ex priuilegio Apostolico nullatenus comprehendendi, neque eidem ullo unquam tempore quocumque prætextu per quoscumque Romanos Pontifices pro tempore existentes, vel sedem prædictam aut illius Legatos, etiam de latere, seu Nuncios, nisi in literis desuper confectis de toto tenore etc. Ex ipsorum patronorum ad id expressè, et accedat assensus derogari, nec derogatum censi posse, neque debere, et aliter factas derogationes, nec non collationes, prouisiones etc. quibuscumque personis, alijs quàm ad præsentationem, vel de consensu patronorum, etiam cum speciali, et specifica derogatione Iurispatronatus huiusmodi pro tempore facta etc. processusque etc. ac inde secuta etc. nulla, et inualida nulliusque roboris, vel momenti, et pro nullis, et inefficis haberi, ut censi debere, nec ius, ac coloratum titulum possidendi cuiquam tribuere, vel per illa acquiri posse etc. & addit, Præsentantes nullo unquam tempore de subreptionis, vel obreptionis, seu nullitatis uitio, aut intentionis nostra, vel quopiam alio defectu, et ex eo quod quicunque interesse habentes etc. ac causa propter quas eadem præmissa emanarunt eorum loci Ordinarii verificata, et approbata non fuerint etc. notari, impugnari etc. sicque per quoscumque Iudices, etc. sublata etc. et insuper ex nunc irritum etc.

- Hinc enim plena resultat d. Patronatus iustificatio, † ita ut alia non sit necessaria, quia nec potestas Summi Pontificis reuocari potest in dubium, nec voluntas controuerti cum expressis amplissimis verbis appareat manifesta, iunctis etiam Clausulis sublata &c. & Decreto irritanti &c. & quod subreptio opponi non possit, &c. quæ simul concurrentes sufficiunt pro iustificatione huiusmodi litterarum, etiam si emanauerint parte instante, Pub. decis. 337. lib. 3. in correct. Card. Seraphin. decis. 1020. m. 1. & decis. 1043. num. 5. vers. neque illud &c. & fuit benè distinctum in Calaguritana Iurisdictionis 30. Maij 1580. coram Rubeo decis. 96. part. 4. diuersi. & in Pampilonen. Archidiaconat. 19. Martij 1593. coram bon. mem. Card. Pamphil. apud Marches. de Commiss. par. 2.

par. 2. fol. 424. & in *Offen. Canonicae*. seu offic. Penitenti-
ar. 5. Nouembris 1597. coram eod. ibid. fol. 547. &
penes Cardin. Cavaler. dec. 449. num. 5. vers. teles au-
gens causa &c. & *Buyatt. decif.* 337. num. 8. vers. verum-
tamen &c. & *Andr. decif.* 62. num. 6. vers. quia ultra
quod adest Decretum, & decif. 743. sub num. 17. vers.
quia obiectum tollitur ac seq. par. 4. tom. 1. recent. & in
Texnen. Canonicae. 2. Martij 1637. coram Reueren-
diss. D. meo Carillo in 8. pen. ac in alijs relatis per Gon-
zal. ad Reg. 8. gloss. 66. n. 22. vers. limita modo, ac seq. &
Garz. de benefic. par. 6. cap. 3. num. 87. ver. Adde quod
clausula &c. & seqq.

Nec obstat, quod litterae praedictae merum
in effectu praesferant privilegium ad fauorem
Vniuersitatis,

19 Quia contrarium patet ex verbis, quae non
fuerunt concepta per modum privilegij, fictio-
nis, ac similitudinis, & equiparationis, vel
simplicis nouae concessionis, vt in obiectis De-
cisionibus *Mohed* 11. de Iur. patr. & *Puth. dec.* 326.
lib. 1. & 308. lib. 3. relatis in placentin. Parochial. coram
Orano penes Garz. de benefic. d. par. 5. cap. 9. nu. 117.
vers. quod procedit &c. & penes *Andr. dec.* 100. nu. 14.
vers. & facit simile &c. ac in rec. dec. 88. num. 2. vers.
non obstat quod l'apa decreuerit & seq. par. 1. ac in alijs
per Gonzalez. ad d. Reg. 8. gloss. 18. sub num. 97. vers.

20 solum namque &c. & seq. † Sed per viam Decreti
ac declarationis veritatis praexistens, vt legi-
tur ibi, Decernentes *Inspatronatus*, & praesentandi
huiusmodi laicorum tantum existere ac Vniuersitati, &
hominibus, ac familijs praedictis non ex privilegio, sed
ex vera, reali, & actuali, integra, & omnimoda do-
tatione laicali de bonis manere patrimonialibus, & laica-
libus dumtaxat competere &c. Ideoque aliter iu-
dicari non debet contra expressam Summi P-
21 tificis declarationem, ac prohibitionem, quae
praecipuam legem praefert, ac parendi ne-
cessitatem imponit cap. si Papa si autem Ecclesia,
& seq. ibique gloss. in verb. asserat de Privilegiis. in 6. Clem.
litteris de probat. gloss. in cap. eos in verb. Decernimus
de sent. excom. in 6. Butr. in cap. nam concupiscentiam
num. 16. vers. si sonant in preceptum &c. ibique *Imol.*
sub num. 9. vers. verbum tamen decernimus &c. & alij
extr. de Constitut. Menoch. praef. 99. n. 21. vers. verbum
enim decreuit &c. lib. 4. & fuit dictum in *Fesulan.*
Priorat. 16. Nouembris 1615. coram Sanctiss. D. N. in
in recentior. decif. 191. num. 2. vers. quod eo facilius
par. 4. & decif. 509. num. 22. vers. quia Papa, & seq.
par. 5.

Praesertim vero concurrentibus ceteris pre-
22 dictis clausulis contrarium opponi, † ac iudi-
cari prohibentibus, vt not. Cardin. *Imol.* & alij in
cap. quia diligentia extr. de elect. Gabr. conf. 83. vers.
Denum, & seq. lib. 2. Rot. penes *Puth. decif.* 48. nu. 6.
vers. Item quia &c. lib. 1. in correct. & *Veral. dec.* 134.
num. 3. vers. Et praesertim cum seq. par. 3. Card. *Sera-*
phim. d. decif. 1000. sub num. 1. vers. maxime &c. &
Mantic. decif. 309. num. 3. vers. quia cum nomine Ab-
batis &c. & in d. decif. 96. sub num. 3. vers. quia cum
apparet de intentione Papa &c. cum seq. et decif. 561.
num. 3. vers. quia creditor par. 4. diuerset in recent. dec.
428. num. 7. ver. quia creditor par. 3. et dec. 62. num. 8.
vers. Indici autem par. 6. Et tot alijs actibus ante-
23 cedentibus, & subsequentibus infra relatis, & ex
quibus eadem veritas comprobatur, vt fuit
dictum penes Cardin. *Seraphin. decif.* 464. et in decif.

161. num. 3. vers. fuit etiam pro responsione par. 4. rec
ac in his terminis in *Aretin. Preceptor.* 22. Maij.
1620. coram bon. mem. *Coccin. ead. par.* 4. tom. 2. decif.
219. num. 3. vers. Ista autem noua dotatio &c. cum
seq.

Tertio comprobatur ex antiquissimo libro
Visitationis dictae Ecclesiae factae anno 1449. in
24 quo scriptum legitur, † Die 9. Maij Ecclesiam
Sancti Blasij de Terra Centi cuius est Rector. D. *Mau-*
ras de Missa, Patroni sunt Communis, et Homine
Terra Centi &c. ex quo validum in hac materias
deducitur argumentum, ac adminiculum Ros.
decif. 527. num. 9. vers. Attestationes par. 4. diuers. *Coc-*
cin. d. decif. 229. sub num. 1. vers. Adfunt. insuper &c. et
in *Lucan. Iurispatron.* 26. Iunij 1619. coram bon. mem.
Selenien. apud Viuian. de Iur. patron. decif. 26. nu. 12.
vers. Et primo ponderata fuerunt Visitationes &c. et
in recent. decif. 13. num. 1. vers. et praesertim &c. par. 1.
et decif. 360. num. 11. vers. quarto accedunt &c. par. 2.
et decif. 735. numer. 6. vers. Accedit alia asser-
tio part. 3. & in alijs relatis per Garz. de benefic.
part. 5. cap. 9. sub num. 89. vers. quibus plurimum
confert. &c.

Quarto ex pluribus, ac successiuis praesen-
25 tationibus, † prouisionibus, & institutionibus
ordinata ferie contextis ab anno 1494. citra ef-
fectuatis; Nam eo anno vacante dicta Eccle-
sia per obitum Bartholomaei de Dinarellis in-
stitutus fuit a bon. mem. Card. de Ruuere, tunc
Episcopo Bonon. Ludouicus de Nouis, vt
constat ex eius litteris patentibus Dat. 3. Non
Februarii d. Anni 1494. A quo deinde fuit li-
berè resignata in manibus Card. Legati eius-
dem Ciuitatis, & per eum collata Paulo de
Borgognonibus cum expressa assertione d. Iu-
rispatronatus, ac illius derogatione pro ea vi-
ce tantum, ex similibus litteris Dat. V. Kal.
Iunij 1507. Qui pariter eam resignauit in ma-
nibus sanct. mem. Pauli III. a quo fuit vnita,
quidam Canonici in Ecclesia S. Petronij
Ciuitat. Bonon. quamdiu illum obtineret Fr-
giscus Hieronymus de Horabenis reseruata
domo, ac redditibus vniuersis eidem Borgo-
gnono donec viueret, & praenota mentione
praefati Iurispatronatus, accedenteque ipsius
vniuersitatis consensu, vt legitur in litteris
Apostolicis Dat. Prid. kal. Iulij 1539. Defun-
cto autem Horabeno collata fuit per Vicelega-
tum Bononiae Philippo de Fabijs cum assertio-
ne Iurispatronatus Vniuersitatis, & Homini-
um praedictorum, & accedente illorum omnium,
seu maioris partis assensu ex litteris patentibus
Dat. 7. Idus Septembris 1547. Postea vero pra-
via resignatione fuit de illa prouisus a sanct.
mem. Iulio Tertio, seu Paulo IV. Raynaldus
de Simeonibus cum expressa mentione d. Iu-
rispatronatus, ac reseruacione consensus patro-
norum ex litteris Apostolicis Dat. sept. kal.
Iunij 1555. Quo defuncto fuit a Procuratore
Vniuersitatis praesentatus Ordinario Ioannes
Baptista Rosatus ex publico Instrumento die
8. Augusti 1566. ab eoque admissus, & insti-
tutus, vt apparet ex litteris patentibus praef-
ti bon. mem. Card. *Palleoti* sub die 8. Aprilis
1567. Mox eo ob quaedam crimina priuato,
fuit ab eadem Vniuersitate praesentatus *Seba-*
stia-

stianus de Nouis ex publico Instrumento die 29. Ianuarij 1570. & a Pio V. Sancti memor. prouisus cum expressa d. Iurispatronatus assertionem, ac reseruato patronorum assensu, vt constat ex litteris Apostolicis Dat. Non. Octobris 1570. Et illo vita functo fuit ab eadem Vniuersitate presentatus Ordinario Hercules Dondinus ex publico Instrumento sub die 13. Nouembris 1590. ac successu institutus ex litteris patentibus Dat. 28. Nouembris 1590. & in possessionem immittis ex publico Instrumento. Post cuius obitum eodem modo fuit presentatus Andreas Pasqualinus ex publico Instrumento die 8. Februarij 1621. & per san. mem. Gregor. XV. institutus, atque prouisus cum Clausula. Verificato prius coram Ordinario d. Iurepatronatus ex fundatione, vel dotatione &c. ex litteris Apostolicis Dat. 1. Non. Iulij in quarum executione prout Ordinarij Decreto super d. verificatione sub die 17. Decembris eiusdem anni, fuit in possessionem immittis die sequenti ex publico Instrumento. Factaq; demum ab eo permutatione cum Hercule Portio, ac prout per Vniuersitatem consensu ex publico Instrumento die 27. Nouemb. 1630. fuit de illa per San. mem. Urbanum VIII. prouisus d. Portius cum expressa d. patronatus, & consensu Vniuersitatis mentione, ac similiter reseruata eius iustificatio coram Ordinario, vt constat ex litteris Pontificijs Dat. 17. kal. Ianuarij 1633. Ac precedente eiusdem Ordinarij Decreto sub die 13. Martij sequentis, possessionem obtinuit vsq; ad eius obitum, qui vltimae vacationi, & huic con-

26 trouersiae causam praeuit. † Ex qua profecto tam longa, atque multiplici prouisionum, ac praesentationum serie tot annos continuata, semper, ac effectiuata, valida prius resultat d. Patronatus probatio, *Abban cap. 1. num. 4. ver. & haec faciunt, extr. de Religios. domib. Cassador. dec. 2. num. 7. ver. ad hac. de probat. Seraph. decis. 1141. d. num. 1. et seq. et decis. 1232. sub num. 1. ver. secundo, et penes san. mem. Greg. decis. 452. num. 1. ver. et ex pluribus praesentationibus &c. et Caualer. decis. 547. num. 1. ver. nam ab anno, Burat. decis. 142. et 172. per tot. Vrgellen. decis. 100. num. 3. ver. quoniam ex pluribus praesentationibus, et decis. 293. num. 2. ver. de iure autem patronatus, ac in rec. decis. 23. sub num. 1. ver. mouebantur Domini &c. dec. 211. sub num. 1. ver. ex quibus et decis. 224. num. 3. ver. quod constat de Iurepatronatus, et seqq. et decis. 312. d. num. 4. ver. concurreret &c. par. 1. et decis. 541. sub num. 2. ver. fundamentum solidissimum fuit et seq. par. 2. et decis. 172. num. 4. ver. quarto ex continuatis praesentationibus et dec. 256. d. num. 4. ver. quod constat de Iurepatronatus cum seq. ac d. decis. 735. num. 7. ver. Adsum praterea et seq. par. 3. et d. dec. 219. d. num. 6. ver. quantum attinet, et seqq. par. 4. tom. 2. et d. dec. 101. d. num. 5. ver. quod autem, et seqq. par. 6.*

Quinto accedunt praedictae Ordinarij sententiae, † atque Decreta in executione dd. litterarum Apostolicarum emanata die 17. Decembris 1621. & 13. Maij 1634. super verificatione d. Iurispatronatus, quibus multum deferri debet in hac materia, in qua Ordinarij non solent conuincere, sed caute procedere ob eorum

praedictum Rot. d. dec. 11. sub num. 1. ver. secundum omnes de Iur. patr. in Nou. et Card. Seraph. dec. 1141. num. 8. ver. his postremo accedunt sententiae &c. et d. decis. 527. num. 3. ver. decretum par. 4. diuers. de penis Card. Caualer. d. decis. 547. num. 4. ver. Rota enim Burat. d. decis. 142. num. 12. ver. nam testimonium Ordinarij et Reuerendiss. Vrgellen. decis. 413. num. 3. ver. quibus sententiae, et confessionibus Ordinarij &c. ac in rec. decis. 413. sub num. 1. ver. et merito, et d. decis. 518. num. 4. ver. Idque etiam par. 1. et d. decis. 753. sub num. 3. ver. huiusmodi autem sententiae par. 2. & decis. 172. sub num. 2. ver. maxime cum sint lata par. 3. ver.

28 Etiam si † non exhibeantur Processus, ex quibus iustificetur, vel quia potuit Ordinarius in executione dd. litterarum etiam extrajudicialiter se informare audito Syndico eius Mensae Episcopalis, vt in illis factum fuisse narravit pro quo praesumitur Rot. penes Seraph. decis. 619. num. 1. ver. primo, & decis. 293. sub num. 6. ver. neque obstat quod dicitur par. 1. rec. & penes Burat. decis. 622. sub num. 1. ver. nam dicta subreptio ac seq. & decis. 746. num. 16. ver. cum quia praesumitur ac decis. 842. num. 4. ver. gratia autem Mathei & seq. Vel

29 quia satis est, † quod ex alijs praemissis actibus appareant modo iustificatae iux. decis. Pub. 391. in fin. & in Addit. lib. 1. in Correc. Card. Seraph. dec. 701. num. 3. ver. nec obstat. & decis. 734. num. 5. ver. non enim verum est, & Burat. decis. 251. num. 10. ver. ultra quod, & seq. Praesertim vero ad effectum

30 adminiculandi alia praedicta, † vt in specie fuit dictum penes Card. Mantica. dec. 450. num. 9. ver. neque etiam obstat, & in rec. d. dec. 256. sub num. 6. ver. ex sententia lata par. 3.

Sexto demum si praedicta singulariter considerata controuerti possent, simul tamen concurrentia visa fuerunt omnino sufficere ad constituendam legitimam d. Iurispatronatus probationem, † vt fuit conclusum penes Card. Seraph. d. decis. 454. in fin. & d. decis. 1141. sub num. 7. ver. satis probant, & num. 9. ver. neque facit ac d. dec. 800. sum. num. 2. ver. non obstat quod dicitur par. 4. diuers. & Burat. d. decis. 172. num. 26. ver. tertio demum & Coccin. decis. 174. sub num. 5. ver. quia hoc procederet, & in rec. decis. 146. sub num. 1. ver. & hoc casu & decis. 541. num. 3. ver. quibus omnibus simul iunctis par. 2. & decis. 172. num. 8. ver. & cum pleraque par. 3. ac decis. 509. num. 27. ver. Vnde cum concurrant. &c. par. 5.

Neque praedictis obstat quod cum agatur de Iurepatronatus per Vniuersitatem praetentis contra quam viget usurpationis praesumptio; Ideo non exhibito titulo fundationis, 32 vel † dotationis, requiratur ad eius iustificationem vltra praesentationes continuatas non minori quinquaginta annorum spatio, & effectiuatas, legitima probatio immemorabilis iuxta Decretum S. Concil. Trident. Sess. 25. de reform. cap. 9. ver. in ijs vero patronis &c. quae praeteditur in hoc casu deficere.

Tum quia constat de iusto, † ac legitimo titulo dotationis ex relato Decreto, ac declaratione S. M. Clem. VIII. tunc iussu efficacissimis, ac alijs praemissis roboratis, quae aduersam huiusmodi praesumptionem longe coercent, adeo quod exactior illa probatio non sit necessaria Rot. d. dec. 800. num. 5. ver. non obstat

disposito Concil. Trident. par. 4. diuers. & penes Card. Seraph. d. decis. 296. sub num. 1. vers. & ultra tunc deducta, & d. decis. 1141. num. 9. vers. neque facit &c. & in Cremon. Capellan. 14. Ianuarij 1594. coram bo. me. Card. Millin. penes Viuian. de Iur. patr. decis. 13. sub num. 3. vers. non obstat quod Insponsoratus, & in rec. d. decis. 211. sub num. 3. vers. secundo fuit responsum p. 1. & d. decis. 509. num. 24. vers. dispositio Concil. Trid. par. 5. ac in alijs relatis in d. Mediolan. Prior. 14. Martij 1646. coram me in §. secundo quia ex predictis Summorum Pontificum assertionibus &c. Et quatenus etiam necessaria foret eiusdem S. Concilij de-

34 rogatio illam sufficienter præferunt † iuxta declarationem S. M. Pij V. emanatam die 23. Decemb. 1570. quam refert, & comprobat Garz. de Benef. par. 4. cap. 5. à num. 30. vers. nihilominus, & seq. & probauit Rot. decision. 179. sub num. 6. versicul. præcipue ac decision. 687. numer. 24. versic. fuit responsum &c. part. 2. recentiorum, & in alijs.

Tum quia tres ultimæ præsentationes ab anno 1590. continuatæ, licque ultra spatium quinquaginta annorum ante litem hanc institutam, & effectuatæ in personis Erculis Don-

35 dinj, Andreæ Pasqualini, & Erculis Portij probantur ex publicis Instrumentis supra relatis; Immemorabilis vero probatio satis ad hunc effectum resultat ex ordinata præsentationum ac prouisionum prædictarum serie ab anno 1494. citra per centum quinquaginta circiter annos

36 factarum, † quod sane tempus hominum memoriam excedit Rot. penes Puth. decis. 199. num. 1. vers. sed si effemus lib. 1. in Correc. Asbil. decis. 4. num. 6. vers. sed si effemus, & seq. de Iur. patr. ac decis. 577. p. 4. diuers. flam. Paris. de Confid. q. 28. sub num. 259. vers. & alias dubitabatur & sequitur Garz. de Benef. par. 4. cap. 8. num. 107. vers. & hanc decisionem &c. cum alijs adductis in d. Mediolan. Priorat. in §. Primo quia immemorabilis. Licet enim ex scripturis etiam antiquis immemorabilis regulatiter non probetur, quia. Vel originem tituli præferre

37 solent, quod repugnat eius essentia, † Vel contrariam obseruantiam per necesse (vt requiritur) non excludunt iuxta tex. in cap. 1. in fin. vbi, gloss. vulgat. in verb. memoria, & in Addition. versic. pondera verbum (testes) de præscr. in 6. ibique Io. Andr. in fin. vers. in gloss. ultima &c. Rot. in Consentin. Abbatia 20. Decembris 1627. coram bon. mem. Card. Virill. in rec. decis. 126. num. 20. vers. non obstat centenaria

38 ann seq. part. 5. & in alijs. † Tamen quando eiusmodi sunt scripturæ quæ nulla facta mentione principij acquisitionis. Vel immemorabilem ipsam sepius enunciant; Vel rerum gestarum seriem demonstrant per tempus hominum memoriam excedens ita connexam ac continuatam, vt contrariæ obseruantia negatiuam in effectum conuincant, tunc quidem ex illis resultat per indirectum sufficiens probatio immemorabilis, vel saltem æquipollens; Prout in hoc casu in quo ex prouisionibus prædictis congruo, & successiuo ordine tanto tempore continuatis ad præsentationem, seu cum consensu, vel saltem cum assertionem, ac declarationem suris d. Vniuersitatis, absque relatione eius originis, quarum effectuatio probatur ex publicis Instrumentis, ac successiuis col-

lationibus. & resignationibus respectiue factis iuxta. conf. Oldrad. 229. Hac sunt dubia sub nu. 2. vers. ad secundum obiectum &c. in Rota sepius probatum; Excluditur per necesse diuersarum prouisionum effectuatio, † ac proinde contrariæ obseruantia negatiua per indirectum probatur vt doctè explicat bon. me. Card. Seraph. in eius Dec. in Bonon. de Varignano impress. in par. 4. diuers. decis. 583. & resoluit Rot. penes eundem d. decis. 1141. sub num. 9. vers. & si expendimus uim probationum, ac seq. Puth. decis. 206. sub num. 3. vers. tamen quia & seq. lib. 1. in Correc. Veral. dec. 347. num. 2. vers. que præscriptio & seq. par. 3. & Burat. decis. 435. num. 9. vers. quod procedit etiam &c. ac in rec. decis. 37. in fin. vers. certum est enim &c. par. 1. & dec. 241. in princip. vers. quia uere constat & num. 1. par. 6. Paris. de Confid. d. quest. 28. sub num. 260. vers. quia ex scripturis huiusmodi &c. & seq. & probat. Garz. de Benef. par. 5. d. capit. 9. numer. 108. versic. & quod in proposito ac seqq.

Minus obstat Collationes eiusdem Ecclesiæ factæ per Ordinarium de anno 1432. die 3. Octobris, & 1465. 28. Maij, ac 1508. 12. Aprilis.

Quia (præterquod actus illi longè supra-

39 centum, † ac ducentum annos præscriptionem immemorabilem, cuius non apparet initium, non excludunt, vt explicat Molin. de primogen. lib. 2. cap. 6. sub nu. 61. vers. si uerò factum hoc, ac seq. quem sequitur Rot. dicta decis. 491. nu. 9. vers. quia & primum &c. par. 3. rec. & in alijs) Duæ præcedentes non apparent effectuatæ, Altera uerò sequens de anno 1508. facta per obitum Ludouici de Nouis, vt in ea legitur nullum habuisse effectum clarè probatur ex collatione facta ex causa eiusdem vacationis per Card. Legatū Bononien. cum assertionem, ac derogationem d. Iurispatronatus pro ea vice dumtaxat in personam dicti Pauli de Borgognonibus 5. kal. Iunii 1507. qui illam fuit assecutus, ac resignauit ad fauorem dicti Francisci Hieronymi de Horrabenis in manibus Summi Pontificis de anno 1539. cum reservatione habitationis Domus, omnium reddituum propria vita durante, vt legitur in prædictis litteris sanct. mem. Pauli

40 Tertij dat. Prid. kal. Iulij eiusdem anni, † Ideoque non præiudicat immemorabili, quæ ex illis demum contrariis obiectionibus, actibusq. turbatur, qui vel diuersam præferunt obseruantiam, ita quod necessariò conuincant commentitium, ac falsum esse id, quod ex immemorabili præscriptione deducitur Cranet. de antiqu. tempor. par. 4. in section. Incip. materia ista singularitatis testium sub num. 40. vers. similiter affirmatiua. Comitul. decis. 80. num. 26. vers. & præterea ac bene explicat Molin. de primogen. lib. 2. cap. 6. num. 63. vers. sed quauis hac quæ prædiximus. Rot. decis. 254. nu. 5. vers. nam prouisio Apostolica, & seq. par. 3. diuers. & decis. 58. nu. 1. vers. Actus autem contrarij, & seq. par. 2.

41 rec. † Vel sunt eiusmodi, qui eius cursum, interrompere valeant iuxta gloss. in capit. Illud. in verb. inconcessè, & in verb. interruptio. extr. de præscript. Rot. pend. Burat. decis. 739. nu. 7. vers. immemorabilis autem &c. & decis. 324. num. 13. vers. accedit. part. 1. rec. Non autem ex his, qui non habuerunt

42 effectum, † cum nullius sint considerationis a perin-

perinde ac si nunquam facti fuissent, Rot. dista
decis. 354. num. 5. vers. nam prouisio, & seq. par. 3. di-
uers. & pendens Card. Seraph. decis. 1459. num. 15. vers.
satis est, & decis. 275. nu. 9. vers. non obstant alia prae-
sentationes, cum seq. par. 7. rec. Eoque minus ex
his, quos constat fuisse suppressos per alios, qui
præualuerunt, ipsam inmemorabilem com-
43 probantes, † iuxta tradita per Felin. in cap. Illud
sub num. 17. vers. Decimaquarta conclusio extr. de pra-
scr. Soccin. conf. 47. sub num. 17. vers. Tertiò quia lib. 3.
Rot. pendens eundem Seraph. decis. 1027. num. 14. vers.
non obstat lis, & dec. 1273. sub num. 2. vers. tum ex
presentatione facta, & num. 3. vers. sicut dicitur, &
sanct. mem. Gregor. decis. 467. num. 1. vers. & propterea,
ubi Add. & Andr. decis. 54. num. 22. vers. cum appareat,
ac seq. & in rec. decis. 214. num. 3. vers. Ideoque intrat
conclusio & c. par. 4. tom. 2. Et in hac ipsa materia
in decis. 194. numer. 6. vers. non obstat similiter
lis part. 1. diuers. & Buratt. d. decis. 172. n. 16.
vers. & sit molestia per Ordinarium illata & c.

Præterea non obstat prouisio Apostolica,
per Clementem obtenta; Quia fundata est su-
per reservatione, siue Regulæ 4. de reservat.
Dignitat. maior. siue Reg. 9. de reservat. mē-
44 sium. † Quorum neutra comprehendit behen-
ficia de Iurepatronatus laicorum ex fundatio-
ne, vel dotatione, Rota pendens Achill. decis. 3. de iur.
patr. Card. Seraph. decis. 1232. nu. 5. vers. quare cum
Regula, & c. Card. Canaler. decis. 639. num. 4. vers. &
consequenter. Buratt. d. decis. 172. nu. 29. vers. nam
cum ex dictis, & c. & decis. 769. sub nu. 4. vers. prout
generaliter, & decis. 941. num. 2. vers. & generali-
ter, & c. & in Volaterran. Capellan. 7. Maji 1607.
coram bon. mem. Card. Lancellos. iun. in §. Tertia
conclusio fuit, & in recent. dicta decis. 541. num. 3.
vers. quibus omnibus simul iunctis, & c. par. 2. & decis.
256. num. 3. vers. tamen in omnem euentum par. 3.
& decis. 509. num. 12. vers. cum iura patronatus lai-
corum par. 5. Gonzalez. ad d. Reg. 3. gloss. 13. sub nu-
mer. 2. vers. aut enim summus in iurepatronatus lai-
cali, & seqq. Garz. de benef. par. 5. cap. 1. num. 571.
vers. beneficia autem iurispatronatus, cum seq. & mo-
dern. Roman. de re benef. lib. 2. quest. 33. sub nu. 43.
vers. Tertium, ut consideretur. Cum non cen-
seatur Summus Pontifex illi derogare voluif-
45 se, nisi specialiter fuerit expressum, † ne laici
ab huiusmodi pijs operibus retrahantur ad c.
decernimus 16. q. 7. gloss. in cap. 2. in verb. collatio,
de prabend. in 6. Lap. allegat. 84. num. 6. vers. quia per
quamcunque latam formam, & seq. & allegat. 96. sub
num. 3. vers. veritatem puto, cum seq. Rota decis. 21.
num. 3. vers. quartum, & c. de prabend. in nou. & pe-
nens Achill. decis. 13. de iur. patr. ac in recent. decis.
427. num. 1. vers. & cui Papa par. 1. Gonzal. d. gloss.
18. num. 3. vers. ratio huius conclusionis est, & c. &
alii præcitati; Quæ sanè intentio Summi Pon-
46 tificis evidens est in hoc casu, scum in eadem
prouisione derogauerit iurispatronatus laico-
rum solum pro medietate, iuxta stylum, de
quo Achill. d. decis. 3. num. 3. vers. quod autem, &
Seraphin. dicta decis. 296. num. 2. vers. ex eo, & c.
& alij.

Hincque demum remouetur obiectio paris
tituli, ac possessionis Clementis ad impediend-
dam immiſſionem Bernardini executione di-
ctarum litterarum.

Quia cum ex præmissa causæ discussione,
iam constet de ipsius nullitate, ac irreueſtanti-
quippe prouisio illa tãquam de reservato nul-
47 la facta dicti iurispatronatus expressione, † ob-
reptionis, ac subreptionis vitio nulla prorsus
apparet, cap. ad aures, ibique gloss. fin. & in termi-
nis nostris Felin. sub num. 8. vers. Tertius casus est,
& cap. ad audientiam, il secundo, extr. de refer. cap. si
motu proprio, de Prabend. in 6. Crau. consil. 68. ad nu-
mer. 2. vers. sed præmissis non obstantibus cum seqq. per
tot. Rota pendens Comitul. decis. 30. sub num. 1. vers. ex
qua ommissione, & c. Buratt. d. decis. 702. num. 8. vers.
Vltra quod gratia fuit it subreptitia, & c. Vrgellen. de-
cis. 100. num. 7. vers. secunda verò fuit subreptitia,
& c. ac in recent. decis. 297. num. 3. vers. Tandem p. 5.
& in alijs per Garz. de benef. par. 5. d. cap. 1. sub d.
num. 571. vers. & in gratia, seu impetratione bene-
48 ficij, & c. † Censeri non debet legitimus con-
tradictor ad effectum impediendi immiſſionē
prædictam, ut fuit dictum in Casaraugustan. Pa-
rochial. de Maella 21. Iunij 1621. coram bon. mem.
Coccin. in recent. decis. 302. num. 18. vers. minus ob-
stat, quod Basilus sit in possessione cum titulo, & seqq.
par. 4. tom. 2. ac in Cinitaten. benefic. 4. Martij 1633.
coram bon. mem. Motman. in §. fin. & comprobat-
tur in decis. 36. sub num. 3. vers. in casu proposito p. 1.
& decis. 755. sub num. 5. vers. quæ nullitas par. 2. &
per Reuerendiss. Auchenien. in eius Tract. de legit.
contrad. quest. 7. num. 144. vers. ad primum respon-
dendum, & c. Præsertim verò stante amplitudi-
ne, ac efficacia Decreti irritantis, & aliarum,
clausularum in præfatis literis, san. mem. Cle-
men. VIII. quæ inficiunt (etiã expresse) ac
nullius omninò roboris, & momenti decla-
49 rant contrarium titulum, † ac possessionem;
Rota decis. 3. sub nu. 1. vers. Ratio quia Decretum Pa-
pe, de restit. spoliat. in non. Aegid. decis. 535. vers.
ratio est. Puth. decis. 48. num. 5. vers. tum ergo lib. 12
Verall. decis. 15. num. 2. vers. quia obstat, & c. par. 3.
Canaler. decis. 126. nu. 3. vers. & in eodem, & c. Coc-
cin. decis. 51. sub num. 2. vers. quod inficit, & c. &
seq. Vrgellen. decis. 74. num. 55. vers. Unde propter
Decretum irritans, & c. & in recent. decis. 362. num. 3.
vers. Ista autem non applicantur par. 3.

Quare cum ex prædictis literæ prouisionis
Bernardini appareant omninò iustificate, iure
50 merito exequi debent. Accedens extr. de Acusf.
cap. si capitulo, ibique gloss. in verb. exequatur de con-
cess. Prabend. in 6. etiam remedio possessorio
adipiscendæ ex iudicis officio ad instar l. fin.
C. de Edict. Diu. Adr. rollen. Menoch. de adipisc. re-
med. 6. sub num. 34. vers. Iudicis officium considerari
etiã solet, & c. ac seq. Rot. pendens san. mem. Gregor. de-
cis. 335. num. 5. vers. non obstat quod dicitur. Vrgel-
len. decis. 59. sub num. 1. vers. quia litera Apostolica,
& in recent. decis. 192. sub num. 1. vers. quia litera, &
decis. 558. num. 2. vers. de iure autem, & c. par. 1. de-
cis. 605. num. 2. vers. cum tamen par. 2. decis. 348. n. 1.
vers. cum enim litera par. 5. decis. 133. num. 1. vers.
Cum indubitati iuris sit par. 6. & decis. 258. num. 1.
vers. & consequenter, & c. ac decis. 283. num. 1. vers.
in eisdem enim litteris par. 7.

Et ita fuit resolutum vtraque parte infor-
mante, & c.

R. P. D. ARGVELLES.

Mutinens Beneficij.

Veneris 27. Martij 1648.

ARGUMENTVM.

Existencia Iurispatronatus, etsi non doceatur de fundatione, ex quibus tamen iustificata remanere possit quamplurima deducuntur. Pertinentia Iurispatronatus in presentantes, vt sufficienter probata remanere dicatur nonnulla deducuntur, & quando sufficiat probatio descendentiæ ab ultimis presentantibus clarissime demonstratur. Demum adnotantur nonnulla circa derogationem Iurispatronatus à Sede Apostolica impetrata, & quæ sint iustificanda ad hoc, vt beneficio derogationis quis gaudere possit.

SUMMARIVM.

1. Presentato ad inspatronatum, quibus concurrentibus debeatur adiudicatio.
2. Vacatio beneficij per obitum, quando controuerti non possit.
3. Iurispatronatus existencia, ex quibus iustificata remaneat, maxime in familia priuata.
4. Iurispatronatus existencia, quando probatur ex presentationibus factis, & effectum sortitis, quamvis non doceatur de fundatione.
5. Iurispatronatus existencia probatur ex quadragenaria cum fama, & adminiculis, ubi usurpationis presumptio non intrat.
6. Enunciatiua antiquissima, licet non ostendantur effectiua, habent vim fama, & probant existentiā Iurispatronatus.
7. Res indicata titulum optimum praestat ad praescriptionem.
8. Clericatus iustificatur ex literis patribus Ordinarij.
9. Patronis laicis datum est quadrimestre ad presentandum.
10. Iurispatronatus pertinentia ex quibus dicatur probata, & num. 11. & num. 13.
12. Res indicata pro veritate habetur.
14. Presentandi quasi possessio, vt censeatur inducenda ad fauorem alicuius sufficit unica presentatio effectiua.
15. Iurispatronatus pertinentia bene probatur ex presentationibus antiquissimis effectum sortitis, quando agitur non cum ordinario, sed cum ipsis Patronis, & presentatis.
16. Filiatio ex quibus bene probata remaneat.
17. Filiatio lenioribus probationibus iustificatur, cum non principaliter, sed incidenter de ea tractatur.
18. Descendentia in materia iurispatronatus sufficit probare ab ultimis presentantibus.
19. Presentandi quasi possessio, vt censeatur inducenda ex antiqua presentatione, quid sit probandum.
20. Presentandi ius dicitur praescriptum contra comparitorem ex lapsu quadraginta annorum, amplius, vt num. seq.
22. Insipatronatus an possit praescribi à Laico aduersus patronum tempore ordinario decem, vel viginti annorum.
23. Clausula sine prauiudicio praeservat ius illius ad

Part. X. Recent.

cuius fauorem apposita fuit.

24. Presentandi quasi possessio censeatur resoluta per sententiam in iudicium transacta super non iure presentantis.
25. Iurispatronatus adiudicatio debetur illi, qui est presentatus à maiori parte patronorum.
26. Narrativa litterarum Apostolicarum, est iustificanda, aliàs gratia dicitur per obreptionem impetrata.
27. in Narrativa litterarum Apostolicarum si quis exposuit se fuisse à medietate patronorum presentatus, vt verificetur haec narrativa, quid requiratur.
28. Derogatio iurispatronatus quando controueri dicatur, itant non prauiudicet legitime praesentato.
29. Clausula, dummodo de tempore datae non sit alteri ius quaesitum, in literis Apostolicis apposita, quid operetur.
30. Promissus Apostolicus non tenetur iustificare narrativam litterarum quando est reus, & possessor, & quando secus.

DECISIO CLXIX.

IN Ecclesia Sancti Laurētij posita intra Ciuitatem Mutinen. vacauit per obitum Alphōsi Pinzetti Beneficium sub inuocatione Sancti Antonij, ad quod fuerunt presentati Dominus Vincentius Donnellinus à Dominis Francisco, & Thoma de Pinzettis, & Dominus Ludouicus Pelliciarus à Dominis Ioanne Hieronymo, & Ruberto de Pellicarijs, & à Capitulo Cathedralis Mutinen. tanquam hærede dicti Alphonsi.

Hinc inter istos presentatos fuit super institutione lis excitata corā Vicario Mutinens, cui Pelliciarus praesentauit prouisionem Apostolicam continentem narratiuam, quod fuerat presentatus à medietate Patronorum, cum derogatione alterius medietatis, & cum clausula, Dummodo de tempore datae non sit alicuius quaesitum, cuius prouisionis vigore, idem Pelliciarus à d. Vicario adiudicationem reportauit, & possessionem accepit, quæ omnia in gradu appellationis à Domino Canonico Bellencino Iudice Commissario fuerunt confirmata; A confirmatoria etiam appellauerunt Pinzetti, & in tertia instantia causa mihi commissa, dedi Dubium, cui sit adiudicandum Beneficium. Et Vincentio Domini responderunt, quia iustificauit omnia requisita, nempe vacationem Beneficij, existentiam Iurispatronatus, eiusque pertinentiam ad Dominos de Pinzettis, clericatum, suamque presentationem intra legitima tempora factam, quibus omnibus concurrentibus adiudicatio eidem Vincentio presentato denegari non potest, cap. Monasterium 16. q. 7. cap. cum Bertoldus de re iud. Rota in Gerunden. Beneficij 27. Iunij 1644. coram R. P. D. meo Bichio S. quia probauit, Mediolanen. Beneficij 31. Ianuarij 1646. coram Reuerendiss. D. meo Decano in princ. confirmata 7. Maij eiusdem anni coram R. P. D. meo Ghislerio, Fesulana Beneficij, seu Oratorij 27. Iunij 1646. coram R. P. D. meo Bichio S. probauit enim, & in Placentina Canonatus 1. Iulij 1647. coram R. P. D. meo Royas S. apposito igitur sequestro.

M m

2 Va-

- 2 Vacatio † Beneficii per obitum Alphonsi ultimi possessoris controuerti non potest, cum vterque litigans veniat ex eadem vacatione, Rota decis. 544. num. 4. par. 4. decis. 302. num. 2. p. 7. recent. in *Fauentina Beneficii* 17. Iunij 1639. coram Eminentissimo Panzirolo, §. quod enim *Melenitana bonorum* 20. Februarij 1640. coram Reuerendiss. D. meo Decano, & in *Nullius*, seu *Theatina Praepositurae* 4. Iulij 1646. coram R. P. D. meo Meltio. §. licet enim.
- 3 Existencia † Iurispatronatus probatur ex quamplurimis praesentationibus, & institutionibus ab anno 1489. vsque ad annum 1643. à Pinzettis factis, & effectum sortitis, quae omnes, cum centum annorum metam excedant, Iurispatronatus existentiam firmanant cum versemur in familia priuata, in qua nulla usurpationis suspicio adesse potest, Rota in *Landen. Iurispatronatus* 12. Nouembris 1640. coram bon. mem. Merlino §. constat enim de centenaria, & in *Bonon. iurispatronatus de Butrigarijs* 16. Martij 1643. coram R. P. D. meo Bichio, §. nam ultra quatuor. Quod
- 4 procedere † etiam si non doceatur de foundatione, dotatione, constructione, dixit Rota in *Lucana iurispatronatus* 29. Ianuarij 1644. coram R. P. D. meo Ghislerio. §. unde cum ex supradictis, vers. sufficientem verò.
- Et quatenus super hoc tempus centum annorum aliqua difficultas excitaretur, non inde iurispatronatus existencia corrueret, † cum ad illam inducendam sufficiat quadragenaria cum fama, vel cum adminiculis, vbi vt in hunc casu, usurpationis praesumptio non intrat. Rota apud Reuerendiss. Vrgellen. decis. 413. num. 2. Regien. *Iurispatronatus* 27. Aprilis 1640. coram Reuer. P. D. Ghislerio, in praecallegatis *Landen. Iurispatronatus* coram bon. mem. Merlino, §. veram quatenus, & *Bonon. iurispatronatus de Butrigarijs* coram R. P. D. meo Bichio, §. & in omnem euentum.
- 6 Quae adminicula resultant † ex antiquissimis enuntiatiuis, & ex antecedentibus praesentationibus, licet non ostenderentur effectuatæ, cum sint antiquissimæ à 200. annis, & amplius, & habeant vim famæ, Rota pænes bon. mem. Buratt. decis. 636. num. 4. decis. 51. num. 5. post *Viuian. de iurepat.* & in *suoracitatis Landen. iurispatronatus* §. fama autem, in fin. & *Bononien. Iurispatronatus de Butrigarijs* d. §. & in omnem euentum, vers. adminicula, *Mediolanen. Prioratus* 14. Martij 1646. coram R. P. D. meo Corrado §. quarto cōcurrunt vers. quae pariter.
- 7 Accedit vltimius res iudicata à quadraginta annis, & vltra, quam titulum optimum prestare ad praescriptionem docet tex. in l. generaliter 28. ff. de noxab. & ibi Cuiac. tract. 6. ad Aphric. l. si finita 15. §. Iulianus 16. & ibi Gloss. verbo Dominus, Corasius num. 2. Gottofred. littera A. & §. sed in vestigalibus 27. vbi Gottofred. littera G. & H. l. cum postulasset 44. §. 1. vbi gloss. in verbo capere Cuiac. tract. 9. ad Aphric. l. Prator ait 5. & ibi etiā Cuiac. lib. 2. ad edict. Paul. ff. de damn. infect. Duaren. in l. iuste possidet 11. de acq. poss. Paz. in prax. 2. to. 2. par. cap. unico num. 93. Antonius Concinius lib. 2. disp. cap. 8. Donell. lib. 5. comment. cap. 46. Vnesennuech. in paratil. ad tit. de damn. infect. num. 6. Ant. Faber. lib. 7. c. oniect. cap. 4. & lib. 20. cap. 11. Schifordeg. ad

eundem lib. 1. tract. 7. quest. 4. Gilkexius de praescrip. 2. par. 2. membro cap. 5. num. 23. facit tex. in cap. 1. extra de eo qui mitt. in poss. vbi Barbosa, & facit etiā vulgaris regula tex. in d. l. iuste possidet 11. ff. de acq. poss. l. qui auctore 137. ff. de reg. iur.

- 8 Clericatus † iustificatio desumitur ex literis patentibus Ordinarij, Felin. in cap. per cessionem num. 3. & 15. de probat. Rota in *Beneuentana canonicatus* 8. Febr. 1647. coram R. P. D. meo Bichio, §. Iustificatio autem, vers. Presbyteratum Peschi probant Zamoren. Archidiaconatus 28. Iunij 1647. coram R. P. D. meo Otthobono §. de clericatu, in *Maceraten. Cappellania* 1. Iulij 1647. coram R. P. D. meo Verospio §. propriam denuum habilitatem.
- Præsentatio Vincentii intra legitima tempora redditur clara ex ipsa præsentatione. Decessit enim Alphonsus 12. Nouembris 1643. & Vincentius fuit 17. eiusdem mensis præsentatus, & sic certè intra quadrimestræ datum Patronis Laicis ad præsentandum ex dispositione, cap. quoniam de iurepatr. Rota in *allegatis Faentina Beneficii* 17. Iunij 1639. coram Eminentiss. Card. Panzirolo. Nullius, seu *Theatina praepositura* 4. Iulij 1646. coram R. P. D. meo Meltio in princ.
- 10 Denum † pertinentia Iurispatronatus ad Franciscum, & Thomam de Pinzettis, à quibus fuit præsentatus Vincentius, & in qua tota huius causæ difficultas extabat, visa est Dominis iustificenter probata, non solum ex pluribus antiquis instrumētis, ac subsequutis præsentationibus effectuatæ, ex quibus pertinentiæ probatio deducitur, secundum Dec. consil. 126. num. 3. vers. & hoc etiam in casu, Rota dec. 176. n. 2. par. 4. rec. in *Sulmonen. Beneficii* 25. Iunij 1646. coram R. P. D. meo Peutingerio in princ. vers. itaque cum de Anno 1580. & in *Compostellana Parochialis* 1. Iulij 1647. coram R. P. D. meo Cerro §. successit d. Marco vers. ex præsentationibus enim.
- Verum etiam ex eo, quia dictus Franciscus est filius, & hæres Antonij, & Thomas filius & hæres Ioannis Ludouici, qui Antonius, & Ioannes Ludouicus anno 1600. 5. Decembris præsentarunt ad dictum Beneficium tunc vacans per sponsalia ab eodem Antonio contracta, Sigismundum de Pinzettis, deinde institutum præuia sententia Ordinarij, & causa cognita, prolata contra Hieronymum, Rubertum, & alios de Pellicarijs, ac tunc præsentatum ab eis, vt apparet ex ipsa sententia, & alijs
- 11 actis, in Summ. num. 11. & seq. † Quæ sententia cum transitum fecerit in rem iudicatam, benè probat Iurispatronatus pertinentiam, Barbosa. in collect. Concl. sess. 25. de reform. cap. 19. numer. 29. Rota decis. 274. sub num. 2. par. 5. recent.
- 12 Res † enim iudicata pro veritate habetur l. si non sortem 26. §. hereditatis, & ibi Bart. num. 13. ff. de condit. indeb. l. res iudicata 207. ff. de reg. iur. cum vulgatis.
- 13 Rursus per resignationem † huiusmodi Beneficii ad fauorem Alphonsi vltimi possessoris factam per dictum Sigismundum anno 1604. iidem Sigismundus, Antonius, & Ioannes Ludouicus de Pinzettis, vti Patroni consensum præstiterunt, vt idem Alphonsus institueretur à Vicario. Cum enim hæ præsentationes fuerint effectum sortitæ, dum successiue benefici-

- reservat aut, vel per obitum, vel per resignationem presentati, iuxta celebre *conf. Oldrad. num. 229. passim à Rota canonizatum, ut in citatis Faentina Beneficii coram Eminentissimo Panzirolo §. existentia, vers. presentia, Bononien. Iurispatronatus de Busrigarijs coram R. P. D. meo Bichio §. de anno inquam, Placentina Canonatus coram R. P. D. meo Royas §. pertinentia autem, & in Signina iurispatronatus huius mensis, & anni coram R. P. D. meo Pentingero in princ. vers. quas presentia-jones: Certum est, quod ostendunt iurispatronatus pertinentiam, & constituerunt dd. Sigismundum, Antonium, & Io: Ludovicum in quasi possessione presentandi, & ad quæ effectum sufficit vnica presentatio effectuada, Ripa in cap. cum Ecclesia Suvina num. 91. caus. possess. & propr. Rota coram sancti. mem. Greg. XV. decis. 452. num. 20. in d. Placentina Canonatus coram R. P. D. meo Royas §. pertinentia autem vers. ita in dicta quasi possessione.*
- 15 Quæ facilius procedunt, & cum huiusmodi quæstio non versetur cum Ordinario iurispatronatus impugnante, sed cum ipsis Patronis, & presentatis, Rota decis. 176. num. 2. par. 4. rec. in d. Compostellana Parochialis 1. Julij 1647. coram R. P. D. meo Cerro d. §. successit d. Marco, ubi quod in hoc casu leuiore probationes sufficiunt.
- 16 Quod autem Franciscus sit filius Antonij, & Thomas Ioannis Ludouici, colligitur ex fide illorum Baptismi data Sum. num. 19. & 23. iunctis Testibus formiter examinatis deponentibus de visu, & quod se tractauerint tanquam Patres, & filij, ex quibus optimè remanet probata eorum filiatio, cap. quaris de consecr. distinct. 4. cap. maiores, ubi gloss. de Bapt. Surd. conf. 1. num. 45. lib. 1. Rota coram Canal. decis. 123. numer. 2. apud Buratt. decis. 709. numer. 5. decis. 132. num. 2. p. 2. recent. in dd. Faentina Beneficii coram Eminentiss. Panzirolo §. pertinentia, vers. ex Paulo supradicto, & d. Mediolanen. Beneficii 7. Maij 1646. coram R. P. D. meo Ghislerio, §. nec obstat, vers. talisq; fides.
- 17 Præcipuè & cum de filiatione non principaliter, sed incidenter tractetur: quo casu leuiore probationes sufficiunt, Gemin. conf. 27. per tot. Noguero. alleg. 25. num. 91. Hancque & descendentiæ probationem ab ultimis presentantibus sufficere, cum agatur de institutione presentati ab ipsis Francisco, & Thoma, tenuit Rota apud san. mem. Greg. XV. decis. 349. nu. 6. decis. 224. num. 8. in fin. par. 1. decis. 146. num. 2. p. 2. recent. in supracitata Faentina Beneficii d. §. pertinentia vers. licet ad effectum.
- 19 Non obstat, & quod anno 1563. Franciscus Pellicciarius presentauerit Annibalem Tebaldum, cui presentationi Pinzetti consensum præstiterunt: Nam Domini dixerunt non esse attendendam ad effectum inducendi illorum quasi possessionem presentandi, quia non probatur, quod dd. Ioannes Hieronymus, & Rubertus, Ludovicum presentantes ab illis descendant, eorumque hæredes existant, Campanil. diuers. iur. canon. rub. 1.1. cap. 13. numer. 376. Garz. de benef. 7. par. cap. 15. numer. 31. Rota in dicta Faentina Beneficii d. §. pertinentia in fine: Et quatenus probaretur, non releuaret, & quia dd. Pellicciarius post annum 1600. nunquam præ-

Par. X. Recent.

sentarunt: unde illorum hinc presentandi ex lapsu quadraginta annorum videtur sublatum, cum per tale temporis spatium inducatur per tinentiæ præscriptio contra conipatronorum, Bald. in l. 2. C. de seruit. & acq. Vaboa lib. 2. decret. tom. 1. ad titul. de præscript. cap. causam 7. numer. 47. fol. mihi 84. qui & sine titulo posse procedere scripturæ, immò, & Roch. de Curt. de iurispatronatus, verbo ipse, quæst. 36. num. 86. censuit, licet & malè hoc iurispatronatus à laico aduersus patronum tempore ordinario decem, vel viginti annorum posse præscribi, Rota decis. 229. per tot. & decis. 407. num. 1. par. 1. diuers. & dec. 146. num. 5. par. 2. & decis. 191. num. 13. par. 5. recent. in d. Sulmonen. Beneficii coram R. P. D. meo Pentingero §. neque Tabassum.

Parui etiam fecerunt illam presentationem factam anno 1589. quia omisso an ex ea resultet confessio, cum fuerit nulla, & simoniæ labe infecta, & continet clausulam, Sine præiudicio, quæ præseruat ius illorum de Pinzettis, ad quorum finorem appositum fuit, Barbos. claus. 157. num. 8. Caputaq. decis. 119. par. 1. Seraph. decis. 144. num. 6.

Idque in presenti magis affirmandum venit & concurrente sententia Ordinarij, quæ cum transitum fecerit in iudicatum, antecedentem quasi possessionem de Pellicciarijs resoluit, cap. cum dilectus de caus. poss. & propr. Rota post Viuiam. de iurisp. decis. 78. num. 2.

Nec releuat, quod d. Ludouicus fuerit etiā presentatus à Capitulo Mutinen. hærede Alphonsi compatroni: & Nam cum votum Alphonsi esset vnum ex duobus in medietate spectante ad filios, & hæredes Camilli, non venit attendendum in concursu cum Francisco habente integram medietatem spectantem ad Antonium eius Patrem, & cum Thoma filio, & hærede Ioannis Ludouici habente aliud votum ex altera medietate eiusdē Camilli: Ideo meritò Vincentio presentato à Francisco, & Thoma debetur adiudicatio, cap. 3. & ibi gloss. verb. qui maioribus de iurispatronatus, Rota in Neapolitana iurispatronatus 27. Ianuarij 1644. coram R. P. D. meo Ottobono in fin. in d. Sulmonen. Beneficii coram R. P. D. meo Pentingero d. §. neque Tabassum vers. & in omnem euentum.

Nec minus eidem Ludouico suffragatur gratia derogationis medietatis Patronorum, obtenta à san. me. Urbano VIII. Primo quia illa fuit concessa mediante narratiua eiusdem Ludouici, scilicet, quod a medietate Patronorum fuerat presentatus, ut in literis prouisionis Apostolicæ, ibi: Nos volentes eundem Ludovicum asserentem, se ad dictum Beneficiu à medietate dilectorum filiorum modernorum eiusdem Beneficii Patronorum presentatum fuisse, &c. & Quo casu ipse hoc tenetur iustificare, alias non potest gaudere beneficio gratiæ derogationis, quia dicitur per obreptionem impetrata, Rota in Aquilana iurispatronatus 4. Iunii 1646. coram R. P. D. meo Corrado §. pariter, vers. quo casu.

Secundò, & quia hæc narratiua debet verificari de Patronis existentibus in quasi possessione presentandi, quales non sunt Pellicciarij,

M m 2

vt

ut supra fuit ostensum, *Lambert. de iurepat. ar. 1. q. 3. par. 1. lib. 2. num. 3. fol. 14. & latius art. 23. q. 3. p. 3. lib. 2. fol. 244. Rota decis. 167. num. 7. p. 2. divers. in Benenentana iurispatronatus 26. Iunii 1628. coram Reverendiss. D. meo Decano: Et propterea cum d. Ludouicus, nec supradicta iustificauerit, nec quod valor beneficii non excedat ducat. 24. de Camera, nec minus, quod valor alterius beneficii per ipsum antea obtenti similes annuos ducatos 24. non excedat, prout expressit; utique gratia derogationis corrui, & nullum fauorabilem effectum pro ipso parit, in prejudicium Vincentij iam legitime presentati, iuxta tex. in cap. si proponente extra de rescript. & in cap. si motu proprio de preben. in 6. Rota in citata Aquilana iurispatronatus coram R. P. D. meo Corrado d. S. pariter in Bonon. Parochialis 26. Maii 1647. S. non enim agitur hic, & 24. Ianuarii presentis anni coram R. P. D. meo Ottobono S. cum itaque litera Apostolica.*

29 Presertim cum eiusdem Vincentij ius fuerit in hisdem literis Apostolicę provisionis expressę preteruatum, ibi: Dummodò tempore datę non sit alteri ius quesitum, Rota dec. 17. vers. nam Papa, & in fine de preb. in novis, coram bon. mem. Buratt. decis. 316. sub num. 17. Bononien. iurispatronatus 9. Novembris 1630. coram R. P. D. meo Ghislerio S. nec Andrea suffragatur. Tarracenen. Beneficii 10. Ianuarii 1639. coram Reverendissimo Praside Vallisoleto S. minus obstat vers. immo stante, & in dd. Nullius, sen Theatina Prapositionis 4. Iulij 1646. coram R. P. D. meo Meltio S. maritavit vers. maxime quia in dictis literis, Bononien. Parochialis 26. Maii 1647. coram R. P. D. meo Ottobono S. denique.

30 Nec eximitur ꝑ predictus Ludouicus à iustificatione narratorum in dictis literis Apostolicę provisionis, ex eo, quod sit reus, & possessor, quia hoc non procedit quotiescumque actor suam intentionem plene fundavit circa premissa necessaria requisita, prout fecit Vincentius; nam tunc videtur cessare presumptio, quę est pro possessore, & reus tunc tenetur suā exceptionem concludenter probare, Bald. in l. sine possidetis 16. nn. 15. C. de prob. Rota coram Card. Seraphin. decis. 1422. num. 12. doctissime Reverendiss. D. meus Decanus in dicta Mediolanen. Beneficii 31. Ianuarii 1646. S. nec releuat, vers. hoc tamen limitatur.

Quibus omnibus sic firmatis Domini dixerunt adjudicandum esse Beneficium non Ludouico, sed Vincentio, qui requisita melius probavit ex supra allegatis.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. PEVTINGERO.

Cæsenateh Bonorum.

Veneris 27. Martij 1648.

ARGUMENTVM.

Immissio vigore l. fin. C. de edict. Diu. Adr. tollend. ex quibus detractionibus non possit impediri. Dotis solutio non probatur ex confessione mariti facta circa receptionem ipsius, siue

fuerit facta presente, siue absente vxore, Dos quando fuit data aestimata debet restitui in pecunia.

S Y M M A R I V M.

- 1 Confessio de recepto non probat numerationem dotis.
- 2 Quod procedit siue talis confessio sit facta presente, vel absente.
- 3 Et hanc opinionem sequitur Rota.
- 4 Venditio facta de consensu Domini, perinde est, ac si ab ipso Domino facta esset.
- 5 Constitutio Aegidiana non habet locum extra Prouinciam Marchia.
- 6 Insinuatio requiritur quando excedit 500. aureos. Inuentum supplet insinuationem in donatione num. 6.
- 7 Solemnitates requisitæ in renunciationibus, an requirantur in renunciationibus ex causa ingressus monasterij.
- 8 Dos quod fuerit soluta probari potest ex testibus.
- 9 Dos, quæ fuit data aestimata, ea aestimatione, quæ faciat emptionem, & venditionem, debet restitui in pecunia, & non eadem res nu. 10.
- 11 ad Detractiones impediendas non sufficit præsumptio, quæ oritur ex omissione inuentarij, & nu. 12.
- 12 Hæres, qui non confecit inuentarium, ipse non tenetur probare detractiones non fuisse consensu, & nu. 13.
- 14 Filio est assignanda tertia pars bonorum partis pro assignanda legitima.
- 15 Trebellianica non est detrahenda, quando fuit prohibita per Testatorem.
- 16 Trebellianica etiam filiis primo gradus potest prohiberi.
- 17 Debitum originatum ab herede grauato non est detrahendum ex bonis fideicommissi.
- 18 Legati solutio, ut dicatur facta est probanda.
- 19 Solutio in dubio presumitur facta in causâ propriam, & non fideicommissi.
- 20 Detractiones, quando sunt detracta, non possunt impediri.

DECISIO CLXX.

CVM iterum Molducij Cinthiæ filix Amilcaris Lancetti hæredes pro inmissione in prædium, de quo agitur ex l. fin. C. de edict. Diu. Adr. tolle. aduersus resolutiones coram me sub diebus 3. Iunii, & 16. Decembris 1647. captas instarent, Domini iterum responderunt obstare ipsis detractiones infra scriptas alias firmatas, quæ competunt emptoribus eiusdem prædij ex persona Francisci venditoris filij Amilcaris fideicommittentis, & fratris Cinthiæ auctricis istorum de Molducijs.

Dotis videlicet Lucretiæ matris Francisci solutæ in scutis 300. auri non tamen vltra cum in reliqua summa scut. 200. constitutæ dotis

- 1 detur solum confessio de recepto, ꝑ quæ solutionem non probat ex allegat. in decis. 16. Decembris anni præteriti in S. alia vero, & S. seq. nec refert, quod hæc confessio à marito amissa nõ sit vxore presente, ꝑ sed cum eius matre, & fratre, quia quicquid dixerit, Surd. conf. 290. num. 52. adhuc confessio numerationem non probat iuxta

- 3 iuxta opinionem, quam Rota seruat, ut in
decis. 108. sub num. 3. iuxta quod etiam, & dec. 612. nu-
mer. 2. coram bon. mem. Buratto, pro quibus scutis
500. auri emptoribus competit retentio, quā-
uis Lucretiæ creditrici dotis superuixerint tā
Franciscus filius, quā Cinthia, & Elisabetha
filia, quia Elisabetha venditioni per Franci-
4 scum fratrem factæ & Lancettis consensit, vn-
de perinde est ac si ipsamet vendidisset l. quoties
ubi Bart. in princ. l. as. num. 1. C. de fideicom. Dec. conf.
323. num. 1. Rot. dec. 669. num. 21. par. 1. rec. & in Au-
ximana bonorum 2. Junij 1595. coram Card. Millino
impressa apud Marches. de commiss. tom. 1. qui con-
sensus impugnari nō potest ex defectu solem-
nitatum Constitutionis Aegidianæ, cum ipsa
Elisabetha tunc iam erat maior annis 25. Et
5 Constitutio Carpentis loquens de Contracti-
bus minorum non extenditur ad Ciuitatem
Cesena, ubi venditionis contractus fuit cele-
bratus extra Prouinciam Marchiæ, ut fuit dictū
in Romana dotis 20. Nouembris 1630. coram bo. me.
Pironano relat. per Add. ad Burat. dec. 924. num. 20.
& quamuis ex dispositione iuris communis
6 requiratur insinuatio, & ista per iuramentum
in contractu appositum suppletur, Rot. dec. 118
num. 7. par. 6. rec. Cinthia vero altera filia Lu-
cretiæ pariter renunciauit hereditati maternæ,
& quidem ob causam dotis ad fauorem Fran-
cisci fratris ab ipso receptæ, itaut solemnitati-
bus alias in renunciationibus requisitis opus
non fuerit Simon. de Prat. conf. 114. un. 51. Burat.
decis. 7 num. 7. Coccin. decis. 240. num. 2. Rot. dec. 458.
num. 5. par. 2. decis. 323. num. 93. decis. 363. num. 4. &
prius decis. 292. num. 33. decis. 12. num. 43. par. 6. rec.
8 Quam dotem Cinthiæ & Francisco fuisse solu-
tam probant Testes dati in summario respon-
sionis pro Lancettis nu. 3.

- Non obstat, quod ista dos materna Franci-
sci venditoris probetur fuisse restituta, quia
idem prædium in Villa S. Thomæ Amilcari
fideicommittenti in computum dotis Lucre-
tiæ datum ab ipsa viro mortuo fuerit in dotē
datum Elisabethæ suæ filiæ, nam cum illud
fuerit in dotē datū Elisabethæ suæ filiæ, & cum
illud fuerit Amilcari datū in dotem æstimatū
9 æstimatione, quæ facit venditionem & dos non
erat in prædio, sed in numerata pecunia resti-
tuenda, l. quoties C. de rei vendic. neque Lucretia
de hoc prædio tanquam proprio, sed tanquam
hereditario mariti disposuit, ut in terminis
10 constitutionis & dotis notat gloss. in l. vltima ver-
bo paremum, C. de dot. promiss. Rip. in l. 1. num. 90. ff.
sol. matr. Bald. Novell. de dot. par. 6. priuileg. 3. & priuileg.
45. m. 2. Causal. dec. 318. m. 5. Rota in Maceraten. census
1. Feb. 1638. §. penul. coram Eminen. Card. Verospiq.

- Nec ad impediendas detractiones sufficit
11 præsumptio orta & ex omissione inventarii
ab hærede grauato, illas fuisse consumptas,
quia hæc omisso, quamuis in eum transferat
12 onus probandi, non tamen impedit quin ipse
non esse consumptas, probare possit, Rot. dec.
462. num. 7. par. 4. rec. decis. 47. num. 4. & seq. dec. 399.
num. 28. & duobus seq. par. 5. rec. & in Ronon. fideicom-
missi de Rubeis 30. Maij 1646. §. nec obstat, quod non
constet coram R. P. D. meo Corrado, & in casu no-
stro probatio hæredis grauati est euident, quia

omissa alienatione domus, & alijs factis post
venditionem prædij, de quo agitur vnica da-
tur alienatio sex tornaturarum Terræ facta de
13 anno 1606. pro scutis 210. summ. & præteritæ
positionis pro Molducijs num. 2. quam sum-
mam creditum dotis maternæ Francisci longē
exceedit, ut in secunda decisione huius causæ
coram me 16. Decembris anni præteriti in §.
& dictæ sex tornaturæ circa medium ponde-
ratum fuit.

Insuper detrahendum est creditum legitime
Francisco filio ex hereditate fideicommittentis
debitæ, quam ex testibus, & instrumentis
productis apparet ascendere ad scuta 4612. quia
ex ijs docetur fideicommittentem reliquisse
vnum Podere tornaturarum 12. in Villa
S. Thomæ in dotem datū à Francisco Elisabe-
thæ eius sorori sub anno 1600. pretio scuto-
rum 300.

Item Tornaturas sex terreni in Villa Pauira-
ni venditæ per d. Franciscum sub anno 1600.
Dominico Campanino ad rationem scut. 35.
pro singula tornatura, quæ in totū constituunt
scuta 210. ut in summ. præteritæ positionis pro
Molducijs nu. 2.

Itē Tornaturas 30. tabul. 29. ped. 3. onc. 5. ter-
reni in eadē Villa Pauirani datæ à d. Francisco
in dotē Cinthiæ sororis sub anno 1609. ad rationem
scut. 32. cum dimid. pro singula tornatura,
quæ in totum constituunt scut. 981. lib. 2.
b. 11. denar. 2. ut probant Testes dati in respon-
sionibus pro Lancettis summ. nu. 3.

Item prædium tornaturarum 47. venditum
per Franciscum Lancettis sub anno 1611. ad
rationem scut. 49. pro singula tornatura, quæ
constituunt scut. 2303. fol. 19. den. 4. compre-
hensis tamen in dictis tornaturis 47. tornaturis
quatuor iam venditis d. Campanino, cum pa-
cto redimendi pretio scut. 112. pro quorum
redemptione d. Franciscus in venditione d.
prædij cessit Octauio de Lancettis emptori ius
& actiones redimendas dictas tornaturas qua-
tuor prout redemit, ut constat ex instrumento
solutionis d. prædij sum. num. 6.

Item tornaturas tres vineatas in quadam
Villa S. Bartoli valoris scutorum 300. quas re-
stes deponunt remansisse in hereditate Amil-
caris proc. fol. 172.

- Et sic in totū reliquisse probatur 98. tor-
naturas valoris iuxta prædictum computum
scut. 4093. quibus addendo scut. 518. pro va-
lore domus in Ciuitate, ut in summ. Moldu-
ciorum num. 1. & seq. totus valor hereditatis
14 patet ascendere ad scuta 4612. quarum & tertia
pars filio pto legitima debetur iuxta text. in §. 1.
auth. de triente, & semisse §. optime, vers. nunc autem
auth. de nup. cum alijs relatis à modern. Forolinien.
de legit. lib. 1. tit. 3. q. 1. num. 2. & 3.

- Non tamen detrahenda est trebellianica,
15 quia fuit expresse prohibita, & minus & recte
dicitur prohibitionem fuisse solum ad perso-
nam Lucretiæ restrictam, nam verba prohibi-
tionis sunt impersonalia, quoad omnes voca-
tos, ibi, Quorum detractiones, dictus Testator ex-
presse prohibuit, ac penitus, & omnino vetauit. Quæ
16 prohibitio etiam filijs priuilegijs gradus fieri po-
tuit,

tuit, Cresc. dec. 2. de testam. Cassad. de cis. 441. num. 1. cum pluribus alleg. in Bonon. Trebellianica 22. Maij 1645. coram R. P. D. meo Otthobono, & per Add. ad Burrat. dec. 380. sub num. 22.

Minus detrahenda sunt scuta 500. quæ Cinthia Amilcaris fideicommittentis Nurus Elisabethæ filia legavit. Quia cum in hoc Testamento Cinthia non fuerit Amilcar, sed Francisco communis filius institutus, & sic debitum hoc originatum in persona hæredis grauari non est detrahendum de bonis fideicommissi, Peregr. de fideicom. art. 40. num. 21. Petr. eod. tract. q. 8. sub num. 319. Decian. cons. 120. sub num. 6. lib. 3. Fusar. de subst. q. 542. num. 9. vltra quod dicti legati solutio non probatur, & vt necesse esse dixit Rot. in Romana fideicommissi de Capite ferro 19 Febr. 1646. coram D. meo Corrado.

Pariter neque detrahenda sunt scuta 800. quæ Amilcar fideicommittens d. Elisabethæ filia reliquit pro dote, quia apparet pro rata scut. 300. fuisse in solutum datum prædium ipsius Amilcaris in Villa S. Thomæ, ibi, & de bonis paternis &c. Vltra quam ratam probatur solum solutio aliorum scut. 300. de bonis proprijs Lucretiæ soluentis non autem Francisci hæredis grauari, ibi, In quibus summis solutis non comprehensa sunt scuta 100. auri de bonis proprijs d. Lucretiæ & reliqua scuta 200. ad proprium debitum Francisci referri possunt qui & pro Elisabethæ sororis suæ dote, nedum scuta 800. a patre relicta. sed scuta 1200. promiserat, cum prius in causam debiti proprii quam fideicommittentis soluisse præsumatur, l. & magis, ff. de solut. Dec. cons. 446. nu. 2. & 3. & fuit dictum coram Manzaredo in Anconitana bonorum 12. Ianuarij 1607.

Cum itaque Molducijs fideicommissarijs onus incumbat docere, quod alias alienationes ante venditionem prædij, de quo agitur per Franciscum factas detractiones tam dotis maternæ, quam legitimæ sibi debitas & fuisse consumptas, donec hoc probent in hoc iudicio in missionis ab ipsis intentato ex l. fin. C. de edict. Din. Atr. toll. obtinere non possunt ex alleg. in supradictis decisionibus coram me, in quorū propterea vltima Domini perstiterunt vtrique parte &c.

R. P. D. GHISILERO.

Postea Episcopo IMOLEN.

Calaguritana beneficij de la Casa de la Reyna.

Luna 27. Martij 1648.

ARGUMENTVM.

Beneficium Ecclesiasticum in pari habilitate, semper adiudicandum est illi, qui maioribus gaudet meritis & dignitatibus; vnde in præsentis decisione affluenter deducuntur qualitates, quæ in concursu aliarum præualeant pro reportanda prælatione.

SUMMARY.

1 Beneficium Ecclesiasticum in pari habilitate adiu-

dicandum est illi, qui maioribus gaudet meritis & dignitatibus.

- 2 Sacerdos concurrens cum alio, hac qualitate carente, super adiudicatione beneficij est præferendus etiam si illud non requireret Sacerdotium.
- 3 Fides Baptismi probat ætatem.
- 4 in Beneficijs conferendis præferendus est senior.
- 5 in Beneficijs conferendis, præferendus est ille, qui inferniuit Ecclesia, & in absentia Parochi Sacramenta ministravit.
- 7 in Beneficijs adiudicandis, data paritate, quæ qualitates præualeant pro prælatione reportanda.
- 7 Beneficij institutionem obtinere non potest ille, qui non habet præsentationem, & quando secus, num. 8.
- 9 Præsentari ad beneficium amplius non potest quando super titulo beneficij pendet appellatio, & quid si præsentent, num. 10.
- 11 Præsentatio quando est nulla, & attentata, beneficium remanet vacans, loco arbitrij Patronorum succedit arbitrium Iudicis ubi pendet appellatio.
- 12 Beneficium non habens, præferendus est ei, qui habet, & quando secus, num. 13.
- 14 Beneficia Calaguritana Diocesis an & quomodo dicantur seruitoria.
- 15 Sacerdos in adiudicandis beneficijs præferendus est illi, qui est gradum Doctoratus affectus.
- 16 Sacerdotij status est honore præclarior, & fulgidior cæteris.
- 17 Sacerdos dicitur habere vim duorum testium.
- 18 Sacerdoti in adiudicatione beneficij non est præferendus ille qui Doctoratus gradus in Theologia fuit affectus.
- 19 Doctoratus gradus acquisitus litē pendente non suffragatur ad obtinendam prælationem in adiudicatione beneficij.
- 20 Affiliatio impedit ne factum proficiat affectanti.
- 21 Prærogativa data Officialibus, non habet locum in procurantibus officium.
- 22 Excommunicatus ob recursus ad Iudices laicos, remanet incapax adiudicationis beneficij.

DECISIO CLXXI.

POSTQVAM in hac causa sub die 15. Decembris 1645. fuit resolutum, mandatum Ordinarij Calaguritani directum Beneficiatis de persona Iosephi de S. Clemente, necnon collationem ab eodem Ordinario factam de beneficio, de quo agitur, cum alijs inde sequutis esse attentatam, & iuxta stylum huius Sacri Tribunalis esse apponendum Sequestri, & sub die 11. Decembris superioris anni fuit dictum, Sequestrum non esse reuocandum, prout prætendebatur à Iosepho, procedendo ad vltiora in disputatione super adiudicatione beneficij, fuit resolutum Francisco Diaz de Medina digniori esse adiudicandum beneficium. & Siquidem, cum tam ipse, quam Ioseph in partibus fuerint ab Examinatoribus renunciati habiles, & idonei, & in vtroque concurrant requisita Morus proprii Clementis Octauj in pari habilitate obtinere debet Franciscus, qui maioribus gaudet meritis, & dignitatibus cap. si forte 65. distinct. c. licet ergo 8. quæst. 1. Gutier. cons. 44. num. 10. Sarnen. in regul. de infirm. quæst. 15. num. 21. Rota in Toletana Canoniciatus

- catus Penitentiaria 22. Aprilis 1641. *vers. quantum coram R. P. D. meo Cerro*, & ita passim in istis beneficiis Calaguritanis, *ut in Calaguritana beneficii de Briñas 9. Ianuarij 1629. coram Reuerendiss. D. meo Decano*, in Calaguritana beneficii de Logroño 27. Aprilis 1646. *coram R. P. D. meo Royas*, in alia Calaguritana pariter de la Casa de la Reyna 4. Iulij 1646. *coram R. P. D. meo Verospio*, in eadem sub die 16. Ianuarij 1647. *coram R. P. D. meo Bichio*, & in Calaguritana beneficii de Cornago 28. Iunij 1647. *vers. presertim coram R. P. D. meo Ottobono*.
- 2 Quod autem † Franciscus maiori gaudeat dignitate, & qualitate euidenter probatur, quia est Sacerdos, ut ex literis patentibus sui Ordinarij, & Sacerdos concurrens cum alio hac qualitate carente, semper in adiudicatione beneficii est preferendus, etiam si Capellania non requireret Sacerdotium, quia est dignior respectu Ordinis Presbyteratus *Gutier. conf. 2. num. 22. Rota in Calaguritana beneficii de Cornago 5. Maij 1639. coram me*, & in eadem 7. Iunij 1642. *coram R. P. D. meo Carrillo in supradicta Calaguritana beneficii de Cornago 27. Aprilis 1646. coram R. P. D. meo Royas*, & deinde in simili causa Calaguritana beneficii de la Casa de la Reyna 4. Iulij 1646. *coram R. P. D. meo Verospio*, & in Calaguritana beneficii de Lombreras sub eadem die *coram R. P. D. meo Ottobono*, & in maiori † etate constitutus, cum in lucem prodierit 28. Septembris 1605. Ioseph vero prima Iunij 1623. ut ex fide Baptismi utriusque *Gutier. d. conf. 2. num. 28. Bald. conf. 167. in fin. vers. & in dubio lib. 4. vbi argumento l. final. ff. de fid. instrum. tenet*.
- 4 quod in dubio † in beneficii conferendis preferendus est senior, quem sequitur *Barbaz. conf. 23. in fin. vol. 1. & dixit Rota in dicta Calaguritana beneficii de la Reyna coram R. P. D. meo Verospio*, vbi quod in beneficiis conferendis semper est preferendus senior, prout resoluit in Calaguritana beneficii de Briñas prima Iunij 1628. *coram Reuerendiss. D. meo Decano vers. Secundo quia est senior*, ac in dicta Calaguritana beneficii de Logroño *coram R. P. D. meo Royas §. Vltimus dictus*.
- 5 Ioannes est etate senior, † multo tempore inseruiuit Ecclesie, & in absentia Parochi Sacramenta ministravit, exercendo, curam animarum in Ecclesia Oppidi de Angusciana Calaguritan. Diocesis, quæ qualitas fuit ponderata in Ripana parochialis 27. Iunij 1608. *coram Sanctiss. D. Nostro relata per R. P. D. meum Verospium in dicta Calaguritana beneficii de la Casa de la Reyna 4. Iulij 1646. §. Has vero maiores post medium vers. Et quod alias animarum curam*, & fuit dictum in eadem Calaguritana 16. Ianuarij 1647.
- 6 *coram R. P. D. meo Bichio*, quæ qualitates † multum faciunt pro prælatione reportanda in beneficiis adiudicandis *Rota in dictis Calaguritanis coram Reuerendis Patribus Dominis Decano, Royas, Bichio, Verospio, & Ottobono*, & passim vbi agitur de aliquo preferendo data paritate, & quod in utroque concurrant requisita dicti Motus proprii Clementis Octau.
- 7 Non obstat † quod Iosephus ultra approbationem Examinatorum de partibus habebat

præsentationem Beneficiorum, cuius vigore fuit institutus ab Ordinario habente legem sibi præfixam in dicta Constitutione Clementis VIII. super provisione beneficiorum in Ecclesia Calaguritana, ut debeat instituere illum, quem ex approbatis sibi præsentauerint Beneficiati, quæ qualitates non concurrunt in Francisco, qui quamvis se opposuerit, non fuit præsentatus à Beneficiatis, nec ab Ordinario institutus, cum non posset institui, qui non fuit præsentatus, † Quia obiectum procedit in casu quo non processit appellatio interposita à relatione Examinatorum, secus autem quando per appellationem vnius ex Oppositoribus à mala relatione Examinatorum interpositam negotium fuit deuolutum.

9 ad hoc Sacrum Tribunal; † Ratio est quia tunc impossibile est quod Beneficiati præsentent, cum propter appellationem, & litis pendentiam super titulo beneficii legatæ sint eorum manus, ut non possint amplius præsentare, ad quod faciunt textus expressi in cap. 2. ut lit. pend. in 6. quos procedere etiam in præsentatione tradit *Calderin. conf. 1. ut lit. pend. conf. 18. Iur. patronat. lap. allegat. 22. num. 3. ita tenet Garz. de benef. par. 5. cap. 9. num. 218. vbi allegat resolutiones Rotaes in istis terminis Lotter. de re benef. lib. 2. quest. 20. numer. 2. & seq. Rota coram Caua-*

10 *ler. decis. 556. nu. 1. & quatenus præsentent, † præsentatio non debet attendi, cum sit attentata, & nulla; Vnde Rota in supradictis duabus decisionibus in hac causa factis censuit, præsentationem Beneficiorum, & collationem Ordinarij de beneficio, de quo agitur, factam Iosepho esse attentatas, & in earum executionem fuit iuxta stylum Tribunalis ap-*

11 *positum Sequestrium, † ita quod cum in hoc casu tam præsentatio, quam collatio habeantur, ac si non essent factæ, & remaneat beneficium vacans loco arbitrij Beneficiorum, succedit arbitrium Sacræ Rotæ vbi pendet causa appellationis iuxta text. in Clemen. Auditor de rescript. & in puncto ita respondet Rota in suprallegata Calaguritana beneficii de la Casa de la Reyna 16. Ianuarij 1647. coram R. P. D. meo Bichio in §. Non obstat quod, & in §. sequen. & per consequens beneficium est digniori adiudicandum, qui de iure debet alijs præferri ex supra allegatis.*

Minus facit quod dictus Franciscus habeat alia duo beneficia, nempe integram Portionem in Parochiali Ecclesia de Anguciana, & aliam similem de Saxa Calaguritana, seu Bur-

12 gen. Diocesis, † Regula autem est, quam sequuta fuit *Rota in Calaguritana beneficii coram Seraphin. decis. 767. num. 1. quod non habens beneficium preferendus est ei, qui habet e. is cui de præben. in 6. Rota decis. 26. num. 2. eod. sit. in non. cum alijs allegatis. Si quidem placuit respon-*

13 *sio † quod cum in Francisco plures supra relata qualitates concurrant, merito venit preferendus, licet sit Beneficiatus, & presertim cum teste s formiter examinati, pro eodem Francisco deponant beneficia, quæ possidet, iuncto etiam beneficio de quo agitur, ad quod se opposuit, considerata penuria tem-*

porum

porum præferriū, & tenuitate fructuum; dictorum beneficiorum non sufficere pro eius congrua sustentatione, & cum in illis possit deferuire per Substitutum, ut deponunt testes, cessat tum obiectum pluralitatis beneficiorum, quod non intrat in beneficijs simplicibus quando primum non sufficit ad honestam vitæ sustentationem ad late tradita per *Garz. de benefic. par. 11. cap. 5. num. 264. & 307.* sequendo *Innoc. in cap. final. de Cler. non residen. nu. 1. & in cap. cum iam dudum num. 2. & 4. de praben. lap. Card. Rebuff. & alios per cum ibi relatos*, Tum obiectum incompatibilitatis, quæ cessat, quia ista beneficia sunt inter se compatible & possunt deferui per alios, nec onus inseruiendi est præcisum, sed causatiuum respectu scilicet fructuum, quos, qui non inseruit, non percipit, † Hinc est, quod *Gonzal super reg. 8. glos. 5. num. 25.* tenet Constitutionem Synodalem Calaguritanam, dum dicit in fine, omnia beneficia illius Diocesis esse seruitoria, esse intelligen. non respectu incompatibilitatis ratione tituli, sed respectu fructuum, quia non residentes illos non percipiunt, & tollitur omnis difficultas, cum supradicti testes pro Francisco examinati deponant prædicta beneficia Oppidorum de Augussana & de Saxa, & de la Casa de la Reyna esse simplicia, seruitoria, & nullum ex eis requirere residentiam personalem, nam in omnibus illis deferui solet per Capellanos, & si Francisco adiudicaretur supradictum beneficium, de la Casa de la Reyna posset in illo personaliter inseruire, & in alijs apponere Capellanos.

15 Denique nulla † ad hunc effectum est habenda ratio, quod Ioseph fuerit decoratus gradu Baccalaureatus, Tum quia qualitas Sacerdotij efficit Franciscum longe digniorem, iuxta cumulata per *Valenz. conf. 142. nu. 111. & pluribus sequen.* qui in specie sub num. 121. post

16 *Frat. Petr. Boll.* dicit † fuisse semper Sacerdotij statum ceteris honore præclariorem, 17 ac fulgidiorē, † hinc Sacerdos dicitur habere vim duorum testium iuxta glos. in cap. *Monachus 7. distict.* quam probant alij congesti per *Franc. Anton. Cost. conf. 40. num. 13.* quod cautum non reperitur in gradu Baccalaureatus, & tamen etiam cum Sacerdotio concurrunt in eodem Francisco tot aliæ maiores prærogatiuæ superius ponderatæ, † & in terminis quod gradus in Theologia non faciat quem esse præferendum Sacerdoti latè *Gutier. d. conf. 2. num. 2. vers. Non obstat.* Tum † ex quo Iosephi gradus Baccalaureatus fuit assumptus 24. Aprilis 1645. nedum lite pendente, imò pene biennio post oppositionem ab eo factam de anno 1643. & propterea tanquam gradus acquisitus lite pendente non debet ei suffragari, &

20 sic affectatè assumptus; † quæ affectatio impedit, nec factum profit affectanti ex congestis à *Surd. conf. 371. num. 96. & duob. sequen.* Hinc

21 est, † quod priuilegia data Officialibus non habent locum in procurantibus officia secundum *Bart. in l. Vniuersi C. de legation. lib. 11. Roman. in l. si vero S. de viro in 36. fallent. ff. solut. ma-*

trim. & de alijs similibus nuper graduatis; vel aliquod officium assequutis latissimè idem probat Felin. qui alijs pluribus conclusionem exornat in cap. final. nu. 3. cum sequen. ff. de testib.

22 Accedit supradictis, † quod Iosephus innodatus censuris ob recursus ab ipso habitos ad Iudices laicos ex deductis in vltima decisione in hac causa remanet incapax adiudicationis beneficij, de quo agitur iuxta tradita per *Rotam decis. 83. nu. 2. 17. & 18, par. 7. recent.*

Ex quibus vtraque parte informante fuit dictum beneficium esse adiudicandum Francisco.

R. P. D. G H I S I L E R I O

Postea Episcopo IMOLEN.

Romana Saluiani.

Mercurij 27. Martij 1648.

A R G V M E N T V M.

Saluianum tunc competit, quando tria copulatiuè concurrunt, scilicet creditum cum hypoteca, possessio debitoris de tempore contractæ obligationis, & possessio Rei conuenti; in presenti decisione verò disputatur, an creditor annui census possit petere immisionē in Saluiano, nō solum pro fructibus decursis, verum etiā decurrendis, & ad effectum vt fructus bonorum, qui supersunt, solutis fructibus census, deponantur vsque ad currentem quantitatem fortis principalis dicti census, donec præstetur nouus fideiussor ad formam obligationis in Instrumento appositæ; & resolutio est affirmatiua in contrarium adductis plenè respondendo.

S V M M A R I V M.

- 1 Creditum cum hypoteca, ex quo probatum remaneat.
- 2 Hypoteca implicite continetur in obligatione Camerali.
- 3 Possessio debitoris de tempore contractæ obligationis, ex quibus iustificata remaneat; & nu. 5.
- 4 Clausula constituti probat possessionem constituentis, aduersus illius heredes.
- 6 Inventarium plenè probat contra eos, qui illud confecerunt.
- 7 Possessio Rei conuenti probatur ex litis sustentatione.
- 8 Possessio defuncti, ex statuto Urbis continuatur in heredem.
- 9 Saluianum, quando competit.
- 10 Creditor annui legati, præstationis, vel debiti ex contractu, potest petere non solum pro præterito, sed etiam pro futuro, dummodo de præterito aliquid debeat.
- 11 Saluianum competit creditori annui census non solum pro fructibus decursis, sed etiam decurrendis.
- 12 Exceptio quod ante tempus peti non possit quando procedat, & quando secus.
- 13 Creditor non potest agere ante tempus, ut nunc soluiatur, bene tamen potest agere, ut adueniente tempore soluiatur.

- 14 *Aditum regulariter non extenditur ad futura, intellige ut num. 15.*
- 16 *Saluianum competit etiam ad effectum ut fructus bonorum, qui supersunt, solutis fructibus census deponantur, donec præstetur novus fideiussor.*
- 17 *Fideiussoris renouatio de iure est licita.*
- 18 *Immissio in Saluiano non retardatur per exceptionem fideicommissi requirentis altiore indaginem.*
- 19 *Immissio in Saluiano non potest impediri per exceptionem fideicommissi ab eo, qui nomine proprio est obligatus.*
- 20 *Saluianum competit contra quemcumque possessorem.*
- 21 *Saluianum non competit, quando mediante mandato executio, fuit facta executio super alijs bonis intellige ut num. 22.*
- 23 *Actio hypothecaria nunquam extinguatur, nisi creditor integre fuerit satisfactus.*
- 24 *Amplia etiam si super debito fuerit indicatum.*

DECISIO CLXXII.

QVONDAM Maximus de Maximis sub die 15. Aprilis 1636. cum assistentia, & præsentia, verbo, & voluntate DD. Horatii, & Petri filiorum pro quocunque eorum iure, & interesse in, & super palatio posito Romæ in regione Campi Martij, necnon super omnibus, & singulis alijs palatijs, domibus, viridarijs, vineis, casalibus, tenutis, Siluis, campis, & alijs quibuscunque bonis per eos iusto, vel legitimo titulo possessis, & existentibus, illorumque fundis constituit, imposuit, & creauit annum perpetuum censum scut. 120. monetæ Iuliorum decem pro scuto, quem sic impositum iure proprio, & in perpetuum salua facultate redimendi vendidit D. Petro Pecorello ponens, constituens pro pretio scut. 2. mil. monetæ Iuliorum decem pro scuto, quæ scuta 2. m. dictus Maximus de Maximis manualiter, & in contanti in tot Iulijs, & testimonijs argenteis recepit, & in euentum obitus deteriorationis, conditionis, recessus tam ipsius venditoris, quam aliorum fideiussorum dictus Maximus venditor promisit dare, præstare, & renouare alium, seu alios æquè idoneos fideiussores; quibus omnibus accesserunt, & fideiusserunt dicti Horatius, & Petrus, & prædicti omnes Maximus, Horatius, & Petrus se obligarunt in forma Camere Apostolicæ. Cui sequuto obitu supradicti Maximi venditoris fuisset factus locus obligationi de præstando alium fideiussorem in locum demottui, Petrus egit coram A.C. tam pro præstatione noui fideiussoris, quam pro solutione fructuum decursum, & non solutorum, & in futurum suis loco, & tempore decurrendorum; & obtinuit contra supradictos Horatium, & Petrum de Maximis tam uti principales, quam uti filios, & hæredes Maximi imitti vigore vtiles Saluiani interdicti in realem, actualem, & corporalem possessionem, vel quasi non nullorum bonorum per supradictos de Maximis possessorum, donec, & quousque fuerit integrè satisfactus de scutis 142. pro fructibus centus decursis, et non solutis, & alijs fructibus in futurum suis loco, & tempore decurrendis cum

hoc tamen; quod residuum, quod supererit deductis dictis fructibus suis loco, & tempore decurrendis deponi debeat in S. Monte Pietatis, donec constituerit summam scut. 2. mil. sortis principalis dicti census, ac inde non amouendi donec fuerit præstita cautio iuxta formam instrumenti, commissa causa appellationis, & dato dubio, an esset danda Immissio, affirmatiue fuit resolutum; quia D. D. visa fuerunt sufficienter probata requisita necessaria in hoc iudicio.

- 1 Creditum tenim cum hypotheca super omnibus bonis q; Maximi impositoris census probatur ex publico instrumento impositionis census obligatione camerali munito continente
- 2 hypothecam explicitè in verbis, † & implicitè in obligatione Camerali, quod facit probatione probatâ in proposito dixit Statil. Pacif. in suo tract. de saluian. interdict. inspect. 1. ca. 5. vbi refert multas decisiones Rotæ. † Possessio Maximi debitoris de tempore impositionis census pariter probatur ex eodem instrumento impositionis census habente in se clausulam constituti, † quæ constituentis possessionem probat aduersus reos contentos illius hæredes Grat. resp. 42. sub num. 12. lib. 2. Tiracq. de const. poss. limit. 1. num. 23. vers. sed hoc, quod diximus. Cenc. de cens. par. 2. cap. 2. q. 5. art. 9. num. 18. Rot. decis. 766. num. 11. par. 1. diuers. & decis. 150. num. 5. inter impressas post Cenc. vbi supra. Eaque remanent † abundè comprobata, tum ex inuentario hereditario omnium bonorum u à Maximo relictorum, in quo bona in quibus fuit cõcessa immissio Petro, fuerunt descripta, uti hereditaria q; Maximi debitoris, ex quo inuentario contra reos contentos, qui illud confecerunt, plena resultat probatio. Rot. decis. 71. num. 3. par. 1. diuers. in rec. decis. 426. num. 2. par. 1. decis. 200. num. 1. & 2. par. 5. & decis. 96. nu. 28
- 3 par. 7. Possessio † supradictorum Horatii, & Petri probatur tam ex litis sustentatione Caput. decis. 79. par. 2. Rot. decis. 17. num. 5. par. 3. recent. vbi aliæ cumulantur, quam ex eodem inuentario, ac aditione hereditatis prædicti Maximi per dictos Horatium, & Petrum facta, ex qua inferitur, possessionem bonorum, de quibus agitur, fuisse continuatam in eos, uti filios dicti
- 4 Maximi; † cum ex statuto Urbis patris possessio in filios continetur, ut resoluit Rot. ex ibi allegatis in dicta decis. 200. num. 5. par. 5. recent.
- 5 quibus † concurrentibus intrat Saluianum Menoch. de adipisc. remed. 3. q. 29. num. 161. cum seq. Put. decis. 201. lib. 1. Rot. decis. 324. numer. 3. decis. 456. num. 1. par. 2. rec. & coram S. M. Greg. XV. dec. 491. num. 6.
- 6 Et cum regulare sit, † ut in debitis annuis, in legatis annuis, & in annuis præstationibus debitis ex contractu possit creditor petere non solum pro tempore præterito, verum etiam pro tempore futuro, dummodo de præterito aliquid debeat, cuius exactio petatur, & simul super futuris, ut adueniente iusto tempore solvatur, testatur Alex. in l. de Pupillo §. si in pluribus nu. 4. & 6. in fin. ff. de non. oper. nunc. Ofac. decis. 130. per tot. Petr. & Put. in suo tract. de fideic. ex prohib. alienat. q. 10. num. 2. & seq. Anton. Gomez. var. resolut. tom. 2. cap. 11. n. 47. Crass. in tract. de success. 4. legat.

- legat. q. 44. n. 5. Sim. de Prat. de interpret. ult. vol. lib. 5. interpr. 1. dubit. 3. n. 95 Afflict. ad constit. Regn. lib. 1. rubr. 74. in c. auctoritate n. 2. ver. datur etiã Sord. dec. 120. num. 13. decis. 151. num. 121. vbi multos al-
- 11 legat. † placuit Dominis Petro concedere immiſſionem, tum pro fructibus decurſis in præteritum, tum pro decurren. vt ſcilicet aduenientibus temporibus ſoluantur, abſque eo quod de nouo agatur, ne quolibet anno adueniente iuſto tempore ſolutionis fructuum, cenſus cogatur agere quemadmodum in iſtis terminis fuit reſolutum in *Romana domus 4. Iunij 1635. coram me*, vbi Lucretia, & Ioannes Maria coniuges fuerunt in vim vtilis Saluiani interd. ſeruatis ſeruandis immiſſi in poſſeſſionẽ domus cenſuata pro fructibus decurſis, & decurrendis annui cenſus, & in *Romana Cenſus, ſeu Saluiani 26. Iunij præteriti coram Reuerendiſſ. P. D. meo Bichio*.
- 12 Nec facit, † quod petenti ante diem obſtet exceptio, quod peti non poteſt ante tempus. *S. temporalis inſtit. de except. minusque ieius actio exerceri quia verum eſt, ſi ageretur, vt condemnaretur debitor ad nunc ſoluendum, ſecus tamen eſt, quando agitur, vt ſibi ſoluatur die adueniente, & non ante; & omnia illa iura,*
- 13 quæ dicunt, † quod ante tempus non poteſt agi, intelliguntur, vt nunc ſoluatur, ſed bene poteſt agi ante tempus, vt adueniente tempore ſoluatur *Dec. in l. 1. num. 29. ff. ſi cert. petat ita reſoluit Afflict. in dec. 279. in fin. vbi ſubdit, quod vidit, pluries ita fuiſſe practicum. Oſaſc. dec. 130. in fin. Fontanell. de pact. nuptial. clauſu. 4. gloſ. 18. par. 4. num. 19. & ſeq. ibi enim ex pluribus alle-*
- 14 gatis firmat, † quod, quamuis regulare ſit, iudicium non extendi ad futura, cum in pendenti eſſe non debeat, eo quod tractatus futuri temporis non ſpectet ad iudicem, ſed tamen intelligi, quando nihil debetur de præſenti ſed totum de futuro, & ſeu ſub conditione; ſecus tamen eſſe, quando aliquod ius competit de præſenti deducibile in iudicium, & in eius conſequentiam venit aliquod ius futurum, vel ſub conditione; tali enim caſu poſſe peroptimè ius de futuro cum iure de præſenti in iudicium deduci ex euidenti ratione, quia valde abſurdum foret, quod quis ſingulis annis peculiarem proceſſum inſtituere, & nouam litem
- 16 mouere tenetur. † Tum vltèrius conſeſſa, fuit immiſſio ad effectum, vt fructus bonorum de quibus agitur, qui ſolutis fructibus cenſus ſupererunt, dedoni debeant ab eodem Petro vſque ad concurrentem quantitatem ſortis principalis ipſius cenſus in S. Monte Pietatis inde non amouens; donec præſtetur nouus fideiuſſor in locum dicti Maximi defuncti iuxta
- 17 tenorem ſententiæ A. C. † quam conuentionem renouans fideiuſſorem de iure licitam eſſe tenuit *Scarc. de commerc. §. 1. q. 7. par. 2. ampliãt. 8. num. 295. Grat. diſcept. for. tom. 2. cap. 301. num. 6. Cenc. de cenſ. par. 2. cap. 1. q. 2. num. 2. & par. 3. cap. 1. q. 3. art. 4. n. 12. & hanc eadem ſententiam amplexa fuit Rot. deciſion. 87. num. 5. deciſion. 235. num. 3. & deciſ. 236. num. 4. & ſeq. inter impreſſas peſt Cenc.*
- 18 Nec dicti Horatius, & Petrus † poſſunt ſe-

tueri exceptione fideicommiſſi, quia vltèrius quod, vti requirens altiore indaginẽ, non admittitur ad retardandam immiſſionem in *Saluiano Rot. coram Seraph. 1178. in fin. cum alijs pluribus allegatis per eundem Cenc. de cenſ. par. 2. cap. 2. q. 5. art. 9. num. 84. vbi multas deciſiones Rotæ*

19 allegat; † ab eis in hoc cenſu nomine proprio obligatis opponi non poteſt, & eorum vita durante non poſſunt dictam immiſſionem im-

20 pedire, & ſemper verum eſt dicere, † Saluianum competere contra quemcunque poſſeſſorem ad latè tradita per *Menech. de adipiſc. remed. 3. num. 20. & Pat. de Saluian. inſpect. 3. cap. 1. numer. 3. & ſeq.*

- 21 Munus obſtat, † quod Petrus creditor etiam in actione perſonali mediante mandato exequutio fecerit alias exequutiones in bonis ſupradictorum Horatii, & Petri, & proinde debeat ex pretio exinde redigendo curare ſatiffactionem, nec poſſit ad aliud pignus tranſire *Guid. Pap. dec. 318. num. 2. Milanen. dec. 14. num. 13. & 14. Seraph. det. 1333. nu. 4. & 7. Fontanell. de pact. nupt. clauſ. 5. gloſſ. 8. par. 8. ſub num. 51. verſ. & conſe-*
- 22 quenter, quos refert *Rot. in Cinitatis Plebis Saluiani in S. non obſtat 1. Iulij præteriti coram R. P. D. meo Bichio*
- 23 quia † ad hunc effectum nedum probandæ eſſent aſſertæ exequutiones, ſed vltèrius, quod ex illis potuerit Petrus creditor de ſuo credito ſatiffieri, cum omnes ſupra allegati loquantur, quando ex pretio rei ſubhaſtatæ potuit eſſe conſultum creditori, cui imputari debet, cur non exegerit, vt declarauit *Rot. dec. 161. num. 23. & ſeq. par. 6. rec. quam refert, & ſequitur diſta deciſio Cinitatis Plebis Saluiani*, vbi enim certum non eſt, an creditor potuerit de ſuo credito ſatiffieri, ei permittitur exercere hypothecam ſuper
- 24 alijs bonis, † quia actio hypothecaria nunquam extinguitur, niſi creditor integrè fuerit ſatiffactus, vt dicit *Capitec. deciſ. 33. num. 2. etiamſi*
- 25 ſuper † debito fuerit iudicatum, & admittit *Rot. diſta dec. 161. num. 26.*

Ex quibus fuit reſolutum, iuxta ſententiam latam ab A. C. eſſe dan. immiſſionem Petro Pecorello, tam pro fructibus cenſus decurſis, & non ſolutis, quam pro alijs fructibus in futurum ſuis loco, & tempore decurren. & quod reſiduum, quod ſupererit ex dictis fructibus, donec conſtituerit ſummam ſcut. 2. m. ſortis principalis cenſus, deponatur non amouens, niſi fuerit præſtita cautio iuxta formam inſtrumenti reiecta petita dilatione, cum non eſſet reſtriſta ad certam Rotam ex proximis, ſed indefinita, & indeterminata.

REVERENDISS. P. D. CERRO.

Sacræ Rotæ DECANO.

Calaguritana Beneficij de Cornago.

Luna 27. Aprilis 1648.

ARGUMENTVM.

Remiſſoria ad effectum probandi per teſtes id, quod per ſcripturas probari poteſt, ſemper denegari ſolet, non attentata articulorum relevantia,

uantia, præsertim quando ultra vehementem calumniam, & timorem subornationis, concurrerent inuerisimilitudo, & improbabilitas materiæ articulatae.

SUMMARIVM.

- 1 Probatio quando per scripturas fieri potest non est opus recurri ad testes, & quare.
- 2 Remissoria non solet negari ex sola calumnia, quando articuli sunt releuantes, intellige vt nu. 3.
- 4 Remissoria quando sit deneganda, & non attendenda articulorum releuantia.
- 5 Falsitatis suspicio in ciuilibus habetur pro falsitate.
- 6 Remissoria non est concedenda ad effectum probandi Doctoratus priuilegium non esse alteratum in nomine, prout oculariter videtur, & quomodo id sit iustificandum.
- 7 Remissoria concessio vel denegatio pendet à Religione, & arbitrio Iudicis, & quæ sint illius partes in hoc casu.
- 8 Malus semper presumitur malus in eodem genere mali.
- 9 Remissoria passim solet denegari, ubi adest timor subornationis testium.
- 10 Remissoria ad effectum vt denegari possit sufficit inuerisimilitudo, & improbabilitas materiæ articulatae.

DECISIO CLXXIII.

REMISSORIAM alias denegatam sub die 31. Maij 1647. coram R. P. D. meo Ottobono, * iterum Rhodie super iisdem articulis coram Me in tertia instantia petijt Petrus Rodrigo, sed eam non esse concedendam denuo D. D. resolverunt.

Præcipuum resolutionis fundamentum desumptum fuit ex euidenti, & manifesta calumnia, cum materia articulata tendat ad euertenda Decisionum fundamenta, & litem in longius protrahendam: Vt enim bene deducitur in decisione coram R. P. D. meo Ottobono, articuli exhibiti licet nouem numero, duo tamen substantialiter continent, alterum quod ipse Rodrigo verè, & realiter est Baccalaureus, alterum quod à die reprobationis factæ per examinatores Synodales in partibus, vsque ad diem examinis habiti hic in Curia, post 23. menses, doctior fieri non potuerit.

Et quantum attinet ad primum. Cum ex statuto vniuersitatis Salamantinae Sancitum, fuerit quod antequam quis assequatur Lauream Baccalaureatus debeat per undecim Vices in libris vniuersitatis describi, & matriculari, nempe quinquies in Matriculis, quinquies in Cursibus, & semel in gradu, & nisi fuerit taliter descriptus, & matriculatus non geudeat priuilegio Scholaris, neque lucris possit cursum ad Baccalaureatum; quod statutum hodie esse in viridi obseruantia concludenter probant quamplures testes pro Peralta, & Baroxa examinati, deponentes vltius esse penitus impossibile, quod aliquis gradum Baccalaureatus consequatur nisi in præfatis libris descri-

ptus, & matriculatus fuerit, quod idem in praxi testantur RR. PP. DD. mei Auditores Hispani. Vnde dum compulsatis formiter libris dictæ vniuersitatis de ordiue huius sacri Tribunalis præiis litteris Compulsorialibus, nomen PETRI RODRIGO in illis adnotatum nullatenus repertum fuit, Petitio Remissoriæ ad effectum probandi quod ipse verè, & realiter sit Baccalaureus ab euidenti, & manifesta calumnia excusari non potest, cum si talis esset ex inspectione, & reuolutione dictorum librorum probatum extitisset, & nec opus esset ad testes recurri, quorum probatio est minus certa, & tuta illa, quæ scripturis fieri potest, vt responsum fuit in dicta Decisione coram Reuerendiss. P. D. meo Ottobono § 2. quo ad primum cum sequenti.

- 2 Neque obstat quod ex sola calumnia non soleat denegari Remissoria quando articuli sunt releuantes iuxta decis. 306. post 2. vol. consil. Farinacc.
- 3 Conclusio enim procedit quando cum releuantia articulorum datur fumus, quod res ita se habet Cassad. decis. 3. num. 2. de dilat. Caputæque decis. 56. num. 3. par. 3. & declarando dictam dec. penes Farinacc. dixit Rota in Cremonen. Pensionis 4. Maij 1635. coram bon. mem. Coccin. in recent. decis. 41. num. 39. & 40. par. 7. & in Cesaragustana Distributio num. 13. Martij 1643. coram Me §. fin. secus verò ubi, & prout hic, nullus datur fumus veritatis materiæ articulatae, hoc enim casu remissoriam semper denegari non attenta articulorum releuantia perpetuo tenuit Rota, & Signor in rec. deces. 593. num. 5. par. 4. & in Firmana Pecuniaria 30. Martij 1637. coram Eminentiissimo D. Card. Panziolo, quæ est decis. 506. num. 20. par. 5. recentior.
- 4

Nec pro fumo deseruiunt Priuilegium asseriti Baccalaureatus, vel fides subscripta per quatuor Curiales Romæ Residentes nuperrius coram Me exhibita, attestantes libros vniuersitatis Salamantinae non asseruari, nec esse in archiuio custoditos, minus esse cartulatos, nec numeratos, nec tam bene ligatos, vt non possint dici Squinternati, sicut ipsi inquitunt, & sæpè contingere vt aliquis ad fuerit indicta vniuersitate, & cursauerit, ac denique Baccalaureus fuerit, nec tamen repertus fuerit descriptus in libris Matriculæ Summ. Rodigi num. 3.

- 5 Priuilegium enim, cum ex oculari inspectione abrasum, & alteratum in nomine vnicuique pateat, nullum præstare valeat veritatis fumum, sed tamquam de falso suspectum est reiciendum, & ex quo in ciuilibus sola suspicio falsitatis habetur pro falsitate, vt responsum fuit in omnibus Decisionibus huius causæ tam coram R. P. D. meo Verospio 10. Decemb. 1646. & 18. Febr. 1647. quam coram R. P. D. meo Ottobono 28. Iunii eiusdem anni §. minusq; releuat. Ad effectum enim probandi Baccalaureatum, & consequenter priuilegium non esse alteratum, sed iudicium non est opus subire maximos labores, & sumptus Remissoriæ, sed extrahi poterit aliud simile priuilegium ex eadem Matricula, vt denegando remissoriam dixit Rota in Cesaragustana
- 6

Cathedralitatis 21. Iunij 1632. coram bon. mem. Motmano in decis. 142. num. 7. par. 6.

Fides verò quæ legitur subscripta sub die 27. Iunij 1647. à prædictis quatuor Curialibus Romanæ residentibus, videlicet, *Hyacinto Serrano, Pedro del Baio, Marco Antonio Fiorcado, & Petro Maldonado*, multo minus est apta præstare fumum veritatis: Quia facta per Me exactissima diligentia ferè per totam Urbem, in Domicilijs, & Hospitalibus Hispanorum, Calaguritæ, Lusitanorum, & alibi, nec non penes Curiales, scripturarum Exaratores, ac Palatii Apostolici Cursores, qui optimam cognitionem habent omnium sequentium Romanam Curiam, nullibi præfatos in dicta fide subscriptos, vel alios, qui de ipsis notitiam habeant inuenire, nec reperire potui, sed præfati omnes indubitanter attestari fuere se nunquam illos cognouisse, vidisse, aut nominare audiuisse. † Concessio autem, vel Denegatio remissoriæ pendet à Religione, & ab arbitrio Iudicis, qui attentè perpendere, & considerare debet, an Calumnia vehemens sit, & vtrum fumus sit sufficiens, & ex varijs causis, nec nō personis concipere, vel non concipere Calumniam, ac informare animum an fumus sufficiat ad concedendam, vel denegandam remissoriæ, ut ex notatis in l. Iudices, & in Auth. apud eloquentissimum C. de fid. Instrum. prudenter pluries considerauit Rota, & signanter in Regien. sancti Thomæ 10. Decemb. 1576. coram bon. mem. Oriolen. vers. & dicebant diuersam esse rationem, coram Card. Mantie. decis. 312. num. 10. in Auerfana funeralium 30. Aprilis 1635. coram bon. mem. Coccino in recent. decis. 575. num. 13. par. 5. in dicta Cremonen. Pensionis par. in recent. decis. 41. num. 41. par. 7. & in Calaguritana Primatus 14. Iunij 1638. coram R. P. D. meo Ghislerio §. supradictis accedit.

Eoque facilius Domini remissoriæ denegarunt ob timorem futuræ testium subornationis. Dum enim Petrus Rodrigo produxit in actis Priuilegium Baccalaureatus abrasum, vitiatum, ac falsitate laborans, nec postremo erubuit exhibere fidem factam per Homines suppositos, ac false ibidem subscriptos vehemens exinde insurgit timor subornationis testium, † cum semel malus semper præsumatur malus in eodem genere mali cap. 8. de reg. Iur. in 6. Quo † casu Rota passim solet denegare remissoriæ, ne in futuris probationibus peius fiat, ut in recent. decis. 406. sub num. 2. vers. & stante par. 2. coram bon. mem. Coccin. decis. 20. n. 5. in Auenionen. Dilapidationis bonorum 2. Martij 1646 §. fin. & in Cremonen. Parrochialis 15. Iunij eiusdem Anni coram Me §. & eo facilius.

Quo verò ad secundum ultra præfatam vehementem Calumniam, & timorem subornationis, concurrunt etiam tam inuerisimilitudo, cum sit penitus inuerisimile quod spatio 23. mensium Rodrigo impeditus fuerit ex itinere, adeo ut non potuerit citius ad Urbem accedere, quam etiam improbabilitas, cum improbabile videatur quod dicto tempore nō valuerit studiis incumbere, & quod testes id dicant; quæ solæ sufficerent pro deneganda Remissoria ex Iuribus deductis in dicta Decisione co-

ram R. P. D. meo Ottobono §. Quo verò, & §. immò improbabile.

Et ita resolutum vtrique &c.

Decisio ista emanata in hac eadem causa coram nunc Eminentijs. D. Cardinali Ottobono sub die 31. Maij 1647. est inter eius impressas decisio 114.

R. P. D. GHISLERIO;

Postea Episcopo I M O L E N.

Lucana Vnionis.

Luna 27. Aprilis 1648.

ARGUMENTVM.

Vnio à principio valida, si tamen non fuit effectū sortita, subiicitur regulæ reuocatoriæ vnionum dummodo doceatur illam ex causa minus necessariā, à quo autem hæc probatio fieri debeat in decisione videbis.

S V M M A R I V M.

- 1 Regula reuocatoria unionum san. mem. Urbani VIII comprehendit uniones factas ex causa minus necessaria effectum tamen non sortitas.
- 2 Vnio, ut fiat ex causa necessaria sufficit necessitas moralis respectu Ecclesiæ, non personarum.
- 3 Vnionis necessitatem probare tenetur, qui in unione se fundat.
- 4 Clausula, sublata & decretum irritans, apposta in literis Apostolicis unionis iustificatis releuant ab ulteriori onere probandi.
- 5 Narratiua iustificari non debet stante clausula sublata, & decreto irritanti.
- 6 Litera Apostolica licet emanata ad instantiam partis non eget iustificatione stante clausula, quod de subreptione, vel obreptione dari nō possit.
- 7 Sententia exequutoris non iustificata ex actis non attenditur.
- 8 Vnio à principio potuit esse valida et tamen cadere sub regula reuocatoria unionum.
- 9 Vnionis facta ob tenuitatem reddituum corrumpit si d. tenuitate non obstante beneficium fuit ab aliquo acceptatum.
- 10 Insufficiencia omnium fructuum beneficii requiritur, ut sit locus unioni, nec sufficit tenuitas unius, vel alterius.
- 11 Numerus duorum, vel trium respectu numeri quadraginta non habetur in consideratione.
- 12 Vnio de pluribus beneficijs facta et indiuidua, et si corrumpit in aliquibus corrumpit etiam in alijs.
- 13 Gratia tempus attenditur, non quod postea evenit.

DECISIO CLXXIV.

ROTA coram me sub die 14. Iunij 1641. cēfuit litteras sanct. mem. Greg. XV. vnionis factæ, tanquam ex causa necessaria Beneficiorum simplicium Sanctorum Andreæ, Quilici, & Iulitæ suffragari Collegio Beneficiorum Cathedralis Lucanæ, itaut sublata fuerit Eminentijs. Episcopo facultas vniendi d. Beneficia Seminario Reproposita causa super iisdem DD.

DD. recesserunt à decisis, quia visum fuit intrare regulam sancti mem. Urbani Octavi reuocatoriā vnionum effectum non fortitarū, cum non appareat, † quod d. vnio fuerit facta ex causa necessaria *Rot. in Mediolanen. Cimiliarcatus 13. Maij 1644. coram R.P.D. meo Pentingerio*; Nam licet sufficiat necessitas moralis considerata respectu Ecclesiæ, non autem personarum, cum non attendatur, † An titularis egeat curru, vel famulis, sed An Ecclesiæ seruitium destituatur, itaut ob tenuitatem reddituum nō reperiatur, qui velit Ecclesiæ inseruire. *Abb. in cap. exposuisti de præb. num. 4. ibi* quod nihil dicitur de prærogatiua personarum, sed tantum de necessitate *Rot. in rec. decis. 109. num. 15. et 16. par. 6. coram Card. Cavalier. decis. 449. num. 2. coram bon. me. Coccino, in Barchinonen. Vicaria 2. Martij 1640. et in d. Mediolanen. Cimiliarcatus in principio* Non tamen est probata per Beneficiatos, prout requiritur, ex quo in d. vnione se fundant, & prætextu necessitatis † regulam reuocatoriā euitare prætendunt *Garz. de Benef. par. 12. cap. 2. num. 120. Rot. coram Caput. dec. 350. num. 3. par. 1. et coram R.P.D. meo Bichio, in Narnien. Vnionis 1. Iulij 1643. et in eadem Mediolanen. Cimiliarcatus 10. Martij 1645. §. et sicuti coram R.P.D. meo Pentingerio.*

Nec facit quod Beneficiati ab onere probandi necessitatem reuelentur, ex quo in literis Apostolicis vnionis adest clausula sublata, & decretum irritans, † & emanauit sententia exequutoris declarans illas esse iustificatas, & exequen *Rot. coram Card. Cavalier. decis. 449. num. 4. & generaliter in alijs materijs, quod instantibus dictis clausulis † narratiue non sint iustificandæ Rot. coram Seraph. decis. 764. num. 1. in rec. decis. 174. num. 11. et seq. par. 7. et decis. 43. num. 17. et seq. par. 4. tom. 3.* quia ultra illis requiritur clausula quod de obreptione, vel subreptione dari non possit, que non legitur in dd. literis & tunc † licet emanassent ad instantiam partis, literæ non egerent iustificatione *Rot. in Calagnritana Iurisdictionis 20. Maij 1630. coram Rubeo impress. apud Marches. de commiss. tom. 2. fol. 419. nu. 1. in Pampilonen. Archidiaconatus 19. Martij 1693. coram clar. me. Car. Hieronymo Pamphilio inuress. apud eundem tom. 2. fol. 424. num. 1.* Sententia autem exequutoris vti emanata in alijs Tribunalibus nisi iustificetur ex actis non attenditur *Rot. coram bo. mem. Buratto decis. 750. num. 3. et decis. 638. num. 6. et 7.* præcipue cum sit lata de recenti, & super validitate vnionis, de qua hodie non agitur, sed solum de reuocatione per superuenientem regulam sancti mem. Urbani Octavi, quod est diuersum, cum sent simul, quod vnio ab initio fuerit valida, † sed vti non effectuatæ, nec facta ex causa necessaria ceciderit sub regula reuocatoriā vnionum, vt bene per *Rot. in d. Mediolanen. Cimiliarcatus 10. Martij 1645. §. neque refert.*

Necessitas autem vnionis colligi non potest ex depositionibus Testium datis in Sum. Beneficiatorum, cum super redditu annuo de stariis 52. cuilibet Beneficiato obuenientibus pro distributionibus quotidianis, & insufficientia earundem ad victum deponant vel de auditu

Par. X. Recent.

vt secundus Testis iuxta 9. ibi, *hò inteso dire, vel de proprio iudicio, prout tertius iuxta 24 ibi, tiene, che siano calate assai, & ibi, di modo che al presente tiene etc. & 1. super 7. ibi, perche così tiene, & iuxta 62. ibi, che crede, vel remissiuè ad libros, vt secundus iuxta 9. Interrogatoriū tertius iuxta idem, & iuxta 24. & quartus pariter iuxta 9. ibi, ma se ne rimette alli libri dell'assortimenti, & 1. iuxta 24. vnde non probant istidem libris non exhibitis *Rot. dec. 7. num. 10. par. 4. tom. 2. recent.* primus verò iuxta 9. deponit de stariis 60. & iuxta 20. addit habere vltterius aliquas distributiones vini, olei, & pecuniarum Sum. Seminarii num. 6. & sic necessitatem non concludit præcipue in concursu 8. Testis examinati ad instantiam Rectorum Beneficiorū, qui iuxta 8. deponit, singulos Beneficiatos annuatim percipere staria frumenti 30. circiter vltra vinum, oleum, & pecunias, & super tertio ad sit hanc annuam quantitatem obuenire Beneficiatis deductis redditibus Ecclesiæ Sancti Laurentij, & expensis ab ipsis faciendis.*

Vltra quod cum solum pro medietate anni dicti Beneficiati percipientes saltem staria 52. annuatim teneantur Ecclesiæ inseruire, vt deponunt omnes Testes Sum. Seminarii num. 9. & Cappellani Ecclesiæ Sancti Michaelis insignis Collegiæ eiusdem Ciuitatis debeant præstare seruitium Ecclesiæ magis assiduum, licet non percipiant, nisi staria 36. d. Sum. num. 1. non potest concedi necessitas respectu Ecclesiæ quia dd. Cappellani S. Michaelis facilius inseruirent Ecclesiæ Cathedrali pro stariis 52. per breuius tempus.

Quod confirmatur, ex quo post cessationem redditus Beneficij S. Laurentij fuerunt acceptatæ dd. Cappellaniæ Cathedralis etiam pensionem grauata: † Vnde cessat, quod ob tenuitatem redditus personæ amplius non acceptarent dd. Cappellaniæ *Loth. de re benef. lib. 1. qu. 28. num. 85. Rot. coram Seraph. 158. num. 2. in d. Narnien. vnionis prima Iulij 1643. coram R.P.D. meo Bichio, et in d. Mediolanen. Cimiliarcatus 10. Martij 1645. §. quod uerò coram R.P.D. meo Pentingerio.* Nec spes futuri augmenti fructuum dd. Beneficiorum, quæ prætendebantur validè vnita, potuit suadere acceptationem, quia augmentum esset valde modicum.

Præterea dum non constat de redditu particularium præbendarum, quas habent omnes Cappellaniæ: exceptis ad summum tribus, vt deponunt primus, & secundus Testis Beneficiatorum super 21. Interrogatorio Sum. Seminarii num. 7. quod etiam bene probant Testes Rectorum nempe octauus, & decimus super tertio articulo, nec de multis incertis, quæ Beneficiatis obueniunt, prout ex depositione secundi, & decimi Testis Rectorum Sum. num. 8. non potest constare redditus necessarios deficere Beneficiatis, quia in calculo redditus debent adscribi non solum distributiones, & incerta sed etiam fructus præbendæ, itaut non satis tenuitas nius, vel alterius *Rot. in Mediolanen. Vnionum 12. Iulij 1592. coram Orano, & in d. Mediolanen. Cimiliarcatus 13. Maij 1644. §. primo ver.*

N n

& si-

& simul coram R. P. D. meo Pentingerio.

Nec refert, quod aliquæ Cappellanæ careant præbenda, quia cum sint duæ, vel tres
11 respectu 40.† non habentur in consideratione quod egeant redditibus Rot. in d. Mediolanen. C. miliaratus 10. Martij 1645. §. non obstat vers. dum alijs, & in puncto in §. final. vers. & sic, præcipue ad sustinendam vnionem omnibus Cappellanijs indistinctè factam, cum vnio sit indiuidua & si corrumpitur in aliquibus, quia deficit necessitas ob redditus præbendarum ultra distributiones, † corrumpere debet etiam in alijs carentibus præbendis, vt dixit Rot. in d. vers. & sic per text. in l. 4. §. cato ff. de verb. oblig. Vnde potius per D. Episcopum erant assignandi fructus alicuius præbendæ pro distributionibus omnium iuxta dispositionem Sac. Concil. Trid. sess. 24. de reformat. cap. 25. præcipue cum nō omnes sint de iure patronatus, & Barhof. de Canon. & dignit. cap. 21. num. 26. vers. quid autem non neget præbendas ad hunc effectum suppressas esse communicandas, etiam pro distributionibus non habentiū præbendas, licet dicat quod pinguius participare debeant illi, quorum præbendæ sunt suppressæ.

Denique non obstat, quod videatur cessare ratio regulæ reuocatorie, quæ fundantur in diminutione cultus Diuini, & facultatis conferendi, ex quo Ordinarius, Beneficia, de quibus agitur, vniuerit Seminario de anno 1641. quia debet attendi tempus Anni 1622. quo emanauit vnio, & regula reuocatoria, de quo tempore certum est, vnionem intulisse præiudicium facultati conferendi, nam attenditur
13 tempus gratiæ, non quod postea euenit Alex. conf. 24. num. 3. lib. 4.

Vnde DD. vtrique parte audita recesserunt à decisio.

R. P. D. B I C H I O.

Curien. Feudi.

Luna 27. Aprilis 1648.

ARGVMENTVM.

Laici quamuis sint incapaces inuestituræ iuris decimandi, benè tamen decimarum fructus, & prouentus percipere possunt; & si dubitari contingat de nullitate Inuestituræ ex qualitate laicali incapaci absq; beneplacito Apostolico, propter quod alter pariter laicus fuerit inuestitus, an manutentio concedenda sit anteriori inuestito, & resolutio est affirmatiua.

SVMMA RIVM.

- 1 Inuestitura instrumenta omni vitio extrinsecus vacua ius tribuunt tam in petitorio, quam in possessorio.
- 2 Feudi deuolutio ex anno probata remaneat.
- 3 Dominium directum Ecclesiæ ex quo probari possit.
- 4 Laicus non potest obijcere de nullitate inuestiturae proveniente ex qualitate laicali incapaci.
- 5 de Mandati viribus obijcere non potest, qui habet simile mandatum.

6 Examinis nullitatem opponere non potest, qui eodem modo suos testes examinauit.

7 Laici non sunt incapaces solius commoditatis, & emolumenti decimarum seu iuri à iure decimandi.

8 Decimas, & prouentus possidere, recipere, &c. ubi fuit laico concessum, intelligitur quoad fructus, non quoad ius decimandi.

9 Episcopus non potest concedere laicis ius decimandi, sed benè emolumentum, & commoditatem.

10 Inuestitura anterior præfertur posteriori ab eodem fonte emanata, & num. 11.

12 Confessio superat omne genus probationis.

13 Possessio anterior suffragatur pro obtinenda manutentione in concursu possessionis posterioris.

14 Beneplacitum Apostolicum non requiritur in rebus Ecclesiæ solitis infundari.

15 Manutentio concedenda est possessori quoad vsu: dubitatur, an sit locus decreto irritanti, & inficienti possessionem. amplia vt num. 16.

DECISIO CLXXV.

PROPTER delictum illorum de Haldestain, alias iure feudi inuestitorum de decimis in Monte Trisenense, Reuerendiss. Episcopus Curien. Dominus directus feudum deuolutum esse prætendens easdem decimas simili titulo concessit Capitaneo Zachariæ Rainoldt expedita desuper inuestitura de anno 1623. atque iterum de anno 1626. Defuncto verò dicto Episcopo, eius successor in Episcopatu ipsarum decimarum inuestituram fecit illis de Salis, & consortibus, qui in iudicium vocati à Zacharia reportarunt à Iudice de partibus sententiam fauorabilem in summarissimo possessorio, & in gradu appellationis mihi causa commissâ subscripsi dubium an Zachariæ sit dandum mandatum de manutenendo quod propositum sub die 13. Ianuarii proximi præteriti non fuit resolutum, sed Domini mādant videri de bono iure, vt solet, quando possessorium pendet à titulo, isque meliorem cognitionem exposcit.

Assumpta itaque hodie disputatione super bono iure responsum fuit pro informate, hoc est constare de bono iure Zachariæ ad effectū manutentionis: habet ille siquidem instrumenta geminata inuestituræ ab Episcopo Curien. Domino directo, tanquam de feudo deuoluto ob delictum Vassalli prædecessoris, quæ
1 instrumenta † omni vitio extrinsecus vacua ius tribuunt, Abb. consil. 94. sub num. 3. vers. sed his non obstantibus lib. 2. Alex. conf. 9. n. 9. in fin. lib. 5. Giurb. de success. feud. §. 1. gl. 14. num. 4. Giouagn. in puncto decimarum respons. 27. num. 22. & 23. lib. 2. tam in petitorio, quam in possessorio Aluarot. in cap. 1. in princ. de controu. inuest. Rota decis. 204. num. 6. par. 7. recent.

Cumque in presenti iudicio modernus Episcopus Curien. non instet pro recuperatione bonorum ad fauorem Ecclesiæ, ac illi de Haldestain non vocentur, † & rei conuenti vtantur inuestitura sibi ab Episcopo ex eodē capite deuolutionis concessa resultat ex inde eorum confessio, quæ in præiudicium contentium probat narratam feudi deuolutionē
Bella-

- Bellamer. decis. 268. Seraph. decis. 1296. numer. 6. Mantie. decis. 132. num. 1. Buratt. decis. 931. num. 1.*
- 3 **n**ecnon ꝑ Ecclesiæ Curienfis directum domini-
um, illud enim magni fecisse videntur reci-
piendo inuestituram ab Episcopo, eaq; vtendo,
vt notat *Gratian. discept. 310. num. 44. add. ad Put. decis. 333. vers. & ratio lib. 1. Rot. decis. 400. nu. 11. par. 1. decis. 411. sub nu. 2. par. 2. recent. & in Com-
postellana Parochialis 10. Februarij 1645. §. fin. corā
R. P. D. meo Verospio.*
- 4 Imò ꝑ quia aduersariorum inuestitura ipsi-
simis concepta supponitur verbis, nec muni-
ta maiori solemnitate, illi, qui pariter laici
sunt obijcere inuestituræ Zacchariæ non pos-
sunt solemnitatis defectum, aut nullitatem ex
qualitate laicali inuestiti incapaci iuris deci-
5 mandi sicut in simili dicimus, ꝑ quod obijcere
non potest de viribus mandati, qui habet simi-
le mandatum, *Gonz. super reg. 3. Cancell. gloss. 30.
num. 35. Caputaq. decis. 184. num. 4. par. 2. nec da-
re ꝑ de nullitate examinis, qui eodem modo
suos testes examinavit, Gonz. ib. gloss. 9. §. 1. in an-
not. contra null. & atten. n. 73. Rota dec. 393. nu. 5. &
17. par. 1. dec. 232. sub n. 4. vers. vt in simili p. 4. rec.*
- Præter quod respectu incapacitatis duo ex
7 **D**ominis aduertebant ꝑ laicos non esse inca-
paces solius commoditatis, & emolumenti
decimarum seiuncti à iure decimandi *Bald. cō-
sil. 274. num. 1. & seqq. lib. 5. Bero. conf. 84. num. 41.
& seqq. lib. 1. Gionag. conf. 27. num. 30. lib. 2. Rebuff.
de Decim. quest. 10. num. 34. Suarez. de rel. g. lib. 1.
cap. 25. num. 2. Rota decis. 215. num. 5. par. 2. diuers.
decis. 545. num. 2. par. 4. recent. & in Rauennaten. seu
Ferrarien. decimarum 25. Februarij 1647. §. unde ni-
bil coram R. P. D. meo Cerro, ad quam commo-
ditatem videbatur restricta inuestitura Zaccar-
8 iæ, ꝑ quia nullam mentionem facit iuris de-
cimandi, sed vtitur verbis emolumentum, &
commoditatem importantibus, ibi: decimas, &
prouentus possidere recipere, illisque frui, & gaudere,
&c. quæ verba non congruunt, nisi commo-
ditati, & perceptioni fructuum decimæ, vt in
puncto ponderat *Gionag. respons. 27. sub num. 30.
vers. tum, & quia lib. 2. & quod plus est inuesti-
tura continet expressam declarationem, ac re-
strictionem ad id, quod Episcopus concedere
potest, & debet, ibi: quantum de illis cōferre possumus,
& debemus, vnde apparet, quod Episcopus no-
luit cōcedere ius decimandi, quod laicis cōcedi
nō potest, sed commoditatē dumtaxat, cuius
concedendæ potestati habebat, *Gratian. discept.
238. num. 23. Gionag. d. respons. 27. num. 30. Rot. in
d. Rauennaten. seu Ferrarien. decimarū 26. Iun. 1647.
§. 1. & seq. coram R. P. D. meo Cerro.***
- Adeo quod cū vtrique agatur inter Lai-
cos simili modo inuestitos inspiciendum sit,
10 **d**umtaxat, ꝑ quæ inuestitura sit prior, quia il-
la præfertur posteriori ab eodem fonte ema-
nata *Castr. conf. 142. in fin. lib. 2. Dec. conf. 193. n. 3.
& conf. 390. num. 2. in fin. Ceph. conf. 367. num. 1. &
seqq. Sord. conf. 5. num. 65. & conf. 573. num. 24. Pe-
regr. conf. 19. num. 24. lib. 1. Rot. coram san. mem. Gre-
11 gar. XV. decis. 105. num. 19. Est autem ꝑ prior in-
uestitura Zacchariæ, idemque existebat in
possessione feudi, antequam aduersarii inue-
stituram reportarent; vnde eo magis præferen-*

Par. X. Recent.

12 **d**us est iuxta tex. in l. quoties C. rei vendic. & in
terminis inter duos inuestitos tradit *Bursatt.
conf. 144. num. 23. Greg. XV. d. decis. 105. num. 19.
Rota in Farsen. Bonorum 19. Iunij 1647. §. sublatā
coram R. P. D. meo Royas.*

De qua priori possessione Zacchariæ con-
12 **s**tat, tum ex eo testibus datis in *Summum. 6. ꝑ tū*
ex aduersariorum confessione, *Sum. ibid. num. 7.*
quæ superat omne genus probationis, l. cum
præcum Cod. liber. caus. l. cum te la seconda C. de tran-
sact. cap. per tuas de probat. *Greg. XV. decis. 143. in*
13 **s**u. *Coccin. decis. 494. num. 1. & eadem ꝑ prior pos-
sessio suffragatur Zacchariæ pro obtinenda ma-
nutentione in concursu possessionis postero-
ris aduersariorum, Felin. in cap. licet causam n. 8.
& 9. de probat. Sord. conf. 168. num. 16. Rota decis.
268. num. 1. coram San. mem. Greg. XV. decis. 206.
num. 8. par. 2. recent.*

Non obitante decreto irritanti appposito in
Extrauaganti Ambitosæ de reb. Eccles. non alien.
aduersus concessionem rerum Ecclesiæ factas
absque beneplacito Apostolico, de quo in ca-
14 **s**u nostro non apparet, ꝑ quia beneplacitum
non requiritur in rebus solitis infeudari, *Abb.
in cap. vt super num. 11. de reb. Eccles. non alienand.
Curt. de feud. in prima par. secunda partis principalis
quest. 1. Gionag. in terminis concessionis deci-
marum respons. 27. num. 37. lib. 2. Rota decis. 36.
num. 6. par. 7. recent. ad quod solitum probandū
exhibitæ fuerunt inuestituræ aliæ factæ, quæ
licet satis non essent, si ageretur in petitorio
15 **c**ontra Ecclesiam ꝑ operantur saltem, vt do-
nec plenius de hoc solito cognoscatur dubita-
bile sit, an sit locus prædicto decreto irritan-
ti, & propterea interim sit manutenendus Zac-
charias possessor, *Seraph. decis. 1471. num. 5. Coc-
cin. dec. 354. n. 7. & 8. Burat. decis. 135. n. 8. & ma-
gis in pūcto Rota in Tolosana Territorij 30. Mar-
tij 1648. §. quare coram Reu. P. D. meo Otthobono:*
16 **p**ræsertim ꝑ contra priuatas personas pariter
absq; Beneplacito Apostolico inuestitas, *Abb.
in cap. 1. num. 4. vt lit. pend. Marf. var. resol. lib. 1.
cap. 11. num. 46. Burat. decis. 222. num. 9. & fuit di-
ctum in Montis Cassinen. Parochialis 17. Februarij
anni currentis coram me.**

Ex quibus quicquid dicendum esset, si lis
penderet cum Ecclesia instante sibi bona resti-
tui, ideòque concessionis nullitatem allegan-
te: Zacchariæ bonum ius, & possessio manu-
tenibilis visa fuit probata in concursu illorum
de Salis, & Consortium ipsis per contradictas
citatis, & solo Zaccharia informante.

R. P. D. B I C H I O.

Pisauræ Pensionis.

Mercurij 29. Aprilis 1648.

A R G V M E N T V M.

Iudicium manutentionis postquam fuit termi-
natum ad fauorem possessoris nulla exad-
uerso interposita appellatione, si postea co-
ram eodem Iudice fuerit per separatū libel-
lum, seu monitorium, ab alia parte introdu-
ctum petitorium, eiusque causa per appella-
tionem, à sententia desuper lata, sit deuolu-
ta ad Iudicem, ad quem quæritur, vtrum lici-

tum sit possessori petere coram primo Iudice executionem mandati de manutenendo per eum relaxati absque vitio attentatorum; & affirmatiue responderetur in contrarium adductis plenè satisfaciendo.

S V M M A R I V M.

- 1 Iudicium petitorium adeò connexum dicitur cum possessorio, ut utrumque sub vno, eodemque Iudice cognosci debeat.
- 2 Iudicium proprietatis nihil commune habet cum iudicio possessionis, intellige procedere, ut ibidem.
- 3 Iudicium mentionis super quasi possessione exigendi pensionem non potest inchoari coram A. C. postquam commissa fuit appellatio in Rota à decreto eiusdem A. C. lato in petitorio.
- 4 Iudicis possessorij executio peti potest, quamvis coram eodem Iudice ab alia parte fuerit introductum petitorium, eiusque causa sit deuoluta ad Iudicem, ad quem, per appellationem.
- 5 Appellatio à sententia lata in petitorio non suspendit executionem decreti in summarissimo possessorio obtenti.
- 6 Possessor etiam coram Iudice appellationis à sententia lata in petitorio potest petere ex integro mentionem.
- 7 Clausula, sine preiudicio, præservat iurisdictionem Iudicis à quo, & quomodo.
- 8 Appellatione non interposita, iustus dicitur acquiescere, & decretum approbasse.
- 9 Pendentia litis in petitorio, non impedit quominus idem Iudex deuenire possit ad effectiuam mentionem possessorij absque vitio attentatorum.
- 10 Appellatio à sententia lata in petitorio non impedit, quid idem Iudex deuenire possit ad executionem mandati per eum relaxati in possessorio.
- 11 Appellatio solùm præservat rem in statu, quo erat ante sententiam.
- 12 Sententia lata super nullitate pensionis non est deueniendum ad executionem mandati de manutenendo prius relaxati, & quando secus. num. 13.
- 13 Iudicium petitorium, tanquam dignius præsferendum est, iudicio possessorio.
- 14 Possessor non est priuandus sua possessione pendente appellatione super negotio principali.

D E C I S I O C L X X V I.

PRIVS Abbas Fraciscus Tinctus prauio monitorio, ut solet, petijt, & obtinuit ab A. C. mādātū de manutenendo in quasi possessione exigēdi annuam pensionē ducatorum 64. auri de Camera sibi autoritate Apostolica reseruatam super fructibus Ecclesiæ Parochialis sub Inuocatione S. Sossie Terræ Gradariæ aduersus Iosephum Angelinum diætæ Ecclesiæ Plebanum, qui ab huiusmodi mandato non appellauit; deinde ab eodem Angelino fuit coram ipso A. C. motum notum iudicium super nullitate pensionis, & reportata sententia fauorabili reseruationem pensionis nullam esse declarans.

A qua interposita per Tinctum appellatione, quia ea pendente in Rota idem Tinctus redijt coram A. C. pro executione mandati de

manutenendo, ut supra relaxati, ac declaratoriam decerni obtinuit contra Angelinum titularem, hic ob stare pendentiam appellationis prætendens id omne tanquam attentatum reuocari petijt à me Iudice appellationis: ideo proposui hodie dubium an gesta coram A. C. post commissionem in actis præsentatam sint attentata, & negatiue responsum fuit.

- Nam si per appellationem pendeat in Rota iudicium petitorium, cui adeò connexum, dicitur possessorium, ut non possit coram diuerso Iudice vnus, vel alterius causa tractari, ut in verbis probat text. in l. nulli vers. atq; aliud Cod. Iudic. cap. 1. ibi tam momenti, quam proprietatis causam sub vno, eodemque Iudice debere cognosci de caus. possess. & propr. ubi gloss. verb. momenti notat intelligi de momentanea possessione Barboz. ibidem num. 4. & in d. l. nulli num. 8. Menoch. de recuper. remed. 15. num. 219. ubi post Bero. in rub. extr. de Iudic. num. 58. ver non obstat, secundo explicando regulam desumptam ex text. in l. naturaliter §. nihil commune, & l. permiscere ff. acq. poss. nēpè quod causa proprietatis nihil commune habet cum causa possessionis, ait illam procedere quoad cognitionem, non autem quoad causarum connexionem, & in tract. de arbitr. cas. 371. num. 3. & seqq. cum alijs cumulatis à Modern. Hispano Baecensi de Iudic. to. 2. lib. 1. tit. 2. disp. 2. per tot. & in puncto quod ob connexitatem possessorij cum petitorio inchoari non possit coram A. C. iudicium mentionis in quasi possessione exigendi pensionem postquā commissa fuit in Rota appellatio à sententia, seu decreto eiusd. A. C. lato in petitorio fuit decisum in Rom. seu Carthaginen. Pecuniaria 19. Nouēb. 1629. corā b. m. Pironiano impress. apud Modern. de Manut. decis. 666. n. 3. & 4.
- Tamen quando, ut in casu nostro post terminatum à Iudice nulla exaduertio interposita appellatione summarissimum possessorium, fuit coram eodem Iudice per separatam libellum, seu monitorium ab alia parte introductum petitorium, eiusque causa per appellationem à sententia desuper lata deuoluta ad Iudicem ad quem; utique licitum est possessori petere coram primo Iudice executionem decreti in summarissimo possessorio obtenti, quia illam appellatio à sententia lata in petitorio non suspendit Lancellott. de attent. par. 2. cap. 12. limit. 2. num. 18. & 19. & magis in terminis Paris. conf. 54. num. 21. lib. 3. Gabr. de acq. possess. conclus. 6. num. 11. Vestr. in praxi lib. 8. cap. 4. num. 4. & ibi Grauat. num. 35. Grat. decis. Marchia 132. num. 12. aliique relati à Moderno Perusino de manut. obseru. 6. num. 31. & seqq. & est tex. in cap. cum teneamur 13. ubi notant omnes de appellat.

- Neque exinde diuiditur continentia causarum, dum non negatur, quin possessor etiam coram Iudice appellationis à sententia lata in petitorio, petere ex integro possit mentionem, & de ea Iudex cognoscere, nec inchoatur coram A. C. nouū iudicium, sed seruata distinctione iudicij possessorij, & petitorij per separata monitoria à partibus moti, ac successiuas sententias à Iudice terminati, petitur corā Iudice, à quo executio decreti primo loco

loco lati in summarissimo possessorio, à quo appellatum non fuit, sicut in fortioribus terminis peti posset si à dicto decreto appellatum fuisset, & appellatio admissa cum clausula, *ne preiudicio*: † quo casu certum est, quod Iudex appellationis potest principaliter de possessione, ac manutentione cognoscere, & nihilominus absque vitio attentatorum proceditur coram Iudice, à quo ad executionem mandati de manutenendo per eum relaxati, *Gonz. in annot. contra nullit. num. 224. & seqq. Lancellott. de attent. par. 2. cap. 20. limit. 13. num. 2. Rota decis. 609. num. 1. par. 2. recent. decis. 416. num. 2. par. 5. Coccin. decis. 144. num. 7. add. ad Gregor. XV. decis. 32. num. 4. & fuit dictum in Anconitana Dotis 3. Aprilis 1609. coram bon. mem. Card. Mellino impress. apud Marches. de commiss. par. 2. fol. 57. & in Vrbinaten. Iurispatronatus 3. Iulij 1617. coram bon. mem. Archiepiscopo Seleucien.*

Quia nimirum non est suspensa Iurisdictio Iudicis, a quo eoque minus suspensa est, quando nullo modo fuit appellatum; † cum imò tunc victus dicatur acquiescisse, ac decretum approbasse. *ab eo C. quomod. & quan. Index Dec. conf. 618. num. 2. ad med. Aym. conf. 108. num. 3. Rota in Calagnritana Beneficij 7. Novembris 1646. coram R. P. D. meo Otthobono. Et sicuti † pendentia litis in petitorio super nullitate pensionis coram primo Iudice, non erat impedimento, quominus idem Iudex ante latam sententiam in petitorio ad effectivam manutentionem possessoris citra labem attentati deueniret, *Gratian. discept. 113. num. 28. Rot. decis. 275. nu. 11. & seqq. coram san. mem. Greg. XV. decis. 142. num. 2. & 3. & decis. 163. num. 2. inter impress. apud modern. de manuten. & in Romana Subcollectoria 17. Martij 1645. coram me; ita nec † impedimento esse potest appellatio à sententia per primum Iudicem in petitorio lata, † cum solum præseruet rem in statu, quo erat ante sententiam, l. unica §. propter eandem ff. nil innouar. appellat. interpos. Lancell. de attent. par. 2. cap. 12. in præfat. nu. 87. & seqq. Monach. decis. Bononien. 30. nu. 29. & 30. Rota decis. 658. num. 2. par. 4. recent. Præsertim quia à sententia contra se lata in petitorio appellauit possessor, quem verisimile non est voluisse per appellationem huiusmodi suspendere decretum manutentionis, quod fauorabile in iudicio separato prius reportauerat.**

Non obstat, quod iniuste deuentum fuerit ad executionem mandati de manutenendo postquam lata fuerat sententia super nullitate pensionis, vt in terminis tradit *Alex. conf. 118. sub nu. 11. vers. & attento, vbi dicit rationem, quia debet præferri causa petitorij tãquam dignior lib. 2. nam obiectum procederet nisi sententia esset suspensa per appellationem, ea namque pendente possessor non est sua possessione priuandus Rot. decis. 275. num. 13. coram sanct. mem. Greg. XV. cum alijs allegatis per modernum Perusinum de Manuten. obseruat. 8. num. 37. & 40.*

Et ita decisum informante solum Abbate Francisco Tincto, quia pars aduersa, licet pluries insteterit pro huius dubij propositione, mutato proposito, noluit informare, etiam pensionarij citationibus lacesita.

Part. X. Recent.

R. P. D. M E L T I O.

Postea Episcopo PAPIEN.

Romana Vincæ.

Mercurij 29. Aprilis 1648.

ARGVMENTVM.

Venditione facta cum reservatione dominij, & facultate capiendi possessionem propria auctoritate, potest venditor, cui fructus vel pretium non fuit integre solutum petere associationem ad ipsam rem venditam etiam contra tertium possessorem.

S V M M A R I V M.

- 1 Appellatio deserta perinde est, ac si non fuisset interposita.
- 2 Executio dicitur fructus rei indicata.
- 3 Validitas resultat ex reuolutione processus.
- 4 Associatio competit venditori ratione reservationis dominij.
- 5 Facultas capiendi possessionem propria auctoritate associandi tribuit potestatem.
- 6 Reservatio dominij operatur vt res auferri possit à quocumque possessore etiam tertio.
- 7 Relationi tertij periti standum est denec contrarium probetur.
- 8 Periti relatio à partibus producta censetur approbata.
- 9 Exceptio non implementi non obicitur venditori, cui non fuit solutum integrum pretium.
Inuestire non tenetur venditor cui non fuit solutum integrum pretium, vel non adimpletum Instrumentum num. 9.
- 10 qui non facit quod debet, non recipit quod oportet.
Implementum non petit, qui pretium non soluit numero 9. & 10.
- 11 per Mandatum relaxatum ad effectum deponendi dicitur consultum utrique parti.
- 12 Dominium per reservationem remanet penes venditorem.

DECISIO CLXXVII.

CHRISTOPHORVS Prouanus de anno 1607. vendidit vineam, de qua agitur Lucretiæ Mochæ pretio scut. sex millium soluendorum certis statutis temporibus, & casu quo pretium non solueretur ad præfixa tempora, fuit inter partes conuentum, vt loco atheniensi, & fructuum recompensatiuorum soluerentur scuta sex pro quolibet centenarij, & anno, vt Summ. Franciscæ Paganæ num. 1. Verum, quia d. Christophorus noluit habere fidem de pretio reseruauit sibi dominium, & possessionem super d. Vineam, ita quod non censeretur illud translatum in emptricem, nec ab ipso aliqua possessio auocata, nisi prius fuisset illi integre satisfactum de pretio, & fructibus recompensatiuis, cui obligationi Lucretiæ accessit vti principalis, & insolidum Franciscus Barrus eodem Summ. num. 1. Cum autem diuersis temporibus factæ fuerint nonnullæ solutiones ad computum tam pretij Vineæ, quam fructuum

Summa recompensatiuorum, eorum occasione orta fuit controuersia inter partes, inter quas fuit deuentum ad electionem primi, & secundi Periti, qui in eorum relationibus discordes valde fuerunt: postea tertius Iudicis officio fuit electus, qui sub die 24. Augusti 1624, retulit per acta Columnæ Notarii A.C. Lucretiam emptricem, & Franciscum fideiussorem remanere debitores pro pretio eiusdem Vineæ, & fructibus recompensatiuis Christophori Prouani in scutis 6413. 80, d. Summ. num. 4. qui deinde pro tali summa obtinuit relaxari mandatum executiuum tam contra Lucretiam, quam contra bona hæreditaria eiusdem Francisci de anno 1644, sub die 16. Februarii Francisca Pagana filia, & hæres Iosephi viri Marthæ, quæ fuit filia d. Christophori, & Annæ Ferinaldæ coniugum, citatis Dorothea, & Francisca de Mochis hæredibus q; Lucretiæ Mochæ emptricis, & Anna Catharina de Barris hærede Francisci Barri fideiussoris, ac aliis diuersis emptoribus eiusdem Vineæ continuauit iudicium pro consecutione pretij Vineæ, & fructuum recompensatiuorum, & instetit associari ad possessionem illius vigore reservationis dominij, & possessionis, & seruatis seruandis sub die dicta obtinuit mandatum de allociando d. Summ. num. 6. à quo licet emptores appellauerint, quia tamen postea non curarunt per biennium, & ultra acta prioris, instantiæ transportare, nec d. appellationem prosequi, ideo ex parte dictæ Francisce Paganæ expedita commissione executoriali etiam super re iudicata, illaq; mihi directæ, dubitavi sub hac die, An constet de re iudicata, vel potius de causis restitutionis in integrum, & quoad primam partem affirmatiuè, quod vero ad secundam partem negatiuè fuit per Dominos responsum,

Appellatio enim isto casu dicitur deserta, & sic ꝑ perinde est, ac si non fuisset interposita cap. cum Romana extra de appellat. Clem. si appellationem eod. tit. lib. 2. l. fin. & auth. ei qui C. de tempor. & reparat. appellat. l. est. in prax. lib. 1. cap. 5. nu. 2. Scac. de appellat. q. 1. art. 8. num. 159. Osasch. decis. 28. nu. 4. Rot. decis. 7. de appellat. in nou. & in recent. decis. 476. num. 1. & 543. par. 4. tom. 1. in Bonon. dotis, seu pecuniaria 26. Martij, 1645. coram Reuerendiss. D. meo Decano, in Tirafonen. unionis 26. Iunij eiusdem anni coram R. P. D. meo Cerro; Imo factus fuit locus executioni, ꝑ cum dicatur fructus rei iudicatę l. final. C. de execut. rei iudicat. cap. consultatione de re, iudicat. Rot. dec. 94. par. 2. recent. & in Calaguritana Beneficij de Otten. 7. Nouemb. 1646. coram R. P. D. meo Otthobon,

De validitate dicti Decreti non est ambigendum, cum illa resulret ex reuolutione actorum processus, ꝑ in quo apparet de tribus requisitis iuxta, decisionem. Caputq; decisione, 26. q. part. 2.

Iustitia est etiam patens, qua d. Christophorus in instrumento confecto super venditione Vineæ sibi reseruauit illius dominium vsq; ad integram satisfactionem pretij, & fructuum recompensatiuorum cum facultate ingrediendi possessionem propria auctoritate in casum

defectus solutionis d. Summ. num. 1. Vnde, cum de tali solutione non fuerit doctum, d. associatio competiit Francisce nepti ex Marta, filia, & hærede Christophori venditoris tam respectu ꝑ d. reservationis dominij l. si eius, ff. de ser. asportand. Bald. in l. Titius in princ. & in addit. ff. eod. Azor. in summa. C. de pact. inter empt. & vendit. num. 7. Faber, in S. vendita instit. tit. de rer. diuis. Cyn. in l. 3. vers. secundo queritur, C. de pignor. Negus. eod. tit. par. 5. memb. 2. num. 18. vers. & etiam facit, Neuiz. cons. 82. num. 15. Surd. decis. 305. nu. 39, & 40. Buratt. decis. 387. num. 5. Duran. decis. 49. num. 7. in Lauretana prædy 16. February 1633. coram Eminentissimo D. Cardinali Panziolo, & in recent. decis. 199. nu. 5. par. 7. in Romana Saluiani 2. Iunij 1635. & 14. Maij 1636. coram bon. mem. Pironano, & in Lauretana domus 14. Decembris 1643. coram Reuerendiss. D. meo Bichio; Quam ex dicta facultate reseruata ꝑ ingrediendi possessionem propria auctoritate, text. in l. 3. ibiq. glos. verb. non videntur, C. de pignor. ibiq. DD. communiter, Menoch. de adipiscen. remed. 5. num. 140. Buratt. decis. 179. num. 3. & seqq. & decis. 383. num. 5. in Bonon. de Gozadinis 24. Maij 1617. coram Remboldo, Reatina iuris redimendi 27. Maij 1624. coram Merlino, S. & nihilominus Bisuntina census 27. Nouemb. 1645. coram R. P. D. meo Corrado S. & in proposito; quæ dominij reseruatio postea in vëditione rei suæ operatur, ꝑ vt illa possit auferri à quocumque possessore, & successore, ac etiam exerceri contra tertium Bald. in l. si Titius in princ. & in addit. ff. de ser. asportand. Fabr. in S. vendita instit. de rer. diuis. & in l. licet ubi Bart. & alij, C. qui potior. habeant. Negus. de pignor. par. 5. memb. 2. num. 18. colum. 3. ad med. vers. & etiam facit, Azor. in summar. numer. 7. C. de pact. inter empt. & vend. Grat. discept. for. capit. 523. numer. 16. & cap. 730. num. 1. & in Romana Vineæ 4. Iunij 1635. coram bon. mem. Pironano,

In præsentī vero casu Dorothea, & alij possessorēs vineæ, de qua agitur non solum non docuerunt de solutione pretij, & fructuum, quinimo, vt supra dicebatur ex relatione per extensum data Sergij Venturæ tertij Periti à Iudice de partiꝝ consensu electi constat, quod remanebant debitores de menſe Augusti 1624. in scut. 6413. 80. d. Summ. num. 4. ꝑ cui relationi donec contrarium probetur est standū ad text. in l. 3. C. finium reg. c. proposuisti, ubi Abb. num. 4. & Felyn. num. 6. de probat. Bart. in l. instar. numer. 10. C. de iur. Fisc. Angel. in l. aduersus, C. de usu & usufruct. legat. Rot. decis. 49. num. 1. coram Papa Gregor. XV. & in recent. decis. 542. num. 2. par. 6. & in Romana supplementi legitima 6. Iulij 1646. S. nec dubitari potest coram R. P. D. meo Cerro, maximè cū talis relatio fuerit producta ab eadem Dorothea, & Consortibus, vt apparet ex eodem Summ. num. 4. ꝑ quæ ideo censetur ab ipsis approbata Bart. in l. post. legatum 3. num. 4. ff. de his quibus, vt indign. Bald. in l. scriptura 14. num. 2. C. de fid. instr. Menoch. præsumpt. 45. nu. 1. lib. 2. Ruin. cons. 163. nu. 4. lib. 5. Rot. decis. 234. nu. 5. coram Greg. XV. itaut illam amplius impugnare nequeant cap. cum venerabilis, ubi DD. de except. Felin. in cap. imputare num. 7. de fid. instr. Grat. discept. for. cap. 767. num. 54. Riminalion. cons. 73. num. 44. Rot. decis. 238. coram eod. Papa Gregor. & in recent. decis. 419. num. 5.

par. 1. & in Meleuitana Canonatus 12. Nouembrii 1647. coram R. P. D. meo Othobono.

Non obstat, quod Christophorus non inuestiuerit pecunias habitas prout tenebatur ex conuentione inita in d. Instrumento venditionis, quia cum illi persolutum non fuerit integrum pretium, & exceptio non adimplementi obijci non potest, neq; Christophorus tenebatur inuestire, dum Lucretia, siue ab ea causam habentes adimplenda non adimpleuerunt l. Iulianus, §. offerri, ff. de act. empt. & ibi Bart. l. quero, §. interlocutorem, ff. locat. Surd. conf. 52. num. 3. & conf. 363. num. 1. Rot. decis. 192. num. 12. & 13. pa. 5. rec. & in Romana grani 13. Nouembrii 1641. & 11. Maii 1643. coram R. P. D. meo Cerro, & qui non facit quod debet & non recipit quod oportet, nec petere potest implementum sibi debitum gloss. in l. si non fuerit, ff. de iur. iur. l. si in emptorie, §. item si emptor. ff. de contrahen. empt. Bald. in auth. dos data, C. de donat. ante nupt. Menoch. conf. 1. num. 364. Surd. conf. 52. nu. 33. ubi alij DD. allegant. & conf. 563. numer. 2. Rota 4. decis. 192. num. 12. & seqq. & pro cautione possidentium Vineam de qua agitur, qui nunc conueniuntur, sufficit, quod Francisca Pagana offerret separatam facere depositum in Instrumento venditionis d. Vineæ concordatum, cum remaneat creditrix in summa scutorum 12. millium.

Molestiæ, quæ prætenduntur posse inferri per Annam Ferinaldam uxorem d. Christophori venditoris, & per consequens Auiam d. Francisce Pagane nunc agentis, pro recuperatione suæ dotis scat. 3000. allegari non meretur quia eadem Anna per Apocam priuatam declarauit, & promisit amplius non molestare Dorotheam, & Consortes pro suo dotali credito dummodo pretium Vineæ, & fructus decursi d. D. Francisce suæ nepti soluerentur eius Summ. num. 8. & in hac parte cessat omnis hæsitatio, dum indemnitati eiusdem Annæ fuit consultum per A. C. qui concessit mandatum de associando ad effectum subhastandi Vineam præfatam, & pretium deponendi in Monte Pietatis, illudque consignandi cui vel quibus de iure d. Summ. num. 6. & Vnde per tale decretum consultum fuit tam prætensioni Annæ, quam obiectioni appositæ per Dorotheam, & Consortes Canal. decis. 112. num. 4. §. ad allegata vers. unde, & in Romana pecuniaria 14. Maii 1646. coram me, §. fin. Cessat pariter exceptio spoli, vt asseritur commissi per Christophorum dum ipse in instrumento venditionis supra relato reseruauit sibi dominium Vineæ, & facultatē capiendi possessionem propria auctoritate quatenus Lucretia non solueret pretium, & fructus conuentos, & per quam reservationem remansit dominium apud ipsum venditorem, & ita excluditur quodcumq; prætentum spolium l. si eius, ff. de seru. asportan. Bald. in l. creditores num. 18. C. de pignor. Ctriac. controu. 164. nu. 8. & controu. 425. num. 60. Grat. discept. for. cap. 175. numer. 9. Surd. decis. 157. num. 3. Rota in d. Lauretana domus coram R. P. D. meo Bichio.

Et ita Francisca Pagana tantum informante fuit resolutum &c.

REVERENDISS. P. D. CERRO
Sacra Rotæ DECANO.

Romana Palatii.

Luna 4. Maii 1648.

ARGUMENTVM.

Attentata licet regulariter non dicantur illa, quæ fuerunt facta consecutiue ad actum gestum, ante litem motam, tamen secus esse firmatur quando inter vnum, & alterum actum intercesserit inhibitiō specialis, quæ siue iusta, siue iniusta, semper est timenda, quia ad effectum causandi attentata non requiritur bonum ius actoris, sed attenditur quid ab eo petitur, & in iudicio deductum fuit.

SVMMA RIVM.

- 1 Attentata dicuntur omnia gesta post Iudicis inhibitionem.
- 2 Attentata dicuntur, quæ fuerunt gesta lite pendente.
- 3 Attentata non dicuntur ea, quæ sunt consecutiua ad actum gestum, vel ante motam litem, vel ante inhibitionem, & quando secus num. 4.
- 5 Inhibitiō reddit illicitum, quod aliàs licitum esset.
- 6 Attentata dicitur declaratio facta à Procuratore in executionem mandati facti ante inhibitionem, & quare.
- 7 Actus debent attendi tempore quo robur sortiuntur.
- 8 Obligatio non producit in illo, cum quo debet actus celebrari, ex quo confecerit mandatum procura & illud fuerit à Procuratore acceptatum, sed quid requiratur.
- 9 Effectus subsequens attendendus est, non autem factum preambulum.
- 10 Attentasse non dicitur ille, qui lite pendente disposuit de re quæ sibi competere indicatum fuit, & quando secus num. 11.
- 12 ad Litis subsistentiam non requiritur bonum ius actoris & quid sufficiat num. 13.
- 14 Inhibitiō siue iusta, siue iniusta semper est timenda.
- 15 Attentare dicitur ille, qui lite pendente, aliud iudicium super eadem re coram alio Iudice introducit.
- 16 Lite pendente super proprietate domus, efficiuntur etiam litigiosa illius pensiones.
- 17 Lite pendente super proprietate domus, non potest nouum iudicium institui super eius pensionibus coram diverso Iudice citra vitium attentatorum.
- 18 Clausula, quam & quas incideñ, & dependeñ comprehendunt causas motas & mouendas super eadem re, & circa idem negotium.
- 19 Clausula, sine præiudicio &c. præseruat Iurisdictionem Iudicis à quo vsque ad perfectam & legitimam executionem.
- 20 Inhibitionem à Iudice potest quis implorare, etiam ante factum, si timet ex facto alterius posse grauari.

DECISIO CLXXVIII.

DOMINVS Tiberius Ceulus Dominos de Aquauia. Domini verò de Aquauia D. Ceulum attentasse contendebant, Vnde proposito dubio An conset de attentatis hinc inde,

de, quæ sint reuocanda, & concedenda Inhibitionis, resolutum fuit constare de attentatis pro parte Dominorum de Aquaiua tantum, & concedendæ Inhibitionem.

- Attentatam enim primo loco dixerunt Domini fuisse declarationem factam ad fauorem eorundem Dominorum de Aquaiua sub die 19. Octobris 1645. per Camillum Liliū vti Procuratorem D. Ducis de Atriæ de, & super fideicommissio, & hereditate q. Cecilie Ursinæ, ac cessione ratæ Palatii, de quo agitur scutis 12. mil. Quia facta fuit nedum post iudicalem denunciationem, ac inhibitionem præuia citatione sub die 18. Septembris eiusdem anni ad instantiam D. Ceuli contra d. Procuratorem coram A.C. excepta, ne auderet aliquid innouare super eodem Palatio nisi ipso legitimè citato eius *Sum. num. 3.* sed etiam postquam eidem D. Ceulus causam introduxerat coram eodem A.C. sub die scilicet 26. eiusdem mensis Septembris per transmissionem, & reproductionem Monitorij tum aduersus eundem Procuratorem, quā D. Octauium de Aquaiua in & super quietā, & specificā possessione totius integri Palatii, omniumque eius membrorum *d. Summ. nu. 4.* Hinc enim decreta per A.C. inhibitione iuxta formam prædictæ citationis, & huiusmodi lite pendente abstinere debebat Lilius ab ulteriori declaratione, & consequenter dum his omnibus spretis illam perfecit à vitio attentatorum excusari non valet, vt punctualiter de gestis post similem Inhibitionem A.C. dixit *Rota coram bo. me. Buratto dec. 902. num. 1. & in Ianuen. fructuū Dotis 29. Ianuary 1645. §. His tamen coram me, & de gestis lite pendente probant textus clari in rub. & tot tit. ff. & C. vt lit. penden. Lancellott. de attent. lit. penden. part. 2. in præfat. num. 296. & seqq.*
- Nec obstat ꝑ quod dicta declaratio facta fuerit in exequutionem mandati Procuræ facti ante inhibitionem, & litis pendentiam, & proinde tanquam consecutiuā ad actum gestum, ante motam litem non dicatur attentata ex deductis in Fanen. Tutela 21. Februarij 1622. coram bon. memoria Merlino in recen. decis. 426. num. 6. p. 5. & in alijs.
- Fuit enim responsum ꝑ hoc non procedere quando prout hic, inter vnum, & alterum actum intercessit Inhibitio specialis, tunc enim huiusmodi Inhibitio superueniens operatur vt actus factus post illius denūciationem dicatur attentatus, licet esset consequutius ad præcedentem non attentatum, vt benè ad propositum distinguendo firmat Lancellot. ubi supra p. 2. cap. 4. limit. 5. num. 10. vers. hac autem limita, & cap. 12. limit. 40. num. 14. eudemque sequuta fuit *Rota in Ianuen. Pecuniaria, seu Attentatorum 22. Aprilis 1641. coram Reuerendiss. D. meo Decano §. non obstat quod præfati actus, & in Bononien. Pecuniaria, seu Attentatorum 28. Aprilis 1645. coram R. P. D. meo Bichio §. si quidem mandatum: Regularē ꝑ enim est Inhibitionem illicitum reddere, quoad alias licitum esset Lancell. d. limit. 40. num. 14. & cap. 20. ampl. 20. per tot.*
- Vltra quod præfata declaratio non potest dici actus consecutiuus, sed penitus principalis, &

- primarius; quia mandatum Procuræ est potius preparatorium ad actum, quam actus perfectus, & mandans nihil facit, sed dat facultatem faciendi, itaut donec per Procuratorem perficiatur sit in facultate mandantis recedere a mandato, cum tunc solum actus perfectus dicatur, suamque perfectionem recipiat, quando per Procuratorem executioni demandatur & in esse deducitur. ꝑ Regulariter enim actus debent attendi tempore, quo robur sortiuntur ex Theoric. Bald. in l. Tutoribus num. 2. ff. de testam. tutel. quem sequitur *Rota decis. 514. num. 53. par. 8 recent.* Ideoque in simili: ꝑ videmus solam animi mandantis destinationem etiam à Procuratore acceptatam non producere obligationē in illo, cum quo debet actus celebrari, vt ex not. in l. non solum §. si mandato meo ff. de iniur. tradit ad propositum Anchar. cons. 28. num. 3. ubi in vers. quando autem dicit ꝑ quod semper attenditur finis quodcumque, Vnum procedit ab altero tanquam præambulo, quia secutus inspicitur debet, non autem factum præambulum.
- Minus obstat quod in decisione huius causæ coram me sub die tertia Decembris 1646. sub 10 per manutentione ꝑ dictum fuerit possessionē D. Ceuli restrictam esse ad ratam scut. 27876. & proinde altera rata scutorum 12000. in declaratione contenta tanquam proueniens ex fideicommissio, & hereditate Cecilie sit propria eorundem DD. de Aquaiua, & consequenter etiam lite pendente illis cædi potuerit tanquam illius Cohæredibus absque vitio attentatorum, ex congestis per Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsump. 129. num. 10.
- Placuit enim responsio ꝑ quod ad effectum dignoscendi quod veniat in lito non attenditur quid verè ad actorem spectet, sed quid ab eo 12 petitum, & in iudicio deductum fuit, ꝑ cum ad litis substantiam nõ requiratur bonū lus 13 litigatoris Card. Put. decis. 80. num. 3. lib. 3. sed sufficit illam de facto verificari Franch. in cap. 1. num. 5. vt lit. pend. in 6. ibique Gemin. pariter nu. 5. in fin. *Rota in Conchen. Archipresbyteratus 16. Decembris 1588. coram Platto.* Vnde cum D. Ceulus coram A.C. litem introduxit, & hodie in Rota sustinet super toto Palatio, ac ad istum effectum præcedenter inhiberi curauit præfato Procuratori ne super illo aliquid innouaret, parum refert, quod in dicta Decisione dicatur illius possessionem esse restrictam ad dictam ratam, & super ea dumtaxat illi concedendū esse manutentionem, cum totum, & integrum Palatium fuerit in litem deductum, & effectū litigiosum; multoque minus substineri potest dicta cessio tanquam facta cohæredibus, quia præter quod adhuc non constat de prætenso fideicommissio Cecilie, & vocatione DD. de Aquaiua, vt in eadem decisione firmatur §. eoque minus dum ad effectum illam impediendi præ-
- dictus Procurator fuerat inhibitus, ꝑ inhibi-
- 14 tio siue iusta siue iniusta erat timenda. Put. decis. 385. lib. 2. in correct. Caputaq. decis. 93. per tot p. 2. *Rota decis. 214. num. 2. & 3. par. 5. recent.* Et causat attentata ex plenè deductis in Casaraugustana Distributionum, seu attentatorum 17. Februarij 1645. & in Bononien. Attentarium 18. Iuny 1646. coram me, Prout

Prout & secundo loco Domini æstimantur
esse attentatum quicquid actum fuit an. 1647.
in Curia Eminentissimi D. Card. Vicarii inter
eosdem DD. de Aquaiua, & D. Ducem Atrię
occasione pensionum huius Palatii pro supra-
dicta rata scutorum 12000. Quia dñ super hac
eadem met rata Palatii iam coram me lis in-
troducā fuerat tam vigore commissionis iac-
tationis, & iactationum obtentę per eosdem
DD. de Aquaiua, ad cuius formam ulterius
emanauit inhibitiō, † quam etiam vigore
Commissionis appellationis interpositę per D.
Ceulum eius Summ. num. 9. 13. & 17. Non po-
tuerunt aliud iudicium super eadem re coram
alio Iudice introducere, & mandatum obti-
nere circa vitium attentatorum cap. 1. de appel-
lat. l. sciendum ff. de appell. recipien. & l. 1. in fin. ff.
ad S. C. Turpil. Card. Canal. decis. 548. num. 2. & 3.
et alius in Piscien. Cappella 14. Febr. 1628. coram
bon. mem. Merlino in recent. decis. 148. num. 7. par. 5.
& nuperrimę in Romana fideicom. seu Attentatorum
11. Febr. 1647. coram R. P. D. meo Arguelles §. si
quidem.

Nec releuat quod lis in Rota non pendeat
super pensionibus debitis ab hæreditate Cardi-
nalis Aquaiuę, quodque in iudicio coram
Eminentiss. D. Card. Vicario actum non fuerit
contra D. Ceulum, sed contra D. Ducem Atrię
16 ipsorum fratrem, † Quia dum pendet super
existentia fideicommissi, & super integro Pa-
latio inter omnes fratres de Aquaiua, & Ceu-
lum, pensiones veniunt tamquam accessorię
ad fideicommissum & Palatium, ut per Cassad.
decis. 9. num. 3. de caus. poss. & propr. Lancell. de at-
tent. par. 2. cap. 4. lim. 2. num. 17. Rota in Calaguriana
Beneficij 19. Aprilis 1613. coram bo. me. Card. Sa-
17 crato. Et consequenter † citra vitium attenta-
torum non potuit inter ipsos nouum iudiciū
institui super dictis pensionibus coram diuer-
so Iudice Burr. in cap. cum M. num. 51. de Constit.
Lancell. de attent. d. limit. 2. num. 52. & seqq. Gabr. de
Indic. concl. 1. num. 6. Mandos. de Inhib. quæst. 121. n. 2.
Rota decis. 148. num. 7. par. 5. recent. & decis. 91. n. 20.
par. 6. in Leodien. Attentatorum 24. Febr. 1644. co-
ram R. P. D. meo Bichio, ac in Taurinen. Parochialis
13. Nouembris 1647. coram R. P. D. meo Celso. Ac-
18 cedentibus præsertim † clausulis quam & quas
incidentibus, & dependentibus in commissio-
nibus geminatis, quę nedum comprehendunt
causas motas, Rota decis. 34. de rescript. in non. Se-
raph. decis. 544. num. 3. Verum etiam mouendas
super eadem re, & circa idem negocium Cas.
de Grass. decis. 2. num. 4. & 5. de rescript. Burrat. de-
cis. 226. num. 6. vers. & vñ concepta, & decis. 405.
num. 1. & seqq. cum alijs in allegata Casaraugustina
Distributionum, seu Attentatorum §. Quod eo fortius
coram me, & in d. Romana fideicommissi, seu Atten-
tatorum coram R. P. D. meo Arguello §. & maximę.
Pro parte vero D. Ceuli non constare de at-
tentatis responsum fuit quia deputatio Econo-
mi ad effectum exigendi pensiones eiusdem
Palatii pro rata scutorum 27376. pro qua ipse
coram A. C. manutentionem obtinuerat, lici-
tę fieri potuit ex quo ab hac manutentione cō-
missa fuerat appellatio cum clausula sine præ-
iudicio mandati de manutenendo eius Summ.

19 num. 16. † Huiusmodi enim clausula præseruat
iurisdictionem Iudicis à quo vñque ad perfec-
tam legitimam executionem Lancell. de attent.
post Inhib. par. 2. cap. 20. num. 2. Marches. de Comm.
appell. ab execut. oblig. Camer. §. 1. num. 155. fol. 707.
& dixit Rota in Anconitana Dotis coram bo. me. Card
Mellino penes eundem Marches. par. 2. num. 2. fol. 57.
coram sanct. mem. Greg. decis. 252. num. 1. ibique Add.
num. 4. coram bon. mem. Burrat. decis. 641. num. 18. in
rec. decis. 8. num. 1. & 13. par. 6. & in Ianen. Pec-
niarię, seu Attentatorum 24. Ianuarij 1642. coram
Reuerendis. D. meo Decano §. non obstat.

Et ita resolutum fuit constare de attentatis
pro parte DD. de Aquaiua tantum, eisdem-
que esse inhibendę, ne in posterum super præmis-
20 sis aliquid innouent, quia vbi quis timet ex
facto alterius grauari potest ante factū implo-
rare Iudicis officium, vt inhibeat iuxta dispo-
sitionem text. in l. 3. qui bon. ced. poss. vbi Bald. n. 3
& alij quos refert & sequitur Molin. de Primog. lib. 1.
cap. 15. num. 11. Vtraque &c.

R. P. D. B I C H I O.

Romana Domus.

Luna 4. Maij 1648.

A R G V M E N T V M.

Immissio, quę conceditur hæredi vbi docet de
Testamento non abolito, & bonorum iden-
tatem iustificat, eidem denegatur quoties
reus conuentus habet legitimum titulum,
ita ut dicatur licitus cōtradictor, contra quem
ordinarię, non autem executiue proceditur.
Vusufructu mulieri relicto alijsque hæredibus
institutis an mulier simplex usufructuaria, vel
etiam proprietaria dicatur.

S V M M A R I V M.

- 1 Hæres qui docet de Testamento claro, & abolito, ac
de identitate bonorum immissionem obtinere debet.
- 2 Immissio super bonis venditis, pro satisfaciendo ære
alieno Testatoris denegatur hæredi.
Præceptum vendendi Testatoris operatur, ac si ipse
vendidisset. num. 2.
- 3 Possessor habens titulum à defuncto dicitur legitimus
contradictor aduersus hæredem petentem immis-
sionem. Limita, & num. 4.
Iudicio ordinario, non executiuo immissionis agitur
contra legitimum contradicteorem. num. 3.
- 4 Immissionis iudicium dicitur executiuum. num. 3.
Possessoris titulus nullus incontinenti detectus non
facit quem contradicteorem legitimum.
- 5 Prohibitio alienationis intelligitur de voluntaria.
- 6 Hæres usufructuarius non potest vendere.
- 7 Alienandi permissio in certum casum facta in ceteris
censetur denegata.
- 8 Proprietarius quando statim dicatur vocatus, ita ut
non sit expectanda mors usufructuarij. & num. 9.
- 10 Vxor instituta in usufructu an tantū usufructuaria
vel etiam proprietaria eius vita durante dicatur,
& supra. num. 8. & 9.
- 11 Curator vendere non nisi cum interuentu minoris vbi
& ille est proximus pubertati.

- 12 Curator vendere non potest sine solemnitatibus etiā quod venditio sit necessaria.
- 13 Venditio facta non seruata forma præcepti Testatoris est ipso iure nulla.
- 14 Verbum extinguere, quid importet.
- 15 per Accollationem non sequitur extinctio à Testatore considerata.
- 16 Executori Testamentario regulariter vendi non potest.
- 17 Creditum verum. & liquidum requiritur ad effectū retentionis.

DECISIO C. LXXIX.

H APRES, quia est ex Testamento Adriani Sellori, Carolus Adrianus in domum hæreditariam hodie possessam à D. Horatio Magalotto petiit immissionem, & concedendam esse Dñi censuerunt, & quia docuit de Testamento non ab obitu, aut cancellato de obitu Testatoris, necnon Bernardinæ hæredis usufructuariæ, ac de identitate domus, quæ sunt extrema interdicti adipiscendæ, ex remed. l. fin. C. edict. Diu. Adr. toll. hæredi scripto competente, Menoch. de adipisc. remed. 4. num. 199. Rot. decis. 206. num. 1. coram san. mcm. Greg. XV. decis. 35. num. 20. & seqq. part. 1. recent.

Non obstat, quod Magalottus habeat causam à Petro Paulo Lancelotto cui Bernardina Testatoris hæres usufructuaria domū vendidit pro soluendo are alieno ipsius Testatoris, qui in hanc causam vendi præceperat, ideòque titulus huiusmodi repellat hæredem non secus, ac si ipse Testator vendidisset, & cum idem operetur dictum eius præceptum, l. si hæres Testamento, ff. de empt. Abb. in cap. in causis num. 6. de clef. Grat. discept. 410. num. 2. Tiraquell. de leg. connub. gloss. 3. num. 134. Rot. decis. 446. num. 1. part. 1. recent. vel saltem possessor uti habens titulum à defuncto sit legitimus contradictor, ita ut & iudicio ordinario non autem executiuo immissionis debeat conueniri, Menoch. de adipisc. remed. 4. num. 610. Rot. decis. 127. num. 3. & 4. part. 7. recent. cum alijs allegatis per Modern. Bononien. de legit. contrad. q. 7. art. 1. nu. 30. & seqq.

Quia obiectum procederet, si Testatoris præceptum fuisset adimpletum, vel alias de validitate tituli pesser dubitari, sed ubi, ut in casu nostro titulus possessoris nullus incontinenti detegitur & legitimum contradictorem non facit hæredique ius, aut interdicti beneficium non adimit, Roland. conf. 43. num. 12. lib. 1. Afflict. decis. 374. num. 7. Seraph. decis. 256. num. 1. Rot. decis. 755. nu. 5. part. 2. recent. decis. 45. nu. 14. part. 5. decis. 261. num. 13. part. 7. decis. 430. nu. 11. coram Reuerendiss. Vrgellen. & in Bononien. fideicommissi de Rubois 10. Marty prox. prat. coram Reuerendiss. Damico Decano.

Detegitur inquam nullus titulus præfatæ venditionis factæ à Bernardina. Primo ex defectu potestatis, siquidem præceptum Testatoris, ac potestas vendendi dirigitur solum ad nepotes hæredes proprietarios, ibi: *Voglio, che li miei heredi sia o obligati ad estinguere i detti debiti con detta casa vendendola, o impegnandola, &c.* nec repugnant verba multo infra adiecta, ibi: *Non*

*voglio, che loro (hoc est nepotes hæredes) d'هرun modo siano Padroni, ne possino disporre di quello, che gli lascio sino che siano arrinati all'età di 20 anni quia intelliguntur de dispositione voluntaria nec & includunt alienationem in casu supra, per nullo à Testatore pro soluendo ipsius are alieno, Bellon. Iun. consil. 36. numer. 10. & 2. seqq. Surd. decis. 254. num. 6. Igitur Bernardina, quæ ut infra dicam fuit solum hæres usufructuaria nullatenus vendere potuit, & siue attendatur præceptum Testatoris, siue iuris communis dispositio, iuxta Text. in l. 1. §. usufructuarius, ff. nou. oper. nunc. Paris. cons. 71. num. 3. lib. 2. Castill. de usufr. cap. 20. num. 12. & seqq. Grat. discept. 636. num. 13. Giurb. decis. 79. num. 14. Rot. in Recanaten. Manutenitionis 24. Aprilis 1643. coram R. P. D. meo Cerro. Eo minus quia Testator casum, in quo Bernardinæ facultatem alienandi competere voluit specificè expressit, nempe si redditus hæreditatis pro alimentis illius non sufficerent, ibi: *Per il uitto è uestito possa alienare la sorte principale.* Vnde & in ceteris casibus denegasse censetur, ut in simili Surd. cons. 294. num. 9. & seqq. Rom. cons. 100. num. 2. Rot. decis. 115. num. 2. part. 3. decis. 651. num. 9. & seqq. part. 4. tom. 3. recent.*

Fuisse autem Bernardinam hæredem usufructuariam dumtaxat patet ex lectura Testamenti nedum, ibi: *Alla quale Bernardina lascio il uitto, e uestito, mentre uina cassamente, &c. anzi ordino, e uoglio, che à lei sia lecito subito dopo la mia morte pigliare il possesso della mia heredità, e ritenerlo mentre uina per il uitto, e uestito, verum etiam, ibi: Heredi uniuersali, &c. Instituisco, e uoglio, che siano la detta Bernardina mentre però uina cassamente herede usufructuaria, & infra, ibi: Dena liberamente, & assolutamente hauere gli alimenti, e uitto & uestito, quæ verba, ut sensui patet solius usufructus relictum important licet hæredes uniuersales instituti fuerint post mortem Bernardinæ, & postquam illius usufructus cessauerit, ibi: *Dopo, che sarà finito l'usufrutto di detta Donna Bernardina, o per la morte di essa, o per altro modo legitimo, &c. li detti Carlo, & Adriano miei nipoti, &c. siano miei heredi uniuersali, quia dum ex alijs cõstat uxorem fuisse tantum in usufructu institutam hæredes vocati post eius mortem, habentur tanquam purè, & liberè instituti in proprietate, & ita ut dilatio post mortem usufructuariæ non suspendat acquisitionem proprietatis, sed emolumentum, ut usufructus, donec usufructuaria vixerit, & censetur appositum, ut mulier interim liberè fruatur, nec ab hærede proprietario vexetur, Bald. conf. 26. lib. 5. cum alijs quos articulo plenè discusso secuta est, Rot. decis. 22. num. 8. & seqq. part. 6. recent. & in Aesina Bonorum 11. Iunij 1633. coram Eminentiss. D. Card. Hieronymo Verospio, in Mutinen. Dotis 16. Iunij 1641. coram Eminentiss. D. Card. Parzirolo, & in Recanaten. Manutenitionis 27. Iunij 1642. coram R. P. D. meo Cerro.**

Eo magis, quia institutio incipit à verbis pluralis numeri, ibi: *Heredi uniuersali, &c.* ac Testator non semel Bernardinam usufructuariam contradistinxit ab hæredibus propriariis, & tum ipsam relinquendo illorum Curatricem, ibi: *Curatrice dei miei heredi lascio,*

9 *Instituisco la detta Bernardina, tum mandando heredibus, quod ipsi alimenta subministrent, ibi: Voglio, che li miei heredi siano tenuti, & obligati à dargli della mia heredità, tum percipiendo heredibus in numero plurali, quod Domū vendant, vt æs alienum soluant, ibi: voglio, che i miei heredi siano obligati, &c.* quam contradistinctionem ponderauit in his terminis, *Rot. d. decis. 22. n. 31. pat. 6. rec.* vnde nihil refert, quod Testator Bernardinam reliquerit, *Donna è Madonna è Patrona*, quæ verba apta sunt significare absolutū dominium, quia cum in hoc casu restringantur à verbo statim adiuncto usufructuaria, ibi: *Donna, Madonna, Patrona, & Usufructuaria*,
10 & ab aliis supra, † & infra apposisis idem importantibus inferunt solum dominium vtile, & liberam dispositionem fructuum cū præminetia, *Bald. in l. legem Iuliam nu. 9. C. indict. uiduit. tollend. Dec. conf. 476. num. 1. & seq. Paris. conf. 21. num. 9. lib. 2. Sard. conf. 218. num. 14. Rot. decis. 162. num. 6. part. 2. recent.*

Nec facultas vendendi videri potest Bernardina concessa ex quo relicta fuerit heredum Curatrix, quia tantum abest, quod hoc nomine includatur, quod imò Testator mandauit, vt Bernardina fructus hereditatis, qui vltra eius alimenta superessent inuestiret pro heredibus, & de iure Curator vendere non potest,
11 nisi † cum interuentu personæ ipsius minoris vbi ille, vt in casu nostro erat proximus pubertati, *Castr. in l. nec Tutores num. 5. Cod. procur. Soccin. conf. 24. num. 45. lib. 1. Peregr. conf. 74. sub num. 4. lib. 3. Gomes. nar. resol. tom. 2. cap. 14. nu. 1. Rot. in Bononien. de Berois 28. Iunij 1641. coram R. P. D. meo Carillo, & adhibitis solemnitatibus*
12 in contractibus minorum necessarijs, † etiam si venditio fiat pro soluendo ære alieno, *l. magis puto, §. non passim, & §. in primis, ff. reb. cor. Corn. conf. 207. nu. 3. lib. 2. Dec. conf. 60. sub nu. 2. Aym. conf. 336. num. 8. Paris. conf. 93. num. 2. lib. 1. Mantie. de tacit. lib. 4. tit. 6. num. 3.*

13 Secundò venditio est nulla † ob non seruata formam præcepti Testatoris, *l. si Pupillorum, §. si prator, ff. reb. cor. Rimin. Sen. consil. 435. num. 17. Bero. consil. 182. num. 9. & 10. lib. 1. Rot. decis. 83. num. 4. & seq. coram Reuerendiss. Vrgellen. decis. 621. sub num. 5. decis. 783. sub num. 7. & seq. part. 3. recent. decis. 251. num. 7. part. 7. Mantie. de tacit. d. tit. 6. num. 9.* Voluit enim Testator venditionem fieri, vt ex pretio extinguerentur debita, vt ex inde eius Vineæ ab hypothecis Creditorum libera remaneret, ibi: *E col prezzò estinguere li detti debiti, e sodisfare à i Creditori, acciò la Vigna resti libera*, quod verbum extinguere,
14 † importat debiti eradicationem, & substantiæ obligationis interemptionem, vt dixit *Rot. in decis. 558. num. 2. inter impress. apud Cinc. de censib.* Hæc verò venditio facta fuit habita fide de precio, & reportata solum ab emptore accollatione assertorum debitorū Testatoris † per quam non sequitur illorum extinctio, & effectus liberationis vineæ à Testatore vnicè cōtemplatus, *Bart. in l. singularia nu. 19. ff. si cert. pet. Gabr. conf. 155. nu. 29. lib. 1. Sard. decis. 22. num. 6. & 7. Rot. decis. 26. nu. 5. decis. 238. nu. 2. post Cinc. de censib. dec. 749. nu. 17. coram bo. me. Buratt.*

Præterea quod venditio non vacat vehemēti suspitione fraudis, quia Bernardina eadem die, qua fuit appertum Testamentum viri, & qua ipsa laborans in extremis, Lancellottum sibi heredem instituerat, domum hanc vendidit eidem Lancellotto executori Testamentario, & vni ex assertis creditoribus viri, non iustificato eius credito, nec alijs quæ per ipsum accollari fecit, quibus in omnem euentum satisfieri potius debebat cum fructibus bonorum viri, qui ob imminentem mortem ipsius usufructuariæ die sequenti secutam erant vacaturi, vel mediante domus pignoratione dum creditores pro satisfactione non urgebant, animaduertendo, quod præceptum Testatoris est quidem præcisum circa gr̃is alieni extinctionem, sed circa modum loquitur alternatiuè de venditione, vel pignoratione domus, ibi: *Vendendola, ò impegnandola nel miglior modo, che possono*: adeò quod debuisset saltem inquire an reperiretur, qui domum in pignus acciperet, & an melius esset pignorare, quam vendere non autem præcipitanter, quo tempore grauitas morbi, & mors proxima venditricis mentem curis grauioribus occupabat, deueniri ad venditionē ad fauorem illiusmet, quem venditrix heredem instituerat, & vir reliquerat executorem Testamentarium,
16 cui † nec regulariter vendi potest, *Bart. in l. si in emptione 34. §. fin. in princ. ff. contrah. empt. Cald. de empt. & vendit. cap. 17. numer. 8. aliique relati à Modern. Vrsanenſi de execut. testam. lib. 3. cap. 3. num. 43. & se 19.*

Tandem non suffragatur D. Magalotto reſtentio ex hypothecis creditorum Testatoris quibus aſſerit de proprio soluſſe, vel aliorum ex persona Lancellotti eius authoris, quia, satis est respondere, quod de solutionibus non constat quodque oportet credita soluta esse,
17 nedum vera, † sed liquida, vt præbeant commodum retentionis, vt sapissimè dixit *Rot. in decisionibus relatis in Romana retentionis Domorum 17. Maij 1642. coram R. P. D. meo Ghislerio*, plura enim ab informantibus pro Carolo Adriano adducuntur, quæ Lancellottum ex bonis debitoris re episse prætendunt.

Et ita decisum vtrique parte informante.

R. P. D. P E V T I N G E R I O.

Placentina Decimarum de Alarza,

Luna 4. Maij 1648.

A R G V M E N T V M.

Testes, vt validè dicantur examinati locus examinis specificari debet; num autem sufficiat citatum extraiudicialiter notitiam habuisse ex decisione patebit.

S V M M A R I V M.

- 1 *Examinis locus notificari debet, vt pars examini possit affigere.*
Declara, vt num. seqq.
- 3 *Citatus coram Iudice ordinario non expresso loco indicij*

dicij censetur citatus ad comparandum in loco solito audientia, secus in delegato.

- 4 Locus examinis sufficit quod deuenit ad notitiam citati, licet expressus non fuerit.
- 5 Confessionem sufficit esse dubiam ubi ut restringat, vel conuincat certa esse debet.
- 6 Citari num. debeat, qui ab interlocutoria appellauit, & Iudicis iurisdictionem declinauit. & nn. seq.
- 8 Index, qui in uno articulo grauauit, potest super alio suspectus allegari.
- 9 Episcopus potest allegari suspectus.

DECISIO CLXXX.

POSTQUAM Capitulum Placentinum, & Adhærentes bis Testes in partibus examinari curassent ad probandam suam quasi possessionem percipiendi decimas in Tenuta de Alarza, & utrumque hoc examen defectu citationis ad videndum iurare Testes laborasset, tertium examen aggressi fuerunt, de cuius etiam validitate cum hodie de consensu utriusque partis separatim dubitari contigisset, Domini responderunt Testes Capituli non esse valide examinatos, ea scilicet ratione, quia Testes huius tertij examinis fuerunt examinati in loco Peraledæ, & qui nec in citationibus, nec in assertis notificationibus legitur expressus prout ad effectum, ut citati assidere examini potuissent, opus fuisset ad doctrinam Castrensis in l. Iudex num. 6. C. de fid. instum. cum alijs allegatis in 2. decis. huius causæ in prima instantia coram Reu. P. D. meo Bichio 14. Martii 1647. non obstat testes, quibus addi potest, Martin. Andr. decis. 41. sub num. 1. Comit. decis. 108 num. 11. quæ loci expressio hic omnino necessaria erat, licet examen factum fuerit coram Iudice ordinario, & quamuis Testes repetiti fuerint in eodem loco, ubi prius fuerant examinati, quia distinctio tradita à Gail. inter ordinarium Iudicem, & delegatum obseruat. 2. num. 12. lib. 1. & quod coram Ordinario loci examinis expressio necessaria non sit, procederet, si examen hoc factum fuisset in loco residentie Iudicis ordinarii; Tunc enim citatus etiam non expresso loco iudicij, & sed simpliciter, intelligitur citatus ad comparandum in loco solito residentie Iudicis, ut ibi Gail. in allegat. obseru. 2. num. 13. Capitaq. decis. 274. num. 4. part. 3. Attamen hic non procedit, quia locus Peraledæ non erat locus residentie Iudicis ordinarii, ideoque debebat in citatione exprimi, vel aliàs notificari citatis ex supra allegatis. Nec repetitio ibi facta Testium excusat, quia in loco Peraledæ nullum aliud examen validum præcesserat, sed solum ibi Testes sine partis citatione ad perpetuam rei memoriam examinati fuerunt.

Nec iuuat hæc limitatio quod videlicet expressioni loci opus non sit; quando aliunde probatur & locum ad notitiam citati deuenisse, cum hoc sufficiat, ad tradita per Martin. Andr. in supra allegat. decis. 41. numer. 6. Comit. decis. 108. numer. 12. Gonzal. in annot. contra nullit. numer. 72. quia hæc notitia loci aliunde habita non iustificatur, non enim deduci po-

test ex eo, quod deputatus fuerit Notarius ad recipiendum examen, idemque receptor suam deputationem notificauerit, & coram se partem citari fecerit, ad videndum iurare Testes, Summar. Capituli num. 5. & 6. nam ibi legitur utrumque emanasse in Ciuitate Placentiæ nulla prorsus facta mentione loci Peraledæ.

Neque scientiam loci conuincit prætenso implicita confessio Procuratoris Monachorum, dum inter alias exceptiones contra examen oppositas non solum de defectu intimationis loci non opposuit, sed tanquam præsens fuisset examini dixit Matthæum de Aranda non permisisse, nec consensisse, quod Monaci Testes iuductos viderent, Procurator enim istè credere potuit ad euertendum examen superabundare alias exceptiones quas opposuit, & verba illa ex quibus eius confessio elicitur potius demonstrare possunt, ideo Monacis non fuisse permissum videre Testes, quia locum in quo illi examinabantur, ignorarunt, ut bene ponderat secunda decisio coram R. P. D. meo Bichio §. neque huiusmodi, & in §. seq. ubi dicitur sufficere confessionem aliquo modo esse dubiam, cum tamen ut restringat, seu conuincat certa esse debeat ex pluribus allegat. per Modern. Casenaten. in tractat. de citat. cap. 13. num. 150.

Denique non obstat, quod Monaci ab interlocutoria appellauerint, & Iudicis iurisdictionem declinauerint, & citati non debuerint ad dispositionem Text. in cap. 2. de dolo, & contumac. Clement. 1. in eod. tit. & tradita per Gonzal. in annotat. contra nullit. sub num. 74. Cartar. decis. 99. per tot.

Quia hoc procederet si appellatio, seu recusatio fuisset friuola, taliàs secus, ut bene distinguendum declarat gloss. in d. cap. 2. verb. appellans de dol. & contumac. Rot. coram Gregor. XV. decis. 18. num. 5. & seq. sed in casu nostro Vicarius Placentinus valide, & iuste fuit allegatus suspectus, & fuit ab ulteriori eius processu appellatum non solum, quia is est Canonicus Capituli Placentini, & sic pars formalis in hac causa, sed etiam quia relaxauit mandatum, & sequestrum contra debitores decimarum, eis prohibendum ne Monasterio, ac Monacis eas soluerent, notorium est enim quod qui super unico articulo grauauit & possit etiam super alio suspectus allegari cap. proposuit 24. de appellat. gloss. in cap. dispendia, verb. quæstoribus de usuris in 6. Giga. consil. 166. numer. 6. & suspicionis allegatio etiã in & Episcopo admittitur cap. 2. vers. cum igitur, ut lite non contest. cap. placuit 2. q. 6. cap. quod suspecti 3. quest. 5. Nat. cons. 174. num. 6. & dixit Rot. in Vladislauien. Administrationis 30. May 1646. coram R. P. D. Gbifierio; Ex quibus Domini responderunt Testes Capituli non esse valide examinatos vtraque parte informantē, &c.

R. P. D. LEONE VEROSPPIO.

Nucerina Afflictus.

Luna 4. Maij 1648.

A R G V M E N T V M.

Sententia laborans manifesto vitio nullitatis, numquam transire potest in iudicatum, quapropter in presenti decisione discutitur, an sententia prolata contra Monasterium dicatur nulla, ita ut non potuerit transire in iudicatum, ex quo citatio fuerit executata contra solum Abbatem, & non contra alios Monachos capitulariter congregatos.

Verum quia Monaci non possunt conducere aliqua bona absque licentia Apostolica, & absque euidenti utilitate, ideo secundo loco demonstratur, ex quibus huiusmodi requisita satis sufficienter dici possint interuenisse.

S V M M A R I V M.

- 1 Sententia valide, & iniuste prolata transit in iudicatum, appellatione non interposita infra decendium.
- 2 Sententia in iudicatum transacta, executioni debet demandari.
- 3 Restitutio in integrum quamvis petita ab Ecclesia, vel minore, deneganda est, ubi non constat de lesione.
- 4 per Contradictas legitime potest quis conveniri, si personaliter citatus in assignato termino non comparuit.
- 5 Conductor pro eadem quantitate, rem locatam reconduxisse censetur.
- 6 Confessio etiam in precibus emissa, contra supplican-tem, plene probat amplia, ut num. 7.
- 7 Locatio censetur effectuat ex subsequens solutionibus assiduam, licet non doceatur de instrumento locationis.
- 8 Scriptura non requiritur ad substantiam, & perfectiorem locationis.
- 9 Citatio contra Monasterium non sufficit, ut sit executata contra Abbatem, sed debet exequi quoque contra Monachos capitulariter congregatos.
- 10 Citatio contra Monasterium, executata contra Abbatem, quando substat.
- 11 Sententia lata contra solum Abbatem postquam ipse a iure decesserat, est nulla.
- 12 Sententia lata contra mortuum est valida si non constat, quod de eo tempore, illius obitus Indicis innovaverat.
- 13 Causa ordinaria in prima instantia ad partes sunt remittenda, & si decidantur in Vrbe, sententia de super lata est nulla.
- 14 Contractus in Vrbe celebratus, ibique destinata solutio, controversia super huiusmodi contractu in Vrbe cognosci, & terminari possunt.
- 15 Contractus presumitur stipulatus in Vrbe, si uterque contrahentium in Vrbe degebat.
- 16 Conductor si se obligavit solvere pensionem assiduam in Vrbe, ibidem quoque solvere tenetur subconductor.
- 17 Solutio ubi fuerit a partibus destinata, declaratur ex subsequens observantia solutionum.

Par. X. Recent.

19 Ecclesiastici Regulares non possunt absque Sedis Apostolica licentia, & euidenti utilitate Monasterij aliqua bona conducere.

20 Bona Ecclesiastica non possunt locari ultra triennium.

21 Contractus quando est nullus, contrahentes non tenentur ad observantiam.

22 Utilitas Monasterij in re conducta quando presumatur adfuisse.

D E C I S I O CLXXXI.

Conduxerat ad nouennium ab Eminenti-ss. Commendatario Marinus bona Abbatiae de Saxo ferrato pro annuo redditu scut. 1300. & deinde praevia S. Congregationis Concilij licentia sublocaverat Monasterio S. Crucis eiusdem Oppidi. Quod cum integram pensionem solvere recitasset, coram A.C. per sententiam obtinuit condemnari. Commissa postmodum mihi causa super huius executione sententiae. Dubitavi An illa in iudicatum transierit, & executioni debeat idcirco demandari, vel potius constat de causis restitutionis in integrum Monasterio competentibus. Et pro re iudicata DD. responderunt. Quia post quatuor menses, & sic ultra decendium a iure praescriptum interposita legitur appellatio quo elapso, sententia valide, ac iniuste prolata transit in iudicatum cap. Rom. §. si vero cap. concertatione de appellat. authent. hodie C. eodem tit. ac & executionem consequi debet ex disposit. text. in l. ult. C. de execut. rei iudicatae cap. quo ad consultationem C. de sententia, & re iudicata, praesertim & quia nullum lesionis argumentum ostenditur, sine quo beneficium restitutionis in integrum denegatur ab Ecclesia, licet vel minore petitem, ut probat text. in l. si ex causa indicati ff. de minoribus l. nam postea §. si minor ff. de iureiurando notat glos. in l. penult. in verb. necessarium C. si adversus rem iudicatam Odd. de restitut. in integrum par. 1. q. 36. art. 2. & 3. num. 15. Rot. in Romana restit. domus 17. Iunij 1615. coram bon. mem. Card. Verospio.

Huius vero sententiae validitas per contradictas latae dignoscitur tum ex subsequens in processu causae citationibus necessariis, tum ex monitorio personaliter intimato, & quo praecedente, Monasterium per contradictas potuit legitime conveniri, dum in assignato termino non comparuit, ut notat Castren. in l. ad peremptorium num. 6. ff. de iudiciis, Vestrius in prax. lib. 1. cap. 1. num. 2. & 4. Rota coram Verallo dec. 107. nu. 4. par. 1. 102. num. 1. & 135. par. 3. coram Cassad. dec. 6. num. 6. ut lite pendente, Rota decis. 15. de rescriptis, ubi Add. num. 1. & decis. 10. num. 1. de re iudicata in novis.

Iustitia quoque convincitur ex praecedenti locationis instrumento cum Eminenti-ssimo Commendatario per Marinum stipulato pro annuo redditu scut. 1300i & pro quo reconduxisse censetur Monasterium in eodem assidu subrogatum ad text. in §. si igitur vers. unde consequens Auth. de hereditat. qua ab intestato deferuntur notat Bart. in l. 1. §. assidu ff. si cuius testamento liber esse iussus fuerit Aret. in rubr. ff. de acquirenda possessione

O O

num. 30

num. 5. Ciriatus Contron. 278. num. 63. cum seqq. & plures alij relati per Gabriel. de reg. iuris conclus. 2. num. 2. & 5. & in Ariminen. Castrorum 14. Februarij 1642. coram Reuerendis. D. meo Decano in §. quibus non obstat. Subrogatum verò fuisse Monasterium demonstrat, siue licentia in Sacra Congregatione Concilij ab eo impetrata, vt centum posset constituere in scutis mille soluendis Marino priori conductori Abbatiae, cuius locationem mediante praedicta solutione pecuniae sibi cedi obtinuerat, † Cum talis confessio in praecibus emissa contra supplicantem plenè concludat, vulg. lege cum praecum C. de liberali causa, & ibi communiter DD. Gabriel. de confessis concl. 4. num. 1. Adminiculata † praesertim ab effectiua solutione praedictorum scutorum 1000. vt aduertit Salicet. in l. si mater num. 1. C. de contrahenda emptione, quem sequitur Bald. in l. cum oportet in princip. C. de bon. que liberis Iason. in l. si is qui num. 11. ff. de vulgari Decius in l. si donatione numer. 31. C. de collat. Alex. conf. 18. num. 2. & 3. lib. 3. Tiraquell. in l. si unquam in verbo donatione largitus num. 100. C. de remoc. donat. Siue † subsequente solutione affectum Eminentiss. Commendatario à Monasterio peractae post expiratam primam locationem secum antea contractam. Inde enim resultare videtur observantia locationis inter interpretatiua excludens dubitationem effectiua contractus iuxta textum in l. si de interpretatione, & l. minime ff. de legibus, & cap. cum dilectus de consuetud. cap. cum venissent de institutionib. licet nullo sublocationis instrumento fulciatur, † dum scriptura ad substantiam, & perfectionem huiusmodi contractus non requiritur l. pactum quod bona fide ff. de pactis l. in exercendis C. de fide instrum. l. cum res, & ibi Bart. & Bald. num. 1. Castrens. in princip. C. de probat. Gomes. de contract. cap. 2. num. 17. Carocius de locato par. 1. q. 7. num. 2. cum seqq. Rota decis. 377. num. 1. par. 1. diuers. & 199. num. 10. par. 2. recent.

Non obstant nullitates contra sententiam excitatae, quia ex facto corruunt, vel ex iuris dispositione tolluntur, † Et quidem prima deducta ex citatione personali contra Abbatem Monasterij tantum executam tamen in hac causa admodum praediciali exequi quoque debuisset contra Monachos capitulariter congregatos iuxta glos. in cap. si capitulo in verbo facta de concessione praebenda lib. 6. notat Vant. de nullit. ex defectu citationis num. 144. Alex. conf. 219. numer. 2. & 11. lib. 6. Rot. coram Canal. decis. 435. num. 1. Re- mouetur ex relatione executoris, † attestantis, se perperam instetisse coram Abbate, Procuratore generali, ac Priore, vt Capitulum conuocarent. Hac enim instantia peracta, sustinetur citatio, licet capitulariter postmodum executam non fuerit, vt aduertit eadem glos. in d. cap. si capitulo in verbo factam, Lucas Petrus in praxi lib. 1. cap. 1. num. 16. Rota in Tardonen. bonorum 15. Decembris 1614. coram Manzanedo, & in Colonien. Monasterij 4. Aprilis 1629. coram Valdo. Add. ad decis. Greg. 584. num. 6.

12 Altera nullitas † fundata in prolatione sententiae contra solum Abbatem postquam ipse decesserat à iure idcirco reprobata per textum in l. non solum §. morte ff. de noui operis nuntiat. & in l.

eius qui in provincia ff. de rebus creditis l. nulla subditio C. de procuratoribus aduertit Vant. de nullit. ex defectu citat. num. 185. Ex facto destruitur, ex quo constat contra Monasterium quoque fuisse, 13 pronunciatum. † Praeterquam eadem sententia licet solius Abbatis condemnationem contineret, nullitatis tamen vitio redargui non posset, dum tunc temporis eiusdem obitum. Iudici innotuisse ex aduerso non probatur, prout fore necessarium aduertunt DD. in l. vn. C. vt quae sunt Advocatis Gail. practicarum obseruat. lib. 1. cap. 109. num. 4. Guidopapa quast. 86. num. 2. Beccius conf. 110. num. 1. & 3. Mastrill. dec. 137. num. 14. & 15. Rota in Romana locationis horti 31. Aprilis 1634. coram bon. mem. Merlino. Tertia demum † nullitas inde excitata, quod haec causa tanquam ordinaria, in prima instantia decidi non potuit ab A. C. sed ad partes foret remittenda, prout alias respondit Rota in Spoletana Pradij 9. Decembris 1619. coram Sanctiss. D. N. & 28. Maij 1632. coram bon. mem. Card. Verospio, cessat ex † quo contractus in Vrbe sancitus fuerat ibique destinata solutio, adeoque ex utroque capite potuit in Vrbe cognosci, ac terminari, vt in terminis celebrati contractus in Vrbe probat text. in l. haeres absens §. proinde ff. de Iudicijs, & aduertit Felix. in cap. licet 20. num. 19. de foro competentis Surd. conf. 205. num. 13. Roland. conf. 48. numer. 19. volum. 3. Alex. conf. 164. num. 2. vol. 6. Rota decis. 847. num. 2. par. 3. diuers. & decis. 395. numer. 3. par. 1. recent. & in terminis destinatae solutionis in Vrbe probat text. in l. contraxisse ff. de act. & obligat. notat Mantua sing. 298. num. 1. Rota Ianuen. decis. 105. num. 2.

Hunc verò contractum in Vrbe fuisse stipulatum ibique destinatum solutionem elicitur ex confessione Monasterij emissa in praecibus Sacrae Congregationi porrectis in quibus fatebatur reconductionem Abbatiae conclusam ab Eminentiss. Commendatario cum Marino primo conductore, vt Monasterium subrogaretur in affectu. † Dum enim in Vrbe vterque debebat, in Vrbe quoque praesumitur peractum fuisse contractum sublocationis. † Et dum Marinus ad pensionem affectus in Vrbe soluendam se astrinxerat, ibidem quoque soluere tenebatur Monasterium ipso primi conductoris subrogatum ex latè deductis in Bononien. bonorum 17. Iunij 1641. coram R. P. D. meo Cer- 18 ro, attenta praesertim successiua solutione affectuum ab eodem Monasterio in Vrbe peracta cum talis observantia declararet, vbi partes solutionem destinauerint ex not. in l. Iulianus §. proinde ff. ad Macedon. l. quadam sunt ff. de rebus dubijs. Becc. conf. 101. num. 49. Surd. conf. 527. num. 11. Card. Mant. de tacit. lib. 2. tit. 1. num. 5.

19 Nec pariter obstat contra sententiae † iustitiam quod similes contractus in personis Ecclesiasticis absque Sedis Apostolicae licentia reprobentur, vt in cap. 1. & toto tit. de Clerici, vel Monaci secularibus negotijs se immisceant, & quae desiciente vna cum euidenti utilitate Monasterij huiusmodi sublocationis contractus † nec potuerit sublineri ultra triennium, vt expresse disponitur in extrau. ambros. de rebus Ecclesiae non alienandis, & latè persequitur Genar. variarum lib. 2.

21. lib. 2. cap. 18. num. 4. & 5. ex quo idcirco, † ut reprobato ac irritato, nec idem Monasterium, potuerit conueniri ad solutionem pensionis conuentæ iuxta glos. in l. pradiorum C. de pradijs minorum Notant DD. in l. nam, & postea §. si minor. ff. de iureiurando Rota decis. 375. num. 6. par. 5. recent.

Quia huiusmodi licentia in Sac. Congregatione Concilij ostenditur expedita. Euidens vero † utilitas Monasterij conuincitur ex decreto Executoris ad hunc effectum ab eadem Sacra Cōgregatione deputati, quod presumptionem obtinet veritatis, donec manifeste cōtrarium doceatur iuxta text. in l. ab ea parte §. ult. ff. de probat. & in cap. sicut in fine de sententia, & re iudicata. Imola cons. 98. num. 9. & 10. Surd. dec. 106. num. 9. Rota coram Seraph. decis. 337. num. 6. & 646. num. 1. in fine par. 2. recent. nec destruitur ex testibus super euidenti utilitate coram Executore examinatis, cum non concludentibus, quia à Monasterio non docetur prædictum Executoris decretum his tantum depositionibus fuisse innixum, adeoque DD. censuerunt hanc exceptionem uti turbidam sententiæ iustitiam, infringere non posse, illius tamen releuantiam in alia dubij propositione, quatenus iustificetur reseruarunt discutiendam.

Et ita vtraque &c.

REVERENDISS. P. D. CERRO
Sacrae Rotæ DECANO.

Romana Subhastationis de Alexijs.

Veneris. 15. Maij 1648.

ARGUMENTVM.

Subhastatio bonorum Viri, quæ loco pignoris ab Vxore detinentur, fieri debet ipsa non amota, sed firma remanente in sua possessione; & licet esset creditrix anterior, attamen huiusmodi subhastationem pati deberet ad effectum in primis, & ante omnia sibi satisfaciendi de suo credito, & de eo, quod superest cæteris creditoribus posterioribus; Si verò huiusmodi bona essent possessa ab Vxore tamquam sibi data in solutum à Viro, an, & quando in hoc casu teneatur pati subhastationem latè discutitur.

SUMMARYVM.

- 1 Subhastatio bonorum Viri impediri nequit ab Vxore possidente iure pignoris, licet sit Creditrix anterior.
- 2 Subhastatio bonorum Viri, quæ possidentur ab Vxore loco pignoris, facienda est ipsa non amota à sua possessione, & ad quem effectum.
- 3 Subhastatio bonorum Viri non est retardanda dum ex ea magnum commodum paratur creditoribus, & Vxori nullum damnum inferitur.
- 4 Tertius possessor non potest impedire executionem sententiæ, quando ipsi non est damnosa.
- 5 Enunciatiua referri, & intelligi debet de contractu

Part. X. Recent.

antecedenti, dum de alio posteriori in rei veritate non constat.

- 6 Productio tituli inualidi, & insufficientis, tollit presumptionem melioris tituli.
- 7 Amissio instrumenti non presumitur.
- 8 Amissionem instrumenti deducens, nedum probare, debet causam sequi amissionis, sed etiam debet iustificare, quod sine sua culpa contigerit.
- 9 Amissio instrumenti rogati in Curia cessat, & quare.
- 10 Referenti ut credatur sine relato, quid requiritur.
- 11 Verba, pleno naturali, & titulari dominio, verificantur etiam in simplici dominio possessionis & perceptionis fructuum.
- 12 Verbum, pleno iure, plerumque non significat plenitudinem omnimodam respectu proprietatis, & domini, & quomodo restringatur.
- 13 Dominium aliud est proprietatis, aliud verò hypotheca, & ususfructus.
- 14 Possidens non tenetur iustificare titulum suæ possessionis: intellige procedere ut nu. 15. & 16. & quando secus num. 17.
- 18 Subhastationis bonorum Viri, quando impediri non possit ab Vxore allegante, quod dicta bona sibi data fuerint in solutum ab eius Viro, & quando secus num. 19.
- 20 Productio tituli insufficientis, & inualidi, excludit existentiam alterius melioris, & quare.

DECISIO CLXXXII.

EMANATIS coram me duabus resolutionibus altera 12. Decembris 1644. in qua dictum fuit non esse procedendum ad subhastationem bonorum ab Antonina possessorum, altera 15. Februarij 1647. * præcedentis reuocatoria, Dubitatum fuit hodie, An esset standum in primo, vel ultimo loco decisio, & persistendum esse in ultimo loco Domini resolverunt.

Subsistit namque fundamentum posterioris resolutionis, quod per exhibitionem Instrumenti census euidenter pateat Iulium Vrsinū hæredem Alexii de Alexijs communis debitoris non dedisse Antoninae bona, de quibus agitur, in solutum, prout in prima decisione suppositum fuerat, sed solum eidem assignasse certam ratam fructuum, & pensionum temporaliter duraturam donec, & quousque eidem restituerentur scuta 3000. pro residuo suæ dotis, ut ex instrumento desuper confecto die 13. Iulij 1617. Summ. creditorum præteritæ positionis num. 5. † Unde dum Antonina prædicta bona possidet tantummodo iure pignoris, licet sit creditrix anterior, impedire nequit subhastationem per alios creditores faciendam ex clara dispositione tex. in l. à Dino Pio §. quod si res fuerit pignorat. de re. iudic. Præsertim cum ex forma rescripti impetrati per creditores à fel. rec. Urbano VIII. subhastatio fieri debeat ipsa Antonina non amota à sua possessione, sed ea firma remanente, & ad effectum in primis, & ante omnia sibi satisfaciendi de suo credito, & de eo quod superest cæteris creditoribus posterioribus; † Dum itaque deueniri debet ad subhastationem sine præiudicio suæ possessionis, quam ipsa non est dimissura, & exinde

magnum commodum paratur creditoribus illi verò nullum damnum infertur, est iuri cōsentaneum, quod subhastatio non retardetur, vt omnium indemnitati prouideatur per ea, quæ in fortioribus notat *Part. in l. penul. ff. de petit. hered.* quem referunt, & sequuntur *Castren. conf. 179. num. 9. par. 1. & Continenci conf. 23. q. 15. num. 192.* concludentes ꝑ tertium possessorem non posse impedire executionem sententiæ quando ipsi non est damnosa.

Et iterum visa fuit nullam habere subsistentiam somniata datio in solutum ex alio consensu, vt supponitur præstito per eundem, Iulium anno 1620.

5 Quia ꝑ enunciativa mandati de immittendo relaxati ab A. C. anno 1622. super qua hoc suppositum totaliter ab altera parte fundatur, præter quod ad nihilum deferuire potest ob nullitatem, & iniustitiam, quas patitur dictum mandatum, vt firmatur in dicta vltima decisione, referri, & intelligi debet de præcedente consensu, & assignatione in pignus supra expressa, facta dicta die 13. Iulij 1617. dum de alio posteriori in rei veritate non constat ad *tex. in l. 2. ff. de liber. & posthum. Roman. conf. 165. num. 8. lib. 2. Giurb. decis. 45. num. 9. sanct. mem. Gregor. decis. 90. num. 3. in d. decis. relati*, Eoque magis quia in dicto mandato expressa non legitur, neque dies neque annus dictæ præsentæ dationis in solutum, vnde pernecessè debet intelligi de prædicto consensu, & assignatione in pignus, de qua constat per publicum Instrumentum; ꝑ Ponderando insuper quod Instrumentum huius consensus, & assignationis productum, & exhibitum fuit ab ipsamet Antonina ad effectum impediendi huiusmodi subhastationē, & ideo intrat conclusio passim à Rota firmata quod productio tituli inualidi, & insufficientis melioris tituli præsumptionem tollit, vt in *decis. 731. num. 19. part. 1. diuers. coram sanct. mem. Gregor. decis. 467. num. 7. in recent. decis. 412. num. 2. par. 2. coram Reuerendissimo Vrgellen. decis. 285. num. 148. in Nouarij. honorum 1. Iulij 1644. coram Reuerendiss. D. meo Decano S. neque huiusmodi, & in Hidentina Parochialis. 5. Decembris 1646. coram me S. quia diu ipsemet.*

Nec iuuat allegare quod Instrumentum dicti posterioris consensus deperditum, & amissum fuerit.

7 Quia ꝑ amissio non præsumitur *l. si quis ex Argentarijs ff. de edend. Natt. conf. 166. num. 12. Surd. conf. 109. num. 9. Rota in recent. decis. 18. numer. 22. par. 7. & coram Card. Canaler. decis. 82. num. 6.* & ꝑ parti illam deducenti incumbit onus nedum probandi casum sequutæ amissionis, sed etiam iustificandi quod sine sua culpa contigerit *Part. in d. l. si quis in argentarijs S. An nec heredi num. 4. Castren. conf. 301. num. 1. lib. 1. Alex. conf. 54. num. 5. lib. 1. Ruyin. conf. 70. num. 6. lib. 4. Honded. conf. 19. num. 17. & 18. lib. 1. Rota decis. 452. num. 8. par. 3. recent.* Sed cessat in proposito quoad hoc quælibet hæsitatio, ꝑ quia agitur de instrumēto rogato hic in Curia, vbi originale illius des stylo remanet penes Notarium rogatū. Ideoque cessat penitus allegatæ amissio ex notat. in *cap. cum olim il primo de prinil. & in l. testium C. de*

testib. vt plurimum autem firmatum fuit in Distentina Censur. 27. May 1647. coram R. P. D. meo Corrado.

Propterea vis fieri non potest in verbis enunciativis dicti mandati ibi, *Consensit & suum consensum dedit, & præsstitit, vt iure medio dicta Domina Antonina pro satisfactione dicti sui crediti dotalis dicta bona habeat possideat &c. pleno naturali, & titulari dominio,*

Quia præter quod in mandato non exprimitur tenor consensus per extensum ꝑ vt requiritur ad hoc vt referenti credatur siue relato, ex deductis in *Neapolitana pensionis 27. May 1641. coram R. P. D. meo Bichio S. & in omnē euentum: Animaduersum fuit prædictam enunciativam commodè conciliari posse cum consensu, & assignatione ratæ fructuum, ꝑ quia verba pleno naturali, & titulari dominio verificantur etiam in simplici dominio hypothecæ, videlicet possessionis, & perceptionis fructuum, vt in similibus considerauit Rota in *Romana Officij 31. Ianuarij 1628. coram bon. mem. Pironano in recent. decis. 140. num. 7. & 8. par. 5. & de verbo pleno iure, quod plerumque non significet plenitudinem omnimodam respectu proprietatis, & dominij, sed restringatur secundum subiectam materiam ad solam possessionem, & perceptionem fructuum tradunt Ruyin. conf. 137. num. 3. lib. 2. Menoch. conf. 21. num. 26. & dixit Rota in Meleuitana fendi 10 May 1632. coram bo. me. Merlino in recent. decis. 129. num. 18. & decis. 210. num. 55. & 56. part. 6. ꝑ Dominium enim aliud est proprietatis, aliud verò Hypotecæ, & vsusfructus vt magistraliter distinguen. docet Bald. in l. proprietatis num. 1. Cod. de probat. quem refert, & sequitur Rota in dicta Rom. Officij coram bo. me. Pironano num. 7.**

14 His positis clarè liquet ꝑ non applicari theoricam Bartol. in *supracit. leg. à Dino Pio S. si super rebus num. 4. de re iudic.* quod scilicet possidens non teneatur iustificare titulum suæ possessionis.

Quia vt respondetur in dicta vltima decisione ꝑ procedit quando possidens non allegat titulum, sed solum dicit se possidere, quo casu non cogitur docere de titulo cum hic ex sola possessione præsumatur in quibus terminis loquuntur *Couar. præf. quæst. cap. 16. numer. 4. Parlador. rer. quotid. lib. 2. cap. fin. par. 4. S. 5. num. 3. Peguer. decis. 205. num. 7. sanct. mem. Gregor. decis. 22. num. 3. in dicta decis. relati S. ex his itaque, & præter illos Angel. Aretin. conf. 98. num. 11. Cartar. decis. 52. num. 4. & 5. ꝑ vel quando allegat titulum aliunde habitum, quàm à debitore, tunc enim sufficit quod doceat de titulo colorato, & apparenter absque onere plenioris iustificationis, & in his terminis loquuntur *Felin. in cap. super num. 16. vers. Intellige tamen de re iudic. Gorzadin. conf. 103. num. 10. vers. secundo respondeo Sess. de Inhib. cap. 5. S. 10. nu. 43. ꝑ secus autem quando possidens nō stat in terminis simplicis possessionis, sed vltius allegat titulum habitum à debitore, hoc enim casu allegans illum habuisse à debitore fatetur Debitorem olim fuisse Dominum, & propterea dū subdit illum amplius non possidere, sed possessionem à se abdi-**

abdicasse, illaq; ad ipsū deuenisse titulo dationis in solutū donationis, vel similis tenetur docere valde, & legitimè deuenisse, & sic siuè agat, siuè cōueniatur cōcludēter probare debet validitatē dationis insolutum, donationis, vel similis, & egregiè distinguendo consulit *Cassens. conf. 143. sub num. 3. vers. probatio autem lib. 2.* quam distinctionem vti veriore amplexa, fuit *Rot. in Romana, seu Esina donationis 23. Martij 1640. coram R. P. D. meo Ghislerio, & in Anconitana dotis 28. Aprilis 1643. coram me.*

18. Dū igitur Antonina allegauit habuisse à Julio debitore bona, de quib. agitur in solutū donatione in solutū concludenter non iustificata, nec possessio, nec protestatio desuper facta iuxta Cautelā Angeli in d. l. à Dico Pio, illi suffragantur ad impediendam executionē, seu bonorum subhastationē, vt tradit *Parlador. vbi supra dicto cap. fin. par. 4. §. 5. num. 20. cum alijs allegatis in dictis Romana, seu Esina donationis, & Anconitana dotis supra relatis.*

19. Nec applicantur † deducta in Bononiens. Dotis 27. Iunij 1647. coram R. P. D. meo Meltio, quia ibidem verè constabat de datione in solutum quæ nedū in proposito non iustificatur, 20. quinimò † constat de contrario ex instrumēto exhibito ab ipsamet Antonina, exhibent enim huiusmodi contentum pœnitus insufficientem pro retardandā executione, & bonorū subhastatione excluditur prorsus existentia alterius melioris, cum meliorem, & validiorē produxisse præsumatur, vt præter supra relatos tradunt, *Innoc. in cap. dudum num. 2. vers. sed quia de decim. Lotther. de re benefic. lib. 3. cap. 21. num. 38.*

Cæterum de possessione creditorum, & de mandato Procuræ Castani, qui illam apprehendit, Domini non dubitarunt cum iustificentur ex deductis in dicta decisione §. de possessione autem cum duobus seqq. repetita verò ab altera parte remanent sublata ex responsionibus in ea datis, cum quibus Domini transierunt.

Et ita resolutum vtraque parte informante, &c.

Decisiones istæ emanantæ in hac eadem sub diebus 12. Decemb. 1644. & 15. Februarij 1647. coram eodem Reuerendiss. D. Cerro Decano, cum impressas adhuc non reperio, ponam infra in Miscellanea.

R. P. D. GHISLERIO,

Postea Episcopo IMOLEN,

Terracinen Fideicommissi de Pilorcijis.

Veneris 15. Maij 1648.

ARGUMENTVM.

Reciproce substitutionis materiam præsens cōprehendit decisio ad interpretationem illius triplicis requisiti, quod nempe omnes sint vocati, quod fiat vltimo morienti, quodque in tota hæreditate intelligatur facta, hinc agitur de coniecturis ad hanc substitutionem assignari solitis.

Par. X. Recent.

S V M M A R I V M.

- 1 Reciprocam substitutionem ad inducendam de linea ad lineam tria requiruntur, & quæ.
- 2 Testatorem ex quibus deducatur voluisse inducere reciprocam inter lineas à se vocatas.
- 3 Verbum supradictis, repetit vniuersalitatem bonorum expressorum in institutione.
- 4 Substitutio feminarum, vt dicatur facta per reciprocam sufficit, quod virtualiter, & interpretatiue contineat æqualitatem institutionis.
- 5 Expressio vbi pro forma non requiritur sufficit, quod sit relativa.
- 6 Substitutio quando dicatur facta vltimo morienti. & num. 8. & seqq.
- 7 Substitutionem fuisse factam vltimo morienti, sufficit quod hoc interpretatiue colligatur.
- 8 Substitutio pluribus facta, quando resoluitur in suas singularitates, & num. 9. & 10.
- 11 Collectio plurium personarum, etiam gradum cum verbo denotante perpetuitatem, reciprocam inducit fideicommissum. & num. 12.
- 13 Fideicommissum reciprocum inducitur ex qualitate conseruande agnationis, & quando. & num. 15.
- 14 Masculinitas pluries repetita arguit rationem conseruande agnationis.
- 16 Substitutionis reciproca de linea ad lineam potissima coniectura est digressio ad plures gradus substitutionum.
- 17 Fideicommissum reciprocum censetur inductum ex onere fideicommissarij iniunctum, quod aliàs ad impleri non posset.
- 18 Substitutio feminarum facta post deficientiam masculinorum diuersæ lineæ, quando omnibus, quando verò solum masculis proprij columnelli facta dicatur, & & num. 19.
- 20 Linea secūda vocata dici non potest, nisi expleta priori linea.
- 21 Reciproca inducitur etiam sine illis tribus requisitis solitis vbi plures concurrunt coniectura.
- 22 Coniecturæ faciliores suffragantur inter descendentes testatoris.
- 23 Coniecturæ, quæ sufficiant ad inducendam reciprocam inter transuersales.
- 24 Filia in portione sui patris excludi non debet per transuersalem.
- 25 Feminarum substitutio quando dicatur facta in tota hæreditate, & quando non. & num. seqq.
- 26 Relatio facta per verbum supradictis repetit vniuersalitatem bonorum.
- 27 Reciproca substitutio sufficit, quod interpretatiue referatur ad vniuersam hæreditatem, cum non requiratur expressa.

DECISIO CLXXXIII.

OR TA controuersia inter Franciscum, & Blasium de Pilorcijis hæredes Nicolai Pilorcii senioris, an decedente Blasio sine filiis masculis constaret de fideicommissio dicti Nicolai ad illorum fauorem, & eorum filiorum masculorum, ad effectum excluden. Lauram filiam dicti Blasij à portione sui Patris; Emanauit decisio coram me sub die 30. Martij 1637. in qua supposito fideicommissio, quod inter partes non controuertebatur, fuit resolutum

O o ;

lutum

Iutum, nullam adesse reciprocam substitutionem inter lineas, ideoque Lauram non esse excludendam à portione Blasij Patris quodcumque casus dicti fideicommissi euenerit; pluries proposita causa super eo, an esset reuocan. seu confirman. dicta decisio: DD. illam reuocan. censuerunt. Quia considerato testamento à dicto Nicolao condito, in quo hæredem vniuersalem omnium suorum bonorum, iurium, & actionum vbique existentium instituit Paulum Pilorcium eius nepotem, ac eius filios masculos, quos omnes, & eorum filios masculos, & ab illis perpetuò ex linea masculina descendentes titulo honorabilis institutis hæreds instituit etiã per fideicommissum, & casu quo linea masculina non adesset, seu quodcumq; deficeret, voluit, quod fœminæ succederent cum honoribus, & oneribus supradictis, de quibus in testamento clarè apparet ex hac prælatione lineæ masculinæ fœminis substitutis in eo concurrere tria requisita, quæ solent ponderari ad inducend. reciprocã & de linea ad lineam, vt notat Mant. de coact. lib. 7. tit. 5. num. 15, nempe quod illi, inter quos prætenditur reciproca, sint omnes vocati; quod postrema substitutio sit facta vltimo morienti, & quod in tota hereditate; Cum enim impossibile sit, quod substitutus succedat in tota hereditate atea in duas lineas diuisa, nisi per reciprocã de linea ad lineam tota hereditas ad vltimum linearum prius deuenerit; Ideo concludi debet, testatorem voluisse inducere tacitam reciprocã inter lineas, ex tex. in l. Titia seio §. scia libertatis, ff. de leg. 2. & ibi DD. Soccian. conf. 119. num. 17. & 18. lib. 3. Sord. conf. 429. num. 7. Decian. conf. 28. num. 15. & seq. lib. 2. Rota decis. 300. num. 10. decis. 361. num. 15 & decis. 493. num. 9. par. 1. rec. & coram R. P. D. meo Bichio in Romana fideicommissi de Zefiris 8. Februarii 1647. §. 2. nisi in fine.

De primo, quod omnes descendentes ex linea masculina Pauli hæredis instituti sint honorati, constat ex verbis testamenti, ibi, quos omnes, & eorum filios masculos, & ab illis perpetuò ex linea masculina descendentes titulo honorabilis institutionis hæreds instituit, &c. vt admittit decisio, quæ reuidetur §. quoad primum.

De secundo, quod substitutio fœminarum sit facta in tota hereditate patet ex illis verbis, Fœminæ succedant cum honoribus, & oneribus supradictis, verbum enim supradictis repetit & vniuersalitatem bonorum expressorum in institutione, vt in puncto Peregr. conf. 72. nu. 24. vers. ubi quando præced. instituit lib. 1. Galuan. conf. 34. num. 29. vers. sufficit ergo Ruin. conf. 180. num. 5. lib. 2. Rot. in Terracinen. fideicom. 14. Decembris 1643. coram R. P. D. meo Ottobono §. quod nam. aliàs fœminæ non dicerentur vocatæ cum honoribus, quibus succedit hæres primi gradus, nisi & ipse ad totam hereditatem vocatæ censeretur, & sufficit, quod dicta substitutio fœminarum virtualiter, & interpretatiue contineat eandem æqualitatem institutionis vniuersalis Galuan. d. conf. 34. num. 26. & seq. Rota dec. 300. num. 12. vers. ultra quod decis. 361. num. 16. & decis. 266. num. 23. par. 1. recent. decis. 258. num. 12. coram

Reuerendiss. Vrgellen. quia quando non requiritur expressio pro forma, & satis est relatiua expressio, etiam si non sit facta verbis formalibus Socc. sen. conf. 4. num. 4. conf. 62. num. 8. lib. 4. Rot. coram bon. mem. Cocc. decis. 487. num. 2. & sufficere mentem in hoc comprehendere æquipollenter dixit in puncto Rota d. decis. 266. numer. 23. par. 1. recent.

De tertio, quod sit facta substitutio fœminarum vltimo masculo totius descendentiæ masculinæ, non potest dubitari ex illis verbis: casu quo linea masculina non adsit, seu quodcumque deficiat, fœminæ succedant, &c. ex quo enim omnes descendentes ex linea masculina fuerunt perpetuò vocati, & in defectum lineæ fœminæ substitutæ, perinde est, ac si vltimo morienti ex dicta linea substitutio fœminarum facta fuisset, Ruin. conf. 104. nu. 9. lib. 3. Peregr. conf. 62. sub num. 25. vers. nunc autem addo, & conf. 54. num. 6. & 7. lib. 1. conf. 19. sub. num. 7. vers. quarta propositio lib. 5. Galan. d. conf. 34. num. 43. & seq. Rimin. sen. conf. 189. num. 17. vers. ergo & isti nepotes lib. 1. Laderch. conf. 169. num. 3. vers. & in terminis Rota coram Reuerendiss. Vrgell. decis. 192. num. 2. decis. 694. num. 9. vers. & facta tom. 3. par. 4. recent. sufficit enim interpretatiue colligi restitutionem esse facien. ab vltimo, Soccin. iun. conf. 151. num. 6. & 9. lib. 2. Simon de Prat. de interpr. vltim. vol. lib. 3. fol. 323. sub num. 27. Rot. decis. 300. num. 12. & decis. 361. num. 16. par. 2. rec.

Nec subsistit, quod dicta substitutio fœminarum resoluator in suas singularitates, & discretiue intelligatur de deficientia masculinæ cuiuslibet lineæ, itaut fœminæ vnius lineæ succedat deficientibus masculis eiusd. lineæ quoad portionem vltimi masculi illius lineæ, quamuis adsint masculi alterius lineæ, & sic nõ censetur facta vltimo morienti totius descendentiæ ex omni linea masculina, vt tradit Fusar. consil. 57. num. 34. Sord. conf. 319. num. 16. Seraph. decis. 1123. numer. 3. Rot. decis. 316. num. 4. par. 1. rec. nec impedire resolutionem in singularitates, quamuis & sit facta mentio de linea, dixit Menoch. conf. 926. num. 34. & idem procedere in æquipollentibus, tradunt Alex. consil. 91. num. 5. lib. 1. Peregr. consil. 152. num. 4. l. b. 5. Quia contrarium procedit, quando repugnant vehementes coniecturæ, & quæ in casu nostro non desunt, vt declarauit Rot. in Romana fideicommissi de Zefiris 8. Februarii 1647. coram R. P. D. meo Bichio §. final. decis. 467. num. 2. & 11. p. 5. rec. decis. 284. num. 15. & seq. par. 6. rec.

Coniecturæ autem desumuntur primò, quia filij descendentes ex linea masculina leguntur vocati in perpetuum collectiue, & vnicæ verborum conceptione, ibi, quos omnes, &c. ab ipsis perpetuò ex linea masculina descendentes, &c. vis autem nominis collectiui plurium personarum, & graduum iuncto & verbo denotante perpetuitatem, seu durationem grauaminis inducit inter omnes sub eo nomine collectiuo comprehensos fideicommissum, & sic reciprocum inter lineas, Ioseph Ramon. conf. 100. sub num. 63. vers. & interuenientibus, & num. 64. Fusar. conf. 154. sub num. 19. per tot. Peregr. consil. 62. num. 20. lib. 1. conf. 157. num. 11. per tot. lib. 5. Grat.

Grat. discept. for. 122. num. 18. *Fusar. de substitut. quest.* 475. num. 23. *Castill. decis.* 103. num. 8. lib. 1. *Rot. decis.* 284. num. 36. & 37. par. 6. recent. & in *Vrbeneta fideicommissi* 14. Januarii 1628. coram bon. mem. Merlino, & in d. Romana de Zeffris §. *faciendo quod nisi*. Vnde retenta significatione dicti nominis collectiui, quos omnes, substitutio foeminarum referenda est ad casum totius deficientiæ, & lineæ masculinæ, sicuti quando dictum est, ambobus hæredibus deficientibus, de defectu omnium esse intelligendam conditionem latè docuit *Giouagn. conf.* 81. num. 10. 19. & *seq. lib.* 1. contr. 303. num. 32.

Secundò quia fuit à testatore habita ratio conseruandæ agnationis, & sic colligitur, fuisse & inductum fideicommissum reciprocum inter ipsos masculos descendentes, *Socc. iun. conf.* 110. num. 39. vol. 3. *Fusar. conf.* 24. numer. 43. & *conf.* 177. num. 7. *Rot. decis.* 429. num. 1. & 2. vers. *his accedit par.* 7. recent. & coram *Mantic. decis.* 375. n. 5. quod patet ex tam enixa vocatione masculinitatis, & cum per quatuor vices in verbis testamenti supra relatis testator qualitatem masculinitatis replicauerit *Paris. conf.* 90. num. 13. tom. 2. *Aldobr. conf.* 1. num. 43. *Surd. conf.* 96. numer. 11. lib. 1. *Grat. discept. foren.* 832. num. 11. *Rot. penes Gio. uagn. post conf.* 75. num. 73. & in recent. *decis.* 100. n. 4. par. 1. *decis.* 163. num. 5. vers. *quod fortius par.* 5. & *decis.* 212. num. 4. par. 4. Quæ quidem ratio conseruationis agnationis bonè suffragatur ad effectum reciproce etiam linearis, quādo prout in re præsentè veriamur in casu, quo non alias posset impleri voluntas testatoris, quam data reciproca, & quicquid secus, quando est adaptabilis respecta descendentiū, cuiusque lineæ, iuxta *decis.* *Seraph.* 1023. num. 9. cum similib. qua distinctione omnes decisiones hinc inde conciliantur.

Tertio, quia testator ad plures gradus substitutionum processit præferendo semper masculos foeminas, & ex quo digressu colligitur coniectura substitutionis reciproce de linea ad lineam, cum non possit fieri transitus de vno gradu ad alium, nisi substituti admittantur ad bona transuersalia, *Decian. conf.* 3. n. 52. lib. 1. *Paris. conf.* 43. numer. 35. lib. 2. *Rot. dec.* 344. num. 17. par. 1. recent. cum alijs congest. in dicta Romana fideicommissi de Zeffris, & in dicta Terracinen. fideicommissi coram Reuer. P. D. meo Otthobono §. 2. resultat.

Quarto, quia masculi fuerunt substituti nominatiim per fideicommissum, illisq; iniunctum onus perpetuum singulis annis dotandi puellarum, & quod adimpleri non posset, nisi admittatur fideicommissum reciprocum, *Anchar. conf.* 27. num. 7. *Natt. conf.* 31. num. 28. vers. *ex onere*. *Surd. conf.* 139. num. 6. *Decian. conf.* 10. numer. 76. vers. *secundò respondeo*. *Rota in recent. decis.* 282. num. 8. par. 2.

Vltimò, & ex hoc cessat omnis difficultas, quia testator non vocauit foeminas simpliciter, deficientibus masculis, quo casu foeminarum vocatio posset intelligi discretiue, vt nēpē foeminae vnius lineæ non excludantur à masculis alterius lineæ in portione proprii columelli, sed eas vocauit per substitutionem

conceptam in tempus remotissimum, & post penitus extinctam lineam masculinam, ibi, & casu quo linea masculina non adsit, seu quādoque deficiat, foemina succedat, &c. cum enim nomen lineæ sit nomen collectiuū, & dicta verba casu quo, &c. nō adsit, &c. stent complexiue ad quoscūq; descendētes masculos ex Paulo hærede instituto; & utiq; substitutio foeminarū facta est vltimo, & omnibus masculis morientibus, alias linea masculina in descendentiā Pauli nō esset prælata lineæ foemininæ in eadem descendentiā, *Marc. Ant. Cotel. decis.* *Sicul.* 29. num. 10. & *seq.* nec dispositio testatoris suum effectum fortiretur, qui voluit hæreditatem, donec proles masculorum existeret, ad eam peruenire, si hæreditas ad foeminas deueniret, prole masculina vnius hæredis existente, nec foeminae vocarentur post lineam masculinam finitam, prout voluit testator, & cum non possit dici linea masculina finita ante mortem vltimi, & ex distinctione linearum, vel prælatione lineæ masculinæ opus sit totam lineam masculinā esse finitam, vt in terminis ratiocinantur *Peregr. conf.* 19. num. 3. lib. 6. *Aldon. conf.* 92. numer. 10. *Ruin. conf.* 126. num. 3. lib. 1. *Giouagn. conf.* 7. num. 15. lib. 1. hisque accedunt *Menoch. conf.* 205. *Caball. conf.* 84. lib. 2. ubi de comm. *Socc. iun. conf.* 69. num. 3. lib. 3. Nec lineæ secundæ locus esse & possit, nisi expleta priori linea, vt ex adductis per *Giurb. de success. feud.* §. 2. gloss. 10. num. 29. maxime concurrentibus alijs superius ponderatis, *Honded. conf.* 54. num. 53. lib. 2. *Surd. conf.* 339. n. 2 cum alijs allegatis in d. Terracinen. fideicommissi 14. Decembris 1643. §. *qua coniectura* coram Reuer. P. D. meo Otthobono, & in dicta Romana de Zeffris 1647. in fin. coram R. P. D. meo Bichio, & persæpè conuincitur reciproca & ex coniecturis simul iunctis, etiam deficientibus dictis tribus requisitis, *Aym. conf.* 113. sub num. 1. *Ruin. conf.* 144. num. 9. lib. 2. *Calua d. conf.* 34. sub num. 2. & 42. *Decian. conf.* 44. numer. 68. vers. *respondeo* lib. 3. *Mans. de coniect.* lib. 7. tit. 5. vers. *ex coniecturis*. *Rot. coram bon. memor. Coccin. decis.* 492. num. 9. & in Bononien. fideicommissi de Pannolinis 10. Decembris 1610. coram bo. me. *Lugdunen. vers.* & ista vocatio, & in dicta Romana de Zeffris.

Nec facit, quod prædicta procedant inter descendentes testatoris sicut inter transuersales, & quia quamuis facilius coniecturæ suffragentur inter descendentes testatoris, *Soccin. sen. conf.* 249. num. 11. lib. 2. *Socc. iun. conf.* 151. n. 4. lib. 2. *Menoch.* 1071. num. 3. *Giouagn. conf.* 81. num. 7. lib. 1. *Rota decis.* 305. num. 3. par. 1. recent. & in dicta Romana de Zeffris in fin. coram R. P. D. meo Bichio, tamen supradictas coniecturas sufficere ad inducen. & reciprocam inter transuersales firmarunt *Aldon. cit. conf.* 92. per tot. *Peregr. d. conf.* 19. num. 7. vers. *quarta propositio* lib. 6. *Rot. decis.* 97. num. 6. par. 7. recent. Idque propter necessitatem implendi mentem testatoris postquā primo loco prætulit lineam masculinam.

Neq; releuat, quod agatur de substitutione vltima foeminarū, non autem de vltima extraneorum, quo casu ne magis dilectus excludatur à minus dilecto substitutio non resoluitur in singularitates, & secus est, quando deficientibus

tibus masculis sunt substitutæ foeminae, quia tunc non fit transitus ad extraneos, sed ad personas eiusdem sanguinis sexu tamen differentes, & in portione ultimi decedentis magis dilectas, quam sint masculi, ita, ut pluralitas re-
 24 solvatur in suas singularitates, † nec filia ultimi in portione sui patris excludatur per transversalem ipsius ultimi. Bart. in l. hæredes mei, §. cum ita num. 5. vers. item fallit, ff. ad trebell. ubi Angel. num. 10. vers. fallit Alexan. num. 19. vers. fallit autem, Menoch. conf. 962. num. 35. Peregrin. de fideicom. ar. 27. num. 15. quia prædicti loquuntur, quando foeminae fuerunt vocatæ simpliciter deficientibus masculis, non autem quando fuerunt vocatæ in defectum lineæ masculinæ, cum non possit dici linea finita, quando aliquis masculus ex descendencia superest, & quidem verbo complexivo defectus totius lineæ, ibi: quodcumque deficiat, ut supra in §. ultimo, quia ex Aldou. Peregr. & alijs, ultra quod foeminae, cum sint exclusæ à statuto, pro extraneis à testatore habitæ fuerunt.

Non obstat, quod non sit facta substitutio
 25 foeminarum in tota hereditate, † ex quo non sit facta mentio de bonis, & relatio contenta in testamento, ibi: succedant cum honoribus, & oneribus supradictis, &c. non referatur ad bona, prout requiritur, Facchin. contr. lib. 4. cap. 80. Honded. conf. 60. num. 50. ad med. lib. 1. Quia quando præcessit institutio hæredis, d. relatio cum
 26 honoribus supradictis, † repetit uniuersalitatem bonorum expressorum, in qua masculos honorauerat, Peregr. conf. 62. num. 24. vers. ubi quando lib. 1. Clau. d. conf. 34. num. 29. vers. sufficit ergo, & cum masculis non sit datus alius honor quam uniuersalis hereditas, ibi, titulo honorabilis institutionis, &c. verbum relatiuum, supradictis honoribus, debet referri ad uniuersalitatē
 27 hereditatis, & hæc interpretatiua vocatio ad totalem hereditatem sufficit, cum expressa non requiratur, Rot. d. d. decis. 300. numer. 12. & decis. 361. num. 12. par. 1. recent. Calu. d. conf. 34. num. 26.

Et ita DD. receden. à decis. coram me sub die 30. Martij 1637. censuerunt constare de reciproca de linea ad lineam.

R. P. D. B I C H I O:

Coloniens Decanatus.

Veneris 15. Maij 1648.

ARGVMENTVM.

Beneficij resignatio in manibus laici cum sit ipso iure nulla, confirmationem recipere non potest à ratificatione facta per superiorem, quidquid sit ubi beneficium resignatur coram ecclesiastico inferiori. Electio si à principio est nulla, non subsistitur ex vacatione superueniente.

S V M M A R I V M.

1 Possessio beneficij capta ab eo qui fuit à Capitulo ele-

ctus ante confirmationem Episcopi est ipso iure nulla.

- 2 Tex. in cap. auaritia de elect. in sexto procedit tam in dignitatibus, quam in alijs beneficijs.
- 3 Causa, simpliciter, per signaturam commissa, omnia medio tempore gesta sunt attentata, & num. seq.
- 4 Rescriptum signatura, simpliciter, retrahitur ad diem sententia & appellationis, & supra num. 3.
- 5 Sententia habens vim diffinitiuæ est appellabilis.
- 6 Patronus dicitur legitimus contradictor ad impediendam confirmationem & possessionem electi.
- 7 Electio facta de beneficio non vacante est nulla, & num. 15.
- 8 Resignatio beneficij facta in manibus laici est nulla amplius, ut ibid.
- 9 Resignatio beneficij fieri debet coram superiore.
- 10 Resignatio, ut valeat, requiritur superioris admissio.
- 11 Resignatio facta in manibus non superioris tenet quoad resignantem. Resignans nulliter non amittit beneficij proprietatem ante priuationem, num. 11.
- 12 Resignatio facta coram persona ecclesiastica non superiore conualescit per ratificationem legitimi superioris.
- 13 Resignatio facta in manibus laici num. conualescat per confirmationem legitimi superioris.
- 14 Vacatio beneficij resignati est in pendenti, donec superior resignationem admittat. ad Beneficium resignatum ante admissionem superioris nemo potest eligi, nec illud conferri, numer. 14.
- 16 Electio beneficij utpotè per resignationem vacantis subsistendi non potest ex subsequente vacatione per obitum resignantis.
- 17 Electio ubi à principio est nulla superveniens illius admissio non retrahitur.
- 18 in Electionibus attenditur initium.
- 19 Tempus ad effectum deuolutionis beneficij currit à die renunciationis, non autem admissionis.
- 20 Admissio resignationis emanata in executionem sententia suspensa per appellationem non suffragatur.
- 21 Consensus præstitus lite pendente resignationi ante litem motam facta non est attentatus.
- 22 Renunciatio iuris quod quis habet super beneficio fieri potest absque superioris auctoritate.
- 23 Factum proprium impugnare nemo potest.
- 24 Electio facta in vim resignationis, resignante defuncto infra 20. dies est nulla. Reg. Cancellaria 20. de infirmis habet locum etiam in resignationibus factis extra curiam, n. 24. Amplius quia procedit etiam in dignitatibus, numer. 25.
- 26 Renunciantis assertioni non statuitur.
- 27 de Potestate Papæ dubitare præsertim in beneficijs nescit.

DECISIO CLXXXIV.

TANQVAM vacantem per resignationem in manibus Serenissimi Ducis Neuburgi factam à Guilhelmo Bont possessore Decanatus Collegiatæ Ecclesiæ Beatissimæ Virginis in

in Dusseldorf, ad eundem Decanatum Iacobus Merchen electus fuit a Capitulo dictę Ecclesię sub die 6. Decembris anni 1637. & secuto intra duodecim dies dicti Guillemi obitu, idem Dux titulo hereditario Ducum Montensium, quibus Bonifacius Pontifex eius nominis IX. huius Decanatus Iurispatronatus concesserat, presentavit Iacobum Linichium, inter quem, & Ducem illi adhaerentem ex vna, & Marchen ex altera, moto desuper iudicio coram Officiali Coloniensi, hic per sententiam diffinitivam pronunciauit, electionem Capituli esse confirmandam, & electum pro confirmatione obtinenda ad Eminentissimum Archiepiscopum Colonie remisit, salvo, & reseruato Domino Duci Neuburgi asserto iure nominationis, seu presentationis in pectorio. In cuius sententię executionem electus Archiepiscopi confirmationem successiue obtinuit.

Non obstante appellatione ab huiusmodi sententia per Dominum Ducem interposita intra legitima tempora, qua ex rescripto Signaturę Iustitię simpliciter admissa, eiusque causa commissa Rotę, prodijt in primis cognitio super possessione Decanatus capta a Iacobo electo, quę visa est nullius esse momenti: siue capta fuerit antequam Archiepiscopus electionem confirmaret, quia tunc resisteret apertissima iuris dispositio in cap. auaritia de elect. in 6. quam procedere, tam in Dignitatibus, quam in alijs beneficijs ob identitatem rationis notat ibidem Archid. sub num. 3. vers. nullus Franc. num. 2. vers. sed certe, & reiecta contraria opinione Gemin. & Lambert. id ipsum firmavit Gabr. conf. 199. nu. 4. lib. 1. Marefcot. var. resol. lib. 2. cap. 35. num. 47. Rot. penes Crescen. decis. 6. num. 11 de iurepatr. decis. 261. num. 3. vers. neque etiam obstat penes Card. Mantica.

Siue capta fuerit post obtentam confirmationem, cum enim confirmatio emanauerit in executionem sententię, a qua vicus intra legitima tempora appellauit, & deinde Signatura Iustitię causam appellationis simpliciter commisit, & tam ipsa confirmatio, quam possessio subsecuta, & quicquid aliud medio tempore gestum fuit, attenuatum est cap. non solum de appell. in 6. Lancellot. de attentat. part. 2. cap. 12. limit. 49. num. 2. & seqq. & in terminis electionis est tex. in cap. si postquam de elect. in 6. non secus ac si rescriptum Signaturę precessisset, & quia retrahitur ad diem latę sententię, & interpositę appellationis, Rot. decis. 96. n. 4. decis. 240. num. 3. coram Reuerendiss. Vrgellen. decis. 305. num. 19. part. 6. recent. & in alijs relatis in Cremonen. Prapositura 27. Iunii 1644. coram R. P. D. meo Corrado, & in Calaguritana Beneficij ac Lumberras 20. Aprilis 1646. coram R. P. D. meo Othobono.

Quo magis quia sententia vti lata in contradictorio iudicio contra Presentatum & Patronum, & habet vim diffinitiuę, ac propterea est appellabilis, Franc. in cap. auaritia num. 5. de elect. in 6. Garz. de benefic. part. 9. cap. 4. num. 16. & seqq. Lancellot. de attentat. part. 2. cap. 4. in prefat. num. 621. & cap. 12. limit. 40. num. 11. limit. 49. per

tot. Rot. decis. 6. num. 2. part. 2. diuers. Nec dubitandum est, quin Dominus Dux potuerit appellare, & impetrare appellationis Commissionem, eamque prosequi valeat, cum contra ipsum nominatum lata fuerit sententia, & ratione iurispatronatus, quod in hoc Decanatu se habere prętendit, & sit legitimus contradictor ad impediendam, seu impugnandam confirmationem, & possessionem electi, ne sua presentatione neglecta alius admittatur cap. 2. vbi gloss. verb. intererat, ut lit. penden. in 6. Gemin. in cap. ut circa §. primo sub num. 9. versic. vel patronus de elect. in 6. Ioan. Andr. in cap. auditis num. 5. de elect. Felin. in cap. super his num. 15. de accusat. Rot. decis. 2. de iurepatr. in non.

Ideo Domini dilata terminatione summarissimi possessorij, mandarunt videri de bono iure Iacobi electi, eoque pluries ad trutinam euocato, non constare de bono iure Iacobi, hodie responsum fuit, ex quo nititur electioni dupliciter nullę: & Primo, quia Decanatus de tempore electionis non vacabat, & vt requiritur, cap. 1. & 2. seqq. de concess. praben. cap. deliberatione §. prohibemus de offic. deleg. in 6. Argid. decis. 443. in princ. Paris. de resign. lib. 8. quest. 7. numer. 138. Siquidem viuebat Guillemus antiquus illius possessor, & quamuis resignasset, & quia resignauerat in manibus laici, & propterea nulliter cap. quod in dubijs, vbi gloss. verb. manum laicam de renunciat. Maiol. de irregular. lib. 3. cap. 6. sub num. 12. vers. ille etiam, Paris. de resign. lib. 7. quest. 9. num. 7. & seqq. vbi signanter numer. 12. hoc ampliat etiam si resignatio facta fuerit coram Laico constituto in dignitate Ducali, Regali, vel Imperiali, & num. 14. idem dicit procedere quamuis fieret coram Laico habente beneficii resignati iurispatronatus, & ea ratione quia fieri debet coram Superiore, cap. admonet, cap. vlt. de renunc. qualis non est Princeps, aut patronus laicus, Barbos. in collect. ad dictum cap. quod in dubijs num. 3. Fusc. de Visitat. lib. 2. cap. 28. nu. 12. ex huiusmodi resignatione non fuit inducta vacatio, quippe quę nec quo ad resignantem insurgit ex solo actu resignationis, sed oportet, vt accedat Superioris admissio, & cum respectu proprietatis, ac tituli non sit in potestate Beneficiati se liberare ab Ecclesia, cui erat obligatus per quasi contractum acceptationis, vt bene aduertit Ioan. de Imol. in d. cap. quod in dubijs num. 10. vers. & ideo Compostell. ibidem num. 2. vbi ait quod renunciatio facta in manibus non Superioris tenet quo ad renunciantem ad effectum, vt ex capite huius delicti priuari possit beneficio, & sed renunciens antequam a Superiore priuatur, non amittit beneficii proprietatem, Castrop. oper. moral. tom. 2. tract. 13. disput. 6. punct. 2. §. 2. sub num. 1. Caldas. conf. 5. sub num. 4. vers. quia per cessionem, Lotther. de re benef. lib. 3. quest. 14. n. 24. & 26. & quest. 15. num. 44. Bisignetti decis. 4. sub n. 2. vers. & licet de renunc. Cassad. decis. 2. sub num. 3. cod. tit.

Nec releuat, quod postea Superior, nempe Archiepiscopus Colonie resignationem ratificauerit, electionem confirmando: quicquid enim sit, an sicuti per subsequentem admiss-

admissionem, seu ratificationem legitimi Superioris conualefcit † resignatio facta in manibus personæ Ecclesiasticæ inferioris, eo quod nulla erat ob iniuriam, quæ sit ipsi Superiori, qui proinde potest illam remittere, Card. in clem. 1. sub num. 17. de renunc. Abb. in cap. ult. n. 4. eod. tit. cum alijs allegat. à Paris. de resign. lib. 7. quest. 1. num. 48. & seqq. conualefcit pariter resignatio facta in manibus Laici, † quæ videtur ipso iure nulla iuxta distinctionem Hostien. quam sequitur Abb. in d. cap. quod in dubiis num. 8. Anton. de Butr. ibidem num. 9. de renunc. Bero. in cap. sollicitè num. 16. vers. potest, & num. 19. de restit. spoliat. reprobat verò Paris. de resign. d. lib. 7. cap. 1. num. 14. certum est, quod donec Superior admittat, seu ratificet, † vacatio est in pendentem, ideoque interim beneficium resignatum conferri, aut ad illud eligi non potest, Butr. in d. cap. quod in dubiis sub num. 9. vers. est tamen verum, & ibidem Panorm. sua num. 8. vers. est tamen verum Imol. n. 13. Paris. de resign. d. quest. 1. sub num. 28. vers. ideo inquit Casropal. oper. moral. tom. 3. tract. 17. disput. 3. puncto 17. sub num. 1. Mohedan. decis. 22. de renunciat.

Cum itaque electio secuta fuerit antequam Superior Ecclesiasticus resignationem admitteret, seu ratificaret, verum est dicere, quod tunc Decanatus non vacabat, † & propterea electio non tenet, vt in puncto Francisc. Caldas. conf. 8. sub num. 15. vers. sed magis post Io. Andr. in cap. non firmatur 18. num. 5. & 7. de reg. iur. in 6. Cumque illa sit restricta ad vacationem ex causa resignationis, sublineri non potest, † aut ex subsequenti vacatione per obitum resignantis cap. susceptum de restr. in 6. Mandos. super reg. 19. Cancell. quest. 17. nu. 3. Garz. de benef. par. 11. cap. 1. num. 8. Menoch. de arbitr. cas. 201. nu. 103. Butr. rat. decis. 162. num. 3. & seq. aut ex successiva post dictum obitum admissione resignationis, quia semper vrget defectus vacationis de tempore electionis, ad quod cum tunc electio esset nulla, † superueniens illius admissio non retrahitur, vt in puncto Io. Andr. in supracit. cap. non firmatur num. 4. vers. illa tamen, & num. 7. vbi dicit rationem, † quia in electionibus spectaret initium Franc. ibid. sub num. 3. in fin. de reg. iur. in 6. Caldas. dicto conf. 8. sub num. 5. vers. quomobrem, facit Calder. conf. 1. num. 3. de elect. Paris. de resign. lib. 9. quest. 17. num. 70. & 71. Licet ad effectum deuolutionis, collationis tempus currat à die renunciationis, † non autem admissionis ob rationes diuersitatis, quas affert Nauar. in cap. accepta in 7. oppositio. solut. num. 31. & 32. de rest. spoliat. Rot. decis. 1. de elect. in antiquior. Eoque minus suffragatur admissio, quia emanauit in executionem sententiæ suspensæ per appellationem, † vt in terminis electionis admissæ appellatione pendente, Hostien. in cap. auditis num. 6. de elect. & ex prædictis hic non intrat retractio, ob quam consensum lite pendente præstitum resignationi † ante litem motam, factæ attentatum non esse tradit Lancell. de attentat. par. 2. cap. 4. limit. 29.

Gratis autem dicitur admissionem Superioris non fuisse necessariam, eo quod renunciens non esset verè Decanus, sed solum haberet ius ad rem † quod absque Superioris autoritate

renunciari potest, vt tradunt Zabar. Archid. Gemin. & alii allegati à Paris. de resign. lib. 7. quest. 1. num. 76. & seqq. quia non probatur assumptum, & aduersarius qui desumendo vacationem ex persona renunciantis, ipsum in verum, ac legitimum Decanum agnouit, † contrarium, asserere hodie non potest, Add. ad Put. de decis. 333. lib. 1. in corr. Rot. decis. 411. sub nu. 2. vers. quam ex eo part. 3. recent. & in Compostellana parochialis 10. Februarii 1645. coram R. P. D. meo Verospio, in Neapolitana Cimiliarcatus 26. Iulii 1647. coram me.

Secundo electio reddita fuit irrita per obitum resignantis infra 20. dies, sic disponente in verbis regula 20. Cancellariæ nuncupata de Infirmis, ibi, Collatio huiusmodi sit nulla, ipsumque beneficium nihilominus per obitum censeatur vacare, † quæ locum habet etiam in resignationibus factis extra Curiam, cum generaliter loquuntur, eiusque ratio vbique militet, vt reprobato cons. Dec. 223. quem secutus fuit Mandos. super d. reg. quest. 16. per tot. latè tuctur Sarnen. super ead. reg. quest. 26. num. 4. Bebuff. in tract. nomin. quest. 17. sub num. 5. vers. nec refragatur, & cons. 72. vers. præterea regula Vames. cons. 257. nu. 12. Paris. de resign. lib. 12. quest. 9. num. 8. Azor. inst. moral. part. 2. lib. 7. cap. 28. vers. quarto quaritur Castropal. oper. moral. tom. 2. tract. 13. disput. 6. punct. 2. §. 3. num. 7. Crescen. decis. 12. de renunc. Rota in Leodiens. beneficii 25. Maii 1640. §. primo enim, & 2. seqq. coram R. P. D. meo Cerro, pariterque locum habet etiam † in Dignitatibus Sarnen. super hac regula quest. 6. sub num. 5. Paris. de resign. lib. 12. quest. 3. nu. 2. & seq. ac etiam in beneficijs iurispatronatus, Azor. d. cap. 28. vers. sexto quaritur, Castrop. d. §. 3. num. 8. Paris. ubi supra num. 22. & seqq. Caputaq. decis. 36. num. 12. & 13. par. 3.

Neque euitari potest eo quod in casu nostro cesset suspicio fraudis, militetque fidei fauor, cum in resignatione exprimat eam fieri ne si beneficium vacaret per obitum, D. Marchio Brandenburgi, qui est A Catholicus, & ad quem vigore alternatiuæ inter ipsum, & Dominum Ducem Neuburgi seruari solitæ spectaret præsentatio, personam A Catholicam præsentaret, & in Capitulo introduceret. Nam sufficit respondere, quod de hoc non creditur assertioni renunciantis, † ne sit in eius arbitrio regulæ dispositionem eludere, vt in fortioribus terminis Oldrad. conf. 261. per tot. Paris. conf. 36. num. 11. lib. 4. Aegid. decis. 617. in princ. Barbof. de potest. Episc. alleg. 66. num. 23. Rot. decis. 716. num. 1. decis. 752. num. 3. par. 1. diuers. & in Narnien. unionis 1. Iulii 1643. coram me: imò eadem assertio mendicata, & falsa apparet, quia impossibile erat quod per præsentationem, D. Marchionis Brandenburgi, persona A Catholicæ Decanatum assequeretur, cum in privilegio Bonifacii IX. ex quo idem Marchio, ac Dux Neuburgi vti successores Ducum Montensium iurispatronatus desumunt, expresse cautum fuerit, quod nullus habeat Decanatum, nisi Canonicus præbendatus.

Tertio informantes pro D. Duce electionem impugnabant, quia, & si à primæua erectione facta anno 1303. Decanatus electio cõpete-

peteret Capitulo, tamen postea de anno 1393. Bonifacius Nonus ex certa scientia ius præsentandi ad Decanatum concessit Ducibus Montensibus, & nefas est in beneficialibus præsertim dubitare de potestate Papæ, f. vt in terminis Iurispatronatus Azor. instit. moral. par. 2. lib. 6. cap. 19. vers. duodecimo quaritur, Castrop. oper. moral. tom. 2. tract. 13. disput. 2. punct. 2. num. 10. vers. non est dubitandum.

Verum quia plura hinc inde super existentia, ac pertinentia Iurispatronatus deducta fuerunt altiore indaginem requirentia, & pro exclusione boni iuris Iacobi à Capitulo electi priora duo argumenta sufficiunt ex illis dumtaxat, ita decisum fuit vtraque parte informante causa quater proposita.

R. P. D. M E L T I O.

Postea Episcopo PAPIEN.

Bononiensium fideicommissi de Amorinis,

Luna 18. Maii 1648,

ARGVMENTVM.

Ad obtinendam immiſſionem vig. l. fin. C. de edicto diu. Adr. toll. tria probare debet fideicommissarius, testamentum nempe, & sic fideicommissum, bona fuisse in hereditate testatoris reperta ab eoque possessa, eorumque identitatem & possessionem rei conuenti, quæ omnia quomodo iustificata remaneant præsens patefacit decisio.

S V M M A R I V M.

- 1 Immissio vig. l. fin. C. de edicto diu. Adr. tollendo datur heredi docto de testamento, de possessione testatoris, ac de identitate bonorum.
- 2 Consanguinitas probata remanet ex probatione graduum.
- 3 Consanguinitas probatur ex testibus.
- 4 Consanguinitas ubi non agitur de concursu aliorum consanguineorum leuioribus probatur probationibus.
- 5 Exemplum testamenti non probat parte opponente.
- 6 Exemplum à Notario subscriptum eiusque sigillo munus plene probat.
- 7 Observantia testamenti, etiam si illud sit informe facit id valere ac transire in fidem veri.
- 8 Fides extrahit litem pendente, & non citata parte nihil probat.
- 9 Instrumentum datum à Notario in publicam formam attendi debet quidquid adsit in matrice.
- 10 Cassatura, lineatura, & apostilla factæ manu Notarii rogati non attenduntur.
- 11 Falsitatis suspicio, ut arguatur ex cassaturis, & apostillis requiritur manuum diuersitas, numer. 11.
- 12 Bona fuisse in hereditate testatoris probatur ex descriptione in eius testamento facta.
- 13 Inventarium probat bona fuisse in hereditate testatoris reperta.
- 14 Instrumentum diuisionis ab heredibus facta probant bona diuisa in hereditate testatoris fuisse.

- 14 Testatoris assertio in eius testamento bona describentis non probat contra tertium declarata, ut num. seq.
 - 16 Confessio testatoris probat contra heredes, & habentes causam ab eis.
 - 17 Possessio rei conuenti probatur ex substantiatione litis.
 - 18 Confinium duorum verificatio reputatur sufficiens.
 - 19 Identitas bonorum probatur si constat testatorem habuisse bona in aliquo loco, & in eodem loco habere alia bona heredes.
 - 20 Solutio legatorum probari debet, ut grauatus possit summam solutam retinere, & de fideicommissis deducere.
 - 21 Legata præsumuntur soluta de mobilibus, & creditis in hereditate repertis.
 - 22 Dos non potest à grauato retineri super bonis fideicommissis, nisi ab eo, non autem ab alio appareat soluta.
 - 23 Liberatio facta usufructuario mobilium à cautione præstanda attendi non debet.
- Testator non potest usufructuario mobilium remittere cautionem, num. 23.

DECISIO CLXXXV.

MATTHAEVS de Amorinis de anno 1568 sub die 8. Decembris suum condidit testamentum, in quo instituit sibi heredibus Alexandro, & Iulio Cæsare ex Dominico fratre nepotibus, illos ad inuicem, si quis eorum, quodcumque sine liberis masculis, ex masculis descendentes decesserit, substituit, & ambobus, vel eorum altero cum descendentes masculis decesserit, cuiuslibet eorum decedenti masculos legitimos, & naturales, ac de legitimo matrimonio natos, & nascituros, ac ex linea masculina descendentes in infinitum, substituit vulgariter, & per fideicommissum quos etiam ad inuicem, & vicissim pariter substituit, vocando proximiores in stirpes, & non in capita. Quibus omnibus sic institutis, atque substitutis deficientibus, substituit filios masculos naturales, & in eorum defectum spurios illegitimos ex damnato coitu natos: Et pariter his non extantibus, siue extincta eorum linea vocauit foeminas descendentes ex quibusdam eius nepotibus; Atque ut integra, & illæsa eius bona institutis, & substitutis remanerent, illa describendo in eodem testamento expressè alienari prohibuit, itaut ex eis legitima, & trebellianica, neque etiam detrahi possent. A Iulio Cæsare vno ex heredibus natus fuit Guido, qui obiit, nullis post se relictis filiis. Ab Alexandro vero cohærede ortum habuerunt Hercules, Franciscus Maria, & Virgilius; At ab isto ultimo nati fuerunt Iulius Cæsar, & Alexander Iuniores, qui vigore l. fin. C. de edicto diu. Adrian. toll. prætendentes immiſſionem in bonis, de quibus agitur, possessis per Ioannem Peregrinum Sighetum, qui illa emit à quibusdam de Bonacursis, & Fracastatis, causam habentibus à supradicto Virgilio secundo hærede grauato. Proposito sub hac die dubio.

An

An illis sit danda immissio; affirmatiue fuit per DD. responsum.

Concurrunt enim in hoc iudicio omnia, necessaria requisita; scilicet fideicommissum, & illius purificatio ad fauorem eorundem de Amorinis vigore testamenti Matthæi: † possessio testatoris de tempore sui obitus: identitas bonorum; necnon possessio eiusdem Seghetti rei conuenti: Quibus stantibus, vt immissio ex d. l. fin. sit concedenda declarat *Ruin. conf. 236. num. 1. & 2. lib. 58. Gabr. conf. 44. num. 6. lib. 2. Menoch. de adipisc. rem. 4. nu. 653. Grat. discept. for. cap. 558. num. 4. Canal. decis. 204. nu. 4. S. qua re cum per alienationem, Bononien. fideicomm. de Manzolis prima Decembris 1623. coram bon. mem. Pironano, & Cinitatis Castelli supplementi legitime 23. Ianuarii 1630. coram eodem.*

Quod autem ipsis de Amorinis sint descendentes Matthæi, & ad illius fideicommissum vocati, probatur non solum ex supradictis gradibus, † ex quibus eorum descendencia, & consanguinitas iusticienter probata remanet ad text. in cap. licet ex quadam de testib. & in l. iuris consultus vers. nam quoties ff. de grad. & affinit. Lotther. de re benef. lib. 2. quæst. 11. num. 95. Buratt. decis. 197. nu. 2. Auximana sepultura 14. Martii 1646. coram Reuerendiss. D. meo Decano; Verum etiam ex testibus formiter examinatis, deponentibus, eos esse filios Virgilij, & nepotes, & descendentes Alexandri, † & per consequens vocatos in testamento Matthæi Salust. Tib. in Prax. lib. 1. cap. 44. num. 51. Cephal. conf. 133. nu. 45. Roll. à Vall. conf. 82. num. 47. lib. 1. Mascard. de prob. d. concl. 510. num. 8. Rot. in rec. decis. 331. nu. 8. par. 6. & decis. 10. num. 1. par. 7. Licet in præsentī casu, quia non agitur in concutū aliorum descendentium, † sufficerent quæcumque leuiore probaciones, etiam ex indiciis, & præsumptionibus iuxta gloss. in l. 1. in verb. quoties ff. de prob. concl. 512. num. 1. Maresc. var. resol. lib. 1. cap. 70. n. 3. vers. scens in aliis casibus Rot. decis. 511. nu. 12. par. 5. recent. Bononien. fideicomm. de Pancaldis 15. Februarii 1646. S. circa verò descendenciam coram R. P. D. meo Othobono.

Non obstant quæ deducuntur contra validitatem dicti testamenti, scilicet, quod non sit in forma probanti, & sit exemplum dicti testamenti Matthæi; † quod ideo non probet, eodem Seghetto opponente, Socc. iun. conf. 2. num. 1. & 2. lib. 2. Rot. decis. 135. num. 6. par. 1. recent. & 503. num. 6. par. 4. tom. 2. Maceraten. fideicomm. 29. Nouembris 1629. coram Valdo.

Quia legalitas dicti testamenti patens visa fuit, dum illud fuit exemplatum, & subscriptum à tribus Notariis, qui insolidum de eo se rogarunt, & vltius signatum apparet proprijs eorum sigillis; † Et propterea, quod etiam probari absque solemnitate, non secus, ac ipsum originale, firmat Bart. in l. si quis ex argentariis §. 1. num. 3. ff. de eden. Felin. in cap. fin. num. 7. de fid. instr. Personal. de adipisc. num. 150. & seqq. Marcobr. conf. 76. num. 65. & seqq. Mart. Andr. decis. 14. num. 544. num. 1. par. 4. diuer. Gregor. XV. decis. 432. num. 3. & 454. num. 1. & in rec. decis. 687. num. 2. par. 1. & 503. num. 9. par. 4. tom. 2. Buratt. decis. 211. num. 12. & 13. & decis. 318. num. 10.

Duran. decis. 178. num. 4. & decis. 337. num. 6. Romana de Arigonis coram bon. mem. Card. Virili apud Fenzon. decis. 3. S. quia vera matrix vers. sit est, Mediolanen. decimarum 23. Ianuarii 1612. coram bon. mem. Pironano, Nonarien. bonorum 4. Martii 1516. coram bon. mem. Card. Verospio, Calaguritana iuris prouidendi de Viana 19. Aprilis 1619. coram Rembolde, Narnien. hereditatis 16. Nouembris 1629. coram R. P. D. Ghislerio.

Non obstant decisiones, & auctoritates in contrarium allegatæ; quia tam Socc. quam decis. 135. loquitur in simplici copia, & transumpto: decisio 503. num. 6. loquitur per modum obiecti, & eadem postea num. 9. resoluit quætionem secundum hanc opinionem: Maceraten. fideicommissi loquitur de transumpto non authentico; Sed vltius in præsentī casu cessare videtur quæcumque difficultas; cum pro validitate huius testamenti valde faciat, vt spatio longissimi temporis illud fuerit semper obseruatum, tam circa successionem heredum in eo nominatorum, quam circa solutionem, & adimplementum plurium legatorum; † Quæ sola obseruantia, etiam si dictum testamentum fuerit informe, addidit illi tale robur, ac vim, vt valere, ac transire debeat in fidem veri iuxta l. cum de in rem verso ff. de vsufr. Aym. de antiq. temp. par. 1. vers. quarto limitatur num. 14. & 15. & conf. 101. num. 4. Grat. discept. foren. cap. 951. num. 8. & 9. Mart. decis. 3. num. 1. & decis. 82. num. 2. Greg. XV. decis. 469. & ibi Adden. vers. obseruantia, Baren. Jurispatronatus 9. Iunii 1636. coram bon. mem. Pironano Nonarien. bonorum 17. Decembris 1640. coram bon. mem. Coccino.

Fides autem Notarii, quæ datur pro Seghetto in eius summ. num. 5. ad probandum, matricem testamenti, de quo agitur, esse abolitam, & cancellatam cum pluribus interlineaturis etiam in partibus substantialibus, prout in institutionibus, substitutionibus, atque legatis, non est attendenda; nec fidem meretur, † cum fuerit extracta lite pendente, nec citatis dictis de Amorinis, ad text. in cap. 2. & cap. nuper de testib. Auth. si quis in aliquo, ubi Dec. num. 9. & 10. C. de eden. Seraph. decis. 1423. num. 3. & decis. 1430. num. 4. Mant. decis. 177. num. 4. S. nec etiam fides, & decis. 469. num. 4. coram Papa Gregorio XV. Sublata remanet quæcumque obiecta exceptio contra validitatem huius testamenti, ex quo ab eodem Notario rogato, & alijs duobus præsentibus, & insolidum pariter cum eodem rogatis, postea fuit datum authenticum cum nitidum, & in publicam formam, † quod etiam productum fuit à Thoma Maurino Procuratore dictorum de Amorinis sub die 10. Decembris 1643. coram D. Auditore generali Bononiæ; Et in Processu ad Partibus in Actis productum in publicam formam, & cum legalitate; Et sic non est curandum quid adsit in matrice, sed illud tanquam legale venit attendendum text. in l. cum Tabellio & in c. fin. de fid. instr. Menoch. de adip. rem. 4. num. 654. Coccin. decis. 450. num. 1. Roman. hered. de Arigonis 25. Ianuarii 1627. coram bon. mem. Card. Virili S. quia cum matrix vers. sit est, & d. Nonarien. bonorum coram Coccino, & signanter fuit responsum in Reale deposito

fieri coram Penia impressa post Zacch. de oblig. Cam. qua est decis. 60. num. 8. eoque magis prædicta procedunt, quia dictæ cassaturæ, lineaturæ, & appostille non sunt attendendæ, cum sint factæ manu eiusdem Notarij stipulantis; Quod facit cessare quamcumque suspicionem falsitatis, quæ ut arguatur, requiritur diuersitas manus, ut per Bald. in l. nostrum C. de testam. Paul. de Castr. conf. 38. Dubium facit Farin. de falsit. & simul quest. 153. num. 10. Rot. decis. 276. num. 3. par. 2. recent. Canal. decis. 122. num. 6. Firmana Professionis 2. Decembris 1639. coram R. P. D. meo Roias.

Bona autem huiusmodi, quod fuerint in hereditate, & bonis Testatoris, clarè patet ex descriptione facta per ipsummet in suo testamento, & in quo omnia corpora fuerunt specificata, ut apparet ex Summario eorundem de Amorinis num. 1. Rip. in l. si aliquam rem nu. 42. ff. de acqu. poss. Bart. in l. si alienam ff. sol. matr. Peregr. de fideicom. artic. 44. num. 20. Mascard. de prob. concl. 779. num. 18. & 19. Bald. conf. 89. num. 3. lib. 1. Decian. conf. 76. nu. 16. vers. secundo plura lib. 3. Cephal. conf. 386. num. 29. Rota in rec. decis. 312. nu. 2 par. 7. Maceraten. Legitima 22. Martij 1628. coram bon. mem. Vbaldo. Accedit etiam Inuentarium confectum à nepotibus Testatoris, primis heredibus institutis, & in quo enunciantur tanquam bona hereditaria, & fideicommissio subiecta ad text. in l. fin. C. de arbitr. tutel. & in l. tutor, qui reperiuntur in princ. ff. de eadim. iuxta Peregr. de fideicom. artic. 44. num. 2. Gratian. discept. for. cap. 765. num. 59. Fusar. de substit. quest. 618. num. 1. Bald. conf. 407. num. 6. lib. 1. Greg. XV. decis. 575. num. 3. & in recent. decis. 407. num. 2. par. 2. 344. num. 2. par. 3. & decis. 92. num. 2. par. 5. Concurrit denum instrumentum diuisionis factæ assertorum bonorum à dd. nepotibus, & primis Testatoris heredibus grauatis sub narratiua, & expressione, quod erant fideicommissaria, & hereditaria Matthei: quod tollet quamcumque difficultatem Peregr. de fideic. d. art. 44. num. 5. Muszar. eod. tract. quest. 58. Alex. conf. 152. num. 1. lib. 7. Seraph. decis. 553. num. 1. Coccin. decis. 417. n. 5. par. 4. tom. 2. & decis. 518. num. 8. eadem par. 4. tom. 3. & decis. 85. num. 9. 312. num. 4. par. 5. & 88. num. 12. par. 7.

Non obstat, quod assertio Testatoris dum describi curauit prædicta bona in eius Testamento tanquam propria, & non dicatur probare contra tertium Bald. conf. 19. num. 1. vol. 1. Fusar. de substit. quest. 618. num. 51.

Quia procedit, quando ille tertius possessor non habet causam à grauatis: Tali enim casu probatio esset coadiuuanda, & docendo de possessione, seu detentione defuncti, & heredum suorum, ut distinguit, & firmat Peregr. d. art. 44. num. 6. §. aut vero. In hac autem contingentia facti Seghetti mediatam habet causam à Virgilio Amorino, qui vendidit de anno 1622. Petro Fracassato (cuius heredes postea vendiderunt eidem Seghetto, qui obtinuit etiam aliud prædium pro liberatione à molestiis, & euictione à fideiussore dicti Virgilij in prima venditione obligato, ut ex tenore instrumenti dati in d. Summ. num. 9. Unde cum hodie agatur contra habentem cau-

16 sam à dd. grauatis, & confessio Testatoris illum afficit ad text. in l. omnibus §. non debeo ff. de reg. iur. Peregr. de fideicom. d. artic. 44. num. 6. §. sed utrum Ciriac. controu. 204. num. 47. & 48. Mascard. de probat. concl. 778. num. 14. 24. & 38. Ruin. consil. 228. num. 16. lib. 2. Surd. conf. 489. num. 31. Seraph. decis. 563. num. 1. & 3. Gregor. XV. decis. 172. num. 1. Buratt. decis. 253. num. 7. Coccin. decis. 120. num. 2. vers. ita quoque, & dec. 152. num. 1. Canal. decis. 204. num. 4. vers. qua remedia Baratt. decis. 143. num. 7. & in recent. decis. 42. num. 8. & decis. 34. nu. 9. par. 5. Romana fideicom. de Maximis 18. Februarii 1628. coram eodem Coccino.

17 Possessio eiusdem Seghetti probatur & ex substantiatione litis Verall. decis. 372. num. 1. & 2. Cas. de Grass. decis. 6. num. 4. de restit. spol. Seraph. decis. 1415. num. 3. Coccin. decis. 161. num. 2. 212. nu. 10 & 312. num. 1. & in recent. decis. 669. nu. 3. 778. nu. 1. par. 2.

Quo verò ad identitatem bonorum, illa, concludenter probata remanet ex pluribus continuis iustificatis, ut apparet ex eodem. 18 Summ. num. 1. & Licet duorum verificatio sufficeret ex l. 1. §. fin. ff. de dot. praleg. l. testamenta la prima ff. de condit. & demonstr. & ibi Bart. num. 14. Peregr. d. tract. & artic. 44. num. 50. Gratian. discept. foren. cap. 883. num. 1. & 4. & cap. 99. num. 33. Soccin. sen. conf. 127. num. 28. lib. 3. Menoch. conf. 409. num. 84. §. Primo rei identitas Coccin. d. decis. 120. num. 5. & tanto magis dum hodie constat Testatorem in eodem loco habuisse, & hodie illius heredes habere alia bona ad text. in l. 2. ubi Bald. C. de pact. Peregr. d. art. 44. num. 22. & conf. 44. num. 10. lib. 1. Nat. conf. 235. num. 11. Surd. decis. 15. num. 10. & in rec. decis. 407. num. 4. par. 2. & decis. 42 num. 3. & 4. par. 5.

Non obstat, quod Testator plura fecerit legata quæ cum fuerint soluta per heredes grauatos, videatur competere retentionem Seghetto uti ab illis causam habenti, non solum respectu legatorum verum etiam occasione dotium solutarum Ludouicæ, & Lucretiæ filiabus Marci Antonij Amorini per Cæsarem, & Alexandrum seniores de Amorinis.

Quia quoad legata non apparet de aliqua 20 solutione & quæ concludenter est probanda, ad hoc, ut sit locus deductioni l. ad quingenta ff. de probat. glos. Bart. & Doct. in l. 2. C. de iur. emphit. Peregr. de fideicom. artic. 35. num. 9. in fine Menoch. præsumpt. 135. in princip. lib. 3. Bald. conf. 219. num. 4. in fin. lib. 2. Bero. conf. 150. numer. 1. lib. 1. Rota decis. 516. num. 2. & 3. par. 2. decis. 126. num. 23. par. 7. rec. Canal. decis. 416. num. 2. Buratt. decis. 641. num. 4.

Sed esto etiam quod de tali solutione constaret cum tamen in hereditate Matthei testatoris plura fuerint relicta mobilia, & credita 21 ta & ex his præsumuntur dd. legata soluta, vel saltem quod ex illis heres sibi satisfecerit, nisi contrarium probetur l. a Dino Pio §. in venditione ff. de re indic. l. cum heres §. 1. & ibi glos. in ver. deducitur ad Sen. Consul. Trebell. Peregrin. d. artic. 55. num. 23. Gratian. discept. for. cap. 204. num. 1. Soccin. conf. 44. per tot. lib. 3. Surd. conf. 290. num. 33. vers. insertur quod uxor Rot. decis. 680. num. 6. par. 1.

An illis sit danda immissio; affirmatiue fuit per DD. responsum.

Concurrunt enim in hoc iudicio omnia, necessaria requisita; scilicet fideicommissum, & illius purificatio ad fauorem eorundem de Amorinis vigore testamenti Matthæi: † possessio testatoris de tempore sui obitus: identitas bonorum; necnon possessio eiusdem Seghetti rei conuenti: Quibus stantibus, vt immissio ex d. l. fin. sit concedenda declarat Rin. conf. 236. num. 1. & 2. lib. 58. Gabr. conf. 44. num. 6. lib. 2. Menoch. de adipisc. rem. 4. nu. 653. Grat. discept. for. cap. 558. num. 4. Canal. decis. 204. nu. 4. §. qua re cum per alienationem, Bononien. fideicommiss. de Manzolis prima Decembris 1623. coram bon. mem. Pirouano, & Cinitatis Castelli supplementi legitima 23. Ianuarii 1630. coram eodem.

Quod autem ipsis de Amorinis sint descendentes Matthæi, & ad illius fideicommissum vocati, probatur non solum ex supradictis gradibus, † ex quibus eorum descendencia, & consanguinitas sufficienter probata remanet ad text. in cap. licet ex quadam de testib. & in l. iuris consultus vers. nam quoties ff. de grad. & affinit. Lotther. de re benef. lib. 2. quest. 11. num. 95. Burratt. decis. 197. nu. 2. Auximiana sepultura 14. Martii 1646. coram Reuerendiss. D. meo Decano; Verum etiam ex testibus formiter examinatis, deponentibus, eos esse filios Virgilij, & nepotes, & descendentes Alexandri, † & per consequens vocatos in testamento Matthæi Salust. Tib. in Prax. lib. 1. cap. 44. num. 51. Cephal. conf. 133. nu. 45. Roll. à Vall. conf. 82. num. 47. lib. 1. Mascard. de prob. d. concl. 510. num. 8. Rot. in rec. decis. 331. nu. 8. par. 6. & decis. 10. num. 1. par. 7. Licet in præsentī casu, quia non agitur in concursu aliorum descendentium, † sufficerent quæcumque leuiore probationes, etiam ex indiciis, & præsumptionibus iuxta glos. in l. 1. in verb. quoties ff. de prob. concl. 512. num. 1. Marefc. var. resol. lib. 1. cap. 70. n. 3. vers. secus in aliis casibus Rot. decis. 511. nu. 12. par. 5. recent. Bononien. fideicommiss. de Paucaldis 15. Februarii 1646. §. circa verò descendenciam coram R. P. D. meo Oithobono.

Non obstant quæ deducuntur contra validitatem dicti testamenti, scilicet, quod non sit in forma probanti, & sit exemplum dicti testamenti Matthæi; † quod ideo non probet, eodem Seghetto opponente, Socc. iun. conf. 2. num. 1. & 2. lib. 2. Rot. decis. 135. num. 6. par. 1. recent. & 503. num. 6. par. 4. tom. 2. Maceraten. fideicommiss. 29. Nouembris 1629. coram Vbaldo.

Quia legalitas dicti testamenti patens visa fuit, dum illud fuit exemplatum, & subscriptum à tribus Notariis, qui insolidum de eo se rogarunt, & vltius signatum apparet proprijs eorum sigillis; † Et propterea, quod etiam probari absque solemnitate, non secus, ac ipsum originale, firmat Bart. in l. si quis ex argentariis §. 1. num. 3. ff. de eden. Felin. in cap. fin. num. 7. de fid. instr. Personal. de adipisc. num. 150. & seqq. Marcobr. conf. 764. num. 65. & seqq. Mart. Andri. decis. 14. num. 544. num. 1. par. 4. diuer. Gregor. XV. decis. 432. num. 3. & 454. num. 1. & in rec. decis. 687. num. 2. par. 1. & 503. num. 9. par. 4. tom. 2. Burratt. decis. 211. num. 12. & 13. & decis. 318. num. 10.

Duran. decis. 178. num. 4. & decis. 337. num. 6. Romana de Arigonis coram bon. mem. Card. Virili apud Fenzon. decis. 3. §. quia vera matrix vers. sat est, Mediolanen. decimarum 23. Ianuarii 1612. coram bon. mem. Pirouano, Nouarien. bonorum 4. Martii 1616. coram bon. mem. Card. Verospio, Calaguritana iuris prouidendi de Viana 19. Aprilis 1619. coram Remboldo, Narnien. hereditatis 16. Nouembris 1629. coram R. P. D. Ghislerio.

Non obstant decisiones, & auctoritates in contrarium allegatæ; quia tam Socc. quam decis. 135. loquitur in simplici copia, & transumpto: decisio 503. num. 6. loquitur per modum obiecti, & eadem postea num. 9. resoluit quætionem secundum hanc opinionem: Maceraten. fideicommissi loquitur de transumpto non authentico; Sed vltius in præsentī casu cessare videtur quæcumque difficultas; cum, pro validitate huius testamenti valde faciat, vt spatium longissimi temporis illud fuerit semper obseruatum, tam circa successionem hereditum in eo nominatorum, quam circa solutionem, & adimplementum plurium legatorum: † Quæ sola obseruantia, etiam si dictum testamentum fuerit informe, addidit illi tale robur, ac vim, vt valere, ac transire debeat in fidem veri iuxta l. cum de in rem verso ff. de usufr. Aym. de antiq. temp. par. 1. vers. quarto limitatur num. 14. & 15. & conf. 101. num. 4. Grat. discept. foren. cap. 951. num. 8. & 9. Mart. decis. 3. num. 1. & decis. 82. num. 2. Greg. XV. decis. 469. & ibi Adden. vers. obseruantia, Baren. Jurispatronatus 9. Iunii 1636. coram bon. mem. Pirouano Nouarien. bonorum 17. Decembris 1640. coram bon. mem. Cocchino.

Fides autem Notarii, quæ datur pro Seghetto in eius summ. num. 5. ad probandum, matricem testamenti, de quo agitur, esse abolitam, & cancellatam cum pluribus interlineaturis etiam in partibus substantialibus, prout in institutionibus, substitutionibus, atque legatis, non est attendenda; nec fidem meretur, † cum fuerit extracta lite pendente, nec citatis dictis de Amorinis, ad text. in cap. 2. & cap. nuper de testib. Auth. si quis in aliquo, ubi Dec. num. 9. & 10. C. de eden. Seraph. decis. 1423. num. 3. & decis. 1430. num. 4. Mant. decis. 177. num. 4. §. nec etiam fides, & decis. 469. num. 4. coram Papa Gregorio XV. Sublata remanet quæcumque obiecta exceptio contra validitatem huius testamenti, ex quo ab eodem Notario rogato, & alijs duobus præsentibus, & insolidum pariter cum eodem rogatis, postea fuit datum authenticum cum nitidum, & in publicam formam, † quod etiam productum fuit à Thoma Maurino Procuratore dictorum de Amorinis sub die 10. Decembris 1643. coram D. Auditore generali Bononiæ; Et in Processu ad Partibus in Actis productum in publicam formam, & cum legalitate; Et sic non est curandum quid adsit in matrice, sed istud tanquam legale venit attendendum text. in l. cum Tabellio & in c. fin. de fid. instr. Menoch. de adip. rem. 4. num. 654. Cocchin. decis. 450. num. 1. Roman. hered. de Arigonis 25. Ianuarii 1627. coram bon. mem. Card. Virili §. quia cum matrix vers. ita est, & d. Nouarien. Bonorum coram Cocchino, & signanter fuit responsum in Reatino depositi

sit coram Penia impressa post Zach. de oblig. Cam. que est decis. 60. num. 8. eoque magis predicta procedunt, quia dictę cassaturę, lineaturę, & appostille non sunt attendendę, cum sint factę manu eiusdem Notarij stipulantis; Quod facit cessare quamcumque suspensionem falsitatis, quę ut arguatur, requiritur diuersitas manus, ut per Bald. in l. nostrum C. de testam. Paul. de Castr. conf. 38. Dubium facit Farin. de falsit. & simul quest. 153. num. 10. Rot. decis. 276. num. 3. par. 2. recent. Caual. decis. 122. num. 6. Firmana Professionis 2. Decembris 1639. coram R. P. D. meo Rois.

Bona autem huiusmodi, quod fuerint in hereditate, & bonis Testatoris, clarę patet ex descriptione facta per ipsummet in suo testamento, & in quo omnia corpora fuerunt specificata, ut apparet ex Summario eorundem de Amorinis num. 1. Rip. in l. si aliquam rem nu. 42. ff. de acqu. poss. Bart. in l. si alienam ff. sol. matr. Peregr. de fideicom. artic. 44. num. 20. Mascard. de prob. concl. 779. num. 18. & 19. Bald. conf. 89. num. 3. lib. 1. Decian. conf. 76. nu. 16. vers. secundo plura lib. 3. Cephal. conf. 386. num. 29. Rota in rec. decis. 312. nu. 2 par. 7. Maceraten. Legitima 22. Martij 1628. coram bon. mem. Vbaldo. Accedit etiam Inuentarium confectum a nepotibus Testatoris, primis hereditatibus institutis, & in quo enunciantur tanquam bona hereditaria, & fideicommissio subiecta ad text. in l. fin. C. de arbitr. tutel. & in l. tutor, qui repositum in princ. ff. de eadim. iuxta Peregr. de fideicom. artic. 44. num. 2. Gratian. discept. for. cap. 765. num. 59. Fusar. de substit. quest. 618. num. 1. Bald. conf. 407. num. 6. lib. 1. Greg. XV. decis. 575. num. 3. & in recent. decis. 407. num. 2. par. 2. 344. num. 2. par. 3. & decis. 92. num. 2. par. 5. Concurrit demum instrumentum diuisionis factę assertorum bonorum a dd. nepotibus, & primis Testatoris hereditatibus grauatis sub narratiua, & expressione, quod erant fideicommissaria, & hereditaria Matthei: quod tollit quamcumque difficultatem Peregr. de fideic. d. art. 44. num. 5. Mazar. eod. tract. quest. 58. Alex. conf. 152. num. 1. lib. 7. Seraph. decis. 553. num. 1. Coccin. decis. 417. n. 5. par. 4. tom. 2. & decis. 518. num. 8. eadem par. 4. tom. 3. & decis. 85. num. 9. 312. num. 4. par. 5. & 88. num. 12. par. 7.

Non obstat, quod assertio Testatoris dum describi curauit predicta bona in eius Testamento tanquam propria, & non dicatur probare contra tertium Bald. conf. 19. num. 1. vol. 1. Fusar. de substit. quest. 618. num. 51.

Quia procedit, quando ille tertius possessor non habet causam a grauatis: Tali enim casu probatio esset coadiuuanda, & docendo de possessione, seu detentione defuncti, & heredum suorum, ut distinguit, & firmat Peregr. d. art. 44. num. 6. S. aut vero. In hac autem contingentia facti Seghettus mediatam habet causam a Virgilio Amorino, qui vendidit de anno 1622. Petro Fracassato (cuius heredes postea vendiderunt eidem Seghetto, qui obtinuit etiam aliud predium pro liberatione a molestiis, & euisione a fideiussore dicti Virgilij in prima venditione obligato, ut ex tenore instrumenti dati in d. Summ. num. 9. Unde cum hodie agatur contra habentem cau-

Part. X. Recent.

16 sam a dd. grauatis, & confessio Testatoris illum afficit ad text. in l. omnibus §. non debeat ff. de reg. iur. Peregr. de fideicom. d. artic. 44. num. 6. §. sed utrum Ciriac. controu. 204. num. 47. & 48. Mascard. de probat. concl. 778. num. 14. 24. & 38. Ruin. consil. 228. num. 16. lib. 2. Surd. conf. 489. num. 31. Seraph. decis. 563. num. 1. & 3. Gregor. XV. decis. 172. num. 1. Buratt. decis. 253. num. 7. Coccin. decis. 120. num. 2. vers. ita quoque, & dec. 152. num. 1. Caual. decis. 204. num. 4. vers. que remedia Buratt. decis. 143. num. 7. & in recent. decis. 42. num. 8. & decis. 34. nu. 9. par. 5. Romana fideicom. de Maximis 18. Februarii 1628. coram eodem Coccino.

17 Possessio eiusdem Seghetti probatur & ex substantiatione litis Verall. decis. 372. num. 1. & 2. Cas. de Grass. decis. 6. num. 4. de restit. spol. Seraph. decis. 1415. num. 3. Coccin. decis. 161. num. 2. 212. nu. 10 & 312. num. 1. & in recent. decis. 669. nu. 3. 778. nu. 1. par. 2.

Quo verò ad identitatem bonorum, illa concludenter probata remanet ex pluribus confinibus iustificatis, ut apparet ex eodem.

18 Summ. num. 1. & Licet duorum verificatio sufficeret ex l. 1. §. fin. ff. de dot. preleg. l. testamenta la prima ff. de condit. & demonstr. & ibi Bart. num. 14. Peregr. d. tract. & artic. 44. num. 50. Gratian. discept. foren. cap. 883. num. 1. & 4. & cap. 99. num. 33. Soccin. sen. conf. 127. num. 28. lib. 3. Menoch. conf. 409. num. 84. §. Primo rei identitas Coccin. d. decis. 120. num. 5. & tanto magis dum hodie constat Testatorem in eodem loco habuisse, & hodie illius heredes habere alia bona ad text. in l. 2. ubi Bald. C. de pass. Peregr. d. art. 44. num. 22. & conf. 44. num. 10. lib. 1. Nat. conf. 235. num. 11. Surd. decis. 15. num. 10. & in rec. decis. 407. num. 4. par. 2. & decis. 42. num. 1. & 4. par. 5.

Non obstat, quod Testator plura fecerit legata quę cum fuerint soluta per heredes grauatos, videatur competere retentionem Seghetto uti ab illis causam habenti, non solum respectu legatorum verum etiam occasione dotium solutarum Ludouicę, & Lucretię filiaribus Marci Antonij Amorini per Cęsarem, & Alexandrum seniores de Amorinis.

Quia quoad legata non apparet de aliqua solutione & quę concludenter est probanda, ad hoc, ut sit locus deductioni l. ad quingenta ff. de probat. gloss. Bart. & Doct. in l. 2. C. de iur. emphit. Peregr. de fideicom. artic. 35. num. 9. in fine Menoch. presumpt. 135. in princip. lib. 3. Bald. conf. 219. num. 4. in fin. lib. 2. Berg. conf. 150. numer. 1. lib. 1. Bota decis. 516. num. 2. & 3. par. 2. decis. 126. num. 23. par. 7. rec. Caual. decis. 416. num. 2. Buratt. decis. 641. num. 4.

Sed esto etiam quod de tali solutione constaret cum tamen in hereditate Matthei testatoris plura fuerint relicta mobilia, & credi-

21 ta & ex his presumuntur dd. legata soluta, vel saltem quod ex illis heres sibi satisfecerit, nisi contrarium probetur l. a Diuo Pio §. in venditione ff. de re indic. l. cum heres §. 1. & ibi gloss. in ver. deducitur ad Sen. Consul. Trebell. Peregrin. d. artic. 55. num. 23. Gratian. discept. for. cap. 204. num. 1. Soccin. conf. 44. per tot. lib. 3. Surd. conf. 290. num. 33. vers. inferitur quod uxor Rot. decis. 680. num. 6. par. 1.

Pp

diuers.

diners. & in rec. decis. 547. num. 6. par. 5. Buratt. decis. 641. num. 7. Romana fideicom. de Victoris 2. Iun. 1627. coram bon. mem. Merlino. Dotes verò cum solutę appareant à Cęfare, & Alexandro senioribus, nec Seghettus probet Virgilium, 22 fuisse illorum heredem; † utique respectu illarum, licet causam habeat ab eodem Virgilio, ei non competit aliqua detractio ex bonis fideicommisso subiectis l. non ignorat ubi Bart. C. qui accus. non poss. idem Bart. in l. falsus Tutor ff. quod fals. Tut. Menoch. de adip. rem. 3. num. 164. Bald. conf. 168. num. 6. vers. Series autem facti lib. 1. Rot. decis. 32. num. 2. §. secunda est par. 3. & decis. 456. nu. 4. par. 4. rec. Buratt. decis. 564. & ibi Ad-dent num. 6.

Non obstat, quod ususfructus mobilium, fuerit per Testatorem relictus Isottę de Bolognini eius Nurui, ipsius vita durante absque onere prestandi fideiussorem, nec reddendi rationem.

Quia cum huiusmodi liberatio sit contra naturam ususfructus mobilium, non est attendenda, † nec Testator huiusmodi cautionem remittere potuit usufructuario ad tex. in l. 1. C. de usus. ubi Bart. Bald. & alii not. Ang. & Alex. in l. quod de bonis §. frater ff. ad l. falcid. Castil. de usufr. cap. 15. num. 5. & 17. Cypiac. controu. 37. numer. 2. Crauet. conf. 187. num. 7. vers. Secundo dubitabatur Ias. conf. 1. ad fin. & conf. 40. num. 6. lib. 1. Soccin. Iun. conf. 115. num. 16. vers. Sed in his non obstantibus & num. 31. lib. 1. Riminald. iun. conf. 703. nu. 15. & 77. Menoch. conf. 7. num. 56. & 7. Surd. decis. 109. num. 3.

Et ita vtraque parte, &c.

R. P. D. A R G V E L L E S.

Meleuitana Mercium.

Veneris 22. Maij 1648.

A R G V M E N T V M.

Redditio rationis tunc competit quando probatur administratio; & si duo socij promiscue administrarunt, quando vnus, non possit petere redditionem rationis ab altero eruditę explicatur; & demum nonnulli ponderantur defectus circa Testes, propter quos eorum depositio non releuare firmatur.

S V M M A R I V M.

- 1 Redditio rationis non competit nisi probetur administratio.
- 2 Seruus expulsus non probat contra Dominum expellentem.
- 3 Testis vilis non probat.
- 4 Testis criminofus non probat.
- 5 Testis unicus non probat.
- 6 Testis qui non reddit rationem sui disci non probat.
- 7 Testis quod fuerit examinatus cum iuramento non probatur per sola verba Notarij, Testis iuratus.
- 8 Reus est absoluentus, quando Actor non probaret.
- 9 ex Consignatione aliquarum mercium probata, in-

fertur ad consignationem quoque aliarum simul transmissarum.

- 10 Idemias mercium ex quibus probata remaneat.
- 11 Redditionem rationis quando socius non possit petere ab altero socio, & nu. 13.
- 12 Confessio propria in iudicio emanata superat omne genus probationis contra consistentem.
- 14 Socij quando promiscue administrarunt, quietantia ab vno reportata, debet etiam suffragari alteri.
- 15 Socij, quando simul administrarunt, ambo insimul rationes reddere tenentur.
- 16 Administrator sine redditione rationis non potest dici creditor, nec debitor.
- 17 Compensatio inter socios, & non solutio est admittenda quando vnus fuisset debitor primarum, & creditor secundarum mercium.
- 18 Redditionem rationis inuerisimile est quod mercator diligens petere distulisset, maxime si esset Hebræus.
- 19 in Hebræo præsumitur dolus, & fraus.

D E C I S I O C L X X X V I.

I SAACH Mercator Hebræus sub die 8. Aprilis anni præteriti ipso tantum informante extorsit decisionem fauorabilem ex eo, quia non dedit in summario integrę Testium depositiones, Ideo iisdem hodie iterum examinatis, & diligenter perscrutatis visum fuit Dominis à dicta decisione recedendum; Eo præcipue fundamento, scilicet ex defectu probationis quod Merces è Zanto Melitam transmissæ peruenerint ad manus Perdicomati, † qui propterea, cum non probetur eas recepisse, nec administrasse, gratis pulsatur ad hanc redditionem rationis l. Boues 89. §. inter. ff. de verb. signif. sanct. mem. Greg. XV. decis. 54. num. 2. Card. Canaler. decis. 98. num. 4. ubi allegat. Rom. fructuum census de Vellis 23. Ianuar. 1599. coram Litta.

Testes enim dati in die decisionis à dicto Naach nihil probant.

Nam primus expressè dicit se nescire, cui personę fuerint consignatę illę merces à Zanto Melitam per dictum Hebræum transmissæ, ideò nihil releuat contra Perdicomatum.

Secundus nil aliud dicit quam vidisse lanā, saponem, caseum, stangnum, mel, & ceram in domo Perdicomati, earumque partem ab eius Institore fuisse venditam; sed nescire unde merces venerint, nec ad cuius manus peruenerint statim ac appulerunt ad Portum Melitę, † ultra quod iste fuit famulus Perdicomati, & ab eo expulsus vilis, & criminofus, qui propterea nihil probat: Prout de seruo expulso quod non probet contra Dominum expellentem, Stuser. in tract. de reprob. Test. nu. 37 Albert. de Malet. de test. cap. 2. n. 55. Mascard. de prob. concl. 758. num. 11. Papon. conf. 45. num. 5. De vili, prout † iste, qui inseruit in taberna Carcerum unde est vilissimus glos. in §. sancimus verb. ignobiles. Auth. de testibus Rota decis. 203. num. 15. par. 7. recent. † & de criminoso Felin. in cap. testimonium num. 1. de testib. Speculat. §. 1. num. 25. eod. tit. Farinac. de test. q. 56. art. 3. num. 216. Rot. decis. 563. nu. 8. vers. & de criminoso coram Buratto. vulg. text. in cap. 1. de except. ubi communiter Doct.

Ter-

Tertius dumtaxat de auditu deponit, quod Merces è Zanto ad Melitam per dictum Hebræum transmittendæ, erant consignandæ dicto Equiti, & asserit partem fuisse consignatam, sed tanquam vnicus, & nullam sui dicti reddens rationem nihil probat, † prout de teste vnico, l. ubi numerus 12. ff. de testibus, cap. veniens, & cap. licet eod. tit. *Caval. decis. 110. num. 3. decis. 154. num. cod. & decis. 366. num. 5.* & † de non reddente rationem sui dicti *Honed. conf. 78. n. 70 lib. 2. Bald. in l. firiolum num. 3. C. qui pot. in pign. hub. Rot. diuers. dec. 107. num. 4. par. 2. & decis. 366. num. 4. coram Cavalier.*

Quartus demum nihil prorsus dicit de hac prætenfa consignatione; sed dūtaxat recognoscit subscriptionem litterarum oneratoriarum, quæ non controuertitur.

7 Et omnes† sunt examinati absque iuramento, quod non probatur per sola verba Notarii (Testis iuratus,) vt tradit *Feder. de Sen. conf. 199. num. 2. post med. vers. & per ista verba, Iode Amic. conf. 73. num. 18. Coccin. decis. 141. num. 1. & decis. 182. numer. 4. Canaler. decisio. 415. num. 3. recent. decis. 393. num. 8. par. 1. & decis. 628. numer. 10. par. 3.*

8 Vltra quod dictæ Testium depositiones visæ fuerunt si non apertè tolli, saltem valde confundi ex alijs Testibus, ac luribus in summario à num. 9. ad 17. datis à Perdicomato, † cui tanquam Reo sufficeret ad victoriam actorem non probare *vulg. reg. l. qui accusare, C. de eden. Casfad. decis. 3. num. 5. de restit. spoliat. Rot. decis. 4. de re iudic. at. in nou. & decisio. 93. sub numer. 1. coram Cavalier.*

9 Probat insuper Perdicomatus ex iuribus prædictis, quod prædictæ merces Melitam, transmissæ peruenerunt ad manus Grimæ, & ipsius Hebræi, quodque ab isto venditæ fuerunt omnes correspondentes illis, de quibus loquuntur litteræ oneratoriæ, nempe kalcum, mel, coria, lanæ, stagnum, sagio seu selauria, quorum licet controuertatur consignatio, & identias, non interest, † ex eo quia consignatio aliquarum est probata, & confiscata, ideo ex hac optimè infertur ad consignationem, quoque aliarum insimul transmissarum iuxta regulam *text. in l. vulgaris questio in princ. ff. de furt. & in l. possideri, ff. de acquir. poss. Castr. conf. 4. propè fin. vers. & ex hoc sequitur, & conf. 110. num. 2. lib. 2.*

10 *Rot. decis. 571. num. 2. par. 3. recent.* Identias † verò visa fuit probari ex qualitate earundem mercium venditarum, quæ concordat cum dictis litteris oneratorijs, iuncta vicinitate temporis transmissionis, & venditionis, & quod non constet Hebræum habuisse aliunde alias merces huiusmodi venales *Bursat. conf. 80. nu. 1. lib. 1. Crauet. con. 190. nu. 4. Caval. dec. 146. nu. 2. cum alijs ibi alleg.*

Hinc corrui primū fundamentum decisionis, quod nempe Perdicomatus teneatur reddere rationem. Tum quia ipse excusatur

11 ex eo, quod non administrauerit † Tum etiā quia cum Hebræus prius administrasset in Insula Zantis non potest hanc redditionem rationis petere, ex eo quod repellitur exceptione tacitæ compensationis, *Crauet. conf. 159. num. 6.*

Part. X. Recent

argum. text. in l. si ambo. ff. de compens. Castr. conf. 126. num. 1. volum. 2. Alex. conf. 47. num. 11. vol. 1. Rot. decisio. 546. numer. 7. versic. & ideo vel alter. & num. seq. coram Buratto & decisio. 265. num. 10. par. 6. recentior.

Et hanc veritatem ipse quoque Hebræus agnouit, dum in petitione coram Iudicè Meleuitano postulauit, vt Perdicomatus adstringeretur ad redditionem rationis mercium transmissarum Melitam, & ipse obtulit rationem

12 illarum transportatarum Zantum, † quæ propria cōfessio in iudicio emanata superat omne genus probationum contra ipsum Isāach contentem *vulg. l. cum pecum. C. de lib. caus. Caput aq. decis. 208. nu. 3. par. 2. Rot. diuers. decis. 93. nu. 2. par. 2.*

13 cum concordan. signanter † quia cum prius administrauerit vtique de iure prius rationem reddere teneretur, donec ipse ex parte sua adimpleuerit non potest à Perdicomato rationem exigere, vt aduertit *Bero. q. 32. num. 1. ad med. Rimin. sen. conf. 300. num. 51. & alijs plures relat. à Gratian. discept. for. capit. 760. numer. 9. Rot. dec. 400. num. 1. coram Reuerendissimo Domino meo Vrgellen.*

Nec excusatur ex quietantia amplissime reportata ab Equite de anno 1632. ex causa solutionis quam fecit Isāach sc. 13946. tt. 5. & gr. 5.

Quia placuit Dominis responsio data à Perdicomato. † Quod nempe aut hæc quietantia vniuersalibus verbis concepta importat liberationem Hebræi ab hac redditione rationis mercium transportatarum Zantum, & dicendum est imputare etiam liberationem Perdicomati à redditione rationis mercium transmissarum Melitam, nam vnum, & idem est negotium, Hebræus enim in tantum in Insula Zantis emit merces, & transmisit Melitam, in quantum habuit pecunias redactas ex alijs mercibus è Melita ad Zantum transportatis, & à Perdicomato sibi consignatis valoris scu. 4410, tt. 6. & gr. 16. cum hoc pacto expresso transportandi, distrahendi, & pretium in alijs mercibus erogandi, vt in Instrumento inter eos inito 18. Ianuarij 1631. dato in hodierno summario num. 1. (quod tamen in præterita propositio- ne tacuit Hebræus) ac propterea cum obligatio Hebræi sit socialis non potest dici extincta per dictam quietantiam, nisi etiam dicatur extincta obligatio Perdicomati ab eodem contractu, negotio, & administratione promiscua

15 proueniens, † ob quam ambo insimul rationes reddere tenentur, cum negotium sit vnicum, & rationes connexæ, *Angel. conf. 288. col. 2. vers. & si inter dictos, Rimin. sen. conf. 24. nu. 26. lib. 1. Rota Ianuen. decis. 39. num. 3. & recent. decis. 612. num. 2. par. 1.*

Aut dicta quietantia neutras merces comprehendit, & sic neuter sociorum per eum dici potest liberatus ab obligatione erga consociū in prædicto Instrumento contracta. Et hinc facilius ruit decisio, quatenus condemnat Perdicomatum ad reddend. rationem de vltimis mercibus, & non condemnat Hebræum ad reddend. rationem de primis, & de pretio ex eis redacto iuxta conuentionem instrumenti, &

iuxta oblationem ab ipso Hebræo factam, de qua in summario d. numero 19. vt supra dictum.

Nec obstat replicatio quod quietantia loquatur de ijs, quorum erat debitor Hebræus, ideo non comprehendat has ultimas merces, de quarum redditione rationis erat debitor Perdicomatus. Quia si iste has ultimas merces (vt prætenditur) recepisset Melitæ siue fuissent venditæ, vtique aliqua mentio de illis facta fuisset in quietantia successiuè stipulata, nec Hebræus pro illa reportanda soluisset scuta 13946. tt. 5. gr. 5. si vere & factis calculis, dispunctis, que omnibus rationibus non debuisset.

16 Tum quia sine redditione rationis non poterat dici debitor, nec creditor *Bald. conf. 463. numer. 4. vers. quarta ratio lib. 1. Alexan. conf. 192. num. 2. & 3. lib. 7. Rot. decis. 141. num. 5. par. 8. recen. Palador. rer. quotid. par. 1. cap. fin. §. 12. limit. 4. num. 27. & fuit dictum in Romana societatis affictus 3. Iunij anni præteriti §. non autem censuerunt coram me.*

17 Tum etiam quia facilius erat Hebræo, quatenus fuisset debitor primarum, & creditor secundarum mercium compensare quam soluere, optimus tex. in l. ideo 3. ff. de compens. qui etiam inuenitur in *Basilicon. lib. 24. tit. 10. §. 3. l. si stipulatus 15. ff. de fideiussor. l. 1. C. rer. amot. Auth. sed cum testator. §. item si heres. C. ad. legen. falcid. Pacian. de probat. l. 2. capit. 25. Nat. consil. 358. num. 13.*

Minus obstat, quod summa quietantiæ scutorum 13946. 5. & 5. non videatur æquivalens primis mereibus ad summam scut. 4410. 6. & 16. de quibus loquitur Instrumentum societatis, Quia ultra hæc, et lucra, Perdicomatus erat creditor Hebræi scutorum 7462. tt. 10. et gr. 16. pro ipso solutorum Petro Marino eius creditori, vt hæc partita apertè legitur in dicta quietantia, ideo cessat obiectum in facto, et non est verisimile quod Hebræus, quorum genus auarissimum, negotiator, et ære alieno grauatus tantam summam spontè soluisset Perdicomato, si verè omnia computa etiam istarum mercium non solidasset, et magis inuerisimile est quod per octo annos redditione rationis petere distulisset, quod quilibet diligens mercator non fecisset, vt tradit *Pacian. conf. 113. per tot. quem sequitur Ciriac. controu. 516. num. 15. & 17. et facit Surd. decis. 105. n. 2. 3. & 4. et potius in Hebræo præsumitur dolus, et fraus idem Surd. decis. 23. num. 15. in fin.*

Et ex his etc. recessum fuit à decis. etc. vtraque parte audita etc.

R. P. D. G H I S I L E R I O.

Postea Episcopo IMOLEN.

Romana Censuræ,

Veneris 22. Maij 1648.

A R G V M E N T V M.

Famosa est hæc decisio totam respiciens materiam clausulæ constituti in instrumento census appositæ ad effectum illius vigore obtinendi associacionem, cum in ea distinguatur quæ-

do associatio petitur ratione ciuilib, vel naturalis possessionis, quodque tempus inter vnam & aliam requiratur ad effectum præscriptionis.

S V M M A R I V M.

- 1 Clausula constituti in contractu census apppositi continet facultatem capiendi possessionem propria auctoritate pro satisfactione fructuum.
- 2 Clausula, dans & concedens, in censu habet in ventre explicitam facultatem capiendi possessionem propria auctoritate.
- 3 Associatio conceditur stante facultate capiendi possessionem propria auctoritate, & super num. 1.
- 4 Constitutum non expirat per mortem constituentis. Constitutum non expirat quamuis constitutarius neglexerit apprehendere possessionem à ceterijs occupatam num. 4.
- 5 Clausula, constituti non operatur, quando per mortem constituens ipsa res fuit ab eius hærede apprehensa, & constitutarius negligens.
- 6 Associatio dupliciter petitur aut ratione ciuilib, fuit naturalis possessionis, & de materia vtriusque.
- 7 Associatio est compatibilis cum possessione alterius. & quando.
- 8 Posseio ciuilib semper amittitur, ubi quis patitur alium possidere, & negligit accipere naturalem possessionem.
- 9 Facultas capiendi possessionem propria auctoritate non amittitur ex sola patientia, & negligentia modici temporis, sed præscriptione 30. annorum.
- 10 Constitutum expirat per decemium ad effectum obtinendi manutentionem, secus inuisionem.
- 11 Dominium, & posseio constituentis probari debet ubi agitur contra tertium.
- 12 Posseio probatur ex locationibus cum perceptione pensionum.
- 13 Inuisionem contra aliquem obtenta illius supponit posseio.
- 14 Filius agendo præsumitur heres, & quando.
- 15 Tutor possit re solus contrahere ubi pupillus est maior infante, & num. seqq.
- 17 Tutor durante tutela habet administrationem cum libera.
- 18 Associatio non retardatur per exceptionem requirentem altiore indagine. Exceptio iuris dubij equiparatur exceptioni requirenti altiore indagine num. 18. Exceptio requirens altiore indagine ad merita reservatur num. 18.
- 19 Exceptio iuris dubij ad merita cause reservatur nec admittitur in associatione.
- 20 Exceptio fideicommissi non admittitur in iudicio possessorio.
- 21 Census pro soluenda dote potest imponi super bonis fideicommissi vigore auth. res qua C. com. de legatis.
- 22 Fideicommissarius præteudens impugnare census impositionem factam pro soluenda dote, ipse tenetur probare existentiam bonorum liberorum.
- 23 Existentiæ bonorum liberorum probari debet de tempore constitutæ dotis.
- 24 Verba habuit & recepit probant veram numerationem.

DECISIO CLXXXVII.

PLACVIT DD. concedere filiis, & hæredibus q. Renati Marerii associationem ad Casale Aguzzani pro fructibus decursis, & non solutis, ac in futurum decurren census annui redditus sc. 65. in sorte principali scut. 1000. super eo impositi de anno 1623. per Carolum Franciscum Rebibam ad fauorem dicti Renati cum clausula constituti, tam ad fauorem ipsius Renati, quam hæredum, pacto adiecto inter partes, quod dicta scuta mille soluerentur Camillæ Ricciæ matri ipsius Caroli Francisci ad computum restitutionis suæ dotis, distaque Camilla teneretur cedere Renato omnia, & singula iura, omnesque actiones, & priuilegia etiam prioritatis, & potioritatis, & dotalia sibi quomodolibet competentia contra quoscumque translatiue, & non extinctiue pro dicta summa scutorum mille, prout effectiue in instrumento sub die 11. Aprilis dicti anni 1623. tam solutio, quam cessio ad formam dicti pacti factæ fuerunt.

Ratio resolutionis fuit, quia cum successiuis temporibus hæredes dicti Caroli Francisci defecissent in solutione fructuum dicti census, intentato iudicio per dictos de Mareris super associatione ad fundum censuatum dubitari nequit, quin clausula constituti in contractu census, & de quo agitur, apposita, quæ continet facultatem capiendi possessionem propria auctoritate, suffragetur, & præbeat facultatem capiendi propria auctoritate fructus rei censitæ ad effectum sibi satisfaciendi de fructibus census, ut in terminis discussio articulo plenè firmavit *Rot. in Romana census 26. Iunij superioris anni coram R.P.D. meo Bichio*, ubi aliæ concordantes decisiones referuntur, ex cuius sola lectura decisa penitus remanet præsens controuersia. Et vltèrius in ea firmatur clausulam (ne non dans, & concedens) appositam in censu secundum formularium instrumentorum Urbis habere in ventre explicitam facultatem capiendi possessionem propria auctoritate, & quæ sola de per se suffragaretur pro obtinen. associatione, ut benè per *Rot. in d. Romana census*, §. *quo magis in casu nostro &c.* dictæ clausulæ sicuti præbent facultatem capiendi propria auctoritate fructus rei censitæ ad effectum sibi satisfaciendi de fructibus census, & ita censuario, ac illius hæredibus plenè suffragantur ad obtinen. associationem, ut habetur in l. 3. ibique gloss. in verb. non videntur C. de pignor. Menoch. de adipisc. remed. §. num. 107. *Rot. decis. 887. n. 5. coram bon. mem. Buratt. in Bituntina census 27. Novembris 1645. coram R.P.D. meo Corrado*, & in d. *Romana census coram R.P.D. meo Bichio*, quarum virtus non expirauit per mortem dicti Caroli constituentis, & minusque ex eo, quod Marerii neglexerint apprehendere naturalem possessionem à Maximis, vti tertijs occupatam, *Rot. in Romana domus 4. Decembris 1615. coram Francisco Vbaldo apud Cenc. de censib. decis. 253. nu. 10. 12. & seq.* ubi limitatur, clausulam constituti non procedere; quando post mortem constituentis ipsa res fuit ab eius hærede apprehensa, &

Par. X. Recen.

postmodum constitutarius neglexerit apprehendere possessionem naturalem, quia ut fuit dictum supra in decisione *R.P.D. meo Bichio in supra allegata Romana census in §. non obstat.* plenè tollitur utrumque obiectum distinguendo, & quod aut petitur associatio ratione ciuilis possessionis, & illa non datur, ex quo constitutarius patiundo ab alio rem naturaliter possideri, amittit ciuilem possessionem, aut petitur, ut in hoc casu, vigore facultatis capiendi possessionem propria auctoritate, & tunc datur associatio, quia hæc & compatibilis cum possessione alterius, quin immò alium possidere supponit, ex qua distinctione cessant deducta per *Rotam in supradicta decis. 253. post Cenc.* cum procedat, quando censuarius peteret associationem innixus in sola ciuili possessione, & quæ semper amittitur, ubi patitur alium possidere, & negligitur accipere naturalem possessionem; secus verò quando, ut dictum est, associatio fundatur in facultate capiendi possessionem propria auctoritate, quæ non amittitur ex sola patientia, & negligentia modici temporis, sed præscriptione 30. annorum, ut in puncto distinguit *Cyriac. contr. 258. num. 39. & 40.* ubi quod non perit, nisi, quoad effectum retinendæ tantum, secus quoad alios *Grat. decis. Marc. 15. num. 3. Pacif. de salu. inspect. 3. cap. 2. num. 1029. Rot. in Romana Saluiani 29. Ianuarij 1618. coram Romboldo & in Bononien. census 4. Maij 1643. coram me in §. nihil enim facit in fin.* cum quod virtus constituti expirauerit per decennium procedat ad effectum obtinendi manutentionem non, autem & immisionem ex alio iudicio possessorio, ut in d. *Bononien. census coram me.*

Nec dubitari potest, quin doceatur de dominio, & possessione Caroli Francisci impositoris census de tempore impositionis, & ut requiritur, quando non agitur, contra constituentem, vel habentem ab eo causam, sed contra tertium *Socc. sen. conf. 106. num. 2. vers. concurrat lib. 3. Tirac. de iur. const. limit. 1. num. 23. Rot. decis. 766. num. 11. par. 1. diuers.* quales sunt DD. de Maximis hæredes fideicommissarij Francisci, qui non veniunt ex iure d. Caroli Francisci qui censum imposuit, sed possident ex fideicommissò, quia illa non solum probatur ex eodem instrumento impositionis census, sed ex testibus examinatis, ac locationibus effectuantis cum perceptione pensionum, ut agnouit, & firmavit alias super hoc Casale Aguzzani *Rot. coram Reuerendiss. Vrgell. decis. 259. num. 1.* illamque negare non possunt, dum post mortem dicti Caroli Francisci citato illius hærede intenterunt iudicium adipiscendæ, & in idem vti ab eo possessum, fuerunt immissi, quod nullatenus obtinuissent, nisi reuera Carolus Franciscus Casale huiusmodi in vita possidisset, alias non fuisset concessum mandatum de immitten. & cum per illud supponatur possessio Caroli Francisci l. vnic. C. de alien. mnt. iud. caus. fact. *Rot. coram Seraph. decis. 1074. in princ. in rec. decis. 618. num. 14. par. 4. tom. 3.* Possessio verò illorum de Maximis, qui fuerunt in hoc iudicio conuenti, non controuertitur, & probatur ex eo, quod ipsi sustinent litem tamquam

Pp 3

pos-

possessores iunctis alijs adminiculis deductis per informantes.

Quod autem Marerij nunc agentes sint hæredes Renati emptoris census, probatur ex eo quod iustificatur, eos esse Renati filios, Nam hoc casu cum ipsi agant, & agatur de eorum commo-
14 do, censentur etiam eiusdem Renati hæredes *Rot. decis. 302, par. 3, rec. & in Bononien. spolijs 16. Martij præf. coram R.P.D. meo Otthobono.*

Neque hanc associationem impedire potest opposita nullitas census impositi à curatore, dato à Iudice loco matris tutricis, & suæ dotis creditricis eidem Carolo Francisco pupillo annorum scilicet decem ut asseritur in eodem instrumento, qui nec fuit præfens instrumento, etiamsi esset maior infanti, quia cum in hoc Doctores non conveniant, absq; eo quod in præfenti firmatur, quæ ex opinionibus verior sit, an affirmatiua, quod ubi pupillus sit maior infante, & fieri possit, habeatque ali-
15 quod animi iudicium, & non possit solus tutor contrahere, sed requiratur, ut pupillus præfens cum auctoritate tutoris contrahat, ut notat *Cast. in l. neque tutores num. 5. C. de procurat. Socc. 24. num. 45, lib. 1. Peregr. conf. 74. sub numer. 4. lib. 3. Gomes. var. resol. tom. 2. cap. 14. num. 1. & dixit Rot. in Bononien. de Berois 28. Iunij 1641. coram R.P.D. meo Carillo §. nullitas, seu potius negatiua contraria sententia, nempe, quod non*

16 requiratur præfentia pupilli & etiamsi maior sit infante, quam tuetur *Arr. Pinel, in l. 1. par. 2. C. de bon. patern. num. 66. vers. ego autem; & infra vers. videreturque ridiculum Jacob Mandel, de Alb. conf. 205. num. 38. & seq. ubi, quod solus tutor sine præfentia pupilli potest alienare cum decreto, etiamsi pupillus sit maior infante, quia præterquam quod iura dirigunt verba in tutores, adest ratio omnino concludens, videlicet, quod durante tutela tutor censetur ha-*

17 bere administrationem cum libera, & ergo potest alienare, dum modo non dilapidet, hanc opinionem multis comprobatur, et respondet omnibus contrariis, eandem amplexa fuit *Rot. in recent. decis. 295. num. 8. et seq. par. 4. tom. 2. recent.* ipsa controuersia, & opinionum discrepantia in hoc iuris articulo sufficit, ut huiusmodi exceptio nullitatis petitam associationem re-

18 tardare non possit, & quia exceptio iuris dubij, in quo hinc inde adsunt opiniones, æquiparatur exceptioni facti altiore indagine requirenti, & sicut exceptio requirens altiore indagine, facti debet ad merita reservari *l. 3. §. ibidem ff. ad exhib. l. ille à quo §. 1. ff. ad Trebell. ita*

19 & requirens longam, & & dubiam iuris alterationem ob varias Doctorum opiniones. *Capic. decis. 10. num. 19. et 20. Rot. coram Seraph. decis. 271. sub num. 6. decis. 64. num. 6. inter impressas apud Pacif. de saluan. & in Bononien. bonorum, seu fideicommissi de Sanctis 17. Maji 1647. §. fin. coram R.P.D. meo Bicho, Eoque facilius est reiicienda hæc exceptio, dum census fuit necessarius pro restitutione dotis & utilis pupillo, quia fructus dotis liquidantur à Statuto *Vrb. lib. 1. c. 138. ad rationem 7. cum dimidio, fructus vero census taxantur ad rationem sex cum dimidio,**

Tandem non obstat altera exceptio deducta ex antiquissimo fideicommissio, cui dictum Casale subiectum prætenditur, quia ultra quod redditur turbida, cum pro non existentia fideicommissi adsit sententia Rotalis, & adhuc
20 lis pendeat indecisa coram me, & admitti non debet ad retardandam executionem iudicij possessorij, ut bene per *Rotam in Romana census coram R.P.D. meo Bicho in fin. et antea coram bon. me. Burat. decis. 853. num. 4. & in alijs relatis in decis. 704. num. 1. par. 3. recent.* cum census, de quo agitur fuerit impositus pro soluenda dote d. Camillæ Ricciæ matris Caroli Francisci impositoris, ac descendens Francisci de Salamo-

21 nibus fideicommittentis, & validè potuit imponi super bonis fideicommissio subiectis in defectum bonorum liberorum ex dispositione *auth. resque. C. com. de leg. Cenc. de cens. quest. 19. num. 32. et seq. Duard. eod. tract. §. 1. quest. 7. num. 33. Rot. coram bon. mem. Cocc. decis. 244. nu. 3. & ita passim, cuius remedium, licet sit subsidiarium, suffragatur Marerij, donec exaduerso probetur, quod existerent bona libera restitutioni dotis sufficientia, cum non agatur de dote constituenda, sed de restituta, & de alienatione iam facta mediante census impositione, quam cum ex capite existentia aliorum bonorum liberorum sufficientium pro satisfactione di-*

22 ctæ dotis infringere prætendant, & illam probare debent concludenter, tamquam fundamentum propriæ intentionis, ut probant relati per *R.P.D. meo Bicho in saepe allegata Romana census, in §. conveniunt fere omnes, cum quibus transierunt DD. & quamvis alias Rota, dum agebatur de dote Victoræ, dixerit, adfuisse bona libera, hoc tamen ad effectum, de quo agitur, non sufficit, quia probanda esset huiusmodi bonorum existentia de tempore impositionis*

23 census pro restitutione dotis Camillæ, & quod talia essent, ut ex illis sine lite, & controuersia dicta dos cum effectu posset restitui, ut dixit *Rot. in Romana dotis 23. Ianuarij 1645. coram R.P.D. meo Otthobono.*

Obiectum denique in alia propositione sub die 27. Iunij 1646. deductum, quod ageretur de dote confessata cessat ex facto, quia ex instrumento dotali pro rata scutorum 1558. pro integro complemento scut. 3000. monetæ dotis prædictæ, quæ rata maior est censu, appareret dotem fuisse solutam incontanti, ibi coram me Notario &c. manualiter &c. habuit, & recepit ab eisdem DD. Alexandra, & Camilla, præfentibus, dantibus &c. in tot Iulijs, & Testonibus, ac scutis, & duplis aureis &c. & quæ
24 verba veram numerationem probant *Bart. in l. ex cautione num. 1. vers. si verò Notarius. C. de non nu. pecun. Roman. in l. pradia sub numer. 4. ff. de acq. poss. Bertaz. claus. 34. gloss. 8. num. 1. Rot. decis. 310. et decis. 382. nu. 4. par. 4. recent. & consequenter, dotem prædictam fuisse verè, et realiter solutam in longè maiori summa, quam importat census, de quo agitur.*

Ex quibus fuit resolutum filiis, et hæredibus q. Renati Marerij esse dan. associationem ad possessionem Casalis Aguzzani pro fructibus decursis, et non solutis, ac in futurum decur-

reſi denegata petita dilatione, cum intereſſe habentes pluribus laceſſiti citationibus neglexerint informare,

R. P. D. LEONE VEROSPIO
Tusculana Saluiani.

Veneris 25. May 1648.

ARGVMENTVM.

De Interpretatione Statuti Vrbis lib. 1. cap. 137. deferentis vxori poſt obitum viri fructus dotales ad rationem ſcutorum ſeptem cum dimidio, quod illud procedat interpellatione ſecuta cōtra hāredes mariti etiam ſi iudicium in tertios poſſeſſores fieri contingat præſens diſerit decifio,

SVMMA RIVM.

- 1 *Mulier præſtendens fructus dotales ab hāredibus viri tenetur docere de interpellatione.*
Statutum Vrbis lib. 1. cap. 137. declaratur. num. 1. 6. & per totam decif.
- 2 *Interpellatio non requiritur contra coobligatos.*
- 3 *Tertius poſſeſſor per monitorium contra eum executum an teneatur ad fructus ex re hypothecata perceptos.*
- 4 *Pater cuiusque hāredes tenentur ad fructus dotales abſque vlla interpellatione.*
- 5 *Extraneus dotis promiſſor tenetur abſque interpellatione ſoluere fructus.*
Dies interpellat pro homine. num. 5.
- 6 *Interpellatio in Statuto Vrbis lib. 1. cap. 137. requiritur pro forma.*
- 7 *Extraneus qui dotem non promiſit aliique ab eo cauſam habentes non tenentur ad fructus dotis, niſi ſecuta interpellatione hāredum viri.*
- 8 *Dotem ſoluere qui non tenetur, nec minus dicitur in mora, vt ſoluto matrimonio teneatur ad fructus.*
- 9 *Interpellatio facta contra tertium poſſeſſorem pro ſolutione dotis ſoluto matrimonio, eum non afficit, niſi, & inſimul fiat contra hāredes mariti.*
- 10 *Interpellatio non fit contra hāredes decocti.*
- 11 *Decoctio eſt plene probanda.*
- 12 *Decoctio probari debet mediate ſententia Iudicis.*
- 13 *Decoctio probari debet mediate ceſſione bonorum.*
- 14 *Interpellatio præſumitur ex poſſeſſione vxoris cum perceptione fructuum.*
- 15 *Mulier qua fructus dotis exegit propria auctoritate, & abſque ſcientia hāredū num illos interpeſſaſſe præſumatur.*
- 16 *Maritus non tenetur in ſortem excomputare fructus retractos ex pignore.*
Intellige, vt num. ſeq.
- 17 *Mulier qua fructus exegit ex pignore à tertijs poſſeſſoribus retracto, interpellatione hāredum non ſecuta illos tenetur in ſortem computare.*
Mulier qua in dotem dedit ſecundo viro pignus à tertijs poſſeſſoribus retractum non facit fructus ſuos ſine interpellatione hāredum.
Maritus quamuis onera matrimonij ſubſtineat, ſi tamen nō interpellauit hāredes primi viri fructus dotis non conſequitur.

DECISIO C. LXXXVIII.

SUPER corporibus Tuſculi exiſtentibus, & hypothecatis pro reſtitutione dotis Domitillæ hæc vna cum Ioanne ſecundò Viro inmiſſionem obtinuerat in Iudicio Saluiani contra Bonetinum in hiſce corporibus ſingularem ſucceſſorem inſtituto, donec dotale creditum ſcutorum 724. indè conſequeretur, ſine præiudicio tamen fructuum quatenus illi probarentur legitimè debiti cum verò ad horum reſtitutionem corporum iidem Coniuges per ſententiam fuiſſent condemnati poſt iuſtificatam exaduerto per exhibitionem calculi prædictæ ſortis ſolutionem, & pro fructibus dotalibus poſtmodū egriſſent coram me, ad eorum inſtātiā dubium propoſui An illi pro quo tempore, & pro qua ſumma debeantur, & eos abſolutè indebitos eſſe Domini reſponderunt: Quia contra primi Viri hāredes interpellatio iudicialis numquā fuit executā quam fore neceſſaria, † vt illi dicantur in mora conſtituti, ac indè mulieri teneantur ad fructus dotis non reſtitutæ expreſſè diſponit Statutum Vrbis lib. 1. cap. 137. & aduertunt Moderni Briſigallen. ad idem Stat. n. 29. Lucas Petus in praxi fori Capitulini lib. 4. cap. 8. num. 5. circa fin. & pluries reſoluit Rota in vna Romana Fructuum dotis 19. Ianuarij 1600. in §. Et ad illud, quod Vidua coram Litta, & in Romana fructuum dotis 15. Nouembris 1596. in §. Nec ad rem facit, & 19. Ianuarij 1593. §. Quia pluribus modis coram Orano, & in Romana fructuum 19. Ianuarij 1600. in §. Circa primum, coram Iuſto, & in Rom. fructuum dotis 17. Februarij. 1605. in §. Præterea coram Penia, & in Rom. fructuum dotis 12. May 1625. in §. Non obſtat, quod fructus coram bon. me. Coccino impreſſo poſt Fenzon. ad Vrbis Statutum, & nouiſſimè in Romana dotis 17. Februarij 1646. coram R. P. D. meo Orphobono.

Neque interpellationis prædictæ neceſſitas excluditur in propoſito caſu, quo actio directa non fuerat contra præſatos Viri hāredes, ſed ſolum cōtra Angeitam, & Bōneſſios cauſam trahentes à Stephanuccio pro dotis reſtitutione coobligato † cum tali caſu neceſſaria non reputetur interpellatio hāredum Viri, 1 aut † videtur ſenſiſſe, Rot. in adducta Romana fructuum dotis 15. Nouembris 1596. coram Orano, & in Romana fructuum dotis 19. Ianuar. 1600. corā Iuſto, ſed ſuffragetur Monitorium perſonaliter executum contra cauſam habentes à Stephanuccio ad hoc, † vt illi teneantur ad fructus ex re hypothecata pro dotē, iuxta notat. in l. Lucius, ff. qui prior. in pign. habea. poſſet enim admitti conſuſio contra Patrem dotis prouiſorem, cuiusque hāredes adſcriptos ad alimenta filię præſtanda, † quorum loco fructus abſque alia interpellatione eidem tenentur perſoluere, vt notant Doctores in l. alimenta, ff. de neg. geſt. Surd. de aliment. queſt. 26. numer. 1. & queſt. 105. num. 2. & in hiſ terminis procedit in contrariū adducta decif. Romana fructuum dotis 19. Ianuarij 1600. coram Iuſto, vel contra extraneum, qui pariter dotem promiſerat pro die certa, contra quem nulla alia videbatur neceſſaria interpellatio hominis, † dum dies tunc interpellationis lo-

co deferuiebat, iuxta *Text. in l. Pecunia, §. Vsuarium, ff. de usur. & fruct. & in l. magnam, C. de contrahen. stipul. ubi gloss. in verb. admonuit, & in l. secunda in verb. cautum, C. de iur. Emphit. & alyis relatis in Iurib. tradit Molin. de contr. tract. 2. disp. 299 num. 3. & in his terminis procedit in contrarium allegata decis. Romana fructuum dotis 15. Novembris 1596. coram Orano. Quamvis dubitari posset an in terminis Statuti Urbis solus diei lapsus vim interpellationis obtineat, † dum ex ipsius dispositione iudicialis interpellatio requiritur pro forma præcisè adimplenda, vt ponderavit Rota in Romana fructuum dotis 27. Februarij 1606. coram Penia, & in Bononien. de Lambertinis 19. Aprilis 1619. coram Manzanedo, & in Romana Crediti dotalis 16. Martij 1646. coram me, & notant Add. ad decis. Gregor. 269. num. 7. Non tamen militat contra Extraneum ad restitutionem pro certa die non adstrictum, nec contra tertios in bonis eiusdem Extranei successores, † qui nec dotis debitores existant, nec posset pro illius restitutione actione personali conveniri, hoc enim casu interpellatione hæreditum primi Viri, qui tenebatur dotem restituere necessarium fore vt dotales fructus mulieri debeantur, respondit Rota decis. 182. num. 2. part. 4. tom. 2. recent, & in Firmiana, seu Maceraten. dotis 23. Ianuarij 1621. coram bon. mem. Pironaro, cuius ea videtur esse ratio potissima, quod hi dum non tenentur ad debitum dotis, nec moram idcirco videntur contraxisse, † ex qua soluto matrimonio, dotales fructus solum exigi possent, vt notant DD. in l. si ex legati causa, ff. de verb. oblig. ubi Ias. num. 12. Bart. nu. 9. & in l. quod te, §. Veno ad secundam partem nu. 13. ff. de reb. cred. & in l. non solum, §. morte num. 47. ff. de oper. nou. nunc. Surd. conf. 22. nu. 12. & 13. & decis. 40. nu. 9. & 11. Rota decis. 535. num. 8. part. 1. recent.*

Hinc suffragari non poterit Monitorium, contra Angelitam Stephanucci successorem executum, dum hæredibus Mariti debitoris non fuit intimatum, † præsertim ad effectum constituendi in mora Beneficiarios singulares Angelitæ successores, qui ex capite ignorantie possunt se à more incurso excusare, postquam dicti heredes non fuerunt legitimè interpellati ex notatis in Lundo 80. ff. de reg. iur. & in l. si ex legati causa, ff. de verb. oblig. & respondit Rota in Rom. dotis 18. Febr. 1647. coram R. P. D. meo Otthob. & in Romana Saluiani 4. Decemb. 1643. coram me.

Non obstat, quod Fernus ad dotis restitutionem adstrictus decoctus decesserit, † vt comprobatur ex fide producta cuius idcirco heredes interpellandi non forent, iuxta notat. per Cyriac. contron. 27. Non enim iustificatur conclusenter prædicta decoctio, † quam plenè probandam esse, dum prout hoc casu de tertij præiudicio tractatur, notat Iason. conf. 9. num. 22. vers. requiritur in primis lib. 1. Pirrus Maurus de fideiusforibus prima parte præludij sect. 3. cap. 7 num. 5. Rota in Romana Censui 20. Iunii 1633. coram bon. mem. Cdecino, siue ex sententia Iudicis, † prout † aliàs requisivit, Rota in Camerinen. Bonorum 16. Iunii 1633. coram bononem. Motmanno, † siue ex fori bonorumque cessione, † ac Creditorum deceptione, iuxta text. in §. soluitur, ver-

sic. item si quis ex socijs Insi. de societate, & notat ibi Aretin. numer. 3. ac alijs relatis auctoritatibus, tradit Stracc. de decoct. 2. parte numer. 1. & 4. sed solum per simplicem fidem, quæ fidem non meretur, & admodum suspecta conuincitur, dum Fernus nulla bona in hæreditate reliquisse ibidem asseritur, & tamen constat Domitillam Vxorem quamquam Apothecam, eiusdem hæreditariam occupasse.

Neque interpellationis loco deferuire poterit, huius apothecæ possessio 20. annorum spatium continuata, per Domitillam, quæ per idem 14 tempus † pensiones exegit cum inde arguatur præsumptio subsequente interpellationis, vt respondit Rota in Bononien. Dotis 9. Decemb. 1619 & 22. Martij 1621. coram Remboldo, & in dec. 527. num. 3. part. 5. tom. 2. recent.

Nec enim præsumptio militaret, si fructus ab ipsismet hæredibus Viri, seu ab ipso Dotis debitore Mulieri fuissent persoluti, in quibus terminis loquuntur decisiones supra relatæ; 15 secus verò † dum Domitilla fructus exegit non ab ipsis debitoris hæredibus, sed ipsis inscijs, & propria solum auctoritate tali enim casu cessat agnitio bonæ fidei ad effectum prædictum omnino necessaria, & in supra relatis decis. supposita, vt ponderavit Rota in Romana fructuum 12. Iunii 1606. coram Penia, & adducta decis. Bononien. Dotis 9. Decemb. 1619. coram Remboldo, & aduertunt Add. ad decision. Gregor. 269. prædict. num. 8. in fine.

Ex eodem interpellationis defectu indebitos quoque fructus dotales censuerunt post transitum Domitillæ ad secunda vota decursos ex pignore in vim Saluiani à tertijs possessoribus retracto, ac Ioanni secundo Viro in 16 dotem consignato, † licet enim ille propter onera matrimonij non teneatur fructus exactos ex eodem pignore in sortem computare, vt notat Ruin. in conf. 53. num. 28. lib. 2. quem refert, & sequitur Rota in Maceraten. Interusuriorum 10. Martij 1606. coram Manzanedo impressa part. 2. recent. decis. 168. num. 2.

Procedit tamen adducta conclusio, quoties à promissore dotis in pecunia fuerunt pignora consignata, & in his terminis loquitur Ruin. & procedit decisio eiusdem Ruin. auctoritate innixa, non tamen in casu proposito, quo Mulier pignus hypothecatum pro dote à tertijs possessoribus ad eius solutionem non adstrictis ex remedio Saluiani retraxit, & secundo 17 Viro assignauit, † tunc enim Maritus fructus tenetur imputare in sortem, prout ipsa Mulier cessante mora tenebatur compensare, quæ proinde tradendo pignus sui Creditoris reddere non potuit eius conditionem deteriore, Mariti verò meliorem constituere, vt distinguit Gabr. in conf. 151. nu. 7. lib. 1. Adeoque quamvis onera matrimonij sublinuerit cessante interpellatione heredum primi Viri fructus dotales consequi non potuit, vt respondit Rota in Spoletana fructuum dotis 18. Maij 1633. coram Eminentiss. D. Cardinali Panzirolo inter impressas part. 5. rec. decis. 527. & in Romana Saluiani 4. Decembris 1644. coram me in §. Denum quoad fructus.

Et ita vtraque parte decisum, &c.

R. P. D.

R. P. D. GHISILERO

Postea Episcopo IMOLEN.

Romana Vineæ.

Luna. 25. Maij 1648.

A R G V M E N T V M.

Fideicommissario debetur immissio quoties purificatum fuisse fideicommissum demonstrat, ac bona fuisse suo fideicommisso supposita.

S V M M A R I V M.

- 1 Mors probatur ex partitis extractis ex libro Parochi.
- 2 Substituto debetur immissio purificato fideicommisso, & conditione substitutionis.
- 3 Identitas probatur ex Instrumento capta possessionis.
- 4 Possessio presumitur continuata usque ad obitum.
- 5 Possessio capta ab hereditaria, ut illam probata hereditariam.
- 6 Immissio datur heredi etiam ex remedio, l. final ad acquirendum cum statum, in quo defunctus reperiebatur etiam si esset nuda detentionis.
Heres illius, qui boni in Saluiano possidebat, petit immisionem, & iuxta modum possessionis defuncti. num. 6.

D E C I S I O C. LXXXIX.

PLACVIT Dominis vigore l. fin. C. de edict. Diu. Adrian. tollen. concedere immisionem in possessionem vineæ controuersæ ad Portam Latinam Ioannæ Baptiste Pronepri q. Camilli Curti ab eo substitutæ R. P. D. Francisco Curto heredi vniuersali in casum deficientiæ eius lineæ masculinæ legitimæ, et naturalis, ac de legitimo matrimonio natæ, et procreatæ.

- Nam stante fideicommisso imposito à D. Camillo Curto super omnibus eius bonis, ut ex testamento exhibitum non abolito, nec cancelato, neque in aliqua sui parte vitiatum, ad quod vocauit Ioannem Baptistam supradictum post obitum Francisci eius nepotis absque filiis legitimis, et naturalibus, dum non dubitatur de vocatione resultante ex verbis claris testamenti, nec de purificatione, stante obitu tum Camilli, quam Francisci sine filiis heredis instituti, de quibus constat ex partitis formiter
- 1 extractis per Parochos, quæ mortem probant ut sæpè firmavit Rot. decis. 321. num. 3. decis. 621. num. 4. prima par. recent. et coram Sanct. mem. Gregorio XV. decis. 78. nu. 2. nec ex aduerso docetur de existentia filiorum Francisci omnino inuermili cum obierit in Prælatum, et vita Clericali, purificato fideicommisso, et conditione
 - 2 substitutionis, et ei debetur immissio vigore d. l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll. Menoch. de adipiscen. remed. 4. num. 56. Rot. decis. 472. nu. 1. par. 4. diu. coram bo. me Buratto decis. 201. num. 1. decis. 257. num. 7. et alibi sapius.

- Quod verò vinea, de qua agitur, remanserit in hereditate Camilli testatoris et patet ex Instrumento adeptæ possessionis vigore mandati A. C. ab ipsa Rota comprobati, ut in decis.

sub die 18. Februarij 1619. et deinde sub die 3. Iunij eiusdem anni coram bo. mem. Remboldo, in hac causa factis pro confirmatione sententiæ A. C. quæ declaratum fuit, Camillum esse immittendum in possessionem domus, & Vineæ, de qua agitur, vigore vtilis saluiani, a quibus decisionibus non subsistit, quod fuerit recessum coram eodē R. P. D. Remboldo sub die 1. Iulij 1620. quia ex lectura patet quoad ratam tantum scutorum 2000. dotis Maternæ pro alimentis, & pensionibus domus, de qua hodie non tractatur fuisse recessum, non autem quoad vineam, circa quam Rota semper stetit in decisionibus. Hæc enim possessio presumitur continuata usque ad obitum, et nisi doceatur de intermedia alterius possessione, ac plene suffragatur ad obtinendam immisionem, Salic. in d. l. fin. num. 19. vers. primo casu, C. de edict. Diu. Adr. toll. Alex. consil. 33. in fin. lib. 3. Nat. consil. 40. num. 6. Rot. decis. 4. de probat. in nou. decis. 225. in princip. par. 5. recent. & nouissime in Tridentina Scolastrica 30. Martij præteriti coram R. P. D. meo Otthobono.

- Eademque possessio, de tempore obitus eiusdem Camilli probatur ex adeptione illius facta per dictum R. P. D. Curtum primum heredem, et uti hereditariæ Camilli, illamque inter bona hereditaria Camilli descripsit, Rot. diuers. decis. 394. in princ. part. 1. & coram Seraph. decis. 807. num. 1.

- Nec obstat, quod dicta possessio per Camillum capta, fuerit ex remedio Saluiani, & sic momentanea, cum daretur quousque immisus fuerit de suo credito satisfactus; quia in hac etiam possessione momentanea competit heredi immissio, sicut fideicommittenti competebat; in qua permanere debet, usque adhuc constat de satisfactione, & heredi scripto datur immissio, ex remed. d. l. fin. ad acquirendum eum statim; et in quo defunctus reperiebatur tempore mortis, etiam si status esset meræ, & nudæ detentionis, ut dicunt ibi Gloss. & DD. Aliq. cons. 162. num. 2. Roland. qui de communi testatur cons. 2. nu. 3. lib. 3. Menoch. de adipisc. d. remed. 4. numer. 163. & seq. Rot. decis. 331. numer. 5. part. 2. recent.

Minus obstat, quod dicta vinea fuerit per dictum Franciscum primum heredem institutum alienata in Nicolaum Clarellum, à quo Fabius ex credito anteriori vindicauit ex remedio Saluiani coram A. C. intentato, quoniam dicta alienatio sustineri non potest, uti facta contra expressam prohibitionem fideicommittentis, ibi: Volo autem, & mando ad effectum, ut hereditas mea transeat, & denentat absque ulla detractioe, & conseruetur in perpetuum tota, integra, & plena absque aliqua diminutione cuiuscunque portionis, quauis minima, propterea prohibetur omni quolibet alienationem, etiam pro dotibus, filiarum, vel sororum, seu nepotum, &c. & detractioem cuiuscunque legitimæ, Trebellianicæ, Falcidianæ, &c. qui propterea non potuit præiudicare Io. Baptistæ substitutæ, seu vocatæ post illum.

Cessant pariter deducta pro parte eiusdem Fabij ex eo, quod fuerit in possessionem dictæ vineæ ab A. C. ex remedio Saluiani pro eius credito anteriori credito Camilli fideicom-

mitten-

mittentis, quia Rota coram bon. me. Remboldo in supradicta decis. sub die 3. Junij 1619. in §. Nec obstant cessiones obienta; censuit præsentum creditum Fabij respectu sortis non releuare, cum non liceat eam repetere; fructus verò antea decursos fuisse solutos, & postea decurrendos compensari debere cum fructibus domus perceptis, qui longè excedunt fructus censuum, & tanquam requirentia altiore indagine non veniunt admittenda in hoc iudicio ex vulgatis.

Et ita vtraque parte &c.

R. P. D. PEUTINGERIO

Romana Saluiani.

Luna 25. Maij 1648.

ARGVMENTVM.

Agitur in præsentì decisione de liberatione à molestijs, ad quam dicitur non teneri, qui ad illas non se obligauit.

SVMMA R I V M.

- 1 à Molestijs liberare non tenetur qui nulla obligatione adstrictus reperitur.
- 2 Emptor qui in euentum euictionis reseruauit sibi facultatem super pretio non tenetur expectare euictionem secutam.
- 3 Solutio reuocabiliter facta actiones ex primæuo contractu competentes non tollit.
- 4 Creditor quando non teneatur denunciare molestias tertio possessori.
- 5 Deposito facto de ordine Iudicis teneantur nē qui illud fecerunt suscipere discussionem iustitiæ, vel iniustitiæ petentium consignationem.

DECISIO CX C.

DOMINI sub die 7. Maij 1646. * Equiti Francisco Bonauenturæ, & Mauricio de Aste tamquam hæredibus q. Io: Baptistæ, dandam esse immissionem ex Saluiano super Palatio, & Domo, de qua agitur, decreuerunt, deindè pluries causa reposita, tandem hodiè in decis. perstiterunt, quia nec creditum, & hypothea eorundem de Aste, neque possessio corporum, super quibus petita fuit immissio à Serlupio reo conuento, vt illorum detentore, negata fuit, tanquam in prima decisione satis probata.

Nec contra d. decisionem vim facit, quod D. Princeps Burghesius molestias passus super Casale Tuffelli ab Anna Crescentia, & à DD. de Caffarellis, agendo contra DD. de Aste hæredes dicti Ioannis Baptistæ, vt pecunias illi solutas ex prætio dicti Casalis deponerent, donec à dictis molestijs liberaretur, ipsi defensionem Principis non susceperint, neque eidem se opposuerint.

Quia cum Io. Baptista nulla obligatione præcedenti teneretur Principem defendere, neque ꝑ tenebatur contra molestantes eundem, se opponere, vt per Rot. coram Seraph. de-

eis. 1019. num. 4. minusquē contra eundem, D. Principem poterant excipere, vt expectaret euictionem dum ipse sibi reseruauerat manus iniectionem ad prætium, in euentum quarūcumque molestiarum, cum istud pactum operetur, vt D. Princeps agere potuerit contra eos qui prætium receperunt, non expectata Casalis euictione. l. Creditor §. 2. §. prædium ff. de ac. empt. l. siue in libertatem C. de euict. Surd. cons. 13. num. 16. Gratian. discept. 175. num. 20. Gregor. dec. 88. num. 8. & 9. & fuit dictum in Neapolitana Pecuniaria 4. Nouembris 1579. coram Card. Blanchetto, impress. post Statil. de salu. interd. decis. 220. nu. 20. & in Ariminen. Domus 3. Martij 1636. coram Eminētiss. Card. Macchianello.

Neque obstat quod cum hæredes Io: Baptistæ post depositum factum de mandato Iudicis, citati pro obtinenda illius consignatione, ab Anna Crescentia, & à DD. de Caffarellis Creditoribus anterioribus dicti Maximiliani, molestias non denunciauerint Serlupio tertio possessori dd. bonorum hæreditariorum Crescentij, eiusdem Maximiliani fideiussoris, non possint hodie contra dicta bona se conuertere, pro eorum reintegratione. Quia cum hæredes Io: Baptistæ non agant contra Serlupium actione de euictione, vt supponebant informantes pro eo, sed actione sibi competenti ex primæuo contractu, quæ per solutionem illi reuocabiliter factam ꝑ 20. Aprilis 1615. in casu reuocationis non fuerat sublata, vt per Franc. dec. 200. num. 12. & seq. debent obtinere etiam si molestiam aliquam non denunciauerint ꝑ dicto Serlupio tertio possessori, vt egregiè firmavit Rota in dicta Neapolitana pecuniaria coram Card. Blanchetto, quæ est 220. num. 2. & seq. post Statil. de Saluian.

Pariter nec obstat quod hæredes prædicti contra DD. de Caffarellis, & Annam Crescentiam, non opposuerint, quod ipsi, licet essent creditores Maximiliani, carent tamē qualitate obligationis DD. Crescentij, & Melchiorris de Crescentijs, quibus tantum ex forma motus proprii Pauli V. dicebatur potuisse depositum consignari, quia cum, vt superius dictum est, hæredes prædicti non tenerentur defensionem aliquam suscipere, neque litem denunciare, facto deposito, ad quod ad instantiam Principis habentis manus iniectionem, Iudex suo mandato eos coegit ꝑ non tenebantur iustitiam, vel iniustitiam petentium consignationem depositi, & iurium aliorum, discussionem suscipere, sed hoc potius curæ esse debebat Iudici consignationis, vt in similibus terminis iisdem verbis dixit Rota coram Seraph. d. decis. 1019. num. 5. in fine, quæ decisio tollit omnem in hoc casu difficultatem circa supradictam immissionem, quam tantum Domini hodiè resolvere voluerunt.

Et ita &c.

Decisio ista emanata in hac eadem causa sub die 7. Maij 1646. coram eodem bo. mem. Peutingero est in præcedenti par. 9. tom. 2. decis. 404.

REVERENDISS: P. D. C E R R O .

S. Rot. Rom. DECANO .

Romana Vineæ del Pico .

Luna 25. Maij 1648.

A R G V M E N T V M .

Possessio etiam ad effectum manutentionis acquiritur per solam clausulam constitui. Negligentia decennalis sufficit ad effectum amittendi possessionem, quod eo magis procedit quo illa per alium fuit occupata etiam data negligentia primi possessoris.

S Y M M A R I V M .

- 1 Clausula constituti transfert in constitutarium possessionem etiam ad effectum manutentionis.
- 2 Instrumentum locationis probat possessionem inter locatorem, & conductorem.
- 3 Possessio conductoris locatione durante est manutenibilis.
- 4 Exceptio nullitatis non admittitur in summarissimo possessorio, & quando.
- 5 Possessio amittitur per decennium.
- 6 Oblivio inducitur ex negligentia decennali. Manutentio non datur post amissam possessionem per spatium decennij num. 6.
- 7 Possessio eo magis per negligentiam decennalem censetur amissa, quo illa per alium fuit occupata.

D E C I S I O . C L X X X I .

FRANCISCO Cescarino dandum esse mandatum de manutenendo in possessionem Vineæ, de qua agitur, Domini responderunt, quia probat suam possessionem ex clausula Constituti, apposita in instrumento venditionis sibi factæ anno 1638. à Nicolao Botta, cuius vigore in ipsum Constitutarium translata fuit omnis possessio constituentis sufficiens pro obtinenda manutentione l. quædam mulier. 76. ibique gloss. in verb. possessionem ff. de rei vindic. l. quod meo 18. et ibi D D. ff. de acquir. poss. S. M. Gregor. decisio. 437. numer. 1. alijsq. relatis, dictum fuit in Bononien. bonorum 28. Iunij 1647. coram Reueren. P. D. meo Otthobono, S. Connincitur enim.

- De possessione autem Nicolai Constituentis Domini non dubitarunt, eum iustificetur ex Instrumento publico locationis, seu concessionis ad meliorandū sibi factæ anno 1635. per annos 21. à Ioanne del Pico tam nomine suo proprio, quam vice, & nomine aliorum suorum fratrum del Pico, pro quibus promissit de rato Sum. Francisci nu. 1. quod Instrumentum locationis inter conductorem, & locatorem satis probat possessionem, vt tradit, Bald. in d. l. quædam mulier. num. 1. ff. de rei vindicat. Gabr. de locat. concl. 4. nu. 14. Menoch. de retin. remed. 3. num. 571. Rota diuers. decis. 314. nu. 1. et decis. 766 num. 3. par. 1. coram Card. Canaler. decis. 48. numer. 1. & in alijs plenè cumulatis per Modern. Perus. de manut. obseru. 24. num. 1. Præfataque possessio

- 3 durante locatione est manutenibilis l. Auxilius regulus in fin. ff. de donat. Menoch. ubi supra dist. remed. 3. numer. 602. Bocc. de interd. uti possid. capit. 2. numer. 47. 48. & 50. Card. Canaler. decis. 182. numer. 2.

Nec obstat quod ob non sequutam ratificationem dictorum aliorum fratrum del Pico locatio videatur nulla, & propterea non sit apta illis impedire manutentionem.

- Quia, præterquod hæc exceptio nullitatis tanquam requirens altiore indaginem non venit admittenda in hoc summarissimo manutentionis, & quando alias, prout hic, Instrumentum habuit suam executionem, ex traditis per Scacc. de appell. cap. 2. q. 19. remed. 1. concl. 5 nu. 20. et 21. Modern. Perus. ubi supra obseru. 62. nu. 1. et 2. cum seqq. Placuit responsio, quod cum à dicto anno 1635. quo fuit facta locatio, vsque in præsens per decennium, & ultra dicti fratres nullos fecerint actus possessorios, nec quicquam ex dicta Vineæ perceperint, & ex huiusmodi negligentia decennali ceciderunt ab omni commodo possessionis, si quam habebant, ut magistraliter docuit Bart. in l. si de eo S. si forte num. 4. ff. de acquir. poss. et in l. siue possidetis num. 8. in fin. uers. sed in possessione C. de probat. Bald. in l. post sententiam num. 10. uers. quæro qualiter, C. de sentent. interlocu. omn. indic. et conf. 249. num. 9. lib. 1. Alex. conf. 6. num. 14. lib. 3. Corn. conf. 16. nu. 14. lib. 2. Grat. discept. for. cap. 450. sub num. 30. et 31. Rota Bononien. diu. decis. 86. num. 11. Rota in recent. decis. 662 num. 5. et decis. 774. num. 2. par. 1. decis. 476. num. 4. par. 4. et in Maceraten. hereditatis 10. Decemb. 1635. coram bon. mem. Buccabell. Ac exinde inducta fuit obliuio & quæ operatur, vt possessio tã ciuilis, quam naturalis dicatur amissa, adeo vt ipsis nullatenus competere possit manutentio ex pluribus adductis in Volaterana Prioratus 16. Martij 1646. coram R. P. D. meo Bichio, S. Gratis autem, et in Romana Palatii 3. Decembris eiusdem anni coram me, S. similiter nec minus. Idque præsertim in proposito, quo possessio interim non fuit vacans, sed plena, per Nicolaum scilicet. & Cescarinum, concurrente enim retentione, seu occupatione alterius, & possessio à primo possessore eo magis concessa dicitur licet ipse præfatam retentionem, seu occupationem ignorauit, ut consuluit Aym. conf. 235. sub num. 1. uers. secus si possessio. Rota decis. 123. nu. 4. apud supra allegatum Modern. Perus. de manut. Add. ad S. M. Gregor. decis. 308. sub num. 26.

Et ita resolutum vtrique &c,

R. P. D. C O R R A D O

Postea Eminentiss. D. CARDINALI.

Romana Rescission. Transactionis.

Veneris 29. Maij 1648.

A R G V M E N T V M .

Transactio quamuis iuramento firmata semper tamen rescinditur, concurrente enormissima lesione, quam in præsentis decisione concurrere ex pluribus demonstratur; & licet transactio

tionem rescindere volens, teneatur in primis & ante omnia restituere quidquid ex ea percepit, id tamen, an, & quando procedat eruditè explicatur.

Dostunc dicitur congruè constituta, quando refertur ad legitimam, vel ad quantitatem à statuto taxatam, & quamvis aliquando, etiam in bonis fideicommissis subiectis constitui possit in maiori quantitate, habito respectu ad nobilitatem Viri, eiusque insignes animi doctes, & facultates; tamen an, & quomodo id intelligendum veniat, non minus latè, quàm clarè explicatur.

S V M M A R I V M.

- 1 Bilancium, quando dicatur irrelevans pro redditione rationis.
- 2 Inventarij confessio, ac redditio rationis ubi fuit à Testatore remissa, non per hoc potest Tutor excusari à descriptione bonorum.
- 3 Inventarij confessio ubi fuit à Testatore remissa, Tutor liberatur ab exactissima inquisitione, non autem ab omnimoda redditione, ac reliquorum restitutione.
- 4 Administrator bonorum sui debitoris, presumitur satisfactus de suo credito, donec redditus rationibus aliter constet.
- 5 Administrator bonorum sui debitoris quando presumatur de suo credito satisfactus.
- 6 Legitima debetur filio in bonis Matris.
- 7 Vel illo prædefuncto, eius filijs.
- 8 Legitima debita filijs in bonis Parentum quando sunt tres, est tertia pars hereditatis.
- 9 Legitima ex dispositione statuti Urbis non debetur feminis iam dotatis.
- 10 Legitima debita filijs in bonis Parentum debet esse libera ab omni gravamine, & fideicommissis.
- 11 Aestimatio bonorum minuitur ex adiecto onere fideicommissi.
- 12 Et huiusmodi Valoris diminutio pro qua summa fieri debet.
- 13 Lucrum dotale extantibus liberis acquiritur solum quoad usufructum.
- 14 Amplia etiam si filij postea decesserint.
- 15 Eventus futurus non habetur in consideratione, quando congruo ordini natura repugnat, ac est inherensimilis.
- 16 Ususfructus revertitur ad proprietarium ipso iure post mortem usufructuarij.
- 17 Ususfructus assignatur quoad proprietatem loco prætij.
- 18 Bona subiecta fideicommissis non possunt alienari.
- 19 Mater tenetur de proprio satisfacere si ultra solitam eleemosinam filia Monasterium ingressæ annuam summam constituit contra dispositionem Viri.
- 20 Lesio enormissima ut cesset iuxta dispositionem, tam statuti Urbis, quàm Iuris Communis, quid requiratur.
- 21 Transactio etiam iuramento firmata rescindi debet quando continet lesionem supra dimidiam.
- 22 Dolus censetur semper exceptus.
- 23 Lesionis modus in transactionibus Iudicis arbitrio remissus est.
- 24 Transactionem rescindere volens tenetur restituere quidquid ex ea recepit, & quando secus numero 25.

- 26 Ususfructus relictus uxori existentibus filijs, restringitur ad alimenta.
- 27 Et quid si Vxor fuisset etiam liberata à confessione inventarij, & redditione rationis.
- 28 Dos quando dicatur excessiva.
- 29 Legitima debita quatuor filijs in bonis paternis quanta sit.
- 30 Dos congrua dicitur illa, qua refertur ad legitimam.
- 31 Dos congrua dicitur quando refertur ad quantitatem à statuto taxatam, cui censetur se voluisse conformare Testator.
- 32 Dos excessiva ad iustam quantitatem est moderanda, & reducenda.
- 33 Dos excessivè constituta, potest in excessu retineri, & repeti quatenus fuisset soluta.
- 34 Dos non potest constitui in maiori quantitate à statuto taxata, & legitima correspectius quamvis Maritus maiorem summam mereretur.
- 35 Dos licet in maiori quantitate constitui possit, quam in præscripta legitima summa, id tamen moderate fieri debet.
- 36 Dos non potest constitui in quantitate excessiva legitimam in bonis fideicommissi, quando Mulier alteri viro aqualis sibi conditionis nubere valeat licet minus qualificato.
- 37 Dotem magis proficuum est coniugibus habere in censibus, locis montium &c. quam in domibus licet pluris æstimatis, & quare.
- 38 Pactum de retrovendendo quando minuat rei valorem, & quando secus nu. 38.
- 40 Pactum de retrovendendo, ubi non est absolutum sed ad certum tempus restrictum, non minuit rei valorem ultra sextam partem.
- 41 Dos non probatur constituta ad pompam ex depositione Testis, qui agit de sustinendo contractu, eius opera, & autoritate gesto.
- 42 Dos ex quibus excludatur, quod fuerit constituta ad pompam, ac ad ampliorem magnificentiam.
- 43 Status hereditatis ex quibus remaneat iustificatus.
- 44 Status hereditatis remanet sufficienter iustificatus in summa calculata, licet apposita fuisset protestatio, salvis alijs &c. & quid operetur dicta protestatio.
- 45 Probationes imperfectæ sufficiunt, quando ex culpa, & negligentia partis steterit, quin exactiores, & pleniores haberi potuerint.
- 46 Amplia etiam si agatur de probatione negativa.

DECISIO CLXXXII.

DEFUNCTO Balthasare Bonadies instituto hærede universali D. Bartholomeo eius filio, eiusque filijs legitimis, & naturalibus ex vero, ac legitimo matrimonio nascituris cum prohibitione alienationis bonorum stabilium, censuum, & locorum Montium amplis verbis concepta, relictisq; competentibus dotibus Lucretiæ, et Orinthiæ filiabus feminis; Et D. Laura vxore Tutrice, et Curatrice, bonorumq. omnium administratrice, ac usufructuaria donec viduitatem servaret, et cum filijs cohabitaret. Hæc filiorum nomine hæreditatem adiuit, susceptumq. tutelæ munus quatuordecim circiter annos exercuit, et bona administravit, nullo prorsus confecto Inventario

tario, & lucretiam alteram ex prædictis filiabus constituta dote scutorum viginti quatuor millium in nonnullis Domibus, ac locis Mōtium hæreditarijs D. Hippolyto Vitellesco nuptui tradidit, duabus alijs vitam Monasticam profitentibus. Alia vero plura loca similia eiusdem hæreditatis sibimetipsi pro satisfactione dotis, & lucri, ea interusorum dotalium, à die matrimonij soluti, ac nuptialis donationis, & legati à marito facti assignari curavit insolutum. Deinde verò à præfato Bartholomæo super prædictis, ac redditione rationum conuenta fuit vna cum Genero pro eius interesse, ratione prætensæ nullitatis, & excessus dictæ constitutionis dotis anno 1625. vigore commissionis san. mem. Urban. VIII. coram Rota pluribusque emanatis pro actore Decisionibus coram bon. mem. Coccin. sub diebus 25. Maij 10. Iunij, & 10. Decembris 1626. in recent. decis. 14. & 25. par. 5. & penes Fenzon. ad Stat. Urbis decis. 138. inita fuit inter eos Transactio anno 1629. 13. Augusti. Cuius rescissionis instantia, ex speciali Rescripto S. D. N. Rotæ nuper commissa. & Hodie plenè discussa. Visa fuit Dominis admit-tenda.

Quia constat de læsione enormissima d. Bartholomæi tam in ea parte, quæ respicit D. Lauram matrem, quam in ea quæ Lucretiam sororem, & D. Hippolytum eius Cognatum concernit. Nam matrem absoluit, & liberauit (nulla reddita ratione) ab administratione per eam gesta ab anno 1611. vsque ad annum 1625. bonorum hæreditatis paternæ, cuius redditus, aliasque pecunias eo tempore ad illam delatas summam scutorum quinquaginta septem millium octingentorum circiter constituisse apparet ex calculo, † seu bilancio pro eius parte tunc composito, & in processu producto, licet informi, confuso, non integro, nec iustificato præsertim in partitis ad debitum filij, descriptis, quarum nonnullæ ex ipsa lectura dignoscuntur erroneæ, ita vt nullus esset releuantia pro redditione rationum, l. si cui libertas, l. cum seruus. vers. sed illud ff. de cond. & dem. Corn. conf. 196. sub nu. 9. vers. facit quia lib. 3. Riminal. consil. 338. num. 32. vers. item reperitur. Menoch. de Arbitr. Ind. conf. 209. num. 20. vers. secundo obseruandum est. Rot. penes Burat. decis. 14. à nu. 22. vers. exhibita verò bilancia. & seq. & decis. 29. sub nu. 14. vers. erant etiam &c. & Coccin. decis. 382. sub nu. 4. vers. & cum redditio rationis &c. alijs relati per modern. Roman. discept. 529. à nu. 29. ver. neque in bilancijs. ac seq.

2 Nec † enim ex eo quod fuisset illi à marito in eius testamento simpliciter remissa confessio inuentarij, & redditio rationum, poterat excusari à descriptione bonorum, vt ex æquiori Doctorum sententia probauit Rot. in Romana fideicommiss. de Capiteferro 19. Februarij 1646. coram me. in §. ideo merito. vers. & proinde, † nec ab omnimoda redditione, ac reliquorum restitutione, sed tantum ab exactissima, & scrupulosa (vt aiunt) inquisitione, nam alias facilis nimium præberetur occasio delinquendi, ac pupillos fraudandi, l. quidam decedens, in princip.

Par. X. Recent.

& ibi Bald. l. qui plures, vers. quoniam ibique gloss. in verb. non est relicta, & in fin. ff. de administr. tutor. l. si seruus vetitus, ibique gloss. & D. D. ff. de leg. 1. l. non solum. la 2. §. pen. l. si quis rationes, in princ. l. Aurelio, §. Caius, ff. de liberat. legat. gloss. in l. cum necessitatem. in verb. rationis, ibique latè Salyc. sub num. 1. vers. sed cauc. & Ias. sub num. 1. vers. nota. tamen quod in tutoribus, C. de fideicom. & benè explicat Angel. m. conf. 144. reuocatur in dubium. per tot. Castr. conf. 445. circa primam. sub num. 3. vers. super secundo quesito. lib. 2. Ias. conf. 253. à num. 5. vers. sed præmissis non obstantibus, & seq. per tot. lib. 3. Signorol. consil. 110. Testator in testamento dedit tutores. Natt. conf. 115. sub nu. 9. vers. alias ista permissio. Didac. resol. 14. sub num. 3. vers. secunda conclusio. lib. 2. Menoch. præsum. 164. num. 1. vers. primus est, & seq. lib. 4. Galvanet. de tut. & curat. lib. 3. quest. 58. num. 22. vers. sed potius, & seq. 10. Gutierrez. in simil. tract. par. 3. cap. 1. nu. 32. vers. Adeo est necessaria rationis redditio, Rot. in Romana redditionis rationis 12. May 1603. coram Litta in §. immo quod etiam si eis fuerit legata liberatio &c. & in Romana tutela de Boncompagn. 13. Nouembris 1615. coram bon. memor. Vbaldo in recentiorum decisione 762. numer. 8. versic. non obstat liberatio part. 2. & in alijs.

Præterea eidem dimisit, assignauit, ac relaxauit census, & loca Montium non vacabilium hæreditatis pro summa scutorum sexdecim millium, & vltra, nempe pro restitutione dotis patri solutæ scutorum octo millium, pro lucro dotali duorum millium septingentorum quinquaginta, pro donatione nuptiali, sine sponsalitia largitate scutorum mille sexcentorum duorum millium, & loca duo de uiginti pro usufructu à marito illi relictis, vt legitur in dicto Istrumento in vers. Et ex capite, & causa huiusmodi Transactionis &c. † Quorum tamen respectiue satisfactionem ex opulenti patrimonij administratione, magnaque pecuniarum summa (vt præmissum est) inde redacta, facta etiam legitimarum, ac verisimilium expensarum detractioe facile antea consequi potuit, atque præsumitur donec redditus rationibus aliter constet l. peculium autem, §. 1. vers. sane cum ex ceteris causis. ff. de pecul. Afflict. decis. 13. à nu. 16. vers. immò præsumitur, & seq. Surd. conf. 299. nu. 33. vers. nam creditor. & in his terminis † quando apparet notabiles pecuniarum summas ex bonis debitoris ad manus mulieris, vel alterius administratoris peruenisse, nec alia redditur de illis legitima ratio firmavit, Rot. in Romana administrationis tutel. 2. Aprilis 1590. coram Penia. penes Marchesjan. de commiss. tom. 1. fol. 823. numer. 1. vers. nam Domini firmarunt &c. & dec. 407. in princ. vers. cum enim constet. par. 4. diuers. & penes Card. Caualer. decis. 171. num. 7. vers. & ideo, & decis. 452. num. 3. vers. in super. & in recent. decis. 391. sub num. 7. vers. semper obstat. cum seq. & decis. 447. numer. 17. vers. sed saltem. par. 5. & penes Rencrendiff. Vrgellen. decis. 258. num. 14. vers. tertia de Trebellianica, & dote Rentia. & in hac ipsa causa sub dicta die 25. Maij 1626. coram Coccino in recentior. d. decision. 14. numer. 8. vers. nam, & si quando agitur &c. & seq. ead. part. 5.

Demum eam releuare, atque indemnem seruare promisit à quauis obligatione per ipsa

contracta ad fauorem d. D. Viteleschi, & cuiuscunque alterius pro manutentione, defensione, ac euictione dotis prædictæ illi constitutæ, & alijs prout legitur in *vers. prædictam D. Lauram suam matrem &c.*

- Illa verò è contra assensit, atque conuenit, quod census, & loca montium ipsi assignata pro satisfactione eius dotis scutorum octo millium, & legati scutorum duorum millium (detractis scutis quatuor millibus, de quibus liberè disponere posset) post eius mortem reuertantur, & spectent ad d. Bartholomæum eius filium donec naturaliter vixerit, eoq; defuncto ad filios masculos primùm legitimos, & naturales, & deinde fœminas eisq; omnibus deficientibus, vel non extantibus liberè perueniant pro duabus ex tribus partibus ad Lucretiam uxorem præfati D. Hippolyti, eiusq; filios masculos, & fœminas, vt legitur in *vers.*
- 6 *conuenerunt inuicem pacto expresso &c.* † Hic autem est obseruandum, quod mortua Laura cum testamento debita erat ex legis dispositione saltem legitima Bartholomæo eius filio §. 1. in *auth. de trient. & semiss. §. aliud quoque capitulum in*
- 7 *auth. ut cum de appellat. cognos. † Vel illo prædefuncto eius filius §. neque illo in auth. de trient. & semiss. §. 1. in auth. de hered. ab intest. gloss. in l. omnimodo, in verb. alyis personis. C. de inof. testam. Rot. dec. 543. sub num. 1. vers. est enim certum par. 4. recent.*
- 8 *Eaq; † erat tertia pars dd. scutorum decemmillium, constituens summam scut. 3333. † iuxta text. in d. §. 1. in auth. de trient. & semiss. vnde sumpta est auth. nouissima. C. de inoffic. testam. † (sororibus iam dotatis exclusis ex dispositione Stat. Urbis lib. 1. cap. 145. in fin. vers. qua filia, Rot. penes Card. Seraph. decif. 963. num. 2. vers. non enim debetur legitima. & decif. 415. par. 4. diuers. Burat. dec. 922. num. 5. vers. clarissima namque est conclusio, & in recent. decif. 572. num. 4. vers. neque poterit petere legitimam. par. 5. ac alibi.) † Et quidem libera ab omni grauamine, & fideicommissio l. quoniam in prioribus, l. scimus, in princ. & §. cum autem. C. eod. tit. Decian. conf. 17. num. 14. vers. quæ quidem dos &c. lib. 2. Ita vt quicquid superest vsq; ad quantitatem scutorum sexmillium fere absorbetur*
- 11 *ex adiecto onere fideicommissi, † quod minuit æstimationem iuxta l. 1. §. si hærs. ubi Bart. sub num. 2. vers. secundo nota. & seq. Ias. sub numer. 9. vers. tertio nota. & Rip. sub num. 25. vers. secundo nota et seqq. ff. ad S. C. Trebell. Alex. in l. pretia rerum. sub num. 3. vers. in gloss. 2. ff. ad l. Falcid. Cagnol. in l. 2. sub num. 243. vers. et in hac materia, C. de rescind. vend. et ibid. Ari. Pinel. par. 3. cap. 3. sub num. 18. vers. pretium aliquando augetur, aliquando minuitur etc. Crannet. conf. 435. num. 17. vers. cuius oneris ratione. Decian. conf. 7. num. 96. ver. ista enim pacta lib. 1. † pro*
- 12 *quantitate iudicis arbitrio declaranda quando non est speciali Constitutione determinata, vt respondit I. C. in l. si seruus furtiuus, in fin. princ. ibi, quod si pendente conditione iudicaretur Iudex æstimare debet quanti emptorem inuenerit etc. ibique gloss. in verb. inuenerit, et DD. de condit. furtin. Ideoque census, & loca prædicta valoris scutorum sexmillium huiusmodi fideicommissio grauata, vix pluris æstimanda videtur, quam libera, val oris dd. scutorum 3333. †.*

- Deindè conuenit, quod loca montium eidem assignata pro lucro dotali sponalitia largitate, & vsufructu à marito relicto quoad proprietatem spectent ad eundem Bartholomæum, eiusque hæredes, ac successores, quibus ea defuncta pleno iure restitui debeant in *vers. quorum quidem omnium, & singulorum locorum*
- 13 *montium, &c.* † Hic paritèr obseruandum, quod cum Balthassar maritus Lauræ decesserit superstitibus liberis, lucrum dotaie spectabat ad eam, quoad vsufructum tantum ex dispositione Stat. Urbis lib. 1. cap. 131. ita quod
- 14 *licet † filij postea deficiant, non tamen proprietatem acquirit mater superstes, quàm solū consequi vsufructum voluerunt statuenter, vt fuit dictum in Romana donationis propter nupt. 14. Iunij 1540. coram Put. inter impress. dec. 17 de constit. & in Roman. quart. dotal. 16. Martij 1618 coram bon. mem. Remboldo penes Fenzon. ad statut Urbis decif. 74. in §. nec refert, quod disti Ioannes, & Marius prædecesserunt Virginia matri, &c. & comprobatur in Romana de Caualer. 22. Martij 1632. coram bon. mem. Coccino ibid. decif. 79. in §. ratio decisionis fuit, &c. Donatio autem illa sponalitia (præterquod non erat liquida, nec satis iustificata) fuerat etiam sub eadem expressa conditione concepta, quod filiis extantibus solus vsufructus ad eam spectaret, vt in ea legitur. Et licet in euentum eorum præcedentia mater eiusdem donationis vigore proprietatem quoque lucri deberet; † Huiusmodi tamen euentus non fuit visus Dominis in proposito casu magni faciendus, quippe qui congruo ordini naturæ repugnat, ac inuicibilis est l. nam, & si parentibus. ibique gloss. in verb. tamen. ff. de inoff. testamen. l. qui duos. §. cum in bello. ibique gloss. in verb. patris. ff. de reb. dub. Bart. in l. inter stipul. antem. §. sacram. sub num. 7. vers. aut respicit futurum. ff. de verb. obligat. Rot. decif. 365. num. 2. vers. & futurus euentus par. 4. diuers. Mandos. ad reg. de infirm. q. 6. à num. 6. vers. redeundo igitur. ac seq.*
- 16 *Vsufructus † etiam eius morte finiebatur, ob quam ideo loca montium eo titulo assignata ad hæredem ipso iure (circumscripta dicta conuentione) reuertebantur, l. 3. §. fin. ff. quib. mod. vsufr. amit. l. vsu fructum cum moriar. ff. de vsufr. leg. l. corruptionem. C. de vsufr. et habit. §. finitur. instit. cod. sit. Rot. decif. 653. sub num. 1. in fin. vers. cuius natura est par. 2. et decif. 340. num. 10. vers. unde*
- 17 *statim par. 5. recent. † Nec enim quoad proprietatem assignata fuisse probantur, quasi loco pretij iuris vsufructus iuxta terminos l. hereditatum. ff. ad l. falcid. † Nec assignari potuerunt*
- 18 *obstante fideicommissio cum expressa prohibitione alienationis, alijsq; cōditionibus in testamento Balthassaris appositis l. fin. C. com. de legat. et in auth. de restit. et ea qua parit. in §. quomobrem in princ. ibique gloss. in verb. alia &c.*

Vltèrius in *vers. item pacti fuerunt &c.* assumptis in se onus soluendi debita contracta cum Mercatoribus, Artificibus, & familiaribus tempore eius administrationis ad quod iam tenebatur, cum fructus omnes, ac effectus hereditarios recepisset. Necnon annuos scutos sexaginta singulis filiabus Religionem professis promissos, vltra summam scutorum ter-

mille

nulle ob causam professionis cuiuslibet earum impensam, ut apparet ex calculo predicto.

19 Hic tamen observandum, quod Balthassar earum patet in dicto eius testamento disposuit illis eo casu persolui dotes, ac eleemosynas solitas. *in versitem iure, ac titulo institutionis &c.* Ideoque cum in omnibus premissis D. Laura scienter excesserit modum a testatore prescriptum, ipsius bene notum, atque omnino servandum, etiam ex dispositione *Statut. Urbis lib. 1. cap. 141.* iuri satis consonum erat, quod de proprio satisfaceret, vel quia ratione naturalis coniunctionis, pietatis, & affectionis cessatur erga illas liberalis esse voluisse. Vel quia non erat profectio a filio releuanda *l. cum post mortem §. praterea, ff. de admin. tut. Lnp. in rubr. de donat. §. 66. sub num. 14. ver. in constituenda tamen dote, ac seq. Bald. Nonel. de dot. par. 6. priu. 45. sub numer. 2. vers. et hoc nisi talis mater etc. Barbof. in l. 1. par. 4. sub num. 149. vers. quinimo si mater tutrix filie ff. solut. matrim. Ant. Gomez. ad l. 50. Taur. sub nu. 24. vers. si vero mater. Galgane. de tut. et curat. lib. 3. q. 50. numer. 5. versic. in matre vero. Gutierrez. in simil. tract. part. 2. capitul. 11. sub numer. 6. vers. si vero mater.*

Insuper eidem Bartholomæo pro decentiori sustentatione promisit menstruos scutos duodecim soluere donec ipsa viueret in *vers.*

20 & ulterius saluis premissis &c. t Quæ sanè habita etiam aliorum premissorum ratione, visa fuit Dominis longè minus sufficiens retributio, quam huiusmodi transactionis postularet validitas, ut cesset læsio enormissima, vel ultra tertiam partem importantiæ eius quod fuit ab eo remissum, atque promissum iuxta dispositionem *Stat. Urbis d. lib. 1. cap. 154.* Vel ultra dimidiam iuxta dispositionem iuris communis in *l. 2. C. de rescind. vend.* t quæ in transactione etiam iuramento firmata servari debet, quando continet læsionem alterius partis in magno excessu supra dimidiam, nam

22 illa præferret dolum re ipsa, t qui censetur semper exceptus, ut bene probat *Corn. consil. 27. à num. 5. vers. his tamen non obstantibus, et seqq. per tot. lib. 4. Cephal. cons. 496. num. 6. vers. et nedom venditio, et seq. Surd. cons. 480. num. 13. vers. certum est enim. Molin. de primogen. lib. 2. cap. 3. sub nu. 18. vers. quod temperandum est ac seq. & hanc sententiam sequitur Rot. ut per Chisan. decis. 192. incip. transactio rescinditur, et decis. 102. ubi num. 3. vers. et dixerunt Domini &c.* t dicitur læsionis modum in hoc casu Iudicis arbitrio remissum esse, consideratis considerandis, p. 1. diuers. et in *Romana rescission. instrum. 26. Nouembris 1612. coram bon. mem. Vbaldo penes Cenc. de cens. decis. 275. cum relatis per Reuerendiss. Vrgellen. decis. 121. sub nu. 16. vers. ea tamen. ac seq. et vers. predicta autem læsione probata &c. & plur. seqq. et in recent. decis. 189. sub num. 4. vers. ex quo ista transactio par. 4. et decis. 315. sub numer. 9. versic. unde resultat. ac seqq. part. 5. et in alijs.*

24 Nec tamen obstat quod ille teneatur ante omnia restituere pecunias ex ea causa exactas iuxta *l. si diuersa. C. de transact.*

25 Quia cum D. Laura prius t consecuta fuerit ex bonis hereditarijs mariti loca mon-

tium quadraginta septem, & alia comprehensa in Instrumento celebrato sub die 23. Septembris 1617. ob assertam satisfactionem d. eius dotis, & lucri, ac interusuriorum dotalium, post solum matrimonium, ut in eo legitur, quod deinde concordii Dominorum sententia fuit declaratum nullum in dictis Decisionibus coram bon. mem. Coccino 25. Maij, & 10. Decembris 1626. in recent. d. decis. 14. et 25. par. 5. Ac præterea non reddiderit rationes administrationis suæ, cuius occasione iam constat longe maiores pecuniarum summas ad eius manus peruenisse; Sentiantque Domini liberationem predictam a filio elicitam ipsi non suffragari, non videtur iustum, neque æquum esse illum adstringere ad restitutionem huiusmodi pecuniarum, quas in effectu tanquam exactas de fructibus eorundem locorum motuum hereditatis paternæ matri ex causis predictis nulliter assignatorum potest eo titulo retinere donec congruè redditis per eam rationibus eius credita melius iustificentur, ut respondit *Rot. d. dec. 102. sub num. 3. vers. non obstat quod teneatur recepta. et seq. p. 1. diuers. et penes Card. Seraph. decis. 922. num. 8. vers. hic autem & bene comprobatur ex trad. in d. decis. 391. sub nu. 7. vers. semper obstat. cum seq. et d. dec. 547. nu. 17. vers. sed saltem par. 4. recent.*

Minus obstat, quod eadem Domina tanquam hæres usufructuaria a marito instituta liberè posset de fructibus bonorum hereditatis disponere, detractis alimentis filiorum, annisque necessariis expensis. t Quia Bartholomeus fuit institutus hæres vniuersalis, ipsa verò relicta *saluis predictis* (sunt verba restatoris) Tutrix, Curatrix, & pro tempore administratrix, & usufructuaria filiorum, ac bonorum omnium respectuè, quæ sanè verba filio sic instituto non plenum vsumfructum, sed alimenta præferunt, iuxta consuetudinē Bulgari ubique ferè receptam, de qua *gloss. in auth. Hoc locum, in verb. derogari, C. si secund. nups. mul. Roman. cons. 118. Quoad primum nu. 1. et seqq. Soc. iur. cons. 74. sub n. 12. vers. Denique non displicet, et seq. lib. 4. Mantica. de coniect. lib. 9. tit. 7. num. 1. vers. nam ex generali consuetudine, et plur. seq. Menoch. præf. 139. à num. 4. vers. secundus est casus, et seq. lib. 4. Surd. de alim. tit. 2. q. 15. in princ. et num. 1. ac seq. Peregr. de fidei. art. 12. num. 23. vers. sed. contra predicta. Rot. decis. 748. per tot. par. 4. diuers. et penes Reuerendiss. Vrgellen. d. decis. 258. num. 4. vers. quæ matris institutio, et seq. cum alijs relatis per Marefcott. resol. 29. num. 1. vers. Primus casus est &c. & seq. lib. 1. Castil. de usufr. cap. 45. num. 6. vers. secundò constitutum est, ac seq. t Licet fuerit (ut dictum est) liberata a confectione inventarij, & redditione rationum; quoniam hæc liberatio congruè refertur, ac respicit administrationem bonorum, prout tamen supra fuit declaratum in §. Nec enim ex eo &c. Et magis excludit institutionem in usufructu, quam ampliè, & aliter legatum illius *Angel. d. cons. 144. sub nu. 1. vers. In contrarium est veritas. Ruin. cons. 17. nu. 13. vers. et in casu nostro lib. 2. Soc. iur. d. cons. 74. sub numer. 12. vers. Denique non displicet, ac seq. lib. 4. Paris. cons. 21. num. 16. vers. Prout etiam lib. 2. Rim. sen. cons.**

conf. 116. sub num. 31. vers. & similiter respectu eius, quod non teneatur reddere rationem, ac seq. quos sequitur Mant. de coniect. d. tit. 7. sub nu. 26. vers. sed si testator non exprobat, &c.

Quo vero ad aliam partem eiusdem Transactionis spectantem ad DD. Lucretiam, & 28 Hyppolitum. † Visa fuit euidentior læsionis probatio, quoniam Bartholomæus approbavit, & confirmavit in vers. Necnon ad potiore cautelam, &c. prædictam constitutionem, & assignationem dotis pro summa scutorum vigintiquatuor millium in Domibus, & locis montium non vacabilium antea factam per publicum Instrumentum sub die 24. Nouemb. 1623. nulliter quidem, & maxime excessiuam habita ratione valoris hæreditatis paternæ, ut fuerat prius resolutum coram boni mem. Coccin. sub die 10. Iunii 1626. apud Fenzon. d. decis. 138. in §. Nec dicatur contractum non fuisse læsuum, in vers. sic. Prout nec etiam potest evitari, & in §. fin. † Nam esto etiam quod ascenderet (ut asserunt Informantes pro eis) ad scut. 74000. legitima tamen debita Lucretiæ alteri ex quatuor filiis Barthassaris non excedebat quartam partem trientis, iuxta Text. in d. Auth. Nouissima, C. de inoffic. test. sumpta ex cap. 1. in Auth. de Trient. & semiss. 29 & † sic duodecimam totius Assis constituentem summam scutor. 6166. circiter ad quam præcipue referri debet quantitas congruæ dotis, quam Pater ipse respexit, dum filiabus in seculo nubentibus dotes competentes reliquit, ut legitur in prædicto versic. Item iure, ac titulo institutionis, &c. Alex. conf. 83. num. 2. vers. Et hoc tanto magis procedit, &c. & per tot. lib. 4. Dec. consil. 275. Proponitur quod D. Jacobus sub nu. 1. vers. secundò etià responderi potest, & vers. & à fortiori, &c. Crau. conf. 226. vers. Congrua autem dos, Ceph. consil. 568. num. 23. vers. non obstant, & seqq. Decian. d. conf. 17. sub nu. 18. vers. secundò quando etiam, &c. cum seqq. lib. 2. Gabr. conf. 116. num. 8. vers. quia sicut statutum, & seq. lib. 1. Surd. de alim. tit. 1. quest. 1. num. 60. vers. Rursus, Mant. de tacit. lib. 12. tit. 22. num. 31. vers. ego verò, Rot. penes Buratt. decis. 844. nu. 11. vers. prædicta dos, & fuit dictum in Romana Dotis 18. Iunii 1618. coram boni mem. Card. Sacrat. in recent. decis. 41. num. 4. vers. quia longè excedit legitimam part. 4. tom. 2. Marefcott. resol. 69. à num. 26. 31 vers. quintò limita, & seqq. lib. 2. † Vel ad quantitatem taxatam per Cōstitutiones Urbis confirmatas per san. mem. Sixt. V. in eius Bulla. Incip. Cum in vnaquaque, sub rubr. Moderatione delle Dot. in ordine 32. cui censetur voluisse se conformare Testator iuxta theor. Bart. in Lib. heredes mei. §. cum ita n. 4. vers. Et pro hoc dico, & ibi Alex. sub num. 9. vers. Et eadem ratione cum seqq. & ceteri DD. ff. ad S. C. Trebell. Socc. conf. 51. sub nu. 21. vers. secundò principaliter ista opinio confirmatur, & plur. seqq. lib. 4. Mant. de coniect. lib. 11. tit. 14. sub n. 15. vers. nam testator præsumitur, & alijs adducti à Menoch. præsump. 202. sub n. 10. vers. extenditur primò, &c. lib. 4. † Ac proinde ad iustam quantitatem moderanda, & reducenda erat ad l. si ex causa, §. in dotis quoque modò, vbi gloss. in verb. & ltrā vires in fin. vers. Unde maiori, ff. de minor. & l. unie. vbi gloss. in verb. Pertinuit in fin. & DD. C. si. aduers. Dot. Roman. conf. 314. sub nu. 3. vers. po-

33 fremò, & seq. (Licebatque summam promissam excessu retinere, & quatenus fuisset soluta repetere, Castr. conf. 468. Ad primum quo queritur sub num. 3. vers. præterea, & vers. ex quo queritur, part. 1. Siluan. conf. 12. nu. 7. vers. bis sic præsuppositis, & seq. Natt. consil. 638. per tot. Gabr. consil. 20. à n. 56. vers. fateri oportet, & seqq. lib. 2. Menoc. cōs. 813 nu. 7. vers. autamen esi frater promisit dotem immoderatam, Odd. de restit. in integr. quest. 59. art. 5. per tot. quibus cum alijs relatis idem comprobatur, & iudicatum, refert Modern. Mantuan. controu. 507. 508. & 509.

34 Et licet D. Hyppolytus ob eius nobilitatē, insignesq; animi dotes, & facultates, ampliores promeruerit fortunas, eas tamen validè assequi non potuit ex patrimonio minoris paterno fideicommissio grauato, quod principaliter in hac materia considerandum est, l. cum post, §. 1. ff. de Iur. dot. l. si filia patern. ff. de leg. 3.

35 Nam † licet consideranda, etiam sit dignitas viri. ob eiusmodi circumstantias dos aliquando maior, quàm præscripta legitimæ quantitas prudentis arbitrio cōstitui possit, id tamen moderatè fieri debet, quousque patitur ratio, 36 ut respondit l. C. in l. quero, ff. de iur. dot. † nulloque pacto permitti potest in tanto excessu ad præiudicium minoris, ac euerfionem fideicommissi, dum mulier alteri nubere valet æqualis sibi conditionis viro licet minùs qualificato, Bald. in Auth. res quæ sub nu. 18. vers. ultimo nota, C. com. de legat. Dec. conf. 26. diligenti pro tenui nostra facultate sub num. 4. vers. si verò mulier cum minori dote, Corn. conf. 3. sub. num. 3. vers. nam primò, & principaliter lib. 3. Decian. d. conf. 17. sub numer. 24. vers. neque est in facultate mulieris, &c. Rot. penes Comitul. decis. 45. num. 22. vers. cum non sit in facultate mulieris, Cardin. Mant. decis. 329. sub numer. 5. vers. nam dos congrua, & late de tacit. lib. 12. tit. 21. sub num. 26. vers. neque enim debet esse in potestate mulieris, & in dicta decis. 41. sub num. 2. vers. & signanter, ac seq. part. 4. to. 2. rec. Peregr. de fideic. art. 42. sub n. 78. vers. non tamen conceditur, &c.

Porrò D. Hippolytus pro remissione huiusmodi excessus, ac dotis approbatione nihil aliud in ea transactione retribuit D. Bartholomæo, quàm facultatem recuperandi intra decennium duas Domo prædictas ad cōputum eiusdem Dotis iam assignatas pretio scutorum vigintimillium, pro scutis sexdecim milibus in totum. Quæ sanè facultas, vel inutiles illi erat, qui eam pecuniarum summam, nec habebat nec verisimiliter habiturus, vel ab alijs 37 recepturus erat ad dictum effectum. † Vel eisdem coniugibus magis proficua, quorum fortè plus intererat eam pecuniarum quantitatem in censibus, locis montium, vel alijs bonis maioris æstimationis, ac redditus inuestiendam, quàm Domo illas licet pluris æstimas periculis tamen, ac impensis continuis expositas habere, ut fuit dictum in Romana de- 38 tis de Iacobell. 19. Iunii 1626. coram Reuerendiss. Vrgellen. decis. 41. sub num. 14. vers. tum quia magis expedit mulieri, & seq. Et in omnem casum sub incerto futuro recuperationis euentu dotem prædictam pro sola quantitate scutorum quatuor millium minuebat, quæ non æquiualeat tan-

tanto excessui, adeò vt cessare faciat læsionem prædictam ad effectum, de quo agitur sufficientem.

- 3 Hincque patet non aduersari, † quod pactū de retrouendendo tanquam onus, ac seruitutem quandam præferens minuat verum rei valorem. Ideoque dictæ dotis constitutio eo minoris quantitatis censeri debeat.

Quoniam obiectio procedit quando vno; eodemque contractu bona cum eo pacto, ac
39 seruitute traduntur. † Non autem quando in vno liberè tradita in alio verò deinde celebrato ex noua partium conventionione pactum appositum fuit, vt factum apparet in proposito casu post plures annos, tunc enim singuli contractus, ac eorum effectus, & conventioniones distinctæ considerantur, vt fuit dictum in *Romana Domorum* 19. Iunij 1611. penes san. mem. Gregor. decis. 492. sub num. 9. vers. videbatur etiam Dominis, cum seqq. & in *Romana fideicommissi de Columna* 26. Iunij 1623. coram bon. mem. Vbaldo in recent. decis. 492. vers. præterea, &c. part. 4. tom. 2. & ex alijs cōprobat Modern. Roman. discept. 786. sub num. 16. vers. præterea, cum seqq.

- 40 Præter quod pactū † illud vbi non est absolutum, ac indehinitè conuentum, sed ad certum tempus restrictū non solet ipsius rei æstimationem minuere ultra sextam partem ex sententia Rotæ penes Card. Seraphin. decis. 1563. sub nu. 5. vers. quod in Rota solet æstimari, &c. & in *Romana Domus de Mentecat.* 29. Nouembris 1591. coram Orano, §. 1. vers. merito in pacto temporali, post contron. Cyriac. 261. & in *Romana Domus* 14. Decembris 1618. coram bo. me. Card. Sacrato in recent. decis. 64. num. 13. vers. quod solet æstimari, vbi aliæ referuntur concord. ac dec. 744. nu. 13. vers. quando autem est temporale part. 4. tom. 2. ac sæpe in alijs. Quæ si detrahatur ex pretio scutorum vigintimillium, quo duæ domus fuerunt in causam dotis assignatæ remanet scutorum sexdecim millium sexcentorum sexaginta sex circiter, qui cū alijs scutis quatuormille in locis monum assignatis constituunt summam scutorū vigintimillium sexcentorum, & ultra longè adhuc excessiuam, vt dictum est.

Minus obstat, quod prædicta Dotis constitutio in ea summa scutorum vigintiquatuor millium fuerit simulatè, ac apparenter pro ampliori honorificentia cōuenta, cum tamen realiter non excederet scutos vigintimille.

- 41 Tum † quia assertio hæc non probatur ex depositione quinti Testis, qui Frater germanus est D. Lauræ, & agit de sustinendo contractu eius opera, & auctoritate gesto, vt apparet ex
42 dicto Instrumento dotali, † repugnantque pacta in eò apposita, quibus earundem domorum perpetua manutentio, & conseruatio pro ea summa vigintimillium specialiter promissa fuit, earumque defensio pariter, & euictio, ac demum lucrū dotalè, iuxta formam Statut. Urbis ex parte vtriusque coniugit super tota summa scutorum vigintiquatuor millium conuentum fuit, quæ profecto substantiam veritatis conuincunt, cuius probatio validior ex ipso Instrumento prædictis adminiculato, & iuris præiudicatione pro actus veritate vi-

Part. X. Recent.

gente munito, quàm ex illius Testis depositione resultat, ad l. census, ff. de probat. l. optimam C. de contrah. & committend. stipulat. ibique gloss. & DD. gloss. in cap. 1. in §. post. quam autem in verb. in scriptis in fin. vers. fit tamen probatio de cens. in 6. Bart. in l. si duo patroni sub num. 3. vers. nota ergo. ff. de iur. iur. Innocent. in cap. cum Ioannes sub nu. 6. vers. si verò testes contradicant Instrumento, & seq. de fid. Instrum. Crau. cons. 54. sub num. 15. vers. quini-mò, Surd. decis. 105. num. 13. vers. ita quod Iudex, & fuit dictum in *Vrbetana dotis* 3. Aprilis 1609 coram san. mem. Gregor. decis. 409. & penes Cardin. Caualer. decis. 206. sub numer. 1. vers. & propterea, cum seq. ac decis. 294. sub numer. 1. vers. quibus non obstant dicta testium, & in recentior. decis. 91. sub numer. 9. vers. non obstant Testes, & decis. 582. sub num. 5. vers. ex quibus part. 1. & decis. 146. num. 14. vers. quibus probationibus part. 5. & decis. 185. nu. 10. vers. huiusmodi autem probationes part. 6. Tum quia licet ea constitutio dotis ad summam scutorum vigintimille redigeretur, adhuc tamen magnus superesset excessus iuxta prædicta.

Denique non obstat, quod Bartholomæus non iustificauerit concludenter statum hæreditatis paternæ probando tot, & talia bona, & non alia in ea remansisse, vt necessarium videbatur pro fundamento intentionis suæ ad conuincendum excessum, ac subinde læsionem præsentam.

- 43 Qui scum Rota mandauerit sub die 14. Ianuarij 1647. firmari statum dictæ hæreditatis, & partes ipsæ in executione dicti rescripti ad hunc effectum pluries cōuenerint coram me, ac quæcunque exquisitis diligentijs ad illum, spectantia reperire potuerunt deduxerint, & si quid superfuisset verisimiliter deduxissent. Eaque in calculo in actis exhibito, & earum subscriptione munito descripta fuerunt. Hinc Domini censuerūt satis probari statum ab eis ordinatum, & tot laboribus constitutum, non
44 obstante † protestatione in eo apposita pro parte D. Hippolyti, quod non intendit ideò approbare alia bona præter ibi relata in eadem hæreditate non remansisse, quæ illi quidem suffragatur ad effectum, vt possit adhuc aliorum bonorum existentiam probare, non autem, vt elidatur status iuxta eorum mentem, atque Decretum firmatus, iuxta not. per Soccr. in l. pecuniā sub nu. 9. vers. ultimò nota, & seq. ff. si cert. pet. & in l. quibus diebus, §. quidam Titio n. 10. vers. & ex præmissa, ac seq. ff. de condit. & dem. Bertazzol. clausul. 38. gloss. 2. Rota penes Buratt. decis. 546. nu. 6. vers. non obstat clausula in dicta subscriptione apposi-
45 ta; Eoque magis, † quia conprobatur etiam ex alio supradicto calculo, siue bilancio per D. Lauram aliàs producto, & ex culpa illius (quæ inuentarium, vel saltem descriptionem bonorum dictæ hæreditatis facere omninò neglexit) non autem filij procedit exactiorum probationum difficultas; Ideoque merito illæ sufficientes censeri debent, quæ haberi possunt ac Iudicis animum inducere ad credendum talem esse veritatem, iuxta text. in l. 3. §. ideoque Dinus, ff. de Testib. & theor. Bart. in l. admonendi num. 15. vers. pro cuius declaratione, ff. de iur. iur. Soccrin. Sen. cons. 11. num. 6. vers. illa autem, &c.

lib. 2. Soccin. l. 1. conf. 32. nu. 10. vers. & ad hoc de-
monstrandum ac seq. & conf. 167. nu. 13. vers. sicut
antiam de probatione lib. 2. Gabr. conf. 138. sub nu. 20.
vers. nem sicut presumptio, & oritur ex inventario,
& seqq. lib. 2. Rot. penes san. mem. Gregor. decis. 245.
à n. 3. ve. f. & ultimo, cum seq. & n. rec. dec. 198. sub
n. 2. vers. & licet part. 1. Etiam si agatur de pro-
batione negatiua, vt bene comprobatur Franc.
Herculan. de negatiu. proband. sub numer. 314. ver-
sic. quinquagesimus tertius modus, cum seqq. & sub
num. 317. vers. quinquagesimus quartus modus, &c.

Et ita fuit conclusum vtrique parte infor-
mante, &c.

R. P. D. C O R R A D O:

Postea Eminentiss. CARDINALI

Perusina Bonorum.

Veneris 29. Maij 1648.

A R G V M E N T V M.

Sententia in iudicatum transacta est exequenda.
Legitima debetur nepotibus ex filia præmor-
tua non computata dote eorum matris. Re-
tentio quando non competat aduersus rem.
Iudicatam Præscriptio contra hæredes quo-
modo currat.

S U M M A R I V M.

- 1 Restitutio in integrum infra quadriennium est termi-
nanda.
- 2 Sententia quando faciat transitum in Iudicatum.
- 3 Sententia in iudicatum transacta est exequenda.
Etiam ad instantiam hæredis num. 4.
Fortius si præuis Delisionibus Rota iustificata re-
maneat num. 5.
- 6 Lapsus fatalium non attenditur à Rota stante Iniu-
sticia.
- 7 Sententia non obest non habenti causam ab eo contra
quem Sententia lata fuit.
- 8 Instrumentum non effectuatum non probat alienatio-
nem.
- 9 Legitima debetur nepotibus ex Filia.
Et debet esse libera ab omni grauamine, & fidei-
commissio num. 11.
- 10 Legitima est tertia bonorum quando duo sunt nepotes
ex Filio.
- 12 Dos data Sorori a Fratribus consuetur data de bonis
paternis.
- 13 Legitima debita nepotibus matris præmortua non mi-
nuitur ex dote matris ad eisdem peruenta.
- 14 Retentio aduersus rem iudicatam non conceditur
stante prætensione incerta, & illiquida.
Et id fortius si retentionem prætendens perceperit
fructus à die litis contestata restituendos nu. 15.
- 16 Actio in factum præscribitur spatio annorum tri-
ginta.
& in Iudicis competens pro executione rei iudi-
catæ præscribitur spatio annorum 30. nu. 16.
- 17 Præscriptio contra hæredes non inchoatur nisi à die
actæ hæreditatis.
- 18 Præscriptionem opponens tenetur probare principium
& finem temporis ad præscriptionem necessarij.

19 Negligentia instituti non obest substituto in præscri-
ptione.

Substitutus non potest agere nisi purificata con-
ditione sua &ocationes num. 19.

20 Præscriptio interrumpitur ex actis, et instans Indi-
cialiter facit.

21 Præscriptio non currit tempore pupillaris etatis.

22 Executio dicitur capta quando loco mandati execu-
tium post sententiam fuerunt relaxata littera exe-
cutoriales.

23 Præscriptio quando non dicatur currere post execu-
tionem ceptam.

D E C I S I O C L X X X X I I I.

I NSTITVTO alias iudicio coram Guberna-
tore Ciuitatis Perusiæ nomine Monasterij,
ac RR. Monachorum S. Petri Ordinis S. Be-
nedicti Congregationis Cassinensium contra D. An-
dreā à Cornea, prolata fuit die 6. Maij anni 1568
sententia decernens illos vti hæredes Pantha-
sileæ vxoris q. Hieronymi Vibij manutenen-
dos esse in possessione bonorum d. hæreditatis
excepto prædio nuncupato il Palazzo di Ma-
donna Pantha, & duodecim eminis alterius
prædij nuncupati del Teuerone, in quorum
possessionem præfatum Andreā, siue illius
prædefuncti Procuratorem Dominum litis ef-
fectum immittendum declarauit. Hæc autem
in ea parte, quæ respiciebat manutentionem
Monachorum suum obtinuit effectū, alterius
verò partis cōcernentis immiſsionem Andreę,
ac eius hæredum cum peteretur executio co-
ram Gubernatore eiusdē Ciuitatis anno 1580.
die 16. Aprilis nominibus Guidonis à Cornea
hæredis instituti, ac Hieronimi Martinelli
substituti à præfato Andrea, fuit impedita me-
diante inhibitione Rotali per Monachos exhi-
bita; Quare habito mox recurſu ad Signatu-
ram causa fuit à sanct. mem. Gregorio XIII.
ad eundem Gubernatorem remissa per Breue
expeditum die 5. Iulij 1580. & deinde à s. me.
Clemente VIII. ad Cardinalem Legatum per
aliud Breue expeditum sub die 26. Nouemb.
1601. & demum post plura acta fuit Rotæ cō-
missa, vt apparet ex ipsis Breuib. productis
in processu coram bon. mem. Ortemberg. fol.
56. & seq. à quo præuis pluribus decisionibus
sub diebus 24. Nouēbris 1608. 14. Ianua-
rij 18. Martij, & 6. Iunij 1611. confirmata
fuit sub die 4. Iulij eiusdem anni sententia d.
Gubernatoris, ac denuò decreta immiſsio
in possessionem eorundem bonorum ad
fauorem dicti Hieronymi Martinelli hæ-
redis substituti à præfato Andrea (præ-
mortuo tunc Guidone primo instituto) &
& relaxatum mandatum de immittendo. Ve-
rū exhibita die 6. Septembris eiusdem anni
1611. commissione causæ restitutionis in inte-
grum instantibus Monachis bon. mem. Lugdu-
nensium, ac deinde die 5. Nouembris sequentis
bon. mem. Coccino subrogato, coram quo fue-
runt reiectæ nullitates quædam pro eorum
parte oppositæ, vt apparet ex decisionibus sub
diebus 24. Februarij, & 3. Maij 1612. Obijt
die

die 24. Octobris eiusdem anni d. Hieronymus, cuius filius, ac hæres Constantius cum modo instaret pro executione d. mandati vigore specialis commissionis executorialis à Signatura obtentæ. Dubitavi An constet de re iudicata, quæ sit exequenda. Et Domini affirmatiuè responderunt.

- Quia cum ab eo tempore citrà (elapsis iam triginta annis, & vltra) interierint omnia fatalia nedum causæ appellationis, † verum etiã Restitutionis in integrum infra quadrienniũ terminandæ iuxta l. fin. C. de tempor. in integr. rest. & ibi gloss. in verb. finiendamque litem, cap. 1. de rest. in integr. in 6. clem. unic. eod. tit. Rota penes Card. Seraph. decis. 945. sub num. 4. vers. hæc autem instantia, & in recent. decis. 13. sub num. 2. vers. vltra quod, & decis. 592. sub num. 6. vers. & quatenus p. 2. & decis. 233. sub num. 4. vers. imò quod fuerit lapsum omne tempus par. 7. & in Tiburtin. heredit. 22. Ian. 1637. coram Reuerendiss. Salamantin. in S. cum etiam, quia, vers. imò quod fuerit lapsum omne tempus. Certum est, † quod sententia Rotalis trāsītum fecit in iudicatum iuxta cap. cum sit Romana de appellat. l. fin. S. illud etiam, ac seq. & anth. ei qui C. de tempor. & repar. appellat. Rot. penes Burratt. decis. 741. per tot. & d. decis. 592. num. 6. p. 2. recens. in alijs. † ac proinde exequi debet, l. post rem iudicatam ff. de re iudic. l. 1. C. eod. l. 2. l. fin. C. de execut. rei iudic. Rot. decis. 601. num. 2. vers. & consequenter par. 4. tom. 3. & decis. 176. numer. 3. vers. & idem, & decis. 299. num. 16. vers. idemq. p. 5. & decis. 68. num. 3. vers. venit exequenda par. 6. & decis. 168. num. 9. vers. quia cum mandatum A.C. p. 7. recent. & in d. Tiburtin. heredit. in S. ex quibus res iudicata venit omnino exequenda, &c. † etiam instantie hærede d. Hieronymi, pro quo lata fuit l. si à te, S. Iulianus scribit l. si mater S. idem Iulianus, l. exceptio rei iudicatæ, ff. de except. rei iudic. gloss. in l. & an eadem in verb. personarum, vers. quod largè, eod. tit. Innoc. in cap. quamuis sub num. 2. vers. aliàs autem res iudicata, ubi etiam Imol. sub num. 1. vers. & aduerte de sent. & re iudic. Alex. in l. sapè, num. 69. vers. una est ff. eod. Pancirol. conf. 13. sub num. 9. vers. & licet amplius non vident cum seq. Surd. conf. 312. num. 12. vers. & ratio est, &c. † Eoque facilius, quia ex prædictis Decisionibus Rotilibus plenè iustificatur Rot. decis. 84. num. 1. vers. nam licet Rota par. 1. diuers. & penes san. mem. Gregor. decis. 524. num. 4. vers. & pro bono iure, &c. ac in recent. decis. 647. sub num. 2. vers. iustitia verò par. 1. & decis. 628. sub num. 1. vers. iustitia pariter. par. 2. & decis. 223. num. 12. vers. & ex decisionibus par. 5.

- Neque visa fuerunt releuantia, quæ obli-
ciebantur pro R.R. Monachis ad probandam
6 iniustitiam eiusdem sententiæ, † quã stante lapsus fatalium in hoc Sacro Tribunali attendi non solet.

- Nam quod primo loco deducitur ex sententijs bo. mem. Gropperij, & Orani prolatis de anno 1570. & 1590. pro ipsis Monachis in causis tunc verrentibus inter eos, & quosdam de Signorellis super eisdem bonis, obesse non potest præfato Andrea à Cornea, & Martinello eius hæredi, quibus sententiæ prædictæ
7 nullum potuerunt præiudicium inferre, † cum

à diuersis personis, diuersisq. prorsus causis, ac titulis ius suum deducant, de quibus in illis iudicijs non fuit actum, nec cognitum, minusque ipsi citati, licet emanasset de anno 1568. d. sententia Gubernatoris Perusiæ ad fauorem præfati Andrea, ac eius hæredum, l. sapè ff. de re iudic. l. 1. l. cum queritur & l. si cum uno hærede ff. de except. rei iudic. l. 1. & tot. tit. C. quib. res iudic. non noc. l. 1. C. res inter alios act. cap. dilecto filio. in ult. verbis, ibiq. gloss. in verb. non obstat vers. sed secus est hic, &c. de præb. Alex. in d. l. sapè n. 6. vers. ex quibus habes, & num. 23. vers. ultimo nota, & num. 77. vers. circa primam ff. de rei iudic. Didac. PP. quest. cap. 13. sub num. 5. vers. nec enim dubium esse potest, & vers. quod si lis, ac infr. vers. cuius rei ea est potissima ratio, & vers. hæc sanè ratio. Surd. decis. 256. à num. 4. vers. in contrarium tamen, & seqq. vsque in fin. Rota penes Mantica. decis. 66. num. 2. vers. neque obstat, & seq. & in Reatin. cens. 6. Februarij 1626. coram bon. mem. Remboldo apud modern. Perusin. de manuten. decis. 505. num. 5. vers. & inter alios, ac seq. & sapè in alijs.

Minus obstat, quod deducitur ex assertis alienationibus bonorum hæreditatis d. Panthasileæ factis per Sebastianum Vibium ab illa institutum pro dimidia, atque grauatum fideicommissò ad fauorem Monachorum cū prohibitione cuiuscumque detractionis; Et per d. Andream à Cornea eius hæredem, pro quorum reintegratione prætenditur ipsis Monachis competere retentionem eorum, de quibus agitur, contra Martinellum ab illis causam habentem.

- Quia (prætermisiss alijs) non satis iustificatur; Nam instrumentum celebratum anno 1556. die 9. Aprilis inter dd. Sebastianum ex vna, & Andream ex altera parte, non continet realem diuisionem bonorum d. hæreditatis, sed verbalem, puramque enunciationem, quod pro dimidia parte ad singulos eorū spectaret, cum cessione iurium, quæ Sebastianus habebat, & habere sperabat super dimidia parte cuiusdam Horti, olim d. Panthasileæ, vt in eo legitur. Nullibi autem constat ad actum fuisse deuentum, nec quicquam eius conuentionis vigore traditum vnquam Andrea, vel ab eo possessum; Quinimò manifestè repugnat præcedens instrumentum de anno 1550. 4. Aprilis, ex quò apparet possessionem eorundem bonorum præuio decreto Iudicis fuisse apprehensam communi nomine dd. Monachorum, ac eiusdem Sebastiani in executione testamenti Panthasileæ: in quo specialiter fuerat dispositum, quod ab eis communiter pro indiuiso possiderentur; idèq. ipsis Monachis inscijs, ac dissentientibus in alios transferri, neque diuidi poterant; Quare nulla deduci valet concludens alienationis probatio ex eo Instrumento, quod non fuit effectuatam, † cum cum nullius sit ad hunc effectum considerationis, perindè, ac si celebratum non fuisset, Bald. in l. cum precibus sub num. 1. vers. nota quod illud C. probat. Cephal. conf. 441. num. 106. vers. nec constat, & seqq. Becce. conf. 6. num. 3. vers. & non refert, & respondit Rot. penes Verall. decis. 11. num. 4. vers. & cum reus, ac seq. par. 1. & in recent. decis.

623. sub num. 5. vers. & consequenter, ac seq. par. 4. & decis. 460. num. 15. vers. quia d. divisio non habuit effectum. ead. par. 4. tom. 2. & decis. 460. num. 6. vers. & consequenter par. 5.

Alterum verò celebratū anno 1551. 7. Nomenclbris, quo Bernardus, & d. Andreas filij q. Prosperi à Cornea vendiderunt Orlandino de Monte Vibiano tertiam partem omnium bonorum mobilium, semouērium, & immobilium, quæ possidebantur per d. Panthasileā, ac in eius hæreditate remanserant in locis ibi enunciatis; Et alterum de anno 1560. quo idē Orlandinus, prævia narratione d. emptionis vendidit Aurelio de Monte Vibiano duas ex tribus partibus bonorum ab eo, vt supra emptorum existentium in Castro Cibotulæ, ac eius pertinentijs. &c. Præter quod eisdem responsionibus eliduntur, alia etiam ratione nō vrgent, Quia scilicet præfatis Bernardo, & Andreae tanquam nepotibus Panthasileæ ex Margherita filia † prædefuncta primum loci obtinentibus tempore mortis Auię debita erat ex legis dispositione legitima, §. nequillo in auth. de trient. & semiss. & §. 1. in auth. de hæred. ab intest. gloss. in l. omnimodō in verb. alijs personis C. de inoff. testam. Rot. decis. 542. sub num. 1. vers. est enim certum par. 4. recent. Quæ eandem tertiam bonorum † partem comprehendebat iuxta text. in §. 1. in d. auth. de trient. & semiss. unde sumpt. est, auth. nouissima. C. de inoffic. testam. Liberam prorsus ab omni grauiamine, † ac fideicommissio, L. quoniam in prioribus, & L. scimus in princip. & in §. cum autem, C. eod. tit. Nec minui poterat ob dotem Margheritæ eorum matri assignatam, per Balconum, & Raphaelem eius fratres, ac hæredes Hieronymi communis patris; Tum quia ex bonis paternis (prout fieri debebat, 12 constituta † censetur iuxta Theor. Bald. in l. fin. sub num. 17. vers. sed hic posse, quod frater dotauit sororem, & seq. C. de dot. promiss. Ruin. consil. 200. d. nu. 4. vers. sed præmissis non obstantibus, & seq. lib. 1. Menoch. de arbitr. iudic. cas. 88. sub numer. 46. ac 47. vers. sic in fratre, & fuit dictum in Romana pecuniaria 4. Iulij 1618. coram bon. mem. Card. Verosp. in recent. decis. 44. num. 7. vers. quod eo fortius, & seq. par. 4. tom. 2. Tum quia in legitimam ipsius nepotibus ex propria persona debitam (matrem 13 præmortua) non imputatur, † cum eam consecuti fuerint vigore stipulationis adhibitæ in instrumento dotali tanquam hæredes matris iuxta l. scimus sub pisce vers. repetitionem autem C. de inoffic. testam. Bart. in l. post dotem sub numer. 32. vers. nam si vera esset, ff. sol. matrim. quem sequitur Cast. in l. illam sub num. 10. vers. nam etiam ipse Bartol. & ibi Alex. sub num. 11. vers. nisi auus C. de collat. Surd. cons. 206. sub num. 16. vers. sed quia difficile ac seqq. usque in fin. Thesaur. decis. 237. sub numer. 11. vers. saltem primo cum seqq. & alij relati per modern. Pisaur. in tract. de imput. & detract. quest. 18. num. 32. vers. quoniam præter id, &c. Ideoq; non probantur hinc concludenter prætenstæ alienationes bonorum subiectorum fideicommissi Panthasileæ, pro quibus Monachi restaurari debeant.

Quare cum huiusmodi Monachorum prætenstio certa & liquida dici non valeat, sed ple-

niores probationes, exactioremq; cognitionē, ac Iudicis declarationem exposcat, non potest 14 ea ratione illis † concedi retentio ad impediedam iudicati executionem ad l. fin. C. de compēs. Rot. pānes Card. Mantica. decis. 349. num. 6. vers. quæ autem, &c. & San. mem. Gregor. decis. 220. num. 5. vers. interim non est differenda executio, & decis. 254. num. 3. vers. sed tamen non procedit, & Buratt. decis. 803. num. 9. & vers. prædicta, & in recent. decis. 679. sub num. 5. vers. & deniq; &c. par. 1. & decis. 411. numer. 24. vers. neque creditum, & seq. Eoque minus concurrente perceptione fructuum à die litis contestatæ regulariter restituendorum, 15 vnde augetur illiquiditas, & magis excluditur obiecta retentio, vt fuit dictum in Bonon. cens. 24. Nouembris 1627. coram Reuerendiss. Vrgellen. decis. 113. num. 7. vers. quia quicquid sit, & in rec. d. decis. 433. sub num. 4. vers. præterea par. 2. & decis. 391. num. 6. vers. sed præterea par. 5. & dec. 249. sub num. 20. vers. reliquæ verò detractiones, ac seq. par. 6. ac in alijs relatis in Romana fideicommissi de Palatins 28. Iunii 1647. coram R. P. D. meo Arguelles in §. penul. & fin.

Postremo non obstat lapsus annorum triginta, & ultra, quibus tam actio in factum, 16 quàm † Iudicis officium competēs pro executione iudicati regulariter præscribitur per l. si cut ubi gloss. in verb. persecutione, C. de præscrip. 30. vel 40. ann.

Quia si opponitur aduersus sententiam Gubernatoris Perusiæ anno 1568. prolatam, nullius est releuantia; Tum quia cum eo tempore obiisset Andreas à Cornea, vt in ea legitur non potuit inchoari præscriptio contra 17 eius hæredes, † nisi ab additione hæreditatis. L. si seruus hæreditarius ff. de stipul. seruor. l. fin. §. fin. ff. de usucap. l. ea, quæ §. fin. ibique gloss. in verb. cum fuerit adita hæreditas, C. de tempor. in integr. rest. pet. Bald. in l. licet num. 13. vers. quinto quæro. C. de iur. deliber. Nat. cons. 488. num. 7. vers. & contra hæreditatem, ac seq. & num. 19. vers. nam istud procedit, &c. Rot. decis. 372. num. 8. vers. unde par. 4. tom. 2. 18 recent. Quæ non probatur, vt par esset; † Nam præscriptionem opponēs tenetur principium, ac finem temporis necessarij pro eius complemento probare, Bart. in l. si post acceptam n. 1. vers. & propter hanc legem ff. de rei vendic. Balb. in repet. l. Celsus à num. 153. vers. sexta elicitur conclusio, ac seqq. & num. 264. vers. sed concessio ff. de usucap. Hond. cons. 82. sub num. 45. vers. allegans enim præscriptionem lib. 1. Rot. decis. 610. sub nu. 1. vers. & præscriptionem probare debent cum seq. p. 1. recent. Eoque minus in præiudicium Hieronymi, cui tanquam substituto per fideicommissum conditionale præiudicare non potuit ne- 19 gligentia Guidonis primi instituti, † cum antea non posset agere, quam purificaretur eius vocationis conditio iuxta l. cum notissimi §. illud, C. de præscrip. 30. vel 40. ann. l. 1. §. fin. C. de annal. excep. & auth. nisi triennale C. de bon. matern. Alciat. in l. filius familias §. Diui, sub num. 54. vers. sed & cū proximiores, &c. ubi & alij DD. ff. de leg. 1. Alex. cons. 101. super primo dubio sub num. 27. vers. quia regula, & seq. lib. 7. Nat. 437. sub num. 5. vers. fin autem loquimur. Rim. Jun. cons. 514. sub numer. 43. vers. tertio tanto minus, Menoch. cons. 904. num. 60. vers.

2. *vers. & certum est, ac seq. Molin. de primogen. lib. 4. cap. 10. sub num. 1. vers. tertia conclusio, & pluribus relatis probat Peregr. de fideic. art. 41. nu. 16. vers. quinta conclusio.* Tum quia in omnem casum
 20 fuit interrupta ex actis, & instantiis iudicialiter factis nominibus eorundem Guidonis, & Hieronymi anno 1580. 16. Aprilis pro executione eiusdem sententiæ, ac relaxatione mandati de immittendo intimatis die 18. RR. Monachis, ac per eorum procuratorem die 20. eiusdem mensis contradictis, & ex alijs successiue gestis, tam coram Gubernatore, quam coram Legato, & V. Legato d. Ciuitatis (quæ omnia iustificatur, tam ex illo processu, quàm etiam ex supradictis commissionibus obtentis per Martinellum anno 1580. & 1601. & alijs etiam productis pro parte Monachorum coram bon. mem. Gipsio anno 1584. in d. processu fol. 1. & seqq. ac deinde repetitis coram eodẽ Ottemberg. fol. 34. ac seqq.) d. l. cum notissimi in princ. ibique gloss. in verb. solam C. de præscrip. 30 vel 40. ann. Rot. decis. 86. sub num. 1. vers. nam quoad præscriptionem iuris communis par. 1. diuers. & pænes Buratt. decis. 8. num. 1. vers. ex quo sequitur, ac seqq. & decis. 457. num. 3. vers. & nihilominus, ac Reuerendiss. Vrgellen. 426. num. 22. vers. quinimo, & seqq. ac in recent. decis. 245. sub num. 3. vers. accedat, par. 3. & decis. 191. num. 18. vers. tum etiam quia apparet, ac decis. 216. num. 47. vers. sed etiam per litteram motam, ac seqq. par. 7.

Si verò opponitur aduersus sententiam Rotalem latam die 4. Iulij 1611. Nec pariter releuat, quia præter quod detrahendum esset
 21 tempus pupillaris ætatis Constantij iux. d. l. sicut §. quæ ergo antea vers. sed pupillari ætate duntaxat, & c. C. de præscript. 30. vel 49. ann. & l. fin. in fin. ibiq. gloss. in verb. in suo statu, C. in quib. causis in integ. restit. necess. non est, & c. Rot. d. decis. 610. sub nu. 2. vers. quia detracto tempore par. 1. recent. & decis. 372. nu. 9. vers. ab anno uerò par. 4. tom. 2.) fuit coepta executio per relaxationem litterarum executorialium,
 22 loco præ mandati executiui post sententiam, iuxta obseruantiam Rotæ, de qua penes Mantie. decis. 219. sub num. 3. vers. & maxime, & in Pernsin. bonor. de Seraphin. 10. Maij 1600. coram Corduba apud Marches. de commiss. tom. 1. fol. 431. num. 3. vers. & dicitur capta executio, & in Pampilonen. beneficiorum 13. Martij 1617. coram bo. mem. Seleuten. apud Modern. Pisaur. de subhast. decis. 58. num. 2. vers. quod autem executio iam sit capta, & in Lunen. Sarzanen. iur. patr. 26. Februar. 1625. coram eod. in princ. vers. quod maxime procedit in hoc casu, & pænes Buratt. d. decis. 268. sub num. 4. vers. & quia post relaxationem, ubi Add. aliàs referunt, & Andr. decis. 85. num. 3. vers. capta autem, ac in recent. decis. 545. sub num. 5. vers. nec facit par. 1. & decis. 138. sub num. 2. vers.
 23 unde par. 2. & Quio casu non procedit obiecta, præscriptio secundum opinionem, quam sequitur Rota, vt per Verall. decis. 365. sub num. 3. vers. quia sumus in casu, & seqq. par. 2. Acchill. decis. 5. de præscript. Buratt. d. decis. 268. num. 3. vers. nec obstat cum seqq. & comprobat modern. Roman. discept. 463. num. 8. vers. quæ magis procedunt, ac seqq. & discept. 994. num. 13. vers. præsertim cum seqq.

Quare fuit ita conclusum. Vtraque parte informante, &c.

R. P. D. C E L S O,

Postea S. R. E. CARDINALI.

Placentina Beneficij.

Veneris 29. Maij 1648.

ARGVMENTVM.

Pro denegatione remissoriæ fuit responsum in præsentī decisione, tum ex capite irrelevantiæ materiæ articulatæ, tum ex eo, quod non dabatur sumus, prout in beneficialibus requiritur.

S V M M A R I V M.

- 1 Remissoria non conceditur contra confessionem partis
Confessio partis omnem superat probationem. nu. 1.
- 2 Probatio per Testes non admittitur super eo, de quo constat per scripturas.
- 3 Actus, qui dederunt causam liti non veniunt attendendi.
- 4 Electio ex quibus non dicatur effectuat.
- 5 Cessio, & relaxatio beneficij in fauorem Datarie fieri non potest, nisi per scripturas publicas.
- 6 Probatio per Testes non admittitur vti illa per scripturas fieri debet.
- 7 Scripturis maior adhibetur fides, quam Testibus.
- 8 Remissoria non conceditur ad probandum contrarium eius, quod constat per scripturas.
- 9 Remissoria in beneficialibus non conceditur sine summo, & relevantia articulorum.

DECISIO CXCIV.

AD evitandam dubij propositionem super negotio principali, an scilicet sententiæ essent confirmandæ, vel infirmari fuerunt pro parte Nicelli producti nonnulli articuli continentes provisionem Beneficij controuersi factam de anno 1597. à Capitulo Florentiæ in personam Abbatis Vrsij cum possessione, subsequuta, & per aliquod tempus continuata, necnon cessionem, & relaxationem eiusdem Beneficij, & possessionis in fauorem Datarie, siue R. P. D. Iacobi Sannesij postea S. R. Ecclesiæ Cardinalis; Verum quia prædicti articuli visi fuerunt frustratorii, & irrelevantes DD. noluerunt remissoriam concedere.

Nam quod attinet ad primum caput, vltra quod Reuerendissimus Episcopus id nunquā reuocauit in dubium, sed semper, & perpetuò admisit, prout etiam de præsentī admittit, quo

- 1 casu remissoria non solet concedi, & cum confessio partis superet quancunque probationem, l. cum te la seconda, C. de transact. & l. generaliter, C. de non num. pecuni. cap. per tuas de probat. & in his terminis Rot. in Casaraugustana Distributionum 10. Februarj, & 15. Junij 1640. coram Eminentiss. Card. Panzirolo, & in Barchinonen. Parrochialis, seu Vicaria 13. Junij 1644. coram R. P. D. meo Corrado.

Constat ex Instrumentis publicis in actis aliàs productis de electione Vrsij à Capitulo facta, & possessione per eum adepta; Itaut frustra

fra veniunt examinandi Testes ad probandū,
2 id ꝑ quod per scripturas apparet, *Rot. decis. 135. num. 3. vers. aut enim contendit part. 4. in recent. & decis. 606. num. 35. part. 5.*

Et ulterius irrelevans esset talis probatio cum huiusmodi actus præbuerint causam liti,
3 qui ꝑ propterea non veniunt attendendi, *Rota coram san. me. Gregor. decis. 4. num. 2. ibique Add. littera A. decis. 417. nu. 4. & decis. 569. eodem num. Cavalier. decis. 650. num. 2. Duran. decis. 23. nu. 19. & in recent. decis. 53. num. 49. part. 5.*

Maximè, quia Procurator Fiscalis Curie Episcopalis Placentiæ, habita de prædictis notitia instet pro illorum reuocatione, prout Vicarius confirmationem electionis ab ipso factam statim reuocavit prævia declaratione, quod non intellexerat libertati beneficii præiudicare; Vnde de dicto beneficio, tanquam de libero fuit prouisus Cardinalis Sannesius, & post eius obitum R. P. D. Castellanus, qui illud resignauit Ripaltæ, & per resignationem istius Alexander ultimò loco defunctus; Itaut ex prædictis non solum appareat, quod dicta
4 electio non fuerit effectuat, ꝑ quinimò constet, reuocationem confirmationis habuisse executionem suam, vt bene deducitur in decisionibus in causa factis, nempe coram R. P. D. meo Ghislerio 23. Ianuarij 1647. in S. nec pro Capitulo, & coram R. P. D. meo Arguelles 11. Decembris eiusdem anni S. demum non releuat.

Quo verò ad alteram partem super dimissione beneficii, & cessione ad fauorem Sannesii, cum isti actus non possint fieri, nisi median-
5 tibus documentis, & scripturis publicis, ꝑ tam vigore Constitutionis Clementis VII. in ordine 17. Bullar. nouo tom. 1. & Gregor. XIII. Constit. 85. tom. 2. quam ex regula Cancellariæ 45. aliàs 44. & tradit Turrecremata in cap. sicut Vir, S. Ecce num. 1. 7. quæst. 1. cum pluribus adductis per Paris. de resignat. lib. 3. quæst. 2. sub numer. 1. vers. contraria tamen opinio, & num. seqq.

Vtique non debet admitti probatio per Testes, ꝑ ex quo potest, & debet fieri per scripturas, *Felin. in cap. 1. nu. 4. vers. considera de appellat. Senerol. de litteris Remissorialibus cap. 10. Farinacc. de Testib. quæst. 77. num. 13. Rota diuers. decis. 678. numer. 8. part. 3. lib. 3. & coram Durano decis. 208. num. 12.*

7 Maior enim fides adhibetur scripturis, quam ꝑ Testibus, l. Censur. 10. ff. de probat. gloss. in cap. tertio loco, verb. Testium eod. tit. Mant. dec. 24. nu. 5. Duran. decis. 131. num. 13. & decis. 453. nu. 6. & in recent. decis. 505. num. 2. part. 4.

Et multò minus in præsentī casu, quia non solum hæc omnia debent per scripturam probari, quin etiam cōtrarium apparet per Instru-
8 menta publica, & litteras Apostolicas, ꝑ nempe beneficium fuisse collatum Cardinali Sannesio, non quidem per resignationem Vrsu, se per obitum Fuluij de Marianis immediatè antecessoris, *Burratt. decis. 351. numer. 1. & in recent. decis. 771. num. 5. part. 3. decis. 135. num. 3. part. 4. decis. 212. num. 10. part. 6. & decis. 217. nu. 1. part. 7.*

Ex quibus stante irrelevancia articulorum, & qui agitur de causa beneficiāli non dato

9 fumo, ꝑ prout requiritur materiæ articulatæ, meritò responsum fuit pro denegatione remissoria, *Burratt. decis. 23. num. 4. & decis. 28. eodem num. & in recent. decis. 584. num. 8. part. 4. & decis. 585. nu. 2. part. 5. & in Cremonen. Parrocchialis 15. Iunij 1646. coram R. P. D. meo Cerro.*

Et ita vtraque parte informante resolutum fuit, &c.

R. P. D. B I C H I O:

Carpentorateñ Hæreditatis.

Veneris 5. Iunij 1648.

ARGUMENTVM.

Aduersus institutionem fiduciariam fuit in hac decisione responsum eo potissimum fundamento, quod illa non probetur ex Testibus singularibus, siue singularitas sit obstativa, siue adminiculatiua.

S V M M A R I V M.

1 Dissipatio non presumitur, sed debet plenè, & concludenter probari.

2 Institutio fiduciaria respectu vnius, ex filiis dilapidantis, quoad alios libera esse non debet.

3 Declaratio non applicatur ubi verba sunt clara.

4 Remedium, l. fin. C. de edicto Diui Adr. toll. non datur ubi Testatoris voluntas solum probatur Testibus.

5 Confessio extraiudicialis non probatur ex Testibus singularibus.

6 Aequitas canonica quandoque recedit à regulis iuris civilis.

7 Fiducialis institutio, vt probetur requiritur, quod Testamenti verba dubia sint.

8 Coniectura, & obseruantia prævalent contrà fiducialitatem.

Testator, qui post conditum Testamentum diu superuixit, si illud non mutauit, cum eo decedere voluisse presumitur.

DECISIO CXCV.

FVNDAMENTIS decisionis in hac causa, editæ sub die 28. Iunij anni 1647. inherendum esse Domini censuerunt non obstantibus, quæ pars aduersa in memoriali porrecto die 31. Ianuarij anni currentis contra illa deduxit.

Causam enim fiducialiter instituendi hæredem vniuersalem Claudium fratrem præbere Bernardo Testatori non potuit eius filiorum pupillaris ætas, quia tempore Testamēti ipsorum alter, nempe Franciscus erat ætate maior, cui gratis dicitur quia dissipabat noluisse Testatorem fidere hæreditatis administrationem, cum suppositum dissipationis non probetur, ꝑ nec presumatur, cap. fin. vers. nos causam de success. ab intest. Mant. de coniect. ultim. volunt. lib. 2. tit. 5. num. 2. Grat. discept. 125. num. 28. Rot. decis. 34. num. 7. part. 5. recent. Et stante, quod pupillorum indemnitati illorumque erga patrū

trum obedientia Testator specialiter in Testamento consuluerat, ætatis ratio seu dilapidationis timor, qui in omnibus filiis non militabat censeretur non possit causa motiua instituti hæredem fiduciarium fratrem, et ne eadem institutio fiduciaria, quoad aliquos filios, quo ad alios libera dicatur, ut per *Buratt. decis. 616. sub numer. 23. & 24. aduertit 1. decis. in §. quia cum omnes, & §. seq.*

Voluntas verò Testatoris faciendi Fratrem hæredem fiduciarium tantum, nec probatur ex verbis Testamenti, quæ imò apertissima esse pro exclusione fiduciæ comprobatur prima decisio *§. at in casu, nec ex Testibus*. Primo, quia primum eorum examen est nullum ex defectu citationis, alterum attentatum ob præcedentem appellationem interpositam à decreto admissionis articulorum, quod appellabile esse merito fuit in Signatura R.P.D. Vicelegati Auenionensis indicatum sic suadente ordine iudicii, & ipsius decreti forma: si quidem redolet decretum diffinitivum, & citrà declarationem verborum Testamenti et non applicabilem, verbis nostris penitus claris, *Castr. in l. hæredes palam, §. si quid sub num. 4. ff. Testam. Becc. conf. 3. num. 44. Rimin. lun. conf. 131. num. 9. & conf. 200. num. 13. Surd. decis. 29. nu. 6.* Articuli ad Testes desuper examinandi præstare non poterant voluntatis probationem siue per viam ultimi elogii, siue per viam pacti pertinentem ad iudicium immisionis ex remedio *l. fin. C. de i. dñ. Adr. tollen. ex aduerso petitæ cum remedium*, huiusmodi non competat, et ubi voluntas defuncti extrà actum nuncupatiue testandi probatur solum per Testes, ut notat *Zuccard. in l. fin. nu. 89. ubi respondet omnibus contrariis, Bald. in l. generali num. 4. & §. C. Sacrosan. Eccles. Menoch. de adipis. remed. 4. num. 107. & seqq. & in simili Scacc. de appellat. quest. 17. limit. 9. sub nu. 64. vers. amen, ita Galles. de obligat. Cameral. quest. 26. sub num. 3.*

Secundò, quia Testes non sunt septem numero, ut requiritur ad probandam ultimam voluntatem, & quamuis duo satis, duo satis essent ad probandum pactum de restituendo hæreditatem filiis Bernardi, totidem non adsunt in casu nostro qui deponant de pacto, sed aliqui conantur deponere de confessione extraiudiciali, sunt tamen singulares singularitate, vel obstativa, vel saltem annuniculatiua, et quæ efficit, ut confessio extraiudicialis non dicatur satis probata, *Alex. Put. & Buratt. allegati in 1. decis. §. Unde, quibus additur, Seraphin. decis. 1172. num. 5.* Equitas namque Canonica, quæ recedendo à regula contraria Iuris ciuilibus desumpta, ex text. in *Auth. rogati C. testib. §. Et licet, Auth. eodem tit. gloss. in Lunica, verb. soluere, Cod. confess. Alciat. in rubr. ff. verb. oblig. num. 13. Oldr. conf. 291. num. 3.* admittit, quod confessio extraiudicialis plenè probet, expolit, ut caute procedatur in admittenda probatione huiusmodi confessionis, *Rot. decis. 466. num. 4. part. 3. recent.* Esto itaque, quod fiducialitas probari possit per Testes singulares, conclusio non applicatur casui nostro quo singularitas versatur circa confessionem extraiudicialem fidu-

cialitatis, nec de pacto, seu dispositione fiduciali Testes deponunt, et quod plus est verba Testamenti non sunt dubia, ut ad hunc effectum requiri dixit, *Buratt. decis. 616. numer. 16. Gratian. discept. 650. num. 24. & seqq.*

Tandem coniecturæ, et obseruantia prævalent contrà fiducialitatem ex ponderatis in prima decisione *§. Rursus, & seqq.* Adeò, quod nullatenus filij Claudij instituti hæredis vniuersalis in Testamento Bernardi amouendi sint à possessione bonorum hæreditariorum, capta à Bernardo usque de anno 1595. & per annos 45. continuos per ipsum, & successiue filios continuata in vim dicti Testamenti, quod filiis, etiam Claudij Testatorem suffragari voluisse deprehenditur quoque ex eo, quod postquam suscepti fuerant illud non reuocauit, licet et superuixerit, signum euident, quod voluit cum eo Testamento fauorabili Claudio, & filiis decedere, *l. 3. Cod. in off. testam. gloss. in l. tractabatur, verb. nihil noui, ff. de testament. milit. Paris. conf. 62. num. 25. lib. 2. Dec. conf. 490. num. 7. Rot. decis. 279. num. 13. part. 4. tom. 2. recent. & in Romana Domuncularum 10. Februarij 1648. coram Reuerendissimo D. meo Decano.*

Et ita decisum informante solum Ioanne Fabri, & litis consortibus, altera tamen parte pluribus citationibus vocata, & expectata per quatuor, & amplius menses post concessam nouam audientiam.

R. P. D. C E L S O

Posteà Eminentissimo S.R.E. CARDINALI.

Romana Dotis.

Veneris 5. Iunij 1648.

A R G V M E N T V M.

Dotis constitutio licet aliter quam per scripturas possit probari, ubi tamen illius probatio non est, unde quoque concludens, & solum fieri prætenditur per Testes aliquam contrarietatem habentes, & contrà quos plures dantur coniecturæ, & præsumptiones contrariæ, certum est, quod admitti non potest ad immisionem in vim Saluiam obtinendam.

S V M M A R I V M.

- 1 Interdictum ex remedio Saluiam cessat, cessante credito claro, & indubitato.
- 2 Dotis constitutio potest aliter quam per scripturas probari.
- 3 Dotis constitutio etiam aliter quam per scripturas probata habet tacitam hypothecam.
- 4 Testibus contrariis nulla fides adhibetur.
- 5 Dos scutorum quatuor millium, quod fuerit promissa à persona penitus extranea, & quæ nullam habebat necessitatem dotandi, valde dicitur inuenerisimile.
- 6 Taciturnitas annorum decem in petendo summam maximè considerationis indebiti præsumptionem inducit.
- 7 Scripturas initæ de summa maiori parit præsumptionem, quod si maior summa fuisset promissa, de ea

- ea quoque scriptura fuisse procurata ,
- 8 Inuerisimilitudo adimit fidem Testibus .
 - 9 Testibus informatis , & reddentibus bonam , & concludentem rationem sui dicti standum est .
 - 10 Testator si in articulo mortis omnia eius debita , & quidem minima expressit , ex hoc arguitur ipsum non teneri ad debitum , quod plenam non habet probationem . ibidem .
Immensor salutis æterna nemò presumitur . numer. 10 .
 - 11 Exceptio firmat regulam in contrarium .
 - 12 Confessio superat omnem aliam probationem .
 - 13 Promissio facta à muliere etiam nomine Dotis post contractum , & perfectum matrimonium subiacet solemnitatibus Statuti .
Mulier dotans post contractum matrimonium dicitur donare , & propterea solemnitates seruare tenetur . numer. 13 .
 - 14 Contractus in quo requiruntur solemnitates non dicitur perfectus , nisi post celebrationem Instrumenti à partibus ordinati .
 - 15 Testes non possunt concurrere cum Instrumento publico .
Instrumentum magis attenditur quam Testes . numer. 15 .
 - 16 Confessio partis iurata non admittit contrariam probationem .
 - 17 Saluianum non intrat ubi creditum est turbidum .

DECISIO CXCVI.

PROSPER Massainus, qui de anno 1630. matrimonium cum Victoria contraxit constituta sibi à Iulio Smiraldo patre dote scut. 200. prætendens, quod Clarix Fossana pro dote pariter eiusdem Victoriæ alia scuta 4. mill. promisserit, introduxit post nouem annos iudiciû Salu. contra Moniales Sancti Iosephi hæredes ex Testamento Claricis, & ab A.C. Locumtenente sententiam fauorabilem reportauit super immiissione in possessionem Domus hereditariæ eiusdem Claricis: Vndè causa appellationis mihi commissâ: Dubitauî, an intret Saluianum, & proposito pluries articulo illoque non resoluta tandem Domini pro Monialibus responderunt .

Dum enim non docetur de credito, & quidem claro, & indubitato cessat † interdictum huiusmodi, vt tradit Pacific. de Salu. inspect. 4. cap. 1. num. 4. & inspect. 5. cap. unico num. 34. Rot. coram san. mem. Gregor. decis. 67. num. 1. in recent. decis. 609. num. 1. part. 4. & in Anconitana Saluiani interdicti ult. Ianuarij 1618. coram Pironano .

Creditum verò scut. 4. null. quod Massainus prætendit sibi fuisse promissum pro dote pariter eiusdem Victoriæ existimarunt Domini non releuare, nam licet Constitutio Dotis possit † aliter, quam per scripturam probari, licum citrà 15. ibique gloss. verb. probanti, C. de iur. dot. Bald. conf. 461. num. 2. lib. 4. Mascard. de probat. concluf. 58. num. 1. & seqq.

Et ex huiusmodi promissione † dotis resutare tacitam hypothecam disponat Textus in l. unica, §. & vt plenius, C. de rei uxor. aff. §. fuerat, vers. sed, & tacitam instit. de aff. Negus. de pignor.

part. 2. membr. 4. nu. 25. cum alijs per Mantie. de tacit. lib. 11. tit. 19. num. 1. vers. primò itaque .

Nihilominus Testes ad id inducti vltra exceptiones personales, & alios defectus quos patiuntur, discordant inter se in substantialibus, & sunt expressè sibi met ipsis contrarij; Nam primus in primò examine dicit se ignorare cum quibus pactis, & conditionibus fuerit conclusum matrimonium, & deinde repetitum deponit dictum matrimoniû tractasse, & conclusisse cum dote scut. 4. mill. soluendorum post mortem Claricis; & cum alijs pactis per eum expressis. Negat Iulium Smiraldum promississe releuationem ad fauorem Claricis, & in minuta, quam dicit de eius ordine fuisse confectam constat apertè de contrario: Deponit, quod Clarix mandauit sibi, vt dicta minuta conficeretur ad effectum stipulandi Instrumentum. Alij verò dicunt Claricem recusasse semper Instrumentum conficere, ex quo, la sua parola era più che Instrumento publico. Discordant ab ipsa minuta, nam in illa debebat Clarix soluere fructus dotales Testes verò, & præsertim secundus negant Claricem quicquam voluisse soluere durante eius vita. Omnes concludunt Claricem fuisse huiusmodi promissionem eb amorem quo prolequebatur Victoriæ, & sic animo donandi, & in minuta ipsa Clarix releuari debebat indemnis à Iulio Patre eiusdem Victoriæ. Vndè attentata tali † contrarietate prædictis Testibus nulla fides adhibenda venit cap. licet causam, ibique gloss. verb. contradicunt, & communiter scriben. de probat. Butr. in cap. in nostra num. 5. vbi Abb. nu. 3. de Testibus, Cephal. conf. 98. num. 37. Rot. coram san. mem. Gregor. decis. 298. num. 3. & decis. 510. num. 2. Buratt. decis. 367. num. 8. & decis. 498. nu. 5. & fuit dictum in Ianuen. Alimentorum 3. Iulij 1645. coram R.P.D. meo Meltio .

Inuerisimilis etiam visa fuit DD. depositio dd. Testium, tum attentata excessiuitate summe scut. 4. mill. quam asserunt fuisse promissam, à Clarice penitus extranea, † & quæ nullam habebat necessitatem dotandi, ad text. in l. cum de indebito, ff. de probation. Mantie. de tacit. lib. 13. tit. 22. num. 8. ad fin. cum adductis per Rot. in decis. 69. num. 5. & 6. part. 7. in recent.

Tum taciturnitate in petendo per spatium 6 circiter annorum † decem, Menoch. de præsumpt. lib. 2. præsumpt. 91. n. 7. & seqq. Aym. conf. 148. n. 12. Gozad. conf. 8. nu. 46. in fin. Surd. decis. 105. num. 4. Rot. coram san. mem. Greg. decis. 521. num. 1. Reatina Depositi post Marches. de commiss. tom. 2. fol. 148. num. 3. & in recent. decis. 244. num. 8. part. 6.

Tum etiam ex negligentia in conficienda, & reportanda scriptura, cum tamen de summa minori scut. 200. † fuerit initum Instrumentum publicum, vt benè in proposito arguit Soccin. conf. 44. num. 4. vers. item non est verisimili, & num. seq. lib. 4. Rot. decis. 239. num. 13. par. 4. tom. 2. recent. & decis. 159. nu. 6. & decis. 290. nu. 10. part. 6. & faciunt deducta in Romana Pecuniaria 18. Martij 1647. coram R.P.D. meo Royas .

Inuerisimilitudo autem facit, † vt Testibus non veniat adhibenda fides, lob carmen, §. fin. de Testib. Ias. in l. si extraneus nu. 8. ff. de cond. caus. dat. Abb.

Abb. in cap. quia verisimile nu. 4. vers. nota quod contra Testes, & ibi Felin. num. 4. de præsumpt. Alex. conf. 44. num. 4. vers. tertia causa lib. 4. Rot. coram san: mem: Gregor. decis. 510. num. 4. Buratt. decis. 175. num. 11. & 23. & in recent. decis. 259. nu. 13. part. 6.

Et vltra prædicta dantur duo Testes pro Monialibus examinati, qui nedum excludunt promissionem huiusmodi, sed vterius depouunt eandem Victoriā pluries, & pluries conquestam fuisse, quod nec inter viuos, nec in vltima voluntate quicquā habuerit à Clarice Fossana, & quod Mater Prosperi publicè lamentabatur de modicitate dotis per filium obtentæ, quod vtique non fecisset si prætentam promissionem scut. 4. mill. fuisset cōsequutus, † quibus propterea Testibus tamquam informatis, & reddentibus bonam, & concludentem rationem sui dicti omnino est standum, vt in his terminis consuluit *Socin. l. un. conf. 12. num. 21. vers. & tanto magis, & num. seq. lib. 2. Surd. conf. 196. num. 64. Rot. decis. 42. num. 4. part. 4. tom. 2. recent. & decis. 69. num. 47. vers. hisque Testib. & decis. 237. num. 7. part. 7.*

Maximè cum illorum dispositio coadiuuatur, & ex Testamento Claricis, quæ constituta in articulo mortis omnia eius debita quantumuis minima expressit, & per heredem solui mandauit, † & tamen ne verbum quidem protulit de hac dote, de qua certè mentionem fecisset, si in rei veritate se agnouisset obligatam cum nemo presumatur immemor salutis æternæ, ad text. in l. ult. C. ad Iuliam repetund. *Castr. conf. 301. num. 4. vers. quia non est verisimile lib. 1. Mantica. decis. 363. nu. 5. Duran. decis. 195. num. 7. & decis. 352. num. 9.*

Ac etiam ex Testamento Iulij, qui mandauit Victoriæ eius filix, & hæredi ab eo institutæ, ne præfatas Moniales molestare permetteret, nisi pro debitis Claricis ab eo solutis, & sic omnem aliam causam exclusit ex vi exceptionis, quæ firmat regulam in contrarium l. in ijs, ff. de legibus, Rot. coram Buratt. decis. 391. numer. 3.

Et demum concurrit confessio vtriusque coniugis, quod huiusmodi matrimonium fuerit contractum, & consummatum cum sola dote scut. 200. consistente pro maiori parte in subsidijs Dotalibus, vt ex Instrumento sub die 27. Ianuarij 1630. ibi: *Cum sit, quod fuerit contractum matrimonium, illudque postea consummatum cum dote scut. 200. &c.* Volentes propterea pro cautela, & securitate D. Victoriæ ne tractu temporis reperitur indotata Instrumentum conficere, &c. quæ confessio superat omnem aliam † probationem, l. cum te la seconda, C. de transact. l. generaliter, C. de non numer. pec. cum vulg.

Et ex huiusmodi Instrumento inferebant etiam Domini prætentam promissionem scutorū 4. mill. nullo modo sustineri posse etiam quod esset sufficienter probata, nam cum matrimonium fuerit contractum perfectum, & cōsummatum cum sola dote scut. 200. quicquid promissum fuit etiam si sub titulo, † & nomine dotis continet expressam donationem, & subiacet solemnitatibus Statui cum cesset in eo ratio, l. fin. C. ad Velleian. vt benè in pro-

Part. X. Recent.

posito consuluit *Gabr. conf. 10. per tot. lib. 1. Casanatt. conf. 54. nu. 36. Rot. coram Coccino decis. 433. numer. 3. decis. 479. num. 4. & 5. & in recent. 241. num. 2. part. 7.*

Quod eo facilius venit dicen, ex quo partes ipsæ agnoscentes huiusmodi veritatem ordinarunt minutam cum insertionem earumdem solemnitatum, vt patet ex lectura ipsius, ibi: *Volens modo dicta Clarix omnia, quæ verbis tractata, & conclusa fuerunt in scriptis, & in publicum Instrumentum redigere, cum ipsa sit mulier, & non ignoret huiusmodi contractum indigere solemnitatibus Statu- 14 tarijs, †* quo casu contractus non dicitur perfectus ex ipsarū partium voluntate, & intentione, nisi postquam fuerit celebratum Instrumentum, quia tunc dicitur de substantia ob necessarium dd. solemnitatum interuentum, siue ex legis dispositione, siue ex earumdem partium conuentione, *Rot. decis. 520. nu. 4. part. 2. recent. & decis. 199. nu. 9. & 10. part. 6. & dictum fuit in Casenaten. Censuum 3. Iulij 1644. coram R. P. D. meo Corrado.*

Non obstat, quod Testes pro Prospero examinati dicant matrimonium fuisse tractatum, 15 & conclusum cum dote scut. 4. mill. † quia illi non possunt concurrere cum Instrumento publico, l. census 10. ff. de probat. gloss. in cap. 3. loco verbo Testium. *rod. tit. Rot. in Placentina beneficij 29. May 1648. coram me.*

Et multò minus cum confessione partis iu- 16 rata, † quæ non admittit probationem in contrarium, *Dec. in l. 2. §. creditum num. 18. ibique Ias. in fin. ff. si cert. pet. Aym. conf. 171. nu. 10. Casar de Grass. decis. 6. num. 2. de Testib. Caputaq. decis. 283. num. 6. & 7. part. 3.*

Ex quibus, vel cessat omnino creditum, vel 17 saltem remanet adeò turbidum, † itaut pro illo non possit intrare Saluianum, *Pacif. de Salu. inspect. 4. cap. 1. nu. 4. Rot. post Marches. de commiss. tom. 1. fol. 104. 2. num. 1. & in recent. decis. 743. nu. 9. part. 3. & decis. 468. num. 14 part. 5.*

Et ita, &c.

R. P. D. P E V T I N G E R O.

Bononiens de Toslinis.

Vener. 5. Iunij 1648.

A R G V M E N T V M.

Protocollo licet potius standum esset, quam instrumentum extenso, quando instrumentum discordat à protocollo, secus tamen esse firmatur, quando protocollum est de errore suspectum. Beneficio inuentarij, quamuis possit gaudere, etiam maior, dummodò infra legitima tempora inuentarium confecerit, quid tamen dicendum sit, si ipse declarauerit velle obtemperare præceptis, & voluntati Testatoris, vel simpliciter se obligauerit soluere legata, crudité declaratur.

S V M M A R I V M.

1 Instrumentum publicum plenè probat diem, quamuis in protocollo sub eadem die registratum non apparet.

R r

2 No

- 2 Notarij error seu negligentia in protocollando, partibus nocere non debet.
- 3 Statutum Bononiense requirens registrationem instrumentorum, dicitur abuisse in desuetudinem.
- 4 Protocollo potius standum est, quam instrumento extenso, quando instrumentum discordat à protocollo & quando secus. num. 5.
- 6 Protocolum, quando est de errore suspectum, nec ipsū protocolum, nec instrumentum ab eo extractum probat.
- 7 Error dici malè in protocollo appositæ ex quo plene iustificatus remaneat.
- 8 Instrumento aliundè quàm ex protocollo extracto à Notario rogato standum est, quando protocolum est de errore suspectum.
- 9 Falsitas causæ dum dubia remanet est concludenter probanda ab illo, qui contractum impugnat.
- 10 Observantia reddit difficiiliorem rescissionem contractus.
- 11 Minor, qui prius simpliciter adiuit hereditatem, potest infra legitima tempora, illam non solum cum beneficio adire, sed etiam repudiare.
- 12 Inventarij beneficio gaudere potest etiam Maior, dummodò infra legitima tempora inventarium cõficiat, quamvis prius simpliciter adiuisset, intellige, ut num. 13.
- 14 Inventarij beneficio potest quis gaudere, quamvis declaraverit se velle obtemperare preceptis, & voluntati Testatoris, & quare.
- 15 Heres beneficiatus, qui simpliciter obligauerit solvere legata, intelligitur quatenus vires hereditarie suppetant.
- 16 Heres beneficiatus non tenetur cedere fideicommissis maiorum suorum, si Testator à se disposita adimplere mandavit.
- 17 Et quid si ageretur de bonis sibi à Testatore inter vivos donatis, de quibus postea Testator in testamento disposuit.
- 18 Bona restitutioni subiecta non veniunt sub appellatione omnium bonorum Testatoris.
- 19 Legitimam non amisit heres beneficiatus, quamvis aliquas alienationes fecerit, sed tantum pro rata eas computare debet.
- 20 Transactio ut substatueatur sufficit timor futura litis.
- 21 Transactio ut substineri possit, omnis interpretatio capienda est, maxime inter sanguine coniunctos, & num. 22.

DECISIO CXCVII.

OBTENTA à Sororibus de Tostinis nova audientia contra Decisionem 2. Decembris 1647, * ad favorem Alexandri Vitalis, emanatam, cui immissio vigore l. fin. C. de edict. D. Adr. tollen. decreta fuerat vigore testamenti Guidonis, eadem decisio hodie causa reposita, fuit confirmata, quia totum fundamentum ad evertendam decisionem consistens in prætenso falsa narratiua transactionis, quod Guido videlicet non sub die 23. Iulij, ut asserbat decisio, sed sub die 27. cum prius dicta die 23. prætendatur simpliciter acceptasse testamentum Philippi, cum beneficio leg. & Inventarij adiuerat, ostensum fuit corruere ex facto, quia re vera Guidonem sub die 23. Iulij cum beneficio legis, & inventarij dictam

- 1 hereditatem adiuisse probatur & per publicum Instrumentum à Notario rogato traditum, & insuper ex Archiuo, ubi Originale ab eodem Notario de mense Octobris subsequentis repositum fuit extractum, cui fidem adhibendam esse, quamvis in protocollo sub eadem die registratum non appareat, tradit Bald. in rubr. C. de fid. instrumen. num. 20, & 28. Seraph. decis. 1448. num. 1, Rota decis. 250. num. 1. par. 1. divers. & decis. 551. num. 4. par. 4. tom. 3. recent. & quia error seu negligentia Notarij in protocollando partibus nocere non debet, & prout nec nocere potest registrationis à Statuto Bononiense requisitæ omissio, quod etiam in desuetudinem abiisse dixit Rota in Bonon. pecuniaria 27. Aprilis 1644. coram R. P. D. meo Royas, & postea 26. Maij 1645, S. hinc informantes coram R. P. D. meo Bichio.
- 2 Non obstat, & quod potius sit standum protocollo, quam instrumento extenso, ut comprobatur Sord. cons. 141. num. 8, ubi loquitur in ipsis terminis, quando instrumentum extensum discordat à Protocollo circa diem, Gratian. discept. 548. num. 29. & 30. Rota dec. 544. numer. 7. par. 4. tom. 3. rec. Quia hoc non procedit, quando & protocolum est de errore suspectum, quia & tunc nec ipsum protocolum, neque instrumentum ab eo extractum probat, ut est text. in c. Venerabilis cum illi notat de relig. dom. & in c. inter dilectos de fid. instr. tradit Ruin. cons. 215. numer. 16, & 17. lib. 1. post Castrenf. cons. 230. lib. 1. & alias ibi allegat, Menoch. de arbitr. cas. 187. n. 23.
- 3 In præsentì verò Casu & error protocolli circa diem aditionis est palpabilis, animaduertendo, quod in eo aditio facta dicitur eadem die, & paulò post deputationem Curatoris decretam minori adeunti, ut legitur ibi, Cum præsentia, & auctoritate D. Io. Baptiste de Cattaneis specialis Curatoris dicti minoris, hodie, & paulò antè eidem dati, atque decreti ex Instrumento rogato per me Notarium infrascriptum, sed ex instrumento rogato ab eodem Notario apparet dictum decretum deputationis Curatoris emanasse sub die 23. Iulij, cum clausula actū, & coram testibus, de quibus in infrascripto instrumento, (quod est hoc additionis) Sum. Vitalis n. 1. Ergo ex hoc instrumento deputationis Curatoris, ad quod hereditatis addito relationē habet, remanet probatus error diei malè in protocollo in additione appositæ, ut per Curt. Iap. consil. 192. numer. 2. lib. 3. Nat. cons. 524. num. 18. vers. est etiam Buratt. decis. 282. num. 2, Ideoque & standum est instrumento aliundè, quàm ex protocollo originaliter extracto à Notario rogato, & ab Archiuista, quod est verum originale, ut post Bart. in l. sempronius ff. de leg. 2. tradit Ruin. dicto consil. 215. num. 17.
- 4 Igitur, cum ex his prætenso falsitas Causæ poenitus excludatur, dum apparet Guidonem hereditatem, prout in transactione narratum fuit, cum beneficio legis, & inventarij adiuisse, & vel saltem dubia remanet, & cum ab impugnante transactionem concludenter probanda sit, ut per Buratt. decis. 419 & 592. num. 1.
- 5 tantò magis, & quia fuit longo tempore observata, quæ observantia eo difficiiliorem reddit

dit illius rescissionem, *Decian. conf. 28. num. 11. vers. praterea lib. 2. Rota decis. 86. num. 4. & 7. p. 6. recent. & in Romana de Mongellinis 30. Ianuarij 1645. §. fin. coram R. P. D. meo Ottobono*, Sorores non possunt dicere constare incontinenti de eorum bono iure, ita ut habendæ sint pro legitimis contradictricibus ad impediendum immisionem ad fauorem Alexandri, ut firmatur in decisione, quæ reuidetur, §. fin.

Prætera, quamuis etiam hæreditas sub die 27 ut supra adita fuisset cum beneficio legis, & inuentarij, adhuc prodesset, quia versamur in additione minoris, † qui mediante restitutione in integrum denuò hæreditatem, quam prius simpliciter adiuit, infra legitima tempora cum beneficio adire non solum, sed etiam penitus repudiare potest, ut per Anton. Fabr. in C. lib. 6. tit. 12. diffinit. 10. ibi, nisi minor ætas *Surd. conf. 195. num. 9. & seq. Rota Bononien. diuersorū decis. 28. num. 52. & decis. 36. num. 15. textus est in l. Impuberibus 11. ubi gloss. in princ. & in verb. impuberibus ff. de acqu. vel dimitt. hered.* Imò etiam in maiori regulare est, † dummodò infra legitima tempora Inuentarium conficiat, beneficio Inuentarij gaudeat, quamuis prius simpliciter adiuisset ex allegatis in decisione, quæ reuidetur §. 1. vers. cum ad hunc effectum, dummodo † non appareat ipsum declarasse eam, velle repudiare, ut tradit Cin. relat. à Monticul. in tract. diuers. de Inuent. quest. 230. sub num. 8. vers. quid etiam, & q. 234. num. 21. qualis declaratio hic † non legitur. nec elicitur ex verbis, se, velle obtemperare præceptis, & voluntati testatoris cum ex proximè subsecutis verbis appareat ipsum cum beneficio adire voluisse bene se hæc assertio inuentarij compatitur, ut sensus sit, † quod Testatoris præcepto parere velit, quatenus vires hæreditariæ suppetant, & sic reseruato beneficio inuentarij, ut in fortioribus terminis de hærede, qui simpliciter se obligauit soluere legata dixit *Rota dec. 292. n. 3. & seq. par. 1. recent.*

Demum † non obstat, quod hic Testator à se disposita adimplere mandauerit, quia nō idcirco hæres beneficiatus tenetur cedere fideicommissis maiorum suorum sibi ex propria persona obtentis, † quicquid dicendum esset, si ageretur de bonis sibi à testatore inter viuos donatis, & de quibus postea testator in testamento disposuit, ut declarando contraria bene distinguit, *Bellon. Iun. conf. 99. nu. 42. vers. 2. respondeat, quem sequitur Modern. Panormitan. consil. 48. num. 28. & 29. lib. 1. facit Thesaur. Iun. q. 66. num. 6. vers. & ita est intelligenda lib. 2. quamuis hic simus extra controuersiam, † quia testator non disposuit de fideicommissis maiorum, sed de bonis suis diuntaxat: ibi, In omnibus autem alijs suis bonis, &c. quorum appellatione fideicommissa maiorum non continentur, *Parisi. conf. 98. num. 14. lib. 2. Surd. decis. 93. num. 20. Scraphin. decis. 963. num. 6. Reuertendis. Vrgellen. decis. 93. num. 8. & decis. 119. num. 1.**

Cum itaque mulieres ex supradictis frustra impugnent transactionem, & ex ipsius lectura cesset etiam obiectum, quod ex ea nihil receperit, constat enim Elisabetham ex causâ tran-

Par. X. Recent.

sactionis receperit Prædium, Petium terræ, Creditum Montis, ac etiam pecunias in constanti, Leonam verò tornaturas 85. vnius prædij æstimatas lib. 12. mil. & ad prædicta licet aliàs concurreret dispositio Philippi Testatoris, † Guido tanquam hæres Beneficiatus nullo modo tenebatur, & Guidoni competeabant detractiones legitimæ, & dotis maternæ ex ipsarum mulierum confessione in transactione, quàm tanquam hæres Beneficiatus etiam aliquas alienationes faciendo non amisit, sed tantum pro rata in eas computare debet iuxta *tex. in l. Marcellus 3. §. quæ ff. ad Trebell. & † pro sustinenda transactione sufficiat timor future litis, l. 2. & ibi gloss. C. de transact. ex qua sola causa sustinetur l. 1. C. eodem, ac † pro ea sustinen. omnem interpretationem capiendam esse sæpius dixerit Rota, ut in Foroluien. bonorum 1. Februarij 1641. coram R. P. D. meo Ghislerio, maximè † inter sanguine coniunctos, ut in Romana de Mongellinis 30. Ianuarij 1645. coram R. P. D. meo Ottobono, videntur DD. Fundamenta decisionis optimè subsistere, ut in ea permanserunt vtraque parte Informante, &c.*

 Decisio ista in hac eadem causa emanata coram eodem bo. mem. Pentingero est supra in hac Par. X. Recent. in ordine, Decisio 76.

R. P. D. CORRADO,
Postea S. Romanæ Ecclesiæ CARDINALI.
Anconitana Mannæ.

Veneris 5. Iunij 1648.

ARGVMENTVM.

Redditio rationis cum illa tria copulatiuè requirat exhibitionem nempe librorum, & calculi cum reliquatus restitutione, non potest sufficienter reddita prætendi, si aliter ex illis deficiat.

SVMMA RIVM.

- 1 Rationem reddere debens iustè tenetur ponere calculū libros exhibere, & reliquatum restituere.
- 2 Calculus non iustificatus, & confusus nullius est momenti.
- 3 Librorum exhibitio necessaria in redditione rationis.
- 4 Ratio non potest prætendi reddita ex partitis, & calculo incertis.
- 5 Reliquatus restitutio integra requiritur in redditione rationis.
- 6 Rationes distinctæ singulorum negotiorum reddi debent.
- 7 à Conuentionibus partium lege non improbatas recedendum non est.
- 8 Res ab aliquo emptæ eius proprio nomine, & pecunijs comparata præsumitur.
- 9 Præsumptio iuris contra eum viget, qui certam, & determinatam rationem non reddit.
- 10 Solutionis, & satisfactionis præsumptio cessat ex partitis nquiter inter socios negociatis.

Rr 2

DE

DECISIO CXCVIII.

MANDATVM A. C. contra Petrum de Petrobellis Mercatorem Anconitanum, filium & hæredem Pauli decretum ad factum pro reddenda ratione Mannæ valoris conuenti ducat. 2172. monetæ Regni per Marinum de Fanis consignatæ ad effectum vendendi ex publico instrumento celebrato die 3. Decembris 1613. ac repetito die 28. Aprilis 1614. Visum fuit Dominis exequendum sub die 13. Maij 1644. rationibus adductis in decisione tunc emanata. Verum, quia idem Petrobellus obtulit se paratum, atque sategit eam reddere, ideò dilato vsque in præsentia negotio. Hodie dubitavi. An constet de sufficienti redditione. Et censuerunt non constare.

Cum enim ad hunc effectum ille teneretur iustum ponere calculum, & libros pro eius iustificatione exhibere, † & reliqua penes eum, existentia restituere, iuxta text. in l. cum seruus, vers. nam non utique, ibique not. cōmuniter DD. ff. de cond. & demon. Bald. in rubr. C. de fid. instrum. num. 62. vers. sequitur videre, & in l. cum testamento, sub num. 4. vers. modò querit gloss. C. de testam. manu. miss. Soccin. consil. 149. sub num. 3. vers. nam ut inquit Bald. & c. lib. 1. & consil. 190. n. 4. vers. quod non fuerit sufficienter reddita ostenditur lib. 2. Rimin. iun. consil. 338. à nu. 31. vers. in contrarium tamen, & seqq. Rot. Genuen. diuers. decis. 164. sub num. 20. in fine vers. & obligatus, ac seq. Rot. penes bo. mem. Burratt. decis. 329. num. 2. vers. secundo quia, & c. & seqq. Coccin. decis. 382. sub num. 4. vers. Et cum redditio rationis, & c. & in recent. dec. 622. sub n. 4. ad fin. vers. sed non propter par. 3. & in Maceraten. reddit. ration. 13. Maij 1642. coram bon. mem. Merlino in §. fin. & alijs relatis cōprobat Munoz. de ratiocin. Admin. cap. 10. sub nu. 42. vers. tunc autem, & seqq. Nihil tamen præstitit.

Calculus enim quipam editus fuit ab ipso compositus, & imperfectus præsertim in ea parte, quæ continet pretium retractum ex vēditione alterius quantitatis mannæ antea pariter consignatæ vsque ad diē 18. Augusti 1613. quod non refertur integrum ad creditum Fani, sed solum pro parte exacta vsque in diem 28. Aprilis 1614. de qua fit mentio in instrumento tunc celebrato, cum tamen integra illius exactio spectaret ad Petrobellum vigore alterius præcedētis instrumēti sub die 3. Aprilis 1613. In reliquis autem non iustificatus, & confusus cum alijs negotijs inter partes initis; ideoque † nullius est reuerentiæ cum non fuerit ritè confectus iux. l. si cui libertas, & d. l. cū seruus vers. sed illud. ff. de cond. & demonstr. Corn. consil. 196. sub num. 9. vers. facit quia lib. 3. Rim. iun. d. consil. 338. nu. 32. vers. item requiritur. Menoch. de arb. Jud. cas. 209. num. 20. vers. secundo observandum erit. Rot. penes Burratt. decis. 14. à num. 22. vers. exhibitæ verò bilancia, & seq. repetita in recent. dec. 515. à num. 14. & seqq. par. 1. cum alijs relatis per modern. Rom. discept. 429. num. 29. vers. neque in bilancijs, & c. & seq.

Libri autem nulli fuerunt per eum exhibitæ, † vt necessarium erat, l. qui sub conditione ff. de cond. & demonstr. l. si statu libera §. Rationem autem, ff. de statu liber. l. si ita fuerit §. fin. ff. de manu. miss. 16.

flam. Bald. consil. 152. Ad evidentiam præmittendū est sub num. 1. vers. ex his igitur lib. 3. Roman. consil. 413. sub num. 2. vers. in redditione autem rationum, & c. Soccin. dislo. consil. 190. sub nu. 4. vers. quarto ostenditur lib. 2. Rot. Genuen. diuers. decis. 189. nu. 2. vers. nam qui tenetur rationē reddere, & c. Menoch. de Arb. Jud. d. cas. 209. nu. 14. vers. primum. Rot. penes Card. Seraphin. decis. 1433. sub num. 1. vers. cum neque liber. rationum, & in rec. decis. 540. sub nu. 4. vers. sed cum istud par. 1. ac decis. 242. nu. 4. vers. secundo quia par. 6. & fuit dictum in præcedenti decisione sub die 13. Maij 1644. in §. Non enim visa fuit admit-tenda excusatio, & c. & in alia subindè coram me pariter emanata sub die 31. Iunij 1647. in §. 1. ad fin. vers. Etsi quos uerè, & c.

Nec releuant partitæ extractæ vigore compulsorialium de anno 1633. 14. Iunij in processu productæ.

Quia concernunt alia negotia inter partes ex diuersis causis, diuersisque temporibus gesta, vt apparet ex earum lectura. Non autem hoc, de quo agitur speciali, ac distincta conuentione initum, prout constat ex prædictis duobus Instrumentis; Suntque præterea relatiua ad alios libros, assertosq; ordines, & literas dicti Fani, quæ neque exhibentur, neque iustificantur.

Minusque literæ illorum de Posterlis, & de Carpanis mercatorum nuper exhibitæ.

Quia (præterquod non fuerunt ritè recognitæ, neque iustificatæ) in illis tantum refertur venditio mannæ sub diebus ibi annotatis, nulla verò fit mentio temporis, quo fuit ad eos transmissa, ac per ipsos recepta, neque alię habentur circumstantiæ, ex quibus dignosci possit (vt necessarium foret) An illa esset eadem Manna, de qua nunc agitur, vel alia propria Petrobelli, siuè antea eidem assignata pro cautione, ac satisfactione aliorum eius creditorum, de qua in alijs præcedentibus instrumentis sub die 16. Octobris 1612. & 3. Aprilis 1613. ac in eisdem partitis, & Calculo. 4 Ac † proindè nullo potest ex illis prætēdi reddita ratio. Rot. Genuen. d. decis. 187. sub num. 2. vers. Cum d. Baptista tantum. Nec concludens deduci probatio, cum hanc mannā necessariò non denotent, sed de alia intelligi possint iux. Reg. l. neque Natales. C. de prob. & l. non hoc C. Vnde legitim. cap. in præsentia §. quare cum constet extr. de prob. Surd. decision. 260. numer. 9. vers. & probatio, ac seq. Rot. decis. 149. num. 9. vers. & ideò, & decis. 733. num. 7. vers. nam probatio dubia par. 4. diuers. & penes san. mem. Greg. decis. 353. num. 2. vers. Ista possibilitas. Burratt. decis. 948. num. 3. vers. sufficit enim par. 2. & decis. 413. num. 2. vers. & propterea cum seq. par. 5. ac decis. 91. num. 8. vers. & ideò par. 6.

Reliqua verò, quæ ex eisdem literis, ac ipso calculo exhibito constat ad manus Petrobelli peruenisse in summa, vt (asseritur) scutorum 4823. 58. monetæ Romanæ, redacta ex venditione ipsius mannæ nunc petitæ, non solum non probantur restituta Fano, nec modò restituantur, neque offeruntur eius hæredibus, sed commiscantur cum alijs negotijs, & rationibus prædictis, eoquē pacto prætenduntur assumi, quod sanè impedit perfectam rationum reddi.

redditionem, quæ id præcipuum exposcit, ut † reliquatus integrè prorsus, ac bona fide restituatur *l. non solum §. si liberationis uerba uers. is, qui reddere ff. de libert. legat. l. quamuis, & d. l. cum seruius in fin. ff. de cond. & dem. l. si quis ita §. seruius cõmunis uers. sed si actus eorum ff. de statu liber. Rom. d. conf. 413. sub num. 3. uers. secundo Rimi. iun. d. conf. 338. num. 33. uers. demum requiritur. Rot. Genn. d. decis. 187. sub eodem num. 2. uers. nam qui tenetur, & decis. 209. sub num. 2. uers. nam cum reddere rationes. Menoch. de Arb. Ind. d. cas. 209. nu. 21. uers. Tertiò, ac seq. & Rot. pñes sanct. mem. Gregor. d. dec. 554. num. 4. uers. sed hoc non obstante. Coccin. decis. 242. num. 12. uers. nam Administrator, & in recent. decis. 522. num. 3. uers. & consequenter par. 1. & decis. 370. numer. 2. uers. sed hoc non obstante par. 2. & dec. 694. num. 6. uers. Unde cessat præsumptio par. 4. tom. 3.*

Nec obstat, quod prius excutienda sit ratio negotiorum omnium inter dictas partes gestorum, quam Petrobellus vllius certæ summae debitor censi possit.

Quia non agitur in proposito casu de vna, eademque negotiatione, siue administratione ex pluribus membris, & partibus constituta, quæ vnicum integrale constituent, propterea quæ insimul coarctuari debeant ad congruam totius reliquatus veritatem dignoscendam, in quibus terminis procedit obiectio. Sed de pluribus negotiis particularibus, distinctis temporibus, & conuentionibus gestis, † quo casu distinctæ pariter debent esse rationes, nec inuicem cõfunduntur, vel impediuntur, ut probat *tex. in d. l. si quis ita §. seruius communis uers. si duo serui ff. de statu liber. Bald. d. conf. 152. in fin. uers. ex his apparet lib. 3. Rota Genn. diuers. decis. 148. sub num. 2. uers. Contrarium tamen fuit decisum cum seq. & fuit dictum in Roman. pecuniar. 17. Iunij 1647. coram me in §. Nec obstat quod Pagninus.*

Quod equidem certius est in hoc casu, in quo partes specialitè conuenerunt (non attentis alijs negotijs, & rationibus vicissim gestis, ac respectiue pendentibus) quod quamprimum fieri posset, venderetur hæ manna, & pretium ex ea redactum consignaretur Fano pro eius portione, ut expressè actum legitur in dicto instrumento sub die 3. Decemb. 1613. & repetitum in alio subsequenti sub die 28. Aprilis 1614. Atque ideo ab earum conuentione legibus † non improbata recedendum, non est, *l. 1. l. Iurisperitum §. Prator ait ff. de pact. l. 1. ff. de constit. pecun. cum vulg. pñes Sord. dec. 155. numer. 14. uers. non etiam fieri debet, & decis. 260. num. 12. uers. secundo quia, & c. cum seq. Rota decis. 252. sub num. 1. uers. consequens est, & c. ac decis. 493. sub num. 1. uers. quæ pacta, & decis. 692. sub numer. 9. uers. neque consideratur par. 1. & decis. 299. sub num. 1. uers. Unde par. 4. recent.*

Præterea non obstat, quod Petrobellus se non obligauerit ad consignandum Fano integrum pretium ex venditione mannae redigendum, sed eius partem pro rata impensi ab eo, ibi: *siano tenuti, & obligati consignare al detto Sign. Marino la sua parte per la rata del speso da lui, & c.* quæ rata non fuit hætenus per eum, vel eius hæredes liquidata.

Quia cum ex prædictis instrumentis clarè
Part. X. Recent.

constet mannam fuisse emptam ab ipso Fano, & ab eo consignatam Petrobello, ac eius Tutori, & Curatori respectiue, facta eius concordia æstimatione dd. Ducat. 2172. monetae Regni, & c. † præsumitur vtique eius proprio ære, ac impensis comparata, iuxta *l. cum proponas ubi Bart. sub numer. 2. uers. quia tamen. & seq. C. pro soc. Bald. in l. fin. §. in computatione sub n. 2. uers. & adde, quod probato facto, & c. C. de iur. deliberand. Bec. conf. 113. num. 27. uers. & consequenter. Rota dec. 220. sub numer. 4. uers. Tum quia Regula est par. 1. & decis. 569. sub num. 2. uers. & facit quod solutio par. 4. & decis. 286. num. 3. uers. prout in dubio par. 5. recent. & in alijs relatis in præcedenti decisione sub d. die 13. Maij 1644. in §. quia cum certum sit. Donec saltem exhibitis per Petrobellum libris, & scripturis ad huiusmodi negotium spectantibus rei gestæ veritas magis distinctè, † clariusque probetur, nam interea contra eum viget omnis præsumptio, ut notant *DD. in l. non ignorabis C. ad exhibend. Azor. in sum. cod. tit. sub numer. 20. uers. & uidetur reus facere dolo, & c. Bald. d. conf. 152. sub num. 1. uers. Unde occultare præsumitur, & uers. Ideoq; si Codices rationum non edit. lib. 2. Crau. conf. 112. num. 16. uers. Ita: præsumptio est, & conf. 134. num. 1. uers. Ideo præsumptio est. Pursat. conf. 39. num. 23. uers. quos libros, & seq. lib. 1. Rot. in Romana Computorum 3. Octobris 1593. coram bon. mem. Card. Arigon. decis. 237. numer. 3. uers. & cum D. Prosper par. 4. diuers.**

Non obstat demum satisfactionis præsumptio pro parte Petrobelli deducta ex eo, quod Fanus antea recepisset ab eo, & socijs scutos mille ducentos ad effectum eos erogandi cum participatione lucri in emptionem olei, mannae, & aliarum mercium, ut apparet ex Instrumēto inter eos celebrato die 6. Iulij 1613. Quodque etiam post factam huius, de qua modo agitur consignationem soluerit eidem Petrobello Ducat. 2379. ac fassus fuerit se debitorem de alijs scutis centum, quos pariter soluere promisit, prout legitur in dicto instrumēto sub die 28. Aprilis 1644. quæ verisimiliter nõ fecisset, si ratione d. mannae iam consignate creditor illius extitisset.

Quia ex dictis partitis, & Calculo per ipsum Petrobellum exhibitis constat, quod ab ea die 6. Iulij 1613. qua Fanus confessus fuit recepisse scutos mille ducentos, ut dictum est erogandos, nempe mensibus Iulij, & Augusti sequētibz transmisit aliam mannae quantitatem. oleum vinum, ac diuersas merces valoris Ducat. 1841. monetae Regni, reduct. in d. Calculo ad scut. 1675. & b. 31. monetae Romanae, quæ d. summam illi antea solutam excedebat, ita quod illa dici non potest erogata in emptionē mannae postea consignate sub die 3. Decembris, de qua nunc agitur. Alia verò summa Ducat. 2379. quæ recensetur ad creditum Fani in d. Instrumēto 28. Aprilis 1614. non fuit ab eo soluta post consignatam hanc posteriorem mannae quantitatem, sed redacta ex prædictis, & alijs effectibus per eum antea consignatis, ut patet ex eodem Instrumēto, ac etiam ex dictis partitis. Confessio autem per eum ibidem facta de scutis centum receptis,

ac obligatio illos restituendi, nihil prorsus repugnat veritati eius crediti ratione dictæ mænæ tunc quidem consignatæ, sed nondum venditæ, quæ cum ex eodemmet Instrumento iustificetur, & comprobetur, cessat utique præcedentis solutionis, ac satisfactionis præsumptio l. fin. in princip. ff. quod met. caus. l. cum de indebito §. 1. ff. de Prob. Rot. decis. 64. num. 3. vers. nam præsumptioni, & decis. 582. num. 3. vers. cum enim adsit veritas p. 1. & decis. 207. num. 22. ver. nam præsumptioni p. 4. diuers. et penes Card. Seraph. decis. 695. num. 4. vers. nam præsumptio et decis. 712. num. 4. vers. cum præsumptio, ac sanct. mem. Greg. decis. 242. num. 7 vers. quia præsumptio, et decis. 614. num. 6. vers. præsumptio enim et Buratt. decis. 73. num. 9. vers. quia in claris & in recent. decis. 92. sub num. 4. vers. hinc cessat &c. et decis. 754. sub num. 3. vers. Et in claris part. 2.

Et ita fuit resolutum vtraque parte informante &c.

R. P. D. CORRADO.
Postea S. R. E. CARDINALI.

Romana Pecuniaria.
Veneris 5. Iunii 1648.

ARGUMENTVM.

Assumptio cambiandi, quam in se suscipit debitor, ipsum ad solutionem cambiorum obligat, etiam si verè non cambiauere quam quidem obligationem euitare non potest ex eo, quod creditor non recepit ad cambium pecunias prout illi fuerat concessum.

SUMMARIVM.

- 1 Cameralis obligatio non retardatur per contrapositionem partitarum, quas mercator apponere non poterat.
- 2 Debitor in se suscipiens onus cambiandi, si non cambiauere adhuc soluere tenetur ratione damnorum, interesse.
- 3 Verba, possa pigliare, o far pigliare, dicuntur mere facultatiua.
- 4 Creditore in vim pacti pecunias ad cambium non recipiente non liberatur debitor ab onere cambiandi quod suscepit.
- 5 Obligationis necessitatem importat promisso facta cum obligatione camerali.
- 6 Verba, & in oltre, distinctam orationem inducunt.
- 7 Fidei mercatorum plurimum deservitur super interpretatione verborum.
- 8 Fides priuata, & extraiudicialis ex adminiculis confonetur.
- 9 Intentio partium, ex comuni usu loquendi inter eas recepto proualeat proprietati sermonis.
- 10 Verba potius verificantur in eo cui, magis adaptantur, quam cui non bene conueniunt.
- 11 Compræhensio inducitur in una parte inducitur etiam in alia immediate sequenti, maxime inter easdem personas, & super eadem materia.
- 12 Interpretatio verborum, ea optima est, quæ deducitur ex obseruantia.

- 13 Interpretatio ex obseruantia deducta præfertur etiam proprietati verborum.
- 14 Debitum mercium probatur in pecunia redactum ex partita libri, & apoca inter partes confecta.
- 15 Exceptiones sufficienter sublata non impediunt executionem propriæ obligationis, ac mandati relaxati.

DECISIO CLXXXIX.

VOLVERVNT Domini iterum audire Pagninum super exceptione compensationis cambiorum, quæ hodie tertio discussa visa fuit non obstare. Nam creditum Rosolini in summa scutorum 2000. certum est, ac indubitata probatum ex Apoca Camerali obligatione munita, cum assensu in mandatum executium ipsius Pagnini manu conscripta sub die 31. Decembris 1631. & habita pro recognita, quæ aduersus eum paratam habet executionem; Obiecta verò compensationis exceptio, vel non subsistit, vel certè non adeo liquida dici potest, ut illam diutius impedire valeat, ut fuit late deductum in præcedentibus Decisionibus sub die 18. Iunii 1646. * & 7. Iunii 1647. * in hac causa emanatis Coram me.

Nec releuat calculus rationum inter partes currentium ab ea die citra pro faciliore tantum instructione animi Dominorum extraiudicialiter initus, in quo facta subtractione vniuersi debiti Rosolini in summa scut. 8661. 17. ÷ ex vniuerso credito eiusdem in summa scutor. 8846. 23. ex pluribus causis, & partitis coacervatis, videtur remanere creditor solum de scut. 185. 5. ÷.

Quoniam est aduertendum, quod in eo calculo descriptæ fuerunt ad creditum Rosolini in extinctionem d. partitæ capitalis scutorum 2000. atque aliarum eius crediti, decem partitæ scilicet una scut. 66. sub die 17. Aprilis 1638. Alia scut. 94. sub die 8. Maii Alia scut. 160. sub die 18. Augusti eiusdem anni Alia scut. 200. sub die 6. Februarii 1640. Alia scut. 120 sub die 18. Ianuarii 1641. Alia scut. 80. sub die 19 Iulij 1642. Alia scut. 80. sub die 30. Martij. Et alia scut. 80. sub die 14. Septembris 1643. Alia scut. 80. sub die 14. Martij. Et alia scut. 80. sub die 4. Septembris 1644. constituentes summam scutorum mille quadraginta. Quæ non fuerunt illi solutæ in computum capitalis, sed pro interesse cambiorum d. partitæ scu. 2000. (ut pars vtraque in facto conuenit, atque firmavit coram me ante subscriptionem huius dubij.) E contra verò non fuit, (ut par erat) descriptus creditor Rosolinus cambiorum in quorum causam solutæ fuerant. Præterea detractæ fuerunt aliæ quinque ex credito eiusdem Rosolini. Vna nempe scuto. 320. sub die 31. Decembris 1633. Alia scut. 320. sub die 14. Aprilis 1636. Alia scut. 160. sub die 31. Decembris eiusdem anni. Alia scut. 160. sub die 30. Decembris 1637. Et alia scut. 160. sub die 29. Decembris 1638. constituentes summam scutorum mille centum viginti. Quæ fuerant ad eius creditum iam descriptæ, pro interesse dd. cam-

dd. cambiorum in libris maioribus dicti Pagnini, & postea per eum retractata, siue (vt aiunt) stornata non citato Rosolino, nec Iudicis auctoritate. Vnde resultat evidens error præfati calculi contra expressum dd. præcedentium Decisionum tenorem, quibus firmitas fuerat non licuisse Pagnino partitas illas propria auctoritate retractare, siue stornare, vt legitur in illa sub die 18. Iunii 1646. in §. nec releuat. & comprobatur Farinac. conf. crim. 18. sub nu. 4. vers. Præterea, quam sequitur Rot. penes Burat. decis. 85. num. 11. vers. & ideo, &c. Nec cambia soluta ad extinctionem capitalis referre, & eoque prætextu restitutionem illius Camerali obligatione promissam contendere, ac retardare, vt legitur in vtraque in §. fin. Ac proinde attendi non debet Bart. in l. 2. sub nu. 10. vers. posset tamen, & seq. C. de iur. fisc. lib. 10. Rot. penes eundem Burat. decis. 56. nu. 17. vers. & consequenter. Sed correctis (vt fieri debet) erroribus prædictis insimul constitutibus scut. 2160. creditum Rosolini non solum comprobatur in summa dd. scutorum 2000. petita, sed maiori.

Neque obstat, quod cambia prædicta non iustificentur ex litteris missiuis, ac responsiuis transmissionis pecuniarum ad Nundinas, aliisque necessarijs iuxta stylum mercatorum, & Constitutionem sanctæ mem. Pij V. Incip. In eam pro Nostro pastoralis officio curam. Dat. Kal. Februarij 1571. in ord. 118. Bullar part. 2. Ideoque cedere debeant in satisfactionem fortis.

Quia cum Pagninus in d. Apoca sub die 31. Decembris 1631. conscripta assumpserit in se onus exercendi easdem pecunias per eum debitas super cambijs, eorumque computationes, & litteras prædictas toties, quoties creditori placuerit ostendere sub eadem obligatione conuenerit, vt in ea legitur in vers. & in oltre promette il detto Pagnino, &c. Non sunt modo à Rosolino exigendæ iustificationes illæ, quas ipse Pagninus exhibere tenetur. † Sed esto quod d. summam super cambijs verè nō exercuerit, attamen debet illa soluere creditori, non quidem ratione lucri cambiorum, quæ non fuerunt legitime exercita, sed ratione interesse Creditoris ob non adimpletum onus susceptum cambiandi, (quod ex iuratis Mercatorum attestationibus vsque ad summam solutam in proposito casu iustificatur) nisi ipse probauerit omnem fecisse diligentiam, nec inuenire potuisse, qui pecunias ad cambium reciperet, vel mandatum susceptum legitime renunciaſſe ad l. idemque §. si procurator l. si verò non remunerandi, §. si mihi mandaueris, ver. dedi tibi pecuniam, &c. & l. si mandauero tibi, §. pen. ff. mand. l. ad comparandas, C. cod. cum concord. penes Surd. decis. 304. sub nu. 3. vers. Amplexus tamen est Senatus, ac seq. & in his terminis fuit decisum in Roman. Cambiorum de Ruspol. 26. Octobris 1601. coram bon. mem. Card. Lencellot. Iun. & in Mediolanen. prærens. simulat. contract. 27. Ianuarij 1604. coram Ortemberg. inter crim. Farinac. impress. Taurin. dec. 168. sub nu. 2. vers. nam Domini de Ruspoli, & dec. 209. sub nu. 2. vers. sed Ioannes Baptista, &c. & in An-

conitan. Cambiorum 21. Iunii 1638. coram Reuerendissimo D. meo Decano, in §. fin. & plenè ac doctè explicatum in Roman. seu Ianuen. pecun. 1. Iulij 1644. coram Reuerendiss. P. D. meo Bichio, in §. Nec releuat, & seqq.

Minus obstat, quod obligatio illa Pagnini exercendi dd. pecunias super cambijs non fuerit purè, ac simpliciter concepta, sed ad præcedentem facultatem concessam Rosolino illas capiendi ad cambium subordinata, & quidem verbis solam continuationem, ac implicitam conditionem principij antecedentis præferentibus ibi: *Et in oltre promette il detto Pagnino, &c. di continuare lui medesimo questa girata di detti cambi, &c.*

Primò quia Apoca prædicta duo verè continet in hac parte æquè principaliter, ac distincta oratione conuenta. Alterum scilicet, quo conceditur Rosolino creditori facultas capiendi super cambijs à semet ipso, vel alijs summam corqualem creditæ Pagnino, eoque casu eidem creditori iniungitur onus exhibendi (prout iustum erat) litteras, ac partitas pro illorum iustificatione necessarias, in vers. *Et perche il detto Signor Girolamo non è solito, &c.* Alterum verò, quo conuenit Pagninus, ac se obligauit easdem pecunias penes se existentes continuare super cambijs, & hoc casu ipse promittit litteras, & computa edere ad omne beneplacitum creditoris, in d. vers. *Et in oltre promette il detto Pagnino, &c.* Quare licet Rosolinus creditor non fuerit vsus potestate ipsi concessa vigore dicti pacti, † quod erat merè facultatiuum, vt apparet ex illis verbis, *conuengono che il detto Signor Girolamo possa pigliare, ò far pigliare, &c. l. sepe audiui Casarem ibiq; gloss. in verb. necessitatem, ff. de offic. Præsid. gloss. in cap. 1. in verbo potest, de Reg. iur. in 6. Rot. decis. 329. num. 3. vers. nam verbum possunt par. 2. Recent.* Non ideo liberatus fuit Pagninus debitor † ab onere ipsi iniuncto pro maiori creditoris fauore, iux. trad. per Dec. conf. 562. viso puncto sub nu. 7. in fin. vers. *Uterius considerandum est. cum seq. quem sequitur Rot. in Placentin. cambior. 9. Iunii. 1634. coram bo. me. Merlin. in §. Tertio opposebatur.* Quod quidem necessitatem obligationis præsterebat ibi, † *Et in oltre promette il detto Pagnino, &c.* & infr. *Et per osservanza delle cose sudette il detto Pagnino promette, & s'obliga in forma Camera Apost. con tutte le solite clausule, &c. l. 1. l. Jurisgentium, §. prætor ait. ff. de pact. l. sicut. C. de aff. & obligat. Rot. decis. 203. nu. 15. vers. Hieronymus enim, par. 6. Rec.* Et æquè principaliter, ac distincta oratione conuentum fuerat, vt patet tam ex ipsis verbis, † *Et in oltre &c.* quam ex toto illius periodi contextu casum prorsus distinctum à præcedenti continente iux. trad. per Bero. conf. 80. sub nu. 4. in fin. vers. nam, & ex mente, & seq. lib. 2. Rot. penes Card. Caualer. decis. 581. sub nu. 4. vers. responsum enim fuit, &c. ac seq. & num. 7. vers. per illam dictionem, &c. & in Recent. decis. 669. num. 9. vers. cum dictio, &c. part. 4. tom. 3. & decision. 21. sub numer. 34. in fin. vers. sed etiam concepta sunt, ac numer. 35. par. 5.

Secundò quia verba illa: *promette di continuare lui medesimo questa girata di detti cambi &c.* relativa ad

ta ad ipsum debitorem penes quem iam erant pecuniæ debitæ Rosolino, verè includunt, ac præferunt non solum progressum, sed etiam principium actus, ac totum ipsum negotium, perinde ac si dictum fuisset: *di tenere*, ò *girare* in medesimo quæsta sopra detti cambi, &c. Attento præsertim stylo, & communi vsu loquendi Mercatorum Urbis, quem plures ex eis primarii attestantur in fide exhibita, ac iuramento firmata, † cui plurimum est deferendum, dum agitur de interpretatione verborum Apochæ inter illos confectæ, & in materia eorum peculiari Rot. penes sanct. mem. Grego. decis. 1. 26. num. 2. vers. qui stylus, &c. & Reuerendiss. Vrgellen. decis. 368. num. 1. 2. vers. quibus, & num. 37. vers. qui stylus, & decis. 416. sub num. 8. vers. quorum fidibus, &c. ubi idem firmatur de fidibus priuatis, & extraiudicialibus, † quæ ex alijs adminiculis confouentur (vt in hoc casu ex sequentibus patet,) & in Recent. decis. 88. sub nu. 2. vers. & consuetudo, & decis. 458. num. 8. vers. verba enim illa, par. 4. tom. 2. & sepe in alijs. Eriam si recedendum esset à propria verborum significatione, † quia præualet intentio partium ex communi loquendi vsu inter eas recepto deducta Rot. penes Puth. decis. 16. nu. 2. vers. ex quo mercatores dicebant, &c. & seqq. lib. 1. in Correll. & d. decis. 1. 26. numer. 7. vers. tum quia verba mercatorum, penes sanct. mem. Gregor. & clarius decision. 156. sub numer. 19. vers. respondetur enim, & seq. par. 4. recent.

Tertiò quia eadem partium intentio efficaciter comprobatur; Tum ex verbis eiusdem Apochæ in cuius principio facta fuit mentio de alijs pecunijs Rosolini ab eodem Pagnino exercitis super cambiis ibi: *¶ anco delli denari girati dal detto Pagnino sopra cambi per conto del detto Signor Girolamo*, &c. Et ideò dum inferius idem Pagninus promittit: *di continuare lui medesimo quæsta girata di detti cambi*, &c. videtur multo congruis referri, ac verificari posse huiusmodi continuatio etiam respectu huius summae in eodem exercitio, ac ministerio cambiandi per ipsum ante gesto, & supra, licet in parte remotiori relaro, † quàm in pecunijs per Rosolinum accipiendis, quibus ea verba, ac reliquis illius pacti contextus, non bene conuenit, nec adaptatur Ruum. conf. 123. sub n. 1. 2. vers. quia ergo, lib. 3. Menoch. conf. 316. a. num. 13. vers. porro, & seqq. Suid. conf. 241. sub num. 29. vers. tum uerò quia non conueniunt, et conf. 379. sub num. 5. vers. Et relatio, &c. et Rot. penes sanct. mem. Grego. decis. 384. num. 2. vers. sed contrarium, &c. et decis. 563. num. 8. vers. et sic cum ista conditio, &c. et seqq. et numer. 17. vers. non obstant distiones, &c. par. 4. tom. 2. recent. Præterea ex alijs immediatè precedentibus, dum post concessam Rosolino facultatē accipiendi dictas pecunias super cambiis, easque cambiandi, & recambiandi additum fuit: *promittendo il detto Pagnino di starsene alle semplici partite*, ò *lettere che darà*, ò *farà dare il detto Signor Girolamo della detta continuatione de cambi*, &c. Quibus sicut certum est sub eo continuationis vocabulo fuisse comprehensum tam principium, quàm progressum cambiorum, pari ratione censeri debet comprehensum † in alia

parte immediatè sequenti inter easdem personas, & de eadem materia disponente; l. qui filiabus, in princip. l. si serus plurium, §. fin. ff. de leg. 1. cum concord. penes. Mantie. de coniect. lib. 3. tit. 9. sub num. 3. vers. unde sic recipi debent, &c. Rot. penes Buratt. decis. 272. nu. 7. vers. cum etiam, &c. et in rec. decis. 231. sub nu. 13. in fin. vers. unde quemadmodum, &c. et seq. part. 7.

Tum etiam ex obseruantia subsequuta. Dñ Pagninus statim ex ipso tempore dictæ Apochæ anno 1631. confectæ citra vsque ad annum 1644. cambia soluit, ac respectiue descripsit ad creditum Rosolini in eius libris, vt apparet ex partitis supra relatis, & coram me à 12 partibus concordatis. † Undè resultat efficacissima dd. verborum interpretatio, quod scilicet onus cambiandi, & recambiandi dictas pecunias fuerit simpliciter accollatum Pagnino, & per eum susceptum, absque eo quod Rosolinus teneretur, siue voluerit vti facultate sibi concessa, l. sed Iulianus, §. proinde, ff. ad Macedon. Bec. conf. 101. num. 49. vers. et obseruantia. Menoch. conf. 341. sub num. 5. vers. et obseruantia, et num. 23. vers. Ita dicimus. Hended. conf. 47. num. 28. vers. et quæ fuerit contrahentium uoluntas, lib. 1. et conf. 89. num. 46. vers. obseruantia lib. 2. Rot. decis. 503. numer. 2. vers. quia bonè respondetur, par. 1. Diuers. et penes Cardin. Mantie. decis. 119. sub num. 12. vers. Et ex his, sanct. mem. Grego. decis. 502. nu. 10. vers. obseruantia enim, et decis. 511. num. 8. vers. concurrunt obseruantia, &c. Buratt. d. decis. 85. num. 4. vers. quod etiam comprobatur, &c. Coecm. decis. 201. num. 3. vers. quæ obseruantia, &c. Andr. decis. 28. num. 8. vers. quæ obseruantia, et in recent. decis. 261. sub num. 4. vers. et cum non contradixerit &c. et decis. 301. num. 8. vers. conuenit obseruantia, &c. par. 1. et decis. 365. sub nu. 1. vers. certum est enim, &c. et decis. 680. sub nu. 7. vers. quæ obseruantia, et decis. 456. num. 8. vers. quod ea obseruantia, &c. et decis. 495. sub num. 4. vers. quæ obseruantia, par. 4. et in hac materia decis. 153. sub num. 6. vers. Domini consuerunt, et seqq. ead. part. 4. tom. 2. Hæc quæ præfertur etiam veriori intellectui, 13 ac † proprietati verborum, Craues. conf. 294. col. 14. sub num. 8. vers. uigesimo primo, &c. Bec. d. conf. 101. num. 49. vers. ubi amplius. Hended. conf. 92. num. 30. vers. quinimò, &c. lib. 1. et conf. 35. num. 45. vers. quæ conclusio procedit. lib. 2. et probauit Rot. penes Burat. decis. 944. num. 6. vers. unde etiam si uerba concordia, &c.

Præterea non obstat, quod debitum Pagnini prouenerit ex mercibus per eum habitis ab hæredibus Boneti ad Bonetalibus debitoribus Rosolini.

Quia nec id legitime probatur; nec quicquam releuat, nam esto quod ipse voluerit merces illas sibi emptas esse iusto pretio conuento scut. 2225. vt legitur in partita exhibita ex eius libro extra. Certum est, quod eo deinde relato in calculo vniuersali rationem inter ipsos vigentium effectus fuit debitor pro earum solidatione d. summe scut. 2000. in pecunia, † vt constat ex Apoca prædicta, & ex partita Libri eiusdem Pagnini extracta pariter & exhibita l. certi conditio, §. depositi l. singularia. ff. si cert. petat. Gabr. consil. 81. per tot. lib. 1. Suid. conf. 162. nu. 24. vers. Tertiò adduco &c. & alij relati per

modern. *Metropolit. de credit. cap. 2. tit. 7. quest. 6. sub numer. 2195. vers. Re verò melius considerata, &c. & seqq.*

Cætera verò, quæ alias opposita fuerunt pro parte Pagnini visa fuerunt Dominis in-
 15 Decisionibus sufficienter sublata: † Ideoque executionem eius obligationis, ac mandati relaxati impedire non posse, vt fuit dictum in *Romana execut. laud. 2. Decembris 1613. & 2. Maij 1614. in recent. decis. 490. per tot. & dec. 540. nu. 10. vers. non obstant, alia deducta, part. 2. & penès Reuerendiss. Vrgellen. decis. 11. num. 24. vers. & in omnem casum, & in Senogallien. Pradij 11. Maij 1625. penès Andr. decis. 31. sub num. 2. vers. nec releuare videtur, &c. cum alijs relatis in Romana pecuniar. cambij coram R. P. D. meo Peutingerio 3. Aprilis 1645. in § fin. vers. Vnde dato etiā, &c. & 19. Iunij eiusdem anni in § fin. ac in Roman. pecuniar. 1. Iulij 1647. coram me, in § fin.*

Atque ita fuit conclusum in vtraque parte informante.

Decisiones hic allegata in hac eadem causa emanata sub diebus 15. Iunij 1646. et 7. Iunij 1647. coram eodem Eminentiss. D. Card. Corrado, prima cum non reperiatur impressa erit infra in fine in Miscellan. Decisionū, altera est supra in hac part. 10. decis. 174.

R. P. D. G H I S I L E R I O,

Postea Episcopo IMOLEN.

Vladislauiē Manutentionis.

Veneris 5. Iunij 1648.

A R G V M E N T V M.

Ecclesiæ licet competat Manutentio in bonis, quæ nulliter, & inualide fuerunt alteri concessa, vel alienata, atque reintegratio ad possessionem eorundem bonorum, quamuis ab ea ceciderit ex facto sui Reſtoris; attamen secus esse firmatur quādo probabiliter dubitari potest, an validè, vel inualide dicta bona fuerint alienata; quia tunc manutentio debet concedi possessori, donec in iudicio ordinario plenius cognoscatur, & terminetur validitas, vel inualiditas alienationis.

S V M M A R I V M.

- 1 *Possessio bene probata remanet per Testes qui dicant, Titium possedisse, licet non reddant causam scientiæ. & quare.*
- 2 *Possessionis præcipuum signum est perceptio fructuum.*
- 3 *Manutentio denegari non potest probata possessione.*
- 4 *Possessio antiquior quando non attendatur.*
- 5 *Bona Ecclesiæ, ut validè concedantur, & alienentur, quæ requirantur.*
- 6 *Ecclesiæ competit manutentio, in bonis quæ nulliter, & inualide fuerunt alteri concessa, vel alienata.*
- 7 *Ecclesiæ non amittit possessionem per contraktum nullum, & inutilem sui Prælati. & quare.*
- 8 *Possessio Ecclesiæ non transfertur in alium ex contraktu nullo.*
- 9 *Ecclesiæ est reintegranda ad possessionem, quamuis*

ab ea ceciderit facto sui Reſtoris. & quare.

- 10 *Ecclesiæ competit interdictum vnde vi pro rebus alienatis per Prælatum.*
- 11 *Sigillum est confirmatio quedam eorum, quæ in scriptura continentur, & probat consensum.*
- 12 *Ecclesiæ non competit manutentio in bonis alienatis per Prælatum, si probabiliter dubitari potest an sit locus extraneus. Ambitiosa.*
- 13 *Manutentio debet concedi possessori, donec in iudicio ordinario plenius cognoscatur, & terminetur validitas, vel inualiditas tituli.*
- 14 *Consuetudo etiam scripturis probari potest.*
- 15 *Epistola Episcopi Diocesani an sufficiat pro canonizanda Consuetudine illius loci.*
- 16 *Consuetudo specialis non requiritur, ubi agitur de iure vniuersali.*
- 17 *Consuetudo vniuersalis suffragatur, etiam non docto de particulari. & quando.*
- 18 *Episcopi assertioni emisse in actu remunerationis alicui factæ ab eius merita, non creditur nisi aliunde merita probentur.*
- 19 *Meritorum probatio requiritur inter personas prohibitæ alienare, seu donare, secus in alijs.*

D E C I S I O C C.

COMMISSA mihi cum facultate Manutendi quem de iure causa appellationis imposita pro parte Ecclesiæ, & mensæ Episcopalis Vladislauiē à mandato de manutendo præuia decisione coram R. P. D. meo Melio emanata 1. Iulij 1644. Anselmum Raciboschi Decanum supradictæ Ecclesiæ in possessione Villæ Sitnò, & decimarum manipularium in Villis Sockolonuo, & Vpolda ei ad extrema vitæ ipsius tempora ratione suorum meritorum concessarum sub diebus 10. Ianuarij anni 1635. & 12. Iulij 1638. respectiue à tunc temporis D. Episcopo Vladislauiē, nunc Archiepiscopo Gnesnē, vigore Consuetudinis immemorabilis existentis in Regno Poloniae, & præcipue in dicta Ciuitate Vladislauiē supra 200. annos obseruatæ conceden per Episcopos de consensu Capituli, Dignitarius, & Canonicis Ecclesiarum ob eorum merita, bona Villas, & alios redditus mensæ Episcopalis ad eorum vitam absque aliquo beneplacito Apostolico, proposito dubio ad formam dicti rescripti ad fauorem Anselmi fuit resolutum.

Quia vltra deducta ad iustificand illius possessionem in dicta decisione coram R. P. D. meo Melio, tum Villæ, tum decimarum vsque ad priuationem per reuocationem concessionum, factam à D. Episcopo, quæ dedit causam liti, de † ea deponunt Testes, dicentes: Anselmum possedisse, quod sufficit ad probandam possessionem, licet causam scientiæ non reddant, quia possessio est actus, qui cadit sub sensu corporis, nam Testis dicens: quod talis possedit, probat de tentationem *Abb. in cap. cum causam de Testib. Corn. conf. 6. num. 8. lib. 3. & ex de tentatione probatur possessio, Innoc. in cap. cum olim de priuil. & quod proberetur possessio, quando Testis ait, Titius possedit, notant D. D. in l. stipulatio ita, §. hæc quoque, ff. de verb. oblig. vbi Alciat. 2 de cons. atlest. num. 9. & 10. † & adminiculatur pro-*

- probatio ex perceptione fructuum præcipuum signatum possessionis, *consil. 192. num. 2. †* quæ possessione probata manutentio denegari non potest, *vulg. §. retinende Instit. de interd. cum alijs allegatis in d. decis. in hac causa in princip. & in §. quo verò ad Villam. &c.*
- 4 Non obstat † antiquior possessio mensæ Episcopalis, de qua constat ex ipsis concessionibus, quas à D. Episcopo Antecessore habuit Anselmus, *Bald. in l. quadam Mulier num. 1. ff. de rei vindic. Rota decis. 1. de fid. Instrum. in antiq. & coram sanct. mem. Gregor. XV. decis. 116. numer. 3.*
- 5 quæ cum † appareant nullæ, & inutiles, cum ad earum validitatem requireretur solemnitas *cap. 1. de reb. Eccles. non alien. & Clem. 1. eodem tit. & beneplacitum Apostolicum per extrauag. Ambitiosa*, quod supplet solemnitatem, *Rot. decis. 160. part. 2. diuers. & decis. 473. num. 3. part. 2. recent.* non excludunt, † quin Ecclesiæ competat manutentio, † dum per contractum, nullum, & inutilem Prælati non amisit possessionem, eo quia Prælati non potest præiudicare Ecclesiæ, nec etiam in possessione, iuxta doctrinam *Bart. in l. 1. §. si vir uxori n. 2. ff. de acq. 8 poss. ubi dicitur, † quod ex contractu nullo possessio per Prælatus non transfertur, & sequitur Ferall. decis. 132. num. 8. part. 3. Seraphin. decis. 1417. nu. 1. & Rot. coram sanct. mem. Greg. XV. decis. 116. censuit † sine aliqua difficultate Ecclesiam esse reintegrandam ad possessionem, licet ab ea ceciderit facto sui Rectoris, quoniam Ecclesia restituitur semper, quamuis Prælati facto iniusto ceciderit à possessione, *cap. accedens il primò, ut lit. non contest. ea ratione, quia verè possidet Ecclesia, non autem Prælati,**
- 10 & hinc est, quod datur interdictum, unde vi, Ecclesiæ pro rebus alienatis per Prælatus, vt per *Abb. in cap. cum supra de caus. possess. & propriet. si quidem cum stante supradicta consuetudine in memorabili Ecclesiæ Regni Polonia præscripta per 200. & amplius annos concedendi per Episcopos pro tempore Villas, & decimas, de quibus agitur, ad vitam Canonicorum, accedente Capituli consensu, qui in casu no-*
- 11 stro negari non potest, † cum concessionem sint munitæ cum sigillo Capituli, quod consensum probat, quia est confirmatio quedam eorum, quæ in scriptura continentur, *Felin. in cap. post cessionem num. 9. de probat. probabiliter dubitari possit, an sit locus dispositioni supradictæ, & præcipue decreto irritanti appposito in extrauag. Ambitiosa* inficiens titulū, & possessionem, itaut possessori dari non possit manutentio, vt in terminis dixit *Rota decis. 215. inter impressas apud Poss. de manu. Et quod † in summarissimo possessorio non sit discutienda validitas, vel inualiditas tituli, & donec prædicta ordinario iudicio plenius cognoscantur, ac terminentur, non est deneganda manutentio Anselmo, Rot. coram Seraph. decis. 1491. nu. 5, in Legionen. Beneficij 4. Iulij 1640. coram me, & in alijs pluribus, quæ in similibus allegantur, & nouissime declarauit Rota in Tolosana Territorij 30. Martij, præteriti §. quare donec, &c. coram R. P. D. Otthobono; Decisiones verò, quæ allegantur, & possunt allegari in contrariū procedunt, quando*

est indubitabile intrare dispositionem extrauag. *Ambitiosa*, non autem, quando, prout in præsentem probabiliter dubitatur, cum qua distinctione certum est conciliari decisiones, quæ hinc inde in hac materia, quotiescumque sese offert occasio, allegantur ab informantibus.

- 14 Consuetudo † enim prædicta, quæ etiam scripturis probari potest, *Angel. in l. vetustissimam num. 1. C. de iur. dom. impetr. Abb. in cap. cum nonis nu. 1. uenf. Item per Instrumentū de præscript. Caput. decis. 347. num. 2. part. 3. bonimem. Buratt. decis. 345. numer. 8. & 9. remanet sufficienter probata ex pluribus concessionibus factis à diuersis Episcopis Regni Polonia ab anno 1438. vsque ad annum 1641. & præsertim ex similibus concessionibus factis à moderno Episcopo Vladislauen de anno 1644. necnon ex declaratione facta à Reuerendissimo Nuntio Apostolico illarum partium super immemorabili Cōsuetudine 200. annorum, & vltra conceden de consensu Capituli non adhibito beneplacito Sedis Apostolicæ intuitu meritorum Prælati, & Canonicis in vsum fructum quoad vixerint, vel in gremio Capituli extiterint, Villas, & alios redditus ad instar, & per modum*
- 15 pensionum in Italia vſitatarum, † de qua consuetudine attestatus fuit quoque dictus Reuerendiss. Archiepiscopus Gneſnen. Primas illarum partium in litteris particularibus huic Sac. Tribunali directis sub die 7. Februar. 1646. de quibus fit mentio in *Vladislauen. Administrat. tionis 30. Iunij 1646. coram me*, quæ quatenus non suffragarentur ad effectum firmandi, seu canonizandi dictam Cōsuetudinem, sufficiunt tamen ad concludendum probabiliter dubitari posse, an intret decretum irritans appositum in dicta extrauag. *Ambitiosa*.

Nec obstat Constitutio fel. rec. Urbani VIII. super præseruatione iurium Ecclesiarum edita 3. Iunij 1641. quia orta controuersia, an, d. Constitutio afficeret Capitula, & loca dicti Regni, Sac. Congreg. Eminentissimorum Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum, remissa petitione Capitulorum à S. D. N. pro declaratione obtinenda, rescripsit eidem Nuntio, vt verificatis expositis declararet, Constitutionem prædictam non obſtare, prout ad formam dicti rescripti non obſtare declarauit die 24. Septembris 1646.

- 16 Minus releuat, † quod non fuerit probata consuetudo in specie de hac Villa Sitnò, & de decimis, de quibus agitur, quia cum agatur de Iure vniuersali, sufficit probatio consuetudinis respectu omnium bonorum d. Ecclesiæ in Vniuersum per actū frequentiam, absque eo, quod præcisè iustificetur de vnoquoque
- 17 corpore; † Causa enim vniuersalis suffragatur etiam non docto de particulari Consuetudine harum Decimarum, cum sint eiusdem speciei, *Felin. in cap. auditis sub nu. 19. de præscript. Butr. in cap. final. num. 47. de caus. poss. & propriet. Bald. in l. 2. num. 57. C. de seru. & aq. Henric. Boich. in cap. dilectus num. 9. & seq. de Cappell. Monach. Rot. decis. 386. num. 10. part. 5. recent.*
- 18 Pariter fuit dictum non obſtare, † quod non constet de seruitijs, seu meritis Anselmi, nisi

ex assertione Episcopi concedentis emissâ in actu concessionis, cui non creditur, nisi aliunde merita probentur, vt ex ibi allegatis, dixit *Rota decis. 591. num. 10. part. 3. recent.* dum in possessorio manutentionis sufficit reddere turbidam nullitatem, & inualiditatem concessionum per dictam Consuetudinem, & aliam probationem etiam informem, vt reiecta inspectione ad petitorium, interim Anselmus manuteneatur in possessione, seu detentatione, in qua existit quicquid sit de validitate concessionum, de qua discutien crit in iudicio Ordinario, † & probatio meritorum requiritur inter personas prohibitas donare, & alienare, secus in alijs, *Clar. in §. donatio quas. 3. ex num. 2. Grat. discept. 657. num. 51. & seqq.*

Et ita vtraque parte informante, &c,

R. P. D. M E L T I O,

Postea Reuerendissimo Episcopo P A P I E N,

Maceratensem Redditionis rationis,

Veneris 5. Iunii 1648,

A R G V M E N T V M.

Tutor tenetur cumulare redditus Pupilli superextantes singulis annis, atque ex eis debita soluere, & non alienare bona immobilia; tamen si huiusmodi superfluitas, & abundantia reddituum detractis expensis necessarijs pro Pupillis, atque deductis interusurijs ratione aris alieni, non adesset, sed exitus introitum superaret, bene posset ad huiusmodi alienationem deuenire, & huius occasione abunde tractatur, de varijs expensis factis à Tutore pro Pupillis, quarum taxationem arbitrio Iudicis, considerata qualitate patrimonij, ac honestate personarum, remittendam esse firmatur,

S V M M A R I V M.

- 1 *Fructus Prædiorum rusticorum taxari solet ad rationem quinque pro centenario. Amplia, vt nu. 3.*
- 2 *Fructuum liquidatio maximè ab arbitrio Iudicis dependere solet, & quid ipse facere teneatur.*
- 3 *Heredes non possunt impugnare, quod eorum auctores voluerunt, & approbauerunt.*
- 5 *Diuisio facta inter debitores. siue heredes, non preiudicare electioni Creditori, contra quem agere velit.*
- 6 *Tutoris culpa, an, & quando imputari possit, quod pro indemnitate pupilli non egerit.*
- 7 *Tutor tenetur cumulare redditus pupilli superextantes singulis annis, & ex eis debita soluere, & non alienare bona immobilia, & quando secus nu. seqq.*
- 8 *Interusurie dotis, Mulieris defunctæ, sunt soluenda eius Viro.*
- 9 *Alimentorum taxatio pro pupillis pendet ab arbitrio Iudicis, considerata qualitate patrimonij, & honestate personarum.*
- 10 *Creditor non tenetur diuisas recipere solutiones.*
- 11 *Alienatio bonorum fideicommissariorum facta à Tutore pro soluendis debitis pupilli, cum consensu vocatorum ad fideicommissum, censetur in omnibus iustificata.*
- 12 *Maritus tenetur ad solutionem aris alieni, & lega-*

torum Vxoris vsque ad concurrentem eiusdem dotis quantitatem.

- 13 *Gratia quando non dicatur subreptitia, quamvis fuerit obtenta sub erronea narratina.*
- 12 *Dos à Patre relicta in certa quantitate cum facultate addendi, & minuendi potest à Tutore augeri, & quando Tutor potest condemnari ex hac causa.*
- 15 *Bona fideicommissaria possunt alienari pro expensis occasione nuptiarum, quia sunt de appendicijs dotis.*
- 16 *Impensa facta à Tutore pro Cappella constructione, ex quibus iustificata remaneant.*
- 17 *Solutiones duo consequi pro eodem credito est inconueniens.*

D E C I S I O C C I.

SEQVENDO ordinem decisionum, quæ emanarunt in hac causa repetam creditum, illorum de Ferris fuisse calculatum sub 20. Februarij 1647. ad scuta 1160. b. 70. cui decisioni cum neutra pars acquiesceret fuit sub hac die proposita causa in qua per Dominos fuit resolutum standum esse in decisjs, excepta, partita scut. 2850. appositâ ad fauorem illorum de Amicis, vt apparet ex eadem decisionem sub §. prima enim partita, &c. quæ venit apponenda ad creditum illorum de Ferris, & correctis erroribus calculi.

- Prima enim partita respectu fructuum Prædij Collis taxatorum in summa scut. 55. singulis annis ab anno 1579. quo fuit illud alienatum † satis iustificatur ex taxatione legali, quæ solet fieri ad rationem quinque pro centenario in fructibus Prædiorum rusticorum, & in proposito casu constat dictum Prædium fuisse alienatum pretio scut. 1100. & sic applicatur dispositio, gloss. communiter recepta in *authen. præterea in fin. verb. iustam, C. de Sacros. Eccles. Corn. conf. 265. num. 1. lib. 1. Neniz. conf. 74. num. 5. Rota in Romana vsusfructus 16. Nouembris 1612. & 26. Aprilis 1613. coram Vbaldo.* Et licet nonnulla opponantur pro parte illorum de Ferris circa quantitatem fructuum, illa tamen eliduntur ex adductis pro Amicis † ex quibus magis adaptatur d. *authen.* dispositio, ac verisimilitudo, & ideò liquidatio huiusmodi certior, ac tutior DD. visa fuit maximè, quia ab eorum etiam arbitrio valde dependere solet, vt alijs relatis probat *Natt. conf. 515. num. 6. vers. inuenio etiam, Card. Seraph. decis. 955. num. 3. vers. quia in hac materia, & seqq. & decis. 1132. num. 1. vers. cum in hac materia, & decis. 1245. num. 6. vers. quantum ad fructus, Surd. decis. 283. nu. 27. Buratt. decis. 921. num. 5. vers. cum pro liquidatione, Duran. decis. 307. num. 3. vers. & materia liquidationis, cum seq. ac in recent. decis. 727. per tot. part. 3. & decis. 718. nu. 6. vers. cum in hac materia, & seqq. part. 4. tom. 3. & decis. 522. nu. 4. vers. cum tanquam, & sequen. part. 5.*
- 3 Eoque magis prædicta liquidatio attendi debet, quia pretium Frumenti ex dicto Prædio recollecti, fuit iuxta taxam Ciuitatis Maceratæ, Cepoll. Veronen. de simulat. contract. præsumpt. 2. num. 28. Cagnol. in l. 2. nu. 25. & 269. C. de rescind. vend. Couarr. var. resol. cap. 9. num. 6. in fin. Valase. conf. 43. num. 14. tom. 3. Surd. conf. 193. num. 21. & de-

decis. 2. ac decis. 28 2. num. 26. & in recent. decis. 343. num. 3. part. 1. Mediolanen. liquidationis fructuum, & taxationis expensarum 28. Decembris 1600. coram Lancelotto, & in Bononien. de Pannolinis 28. Aprilis 1614. coram Marzanedo.

Secunda partita dictæ decisionis continet pretium Prædij della Cimarella, ac illius fructus, & ista pariter remanet iustificata. Nam ad pretium non potest Tutor condemnari, cum venditio facta fuerit ex iusta causa, nempe pro solutione magni æris alieni, quo præmebatur Pupillus sub grauibz vsuris, & cum solemnitatibus, nempe dispensatione Apostolica ad instantiam, & preces non solius Tutoris, sed Ludouici Patris, & authoris illorum de Ferris, atque aliorum interessè habentium obtenta, à quibus deinde fuit ratificata de anno 1604. die 18. Decembris, & præuia sententia executoris super eius iustificatione, & licentia dictæ venditionis specialiter prolata;

4 Vnde † non possunt hodie isti de Ferris impugnare, quod eorum authores voluerunt, & approbauerunt, l. frater, §. qui dñs, ff. de adopt. l. cum quadam, C. de administr. Tutor. l. fin. in princip. ff. de inoff. testam. gloss. in cap. si quis iusto, §. porro, vers. nihil agat de elect. in 6. Molin. de primog. Hisp. lib. 2. cap. 5. num. 51. & 53. Franch. decis. 69. num. 1. Rot. post Cenc. de censib. decis. 277. num. 11. vers. non obstat, & in recent. decis. 78. num. 4. vers. & idem, & num. 5. vers. & ex una, part. 1. Ideoque nihil potest imputari Tutori, qui dictum contractum legitime celebrauit, & pretij inde redacti partem in solutionem debitorum residuum autem in emptionem centium iuxta formam eiusdem Breuis, & sententiæ erogauit, vt apparet ex publicis Instrumentis exhibitis, vt demonstratum fuit in decisione, quæ reuidetur in §. Prædium Cimarella.

Non obstat, quod ex eo pretio soluta fuerint etiam debita spectantia ad præfatum Patrum pupilli. † Quia cum pro illorum solutione obligatus esset insolidum ipse Marcellus, & Ioannes ipsius Pater non potuit euitari eorum solutio sub prætextu eorum diuisionis inter debitores, siue heredes eorum respectiue factæ, quæ non potuit electioni alterutrius creditoribus competenti præiudicare, l. moschis, ff. de iure fisc. l. 2. & l. exprimere, C. de duob. reis, Didac. var. resol. lib. 2. cap. 7. nu. 7. Surd. decis. 44. nu. 6. & in recent. decis. 373. nu. 30. vers. Zamettus verò, part. 4. & 431. numer. 8. part. 5. tom. 2. Nec culpæ† Marci Antonij de Amicis Tutoris potest imputari, quod aduersus Marcellum pro indemnitate pupilli non egerit, quia cum ille fuerit à creditoribus molestatus iam defuncto Patruo non soluendo inanis erat actio, quæ tamen in iudicium deducta, atque relata fuit in sententia emanata in iudicio cōcursus cum ceteris creditoribus anno 1594. die 19. Decembris, vt ex ea patet, text. in l. 2. ubi gloss. penult. & final. C. arbit. titel. Rot. decis. 360. num. 16. part. 4. tom. 2. recent. Duran. decis. 241. numer. 13. vers. in omnem casum.

7 Minus obstat,† quod Tutor tenetur cumulare redditus pupilli superextantes singulis annis, atque ex eis debita soluere, talique pacto

bonorum immobilium alienationem euitare. Quoniam asserta superfluitas, & abundantia reddituum per illos de Ferris non iustificatur ad hunc effectum sufficienter, & licet dicti fructus ascenderent ad scuta 727. tamen deductis interusurijs, quæ ratione æris alieni assignati pupillo in diuisione cum Patruo facta, quæ, vel ex persona Patris, vel etiam propria ex causa census venditi Antonio Iusto soluere, † tenebatur, † necnon Dotis Clericæ Matris scut. 1200, quæ soluenda erant eius secundò Virò, Card. Seraph. decis. 906. numer. 2. & seqq. & decis. 1413. num. 2. & in recent. decis. 168. num. 2. vers. debentur secundo Virò, part. 2. ad rationem, scut. 7. pro centenariio iuxta stylum illarum partium, aliæque scuta 4000. auri in auro occasione dotis subindè constitutæ Barbaræ Sorori pupilli, quæ pariter soluenda erant, prout soluta fuisse probantur ex Instrumento quietantiæ factæ illis de Compagnonis emptoribus dicti Prædij per Io: Baptistam Cassinum, eius Maritum die 1. Iulij 1598. inter ista connumerantur etiam alimenta, & salaria respectiue pro seruitio Francisci pupilli ad rationem sc. 60. Barbaræ Sororis vsquequo nupsit scut. 50. famulæ scut. 30. Pedagogi scut. 40. & factori scut. 45. iuxta declarationes factas in decisione quæ reuidetur, quæ fuerunt hodie

9 per Dominos confirmatæ† quorum arbitrio huiusmodi taxatio dependet, considerata qualitate patrimonij, & honestate personarum, iuxta text. in l. cum plures, §. cum Tutor, & l. sequen. in princ. ff. de administr. & pericul. Tutor, l. 2. §. modus, & l. 3. ubi pupill. aduers. debit. l. 2. C. de aliment. pupill. præstan. Surd. de alim. tit. 3. quæst. 7. & tit. 8. priuileg. 86. Paul. Montan. de Tutor. & Curat. cap. 32. num. 221. vers. modus autem, & sequen. Io: Gutier. de Tutel. par. 3. cap. 7. n. 20. vers. ego addo Galganett. in simili tract. lib. 2. tit. 19. ex quibus omnibus constat aliquam non superfuisse quantitatem reddituum, quæ sufficere, vel cumulari posset pro satisfaciendis creditoribus,† qui non tenebantur diuisas recipere solutiones, l. planè, ff. famil. heriscund. l. Tutor. §. Lucius, ff. de vsur. l. acceptam, C. eodem, Gabr. cons. 115. num. 19. vers. tum quia particularis solutio lib. 2. Surd. dec. 186. num. 2. vers. at creditor non cogitur. Quæ omnia

11 eo † magis Dominis visa fuerunt admittenda dum causa alienationis dicti Prædij non solum fuit declarata iusta, & approbata per sententiam executoris Apostolici, verum etiam per Ludouicum authorem eorundem de Ferris, & alios vocatos ad successionem eiusdem Prædij vigore fideicommissi ordinati à dicto Ioanne, vt legitur in Instrumento celebrato sub die 18. Decembris 1604. nec credendum, est, quod vllò pacto ad proprium eorum damnum, & præiudicium illa permisissent, si vera, & iustificata vndique non extitisset, vel si Tutori, quidquam imputari potuisset, ad reg. l. cum de indebito, ff. de probat. Menoch. de præsumpt. lib. 1. quæst. 18. nu. 13. vers. idem est, Buratt. decis. 85. num. 8. vers. & cum illa.

Nec releuat prætenfa obreptio Breuis Apostolici confirmantis alienationem eiusdem Prædij.

Quia

Quia ex Instrumentis per illos de Amicis exhibitis, & ex ipso processu coram Vicario Reuerendiss. Episcopi Macerate non solum omnia exacta serie narrata Summo Pontifici iustificatur, verum etiam formam in eadem decisione præscripta fuisse seruata apparet. Et licet in supplicatione tunc porrecta fuerit expositum Franciscum pupillum fuisse Clericæ Matris hæredem, qualis deinde post 40. circiter annos visus fuit Rotæ legitimè non probari coram bonis membris Merlino, hoc tamen non officit; tum quia verè fuerat institutus hæres vniuersalis, vt apparet ex Testamento condito de anno 1591. 22. Iulij exhibito, & alijs eo tempore reputabatur etiam ab eodem Ludouico autore eorundem de Ferris de cuius ordine fuit facta dicta supplicatio, & deinde approbata; tum quia huiusmodi expositio fuit facta ad effectum ibidem expressum, scilicet comprobandi ipsum fuisse obligatum soluere res alienum etiam à Matre contractum ex dote eiusdem à bonis paternis detrahenda, vt legitur, ibi: *Diçlaque Cleria instituit hæredem præfatum Franciscum, quæ etiam dum vixit nonnulla debita contraxit, ac nonnulla legata reliquit ab ipso Francisco persoluenda, quæ ad præsens necesse est soluere cum dictus Franciscus sit eius hæres, eaque soluenda veniant ex dote ipsius Clericæ, quæ venit pariter detrahenda ex bonis prædicti Ioannis.* Ideò cum idem resultet effectus, licet ille non esset Matris hæres, quia nihilominus tenebatur tanquam hæres Patris, † eoque nomine debitor dictæ dotis obnoxius erat solutioni aris alieni, & legatorum maternorum vsque ad concurrentem eiusdem dotis quantitatem, l. 2. C. quando fisc. vel priuat. Surd. conf. 4. num. 21. vers. & talia nomina debitorum, ac sequen. & decis. 140. num. 2. vers. cum in generali obligatione, Buratt. decis. 687. num. 5. vers. quorum appellationem, vnde † data

13 etiam tali erronea narratiua non potuisset Summus Pontifex reddi difficilior in concedendo gratiam super huiusmodi alienatione, cap. super litteris, vers. inter alias, ibique gloss. & Felin. num. 8. & alij DD. de rescript. Rot. decis. 418. nu. 1. vers. in tantum part. 1. & decis. 5. num. 4. vers. quibus accedit part. 2. rec. Camerinen. pensionis 26. Iunij 1641. coram Eminentiss. D. Card. Panzirolo, & in Casaraugustana Beneficij de Linares 27. Apr. 1644. coram R. P. D. meo Bichio.

Quoad tertiam partem fructuum eiusdem Prædij, qui fuerunt liquidati ad rationem, quinque pro centenatio iuxta præsumptionem legalem concurrunt etiam pro illius iustificatione partitæ descriptæ pro nonnullis annis in quibusdam libris ipsius Tutoris, necnon Testium depositiones idem corroborantes, & ideò Domini transiuerunt pariter circa eam cum fundamentis dictæ decisionis.

Dos verò Barbaræ Sororis pupilli constituta in summa scut. 4800. monetæ pariter visa, fuit apponenda ad creditum eiusdem Tutoris, vt firmatur in eadem decisione, quæ reuideretur, §. secundo loco, non obstante, quod Ioannes illius Pater ob eam causam filiam legauerit

14 scut. 3000. † Mam addidit, & plus, & minus, arbitrio Clericæ Vxoris, & Marcelli Fratris.

Part. X. Recentiorum

à quibus deinde fuit declarata in illa quantitate attento qualitate Viri, quem dote huiusmodi fuisse dignum Testes deponunt, ita quod nec respectu augmenti huius dotis imputari possit aliqua culpa, minusque dolus Tutori, prout necesse foret ad effectum condemnandi Matrem siue Tutorem ex hac causa, l. cum post, §. præterea, & §. sed is, ff. de administr. Tutor. & confert in l. 1. in verb. Pupillo, vers. vel tertio, ibique Bald. sub num. 2. & Castr. sub num. 7. vers. vel tertio, C. de his quibus, vt indign. Bald. nonell. de dot. part. 6. priuileg. 45. num. 2. vers. & hoc nisi, Barbosa. in l. 1. part. 4. n. 740. in fin. vers. si verò scienter, ff. solut. matrim. & alij relati in eadem decisione dicto §. secundo loco, Rot. decis. 511. num. 7. part. 2. recent. & firmatur in eadem decisione, quæ reuideretur §. secundo loco, maximè cum postea talis dos fuerit etiam approbata à præfato Ludouico, & alijs in dicta supplicatione de eorum ordine Summo Pontifici porrecta.

15 Expensæ † pariter factæ occasione nuptiarum in summa scut. 300. ad creditum quoque eiusdem Tutoris sunt apponendæ, vt firmatur in eadem decisione §. Fuerat, quia sunt de appendicis dotis, & consuetæ præstari inter Nobiles, prout etiam Testes deponunt, dicta l. cum plures, §. cum Tutor, ibique gloss. in verb. solemnia, et in verb. pro declaratione, ff. de administr. et pericul. Tutor, Alex. conf. 36. viso themate sub num. 6. vers. & ita concludo lib. 6. Gabr. conf. 111. nu. 3. vers. exploratum etiam est, ac seqq. lib. 2. Thesaur. decis. 192. nu. 8. vers. neque solum, et seqq. & decis. 195. num. 5. vers. ea autem, Rot. decis. 556. part. 1. diuers. & decis. 30. num. 27. vers. ex eadem prorsus ratione part. 7. recent.

16 Alia impensa † scutorum 300. in constructione Cappellæ facta videtur satis iustificari ex Testamento præfati Ioannis in quo apparet expressè ordinata ex partitis per Tutorem descriptis, & ex Instrumento actualis solutionis scutorum 300. in eam causam factæ concurrente operis perfectione, iuxta decis. Afflict. 13. nu. 23. vers. est enim considerandum, & seqq. Menoch. præsump. 135. num. 2. vers. receditur tamen, ac sequen. & num. 19. vers. octaua coniectura lib. 3.

Ad creditum illorum de Amicis sub dicta die 20. Februarij 1647. §. prima enim partita, &c. fuerunt appositæ scut. 2850. remanentia ex pretio eiusdem Prædij Cimarellæ, quæ fuerunt inuestita in tot centibus, qui hodie possidentur ab eisdem de Ferris pro cautela empoteorum eiusdem Prædij Cimarellæ, ordinarunt autem hodie Domini huiusmodi scuta 2850. esse apponenda ad fauorem eorundem de Ferris ea ratione, quia in eorundem debitum vt apparet ex decisionibus præteritis calculatum fuit totum, & integrum pretium Prædij,

17 della Cimarella, consistit in scut. 14341. † Vnde cum dicta scuta 2850. sint pars pretij eiusdem Prædij, della Cimarella, perneccesse ad fauorem eorundem de Ferris apponi debent, alias sequeretur, quod eisdem de Amicis pro secunda vice solueretur hæc summa scut. 2856. quod esset inconueniens, ad text. in cap. bona fide. de reg. iur. in 6. l. bona fides, ff. eodem tit. l. Stichum, §. dolo. ff. de solution. Surd. conf. 150. num. 100. & conf. 413. numer. 11.

Si

Sunt

Sunt etiam apponenda ad fauorem eorundem de Ferris scuta 1434. & baioc. 10. quia partita diminutionis pretij monetę Cimarellę constituē dictam summam 1434. 10. bis calculata fuit ad debitum dd. de Ferris semel in decisione emanata sub die 17. Martij 1645. in §. *pretium autem*: Et altera vice in decisione emissā de anno 1647. in §. *Necnon*.

Ad creditum eorundem de Ferris ponenda esse alia scut. 70. Domini censuerunt propter fructus census cum Communitate Massacij, nam illi ascendunt ad scuta 700. sed quia dicta scuta erant monetę Marchię in calculo crediti demptus fuit iulius vnus pro quolibet scuto, & constituta summa scut. 630. prout ex eadem decisione §. *Computatis igitur scutis*, vnde dicta partita apparet duplicata.

In alijs scutis 358. constituendi sunt creditores dicti de Ferris occasione erroris calculi facti sub die 23. Ianuarij 1644. circa taxationem fructuum dicti Prędij Cimarellę, qui iuxta taxam legalem scut. 5. pro centenarij fuerunt calculati ad scut. 12548. ab anno 1579. quo suscepta fuit Tutela vsque ad annū 1596. quo Prędium fuit distractum ad rationem scut. 717. quolibet anno, vt apparet ex eadem decisione §. *dictum verò Prędium*, & tamen debebant calculari vsque ad summam sc. 12906.

Alia scut. 90. ponenda sunt ad fauorem dd. de Ferris occasione alterius erroris calculi circa taxationem fructuum Prędij Collis, Nam illi ad rationem scut. 90. pro singulo anno pro annis 65. constituunt summam scutorum 5850. non autem 5760. prout calculati fuerunt in decisione dicti anni 1645. Vnde addendo credito eorundem de Ferris firmato in vltima decisione sub dicta die 20. Februarij 1647. in summa scut. 5167. & bai. 70. dicta scuta 2850. prouenientia ex pretio Cimarellę, & scut. 1434. propter duplicatam partitam decrementi monetę eiusdem Cimarellę scut. 70 ex geminata diminutione monetę fructuum census cum Communitate Massacij, scut. 358. occasione erroris calculi circa fructus Prędij Cimarellę, & alia scuta 90. occasione alterius erroris calculi circa taxationem fructuum Prędij Collis, creditum illorum de Ferris remanet in scutis 9972. & bai. 70. Ex quibus tamen cum debeant detrahi scuta 1290. & bai. 70. propter decrementum monetę in fructibus Prędij Cimarellę calculatis ad rationem monetę Marchię iuliorum nouem pro quolibet scuto, creditum dd. de Ferris restat in sc. 8682. In quibus iidem de Amicis erunt condemnandi.

Ceterarum verò partitarum, quę longa serie hinc inde, vel ad debitum Tutoris, vel ad eius creditum fuerunt deductę, nulla fuit habita ratio in presenti inspectione in qua agitur dumtaxat de comprehensis in dicta decisione. Et ideo Domini dixerunt, quod de illis particulariter videretur.

Et ita vtraque parte, &c.

R. P. D. GHISILERO.

Postea Episcopo IMOLEN.

Ariminensē Manutentionis.

Veneris 5. Iunij 1648.

ARGVMENTVM.

Subhastatio est ipso iure nulla, & non vuenit annullanda, si probetur, quod bona de eo tempore fuissent longē maioris valoris; valor autem dictorum bonorum, benē remanet comprobatus ex locatione postmodum subsequuta ad fauorem deliberatarij, qui an possit cogi ad supplendum iustum pretium, vel teneatur reddere bona restituto pretio clarē demonstratur.

SVMMA RIVM.

- 1 Per contradictas, an, & quando procedi possit non probata prius absentia debitoris ab Vrbe, & an sit necessaria ulterior citatio personalis.
- 2 Citatio, in qua fuit erratum in nōmine afficit, dummodò citationis scientia peruenit ad eum, qui citari debebat.
- 3 Citationis scientia, seu notitia, etiam per coniecturas probari potest.
- 4 Valor bonorum de tempore deliberationis probatur ex locatione postmodū subsecuta, licet duo anni intermedij fuerint.
- 5 in Stabilibus fructus calculantur ad rationem quinque pro centenarij.
- 6 Subhastatio est ipso iure nulla, & non venit annullanda, si probetur, quod bona essent longē maioris valoris.
- 7 Tempus deliberationis ad ostendendam lesionem, seu excessiuitatem, est attendendum.
- 8 Iura, quę non sunt in actis, extra mundum extare dicuntur.
- 9 Adindicationis rescissionem petens, non est audiendus, nisi pretio restituto.
- 10 Transactionem, ubi quis rescindere vult tenetur in prius, & antē omnia restituere, seu offerre quidquid accepit.
- 11 Ablatiuus absolutus importat conditionem.
- 12 Deliberatarius non potest cogi ad supplendum iustum pretium, sed est in eius electione, vel reddere bona restituto pretio, vel iustum pretium supplere.
- 13 Electio est in potestate emptoris, vel reddere bona restituto pretio, vel iustum pretium supplere.
- 14 Electio de iure datur conuento.

DECISIO CCII.

EX rationibus, & fundamentis adductis in decisione in hac causa facta sub die prima Iunij 1647. iterum fuit resolutum R. P. D. Ioanni Ghino habenti causam à Ballapanibus creditoribus Iulij Mastini in scutis 430. pro quibus ab A. C. obtinuerunt mandatum deinde executum super prędio controuerso, dandum esse mandatum de manutenendo in possessione d. prędij ritē, & rectē subhastati, & deliberati Ballapanibus tanquam tertis, & maioribus oblationibus postea illud vendiderunt eidē R. P. D.

R.P.D. Ghino possessione subsequura, cuius ratione ei debetur manutentio in vera, & actuali possessione non obstantibus illis, quæ repetebantur pro parte dicti Iulij.

Nam quod attinet ad præsentam nullitatem processus A.C. elicita ex defectu citationis, & quod non potuerit procedi per contradic-
 1 & tationes, nisi prius probata absentia Iulij ab Vrbe; satis, superq; remouetur ex allegatis in decisio-
 ne in §. *præsentia nullitas*, ubi conuincitur, quod contra obligatum in Curia in forma Camerae, sicut erat Iulius, possit agi per contradic-
 2 tas, nec sit necessaria ulterius citatio personalis, aut Domi principalis debitoris, & quidquid dicat *Gratian. cum alijs ab eo relatis discept.* 686. num. 28. quod ante huiusmodi processum procedere debeat aliqualis probatio absentiae debitoris, vel non applicatur, ex quo non loquitur de obligato in forma Camerae, vel in præsentia cessat, cum ex literis missiuis eiusdem Iulij, quarum vigore fuit susceptus terminus 30. die-
 3 rum ad soluendum debitum satis constet de eius absentia, sed in hoc casu fuit etiam citatus Iulij Procurator, qui in vrbe aderat, & quamuis erratum fuerit in nomine, cum loco Iosephi fuerit citatus Stephanus Fabrettus frater, tamē ex deductis in decisione §. *Nec facit*, satis constat de identitate personæ, quodq; ad ipsum Iosephum Procuratorem peruenit citationis sciē-
 4 tia, & quæ etiam cōiecturis probari potest, *Bald. conf.* 392. num. 1. lib. 1. *Alex. conf.* 187. num. 3. lib. 2. *Soccin. Jun. conf.* 116. num. 47. lib. 1. *Guidop. conf.* 23. num. 20. *Ceph. conf.* 114. num. 15. *Rota in Rom. diuisionis* 20. Iunij 1639. coram R.P.D. meo Bichio, præterquam quod informantes pro D. Ghino, & Ballapanibus addunt, quod nō docetur, prout debet, dictum Iosephum accepisse mandatū procuræ Iulij in hac causa, sed tantum in alia causa diuersa, quæ de anno 1642. pendebat in Rota.

Alia nullitas in præteritis positionibus non deducta, nempe, quod deliberatio facta fuerit Ballapanibus etiam pro scutis 30. pro expensis non adhuc à Iudice taxatis, quo casu ratione illiquiditatis, & excessus prætenditur deliberationem corrumpere in totum, cessat ex facto, ex quo patet dd. Ballapanibus in vim prædicti mandati fuisse primo loco consignata scuta 201. 70. deinde per aliud mandatum postea obtentum in vim pacti appositi in Instrumento obligationis. casu quo aliud ex bonis Iulij venderetur, ipse teneretur soluere totam summam debitam Ballapanibus fuisse consignata alia scuta 200. & demum fuisse taxatas expensas in scutis 40. ad quorum computum fuit eis consignatum residuum cedulæ ascenden-
 5 ad scuta 27.

Neque potest impedire manutentionem, & allegata læsio, & quæ prætenditur probari ex
 6 instrumento deliberationis, ex venditione immediatè subsequenti facta D. Ghino, cum prædium fuerit deliberatum pro scutis 430. tantū, & tamen statim venditum pro scutis 840. ex locatione ad quadrienniū facta de anno 1633. quæ videtur percutere tempus deliberationis, licet duo circiter anni intermedij fuerint, *Rota*

coram *Caval. decis.* 458. num. 4. qua constat prædium fuisse locatum pro scutis annuis 75. tunc summa ad rationem quinque pro centenariis, ut solet in stabilibus, iuxta gloss. communiter receptā in auth. *præterea C. de sac. Eccles. constituit* in proprietate valorem scut. 1500. ex venditione eiusdem prædij alijs facta de anno 1627. per DD. de Caprinis eidem Iulio pro scutis 1350. ex fide æstimatorum loci, ubi est situm prædium controuersum referentium valorem eiusdem prædij in scutis 80. pro qualibet tornatura, quæ in totum constituunt summam scutorū 1800. & ultra, & demum ex epistola eiusdem Ioannis Ballapani sub die 11. Nouembris 1647. ad cuius instantiam emanauit deliberatio continens, quod reperiebatur oblatio scutorū 1100.
 7 quibus & omnibus simul iunctis prætenditur probari prædium esse longè maioris valoris, ut præterea stante læsione reddatur subhastatio ipso iure nulla, non autem annullanda l. 2. C. de rescind. vendit. *Thesaur. decis.* 65. num. 7. *Fontanell. decis.* 54. num. 2. & 3. & *decis.* 66. num. 17. & in tit. de pact. nuptial. gloss. 2. *decis.* 7. par. num. 59. ad hoc tradita per *Posth. de subhast. inspect.* 59. num. 5. & per *Gratian. discept.* 823. num. 38. & 39. Quia ultra, quod omnia instrumenta, & locationes de partibus loquuntur de scutis monetæ Romandiolæ scilicet bonon. 34. pro quolibet scuto, & quod pro parte R. P. D. Ghini docetur de instrumento locationis factæ per Iulium anno 1642. pro scutis 42. monetæ Romanæ ad quadriennium, ex qua videntur tolli antecessedens
 8 locationes, & extraiudicalem relationem, & cū ex illa desumatur valor de tempore deliberationis, & venditionis, quod in læsione attenditur l. si voluntate C. de rescind. vendit. cap. cum dilecti, ubi gloss. in verb. *hunc valentis de empt. & vend. c. ut super de reb. Eccles. non alienan. Gabr. concl.* 1. num. 46. de empt. & vendit. *Rot. in Roman. Casalis Iuliani* 19. Iunij 1595. coram Litta Instrumenta, & iura ad proban. læsionem deducta nunquam fuerunt producta, nec facta de actis, & per cōsequens extra mundum extare dicuntur, *Rota in Placentina deuolutionis* 11. May 1602. coram Penia, & circa ea non est immorandum, sed interim donec fiant de actis, & discutiatur de eorum viribus R. P. D. Ghino est danda manutentio, præsertim, quia adhuc persistit in oblatione aliàs facta dimittendi prædium restitutum sibi scutis 840. quæ omnino restituenda sunt, cum cesserint in vtilitatem Iulij debitoris, & interim emptor est manutentendus in possessione
 9 ex regula, & quod petens rescissionem contractus sui adiudicationis etiam præcedente subhastatione non est audiendus, nisi pretio restituto, l. si ante C. de pact. inter empt. & vend. l. utere, & l. si prædium C. de præd. minor. & l. penul. §. final. ff. de reb. cor. *Roland. conf.* 7. nu. 3. lib. 3. *Afflic. decis.* 200. num. 4. ubi & quod quando quis vult agere aduersus transactionem, tenetur restituere, siue offerre accepta in primis, & ante omnia per
 10 tex. in l. diuersa pars. C. de trans. in princ. ibi: *rescissa*
 11 alia pecunia, qui cum loquatur per ablatium absolutum facit conditionem. *Vrsill. ad Afflic. d. decis.* 220. num. 2. ita *Modern. Pisaur. de subhast. &*
 12 licet b. 47. num. 25. & *quest.* 48. in princ. & neque potest

potest cogi ad supplendum iustum pretium, quia in eius electione est, vel restituto pretio prædium reddere, vel iustum pretium supplere iuxta l. rem maioris C. de rescind. vendit. in qua
 13 disponitur ¶ electionem esse emptoris ibi, vel si emptor elegerit, ubi gloss. in eodem verb. elegerit quæ firmat in potestate emptoris esse. Arr.
 14 Pinell in d. l. rem maioris par. 3. num. 12. iuxta ¶ electionem, quæ de iure datur conuento, vt notat Bart. in d. l. rem maioris, & Angel. in S. si quis agēs num. 5. vers. ultimo in ista materia instit. d. action. Gomez. var. resolut. tom. 2. cap. 2. num. 22. in princ.
 Ex quibus DD. steterunt in decis. prima Julij 1647.

R. P. D. PEVTINGERO.

Sipontina Pensionis -

Luna 8. Iunij 1648.

ARGVMENTVM.

Consignatio depositi iudicialis facta ad fauorem titularis in iudicio super nullitate pensionis introducto, dicitur executio sententiæ latæ super nullitate prædicta, quæ consignatio cum importet actum contrarium quasi possessioni eiusdem pensionis vtique per eam dicitur executata sententia, quæ nullitatem inducit.

SVMMA RIVM.

- 1 Voluntas partis, & Iudicis colligitur ex citatione, & decretio.
- 2 Executio non habet certam formam, sed sufficit quomodo fiat.
- 3 Negatoria colligitur ex verbis sententiæ continentibus libertatem beneficij.
- 4 Consignatio facta in executionem sententiæ dicitur conformis eidem sententiæ.
- 5 Consignatio dicitur executio sententiæ.
- 6 Pensio solui debet ab Aconomo.
- 7 Executio sententiæ requirit factum hominis.
- 8 Executio sententiæ quando factum hominis, quando verò Iudicis factum requirat, & super nu. 7.
Sententia quando secus dicatur tra. here executionem num. 8.
- 9 Consignatio requiritur vbi adest sequestrium, & depositum.
- 10 Depositum dicitur contentiosum, & iudiciale, si fuit factum auctoritate Iudicis citatæ parte.
- 11 Consignatio depositi iudicialis fieri nequit absque Iudicis mandato.
- 12 Depositum concernens interesse partis non potest propria auctoritate recuperari.
- 13 Consignatio ad sententiam referenda est vbi in executionem illius fuit facta.
- 14 Damna, & interesse in actione negatoria veniunt officio Iudicis.
- 15 Sententia refertur ad effectus illius, etiam si de dd. effectibus nulla fuit effecta mentio.
- 16 Actio personalis contra titularem competit pensionario, & hipotecaria super fructibus.
- 17 Sententia in aliquo executata dicitur executata in totum.
- 18 Possessio unius rei in causa vniuersali trahit secum

- possessionem omnium aliarum rerum sub eadem causa comprahensarum.
- 19 Possessio dicitur amissa stante executione sententiæ.
 - 20 Consignatio fructuum beneficij libere facta titulari dicitur actus contrarius quasi possessioni, & seruituti possessionis in eodem beneficio antea existenti.
 - 21 Iniustitia tollitur ex decisionibus.
Presumptio stat pro decisionibus nu. 21.
 - 22 Sententia lata de voto Rotæ præsumitur iusta.
 - 23 Clausula, non retardata pensione, modificatur ab alia clausula, itaut titularis non teneatur de proprio.
 - 24 Suspendio petitorij non reddit sententiam in petitorio latam nullam.
 - 25 Sententia præcessisse præsumitur citationi facta eadem die qua fuit facta citatio ad sententiam.
 - 26 Subreptio in Curia non admittitur propter facilem recursum ad Principem.
 - 27 Clausula per Papam concessa non recipiunt restrictionem per signaturam Regentis, iustitiam faciat. Signatura Regentis iustitiam faciat non tollit clausulas à Pontifice concessas nu. 27.

DECISIO CCIII.

CONCESSO D. Principi Octauiano Medices sub diebus 8. Aprilis, & prima Julij anni præteriti mandato de manutenendo in gradu restitutionis in integrum aduersus sententiam A.C. & rem iudicatam in quasi possessione exigendi annuam pensionem scutorum 1260. monetæ Romanæ super Abbacia S. Mariæ de Pulsano Sipontinæ Diæcesis, nunc à D. Petro Columna possessa; ad eius instantiam hodie causa repropoſita Domini recesserunt à decis. is.

Quia cum potissima ratio dictarum decisionum fundetur in hoc, quod executio facta à lege non impediatur manutentionem, prout eam impedit executio facta ab homine iuxta decis. Buratt. 604. num. 16. cum alijs allegatis; Ideò dum hodie examinaretur, an in hoc casu sententia contra Dominum Principem Pensionarium ab Auditore Cameræ de anno 1636. ad fauorem D. Abbatis Petri Columnæ titularis cum voto Rotæ lata, declarans dictam pensionem esse nullam, inualidam, & litteras Apostolicas desuper non suffragari Principi, absoluedo in futurum Dominum Abbatem à solutione pensionis, fuerit facta hominis executioni demandata, quæ manutentionem ex allegatis in decisionibus, quæ reuidentur impediatur; Plures circumstantiæ ponderatæ fuerunt, quæ facto hominis executioni dictam sententiam demandatam fuisse comprobant.

In primis quod specificè, & nominatim, fuit à parte petita, & à Iudice concessa executio sententiæ, vt ex actis Iudicialibus relatis in Summ. D. Abbatis num. 5. ex quibus apparet, quod sub diebus vndecima, & decima quinta Octobris 1638. ad instantiam ipsius fuit citatus D. Principes Octavianus ad videndum mandari exequi sententiam, & pro illius executione consignari omnes, & singulos fructus

his recollectos, seu colligendos ex omnibus bonis, & iuribus Abbatiae penes Assiduarios, Custodes, & alios quoscunque à D. Principe causam habentes, existentes, et mandatū de consignando decerni et relaxari, quod fuit decretum, et relaxatum, et successiue executum *un in Summ. nu. 6.* et subinde executum, mediante actuali consignatione omnium fructuum tam existentium penes Colonos, quā aliorum depositatorum penes Regiam Dohanam, ut probatur *ibidem num. 7.* itaut dubitari non possit de voluntate nec partis exequendi, nec iudicis committendi executionem, et cum utriusque voluntas sit expressa in citatione, et decretis iuxta petita emanatis *l. ille aut ille de leg. 3. et in nostris terminis Bald. in l. consentaneum num. 43. vers. aut fuit facta ex sententia C. quomd. & quan. Iud. Bero. conf. 32. num. 9. lib. 3. Rota in recent. decis. 471. num. 10. vers. accedit par. 4. tom. 2.* neque minus de ipsa executione, cum fuerit perfecta, & consummata mediante subsequuta consignatione fructuum facta per Iudicē pro executione dictae sententiae, quae cum non habeat certam formam de sui natura determinatam, et sed nunc fiat vno modo, nunc alio, sufficit aliquid esse paratum de executione sententiae, ut executio dicatur facta iuxta Theoricam Bart. in l. is qui Reipublica 39. sub nu. 3. vers. ad propositum ff. quib. ex caus. maior. Surd. post. Bald. & alios conf. 168. nu. 46. Ronit. decis. 91. num. 9. Mastrill. decis. 30. num. 6. & 7.

Secundo considerabant Domini, quod dicta executio, & consignatio fructuum cadit super iuribus ipsius Pensionarii, et adheret nullitati pensionis, ut supra declaratae per sententiam in actione negatoria intentata per D. Abbatem, qui petijt, et obtinuit declarari pensionem esse nullam, et beneficium remanere liberum ab illius onere, et servitute, nec amplius teneri pensionem soluere; et quae verba in substantia concludunt negatoriam, dum continent libertatem beneficii à pensione exaduerso pretesa, iuxta gloss. communiter receptam in l. 2. in verb. qui negat vers. sed magis sensu inspecto ff. si seru. vendic. Ias. in l. si prius num. 33. circa med. ff. de oper. nou. nunc. Missinger. in §. aequē nu. 22. Oinotim. num. 29. in fin. vers. nec refert etiam si verbis affirmationis proponatur, & num. 47. Gomes. num. 20. Piccar. num. 19. Ioannes Arperth. nu. 2. Inst. de Act. Idem Missinger. conf. 11. num. 4. Dec. ad. 2. Roffred. de libell. par. 2. rubr. de act. negat. num. 5. & seqq. & num. 22. Forcatul. in dialog. 16. num. 4. & seq. & praesertim num. 6. in fin. Oliban. de act. par. 1. lib. 2. num. 54. fol. 109. qui firmant in actione negatoria dici tunc prolata sententiam, quando pronunciatur res libera respectu alicuius pretendētis in illa re ius aliquod incorporale sibi competere, quibuscunque tamen verbis id petatum fuerit; Unde sequitur, quod dum in vim dictae sententiae consignati fuerunt D. Abbati fructus Abbatiae, et quidem liberi à pensione, et ut consignatio dicatur conformis sententiae late super libertate beneficii, et super non solutione pensionis *Aymon. conf. 135. num. 13. vers. sed ipsa, & dixit Rot. coram Reuerendissimo Vrgellen. decis. 285. numer. 48. & in Bononien. legati de Marefcottis 22. Mart.*

Part. X. Recent.

et 1627. coram Merlino, utique talis consignatio dicitur executio sententiae et tanquam facta super iuribus pensionarii ex causa eiusdem sententiae, et ob eius executionem, ut bene in his terminis *Aymon. conf. 10. nu. 9. C. auer. var. resol. p. 3. cap. 17. num. 422.*

Non oastat, quod in dicta sententia dictorum fructuum consignatio non sit, nec legatur comprehensa, et D. Abbas ad libitum suum, eos fructus absque alicuius Iudicis ministerio, percipere potuerit, seu ab Aeconomo deputato recuperare, ut asserunt Informantes pro Domino Principe.

Quia licet in sententia de fructibus expressa mentio facta non fuerit, nihilominus sine dubio in ea virtualiter, et substantialiter fuerunt comprehensi in verbis declarantibus nullitatem pensionis, et in absolutione D. Abbatis ab eius prestatione, cuius effectus in eo consistebat, quod dictae Abbatiae fructus liberè ad Abbatem spectarent, et eidem tanquam Titulari consignaretur, nec aliter per eum recuperari poterant, quàm ex causa finita, et in executionem dictae sententiae, ac de Iudicis mandato. Tum quia illi rescriptum S. M. Urbani Octavi lite pendente super nullitate pensionis emanatum obstabat, volentis ut ex fructibus dicto Principi satisfaceret, et Abbas non teneretur de proprio ad pensionem *Summ. illius nu. 1.* et cum citata parte deputatus fuerit Aeconomus penes quem fructus depositati fuerunt à quo pensio quatenus soluenda esset et solui debebat ex dictis fructibus, ut in terminis *Burratt. decis. 669. per tot.* utique pro executione sententiae factum hominis recuperationis fructuum requirebatur, et sic iudicialis illorum consignatio pro sententiae executione, ut fuit seruatum iuxta Theoricam Bart. in l. miles §. qui indicati sub num. 4. vers. nam aut ad usum ff. de re iud. & sub num. 9. in fin. ubi ait, quod quando ad usum libertatis factum hominis non requiritur, tunc sententia lata in actione negatoria dicitur trahere secum executionem, quia statim cessat usus servitutis. Si verò factum hominis requiritur, veluti si tigna immissa, haberet in domum alterius, et iudicatum fuisset illi ius non esse habere immissum, tunc requiritur executio Iudicis, et bene etiam ad propositum *Fab. in d. §. aequē numer. 38. Inst. de act. Modern. Perus. de menut. obser. 106. numero 22. & Rota in calce operis decision. 476. numer. 7. in ultima editione.*

Tum quia D. Abbatem praecedens sequens, et depositum impediēbat *l. si oleum, ibique notant Bart. & Bald. ff. de dolo malo, Foian. de sequestr. reg. 3. sub nu. 14. vers. an verò;* Et tanquam factum auctoritate Iudicis, deputato etiam ad hunc effectum Aeconomo, citato Principe, tale et depositum erat contentiosum, et iudiciale *Coler. de process. exec. p. 1. cap. 2. num. 71. & seq. & num. 135. Caroc. de sequestr. par. 1. q. 4. princ. num. 2. proindeq; nec D. Abbas fructus pretendere, neque Aeconomus, et seu depositarius illos consignare poterat absque Iudicis mandato, Castr. in l. acceptam nu. 5. in fin. C. de usur. Rom. conf. 287. num. 1. vers. Unde sequitur Rebus. ad Const. Reg.*

par. 3. tit. de sequest. art. 7. gloss. unic. num. 1. Tiraquell.
de retract. conuent. §. 4. gloss. 9. nu. 2. ad med. vers. quia
idem, Caroc. de sequest. par. 4. p. 7. Et etiam quia
Abbas ex contradictione Colonorum, et Cō-
ductorum per conditiones in partitis deposi-
torum per eos penes Regiam Dohanam ap-
positas, impediatur protestando dictos fru-
ctus non relaxari nisi citatis, et auditis D. Prin-
cipe, omnibusque alijs interesse habentibus,
ut in d. Summ. num. 3. & seq. & sub num. 10. quo
casu depositum etiā respiciens interesse Prin-
cipis † non poterat ab Abbate propria aucto-
ritate recuperari, ut per Cast. conf. 433. num. 2. in
fin. lib. 1. Tiraq. de retract. conuent. §. 4. gloss. 9. n. 2. ver.
Nam, & alijs. Denique quia dum Abbas viam
iudiciariam elegit, voluitq; in executionem
sententiæ sibi fructus consignari, † hæc consi-
gnatio ad sententiam referenda est, licet fru-
ctus etiam propria auctoritate recuperare po-
tuisset; Martic. de tacit. lib. 22. tit. 22. num. 15. &
decis. 33. num. 16. Negus. de pign. 4. par. princ. nu. 23.
& 25. & fuit dictum in Romana, seu Veliterna Affi-
ctus 26. Iunij & 17. Decembris 1646. coram R. P. D.
meo Bichio.

Nec huiusmodi consignatio fructuum re-
pugnabat, ut exaduerso prætenditur, naturæ
iudicii intentati super nullitate pensionis, quia
immò natura eiusdem iudicii cōsignationem
dictorum fructuum requirebat, cum duplex
detur effectus negatoriae, unus respiciens vi-
delicet denegationem seruitutis contra actore
pro usu seruitutis instantem, & alter effectus
respiciens liberam fruitionem, & consequen-
tiam damni, & interesse, † quæ officio iu-
dicis in actione negatoria veniunt, ut probat
tex. in l. loci corpus §. 1. vers. sed & in negatoria ff. si
seruitus vendicetur Bald. in l. si quid §. numer. 2. de ser-
uit. & aqu. & tradit Io. Faber in §. aquæ num. 35. &
37. ff. de act. Oliban. eodem tit. de act. par. 1. lib. 2. d.
§. aquæ num. 59. in fine, & par. 2. cap. 12. num. 31. Mi-
sing. d. cons. 11. num. 8. decad. 2. Qui duo effectus,
cum sint de natura iudicii negatorii, utique
sententia rectè ad eos, etiamsi de iis non faciat
mentionem, porrigitur, ut per Bart. & plures al-
legatos firmatur apud Reuerendiss. Vrgellen. dec. 266.
num. 27. & 28.

Neque refert, quod Princeps etiam habe-
bat actionem personalem contra Abbatem,
ideo dum contra hanc actionem nulla dicatur
facta executio, eius vigore manutentionem,
prætere posse. Quia cum tam realis, quàm
personalis actio procedant ex eodem iure re-
seruationis pensionis, eo ipso, quod per sen-
tentiam fuit declaratum, pensionem esse nul-
lam, & non deberi, remansit illud ius eradica-
tum per sententiam, quæ extinguit tam per-
sonalem, quàm realem, prout vtrique pen-
sionario competit, † nempe personalis contra
titularem, & hypothecaria super fructibus, ut
tradit Lotter de re benef. lib. p. q. 39. num. 44. & seqq.
Adeò cum sententia in aliquo fuerit exequu-
ta, † dicitur in totum executio facta secun-
dum Bart. & alios alleg. supra, prout etiam in-
simili dicimus, quod stante causa vniuersali
possessione † vnius rei sub vniuersalitate com-
prehensa trahit secum possessionem omnium

aliarum, Felin. in cap. auditis sub num. 19. col. 2. de
prescript. Butr. in cap. fin. nu. 47. de caus. poss. & prop.
Bald. in l. 2. num. 57. vers. sed contra C. de seruit. &
eq. cum alijs in Romana hereditatis de Fabijs 29. Apr.
1641. coram R. P. D. Bichio & stante dicta execu-
tione sententiæ, † omnis possessio etiam
dicitur ammissa, Innoc. in cap. cum nostris num. 3.
post med. vers. & si quis vellet, Butr. latissime n. 19.
vers. quandocumque fertur sententia, Imol. num. 33.
versic. secundo casu de concess. prab. Rot. diuers. dec.
70. num. 2. par. 2. Seraph. decis. 1484. num. 7. Greg.
decis. 582. num. 5. & 8. Vnde colligitur, quod
quamuis ius percipiendi pensionem sit reali-
ter distinctum à iure percipiendi fructus, neq;
proinde a possessione vnius ad aliud illatio
fieri possit in alijs casibus, vbi sequentes cir-
cumstantiæ non interuenerunt. Hic tamen
non procedere stante rescripto Papæ, quod
pensio soluatur de fructibus, & fructus fuerunt
depositati citata parte, emanauit sententia su-
per nullitate pensionis, & in executionem
sententiæ fructus fuerunt consignati Titulari
liberi à pensione declarata nulla, † quæ consi-
gnatio dicitur actus liberatus beneficii antece-
denti quasi possessioni, & seruituti de directo
contrarius l. hæc autem, vbi Florian. num. 3. ff. de
seru. urb. prad. Coras. in l. seruitutes la 4. n. 41. versic.
requiritur secundo ff. de seruit. Rot. diuers. decis. 109.
num. 9. & 10. par. 2. & coram Reuerendiss. Vrgellen.
decis. 74. num. 59.

Minusque D. Princeps pro obtinenda ma-
nutentione allegare potest iniustitiam senten-
tiæ A. C. quia hæc tollitur ex duabus priori-
bus decisionibus in hac causa coram bon. mem. Coc-
cino † emanatis, pro quibus stat præsumptio,
ut per Greg. XV. decis. 524. num. 4. vers. & pro bono
iure, & ad effectum eius executionem in iudi-
catum transactam retractandi per viam manu-
tentionis non sufficit suspicio iniustitiæ, vel
nullitatis, sed euidens, & notoria eius proba-
tio requiritur, maximè dum agitur de senten-
tia lata de voto Rotæ, † nam alias omnis iu-
diciorum ordo subuerteretur, ut egregie fuit
comprobatum in illa Romana de Bombellis 31.
Maij 1613. coram Card. Sacrato apud modern. de ma-
nut. decis. 9. per tot. quam Rota postea sequuta
fuit, & in Casarangustana pensionis 11. Martij 1619
coram bon. mem. Coccino apud Fenzon. ad Stat. Urb.
decis. 171. & alijs sapissime.

Denique nec suspensio petitorij facta à D.
Principe, nec clausula commissionis causæ,
(non retardata solutione pensionis) vim dictæ
sententiæ infringit, quia clausulæ huius obie-
cti plenè fuit responsum in decis. 8. Iulij 1638.
coram bon. mem. Coccino † & est notandum,
quod hæc clausula non retardata est modifica-
ta ab alia immediatè annexa, ibi: Ita tamen,
quod Titularis non teneatur de proprio, nec quoad eius
personam, sed pensionarius ex fructibus Abbatia pen-
sionem consequi valeat, ut ponderauit Rota coram
bon. mem. Coccino in hac causa 8. Iulij 1638. Su-
spensio verò petitorij in hoc iudicio retinen-
dæ non impedit prosecutionem petitorij intē-
tati ab altera parte, quæ se possidere non præ-
tendit, † Nec ideo sententiam super petito-
rio latam nullam reddit, ut respondet Rota de-
cis. 349.

cis. 149. nu. 2. vers. nam licet de iure sit par. 1. diuers.
 & Seraph. dec. 1433. vers. 3. non videtur, & penes Bu-
 rat. dec. 337. num. 11. vers. hoc enim interdictum, &
 seq. & in Aquilana pensionis 5. Decembris 1642. co-
 ram Reuerendiss. Salamantino S. nec dicatur Iudicem
 non potuisse; Immo cum non appareat suspen-
 sionem petitorij, ante sententiam A. C. emanasse,
 quæ ipso die citationis ad sententiam facta
 25 fuit, & sententia præcessisse præsumitur Acchil.
 dec. 37. de appell. Seraph. dec. 1115. num. 1. & in
 omnem euentum cum pensionarius prius de-
 disset articulos in petitorio, nec titularis de
 eius possessione contenderet suspensio senten-
 tiam in petitorio, non retardabat, ut fuit dictum
 in max allegata Aquilana.

Quæ dicebatur de subreptione, & obreptione
 commissionis Urbani respectu dictæ clau-
 sulæ, Ita quod Abbas non teneatur de proprio, &c.
 26 non subsistunt, & neque in Curia id admittitur
 propter faciliem recursum ad Principem pro
 moderatione, & declaratione rescripti Aegid.
 dec. 230. Seraph. dec. 594. ex n. 1. & dicta clausula
 27 per Papam concessa, non videtur restricta per
 Signaturam Regentis Iustitiam faciat iuxta dec. 932.
 Seraph.

Ex quibus motiuis Domini recesserunt à
 decisis vtraque parte informante.

R. P. D. B I C H I O.

Auentionen Saluiani.

Luna 3. Iunij 1648.

ARGVMENTVM.

Saluianum tunc competit quando tria copulati-
 uè concurrunt, nempe creditum cum hypote-
 ca, possessio debitoris de tempore obligationis,
 & possessio Rei conuenienti, & vno ex dictis tri-
 bus requisitis deficientibus immissio denega-
 tur. Verum quia Saluianum cessat concurren-
 te, præscriptione, ideò in præsentì decisione, an
 & quando præscriptio impedire possit immis-
 sionem in vim vtilis Saluiani interdicti, erudi-
 te tractatur.

SVMMARIVM.

- 1 Immissio vigore Saluiani interdicti, quando denegari non solet.
- 2 Obligatio Cameralis porrigitur etiam ad damna, & interesse.
- 3 Obligatio Cameralis includit in ventre bonorum debitoris hypothecam.
- 4 Hypoteca ex quibus uerbis in instrumentum appositis censeatur inducta.
- 5 Præscriptio inchoare non potest stante mala fide debitoris.
- 6 Præscriptio an currat contra mentecaptos.
- 7 Præscriptio, non nocet fideicommissario, cui fideicommissum nondum apertum fuerat.
- 8 Præscriptio contra heredem creditoris, ne intentare possit Saluianum, quando currere incipiat.
- 9 Præscriptio impeditur, ac interruptitur ex sola citatione legitime executâ.
- 10 Præscriptio interruptitur ex quocumque actu, &

interpellationibus etiam extrajudicialibus.

- 11 Continuationem possessionis ciuilem allegare non potest tertius, cum pendeat ab animo, & voluntate possidentis.
- 12 Libri Officialium publicorum non probant contra tertium.
- 13 Possessio Rei conuenienti probata remanet ex substantiatione litis in iudicis administris.

DECISIO CCIV.

NI SI scuta 400. auri solis gratis sibi mutua-
 ta à Nicolao Tertulli, Franciscus de Sece-
 llas restitueret, ut promisit infra annum ven-
 didit ex nunc, prout ex tunc eidem creditori
 medietatem vnius colonie pro pretio, quo
 æstimatur ab A. Estimatores publicis cū pro-
 missione euictionis, ac defensionis sub obli-
 gatione Camerali de anno 1574. Et quoniam
 nec restitutum mutuum, nec tradita Colonie
 venditæ, vacua possessio aliquando fuit, pu-
 rificato per obitum filiorum Nicolai credito-
 ris secutum de anno 1614. eiusdem Nicolai fi-
 deicommissio ad fauorem Francisci Tertulli,
 idem vigore, tam dicti fideicommissi, quam
 cessionis reportatæ ab Hectore confideicom-
 missario iudicium mouit anno 1618. contra
 Gabrielem Bellum tertium possessorem Castri
 de Roas olim possessi à Francisco de Seccas
 debitore quod prosequutum vsque ad annum
 1623. cum ob varia impedimenta filuisset diu
 fuit reassumptum nunc 1631. atque iterum
 de anno 1638. ac tandem diffinitum in parti-
 bus de anno 1646. per sententiam latam ad fa-
 uorem Hæctoris Belli herede prædicti Gabriel-
 lis absolutoriam ab impetitis saluo iure acto-
 ris rectius agendi.

Appellauit Actor ab hac sententia ad hoc
 Sacrum Tribunal, & commissa mihi causa,
 appellationis petijt sibi concedi immisionem
 ex vtili Saluiano interdicto in possessione Ca-
 stri supranominati ab Hectore aduersario nunc
 possessi, tam pro sorte principali scut. 400. auri
 quam pro damnis, & interesse. Vnde propo-
 sui hodie dubium, An sit danda immissio, quæ
 1 denegari & non solet probato debito cum hy-
 potheca, ac possessione, tum debitoris de tem-
 pore motæ litis, Menoch. de adipisc. remed. 5. nu. 161.
 & seqq. Rota dec. 491. num. 6. penes san. mem. Greg.
 XV. dec. 407. num. 1. p. 5. recent. & alijs sapissime.
 Creditum autem cum hypotheca vitum est
 probari satis ex publico Instrumento vallato
 2 obligatione Camerali, & quæ porrigitur etiam
 ad damna, & interesse, Rota dec. 197. num. 5. de-
 cis. 389. num. 12. dec. 549. num. 6. inter impress. apud
 Cenc. de cens. dec. 275. num. 3. apud. Zacch. de oblig.
 3 Camer. & & includit in ventre bonorum debi-
 toris hypothecam, Zacch. de obligat. Cam. q. 31.
 num. 8. Barz. dec. 108. num. 29. Buratt. dec. 905.
 4 num. 2. inductam & etiam explicitè ex verbis
 Instrumenti, ibi, & pro obseruatione supradictorū
 obligauit se, & omnia eius bona presentia, & futura,
 Bursatt. consil. 39. num. 37. Ceph. consil. 41. nn. 19. Ri-
 min. sen. consil. 299. num. 10. & 12. lib. 2.

Neque sublatæ dici potest præscriptione nā sub-

subducto tempore vitæ Francisci debitoris anno 1578. defuncti, qui dum vixit Castrum possedit, & cum sciret se esse debitorem præscriptionem inchoare non poterat obstante eius mala fide, *cap. vigilanti, cap. si diligenti, cap. fin. de præscript. Buratt. decis. 436. num. 5. Rota inter recen. decis. 164. num. 3. par. 2. subducto etiam tempore vitæ filiorum Nicolai creditoris anno 1614. mortuorum contra quos cum essent mente capti currere præscriptio non potuit, quia pupillis æquiparantur gloss. in l. 2. verbo ad agnatum, Cod. curat. furios. Bald. in l. fin. nu. 2. C. in quibus causis Montesperel. cons. 181. num. 2. & seqq. Odd. de restit. in integr. par. 2. quest. 90. num. 10. Cyriac. controu. 329. num. 70. & seqq. Et dato quod cucurrisset ea non tamen noceret actori, cui fideicommissum creditoris nondum apertum fuerat, Soccin. iun. consil. 52. num. 3. lib. 4. Gabr. de præscript. conclus. 13. num. 11. & 13. Fusar. de subsistit. quest. 528. num. 4. & seqq. Canaler. decis. 213. num. 7. Reuerendiss. Vrgellen. decis. 426. num. 7. Rota inter rec. decis. 558. num. 7. & seqq. par. 5. & in Romana de Mellinis 15. Iunij 1644. coram R. P. D. meo Cerro S. obiectum.*

Non adest tempus idoneum præscriptioni, cuius tamen initium desumi debet ex die qua fideicommissarius sciuit bona hypothecata à tertijs possessoribus possideri iuxta opinionem, quam alijs relatis amplexa est, *Rota decis. 407. num. 17. & 18. par. 5. recent. in Spoletana saluiani 3. Julij 1639. coram ban. mem. Merlino, in Ciuitatis Castelli saluiani 18. February 1641. coram R. P. D. meo Royas in Bonon. census 4. May. 1643. coram R. P. D. meo Ghislerio, & sequitur Cancer. nariar. resolut. tom. 1. cap. 15. sub num. 55. ex ea autem die Franciscus fideicommissarius iudicialiter conuenit Gabrielem, cuius Hector aduersarius, est hæres vniuersalis, & ab anno 1618. vsque ad annum 1623. multa acta iudiciaria contra eundem Gabrielem fecit Instrumentum crediti, & articulos etiam producendo crediti seriem continentes, perque saltem negari non potest quin deducta fuerit ad notitiam rei conuenti scientia crediti hypothecarij, & per consequens inducta mala fides, tamen quæ præscriptionem impedit, ac interruptit, siue resultet ex sola citatione legitimè exequuta l. sicut ibi nisi in indicio postulatione deposita subsequuta fuerit conuentio, l. cum notissimi in princ. ibi: idest etiam per solam conuentionem C. praser. 30. uel 40. ann. Bald. in d. l. sicut in prima lect. sub num. 5. versic. nisi subsequuta citatione, & in add. num. 3. & in lect. nona num. 3. Buratt. decis. 8. numer. 1. siue tamen ex quocunque alio actu, & interpellationibus etiam extraiudicialibus, Felin. in cap. illud numer. 7. & 8. de præscript. Balb. eod. tract. par. 6. q. 4. nu. 36. Put. decis. 385. nu. 1. lib. 3. in corr. Coccin. decis. 362. num. 2. Buratt. dec. 457. num. 3. Rota in recent. decis. 57. num. 26. & seqq. decis. 94. num. 22. & seqq. decis. 191. in fin. par. 7.*

Non tamen probatur possessio debitoris de tempore contractæ obligationis nam in id affertur solum instrumentum homagij, quod ille occasione huius Castri præstitit Reu. Cam. Apost. anno 1555. à quo tamen præsumptam possessionis ciuilibus continuationem vsq; ad tempus hypothecæ contractæ de anno 1574. allegare non potest tertius qualis est actor cum

pendeat ab animo, & voluntate possidentis, de qua tertius attestari non valet, *Abb. in cap. cum ad sedem num. 16. de restit. spoliat. Alciat. de præsumpt. reg. 2. præsumpt. 21. sub numer. 9. versic. iudic. Menoch. eod. tract. lib. 6. præsumpt. 64. sub num. 38. vers. existimo Lotther. de re benef. lib. 3. quest. 11. num. 87. Canaler. decis. 531. num. 5. & fuit dictum in Elnen. Canonatus 5. May 1603. coram Cardinali Lancelotto.*

Nec releuat ass. solutio Canonis ab eodem debitore facta de anno 1575. tamen quia de eo non constat, nisi ex libro vice Tdesausarij, qui non probat in præiudicium Hectoris rei conuenti habentis causam mediata non à solutente, sed ab Alemanno eius fratre, *Menoch. de arbit. cas. 91. num. 25. & 26. seqq. lib. 2. de retin. remed. 3. sub numer. 570. Imol. consil. 96. in fine, Soccin. consil. 208. num. 2. lib. 2. Afflicti. decis. 305. sub num. 13. tum alijs à moderno Patauino de script. prin. lib. 4. tit. de lib. ration. Gabell. num. 12. & seqq.*

Idcirco licet recens tamen possessio rei conuenti ex sustentatione litis iunctis adminiculis probata remaneat, *Pacif. de salu. inspect. 1. cap. 9. nu. 6. & 7. Rota apud eundem dec. 19. num. 2. dec. 26. num. 16. & apud Cenc. de censib. decis. 489. num. 2. nihilominus ob non probatam possessionem debitoris de tempore hypothecæ, Domini censuerunt denegari esse petitam immissionem ipso tantum actore informanto, &c.*

R. P. D. GHISLERIO

Postea Episcopo IMOLEN.

Monasterien. Canonatus.

Mercurij 10. Iunij 1648.

ARGVMENTVM.

Beneficia in Germania, quæ mensis vacationis expressionem non requirunt, quam exposcant ætatem ad obtinendum Canonatum præscis concludit decisio.

SVMMA RIVM.

- 1 Litteræ Apostolicæ iustificatæ executionem habent paratam.
- 2 Expressio mensis, in quo vacavit beneficium an sit necessaria.
- 3 Expressio mensis non requiritur in beneficijs iuxta concordata Germania.
- 4 Beneficia in Germania intra tres menses à die vacationis notificari debent Ordinario.
- 5 Persona loquentis non venit in generali sermone.
- 6 Decretum irritans stante diuersitate non refertur ad omnia.
- 7 Aetas concludens probatur ex fide Parochi.
- 8 Assertio atatis certorum annorum non excludit asserentem maiorem atatem non habere.
- 9 Canonatus non habens ordinem sacrum requirit atatem annorum 22.
- 10 Canonatus in Cathedrali habere debet atatem requisitam ad Subdiaconatum.
- 12 Concil. Trident. sess. 24. de reformat. cap. 12. declaratur. & num. 9. cum seqq. ac etiam num. 13. & 14. pariter cum seqq.

- 15 *Stylus, & consuetudo Dataria seruari debet.*
- 16 *Canonicatus Germaniæ conferuntur etiam habentibus minorem aetatem. & sup. num. antecedentibus.*
- 17 *Expressio aetatis non importat dispensationem.*
- 18 *Dispensatio non suppletur per expressionem in litteris factam. & sup. num. 17.*
- 19 *Gratie nullæ non requiritur mentio.*
Nullum quod est nullum producit effectum. num. 19.

DECISIO CCV.

CONCESSA noua audiētia Theodoro Plettembergh aduersus decisionem sub die 28. Nouembris 1646. confirmatoriam duarum precedentium sub diebus 9. Decembris 1643. & 16. Ianuarij 1645. in hac noua positione fuit resolutum prout in alijs Ioanni Guilielmo Metternich prouiso à Sede Apostolica de Canonicatu, & Præben. Cathedralis Ecclesiæ Monasterien. esse dandam immissionem, quia litteræ Apostolicæ iustificatæ, † ob earum reuerentiam, & auctoritatem, habent executionem paratam *cap. si capitulo, ubi gloss. in verb. exequatur, de concess. præben. in 6. Menoch. de adipisc. remedi. ultim. num. 35. Mohed. decis. 13. ut lit. pend. Rot. in recen. decis. 192. num. 1. decis. 506. num. 1. & 633. num. 2. par. 1. & fuit sæpius decisum.*

Quod autem litteræ prouisionis Ioannis Guilielmi, etiam si in forma dignum sint iustificatæ, benè probatur ex deductis in dictis tribus decisionibus, in quibus fuit firmatum ipsum iustificasse narrata in litteris suæ prouisionis.

Supradictæ resolutioni, non obstat, quod in in dicta prouisione non fuerit facta expressio mensis Septembris, in quo obiit Adolphus Metternich, per cuius obitum vacarunt, Canonici, & Præben. supradicti: † Nam quidquid sit an talis expressio sit necessaria in terminis reservationis reg. 8. hodie 9. quæ vult fieri mentionem de mense, in quo articulo si beneficium verè vacauit in mense reservato, negatiuam sententiam sequitur *Gonzalez super reg. 8. gloss. 42. num. 49. 51. & 53. affirmatiuam.* verò amplexa fuit *Rota in Paderbonen. Canonici 29. Martij 1610. coram bon. memor. Coccino, quæ est decis. 79. num. 3. par. 4. recen. ubi declarando supradictam regulam, dicitur esse intelligendam quando beneficium vacat in mense reservato. Domini in hac propositione (vt antea in decis. sub die 28. Nouembris 1646. quæ reuidentur ex duabus responsionibus, in principio precedentis decisionis in hac causa 16. Ianuarij 1645. §. 1. datis) obiectioni reservationis, vnicam tantum amplectentes, consistentem, in eo, quod reservatio mensis Septembris non deducitur ex dicta regula, sed ex concordatis Germaniæ, per quæ mensis Septembris, expressè reservatur collationi Sedis Apostolicæ, nulla facta mentione primæ responsionis canonizantis opinionem *Gonzalez i. gloss. 32. † ex hac sola responsione censuerunt non ob stare, quod in dictis litteris prouisionis Ioannis Guilielmi non fuerit expressus mensis Septembris, in quo vt fuit dictum, Canonici, & Præben. vacarunt, in quibus terminis nunquam**

fuit decisum, necessariam esse expressionem mensis, quare, cum reservatio deducatur ex ipsis concordatis Germaniæ; quæ fuerunt excepta in ipsa regula reservatoria mensium, ibi, non tamen *S. R. E. Cardinalium, aut aliorum sub concordatis &c.* non applicatur necessitas expressionis mensis ordinatæ in ipsa regula reservatoria excipiente concordata huiusmodi, sicut ponderauit *Rota d. die 16. Ianuarij 1645. in §. quia quicquid sit vers. quæ nec etiam applicatur &c.* & in terminis de prouisione Apostolica beneficii spectante ad collationem Cardinalis, ex hac ratione exceptionis illorum in regula dixit *Rota in Burgen. Canonici 2. Iunij 1559. coram de Rubeis apud Garz. de benef. par. 5. cap. 1. num. 657. vers. tamen regula excipit &c.*

Minus subsistit, quod prouisio Apostolica nullius sit considerationis ex eo quod, non fuerit in partibus insinuata Ordinario, intra tres menses, iuxta dicta concordata Germaniæ, in quibus post distributionem mensium, expressè disponitur, quod ordinarij collatores, vel alij, ad quos beneficiorum dispositio pertinet de illis liberè disponere possint, quotiescumque non apparuerit intra tres menses à die notæ vacationis in loco beneficii, quod alicui de illo Apostolica auctoritate prouisum fuerit, quia intentio fel. record. Gregorij XIII. in sua Constitutione edita, de mense Nouembris 1576. relata apud Branden. ad concordata Germaniæ fuit excitare diligentiam prouisorum Apostolicorum, & arctius ligare manus Ordinariorum, † non autem irritare prouisiones Apostolicas, sicuti ex Mandol. & resolutione *Rote in Colonien. Canonici coram Bubal. & Branden. super concordatis Germaniæ firmatur in decisione, quæ reuidentur in §. quia placuit responsio, & coram bon. memor. Motmanno in Leodien. Canonici 2. Maij 1631. in §. non obstant deducta, tenuit pro validitate prouisionis Apostolicæ sufficere, quod illa emanauerit intra tres menses, stante dicta Constitutione declaratoria Greg. XIII. ratio est, quia dicta concordata, & Constitutio non dant formam, nec important necessitatem publicandi, sed solum desiderant dictam publicationem ad hoc, vt inferiores collatores non prouideant de eisdem beneficijs.*

Non obstat, decretum irritans appositum, in fine Constitutionis, quod cum ad omnia referatur amplectitur, quidquid contra ipsam Constitutionem gestum est; Etenim placuit responsio decisionis, quæ reuidentur in dicto §. quia placuit, in fine, nempe dictum decretum cadere solum super collationibus inferiorum collatorum, ibi, *decernentes, omnes & quascumque dispositiones ab eisdem collatoribus &c. & infra, ibi, necnon irritum, & inane quidquid secus super his ab eisdem collatoribus, aut quibuscumque alijs scienter, vel ignoranter contigerit attentari &c.* Nam verba illa, aut quibuscumque alijs, ex regula quod in generali sermone, † non venit persona loquentis, quam ad propositum adducit *Rot. decis. 206. num. 3. par. 1. diuers. non possunt referri ad ipsum Papam, attento præsertim, quod alià prius fuisset facta mentio, de collationi-*

tionibus Papæ, & deinde inferiorum collato-
 6 rum, † quodque inter vtrasque collationes
 militat rationis diuersitas, ob quam decretum
 irritans licet in fine Constitutionis appositum
 non refertur ad omnia præcedentia *Abb. in cap.*
Ecclesia vestra num. 5. de elect. & fuit dictum in Tar-
raconen. parochialis 10. Nouembr. 1634. coram Emi-
nentiss. Card. Panzirolo.

Quidquid dicitur de defectu ætatis Ioannis
 Guilielmi, quod de tempore suæ prouisionis
 sub die 7. Decembris 1641. non fuisset comple-
 tæ ætatis 14. annorum, tollitur ex facto dum
 per fidem Parochi constat dictum Ioannem
 Guilielmum de tempore datæ gratiæ, iam
 compleuisse annum 14. qui de iure communi
 pro obtinendo Canonatu sat est ex relatis in
 vltima decisione in §. unde cum sacrum Concil.
 &c. nec controuerti potest, quod tunc Ioannes
 Guilielmus prædictus dictam ætatem com-
 7 pleuerit, † attenta dicta fide, quæ concluden-
 ter probat ætatem, vt dixit *Rot. coram Seraph.*
decis. 1138. num. 2. coram bon. mem. Coccino inter eius
impress. decis. 334. num. 2. coram bon. mem. Buratto de-
cis. 116. num. 1. & 2. & in recent. decis. 709. num. 1.
par. 2. decis. 138. num. 2. & decis. 260. num. 14. par. 6.
 concurrentibus præsertim alijs in facto pon-
 deratis, & quamuis in prouisione Canonica-
 tus Ecclesiæ Maguntinæ, idem Ioannes Gui-
 lielmus falsus fuerit se esse constitutum in 16.
 anno suæ ætatis, tamen hæc confessio non ex-
 cludit, quod de eo tempore maiorem ætatem
 non haberet, cum non coarctet negatiuam, &
 8 assertio quod haberet tot annos, † non exclu-
 dit de necessitate, quod non potuerit plures
 habere, vt post *Cuman. conf. 91. num. 2. ante finem*
vers. quamuis enim, tradit Siluan. conf. 62. num. 28.
& Rota coram san. mem. Greg. XV. decis. 353. num. 3.

Non obstat, quod iuxta dispositionem Sa-
 cri Conc. Trident. sess. 24. cap. 12. de reformat.
vers. in omnibus verò Ecclesijs &c. Canonatus,
 & portiones in Ecclesijs Cathedralibus, ha-
 beant annexum aliquem sacrum ordinem, vt
 propterea in Ioanne Guilielmo pro obtinen-
 do Canonatu, & Præben. in Cathedrali Ec-
 clesia Monasterien. requireretur saltem ætas
 22. annorum, dum ad minus ad ordinem Sub-
 diaconatus promoueri debebat; quia etiam si
 respectu responsionis decisionis sub die 28. No-
 uembris præteriti in §. quia cum in Cathedrali, quod
 nec in terminis Conc. Trid. d. sess. 24. de refor-
 9 cap. 12. sit necessaria ætas 22. annorum † in
 Canonatibus Ecclesiarum, quarum Præben-
 dis Episcopus particulares ordines sacros non
 distribuit, ad quod fuerunt allegati. *Barbos. de*
poteft. Episc. par. 3. allegat. 60. numer. 70. vers. 2. vero
casu. Monet. de conseruat. cap. 5. num. 158. vers. quod si
Canonatus, & Rota in Vercellen. Canonatus prima
Februarij 1616. coram Remboldo in §. non obstat, &
 declaratio Sacræ Congregationis Eminentissi-
 morum Cardinalium Concilij Tridentini In-
 terpretum sub die 20. Martij 1627. Domini nō
 fuerint concordēs ea potissimum ratione,
 quod etsi ante distributionem ordinum dici
 non possit, Præbendæ annexum esse certum
 ordinem sacrum particularem, sit tamen an-
 nexus ordo sacer in genere; siquidem decre-

tum Sacri Concilij continet duos actus, alterū
 annexionis ordinis sacri in genere, quæ sequi-
 tur statim vi ipsius decreti, alterum annexio-
 nis certi ordinis in specie, qui expectat factum
 Episcopi in distribuendo: vnde licet antequam
 Episcopus distribuat, dici non possit, quod
 vni magis quam alteri Præbendæ sit annexus,
 potius hic, quam ille ordo sacer; vtiq; tamen
 statim annexus est in genere ordo sacer, itaut
 10 prouisus de Canonatu in Cathedrali, † de-
 beat saltem habere ætatē requisitam ad Sub-
 diaconatum; ita *Azor. institut. moral. par. 2. lib. 6.*
cap. 5. vers. verum ibi sed quicquid dicen. Lessius de
iustit. & iur. lib. 2. cap. 34. dub. 19. num. 106. qui (in-
 11 *quit) quod sacrum Concilium sua auctorita-*
 te † annectit omnibus sacrum ordinem in
 genere, & si velit ab Episcopo cum consilio
 Capituli designari, in particulari, quis, cui
 connecti debeat *Garz. de benef. par. 7. cap. 4. n. 20.*
cum seq. ubi sub num. 28. quod in Ecclesia, in qua
 nec ante Consilium, nec post fuit facta desi-
 gnatio, distributio, & annexio sacrorum or-
 dinum, & sic nullus ordo sacer Canonatui
 assignatus fuit, qui Canonatum, vel portio-
 nem consequi velit, debet esse Subdiaconus,
 vel saltem in ætate requisita ad Subdiaconatū,
 12 nempe quod attingat 22. suæ ætatis annū, † cū
 ad minus habeat annexum ordinem Subdia-
 conatus, ex decreto Concilij; & ibi refert plu-
 res declarationes Congregationis Sacri Con-
 cilij *Armender. in recopill. leg. Nauarr. lib. 1. tit. 20.*
l. 1. de ætat. num. 6. Quintanaduenas Ecclesiast. lib.
1. num. 11. Lotther. de re benef. lib. 2. q. 47. num. 38. &
lib. 3. quest. 27. num. 21. Barbos. in collectan. ad Con-
 13 *cil. d. cap. 12. num. 58. & de Canon. & Dignit. cap. 13.*
num. 9. vers. quod etiam, & num. 10. vbi declarat † se
 idem dixisse in tract. de poteft. Episc. d. allegat. 60.
num. 70. Campanil. diuersi iur. can. rubr. 7. cap. 6. sub
num. 26. circa fin. vers. hac siquidem, vbi refert de-
 14 *clarationem Sacræ Congregationis † Conci-*
lij P. Hoied. de benef. Compatibil. par. 1. cap. 24. sub
num. 16. ad med. vers. si autem in Ecclesia, eandem-
 que sententiam amplexa fuit *Rota penes Seraph.*
decis. 1138. num. 1. vbi nulla habita distinctione,
 an ab Episcopo fuerit certus ordo assignatus
 indefinitè dicitur, quod ætas ad Canonatum
 obtinendum absque dispensatione, ex disposi-
 tione Sacri Concilij Tridentini requiritur nō
 minor 22. annorum, quia ad Subdiaconatum
 tot requiruntur: Conuenerunt tamen & ap-
 probbrunt DD. alteram eiusdem decisionis
 responsionem, quæ fuit, quod ætas 22. anno-
 rum non requiritur in Canonatibus Ger-
 15 manicis ex Datarie consuetudine, & stylo, † quæ
 seruandum esse iux. tex. in cap. porrecta, ibi, cum
 igitur à Cancellaria, &c. de confir. util. vel inutil. di-
 xit in his terminis *Layman. Theolog. moral. lib. 4.*
tract. 2. cap. 14. num. 2. vers. & circa hæc, Barbos. de
poteft. Episc. allegat. 60. num. 70. in fin. ibi, vbi Ca-
nonatus solent esse, &c. Monet. de conseruat. cap. 5.
sub num. 159. vers. si vero alienibi modern. Tholetan.
annal. Iur. ann. 22. q. 2. man. 6. & ex eo prouiden.
 16 de Canonatibus Germanicis habentibus mi-
 norem ætatem per collationes factas minore-
 nibus, tollitur omnis scrupulus; vt in decis. in
 §. supradictis accedit stylus, &c. & Ioannes à Cochier.

in Com ment. super reg. 17. alias 18. de etate Canon. Cathedral. & Colleg. Eccles. num. 10. in fin. allegatus in decis. asserit dispositionem Concilij de etate in Cathedralibus nō esse vsu receptam in Ciuitate Leodij, quę est pars Germanię, & quod sufficit attigisse 14. etatis annum.

Nec contra dictum stylum potest allegari altera prouisio eiusdē Guilielmi de alio Canoniatu Cathedralis Ecclesię Maguntinę, pro cuius validitate pretenditur, ipsum expressisse suam minorem etatem, vt inde ex scientia. Papę diceretur ei concessa dispensatio, derogando Concilio Tridentino; quę expressio minoris etatis cum non sit in prouisione Canoniatu, & Pręben, de quibus agitur tacita derogatio Concilij non potest ex actu contrario prodesse, quia deest scientia Papę, in qua fundatur derogatio; cum enim in dicta prouisione narratum fuerit, quod in Ecclesia Maguntina hætenus facta, nō erat distinctio Prębendarum sacros ordines annexos habentium, iuxta formam decretorum sacri Concilij Tridentini; hinc patet narratiuam etatis facta non fuisse, ad effectum dispensationis, sed solummodo, vt facilius Papa ei conferret intelligens annexionem sacri ordinis deficere; Vltra quod aduerteñ est solam expressionem etatis non importare dispensationem, † sed omnino requiri dispensationem explicitam, tum ex dispositione cap. non potest, §. final. de præbend. in 6. tum quoque ex regula Cancellarię olim 50. nunc verò 51. † quemadmodum illius tenore relato firmat Gonzalez ad reg. 8. gloss. 15. num. 27. & seqq.

Neque quidquam facit, quod Io. Guilielmus in dicta sua gratia non expresserit, quod possidebat alterum Canoniatum in Ecclesia Maguntina; quapropter ob non expressionem obtentorum iuxta regulam Cancellarię 55. ibi alioquin gratiæ prædictæ nullæ sint &c. prouisio de Canoniatu, & Prębenda in Cathedrali Monasteriē est nulla, quia non probatur quod prouisio Canoniatu Maguntini sit anterior prouisione Canoniatu, & Pręben, de quibus agitur, & quod illum possideat, prout requiritur, vt respondetur in decis. in fin. sed quod tollit omnem difficultatem, non debuit fieri mentio d. Canoniatu Maguntini, quia illius prouisio, ob infantilem etatem prouisi erat nulla, & gratiæ nullæ non requiritur mentio; † quod enim nullum est nullū producit effectum, l. non putauit in princip. vers. non quauis, de bonorum possess. cont. tab. Rota coram Caputaq. decis. 301. num. 1. & 2. in recent. decis. 666. num. 3. par. 2. vbi plures aliæ adducuntur & dec. 733. num. 3. par. 4.

Vnde sublati in contrarium deductis DD. ex rationibus, de quibus supra vna cum alijs, de quibus in prædictis tribus resolutionibus in hac causa factis sub diebus 9. Decemb. 1645. 16. Ianuarij 1645. & 28. Nouembris 1646. vtraque parte audita pro eodem Guilielmo Maternich à Sede Apostolica prouisio responderunt.

R. P. D. PEVTINGERO.

Romana Fructuum Dotis.

Mercurij 10. Iunij 1648.

ARGVMENTVM

Clausula, si quid exequendum, licet sit iustificanda ex eisdem actis, tamen si corroborentur factę probationes ex nouis probationibus, istę non dicuntur novę probationes, sed factę in altera instantia. Pactum appositum in instrumento dotali, vt promissor dotis, ne teneatur ad fructus durante dilatione, tacitam fructuum dilationem.

S V M M A R I V M.

- 1 Debiti partem soluens, eo ipso debitum dicitur agnouisse.
- 2 Negatio copiosa non est admittenda.
- 3 Clausula, si quid exequendum, quid importet.
- 4 Produclio, quę sit ad corroborationem probationis iā factę, non dicitur noua probatio.
Sed prioris probationis corroboratio, & ideo retrahitur ad tempus prioris instantiæ.
- 5 Promittens aliquid soluere intra certum, illud est attendendum.
- 6 Repugnantia est euitanda in eadem oratione.
- 7 Dotis promissor, si vltra tempus dilationis, voluit teneri ad damna, & interesse, quid id importet.
- 8 Sub promissione damnorum, & interesse, veniunt fructus dotales.
- 9 Dotem promittens, dum fecit pactum vt durante dilatione conuenta non tenetur ad fructus.
Sequitur, quod terminata dilatione, voluerit teneri ad fructus dotales. & num. 10.
- 10 Ad tempus prohibitum, post tempus censetur permissum.
- 11 Fructus dotales, vt debeantur, quid sufficiat.
- 12 pro Dotalibus fructibus debetur prioritas, quę concessa reperitur ipsi Doti.
Præiudicium, quod competit sorti, competit etiam fructibus. num. 12.
- 13 Hypotheca expressa pro fructibus dotalibus, incipit ab ipsa die contractus.
- 14 Hypotheca expressa pro fructibus dotalibus promissis postcertum tempus, adueniente tempore. Ipsa hypotheca retrahitur vsque ad diem contractus constitutionis dotis. & verior opinio.
- 15 Quidquid sit dicendum quoad hypothecam tacitam.
- 17 Obligatio Cameralis porrigitur ad omnia, & singula etiam enunciatiuē apposta in instrumento.
Quod procedit quoque etiam si accessoriē aliquid sit promissum. num. 17.
- 18 Hypotheca expressa extenditur ad omnia, & singula expressa in instrumento dictę hypothecę.
- 19 Hypotheca legalis quoad solutionem fructuum dotis, quoad anterioritatem, incipit à die morę.
Anterioritas, quoad fructus dotales, attenditur de Iure à die morę. num. 19.
- 20 Fructus dotales possunt taxari ad rationem septem eum dimidio, per statutum.
- 21 Pacta ad diuersa non sunt extendenda.

DECISIO CCVI.

CVM A.C. contra Prosperum, & alios de Riccijs postetiores creditores bon. memor. Ducis Alexandri Sfortiæ, qui nonnullas pecuniarum summas cum solita obligatione de restituendo prioribus, & potioribus, & ad omne mandatum, Domini receperant pro fructibus dotilibus scut. 10. millia ab anno 1622. usque annum 1637. necnō pro fructibus aliorum scut. 5000. vigore decisionis Rotalis coram Reuerendissimo Salamantino sub die 27. Maij 1641. esecurium mandatum relaxauerit ad instantiam D. Ducissæ Strozziæ tanquam filia, & hæredis q. Ducis Balneoli eius Patris creditoris anterioris dicti Ducis Alexandri causa appellationis mihi commissâ, Domini hodie responderunt mandatum esse exequendum. Quia nullitas contra dictum mandatum appositâ non productionis Instrumenti obligationis, seu promissioni dotis cessât ex facto dum mandatum originaliter relaxatum cōtra Ducem Sfortiam iustificatur ex Instrumento tunc in eiusdē Notarij, qui erat actuaris causæ actis producto. Et aliud mandatum contra Riccios relaxatum non opus habebat productionem Instrumenti, cum sufficeret productio dicti primi mandati, stante stylo Tribunalis A.C. qui maximè locum habet, quando reus conuentus, vt hic, ꝑ soluendo partem debiti eo ipso debitum agnouit *l. si cui res, ff. leg. 2. l. siquidem, vers. si verò certum, C. de transact. Dec. conf. 618. num. 2. Grat. discep. 524. num. 38. & duobus seqq. Reuerendiss. Vrgellen. decis. 324. numer. 4. & 5.* Quo facto productioni Instrumenti remisisse videtur: unde quatenus in secunda instantia,

1 debitum ꝑ negetur, negatio talis est captiosa, & sufficeret tunc produci Instrumentum ad effectum exequendi mādatum iam relaxatum licet ab eo causâ appellationis commissâ fuerit cum clausula, *si quid exequendi*, quæ iustificationem ex eisdem actis requirit, quia,

2 productio, quæ fit ad ꝑ corroboracionem probationis iam antea factæ non dicitur noua, sed

3 retrahitur ad acta prioris instantiæ, ꝑ & semper attenditur. *Cesar de Grass. decis. 20. num. 11. de probat. Rota decis. 272. num. 6. coram Gregor. XV. & ibi Add. num. 9. & coram Reuerendiss. Vrgellen. decis. 172. num. 7. ac in Tiburtina Prætorum 5. Iulij 1638. coram bon. mem. Buccabella, & in Ariminea Molendini 1. Iulij 1640. coram R. P. D. meo Bichio.*

4 Iustitia verò dicti mandati resultat ex ipso instrumento promissionis dotis, in quo D. Dux Sfortia dicta scut. 10. mil. necnon alia scuta, 5000. expressè promittit infra decennium soluere ꝑ quod tempus decennij intelligendum est respectu totius summæ, vt interim tamē quo-

5 libet anno soluantur scut. 500. ne ꝑ in eadem oratione repugnantia contineatur, *libi repugnātia ff. de reg. iur. & promissor dotis ultra tempus dilationis voluit teneri ad ꝑ fructus*, dum promissit damna, & interesse cōtenta sub clau-

6 la alijs, &c. in forma obligationis Cameralis. *Rota dec. 187. num. 12. dec. 549. sub nu. 6. apud Cent. de censib. dec. 140. num. 2. dec. 275. num. 3. apud Zacc.*

7 *de oblig. Camerali*, sub qua ꝑ promissione dam-

norum, & interesse venire fructus dotales pluribus allegatis dixit in puncto *Rota in Romana pecuniaria 4. Iulij 1618. coram bon. mem. Card. Fabricio Verospio impressa apud Zacc. de oblig. Camer. decis. 244. num. 4. secundum ultimam impressionem.*

9 nam ipsum pactum ne ꝑ ad fructus teneatur, durante dilatione, tacitam fructuum promissionem includit post dilationem expiratā ducto augmento à limitatione temporis, quæ

10 operatur, vt prohibitum ad tempus post ꝑ illud censeatur permissum, vt per *Menoch. consil. 151. num. 49. vers. non obstat quartum, Surd. dec. 75. num. 2. & seq. Rot. in Romana, seu Perusina Censur 12. Decembris 1644. §. prout coram R. P. D. meo Bichio*, ex quibus luculenter patet quod etiam

11 ex ipsius Ducis promittentis ꝑ mente comprehensua promissio dotis includat fructus lapso tempore dilationis, & interesse dotis, quod sufficit, vt ad propositum *Ioannes Francisc. de Ponte decis. 34. sub numer. 38. & magis in puncto Gratian. discept. 53. num. 7.* Pro quibus fru-

12 ctibus, quia petuntur ex contractu, ꝑ & obligatione promissoris dotis competit eadem, prioritas temporis, quam dabat ipse cōtractus pro sorte, vt probat text. in *l. Lucius, ff. qui potior. in pign. habeantur. Nagus. de pignor. par. 5. memb. 1. sub num. 14. Io. Francisc. à Ponte conf. 76. num. 22. lib. 1. Mastrill. decis. 119. num. 11. Capic. Latro decis. 16. nu. 1. Rota in Romana Saluiani 2. Ianuarij 1645. §. pen. coram R. P. D. meo Bichio*, horumque fructuum expressa hypotheca incepit ab ipso die cōtractus, itaut creditor ex ea die sit anterior, & præferri debeat alijs creditoribus postea

13 creatis, non ꝑ solum respectu sortis principalis, sed etiam respectu fructuum dotalium, quamuis illi promissi fuerint in diem, & in casum non solutionis sortis, nam die adue-

14 niente hypotheca expressa retrahitur ꝑ ad primam diem contractus, vt in terminis promissionis fructuum, seu vsurarum in diem, & in casum non solutionis sortis tradit *Nagus. de pignor. 1. membr. 5. par. num. 14. vers. ex quibus, Felician. de Censib. tom. 1. lib. 3. cap. 5. nu. 18. & 19. Mant. de tacit. lib. 14. tit. 46. num. 9.* quicquid sit ꝑ in hypotheca tacita, in qua contrarium tenet *Soccin. dicto conf. 41. reprobatus à Nagus. loco cit. testans de communi, & Felician. dicto num. 18. vers. ve-*

15 *rius*, dicit hanc opinionem esse veriorem, & receptiorem, sicut enim obligatio Cameralis

16 in ꝑ Instrumento dotali contenta porrigitur ad omnia, & singula etiam enunciativè appositâ, & accessoriè promissâ. *Rota decis. 270. n. 3. decis. 273. num. 7. apud Zacc.* ita etiam expressa

17 hypotheca in eodem ꝑ instrumento, & obligat. Camer. contenta comprehendit. *Barz. dec. 108. num. 29. Buratt. decis. 905. num. 2. Rot. in Rom. Saluiani 3. Iunij 1641. coram R. P. D. meo Verospio.* Et contraria procedunt quando fructus, seu vsuræ dotis non debentur ex conuentione, sed ex dispositione iuris ob moram non soluen-

18 tis, tunc enim earum anterioritas ꝑ incipit à die moræ, qua deberi inceperunt, vt benè vtrumque casum distinguendo declarat *Mantic. de tacit. lib. 14. tit. 46. sub num. 9. vers. sed hoc sane.* Hic verò obligatio ad fructus dotales non desumitur per dictam Ducissam à statuto, sed

19 lege

lege; sed à supradicta promissione Ducis Alexandri, licet quantitas ad rationem septem cum $\frac{1}{2}$ dimidio à Statuto defumatur, *Rata decis. 773. num. 6. part. 1. diuers. decis. 146. numer. 10. decis. 255. num. 3. part. 1. recent. decis. 137. num. 9. coram boni mem. Coccino.* Cui taxæ non obstat pactum soluendi fructus ad rationem scut. 5. respectu scut. 5. mil. in limine dispositionis, 21 soluendorum, $\frac{1}{2}$ vel aliorum 10. mil. à socru soluere promissorum, quia hoc pactum non extenditur ad reliquum dotis à D. Duce promissum, vt satis abundè omnibus contrariis denuò recantatis respondendo comprobatur *decis. sequuta in hac eadem causa sub die 27. Maij 1641 coram Reuerendiss. Salamantino S. sexto, quæ quidem, cum duobus seqq.*

Quare cum supradictum mandatum A. C. ab obiectis contra eius validitatem, & iustitiam fuerit defensum DD. censuerunt illud esse exequendum vtraque parte, &c.

R. P. D. M E L T I O,

Postea Reuerendissimo Episcopo PAPIEN.

Romana Societatis Lignorum.

Mercurij 10. Iunij 1648.

A R G V M E N T V M.

Praxis Notariorum A. C. Auditoris Camerae in adnotandis scripturis partibus accomodatis in quodam peculiari libro cum receptione quietantiae eius, cui accomodatio fit, remanet in hac decisione probata, ad hoc, vt Notarius, qui eam adnotationem facere omisit, & dicatur in dolo, & ad exhibitionem earumdem scripturarum teneatur.

S V M M A R I V M.

- 1 Exhibere libros ille tenetur apud quem eorum probatur existentia dolo de interesse petentis.
- 2 Restitutio probatur per accomodationem eiusdem rei alteri factam.
Privatio presupponit habitum. num. 2.
- 3 Notarius scripturas partibus accomodans ipse tenetur eorum restitutionem procurare.
- 4 Restitutio in parte probata, verificatur in totum si nunquam residuum fuit à parte petiti, neque altera pars ad illius restitutionem conuenta.
- 5 Notarius non praesumitur officium suum neglexisse.
- 6 Notarius partibus scripturas accomodans earum quietantiam in particulari libro adnotasse praesumitur. Notarius omittens adnotare in libro scripturas partibus accomodatas dicitur in dolo. num. 6.
- 7 Probatio efficax illa dicitur contra quam stat praesumptio iuris.
- 8 Praesumptio iuris transfert onus probandi contrarium, & quidem concludenter in Aduersarium.
- 9 Relatio Periti censetur facta ex sola inspectione librorum in ea specificatorum, non autem ex libris qui veniunt ex mera interpretatione, & sub generalitate verborum.

DECISIO CCVII.

IN hac causa sub 31. Ianuarii praeteriti fuit resolutum Augustinū Theulum teneri ad exhibitionem librorum de quibus agitur dum illorum existentia apud ipsum probata fuit ex productione in eius officio facta sub die 28. Februarij 1622. Interesse illorum de Lercariis petentium talem exhibitionem nec fuit controuersum. Huic tamen resolutioni minimè acquiescente Theulo, fuit illi concessa noua audiētia, & reposita sub hac die causa, fundamenta decisionis DD. confirmarunt. Quod autem Theulus teneatur dd. libros exhibere, 1 docto de existentia apud ipsum, $\frac{1}{2}$ & de interesse petentiū huiusmodi exhibitionem vltra allegatos in dicta decisione firmavit, *Rot. decis. 97. num. 1. post 2. volum. conf. Farinac. decis. 370. eodem num. penes eundem, & in Affisien. pecuniaria 11. Martij 1613. coram Manzanedo.*

Neque ob stare visum fuit, quod post exhibitionem in dicto officio eorumdem librorum, illi peruenerint ad manus Io: Vincentij Lercarij, qui illos accommodauit Oddo 23. Ianuarij 1637. à quo fuerunt deindè ipsi Lercario sub die 26. Martij eiusdem anni restituti, vt apparet ex Apoca relata in *Summar. Theuli numer. 1.*

- Quia cum appareat, quod postea de anno 1641. sub die 2. Aprilis vnus ex eisdem libris fuerit à Theulo accommodatus Lercario ex apoca relata in dicto eius *Summ. num. 5.* hinc certa resultat probatio restitutionis ab ipso 2 Lercario factae Notario, $\frac{1}{2}$ qui dictum librum commodare non potuisset nisi prius praecessisset illius restitutio, *l. traditio, ff. de acq. rer. dom. l. filius, C. de donat. Bero. conf. 207. num. 63. lib. 3. Surd. confil. 94. num. 23. Rot. decis. 271. nu. 3. vers. quia restitutio, & in recent. decis. 209. num. 22. part. 4. tom. 2.* quæ sanè restitutio praesumitur, vt ex integro facta fuerit, scilicet de omnibus libris antea commodatis Lercario. Tum quia ille tenebatur omnes restituere; Tum quia Theulus ex propria obligatione tenebatur illos omnes 3 repetere, $\frac{1}{2}$ eorumque integram restitutionem procurare iuxta expressam dispositionem Constitutionis san: mem: Pauli V. super reform. Tribun. Urb. Bullar. non. par. 3. in ordine 31. fol. mihi 277. sub rub. 1. de Notarijs, S. 34. Custodiant Notarij diligenter scripturas omnes, &c. pro qua recuperatione eo accuratius idem Theulus insistere debebat, nam libri non fuerant à Lercario producti, sed ab Oddo eius Aduersario, vt constat ex actis, dicto *Summ. Lercarij num. 1.* & dum ab eo tempore citrà Theulus nullos vnquam 4 alios libros à Lercario reperijt, $\frac{1}{2}$ nec ad eorum restitutionem illum conuenit, ex his sanè resultat legitima praesumptio integrae restitutionis, *Becc. conf. 168. num. 8. vers. ex hac autem obseruantia, & plur. seqq. Mascard. de probat. conclus. 1318. numer. 26. vers. quāto probatur, & seq. Menoch. praesumpt. 135. lib. 3. Surd. decis. 105. nu. 10.* maximè cum non sit praesumendum Notarium officium suum negligere voluisse illud 4 quæ $\frac{1}{2}$ fecisse, quod de iure per ipsum faciendum erat ad tradit. per Bart. in l. damni la prima, S. Sa-

S. Sabini sententia, ff. de damn. infect. Cranett. conf. 22. num. 5. & 149. nbm. 12. Cephal. conf. 9. num. 16. lib. 1. & conf. 359. num. 71. & seqq. lib. 3. Turrett. conf. 15. num. 5. 6. & 24.

Confirmantur supradicta ex perpetuo, & inueterato stylo Notariorum describendi in particulari libro nuncupato, Accommodatorum, omnes scripturas, atque libros quoscunque apud eorum acta existentes cum receptionibus eorum, qui accommodantur, in quo pariter adnotantur restitutiones, quæ de illis fiunt, ut testantur omnes Curiales ex fide exhibita per ipsum Theulum in eius Summ. num. 9. vnde cum dicti libri fuerint sapientius eidem Lercario accommodati, ut ex eius Summ. nu. 3. & Theuli nu. 10. inde resultat, vel quod Theulus idem quoque seruauerit cum Lercario, dum illi dictos libros accommodauit, vel si id facere omisit, ut contra eum iuris præsumptio vigeat, L. d. d. l. si procuratorem, S. dolo, ff. mandati, Cranett. conf. 97. nu. 6. vers. tertio dico, & seqq. Surd. dec. 598. num. 16. vers. culpa autem, & dec. 221. numer. 20. vers. & dicitur in dolo, Afflict. dec. 13. num. 17. vers. quinta coniectura est, Cyriac. cent. 84. numer. 11. vers. sed solitum omittens, & seqq. quæ dicitur effici-
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
1000

Non obstat, quod libri fuerint ex decreto Signaturæ ad domum R. P. D. Fisci causæ Ponentis pro concordando facto asportati de anno 1637. quia terminata de anno 1640. eiusdem causæ discussione in illo tribunali, ut apparet ex Summ. Theuli num. 1. credendum est ipsum fuisse deinde sollicitum pro illorum recuperatione, quæ in effectu facta probatur ex accommodatione vnins ex dd. libris per eundem Theulum postea facta sub die 2. Aprilis 1641. ipsimet Lercario.

Minus releuat prætenso Theoli deducta ex relatione Philippi de Aste ultimi Periti, in cuius quarta & vltima partita ista præcisa leguntur verba: *E così dico, e dichiaro, &c.* & paulò inferis, *sopra li libri di detto negotio*, ex quibus inferitur, quod de anno 1636. omnes libri ad societatem spectantes fuerint consignati eidem Philippo ad effectum reuidendi, alijs peritorum præcedentes relationes, quia ex eadem relatione optimè colligitur eidem Philippo fuisse tantummodo consignatos libros in hoc tribunali exhibitos, videlicet *Libro Maestro H. vers. la partita prima Libro I. & Libro de ricordi vers. la seconda partita.* inter quos cum non reperiantur libri controuersi ex quorum defectu tam relatio præfati Philippi, quam aliorum peritorum non fuerunt adhuc visæ perfectæ, Vnde cum dicta relatio Philippi nul-

lam prorsus mentionem faciat de libris controuersis, & amissis, censendum est illius relationem fuisse factam ex sola inspectione librorum in ea specificatorum, non autem ex libris, qui veniunt ex mera interpretatione, & sub generalitate verborum, *L. qui liberis, S. hac verba, ff. de vulg. vbi Bart. circ. fin. & Alex. nu. 11. Imol. in l. si quis filium, S. final. ff. de acq. hered. Surd. conf. 417. num. 2. Alex. conf. 173. num. 6. lib. 5.*

Et ita vtraque parte, &c.

R. P. D. C E L S O.

Postea Eminentiss. D. CARDINALI.

Auenionem Attentatorum.

Mercurij 10. Iunii 1648.

ARGVMENTVM.

Magistralis est decisio ad intellectum rescripti Signaturæ habentis causam pro appellabili ad hoc, ut acta medio tempore gesta dicantur attentata, quod nempe hoc intelligatur vbi appellatio fuit simpliciter admissa, secus si cum clausula suspensiva executionis.

S V M M A R I V M.

- 1 Attentata dicuntur omnia gesta post appellationem.
- 2 Sententia lata in possessorio non recipit appellationem suspensiuam.
Egidiana habet locum etiam in Ciuitate Auenionensi. num. 2.
- 3 Causa simpliciter per Signaturam commissa efficit omnia medio tempore gesta esse attentata.
- 4 Causa simpliciter per Signaturam commissa intelligitur ad vtrumque effectum deuolutiuum, nempe. & suspensiuum.
- 5 Protestatio facta cum clausula, citrà consensum in iurisdictionem, non inducit recessum ab appellatione.
- 6 Actus qui non sonat in agere, sed tantum in pati non importat renunciationem appellationis.
- 7 Commissio simpliciter operatur causam fuisse appellabilem.
- 8 Possessio in praiudicium appellationis capi non potest, nec quidquam in causa innouari.
- 9 Clausula, cum facultate manutenendi quem de iure, non facit causam appellabilem.
Clausula, cum facultate manutenendi quem de iure, impedit executionem faciendam, factam autem non retractat. num. 9.
- 10 Clausula, si quid exequendum, non facit causam appellabilem. & num. 9. pro intelligentia.
Clausula, si quid exequendum, impedit executionem faciendam, non tamen renocat factam. num. 9. & 10.
- 11 Clausula, alteri qui ad legitimam, non facit appellabilem. & super num. 9. pro intelligentia.
Clausula, alteri qui ad legitimam, executionem fieri vetat, factam autem non renocat. num. 9. 10, & 11.
- 12 Mantentio conceditur pro purgatione attentatorum.
- 11 Attentatorum renocatio habet vim retinenda possessionis.

DECISIO CCVIII.

POSSESSIONEM captam per Isabellam, vnacum omnibus inde sequutis, censuerunt Domini esse attentatam; & ideo Thomæ dandam esse manutentionem; Nam, cum omnia prædicta gesta fuerint post diem 21. Iunij 1647. qua die per eundem Thomam appellatio interposita fuerat, & à vitio attentatorum nullo modo excusari possunt, l. unica in princ. ff. nihil in nou. appell. interpret. l. sciendum, ff. de appellation. recipien. l. appellatione, C. de appellatio. cap. dilectis 55. vbi etiā gloss. verb. exequendam, & cap. ex parte 67. eodem tit. Rot. decis. 691. num. 1. part. 3. recent. & in Vrbenetana bonorū 26. Ianuarij 1624. coram Vbaldo.

Non obstat, quod dicta sententia, tanquam lata in possessorio, non esset appellabilis ratione Constitutionis Egidianæ; & quam habere locum in Ciuitate Auenionensi, firmavit Rot. coram Verallo, decis. 226. part. 1. & testantur Add. ad Moed. decis. 5. alijs 47. lit. A. vers. Item Ciuitatem Auenionensem de Constit. Pontan. de spol. lib. 4. cap. 3. num. 42. in fin. vers. Ideoque porrecta, Scacc. de appell. lib. 3. cap. 2. quest. 7. limit. 6. membr. 3. num. 9. Pacif. de Salu. in sp. 4. cap. 2. num. 24. Marchesau. de Commissio appellat. in possess. Salu. part. 1. §. 2. numer. 5. fol. 997.

Nam, quicquid sit de prædicta opinione, quam acriter impugnat Contard. de moment. poss. verb. Egidiana. quest. 3. num. 5. & seqq. Cessat difficultas in præsentī casu, ex quo Signatura censuit, causam esse appellabilem, dum illam simpliciter mihi commisit. & Vnde retrotrahitur ad diem grauaminis, perinde, ac si ab initio admilla fuisset, & omnia medio tempore gesta dicuntur nulla, & attentata, Gard. in Clem. 1. col. 4. quest. 3. vers. sic etiam de sent. & re in stat. Lancellott. de attentat. part. 2. cap. 12. limit. 6. num. 36. & seqq. & præsertim num. 44. & part. 3. cap. 24. quest. 31. num. 9. & 10. Rot. coram Durano decis. 96. num. 4. decis. 191. num. 5. & 6. & decis. 240. num. 3. Melanitana Marefciallatus 10. Ianuarij 1643. coram Reuendiss. D. meo Decano; Viterbien. fideicommissi, seu attentatorum 13. Maij 1644. coram R. P. D. meo Cerro, & in Verulana beneficiorum 3. Ianuar. 1645. & Bononien. attentatorum 18. Iunij eiusdem anni coram eodem, Toletana matrimonij 20. Iunij 1642. coram R. P. D. mea Corrado, & in Astoricens. Parrochialis 26. Iunij 1647. coram R. P. D. Arguelles.

Nec facit, quod rescripta Signaturæ sint intelligenda prout de iure; Nam, dum causa fuit commissa simpliciter, debet intelligi ad vtrumque effectum & suspensuum scilicet, & deuolutiuum; itaut, attento effectu suspensiuo, quicquid actum fuit, dicatur attentatum, not. in Vrbenetana bonorum 27. Martij 1624. coram Vbaldo, in Mantuana inrispascendi 28. Iunij 1628. coram Virili, & in Maguntina heredit. 1. Aprilis 1639. coram R. P. D. Carillo, & penes Posth. de manutenen. decis. 246. num. 8. & 9.

Prætenso verò, quod fuerit ab appellatione recessum, mediautē protestatione de mensē Aprilis præteriti, nullo modo videtur subsistere; & Tum quia fuit facta cum clausula præseruatiua; Citra consensum in Iurisdictionem. cap. Sollicitudinem in fin. vers. sed si verbo;

Part. X. Recent.

ibique Franch. num. 5. 16. & seqq. de appellatio; Alex. conf. 130. nu. 14. vers. quia respondeo, & numer. seqq. lib. 4. Surd. conf. 35. nu. 11. & 12. modern. Casenaten. de Citation. cap. 6. nu. 149. & cap. 9. nu. 136. dixit Rot. decis. 500. num. 7. & 8. part. 1. in recent.

Tum etiam, quia non continet; nisi simplicem electionem domicilij, ad quod citationes transmitti deberent, quatenus contingeret ipsum citari, & sic cum actus non sonet in agere, & sed tantum in pati, non potest importare renunciationem appellationis, neque consensum in Iurisdictionem, Soccin. conf. 104. num. 25. lib. 4. Add. ad Cappellam Tholos. dec. 194. nu. 4. vers. undecimo fallit, Gabr. de appellat. concl. 2. num. 23. Scacc. eodem tractat. quest. 17. limit. 2. sub num. 27. & seqq.

Non vrgent decisiones in cōtrarium adductæ, quia non loquuntur, quando appellatio fuit admilla simpliciter; sed solum quando Signatura transtulit executionem, rescribendo cum clausulis suspensiuis, nempe cum facultate manutenendi quem de iure, vel si quid exequendum, & similibus, & qui termini sunt valde diuersi. Nam in primò casu habet causam pro appellabili, vt notat Imol. in cap. sua nobis num. 4. vers. secus videretur de appellation. Alex. conf. 77. eodem num. vers. principali fundamento lib. 2. Rot. penes Posth. de manutenen. decis. 522. num. 10.

Et ideo in præiudicium appellationis interpositæ non poterat & capi possessio, aut quicquam innouari, cap. venientes 19. de iureiur. Bero. conf. 116. num. 10. lib. 3. Grat. conf. 123. nu. 9. lib. 1. Rot. coram san. mem. Gregor. decis. 326. num. 6. & in recent. decis. 503. num. 2. part. 1. & decis. 210. num. 4. & 397. num. 1. part. 4. tom. 2.

In secundò verò casu non facit causam appellabilem; & sed tantum suspicatur de validitate executionis, & propterea impedit executionem faciendam, non autem factam reuocat, vel retractat, prout de clausula cum facultate manutenendi quem de iure, firmavit Rot. dec. 305. nu. 15. & seqq. par. 6. rec. Et de clausula, si quid exequendum, & conciliando decisiones in contrarium allegatas, dictum fuit in Ariminen. domus 7. Maij 1635. coram Reuendissimo D. meo Decano, cum alijs per Add. ad Buratt. decis. 231. num. 6. & 7. & per Marchesau. de Commiss. tom. 1. fol. 706. num. 146. & Et de clausula, alteri qui ad legitimam, in Romana Dotis 2. Iunij 1636. coram R. P. D. meo Ghislerio.

Firmatis attentatis, pro illorum reuocatione venit concedendum & mandatum de manutenendo, iuxta praxim in Rota receptam, vt in decis. 15. nu. 5. post Pacif. de Salu. Bareu. seu nullius pecuniaria 24. Ianuarij 1646. coram R. P. D. meo Cerro, & in Oriolen. Decanatus 25. Iunij 1646. coram R. P. D. Corrado; Cum talis reuocatio habeat & vim retinendæ possessionis, vt bene per Oldrad. conf. 206. num. 4. vers. nunc autem, Rot. in Perusina domus 23. Ianuarij 1612 coram Coccino, cū alijs in Taurinensi. Parochialis 20. Decemb. 1647. coram me.

Et ita decisum fuit vtraq; parte informante.

REVERENDISS. P. D. CERRO.

Sacre Rotæ DECANO.

Caietana Bonorum.

Mercurij 10. Iunii 1648.

A R G V M E N T V M.

Emphiteusis Ecclesiastica concessa pro se, hereditibus, & successoribus quando restringatur tantummodo ad heredes sanguinis, et descendentes ab inuestitis, ita ut nec minus possit deueniri ad manus Monasterii pro sola fructuum commoditate durante vita Monachi, quamuis esset capax bonorum in communi, et quando dicatur transitoria ad extraneos, non minus fusa, quam clare explicatur.

S V M M A R I V M.

- 1 Emphiteusis Ecclesiastica, finita generatione ad Ecclesiam reuertitur, nec transit ad extraneos licet sit concepta pro hereditibus, & successoribus, & quando fecus non. & 7.
- 2 Emphiteusis Ecclesiastica concessa pro hereditibus, & successoribus, restringitur ad hereditibus sanguinis & descendentes ab inuestitis.
- 3 in Emphiteusi Ecclesiastica, pactum renouandi, & clausula ad habendum ac in perpetuum &c. non tribuunt facultatem renouandi, nec alienandi in extraneos.
- 4 Clausula ad habendum ac in perpetuum &c. in Emphiteusi Ecclesiastica appositæ quando non possunt extendere concessionem ultra personas expressas.
- 5 Beneplacitum Apostolicum non præsumitur obtentum ex lapsu triginta annorum, nisi simul concurrat obseruantia concessionis.
- 9 Emphiteusis Ecclesiastica concessa Clerico, pro se hereditibus, & successoribus, non restringitur ad heredes sanguinis, sed transit ad extraneos.
- 10 Et quid si recepta fuerit etiam pro fratre qui uti laicus habere poterat descendentes.
- 11 Emphiteusis non dicitur deuoluta ob lineam finitam, si adhuc extaret aliqua femina Montalis, & commoditas bonorum remaneret penes Monasterium intellige ut num. 12.
- 13 Emphiteusis Ecclesiastica non transitoria ad extraneos non potest retineri à Monasterio pro sola fructuum commoditate, durante vita Monachi etiam si esset capax bonorum in communi amplius ut numer. 14.
- 15 Bona Emphiteotica, quando à Monasterio acquiri non possunt, nec minus ad effectum vendendi personæ habili, & estimationem consequendi.
- 16 in Emphiteusi Ecclesiastica prohibitio alienandi, comprehendit non solum alienationem per contractum sed etiam per ultimam voluntatem.
- 17 Bona Emphiteotica dicuntur deuoluta si fuerint relicta Ecclesie.
- 18 Bona emphiteotica bene dicuntur deuoluta ob lineam finitam, si Monasterium nec minus durante vita Monachi, potest illa retinere.
- 19 Linea dicitur finita si ultimus ex ea emisit professionem in aliqua Religione.

20 Sententia intelligitur, & declaratur secundum libellum, & petitionem agentis.

21 Deuolutio bonorum emphiteoticorum petita ex duplici causa si Iudex in sententia unam tantum expresserit, in dubio, alteram quoque præsumitur declarasse.

22 Clausula omni meliori modo combahendit omnem modum meliorem etiam non expressum, quo alius sustineri potest.

D E C I S I O C C I X.

DECISIONEM sub die 3. Decembris 1646. coram me * emissam in præsentis disputatione DD. confirmarunt. Quia omnia validitate sententiæ non amplius ab altera parte in dubium reuocata, iustitia patet repetito
1 quod agitur de emphiteusi Ecclesiastica, quæ finita generatione ad Ecclesiam reuertitur, nec ad extraneos transit licet concessa pro hereditibus, & successoribus, † cum in hac materia verba huiusmodi extendantur solum ad heredes sanguinis, & descendentes ab eisdem inuestitis ex latè deductis in 1. decis. vers. Iustitia verò est evidens.

3 Nec contrarium † suadent pactum renouandi de 29. in 29. annos, & clausulæ, ad habendum, ac in perpetuum; Quia ut pariter responsum fuit in dicta decisione intelliguntur iuxta naturam contractus cui adiunguntur, indeque in emphiteusi Ecclesiastica non tribuunt facultatem renouandi, nec alienandi in extraneos, ut latè deducitur in Mediolanensi Bonorum 30. Maji 1633. coram bon. me. Merlino quæ est decis. 211. à num. 7. cum pluribus seq. par. 6. recent. cum alijs relictis in 1. decis. ubi ulterius fuit animaduertum.
4 præfata facilius admittenda, † cum nec solemnitas fuerat adhibita, nec impetratum Beneplacitum Apostolicum sine quibus huiusmodi clausulæ non possunt extendere concessionem ultra personas expressas, ex autoritatibus ibidem cumulat.

5 Præsumptum autem † Beneplaciti Apostolici non oritur ex lapsu 30. annorum dum non probantur factæ alienationes in extraneos, & præfato tempore obseruatæ. Receptum enim est solum cursum temporis non inducere præsumptionem Beneplaciti, aliarumque solemnitarum nisi simul concurrat obseruantia concessionis, ut respondit Rota apud Pat. decis. 7. d. præsum. coram bon. mem. Coccino decis. 301. nu. 2. & 3. cum alijs in Perusina Reintegrationis 13. Iunii 1644. coram B. P. D. meo Royas, & in Compostellana Parochialis 10. Feb. 1645. coram R. P. D. meo Verospio vers. quia cum ex tit. circa fin.

Et proinde non applicantur decisiones in contrarium adductæ. Decisio enim 294. par. 2
6 rec. repet. par. 3. in ord. 286. † Loquitur de concessionem habente explicitam facultatem alienandi in extraneos quæ multum mouit Dominos ut ibidem n. 6. † in altera vero 548. par. 8. recent. aderat Beneplacitum Apostolicum, & ostendebantur alienationes factæ extraneis, ut numer. 11. 16. & 17. Decisio vero Cardin. Causal.
8 293. loquitur † in inuestitura nullam habente probationem, quæ concurrat in casu nostro, &c.

encl.

eneruat vires præcedentium clausularum, ut respondit *Rota* in *Fero sempronien. emphiteusis* coram b. mem. *Merlino*, qua est decis. 74. num. 3. cum seq. par. 6. rec. cum alys in 1. decis. vers. quod sine difficultate cum vers. seqq.

Minus vrgent duæ coniecturæ ponderatæ in contrarium. Prima enim quod bona de quibus agitur, deuenierint in Flaminium, & Fabritium successione cuiusdem Marii Velloni cum permissione, & consensu eiusdem Monasterij Cassinensis directi Domini, cessat ex facto, cum Monasterium non approbaucrit Marii successione sed de nouo locauerit, & concesserit, ibi, *hodie præfatus D. Germanus Procurator locauit, & de nouo concessit præfato &c. ac ibi, & titulo locationis, ac de nouo concessionis præfata &c.* Secundo vero ex eo, quod concessio stipulata fuerit à Flaminio pro se, suisque hæredibus, & successoribus, qui tamen cum esset clericus descendentes habere non poterat sed solos hæredes extraneos, nihil releuat dum inuestitura fuit ab eodem Flaminio recepta etiam pro Fabritio fratre qui vti Laycus habere potuit Descendentes. Adducta, autem præsumptio foret efficax si solum in extraneis concessio verificari posset, ut tradunt *Clar. in §. feudum q. 74. num. 4. Card. de nomin. emphi. lib. 2. q. 20. num. 37. & plures aly relati per Fusar. de substit. q. 339. num. 42. & 44.*

Demum si nihil obstat quod Fabritius decesserit relicta vnica filia fæmina Moniali Capoccina, qua existente declarari non potuit esse factum locum deuolutioni ob lineam finitam cum saltem eius vita durante commoditas bonorum, de quibus agitur remaneret penes Monasterium, ut trad. *Bald. in cap. post. cessio- nem numer. 14. de probat. Anchar. consil. 420. numer. 1. & seqq. Bursatt. consil. 60. numer. 34. Sanchez. in præcept. decalog. tom. 2. lib. 7. capit. 15. num. 34.*

Quia omisso an sufficienter probetur existentia dictæ filiae, & an obstat dispositio *S. Com. Trid. sess. 25. cap. 3. de regul.* Loquentis tantum de Capuccinis, non autem de Monialibus.

Placuit responsio quod obiectum procedit, vel in emphiteusi priuatorum, ut tradit *Ias. in l. 2. num. 400. C. de iur. emph.* vel in emphiteusi Ecclesiastica concessa etiam pro extraneis, & cum solemnitatibus requisitis, in quibus terminis loquuntur supra allegati, & præter illos primus omnium tradit *Bald. in auth. ingress. in 2. lect. num. 37. vers. quæro ergo C. de sac. sanct. Eccles. alyq. relati per Corbul. de emphiteu. tit. de caus. priu. ob mort. ciuil. num. 6. cum plurib. seqq. Rota in rec. dec. 261. nu. 7. par. 1. & coram bo. me. Burat. dec. 394. n. 5.*

Secus si verò emphiteusi Ecclesiastica non transitoria ad extraneos, & in qua, prout hic, deficiunt solemnitates requisitæ, & Beneplacitum Apostolicum, Hoc enim casu etiam si Monasterium esset capax bonorum in communi, nihilominus bona in ea comprehensa ab ipso non prætendi, nec minus retineri possunt pro sola fructuum commoditate durante vita Monachi, ut secundum veriore, & cōmunio- rem sententiam firman- t *Odeffre. in d. auth. ingressi sub n. 10. C. de sac. sanct. Eccl. ibique Alber.*

Par. X. Recent.

& *Castr. nu. 54.* quos refert, & sequitur in punctualibus terminis pro veritate respondens, *Bursatt. conf. 199. a num. 8. usque in fin. lib. 2. cum deq; approbarunt Corbul. ubi supra sub numer. 4. vers. Bursattus tamen, & Fulgin. de iure emph. tit. de success. in bon. emph. q. 14. num. 3. vers. & licet. ac sic distinguendo responsum fuit in Bonon. bonorum 7. Iunij 1647. coram R. P. D. meo Meltio, & nec releuat quod saltem, & 27. Martij præteriti coram R. P. D. meo Verospio.*

Quæ nullam in proposito recipiunt dubietatem, quo ultra legalem per relationem ad antiquas inuestituras, quæ adest etiam explicita contrahentium prohibiti- o ne bona relinquantur, & deueniant ad aliam Ecclesiam ex vi enim huiusmodi duplicis prohibitionis fuit penitus interdicta omnis, & quæcūque potentia alienandi dicta bona usque ab initio, ita ut nullo vnquam tempore, & ad nullum effectum illa à Monasterio possint acquiri, & apud ipsam retineri *§. Sanctissimus Auth. de alien. emph. Imol. in §. filius fam. §. diui, vers. extra glos. & ibi Alex. nu. 2. circa med. ff. de legat. 1. Simon. de Prat. conf. 54. n. 45. & 6. Bursatt. d. conf. 199. num. 11. vers. non puto. & num. 43. vers. 3. Doctores, alysq. relatis firmatur in d. Bononien. Bonorum coram R. P. D. meo Meltio vers. 15 qua prohibitio, Nec minus quæ ad effectum vendendi personæ habili, & æstimationem consequendi, cum huiusmodi pactum, & contrahentium prohibitio resistat principio acquisitionis, ut distinguendo opinionem *Specul. tit. de locat. §. nunc aliqua num. 143. firmavit Rota apud S. me. Gregor. decis. 529. num. 10. in recent. d. dec. 211. nu. 31 cum plurib. seqq. par. 6. & in alys in d. decis. relatis §. Immo cum in antiquis.* Nullatenus subsistente, quod per huiusmodi prohibitionem censetur duntaxat prohibita alienatio per contractum non autem per ultimam voluntatem, seu hæredis institutionem, quia verior, & cōmunior est opinio, quod in emphiteusi Ecclesiastica prohibitio omnem casum alienationis comprehendat etiam hæreditariæ institutionis, alteriusque ultimæ voluntatis, ut in terminis consulendo firmat *Aldobra. d. conf. 40. sub n. 9. vers. cum igitur lib. 1.**

Hinc igitur subsistit pariter alterum decisionis fundamentum quod scilicet deuolutio sit omnino clara, & inuitabilis, ex quo bona de quibus agitur fuerunt relicta Ecclesiæ in quam uti manus mortuas bona Ecclesiastica deueniri non possunt, nedum attentata iuris dispositione, ad notan. *cap. 1. de alien. feud. sed etiam ob prædictam contrahentium prohibitionem ex deductis ibidem §. sed ulterius, cum seq.*

Ideo- que non refragatur quod sententia de Partibus declare- t esse locum deuolutioni ob lineam finitam. Quia dum Monasterium non potuit hæc bona retinere, nec minus durante vita Monialis propter naturam emphiteusis Ecclesiasticæ ad extraneos non transitoria ex superius deductis. Vtique linea dicitur finita, quia filia Fabritij habetur pro naturaliter mortua, cum hoc casu mors ciuilis ob emissam professionem æquiparatur naturali, secundum *Barth. in auth. si qua mulier C. de sacros. Eccl. D. D. communiter in cap. in presentia de probat.*

T 3

Alex.

Alex.conf. 13. num. 1. lib. 3. Paris.conf. 65. num. 7. lib. 2. Corbul. ubi supra dicit. de caus primat. ob mort. ci- mil. num. 1.

Tamen ex duplici capite in prima instantia fuit petita deuolutio bonorū, de quibus agitur, primo scilicet ob lineam finitam, secundo ex quo bona peruenerunt ad manus mortuas. *Sum. Monasterij praterita positionis n. 2. † Vnde cum sententia intelligatur, & declaretur secundum libellum, & petitionem Agentis, ad trad. per Aym.conf. 188. num. 1. Cresc. dec. 6. nu. 2. de sent. & re iudic. Card. Seraph. decis. 640. numer. 1.*

21 Licet † Iudex in corpore ipsius sententiæ expresserit dumtaxat causam lineæ finitæ, nihilominus censi debet declarasse deuolutionē etiam ex secundo capite petitionis, vt illi sententiā conformaret; prout in dubio præsumitur, per ea, quæ tradunt *Aym. & Card. Seraph. 22 in locis sup. allegatis. Accedente præsertim † clausula, omni meliori modo, ibidem apposita, quæ comprehendit omnem modum meliorem, quo sententiæ sustineri potest etiam non expressum. Ruin.conf. 9. nu. 9. lib. 5. Acchil. decis. vnic. de verb. signific. Rota in recent. decis. 553. numer. 20. par. 1. & in Senogallien. Prædij 28. Iunij 1645. coram R. P. D. meo Merlino, vers. Attendi etiam.*

Et ita vtraque, &c.

Decisio ista emanata sub die 3. Decemb. 1646. coram eodem Reuerendissimo Cerro Decano. est decis. 427. part. 9. tom. 2. recent.

R. P. D. C E L S O,
Postea Eminentiss. CARDINALI
Placentina Beneficij.

Lunæ 15. Iunij 1648.

ARGVMENTVM.

Beneficium præsumitur liberæ collationis, & illius status, an possit dici immutatus ex prouisione de illo facta à Capitulo cum confirmatione Vicarij, & possessione subsecuta, erudite resoluitur. Valor beneficij in literis Apostolicis expressus per non excessum, ex quibus remaneat iustificatus, clarè demonstratur.

SVMMA RIVM.

- 1 Beneficium præsumitur liberæ collationis.
- 2 Beneficium probatur esse liberæ collationis ex visitationibus factis,
- 3 Beneficij status, & qualitas probatur ex collationibus factis tam per Sedem Apostolicam, quam per Ordinarios.
- 4 Beneficij status quando non possit dici immutatus per collationem de eo factam à Capitulo cum subsecuta possessione.
- 5 Collatio beneficij, quæ non apparet effectuatæ nihil operatur.
- 6 Laudum, quod non iustificatur ex actis, & habet contra se obseruantiam contrariam, non est habendum in consideratione.
- 7 Episcopus non potest sine auctoritate Apostolica de-

clarare de Iurepatronatus beneficium, quod erat liberum.

- 8 Litteræ Apostolicæ quando apparent iustificata habere executionem paratam, & prouiso competit immis- sio ad instar l. fin. C. de adict. diu. Adr. tollen.
- 9 Obitus optime probatur ex partita Libri Mortuorum per Parochum formiter extracta.
- 10 Valor beneficij per non excessum in litteris Apostolicis expressus, quando iustificatus remanet per testium depositum.
- 11 Valor beneficij adminiculatur ex locationibus bonorum dicti beneficij, percutientibus tempus vacationis.
- 12 Valor beneficij iustificatur ex narratiua eiusdem valoris facta in aliis præcedentibus prouisionibus Apostolicis.
- 13 Beneficium, quod sit grauatum annua pensione, iustificatur ex qualicumque probatione.

DECISIO CCX.

DENEGATA ex capite irrelevantiæ D. Dominico Nicellio petita remissoria, vt tandē Reuerendissimus Episcopus iam senio penè confectus possit post longam litem peruenire ad terminationem causæ, dubium proposui, An sententia Rotalis esset cōfirmanda, vel infirmanda, & Domini sine difficultate transierunt in affirmatiuam, cum validitas sententiæ non possit controuerti, & iustitia euidentè appareat ex decisionibus in causa factis, in quibus firmatum fuit, beneficium controuersum Hospitalis S. Lazari esse eidem Episcopo adiudicandum, litterasque Apostolicas suæ prouisionis tamquam iustificatas esse exequendas.

- 1 Etenim, † non solum pro libertate beneficij, ac statu eius collatio viget præsumptio iuris, de qua in cap. omnes Basilica, & cap. nullus, 16.
- 2 quest. 7. † Verum etiam probatio facti deducta, & ex pluribus Visitationibus, nempe de anno 1482. 1579. & 1617. Rot. coram Seraph. decis. 780. num. 1. & 2. coram Duran. decis. 24. num. 5. & fuit dictum in Mediolanen. decimarum 7. Decemb. 1618. coram Andrea.
- 3 Et † ex collationibus, & prouisionibus vti de libero per spatium 200. & vltra annorum, tam per Sedem Apostolicam, quam per Ordinarios pro tempore factis, & effectum sortitis Sum. Episcopi à num. 14. per totum num. 28. Ex quibus probari qualitatem, & statum beneficij notat Felin. in cap. in nostra, num. 43. de re-script. Aretin. conf. 63. num. 5. vers. sed tamen, Rota decis. 22. de probat. in antiq. Put. decis. 413. num. 7. lib. 1. Seraphin. decis. 950. num. 2. & decis. 1227. n. 3. & fuit dictum in Lucana Iurispatr. de Podijs 20. Novembris 1620. coram Coccino, & in recent. decis. 57. num. 9. & seqq. par. 6.
- 4 Neque † ex prouisione facta de anno 1597. à Capitulo Florentiolarum in personam Abbatis Vrsij cum confirmatione Vicarij Placentini, & possessione subsequuta potest dici mutatus huiusmodi status; nam illa non solum dedit causam liti, sed etiā postea de anno 1598. prouisus fuit de dicto beneficio ex eadem vacatione tamquam de libero Cardinalis Sannes-

sius

ſus tunc Præſatus, qui illud poſſedit uſque ad obitum, ut plenè deductum fuit in deciſionibus in cauſa factis, & ultimo loco in diſputatione remiſſoria ſub die 29. Maij præteriti coram me, & in *Vrgellen. Parochialis* 13. Ianuar. 1606. coram Marcomontio.

5 Aliæ ꝑ verò prætenſæ electiones vel loquuntur de Hoſpitali Florentiolar, non autem de Hoſpitali S. Lazari Ciuitatis Placentiæ, vel nullo modo docentur effectuatæ, & ſic non veniunt attendendæ. *Rota coram Put. deciſ. 136. lib. 3. Mantie. deciſ. 322. num. 8. Durand. deciſ. 226. in fine, & in recent. deciſ. 39. num. 3. & deciſ. 124. num. 5. par. 3.*

6 Nec ꝑ releuat laudum latum ab Epifcopo Placentino de anno 1438. & per Capitulum acceptatum; Nam cum illud non iuſtificetur ex actis, & habeat contra ſe obſeruantiam contrariam non eſt habendum in conſideratione. *Rota coram Durand. deciſ. 56. num. 6. & latè firmatum fuit coram R. P. D. meo Ghiflerio 23. Ianuarii 1647. S. neque poteſt, & coram R. P. D. meo Arguelles 11. Decembris eiufdem anni, S. prout nec releuat.*

7 Maxime ꝑ quia non potuit Epifcopus ſine licentia, & auctoritate Papæ præiudicare Eccleſiæ declarando de Iurepatronatus beneficium, quod erat liberum, ut notat *Calder. conſ. ult. de Iurepatr. Garz. de benef. par. 5. cap. 9. n. 129. Caputaq. dec. 128. num. 4. par. 2. & in recent. dec. 421. num. 3. in fin. par. 2. & deciſ. 27. num. 5. par. 4. tom. 2.*

Vnde ceſſat ex prædictis iure eligendi prætenſo à Capitulo, rectè pronunciatum fuit ad fauorem Reuerendiſſimi Epifcopi pro executione litterarum Apoſtolicarum: ꝑ Nam quando illæ apparent iuſtificatæ, executionem paratam habent, & prouiſo competit immiſſio ad inſtar l. final. C. de edict. Diu. Adr. toll. *Mohed. deciſ. 13. ante finem, ut lit. pend. Burratt. deciſ. 435. num. 1. & in recent. deciſ. 585. num. 18. par. 5. & latè deductum fuit in Bonon. Archipreſbyteratus 23. Martij præteriti coram R. P. D. meo Corrado.*

Iuſtificatio autem euidentè apparet ex deductis in deciſionibus factis in præſenti cauſa, ꝑ ſiquidem vacatio beneficii per obitum Alexandri ultimi poſſeſſoris extra Romanam Curiam ſequutum de mēſe Decembris 1641. probatur nedum ex teſtibus, & ex confeſſione partis, ſed etiam ex partita libri mortuorum per Parochum formiter extracta, quæ optimè probat *Modern. de re benef. lib. 3. quæſt. 10. num. 45. Rota coram ſanct. mem. Greg. deciſ. 78. num. 2. ibique Add. littera A. Burratt. deciſ. 563. num. 1. Illerden. Canonizatus 4. Decembris 1623. coram Pironano, & dec. 700. num. 4. par. 1. in recent.*

10 Valor ducatorum 150. ꝑ per non exceſſum remanet iuſtificatus ex teſtibus formiter examinatis, quorum quartus, quintus, & ultimus rectè deponunt per modum negatiuum expreſſum in eiſdem litteris, & reddunt rationem ſui dicti, & uti informati. *Seraphin. deciſ. 974. num. 1. & in recent. deciſ. 160. num. 3. par. 2. & deciſ. 583. num. 7. & ſeq. par. 4. tom. 3.*

11 Et eorum ꝑ depositio adminiculatur ex locationibus bonorum eiufdem beneficii percutientibus tempus vacationis. *Burratt. dec. 411.*

12 num. 3. ꝑ & ex narratiua eiufdem valoris facta

in duabus præcedentibus prouiſionibus Apoſtolicis. *Casar de Graſſ. deciſ. 3. num. 2. & ſeqq. de probat. Mantie. deciſ. 81. num. 2.*

13 Quod ꝑ beneficium ſit grauatum annua penſione ſcut. 150. ad fauorem R. P. D. Caſtellani deponunt quatuor teſtes ſeruatis ſeruandis examinati, & ex iſdem probatur etiam, quod obtenta non excedant ducata 24. de Camera, Penſiones verò 90. cum tamen ad dictum effectū ſufficiat qualis qualis probatio. *Rota dec. 572. num. 4. par. 1. recent. & dec. 10. num. 5. par. 2. & penes ſanct. mem. Greg. d. deciſ. 84. n. 3. & 4.*

Et ex his, & alijs rationibus deductis in deciſionibus factis in cauſa, quæ etiam hodie Dominis placuerunt, Epifcopo ſolo informante, reſolutum fuit pro confirmatione Sententiæ Rotalis.

REVERENDISS. P. D. C E R R O.

Sacra Rotæ DECANO.

Romana Reſidui dotis.

Lunæ 15. Iunij 1648.

A R G V M E N T V M.

Hæres ſi habet ſcientiam creditorum ſicuti poſterioribus ſoluere non poteſt, ita prohibetur eius tutor, qui ſoluendo poſterioribus tenetur de proprio. Creditor anterior quando poſſit pecuniam poſteriori creditori ſolutam ab eo reuocare.

S V M M A R I V M.

- 1 Tutor habens ſcientiam anteriorum creditorum, ſi ſoluit poſterioribus ſine cautione de reſtituendo tenetur de proprio.
- 2 Scientia creditorum probatur ex inuentario. Inuentarium contra conſcientem, illiusque hæredes plenè probat num. 2.
- 3 Scientia creditorum probatur lenioribus probationibus. & num. 4. in fine.
- 4 Epiftoſa deducta ad probandam obligationem requiritur quod contineat expreſſam promiſſionem.
- 5 Creditor poſterior exigens à ſuo debitore, quando teneatur anteriori reſtituere, & quando non. num. 15.
- 6 Emptor ſoluens creditoribus ſibi in liſta assignatis, poſſitne moleſtari per alios.
- 7 Anteriorum creditorum ſola ſufficit ſuſpicio, ut hæres non poſſit poſterioribus perſoluere.
- 8 Creditor anterior licet in diem, vel ſub conditione præfertur poſteriori puro, & libero.
- 9 Obligatio in diem non tribuit actionem antè aduentum diei.
- 10 Creditor in diem rectè agit, ut adueniente die ſibi ſolnatur.
- 11 Creditor in diem petit aſſecurationem bonorum ſtare timore occupationis eorundem bonorum per poſteriore creditem.
- 12 Fruſtus per tutorem exacti penes ipſum extare præſumuntur.
- 13 Mandatum contra bona debitoris relaxatum executioni demandatur contra tutorem rationem non reddentem.

14 *Pecunia in hereditate existente non suffragatur indicatio bonorum ad hoc, ut creditores ex illis satisfiant.*

Creditor non cogitur recipere stabilia ubi pecunia in hereditate existit. num. 14.

16 *Creditor posterior recipiens à debitore pecunias, illas anteriori creditori privilegiato restituere tenetur. & de materia vid. sup. num. 5. 15. & infra n. 17.*

17 *Creditores duo privilegiati, si unus exegit alteri restituere non tenetur, quamvis anteriori.*

Privilegia conquassantur inter pariter privilegiatos. num. 17.

DECISIO CCXI.

ANNO 1634. R.P.D. meus Bichius tunc A.C. in Civilibus Locumtenens relaxavit mandatum executivum contra bona hereditaria J. Alexandri Morelli, ad favorem DD. Marcelli Gherardi, & Agnetis de Rosis pro fectis 2. mill. iisdem debitis occasione residui Dotis q. Beatricis Morellæ ipsorum communis matris, sed cum ulterius petissent illud exequi contra bona propria Francisci, & Margharitæ filiorum, & heredum dicti Alexandri debitoris, huiusmodi exequatur denegavit, facta tamen per ipsos heredes ad favorem dictorum creditorum cessione iurium contra R.P.D. Carolum Perbenedictum eorum tutorem, qua cessione facta R.P.D. Argelus anno 1639. illos per sententiam definitivam absoluit. Unde cum creditores obtinuerint committi mihi causam tam contra dictum D. Tutorem, quam contra D. Catharinam eius sororem omni appellatione remota, Dubitavi, An præfatum mandatum esset exequendum contra dictos Tutorem, & Catharinam, & in tertia propositione resolutum fuit esse exequendum contra R.P.D. Perbenedictum tantum.

Moti fuerunt Domini duplici fundamento; Primo scilicet, quia D. Perbenedictus habens certam scientiam huius crediti anterioris Marcelli & Agnetis, nihilominus persolvit dictæ D. Catharinæ creditrici posteriori fecta 3800. non procurata solita cautione de restituendo prioribus, & potioribus, stante enim dicta scientia liberè solvens posterioribus in præiudiciū anteriorum habetur perinde ac si non solvisset, & tenetur de proprio, ex theoric. Bart. in l. fin. §. si præfatum num. 1. ubi etiā Cast. num. 4. vers. glossa tamen, ceterique DD. C. de iur. delib. Thesaur. iur. quest. for. lib. 2. quest. 16. n. 17. Grat. discept. for. cap. 532. num. 5. & 7. Card. Seraph. decis. 1311. num. 3. & in similibus terminis aliis congestis responsum fuit in Romana quarti dotalis 19. Iunii 1645. coram me, §. non obstat, vers. cum quia Anticij.

Scientia autem visa fuit concludenter probari, tam ex inventario bonorum hereditariorum Alexandri per ipsum confecto, ubi illos descripsit creditores hereditatis pro dicta dote scutorum 5. mill. & quod contra confessionem, illiusque heredes plenam facit probationem l. fin. vers. fin. autem, C. arbit. tutel. Bald. cons. 407. num. 5. lib. 1. Roman. cons. 102. sub num. 3. vers. cum itaque, Rota in Romana legatorum de Co-

lumna 37. Iannarij 1614. coram bon. mem. Sacratio, penes Merlin. de legitim. decis. 18. num. 6. in recen. decis. 96. num. 2. par. 7. & in Romana pratenfi fideicommissi de Fuschis, 18. Maji 1643. coram Reuerendiss. D. meo Decano, §. quo verò. Tum enim ex inhibitione illi personaliter præsentata die 3. Novembris 1627. ad instantiam Beatricis, & Matthiæ Gherardi eius secundi viri, ne auderet bona hereditaria Alexandri distrahere, vendere, vel alienare in ipsorum præiudiciū summ. Creditorum primæ positionis num. 4. Et licet huiusmodi inhibitiō tamquam impetrata de consensu utriusque partis non arceat ad poenam contraventionis, adhuc tamen ex ea resultat concludens probatio scientiæ huius crediti anterioris † (ad quem effectum hodie deducitur) cum hæc probetur etiam leuioribus probationibus, ut tradit Grat. dicto cap. 532. num. 3. & punctualiter dictum fuit in d. Romana quarti dotalis coram me, §. scientiam autem, circa fin. Et denique fortius ex epistolis scriptis ab ipsomet Tutore, & transmissis Matthiæ, in quibus explicitè fassus fuit hoc creditum esse antèrius, illique promisit nihil se soluturum alijs creditoribus, ut ex epistola sub die 8. Septembris eiusdem anni 1627. ibi, Tanto più non hò d'haver dubbio, che altri creditori siano per nocergli, essendo lei anteriore; & infra, ibi, Io non hò altra premura solo che lei sia sodisfatta, poi mi aiuterò anco io per recuperare quello si deve à mia sorella, &c. ac clariùs ex alia sub die 10. Octobris sequentis, ibi, Mi scrive il Sig. Benedetto, che li creditori del Vitellescho, dove è sicuro il Sig. Alessandro bon. mem. fanno instantia per il pagamento, &c. hò risposto, ch'io non voglio pagare un giullaccio, perche vi è l'Anteriorità di V. Sig. per cinque mila scudi, che assorbe ogni cosa, &c. d. summ. num. 5.

Idque etiam si dicta verba videantur potius urbana, ad captandam scilicet gratiam Matthiæ, ne contra pupillos debitores irrueret, quam verè obligatoria; quia creditores hodie non petunt exequi dictum mandatum contra D. Perbenedictum vigore præfatarum epistolarum, & quasi quod ex illis desumatur eius obligatio, quo casu opus esset, ut explicitam promissionem continerent, ex firmatis per Rotam in recen. decis. 227. num. 3. par. 5. sed illas deducunt ad effectum dumtaxat probandi eius scientiam huius crediti, illumque inducendi in malam fidem, ad quem sanè effectum siue verba illarum sint obligatoria, siue urbana, & Curialia sufficiunt.

Nec obstat, quod nisi hereditas succubisset in quadam lite cum DD. de Verospijs creditoribus q. Morelli de Morellis patris Alexandri omnibus potuisset satisfieri, indeque tutor excusari debeat si solvit posteriori, non exacta cautione de restituendo prioribus. Placuit enim responsio, quod dum de tempore dictæ solutionis factæ in manibus Catharinæ, ultra certam scientiam crediti anterioris, de quo agitur, aderat etiam dicta lis cum DD. de Verospijs, & pendebat dubius illius futurus euentus, tutor eo magis præcauere debebat, & fortius ab ipsa exigere tenebatur dictam cautionem, ne in casu succumbentiæ (prout postmodum

modum euenit) creditores anteriores remanerent elusi non habentes unde satisfieri.

Ideoque non applicantur deducta per *Theſaur. iun. diſt. quaſt. 10. num. 13* & per *Rot. deciſ. 443. num. 6. par. 4. rec.*

Theſaur. enim defendit creditorem poſteriorē, ꝛ qui exegit à ſuo debitore, & pecuniam conſumpſit, non teneri illam reſtituere anterioribus, niſi probetur ipſum habuiſſe certam ſcientiam ipſorum crediti anterioris, & copulatiue etiam, quod debitor non eſſet ſoluendo, cum alias mala fides in ipſo conſiderari non poſſit.

6 In dicta verò *deciſ. 443.* ꝛ agebatur in caſu, quo tertio emptori demandatum fuerat, vt ſolueret pretium creditoribus deſcriptis in quadam notula ſibi tradita aſcendentibus præciſe ad ſummam pecuniarum penès ipſum exiſtentem, cum aſſertione venditoris, quod non aderant alij creditores, & ſic in caſu, quo emptor non habebat ſcientiam anteriorum, unde liberè potuit ſolvere poſterioribus ſibi demandatis, adeout anteriores ibidem non deſcripti cōtra ipſum nullam haberent actionem. In caſu autem noſtro agitur contra Tutorem hæredis debitoris, qui habens certam ſcientiam creditoris anterioris, & litigante ſuper maiori parte bonorum hæreditariorum liberè perſoluit poſteriori, quibus concurrentibus tenetur de proprio *ex iuribus ſuperius adductis*, & in fortioribus, ꝛ quod tota etiam ſuſpicio anteriorum ſufficiat ad hunc effectum probant omnes adducti per *Grat. diſto. cap. 532. num. 6.* & in dicta *Romana quarti dotalis coram me.* Eoque magis in propoſito, quo verſimiliter ſuſpicari poteſt ipſum D. Perbenedictum agnoſcendo hæreditatem non eſſe ſoluendo omnibus creditoribus, gratificare voluiſſe ſuæ ſorori in damnum, & præiudicium huius crediti, cuius anterioritatem ipſe certò ſciebat.

Minus releuat, quod creditum, de quo agitur non eſſet purum, ſed in diem, poſt mortem ſcilicet *Victoriæ Valleranæ.*

Dies enim nō impedit ortum obligationis, & creditor anterior licet in diem, vel ſub conditione ꝛ præſertur poſteriori puro, & libero ex clara diſpoſitione *tex. in l. qui balneum, & in l. potior. ff. qui potior. in pign. habeat. Felician. de cenſib. tom. 1. lib. 3. cap. 3. ſub num. 21. verſ. planè creditor.* Et quamuis obligatio in diem non tribuat actionem ꝛ ad effectum exactionis ante eueniunt diei, *l. non poteſt, & l. quemadmodum. ff. de iudic.* Operatur tamen, quod creditor poſſit agere ꝛ contra debitorem, vt ſoluat die adueniente. *l. cedere diem. ibique gloſſ. & Alciat. num. 10. ff. de verb. obligat. Oſaſch. deciſ. 130. num. 9. Afflict. deciſ. 279. num. 5. ibique Vſell. num. 1. Surd. dec. 120. n. 13.* Ac interim donec dies adueniat poteſt petere 11 bonorum aſſecurationem ꝛ (prout factum fuit in caſu noſtro) ſi adſit timor, quod creditor poſterior illa occupet, vel dilapidet. *l. quaſitum, 14. ff. de pign. Neguſ. hoc tractat. in 4. par. num. 16. Felician. ubi ſupra d. cap. 5. ſub dicto num. 21. verſ. quoniam interueniente.* Et conſequenter eo prætextu ſolutio in manibus poſterioris libe-

rè fieri non poterat *ex iuribus ſupra allegatis.*

Secundum fundamentum reſolutionis fuit, quia nullam reddit rationem de fructibus bonorum hæreditariorum; ꝛ cum enim præſumatur penès ipſum extare. *Surd. conſ. 4. nu. 43. circa med. Rota deciſ. 304. num. 8. part. 5. recent. niſi de illis integram rationem reddat, ꝛ contra ipſum executioni demandari debet mādātum relaxatum contra bona hæreditaria debitoris, vt docet Bald. in l. 1. C. quā. fiſc. vel priuat. quem ſequuntur Parlador. ver. quotid. lib. 2. cap. fin. part. 4. §. 3. ſub num. 1. verſ. quamquam ſi bona, Guttier. de tutel. par. 2. quaſt. 23. num. 2. Felician. ubi ſupra. to. 2. lib. 2. cap. 3. num. 10. verſ. tunc enim.*

Nec obſtat, quod ex indicatione bonorum nuperrimè per ipſū facta in actis Notarii cauſæ, appareat adeſſe in dicta hæreditate decem, & tria corpora ſtabiliū, ex quibus creditores commodè poſſunt ſibi ipſis de eorum creditis ſatisfieri.

Quia præter quod bona indicata ſunt illa eadem, quæ ſubhaſtata fuerunt ad inſtantiam DD. de Verospijs, vt in ultimo ſummario Creditorum num. 2. & 3. Prætenſio, quod creditores ſibi ſatisfiant ex ſtabilibus forſan locum, haberet pecunia hæreditaria non extante, vel vel non ſuppente; ſecus autem ubi, prout hic extat pecunia ex fructibus hæreditarijs ab ipſo 14 perceptis, & penès eum exiſtentibus; ꝛ tunc enim indicatio ſtabilium non ſuffragatur, nec ipſe liberatur dimittendo bona hæreditaria, ſed debet in pecunia creditoribus ſatisfacere, vt ſequendo *Burfatt. conſ. 9. num. 30. & 31. tradunt Cyriac. controu. forenſ. cap. 24. num. 19. cum ſeqq. uſq; ad 26. Surd. deciſ. 30. num. 13. verſ. ſecundo motus fuit Senatus, & num. 14. firmat Rota coram Reuerendiſſ. Vrgellen. deciſ. 1. per tot. & ſignat. inter num. 29. & 30. & in ſæpius allegata Romana quarti dotalis, §. ſecundo quia, uſque ad fin.*

Quod nō emittitur prætextu quod Matthias in quadam epiſtola tranſmiſſa D. Perbenedicto ſub die 20. Nouembris 1627. reſeruauerit ſibi cautionem, & ſecuritatem pro ſatisfactione dictorum ſcutorum bis mille ſuper ſtabilibus.

Omiſſo enim, an ipſe exinde præiudicare, potuerit Beatrici, cuiusque filijs principalibus creditoribus abſque ſpeciali mandato: licet ibidem ordinauerit præſentari inhibitionem ſuper ſtabilibus, ibi, & ſi præſenti, l' inhibitione per li ſcudi due mila ſopra li ſtabili; inferiùs tamen expreſſè declarauit nihil ſoluendum eſſe alijs creditoribus, niſi præſtita prius dicta cautione de reſtituendo prioribus, ad effectum, vt adueniente die exactionis huius reſidui, poſſet pecunias perſolutas repetere, ibi, *A me paveria foſſe il donere deſſero ſicurtà di reſtituire a' creditori anteriori, perche li ſcudi 2. mila io hoggi non poſſo domandarli, ma è neceſſario, che chi pigliera detta moneta, per li miei due mila ſcudi dia ſicurtà à ſuo tempo, &c.* Hinc enim clarè dignoſcitur elegiſſe ſtabilia tantummodo pro maiori ſecuritate, non autem taxatiue liberando ſcilicet illorum fructus, aliaque bona hæreditaria.

Contra Catherinam verò dixerunt Domini mandatum non eſſe exequendum, quia cum ipſa

ipsa iustò titulo exegerit dicta scuta 300. illa-
 15 que ꝑ bona fide consumpserit, pulsari nequit
 ab alijs creditoribus licet anterioribus, ut text.
 apert. cum l. si alieni nummi, ff. de solut. Dec. in l. sin-
 gulari num. 6. ibique Ias. numer. 73. ff. si cert. petat.
 Menoch. consil. 300. num. 32. Surd. consil. 4. num. 10.
 cons. 23. nu. 29. & decis. 60. num. 9. Gratian. discept.
 forens. cap. 304. nu. 1. cum seqq. Rot. decis. 77. nu. 30.
 & 31. part. 7. recentior. & in his terminis proced-
 unt deducta per Thesaur. d. quest. 16. num. 10. su-
 perius ponderata.

16 Et licet hæc conclusio soleat limitari ꝑ quã-
 do creditores anteriores sunt privilegiati, & si-
 gnanter ex causa Dotis, vt in casu nostro, ex
 allegatis per Capyc. decis. 78. num. 5. Anr. de Amat.
 nar. resol. lib. 2. resol. 51. num. 24. Cyriac. contr. 339.
 num. 15. & seqq. Limitatio tamen admittitur
 vbi creditor posterior, qui pecunias exegit, &
 consumpsit non est pariter privilegiatus, secus
 17 autem è contrà, ꝑ tunc enim privilegia con-
 quassantur, alijsque creditoribus etiam si ante-
 rioribus, & privilegiatis auocatoria non com-
 petit, per ea, quæ tradunt Thesaur. Iur. d. qu. 16.
 num. 6. Gail. de credit. cap. 4. quest. 11. num. 1314. &
 Fontanell. de pact. nupt. claus. 1. gloss. 8. part. 6. nu. 31.

Atque ita conclusum fuit omnibus infor-
 mantibus.

R. P. D. C E L S O,

Posteà Eminentiss. D. CARDINALI.

Toletana Decimarum.

Luna 15. Iunii 1643.

ARGVMENTVM.

Mandatum de manutenendo in exactione Deci-
 marum, pendente iudicio super negotio prin-
 cipali, denegari non solet, quando constat de
 possessione illas exigendi; prætereà, an, &
 quando Privilegia Apostolica concedentia,
 exemptionem, & libertatem decimas non solu-
 endi manutenentio concedi possit clarè expli-
 catur.

S V M M A R I V M.

- 1 Manutenentio exigendi decimas concedenda est existen-
 ti in possessione illas percipiendi. Amplia, vt nu-
 mer. 4.
- 2 Possessio exigendi decimas ex fructibus quorundam
 bonorum contrà authorem acquisita, suffragatur
 etiam contrà successores omnes in illis bonis. &
 quare. num. 3.
- 4 Episcopus est vniuersalis decimator totius diocesis.
- 5 Decimas si quis numquam soluerit, dicitur existere in
 quasi possessione exemptionis, & libertatis eas non
 soluendi.
- 6 Decimarum non solutio, vt probata remaneat per
 Testes aut sit necessarium. & num. 7.
- 8 Quia possessio exemptionis, & libertatis non solu-
 endo decimas, acquiri non potest sine scientia, & pa-
 trientia Parochi.
- 9 Ecclesiæ præiudicare non potest Officialium negligen-
 tia.

10 Possessio exigendi decimas ex quibus non possit dici
 dimissa, sed potius animo retenta.

11 Possessio vniuersalis non soluendi decimas non rele-
 uat in concursu particularis possessionis exigendi
 decimas in aliquo prædio, à Parocho acquisita.

12 Privilegia, & exemptionis non soluendi decimas,
 dum sunt discutienda, an veniant attendenda, nec
 ne non possunt retardare manutenentionem, & illo-
 rum discussio ad petitorium reuocari debet.

13 Privilegium non soluendi decimas non impedit quin
 concedatur manutenentio si non continet derogatio-
 nem, cap. nuper de decimis, secus è contrà.
 num. 15.

12 Cap. nuper de decimis, tamquam conciliare spe-
 cificam, & indiuiduam derogationem requirit.

DECISIO CCXII.

RECVSANTIBVS Commendatore, & Fra-
 tribus S. Catherinæ Martyris Toletanæ Or-
 dinis Redemptionis Captiuorum soluere Deci-
 mas pro bonis ad eos obuents, tam ex Te-
 stamento Mariæ Ortiz, quàm ex dispositione
 Ludouici Nunez, fuit illis sub die 16. Martij
 præteriti concessa Remissoria ad probandam
 articulatam immemorabilem, cui resolutioni,
 quamuis Eminentissimus Archiepiscopus
 vnà cum Parochis acquieuerit, instetit tamen
 interim pro mandato de manutenendo in
 exactione earundem Decimarum; Vnde da-
 to dubio, cui nam esset concedendum man-
 datum de manutenendo, An scilicet Archie-
 piscopo, & Parochis in huiusmodi exactione,
 vel potius Fratribus in possessione præsentis
 exemptionis, ac libertatis non soluendi, fuit
 illud ad fauorem Archiepiscopi, & litis con-
 sortium resolutum.

1 Etenim ꝑ possessio exigendi redditur indu-
 bitata ex sex Testibus formiter examinatis de-
 ponentibus, Eminentissimum Archiepiscopum,
 & Parochos pro tempore per spatium anno-
 rum 40. & vltra, & vsque ad obitum dd. Ma-
 riæ, & Ludouici semper exegisse Decimas ex
 fructibus eorundem bonorum, in qua posses-
 sione propterea debent omnino manuteneri,
 §. retinenda inst. de interd. l. 1. ff. uti possid. Rota
 in Bencuentana Decimarum 16. Martij 1597. coram
 Litta, & in Ciuitaten. Decimarum 26. Martij 1618.
 coram bo. mem. Cardinali Verospio.

2 Et licet ꝑ huiusmodi possessio fuerit acqui-
 sita tantummodo contra Mariam, & Ludo-
 uicum, nihilominus suffragatur etiam contra
 successores omnes in dicto prædio, iuxta decis.
 Guidopap. 629. per tot. vbi sub nu. 2. reddit ratio-
 nem, ꝑ quia ex mutatione personæ, contra
 quam possidetur, non variatur, nec alteratur
 ius ex parte possidentis, sed semper remanet
 idem, quam decisionem sequitur Gigas de pen-
 sion. quest. 47. num. 10. vers. quinto sciendum, aliisque
 adducti per modern. Romanum discept. forens. cap. 113
 num. 16. & seqq. & in terminis decimarum, Ro-
 ta decis. 341. nu. 1. & decis. 562. eodem num. part. 1.
 recent. & decis. 139. num. 3. part. 2. & penes Posth.
 de manut. decis. 455. num. 2.

4 Maximè ꝑ cum talis possessio habeat etiam
 assistentiam Iuris ex quo Archiepiscopus est,
 vni-

- vniversalis decimator totius diocesis, cap. con-
querente de offic. ordin. cap. quoniam, & cap. cum con-
tingat, ibique gloss. de decim. & ibidem Ioannes
Andr. in princ. Hostien. circa med. vers. nec obstat,
idem Hostien. in cap. dudum. col. 2. vers. & sic eui-
denter de decimis, Rebuff. eodem tract. quest. 7. nu. 11.
& in puncto de Archiepiscopo Toletano, fir-
mauit Rota in Toletana decimarum de Dayniel co-
ram Canal. decis. 487. num. 1. & seqq. & in eadem co-
ram Sacrato decis. 402. num. 1. part. 2. recent.
- 5 Non obstat, † quod Fratres à die, quo bo-
na peruenerunt ad eorum manus prætendant,
nunquam soluisse decimas, & sic existere in-
quali possessione exemptionis, & libertatis eas
non soluendi, ex latè deductis in Bonon. exemp-
tionis, apud Posth. de manuten. dec. 139. & in alijs;
- 6 Nam, vltra quod † Testes deponunt per ver-
ba, *Non interfui, non vid i, non audiui*, & similia
excludētia sensum ab actu, non autem actum
ipsum à sensu, prout est necesse, cum solui
potuerint prædictæ decimæ, etiam quod ipsi
non interfuerint, non viderint, nec audie-
rint, Bart. in l. 1. §. hoc interdicto num. 8. de itinere
actusque priuat. & benè ratiocinatur, Bald. in rubr.
C. de bon. possess. secund. tab. num. 7. vers. & aduerte,
Alex. conf. 103. sub num. 10. vers. & licet dicat, &
conf. 136. nu. 20. vers. item dicitur Iacobus lib. 2. Rota
in Corduben. decimarum 8. Martij 1610. coram San-
fliss. D. N. Innocentio X. & coram San. mem. Gregor.
decis. 325. num. 5. & decis. 510. nu. 1. & in Hispalen.
decimarum 15. Februarij 1647. coram R. P. D. meo
Meltio, & in recentior. decis. 277. numer. 24. & seq.
part. 6.
- 7 Vltcrius, † nec percutiunt tempus antè mo-
tam litem, Bart. in l. Celsus num. 27. ff. de usucap. &
usurpat. Rot. in Corduben. decimarum 10. Maij 1604.
coram Ottembergo, & in Vercellen. decimarum 13. No-
uembri 1645. coram R. P. D. meo Cerro. Nec
- 8 concludunt † scientiam, & patientiam Archie-
piscopi, & Parochorum, sine qua nulla præ-
dictis Fratribus potuit acquiri quasi possessio,
Liquoties, §. ult. ff. de seruit. l. 2. C. de seruitut. & aqua.
Innocent. in cap. quarelam num. 3. ibique Abb. nu. 2.
& Butr. num. 12. de elect. Alexan. conf. 136. num. 19.
vers. item requirebatur lib. 2. Seraphin. decis. 1102.
nu. 3. Buratt. decis. 172. nu. 12. & in recent. dec. 667.
num. 5. part. 4. & decis. 23. num. 5. part. 6. cum alijs
per modern. Perusin. de manuten. obseru. 10. nu. 101.
- 9 Præsertim in præiudicium Ecclesiæ, † cui
Arrendatorum, seu aliorum Officialium ne-
gligentia non valuit præiudicare, Bart. in l. 1.
§. si vir uxori nu. 3. vers. uel aliter, ff. de acquir. poss.
Ripa in cap. cum Ecclesia Sutrina numer. 65. de caus.
possess. & propriet. Seraphin. decis. 1417. num. 3. &
latè deductum fuit in Hispalen. decimarum 27. Iu-
nij 1644. coram R. P. D. meo Corrado.
- Immo, non solum probatur huiusmodi
acquiescentia, † quinimò ex parte Archie-
piscopi, & Parochorum illa manifestè exclu-
ditur, dum, sequuta denegatione, apparet, sta-
tim litem fuisse introductam, & Fratres duas
sententias contrarias reportasse, à quarum
ultima pendet appellatio in Rota, & sic pos-
sessionem nunquam voluisse dimittere, sed
eam animo retinere, Rot. in Hispalen. decimarum
de Barona 12. Ianuarij 1646. coram R. P. D. meo

Cerro, & in decis. 42. num. 6. part. 7. in recent. & in
Hispalen. decimarum 27. Iunij 1644. coram R. P. D.
Corrado.

- 11 Possessio † verò vniversalis deducta pro
parte Fratrum in alijs bonis parum releuat in
concurso particularis acquisitæ ab Archiepi-
scopo, & litis consortibus in bonis, de quibus
agitur, Seraph. decis. 18. num. 3. & decis. 1330. nu. 2.
Marescott. uariar. resol. lib. 1. cap. 11. nu. 28. modern.
Perusin. de manuten. obseruat. 73. num. 172. & 174.
- 12 Non obstant † Priuilegia Nicolai IV. Ioan-
nis XXII. & Urbani VIII. quia plures patiun-
tur difficultates, & dum discutitur, an veniant
attendenda, nec nò, non potest interim retar-
tadari manutentio, sed illorum discussio ad
petitorium reuocari debet, Rota coram Seraphin. de-
cis. 1380. num. 1. & in recent. decis. 42. in fin. part. 7.
& penes Posth. de manuten. decis. 157. num. 5. & de-
cis. 455. num. 3. & in d. Hispalen. decimarum de Ba-
raona 12. Ianuarij 1646. coram R. P. D. meo Cerro,
& in alia Hispalen. decimarum 15. Februarij 1647.
coram R. P. D. meo Meltio.
- 13 Et sufficeret † ad hunc effectum, quod non
contineant derogationem, cap. nuper de decimis,
- 14 quod † tanquam conciliare, specificam, & in-
diuiduam derogationem acquirit, Archidiacon. in
cap. 1. num. 2. vers. uel dic planius de constitut. in 6.
Rebuff. de decim. quest. 14. num. 56. Cavalier. decis. 101
sub nu. 2. & decis. 247. num. 9. Coccin. decis. 279. nu. 2.
Buratt. decis. 704. num. 13. & in recent. decis. 103.
nu. 2. part. 7. & in Vercellen. decimarum 14. Nouem-
bris 1645. & 15. Ianuarij 1646. coram R. P. D. Cer-
ro, & in alia Vercellen. decimarum 31. Maij 1647.
coram R. P. D. meo Royas.
- 15 Vnde ex prædictis patet, † non applicari de-
cisionem Duran. 215. & decisionem 44. part. 7.
recent. aliasque in contrarium adductas, quia
lequuntur de Priuilegijs claris, & indubitatis
canonizatis per decisiones, & sententias Rota-
les habentibus expressam, & indiuiduam de-
rogationem, d. cap. nuper de decimis, qualia non
sunt priuilegia Fratrum, vt benè explicant,
& declarant eadem met decisiones, & dictum
fuit in d. Hispalen. Decimarum 27. Iunij 1644. co-
ram R. P. D. Corrado.

Et ita vtraque parte informante decisum
fuit.

R. P. D. M E L T I O,

Postea Reuerendiss. Episcopo PAPIEN.

Romana Reintegrationis.

Luna 15. Iunij 1648.

A R G V M E N T V M.

Accollatio operatur, vt accollans efficiatur ve-
rus, & principalis debitor, maximè concur-
rentibus aduinculis, quorum nonnulla pon-
derantur in præsentī decisione. Relatum, &
non referens licet semper attendi debeat, ta-
men quando referens non stat simpliciter re-
latiue, sed continet orationem perfectam,
probat etiam absque relato.

SYMMARIUM.

- 1 Retentio competit creditori anteriori in bonis debitoris.
- 2 Confessio superat aliam quamcumque probationem.
- 3 Accollatio operatur, ut accollans sit verus, & principalis debitor.
- 4 Mori cum defraudatione alterius, & per consequens in peccato nemo presumitur.
- 5 Solutio fructuum, seu expensarum inducit obligationem.
- 6 Relatum, & non referens attendi debet.
- 7 Referens probat etiam sine relato, & quando non fiat simpliciter relative, sed continet orationem perfectam.
- 8 Dilectio, Come, quando dicatur stare causatim, & non conditionaliter.
- 9 Procurator ubi quis fuit constitutus cum verbis amplis, & efficacibus, perinde est, ac si haberet mandatum procura speciale.
- 10 Pensiones domus presumuntur exacta pro eo tempore quo quis domum possedit.
- 11 Expensa facta pro reparatione, seu restauratione domus, sunt detrahenda in calculanda pensione percepta.

DECISIO CCXIII.

CAESAR Sansonius, & Antonius Burius occasione societatis inter eos initae in solidum diuersa debita contraxerunt, in quorum diuisione facta de anno 1599. die 20. Maij obuenit Sansonio census scutorum duorum millium in sorte ad rationem septem cum dimidio pro centenario impositi ad fauorem Aurelij, & Sciarrae de Sciarris de Rignano sub die 26. Aprilis 1594. *Summ. Monialium num. 1.* De anno 1602. Burrius in se reassumpsit medietatem eiusdem census eo quia in contanti habuerat scuta mille à Caesare per Bancum DD. de Iustinianis, mediante Fabritio eius fratre, & Procuratore, *d. Summ. num. 3.* quam ratam census idem Antonius postea sub die 7. Iulij 1608. extinxit soluendo eandem summam scut. 1000. per Bancum DD. de Ruspolis, *dict. Summ. num. 5.*

De anno autem 1611. sub die 21. Maij, mortuo iam Caesare idem Antonius fecit calculū generalem de datis, & acceptis cū Horatio Sabello, Tutore Mariae Cherubinae filiae, & haeredis eiusdem Caesaris, in qua solidatione idē Antonius debitor remansit in scutis mille, centum, & quatuor, & bonon. decem, & nonem, vt apparet ex eodem *Summ. num. 2.*

Mortuo deinde etiam Antonio, factoque concursu creditorum illi, qui habebant obligatum Sansonium, vrgebant contra D. Mariam Cherubinam eius filiam, & haeredem respectiue Monialem in Monasterio S. Ambrosii, quae pro varijs censibus Antonio obuentis in dicta diuisione facta de anno 1599. occasione fructuum soluit scuta mille ducentum, sexaginta octo bonon. quadraginta quinque, *dicto Summ. num. 6.* & alia scuta 230. bonon. 13. pro fructibus eorundem censuum, quae soluta fuerunt in actu acquisitionis. Praeterea

cum inter eosdem fructus, vt supra calculatos comprehenderetur summa, quam soluerat dicta Monialis Cherubina vsque ad ann. 1621. Ioanui Tardito filio, & haeredi Barbarae Restorae, ad cuius fauorem à q. Antonio Burio cum fideiussione dicti Caesaris fuit impositus vsque de anno 1601. census in sorte scut. 300. super quadam Domo, & Apothecis existentibus in Foro Piscium dictae solutionis vigore eadem Monialis cessionem Iurium, possessionemque dd. Domus, & Apothecarum, quam dictus Tarditus iudicialiter acquisiuerat, reportauit ab eodem Tardito, & illius virtute, nè dum ipsa eo tempore quo vixit, verum etiam dictum Monasterium S. Ambrosii possiderunt dd. Domum, & Apothecas censui suppositas, illarumque pensiones exegerunt. Sed praetendentibus Burijs Monasterium fuisse satisfactū moto iudicio coram A.C. obtinuerunt die 2. Septembris 1639. sententiam, seu reintegrationem, causa per appellationem commissa. Reuerendiss. D. meo Episcopo Patauino, & disputato dubio super illius executione sub dies 23. Iunij 1642. in decisione firmatus fuit calculus crediti, & debiti. Subrogato deinde Reuerendiss. D. meo Episcopo Salamantino sub die 22. Iunij 1643. in debitum Monialium fuit in decisione coram dicto D. Salamantino extensa addita supradicta partita scut. 1000. quam Fabritius Burius frater, & Procurator Antonij in se reassumerat, & declaratum pro dicta rata fuisse factam compensationem ipso Iure à die solutionis cum tot censibus à Burio debitis, & à Monialibus acquisitis, & confirmata, coram R. P. D. meo Peutingerio sub die 10. Maij 1645. fuit illis concessa reintegratio ad Domum, & Apothecas supradictas, causa deinde mihi per appellationem commissa cum facultate manutenendi quem de iure fuit sub die 28. Maij 1646. propositum dubium super manutentione. quo non resolutum ordinant DD. vt videretur de bono iure partium, illoque sub hodierno die discusso, ad fauorem Monialium fuit responsum.

1 Ex calculo enim ꝑ pro eorum parte exhibitto constare visum fuit, illas adhuc remanere creditrices ex causis anterioribus credito Anne autricis fratrum de Burijs, quibus propterea competit retentio bonorum, de quibus agitur, ad *text. in l. reg. qui prior de reg. iur. in 6. ex dednctis per Surd. consil. 4. num. 41. lib. 1. Rota decis. 307. num. 29. part. 7. recent.*

Nec obstat, quod fratres de Burijs dicant, intrare compensationem pro scutis 1000. solutis ab Antonio Sciarrae de Sciarris de Rignano pro extinctione medietatis census scut. duorum millium, qui assignatus fuerat in praedicta diuisione debitorum eidem Sansonio.

Quia nulla intrare potest compensatio quoad dicta scuta 1000. ad fauorem dd. fratrum de Burijs, eo quia Antonius proprium extinxit debitum, non obstante quod census fuisset assignatus integer in diuisione Sansonio, dum postea idem Antonius sibi accollauit illius extinctionem pro medietate, scilicet pro scutis mille, vt bene iustificatum apparet, tum ex pro-

propria confessione eiusdem Antonij de Burrijs, emissa in actu extinctionis, ubi declaratur, medietatem dicti census ad ipsum Antonium Burium spectare, alteram vero medietatem ad Cæsarem Sanfonium, ut colligitur ex eodem Summ. Num. 5. Ibi, in conto d' un censo di feudi due mila, mille de quali si deuono pagar gall' heredi di Cesare Sanfonio, & altri mille dena
2 pagar io, & quæ confessio superat aliam quamcumque probationem. *ulg. l. cum te la 2. C. de transact. l. generaliter C. de non numerat. pecun. Grat. discept. for. cap. 274. num. 11. & cap. 339. num. 10. Alex. conf. 34. num. 3. Roland. conf. 75. num. 23. lib. 2. Rot. decis. 71. num. 3. part. 1. diuers. & in recent. decis. 245. num. 3. & 4. par. 7.* Tum etiam in accollatione per eundem Burium postea facta mediante exbursatione scut. mille, quæ idem Sanfonius ex causa d' accollationis persoluit Fabritio Fratri, & Procuratori ipsius Antonij, ut colligitur ex ordine directo Banco DD. de Iustinianis, dato sub die 22. Martij 1602. atque ex partita solutionis in executionem illius factæ nec non ex recepta eiusdem Fabritij sub die 25. sequenti, quæ omnia fuerunt extracta ex libris, & scripturis Banchei dd. DD. de Iustinianis, ac relata in summ. Monialium nu. 3.
3 huiusmodi & autem accollatio ut operetur dictum Antonium fuisse verum, & principalem debitorem firmavit *Rot. decis. 386. num. 1. vers. & licet etiam ubi Add. coram Gregor. XV. & in recent. decis. 490. num. 20. & 13. par. 4. tom. 1. Maceraten. seu Camerinen. cessionis 17. Martij 1632. S. quoniam uers. in terminis coram bo. me. Merlino, idem firmatum in hac eadem causa coram Illustriss. D. M. Patruino sub die. 23. Junij 1642. S. sed ultra uoluerunt DD.*
Et ad magis fundandam intentionem Monialium concurrunt non solum adminicula deducta ex notula, & partita extracta ex libro conscripto ab eod. Sanfonio pro sui memoria in quo se creauit debitorem præd. partite scut. mille tantum, quæ nil refert, ut descripta appareat ab ipso, nam cum corresponsdeat, & in summa, & intempore, tam instrumento impositionis census, quam ordini directo dd. DD. de Iustinianis, ac ipse paulo post obierit non modicam coniecturâ, & presumptionem
4 facit, & quia nemo præsumitur mori uelle cum defraudatione alterius, & per consequens in peccato, ut bene animaduertit, *Bald. in l. admonendi num. 27. ff. de iur. iur. Castrensis. conf. 301. num. 5. lib. 1. Surd. conf. 489. num. 19. Rot. decis. ult. num. 8. par. 1. diuers. & in recent. dec. 311. num. 2. & 3. par. 3.* & fuit & firmatum, in *Rom. pecun. de Astallis 4. Julij 1624. coram bo. mem. Buccabella.* Verum etiam obseruantia, nam idem Burius constituit se debitorem in scutis 204. ex causa fructuum per Sanfonium solutorum pro d. rata sc. mille per totam diem 22. Martij, & in scutis 50. 60. pro alijs decurulis per totam diē 22. Decembris 1607. & sic habito respectu ad diē accollationis expressum in dicto ord. directo Banco DD. de Iustinianis sub die 22. Decembris 1602. ut patet ex calculo, & solidatione facta cum heredibus Cæsaris Sanfonij de an. 1611. insertè in instrumento dationis in solutum, confecto sub die 21. Maij eiusdem Anni, cum

huiusmodi narratiua d. summ. num. 2. quod Antonius erat debitor dicti census pro rata scut. mille, & qui fructus, & expensas non soluit, nec pro illis dedisset bona in solutum, quatenus obligatus non fuisset, *Tex. in l. Paulus si rem ratam haberi Burat. decis. 9. num. 5. & decis. 10. n. 21. & decis. 905. num. 5. Rot. in Romana census 11. Ianuarij 1585. in ord. 143. num. 2. Rom. annue responsionis 30. Octobris 1602. Coram Iusto in ordine 151. nu. 6. Rom. fructuum census 23. Ianuarij 1599. coram Litta in ordine 178. Romana census, seu Dotis 11. Februarij 2585. coram Cantuccio ordine 285. num. 9 omnes post tract. de censibus, prout etiam fuit dictum in Maceraten, seu Camerinen cessionis 7. Junij 1634. coram R. P. D. Merlino, & fuit litè probatum in Cesenaten census 3. Junij 1644. in S. si quidem obiectus mandati defectu, & 9. Junij 1645. S. minus obstat, quod Marchio Carolus coram R. P. D. meo Corrado.*

Vnde non obstat, quod in dicta partita fiat mentio apocæ confectæ super dicta accollatione, & asseratur, illam existere penes eundem Sanfonium, ut colligitur ex proprijs ipsiusmet Sanfonij verbis ibi, *e perche per mezzo del Banco de Giustiniani hanno hauuto da me Cesare feudi 1000 e s' hanno accollato, & reconfono la bona fede de feudi mille delli sudetti feudi due mila di Sciarra, come costa per loro Poliza appresso di me, itaut nunc teneantur.* & Moniales heredes Sanfonij dictâ Apocam exhibere alia partita relatiua ad illam nil probat, quia de relata Apoca nullibi constat, quæ solum attendi debet, non autem scriptura referens, *Dec. in auth. si quis in aliquo num. 34. ubi Alciat. nu. 6. C. de edend. Surd. conf. 313 num. 50. Rota diuers. decis. 27. num. 3. & dec. 40. nu. 7 par. 2. & in recen. 189. num. 7. par. 5. Gregor. XV. decis. 439. num. 1.*

Nam respondetur, quod obiectum procederet quatenus accollatio deduceretur solum ex dicto libro memoriali Cæsaris, qui asseritur tantummodo pro adminiculo, & dicta accollatio præsertim probatur ex confessionibus reiteratis eiusdem Burrij, mediante solutione scut. mille ei à Sanfonio facta, ut supra iam fuit demonstratum. & Addi etiam posse videtur, quod huiusmodi partita non stet simplex relatiua, quia continet orationem, perfectam, quo casu, ut probet etiam sine relato, declarat *Bart. in extranag. ad reprimen. in verb. prout num. 2. Speculat. in tit. de instrument. edit. S. nunc autem Oldrad. conf. 121. num. 12. vers. ad 2. quæst. Aretin. conf. 176. num. 5. vers. quibus præmissis bene Surd. conf. 440. n. 7 Mohedan. decis. 1. de confess. Rot. in Rom. Casalis Turris vergate 20. Martij 1623. coram bon. mem. Pivonano, ubi enim & præcedens dispositio continet actum certum, & Orationem perfectam, tunc verba sequentia non stant conditionaliter, sed causatiue, & sic illa verba, *come costa per loro Poliza &c.* exponuntur perinde, ac si dictum fuisset, *perche costa per loro Poliza, ut in terminis Natt. conf. 40. num. 5. vers. ad hoc faciliter.**

9 Nihilque refert, & quod accollatio non fuerit facta per Antonium, sed per Fabritium, eius fratrem, quia cum D. Fabritius fuerit ab eo constitutus Procurator, verbis valde amplis, & efficacibus, ista fuerit sufficientia ad huius-

modi accollationem acceptandam, vt fuit firmatum in dd. *Decis. coram Reuerendis, Patavinis in §. neque obstat*, quod Fabritius non haberet mandatum, & coram Reuerendis. D. Salamantino sub dicta die 22. Iunii 1643. §. *subsistere quoque visa fuit accollatio*.

Et ex supradictis cum appareat de veritate partitæ, de ea amplius non est ambigendum, & proinde ad Monialium fauorem dixerunt DD. apponendas esse infra scriptas partitas, videlicet ex scutor. trecentor. pro annuo censu scutor. 22. b. 50. illis cesso à Ioanne Tardito de Anno 1623. extractu A.C. fol. 259. vna cum fructibus a dicto tempore vsque ad sententiam A.C. latam de Anno 1649. decursis, qui ascendant ad scuta 279.

Alia scuta quingenta ex causa census Piccardi annui redditus scutor. 37. 50. qui obuenit Antonio Burrio in subscripta diuisione, emanata de Anno 1599. vt apparet ex summar. Monialium num. 1. quem pariter acquisierunt Moniales die 20. Aprilis 1635. ex tract. A.C. fol. 259. & fructus decursi à die acquisitionis vsque ad sententiam constituunt alia scuta 165.

Soluta fuerunt etiam scuta ducentum pro alio annuo censu scut. 16. cum heredibus Io. Baptistæ Testæ pariter assignato in eadem diuisione dicto Antonio d. nu. 1. qui census fuit pariter cessus ad fauorem Monialium die 4. Ianuarii 1621. dicto extract. fol. 202. & fructus à dicta die reportatæ cessionis vsque ad tempus latæ sententiæ sunt in summa scutor. 288.

Constat de solutione etiam scutor. 150. occasione alterius census in summa scutor. 300. cum eisdem de Testis, cuius tamen medietas spectabat ad Burrium, contra quem dictam medietatem cesserunt dictis Monialibus dicta die 4. Ianuarii 1621. vt ex eodem extract. fol. 226. & fructus, vt supra decursi ascendunt ad alia scut. 216.

Adduntur scuta 1498. b. 70. quæ fuerunt soluta occasione fructuum decursum de tempore acquisitionis dd. censuum, vt ex instrumentis earundem acquisitionum, factarum. per hæredes dicti Sansonii, & Moniales respectiue, & ex quietantiis productis in extractu, & relatis in earum sum. num. 6.

Nec non alia scuta 200. occasione census in sorte scutorum 400. impositi de Anno 1592. ab Antonio Burrio ad fauorem Hieronimi Tragliæ qui medietatem dicti census in suo testamento reliquit PP. Santi Stephani de Cacco, & dicta rata cessa à dictis PP. ad fauorem Annæ Proidæ fuit deinde vigore iuris offerendi extincta à Ioanne Tardito, à quo cessionem reportarunt Moniales, vt ex instrumento dictæ cessionis ex tract. fol. 303.

Et denum scuta centum decem, & nouem soluta per easdem Moniales Michaeli Burrio, vt apparet ex calculis ab ipsismet Burriis initis & productis in extractu A.C. fol. 58. nec non ex alio calculo Periti eodem extract. fol. 62.

Quæ partitæ simul iunctæ constituunt summam scut. 4006. ex quibus tamen detrahenda sunt 1890. † quæ præsumuntur exacta à

Monialibus ex pensionibus Domus, & Apothecarum à die 6. Iulii 1623. tempore possessionis adeptæ vsque ad realem reintegrationem concessam Burriis iuxta calculum firmatum in antecedentibus Decisionibus in hac causa emanatis, quæ pro nunc agentes pro Monialibus non impugnant vnde de tempore sententiæ A.C. Moniales non erant satisfactæ, sed remanebant illæ adhuc creditrices occasione fructuum solutorum ante tempus acquisitionis, & decursum post acquisitionem, nec non partitarum solutarum dictæ Annæ Proidæ & Michaeli Burrio in summa scutorum 366. vltra sortem principalem censuum ascenden. ad scuta 1250. quibus adden. erunt fructus eorundem censuum decursum à die sententiæ vsque ad præsens, nec non detrahenda erit à debito Monialium illa summa, quæ per easdem Moniales probabitur erogata in reparatione, & restauratione, tam eiusdem Domus, quam Apothecarum, & quæ probabitur exacta à Burriis, vel ab alijs, vt alias fuit resolutum in hac causa coram Reuerendis. D. meo Salamantino sub die 22. Iunii 1643.

Et ita vtraque parte informante, &c.

R. P. D. G H I S I L E R I O;

Postea Episcopo IMOLEN.

Bononiens fideicommissi Bartholomæi.

Luna 15. Iunii 1648.

ARGVMENTVM.

Qualitas legitimatis expressa in institutione probari debet cum ipsa filiatione, quomodo autem illa probeatur ex subsecuto inter parentes matrimonio in præsentī decisione videbis, vbi quod si de tempore conceptionis, seu partus atque contracti matrimonij illud inter contrahentes adesse non poterat hæc qualitas probata non dicitur.

SVMMARIVM.

- 1 Filiatio quomodo probeatur in iudicio decessorio, & quomodo iudicio preparatorio, seu prouisionalī.
- 2 Tractatus, reputatio, atque institutio quando probent filiationem.
- 3 Filiatio probari debet cum qualitate legitimatis, quando sub hac qualitate fuit facta institutio.
- 4 Matrimonium non contrahitur cum muliere iam maritata, & num. 6.
- 5 Legitimari, vt possint filij per subsequens matrimonium qui. requiratur.
- 6 Vxori non licet duos habere viros, & super num. 4.
- 7 Matrimonium consistere non potest inter eos, qui non sunt soluti.
- 8 Identitas duobus probatur demonstrationibus, & numer. seq.
- 9 Demonstratio vna generalis, & altera specialis probant identitatem, & num. 8.
- 10 Personæ identitas probatur ex identitate patris, & patriæ.
- 11 Testes non scripturis ad effectum concordandi qualibet

bet interpretatio est sumenda.

12. Enunciatio non probat dum principaliter dubitatur de enunciato.
13. Enunciatio moderna nihil probat.
14. Enunciatio quando reputetur antiqua.
15. Matrimonij validitatem ad impugnandam, qua requiratur probatio Matrimonium leuioribus probationibus probatur inuolidum ubi agitur ad effectum successoris num. 15.
16. Testium numerus ne dum eorum supplet defectus, sed facit illos omni esse exceptione maiores.
17. Testes ubi sunt ultra tres admittuntur etiam, quod singuli patiantur exceptiones.

DECISIO CCXIV.

DOMINI existimantes non constare de sufficienti legitimatione Maximiliani de Bolognini per subsequens matrimonium contractum à Cesare patre cum Gilia de Bertis, quæ suffragari posset Thadæo, & Bartholomæo iuniori filijs legitimis, & naturalibus Maximiliani, & de legitimo matrimonio natis; resolverunt reuocari. decisionem ad fauorem dd. Bartholomæi iunioris, & Thadæi factam 12. Maij 1645. coram me.

Nam licet vera sit conclusio firmata in d. decisione 12. Maij 1645. §. quia cum non agatur &c. filiationem, quæ regulariter respectu patris directè, & præcise probari nequit, ex coniecturis, ac præsumptionibus iustificari, † ubi tamen agitur ex fideicommissio ad effectum auocandi bona à tertijs possessoribus, & sic de magno, & perpetuo præiudicio, requiruntur efficaces probationes, nec admittuntur in iudicijs decisorijs omnis præsumptio, & coniectura, vt in iudicijs præparatorijs, & prouisionalibus. *L. si quis à liberis §. si vel parens, & L. si neget ff. de lib. agnosc. Rot. in rec. decis. 289. sub num. 1. vers. & licet ad effectum par. 1. decis. 164. sub num. 9. vers. atque hæc eo magis procedunt par. 3. decis. 314. sub num. 19. vers. tunc enim par. 6. in Romana de Bonellis 29. Nouembris 1613. & 28. Nouembris 1614. coram Valdo in Romana filiationis 1. Iulij 1639. §. 1. coram R. P. D. Carillo in Romana fideicommissi de Aron 23. Iunij 1642. coram R. P. D. meo Bicho §. casui nostro, vers. præsertim quia non agitur, & plenissime discussio articulo firmavit Rota in Farfen. Bonorum 9. Decembris 1644. in §. quia non probat vers. & quidem coram R. P. D. meo Corrado, & in eadem coram eodem 23. Ianuarij 1647. §. hæc tamen, &c. Vnde cum supradicti filij legitimi, & naturales prætendant euenisse casum substitutionis factæ à Bartholomæo de Bolognini deficiente linea masculina Ioannis Mariæ de Bolognini ad fauorem proximorum masculinorum de sua parentela, & agnatione legitimorum, & naturalium, & ex legitimo matrimonio natorum, debent probare filiationem Maximiliani, à quo descendunt ex Cesare, & Gilia plenè, & conclusuenter, † cum non sufficiat tractus, reputatio, atque institutio de illo facta à Cesare tanquam tali: illa enim illum constituerunt in quasi possessione filiationis respectu ipsius Cesaris, & quatenus ageretur de illius hereditate secus autem respectu tertij, & quando agitur*

de fideicommissio Maiorum; prout in præsentibus, vt distinguendo firmavit, Rota pluribus allegatis, decis. 409. nu. 32. vers. decisiones uerò decis. 597 sub num. 6. & seq. vers. quo uerò ad coniecturas, & sub num. 11. vers. quoniam assertio par. 5. rec. quoniam aliunde comprobari debet filiatio cum qualitate legitimatatis, & de legitimo matrimonio quia ubi aliquid profertur cum aliqua qualitate, vt factum fuit in substitutione facta à Bartholomæo, † in qua deficiente linea masculinorum Io: Mariæ substituit proximiones masculinos de parentela, & agnatione sua legitimos, & naturales, & ex legitimo matrimonio natos utrumque probari debet ad l. Prator. ait. §. hoc autem edicto, ff. de ni bon. rapt. Bartol. in l. 1. §. 1. sub num. 1. vers. item nota ff. ne quid in flum. publ. & in l. Falcinus §. cum hoc num. 2. vers. quando lex ff. ex quibus caus. in posses. eat. Bursat. conf. 88. sub nu. 5. Nat. conf. 421. sub num. 1. & seq. & conf. 473. a nu. 30. & seq. vers. post hæc Decian. conf. 24. num. 54. & seq. vers. 3. dico lib. 1. Ita quod, cum strictè queratur, an legitimatio per subsequens matrimonium suffragetur, quasi possessio legitimatatis non releuat, & omnia deducta circa illam sunt extra dubium, in quo requiritur cōcludens probatio eiusdem matrimonij.

Talis autem probatio non concurrit, sed penitus contraria, cum de mense Octobris anni 1572. quo supponitur per Sacristam Cathedralis Ecclesiæ S. Petri fuisse prædictos Cesarem, & Giliam coniunctos in matrimonium per verba de præsentibus, & annuali subharrationem, viueret Sebastianus q; Dominici de Piccininis de Monte Caualloro Comitatus Bononiæ primus maritus Gilie, † cum qua uti maritata nedum nō potuit validè contrahi aliud matrimonium à Cesare. cap. Domin. de secund. nupt. sed nec ex tali matrimonio nulliter contracto sequi valida filiorum legitimatio. Nam ad hoc, vt per matrimonium subsequens legitimentur filij, requiritur, quod duobus temporibus validè matrimonium contrahi potuerit, nampe conceptionis, seu partus filij, & in tempore contracti matrimonij; † adeo quod si matrimonium vno, vel altero tempore inter parentes consistere non possit, proles antea suscepta non legitimatur per subsequens matrimonium Abb. inc. tanta, num. 14. qui filij sint legit. Socr. inn. conf. 31. nu. 40. lib. 2. Peregr. de fideic. art. 24. num. 49. & 60. Fusar. de substit. q. 108. sub n. 108. Rot. inter impres. post conf. Farinac. decis. 64. sub num. 10. lib. 2.

Quod autem anno 1560. & 1569. d. Sebastianus Piccininus esset maritus Gilie de Bertis probatur ex duplici assertionem ipsius Cesaris in instrumentis de dictis duobus annis, in quorum primo Cesar dedit, & manualiter exbur-sauit Gilie filie Cesaris de Bertis vxori Sebastianiq; Dominici de Piccininis de Monte Caualloro libras 300. in satisfactionem, &c. quolibras eadem Gilia soluit d. eius marito præ-senti, &c. & hoc in dotem, & pro dote Gilie & pro matrimonio inter eam, & d. eius maritum contracto, & carnali copula consumato. In secundo idem Cesar dedit, vendidit, & tradidit Gilie q. Cesaris de Bertis vxori Sebastia-

ni de Piccininis de Monte Cauallo absens
ut dixit, à ciuitate, & territorio Bononiæ præ-
senti, & euenti quintam partem vnius apo-
thecæ, & quod de anno 1572. mense Iulij ad-
huc duraret matrimonium, probatur ex testa-
mento d. Sebastiani, in quo die 23. Iulij 1572.
in omnibus suis bonis hæredem vniuersalem
instituit, ex ore proprio nominauit Giliam
eius vxorem absentem. Deinde ex testibus
vigore remissoriè formiter examinatis in par-
tibus constat, quod Sebastianus de Monte Ca-
uallo; qui fuerat primus maritus Gilię de
Bertis illi superuixit, & quod post Gilię obi-
tum duxit aliam vxorem, & demum quod
vixit vsque ad annum 1606. Vnde sequitur,
aut matrimonium nullatenus constituisse inter
Cæsarem, & Giliam, aut fuisse inuitabiliter
6 nullum, † cum non licet vxori habere duos
viros ad text. in c. gaudemus de diuortijs l. 2. c. de in-
uest. nupt. Soc. iur. conf. 31. num. 44. lib. 2. & matri-
7 monium non posset consistere inter eos † qui
non sunt soluti, latè Sanchez de matrim. lib. 7. dis-
put. 80. num. 4. & per tot.

Non obstat, quod d. testes loquantur de Se-
bastiano q. Dominici de Piccinellis, cuius per-
sona pretenditur diuersa à Sebastiano q. Do-
minici de Piccininis marito Gilię, quia sola
diuersitas in desinentia cognominis non con-
uincit diuersitatem personę dum pro identi-
tate concurrunt plures alię demonstrationes,
videlicet nominis proprii nominis genitoris,
patrię, & coniugis, & tamen in quacumque
8 materia ad probandam identitatem † duę de-
monstrationes sufficiunt ex theoria Barto.
communiter approbata in l. demonstratio falsa
num. 14. ff. de cond. & demonstr. etiam si vna sit par-
9 ticularis, † alia generalis Roland. conf. 67. num. 17.
lib. 4. Decian. conf. 12. num. 2. lib. 3. & in puncto,
quod identitas personę probetur ex identitate
10 patris, & patrię, † etiam si alię demonstratio-
nes non concurrunt, firmavit Alex. conf. 108.
numero 3. versit. sed ita est lib. 7. & sequuta fuit
Rota decision. 614. numero 20. & seqq. tom. 3. par-
te 4. recent.

Nec facit, quod testes deponant in commu-
ni, seu villa Cauallo reperiri solum familiā
de Piccinellis, non autem de Piccininis, cum
tamen constet publicis instrumentis, quod ali-
qui denominabantur de Piccininis; quia tol-
litur penitus difficultas, eo quod aliqui deno-
minabantur de Piccininis; quia tollitur peni-
tus difficultas, eo quod testes dicunt in Mon-
te Cauallo cognomen Piccinini, & Picci-
nelli esse idem, & sic familiam de Piccininis,
& Piccinellis esse eandem, dum autem negant
reperiri, familiam de Piccininis, intelligunt
de familia diuersa ab illa de Piccinellis vnde
stant simul, quod aliqui denominentur de Pic-
cininis, & tamen sint de familia de Piccinellis,
& hic omnisque alius intellectus est capien-
11 dus † ad euitan. contrarietatem testium cum
scripturis Alex. conf. 183. num. 4. & seq. lib. 7. Rot. dec.
167. num. 3. par. 1. rec.

Denique censuerunt DD. nō ob stare, quod
in instrumento presenti Matrimonij sub die
prima Octobris 1572. non solum Gilia dicatur

vidua, & vxor olim ex primo Matrimonio
Sebastiani, sed vterius dicatur, Vicarium ha-
buisse informationem de præmissis, quia vltra
quod instrumentum ex pluribus redditur de
falso suspectum, nam non reperitur in proto-
collo Notarij rogati, neque matrimonium,
est descriptum in libro matrimoniorum pa-
rochię S. Petri, sub qua supponitur contra-
ctum, minusque reperitur adnotatum in li-
bris parochiarum Cæsaris, & Gilię, non releuat
enuntiatiua eiusdem instrumenti Matrimonij
12 dum † hodie principaliter dubitatur de vidui-
tate enuntiata auct. si quis in aliquo ubi DD. C. de
edend. Caphal. conf. 540. num. 34. Rot. coram Seraph.
decis. 1278. num. 2. in rec. decis. 119. num. 14. par. 5. &
decis. 203. num. 9. par. 7. & multo minus, cum
13 non sit antiqua † sed moderna, eo quod ista lis
mota fuit de anno 1625. Aymon. de antiq. tempor.
par. 1. num. 1. §. 1. nu. 7. & 9. Rot. decis. 160. num. 9. &
decis. 432. num. 4. par. 2. recent. cum ad istum effe-
14 ctum non reputetur antiqua, nisi sit centum
annorum Rot. coram bon. mem. Burat. decis. 178. nu-
mer. 12. & decis. 633. num. 21. par. 4. tom. 3. recent. &
semper verum est dicere, præsumptionem re-
sultantem ex allegato instrumento presenti
Matrimonij cedere veritati probare per testes,
quam tunc partes Ordinario celarunt: quoad
informationem Vicarij nullibi apparet, quod
illam ceperit super morte Sebastiani primi vi-
ri, & si de ea apparet, probaretur falsa, cum
ex testibus fuerit probatum, quod Sebastia-
nus viuebat de anno 1572. quod post Gilię obi-
tum duxit aliam vxorem, & quod vixit vs-
que ad annum 1606. qui testes pro maiori
partē erant affines dicti Sebastiani.

Pariter non obstat, quod ad impugnandam
validitatem matrimonij iam contracti in fac-
tie Ecclesię requiruntur testes omni exceptio-
ne maiores, quia hic agitur de nullitate ma-
trimonij non ad finem illud dissoluendi, ex-
quo post mortem iam fuit dissolutum, sed ad
15 effectum successionis, † quo casu non intrat
supradicta conclusio, quod requiratur proba-
tio per testes omni exceptione maiores, cum
sufficiat probatio ordinaria, etiam si talis pro-
batio in consequentiam tendat ad ostenden-
matrimonij nullitatem Soc. sen. conf. 31. num. 16.
& 17. lib. 3. Rot. in Toletana Matrimony 26. Iunii
1619. coram Card. sacro, & coram bo. mem. Burat.
decis. 530. num. 13. & quatenus testes aliqualem
paterentur difficultatem, numerus, nedum
16 supplet defectus, † sed eos facit reputari, ac si
essent omni exceptione maiores Rot. coram S. M.
Greg. XV. decis. 340. num. 6. & seq. decis. 351. num. 4.
& decis. 471. num. 11. quod procedit etiam si sin-
17 guli exceptiones paterentur, † cum sint vltra
tres, ut in dicta decis. 451. nu. 5.

Sublato autem Matrimonio cessat subie-
ctum legitimisationis, & propterea illegittimi-
tas obstat Tadéo, & Bartholomeo iuniori; ex
quo DD. dixerunt esse recedend. à decisione
ad eorum fauorem facta 12. Maij 1645. co-
ram me.

R. P. D. CELSO,
Postea S. Romanæ Ecclesiæ CARDINALI.
Alexandrina pensionis.

Veneris 19. Iunij 1648.

ARGUMENTVM.

Pensionarium constitui in quasi possessione exigendi pensionem, non modo ex vnica solutione integræ pensionis, verum etiam ex perceptione medietatis illius in præsentis decisione constanter firmatur, ideoque manutenendum esse in sua possessione, dum discutitur de validitate, vel inualiditate eius tituli, etiam si esset lata sententia super nullitate d. pensionis, dummodò fuerit per appellationem suspensa, animosè resoluitur.

S V M M A R I V M.

- 1 Quasi possessio exigendi pensionem iustificata ex confessione iudiciali titularis, sufficit ad effectum reportandi mentionem.
- 2 in Quasi possessione exigendi pensionem, constituitur Pensionarius, etiam ex vnica solutione.
- 3 Amplia etiam si non totam, sed partem tantum pensionis habuerit, & quare.
- 4 Quasi possessio exigenda pensionis, quando facilius inducatur ex solutione partis pensionis.
- 5 Clericus coniugatus potest retinere pensionem cum indulto Apostolico.
- 6 Clericus coniugatus cum indulto Apostolico remanet habilis ad retinendam pensionem perinde ac si nunquam duxisset uxorem.
- 7 Exceptiones turbida in iudicio possessorio, non attenduntur, sed reuocantur ad petitorium.
- 8 Manutentio in quasi possessione exigendi cõpetit Pensionario dum discutitur de validitate, vel inualiditate tituli.
Amplia, etiam si esset lata sententia super nullitate pensionis, dummodò illa per appellationem fuerit suspensa. num. 10.
- 9 Manutentio pendet à possessione, non à titulo.
- 11 Iudicatum non dicitur quando fuit appellatum.

DECISIO CCXV.

DIXERVNT Domini, dandum esse mandatum de manutenendo D. Marcello Arnutio, quia vltra exactiones factas ab Archidiacono antecessore, constat de quasi possessione illius exigendi pensionem etiam à D. Michaeli Collio successore in eodem Archidiaconatu. † Tam ex confessione iudiciali eiusdem Michaelis sub die 11. Aprilis 1647. Summ. Marcell. num. 6. quæ sufficit ad hunc effectum, Rot. in Casarugustana pensionum 4. Iunij 1608. coram Manzanedo, & dec. 429. num. 4. & dec. 460. n. 1. & per tot. par. 3. rec.

- 2 Quam etiam ex solutione actuali facta sub die 13. Iunij 1619. de duplis duodecim cū dimidia, quæ licet vnica constituit pensionarium in quasi possessione exigendi, vt notat Rip. in cap. cum Ecclesia Sutrina num. 53. ibiq; Abb. num. 23. de caus. possess. & prop. quos in terminis Bart. X. Recent.

pensionis sequitur Roman. conf. 317. num. 7. Rot. coram Seraph. decif. 436. num. 1. & decif. 1411. nu. 2. & coram Buratt. decif. 542. num. 1. Region. pensionis apud Marches. par. 1. fol. 563. num. 2. & pend. Posth. de manutenen. decif. 143. num. 1. decif. 163. num. 12. & decif. 318. num. 1. & in recens. decif. 538. eodem num. par. 4.

- 3 Et quamvis † pensio reseruata fuerit in scutis 50. auri in auro; Solutio verò non doceatur facta, nisi pro medietate; Nihilominus non attenditur actus exactionis particularis, sed causa exigendi, quæ, cum sit vniuersalis, per illam pensionarius dicitur constitutus in quasi possessione exigendi totam pensionem, licet partem tantum habuerit l. si cui res, 60. ibique Bart. de leg. 1. & optimè firmavit Rot. in his terminis in Calaguritana pensionis 17. Iunij 1624. coram Manzanedo apud Posth. decif. 188. num. 4. & seqq. & in rec. decif. 460. num. 6. par. 1. & in Si-pontina pensionis 8. Aprilis 1647. coram R. P. D. meo Pentingero, cum pluribus adductis per Lotther. de re benef. lib. 1. quest. 38. num. 123. & seqq. & per add. ad Greg. decif. 557. num. 11.

- 4 Quæ † conclusio eo facilius procedit in præsentis casu, ex quo constat de reseruacione pensionis, & sic possessio est titulata, cap. licet caus. de probatio. Bart. in l. si duo num. 4. vers. sed si vterque, ff. uti possidet. Bald. conf. 420. num. 8. lib. 1. Menoch. de retinenda remed. 3. num. 733. & in terminis pensionis Rot. d. decif. 460. num. 6. par. 1. rec.

- 5 Non obstat, † quod Marcellus resignauerit officiū Militis Lauretani, cuius vigore, etiam si vxoratus esset poterat retinere pensionem, quia, attento alio indulto S. mem. Urbani, cessat huiusmodi defectus, vt dixit Rot. coram Buratt. decif. 791. num. 1. & in Ferrarien. pensionis 14. Iunij 1624. coram Remboldo, † & ipse remanet habilis perinde ac si nunquam duxisset uxorem. Ancharan. conf. 404. num. 4. vers. dispensatio enim. Dec. conf. 542. eod. num. vers. unde satis. Rot. dec. 50. num. 11. & seqq. par. 5. recent.

- 7 Exceptio verò, † quod dictum Indultum, non sit merè gratiosum, illudque indigeat iustificatione, quæ deficit in præsentis casu, visa fuit Domini ad turbida, vt reicienda veniat ad petitorium. Rosa apud Posth. de manutenen. decif. 113. num. 17. & seqq. decif. 157. num. 5. & decif. 482. num. 3.

- 8 Et dum † discutitur de validitate, vel inualiditate tituli debet interim pensionarius manuteneri in sua possessione, ex adductis per Garz. de benef. par. 1. cap. 5. num. 549. & seq. Modern. Roman. discept. forens. cap. 113. num. 28. Caputaq. decif. 321. par. 1. & decif. 317. par. 2. & dictum fuit in Romana Subcollectoria 17. Martij 1645. coram R. P. D. meo Bichio.

- 9 Manutentio † enim pendet à possessione, non autem ab Indulto. Bald. in l. Ordinarij nu. 7. vers. in possessorio, C. de rei vindicat. Innocent. in cap. bone memoria nu. 4. de postulat. pralator. vltra plures adductos in Hispalen. Decimarum 27. Iun. 1644. coram R. P. D. meo Corrado.

- 10 Nec releuat † sententia lata à Vicario Mediolanensi, quia illa fuit suspensa per appellationem, cap. cum teneamur, ibique DD. de appellatione. Scapuccin. de Salu. lib. 3. quest. 7. num. 4. & 5. Garz.

de benef. par. 1. cap. 3. num. 551. & sen. ubi quod non dicitur iudicatum, quando fuit appellatum. Rota opam Greg. decis. 313. num. 4. & in Calaguritana pensionis apud Marches. de Comm. fol. 52. num. 1. & 2.

Et ita utraque parte informante resolutum fuit, &c.

R. P. D. C O R R A D O.

Postea Eminentiss. D. CARDINALI.

Pampilonen. Capellania.

Veneris 19. Iunij 1648.

A R G V M E N T V M.

Conuentio super presentatione beneficii potest fieri à Compatronis ex iusta causa, dummodo non sit contraria voluntati fundatoris, & sit à Superiore approbata, quæ seruanda venit nec sub prætextu nullitatis impugnari non valet.

S V M M A R I V M.

- 1 Conuentio facta à compatronis super beneficio approbata ab Episcopo, & non contraria præcepto fundatoris est seruanda.
- 2 Professio intelligenda venit illa trium votorum.
- 3 Professus trium votorum non est capax retinendi Capellania perpetuas.
- 4 Pontifex derogare non solet conuentionibus ex iusta causa à compatronis factis; præsertim in præiudicium tertij.
- 5 Alternatio presentationis conuenta inter compatronos ad evitandas dissensiones pro faciliiori deputatione Capellani valet.
- Et nominatio, ac presentatio in executionem dictæ conuentionis facta, censetur ac si ab omnibus coniuñctim facta fuisset. num. 6.
- 7 Intentio testatrix declaratur à successiuis verbis testamenti, iuncta præsertim obseruantia.
- 8 Conuentio super Capellania qua magis declarat voluntatem fundatoris potest fieri à Compatronis. Imò etiam ab executoribus testamentarijs.
- 10 Conuentio super beneficio facta concorditer à Compatronis cum decreto Superioris, & ob iustam causam, non potest impugnari sub prætextu nullitatis.
- 11 Conuentio respiciens futuras nominationes comprehendit etiam nominationem de recenti iam factam, qua tamen suum effectum non obtinuerat. Maxime vigente in utroque tempore eadem identitate rationis. num. 12.
- 13 Tempus præteriti imperfecti subiunctum comprehendit præteritum nondum perfecte completum.
- 14 Testes examinati in partibus absque remissione coadiuvant probationem, præsertim si sint recepti parte citata.
- 15 Persona loquentis non continetur sub generali sermone. Fallit quando militat eadem ratio respectu loquentis, quam aliorum. num. 16. & 17.
- 18 Sacularis mediante professione mutat statum, & de seculari fit regularis, & religiosus.

D E C I S I O C C X V.

PLACVERUNT Dominis fundamenta Decisionis in hac causa emanata sub die 25. Maij 1646. coram me in ea parte, in qua firmatur Cappellaniam, de qua agitur in Ecclesia Parochiali S. Saturnini Ciuitat. Pampilon. per q. Isabellam de Beleunze in eius Testamento institutam non esse Beneficium Ecclesiasticum, sed opus pium vnus Missæ quotidiane adimplendum per Sacerdotem à personis per ipsam nominatis iuxta eius dispositionem deputandum. Verum ex alijs modo deductis censuerunt illam non esse adiudicandam Michaeli. Ideoque recedendum à resolutione tunc facta.

Quoniam producta fuit cōuentio inter eodem Deputatos Compatronos inita die 7. Iunij anni 1643. qua fuit determinatum, quod si quo tempore d. Capellania conferretur Vicario, vel alteri ministranti in eadem Ecclesia, illi quidem liceret eam retinere donec ibi inseruierit; cessante autem seruitio, vel per affectuionem Beneficii in alio loco, vel aliter, ipso iure vacaret, & alteri conferri deberet, ita quod nullo tempore illam habere valeat, qui dictæ Ecclesiæ non inseruiat, sed extra eam existat; Eamq; successiue confirmauit Reuerendiss. Episcopus Pampilonen. attestata tenuitate reddituum præfatæ Parochialis Ecclesiæ, vt apparet ex eius Decreto. Quare cum dictus Michael pendente hoc iudicio adeptus fuerit Canonicatum Regularem in Ecclesia Cathedrali dictæ Ciuitatis, ac solemnem emisit Professionem sub Regula Sæcti Augustini die 4. Augusti 1645. non potest utrique obtinere Capellaniam controuersam stante conuentione prædicta, quæ cum sit iuri, ac honestati, eiusdemque Ecclesiæ seruitio apprimè consona, neq; aduersetur expresso Fundatricis præcepto, fueritque vnanimi Patronorum consensu, & Episcopique etiam auctoritate firmata omnino seruari debet. iuxta. reg. l. 1. l. iurisgentium, §. Prator ait, ff. de pact. l. 1. ff. de Constit. pecun. & cap. 1. cap. qualiter, extra de pact. Clem. plures, ubi gloss. in verb. libere, de iur. patr. gloss. in cap. ex multiplici, in verb. eandem conuentionem, de Decim. Abb. in cap. cum accessissent, sub num. 4. vers. ego limitarem, & ibi Felin. sub num. 19. vers. secundo restringitur, ac seq. de constitut. & post longum discursum concludit Lambert. de iur. patr. par. 1. lib. 2. quest. 7. art. 30. sub num. 27. vers. aut fundator non est usus verbis prohibitis, & num. 31. vers. ad aliud etiam est aduertendum, fol. mihi 70. & lib. 3. quest. 5. art. 3. sub num. 28. & 9. vers. si verò ista qualitates, fol. mihi 17. Alfons. Perez de Larea in tract. de Annivers. & Capellan. lib. 2. cap. 5. sub num. 30. vers. conditio namque. M. Antonin. resol. 3. num. 14. vers. ceterum lib. 1. Eoque magis in proposito casu, cum dictus Michael post emissam per eum tamquam Canonicum Regularem in dicta Ecclesia Cathedrali professionem († quæ intelligitur de solemni trium votorum. Card. Seraphin. dec. 121. num. 8. vers. accedat etiam) effectus fuerit incapax retinendi huiusmodi † Capellania perpetuas, per text. in cap. Monachi, 16. quest. 1. & in cap. in no-

na afflione ead. caus. quest. 7. cap. super eo, ubi gloss. in verb. ne contra votum, de stat. Monach. Neque presumitur dispensatus contra tenorem huiusmodi conventionis ex iusta, honestaque causa inita, † cui Summus Pontifex derogare non solet, præsertim in præiudicium alterius. d. cap. ex multiplici, ibique gloss. in verb. intentionis, vers. item argum. quod Papa, &c. Butr. sub num. 6. in ult. not. Abq. sub num. 5. vers. item nota, cum seqq. Anchar. sub num. 4. in v. not. de decim. gloss. fin. in cap. 1. verb. si autem, de pact. in 6. Rot. decis. 614. n. 4. vers. nullum verò, & seq. par. 1. diuers. & penes san. mem. Gregor. decis. 109. num. 9. vers. nec habet locum, &c. et Buratt. decis. 435. sub num. 4. vers. quibus non presumitur Princeps, &c.

Nec releuat obiecta nullitas eiusdem conventionis ex eo deducta, quod alteret tenorẽ foundationis tam in præcedenti parte, in qua partes concordarunt Capellanum alternis vicibus deputare, quem inter omnes, (& sic quasi coniunctim ac simultaneo cõsensu) iusserat eligi Testatrix; quàm in hac, quæ illius retentionem permittit Vicario, & aliis in dicta Ecclesia ministrantibus, ac inseruiantibus durante eiusmodi ministerio, ac seruitio tantum, tum tamen etiam ad alia beneficia promoti eã licitè retinere possent viderentur, onusque in ea celebrandi à Fundatrice iniunctum adimplere per alium, dum non fuit specialiter additum, quod per se ipsos celebrarent.

Nec alternatio præsentationis, ac Turni diuilio conuenta ad euitandas dissensiones, ac pro faciliiori Capellani deputatione, † illiusque pii operis adimplemento iure fieri potuit, in textu d. Clem. plures, & S. & ue facilius, ubi gloss. in verb. alternis vicibus, Imol. Cardin. & Anchar. n. 13. vers. quarto nota, &c. Bonifac. de Vitalin. sub num. 1. & seqq. & alij de iur. patr. Gonzal. ad Reg. 8. gloss. 45. §. 1. num. 58. vers. pro affirmatiua, &c. Rot. penes Buratt. decis. 540. num. 6. vers. & ius presentandi. Et nominatio, ac deputatio in eius executione facta perinde censetur, † ac si ab omnibus coniunctim processisset. gloss. in cap. fin. in verb. Capituli, de prob. in 6. Rot. penes Card. Seraph. dec. 980. num. 11. vers. unde collatio, &c. & Reuerendiss. Vrgellen. decis. 275. sub num. 5. vers. cum autem promissio, &c. & in Bononien. parochiali 26. Nouemb. 1646. coram R. P. D. meo Ottobono in S. stante enim diuisione, &c. in fin.

Altera verò pars minus repugnat voluntati Testatricis, quæ licet non expresserit Capellanum teneri per se ipsum celebrare tamen ex alijs testamenti verbis per informantes pòderatis, iuncta præsertim obseruantia subsequuta, & longo tempore continuata (de qua testes deponunt) † talis probari videtur illius intentio, vt fuit dictum in Pampilonen. Capellan. 30. Ianuar. 1623. coram bo. me. Buratt. inter. impress. decis. 680. sub num. 3. vers. nec dubitarunt Domini, et seqq. usque ad fin. & in recent. decis. 216. sub num. 2. vers. præterea, par. 2. & penes Coccin. decis. 487. nu. 1. vers. verba enim dubia, &c. ac in alijs. Atque ideo conuentio prædicta realiter non aduersatur foundationi, sed magis declarat verba, & voluntatem ipsius Fundatricis, quod validè fieri potest non solum à patronis (quales fuerunt

relicti prædicti) Rot. penes eundem Buratt. decis. 183. num. 14. vers. adeout, & decis. 755. num. 14. vers. & declarationi, &c. Sed etiam † ab executoribus testamentarijs. Bald. conf. 159. super primo puncto lib. 4. Anchar. conf. 329. Dubitationem facit dispositio Testatoris sub num. 2. vers. primo moueor, & seqq. Alciat. conf. 62. num. 13. vers. qui cum sit executor, lib. 9. Mantie. de coniect. lib. 3. tit. 1. num. 20. vers. quod si alteri, &c.

Cum itaque iuri non sit contraria, sed concordi Patronorum consensu, iustaque causa inita, & superioris auctoritate, ac Decreto firmata fuerit (vt dictum est) † non potest utique nullitatis prætextu impugnari, Lambert. de iur. patr. par. 1. libri primi quest. 9. art. 2. sub num. 18. vers. confirmantur omnia prædicta fol. mihi 74. & in alijs locis supracitat. Calderin. conf. 19. sub num. 1. vers. & etiam possunt patroni, de iur. patr. Rot. penes Card. Seraph. decis. 1414. num. 1. vers. nec difficultatem, &c. & in recent. decis. 593. num. 5. vers. quia tunc demum, par. 5. cum ceteris præallegatis.

Minus obstat, quod illa respiciat futuras nominationes Vicariorum, siue aliorum Ministrorum dictæ Ecclesiæ ad ipsam Capellaniam fiendæ, non autem hanc de persona Michaelis iam antea factam præcedenti mense Februarij eiusdem anni 1643.

Quia (prætermisiss alijs) placuit responsio, quod licet præcessisset nominatio † Michaelis, non tamen adhuc plenum obtinuerat effectum, quandoquidem à Ioanne Azpilcueta altero nominato fuerat controuersia, ac in iudicium hætenus non terminatum deducta, itaut effectuatio illius ex Iudicis sententia penderet, ideoque rectè potuit sub eadem cõuentione comprehendi. l. pen. C. de usur. & habetur in Aub. de filijs ant. dotat. instr. nat. §. 1. i Felyn. in cap. fin. num. 11. vers. fallit quinto, de constit. Cephal. conf. 644. num. 15. vers. secundo considerato, & seqq. & num. 39. vers. postremò, ubi considerat etiã identitatem rationis vigentem † in vtroque tempore (vt in hoc casu) & sub numer. 49. vers. quibus extat responsio, cum seqq. Rot. penes Card. Seraph. decis. 920. num. 5. vers. & ante lapsum, & decis. 1001. num. 3. vers. nihilominus, & in Romana cens. de Caffarell. 9. Decembr. 1587. coram Gyps. apud modern. Penusin. de Cens. decis. 230. num. 5. vers. noni enim statuti dispositio, & penes Buratt. decis. 939. nu. 11. vers. & his statibus, & seq.

Quod etiam suadent tam verba Apochæ Hispano sermone conscripta, y en caso algun tempo succediere el caso darse la dicha Capellania à los Vicarios, &c. in tempus præteriti imperfecti subiunctiui sonantia, † quod præterita quoque nondum perfectè completa sua natura complectitur. Bart. in l. verbum oportebit, sub n. 1. in fin. vers. quodam est præteritum partim finitum, & partim non finitum, ff. de verb. signif. Peregrin. de fideicom. art. 46. sub num. 29. vers. quia est verbum. Mantie. de tacit. lib. 4. tit. 3. sub num. 15. vers. sed si dicam, Rot. penes Buratt. decis. 124. num. 9. vers. quia ponitur verbum, &c. & Coccin. decis. 48. num. 7. vers. verba enim, &c. Quam depositiones testium pro parte dicti Ioannis inductorum, qui in illa interuenerunt, hancque partium fuisse voluntatem explicitè contestantur. Et licet coram Iudi-

Iudicibus de partibus examinati absque litteris Remissorialibus Rotæ coram qua iudicium
 14 agitur, et bene coadiuvant interpretationem prædictam, cum præsertim fuerint citata parte recepti iux. Theor. Bart. in l. 2. sub num. 25. vers. nam testis ff. de appellat. recipien. Rota penes Verall. decis. 208. num. 6. vers. testis etiam nulliter examinatus par. 2. Berratt. decis. 266. num. 5. vers. que præstant, et in recent. decis. 277. nu. 14. vers. unde super eorum dictio par. 6. et decis. 160. num. 9. vers. ex quibus testibus par. 7. et in Aquilana Cappellan. 13. Nouembr. 1643. coram Reuerendiss. Salamant. in §. quarto vers. qui quidem testes &c.

Præterea non obstat quod neque referri possit ad personas ipsorum Patronorum à quibus inita fuit, nec proinde d. Michaelis, qui tunc
 15 Vicarius Ecclesiæ præfatæ et unus erat ex eis, ex reg. l. inquisitio ubi not. gloss. et DD. C. de solut. et cap. petitio de iur. iur. Quia cum eadem ratio tenuitatis reddituum Ecclesiæ, ob quam consenserunt Patroni quod hæc Capellania assignari posset Vicario, vel alteri ex Ministris illius, ut aucto emolumento utilius vacare possent seruitio eiusdem, cuius contemplatione inita fuit huiusmodi conventio, æquè vigeret respectu personæ d. Michaelis tunc Vicarii, ac
 16 alterius cuiuscunque futuri successoris. Proinde iuri consonum est quod ipse quoque censeatur sub ea comprehensus l. Paulus §. fin. ubi gloss. in verb. ipsum quoque et Bart. in fin. ff. de pignor. Salycet. in d. l. inquisitio sub nu. 1. vers. vel dic. et sub num. 2. vers. aut dubitatur ff. de transact. Abb. in d. cap. petitio in fin. vers. ultimo de iur. iur. dicens quod non potest de hoc dari certa doctrina,
 17 sed secundum varietatem casuum vario modo determinandū Gabr. Com. Concl. lib. 6. de verb. sign. concl. 9. num. 8. vers. quarto limita &c. Menoch. præsumpt. 44. num. 27. vers. declaratur tertio et tribus seqq. lib. 3. Rot. penes san. mem. Gregor. decis. 476. sub num. 9. vers. ad illud, et in alijs. Prout etiam partes ipsas tunc intendisse prædicti Testes affirmant.

Postremo non aduersatur quod nonnullis annis ante dictam conventionem, scilicet anno 1618. idem Michael fuisset in dicta Ecclesia Regulari acceptatus.

Quia (præter quod non constat id cæteris Compatronis tunc innotuisse) sufficiens visa fuit responsio, quod nondum erat in ea professus, neque hanc S. Saturnini dimiserat, vel ab ea exierat; Ideoque non erat incapax retentionis, prout postea effectus fuit secuta dicta
 18 Professione, et qua mediante contigit mutatio eius status secularis in Regularem, & Religiosus effectus fuit cap. Ad Apostolicum vers. ideoque de Regular. cap. beneficium ibique gloss. in verb. probationis annum eod. tit. in 6. gloss. in cap. 1. in verb. dedicanda de Religios. domib. Gemin. cons. 66. pro declaratione primi dubij sub num. 8. vers. appellatione Monachi, et seq. Menoch. præsumpt. 83. num. 74. vers. ea est ratio lib. 4. Roderic. quest. Regular. tom. 3. qu. 63. artic. in princ. vers. alterum est mutatio status &c. alijs relatis per modern. Roman. discept. 481. num. 7. vers. quasi ante professionem &c. Atque Canonatum cum effectu obtinuit, primamque Ecclesiam dimisit, et in hanc posteriorem se contulit, ex

quibus equidem iustificatur vndique præfata conventionis tenor.

Et ita fuit resolutum &c. Vtraque parte informante &c.

R. P. D. PEVTINGERO.

Anconitana Censur.

Veneris 19. Iunij 1643.

ARGUMENTVM.

Ratificatio census nulliter impositi, ad hoc ut censeatur inducta ex fructuum solutione, et accollatione, non solum requiritur actus positivus, ex quo talis nullitas resultet, sed etiam necessaria est in debitore census scientia explicita tam facti, quam iuris, alias ratificatio intelligi debet cum supposito, quod contractus validus esset.

SUMMARYM

- 1 Ratificatio census nulliter impositi deducitur ex accollatione, non secus ac ex fructuum solutione.
- 2 ad Ratificationem contractus nulli quid requiratur.
- 3 Ratificatio census nulliter impositi, non inducitur ex fructuum solutione, neque ex accollatione sine scientia explicita huiusmodi nullitatis in solvente, seu accollante, et quare.
- 4 Ratificatio census nulliter impositi, inducta ex fructuum solutione, seu accollatione, absque scientia nullitatis in solvente, quomodo sit intelligenda.
- 5 Productio scripturarum, cum protestatione, sine præiudicio nullitatis, præservat ius dicendi de nullitate.
- 6 Conditione non purificata, quidquid sub illa oblatum seu promissum fuerit, evanuit.
- 7 Exceptio de iure tertij quando competere non possit.

DECISIO CCXVII.

INFORMATIONES hodiè datas pro Cæsariano contra decisionem in hac causa sub die 27. Martij anni præteriti editam Domini censuerunt non obstare resolutioni capte ad favorem Ven. Societatis Sanctissimi Corporis Christi, in Ciuitate Ancona, ideoque in decisis permanferunt. Quia vnica responsione tollitur tota vis contra decisionem, quæ consistit in triplici ratificatione census nulliter à Tutrice impositi. Primo quod fructus eiusdem Census soluti fuerunt ab Aloysio Ferretto debitore, ut probatur ex quietantia de anno 1612. Sum. Cæsariani num. 1. Secundo quod Procurator eiusdem Alosij instrumentum Census, et alia iura produxit Sum. eodem num. 2. et 3. Tertio quod idem Aloysius eundem Census in diuisione facta cum Hieronymo suo fratre in se assumpsit, et ex qua assumptione vulgò accollatione ratificationem deduci non secus ac ex fructuum Census solutione dixit Rota decis. 19. namer. 3. apud Cenc. de Censib.

Optimè enim aduertit decisio, quæ reuidentur et quod ad ratificationem contractus nulli non solum requiritur actus positivus, ex quo

alis nullitas resultet, sed necessaria est etiam in agente scientia explicita nullitatis tam facti, quam iuris, ut præter allegatos in decis. dixit
3 Rot. decis. 535. num. 22. par. 1. recent. † Adeo quod sine huiusmodi scientia neque fructuum solutio Rot. decis. 260. num. 11. & 12. par. 6. recent. nec accollatio ratificationem inducat, quia scilicet si debitor nullitates Censui sciisset, forte fructus non soluisset, neque Censum in se assumpsisset, & ratificatio intelligi potest cum supposito quod contractus validus esset Valenz. conf. 177. num. 53.

Et scientia nullitatis ex productione instrumenti Censui a Procuratore facta, & ex unico
4 teste examinato deducta retorquetur, † quia productio facta fuit cum expressa protestatione nullitatis, ibi, sine præiudicio nullitatis, & nullitatum instrumenti, quæ cautela quatenus contractus sit nullus, omnino præservat ius dicendi de nullitate. Cancer. var. resol. lib. 1. cap. 8. num. 139. & seq. Rota decis. 419. num. 3. par. 1. recent. dec. 805. nu. 6. coram B. ratto: Testis verò ultra quod est unicus deponit de anno 1625. & sic longè post accollationem, & præsentam fructuum,
5 ab Aloysio factam solutionem, † ex eiusque dicto dignoscitur Aloysium, conditione si sequeretur concordia, obtulisse fructus non obstant nullitatibus census solvere: Attamen cū concordia secuta non fuerit, eius oblatio evanuit, ut in simillimis terminis dictum fuit in Polaterana Prioratus 16. Martij 1646. §. alterum pariter coram R. P. D. mco Bichio.

Imò neque creditor census allegare potest, quod sic Aloysius accollator pinguiorè portionem in diuisione consecutus fuerit, quàm Hieronymus frater, quia iste hodie non agit, nec creditor Census tamquam tertius, & actor potest dare de iure Hieronymi. Pacian. de probat. lib. 1. cap. 7. num. 70. & seq. Surd. conf. 1. num. 84. Rota decis. 415. coram Greg. XV. ubi Adden. num. 6. & decis. 22. num. 8. par. 1. divers. versic. idè, dec. 277. num. 7. par. 1. recent.

Ex quibus motiuis Domini non recedent. etiam à fundamento defectus numerationis pecuniæ in actu subhastationis steterunt in decis. Vtraque parte informante, &c.

R. P. D. A R G V E L L E S.

Fancn. Bonorum.

Veneris 19. Iunij 1648.

A R G V M E N T V M

Legitimæ dicitur filius renunciassè, si accep-
uit testamentum Patris, in quo cum famige-
rata cautela Soccini Iunioris legitimæ detra-
ctio erat prohibita; an autem sufficiat appro-
batio testamenti in genere non facta specifica
mentionem legitimæ, primo loco discutitur.
Deinde an sub huiusmodi Patris dispositione
censeantur etiam comprehensa bona emphi-
teotica concessa Patri, & filiis nomine pro-
prio, latissime tractatur.

S V M M A R I V M.

- 1 Legitima detractionem, an, & quomodo Pater possit prohibere.
- 2 Fideicommissario quibus concurrentibus danda sit immissio.
- 3 Trebellianica, potest etiam prohiberi filiis primi gradus.
- 4 Legitima detrahitur, cum qua cautela prohiberi possit.
- 5 Legitimam non potest filius detrahere, si adiuit hereditatem Patris, qui cum cautela, Soccini Iun. huiusmodi detractionem prohibuit.
- 6 Legitima dicitur filius renunciassè, si accepit testamentum Patris, in quo cum cautela, Soccini Iun. legitima detrahitur erat prohibita.
- 7 Et an sufficiat approbatio testamenti in genere, non facta specifica mentionem legitimæ.
- 8 Verba testamenti quando sunt clara, non est ulterius inuestigandum.
- 9 Acceptatio testamenti facta cum clausula in omnibus & per omnia habet vim specialis expressionis.
- 10 Et se extenditur ad expressam renunciationem legitimæ, & ad acceptationem omnium qualitatum in testamento appositarum.
- 11 Legitima renuntiatio habetur pro expressa, quando renunciatio generalis in alio non potest verificari.
- 12 Hares non potest impugnare factum defuncti, amplia ut num. 13.
- 14 Identitas bonorum, ex quibus probata remaneat.
- 15 Confessio superat quamcumque probationem contra consistentem.
- 16 Protestatio contraria facto non meretur attendi.
- 17 Et censetur ab ea recessum per actus aduersarios subsequutos.
- 18 Protestatio quando referenda sit ad non expressa, non autem ad ea, quæ veniunt ex dispositione iuris.
- 19 Legitima dicitur renunciatus ex dispositione iuris, quando concurrunt prohibitio Testatoris cū cautela Soccini Iun. & acceptio haredis.
- 20 Bona fideicommissaria possunt alienari pro restitutione dotis, etiam inuito testatore.
- 21 Pater an possit præiudicare filiis in emphiteusi ex causa onerosa quesita etiam filiis nomine proprio.
- 22 Filius si sit hares Patris, & illius testamentum approbaverit non potest contravenire eius dispositioni, nedum in fundo, vel emphiteusi ex pacto, & providentia, amplia ut num. 25.
- 24 Et quid si minus esset in hereditate.
- 25 Bona emphiteotica an veniant in fideicommissi restitutione, quando in eis non est positum expresse gravamen.
- 26 Bona emphiteotica veniunt in restitutione fideicommissi, licet in illis non fuerit expresse impositum gravamen, & quid sufficiat.
- 27 Fideicommissum in re emphiteotica, quando sustineatur.
- 28 Bona emphiteotica, an possit pater fideicommissum supponere, si filius quoque dici posset primus acquirere.
- 29 Testator si expresse limitavit suam dispositionem ad ea, de quibus posset disponere, non censetur voluisse comprehendere id, quod eius morte finiebatur.
- 30 in Emphiteusi stipulata pro patre, & filiis, uno eorum decedente, intrat ius accrescendi.
- 31 Fideicommissum non censetur renunciatum per diuisionem

sionem factam cum clausula, ad habendum, nisi fuerit data facultas alienandi.

DECISIO CCXVIII.

CESSIT ab humanis Mense Februarii Anni 1647. Camillus Galantarius scriptis sibi hereditibus tribus filiis ex duobus matrimoniis procreatis, scilicet D. Antonio ex primo, & DD. Andrea, & Gabriele ex secundo, eosque in casu obitus sine filiis legitimis, & naturalibus ad inuicem substituit, & eorum descendentes similiter in perpetuum, † quibus omnibus prohibuit etiam detractionem legitimæ, trebellianicæ, & cuiusvis alterius, iussitque approbationem huius suæ dispositionis cum omnibus his conditionibus, & non approbantes priuauit successionem, & perceptione fructuum, & in sola legitima instituit, iuxta cautelam Socini. *Iun. conf. 122. num. 8. & seqq. & conf. 159. lib. 1. Dec. conf. 687. num. 2. passim per Rotæ amplexam, ut in decis. 479. num. 8. decis. 693. nu. 13. par. 1. recent. & in Reatina successionis 21. Maij 1642 coram R. P. D. meo Peutingero ubi alia.*

Sub die 13. Aprilis eiusdem anni, prænominati Antonius, Andreas, & Gabriel testamentum paternum iuxta præceptum Camilli Patris approbarunt, & successiue 26. Iunii subsequentis bona hæreditaria eiusdem in capita inter se diuiserunt, & de mense Octobris proximè elapsi obiit etiam Andreas instituto sibi hærede Gabriele, qui cum omnia occupasset dedit causam liti, vnde consului Dominos, An Antonio sit danda immissio super medietate omnium bonorum fideicommissio Camilli subiectorum, & ab Andrea relietorū, & dandam esse responderunt. † Siquidem exhibitum fuit testamentum illius validum non abolicū, nec in aliqua sui parte cancellatum, in quo legitur expressum fideicommissum, ut supra; Purificatio verò liquet ex obitu Andree sine filiis, & demum identitas bonorum, nec controuertitur, nec est controuertibilis, quibus concurrentibus denegari non valet immissio fideicommissario, vel ex remedio l. final. C. de edict. Diu. Adrian. tollen. vel ex utili saluiano interdicto, ut ex l. prima, C. commun. de legat. ut passim Rotæ respondit, & signanter in decis. 131. n. 1. par. 1. decis. 472. num. eod. part. 3. recent. 167. num. 2. coram Coccino, in Parmen. status 14. Decembris 1629 coram eod. & alijs congestis in Auximana fideicommiss. 13. Iunij 1640. §. quibus tamen coram Reuerendiss. D. meo Decano & in Tiburtina fideicommiss. 24. Aprilis huius anni coram me.

Nec attempta fuerunt ea, quæ dicebantur super detractionibus trebellianicæ, & legitimæ ab informantibus pro Gabriele. † Quia trebellianica legitur expressè prohibita à Camillo Testatore, ibi, *Prohibisco, che detti miei figli, e descendent non possino detrare qualsiuoglia trebellianica, & prohiberi posse etiā filius primi gradus non est hæsitandum, Cassador. decis. 4. de testam. Crescent. decis. 2. eod. tit. Simonet. decis. 86. incipit in una Romana Gratian. cum pluribus discept. forens. cap. 245. num. 17. Ciriac. controu. 263. num. 45. cum alijs in decis. 67. num. 2. & decis. 313. num. 3. vers. Sc-*

ens autem trebellianica par. 1. recent. & in d. Reatina successionis 21. Maij 1642. coram R. P. D. meo Peutingero.

4 Legitima verò† pariformiter prohibita fuit, ibi, *Estendendo tal prohibitionem etiam alla lor legitima, i quali quando non volessero approuar tal prohibitionem, adesso, e per all' hora la prima della sua heredità, e gl' instituisce nella sua legitima solamente. Volendo, che detti suoi heredi, e descendent in infinito siano obligati approuare per instrumento il presente suo testamento in ogni, e singoli suoi membri, e che non faccino i frutti suoi prima di detta approuazione, e non l'approuando come sopra, uuale, che la sua heredità si denolui a gl' altri heredi sostituiti offeruanti, &c.* quæ prohibitio cum ista cautela concepta procul dubio tenet, & valet, ex Soccin. Dec. & alijs in principio allegatis.

5 Et procul dubio † præiudicat Gabrieli hæredi Andree, tum quia iste adiuit paternam hereditatem vigore huius dispositionis pro tertia rata sibi delatam, quod sufficit ad hoc, ut excludatur à detractione legitimæ. Soccin. *Iun. d. conf. 122. num. 9. & seq. & num. 20. vers. Vnde cum legata, lib. 1. Odd. conf. 63. sub num. 25. Menoch. consil. 533. num. 15. Eugen. conf. 38. nu. 7. lib. 1. conf. 95. num. 65. & 66. lib. 2. Suad. de Alim. tit. 2. quest. 15. num. 181. & seq. Bellon. iun. conf. 65. num. 42. vers. sexto, & seq. Fusar. de substit. quest. 296. num. 61. & seq. & signanter num. 70. Merlin. de legit. lib. 3. tit. 2. quest. 10. num. 14. & 15. Adden. ad sault. mem. Gregor. XV. decis. 489. num. 27. cum alijs in d. Reatina successionis coram R. P. D. Peutingero, & in Romana fideicommissi de Ceulis 26. Nouembris 1639. §. Moti ex eo, coram Reuerendissimo D. meo Carillo Præsidente Vallisolaniano.*

6 Tum etiam, quia approbavit, † & acceptauit paternum testamentum, ut ex Instrumento dato in Sum. Antonij num. 2. quod exuberat ad hoc, ut dicatur facta expressa renunciatio legitimæ, ut in his terminis declarat idem Soccin. *Iun. d. conf. 122. num. 21. & seq. lib. 1. Mantica. de coniect. ultim. volunt. lib. 7. tit. 3. num. 11. Odd. consil. 63. num. 25. Merlin. de legit. lib. 3. tit. 20. quest. 10. nu. 27. Bellon. iun. d. conf. 65. nu. 42. & seq. Fusar. de substit. d. q. 296. num. 58. & fuit dictum in præcitata Romana fideicommissi de Ceulis 16. Maij 1642. §. nam primo non obstat, coram Reuerendiss. Carillo, & in Bononien. legitima 8. Februarij 1647. coram R. P. D. meo Ottobono,*

7 Nec dicatur† Camillum iniunxisse onus acceptandi prohibitionem detractionis legitimæ, ibi, *quali quando non volessero approuare tal prohibitionem:* Vnde non videtur sufficiens approbatio testamenti in genere non facta specifica mentione legitimæ.

Quia ex verbis subsequentibus, *siano obligati approuare per Instrumento il presente suo testamento, &c.* deducitur† voluntas testatoris non coarctata ad approbationem solius prohibitionis legitimæ, sed ad totum testamentum, quæ verba cum sint clara, non est vltius inuestigandum, *Licet Imperator, ff. de leg. 1. Abb. conf. 97. num. 1. vers. & primo quia lib. 1. Seraphin. decis. 762. num. 1.*

9 Ultra quod † cum in Instrumento sit extensus totus tenor Testamenti Camilli, & illi tres fratres

fratres illud approbent, & acceptent In omnibus, & singulis eius membris, & partibus cum oneribus, & alijs de quibus in eo, & in re intentionem, mentem, & voluntatem eorum Genitoris, ut sunt verba præcisa dicti Instrumenti dati n. 3. proculdubio Andreas sibi præiudicavit in legitima, ut in similibus terminis de acceptatione facta cum clausula, in omnibus, & omnia, tradit Raim. consil. 56. n. 6. & 12. lib. 2. & ex cap. ut circa §. 1. de elect. in 6. & Jaf. in l. Titia, §. final. ff. de verb. oblig. aduertunt in specie, Surd. cons. 412. num. 27. Peregr. de fideicom. art. 36. num. 39. Fusar. de substit. d. q. 296. n. 93. & 94. Merlin. de legitim. lib. 3. tit. 2. q. 9 num. 8. & alij, quos refert, & sequitur d. Romana fideicom. de Cens. 26. Novembris 1639. d. S. Mori ex eo, & S. Astamen ex voluntate, &c. 14. Januarij eiusdem anni d. S. primo eo eo, &c. & 16. Maij 1642. S. quoniam. in dicta, &c. coram Reuerendiss. D. meo Carillo, ubi ex vi & clausula in omnibus, & per omnia, deciditur, transactionem se extendere ad expressam renunciationem legitimæ, & ad acceptationem omnium qualitatum appositarum in Testamento quod approbatur per hæredes transigentes.

11 Et iure merito, & quia etiam dispositio generalis, quæ non potest habere locum in alio, quam in legitima, comprehendit legitimam, etiam ubique illius specificatione, ut firmiter Soccin. Jun. consil. 136. num. 18. lib. 1. Franc. Becck. cons. 34. num. 13. in fin. & num. 14. Surd. cons. 212. num. 13. & in tract. de alim. tit. 9. quest. 15. num. 10. Gallerat. de renunc. censur. 1. renunc. 47. nu. 9. ad fin. versic. Hincque est Horded. cons. 63. num. 89. & seq. lib. 1. & alij per eos allegat.

12 Attentis præsertim clausulis amplissimis in fine eiusdem Instrumenti appositis, & signanter promissione non contrahendi quouis prætextu iuramento vallata, quæ impugnari non potest à Gabriele hærede Andree, l. cum à Matre, C. de rei vindic. Mantica. decis. 106. numer. 4. Rota decis. 649. num. 1. part. 3. & decis. 176. num. 47. part. 5. recent. & multo minus & cum implemet Gabriel in eodem Instrumento eodem modo se obligauerit in forma Camere, Rota dec. 415. num. 3. part. 1. recent. cum vulgar.

13 Minus attenta fuit exceptio identitatis bonorum; & Quia ex Instrumento diuisionis inito 26. Iunii anni præteriti statim post mortem Testatoris de bonis hereditarijs eiusdem, inter quæ leguntur ista de quibus agitur, obuenta Andree, abundè probata remanet identitas inter ipsos fratres, & cohæredes diuidentes, Soccin. cons. 46. in princ. lib. 3. Peregrin. de fideicom. art. 44. num. 4. & seq. Rot. decis. 398. num. 7. post tract. modern. Perusin. de manut. dec. 706. nu. 2. part. 2. recent. decis. 42. nu. 1. part. 5. cum alijs in Arimin. fideicom. 14. Martij 1640. coram R. P. D. meo Cerro, in Bononi. fideicom. 16. Maij eiusdem anni coram R. P. D. meo Bichio, & in Romana fideicom. de Fuschis 19. Decembris eiusdem anni coram Reuerendiss. D. meo Decano, & maxime quia diuidentes specificarunt bona illa hereditaria Camilli, ibi; Bonorum communiter relictorum in hæreditate dicti q. Camilli communis Patris, & quæ confessio superat quascunque probationes contra Andream, & Gabrielem eius hæredem

constitentes, l. cum testa secunda, C. de transact. l. generaliter, C. de non numer. pecun. Rota decis. 71. nu. 3. part. 1. diuers. cum similibus.

Minus releuat clausula præseruatiua quorumcumque iurium ipsis hæredibus competentem facta in eodem Instrumento approbationis Testamenti 13. Aprilis anni præteriti.

16 Quia & vel tanquam contraria facto non meretur attendi, l. cum plures, §. locatum, ff. locat. cap. gratum de offic. de legat. cap. sollicitudinem de appellat. Bart. in l. non solum, §. morto num. 11. ff. de oper. non. nunc. vel & censetur ab ea recessum, per actus aduersarios subsequutos hereditario nomine gestos, Card. Cuaal. decis. 349. numer. 3. 17 vers. nam per talem consensum, &c. & vel referenda est ad non expressa, Thomat. decis. Maceraton. 12. num. 25. & 26. Rota decis. 155. nu. 2. & dec. 222. 18 num. 26. part. 6. recent. & non autem ad ea, quæ veniunt ex dispositione iuris, cap. cum M. de consil. Surd. cons. 383. nu. 18. lib. 3. Pignatell. contron. 28. 19 num. 18. & prout venit renunciatio legitimæ, quando concurret prohibitio Testatoris cum cautela Soccini, & acceptatione hæredis ex supra allegatis; & signanter Rom. fideicommiss. de Cens. coram Reuerendiss. Carillo, ubi iussu, & doctè disputatur. Et posset tentari, quod Camillus non cogitauit de restitutione dotium, iam receptarum, sed de dotibus in futurum; permittit enim alienationem pro constitutione dotium, & sic certum est loqui de dotibus constituendis in futurum, & ad eas ipsas videtur referri, quod dixit de restitutione & ad quam dubitarunt nonnulli Doctores an extendetur, Auth. res qua, & Facchin. lib. 4. contron. cap. 47. & multi alij citati à Fusar. de substit. q. 532. num. 2. cum quibus videtur se voluisse conformare Testatorem, licet contraria verior sit, & sequenda etiam eo inuito, ut pluries tenuit Rota.

Demum nil releuans visa fuit exceptio Emphyteusis super bonis Roncitelli Senogallien. & Nam quicquid sit an Pater possit filiis præiudicare in emphyteusi ex causa onerosa, quæ sita, si tamen fuit concessa Patri, & filiis nomine proprio (ut ista videtur) ex allegatis à Canaler. decis. 119. numer. 9. & multis alijs per Moder. Fulginaten. de iure emphit. de contrah. emphit. quest. 24. num. 20. ante med. & num. 28. & omisso etiam an dicatur emphyteusis quæ sita ex causa onerosa, quando non propter auctoritatem concedentis, vel ab ipso concedente onus imponitur, sed à cedente, & donante, ut in nostro casu; & sufficit pro Antonio, quod Gabriel, & Andreas approbauerunt Patris Testamentum, ex vii. text. in l. cum à Matre, C. de rei vindic. cum multis alijs per Rot. in magistrati dec. 50. nu. penult. part. 5. recent. & d. Modern. Fulginaten. 5. numer. 33. etiam in fructu, vel emphyteusi ex pacto, & prouidentia, ut ex relatis ab eodem tit. de renunc. quest. 10. num. 5. vers. contrariam, ubi plurimos congerit. & Maxime cum plus eis obuenit ex bonis defuncti, quam sint bona emphyteotica, l. cum Pater 33. §. cum Pater, ff. de legat. 2. Caldas. de iure emphit. lib. 3. cap. 17. numer. 24. 23 Sed, & si minus esset in hæreditate id forsan posset assecurari ex pulchris verbis in l. Impera-

- rot. 73. ff. de legat. 2. ibi: *Enim verè si per tota accep-*
ta rogatus sit rem propriam (quamquam maioris exis-
taretur) restituere, non est audiendus legatarius lega-
to pectore si velit computare, text. in l. sed si non te-
nuit 36. ff. ad l. falcid. & in l. generaliter 24. §. si quis
alienum, ff. de fideicom. libert. Caldas. multis citatis
ubi supra num. 22. & num. 24. Modern. Fulgin. supra
in de success. in bon. emphit. quest. 3. num. 15.
- 25 Et ideo ꝑ difficultas duntaxat consisteret.
 An supradicta doctrina procedat quando non
 est positum expresse gravamen in bonis em-
 phyteoticis ad tradita, per *Fusar. quest. 630. num. 14.*
& quest. 310. num. 7. Surd. dec. 21. num. 17. vers. Respon-
detur, & nu. 18. & 19. & alios d. Fulgin. ubi proxi-
mè quest. 3. num. 38.
- 26 Sed hanc difficultatem ꝑ substituit, *Caldas. de*
iur. emphit. d. lib. 3. cap. 17. num. 24. ubi nil inte-
 resse expresse fuerit impositum An non, si ex
 coniecturis possit colligi eos voluisse gravare
 in re emphyteotica, & num. 25. Et id tenuere
 ubi reliquit omnia bona sua, ex l. a. Procuratore,
Command. Part. & multis alijs, idem Caldas. num. 23.
Surd. conf. 157. num. 27. vers. quantum quoque, Natt.
conf. 159. num. 25. in fin. & melius Rot. apud Card.
Casaler. decis. 219. num. 13. ad fin. vers. & eadem ra-
tione, & decis. 587. num. 11. vers. Denum ultra pre-
dicta, & decis. 87. nu. 9. penes Buratt. & decis. 294.
num. 1. part. 1. recent. Eo magis, quia verbis am-
plissimis, & quæ necessario continet etiam
bona emphyteotica Camillus disposuit, ibi: In
enti li miei beni mobili, stabili, ragioni, attioni presen-
ti, & futuri in qualsivoglia luogo essienti, Summar-
Antony num. 1.
- 27 Quæ omnia fortius procedunt, ꝑ quia Ca-
 millus disposuit æqualiter ad favorem omniū
 filiorum comprehensorum in Inuestitura, ut
 potuisse facere dixerunt, *Fusar. per eū citati dict.*
q. 630. nu. 11. & d. q. 631. d. n. 7. & alij per eum allegat.
d. q. 3. n. 16. & nu. 20. Rot. in Bonon. fideicom. seu Do-
mus 4. Decembris 1647. coram R. P. D. meo Bichio,
§. & per consequens, & idem disposuit quod ve-
niebat ex lege Inuestituræ ex infra dicendis.
- 28 Et vrget dilemma; nam, ꝑ aut Camillus
 potuit fideicomisso reciproco gravare filios,
 & in tuto res est, aut non potuit, & tunc mul-
 to minus nō potuit illis præiudicare Andreas,
 quicquid sit An iste posset etiam dici primus
 acquirens, ex traditis à *Rota d. dec. f. 219. num. 9.*
Coram Casal. & à d. Fulginaten. d. quest. 24. num. 20.
& 27. Certum quidem est non plus ei fuisse
permisum quam Camillo Patri: de quo non
potest disputari, quod non sit primus acqui-
rens. Eo magis, ꝑ quia Andreas expresse li-
mitavit suam dispositionem ad ea, de quibus
posset disponere, nec potest videri voluisse
disponere de iure, quod eius morte finiebatur,
text. in l. quod in rerum 24. §. Vsum fructum, ff. de le-
gat. 1. l. Vxor Patru 20. C. de legat. Surd. d. dec. 21.
num. final. vers. 4. procedere, Osasch. decis. 119. nu. 26.
& alij per Menoch. conf. 151. nu. 53. plures per alleg.
Fulginaten. d. quest. 24. numer. 10. cum duobus seqq.
Nec in Andream procedit eadem ratio, quæ in
Camillo Patre, nam iste instituit heredes quos
voluit gravare, ille non instituit Antonium,
 30 & ꝑ optimè aiebat vnus ex Dominis in Em-
 phyteusi pro Patre, & filijs stipulata vno co-

tum decedente, & hanc ius hæc rōscendj, *Caldas.*
Pereira de iur. emphit. lib. 3. cap. 1. num. 46. & lib. 4.
cap. 1. nu. 11. & 12. & pluri citati ab allegato Ful-
ginaten. de contr. emphit. quest. 34. num. 21. & de
success. in bon. emphit. quest. 20. num. 2. & 3.

31 Denique nil obstat, ꝑ quod divisio facta
 fuerit cum clausula, ad habendum, &c. quia
 communior sententia est per istam clausulam
 non censi renunciantum fideicommissio, nisi
 expresse data fuerit facultas alienandi, ut de-
 clarando pugnantes opiniones, dixit *Fusar. de*
substit. quest. 593. num. 17. & in fortioribus Bart.
Alex. & plerumq. omnes scribentes in l. qui Roma 122
§. Duo fratres, ff. de verb. obligat. & ibi Donell. nu. 5.
 qui cum supradictis asserit sententiam iudicis
 in eo Text. fuisse iustam, & rectè explicat
 quod in presenti omni caret scrupulo, cum
 ipsi dicant facere divisionem iuxta formam,
 & dispositionem Testamenti.

Et ex his DD. censuerunt Antonio dandam
 immissionem pro medietate omnium supra-
 dictorum bonorum Camilli Patris ab Andream
 communi Fratre relictum, vtraque parte au-
 dita,

R. P. D. CORRADO.

Postea Eminentiss. CARDINALI.

Tiburtina Affictus.

Veneris 19. Iunij 1648.

ARGUMENTVM.

Manutentio conceditur Locatori stante posses-
 sione rei locatæ etiam aduersus alium locato-
 rem habentem locationem nullam contra
 formam *Extravagantis Ambitiosa de reb. Eccles. non*
alien. & ius prælationis in eadem locatione ha-
 bere præcedentem, cum stante nullitate lo-
 cationis prædictæ, nulla prælatio possit con-
 siderari.

S V M M A R I V M.

- 1 Manutentio datur possidenti.
- 2 Locatio bonorum Ecclesie facta ultra triennium nul-
 lus est roboris, vel momenti.
- 3 Possessio bonorum Ecclesie obtenta contra Extravag.
Ambitiosæ de reb. Eccles. non alienan. dici-
 tur infecta, & non manutenibilis.
- 4 Presumptio beneplaciti Apostolici in locatione bono-
 rum Ecclesie ex quibus excludatur.
- 5 Presumptio beneplaciti Apostolici ex cursu anno-
 rum 30. deducta in alienatione bonorum Ecclesie
 hodie cessat mediante Constitutione san. me:
 Urbani VIII.
- 6 Dispositio Extravagantis Ambitiosæ de rebus
 Eccles. non alienan, non habet locum in loca-
 tione Casalium existentium in Urbis districtu,
 intel lize, ut num. seqq.
- 7 in Bonis, quorum fructus non nisi de triennio in trien-
 nium percipiuntur, singulum triennium reputatur
 pro uno anno;
- 9 Nullitas alienationis bonorum Ecclesie allegari po-
 test à conductore habente ins ab eadem Ecclesia.

- 10 Locatio bonorum Ecclesia quando successorem non ligat.
- 11 Ecclesia non ligatur locatione nec eius nomine, neque in ipsius facta utilitatem.
- 12 Pensio debetur pro tempore quo quis in locatione permansit etiam stante nullitate d. locationis.
- 13 Pensionis receptio pro tempore praterito, non inducit ratificationem locationis nulla pro tempore futuro.
- 14 Conductor si in locatione permansit, & pro integro anno fecit expensas, pro eo tempore in ea remanere debet.
- 15 Relocatio tacita in quibus fructus dietim percipiuntur restringitur ad solum tempus continuatae locationis.
- 16 Relocatio tacita non admittitur stante nullitate locationis.
- 17 Locatio perpetua deducitur ex uniformi solutione pensionis annis 30. continuata.
- 18 Locatio perpetua excluditur ex pacto reconductionis ad tempus in locatione apposito.
- 19 Possessio antiqua quando sine titulo sufficiat ad effectum manutentionis, & quando non. & numeris seqq.
- 22 Conductor bonorum Ecclesia an habeat praelationem aduersus, nouum conductorem. & num. seq.
- 24 Praelatio in locatione non conceditur stante nullitate illius.
- 25 Melioramenta facta pro maiori commoditate, ac utilitate conductoris non sunt rescindenda.
- 26 Inspectio loci, ac peritorum electio indicialiter facta, iussuratur pro assignatione termini ad probandum melioramenta.
- 27 Melioramentorum exceptio non retardat manutentionem stante promissione capta mediante cautione, & quando.

DECISIO CCXIX.

CENSERVNT Domini Appianum esse manutenendum, quia constat illum fuisse in possessione Fornacum Calcariarum, & bonorum de quibus agitur tempore litis motae; non solum ex Instrumento locationis ei factae à Procuratore Eminentissimi Dñi Cardinalis Commendatarii Abbatiae Sancti Laurentij legitimum habente mandatum rogatum per Iacobum Simoncellum publicum Notarium die 29. Aprilis 1642. & inductionis in possessionem sub die 12. Iunii, & 28. Iulij 1644. & ex alio Instrumento manutentionis sub die 8. Nouembris 1646. vigore Decreti A. C. sub die 10. Iulij praecedentis emanati, & Perto intimari sub die 12. eiusdem mensis, ac deinde causa cognita confirmari, & executi de mandato Eminentissimi D. Cardinalis Procamera-rij sub die 24. Octobris. Verum etiam ex Testibus pro aduersario examinatis. † Ideoque in ea manuteneri debet officio Iudicis; Rot. dec. 641. num. 8. vers. praeterea, & prius à num. 1. & seqq. par. 1. diuers. & penes Card. Cavalier. dec. 182. num. 1. & 2. & in Romana locat. 25. Iunij 1635. coram Eminentiss. D. meo Cardinali Verospio, penes modern. Perusin. de manuten. dec. 632. nu. 1. vers. Domini pro Luca responderunt, ac seq. & nu. 6. vers. tamen ea detentatio, cum seq. & in alijs:

Part. X. Recent.

Nec obstat anterior possessio Perti cessionariae haredis q. Ioann. Pauli Philippini cui fuerunt eadem sublocata per assertum quendam Arrendatarium bonorum dictae Abbatiae ad sexennium de anno 1614. 12. Martij, & deinde per alium Arrendatarium ad quatuordecennium de anno 1624. 23. Martij cum pacto reconductionis in casu non factae disdictae, vt apparet ex publicis Instrumentis pro eius parte exhibitis.

Primò, quia locationes illae bonorum Ecclesiae ultra triennium contra dispositionem, Extrauag. Ambrosiae de reb. Eccles. non alienand. habentis Decretum irritans, † nullius omnino roboris fuerunt, quippe contra formam à lege praescriptam, quae indiuidua est, vt habetur in cod. text. in §. si quis autem, ibi: Alienatio, Hypotheca, Concessio, Locatio, Conductio, & Infeudatio huiusmodi nullius omnino sint roboris, vel momenti, &c. & probatur in Clem. 1. in fin. princip. ibi: Nec ex concessione ipsius recipienti ius aliquod acquiratur, eod. tit. & in Auth. de alienand. aut permitt. in §. emphyteusim, in fin. ibi: Neque quod sit habere aliquod penitus robur sinimus, &c. Ias. in Auth. qui rem sub numer. 21. vers. ego teneo, C. de Sacrosanct. Eccles. Lap. alleg. 80. queris cum locatio sub num. 3. vers. pro parte altera, &c. vsque in fin. Alex. conf. 17. viso Instrumento locationis sub nu. 10. vers. nec etiam obstat si dicatur lib. 4. Didac. resol. 10. nu. 4. vers. ceterum, & sub num. 5. vers. sed quod locatio, & seqq. lib. 2. Rodon. de reb. Eccles. non alienand. quest. 83. num. 34. vers. verum istis sic deductis non obstantibus, ac seqq. Becc. conf. 92. sub n. 15. vers. quibus tamen non obstantibus cum seqq. per tot. & conf. 178. à n. 1. vers. nam supponitur, & seqq. Marefcott. resol. 2. sub nu. 8. vers. secundò extenditur, & seqq. lib. 2. & hanc sententiam, sequitur Rot. vt habetur in Brixien. locat. 5. Octobr. 1595. cor. Penia in recent. decis. 30. per tot. par. 1. & dec. 435. sub nu. 1. vers. nec placuit Dominis, & seqq. par. 3. in quibus alia concord. referuntur.

Ac proinde infecta penitus est possessio, siue † detentio ex ea causa proueniens, & non manutemibilis, sed habetur pro vacua, Rot. penes Card. Mant. decis. 40. sub num. 7. vers. neque huic, & seq. ac decis. 177. nu. 3. vers. quo fit, par. 4. diuers. Coccin. decis. 51. num. 4. vers. vnde fuit conclusum, & de 15. 48. num. 3. vers. & non sit habenda cum seqq. par. 5. recent. & in Mediolanen. Ciniarcat. 15. Maij 1645. coram R. P. D. meo Pentingero, in Salon igitur obstat, & 8. Febr. 1647. coram R. P. D. meo Celso, & in his terminis in Romana Affict. 27. Ianuarij 1627. coram boni mem. Prouino, penes eundem modern. Perusin. de manuten. decis. 215. per tot.

Neque prodesse potest allegata praesumptio Apostolica confirmationis ex cursu annorum triginta cum obseruantia subsecuta. Tum quia à posteriori locatione facta de anno 1624. vsque ad litem institutā de an. 1644. non sunt elapsi. † Ab illa verò prius facta anno 1614. computari non possunt, quia expirauit, & alia inita fuit cum diuersa persona, & ad aliud tempus, Bald. in l. 4. n. 2. vers. nota, &c. & ibi Alex. num. 9. vers. hoc tamen est verum, ff. de damn. infect. Rot. penes Card. Seraphin. decis. 1362. sub nu. 3. vers. & primò, & decis. 1490. nu. 7. vers. sed difficultatem tollit, & decis. 435. sub nu. 10. vers. hoc autem secundum Instrumentum, par. 1. recent. cum

X x

alijs

alijs relatis per modern. Roman. discept. 913. num. 20. vers. quæ nunquam, & discept. 927. num. 16. vers. cum etiam, & seq. Tum quia refugium hoc hodie cessat ob Constitutionem sanct. me. Urban. VIII. quæ eiusmodi præsumptæ confirmationes, & beneplacita Apostolica ex temporis cursu deducta iure optimo fuerunt reiecta, & reprobata, vt in ea legitur incip. Romanus Pontifex in Sacra B. Petri Sede constitutus, publicata de anno 1641. die 5. Iunii, & fuit dictum in Barchinon exemptionis 13. Iunii 1646. coram me in S. tum quia repetita. versicul. & demum præsumptionem hanc &c.

6 Minus obstat quod dispositio d. Extraneæ. nō habeat locum in locationibus Casalium existentium in districtu Urbis, vt fuit dictum in Roman. rescission. contract. 23. Nouembris 1580. coram san. me. Clemen. VIII. & in Romana affl. 8. Februarij 1593. coram Gypso decis. 727. sub. num. 3. versic. præterea quod sterilitas unius anni par. 4. diuers. & in Nepesina affl. 14. May 1601. coram Iusto in S. & tollit difficultatem.

7 Quia dictæ Decisiones procedunt in illis bonis, quorū redditus singulis dumtaxat trienijs, vel quinquenijs percipiuntur. Ea enim non quidem negantur, sed ita intelliguntur sub eadem Constitutione comprehensa vt pro tribus integris recolectis lacari possint, itaut, quod de alijs statuitur ad triennium de illis ad nouennium, vel quindenium ex Pontificis intentione censetur statutum ¶ cum ad hunc effectum singula trienia, vel quinquenia habeantur pro vno anno ex gloss. fin. in l. item queritur, §. qui impleto. prop. fin. vers. item quod si in rusticis, & ibi Bast. sub nu. 10. vers. ex hac ratione infero. ff. locat. Balan. l. legem. sub num. 5. vers. item dico, ubi Salyc. sub num. 3. vers. & hac ratione, & Angel. num. 3. vers. & ideo. C. locat. Rodoan. d. quasi. 53. a. num. 41. versic. Extraneæ. autem ambitiosæ, & seqq. Didac. d. resol. 16. num. 6. vers. tertio, lib. 2. Gabr. conf. 68. num. 2. versic. pari modo, & seq. lib. 1. Mantie. de tacit. lib. 5. tit. 3. nu. 22. vers. præterea. Itaque non applicatur ad ea, quorum redditus singulis annis, imò singulis diebus (qualia sunt hæc) percipiuntur, vt ¶ bene in eisdem Decisionibus explicatur, & in d. Romana seu Terracinen affl. coram bon. mem. Pirano d. decis. 215. num. 14. vers. nec replicatio urgere debet.

9 Nec etiam releuat quod eiusmodi nullitas ab ipsa tantum Ecclesia, & Prælato opponi possit, cuius fauore quatenus ipsi expediat sustinetur, non autem à tertio, ¶ Quia præter quod Appianus, qui causam habet ab ipsa Ecclesia, & Prælato mediante locatione prædicta non censetur tertius, sed eiusdem iuribus, & exceptionibus pro sui defensione, ac interesse vti potest iux. tex. in l. emptori. C. de euict. Rum. conf. 40. nu. 8. vers. tertius autem, lib. 5. Bursatt. conf. 82. num. 11. vers. secus tamen. Ceph. conf. 133. numer. 125. vers. & propterea &c. Rot. in Cremon. aquarum 9. Maij 1594. coram bon. mem. Cardin. Arigon. in S. & non obstat alienationem fuisse utilem Ecclesie, vers. & præsertim. cum alijs relatis per modern. Roman. discept. 691. a. num. 15. vers. accedat. cum seq. Cessat omnis difficultas cum ipse Prælatus illi assistat, & in causa interueniat, vt legitur in

processu extracto ex officio Teuli.

Secundò quia licet velidè factæ fuissent, nō tamen afficerent Eminentissimum Commendatarium modernum. ¶ Sed extincto per mortem illorum Abbatum omni eorum iure terminarunt ad l. si quis domum. §. 1. ff. locat. Quippè nec Ecclesie nomine, nec in eius vtilitatem initæ fuerunt gloss. in cap. fin. in verb. statutum terminum. extr. ne Prælat. vic. suas, ibique Ioan. de Anan. sub num. 8. vers. si verò sit Clericus, & sub num. 15. vers. verum. Abb. sub num. 6. vers. si verò sit Clericus, & num. 7. Boich. num. 7. vers. aut non nomine Ecclesia Soccin. sub num. 30. vers. aut locauit nomine Ecclesia, Castr. consil. 2. ius omnibus suprascriptis, sub num. 3. vers. sed si queritur, & seq. lib. 1. Ias. consil. 94. Pro D. Galeatio num. 1. vers. clarum est & seq. lib. 1. Soccin. cons. 32 sub n. 9. vers. sed quando. lib. 1. Alb. cons. 108. nu. 1. vers. nam quando fit successio, & seq. per tot. Didac. resol. 15. sub num. 6. vers. secundum etiam lib. 2. Mantie. de tacit. dict. lib. 5. tit. 13. sub num. 16. vers. ex his ergo apparet. ac seq. & tit. 14. sub num. 10. vers. & in his locum obtinent. Sord. decis. 33. num. 6. vers. contraria tamen sententia. & seq. Gutierrez. canon. q. lib. 1. cap. 36. num. 14. vers. nihilominus, &c. & Marefcot. resolut. 18. num. 5. vers. tertio affertur limitatio. & seq. lib. 1. Rot. decis. 1. sub num. 1. vers. & si Prælatus, & num. 2. vers. iuxta præmissam conclusionem, de locat. in nou. penes Card. Mantie. decis. 136. num. 1. vers. quia quando Prælatus. & seqq. & in Auximana locationis 14. Ianuarij 1590. coram Orano penes Statil. de Saluian. decis. 210. vbi firmatur conclusio etiam quoad primum annum. Marefcot. dict. resolut. 18. num. 7. vers. Item procedit lib. 1. & alij relati per modern. Roman. discept. 606. sub num. 1. & seq. Quinimo nec ab ipsis Commendatarijs, sed ab eorum assensu Arrendatarijs (quorum ius nullibi iustificatur) rem propriam satagentibus, vt ex dictis Instrumentis, & præsertim ex posteriori apparet.

Neque subsistit obiecta ratificatio dicti contractus deducta ex solutione sent. 112. & baio. 50. facta per dictum Pertum eidem Procuratori, ac Domus Eminentissimi Commendatarii Præfecto sub die 29. Iulij 1645.

Quia (prætermisus alijs) solutio dictarum pecuniarum facta fuit pro eo tantum tempore, quo ipse Pertus exercuerat dictas Calcearias per totum Mensem Maij antecedentis, vt 12 legitur in Apocha per ipsum exhibita, ¶ ac proinde debita erat pensio etiam stante nullitate locationis iuxta text. in dicta l. si quis domum versicul. sed an ex locato teneatur conductor. ff. locat. Rota penes Crescen. dec. 1. de locat. & conduct. Rodoan. de Reb. Eccles. non alienand. q. 85. sub num. 55. versic. quia conductor rei Ecclesiasticæ; Ideoque nullam 13 præfert approbationem, ¶ & ratificationem pro tempore futuro, vt bene declarat Ioan. de Anan. in d. cap. fin. sub num. 15. versic. considera extr. Ne Prælat. vires suas, Rota penes Puth. decis. 175. sub num. 2. vers. nam videtur tantum, & per tot. lib. 1. in correct. Rodoan. in dicto tract. q. 57. num. 8. versic. facit Decisio. Molin. de Primogenit. lib. 1. cap. 21. nu. 7. vers. censebitur nutem, & latè probat Sord. d. decis. 33. num. 9. versic. Et in specie cum seq. per tot. Eoque minus cum fuisset iam prius die 12. Iulij præcedentis Appiano facta noua locatio per triennium

num inceptum die 15. eiusdem Mensis, ut constat ex Instrumento locationis rogato per acta Cesi).

Nec item officit quod saltem pro anno tacite reconductionis incepto die 1. Aprilis precedentis Pertus continuare deberet, cum res non esset integra ob expensas ab eo factas pro exercitio totius anni.

Tum quia nec id iustificatur, nec bene congruit, cum non agatur de agris cultis, & satis opera, & impensa Coloni, † quorum futura expectare mellem Iuris, ac æquitatis postulat ratio, in quibus terminis loquitur Bald. in l. emptorem sub num. 11. vers. sed pone Colonus C. locat. Ofasc. decis. Pedemontan. 82. sub num. 10. vers. ex his fundamentis. & alij. Sed de rebus fructuum, 15 suum in dies reddentibus, † in quibus tacita etiam reconductio restringitur ad solum tempus quo locator passus fuit conductorem in eis permanere iuxta gloss. fin. in l. item queritur §. qui impleto vers. fin. vers. Responde quia esset utile, ac ibi declarat Bart. sub num. 10. vers. Item ex hoc dico ff. locat. Mantic. de tacit. dicto lib. 5. tit. 15. sub nu. 3. vers. Tertiò deducitur. Tum quia non procedit ob- 16 iectio quando locatio est nulla, † quia tunc nullum potest legitimum producere effectum, ut in his terminis declarat Surd. sic indicatum affirmans in eo Senatu decis. 40. sub nu. 4. vers. Ad decis. Bald. &c. & seqq.

Præterea non obstat exceptio perpetua 17 concessionis, seu coloniae † annis triginta, quibus fuit uniformis soluta pensio præscriptæ iuxta theor. Bald. in l. male agitur in prima lect. sub numero. 4. vers. Si vero conductio fuit ad modicum tempus C. de præscr. 30. vel. 40. annor.

Quia præterquod deficit temporis cursus, atque potestas, ut supra dictum est in versic. Neque prodesse potest adducta præsumptio Apostolicæ confirmationis &c. Excluditur prorsus ex dictis Instrumentis locationum præcedentium cum pacto reconductionis ad tem- 18 pus, † quæ cū fuerint ab ipso Perto producta elidunt sanè obiectæ perpetuæ coloniae præsumptionem, ut explicat in specie Ruin. conf. 75. num. 4. vers. Secundo vero casu lib. 1. Balb. de præscript. in 4. part. quart. part. princip. quest. 11. sub numero. 1. & 2. Crauet. de Antiq. temp. p. 4. in sect. Incip. Materia ista singularitatis testium à num. 100. vers. ex præmissis, & plur. seq. fol. mihi 217. pag. 2. & seq. Anguisol. conf. 71. num. 20. vers. Ratio autem, & seq. Anchar. iun. q. 24. à num. 10. vers. ad secundum vero quæsitum, & seq. lib. 1. Valasch. de iur. emphit. lib. 1. q. 20. sub num. 10. cum seq. & sub num. 12. vers. nec sequeretur Franc. Cald. in simil. tract. lib. 1. q. 15. à num. 41. vers. porro, & seq. usque ad fin. & probavit Rota decis. 164. sub num. 1. & seqq. par. 2. & decis. 14. sub num. 1. vers. quod maxime, & sub nu. 3. vers. præterea par. 3. Recent. & in specie in Placentina Decimarum 20. Maij 1646. coram Reuerend. P. D. meo Meltio in §. Non obstat, quod per auctores Mentuati, & seqq.

Et hinc patet responsio ad obiectas Decis. 534. sub num. 7. vers. ultra quod, & decis. 595. num. 3. vers. quoniam respondetur, & seq. par. 1. diners. & in recent. decision. 685. sub num. 3. versic. & licet hæc conclusio, &c. oar. 1. & dec. 397. n. 4. vers. minus obstat part. 2.

Par. X. Recen.

Quia in eis dicta procedunt, quod ex lon- 20 gva possessione † deduci potest præsumptio tituli illam corroborans aduersus vehementem Iuris communis resistantiam, ut per Didac. PP. q. cap. 17. sub nu. 6. vers. Secundo oportet animadvertere, & vers. quarto non sic respondendum erit, & declarat eadem Rota dicta decisio. 595. dicto nu. 3. versic. quoniam respondetur, & num. 4. par. 1. diners. et decis. 585. dicto num. 3. vers. attamen par. prima. et decis. 397. sub dicto num. 4. ibi, quia stante dicta antiquitate titulus præsumitur par. 2. recent. et in dicta Roman. sen Terracinen. Affilius. post. tract. de manutenen. decis. 215. nu. 26. vers. et similiter ibi, quod solet niti præsumptione tituli &c. Secus est autem, quā- 21 do ex titulo per instantem ipsum exhibito excluditur omne ius, ac possessio illius manutenibilis, atque alterius melioris præsumptio Rota penes Cardin. Seraph. decis. 1235. sub numer. 4. vers. nec obstat quod ex lapsu temporis. et in Recentior. decis. 164. num. 2. vers. neque obstat par. 2. et d. decisio. 14. sub num. 1. vers. quod maxime par. 3. et dec. 94. sub nu. 38. vers. At hodie quoad hunc titulum præsumptum, et seq. par. 7.

Deinde nõ obstat exceptio prælationis prætensa ad fauorem antiqui Conductoris in bonis Ecclesiæ.

Quia præterquod opinionem contrariam, (extra terminos cap. Ad oues de Reb. Ecclesiast. 22 non alienand. † qui non conueniunt casui proposito, ut probatur ex traditis per Bursat. in consil. 330. à num. 136. versic. Secundo illa conclusio ac seq. et Honded. conf. 85. sub num. 42. vers. Tum etiam 23 quia lib. 1.) † tanquam, & magis consonam libertati Ecclesiæ probant, sic iudicatum attestantes Franch. decis. 405. à num. 3. vers. Pro secundis Conductoribus, et seq. usque ad fin. et Mastril. decision. 309. à num. 17. vers. sed Vincent. de Franch. et seq. per tot. et Gizarel. decis. 5. sub num. 24. vers. sed ad rem redeundo. Marc. Anton. Genuen. Prædicabil. Eccles. q. 421. sub num. 4. vers. nihilominus contraria opinio est uerior. et alij. cessare videtur omnis difficultas stante nullitate dictæ locationis, quæ impedit 24 omnem Iuris effectum, † ac proinde huiusmodi prælationem inde deductam, ut dictum est, Bec. dicto conf. 178. nu. 2. vers. quia actus, et seq. & in his terminis respondit Rota in Romana Relocat. Dom. 20. Iunij 1594. & 17. Martij 1595. coram bon. mem. Gypso penes Pich. ad statut. Urbis decis. 38. sub num. 5. vers. Insuper non displicebat Dominis, et seq. Prædicta tamen instantibus partibus in ulteriori etiam ordinario iudicio plenius discutientur.

Postremo non obstat exceptio retentionis ob melioramenta ab auctoribus dicti Perti facta, quæ prætenduntur saltem in genere iustificata per testes examinatos.

Tum quia non adhuc probantur eiusmodi, 25 quæ refici debeant, † cum pro maiori commoditate, ac utilitate Conductoris potius facta videantur ex eisdem depositionibus ad d. l. si quis domum §. 1. vers. Item querit et l. colonus ff. locat. Bart. in l. in fundo à num. 6. vers. quero primo, & seq. ff. de rei uendic. Causalcan. decis. 44. num. 57. versic. tamen puto esse distinguendum, & seq. part. 1. Rodan. de reb. Ecclesiast. non alienand. quest. 72. cap. 11. Card. de Locat. par. 4. tit. de meliorament. q. 2. & 3. Rota pe-

nes Buratt. decisio. 834. sub num. 10. vers. tertio opponeretur. & seq. & in rec. decis. 7. par. 1. ac in Rom. Dom. 4. Decembris 1619. coram bon. mem. V bald. petes d. Modern. Pernsin. de manuten. decis. 149. sub numero. 8. vers. Addebant, & seq. Tum quia repugnare videntur verba pacti specialiter conuerti in dictis Instrumentis locationum concedentis illorum ammotionem Conductoribus quatenus non fuerint illi soluta. Eo etiam addito, quod teneretur conseruare Casale vetus in statu, in quo tunc reperiebatur.

Quare cum nec dum fuerint ad anno 1645. citra quo hæc lis pendet liquidata, non obstante inspectione loci, & electione peritorum iudicialiter factis, & quæ in huiusmodi iudicijs æquivalent formali assignationi termini ad probandum (qui nec aliter fuit petitus) iux. decis. Puth. 461. vers. non obstant rationes, & seq. & in fin. vers. Dixerunt Domini. & dec. 464. ad fin. vers. & licet Domini tenuerint lib. 2. & Reueren. Vrgellen. decis. 153. num. 14. vers. Vnde iuxta Rota stylum &c. ibi, Si non fuisset actum executiuè. Visum fuit Dominis satis prouisum mediante cautione, nec & ideo retardandam esse manutentionem Appiani, ut fuit dictum coram Cardin. Caualer. decis. 52. num. 3. versic. Ideo consulendo utrique parti &c. & decis. 54. sub num. 1. vers. Verum quia Domini &c. Buratt. dicta decis. 834. sub num. 12. vers. Et deum dicebant. Domini &c. & in Romana Domorum de Carcan. 15. Decembris 1617. coram bon. me. Remboldo penes d. Modern. de manuten. decis. 140. à nu. 10. vers. quia ultra quod, & seq. ac in recent. decis. 604. sub nu. 4. vers. Et cum nulla, & decis. 695. sub nu. 3. versic. Alia, & potissima ratione part. 3. ac sepe in alijs.

Et ita fuit conclusum vtraque parte informante &c.

R. P. D. M E L T I O.

Postea Episcopo P A P I E N.

Hispalen. Decimarum.

Veneris 19. Iunij 1648.

A R G V M E N T V M.

Declaratoria deneganda non est, vbi apparet de non partitione, & aperta contradictione partis, & illius relaxatio, an, & quando retardari possit per oblationem factam à Procuratore de parendo executorialibus, & per exceptionem incertitudinis summæ debitæ, ac illius liquidationis, ac per oppositionem excessiuitatis mandati relaxati, minus crudité, quam clarè demonstratur.

Decimarum exemptio, seu libertas illas non soluendi contra Parochum, quomodo acquiri possit; & quid si per sententiam fuerit obtentum mandatum de manutenendo in possessione exemptionis, seu libertatis non soluendi decimas, an pendente appellatione intentari possit summarissimum manutentionis iudicium absque reuocatione præcedentis mandati, perbellè tractatur.

S V M M A R I V M.

- 1 Declaratoria de stylo Rota semper concedi solet ob non partitionem.
- 2 Declaratoria denegari non debet quando constat de expressa contradictione partis.
- 3 Immemorabilis vbi per testes probari debet, quæ requirantur ad effectum, ut eorum depositio reclamaret.
- 4 Immemorabilis circa exemptionem decimarum donec melius probata fuerit, Parocho concedenda est manutentio.
- 5 Decimarum exemptio acquiri non potest, nisi data scientia, & patientia Parochi de non solutione huiusmodi decimarum. & nu. 9. Et huiusmodi acquiescentia esse debuisset decennialis. num. 10.
- 6 Mandatum de manutenendo dicitur nullum, si præcedens mandatum alteri concessum non fuerit reuocatum. declara ut num. 3.
- 7 Sententia contra sententiam non valet, nisi reuocata sententia præcedenti.
- 11 Iudicium manutentionis benè intentari potest appellatione pendente à sententia prolata in iudicio petitorio, ac possessorio simul complicatis.
- 12 Et illius effectus durabit lite pendente.
- 13 Declaratoria relaxari non potest, quando per Procuratorem fuit facta oblatio de parendo executorialibus, intellige ut num. 14.
- 15 Mandatum procura speciale semper requiritur pro declaratione eorum, quæ latent in animo principalium.
- 16 Declaratoria impediri non potest per oblationem de parendo facta à Procuratore nō habente ad id speciale mandatum procura.
- 17 Declaratoria quando retardari non possit per exceptionem incertitudinis summæ debitæ, ac illius liquidationis.
- 18 Declaratoria ad hoc, ut retardari possit per exceptionem liquidationis summæ debitæ quid requiratur.
- 19 Declaratoria vigore mandati, an sit concedenda, si mandatum est excessiuum.
- 20 Fructus non debentur, nisi à die petita manutentionis, quando geritur res ipsa principaliter, & fructus veniunt ex quadam consequentia; secus è contrā num. seq. Et id firmatur etiam procedere in pensionibus, censibus, & alijs similibus annuis prestationibus. num. 22.
- 21 Decima vbi petuntur tanquam fors, & non uti aliquid accessorium, veniunt etiam decima decursa ante motam litem.
- 23 Declaratoria conceditur à Rota cum aliqua dilatione ad effectum inspiciendi intentionem partis parere recusantis.

D E C I S I O C C X X.

CONCESSO mandato de manutenendo sub die 15. Februar. 1647. Decano, Capitulo Hispalen. in exactione decimarum bonorū nuncupatorum de Buena Esperanza prouenientium ex hæreditate Ferdinandi Enriquæ, & acquiritorū à Patribus Prædicatoribus S. Pauli Ciuitatis Hispalen. in vim dicti mandati expeditæ fuerunt litteræ executoriales de parèdo sub com-

com minatione censurarum summ. Capituli
 num. 2. quæ capitulariter dictis Patribus inti-
 mata, d. summ. num. 4. atque in actis legitimè
 reproducta, & seruari quatuor termini serua-
 ri soliti num. 7. cum per dictos Patres nedum,
 necessaria paritio non fuerit præstita, sed aper-
 tè recusata, fuit sub hac die contra illos reso-
 lutum pro relaxatione declaratoriae, quæ de-
 neganda non erat nõ solum ob non partiti-
 onem iuxta stylum huius Tribunalis, de quo
 testatur *Vestr. in prax. lib. 8. cap. ult. num. 19. Abb. in*
cap. 1. num. 10. de iudic. Mobe. decis. 1. de sentent. ex-
com. Achill. decis. 5. num. 2. eod. tit. Baratt. decis. 17.
num. 1. & in rec. decis. 445. num. 4. par. 2. 254. num. 1.
par. 6. & 299. num. pariter 1. par. 7. & fuit firmatum
in Dertusen. decimarum 11. Maij 1609. coram Mar-
themontio apud Marches. par. 1. fol. 675. Bouen. Ab-
batia 10. Nouembris 1645. S. moti fuerunt coram
R.P. D. Arguelles, Toletana Canonicatus 13. Iunij
1645. coram R.P. D. meo Otthobono, Casaraugusta-
na distributionum 25. Maij eiusdem anni coram R.P.
 2 *D. meo Cerro; verum etiam ¶ ex asserta expressa*
 contradictione, quæ colligitur ex responsio-
 ne data per Syndicum Conuentus allegantem
 nullitatem, & iniustitiam dicti mandati Ro-
 talis, d. summ. num. 6. vt fuit ponderatum in eadē
Bouen. 3. & præsertim, & in d. Toletana Canonicatus,
S. imò quod peius est. Tridentina Decanatus 27. Maij
1642, & in Barchinonen. Canonicatus 26. Februarij
1645. coram R.P. D. meo Royas, Buratt. dec. 825. n. 2.
vers. & ex responsione.

Non obitat prætenfa immemorabilis per
 dictos Patres circa exemptionem decimarum
 deducta ad effectum euitandi talem declarato-
 riam. ¶ Quia cum Testes ad illam probandam
 examinati non deponant per verbum fuit, &
 est, & careant alijs requisitis recensitis per *glos.*
in cap. 1. in verb. memoria, de prescript. in 6. illorum
dispositio non releuat, Seraph. decis. 454. num. 4.
1102. num. 2. vers. aut ex testibus, Greg. XV. dec. 449.
num. 9. vers. nam quoad immemorabilem, & dec. 101.
 4 *num. 3. par. 4. tom. 2. rec. Et isto ¶ interim donec*
 talis immemorabilis melius probata fuerit, nõ
 est retardanda manutentio Capitulo, iuxta *tex.*
in cap. cum persona, §. fin. de privileg. in 6. & fuit re-
solutum in decis. 1380. numer. 1. vers. his tamen
non obstantibus coram Seraphin. Dertusen. decima-
rum 1. Iulij 1620. coram Sacrato, & in recen. de-
cis. 341. & 562. par. 1. 189. & 205. par. 2. Hispalen-
decimarum 27. Iunij 1644. S. nec aduersantur decisio-
nes coram R.P. D. meo Corrado.

Nec releuat, quod Patres à Nuncio Hispa-
 niarum mandatum de manutenendo obtinue-
 rint in possessione exemptionis, seu libertatis
 non soluendi has decimas, & per consequens
 ex hoc eorum possessio probata remaneat, &
 excludatur possessio Capituli. Quia Patrum,
 possessio contra Capitulum absque illius sciē-
 tia, atque patientia non potuit acquiri; quod
 autem ab eodem Capitulo nulla fuerit habita
 scientia, & præstita patientia, elicitur ex arre-
 damentis decimarum per istos Ministros fa-
 ctis singulis annis cum expressa reservatione,
 exigendi decimas à reuuentibus, & immuni-
 tatem prætendentibus, vt deponunt Testes in
 summ. præcedentis positionis num. 7. ¶ & sic

corruit possessio ad Patrum, ex quo illa ab ip-
 sis alias acquiri non potuit, nisi data prædicta
 scientia, & patientia eiusdem Capituli, de
 quibus non doceatur, ut in his proprijs ter-
 minis bene respondit *Rot. in Hispalen. decimarum*
27. Iunij 1644. coram R.P. D. meo Corrado, S. nec vi-
sa fuerunt subsistere. Verulana decimarum 13. No-
uemb. 1645. coram R.P. D. meo Cerro, S. minus etiam,
 6 *& in Hispalen. decimarum de Burata 12. Ianuarij*
 1646. S. quicquid ad finem coram eod. Et ex ¶ hoc
 reiicitur etiam obiectum factum super nulli-
 tate mandati de manutenendo concessi d. Ca-
 pitulo, deductum ex eo, quod in illo non re-
 peritur reuocatum d. præcedens mandatum
 de manutenendo Patribus concessum à Nun-
 cio Hispaniarum in possessione exemptionis,
 seu libertatis non soluendi, quam reuocatio-
 nem necessariam esse declarat *Modern. Perus. de*
 7 *manu. obser. 103. num. 40. cum regulariter iudi-*
 ces procedere non possint, non reuocata sen-
 tentia præcedenti, ne detur sententia contra
 sententiam, iuxta *text. in l. 1. C. quando reuoc. non est*
necess. Felin. in cap. inter monasterium, num. 15. & seq.
de sent. & re iud. & declarat Gabr. cons. 54. num. 8.
 8 *lib. 1. Nam ¶ prædicta procedunt in casu, quo*
 primum mandatum nõ reperitur notoriè in-
 iustum, data enim notoria iniustitia, vt illud
 non indigeat aliqua reuocatione declarat idē
Modern. de manu. d. obser. 103. n. 42. alios allegans.
 9 De tali autem ¶ iniustitia hic non est habitan-
 dum, eo quia Patres concludenter nõ docue-
 runt de eorum prætenfa possessione exempti-
 ua, cum scientia, & patientia Capituli, vt su-
 pra deductum fuit, & latè etiam firmatum
 apparet in decisione in hac eadem causa ema-
 nata coram me sub 15. Febr. 1647. ¶ dum, ¶ re-
 10 imò talis acquiescentia ¶ aduersarius esse de-
 buisset decennalis, iuxta mentem *Rotæ decla-*
ratam in Sipontina pensionis 8. Aprilis 1647. coram
R.P. D. meo Peutingero.
 11 Vltèrius etiam ¶ fuit per DD. ponderatum
 quod sententia Nuncii Hispaniarum ad fauo-
 rem Patrum prolata emanauit diffinituè in
 iudicio ordinario petitorio, ac possessorio si-
 mul complicatis, vt colligitur ex illius lectu-
 ra summ. Patrum num. 1. quapropter cū adhuc
 ab illa pendeat appellatio, bene potuit Capi-
 tulum intentare summariissimum manuten-
 12 tionis remedium, ¶ atque in eo per decretum
 pronunciari, cuius effectus durabit lite ipsa
 pendente, *Seraph. decis. 299. num. 1. & seq. & nu. 9.*
vers. quarto non obstat, cum seq. Gregor. XV. dec. 275.
num. 12. vers. quia aut volumus.
 13 Nihilque facit, ¶ quod per Mangellū Pro-
 curatorem dd. Patrū fuerit facta oblatio, eodē
 esse paratos, & promptos parere mandato de
 manutenendo, & executorialibus facta tamen
 prius liquidatione d. summ. num. 8. quæ cum
 usque adhuc facta non appareat, vtique ad re-
 laxationem declaratoriae deueniri nequeat.
 14 Nam ¶ similis oblatio Patribus non suffra-
 gatur tamquam facta à dicto Mangello carō-
 te speciali mandato ad hunc actum necessa-
 15 rio, & quod semper requiritur pro declara-
 tione eorum, quæ latent in animo principa-
 lium. *Angel. in l. si quis intentione ambigua, ff. de iur-*
dic.

- dic. Bart. in l. 1. §. 1. col. 1. ff. de liber. agnosc. Alex. conf. 18. num. 14. vers. sed ita est lib. 5. Paris. conf. 31. num. 113. par. 1. Seraph. decis. 1100. num. 7. & in rec. decis. 525. num. 1. par. 4. tom. 2. Vicen. pensionum 4. Decemb. 1641. §. res coram Reuerendiss. D. meo Decano; atque
- 16 ista † oblatio vti verbalis non est sufficiens ad impediendam declaratoriam ob non paritionem, vt fuit firmatum in Colonien. monasterij 4. Aprilis, & 7. May 1629. coram Vbaldo, & in Leodien. Abbatissatus 1. Iulij 1644. coram R. P. D. meo Ghislerio.
- 17 Obiecta incertitudo † summæ debite, ac illius omiſſa liquidatio minusque Patribus suffragantur, dum ipsi non comparuerunt; nec insteterunt, vt tales fieret liquidatio, prout tonebantur *Nullis in repertorio verb. excommunicatus instet*, Rot. decis. 5. de re iud. in nou. Achill. decis. 1. in princip. de sent. excom. & in rec. decis. 254. nu. 3. par. 6. & fuit dictum in Vicen. pensionum 18. Martij 1639.
- 18 coram Reuerendiss. D. meo Decano. Imò † etiam si per eos petita fuisset liquidatio, vltius debuissent Patres aliquid quantumvis modicum soluere, facta per eos obligatione de soluendo residuo post factam liquidationem, vt dixit Rot. in preallegata Dertusen. decimarum, & plenius in d. Vicen. pensionum 18. Mart. 1639. §. non obstat, & 4. Decemb. 1641. §. non coram eod. Reuerendiss. D. meo Decano, d. Moder. Perns. d. obseru. 104. num. 2. & seq.
- 19 Tandem † non obstat prætextus excessus mandati contra Patres relaxati, cum illud cõtineat decimas ante motam litem decursas, & per consequens declaratoria vigore d. mandati non sit concedenda.
- 20 Quia † quando agitur de manutentione super aliqua re fructifera, & geritur res ipsa principaliter, fructus etiam veniunt ex quadam consequentia, & non debentur, nisi à die petite manutentionis, & in his terminis loquuntur decisiones, Seraph. 1168. num. 3. vers. decisiones in contrarium allegatae, Tirasmon. decimarum 5. May 1608. coram Marquemontio penes Marches. de commiss. par. 1. fol. 1262. d. moder. Perns. obseru. 74.
- 21 num. 11. §. sed est quidem aduertendum † secus autem est quando principaliter fuit actum super ipso facto exactionis decimarum, vt in præsentī casu, & decimæ petuntur tanquam fors, & non vti aliquid accessorium, & sic veniunt etiam decimæ debite ante motam litem iuxta opinionem huius Tribunalis, vt in decis. 589. par. 3. lib. 3. & decis. 176. num. 6. par. 4. diuers. Bisignet. decis. ult. in fine de restit. spol. Mediolanen. pensionis 19. Ianuarij 1635. coram Merlino in recens. dec. 3. nu. 6. vers. prima est, & n. 18. vers. sicq; semper p. 7. confirmata sub 31. Ianuarij et 27. Iunii 1646. coram R. P. D. meo Bichio d. modern. Perns. obseru. 74. num. 11. vers. secus verò, etc. † firmando id procedere etiam in pensionibus, censibus, & alijs
- 22 similibus annuis præstationibus. † Verum Domini benignius agendo ordinarunt, & mandarunt, quod declaratoria concedatur expectato prius spatio temporis vnus mensis, quo videri possit, si verè Patres mandato contra illos relaxato parere velint, vt alias fuit obseruatum, & signanter in Theatina Inuisionis Sancti Iohannis in Ventre 10. Iunii 1621. coram bon.

mem. Cocchino, quæ est decisio 290. n. 6. p. 4. rec. tom. 2. Et ita vtraque parte, &c.

Decisio ista emanata sub die 15. Feb. 1647. coram eod. Reuerendiss. Papien. est supra in hac par. 10. rec. dec. 22

R. P. D. CORRADO

Postea Eminentiss. D. CARDINALI.

Hispalen Decimarum.

Luna 29. Iunii 1648.

ARGUMENTVM.

Pro concessione remissoriæ probatur, non ita sophisticè, & subtiliter examinari debet, sed sufficit sola releuantia cum exclusione suspicionis calumniæ reiiciendo meliorem discussionem ad merita causæ, negotijq; conclusionē.

SVMMA RIVM.

- 1 Releuantia articulorū exclusiua suspicionis calumniæ sufficit ad obtinendam remissoriæ.
- Probationes coarctari non debent, sed in conclusione negotij rei veritas venit examinanda. num. 1.
- 2 Tempus institui iudicij attenditur.
- 3 Assertio, qua repugnat, tum rationi, tum legum dispositione reiicienda est.
- 4 Verba vniuersalia, ac geminata totum compræhendant.
- 5 Possessio à quadraginta, & pluribus annis citra longè differt à præscriptione.
- 6 Probatio noua, quando impediatur ex præcedenti probatione iam facta.
- 7 Memorabilem ad probandam quomodo cõcludere debeant articuli, & testes.
- 8 Probatio, quæ releuans esse potest admittitur reiiciendo illius effectus ad merita causæ.

DECISIO CCXXI.

AVDITIS iterum informantibus pro Venerab. Capitulo Cathedralis Ecclesiæ Hispalen super resolutione facta die 26. Iunii 1647. coram me. Domini steterunt in decis. Quia releuantia materiæ articulatæ pro Collegijs visa fuit satis probari ex adductis in eadē decisione. Ea verò, quæ pro Capitulo repetuntur altiore expolcere discussionem, quā propositæ disquisitionis exigit ratio, ac proinde ad merita causæ referenda. † Nam ad effectum, de quo agitur sufficeret etiam releuantia probabilis exclusiua suspicionis calumniæ, cum non agatur de ipsius causæ definitione, sed de probationum admissione, quæ durè nimis coarctari non debet, sed fauorabiliter adiuuari, vt in conclusione negotij rei veritas plenius excussa clarior eluceſcat, *quoniam multi in fin. C. de heret. & Manich. l. Iudices. cum auth. seq. C. de fid. instr. cap. fin. 30. q. 3. Surd. decis. 48. num. 5. vers. quinimò, & decis. 153. num. 25. vers. Et hac pars. Rot. penes Veral. decis. 59. num. 1. & decis. 61. sub nu. 1. vers. sed hoc iudicari debet par. 3. & san. mem. Gregor. decis. 124. ac decis. 523. num. 2. vers. non obstat prætextus calumniæ, & in recens. decis. 503. sub num. 2. vers. & Rota, &c. & decis. 720. sub num. 3. vers.*

vers. ad prædicta enim fuit responsum, &c. (vbi hoc benè explicatur) par. 2. & decis. 277. sub num. 3. vers. sicut etiam visum fuit. par. 3. & fuit dictum in Faentin. benefic. 27. Iunij 1644. coram R.P.D. meo Cerro in fin. princ. vers. non enim, & in Maceraten. pecuniar. 27. Ianuarij 1645. coram R.P.D. meo Otthobono, & in Pisaurin. donation. 26. Iunij 1647. coram eod. in §. & quamvis in præsentis casu. vers. sufficit autem. ac nuper in Toletana decimarum 16. Martij huius anni coram R.P.D. meo Celso in §. & videtur. vers. licet de prædictis.

Neque vrget replicata obiectio improbabilitatis articulatæ immemorabilis ob lites cœptas de anno 1602.

Quia (præter quod in illis litibus non fuit deducta, nec actum de ea,) omnes fuerunt prorsus extinctæ per sanct. mem. Leonem XI. vt apparet ex eius literis, Dat. die 23. Aprilis anno 1605. in vers. Nos qui inter Ecclesiasticas personas, &c. ibi: Nec non quascunque lites, & causas præmissorum occasione habemus inter Venerabiles fratres Archiepiscopos, &c. & quasvis Metropolitanas Cathedralis, & alias Ecclesias, &c. & Ecclesiasticas personas dictorum Regnorum ex una, & dist. Societatem, & quasvis illius domos, &c. necnon Collegia, etc. et alia loca quacunque ex altera parte eorum quibuscunque Iudicibus. etc. et in quacunque instantia tam coniunctim, quam diuisim pendentes, etc. quorum statum, et merita, etc. præsentibus pro expressis haberi volumus in eisdem statu, et terminis, in quibus reperiuntur ad Nos hanc serie advocantes, illasque penitus extinguentes etc. ac perpetuum partibus ipsis super præmissis omnibus, et singulis silentium imponentes, etc. Motu proprio statuimus, etc. Ideoque tempus illud ad hunc effectum considerari nõ debet, ¶ sed dumtaxat præsentis iudicii instituti anno 1625. vt fuit in præcedenti decisione responsum in §. Deinde non obstat, quod prædicta consuetudo sit improbabilis.

Minus releuat, quod huiusmodi extinctio censi debet restricta quoad priuilegia Societatis, non autem quoad alios effectus.

Quoniam assertio hæc manifestè repugnat tñ rationi, aut legum dispositioni, vt habetur in cap. 1. extr. de transact. in l. non minorem, et l. sub prætextu specierum. C. eod. tit. Rot. panes Mohod. decis. 3. de transact. et san. mem. Grego. decis. 354. sub num. 8. vers. non dubitarunt Domini, etc. et seqq. Sarnens. ad reg. de non tollend. iur. quæsit. quæst. 7. vers. tamen prædictis non obstantibus, ac in fin. vers. aut nõ Papa, etc. tum verbis earundem literarum vniuersalibus, ac geminatis, ibi: quascunque lites, et causas præmissorum occasione, etc. penitus extinguentes, etc. ¶ quæ omnimodam, ac totalem, præferunt extinctionem, ut nos. Archid. et alii DD. in cap. 1. in verb. penitus etc. de supplend. negligent. Prælat. in 6. Surd. conf. 267. num. 16. vers. quia dictio (penitus) Rot. penes Card. Seraph. decis. 447. sub num. 4. vers. ponderanda est etiam dictio (penitus) et in rec. dec. 270. num. 3. vers. et dictio (prorsus) et dec. 291. n. 20. vers. et cessat hoc casu difficultas p. 4. tom. 2. et dec. 305. num. 14. vers. iuxta propriam naturam, et importantiam illius dictionis (penitus) par. 7.

Præterea non obstat, quod eadem immemorabilis fuerit pro Collegijs deducta in hac

ipsa causa in partibus tunc vertente, & super ea plurimi testes examinati, eorumque didicita testificata.

Quia, vt in eadem decisione responsum fuit in §. Non obstat demum, etc. non fuit in illis articulis deducta immemorabilis, sed tantum, longissimi temporis possessio, siue præscriptio à quadraginta, & pluribus annis citrà, vt legitur in quarto, & quinto, in ipso processu fol. 552. & seqq. ¶ Quæ sanè longè differt ab immemorabili modo articulata cum necessarijs requisitis iuxta gloss. communiter receptam in cap. fin. in verb. memoria, vers. sed quomodo probabitur de præscrip. in 6. Ac proinde quicquid circa prædicta fuerit actum impedire non ¶ potest novas probationes super articulis nunc exhibitis aliam, seu magis explicitam in substantia materiam continentibus, vt fuit dictum, penes san. mem. Greg. dec. 191. Burat. dec. 392. Coccin. dec. 23. & in alijs relatis in Camerinen. pension. 4. Maij 1640. coram R.P.D. meo Bichio, et in dicta Faentina benef. 27. Iunij 1644. coram R.P.D. meo Cerro in §. præterea vers. immo cum negari non possit, &c. & in his terminis in Toletana decimarum 4. Decemb. 1615. coram bon. mem. Seleucien. in recent. decis. 715. par. 3. & in Toletana decimarum de Verceal. 14. Martij 1616. coram Burat. decis. 163. & nuper in d. Toletana decimarum 16. Martij huius anni coram R.P.D. meo Celso, in §. nec dicatur, quod super eisdem articulis, &c.

Nec aduersatur, quod in illis etiam fuerit deducta quadragenaria, & auditus à maioribus, quodque nec illi, nec viuentes quicquā in contrarium viderint, nec audierint, ac etiā publica vox, & fama.

Quia cū prædicta fuerint articulata ad corroborandam probationem solius quadragenariæ in ipsis articulis specialiter deductæ, nullius sunt releuantia quoad immemorabilem nullatenus in eis comprehensam, de cuius probatione dum agitur principaliter necessarium est, ¶ quod articuli, ac testes super illa præcisè concludant cum suis requisitis iuxta glossam præcitatam, vt respondit Rot. in Pacen. decimarum coram Card. Seraphin. decis. 1102. num. 2. vers. aut ex testibus cum seq. & in Hispanen. decimarum coram Card. Mantica. decis. 289. sub num. 4. vers. neq; enim agitur, ac in Marianen. decimarum coram san. mem. Gregor. dec. 449. num. 9. vers. nam quoad immemorabilem, &c. & in d. Toletana decimarum de Verceal. coram Burat. decis. 163. num. 8. vers. nec potest dici immemorabilem fuisse articulatam, &c.

Non obstat demum, quod agatur de executione litterarum Apostolicarum.

Quia literæ prædictæ non impugnantur, sed cum indigeant interpretatione non solum, quoad species fructuum decimalium, (vt asserunt informantes pro Capitulo) verum etiam quoad ipsas Ecclesias, quibus (circumscriptis priuilegijs particularibus Societatis) decimæ solui debent, vt in eis legitur in vers. Motu proprio, &c. statuimus, &c. ibi, loco decimæ vigesimæ, etc. eorum fructuum, etc. de quibus de iure, vel consuetudine decimari solet Ecclesijs, quibus alioquin circumscriptis dictis priuilegijs decima persolui deberet, persolvere teneatur, et obligati existant, etc. Prætonditur enim

enim pro Collegiis, quod circumscriptis etiam privilegiis, peculiaribus Societatis in eisdem litteris expressis, non tamen soluenda sit decima petita per Capitulum stante dicta consuetudine immemorable ad fauorem vniuersi Ordinis Mendicantium vigente, quia non fuerint in dictis litteris expressa, nec a Summo Pontifice obrogata. Ideo reijci non potest illius probatio † (cuius effectus ad merita, ut praemissum est, plenius discutiatur) Rot. penes Card. Seraph. decis. 980. sub num. 12. vers. non obstat, quod dicitur, & in recentior. decis. 348. sub num. 2. vers. merum dato part. 3. & comprobatur ex Mant. decis. 194. num. 9. vers. diuersio est, &c. Canaler. decis. 404. sub num. 1. vers. cum autem, & Caccin. decis. 123. sub num. 3. vers. quia non agitur, & ex aliis adductis in praecedenti decisione in §. Postremo non obstat, &c.

Et ita fuit resolutum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. C E L S O,

Postea Eminentiss. D. CARDINALI.

Gandaucū Exemptionis.

Luna 22. Iunij 1648.

ARGVMENTVM.

Declaratoria, cuius Brachio vtitur Ecclesia, ut quis tandem ab inobedientia resipiscat, & debitum iustitiae praestet obsequium tunc conceditur quando constat de comminatione, censurarum, earumque intimatione, & re-
productione, ac seruatos fuisse quatuor terminos de stylo Curiae seruati solitos.

S Y M M A R I V M.

- 1 Declaratoria conceditur reservatis terminis seruati solitis non docto de partitione.
- 2 Contumacia, & inobedientia probatur, ubi altera pars non docet se paruisse.
- 3 Recusatio probatur ex protestationibus.
- 4 Episcopus non tenetur seruare praeccepta Curiae Secularis.
- 5 Impedimenta ab eo praesumuntur procurata, de cuius agitur interesse.
- 6 Recurrens ad Indices Laicos incidit in excommunicationem Bullae Cerna Domini.
Contrauentio, & inobediencia expressa probatur per recursus habitos ad Indices Laicos. num. 6.
- 7 Declaratoria stante recursu ad Indices Laicos facilius conceditur.
- 8 Declaratoria ideo datur, ut quis tandem resipiscat, & debitum iustitiae praestet obsequium.
- 9 Mandata Rotalia proprie Apostolica dicuntur.
Mandata Apostolica indocenter sperni, & contemni non debent. num. 9.
- 10 Episcopus interdicatur, alij vero excommunicantur.

DECISIO CCXXII.

POST quam per sententiam Rotalem, quae transitum fecit in iudicatum declaratum,

fuit, Monasteria Fratrum, & Monialium Sanctissimi Saluatoris Ordinis S. Birgittae in oppido Teneramundano, esse omnino exempta, & libera a Iurisdictione Ordinarii Gandaucū, relaxatae fuerunt litterae Executoriales contra Reuerendissimum Episcopum, & Odiliam Vander Burght assertam Abbatissam eiusdem Monasterij; qui, cum non solum parere recusauerint; quin immo expresse sese opposuerint; ideo contra eosdem censuerunt DD. dandam esse declaratoriam.

Siquidem ex iuribus in actis productis constat de relaxatione litterarum Executorialium cum censurarum comminatione, de illarum intimatione personaliter executi, & legitime reproducta, necnon fuisse seruatos quatuor terminos seruati solitos, quibus stantibus, non docto de partitione, † declaratoria concedi debet, iuxta notorium, & inueteratum stylum huius sacri Tribunalis, de quo testatur Felin. noster in cap. ad probandum num. 6. de sent. & re iudic. Vestr. in prax. lib. 3. cap. ult. num. 19. Achilles decis. 5. de sent. excomm. Mant. decis. 74. num. 1. Duran. decis. 149. decis. 311. ubi in specie contra Episcopum, & decis. 367. & in recent. decis. 478. part. 2. qua est, inter impress. Buvatt. decis. 17. per tot. & decis. 631. num. 1. & seqq. part. 4. tom. 3. & decis. 254. num. 1. & seqq. part. 6.

Contumacia, & inobedientia in parendo remanet de per se sufficienter iustificata, dum reproductis † Executorialibus, non docetur villo modo de partitione, ad notat. per DD. in cap. 1. de sent. excomm. in 6. Rot. coram Seraph. decis. 1113. num. 3. & in Calaguritana pensionis 4. Decembris 1624. coram Marzavedo, penes Posth. de manuten. decis. 193. num. 1. & in recent. decis. 631. num. 3. & 4. & decis. 735. num. 3. part. 4. tom. 3.

Et nihilominus positivè probatur ex protestationibus, tam ab Episcopo, quam ab Odilia factis, de quibus in Summ. num. 2. & 3. per quas constat de expressa recusatione parendi, Rot. coram Andr. decis. 107. num. 1. in Mediolanen. bonorum 4. Aprilis 1642. coram bonimem. Merlino, Impurien. seu Cinitanen. conuocationis ad Synodum 13. Febr. 1645. coram B. P. D. Meltio, & in Leodiën. Scalastris 1. Iulij 1647. coram R. P. D. meo Verospio

Nec releuat respectu Episcopi causa per ipsum expressa, nempe, quod erat inhibitus parere, attentis praecceptis Curiae Secularis; Nam † ex debito sui officij illa nullo modo seruare tenebatur, cap. non minus, & cap. aduersus de immunitat. Eccles. Nauarr. in Manuali cap. 17. num. 201. vers. quando dominari, cum alijs per Surd. decis. 129. num. 4. & seqq.

Immo patet, praedicta impedimenta fuisse ab eodem procurata, & affectata ad confouendam propriam contumaciam, † prout in dubio etiam praesumerentur, ex quo agitur de interesse ipsius, Rot. coram Seraphin. decis. 1094. num. 1. & seq. & penes Posth. de manutenen. dec. 337. num. 4. & 5. Buvatt. decis. 335. num. 4. & in recent. decis. 529. num. 4. part. 1. & decis. 407. num. 9 part. 4. tom. 2.

Et ideo ex huiusmodi recursibus habitis ad Indices Laicos pro impedienda vltiori executione dictarum litterarum incidit in excommunicationem.

communicationem comminatum in Bulla Coenæ Domini de qua in *Bull. novo tom. 2. & Constit. 63. §. 13.* † Et probatur, non solum contumacia; sed etiam expressa inobedientia, & contravenitio, *Rot. d. decis. 407. nu. 3. & per tot. part. 4. tom. 2. recent. & decis. 735. num. 5. & seqq. part. 4. tom. 3.* qua stante, † facilius venit concedenda declaratoria, ut fuit dictum in *Leodien. decimarum 3. Iunij 1647. coram R. P. D. meo Cerro*, ut tandem resipiscat, & † debitum iustitiæ præstet obsequium, *cap. 1. versic. ut ex hoc de except. in 6. & cap. 1. de sent. excomm. eodem lib. gloss. in cap. duo sunt, verb. videbatur 96. dict. Rot. in Iuvenacen. & Melphiten bonorum 1. Iulij 1647. coram R. P. D. meo Corrado.*

Nam, si contumacia, & inobedientia damnanda, & detestanda venit in Laicis, & personis Secularibus, multo magis in Prælato, & persona in dignitate Ecclesiastica constituta. Unde in simili valde dolendum esse exclamavit Rota, † quod mandata ipsius, quæ verius Apostolica dici possunt, ita indecenter spernantur, & contemnantur, ut in *decis. Toletana Canoniciatus 31. Ianuarij 1611. coram Lancell. post secundum volum. consil. Farinac. decis. 308. num. 1. & in alia Toletana Canoniciatus 18. Iunij 1646. coram R. P. D. meo Otthobono.*

Ex quibus declaratoriam contra Odiliam, † contra † Episcopum verò interdictum ab ingressu Ecclesiæ concedendum esse, censuerunt Domini, iuxta *decis. Durani 311. numer. 1. & in recent. decis. 535. per tot. & præsertim num. 8. part. 4. tom. 3.*

Et ita decisum fuit Altera tantum parte informante.

R. P. D. M E L T I O,

Posteà Reuerendiss. Episcopo PAPIEN.

Neapolitana Pecuniaria.

Luna 22. Iunij 1648.

A R G V M E N T V M.

Posse Procuratorem ad vendendum constituto pro certo, & determinato pretio, pro se ipso emere in hac decisione firmatur, in qua etiam plura de probatione valoris habebis.

S V M M A R I V M.

- 1 ad Validitatem sententiæ qua requirantur.
- 2 pro Validitate sententiæ præsumi debet.
- 3 Procurator ad vendendum pro certo pretio potest pro se ipso emere.
Bona fides resultat ex iustitia pretij. num. 3.
Emere nemò pro se ipso prohibetur stante iustitia pretij. num. 3.
- 4 Probationis relevation pendet ab arbitrio Iudicis.
- 5 Testes deponentes de re verisimili, ac de eorum peritiâ probant valorem.
- 6 Officialis in re ad eius officium spectante fides adhibetur.
- 7 Valor probatur ex fidibus administratis & depositionibus Testium.

8 Testes Caldarij non dicuntur uiles.

Testes de factis proprio deponentes plenam faciunt probationem. num. 8.

9 Testes licet aliqui examinati sint sine interrogatorijs, ubi tamen remanent duo formiter examinati reputatur sufficiens.

Testes duo probant in omni materia. num. 9.

10 Testes probant etiam sine interrogatorijs ubi pars citata ad dandum interrogatoria, illa dare neglexit.

11 Procurator pro certo pretio ad vendendum constitutus, si dictum pretium soluit propria satisfacit obligationi, nec ad aliud tenetur.

12 Instrumenta publica faciunt rem probatam.

13 Probationes simul iungi debent ad perfectam faciendam probationem.

14 Dominus rei contentus esse debet solutione veri, & communis pretij.

15 Correspectiuorum natura ea est, ut unus contractus, alteri inesse debeat.

16 Contractus ad inuicem facti unus contemplatione alterius dicuntur correspectiui, quamvis diuerso tempore facti.

17 pro Correspectiuitate contractuum in dubio indicandum est.

18 Pretium diminuitur ex difficultate exactionis, alijsque periculis.

19 Dominus onerari non debet expensis factis à procuratore contemplatione sui ipsius.

20 Commodum qui sentit, ille incommodum sentire tenetur.

21 Aequitas semper seruatur à Sac. Rota.

22 Aequitas vim legis habet ubi versamur in casu in quo lex non prospexit.

DECISIO CCXXIII.

IOANNES Plattus Mercator Venetus de mense Octobris, & Decembris anni 1633. transmisit ad Ciuitatem Neapolis cantaria 70. æris Cyprii, ut aiunt de prima Vena Marco Aurelio Massarengo ad effectum illa vendendi pro ipsomet Platto pretio quo reperiretur, sed tamen per contanti; Adhibita diligentia per Massarengum pro tali venditione, nec reperto aliquo emptore, qui illud soluere vellet maiori pretio granorum 14. pro qualibet libra, quo tunc temporis in dicta Ciuitate Neapolis communiter vendebatur, de huiusmodi pretio illū certiorauit, qui illi rescripsit, ut pretio granorum 15. vendi posset pro qualibet libra per contanti, ut apparet ex litteris datis in *Summ. Massarengi num. 1. & 2.* Cum autem idem Massarengus emerit pro se ipso tale æs Cyprium ad prædictam rationem granorū 15. ac huiusmodi pretium per Plattum fuerit approbatum, ut ex alijs eius litteris datis eodem *Summ. num. 3.* quod etiam solutum ei fuit in termino cōuento; Illud posteà Massarengus vendidit Regiæ Camerae Neapolis ad rationem granorum viginti vnus, de quo habita notitia per eundem Plattum post silentium septem annorum pretendere coepit supplementum pretij vsque ad prædictam summam granorum viginti vnus, & introducto iudicio coram A. C. fuit à Reuerendissimo D. Argelo Massarengus ab impetitis absolutus,

tus, à cuius sententia per Plattum interposita appellatione, & mihi commissâ causa Dubitavi an dicta sententia A.C. sit confirmanda, vel infirmanda. Et sub hac die pro quarta vice causa repropoſita, ac omnibus maturè discussis fuit reſolutum illam eſſe reformandam.

De illius validitate nihil fuit dubitatum, nam ex reuolutione processus constat de omnibus, quæ dicuntur ſolemnia Iudicii, & requiri ſolent ex ſtylo huius Tribunalis ꝓ ad validitatem ſententiæ nempe de citatione ad ipſam ſententiam, de iurisdictione Iudicis, ac de mandato vtriuſque partis, iuxta *decis. Verall. part. 2.* & quatenus etiam aliqua ad eſſet dubitatio, ꝓ nihilominus pro illius validitate præſumi deberet, *gloſſ. in l. ſi poſt, Cod. de iur. & fact. ignor. Menoch. conf. 110. nu. 6. lib. 2. & præſumpt. 67. num. 1. & ſeqq. lib. 2. ubi latè.*

Iuſtitia etiam eiufdem ſententiæ viſa fuit ſatis probari, quia cū Dominus Marcus Aurelius Maſſarenghus mandatum habuerit à Domino Platto ad vendendum æs Cyprium ad rationem granorum quindecim pro qualibet libra, qui erat maior communi valore, vt infra demonſtrabitur, potuit illud pro ſe ipſo emere; ꝓ Nam concurrit bona fides quæ reſultat ex iuſtitia pretij, qua ſtante nemo prohibetur ſibi ipſi emere, *ad tex. in l. Pnpillus, §. ultimo, & ibi Bart. num. 4. verſ. aut emit bona fide, ff. de iur. l. cum ipſe, C. de contrahend. empt. & vendit. Iaſ. in l. 1. §. fuit quaſitum nu. 19. verſ. immò ſecundum DD. ff. ad Trebell. Alex. in l. ſingularia nu. 5. ubi etiam Iaſ. num. 17. & Cagnol. num. 75. verſ. ſed non eſt recedendū, ff. ſi cert. pet. Soccin. Sen. conf. 87. num. 5. vol. 1. Ruin. conf. 142. num. 9. vol. 1. Menoch. conf. 296. num. 18. vol. 3. & de Arbitrar. Iudic. lib. 2. caſu 459. num. 9. Mant. de tacit. & ambig. lib. 4. tit. 23. nu. 15. & 19. Gutierrez de tutel. part. 2. cap. 15. num. 5. Rot. coram Papa Gregor. XV. decif. 356. nu. 9. verſ. & facit.*

Quod autem communis valor, & iuſtum pretium æris Cyprij eſſet ad ſumam granorum 14. pro qualibet libra de annis 1633. & 1634. de quo tempore emit Maſſarenghus illud de quo agitur ad rationem granorū 15. probatur ex deſiptionibus quatuor Teſtium, *Summar. eiufdem Maſſarenghi num. 6.* quorum nonnulli teſtantur etiam ſe ipſos emiſſe illud ad tale pretium, & quod pluris non vendebatur, immò quod etiam vendebatur ad rationem granorum 12. dum pretium ſolvebatur in pecunia numerata; Quapropter cum Dominorum arbitrio maximè cōmiſſa ꝓ ſit huiusmodi probationum releuantia, *l. 3. §. deoſque Diuus, ff. de teſtibus, Dec. conf. 463. num. 23. Caſtr. conf. 380. num. 1. lib. 1. Honded. conf. 15. num. 6. lib. 1.* ac iſti teſtes deponant ſuper re valdè veriſimili, ꝓ atque ad eorum peritiam ſpectante optimè probant huiusmodi valorem, ad trad. per *Bald. in l. 2. num. 25. C. de reſcinden. vendit. Alex. in l. pretia rerum num. 9. circa finem, ff. ad l. falcid. Scraph. decif. 836. num. 1. Rot. in Anconitana Reſciſſionis Contraſtus 4. May 1583. coram Card. Blanchetto.*

Pro maiori etiam comprobatione prædicti iuſti valoris concurrit fides facta per Conſulem artis Calderariorum in Ciuitate Neapo-

lis, ex qua apparet in dictis annis 1633. & 1634. æs Cyprium emptum non fuiſſe maiori pretio granorum 14. pro qualibet libra vnciarum 12. *Summar. Maſſarenghi num. 2.* nec non alia fides Credenzerli totius pecuniæ Regiæ Dohanæ Neapolis, ex qua hoc ipſum colligitur, vt eodem *Summar. num. 16.* quæ quidem fides tanquam facta ab Officialibus ꝓ ſuper re ad eorum officium prorsus ſpectante valdè attendi ſolent, *Rot. penes Buratt. decif. 703. numer. 2. verſ. cui tanquam atteſtanti, & in recent. decif. 525. ſub num. 5. verſ. quæ fides part. 2. & decif. 26. nu. 11. verſ. vt patet ex fide par. 7. cum alijs ſatis copioſè relatis in Oriolen. Decanatus 1. Iulij huius anni coram R. P. D. meo Corrado in §. verum etiam ex fide.* Et quamuis etiam huiusmodi fides non eſſet publicorum officialium, ſed ſimplices, & extraiudiciales, ꝓ cum tamen ex alijs reperiantur adminiculate ſcilicet ex dictis teſtium probant huiusmodi iuſtum valorem, *Rot. in recent. decif. 122. ſub num. 7. verſ. quæ fides part. 1. & apud conſil. Farinacc. lib. 2. decif. 323. nu. 2. verſ. cui atteſtationi. & fuit etiam reſolutum in Caetana Beneficiorum 9. Febr. 1618. coram bonſme: Buratto.*

Admiſſæ neque fuerunt exceptiones contra dd. teſtes à Platto data nempe vt ſint perſonæ viles, & quod duo ex illis fuerint examinati abſque interrogatorijs. Quia cum ipſi exercent artem Calderariorum dici non poſſunt viles, ꝓ vt ſint repellendi immò tanquam practici de ſimili merce, atque de factu proprio deponentes plenam fidem faciant, itaut eorum dictis ſtandum ſit, *Felin. in cap. ne innitaris ad finem de Conſtit. cap. licet cauſa, verſ. ex præmiſſis de probat. Surd. conf. 7. num. 45. & conſil. 32. nu. 1. Crauet. conf. 178. n. 7. Caſar. de Graſſ. decif. 2. in fin. de empt. & vendit. Greg. decif. 351. n. 11. & in rec. dec. 147. n. 15. par. 1.* Quod autem duo ex illis fuerint examinati abſque interrogatorijs parū refert, ꝓ cum remaneant nihilominus alij duo, qui numerus ad faciendam plenam probationem in omni materia ſufficit, *l. ubi numerus, ff. de teſtibus, Egid. decif. 674. Rota decif. 245. nu. 1. & 4. part. 1. diuerſ. & decif. 377. num. 15. part. 6. rec.* Quamuis etiam illi examinati abſque interrogatorijs in hoc caſu dicuntur probare, nam hoc proceſſit ex mera contumacia partis, quæ citata interrogatoria dare neglexit, ꝓ & iſta contumacia operatur, vt etiam abſque interrogatorijs valdè ad eorum examen deueniri potuerit, *Alex. conf. 172. nu. 6. lib. 2. Mant. dec. 9. nu. 6. Rot. apud Gregor. decif. 351. num. 46. ubi Add. num. 51. ſub littera E. & in recent. decif. 147. nu. 31. & ſeqq. part. 1. & penes Farinacc. poſt ſecundum volum. conſil. Criminal. decif. 249. num. 27.*

Cum igitur ex prædictis pateat pretium cōmune æris Cyprij fuiſſe in Ciuitate Neapolis de annis 1633. & 1634. granorum quatuordecim circiter in ſingulas libras, ac Plattus ordinem dederit Maſſarengho illud vendendi granis quindecim, vt apparet ex eius litteris datis ſub die 10. Decembris 1633. & 13. Martij 1634. necnon idem Plattus fuerit certioratus de venditionibus reſpectiuè factis 13. Ianuarij, & 4. Aprilis eiufdem anni 1634. qui dilata ſolutione preti ad duos meſes illas approbavit,

vt colligitur ex alijs literis datis sub diebus 9. Martij 1634. & 7. Aprilis 1635. Vtique cum Massarengus iam soluerit pretium iam integrum prefati æris ad dictam rationem granorū
 11 quindecim, & propriæ satisfecit obligationi, atque ab ea fuit omnino liberatus, ita vt amplius aliqua molestia asfici non possit *l. soluendo ff. de neg. gest. l. solutionem ff. de solut. instit. quibus modis tollatur obligatio in princ. Surd. decis. 113. nu. 2. vers. nam solutione cum sequent. Mant. decis. 146. numer. 1. §. neque obstat vers. nam solutione eius Buratt. decis. 283. sub num. 1. vers. & sic solutione debiti Duran. dec. 176. sub nu. 1. vers. unde succedit. & sequen. & in recent. decis. 536. sub nu. 2. vers. & Domini censuerunt par. 1. & dec. 291. num. 4. vers. adeo ut par. 7.*

Nil releuat, quod tale es Cyprium fuerit postea venditum à Massarengho Regiæ Cameræ Mensibus Februarij, & Aprilis 1634. ad rationem granorū 21. pro qualibet libra Sum. Platti primæ positionis num. 5. qui Plattus nunc pretendit totum sibi esse soluendum tanquam Domino æris, cum in eius præiudicium non licuerit Massarengo Procuratori constituto ad illud vendendum illam eius partem lucrificare, *l. ex mandato 20. ff. mandat. cum concordantibus ibi per gloss. alleg. l. ad comparandas, & l. in re mandata C. mandat. & dicit. in §. mandatum instit. eodem tit.*

Quia pretium illud minimè solutum fuit ratione folius æris, quod communiter vendebatur tantum granis 14. circiter, vt iam dictum est, sed etiam ratione alterius contractus per ipsum Massarengum cum eadem Regiæ Camera initi, à qua emit nonnullus redditus fiscales super Gabellis vini dictæ Ciuitatis Neapolis pro ducatis supra 20000. ad quorum cōputum non recusarunt Ministri Regij accepto ferre æs Cyprium prædictum ad rationem granorum viginti vnus sub hac tamen conditione, quod Massarengus solueret Ducatos circiter sexdecim mille in pecunia numerata pro residuo, vt colligitur nedum ex eisdem instrumentis publicis, & quæ faciunt rem certam, & manifestam Bart. in l. 1. in princ. num. 8. ff. de nou. oper. nunciat. Bald. in l. interest in ult. notab. C. de solut. Dec. conf. 36. num. 2. Ruin. conf. 128. numer. 1. lib. 4. Verum etiam ex attestatione facta per massimum Passerum Præsidentem Regiæ Cameræ della Sommaria, atque ex alia fide facta de ordine Antonij Caraccioli Regentis eiusdem Regiæ Cameræ, necnon ex depositionibus quatuor aliorum testium ex quibus omnibus elicitur, quod si Massarengus non emisset dictos redditus fiscales, atque assertam pecuniam non exbursasset, non fuisset illi solutum æs Cyprium ad rationem granorum viginti vnus Summario ipsius Massarengi num. 18. & seqq. & quamuis etiam aliqua ex dictis probationibus minus perfecta dici potest, & coniungi tamen omnes possunt ad constituendam veram, & concludentem probationem iuxta reg. de qua in cap. cum causam il primo de probat. gloss. in l. 2. in verb. legitimus ff. de excusat. Tut. cum alijs adductis per Gabriel. conclus. 1. num. 1. de prob. Rot. decis. 197. num. 12. par. 7. recent. Quapropter quidquid ultra pretium commune cōpensatum fuit Mas-

sarengo, dici non potest, vt processerit ex ipso ære, sed causa, & contemplatione contractus ab eo gesti, & notabilis pecuniarum summæ ab ipso de proprio solutæ, necnon periculi, difficultatis, & incommodi, quibus emendo prædictos redditus se subiecit ideò inde sequitur, quod eius peculiari commodum cedere debet, non autem Platti, qui sicuti nullum passus fuit incommodum ex solutione dictarum pecuniarum Regiæ Cameræ facta, nullumque dictorum reddituum subiit periculū, ita consequi nequit vllum commodum inde
 14 proueniens, & sed solutione veri pretij communis contentus esse debet respectu eius æris, vt probant Nauarr. in Manual. cap. 23. nu. 97. vers. contrarium verò in fine Grass. in eius decis. par. 1. lib. 2. cap. 116. sub num. 16. vers. decima in fine P. Molin. de contract. disput. 363. sub num. 1. in fine. Rebell. de obligat iuram. part. 2. lib. 2. quest. ult. sub num. 36. vers. unde si ultra industriam Less. de iust. & iur. lib. 2. cap. 23. dubit. 6. sub num. 58. Salas de contra. tit. de emption. & vendit. dub. 45. numer. 5. Molfes. de contract. cap. 5. numer. 212. Eminentiss. D. Cardin. de Lugo disput. 26. num. 150. vers. quarto si maiorē.

Minusque refert, quod ad excludendam horum cōtractuum correspectiuitatem pro parte Platti dicatur illos fuisse factos non vno, ac
 15 eodem tempore, sed diuerso & quod operatur vt vnus alteri inesse nō possit, quæ videtur esse natura correspectiuorum ad trahit. per Bald. in l. petens n. 49. C. de pactis cum alijs adduct. per Mant. decis. 238. num. 4. quia cum isti contractus initi fuerint tali modo, vt ad eundem finem tendant, & quasi pro vno solo contractu a contrahentibus fuerint habiti non debent diuerso iure censerī, adeò vt vnus censeatur prorsus factus intuitus, & contentemplantatione alterius
 16 & & consequenter licet diuerso tempore celebrati fuerint reputandi sunt omnino correspectiui iuxta Doctrinam Anchar. conf. 734. incipit ex narratis num. 3. vers. prætere. aduertendum Crauet. conf. 153. incip. vltra iam scripta num. 8. vers. idem si non incontinenti sed esto etiam, quod hæc materia dubia posset dici, & vt pro correspectiuitate iudicandum nihilominus esset firmavit Rot. decis. 527. numer. 1. vers. unde nedum debet iudicari par. 2. recent.

Obesse neque videtur, quod eodem ferè tempore per quosdam de Buzzacarenis eidē Regiæ Cameræ vendita fuerit alia quantitas dictæ æris Cyprij ad eandem rationem granorum viginti vnus. Quia ex hoc minus inferri potest, quod iste esset communis valor, nam illud dictis de Buzzacarenis neque fuit solutum in pecunia numerata, prout solutum fuit Platto, sed fuit conuentum, vt solueretur in tot assignamentis fiendis in Prouincijs Regni, quæ cum pariter pateretur difficultates supra enarratas, ac multis periculis onnoxia reperirentur
 18 certum est, quod & dictum pretium notabiliter veniebat diminuendum iuxta text. in l. fundi partem ibique gloss. ff. de contrab. empt. Rot. decis. 422. num. 7. vers. accedit par. 3. recent. Cyriac. contron. 170. per tot. Bonaccin. de contract. disput. 3. qu. 2. punct. 4. num. 17. & seqq. fol. mibi 368.

In hoc tamen DD. censuerunt sententiam esse

esse reformatam, ut cum Massarenghus ex pretio granorum 15. retinuerit quasdam pecunias pro sua duplicata provisione, Gabellis, Proxenetis, ac alijs similibus, pro quibus omnibus creavit Plattum debitorem in calculo ei transmissio; teneatur illas omnino ei restituere quia apparet contractus cum Regia Camera, factos non fuisse celebratos intuitu eiusdem Platti, sed tanquam proprium ipsius Massarenghi negotium, ac ratione sui interesse, quare nulla patitur iniuria, et ut predictis expensis Plattus oneratus remaneat. *lex parte in principibus Fulgos. num. 2. vers. ultimo nota ff. famil. hercis. l. Creditor §. 1. ff. mandat. Bald. in l. 1. sub num. 5. vers. ultimo adde C. de negot. gest. Cranett. conf. 933. sub num. 20. vers. secundo respondetur, & huic casui bene applicatur vulgata regula, et ut qui commodum habuit, incommodum quoque sentire debeat. cap. qui sentit de regul. iur. in 6. & l. naturaliter cum seqq. ff. eodem.*

Pro qua sane restitutione magis facit, quia dum tale res Cyprium venditum fuit Regie Camere præsupponendum est, quod ratione illius aliqua non fuerit soluta Gabella, & cum Massarenghus nullum subierit periculum nominis debitoris (per stare, ut aiunt, del credere) quia ipsemet fuit verè debitor, & in eodem contractu beneficium reportavit remissionis viginti quinque pro centenario valoris dictorum reddituum pro allogio nuncupato, ut colligitur ex predictis instrumentis, utique ex predictis omnibus etiam in predictis expensis Plattum non esse gravandum quæcumque suadet æquitas, et quam semper Rota sequi solet, ut in recent. decis. 60. num. 2. par. 2. quia vim legis habet, & pro lege allegari potest quotiescumque versamur in casu, in quo lex non prospexit, ut in puncto advertunt Fachin. controu. iur. lib. 12. cap. 61. circa fin. versic. idè non obstat Castill. de coniect. ultim. volunt. cap. 61. sub num. 53. vers. & non obstat, quod lex, & vers. cuius etiam ratione Surd. de aliment. tit. 1. quest. 28. num. 7. & sequent. Rota in Romana dotis 14. Martij 1635. coram bonanem. Merlino.

Et ita conclusum utraque parte informante, &c.

R. P. D. CORRADO.
Postea S. R. E. CARDINALI.

Comen Dismembrationis.

Luna 22. Iunij 1648.

ARGUMENTVM.

Beneficiorum diuisio, seu dismembratio quia sacris canonibus est odiosa, non est permittenda, nisi talis urgeat necessitas, cui aliter congrue provideri non possit: unde in presenti decisione eruditè tractatur de requisitis ad valide, & iuste peragendam dismembrationem, & si fuerit facta ob magnam locorum distantiam, an, & quando dicatur valide, & rectè facta, & demum an Episcopus etiam si fuisset Sedis Apostolicæ delegatus possit prætermittere necessarias probationes, ac interesse ha-

bentium citationes, ad illam rite, & rectè peragendum.

S V M M A R I V M.

- 1 Dismembratio præsupponit anteriorem possessionem, sicut priuatio habitum.
- 2 Possessio apprehensa vigore decreti nulli, & iniusti, nullum ius tribuit accipienti in præiudicium manutentionis anterioris possessoris.
- 3 Manutentio nomine Ecclesiæ peti potest ab eodem Rectore, qui habuit se pro spoliato.
- 4 Dismembratio Ecclesiarum seu beneficiorum ut iuste, & valide facta fuerit, qua requirantur, & num. 9.
- 5 Dismembratio Ecclesiæ præfert perpetuam alienationem iurium illius.
- 6 Dismembratio facta ob magnam locorum distantiam, an, & quando dicatur valide, & rectè facta, & qualis distantia requiratur num. 8.
- 7 Dismembratio, qua de causa facta fuerit non iustificatur ex Ordinarij ipsorumque Parochianorum assertionem, sed aliunde probari debet.
- 10 Citatio est necessaria contra illum, de cuius interesse agitur saltem connexe.
- 11 Citationis necessitas contra proprietarium non tollitur ex eo, quod alicui fuerit reservatus ususfructus.
- 12 Citationis necessitas contra Ecclesiam non cessat, ex quo redditus fuerint reservati Rectori, & quare.
- 13 in Dismembratione Ecclesiæ facta ab Episcopo tamquam Sedis Apostolicæ delegato, nulla requiritur solemnitas.
- 14 Episcopus tamquam Sedis Apostolicæ delegatus potest novam Ecclesiam constituere, innito etiam Rectore Parochialis antiquæ.
- 15 Episcopus, quamvis procedat tamquam Sedis Apostolicæ delegatus, quando tamen necessarias probationes, ac interesse habentium citationes prætermittere non possit.
- 16 Beneficiorum diuisio seu dismembratio à Sacris Canonibus regulariter est prohibita.
- 17 Beneficiorum diuisio seu dismembratio non est admitenda, nisi talis urgeat necessitas, cui aliter congrue provideri non possit, & nu. 19.
- 18 Dismembrationis necessitas cessat quando aliter provideri potest.
- 20 Dismembrationis necessitas, & iusta causa, ut à Rota approbetur, debet ex ipso Processu iustificari.
- 21 Manutentio est concedenda Præposito, qui per dismembrationem nulliter factam, non fuit sua anteriori possessione priuatus.

DECISIO CCXXIV.

PRAEPOSITVM censuerunt Domini manutenedum. Quia possessio illius anterior probatur ex ipso Decreto Dismembrationis facto sub die 27. Aprilis 1645. ac illius executione, aliisque in Processu deductis. et Nam dismembratio præsupponit anteriorem possessionem Ecclesiæ, sicut priuatio habitum vulg. l. decem ff. de verb. obligat. l. Titio ususfructus in princip. ff. de cond. & demon. Bald. in l. licet sub num. 2. in fin. vers. quia carensia sunt habentium. C. locat. & fuit dictum

etiam in Bonon. Dismembrat. 5. Junij 1606. coram Sanctiss. D.N. in Recent. decis. 119. num. 4. vers. concurrunt etiam dismembratio, & in Mediolanen. Decim. coram eodem Sanctiss. decis. 371. sub nu. 1. vers. etiam quia par. 1. & in Algaren. Dismemb. 29. Aprilis 1619. coram bon. mem. Remboldo, & 16. Decembris eiusdem anni coram bon. me. Sacrat. decis. 110. nu. 1. vers. nam dismembratio, & seq. & decis. 161. nu. 1. vers. quia de primo extremo par. 4. tom. 2. earum. & in Bonon. Dismembrat. 14. Junij coram R.P.D. meo Ghislerio decis. 291. sub num. 1. vers. sed etiam ex Decreto dismembrationis par. 6. & in Squillacen. Dismembrat. 3. Junij 1644. coram R.P.D. meo Otthobono in §. 1. & prius in Gerunden. Beneficij 23. Martij 1609. coram Manzanedo apud modern. Perusin. de manutenend. decis. 115. num. 4. vers. Item eadem possessio probatur ac seq.

Nec visa fuit considerabilis possessio Tode-
 2 schin. † Quia cum fuerit apprehensa vigore dicti Decreti nulliter, ac iniuste prolata, nullum illi tribuit ius manutentionis in praeiudicium anterioris possessoris, qui non habuit se pro spoliato ad tex. in cap. licet Episcopus de Præb. in gloss. in l. iuste possidet in princ. ff. de acquir. posse. Rot. decis. 802. sub num. 7. vers. quia pro responsione dicitur par. 1. diuers. & penes. sanct. mem. Greg. decis. 555. nu. 6. vers. At D. Antonium, ac Burat. decis. 185. num. 5. et 6. vers. atque ita &c. & decis. 746. num. 3. vers. non obstat Reuerendiss. Vrgellen decis. 220. nu. 4. vers. neque obstat ac seq. & in specie fuit dictum in Casaraugustan. Dismembrat. 25. Junij 1607. confirmata 16. Junij 1608. coram bon. mem. Card. Sacrat. in Recent. decis. 187. par. 3. Eoque minus ipsius Ecclesie † cuius etiam nomine manutentio legitime peti, atque concedi potest eidem Præposito Rot. penes bon. mem. Card. Seraph. decis. 1417. vers. neque releuat cum alijs relatis in decis. 78. nu. 2. vers. Indubitatum est enim & decis. 226. sub num. 12. vers. Hoc posito & plur. seqq. & decis. 275. n. 16. vers. cum igitur &c. ac seq. par. 6. recent. & in his terminis fuit resolutum in d. Bononien. Dismembrat. dec. 291. num. 3. vers. non obstat quod per d. dismembrationem, & seqq. per tot. eod. part. 6. & in d. Squillacen. dismembrat. in §. Neque ullo modo possessionem ab-
 3 stulit.

Nullitas verò, ac iniustitia d. Decreti ex eo
 4 resultat, † quod cū agatur de dismembrandis Ecclesijs seu beneficijs. Mariæ, & S. Laurentij Loci Orini cum earum redditibus ab Ecclesia Collegiata Matrice Sancti Laurentij Vallis Crucij requirebatur ad iustitiam, & validitatem actus iusta causa necessitatis nempe, vel euidentis, utilitatis, atque solemnitas eodem modo,
 5 quo in alienatione bonorum Ecclesie, † nam & dismembratio perpetuam præferat alienationem iurium Ecclesie Abb. in cap. Ad audientiam il primo sub num. 2. vers. est enim ista alienatio De Eccles. Aedificand. P. Rebuff. in compend. alienat. ver. Eccles. nu. 68. vers. Idem in dismembratione Rota decis. Vnic. de reb. Eccles. non alienand. in Nou. & apud Achil. decis. Vnic. eod. tit. & in Mariscan. Dismembrat. 14. Februarij & 20. Martij 1594. coram rec. memor. Card. Pamphil. & in Toletana Parochial. de Madrid. 16. Nouembris 1601. coram bon. mem. Corduba relatis per Garz. de Benefic. par. 12. cap. 3. sub nu. 4. ac 5. & 7. ubi nu. 3. vers. In dismembratione &c. alios con-
 Par. X. Recent.

gerit, & penes Card. Seraph. decis. 1062. num. 1. vers. quia Episcopus, & Sanct. mem. Gregor. decis. 504. num. 4. vers. Et cum sit alienatio ac seq. ubi Add. & in Recent. d. decis. 119. num. 12. vers. nec est dubium ac decis. 239. num. 1. & seq. par. 1. & decis. 223. num. 1. vers. Ratio resolutionis fuit ac seq. et decis. 315. nu. 3. vers. cum tamen ad sustinendam dismembrationem par. 6. & decis. 6. num. 1. vers. quia ex deductis ac seqq. & dec. 68. d. n. 1. et seq. par. 7. & in d. Squillacen. Dismembrat. in §. Quod autem Episcopus nulliter, ac iniuste processerit &c.

In proposito autem casu non constat de iusta causa, † quæ licet deducta fuerit ex necessitate ob magnam locorum distantiam iuxta Constitutionem san. memor. Alexandri III. in d. cap. Ad audientiam il primo extr. de Eccles. aedificand. repetitam per S. Concil. sess. 21. de Reform. cap. 4. vers. In his verò &c. Non fuit tamen iustificata nec iustificatur, vt necessarium erat; Cum nec quælibet distantia iustam præbeat huiusmodi dismembrationis causam; Sed illa demum, quæ difficilem admodum, atque incommodum reddit Parochianorum accessum ad suscipienda Sacramenta, diuinaque officia audienda, eorumque illis in extremis vitæ constitutis ministracionem, ita quod inde resultent animarum pericula, quibus occurrere
 7 necesse sit; † Nec eiusdem causæ iustificatio ex Ordinarij, minusque ipsorum Parochianorum assertionem satis percipitur, sed aliunde probari debet iux. conf. Oldrad. 261. in Vnione sub num. 2. vers. Episcopo autem et seqq. per tot. Franc. in cap. 1. sub num. 4. vers. quarto nota &c. et sub num. 5. vers. Vnde dicebat Rota de Reb. Eccles. non alienand. in 6. Paris. conf. 36. num. 11. vers. similiter lib. 4. P. Rebuff. in Prax. Benefic. tit. de Erection. in Curat. et Parochial. sub num. 2. vers. primo debet inquirere Menoch. conf. 477. num. 5. vers. quarto quod separatio et versic. sexto corrumpit separatio hæc &c. Rota in d. Toletana Parochial. coram Corduba 19. Nouembris 1601. penes Garz. de cap. 3. sub num. 7. ad fin. vers. nec d. illa apparebat et in d. decis. 239. sub num. 2. vers. deficit enim in ista causa et decis. 484. sub n. 2. vers. et quamuis
 8 cum seq. ubi explicatur † qualis ad hunc effectum requiratur distantia part. 1. recentioru. et in d. Squillacen. Dismembrat. in §. Iusta verò causa &c. et seq.

Præterea deficit etiam solemnitas. † Quia nec interuenit consensus Præpositi, nec eius citatio in prolatione dicti Decreti, licet ab initio duos circiter menses antea intimatus contradixerit, ac protestatus fuerit; Neque Capituli eiusdem Collegiatae prout requirebatur, & idem Præpositus specialiter opposuerat, cū Ecclesie prædictæ eidem essent vnitæ, fuerint que ab ipsa separata, vt legitur in d. Decreto ita † quod agebatur etiam de interesse Capituli saltem connexo cum d. Præposito, ideoque necessaria erat vtriusque citatio iux. gloss. in cap. Causa que in verb. assensu vers. sic et Prælatus ibique Hostiens. vers. nam sine assensu extr. de Indic. Rota decis. Vnic. ad fin. vers. Tamen si dismembratur. De his que fiunt à Prælato. et decis. Vnic. De Reb. Eccles. non alien. in Nou. Menoch. dicto conf. 477. num. 6. vers. erat enim necesse &c. dicens sub n. 7. vers. nec obstat
 11 &c. huiusmodi citationis necessitatem † non

ideo cessare, quod redditus fuerint reservati eidem Rectori, donec vixerit quia non consideratur tantum eius persona, sed ius Ecclesiæ & successorum de quo erat legitimè cognoscendum *Rota in d. Toletan. Parochial. 19. Novembris 1601. et 1. Februarij 1602. apud Garz. d. cap. 3. sub num. 7. et 8.* In quarum posteriori dicitur hanc citationem respicere formam inductam ad rigorem iuris observandum, ne Ecclesiæ depauperentur, et in *d. Bononien. Dismembrat. dec. 68. numero 3. versicul. Et illius vocatio part. 7. recentior. et in præcitata Squillacen. in S. In hoc autem casu &c.*

13 Nec obstat, quod dum Episcopus in præmissis procedit tanquam Sedis Apostolicæ delegatus, nulla requiratur solemnitas, quippe invito etiam Rectore Parochialis antiquæ Novam constituere potest.

Quia non ideo debitam causæ cognitionem, 15 necessariaeque probationes, ac interesse habentium citationes prætermittere potest præsertim quando procedit ad instantiam partis, nam hæc concernunt defensionem alterius, quæ nunquam intelligitur sublata iux. Clem. sap. §. non sic tamen de verb. sign. Bart. in Extravag. ad Reprimendam glos. super verb. et figura &c. sub nu. 12. vers. item an debeant dari dilationes et seq. ac in specie not. Innocent. in cap. 1. sub num. 6. vers. sed cum dignitas non vacat. Vt Eccles. benef. sine aliqua diminut. confer. Lapp. Alleg. 66. Quodam Monasterium sub num. 3. ders. debet tamen requiri. Menoch. d. cons. 477. sub d. num. 6. et seq. Card. Seraph. d. dec. 1062. sub n. 1. ad fin. vers. quare hoc casu opus est docere. Ex hac enim discussione negotij, ac processu ipso veritas magis clarescit, & necessitas dismembrationis vel iustificatur, vel excluditur, seu aliud interdum manifestatur remedium, quo equè 16 consultum sit quod absque eo, quod deveniatur ad Beneficiorum divisionem Sacris Canonibus odiosam, atque prohibitam regulariter capit. 17 maioribus et cap. vacante de Prob. ideoque non admittendam, nisi talis urgeat necessitas, cui aliter congruè provideri non possit Lapp. d. Alleg. 66. sub num. 6. vers. sed nunquid alio modo posset Episcopus providere, Rot. d. dec. 239. sub num. 4. vers. quod maxime suadet et dec. 484. sub num. 4. vbi dicitur, quod si aliunde provideri potest, deficit necessitas, quæ est causa dismembrationis, & alienationis partis beneficii par. 1. rec. et d. dec. 19. 223. num. 10. versic. Unde ac seq. vbi dicitur quod dispositionem d. cap. Ad audientiam, & Decretum S. Concil. procedere quando aliter provideri non potest necessitati, quam mediante dismembratione &c. part. 6. earundem. quod huiusmodi verò iustæ, & necessariae causas Domini arbitrari, vel approbare non possunt nisi ex ipso Processu iustificentur iux. tex. in acp. quoniam contra ibique glos. in verb. extraordinario, et in fin. in verb. presumatur &c. extr. de probat. ac habetur in præcitatis Decisionibus, & explicat Garz. d. cap. 3. sub nu. 10. ver. Rota tamen &c.

21 Cum itaque ex actibus prædictis non fuerit Ecclesiæ, nec Prepositus anteriori possessione priuatus concedenda est illi manutentio, ut in his terminis fuit resolutum in prædictis Casaragustan. Dismembrat. coram bo. mc. Card. Sacra.

et Bonon. Dismembrat. coram R. P. D. meo Gbislario, et Squillacen. Dismembrat. coram R. P. D. meo Onbas bono 3. Junij 1644.

Et ita fuit conclusum vtraque parte informante Sec.

R. P. D. M E L T I O,
Postea Reuerendissimo Episcopo PAPIEN.

Romana Pensionis Palatii.

Luna 22. Junij 1648.

A R G V M E N T V M.

Liber priuatus, licet regulariter non probet ad fauorem scribentis, tamen secus esse iuratur si scribens fuerit persona qualificata, aliaque concurrant adminicula, de quibus in præsentis decisione latissime tractatur. Solutio, seu satisfactio, ex quibus sufficienter probata remanet, & quando præsumendum sit fuisse iam factam, plenè discutitur; Demum, an, & quando subscriptio apocæ continentis tam fauorabilia, quam odiosa præiudicare possit subscribenti, maxime si esset mulier, clare explicatur.

S V M M A R I V M.

- 1 Liber priuatus fauore scribentium non probat, & quando secus num. 2. & 3.
- 3 Scriptura veritas conuallidatur ex morte scribentis, & quare num. 4.
- 5 Liber priuatus probat ad fauorem scribentis, si scribens fuerit persona qualificata.
- 6 Liber priuatus probat ad fauorem scribentis, sic pariter in eo descripta verificarentur pro maiori parte, & quare.
- 8 Libri mercatorum probant etiam contra tertium concurrentibus adminiculis.
- 9 Liber priuatus presumitur verus quoad omnes pariter in illo descriptas, si multa ex eis iustificata fuerint.
- 10 Dos comprehenditur sub generali dispositione l. bene à Zenone, C. de quadrienn. præser.
- 11 Dos, qua in parte probatur soluta, presumitur soluta in totum.
- 12 Solutio presumitur, quando debitor est locuples, & solitus promptè satisfacere creditoribus, & creditor non multum affluit diuitijs.
- 13 Mulieres non presumuntur habere præter dotem.
- 14 Solutio presumitur facta tempore debito, si creditor non erat valde diues, maxime si erat femina.
- 15 Feminarum sexus dicitur auarissimus.
- 16 Solutio facta presumitur, si apud debitorem fuerit repertum mandatum contra ipsum obtentum.
- 17 Solutio facta presumitur, si debitor in iudicio contra ipsum intentatum excepit de satisfactione, & creditor in iudicium non fuit prosecutus.
- 18 Iudicium fugiens, presumitur de sua iustitia diffidere.
- 19 Solutio, ex quibus sufficienter probata remaneat.
- 20 Præsentia cum taciturnitate in iudicio consensum inducit.
- 21 Solutionis oblatio licet verbaliter facta, multam tamen attendi debet, si emanauit in iudicio.

- 22 Statuti dispositio non comprehendit actus iuratos.
- 23 Iuramentum nunquam cadit sub generali dispositione, nisi de illo fiat clara, & expressa mentio.
- 24 Prescriptio statutaria, ut remaneat interrupta, sufficit quaecumque instantia, protestatio, & extrajudicialis interpellatio.
- 25 Enunciatio non probat quando emanauit ad instantiam persona interessata.
- 26 ex Subscriptione apocæ non potest inferri approbatio omnium in illa contentorum, absque alia maiori iustificatione.
- 27 Subscriptio apocæ potest trahi tantum ad negotium, cuius ratione fuit inita apocæ, non autem ad ea, quæ fuerunt incidenter enunciata.
- 28 Subscriptio apocæ continentis tam fauorabilia, quam odiosa, quando præiudicare possit subscribenti, & quando secus.
- 29 Mulier an, & quando per subscriptionem apocæ absq; solemnitatibus statutarijs, obligata remaneat.
- 30 Animus contrahentium, qualis fuerit in stipulatione contractus, ex subsequentibus gestis optimè declaratur.
- 31 Expensæ factæ pro reaptatione domus sunt deducendæ ab illius pensionibus. intellige ut num. 32.
- 33 à Pacto inter partes conuenito recedi non potest.
- 34 Locator quando promisit totalem reaptationem domus, aliàs voluit fieri excomputationem aliquam conductori, non satisfacit si in parte restaurauit.
- 35 Verbum, omnia, nihil excludit etiam si minimum.
- 36 Argumentum pensionis domus, pro expensis in ea factis, debet calculari ad rationem quinque pro centenario.
- 37 ex Pretij quantitate, & qualitate optimè dignoscitur quid contrahentes senserint, & quid in contractu comprehendere voluerint.
- 38 Obseruantia subsequuta declarat omnem dubietatem.
- 36 Clausula, sine præiudicio omnium, & quorumcumque iurium, quid importet.
- 40 Et quid si in scriptura fuerit apposita ex diuersa causa.
- 41 Illatio de uno ad aliud, non valet in diuersis.

DECISIO CCXXV.

POST emanatam coram me in hac causa decisionem sub die 27. Ianuarij 1645. in qua firmatum fuit dispositionem l. quicumque, C. de apoc. publ. lib. 10. deductam ab hæredibus q. D. Antonij Manfroni, ad effectum probandi bonæ mem. Cardinalem Saulium non defecisse in solutionibus pensionum Palatij per eum inhabitati de anno 1615. eo quia probatæ fuerunt tres ultimæ solutiones factæ per ipsum de anno 1621. 22. & 23. non asficere q. D. Marchionissam Hieronymā Pallauicinam, à qua causam habet Alma huius Urbis Lauretana Domus Nationis Picenæ, petita fuit noua audiëntia ab ipsis DD. de Manfronis, qua illis concessa, & sub hac die proposita causa, resolutum fuit constare de satisfactione pro summa in decisione exprimenda, eo quia noua fuerunt ab illis deducta iura, ex quibus apparet de solutionibus pro maiori parte per eundem Cardinalem Saulium factis.

Et primò quoad partitam scutorum 21685. 62. cum ea probetur ex libro memoriali diligenter, ac ordinata serie descripto ab ipso Card.

Part. X. Recent.

dinali, censuerunt Domini, quod controuert non possit. † Nam licet liber priuatus fauore scribentis no probet ad tex. in l. exemplo, C. de probation. l. admonendi, ff. de iure iurand; locum non habet huiusmodi conclusio, quando prout in presenti casu concurrunt adminicula, ex quibus illius fides remanet corroborata. l. instrumenta, cum ibi not. C. de probat. Bart. in d. l. admonendi sub num. 27. vers. in casu tamen, & Cast. sub numer. 43. vers. Baldus autem, ff. de iure iurand. Rota decis. 776. num. 3. & 813. nu. 1. par. 1. diuers. latè Surd. decis. 105. num. 5. & sequen. & decis. 199. num. 10. & sequen. Rota decis. 650. num. 4. par. 1. recent. Buratt. decis. 344. sub num. 9. & decis. 603. num. 6. Greg. XV. decis. 537. num. 1. & seq.

3 Adminicula autem, † & coniecturæ in hoc casu sumuntur ex morte Cardinalis scribentis, quæ multum facit pro veritate scripturæ, seu libri ad text. in l. rationes, C. de probat. quia non † est verisimile, quod fuerit immemor suæ salutis, l. fin. C. ad l. l. ul. repetund. Castren. conf. 301. lib. 1. nu. 1. cum alijs cumulatis per Crauet. conf. 158. num. 7. & Becc. conf. 47. num. 12. & 13. ex illius etiam † qualitate cum valde conspicuus fuerit non solum ob eminentem dignitatē Cardinalatus; sed etiam propter eius integritatē, bonam famam, ac nobilitatem, Soc. conf. 160. num. 3. lib. 2. Boer. decis. 105. num. 60. Becc. ubi supra num. 13. Mantic. decis. 363. num. 4. Gregor. XV. decis. 537. sub num. 1. Buratt. dicta decis. 344. num. 9. Duran. decis. 49. num. 10. Demum ex verificatione partitarum dicti libri, † quæ etiam si iustificarentur pro maiori parte tantum, istæ facerent præsumere verum librum, quoad omnes partitas in illo descriptas. Gabr. de præsumpt. concl. 5. num. 1. Menoch. lib. 3. præsumpt. 73. in priuc. & consil. 508. num. 21. Surd. conf. 543. num. 4. & d. decis. 199. num. 3. cum alijs cumul. per Adden. ad Buratt. dec. 79. num. 7. At reuera omnes partitæ dicti libri remanent realiter iustificatæ, † stante confrontatione librorum plurium Mercatorum Urbis, quibus mediantibus factæ fuerunt solutiones ab anno 1588. quo tempore Cardinalis conduxit Palatium vsque ad annum 1610. & ab anno 1615. vsque ad eius obitum secutum de anno 1624. quorum partitæ legitimæ extractæ in aliquo non discrepant, sed penitus concordant cum descriptis in libro ipsius Cardinalis, atque ita tamquam desumptæ ex libris publicorum Mercatorum probant huiusmodi solutiones factas præsentē pecunia. Scac. de camb. §. 7. gloss. 3. nu. 33. Grat. discept. for. cap. 37. & sequen. † etiam cōtra tertium, maximè quia concurrunt iam ponderata adminicula, Rot. decis. 375. num. 2. par. 1. diuers. & in recent. decis. 650. num. 4. par. 5. Grego. XV. decis. 302. num. 4. & sequen. Mantic. decis. 144. num. 2. cum alijs congestis per Adden. ad Buratt. decis. 719. num. 10. vers. iunctis tamen adminiculis.

Nihil refert, quod ab anno 1610. vsque ad annum 1615. non reperiatur in libro Memoriali D. Cardinalis enunciati libri Mercatorū per quorum manus pensiones dd. annorum solutæ appareant. † Quia cum per tam lōgam seriem annorum tam antecedentium, quam subsequentium dicti libri memorialis partitæ

- ad vnguem sint verificatæ, pari modo præsumendæ sunt etiam veræ illę respectu dd. annorum. *Castr. conf. 301. num. 4. vers. potissimè lib. 1. & conf. 51. sub num. 2. vers. nec etiam obstat, lib. 2. 1. as. in repetit. l. admonendi, num. 128. vers. 5. principaliter limita. ff. de iur. iuran. Ang. in §. act. 18. q. instit. de act. Menoch. præsumpt. 36. sub num. 3. lib. 1. Rot. dec. 543. num. 8. & 9. par. 4. recent. tom. 3. & decif. 24. num. 9.*
- 10 par. 7. rec. ubi declaratur, ¶ quod etiam in materia dotis non venientis sub generali dispositione adnotata in l. benè à Zenone, C. de quadrienn.
- 11 præscript. Menoch. conf. 242. num. 6. ¶ probata solutione in parte vera, in totum illa vera præsumitur, & multæ cumulantur auctoritates, cum alijs iam supra citatis concurrunt etiam
- 12 aliæ duæ vrgentissimæ coniecturæ, ¶ nempè, quod constet D. Cardinalem debitorem pensionum Palatii fuisse valdè locupletem, & ingenuum, qui, pacta die promptè soluere consueverat quod debebat, & hoc faciebat absque villo eius incòmodo, quod pro præsumptione veræ, ac realis solutionis vti valdè considerabile ponderat *Parif. conf. 83. num. 29. vol. 1. cum alijs allegatis per Surd. decif. 105. sub num. 1. &*
- 13 vice versa ¶ DD. Hieronyma, & Magdalena, sorores de Pallauicinis, ac earum mater, quæ pro interusurijs dotalibus, ac earum alimentis exigebant pensiones dicti Palatii, non affuebant valdè diuitijs, ¶ cum maximè præsumendum sit aliud eas non habuisse præter dotem, quæ proprium illarum fuit patrimonium. l. si instituta, §. de inofficio, ff. de inofficio. testam. Affl. decif. 11. Bisignett. decif. 2. de iudic. cū alijs relatis per Rotam in Romana de Ceulis 3. Decembris 1584. coram san. mem. Clem. VIII. & decif. 418. n. 4.
- 15 par. 4. recent. tom. 2. Vnde credendum non est, quod circa exactionem, quæ illis competebat per spatium quinquennij negligentes fuerint. *Surd. d. decif. 105. num. 2. & seq. Tãto magis, quia vti foemina dici poterant avarissimi sexus, iuxta gloss. in l. Nescennius verb. è contrario, ff. de negot. gest. l. sed si ego, ff. ad Sen. conf. Velleian. Alex. conf. 42. num. 2. ad fin. lib. 1. latè Tiraquel. de leg. com. lib. 9. num. 4. & seqq.*
- 16 Pro coniectura etiam valdè facit, ¶ quod apud eundem Cardinalem reperta fuerunt mandata iudicialia, quæ singulis semeltribus obtinuerunt dd. sorores, quorum virtute satisfactiõẽ reportarunt ab ipso Cardinali medietate solutione pensionum Palatii, & sic illarum solutio magis comprobata remanet. Nam mandata semper solent retineri à creditoribus donec sequatur solutio, ac eorum satisfactio, qua secuta, statim debitori consignantur, iuxta doct. Ruin. conf. 44. sub num. 3. lib. 1. & conf. 73. sub num. 1. & sequen. lib. 4. Natt. consil. 102. num. 1.

Adducitur etiam ad coniecturandam solutionem dicti temporis, ¶ vt cum ex parte Cardinalis fuerit de anno 1615. sub diebus 17. Februarij, & 11. Martij allegatum solutiones fuisse ab ipso factas pro præcedentibus annis nulla alia fuerit contra cum prosequuta instantia ab ipsis sororibus, durante vita illius, sed solum post eius obitum, nempè de mense Aprilis 1624. quo tempore reassumpta fu-

causa. Vnde arguitur, quod idcò non egerunt, quia tunc temporis poterat probari satisfactio, & sic patefiebat earum ¶ iniustitia, præsumitur enim iudicium fugiens de sua iustitia diffidere. *cap. nullus de præsumpt. cum alijs alleg. per Affl. decif. 12. vertitur dubium num. 21. unde arguitur, & sequen. Rot. apud Fenzon. decif. 152. Si quarta denique.*

19 Remanet igitur ¶ ex prædictis sufficienter probata satisfactio omnium partitarum descriptarum in lib. D. Cardinalis, & extractarum ex alijs libris publicis Mercatorū Urbis, iuxta d. decif. Surd. 105. num. 9. & sequen. Rot. decif. 650. num. 7. par. 1. rec. & fuit resolutum in Romana pecuniaria de Astallis 1. Februarij 1613. coram bon. mem. Coccino.

Prædictæ summæ scutorum 21685. 62. addenda sunt alia scuta 2880. soluta Marchionissæ Montoriæ per banchum Costagutis, quæ nec etiam controuertuntur ab informantibus pro Alma Domo Lauretana hæredes dictæ Marchionissæ, vnde tota difficultas reducitur ad summam scutorum 4234. 38. cum omnes pensiones debitæ à Cardinali per totum tempus, quo inhabitauit palatium ascendant ad summam scut. 28800.

Respectu igitur huius summæ à DD. de Manfronis deductæ fuerunt tres partitæ, ex quibus in totum eam extinctam remanere, præsupponunt; prima namque est scutorum 936. quæ dicuntur soluta ab ipso Cardinali Io. Augustino Iustiniano pro rata pensionum super eodem Palatio ad eum spectantium ab anno 1606. vsque ad annum 1615. qui pariter illud locauit de anno 1588. pro rata eius crediti iuxta tenorẽ instrumenti relati in primo summ. eorundem DD. de Manfronis num. 14. Secunda est scut. 2285. pretenforum ex causa impenfarum, quæ factæ fuerunt pro reaptatione dicti Palatii. Tertia autem est scut. 1080. quæ dicuntur excomputanda eo quia à locatrice stabulum non fuit redactum ad formam veri stabuli, itaut D. Cardinalis illo vti potuerit iuxta tenorem pacti in instrumento locationis conuenti, quod datur in secundo summ. DD. de Manfronis sub num. 7. in quo legitur locatricem consensum præstitisse, vt defalcarentur D. Card. conductore scut. 30. quolibet anno à summa sc. 800. quæ soluebantur pro integra pensione palatii donec conficeretur stabulum.

Quoad primam censuerunt DD. non esse illam detrahendam ex debito còductoris, nam ex lectura sententiæ, ac mandati de immittendo relaxati ad fauorẽ D. Marchionissæ, ac eius auctorum sub die 22. Augusti 1614. pro tribus partibus d. Palatii, vt in summ. Almæ Domus Lauretanæ d. Marchionissæ hæredis num. 4. & 5. colligitur totum Palatium in illis fuisse comprehensum, & vltèrius etiam pensiones omnes tam decursas, & non solutas, quam soluendas, quæ propterea ex illo tempore factæ fuerunt, verum creditorem eiusdem Marchionissæ, & consortium; eoque magis, quia idem D. Cardinalis eas recognouit vti DD. iuxta tenorem dicti mandati, vt legitur in codẽ summ. Almæ

Alma Domus d. num. 5. ibi, *presente d. Illustriss.*
 20 *D. Card. Saulio, in quibus d. Palaty; † presentia,*
 enim cum taciturnitate in iudicijs consensum
 inducit secundum *Grat. decis. 54. num. 6. Rot. decis.*
61. num. 8. inter impress. apud Pic. ad Stat. Urb. &
coram Buratt. decis. 566. num. 19. Et ulterius sub
 die 17. Februarij 1615. nomine ipsius Cardina-
 lis oblata fuit eisdē mulieribus solutio cuius-
 cumque summæ ex ea causa debita; quate-
 nus factis calculis, debitor appareret, vt legi-
 21 tur in eodem summ. Alma Domus n. 6. † quæ
 quidem oblatio licet verbaliter facta multum
 attendi debet eo quia emanavit in iudicio.
Achill. decis. 2. sub num. 6. de locat. & conduct. Rot. de-
cis. 483. num. 3. par. 3. rec.

Et sic prorsus destruitur fundamentum
 obiectæ præscriptionis, vel præsumptæ solu-
 tionis deductum tam ex Statuto Urbis cap.
 159. lib. 1. admittente præscriptionem decem
 annorum, quam ex apoca per Marchionem
 subscripta sub die 29. Ianuarij 1615. data in
 22 nouo Summ. DD. de Manfronis num. 9. nā quoad
 Statutum, † illius dispositio non bene appli-
 catur huic casui, in quo interuenit iuramen-
 tum, cum actus iurati sub illo non cōprehen-
 dantur, vt declarat *Grat. discept. for. cap. 460. nu. 5.*
 quam opinionem secuta fuit etiam *Rot. decis.*
199. sub num. 1. par. 4. diu. ubi sub num. 2. assigna-
 23 tur ratio, quæ est, † vt iuramentum nunquam
 cadat sub generali dispositione, nisi de illo fiat
 clara, & expressa mentio. Accedit etiam, quod
 d. statutum declarat, vt pensiones, canones,
 census peti possint solum pro decē annis pro-
 ximis, & pro reliquis ultra decem annos satis-
 factio præsumi debeat, nisi de interpellatione
 iudiciali, aut præscriptionis interruptione le-
 gitimè doceatur; interpellatio autem hic sa-
 tis clarè apparet, dum pensiones prædictæ de-
 cursæ à Marchione petite fuerunt sub die 1.
 Februarij 1615. vt legitur in Summ. Alma
 Domus Lauretanæ num. 6. & eo tempore dici
 minimè poterat lapsum decennium ab anno
 1606. Vnde ex tunc, prout etiam ex dicta sub-
 sequenti oblatione facta nomine Cardinalis
 interrupta remansit quæcumque præscrip-
 24 tio, † ad effectum enim interrumpendi statu-
 tariam præscriptionem sufficit quæcumque
 instantia, protestatio, atque etiam extraiudi-
 cialis interpellatio. ad text. in l. cum notissimi, ibi-
 que gloss. in verb. solam conuentionem, C. de præscrip.
 30. annorum, Bart. in l. 2. §. si rem sub num. 2. ff. pro
 emptore, Bon. de statutar. Urb. præscript. gloss. 16.
 num. 6. & gloss. 21. num. 1. & 16. Buratt. decis. 3. n. 1.
 & decis. 451. num. 3. Rot. in recent. decis. 519. nu. 16.
 par. 4. recent. tom. 3. cum alijs relatis in annot. ad de-
 cis. 6. sub num. 35. par. 3. recent.

Quod autem ad apocam, nec ea obesse vi-
 detur, quia non fuit super hoc confecta, sed
 tantum pro cautione Cardinalis conductoris
 respectu pecuniarum per cum soluendarum,
 ipsi Marchionissæ, ac confortibus in vim, at-
 que executionem sententiæ, atq; mandati Ro-
 talis, vt in ea legitur, ibi, & *hauendo poi le dette*
Signore Girolama, e Madalena Pallanicina ottenuta
sentenza dalla Rota, &c.

Nec obstat, vt dicatur Marchionissam fuisse
 Par. X. Recent.

se in ea confessam, quod à Cardinali condu-
 ctore solutæ fuerint omnes pensiones per an-
 tea decursæ ad Ioannem Augustinum Iusti-
 nianum spectantes, quia de tali confessione in
 eadem apoca non apparet, sed solummodo
 enunciatur assertio ipsius Cardinalis, ibi, *e per-*
che del fisco di detta casa per tutto il tempo decorso
dice il Sig. Cardinale hauer pagato al detto Sig. Gio.
 25 *Agostino, d' a' suoi Procuratori, † quæ enunciativa*
 non probat, cum emanauerit instante persona
 d. Cardinalis, qui interessatus erat, & ita asse-
 rebat *Ares. in cap. cum causa, num. 22. de probat. Rot.*
 26 *decis. 170. num. 4. vers. & emanauit par. 3. rec. † nec*
 potest inferri ex subscriptione d. apocæ facta à
 Marchionissæ, quod approbauerit omnia in
 illa contenta, itaut ea maiori non indigeat iu-
 stificatione, iuxta text. in l. emptor, §. Luitius, ff. de
 pact. l. sicut, §. non inducitur, ff. quib. mod. pign. vel hy-
 poth. soluit, Dec. conf. 115. col. penult. Gabr. conclus. 3.
 27 de præsumpt. Nam † huiusmodi simplex sub-
 scriptio potest trahi tantum ad negotium,
 cuius ratione fuit inita apoca, non autem ad
 ea, quæ fuerunt incidenter enunciata in scri-
 ptura ad tradita per Bart. in l. emptor, §. Luitius sub
 num. 3. ff. de pact. Rot. Genues. decis. 72. numer. 9. vers.
 subscriptio simplex; vltra quod cum d. apoca sub-
 28 scripta † contineat aliqua separabilia ad fauorem
 ipsius Marchionissæ subscribentis, & ali-
 qua in eius odium, subscriptio generalis non
 nocet respectu præiudicialium, & tantum præ-
 iudicaret, quatenus contineret connexa, & in-
 diuisibilia, quæ respicerent tam commodum,
 & utilitatem subscribentis, quam illius incō-
 modum, atque præiudicium, vt optimè di-
 stinguendo explicat *Cass. conf. 216. nu. 3. vers. ipse*
tamen Bartolus loquitur eo casu.

Addi etiam potest, quod agitur de apocha;
 29 atq; illius subscriptione facta à muliere, † quæ
 propterea non est attendenda tamquam facta
 sine solemnitatibus requisitis per Statut. Ur-
 bis cap. 151. Rot. decis. 98. num. 29. par. 6. rec. Bu-
 ratt. decis. 274. num. 11. quæ loquitur in terminis
 confessionis factæ à muliere, & tantò minus
 considerabilis est, quantò non est adminicula-
 ta alijs scripturis, & instrumentis, quo casu
 fortasse, etiam sine solemnibus, præiudicare
 posse secundum *Achill. decis. 1. de confess. Seraph.*
decis. 1134. num. 3. & 1443. num. 1.

Er quod † in d. apocha non fuerit firmata,
 30 integra solutio optimè coniicitur etiam ex eo
 quod paucis elapsis diebus ab illius confectio-
 ne fuit vocatus in iudicium D. Cardinalis cō-
 ductor pro solutione pensionum iam decur-
 sarum, vnde fuit facta oblatio iudicialis eius
 nomine, quæ demonstrant, quam solutionem
 contineri voluerint partes in dicta anteceden-
 ti apocha, iuxta text. in l. quadam sunt, ff. de reb. dub.
 Jas. in l. 1. sub num. 10. vers. intellige tamen, C. qui
 testam. fac. poss. Mant. de tacit. lib. 6. tit. 11. numer. 32.
 qui dicit ex eo, quod postea agitur optimè
 declarari, quid retrò fuerit factum.

Expensæ † præsentæ à DD. de Manfronis
 pro reaptatione domus, certum est, quod de-
 ducendæ sunt ab eis ex illius pensionibus, iuxta
 32 decis. Seraphin. 952. num. 5. sed cum † habenda
 sit ratio illarum tantum, quæ fuerunt merè
 necesse-

necessariæ, prout est de stylo, & consuetudine Urbis, ac continet expressè pactum factum, super illarum retentione in instrumento locationis relatum in d. Sum. nouo DD. de Manfronis sub num. 4. † à quo recedi non potuit l. iurifgentium, §. prator ait, ff. de pass. Surd. dec. 182. num. 2. decis. 248. num. 1. & decis. 260. num. 12. Rot. decis. 250. num. 9. par. 6. recent. vtiq; cum fuerint benè ponderatæ à DD. dictæ expensæ, quarum nonnullæ repertæ fuerunt bis descriptæ in computis datis, ac aliæ non fuerunt factæ pro reparationibus necessarijs ad vsum, atque habitationem Palatii, sed in alias causas, atque pro commodo, ac seruitio q. D. Antonij Manfroni, vt benè colligitur ex Summ. Almæ Domus sub num. 10. & 11. idco illarum summa redacta fuit ad scut. 1905. 70.

Remanet nunc tertia partita scut. 1080. preterita ob non factam reaptationem stabuli. Et hanc ad creditum dd. de Manfronis ex integro ponendam esse dixerunt Domini. Quia licet testes exanimati ad instantiam Marchionissæ Montorio Austriacæ Almæ Domus Lauretanæ conentur probare, huiusmodi stabulum, fuisse reaptatum de anno 1596. itaut illo ad vsum stabuli perfrui potuerit conductor, imo quod illo ad talem formam redacto vsus fuerit, & vltcrius dicatur etiam reaptationem, illius remanere probatam ex computis, & receptis datis in Summ. Almæ Domus num. 9. ex quibus constat soluta fuisse Io: Baptistæ Gessio Cementario scuta 22. Existimatum tamen fuit, dd. Testes non concludere talem reaptationem fuisse peractam ad formam in instrumento conuentam, sed potius contrarium deponere, dum testantur stabulum potius inferuissè pro remissâ curruum, atque bigarum, & quamuis dicant in eo etiam fuisse aliquando appositos æquos, tamen declarant de equis forensibus, ac pauci valoris, ac alijs animalibus, & hoc factum fuisse in casu necessitatis tantum; † Vnde bene colligitur, quod illud inferuire non potuit stabulo ad vsu equorum nobilium Cardinalis, & sic locatrix cum teneretur ad totalem reaptationem stabuli non satisfecit si in aliqua parte illud tantummodo restaurauit, cum in totum adimplere deberet, & sufficit eam in Modico decrevisse, vt hæredes Cardinalis bonum ius fouere dicantur circa excomputatione dd. scut. 30. annuorū Caroc. de locat. par. 4. tit. de eiusd. numer. 34. Bero. conf. 15. num. 14. lib. 3. ponderando verbum, † omnia, appositum in text. in l. quero §. inter locat. ff. de locat. quod nihil excludit, & sic etiam minimum Rolan. consil. 69. num. 41. lib. 4.

Dicta autem scut. 22. impensa pro reaptatione eiusdem stabuli nec relevant, quia apparet ea fuisse soluta tantum Cementario pro quibusdam laborerij ab ipso factis, quæ non sufficiebant pro reducendo loco ad vsum veri stabuli æquorum, cum illud requireret expensam, valde maiorem, vt patet, † ex quo ratione istius reductionis, pensio erat augenda ad alia scut. 30. & sic expensa proportionata augmento saltem esse debeat scu. 600. cal-

culando ad rationem quinque pro quolibet centenarij, iuxta dispositionem Authen. perpe-
37 tua. C. de sacros. Eccles. ex qualitate enim, † & quantitate pretij optimè dignoscitur, quid contrahentes senserint, & quid in contractu comprehendere voluerint, Crauet. consil. 234. num. 3. vers. 4. an aliquid dicatur. Rol. conf. 82. nu. 52. lib. 2. Surd. conf. 13. num. 37. Menoch. conf. 395. nu. 15. & seq. Rot. coram Buratto decis. 697. nu. 5. & fuit resolutum in Romana domus 8. Martij 1646. coram R. P. D. meo Orthobono.

38 Sed circa † hoc remouet quamcumque difficultatem obseruantia subsequuta, dum locatrix recepit semper suas pensiones cum diminutione dd. scut. 30. debitorum pro stabulo, absque vlla replicatione, & controuersia, si enim ea existimasset reaptationem fuisse sufficientem, & iuxta modum conuentum, certè non permisisset per Cardinalem retineri in subsequentibus annis prædictam summam, scut. 30. ex traditis per Bertazzol. consil. criminal. 522. num. 1. Becc. conf. 202. num. 11. in fin. Ciriac. controu. 62. num. 29.

39 Minusque ob stare, † quod in recepturis factis adsit clausula sine præiudicio, omnium, & quorumcumque iurium suorum, quæ inducit conditionem, & præseruationem cuiuscumque iuris, quod ei competebar, itaut nullum præiudicium illi inferri potuerit, ad text. in l. testamento centurio, §. 1. ff. de manumiss. test. Put. decis. 32. lib. 2. Rota in vna Pampilonen. Sepultura 15. Decembris 1604. coram Sanctissimo D. N. & decis. 728. num. 21. par. 4. recent. tom. 3. quia huiusmodi iurium præseruatio † non respicit præter-

40 sionem retentionis scutorum 30. sed fuit facta ex diuersa causa, vt legitur in vltima decisione in hac causa emanata sub §. & tanto magis. Vnde
41 de † ex diuersis non potest fieri aliqua illatio, l. fin. ff. de calumniar. l. neque natales, C. de probat. Rot. in recent. decis. 427. num. 3. par. 2. & decis. 557. num. 6. ac decis. 722. num. 13. par. 4. tom. 3. cum alijs vulgar.

Et ita fuit resolutum vtrique parte informante, &c.

REVERENDISS. P. D. CERRO.

Sacræ Rotæ DECANO.

Luceorien attentatorum.

Veneris 26. Iunii 1648.

ARGUMENTVM.

Inhibitio an causet attentata, quamuis in actis Notarij causæ non fuerit legitimo tempore, reproducta, eruditissimè resoluitur. Iudex à quo an licitè possit suam sententiam executione demandare, quando appellatio in curia reperitur commissâ, licet postmodum fuerit effecta deserta, clarè demonstratur.

SVMMARIVM.

1 Inhibitio, siue iusta, siue iniusta semper causat attentata.

Amplia

2. *Amplius etiam si non fuerit actualiter Iudici presentata, quia sufficit intimatum fuisse parti collitiganti.*
3. *Inhibicio causat attentata, quamvis non fuerit reproducta, si Procurator Adversarius protestatus fuerit nihil fieri nisi ipso citato in quolibet actu.*
4. *Litispendentia regulariter non inducitur, nisi citatio seu monitorium infra annum, vel biennium reproducat.*
5. *Attentata ob spretum litis pendencia non inducuntur, nisi citatio, seu monitorium intra legitima tempora fuerint reproducta.*
6. *Attentata in spretum inhibitionis, ut commissa dicantur, non requiritur reproductio inhibitionis, sed solum attenditur personalis presentatio illius.*
7. *Attentata quamvis non essent reuocanda ad instantiam partis ob non reproductioem monitorij veniunt tamen reuocanda officio Iudicis ob spretum eius Iudicis ob spretum eius Iurisdictionis.*
8. *Appellatio efficitur deserta lapsis fatalibus, & causa ad primum Iudicem redit.*
9. *Index a quo licet potest suam sententiam executioni demandare, quando causa fuit effecta deserta.*
10. *Intellige sequuta prius desertionis declaratione per Iudicem ad quem.*
11. *Index appellationis, ipse solus potest cognoscere de desertione cause, quando desertio non est clara sed dubia.*
12. *Appellatio commissa in Curia aufert a Iudice, a quo omnem facultatem se amplius intermittendi in huiusmodi causa.*
13. *Causa effecta curialis a Curia extrahi, & ad partes reuerti non potest absque rescripto Pontificis, quacumque desertione non obstante.*
14. *Appellatio in Curia commissa, licet fuisset effecta deserta, an tamen sententia sit exequenda, in Curia agnosci debet.*

DECISIO CCXXVL.

ORDINARIUS Luceorienſis anno 1642. 27. Augusti per diffinitiuam sententiam pronunciauit bona, de quibus agitur spectare ad Præpositum Kodiën eius *Sum. num. 1.* A qua cum appellasset infra legitima tempora fratres S. Augustini loci Bestrenſis, & causam eorum appellationis committi curassent in Rota sub die 5. Decembris eiusdem anni, expedita subinde solita citatione cum inhibitione, eam personaliter presentare fecerunt eidem Præposito die 16. Aprilis 1643. eorum *Sum. nu. 6.* Vtum quia anno præterito idem Ordinarius Luceorienſis supponens elapsa fuisse fatalia ob non prosequutam vltius appellationem, declarauit causam esse desertam, suamque sententiam transitum fecisse in rem iudicatam, & deinde illam executioni demandauit imponendo fratribus perpetuum silentium; Ideo proposito dubio resolutum fuit, constare de attentatis, quæ veniunt reuocanda, cum hæc omnia gesta fuerint in spretum inhibitionis Rotalis antea personaliter presentata, quæ siue iusta, siue iniusta erat timenda, iuxta inueteratam sententiam huius Sacri Tribunalis millies in diuersis, ac pluribus causis quotidiè si ma-

- tam, & præcipue alijs omiſſis in *Casarauſtana Distributionum, seu Attentatorum 13. Febr. 1645.* & in *Bononien. Attentatorum 13. Iunii 1646. coram me.* † Idque etiam si non fuerint actualiter Iudici presentata, quia ad effectum attentatorum sufficit intimatum fuisse parti collitiganti, vt declarauit Rota coram sanct. mem. Gregor. decif. 360. num. 2. in recent. decif. 296. num. 7. & 8. par. 6. & decif. 296. num. 7. & 8. par. 6. & decif. 311. numer. 2. par. 8.
3. Non obstat, † quod in actis Notarij causæ tempore legitimo reproducta non fuerit. Tum quia defectus reproductiois sanatus omnino fuit per comparitionem Procuratoris Præpositi, qui exhibito mandato Procuræ sub die 10. Iunii eiusdem anni 1643. protestatus fuit nihil fieri nisi ipso citato in quolibet actu, vt in process. fol. 41. & 52. à tergo ex traditis ad propositum per Vestr. in prax. lib. 4. cap. 4. sub num. 2. versic. altera utilitas est, Modern. de Citation. tom. 3. cap. 16. num. 63. in fin. vers. nisi tamen. Sanct. mem. Greg. decif. 27. num. 3.
- Tum etiam, quia reproductio foret necessaria, si prætenderetur reuocatio attentatorum
4. ob spretum litis pendencie, † quæ regulariter non inducitur, nisi citatio, seu monitorium reproducatur infra annum, vel biennium, cū tunc remaneat circumductum, in quibus terminis loquitur Mandos. in reg. de Annal. quest. 35. per tot. Afflic. decif. 366. num. 14. Grat. discept. for. cap. 715. num. 1. cum seq. bon. mem. Buratt. dec. 652. num. 2. cum ceteris ab altera parte allegatis, † Minus uero attentata operetur, vt dixit Rota in recent. decif. 454. num. 5. par. 1. † Secus autem dum, prout hic dicta reuocatio petitur ob spretum Inhibitionis, hoc enim casu non requiritur illius reproductio, sed attenditur tantummodo personalis presentatio, vt perpetuo tenuit Rota, quando sic gesta reuocauit per viam attentatorum, & signanter in d. decif. 311. numer. 1. par. 8. recent. & in dictis *Casarauſtana, & Bononien. supra*
7. allegatis. † Vltra quod ubi etiam præfata non essent reuocanda ad instantiam partis ob non factam reproductioem, essent tamen reuocanda officio Iudicis ob spretum Iurisdictionis Rotalis, cuius Maiestas læsa fuit, per ea, quæ in similibus terminis dicta fuerunt in *Messanen. Decanatus 13. Februar. 1645. S. Minus facit in fine, & in Colonien. Optionis 3. Iunii eiusdem Anni S. fin. coram R. P. D. meo Ghislerio.*
8. Minus obstat, † quod lapsis fatalibus appellatio fuerit deserta, & causa ad primum Iudicem redierit ex notat. in l. eos la prima C. de appell.
9. Ideoque licite ipse potuerit suam sententiam executioni demandare, *Lancell. de attent. appell. pend. ampl. 1. num. 34. cum pluribus seqq. Card. Put. decif. 2. de appell.*
10. Conclusio † enim non procedit simpliciter, sed sequuta prius desertionis declaratione per Iudicem ad quem, vt explicat Rebuff. ad Conſlit. Reg. tit. de euocat. artic. 1. numer. 97. Cardin. Seraphin. decif. 555. numer. 9. Cardin. Canal. decif. 333. num. 3. quæ præsertim requiritur ubi, prout hic, desertio non erat clara, sed admodum dubia ob impedimenta, aliasque rationes
11. deductas ab Informantibus pro fratribus. † Ex huius-

huiusmodi enim dubietate poterat de eadem desertione cognoscere solus Iudex appellationis, ut declaravit Rota in Beneventana Attentatorum 26. Iunii 1634. coram Eminentissimo D. Cardin. Verospi in recent. d. decis. 296. num. 4. & 5. par. 7.

- 12 Idque sine difficultate cum agatur de appellatione commissa in Curia, per quam auferitur à Iudice à quo omnis facultas se amplius intromittendi in huiusmodi negotio Rot. decis. 10. nu. 2. & 3. ut lit. pend. in nou. † Et causa efficitur Curialis, ita ut à Curia extrahi, & ad partes reuerti nequeat absque rescripto Pontificis quacumque desertione non obstante, Vestr. in prax. lib. 3. cap. 9. num. 12. Marches. de Commiss. par. 3. tit. de Comm. deuol. caus. ad Rom. Cur. cap. 1 §. 1. num. 17. & 18. fol. 364. Rot. dec. 17. de appell. in nou. Papaz. ad decis. 23. num. 5. de rescript. par. in nou. & dictum fuit in Toletana fructuum 16. Maii 1586. coram recol. mem. Cardinali Hieronymo Pamphilio
- 14 penes eundem Marches. par. 2. fol. 80. num. 3. † Et consequenter articulus executionis remanebat in Curia, licet appellatio fuisset deserta, ut optimè respondit Rota in Toletana fructuum numer. 6. Quod idem agnouit ipsemet præpositus, dum non obstante sententia Ordinarii super desertione cum subsequuta exequutione impetrauit commissionem exequutorialem mihi directam, quæ tamen non fuisset necessaria, si causa fuisset reuersa ad eundem Ordinarium. Atq; ita conclusum fuit vtraque parte informante.

R. P. D. M E L T I O,

Postea Episcopo PAPIEN.

Ampurien, & Ciuitatei Electionis Vicarij :

Veneris 26 Iunii 1647.

ARGVMENTVM

Declaratoria concedenda est ob non paritionem mandati de manutenendo, vbi seruatis solitis quatuor terminis non docetur de paritione: & quid si mandatum contineret factum, ad quod præcisè deueniri non potuit, an relaxanda sit declaratoria ob non paritionem verbalem, eruditè resolvitur.

SVMMARIVM.

- 1 Declaratoria concedenda est ob non paritionem post seruatos quatuor terminos ad docendum de paritione.
- 2 ad Declaratoriam de stylo Rota deuenitur vbi seruatis quatuor terminis non docetur de paritione.
- 3 Amplia etiãsi ageretur de mandato de manutenendo.
- 4 Declaratoria quando ageretur contra Capitulum, & Canonicos, quomodo sit concedenda.
- 5 Declaratoria dari non potest cessantibus mora, & contumacia.
- 6 Declaratoria concedenda est ob non paritionem verbalem, licet mandatum contineat factum, ad quod præcisè deueniri non potuit.
- 7 Declaratoria non denegatur, quando apparet de contumacia.

- 8 Declaratoria, ut concedatur sufficit quacumque responsio denotans animum non parendi.
- 9 Declaratoria evitari non potest sub pretextu, quod mandatum relaxatum sit iniustum.

DECISIO CCXXVII.

CAPITVLVM Ampurien, & Ciuitatei post obtentam manutentionem contra Canonicos Ecclesiæ Collegiatæ Villæ de Tempio, sub die 19. Ianuarij 1646. coram me in deputatione Vicarij Capitalaris, Sede Episcopali vacante, mandatum expediuit, illudque præsentari curauit ipsis Canonicis sub die 20. Aprilis dicti anni 1646. dum insimul fuerunt conuocati, & congregati, Summario Capituli Ampurien. num. 1, quibus etiam dimissa fuit illius copia. † Eo deinde in actis producto, & seruatis quatuor terminis seruari solitis ad docendos ipsos paruissè, nec docto de aliqua paritione, fuit sub hac die dubitatum, an sit concedenda declaratoria, & per DD. affirmatiuè fuit responsum, ex quo Canonici dictæ Collegiatæ de Tempio non paruierunt, prout tenebantur mandato Rotali, Rota decis. 503. numer. 4. part. 3. recent. † & quod notorius sit stylus Rotæ, ut seruatis quatuor terminis, & non docto de paritione ad declaratoriam deueniatur, declarat Felto. in cap. ad probandum nu. 6. de re iudic. Cassad. decis. 6. num. 10. de caus. possess. & propriet. Mohed. decis. prima in princ. de sentent. excommunic. quem † stylum, ut Rota seruet etiam in mandato de manutenendo, resolutum fuit in causa Vincentina Prioratus 19. Martij 1610. coram Sanctiss. D. N. Britorien. Clericatus 26. Ianuarij 1598. coram Orano, Alerien. Beneficij 17. Ianuarij 1509. pariter etiam Sanctiss. D. N. & in Cremonen. Pensionis 28. Maij 1612. coram Vbaldo Seniore; † Circa hoc tamen, cum hac distinctione procedendum esse censuerunt Domini, ut contra singulos Canonicos promulganda sit excommunicatio contra verò Capitulum relaxari debeat Interdictum, ut resolutum fuit in alia Ampurien. seu Ciuitaten. Conuocationis ad Synodum inter easdem partes emanata 13. Februarij 1645. coram me.

- Non obstat vnicum fundamentum Collegiatæ, † scilicet, quod non sit locus declaratorie, quia non dum casus venit vacationis Sedis Episcopalis, nec Canonici actum aliquem vsque adhuc fecerunt, ex quo argui potest de eorum contemptu, & contumacia in non parendo prædicto mandato Rotali, & propterea cessantibus mora, & contumacia declaratoria dari nequeat. Rota decis. 7. in fin. de sent. excommunic. in nou. Bisign. decis. 2. num. 3. & 4. de lit. contest.
- 6 Quia licet vsque adhuc † non accesserit casus Sedis vacantis, poterant tamen Canonici Collegiatæ aliquam oblationem verbalem facere de parendo, eueniente tali casu, quæ oblatio verbalis in isto casu sufficiens fuisset, cum mandatum contineat factum, ad quod præcisè pro nunc deueniri non potest, ut bene declarat Rot. decis. 276. nu. 4. cum duob. seqq. par. 4. recent. & quod requiratur paritio verbalis, Rot. decis. 303. num. 6. part. 6. recent. & decis. 90. nu. 5. part. 7.

part. 7. Seraph. decis. 754. num. 1.

7 Sed ꝑ quod magis vrgere videtur, dicti Canonici Collegiatæ de Tempio, ne dum aliquam verbalem oblationem facere noluerūt, sed petierunt, vt ipsis daretur copia dicti mandati de manutenendo, prout illis data fuit, & deindē insteterunt pro noua audientia super decisione, cuius virtute Capitulo Ampuriē, & Ciuitatē datum fuit mandatum de manutenendo, quæ sanē Instantia magis in apertum deducit eorum contumaciam, propter quam, vt dixit declaratoria non denegatur, cap. Venerabilis, §. porro de sent. excom. in 6. Seraph. dec. 551. numer. 4. ꝑ & ad istum effectum, vt sufficiat quęcumque responsio denotans animum non parendi, declarat Abb. in cap. reprahensibilis nm. 1. de appellat. & cap. 1. nu. 1. de Iud. Mil. in suo repert. in verb. excommunicatus iustē, Rota decis. 407. nu. 7. par. 4. tom. 2. decis. 596. nu. 2. §. quia in negotio par. 2. decis. 254. num. 8. part. 6. recent. & fuit resolutum in Calaguritana Pensionis 4. Decembris 1634. coram Manzanedo, quæ est decis. 193. inter impress. post modern. de manut. num. 7. Buratt. decis. 825. numer. 2. vers. & ex responsione, Bononien. Abbatia 10. Novembris 1645. §. præsertim circa medium coram Rcu. P. D. Arguelles.

Cessat pariter obiectum factum per Canonicos eiusdem Collegiatæ de Tempio, scilicet quod mandatum manutentionis concessum Capitulo Ampuriē sit iniustum. Eo quia talis manutentio ipsis debeatur, ad quem effectum propterea petierunt nouam audientiam, quia talis prætextus sufficiens non est ad euitandam partitionem, nam alias hoc esset dare modum, & apperiri viam contendendi, atque eludendi mandata Rotalia, iam relaxata, vt Rota iam firmavit in Toletana augmenti seruitij 27. Iunii 1640. coram Reuerendiss. D. meo Decano, & in Barbinonen. Decimarum 27. Iunii 1646. coram R. P. D. meo Pentingerio.

Et ita Capitulo Ampuriē, & Ciuitatē tantum informantem fuit resolutum, &c.

R. P. D. G H I S I L E R I O,

Postea Episcopo I M O L E N.

Romana Successionis de Comitibus.

Veneris 16. Iunii 1648.

A R G V M E N T V M.

De Transactione facta super fideicommissio quando successoribus præiudicat in hac decisione, tractatur, ac etiam quod transactio facta ad euitandas lites extinctionem omnium, & quarumcumque litium comprehendat itaut non sufficiat, quod vnā tantum extinxerit, & terminauerit.

S V M M A R I V M.

- 1 Transactio facta ad euitandas lites dicitur facta ad euitandas omnes, & quascumque lites, non autem vnā in particulari casu.
- 2 Instantia facta pro consecutione bonorum hereditario nomine supponunt fideicommissum fuisse expiratū.
- 3 Immissionem petens vig. l. fin. præceteris probare

debet bona fuisse in bonis Testatoris.

- 4 Expressio facta cum distinctione, tam, & quā, denotant illam principaliter fuisse factam.
- 5 Distinctiones, tam, & quā, cuius sint nature. & num. 4.
- 6 Tituli hereditarij expressio necessaria in iudicio, l. final.
- 7 Immissio vig. l. final. datur heredi grauato ne dum in bonis fideicommissarij.
- 8 Immissio, vig. l. final. non datur heredi sine possessione defuncti.
- 9 Natus, vel conceptus ex damnato coitu, & de iure punibili, nullam habet successionem neque actiuam, neque passiuam.
- 10 Suspendio de sui natura non excludit, nec extinguit, sed supponit existentiam eius quod ad tempus suspenditur. & num. seq.
- 11 Suspendio impedit actum exercitiij non tamen eradicat substantiam. & sup. num. 10.
- 12 Successor fideicommissi ex propria persona non tenetur ad debita prædecessoris.
- 13 Facultas alienandi in transactione concessa non compatitur cum iure fideicommissi, sed illius renunciationem importat.
- 14 Clausula sublata, & decretum irritans non operantur nisi certum sit dispositionem intrare.
- 15 Transactio facta super fideicommissio quādo successoribus præiudicat. & num. seqq.
- 16 Transactio facta bona fide successoribus præiudicat. & supra num. 15.

D E C I S I O C C X X V I I I.

IN decisione in hac causa facta 26. Iunii 1647. duo fuerunt firmata. Primum concordiam initam de anno 1572. 23. Aprilis inter Ioannem, & Balthassarem de Comitibus, & Hieronymum, & Federicum pariter de Comitibus obitare Annæ Mariæ, & Lucretiæ Sororibus filiabus, & heredibus Ducis Camilli, quoad Castrum Gurgæ; Secundum eandem concordiam non obitare quoad Rubra 300. Terreni existentia in Territorio Turriculæ, tanquam non comprehensa in dicta concordia, addito vltcrius non esse comprehensa in donatione Leonis X. Reproposita causa super eisdem confirmata fuit decisio in ea parte, in qua fuit firmatum, cōcordiam obitare quoad Castrum Gurgæ, non autem quoad dicta rubra 300. existentia in Territorio Turriculæ, relicta in suspenso ea parte, in qua fuit firmatum, non esse comprehensa in donatione Leonis X. cum respiciat inspectionem in decisione reseruata; An scilicet super eis sit danda immissio vigore dictæ donationis Leonis.

Nam non subsistit principale fundamentum Annæ Mariæ, & Lucretiæ contra decisionem, quod fuerit inter Actores tam suos, quā germanæ Sororis Balthassaris Iunioris de Comitibus, & comitissæ Corneliæ Auiz paternæ eiusdem Balthassaris transactum super sola controuersia, quæ circa prælationem inter legitimos, & illegitimos vertebatur occasione fideicommissi Leonis X. & non super iure fideicommissi conditionalis de futuro purificandi, & illius expiratione per obitum Hercu-

Herculis, Quia ex quo legitimi non prætendebant excludere illegitimos ex eo solum, quod essent ante illos vocati, sed ex eo, quod illegitimi nullatenus essent vocati, tanquam non essent Agnati; Illegitimi verò prætendebant excludere legitimos ex eo, quod non essent de eadem domo Cardinalis Francisci de Comitibus, prout Leo disposuerat, sed extranei in donatione non comprehensi, ut clarè deducitur exactibus, & decisionibus inter eos emanatis, licet lites, & controuersie subortæ inter dictos legitimos, & illegitimos, & disputatæ coram Cotta, Sarmiento, & Lancellotto prima facie percuterent articulum vocationis, & prælationis; in effectu tamen continebant etiam expirationem fideicommissi: talis enim præsentio comprehendit etiam expirationem fideicommissi, quia si fuisset firmatū, Iacobum Antonium patrem Herculis esse vocatum, ut prætendebatur; vtrique fideicommissum expirasset per mortem Herculis sine descendantibus, quia vna sola linea erat vocata, & sic exclusio non erat futura temporalis, sed perpetua; dum ergo transactum fuit super his prætensionibus, perperam dicitur fuisse transactum super sola prælatione, dum partes sese ad inuicem, & earum lineas non solum temporaliter, sed perpetuò volebant excludere à fideicommissio.

Hoc idem passi fuerunt iidem transigentes in procemio concordie, quæ legitur non ad vnicam causam, vel caput restricta, sed generalissimis verbis concepta sub expressione, quod plures inter transigentes ortæ fuerunt lites, & controuersie occasione donationis Leonis, diuque litigatum super bonis, & hereditate huiusmodi cū disputatione plurimum dubiorum in Rota, ex quorum multiplicitate, & perplexitate Rota mandauit concordari. Quod pariter comprobatur declaratio facta in ipsa dispositiua, quod scilicet transigentes volebant se ab vltioribus litibus eximere, & sic non solum à lite super prælatione, sed etiam à lite super expiratione, ex adductis per Rot. dec. 629. n. 2. in fin. par. 4. rec. ubi quod transigens ad evitandas lites presumitur voluisse tollere omnem occasionem litigandi in quocumque casu, non autem in vno tantum particulari.

Quod clarius conuincitur ex productione Testamenti Herculis ab Euandro, & eius filijs cum subsequuta Commissione impetrata, hereditario nomine Herculis; petitio enim facta hereditario nomine præsupponit prætensionem expirari fideicommissi, sine qua non potuissent Euander, & filij aspirare ad bona donata medio Testamento Herculis, neque ex illo capite prætendere immiſsionem, si fuisset clarum adhuc perdurasse antè fideicommissum in bonis prædictis, Seraphin. dec. 33. numer. 1. Caus. dec. 485. numer. 1. cum ad effectum, ut possit obtineri, præcipue requiratur, ut bona super quibus petitur immiſsio, sint in bonis Testatoris, Rota coram Reuerendiss. Vrgellen. dec. 321. numer. 2. & dec. 358. numer. 2. Ex resolutione facta à Rota anno 1564. An. Joannes Caesar, ac Balthassar filij Euandri ve-

nirent, tanquam habentes causam ab Hercule, An verò ex propria persona, vnde cum hæc reseruatō contrā distinguat ius ex Testamento à iure ex propria persona, negari non potest, quin fuerit dubitatum de extinctione fideicommissi, cum aliàs non potuerit dubitari, an veniant ex persona Herculis, cum in Motu proprio Leonis, non sint vocati, nisi descendentes masculi proximioris agnati, neque Euander à præfato Hercule descenderet, ex sententia Cottæ tribuente eisdem immiſsionem tam vti filijs, & heredibus Euandri, quam aliàs quomodocumque, & qualitercumque vigore donationis Leonis, & licet immiſsio non sit restricta ad titulum hereditarium, quia tamen expressus fuit cum dictione, tam, & quàm, præcensetur æquè principaliter in iudicium deductus, & approbatus, non secus, ac titulus donationis, l. sancimus, C. de testament. Grat. consil. 9. numer. 99. Surd. conf. 317. numer. 16. ex quo dictiones illæ, tam, & quàm, præcensetur æquè principaliter in iudicium tribuunt equaliter cuilibet enunciato, Menoch. conf. 400. numer. 9. Surd. conf. 317. numer. 16. & sic illis vti heredibus Herculis datur immiſsio omnium bonorum, ac etiam nominibus proprijs vti vocatis propter illas dictiones, quomodocumque, & qualitercumque, vigore donationis Leonis, quæ sunt ampliatiuæ, & comprehendunt omnes alios casus, qui excogitari possunt.

Nec dicatur, expressionem tituli hereditarij fuisse necessariam pro obtinenda præcensetur immiſsione in remedio, l. fin. C. de edict. Diu. Adr. tollen. quod datur heredi grauati, nedum in bonis defuncti, præcensetur etiam in bonis fideicommissarij, Rota coram Caus. dec. 518. numer. 2. quia dictum remedium l. fin. non poterat vllatenus competere ex defectu possessionis Herculis, & suorum Authorum, sine qua non datur hoc remedium; præcensetur Obiectum autem potuisset procedere, quando Hercules obiisset in possessione bonorum, sed cum nunquam præcensetur præcensetur, nec potuisset possidere ob præcedentem auocationem factam à Clemente VII. immiſsionem poterat competere heredi deficiente primò extremo necessario in hoc iudicio adnotata ibidem communiter per Doct. Reuerendiss. Argel. de acquir. possess. quest. 10. numer. 125. neque poterat competere immiſsio Euandro vti heredi Herculis heredis Iacobi Antonij, quia non probatur assumptum, quod Iacobus Antonius fuerit heres ab intestato donatariorum, sed certum est, quod non fuit, nec esse poterat, cum dicti donatarij vti concepti ex damnato præcensetur coitu punibili de iure non habebant successionem neque actiuam, neque passiuam, ut resoluit Rota coram Cotta sub die 2. Iunij 1563. neque dictus Iacobus Antonius vti legitimatus poterat esse heres illorum, tum quia Stephanus sub die prima Iunij 1554. Guidobono, obtinuit declarari legitimatiōnem Iacobi Antonij nullam, tum quia semper obstabat, quod ipsi donatarij non habebant successionem passiuam, quare expressio tituli hereditarij videtur facta ad seruanda iura cōsequendi bona donata ex dispositione Herculis tanquam per eius obitum sine filijs, & descen-

descendentibus liberata fuerint ab ulteriori fideicommisso, & remanserint sub eius libera dispositione.

Ea verò, quæ dicuntur de suspensione petitorij, de disputationibus habitis, ac de sententijs latis tantummodo in possessorio, non excludunt questionem expirationis fideicommissi, sed solum quod super eo non fuerit in petitorio agnatum, nec iudicatum, interim, quod de possessorio dubitabatur, quinimò suspensio petitorij conuincit partes cogitasse de expiratione, quia suspensio sui natura non
10 excludit, † nec extinguit, sed supponit existentiam eius, quod ad tempus suspenditur, cap. 1. ibi, *reuocare, & suspendere valeant de verb. signif. in 6.* Ideò suspendendo petitorium declaratur existentia cōtrouersie super eo, quod interim suspensione pendente dormit; suspensio enim impedit actum exercitij, † sed non
11 eradicat substantiam, vt aduertit *Flor. de S. Pet. in l. radendis, §. interpositis, ff. commun. prad. Bald. in cap. ad hanc quoniam nu. 4. de appell. & in cap. cum inter ciues num. 1. de consuet.* dum ergo per concordiam omnes lites, & causæ fuerunt sopitæ, nondum transactum fuit super possessorio, quod actualiter agebatur, sed etiam super petitorio, quod interim fuerat suspensum.

Minus facit, quod illegitimi coniunctim cum ipsis legitimis iudicialiter, & acerrimè defenderint adfuisse fideicommissum perpetuum contra extraneum ad illud aspirantem, & decisiones etiam fauorabiles reportauerint, cum hoc interesset tam legitimis, quam illegitimis, & se tueri aduersus extraneum prætendentem se vocatum. Quoad decisiones nunquam fuit decisum fideicommissum fuisse perpetuum successiuum, tam in linea legitimorum, quam illegitimorum, itaut vna succederet alteri, sed quod in vna tantum linea esset successiuum, quod non repugnat extincta in Hercule linea Iacobi Antonij proximioris fuisse expiratam.

Cæterum, vt fuit dictum supra fuisse deductum in litem expirationem fideicommissi declaratur ex obseruantia subsequuta, cum descendentes Stephani Authoris supradictarum Annæ Mariæ, & Lucretiæ post factam transactionem cincerint de anno 1583. à Ioanne Cæsare de Comitibus altero transigentium nomina partem sibi in transactione obuentam ad estimationem Peritorum pro se hæredibus, & successoribus quibuscunq; Hieronymus verò transigentes imposuerunt de anno 1586. cēsū super bonis prætēso fideicōmisso subiectis cū assertionem, quod esset exēpta ab omni fideicōmisso purificato, seu purificādo, & successiuè sub eadē assertionem libertatis bonorum fuerunt impositi alij census tum à Ioanne, & Balthasare de Comitibus, tum ab Euandro; tum à Duce Camillo de Comitibus Patre supradictorum, & ipse Dux Camillus fructus census, vt supra impositi à Hieronymo, & Federico successiuè soluit, nec verè soluitset, nisi bona libera fuissent, quia alioquin ipse vt succedens in fidei-
12 commissio † ex propria persona non tenebatur ad debita prædecessorum, vt per *Fusar. de subdit. quest. 542. per tot.* neque contraria obser-

uantia probatur ex actibus recensitis in contrarium, videlicet ex derogatione fideicommissi petita per Ducem Camillum ex descriptione ab eodem facta de Castro Carpineti, & alijs tanquam de subiectis fideicommisso, vt ex illius enunciatiua facta in testamento, cum referri possint ad aliud fideicommissum super his bonis constitutum à Federico de anno 1583. eodem modo, & ad instar fideicommissi antiqui Leonis X. sublato per transactionem; Ponderando verba Testamenti, ibi: *Inter quos voluit seruari perpetuum fideicommissum eo modo, iure, & dispositione, quo, & quibus reperitur factum in statu de Comitibus, & non dicitur tunc extare, vt in decis. in §. non obstat.*

Neque ex resolutione coram Lancellotto cessat dicta dubietas, cum resolutio emanauerit reseruatīs coniecturis, quæ vrgebant pro illegitimis, vt ex voto Seraphini, & ideo Rota mandauit partes concordari præscripto modo.

Demum tollitur omnis difficultas ex pactis & promissionibus apposis in concordia, ex quibus clarè dignoscitur, voluisse transigentes huic prætēso fideicommisso renunciare, dum portiones fuerunt assignatæ cuilibet ex transigentibus liberè etiam pro hæredibus, & sic absque onere fideicommissi, dum fuit data facultas transigentibus, eiusq; hæredibus alienandi, & ad libitum disponendi, & dum adest mutua promissio in perpetuum, & nullo vnquam tempore litem inferendi cum cæterata stipulatione pro hæredibus, & successoribus
13 quibuscunq; † quæ omnia non compatiuntur cum vinculo fideicommissi, sed per necessariū antecedens supponunt illius renunciationem ex latè deductis in *Bononien. fideicommissi de Vizanis 15. Iunii 1643. & 16. Ianuarii 1644. coram R.P.D. meo Bichio relatis in decis. in hac causa facta §. neque censuerunt, &c.*

Nihil releuat Decretū irritās, & clausula sublata, quia cum fideicōmisu post obitum donatariorum non esset clarum, sed admodum dubium, & controuersum inter partes, † vulgaris enim est responsio non operari, nisi sit certum, dispositionem intrare ad tradita per *Gonzal. super reg. 8. gloss. 31. num. 14. Rota in Legionen. beneficii 4. Iulii 1640. coram me, in Gerunden. Cappellania 27. Ianuarii, & 20. Martii 1645. coram R.P.D. meo Bichio, vbi quod sufficit, negotium esse aliquāliter dubium, ad hoc, vt cesset virtus, & efficacia decreti irritantis; Quantum autem fuerit incerta dispositio Leonis, patet ex supra deductis, & ex eo, quod Rota nunquam decidit articulos vocationis ad fauorem huius, vel alterius lineæ.*

Firmato, quod inter transigentes orta, etiam fuisset contentio super expiratione fideicommissi, restringi non potest efficacia concordie ad solos hæredes transigentium, dum facta fuit bona fide, ad quam inducendam sufficeret, † quod lis fuisset solum super fideicommisso purificato, & illius pertinentia, ad hoc vt data dubietate, & incertitudine opinionum, An fideicommissum sit apertum transigi potuerit super fideicōmisso futuro, & conditionali in præiudiciū successio-

cessorum etiam non hæredum ex Peregr. Fusar. Mantie. & aliis alleg. in decis. in §. de potestate. Nec substitutio quod existente solum lite sãper cõprehensione pertinentia, & prælacione inter vocatos, cesset bona fides transigentium in præiudicando vocatis quoad futurum fideicõmissum, qui ex tali remissione fideicõmissi læderentur, cum remaneant exclusi à spe reuersionis finita linea aliorum. Quia supposita dubietate super comprehensione, & vocatione huius, vel illius ex comprehensis, sequitur.

16 rur bona fides, & facultas remittendi etiam futurum fideicõmissum in præiudicium vocatorũ sine spe reuersionis finita linea Acquisitoris, ita decidit Cyriac. in controu. 3. nu. 30. 34. & seq. & melius controu. 4. sub num. 47. cũ seq. nec cõtrarium dicit Fusar. conf. 139. num. 5. Cephal. et alii per ipsum relati conf. 346. nu. 19. cum loquantur in transactione facta de re, quæ non erat dubia, cum iam super ea sequutum esset iudicium, quod secus est in casu nostro, cum esset valde dubium, an legitimi essent vocati sub appellatione proximiorum de eadem familia, cum neque essent proximiores, nec gestarent eadem insignia.

Et ita remanet exclusus defectus potestatis transigentium, cum sufficeret, quod esset res dubia solum respectu vocationis lineæ, Multo magis, dum etiam fuit dubitatum de extinctione fideicõmissi, vt fuit comprobatum ex supra deductis. Data autem facultate transigendi propter dubium super comprehensione fideicõmissi futuri in præiudicium successorum sine spe dictæ reuersionis, finita linea. Acquisitorum ex pluribus, de quibus supra elicitis ex tenore concordia, & alijs deductis in d. decisione in hac causa in §. neque censuerunt, etc. satis patet voluntatem transigentium fuisse remitti futurum fideicõmissum etiam in præiudicium vocatorum.

Ex quibus (auditis partibus, & causa pluries proposita) confirmata fuit decisio, quod concordia obstet supradictis Annæ Mariæ, & Lucretiæ sororibus quoad Castrum Gurgæ, suspensa pro nunc secunda parte, in qua fuit dictum illam nõ obitare quoad Rubra 300. Terreni existentia in Territorio Turriculæ, de cuius veritate videbitur in disputatione referuata in eadẽ decisione. An super eis sit danda immissio vigore dictæ donationis Leonis X.

R. P. D. M E L T I O.

Postea Episcopo PAPIEN.

Fanenũ, seu Senogal ien Bonorum.

Veneris 26. Iunij 1648.

A R G V M E N T V M.

Solam filiationis materiam præsens comprehendit decisio ad cuius probationem plurimum deferre dicitur nominationem vtriusque parentis iuncta præsertim institutione. Legitimitas quomodo dicatur, probata in eadem, decisione videbis.

S Y M M A R I V M.

- 1 Filiaio, & descendencia plene probatur ex nominatione iuncta cum institutione.
- 2 Filiationis ad probationem multum confert dictum patris, & matris.
- 3 Filiaio, & descendencia probata remanet ex monumentis antiquis ac inscriptionibus factis in lapidibus.
- 4 Liber Baptismatis iunctis adminiculis filiationem probat, & nu. 6.
- 5 Auctori approbato est credendum. Historici assertioni stare debemus nu. 5.
- 7 Baptismus est actus spectans ad parentes. Professio fidei quæ fit in baptismo fit in fide parentum nu. 7.
- 8 Filiaio probatur ex libro memoriali à parente conscripto.
- 9 Descendencia, & filiaio ex pluribus simul iunctis optime probata remanet.
- 10 Probationes leuiore, imo etiam coniectura, & adminicula recipiuntur in antiquis.
- 11 Legitimitas probata remanet ex nominatione parentum iuncto institutionis vniuersalis actu.
- 12 Filius admissus vt emphiteuta ad solutionem canonis Ecclesiastici ex hoc probatur legitimus.
- 13 Legitimitas probatur ex sola dignitate Episcopali. Dignitas Episcopalis requirit Episcopum esse de legitimo matrimonio natum nu. 13.
- 14 Testes plures examinati ad perpetuam rei memoriam tempore non suspecto probant descendenciam aut saltem faciunt adminiculum.
- 15 Testes examinati in alio iudicio faciunt adminiculum.
- 16 Testes ad perpetuam rei memoriam examinati ubi sunt mortui probant semi plene.
- 17 Legitimitas probata filiatione lenioribus probatur probationibus.

D E C I S I O C C X X I X.

F VIT sub hac die in præsentia causa dubitatu An constet de descendencia Reuerendiss. D. Alexandri Castracani Episcopi Fanen à Iacobo Rodulfi de Castracanibus, qui fuit renouatus, & inuestitus vna cum Carolo, de Castro Leone vsque de anno 1463. 19. Augusti à bo. mem. Cardinali de Saxoferrato Abbate tunc temporis S. Laurentij in Campo, pro se, & suis, ac cuiuslibet ipsorum hæredibus, & successoribus, vsque in ipsorum Caroli, & Iacobi tertiam generationem cõpletam, & finitam ita quod præmorientis portio ad superuiuentes semper deueniat, vt ex Instrumento inuestiturae producto summario Episcopi num. 1. quæ renouatio fuit deinde ratificata per Abbatem Regularem eiusdem Abbatia de anno 1466. 12. Aprilis, vt ex instrumento ratificationis pariter exhibito dicto sum. nu. 2. & affirmatiue per Dominos fuit responsum.

Quod enim Iacobus ex se procreauerit Castruccium colligitur ex testamento per ipsum condito de anno 1505. 17. Maij, in quo illum tanquam legitimum, & naturalem, cum cæteris eius filiis instituit hæredem vniuersalem eodem sum. nu. 3. Nominatio enim iuncta cũ insti-

1 institutione filiationi valde appropriata, † descendentiā ac filiationem plenē probat arg. ex. *l. quidā cum filiū, ff. de verb. oblig. Bald. in cap. ex transmissa num. 4. ibique Butr. num. 10. de restit. spoliat. Belin. in cap. per tias de probat. Mascard. de probat. conclus. 397. per tot. Peregr. de fideis. art. 43. num. 77. Surd. conf. 1. num. 30. Caphal. consil. 48. num. 18. lib. 1. Rot. decis. 349. num. 5. & ibi Adden. num. 8. coram Papa Greg. XV. & in Placētina Capellania 14. Martij 1614 corā Coccino, Romana de Bellonis 3. Februarij 1617. coram Vbaldo, Romana de Nocchiellis 17. Junij 1622. coram eodem, Bononien. fidei commissi de Raimundinis 15. Februarij 1636. coram R. P. D. meo Ghislerio & in Bononien. de Tanis 17. May 1641. coram R. P. D. meo Bichio, Parsen. bonorum 9. Decembris 1644. corā R. P. D. meo Corrado. Cui institutioni paternae, accedit etiam institutio matris in testamento per eam condito de anno 1513. 27. Septembris in quo eundem Castruccium ex Iacobo Rodulphi eius viro, vt supra renouato, filium legitimum, & naturalem nominauit ibi num. 4.*

2 Ad probationem enim filiationis † multum confert dictum patris, & matris Anchar. consil. 225. column. final. vers. accedit his, Surd. decis. 33. n. 7. idemq; firmat etiā Alciat. Peregr. iur. lib. 1. cap. 12. circa finem, Thef. decis. 3. num. 6. Rota in Romanis filiationis 23. Junij 1610. coram Marzanedo.

Præterea huiusmodi filiatio probata etiam remanet ex duplici inscriptione in quodam Tumulo Sepulchrali incisa, & facta de anno de anno 1557. qui tumulus existit in Ecclesia Sancti Francisci Ciuitatis Fani ad Capellam, & Altare Sancti Thomæ, & est familiæ de Castracanis, quarum vna posita reperitur subtus frontispicium ornamenti marmorei, ibi: Ex Legato Iacobi Castracani Lucensis, Catherina coniux pudicissima, Rodolphus, & Castruccius filij pietissimi, sacellum Sancti Thomæ dicatum facere. Altera vero subtus depositum, ibi: Castruccio Castracanio secundo Iacobi Castri Leonis Comitis filio, sum generis, tum suarum virtutum luce claro, caroque omnibus, Balonia Gentilis uxor, & filij dicto Summ. num. 4.

3 Er † monumenta antiqua, ac inscriptiones factæ in lapidibus, ad istum effectum sufficiunt, vt est tex. in *l. monumentorum, C. de religiof. & sumpt. funer. Abb. in cap. cum causam vers. dico ergo de probat. Bart. in l. 1. in fine de bon. poss. secund. tabul Bald. conf. 310. an Patronatus num. 1. vers. in contrarium, vol. 5. Paris. conf. 149. num. 26. ibi, vi indicant inscriptiones lib. 1. Gratian. discept. for. cap. 893. n. 31. & 918. num. 8. Rota decis. 472. numer. 5. par. 1. recent. Comen. habitus 9. Junij 1610. coram bon. mem. Pironano in ordine post 2. volum. conf. Farinac. 290. num. 8.*

Et ex Castruccio ortum habuit Vincentius, vt probatur ex partita Sacri Fontis sub die 27. Julij 1533. ibidem num. 12. † quæ licet de per se non sufficiat, tamen probat iunctis adminiculis. Rota in Romana hereditatis 27. Aprilis 1610. coram eodem bon. me. Pironano in ordine 285. num. 2. in fine, vers. quæ etsi pro dicta, post dictum volum. confil. Farinac. & in recenti decis. 132. num. 2. ibi, quæ concurrentibus, & c. par. 1. Auximana sepulture 14. Martij 1646. coram Reuerendiss. meo Decano Pacifico de Saluian. decis. 184. num. 3.

Adminicula hic non desunt. Primum enim

desumitur ex publico instrumento celebrato de anno 1558. 9. Februarij, in quo idem Vincentius vna cum alijs eius Fratribus filiis dicti Castrucci soluit partem dotis D. Catherinæ eorum sorori, nuptæ Franciscæ Marcolino; prout etiam residuum omnes soluere promiserunt dicto Sum. num. 5. Item ex instrumento renouationis inuestituræ cuiusdā domus Emphiteuticæ Episcopatus Fanen omnibus dictis fratribus factæ tanquam filiis, & hæredibus dicti Castrucci; Necnon ex alio instrumento quietantiæ annuorum censuū decurforū prædictæ domo, celebrato die 11. Nouemb. 1581. Sum. num. 6. lit. C. & D. & ex alio instrumento emptionis petij terræ, factæ à Vincentio pro se, & fratribus vti filiis Castrucci celebrato sub die 29. Decembris 1563. ibidem num. 7.

Corroborationem prædictā accipiūt ex Historia Aldi Manutij super actionibus di Castruccio Castracani de gli Antelminelli Signore di Lucca, con la genealogia della famiglia: in qua sub fol. 117. & 118. legitur descendentiā ex Iacobo de dicto Castro renouato, 13. Castrucci, quā Vincentij, & filiorum, vsq; ad Alexandrum modernum Episcopum Fanen de cuius descendentiā agitur dicto Summ. num. 8.

5 Cui authori vt approbato est credendum, † & illius assertio probat iuxta tex. in *l. 1. ibi à quibusdam scriptoribus conditum est ff. de off. Pras. & in l. 1. circa medium ff. de off. quest. Bald. in l. ex quodam colum. 4. in fin. C. de accusat. V. usq; controu. lib. 2. cap. 34. num. 16. circa med. in verb. historia. Grat. discept. forens. cap. 892. num. 7. Rot. in Sabinen. Montis Rotundi 21. Junij 1627. coram Coccino. Corduben. decimarum de Lucerna 5. Julij 1638. coram Reuerendissimo D. Salamantino, Toletana decimarum de Capillo 4. Julij 1640. coram Eminentiſſ. Card. Kerospio, Posnonien. Abbatia 1. Julij 1647. coram R. P. Dono Celso: necnon ex instrumento solutionis canonum factæ per Vincentium vti filium Castrucci, Abbatix Sancti Paterniani Summ. num. 14.*

Alexandrum verò modernum Episcopum Fanen fuisse dicti Vincetij Filium, probat partita libri Sacri Fontis Baptismatis, † quæ descripta apparet sub die 6. Junij 1583. & quod ista iuncto adminiculo plenam fidem faciat declarat Casal. decis. 128. num. 2. Buratt. decis. 155. num. 7. & 709. num. 5. Rot. in recent. decis. 641. nu. 2. §. maxime, & decis. 409. num. 5. par. 5. Baptismus enim est actus, qui ad parentes spectat, † & professio illa fidei fit in fide ipsorum parentum. cap. maiores de Baptism. cap. quæus de consecrat. distinct. 4. Bero. conf. 162. num. 9. vers. quæ omnia vol. 2. Surd. conf. 1. nu. 45. vers. quia Baptismus Rot. decis. 409. num. 6. par. 5. recent. Buratt. dec. 155. num. 8.

Pro adminiculo autem deseruit adnotatio per ipsum Vincentium facta in quodam eius libro memoriali, in quo sub die 3. eiusdem mensis Junij, declarat natum illi fuisse Alexandrum decimum eius filium dicto Summ. num. 10.

8 Licet ista de per se sufficeret ad probationem huiusmodi filiationis Bald. in *l. neque natales num. 6. vers. vel aliquando ipsimet pater C. de probat. Salsic. in l. etiam in princ. ff. eodem, Paris. conf. 10. nu. 54. vers. talis memoria par. 2. Bero. dicto consil. 162. eodem*

num. 9. vers. scripsit super libro suo. *Surd. dicto consil. 1. num. 52. vers. ubi inquit, Caput. decif. 314. num. 3. par. 1. Canal. decif. 128. nu. 1.* Item emptio locorum Montis Pii Recuperati facta per Vincentium pro Alexandro eius Filio, ut ex fide Secretarii eiusdem Montis. *Summ. num. 11.*

Ex quibus simul iunctis negari non potest, 9 quin optimè probata remaneat † descendencia & filiation prædictorum omnium iux. sex. in cap. per tuas de probat. cap. Michael de fil. Presbyt. Menoch. de arbitr. cas. 89. num. 66. Alex. conf. 88. num. 7. vol. 7. *Surd. d. conf. 1. num. 53. Buratt. d. decif. 709. num. 9.* sed quia versamur etiam in re antiqua non tam exacta requiritur probatio, cum leuiiores quoque probationes † adminicula, & coniecturæ vndique collectæ coniungi, & recipi soleant in similibus casibus, ut fuit dictum in *Regien. Cappellania 22. Maii 1623. penes Buratt. decif. 709. per tot. Duran. decif. 438. num. 3. vers. quibus libris, & instrumentis, & in recent. decif. 511. num. 12. par. 5.*

Non obstat, quod dicatur non satis constare de prædictorum legitimitate, quæ tamen necessario, & concludenter est probanda, dum renouatio inuestituræ concessa fuit dd. Iacobo Rodulphi, ac Carolo Iacobi, pro se, ac suis, ac cuiuslibet eorum heredibus, & successoribus, filiis, & nepotibus masculis tantum, ex eis, vel eorum altero descendentes legitimè, vsque in ipsorum tertiam generationem.

Obiectum enim huiusmodi destruitur, ex 11 quo legitimitas † Castrucci probatur non solum ex præfata concordie nominatione parentum facta in institutionis vniuersalis actu, valde congruo filio legitimo, & naturali secund. sex. in exp. per tuas, ibique gloss. in verb. filium appellauit, &c. extr. qui filij sint legitimi. Rot. penes Casar de Crass. decif. 18. sub num. 3. & seqq. de probat. & in Veneta legitimit. 26. Aprilis 1602 coram clarissimo. Card. Hieronymo Pamphilio, & penes Cardin. Canal. decif. 46. num. 3. vers. & per talem nominationem, Buratt. dicta decif. 709. num. 1. vers. quo deducebantur, & seqq. Verum etiam ex eo quod ille admissus, & acceptatus fuit pro emphiteuta, & ab eo recepti fuerunt annui canones dictæ domus sub directo Ecclesiæ dominio, quæ Iacobo eius Patri antea concessa fuerat, ut apparet ex partita libri receptorum mensæ Episcopalis sub die 2. Martij 1513. dicto *Summ. num. 6. littera A. C. & B.* ac etiam soluit alios canones pro nonnullis bonis ad Abbatiam spectantibus quoad directum dominium, ut colligitur ex

12 quietantijs, de quibus eodem *Sum. 13.* † ad quos sanè actus admissus non fuisset Castruccius à Prælati Ecclesiarum, si verè, & realiter non fuisset legitimus, Menoch. præsumpt. 54. numer. 38. lib. 6. Hero. conf. 19. nu. 7. lib. 2. Paris. consil. 10. lib. 2. Gorad. conf. 13. nu. 33. Canal. decif. 123. n. 3. vers. accedebant, & num. 4. Rota in Valentina præfensa illegitimitatis 16. Martij 1612. coram S. D. N. in ordine post 2. volum. conf. Farinacc. 354. num. 2. vers. Iustitia verò sententia Rotalis, Gregor. XV. decif. 247. numer. 17. vers. validissima etiam præsumptio, &c. & in recent. decif. 434. num. 7. vers. & præsertim par. 1. & decif. 511. num. 3. versic. & pro hac descendencia par. 5.

Legitimitas quoque Vincentij eadem ratione probatur, nempe ex instrumentis renouationis inuestituræ prædictæ domus de directo dominio Episcopatus factæ sub die 30. Augusti 1571. nedum ad illius fauorem, verum etiam eius fratrum, & heredum dicti Castrucci dicto *Summ. num. 6. lit. C.* prout ex publicis quietantijs receptorum canonum ratione eiusdem domus sub die 13. Nouembris 1581. ibidem lit. D: ac etiam dictorum aliorum bonorum, ad Abbatiam S. Paterniani Fanen in proprietate pertinentium, *Sum. num. 14.*

Quo autem ad legitimitatem Reuerendiss. Episcopi, illa eominus in dubium reuocanda venit, cum ad illius concludentem probationem 13 nem sufficiat sola dignitas Episcopalis, † quæ requirit Episcopum de legitimo matrimonio esse natum, ad tex. in cap. cum in cunctis de elect. & in cap. innotuit eod. tit. & ita sancitum etiam habemus per Sac. Trident. Synod. sess. 7. de reformat. cap. 1. Vgolin. de off. & potest. Episc. par. 1. cap. 1. §. 1. num. 5. vers. quare.

Et tanto magis, quia constat ex fide Baptismi ipsi esse filium Vincentij, & Cornelie eius uxoris; prout etiam constat alios maiores omnes habuisse uxores, videlicet Iacobum Catherinam, ut in Testamento Catherinæ, & Castruccium Gentilem Baleoniam, ut ex prædictis inscriptionibus sacelli familie.

Sed vterius, ad sunt etiā quinque testes examinati ad perpetuam rei memoriam tempore non suspecto, qui per singulos gradus descendentiā probant, † & quod isti saltem adminiculum faciant declarat Buratt. decif. 648. num. 6. & in recent. decif. 643. num. 5. par. 5. tom. 2. & dec. 294. num. 19. par. 7. quod procederet, etiam si fuisset † examinatus in alio iudicio. L. ingenuum cum ibi notatis, ff. stat. homin. Alex. conf. 61. num. 9. lib. 2. Canal. decif. 575. num. 8. & quia iam illi sunt 16 mortui, † ut semiplenam faciant probationem trad. Bart. in l. admonendi num. 45. & ibi late las. numer. 98. ff. de iur. iur. *Surd. decif. num. 22. Gregor. decif. 434. num. 5. et ibi Adden. num. 18.* Eoque magis cum agatur de materia antiqua, in qua 17 probata descendencia, & filiatione, † legitimitas non tam exactas probationes exposcit, sed etiam leuioribus iustificatur iux. conf. Gemin. 27. num. 3. et seqq. Seraph. dec. 1099. num. 1. vers. ad quem effectum, &c. Greg. XV. decif. 247. num. 19. versic. ex quibus, & decif. 248. num. 2. vers. quæ quidem, et seqq. Rot. decif. 511. num. 12. vers. unde prædicta, &c. par. 5. recent.

Et ita vtrique parte fuit resolutum.

R. P. D. B I C H I O.

Bononiæ. Manutentionis.

Veneris 26. Iunii 1648.

A R G V M E N T V M.

Possessionis commoditas, quæ est quid facti recipit contradistinctionem ab ipsa possessione, prout iuris est, ad interpretationem statuti, per quod licet ipsa possessio naturalis auferri non possit, potest tamen effectus ipsius possessionis

nis, qualis est manutentio, penitus euelli, & remoueri.

S V M M A R I V M.

- 1 Remissoria denegatur propter reuerentiam materie articulata.
- 2 Possessio capta contra formam statuti non est manutentibilis.
- 3 Manutentio venit sub commodum possessionis.
- 4 Manutentio dicitur prohibita, ubi est prohibita manutentio.
Manutentio nihil aliud est, quam retentio, & conseruatio possessionis. num. 4.
- 5 Statutum efficere potest, quod possessio de facto capta, habeatur pro non capta.
- 6 Statutum priuare potest possessorem effectu iuris, qualis est manutentio.
Manutentio dicitur effectus iuris. num. 6.
- 7 Decretum irritans non tollat detentionem, & insistentiam facti.
- 8 Possessio postquam fuit, in esse producta ius quadam esse dicitur.
- 9 Possessionis commoditas est à iure eiusdem possessionis contradistincta.
- 10 Legitima antequam detrahatur, detrahendum est ab alienum.
Legitima non est quota hereditatis, sed bonorum. num. 9.
Legitima quantitas dicitur illiquida quoties expellatur liquidatio aris alieni num. 10.

D E C I S I O C C X X X.

PETITA à Dominis de Herculanis filiis, & hæredibus Isotta remissoria ad probandam anterioritatem possessionis capte ab Isotta, an sit concedenda fuit hodie dubitatum, & negatiuè resolutum propter irreuerentiam materie articulata, & ne partes inutili dispendio, ac litis diuturnitate prægrauentur, iuxta regulam *tex. in l. ad probationem la prima, C. probat. Cas. ad. decis. 2. num. 1. de dilat. Caput. decis. 32. num. 5. par. 2. Rot. decis. 647. numer. 3. par. 3. diuers. & alias sepius.*

Siquidem esto, quod possessio, quam Isotta tamquam hæres ab intestato non seruata, forma Statuti Bononiensis lib. 2. tit. quod nullus occupet, caput esse anterior, non tamen manutentiri posset in concursu possessionis capte à Domina Marchionissa Elephantutia de Spadis hærede testamentaria Claræ Margharitæ aux, ac Senatoris Federici Elephantucij aui, cum dictum Statutum contrauenientem formæ ibidem præscriptæ priuaret omni iure, & commodum possessionis, ibi, & si quis contrafecerit ipso iure, & facto cadat ab omni iure, & commodum ipsius possessionis; & quando resistentia Statuti est vehemens, & clara & non sit manutentibilis possessio, nisi docto de legitimo titulo, cap. cum persona, de priuilegiis. in 6. Couarr. præst. quæst. lib. 3. quæst. 19. num. 11. Grat. discept. 870. numer. 15. & seq. add. ad san. mem. Greg. XV. decis. 370. sub nu. 10. Rot. decis. 646. num. 9. apud Modern. de manut. & in Montis Cassinen. parrochialis 17. Februarij prox. præst. coram me, & in ipsissimis terminis fuit de-

Par. X. Recent.

cisum in Bononiens. bonorum 3. Aprilis 1645. S. hie autem, & S. seq. coram Reuerendiss. D. meo Decano.

Eo magis, quia Statutum nedum resistit præcipiendo, ne aliter capiatur possessio, sed vltro vititur verbis exclusiuis manutentionis qualia sunt tum mox adducta eo quod vniuersaliter priuant possessorem omni possessionis commodum, & cuius nomine venit etiam manutentio. Grat. discept. 113. sub num. 30. vers. quia si non meretur, & discept. 384. num. 21. Rot. Maceraten. apud Thomat. decis. 41. num. 28. Rota nostra decis. 883. sub man. 1. vers. nisi enim, par. 4. diuers. vt aduersantium turbationes remoueantur. Couarr. præst. quæst. cap. 17. in princ. Contard. de momen. poss. in ratione decidendi. nu. 7. Christoph. Paz de tenu. cap. 9. num. 1. Laderch. conf. 95. numer. 1. & 3. Peregr. conf. 84. sub num. 7. lib. 6. Rot. decis. 471. num. 5. apud moder. de manut.

Tum verba præcedentia post initium Statuti posita, ibi, nemini liceat, &c. bona sua auctoritate, &c. occupare ingredi, vel inuadere, vel occupata, vel ingressa, seu inuasa retinere; prohibita enim retentione dicitur prohibita manutentio, quæ nil aliud est, quam retentio, & conseruatio possessionis in statu primæuo. Sard. conf. 121. num. 25. Menoch. de retin. in prælud. n. 3. & 18. Barz. decis. 47. num. 2. alique relati à Modern. de manut. obser. 2. sub num. 19. & regulatur ad instar interdicti retinendæ, Caput. decis. 200. par. 2. Rot. decis. 19. num. 9. apud Moder. de manut. nec dubitandum est quin Statuto tolli potuerit possessionis retentio, & commodum iuris communis beneficio competens possessori cum Statutum quoad effectum iuris efficere valeat, & quod possessio de facto capta habeatur pro non capta, Bart. in l. 1. §. si vir in princ. ff. acq. poss. Dec. conf. 467. num. 18. Alex. conf. 83. num. 3. in fine lib. 2.

Hinc non obstat decis. 201. Caput. par. 2. quia ibi non agebatur principaliter de manutentione eum, qui contra formam Statuti possessionem ingressus fuerat; sed de excludendo à manutentione aduersarium, qui possessionem actualiter non apprehenderat, & in se translatam, seu continuatam prætendebat vigore huius Statuti; imò eadem decisio num. 3. admittit, quod Statutum priuat possessionem effectus iuris, & qualis est manutentio, vt præter supra allegatos dixit Rot. in Romana, seu Terracinen. affixus 27. Ianuarij 1627. coram bon. mem. Pirronano impress. apud moder. de manut. decis. 215. num. 18. & quatenus adducendo simile decreti irritantis decisio Caput. subdit num. 4. quod statutum non tollit possessionem naturalem, antea captam per alium, neque impedit quin capiens eam habeat, & retineat, intelligenda est in casu, quo dubium sit an intret statutum, prout in eodem casu decretum irritans manutentionem possessoris non impedit; vtique tamen impedit quando, vt in casu nostro euidentis est locum esse statuto, vel decreto irritanti, quia etsi aliquando Rota dixerit per decretum irritans non tolli detentionem, & insistentiam facti, & declarauit deinde hoc procedere, donec dubitatur, an sit locus decreto, at si clarum sit contrarium sententiam amplexa fuit, quia esto quod decretum non tollat insi-

stentiam facti, illam tamen priuat omni iuris effectu, itaut possessio habeatur pro vacua ad effectum manutentionis, sic distinguendo fuit decisum in supracitata Romana, sen Terracinen. affixus impress. apud moder. de manut. decis. 15. nu. 18, & 19. in Brixien. optionis 15. Iunij 1620. coram Patriarcha Manzanedo in Vico. cappellania maioris 7. Nouembris 1629. coram bon. mem. Pironano, in Legionen. Beneficij 4. Iulij 1640. coram R.P. Danco Gbistlerio, in Gerunden. cappellania 27. Ianuarij 1645. coram me, in Mediolanen. Cimiliarcatus 15. Maij eiusd. anni coram R.P. Danco Pentingero in decis. 40. nu. 8. penes Mant. decis. 51. nu. 4. penes Cocciu. decis. 48. nu. 2. & seqq. par. 5. recent. & tradit Lotther. de re benef. lib. 2. quest. 46. nu. 64. & seq.

Quod fortius militat in terminis nostri statuti prohibentis in verbis retentionem, & declarantis possessorem cadere ab omni iure, & commodo possessionis, ponderando præsertim, quod discretiue loquendo de iure, & comodo possessionis videtur ne verba sint superflua appellatione iuris sensisse de possessione, prout habet iuris effectum, & fomentum, vtq; postquam fuit in esse producta ius quoddam esse dicit Bart. in l. 1. nu. 6. ff. acq. poss. Conar. in regula possessor in initio 2. par. nu. 3. vers. ab ha Fontanell. decis. 324. nu. 9. commodi vero de ipsa possessione vt facti est, & à iure contradiuncta, quod significari solet per verbum commodum, seu commoditas, vt notat Imol. in l. usufructu 58. nu. 3. ff. sol. matr. Franc. Aret. in l. filius à patre sub nu. 1. col. 5. post princ. vers. confirmatur, ff. liber. & possib. Gomes var. resol. tom. 2. cap. 15. sub nu. 17. vers. 2. limita. Castell. de usufruct. cap. 69. nu. 7. Sanchez præcep. decal. lib. 7. cap. 13. sub nu. 17. Aym. conf. 222. nu. 9. in fin.

Tandem non obstat prætena detractio legitime, quia vt ponderat prima decisio huius causæ coram me edita 19. Iunij 1647. Statutū prohibet retentionem ex quouis quæsito colore, & antequam ad legitimæ detractioem deueniatur, detrahendum est æs alienum, cum legitima non sit quota hæreditatis, sed bonorum, & illiquida dicatur eius quæritæ, donec expectatur liquidatio æris alieni, Sard. plenè conf. 248. nu. 17. Vincen. de Franch. decis. 127. nu. 1. Mastrill. decis. 64. nu. 7. Rotajn Ciuitatis castelli supplementi legitima 30. Aprilis 1633. coram bon. mem. Pironano impress. apud Moder. Monacum Vallis Umbrosa post tract. de Iur. Abbatissar. decis. 10. nu. 2. & seq. & nu. 7. & seq.

Et ita decisum vtrique parte informante.

REVERENDISS. P. D. CERRO.

Sacræ Rotæ DECANO.

Romana, seu Ianuen. Locorum Montium.

Veneris 26. Iunij 1648.

ARGUMENTVM:

Conditum in Ecclesia testamentum subiaceat ne statuto laicorum circa solemnitates illius. Clerici licet possint in fauorabilibus vti statutis laicorum, in ijs tamen, quæ in eisdem ita-

tutis contra libertatem ecclesiasticam reperiuntur, vti nullo modo possunt etiã volentes.

S Y M M A R I V M.

- 1 Testamentum conditum cum solis quinque testibus est nullum.
- 2 Teste vno deficiente in testamento corruunt testamentum.
- 3 Immissio conceditur hæredi, qui exhibet testamentum non abolutum, neque in aliqua parte cancellatum.
- 4 Statutum potest minuire numerum testium in testamento requisitum.
Statutum Ianua sub rubr. de testamentis solum numerum quinque testium, exposcit in illis nu. 4.
- 5 Testamentum conditum in Ecclesia subiaceat ne statuto laicorum circa numerum testium. & nu. seqq.
- 6 Statutum requirens maiores solemnitates, quam requirantur de iure civili in testamentis dicitur odiosum.
Statutum dicitur fauorabile si solemnitates iuris civilis in testamento diminuit nu. 6.
- 8 Statutum contra libertatem ecclesiasticam est ipso iure nullum. & nu. 16.
- 9 Statutum etiam clericis, & Ecclesia fauorabile conditum à laicis est ipso iure nullum.
- 10 Statutum laicale vt nullius sit roboris, & momenti sufficit, quod etiam virtualiter, & indirecte clericos tangat, & ladat.
- 11 Laici non possunt neque directe, neque indirecte de personis ecclesiasticis, eorumque bonis disponere.
- 12 Clerici vti possunt per modum priuilegiij statutis laicorum in quantum faciunt pro se ipsis, & non acceptare, sed reuocare illud, quod facit contra se.
- 13 Clericus vtens statutis laicorum cogitur eis vti cum omnibus suis qualitatibus.
Limite vt nu. seqq.
- 14 Conditiones, & qualitates vti sunt diuersa, & separata ex acceptance vnius, non cogitur quis acceptare alias.
- 17 Clericus licet acceptare possit statutum in fauorabilibus, quatenus tamen facit contra se etiam volens acceptare non potest.
- 18 Clerici abstinere tenentur à negotiis laicorum.
- 19 Laici statuere nequeunt super re spirituali.
- 20 Dispositio concernens fauorem salutis æternæ, & anime subleuamentum dicitur ad pias causas.
- 21 Dispositio ad pias causas substatetur cum solo numero duorum testium.

DECISIO CCXXXI.

INter cetera bona hæreditaria q. Antonia Spinozæ reperta fuerunt quamplura loca Montium, hodie detenta per D. Franchum Spinozam illius fratrem, tamquam eius hæredem, ab intestato: ideo D. Ioannes Baptista de Franchis hæres scriptus in testamento, introducta causa coram me, petijt super immissione, quam fore denegadam idem D. Franchus duplici medio tuebatur.

Et primo, quia Testamentum caret legitimo numero Testium tamquam conditum, cum solis quinque testibus, & licet de iure septem omnino requirantur. § final. instit. de testam. ita vt vno deficiente & testamentum corruat, l. si vnus, C. eodem.

Secun-

Secundo, quia ex statuto Ianuæ in rubric. de testam. & ultim. volunt. lib. 1. cap. 12. prohibetur subditis relinquere Sacerdotem, vel Clericum executorem testamentarium, vel fideicommissarium, sub poena quoad hoc nullitatis testamenti, unde cum Io. Baptista sit Clericus, testamentum quoad ipsum est nullius roboris.

His tamen non obstantibus resolutum fuit eidem dandam esse immisionem, quia non controuertitur loca Montium, de quibus agitur esse hereditaria Antonia, & exhibetur testamentum non abolitum, † neque cancellatum, nec in aliqua parte suspectum, iuxta dispositionem l. final. C. de edict. Diu. Adr. toll.

Primum autem obiectum visum fuit cessare, ex dispositione eiusdem Statuti sub eadē rubrica de testam. & ult. volunt. qua cauetur testamentum, seu ultimam voluntatem probatam publico Instrumento, in quo descripti sint quinque Testes idonei firmam esse, & validā. Unde dum in testamento, de quo agitur quinque Testes fuerunt adhibiti, prout ibidem disponitur, utique illius validitas, & subsistentia impugnari non valet, † cum Statutum possit minuere numerum testium à iure requisitū: ex theoric. Bart. in l. cunctos populos num. 21. cū seqq. Cod. de Summ. Trinit. quem sequuti fuerunt Angel. conf. 233. num. 1. vers. & secundum formam, Vasquez de success. creat. lib. 1. tit. de testam. poten. §. 1. num. 20. firmans in vers. quid dicendum, hanc sententiam veriorē esse, & sequendam, prout etiam alijs relatis comprobat Crass. de success. §. testamentum, q. 55. num. 23. & firmavit Rota in Perusina relevationis testamenti 7. Maij 1632. coram bon. memor. Pirouano, quæ est decis. 126. num. 17. & 18. part. 7. recent.

Nec obstat, quod cum fuerit conditum in Ecclesia Societatis IESVS à iurisdictione statuentium † exempta iuari non possit huiusmodi statutaria dispositione, ut dictum fuit in Viterbien. hereditatis 4. Martij 1641. §. prater ea, & 28. Martij 1642. §. placuit etiam coram R. P. D. meo Ghislerio, & 1. Junij 1643. §. ex altero etiam coram R. P. D. meo Verospio.

Hoc enim procederet, si ageretur de statuto odioso requirente maiores solemnitates, quam requirantur de iure Ciuili, in quibus terminis loquuntur omnes Auctoritates in contrarium allegatæ, & ipsæmet decisiones in dicta Viterbien. hereditatis. † Secus autem ubi agitur, prout hic, de statuto fauorabile, cum ex eo minuantur solemnitates iuris, ut post Bart. in d. l. cunctos populos num. 23. & Bald. in l. si cum speciali sub num. 5. C. de testam. respondit Rota in Senen. Spoliorum 5. Junij 1595. coram recol. mem. Card. Hieronymo Pamphilio, §. non obstat; Tunc enim si nullam mentionem faciat, ut in proposito de Ecclesijs, & Ecclesiasticis personis, ipsæmet Ecclesiæ, & ad eas recurrentes, siue in ipsarum claustris suas ultimas voluntates peragentes, & etiam Clerici, † uti possunt, & iuantur eius fauorabili dispositione per modum priuilegii, tamquam merè priuilegiatiua, ut probat Abb. in cap. Ecclesia Sanctæ Mariæ num. 37. ibique Felin. num. 81. & Dec. num. 276. de Constit. Bald. in cap. cū venisset num. 6. vers. oppono, extra de eo qui mitt. in

Part X. Recent.

posseff. Bursatt. conf. 93. num. 22. lib. 1. Surd. conf. 301. num. 24. Carpan. in pralud. ad Stat. Mediol. num. 612. Capr. conclus. 15. num. 32. & 33. Alderan. Mascard. de general. stat. interpret. concl. 1. num. 192. cum seqq. Carol. de Grass. de effect. Cler. effect. 2. num. 43. Ciarliu. contr. for. cap. 45. num. 5. & 6. Sperel. decis. for. Eccles. 10. num. 35. Rot. decis. 438. num. 7. & 50. par. 8. recent. & in alijs relatis per Adden. ad sanct. memor. Gregor. decis. 279. num. 24. idemque admisit in Senozal. lien. fructuum Censur 10. Junij 1644. §. denique non obstat, vers. & sic supradicta conclusio coram R. P. D. meo Ghislerio.

Corruit pariter secundum obiectum, quia cum Statutum in ea parte adimit Clericis facultatem, ipsis competentem ex dispositione iuris tam ciuili in l. Deo nobis, §. hoc etiam cognitum, C. de Episc. & Cleric. quàm Canonici in cap. quia nos, & in cap. Ioannes, de testam. & loquuntur verbis arctatiuis, præscriptiuis, & prohibitiuis directis in personas, expressam mentionem faciendo de Clericis, ibi, Nullusque Testator possit constituere, vel ordinare aliquem Clericum conditionis præfata fideicommissarium, vel executorem testamentarium, &c. † Tamquam contra libertatem Ecclesiasticam est nullum ipso facto, & iure ex defectu potestatis Laycorum statuentium. ut de Statuto tollente Clericis, quod ipsis à iure conceditur decidit text. in cap. eos de immuni. Eccles. & in Auth. cassa, & irrita, ubi Bart. C. de sent. excomm. Felin. in d. cap. Ecclesia S. Mariæ num. 61. de Const. Innoc. in cap. noherit, de sent. excomm. Alex. conf. 210. numer. 12. lib. 2. Soc. Sen. conf. 241. num. 3. lib. 3. Riminal. sen. conf. 483. num. 10. vers. fortificantur prædicta lib. 3. Anchar. conf. 61. num. 2. vers. item si Statutum, Riminal. lura. con. 85. num. 29. lib. 1. Ruin. conf. 23. numer. 16. lib. 2. Honded. conf. 3. num. 13. cum seqq. lib. 1. Surd. conf. 2. num. 22. Carpan. ubi supra num. 578. num. 583. Marant. disp. 8. nu. 2. & 3. Mart. de iurisdic. part. 4. cent. 1. cas. 5. num. 43. cas. 55. num. 6. & 7. & cas. 62. num. 9. Carol. de Grass. d. effect. 2. num. 58. Bellett. disquis. Cler. tit. de exempt. Cler. à stat. sacul. §. 1. num. 9. De Statuto præceptiuo, arctatiuo, & prohibitiuo probant Imol. in cap. constitutus num. 7. de reslit. in integr. Abb. in cap. à nobis num. 1. & 4. cum seqq. de sent. excomm. & in d. cap. Ecclesia S. Mariæ num. 4. Alex. d. conf. 210. sub num. 1. in fin. vers. siue statutum lib. 2. Bursatt. d. conf. 93. num. 45. Honded. d. conf. 3. num. 23. lib. 1. & conf. 20. num. 18. lib. 2. Lap. allegat. 101. un. 14. vers. quod aut sunt. Marant. d. disput. 8. num. 8. usq; ad 12. Mart. d. cent. 1. cas. 21. num. 11. & 12. Sperell. d. decis. 10. num. 20. Et denique de Statuto expressam mentionem faciente de Clericis, † vel Ecclesijs quantumuis fauorabile, & priuilegiatiuo est text. apertus in d. cap. Ecclesia S. Mariæ, ubi Abb. num. 5. & 14. in fin. Felin. num. 76. aliique Scribent. de constit. Bald. in d. l. cunctos populos num. 10. C. de Summ. Trinit. Bart. in l. fin. num. 18. C. de Sacrosanct. Eccles. Putr. in cap. quod Clericus de for. compet. Surdus conf. 301. num. 13. & 14. Neuizan. conf. 39. sub num. 9. vers. sed respondetur, Menoch. de recuper. remed. 14. num. 56. Gail. præf. obseru. lib. 2. obseru. 32. num. 2. cum alijs pluribus pleno calamo congestis per Carol. de Grass. d. effect. 2. num. 45. & 46. & 438. & 489. Bellett. d. tit. de exempt. Cler. à stat. sacul. §. 4. n. 6. Sperell. d. decis. 10. num. 30. & 32.

Zz 3

Idque

I dque etiam si dicta verba actiua, & prohibitiua non videantur directa in personas Clericorum, sed tantummodo Testatoris Laici: Quia præter quod satis dicitur contra libertatem Ecclesiasticam dum tollit Clericis beneficium ipsis de iure competens, vel dum de eis expressam mentionem facit, ex iuribus allegatis, sufficit quod virtualiter, & indirectè prohibendo exequutoriam in personas Clericorum illos tangat, & lædat, ¶ ut inde nullius sit roboris, & firmitatis, iuxta distinctionem magistraliter traditam per *Rimin. sen. d. conf. 483. nu. 10. vers. & bene facit lib. 3. Soccin. inn. conf. 1. num. 11. vers. quoniam licet lib. 2. quam egregie expendit Marant. d. disput. 3. sub num. 44. vers. ad septimum respondeo, sequitur Mart. ubi supra d. cent. 1. d. cas. 62. num. 10. Carol. de Grass. d. effect. 2. num. 11. & melius omnium Castropal. oper. moral. par. 2. tit. de reuer. deb. Eccles. disput. unic. punct. 3. num. 7.* Laici enim non possunt in specie statuere de personis Ecclesiasticis, neque de ipsorum bonis directè, aut indirectè ¶ cum illorum iurisdictioni non subint, ut articulo mature discussio responsum fuit in *Ravennaten. hereditatis 5. huius coram R. P. D. neo Oulobono, & signanter in 5. cuius verissima.*

Nec ex eo, quod Io. Baptista utitur dispositione huius statuti in ea parte, qua mandat validum esse testamentum cum quinque Testibus, intrat obligatio illud acceptandi etiam in altera parte, qua disponit Clericos non posse constitui fideicommissarios, nec executores Testamentarios. ¶ Quia speciale est in Ecclesijs, & personis Ecclesiasticis posse uti per modum Privilegij, Statutis, & Constitutionibus Laicorum, generalibus tamen, nullamque mentionem de ipsis facientibus, in quantum faciunt pro se ipsis, & concernunt eorum commodum, & fauorem, & non acceptare, sed rejicere in quantum faciunt contra ipsos, & sunt eis præiudiciales, ut notat gloss. in cap. nonit, verbi quicunque, vers. quod Ecclesia de iudic. Abb. in d. cap. constit. num. 4. de integr. restit. & in cap. ex litteris num. 9. & 7. de vit. & honest. Cler. Soccin. Sen. conf. 71. num. 19. lib. 4. Affl. de iure probom. §. 9. num. 17. P. Diana resol. moral. tract. 1. tit. de immun. Eccles. resol. 43. per tot. tom. 3. Mart. ubi supra d. cent. 1. cas. 5. numer. 44. & 45. Belleit. pariter ubi supra §. 2. num. 17.

Minusue applicatur limitatio, quod Clericus volens uti huiusmodi Statutis ¶ cogatur illis uti cum omnibus suis qualitatibus, clausulis, & conditionibus, ut tradit Bald. in l. venditiones, num. 9. C. de contrahen. empt. & in l. omni novatione sub num. 9. C. de Sacros. Eccles. cum alijs relictis per Tiraq. de retract. lignag. §. 1. gloss. 13. num. 6. & 7.

Quia præterquod non procedit in qualitatibus, & conditionibus, diuersis, ¶ & separatis, quarum vna non tendit ad limitandum, extendendum, seu qualificandum alteram, ut doctè consulendo distinguit Honded. conf. 78. num. 111. cum quatuor seqq. lib. 2. Prout in effectu sunt in casu nostro, cum Paragraphus minuens numerum testium sit omninò diuersus, & separatus à Paragrapho prohibente exequutoriam,

tam respectu materiæ, quarum vna nihil habet commune cum altera, quam etiam respectu ordinis, & scripturæ, ex quo licet uterque contineatur sub eadem rubrica; Paragraphi tamen sunt prorsus separati, & vnus valde distat ab alio cum intermedio aliorum quatuordecim differentis materiæ: ¶ Admitti potest in qualitatibus, conditionibus, seu clausulis validis, iustis, & subsistentibus, atque generaliter fauorabilibus tam Clericis, quam Laicis pro communi omnium Civium utilitate, in quibus terminis loquuntur Bald. loco allegato, ceterique adducti per Tiraq. ut ipsemet se explicat sub d. num. 7. vers. neque enim hic diutius, idemque probat Seraph. de priuil. iuram. priuil. 77. numer. 26. vers. sed certe his non obstantibus. Secus autem quando, prout hic, qualitas Statuti est nulla, iniusta, & odiosa, tendens expressè in damnū, & odium Clericorum. ¶ Ista enim tamquam principaliter contra libertatem Ecclesiasticam, & expressam mentionem faciens de Clericis, habetur perinde, ac si facta, & apposita non fuisset, ut ratiocinatur Socc. Sen. conf. 122. sub n. 6. vers. secunda quia prima pars lib. 1. Castropal. ubi supra par. 1. tit. de leg. in comm. & eius caus. tract. 3. disput. 1. punct. 24. §. 6. num. 1. Carol. de Grass. d. effect. 2. num. 28. vers. tunc enim; Et consequenter acceptata parte valida, & fauorabili, tantum abest, quod Clericus uti debeat ¶ dicta parte nulla, & odiosa, quod immo etiam volens illa uti non potest, ut concludit Sperell. decis. 111. num. 30.

Et pro iustitia resolutionis duo alterius Domini ponderabant: Alterum, quod Statutum excludit tantummodo Clericos ab exequutoria firmo manente in reliquis Testamento, ideoque extendi non debet ad casum nostrum, quo Io. Baptista fuit hæres institutus, nec alias corruat etiam ipsum Testamentum contra mentem statuentium: Alterum quod ipsi statuentes intellexerunt de exequutore dando inprobanis, ne Clerici se immisceant in negotijs Laicorum, ¶ à quibus etiam de iure abstinere tenentur, ut in cap. 1. & per tot. 88. distinct. & in cap. te quidem 11. q. 1. Non aurem de exequutore, prout hic, operis pijs, & relicto pro exoneranda conscientia defuncti, metiendo voluntatem à potestate ¶ cum Laici statuere nequeant super re spirituali, cap. tua de ordin. cognat. cap. lator, qui fil. sint legit. Socc. Sen. conf. 35. num. 1. lib. 1. Carol. de Grass. alleg. effect. 2. num. 81.

Ceterum dum Antonia Testatrix heredem instituit Io. Baptistam sub fide, quod exoneraret conscientiam suam, ut legitur in ipsomet Testamento, ibi, *Et ha eletto la persona di d. Sig. Gio. Battista, perche è certa, che per l'attinenza del sangue, e grado, che hà di Sacerdote userà ogni diligenza, acciò la coscienza di d. Testatrice, della quale è in questa parte intieramente informato, resti pienamente sodisfatta:* Censetur principaliter contemplasse fauorem salutis æternæ, & animæ subleuamentum, ¶ proindeque dispositio dicitur ad pias causas ex theor. Bald. in auth. similiter, nu. 2. vers. & dicitur, C. ad falcid. Bart. in repetit. l. 1. nu. 33. C. de Sacros. Eccles. Florian. de S. Petr. in l. cum quidā, §. dies, num. 2. vers. dicitur autem, ff. de vsur. Ang. in l. precibus num. 5. vers. idem, C. de impub. & alijs substit.

benè Inf. conf. 110. num. 7. lib. 1. Crot. conf. 194. nu. 4. lib. 2. Io. Baptista de theor. in addit. ad Tiraquell. de prinil pia caus. in prafat. vers. item relatum pro incertis cum seq. Rot. decis. 245. num. 29. par. 7. recent.
 21 Quæ sublinetur ꝑ cum duobus solis Testibus cap. relatum de testament. Rot. diuersor. decis. 74. num. 12. cum seqq. par. 2.

Et ita conclusum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. PEVTINGERO.

Macerateñ Saluiani.

Veneris 26. Iunij 1648.

ARGUMENTVM.

Census per minorem distractus potius retrouenditus, quam cessus præsumitur. Fideiussor, qui soluit centum licet acquirere possit cessionē a debitore, ubi tamen per viam extinctionis processit, solam actionem negotiorum gestorum reportat.

S. J. M. M. A. R. I. V. M.

- 1 Immissio in Saluiano non impeditur per exceptionem requirentem altiore indagine.
- 2 Census retrouenditus cum cassatione, & annulatione instrumenti habetur ac si nunquam fuisset impositus.
- 3 Pupillus non potest alienare censum absque solemnitate, & utilitate.
- 4 Decretum iudicis præsumitur interpositum per viam retrouenditionis, non autem cessionis ubi agitur de censu ad pupillos spectante.
- 5 Retrouenditio census in minore non requirit solennitates.
- 6 Observantia declarat dubietatem instrumenti.
- 7 Prius, & posterius non dantur in uno eodemque instrumento.
- 8 Retrouenditio, non autem cessio intelligenda est ad evitandum contrarietatem.
- 9 Contrarietatem ad evitandam omnis interpretatio sumenda est.
- 10 Cassatio & annullatio instrumenti incompatibilis est cum cessione.
- 11 Sortis restitutio in censu promitti non potest.
- 12 Censu extincto cessat hypoteca.
- 13 Fideiussor census si soluit acquirere potest ius obtinendi cessionem a censuario.
Si tamen censum extinguit utilem solam actionem negotiorum gestorum habet ibidem, & supra antea num. 11.
- 14 Subhastatio dicitur nulla, & spoliatiua si parti fuit reintegratio concessa.
- 15 Molestie nullitates dicuntur intimatæ contra assertum procuratorem d. d. c. & non expressa causa & lite.
- 16 Census remanet firmus etiā facta subhastatione fundi, si subhastatio emanavit pro summa eiusdem census capace.
- 17 Hypoteca censetur remissa per consensum præstitum venditioni.
Consensus etiam ex solutione fructuum deducitur num. 17. & 19.

18 Solutio decennialis debet esse facta singulis annis, nec sufficit, & quando num. seq.

20 Hypoteca remissio non est donatio, & ideo non venit sub statuto de donatione loquente.

Hypoteca remissio non requirit insinuationem iuxta Constitutionem Marchie num. 20.

21 Hypoteca super censu præscribitur per decennium.

22 Prescriptio decennialis sufficit interpresentes.

inter Presentes esse dicimur ubi quis degit in Cinitate, alter in Terra Civitati subiecta num. 22.

23 Fundamentum sua intentionis quilibet probare debet

24 Censum retinere, & fundum censuatum possidere sunt inter se diversa.

Census differt a fundo censito num. 24.

DECISIO CCXXXII.

NON acquiescentibus informantibus pro Francisca Cota, & Laurentio Guidono tribus decisionibus in saluiano pro Ludouico Vlisle coram me emanatis Causa hodie pro quarta vice proposita DD. in iisdem decisionibus permanserunt, quia cum non renocentur in dubium extrema necessaria in hoc iudicio recte fuit concessa Immissio Vlisli per sententiam A. C. ac postmodum per sententiam Rotalem confirmata ex plenè adductis in decisionibus coram R. P. D. meo Ottobono 27. Iunij 1646. in princ.

Neque denuò ob stare visum fuit vnicum obiectum deductum ex prætensa retentione respectu alterius census per Pellicanum impositi ad fauorem illorum de Angelellis, à quibus Guidono cessum fuisse prætenditur ante factam cessionem census, de quo agitur, per eundem Pellicanum ad fauorem Vlisli, quia licet iusticeret huiusmodi obiectum requirere altiore indagine ꝑ ad hoc ne Immissio nem impedire posset in iudicio saluiani, vt dixit Rota coram Gregor. decis. 254. nu. 4. decis. 89. n. 9. post Pacif. de salu. cum alijs adductis in fine primæ decisionis coram me emanatæ, adhuc tamen cessat difficultas ex eo quia Census prædictus non fuit cessus vt prætenditur, sed verè retrouenditus cum cassatione, & annulatione Instrumenti, & quidem ampla & absoluta adiecta clausula *Omni meliori modo, ꝑ itaut habeatur ac si nunquam Instrumentum fuisset celebratum.* Giurb. decis. 24. num. 10. Rot. decis. 374. nu. 17. & 18. par. 5. recent. & decis. 528. num. 10. post Cenc. de Censib. & fuit etiam dictum in hac causa prima Iulij 1647. coram me.

Idque apertè comprobatur regulando voluntatem a potestate; Pupilli enim non poterant alienare voluntariè Censum absque iudicis decreto, & Causa necessitatis vel euidētis utilitatis ꝑ cum hac copulatiue requirantur iux. tex. in l. magis puto §. non passim ff. de reb. eor. l. ob es C. de præl. min. Rota decis. 543. num. 1. & seq. post Cenc. de Censib. Et Iudex in decreto nullo usus fuit verbo Cessionis, sed semper loquutus fuit de retrouenditione; Vnde hinc resultat, quod ipse intellexerit super retrouenditione, non autem super cessione decretum, interponere, vt firmatum fuit in duabus decisionibus relatis in prima decisione in princ. coram me, & per

per Pic. ad stat. Urb. glof. 7. num. 132. Causa verò suberat non pro cessione, quæ vti voluntaria omninò requirebat solemnitates, † sed pro retrouenditione, quæ est necessaria, in quibus terminis illas non requiri, *firmat decis. 526. num. 2. coram Buratt. per informantes pro Guidono alleg.*

Vltèrius hoc idem comprobatur ex diuturna obseruantia deducta ex eo quia non constat Guidonum vnquam exigisse fructus d. Censuum, licet è contrà constet ipsum soluisse fructus Censuum, de quo agitur, huiusmodi enim obseruantia benè deseruit ad declarandam dubietatem Instrumenti, † quatenus aliqua adesset, vt retrouenditionem non cessionem. Censuum demonstret *Rot. decis. 69. num. 3. par. 4. to. 3. recen. & in hac materia decis. 268. nu. 4. post Cenc. de Cens.*

Nec facit quod Instrumentum contineat in primis cessionem iurium, nam intelligitur de iuribus Censuum retrouendendi, & cassandi prout retrouenditur, & cassatur, † nec in eodem Instrumento datur prius & posterius *Bald. in l. penul. §. mulier in fin. ff. sol. matr. cum alijs per Gratian. discep. 175. num. 7. & seq. Pacif. de salu. insp. 3. cap. 3. nu. 26. & 27. Vnde etiam dum Instrumentum infra loquitur de cessione, præcedit semper verbum; Retrouendiderunt, † atque ideo retrouenditio non autem cessio censenda est ad euitandam contrarietatem, vt in his terminis dixit *Rota decis. 369. nu. 1. post Cenc. de censib. & regulariter ad excludendam contrarietatem † semper omnia interpretatio sumenda est Alex. conf. 141. nu. 6. lib. 2. Dec. conf. 341. num. 7. Rota post eundem Cenc. de Censib. decis. 560. num. 2.**

Hinc nec releuant clausulæ, *Ponens &c.* & aliæ ponderatæ per informantes pro Guidono quia dum non adest clausula Constituti, aliæ benè apponi potuerunt in retrouenditione ad significandum actum retrosimilem in omnibus, itaut nihil remaneret penès censuarium ac dum aptè referri possunt ad effectum extinguendi huiusmodi intellectus recipiendus est cum magis inseruiat menti contrahentium, clarè deductæ ex cassatione, & annullatione Instrumenti quæ incompatibilis est, † cum prætenfa cessione *Rota decis. 368. nu. 2. post Cenc. de censib.*

Nec visa fuit releuare replicatio quod admissa etiam retrouenditione quæ negari non potest ex supradictis Guidono saltim competat retentio sortis dicti census. Vel ex *Roderic. de ann. reddit. lib. 2. quest. 16. ex num. 11.* Vel ex eo quod Angelelli potuissent sortem repetere à Pellicano & Guidono propter fundi censuati subhastationem subsequutam ad instantiam Berardæ Creditricis d. Pellicani anterioris dicto Censu. Quo enim ad Rodericum illa firmat solum competere fideiussori lus obtinendi cessionem à Censuario, non autem cōpetere eidem hypothecam pro restitutione sortis, ideo cum Censuarius cassauerit Instrumentum nec in illo promissa fuerit sortis restitutio, † nec promitti potuerit resistente Bulla Pij V. *Rot. decis. 498. num. 10. post Cenc. de*

12 Censib. † Cessat hypotheca Bald. in cap. 1. §. fin. nu. 8. per quos fiat inuestit. Bon. de stat. Urb. proscript. 13 glof. 25. num. 5. † solaque actio vtilis negotiorū gestorum competit Cenc. de Censib. quest. 104. num. 7. vers. sed posset Duard. cod. tract. §. 5. quest. 14. sub num. 4. vers. Immo.

Quo vero ad d. subhastationem illa fuit implicite nulla, & spoliatiua declarata per sententiam reintegratoriam d. Pellicani non citati, 14 quæ etiam † fuit executioni demandata, & reintegratio fuit approbata *per Rot. in Maceraten. Spolijs 4. Iulij 1610. coram bo. me. Marzanedo, & decis. 464. par. 2. recen.* Neque Guidonus aliquo modo iuari potest prætenfa intimatione super prætenfis molestijs sibi illatis ab Angelellis Creditoribus, quia illa nullius est reuerentia tanquam executi contra assertum Procuratorem d. d. c. & facta non expressa causa, & lite mota, ex qua prætenfa molestia orientur *Surd. decis. 240. num. 10. & seq. Rota coram Reuerendis. Vrgellen. decis. 300. num. 9. & 10. & in Rom. seu Lateranen. pensionis 19. Aprilis 1619. coram Franc. Vbaldo Gratian. discep. 715. nu. 15. præterquam, quod fundus fuit subhastatus pro summa ex qua constat fuisse capacem etiam Censuum eorum de Angelellis, qui propterea 16 firmus † remanebat Rota post Cenc. de Cens. decis. 56. 64. & 66. Adden. ad sanct. mem. Greg. decis. 505. num. 10. atque ideo locus esse non poterat sortis repetitionis ex supradictis.*

Ceterum DD. attentius perpēdebant quod quatenus competiisset Guidono hypotheca super bonis Pellicani illa tamen competere non potest super Censu a Pellicano vendito Vlissi anno 1598. quia cum Guidonus d. venditioni consenserit mediante solutione fructuum per cum facta Vlissi Cessionario per decem annos 17 & ultra † vtique remissa censetur ex huiusmodi consensu, quælibet hypotheca quatenus aliqua super d. Censu competiisset *l. si debitor quarta §. primo ff. quib. mod. pign. vel hypot. sol. cum alijs alleg. per Menoch. Buratt. & alios, de quibus in decisionibus contra quæ non faciunt pro Guidono deducta tanquam non excludentia remissionem hypothecæ, sed solam remissionem crediti.*

Non obstat, quod solutio decennialis debeat 18 esse facta singulis annis † non semel nec sufficiat præsumptiua probatio *Menoch. presum. 121 num. 84. & seqq. lib. 3.* Quia datur solutio facta anno 1605. alia facta anno 1610. pro residuo, & annuatim deinde factæ per totum annum 1617. & *Menoch. & per eum alleg.* loquuntur quando agitur de inducendo titulum, & obligationem soluendi in futurum; Vnde non applicantur dum agitur de præsumendo consensu cessioni † Censuum resultante ex cursu temporis cum actibus approbatiuis per decennium, vt per *Menoch. & Buratt. approbat. in decisionibus, & allegat. per eas & per Mascard. de prob. concl. 417. num. 1. & 2.*

Nec visa fuit applicari Constitutio Marchiæ requirens insinuationem in donatione facta à maiore † cum talis remissio hypothecæ super aliqua re non sit donatio, nec veniat sub statuto de donatione loquente *l. si pignus ff. que in fraud.*

fraud. credit. & tradit. Tiraquell. in l. si unquam in verbo donatione largitur nu. 209. Nat. conf. 101. n. 9. Gallerat. de renunc. Cent. 1. renunc. § 7. num. 5.

Præterea cum Vlisses possederit Censum de quo agitur, per decennium, ut supra dictum est, sciente Guidono antè & post prætenfam, cessionem sibi factam alterius Censu ex qua poterat retinere vel agere, & nihilominus soluit fructus Vlissi intrat ex lapsu tanti temporis
21 præscriptio hypothecæ † Guidono super Censu competentis l. 2. C. si advers. cred. præscr. oppon. Mant. dec. 291. num. 5. cum alleg. in decis. nam cū Guidonus esset de Terra Montis Vlmi subiecta Gubernio Maceratæ, ubi Vlisses degit, sufficit possessio decennalis ad præscribendū † cum
22 dicamur † esse inter presentes l. fin. in princ. C. de præscr. long. temp. ubi præsertim Salic. n. 4. vers. & est ratio Balb. de præscr. par. 4. princ. partis 5. q. 4. num. 5. Replicatio vero quod Guidonus vigore dictæ prætenfæ cessionis non retinuerit, nec egerit ex quo sibi soluebantur fructus sui Censu à Pellicano, non releuat, cum non probe-
23 tur, ut necessarium foret † tanquam fundamentum suæ intentionis *Lei qui dicit ff. de prob. Nat. confil. 569. num. 1. Rota decis. 286. num. 1. par. 1. recentior.*

Demū obiectū quod præscriptio nō intraret contra Guidonum possessorum non applicatur ex quo Guidonus non retinebat Censum
24 translatum in Vlissem, † sed fundum censuatum, quæ sunt diuersa, ut in *Interamnen. manifestationis 3. Aprilis 1620. coram Francisco Vbaldo*. Ideo dum soluit Censum Vlissi Emptori rectè hic præscripsit per decennium hypothecam super illo soluenti competentem.

Et ita pro quarta vice ex superabundanti benignitate DD. audita parte persisterunt in decis. utraque parte &c.

R. P. D. G H I S I L E R I O.

Postea Episcopo TERRACINENI.

Tulleū Matrimonij.

Veneris 26. Iunij 1648.

ARGUMENTVM.

Matrimonium licet probari debeat ex libro Parochi, qui sub poena peccati mortalis obligatur retinere librum in quo describat matrimonia, tamen an possit probari per testes, & an concedenda sit remissoria ad hunc effectum, etiam nō data verisimili eiusdem libri deperditione in præsentī decisione latissimè discutitur, & resolutio est affirmatiua, in contrarium adductis clarè, & plenè respondendo.

Matrimonium contractum coram Episcopo, & Testibus de iure substat, quamvis in dispensatione Apostolica demandatum esset, ut contraheretur coram Parocho, & testibus, & quid si matrimonium fuisset celebratum in loco exempto à Iurisdictione ipsius Episcopi an requiratur licentia Parochi, vel eius præsentia, & assistentia? & eruditè demonstratur.

S V M M A R I V M.

- 1 Remissoria ut cōcedatur an sit necessarius fœmus probationis.
- 2 Aequalitas in iudicijs seruanda est, & si unus fuit admissus ad probandum, alter quoque admitti debet.
- 3 Altor, & Rens ad imparia non debent indicari.
- 4 Remissoria quando Rota nunquam soleat denegare, & num. seq.
- 7 Probationes de stylo Rota coangustari non debent.
- 8 Matrimonium contractum ante dispensationem ob impedimentum consanguinitatis, est nullum, & an, & quomodo conuallidari possit.
- 9 Consanguinitatis impedimentum dirimens matrimonium, remanet sublatum ex dispensatione obtenta.
- 10 Parochus est obligatus sub poena peccati mortalis retinere librum, in quo describat matrimonia.
- 11 Remissoria non potest concedi ad probandum matrimonium, saltem donec probetur deperditio libri Parochi ad hunc effectum retenti.
- 12 Matrimonium licet probari debeat per librum Parochi ad hunc effectum retenti, bene tamen probari potest etiam per testes.
- 13 Probatio, quæ etiam de facili haberi potest per testes, quando non sit coangustanda ad scripturas.
- 14 Remissoria ad hoc ut concedatur super eo quod de facili per scripturam probari potest, quid sufficiat.
- 15 Probationes per testes admittuntur etiam super eo, quod in scripturis continetur.
- 16 Matrimonij præsumptio coadiuuatur ex longæ cohabitatione coniugum.
- 17 Matrimonium etiam probatur solammodo per depositiones testium.
- 18 Decisio individualis excludit omnem disputationem super regulis vniuersalibus.
- 19 Leges, & auctoritates in specie dum adsunt, absurdum est ab eis discedere propter regulas generales.
- 20 Episcopus non arctatur à Sacro Concilio tenere librum in quo describat matrimonia coram ipso contracta.
- 21 Matrimonium probari debet per exhibitionem libri Parochialis, & si in eo non fuerit adnotatum, probari potest per testes.
- 22 Parochi incuria non debet præiudicium inferre coniugibus.
- 23 Matrimonium licet non sit adnotatum in libro Parochi, non per hoc est inuallidum, & idè bene probari potest per testes.
- 24 Matrimonium contractum coram Episcopo, & testibus de iure substat, quamvis in dispensatione Apostolica demandatum esset, ut contraheretur coram Parocho, & testibus nu. 31.
- 25 Episcopus in sua Diocesi est Ordinarius, & intervenire potest matrimonio ut Parochus.
- 26 Episcopus quilibet in sua diocesi dicitur Parochus.
- 27 Episcopus in celebratione matrimonij habetur loco Parochi, & nu. 31.
- 28 Matrimonium celebratum coram Episcopo etiam si non fuit à Paroco descriptum in libro, nihilominus remanet validum, & potest probari per testes.
- 29 Matrimonium celebrationem coram Episcopo in loco exem-

exempto ab ipsius Iurisdictione, an pro illius validitate, requiratur licentia Parochi vel eius assistentia.

30 Privilegium Apostolicum eximens aliquem locum & Iurisdictione Ordinariorum, & illum subiciens Sedi Apostolica, sub tali exemptione non venit cura animarum.

31 Metus reverentialis in materia matrimonij, censetur exclusus ex longa cohabitatione coniugum.

DECISIO CCXXXIII.

PLA'CVIT Dominis attenta relevantia mat-
teriz articulatæ concedere Remissoriam Se-
reniss. D. Nicolæ Ducisæ Lotharingæ ad
probandam validitatem matrimonij contracti
cum Sereniss. D. Carolo Lotharingæ Duce,
& ad reddendū nullum successuum matrimo-
nium eiusdem Sereniss. Ducis cum Excellen-
tiss. D. Beatrice Cantacroa admissa ad causam
verten inter supradictos Sereniss. Duces pro
suo interesse in statu, & terminis, quia versa-
mur in profanis, & causa matrimonij etiam si
sit Spiritualis; & fori Ecclesiastici, ad effectum
Remissoriæ reputatur profana iuxta opinionē,

1 quam Rota servat, & & concurrat fumus pro-
bationis ex attestationibus super matrimonio
nouiter contracto post dispensationem, ac ex
fide, & attestatione Vicarij Generalis Episco-
patus Tullen super dicto matrimonio, licet
fumus non sit necessarius ex allegatis in deci-
sione in hac eadē causa pro Serenissimo Du-
ce sub die 18. Martij superioris anni, & quæ-

2 admodum Serenissimo Duci fuit concessa.
Remissoria, ut servetur æqualitas in iudiciis,
venit pariter concedendū Serenissimæ Ducisæ
ex titulo, quod quisq; iuris, Rot. decis. 29. n. 3.
par. 2. recent. & coram san. me. Gregor. XV. decis. 581.

3 num. 1. & seq. ubi in terminis, quod si unus fuit
admissus ad probandū non potest idem alteri
denegari, ibiq; add. nu. 7. nam & Actor, & Reus
ad imparia non debent iudicari cap. in iudicijs de
reg. iur. in 6. Rot. d. decis. 581. num. 2. & 3. Gonzal. su-

4 per peg. 8. glos. 6. num. 166. quibus & stantibus Ro-
ta numquam solet denegare Remissoriam, ut
in decis. 163. num. 1. ubi add. num. 10. coram san. me.

Greg. XV. decis. 552. nu. 4. ubique add. nu. 6. coram eo-
dem in decisionibus Ferraric. pensionis 4. Iul. 1646.

Romana societ. de Rotignis 15. Nouemb. eiusdem anni,
& Capricana decimarum 26. Iunij 1647. coram me

ad quod faciunt in simili, allegata in eadem
causa Tullen. nullitatis matrimonij dicta die 18. Mar-
tij 1647. & alibi passim Rursus ea venit conce-

7 den. quia Sanctiss. D. N. causam commisit ap-
pellatione remota; ne alias sequatur damnum
irreparabile ex defectu probationum, & quæ
iuxta stylum coangustari non debent ex iisdē
rationibus adductis in dicta decisione 18. Mar-
tij 1647. §. confusio.

Relevantia articulorum resultat ex eo, quia
Serenissima Ducissa inter alia intendit proba-
re quod post obtentam, & hilari animo a con-
jugibus receptam dispensationem Apostoli-
cam propter impedimentum consanguinita-
tis impeditum matrimonij fuit celebratum
solemne matrimonium in faciem Ecclesiæ in

codem Palatio Ducali per manus D. Episco-
pi Tullen. in presentia multorum Procerum,
& aliorum, non reclamante Rectore Ecclesiæ
Sancti Georgij proprio Parocho Palatij Du-
8 calis, quo probato, & etsi matrimonium ante
dispensationem contractum ob impedimentū
consanguinitatis esset nullum, validum fuit,
ut ex nunc, ex nouo consensu post dispensatio-
nem in faciem Ecclesiæ præstito, & exclusā
remanet nullitas dicti matrimonij per Sere-
9 nissimum Ducem prætenso, & cum remaneat
sublatum impedimentum consanguinitatis di-
rimens matrimonium ex dispensatione obtē-
ta, ut notant DD. in cap. super eo de cond. appos. ubi
Abb. num. 8. Gutier. canon. quest. lib. 1. cap. 22. num. 17
& seq. Rot. coram Mantica decis. 201. num. 4. coram bo.
mem. Buratt. decis. 203. num. 7. cum alijs adductis
in Hispanen sponsalium 6. Martij 1637. coram bo. me.
Coccino, & 11. Februarij 1639. coram Eminentissimo
Card. Panziolo.

Non obstat, quod cum matrimonium in-
vim dispensationis Apostolicæ contractum,

10 possit probari per scripturas, quoniam ex di-
spensatione Sac. Concilij Tridentini cap. 1. sess.
24. de reformat. Parochus obligatur retinere
librum, in quo describat matrimonium, &
quidem sub pœna peccati mortalis, Barbof. su-

11 per eodem cap. numer. 163. non & potest concedi
Remissoria, saltem donec probetur veritimi-
lis eiusdem libri deperditio iuxta decis. Put. 356.

num. 4. lib. 2. in correct. & decis. Rot. in Barchinonē.
Parochialis, seu Vicaria 13. Iunij 1644. coram R. P. D.

12 Corrado in §. præterea, & in §. vel si vera; & Quia
licet Parochus sub pœna peccati mortalis te-
neatur retinere librum, & in eo annotare ma-
trimonia, Gutier. de matrim. lib. 3. disput. 5. nu. 22.

non inde tamen sequitur, matrimonium pro-
bari non posse per Testes, prout de iure pro-
bari potest cap. super eo il. 2. ubi DD. de testib. Ca-
putaq; decis. 205. par. 2. Seraphin. decis. 1099. num. 2.

13 & cessante & calumnia in materia præsertim
tam graui, & præiudiciali iuxta decis. in Turri-
tana bonorum coram Francisco Vbaldo, de qua per

add. ad san. mem. Gregor. XV. decis. 253. num. 3. & in
Leodien. Castorum 17. May 1630. coram bon. mem.

Motman. iustificatio, quæ etiam per Testes ha-
beri potest, non est coangustanda ad scriptu-
14 ras, & ad hoc, ut Remissoria concedatur

etiam super eo, quod de facili per scripturam
probari potest, sufficit, quod aliqui ex articu-
lis datis, non nisi per Testes probari possint,
Rot. in Leodien. Abbatissatus 4. Iulij 1642. coram me;

15 neque est nouum in Rota, & quod admittantur
probationes per Testes super eo, quod in
scripturis continetur ut in dicta Leodien. Abbatif-
satus coram me. Rot. apud Casar de Grass. decis. 1. in

fin. de dilat. & decis. 196. num. 5. & 6. par. 6. recentior.

16 Cessat autem omnis suspicio calumniæ, & cum
ex supradeductis detur maximus fumus ma-
teriz articulatæ iuncta longæua cohabitatione
vbique notoria coniugum, quæ multum

coadiuuat præsumptionē matrimonij in vim
dispensationis contracti, Casar de Grass. decis. 1.
num. 4. qui filij sine legitimi. Rot. decis. 71. nu. 5. & seq.

17 p. 1. rec. sed quod tollit omnem difficultatem,
Rot. in alia Tullen. matrimonij 14. Nonembris 1575.
coram

18 *curam fel. record. Clemens VIII. decis. 26. par. 1. dicitur.* in puncto matrimonij, admisit solummodo probationem per depositiones Testium, & quæ decisio, cum sit individualis, quia agebatur de matrimonio contracto in alia Tellen excludit omnem disputationem super regulis generalibus iuxta dictum *Rot. in decis. 543. num. 1. in fin.*

19 *par. 1. divers.* quod cum ¶ habeamus leges, & auctoritates in specie est absurdum ex regulis generalibus discedere.

20 Ultra quod, ¶ Sacrum Concilium Tridentinum loquitur de matrimonijs contractis coram Parocho, hoc verò contractum fuit coram Episcopo, qui non arctatur à Sacr. Concilio

21 tenere librum, ¶ & sicuti posset matrimonium probari per exhibitionem libri Parochialis si in eo adnotatum fuisset, ita est, quod non

22 fuerit adnotatum, probari potest per ¶ Testes cum incuria Parochi non debeat præiudicium inferre coniugibus, ut in præcis terminis tradit *Grat. discept. 653. num. 63. & seq. nec Sacrum*

23 Concilium, ¶ inuvalidat matrimonium, sed simpliciter disponit, quod Parochus habeat librum, in quo describat matrimonia, prout contrahuntur cum die, & mense, anno, testibus, & loco contractus, ideoque non est deneganda probatio per Testes ex allegatis.

24 Minus facit, ¶ quod in dispensatione Apostolica demandatum fuerit, quod matrimonium de nouo contrahetur publice, vel secreto coram Parocho, & Testibus. Quia illa verba, coram Parocho, non excludunt, quin ipsius loco celebrari potuerit matrimonium coram Episcopo, cum verba rescripti recipiāt

25 interpretationem à iure, & de iure sufficiat assistentia Episcopi. Nam Episcopus in sua Diocesi est Ordinarius, & interuenire potest matrimonio, ut Parochus, *Spin. in Specul. testam. gloss. 15. num. 38. Conad. quest. 30. num. 45. Sanch. ubi supra lib. 3. dispnt. 28. per tot. quem sequitur Gutie.*

26 *cod. tract. de matrim. cap. 66. per tot. quilibet in.* Diocesi dicitur Parochianus Episcopi, *Sanch. ubi supra lib. 3. dispnt. 28. num. 1.* ita quod ¶ eum dicta celebratio facta fuerit per D. Episcopum Tullem, qui uti Parochus habetur in hoc actu, ac est Parochus Superior, quia regit totum

28 Diocesim, ¶ ut firmat *Sanch.* potest esse, quod matrimonium de quo agitur, descriptum non fuerit in libro, quem Parochus tenere debet, & nihilominus remaneat validum, possitque probari per Testes.

Non obstat, quod dispensatio Apostolica non probetur per Testes, quia non articulatur qualitas, & substantia dispensationis, quæ exhibitæ sunt in actis. Procuratore Serenissimi Ducis, sed articulatur usus, & acceptatio dispensationis, & matrimonium subsequutum, & consummatum in vim illius, quod bene potest probari per Testes ex supra deductis.

29 Nec facit, ¶ quod cum Ecclesia S. Georgij, Cappella, & Parochia Palatij Ducalis esset exempta à iurisdictione dicti Episcopi Tullem ad validitatem matrimonij esset necessaria, vel licentia Parochi dicti Palatij, vel eius presentia, & assistentia, eo quia appellatione Parochi non potuit venire Episcopus, cum nullam haberet

30 iurisdictionem in loco exempto, ¶ quia ponderato priuilegio Ioannis dato Constantiæ 14 kalen. Aprilis sui Pontificatus anno quinto, apparet exempta Ecclesia S. Georgij, in qua progenitores Caroli tunc Ducis Lotharingæ, & quamplures alij Proceres sui Ducatus elegerunt sepulcrum, & Præpositus, Canonici, Vicarii perpetui, Cappellani, & Clerici, nec non bona, res, iura, & pertinentia eximuntur ab omni iurisdictione, dominio, potestate, correctione, visitatione Archiepiscopi Treueren, Episcopi Tullem, & aliorum quorumcunque Ordinariorum, Iudicum, & inmediate subiiciuntur Sedi Apostolicæ, sub tali exemptione non venit cura Animarum, & multo minus Populus sub eadem Ecclesia, & Parochia degens de quo priuilegium non loquitur ad *Text. in cap. cum Cappella, vers. quo circa de priuileg. Lap. allegat. 139. num. 12. & 13. & tradit Calder. in cons. post dictam allegationem, Lap. num. 20. usque ad finem, cum alijs pluribus cumulatis per Rot. decis. 524. num. 6. par. 1. recent. & in Rossanen. exemptionis 7. Iunij 1641. S. final. coram R. P. D. meo Carrillo, & quamuis ¶ matrimonium non fuerit contractum coram Parocho iuxta formam, dictæ dispensationis, sat est pro validitate, fuisse contractum coram Ordinario, ¶ qui ex supra allegatis pro Parocho habetur, & est Parocho superior, & ex scientia, & patientia eiusdem Parochi articulata in tertio articulo inducitur consensus ipsius, quatenus esset necessarius.*

Posita itaque relevantia tertij articuli, conceden- est Remissoria super omnibus articulis, quia primus, & secundus continent, quod matrimonium non fuit consummatum per copulam ante dispensationem Apostolicam. Tertius continet implementum conditionis, quod matrimonium fuerit solemniter de nouo contractum in faciem Ecclesiæ per manus Domini Episcopi Tullem in presentia multorum, Procerum, & aliorum. Quartus denique concernit, quod post secundam solemnitatem, & celebrationem dicti matrimonij supradicti Serenissimi Ducis insimul steterunt, vixerunt, & ad consumationem, & copulam carnalem simul deuenerunt ex qua longa cohabitatione pretendetur exclusus metus reuerentialis à Serenissimo Duce articulatus, *Rot. coram. bo. me. Buratt. decis. 623. num. 7.*

Et ita vtraque parte informante fuit resolutum pro cessione Remissorie.

R. P. D. M E L T I O.

Postea Episcopo P A P I E N-

Fanen, seu Senogallien Bonorum.

Veneris 26. Iunij 1643.

A R G V M E N T V M.

Filiatio, & descendencia ex quibus plena, & perfecte iustificata remaneat latissime tractatur, & quamplurimæ adducuntur coniecturæ, & adminicula, quæ licet de per se non sufficerent

rent; tamen simul innata, filiationem, & descendentiā plenē, & concludenter probare firmatur.

Verum, quia non sufficit filiatio, sed requiritur etiā legitimitas, quando, ut in presenti decisione agitur de renouatione Inuestituræ concessæ alicui pro se, & suis descendentibus legitimē vsque in ipsius tertiam generationem, ideo legitimitas prolis, & quibus probata remaneat, eruditissimē demonstratur.

S Y M M A R I V M.

- 1 Descendētia, ac filiatio, ex quibus probata remaneat. & num. 10.
- 2 ad Filiationem probandam, multum confert nominatio Parentum.
- 3 Filiationem bene probata remanet ex antiquis inscriptionibus factis in lapidibus sepulchralibus.
- 4 Filio probatur etiā ex fide Baptismi iunctis administriculis.
- 5 Fides Baptismi, cum quibus administriculis iuncta probet filiātionem.
- 6 Authoris approbati assertio plenē probat.
- 7 Fides Baptismi iuncto administriculo filiātionem bene probat.
- 8 Baptismus est actus, qui ad parentes spectat, & illa professio fidei, sit in fide ipsorum parentum.
- 9 Filiatio probatur ex libro in quo Pater manu propria scripsit diem natalis filij.
- 10 Probatio exacta non requiritur in re antiqua, sed leniores probationes, administricula, & coniectura undique collecta coniungi, & recipi solent.
- 12 Legitimitas est plenē, & concludenter probanda ad effectum obtinendi renouationem Inuestituræ.
- 13 Legitimitas plenē probatur ex nominatione parentum facta cum institutione.
- 14 Legitimitas ex quibus actibus probata remaneat. & num. 15.
- 16 Legitimitas probatur ex sola dignitate Episcopali. amplia num. 18.
- 17 Episcopus debet esse de legitimo matrimonio natus.
- 19 Testes examinati ad perpetuam rei memoriam tempore non suspecto saltem administricula faciunt amplia, ut num. 20.
- 21 Testes mortui examinati ad perpetuam rei memoriam semiplenam probationem faciunt.
- 22 Legitimitas prolis quando non tam exactas probationes exponat, sed lenioribus iustificetur.

DECISIO CCXXXIV.

FVIT sub hac die in presenti causa dubitatum An constet de descendētia Reuerendiss. D. Alexandri Castracani Episcopi Fanenā à Iacobo Rodulphi de Castracanis, qui fuit renouatus, & inuestitus vnā cum Carolo, de Castro Leone vsque de anno 1463. 19. Augusti à bon: me: Cardinali de Saxoferrato Abbate tunc temporis S. Laurentij in Campo, pro se, & suis, ac cuiuslibet ipsorum hæredibus, & successoribus, vsque in ipsorum Caroli, & Iacobi tertiam generationem completam, & finitam, ita quod præmorientis portio ad superuiuentes semper deueniat, ut ex Instrumento Inuestituræ producto, Sum. Episcopi n. 1.

quæ renouatio fuit deindē ratificata per Abbatem Regularem eiusdem Abbatie de anno 1466. 12. Aprilis, ut ex Instrumento ratificationis pariter exhibito, dicto Summar. num. 2. & affirmatiuē per Dominos fuit responsum.

Quod enim Iacobus ex se procreauerit Castrucciū colligitur ex Testamento per ipsum condito de anno 1505. 17. Maij, in quo illum tanquam legitimum, & naturalem, cum cæteris eius filiis instituit hæredem vniuersalem, eodem Summar. num. 3. † Nominatio enim iuncta cum institutione, filiātionē valdē appropriata, descendentiā, ac filiātionem, plenē probat arg. text. in l. quidam cum filium, ff. de verbor. obligat. Bald. in cap. ex transmissa nu. 4. ibique Butr. nu. 10. de restitut. spoliat. Felin. in cap. per tuas de probat. Mascard. de probat. conclus. 397. per tot. Peregr. de fideicom. art. 43. nu. 77. Surd. conf. 1. nu. 50. Cephal. conf. 48. num. 18. lib. 1. Rot. decis. 349. num. 5. & ibi Adden. num. 8. coram Papa Gregor. XV. & in Placentina Cappellania 14. Martij 1614. coram Coccino Romana de Bellonis 3. Februarij 1617. coram Valdo, Romana de Nocchiellis 17. Iunij 1622. coram eodem, Bononien. fideicomissi de Raimundinis 15. Februarij 1636. coram R. P. D. meo Ghislerio, & in Bononien. de Tanis 17. Maij 1641. coram R. P. D. meo Bicchio, Farfen. bonorum 9. Decembris 1644. coram R. P. D. meo Corrado. Cui institutioni paternæ, accedit etiā institutio matris in Testamento per eam condito de anno 1513. 27. Septembris, in quo eundem Castrucciū ex Iacobo Rodulphi eius viro, ut supra renouato, filium legitimum, & naturalem nominauit ibi nu. 4. Ad probationem enim filiātionis multum confert dicti patris, & matris, Anchar. conf. 225. column. final. vers. accedit his, Surd. decis. 83. num. 7. idemque firmat etiā Alciat. Peregr. in lib. 1. cap. 12. circa finem, Tbes. decis. 3. num. 6. Rot. in Romana filiātionis 23. Iunij 1610. coram Manzanedo.

Præterea huiusmodi filiatio probata etiā remanet ex duplici inscriptione in quodam Tumulo Sepulchrali incisa, & facta de anno 1537. qui tumulus existit in Ecclesia Sancti Francisci Ciuitatis Fani ad Cappellam, & Altare Sancti Thomæ, & est Familie de Castracanis quarū vna posita reperitur subtus frontispiciū ornamentī maioris, ibi: Ex Lega. Iacobi Castracani Lucensis, Catharina coniux pudicissima, Rodulphus, & Castrucciū filij piētissimi, Sacellum Sancti Thomæ dicuntur facere. Altera verò subtus depositum, ibi. Castraccio Castracano secundo Iacobi Castri Leonis Comitis filio tum generis, tum suarum virtutum luce claro, caroque omnibus, Felionia Gentilis uxor, & filij, dicto Summar. num. 4. † Et monumenta antiqua, ac inscriptiones factæ in lapidibus, ad istum effectum sufficiunt, ut est text. in l. monumentorum, C. de religiof. & sumpt. funer. Abb. in cap. cum causam, vers. dico ergo de probat. Bart. in l. 1. in fin. de bon. poss. secund. tabul. Bald. conf. 310. an Patronatus num. 1. vers. in contrarium, vol. 5. Paris. conf. 149. num. 26. ibi ut indicant inscriptiones lib. 1. Grat. discept. for. cap. 893. num. 31. & 918. num. 3. Rot. decis. 472. num. 5. part. 1. recent. Comen. habitus 9. Iunij 1610. coram bon: me: Pironaro in ordine post 2. volum. consil. Farinacc. 290. num. 8.

Quam in Bonon. Dismembrat. 5. Junij 1606. coram Sanctiss. D.N. in Recent. decis. 119. num. 4. vers. concurrunt etiam dismembratio, & in Mediolanen. Decim. coram eodem Sanctiss. decis. 171. sub nu. 1. vers. etiam quia par. 1. & in Algaru. Dismemb. 29. Aprilis 1619. coram bon. mem. Remboldo, & 16. Decembris eiusdem anni coram bon. me. Sacrat. decis. 110. num. 1. vers. nam dismembratio, & seq. & decis. 161. num. 1. vers. quia de primo extremo par. 4. tom. 2. eamund. & in Bonon. Dismembrat. 14. Junij coram R.P.D. meo Gbiflerio decis. 291. sub num. 1. vers. sed etiam ex Decreto dismembrationis par. 6. & in Squillacen. Dismembrat. 3. Junij 1644. coram R.P.D. meo Otthobono in §. 1. & prius in Geranden. Beneficij 23. Martij 1609. coram Manzanedo apud modern. Perusin. de manutenend. decis. 115. num. 4. vers. Item eadem possessio probatur ac seq.

Nec visa fuit considerabilis possessio Tode-
 2 schin. † Quia cum fuerit apprehensa vigore dicti Decreti nulliter, ac iniuste prolata, nullum illi tribuit ius manutentionis in præiudicium anterioris possessoris, qui non habuit se pro spoliato ad tex. in cap. licet Episcopus de Præb. in 6. gloss. in l. Iuste possidet in princ. ff. de acquir. posse. Rot. decis. 302. sub num. 7. vers. quia pro responsione dicitur par. 1. diuers. & penes. sancti. mem. Greg. decisio. 355. nu. 6. vers. At D. Antonium, ac Burat. decis. 185. num. 5. et 6. vers. atque ita &c. & decis. 746. num. 3. vers. non obstat Reuerendiss. Vrgellen decis. 220. nu. 4. vers. neque obstat ac seq. & in specie fuit dictum in Casaraugustan. Dismembrat. 25. Junij 1607. confirmata 16. Junij 1608. coram bon. mem. Card. Sacrat. in Recent. decis. 187. par. 3. Eoque minus ipsius Ecclesie † cuius etiam nomine manutentio legitime peti, atque concedi potest eidem Præposito Rot. penes bon. mem. Card. Seraph. decis. 1417. vers. neque releuat cum alijs relatis in decis. 78. nu. 2. vers. Indubitatum est enim & decis. 226. sub num. 12. vers. Hoc posito & plur. seqq. & decis. 275. n. 16. vers. cum igitur &c. ac seq. par. 6. recent. & in his terminis fuit resolutum in d. Bononien. Dismembrat. dec. 291. num. 3. vers. non obstat quod per d. dismembrationem, & seqq. per tot. eod. part. 6. & in d. Squillacen. dismembrat. in §. Neque ullo modo possessionem ab-
 3 stulit.

Nullitas verò, ac iniustitia d. Decreti ex eo
 4 resultat, † quod cū agatur de dismembrandis Ecclesijs seu beneficijs S. Mariæ, & S. Laurentij Loci Orini cum earum redditibus ab Ecclesia Collegiata Matrice Sancti Laurentij Vallis Crucij requirebatur ad iustitiam, & validitatem actus iusta causa necessitatis nempe, vel euidentis, vtilitatis, atque solemnitas eodem modo,
 5 quo in alienatione bonorum Ecclesie, † nam & dismembratio perpetuam præfert alienationem iurium Ecclesie Abb. in cap. Ad audientiam il primo sub num. 2. vers. est enim ista alienatio De Eccles. Aedificand. P. Rebuff. in compend. alienat. rer. Eccles. nu. 68. vers. Idem in dismembratione R. a decis. Vnic. de reb. Eccles. non alienand. in Nou. & apud Achil. decis. Vnic. eod. tit. & in Marfican. Dismembrat. 14. Februarij & 20. Martij 1594. coram rec. memor. Card. Pamph. & in Totetana Parochial. de Madrid. 16. Nouembris 1601. coram bon. mem. Corduba relatis per Garz. de Benefic. par. 12. cap. 3. sub nu. 4. ac 5. & 7. ubi nu. 3. vers. In dismembratione &c. alios con-

gerit, & penes Card. Seraph. decis. 1062. num. 1. vers. quia Episcopus, & Sancti. mem. Gregor. decis. 504. num. 4. vers. Et cum sit alienatio ac seq. ubi Add. & in Recent. d. decis. 119. num. 12. vers. nec est dubium ac decis. 239. num. 1. & seq. par. 1. & decis. 223. num. 1. vers. Ratio resolutionis fuit ut seq. et decis. 315. nu. 3. vers. cum tamen ad sustinendam dismembrationem par. 6. & decis. 6. num. 1. vers. quia ex deductis ac seqq. & dec. 68. d. n. 1. et seq. par. 7. & in d. Squillacen. Dismembrat. in §. Quod autem Episcopus nulliter, ac iniuste processerit &c.

In proposito autem casu non constat de iusta causa, † quæ licet deducta fuerit ex necessitate ob magnam locorum distantiam iuxta Constitutionem san. memor. Alexandri III. in d. cap. Ad audientiam il primo extr. de Eccles. Aedificand. repetitam per S. Concil. sess. 21. de Reform. cap. 4. vers. In his verò &c. Non fuit tamen iustificata nec iustificatur, ut necessarium erat; Cum, nec quælibet distantia iustam præbeat huiusmodi dismembrationis causam; Sed illa demum, quæ difficilem admodum, atque incommodum reddit Parochianorum accessum ad suscipienda Sacramenta, diuinaque officia audienda, eorumdeque illis in extremis vitæ constitutis ministracionem, ita quod inde resultent animarum pericula, quibus occurrere
 7 necesse sit; † Nec eiusdem causæ iustificatio ex Ordinarij, minusque ipsorum Parochianorum assertione satis percipitur, sed aliunde probari debet iux. cons. Oldrad. 261. in Vnionem sub num. 2. vers. Episcopo autem et seqq. per tot. Franc. in cap. 1. sub num. 4. vers. quarto nota &c. et sub num. 5. vers. Vnde dicebat Rota de Reb. Eccles. non alienand. in 6. Paris. cons. 36. num. 11. vers. similiter lib. 4. P. Rebuff. in Prax. Benefic. tit. de Erection. in Curat. et Parochial. sub num. 2. vers. primo debet inquirere Menoch. cons. 477. num. 5. vers. quarto quod separatio et versic. sexto corrumpit separatio hac &c. Rota in d. Toletana Parochial. coram Corduba 19. Nouembris 1601. penes Garz. de cap. 3. sub num. 7. ad fin. vers. nec d. illa apparebat et in d. decis. 239. sub num. 2. vers. deficit enim iusta causa et decis. 434. sub n. 2. vers. et quamuis
 8 cum seq. ubi explicatur † qualis ad hunc effectum requiratur distantia part. 1. recentiorum. et in d. Squillacen. Dismembrat. in §. Iusta verò causa &c. et seq.

Præterea deficit etiam solemnitas. † Quia nec interuenit consensus Præpositi, nec eius citatio in prolatione dicti Decreti, licet ab initio duos circiter menses antea intimatus contradixit, ac protestatus fuerit; Neque Capituli eiusdem Collegiatae prout requirebatur, & idem Præpositus specialiter opposuerat, cū Ecclesie prædictæ eidem essent vnitæ, fuerint
 9 & ab ipsa separatae, ut legitur in d. Decreto ita † quod agebatur etiam de interesse Capituli saltem connexo cum d. Præposito, ideoque necessaria erat vtriusque citatio iux. gloss. in cap. Causa quæ in verb. assensu vers. sic et Prælatus ibique Hostiens. vers. nam sine assensu extr. de Iudic. Rota decis. Vnic. ad fin. vers. Tamen si dismembratur. De his quæ sunt à Prælato. et decis. Vnic. De Reb. Eccles. non alien. in Nou. Menoch. dicto cons. 477. num. 6. vers. erat enim necesse &c. dicens sub n. 7. vers. nec obstat
 11 &c. huiusmodi citationis necessitatem † non

rent, tamen simul iuncta, filiationem, & descendentiā plenē, & concludenter probare firmatur.

Verū, quia non sufficit filiatio, sed requiritur etiā legitimitas, quando, vt in præsenti decisione agitur de renouatione Inuestituræ cōcessas alicui pro se, & suis descendētibz legitimē vsque in ipsius tertiam generationem, idē legitimitas prolis, & quibus probata remaneat, eruditissimē demonstratur.

SUMMARIUM.

- 1 Descendētia, ac filiatio, ex quibus probata remaneat. & num. 10.
- 2 ad Filiationem probandam, multum confert nominatio Parentum.
- 3 Filiationem bene probata remanet ex antiquis inscriptionibus factis in lapidibus sepulchralibus.
- 4 Filio probatur etiā ex fide Baptismi iunctis adminiculis.
- 5 Fides Baptismi, cum quibus adminiculis iuncta probet filiātionem.
- 6 Authoris approbati assertio plenē probat.
- 7 Fides Baptismi iuncto adminiculo filiātionem bene probat.
- 8 Baptismus est actus, qui ad parentes spectat, & illa professio fidei, fit in fide ipsorum parentum.
- 9 Filiatio probatur ex libro in quo Pater manu propria scripsit diem natalis filij.
- 10 Probatio exacta non requiritur in re antiqua, sed leuiore probatio, adminicula, & coniectura vndique collecta coniungi, & recipi solent.
- 12 Legitimitas est plenē, & concludenter probanda ad effectum obtinendi renouationem Inuestituræ.
- 13 Legitimitas plenē probatur ex nominatione parentum facta cum institutione.
- 14 Legitimitas ex quibus actibus probata remaneat. & num. 15.
- 16 Legitimitas probatur ex sola dignitate Episcopali. amplia num. 18.
- 17 Episcopus debet esse de legitimo matrimonio natus.
- 19 Testes examinati ad perpetuam rei memoriam tempore non suspecto saltem adminicula faciunt. amplia, vt num. 20.
- 21 Testes mortui examinati ad perpetuam rei memoriam semiplenam probationem faciunt.
- 22 Legitimitas prolis quando non tam multas probationes exponat, sed leuioribus iustificetur.

DECISIO CCXXXIV.

FVIT sub hac die in præsenti causa dubitatum An constet de descendētia Reuerendiss. D. Alexandri Castracani Episcopi Fanē a Iacobo Rodulphi de Castracanis, qui fuit renouatus, & inuestitus vnā cum Carolo, de Castro Leone vsque de anno 1463. 19. Augusti a bon: me: Cardinali de Saxoferrato Abbate tunc temporis S. Laurentij in Campo, pro se, & suis, ac cuiuslibet ipsorum hæredibus, & successoribus, vsque in ipsorum Caroli, & Iacobi tertiam generationem completam, & finitam, ita quod præmorientis portio ad superuiuentes semper deueniat, vt ex Instrumento Inuestituræ producto, Sam. Episcopi n. 1.

quæ renouatio fuit deindē ratificata per Abbatem Regularem eiusdem Abbatiæ de anno 1466. 12. Aprilis, vt ex Instrumento ratificationis pariter exhibito, dislo Summar. num. 2. & affirmatiuē per Dominos fuit responsum.

Quod enim Iacobus ex se procreauerit Castrucciū, colligitur ex Testamento per ipsum condito de anno 1505. 17. Maij, in quo illum tanquam legitimum, & naturalem, cum cæteris eius filiis instituit hæredem vniuersalem, eodem Summ. num. 3. † Nominatio enim iuncta cum institutione, filiātionē valdē appropriata, descendentiā, ac filiātionem, plenē probat arg. text. in l. quidam cum filium, ff. de verbor. obligat. Bald. in cap. ex transmissa nu. 4. ibique Butr. nu. 10. de restitut. spoliat. Felin. in cap. per tuas de probat. Mascard. de probat. conclus. 397. per tot. Peregr. de fideicom. art. 43. nu. 77. Surd. conf. 1. nu. 50. Cephal. conf. 48. num. 18. lib. 1. Rot. decis. 349. num. 5. & ibi Adden. num. 8. coram Papa Gregor. XV. & in Placentina Cappellania 14. Martij 1614. coram Coccino, Romana de Belloni 3. Februarij 1617. coram Valdo, Romana de Nocchiellis 17. Iunij 1622. coram eodem, Bononiens. fideicomissi de Raimundinis 15. Februarij 1636. coram R. P. D. meo Ghislerio, & in Bononiens. de Tanis 17. Maij 1641. coram R. P. D. meo Bicchio, Farfens. bonorum 9. Decembris 1644. coram R. P. D. meo Corrado. Cui institutioni paternæ, accedit etiā institutio matris in Testamento per eam condito de anno 1513. 27. Septembris, in quo eundem Castrucciū ex Iacobo Rodulphi eius viro, vt supra renouato, filium legitimum, & naturalem nominauit ibi nu. 4. Ad probationem enim filiātionis multum confert dicti patris, & matris, Auchar. conf. 225. columni final. vers. accedit his, Surd. decis. 83. num. 7. idemque firmat etiam Alciat. Peregr. in lib. 1. cap. 12. circa finem, Tbes. decis. 3. num. 6. Rot. in Romana filiātionis 23. Iunij 1610. coram Marzanedo.

Præterea huiusmodi filiatio probata etiam remanet ex duplici inscriptione in quodam Tumulo Sepulchrali incisa, & facta de anno 1537. qui tumulus existit in Ecclesia Sancti Francisci Ciuitatis Fani ad Cappellam, & Altare Sancti Thomæ, & est Familiæ de Castracanis quarū vna posita reperitur subtus frontispiciū ornamenti marmorei, ibi: Ex Lega. to Iacobi Castvacani Lucensis, Catharina coniux prædictissima, Rodolphus, & Castrucci filij pierrissimi, Sacellum Sancti Thomæ dicuntur facere. Altera vero subtus depositum, ibi: Castruccio Castracanis secundo Iacobi Castri Leonis Comitis filio tum generis, tum suarum virtutum luce claro, caroque omnibus, Felonia Gentilis uxor, & filij, dislo Summar. num. 4. † Et monumenta antiqua, ac inscriptiones factæ in lapidibus, ad istum effectum sufficiunt, vt est text. in l. monumentorum, C. de religiof. & sumpt. funer. Abb. in cap. cum causam, vers. sic dico ergo de probat. Bart. in l. 1. in fin. de bon. poss. secund. tabul. Bald. conf. 310. an Patronatus num. 1. vers. in contrarium, vol. 5. Paris. conf. 149. num. 26. ibi vt indicant inscriptiones lib. 1. Grat. discept. for. cap. 893. num. 31. & 918. num. 8. Rot. decis. 472. num. 5. part. 1. recent. Comen. habitus 9. Iunij 1610. coram bon: me: Pironano in ordine post 2. volum. consil. Farinacc. 290. num. 8.

Etum in Bonon. Dismembrat. 5. Junij 1606. coram
 Sanctiss. D. N. in Recent. decis. 119. num. 4. vers. con-
 currit etiam dismembratio, & in Mediolanen. Decim.
 coram eodem Sanctiss. decis. 171. sub nu. 1. vers. etiam
 quia par. 1. & in Algaren. Dismemb. 29. Aprilis 1619.
 coram bon. mem. Remboldo, & 16. Decembris eiusdem
 anni coram bon. me. Sacrat. decis. 110. nu. 1. vers. nam
 dismembratio, & seq. & decis. 161. nu. 1. vers. quia
 de primo extremo par. 4. tom. 2. eamund. & in Bonon.
 Dismembrat 14. Junij coram R. P. D. meo Gbilerio
 decis. 291. sub num. 1. vers. sed etiam ex Decreto dis-
 membrationis par. 6. & in Squillacen. Dismembrat. 3.
 Junij 1644. coram R. P. D. meo Otthobono in §. 1. & pri-
 us in Gerunden. Beneficij 23. Martij 1609. coram
 Manzanedo apud modern. Perusin. de manutenend. de-
 cision. 115. num. 4. vers. Item eadem possessio probatur
 ac seq.

Nec visa fuit considerabilis possessio Tode-
 2 schin. † Quia cum fuerit apprehensa vigore
 dicti Decreti nulliter, ac iniuste prolata, nul-
 lum illi tribuit ius manutentionis in præjudi-
 cium anterioris possessoris, qui non habuit se
 pro spoliato ad tex. in cap. licet Episcopus de Præb.
 in 6. gloss. in l. Iuste possidet in princ. ff. de acquir. posse.
 Rot. decis. 302. sub num. 7. vers. quia pro responsione
 dicitur par. 1. divers. & penes. sancti. mem. Greg. decisio.
 555. nu. 6. vers. At D. Antonium, ac Burat. decis. 185.
 num. 5. et 6. vers. atque ita &c. & decis. 746. num. 3.
 vers. non obstat Reuerendiss. Vrgellen decis. 220. nu. 4.
 vers. neque obstat ac seq. & in specie fuit dictum
 in Casaraugustan. Dismembrat. 25. Junij 1607. confir-
 mata 16. Junij 1608. coram bon. mem. Card. Sacrat. in
 Recent. decis. 187. par. 3. Eoque minus ipsius Ec-
 3 clesie † cuius etiam nomine manutentio legi-
 timè peti, atque concedi potest eidem Præpo-
 sita Rot. penes bon. mem. Card. Seraph. decis. 1417.
 vers. neque releuat cum alijs relatis in decis. 78. nu. 2.
 vers. Indubitatum est enim & decis. 226. sub num. 12.
 vers. Hoc posito & plur. seqq. & decis. 275. n. 16. vers.
 cum igitur &c. ac seq. par. 6. recent. & in his termi-
 nis fuit resolutum in d. Bononien. Dismembrat. dec.
 291. num. 3. vers. non obstat quod per d. dismembratio-
 nem, & seqq. per tot. cod. part. 6. & in d. Squillacen.
 dismembrat. in §. Neque ullo modo possessionem ab-
 stulit.

Nullitas verò, ac iniustitia d. Decreti ex eo
 4 resultat, † quod cū agatur de dismembrandis Ec-
 clesijs seu beneficijs S. Mariz, & S. Laurētij Loci
 Orini cum earum redditibus ab Ecclesia Col-
 legiata Matrice Sancti Laurentij Vallis Crucij
 requirebatur ad iustitiam, & validitatem actus
 iusta causa necessitatis nempe, vel euidētis,
 vtilitatis, atque solemnitas eodem modo,
 5 quo in alienatione bonorum Ecclesie, † nam
 & dismembratio perpetuam præsert aliena-
 tionem iurium Ecclesie Abb. in cap. Ad audien-
 tiam il primo sub num. 2. vers. est enim ista alienatio
 De Eccles. Aedificand. P. Rebuff. in compend. alienat.
 ver. Eccles. nu. 68. vers. Idem in dismembratione Rota
 decis. Vnic. de reb. Eccles. non alienand. in Non. & apud
 Achil. decis. Vnic. eod. tit. & in Marficam. Dismembrat.
 14. Februarij & 20. Martij 1594. coram rec. memor.
 Card. Pamph. & in Totetana Parochial. de Madrid.
 16. Novembris 1601. coram bon. mem. Corduba rela-
 tis per Garz. de Benefic. par. 12. cap. 3. sub nu. 4. ac 5.
 & 7. ubi nu. 3. vers. In dismembratione &c. alios con-
 Par. X. Recent.

gerit, & penes Card. Seraph. decis. 1062. num. 1. ver.
 quia Episcopus, & Sancti. mem. Gregor. decis. 504. nu-
 mer. 4. vers. Et cum sit alienatio ac seq. ubi Add. & in
 Recent. d. decis. 119. num. 12. vers. nec est dubium ac
 decis. 239. num. 1. & seq. par. 1. & decis. 223. num. 1.
 vers. Ratio resolutionis fuit ut seq. et decis. 315. nu. 3.
 vers. cum tamen ad sustinendā dismembrationem par.
 6. & decis. 6. num. 1. vers. quia ex deductis ac seqq. &
 dec. 68. d. n. 1. et seq. par. 7. & in d. Squillacen. Dismem-
 brat. in §. Quod autem Episcopus nulliter, ac iniuste
 processerit &c.

In proposito autem casu non constat de iu-
 6 sta causa, † quæ licet deducta fuerit ex neces-
 sitate ob magnam locorum distantiam iuxta
 Constitutionem san. memor. Alexandri III.
 in d. cap. Ad audientiam il primo extr. de Eccles. aedi-
 ficand. repetitam per S. Concil. sess. 21. de Reform. cap. 4.
 vers. In his verò &c. Non fuit tamen iustificata
 nec iustificatur, ut necessarium erat; Cum,
 nec quælibet distantia iustam præbeat huius
 modi dismembrationis causam; Sed illa de-
 mum, quæ difficilem admodum, atque in-
 commodum reddit Parochianorum accessum
 ad suscipienda Sacramenta, diuinaque officia
 audienda, eorumque illis in extremis vitæ
 constitutis ministrationem, ita quod inde re-
 sultent animarum pericula, quibus occurrere
 7 necesse sit; † Nec eiusdem causæ iustificatio
 ex Ordinarij, minusque ipsorum Parochiano-
 rum assertionem satis percipitur, sed aliunde
 probari debet iux. cons. Oldrad. 261. in Vnionē sub
 num. 2. vers. Episcopo autem et seqq. per tot. Franc. in
 cap. 1. sub num. 4. vers. quarto nota &c. et sub num. 5.
 vers. Vnde dicebat Rota de Reb. Eccles. non alienand.
 in 6. Paris. cons. 36. num. 11. vers. similiter lib. 4. P. Re-
 buff. in Prax. Benef. tit. de Erection. in Curat. et Paro-
 chial. sub num. 2. vers. primo debet inquirere Menoch.
 cons. 477. num. 5. vers. quarto quod separatio et versit.
 sexto corrumpit separatio hæc &c. Rota in d. Tolitana
 Parochial. coram Corduba 19. Novembris 1601. pe-
 nes Garz. de cap. 3. sub num. 7. ad fin. vers. nec d. illa
 apparebat et in d. decis. 239. sub num. 2. vers. deficit
 enim in ista causa et decis. 434. sub n. 2. vers. et quamvis
 8 cum seq. ubi explicatur † qualis ad hunc effe-
 ctum requiratur distantia part. 1. recentioru. et
 in d. Squillacen. Dismembrat. in §. Iusta verò causa
 &c. et seq.

9 Præterea deficit etiam solemnitas. † Quia
 nec interuenit consensus Præpositi, nec eius
 citatio in prolatione dicti Decreti, licet ab ini-
 tio duos circiter menses antea intimatus con-
 tradixit, ac protestatus fuerit; Neque Capi-
 tulum eiusdem Collegiatae prout requirebatur,
 & idem Præpositus specialiter opposuerat, cū
 Ecclesie prædictæ eidem essent vnitæ, fuerint
 que ab ipsa separatæ, ut legitur in d. Decreto
 10 ita † quod agebatur etiam de interesse Capi-
 tulum saltem connexo cum d. Præposito, ideo-
 que necessaria erat vtriusque citatio iux. gloss.
 in cap. Causa que in verb. assensu vers. sic et Prælati
 ibique Hostiens. vers. nam sine assensu extr. de Iudic.
 Rota decis. Vnic. ad fin. vers. Tamen si dismembratur.
 De his que fiunt à Prælat. et decis. Vnic. De Reb. Ec-
 cles. non alien. in Non. Menoch. dicto cons. 477. num. 6.
 ver. erat enim necesse &c. dicens sub n. 7. ver. nec obstat
 11 &c. huiusmodi citationis necessitatem † non

ideo cessare, quod redditus fuerint reservati eidem Rectori, donec vixerit quia non consideratur tantum eius persona, sed Ius Ecclesiæ & successorum de quo erat legitime cognoscendum *Rota in d. Toletan. Parochial. 19. Novembris 1601. et 1. Februarij 1602. apud Garz. d. cap. 3. sub num. 7. et 8.* In quarum posteriori dicitur hanc citationem respicere formam inductam ad rigorem Iuris observandum, ne Ecclesiæ depauperentur, et in *d. Bononien. Dismembrat. dec. 68. numero 3. versicul. Et illius vocatio par. 7. recentior. et in præcitata Squillacen. in S. In hoc autem casu &c.*

13 Nec obstat, quod dum Episcopus in præmissis procedit tanquam Sedis Apostolicæ delegatus, nulla requiratur solemnitas, quod quippe invito etiam Rectore Parochialis antiquæ Novam constituere potest.

Quia non ideo debitam causæ cognitionem, 15 necessariaeque probationes, ac interesse habentium citationes prætermittere potest præsertim quando procedit ad instantiam partis, nam hæc concernunt defensionem alterius, que nunquam intelligitur sublata iux. *Clem. sap. S. non sic tamen de verb. sign. Bart. in Extravag. ad Reprimend. in glos. super verb. et figura &c. sub nu. 12. vers. item an debeant dari dilationes. et seq. ac in specie not. Innocent. in cap. 1. sub num. 6. vers. sed cum dignitas non uacat. Vt Ecclesiæ. benef. sine aliqua diminut. confer. Lapp. Alleg. 66. Quodam Monasterium sub num. 3. ders. debet tamen requiri. Menoch. d. cons. 477. sub d. num. 6. et seq. Card. Seraph. d. dec. 1062. sub n. 1. ad fin. vers. quare hoc casu opus est docere. Ex hac enim discussione negotij, ac processu ipso veritas magis clarescit, & necessitas dismembrationis vel iustificatur, vel excluditur, seu aliud interdum manifestatur remedium, quo equè 16 consultum sit quod absque eo, quod deveniatur ad Beneficiorum diuisionem Sacris Canonibus odiosam, atque prohibitam regulariter capit. 17 maioribus et cap. vacante de Prob. ideoque non admittendam, nisi talis urgeat necessitas, cui aliter congruè provideri non possit *Lapp. d. Alleg. 66. sub num. 6. vers. sed nunquid alio modo posset Episcopus providere, Rot. d. dec. 239. sub num. 4. vers. quod maxime suadetur et dec. 484. sub num. 4. vbi dicitur, quod si aliunde provideri potest, deficit necessitas, que est causa dismembrationis, & alienationis partis beneficii par. 1. rec. et d. dec. 19. 223. num. 1. vers. unde ac seq. vbi dicitur quod dispositionem d. cap. Ad. audientiam, & Decretum S. Concil. procedere quando aliter provideri non potest necessitati, quam mediante dismembratione &c. par. 6. ea undem. quod Huiusmodi vero iustas, & necessarias causas Domini arbitrari, vel approbare non possunt nisi ex ipso Processu iustificentur iux. tex. in a. p. quoniam contra ibique glos. in verb. extraordinario, et in fin. in verb. præsumatur &c. extr. de probat. ac habetur in præcitatis Decisionibus, & explicat *Garz. d. cap. 3. sub nu. 10. ver. Rota tamen &c.***

21 Cum itaque quod ex actibus prædictis non fuerit Ecclesiæ, nec Prepositus anteriori possessione priuatus concedenda est illi manutentio, ut in his terminis fuit resolutum in prædictis *Casaragusan. Dismembrat. coram bo. me. Card. Sacra.*

et Bonon. Dismembrat. coram R. P. D. meo Ghislerio, et Squillacen. Dismembrat. coram R. P. D. meo Ottobono 1. Junij 1644.

Et ita fuit conclusum vtrique parte informante &c.

R. P. D. M E L T I O,
Postea Reuerendissimo Episcopo PAPIEN.

Romana Pensionis Palatii.

Luna 22. Junij 1643.

A R G V M E N T V M.

Liber priuatus, licet regulariter non probet ad fauorem scribentis, tamen secus esse firmatur si scribens fuerit persona qualificata, aliaque concurrant adminicula, de quibus in præsentis decisione latissime tractatur. Solutio, seu satisfactio, ex quibus sufficienter probata remanet, & quando præsumendum sit fuisse iam factam, plenè discutitur; Demum, an, & quando subscriptio apocæ continentis tam fauorabilia, quam odiosa præiudicare possit subscribenti, maxime si esset mulier, clarè explicatur.

S V M M A R I V M.

- 1 Liber priuatus fauore scribentium non probat, & quando secus num. 2. & 3.
- 3 Scriptura veritas conuincitur ex morte scribentis, & quare num. 4.
- 5 Liber priuatus probat ad fauorem scribentis, si scribens fuerit persona qualificata.
- 6 Liber priuatus probat ad fauorem scribentis, sic pariter in eo descriptæ verificarentur pro maiori parte, & quare.
- 8 Libri mercatorum probant etiam contra tertium concurrentibus adminiculis.
- 9 Liber priuatus præsumitur verus quoad omnes pariter in illo descriptas, si multe ex eis iustificatae fuerint.
- 10 Dos comprehenditur sub generali dispositione l. bene à Zenone. C. de quadrienna. præter.
- 11 Dos, que in parte probatur soluta, præsumitur soluta in totum.
- 12 Solutio præsumitur, quando debitor est locuples, & soluit promptè satisfacere creditoribus, & creditor non multum affluit diuitijs.
- 13 Mulieres non præsumuntur habere præter dotem.
- 14 Solutio præsumitur facta tempore debito, si creditor non erat valde diues, maxime si erat femina.
- 15 Feminarum sexus dicitur auarissimus.
- 16 Solutio facta præsumitur, si apud debitorem fuerit repertum mandatum contra ipsum obtentum.
- 17 Solutio facta præsumitur, si debitor in iudicio contra ipsam intentatam exceptis de satisfactione, & creditor in iudicium non fuit prosecutus.
- 18 Iudicium fugiens, præsumitur de sua iustitia diffidere.
- 19 Solutio, ex quibus sufficienter probata remaneat.
- 20 Præsentia cum taciturnitate in iudicio consensum inducit.
- 21 Solutionis oblatio licet verbaliter facta, multum tamen attendi debet, si emanauit in iudicio.

- 22 Statuti dispositio non comprehendit alius iuratos.
- 23 Iuramentum nunquam cadit sub generali dispositione, nisi de illo fiat clara, & expressa mentio.
- 24 Prescriptio statutaria, ut remaneat interrupta, sufficit quacumque instantia, protestatio, & extrajudicialis interpellatio.
- 25 Enunciatio non probat quando emanauit ad instantiam persona interessata.
- 26 ex Subscriptione apoca non potest inferri approbatio omnium in illa contentorum, absque alia maiori iustificazione.
- 27 Subscriptio apoca potest trahi tantum ad negocium, cuius ratione fuit inita apoca, non autem ad ea, qua fuerunt incidenter enunciata.
- 28 Subscriptio apoca continentis tam fauorabilia, quam odiosa, quando praiudicare possit subscribenti, & quando secus.
- 29 Mulier an, & quando per subscriptionem apoca absq; solemnitatibus statutaris, obligata remaneat.
- 30 Animus contrahentium, qualis fuerit in stipulatione contractus, ex subsequens gestis optime declaratur.
- 31 Expense factae pro reaptatione domus sunt deducenda ab illius pensionibus. intellige ut num. 32.
- 33 a Pacto inter partes conuenito recedi non potest.
- 34 Locator quando promisit totalem reaptationem domus, alias voluit fieri excomputationem aliquam conductori, non satisfecit si in parte restaurauit.
- 35 Verbum, omnia, nihil excludit etiam si minimum.
- 36 Argumentum pensionis domus, pro expensis in ea factis, debet calculari ad rationem quinque pro centenario.
- 37 ex Pretij quantitate, & qualitate optime dignoscitur quid contrahentes senserint, & quid in contractu comprehendere voluerint.
- 38 Observantia subsequuta declarat omnem dubietatem.
- 39 Clausula, sine praiudicio omnium, & quorumcumque iurium, quid importet.
- 40 Et quid si in scriptura fuerit apposta ex diuersa causa.
- 41 Illatio de uno ad aliud, non valet in diuersis.

DECISIO CCXXV.

POST emanatam coram me in hac causa decisionem sub die 27. Ianuarii 1645. in qua firmatum fuit dispositionem l. quicumque, C. de apoc. publ. lib. 10. deductam ab haeredibus q. D. Antonij Manfroni, ad effectum probandi bonam Cardinalem Saulium non defecisse in solutionibus pensionum Palatii per eum inhabitati de anno 1615. eo quia probatae fuerunt tres vltimae solutiones factae per ipsum de anno 1621. 22. & 23. non afficere q. D. Marchionissam Hieronymam Pallauicinam, a qua causam habet Alma huius Urbis Lauretana Domus Nationis Picenae, petita fuit noua audientia ab ipsis DD. de Manfronis, qua illis concessa, & sub hac die proposita causa, resolutum fuit constare de satisfactione pro summa in decisione exprimenda, eo quia noua fuerunt ab illis deducta iura, ex quibus apparet de solutionibus pro maiori parte per eundem Cardinalem Saulium factis.

Et primo quoad partitam scutorum 2168 s. 62. cum ea probetur ex libro memoriali diligenter, ac ordinata serie descripto ab ipso Car-

- dinali, censuerunt Domini, quod controuert-
 1 non possit. † Nam licet liber priuatus fauore scribentis no probet ad tex. in l. exemplo, C. de probation. l. admonendi, ff. de iure iurand; locum non habet huiusmodi conclusio, quando prout in
 2 praesenti casu concurrunt adminicula, ex quibus illius fides remanet corroborata. l. instrumenta, cum ibi not. C. de probat. Bart. in d. l. admonendi sub num. 27. vers. in casu tamen, & Castr. sub numer. 43. vers. Baldus autem, ff. de iure iurand. Rota decis. 776. num. 3. & 813. nu. 1. par. 1. diuers. lat. Sord. decis. 105. num. 5. & sequen. & decis. 199. num. 10. & sequen. Rota decis. 650. num. 4. par. 1. recent. Buratt. decis. 344. sub num. 9. & decis. 603. num. 6. Greg. XV. decis. 537. num. 1. & seq.
- 3 Adminicula autem, † & coniecturae in hoc casu sumuntur ex morte Cardinalis scribentis, quae multum facit pro veritate scripturae, seu libri ad tex. in l. rationes, C. de probat. quia
 4 non † est verisimile, quod fuerit immemor suae salutis, l. fin. C. ad l. lul. repetund. Castren. conf. 301. lib. 1. nu. 1. cum alijs cumulatis per Crauet. conf. 158. num. 7. & Becc. conf. 47. num. 12. & 13. ex illius
 5 etiam † qualitate cum valde conspicuus fuerit non solum ob eminentem dignitatem Cardinalatus; sed etiam propter eius integritatem, bonam famam, ac nobilitatem, Soc. conf. 160. num. 3. lib. 2. Boer. decis. 105. num. 60. Becc. ubi supra num. 13. Mant. decis. 363. num. 4. Gregor. XV. decis. 537. sub num. 1. Buratt. dicta decis. 344. num. 9. Duran. decis. 49. num. 10. Demum ex verificatione
 6 partitarum dicti libri, † quae etiam si iustificarentur pro maiori parte tantum, istae facerent praesumere verum librum, quoad omnes partitas in illo descriptas. Gabr. de praesumpt. concl. 5. num. 1. Menoch. lib. 3. praesumpt. 73. in princ. & consil. 308. num. 21. Sord. conf. 543. num. 4. & d. decis. 199. num. 3. cum alijs cumul. per Adden. ad Buratt. dec. 79. num. 7. At reuera omnes partitae dicti libri re-
 7 manent realiter iustificatae, † stante confrontatione librorum plurium Mercatorum Urbis, quibus mediante factae fuerunt solutiones ab anno 1588. quo tempore Cardinalis conduxit Palatium vsque ad annum 1610. & ab anno 1615. vsque ad eius obitum secutum de anno 1624. quorum partitae legitimae extractae in aliquo non discrepant, sed penitus concordant cum descriptis in libro ipsius Cardinalis, atque ita tamquam desumptae ex libris publicorum Mercatorum probant huiusmodi solutiones factas praesente pecunia. Scac. de camb. §. 7. gloss. 3. nu. 33. Grat. discept. for. cap. 37. & sequen. † etiam contra tertium, maxime quia
 8 concurrunt iam ponderata adminicula; Rot. decis. 375. num. 2. par. 1. diuers. & in recent. decis. 650. num. 4. par. 5. Grego. XV. decis. 302. num. 4. & sequen. Mant. decis. 144. num. 2. cum alijs congestis per Adden. ad Buratt. decis. 719. num. 10. vers. iunctis tamen adminiculis.

Nihil refert, quod ab anno 1610. vsque ad annum 1615. non reperiatur in libro Memoriali D. Cardinalis enunciati libri Mercatorum per quorum manus pensiones dd. annorum
 9 solutae appareant. † Quia cum per tam longam seriem annorum tam antecedentium, quam subsequentium dicti libri memorialis partitae

- ad vnguem sint verificatæ, pari modo præsumendæ sunt etiam veræ illæ respectu dd. annorum. *Castr. conf. 301. num. 4. vers. potissimè lib. 1. & conf. 51. sub num. 2. vers. nec etiam obstat, lib. 2. Ias. in repetit. l. admonendi, num. 128. vers. 5. principaliter limita, ff. de iur. iuran. Ang. in S. alt. 18. q. instit. de alt. Menoch. præsumpt. 36. sub num. 3. lib. 1. Rot. dec. 543. num. 8. & 9. par. 4. recent. tom. 3. & decif. 24. num. 9.*
- 10 par. 7. rec. vbi declaratur, † quod etiam in materia dotis non venientis sub generali dispositione adnotata in l. benè à Zenone, C. de quadrien.
- 11 præscript. Menoch. conf. 242. num. 6. † probata solutione in parte vera, in totum illa vera præsumitur, & multæ cumulantur auctoritates, cum alijs iam supra citatis concurrunt etiam
- 12 aliæ duæ vrgentissimæ coniecturæ, † nempe, quod constat D. Cardinalem debitorem pensionum Palatii fuisse valde locupletem, & ingenuum, qui pacta die promptè soluere consueverat quod debebat, & hoc faciebat absque ullo eius incòmodo, quod pro præsumptione veræ, ac realis solutionis vti valde considerabile ponderat *Paris. conf. 83. num. 29. vol. 1. cum alijs allegatis per Surd. decif. 105. sub num. 1. &*
- 13 vice versa † DD. Hieronyma, & Magdalena, sorores de Pallauicinis, ac earum mater, quæ pro interusurijs dotalibus, ac earum alimentis exigebant pensiones dicti Palatii, non affuebant valde diuitijs, † cum maximè præsumendum sit aliud eas non habuisse præter dotem, quæ proprium illarum fuit patrimonium. *l. si instituta, §. de inofficio, ff. de inofficio. testam. Affl. decif. 11. Bisognetti. decif. 2. de indic. cū alijs relatis per Rotam in Romana de Ceulis 3. Decembris 1584. coram san. mem. Clem. VIII. & decif. 418. n. 4.*
- 15 par. 4. recent. tom. 2. Vnde credendum non est, quod circa exactionem, quæ illis competebat per spatium quinquennij negligentes fuerint. *Surd. d. decif. 105. num. 2. & seq. Tàto magis, quia vti foemina dici poterant avarissimi sexus, iuxt. gloss. in l. Nefennius verb. è contrario, ff. de negot. gest. l. sed si ego, ff. ad Sen. conf. Velleian. Alex. conf. 42. num. 2. ad fin. lib. 1. latè Tiraquel. de leg. conub. leg. 9. num. 4. & seqq.*
- 16 Pro coniectura etiam valde facit, † quod apud eundem Cardinalem reperta fuerunt mandata iudicialia, quæ singulis semestribus obtinuerunt dd. sorores, quorum virtute satisfactiōe reportarunt ab ipso Cardinali medietate solutione pensionum Palatii, & sic illarum solutio magis comprobata remanet. Nam mandata semper solent retineri à creditoribus donec sequatur solutio, ac eorum satisfactio, qua secuta, statim debitori consignantur, iuxta doctr. *Ruin. conf. 44. sub num. 3. lib. 1. & conf. 73. sub num. 1. & sequen. lib. 4. Natt. conf. fil. 102. num. 1.*
- Adducitur etiam ad coniecturandam solutionem dicti temporis, † vt cum ex parte Cardinalis fuerit de anno 1615. sub diebus 17. Februarij, & 11. Martij allegatum solutiones fuisse ab ipso factas pro præcedentibus annis nulla alia fuerit contra eum prosequuta instantia ab ipsis sororibus, durante vita illius, sed solum post eius obitum, nempe de mense Aprilis 1624. quo tempore reassumpta fuit

causa. Vnde arguitur, quod ideo non egerunt, quia tunc temporis poterat probari satisfactio, & sic patefiebat earum † iniustitia, præsumitur enim iudicium fugiens de sua iustitia diffidere. *cap. nullus de præsumpt. cum alijs alleg. per Affl. decif. 12. vertitur dubium num. 21. unde arguitur, & sequen. Rot. apud Fenzon. decif. 152. §. quarta denique.*

- 19 Remanet igitur † ex prædictis sufficienter probata satisfactio omnium partitarum descriptarum in lib. D. Cardinalis, & extractarum ex alijs libris publicis Mercatorū Urbis, iuxta d. decif. *Surd. 105. num. 9. & sequen. Rot. decif. 650. num. 7. par. 1. rec. & fuit resolutum in Romana pecuniaria de Astallis 1. Februarij 1613. coram bon. mem. Coccino.*

Prædictæ summæ scutorum 21685. 62. addenda sunt alia scuta 2880. soluta Marchionissæ Montoriæ per banchum Costaguris, quæ nec etiam controuertuntur ab informantibus pro Alma Domo Lauretana hæredes dictæ Marchionissæ, vnde tota difficultas reducitur ad summam scutorum 4234. 38. cum omnes pensiones debitæ à Cardinali per totum tempus, quo inhabitauit palatium ascendant ad summam scut. 28800.

Respectu igitur huius summæ à DD. de Manfronis deductæ fuerunt tres partitæ, ex quibus in totum eam extinctam remanere, præsupponunt; prima namque est scutorum 936. quæ dicuntur soluta ab ipso Cardinali Io. Augustino Iustiniano pro rata pensionum super eodem Palatio ad eum spectantium ab anno 1606. vsque ad annum 1615. qui pariter illud locauit de anno 1588. pro rata eius crediti iuxta tenorē instrumenti relati in primo sum. eorundem DD. de Manfronis num. 14. Secunda est scut. 2285. pretenforum ex causa impenfarum, quæ factæ fuerunt pro reaptatione dicti Palatii. Tertia autem est scut. 1080. quæ dicuntur excomputanda eo quia à locatrice stabulum non fuit redactum ad formam veri stabuli, itaut D. Cardinalis illo vti potuerit iuxta tenorem pacti in instrumento locationis conuenti, quod datur in secundo sum. DD. de Manfronis sub num. 7. in quo legitur locatricem consensum præstitisse, vt defalcarentur D. Card. conductore scut. 30. quolibet anno à summa sc. 800. quæ soluebantur pro integra pensione palatii donec conficeretur stabulum.

Quoad primam censuerunt DD. non esse illam detrahendam ex debito cōductoris, nam ex lectura sententiæ, ac mandati de immittendo relaxati ad fauorē D. Marchionissæ, ac eius auctorum sub die 22. Augusti 1614. pro tribus partibus d. Palatii, vt in sum. Almaz Domus Lauretanæ d. Marchionissæ hæredis num. 4. & 5. colligitur totum Palatium in illis fuisse comprehensum, & vltius etiam pensiones omnes tam decursas, & non solutas, quam soluendas, quæ propterea ex illo tempore factæ fuerunt, verum creditorem eiusdem Marchionissæ, & consortium; eoque magis, quia idem D. Cardinalis eas recognouit vti DD. iuxta tenorem dicti mandati, vt legitur in eodē sum.

Almæ Domus d. num. 5. ibi, *præsente d. Illustriss.*
 20 *D. Card. Saulio, in quibus d. Palaty;* † præsentia
 enim cum taciturnitate in iudicijs consensum
 inducit *secundum Grat. decis. 14. num. 6. Rot. decis.*
61. num. 8. inter impress. apud Pic. ad Stat. Urb. &
coram Buratt. decis. 566. num. 19. Et ulterius sub
 die 17. Februarij 1615. nomine ipsius Cardina-
 lis oblata fuit eisdē mulieribus solutio cuius-
 cumque summæ ex ea causa debita, quate-
 nus factis calculis, debitor appareret, ut legi-
 21 tur in eodem summi. Almæ Domus n. 6. † quæ
 quidem oblatio licet verbaliter facta multum
 attendi debet eo quia emanavit in iudicio.
Achill. decis. 2. sub num. 6. de locat. & conduct. Rot. de-
cis. 483. num. 3. par. 3. rec.

Et sic prorsus destruitur fundamentum
 obiectæ præscriptionis, vel præsumptæ solu-
 tionis deductum tam ex Statuto Urbis cap.
 159. lib. 1. admittente præscriptionem decem
 annorum, quam ex apoca per Marchionem
 subscripta sub die 29. Ianuarij 1615. data in
 nouo Summ. DD. de Manfronis n. 9. nā quoad
 22 Statutum, † illius dispositio non bene appli-
 catur huic casui, in quo interuenit iuramen-
 tum, cum actus iurati sub illo non cōprehen-
 dantur, ut declarat *Grat. discept. for. cap. 460. nu. 5.*
 quam opinionem secuta fuit etiam *Rot. decis.*
199. sub num. 1. par. 4. din. ubi sub num. 2. assigna-
 23 tur ratio, quæ est, † ut iuramentum nunquam
 cadat sub generali dispositione, nisi de illo fiat
 clara, & expressa mentio. Accedit etiam, quod
 d. statutum declarat, ut pensiones, canones,
 census peti possint solum pro decē annis pro-
 ximis, & pro reliquis ultra decem annos satis-
 factio præsumi debeat, nisi de interpellatione
 iudiciali, aut præscriptionis interruptione le-
 gitimè doceatur; interpellatio autem hic sa-
 tis clarè apparet, dum pensiones prædictæ de-
 cursæ à Marchione petita fuerunt sub die 1.
 Februarij 1615. ut legitur in Summ. Almæ
 Domus Lauretanæ num. 6. & eo tempore dici
 minime poterat lapsum decennium ab anno
 1606. Vnde ex tunc, prout etiam ex dicta sub-
 sequenti oblatione facta nomine Cardinalis
 interrupta remansit quacumque præscrip-
 24 tio, † ad effectum enim interrumpendi statu-
 tariam præscriptionem sufficit quacumque
 instantia, protestatio, atque etiam extraiudi-
 cialis interpellatio. *ad text. in l. cum notissimi, ibi-*
que gloss. in verb. solam conventionem, C. de præscrip.
30. annorum, Bart. in l. 2. §. si rem sub num. 2. ff. pro
emptore, Bon. de statutar. Urb. præscript. gloss. 16.
num. 6. & gloss. 21. num. 1. & 16. Buratt. decis. 3. n. 1.
& decis. 451. num. 3. Rot. in recent. decis. 519. nu. 16.
par. 4. recent. tom. 3. cum alijs relatis in annot. ad de-
cis. 6. sub num. 35. par. 3. recent.

Quod autem ad apocam, nec ea obesse vi-
 detur, quia non fuit super hoc confecta, sed
 tantum pro cautione Cardinalis conductoris
 respectu pecuniarum per eum soluendarum,
 ipsi Marchionissæ, ac consortibus in vim, at-
 que executionem sententiæ, atq; mandati Ro-
 talis, ut in ea legitur, ibi, *& hauendo poi le dette*
Signore Girolama, e Madalena Pallauicina ottenuta
sentenza dalla Rota, &c.

Nec obstat, ut dicatur Marchionissam fuis-
 Par. X. Recent.

se in ea confessam, quod à Cardinali condu-
 ctore solutæ fuerint omnes pensiones per an-
 tea decursæ ad Ioannem Augustinum Iusti-
 nianum spectantes, quia de tali confessione in
 eadem apoca non apparet, sed solummodo
 enunciatur assertio ipsius Cardinalis, ibi, *e per-*
ehe del fitto di detta casa per tutto il tempo decorso
dice il Sig. Cardinale hauer pagato al detto Sig. Gio.
 25 *Agostino, d' a' suoi Procuratori,* † quæ enunciatiua
 non probat, cum emanauerit instante persona
 d. Cardinalis, qui interessatus erat, & ita asse-
 rebat *Aret. in cap. cum causa, num. 22. de probat. Rot.*
 26 *decis. 170. num. 4. vers. & emanauit par. 3. rec. † nec*
 potest inferri ex subscriptione d. apocæ facta à
 Marchionissæ, quod approbauerit omnia in
 illa contenta, itaut ea maiori non indigeat iu-
 stificatione, *iuxta text. in l. emptor, §. Lutus, ff. de*
pañ. l. sicut, §. non inducitur, ff. quib. mod. pign. vel hy-
poth. soluit, Dec. cons. 115. col. penult. Gabr. conclus. 3.
 27 *de præsumpt.* Nam † huiusmodi simplex sub-
 scriptio potest trahi tantum ad negotium,
 cuius ratione fuit inita apoca, non autem ad
 ea, quæ fuerunt incidenter enunciata in scri-
 ptura ad tradita per *Bart. in l. emptor, §. Lutus sub*
num. 3. ff. de pañ. Rot. Genuen. decis. 72. numer. 9. vers.
subscriptio simplex; ultra quod cum d. apoca sub-
 28 scripta † contineat aliqua separabilia ad fauo-
 rem ipsius Marchionissæ subscribentis, & ali-
 qua in eius odium, subscriptio generalis non
 nocet respectu præiudicialium, & tantum præ-
 iudicaret, quatenus contineret connexa, & in-
 diuisibilia, quæ respicerent tam commodum,
 & utilitatem subscribentis, quam illius incō-
 modum, atque præiudicium, ut optimè di-
 stinguendo explicat *Cast. cons. 216. nu. 3. vers. ipse*
tamen Bartolus loquitur eo casu.

Addi etiam potest, quod agitur de apocha,
 29 atq; illius subscriptione facta à muliere, † quæ
 propterea non est attendenda tanquam facta
 sine solemnitatibus requisitis per Statut. Vr-
 bis cap. 151. *Rot. decis. 98. num. 29. par. 6. rec. Bu-*
ratt. decis. 274. num. 11. quæ loquitur in terminis
 confessionis factæ à muliere, & tantò minus
 considerabilis est, quanto non est adminicula-
 ta alijs scripturis, & instrumentis, quo casu
 fortasse, etiam sine solemnibus, præiudicare
 posse secundum *Achill. decis. 1. de confess. Seraph.*
decis. 1134. num. 3. & 1443. num. 1.

30 Er quod † in d. apocha non fuerit firmata,
 integra solutio optimè conijcitur etiam ex eo
 quod paucis elapsis diebus ab illius confectio-
 ne fuit vocatus in iudicium D. Cardinalis cō-
 ductor pro solutione pensionum iam decur-
 sarum, vnde fuit facta oblatio iudicialis eius
 nomine, quæ demonstrant, quam solutionem
 contineri voluerint partes in dicta anteceden-
 ti apocha, *iuxta text. in l. quedam sunt, ff. de reb. dub.*
Jas. in l. 1. sub num. 10. vers. intellige tamen, C. qui
testam. fac. poss. Mant. de tacit. lib. 6. tit. 11. numer. 32.
 qui dicit ex eo, quod postea agitur optimè
 declarari, quid retrò fuerit factum.

31 Expensæ † præsentis à DD. de Manfronis
 pro reaptatione domus, certum est, quod de-
 ducendæ sunt ab eis ex illius pensionibus, *iuxta*
 32 *decis. Seraphin. 952. num. 5. sed cum † habenda*
 sit ratio illarum tantum, quæ fuerunt mere

necessariæ, prout est de stylo, & consuetudine Urbis, ac continet expressè pactum factum super illarum retentione in instrumento locationis relatum in d. Sum. nouo DD. de Manfronis *sub num. 4.* † à quo recedi non potuit *li. iur. gentium, §. prator ait, ff. de pact. Surd. dec. 182. num. 2. decis. 248. num. 1. & decis. 260. num. 12. Rot. decis. 250. num. 9. par. 6. recent. vtiq. cum fuerint benè ponderatæ à DD. dictæ expensæ, quarum nonnullæ repertæ fuerunt bis descriptæ in computis datis, ac aliæ non fuerunt factæ pro reparationibus necessarijs ad vsum, atque habitationem Palatii, sed in alias causas, atque pro commodo, ac seruitio q. D. Antonij Māfroni, vt benè colligitur ex Summ. Almæ Domus *sub num. 10. & 11.* idè illarum summa redacta fuit ad scut. 1905. 70.*

Remanet nunc tertia partita scut. 1080. præsentia ob non factam reaptationem stabuli. Et hanc ad creditum dd. de Manfronis ex integro ponendam esse dixerunt Domini. Quia licet testes examinati ad instantiam Marchionissæ Montorio Austriacæ Almæ Domus Lauretanæ conentur probare, huiusmodi stabulum fuisse reaptatum de anno 1596. itaut illo ad vsum stabuli perfrui potuerit conductor, imo quod illo ad talem formam redactò vsus fuerit, & vltèrius dicatur etiam reaptationem illius remanere probatam ex computis, & receptis datis in Summ. Almæ Domus *num. 9.* ex quibus constat soluta fuisse Io: Baptistæ Gessio Cementario scuta 22. Existimatum tamen fuit, dd. Testes non concludere talem reaptationem fuisse peractam ad formam in instrumento conuentam, sed potius contrarium deponere, dum testantur stabulum potius inseruisse pro remissa curruum, atque bigarum, & quamuis dicant in eo etiam fuisse aliquando appositos æquos, tamen declarant de equis forensibus, ac pauci valoris, ac alijs animalibus, & hoc factum fuisse in casu necessitatis tantum; † Vnde bene colligitur, quod illud inferuire non potuit stabulo ad vsu equorum nobilium Cardinalis, & sic locatrix cum teneretur ad totalem reaptationem stabuli non satisfecit si in aliqua parte illud tantummodo restaurauit, cum in totum adimplere deberet, & sufficit eam in Modico defecisse, vt hæredes Cardinalis bonum ius fouere dicantur circa excomputatione dd. scut. 30. annuorū Caroc. de locat. par. 4. tit. de eiusd. numer. 34. Hero. conf. 15. num. 14. lib. 3. ponderando verbum, † omnia, appositum in text. in l. quaro §. inter locat. ff. de location. quod nihil excludit, & sic etiam minimum Rolan. consil. 69. num. 41. lib. 4.

Dicta autem scut. 22. impensa pro reaptatione eiusdem stabuli nec releuant, quia apparet ea fuisse soluta tantum Cementario pro quibusdam laborerijis ab ipso factis, quæ non sufficiebant pro reducendo loco ad vsum veri stabuli æquorum, cum illud requireret expensam, valde maiorem, vt patet, † ex quo ratione istius reductionis, pensio erat augenda ad alia scut. 30. & sic expensa proportionata augmento saltem esse debeat seu. 600. cal-

culando ad rationem quinque pro quolibet centenariò, iuxta dispositionem *Auben. perpe- tua. C. de sacros. Eccles. ex qualitate enim, † & quantitate pretij optimè dignoscitur, quid contrahentes senserint, & quid in contractu comprehendere voluerint, Crauet. consil. 234. num. 3. vers. 4. an aliquid dicatur. Rol. conf. 82. nu. 52. lib. 2. Surd. conf. 13. num. 37. Menoch. conf. 395. nu. 15. & seq. Rot. coram Buratto decis. 697. nu. 5. & fuit resolutum in Romana domus 8. Martij 1646. coram R. P. D. meo Oetobono.*

38 Sed circa † hoc remouet quæcumque difficultatem obseruantia subsequuta, dum locatrix recepit semper suas pensiones cum diminutione dd. scut. 30. debitorum pro stabulo, absque vlla replicatione, & controuerfia, si enim ea existimasset reaptationem fuisse sufficientem, & iuxta modum conuentum, certè non permisisset per Cardinalem retineri in subsequentibus annis prædictam summam, scut. 30. ex traditis per *Bertazzol. consil. criminal. 522. num. 1. Bec. conf. 202. num. 11. in fin. Ciriac. contron. 62. num. 29.*

39 Minusque obstat, † quod in receptis factis adit clausula *sine præiudicio, omnium, & quorumcumque iurium suorum*, quæ inducit conditionem, & præseruationem cuiuscumque iuris, quod ei competebar, itaut nullum præiudicium illi inferri potuerit, ad text. in l. testamento centurio, §. 1. ff. de manumiss. test. Put. decis. 32. lib. 2. Rota in vna Pampilonen. Sepulchri 15. Decembris 1604. coram Sanctissimo D. N. & decis. 728. num. 21. par. 4. recent. tom. 3. quia huiusmodi iurium præseruatio † non respicit prætensionem retentionis scutorum 30. sed fuit facta ex diuersa causa, vt legitur in vltima decisione in hac causa emanata *sub §. & tanto magis.* Vnde de † ex diuersis non potest fieri aliqua illatio, l. fin. ff. de calumniar. l. neque natales, C. de probat. Rot. in recent. decis. 427. num. 3. par. 2. & decis. 557. num. 6. ac decis. 722. num. 13. par. 4. tom. 3. cum alijs vulgar.

Et ita fuit resolutum vtrique parte informante, &c.

REVERENDISS. P. D. CERRO.

Sacra Rotæ DECANO.

Luceorici attentatorum.

Veneris 26. Iunij 1648.

ARGVMENTVM.

Inhibitio an causet attentata, quamuis in actis Notarij causæ non fuerit legitimo tempore reproducta, eruditissimè resoluitur. Iudex à quo an licetè possit suam sententiam executione demandare, quando appellatio in curia reperitur commissæ, licet postmodum fuerit effecta deserta, clarè demonstratur.

SVMMARIVM.

1 Inhibitio, sine infla, sine iniusta semper causet attentata.

Amplia

- 2 *Amplia etiam si non fuerit actualiter Iudici presentata, quia sufficit intimatum fuisse parti colliganti.*
- 3 *Inhibitio causat attentata, quamvis non fuerit reproducta, si Procurator Adversarius protestatus fuerit nihil fieri nisi ipso citato in quolibet actu.*
- 4 *Litispendingia regulariter non inducitur, nisi citatio seu monitorium infra annum, vel biennium reproducatur.*
- 5 *Attentata ob spretum litis pendentie non inducuntur, nisi citatio, seu monitorium intra legitima tempora fuerint reproducta.*
- 6 *Attentata in spretum inhibitionis, ut commissa dicantur, non requiritur reproductio inhibitionis, sed solum attenditur personalis presentatio illius.*
- 7 *Attentata quamvis non essent reuocanda ad instantiam partis ob non reproductionem monitorij veniunt tamen reuocanda officio Iudicis ob spretum eius Iudicis ob spretum eius Iurisdictionis.*
- 8 *Appellatio efficitur deserta lapsis fatalibus, & causa ad primum Iudicem redit.*
- 9 *Index a quo licet potest suam sententiam executioni demandare, quando causa fuit effecta deserta.*
- 10 *Intelligi sequita prius desertionis declaratione per Iudicem ad quem.*
- 11 *Index appellationis, ipse solus potest cognoscere de desertione causa, quando desertio non est clara sed dubia.*
- 12 *Appellatio commissa in Curia auferit a Iudice, a quo omnem facultatem se amplius intromittendi in huiusmodi causa.*
- 13 *Causa effecta curialis a Curia extrahi, & ad partes reuerti non potest absque rescripto Pontificis, quacumque desertione non obstante.*
- 14 *Appellatio in Curia commissa, licet fuisset effecta deserta, an tamen sententia sit extingenda, in Curia agnosci debet.*

DECISIO CCXXVI.

ORDI NARIVS Luconien anno 1642. 27. Augusti per diffinitiuam sententiam pronunciauit bona, de quibus agitur spectare ad Prepositum Kodien eius *Sum. num. 1.* A qua cum appellassent infra legitima tempora fratres S. Augustini loci Bestren, & causam eorum appellationis committi curassent in Rota sub die 5. Decembris eiusdem anni, expedita subinde solita citatione cum inhibitione, eam personaliter presentare fecerunt eidem Preposito die 16. Aprilis 1643. eorum *Sum. num. 6.* Verum quia anno preterito idem Ordinarius Luconien supponens elapsa fuisse fatalia ob non protestantiam ulterius appellationem, declarauit causam esse desertam, suamque sententiam transitum fecisse in rem iudicatam, & deinde illam executioni demandauit imponendo fratribus perpetuum silentium. Ideo proposito dubio resolutum fuit, constare de attentatis, quae veniunt reuocanda, cum haec omnia gesta fuerint in spretum inhibitionis Rotalis antea personaliter praesentatae, quae siue iusta, siue iniusta erat timenda, iuxta inueteratam sententiam huius Sacri Tribunalis millies in diuersis, ac pluribus causis quotidie firmi-

- tam, & praecipue alijs omissis in *Casaraugustana Distributionum, seu Attentatorum 15. Febr. 1645.* & in *Bononien. Attentatorum 13. Iunii 1646. coram me.* † Idque etiam si non fuerint aequaliter Iudici praesentata, quia ad effectum attentatorum sufficit intimatum fuisse parti colliganti, ut declarauit Rota coram sanct. mem. Gregor. decis. 360. num. 2. in recent. decis. 296. num. 7. & 8. par. 6. & decis. 296. num. 7. & 8. par. 6. & decis. 311. numer. 2. par. 8.
- 3 Non obstat, † quod in actis Notarij causae tempore legitimo reproducta non fuerit.
- Tum quia defectus reproductionis sanatus omnino fuit per comparitionem Procuratoris Praepositi, qui exhibito mandato Procurae sub die 10. Iunii eiusdem anni 1643. protestatus fuit nihil fieri nisi ipso citato in quolibet actu, ut in process. fol. 41. & 52. a tergo ex traditis ad propositum per Vestr. in prax. lib. 4. cap. 4. sub num. 2. versic. altera utilitas est, Modern. de Citation. tom. 3. cap. 16. num. 63. in fin. vers. nisi tamen. Sanct. mem. Greg. decis. 27. num. 3.
- Tum etiam, quia reproductio foret necessaria, si praeenderetur reuocatio attentatorum ob spretum litis pendentie, † quae regulariter non inducitur, nisi citatio, seu monitorium reproducatur infra annum, vel biennium, cum tunc remaneat circumductum, in quibus terminis loquuntur Mandos in reg. de Annal. quest. 35. per tot. Afflict. decis. 366. num. 14. Græ. discept. fur. cap. 715. num. 1. cum seq. bon. mem. Buratt. dec. 652. num. 2. cum ceteris ab altera parte allegatis, † Minusue attentata operetur, ut dixit Rota in recent. decis. 454. num. 5. par. 1. † Secus autem dum, prout hic dicta reuocatio petitur ob spretum Inhibitionis, hoc enim casu non requiritur illius reproductio, sed attenditur tantummodo personalis praesentatio, ut perpetuo tenuit Rota, quando sic gesta reuocauit per viam attentatorum, & signanter in d. decis. 311. numer. 1. par. 8. recent. & in distis Casaraugustana, & Bononien. supra allegatis. † Ultra quod ubi etiam praefata non essent reuocanda ad instantiam partis ob non factam reproductionem, essent tamen reuocanda officio Iudicis ob spretum Iurisdictionis Rotalis, cuius Maiestas laesa fuit, per ea, quae in similibus terminis dicta fuerunt in *Messanen. Decanatus 13. Februar. 1645. S. Minus facit in fine,* & in *Colonien. Optionis 3. Iunii eiusdem Anni S. fin. coram R. P. D. meo Ghislerio.*
- 8 Minus obstat, † quod lapsis fatalibus appellatio fuerit deserta, & causa ad primum Iudicem redierit ex notat. in *Leos la prima C. de appell.*
- 9 Ideoque licite ipse potuerit suam sententiam executioni demandare, *Lancell. de attent. appell. pend. ampl. 1. num. 34. cum pluribus seqq. Card. Put. decis. 2. de appell.*
- 10 Conclusio † enim non procedit simpliciter, sed sequita prius desertionis declaratione per Iudicem ad quem, ut explicat *Rebuff. ad Constit. Reg. tit. de euocat. artic. 1. numer. 97. Cardin. Seraphim. decis. 555. numer. 9. Cardin. Caus. decis. 333. num. 3. quae praesertim requiritur ubi, prout hic, desertio non erat clara, sed admodum dubia ob impedimenta, aliasque rationes*
- 11 deductas ab Informantibus pro fratribus. † Ex huius-

huiusmodi enim dubietate poterat de eadem desertione cognoscere solus Iudex appellatio-
his, ut declaravit Rota in Beneventana Attentato-
rum 26. Iunii 1634. coram Eminentissimo D. Cardin.
Verospio in recent. d. decis. 296. num. 4. & 5. par. 7.

- 12 Idque sine difficultate cum agatur de ap-
pellatione commissa in Curia, per quam au-
fertur à Iudice à quo omnis facultas se am-
plius intromittendi in huiusmodi negotio Ro-
ta decis. 10. nu. 2. & 3. ut lit. pend. in nou. † Et cau-
sa efficitur Curialis, ita ut à Curia extrahi, &
ad partes reuerti nequeat absque rescripto Pô-
tificis quacumque desertione non obstante,
Vestr. in prax. lib. 3. cap. 9. num. 12. Marches. de Com-
miss. par. 3. tit. de Comm. deuol. caus. ad Rom. Cur. cap. 1
S. 1. num. 17. & 18. fol. 364. Rot. dec. 17. de appell. in
nou. Papaz. ad decis. 23. num. 5. de rescript. par. in nou.
& dictum fuit in Toletana fructuum 16. Maii 1586.
coram recol. mem. Cardinali Hieronymo Paphilio.
14 penes eundem Marches. par. 2. fol. 80. num. 3. † Et
consequenter articulus executionis remanebat
in Curia, licet appellatio fuisset deserta, ut opti-
mè respondit Rota in Toletana fructuum numer. 6.
Quod idem agnouit ipsemet præpositus, dum
non obstante sententia Ordinarij super deser-
tione cum sublequuta exequutione impetra-
uit commissionem exequutorialem mihi di-
rectam, quæ tamen non fuisset necessaria, si
causa fuisset reuersa ad eundem Ordinarium.

Atq; ita conclusum fuit vtrique parte in-
formante.

R. P. D. M E L T I O,

Posteâ Episcopo PAPIEN.

Ampuriens, & Ciuitatens Electionis Vicarij;

Veneris 26 Iunii 1647.

A R G V M E N T V M

Declaratoria concedenda est ob non paritionem
mandati de manutenendo, vbi seruatis solitis
quatuor terminis non docetur de paritione:
& quid si mandatum contineret factum, ad
quod præcisè deueniri non potuit, an relaxan-
da sit declaratoria ob non paritionem verba-
lem, eruditè resoluitur.

S V M M A R I V M.

- 1 Declaratoria concedenda est ob non paritionem post
seruatos quatuor terminos ad docendum de pari-
tione.
- 2 ad Declaratoriam de stylo Rota deuenitur vbi ser-
uatis quatuor terminis non docetur de paritione.
- 3 Amplia etiâsi ageretur de mandato de manutenendo.
- 4 Declaratoria quando ageretur contra Capitulum, &
Canonicos, quomodo sit concedenda.
- 5 Declaratoria dari non potest cessantibus mora, &
contumacia.
- 6 Declaratoria concedenda est ob non paritionem ver-
balem, licet mandatum contineat factum, ad quod
præcisè deueniri non potuit.
- 7 Declaratoria non denegatur, quando apparet de con-
tumacia.

- 8 Declaratoria, ut concedatur sufficit quæcumque re-
sponsio denotans animum non parendi.
- 9 Declaratoria evitari non potest sub pretextu, quod
mandatum relaxatum sit iniustum.

D E C I S I O CCXXVII.

- C**APITVLVM Ampuriens, & Ciuitatens post
obtentam manutentionem contra Cano-
cos Ecclesiæ Collegiatæ Villæ de Tempio,
sub die 19. Ianuarij 1646. coram me in depu-
tatione Vicarij Capitalaris, Sede Episcopali
vacante, mandatum expediuit, illudque præ-
sentari curauit ipsis Canonicis sub die 20. Apri-
lis dicti anni 1646. dum insimul fuerunt con-
uocati, & congregati, Summario Capituli Ampu-
rien. num. 1. quibus etiam dimissa fuit illius co-
pia. † Eo deinde in actis producto, & seruatis
quatuor terminis seruari solitis ad docen-
dum ipsos paruisse, nec docto de aliqua paritione, fuit
sub hac die dubitatum, an sit concedenda de-
claratoria, & per DD. affirmatiuè fuit respon-
sum, ex quo Canonici dictæ Collegiatæ de
Tempio non paruerunt, prout tenebantur
mandato Rotali, Rota decis. 303. numer. 4. part. 3.
recent. † & quod notorius sit stylus Rotæ, ut
seruatis quatuor terminis, & non docto de
paritione ad declaratoriam deueniatur, de-
clarat Felin. in cap. ad probandum nu. 6. de re iudic.
Cassad. decis. 6. num. 10. de caus. possess. & propriet.
Mohed. decis. prima in princ. de sentent. excommu-
3 quem † stylum, ut Rota seruet etiam in man-
dato de manutenendo, resolutum fuit in causa
Vincentina Prioratus 19. Martij 1610. coram San-
ctiss. D. N. Britorien. Clericatus 26. Ianuarij 1598.
coram Orano, Alerien. Beneficij 17. Ianuarij 1509.
pariter curiam Sanctiss. D. N. & in Cremonen. Pen-
4 sionis 28. Maij 1612. coram Valdo Seniore; † Cir-
ca hoc tamen, cum hac distinctione proce-
dendum esse censuerunt Domini, ut contra
singulos Canonicos promulganda sit excom-
municatio contra verò Capitulum relaxari
debeat Interdictum, ut resolutum fuit in alia
Ampuriens. seu Ciuitaten. Conuocationis ad Synodum
inter easdem partes emanata 13. Februarij 1645.
coram me.

- Non obstat vnicum fundamentum Colle-
giatæ, † scilicet, quod non sit locus declara-
torie, quia non dum casus venit vacationis
Sedis Episcopalis, nec Canonici actū aliquem
vsque adhuc fecerunt, ex quo argui potest de
eorum contemptu, & contumacia in non pa-
rendo prædicto mandato Rotali, & propterea
cessantibus mora, & contumacia declaratoria
dari nequeat. Rota decis. 7. in fin. de sent. excommu-
in nou. Bisign. decis. 2. num. 3. & 4. de lit. contest.
6 Quia licet vsque adhuc † non accesserit ca-
sus Sedis vacantis, poterant tamen Canonici
Collegiatæ aliquam oblationem verbalem
facere de parendo, eueniente tali casu, quæ
oblatio verbalis in isto casu sufficiens fuisset,
cum mandatum contineat factum, ad quod
præcisè pro nunc deueniri non potest, ut bene
declarat Rot. decis. 276. nu. 4. cum duob. seqq. par. 4.
recent. & quod requiratur paritio verbalis, Ro-
ta decis. 303. num. 6. part. 6. recent. & decis. 90. nu. 5.
part. 7.

part. 7. Seraph. decis. 754. num. 1.

- 7 Sed et quod magis vrgere videtur, dicti Canonici Collegiatae de Tempio, ne dum aliquam verbalem oblationem facere noluerunt, sed petierunt, ut ipsis daretur copia dicti mandati de manutenendo, prout illis data fuit, & deinde insteterunt pro noua audientia super decisione, cuius virtute Capitulo Ampurien, & Ciuitate datum fuit mandatum de manutenendo, quae sane Instantia magis in apertum deducit eorum contumaciam, propter quam, ut dixit declaratoria non denegatur, cap. Venerabilis, §. porro de sent. excom. in 6. Seraph. dec. 551.
- 8 numer. 4. et ad istum effectum, ut sufficiat quaecumque responsio denotans animum non parendi, declarat Abb. in cap. reprehensibilis nu. 1. de appellat. et cap. 1. nu. 1. de Ind. Mil. in suo repert. in verb. excommunicatus iuste, Rota decis. 407. nu. 7. par. 4. tom. 2. decis. 596. nu. 2. §. quia in negotio par. 2. decis. 254. num. 8. part. 6. recent. & fuit resolutum in Calaguritana Pensionis 4. Decembris 1634. coram Manzanedo, qua est decis. 193. inter impress. post modern. de manus. num. 7. Buratt. decis. 825. numer. 2. vers. et ex responsione, Bononien. Abbatia 10. Novembris 1645. §. praesertim circa medium coram Reu. P. D. Arguelles.

Cessat pariter obiectum factum per Canonicos eiusdem Collegiatae de Tempio, scilicet quod mandatum manutentionis concessum Capitulo Ampurien sit iniustum. Eo quia talis manutentio ipsis debeatur, ad quem effectum propterea petierunt nouam audientiam, quia talis praetextus sufficiens non est ad euitandam partitionem, nam alias hoc esset dare modum, & apperiri viam contendendi, atque eludendi mandata Rotalia, iam relaxata, ut Rota iam firmavit in Toletana augmenti seruiz 27. Iunij 1640. coram Reuerendiss. D. meo Decano, et in Barcelononen. Decimarum 27. Iunij 1646. coram R. P. D. meo Pentingerio.

Et ita Capitulo Ampurien, & Ciuitate tantum informantem fuit resolutum, &c.

R. P. D. GHISILERO,

Postea Episcopo IMOLEN.

Romana Successionis de Comitibus.

Veneris 16. Iunij 1648.

ARGUMENTVM.

De Transactione facta super fideicomisso quando successoribus praedictet in hac decisione tractatur, ac etiam quod transactio facta ad euitandas lites extinctionem omnium, & quarumcumque litium comprehendat ita ut non sufficiat, quod vnam tantum extinxerit, & terminauerit.

SVM MARIVM.

- 1 Transactio facta ad euitandas lites dicitur facta ad euitandas omnes, et quascumque lites, non autem vnam in particulari casu.
- 2 Instantia facta pro consecutione bonorum hereditario nomine supponit fideicommissum fuisse expiratū.
- 3 Inuisionem petens vig. l. fin. praeteris probare

debet bona fuisse in bonis Testatoris.

- 4 Expressio facta cum distinctione, tam, & quam, denotant illam principaliter fuisse factam.
- 5 Distiones, tam, & quam, cuius sine nature. et num. 4.
- 6 Tituli hereditarij expressio necessaria in iudicio, l. final.
- 7 Immissio vig. l. final. datur heredi grauato ne dum in bonis fideicommissarij.
- 8 Immissio, vig. l. final. non datur heredi sine possessione defuncti.
- 9 Natus, vel conceptus ex damnato coitu, et de iure punibili, nullam habet successionem neque actiuam, neque passiuam.
- 10 Suspendio de sui natura non excludit, nec extinguit, sed supponit existentiam eius quod ad tempus suspenditur. et num. seq.
- 11 Suspendio impedit actum exercitij non tamen eradicat substantiam. et sup. num. 10.
- 12 Successor fideicommissi ex propria persona non tenetur ad debita praedecessoris.
- 3 Facultas alienandi in transactione concessa non compatitur cum iure fideicommissi, sed illius renunciationem importat.
1. Clausula sublata, et decretum irritans non operatur nisi certum sit dispositionem intrare.
- 15 Transactio facta super fideicomisso quando successoribus praedictet. et num. seqq.
- 16 Transactio facta bona fide successoribus praedictet. et supra, num. 15.

DECISIO CCXXVIII.

IN decisione in hac causa facta 26. Iunij 1647. duo fuerunt firmata. Primum concordiam intam de anno 1572. 23. Aprilis inter Ioannem, & Balthasarem de Comitibus, & Hieronymum, & Federicum pariter de Comitibus obitare Annae Mariae, & Lucretiae Sororibus filiabus, & heredibus Ducis Camilli, quoad Castrum Gurgæ; Secundum eandem concordiam non obitare quoad Rubra 300. Terreni existentia in Territorio Turriculae, anquam non comprehensa in dicta concordia, addito vterius non esse comprehensa in donatione Leonis X. Reproposita causa super eisdem confirmata fuit decisio in ea parte, in qua fuit firmatum, concordiam obitare quoad Castrum Gurgæ, non autem quoad dicta rubra 300. existentia in Territorio Turriculae, elicta in suspendio ea parte, in qua fuit firmatum, non esse comprehensa in donatione Leonis X. cum respiciat inspectionem in decisione reseruata; An scilicet super eis sit data immissio vigore dictae donationis Leonis.

Nam non subsistit principale fundamentum Annae Mariae, & Lucretiae contra. decisionem, quod fuerit inter Actores tam suos, uam germanae Sororis Balthassaris Iunioris et Comitibus, & comitissae Corneliae Auiæ aeternae eiusdem Balthassaris transactum super sola controuersia, quae circa praedictionem inter legitimos, & illegitimos vertebatur occasione fideicommissi Leonis X. & non super ut fideicommissi conditionalis de futuro publicandi, & illius expiratione per obitum.

Hercu-

Herculis. Quia ex quo legitimi non prætendebant excludere illegitimos ex eo solum, quod essent ante illos vocati, sed ex eo, quod illegitimi nullatenus essent vocati, tanquam non essent Agnati; Illegitimi verò prætendebant excludere legitimos ex eo, quod non essent de eadem domo Cardinalis Francisci de Comitibus, prout Leo disposuerat, sed extranei in donatione non comprehensi, ut clarè deducitur exactibus, & decisionibus inter eos emanatis, licet lites, & controuersie subortæ inter dictos legitimos, & illegitimos, & disputatæ coram Cotta, Sarmiento, & Lancellotto prima facie percuterent articulum vocationis, & prælationis; in effectu tamen continebant etiam expirationem fideicommissi: talis enim prætensio comprehendit etiam expirationem fideicommissi, quia si fuisset firmatū, Iacobum Antonium patrem Herculis esse vocatum, ut prætendebatur; utique fideicommissum expirasset per mortem Herculis sine descendantibus, quia vna sola linea erat vocata, & sic exclusio non erat futura temporalis, sed perpetua; dum ergo transactum fuit super his prætensionibus, perperam dicitur fuisse transactum super sola prælatione, dum partes sese ad inuicem, & earum lineas non solum temporaliter, sed perpetuò volebat excludere à fideicommissio.

Hoc idem facti fuerunt iidem transigentes in procæmio concordie, quæ legitur non ad vnicam causam, vel caput restricta, sed generalissimis verbis concepta sub expressione, quod plures inter transigentes ortæ fuerint lites, & controuersie occasione donationis Leonis, diuque litigatum super bonis, & hereditate huiusmodi cū disputatione plurium dubiorum in Rota, ex quorum multiplicitate, & perplexitate Rota mandauit concordari. Quod pariter comprobatur declaratio facta in ipsa dispositiua, quod scilicet transigentes volebant se ab vltioribus litibus eximere, & sic non solum à lite super prælatione, sed etiam à lite super expiratione, ex adductis per Rot. dec. 629. n. 2. in fin. par. 4. rec. ubi quod transigens ad evitandas lites præsumitur voluisse tollere omnem occasionē litigandi in quocumque casu, non autem in vno tantum particulari.

Quod clarius conuincitur ex productione Testamenti Herculis ab Euandro, & eius filiis cum subsequuta Commissionem impetrata, hereditario nomine Herculis; petitio enim facta hereditario nomine ꝑ supponit prætensionem expirari fideicommissi, sine qua non potuissent Euander, & filij aspirare ad bona donata medio Testamento Herculis, neque ex illo capite prætendere immiſsionem, si fuisset clarum adhuc perdurasse antè fideicommissum in bonis prædictis, Seraphin. dec. 83. numer. 1. Canal. dec. 435. non. 1. cum ad effectum, ut possit obtineri, præcipuè requiratur, ꝑ ut bona super quibus petitur immiſsio, sint in bonis Testatoris, Rota coram Reuerendiss. Vrgellen. dec. 321. num. 2. & dec. 358. numer. 2. Ex resultatione facta à Rota anno 1564. An. Ioannes Cæsar, ac Balthassar filij Euandri ve-

nirent, tanquam habentes causam ab Hercule, An verò ex propria persona, vnde cum hæc reseruatō contrā distinguat ius ex Testamento à iure ex propria persona, negari non potest, quin fuerit dubitatum de extinctione fideicommissi, cum aliàs non potuerit dubitari, an veniant ex persona Herculis, cum in Motu proprio Leonis, non sint vocati, nisi descendentes masculi proximioris agnati, neque Euander à præfato Hercule descenderet, ex sententia Cortæ tribuente eisdem immiſsionem tam vti filiis, & heredibus Euandri, quàm aliàs quomodocumque, & qualitercumque, vigore donationis Leonis, & licet immiſsio non sit restricta ad titulum hereditarium, quia tamen expressus fuit cum dictione, tam, & quàm, ꝑ censetur æquè principaliter in iudicium deductus, & approbatus, non secus, ac titulus donationis, l. sancimus, C. de testament. Orat. consil. 9. num. 99. Surd. conf. 317. num. 16. ex quo dictiones illæ, tam, & quàm, ꝑ diuisione actū tribuunt equaliter cuilibet enunciato, Menoch. conf. 400. num. 9. Surd. conf. 317. num. 16. & sic illis vel heredibus Herculis datur immiſsio omnium bonorum, ac etiam nominibus propriis vti vocatis propter illas dictiones, quomodocumque, & qualitercumque, vigore donationis Leonis, quæ sunt ampliatiuæ, & comprehendunt omnes alios casus, qui excogitari possunt.

Nec dicatur, expressionem tituli hereditarij fuisse necessariam pro obtinenda ꝑ immiſsione in remedio, l. fin. C. de edict. Diu. Adv. tollen. quod datur hæredi grauati, nedum in bonis defuncti, ꝑ sed etiam in bonis fideicommissarij, Rota coram Canal. dec. 518. num. 2. quia dictum remedium l. fin. non poterat vllatenus competere ex defectu possessionis Herculis, & suorum Authorem, sine qua non datur hoc remedium; ꝑ Obiectum autem potuisset procedere, quando Hercules obijisset in possessione bonorum, sed cum nunquam possedisset, nec potuisset possidere ob præcedentem auocationem factam à Clemente VII. immiſsionem poterat competere hæredi deficiente primò extremo necessario in hoc iudicio adnotata ibidem communiter per Doct. Reuerendiss. Argel. de acquir. possess. quest. 10. num. 125. neque poterat competere immiſsio Euandro vti hæredi Herculis hæredis Iacobi Antonij, quia non probatur assumptum, quod Iacobus Antonius fuerit heres ab intestato donatariorum, sed certum est, quod non fuit, nec esse poterat, cum dicti donatarij vti concepti ex damnato ꝑ coitu punibili de iure non habebant successionem neque actiuam, neque passiuam, ut resoluit Rota coram Cotta sub die 2. Iunii 1563. neque dictus Iacobus Antonius vti legitimatus poterat esse heres illorum, tum quia Stephanus sub die prima Iunii 1554. Guidobono, obtinuit declarati legitimatiōnem Iacobi Antonij nullam, tum quia semper obstabat, quod ipsi donatarij non habebant successionem passiuam, quare expressio tituli hereditarij videtur facta ad seruanda iura cōsequendi bona donata ex dispositione Herculis tanquam per eius obitum sine filiis, & descen-

descendentibus liberata fuerint ab ulteriori fideicommissio, & remanserint sub eius libera dispositione.

Ea verò, quæ dicuntur de suspensione petitorij, de disputationibus habitis, ac de sententijs latis tantummodo in possessorio, non excludunt questionem expirationis fideicommissi, sed solum quod super eo non fuerit in petitorio agnatum, nec iudicatum, interim, quod de possessorio dubiatur, quinimò suspensio petitorij conuincit partes cogitasse de expiratione, quia suspensio sui natura non excludit, † nec extinguere, sed supponit existentiam eius, quod ad tempus suspenditur, cap. 1. ibi, *reuocare, & suspendere valeant de verb. signif. in 6.* Ideò suspendendo petitorium declaratur existentia cōtrouersie super eo, quod interim suspensione pendente dormit; suspensio enim impedit actum exercitij, † sed non eradicat substantiam, vt aduertit *Flor. de S. Pet. in l. tradendis, §. interpositis, ff. commun. præd. Bald. in cap. ad hæc quoniam nu. 4. de appell. & in cap. cum inter ciues num. 1. de consuet.* cum ergo per concordiam omnes lites, & causæ fuerunt sopitæ, nondum transactum fuit super possessorio, quod actualiter agebatur, sed etiam super petitorio, quod interim fuerat suspensum.

Minus facit, quod illegitimi coniunctim cum ipsis legitimis iudicialiter, & acerrimè defenderint adfuisse fideicommissum perpetuum contra extraneum ad illud aspirantem, & decisiones etiam fauorabiles reportauerint, cum hoc interesset tam legitimis, quam illegitimis, & se tueri aduersus extraneum prætendentem se vocatum. Quoad decisiones nunquam fuit decisum fideicommissum fuisse perpetuum successiuum, tam in linea legitimorum, quam illegitimorum, itaut vna succederet alteri, sed quod in vna tantum linea esset successiuum, quod non repugnat extincta in Hercule linea Iacobi Antonij proximioris fuisse expiratam.

Caterum, vt fuit dictum supra fuisse deductum in litem expirationem fideicommissi declaratur ex obseruantia subsequuta, cum descendentes Stephani Authoris supradictarum Annæ Mariæ, & Lucretiæ post factam transactionem emerint de anno 1583. à Ioanne Cesare de Comitibus altero transigentium nominam partem sibi in transactione obuentam ad ultimam Peritorum pro se hæredibus, & successoribus quibuscumq; Hieronymus verò transigentes imposuerunt de anno 1586. censum super bonis prædicto fideicommissio subiectis cum assertionem, quod esset excepta ab omni fideicommissio purificato, seu purificando, & successiuè sub eadem assertionem libertatis bonorum fuerunt impositi alij census tum à Ioanne, & Balthasare de Comitibus, tum ab Euandro; tum à Duce Camillo de Comitibus Patre supradictorum, & ipse Dux Camillus fructus census, vt supra impositi à Hieronymo, & Federico successiuè soluit, nec verè soluitset, nisi bona libera fuissent, quia alioquin ipse vt succedens in fideicommissio † ex propria persona non tenebatur ad debita prædecessorum, vt per *Fusar. de subst. quest. 542. per tot.* neque contraria obser-

uantia probatur ex actibus recensitis in contrarium, videlicet ex derogatione fideicommissi petita per Ducem Camillum ex descriptione ab eodem facta de Castro Carpineti, & alijs tanquam de subiectis fideicommissio, vt ex illius enunciatiua facta in testamento, cum referri possint ad aliud fideicommissum super his bonis constitutum à Federico de anno 1583. eodem modo, & ad instar fideicommissi antiqui Leonis X. sublatis per transactionem; Ponderando verba Testamenti, ibi: *Inter quos voluit seruari perpetuum fideicommissum eo modo, iure, & dispositione, quo, & quibus reperitur factum in statu de Comitibus, & non dicitur tunc extare, vt in decis. in §. non obstat.*

Neque ex resolutione coram Lancellotto cessat dicta dubietas, cum resolutio emanauerit reseruatis coniecturis, quæ urgebant pro illegitimis, vt ex voto Seraphini, & ideo Rota mandauit partes concordari præscripto modo.

Demum tollitur omnis difficultas ex pactis & promissionibus apposis in concordia, ex quibus clarè dignoscitur, voluisse transigentes huic prætenso fideicommissio renunciare, dum portiones fuerunt assignatæ cuilibet ex transigentibus liberè etiam pro hæredibus, & sic absque onere fideicommissi, dum fuit data facultas transigentibus, eiusq; hæredibus alienandi, & ad libitum disponendi, & dum adest mutua promissio in perpetuum, & nullo vnquam tempore litem inferendi cum caterata stipulatione pro hæredibus, & successoribus quibuscumque, † quæ omnia non compatiuntur cum vinculo fideicommissi, sed per necessariū antecedens supponunt illius renunciationem ex latè deductis in *Bononiens. fideicommissi de Vizanis 15. Iunii 1643. & 15. Ianuarii 1644. coram R.P.D. meo Bichio relatis in decis. in hac causa facta §. neque censuerunt, &c.*

Nihil releuat Decretum irritans, & clausula sublata, quia cum fideicommissum post obitum donatorum non esset clarum, sed admodum dubium, & controuersum inter partes, † vulgaris enim est responsio non operari, nisi sit certum, dispositionem intrare ad tradita per *Gonzal. super reg. 8. gloss. 31. num. 14. Rota in Legionen. beneficii 4. Iulii 1640. coram me, in Gerunden. Cappellania 27. Ianuarii, & 20. Martii 1645. coram R.P.D. meo Bichio, vbi quod fufficit, negotium esse aliquantulum dubium, ad hoc, vt cesset virtus, & efficacia decreti irritantis; Quantum autem fuerit incerta dispositio Leonis, patet ex supra deductis, & ex eo, quod Rota nunquam decidit articulos vocationis ad fauorem huius, vel alterius lineæ.*

Firmato, quod inter transigentes orta, etiam fuisset contentio super expiratione fideicommissi, restringi non potest efficacia concordie ad solos hæredes transigentium, dum facta fuit bona fide, ad quam inducendam sufficeret, † quod lis fuisset solum super fideicommissio purificato, & illius pertinentia, ad hoc vt data dubietate, & incertitudine opinionum, An fideicommissum sit apertum transigi potuerit super fideicommissio futuro, & conditionali in præiudicium successio-

cessorum etiam non hæredum ex Peregr. Fusar. Mantie. & alijs alleg. in decis. in §. de potestate. Nec substitutio quod existente solum lite sapet comprehensione pertinentia, & prælatione inter vocatos, cesset bona fides transigentium in præiudicando vocatis quoad futurum fideicommissum, qui ex tali remissione fideicommissi hæderentur, cum remaneant exclusi à spe reuersionis finita linea aliorum. Quia supposita dubietate super comprehensione, & vocatione huius, vel illius ex comprehensio, sequitur bona fides, & facultas remittendi etiam futurum fideicommissum in præiudicium vocatorum sine spe reuersionis finita linea Acquisitoris, ita decidit Cyriac. in controu. 3. nu. 30. 34. & seq. & melius controu. 4. sub num. 47. cū seq. nec contrarium dicit Fusar. conf. 139. num. 5. Cephal. et alij per ipsum relati conf. 346. nu. 19. cum loquantur in transactione facta de re, quæ non erat dubia, cum iam super ea sequutum esset iudicium, quod secus est in casu nostro, cum esset valde dubium, an legitimi essent vocati sub appellatione proximiorum de eadem familia, cum neque essent proximiores, nec gestarent eadem insignia.

Et ita remanet exclusus defectus potestatis transigentium, cum sufficeret, quod esset res dubia solum respectu vocationis lineæ, Multo magis, dum etiam fuit dubitarum de extinctione fideicommissi, vt fuit comprobatum ex supra deductis. Data autem facultate transigendi propter dubium super comprehensione fideicommissi futuri in præiudicium successorum sine spe dictæ reuersionis, finita linea Acquisitorum ex pluribus, de quibus supra elicitis ex tenore concordie, & alijs deductis in d. decisione in hac causa in §. neque censuerunt, etc. satis patet voluntatem transigentium fuisse remitti futurum fideicommissum etiam in præiudicium vocatorum.

Ex quibus (auditis partibus, & causa pluries proposita) confirmata fuit decisio, quod concordia obstat supradictis Annæ Mariæ, & Lucretiæ sororibus quoad Castrum Gurgæ, suspensa pro nunc secunda parte, in qua fuit dictum, illam non obstat quoad Rubra 300. Terreni existentia in Territorio Turriculæ, de cuius veritate videbitur in disputatione referuata in eadē decisione. An super eis sit danda immissio vigore dictæ donationis Leonis X.

R. P. D. M E L T I O.

Postea Episcopo PAPIEN.

Fanen, seu Senogalien Bonorum.

Veneris 26. Iunij 1648.

A R G V M E N T V M.

Solam filiationis materiam præsens comprehendit decisio ad cuius probationem plurimum deferre dicitur nominationem vtriusque parentis iuncta præsertim institutione. Legitimitas quomodo dicatur probata in eadem decisione videbis.

S V M M A R I V M.

- 1 Filiatio, & descendencia plene probatur ex nominatione iuncta cum institutione.
- 2 Filiationis ad probationem multum confert dictum patris, & matris.
- 3 Filiatio, & descendencia probata remanet ex monumentis antiquis ad inscriptionibus factis in lapidibus.
- 4 Liber Baptismatis iunctis adminiculis filiationem probat, & nu. 6.
- 5 Auctori approbato est credendum. Historici assertioni fidei debemus nu. 5.
- 7 Baptismus est actus spectans ad parentes. Professio fidei quæ fit in baptismo fit in fide parentum nu. 7.
- 8 Filiatio probatur ex libro memoriali à parente conscripto.
- 9 Descendencia, & filio ex pluribus simul iunctis optime probata remanet.
- 10 Probationes leuiores, imo etiã coniectura, & adminicula recipiuntur in antiquis.
- 11 Legitimitas probata remanet ex nominatione parentum iuncta institutionis vniuersalis actu.
- 12 Filius admissus vt emphiteuta ad solutionem canonis Ecclesiastici ex hoc probatur legitimus.
- 13 Legitimitas probatur ex sola dignitate Episcopali. Dignitas Episcopalis requirit Episcopum esse de legitimo matrimonio natum nu. 13.
- 14 Testes plures examinati ad perpetuam rei memoriam tempore non suspecto probant descendenciam aut saltem faciunt adminiculum.
- 15 Testes examinati in alio iudicio faciunt adminiculum.
- 16 Testes ad perpetuam rei memoriam examinati ubi sunt mortui probant semi plene.
- 17 Legitimitas probata filiatione leuioribus probatur probationibus.

D E C I S I O C C X X I X.

F VIT sub hac die in præsentia causa dubitatur An constet de descendencia Reuerendiss. D. Alexandri Castracani Episcopi Fanen à Iacobo Rodulfi de Castracanis, qui fuit renouatus, & inuestitus vna cum Carolo, de Castro Leone vsque de anno 1463. 19. Augusti à bon. mem. Cardinali de Saxoferrato Abbate tunc temporis S. Laurentij in Campo, pro se, & suis, ac cuiuslibet ipsorum hæredibus, & successoribus, vsque in ipsorum Caroli, & Iacobi tertiam generationem cõpletam, & finitam ita quod præmorientis portio ad superuiuentes semper deueniat, vt ex Instrumento inuestituræ producto summario Episcopi num. 1. quæ renouatio fuit deinde ratificata per Abbatem Regularem eiusdem Abbatie de anno 1466. 12. Aprilis, vt ex instrumento ratificationis pariter exhibito dicto sum. nu. 2. & affirmatiue per Dominos fuit responsum.

Quod enim Iacobus ex se procreauerit Castrucium colligitur ex testamento per ipsum condito de anno 1505. 17. Maij, in quo illum tanquam legitimum, & naturalem, cum cæteris eius filiis instituit hæredem vniuersalem eodem sum. nu. 3. Nominatio enim iuncta cū

instit.

- 1 institutione filiationi valde appropriata, et descendentiā ac filiationem plene probat arg. *ex. de liquidat. cum filiis*, ff. de verb. oblig. Bald. in cap. ex nuptiis, ubi dicitur *Butr. nu. 10. de restitu. spoliat. Felin. cap. penult. de probat. Mascard. de probat. conclus. 397. pen. tot. Peregr. de fidei. art. 43. num. 77. Surd. conf. 1. num. 30. Caphal. confil. 48. num. 13. lib. 1. Rot. decis. 349. nu. 3. et ibi Adden. num. 8. coram Papa Greg. XV. et in Placitina Capellania 14. Martij 1614. corā Coccino, Romana de Bellotis 3. Februarij 1617. coram Vbaldo, Romana de Nocchiellis 17. Junij 1632. coram eodem, Bononiam fideicommissi de Raimundinis. 13. Februarij 1636. coram R. P. D. meo Gbifilerio, et in Bononien. de Taxis 17. May 1641. coram R. P. D. meo Bichio, Rarsen. bonorum 9. Decembris 1644. corā R. P. D. meo Corrado. Cui institutioni paternae, accedit etiam institutio matris in testamento per eam condito de anno 1513. 27. Septembris in quo eundem Castruccium ex Iacobo Rodulphi eius viro, ut supra renouato, filium legitimum, et naturalem nominavit ibi num. 4.*
- 2 Ad probationem enim filiationis et multum. contert dictum patris, et matris *Anchar. confil. 225. column. final. vers. accedit his, Surd. decis. 33. nu. 7. idemq. firmat etiā Alciat. Peregr. iur. lib. 1. cap. 12. circa finem, Thef. decis. 3. nu. 6. Rota in Romana filiationis 23. Junij 1610. coram Manzanedo.*

- Præterea huiusmodi filiatio probata etiam remanet ex duplici inscriptione in quodam Tumulo sepulchrali incisa, et facta de anno de anno 1557. qui tumulus existit in Ecclesia Sancti Francisci Ciuitatis Fani ad Capellam, et Altare Sancti Thomæ, et est familie de Castracanis, quarum vna posita reperitur subtus frontispicium ornamenti marmorei, ibi: *Ex Legato Iacobi Castracani Lucensis, Catharina, coniux pudicissima, Rodolphus, et Castracani filij piousissimi, sacellum Sancti Thomæ dicatum facere. Altera vero subtus depositum ibi: Castruccio Castracano secundo Iacobi Castri Leonis Comitis filio, tum generis, tum suarum virtutum luce claro, caroque omnibus, Balonia Gentilis uxor, et filij dicti Summ. num. 4.*
- 3 Et et monumenta antiqua, ac inscriptiones factæ in lapidibus, ad idem effectum sufficiunt, ut est *tex. in l. monumentorum, C. de religiof. et sepulch. Abb. in cap. cum causam vers. dico ergo de probat. Bart. in l. 1. in fine de bon. poss. secund. tabul. Bald. conf. 310. an Patronatus num. 1. vers. in contrarium, vol. 5. Paris. conf. 149. num. 26. ibi, ut indicant inscriptiones lib. 1. Gratian. discept. for. cap. 893. nu. 31. et 918. num. 2. Rota decis. 472. numer. 5. par. 1. recent. Comen. habitus 9. Junij 1610. coram bon. mem. Pironana in ordine post 2. volum. conf. Farinac. 290. num. 8.*

- Et ex Castruccio ortum habuit Vincentius, ut probatur ex partita Sacri Fontis sub die 27. Julij 1533. ibidem num. 12. et quæ licet de per se non sufficiat, tamen probat iunctis adminiculis. *Rota in Romana hereditatis 27. Aprilis 1610. coram eodem bon. me. Pironana in ordine 285. num. 2. in fine, vers. quæ est pro dicta, post dictum volum. confil. Farinac. et in recenti decis. 132. num. 2. ibi, quæ concurrentibus, et c. par. 1. Auximana sepulch. 14. Martij 1646. coram Reuerendiss. meo Decano Pacifico de Salvia, decis. 184. num. 3.*

Adminicula hic non desunt. Primum enim

desumitur ex publico instrumento celebrato de anno 1558. 9. Februarij, in quo idem Vincentius vna cum alijs eius Fratribus filiis dicti Castrucci soluit partem dotis D. Catharinæ eorum sorori, nuptæ Franciscæ Marcolino, prout etiam residuum omnes soluere promiserunt dicto Summ. num. 5. Item ex instrumento renouationis inuestituræ cuiusdā domus Emphiteuticæ Episcopatus Fanen omnibus dictis fratribus factæ tanquam filiis, et hæredibus dicti Castrucci; Necnon ex alio instrumento quietantiæ annuorum censuū decurforū pro dicta domo, celebrato die 11. Nouemb. 1581. Summ. num. 6. lit. C. et D. et ex alio instrumento emptionis petij. terre, factæ à Vincentio pro se, et fratribus vti filiis Castrucci celebrato sub die 29. Decembris 1563. ibidem num. 7.

- Corroborationem prædictā accipiunt ex Historia Aldi Manutij super actionibus di Castruccio Castracani de gli Antelminelli Signore di Lucca, con la genealogia della famiglia in qua sub fol. 117. et 118. legitur descendentiæ ex Iacobo de dicto Castro renouato, et Castrucci, quā Vincentij, et filiorum, vsq. ad Alexandrum modernum Episcopum Fanen de cuius descendentiā agitur dicto Summ. num. 8.
- 5 Cui authori vti approbato est credendum, et istius assertio probat *inrt. tex. in l. 1. ibi à quibusdam scriptoribus conditum est ff. de off. Pras. et in l. 1. circa medium ff. de off. quest. Bald. in l. ex quodam column. 4. in fin. C. de accusat. Vasqu. controu. lib. 2. cap. 84. num. 16. circa med. in verb. historia. Grat. discept. for. cap. 892. num. 7. Rot. in Sabinen. Montis Rotundi 21. Junij 1627. coram Coccino. Corduben. decimarum de Lucerna 5. Julij 1638. coram Reuerendissimo D. Salamantino, Toletana decimarum de Capillo 4. Julij 1640. coram Eminentiss. Card. Kerospio, Pisonien. Abbatia 1. Julij 1647. coram R. P. D. meo Celso: necnon ex instrumento solutionis canonum factæ per Vincentium vti filium Castrucci, Abbatia Sancti Paterniani Summ. num. 14.*

- Alexandrum verò modernum Episcopum Fanen fuisse dicti Vincetij Filium, probat partita libri Sacri Fontis Baptismatis, et quæ descripta apparet sub die 6. Junij 1583. et quod ista iuncto adminiculo plenam fidem faciat declarat *Canal. decis. 128. num. 2. Buratt. decis. 155. num. 7. et 709. num. 5. Rot. in recent. decis. 641. nu. 2. 5. maxime, et decis. 409. num. 5. par. 5. Baptismus enim est actus, qui ad parentes spectat, et professio illa fidei fit in fide ipsorum parentum. cap. maiores de Baptism. cap. quauis de consecrat. dist. 4. Bero. conf. 162. num. 9. vers. quæ omnia vol. 2. Surd. conf. 1. nu. 45. vers. quia Baptismus Rot. decis. 409. num. 6. par. 5. recent. Buratt. dec. 155. num. 8.*

- Pro adminiculo autem deseruit adnotatio per ipsum Vincentium facta in quodam eius libro memoriali, in quo sub die 3. eiusdem mensis Junij, declarat natum illi fuisse Alexandrum decimum eius filium dicto Summ. num. 10.
- 8 Licet ista de per se sufficeret ad probationem huiusmodi filiationis *Bald. in l. neque natales num. 6. vers. vel aliquando ipsimet pater C. de probat. Salic. in l. etiam in princ. ff. eodem, Paris. conf. 10. nu. 54. vers. talis memoria par. 2. Bero. dicto confil. 162. eodem*

num. 9. vers. scripsit super libro suo. *Surd. dicto consil. 1. num. 52. vers. ubi inquit, Capitan. decis. 314. num. 3. par. 1. Canal. decis. 128. num. 1.* Item emptio locorum Montis Pii Recuperati facta per Vincentium pro Alexandro eius Filio, ut ex fide Secretarii eiusdem Montis. *Summ. num. 11.*

Ex quibus simul iunctis negari non potest, 9 quin optimè probata remaneat † descendencia & filiatione prædictorum omnium *lex. tex. in cap. per tuas de probat. cap. Michael de fil. Presbye. Menoch. de arbitr. cas. 89. num. 66. Alex. cons. 88. num. 7. vol. 7. Surd. d. cons. 1. num. 53. Buratt. d. decis. 709. num. 9.* sed quia versatur etiam in re antiqua non tam exacta requiritur probatio, cum le- 10 uiores quoque probationes † adminicula, & coniectura vndique collectæ coniungi, & recipi soleant in similibus casibus, ut fuit dictum in Regien. Cappellania 22. Maii 1623. penes Baran. decis. 709. per tot. *Duran. decis. 438. num. 3. vers. quibus libris, & instrumentis, & in recent. decis. 911. num. 12. par. 5.*

Non obstat, quod dicatur non satis constare de prædictorum legitimitate, quæ tamen necessario, & concludenter est probanda, dum renouatio inuestituræ concessa fuit dd. Iacobo Rodulfi, ac Carolo Iacobi, pro se, ac suis, ac cuiuslibet eorum hæredibus, & successoribus, filiis, & nepotibus masculis tantum, ex eis, vel eorum altero descendentes legitimè, vsque in ipsorum tertiam generationem.

Obiectum enim huiusmodi destruitur, ex 11 quo legitimitas † Castrucci probatur non solum ex præfata concordie nominatione parentum facta in institutionis vniuersalis actu, valde congruo filio legitimo; & naturali secundum *lex. in cap. per tuas, ibique glossa in verb. filium appellauit, &c. extr. qui filij sine legitimi. Rot. penes Casar de Crass. decis. 18. sub num. 3. & seqq. de probat. & in Veneta legitimit. 26. Aprilis 1602 coram clar. memor. Card. Hieronymo Pamphilio, & penes Cardin. Canal. decis. 46. num. 3. vers. & per talem nominationem, Buratt. dicta decis. 709. num. 1. vers. quæ deducebantur, & seqq.* Verum etiam ex eo quod ille admittus, & acceptatus fuit pro emphiteuta, & ab eo recepti fuerunt annui canones dictæ domus sub directo Ecclesiæ dominio, quæ Iacobo eius Patri antea concessa fuerat, ut apparet ex partita libri receptorum mensæ Episcopalis sub die 2. Martij 1513. dicto *Summ. num. 6. littera A. C. & B.* ac etiam soluit alios canones pro nonnullis bonis ad Abbatiam spectantibus quoad directum dominium, ut colligitur ex 12 quietantijs, de quibus eodem *Sum. 13. † ad quos sanè actus admittus non fuisset Castruccius à Prælati Ecclesiarum, si verè, & realiter non fuisset legitimus, Menoch. præsumpt. 4. numer. 38. lib. 6. Berp. cons. 19. num. 7. lib. 2. Paris. consil. 10. lib. 2. Gogad. cons. 13. num. 33. Canal. decis. 128. num. 4. vers. accedebant, & num. 4. Rota in Valentina præfensa illegitimitatis 16. Martij 1612 coram S. D. N. in ordine post 2. volum. cons. Farinacc. 354. num. 2. vers. Iustitia verò sententia Rotalis, Gregor. XV. decis. 247. numer. 17. vers. validissima etiam præsumptio, &c. & in recent. decis. 434. num. 7. vers. & præsertim par. 1. & decis. 511. num. 3. vers. & pro hac descendencia par. 5.*

Legitimitas quoque Vincentij eadem ratione probatur, nempe ex instrumentis renouationis inuestituræ prædictæ domus de directo dominio Episcopatus factæ sub die 30. Augusti 1571. nedom ad illius fauorem, verum etiam eius fratrum, & hæredum dicti Castrucci dicto *Summ. num. 6. lit. C.* prout ex publicis quietantijs receptorum canonum ratione eiusdem domus sub die 13. Nouembris 1581. ibidem *lit. D.* ac etiam dictorum aliorum bonorum ad Abbatiam S. Paterniani Fanæ in proprietate pertinentium, *Sum. num. 14.*

Quo autem ad legitimitatem Reuerendiss. Episcopi, illa eominus in dubium reuocanda venit, cum ad illius concludentem probationem 13 nem sufficiat sola dignitas Episcopalis, † quæ requirit Episcopum de legitimo matrimonio esse natum, *ad lex. in cap. cum in cunctis de elect. & in cap. innotuit eod. tit. & ita sancitum etiam habemus per Sac. Trident. Synod. sess. 7. de reformat. cap. 1. Vgolin. de off. & potest. Episc. par. 1. cap. 1. §. 1. num. 5. vers. quare...*

Et tantò magis, quia constat ex fide Baptismi ipsum esse filium Vincentij, & Cornelie eius vxoris, prout etiam constat alios maiores omnes habuisse vxores, videlicet Iacobum Catherinam, ut in Testamento Catherinæ, & Castruccium Gentilem Balconiam, ut ex prædictis inscriptionibus sacelli familie.

Sed vltèrius, adiunt etiā quinque testes examinati ad perpetuam rei memoriam tempore non suspecto, qui per singulos gradus descendentiā probant, † & quod isti saltè adminicula 14 faciant declarat *Buratt. decis. 648. num. 6. & in recent. decis. 641. num. 5. par. 5. item 2. & dec. 294. num. 19. par. 7.* quod procederet, etiam si fuisset † examinatus in alio iudicio. *L. ingenuum cum ibi notatis, ff. Ac. bonum. Alex. cons. 61. num. 9. lib. 2. Canal. decis. 575. num. 8. & quia iam illi sūt 15 mortui, † ut semiplenam faciant probationem trad. Bart. in l. admonendi num. 45. & ibi latè Ias. numer. 95. ff. de iur. iur. Surd. decis. num. 22. Gregor. decis. 434. num. 5. et ibi Adden. num. 18.* Eoque magis cum agatur de materia antiqua, in qua 16 probata descendencia, & filiatione, † legitimitas non tam exactas probationes exposcit, sed etiam lenioribus iustificatur *lex. cons. Gemin. 27. num. 8. et seqq. Seraph. dec. 1099. num. 1. vers. ad quem effectum, &c. Greg. XV. decis. 247. num. 19. vers. ex quibus, et decis. 248. num. 2. vers. quæ quidem, et seqq. Rot. decis. 511. num. 12. vers. unde prædicta, &c. par. 5. recent.*

Et ita vtraque parte fuit resolutum.

R. P. D. B I C H I O.

Bononicè. Manutentionis.

Veneris 26. Iunij 1648.

A R G V M E N T V M.

Possessionis commoditas, quæ est quid facti recipit contradistinctionem ab ipsa possessione, prout iuris est, ad interpretationem statuti, per quod licet ipsa possessio naturalis auferri non possit, potest tamen effectus ipsius possessionis

nis, qualis est manutentio, penitus euelli, & remoueri.

S Y M M A R I V M.

- 1 Remissoria denegatur propter releuantiam materiae articulatae.
- 2 possessio capta contra formam statuti non est manutentibilis.
- 3 Manutentio venit sub commodato possessionis.
- 4 Manutentio dicitur prohibita, ubi est prohibita manutentio.
Manutentio nihil aliud est, quam retentio, & conseruatio possessionis. num. 4.
- 5 Statutum efficere potest, quod possessio de facto capta, habeatur pro non capta.
- 6 Statutum priuare potest possessorem effecta iuris, qualis est manutentio.
Manutentio dicitur effectus iuris. num. 6.
- 7 Decretum irritans non tollat detentionem, & insistentiam facti.
- 8 Possessio postquam fuit, in esse producta in quodam esse dicitur.
- 9 Possessionis commoditas est à iure eiusdem possessionis contradistincta.
- 10 Legitima antequam detrahatur, detrahendum est à alienam.
Legitima non est quota hereditatis, sed bonorum. num. 9.
Legitima quantitas dicitur illiquida quoties expectatur liquidatio aris alieni num. 10.

DECISIO CCXXX.

PETITA à Dominis de Herculaniis filiis, & heredibus Isotta remissoria ad probandam anterioritatem possessionis captae ab Isotta, an sit concedenda fuit hodie dubitatum, & negatiuè resolutum propter irreleuantiam materiae articulatae, † ne partes inutili dispendio, ac litis diuturnitate praegraventur, iuxta regulam tex. in l. ad probationem la prima, C. probat. Cas. ad. decis. 2. num. 1. de dilat. Caput. decis. 32. num. 5. par. 2. Rot. decis. 647. numer. 3. par. 3. diuers. & alius sapissimè.

Siquidem esto, quod possessio, quam Isotta tamquam haeres ab intestato non seruata, forma Statuti Bononiensis lib. 2. tit. quod nullus occupet, cepit esse anterior, non tamen manutentari posset in concursu possessionis captae à Domina Marchionissa Elephantutia de Spadis haerede testamentaria Clarae Margharitae auiæ, ac Senatoris Federici Elephantucij aui, cum dictum Statutum contrauentem formae ibidem praescriptae priuet omni iure, & commodato possessionis, ibi, & si quis contrafecerit ipso iure, & facto cadat ab omni iure, & commodato ipsius possessionis, & quando resistentia Statuti est vehemens, & clara † non sit manutentibilis possessio, nisi docto de legitimo titulo, cap. cum persona, de priuil. in 6. Couarr. pract. quest. lib. 3. quest. 19. num. 11. Grat. discept. 870. numer. 15. & seq. add. ad san. mem. Greg. XV. decis. 370. sub nu. 10. Rot. decis. 646. num. 9. apud Modern. de manu. & in Monsis Casinen. parochialis 17. Februarij prox. prat. coram me, & in ipsissimis terminis fuit de-

cisum in Bononien. bonarum 3. Aprilis 1645. S. hic autem, & S. seq. coram Reuerendiss. D. meo Decano.

Eo magis, quia Statutū nedum resistit precipiendo, ne aliter capiatur possessio, sed vltro vitur verbis exclusiuis manutentionis qualia sunt tum mox adducta eo quod vniuersaliter priuant possessorem omni possessionis commodo, † cuius nomine venit etiam manutentio. Grat. discept. 113. sub num. 30. vers. quia si non meretur, & discept. 384. num. 21. Rot. Maceraten. apud Thomat. decis. 41. num. 28. Rota nostra decis. 883. sub num. 1. vers. nisi enim, par. 4. diuers. vt aduersantium turbationes remoueantur. Couarr. pract. quest. cap. 17. in princ. Contard. de momen. poss. in ratione deciden. nu. 7. Christoph. Paz de tenu. cap. 9. num. 1. Laderch. conf. 95. numer. 1. & 3. Peregr. conf. 84. sub num. 7. lib. 6. Rot. decis. 471. num. 5. apud moder. de manu.

Tum verba praecedentia post initium Statuti posita, ibi, nemini liceat, &c. bona sua autoritate, &c. occupare ingredi, vel inuadere, vel occupata, vel ingressa, seu inuasa retinere, prohibita enim retentione dicitur prohibita manutentio, † quae nil aliud est, quam retentio, & conseruatio possessionis in statu primauo. Surd. conf. 121. num. 25. Menoch. de retin. in pralud. n. 3. & 18. Barz. decis. 47. num. 2. aliique relati à Modern. de manu. obser. 2. sub num. 19. & regulatur ad instar interdicti retinendae, Caput. decis. 200. par. 2. Rot. decis. 19. num. 9. apud Moder. de manuten. nec dubitandum est quin Statuto tolli poterit possessionis retentio, & commodum iuris communis beneficio competens possessori cum Statutū quoad effectum iuris efficere valeat, † quod possessio de facto capta habeatur pro non capta, Bart. in l. 1. §. si vir in princ. ff. acq. poss. Dec. conf. 467. num. 18. Alex. conf. 83. num. 3. in fin. lib. 2.

Hinc non obstat decis. 201. Caput. par. 2. quia ibi non agebatur principaliter de manutentione cum, qui contra formam Statuti possessionem ingressus fuerat, sed de excludendo à manutentione aduersarium, qui possessionem aequaliter non apprehenderat, & in se translatam, seu continuatam praetendebat vigore huius Statuti, imò eadem decisio num. 3. admittit, quod Statutum priuat possessionem effectus iuris, † qualis est manutentio, vt praeter supra allegatos dixit Rot. in Romana, seu Terracinen. affectus 27. Ianuarij 1627. coram bon. mem. Pirouano impress. apud moder. de manu. decis. 215. num. 18. & quatenus adducendo simile decreti irritantis decisio Caput. subdit num. 4. quod statutum non tollit possessionem naturalem, antea captam per alium, neque impedit quin capiens eam habeat, & retineat, intelligenda est in casu, quo dubium sit an intret statutum, prout in eodem casu decretum irritans manutentionem possessoris non impedit; vtique tamen impedit quando, vt in casu nostro euidentis est locum esse statuto, vel decreto irritanti, quia etsi aliquando Rota dixerit per decretum irritans non tolli detentionem, & insistentiam facti, † declarauit deinde hoc procedere, donec dubitatur, an sit locus decreto, at si clarum sit contrarium sententiam amplexa fuit, quia esto quod decretum non tollat insi-

stentiam facti, illam tamen priuat omni iuris effectum, itaut possessio habeatur pro vacua ad effectum manutentionis, sic distinguendo fuit decisum in supracitata Romana, seu Terracina. affilus impress. apud moder. de manut. decis. 15. nu. 18, & 19. in Brixien. optionis 15. Iunij 1620. coram Patriarcha Manzaredo in Vicen. cappellania maioris 7. Nouembris 1629. coram bon. mem. Pironano, in Legionen. Beneficij 4. Iulij 1640. coram R. P. D. meo Ghislerio, in Gerunden. cappellania 27. Ianuarij 1645. coram me, in Mediolanen. Cimiliareatus 15. Maii eiusdem anni coram R. P. D. meo. Peutingero in decis. 40. nu. 8. penes Mant. decis. 51. nu. 4. penes Coccin. decis. 48. nu. 2. & seqq. par. 5. recent. & tradit Lottber. de re benef. lib. 2. quest. 46. nu. 64. & seq.

Quod fortius militat in terminis nostri statuti prohibentis in verbis retentionem, & declarantis possessorem cadere ab omni iure, & commodo possessionis, ponderando præsertim, quod discretiue loquendo de iure, & comodo possessionis videtur ne verba sint superflua appellatione iuris sensisse de possessione, prout habet iuris effectum, & fomentum, utq; postquam fuit in esse producta ius quoddam esse dicit Bart. in l. 1. nu. 6. ff. acq. poss. Couar. in regula possessor in initio 2. par. nu. 3. vers. ab ha Fontanell. decis. 324. nu. 9. commodi vero de ipsa possessione ut facti est, & à iure contradistincta, quod significari solet per verbum commodum, seu commoditas, ut notat Imol. in l. usufructu 38. nu. 3. ff. sol. matr. Franc. Aret. in l. filius à patre sub nu. 3. col. 5. post princ. vers. confirmatur, ff. liber & posth. Gomes var. resol. com. 2. cap. 15. sub nu. 17. vers. 2. limita. Castell. de usufruct. cap. 69. nu. 7. Sanchez in præcep. decal. lib. 7. cap. 13. sub nu. 17. Aym. cons. 222. nu. 9. in fin.

Tandem non obstat prætenfa detractio legitimæ, quia ut ponderat prima decisio huius causæ coram me edita 19. Iunij 1647. Statutū prohibet retentionem ex quouis quæsito colore, & antequam ad legitimæ detractioem deueniatur, detrahendum est æs alienum, & cum legitima non sit quota hæreditatis, sed bonorum, & illiquida dicatur eius quantitas, donec expectatur liquidatio æris alieni, Sord. plenè cons. 248. nu. 17. Vincen. de Franch. decis. 127. nu. 1. Mastrill. decis. 64. nu. 7. Rot. in Ciuitatis castelli supplementi legitima 30. Aprilis 1632. coram bon. mem. Pironano impress. apud Moder. Monacum Vallis Umbrosæ post tract. de Iur. Abbatissar. decis. 10. nu. 2. & seq. & nu. 7. & seq.

Et ita decisum vtraque parte informante

REVERENDISS. P. D. CERRO.

Sacra Rotæ DECANO.

Romana, seu Ianuen. Locorum Montium.

Veneris 26. Iunij 1643.

ARGUMENTVM:

Conditum in Ecclesia testamentum subiaceat ne statuto laicorum circa solemnitates illius. Clerici licet possint in favorabilibus uti statutis laicorum, in ijs tamen, quæ in eisdem sta-

tutis contra libertatem ecclesiasticam reperiuntur, uti nullo modo possunt etiã volentes.

S V M M A R I V M.

- 1 Testamentum conditum cum solis quinque testibus est nullum.
- 2 Teste uno deficiente in testamento corruunt testamentum.
- 3 Inmissio conceditur hæredi, qui exhibet testamentum non abolitum, neque in aliqua parte cancellatum.
- 4 Statutum potest minuire numerum testium in testamento requisitum.
- Statutum Ianua sub rubr. de testamentis solam numerum quinque testium, exposcit in illis. nu. 4.
- 5 Testamentum conditum in Ecclesia subiaceat ne statuto laicorum circa numerum testium. & nu. seqq.
- 6 Statutum requirunt maiores solemnitates, quam requirantur de iure civili in testamentis dicitur odiosum.
- Statutum dicitur favorabile si solemnitates iuris civilis in testamento diminuit. nu. 6.
- 8 Statutum contra libertatem ecclesiasticam est ipso iure nullum. & nu. 16.
- 9 Statutum etiam clericis, & Ecclesie favorabile conditum à laicis est ipso iure nullum.
- 10 Statutum laicale ut nullius sit roboris, & momenti sufficit, quod etiam virtualiter, & indirecte clericos tangat, & laedat.
- 11 Laici non possunt neque directe, neque indirecte de personis ecclesiasticis, eorumque bonis disponere.
- 12 Clerici uti possunt per modum privilegij statuti laicorum in quantum faciunt pro se ipsis, & non acceptare, sed reuicere id, quod facit contra se.
- 13 Clericus utens statuti laicorum cogitur eis uti cum omnibus suis qualitatibus.
- Limita ut nu. seqq.
- 14 Conditiones, & qualitates uti sunt diuersæ, & separata ex acceptatione unius, non cogitur quis acceptare alias.
- 17 Clericus licet acceptare possit statutum in favorabilibus, quatenus tamen facit contra se etiam volens acceptare non potest.
- 18 Clerici abstinere tenentur à negotijs laicorum.
- 19 Laici statuere nequeunt super re spirituali.
- 20 Dispositio concernens favorem salutis æternæ, & animæ sublevationem dicitur ad pias causas.
- 21 Dispositio ad pias causas subsistit cum solo numero duorum testium.

DECISIO CCXXXI.

INter cetera bona hereditaria q. Antoniz Spinolæ reperta fuerunt quamplura loca Montium, hodie detenta per D. Franchum Spinolam illius fratrem, tamquam eius hæredem, ab intestato. Ideo D. Ioannes Baptista de Franchis hæres scriptus in testamento, introducta causa coram me, petijt super inmissionem, quam fore denegadam idem D. Franchus duplici medio tuebatur.

Et primo, quia Testamentum caret legitimo numero Testium tamquam conditum

- 1 cum solis quinque testibus, & licet de iure scriptum omnino requirantur. § final. inflit. de testam. ita ut uno deficiente & testamentum corruat, l. si unus, C. eodem.

Securè

Secundo, quia ex statuto Ianue in rubric. de testam. & ultim. volunt. lib. 1. cap. 12. prohibetur subditis relinquere Sacerdotem, vel Clericum executorem testamentarium, vel fideicommissarium, sub poena quoad hoc nullitatis testamenti, unde cum Io. Baptista sit Clericus, testamentum quoad ipsum est nullius roboris.

His tamen non obstantibus resolutum fuit eidem dandam esse immisionem, quia non controuertitur loca Montium, de quibus agitur esse hereditaria Antonia, & exhibetur testamentum non abolutum, & neque cancellatum, nec in aliqua parte suspectum, iuxta dispositionem l. final. C. de edict. Diu. Adr. vell.

Primum autem obiectum visum fuit cessare, ex dispositione eiusdem Statuti sub eadem rubrica de testam. & ultim. volunt. qua cauetur testamentum, si ultimam voluntatem probatam publico Instrumento, in quo descripti sint quinque Testes idonei firmam esse, & validam. Unde dum in testamento, de quo agitur quinque Testes fuerunt adhibiti, prout ibidem disponitur, utique illius validitas, & subsistentia impugnavi non valet, & cum Statutum possit minuire numerum testium a iure requisitum: ex theoris. Baro. in l. cunctos populos num. 21. cum seqq. Cod. de Summ. Trinit. quem sequenti fuerunt Angel. cons. 23. num. 1. vers. & secundum formam, Vasquez de success. creat. lib. 1. tit. de testam. poten. §. 1. num. 20. firmans in vers. quid dicendum, hanc sententiam veriore esse, & loquendam, prout etiam alijs relatis comprobat Grass. de success. §. testamentum, q. 55. num. 23. & firmavit Rota in Perusina relevationis testamenti 7. Maij 1632. coram bon. memor. Pivener. quia est decis. 126. num. 17. & 18. part. 7. recent.

Nec obstat, quod cum fuerit conditum in Ecclesia Societatis IESVS a iurisdictione statuentium, & exempta iuvare non possit huiusmodi statutaria dispositione, ut dictum fuit in Viterbiensis hereditatis 4. Martij 1641. §. preterea, & 23. Martij 1642. §. placuit etiam coram R. P. D. meo Ghislerio, & 1. Iunij 1643. §. ex altero etiam coram R. P. D. meo Veraspio.

Hoc enim procederet, si ageretur de statuto odioso requirente maiores solemnitates, quam requirantur de iure Civili, in quibus terminis loquuntur omnes Auctoritates in contrarium allegatæ, & ipsæmet decisiones in dicta Viterbiensis hereditatis. & Socus autem ubi agitur, prout hic, de statuto fauorabile, cum ex eo minuantur solemnitates iuris, ut post Baro. in d. l. cunctos populos num. 23. & Bald. in l. si cum speciali sub num. 5. C. de testam. respondit Rota in Senen. Spoliorum 5. Iunij 1595. coram recol. mem. Card. Hieronymo Pamphilio, §. non obstat; Tunc enim si nullam mentionem faciat, ut in proposito de Ecclesijs, & Ecclesiasticis personis, ipsæmet Ecclesiæ, & ad eas recurrentes, sine in ipsarum claustris suas ultimas voluntates peragentes, & etiam Clerici, & uti possunt, & iuvantur eius fauorabili dispositione per modum privilegii, tamquam merè privilegiatiua, ut probat Abb. in cap. Ecclesia Sancta Maria num. 37. ibique Felin. num. 81. & Dec. num. 276. de Constit. Bald. in cap. cum venisset num. 6. vers. oppono, extra de eo qui mitt. &

Part X. Recent.

possess. Barfatt. cons. 93. num. 22. lib. 1. Surd. cons. 301. num. 24. Carpan. in pralud. ad Stat. Mediol. num. 612. Capr. conclus. 15. num. 32. & 33. Alderan. Mascard. de general. stat. interpret. concl. 1. num. 192. cum seqq. Carol. de Grass. de effect. Cler. effect. 2. num. 43. Ciartiu. contr. for. cap. 45. num. 5. & 6. Sperell. decis. for. Eccles. 10. num. 35. Rot. decis. 438. num. 7. & 50. par. 8. recent. & in alijs relatis per Adden. ad sanct. memor. Gregor. decis. 279. num. 24. idemque admisit in Senogallien. fructuum Censui 10. Iunij 1644. §. denique non obstat, vers. & sic supradicta conclusio coram R. P. D. meo Ghislerio.

Corruit pariter secundum obiectum, quia cum Statutum in ea parte adimit Clericis facultatem, ipsis compotentem ex dispositione iuris tam civilis in l. Deo nobis, §. hoc etiam cognitum, C. de Episc. & Cleric. quam Canonici in cap. quia nos, & in cap. Ioannes, de testam. & loquuntur verbis arctatiuis, præscriptiuis, & prohibitiuis directis in personas, expressam mentionem faciendo de Clericis, ibi, Nullusque Testator possit constituere, vel ordinare aliquem Clericum conditionis præfata fideicommissarium, vel executorem testamentarium, &c. & Tamquam contra libertatem Ecclesiasticam est nullum ipso facto, & iure ex defectu potestatis Laycorum statuendum. ut de Statuto tollente Clericis, quod ipsis a iure conceditur decidit text. in cap. eos de immuni. Eccles. & in Anth. cassa, & irrita, ubi Bart. G. de sent. excomm. Felin. in d. cap. Ecclesia S. Mariae num. 61. de Const. Innoc. in cap. nonerit, de sent. excomm. Alex. cons. 210. numer. 12. lib. 2. Soc. Sen. cons. 241. num. 3. lib. 3. Riminal. sen. cons. 483. num. 10. vers. fortificanti prædicta lib. 3. Anchar. cons. 61. num. 2. vers. item si Statutum, Riminal. Iun. con. 85. num. 29. lib. 1. Ruin. cons. 23. numer. 16. lib. 2. Honded. cons. 3. num. 13. cum seqq. lib. 1. Surd. cons. 2. num. 22. Carpan. ubi supra num. 573. num. 583. Marant. disp. 8. nu. 2. & 3. Mart. de iurisdic. part. 4. cent. 1. cas. 5. num. 43. cas. 55. num. 6. & 7. & cas. 62. num. 9. Carol. de Grass. d. effect. 2. num. 58. Bellett. disquis. Cler. tit. de exempt. Cler. a stat. sacul. §. 1. num. 9. De Statuto præceptivo, arctativo, & prohibitiuo probant Imol. in cap. constitutus num. 7. de restit. in integr. Abb. in cap. a nobis num. 1. & 4. cum seqq. de sent. excomm. & in d. cap. Ecclesia S. Mariae num. 4. Alex. d. cons. 210. sub num. 1. in fin. vers. siue statutum lib. 2. Barfatt. d. cons. 93. num. 45. Honded. d. cons. 3. num. 23. lib. 1. & cons. 20. num. 18. lib. 2. Lap. allegat. 101. nu. 14. vers. quod aut sunt. Marant. d. disp. 8. num. 8. vsq; ad 12. Mart. d. cent. 1. cas. 21. num. 11. & 12. Sperell. d. decis. 10. num. 20. Et denique de Statuto expressam mentionem faciente de Clericis, & vel Ecclesijs quantumvis fauorabile, & privilegiatiuo est text. apertus in d. cap. Ecclesia S. Mariae, ubi Abb. num. 5. & 14. in fin. Felin. num. 76. alyque Scribent. de constit. Bald. in d. l. cunctos populos num. 10. C. de Summ. Trinit. Bart. in l. fin. num. 18. C. de Sacrosanct. Eccles. Butr. in cap. quod Clericus de for. compet. Surdus cons. 301. num. 13. & 14. Nenizan. cons. 39. sub num. 9. vers. sed respondetur, Menoch. de recuper. remed. 14. num. 56. Gail. pract. observ. lib. 2. observ. 32. num. 2. cum alijs pluribus pleno calamo congestis per Carol. de Grass. d. effect. 2. num. 45. & 46. & 488. & 489. Bellett. d. tit. de exempt. Cler. a stat. sacul. §. 4. n. 6. & Sperell. d. decis. 10. num. 30. & 32.

Z z 3

Idque

Idque etiam si dicta verba ad iura, & prohibitiua non videantur directa in personas Clericorum, sed tantummodo Testatoris Laici; Quia præter quod satis dicitur contra libertatem Ecclesiasticam dum tollit Clericis beneficium ipsis de iure competens, vel dum de eis expressam mentionem facit, ex iuribus allegatis, sufficit quod virtualiter, & indirectè prohibendo exequutoriam in personas Clericorum illos tangat, & lædat, ¶ ut inde nullius sit roboris, & firmitatis, iuxta distinctionem magistraliter traditam per *Rimin. sen. d. conf. 483. nu. 10. vers. & bene facit lib. 3. Soccin. jun. conf. 1. num. 11. vers. quoniam licet lib. 2. quam egregie expendit Marant. d. disput. 8. sub num. 44. vers. ad septimum respondeo, sequitur Mart. ubi supra d. cent. 1. d. cas. 62. num. 1. Carol. de Grass. d. effect. 2. num. 11. & melius omnium Castropal. oper. moral. par. 2. tit. de reuer. deb. Eccles. disput. unic. punct. 3. num. 7.* Laici enim non possunt in specie statuere de personis Ecclesiasticis, neque de ipsorum bonis directè, aut indirectè ¶ cum illorum iurisdictioni non subsint, ut articulo maturè discusso responsum fuit in *Rauennaten. hereditatis 5. huius coram R. P. D. meo Othobono, & signanter in §. cuius verissima,*

Nec ex eo, quod Io. Baptista utitur dispositione huius statuti in ea parte, qua mandat validum esse testamentum cum quinque Testibus, intrat obligatio illud acceptandi etiam in altera parte, qua disponit Clericos non posse constitui fideicommissarios, nec executores Testamentarios. ¶ Quia speciale est in Ecclesijs, & personis Ecclesiasticis posse uti per modum Priuilegij, Statutis, & Constitutionibus Laicorum, generalibus tamen, nullamque mentionem de ipsis facientibus, in quantum faciunt pro se ipsis, & concernunt eorum commodum, & fauorem, & non acceptare, sed rejicere in quantum faciunt contra ipsos, & sunt eis præiudiciales, ut notat gloss. in cap. nouit, verb. quicumque, vers. quod Ecclesia de indic. Abb. in d. cap. constit. num. 4. de integr. restit. & in cap. ex litteris num. 5. & 7. de vit. & honest. Cler. Soccin. Sen. conf. 71. num. 19. lib. 4. Affl. de iure prothom. §. 9. num. 17. P. Diana resol. moral. tract. 1. tit. de immun. Eccles. resol. 43. per tot. som. 3. Mart. ubi supra d. cent. 1. cas. 5. numer. 44. & 45. Bellett. pariter ubi supra §. 2. num. 37.

Minusue applicatur limitatio, quod Clericus volens uti huiusmodi Statutis ¶ cogatur illis uti cum omnibus suis qualitatibus, clausulis, & conditionibus, ut tradit Bald. in l. venditiones, num. 9. C. de contrahen. empt. & in l. omni nominatione sub num. 9. C. de Sacros. Eccles. cum alijs relictis per Tiraq. de retract. lignag. §. 1. gloss. 13. num. 6. & 7.

Quia præter quod non procedit in qualitatibus, & conditionibus, diuersis, ¶ & separatis, quarum vna non tendit ad limitandum, extendendum, seu qualificandum alteram, ut doctè consulendo distinguit *Honded. conf. 78. num. 111. cum quatuor seqq. lib. 2.* Prout in effectu sunt in casu nostro, cum Paragraphus minuens numerum testium sit omnino diuersus, & separatus à Paragrapho prohibente exequutoriam,

tam respectu materiæ, quarum vna nihil habet commune cum altera, quam etiam respectu ordinis, & scripturæ, ex quo licet vterque contineatur sub eadem rubrica; Paragraphi tamen sunt prorsus separati, & vnus valde distat ab alio cum intermedio aliorum quatuordecim differentis materiæ: ¶ Admitti potest in qualitatibus, conditionibus, seu clausulis validis, iustis, & subsistentibus, atque generaliter fauorabilibus tam Clericis, quam Laicis pro communi omnium Ciuium vtilitate, in quibus terminis loquuntur *Bald. loco allegato, ceterique adducti per Tiraq. ut ipsemet se explicat sub d. num. 7. vers. neque enim hic diutius, idemque probat Seraph. de priuileg. in rem. priuileg. 77. numer. 26. vers. sed certè his non obstantibus.* Secus autem, quando, prout hic, qualitas Statuti est nulla, iniusta, & odiosa, tendens expressè in damnum, & odium Clericorum. ¶ Ista enim tamquam principaliter cōtra libertatem Ecclesiasticam, & expressam mentionem faciens de Clericis, habetur perinde, ac si facta, & apposta non fuisset, ut ratiocinatur *Socc. Sen. conf. 122. sub n. 6. vers. secunda quia prima pars lib. 1. Castropal. ubi supra par. 1. tit. de leg. in comm. & eius caus. tract. 3. disput. 1. punct. 24. §. 6. num. 1. Carol. de Grass. d. effect. 2. num. 28. vers. tunc enim;* Et consequenter acceptata parte valida, & fauorabili, tantum abest, quod Clericus uti debeat ¶ dicta parte nulla, & odiosa, quod immo etiam volens illa uti non potest, ut concludit *Sperell. decis. 111. num. 30.*

Et pro iustitia resolutionis duo alterius Domini ponderabunt; Alterum, quod Statutum excludit tantummodo Clericos ab exequutoria firmo manente in reliquis Testamento, ideoque extendi non debet ad casum nostrum, quo Io. Baptista fuit hæres institutus, nec alias corruat etiam ipsum Testamentum contra mentem statuentium; Alterum quod ipsi statuentes intellexerunt de exequutore dando in prophanis, ne Clerici se immisceant in negotijs Laicorum, ¶ à quibus etiam de iure abstinere tenentur, ut in cap. 1. & per tot. 38. distinct. & in cap. te quidem 11. q. 1. Non aurem de exequutore, prout hic, operis pijs, & relicto pro exoneranda conscientia defuncti, metiendo voluntatem à potestate ¶ cum Laici statuere nequeant super re spirituali, cap. tua de ordin. cognat. cap. lator, qui fil. sint legit. Socc. Sen. conf. 35. num. 1. lib. 1. Carol. de Grass. alleg. effect. 2. num. 81.

Ceterum dum Antonia Testatrix heredem instituit Io. Baptistam sub fide, quod exoneraret conscientiam suam, ut legitur in ipsomet Testamento, ibi, *Et ha eletto la persona di d. Sig. Gio. Battista, perche è certa, che per l'attinenza del sangue, & grado, che ha di Sacerdote userà ogni diligenza, acciò la coscienza di d. Testatrice, della quale è in questa parte intieramente informato, resti pienamente sodisfatta;* Censetur principaliter contemplasse fauorem salutis æternæ, & animæ subleuamentum, ¶ proindeque dispositio dicitur ad pias causas ex theor. *Bald. in auth. similiter, nu. 2. vers. & dicitur, C. ad falcid. Bart. in repetit. l. 1. nu. 33. C. de Sacros. Eccles. Florian. de S. Petr. in l. cum quidā, §. dies, num. 2. vers. dicitur autem, ff. de usur. Ang. in l. precibus num. 5. vers. idem, C. de impub. & alijs subdit. bene*

bera Insuperf. 10. num. 7. lib. 1. Crat. conf. 194. nu. 4. lib. 2. do. Baptista de ibeor. in addit. ad Tiraquell. de prinil. pia caus. in prefat. vers. item reliquum pro incertis cum seq. Rot. decis. 245. num. 29. par. 7. recent.
21 Quæ substatetur ꝑ cum duobus solis Testibus cap. relatum de testament. Rot. diuersor. decis. 74. num. 12. cum seq. par. 2.

Et ita conclusum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. PEVTINGERO.

Macerateñ Saluiani.

Veneris 26. Iunij 1648.

ARGVMENTV.M.

Census per minorem distractus potius retrouenditus, quam cessus præsumitur. Fideiussor, qui soluit censum, licet acquirere possit cessionē a debitore, vbi tamen per viam extinctionis processit, solam actionem negotiorum gestorum reportat.

S.V.M.M.A.R.I.V.M.

- 1 Immissio in Saluiano non impeditur per exceptionem requirentem altiore indagine.
- 2 Censui retrouenditus cum cassatione, & annulatione instrumenti habetur ac si nunquam fuisset impositus.
- 3 Pupillus non potest alienare censum absque solemnitate, & utilitate.
- 4 Detretum iudicis præsumitur interpositum per viam retrouenditionis, non autem cessionis ubi agitur de censu ad pupillos spectante.
- 5 Retrouenditus census in minore non requirit solemnitates.
- 6 Observantia declarat dubietatem instrumenti.
- 7 Prius, & posterius non dantur in uno eodemque instrumento.
- 8 Retrouenditio, non autem cessio intelligenda est ad evitandum contrarietatem.
- 9 Contrarietatem ad evitandam omnis interpretatio sumenda est.
- 10 Cassatio & annullatio instrumenti incompatibilis est cum cessione.
- 11 Sortis restitutio in censu promitti non potest.
- 12 Censu extincto cessat hypoteca.
- 13 Fideiussor census si soluit acquirere potest ius obtinendi cessionem a censuario.
Si tamen censum extinguit utilem solam actionem negotiorum gestorum habet ibidem, & supra ante num. 11.
- 14 Subbatio dicitur nulla, & spoliatio si parti fuit reintegratio concessa.
- 15 Molestia nullitates dicuntur indimata contra assertum procuratorem d. d. a. & non expressa causa & lite.
- 16 Censui romani firmus etiā facta subbatione fundi, si subbatio emanauit pro summa eiusdem census capite.
- 17 Hypoteca censetur remissa per consensum præstitum venditioni.

Consensus etiam ex solutione fructuum deducitur

num. 17. & 19.

18 Solutio decennialis debet esse facta singulis annis, nec sufficit, & quando num. seq.

20 Hypoteca remissio non est donatio, & ideo non venit sub statuto de donatione loquente.

Hypoteca remissio non requirit insinuationem iuxta Constitutionem Marchie num. 20.

21 Hypoteca super censu præscribitur per decennium.

22 Præscriptio decennialis sufficit interpresentes.

inter Præsentes esse disimur ubi quis degit in Ciuitate, alter in Terra Ciuitati subiecta num. 22.

23 Fundamentum sue intentionis quilibet probare debet

24 Censum retinere, & fundum censuatum possidere sunt inter se diuersa.

Census differt à fundo censito num. 24.

DECISIO CCXXXII.

NON acquiescentibus informantibus pro Francisca Cota, & Laurentio Guidono tribus decisionibus in saluiano pro Ludouico Vliße coram me emanatis Causa hodie pro quarta vice propolita DD. in iisdem decisionibus permanserunt, quia cum non reuocentur in dubium extrema necessaria in hoc iudicio recte fuit concessa Immissio Vlißi per sententiam A. C. ac postmodum per sententiam Rotalem confirmata ex plenè adductis in decisione coram R. P. D. meo Ottobono 27. Iunij 1646. in princ.

Neque denuò obstat visum fuit vnicum obiectum deductum ex præfata retentione respectu alterius census per Pellicanum impositi ad fauorem illorum de Angelellis, à quibus Guidono cessum fuisse prætenditur ante factam cessionem census, de quo agitur, per eundem Pellicanum ad fauorem Vlißis, quia licet sufficeret huiusmodi obiectum requirere altiore indagine ꝑ ad hoc ne Immissio nem impedire posset in iudicio saluiani, vt dixit Rota coram Gregor. decis. 254. nu. 4. decis. 89. n. 9. post Pacif. de salu. cum alijs adductis in fine prima decisionis coram me emanata, adhuc tamen cessat difficultas ex eo quia Censui prædictus non fuit cessus vt prætenditur, sed verè retrouenditus cum cassatione, & annulatione Instrumenti, & quidem ampla & absoluta adiecta clausula *Omni meliori modo*, ꝑ ita ut habeatur ac si nunquam Instrumentum fuisset celebratum. Giurb. decis. 24. num. 10. Rot. decis. 374. nu. 17. & 18. par. 5. recent. & decis. 528. num. 10. post Cenc. de Censib. & fuit etiam dictum in hac causa prima Iulij 1647. coram me.

Idque apertè comprobatur regulando voluntatem a potestate; Pupilli enim non poterant alienare voluntariè Censum absque iudicis decreto, & Causa necessitatis vel euidētis utilitatis ꝑ cum hæc copulatiue requirantur iux. lex. in l. magis puto §. non passim ff. de reb. cor. Lob. as C. de præl. min. Rota decis. 543. num. 1. & seq. post Cenc. de Censib. Et Iudex in decreto nullo vñs fuit verbo Cessionis, sed semper loquutus fuit de retrouenditione; Vnde hinc resultat, quod ipse intellexerit super retrouenditione, non autem super cessione decretum interponere, vt firmatum fuit in duabus decisionibus relatis in prima decisione in princ. coram me, & per

per Pic. ad stat. Urb. glos. 7. num. 132. Causa vero suberat non pro cessione, quæ uti voluntaria omnino requirebat solemnitates, † sed pro retrouenditione, quæ est necessaria, in quibus terminis illas non requiri, firmat decis. 26. num. 2. coram Buratt. per informantes pro Guidono alleg.

Uterius hoc idem comprobatur ex diuturna observantia deducta ex eo quia non constat Guidonum unquam exigisse fructus d. Censuum, licet è contrà constet ipsum soluisse fructus Censuum, de quo agitur, huiusmodi enim observantia benè deseruit ad declarandam dubietatem Instrumenti, † quatenus aliqua adesset, ut retrouenditionem non cessionem. Censuum demonstret Rot. decis. 69. num. 3. par. 4. to. 3. recen. & in hac materia decis. 263. nu. 4. post Cenc. de Cens.

Nec facit quod Instrumentum contineat in primis cessionem iurium, nam intelligitur de iuribus Censuum retrouendendi, & cassandi prout retrouenditur, & cassatur, † nec in eodem Instrumento datur prius & posterius Bald. in l. penul. §. mulier in fin. ff. sol. matr. cum alijs per Gratian. discep. 175. num. 7. & seq. Precis. de salu. insp. 3. cap. 3. nu. 26. & 27. Vnde etiam dum Instrumentum infra loquitur de cessione, præcedit semper verbum; Retrouendiderunt, † atque ideo retrouenditio non autem cessio censenda est ad euitandam contrarietatem, ut in his terminis dixit Rota decis. 369. nu. 1. post Cenc. de censib. & regulariter ad excludendam contrarietatem † semper omnia interpretatio sumenda est Alex. conf. 141. nu. 6. lib. 2. Dec. conf. 341. num. 7. Rota post eundem Cenc. de Censib. decis. 560. num. 2.

Hinc nec releuant clausulæ, Ponens &c. & aliæ ponderatæ per informantes pro Guidono quia dum non adest clausula Constituti, aliæ benè apponi potuerunt in retrouenditione ad significandum actum retrosimilem in omnibus, itaut nihil remaneret penes censuarium ac dum aptè referri possunt ad effectum extinguendi huiusmodi intellectus recipiendus est cum magis inseruiat menti contrahentium, clarè deductæ ex cassatione, & annulatione Instrumenti quæ incompatibilis est, † cum prætenfa cessione Rota decis. 368. nu. 2. post Cenc. de censib.

Nec visa fuit releuare replicatio quod admilla etiam retrouenditione quæ negari non potest ex supradictis Guidono saltem competat retentio sortis dicti census. Vel ex Roderic. de ann. reddit. lib. 2. quest. 16. ex num. 11. Vel ex eo quod Angelelli potuissent sortem repetere à Pellicano & Guidono propter fundi censuati subhastationem subsequutam ad instantiam Bernardæ Creditricis d. Pellicani anterioris dicto Censu. Quo enim ad Rodericum illa firmat solum competere fideiussori lus obtinendi cessionem à Censuario, non autem competere eidem hypothecam pro restitutione sortis, ideo cum Censuarius cassauerit Instrumentum nec in illo promissa fuerit sortis restitutio, † nec promitti potuerit resistente Bulla Pij V. Rot. decis. 498. num. 10. post Cenc. de

12 Censib. † Cessat hypotheca Bald. in cap. 1. §. fin. nu. 8. per quos fiat inuestit. Bon. de stat. Urb. prescrip. 13 glos. 25. num. 5. † solaque actio utilis negotiorum gestorum competit Cenc. de Censib. quasi. 104. num. 7. vers. sed posset Duard. eod. tract. §. 5. quasi. 14. sub num. 4. vers. Immo.

Quo vero ad d. subhastationem illa fuit implicite nulla, & spoliatiua declarata per sententiam reintegratoriam d. Pellicani non citati, quæ etiam † fuit executioni demandata, & reintegratio fuit approbata per Rot. in Maceraten. Spolijs 4. Julij 1610. coram bo. me. Manzanedo, & decis. 464. par. 2. recen. Neque Guidonus aliquo modo iuuari potest prætenfa intimatione super prætenfis molestiis sibi illatis ab Angelellis Creditoribus, quia illa nullius est relevantiæ tanquam executata contra assertum Procuratorem d. d. c. & facta non expressa causa, & lite mota, ex qua prætenfa molestia oriuntur Sord. decis. 240. num. 10. & seq. Rota coram Reuerendis. Vrgellen. decis. 300. num. 9. & 10. & in Rom. seu Lateranen. pensionis 19. Aprilis 1619. coram Franc. Valdo Gratian. discep. 715. nu. 15. præterquam, quod fundus fuit subhastatus pro summa ex qua constat fuisse capacem etiam Censuum eorum de Angelellis, qui propterea firmus † remanebat Rota post Cenc. de Cens. decis. 56. 64. & 66. Adden. ad sancti. mem. Greg. decis. 505. num. 10. atque ideo locus esse non poterat fortis repetitionis ex supradictis.

Cæterum DD. attentius perpēdebant quod quatenus competiisset Guidono hypotheca super bonis Pellicani illa tamen competere non potest super Censu à Pellicano vendito Vlissi anno 1598. quia cum Guidonus d. venditioni consenserit mediante solutione fructuum per eum facta Vlissi Cessionario per decem annos & ultra † utique remissa censetur ex huiusmodi consensu, quælibet hypotheca quatenus aliqua super d. Censu competiisset. l. si debitor quarta §. primo ff. quib. mod. pign. vel hypot. sol. cum alijs alleg. per Menoch. Buratt. & alios, de quibus in decisionibus contra quæ non faciunt pro Guidono deducta tanquam non excludentia remissionem hypothecæ, sed solam remissionem crediti.

Non obstat, quod solutio decennialis debeat esse facta singulis annis † non semel nec sufficiat præsumptiua probatio Menoch. præsum. 121 num. 84. & seqq. lib. 3. Quia datur solutio facta anno 1605. alia facta anno 1610. pro residuo, & annuatim deinde factæ per totum annum 1617. & Menoch. & per eum alleg. loquuntur quando agitur de inducendo titulum, & obligationem soluendi in futurum, Vnde non applicantur dum agitur de præsumendo consensu cessioni † Censuum resultante ex cursu temporis cum actibus approbatiuis per decennium, ut per Menoch. & Buratt. approbat. in decisionibus, & allegat. per eas & per Mascard. de prob. concl. 417. num. 1. & 2.

Nec visa fuit applicari Constitutio Marchiæ requirens insinuationem in donatione facta à maiore † cum talis remissio hypothecæ super aliqua re non sit donatio, nec veniat sub statuto de donatione loquente l. si pignus ff. qua in fraud.

fraud. credit. & tradit. Tiraquell. in l. si unquam in verbo donatione largitur nu. 209. Natt. cons. 101. n. 9. Gallerat. de renunc. Cent. 1. renunc. 57. num. 5.

Præterea cum Vlisses possederit Censum de quo agitur, per decennium, ut supra dictum est, sciente Guidono antè & post præsentam-
 21 cessionem sibi factam alterius Censu ex qua poterat retinere vel agere, & nihilominus soluit fructus Vlissi intrat ex lapsu tanti temporis
 22 præscriptio hypothecæ ꝑ Guidono super Censu competentis l. 2. C. si advers. cred. præscr. oppon. Mant. det. 291. num. 5. cum alleg. in decis. nam cū Guidonus esset de Terra Montis Vlmi subiecta Gubernio Macerata, ubi Vlisses degit, sufficit possessio decennalis ad præscribendū ꝑ cum
 23 dicamur ꝑ esse inter presentes l. fin. in princ. C. de præscr. long. temp. ubi præsertim Salic. n. 4. vers. & est ratio Balb. de præscr. par. 4. princ. partis 5. q. 4. num. 5. Replicatio vero quod Guidonus vigore dictæ præsentæ cessionis non retinuerit, nec egerit ex quo sibi soluebantur fructus sui Censu à Pellicano, non releuat, cum non probetur, ut necessarium foret ꝑ tanquam fundamentum suæ intentionis l. ci qui dicis ff. de prob. Natt. consil. 569. num. 1. Rota decis. 286. man. 1. par. 1. recentior.

Demū obiectū quod præscriptio nō intraret contra Guidonum possessorem non applicatur ex quo Guidonus non retinebat Censum translatum in Vlissēm, ꝑ sed fundum censuatum, quæ sunt diuersa, ut in Interamnen. mentionis 3. Aprilis 1620. coram Francisco Vbaldo. Ideo dum soluit Censum Vlissi Emptori rectè hic præscripsit per decennium hypothecam super illo soluenti competentem.

Et ita pro quarta vice ex superabundanti benignitate DD. audita parte perstitit in decis. utraque parte &c.

R. P. D. G H I S I L B R I O.

Postea Episcopo TERRACINEN.

Tullei Matrimonij.

Veneris 26. Iunij. 1648.

A R G V M E N T V M.

Matrimonium licet probari debeat ex libro Parochi, qui sub poena peccati mortalis obligatur retinere librum in quo describat matrimonia, tamen an possit probari per testes, & an concedenda sit remissoria ad hunc effectum, etiam nō data verisimili eiusdem libri deperditione in præsentī decisione latissimè discutitur, & resolutio est affirmativa, in contrarium adductis clarè, & plenè respondendo.

Matrimonium contractum coram Episcopo, & Testibus de iure substat, quamvis in dispensatione Apostolica demandatum esset, ut contraheretur coram Parocho, & testibus, & quid si matrimonium fuisset celebratum in loco exempto à Iurisdictione ipsius Episcopi an requiratur licentia Parochi, vel eius præsentia, & assistentia? & crudite demonstra-

SUMMARY.

- 1 Remissoria ut concedatur an sit necessarius sumus probationis.
- 2 Aequalitas in iudicijs seruanda est, & si unus fuit admissus ad probandum, alter quoque admitti debet.
- 3 Actor, & Reus ad imparia non debent indicari.
- 4 Remissoria quando Rota nunquam solcat denegare, & num. seq.
- 7 Probationes de stylo Rota coangustari non debent.
- 8 Matrimonium contractum ante dispensationem ob impedimentum consanguinitatis, est nullum, & an, & quomodo conuallidari possit.
- 9 Consanguinitatis impedimentum dirimens matrimonium, remanet sublatum ex dispensatione obtenta.
- 10 Parochus est obligatus sub poena peccati mortalis retinere librum, in quo describat matrimonia.
- 11 Remissoria non potest concedi ad probandum matrimonium, saltem donec probetur deperditio libri Parochi ad hunc effectum retenti.
- 12 Matrimonium licet probari debeat per librum Parochi ad hunc effectum retenti, bene tamen probari potest etiam per testes.
- 13 Probatio, qua etiam de facili haberi potest per testes, quando non sit coangustanda ad scripturas.
- 14 Remissoria ad hoc ut concedatur super eo quod de facili per scripturam probari potest, quid sufficiat.
- 15 Probationes per testes admittuntur etiam super eo, quod in scripturis continetur.
- 16 Matrimonij præsumptio coadiunatur ex longeva cohabitatione coniugum.
- 17 Matrimonium etiam probatur solummodo per depositiones testium.
- 18 Decisio individualis excludit omnem disputationem super regulis vniuersalibus.
- 19 Leges, & auctoritates in specie dum adsunt, absurdum est ab eis discedere propter regulas generales.
- 20 Episcopus non arctatur à Sacro Concilio tenere librum in quo describat matrimonia coram ipso contracta.
- 21 Matrimonium probari debet per exhibitionem libri Parochialis, & si in eo non fuerit adnotatum, probari potest per testes.
- 22 Parochi incuria non debet præiudicium inferre coniugibus.
- 23 Matrimonium licet non sit adnotatum in libro Parochi, non per hoc est inualidum, & ideo bene probari potest per testes.
- 24 Matrimonium contractum coram Episcopo, & testibus de iure substat, quamvis in dispensatione Apostolica demandatum esset, ut contraheretur coram Parocho, & testibus nu. 31.
- 25 Episcopus in sua Diocesi est Ordinarius, & intervenire potest matrimonio ut Parochus.
- 26 Episcopus quilibet in sua diocesi dicitur Parochus.
- 27 Episcopus in celebratione matrimonij habetur loco Parochi, & nu. 31.
- 28 Matrimonium celebratum coram Episcopo etiam si non fuit à Paroco descriptum in libro, nihilominus remanet validum, & potest probari per testes.
- 29 Matrimonium celebratum coram Episcopo in loco exem-

exempto ab ipsius Iurisdictione, an pro illius validitate, requiratur licentia Parochi vel eius assistentia.

30 Privilegium Apostolicum eximens aliquem locum à Iurisdictione Ordinariam, & illum subiciens Sedi Apostolica, subtili exemptione non venit cura animarum.

31 Metus reverentialis in materia matrimonij, censetur exclusus ex longa cohabitatione coniugum.

DECISIO CCXXXIII.

PLACVIT Dominis attenta relevantia materie articulata concedere Remissoriam Sereniss. D. Nicolæ Ducissæ Lotharingæ ad probandam validitatem matrimonij contracti cum Sereniss. D. Carolo Lotharingæ Duce, & ad reddendū nullum successuum matrimonium eiusdem Sereniss. Ducis cum Excellentiss. D. Beatrice Cantacroa admissa ad causam vertentem inter supradictos Sereniss. Duces pro suo interesse in statu, & terminis, quia versamur in profanis, & causa matrimonij etiam si sit Spiritualis, & fori Ecclesiastici, ad effectum Remissorie reputatur profana iuxta opinionem, quam Rota servat, & & concurrunt sumus probationis ex attestacionibus super matrimonio noviter contracto post dispensationem, ac ex fide, & attestacione Vicarij Generalis Episcopatus Tulles super dicto matrimonio, licet sumus non sit necessarius ex allegatis in decisione in hac eadē causa pro Serenissimo Duce sub die 13. Martij superioris anni, & quæ admodum Serenissimo Duci fuit concessa, Remissoria, ut servetur æqualitas in iudiciis, venit pariter concedendū Serenissimæ Ducissæ ex titulo, quod quilibet iuris, *Ros. decis. 529. n. 3. par. 2. recent. & coram san. me. Gregor. XV. decis. 581. num. 1. & seq. ubi in terminis, quod si unus fuit admissus ad probandū non potest idem alteri denegari, ibiq; add. nu. 7. nam & Actor, & Reus ad imparia non debent iudicari cap. in iudicijs de reg. iur. in 6. Ros. d. decis. 581. num. 2. & 3. Gonzal. super peg. 3. glos. 6. num. 166. quibus & stantibus Rota numquam solet denegare Remissoriam, ut in decis. 153. num. 1. ubi add. num. 10. coram san. me. Greg. XV. decis. 552. nu. 4. ibique add. nu. 6. coram eodem in decisionibus Ferraxien. pensionis 4. Jul. 1646. Romana societ. de Rotignis 15. Nouemb. eiusdem anni, & Capritana decimarum 26. Iunij 1647. coram me ad quod faciunt in simili, allegata in eadem causa Tullen. nullitatis matrimonij dicta die 13. Martij 1647. & alibi passim Rursus ea venit concedendū quia Sanctiss. D. N. causam commisit appellatione remota ne alias sequatur damnum irreparabile ex defectu probationum, & quæ iuxta stylum coangustari non debent ex iisdem rationibus adductis in dicta decisione 18. Martij 1647. S. confiso.*

Relevantia articulorum resultat ex eo, quia Serenissima Ducissa inter alia intendit probare quod post obtentam, & hilari animo à coniugibus receptam dispensationem Apostolicam propter impedimentum consanguinitatis impeditum matrimonij fuit celebratum solemne matrimonium in faciem Ecclesiæ in

eodem Palatio Ducali per manus D. Episcopi Tullen. in presentia multorum Procerum, & aliorum, non reclamante Rectore Ecclesiæ Sancti Georgij proprio Parocho Palatii Ducalis, quo probato, & etsi matrimonium ante dispensationem contractum ob impedimentum consanguinitatis esset nullum, validum fuit, ut ex nunc, ex nouo consensu post dispensationem in faciem Ecclesiæ præstito, & exclusa, remanet nullitas dicti matrimonij per Serenissimum Ducem prætenso, & cum remaneat sublatum impedimentum consanguinitatis dirimens matrimonium ex dispensatione obrepta, ut notant DD. in cap. super eo. de cond. appos. ubi Abb. num. 8. Guier. canon. quest. lib. 1. cap. 22. num. 17 & seq. Rot. coram Mantica decis. 201. num. 4. coram bon. mem. Buratt. decis. 203. num. 7. cum alijs adductis in Hispanen sponsalium 6. Martij 1637. coram bon. mem. Coccino, & 11. Februarij 1639. coram Eminentissimo Card. Patriziolo.

Non obstat, quod cum matrimonium in vim dispensationis Apostolicæ contractum, possit probari per scripturas, quoniam ex dispositione Sac. Concilij Tridentini cap. 1. sess. 24. de reformat. Parochus obligatur retinere librum, in quo describat matrimonium, & quidem sub poena peccati mortalis, *Barbos. super eodem cap. numer. 163. non & potest concedi Remissoria, saltem donec probetur verisimilis eiusdem libri deperditio iuxta decis. Pap. 356. num. 4. lib. 2. in correct. & decis. Rot. in Barchinonen. Parochialis, seu Vicaria 13. Iunij 1644. coram R. P. D. Corrado in §. præterea, & in §. vel si vera; & Quia licet Parochus sub poena peccati mortalis teneatur retinere librum, & in eo annotare matrimonia, *Quamvis de matrim. lib. 3. disput. 15. nu. 22. non inde tamen sequitur, matrimonium probari non posse per Testes, prout de iure probari potest cap. super eo il. 2. ubi DD. de testib. Caputaq. decis. 205. par. 2. Seraphin. decis. 1099. num. 2. & cessante & calumnia in materia præsertim tam graui, & præiudiciali iuxta decis. in Turritana bonorum coram Francisco Valdo, de qua per add. ad san. mem. Gregor. XV. decis. 253. num. 3. & in Leodien. Castorum 17. May 1630. coram bon. mem. Motman. iustificatio, quæ etiam per Testes haberi potest, non est coangustanda ad scripturas, & ad hoc, ut Remissoria concedatur etiam super eo, quod de facili per scripturam probari potest, sufficit, quod aliqui ex articulis datis, non nisi per Testes probari possint, *Ros. in Leodien. Abbatissatus 4. Iulij 1642. coram me; neque est nouum in Rota, & quod admittantur probationes per Testes super eo, quod in scripturis continetur ut in dicta Leodien. Abbatissatus coram me. Rot. apud Casar de Grass. decis. 1. in fin. de dilat. & decis. 196. num. 5. & 6. par. 6. recentior. Cessat autem omnis suspicio calumniæ, & cum ex supradeductis detur maximus sumus materie articulata iuncta longæua cohabitatione ubique notoria coniugum, quæ multum coadiuuat præsumptionem matrimonij in vim dispensationis contracti, *Casar de Grass. decis. 1. num. 4. qui filij sint legitimi. Rot. decis. 71. nu. 5. & seq. p. 1. rec. sed quod tollit omnem difficultatem, Rot. in alia Tullen. matrimonij 14. Nouembris 1575. coram****

coram. *fel. record. Clemen. VII. decis. 26. par. 1. diuer.*
in puncto matrimonij admittit solummodo
13 probationem per depositiones Testium, & que
deciso, cum sit individualis, quia agebatur de
matrimonio contracto in alia Tellen excludit
omnem disputationem super regulis generali-
bus iuxta dictum *Rot. in decis. 543. num. 1. in fin.*
19 *par. 1. diuers.* quod cum & habeamus leges, &
auctoritates in specie est absurdum ex regulis
generalibus discedere.

20. Ultra quod & Sacrum Concilium Tridenti-
num loquitur de matrimonijs contractis co-
ram Parocho, hoc verò contractum fuit corā
Episcopo, qui non arctatur à Sacr. Concilio
11 tenere librum, & sicuti posset matrimonium
probari per exhibitionem libri Parochialis si
in eo adnotatum fuisset, ita esto, quod non
22 fuerit adnotatum, probari potest per & Testes
cum incuria Parochi non debeat præiudicium
inferre coniugibus, ut in præcis terminis tra-
dit *Grati. discip. 653. num. 63. & seq. nec Sacrum*
23 Concilium, & inuadat matrimonium, sed
simpliciter disponit, quod Parochus habeat li-
brum, in quo describat matrimonia, prout cō-
trahuntur cum die, & mense, anno, testibus,
& loco contractus, ideoque non est denegan-
da probatio per Testes ex allegatis.

24 Minus facit, & quod in dispensatione Apo-
stolica demandatum fuerit, quod matrimo-
nium de nouo contrahetur publice, vel se-
creto coram Parocho, & Testibus. Quia illa
verba, coram Parocho, non excludunt, quin
ipsius loco celebrari potuerit matrimonium
coram Episcopo, cum verba rescripti recipiāt
25 interpretationem à iure, & de iure sufficiat
assistentia Episcopi. Nam Episcopus in sua
Dioecesi est Ordinarius, & interuenire potest
matrimonio, ut Parochus, *Spin. in Specul. testam.*
gloss. 15. num. 38. Cened. quest. 30. num. 45. Sanchez. ubi
supra lib. 3. disp. 28. per tot. quem sequitur Gutie.

26 *cod. tract. de matrim. cap. 66. per tot.* quilibet in
Dioecesi dicitur Parochianus Episcopi, *San-*
27 *chez. cod. tract. de disp. 28. num. 1.* ita quod & cum
dicta celebratio facta fuerit per D. Episcopum
Tullen, qui uti Parochus habetur in hoc actu,
ac est Parochus Superior; quia regit totum
28 Dioecesim, & confirmat Sanchez potest esse, quod
matrimonium, de quo agitur, descriptum non
fuerit in libro, quem Parochus tenere debet,
& nihilominus remaneat validum, possitq;
probari per Testes.

Non obstat, quod dispensatio Apostolica
non probetur per Testes, quia non articulatur
qualitas, & substantia dispensationis, quæ ex-
hibita fuit in actis à Procuratore Serenissimi
Ducis, sed articulatur usus, & acceptatio di-
spensationis, & matrimonium subsequutum,
& consummatum in vim illius, quod bene
potest probari per Testes ex supra deductis.

29. Nec facit, & quod cum Ecclesia S. Georgij,
Cappella, & Parochia Palatii Ducalis esset ex-
empta à iurisdictione dicti Episcopi Tullen ad
validitatem matrimonij esset necessaria, vel li-
centia Parochi dicti Palatii, vel eius presentia,
& assistentia, & quia appellatione Parochi nō
potuit venire Episcopus, cum nullam haberet

30 iurisdictionem in loco exempto, & quia pon-
derato priuilegio Ioannis dato Constantiæ 14
kalen. Aprilis sui Pontificatus anno quinto,
apparet exempta Ecclesia S. Georgij, in qua
progenitores Caroli tunc Ducis Lotharingæ,
& quamplures alij Proceres sui Ducatus ele-
gerunt sepulcrum, & Præpositus, Canonici,
Vicarii perpetui, Cappellani, & Clerici, nec-
non bona, res, iura, & pertinentia eximuntur
ab omni iurisdictione, dominio, potestate,
correctione, visitatione Archiepiscopi Treue-
ren, Episcopi Tulles, & aliorum quorumcū-
que Ordinariorum, Iudicum, & immediatè
subiiciuntur Sedi Apostolicæ, sub tali exem-
ptione non venit cura Animarum, & multo
minus Populus sub eadem Ecclesia, & Pa-
rochia degens de quo priuilegium non loquitur
ad *Text. in cap. cum Cappella, vers. quo circa de pri-
uil. Lap. allegat. 139. nu. 12. & 13. & tradit Calder.*
in cons. post dictam allegationem, Lap. num. 20. usque
ad finem, cum alijs pluribus cumulatis per Rot.
decis. 324. num. 6. par. 1. recent. & in Rossanen. exem-
ptionis 7. Iunij 1641. §. final. coram R. P. D. meo Ca-
31 *rillo, & quamuis & matrimonium non fuerit*
contractum coram Parocho iuxta formam
dictæ dispensationis, sat est pro validitate, fuis-
32 se contractum coram Ordinario, & qui ex su-
pra allegatis pro Parocho habetur, & est Pa-
rocho superior, & ex scientia, & patientia eius-
dem Parochi articulata in tertio articulo in-
ducitur consensus ipsius, quatenus esset neces-
sarius.

Posita itaque releuantia tertij articuli, con-
ceden. est Remissoria super omnibus articulis,
quia primus, & secundus continent, quod ma-
trimonium non fuit consummatum per copu-
lam ante dispensationem Apostolicam. Tes-
tius cōtinet implementum conditionis, quod
matrimonium fuerit solemniter de nouo cō-
tractum in faciem Ecclesiæ per manus Domi-
ni Episcopi Tulles in præsentia multorum
Procerum, & aliorum. Quartus denique
concernit, quod post secundam solemnitatem,
& celebrationem dicti matrimonij supradicti
Serenissimi Ducis in simul steterunt, vixerunt,
& ad consumationem, & copulam carnalem
simul deueniunt ex qua longa cohabitatione
pretenditur exclusus metus reuerentialis
à Serenissimo Duce articulatus, *Rot. coram. bo.*
me. Buratt. decis. 623. num. 7.

Et ita utraq; parte informante fuit resolu-
tum pro cessione Remissoriz.

R. P. D. M E L T I O.

Postea Episcopo P A P I E N.

Fanen, seu Senogallien Bonorum.

Veneris 26. Iunij 1648.

A R G V M E N T V M.

Filiatio, & descendencia ex quibus plenè, &
perfectè iustificata remaneat latissimè tracta-
tur, & quamplurimè adducuntur coniecturæ,
& adinivula, quæ licet de per se non suffice-
rent

rent, tamen simul iuncta, filiationem, & descendentiâ plenè, & concludenter probare firmatur.
Verùm, quia non sufficit filiatio, sed requiritur etiam legitimitas, quando, vt in præsentî decisione agitur de renouatione Inuestituræ concessæ alicui pro se, & suis descendentibus legitimè vsque in ipsius tertiam generationem, ideo legitimitas prolis, & quibus probata remaneat, cruditisimè demonstratur.

S Y M M A R I V M.

- 1 Descendensia, ac filiatio, ex quibus probata remaneat. & num. 10.
- 2 ad Filiationem probandam, multum confert nominatio Parentum.
- 3 Filiationem benè probata remanet ex antiquis inscriptionibus factis in lapidibus sepulchralibus.
- 4 Filio probatur etiâ ex fide Baptismi iunctis adminiculis.
- 5 Fides Baptismi, cum quibus adminiculis iuncta probet filiationem.
- 6 Auctoris approbati assertio plenè probat.
- 7 Fides Baptismi iuncto adminiculo filiationem benè probat.
- 8 Baptismus est actus, qui ad parentes spectat, & illis professio fidei, sit in fide ipsorum parentum.
- 9 Filiatio probatur ex libro in quo Pater manu propria scripsit diem natalis filij.
- 10 Probatio ex acta non requiritur in re antiqua, sed lociores probationes, adminicula, & coniectura vndique collecta coniungi, & recipi solent.
- 11 Legitimitas est plenè, & concludenter probanda ad effectum obtinendi renouationem Inuestituræ.
- 12 Legitimitas plenè probatur ex nominatione parentum facta cum institutione.
- 13 Legitimitas ex quibus actibus probata remaneat. & num. 15.
- 14 Legitimitas probatur ex sola dignitate Episcopali amplia num. 18.
- 15 Episcopus debet esse de legitimo matrimonio natus.
- 16 Testes examinati ad perpetuam rei memoriam tempore non suspecto saltem adminiculum faciunt amplia, vt num. 20.
- 17 Testes mortui examinati ad perpetuam rei memoriam semiplenam probationem faciunt.
- 18 Legitimitas prolis quando non tam exactas probationes exopat, sed lenioribus iustificetur.

D E C I S I O C C X X X I V.

FVIT sub hac die in præsentî causa dubitatum An constet de descendentiâ Reuerendiss. D. Alexandri Castracani Episcopi Fanen à Iacobo Rodulphi de Castracanibus, qui fuit renouatus, & inuestitus vnâ cum Carolo, de Castro Leone vsque de anno 1463. 19. Augusti à bonis: Cardinali de Saxoferrato Abbate tunc temporis S. Laurentij in Campo, pro se, & suis, ac cuiuslibet ipsorum hæredibus, & successoribus, vsque in ipsorum Caroli, & Iacobi tertiam generationem completam, & finitam, ita quod præmorientis portio ad superuiuentes semper deueniat, vt ex Instrumento Inuestituræ producto, Sum. Episcopi 2.1.

quæ retributio fuit deinde ratificata per Abbatem Regularem eiusdem Abbatiæ de anno 1466. 12. Aprilis, vt ex Instrumento ratificationis pariter exhibito, dicto Summar. num. 2. & affirmatiuè per Dominos fuit responsum.
Quod enim Iacobus ex se procreauerit Castrucci, colligitur ex Testamento per ipsum condito de anno 1505. 17. Maii, in quo illum tanquam legitimum, & naturalem, cum cæteris eius filiis instituit hæredem vniuersalem, eodem Summar. num. 3. † Nominatio enim iuncta cum institutione, filiationi valdè appropriata, descendentiâ, ac filiationem, plenè probat arg. text. in l. quidam cum filium, ff. de verbor. obligat. Bald. in cap. ex transmissa nu. 4. ibique Butrum. 10. de restitut. spoliat. Felim. in cap. per rursus de probat. Mascard. de probat. conclus. 397. per tot. Peregr. de fideicom. art. 43. nu. 77. Surd. consil. 1. nu. 50. Cephal. consil. 48. num. 18. lib. 1. Rot. decis. 349. num. 5. & ibi Adden. num. 8. coram Papa Gregor. XII. & in Plecentina Cappellania 14. Martij 1614. coram Coccino, Romana de Bellonis 3. Februarij 1617. coram Vbaldo, Romana de Nocchiellis 17. Iunij 1622. coram eodem, Bononiens. fideicomissi de Raimundinis 15. Februarij 1636. coram R. P. D. meo Ghislerio, & in Bononiens. de Tanis 17. Maij 1641. coram R. P. D. meo Bicchio, Farfen. bonorum 9. Decembris 1644. coram R. P. D. meo Corrado. Cui institutioni paternæ, accedit etiam institutio matris in Testamento per eam condito de anno 1513. 27. Septembris, in quo eundem Castrucium ex Iacobo Rodulphi eius viro, vt supra renouato, filium legitimum, & naturalem nominauit ibi nu. 4. Ad probationem enim filiationis multum confert dictû patris, & matris, Anchar. consil. 225. cōhann. final. vers. accedit bis, Surd. decis. 83. num. 7. idemque firmat etiam Alcius. Peregr. in lib. 1. cap. 12. circa finem, Tbes. decis. 3. num. 6. Rot. in Romana filiationis 23. Iunij 1610. coram Marzaveto.
Præterea huiusmodi filiatio probata etiam remanet ex duplici inscriptione in quodam Tumulo Sepulchrali incisa, & facta de anno 1557. qui tumulus existit in Ecclesia Sancti Francisci Ciuitatis Fani ad Cappellam, & Altare Sancti Thomæ, & est Familiæ de Castracanis quarû vna posita reperitur subtus frontispicium ornamenti marmorei, ibi: Ex Legato Iacobi Castracani Lucensis, Catharina coniux pudicissima, Rodolphus, & Castrucius filij pientissimi, Sacellum Sancti Thomæ dicatum facere. Altera verò subtus depositum, ibi: Castruccio Castracano secundo Iacobi Castri Leonis Gemitis filio tum generis, tum suarum virtutum luce claro, caroque omnibus, Bationia Gentilis uxor, & filij, dicto Summar. num. 4. † Et monumenta antiqua, ac inscriptiones factæ in lapidibus, ad istum effectum sufficiunt, vt est text. in l. monumentorum, C. de religiof. & sumpt. super. Abb. in cap. cum causam, vers. sic dico ergo de probat. Bart. in l. 1. in fin. de bon. poss. secund. tabul. Bald. consil. 310. an. Rationatus num. 1. vers. in contrarium, vol. 5. Paris. consil. 149. num. 26. ibi vt indicant inscriptiones lib. 1. Grat. discept. for. cap. 893. num. 31. & 918. num. 8. Rot. decis. 472. num. 5. part. 1. recent. Comen. habitus 9. Iunij 1610. coram bonis: Piruano in ordine post 2. volum. consil. Farinacc. 299. num. 8.

Et ex Castruccio ortum habuit Vincentius, 4 vt † probatur ex partita libri Sacri Fontis sub die 27. Iulij 1533. *ibidem* num. 12. quæ licet de per se nō sufficiat, tamen probat iunctis adminiculis, Rot. in *Romania hereditatis* 27. Aprilis 1610 coram eodem bon. mem. Pirouano in ordinē 285. nu. 2. in fin. *vers. quæ etsi pro dicta, post dictum volum. consil. Farinacc. & in recent. decis. 132. num. 2. ibi quæ concurrentibus, &c. part. 1. Auximana sepulture* 14. Martij 1646. coram Reuerendiss. D. meo Decano, Pacific. de *Saluian. decis. 184. num. 3.*

5 Adminicula hic non desunt. † Primum enim desumitur ex publico Instrumento celebrato de anno 1558. 9. Februarij, in quo idem Vincentius vna cum aliis eius Fratribus filiis dicti Castrucci soluit partem dotis D. Catherine eorum Sorori, nuptæ Francisco Marcolino; prout etiam residuum omnes soluere promisserunt, *dicto Summar. num. 5.* Item ex Instrumento renouationis Inuestituræ cuiusdā domus emphyteuticæ Episcopatus Fanenō omnibus dictis Fratribus factæ tanquam filiis, & heredibus dicti Castrucci; Necnon ex alio Instrumento quietantiæ annuorum censuum decursum pro dicta domo, celebrato die 11. Nouembris 1581. *Summar. num. 6. litt. C. & D.* & ex alio Instrumento emptionis petij Terræ, factæ à Vincentio pro se, & Fratribus vti filiis Castrucci celebrato sub die 29. Decemb. 1563. *ibidem* num. 7.

Corroborationem prædicta accipiunt ex Historia Aldi Manutij super actionibus di Castruccio Castracani de gli Antelminelli Signore di Lucca, con la geneologia della Famiglia: in qua sub fol. 117. & 118. legitur descendencia ex Iacobo de dicto Castro renouato, tam Castrucci, quam Vincentij, & filiorum, vsque ad Alexandrum modernum Episcopum Fanenō cuius descendencia agitur, *dicto Summar. num. 8.*

6 Cui † authori vti approbato est credendum, & illius assertio probat iuxta text. in leg. 1. ibi à quibusdam scriptoribus conditum est, ff. de off. Praef. & in l. 1. circa med. ff. de off. quæst. Bald. in l. ex quodam volum. 4. in fin. C. de accusat. Vasqu. controu. lib. 2. cap. 84. num. 16. circa med. in verb. Historia, Grat. discept. forens. cap. 892. num. 7. Rot. in *Sabinen. Montis Rotundi* 21. Iunij 1627. coram Coccino, Corduben. *Decimarum de Lucerna* 5. Iulij 1638. coram Reuerendiss. D. Salamantino, Toletana *decimarum de Capillo* 4. Iulij 1640. coram Eminentiss. Cardinali Verospio, Posnoui. *Abbatia* 1. Iulij 1647. coram R. P. D. meo Celso: necnon ex Instrumento solutionis canonum factæ per Vincentium vti filium Castrucci, Abbatie Sancti Paterniani, *Summ. num. 14.*

7 Alexandrum verò modernum † Episcopum Fanenō fuisse dicti Vincentij filium, probat partita libri sacri fontis Baptismatis, quæ descripta apparet sub die 6. Iunij 1583. & quod ista iuncto adminiculo plenam fidem faciat, declarat *Caval. decis. 128. num. 2. Buratt. decis. 155. num. 7. 709. num. 5. Rot. in recent. decis. 641. num. 2. Summ. & decis. 409. num. 5. part. 5.* Baptismus enim † est actus qui ad parentes spectat, & professio illa fidei sit in fide ipsorum parentum, cap. maiores de Baptism. cap. quæ vis de consecrat.

Part. X. Recent.

distin. 4. Bero. conf. 162. nu. 9. vers. quæ omnia vol. 2. Surd. consil. 1. num. 45. vers. quia Baptismus, Rot. decis. 409. numer. 6. part. 5. recentior. Buratt. decis. 155. num. 8.

9 Pro adminiculo autem deseruit † adnotatio per ipsum Vincentium facta in quodam eius libro memoriali, in quo sub die 3. eiusdem mensis Iunij, declarat natū illi fuisse Alexandrum demum decimum eius filium, d. *Summ. num. 10.* Licet ista de per se sufficeret ad probationem huiusmodi filiationis, Bald. in *lineque nateles* num. 6. *vers. vel aliquando ipsimet pater, C. de probat. Salicet. in Letiam in princip. ff. eodem, Paris. conf. 10. nu. 54. vers. talis memoria part. 2. Bero. disto conf. 162. eodem num. 9. vers. scripsit super libro suo, Surd. disto conf. 1. num. 52. vers. ubi inquit, Caputaq. decis. 314. num. 3. part. 1. Caval. decis. 128. num. 1.* Item emptio locorum Montis Pij Recuperati facta per Vincentium pro Alexandro eius filio, vt ex fide Secretarij eiusdem Montis, *Summ. num. 11.*

10 Ex † quibus simul iunctis, negari non potest quin optimè probata remaneat descendencia, & filiatio prædictorum omnium, iuxta text. in cap. per tuas de probat. cap. Michael de fil. Presbyt. Menoch. de arbitr. cas. 89. nu. 66. Alex. conf. 38. nu. 7. vol. 7. Surd. d. conf. 1. num. 53. Buratt. dista dec. 709. num. 9. sed † quia versamur etiam in re antiqua non tam exacta requiritur probatio, cum leuiiores quoque probationes, adminicula, & coniecturæ vndique collectæ coniungi, & recipi soleant in similibus casibus, vt fuit dictum in *Regien. Cappellania* 22. Maij 1627. penes Buratt. decis. 709. per tot. Duran. decis. 438. num. 3. *vers. quibus libris, & Instrumentis, & in recent. decis. 311. num. 12. part. 5.*

12 Non obstat, † quod dicatur non satis constare de prædictorum legitimitate, quæ tamen necessario, & concludenter est probanda, dum renouatio Inuestituræ concessa fuit dd. Iacobo Rodulphi, ac Carolo Iacobi, pro se ac suis, ac cuiuslibet eorum heredibus, & successoribus, filiis, & nepotibus masculis tantum, ex eis, vel eorum altero descendentibus legitime, vsque in ipsorum tertiam generationem.

13 Obiectum enim † huiusmodi destruitur, ex quo legitimitas Castrucci probatur non solum ex præfata concordii nominatione parentum facta in institutionis vniuersalis actu, valde congruè filio legitimo, & naturali, secundum text. in cap. per tuas, ibique gloss. in verb. filium appellauit, &c. extr. qui filij sint legitimi, Rot. penes *Cesar de Crass. decis. 18. sub num. 3. & seqq. de probat. & in Veneta legitimit. 26. Aprilis 1602. coram clar. mem. Card. Hieronymo Pamphilio, & penes Card. Caval. decis. 46. num. 3. vers. & per talem nominationem, Buratt. dista dec. 709. num. 1. vers. quæ deduc-*

14 *cebantur, & seqq.* Verum etiam, † ex eo, quod ille admissus, & acceptatus fuit pro emphyteuta, & ab eo recepti fuerunt annui canones dictæ Domus sub directo Ecclesiæ dominio, quæ Iacobo eius patri antea concessa fuerat, vt apparet ex partita libri receptorum mensæ Episcopalis sub die 2. Martij 1513. *dicto Summ. num. 6. littera A, C, & B, ac etiam soluit alios canones pro nonnullis bonis ad Abbatiam.*

A a a

spectan-

ſpectantibus quoad directum dominium, vt colligitur ex quietantijs, de quibus eodem *Summ. nu. 13.* ad quos ſanè actus admiſſus non fuiſſet Caſtruccius à Prælatiſ Eccleſiarum, ſi verè, & realiter non fuiſſet legitimus, *Me- noch. præſumpt. 54. num. 38. lib. 6. Bero. conf. 19. nu. 7. lib. 2. Paris. conf. 10. lib. 2. Gozad. conf. 13. num. 33. Canal. deciſ. 123. num. 3. verſ. accedebant, & num. 4. Rotæ in Valentini prætenſa illegitimitatis 16. Martij 1612. coram S. D. N. in ordine poſt 2. vol. conſil. Farinacc. 354. num. 2. verſ. iuſtitia verò ſententia Ro- talis, Gregor. XV. deciſ. 247. numer. 17. verſ. vali- diſſima etiam præſumptio, &c. & in recent. deciſ. 434. num. 7. verſ. & præſertim part. 1. & deciſ. 511. num. 3. verſ. & pro hac deſcendentia part. 5.*

- Legitimitas quoque Vincentij eadem ra-
 15 tione probatur, ꝛ nempè ex Inſtrumentis re-
 nouationis Inueſtituræ prædictæ domus de
 directo dominio Episcopatus factæ ſub die
 30. Auguſti 1571. nedum ad illius fauorem,
 verum etiam eius fratrum, & hæredum dicti
 Caſtrucci, diſto *Summ. num. 6. litt. C.* prout ex pu-
 blicis quietantijs receptorū canonum ratione
 eiſdem domus ſub die 13. Nouembris 1581.
 ibidem litt. D, ac etiam dictorum aliorum bo-
 norum ad Abbatiam S. Paterniani Fanè in-
 proprietate pertinentium, *Summ. num. 14.*
- 16 Quo autem ꝛ ad legitimitatem Reueren-
 diſſ. Episcopii, illa eo minus in dubium reuo-
 canda venit, cum ad illius concludentem pro-
 bationem ſufficiat ſola dignitas Episcopalis,
- 17 quæ ꝛ requirit Episcopum de legitimo ma-
 trimonio eſſe natum, ad text. in cap. cū in cunctis
 de elect. in & cap. innotuit eodem tit. & ita ſancitum
 etiam habemus per Sac. Trident. Synod. ſeſſ. 7. de
 reformat. cap. 1. Vgolin. de off. & poteſt. Episcop. part. 1.
 cap. 1. §. 1. num. 5. verſ. quare.
- 18 Et tanto magis, ꝛ quia conſtat ex fide Bap-
 tiſmi ipſum eſſe filium Vincentij, & Corne-
 liæ eius vxoris, prout etiam conſtat alios ma-
 iores omnes habuiſſe vxores, videlicet Iaco-
 bum Catherinam, vt in Teſtamento Catheri-
 næ, & Caſtruccium Gentilem Baleoniam, &
 vt ex ſupradictis inſcriptionibus ſacelli Fa-
 miliz.
- 19 Sed vltèrius, adſunt etiam ꝛ quinque teſtes
 examinati ad perpetuam rei memoriam tem-
 pore non ſuſpecto, qui per ſingulos gradus
 deſcendentiam probant, & quod iſti ſaltem
 adminiculum faciant, declarat *Burrat. dec. 684.*
num. 6. & in recent. deciſ. 643. num. 5. part. 5. tom. 2.
- 20 & deciſ. 294. num. 19. part. 7. quod ꝛ procederet
 etiam ſi fuiſſent examinati in alio iudicio, *L. in-
 gennum cum ibi notatis, ff. de ſtat. homin. Alex. con-
 ſil. 61. num. 9. lib. 2. Canal. deciſ. 575. num. 8. & quia*
- 21 iam ꝛ illi ſunt mortui, vt ſemiplenam faciant
 probationem, *trad. Bart. in L. admonendi num. 45.*
 & ibi latè *Iaſ. num. 98. ff. de iur. iur. Surd. dec. 103.*
num. 22. Gregor. deciſ. 434. numer. 5. & ibi Adden.
num. 18. Eoque magis cum agatur de materia
 antiqua, in qua probata deſcendentia, & filia-
- 22 tione, ꝛ legitimitas non tam exactas proba-
 tiones expoſcit, ſed etiam leuioribus iuſtifica-
 tur, *iuxta. conſ. Gemin. 27. num. 8. & ſeqq. Seraphin.*
deciſ. 1099. num. 1. verſ. ad quem eſſectum, &c. Gre-
gor. XV. deciſ. 247. num. 19. verſ. ex quibus, & de-

ciſ. 248. nu. 2. verſ. qua quidem, & ſeqq. Rot. dec. 511.
num. 12. verſ. unde prædicta, &c. part. 5. recent.
 Et ita vtraque parte fuit reſolutum.

R. P. D. LEONE VEROSPPIO:
 Macerateſ Attentatorum.

Veneris 26. Iunij 1648.

ARGUMENTVM.

Appellationis commiſſio poſtmodum à Signa-
 tura impetrata, cauſat attentata omnia medio
 tempore geſta, quamuis cauſa ex propria na-
 tura appellationem non admitteret; verum,
 quia attentatis tacitè renunciari poteſt in præ-
 ſenti deciſione diſcutitur an renunciatum di-
 catur per Deposituſ factuſ poſt relaxatio-
 nem mandati.

SVMMA RIVM.

- 1 Appellatio per ſignaturam ſimpliciter admiſſa cauſat
 attentata omnia medio tempore geſta, quamuis
 cauſa ex propria natura appellationem non ad-
 mitteret.
- 2 Appellatio per Signaturam admiſſa, ſi cauſa inap-
 pellabilis prætenditur, adiri debet ſignatura pro re-
 formatione commiſſionis;
- 3 Attentatis an tacitè renunciaſſe dicatur ſi appellatio
 intra tempus legitimuſ non fuit interpoſita, vel ſi
 poſt relaxatuſ mandatuſ, fuit factuſ deposituſ.
- 4 Appellationis commiſſio poſtmodum impetrata, idem
 operatur quod appellatio.
- 5 Deposituſ factuſ cum præſeruatione iurium compe-
 tentium, tamquam conditionale non nocet depo-
 nenti.
- 6 Executio ex capite attentatorum, an, et quando re-
 uocari non poſſit, et quando ſecus. num. 7.

DECISIO CCXXXV.

DISSOLVTO per obituſ Pauli matrimo-
 nio inter ipſum, ac Fauſtinam antea con-
 tracto, hæc pro dotis reſtitutione inſtituto lu-
 dicio contra Viri-hæredes coram A. C. manda-
 tum obtinuit relaxari primo pro ſcutis 2364.
 b. 60. ab ipſiſmet Hæredibus præuio deposito
 approbatuſ pro alijs deinde ſcutis 362. b. 60.
 à Signatura Iuſtitiz cum clauſula ſine præiudicio
 legitimè executionis canonizatuſ, Alteruſ
 demum pro conſequendis veſtibus Vxori le-
 gatis à Viro, quod pariter ab eadem Signatura
 ſub prædicta clauſula ſine præiudicio fuit com-
 probatuſ.

Cum verò Hæredes Pauli hiſ omnibuſ de-
 cretiſ, & grauaminibuſ inde reſultantibuſ ex-
 poſitiſ, appellationis cauſam ſimpliciter ab ea-
 dem Signatura mihi committi obtinuiffent
 præterquam in veſtibuſ pro quibuſ ſine præiu-
 dicio reſcripſit: Et pro reuocatione idcirco
 Attentatoruſ inſtetiffent coram me ſuper hiſ
 1 dubiuſ propoſui affirmatiuè reſolutuſ, ꝛ quia
 ex ea appellationis commiſſione ſimpliciter
 ſignata omnia medio tempore geſta attentato-
 rum

torum vitio subiecta censentur, quamvis causa ex propria natura appellationem non admitteret, ut pluries respondit *Rota coram Burat. dec. 902. num. 2. coram Reuerendissimo Vrgell. dec. 46. numer. 4. et in Meleuitana Marefciellatus 10. Ianuarij 1642. coram Reuerendissimo D. meo Decano, et in Viterbien. fideicommissi, seu attentatorum 13. Maij 1644. coram R. P. D. meo Cerro, & in pluribus alijs relatis in Albiganen. Attentatorum 1. Februarii 1647. coram me. Cum eadem Signatura, quæ causam agnouit, & declarauit appellabilem pro reformatione commissionis adiri debuisset, si inappellabilis contendebatur, ut ponderauit *Rota in dicta Viterbien. fideicommissi coram R. P. D. meo Cerro, et in Bituntina Iuris Patronatus 26. Februarii, et 7. Maii 1646. coram R. P. D. meo Arguelles.**

Neque reuocationem Attentatorum poterit impedire, siue appellatio intra tempus legitimum, non interposita, siue Deposita, scut. 2364. b. 60. post relaxationem mandati factum per hæredes, qui idcirco illud approbando attentatis tacite videntur renunciasse, prout fieri posse pluribus probat *Lancell. de attent. 2. par. cap. 4. limit. 15. num. 3. cum seq. et numer. 30.*

4 Quia ꝑ appellationis commissio postmodum impetrata, de stylo appellationis loco succedit, ac idem operatur, quod appellatio, ut aduertit *Franc. in cap. dilecto num. 163. de appell. quem refert, & sequitur Rota coram Seraph. dec. 972. numer. 15. Deposita verò ꝑ mandatorum metu facta ostenduntur, & sub præseruatione iurium competentium, & competitorum, adeoque tanquam conditionalia deponentis consensum operari non valent, & nihil inesse deducunt, ex notatis in l. si Testamento Centurio §. 1. ff. de manumiss. testamento, & in l. qui heredi ff. de cond. & demonstr. Alex. cons. 190. ad fin. lib. 2. Rot. coram Verall. decis. 330. num. 2. lib. 2. & coram Put. decis. 34. nu. 1. & 4. lib. 2.*

6 Hæc ꝑ quoque attentatorum purgatio euitari non valet ex desertione causæ ob non prosequutam intra biennium appellationem ex aduerso supposita post expeditas præsertim super desertione, ac reiudicata executoriales, quo casu dictam executionem ex capite attentatorum reuocati non posse, respondit *Rota in Gerunden. Beneficij 16. Martij 1643 in §. & licet, & in §. nec prædictis obstat eorum R. P. D. meo Cerro, & in Romana fideicom. de Capiteferro 10. Iunij 1644. coram R. P. D. meo Corrado, ubi tamen contrarium firmatur ꝑ in executione obliqua, prædictæ enim decisiones transeunt, cum supposito reiudicate & desertionis causæ, quæ tamen cessat in proposito casu, dum in termino executorialium Hæredibus præfixo pro transportandis actis eadem Actorum transportatio præcessit.*

Et ita vtraque &c:

R. P. D. CORRADO
Postea Eminentiss. D. CARDINALI.

Romana Vineæ de Granuella.

Veneris 26. Iunij 1648.

ARGUMENTVM.

Simulationis exceptio aduersus rem iudicatam opposita illius non impedit executionem, neque restitutionem in integrum operatur, quoties coniecturæ ad eam probandam adductæ non subsistunt, quomodo autem coniecturæ reijciantur ex ipsa decisione videbis.

SVMMARIVM.

- 1 Sententia transit in iudicatum causa non prosequuta, neque obtenta prorogatione fatalium.
- 2 Restitutio in integrum aduersus rem iudicatam non conceditur, nisi clarè constet de iniustitiis.
- 3 Instrumentum publicum perfectam facit probationem.
- 4 Restitutio in integrum excluditur stante iustitia sententiarum.
- 5 Confessio facta presente parte, ab eaque acceptata, probat contra consistentem, & eius hæredes.
- 6 Confessio eo magis probat contra consistentem ubi est geminata, & iuramento firmata.
- 7 Actus, qui ex iusta, & vera causa fieri potuit ex ea potius, quam ex ficta, & simulata presumitur celebratus.
- 8 Simulatio fortius excluditur contra ipsos contrahentes, eiusque hæredes.
- 9 Creditores presumuntur solliciti in exactione suorum creditorum.
- 10 Simulatio ex coniecturis eliditur.
- 11 Simulationem ad probandam causa requiritur probabilis, ac verisimilis. & num. 20.
- 12 Creditoribus confessio, & declaratio partis non præiudicat.
- 13 Inverisimilitudo etiam sola reputatur sufficiens ad excludendam simulationem.
- 14 Simulandi coniectura ubi non concurrunt, non inducitur simulatio.
Sanguinis coniunctio de per se non est sufficiens coniectura pro inducenda simulatione. num. 14.
- 15 Animorum dissensio inter legitimos, & illegitimos esse solet.
Lites, & differentia simulationem excludunt. n. 15.
- 16 Simulationis presumptio ex tacito consensu, & tolerantia prorsus excluditur stante contradictione.
- 17 Creditore satisfacto debitorem bona recuperare iustum, & æquum est.
- 18 Simulationis probatio plenior requiritur stante aliqua presumptione in contrarium.
- 19 Possessio stante simulatione est nulla ipso iure.
- 21 Res iudicata, eiusque executio non impeditur sub prætextu crediti illiquidi, & controuersi.
- 22 Creditum ut dicatur liquidum requiritur quod sit adeò clarum, & certum, ut controuerti non possit.

DECISIO CCXXXVI.

CV M peteretur pro parte Excellentiss. D. Principis vigore specialis commissionis

Aaa 2

exc-

executio iudicati per sententiam Rotalem, qua fuit declaratum Vineam, de qua agitur, ad eam spectare tamquam Matrem, & hæredem Leopoldi Eugenij filij, ac hæredis Comitissæ Francisci Thomæ Perenoti de Granuella, nullumque ius competere D. Francisco Thomæ filio q. Io. Gilberti, ac insuper concessa eidem D. Principissæ manutentio in possessione illius. Opposita fuit exceptio iniustitiæ ex nouis fundamentis adductis per Informantes pro ipso Francisco Thoma. Quæ hodie discussa visa fuerunt Dominis irrelevancia. Ac proinde constare de re iudicata, non autem de causis restitutionis in integrum responderunt.

Cum enim appellatio fuerit interposita, & successiue præsentata commissio die 15. Octobris 1644. nec ab eo tempore citrà prosecuta, † & terminata, neque obtenta prorogatio fatalium certum est, quod sententia transiit in iudicatum. cap. Cum si Romana, de appell. Clem. sicut, & ibi gloss. & DD. cod. tit. l. fin. §. Illud etiam, & Auth. ei qui, C. de tempor. & reparat. appellat. Rot. penes Cassador. decis. 6. num. 8. vers. sciendum, de appellat. Card. Seraph. decis. 457. num. 1. & Card. Martie. decis. 92. num. 3. vers. secundo, ac seq. & Canaler. decis. 282. sub num. 1. in fin. vers. non enim controuertebatur, cum seq. Buratt. decis. 240. num. 1. vers. quia non docetur de prosecutione, & in recent. decis. 601. num. 1. vers. certum est enim, ac seq. & decis. 666. n. 1. vers. & cum non doceatur cum seq. par. 4. tom. 3. & decis. 69. num. 2. vers. nec intra biennium par. 6.

Restitutio autem in integrum aduersus rem iudicatam non conceditur, † nisi clarè, ac cõcludenter appareat de Iniustitia: Vnde deducitur læsio, iux. Thor. Innoc. in cap. cum ex litteris sub nu. 7. vers. ego non credo, de in integr. restit. quam latè comprobauit Rota in Pistorien. Benefic. 11. Maij 1618. coram bon. mem. Buratt. decis. 323. nu. 4. vers. Tamen necessaria sunt probationes, ac seq. & decis. 664. sub num. 1. vers. Quo verò ad iustitiam, par. 3. Recent. Cuius sanè iustificatio non solum deficit in proposito casu, sed contraria plenè resultat ex publico Instrumento celebrato die 17. Augusti 1621. in quo d. Io. Gilbertus declarauit sibi fuisse aliundè satisfactum de omnibus eius præensionibus in hæreditate bon. mem. Cardinalis Perenoti de Granuella; Ideoque liberè, ac pleno iure restituit, ac renouauit dicto Com. Francisco Thomæ illius hæredi Vineam prædictam, in cuius possessione iam antea fuerat immissus anno 1602. in executione sententiæ ex eisdem causis pro eo late in Ciuitate Neapolis. Et ex alio celebrato die 8. Februarij 1623. in quo defuncto iam dicto Comite denuò cõfirmavit dictum Instrumentum, ac reuocauit mandatum alias factum in persona Gregorij Piscatoris, & alios constituit Procuratores, vt in eis legitur; † quæ certam, ac manifestam præseferunt probationem, cap. cum olim in fin. de Cens. l. cum precibus, ibiq. gloss. fin. C. de prob. Rip. in l. admonendi sub num. 143. vers. publica scriptura, & ceteri DD. ff. de iur. iur. Crauet. conf. 317. nu. 1. vers. ideo dici potest, Rota penes Cardm. Mantie. decis. 24. num. 6. vers. præsertim, & decis. 302. nu. 1. vers. nam quod scriptum est, & c. & in hac

materia in Beneuentan. conf. 16. Decembris 1594. coram rec. mem. Card. Pamphilio inter Crim. Farinac. decis. 89. sub num. 1. vers. nam quod scriptum est in publico Instrumento, & c. cum seq. & in Romana Cēs. 8. Martij 1610. coram sanct. mem. Gregor. decis. 459. num. 3. vers. Bonum ius autem, & in Anconitana Cēs. 26. Nouembris 1615. coram bon. mem. Card. Sacrat. in recent. decis. 344. sub num. 1. vers. ut patet ex Instrumento par. 4. Atque etiam ex præcedenti Decisione coram R. P. D. meo Royas sub die 27. Iunij 1644. in qua eiusdem sententiæ iustitia doctè, ac perspicuè demonstratur, iuxta tradita per Comitul. decis. 137. num. 1. vers. cuius iustitiam, & c. sanct. mem. Gregor. decis. 524. num. 4. vers. & pro bono iure, & in recent. decis. 647. num. 2. vers. iustitia verò, par. 1. & decis. 678. sub num. 1. vers. quinimò, par. 3. & decis. 223. sub num. 2. vers. & ex Decisionibus par. 5. Quare prorsus † excluditur prætenſa in integrum restitutio, l. pen. ibique gloss. in verb. necessariam, C. si aduers. rem indicat. Rot. decis. 1. in princ. de restit. in integr. in Non. & penes Cardin. Seraph. decis. 1233. num. 1. vers. nam nunquam datur restitutio, Buratt. decis. 130. a num. 1. & seq. per tot. & decis. 323. num. 1. vers. Et ideo ac seq. & in recent. decis. 132. num. 1. & seq. per tot. par. 1. & decis. 234. sub num. 1. vers. Nam ex donationibus par. 4. & in alijs relatis in Sarsinaten. Feudi 3. Iulij 1641. coram bon. me. Piouano, in §. Indubitata enim sunt Iuris conclusiones.

Neque subsistit excitata modò dictorum Instrumentorum simulationis obiectio.

Primò, quia celebrata fuerunt ex iusta, & necessaria causa, cū scilicet Gilbertus aliundè fuisset integrè satisfactus de omnibus eius præensionibus in hæreditate præfati Cardinalis bon. mem. Ideoque iure meritò teneretur hanc Vineam, cuius possessionem ex eisdem causis apprehenderat, restituere. Hæc enim confessio, ac declaratio Gilberti præsentate parte emanata, † & acceptata non solum probat contra illum, sed contra eius hæredes, ac successores. l. si Creditoribus, C. de seru. pignorat. m. num. i. ubi gloss. fin. allegat concordantes, Ruin. conf. 50. numer. 13. vers. & talis confessio, lib. 1. Soccin. conf. 13. num. 5. vers. non possunt enim hæredes, ac seq. lib. 3. Surd. conf. 151. num. 38. vers. & conf. 10. ac seq. ac decis. 72. sub numer. 8. vers. Adde cum seq. ita bene Sanct. mem. Gregor. decis. 172. nu. 1. vers. sed etiā, Buratt. decis. 799. num. 3. vers. confessio, Coccin. decis. 184. num. 1. vers. quæ assertiones Reuerendiss. Vrgellen. decis. 188. nu. 1. vers. quæ confessio, ac seq. & decis. 211. num. 2. vers. quæ confessio, & in Recent. dec. 207. sub num. 2. vers. quæ confessio, par. 4. & decis. 220. n. 3. vers. Illaque, & decis. 261. num. 7. vers. quam confessionem par. 7. Eoque magis cum fuerit geminata, † ac iuramento firmata, Roman. conf. 304. sub num. 4. vers. Sed ad hoc respondetur, Decian. conf. 46. sub num. 36. vers. quarto confirmatur, & seq. lib. 2. Rot. in Romana Dotis 4. Decembris 1601. coram bon. mem. Cardin. Sacrat. inter Crim. Farinac. decis. 170. num. 5. vers. Item quia adsunt tria Instrumenta, & in alijs. Et elidit prorsus præsumptam simulationem illius actus, † qui dum potuit verè, ac realiter fieri ex iusta, & necessaria causa præcedenti, censetur utique potius ex ea, quam ex ficta, & simulata celebratus: l. qui autem, in princ.

princ. uers. sed & illud probandum est, ff. que in fraud.
 Credit. Surd. conf. 160. num. 26. uers. ubi ergo, & seq.
 & decif. 30. numer. 38. uers. & non dicitur factum in
 fraudem, ac seq. Honded. conf. 41. num. 29. uers. uel. &
 quando lib. 2. Rota penes Cardin. Seraphin. decif. 339.
 num. 5. uers. Alius enim, Sanct. mem. Gregor. decif. 92.
 num. 7. uers. quia cum presumptio sit, decif. 195. nu.
 10. uers. quia cum re uera, & seq. & decif. 459. num. 7.
 uers. praexistens autem causa, ac seq. Praesertim
 8 quoad ipsum & Gilbertum, & eius haeredes.
 Alex. conf. 36. Viso Themate, sub num. 1. uers. Ta-
 men respectu ipsius cedentis lib. 2. Rota decif. 373. sub
 num. 3. uers. & quamuis sit difficultas par. 4. recent.

Idque facilius procedit quando causa eius-
 modi exposita uerisimilis omnino est; Siqui-
 dem cum Gilbertus obtinuisset decretum pro-
 uisionis alimentorum à Regio Consilio contra
 bona, & haeredes Cardinalis in summa ducatorum
 octingentorum singulis annis, ab omni uerisimilitudine
 alienum est, quod uoluerit pro eius satisfactione eligere
 hanc Vineam annui redditus scutorum sexaginta, vel
 septuaginta, ac in ea dumtaxat executionem fieri;
 Quodque ab anno 1602. quo illam apprehendit
 vigore praedicti mandati A. C. citra non curauerit eam
 subhastari, ac pretium in eius satisfactionem conuer-
 ti. Solent enim, ac praesumuntur creditores in exactione
 9 suorum esse solliciti, & omnemq; adhibere
 solertiam, at l. cum de indebito, ff. de Prob. Ro-
 man. conf. 481. num. 9. uers. tum etiam, Menoch. praesumpt.
 77. num. 3. uers. & huius sententiae ea est ratio,
 lib. 6; Rota penes Cardin. Seraphin. decif. 1397. nu. 4.
 uers. cum nemo, & sanct. mem. Gregor. decif. 521. n. 1.
 uers. & longe distat à uerisimili, & decif. 130. nu. 6.
 uers. cum nemo in his, par. 2. diuers. & in recent. decif.
 144. sub num. 7. uers. Tertia pariter, & seq. par. 6. At-
 que ideo non est credendum, quod is, qui pauper
 erat, propriaque alimenta quaerebat, negligens adeo
 fuisset, ac supinus, sed uerisimile profecto est,
 quod ex alijs bonis, & effectibus hereditarijs satis-
 factus fuerit (ut in praedictis Instrumentis declarauit.)
 10 Vnde merito corroboratur illius confessio, & ac simulationis
 praesumptio refellitur. Cuanett. conf. 75. num. 24.
 uers. uerisimilitudo enim, Menoch. de praesumpt. lib. 1.
 qu. 30. num. 3. uers. sic quoque dicimus, & in specie
 Rota penes Card. Seraph. decif. 12. sub num. 1. &
 decif. 37. num. 9. uers. Octauo mouebat Dominos, par. 2.
 diuers. & in recent. decif. 344. sub num. 2. uers. Cum
 maxime par. 4.

Secundo, quia causa simulationis ex eo de-
 ducta, quod partes uoluerint eiusmodi molitione
 Vineam eximere è manibus Georgij Piscatoris, ac
 aliorum creditorum Gilberti, quibus fuerat prius
 hypothecata; Non est probabile, & nec uerisimile,
 11 qualis ad hunc effectum requiritur; iux. Theor. Bart. in l. post contractum
 sub num. 2. uers. dico tu debet probare cum seq. ff. de donat.
 & in conf. 65. Factum tale est, Petrus Nicola, sub n. 3.
 uers. Tercio modo, ac seq. lib. 1. Bertazol. conf. crim.
 230. sub num. 6. uers. Primum est, lib. 1. Honded. conf.
 41. numer. 28. uers. Verum qui, lib. 2. Rota in Bonon.
 Bonor. 30. Martij 1607. coram bon. mem. Penia. in §.
 Quoniam autem, in uers. neque enim sufficit, ac seq. &
 in Venet. Cens. 14. Martij 1611. coram Lugdunen. in
 Par. X. Recen.

ter crim. Farinac. decif. 317. sub num. 3. uers. & qui-
 dem regulare est, & in Rom. Donat. 14. Febr. 1620.
 coram bo. mem. Card. Sacrat. in recent. decif. 179. nu. 3.
 uers. Quod autem fuerit simulata, par. 4. tolk. 2. ac in
 alys relatis per Add. ad decif. Buratt. 99. num. 3. uers.
 & causa debet esse rationabilis, &c. Marefcott. resol.
 133. num. 5. uers. praeterea, lib. 2. Tum quia con-
 traria manifestè probatur earundem partium
 voluntas ex d. Instrumento diei 8. Febr. 1623.
 in quo constituti fuerunt Procuratores specia-
 liter ad illud intimandum praefato Piscatori,
 ac cum eo concordandum super praetento eius
 credito; quod planè conuincit partes noluisse
 illum fraudare, nec clandestinè agere, sed bona fide.
 Tum quia nec poterant illi, nec alijs anterioribus
 12 Creditorebus hypothecarijs praedicta confessione,
 ac declaratione mediante praedictare. l. falsa. §. si haeres, ibique Bart. & D. D.
 ff. ad S. C. Trebell. l. Debitorum, C. de part. Bero. conf.
 187. nu. 5. uers. pro responsione lib. 1. Rot. penes sanct.
 mem. Gregor. dec. 157. numer. 8. uers. confessio illa, &
 seq. ac decif. 311. num. 13. uers. & propterea, Card. Ca-
 ualer. decif. 241. numer. 4. uers. Tamen, & decif. 422.
 num. 3. uers. & concessionem, & in recent. decif. 413.
 sub nu. 4. uers. Tum quia eorum confessio, & dec. 460.
 sub num. 2. uers. quia confessio debitoris par. 2. Et in
 specie fuit dictum in Rom. Donat. de Cang. 18. Iu-
 nuar. 1604. coram bo. mem. Card. Lancell. inter Crim.
 Farinac. decif. 408. sub num. 1. uers. respectu credito-
 rum praecedentium, & seq. Ac demum quia resistit
 maxima inuerisimilitudo, quod scilicet Gilbertus,
 ut eximeret Vineam modici valoris, ac nullius fete
 redditus à Creditorebus praedictis, uoluerit moliri
 tam graue sibi met ipsi praedictum confitendo,
 & declarando reiteratis vicibus, ac iuramento
 satisfactionem omnium eius praetentionum in hereditate
 Cardinalis, quæ usque in eam diem ex causa tantum
 iudicati super alimentis constituiebant summam
 ducatorum quindecim millium, & ultra, longè nimis
 13 excedentem asserta eius debita, quæ sola & inuerisimilitudinis ratio
 sufficiens est ad reiiciendam huiusmodi adductam
 simulationis causam. Alb. conf. 9. sub num. 9. in fin. uers.
 praesertim in huiusmodi casibus, & c. & in specie fuit
 conclusum in d. decif. 344. sub numer. 2. non obstat
 quod & uers. Tum maxime, ac seq. par. 4. Recent.

Tercio, quia nullæ vigent legitimæ simu-
 14 lationis coniecturae; Nam sanguinis coniunctio
 sola non est sufficiens. Bald. in l. quod autem, §. si tibi
 maritus sub num. 1. uers. nota quod quilibet
 contractus, ff. de donat. int. vir. & uxor. Mantic. de ta-
 cit. lib. 13. tit. 35. sub num. 8. uers. quod locum habet,
 &c. Rot. penes Buratt. decif. 365. num. 6. uers. secunda
 autem, & decif. 76. num. 2. uers. & hinc quoque, &
 seq. par. 4. diuers. Et eò minùs in hoc casu, in quo
 disparitas conditionis, & animorum dissensio, quæ
 inter legitimos, ac illegitimos facilis esse
 15 solet, & Litaeque, ac differentiae inter eos acriter
 actæ praesumptam elidebant confidentiam ex qua
 prodit obiecta praesumptio, ut tradit Bald. conf. 70.
 Apparent quedam Instrumenta, sub n. 1. uers. Nam
 ratio naturalis suadet, & uers. maxime cum
 confidimus, lib. 1. Gabr. com. concl. lib. 1. tit. de Testib.
 concl. 13. num. 4. uers. Secundo limita. Peregr. de Iur.
 fisci. lib. 5. tit. 1. sub nu. 159. uers. Praemissa tamen, &c.

Farinac. de testib. quest. 54. num. 62. versic. Limita undecimo.

Altera ex continuatione possessionis Gilberti nullius est momenti. Quoniã illa penes ipsũ non erat, sed penes præfatũ Georgium Piscatorem eã occupantem, à quo, vt auocaretur factũ ab eo fuit dictũ mandatũ die 8. Februarii 1623. Ac deinde institutũ cũ interuentu etiã præfati Com. Francisci Thomæ corã Rota iudicium, in quo emanarunt Decisiones corã Reuerendiss. D. meo Decano sub diebus 14. Iunii 1628. & 14. Maii 1629. hætenus continuatum. Itaque stantibus diligentijs factis ex parte eiusdem Comitiss, ac eius successorum, ad effectum eam consequendi, & impedimentis huiusmodi præstitis, nulla hinc certè potest aduersus eos inferri simulationis præsumptio
16 alias ex tacito consensu, ac tolerantia ¶ resultans; Quia non solum deficit in proposito, sed constat ex prædictis de contradictione, ac dissentiu; iux. Theor. Bart. in d.l. post contractũ sub n. 5. vers. sed quanto tempore, ff. de donat. Bald. in d. conf. 70. num. 4. vers. ex quo habemus, & seq. lib. 1. Menoch. conf. 38. num. 38. vers. Tercio mirum in modum urget. & de Arbitr. Iud. cas. 39. sub num. 18. vers. Ita quoque lib. 1. Mascard. de Prob. concl. 558 num. 12. vers. Tercio intellige, ac seq.

Altera denique ex eo, quod inuerisimile sit Com. Franciscum Thomam hæredem bonæ Cardinalis voluisse soluere ducatos quindecim mille circiter Gilberto debitos ex causa alimentorum pro tempore tunc decurso, vt dictam Vineam parui valoris, ac nullius ferè redditus recuperaret; Nihil releuat, quia non soluit eam summam, vt Vineam redimeret, sed quoniam Gilbertus iam fuerat in alijs bonis integrè satisfactus illam ab eo recuperare
17 re curauit, ¶ vt iustum, & æquum erat cap. cñ contra de Pignor. l. 1. & 2. C. de pignorat. act. l. si dominium, C. de pignor. l. 2. C. si pign. pignor. dat. sit, Negus. de Pignor. par. 5. memb. 5. num. 3. vers. Tercio amplia, & c. Rot. penes Buratt. d. decis. 240. sub num. 1. & 2. vers. & sic eo ipso iustificatur, ac seq.

Minus releuat alia præcedens simulatio inter eadem partes enunciata in d. Instrumento 17. Augusti 1621. Tum quia non constat fuisse factam cũ Com. Francisco Thoma, vel ipso sciente, seu mandante nec ab eo ratificatam, quinimò fuit reuocata in dicto posteriori Instrumento. Tum quia pro illa tanquam vtili ipsi Gilberto vigeat verisimilitudinis ratio repugnans electioni dictæ Vineæ pro confectione crediti magnæ summæ supra ponderata in §. Primo quia celebrata fuerunt in versicul. Idque facilius procedit, & c. Quæ huic tanquam ipsi nimis damnosæ, ac præiudiciali penitus aduersatur, vt pariter dictum est in §. Secundo quia causa simulationis ex eo deducta, in vers. & de
18 num quia resistit maxima inuerisimilitudo, & c. ¶ Ac propterea plenior requireretur probatio, vt respondit Alex. con. 28. in causa, & lite, sub num. 12. vers. Præterea, ac num. 13. vers. & ideo, & infr. lib. 5. Et denique si illa, prout in dicto Instrumento narratur admitti deberet excluderetur æquus Gilberti, ac eius successorum deductum, ex eius immisione in possessionem huius Vi-

19 nec anno 1602. ¶ Quæ (presupposita simulatione ibi enunciata) nulla fuit ipso iure. L. nuda ff. de contrab. empt. l. 1. vers. quod si quis, C. de Prad. Decur. fin. Decret. non alienam. lib. 10. gloss. in Lamprey in verb. simulata, ff. de Aqu. pluui. arcen. Bart. in dicta l. post contractum, sub num. 4. vers. Sed isto casu, ff. de Donat. & d. conf. 65. factum tale est, Petrus Nicola, sub num. 3. vers. Tercio modo, & c. lib. 1. Becc. conf. 52. sub num. 35. vers. Tercia conclusio, ac seq. & sub num. 106. vers. minus obstat, cum seq. Honded. conf. 46. sub num. 7. vers. Altera uerò, & num. 10. vers. Et hac species, & num. 35. nec iuramentum, & seq. lib. 1. Rot. decis. 179. numer. 1. vers. quo casu, & seq. par. 4. tom. 2. Recent.

Præterea singulæ prædictæ, ac aliæ quæuis huiusmodi coniecturæ nihil operantur, neque attenduntur quoties nulla viget probabilis, 20 nec verisimilis causa, ¶ ob quam partes intenderint actum simulatum componere (quæ vt dictum est in proposito casu non apparet.) l. si quis post hac, §. si quid etiam, C. de bon. præscript. seu damnat. & ibi gloss. in verb. præscriptionem, & in verb. reatus, Bart. in d. l. post contractum sub numer. 3. vers. & ibi dicitur etiam, ff. de donat. & c. conf. 65. sub num. 4. vers. nam non ponitur, Alex. d. conf. 28. nu. 12. vers. & qui opponit, ac seq. lib. 5. Nat. conf. 628. n. 17. vers. illa etiam est turissima responsio, & c. & seq. Becc. conf. 52. num. 26. vers. Planiora etiam cum seq. Mascard. de prob. concl. 439. num. 13. vers. & ideo non apparente causa, & seq. Mantie. de tacit. lib. 13. d. sit. 35. sub num. 6. vers. & ad probandum speciem simulationis, & tit. 39. sub numer. 2. vers. sed aduertendum est primo, & c. Rot. decis. 776. sub num. 1. vers. Denique, & num. 5. vers. Maxime par. 4. Divers. & penes Sæst. mem. Gregor. decis. 157. num. 21. vers. Es non probatur prout debet, & c. Buratt. d. decis. 365. num. 3. vers. non obstat exceptio simulationis, & c. & inter Crim. Farinac. dec. 118. sub num. 2. in fin. vers. Tercio quia, & decis. 237. sub num. 3. vers. Quoniam autem, ac in recent. decis. 672. sub num. 5. vers. Vnde applicatur conclusio, par. 2. & decis. 308. num. 16. vers. Secundo, par. 5. recent. Peregr. de Iur. fisc. lib. 5. tit. 1. sub d. num. 159. vers. ubi autem, & vers. sed ad hoc, & sub num. 160. vers. Intellige tamen, & c. & alijs relatis comprobat Modern. Roman. discept. 255. num. 8. vers. Intellige quando, ac seq.

Postremo non obstat exceptio retentionis ob creditum præfati Gilberti ex causa dictorum alimentorum.

Quia si agitur de decursis in eius vita, obstat Instrumenta prædicta, in quibus declarauit sibi fuisse de omnibus eius prætensionibus inhereditate bonæ Cardinalis, & specialiter de hac integrè satisfactum; Si autem de alijs à Domino Francisco Thoma eius filio ex propria persona prætensis; Ea certè non fuerunt adhuc iustificata, nec liquidata. Ideoque non
21 potest impugnari res iudicata; minusque impediri executio illius sub prætextu crediti illiquidum, vel controuersi, ad l. fin. C. de compens. Rota penes Card. Mantie. decis. 349. num. 6. vers. quæ autem, & Sæst. mem. Greg. decis. 220. num. 5. vers. Interim non est differenda executio, & dedis. 254. num. 3. vers. Sed tamen non procedit, & Buratt. dec. 305. n. 9. vers. Et prædicta, ac Reuerendiss. Vrgellen. decis. 113. num. 7. vers. quia quicquid sit, & decis. 197. numer. 1. vers.

*vers. quia ad hoc, &c. vbi quod creditum ad hoc
22 vt dici possit liquidum, debet esse adeo cla-
rum, & certum, vt controuerti nullo modo
possit; & in Recent. decis. 679. sub num. 5. vers. Et
denique par. 1. et decis. 411. num. 24. vers. neque credi-
tum, par. 5. et in Interamnen. Cens. 14. Maij 1621. co-
tra bo. mem. Pironan. penes Modern. Perusin. de Ma-
nat. decis. 487. num. 9. et 10. vers. Tamen in hoc om-
nes conueniunt, &c.*

Quare fuit ita conclusum, &c. Vtraque par-
te informante, &c.

R. P. D. B I C H I O.

Bononicn. Hæreditatis.

Veneris 26. Iunij 1648.

ARGUMENTVM.

Præsens decisio latè differit quæstionem, an sub
possessione domus cõtineatur etiam possessio
mobiliũ in ea existentium, ad differentiam
inter duos hæredes, quorum alter, licet tem-
pore posteriori, præcisam cum domo, mobili
non cœperit possessionem.

SUMMARIVM.

- 1 *Possessio domus importat etiam possessionem mobiliũ,
quæ sunt domui infixa.*
Mobilia domui infixa pars domus dicuntur. nu. 1.
- 2 *Mobilia in domo apposita, vt ibi perpetuò sint, ve-
niunt cum possessione domus.*
- 3 *Possessionem domus, qui tribuit quandoque mobiliũ
inibi existentium possessionem tradere censetur.*
- 4 *Thesaurus in domo absconditus non venit cum pos-
sessione domus.*
- 5 *Possessio domus tradita de voluntate possessoris im-
portat possessionem mobiliũ, secus si possessio fue-
rit data de ordine iudicis.*
- 6 *Mobiliũ possessio non censetur apprehensa ex pos-
sessione domus capta de mandato iudicis.*
- 7 *Factum iudicis, seu executoris in tradenda posses-
sione non est tanta potentia sicut factum partis.*
- 8 *Mobilia perpetuo domus vsus non destinata dicuntur
parata ad vsum persone, non autem ipsius domus.*
- 9 *Possessio in rebus de sui natura diuiduis non extendi-
tur de re ad rem.*
- 10 *Possessio domus non est vera possessio mobiliũ, &
ideo non sufficit ad manutentionem.*
- 11 *Interdictum l. p. ff. Trobi, datur ad instar retinenda.*
- 11 *Possessionem singularitèr de singulis mobilibus ca-
piendi certus modus à iure præscriptus non requi-
ritur.*
*Possessione capta de domo censetur etiam capta pos-
sessio mobiliũ, quæ in ea continentur. num. 11. et
per totam decis.*
- 12 *Continentis possessio includit possessionem contenti.*
- 13 *Totum vniuersale distinguitur à toto integrale, &
toto continentia.*
- 14 *Possessio domus importat etiam possessionem supelle-
ctiliũ.*
- 15 *Aedes qui possidet possidet etiam singulas res, quæ
in ipsis aedibus sunt, & quomodo.*
- 16 *Immissus in possessionem domus, censetur etiam im-
missus in possessionem mobiliũ, si talis erat in-*

tentio Iudicis, & partis.

- 17 *Mandatum de immittendo hæredi vniuersali concess-
sum domus & mobiliũ possessionem importat.*
- 18 *Possessio regulatur à mandato, in cuius executionem
fuit concessa.*
- 19 *Declaratio executoria circa executionem iam factã,
& quæ aliquam dubietatē continet, attendi debet.
Declaratio dicitur inesse actui, qui declaratur, &
potest quodcumque fieri. num. 19.*
- 20 *Domo vendita non veniunt nisi domui affixa, aut
perpetuò ibi destinata.*
- 21 *Diuerſi sunt titulus venditionis, & hereditarius.*
- 22 *Mobiliũ possessio venit sub vniuersalitate tituli
hereditarij, & mandati de immittendo hæredi con-
cessi.*

DECISIO CCXXXVII.

Citra controuersiam est apud partes litigan-
tes, quod Laurentius de Anselmis vnicum
se esse hæredem vniuersalem ab intestato Do-
minici Mariæ de Cauazzonis prætendens, ob-
tinuit à Iudice sub die 12. Septembris manda-
tum de immittendo in possessionem omnium
& quorumcumque bonorum mobiliũ, &
immobiliũ à defuncto tempore mortis pos-
sessorum, quodque eadem die prædicti man-
dati vigore executor illum immisit in realē,
& corporalem possessionem domus magnæ
positæ Bononiæ, quam defunctus dum vixit
habitabat.

Sed quoniam in relatione executoris dici-
tur tradita possessio domus, nec fit specifica
mentio mobiliũ ibidem existentium, quo-
rum vna cum domo nominatim possessionē
apprehenderunt die sequenti Barbara, & So-
rores de Cauazzonis simili titulo successionis
ab intestato; orta est quæstio super manuten-
tione in possessione eorundem mobiliũ, al-
legantibus sororibus se licet posteriores in ap-
prehensione domus, mobilia tamen ibidem
existentia reperisse vacantia, quippe non illo-
rum fuerat pridie ante ab Anselmo capta pos-
sessio, sed domus, & cum qua censentur quidē
apprehensa mobilia, quæ sunt domi infixa,
quia eius pars dicuntur, Contard. in l. unica, C. si
de moment. poss. limit. 1. num. 73. Roccac. de iterd. vti
possid. cap. 2. nu. 15. Boer. dec. 229. num. 2. Cesar Ma-
nat. decis. 55. num. 8. vel quæ sunt ibi & apposita,
vt perpetuò sint l. cert. §. hoc Senatusconsultum il 2.
ff. leg. 1. Negus. in sylua respons. q. 322. num. 1. & seqq.
Rot. decis. 822. col. 2. vers. non obstat il primo, part. 3.
diuers. Siue amplius omnia mobilia quādo do-
mus possessio acquiritur de voluntate prioris
possessoris, & eo quod tradendo domum omnia
quoque mobilia ibi contenta, quæ sunt sub
eius custodia tradere voluisse præsumitur, in
quibus terminis loquitur rex. in l. clauibus 74. ff.
contrah. empt. in l. si ego, 10. §. Caterum, vers. quid
enim interest, ff. Iur. dos. vt notat Socc. in l. 3. §. Ne-
ratius sub num. 5. vbi hoc limitat in thesauro
abscondito, & quia à nemine possidebatur, ff.
acq. poss. Gomes in l. Thauri, 45. sub num. 60. Purpur.
conf. 498. num. 54. vbi distinguit inter possessio-
nem traditam & de voluntate possessoris, & cap-
tam de mandato Iudicis lib. 2.

At

At omnia mobilia capta videri per immis-
 6 sionem in domum facto executoris † negabāt
 informantes pro sororibus, ex *tex. in l. qui uni-*
uersas 30. ibi, qui uniuersas ades possedit singulas res,
quæ in edificio sunt non videtur possedisse, ff. acq. pos-
sess. l. cum qui 23. in princ. ff. usucap. l. nane 36. ff. eniell.
 7 nam factum Iudicis, seu executoris in traden-
 da possessione, † non tanti est momenti, quan-
 ti voluntas, & factum possessoris, vt benè di-
 stinguat *Bart. in l. 1. num. 23. ff. acq. possess. Purpur. lo-*
co mox alleg. Giurb. decis. 64. num. 10. aliique relati à
Gomes. in l. 45. Thauri num. 54. Et mobilia perpetuo
 8 *ad vsum personæ † potius ipsam personam,*
 quam domum, vel sitam, cui adherent con-
 cernere dixit *Alex. conf. 31. numer. 5. lib. 1. Cephal.*
conf. 278. num. 105. Rebuff. in tract. de donat. insinuan.
art. primo, gloss. 1. num. 29. vers. & quia, Senatus Do-
 9 *lanus apud Cribell. dec. 82. num. 29. nec in rebus*
 sui natura diuiduis † possessio extenditur de-
 re ad rem: *Innoc. in cap. in presentia num. 2. de pro-*
bat. Gomes. in l. 45. Thauri sub nu. 39. Surd. conf. 135
num. 65. Menoch. de retin. remed. 3. num. 281. Rot. de-
cis. 403. num. 3. par. 4. diuers. Vel in omnem euen-
 tum cum apprehensio mobilium veniat in-
 consequentiam tenuræ domus ex dispositione
 10 iuris, quia apprehensio domus † non est ve-
 ra apprehensio mobilium non videtur suffi-
 ciens ad manutentionem, vt in proximis ter-
 minis voluit *Barz. decis. 47. numer. 18. & 3. seqq.*
Fontanell. decis. 185. num. 15 & seqq. vbi signanter
num. 19. dicit rationem, quia in interdicto reti-
 nendæ solum inspicitur, quod re vera posside-
 tur, non quod ius vult me possidere, nec il-
 lud, in quo ius vult operari, vt dicatur quis
 possidere.

His tamen non obstantibus anterior posses-
 sio Anselmi quo ad domum visa est suffraga-
 ri etiam quoad mobilia siue perpetuo, siue
 temporaliter in domo mansura, itaut super
 eis quoque Anselmo sit danda manutentio ex
 interdicto, leg. 2. ff. *uti possid. Burat. decis. 609.*
num. 3. quod procedit ad instar interdicti reti-
nendæ: Menoch. de retin. remed. 3. num. 283. Bottac.
de interd. uti possid. cap. 2. num. 15. in fin. Rota decis.
475. n. 10. & 11. inter impress. apud Moden. de manut.
 Neque enim hic agitur de extendendo ex di-
 spositione iuris possessionem partis ad totum,
 in quibus terminis loquuntur *Barz. & Fonta-*
nell. mox allegati; aut de apprehensione posses-
 sionis per modum fictum, puta per aspectum,
 quo casu inter factum Iudicis, & possessoris
 distinguit *Bart. & alij allegati in obiecto*, sed An-
 selmus ininitur actuali possessioni.

Quam realiter, & per modum verum de-
 manu executoris capiendo quoad domum,
 cepit quoque quoad mobilia etiam non infi-
 11 xa, aut perpetuo vsui destinata, † cum non
 sit præscriptus certus modus capiendi singu-
 lariter possessionem mobilium huiusmodi,
Malasc. consul. 191. num. 32. & possessio continen-
 12 *tis † includat contenta, vt in puncto tradit*
Bald. in l. de his 11. num. 2. C. seru. corrup. quem se-
quitur Alex. in l. 3. num. 27. ff. acquir. poss. l. as. ibidè
num. 33. Zasius num. 28. vers. unde si aliquis, & cla-
rius in l. cum heredes num. 10. vbi distinguit inter

13 totum vniuersale, † integrale, & continentie,
ff. eod. Peregr. de fideicomm. art. 48. num. 75. Anchar.
familiar. quest. lib. 1. quest. 7. num. 5. Regens Galeot.
contr. l. ur. lib. 1. contr. 23. sub num. 9. vers. idemque,
 14 qui † omnes loquuntur in specie de supelle-
 ctilibus, facit *Natt. conf. 446. num. 2. & 3. Milanen.*
decis. 14. num. 77. lib. 1. Ant. Monac. decis. Lucensi 14.
num. 4. & seqq. vsque ad 10.

Neque obstat *tex. in l. qui uniuersas, ff. acq. possess.*
cum alijs ex aduerso adductis. Primò, quia dum
 ibi Iuriconsultus negat cum, qui ades possi-
 15 det † possidere singulas res, quæ in edificio
 sunt loquitur de possessione singulari, nempe
 quod non possidet singulas res singulariter,
 sed benè possidet in concreto cum ipsa domo,
 vt egregiè explicat *Ang. in d. l. qui uniuersas vers.*
sed responde, quem refert, & sequitur ibid. Alex.
sub nu. 3. vers. quia loquitur, & prius in l. 3. sub n. 27.
uers. responderi potest, l. as. in d. l. 3. num. 33. vers. nisi
respondeas, & hanc distinctionem comprobat
tex. in l. nam origo, 8. ff. quod vi, aut clam, vt aduer-
tit Imol. in d. l. qui uniuersas sub num. 1. uers. & facit.

Secundo respondetur contraria non proce-
 dere quando animum tradendi quoque mo-
 bilium possessionem habuit Iudex, & immis-
 16 sus capiendi, † quia vbi deuentum fuit ad actū
 facti in tota domo, an solius domus, an verò
 etiam mobilium sit capta possessio pendet ex
 animo acquirentis, cum catenus acquirat, qua-
 tenus acquirere intendit, vt in puncto *Soc. cōf.*
131. sub num. 9. vers. sed hac obiectio lib. 1. Barz. de-
cis. 47. num. 20. Fontanell. decis. 185. numer. 17. Ant.
Monac. decis. Lucen. 14. num. 12. animus verò Iu-
 dicis, & immissi circa possessionem mobilium
 euidentis est in casu nostro, quo Anselmus tan-
 quam hæres vniuersalis petijt, & Iudex con-
 17 cessit mandatum de immittendo † in posses-
 sionem omnium bonorum, & nominatim
 mobilium, vt in his terminis ponderat *Pontan.*
de spolio lib. 2. cap. 14. nu. 123. circa fin. uers. ac quem-
modum, & uers. nisi fuisset relat. à Moder. Perus. de
manut. obseru. 22. num. 15. post Soccin. d. conf. 131. sub
num. 9. actus enim subsecutæ possessionis regu-
 18 *latur † à mandato, in cuius executione ema-*
nauit Surd. conf. 418. num. 11. & decis. 93. num. 25.
Rota decis. 114. num. 4. par. 1. recent. & in Bononien.
Legati de Mareffottis 22. Marty 1627. cora bo. mem.
Merlino, & magis in specie Ant. Monac. decis. Bo-
nonien. 29. num. 59. uers. quia homines, & num. 60. vbi
 ponderat, quod possessio capta in vim rescri-
 pti comprehendit omnia, de quibus in re-
 scripto facta est mentio. Quo magis, quia vl-
 tro ipse Nuncius, siue Executor possessionem
 mobilium vna cum domo tradidisse declara-
 19 uit, † & hæc declaratio quamuis de actu præ-
 terito valde meretur attendi, quatenus res ef-
 set dubia, quia inesse dicitur primæ relationi-
 & potest quodcumque fieri: *Castr. in l. hære,*
des palam. 21. §. si quis sub num. 4. ff. test. am. Alex. con-
sil. 130. num. 3. lib. 1. Ciriac. contr. 29. num. 32. Surd.
decis. 29. num. 1. Rot. in Bononien. Successionis 4. Maij
1646. coram me.

His itaq; concurrentibus cessat omnis diffi-
 cultas, & gratis obijcitur simile venditionis
 20 domus, † qua videlicet vendita non veniunt,
 nisi mobilia affixa, aut perpetuo ibi destinata;
 Mant.

Mant. de tacit. lib. 4. tit. 1 §. 1. & seqq. per tot. quia
 21 *longè diuersa est ratio inter t̄ titulum vendi-*
tionis, qui particularis est, & hæreditarium,
qui est vniuersalis; vt per Ias. in l. 1. §. veteres. n. 3.
f. acq. poss. Cumque pro apprehensione mobili-
um militet, vt dicebam apertissima volun-
tas, tum iudicis, tum partis, tum Executoris,
sumus in claris, quod immixtus caput cum
 22 *domo possessionem omniū mobilium cuius-*
cumque generis, & qualitatis, t̄ quæ sub vni-
uersalitate tituli hæreditarij, & verborū man-
dati de immittendo, ibi, omnium, & quorumcum-
que bonorum mobilium, & c. cuiuscumque sint qualita-
tis, generis, & speciei, & c. comprehenduntur,
Dec. conf. 472. num. 1. & seq. Cui. Iun. conf. 183. n. 4.
Menoch. conf. 407. sub num. 9. vers. sexto amplia, Pe-
regr. conf. 37. sub num. 19. lib. 2. & decis. Patavina 32.
num. 7. Vrsill. ad Afflict. decis. 106. sub num. 10. vers.
nisi fuisset, Lauren. decis. Auenionem. 14. num. 4.

Et ita decisum vtraque parte informan-
 te, &c.

R. P. D. B I C H I O.

Fesulana Beneficij, seu Oratorij.

Veneris 26. Iunij 1648.

ARGVMENTVM.

Ius Patronatus nō posse extraneo donari absque
 consensu Ordinarij, vel eius Vicarij cum spe-
 ciali tamen ipsius Episcopi mandato, quod
 etiam in filio donatoris procedere in hac deci-
 sione firmatur.

S Y M M A R I V M.

- 1 Donatio iuris patronatus ad fauorem non compatro-
ni requirit consensum Ordinarij.
- 2 Vicarius non potest consentire donationi iuris patro-
natus ad fauorem extranei sine speciali mandato
Episcopi, & num. 1.
Iura Episcopalia non sunt annexa officio Vicariatus
num. 2.
- 3 Facultas confirmandi ius patronatus ab Episcopo
Vicario concessa probari debet cum non præsumat-
ur.
- 4 Præsumptio melioris tituli cessat stante productione
tituli inualidi.
- 5 Index qui caret facultate instituendi institutionem
remittere debet ad Ordinarium.
- 6 Actus factus ex necessitate officij, & obligationis non
inducit consensum ex iure proprio.
- 7 Actus tribuitur ordinanti, non exequenti.
Executio sententiæ tribuitur Iudici pronuncianti,
non autem illam exequenti num. 7.
- 8 Donatio iuris patronatus facta per patrem ad fauorē
filij requirit consensum Ordinarij.
Filius viuente patre in iure patronatus hæreditario
non dicitur compatronus, sed extraneus num. 8.
- 9 Clementina Auditor de rescriptis habet locum solum
in Auditoribus Romanæ Curie.
- 10 Verba intelligenda sunt ad exclusionem noni oneris.

DECISIO CCXXXVIII.

SUPERVIVENTIAE Leandri habentis ex
 donatione facta à Baldino de anno 1594. ius
 patronatus plenum, & ex alia, quam fecit Io:
 Franciscus Cassiuolus de anno 1622. ius præ-
 sentandi vita durante, vnice innititur postre-
 ma decisio restringendo onus præsentationis
 faciendæ de aliquo ex familia de Luti in iun-
 ctum in d. donatione anni 1622. ad alios dona-
 tarios, & per consequens institutioni Antonij
 Fossij à Leandro causam ducentis annuendo.
 Quoniam vero restrictionem hanc, de qua
 nullum verbum in præcedētibz decisionibus
 repugnare donationis verbis asserentes infor-
 mantes pro Bartolomeo iterum audiri suppli-
 carunt, placuitque Dominis indulgere, reas-
 sumpta hodie fuit ex integro discussio dubij
 originalis, quis nempe ex duobus præsentatis
 sit instituendus, & pro eodem Antonio Fossio
 confirmata resolutio, cuius fundamentum
 aliqui ex Dominis in nullitate d. donationis
 anni 1622. alij in oneris ibidem appoliti restri-
 ctione, & Leandri vita posuerunt.

Nullitas donationis resultat ex defectu con-
 sensus Ordinarij, siue eius Vicarij ad id spe-
 ciali mandato suffulti, quod omnino t̄ requiri
 in donationibus iuris patronatus erga non cō-
 patronos præter allegatos in secūda decisione
 huius causæ §. 1. & seq. probat Garz. de benef. p. 5.
 cap. 9. num. 75. & seqq. Lotther. de re benef. lib. 2. q. 7.
 nu. 2. & seqq. Rot. in Florentina Iurispatr. 11. Martij
 1644. coram R. P. D. meo Royas. Neque enim, vt
 in præcedenti disputatione exaduerso suppo-
 nebatur, vis fieri potest in tacito cōsensu Lau-
 rentij Capponij tunc Vicarij Ordinarij Fesula-
 ni elicitio ex institutione, quam concessit Phi-
 lippo de anno 1631. præsentato ab vno ex do-
 natarijs: nam obstant duo nouiter deducta, &
 ex actis probata.

Primum, quod donatio appareat confirma-
 ta dispositiue, & expresse de anno 1623. a
 Pandolino tunc Ordinarij Fesulani Vicario,
 2 cui t̄ potestas confirmandi decrat, quia non
 competit nisi habenti iura Episcopalia, quæ
 non sunt annexa officio Vicariatus cap. 2. & cap.
 fin. de offic. Vicar. in 6. & in specie Ferret. conf. 327.
 num. 5. Rot. in Gerunden. Beneficij 18. Iunij 1640. §. 1.
 coram R. P. D. meo Royas. Datam vero fuisse ab
 Episcopo mediāte speciali mādato exaduerso
 3 probandum esset, t̄ quia non præsumitur Imol.
 conf. 91. num. 1. Dec. conf. 510. num. 2. Marsil. singular.
 471. num. 2. & in rubr. C. de probat. num. 309. Grat.
 discept. 498. nu. 15. & stante insufficiētia huius
 4 confirmationis à donatario procuratæ, & pro-
 ductæ cessat præsumptio melioris antea vel
 postea obtentæ Aym. conf. 134. sub nu. 44. Egid.
 conf. 10. num. 20. vers. item, & aliter Caputaq. decisio.
 304. num. 1. p. 3. Rota coram S. M. Greg. XV. dec. 467.
 nu. 7. & in Cremonen. Pensionis 21. May 1607. coram
 Cardin. Sacrato, & in his terminis fuit dictum
 in decis. 555. sub num. 2. vers. quia id procederet par. 3
 recent.

Secundum quod tantum abest quod Vica-
 rius Capponius instituendo Philippum de an-
 no 1631. præsentatum à donatario voluerit ta-
 cite

cité, & in necessarium antecedens donationē confirmare, quod imo prima vice donationē & præsumptionem reiecit denegando præsentedatō institutionem, & licet de anno 1633. postquam in gradu appellationis à d. denegatione interpositæ tres alij Iudices extra Curiam in diuersis instantijs pronunciauerant præsentedatum à donatario esse instituendum eorumque sententiæ in iudicatum transierant, idem Vicarius Capponius in executionem rei iudicatæ eundem præsentedatum instituerit, ex inde educi non potest illius consensus in donationem, quia institutio illa tanquam facta in executionem rei iudicatæ, & sic ex necessitate officij, & obligationis exequendi sententias aliorum iudicum, † qui cum carerent facultate instituerdi, institutionem remittere debuerunt ad Ordinariū *ead. super eo de off. deleg. Rot. penes Mant. decis. 231. num. 3. & in Mediolanen. Parrochialis 16. Martij 1588. coram Platto impress. apud Marches. de commiss. par. 1. fol. 310. num. 5. † non includit consensum ex iure proprio ipsius Capponij, vt ex doctrina Innoc. in cap. inter dilectas, sub num. 3. verb. inter alios, de fid. instr. Butr. in cap. suborta nu. 5. de sent. & re iudic. dixit in proximis terminis Rota in Montisalti beneficij 18. Maij 1646. §. nec facit coram me; sed tribuenda est ipsis Iudicibus, qui institutionem fieri mandarunt, & confirmandi donationem ius non habebant potius, quam Capponio exequenti, *iux. text. in l. si heres testamento, ff. de act. empt. Surd. cons. 422. num. 7. aliosque relatos in decis. 167. numer. 5. & seq. par. 2. diuers.**

Attento præsertim, quod Capponius antequam rei iudicatæ executione cogeretur, donationem, & præsentedationem, vt supra dicebam, reiecerat; quodque nec ipse præsentedatus quippe qui confirmationem expressam à Vicario Pandolfino obtentam satis esse censebat, voluit à Capponio tacitam petere. Quapropter semota ab actu institutionis ex intentione tum præsentedatis, tum instituentis qualitate tacite confirmationis donationis, eadem donatio vt carens legitimi superioris consensu neque transtulit ius aliquod in donatarios authores Bartholomæi aduersarij, neque onus præsentedandi vnum de familia de Luti iniecit Leandro donatoris filio, cui ibidem ius præsentedandi referuatur, quia consensus Ordinarij requiritur etiam in donatione, quam pater facit filio, † cum is viuente patre, vbi vt in casu nostro Iuspatronatus est hæreditarius, non dicatur Compatronus, & ad hunc effectū tamquam extraneus habeatur, vt in puncto *Grat. discept. 577. num. 38. Caputaq. decis. 132. nu. 3. par. 2. facit Rocc. de Cirt. de Iurepatr. verb. competens num. 19. Lambert. cod. tract. lib. 1. par. 2. q. 2. ar. 13 num. 3. alique relati à Modern. Pisano in prax. Iurisp. lib. 5. cap. 2. num. 10.*

Potuit itaque Leander Iuspatronatus plenum, quod sibi ex alia donatione Baldini cōpetebat donare Antonio Fossio, idemque Antonius quamuis non sit de familia de Luti supplicare, vt sibi beneficium conferatur, quē propterea meritò Domini instituendum censuerunt vigore *Clem. Auditor, de reser. f. cuius di-*

positionem in Auditoribus tantum Romanæ Curie locum habere dixit *Rota penes Mant. decis. 231. num. 3.*

Quod ipsum competere etiam supposita validitate donationis anni 1622. aliqui ex Dominis censuerunt restringendo ad alios donatarios præter Leandrum legem ibi adiectam præsentedandi vnum de familia de Luti, cum vt ponderat vltima decisio verisimile non sit sit quod donans voluerit sibi, & filijs liberum ius habentibus legem huiusmodi dicere, & postrema verba donationis exaduerso ponderata congruam recipere possint interpretationem in alijs donatorijs præter donatoris filios, 10 quæ et etiam in dubio recipienda est ad exclusionem noui oneris *Bald. consil. 343. in princ. lib. 1. Gabr. consil. 95. numer. 14. liber. 2. Fusar. consil. 42. nu. 8. & 32. Hier. Leo dec. 60. nu. 34. lib. 1.*

Et ita dictum vtraque parte informante.

R. P. D. C O R R A D O.
Postea Eminentiss. D. CARDINALI.

Romana Pecuniaria.

Veneris 26. Iunij 1648.

A R G V M E N T V M.

Restituere dotem in pecunia tenetur Maritus, qui fundum dotalem etiam vxore consentiente alienauit, quæ ab illius consecutione non remouetur ex eo, quod pretium exinde retractum vxori, & marito fuerit consignatum, cum ad manus solius mariti illud peruenisse præsumatur.

S V M M A R I V M.

- 1 Cedens non prohibetur agere uirtute actionis directæ penes eum existentis.
- 2 Cedens magis potest agere uirtute actionis directæ, quo cessionarius non contradicit, sed consentit.
- 3 Pretium fundi dotalis per maritum etiam uxore consentiente uenditi, matrimonio soluto uenit uxori restituendum.
- 4 Mulier pro consecutione pretij ex uenditione fundi dotalis retracti, agere potest contra hæredes mariti, qui illud recepit.
- 5 Fundo dotali per maritum alienato, subintrat obligatio ipsius mariti ad pretium.
- 6 Mulier agere potest contra uirum alienantem fundum dotalem pro pretio, etiam si ille ad restitutionem dotis non se obligasset.
- 7 Mulier pro restitutione dotis agit executiue contra uirum eiusque hæredes etiam nulla præcedente obligatione.
- 8 Pecunia pluribus consignata unicuique pro dimidia præsumitur soluta.
- 9 Vxor, & Maritus simul uendentes, & pretium recipientes, non omnes, sed maritus solus pretium recepisse præsumitur.
- 10 Pecunia retracta ex uenditione rei dotalis, ut pecunia dotalis penes maritum extare dicitur.
- 11 Fundo dotali uendito maritus ad illius pretium uxori tenetur, etiam si illa denuo in dominium reuincidisset. & num. 10.

- 12 *Fruſtus dotis matrimonio conſtante ſpectant ad Maritum.*
 13 *Fruſtus dotis non ad maritum, ſed ad uxorem pertinent etiam conſtante matrimonio, ſi ille onera matrimonij non conſtituit.*
Compensatio non inducitur de ſumma quæ non erat debita. num. 13.
 14 *Maritus onera matrimonij non ſubſtinens tenetur uxori ſoluere fruſtus dotis penès eam exiſtentis.*
 15 *Dotis reſtitutio retardari non poteſt per exceptiones illiquidas.*

DECISIO CCXXXIX.

MANDATVM A.C. pro ſumma ſcut. ſeptingentorum relaxatum contra D. Victorium hæredem Io. Hieronymi Coxiari pro reſtitutione partis dotis D. Caſſandræ illius vxoris cenſuerunt Domini eſſe exequendum.

Nàm eius validitas, quæ impugnabatur ex defectu mandati Procuratoris eiufdem Domine iuſtificatur ex ipſo Registro, in quo legitur cum ratificatione omnium actorum ſub die 4. Decembris 1646. fol. 119. D. autem Victorius, qui eo nomine cauſam illam, & alias quotidie etiam hoc ſacro Tribunali defendit mediante eodem Procuratore, qui in præſenti quoque interuenit, neutrius legitimam iuſte contendere poteſt; Minuſque opponere deficientiam actionis D. Caſandræ eo, quod ceſſerit hoc creditum Dotem ſecundò viro, quia nec id probatur, nec releuat; ¶ cum illi adhuc licuiſſet regulariter agere virtute actionis directæ, penès eam exiſtentis ante quam aliquid interceſſerit ex his, quæ habentur in l. 3. C. de Nouat. vt in his terminis diſputata, quaſtione probat *Oſaſch. decif. 22. per tot.* vbi in fine ſic atteſtatur in illo Senatu decifum, & generaliter *Surd. conf. 159. num. 13. verſ. quinto, & ſeqq. Rot. penès ſan. mem. Gregor. decif. 121. nu. 5. verſ. qui 3. nihilominus, & in recent. decif. 13. num. 28. verſ. non obſtat, quod Carolus ceſſerit, &c. & ſeq. part. 5.*

Eoque magis ipſo ſecundò viro non ſolum non aduerſante, ſed conſentiente, ¶ & adhærente, vt in eiſdem terminis tradit alijs reſcriptis *Carol. Bardellon. conf. 2. num. 11. verſ. addatur, ex theor. Bart. in l. Procuratori ſub num. 2. verſ. intellige, ff. de cond. cauſ. dat. Rot. in Roman. fruſt. Dotis de Luragh. 19. Ianuarij 1600. coram bon. mem. Inſto. penès Fenxon. ad Statut. Vrbiſ decif. 87. ad fin. S. neque obſtat, verſ. ſi quidem vir ratum habet, &c.*

Iuſtitia verò euidentis eſt; Quia cum in Inſtrumento conſtitutionis Dotis celebrato anno 1626. die 16. Aprilis conſignata fuiſſet Io. Hieronymo Domus pro fundo dotali, quam ille deindè cum vxore vendidit die 14. Auguſti eiufdem anni R.R. PP. Miniſtris Infirmorum pretio ſcut. ter mille ſeptingentorum receptis eodem tempore ſcut. ſeptingentis in pecunia numerata, vt apparet ex Inſtrumento coram A. C. producto. Tenetur vtique eius hæres matrimonio ſoluto ¶ eandem ſummam reſtituere vxori cui Dos reſtitui debet, l. 1. l. ſi conſtante, ff. ſolnt. matrim. l. Dotis actione, & l. fin. C. eod. Bald. in l. non ſolum, verſ. ultimo, ff. de Iur.

Dot. Bero. conf. 38. nu. 28. verſ. quoad vltimum lib. 1. Rim. Iun. conf. 115. num. 21. verſ. nam ſoluto matrimonio, &c. cum alijs per Aldouin. conf. 36. à num. 1. verſ. primò ſi quidem, &c. ac ſeq. & num. 14. verſ. à die verò ſolui matrimony.

Non obſtat, quod eidem vxori competeret vendicatio Domus dotalis, non autem repetitio pretij ab hæredibus viri.

Quia cum fuerit per ipſam vna cum viro alienata, & quidem vtiliter, vt narratur in Inſtrumento, & cum renuntiationibus iuramento firmatis, ac Iudicis decreto, cæteriſque ſolemnitatibus, non poterat vendicari, ſed agendū erat (prout rectè factum fuit) ¶ aduerſus hæredem viri pro conſecutione pretij ex ea venditione redacti per text. in l. ſi ex lapidicinis, ff. de Iur. Dot. Gabr. conſil. 37. num. 3. verſ. ſolum dicunt, quod communiter receptum eſt, & ſeqq. lib. 1. *Surd. conf. 330. ſub num. 9. verſ. & in terminis noſtris, ac ſeq. Honded. conf. 77. ſub num. 16. verſ. tertio cum ut dixi lib. 2. & firmavit Rot. in S. Severin. Dotis 16. Decembris 1619. coram bon. mem. V. bald. in recent. decif. 159. num. 4. verſ. unde quod iſtos, & numer. 11. verſ. ex quibus Domini concludebant part. 4. tom. 2. & alij relati per Moder. Cathalan. de pact. dot. al. cl. 7. gloſſ. 2. part. 4. num. 20. verſ. & ex conſequenti certum eſt, &c. & ſeq.*

Nec releuat, quod nulla facta fuerit per Io. Hieronymū obligatio reſtituendi d. ſummam vxori, ſed dumtaxat pro conſeruatione, ac reſtitutione Dotis ei conſtitutæ, vt legitur in d. Inſtrumento dotali in verſ. qui quidem D. Hieronymus, &c.

Quia cum dotalis fundus fuerit deindè per ipſos Coniuges alienatus ſubintrat eiufdem ſtipulationis vigore ¶ obligatio viri pro reſtitutione pretij ex eo redacti ſuccedentis in effectu in locum fundi alienati, vt pluribus rationibus, probat *Bart. in conf. 124. Punctus quaſtionis talis eſt num. 2. verſ. ſecundò examinandum eſt lib. 1. quem ſequitur Gutier. de iuram. cõfirmator. par. 1. cap. 1. ſub num. 14. ad fin. verſ. & pretium, quod peruenit, &c. Petr. Barboſ. in l. Diuortio, §. ſi vir. ſub num. 11. verſ. cum igitur, ff. ſol. matrim. & pluries iudicatum, refert idem Modern. d. gloſſ. 2. part. 4. numer. 25. verſ. & fuit etiam, &c. ac ſeq. Quinimò ſi omnis prorsus deficeret ſtipulatio conuenſionalis pro reſtitutione Dotis, ac fundi, ſeu pretij illius vigeret tamen legalis; ¶ cuius vigore nihilominus mulier agere potuit, l. Vnic. in princ. verſ. rei uxoris itaque actione ſublata, & §. & ut plenus, C. de rei ux. act. Et eiſdem quidem remedijs executionis virtute expreſſæ ¶ competentibus, ex diſpoſitione Statut. Vrbiſ lib. 1. cap. 85. uel aliter, per text. optimum in l. ſi duo Patroni, §. Marcellus, verſ. ſed, & illud, ibique gloſſ. & laſ. nu. 1. verſ. & ultra ea, qua dicuntur, & alij, ff. de iur. iur. Bart. in l. 1. ſub num. 3. verſ. tertio nota, ac ibid. Bald. ſub num. 9. verſ. item facit ad iſtam quaſtionem; Angel. nu. 4. verſ. & facit ad quaſtionem, &c. & Imol. ſub num. 6. verſ. extra, gloſſ. tangit hic Bartol. &c. ff. de his qua in teſtam. delent. Alex. conf. 126. Repetitus (alias requiſitus) in cauſa Andrea de Armis. ſub nu. 6. verſ. & per hoc inferit Ang. &c. & ſeq. lib. 6. *Surd. conf. 254. num. 39. verſ. ſubi inferit, & fuit dictum in Aſſiſen. Dot. 22. Iunij 1640. coram Reu. P. D. mco**

P. D. meo Royas in §. quo uerò ad iustitiam, uers. ultra quod uenit ex inris dispositione, &c. & comprobatur Modern. Rom. discept. 115. d. nu. 27. uers. quemadmodum, & seq. ac discept. 552. sub num. 33. uers. quare maritus, &c. & seq.

Minus obstat, quod in Instrumento d. venditionis legatur dictos scut. septingentos fuisse numeratos præfatis coniugibus, nempe Ioan. Hieronymo, & Cassandræ, ideòque ab eius hærede integrè repeti nequeant, † sed dumtaxat pro dimidia, iuxta l. Reos. §. cum tabuli, ff. de duob. Reis. & sensit Bart. in dicto conf. 124. num. 1. uers. in questione ista, &c. quem alij sequuntur.

Quia contraria opinio uerior est, ac receptior; Nam expressio illa pro maiori cautione emptoris facta, pecuniæ autem integrè peruenisse censetur ad virum, ut latè probant *Gram. conf. 91. sub nu. 1. uers. quibus tamen non obstantibus, & seqq. per tot. Rol. conf. 64. nu. 4. uers. quibus tamen non obstantibus, & seqq. per tot. lib. 1. Afflict. dec. 209. nu. 2. uers. fuit pariter, & unanimiter notatū, ac seqq. & plenè prosequitur Menoch. Præs. 22. d. n. 1. & seqq. lib. 3. Surd. d. conf. 330. nu. 10. uers. in quo tamen, &c. Honded. conf. 45. nu. 26. uers. neque uerum est, ac seqq. lib. 1. Gutier. de inram. confirmator d. part. 1. cap. 1. sub num. 14. uers. sed adhuc, &c. & firmavit Rot. in Roman. de Sirtulis 26. Iunij 1613. coram Sanctiss. D. N. in §. nec subsistere, ac penès Reuerendiss. Vrgellen. decis. 409. num. 10. uers. nihilominus, & seqq. cum alijs relatis per Modern. Rom. discept. 498. d. num. 1. uers. cum enim uir, & uxor. ac seqq.*

Præterea non obstat, quod eadem Domus fuerit post modum à præfatis Emptoribus restituta D. Cassandræ, ac per eam modò possideatur, ita ut iniusta prorsus videatur præten-
sa illius pretij repetitio.

Quia nō fuit ei restituta ex ea causa, & titulo fundi dotalis, qualis ob præcedentem validam alienationem esse desierat, ita quod eo nomine vendicari non poterat, ut dictum est. Sed ex causa transactionis initæ cum emptoribus super iudicio rescissorio contractus ratione præten-
sæ læsionis per eos instituto, in quo emanassent aduersus eos plures Decisiones, & sententia Rotalis reuocatoria præcedentis R. P. D. Vicesgerentis Eminentiss. D. Cardinalis Vicarij, tandem post longam litem, & graues expensas cesserunt Domum Cassandræ in satisfactionem residui pretij per eos debiti in summa scut. trium millium, & fructuum, aliarumque prætensionū; Eique pariter cesserunt lura pro consecutione d. scutorum septingentorum iam solutorum ad computum, & pro parte eiusdem pretij d. Io. Hieronymo ipsius uerò, & alia, ut legitur in Instrumento celebrato die 8. Iunij 1640. in uersis. deinde autem, & in uersis. item dimisit quoque, ac seqq. præuio assensu, ac declaratione eiusdem viri, quod omne commodum, & incommodum ex eo contractu proueniens solius vxoris beneficio, vel damno cederet, prout constat ex alio Instrumento sub die 5. Ianuarij præcedentis. Quare nullum hinc paratur impedimentum præfatæ Domine nunc repetenti ab hærede viri aliam partem dicti pretij antea illi soluti, quæ cum ex re dotali mulieris voluntate re-

data penès illum esset tanquam pecunia dotalis, ut respondit l. C. in d. l. si ex lapidicinis, ff. de iur. Dot. & probatur. Bart. & alij supra citati in uersis. nec releuat quod nulla facta fuerit, &c. Non potuit ab eo lucri fieri in præiudicium vxoris, etiam si Domus ei cessa iustum valorem, integrumque † pretium in venditione contentum æquaret, ita ut pars hæc superesset, atque exuberaret, iuxta. text. in l. quoties, ubi Odo-fred. uers. & illud quod assequar, & Jacob. de S. Georg. sub num. 3. uers. Hic colligitis. & in l. non solum, ff. de iur. Dot. & comprobatur ex adductis per Honded. d. conf. 77. d. num. 12. uers. secundò confirmatur hæc conclusio, & seqq. lib. 2. Eoque magis concurrente voluntate emptorum, qui eidem ex conuentione cesserunt utrumque nempe Domum, ac pretij partem prius solutam, & prædicta viri declaratione quod commodum, ac incommodum inde proueniens ad eam prorsus spectaret.

Postremò non obstat, quod in omnem casum compensari debeant cum dictis scut. septingentis pensiones d. Domus, seu fructus respectiui illius pretij per dd. P. P. debiti, ac successiue multiplicandi, qui fuerunt in dicta Transactione comprehensi, ac eius vigore in effectu per D. Cassandram exacti † cum matrimonio constante spectarent ad Virum, iuxta l. Dotis fructum, ff. de iur. dot. & l. pro oneribus, Card.

Quia cum ille non sustinuerit (ut par erat) onera Matrimonij, sed vxor ab eo diuertere, ac ad paternam Domum se conferre coacta, fuerit, & subindè iudiciali sententiâ anno 1629. ab eodem D. Vicesgerente prolata, & in processu producta, declaratum nō teneri ad eum redire nisi adimpletis prius conditionibus in ea præscriptis. Utique fructus prædicti non spectabant ad eum, sed ad ipsam Vxorem pro eius condecienti sustentatione. † Ac proindè inanis est illorum compensationis exceptio, ut deciditur in l. in Insulam, §. usuras, ff. solut. matrim. & in terminis respondit Rot. penès Cardin. Mantica. decis. 26. num. 2. uers. non obstat, &c. & decis. 151. sub nu. 2. uers. & in puncto, ac seqq. & comprobatur per Surd. de alim. tit. 1. q. 42. sub nu. 30. uers. Hæc conclusio, &c. & plur. seqq. & decis. 211. sub num. 26. uers. Respondetur etiam, ac seqq. Rot. decis. 10. sub num. 6. uers. nam cum uxori, & decis. 105. nu. 12. uers. certè, &c. part. 4. tom. 2. recent. & alios relatos per Modern. Cathalan. de pact. dotali claus. 6. gloss. 2. par. 1. sub nu. 10. uers. in tantum est uerum, &c. ac infra. Immo tenebatur Maritus † supple-

re ex parte Dotis exactæ, ac penès eum existentis, ut pluribus relatis probant Surd. de alim. d. tit. 1. quasi. 32. nu. 17. uers. quintò procedit, ac seqq. & fuit in eodem Articulo contra eum resolutum coram bon. mem. Motu. inuo in Romana Alimentorum die 25. Iunij 1632. confirmata die 3. Iulij 1634.

Nec refert, quod ei deberentur saltem pro tempore, quo cum vxore habitauit, matrimonijque onera sustinuit. Quia cum non constet pro quo tempore matrimonij onera sustinuerit, quid uè, ac quantum pro eo vxor exegerit, quod ipsa negat. Visum fuit Dominis restitutionem dictæ par-

tis Dotis † per illum exactæ iam liquidæ, ac certæ

certe per eiusmodi exceptionem retardari non posse iux. l. fin. C. de compensat. & respondit Rot. penes Card. Seraphin. decis. 1455. num. 3. vers. secundo quia & in Recent. d. decis. 159. à num. 7. vers. nec refragatur, & seq. par. 4. tom. 2. & decis. 254. sub n. 1. vers. fuit bene responsum ac seq. par. 5. & sæpe in alijs.

Atque ita fuit conclusum vtraque parte Informante &c.

R. P. D. B I C H I O.

Maioricē Beneficij.

Luna 27. Iuny 1648.

ARGUMENTVM.

Præsentatio ab altero ex compatronis facta ius aliorum licet præservare dicatur, illud tamen non præservat ubi priuatim quoad alios fuit facta; Quando autem præsentatio dicatur facta priuatim, vel non, ex præsentis decisione colligito.

SUMMARIVM.

- 1 Beneficium de iure patronatus ad obtinendum, quæ debeat iustificare, qui eius petit adiudicationem.
- 2 Beneficium esse de iure patronatus probant confessiones partium dum Ordinarius non est in lite.
- 3 Status ultimus, & quasi possessio præsentandi attenditur inter præsentatos à diversis patronis.
- 4 Præsentatis dicitur effectum sortita ex subsequente possessione capta à præsentato.
- 5 Præsentatio effectuatæ probatur ex vacatione succedente per obitum Præsentati.
- 6 Præsentandi quasi possessio etiam unico actu acquiritur.
- 7 Compatrioni unica præsentatio aliorum compatronorum possessionem non tollit intellige ut num. seq.
- 8 Compatrioni consentire censentur præsentationi facta ab altero compatrone, eo ipso quod non præsentarent eum possent.
- 9 Possessio, quæ non est præservari non potest.
- 10 Ius patronatus cadit sub fideicommissio ubi constat de voluntate testatoris, ei forma primæ acquisitionis non repugnat.
- 11 Verbum, hæres, porrigitur etiam ad ius patronatus; Ius patronatus ex hereditate est num. 11.
- 12 Verbum, insolidum, denotat totalem translationem iurium hereditariorum absque aliqua diminutione.
- 13 Verba universalis geminata comprahendunt totum nulla facta exceptione.
- 14 Observantia multum attenditur pro interpretatione verborum testamenti.
- 15 Præscriptio quadragenaria sufficit contra Compatronum.
- 16 Præscriptio contra compatronos requirit præsentationes factas priuatim cum scientia compatronorum.
- 17 Præsentatio quando dicatur facta priuatim quoad compatronos, & num. seq.
- 18 Præsentatio ab altero compatrone facta habente diversum ius, dicitur facta priuatim quoad alium.
- 19 Scientia compatrioni præsumitur ex diuturnitate temporis, & multiplicatione præsentationum.

Part X. Recent.

20 bona Fides præsumitur ex titulo.

21 Lis inducit malam fidem, sed limita num. seq.

Præscriptio interruptitur per litem num. 21. & 22. ubi limita.

22 Lis in qua quis succubuit non inducit, malam fidem, nec præscriptionem interruptit.

23 Sententia lata inter hæres non nocet fideicommissarijs.

24 Sententia lata contra unum nocet etiam illius hæredi.

25 Status ultimus præsentandi attenditur, quamvis etiam status antecedens esset difformis.

DECISIO CCXL.

DE Beneficio simplici in Ecclesia Parochiali Sancti Iacobi Ciuitatis Maioricensis vacante per obitum Matthiæ Galli contendentibus duobus præsentatis nempe Petro Andrea Iosepho Rosignol quem præsentavit Nicolaus pater, & Ioanne Ginart præsentato à Poliscena Serra Alberti, Vicarius generelis Reuerendiss. Episcopi Maioricē pronunciauit vtriq; præsentato æqualiter competere Ius patronatus, ac propterea locum esse gratificationi. Delata autem per appellationem causa ad Rotam mihiq; commissa dubitavi hodie, cui sit adiudicandum beneficium, & Domini cēfuerunt adiudicandum esse Petro Andrea Iosepho Rosignol cum docuerit de vacatione beneficii, de Iure patronatus eiusque pertinentia ad Nicolaum, seque fuisse præsentatum in tempore, & idoneum beneficio, & quæ sunt requisita pro obtinenda illius adiudicatione cap. Monasterium 16. quest. 7. cap. cum Bertoldus, ubi Abbatum. 12. de re iudic. Rot. decis. 337. num. 1. par. 2. recent. decis. 100. num. 1. coram Reuerendiss. Vrgellen.

Vacatio siquidem & seruitus beneficii est in confesso apud partes, nec vltiori probatione eget & dum ordinarius non est in causa, sed agitur solum de præiudicio contententium, Card. Mantie. decis. 318. num. 1. & seq. Mart. Andr. decis. 5. sub nu. 3. & 4. Add. ad Greg. XV. decis. 452. num. 22. Habilitas pariter præsentati, ac tempus opportune præsentationis non impugnatur pertinentia verò Iuris patronatus in qua dumtaxat disceptatio resedit, visa est abunde probari priuatim ad Poliscenam auctricem aduersarij.

- 3 Siue attendatur ultimus status, & quasi possessio præsentandi, ut debet inter plures præsentatos à diversis patronis cap. consultationibus de inrepatr. cap. quærelam de elect. cap. cum olim de caus. poss. & propr. Feder. de Senis cons. 334. sub num. 3. Rot. decis. 13. num. 19. & 20. par. 6. recent. decis. 280. num. 3. coram Reuerendiss. Vrgellen. & in alijs relatis ab adden. ad Burratt. decis. 776. num. 11. in vltima enim vacatione secuta de an. 1637. præsentavit solus Nicolaus, & præsentatio apparet sortita effectum, & ex subsequente possessione capta à Matthia Galli tunc præsentato iuxta cons. Calder. 12. de inrepatr. Gonz. ad regulam 8. Cancell. glos. 18. num. 85. Burratt. decis. 11. nu. 8. tum ex quo beneficium hodie & vacat per obitum eiusdem Galli, Oldr. cons. 229. Seraphin. decis. 337. num. 1. & 2. decis. 1141. num. 1. Canaler. 625. num. 2.

BBB

& seq.

6 & seq. Greg. XV. decis. 215, num. 1. ibique add. nu. 8.

Adeo quod ex ultimo statu solus Nicolaus
6 est in quasi possessione presentandi, † quæ
etiam vnico actu acquiritur Rip. in cap. cum Ec-
cles. Sutrina num. 91. de caus. poss. & propr. Roman.
conf. 311, num. 7. Oldr. conf. 312, num. 2. Dec. conf. 117
sub num. 2. Garz. de benef. par. 5. cap. 5. num. 59. Ne-
que hic applicari potest receptissima conclu-
sio, quod per presentationem vnus ex pluri-
7 bus patronis aliorum patronorum possessio
præseruatur, nec eorum possessioni sit præiud-
cium ex quo semel non presentauerint, Garz.
de benef. d. cap. 5. num. 115. alique quos refert, &
sequitur Rot. in Neapolitana Iurispatronatus 27.
January 1644. coram R. P. D. meo Orthobono im-
press. apud moder. Pisannum de Iurepatr. decis. 136.
num. 11. & 2. seq. vbi vltro ponderatur, quod
alii patroni potuerunt separatim presentare, &
aut consentire presentationi cōpatroni, quod
8 censetur fecisse eo ipso quod non † presenta-
uerunt cum possent Archill. decis. 4. num. 14. de
præben. Cavalier. decis. 197. num. 5.

Quia factum separatæ presentationis exad-
uerso probandum esset cumque non cogit, &
quod Polifena aduersaria aliquando fuerit in
quasi possessione presentandi prout constabat
in casu supra allegatæ decisionis coram D. meo
Orthobono, non militat motium præiudi-
9 cij, aut præseruationis, † præseruari namque
non potest possessio, quæ non est vt bene de-
clarauit Rot. in Placentina Cappellania 30. Octo-
bris 1615. coram recol. mem. Coccino Decano relata
ab Add. qd sanct. mem. Greg. XV. decis. 417. sub n. 15
vers. item.

Siue ipsius Iurispatronatus proprietas, &
pertinentia alius repetatur vtrique enim pars
illam desumit ex testamento Petri Ioannis Al-
berti, qui de anno 1532. instituit quidem hæ-
des vniuersales æquis portionibus Ioannettam
sororem, & Eleonoram Albertinam, cuius
Polifena mediata est hæres, sed adiecit condi-
tionem, quod post obitum dictarum Ioan-
nettæ, & Eleonoræ omnia bona deueniant ad
filios Andreæ Rosignol: Vnde purificata dic-
ta conditione per mortem hæredum institu-
torum deuenit integrum Iurispatronatus ad fi-
lios, & descendentes Andreæ qualis est Nico-
laus à testatore substitutos per fideicommissū
10 sub quo cadit † etiam Iurispatronatus quando
ita suadet præsumpta voluntas testatoris, &
forma primæ acquisitionis non repugnat
Phanucc. inter tract. diuers. de inuent. quest. 243. n. 6.
vers. ego autem Alphonsus de Leo de off. appell. præ
3. quest. 4. num. 67. Ricc. de Iurepatronatus resol. 179.
num. 2. Conar. var. resol. lib. 2. cap. 18. sub nu. 8. vers.
posteriori Rot. in Florentina Cappellania 29. May
1634. coram Reuerendiss. D. meo Dinozet Decano
in Ariminen. Iurispatronatus 16. Nouembris 1635.
coram ban. mem. Pironano, & in Rononien. Iurisp-
atronatus 23. Ianuarij 1640. coram meo impress. apud
moder. Pisann. de Iurepatr. decis. 121. num. 4. secun. ult.
impress.

Prout suadet in casu nostro Iquo in primo
gradu substitutionis fideicommissariæ vna vi-
delicet ex hæredibus institutis decedente sine
liberis voluit testator alteram esse hæredem.

insolidum ibi, ac qua remaneat, aut remanebit su-
perstes sit hæres insolidum ad omnimodas suas volun-
tates, ponderando tum verbum, hæres, quod
11 ex vi † propriè significationis porrigitur etiā
ad Iurispatronatus, quia ex hæreditate est, vt
notat Bald. in l. final. nu. 60. Cod. de edict. Diu. Adr.
tollen. & post cum Phanucc. de inuent. inter tract.
diuers. quest. 243. num. 61. Rot. d. decis. 121. num. 3.
apud moder. de Iurepatr. tum verbum, insolidum,
12 denotans totalem † translationem Iurium hæ-
reditariorum absque aliqua diminutione Au-
then. hoc itaque Cod. de duob. reis Maceraten. var. re-
sol. lib. 2. resol. lib. 2. resol. 8. num. 30. Barbof. claus. 72.
num. 9. Menoch. conf. 272. num. 79. Tum tertio,
quod nedum agitur de fideicommissio vniuer-
sali, sed vltius verba vniuersalia sunt gemi-
13 nata † cum vltra mox ponderata infra dica-
tur quod. decedente vtraque hærede omnia deueniunt
ad substitutos, vt in terminis ponderat Lotther. de
re benef. lib. 2. quest. 11. num. 38. & 39. Rot. d. decis.
121. num. 9. & 10. Accedit quod substituti sunt
nepotes ex sorore germana testatoris ad quos
verisimile est voluisse testatorem Iurispatrona-
tus transire potiusquam ad hæredes Eleonoræ
vltius ex hæredibus institutis nullo sibi san-
guinis vinculo coniunctos, ac poenitus extra-
neos quodque ab anno 1582. quoties venit ca-
sus vacationis fideicommissarij quater presen-
tarunt eorumque presentatio dumtaxat fuit
14 admissa, † multum enim attenditur obser-
uantia pro interpretatione verborum testa-
menti, Aym. conf. 101. num. 3. Baratt. decis. 139. n. 5
Rot. inter recent. decis. 169. num. 1. par. 1. & in prin-
cipio d. decis. 121. sub num. 15. vers. tandem apud mo-
der. de Iurepatr.

Imò cum talis obseruantia excedat 50. an-
nos nedum inseruit pro interpretatione sub-
stitutionis fideicommissariæ, & compræhen-
sione Iurispatronatus ad fauorem substitutorū,
sed illis quatenus opus sit tribuit etiam titulū
15 præscriptionis, † quæ contra compatronum
quadragennario cursu completur etiam sine
titulo quicquid dicendum esset si ageretur de
præscribendo Iurispatronatus aduersus Eccle-
siam se liberam esse prætendentem Conar. in
reg. possessor. par. 2. §. 10. num. 8. Lambert. de Iurepatr.
lib. 1. par. 2. quest. 11. art. 5. num. 1. Rot. decis. 229. n. 1.
decis. 407. num. 1. par. 1. diuers. decis. 125. num. 6. co-
ram Reuerendiss. Vrgellen. & in Sulmonen. beneficij
23. Ianuarij 1647. coram R. P. D. meo Peutingero.

Neque hic desunt duo illa ad hunc effectū
16 requisita scilicet, quod presentationes sint
factæ priuatiuè ad compatronos, & ipsi hoc
sciuerint Ruin. conf. 50. num. 9. & seq. lib. 5. Rot. de-
cis. 452. num. 9. & seq. coram san. mem. Greg. XV. de-
cis. 145. num. 13. inter impress. apud moder. Pisann. de
Iurepatr. Nam primum apparet ex quo sub-
17 stituti presentarunt † vti possidentes vniuer-
sam hæreditatem Petri Ioannis Alberti vnici
patroni, vt signanter legitur in presentatione
anni 1582. & ponderat Garz. de benef. par. 5. c. 5.
num. 117. necnon ex quo illi in Iurepatronatus
successerunt titulo fideicommissi Petro Ioan-
ni Alberti, asserti vero compatroni veniunt
ex titulo hæreditario Eleonoræ, & sic ex di-
18 uerso iure, † quo casu presentatio vnus cen-

setur facta priuatiue ad alium, *Rota decis. 229. num. 5. & 6. part. 1. diuers. & in dista Sulmonen. beneficij, S. minusque coram R.P.D. meo Peutingero, ac tertio, quia in vacatione secuta de anno 1616. diuersa hinc inde personae fuerunt praesentatae, & praesentatio haeredum Eleonorae fuit reiecta per sententiam definitiuam in iudicatum transactam instituendo praesentatum a fideicommissario vti habente integrum Iuspatronatus. Alterum requisitum hoc est scientia, 19 haeredum Eleonorae praesumitur ex diuturnitate temporis, & praesentationum multiplicatione, *Garz. de benef. d. cap. 5. num. 129. & seq. Seraphin. decis. 106. num. 5. & 7. Rot. decis. 166. num. 4. par. 1. diuers. decis. 332. num. 4. apud modern. Pernsim. de manut. & in dista Sulmonen. beneficij, S. Tabassio verò in fin. coram D. meo Peutingero.**

20 Minus deest bona fides praesentantium, † cum praesumatur accedente praesertim titulo saepe memorati fideicommissi, l. penult. Cod. de euic. Bart. in l. Celsus, num. 17. ff. de usucap. Abb. in cap. si diligenti, num. 14. & seq. de praescrip. Et quamuis de anno 1616. mota fuerit lis contra praesentatum a fideicommissariis, † quae regulariter inducere solet malam fidem, & interrompere praescriptionem, *Leum notissimi, ubi gloss. verb. solum conventionem, C. de praescrip. 30. annorum, Bart. in l. ex hoc aditio num. 4. ff. eo per quod factum erit, Burat. decis. 8. num. 1. quia tamen in ea lite aduersarii succubuerunt, & acquieuerunt sententiae in iudicatum transactae, de cuius iustitia, aut nullitate non constat, † nec mala fides inducta, nec interrupta fuit praescriptio, iux. Theoricam Felin. in cap. illud nu. 17 de praescrip. quam passim sequuta est Rota decis. 534. num. 6. par. 1. diuers. decis. 1027. num. 11. decis. 1273. num. 3. decis. 1459. numer. 15. penes Seraphin. decis. 467. num. 1. penes Gregor. XV. decis. 172. num. 16. penes Buratt. decis. 285. num. 1. par. 2. recent.*

Non obstat, quod de anno 1569. praesentauerint haeredes Ioannae, & Eleonorae Albertinae aequis portionibus, ac emanauerit sententia declarans eisdem haeredibus hoc nomine Iuspatronatus competere pro virili, quia ex praedictis probatur vtrumque fuisse erroneum, cum Iuspatronatus non ad haeredes Ioannae, & Eleonorae, sed ad fideicommissarios Petri Ioannis Alberti transierit, & ea sententia lata inter 23 haeredes dictarum foeminarum † non nocet fideicommissariis Petri Ioannis ibi non citatis *Dec. cons. 445. nu. 41. Soccin. Jan. cons. 181. num. 85. lib. 1. Menoch. cons. 638. numer. 40. Fusar. de subst. quest. 622. num. 37. E conuerso autem sententia lata de anno 1616. citato Francisco Puigderfij, 24 la nocet † Polisenae aduersariae illius haeredi, l. si a te, S. ult. d. exceptio, ff. exceptio rei iudic. Alex. in l. saepe num. 6. ff. de re iudic. Pufar. de subst. quest. 502. num. 4. & cons. 39. num. 7. semperque urget praescriptio coepta saltem de anno 1582. & vltimatus quasi possessionis praesentandi, in qua existit Nicolaus, qui praesentauit Petrum Andream Iosephum Rosignol qui 25 que solus sufficit, † vt eidem praesentato beneficium adiudicetur quatenus etiam status antecedens esset difformis, & varius, iuxta tenorem in cap. consultationibus, de iure*

Part. X. Recent.

patronatus, & cum alijs supra allegatis.

Et ita decisum vtraque parte informante.

R. P. D. CORRADO.

Postea S. R. E. CARDINALI.

Iuuenacen & Melfiten Bonorum.

Mercurij 1. Iulij 1648.

ARGUMENTVM.

Declaratoria concessa, eaque legitime executae, si pars non curat Rotalibus parere mandatis proceditur ad Aggrauatoriam, a qua non admittitur appellatio, cum illa dicatur pars executionis, & pro ea relaxetur.

SVMMA RIVM.

1. Aggrauatoria conceditur ubi quis declaratoria non paruit, sicque in contumacia persistit. & numeris seqq.
2. Contumacia cumulat poenam.
3. Contumax grauari debet vt tandem resipiscat, & superiorum procurent parere mandatis. & num. 1. ac per totam.
4. Contumacia in non parendo non admittitur ex iustitia ab Aduersario praetensa, quoties ea cognita fuit contra illam, & decisum, & pronunciatum.
5. Pertinax dicitur ubi quis ratione non praetensa iustitia, a indicante reiectis parere recusat.
6. Appellatio non datur ab aggrauatoria, & processu censurarum in executionem rei iudicatae relaxatarum. Aggrauatoria, & censura dicuntur pars executionis, & pro ea relaxantur. num. 6. ab Executione non appellatur. num. 6. Aggrauatoria, & censura num. suspendantur per decretum Signaturae. num. 6. & sup. nu. 4. in princ. ubi vide.
7. Citationis executio non probatur ex attestatione Notarii. Relatio executionis citationis probatur a Notario attestante. num. 7. Relatio executoria refertur inter acta iudicialia. num. 7.
8. Intimatio remanet comprobata, quinimo eius scientia conuincitur ex contradictione, & oppositione.

DECISIO CCXXXI.

IN hac causa per Sanctiss. D. N. Rotae commissa instante Io. Maria de Luca appellante a Decreto A. C. contra eum emanato fuit resolutum die 15. Ianuarij 1646. vtraque parte sedulo informante dandam esse manutentionem, in possessione bonorum, de quibus agitur Francisco Antonio de Luca, & litis consortibus. Deinde, re auditis eius Aduocatis, & Procuratoribus, omnibusque vtrinque deductis iterum exacte perpensis confirmata fuit praecedens Resolutio die 8. Iunij eiusdem anni, vt apparet ex duabus Decisionibus sub eisdem diebus emanatis coram me. Et successiue iuxta earum tenorem decretum mandatum de manutenendo, a quo interposita pro parte

Add. sub num. 2. alias referunt, & decis. 887. numer. 7. vers. cum presumatur, & in recent. decis. 736. sub n. 1. vers. nec refertur par. 2. Vant. de nullit. sit. fin. sub num. 315. vers. nam eo casu, Lancellotti de Attentat. part. 2. cap. 4. in Praefat. sub num. 128. vers. primo nisi, & seq. Et manifestam præfert contumaciam, iuxta not. in cas. 2. de dol. & contum. in 6. Oldrad. cons. 65. hic agit de duobus sub num. 3. vers. venio ad secundum, l. o. de Imol. cons. 126. in casu præmisso sub nu. 2. vers. & quod Bartholomeus, Rot. penes eundem Buvatt. decis. 825. sub nu. 2. vers. & ex responsione, ac in Tridentin. Decanat. 23. Maj. 1642. coram R. P. D. meo Royas in fin. princip. vers. qua impugnatio, & in Toletan. Canonat. 18. Junij 1646. in §. Immo quod prius est coram R. P. D. meo Otthobono.

Et ita fuit conclusum, &c.

R. P. D. B I C H I O.

Romana Censur.

Mercurij 1. Julij 1648.

A R G V M E N T V M.

Bona fideicommissaria, quemadmodum non extantibus bonis liberis validè alienari possunt occasione dotis; ita pariter in subsidium, eadem de causa validè super eos potest imponi census, qui est species alienationis, cui autem incumbat onus probandi non adesse bona libera, secundo quando dos a Patre constituta in bonis fideicommissi non sit excessiva, sed potius congrua dici debeat, tertio quando pecuniæ censuales dicantur versæ in causam dotis, plenè, ac eruditè demonstratur.

S V M M A R I U M.

- 1 Bona fideicommissaria tunc solùm favore dotis distrahi, ac obligari possunt, quando alia bona libera non existerent.
Et quid si adessent bona libera, puta Societates officij. num. 9.
Et onus probandi existentiam bonorum liberorum cui incumbat. num. 3. & 5.
- 2 Dos quod presumatur congruè constituta militat inter Patrem, qui dotem constituit, & filiam; non autem in præiudicium fideicommissarij.
- 3 Actor in iudicio, an & quando teneatur suam intentionem probare, & quando secus. & num. 5.
- 4 Reus tenetur plenè probare suam exceptionem postquam Actor suam intentionem fundavit, & quare.
- 6 Fideicommissarius quando teneatur probare existentiam bonorum liberorum pro soluenda dote.
- 7 Bona fideicommissaria presumuntur validè alienata pro soluenda dote, donec contrarium ex adverso probetur, amplia ut num. 8.
- 10 Bona fideicommissaria, etiam pro accensio alienari possunt, quia est de appendice dotis.
- 11 Dos constituta ex bonis fideicommissarijs, si assorbit totum fideicommissum. debet probari non excessiva, & quare.
- 12 Dos congrua ut dicatur constituta, qua sint aspienda.
- 13 Dotes quotidie aucta fuerunt, & in dies augentur.

Par. X. Recent.

- 14 Dos constituta, non presumitur excessiva, etiam contra fideicommissarium, nisi contrarium probetur.
- 15 Versio pecuniarum etiam coniecturis probari potest.
- 16 Versio pecuniarum in causam dotis, ex quo probata remaneat.
- 17 Associatio ad fundum censitum, quando impediri non possit ex credito anteriori, etiam causa dotis.

D E C I S I O C C X X X I I.

CVI domus censualis subest fideicommissum, pro exclusione hypothecæ, vel alterius iuris adversus R. P. D. Amadeum, & Felicem eius fratrem associationem, seu immisionem ex utili saluiano interdicto ad eandem domum petentes obiecerunt iterum informantes pro Atauante reo conuento; non attento, quod Census dicatur impositus, ut solveretur pars dotis Faustinae neptæ fideicommittentis, quia ad hunc effectum ab actoribus probari debuisset. ¹ Primò, quod alia bona libera non existerent, cum solum in eum casum bona fideicommissi favore dotis distrahi, ac obligari possint, ut notant Doct. omnes in Auth. res qua. C. fideic. nec ab onere probandi illos releuet possessio bonorum fideicommissi aut ordo iudicij, prout quando fideicommissarius est actor, in quibus terminis loquuntur Doctores in prima dec. adducti, §. conveniunt, quia immo fideicommissarius non agit, sed conuenitur & bona fideicommissi ex adverso petita ipse possidet. Secundo, quod dos a patre constituta ex bonis fideicommissi non sit excessiva: ² nam præsumptio congruitatis militat quidem inter patrem, qui dotem constituit, sed non in præiudicium fideicommissarij, ut bene distinguit Card. Mant. decis. 329. n. 2. & 3. & secuta est Rot. in Romana hereditatis 14. Decembris 1646. §. & licet vers. analitas autem coram R. P. D. meo Arguelles. Tertio quod pecuniæ censuales fuerint versæ in causam dotis.

Verum his non obstantibus Domini steterunt in decis. sub die 26. Junij anni præteriti, causa super eisdem hodie à me proposita; quo enim ad primum obiectum, ³ quæstio cui incumbat onus probandi soluitur, ne dum ex qualitate personæ, quam quis in iudicio substat, nempe an sit actor, vel reus, aut ratione possessionis rei petita; sed ultro quando actor negatiuam, reus autem affirmatiuam existentie aliorum bonorum allegat, attenditur utrum actoris intentio sit fundata, necne, & primo casu ad reum spectat probare affirmatiuam, quia est fundamentum sue exceptionis, ⁴ quod postquam actor suam intentionem fundavit probare plenè tenetur cum in sua exceptione vicem actoris substat, l. in exceptionibus, ff. probat. l. 1. ff. except. ⁵ & secus verò secundo casu, quia is, qui primo dicit, & sic petitor siue assermet, siue neget quod dicit probet necesse est, & reus non nisi post fundatam actoris intentionem probationis onere grauatur, ut ex tex. in l. siquidem, Cod. except. notat Salyc. & Bald. in l. frustra in princ. C. probat. Angel. in l. actor sub num. 3. vers. & scias, C. eod. tit. Alex. de Meno in rubr. de except. num. 5. vers. alio modo, &

num. 7. vers. aduerte tamen Pacian. de probat. libr. 1. cap. 57. nu. 37. & cap. 58. nu. 46. & 53. Ciriaco. contr. 5. sub num. 131. vers. exemplum, & num. 133. & seq. usque ad 142.

- Aplicando receptissimam hanc distinctionem ad casum nostrum, † Attauantis rei conuienti partes esse docere de existentia aliorum bonorum dicendum est, quia actoris negatiuam allegantis intentio satis est fundata, tum in præsuppositione iuris exclusiua pluralitatis bonorum, tum in alienatione bonorum fideicommissi per Censum cuius vigore agitur impositionem iamdiu facta pro soluenda dote: † præsumitur siquidem pro validitate alienationis, donec contrarium ex aduerso probetur, l. quoties la 2. ff. reb. dub. l. 3. ff. milit. testam. gloss. in l. si post diuisionem verb. non posse C. Iur. & fact. ignor. Menoch. præsumpt. 4. num. 1. & seqq. lib. 6. Ciriaco. d. Con. 5. num. 115. & seqq. & in puncto Gabr. consil. 138. num. 12. & 13. lib. 2. Bardellon. consil. 179. num. 13. & seqq. Rauden. dec. Pisana 29. nu. 177. Hieron. Leo dec. Valentia 171. sub num. 9. ibi non mulieri agenti & num. 11. lib. 2. Seraph. in simili decis. 609. num. 6.
- 8 & 7. Quo magis quia Censuarius est in quasi possessione exigendi fructus Censui, ut in puncto ponderauit Rot. in Romana Censui 18. Maij 1646. §. primo versicul. & dum ubi allegantur concordantes coram Reuerendiss. Patr. Domin. meo Meltio.

Quatenus verò alia bona libera extitisse probatum dicitur eo quod aderant plures societates officij, & mobilia valoris scutorum 400. quæ pater filiae nuptæ donauit, responderetur neutro excludi necessitatem impon. Censum super bonis fideicommissi: † nam societates officij, ut Plerumque solet exigibiles non erant, & alias aduersarius qui illarum instrumenta penes se retinuit semper, & forsan exegit, potest ex pecunijs exinde retractis, vel retrahendis reintegrare fideicommissum: de mobilibus autem ratio habenda non est, quia donata fuerunt pro acconcio, quod de consuetudine ultra dotem est necessarium, † & pro quo etiam bona fideicommissi potuissent alienari Gabr. consil. 111. num. 4. & seqq. & consil. 153. num. 2. & per tot. lib. 2. Peregr. de fideic. art. 42. nu. 80. Fusar. de subst. q. 531. num. 39. Rot. dec. 556. num. 2. ubi dicitur ratio quia est de appendicijs dotis, par. 1. diuers. & in Bononien. fideic. de Formigliaris 4. Nonembris 1588. coram clar. mem. Card. Hieronymo Pamphilio relat. per Giouag. respon. 22. num. 21. lib. 2. cum alijs allegatis à Moderni. Siculo de donat. contempl. matrimon. tom. 2. tract. 2. discurs. 1. special. 18. num. 10.

- 11 Quoad secundum † quicquid sit ubi dos constituta totum fideicommissum assorbuit in quibus terminis quia præsumitur id factum animo fideicommissi euertendi in fraudem fideicommissariorum, non excessum dotis esse probandum dixit Rot. in decisionibus ex aduerso allegatis, sane in casu nostro quo e scutis 4500. in dotem daris solum scuta 450. detrahuntur
- 12 ex pingui fideicommissio, † & concurrit ex parte viri nobilitas, & diuitiæ, ac vltro ex parte mulieris solitum familiaræ cum eius mater scuta 3300. habuerit in dotem de anno 1606. à

quo tempore usque ad tempus nuptiarum filiae, quod inspicendum est pro liquidanda congruitate dotis l. quero ff. iur. dot. Peregr. consil. 14. n. 14. & 15. lib. 2. Rot. dec. 28. n. 19. par. 5. rec. † quotidie dotes auctas fuisse, & in dies augeri tradit Menoch. de arbitr. cas. 149. num. 39. & seqq. Thesaur. dec. 192. num. 6. Grat. dec. March. 19. nu. 37. Rot. decis. 28. num. 18. decis. 88. nu. 2. par. 5. recent. nullo modo videri potest excessiua dos scutorum 4500. constituta de anno 1625. (de reliquis enim scutis 1500. partes conuenerunt ad pompam) eoque minus censeretur promissa animo euertendi fideicommissum, † sed militat etiam contra fideicommissarium præsumptio non excessus, nisi contrarium probet Rot. decision. 28. numer. 16. part. 5. recentior. & in Romana Casalis Aguzani 27. Iunij 1640. §. minus obstat coram R. P. D. meo Royas.

- 15 Versio tandem † pecuniarum censualium in causam dotis, quæ etiam coniecturis probari potest Bald. consil. 125. sub num. 2. vers. item si esset lib. 5. Castr. consil. 337. num. 2. vers. si vero lib. 1. Menoch. consil. 375. num. 12. Duran. decis. 256. num. 6. plenè probata vita est ex deductis in prima dec.
- 16 §. penult. animaduertendo † quod verè in instrumento censui ante clausulam actum, fuit expressum pecunias censuales accipi pro soluenda parte dotis ibi, successiue coram eodem Notario, & testibus eodem die, & anno d. D. Dominicus declarauit dicta scuta 500. moneta ut supra accepisse ad effectum soluendi partem dotis D. Faustina eius filia &c. quodque ex tenore capitulorum matrimonialium totidem soluenda erant tempore effectuationis matrimonij, licet in eisdem Capitulis legatur collata solutio in diem celebrationis instrumenti dotalis: cum enim sponsus iuxta capitula matrimonialia non teneretur effectuare matrimonium, nisi prius adimpleret omnibus sibi à Socero promissis, & sic solutis etiam scutis 500. de quibus agitur, exinde apparet partes cogitasse, quod instrumentum dotale celebraretur (ut passim fit) ante effectuationem matrimonij; vnde confessio sponsi de receptis scutis 500. quamuis post mensem emissâ referenda est ad solutionem factam tempore effectuati matrimonij quo solutio fieri debuit; maxime quia eadem confessio includit simul traditionem Verij margaritarum pro ornatu sponsæ promissi, quod dicto tempore traditum fuisse nemo negauerit cum tunc præcipue destinata ornatui sponsæ decesse non soleant. Verum itaque est dicere quod biduum tantum intercessit à die impositionis Censui ad diem solutionis factæ sponso, quia biduo post censum fuit effectuatum matrimonium.

- 17 Et per consequens † associationi Censuarij vigore clausulæ constituti in instrumento Censui appositæ, vel immisioni in vim hypothecæ non obstat fideicommissum: prout neque obstat creditum antieris aduersarij scutorum 3300. ex causa dotis maternæ, quia cum ille possideat alia quoque bona fideicommissi valoris scutorum 9000. & amplius doti sororis non obligata habeatque propterea aliunde quomodo suum creditum detrahat, impedire non

non debet immisionem actoribus in fundū censualem ipsis specialiter hypothecatum iuxta dispositionem textus in l. 2. C. pignor. quæ procedit etiam in dote *Roman. conf. 187. num. 2. vers. secundo quæ Aym. conf. 77. num. 16. Aldobr. conf. 31. numer. 20. lib. 1. Gabr. confil. 41. num. 5. lib. 2. Surd. confil. 495. numer. 9. versicul. & procedit. Couar. variar. resol. lib. 3. cap. 18. num. 3. vers. sic sane constat.*

Et ita decifum vtrique patre informante.

R. P. D. M E L T I O,

Postea Episcopo PAPIEN.

Montis Politiani Bonorum.

Mencurij 1. Iulij 1648.

ARGUMENTVM.

Manutentio, quæ datur possidenti de tempore motæ litis impediri non potest ex iudicis sententia concedente immisionem, seu associationem alteri parti, quoties ille nulliter, & iniuste processit; nullitas autem in præfenti probata, remanet ex iudicio contra pupillum agitato sine curatoris deputatione, quod parit exceptionem nullitatis etiam quoad alios; iniustitia autem ex eo dicitur iustificata quod fuerit petita caducitas ob non petitam renouationem, quæ solū obligat emphyteutam ad eam accipiendam, secus autem quod ob non petitionem illius, res in cōmissum cecidisse dicatur.

S Y M M A R I V M.

- 1 Possessio rei conuenti probatur ex confessione actoris petentis associationem.
- 2 Manutentio nunquam denegatur possidenti de tempore motæ litis.
- 3 Index nulliter, & iniuste procedens partes sua possessione non priuat.
- 4 Manutentio semper conceditur possidenti donec caducitas à Domino petita non est adeò clara, ut de ea dubitari non possit.
- 5 Mandatum contra plures relaxatum si alter eorum esset pupillus dicitur nullum etiam si ad curatoris deputationem non fuit deuentum.
- 6 Iudicium nullum respectu pupilli est etiam nullum respectu maioris pro indiuiso bona possidentis.
- 7 Caducitas petita ob canonem non solutum ubi apparet de solutione illius dicitur iniuste petita. Solutio canonis quomodo probetur. num. 7.
- 8 Emphyteusi concessa cum pacto renouandi, potest quidem emphyteuta cogi ad accipiendam renouationem. Non tamen, ut, & non petita ille dicatur incurere caducitatem.
- 9 Caducitas propter litem excusatur.
- 10 Confessione propria nulla datur maior probatio.
- 11 Via executiua per sententiam vulnerata ordinariè est agendum.

DECISIO CCXLIII.

BONA, de quibus agitur, vsque de anno 1598. sub die decima Aprilis fuerunt ab Episcopo Montis Politiani in emphyteusim concessa, quibusdam de Bruschiis pro eis, eorumque filiis, & descendantibus masculis, & per lineam masculinam in perpetuum, cum pacto tamen renouandi 29. in 29. annos, ut legitur in *Summario Dominici, & Ioannis de Bruschiis num. 8.* Modemus Episcopus sub pretextu non solutionis Canonum, nec petite renouationis conuentæ de 29. in 29. annis coram Vicario Aretino instetit pro mandato de associando ad eadem bona. Illi autem de Bruschiis docto de solutione fuerunt manutenti in eorundem bonorum possessione, & ab obseruatione iudicij absoluti, reseruatis iuribus vtrique parti in petitorio, dicto *Summario num. 1.* fuit postea per Episcopum supradictum appellatio interposita à dicta sententia, dicto *Summ. num. 2.* & aliud iudicium associationis coram suo Vicario ad tertiam partem dictorum bonorum intentatum, & non obstante quod iidem de Bruschiis, iterum eandem solutionem Canonum demonstrauerint, mandatum de associando fuit illi concessum, in cuius vim possessionem dictæ tertiæ partis bonorum accepit. Delata deinde causa ad Rotam sub hac die fuit dubitatum, cui nam esset dandum mandatum de manutenendo, & per Dominos fuit responsum ad fauorem illorum de Bruschiis, quia de eorum anteriori possessione constat ex confessione eiusdem Episcopi, † dum iudicialiter petijt, & obtinuit contra eos associationem, quæ præsupponit eosdem de Bruschiis possidere, *Roland. conf. 32. num. 57. lib. 4. Rota decis. 402. num. 1. 458. num. 2. coram Papa Gregor. XV. Romana Domus 16. Februarij 1632. coram bon. mem. Pirouano §. quia de naturali, Neapolitana. sequestri, seu donationis 18. Martij 1643. coram R. P. D. meo Royas Ariminen. bonorum 26. Iunij 1645. coram R. P. D. meo Verospio.* Tum quia illa etiam probatur de tempore litis motæ, † ex qua manutentio nunquam possidenti denegatur vulgato §. retinenda inst. de interditt. *Menoch. de retinend. remed. 3. num. 556. & remed. ult. nu. 34. Seraphin. dec. 1106. num. 1. Gregor. XV. decis. 438. num. 2. & decis. 502. num. 1.* Neque ea iidem de Bruschiis remanserunt spoliati ex mādato obtento per eundem Episcopū à suo Vicario de associando ex causa caducitatis, incurse ob non solutionem Canonum ab illis factam. † Quia nulliter, & iniuste contra eos processum fuit, l. prædia, ff. de acquir. possess. *Rota decis. 46. num. 3. & decis. 105. numer. 22. vers. nec est vis facienda coram Papa Gregorio XV. Vrgellen. Canonatus 6. Nouembris 1634. coram bon. mem. Pirouano, & in Calaguritana beneficij de Cornago 3. Iunij 1644. coram Eminentissimo Cardinali Cecchino.* Emphyteutæ enim semper concedi debet manutentio, † quotiescumque caducitas à Domino directo prætensa non est adeò clara, ut de ea dubitari non possit, *Rota decis. 559. num. 4. & 5. part. 5. recent. Romana Saluiani 8. Februarij 1648. coram R. P. D. meo Royas, & in Romana Domus eiusdem anni coram Reuerendissimo D. meo Decano.*

Nulli-

Nullitas dicti mandati Vicarij Montis Politiani manifestè probatur, quia illud relaxatum fuit contra eosdem de Bruschijs, † nullo dato Tutore Dominico Pupillo, à quo legitime defendi posset, l. penult. Cod. si aduersus rem iudicatam, Rot. in Romana spoly 13. Februarij 1615. coram Selencien. in recent. decis. 259. nu. 2. vers. Nec existimant Domini par. 4. Callien. bonorum 8. Aprilis 1647. §. Nullitas enim, coram me, ubi referuntur alie autoritates, quæ sanè nullitas, † vt operetur etiam respectu Ioannis eadem boni cum ipso possidentis pro indiuiso, ac vno eodem contextu cum eo conuenti, & condemnauit, firmavit Rota in Romana spoly Domus decima Martij, & vigesima Novembris 1624. coram Manzanedo apud Modern. Perusini. de manuten. dec. 44. num. 3. vers. non obstat sententia, & seqq. & dec. 192. num. 3. vers. Nullitas autem, & seq.

Iniustitia enim dicti mandati Dominis visa fuit satis manifesta, quia caducitas pro parte Episcopi intentata fuit ex duplici causa, nempe non facta Canonum solutionis, ac non petite renouationis de 29. in 29. annos iuxta contenta in dicto Instrumento inuestitura, & tamen neutra subsistit, nam prima ex facto tollitur, † quia constat de solutionibus factis ex partitis relatis in eodem Summ. nu. 6. l. nulla, C. de solut. l. pro eo. ff. cod. Surd. conf. 82. n. 1. & conf. 221. num. 58. Duran. decis. 11. num. 2. & decis. 176. nu. 1. Altera verò non habet locum stante concessione facta personis inuestitis non quidem ad certum, ac limitatum tempus, sed pro eis eorumque filiis descendētibz masculis, & per lineam masculinam in perpetuum, † pacto tamen adiecto renouandi de 29. in 29. annos, nam hoc casu possunt quidem emphyteutæ cogi ad accipiendam renouationem. Verum ea non tamen petita non incurrunt caducitatem, vt bene distinguendo, respondit Rot. decis. 438. nu. 3. vers. quia fuit responsum part. 1. recent. & decis. 381. num. 14. part. 5. Duran. decis. 402. num. 6. vers. quia etiam emphyteusis numer. 7. vers. quandoquidem. Et in omnem casum dicti de Bruschijs remanent excusati à prætenſa caducitate ex causa, non petite renouationis stante lite, quæ iam hoc Tribunali super eadem caducitate vertebat, vt apparet ex commissione restitutionis in integrum obtenta per Authores eorundem de Bruschijs vsque de anno 1608. sub die 17. Octobris, quæ datur in eorum Summ. num. 10. aduersus concessionem anni 1598. Vnde, quatenus huiusmodi renouationē petiissent fuisset in maximum eorum præiudicium, † quæ sanè causa tamquam legitima excusat à caducitate, cum sufficiens etiam esset quæuis alia causa, iuxta text. in Ligatur, §. potest, ff. de lib. caus. Rota penes Gregor. decis. 388. num. 4. vers. ex quibus fuit conclusum, &c. & in recent. decis. 261. num. 5. vers. & ideo excusatur par. 1.

Non obstat, quod solutiones factæ per illos de Bruschijs contentæ tantummodo pro starijs 54 frumenti, cum tamen ex forma inuestitura, & concessionis factæ de dicto anno 1598. deberent esse de starijs 80. Nam cum à dictis de Bruschijs fuerint factæ diuersæ alienationes mediante consensu Episcoporum pro tempore

huiusmodi Canones passi fuerunt diminutionem, vt apparet ex propria confessione Episcopi, dicto Summ. num. 7. † qua nulla maior probatio dari potest, l. cum te, l. secunda, Cod. de transſaction. l. generaliter, C. de non numer. pecun. Gabriel. de confess. conclus. 4. num. 1. Colonien. Præcedent. 2. anj 1627. coram Valdo post Modern. Perusini. de manuten. dec. 32. num. 3.

Eoque magis iniustitia mādati prædicti per Vicarium relaxati detegitur, quia dum fratres de Bruschijs iam reportauerant sententiam absolutoriam ab Ordinario Aretino aduersus Episcopum super prætenſa ab eo caducitate, non amplius licuit dicto Vicario exequutiue procedere per relaxationem mandati de associando, nam via exequutiua fuerat iam per sententiam vulnerata, † vnde ordinariè agendum erat, ad trad. per Bald. in l. final. nu. 43. in fin. C. de edict. Diu. Adr. tollen. Rota decis. 152. num. 1. part. 2. diuersorum, Coccin. decis. 78. num. 1. cum alijs copiose cumulat in Romana Domus, seu Apparamentis de Capranica 17. Decembris 1635. coram Reuerendiss. D. meo Decano sub S. Caterini, quia Balsanetti.

Et ita illis de Bruschijs tantum informantibus fuit resolutum, &c.

REVERENDISS. P. D. C E R R O.

S. Rot. Rom. DECANO.

Romana, seu Ianueñ locorum Montium.

Mercurij 1. Iulij 1648.

ARGVMENTVM.

Loca Montium ab eo probantur possessa in cuius fauorem sunt descripta, sicque illi in eis debetur manutentio, quæ non retardatur per exceptiones nullitatis, & falsitatis, cum istæ ad petitorium remittantur.

S V M M A R I V M.

- 1 Possessionem probans tempore mota litis manuteneri debet.
- 2 Possessio locorum Montium probatur ex descriptione facta in libris Montium.
Manutentio conceditur illi in cuius fauorem loca Montium reperiuntur descripta. num. 2.
- 3 Exactio fructuum locorum Montium probat illorum possessionem.
Manutentio conceditur etiam per exactiorem ex unico tantum actu probatam. num. 3.
- 4 Statutum non habet locum in bonis sitis extra Territorium.
- 5 Statutum siue loquatur in rem, siue in personam nunquam comprehendit bona extra Territorium.
- 6 Possessio transfertur etiam ex contractu nullo. & num. seq. ubi vide.
- 7 Nullitas contractus proniciens non ex defectu consensus, sed solemnitatum non inficit possessionem.
- 8 Nullitatis exceptio rejicitur ad petitorium.
- 9 Ratificatio equiparatur mandato, & illius tollit nullitates.
- 10 Ratificatio remouet nullitates mādati etiam ubi illud speciale requiritur.

11 Consensus praestitus in ratificatione perinde habetur, ac si in principio intervenisset.

12 Falsitatis exceptio non admittitur in iudicio manutentionis.

DECISIO CCXLIV.

POSTQUAM contendentes DD. Barbara Spinola, & Marchione ab Auria coniugibus bis resolutum fuerat esse remouenda impedimenta à locis 30. Montis fidei de quibus agitur, D. Comes Io: Baptista communis filius exhibuit Commissionem admissionis ad causam, ideò proposita dubio: An constaret de ipsius interesse sub die prima Iulij superioris anni 1647. fuit affirmatiuè resolutum. Vnde suscepta hodie disputatione inter Matrem, & Filium, cui esset dandum mandatum de manutentione in possessione dd. locorum Montium, & exactionis fructuum, ad fauorem eiusdem Barbarae Matris, DD. responderunt: quia probat suam possessionem de tempore motae litis, & quae consequenter est manutentione, vulg. §. Retinenda iussit. de interd.

Probat liquidem suam possessionem. Tum ex descriptione facta in libris Montis per Secretarium retentis eius, Summ. num. 10. quam proficuum esse ad effectum concedendi manutentionem & illi ad cuius fauorem loca montium reperiuntur descripta pluries tenuit Rota, & praesertim in Romana hereditatis de Cincijs 15. Decembris 1626. coram bon. mem. Pironano post Modern. Recusio de manut. decis. 179. ante nu. 1. in Romana, seu Ianuaria locorum montium 4. Iulij 1635. coram bon. mem. Buccabella in recent. decis. 70. sub num. 1. vers. de illa enim constat part. 7. in Romana, seu Albiganen. Bonorum 14. Decembris 1646. coram me, §. quae verò.

Tum etiam ex partitis extractis ex libris Depositariorum continentibus exactiones fructuum eorundem locorum Montium, dicto Summar. num. 2. & quae exactiones probant sine scrupulo possessionem exigentis, licet ad effectum, de quo agitur vnica tantum sufficeret, ad tradita per Rotam in his praefixis terminis in dicta Romana hereditatis de Cincijs num. 1. in Romana locorum Montium 14. Maij 1629. coram bon. mem. Cardinali Virili post eundem de manut. decis. 725. nu. 10. in dicta Romana, seu Ianuaria locorum Montium nu. 3. & in dicta Romana, seu Albiganen. Bonorum §. Tum ex partitis.

Nec visae fuerunt attendendae nullitates oppositae contra cessionem dd. locorum Montium ad fauorem Barbarae factam. Prima enim desumpta ex Statuto Ianua lib. 4. cap. 20. §. masculi maiores, & §. ultimo disponentes; quod masculi maiores 25. annis existentes in Patris, vel Aui paterni potestate non possint se obligare contrahere; nec in iudicio comparere nisi de consensu Patris, vel Aui, in cuius potestate fuerint quodque si in aliquo huiusmodi solemnitas defecerit consensus, & obligationes non valent, sed sint ipso iure irritae, & nullae, ac praesumantur simulatae etiam quod interuenerint iuramenta, & solemnitates; Euitatur facili responsione. Quia omisso an dictum Statutum habeat locum in bonis extantibus extra Territorium Statuen-

tiunt; prout sunt loca montium, de quibus agitur, & cuius contrarium Magistratim resoluit Rota in Narnien. successionis 22. Maij 1628. coram bon. mem. Merlinio in recent. decis. 177. per tot. part. 5. ubi sub numer. 13. reijcitur, & refutatur distinctio Bart. in l. cunctos populos num. 33. C. de Summ. Trinit. vltius & an Statutum loquatur in rem, siue in personam, quae decisio comprobata fuit in Romana Supplementi legitime 18. Maij 1640. coram me, §. sed etiam quatenus. Attamen hoc praetextu non potest Barbarae denegari manutentio, cum possessio etià ex Contractu nullo transferatur, & quando prout hic deuentum est ad actualem traditionem, & executionem facti, per text. in l. 1. §. si vir uxori, ubi communiter DD. ff. de acquir. poss. Hond. conf. 20. num. 40. lib. 1. Ginag. conf. 14. sub nu. 17. vers. ultra quod lib. 1. Vrsil. ad Affliet. decis. 331. sub numer. 4. vers. & tandem, Tirag. de iur. const. 6. part. 3. limit. 3. num. 11. Rot. diuers. decis. 612. num. 2. part. 1. coram san. mem. Gregor. decis. 194. num. 23. ibique Add. num. 28. in recent. decis. 92. num. 5. part. 1. decis. 768. sub num. 9. vers. praesertim secuta part. 2. decis. 291. num. 4. part. 6. & decis. 60. num. 8. part. 7. & coram Card. Caualerio decis. 473. num. 4. vers. nam etiam. Quae indubitanter procedunt in proposito, quo nullitas non provenit ex defectu consensus, & sed dum taxat solemnitatum iuxta distinctionem quampluries approbavit Rota, & praecipue coram Achill. decis. 15. num. 4. & 5. de restit. Spol. decis. 92. num. 1. cum seqq. part. 2. diuersor. coram Card. Puteo decis. 276. num. 4. lib. 3. incorrectis coram Card. Seraph. decis. 638. num. 3. in recent. dicta decis. 768. num. 9. vers. Immo nec etiam par. 2. & coram Card. Caualerio decis. 503. numer. 2. Discussio verò praefata nullitatis reijci debet & ad petitorium, vt in similibus terminis responsum fuit in Romana fideicommissi de Epis 15. Aprilis 1631 coram Eminentiss. Card. Verospio Iuniore in recent. decis. 35. num. 15. part. 6. aliisque relatis ad in Papien pensionis 11. Maij praeteriti, coram me.

Secunda verò deducta ex defectu mandati procurae in personam illius, qui dictam Cessionem perfecit, tollitur ex facto cum ex lectura eiusdem mandati transmissi in Calce responsionis pro Barbara, appareat Procuratorem plenam habuisse facultatem, illa cedendi; Et cessat omnis difficultas ex subsequuta ratificatione ipsiusmet Io: Baptista, qui die 30. Decembris 1645. habita notitia de dicta Cessione, & de ea ad plenum certioratus, per Instrumentum publicum illam, omniaque in ea contenta de verbo ad verbum ratificauit, approbavit, & emologauit, promisitque semper, & perpetuò habere ratam, gratam, & firmam contraque non facere, nec venire, &c. Summ. Barbara num. 3. Ratificatio enim tollit quemcumque defectum mandati, ipique mandato equiparatur, cap. ratihabitionem, ubi DD. de reg. iur. in 6. gloss. l. si quis mihi bona, §. iussim. ff. de acquir. poss. Tirag. de retract. lignag. §. 1. gloss. 10. num. 64. san. mem. Gregor. decis. 294. num. 4. & decis. 525. pariter num. 4. ubi numer. sequenti, firmat hoc pro cedere etiam & ubi speciale mandatum requiritur, per text. in l. quod si speciali, ff. de minor. Rot. in recent. decis. 194. nu. 3. part. 6. & decis. 78. nu. 12. part. 7.

etiam testes singulares ex deductis ad propositum in dicta Ianuen. separationis tbori 3. Martij 1627. §. & satis probatur, ac in dicta Mechlinien. nullitatis matrimony, §. iusta verò causa. Non fuit necessaria prædicti mādati personalis intimatio, sed exequi, & notificari potuit præuia affixione ad loca solita, & prout factum fuit Summario num. 6. ac per Edictum procedi, vt fuit seruatum in dicta Ianuen. separationis tbori, & probatur per Add. ad bon. mem. Buratt. decis. 943. num. 7. cum seqq. ac in d. Mechlinien. nullitatis matrimony.

Minusque non obstat, quod mandatum de manutenendo nil certi contineat, in quo sit parendum, & proinde sola patientia sufficiat.

Fuit enim responsum hoc procedere posse, quando vna cum patientia concurreret etiam oblatio verbalis de parēdo, & actualiter obediendo, vt distinguendo inter rem corporalem, prout in casu nostro, & incorporalem, declarauit Rota decis. 649. num. 2. par. 4. recent. & in supradicta Mediolanen. bonorum num. 3. Hic autem tantum abest, quod constet de huiusmodi patientia vnā cum præfata verbali oblatione, quinimmo apertissime docetur de contrario, cum Ioannes Baptista tradito sibi, mediante quodam Clerico, mandato Rotali illud in terram proiecit Summario num. 3. & deinde ipse vnā cum alijs Contutoribus præuio Procuratore adiuit Senatū Genuæ, & ab eo nouā suæ occupationis bonorum, de quibus agitur confirmationem extorlit eod. Sum. num. 4. Ex hac igitur proiectione, & recurſu ad Iudices Laicos resultat manifeste, & inexcusabilis contradictio, & quæ quamlibet partitionem excludit, & detestabilem contumaciam ostendit, ad text. in l. contumaciam, vers. Contumaces non videtur, ff. de re iudic. quem in terminis optime expendit Rota in dicta Mediolanen. Bonorum num. 4.

Et hinc etiam eo facilius in hanc sententiā iuerunt Domini, quia ob dictum & recurſum euidentior conuincitur illorū pertinaciæ probatio, vt dixit Rota coram bo. me. Buratto dec. 325. num. 5. vers. Immo non solum par. 1. & in alijs relatis in supra allegata Toletana matrimony §. fin. Proindeque libentius declaratoria venit concedenda, & licet ad hunc effectum sola etiam protestatio de ibidem recurrendo sufficiat, vt resolutum fuit in Plixbonen. Beneficij 10. Aprilis 1617. coram bo. me. Vbaldo, & in dicta Leodiē. Decimarum 23. Ianuarij 1645. coram me. §. ultimo.

Et ita resolutum fuit vnica tantum; Altera verò parte sæpius citata, & intimata, &c.

R. P. D. G H I S I L E R I O;

Postea Episcopo IMOLEN.

Meleuitana Censuræ,

Mercurij 1. Julij 1648.

ARGVMENTVM.

Regia Pragmatica Regni Siciliae tribuit creditori census facultatem agendi executiue pro fructibus etiam contra tertium, quæ quidem facultas competit adhuc vbi in instrumento

adeſt pactum illud exequendi, & in persona, & in bonis.

S V M M A R I V M.

- 1 Pro Fructibus census executiue proceditur contra tertium vigore pragmatice Siciliae.
- 2 Pactum in instrumento census appositum, quod illud exequatur in persona, & bonis, dat viam executiuam etiam contra tertium.
- 3 Decretum interlocutorium non tangens substantiam obligationis viam non vulnerat executiuam.
- 4 Executiue etiam in gradu appellationis proceditur, vbi à decreto interlocutorio fuit appellatum.
- 5 Fructus præsumuntur à possessore percepti. Fructus fundi censiti coequales præsumuntur cum fructibus census, num. 5.
- 6 Retentio datur ratione legitima.
- 7 Retentio pro legitima non datur in præiudicium creditoris.
- 9 Haeres cum benef. l. & inuentarij consequitur censum, quod ei à defuncto debebatur.
- 10 Debitor fidei committentis præiudicare non potest hypothecæ, & electioni creditoris.
- 11 Bona libera extitisse tempore contracti census occasione dotis probare debet illius nullitatem allegans.
- 12 Bona libera si erat insufficientia ad solutionem debiti dotis poterat pro eo imponi census super bonis fidei commissi.
- 13 Contractus mulieris factus pro soluendo ære alieno testatoris non requirit solemnitates.

DECISIO CCXXXVI.

DECISIO in hac causa facta 14. Februarii præteriti conformis duabus prioribus decisionibus sub diebus 12. Iunij 1645. & 13. Aprilis 1646. decernit mādatur executiuum esse relaxandum, tam actione personali, quam reali contra Mariam, & Barbaricam, & contra Angelum Hieronymum Manducam cōdemnans supradictas ad solutionem fructuū Census, de quo agitur, eo quia possederunt feudum censuatum ab anno 1639. vsq; ad mēsem Aprilis 1646. Angelum Hieronymum, verò eo, quia fundum de præſenti possidet, ex possessione contra omnes supradictos resultat præsumptio perceptionis fructuum ex vulgari regula, quod si quis possideat, fructus percipit, & cum fundamenta decisionis inconculsa remaneant, nec tollantur ex hodie deductis, quæ sunt ferè illam etiam deducta in præteritis, DD. steterunt in deciſis; ex quo cōpetit via executiua ratione Regiæ Pragmaticæ Siciliae, & quæ dat executionem in actione personali pro fructibus census contra tertios possessores fundi censuati, iuxta deducta in deciſis §. finali, necnon pacti in Instrumento census apppositi, quod illud exequatur in persona, & bonis, vt per Zacch. de oblig. Cam. quest. 2. num. 16. Rota in Baren. seu nullius Pecuniaria 26. Maij 1645. coram R. P. D. meo Cerro, quæ non potest dici vulnerata per appellationem interpositam à decreto de partibus; quia decretum fuit interlocutorium, nec emanauit super

suer substantia obligationis, vel super via, exequutina, et intra quos casus illam sententia non vulnerat, ut fuit dictum in *Esina Pecunia* 26. Iunij 1647. coram R. P. D. meo Pentingerio. Vnde Rota in gradu appellationis à decreto interlocutorio proseguendo iudicium exequutuum inchoatū in partibus potest omisso articulo appellationis, et exequutivè procedere super negotio principali etiam invito appellato, stante quod primus Iudex detulit appellationi, ut notat *Franc. in cap. 1. num. 9. vers. secundo limita, de appel. in 6. et ibid. Lap. Abb. sub num. 3. vers. secus quando defertur. Panorm. in cap. ut debitus sub num. 35. vers. nisi Iudex, de appellat. Rota in Gehennen. pensionis 12. Decembris 1644. §. quia forsan in fine coram R. P. D. meo Pentingerio.*

Quod verò Maria, & Barbarica ab anno 1639. usque ad mensem Aprilis 1646. possederint fundum censuatum benè probatur ex deductis in decisione, quæ revidetur in principio ex locatione per ipsas facta effectum sortita, necnon ex diuturna litis sustentatione contra Angelum Hieronymum prætendētem se anteriorem possessorem.

Non obstat, quod Angelus Manduca de anno 1621. obtinuit sententiam immissionis, & manutentionem super tenuta, de qua agitur, eamque de anno 1638. tam nomine suo proprio, quam nomine, & pro parte Angeli Hieronymi filij, pro quo de rato locaverit per annos 4. incipien. à die 15. Augusti anni 1639. quia dicta sententia fuit suspensa per appellationem, & non potuit apprehendi possessio tenutæ, nisi sub die 4. Aprilis 1646. vigore mandati Rotalis, & locatio nullum habuit effectum; quia dictæ Maria, & Barbarica, ea non obstante de ordine Reverendiss. Inquisitoris Melitæ locarunt tenutam, & pensiones exegerunt; Hæc autem secunda locatio, uti effectuatæ debet attendi. Firmata igitur possessione exindè resultat irrefragabilis conclusio, quod eadem Maria, & Barbarica fructus receperint, et quodque illi conuales præsumantur fructibus census, ut firmat eadem decisio in §. quia respectu temporis, vers. semper enim urget consequentia.

Neque releuat, quod supradictis debeatur legitima ex persona Franciscæ filiæ Io. Pauli, & Catharinæ super iisdem bonis, pro quasi non competeret compensatio, et saltem daretur retentio, *Franc. Becc. conf. 127. nu. 1. lib. 2. quæ etiam* 6 *exclusa compensatione conceditur, et quando creditum est liquidū, ex cumulatis per Crass. except. 16. num. 8. et seq. quia placuit responsio, quod census debitus cumulo venit soluendus à Io. Paulo fideicommittente, tanquam creatus pro extinguendo ere alieno fideicommittentis, quod ante legitimam venit detrahendum, et sic nulla competit retentio in præiudicium creditoris, Sord. decis. 233. num. 14. ubi allegat concordantes.*

Minus facit, quod cum cumulus hæres institutus à P. Paulo Manduca vno ex filiis dicti Ioannis Pauli Manducæ, qui cum Catharina matre censum imposuit, & in solidum se obligavit soluere fructus, hæreditatem simplici-

ter adiuerit, & bona hæreditaria possederit, pro hac rata sæper conuincatur excessus mandati, cum actio, & passio non cadant in eodem subiecto. Quia hoc non iustificatur, cum iura ad probandum exhibita non sint in forma probanti, & quatenus iustificaretur tamen ex iuribus datis apparet, Cumulum non fuisse hæredem, nisi pro sexta parte tantum, hæreditatemque; acceptasse cum beneficio legis, & inventarij, et quo casu separatæ sunt actiones, & benè potest consequi creditum census, quod à defuncto debebatur, l. fin. §. in computatione, §. si verò, ubi Bald. num. 3. Alex. num. 6. C. de iur. delib. Rot. decis. 528. nu. 1. par. 2. rec. et quod tollit omnem difficultatem, fructus census impositi pro debito fideicommittentis debent solui ab hæredibus fideicommissarijs Io. Pauli, non autem à dicto Petro Paulo filio grauato, qui non tenetur de proprio, neque minus cumulus etiam, quod sit eius hæres, dum nihil possidet de bonis fideicommissarijs, & obligatio Petri Pauli in solidum facta est favore Creditoris census, in cuius odium non debet retorqueri quominus valeat fructus consequi à fideicommissarijs, & successoribus fideicommittentis, & ex fundo censito spectari ad Ioannem Paulum principalem debitorem, pro cuius liberatione fuit census impositus.

Nec urget ea, quæ denuò pro utraq; parte deducuntur pro infirmanda decisione, quod census non possit sustineri, uti impositus super re alienari prohibita, quamvis de tempore impositionis constet adesse bona libera, quibus stantibus excluditur necessitas in decisionibus considerata. Siquidem cum dictus census fuit impositus pro soluendo ere alieno contracto occasione præcedentis Donationis per Io. Paulum alienationem prohibentem, factæ inter viuos Angelo ante fideicommissum, prohibitio non est attendenda ad effectum invaliditatis census, cum illa fieri non potuerit in præiudicium creditorum dicti Ioannis Pauli, ut firmatur in decisione, quia debitor fideicommittentis præiudicare non potest hypothecæ, & liberæ electioni, et quam eius creditor habebat procurari satisfactionem ex quibuscumque bonis debitoris, ut notat *Bart. in l. Marcellus, §. resque in prima oppositione, ff. ad Trebell. Rimini. sen. con. 131. num. 2. lib. 1. Nat. conf. 100. Becc. conf. 100. num. 6. et dixit Rota in Romana fideicommissi de Zuccaris 14. Novembr. 1639. coram Reverendiss. D. meo Decano, et in Florentina Horti 4. Iulij 1642. coram R. P. D. meo Bichio.*

Nec facit replicatio, quod extantibus bonis liberis, debebat super illis imponi census, non autem super prædio particulari fideicommissi subiecto, tum quia non probatur extitisse alia bona libera, prout probandum esset, cum non agatur de consensu imponendo, et sed de impositione iam facta, quæ est specis alienationis, ut in puncto ponderavit Rota in Romana census 26. Iunij 1647. coram R. P. D. meo Bichio, tum quia ex inventario dato pro probanda dicta existentia non constat, et bona fide libera fuisse sufficientia ad soluendum dictum debitum, ut ex allegatis in decis. in §. neque existentia.

Demum in contrarium non facit, quod census fuit impositus sine solemnitatibus requisitis in contractibus minorum, quia tunc temporis impositores erant maiores, & propterea solemnitates non requirebantur, præsertim stante causa necessaria solutionis æris alieni testatoris, ut in terminis contractus mulieris dixit *Rota decis. 241. num. 11. & seq. part. 7. recent.* nec fideicommissarii possunt impugnare impositionem census, ex qua prædium fideicommissio subiectum liberatum fuit à præcedenti datione in solutum quatenus illa valida fuerit, vel saltem si valida non fuit ab hypotheca Angeli Donatarii, & ex hac causa creditoris ipsius Ioannis Pauli fideicommittentis, ut aduertit 3. *decisio in §. minus releuat, in fin. & ita non cessat, quod esset in electione Ioannis Pauli Donatoris soluere scuta 8000. residui scutorum 12000. in pecunia numerata, vel in bonis, quia semper erit verum dicere, quod ex legitima causa liberationis, & extinctionis huius debiti fideicommittentis fuit data in solutum tenuta, & valide super ea impositus census, ex deductis in duabus præteritis decisionibus.*

Ideo cum ex supradictis firma remaneant fundamenta decisionum, DD. ut in tertia sub die 14. Februarii præteriti censuerunt relaxandum mandatum modo, quo supra, tam personale contra dictas Mariam, & Barbaricam pro fructibus decursis ab anno 1639. usque ad mensem Aprilis 1646. quam contra Angelum Hieronymum modernum possessorem à die 4. Aprilis 1646. qua vigore mandati Rotalis adeptus fuit possessionem fundi, de quo agitur, quam etiam reale super dicta Tenuta ad effectum consequendi fructus census pro toto dicto tempore, & in antea decursos, & suo loco, & tempore decurrendos ratione hypothecæ, & clausulæ Constituti in Instrumento census appositæ ex deductis in decisionibus.

R. P. D. CORRADO,
Postea Eminentiss. CARDINALI.

Oriolens Decanatus.

Mercurij 1. Iulij 1648.

ARGUMENTVM

Attentatam, qui coepit possessionem illam certum est quod dimittere tenetur una cum fructibus ex d. possessione perceptis, quorum appellatione licet regulariter quotidianæ non veniant distributiones, hoc tamen fallit in materia attentatorum, in qua etiam distributiones prædictæ sunt restituendæ.

S Y M M A R I V M.

1. *Attentata purgare valens restituere tenetur nedum possessionem attentate captam, sed etiam fructus ab eo perceptos.*
2. *Distributiones quotidiana licet regulariter non veniant appellatione fructuum sunt tamen restituendæ.*
Par. X. Recent.

de in purgatione attentatorum.

3. *Fructus à possessore presumuntur percepti.*
4. *Fides canonici, & Archivista super perceptione fructuum attendi debet, ampl. ut num. seq.*
5. *Fides adminiculata ex depositionibus testium plenè probat.*
6. *Liquidatio fructuum leuiore requirit probationes.*
7. *Summa minor semper attenditur.*
Probationes illa recipiuntur, quæ pro minori summa concordant num. 7.
Testes de minori summa deponentes, & in ea convenientes admittendi sunt num. 7.

DECISIO CCXLVII.

ATTENTATA visa fuit Dominis possessio Decanatus per Vincentium Frances apprehensa lite pendente. Atque ideò manutentio concessa Vincentio Carbonel Aduersario anteriori possessori, ut apparet ex decisione sub die 26. Iunii 1646. coram me. Hodie vero instante eodem Carbonel pro restitutione fructuum. Dubitavi. An, & à quo tempore, & pro qua summa teneatur Frances. Et fuit conclusum teneri ad restitutionem perceptorum à die occupationis 19. Decembris 1645. usque ad diem dimissionis 18. eiusdem mensis anni sequentis 1646. in summa libr. tercentarum octuaginta monetæ Regni Valentia.

Quia cum ille apprehenderit dictam possessionem pendente lite in partibus ab ipso met instituta contra Carbonel super iustificatione litterarum Apostolicæ prouisionis per ipsum obtentæ, coram Executore in illis deputato, ac deinde ipso pariter instante per Signaturâ Iustitiæ præuia moderatione alterius commissiõis Aduersarii ad eundem Iudicem remissa; Et parte opponente, protestante, & appellante ad Sanctiss. D. N. Ac proinde cum manifesto attentatorum vitio, & mala fide, ut fuit probatum in præcedenti decisione, & tenetur utrique restituere pro eorum purgatione non solum possessionem, sed etiam fructus inde perceptos toto tempore, quo eam detinuit, & occupauit iux. tex. in cap. grauis extr. de rest. spoliat. Rot. decis. 4. & 5. eod. tit. in nou. & penes bon. me. Burat. decis. 642. num. 4. vers. quos, & seq. & Reuerendiss. Vrgellen. decis. 305. sub num. 1. vers. ad primam dubij partem, & in recent. decis. 269. sub nu. 1. vers. nam licet respectu possessionis par. 1. cum alijs relatis per Lancellot. de attentat. par. 3. cap. 31. n. 25 vers. regula quod attentans, & num. 72. vers. quinto amplia & seq. Comprehensis etiam quotidianis distributionibus, quæ licet alias regulariter fructuum appellatione nõ comprehendantur, in his tamen casibus restitui debent, etiam nulla facta protestatione, quæ respectu perceptarum non requiritur, ne alias vitiosus occupator ex propria culpa, & delicto commodum sentiat, & cum iactura legitimi possessoris, (qui factò illius iniusto fuit ab earum perceptione exclusus) locupletetur contra iuris, & æquitatis rationem, Rot. penes Cassador. dec. 6 sub num. 3. vers. item si parti teneretur de præbend. Mohed. decis. 6. eod. tit. Put. decis. 3. de fructib. & decis. 618. par. 1. diuers. & in Maioricens. canonicat. 2.

Maij 1594. toram bon.mem. Card. Mellin. relata, per Garz. de benefic. par. 6. cap. 3. sub num. 117. vers. non obstat quod non fuit facta protestatio (qui n. 116. vers. unde intrusus &c. alios refert) & penes And. decis. 76. num. 5. vers. cum alias de iure Gonzalez ad reg. 8. §. 7. proæm. sub num. 161. vers. tertio contra attemptantem & vers. quarto limita &c.

Perceptio autem probatur non solum ex eo, quod eodem tempore, quo Decanatum possedit, siue occupavit censetur quoque fructus illius percepisse, † non docto de alio possessore, vel impedimento. Quam conclusionem in hac materia solet Rota passim recipere, ut in decis. 25. vers. quia si habuit possessionem de præbend. in nou. & apud Bellamer. decis. 703. Card. Seraph. decis. 1245. num. 6. vers. quantum ad fructus &c. san. mem. Gregor. decis. 50. num. 2. vers. de perceptione autem fructuum ubi Add. alias referunt Buratt. decis. 173. num. 3. vers. ex qua possessione, & Card. Caualer. decis. 138. num. 2. unde ex tali possessione &c. & decis. 586. sub num. 1. vers. & quidem &c. ac Reuerendiss. Vrgellen. d. decis. 305. num. 3. vers. quia cum sit præsumptio &c. & decis. 307. num. 2. vers. cum enim, & decis. 384. num. 1. vers. unde intrat præsumptio, & in recent. d. decis. 269. nu. 2. vers. & placuit par. 1. & decis. 571. sub num. 1. vers. ex qua possessione par. 3. cum alijs relatis per Garz. de benefic. par. 6. d. cap. 3. sub num. 139. vers. circa liquidationem autem &c.

Verum etiam ex fide Canonici eiusdem Ecclesiæ Archiuitæ, & Officialis ad hoc deputati, qui singulis partitis distinctè relatis attestatur illum percepisse de redditibus ordinarijs libr. ducentas quinquaginta, & solid. sex d. monetæ, vltra distributiones quotidianas, 4 Quæ sanè attendi debet, cum ea concernat, quæ spectant ad officium ipsius Archiuitæ, ut testes examinati deponunt Rot. penes Buratt. decis. 706. num. 2. vers. cui tanquam attestanti &c. & in recent. decis. 525. sub num. 5. vers. quæ fides, ac decis. 583. num. 10. vers. demum par. 4. tom. 3. & sæpè in alijs. Et comprobetur, atque adminiculetur ex eorundem depositionibus de perceptione 5 omnium fructuum tam certorum, † quam incertorum per d. Frances eo tempore facta contestantium, Rot. decis. 813. sub num. 2. vers. priuata enim scriptura ac seqq. par. 1. diuers. & in recent. decis. 122. sub num. 7. vers. quæ fides licet sit extrajudicialis par. 1. & decis. 175. sub num. 2. vers. ista enim fides par. 3. & decis. 497. sub num. 4. vers. quæ simplices fides par. 4. & decis. 243. sub num. 7. vers. quorum dicta ac seqq. par. 6. & penes Reuerendiss. Vrgellen. decis. 416. num. 8. vers. quorum fidibus &c.

Quantitas verò vsque ad dictas libr. 380. iustificatur tam ex eadem fide Canonici Archiuitæ quoad redditus certos, quam ex depositionibus dd. testium omnes fructus tam certos, quam incertos comprehendentibus, quorum alter ad libras annuas quadringentas circiter d. monetæ (detractis pensionibus) alter verò ad libras tercentas octuaginta attestantur ascendere, ex publico, & notorio, publicaque voce, ac fama; Quæ omnia visa fuerunt Dominis sufficientia in proposito casu pro liquidatione dd. fructuum, † ad quem effectum leuioribus probationes Iudicis arbitrio congruē-

tes admitti solent Bald. in l. 1. sub num. 22. vers. adde quod fructus probantur, C. de fruct. & lit. expens. Nat. conf. § 10. sub num. 6. vers. inuenio etiam, ac seq. Rot. penes Card. Seraph. decis. 955. nu. 3. vers. quia in hac materia, ac seq. & decis. 1132. num. 1. vers. cum in hac materia & d. decis. 1245. nu. 6. vers. quantum ad fructus Caualer. d. decis. 586. nu. 2. vers. unde etiam Buratt. d. decis. 173. num. 6. vers. qui testes, ac seq. & decis. 921. num. 5. vers. cum pro liquidatione, & Reuerendiss. Vrgellen. d. decis. 305. num. 4. vers. cum enim & decis. 307. nu. 3. vers. & materia liquidationis, cum seq. & in recent. decis. 343. num. 5. vers. non obstat par. 1. & decis. 727. per tot. & decis. 767. num. 3. vers. qui testes par. 3. & decis. 370. n. 2. vers. iustitia verò par. 4. & latius decis. 718. num. 6. vers. cum in hac materia & seq. ead. par. 4. tom. 3. & decis. 522. num. 14. vers. cum tanquam, ac seqq. par. 5.

Et quoniam testes prædicti de illa minori summa nempe libr. tercentarum octuaginta 7 conueniunt. † In ea ideo conclusa fuit liquidatio fructuum per Frances restituendorum, iux. theor. Imol. in l. inter pares sub num. 2. vers. item iuxta prædicta, & vers. & eadem ratione &c. ubi Alex. sub num. 10. vers. & magis vera conclusio ff. de re iudicat. quam Rota sequi solet, ut per Verall. decis. 299. par. 3. Seraph. decis. 1399. Caualer. dec. 370 num. 2. vers. & hæc est minor summa &c. & d. decis. 586. nu. 3. vers. in qua summa Reuerendiss. Vrgellen. decis. 384. num. 2. vers. & cum secundum Rotæ stylum &c. ubi aliæ referuntur, & in recent. decis. 320. sub nu. 7. vers. respectu autem liquidationis fructuum par. 2. & alibi.

Atque ita fuit decisum informante tantum Vincentio Carbonel, pluries tamen citato, & diu expectato Frances &c.

REVERENDISS. P. D. CERRO.

Sacra Rotæ DECANO.

Romana seu Albinganensium bonorum.

Mercurij 1. Iulij 1643.

ARGUMENTVM.

Declaratoriam ob non petitionem mandati de manutenendo relaxandam esse etiam contra Tutores firmatur; idque ampliatur procedere etiam si mandatum, ob non tutum accessum fuisset relaxatum per contradictas, seu affixionem ad loca solita.

SVMMARIVM.

- 1 Declaratoria, quaudd sit relaxanda.
- 2 Declaratoria relaxatur etiam contra Tutores.
- 3 Facultas procedendi per aditum constito de non tuto accessu, ex dispositione sacrorum canonum necessario requiritur in Iudicijs.
- 4 Accessus non tutus probatur etiam per testes singulares.
- 6 Accessus non tutus probatus per testes, bene potest deinde procedi per affixionem ad loca solita.
- 6 Declaratoria ob non petitionem mandati de manutenendo euasatur per solam patientiam, iuncta obligatione verbali de parendo.

7 *Contradictio quamlibet partitionem excludit, & detestabilem contumaciam ostendit.*

8 *Declaratoria relaxanda est, quando pars recurrit ad Iudices laicos.*

9 *Amplius etiam si solum protestaretur de ibidem recurrendo.*

DECISIO CCXLVIII.

CONTRA Mariam Hieronymam Iustinianam, Stephanum Lepidum Inuream, & Ioannem Baptistam Iustinianum assertos Tutores Mariæ Septimæ Pasquæ, censuerunt

1 Domini dandam esse declaratoriam, cum cōstet de relaxatione mandati Rotalis de manutenendo relaxati prævia decisione sub die 14. Decembris 1646. coram me continentis comminationem censurarum, de illius intimatione, ac reproductione in actis Notarij causæ cum præfixione termini ad parendum, & demum de seruatione quatuor terminorum ad docendum se paruisse Summario informantis num. 1. 3. 6. & 7. quibus omnibus concurrentibus dum non constat de partitione, quinimmo de apertissima, & inexcusabili contumacia deueniri solet ad relaxationem declaratoriae, vt propriæ contumaciæ culpā attentius agnoscences, humili partitione protinus emendari festinent per text. in cap. si inimicus, vers. vt unusquisque, 93. distinct. in cap. 1. vers. ex hoc de except. in 6. & in cap. 1. in fin. Vt lit. non contest. Rota in Ampuriens. seu Ciuitaten. conuocationis ad Synodum 13. Februarij 1645. coram R.P.D. meo Meltio, in Leodiens. Decimarum 23. Ianuarij eiusdem anni, & in Casaraugustana distributionum 25. Maij 1646. coram me in Toletana Canonatus 18. Iunij eiusdem anni coram R.P.D. meo Otthobono, & in Toletana matrimonij 1. Iulij 1647. coram R.P.D. meo Corrado. Idque etiam si præfati Ioannes Baptista, & alij contumaces sint Tutores, quia & contra ipsos Declaratoria conceditur cum nomine pupillæ litem sustineant, & bona occupent; Tutor enim curare debet, vt pupillus sine fraude obediatur præcepto Iudicis, alias non pupillus, sed ipse deliquisse censetur, per ea, quæ in proxis terminis declaratoriā relaxando dixit Rota in Mediolanen. bonorum 18. Februarij 1630. coram recol. mem. Coccino Sacra Rota tunc temporis Decano apud Modern. Perusini. de manuten. decis. 272. per tot. & præsertim num. 7.

Nec obstat, quod dictum mandatum de manutenendo non fuerit personaliter intimatum, sed dumtaxat per Edictum.

3 Quia cum in commissione huius causæ ad sit expressa facultas procedendi per Edictum, constituto de non tuto accessu dicto summu. num. 5. quæ ex dispositione sacrorum Canonum necessario requiritur, vt habetur in extrauag. unic. ibi, id nobis specialiter, & ex certa scientia iubentibus, ubi etiam gloss. verb. in Albo Pratoris de dol. & contum. & in Clem. 1. ibi, ipso Papa specialiter, & ex certa scientia hoc mandante, ubi pariter gloss. in verb. ex certa scientia, ac D.D. de Iudic. Rota in Ianuen. separationis thori 8. Martij 1627. S. quantum enim attinet, & 16. Ianuarij 1632. coram eodem recol. mem. Coccino in recent. dec. 104. num. 2. vers. attamen

Part. X. Recent.

de ire Canonice par. 6. & in Mechlinien. nullitatis matrimonij 16. Aprilis 1646. coram R.P.D. meo Corrado, S. nam ex ipsa. † Non tutus verò accessus probetur ex Testibus coram me examinatis eodem summario nu. 2. quorum depositiones exuberant cum ad istum effectum sufficiant etiam testes singulares ex deductis ad propositum, in dicta Ianuen. separationis thori 8. Martij 1627. S. & satis probatur, ac in dicta Mechlinien. nullitatis matrimonij, S. iuxta verò causa. † Non fuit necessaria prædicti mandati personalis intimatio, sed exequi, & notificari potuit præuia affixione ad loca solita, prout factum fuit summario n. 6. ac per edictum procedi, vt fuit seruatum in dicta Ianuen. separationis thori, & probatur per Add. ad bon. mem. Buratt. decis. 943. num. 7. cum seqq. ac in dicta Mechlinien. nullitatis matrimonij.

6 Minusque non obstat, † quod mandatum de manutenendo nil certi contineat, in quo sit parendum, & proinde sola patientia sufficiat.

Fuit enim responsum hoc procedere posse, quando vnà cum patientia concurreret etiam oblatio verbalis de parendo, ac actualiter obediendo, vt distinguendo inter rem corporalem, prout in casu nostro, & incorporalem declarauit Rota decis. 649. num. 2. par. 4. recent. & in supradicta Mediolanen. bonorum num. 3. Hic autem tantum abest, quod constet de huiusmodi patientia vnà cum præfata verbali oblatione; quinimmo apertissime docetur de contrario, cum Ioannes Baptista tradito sibi, mediante quodam Clerico, mandato Rotali illud in terram proiecit, summario num. 3. & deinde ipse vnà cum alijs Contutoribus præuio Procuratore adiuit Senatum Genuæ, & ab eo nouam suæ occupationis bonorum, de quibus agitur confirmationem extorsit, eodem summario num. 4. † Ex hac igitur proiectione, & recursum ad Iudices laicos resultat manifesta, & inexcusabilis contradictio, quæ quamlibet partitionem excludit, & detestabilem contumaciā ostendit, ad text. in l. contumaciam, vers. Contumaces non videtur, ff. de re iudic. quem in terminis optime expendit Rota in dicta Mediolanen. Bonorum num. 4.

8 Et hinc † etiam eo facilius in hanc sententiam iuerunt Domini, quia ob dictum recursum euidentior conuincitur illorum pertinaciæ probatio, vt dixit Rota coram bon. mem. Buratto decis. 825. num. 5. vers. Tum quia habitus fuit in recent. decis. 686. sub numer. 2. vers. Immo non solum par. 1. & in alijs relatis in supra allegata Toletana matrimonij S. fin. † Proindeque libentius declaratoria venit concedenda, licet ad hunc effectum sola etiam protestatio de ibidem recurrendo sufficiat, vt resolutum fuit in Vlixbonen. Beneficij 10. Aprilis 1617. coram bon. me. Vbaldo, & in dicta Leodiens. Decimarum 23. Ianuarij 1645. coram me, S. ultimo.

Et ita resolutum fuit vnica tantum Altera verò parte sæpius citata, & intimata, &c.

R. P. D. GHISILERO,

Posteà Episcopo IMOLEN.

Lucana Iurispatronatus.

Mercurij 1. Julij 1643.

A R G V M E N T V M.

Beneficij permutatio facta bona fide, & absque culpa, si tamen est nulla, datur permutanti regressus ad beneficium permutatum, mediante tamen noua gratia, seu collatione, idque etiam procedere patronis inuitis, constanter firmatur. Præsentatio extraneorum ad iusp. prohibita à fundatore quando in familia extarent personæ habiles pro adimplenda voluntate fundatoris, sufficit, quod persona de familia sit habilis potentia, licet non sit habilis actu.

S V M M A R I V M.

- 1 ad Beneficium permutatum quando datur regressus, si permutatio est nulla, mediante tamen noua collatione.
- 2 Beneficij permutatio quando est facta bona fide, non dicitur abdicatum ius à resignante, nisi beneficium resignatum acquiratur resignatario, ita ut resignanti semper ad illud competat regressus.
- 3 Ignorantia probabilis iuris dubij excusat à culpa.
- 4 Ignorantia probabilis, & iuris dubij excusat à pœna, maximè quando agitur de damno uitando.
- 5 ad Beneficium permutatum non datur regressus absque noua gratia, seu collatione.
- 6 ad Beneficia permutata merito permutantes reintegrari debent, etiam inuitis patronis, mediante tamen noua collatione.
- 7 Rota seruari solet æquitatem, ita ut ad euitandam pœnam, & culpam excusandam, maiori cum facilitate solet procedi.
- 8 Præsentatio extraneorum ad iusp. prohibita à fundatore, quando in familia extant personæ habiles, intelligitur de habilitate in potentia, non autem actu.
- 9 Amplia procedere, quando ex ipsa erectione iurisp. id colligi posset.

D E C I S I O C C X L I X.

D Omini existimantes Marium de Peregrinis nepotem Iulij Gerini fundatoris beneficij, de quo agitur, habuisse probabilem causam, credendi non esse necessariam in præsentato, quando beneficium permutatur, expressiorem legis, & qualitatis requisitam à fundatore, quod quomodocumque, & qualitercumque succedente vacatione semper esset conferen. personis de cognatione, & agnatione fundatoris: † quia tunc vacaret culpa, qua cessante permutanti datur regressus ad beneficium permutatum, si permutatio est nulla, mediante tamen noua collatione, vt pluribus allegatis tradit Garz. de benef. par. 11. cap. 3. num. 29. Dixerunt eidem Mario competere regressum ad beneficium ab eo permutatum cum Mat-

thæo Cerru, obtenta tamen noua collatione, & non aliàs.

- 2 Ratio resolutionis fuit, † quia quando permutatio est facta bona fide, & sine culpa permutantium, non videtur abdicatum ius à resignante, nisi beneficium resignatum acquiratur resignatario, ita ut semper resignanti ad illud cõpetat regressus, vt tradit Vitalin. in Clem. vnic. num. 24. vers. verum, & nu. 96. de rer. permut. Paris. de resign. lib. 1. quest. 3. num. 47. & 48. & dixit Rota cor. Litt. in Gerunden. permutationis 5. Julij 1593 relata per Garz. ubi supra num. 19. Eo enim ipso, quod d. Iulius in instrumẽto foundationis specificè disposuit de permutatione mandando, quod illa fieri debeat cum licentia patroni, nec addidit, quod fieri debeat cum aliquo de genere, Marius opinari potuit nihil aliud præter licẽtiam patroni in permutatione requiri.
- 3 Ad effectum † autem excusandi à culpa, sufficit ignorantia probabilis iuris dubij, vt tradit Anchar. in cap. nemo deinceps, num. 5. in fine, vers. si verò de elect. in 6. Rot. decis. 287. nu. 14. par. 1.
- 4 rec. † Nam illa ignorantia probabilis, & iuris dubij excusat à pœna, maximè quando agitur de damno euitando, vt resoluit Rot. decis. 36. num. 3. apud secundum uolumen conf. Farinac. & decis. 214. num. 5. vers. sicut non obstat par. 1. diuers. Hancque ignorantiam adfuisse præsumitur ex eo, quia si verè Marius de hac qualitate in huiusmodi casu notitiam habuisset, pariformiter eam Papæ expressisset, sicut expressit, quod permutatio fieri non poterat absque licentia patronorum obtinendo derogationem.

Sed cum dubitari non possit, quin permutatio prædicta sit nulla ob dictum defectum, prout fuit deductum in duabus decisionibus in hac causa factis coram me sub diebus 3. Iulij, & 16. Decemb. 1647. à quibus DD. non recesserunt in hac positione, † Marius admitti non potest ad d. regressum, nec redire ad beneficium permutatum absque noua gratia, seu collatione, vt post alios relatos in d. prima decis. 3. Julij 1687. §. non obstat, vers. neque Mario, &c. resolutum fuit in terminis, in supradicta Gerunden. permutationis coram Litt. impressa per Garz. ubi supra, † in qua habetur permutantes merito etiam inuitis patronis ad priora beneficia media tamen noua collatione reintegrari debere.

7 Quo magis † sequendo æquitatem seruari solitam in hoc S. Tribunali, ex qua ad euitandam pœnam, & culpam excusandam maiori cum facilitate solet procedi, & præsertim in hoc casu, in quo Marius promotus fuit ad sacros ordines ad titulum huius beneficij, & Papæ in tantum illius permutationem admisit, in quantum Marius aliud beneficium consequbatur.

Nec pro excludenda nullitate dictæ permutationis dicatur, quod præsentatio extraneorū est solum prohibita, quando in familia extant personæ habiles, & idoneæ ad beneficium, & cum tempore permutationis Iulius Gerinus iunior vnicus de familia nō esset clericali caractere insignitus, dici non poterat, quod eo

tem

tempore extarent personæ idoneæ ad dictum beneficium. † Nam placuit responsio, quod pro adimplenda voluntate fundatoris sufficit, quod persona præsentata sit habilis potentia, licet non sit actu, cum satis sit, quod de tempore præsentationis sit habilis actu, quamvis tempore vacationis non habeat hanc qualitatem, *cap. dudum de elect. Lara de annu. & cappell. lib. 2. cap. 9. num. 65. & seq.* † Et ex lege fundationis patet, non esse necessarium, quod in ipso momento vacationis præsentan. de familia sit actualiter clericus, quoniam fundator mandauit, quod si aliquis de familia non esset habilis ad beneficium obtinendum respectu ætatis, debeat deputari aliqua persona temporaliter ad satisfaciend. oneribus cappellæ, donec ille de familia ad legitimam ætatē perueniat; quæ quidem dispositio clarè concludit, quod non sit necessaria qualitas clericatus in illo de familia tempore vacationis, cum possit esse, quod quis respectu ætatis, nedum sit inhabilis ad beneficium, sed etiam ad clericatum.

Quapropter attentis supradictis fuit resolutum, Mario competere regressum ad Beneficium permutatum, obtenta tamen noua collatione, & non alias, stante nullitate permutationis firmata ex deductis in supradictis duabus decisionibus coram me in hac causa factis, cum quibus transferunt DD. vtrique parte informante.

R. P. D. M E L T I O.

Postea Episcopo P A P I E N.

Cracouiens Decimarum.

Mercurij 1. Iulij 1648.

A R G V M E N T V M :

Parocho danda est manutentio in quasi possessione exigendi decimas, quando, ultra assistentiam iuris, quam habet pro decimis, ac illarum exactione super bonis existentibus intra fines suæ Parochiæ, & super fructibus in ea insurgentibus, doceret etiam de eius quasi possessione illas exigendi, quæ quasi possessio, ex quibus probata remaneat in hoc summarissimo manutentionis iudicio clarè demonstratur.

S Y M M A R I V M.

1 Parochus habet assistentiam iuris pro exactione decimarum ex bonis existentibus intra limites suæ Parochiæ.

Et ei danda est manutentio.

2 Testi licet unico deponenti de facto proprio est adhibenda fides.

3 Possessio per dictum unius testis sufficienter probatur in iudicio Summarissimo manutentionis.

4 Confessio praualeat omnibus probationibus, nec valet à confitente impugnari.

5 Possessio etiam probata remanet ex sola confessione partis.

6 a Confessione propria, prout etiam à promissione, &

Par. X. Recen.

obligatione, non licet resilire.

7 Solui aliud pro alio inuito creditore non potest.

8 Manutentio non impeditur per sententiam prolatam in petitorio stante appellatione ab ea interposita.

9 Index procedens vigore Breuis Apostolici, nulliter procedit si non seruauerit formam illius.

D E C I S I O C C L.

1 **M**ANVTENTIONEM†dandam esse Paulo Mirouschi Parocho Vitouienſi in quasi possessione exigendi Decimas manipulares Rota censuit, quia ultra assistentiam iuris, quam Parochus regulariter habet pro Decimis, ac illarum exactione ex bonis existentibus intra limites suæ Parochiæ, & super fructibus *cap. cum contingat, & cap. cum tu de decim. Rot. in nou. decis. 11. nu. de rest. spol. coram Seraphi. decis. 802. num. 1. & 2. in rec. decis. 272. num. 1. par. 2. coram san. mem. Greg. XV. decis. 449. n. 1. Coccin. dec. 16. num. 1. docet etiam de eius quasi possessione illas exigendi. Tam ex dicto vnus Testis*

2 *Summ. Mirouschi num. 2.* † Cui licet vnico, tantquam deponenti de facto proprio, quia testatur se ipsum exegisse Decimas manipulares, est adhibenda fides, & probat *Aym. conf. 99. n. 6. Gabr. de test. conclus. 4. num. 20. Rot. coram san. mem. Greg. XV. decis. 449. num. 7.* † Maximè quia versamur in materia Decimarum, & iudicioris sumarijssimo manutentionis, in quo, vt possessio per dictum vnus Testis sufficienter probetur, explicat *Menoch. de retinen. rem. ult. nu. 34. Grat. conf. 110. num. 3. lib. 2. Rot. diuers. decis. 196. numer. 6. par. 1. & in recen. decis. 511. num. 3. par. 1. & alibi passim*, quam ex propria confessione Ioachini Pisaruki emanata in Instrumento præcedentis concordie initæ cum prædicto Paulo Mirouschi Plebano de anno 1610. *in summ. dicti Mirouschi num. 1.* In quo idem Ioachinus fatetur Antecessoris moderni Plebani fuisse in pacifica possessione exigendi prædictas Decimas ex bonis suis, † quæ quidem confessio præualet omnibus probationibus, nec valet à confitente impugnari, ad *tex. in l. Pradium C. deliber. caus. l. generaliter C. de non nu. pecun. Alex. con. 34. num. 3. lib. 3. Crauet. conf. 217. nu. 2.* † & in terminis possessionis, quod illa probetur ex sola confessione partis tradit *Tiraquell. in tract. de conflict. par. 1. ampliat. 1. Rot. post. modern. de manutenu. decis. 113. num. 15. & 16. & in Brundusina bonorum 24. Iannarij præteriti coram me in princ. ponderando* † etiam quod dicta Ioachini confessio declarat de possessione pacifica, vnde ei amplius non licuit ab illa, prout etiam à promissione, & obligatione de præstando decimas manipulares, resilire *cap. 1. & cap. qualiter de pass.*

Nec aliquid releuare visæ fuerunt sententiæ de partibus præcipientes quod loco istarum decimarum fieret compensatio pro certa pecuniarum quantitate *Summar. Ioachini num. 2. 3. & 4.* Nam ultra quod illæ deteguntur iniustæ tanquam late contra formam præcedentis transactionis, in qua conuentum fuerat de præstandis decimis manipularibus, † nec non contra dispositionem iuris communis, secundum quam aliud pro alio inuito Creditore

C c c 3

solui

solui non potest l. 2. §. 1. ubi DD. ff. si cert. pet. A fin
7 de execut. cap. 1. 28. num. 4. † ad effectum obtinen-
di manutentionem sufficit pro parte Plebani
8 à dictis sententijs fuisse appellatum, † nam di-
cta appellatione pendente omnia restant inte-
gra, & proceditur in hoc possessorio perinde
ac si dictæ sententiæ latæ nō fuissent cap. venien-
tes de iureiuran. capit. 1. de re iudicat. Cesar. de Grass.
decis. 4. num. 4. de caus. poss. & propr. Causal. decis. 242.
num. 2.

Minus obstat, quod dicatur processum fuisse
vigore Brevis sa. mem. Urbani Octavi per-
mittentis in huiusmodi causis semel tantum
appellare ad Metropolitanum Summ. Joachini
num. 1. quia imò dictas sententias latas fuisse
contra mentem, & tenorem dicti Brevis eu-
denter apparet, nam Breue quod emanauit
tantum pro sedandis discordijs, ac terminan-
dis litibus natis inter ecclesiasticos, & laicos
occasione solutionis Decimarum, concedit
posse fieri compositiones per Ecclesiarum Re-
ctores, & Laicos super huiusmodi Decimis,
dictæ autem sententiæ post iam factam con-
cordiam, & compromissum super tali Deci-
marum solutione, firmat illas soluendas esse
in certa pecuniarum quantitate, & ita per eas
contrarium eius quod fuerat conuentum in
precedenti Transactione declaratur, vnde ille
non extinguunt litem, sed potius extinctam
9 reuiuiscunt; † Addiro etiam, quod dum pro-
mulgatæ fuerunt prædictæ sententiæ, nec mi-
nus seruata fuit forma in eodem Breui à Pa-
pa præscripta, quæ fuit adhibendi duos de
Capitulo super cognitione huiusmodi Causarum,
& ita à nullitate saluari non possunt cap.
cum disceda, ubi DD. de rescript. cap. Pisani de res-
cript. Nota decis. 139. nu. 1. par. 4. diuers. & penes sa. m.
Greg. XX. decis. 1. sub num. 1.

Ex ita utraque parte informantis fuit reso-
lutum.

R. P. D. B. I. C. H. I. O.

Romana Damnorum.

Mercurij 1. Iulij 1643.

ARGUMENTVM.

Obligatio Cameralis includit intra obligationē
ad omnia damna, quæ saltem in genere pro-
banda esse firmatur, quamuis in instrumento
conuentum fuisset, quod de damnis stetur
iuramento Actoris. Promissio non contra-
ueniendi comprehendit tempus præsens, &
futurum, & contrauentione commissæ, fit
locus stipulationi, in casum contrauentionis
conceptæ.

SUMMARIVM.

- 1 Instrumentum plene probat inter contrahentes.
- 2 Damna saltem in genere probanda sunt, quamuis in
instrumento conuentum fuisset, quod de damnis ste-
tur iuramento Actoris.
- 3 Promissio non contraueniendi, comprehendit tempus
præsens, & futurum.

4 Obligatio ad omnia damna, includitur sub obligatio-
ne Camerali.

5 Obligatus ad non factum, si controueniat, succedit
obligatio ad damna, & interesse, etiamsi factum
subsistat.

6 Contrauentio, quando dicatur commissæ.

7 Contrauentione commissæ, statim fit locus stipulatio-
ni damnorum in casum contrauentionis conceptæ.

8 Societate soluta non potest socius nomen consocij ex-
pendere.

DECISIO CCLI.

IURA omnia, ac emolumenta sibi ex locatio-
ne tenutz nuncupatæ Tregliata habita à Ca-
pitulo, & Canonicis Sancti Petri de Vrbe ces-
sit Iulianus Farnesius de Anquillaria Rodul-
pho Mazzapioto consocio in eadem locatio-
ne promissæ Cessionem habere ratam &c. contra nō
facere &c. alias ultra præcisam obseruantiam teneri
etiam voluit ad omnia damna &c. vt legitur in pu-
blico instrumento sub die 27. Martij 1641. ce-
1 lebrato † quod plene inter contrahentis pro-
bat Bald. in l. Imperator num. 8. ff. statu homin. Gra-
mat. decis. 45. num. 9. Rot. decis. 431. numer. 1. part. 1.
recent.

Inter dicta autem iura aderat facultas serē-
di in vltimo anno afflictus rubra 300. terrarū
quam quia post modum de anno 1642. idem
Iulianus remisit Capitulo Locatori, super Cō-
trouentione damnorumque ex inde resultantium
præstatione iudicialiter pulsatus fuit a
Michele Angelo Mazzapiotto Rodulphi hæ-
rede, ad cuius instantiam hodie dabatur an-
Iulianus teneretur ad damna, & Rota affirma-
tiue respondit supposita pro nunc damnorum
2 existentia † quæ suis loco, & tempore ab in-
stante probanda erit saltem in genere quan-
uis in Instrumento conuentum fuisset quod de
damnis stetur iuramento actoris, Bart. in l. diuus
num. 2. ff. testam. milit. Plot. de in lit. iuran. §. 49. nu. 4.
Marfil. singular. 338. num. 1. Grat. discep. 772. nu. 20.
& 21. Anton. de Amat. resolut. 27. num. 3. & fuit di-
ctum in Romana seu Surina Pecuniaria 19. Iunij
proximi præteriti §. illud & §. seq. coram me.

3 Legitur namque in instrumento Cessionis
tum promissio non contraueniendi compre-
hensiva temporis præsentis, & de futuro Surd.
dec. 326. sub num. 44. Rota in Ravennaten. Censu 27.
Iunij 1639. §. non obstant verba & 20. Nouembris
eiusdem anni §. non obstant ea cortm Reuerendiss. Do-
4 mino meo Decano; † tum in Casum Contrauen-
tionis explicita obligatio ad omnia dāna quæ
includitur etiam in obligatione Camerali ibi-
dem appositæ Rot. decis. 197. num. 5. decis. 389. nu-
mer. 12. decis. 549. sub num. 5. inter impress. apud Cin.
de Censib. dec. 275. n. 3. apud Zanch. de obligat. Camer
5 & † generalis est regula quod quouiescunque
aliquis obligatur ad non factum si contraue-
niat succedit obligatio ad damna, & interesse,
etiam, si factum subsistat, vt notant Doctores
in l. 4. §. Cato in l. stipulationes non diuiduntur ff. ver-
bor. oblig. & dixit Rota decis. 103. numer. 27. part. 5.
recent.

6 Contrauentio † vero in dubium reuocari
non potest quia Iulianus remittendo Locato-
ribus

ribus facultatem ferendi rubra 300. in iuribus
cessis contentam dicitur cessione controuenisse
Rot. coram Sen. mem. Greg. XV. decis. 5. sub nu. 7.
et ex eo, et in supra citata *Rauennaten. Cens. 26.*
Membris 1639. §. penult. et §. fin. coram Reuerendiss.
Domino meo Decano, et in Romana officij Notariatus
26. Iunij 1641. §. iustum apparat coram bon. me. Mer-
lino: et vnde Commissa fuit stipulatio damno-
rum in casum contrauentionis concepta iuxta
tex. in d. l. stipulationes non diuiduntur ff. verbor. oblig.
l. fenerator vers. si naus ff. nautic. Fenor. Castr. in l. in
naui numer. 4. ff. locat. Rot. decis. 479. numer. 1.
et 2. apud Cinc. de Censib. decis. 246. num. 1. part. 6.
recent.

Nec obstat quod Iulianus remiserit etiam
nomine Mazzapioti Confocij, et ad Commu-
nem vtilitatem reportauerit à Locatoribus
quietantiam scutorum 200. debitorum ex cau-
sa vt dicitur *dell'entrature*, et vero defalchi, quia
exinde potius duplicatur controuentio cum
Iulianus non modo remiserit iura quæ cesserat,
et sed etiam expendi nomen confocij
quod postquam societas per renunciationem
soluta fuerat facere non poterat l. si id quod quis-
que l. omne as alienum ibi quod manente societate ff.
pro soc. Grat. discip. 964. num. 4. Rot. in Rom. Pecunia-
ria 9. Iunij 1645. §. nec obstat coram me. Si quid au-
tem vtilitatis ex dicta quietantia ad Mazza-
piotum peruenit deducendum erit in liqui-
datione damnorum particulari dubio discu-
tienda.

Et ita decisum Mazzapioto solum infor-
mante altera parte sepius citata.

R. P. D. E I C H I O,

Vladislauiensis Iurispatronatus.

Mercurij 1. Iulij 1648.

ARGUMENTVM.

Præsentatio licet vnica, si tamen fuerit effectua-
ra, sufficit ad constituendum Patronum in
quasi possessione manutenibili ad præsentan-
dum, etiam contra prouisionem ab Ordinario.
Bona fides, quæ est alterum ex requisitis ad
acquirendam quasi possessionem ad præsen-
tandum, ex quibus probata remaneat, clare
demonstratur.

SVMMA R I V M.

- 1 Præsentationes probari possunt per testes, quia scri-
pturam non requirunt.
- 2 Præsentare sicuti quandoque accipitur pro prouisione,
et collatione, ita verbum prouidere iuxta subie-
ctam materiam accipi potest pro præsentatione.
- 3 Præsentationes probantur effectuatæ per successiuas
præsentationum institutiones.
- 4 Præsentatio licet vnica, si tamen fuerit effectuatæ
sufficit ad constituendum Patronum in quasi pos-
sessione manutenibili ad præsentandum.
- 5 Præsentandi quasi possessio non acquiritur absque
bona fide, et bona fides ex quibus probata rema-
neat. num. 7.
- 6 in Donatione Villa, comprehenditur etiam Inspa-

trenatus eidem Villa annexum.

- 3 Præsentandi quasi possessio per patronum bona fide
acquisita, in ea manuteneri debet, etiam contra
prouisionem ab Ordinario.
- 9 Collatio beneficij, quæ dedit causam liti, non est at-
tendenda.
- 10 Præsentatus à patronis, si hoc titulo beneficium per
plures annos retinuit, si deinde acceptauerit insti-
tutionem Episcopi, non præiudicat iuribus patro-
norum.
- 11 Collatio Episcopi non constituit ipsam in quasi pos-
sessione liberè conferendi in concursu patroni.
- 12 Quasi possessio anterior, semper manuteneri debet.

DECISIO CCLII.

- Q**UATVOR testium ad instantiam Venera-
bilis Collegij Societatis IESV examina-
torum, et per quos probari posse præsentatio-
nes, quia scripturam non requirunt, tradit
Lambert. de iurepatr. 2. par. 2. lib. 1. 2. ar. 2. quæst. princ.
num. 2. et 3. quem refert, et sequitur Mascard. de pro-
bat. conclus. 1216. num. 17. signanter duo depo-
nunt, quod occurrente vacatione huius par-
rochialis, semper Patres Collegij Gedanensis
præsentarunt Rectorem, qui curam animarum
administrauit, sic tertius iuxta 23. et super se-
cundo, sic quartus super eodem secundo, et
iuxta 13. ibi, quando casus vacationis euenit Patres
prouidebant de Parocho Sum. Collegio num. 3. in fin.
2 accipiendos verbum prouidere iuxta subiectam
materiam pro præsentatione, vt in conuerso
verbum præsentare quandoque accipitur pro
prouisione, et collatione, *Gonz. super reg. 8. gloss.*
17. sub num. 4. vers. cum prouisionis appellatione, Rot.
decis. 27. num. 1. et 2. de praben. in nou. dec. 567. n. 9.
et 10. par. 5. recent. ubi allegantur concordantes.
- 3 Ex dictis et autem præsentationibus, quarum
per successiuam præsentationum institutionem,
et curæ animarum administrationem, de qua
testes deponunt probatur effectuatæ, *Roch. de*
iurepatr. verb. competens num. 37. Gonz. super reg. 8.
gloss. 45. §. 2. num. 37. Lotther. de re benef. lib. 2. q. 21.
num. 83. Rot. in Signina Iurispatronatus 11. Martij
4 1647. coram R. P. D. meo Pentingero, et fuerunt Pa-
tres Collegij constituti in quasi possessione
præsentandi manutenibili, ad quem effectum
etiam vnica præsentatio effectuatæ, sufficeret,
iuxta theoreticam traditam à Ripa in cap. cum Ec-
clesia Satrina, num. 91. de caus. poss. et propr. quam in
his terminis sequitur *Gonz. super reg. 8. gloss. 45. §. 2.*
num. 29. Garz. de benef. par. 5. cap. 5. num. 59. Rota de-
cis. 633. num. 1. penes Buratt. decis. 74. num. 1. coram
Reuerendiss. Vrgellen.
 - 5 Nec et deest bona fides, quæ est alterum ex
requisitis ad acquirendam quasi possessionem
præsentandi, *Lambert. de iurepatr. lib. 2. par. 1. q. 3.*
art. 10. num. 6. Menoch. de retin. remed. 5. num. 20. et
remed. 6. num. 132. Gonz. d. gloss. 45. §. 2. num. 35. Garz.
d. cap. 5. num. 95. Rot. decis. 792. num. 5. par. 1. diuers.
Quia Patres habent titulum donationis a fun-
datore penes quem Iurispatronatus resedisse ip-
se promotor Fiscalis aduersarius falsus fuit in
prima instantia, vt patet in Summariolo dato
6 in responsionibus facti pro Collegio, et in
donatione comprehendit etiam Iuripatrona-
tus

tus credere probabiliter potuerunt tamquam annexum Villæ sibi donatæ, iuxta tex. in cap. ex litteris, cap. seculum de Iurepatr. ac tradita per Conarr. var. resol. lib. 2. cap. 18. num. 7. vers. quarta constat, Garz. d. par. 5. cap. 9. num. 16. Suarez de Relig. tom. 1. lib. 4. cap. 28. num. 22. & seqq.

- 7 Satisque ¶ est probabilis credulitas iuncta, instrumento donationis, & successiuis præsentationibus pluries factis ad probandam bonam fidem, Mohed. decis. 10. num. 2. & 3. de iurepatron. Garz. de benef. d. cap. 5. nu. 96. Abb. in cap. si diligenti, num. 13. de præfer. alijsque relati à Moder. Pisano de iurepatr. lib. 5. cap. 4. nu. 5. & seqq. ¶ ita ut in quasi possessione præsentandi Collegium, & Patres manuteneri debeant etiam contra prouisum ab Ordinario, Garz. d. cap. 5. num. 60. Reuerendiss. Vrgellen. decis. 23. sub num. 7. cum alijs allegatis ab Adden. ad Buvatt. decis. 633. nu. 14. & à Modern. Perusino de mant. obser. 18. num. 17.

- 9 Non obstat ¶ quod nuperrimè Episcopus instituerit Georgium modernum Rectorem in hac Ecclesia tamquam liberæ collationis; non enim debet iste vltimus status attendi, tū quia dedit causam liti, Rot. dec. 417. num. 4. corā S. mem. Greg. XV. decis. 39. num. 1. par. 2. rec. dec. 23.

- 10 num. 19. coram D. Vrgellen. ¶ tum quia cum idē Georgius fuisset prius præsentatus à Collegio, & hoc titulo possessionem beneficii per plures annos retinisset, non potuit acceptando postmodum institutionem Episcopi præiudicare possessioni, & iuribus Collegii, Calder. conf. ult. vers. si ergo, de iurepatr. Reuerendiss. Vrgellen. decis. 74. num. 58. Rot. in Cracouien. iurispatron. 28. Iunij 1651. coram Eminentiss. D. Card. Panzirolo, vel saltem, quia concurrente in eadem persona tam præsentatione Collegii, quam collatione Episcopi remanet incertum, an possessor

- 11 ex vno, vel alio titulo possideat ¶ collatio Episcopi ipsum non constituit in quasi possessione liberè conferendi in concursu patroni, Rot. decis. 205. num. 1. & 2. par. 1. diuers. decis. 229.

- 12 num. 7. decis. 333. num. 6. par. 1. rec. ¶ semperque præferenda est quasi possessio anterior Collegii, cap. licet causam, ubi notant omnes de probat. Bart. in l. unica num. 8. vers. si vero uterque, Cod. uti possid. cum alijs relatis in Spiren. Monasterij 20. Iunij 1644. coram R. P. D. meo Otthobono.

Cui propterea Collegio dandam esse mantentionem responsum fuit vtraque parte informante.

R. P. D. C E L S O,

Postea Eminentiss. D. CARDINALI.

Pampilonen Decimarum de Vssurbil.

Mercurij 1. Iulij 1648.

A R G V M E N T V M.

Parochus habet iuris assistentiam super decimis intra limites suæ Parochiæ, quæ iuris assistentia, an iuuat etiam alios, quos Parochus ad participandum de decimis admittit clarè demonstratur. Immemorabilis ut probata remaneat quæ requirantur, & quid sufficiat pro illius exclusione, eruditè tractatur.

S V M M A R I V M.

- 1 Parochus habet intentionem fundatam pro exactione decimarum propter assistentiam iuris, Et hac iuris assistentia, quæ stat pro Parocho iuuat etiam alios, qui admittuntur ad participationem decimarum una cum Parocho, num. 4.
- 2 Quasi possessio Rectorum pro tempore exigendi decimas suffragatur etiam successori agenti nomine Ecclesiæ pro mantentione iurium illius.
- 3 Parochus, qui est in quasi possessione exigendi partem decima, censetur esse in possessione respectu totius integræ decima, & quare.
- 5 Testes quando sunt numero plures, & reddunt causam scientia plenè probant.
- 6 Laici non possunt habere ius exigendi decimas spirituales.
- 7 Immemorabilis ut per testes probata remaneat, quæ requirantur.
- 8 Immemorabilis ut iustificata remaneat, requiritur, quod nihil unquam actum, visum, vel auditum fuerit in contrarium.
- 9 Parochus pendente lite super exactione decimarum, manuteneri debet.

DECISIO CCLIII.

RECTORI, & Beneficiatis tantū informantibus responsum fuit dandum esse mandatum de mantenedo in quasi possessione exigendi decimas; ¶ siquidem respectu Rectoris non solum illius intentio remanet iustificata ex dispositione iuris communis, iux. tex. in cap.

- 1 cum contingat, & cap. cum in tua de decimis, cap. statumus, & cap. in sacris 16. q. 1. cap. fin. de restit. spol. in 6. gloss. in cap. conquarente verbo decimationum de off. ord. Butr. in cap. à nobis num. 4. de decim. Rebuff. eodem tract. quest. 7. num. 3. & 4. Abb. conf. 53. in fine, vers. concludo ergo lib. 1. Menoch. consil. 36. num. 20. Rot. decis. 76. & decis. 178. utrobique num. 1. part. 1. recent. decis. 193. num. 5. vers. ultra quod, par. 2. decis. 666. num. 2. par. 3. & decis. 226. num. 12. par. 7. & coram Reuerendiss. Vrgellen. decis. 205. num. 18. & in alijs.

- 2 Verum ¶ etiam ex confessione propria coniugum de Zabala, & ex testibus formitèr examinatis deponentibus, de quasi possessione Rectorum pro tempore exigendi quartam partem earundem decimarum, quæ sanè possessio suffragatur moderno successori agenti nomine Ecclesiæ pro defensione, & mantentione iurium illius, iuxta not. per Felin. in cap. constitutus num. 19. de rescript. Rot. coram Seraph. decis. 1417. n. 3. Beneuentana decimarum penes Marchesan. de commissio. tom. 2. fol. 515. per tot. Duran. decis. 21. num. 2. & dictum fuit in Hispalen. decimarum 27. Iunij 1644. coram R. P. D. meo Corrado.

- 3 Et operatur ¶ non solum respectu dictæ quartæ partis; sed etiam respectu totius integræ decimæ cum proueniat à causa, & iure vniuersali, ut bene per Butr. in cap. fin. num. 46. de caus. possess. & prop. Seraphin. decis. 147. numer. 1. Coccin. decis. 134. eodem num. & in recent. decis. 484. num. 2. part. 3. cum alijs per Add. ad Gregor. dec. 557. num. 11. & per Modern. Perusino de mant. obs. 73. num. 154. & seqq.

Respe-

4. Respectu verò Beneficiatorum † eadem assistentia iuris, quæ stat pro Rectore iuuat etiā ipsos, qui admittuntur ad participandum de istis decimis, & vna cum Rectore agunt ad exclusionem Tertij illas occupantis, iuxta decis. Seraphin. 899. num. 3. & seqq. & decis. 908. num. 3. & 4. & in recen. decis. 667. nu. 3. & seqq. par. 4. per Add. ad Buratt. decis. 402. num. 6.

5. Et vltcrius † probatur exactio ab ipsis facta de integra decima vna cum Rectore tunc viuentis de anno 1640. & duobus seqq. vt deponunt testes dati in Summario sub num. 6. qui cum sint plures, & reddant optimam causam scientiæ, ex quo decimas collegerunt optimè probant in hac materia l. solam, & ibi gloss. C. de testib. Bald. in l. Presbyteri num. 14. vers. quidam petunt. C. de Episc. & Cleric. Rot. decis. 189. nu. 2. & decis. 272. num. 1. in fine par. 2. recen. cum alijs adductis per Add. ad Greg. decis. 449. num. 2.

6. Nec quicquam releuat † prætenſa quasi possessio acquiritur per dictos coniuges, quia tanquam laici nullam potuerunt acquirere possessionem manutenibilem in exactione decimarum spiritualium ob vehementem resistantiam iuris, nullo adducto legitimo titulo, cap. cum persone, § pen. & vlt. de priuileg. in 6. cap. tua, 26. de decim. cap. causam quest. 7. de prescript. Abb. in cap. ad hac, num. 1. & 2. & in cap. quoniam eisdem numeris de decim. Menoch. de retinen. remed. 3. num. 589. & seqq. Mareſcoct. var. resol. lib. 1. num. 23. 24. & 38. & seqq. Rot. in recen. decis. 624. num. 12. par. 1. & in Ranemiaten. seu Ferrarien. decimarum 25. Februarij, & 26. Iunij 1647. coram R. P. D. meo Cerro.

7. Immemorabilis † verò non obſtat, tū quia testes super ea examinati non deponunt cum requisitis glossæ communiter receptæ in cap. 1. verbo memoria de prescription. in 6. Prout necessarium esse firmat Gabr. eodem tit. concl. 1. num. 31. Conar. in cap. possessor par. 2. §. 3. num. 7. de regul. iur. lib. 6. Seraph. decis. 1102. num. 2. Canal. decis. 174. n. 1. & in rec. decis. 248. nu. 2. & decis. 272. num. 4. par. 2. & decis. 101. num. 6. par. 4. tom. 2.

Tum etiam quia alij Testes inducti à Beneficiatis dictam immemorabilem expresse excludunt, dum dicunt audiuisse ab eorum parentibus, & antianis, quod anteaſtis temporibus Rectores, & Beneficiati insimul exigebāt integrè dictas decimas, vt in summ. num. 7. quod sufficit pro excludenda immemorabili † ad cuius iustificationem requiritur, quod nihil vnquam actum visum, vel auditum fuerit in contrarium. Bald. de prescript. par. 2. partis 3. principalis q. 6. num. 24. vers. dicit enim, & seqq. Specul. de probat. verbo probare nu. 20. Rot. post 2. vol. conf. Farinac. decis. 276. num. 5. & coram sanct. mem. Gregor. decis. 196. num. 1. Add. ad eundem decis. 298. nu. 13. & latè firmatum fuit in Pampilonen. decimarum 10. Ianuarij 1639. coram Eminentiss. Card. Verospio.

9. Et in omnem casum † dum prædicta omnia exactius discutiuntur in petitorio non potest intereā Rectori, & Beneficiatis simul agentibus negari manutentio. Rota in rec. decis. 205. num. 3. par. 2. decis. 42. num. 9. & seqq. par. 7. Hispanen. decimar. 27. Iunij 1644. coram R. P. D. meo Corrado, & in Toletana decimar. 15. Iun. præsentis anni coram me. Et ita, &c.

R. P. D. ARGVELLES.

Fanc. Præcedentiæ.

Mercurij 1. Iulij 1648.

ARGVMENTVM.

De præcedentiâ Beneficiatorum contra Parocos in eadem Ecclesia plene in hac decisione discutitur, vbi materia præcedentiæ optimè examinatur, & an illa ex consuetudine inducatur vbi consuetudo non reperitur legitimè probata.

SVMMA RI VM.

- 1 Beneficiati, & Canonici constituent corpus Ecclesie.
- 2 Beneficiati, & Canonici segregari non debent ab eorum Ecclesia ad effectum inseruendi alia.
- 3 Rota seruatur maxima cum reuerentia resolutiones S. Congregationis rituum.
- 4 Præbendariorum ordo sequitur immediatè post canonicos.
- 5 Corpus separatum alicuius Capituli non debet intra aliud corpus eiusdem Ecclesie inseri.
- 6 Prior non debet se in Choro Cathedralis Ecclesie inserere.
- 7 Præcedere qui debeat in asportatione cadaveris Parochus ne aut capitulum.
- 8 Beneficiati Curia præferri debent. Curati in Ecclesia vbi ad sunt beneficiati considerantur tanquam Clerici extranei nu. 8.
- 9 Beneficiatis competit contra Parocos præcedentiâ non solum ratione officij, sed etiam ratione loci.
- 10 Ceremonialis dispositio attendi debet.
- 11 Ordo sedendi in choro seruari debet iuxta dispositionem ceremonialis inter beneficiatos, & curatos.
- 12 Capitulum sede vacante habet Episcopi uices.
- 13 Capitulum potest admittere foundationem beneficiatorum, & quomodo.
- 14 Appellatione extinguitur iudicatum, vel saltem suspenditur.
- 15 Consuetudo in honorarijs maximum locum habet.
- 16 Consuetudine demonstratur locus sedendi, eundi, & standi.
- 17 Consuetudo probari debet cum prescriptione vbi est odiosa.
- 18 Consuetudo non extenditur de casu ad casum, nec de persona ad personam.
- 19 Ratio vbi non concurret consuetudo non attenditur.
- 20 Facultatiui actus consuetudinem non inducunt in his que sunt libera potestatis.
- 21 Consuetudo non inducitur in facultatiuis sine prohibitione, & interpellatione.
- 22 Mansionarij non præiudicant beneficiatis.
- 23 Consuetudo requirit scientiam illorum, qui ledi possunt.
- 24 Res inter alios acta alijs præiudicare non valet.
- 25 Mansionarij supranumerarij postponendi sunt numerarijs.
- 26 Qualitas que non facit ad actum nullam parit præbeminentia considerationem.
- 27 Præcedentiâ in vno loco non infert ad præcedentiâ in alio.

28 in Præcedentia Collegiali non attenditur præcedentia non collegialis.

29 Episcopus non præiudicat decretis in materia præcedentia factis à Capitulo sede vacante.

DECISIO CCLIV.

ABBAS Vffreduccius in suo testamento fundavit sex beneficia in Cathedrali Fanen. & inter alia ordinavit, quod sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum cum ad informos deferretur, comitarentur post Canonicos Beneficiati, & in Choro cum ipsis Canonicis interessent horis diuinis; reseruatō Iurepatronatus suis hæredibus de Primogenito in primogenitum *Summ. Vffreducci* nu. 1. Capitulum Sede vacante acceptavit foundationem, & Patronatum, & assignavit dictis Beneficiatis locum immediatè post Canonicos; sed cum instaretur apud Reuerendissimum D. Episcopum, ut dictos Beneficiatos institueret, hoc fecit, assignando eis locum post Curatos Ciuitatis, & post duos Mansionarios, qui præceduntur à Curatis, quando intersunt in Choro. Acquieuerunt instituti, sed Patronus appellauit, & mihi commissæ causa, dubitavi, quis locus esset assignandus dictis Beneficiatis, & Domini esse assignandum immediatè post Canonicos responderetur.

- Ratio resolutionis fuit, quia cum dicti Beneficiati constituent cum Canonici Corpus Cleri Ecclesiæ Cathedralis *Gratian. discep.* 298. num. 50. & teneantur cum eisdem inseruire, segregari tamen non debent ab ipsis per interpositionem Curatorum aliarum Ecclesiarum, ut respondit *S. Rituum Congreg. in vna Turritana* 1. & 27. Iulij anni 1601. & in alia *Terulen.* 20. Decembris eiusdem anni, ut refert *Barbos. in summa decisionum Apostolicarum Collectan.* 60. verb. Beneficiatis nu. 3. Quibus *S. Congregationis* placitis semper maxima tamen cum reuerentia ab hoc nostro Tribunali delatum fuit, ut testatur decisio in *Romana præcedentia* 18. Maij 1620. coram Sacrato, & in *Oppiden. Processionum* 28. Maij 1646. §. Et hæc, & 15. Iulij 1647. §. 1. coram R.P.D. meo Verospio, vbi multi citantur, & quod sit ordo Præbendariorum tamen qui immediatè sequitur post Canonicos *Rota in Hispanen. Præminentiarum* 17. Iunij 1613. coram Sanctissimo inter recent. decis. 506. nu. 3. par. 1. Monstruosum enim, & præter ordinem naturæ videretur tamen intra vnum corpus aliud inferere, ut bene *Ferr. de præcedent. quest.* 1. nu. 6. in fin. quam rationem considerat *Io. Monach. in capit. Rom.* num. 9. de sent. excommunic. *Gratian. discep.* 111. num. 3. & facit bon. mem. *Coccin. decis.* 197. num. 1. cū seqq. & num. 13. & 15. *Rot. decis.* 252. nu. 1. par. 6. rec. Et in proximis terminis de Priori S. Meria de Pilar tamen volente se in Choro Cathedralis inserere dixit *Rot. decis.* 111. num. 4. & 5. par. 5. recen. & facit aliud responsum eiusdem S. Congregationis in vna inter Canonicos, & Clerum Cathedralis Viterbien. cum eiusdem Ciuitatis Curatis, vbi quod etiam quando ipse Parochus defuncti eius feretrum committatur debeant præcedere Capitulum, & Clerus Cathedralis, & in alijs sic fuisse decisum comme-

moratur adducta per *Barbos. de offic. Paroch. cap.* 9. nu. 7. & de *Canonic. cap.* 18. nu. 60.

- Secundò, quia Beneficiati exercent officiū suum in propria Ecclesiā (in qua Curati considerantur tanquam Clerici extranei) & sic debent præferri, bonus text. in l. 1. C. de offic. Vi-car. *Matt. conf.* 62. per tot. *Gratian. discept. forens. cap.* 298. num. 1. 38. 40. 41. & 54. & alijs in *Taurinen. delationis Baldacchini* 4. Iulij 1646. §. neque demum coram R.P.D. meo *Corrado Ferr. de præced.* q. 3. nu. 7. & quest. 32. num. 2. & 3. & faciunt eruditè congesta per R.P.D. *Contelorum in tract. de præced.* nu. 17. 19. & 63. & non solum ratione officij, tamen sed, & ratione loci competit illis ista præcedentia in Choro ad tradita per *Gratian. supra dicto* nu. 38. & 27. *Barbos. dicto cap.* 9. nu. 3. & seq. & de *Canonic. cap.* 18. nu. 57. *Ferr. dicta* q. 32. nu. 2.

Deinde quia idem cauetur in processionū incessu, ut habetur in Ceremoniali Episcoporum lib. 2. cap. 33. col. 3. vers. & vltimo loco Clericis Ecclesiæ Cathedralis, &c. tamen Cuius dispositio seruari debet ex Constitutione sanct. memor. Clementis Octauij dat. 11. Iulij 1600. Incipit eum nouissimè 69. in ordine Bull. meo, tom. 3. fol. 99. & plenè firmat *Rota alys congestis in d. Oppiden. Gratian. d. discept.* 298. num. 28. Vnde idem dicendum tamen quoad ordinem sedendi in Choro ad tradita in allegata dec. 506. n. 3. par. 1. rec. *Gratian. discept.* 940. n. 25.

- Vltèrius quia Capitulum admisit foundationem cum qualitate quod beneficiatis assignaretur locus immediatè post Canonicos, quod eò magis firmum consideratur, quia factum Sede vacante, tamen quo tempore Capitulum habet vices Episcopi in omnibus concernen. Iurisdictionem Episcopalem (quibusdam exceptis, inter quæ hoc non reperitur) cap. cum olim 14. vbi glos. & *Doff. de maiorit. & obed.* cum multis alys per *Riccium in prax. decis.* 472. num. 1. *Barbos. d. cap.* 4. & de potest. *Episc. alleg.* 36. num. 9. & alleg. 45. numero 27. & de *Iur. Eccles. capit.* 32. numero 61. *Vinian. in prax. Iurispat. lib.* 5. capit. 3. num. 32.

Vnde benè potuit admittere tamen istam foundationem cum supra dicta qualitate, ut post *Lambert. & alios Pauin. de potest. capit. Sed. vacant. par.* 5. quest. 2. num. 5. *Garz. de benefic. par.* 5. cap. 9. num. 79. *Vinian. de Iurepatr. lib.* 1. capit. 2. numero 44. & lib. 2. cap. 1. nu. 15. *Barbos. de potest. Episcop. alleg.* 70. num. 32.

- Quapropter non obstat D. Episcopi Derce-tum tamen tamen Et eò minùs quia appellatione extinguitur iudicatum l. 1. §. fin. C. ad sen. conf. *Turpill. vel suspenditur, l. furti.* 6. §. 1. ff. de his quinq. infam. l. si quis 11. C. de reb. credit. vbi communiter scribentes.
- Nec obstat consuetudo prætensa per Curatos præcedendi Mansionarios. Nam licet in honorarijs potissimum tamen obtineat locum, ut notat *Bald. in cap. causam* nu. 6. de probat. & in capit. cum olim de consuetud. *Menoch. conf.* 126. num. 3. *Nauarr. conf.* 2. de maiorit. & obed. *Gratian. d. discept.* 298. num. 8. *Rot. decis.* 4. in fin. de elect. in nou. & dec. 214. num. 4. par. 8. seu p. 4. tom. 2. & decis. 35. num. 5. par. 5. & tamen quod signet locum sedendi, eundi, & standi *Franc. decis.* 387. num. 4. *Decian. conf.* 21. num. 6.

nam. 6. volum. 1. & multis cumulatim Tiraquell. de nobilit. cap. 2. num. 55. vers. Sed in hoc, & facit. Bulla san. mem. Greg. XIII. in ordine 8. cuius meminit Zerol. in prax. Episcop. 1. par. verb. Processiones vers. Ad tertium principale, & Rot. in Mutinen. precedentie 25. Iuny 1638. coram bon. mem. Merlino, cum alijs.

17 Primo quia nec probatur, & nec docetur de prescriptione eo magis quia est odiosa Rota in Asten. sedis, qua est 865. num. 5. & 6. par. 4. diuers. Gratian. ubi proxime num. 53. Et sic non extendenda & nec de casu ad casum, nec de persona ad personam Fab. de Ann. cons. 122. num. 32. & 33. lib. 2. Mastril. cum alijs de Magistrat. lib. 4. cap. 13. num. 64. Surd. consil. 308. num. 6. & decis. 131. num. 9. Ponte decis. 3. nu. 10. & 11. Rota dec. 172. nu. 2. par. 1. diuers. & decis. 513. num. 17. par. 5. recent. & est. tex. in l. 1. §. si quis hoc interdictio ubi Bart. ff. de itin. actus. que priuat.

19 Præcipue cum hoc non sit ratione & introductum ad l. quod non ratione introductum est 39. ff. de legibus interpretando verbum, similibus, de similibus in specie, ut facit glos. ibi solutione secunda probata ab Ant. Fab. ibi in Rational. Osuald. ad Donel. lib. 1. cap. 5. litt. A.

20 Præterea quia sumus in facultatiuis, & quia non inducunt consuetudinem in his quæ sunt liberæ potestatis, Abb. in cap. ex parte assensu 10. nu. 7. in ultim. notab. de concess. Præbend. Ias. in l. quominus num. 28. ff. de flumin. Crauet. cons. 96. num. 4. Gratian. ubi supra num. 10. Requiritur enim prohibitio, & interpellatio, & à cuius tempore nascitur præscriptio, Bald. in l. 2. C. de servit. n. 54. Nat. cons. 106. num. 9. ad fin. lib. 1. Surd. cons. 127. num. 23. lib. 1. Gratian. ubi proxime in fin. & cap. 88. num. 15. & cap. 89. nu. 13. Nec Mansionarij potuerunt & præiudicare Beneficiatis ad notata per eundem, Gratian. dicto cap. 298. num. 9. Nam in consuetudine requiritur scientia illorum, 23 quia & ex ea lædi possunt, Albanen. consil. 156. numero 22. Vincent. de Ann. alleg. 151. numer. 12. Ferr. cum alijs in tract. de Præceden. questio 18. numer. 20.

24 Accedit regula text. & in l. sæpe 63. ff. de re iudicat. cap. inter dilectos, §. in omnibus autem, vers. nec attestaciones de fid. Instr. & tot. tit. in rubro, & nigro C. res inter alios acta Rot. in alleg. Taurinen. vers. Tum quia, & c. facit Melanitana Antianitatis 30. May 1639 §. Non obstat nonnulli actus precedentia corā R. P. D. meo Decano.

Vltimus quia isti Mansionarij videntur supranumerarij, qui non habent Præbendam, in Ecclesia Cathedrali, sed in alia Sancti. Simonis, & Iude (ut est in confesso inter partes) & sic sunt postponendi numerarijs ex traditis à Per. ubi supra cap. 10. nu. 5. ubi ex Cassan. Caser. & alijs. Quapropter retorquetur argumētum pro Curatis adductum, quod Beneficiati sint supranumerarij, cum habent Præbendas, sed Curati, & Mansionarij non habeant.

Minus obstat quod assertur de Dignitate Curatorum. Nam hoc procedit in proprijs Ecclesijs, non verò in Cathedrali, & qualitas quæ & non facit ad actum nullam parit præminantia considerationem Ferr. d. q. 27. num. 2. & q. 13. num. 3. D. Contelor. supra num. 22. Barbof. de Canonie. d. cap. 9. num. 11. Et de præcedentia in

27 vno loco non potest argui ad præcedentiam in alio, idem D. Contelor. num. 63. Et ubi agitur de præcedentia Collegiali & Dignitas nō Collegialis quamuis magna nō attenditur, Seraph. decis. 1216. in fin. Gratian. alijs citatis d. discept. 298. num. 33. idem D. Contelor. ubi supra num. 23. & 24. Denique non obstat acquiescentia Beneficiatorum ex regula d. l. sæpe, nec D. Episcopus potuit præiudicare & Iuripatroni iam quæsito ex Decreto Capituli emanato Sede vacante, ad tradita per Felin. in cap. cum accessissent, num. 4. de præscript. Coccin. decis. 197. numer. 9. Burrat. decis. 598. num. 7. & 9. in quibus alia recensentur. Et ita, & c. vtraque, & c.

R. P. D. M E L T I O,
Postea Reuerendissimo Episcopo P A P I E N.

Gerunden. Beneficij.

Mercurij 1. Iulij 1648.

A R G V M E N T V M.

Pertinentia iurispatronatus, quod ex sola probatione descendenti probata remaneat etiam absque vlla iustificatione graduum in presenti decisione deducitur, intelligendo tamen ubi non comparet qui se faciat proximior, & alia in materia iurispatronatus ex sequenti Summario videbis.

S U M M A R I V M.

- 1 Sententia lata in Curia dicitur nulla, si causa fuit à Curia auocata, & ad partes remissa.
- 2 Nullitas ex defectu iurisdictionis non venit sub commissione Sanatoria.
- 3 Commissio non dicitur subreptitia si illius substantia subsistit, licet accidentalia falsa detegantur.
- 4 Subscriptio in Curia non attenditur propter aditum ad Principem.
- 5 Iurispatronatus pertinentia probatur per descendentiā ab ultimo, qui presentavit. Presentatus ab eo, qui descendit ab ultimo presentante venit instituendus, num. 5.
- 6 Descendentia probatio generica sufficit ubi nō adest, qui se facit proximior.
- 7 Clausula, ut dicitur, non constituit presentantem in quasi possessione presentandi.
- 8 Clausula, ut dicitur, non adstringit ad aliquam iustificationem.
- 9 Clausula, ut dicitur, apponi consuevit in Tribunalibus Ecclesiasticis Catalonia.
- 10 Possessio iurispatronatus acquiritur per presentationem effectum sortitam.
- 11 Presentatio est effectus, & fructus iurispatronatus.
- 12 Presentationes quando sufficiant ad probationem iurispatronatus.
- 13 Presentandi facultatem habens alternatiuam probare debet tempore presentationis turnum ad ipsum spectare.
- 14 Presentandi ius habens in casum deficientie alicuius linea, illius defectum probare tenetur.
- 15 Instrumentum minus legitime extractum non probat.

- 16 *Iurispatronatus quando transeat cum venditione domus, vel Castri.*
- 17 *Qualitas hereditaria alicui semel infixæ ab eo separari non potest.*
- 18 *Hereditas deferitur etiam absque bonis, & corporibus materialibus.*
- 19 *Hereditatem adire censetur quis per solum assensum presentationis iurispatronatus hereditarij.*
- 20 *ad Presentandum laicis præfigitur tempus quadrimestri.*
- 21 *Presentatus ut quis dicatur sufficit, quod ab Episcopo fuerit institutus.*
- 22 *Testes nulliter examinati plene probant contra illum qui præstitit impedimentum ne perficeretur examen.*
- 23 *Patronus vocatus ex tenore foundationis etiam senioris presentationibus admitti debent, & præferri debet ad presentandum.*

DECISIO CCLV.

DE anno 1384. Petrus Bassa, & Gulielmus Sartoris fundarunt beneficium Iurispatronatus, de quo agitur, sub inuocatione S. Michaelis in Ecclesia Parochiali S. Fructuosi de Bruneola Gerunden. Dioc. sub hac tamen lege, quod post mortem ipsorum fundatorum præsentatio fieret pro prima vice per Hebdomadariū dictæ Ecclesiæ de Bruneola, & quod præsentaretur Presbyter, seu Clericus, qui in tali ætate esset, quod infra annum posset ad sacerdotium promoueri, & qui esset de genere dicti Gulielmi, vel eius uxoris. Altera verò vice, qua postea vacasset per heredem Mansi Gras Parochiæ de Vilobino dictæ Gerunden. Dioc. si ipse hæres de parentela, vel genere ex recta linea descendens fuerit Dominorum, qui tempore foundationis erat in dicto Manso, alias per Clauigerum Ecclesiæ de Vilobino, quodque præsentandus esset Presbyter, seu Clericus, vel in tali ætate constitutus, quod infra annum posset ad sacerdotium promoueri, & quod sit de genere, & parentela hæredis ipsius Mansi, si extiterit, *Summ. Francisci num. 4.* Cum autem huiusmodi beneficium vacauerit de mente Iunii 1639. per obitum Francisci Fontad illud fuit præsentatus Frânciscus Blanquer à Marianna filia, & hærede, ac per lineam rectam descendente Antonij Gras q. Agricola, pariter filij, & hæredis, ac per rectam lineam descendente Francisci dicti Mansi Grassi Parochiæ de Vilobino sub 24. Iunii 1639. qui à Vicario Gerunden institutionem obtinuit 2. Augusti eiusdem anni, *d. Summ. num. 5.* Andreas verò Sanou sub 11. die dicti mensis Augusti eiusdem anni fuit pariter præsentatus ab Hebdomadario, & Clauigero dictæ Ecclesiæ, ut in eius *Summ. num. 5.* sub prætextu, quod linea dicti Mansi prorsus extincta remansisset; Vnde orta inter præsentatos controuersia, curauit idem Sanou causam in Rota cõmitti R. P. D. meo Bichio, coram quo sub 4. Iulij 1642. ipso tantum informante fuit resolutum, eundem esse instituendum, qui postea etiam sententiâ institutionis reportauit per contradiçtas, ut in eius *Summ. num. 2.* Causa deinde appellationis

mihl commissæ fuit, sub hac die dubitatum, An dicta sententia sit confirmanda, vel infirmanda, itaut Adreæ si adiudicandum beneficium, & Domini responderunt sententiam, esse infirmandam, & beneficium esse adiudicandum Francisco.

Primo enim nullitas dictæ sententiæ visa fuit patens ex defectu iurisdictionis, quia constat, causam huiusmodi à Curia auocatam, fuisse, & ad Ordinarium remissam, quæ auocatio eidem Adreæ fuit etiam intimata, *Summ. Francisci num. 1. & 2.* de quibus nullam prorsus notitiam habuit Rota, dum resolutio emanauit d. Andrea tantum informante, l. 1. §. hac autem verba, ff. quod quisque iur. cap. & si clerici in princ. de iudic. Rota decis. 121. num. 2. part. 4. diuersi, & in rec. decis. 516. num. 2. vers. nullitas visa est patens, par. 5. decis. 40. num. 2. & 343. num. 3. par. 6. rec. Adden. ad Afflict. decis. 354. num. 4. & seq. Quæ nullitas est adeo grauis, ut illa nec etiam veniat sub commissione senatoria, *Vestr. in prax. lib. 5. cap. 13 num. 4. Staphil. de litter. Iustitia in tit. Commissio an detur super validitate processus nn. 11. & 13. Ferrett. cons. 209. num. 8. & seq. Rot. Melphien. seu Lanellen. pecuniaria 16. Novembris 1620. coram Vbaldo, Coccin. decis. 20. num. 2.*

Neque dici potest, quod commissio auocationis fuerit subreptitia, ex quo fuerit in ea narratum, Andreæ cõsensisse in iurisdictionem Ordinarij, postquam Franciscus fuerat adeptus possessionem beneficii, de quo agitur. Quia sufficit veram esse narratiuam introductionis primæ instantiæ coram Ordinario, & illius non euacuationis, cum in hoc consistat substantia, & fundamentum rescripti, absque eo, quod attendatur falsitas accidentalium, *Lancellott. de attent. par. 2. cap. 20. limit. 12* Et propterea in Curia non attenditur subreptio propter facilem aditum ad Principem, ut vnde debebat Andreas recurrere ad Signaturam, pro reformatione dictæ commissionis. *Rota decis. 435. num. 5. & ibi Add. litt. C. coram Greg. XV. & decis. 74. num. 4. coram Coccino.*

Secundo verò loco adiudicatum fuit beneficium Francisco Blanquer uti præsentato à Marianna, quia de illius bono iure constare visum fuit. De existentia iurispatronatus non dubitatur, neque beneficii vacatio per mortem Francisci Font illius ultimi possessoris inter partes controuertitur, ut firmatur in decis. in causa emanata coram R. P. D. meo Bichio sub dicta die 4. Iulij 1642. §. de vacatione, & §. existentia; Sola cadebat difficultas super pertinentia, in qua bonum ius fouere Mariannam dixerunt Domini. Cum ipsa reperiatur in quasi possessione præsentandi tam ex persona propria stante præsentatione facta, & effectuatâ de anno 1615. de persona Geraldij, ut patet ex *Summario Francisci num. 7. & 8.* quam ex persona Francisci Aui, qui de anno 1573. & ex persona Antonij Patris dictæ Mariannæ, qui de anno 1589. ad idem beneficium præsentarunt, ut apparet ex eodem *Summ. Andrea num. 15.* Vnde cum probata remaneat descendentia Mariannæ ab ultimo descendente, qui præsentauit ista sufficit ad probandam pertinentiam, ut adeout ab illa præ-

presentatus veniat instituendus, iuxta text. in cap. quarelam extra de elect. & in §. consultationibus, de iurepatr. Greg. XV. decis. 149. nu. 1. vers. probatum enim fuit, ubi adden. litt. A. referunt concordantes, & in rec. decis. 146. num. 2. par. 2. Buratt. dec. 633 num. 1. vers. Nam cum ius presentatum, Imolen. Capellania 26. Febr. 1638. coram Eminentiss. D. Card. Panzirolo, Florentina iurispatron. 14. Febr. 1639. coram Merlino, Sulmonen. beneficij 25. Iunij 1646. corā R. P. D. meo Penzingero, & in Fesulana beneficij, seu Oratory 27. Iunij 1646. coram R. P. D. meo Bichio, & in Gerunden. beneficij 11. Martij 1648. corā R. P. D. meo Celso.

Nihilque refert, quod talis descendencia, probata non appareat per gradus distinctos; Nam cum dicta pertinentia non fuerit reservata ad certum gradum, & in fundatione considerata fuerit parentela in genere, † nec alter adsit, qui se proximiorē putet, sufficit probatio generica, quamvis nullus gradus distincte probetur, Pacian. de probat. lib. 2. cap. 52. n. 35. Peregr. de fideic. art. 83. num. 65. Vini. de iurepatr. par. 1. lib. 4. cap. 9. num. 17. §. Attamen quando, Rota in Valentina beneficij 6. Martij 1598. coram Clar. mem. Card. Pamphilio, Alexandrina Decunatus 17. Martij 1600. coram Card. Lancellotto, Romana fideicommissi de Cataneis 12. Iunij 1615. coram bon. mem. Pirouano.

Non obstat, quod in presentatione facta de 7 anno 1615. adsit clausula, ut dicitur, † quę operatur, ut Marianna non dicatur ex illa constituta in quasi possessione presentandi, Duran. decis. 71. num. 4. Gerunden. Beneficij 1. Iulij 1644. coram R. P. D. meo Ghislerio, quę decisiones pro Andrea adducebantur.

Quia Duran. non loquitur de dicta clausula, ut dicitur, sed de verbo præsentum, quod longe differt ab eadem clausula, † quę nec quidem adstringit ad aliquam iustificationē, ut fuit resolutum in Tridentina Monasterij 17. May 1615. coram Marzantedo, & in Mediolanen. Prioratus 22. May eiusdem anni coram eodem. Et vltterius presentatio fuit facta in vno ex Tribunalibus Ecclesiasticis Cathaloniz, † in quibus de stylo solet apponi dicta clausula, ut dicitur, ut fuit resolutum in eadem Gerunden. coram R. P. D. meo Ghislerio; Sed in presenti casu cessat quęcumque difficultas, dum presentatio facta de dicto anno 1615. fuit effectum sortita, certum est enim ad effectum acquirendi possessionem in iurepatronatus † sufficere presentationem fuisse admissam, ac illam habuisse effectum mediante institutione, & possessione, ad tradita per Rip. in cap. cum Ecclesia nu. 90. de caus. posses. Calder. conf. 12. de iurepatr. Garz. de benef. par. 5. cap. 5. num. 104. Duran. decis. 74. n. 28.

11 Cum presentatio sit effectus, † & fructus iurispatronatus, Calder. conf. 19. in fin. cod. tit. de iurepatr. Seraph. decis. 456. num. 3. Vini. de iurepatr. par. 2. lib. 5. cap. 2. num. 3. vers. & regulariter, & n. 4. §. presentatio, dum de existentia patronali iam constat ex instrumento fundationis, & dotationis. Neque illa deducitur ex multiplicatione presentationibus, & institutionibus dubitativam existentiam continentibus, † & propterea libertatem beneficij præservantibus, quando

Part. X. Recent.

de iugo patronali aliunde non constat, sicuti declarat ipsamet decisio Gerunden. D. mei Ghislerio, §. neque aliqua, &c.

Neque releuant presentationes factę per Hebdomadariū, & Clauigerum in personā 13 Andreę; quia Hebdomadarius non † docuit Turnum presentandi hac vltima vice ad ipsū spectasse, iuxta tradit. per Gonzal. ad reg. 8. gloss. 45. §. 3. sub num. 2. vers. qua in re. Quoad Clauigerum certum est nullum ius illi competere in iurepatronatus ex lege in fundatione præscripta, nisi eueniente casu deficientiæ hæredum, & descendentiū Mansi, † Propterea tenebatur idem Clauigerus docere de tempore presentationis nullum adesse hæredem, & descendentem; Rot. in Arimin. devolutionis 16. Februar. 1609. coram Sacrato, post Marches. de commiss. cap. 14. num. 2. §. quod autem, Seraph. decis. 1458. n. 1. Causal. decis. 558. num. 3. Buratt. decis. 393. numer. 9. vers. contrarium, & in recent. decis. 25. num. 6. par. 6. & in his terminis patronatus Duran. decis. 25. num. 3. & 4.

Minus obstat Instrumentum vltimo loco pro parte Andreę productum alienationis factę per Hieronymam Beunam de toto Manso Grasso, sito in dicta Parochia de Vilobino, ex qua alienatione inferitur huiusmodi iurispatronatus fuisse devolutum ad Clauigerum. Quia pro parte Fracisci negatur dictum instrumentum esse in forma probanti, † & legitime extractum, quod ideo non probat Antib. si quis in aliquo, C. de eden. cap. 1. de fid. instrum. Rota dec. 1. num. 1. de fid. instr. in nou. & decis. 338. num. 2. coram Buratt. & in rec. decis. 236. num. 4. par. 1. & dec. 77. num. 13. par. 5. Sed esto etiam, quod tale instrumentum esset in forma proban. cum tamen huiusmodi iurispatronatus non fuerit annexum alicui rei materiali, sed in eo fuerit contemplata agnatio, & parentela de Grassis per illa verba in fundatione apposita, videlicet, Si ipse hares de parentela, vel genere ex recta linea descendens fuerit dominorum, qui nunc sunt, &c. ista verba non sunt dirigenda ad rem aliquam materiam Castri alienati, sed ad solam agnationem, 16 & ideo † iurispatronatus non tranxit cum Castro, siue Domo in illius venditione; ad tex. in l. pronuntiatio 195. §. familia appellatione, vers. ad personas, ff. de verb. signif. Bart. in l. unica, num. 4. & 5. C. de conduct. & procur. prad. lib. 11. Anchar. consil. 152. num. 4. Honded. conf. 4. num. 14 lib. 1. Rot. in Gerunden. iurisp. 27. Ianuarij præteriti coram Reuerendiss. D. meo Decano. Nec per talem alienationem Marianna amisit qualitatem illam hereditariam iam ante alienationem eius personę se 17 mel infixam; † quę ex tali facto non potuit ab illa separari, iuxta l. qui soluendo la 2. ff. de hered. instit. la 3. §. filius, ff. de liber. & postb. Peregr. de fideic. art. 11. num. 59. §. heredes, &c. Iuncto quod hereditas tamquam nomen iuris, & successionem in vniuersum ius defuncti significans de 18 fertur † absque bonis, & corporibus materialibus, Abb. conf. 18. num. 3. vers. cum hereditas, et infra vers. cum Testator lib. 1. Rebuff. in l. pecunia, §. hereditas in princip. ff. de verb. signif. Monticul. de invent. 4. 225. num. 6. vers. ulterius cum seq. & per solum actum presentationis in iurepatronatus

D d d

hære-

19 hereditario ꝛ censetur quis hereditatem adire, *Rot. decis. 77. numer. 2. ad med. par. 4. & decis. 96. num. 10. par. 6. recent.*

Quod autem Franciscus Blanquer tempore præsentationis esset Presbyter constat ex litteris patentibus Ordinarij, *Summ. num. 9.* Et quod fuerit præsentatus intra ꝛ quadrimestre Laicis præfixum ad præsentat. *ad lex. in c. quoniam, &c. cap. cum propter de iurep. & cap. unio, S. verum eod. tit. in 6. Buratt. decis. 18. num. 2. vers. tanto magis, Viuan. de iurep. lib. 10. cap. 1. num. 7. Rot. in nullius, sey Theatina Præpositura 4. Iulij 1646. coram me; Patet, dum Franciscus Font ultimus possessor huius beneficii obiit die 16. Iunii 1639. *Summ. Andrea num. 3.* Franciscus verò Blanquer fuit præsentatus per Mariannam die 24. eiusdem mensis, eius *Summ. num. 5.* Quamvis sufficeret etiam eundem Franciscum ab Episcopo po. fuisse institutum, ad effectum, ꝛ vt in tempore dici possit præsentatus, *Rot. decis. 12. incip. Verum præsentatus alias 556 de iurepatron. in antiq. Felin. in cap. 3. num. 11. vers. Et si quis dicit, de probat.**

Demum quod Franciscus sit de parentela hæredis, ac habeat requisita, iuxta dispositionem foundationis probant Testes examinati, qui deponunt ipsum esse consanguineum in Secundo, & Tertio gradu consanguinitatis dictæ Mariannæ, eo quia est filius Iacobi Blanquer germani fratris Ioannæ nuptæ Francisco Gras, ex quo matrimonio ortus fuit Antonius Gras Pater Mariannæ, *d. Summ. Francisci num. 10.* Qui quidem Testes quamvis nulliter examinati probant in præiudicium Andreæ, qui per introductionem Causæ in Rota à Decreto Ordinarij, quod verè non aderat, & amplius sprete auocatione superius dicta, impedimentum præstitit ne completeretur validè examen super articulis, iam ipso citato coram Ordinario productis, *Summ. num. 12. Seraph. decis. 193. num. 2. & decis. 1154. num. 2. vbi quod hoc procedit non solum de equitate, sed etiam de iure ordinario, & decis. 1296. num. 10. Gregor. decis. 327. num. 10.*

Vnde cum probata remaneat eius parentela cum herede præsentante iuxta foundationem *Summ. num. 4. ibi. Et quod sit de genere, vel parentela hæredis, &c.* tamquam vocatus ex tenore dictæ foundationis ꝛ circumscripta etiam præsentatione, esset præferendus in huiusmodi iurepatronatus, *Rot. in Gerunden. Beneficij 27. Iulij 1644. coram R. P. D. meo Bichio, S. non obstat quod, & faciunt tradita in alia Gerunden. beneficij 11. Martij proxime præteriti coram R. P. D. meo Celso.*

Et ita vtraque parte, &c.

R. P. D. C O R R A D O.

Postea Eminentiss. D. CARDINALI.

Romana Pecuniaria.

Veneris 31. Iulij 1648.

A R G V M E N T V M.

Partitæ in libro mercatoris contrapositæ, cum inter se compensationem recipiant describere non possunt pro compensatione alterius cre-

diti ab eis separati, & diuersi. Cambia, quæ non iustificuntur ex verbis, aut factis contrahentium, ex obliquantia interpretationem recipiunt ad validam eorum, & licitam obligationem.

S Y N M A R I V M.

- 1 Compensatio refertur ad partitas contrapositas in libro mercatoris.
Creditum, & debitum dicitur extinctum ex promiscua contrapositione partitarum, num. 1.
- 2 Mercatores contraponentes in eorum libris partitas debiti, & crediti, per d. contrapositionem extinctionem eorundem inducunt.
- 3 Compensatio non refertur ad causam separatam, & partitam in aliam causam translata.
- 4 Compensationi repugnat solutio cambiorum, eorumque continuatio ex voluntate partium secuta.
- 5 Obligatio Cameralis non retardatur per solutionem pecuniarum in aliam causam solutarum.
- 6 Cambium ex credito fieri potest.
- 7 Cambia non iustificata cedunt in extinctionem sortis.
- 8 Debitor, qui pecunias cum onere cambiandi suscepit, si illas non cambiauit, ad interesse tenetur, & quando, num. 11.
Interesse cambiorum probatur ex iuratis mercatorum attestationibus, num. 3.
- 9 Culpa, & negligentia cambiare debentis probatur ex continuis occasionibus cambiandi, & perceptione lucri ab alijs reportati.
- 10 in Cambijs non attenduntur assertiones contrahentium.
- 12 Observantia in cambijs non accipitur pro declaratione verborum, aut facti contrahentium, quæ in hac materia non admittuntur.
Sed pro declaratione valide, ac licite obligationis.

D E C I S I O C C L V I.

DECREVERUNT Domini in Relationibus causarum relaxationem mandati pro restitutione sortis scutorum duorum milliũ contra Pagninum, iuxta resolutionem factam sub 18. Iulij 1645. & confirmatam sub die 7. Iulij 1647. & 5. Iulij huius anni coram me, quia ex Decisionibus emanatis plenè iustificatur, & obiecta quæcumque prorsus tolluntur. Nec enim releuans visa fuit replicata compensationis exceptio. Nam quatenus deducitur ex partitis descriptis in libro Pagnini signato B ad eius creditum in Rationibus currentibus cum Rosolino; Non subsistit, quia summa hæc, de qua agitur à die 31. Decembris 1631. qua solidatis antea actis inter eos rationibus apparuit de illa liquidus creditor idè Rosolinus extracta fuit à dictis rationibus currentibus, atque transfusa in contractum cambij per Apocham priuatam ipsa die conscriptam, ac enunciata in annotatione facta in d. libro fol. 16. nec deinde vquam in eis descripta. Sed aliæ plures ad creditum Rosolini contrapositæ, ad quas referenda est cõpensatio, ꝛ promiscui illius debiti, ac crediti extinctio, iux. theor. Bart. in l. creditor 102. § pen. sub num. 1. vers. not. istum, S. &c. ff. solut. Alex. conf. 81. Ponder.

Ponderatis narratis in Themate sub num. 5. vers. confirmantur prædicta lib. 3. Et notoriam ꝑ mercatorum consuetudinem, Socin. cons. 65. sub num. 5. vers. Et illud idem, quod dicitur, &c. lib. 4. Rota Genue. Divers. decis. 1. num. 8. vers. quia solutio, & dec. 16. sub num. 7. vers. nam fuit responsum, ac seq. Rota penes sanct. mem. Gregor. decis. 366. num. 3. vers. Tum quia per contrapositionem, &c. & in Recent. decis. 321 sub num. 1. vers. ex qua contrapositione par. 3 & decis. 33. num. 5. vers. unde, vel de tempore par. 5. Non autem ad hanc referri potest, ꝑ quæ in aliam speratam causam, & contractus translata fuit, vt benè probat Caualean. decis. 1. num. 26. vers. nec potest dici, par. 1. & fuit dictum in Romana pecun. 22. Iunij 1611. coram bon. mem. Card. Caualer. decis. 165. Eoque minus, quia ex eisdem libris apparet, & coram me fuit concordatum, quod ab eo tempore citra, vsque ad annum 1644, Pagninus soluit, ac respectiue retulit ad creditum Rosolini interesse cambiorum, quod manifestè repugnat obiectioni compensationi, ac satisfactioni eiusdem summæ, ꝑ quam re ipsa, & ex voluntate ipsarum partium constat semper viguisse illibatam sub eadem obligatione cambiandi ab initio contracta, vt fuit animaduersum in d. decis. 18. Iunij 1646. in §. Præterea vise fuerunt Dominis cessare omnes difficultates. Quatenus verò deducitur ex tribus partitis additis, & contraposis annotationi dictæ solidationis scutorum duorum millium in eodem Libro B. d. fol. 16. Altera scilicet scut. 1500. sub die 11. Martij 1636. Altera scut. 300. sub die 22. Ianuarij, & altera scut. 210. 80. sub die 14. Febr. 1637. fuit prorsus confutata in ead. decis. 18. Iun. 1646. in qua ostensum fuit summas illas fuisse in alias causas compensatas, ac proinde ad hanc referri non posse, ac latè comprobatum in decisione sequent 7. Iunii 1647. Quatenus demum deducitur ex partitis solutis, ac respectiue descriptis ad creditum Rosolini ob interesse cambiorum, neque subsistens est, vt iam fuit probatum, & resolutum in vltima decisione sub d. die 5. Iunii proximè lapsi. ꝑ Ideoque non est iuri consonum d. summæ restitutionem Camerali obligatione promissam, iamque tres circiter annos protractam longius deferre. l. fin. Cod. de compens. Rot. decis. 490. per tot. & decis. 540. sub num. 10. vers. non obstant alia deducta, &c. par. 2. recent. cum alijs relatis in precedentibus. Decisionibus in §. fin.

Minus releuat, quod ex hoc credito Rosolini non poterit validè iniri cambij contractus absque actuali numeratione pecuniæ.

Quia contrarium est verius in proposito casu, in quo cum Pagninus mercator esset verus, liquidus, ac purus debitor Rosolini dd. scutorum duorum millium, sicut eos, vel ex propria mensa, vel ex alijs quæsitos soluere tenebatur ad libitum creditoris, pari sanè ratione conuenire potuit, vt eosdem in cambijs exerceret. ꝑ Quinimò ex huiusmodi conuentione virtualis in effectu resultauit numeratio perinde ac si ille soluisset creditori pecuniam in extinctionem debiti, & ab eodem creditore ipsi denuò tradita fuisset in cambijs exercenda, iux. sex. in l. singularia, ff. si cert. pet. Ideoque ex

Part. X. Recent.

hoc capite contractus prædictus (cessante praua intentione contrahentium) iure impugnari non potest, Paris. cons. 75. num. 32. vers. non obstat, quod pretium non fuerit numeratum, lib. 4. Gabr. cons. 81. per tot. lib. 2. ac alijs relatis comprobatur Modern. Rom. discept. 321. num. 11. vers. Et generale est, cum seqq. & in hac materia Rebell. de obligat. iustit. lib. 11 de Camb. q. 1. num. 7. vers. non tamen opus est ad iustitiam cambii, Filiuc. quæst. moral. tom. 2. tract. 35. c. 11. sub num. 494. vers. In hoc ergo cambio, &c. Ant. Nald. in summa in verb. Cambium sub num. 6. vers. non obstat igitur, quod primo loco afferebatur, & plur. seqq. ac post alios Modern. Neap. de Cred. cap. 2. tit. 7. q. 6. sub num. 2195. vers. Re verò melius considerata, cum seqq.

Præterea non obstat, quod cambia nō fuerint cum debitis requisitis iustificata, ꝑ ideoq; pecuniæ eo nomine solutæ cesserint ipso iure in extinctionem sortis, vt fuit benè, ac doctè probatum in Romana Cambii 17. Februarii 1642. coram R. P. D. meo Bichio.

Quia certum est, quod solutiones illæ non fuerunt per Dominos approbatæ, neque approbari potuerunt ratione cambiorum, quæ hætenus legitimè non iustificantur. Sed quidem ratione interesse debiti per Pagninum, qui cum speciali conuentione suscepit onus illas cambiandi, si non cambiauit, nec diligentias æquipollentes ob eam causam fecisse, minusque suscepti oneris renunciationem opportunè Rosolino denunciasse probauit, ꝑ tenetur vtrique illud reficere vsq; ad eam summam, quæ pro toto eo tempore secundum communem cursum, continuatasque occasiones Nundinarum Bisenzoni iustificatur ex iuratis Mercatorum attestationibus in processu productis, vt claris verbis fuit distinctum, atque explicatum in d. vltima decisione sub dicta die 5. Iunii proximè lapsi in §. Nec obstat quod Cambia prædicta non iustificentur, & seq. Nam eo ipso aperte probatur negligentia, & culpa illius, ac interesse Rosolini, quod constat eodem tempore semper extitisse occasiones cambiandi, & per alios ꝑ exercitas fuisse, lucrumque ex eis perceptum ad tantam quantitatem communiter ascendisse, iux. theor. Bart. in l. Tutor, qui Repertorium, §. si post depositionem num. 3. vers. ultimo, ff. de Admin. tut. Honded. cons. 39. nu. 6. vers. maxime si iustificabitur, lib. 2. Rot. in Rom. multiplici 25. Februarii 1619. in §. Nec demum refragatur, coram bon. mem. Vbaldo, & in alijs pluribus ibi relatis, & specialiter in illa Roman. seu Ianuen. pecuniar. 1. Iulij 1644. coram eod. R. P. D. meo Bichio in §. Nec releuat, & seq.

Neque aduersatur prædictis, altera obiectione in Roman. Cambij 17. Febr. 1642. coram eod. Nam hæc procedit quando agitur de cambijs eo puro titulo conuentis, ac solutis, prout in casu, in quo tam ex ipsius decisionis, quam ex positionis lectura constat numquam fuisse in questionem deductam prætensionem huiusmodi interesse, nullumque super ea factum verbum. Illa verò posterior Romana, seu Ianuen. pecuniar. quando agitur de cambijs debitis ratione interesse ob nō impletum onus, ac mandatum susceptum cambiandi, qualis

Ddd 2

erat

erat casus illæ, in quo tamen fuerunt reproba-
ta alia ratione, quia nempe non iustificaban-
tur ex communi Nundinarum cursu, sed ex
10 sola ipsarum partium assertione, † quæ in
hac materia non attenditur, vt ibidem bene
probat in §. Tum etiam quia in materia Cambio-
rum, & in §. cum igitur non probetur. Quibus pro-
pterea in suis casibus illibatis Domini decla-
rarunt. non solum nullatenus repugnare, sed
optimè conuenire, quæ dicta fuerunt in præ-
dictis Decisionibus coram me in hac causa, in
qua cambia (vt dictum est) debentur ratione
interesse aliunde, quam ex partium assertione
iustificati; & propterea irrelevans est illorum
compensationis, siue imputationis exceptio
ad impediendam restitutionem sortis.

11 Hinc pariter constat, † nec aduersari dicta
in Roman. pecun. 23. Martij huius anni coram R. P. D.
meo Meltio in §. Nec relatus quod Margantes assump-
serit in se onus &c.

Quia non fuerat eo casu iustificata occasio
cambiandi, nec quantitas cambiorum secun-
dum communem cursum Nundinarum pro
eo tempore, quo pecuniæ in eam causam ap-
parebant solutæ, iuxta præmissa quare illiqui-
da prorsus remanebat prætenso interesse.
Ideoque marito visa fuit Dominis vrgens ex-
ceptio eorum imputationis in sortem, donec
prædicta iustificarentur, vt ibi legitur, quod
in proposito factum fuisse constat ex prædictis
Mercatorum attestationibus.

Postremo non obstat, quod Pagninus non
assumpserit in se onus incumbendi, sed continu-
andi cambia dd. pecuniarum, quod præsup-
ponit præcedentem inchoationem a Rosolino
factam.

Quoniam obligatio Pagnini principaliter,
ac independenter, concepta fuit compræhen-
ditq; tam initium, quam progressum, & fi-
nem, sicq; totum negotium cambiandi. Quia
cum idem ipse penes se haberet, ac debitor
esset illius quantitatis; quam promiserat in
cambijs exercere nō oportebat expectare pro
eius obligationis adimplemento, quod ab alijs
eam reciperet Rosolino, qui poterat sanè id
facere vigore alterius pacti ad eius fauorem
conuenti, si eam viam eligere maluisset quam
non elegit, vt fuit latè probatum in d. vltima
Decisione 5. Iunij huius anni tum ex conte-
xtu ipsius Apochæ concurrente etiam com-
muni vsu loquendi inter Mercatores recepto,
tum ex obseruantia subsequuta à tempore d.
obligationis contractæ d. die 31. Decembris
1631. vsque ad annum 1644. quam quidem
obseruantiam Domini considerarunt non pro
iustificatione Cambiorum, quæ ex verbis, seu
factis partium non sumitur in hac materia (vt
12 dictum est) † sed pro declaratione, ac inter-
pretatione verborum d. pacti, & obligationis
licet, ac valibè initæ per eundem Pagninum
prout iure fieri potest, ac debet in quacunque
materia l. sed Iulianus §. proinde ibiq. gloss. in verb.
intelligendumq; ff. Ad S. C. Maced. l. cum de in rem
uerso ff. de usur. l. quodā sunt ff. de reb. dub. Castr. conf.
361. circa primum quasitum num. 3. vers. super secun-
dō dubio par. 1. Nat. consil. 406. sub nu. 27. vers. quia

actus sequens. Bec. conf. 96. num. 1. vers. hac obseruan-
tia, & conf. 101. sub nu. 19. vers. Et obseruantia quæ
subsequitur ac seq. Menoch. conf. 341. num. 5. vers. Et
obseruantia, & num. 23. vers. Ita decimus. Honded.
conf. 47. num. 27. vers. quarto, & seq. lib. 1. & conf. 89.
num. 46. vers. cum obseruantia subsequuta lib. 2. Mantie
de tacit. lib. 2. tit. 1. sub num. 5. vers. 4. deducitur cum
seq. & tit. 7. sub nu. 20. vers. sexto etiam receditur Rot.
penes Sancti. mem. Greg. decis. 502. num. 10. vers. obser-
uantia enim &c. & Burat. decis. 113. d. num. 19. vers.
ex actu enim &c. ac seq. & in recent. decis. 301. num. 8.
vers. concurrat obseruantia p. 1. & decis. 365. sub nu. 1.
vers. certum est enim &c. p. 2. & decis. 153. d. nu. 16.
vers. tum, & quia, & seq. q. 4. tom. 2. cum. alys relatis
per Modern. Roman. discept. 825. a num. 14. versicul.
cui obseruantia &c. cum seqq. & in dicta decis. sub die
5. Iunij anni currentis in §. Tum etiam ex obseruantia
subsecuta &c.

Et ita fuit conclusum auditis quarta vice
Informantibus pro Vtraque parte in hac Con-
gregatione &c.

R. P. D. CORRADO.

Postea S. R. E. CARDINALI,

Romana Pecuniaria.

Veneris 31. Iulij 1643.

ARGUMENTVM.

Fundus dotalis à marito cum vxoris consensu
venditus, si ab vxore fuit recuperatus, non
liberatus ex hoc dicitur maritus à restitutione
dotis in quantitate, cuius obligationi per ven-
ditionem dicti fundi ille se submisit dicitur.

SVMMA RIVM.

- 1 Maritus qui alterum ex duobus fundis dotalem habebat, si unum alienauit, & rursus redemit adhuc eligit, quem malit esse dotalem.
- 2 Maritum domum habens dotalem si eam vendit cum vxoris consensu efficitur debitor pecunie.
- 3 Maritus qui per venditionem reidotalis fuit effectus debitor pecunie non liberatur per dationem insolutum eiusdem domus vxori, factam ab emptore.
- 4 Fructus compensantur cum fructibus, non autem cum capitali, & num. seq.
- 5 Dotis restitutio retardari non potest per exceptiones contrarias, & illiquidas &c.
- 6 Dotis restitutio non impeditur exceptione subtractionis gemmarum.
- 7 Articuli irrelevantes non attenduntur.
- 8 Maritus non presumitur in eius præiudicium vxori aliquid acquirenti consentire voluisse.
- 9 Expeditio causa differri non debet per productionem articulorum calumniosam, & irrelevantem.

DECISIO CCLVII.

DOMINI in relationibus causarum fuerunt
in Voto pro expeditione iuxta resolutio-
nem factam die 16. Iunij proximè lapsi corā
me, quæ visa fuit satis iustificari ex Decisione
sub eadem die emanata.

Ne:

Neque applicatur *l. si marito 9. ff. de fund. dotal.* quæ inducitur ad probandum, quod stante restitutione Domus dotalis facta D. Cassandræ per R.R. PP. Ministros Infirmorum, Io: Hieronymus eius maritus fuerit ab eius obligatione pro conseruatione, ac restitutione dotis contra liberatus.

- 1 Quoniam ibi I.C. † (in ea parte obiecta) respondit maritum, qui fundum Cornelianū, aut Sempronianū debebat, si alterum alienauerit, ac rursus redemerit adhuc eligere posse vtrum malit hunc esse dotalem, & restitutioni obnoxium, quippe eius, qui illud, aut illud dare promisit mutabilis, & ambulatoria est voluntas, ac eligendi facultas quoad soluerit, vel aliter finita sit obligatio, *l. si sterilis, §. ult. ff. de act. empt. l. cum qui certarum. §. fin. ff. de verb. oblig.* Odofred. in d. *l. si merito, versic. sed si alienaueris, & rursus redijt in potestatem suam &c.* ac latius explicat Cuiac. in *vers. queritur obligatione eadem translatam in causam dotis &c.* In casu autem proposito Io: Hieronymus, qui à principio domum debebat, † illa deinde vendita cum vxoris consensu effectus fuit debitor pecuniæ in computum pretij illius receptæ per tex. in *l. si ex lapidicinis, ff. de iur. dot. Bart. in cons. 124. punctus questionis talis est, sub num. 2. vers. secundo examinandum est, cum seq. lib. 1. Surd. cons. 330. sub num. 9. vers. & in terminis nostris, ac seq. & alij adducti in decision. 159. sub num. 4. vers. unde quoad istos, & nu. 11. vers. ex quibus Domini concludebant &c. par. 4. tom. 2. rec. & in præcedenti decisione in §. non obstat, quod eidem uxori competeret venditio &c. Nec deinde illam recuperavit, vel postea vnquam in eius dominium redijt, sed à Patribus data fuit vna cum dictis pecuniis per eos antea numeratis, in solum D. Cassandræ pro se ipsa, ac eius hæredibus stipulanti pro residuo pretij, & fructum corresponsiuorum alijsq; ab ea prætensis, vt constat ex Instrumēto celebrato sub die 8. Iunii 1640. in *vers. deinde autem &c.* præuio consensu, ac declaratione eiusdem Io: Hieronymi illius viri, quod omne commodum, & incommodum ex eo contractu proueniens solius vxoris beneficio, vel damno cederet, prout legitur in alio antecedenti Instrumēto sub die 5. Ianuarij eiusdem anni. Ita quod nullo iure prætendi potest, quod per eiusmodi congnationem ab emptoribus ex nouo titulo factam vxori, † fuerit liberatus maritus à restitutione pecuniæ iam antea in partem pretij domus dotalis exactæ penes eum existentis, quæ per ipsum lucri fieri non potuit in præiudicium ipsius vxoris, vt fuit probatum in eadem præcedenti decisione in §. præterea non obstat, quod eadem domus &c. per tex. in *l. quoniam, & l. non solum ff. de iur. dot. Honded. consil. 77. in nu. 12. vers. secundo confirmatur hac conclusio, & seqq. lib. 2. cum alijs ibi relatis.**
- 2 Minus obstat repetita exceptio compensationis fructuum corresponsiuorum, qui prætenduntur per D. Cassandram exacti à præfatis emptoribus domus spectantium ad dictum Io: Hieronymū eius virum pro tempore, quo matrimonij onera sustinuit.
- 3 Quia nec constat de tempore, quo eiusmodi

- di onera sustinuerit, nec de exactiōe fructuū illius per vxorem facta, quæ id constanter negat, ac nonnullas etiam exhibet partitas ipsi vero à dd. PP. solutas. Et in omnem casum æquius est, quod compensentur cum reliquis fructibus, † siuè alimentis plurium annorum quorum illa remanet adhuc creditrix viri (deductis etiam nonnullis partitis solutis) pro rata dictæ summæ per eum exactæ iuxta decisiones *Rot. coram bon. mem. Motman. sub die 25. Iunii 1632. & 3. Iulij 1634.* quam in diminutionē ipsius prætij domus dotalis, † cuius ideo restitutio ob huiusmodi exceptionem vndique controuersiam, & illiquidam retardari non potest *l. fin. C. de compensat. Afflict. decis. 381. sub nu. 5. vers. ad secundum dubium, & seq. Rot. penes bon. me. Card. Seraph. decis. 145. num. 3. vers. secundo quia. & seq. & in recent. decis. 679. sub num. 5. vers. & denique, ac seq. par. 1. ac decis. 254. sub nu. 1. vers. nam quoad primam, & seqq. p. 5. & in alijs relatis in præcedenti decisione §. fin.*
- 4
- 5

Præterea non obstat adducta compensatio gemmarum, iocalium, & aliorum bonorum mobilium notabilis pretij scutorum millia constituentis, quæ prætenduntur ab eadem D. Cassandra è viri domo amota, quando ad paternos lares secessit.

- 6 Quia non solum non constat de quantitate, qualitate, ac valore illorum. † Sed nec earatione impediri potest dotis integra restitutio, ex noua Iustiniani Constitutione in *l. vnic. §. taceat. in vers. sed nec retentio ob res amotas, ibique gloss. Bald. Salyr. & alij D.D.C. de rei vxor. act. gloss. fin. in l. 1. & ibi Odofred. sub nu. 2. vers. ad solutionem. C. rer. amator. Negus. de pignor. in 1. membr. quinq. par. sub num. 36. vers. tamen istis non obstantibus. Bald. Nonell. de dot. par. 8. privileg. 2. num. 1. Ant. Fab. in Cod. de rei vxor. act. deff. 4. nu. 1. & 2. & fuit dictum in Romana dor. 23. Maij 1646. coram R.P.D. meo Othobono §. fin.*
- 7
- 8

Vnde inferitur irrelevantes esse ad effectum de quo agitur in præsentia articulos † externa die exhibitos pro parte D. Victorij hæredis præfati Io: Hieronymi ad probandas res prætensas amotas *l. ad probationem, l. 1. prima in fin. ibiq. gloss. fin. C. de probat.* Præterquod non carēt vrgenti suspitione calumniæ, Tum quia id factum fuisse deducitur paulo post matrimoniū de anno 1626. contractum. Et tamen constat ipsum Io: Hieronymum consensisse, quod vxor domum prædictam cum omni emolumento ex dicto contractu cum præfatis R.R. PP. Ministris Infirmorum celebrato in propriam vtilitatem, commodumque reciperet, quod † equidem verisimiliter non fecisset, si obiecta modo rerum amotio ab vxore facta fuisset, quarum prætensus valor longè excedebat dictos scutos septingentos ex pretio rei dotalis penes eum tantum existentes ad *l. cum de indebito ff. de probat. Menoch. de præ. lib. 1. q. 18. d. num. 13. vers. idem est &c. ac seqq. Rot. penes bon. me. Buratt. decis. 85. nu. 8. vers. & cum ille. ac seq.* Tum quia idem deductum fuit in articulis productis coram A.C. sub die 11. Decembris 1646. vt legitur in *Extract. fol. 120. & 123. ac seqq.* Et tamen ab eo tempore citra nulli vnquam fuerunt

runt recepti testes (licet tunc etiam nominati) nullaque facta probatio. Vnde magis calumniosa conuincitur in hoc tempus repetita productio ad impediendam causæ expeditionem, & † præfati Decreti executionem, quæ proinde differri non debet l. satis aperte, ibique gloss. in verb. obicitur, & DD.C. ad leg. Cornel. de fals. Innocent. in cap. electionem. sub nu. 1. vers. si autem obicitur exceptio de aliquo, de concess. præbend. Bec. consil. 101. numero 27. versicul. unde videtur &c. Rot. penes Cassador. dec. 2. de dilat. & saepe in alijs.

Et ita fuit conclusum auditis iterum informantibus pro utraque parte in hac Congregatione.

R. P. D. LEONE VEROSPIO.

Romana fructuum Censuum.

Luna 16. Nouembris 1648.

ARGUMENTVM.

Pretium rei venditæ si fuerit conuentum, quod matrimonio soluto vxori venditoris restituatur ad effectum illud in censibus inuestiendi, & interim fructus soluendi: Num dd. fructus post dissolutionem matrimonij soluti, dicantur indebiti, ita ut non possint ratione fructuum census, qui ex lege Instrumenti erat constituendus, saluari, & licite retineri.

SVMMA RIVM.

- 1 Fructus dotis in pecunia consistentis mortuæ mulieri non debentur, idcirco absque labe usurarum exigi non possunt.
- 2 Dos in quantitate constituta, & solum super fundo hypothecata, dicitur asscurata, non autem in fundo dotali assignata.
- 3 Aequitas, l. curabit, C. de action. empt. militat solum fauore Domini venditoris, non autem tertij.
- 4 Censuum ex forma Instrumenti creari debitis in illius executionem præsumitur constitutus.
- 5 Censuum probatur ex pluribus confessionibus diuersarum personarum interesse habentium.
- 6 Censuum probatur ex solutione fructuum spatio annorum 40. & ultra, licet non exhibeatur Instrumentum.
- 7 Causa diuersitas, & mutatio probari debet, ubi veritas in Instrumento assignatur.
- 8 Instrumentum ad aliud habens relationem absque tamen expressione diei, & anni nihil probat absque exhibitione relati.
- 9 Instrumentum primum attendi debet in cōcursu alterius ad illud se referentis.
- 10 Accollatio est subrogatio in locum debitoris cum eisdem commodis, & incommodis.
- 11 Probatio præsumptiua in petitorio contrarijs probationibus eliditur.
- 12 Censuum nomen verificatur etiam in fructibus dotalibus.
- 13 Substantia, & veritas potius attenduntur, quam paruum denominationes.

DECISIO CCLVIII.

IN Instrumento venditionis Vineæ extra Portam Angelicam constitutæ Ioannes Baptista Baccius eiusdem Domini cum Petro Brunorio emptore conuenerat, ut in computum pretij teneretur dotem scutorum 500. tantam super Vineæ, eueniente casu restitutionis, Lucretiæ vxori persolvere, interim verò annum reddituum scutorum 37. cum dimidio, iuxta dispositionem Statutorum Urbis super fructibus dotalibus sancitam; Pacto insuper adiecto, quod eadem scuta 500. quoties restitui contingeret, inuestiri deberent in censu, vel locis montium non Vacabilibus, qui pro euictione Vineæ deseruirent. In successionis postmodum venditionibus cum idem annuus redditus ab hærede primùm Brunorii, ac singularibus deindè successoribus in Vineæ accollatus fuisset sub expresso nomine census Petrus Andreas vltimus ex his super indebita fructuum solutione iudicium instituit coram A.C. quo pendente in iudicio manutentionis per hæredes Lucretiæ intentato succubuit. Delata proindè mihi causa, dubium proposui, An fructus debeantur, & eos indebitos esse, DD. censuerunt; † Quia à primæua origine proueniebant ex titulo dotis consistentis in pecunia, quo per obitum Lucretiæ extincto, idem ab illius hæredibus absque usurarum labe exigi non poterant, ut notant DD. communiter in cap. salubriter de usur. & ibi Innoc. num. 1. & 2. Hostien. num. 5. & 6. Ioan. Andr. num. 4. Bart. in l. qui natura, §. non tantum num. 1. ff. de neg. gest. & l. in Insulam, §. usuras, ad finem, ff. solut. matrim. Rot. coram Manz. decis. 171. num. 4. & 607. num. 13. part. 4. tom. 3. recent. & in Romana pecuniaria 7. Iunij 1641. coram Eminentiss. D. Cardin. Hieronymo Verospio.

Neque iidem fructus peti poterunt uti debiti ex Vineæ pro fundo dotali constituta, vel ex æquitate, l. curabit, C. de action. empt. in hac facti specie propè modum militantis, quia annuus ille redditus ad computum pretij supponitur accollatus; Ex Instrumento enim apparet dotem fuisse in quantitate sancitam, & solum asscuratam super Vineæ, † quæ inde censi non potest pro fundo dotali constituta, sed solum hypothecata pro dote restituenda, ut notat Bald. in l. 1. in fin. num. 5. C. communia de legat. Ioan. Faber, in §. item seruiana num. 34. circa mod. vers. sed si promitterem aliquod annum Inst. de act. Negusan. de pign. 2. part. 4. memb. num. 164. vers. ut gestus tertius casus est, Surd. cons. 243. nu. 12. Modern. Rom. discept. foren. cap. 858. nu. 19. Rot. dec. 44. num. 1. & 2. & 260. num. 1. part. 1. diuers. Aequitas verò, l. curabit, † non militat fauore tertij creditoris, sed solum fauore Domini rei venditæ, eiusque hæredum, ut ponderauit Rot. in Perusina spoliij 4. May 1603. coram Card. Mellino, impressa post Gilian. ad Stat. Perus. decis. 109. nu. 2. & in Romana pecuniaria 8. Iunij 1646. coram me.

Nec etiam pro valida prædictorum fructuum actione poterit deseruire allegatus titulus census, qui ex lege Instrumenti erigi debuerat, & † constitutus propterea præsumitur, iuxta de-

decif. Buratt. 10. sub num. 23. Accedentibus præsertim diuersis emptorum confessionibus in successiuis venditionum Instrumentis, census onere grauata Vineam concludentibus, & in hanc causam solutione prædicti annui redditus adscribentibus, † quasi ex his confessionibus, licet extraiudicialibus resultare videatur probatio census impositi, vt aduertit Bero. in cap. 1. nu. 76. de probat. Cenc. de cens. part. 2. cap. 2. quæst. 3. art. 9. num. 12. & 13. Rota coram Buratt. in adductis decif. 10. nu. 8. & decif. 46. num. 2. ubi Add. nu. 19. prout etiam ex solutionibus fructuum in causam census spatio annorum quadraginta, & vltra peractis creationis, † licet Instrumentum non exhibeatur, ex l. litibus, C. Agricol. & censu lib. 11. & pluribus comprobat Cenc. de cens. part. 2. cap. 2. quæst. 3. art. 9. numer. 8. cum seqq. Hieronym. Leo decif. Valentina 19. num. 14. Rot. coram Seraph. decif. 1226. num. 1. & 153. nu. 9. & 10. part. 4. tom. 2. recent.

Cum enim ex Instrumento venditionis vendita solutionis causa dignoscatur ex iure dotali prouenire, debuisset ab hæredibus Lucretiæ probari diuersa causa impositi census, † cum alias mutata non præsumatur, argumen. text. in l. in bello, §. facta, ff. de capt. & postlim. reuer. & in l. 1. C. de probat. l. assenatio 10. C. de non numerata pecunia, l. unica, C. de mandatis Principum, Rota in adducta Romana pecuniaria 7. Iunij 1641. in §. neque idem fructus coram Eminentiss. D. Card. Verospio: Quæ sanè probatio elici non valet ex præcedenti onere inuestiendi emptoribus Vineæ in Instrumento venditionis imposito, dum illud à primo emptoris hærede, cæterisque successoribus singularibus in vinea supponitur impletum ab anno 1600. (postquam ex tunc in causam census annuum redditum sibi accollarunt,) & tamen ex lege venditionis non nisi de anno 1623. impleri debuerat, quo per obitum Viri restitutio dotis Lucretiæ successerat. Et talis proinde præsumptio conuincitur erronea, ac consequenter reputatur irrelevans.

Eoque minus argui potest prædictum Inuestimentum ex adductis contrahentium confessionibus in accollatione huius annui redditus emissis, cum illæ relationem habeant, vel ad Instrumentum impositionis non expresso nomine Notarii, die, nec anno, sed his in albo relictis, † adeoque donec relati tenor exhibeatur nullam mereantur fidem ex notariis, l. asse to, ff. de hered. instit. l. 1. C. de mandat. Princ. l. unica, C. de superind. lib. 10. ubi notat Bald. & Angel. ceteriq. communiter, vel se referant ad primum Instrumentum venditionis cum Brunorio peractum, quod in expressam causam dotis annuum redditum referuauit, & attendi † debet in concursu alterius Instrumenti ad illum se referentis, ex notat. in l. si ita scripsero, ff. de cond. & demonstr. & in Auth. si quis in aliquo, C. de eden. & in cap. Abbati de verb. signific. Surd. conf. 313. num. 60. & decif. 290. num. 17. Rot. coram Manc. decif. 352. num. 2. num. 2. & 183. num. 4. part. 6. recent. Inspecta præsertim accollationis natura, quæ mutare non potuit causam præcedentis obligationis, cū nil aliud sit, † quam quædam subrogatio in locum debitoris cum

eisdem commodis, & incommotis, quibus apud eundem creditum existerat, vt probat text. in l. eam, §. qui iniuriarum, & in l. duobus, §. 1. ff. de iur. iurand. Giurb. decif. 62. num. 29. Rota coram Gregor. 386. num. 2. & in adducta Romana pecuniaria 7. Iunij 1641. coram Eminentiss. D. Cardinali Verospio.

Nec demum argui potest Inuestimentum ex solutionibus spatio annorum 40. & vltra peractis sub expresso nomine Census, cum talis probatio præsumptiua in iudicio petitorio; de † quo nunc agitur contrariis quoque probationibus elidi possit, vt notant DD. in l. si certis a nis, C. de pact. vbi Cyriac. nu. 14. Dec. nu. 15. Ias. pariter nu. 14. in 3. limit. Felin. in cap. sicut nu. 30. de re iudicata, Roder. de ann. redd. lib. 1. quæst. 15. n. 5. in fin. Cenc. de cens. part. 2. cap. 2. quæst. 3. artic. 9. num. 33. & 36. præsumptiuas etiam probationes concludens erroris causam a reo conuenito posse probari, ne ad solutionem astringi valeat infuturum. Prout dicta præsumptio erronea conuincitur ex expresso titulo dotis in primo venditionis Instrumento, ad quod in sequentibus probatur facta relatio. Vel rediditur æquiuoca postquam nomen illud Census, † cui innititur cuiuscunque annuæ repositionis comprehenditum, potest etiam fructibus dotilibus conuenire, vt aduertit Roder. de ann. redd. lib. 2. quæst. 22. num. 66. Valast. de iure emph. quæst. 12. num. 6. Salas de contr. tit. de censu dubit. 1. num. 1. ad mod. Federicus Martin. de censibus cap. 1. num. 19. & seqq.

Et in omnem casum cum appareat annuum illum redditum fuisse accollatum in causam fructuum dotalium, videtur attendenda potius substantia rei, ac ipsamet veritas, † quam denominatio census à contrahentibus expressa l. si uno in princip. ff. locati, l. damni, ff. de damn. infecto, l. si stipulatus, ff. de usur. notat Bald. in rubr. C. de iur. emph. in fin. Surd. de alim. us. 1. quæst. 42. n. 25. Rot. in Benquehana pecuniaria 18. Iunij 1607. coram Card. Sacrato.

Et ita bis proposito dubio, & in prima propositione vtraque parte informante, in secunda verò altera tantum resolutum.

R. P. D. B I C H I O.

Meleuitana Antianitatis.

Veneris 20. Nouembris 1648.

A R G V M E N T V M.

Quidquid in sententia fuit comprehensum, totum id amplectuntur executoriales vigore ipsius sententiæ in iudicatum transactæ concessæ.

Sententia ne detur contrā sententiam licet regula sit, quod prima sententia reuocari debeat, hoc tamen non procedit, vel si prima sententia est nulla, vel, & non fuit oppositum.

S Y M M A R I V M.

1 Executoriales rei iudicate totum illud comprehendunt, quod sententia ipsa in iudicatum transacta complectitur,

2 Inde

- 2 Indefinita mentio litterarum Apostolicarum omnia breuia comprehendit.
Indefinitio aequipollet uniuersali. num. 2.
- 3 Sententia lata cum relatione ad acta comprehendit omne id, quod in actis deductum fuit.
- 4 Sententia interpretationem recipit. & decisionibus in causa factis.
- 5 Decisiones sunt pars sententia.
- 6 Clausula, quam, & quas, in commissione, quid operetur, & de illius materia. & numer. 7. 20. & 23.
- 8 Rota solet plerumque unica sententia totum negotiū terminare, ne litigantes superfluis grauentur expensis.
- 9 Causa dicitur per viam exceptionis in actis deducta eo ipso, quod per actorem fuit suscepta disputatio, & per reum facta contradictio.
- 10 Iudex per processum ad vltiora dicitur exceptionem tacite reuocasse.
- 11 Articuli diuersi possint ne unica sententia terminari.
- 12 Connexio refultat respectu finis.
- 13 Commendam ad assequendam requiritur antianitas, & capacitas.
- 14 Excipiendo potest in gradu appellationis deduci, quicquid per viam actionis fuerat in prima instantia petiitum.
- 15 Impeditus habetur ne si actum expedisset in odium impediētis.
- 16 Iudicium dicitur unicum ubi una est prosecutio plurimum petitionum.
- 17 Sententia prima reuocari debet ne detur sententia contra sententiam.
Limita, ut num. seq.
Sententia nulla, vel iniusta reuocari non debet. num. 17.
- 18 Sententia de qua non fuit oppositum reuocatione non indiget.
- 19 Sententia iniustitia deducitur ex decisionibus.
- 20 Clausula, quam, & quas, comprehendit omne ius etiam futurum, & ex quacumque causa.
- 21 Commissio cause in partibus non facta mentione illius pendencia in Rota est ipso iure nulla.
- 22 Sententia lata vigore commissionis subreptitia est ipso iure nulla.
- 23 Clausula, quam, & quas, operatur, ut in gradu appellationis, agi possit, ut in prima absque reuocatione prioris sententia.

DECISIO CCLIX.

PRI MAE; & secundæ instantiæ controuersia tota fuit super executione Breuis Apostolici declarantis Equiti Anyorant computari debere Antianitatem à die præsentationis primarum probationum, non autem ab vltima die illarum admissionis; nam ad instantiam Venerabilis Lingua: Franciæ causæ subreptionis, obreptionis, & nullitatis dicti Breuis commissa fuerat in Rota bonæ memoriæ Buccabellæ, & deinde in gradu appellationis boni mem: Pirouano, quibus officio functis per sententias latas ad fauorem Equitis Anyorant iterum appellante eadem Lingua prodiit tertia instantia coram Eminentissimo D. Cardinali Panzirolo tunc nostri Ordinis Auditore.

Hac verò pendente dictus Eques ne Antianitatis effectū, hoc est assecutione Commendæ frustraretur ob defectum quartæ Carauanæ, sine qua Statuta Sacræ Religionis Hierosolymitanæ incapacitatem ad Commendas obtinendas inducunt, sibi magis consulendo obtinuit aliud Breue defectus huiusmodi ex causis ibi expressis dispensatorium, contra quod insurrexit Lingua, cuiusque subreptionis causam committi curauit Eminentissimo Magno Magistro, qui successiue subreptitium pronunciauit, & ab hac pariter sententia commissa fuit causa appellationis eidem Domino Cardinali Panzirolo, adeo quod coram ipso, siue R.P.D. meo Verospio in illius ad Cardinalatum promoti locum suffecto duæ emanarunt appellationum commissiones, quarum priorem à sententijs Rotilibus super executione primi Breuis Lingua, alteram à sententia Magni Magistri super subreptione secundi Equis Anyorant impetrauit.

Sed non specificato, an vigore primæ, vel secundæ ad vltiora procederetur Reu. P.D. meus Verospio bis vtrique parte informante proposuit dubium an Equiti de Anyorant obstaret defectus quartæ Carauanæ, quo semper negatiue resolutio per optimas rationes deductas in Decisionibus editis prima Iulij, & 14. Decembris 1643. tandem sententiam protulit confirmando priores Rotaes, & pro omnibus in illis, & in literis Apostolicis emanatis ad fauorem Equitis contentis mandata quæcumque, ac litteras executoriales decernendo.

Cumque ab ea sententia exaduerso appellatum non fuisset, & Eques in vim rei iudicariæ petere sibi concedi litteras Executoriales, etiam quoad quartam Carauanam eadem decretæ fuerunt præuia particulari discussione, an constaret de re iudicata, etiam quoad Carauanam, vt in decisione emissâ die quarta Iulij 1646. Hoc ipsum decretum executorialium, quod per appellationem Lingua ad me deuoluit confirmandum esse hodie responsum fuit cum in executorialibus rei iudicatæ, † omne id comprehendere debeat, quod sententia ipsa in iudicatum transacta complectitur, *Anan. conf. 5. nu. 1. & ibidem Bologn. in addition. Rebuff. ad consil. Reg. tom. 1. tit. de sent. executor. artic. 7. gloss. 9. num. 17. Boer. decis. 68. num. 2.*

Complectitur verò sententia à qua exaduerso appellatum non fuit etiam reiectionem exceptionis defectus quartæ Carauanæ, tum explicitè, tum tacitè. Primò modo, quia in secunda parte Iudex concedit executionem, pro omnibus contentis in litteris Apostolicis, & sic etiam in litteris secundi Breuis dispensatorii quartæ Carauanæ in actis productis super quibus Iudicem pronunciare voluisse, & cum effectū pronunciaſſe apparet ex relatione expressa ad acta, quam fecit in proœmio sententiæ, ibi: *De, & super litteris Apostolicis, eorumque litterarum Apostolicarum ad fauorem Domini Equiti Ioannis emanatarum, de quibus in actis executione, ac iustificatione, &c. rebusque alijs in actis productis, &c.* Itaut indefinita mentio litterarum

rum Apostolicarum in numero plurali facta in parte dispositiva sententiae vtrumque Breue in actis productum comprehendat, nedum ex t sui natura cum æquipolleat vniuersali, *l. si seruus 22. ff. seru. urb. præd. Grat. discept. 650. num. 9. Barbof. axiom. 623. num. 1.* sed etiam in vim specialis relationis ad acta t per quam dicitur pronunciatum super omne eo, quod in actis deductum fuit, *Menoch. consil. 110. num. 5. conf. 159. num. 4. Ofasc. decis. 63. num. 3. Rot. dec. 500. num. 9. part. 5. recent.* fortius quia super hac exceptione quartæ Carauanæ, & Breuis dispensatorii executione præcesserant particulares, & acerrimæ disceptationes, ac Decisiones, a t quibus verba sententiæ, quatenus opus sit interpretationem quoque extensiuam recipiunt, *Soccin. Jun. conf. 181. nu. 79. vers. hoc etiam, & seq. lib. 2. Scacc. de sentent. & re iudic. gloss. 14. quest. 17. num. 72. & 2. seqq. vbi ait, t quod decisiones sunt pars sententiæ, Buratt. decis. 327. numer. 1.*

Nec obstat, quod primæ sententiæ, quas vltima confirmauit, non loquantur nisi de primo Breui, quia vltima vltimā confirmationem priorum sententiarum dat executionem omnibus litteris Apost. productis in actis, & potuit etiā nouum ius, hoc est excusationem a quarta Carauana canonizare vigore clausulæ, quam & quas, in commissione directæ tertio Iudici appositæ ad præmissa non restrictæ, *Put. decis. 7. de appellat. Coccin. decis. 47. num. 10. Rota decis. 552. part. 4. diuers. & in Romana domus 10. Iunij 1639. coram Reuerendissimo Episcopo Salaman-tino, quam clausulam deductam t fuisse ad speciem super nouo iure secundi Breuis, vt oportet Marefcott. variar. resolut. lib. 1. cap. 20. num. 18. Caputaq. decis. 125. part. 3. Rota decis. 52. numer. 8. part. 4. tom. 1. recent.* demonstrant ipsius secundi Breuis productio coram eodem Auditore, & speciales discussiones, ac decisiones super eo articulo ante tertiam sententiam emanatæ, quas Rota præmissit, vt deindè vnica sententia totum negotium terminaret, prout terminauit, t & congruere Maieitati tanti Tribunalis, ne multiplicando in sententiis litigantes superfluis impensis grauentur, fuit dictum in *decis. 427. num. 3. part. 2. decis. 485. num. 6. part. 5. recentior.* & in *Perusina Executionis coram Penia, impress. apud Marchesan. de commiss. part. 3. fol. 114. num. 3.*

Secundò modo, idest tacitè, quia cum defectus quartæ Carauanæ, qui dicitur in actis deductus per viam exceptionis eo ipso quod desuper aduersus actorem suscepta fuit disputatio, & contradictio, *Rota decis. 736. sub nu. 6. vers. & vbi etiam part. 2. recent. decis. 520. num. 4. & 5. part. 5.* esset incompatibilis cum asscutione Commendæ, qui est effectus litis introductæ super Antianitate propterea Iudex pronuntiando super Antianitate, & procedendo ad vltiora, t videtur huiusmodi exceptionem tacitè reieccisse, iuxta notata per *Doff. in cap. ex parte il secundò, de appellat. Gabr. de except. conclus. 1. num. 23. Buratt. decis. 15. num. 7. cum alijs allegatis in decis. R. P. D. mei Verospj 4. Iulij 1646. §. primo.* Quo magis cum vt supra dicebam,

fuerit super hac exceptione particulariter disceptatum.

Nec obstat, quod articulus Antianitatis ab articulo incapacitatis ex omissione quartæ Carauanæ diuersus sit solum re ipsa, quia stant simul, quod quis sit Antianus, & tamen incapax Commendæ, sed etiam origine Iudicii cum super Antianitate lis penderet vigore primi Breuis in tertia instantia per appellationem Linguae à sententiis Rotalibus: at super incapacitate ex defectu quartæ Carauanæ introducta fuerit in secunda instantia per appellationem à sententia Magni Magistri declarante secundum Breue subreptitium ab Equite Ioanne interpositam; Vndè inferitur, quod nec tacitè, t nec expressè potuerit vterque articulus vnica sententia terminari ex traditis per *Laderch. conf. 93. num. 2. vers. secundò dico.*

Quia connexio vtriusque resultare potest respectu finis, t idest asscutionis Commendæ, ad quem tendunt *Imola conf. 139. nu. 2. Rota decis. 583. num. 18. part. 4. tom. 3. recent. decis. 8. nu. 7. coram bo. me: Buratt. ex text. in l. quid ergo, §. penult. ff. contr. Iudic. tutel. cum alijs allegat. à Menoch. de arbitr. cas. 45. num. 6. & 9.* Maxime, quia disputationes Rotalis non cōcipiuntur in abstracto, sed in ordine ad finem, & effectum de quo agitur, & certum est, quod ad finem asscutionis Commendæ exceptio incapacitatis incomparabilis est cum executione Breuis super Antianitate cum, t & Antianitas, & capacitas requiratur, vt Statutum est inter Ordinationes Religionis Hierosolymitanæ in cap. de Commend. & tradit *Lotther. de re benefic. lib. 2. quest. 15. num. 47. & 49. fuitque dictum in Aquatani. Prioratus 21. Februarij 1631. coram bone memoria Archiepiscopo Seleucien.*

Potuitque articulus incapacitatis duplici via in Rota cognosci, vel nimirum in secunda instantia in gradu appellationis à sententia Magni Magistri lata contra secundum Breue, vel in tertia prosequendo iudicium Antianitatis, in qua licitum erat Linguae Franciæ deducere per viam exceptionis incapacitatem, quam t in iudicio cepto Melitæ committendo causam Breuis dispensatorii deduxerat per viam actionis, *Rebuff. conf. 190. vers. item regulariter, Cratian. disceptat. 445. num. 12. & seqq.* pariterque licitum erat Equiti allegare, vt fecit, se tum in vim Breuis dispensatorii, tum eo semoto capacem esse effectus Antianitatis hoc est Commendæ non obstante defectu quartæ Carauanæ, quia ob impedimentum exaduerso sibi præstitum, ne eam expleret habetur, ac t si expleuisset in odium aduersarij, vt bene ponderat *decisio D. mei Verospj 1. Iulij 1643. §. primo, vers. & quia.*

Igitur tertia sententia Rotalis vtrumque diffinire potuit expressè, vel tacite cum incapas haberet excusationem etiam de iure communi, & in eodem iudicio tertiæ instantiæ deducta fuisset, ac discussa non secus, ac ipsum Breue dispensatoriū, iuxta *Theor. Castr. conf. 164. num. 2. & 3. vbi ait, t quod quando est vnica prosecutio plurium petitionum est vnicum iudicium lib. 1. quam sequitur Laderch.*

in exaduerso allegata const. 93. nu. 2. vers. qui inquit, atque hinc nec opus fuit reuocare sententiam latam Melite aduersus Breue dispensatorium, quia Eques opus non habebat eo Breui stante dicta excusatione. si competenti de iure communi canonizata per decisiones Rotaes.

Præterea regula, quod reuocanda est prima sententia, ne detur sententia contra sententiam desumpta ex l. prima, Cod. quand. pronoc. non est ne-
 17 cess. † recipit duas limitationes, alteram quando prima sententia est notoriè nulla, vel iniusta, Felin. in cap. inter Monasterium num. 25. de sent. & re iudic. Sard. consil. 164. nu. 44. & seqq. Seraphin. decis. 1123. num. 5. Cavalier. decis. 42. num. 5. decis. 69.
 18 num. 3. † alteram quando non fuit in actis oppositum de prima sententia, eiusque reuocatione, Osasch. decis. 1. num. 29. Penia decis. 227. nu. 3. Caval. decis. 31. num. 2. Rota in recent. decis. 161. numer. 2. par. 1.

Applicantur autem casui nostro, quia de oppositione primæ sententiæ, eiusque reuocatione non apparet in actis, & sententia Melite pronuncians Breue dispensatorium esse subreptitium, ex duabus decisionibus R. P. D. mei Verospij super eiusdem Breuis iustificati-
 19 one editis † iniusta notoriè conuincitur Rota decis. 325. num. 4. par. 5. recent. citque ultro nulla ex defectu iurisdictionis, quia cum causa ab initio fuisset commissæ in Rota cum clau-
 20 sula, quam, & quas, † cuius vigore omne ius etiam futurum, & ex quacunque causa deducum esse dicebatur, ex allegat. in decis. 210. nu. 6. decis. 710. num. 6. par. 3. recent. ibique Eques Ora-
 21 tor litem prosequeretur, commissio deinde ad instantiam Linguae directæ Melite non fa-
 22 cta mentione litis pendens in Rota, † fuit ipso iure nulla tamquam sapiens auocatione. Besignet. decis. 13. de rescript. Cassador. decis. prima de rescript. Seraphin. decis. 763. num. 6. Buratt. decis. 74. num. 4. & ibi Adden. littera B. latè Marebesan. de commiss. par. 2. fol. 239. num. 132. & quod sententia,
 23 lata vigore commissionis subreptitiæ † sit nulla dixit Rota decis. 564. num. 16. par. 5. recentior.
 24 Ultra quod in vim dictæ clausulæ, † quam, & quas, procedi potuisset vt in prima absque reuocatione alterius sententiæ, Rota decis. 264. num. 2. par. 6. recentior.

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. C E L S O.

Postea Eminentiss. CARDINALI

Bononicæ. Litterarum Cambij.

Veneris 27. Nouembriis 1648.

ARGVMENTVM.

Cambij Litteras. conscribens non liberatur, nisi solutione subsequuta, & quid si creditor ex-
 25 gisset cambia à mercatoribus, & fuisset negli-
 26 gens in litterarum exactione, et iudicè resolu-
 27 tur. Consignatio litterarum cambij an indu-
 28 cat delegationem, ita vt illarum scriptor re-
 29 maneat liberatus, clarè demonstratur.

S V M M A R I V M.

- 1 Debitor nõ liberatur per consignationem litterarum cambij, nisi secuta solutione.
 Et quid si creditor exegerit cambia dd. litterarum à mercatoribus, num. 9.
- 2 Delegatio vt facta dicatur, qua requirantur.
- 3 Cambij littera præsumuntur potius receptæ à credi-
 tore loco cautionis, & pro faciliore exactione, quā
 in extinctionem, & solutionem crediti.
- 4 Cessio, ubi apparet, quod fuerit facta simpliciter ad
 commodum cedentis solutionis causa, importat sim-
 plex mandatum, non autem extinctionem debiti.
- 5 Mens, & intentio contrahentium, omnibus præualere
 debet.
- 6 Venditor, si in instrumento venditionis reservauerit
 hypothecam super bonis venditis, donec pretium
 fuerit solutum, & emptor litteras cambij conscrip-
 serit, an possit dici debitum extinctum.
- 7 Verba quando sunt clara, non admittunt interpreta-
 tionem in contrarium.
- 8 Intentio partium qualis fuerit in præcedentibus, bene
 arguitur ex subsecutis.
- 10 Fructus recompensatiui debentur venditori pro rata
 pretij non soluti.
- 11 Delegatio non censetur inducta per consignationem
 litterarum cambij, si ille, qui eas conscripsit, pro-
 misit manutenere exigibiles.
- 12 Delegatio, prout datio in solutum liberat debitorem,
 & transfert periculum nominis cessi in accipien-
 tem.
- 13 Cambij litteras conscribens non liberatur, nisi secuta
 solutione, & quid creditor fuisset negligens in exi-
 gendo dd. litteras.
- 14 Negligentia excluditur stante inopeditamento proue-
 niente ex facto aduersarii.
- 15 Diligentia contra debitorem cessum facta censetur,
 stante citatione executâ contra cedentem ad indi-
 candum bona illius.

DECISIO CCLX.

Q VAMVIS exceptiones Christophori suffi-
 29 cienter sublatae fuerint per decisiones in
 causa factas adhuc tamen ipso non acquiescē-
 te proposui dubium, an sententia Rotalis esset
 confirmanda, vel infirmanda, & Domini pro
 1 confirmatione responderunt; † nam creditum
 Petri Poterij clarè resultat ex instrumento
 venditionis prædij de mēse Iulij 1638. in quo
 inter alia prædictus Christophorus ad compu-
 tum pretij dedit, & consignauit Poterio litte-
 ras cambij debitas per Spuntonos in summa
 lib. 4000. quæ cum nunquam fuerint solutæ re-
 ctè egit Poterius cōtra cedentem pro illarum
 consecutione, l. si debitorem 21. ubi Castr. num. 3.
 ff. de nouat. l. si litterarum, 23. ibique gloss. Bart. & cō-
 muni ter Scribentes, C. de solutio. Gabr. de nouat. concl.
 1. num. 19. vers. contrarium, & num. seqq. Dec. cons. 99
 num. 4. Rot. decis. 244. num. 8. & decis. 445. par. 4. di-
 uers. & in recent. decis. 679. num. 2. par. 1. & dec. 716.
 num. 1. par. 3. Buratt. decis. 486. à princip. & dec. 497.
 num. 1. & seqq. cum aliis per Capic. Galeott. lib. 1. con-
 trou. 32. num. 17. vers. videtur enim, & seqq.

Delegatio verò, vel datio in solutum nullo
 2 modo prætendi potest. † Siquidem delegatio
 exclu-

- excluditur cum non concurrant requisita per gloss. in l. quamvis, §. si mulier, l. 2. ff. ad Velleia. Alex. cons. 175. num. 4. lib. 7. Gonzad. cons. 38. num. 2. vers. tamen secus, Rot. d. decis. 445. num. 1. par. 4. diuers. & coram san. mem. Greg. dec. 217. nu. 1. & seqq. & plures cumulat Gratian. discept. forens. cap. 46. n. 16.
- 3 Et præsumptio ¶ stat semper pro creditore, quod potius recipiat litteras loco cautionis, & pro facilitati exactione, quam in extinctionem, & solutionem crediti, l. ubi quis, ff. de constit. p. h. fin. C. de nouatio. Bald. cons. 348. nu. 3. vers. amplius sciendum, lib. 1. Rot. decis. 716. num. 1. par. 3. in recent.
- Idque etiam affirmant testes ser. ser. examinati dati in Samm. sub num. 2. deponentes, quod Poterio conquærenti de mora, & impotentia Spuntoni in soluendo, respondebat Christophorus, quod si Spuntonus non erat idoneus, ipse poterat satisfacere, & quod interim pro cautela exhibebat facere fictum francantē. ¶ Ex quibus apparet, cessionem fuisse simplicem, ad commodum cedentis solutionis causa, quæ importat simplex mandatum, non autem extinctionem debiti, Imol. in l. facta, §. si heres scriptus, num. 4. ff. ad Trebell. Soc. cons. 37. numer. 4. & seqq. lib. 4. Corn. cons. 139. num. 4. lib. 3. Surd. cons. 22. num. 10. Ofasch. decis. Pedem. 62. num. 7. Rot. coram Duran. decis. 266. num. 16. & 17.
- Dationi verò insolutū expresse repugnant, non solum pacta in instrumento ¶ adiecta, sed etiam mens, & intentio contrahentium, quæ omnibus præualere debet, l. in conuentionibus, ff. de verb. signif. l. ult. C. qua res pign. obl. poss. Bald. in l. etiam num. 3. C. de iure dot. & in cons. 343. in fin. lib. 1. Rot. in Casenaten. hereditatis 8. Iunii 1613. coram Sacrato.
- 6 Etenim Poterius venditor ¶ conuenit in instrumento, quod donec pretiū solutum fuerit intelligeretur reseruata specialis hypotheca, & dominium super bonis venditis, signū euident, quod debitum non erat extinctum, & pretium non erat solutum, vt aduertit Cagnol. in l. singularia in 1. l. ult. nu. 188. ff. si cert. petat. Surd. decis. 23. num. 3. & seqq. & ponderatur in r. decis. R. P. D. mei Verospii in §. hinc quoque eliditur, & in decis. R. P. D. mei Roias in §. nec subsistit.
- Nec dicatur, quod reseruatō huiusmodi intelligi debeat respectu pretij, quod remanebat soluendum ultra lib. 4000. prædictas. Nam partes id melius, & clariùs declarauit in alio instrumento celebrato de anno 1641. vbi eadē reseruatō sub his verbis repetita fuit, ibi, Saluas tamen iuribus contra Christophorum, prout illi spectabant ante confectionem presentis instrumenti pro summa libr. 4000. in casum, in quem ipse Poterius nō posset exigere litteras cambii cum Ludonico, & Iulio de Spuntonis alias assignatas, quæ cantarunt, & cantant sub nomine dicti Christophori, & ipse tenetur dictas litteras exigibiles manutenere, vt latius in eodem instrumento. ¶ Quæ verba, cum sint satis clara, non admittunt interpretationem in contrarium, l. si ita stipulatus, §. Chrysogonus in fin. ff. de verb. obl. l. ille ak̄ ille, §. cum in verbis, ff. de leg. 3.
- 8 & bene demonstrant ¶ qualis fuerit intentio partium in instrumento præcedenti, l. sed Iulianus, §. proinde, ff. ad Maced. Surd. cons. 441. nu. 29. in fin. & numer. seq. Rota coram Buratt. decis. 476. num. 12.
- 9 Neque ¶ à prædicta reseruatione potest dici recessum ex eo, quod idem Petrus exegerit postea cambia à dictis de Spuntonis, nam bene id licuit facere mandatario nomine vigore facultatis ei demandatæ per Christophorum, vt deponunt testes formiter examinati, ibi, detto Christophoro gli disse, che tenesse detta lettera in pegno, e che detto Pietro riscotesse solo li frutti di detta lettera dalli Mercanti, &c. vt ponderatum fuit in 2. decis. R. P. D. mei Verospii, §. neque dici; unde talis exactio non potest importare litterarum
- 10 acceptationem, ¶ sed dicta cambia debent cedere in satisfactionem fructuum recompensatiuorum, qui eidem pro rata pretij non soluti veniebant soluendi, iuxta tex. in l. exarbit, C. de action. empt. Rot. in Romana domorum 1. Decbr. 1606 coram S. D. N. Innocentio X.
- 11 Christophorus ¶ etiam emptor easdem litteras bonas, & exigibiles manutenere promissit, & ita declarauit expresse noluisse facere delegationem, vt respondit I. C. in l. si mandato meo, §. fin. ff. mand. Surd. decis. 23. numer. 6. vers. & in primis, & num. sec. Gratian. discept. forens. cap. 64. num. 1. & seqq. & num. 22. et 26. et cap. 527. num. 4. & seqq.
- 12 Delegatio enim, ¶ prout datio in solutum liberat debitorem, & transfert periculum nominis cessi in accipientem, l. inter causas 26. §. abesse, ff. mand. l. si nomen, 4. ff. de heredit. vel actio. vend. l. 3. post med. vers. quod si delegationem, C. de nouatio. Surd. cons. 23. num. 32. in fine, & num. seq. Rot. coram Buratt. decis. 476. numer. 7. Duran. decis. 266. num. 15. & 17.
- 13 Quibus stantibus corrui ¶ obiectum exaduerio deductum respectu moræ, & negligentie Poterij in exigendo prædictas litteras, quia cessante delegatione illa nō noet quominus creditor redire possit contra credentem, vt dixit Rot. decis. 455. circa fin. par. 4. diuers. repetita, apud Pacif. decis. 50. num. 4. & coram Buratt. decis. 497. in fine.
- 14 Immo etiam ¶ excluditur ex facto ipsius Christophori, qui post dictam assignationem easdem litteras in sui faciem renouauit, illasq; requisitus, recusauit exhibere, vt patet ex summar. num. 6. et 7. itaut Poterius earum executionem, etiam iudicialiter petitam non valuerit obtinere, l. intra utile 40. vbi Bald. & alii, ff. de minor. l. si cum ipse 42. ff. de excus. tutor. Gonzal. super reg. 8. §. 3. probem. num. 41. Rot. coram Verall. decis. 108. num. 6. & seq. par. 2. & coram Buratt. decis. 296. num. 3.
- Cessat pariter aliud obiectum de diligentijs per Poterium faciendis: nam si Christophorus fecit ipse omnem diligentiam pro consequenda satisfactione frustra alia erat facienda per
- 15 Poterium, ¶ qui in omnem casum stante citatione executā contra Ogristophorum ad indicandum bona debitoris videtur huiusmodi onus sufficienter adimpleuisse, iuxta theoricā gloss. in l. 4. a Dino Pio, §. in venditione, verbo capiantur, ff. de re iudic. Caroc. de excus. bonorum par. 2. quæst. 32. num. 1. Ciriac. controu. forens. cap. 5. num. 144. et seq. Rota in Bonon. pechniatiā 17. Iunij

nii 1647. coram Reuerendissimo Salamantino.

Et ita decifum fuit altera tantum parte informante.

REVERENDISS. P. D. C E R R O.

S. Rot. Rom. DECANO.

Parfch. Bonorum.

Veneris 27. Novembris 1648.

ARGUMENTVM:

Transportationis defectus inductus vigore Concilij Tridentini sess. 24. cap. 20. de reformat. nō procedit in causis prophanis, in quibus ea solum acta transportare necessarium est, quæ tendunt ad iustitiam, vel iniustitiam causæ. Quando bona emphiteotica veniant in confiscationem plenè in hac decisione discurretur.

S V M M A R I V M.

- 1 Notario quoad acta fides adhibetur.
- 2 Processus dicitur nullus actis non transportatis.
- 3 Concilium Tridentinum sess. 25. cap. 20. de reform. non habet locum in prophanis.
- 4 Transportatio actuum in prophanis ea requiritur, quæ relevantiam, & iustitiam, vel iniustitiam concernit.
- 5 Defectus transportationis actuum in prophanis non impedit iurisdictionem, nec nullitatem operatur. Transportationis defectus donec discutatur, impedit executionem sententiæ, num. 5.
- 6 Bona emphiteotica non confiscantur neque ad dominium directum devolvuntur ob delictum emphiteotæ circa aliud, quod ipsam emphiteosin commissum.
- 7 Emphiteusis ecclesiastica de sui natura videtur ex pacto, & providentia.
- 8 Emphiteusis ecclesiastica in Abbacia Farfensi redacta est ad instar bonorum allodialium.
- 9 Bona emphiteotica transitoria ad extraneos veniunt in confiscatione, & num. 11. 13. & per tot. decis.
- 10 Emphiteusis à privato concessa, transit in fiscum, Ecclesiastica verò non, licet sit transitoria ad extraneos.
- 12 Emphiteusis passionata in qua tributa est tantummodo facultas alienandi non transit in fiscum. Alienationis licentia in contractibus intelligitur de ea, quæ sit expressa, num. 12.
- 13 Fiscus succedit loco hæredis, & quando.
- 14 Fiscus est idem cum Ecclesia concedente emphiteosin.
- 15 Delicti cognitio ex supplicatione resultat.
- 16 Mandatum presumitur ex productione iurium, & impensis à procuratore factis.
- 17 Ratificatio gestorum à procuratore resultat ex actis in eorum executionem factis.
- 18 Ratificatio tollit defectum mandati, & ipsi mandato equiparatur.
- 19 Emphiteotæ si pro nova investitura aliquid solvit, antiquam illi non suffragasse demonstrat.
- 20 Consensus antiqui emphiteotæ in novam investituram factam in personam alterius deducitur ex eo, quod ille non reclamavit.

21 Consensus tacitus inducitur in sciente etiam per solum annum, & sup. num. 20.

22 Emphiteota antiquus si investitura facta denovo emphiteota non reclamavit per tempus longum, remanet exclusus ab omni commodo.

23 Investitura posterior non suffragatur in præiudicium anterioris.

DECISIO CCLXI.

SENTENTIAM Rotalem denegantem Iulio Ranaldo immissionem, & declarantem eundem non suffragari investituras bonorum, de quibus agitur, dixerunt Domini esse confirmandam, licet eiusdem sententiæ validitatem, & iustitiam idem Iulius hodie acriter impugnaret.

Quo enim ad validitatem nihil refert, quod ab initio hæc causa fuerit cepta coram A. C. ibique facta quamplura acta, ut constat ex attestatione Notarii, & cui in hoc solet fides adhiberi, ex allegatis in Affisien. bonorum 9. Decembris 1644. coram R. P. D. meo Pentingerio, itaut proinde nulliter processum fuerit illis non transportatis, & etiam si ad Rotam causa postmodum deveniret per viam auocationis, iuxta dec. Guad. 440. num. 2. quam sequuta fuit Rota in Placentina decimarum 18. Novembris 1638. coram bon. mem. Pironano, & in Marfican. iurisdictionis 18. Februarij 1647. S. atque hinc tollitur coram R. P. D. meo Bichio.

Quia in prophanis (ut in casu, de quo agitur) & in quibus non habet locum dispositio Sac. Concil. Trident. sess. 24. cap. 20. de reform. transportatio, quam iubet Imperator in L. 2. Cod. de eden. & intelligitur de actis relevantibus, quæ conferant ad iustitiam, vel iniustitiam detegendam, ut distinguendo responderetur in Leodien. Domini de Stenordia coram bon. mem. Coccino apud Fernan. ad Status. Urb. decis. 165. S. His positis, & S. Est tamen, idemque firmatur in Ariminen. fideicommissi 28. Junii 1641. coram me, S. nullam autem, vers. erat omnino, & in dicta Affisien. bonorum S. non obstat. Ideoque non constituto, An acta non transportata sint relevantia, necne, ommissio transportationis non impedit exercitium iurisdictionis Iudicis ad quæ, nec operatur sententiæ nullitatem, & sed tantummodo suspendit illius executionem, donec discutantur, ut explicavit Rota in Panormitana Archidiaconatus 26. Februarii 1590. coram bon. mem. Penia inter eius impress. decis. 72. num. 1. 2. 3. & 4. in dicta Leodien. Domini de Stenordia dicto S. His positis, vers. in causa vero prophana, ac postremo in Romana Societatis afflicti 27. Martii 1647. coram R. P. D. meo Arguelli S. hæc tamen vers. unde actis.

Quo verò ad iustitiam; Non obstat, quod investitura concessa anno 1587. Tholomeo, & Delio fratribus sit ex pacto, & providentia, quodque proinde in præiudicium Iulij filij eiusdem Tholomei ex propria persona vocati bona ibidem comprehensa confiscari non potuerint, nec ad Dominum directum devolui ob delictum progenitoris, & dum commissum non fuit circa ipsum contractum emphiteoticum, scilicet non solvendo canonem, vel

vel bona alienando ipso irrequisito, aut ex alla simili causa, vt distinguit *Bart.in l.cum, qui n.3. vers. per hoc dico, ff. de interdict. & re legat. quem sequitur Sord. conf. 76. num. 8. aliique allegati in decisione huius causæ edita 19. Iunii 1647. coram R. P. D. meo Royas §. primo in fine.*

Placuit enim responsio, quod licet agatur de emphyteusi ecclesiastica, quæ ex sui tenore videtur ex pacto, & prouidentia, tamquam concessa pro se, filiis, & nepotibus masculis abique mentione hæredum, vt tradit *Bart.in l. iuris iurandi, §. si liberi num. 4. ff. de oper. libert. Paris. conf. 23. num. 30. post med. lib. 1. Peregr. conf. 28. n. 11 lib. 1. Menoch. conf. 1153. num. 3. & 4. Sord. d. conf. 76 num. 3. cum seqq. Rossental. de feud. cap. 11. conclus. 7. num. 5.* Ex generali tamen consuetudine Abbatiz Farsen. omnia bona in huiusmodi inuestuturis compræhensa, & emphyteotica ex pacto, & prouidentia redacta sunt ad instar bonorum allodialium, vt punctualiter firmatū fuit in *Farsen. bonorum 17. Aprilis 1606. coram bo. mem. Penia, & in alia Farsen. bonorum coram bo. me. Buratto decif. 37. num. 7. 8. & 9. ac admissum fuit in Farsen. pratenfi Saluiani 14. Iunii 1617. coram re. col. mem. Cocino in recent. decif. 36. num. 9. cum seqq. par. 5.* Indeque tamquam transitoria ad quoscumque hæredes etiam extraneos veniunt in
9 confiscatione, & ac licite transeunt in fiscum, iuxta magis communem, & receptam opinionem, quam pro veriori tenuerunt *Soccini. Sen. conf. 260. num. 3. 2. vers. quarto hoc idem, cum seqq. lib. 2. Curt. Jun. conf. 4. n. 20. & 21. ac signanter vers. sequitur ergo lib. 1. Alciat. respons. 34. num. 5. vers. nã, & videbimus lib. 1. Plot. inter conf. Zilet. lib. 1. consil. 130. num. 7. 2. vers. sic. & emphyteusis, Boss. in prax. tit. de bonor. public. num. 16. vers. hoc modo distinguitur, & melius num. 60. ubi in vers. tamen iure verior, testatur sic fuisse iudicatum Mediolani, Gig. de crim. las. mæst. par. 3. tit. de pæn. q. 6. num. 4. et 5. & inter tract. magn. tom. 11. par. 1. fol. mihi 63. à tergo, Sanchez in præcept. decalog. par. 1. lib. 2. cap. 19. num. 29. Card. Mantica. de tacit. lib. 22. tit. 30. num. 7. Fachin. contr. iur. lib. 9. cap. 53. per tot. & signanter vers. quod autem, Castropal. oper. moral. par. 1. tract. 4. disp. 5. punct. 8. num. 8. Caball. resol. crim. cas. 182. n. 7. & 8. Farinac. in prax. tom. 1. tit. de delict. & pæn. qu. 29. num. 56. vers. sed quod modo Modern. Fulg. de iur. emphit. tit. de success. in bon. emph. quest. 4. num. 13. & 14.*

Nec applicantur deducta per *Clar. in §. emphyteusis quest. 29.* distinguentem inter emphyteusim concessam a priuato, & concessam ab Ecclesia, vt scilicet prima transeat in fiscum, 10 secundæ verò non transeat etiam si ad extraneos sit transitoria: Præter quod enim eius dictum reprobatum expressè à pluribus, & præsertim à *Fachin. d. quest. 53. vers. quod autem, & à Farinac. dicta quest. 25. num. 56.* Ratio per ipsum deducta tota sistit in præiudicio Ecclesiæ, cuius conditio efficeretur deterior ex transitu bonorum in fiscum, qui longè potentior est, quam priuatus non solum ex difficultate inconueniendo, sed ex pluribus alijs priuilegijs, quæ habet, vt ponderat loco allegato *vers. breuiter si emphyteusis, verb. certum est enim.* Quæ ratio siue bona, siue mala, cessat ubi, prout hic, Bur-

Par. X. Recent.

sa fiscalis eadem est cum Bursa, seu Mensa Ecclesiæ Dominæ directæ: Hoc enim casu non deest iurisdicatio in Iudice confiscante, vtpote Ecclesiastico, nec timeri potest præiudicium, aut damnum Ecclesiæ ob acquisitionem durioris emphyteutæ; vnde in his terminis infiriari non potest, & quin bona alioquin transitoria ad extraneos ex confiscatione transeant in fiscum ex iuribus supra allegatis, & in puncto ita distinguendo firmat *Aym. conf. 128. sub num. 6. vers. circa secundum.*

Prout minus aduersantur deducta per *Corbul. de caus. priuat. ob mortem ciuil. sub num. 38. vers. veruntamen supr. dictis non obstantibus, cum seqq.*
12 Quia loquitur de emphyteusi & pactionata, in qua tributa est tantummodo inuestito, facultas, & licentia alienandi, & defendit licentiam huiusmodi non suffragari fisco, ex quo in contractibus similis licentia alienandi intelligitur de alienatione, quæ fiat expressè, per ea, quæ monuit *Bart. in l. qui Roma, §. duo fratres, quest. 8. ff. de verb. oblig. & Alex. conf. 199. num. 10. volum. 2.* Nos autem non sumus in emphyteusi pactionata cum sola licentia alienandi, sed in emphyteusi ex consuetudine redacta ad instar bonorum allodialium, & sic transitoria ad extraneos, in qua non est opus, quod inuestitus disponat, vt fiscus succedere possit, sed sufficit, quod delinquat; tunc enim fiscus succedit, non quia delinquens dicatur in eum alienasse, sed ex eo, quod in dicta emphyteusi compræhenduntur
13 etiam extranei hæredes, & sic etiam & fiscus, qui venit loco hæredis extranei, vt optime materiam explicat, & declarat idem *Corbul. loco alleg. d. num. 50. vers. ad ea autem, quæ in contrariis cum seqq. & signanter num. 60. vers. non obstat consilium Soccini.* Qui licet superius tenuerit contra fiscum, quando habens facultatem alienandi expressè non alienat; contrarium dicit procedere, quando emphyteusis concessa foret pro se hæredibus, & quibus dederit, quasi tunc fiscus venire possit, non vt à delinquente vocatus, sed vt ab initio compræhensus in inuestitura, indeque doctrina *Corbul.* non aduersatur superius deductis, sed intrat conclusio supra firmata, quod in fiscum transeant bona emphyteotica, quando sunt transitoria ad hæ-
14 redes etiam extraneos, & & fiscus est idem cū Ecclesia concedente, vt pariter voluit *Aym. d. conf. 128. num. 6. vers. sed hic aduerte, & vers. sed istud intelligitur.*

Subsistentia autem, & iustitia confiscationis vltiori probatione non eget. cum Iulius illi acquiescisse, omniaque desuper gesta ratificasse videatur, tum petendo anno 1592. sibi satisfieri, de quibusdam eius creditis, & contra fiscum, seu D. Abbatem Farsen. Dominum directum obtinendo separationem bonorum dotalium ipsius Auiæ, & matris respectiue è bonis confiscatis; tum etiam porrigendo preces, & supplicationem anno 1602. eidem D. Abbati, vt ob amorem Dei bona, de quibus agitur, ipsi relocaret, nouamque concederet inuestituram, ibi, *Ginlio, Marco, e Liua Ranaldi, &c. gl'espongono qualmente gl'anni passati gli furono confiscati tutti i loro beni, &c. per delitti, che si pre-*
Ecc tende-

rendendo commessi dal Padre, & un lor Zio: Per tanto humilmente supplicano per l'amor di Dio voglia esser contenta ordinare al suo Commissario de locazioni, che voglia fargli nuoua inuestitura, & pagato il solito emolumento voglia relocargli detti beni de lor Padre, e lor Zio &c. Hinc igitur necessario resultat agnitio delicti, ac approbatio applicationis, & confiscationis præfata pro valida, & iusta, itaut amplius impugnari non valeat, vt late responsum fuit in decisione huius causæ aditæ coram R. P. D. meo Rojas 19. Iunii 1647. S. imò præfatam cum sequenti, & nouissime firmatum in Curien. feudi 27. Aprilis præteriti coram R. P. D. meo Bichio S. cumque in presenti.

Nec releuat, quod petitio dictarum dotiū, & bonorum separationis facta fuerit à Procuratore absque speciali mandato: Quodque supplicatio pro noua inuestitura ex gratia, & propter amorem Dei non inducat renunciationem iuris sui.

Mandatum enim procuræ dixerunt Domini sufficienter præsumi † non solum ex productione iurium, & impensis necessarijs factis ab ipso Procuratore, vt dictum fuit in Ciuitaten. Archipresbyteratus 24. Martij 1645. S. primo autem in fine, in Bononien. restitutions contrahens 28. Iunii eiusdem anni S. nec satisfacit, & in Roman. subhastrationis de Aloxys 17. Februarij 1647. S. de possessione autem coram me: sed etiam ex consequentione eorumdem creditorum, & bonorum separatione, quæ omnia Iulius cum suis fratribus obtinuit, † & acceptauit, exinde enim desumitur ratificatio omnium gestorum à Procuratore, vt dixi: Rota coram bon. mem. Buratto decis. 54. num. 16. coram Card. Causalor. dec. 61. num. 6. & in alijs relatis in Casenaten fructuum 28. Iunii 1647. coram R. P. D. meo Rojas S. nihil obstat.

Quæ tollit quemcumque † defectum mandati ipsique mandato æquiparatur etiā si speciale requireretur cap. ratihabitionem, ubi DD. de reg. iur. in 6. san. mem. Greg. decis. 295. num. 4. & decis. 525. pariter num. 4. & seqq. ac nuperrime dictum fuit in Roman. seu Ianuen. locorum montium prima Iulij præteriti coram me S. secunda. Ex supplicatione verò concludenter elicitur confiscationis acceptatio, suorum iurium renunciatio, cum Abbas Parfen. non tenetur ex iustitia illum reinuestire, sed ei nouam inuestituram ex gratia concefferit solutis scutis ceterum, quæ sanè ipse non soluisset, † si aliquod ius ex antiqua inuestitura sibi adhuc competere agnouisset ad text. in l. cum de indebito ff. de probat.

Et cessat omnis hæsitatio ob eius patientiā, & quinquagenariam acquiescentiam; Cum enim passus fuerit inuestiri illos de Fœlicibus. & per quinquaginta annos nunquam reclamauerit utique consensisse videtur illorum inuestituræ, ad quem effectum sufficit consensensus etiam tacitus, vt notat glos. in S. præterea verb. regressum tituli quib. mod. feud. amitt. il primo, qui in sciente † inducitur per annale silentiū, Bald. in S. porro num. 1. ante fin. vers. nota, quod annale, qual. feud. alien. poss. Balzeran. in d. S. præterea num. 5. vers. intellige, & tamen in casu nostro adest silentium longissimi temporis, adeo vt proinde ab omni iure forsan sibi competente

22 ex illa primordiali inuestitura remanserit exclusus, vt ad litteram decidit text. in d. S. præterea ibique Ifern. num. 2. Aluaret. num. 1. & seq. Bald. in princ. & num. 1. in fin. Balzeran. d. num. 5. tit. quib. mod. feud. amitt. il primo, alique adducti in dicta decis. coram R. P. D. meo Rojas S. sed quod mouit Dominos.

Cæterum respectu inuestituræ concessæ ipsimet Iulio anno 1602. Domini transierunt cum iisdem fundamentis præcedentium Decisionum emissarum † 14. Decembris 1646. 18. Februarii, & 19. Iunii 1647. coram eodem R. P. D. meo Rojas, quod scilicet ipsi suffragari non valeat tanquam longè posterior concessione facta dictis de Fœlicibus.

Et ita vtraque &c.

R. P. D. B I C H I O.

Calaguritana Beneficij.

Veneris 27. Novembris 1648.

A R G V M E N T V M.

Ardua inter Theologos cōtrouersia eligendi digniorem, vel simpliciter dignum in hac decisione discutitur, vbi quod in beneficijs simplicibus licet verum sit dignum posse absque vlla difficultate eligi, electio tamen dignioris semper est securior.

S V M M A R I V M.

- 1 Dignus in beneficijs simplicibus eligi potest omisso digniori.
- 2 Dignus si in simplici beneficio eligi non posset omnes Prælati essent in statu damnationis.
- 3 Dignior semper simpliciter digno præferri debet, vbi ita aliqua constitutione canetur.
- 4 Constitutio præferens digno digniorem dicitur facta in fauore Ecclesiæ, vt illa melioris habeat ministros.
- 5 Dignior esse potest ille cui deest ætas si ceteros alijs præcellat qualitatibus, & vide num. 16.
- 6 Dignior quando debeat presentari.
- 7 Facultas presentandi digniorem intelligitur arbitrio boni viri.
Clausula, quem ipse maluerit, importat arbitrium boni viri num. 7.
- 8 Beneficia Calaguritana adiudicanda sunt digniori.
- 9 Beneficia etiam simplicia digniori adiudicare securius est.
- 10 Sacerdos dicitur dignior in concursu non sacerdotis.
- 11 Sacerdotium probatur ex literis patentibus ordinarij.
- 12 Fides baptismatis probat ætatem.
- 13 ad Sacerdotium sufficit attingere vigesimum quintum annum.
- 14 Dignior dicitur qui est approbatus ad confessiones.
- 15 Dignior dicitur habens facultatem administrandi sacramenta in tota Diocesi.
- 16 Ætas maior data paritate probat quem esse digniorem, & vide super num. 5.
- 17 Presentatio attentata nullius est momenti.
- 18 Arbitrium Rote succedit loco arbitrij examinatorum.

DECISIO CCLXII.

BENEFICII vacantis per obitum Michaelis Munoz adiudicationē contendentibus Michael Gurrea, & Iosepho Ventura quorum primus in examine iuxta formam motus proprii Clementini facto in partibus fuerat reiectus, & à mala relatione appellauerat, Rota censuit decernendam esse Iosepho ex rationibus deductis in decisione edita sub die 26. Iunii 1648. coram me.

Nuperrime Didacus Zappata vnus ex oppositoribus ad idem beneficium approbatus in dicto examine ad curam animarum, qui pariter à relatione examinatorum, eo quod dictum Iosephum æque idoneum ad curam animarum renunciauerunt appellationem interposuit, sibi postposito Iosepho beneficium adiudicari petiit, ipsique disputato desuper particulari dubio adiudicandum esse hodie Rota censuit tanquam digniori.

Quamuis enim etiam Ioseph sit dignus, & in beneficiis simplicibus quale est istud agitata valde à scribentibus sit quæstio an eligi possit dignus omisso digniori cum de beneficiis simplicibus neque Concilium Tridentinum sess. 24. de reform. cap. 1. & cap. 18. neque Constitutio Pii V. loquatur, antiqua verò iura admodum sint dubia propter consuetudinem introductam à Papa præferendi in huiusmodi beneficiis dignos dignioribus, qua videtur abrogata dispositio contraria Innocentij Tertij loquens de beneficiis non Curatis in cap. 1. §. Circa ut benef. sine diminut. conferan. de iure autem diuino, & naturali seclusa ordinatione Ecclesiæ beneficia non videntur esse bona communia, & præmia meritorum, † nec est præceptum quod dantur dignioribus ob quas rationes affirmatiuam sententia tueretur Nauarr. de restit. lib. 2. cap. 2. num. 172. & num. 182. quem sequitur Guttier. Canon. quæst. lib. 2. c. 11. sub n. 12. col. 2. vbi circa finem ait, quod si aliud diceremus omnes ferè Prælati essent in statu damnationis prouidentes beneficia simplicia dignis † prætermisissis dignioribus, quæ acerbissima profectò esset sententiam Molin. de primog. lib. 2. cap. 5. nu. 55. Garz. de benef. par. 7. cap. 16. n. 16. & seqq. Barbof. de iur. Eccles. lib. 1. cap. 19. num. 138. vbi allegat concordantes Adden. ad Gregor. decis. 11. vers. tertia conclusio Seraph. dec. 942. num. 5.

Negatiua opinio ad fauorem dignioris contradictione caret † quando particulari aliqua constitutione cautum est beneficia simplicia conferri dignioribus, vt declarat idem Garz. d. par. 7. cap. 16. num. 17. num. 39. & seqq. nam Constitutio illa facta videtur in fauorem Ecclesiæ vt habeat meliores ministros Rebell. de oblig. iust. par. 1. lib. 3. quæst. 5. in princ. vers. tertio quia Guttier. Canon. quæst. d. cap. 11. num. 55. in fin. Petrus Ledesma 2. par. tract. 8. cap. 8. conclus. 13. Barbof. de iur. Eccles. d. cap. 19. num. 137. in fin. Modernus Capuccinus à Bononia de elect. dub. 33. num. 6.

Et hic est casus noster; nam Constitutio Clementis Octauj in verbis mandat eligi digniorem, ibi, ex quibus dicti Beneficiati quem ipsi, vel eorum maior pars digniorem inter approbatos ab

examinatoribus similiter iudicauerint præferre & teneantur, Nec obstat quod supra eadem Constitutio loquens de officio examinatorum præcipiat ipsis, vt absoluto examine referant omnes oppositores idoneos respectu scientiæ ad curam animarum exercendam repertos quot quot fuerint licet ætas in eis desit, quia Pontifex ab examineribus voluit tantum scientiæ scrutinium fieri, ideoque ætatis, vel aliarum, qualitatum rationem non haberi, exinde autem inferri non potest, quod idem seruandū sit in præsentatione post relationem examinatorum faciendā à Beneficiatis vnus ex reperiis idoneis in examine quem Beneficiati maluerint, quia infra illis expressè præcipitur, quod eligant digniorem qualis esse potest etiā is cui deest ætas † si competitores præcellat alijs qualitatibus Mant. decis. 275. sub num. 4. cum alijs alleg. à Moder. Capuccino Bononien. de elect. dub. 32. sub num. 3. Et ponderanda est dictio illa, similiter, ibi, digniorem similiter indicauerint, quæ denotat Pōtificem etiam in casu plurium approbatorum ad curam animarum paulo supra disposito sentisse, quod præsentaretur dignior ad trad. per Gabr. conf. 8. num. 13. lib. 2. Menoch. conf. 628. num. 9. Surd. conf. 303. nu. 34. Barbof. dist. 367. num. 1. ita vt clausula superius posita, ibi, quem ipsi maluerint, conferat dum taxat facultatem præsentandi quem digniorem iudicauerint arbitrio boni viri, † quod solum in ea clausula tribuit Castr. conf. 335. num. 3. lib. 1. Alex. conf. 129. num. 53. lib. 1. Dec. conf. 493. nu. 16. in fin. Socci. iun. conf. 129. num. 54. lib. 1. Fab. de Anna conf. 75. num. 28. & seqq. lib. 1. Rot. dec. 79. num. 10. par. 6. recent. & magis in terminis Molin. de primog. lib. 2. cap. 5. sub num. 69. vers. si vero electori. Vnde in omnibus causis Calaguritans fuit indistinctè decidum beneficia † adiudicanda esse digniori, vt in pluribus decisionibus relatis in Calaguritana beneficij della casa della Reina 27. Martij 1648. coram R. P. D. meo Ghislerio, quod etiam semper securius † esse in beneficiis simplicibus admonet Guttier. d. lib. 2. cap. 11. sub num. 12. col. 3. vers. securius tamen.

Est verò Didacus Iosepho dignior. Primo ratione sacerdotij quod prelationem præstat in Concurso aduersarij, † qui Sacerdos non est, licet agatur de beneficio non sacerdotali Guttier. conf. 2. num. 22. Dec. conf. 542. num. 12. & 13. Lara de Cappell. lib. 2. cap. 3. num. 17. Rota in d. Calaguritana beneficij della casa della Reina, & nouissime in alia Calaguritana Beneficij 20. mensis currentis coram R. P. D. meo Pentingero. Sacerdotium verò Didaci probatur ex litteris † patentibus Ordinarij Felin. in cap. post cessionem num. 15. de probat. Buratt. decis. 255. num. 14. dec. 708. num. 1. & è conuerso aduersarium talem non esse educitur, quia vt apparet ex fide eius baptismatis, quæ ætatem probat. † Vinus decis. 443. num. 5. lib. 3. Seraph. dec. 1138. num. 2. Buratt. dec. 365. nu. 2. nondum attingit vigesimum quintum annum in promouendo † necessarium ex dispositione Concilij Trid. sess. 23. de reform. cap. 12. ac tex. in elem. generalem. de etat. & qualitat. cum alijs alleg. à Barbof. de iur. Eccles. lib. 1. cap. 32. num. 38. & 89.

Secundò, dignior est Didacus, quia vltro

est approbatus ad audiendas confessiones cū
14 facultate amplissima absoluendi etiam à casibus referuatis, vt ponderauit Rot. in Calaguritana Beneficij della casa della Reina 4. Iulij 1646. coram R.P.D. meo Verospio, & in eadem 16. Ianuarij 1647. coram me; imo habet licentiam generalem administrandi Sacramenta in tota Diocesi. † quam qualitatem magni fecit Rota in Ripana Parrochialis 23. Iunij 1608. coram Sanctiss. D.N.

Tertiò, ætas maior ex fide baptismatis probata illum digniorem reddit, † data paritate scientiæ, & alijs qualitibus concurrentibus cap. cum in cunctis in princ. vbi gloss. verb. ætatis maturitas de elect. Innoc. in cap. 1. num. 1. de maior. & obed. Rot. in Calaguritana Beneficij de Logrono 27 Aprilis 1646. coram R.P.D. meo Roias, & in diſta Calaguritana Beneficij coram Domino meo Peutingero

Neque aduersario suffragatur institutio reportata ab Ordinario, cuius iudicium dignioritatis præsumptionem facere solet, quia hoc procedit quando Ordinarius potuit præeligere ex pluribus aliquem; at iuxta motum proprium Clementis VIII. debet instituere quem beneficiati præsentarunt, & sic non intrat iudicium Ordinarij, sed beneficiorum quod erroneum conuincitur dum ex supradictis Didacus dignior apparet. Præter quod tam institutio, quam præsentatio aduersarij
17 cum sit † attentata nullius momenti est, vt respondit Rot. in Calaguritana Beneficij de Cornago 24. Iunij 1642. coram Reuerendiss. Episcopo Salamantino, & in supracitata Calaguritana Beneficij della casa della Reina, §. non obstat circa fin. coram R.P.D. meo Ghislerio. In qua vltius firmatū fuit quod in gradu appellationis beneficium adiudicandum est digniori quamuis ille à beneficiati præsentatus non fuerit, eo quod Constitutio Clementina mandans beneficium conferri ei quem beneficiati præsentauerint loquitur in casu quo omnes oppositores fuerunt ad curata, siue simplicia ab examinatore approbati, & à relatione examinerum appellatum nõ fuit, secus verò appellatione interposita per quam ligatæ sunt manus beneficiorum
18 quo minus præsentent, † & loco arbitrij eorum succedit arbitrium Rotæ, idemque fuit dictum in diſta Calaguritana Beneficij coram R.P.D. meo Peutingero.

Et ita decisum informante solum Didaco octies tamen aduersario citato ad informandum.

R. P. D. ARGVELLES.

Gadiceñ Præstimonij.

Mercurij 2. Decembris 1648.

ARGUMENTVM.

Immissio ad instar l. fin. C. de edicto Diu. Adr. toll. quæ datur apostolico prouiso, non impeditur per habentem aliam prouisionem consimilem, vbi illa apparet in sui facie nulla inualida, & subreptitia.

SUMMARY.

- 1 Gratia motu proprio expedita nulla indiget iustificatione.
- 2 Gratia motu proprio facta paratam habet executionem.
- 3 Prouisus apostolicus committi debet iudicio possessorio ad instar remed. l. fin. C. de ed. diu. Adr. toll.
- 4 Titulum parem habere dicitur prouisus apostolicus ad impediendam immissionem similiter alteri prouiso.
- 5 Gratia prior, & anterior est preferenda.
- 6 Gratia posterior derogare debet regula de iure quaesito non tollendo.
- 7 Gratia quæ non derogat regula de iure quaesito non tollendo est nulla, inualida, & subreptitia.
- 8 Titulus inualidus non impedit immissionem habenti titulum validum, & num. 10.
- 9 Possessor cum titulo dicitur legitimus contradictor ad impediendam immissionem, intellige, vt n. seqq.
- 10 Titulus quomodo esse debeat ad impediendam immissionem, & num. 11.
- 12 Citatio intrusi non facit eum legitimum contradictorem.

DECISIO CCLXIII.

REVERENDISSIMO Domino Episcopo Gadiceñ gaudente alternatiua de mensis Martij 1644. vacans per obitum Melchioris de Ayala Beneficium de quo agitur in Parrochiali Oppidi Hybalthar à san. mem. Urbano VIII. tanquam referuatum ex Regula Cancellaria octaua, hodie nona, collatum fuit Eminentiſſimo D. Cardinali de Lugo. Postmodum fuit subreptum à Sanctiss. D. N. Innocentio per D. Lazzarum Iuuez Canonicum, & Archidiaconum Toletanum, vt præfertur. Controuersia ad Rotam delata, visum fuit Dominis d. Eminentiſſimum de Lugo fore immittendum in illius possessionem, vt pote habentem Gratiā Apostolicā Motu proprio
1 expeditā, † quæ non indiget aliqua iustificatione respectu Referuationis, valoris, aliorumque narratorum, sed innititur sola voluntate, soloque verbo Papæ concedentis, iuxta notata in c. si motu proprio 23. de præben. in 6. Clementina si Romanus Pontifex 7. eod. tit. & Clementina varia de probat. Abb. in c. Dudum 31. nu. 3. vers. Et puto hoc dictum de priuileg. Accbil. dec. 10. num. 1. de probat. Put. dec. 101. num. 1. lib. 3. in correct. Buratt. dec. 938. num. 2. Reuerendiss. Vrgellen. dec. 154. num. 3 & 167. num. 1. Card. Seraph. dec. 1484. num. 10. vers. sed etiam Card. Caualer. dec. 214. num. 1. vers. Cum sit concessa, cum alijs in recen. par. 6. dec. 109. nu. 21. & 153. num. 7. in Aquen. Prioratus 16. Martij proxime præteriti coram R.P.D. Peutingero, & in Tridentina Scholastria 30. eiusdem coram R. P. D. meo Othobono.

- 2 Ac proinde cum paratam † habeat executionem c. si Capitulo 5. ibique glossa in verbo Exequatur de concess. præben. in 6. c. si quando 5. de rescript. Cassad. dec. 10. num. 8. eod. tit. Rota dec. 506. num. 1. par. 1. rec. 628. num. eod. par. 4. 59. per tot eadem par. 4 tom. 2. 520. num. 27. tom. 3. 159. n. 2. par. 5. 91. nu. 1. par. 6. 225. num. 3. par. 7. & in Tullen. Prioratus 28. Iunij 1645. coram me.

Do-

3 Dominus Cardinalis Prouisus est in possessionem et immittendus iudicio possessorio ad instar remedij leg. fin. C. de Ed. Diu. Adr. toll. vt docet Bald. in l. 2. num. 59. C. de seruit. et aqua, argum. l. fin. C. quor. bonor. Abb. in c. Constitutis il 2. num. 15. de appell. et alij per Menoch. de adipiscen. remed. 9. nu. 34. Mobedan. decis. 13. prope fin. lit. pend. fa. me. Gregor. XV. decis. 335. num. 15. recent. par. 6. decis. 133. num. 1. et Bonen. Abbatis 3. Iulij 1645. §. primo coram me.

4 Non attento, quod etiam Lazzarus habeat prouisionem à Sede Apostolica, et per quam videtur habere titulum parem ad impediendam in hoc iudicio immisionem, ex Menoch. de adipiscen. remed. 4. num. 565. et alijs per eum relatis.

5 Tum quia est posterior, tamquam obtenta de anno 1645. Ideoque Gratia Cardinalis data anno 1644. et prior, et anterior est preferenda c. super ea, de offic. Delegat. c. Tibi, et c. Eum cui de praben. in 6. c. Si Capitulum 3. de refer. Coccin. dec. 350. num. 1. Buratt. decis. 421. num. eod. diuers. dec. 170. num. 6. par. 1. Nonarien. Canonici 14. Decembris 1612. et Vricaricen. Cappellania 7. Aprilis 1617. coram Manzanedo, et Pampilonen. Beneficij de Scybar 9. Decembris 1620. coram Remboldo

6 Tum etiam quia cum nullam faciat mentionem de precedenti Gratia D. Cardinalis, nec deroget Regulæ et de iure quesito non tollendo, prout requiritur ad notat. in c. Quamuis de refer. in 6. Cas. de Grass. dec. 1. nu. 10. de verb. signif. Rota dec. 253. num. 6. par. 2. recen. Est nulla, **7** inualida, et subreptitia Card. Seraph. dec. 761. num. 1. et 9. Buratt. d. decis. 421. num. 1. ubi Adden. sub littera A. exornat, ampliat, et reddit rationem, quod ius alteri quesitum auferri non potest absque speciali mentione, et derogatione ex Crauet. Gabr. Menoch. Sanch. et alijs per eum cumulatis.

8 Ideoque hic titulus ex eius facie apparens manifestè vitiosus, et irreleuans non potest iussurari Lazzaro ad impediendam immisionem et D. Cardinali habenti titulum validum, anteriorem, et meliorem c. si postquam 13. de praben. in 6. Menoch. de adipiscen. d. remed. 6. num. 42. vers. quarto quarto. Rota rec. decis. 362. num. 2. vers. Tamen fallentia par. 3. dec. 641. nu. 1. vers. quia conclusio par. 4. decis. 400. n. 13. vers. et alias certum est, ead. par. 4. tom. 2. dec. 520. nu. 14. vers. Ex quibus etiam tom. 3. Argel. cum pluribus de legit. contradic. qu. 15. num. 196. vers. Ex his constat et fuit dictum in Ciuitaten. Beneficij 4. Maij 1633. §. Non enim obstat, vers. Neque potest haberi et c. coram Motmanno.

9 Minusque attento quod iulterius Lazzarus sese in possessionem intruserit, ideoque tamquam Possessor et titulus videatur legitimus Contradictor ad impediendam in hoc iudicio immisionem, ex doctrina Bart. in l. fin. num. 21. vers. Auo comparet, C. de Ed. Diu. Adr. tollen.

10 Quia conclusio non procedit dum pro parte Lazzari non docetur de titulo pari, et consimili speciei, sed subreptitio, posteriori, et inualido, et cum isto enim non est legitimus contradictor ad impediendam D. Cardinali summariam cognitionem, vt explicat idem Bart. in d. num. 21. vers. si vero allegat, et resoluit Rota d. decis. 641. sub num. 1. vers. quia conclusio, par. 4. rec. ubi plures. Ad hunc enim effectum titulus de-

Part. X. Recent.

11 beret esse talis, vt si Lazzarus et non haberet possessionem, posset eam consequi in concursu cum D. Cardinali, vt bene Zuccard. in d. l. finali num. 346. vbi declarat materiam, et post eum Verall. dec. 346. num. 4. lib. 2. Rota rec. dec. 225 num. 21. par. 7. in d. Tridentina Scholastria 30. Martij huius anni §. Nec potest et c. et in Compostellana Parrochialis 1. Iulij proxime prateriti §. Non obstat quod Christophorus et c. coram R. P. D. meo Ottobono.

Neque denum attento quod Lazzarus fuerit in causa citatus.

12 Quia citatio non fuit voluntaria, sed necessaria ob eius intrusionem, et quæ in proposito non facit citatum legitimum contradictorem, vt in terminis respondit Rota dec. 144. num. 5. vers. Nec per citationem coram Card. Seraphino, decis. 1450. num. 5. vers. Et ideo coram Card. Canale-rio, et in alijs pleno calamo congestis per Adden. ad Buratt. decis. 746. num. 22. vers. Hoc tamen procedit et c.

Et ita decisum et c. vnica et c. Altera tamen Parte citata, intimata, expectata, et informare recusante et c.

R. P. D. P E V T I N G E R O.

Beneuentana Attentatorum.

Mercurij 2. Decembris 1648.

A R G V M E N T V M.

Sententia lata per Iudicem de partibus, et de inde in Curia confirmata per Iudicem Urbis debet executione demandari, nec Iudex de partibus in ea se potest intromittere. Commissio Signaturæ etiam vtrapue parte informante obtenta sine citatione ad dicendum contra, non causat attentata.

S V M M A R I V M.

- 1 Executio non petitur ex sententia confirmata, sed ex illam confirmante.
Executionem facere debet Iudex qui sententiam confirmauit, non qui primo pronunciauit numer. 1. et seqq.
- 2 Iudex de partibus non potest absque noua commissione amplius se in causa ingerere, vbi per appellationem illa fuit deuoluta ad Curiam.
- 3 Mantentio datur possessori etiam aduersus factum Iudicis nulliter procedentis.
- 4 Commissio rotalis non causat attentata vbi nulla interuenit citatio.
Attentata non sunt gesta coram Iudice à quo, vbi commissio per citationem non fuit effecta communis num. 4. et 5.
- 5 Litis pendentia non inducitur sine citatione, et numer. 4.
- 6 Attentata non adesse in dubio indicari debet.
- 7 Commissionis usus supplet vices citationis ad dicendum contra.
Lis censetur indulta per usum commissionis numer. 7.
- 8 Commissionis usus factus ad alium effectum non preiudicat, neque causat attentata.

9 *Litis pendentia non inducitur per acta facta à procuratore sine mandato.*

10 *Commissio signata à Signatura utraque parte informante, sine citatione ad dicendum contra commissionem non inducit litis pendentiam.*
Commissio quod fuerit obtenta ab una tantum parte vel utraque.

DECISIO CCLXIV.

APPELLANTE Hieronymo Carafa à sententia Locumtenentis A. C. ad fauorem Fuluie Mascambrunæ lata confirmatoria alterius sententiæ Iudicis appellationis Beneuentani pro immissione in possessionem vnius viridarii aliorumque bonorum, ac duorum censualium, causaque appellationis mihi commissæ Fuluia verò nihilominus pro prætensis expensis litis per viam subhastationis in partibus viridarium, ac partem duarum apothecarum, ac tertiam partem census adiudicari tibi facienti; dubitatum hodie fuit an constet de attentatis, ita vt Carafa sit danda manutentio in possessionem bonorum, de quibus agitur Domini tamen responderunt non constare de attentatis, sed esse dandum mandatum de manutendendo Carafa ob notoriam nullitatem executionis prætensarum sententiarum conformium factæ à Iudice primæ Instantiæ ex defectu Iurisdictionis, cuius sententia postquàm in gradu appellationis per A.C. confirmata fuit, pænes eundem confirmantem exequendi potestas residebat, † quia executio non petitur ex sententia confirmata, sed ex sententia illam confirmante vt latissimè tradit *Grat. disc. 40. num. 42. & seq. Scacc. de appellat. 4. 11. num. 162. ubi allegat plures concordantes, & in tract. de sententia & re iudicata gloss. 14. quest. 11. sub numer. 8. versicul. quarto demum Vincent de Fanch. decisio. 510. numer. 9. Cartar. decisio. Ianuen. 10. num. 1. & seq.*

Maximè in hoc casu, quando causa per viam appellationis fuit ad Curiam deuoluta; tunc enim articulus executionis semper remaneat in Curia; neque Iudices de partibus villo modo absque noua Commissione se ingerere possunt vt benè decisum fuit in *Toletana fructuum 16. Maij 1588. coram clar. me. Card. Hieronymo Pamphilio impress. apud Marches. de Commiss. p. 2. fol. 80. num. 6.*

Itaque stante notoria nullitate ex Iurisdictionis defectu Iudicis à quo, cum Carafa antiquus possessor se pro spoliato non habuerit utique ei manutentio ex hoc capite competit vt † sapissimè fuit decisum, dum de eius possessione ex ipsa contra eum petita, & consummata executione constet, *Burat. dec. 160. nu. 4. & decis. 342. num. 1.*

Nec suffragatur Fuluie clausula sinè præiudicio trium conformium, quia non adsunt, cum Vicarius iudex secundæ instantiæ nullam protulerit sententiam diffinitiuam, vt *Summ. Carafa num. 1. & semper ex supradictis obstat Iudici de partibus defectus Iurisdictionis.*

Attentata verò non subsistunt, quia non docetur de lite aliqua coram Iudice appella-

tionis pendente; nec afficit quod Commissio causæ appellationis in Rota præcesserit, † quia non emanauit citatio ad dicendum contra, quæ necessaria est, vt Commissio dicatur facta communis, & litis pendentiam coram Iudice appellationis inducat; alias enim gesta coram Iudice à quo non sunt attentata, *Burat. decis. 138. sub num. 4. vers. ideoq. sufficit, & num. 5. & dixit Rot. in Vrbenentana attentatorum 26. Februarij 1629 coram bon. memor. Card. Virili impress. apud modern. Perusinum de manutent. decis. 289. num. 7. ubi plures allegant. Concor.* Et quod ante hanc citationem lis quoad appellatum pendere non dicatur, neq; † gesta coram Iudice à quo esse attentata pulchrè distinguendo declarat *decisio in Romana legati 4. Iulij 1642. coram R. P. D. meo Cerro, ubi omnia in contrarium tolluntur.*

Cui decisioni non contradicit Cæsaraugustana decimarum 10. Iunij 1643. coram R. P. D. meo Meltio, nam ibi agebatur de commissione secunda reformatoria primæ, & ab illa dependente, & afferebatur pro exclusione attentatorum; sed Commissio, de qua hic agitur etiam independens adducta pro incurso attentatorum, † quæ in dubio non adesse dicendum est iuxta *Lancellot. de attent. par. 1. in præfat. n. 103. Burat. decis. 644. num. 9.*

Minus ommissionem Citationis ad dicendum contra Commissionem medetur vsus ipsius commissionis ab appellante, allegando eandem pendere in Rota, † ita vt lis per hunc actum censeatur introducta, vt fuit dictum in *Hispalen. Præbeminentiarum 13. Nouembris 1618. coram Vbaldo Seniori, & in Barthinonen. Vicarie 6. Iunij 1645. coram Burat. inter eius impress. decisio. 371. num. 5. & tradunt adden. ad Greg. XV. dec. 552. sub num. 7. vers. prædicta tamen, & plures relati per Adden. ad Burat. decis. 138. littara B. Quia omnes isti, & similes loquuntur, quando appellans processit ad plures actus, & instantias iudiciales coram Iudice appellationis; sed in præsentī casu præter d. solam allegationem litis pendentiae in Rota factam in iudicio taxationis expensarum, nulla datur instantia, nec actus Iudicialis. Allegatio verò ista pendentiae litis in Rota emanauit ad alium finem, videlicet ad euitandam imminentem executionem pro expensis coram diuerso Iudice, imò quasi in diuerso Iudicio, † sic minimè ad inducendam litis pendentiam, & vsus Commissionis coram Iudice ad quem videtur releuans vt per *Hond. conf. 66. num. 58. lib. 1. Rimin. Iun. consil. 213. num. 20. Capbal. conf. 377. num. 73. & 36. Rot. decisio. 284. num. 10. p. 1. recent. & decis. 432. num. 5. coram Greg. XV. & propemodum in puncto Seraph. decis. 1046. sub num. 2. vers. in casu, & num. 3. Tanto minus quia dicta allegatio litis pendentiae in Rota facta non fuit à Principali, † sed à Procuratore, de cuius mandato non constat vt post *10. Andr. Abb. Cornetum, & alios aduertit Rimin. Iun. consil. 213. num. 21.***

Neque refert quod dicta Commissio signata fuerit à signatura Iustitiæ utraque parte informantē, † quia hoc non prodest ad inducendam litis pendentiam, sed solum quod appellatus etiam inuito appellante Commissio-

pe vti

ne uti possit, quod alias si Commissio vna tantum parte informante emanasset, facere non posset, in quibus terminis loquitur *Marcbes. de Commiss. tom. 1. fol. 154. num. 39. & seq. usq. ad num. 47.*

Deniq; ad inducenda attentata non sufficit ulterior appellatio Carasæ etiam à taxatione expensarum, licet fuerit à Iudice à quo *Summ. Carasæ num. 4* quia animaduertendum est hanc appellationem fuisse interpositam de mense Martij, postquam iam de mense Octobris antecedentis executio erat consumpta, & concessa creditrici in possessionem bonorum de quibus agitur immissio, † quæ actus tanto temporis spatio antè gestos attentatos reddere non potest *Lancellot. de attent. p. 2. cap. 20. declarat. 1. num. 2.* aliq; relati ab *Adden. ad Buratt. dec. 902. num. 5.* quos scuta est *Rota in nullius seu sublacen. attentatorum 1. Iulij. 1647. coram R. P. D. meo Bichio.*

Et ita vtraque parte informante resolutum fuit.

R. P. D. B I C H I O.

Bonomien Manutentionis.

Veneris 4. Decembris 1648.

A R G V M E N T V M.

Testamēti materni adhuc insepulta matre aperiri filia ignorantiam pretendere non potest, cum illa tum ratione sanguinis tum ratione habitationis in ea præsumatur.

S V M M A R I V M.

- 1 Statutum Civitatis Bononia lib. 2. rubr. quod nullus occupet locum rei hereditaria quando procedat,
- 2 Filia non potest allegare ignorantiam testamenti materni aperti matre adhuc insepulta.
Scientia præsumitur tum ratione sanguinis, tum cohabitationis nu. 2.
- 3 Perseuerantia inducit præsumptionem scientiæ usque ab initio.
- 4 Clausula irritatiua ligat etiam ignorantes respectu nullitatis.
- 5 Ignorans ut primum sciuit quando teneatur desistere ab actu, & sup. nu. 3.
- 6 Legitima assignari debet in corporibus non melioribus, nec deterioribus.

D E C I S I O C C L X V.

REMISSIONE spe destituti Domini de Herculani heredes Isotta tentarunt euertere fundamentum primæ decisionis super articulo manutentionis editæ aduersus illam obtinendo nouam audientiam, qua concessa, & super eisdem hodie causâ polita Domini steterunt in decis. s.

Inevitabilis enim est resistentia Statuti Bononiæ lib. 2. sub rubr. quod nullus occupet possessionem rei hereditariæ, quod obstat etiam heredi ab intestato quando ut in casu

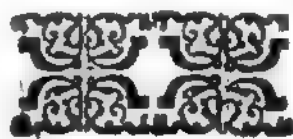
nostro defunctus alios heredes scripsit in testamento de cuius validitate dubitari non possit, ut satis comprobatur decisio in S. euitari, & seq. Et quamvis *Castr. in cons. 297. num. 1. lib. 1.* quem sequitur *Monetentius super hoc Statuto §. statuimus verb. heredi in fin. fol. nubi 442.* dixerit Statutum intelligendum esse de herede ab intestato qui sciebat alium à patre scriptum fuisse heredem; secus si ignorabat.

In casu nostro Isotta allegare non potest ignorantiam testamenti, cum illud apertum fuisset matre adhuc insepulta, antequam filia possessionem caperet, & tam ratione sanguinis, quam cohabitationis in eadem Ciuitate, scientia † præsumatur *Honded. cons. 80. num. 47. lib. 2. Fab. de Anna cons. 122. num. 5. lib. 2. Rot. decis. 142. num. 7. in fin. p. 4. recent. & in Romana divisionis 20. Iunij 1639. §. distam coram me.* Quo magis quia etiam producto in actis testamento, filia possidere non destitit; † nam ex perseuerantia intrat præsumptio scientiæ etiam ab initio, *Rot. decis. 231. numer. 3. part. 1. recent. decis. 96. num. 2. & 3. decis. 151. numer. 16. coram bon. memor. Cardin. Caualer.*

Præterea duo ex Dominis animaduertebant, ignorantiam excusare quidem posse ab incursum pænæ per Statutum inflictæ contravenienti, in quibus terminis loquuntur *Castr. & Monter. supra allegati*, sed non suffragari ad effectum, ut possessio capta contra formam Statuti, sit manutentionis, quia clausula irritatiua possessionis, in eo contenta, ligat etiam ignorantes respectu nullitatis actus, *Hieron. Gabr. cons. 83. num. 19. & cons. 178. num. 55. & seqq. lib. 2. Anton. Gabr. de claus. conclus. 3. num. 1. & seqq. cum alijs ad propositum allegatis à Castr. in tract. de iur. & fact. ignor. tit. commun. utrinque idest sciat aut ignoret reg. 12. nu. 1. & 2. fol. mihi 557. quibus additur *Parisi. de resign. lib. 11. q. 3. num. 78. q. 4. num. 49. & prius lib. 5. q. 6. nu. 230.* Maxime quando ignorans, † cum sciuit, ab actu non destitit, *Rot. dec. 231. sub num. 3. vers. & qui ab initio p. 1 recent.**

Quo vero ad prætensam retentionem ex capite legitimæ, iterum responsum fuit, omnem retentionem tolli è Statuto Bononiæ; legitimam esse illiquidam antequam detrahatur æs alienum; eamque in omnem euentum non posse arbitrio heredis in vno corpore eligi, † sed partes Iudicis esse aliqua bona assignare filio, nec meliora nec deteriora, quibus ei pro legitima sit consultum ut pluribus allegatis tradit *Anton. de Amat. resolut. 39. num. 18. Argellen. de legitim. contradict. quest. 13. numero 10. & 39.*

Et ita decisum informante solum Domina Marchionissa aduersarijs tamen pluries citatis.

REVERENDISS. P. D. CERRO.

Sacre Rotæ DECANO.

Anconitana Dotis.

Mercurij 9. Decembris 1648.

A R G V M E N T V M.

Bona fideicommissio subiecta alienari possunt pro dote, non extantibus bonis liberis, & quid si concurrerent duo fideicommissa, vnum scilicet particulare, alterum vniuersale, an procedi possit contra bona particulari fideicommissio supposita, absque eo, quod præcedere debeat discussio bonorum vniuersali fideicommissio suppositorum, clarè demonstratur.

S V M M A R I V M.

- 1 Mobilis consistentia in suppellectilibus pannis lineis, utensilibus, &c. per decennium, & ultra, præsumuntur usu consumpta.
- 2 Mobilis quando quis restituere non debeat.
- 3 Bona fideicommissaria ascendentium possunt alienari pro restitutione dotis, non extantibus bonis liberis, quamuis fuissent speciali prohibitione alienari prohibita.
- 4 Bona particulari fideicommissio supposita alienari possunt pro restitutione dotis, nulla præcedenti discussione bonorum, vniuersali fideicommissio suppositorum, & quare, num. 5.
- 6 Amplius quando eadem persona essent vocata ad verumque fideicommissum.
- 7 Confessio Viri de dote recepta, urgentissimis administrandis coadiuuata, probat numerationem.
- 8 Depositum quando non est integrum, non suffragatur.

D E C I S I O C C L X V I.

PROCEDENDVM esse ad vltiora resolutum fuerat coram me 24. Aprilis 1643. * quâ resolutionem hodie Domini confirmarunt ex iisdem rationibus, & fundamentis in decisione deductis.

Nec obstat, quod Francisca Lanfrancona ex forma mandati A. C. teneretur restituere hæredibus Hieronymi mobilia ad illum spectantia, quibus non restitutis procedi nõ possit ad vltiorem mandati executionem.

Fuit enim respõsum huiusmodi obiectum fuisse penitus sublatum in tribus præcedentibus Decisionibus coram me emissis 4. Iulij 1640 19. Aprilis 1641. & 2. Februario 1642. Quia aut prætenditur esse restituenda mobilia æstimata per Palazzinam, & in quodam folio descripta tempore nuptiarum ipsius Lanfranconæ; & prætenso cessat animaduertendo dicta mobilia fuisse triplicis speciei, quoniam prima continebat nonnulla mobilia pretiosa, quæ distracta fuerant a Hieronymo constante matrimonio, vt probatum fuit à duobus testibus for-

1 miter examinatis; † secunda consistebat in massariis, suppellectilibus, utensilibus, pan-

nis lineis, & alijs huiusmodi qualitatis, quæ ab anno 1621. quo contractum fuit matrimonium, vsq; ad obitum viri secuti anno 1632. & sic per decennium, & ultra præsumuntur usu consumpta, ex traditis per *Peregrin. conf. 70. num. 21. lib. 1.*, quem sequuta fuit *Rota coram Reuerendiss. Vrgellen. decis. 192. num. 11.* tertia deniq; continebat eademmet mobilia inuentariata, inter bona hæreditaria Hieronymi: † Vnde dum pars illorū distracta fuit ab ipsomet Hieronymo, pars præsumitur usu consumpta, & residuum fuit inuentariatum, nouo onere illorum restitutionis Lanfrancona grauari non debet, vt plenissimè firmatur in primis duabus prædictarum decisionum.

Aut verò prætenditur fore restituenda mobilia apposita in inuentario dd. bonorum hæreditatorum Hieronymi, & difficultas eruitur faciliori responsione; nam omnia prædicta mobilia subhastata fuerunt ad instantiam eiusdem Lanfranconæ ob moram hæredum dicti Hieronymi sui viri dotem sibi non restituentium, vt probatur in vltima earundem decisionum.

Minus obstat, quod bona reperta in hæreditate Hieronymi sint supposita Auito fideicommissio Galeatii.

- Omissis enim cæteris alijs responsionibus
- 3 datis in altera decisione. † Cum agatur de fideicommissio ascendentis, & sit inconfesso inter partes in dicta hæreditate non adesse bona libera, Vtique pro restitutione huius dotis distrahi, & alienari possunt etiã huiusmodi bona, quamuis fideicommissio supposita, & speciali prohibitione alienari prohibita, ex vulg. remed. *Auth. res quæ, C. comm. de legat. ab omnibus, & quotidie in hoc Sacro Tribunali approbato, & præcipue coram Card. Seraph. decis. 678. nu. 5. in Anconitana fideicommissi 10. Decemb. 1584. coram Blanchetto apud Merlin. de legitim. decis. 33. num. 1. in Romana dotis 30. Martij 1618. coram bon. mem. Cardin. Fabritio Verospio post Fenson. ad stat. Urb. decis. 93. per tot. in Reatina bonorum 6. Novembris 1632. coram bon. mem. Pironano in Spoletana fideicommissi 30. Maij 1633. coram R. P. D. meo Ghislerio, & 4. Decemb. 1634. coram bon. mem. Merlino in recent. decis. 154. num. 1. & decis. 210. nu. 4. & decis. 312. num. 1. & 2. par. 6. in Romana dotis 31. Februario 1641. coram Eminentiss. D. Card. Panzirolo in Romana saluiani de Casalibus 21. Iunij eiusdem anni, S. Prioritas autem, & in Fanen. dotis 4. Iulij. 1646. in princ. coram me in Romana dotis 23. Iunij 1645. 23. Maij, & 4. 1646. coram R. P. D. meo Otthobono, & in Romana census 26. Iunij. 1647. coram R. P. D. meo Bichio, S. sed fuit responsum.*

- 4 Idque † etiam si constituta fuerint duo fideicommissa, alterum scilicet vniuersale, alterum verò particulare; Dum enim non adsunt bona libera debitoris dispositio dictæ Authentice indistinctè procedit tam contra vniuersale, quàm cõtra particulare absque eo, quod præcedere debeat discussio bonorum vniuersali fideicommissio suppositorum, vt firmat *Ias. ibidem num. 32. quem sequuntur Decian. conf. 18. nu. 28. lib. 2. Cancer. variar. resol. par. 1. cap. 9. num. 365. Peregrin. de fideicommiss. art. 42. num. 54. Fusar. de sub-*

sit.

- lit. quest. 471. nu. 38. aliisque plenè relatis doctè responsum fuit in d. Spoletana fideicommissi coram Bononien. Merlino in recent. d. decis. 312. numer. 30. cum seqq. part. 6. Ea scilicet ratione, quia cum huiusmodi privilegium detractionis non proveniat à voluntate fideicommittentis, sed à lege ipsa lex æquè subicit, vtrumque fideicommissum, nec mandat prius vnum, quam alterum discuti idemque firmatur in d. Romana Salviani de Casalibus coram me, S. cuius Auth. & admissum fuit in Bononien-fideicommissi, seu domus 30. Aprilis 1646. coram R. P. D. meo Bichio, 6 S. pariterq; detrabi: † Eoque faciliùs in proposito quo eadem personæ sunt vocatæ ad vtrumque fideicommissum. Hoc enim casu multò minus considerari debet differentia inter vniuersale, & particulare, vt in fortioribus terminis ponderant Gabr. consi 38. num. 30. lib. 2. Grat. discept. forens cap. 404. sub numer. 20. Thomat. decis. 51. num. 50.*

Ceterum, suppositum, quod hodie agatur pro augmento, non autem pro restitutione ipsius dotis, quæ asseritur constituta in solis scutis 2250. ideòque non intret *Authen. Beneficium*, non merebatur allegari, † quia dicta dos constituta fuit in summa scut. quatuor mille & in hac quantitate exacta per Hieronymum, iuxta ipsius confessionem de recepto vrgentissimis adminiculis coadiuuatam, vt latè firmatum fuit in tribus decisionibus huius causa coram R. P. D. meo Arguelli sub diebus 17. Iunij, & 23. Novembris 1647. ac 31. Ianuarij præteriti.

Ideòque non obstant depositum, & oblationes aliàs factæ, quia cum hodie ex dictis tribus decisionibus canonizatum fuerit creditum, Lanfrancona in dd. scut. 4. mill. depositum illud, & oblationes † tanquam non integræ, non suffragantur, ex doctrin. Angel. in l. acceptam num. 2. vers. unde si nummus, C. de vsue. cum cæcæris adductis in altera decisione edita 7. Februarij 1642. coram me, vers. Nec releuare.

Decisio ista in hac eadem causa emanata sub die 24. Aprilis 1643. coram eodem Reuerendiss. Cerro Decano: est in præcedenti part. 9. recent. decis. 174.

REVERENDISSIMO P. D. CERRO.

Sacra Rotæ DECANO.

Alexandrina Canoniciatus.

Mercurij 9. Decembris 1643.

ARGUMENTVM.

Possessio Beneficij ad effectum concedendi mantentionem, ex quibus sufficienter probata remaneat, clarè demonstratur. Clausula, *Dummodo tempore presentium non sit alteri ius quaesitum, & Amoto exinde quolibet illicito detentore*, in litteris Apostolicis appositæ, quid operentur, eruditè tractatur.

S V M M A R I V M.

- 1 *Amotio præsupponit possessionem Amoti, sicut priuatio habitum.*
- 2 *Inmissionem petens fatetur non se, sed alterum possidere.*
- 3 *Mantentio vigore confessata possessionis danda est illi contra quem fuit petita inmissio, dummodo non habuerit se pro spoliato.*
- 4 *Possessio benè probata remanet ex confessione Aduersarij in Monitorio facta, ad effectum concedendi mantentionem Possessori ibidem enunciato.*
- 5 *Possessio attentata non est mantentibilis.*
- 6 *Attentata dicitur possessio capta in spretum inhibitionis concessæ vigore iactationum.*
- 7 *Item si fuerit capta pendente tempore ad appellandum.*
- 8 *Clausula, dummodo, &c. in litteris Apostolicis apposita efficit executorem mixtum, & ab eius sententia datur appellatio suspensiva.*
- 9 *Clausula, Amoto, &c. existente possessore, & legitimo contradicte, efficit Executorem mixtum.*
- 10 *Executor gratia certo modo impetratè dicitur mixtus, & in ea exactior causa cognitio requiritur parte citata.*
- 11 *Publicationis resignationis defectus, non admittitur in summarissimo possessorio, sed rejicitur ad petitorium.*

DECISIO CCLXVII.

IOANNES Circundus prouisus de Canonicatu sub titulo SS. Caroli, & Augustini in Ecclesia Cathedrali Alexandrina, habita notitia quod Petrus Martyr Rognæ eundem Canonicatum à S. D. N. impetrauerat, seu potius expiscauerat sub prætextu, quod ipse Resignationem factam ab Antecessore non publicasset in termino præfixo per Constitutionem Gregorianam, obtinuit Cõmissionem iactationis, & iactationum mihi directam, cuius vigore expedita solita citatione cum Inhibitione, illam personaliter præsentari curauit ipsi Petro principali, ac domi dimissa copia, intimari Reuerendiss. D. Episcopo Alexandrino, & eius Vicario. Verù, quia ea non attenda dictus Petrus Martyr inmissus fuit in actualem possessionem dictus Canonicatus; Ideò Circundus petiit coram me mandatum de mantinendo, quod Domini proposito dubio illi concedendum esse existimarunt.

Etenim probat suam anteriorem possessionem ex Præcepto, seu Monitorio sibi facto per eundem D. Episcopum Alexandrinum, ad instantiam eiusdem Petri Martyris Rognæ de demittendo præfatũ Canonicatum, eiusque possessionem, in quo leguntur hæc verba, ibi: *Dilecto nobis, &c. Ioan. Circundo in Ecclesia Cathedrali pro Canonico se gerenti, &c. Noueris coram Nobis comparuisse, &c. Petrum Martyrem Rognæ, &c. Apostolicum Prouisum de Canonicatu, &c. Nobisque præsentasse litteras Apostolicas huiusmodi prouisionis, &c. tenoris sequentis, &c. Quocirca instet, & instat à Nobis, quod Apostolica auctoritate præfata tibi, &c. insinuemus, &c. & subindè, tibi præcipiamus sub pena, &c. quod dictum Canonicatum,*

- tum, &c. dimittere; & de facto dimisisse debeas, & eiusdem possessionem relinquere, & reliquisse. &c. Nos igitur visis, &c. te supra salutatum M. R. D. Ioannem Circundum in dicta Cathedrali pro Canonico te gerentem, &c. Monemus, &c. & te de dicta possessione amouemus, & declaramus Amotum, &c. & in ea postmodum sic vacante de inducendo dictum M. Rem. D. Petrum Martyrem, &c. † Amotio enim in necessarium antecedens præsupponit possessionem Amoti, non secus, ac priuatio habitum, per ea, quæ ad propositum, dixit Rota coram boni mem. Buratt. decis. 160. num. 5. & decis. 491. num. 2. ubi Add. littera B, in Beneuentana Canonizatus 14. Maij 1646. coram R. P. D. Bichio §. tum per sententiam, & prius, in Gerunden. Beneficij 1. Iulij 1644. §. Accedente præsertim, ac postremo, in Melunitana præheminentia Prioralis 19. Iunij prox. prateriti, §. Const. ut enim, coram me: † Et petens immitti fatetur non se, sed alterum possidere, san. mem. Gregor. decis. 200. num. 3. bon. mem. Buratt. decis. 160. num. 4. decis. 106. num. 1. & decis. 393. num. 1. & in dicta Gerunden. Beneficij in principio. † Ita ut ratione huius confessatæ possessionis non sibi, sed alteri, contra quem immissionem petit, debeat manutentio, dummodo, prout hic, non habuerint se prospoliato, ut post Menoch. derecuperan. poss. remed. 1. nu. 215. cum seqq. dictum fuit coram Reuerendiss. Vrgellen. decis. 115. num. 1. in Ferrarien. manutentionis 28. Ianuarij 1641. coram boni mem. Pirouano, Recanat. Bonorum 4. Iulij 1642. & in dicta Gerunden. Beneficij, ubi supra, coram me.
- Idque etiam si supradicta verba prolata videantur à Iudice, non autem à parte; Quia dum dictum Præceptum, seu Monitorium, concessum fuit ad eius instantiam, ut clarè indicant verba illa coram Nobis comparuisse, &c. Petrum Martyrem, &c. quo circa instet, & instat à Nobis, quod Apostolica auctoritate præfata tibi, &c. insinuemus, &c. † Vtique prolata præsumuntur ab ipsa Parte instante, & contra eam plenam faciunt probationem ad effectum concedendi manutentionem possessori ibidem enunciato, ut in terminis firmavit Rota coram boni mem. Buratt. decis. 342. num. 1. & alijs allegatis in Iuuenacen. seu Melphiten. Bonorum 15. Ianuarij 1646. coram R. P. D. meo Corrado §. Verum etiam.
- Possessionem † verò Petri Martyris dixerunt Domini esse Attentatam, & consequenter non manutenibilem; † non solum quia, capta fuit die 25. Iunij præteriti, & sic post Commisam causam in Rota, & Inhibitionem Rotalem sibi personaliter præsentatam die 10. eiusdem, dicto Summ. num. 1. & 2. ex deductis in Colonien. Optionis 3. Iulij 1645. coram R. P. D. meo Ghislerio, in Vladislavien. Villa de Hoppensbruch eadem die coram R. P. D. meo Othobono §. similiter, & melius, in Lucana Canonizatus 30. Aprilis 1646. coram R. P. D. meo Peutingerio, ubi in specie agebatur de Inhibitione concessa vigore Commissionis Iactationis, & Iactationum:
- Sed etiā, † quia Petrus Martyr illam apprehendit pendente tempore ad appellandum: Du m̄ enim in eius literis Apostolicis adsunt clausulæ, Dummodo tempore præsentium non sit in eis alicui speciali ter ius quæsitum, & Amoto exinde

quolibet illicito detentore; Executor erat mixtus, & propterea ab eius sententia admittebatur appellatio suspensiva, ut de clausula, Dummodo, &c. firmavit Rota coram san. mem. Gregor. decis. 91. num. 2. coram Reuerendiss. Vrgellen. decis. 414. num. 2. & decis. 437. num. 3. in dicta Colonien. Optionis §. est etiam, in Salmonen. Vicaria 26. Ianuarij 1646. coram R. P. D. meo Meltio, §. nec dubitari potest, in Lucana Canonizatus 1. Februarij 1647. coram R. P. D. meo Royas, §. nec dicatur, vers. necnon clausula, & in Montis Cassinensis Parrochialis 17. Februarij prox. præteriti coram R. P. D. meo Bichio §. fin. & † de clausula, Amoto, existente, prout hic, possessione, & legitimo contradicatore, tradit Abb. in cap. de catero num. 8. ibique Felin. nu. 9. de re iudic. Mobed. decis. 6. num. 5. super reg. de trien. sanct. mem. Gregor. decis. 413. sub num. 4. & dictum fuit in Calaguritana Beneficij de Cornago 3. Iunij 1644. coram Eminentiss. D. Card. Datario, & in d. Colonien. Lucana, & Montis Cassinensis, ac in Pistorien. Thesoreria 31. Ianuarij prox. præteriti coram R. P. D. meo Ghislerio: Eoque magis cum agatur de gratia concessa Certo Modo, in qua exactior causæ cognitio requiritur Parte citata, ut tenuit Rota coram Card. Seraphin. decis. 1471. num. 2. coram boni mem. Buratt. decis. 529. num. 6. in Vercellen. unio. nis 28. Aprilis 1645. coram R. P. D. meo Verospio, §. ex eodem fundamento, & in Oriolen. Decanatus 25. Iunij 1646. coram R. P. D. meo Corrado; Unde dum possessio illius vigore apprehensa fuit pendente tempore ad appellandum, ut dictum est, ab aperto Vitio Attentatorum excusari non valet, ut egregiè firmatur in omnibus supra allegatis Decisionibus.

Quæ forsitan deduci possent contra Circundum ob non factam publicationem Resignationis in termino Constitutionis Gregorianæ, Domini censuerunt non esse habenda in Consideratione ad effectum, de quo agitur, quia Exceptio non publicationis nō admittitur ad impediendam manutentionem, sed rejicitur ad petitorium, ut dixit Rota coram boni mem. Buratt. decis. 263. num. 7. & in Legionen. Beneficij 4. Iunij 1640. coram R. P. D. meo Ghislerio, §. Non obstant in fine.

Et ita resolutum vnica tantum, &c.

R. P. D. M E L T I O,
Poste a Reuerendissimo Episcopo P A P I E N.
Romana hæreditatis de Gratianis.

Veneris 11. Decembris 1648.

A R G V M E N T V M.

Via executiua competit etiam contra tertium possessorem, si lite pendente fuerunt in eum translata bona controuersa, & postquam eorum possessio vitio litigiosi affecta fuerat, idque ampliatur procedere etiam si dicta translatio secuta fuisset ex causa dotis.

Et licet bona diuisionis seu transactionis in lite deducta possint alienari ex causa dotis, id tamen procedere firmatur, quando alienatio fuit facta bona fide; secus autem si collusiuè,
&

& in fraudem executionis ; & hinc latissime tractatur , ex quibus collusio iustificata remaneat .

S Y M M A R I U M .

- 1 Via executiva non datur contra tertium possessorem , & quando secus num. 3.
- 2 Venditio facta lite pendente , & postquam possessio rei vendita vitio litigiosi affecta fuerit non substat .
- 4 Res semel effecta litigiosa , transit cum suo onere , & cum eodem vitio litigiosi .
- 5 Via executiva competit contra tertium possessorem rei litigiosae , quemadmodum competet contra principalem debitorem , si possideret .
- 6 in Actione personali non contrahitur vitium litigiosi
- 7 Executio contra intrusum ut intret sufficit licet fuisse motam super possessorio .
- 8 Possessio iam effecta litigiosa , valide acquiri , ac in alium transferri non potest in prauiudicium actoris .
- 9 Bona transactionis , seu diuisionis in litem deducta possunt alienari ex causa legati , & quando secus num. 13.
- 10 Amplia procedere siue agatur de constitutione , siue de restitutione dotis .
- 11 Bona transactionis seu diuisionis in litem deducta possunt alienari ex causa dotis ne mulieres innuptae remaneant .
- 12 Secus autem si de tempore mota litis , iam nupta & dotata reperirentur .
- 14 Collusio probatur etiam ex coniecturis , & suspitionibus , ac etiam ex solis presumptionibus , & coniecturis num. 15.
- 16 Collusio praesumitur inter sanguine coniunctos , & licet hoc de per se non sufficiat , multum tamen urgere solet .
- 17 Rona litigiosa , quando praesumantur data in dotem collusivè , ad effectum eludendi iudicium super illis intentatum .
- 18 Collusio praesumitur inter socerum , & generum , si socerus dedit in dotem bona litigiosa cum obligatione de faciendo consentire omnem personam &c. & Generus vult potius litem substinere , quam agere contra Socerum amplia ut num. seq.
- 19 Scientia litis , ut iustificata remaneat , non exigitur exacta probatio , & ex quibus iudiciis , & coniecturis , illa colligatur .
- 20 Scientia quae dolum , & alienationem in fraudem infert , satis est quod colligatur ex iudiciis , & praesumptionibus .
- 21 Scientia litis licet ut plurimum soleat deduci ex subastationibus , tamen sufficit , quod de ea quoquo modo constet , licet nulla sint facta subastationes .
- 22 Via executiva agi non potest contra tertium possessorem , data existentia aliorum bonorum in debitore sed prius agendum est ad rescissionem contractus .
- 23 Scientia litis pendens , de tempore alienationis , & inopia debitoris , quando utrumque copulativè probari debet à debitore ad effectum praesumendi fraudem , & quando secus .
- 24 Via executiva , quando agi possit contra tertium possessorem , etiam si ageretur actione personali , & existerent alia bona debitoris amplia procedere ut num. 25.
- 26 Collusio post quinquennium opponi non potest .

27 Interdictum quorum bonorum non competit nisi in bonis possessis per defectum de tempore illius obitus .

Et quid si bona fuissent vendita Titio , durante eius vita , an post mortem Titij d. bona fuerint comprehensa sub illo iudicio uniuersali .

28 Filiatio , & legitimatas , ex quibus dicantur sufficienter probata .

D E C I S I O CCLXVIII.

CONCESSO per Rotam mādato de immit-tendo Francisco Gratiano in possessionem medietatis omnium bonorum q. Octauij eius patris aduersus Lelium alterum patrum eorum occupatorem ex fundamentis deductis in decisione coram R. P. D. meo Rojas emanata sub die 7. Februarij 1642. resolutum etiā postea fuit , illud esse exequendum super quadam domo sita in Campo Martio possessa à Io. Francisco Attauante , quam esse hereditariam dicti Octauij partes non controuertunt , & probatur ex Inuentario bonorum hereditariorum eiusdem Octauij Sum. Francisci Gratiani num. 1. Ad cuius resolutionis formam facto decreto , ab eo appellauit d. Attauantes , & adita Signatura Iustitiae , rescribi mihi obtinuit cum facultate procedendi ad legitimam executionem . Vnde sub hac die super hoc proposito dubio , DD. affirmatiuè responderunt , moti ex eo , † quod licet contra Tertium executiua via procedi non possit Felin. in c. cum super num. 15. de sent. & re iudic. Castr. in l. à Diuo Pio §. si super rebus num. 2. & ibi Bart. & Ang. n. 1. Alex. n. 28. vers. & pro hoc bene facit. ff. de re iudic. Baan. conf. 37. num. 1. & seq. lib. 4. Rota coram san. me. Greg. XV. decis. 22. num. 1. & 2. & in Romana computorum 18. Martij 1594. coram bo. me. Card. Millino , & in Romana Vineae 20. Octobris 1617. coram bo. me. Manzanedo . Tamen ex quo domus de qua agitur translata fuit per Lelium Gratianum in d. Io. Franciscum Attauantem lite pendente , & postquam possessio d. domus vitio litigiosi affecta fuerat per interdictum quorum bonorum intentatum ad instantiam praefati Francisci Gratiani , talis translatio non sustinetur , toto tit. ff. C. & in aulben. de litigios. Abb. in c. Ecclesial 1 num. 9. ut lit. pendens l. 2. ubi gloss. & DD. C. de litig. Bart. in l. 1. ff. eodem Alex. conf. 45. num. 5. lib. 3. vers. quia res litigiosa Rim. conf. 39. n. 5 vol. 1. Bursatt. conf. 100. num. 23. vers. quod nec pars contraria negat lib. 1. Afflict. decis. 396. Guidop. decis. 337. adeout † super dicta domo posset executiue procedi non secus , ac si dicta translatio secuta non fuisset , ut praeter relatos in decis. R. P. D. mei Rojas text. est in l. Chirographis §. fin. ff. de administrat. tut. & l. fin. C. de litigios. & ibi Bal. d. num. 1. Bart. in l. 1. ff. eod. l. as. instit. de action. §. omnium num. 84. Sord. conf. 355 num. 13. vers. accedat quod ubi alienatio , Bero conf. 155. nu. 40. vol. 1. Rim. conf. 34. num. 12. lib. 5. vers. quantum vero ad secundum Negus. tract. de pignor. in 1. membr. 8. part. ped. num. 17. vers. 3. fallit Cancer. var. resol. cap. 15. num. 17. cum seq. † Res enim semel effecta litigiosa transit cum suo onere , & cum eodem vitio litigiosi Gratian. discept. for. cap. 502. nu. 36. qui

5 qui ad plures alios cumulat; & succedens in re litigiosa, quod sustineat omnimodam personam eius, in cuius locum successit, adeo ut quemadmodum sententia immissionis lata contra Lelium principalem, si is possideret, contra eum exequenda esset, pari modo sit exequenda contra Attauantem illius successorem tradit *Menoch. conf. 319. num. 13. lib. 4.* & firmavit sapius *Rota signanter decis. 392. num. 39. p. 5 recent.*

Obstare neque visum fuit, quod interdictum quorum bonorum intentatum per Franciscum Gratianum sit actio personalis, † super qua non contrahitur vitium litigiosi. *Saccin. imm. conf. 13. num. 1. lib. 4. Roland. conf. 5. nu. 8. lib. 2. Honded. conf. 20. num. 42. lib. 1. Menoch. conf. 1187. num. 2. lib. 13.* cum alijs adductis a scribentibus pro parte Attauantis. Quia placuit DD. responsio data in d. decis. *R. P. D. mei Rojas sub §. nec dicatur*, quod nempe † ut intret executio contra intrusum lite pendente sufficit litem motam, † fuisse super possessorio; nam ex hoc redditur litigiosa possessio, quæ validè acquiri, ac in alium transferri non potest in præiudicium Actoris, & ultra adductos in d. §. *nec dicatur*, declarat text. in l. *Diuus*, ibique gloss. ff. de per. heredit. l. alienationes, ff. famil. hercis. lib. 2. C. de litigios. *Lancell. de attent. par. 2. cap. 4. in præfatione num. 181* vers. *quamvis autem*, *Paris. conf. 108. num. 4. vers. & quia quæstio erat super possessorio lib. 1. bene Cephal. conf. 19. num. 15. vers. verum est tom. 2. Afflit. decis. 396. num. 3. in fin. & 9. Rot. decis. 3. ut lit. pendens in nouis*, & in terminis litis super immissione decis. 557. num. 20. & 21. par. 3. tom. 2. recent. & coram bon. me. *Burratt. decis. 917. n. 2. vers. tum quia, & seqq.*

Neque vilius, est relevantiæ, quod d. domus peruenerit in Attauantem ex causa dotis
9 *Cassandræ filiæ Lelii Gratiani*, † ex qua prout etiam ex causa Legati. Transactionis, & diuisionis bona in litem deducta possunt sine vitio litigiosi alienari, iuxta limitationem, de qua in l. fin. C. de litigios. ibi exceptis &c. *Angel. in authen. de litig. num. 7. vers. item ex causa*, ubi ampliando declarat, † dictam limitationem procedere siue agatur de constitutione siue de restitutione dotis; refert, & sequitur *Natt. conf. 401. num. 1. Crauet. conf. 481. num. 2. lib. 3. Decian. conf. 109. num. 10. lib. 3. Lancell. de attent. par. 2. cap. 4. num. 548. Cancer. var. resolut. par. 2. cap. 12. num. 50. & 51.* Quia ultra responsiones datas in d. decisionem *R. P. D. mei Rojas*, † adhuc obiectum tollitur ex eo, quod ratio finalis d. limitationis in casu dotis est publica utilitas, ne scilicet mulieres innuptæ remaneant ad tradit per *Cuiac. ad tit. C. de litigios. column. 3. in fin. & per Castill. decis. 110. num. 4. vers. ne remaneant indotata contra fauorem publicum lib. 12.* In proposito autè
12 casu cum *Cassandra filiæ d. Lælij* de tempore mortæ litis iam nupta, & dotata reperiretur deficit dicta causa finalis, qua cessante, cessat dispositio legis, l. adigere, §. *quamvis de iurepatr. cap. cum cessante de appellat. gloss. singular. ubi Bart. in l. 1. in princip. verb. providentia*, ff. de legis. int. Dec. in cap. 1. column. 5. vers. *tertia conclusio de consil. Gratian. discept. forens. cap. 546. num. 21. vers. qua cessante*,

13 *Vlterius † neq; dictæ domus alienatio DD. visa fuit facta bona fide*, sed potius collusiue, & in fraudem executionis, & iudicialis auctoritatis, quo casu dispositionem d. legis finalis, non procedere tradit *Innocent. in cap. Ecclesia il 1. ad finem, vers. sed oponens ut lit. pendens. Angel. in d. l. final. num. 3. in fine, vers. vel transactione facta bona fide non in fraudem. Farinacc. in fragment. verb. litigiosa num. 257. vers. declara dummodo, Castill. decis. 110. nu. 4. lib. 2. vers. & illi qui loquuntur. Giurb. decis. 62. num. 11. vers. si ex causa onerosa puta dotis.*

Et quamvis collusio regulariter non præsumatur, cum tamen soleat secretè committi;
14 probatur etiam † ex coniecturis, & suspicionibus l. quia autem, §. non simpliciter ibi, si tamen nulla suspicio collusionis Religionem, Prætoris instruxerit, ff. si quis ommiss. caus. testament. *Bald. in l. 1. in fin. ff. cod. Corn. conf. 29. num. 17. vers. tamen dolus ipse vol. 3. Crau. conf. 997. num. 16. lib. 6. Bellam. decis. 614. Gigas de pensionibus qu. 42. num. 4. & ut † ex solis præsumptionibus*, & coniecturis plenè illa probetur firmat, *Castill. decis. 89. num. 19. Mut. decis. 75. nu. 25. & dixit Rot. apud Caputaq. decis. 143. par. 1. & decis. 23. num. 3. par. 1. rec. & coram Mantica. decis. 246. num. 5.*

Præsumptiones autem, & coniecturæ hic
16 non desunt, † & prima desumitur ex arctissima sanguinis coniunctione, quæ licet de per se non sufficiat, iuncta tamen cum alijs vrgētissima considerari solet coniectura collusionis text. in l. data, C. de donation. & in l. penult. in princip. de bon. liber. & notat *Bart. in l. non solum, ff. de rit. nupt. l. si in §. si quis in fraudem num. 55. instit. de action. Ancharan. conf. 251. Dec. respons. 11. num. 116. lib. 1. Casanati. conf. 28. num. 23. Pappan. conf. 63. n. 11. & 25. Menoch. de præsumpt. præsump. 26. n. 11. vers. quinta est. Giurb. decis. 62. num. 5. Burratt. decis. 365. num. 6. vers. secundo autem ex eo.*

17 Alia, † eaque fortis coniectura elicitur ex eo, quod cum dos *Cassandræ* esset constituta, ac iam soluta pro scutis 2000. in domo sita ad viam *Babuini* sub prætextu, quod dicta domus non ascenderet ad dictum valorem, sed deficerent scuta 500. loco illius assignata fuit domus litigiosa, quæ quidem assignatio appareret collusiue facta ad eludendum, nempe iudicium contra ipsum intentatum, quandoquidem non fuit prius iustificatum, prout opus erat, dictam domum non fuisse valoris conuenienti, & cum neque etiam negetur alia bona libera potuisse pro dicta dote assignari, mala fide videtur alienata domus litigiosa, de qua agitur, quam coniecturam valde ponderauit, ac admisit *Rota in hac causa in dicta decis. coram R. P. D. meo Rojas in §. nihil obstat in fine.*

Hæc autem collusio euidentius concluditur alia vrgentiori præsumptione ex eo dedu-
18 cta, † quia Attauantes quamvis potuerit expedire, & executiue ab huiusmodi molestiis se eximere stante promissione sub obligatione Camerali ad ipsius fauorem à *Lælio* facta de faciendo consentire omnem, & quamcumque personam interesse habentem, tamen magis voluit, & vult longam litem sustinere, quod præbet magnum adminiculum collusionis, & manifestè demonstrat totum id fieri

in gratiam, & sumptibus Lælij eius socii ex traditis per Mutam decis. 6. num. 20. & decis. 35. n. 17. *Surd. decis. 259. Vinian. decis. 530. lib. 4.* Simulatio enim, ac collusio nascitur ex insolitis, & ex inuersione similitudine *Castrens. conf. 74. in causa mora column. 2. lib. 2. Crauett. conf. 156. num. 9. Deian. conf. 62. num. 72.*

- 19 Prædicta t facilius procedunt stante scientia litis in Attauante benè deducta ex coniecturis in decisione R. P. D. mei Royas ponderatis, scilicet ex diuturnitate litis, continua habitatione, & sanguinis coniunctione inter eundem Attauantem, & Lælium, istæ enim simul iunctæ sufficienter probant scientiam, siquidem in ea probanda non exigitur tam exacta probatio, sed satis est, quod illa colligatur ex indicijs, & præsumptionibus, *Crauett. conf. 193. num. 7. vers. quæ scientia, Riminald. iunior. conf. 234. num. 326. Alb. conf. 281. num. 4. Cost. de scient. & ignorant. inspect. 64. num. 2. Rota Ianuen. decis. 172. num. 9. vers. si quidem in scientia; t Maximè dum agitur de probanda scientia, quæ dolum, & alienandi in fraudē infert. Mar. Anguisciol. con. 16. num. 10.* Et quamuis talem scientiam, Rota, & DD. deducere, vt plurimum soleant ex subhastationibus, quæ præcesserint alienationem rei litigiosæ, tamen non inde sequitur, quod aliunde etiam probari non possit, & sufficit, quod de ea quoquomodo constet, licet nullæ appareant factæ subhastationes, *Giurb. dicta decis. 62. nu. 13. vers. illud tamen.*

- Nec refragatur, quod ad effectum præsumendi fraudem in hac materia duo copulatione requirantur, nempe scientia litis in tertio possessore de tempore alienationis, & quod alienans non haberet alias res præter alienatas alias data prout hic existentia aliorum bonorum nequaquam possit agi recta via contra tertium possessorem, sed prius agendum sit reuocatoria ad rescissionem contractus ad tradit. per *Bar. in l. creditores num. 23. vers. videamus ergo, S. de pignor. & in l. si quis missum, S. l. iudex nu. 3 vers. quæro quid si ante, ff. de damn. infect. Couar. practicar. q. cap. 15. num. 7. vers. immo eis hac scientia, Rota coram Buratt. decis. 231. nu. 5. ver. & ideo.* Quia opinio Bartholi procedit in Creditore agente simpliciter actione personali ad solutionem, æris alieni, tunc enim habet necesse probare vtrumque requisitum, nempe scientiam tam litis pendens, quam inopiæ debitoris, nam ex eo solo, quod tertius possessor sciat pendens litis, non inde resultat fraus, si creditor potuit in alijs bonis satisfacere, prout nec sufficit sola scientia inopiæ, quia ex illa deducitur quidem fraus contra creditorem, sed non contra iudicem. Secus autem est, quando, prout hic agitur respectu certæ rei, & ad rem aliquam petendam, atque ad illius traditionem nam tunc, t quamuis dicta res petetur actione personali, & ultra rem petitam existant alia bona, nihilominus alienatio dictæ rei facta pendente lite, & cum scientia pendens litis, dicitur facta in fraudem executionis, & iudicialis auctoritatis, & ita non impedit, quin absque nouo iudicio, & absque vlla reuocatoria possit executiue procedi contra tertium pos-

sessorem. *Bald. in l. ob maritorum, C. ne uxor. pro marito, l. certa forma, Cod. ut in possess. legat. & in l. executionem, Cod. de execut. rei indicat. nu. 26. Castre. & alij DD. in l. à Dino Pio, super rebus, ff. de re indicat. & in terminis Couarr. dicto cap. 15. nu. 7. vers. sed si actione personali, Giurb. dicta decis. 62. num. 11. Cancer. var. resolut. c. 17. de sentent. & execut. nu. 467.*

- 25 Idque sine difficultate procedit, t si consideretur, quod existentia aliorum bonorum penes Lælium nullo modo suffragari potest Fracisco Gratiano, cum ipse obtinuerit mandatū immisionis ad medietatem bonorum hæreditariorum q. Octauij, ad illa tantum, & non ad propria Lælij agere potest.
- 26 Non obstat pariter, t quod à die alienationis dicta domus lapsum sit quinquennium, & ita de collusionione amplius opponi non possit, ad text. in l. collusionem detegere, ff. de collusionibus. Quia omissis alijs responsionibus, præsertim, quod dicta lex loquitur de collusionione ingenuitatis, cuius speciali fauore sancitum videtur, vt contra eam exceptio collusionis non perpetuetur, sed limitatè intra quinquennium tantum opponi possit, iuxta gloss. in d. l. collusionem detegere, verb. aliter; Obiectum tollitur ex facto, nam alienatio domus facta fuit de anno 1639. prima autem decisio in hac causa coram R. P. D. meo Royas emanata legitur sub die 29. Maij 1643. & sic ante quàm effluerit dictum quinquennium.
- 27 Non obstat postremo, t quod actum fuerit ex remedio quorum bonorum, quod non competit nisi in bonis possessis per defunctum de tempore ipsius obitus, & domus, de qua agitur, non fuerit possessa per Octauium tempore mortis illius lectæ anno 1627. ex quo venditæ iam fuerat Marco Antonio durante eius vita, qui obiit de anno 1633. Quia cum per obitum dicti Antonij reuersa fuerit ad hæreditatem, eoque titulo delata ad Lælium præsumtum hæredem vniuersalem, à quo successiue possessio fuit, ac denum anno 1639. translata in Io: Franciscum Attauantem; Ideo iure merito comprehensa fuit sub illo iudicio vniuersali contra eum intento, ac sententia subinde prolata Summ. Francisci sub num. 2. vt benè Menoch. de ad piscen. poss. remed. 1. sub nu. 71. ver. verum opinio, & vers. hic casus fortius procederet, per text. in l. 4. ff. petit. hæredit. quem enim in hoc remedio locum habere asseruat.
- Quæ opponuntur per Attauantem legimationi personæ Francisci fuerunt alias reiecta præuia approbatione decisionis super ea emanatæ 7. Februarij 1641. coram R. P. D. meo Royas, cuius fundamenta visa fuerunt adhuc inconcussa vigere, cum præsertim ille reperitur in quasi possessione filiationis, non solum quo ad Horatium eius patrem, sed etiam quoad Octauium, de cuius hæreditate agitur, & Lælium eius patruos, à quibus semper fuit habitus, & tractatus pro tali tam in iudicio quam extra t Regulariter enim filiatio alicuius, & legitimus probatur per communem reputationem, & quod pro filio fuerit habitus, & tractatus, cum ista in hac materia sufficiant, iuxta text. in cap. per tuas de probat.

Menoch. conf. 490. num. 18. Cas. de Grass. decis. 6. nu. 2. qui fil. sint legit. Rota decis. 406. num. 5. & decis. 434. num. 7. par. 1. recens. & cum plura alia ad istum effectum in dd. decisionibus R. P. D. mei Royas fuerint ponderata, quæ deficiunt in Farfen. Bonorum 23. Ianuar. 1647. coram R. P. D. meo Corrado, pro Attauente allegata, utique illa Francisco gratiano non aduersatur.

Et ita utraque parte informante &c.

REVERENDISS. P. D. CERR O
Sacra Rotæ DECANO.

Cathacen. Hæreditatis.

Veneris 11. Decembris 1643.

ARGUMENTVM.

Manutentio non datur sine possessione, quæ in rebus mobilibus, an possit dici amissa ex eo, quod quis passus fuerit, quod illa à tertio retineantur per decennium, & ultra, in præsentì decisione disputatur, & resolutio est negatiua in contrarium adductis plenè satisfaciendo.

SUMMARIVM.

- 1 Manutentio non datur, nisi ad limites possessionis.
- 2 Diuisio supponit inter diuidentes communionem domini, & possessionis.
- 3 Procuratorio nomine, quidquid fuit receptum, eodem nomine, retentum præsumitur.
- 4 Procurator quidquid procuratorio nomine possedit, non sibi, sed principali possedit.
- 5 Manutentio in iis, quæ quis possedit procuratorio nomine, concedi debet principali, non autem successoribus procuratoris.
- 6 Mobilia, si quis passus fuit, retineri à tertio per decennium, an dicatur illorum possessionem amississe.
- 7 Mobilium possessio quando non dicatur amissa, quamvis illa per lapsum longi temporis fuerint à tertio retenta.
- 8 à Possessione civili, ne quis cecidisse dicatur, sufficit, quod animum possidendi retinuerit.
- 9 Acquiescentia, & patientia, ut tertius penes se retineat bona controuersa, importat dimissionem possessionis illorum.
- 10 Possessio domus includit etiam possessionem mobilium in ea existentium, amplius ut num. 11.
- 12 Possessio ut dicatur manutenibilis, inspicitur dumtaxat mera, & corporalis detentio, & facti insistentia.
- 13 Possessio ultimo loco nulliter, & attentatè apprehensa, non est manutenibilis, nec impedire potest manutentionem anteriori possessori, qui non habuit se pro spoliato.
- 14 Decretum absque citatione est nullum, & quid si principalis fuisset præsens, num. 16.
- 15 Intimatio non supplet defectum citationis quando agitur de re graui.
- 17 Sequesterum petens, fatetur se non possidere id, quod instat sequestrari.
- 18 Sequesterum, quando apponendum sit.

DECISIO CCLXIX.

- R**ESOLVTVM fuerat die 17. Maij præteriti, Horatio Scoglio solum informante, eadem dandam esse manutentionem in possessione mobilium, & pecuniarum repertarum tempore mortis Decij sui fratris in domo per ipsum inhabitata, sed reposita hodie causa, informantibus etiam tam Archiconfraternitate Sanctiss. Sacramenti Cathacen. præfata, hærede vniuersali eiusdem Decij, quam Petro Francisco de Pace, & Antonio Mainardo illius legatariis, placuit DD. ad fauorem Horatii persistere in decisio, quoad duas tantum.
- 1 ex tribus partibus præfatorum mobiliū. Dum enim ipse non probat se possedisse omnia dicta mobilia, sed duas dumtaxat ex tribus partibus illorum, super illis tantummodò venit manutenendus, cum manutentio non detur, nisi ad limites possessionis, ut respondit Rota coram san. mem. Gregorio decis. 569. nu. 1. coram Cardinali Caualerio decis. 510. num. 3. & in recent. decis. 550. num. 2. vers. cum manutentio part. 5.
 - Respectu enim partis, seu portionis sibi obiectæ in diuisione facta anno 1622. inter ipsum, & alios suos fratres de Scoglio, præter quod eius possessio satis videtur iustificari ex actu
 - 2 ipsius diuisionis, & quæ communionem domini, & possessionis inter diuidentes supponit, l. magis puto, S. fin. ff. de reb. eor. Bald. in l. si probatum, num. 1. vers. oportet ergo, C. comm. diuid. Dec. conf. 647. num. 4. Surd. conf. 260. num. 2. & 3. cum alijs plenè adductis in Romana diuisionis 10. Iunij 1641. coram me, S. fin. & Cuna Decius procuratorio nomine ipsius Horatii Instrumentum præfata diuisionis stipulatus fuerit, & portionem prædictam receperit, quam vsq; ad obitum retinuit, eodem procuratorio nomine illam retinuisse præsumitur. Bort. in l. 2. num. 3. C. de acquir. poss. Socin. Sen. conf. 15. nu. 7. lib. 4. Aym. conf. 226. num. 5. & conf. 255. num. 3. Menoch. de præsumpt. lib. 6. præsumpt. 67. num. 1. & per tot. Rot. decis. 376. num. 3. vers. itant facilius par. 1. recent. & Et cōsequenter non sibi, sed Horatio possedit, l. quod meo in princ. ff. de acquir. poss. cap. si diligenti, ubi Abb. num. 6. de præscript. Menoch. conf. 71. num. 40. Card. Maut. decis. 203. nu. 3. & in proprijs terminis dictum fuit in Bononien. manutentionis 2. Martij 1646. coram R. P. D. meo Othobono in princ. Itaut & proinde ipsi Horatio, non autem Decij successoribus concedi debeat manutentio, ut firmavit Rot. in recent. decis. 677. num. 7. vers. & consequenter, par. 2. & melius in Romana de Torniellis 4. Martij 1616. coram bon. mem. Remboldo, penes Modern. Perus. de manut. decis. 135. num. 1. ac in d. Bonon. manutentionis.
 - 6 Nec obstat, quod Horatius anno 1634. iudicialiter interpellauerit Decium ad consignandum prædictam portionem suorum mobiliū, & decretum fauorabile pro consignatione reportauerit Summ. Legatariorum num. 11. ideoque dum postmodum passus fuit, quod Decius eadem mobilia retineret per decennium, & ultra omnem possessionem amississe videatur, l. licet, ubi gloss. verb. temporis iniuria, C. de acq. poss. l. fundi, ff. de usucap.
 - 7 Quia nunquam deposuit animum possidendi,

di, cum semper continuauerit possidere mediante persona ipsius Decii sui Procuratoris, per lapsum enim etiam longi temporis non inducitur obliuio, nec perditur possessio, quando prout hic, quis possidet corpore alieno, vt per *Aret. in l. si de eo, §. si forte num. 6. ad fin. & nu. seq. ff. de acquir. poss. dixit Rot. decis. 378. num. 3. & 4. par. 1. diuers.* Et licet post d. interpellationem, & decretum effluerit decennium, nec curauerit vltiorem mobilium consignationem exposcere, exinde tamen argui nequit possessionis amissio, cum vltra actualem detentionem mediante persona Decii, vt t. dictum est, perpetuo retinuerit animum possidendi, quod sufficit, ne ipse à ciuili possessione cecidisse dicatur, vt notat gloss. in §. quod autem, verb. propter absentiam, instit. de usucap. *Alex. in l. si id quod nu. 2. ff. de acquir. poss. Gratian. discept. forens. cap. 387. nu. 31.* Idque præsertim dum statim secuto obitu Decii inuicendo in domo per illum inhabitata, quæ erat sua propria, vbi dicta mobilia continebantur, expressè declarauit se esse illorum Dominum, & possessorem quoad duas ex tribus partibus, obtinendo insuper præceptum, seu inhibitionem, ne super illis ab aliquo molestaretur, eius *Sum. præteritæ positionis num. 5.*

9 Hinc tenim satis excluditur possessionis amissio, cum exinde remoueatur patientia, & acquiescentia, quæ illius dimissionem importat, vt ponderatum fuit in *Volaterana Prioratus 16. Martij 1645. coram R. P. D. meo Bichio, §. nam primum circa finem.*

Et ex huiusmodi insistentia dixerunt DD. sufficiēter iustificari suam possessionem etiam respectu alterius partis, & portionis sibi relicte à Vitalino eius fratre, t. sicut enim dicta insistentia importat possessionem ipsius domus, ita etiam mobilium in ea existentium, cum possessio continentis includat contenta, vt optimè dixit *Bald. in l. de his 11. n. 2. C. de fart. & seru. corrupt.* quem sequuntur *Alex. in l. 3. num. 27. ff. de acquir. poss. ibique l. as. nu. 33. & Zaf. num. 28. vers. unde si aliquis, ac clarior in l. cum haberes num. 10. ff. eod. Peregr. de fideic. art. 48. num. 75. Galeott. contr. iur. lib. 1. controu. 23. sub num. 9. vers. idemque in domo, cum aliis plenè congestis in Bononien. hereditatis 26. Iunij præteriti coram R. P. D. meo Bichio, §. quam realiter.*

11 Cōcurrente præsertim supradicta declaratione, quæ ostendit animum insistentis acquirendi, & continuandi possessionem non solum respectu domus, sed etiam respectu dd. duarū portionum mobilium in ea contentorum, vt egregiè responsum fuit in d. Bonon. hereditatis, §. secundo respon-

12 detur; Et consequenter t. huiusmodi possessio est omninò manutenibilis, cum ad istum effectum inspicatur dumtaxat meta, & corporalis detentio, & facti insistentia, vt probant *Fontanell. de pact. nupt. claus. 7. gloss. 3. par. 10. nu. 24. Bart. decis. Bonon. 47. num. 19. & 25. Milanen. dec. 3. num. 179. lib. 1. quas refert, & sequitur Modern. Perus. ubi supra obseru. 42. num. 92.*

Neque est necessaria vltior idētitatis probatio, dum enim secuto obitu Decii, ipse insistentē in d. domo declarauit duas portiones ex tribus mobilium ibidem existentium esse,

sitas proprias, vt dictum est, hoc sibi sufficit, vt ei præfata manutentio concedatur; legatarii verò prætendētes eadem mobilia ad se spectare tamquam propria Decii, & ipsis legata, tenentur hoc cōcludenter probare, tamquam principale fundamētum intentionis ipsorum.

13 Minusue obstat t. possessio vltimo loco per Legatarios apprehensa. Quia cum sit nulla, & attentata, non est manutenibilis, nec impedire potest manutentionem Horatio anteriori possessori, qui non habuit se pro spoliato, vt firmatur in altera decisione, §. nec obstat cum seq. Et quamuis prætendant non fuisse captam vigore sententiæ Ordinarij Cathacen. prout supponitur in d. decisione; sed vigore decreti de cōsignando mobilia facti ab eodem Ordinario die 21. Nouembris 1645. ipsorum *Summ. num. 5.*

14 & 7. t. Nihilominus huiusmodi decretum laborat pariter vicio nullitatis ob defectum citationis omninò necessariæ, cap. licet Episcopus, 15 de præbend. in 6. Quæ t. quidem nullitas sanata non fuit per subsequentem illius intimationem, quia cum agatur de re grauis præiudicij, prout est possessionis amissio, intimatio non supplet defectum citationis, vt dixit *Rota in recent. decis. 274. num. 1. par. 1. add. ad san. mem. Greg. decis. 457. num. 10. vers. sed hoc non habet locū.* Nec

16 quicquam facit, t. quod Horatius fuerit præsens, quando idem Ordinarius sub die 25. eiusdem, mandauit d. mobilia inuentariari, eodem *Summ. num. 8.* Quia non ideo acquieuisse videtur prædicto decreto præcedenter edito, cum inuentarium fieri potuerit, ad hoc, vt distinguatur mobilia quantitas, & Legatariis consignari solum ea pars, quæ verè spectat ad Decium.

Respectu verò tertiæ partis eorundem mobilium ad Decium proprio iure spectantis, Domini noluerunt concedere manutentionem. Horatio, & in hac parte recesserunt à decis. quia ipsemet falsus fuit super ea nullam habere possessionem, dum in prædicto præcepto præuia assertionem, quod d. tertia pars erat sibi obligata, & hypothecata pro pensione domus à Decio inhabitatæ, instetit inhiberi, ne quicquam auderet illam capere, aut transportare, & transportari facere sub poena excommunicationis, donec sibi de d. pensione integrè satisficeret. d. *Summ. præteritæ positionis d. num. 5.*

17 Petens t. enim bona arrestari, vel non amoueri ad effectum sibi satisfaciendi de suo credito, perneceesse fatetur se illa non possidere, vt in similibus terminis respondit *Rota in Tudertina prædij 24. Maij 1610. coram bon. mem. Ottembergbo apud eundem Modernum Perus. decis. 119. n. 3.*

18 Possessio t. verò Legatariorum super hac tertia parte aliquibus ex Dominis videbatur sequestranda tamquam nulliter capta non citato Horatio possessore aliarum duarum partium, qui vltius iure creditoris d. præceptū, & inhibitionem obtinuerat super d. tertia parte, ne amoueretur, donec ex ea fuisset integrè satisfactus, vt supra dictum est, quibus stantibus dicebatur esse locum sequestro, vt in terminis firmavit *Rota coram Card. Seraphim. decis. 877. nu. 1. & 2. & in Maceraten. hereditatis 27. No-*

membris 1539. & 4. Iunii 1590. coram rec. me. Card. Hieronymo Pamphilio in diuers. decis. 412. in fine, par. 4. & apud d. Modern. Perus. decis. 74. num. 1. & 2.

Super hoc tamen DD. nihil pro nunc firmare voluerunt, sicut etiam nihil firmanunt de pecunijs in hereditate Decij repertis.

Et ita resolutum omnibus informantibus, &c.

R. P. D. L E O N E V E R O S P I O.

Toletana Decimarum de Capilla.

Luna 14. Decembris 1648.

ARGVMENTVM.

Probatio Rei quamuis semiplena, tamen sufficit, si fuerit excitata ad offuscandam antecedentem probationem Actoris; si vero fuerit inducta ad destruendam ipsius intentionem, debet esse certa, ac indubitata, quid autem dicendum sit, si probatio Actoris fuisset equiuoca crudite explicatur. Denum, quando fama iam concludenter probata per contrarias probationes non remaneat destructa, nonnulla deducuntur.

S V M M A R I V M.

- 1 Probatio semiplena ex parte Rei sufficit ad offuscandam antecedentem probationem Actoris, & quid si induceretur ad illam excludendam.
- 2 Actoris intentio quando remansit fundata, exceptio rei, quae ad illam destruendam proponitur, qualis esse debet.
- 3 Exceptio Rei quamuis equiuoca, habet vim elidendi dubiam Actoris probationem.
- 4 Fama probatio quando per testes contrarios destructa remaneat.
- 5 Fama probata per testes quando post litem motam originem traxisse praesumitur.
- 6 Fama antecederet probata, quando non infringatur per subsequentes contrarias probationes.

D E C I S I O. C C L X X.

DECLARATA fuerat irreleuans per binas decisiones Rotales Ecclesiae Toletanae probatio nouiter excitata ad excludendam ex parte Excellentissimi Ducis de Bejar immemorabilem decimandi exactionem in Territorio de Capilla, quam ibidem Bejarenensis familiae Proceres ex Apostolico priuilegio obtinuisse a tempore hominum memoriam excedente, centum viginti sex testes sua depositione firmauerant, & ex ea ratione potissimum recentita fuit irreleuans adducta probatio, quod immemorabilem, concludentibus antea probationibus iustificatam a Duce non excluderet pernecesse, prout ipsamet Ecclesia arbitrabatur, dum in hac exceptione Actoris partes sustinebat; Postmodum vero, cum Agentes Eminentissimi Archiepiscopi Toletani eidem satis esse contenderent nouis hisce probationibus turbidam reddere praedictam immemorabilem, ex quo ad antecedentem Actoris probationem offuscandam solum fuerant excita-

tae, non autem ipsius intentionem elidendam, dubium proinde proposui, An foret confirmanda decisio, & reiecta exceptio praedicta, caeterisque in contrarium exaduerso repetitis, pro decisionis confirmatione hodie Domini responderunt.

- 1 Quia licet admitti debeat superallegata distinctio, ut probatio ex parte Rei semiplena sufficiat, si ad offuscandam antecedentem probationem Actoris proponatur. Inducta vero ad destruendam ipsius intentionem indubia esse debeat, ac certa, quam firmat *Ruin. consil. 13. num. 11. volum. 4. Soccin. consil. 67. num. 15. & 18. volum. 1. & sequitur Surd. consil. 405. num. 6. S. Nec dicatur, Rot. decis. 258. num. 9. & 10. par. 5. & 229. num. 34. par. 6. recent.*

- Non tamen videtur obesse Duci, qui perfecte, ac plenè immemorabilem decimandi exactionem iustificauerat ex pluribus, videlicet testibus per verbum fuit, & est, caeterisque requisitis deponentibus hoc ius decimandi Bejarensi familiae delatum ex Apostolice Sedis iudulato, & de eiusdem quoque fama attestantibus, prout prauijs decisionibus coram *clar. me. Card. Pamphilio sub die 20. Martij 1600. & bon. memor. Andrea 4. Decembris 1615.* fuit sententia Rotali comprobata, & exinde fundata remanserit intentio Ducis super immemorabili, & ad eius destructionem pernecesse proponatur exceptio, quae proinde concludenter, non autem equiuocè ipsam intentionem excludere tenebatur, ut aduertit *Abb. in cap. in presentia num. 5. de probat. Felin. ibidem num. 12. Dec. num. 48. & 49. Bero. num. 132. quos sequuta fuit Rota coram Cardin. Seraphin. decis. 619. num. 9. coram Mantica. 274. num. 4. & decis. 258. num. 9. & 430. n. 104. par. 5. & decis. 15 num. 1. & 2. par. 7. recent.*
- 2 Quidquid dicendum foret si praecessisset equiuoca probatio Ducis super possessione immemorabili, vel ex replicatione Ecclesiae, absque alia ipsius extrinseca probatione dubia redderetur, & cum tunc exceptio ad offuscandam praecedentem probationem proposita videatur, & quamuis equiuoca vim praecedentis elidere censeatur, & in his terminis a proposita facti specie longè diuersis loquitur *Ruin. in adduct. consil. 13. Socc. 67. num. 15. & 18. in quibus etiam intelligi debet Surd. adducto pariter consil. 505. num. 6. eosdem referens, iuxta theoricam Bart. in l. non solum, §. liberationis num. 6. ff. de liber. Legat.* Et ad hunc quoque effectum elidendi intentionem Ducis, nouas ab Ecclesia probationes fuisse excitas, testes productos ex eorumdem depositione arguitur, illi enim ius decimandi controuersum a maioribus Ducis, dum attestatur usurpatum conuincuntur inducti ad elidendam Apostolici priuilegij famam tamquam viurpationi aduersantem, super qua ex plurium depositione testium fundata prius concludenter extiterat Ducis intentio.
- 3 Neque & ex eisdem testibus huius probatio famae destruitur, quamuis eiusdem substantia concutere videantur in vniformi Populi voce consistentem, nec admittentem attestacionem contrariam, ut notat *Bart. in l. de minor. §. plurimum num. 7. ff. de quest. Bald. in consil. 77. num. 6. lib. 3.*

lib. 3. Aym. conf. 57. num. 9. circa fin. Mascard. de probat. conclus. 648. num. 10. Alciat. lib. 1. Peregr. Iur. cap. 6. Menoch. de presumpt. lib. 1. q. 1. num. 40.

- 5 Cum illi † absque vlla temporis definitione deponant de fama vsurpationis, quæ propterea post litem motam originem traxisse præsumitur, vt aduertit Corn. conf. 221. num. 5. lib. 3. Tom. Gram. voc. 34. num. 17. Afflict. decis. 324. num. 10. & alij relati per Petr. de fideicom. quæst. 77. num. 379. † Neque præcedentem Apostolici priuilegij famam, nullis ante litem motam contrarijs probationibus debilitatam infringit, ex notat. in cap. licet ex quadam, de test. vbi communiter per DD. Angel. conf. 308. Aym. 260. num. 7. & alijs adductis auctoritatibus firmat idem. Petr. de fideicom. quæst. 13. num. 116. Farin. de test. quæst. 47. num. 172. Rota coram Verall. decis. 9. nu. 1. par. 2. & in alijs decis. in præterita decisione deductis.

Nec pariter corrui probatio immemorabilis ex parte Ducis iustificata, siue ex productione acquisitionis initio præiis duobus Instrumentis distractionem Status de Capilla, ad decimarum venditionem expressè continentibus; siue ex ratione ab aliquibus testibus Ducis pro earumdem concessione recensita: quia videlicet virtute Procerū huius familiæ Maurorum eiectione ab eodem Statu successerit; quæ tamen ratio erronea dignoscitur ex relatione Historicorum soli Regi expulsionem ipsam adscribente.

Vt enim ponderatum fuit in decisione præterita prædicta venditionum Instrumenta earum tantum decimarum speciem includunt, quæ ex introductione, ac extractione mercium, siue ex piscatione, siue alijs de causis temporale dominium respicientibus soluebatur. Adducta verò ratio (ad cuius expressionem prædicti testes arctari non poterant) certorum depositionem sine vlla rationis expressione priuilegij famam optimè concludentem enervare non valet; Nec præterea iustificatur erronea, dum vt plures attestantur Historici, Iacobus Auctor Moderni Ducis summa cum fortitudinis laude quatuordecim tantum præcedentibus annis Tolosano prælio interfuit, cuius proinde virtute potuit quoque Maurorum eiectione ab eodem Statu contingere.

Et ita vtraque parte informante decisum.

R. P. D. P E V T I N G E R O.

Osceñ Archidiaconatus.

Mercurij 14. Decembris 1648.

A R G V M E N T V M.

Gratia concessa cum expressione Doctoratus, quomodo probationem illius requirat. Archidiaconatus in Hispania, quæ dignitas dicatur. Solitum, & consuetudo vbi illud est contra ius quando dicatur probatum.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctoratus in gratia sub illius assertione concessa probatur per publicam vocem, & famam.
Part. X. Recent.

2 Doctoratus probatur, vel per exhibitionem priuilegij, vel Testes qui doctoratui interfuerunt.

Intellige, vt num. anteced. & seqq.

4 Testes deponentes de visione scriptura iuncta publica voce, & fama aequipollent exhibitioni eiusdem scriptura.

5 Doctoratus ex priuilegio particulari non sufficit in dignitatibus Cathedralibus, sed requiritur alicuius publica vniuersitatis.

6 Testis deponens de auditu ab alio, & dubitativè non concludit.

7 Concil. Trident. requirens in dignitatibus Cathedralibus doctoratum alicuius publica vniuersitatis procedat. & sup. num. 5. & seqq.

8 Archidiaconatus in Hispania non est prima dignitas.

9 Archidiaconatus Hispania doctoratum nõ requirit.

10 Præsentia promissi in Curia di tempore sua promissionis quomodo probetur.

11 Valor beneficij probatur per Testes de publica voce, & fama.

12 quod Beneficium sit dignitas, & non habeat curam Animarum sufficit semiplenè probare.

13 Solitum contra ius quomodo probetur. & num. seqq.

14 Fama probat solitum, & consuetudinem.

15 Confessio Episcopi collatoris probat in præiudicium promissi.

16 Consuetudo probatur per concordiam confirmatione Sedis Apostolica munitam.

17 Infinitas coadiuti per testes probata confirmationem recipit ex morte eiusdem paulò post signatam gratiam coadiutoria secutam.

18 Collatio simul tamen Episcopi cùm Capitulo ex quibus excludatur. & num. seqq. vbi vide.

DECISIO CCLXXI.

POSTQVAM Ioannes Salinas duos ad eius fauorem decisiones pro executione suæ subrogationis gratiosæ in ius, & possessionem Melchioris Alayeto dum viueret Archidiaconi de Serrablo contra Dionysium Esmir reportasset antequam obiret à Sanctissimo in Coadiutorem cum futura successione in dicto Archidiaconatu, & Canonicatu accepit Gregoriū Escobedo, qui impeditur à dicto Dionysio prosequi Iudicium exequutium subrogationis à Salinas inchoatum, obtinuit in petitorio disputari dubium. An Archidiaconatus iste sibi sit adiudicandus, cui Domini affirmatiuè responderunt, quia tam in sua, quam in Salinas sui auctoris gratia narrata satis iustificauit.

- Docuit enim de doctoratu Salinas probando eum per publicam vocem, & famam ex depositione plurium Testium, † quod sufficere in puncto gratiæ prouisionis de prouisione cum assertionem Doctoratus, tradit Caputaquen. decis. 277. num. 4. part. 1. & fuit dictum in Placentina Canoniciatus 11. Martij 1599. coram Orano, impress. apud Marches. de Commiss. part. 1. fol. 339. sub num. 3. vers. qualitates autem, quem modum probandi non † excludit si bene consideretur decisio Cesarangustana Pensionis 21. Decembris 1591. coram recol. mem. Cardinali Hieronymo Pamphilio, impress. apud Marches. de Commiss. tom. 1. fol. 564.

num. 6. licet Rota ibi dixerit ad probandum Doctoratum requiri, vel exhibitionem privilegij, vel Testes, qui Doctoratui interfuerint; Ideo enim hoc dictum fuit, quia in eo Casu probatio Doctoratus desumebatur tantum ex verbis enunciativis Testium, nec talis qualitas articulata fuerat, itaut ratio illius decisionis erat excludere enunciativas Testium, & admittere duos modos, quibus Doctoratus probari potest, sequendo doctrinam *Alex. consil. 107. num. 2. lib. 7.* ubi ait probari posse per
 3 Testes, qui Doctoratui interfuerint, & non tamen excludendo alium modum probandi per Testes de publica voce, & fama, quem in specie firmavit Rota apud Caputaqu. & Oran. superius allegat. & apud Guidob. decis. 113. relat. à Mascard. conclus. 27. num. 10. ¶

Et hic facilius procedit; dum quartus Testis, *Summ. Gregory num. 2.* expressè deponit se vidisse privilegium Doctoratus utriusque tam Salinas, quam Gregorii, quod pariter vidit alter Testis, qui dicto Salinas inseruiebat, quorum dicta, & concurrente præsertim publica
 4 voce, & fama, æquipollere videntur probationi per exhibitionem privilegij, ut per Rot. decis. 443. num. 10. part. 1. recent.

Neque vis est facienda in depositione unius Testis, dum dicit, ibi: *Vn suo Sernitore mi disse hauer veduto il privilegio, che mi pare, che fosse quello di Sforza, Summ. Esmer num. 4.* quasi inferendo privilegium Doctoratus Salinas, fuisse obtentum à Duce Sfortia, & quod in Dignitatibus Cathedralibus non sufficere, sed ab aliqua Vniuersitate studij generalis obtineri debuisse ex mente Concilij Tridentini, probat *Lotther. de re benef. lib. 3. quest. 7. numer. 123. & seqq.* quæ dubitativa depositio, & eo minus de auditu ab vno alio non concludit, cap. *quoties de Testib. Gregor. XV. decis. 517. num. 17. & decis. 578. nu. 12.* & præterea dispositio Concilij locum habet
 7 solummodo & in Archidiaconatu habente curam Animarum, vel Iurisdictionem, qualis non est hic, de quo agitur, *Barbos. in Collect. ad Concil. sess. 24. de reformat. cap. 12. nu. 3.* ubi plures congerit, vel dum est prima dignitas, qualis & pariter non est hic cōtrouersus, *Castropalao tract. 13. disput. 4. pumet. 6. numer. 15.* ubi subdit Archidiaconatus in Hispania non esse primas Dignitates, quia in Sæcularibus Ecclesijs est Decanus, & in Regularibus Prior. Vnde ex hoc infert Doctoratum in Archidiaconatibus
 9 Hispaniæ & hodie non requiri, quod pariter comprobatur *Barbos. d. cap. 12. nu. 6. post plures alios, quos allegat.*

Præsentia dicti Salinas in Curia de tempore suæ prouisionis, probatur ex Testibus, *Summ. num. 3. Duran. decis. 237. num. 5,* & ubi super hoc etiam sola fides extraiudicialis admissa fuit.

Pariter docuit Gregorius de valore Archidiaconatus, & Canonatus, aliorumque Beneficiorum tam à Salinas, quam ab ipso obtentorum per non excessum, ut fuit in supplicatione narratum & per Testes de publica voce, & fama quomodo satis probatur, *Caputaq. decis. 277. num. 7. part. 1. Rota decis. 140. num. 3. & decis. 257. num. 4. part. 1. recent. cum alijs allegatis in*

Placentina Beneficij 27. Maij 1642. coram R. P. D. meo Ghislerio,

Nec refert, quod aliqui Testes super Interrogatorijs negent se esse de redditibus informatos, quia ipsi se explicat, dicendo de redditibus per ascensum, eorūque præcisa quantitate, sed quoad non excessum omnino assertiuè deponunt de publica voce, & fama per verbum fuit, & est, ut in *Summ. Gregory num. 4. & sequen.* Per quos Testes maximè quantum super quinto articulo, & quantum super quarto Interrogatorio, in dicto *Summ. num. 6.* Etiam probatur alia narratiua, quod videlicet, Archidiaconatus iste sit Dignitas, & non tamen
 12 maior post Pontificalem, nec habeat curam Animarum annexam, quarum qualitatum semiplenam iustificationem sufficere, dixit Rota apud *Burratt. decis. 708. num. 4. vers. Prioratum.*

Archidiaconatum esse grauatum pensione annua ducatorū sc. comprobant pariter Testes, *Summ. num. 15.*

Denique, quod idem Archidiaconatus vnà cum Canonicatu absque dispensatione Sedis Apostolicæ retineri solitus sit, probant Testes in *Summ. num. 6.* tam de visu, quam de publica voce, & fama per tempus 40. annorum, & amplius, ut signanter quartus, & sextus super quinto articulo deponunt, & itaut satisfaciant etiam requisito in probando solito contra ius, *Burratt. decis. 550. num. 4. & 6. & in Meten. Cercatoria 19. Decembris 1623. coram bon. memor. Merlino.*

Fama verò sufficere ad probandum solitū, & & consuetudinem, tradit *Cyn. in l. 2. vers. secundò quæritur, C. quæ sit longa consuetudo, quem sequitur Alex. consil. 14. num. 1. lib. 5. Marsil. l. de minore nu. 8. ff. de quest. alijsque relati à Mascard. de probat. conclus. 429. numer. 10.* Tanto magis, quia ad probandam hanc consuetudinem deservit ipsa narratio ab Episcopo Osceñ, & Capitulo de ea facta Pontifici in confirmatione Apostolica Concordiæ inter eos initæ de anno 1644. *Summar. replicationis Gregorij num. 1.* ibi: *Quæ omnes dignitates per Canonicos eiusdem Ecclesiæ etiam cum suis Canonicatibus, & Prebenda absque dispensatione Apostolica sunt solite obtineri, &c.* Confessio namque Episcopo collatoris
 15 probat & in præiudicium Dionysij ab eo prouisi, *Caput aq. decis. 93. num. 3. in fin. lib. 1. Burratt. decis. 183. nu. 8.* Hincque pariter fuit in eadem Concordia stabilitum Episcopum Archidiaconatum hunc, & de la Camera, ac Cantatariam non cogi; sed posse conferre Canonicis eiusdem Ecclesiæ sibi beneuolis; Alias verò dignitates teneri omnino conferre Canonicis de numero vicenario, talis enim Concordia tanquam cōfirmatione Sedis Apostolicæ munita & eo magis comprobatur, & firmatur consuetudine prædictam Rota decis. 497. nu. 2. vers. *Præsertim part. 1. recent.*

Tandem morbus dicti Salinas narratus satis probatus remanet, ex Testibus datis in
 17 *Summ. 12.* & quam veritatem eiusdem Salinas mors paulò post signatam gratiam Coadiutorie sequuta confirmavit, ut aduertit Rota in puncto Coadiutoria decis. 45. num. 30. part. 6. recent.

Et in Gerunden. Canonatus, & Præpositura 31. May 1647. §. non obstant. Testes, in fin. cor am Reuerendiss. D. meo Decano.

Verificatis igitur narratis à Gregorio, de articulo simultaneæ collationis non est amplius dubitandum cum satis abundè in duabus decisionibus sub diebus 10. May; & prima Julij 1647. fuerit discussus, atque simultaneæ Episcopi, & Capituli collatio de hoc Archidiaconatu, quam Esmir prætendebat penitus exclusa, quia clarè ostensum fuit solum Ordinarium, etiam ante concordiam fuisse in quasi possessione conferendi dictam Dignitatem, & per concordiam superuentam non fuit restricta collatio actiua Episcopi, sed solummodo passiva, & conuentum, vt aliquas Dignitates posset si vellet, alias verò omninò teneretur conferre Canonicis eiusdem Ecclesiæ, vt superius dictum fuit, ex qua pariter conuentione videtur resultare implicita confessio pertinentiæ collationis actiua, nequum in exercitio, sed etiam in proprietate ad Episcopum, & quæ ad excludendam præsentiam simultaneam collationem sufficiunt. *Lotber. de benef. lib. 2. quest. 21. num. 52. Rota decis. 132. nu. 3. & 4. part. 1. rec. & in Montis Alti beneficii 15. Decembris 1645. §. & additur, coram Reu. P. D. meo Bichio.*

Vndè sequitur non benè huic Casui applicari ab Informantibus pro Esmir allegatam decisionem *Tarraconen. Sacriste 23. Ianuarij 1602. coram Iusto*, & quia in illo casu constabat, quod in statu Concordiam antecedente Ordinarius non poterat conferre sine requisitione Capituli, & per Concordiam ipsi solum dabatur exercitium conferendi, quod in præsentī casu longè aliter se habere satis ex supradictis liquet.

Ex quibus Domini Archidiaconatum Gregorio adiudicarunt vtraque parte informante &c.

REVERENDISSIMO P. D. C E R R O

Sacra Rotæ DECANO.

Romana Fideicommissi de Maximis.

Luna 11. Ianuarij 1649.

A R G V M E N T V M.

Fideicommissio conditionali, & successiuo, quāuis reciproco, non censi renunciatum per simplicem diuisionem factam ab Arbitris, quibus in eorum deputationem non fuit data facultas remittendi fideicommissum; etiam si postmodum dicta diuisio fuerit ratificata, cum promissione ad inuicem facta de habendo illam ratam, gratam &c. ac de euictione in forma, atque cum conuentione de soluendis debitis paternis, in præsentī decisione constanter firmatur, & in contrarium adductis plenè respondetur.

S Y M M A R I V M.

- 1 Transactio inita super certo iure, non comprehendit aliud ius diuersum.
- 2 Acceptatio testamenti Patris, quod est incompatible cum testamento Aui, importat per necessarium antecedens illius renunciationem.
- 3 Diuisio, tantum, cuius sit natura.
- 4 Relatio oportet, ut omnia contenta in relato de verbo ad verbum censeantur repetita in referente.
- 5 Fideicommissio reciproca, quando non censeatur renunciatum per diuisionem.
- 6 Fideicommissio non censeatur renunciatum per diuisionem, quamuis fuerit appositā promissio de euictione, nisi alijs vrgentioribus clausulis sit munita.
- 7 Fideicommissio quando non censeatur renunciatum per diuisionem, quamuis fuerit facta conuentio de soluendis debitis paternis.
- 8 Fideicommissio non censeatur renunciatum per diuisionem factam ab Arbitris cum quibuscunque clausulis, si in ipsorum deputatione, non fuerit data facultas remittendi fideicommissum.
- 9 Amplia etiam si diuisio, & bona ab Arbitris assignata, fuisset acceptata pro se, eorumque heredibus, & successoribus.
- 10 Ratificatio diuisionis facta ab Arbitris de bonis fideicommissarijs restringitur ad ea quæ validè ab illis gesta fuerunt. & non extenditur ad ea, quæ nulliter facta fuerunt.
- 11 Fideicommissio conditionali, & futuro non censeatur renunciatum per diuisionem, cum promissione ad inuicem facta de habendo illam gratam ratam &c. amplia vt nu. 13.
- 12 Et quomodo sit intelligenda huiusmodi diuisio.
- 14 Corresponsiuitas tollitur, quando causa fuit à contrahentibus expressa.
- 15 Causa diuersa à contrahentibus non specificata, subintelligi nequit, nisi concludenter probeur.
- 16 Actus subsequentes dubij, præsumuntur gesti ex titulo, & causa præcedenti, ac in executionem antecedentis dispositionis.
- 17 Fideicommissio non censeatur renunciatum per diuisionem, quando postea diuidentes supplicauerunt, Pontifici pro derogatione eiusdem fideicommissi.
- 18 Fideicommissio non censeatur renunciatum per diuisionem, ex quo diuidentes asserunt quod fundus super quo census imponi deberet, esset liber ab omni fideicommissio purificato, & purificando.
- 19 Bona fideicommissio subiecta alienari possunt pro constitutione dotium, bonis liberis non extantibus.
- 20 Obseruantia quando redditur æquiuoca ex actibus contrarijs, nullius omninò remanet efficacie.
- 21 Transactio facta inter fideicommissarios, non præiudicat vocatis ex propria persona, & independenter à transigentibus.
- 22 Creditor non potest agere contra bona sui debitoris quæ possidentur à fideicommissario, quando titulus possessionis reddatur turbidus.
- 23 Aditio hereditatis vt validè fieri possit à matre nomine filiorum tamquam tutricæ, & curatricæ, quæ requirantur.
- 24 Minores possunt repudiare hereditatem post quam compertum fuit, illam fuisse maximo are alieno grauata.

- 25 Fideicommissarius licet adierit hereditatem gravati cum beneficio leg. & inuent. potest deinde agere ex propria tamquam iure proprio ad fideicommissum vocatus.
- 26 Hares alicuius quando quis dici non possit, licet egerit pro recuperatione bonorum ad illius hereditatem spectantium.

DECISIO CCLXXII.

CORAM bon. mem. Robusterio 6. Octobris 1573. & 13. Aprilis 1574. resolutum fuerat, ex Testamento Dominici non fuisse inductum reciprocum fideicommissum, ut ex decis. 118. par. 1. & 230. par. 2. divers. Sed eodem articulo post sexagenariam acquiescentiam, ad trutinam reuocato, s. Martij 1638. coram bon. mem. Pironano, recedendo à decisis responsum, fuit constare de fideicommissio reciproco, perpetuo, & absoluto; Verum causa pluries repropolita tam per eundem bon. mem. Pironanum, quam à Me, ob ipsius mortem in, eius locum subrogato, tandem die 14. Martij 1642. dictum fuit, placeret Concordia, quam tamen non effectuatam, dum imminabat repropolito Dominici Iacobus, & litis Consortes exhibuerunt quædam Instrumenta transactionis, & diuisionis, ac super illis tanquam præjudicialibus petierunt dubium particulare, unde super hoc Dominos consuli, qui auditis partibus hinc inde mandarunt, quod prius disputaretur, An obstant dicta Instrumenta transactionis, & diuisionis, quoad bona Dominici, quo dubio ter propolito, & maturè discusso, hodie resolutum fuit Instrumenta non ob stare.

- 1 Transactio enim, † quæ inita legitur anno 1566. 8. Augusti inter Lelium, Fabium, Pompeium, Carolum, & Alcanium filios Lucæ filij Dominici, est restricta ad approbationem Testamenti eiusdem Lucæ ipsorum progenitoris, quo ad certum prælegatum dumtaxat relictum Lelio, eiusque descendens primogenitis, ut clarè ostendunt verba illius, ibi, Cumque intendant &c. dictum Testamentum, & ordinationem eorum patris predicti &c. quo ad prælegatum predictum tantum &c. habere ratum gratum &c. & ibi, quod prælegatum prædictum testamentum, & ordinationem per præfatam q. D. Lucam eorum patrem factam, ac omnia, & singula in eisdem contenta modo, & forma prout in eis continetur, quo ad dictum prælegatum &c. Summ. Marchionis primæ positionis n. 3. Ideoque extendi non potest ad remissionem, & renunciationem fideicommissi Dominici eorum aui, quo ad alia bona reperta in hereditate in dicto prælegato, nullatenus compræhensa, l. si de certa, ubi Doct. C. de transact. Menoc. conf. 1099. sub num. 21. vers. præterea transigentes, & num. 22. lib. 10. Fusar. conf. 39. num. 65. cum seqq. & conf. 48. num. 6. Card. Mantica. decis. 245. num. 13. san. me. Greg. decis. 158. num. 1. & Card. Canal. decis. 262. num. 7.

- 2 Nec subsistit, † quod Testamentum Lucæ contineat diuersas dispositiones, & incompatibiles cum Testamento Dominici, itaut proinde illius acceptatio per necessarium antecede-

dens istius renunciationem importet, ex theoric. Bartol. communiter recepta, in l. qui Roma, §. duo fratres num. 21. vers. vel fuit dictum, ff. de verb. oblig.

- 3 Quia præter quod huiusmodi acceptatio limitata, & restricta ad prælegatum † cum illa dictione taxatiua tantum, non solum non extenditur, sed excludit penitus omnia alia in eodem Testamento disposita iuxta naturam dictæ dictionis, ut notat Bart. in l. unic. num. 1. ff. si quis ius dicent. non obtemper. Card. in clem. 1. vers. nos igitur de Sum. Trinit. & fid. Catholic. Rota in Romana Saluiani interdicti 28. Aprilis 1597. coram bon. mem. Litta, post Pacific. de Saluian. decis. 58. num. 4. & dictum fuit in Toletana Canonatus Penitentiaria 4. May 1644. coram Me, §. idque non solum. Dux dispositiones in præfato Testamento leguntur, altera scilicet continens dictum prælegatum, & primogenituram in bonis proprijs ipsius Lucæ, ibi, Item quia ut Illustr. D. Testator notorium esse asseruit post mortem bon. mem. Dominici de Maximis sui patris de suis proprijs pecunijs emit Castra &c. diuersaque melioramenta in reliquis Casalibus &c. fecerit &c. ac notabilem quantitatem pecudum &c. aliorumque animalium &c. ex suis pariter pecunijs, & industria emerit &c. pro omni, & toto eo, de quo ipse Illustr. D. Testator tam ratione acquisitionum &c. quàm ratione sua legitime, & alias quomodolibet &c. libere disponere potest &c. iure prælegati reliquit D. Lelio filio suo inter masculos primogenito &c. & sic successiue de primogenito in primogenitum &c. Et hæc dispositio nihil habet commune, nec aduersatur Testamento Dominici, & tanquam de bonis ad eundem Lucam spectantibus à Lelio, eiusque fratribus acceptata, & approbata videtur ex eodem Instrumento transactionis.

- 4 Altera verò compræhendens vniuersam, illius hereditatem, & sic etiam omnia bona fideicommissaria eiusdem Dominici sui patris, quæ tantum abest, quod si diuersa, & incompatibilis cum Testamento illius, quinimmo totaliter est illi conformis, ipsiusque repetitionem importat, ibi, In omnibus autem alijs bonis &c. vniuersales heredes instituit Fabium &c. eiusdem Testatoris filios, & quemlibet eorum aquis portionibus, quos, & eorum quemlibet etiam præfatum Lelium primogenitum, quod ad substitutionem, prout asseruit, ordinatam fuisse per bon. mem. Dominicum de Maximis patrem Testatoris ad inuicem substituit &c. d. Summ. Marchionis num. 2. † Hinc enim vigore huius relationis ad paternum testamentum idem resultat effectus, ac si eisdem verbis in eo descriptis Lucas disposuisset, & quæcumque substitutiones ordinatæ à Dominico repetitæ censentur in posteriori Testamento Lucæ perinde, ac si de verbo ad verbum ibidem expressæ fuissent, l. assō toto 77. ff. de hered. instit. Surd. conf. 105. num. 30. Menoch. conf. 287. num. 34. cum alijs congestis, in Romana fideicommissi de Maximis 1. Decembris 1634. coram bon. mem. Buccabella, §. Dominicus autem 15. Aprilis 1644. coram R. P. D. meo Pentingerio, §. siquidem cum casus, & 28. Ianuarij 1647. coram R. P. D. meo Ottobono, §. ideo cum Angelus. Ac consequenter prorsus excluditur prætensa dispositionum diuersitas, & incompatibilitas, adeout proinde ex acceptatione vnius

vnus desumi non valeat alterius renunciatio.

Diuisio verò celebrata 18. Augusti 1567, simpliciter facta fuit absq. vlla expressa mentione præfati Testamenti, & dispositionis Dominici, eodem Sum. prima positionis num. 4. † Cum enim non agatur de fideicommissio puro, & in diuidentibus terminato, sed conditionale, & futuro comprahendente illorum descendentes, & successores, vt firmatur in dicta decisione coram bo. me. Pirouano, simplex diuisio illius remissionem, & renunciationem non inducit, quamuis sit reciprocum, & ipsimet diuidentes de illo certam scientiam habuerint, l. cum pater, §. hereditatem il. 2. ff. de legat. 2. Doctores in l. qui Roma, §. duo fratres. ff. de verb. oblig. Alex. consil. 208. num. 4. cum seqq. lib. 6. plenè Ruin. consil. 137. sub num. 6. vers. sed præmissis non obstantibus, cum pluribus seqq. & consil. 138. num. 5. lib. 2. Paris. consil. 55. num. 13. lib. 2. Dec. consil. 36. sub num. 4. vers. sed tamen his non obstantibus, Capr. consil. 89. num. 16. & 17. Peregr. de fideicommiss. art. 52. num. 18. cum seqq. Fusar. de substit. quest. 593. num. 5. sanct. mem. Greg. decis. 73. num. 1. pluribusque alijs adductis firmant Rota coram bon. mem. Buratt. decis. 89. num. 1. & per tot. repet. in recent. decis. 624. par. 2. & decis. 395. n. 1. & 2. part. 3.

Nec contrarium suadent clausulæ generales ibidem appositæ: † Promissio enim de cuius actione nullus est efficacia, nisi alijs urgentioribus clausulis sit munita, vt probant Peregrin. de fideicommiss. dicto. artic. 52. nu. 69. cum seqq. Fusar. de substit. dicta quest. 593. n. 62. Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 115. num. 12. bon. mem. Buratt. dicta decis. 89. num. 8. † Conuentio verò de soluendis debitis paternis non fuit habita in consideratione, cum præsumi possit, quod facta fuerit, vel intuitu scutorum 2500. quæ unicuique ipsorum Lelius soluere promiserat, aut contemplatione aliorum bonorum liberorum Lucæ in prælegato, & diuisione non comprahensorum consistentium in nonnullis suppellectilibus, mobilibus præciosis, & animalibus, vt ex Inuentario Sum. Marchionis dicti 29. Maij n. 11. Ideoque tamquam actus saltem æquiocus referri non debet ad remissionem dicti fideicommissi, vt ponderauit Rota coram bo. mem. Buratt. dicta decis. 89. num. 16.

Quæ fortius stringunt in casu nostro, † quo agitur de diuisione facta ab Arbitris, cū enim in ipsorum deputatione illis data non fuerit expressa, & specialis facultas remittendi dictū fideicommissum, vtique per subsequutam eorum diuisionem etiam quibuscumq. clausulis munitam nullatenus censetur remissum, vt probant Soccin. Senior. consil. 251. sub num. 18. vers. ex quibus concluditur cū seqq. lib. 2. Od. consil. 49. num. 8. Cabal. consil. 75. nu. 4. & 5. Fusar. d. quest. 593. num. 153. qui alios plures cumulat bo. me. Buratt. dicta decis. 89. num. 17.

Nec obstat, † quod Virginia mater dictorum fratrum acceptauerit diuisionem, & bona ab Arbitris assignata pro ipsis, eorumque heredibus, & successoribus quibuscumque. Quia cum huiusmodi clausula appositæ fuerit in executiuis, non est apta alterare, seu immutare na-

turam huius simplicis diuisionis, vt alijs pluribus allegatis respondit: Rot. in eadem decis. 89. num. 8. coram bo. me. Buratt.

Idque etiam si dicti fratres huiusmodi diuisionem ratificauerint cum promissione ad inuicem facta de illam habendo ratam, gratā, & firmam, ac semper, & perpetuo obseruando, & contra non faciendo aliqua ratione, titulo, seu causa, Summar. impress. Jacob. num. 7.

Ratificatio enim vltra, quod non loquitur de præfata diuisione, sed tantummodo de iuxta prædicta transactione, restringitur ad ea, quæ in Instrumento ratificato, validè acta fuerunt, non autem extenditur ad alia, quorum respectu Arbitri illud celebrantes nullam facultatem habebant, vt ad propositum respondent Soccin. Senior. d. consil. 251. n. 21. Mandell. Alb. consil. 29. nu. 16. vers. Intelligo id procedere, Odd. dicto consil. 49. num. 10. Cabal. dicto consil. 75. num. 8. † Præfata verò promissio quamuis generalis, & ampla non comprahendit casum fideicommissi futuri, & conditionalis, de quo ibidem nulla mentio facta fuit, Rip. in dicta l. qui Roma. dicto §. duo fratres num. 44. Soccin. dicto consil. 251. num. 18. vers. quæ conclusio, Ruin. dicto consil. 137. sub num. 9. cum seqq. lib. 2. Capr. dicto consil. 89. num. 12. Gozzad. n. consil. 36. num. 12. vers. si secundo dato cum alijs per bon. memor. Buratt. d. decis. 89. num. 4. ac in recent. decis. 549. n. 3.

† Et cum nec in diuisione, nec in acceptatione, & ratificatione vllibi facta fuerit mentio filiorum substitutorum præfata promissio intelligitur, dumtaxat de iure diuidentium, non autem filiorum, aliorumque successorum ex propria persona vocatorum, vt in forioribus terminis dictum fuit in Meleuitana tenute 26. Iunij 1645. coram R. P. D. meo Pensingio §. non obstat quod Angelus circa fin.

Ponderando præsertim, † quod dicti fratres quando in huiusmodi generali promissione, comprahendere voluerunt præfatum fideicommissum hoc expresse declararunt, vt specificè legitur in Instrumento transactionis, quo ad dictum prælegatum, ibi, Et quilibet ipsorum ad inuicem & c. promisit habere ratum & c. & contra non facere, vel venire aliqua ratione iure, modo, titulo, sine causa & c. etiam ratione testamenti præfati q. Dominici eorum aui & c. Vnde dum hanc explicitā & expressam declarationem non emiserunt in præfata ratificatione diuisionis, vtique arguitur in bonis diuisis nullo pacto sensisse præfatum fideicommissum remittere argumento textat. in l. unica, §. si autem, Cod. de caducit. tollend.

Nec subsistit, quod dicta diuisio fuerit correspectiua ad acceptationem prælegati.

Quia ex tenore eiusdem transactionis apparet dictam acceptationem factam fuisse per conseruationem domus, & familiæ eorundem transigentium, ibi, Intendant dictum testamentum, ordinationemque eorum patris prædicti pro conseruatione domus, & familiæ ipsorum & c. Necnon, & proprius, eo quia Lelius conuenit se soluturum cuilibet ipsorum dicta scuta 2500. ibi, versa vice idem Dominus Lelius volens gratitudinem gratitudini compensare & c. sponte & c. promisit & c. soluere eisdem, & cuilibet ipsorum scuta 2500. mone-

14. *re etc.* † Hinc enim huiusmodi causæ à partibus expressè tollunt quaecumque correctiuitatem, quæ aliunde posset oriri, *Put. decis. 479. nu. 2. lib. 2. in correct.* Rota in Romana subcollectoria 2. Iunij 1645. coram R.P.D. meo Bichio,
15. *S. cum itaque circa fin.* † Et diuersa causa à contrahentibus non specificata subintelligi nequit nisi concludenter probetur ex deductis in *Cassanen. Censuum 3. Iunij 1644. coram R.P.D. meo Corrado, S. accedit etiam.*

Cæterum prædicta certiora redduntur ex obseruantia subsequuta; Pompeius enim senior vnus ex transigentibus sine filiis existens anno 1572. instituit hæredes vniuersales alios fratres superstites; sed ipso defuncto dicti fratres die 12. Iunij 1573. eius hæreditatē repudiarunt, eo quia bona erant obnoxia fideicommissio Dominici dicto *Summar. Marchionis 29. Maij nu. 12.* & postmodum prima Iulij sequentis declararūt, velle retinere bona ab ipso relicta, quatenus sint subiecta eidem fideicommissio Dominici *Summ. Marchionis vltima propositionis num. 2. & 3.* Signum euidens, quod per præcedentes transactionem, & diuisionem, nullatenus dicto fideicommissio renunciauerant.

- Nec aduersatur, quod die 13. eiusdem mensis Iulij, iidem fratres inter se diuerserint bona, quæ alias ab eodem Pompeio possidebantur dicto *Summ. Marchionis prima propositionis num. 5.* Quia cum huiusmodi bona essent fideicommissaria Dominici, ipsi vero in actu dictæ diuisionis nō specificauerint quo nomine diuidebant, vtique ad dictam diuisionem deuenisse præsumuntur nomine, & titulo fideicommissario iuxta declarationem paucis diebus
16. ab ipsis præcedenter emissam, † cum regulariter actus subsequentes dubij præsumantur gesti ex titulo, & causa præcedenti, *Aym. consil. 91. num. 9. consil. 106. num. 10. consil. 111. num. 18. in fin. & consil. 284. num. 6. ac in executionem antecedentis dispositionis, Surd. decisio. 288. numero 33. Caputaquen. decisio. 226. numero 2. parte secunda.*

17. Idque † clarius comprobatur ex subsequentis derogationibus eiusdem fideicommissi. Carolus enim alius ex transigentibus anno 1603 supplicauit sanct. memor. Clementi VIII. pro licentia vendendi Casale Cortheccie fideicommissarium Dominici, eamque impetrauit facta subrogatione partis pretij exinde retrahendi pro reintegratione eiusdem fideicommissi *Summariolo Marchionis num. 6.* Anno 1613. alij fratres de Maximis deuenientes ad venditionem Casalis Porcaleccie explicite declararunt suppositum esse eidem fideicommissio, illiusque derogationem desuper obtinuerunt. dicto *Summariolo num. 3.* & denique anno 1617. supplicarunt s. recordat. Paulo Quinto pro alia simili derogatione, & licentia ad effectum alienandi Castrum Praticæ eidem pariter fideicommissio obnoxium, quam similiter reportarunt sub eadem conditione subrogandi partem pretij illius pro eius reintegratione *Summar. additionali eiusdem Marchionis nu. 4.* Hinc igitur clare excluditur prætenfa huius fidei-

commissi remissio, dum ex tot actibus tam intransigentibus, & diuidentibus, quam in ipsorum filiis, & successoribus specialis, ac expressa resultat illius existentie confessio, vt admissum fuit in Romana successione de Comitibus 26. Iunij 1647. coram Reuerendiss. Terracinen. S. non obstat. Quas quidem derogationes, & licentias prætendi non potest impetratas fuisse ad cautelam emptorum, dum hoc in illarum supplicationibus expressum non fuit, & toties impetratæ fuerunt, quoties casus venditionis euenit, & vltius Pontifices ordinarunt, quod pars pretij subrogaretur in locum prædicti fideicommissi, & inuestita remaneret ad commodum substitutorum, ex quo aperte dignoscitur fideicommissum adiuue extare, & derogationes fuisse omnino necessarias, cum alias huiusmodi conditio, nec à Pontificibus iniuncta, nec à supplicantibus acceptata fuisset.

- Indeq. non releuant actus pro contraria obseruantia ponderati: † Impositiones enim censuum factæ ab eodem Carolo de anno 1573. & ab Ascanio de anno 1597. super Casalibus Porcareccie, & Corteccie cum assertione, quod essent libera ab omni fideicommissio purificato, seu purificando *Summ. Iacobi die 29. Maij num. 16.* non concludunt remissionem fideicommissi, cum huiusmodi assertiones præsumantur emissæ ad inuitandum emptores dictorum censuum, qui alias verisimiliter illos non emissent, vt admittitur in eadem Romana successione de Comitibus d. S. non obstat.

Donatio facta à Virginia Columna anno 1558. ad fauorem Lælij Primogeniti Lucæ, hodierno *Summ. Iacobi num. 11.* est anterior dictis Instrumentis transactionis, & diuisionis, & continet dumtaxat melioramenta, ac acquisitiones per eam factas in Castris prælegatis, ideoque nihil habet commune cum bonis fideicommissariis Dominici, & consequenter inferuire non potest pro obseruantia interpretatiua.

Testamenta Ascanij, & Iulij non aduersantur dispositioni eiusdem Dominici. quinimo vbi de ea faciunt mentionem sunt illius confirmatoria, & repetitiua, vt apparet ex illorum lectura dicto *Summ. additionali Marchionis num. 11. & 12.* vbi Iulius asseruit dictum fideicommissum fuisse ab illius filiis confirmatum, & ampliatum.

- Venditio denique facta per Lelium de domibus in Campo Floræ facta fuerit pro soluenda concurrente quantitate dotis Victorie ipsius filie, ideoque non meretur attendi cum restitutione, seu constitutione dotium descenditum bonis liberis non extantibus, alienari possint bona ascenditum, licet fideicommissio subiecta *ix. vngl. remed. auth. res que, C. de comm. de legat. nouissime approbatum in Anconitana dotis 9. Decembris proximi præteriti coram Me.*

- Vnde vel dicti actus penitus eliduntur ex prædictis, † vel saltem prætenfa obseruantia exinde resultans redditur adeo æquiuoca ex actibus contrariis superius ponderatis, vt nullius omnino remaneat efficacæ, *Rota dec. 294. num. 2. par. 2. diuers. decis. 43. num. 4. p. 1. reten. coram bon.*

bon.mem. Buratt. decis. 454. sub num. 5. vers. adeout. & decis. 472. num. 7. in fin. vers. ideoq. ex instrumentis, adeout proinde super ea nullum constitui possit fundamentum.

Denique Domini ponderabant; † quod cum Marchio, & litis consortes non sint heredes, nec mediata, nec immediata dictorum fratrum transigentium, & diuidentium, sed agant ex propria ipsorum persona, & proprio iure independentem ab illis tanquam vocati ad dictum fideicommissum Dominici, ut firmatur in decisione huius causa coram *bo. mem. Pironano*, præfata instrumenta, aliaque inter illos successuè celebrata ipsis præiudicare non possunt, *l. seia. ff. de enit. l. fin. C. eod. Rip. in d. l. qui Romæ d. § duo fratres num. 101. ff. de verb. obligat. Odd. d. conf. 49. num. 20. & 22. Peregr. d. artic. 52. num. 37. & 91. Fusar. d. quest. 593. num. 165. & q. 597. num. 1. Rota decis. 597. num. 15. & 16. part. 5. recent. in Bononien. fideicommissi de Boatterys 3. Aprilis 1644. coram Reuerendiss. Salamantino, §. 2. quia quicquid sit, in Mcleuitana Tenuta 26. Junij 1645. coram R. P. D. meo Peutingerio, §. non obstat quod Angelus, & in Bononien. fideicom. de Rubeis 30. Maij 1646. coram R. P. D. meo Corrado, §. demum quod ratificationes, vers. ac proinde.*

Nec subsistit, quod possideant nonnulla bona libera Lælij, quodque sint heredes Pompeij iunioris filij, & heredis eiusdem Lælij.

22. Huiusmodi enim † possessio non iustificatur in facto, quia Marchio solum possedit bona primogenituræ una cum assertis melioramentis, ut dicitur donatis à Virginia Columna de anno 1558. & ideo huiusmodi prætentio, vel penitus diluitur, vel saltem redditur adeo turbida, ut in hoc iudicio, & ad effectum de quo agitur eis obesse non possit, ut responsū fuit in d. Bononien. fideicommissi de Boatterys, §. fin. vers. quare Domini. Prout nec minus iustificatur ipsos esse heredes dicti Pompeij, † licet enim quidam Procurator substitutus à D. Cleria Rebiba ipsorum matre tutrice, & curatrice die 25. Septembris 1610. secluso Marchione, aliorum nomine adiuerit illius hereditatem, *Summ. impress. Jacobi nu. 18.* Nihilominus omisso pro nunc an huiusmodi aditio sit valida tanquam facta contra dispositionem *text. in l. pupillus si fari. ff. de acquir. hered.* scilicet absque illorum licentia, consensu, † & interuentu, Quia ipse Procurator Inuentarium confecerat, ubi omnia bona descriperat, quæ ad instantiam eius creditorum vendita fuerunt pro tenui summa scutorum 180. dicto *Summar. additionali num. 1. & 2.* Ideo comperto præstatam hereditatem esse penitus damnosam, tanquam modicæ substantiæ, & maximo ære alieno grauata per eandem tutricem die 19. Septembris 1612. facta fuit illius sollemnis repudiatio *Summ. Marchionis die 29. Maij num. 2.* Quam minoribus non esse prohibitam probat *text. in l. si cur maior. C. de repudian. & abstin. hered.* † & in omnem casum uti heredes beneficiati non impediuntur agere ex propria persona, tanquam proprio iure vocati ad dictum fideicommissum Dominici, ut dixit *Rota decis. 2.*

numero quinto post Merlin. de legitim.

- 26 Minusque obstat, † quod Marchio egerit pro recuperatione Castri Rocchæ sicciæ spectantis ad hereditatem Lælij. Quia chit in vim particularis prælegati, & primogenituræ, non autem titulo, seu nominæ hereditario, ac proinde ex huiusmodi iudicio non fuit effectus hæres Lælij, nec tenetur seruare factum illius, ut dixit *Rota in Romana sodorum 30. Aprilis 1629. coram bo. mem. Pironano, §. quia facile, cum præsertim nihil penitus obtinuerit, sed succubuerit.*

Atque ita conclusum fuit vtraque parte informante &c.

Decisio ista emanata coram *bon. mem. Pironano* sub die 5. Martij 1638. in hac causa emanata est supra in par. 8. recent. ubi etiam annotantur alias decisiones in hac causa factas.

R. P. D. M E L T I O,

Postea Episcopo PAPIEN.

Romana Fidei commissi de Mutis.

11. Ianuarij 1649.

A R G V M E N T V M.

Bona fideicommissaria valide alienari posse non solum pro dotis constitutione, acconcio, donatione propter nuptias, aliisque sumptibus, & apparatibus nuptialibus, tanquam de appendicijs, & connexis dotis; verum etiam pro restitutione dotis, quarto dotali, Nuptijs spiritalibus, aliisque expensis ex causa ingrediendi monasterium in præfata decisione firmatur, intelligendo semper in subsidium, & in defectum bonorum liberorum; & bona sic ex causa dotis distracta, ex iuris remedio semper remanent liberas perinde ac si oneri fideicommissi subiecta non fuissent, & in contrarium adductis plene respondetur.

S V M M A R I V M.

- 1 Fideicommissario ut debeat immisio, que requirantur.
- 2 Fideicommissario regulariter non conceditur immisio, nisi factis prius detractionibus.
- 3 Bona fideicommissaria valide dicuntur alienata pro dotandis descendensibus fideicommittentis. Bona ascendentium sunt hypothecata pro constitutione, & restitutione dotum descendensium numer. 3.
- 4 Dos dum fuit constituta in bonis fideicommissarijs, presumitur non extitisse alia bona libera, & dicti contrarium incumbit onus probandi.
- 5 Bona fideicommissaria pro dote assignata, libera, & exempta remanent à fideicommissio, perinde ac si oneri fideicommissi subiecta non fuissent.
- 6 Bona fideicommissaria semel pro dote distracta semper ex iuris remedio remanent libera.
- 7 Fideicommissarius non admittitur ad vendicandam rem alienatam pro constitutione dotis, oblato pretio possessori, vel cui d. res in dotem data fuit.

3 Dos

- 8 *Dos, accontium, & donatio propter nuptias in dotem tradita, & à fidecommittente recepta, detrahenda sunt una cum quarto dotali tamquam debita ipsius, ex bonis per eum fideicommissio suppositis.*
- 9 *Probationem præsumptiuam Rota non admittit ad probandum illud, quod est fundamentum intentionis alienius.*
- 10 *Ratificans non potest venire contra eius ratificationem.*
- 11 *Amplius etiam si quis ratificauerit cessionem factam ab eius patre de aliquo prædio, ad quod ipse dispositiue, & ex propria persona vocatus fuisset, & quare.*
- 12 *Ratificatio facit censeri actum gestum à ratificationibus ab initio.*
- 13 *Bona fideicommissaria valide etiam alienantur pro nuptiis Spiritualibus, scilicet pro expensis factis ad effectum ingrediendi Monasterium.*
- 14 *Bona fideicommissaria non solum valide alienantur pro constitutione dotis, sed etiam pro alijs, & apparatibus nuptialibus.*
- 15 *Bona fideicommissaria valide etiam alienari possunt pro dotis restitutione.*
- 16 *Bona fideicommissaria, non possunt alienari ex causa donationis propter nuptias, quando illa ex bonis liberis detrahi possit.*

DECISIO CCLXXIII.

FIRMATA præuijs duabus Decisionibus coram me emanatis sub die 19. Februarii 1646. & * 15. Ianuarii 1648. * existentia fideicommissi ordinati per q. Valerianum seniore de Mutis, illiusq; purificatione ad fauorem Octauij, & aliorum fratrum de Mutis per obitum Valeriani iunioris sine filiis masculis; Dubitatum hodie fuit super quibus bonis illis concedenda sit immissio, & Domini in dimidiam sextæ partis Casalís Polidori, quæ est pars duodecima totius, eam dandam esse dixerunt. † Quod autem tertia pars dicti Casalís sit in agro Romano in partibus Transiberinis infra confines expresso remanserit in hæreditate fideicommittentis, ac inter Cæsarem, & Britium filios post eius mortem fuerit diuisa, quodq; sexta pars Cæsaris ad Laurentiū, & Alexandrum eius filios, successiue deueniret plenè probatur ex Instrumentis relatis in summarijs vtriusque partis, & cum ipsæ in hoc conueniant, negari non potest immissio præfatis Octauio, & fratribus de Mutis quoad dimidiam dictæ sextæ partis spectant ad dictum Alexandrum filium Cæsaris, & Auum respectiue præfati Valeriani iunioris per cuius obitum apertum fuit dictum fideicommissum, & illius vigore delata dicta portio ad eundem de Mutis iuxta terminos l. fin. C. de edict. Diu. Adr. tollen. ubi Bart. num. 9. Dec. num. 25. Rota decis. 276. num. 2. vers. quoad bona par. 2. & decis. 330. num. 1. vers. quia cum fideicommissum, & seqq. part. 5. recent. & fuit dictum in Bonon. fideicommiss. de Amorinis 18. Maij 1648. coram me in principio.

- 2 Factis † tamen prius detractionibus infra scriptis ex toto corpore dictæ sextæ partis Cæsari obuentæ, cum ante illorum deductionem regulariter non concedatur fideicommissario

immissio Decian. respons. 85. nu. 1. & 2. lib. 2. Surd. conf. 423. num. 43. & 44. vers. similiter fideicommissarius, & decis. 333. Rota in recent. decis. 115. nu. 11. p. 1. 360. nu. 25. & seqq. p. 5. dec. 51. n. 14. & 15. & 11 nu. 30. cum seq. p. 6.

Detractiones autem istæ sunt: Prima namq; quinta pars dictæ sextæ partis Casalís Polidori assignata à Cæsare in dotem Lucretiæ eius filiæ, vt ex Instrumento celebrato die 11. Iunij 1558. in summ. Violantis. & Flaminia de Mutis num. 9.

- 3 Secunda est quarta pars residui dictæ sextæ partis traditæ pro dote Liuiæ alterius filiæ eiusdem Cæsaris, ex instrumento celebrato die 22. Octobris eiusdem anni ibidem numer. 10. quæ assignationes dubitari non potest quin fuerint legitime tanquam factæ pro dotandis descendentibus fideicommittentis, ad text. in authen. res quæ C. commun. de legat. Mant. decis. 152. num. 1. cum duobus seqq. Rot. in recent. decis. 312. n. 17 par. 6. † irrefragabile est enim in iure quod bona ascendentium sint hypothecata pro constitutione, & restitutione dotium descendentium ad tradita per Castrens. conf. 30. num. 1. lib. 1. Curt. Sen. conf. 27. num. 13. Dec. conf. 519. numer. 4. vers. & ideo, Menoch. conf. 33. num. 13. vers. licet ergo, & num. 19. vers. his præmissis, Surd. decis. 62. num. 22. vers. sicuti igitur, Peregrin. de fideicommiss. art. 22. d. num. 5. cum seq. Rota decis. 839. num. 3. vers. cum igitur, & fuit firmatum in Romana taxationis dotis 17. Nouembris 1646. coram Reuerendiss. D. meo Decano, ac in Romana Saluiani de Casalibus 21. Iunij 1641. coram R. P. D. meo Cerro; † & dum dictæ dotes constitutæ fuerunt in prædictis portionibus, intrat præsumptio non extitisse alia bona libera, ex quibus illæ detrahi potuerint, & alleganti alia extitisse certum est. quod incumbat onus probandi. Menoch. de præsumpt. lib. 4. præsumpt. 189. num. 174. Rolan. conf. 19. nu. 9. lib. 4. Dec. conf. 519. visis his, quæ à præclarissimo in fine, Peregr. de fideicommiss. art. 42. num. 73. Grat. discept. 331. n. 22. & 23. Rot. in Mantuana dotis 6. Iunij 1636. coram bon. mem. Coccino, & in Reatina domorum 31. Ianuarij 1629. 5. Martij. & 5. Nouembris 1632. coram bon. mem. Pirouano.
- 6 Neque releuat, vt Cæsaris duo extiterint filij, scilicet Alexander, & Laurentius, ac proinde portiones dicti Casalís assignatæ pro dotibus filiarū debeant proportionaliter, & equaliter deduci tam ex dimidia sextæ partis tangente Alexandrū, de qua in præfenti agitur, quam ex alia dimidia spectante ad Laurentiū. Quia contrarium, vt nempe detractio debeat fieri ex toto corpore sextæ partis Cæsaris visū fuit verius, ea ratione, quod cum onus dotandi Lucretiam, & Luciam spectaret ad Cæsarem patrem, & ipse assignauerit † pro earum dotibus hanc ratam Casalís Polidori illa libera, & exempta remansit à fideicommissio, perinde ac si oneri fideicommissi subiecta non fuisset, Rota decis. 209. num. 3. par. 1. recent. & dec. 312. num. 45. par. 6. res enim pro dote semel ex fideicommissio distracta semper ex iuris remedio remanet libera, l. mulier, §. cum proponeretur, ff. ad Trebellian. Socc. Sen. conf. 23. num. 6. & 8. vers. vel quia. † Adeo est nec minus fideicommissarius

farii admittantur ad vindicandum rem alienatam pro tali constitutione dotis oblato pretio possessori emptori, vel marito, cui dicta res in dotem data fuit. *Castren. in d. authen. res qua, C. commun. delegat. num. 6. & ibi Ias. num. 11. Ruin. conf. 137. num. 19. vers. nec postquam, Dec. conf. 519. nu. 5. vers. & ideo, Peregrin. de fideicom. art. 42. num. 21. & 23. Fusar. de substit. q. 531. num. 56. vers. ampliatur vigesimo, & 532. num. 19. vers. ampliatur octavo, Rot. d. decis. 209. num. 3. par. 1. & 312. num. 45. par. 6. recentior.*

- 8 Tertia detractio est dos Philippæ vxoris Cæsaris recepta ab ipso Valeriano eius patre fideicommittente in summa ducatorum quatuor millium de carolenis, Acconcio in summa scutorum quingentorum similium, nec non donatione propter nuptias, & quarto dotali in summa scutorum quingentorum similium, ut apparet ex instrumento celebrato die 6. Iulij 1626. dato in summ. Violantis, & Flaminie sub num. 11. Hæc enim deduci debent tanquam debita ipsius fideicommittentis, qui in eodem instrumento expressè hypothecauit ad fauorẽ Nurus dictum Casale. l. filiusfam. §. Diu, ff. de legat. 1. l. peto, §. pradium, ff. de legat. 2. l. pater filium, ff. de legat. 3. l. alienationes, ff. famil. ercisc. l. Papinianus, §. quarto, ff. de inoffic. testam. cum concordant. relatis per Fusar. de substit. q. 541. num. 1. & seq. Surd. decis. 62. num. 20. & 21. vers. certum est autem, Rota penes Buratt. decis. 946. sub num. 22. vers. secunda detractio; in causam tamen dictæ dotis Philippæ DD. dixerunt imputanda esse scuta mille centum pro valore domus in hereditate dicti Valeriani remansæ, & per filias ipsius Philippæ tamquam eius hæredes apprehensæ, similiq; pretio scut. mille centum alienatæ Fulviæ Tasschæ, ut apparet ex publico instrumento sub die 9. Ianuar. 1573: summar. additionali Octauij num. 3. E contra verò legatum scutorum 500: relictum per Philippam Portiæ eius filiz quatenus Monialis esset, ideo noluerunt admittere ad extendendam detractioem dotis dictæ Philippæ, quia nō constat de illius adimplemento, nisi præsumptiuè, ex eo quod dicta Portia effecta deinde fuerit Monialis, quod non sufficit, & cum ad effectum probandi illud quod est fundamentū intentionis alicuius requiratur concludens, nec præsumptiua admittatur probatio, iuxta opinionem, quam Rota sæpius amplexa fuit coram Seraphin. decis. 1171. num. 2. vers. & ubi quis se fundat coram san. mem. Gregor. XV. decis. 278. num. 6. & ibi Adden. num. 12. & decis. 279. num. 3. vers. & Rota non solet admittere.

Neque ob stare visum fuit, ut ex eo, quod dictæ Philippæ extiterunt filij, & hæredes tam Alexandri, quam Laurentius medietas tantū dictæ dotis ad Alexandrum spectare dicatur. Quia vna medietas spectat ad Alexandrum, iure proprio, altera verò iure ei cesso ab codẽ Laurentio, ut de tali cessione apparet ex instrumento dato summ. Violantis n. 5. & quod quidem instrumentum cum idem Octauius, & fratres de Mutis ratificauerint contra illud venire non possunt. Dyn. in cap. rathabitionem Par. X. Recent.

- col. 5. vers. in quarto vero genere, de reg. iur. in 6. Pir. conf. 5. numer. 200. & conf. 37. num. 35. volum. 1.
- 11 quod etiam & procederet si ipsi tamquam positi in conditione in testamento præfatæ Philippæ prætenderent dispositiuè, & ex propria persona vocatos fuisse ad dotem maternam, quia ratificando actum cessionis factū à Laurentio eorum patre ad fauorem Alexandri censerentur ipsimet cecisse. l. si pupillus, §. item queritur, ff. de negoc. gest. Tiraq. de retract. consangu. §. 1. gloss. 10. num. 62. Surd. decis. 33. num. 2. & generale
- 12 quod ratificatio faciat censi actum gestum à ratificantibus ab initio, Rota in Romana census 17. Februar. 1634. coram bo. me. Merlino.
- Intrat etiam 4. detractio scutorum 400. pro residuo dotis Sigismundæ, quam fuisse solutam ab Alexandro satis visum fuit constare ex instrumento relato in summ. Violantis num. 13. ibi, In illis verbis, sitque etiam, quod idem D. Alexander soluerit diuersas pecuniarum summas, videlicet scuta 600. moneta pro parte dotis Deliz, &c. & alia scuta 400. debita Sigismundæ ipsorum DD. de Mutis germanæ sorori pro residuo suæ dotis; verbum enim, debita, refertur ad præcedens verbum, soluit, à quo regulatur sequens oratio complectens satisfactionem.
- 13 Competit quinta quoque detractio scutorum 300. pro expensis factis per eundem Alexandrum causa collocandi Portiam, & Martiam filias pariter Cæsaris in Monasterium, prout affirmatur in instrumento concordie initæ inter ipsum Alexandrum, & præfatum Laurentium eius fratrem, ac patrem, & Autorem Octauij, atque Antonij fratrum die 11. Martij 1579 in eodem summ. num. 13. Salicet. d. authen. res qua num. 5. Beron. conf. 113. nu. 42.
- 14 Rolan. conf. 19. num. 8. qui omnes firmant & dispositionem d. Authen. res qua, habere locum non solum in constitutione dotis, sed etiam pro alijs sumptibus, & apparatibus nuptialibus tamquam de appenditijs, & connexis dotis, Rolandum sequuntur Peregr. de fideicom. ar. 42. num. 30. vers. & non solum alienatio, Fusar. de substit. q. 531. nu. 39. vers. declaratur secundo, Rota dec. 556. per tot. par. 1. diuersar.
- 15 Sexta, & vltima detractio est scutorum quingentorū ex dote Deliz vxoris dicti Alexandri, quæ præfatus Cæsar recepit sub hypotheca Casalis, ut constat ex instrumento celebrato die 29. Octobris 1564. sub num. 14. Et pro istius dotis restitutione intrat dictam Auth. res qua certi iuris est, & probat Peregrin. dicto art. 42. num. 81. Caball. conf. decisu. 114. num. 2. lib. 1. cū alijs relatis in dicta Reatina bonorum 5. Martij 1632 coram bon. mem. Pirouano, & plenè in Romana dotis 23. Iuny 1645. & 27. May 1646. coram
- 16 R. P. D. meo Otthobono. & De donatione autem propter nuptias nulla fuit habita ratio, quia cum illa detrahi possit ex bonis liberis Alexandri, ad quem spectat huiusmodi onus, non est confugiendum ad remedium subsidiarium alienationis bonorum fideicommissariorum, prout in his terminis consuluit Bellon. consil. 83. numer. 3. quem refert, & sequitur Peregrin. dicto artic. 42. num. 96. in fine vers. ubi tamen,

mem, Fusar. de substit. quest. 533. num. 3. vers. declaratur secundo.

E ita decisum vtraq; parte informante, &c.

Decisiones ista emanata in hac eadem causa sub diebus 19. Februarij 1646. & 15. Februar. 1645. coram eodem Reuerendiss. Papien. habentur supra in part. 9. recent. decisiones 285. & 142.

R. P. D. V E R O S P I O

Hortana Iurispatronatus.

Veneris 15. Ianuarij 1649.

A R G V M E N T V M.

Præsentatus ad beneficium iurispatronatus per medietatem patronorum cum derogatione Pontificis alterius medietatis vocum præferri debet etiam si præsentatus ab altera parte, & ætate, & qualitate sacerdotali esset dignior, dummodo tamen qualitates ad beneficium requisitas retineat.

S V M M A R I V M.

- 1 Pertinentia iurispatronatus probatur ex presentationibus effectum sortitis.
 - 2 Descendentiam ab eo, qui erat in quasi possessione præsentandi probare sufficit absque alia probatione descendentia à fundatore, aut alijs antiquioribus patronis, & num. 5.
 - 3 Præsentatus à medietate patronorum cum gratificatione Pontificis derogantis medietatis vocum præferri debet.
 - 4 Cappella dotata, & constructa præsumitur in executionem testamenti.
 - 5 Patronus ille dicitur, qui est in quasi possessione præsentandi, nec probare tenetur ulteriorem descendentiam ex antiquioribus.
 - 6 Vacatio beneficij probatur ex confessione partis eodè iure vacationis venientis.
 - 7 Clericatus probatur ex litteris Ordinarij super collatione prima tonsura.
 - 8 Valor beneficij per non excessum probatur ex testibus de publica voce, & fama deponentibus.
 - 9 Valor beneficij probatur ex promissionibus apostolicis sub eadem narratiua executioni demandatis.
 - 10 Cappellania non dicitur Sacerdotalis, nisi hoc testator expressè mandauerit.
 - 11 Dignior ætate, ac qualitate Sacerdotali præferri debet.
- Intellige ut num. seq.

D E C I S I O C C L X X I V.

AD Cappellaniam per obitum Petronij in Hortana Dioecesi vacantē ab Appio Riccio, & Sebastiano Vannio præsentatus fuerat Bartholomæus Sacerdotali charactere, ac Doctorali laurea insignitus; à Francisco verò Palea ex eodem iure Rodolphus, in minoribus tantum ordinibus constitutus, qui gratificatione ab Apostolica Sede obtenta, ac litteris super derogatione medietatis vocum expedi-

ris, sententiam prælationis fauorabilem ab Hortanae Dioecesis Vicario postmodum reportauit; à qua dilata mihi causa appellationis dubium proposui, tum super pertinentia Patronatus alteri ex præsentantibus decernenda, tum super institutione alteri ex præsentatis adiudicanda, & DD. censuerunt Patronatum ad utramque præsentantium partem spectare pro virili, institutionem verò debitam esse Rodolpho.

Cum enim Frāciscus Palea ex publicis documentis ostendat se filium, & hæredem Galatæ, quæ in quasi possessione præsentandi fuerat constituta tum ex presentatione Geraldini ab Ordinario postmodum instituti, tum ex consensu præstito resignationi ad fauorem Petronij de eadem Cappellania ab Apostolica Sede prouisi (ex cuius obitu præsens vacatio contingit) † propriam inde pertinentiam iustificasse censetur, ut respondit Rota coram Reuerendiss. Vrgellen. decis. 100. num. 4. & in Florentina Cappella 26. Aprilis 1619. coram bo. me. Pirovano in princip. impressa post Viuian. decis. 65. & in Imolen. Cappellania 26. Februarij 1638. coram Eminentiss. D. Card. Panziolo in 1. §. absque eo, quod ipse arctetur ad ulteriorem verificationem pro-

2 priæ descendentia † à fundatore, siue ex antiquioribus Patronis, ut pariter firmavit Rota decis. 146. num. 2. & decis. 247. num. 8. par. 2. & 275. num. 7. in fine par. 3. recent. & coram Greg. decis. 349. num. 1. ubi Add. num. 6. Prout etiam eandem Patronatus pertinentiam iustificasse censetur Sebastianus, ac Appius, propriam descendentiam deducentes ex Cremsina filia Peregrini, quæ de anno 1586. ad Cappellaniam controuersam per obitum Luthi Salamonij vacante Testæum, Astreum nominauerat, ipsius institutione postmodum eius vigore nominationis effectum sortita.

Quo verò ad alteram dubij partem super institutionem propositam, eam ideo DD. decreuerunt Rodolpho per Franciscum præsentato, quia litteras sibi gratificantes ab Apostolica Sede obtinuit cum derogatione medietatis vocum, † quæ proinde cum fuerint in omnibus iustificata reductionem plurimum Patronorum ad solam medietatem operatur. Alterius medietatis consensu posthabito, ac Rodolpho ab Apostolica Sede gratificato deferunt prælationem, ut firmavit Rota coram Mantie. decis. 248. num. 3. & in Lucana Iurispatronatus 25. Iunij 1638. coram R. P. D. Carillo in §. præsertim attenta promissione Apostolica, & notat Paris. de resignat. benefic. lib. 2. quest. 4. num. 55. Garz. de benefic. part. 5. cap. 3. num. 14. Lott. de re benefic. lib. 2. q. 11. num. 134.

Iustificatas autem fuisse litteras super gratificatione, ac derogatione medietatis vocum expeditas cōuincunt iura pro parte Rodulphi producta, in eiusque Summario exhibita. Narrauerat enim Cappellaniam controuersam de Iurepatronatus laicorum ex fundatione, ac dotatione existere, quæ narratiua comprobatur ex testamēto Ludouici Coccoagini, Cappellam ipsam de proprijs pecunijs construi, ac dotati mandantis, iure præsentandi proprijs ne-

potibus, eiusque heredibus, ac successoribus
 4 expresse reservato, et cum exinde in executionem testamenti constructa, ac dotata præsumantur, ut notat *Felin. in cap. post cessionem n. 35. de test. et re iudic. Abb. in cons. 54. num. 2. lib. 1. Rot. decis. 694. num. 1. par. 2. recent.* se præterea præsentatum exsuerat à medietate Patronorum, idque concludit ex publico præsentationis instrumento de se factæ per Fræscum Paleam descendentem, ac heredem Galatæ, quæ olim in quasi possessione præsentandi extiterat, et ac proinde controuerti non potest, quin huius Cappellæ Patrona fuerit quamvis vltior eiusdem descendencia ex antiquioribus Patronis non exhibeatur, ut respondit *Rota coram Seraphin. decis. 1334. num. 8. et in decis. 224. num. 9. in fine par. 1. recent. et in Tirasonen. Cappellania 14. Decembris 1602. coram Sanctiss. D. N. nec controuertitur ex aduerso vacationem Cappellaniæ per obitum vltimi possessoris bene-*
 6 iustificat ex confessione partis aduersæ et eodẽ iure vacationis ad Cappellaniam aspirantis, iuxta *decis. Egid. 268. et 596. Put. 17. num. 1. lib. 3. Mant. 132. n. 1. et Mutinen. beneficij 27. Martij 1648 coram R. P. D. meo Arguelles in S. vacatio beneficij.*
 7 Proprium quoque Clericatum ex patentibus litteris sui Ordinarij super collatione primæ tonsuræ expeditis, iuxta *tex. in cap. 2. de Cleric. Peregr. ubi Ab. in 1. notab. Felin. in cap. post cessionem num. 3. et 15. de probat. Rot. decis. 11. eod. tit. in antiquis, et in Burgi S. Sepulchri Beneficij 25. Maij 1626 coram bo. mem. Merlino.* Ac valorem denique
 8 Beneficijs in ducatis 24. per non excessum ex duobus testibus iormiter examinatis de publica voce, & fama deponentibus, ut respondit *Rota coram Verall. 277. num. 7. par. 1. coram Put. decis. 29. lib. 1. et decis. 293. num. 1. par. 1. divers. et 572. num. 3. et 613. num. 2. par. 1. recent.* Accedente præsertim aliorum depositione extraiudiciali super eadem publica voce, & fama valoris, alijsque attentis antiquioribus prouisionibus Apostolicis sub eadem narratiua non excessus ducatorum 24. expeditis, ac executis,
 9 ex quibus resultat et saltem semiplena probatio pro verificando valore sufficiens, quoties super eo non existit gratiæ fundamentum, ut respondit *Rota coram Cas. de Grass. decis. 3. num. 7. de probat. et 610. nu. 1. par. 4. divers. coram Casal. 596. num. 1. et in Hibrantina Beneficij 6. Aprilis 1615. coram Vbaldo.*

Non obstat litterarum obreptio ex eo deducta, quod in ijs mentio litis facta non fuerit, nec expressa qualitas Sacerdotalis per fundatorem in huius erectione Cappellæ requisita.

Non enim ex aduerso iustificatur lis mota de tempore impetrationis, cuius proinde mentio fieri non debuit, prout nec etiam alterius qualitatibus Sacerdotalis, quæ non concluditur hoc casu requisita per fundatorem, ex quo Presbyterum Cappellani eligi mandauit, eique quatuor Missarum celebrationem in hebdomada iniunxit, et dum non iussit expresse, ut per semetipsum teneretur sacra peragere, prout maturè discussio articulo necessarium fore, respondit *Rota in Maceraten. Beneficij Par. X. Recen.*

beneficij 15. Iunij 1640. coram bo. mem. Merlino, et in Maceraten. Cappellania 1. Iulij 1647. coram me.

Nec pariter obstat, quod Bartholomæus aduersarius ætate, ac qualitate Sacerdotali præcellat Rodolpho, et adeoque debeat in institutione præferri, ut alias firmavit *Rota in Bergomen. Iurispatronatus 27. Maij 1616. coram Vbaldo inter impress. par. 4. recent. decis. 291. nu. 4.*

Admitti siquidem posset prædicta conclusio in paritate votorum, quam vterque præsentatus obtinuisset; cum tunc maiores obtinens qualitates debeat per Ordinarium institui, in quibus terminis loquitur decisio *Bergomen. superius in cōtrarium adducta.* Dum verò Rodolphus gratificationem Apostolica cum derogatione medietatis vocum exhibito ad sui fauorem expeditam, quamvis ætate iunior, ac Clericali solum militiæ adscriptus debet alteri, licet ætate senior, ac in sacris Ordinibus constituto præferri, prout in his terminis censuit *Rota coram Mant. in add. decis. 248. num. 3.*

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. B I C H I O.

Pampilonen. Alienationis.

Veneris 15. Iannarij 1649.

ARGVMENTVM.

Materia extrauagantis ambitiosæ plenè in hac decisione declaratur ad infringendam alienationem factam pro extinguenda pensione, quæ cum ex fructibus extinguere debuisset, non poterant ad hunc effectum Ecclesiæ bona aliquo modo alienari, & venundari.

SVMMA RIVM.

- 1 Alienatio bonorum Ecclesiæ requirit copulatiuè causam, et solemnitatem.
- 2 Pensionis extinctio spectat ad beneficiatum, et ex fructibus beneficii fieri debet.
- 3 Pensionis extinctio non præbet iustam causam alienandi bona Ecclesiæ.
- 4 Causa necessitatis, seu utilitatis in alienatione bonorum Ecclesiæ ipsam Ecclesiam respicere debet.
- 5 Alienatio reperitur prohibita fauore Ecclesiæ, non autem Clericorum.
- 6 Vnio est species alienationis.
- 7 Vnio ut fieri possit non consideratur respectu Clericorum, seu Canonicorum Ecclesiæ, sed ipsiusmet Ecclesiæ.
- 8 Bona Ecclesiæ ut alienari possint ex causa aris alieni, requiritur ut creditores urgeant.
- 9 Bona Ecclesiæ ultra debitum alienari non possunt. Necessitatis causa qua conceduntur, eatenus valeat, quatenus necessitas urgeat, et non ultra, num. 9.
- 10 Assertiones alienationum bona Ecclesiæ non attenduntur.
- 11 Executoris assertioni indicialiter procedere debentis non creditur.
- 12 Locationes probant quantum fuerit ex locatione perceptum.

- 13 Contractus quod non fuerit utilis, sed damnosus Ecclesia, probatur ex locationibus.
- 14 Fructus Beneficii ubi non sufficiunt ad sustentationem illius, & solutionem pensionis, debet Beneficiatus petere vel nullitatem, aut reductionem pensionis.
- 15 Necessitas alienandi bona Ecclesia excluditur, quoties aliter indigentia eiusdem Ecclesia provideri potest.
- 16 Causa in alienatione bonorum Ecclesia debet esse indubitata, & evidens.
- 17 Causa alienationis bonorum Ecclesia Pontifici narrata, ab eoque approbata maiori probatione non indiget.
- 18 Pontifex rescribendo cum clausula, dummodo, non dicitur approbare, sed approbationem executoribus remittere.
- 19 Alienans bona Ecclesia si possessionem tradidit, incidit in penas extravagantis, ambitioſe, quamvis beneplacitum reservaverit.
- 20 Beneplacitum reservatum cum clausula, cum alias, aliter, nec alio modo, efficit, quod alienans non incidat in penas extravagantis ambitioſa.
- 21 Forma Brevis servari debet.
- 22 Clausula, vocatis vocandis, facit executores assumere partes iudicis.
- 23 Persona ubi est certa citari debet nominatim, non per edictum.
- 24 Testes informiter examinati nihil probant.
- 25 Sententia non iustificata ex aliis nullius est momenti.

DECISIO CCLXXV.

- A** LIENATIO Molendini, aliorumque bonorum spectantium ad Archidiaconatum de Tabla facta de anno 1613. in Sanctium de Morreal inualida hodie dicta fuit ex defectu
- 1 causae, & solemnitatis copulatiue requisitae in alienationibus bonorum Ecclesiae, cap. 1. de reb. Eccles. non alienan. in 6. elem. 1. eod. tit. & utrobique Doctores Covarr. variar. resolut. lib. 2. cap. 17. num. 2. Rot. decis. 223. num. 2. par. 6. recent.
 - 2 Fuit siquidem ad alienationem deuentum, ut solueretur res alienum contractum ab Archidiacono illius temporis pro extinguenda pensione, quae super Archidiaconatu reservata fuerat ad fauorem clar. mem. Card. Antonij.
 - 3 Facheneti, & cuius res alieni solutio cum ad ipsum Archidiaconum spectaret non secus ac pensionis extinctio, & solutio ex fructibus beneficii. Cas. de Grass. decis. 12. num. 1. de praben. Seraphin. decis. 66. num. 3. Rot. inter impress. post Pacif. de Saluian. decis. 189. num. 4. & decis. 5. sub nu. 3. vers. maxime par. 7. recent. prebere non potuit iustam causam & alienandi proprietatem bonorum Ecclesiae, ut in puncto Rot. decis. 94. nu. 64. vers. ac de solutione par. 7. recent. oportet enim,
 - 4 quod causa, siue necessitatis, & siue utilitatis respiciat ipsam Ecclesiam non autem titulare, S. nos igitur auth. de non alienan. Redoan. de rebus Eccles. non alienan. quest. 20. num. 101. & 2. seqq. Rota decis. 318. num. 16. & seqq. par. 5. res. ubi dicitur,
 - 5 quod alienatio reperitur prohibita & fauore Ecclesiae, non autem Clericorum, ut sunt verba gloss. in l. subemus 14. verb. consentiant, C. de Sa- crisanti. Eccles. sicut in simili dicimus, quod ne-

cessitas ob quam fieri potest unio, & quae est specifica alienationis, cap. tua in fin. de his, quae sunt a Praes. fin. conf. Capit. considerata est non respectu Clericorum, seu Canonicorum Ecclesiae, sed ipsiusmet Ecclesiae, ut in cap. exposuisti de praben. bene aduertit Burr. nu. 2. Abb. n. 4. in fin. vers. & considera, Imol. num. 1. quos sequuta est Rota in Mediolanen. Ciminalarcatus 10. Martij 1645. S. pro necessitate, vers. quia licet coram R. P. D. meo Peutingero.

Præter quod ut ex causa res alieni bona alienari possint requiritur, & quod creditores urgeant apud iudicem. Redoan. de reb. Eccles. non alienan. quest. 19. num. 1. & 87. Quarant. in Summ. Bullar. verb. alienatio num. 36. Cabr. conf. 118. nu. 15. lib. 2. cum alijs alleg. a Modern. Carpenſi contr. forens. cap. 105. num. 58. nec pro debito scutorum 1100. alienari debuissent plura corpora valoris scutorum 2600. cum ea, quae propter necessitate conceduntur eatenus valeant, & quatenus necessitas urgeat, & non ultra, ut in terminis Giuagnon. d. conf. 22. num. 6. & num. 16. lib. 2. Gabr. d. d. conf. 118. num. 5. vers. secundo quia, Nat. Menoch. & alij, quos refert Moder. Carpen. d. d. cap. 105. nu. 65. & seqq.

Necque alienatio subſtineri potest ex eo, quod nisi pensio fuisset extincta redditus Archidiaconatus non fuissent satis pro congrua sustentatione Archidiaconi, & pro oneribus eidem Archidiaconatui annexis distribuendi dietim Portionarijs, ceterisque Ministris Ecclesiae portionem quamdam panis, & vini, tum quia id non probatur, nisi ex assertione & alienantium cui non creditur. Ancharan. in Clem. 1. sub nu. 5. de reb. Eccles. non alien. Oldrad. con. 261. per tot. Paris. consil. 36. num. 11 lib. 4. Egid. decis. 617. in princ. Rot. decis. 716. num. 1. decis. 752. num. 3. part. 1. diuers. prout nec creditur assertioni ipsius executoris, & quando iudicialiter procedere tenebatur, Rota d. decis. 752. num. 3. par. 1. diuers. decis. 261. n. 6. part. 4. tom. 2. decis. 94. num. 44. & 45. part. 7. recent. decis. 36. num. 3. & 9. decis. 17. num. 6. apud Cenc. de cens. & debuisse iudicialiter procedere in casu nostro dicam infra. Imò contrarium conuincitur ex locationibus plurium annorum datis in Summ. Archidiaconi nu. 6. ex quibus patet, quod soluta pensione, & supradictis alijs oneribus adhuc supererant pro Archidiacono sc. annua ultra 500. monetæ, & licet locationes non probent verum valorem, & iusticiant tamen ad probandum quid, & quantum fuerit tempore locationis percepsum, Rota coram Reuerendiss. Vrgellen. decis. 307. num. 4. & 5. & in alijs relatis in Romana fideicommissi de Maximis 20. Nouemb. 1647. S. visa etiam coram R. P. D. meo Otthobono, itaut exinde resultet probatio, quod contractus postea celebratus non fuit utilis, sed damnosus Ecclesiae, ut ponderauit Rota dec. 65. num. 24. par. 2. diuers. decis. 275. num. 2. par. 4. relat. ab adden. ad Burr. art. decis. 253. num. 21. & decis. 94. num. 53. par. 7. recent.

Tum etiam quia quatenus redditus Archidiaconatus supradictis oneribus, & congrua sustentationi Archidiaconi non sufficerent, poterat Archidiaconus intentare & iudicium super nullitate pensionis, seu illius reductionem

nem petere iuxta notata per Garz. de benefic. par. 1. cap. 5. sub num. 424. Lothar. de re benefic. lib. 1. quaest. 42. num. 57. unde excluditur † necessitas alienandi a son. in l. commodis num. 4. ff. de re iudic. Cuman. in l. peto. §. pradium num. 3. ff. leg. 2. Gabr. cons. 118. sub nu. 6. vers. tertio quia lib. 1. Mascard. de probat. concl. 75. num. 13. Redoan. de reb. Eccles. non alien. quaest. 19. num. 83. & seqq. seu utilitas † quæ esse debet indubitata, & evidens Giouagnon. cons. 22. num. 14. lib. 2. Redoan. de reb. Eccles. non alienan. quaest. 20. num. 83. Rot. decis. 65. n. 17 part. 2. diuersor. & in Romana Censu 24. Maij 1591. coram clar. mem. Cardinali Hieronymo Pamphilio.

Non obstat, quod præfatæ causæ alienationis fuerint narratæ Papæ in litteris confirmationis desuper obtentæ, ideoque videantur ab ipso approbatæ, fac vltiori probatione opus non sit Redoan. de reb. Eccles. non alienan. quaest. 19. num. 109. & seqq. quia hoc fortè procedit, quando Papa in litteris cōfirmationis asseruit adesse causam necessitatis, sed in casu nostro cum in eisdem litteris Papa rescripserit conditiona- liter, † dummodo videlicet alienatio pro evidenti necessitate, & minori damno facta fuerit, ac in eundem dissi Archidiaconatus cesserit, & cedat utilitatem, constat quod noluit causas expressas approbare, sed illarum approbationem executoribus sub dicta conditione remittere Rota inter recent. decis. 612. num. 7. part. 2. & in Neritonens. Pensionis 5. Novembris 1601. coram Litta impress. apud Marches. de commiss. tom. 1. fol. 531. num. 4. in Monopolitana Pensionis 2. Junij 1645. §. non releuat coram me, & in his terminis Caualer. decis. 288. num. 6. Rota diuers. decis. 160. num. 6. vers. tertio non obstat, & num. 7. par. 2.

Decet pariter solemnitas, nempe beneplacitum Apostolicum, quod enim obtentum fuit de anno 1622. non suffragatur, Primo quia, subreptitium cum non fuerit Papæ narratum, quod vsque de anno 1613. secuta fuerat alienatio, & bonorum possessio tradita emptori, vt narrari debuisset, † quia per huiusmodi traditionem alienantes inciderant in poenam extrauagantes ambitiosè licet in alienationis instrumento reseruauerint simpliciter beneplacitum Apostolicum Nauarr. cons. 1. vers. si nō procedat de reb. Eccles. non alienan. Garz. de benefic. part. 1. cap. 5. num. 37. Gonzal. super regul. 8. Cancellar. gloss. 12. num. 97. Marc. Anton. Genuensis in prax. Archiepiscop. Neapolit. cap. 61. per tot. alijque relati à Modern. Garpens. contr. foren. cap. 106. nu. 21. quicquid dicendum esset si beneplacitum reseruatum fuisset cum clausula, † non alias aliter, nec alio modo iuxta distinctionem traditam à Cald. de emphyt. lib. 4. cap. 6. num. 32. & 33.

Secundo quia nō fuit seruata forma Breuis, vt debuit cap. cum dilecta, ibique Abb. num. 5. de rescript. Maresc. var. resol. lib. 1. cap. 68. num. 5. Caualer. decis. 288. num. 2. & 3. Reuerendiss. Vergellen. decis. 250. num. 14. Rota inter recent. decis. 624. nu. 1. part. 1. Illud enim mandat per executores procedi ad alienationis cōfirmationem, si & postquam constiterit de evidenti necessitate, & vtilitate Ecclesiæ, vocatis vocandis, quæ clausula imponebat executori onus assumendi par-

Par. X. Recent.

tes Iudicis, & per legitimas probationes præuia citatione interesse habentium, non autem per extraiudicialem informationem cognoscendi de causis narratis cap. exhibita, & ibi Abb. num. 6. in ultim. notab. de Iudic. Felin. in cap. fin. num. 23. de præsump. Gratian. discept. 596. num. 30. & seq. & in puncto Rot. decis. 624. num. 4. part. 2. decis. 94. num. 49. part. 7. recentior.

At neque citati fuerunt Promotor Fiscalis, & Portionarij interesse habentes propter portionem panis, & vini, sibi ex fructibus Archidiaconatus debitas, quorum aliqui se opposuerunt alienationi; cumque essent certi, citandi erant nominatim, non autem per editum Abb. in cap. ex tua nu. 3. de cler. non residen. Surd. cons. 181. num. 6. Seraphin. decis. 1276. num. 4. Rot. inter recentior. decis. 624. num. 8. part. 1. dec. 516 num. 11. part. 5. neque coram executore factæ fuerunt formiter probationes, † sed tantum, exhibiti testes alias informiter examinati, qui non probant l. si quando, Cod. test. cap. 2. eodem tit. ubi Abb. num. 7. Felin. num. 6. Dec. num. 17. adeo quod ex ipsa lectura processus elidatur præsumptio, quæ regulariter stat pro executore eiusque sententia & † vti non iustificata ex actis nullius momenti sit vt in his terminis Caualer. decis. 215. num. 4. Rot. decis. 94. nu. 43. par. 7. recent.

Et ita decisum vtraque parte informante.

R. P. D. PEVTINGERO.

Romana prætensæ restitutionis Dotis.

Veneris 15. Ianuarij 1649.

ARGVMENTVM.

Renunciatio facta à filia propter Dotem eo magis substat, quo in præsentia consanguineorum, & iudicis mediante decreto fuit facta. Quod Testi Sacerdoti, & mediatori ubi deponit de his, quæ partes alijs innotescere voluerunt, plena adhibeatur fides hæc bene concludit decisio.

SVMMA RIVM.

- 1 ad Iura renunciata non datur amplius regressus.
- 2 Renunciatio obstat renuncianti, & eius hæredi obflare debet, & num. 1.
Hæres factum defuncti validum impugnare nequit num. 2.
- 3 Causa veritas, & honestas requiritur ex statuto Urbis lib. 1. cap. 15.
- 4 Consensus consanguineorum, & decretum iudicis in contractu mulieris ubi interuenerunt, omnia solemniter facta fuisse præsumuntur.
- 5 Renunciatio eo magis suffragatur, quo non de alio agitur præiudicio quam solius renunciantis, & num. seq.
- 6 Enunciatio in instrumento renunciationis facta eo magis probant quo agitur de solius renunciantis præiudicio.
- 7 Pater de bonis proprijs filiam dotare tenetur.
- 8 Bona filie in dotem assignata si portionem paternam excedunt, in dotem maternam imputantur.

- 9 Coniectura sufficiens ad probandam imputationem bonorum filie assignatorum in dotem maternam .
Quæ autem considerentur vide in num. sequentibus .
- 11 Renunciatio presumitur facta bona fide ex interven-
tu consanguineorum , & decreto iudicis .
- 12 Contrahentes non presumuntur in eorum præiudi-
cium quidquam approbasse , nisi de eo ante instru-
mentum conventum fuisset .
- 13 Observantia magna præbet argumentum , quid fue-
rit in renunciatione conventum .
- 14 Renunciatio licet in contractû matrimonij non expres-
sa , si tamen in eius limine fuit facta , expressio
dicitur omissa propter honorificentiam matrimonij
- 15 Testi mediatori est credendum .
- 16 Testi eo magis creditur si est Sacerdos .
- 17 Testis mediator , Sacerdos , & deponens , de his , quæ
alijs partes innotescere noluerunt plene probat .
- 18 Testis qui fuit partis procurator plene probat , dum
tempore depositionis talis non erat .
- 19 Testis procurator si est Sacerdos plene probat .
- 20 Testis eo magis probat , quo deponit in materia , ubi
difficile est alios inuestire testes .
- 21 Renunciatio propter dotem non subiacet statuto Vr-
bis de donationibus loquente .

DECISIO CCLXXVI.

DOMINA Cleria Sannesia de Caualeriis tã-
quam filia & hæres Martiæ Vrsinæ filiæ , &
hæredis pro medietate q. Cleriæ Ceulæ in Tri-
bunali A.C. mandatum executium pro scu-
tis 11. mill. contra bona hæreditaria q. Anti-
mi Vrsini sui Aui materni pro restitutione
medietatis dotis dictæ Cleriæ obtinuit , à quo
mandato interposita appellatione , & con-
missa mihi causa cum clausula si quid exe-
quentum quoad scuta 4200. Dubitavi ad for-
mam rescripti , an mandatum Auditoris Ca-
meræ sit exequendum , & dubio , pluries pro-
posito , tandem hodie DD. responderunt tan-
quam iniustum non esse exequendum .

Quia dicta Martia cum omnibus solemnita-
tibus Statuti Urbis lib. 1. cap. 151. dotem hu-
iusmodi renunciavit ad fauorem Antimi sui
Patris , vt apparet ex Instrumento publico sub
die 16. Decembris 1619. celebrato . Vnde si-
cuti talis renunciatio obstat ipsi renuncianti
si ageret quippe quod ad iura semel renuncia-
ta † non datur amplius regressus l. queritur §. si
venditor. ff. de edil. edict. l. si quis ius inrandum 11. C.
de reb. credit. Decian. conf. 39. num. 44. lib. 2. cum alijs
allegatis per Rot. decis. 338. nu. 1. par. 4. tom. 2. & de-
cis. 323. num. 7. & seqq. par. 6. recent. Ita etiam ob-
stare debet D. Cleriæ eius hæredi , † quæ illius
factum validum impugnare nequit l. cum à ma-
tre C. de rei vindic. & in terminis renunciatio-
nis latè Surd. conf. 355. num. 39. & seqq. Rota de-
cis. 694. num. 4. par. 4. tom. 3. & decis. 356. num. 22.
par. 6. recent.

Quæ renunciatio per dictam Cleriam in-
fringi minimè potest quasi sine causa facta
fuerit , quoniam contrarium depræhenditur
ex lectura ipsius Instrumenti renunciationis ,
ibi , dictaque D. Martia sciat , & cognoscat ha-
bita ratione facultatis , & status dicti D. Anti-

mi sui Patris fuisse congruè , & condecen-
ter cum d. D. Francisco Sannesi nuptam , & re-
spectuè dotatam de dictis scutis 25. mill. cum
alijs tamen conditionibus in præcatis capituli-
bus matrimonialibus , & Instrumento conten-
tis ad quæ &c. & propterea intendat etiam de
consensu d. D. Francisci sui Viri deuenire ad
renunciationem , & refutationem &c. Hinc
est , quòd omnia iura competentia super dote
q. Cleriæ Ceulæ , suæ matris &c. cessit , tran-
stulit , & renunciavit &c. ob causas , & ratio-
nes supra expressas , & alias omni meliori mo-
do &c. d. D. Antimo Vrsino suo patri &c.

- 3 Cuius quidem causæ veritas , † & honestas ,
prout requiritur per dictum Statutum lib. 1.
cap. 151. vt respondit Rota in Romana saluiani in-
terdicti 15. Decembris 1614. coram S. D. N. tunc
huius Tribunalis Auditore impressa penes Statil. de
salu. decis. 56. à num. 10. vers. nec placuit Dominis
cum seqq. usque ad fin. & in alia Romana saluiani
interdicti 20. Maii 1616. coram Manzanedo similiter
impressa post eundem Statil. decis. 227. num. 4. & se-
cuti sunt Gratian. discept. 952. num. 21. & 22. &
Fenzon. add. cap. 151. num. 30. non solum iustifi-
catur ex interuentu consanguineorum suum
consensum , & auctoritatem præstantium at-
que ex interpositione decreti Iudicis , † quo
stante omnia fuisse vera , & rationabiliter , ac
solemniter gesta præsumuntur , vt in specie
renunciationis filiæ , Bero conf. 49. num. 27. lib. 1.
Modern. Lucan. consil. 5. num. 82. & in puncto huius
statuti Gratian. d. discept. 952. num. 23. & pluries di-
xit Rota & signanter penes Statil. d. decis. 56. nu-
mer. 21. & d. decis. 227. nu. 1. 2. & 4. apud Caualer.
decis. 479. num. 2. vers. fuit etiam excitata , & nu. 3.
& in Romana liberationis 17. Iunii 1633. coram bo-
mem. Cocchino , maximè quia non agebatur de
præiudicio alterius , quam ipsius mulieris re-
nunciantis , vt respondit Rota in Romana nullita-
tis obligationis 18. Aprilis 1611. coram bon. mem.
Pironano post 2. vol. conf. Farinac. decis. 321. num. 1. &
fuit consideratum in Perusina nullitatis donationis 18.
Aprilis 1608. coram Cardinali Lancellotto iunior
apud eundem Farinac. decis. 252. num. 3. vers. tum
quia procedit .

Verum etiam euidentissimè probatur ex In-
strumento dotali sub die 3. Aprilis dicti anni
1619. celebrato , in quo Martiæ fuit à Patre
assignata proprietas Censui valoris scut. 25.
mill. ac pars fructuum duplicis multiplici scu-
torum 8. mill. & vltèrius proprietas eiusdem
multiplici postquam completum fuerit ad for-
mam Instrumenti venditionis Castri Morlupi
factæ ad fauorem clar. mem. Scipionis Cardi-
nalis Burghesij an. 1613. Vltèrius ex ipso
met Instrumento dictæ venditionis dato sum-
mario D. Hippolyti num. 1. in quo expressè
conuentum fuit , quòd Martia , & Hieronyma
filiæ Antimi in computum dotis maternæ
accepto ferre tenerentur quicquid de dicto
pretio illis in dotem assignaretur , quæ veritas
corroboratur ex alio Instrumento in eius exe-
cutionem per ipsam Martiam , & Hieronymam
sorores vna cum D. Antimo eorum Patre cū
interuentu Francisci Sannesij Martiæ mariti ,
necnon Clementis Socris stipulato die 27.

Octobris 1620. eodem summ. num. 5. ex quibus solutio dotis maternæ Martiæ in supradictis effectibus facta concludenter probatur, cum de ꝑ solius renunciantis præiudicio agatur, vt ponderatum fuit in dictis *decisionibus* 321. sub num. 1. vers. & quoad alimenta, & 252. sub num. 3. vers. tum quia procedit post 2. vol. conf. Farinac.

7 Non obstat, quod Antimus Pater ꝑ de proprijs suis bonis Martiā dotare teneretur l. fin. C. de dot. promiss. quia Antimi patrimonium consistens in scutis 96. mill. pretij Terræ Morlupi detractis portionibus duorum fratrum, qui erant condomini scut. 20. mill. defalcatisq; suis debitis scut. 25. mill. necnon seiuncta dote Clericæ suæ vxoris tunc scutorum 15. mill. vt in eo Instrumento narratur ex residuo scutorum 36. mill. debebatur Martiæ portio suæ legitimæ scutorum 6. mill. quæ coniuncta medietatis dictæ dotis maternæ scut. 7500. mill. summam scutorum 13500. constituunt, cum tamen longè maior dos non tantum portionē in bonis paternis, verum etiam in maternis debitam excedens illi habita quoque ratione onerum annexorum fuerit assignata ꝑ necessario in satisfactionē dotis maternæ cedere debebat, vt bene probat *Menoch. conf. 379. sub numer. 20. vers. hic autem cessat cum seq.* licet non fuerit expressum, ꝑ quia vehementes coniecturæ ad hoc probandum sufficiunt *Bald. consil. 37. sub num. 4. lib. 2. Card. Mantica. de tacit. lib. 12 tit. 19. num. 23.*

Quarum quidem coniecturarum maxima est, quæ oritur ex verisimilitudine, quod Antimus Pater, cui vltra dotem Martiæ primogenitæ datam nihil vltra scuta 16. mill. remanserant cum onere dotandi secundogenitam, tunc in sæculo degentem, & quatenus bona materna ascendente ad scuta 22. mill. restituere debuisset non solqm ipse nihil vnquam habuisset, sed etiam filiabus in notabili summa debitor remansisset, ꝑ vtique ab ipsa Martia tempore dotationis renūciationem dotis maternæ stipulari voluerit ad euitandam querelam inofficiosa dotis, quam alias secundogenita porrigere potuisset, & vt ipsi dotanti aliquid substantiæ remaneret ad effectum testandi, vt in puncto considerauit *Modern. Lucen. consil. 5. num. 83. & tribus seqq.* & conferunt ponderata per *Grinell. decis. Dolan. 48. nu. 11. in fine vers. tertio vrgit coniectura, & num. 12.*

Nec minor est altera coniectura deducta ex eo, quod hæc renunciatio fuit facta in Palatio Cardinalis Sannesij de consentu viri eiusdē Martiæ, interuentu consanguineorum, & decreto ludicis, ex quo resultat, ꝑ quod ipsa bona fide renunciauerit, *Bero conf. 49. num. 27. lib. 1. cum plurib. relatis per Modern. Lucen. supra alleg. conf. 4. num. 82. & successiue de illa fuit facta mentio in cessione Iurium emanata ad fauorem Principis Burghesij præsentibus, & expressè consentientibus Marchionibus Clemente Sannesio, & Francisco Socero, & Marito* 12 respectiue eiusdem Martiæ, qui certè eam non approbassent in proprium, & posterorum præiudicium, nisi ante contractum matrimo-

nium fuisset conuenta, vt in similibus terminis ratiocinatur *Grinell. decis. Dolan. 48. num. 5. in fine vers. primo si ita esset cum tribus seqq.*

Vltius magni ponderis est alia coniectura, quod passim in Vrbe à Patribus filias suas dotantibus huiusmodi renunciationes in actu dotationis stipulari solent, & quod hæc ipsa renunciatio longissimo tempore ferè triginta annorum fuerit obseruata, nec contra eam à Socero, & Marito Martiæ vnquam aliquid fuerit oppositum donec vixerunt illi, qui erant de negotio informati, ꝑ quæ obseruantia magnum præbet argumentum mutæ conuentionis de renunciando, vt per *Menoch. præsumpt. 67. per idē lib. 6. Rota decis. 97. num. 2. & decis. 376. num. 3. par. 1. recent.*

Nec refert, quod Martia ex interuallo postquam dotem purè, & absque vllō onere receperat dotem maternam renunciauerit, quia huiusmodi renunciatio fuit conuenta in limine capitulorum matrimonialium ꝑ quamuis ob maiorem honorificentiam matrimonij, (prout fieri solet, vt testantur *Valasc. consil. 154. sub num. 11. Rota coram Buratt. dec. 775. nu. 1. & penes Duran. decis. 98. num. 13. expressa non fuerit, vt deponit Pauonius de facto proprio,* 15 quia matrimonij huius fuerat ipse mediator, *Caputaq. decis. 267. num. 1. par. 3. Buratt. decis. 775. num. 5. & seq.*

Nec releuat, quod ob vsumfructum quartæ partis hæreditatis Antimi sibi relictum, sit interessatus, quia cum pluribus adminiculis superius pōderatis fulciatur plenè probat *Sur. decis. 107. num. 7. Farinac. de testib. quest. 65. n. 141 cum pluribus ibi ab eo allegatis, tanto magis quia* 16 est Sacerdos, *Capic. latr. decis. 12. num. 14. & 16. bonæ famæ, & deponit de facto, quod partes noluerunt alijs personis innotescere, vt secretius maneret, ꝑ ac propterea plenam fidem meretur, Seraphin. decis. 1211. num. 4. post Butr. Dec. & alios ibi allegat Rota dec. 391. num. 10. par. 1 recent.*

Quod autem fuerit Procurator pariter non 18 refert ꝑ dum hodie talis amplius non est, *Specul. de testib. in princ. num. 13. Farinac. de testib. q. 60 illat. 4. num. 167. vers. finito autem cum alijs relatis per Mascard. de probat. conclus. 307. num. 4. & fuit dictum in Lauretana prædij 22. Aprilis 1641. coram R. P. D. meo Bichio, vltra quàm quod tanquam* 19 Sacerdos vt dictum est, ꝑ etiam si sit Procurator probat *Bellam. decis. 605. Farinac. d. quest. 60. num. 242. præsertim quia versamur in materia,* 20 in qua ꝑ difficile est inuenire alios testes *Aur. de Butr. in cap. cum à nobis num. 12. in fine de testib. cum alijs penes Farinac. d. quest. 60. num. 237.*

Neque dictam renunciationem infringit, quod eius Instrumentum non fuerit ab ipsa Martia renunciente, nec à duobus saltem Testibus in Instrumento adhibitis subscriptum iuxta dispositionem Statuti eodem lib. 1. c. 149 quia dicta renunciatio ex supra firmatis est ex causa, & correspondens ad maiorem dotem à 21 patre constitutam, ꝑ & propterea non subiacet dispositioni d. statuti, quod loquitur de veris donationibus, *Rota in Romanis viridarij 19. February 1590. coram Orano apud Fenzon. dec. 133. §. nam*

§. nam quando vertitur consideratio, & decis. 323. num. 78. vers. quare cum isti actus, & seq. par. 6. recent. & pluribus comprobatur Gratian. discip. 706 num. 22. vers. quia sumus in donatione & seqq.

Et ita DD. concluderunt mandatum Auditoris Camere tanquam iniustum non esse exequendum utraque parte pluribus acerrime informantibus &c.

R. P. D. M E L T I O,
Postea Reuerendissimo Episcopo P A P I E N.
Brundusina Bonorum.
Sabbathi 23. Ianuarij 1649.

A R G V M E N T V M.

Manutentionis in iudicio sufficit ex partis confessione possessionem probare, quæ quidem probatio resultat etiam si partis confessio fuerit qualificata, & vitiosa nuncupata, nec eadem possessio amissa dici potest per iudicis factum nulliter, & iniuste procedentis, qualis dicitur iudex, qui vel appellatione pendente, vel ea interposita possessioni sequestrum apposuit.

S Y M M A R I V M.

- 1 Possessio probatur ex confessione patris in libello facta, etiam si in ex possessor nuncupetur detentor, & num. 2.
- 2 Confessio partis dicentis Adversarium esse vitiosum possessorem probat contra confidentem reiecta qualitate vitij.
- 3 Possessionis dimissio probat in necessarium antecedens possessionem dimittentis.
Privatio presupponit habitum num. 3.
- 4 Possessionem dimittere petens fatetur non se, sed alium possidere.
- 5 Præceptum dimittendi, & discedendi possessionem probat dimittentis, & discedere debentis.
- 6 Manutentio datur possessori.
- 7 Manutentionis in iudicio leniores requiruntur probationes.
- 8 Titulus non requiritur in iudicio manutentionis.
- 9 Possessio titulata est magis manutentibilis, & præfertur possessioni non titulata.
- 10 Possessio tam civilis quam naturalis amittitur per sequestrum de ordine iudicis factum.
- 11 Iudex nulliter, & iniuste procedens non priuat possessorem sua possessione.
- 12 Sequestrum factum non citato possessore est nullum.
- 13 Sequestrum factum pendente termino ad appellandum est nullum.
Amplia, & fortius si post appellationem interpositam num. 14.
- 14 Sequestrum tanquam odiosum regulariter est prohibitum.
- 15 Sequestrum ut concedatur debet dari casu, in quo illud permittatur.
- 16 Casus exceptus, & à iure permissus ab allore probari debet.
- 17 Sequestrum lata sententia permittitur contra eum, qui in causa succubuit, licet à sententia appellaverit.

18 Sequestrum ita demum admittitur ubi est timor dilapidationis.

Possessor lito pendente sua possessione priuari non debet num. 18.

D E C I S I O C C L X X V I I.

DOMINI dixerunt Ioanni Mariæ Monetæ dandum esse mandatum de manutenendo in possessione bonorum hereditariorum q. Francisci eius fratris, quia de illius possessione satis constat ex confessione Theodori, & litis Consortiū ex libello per eos porrecto Reuerendis. Archiepiscopo Brundusino sum. Jo. Maria n. 2. in quo ꝑ dictus Ioannes Maria enunciatur habitator Domus, ac detentor bonorum mobilium hereditariorum dicti q. Francisci, ex talienim assertione probari possessionem ad effectum manutentionis respondit Aym. consil. 150. num. 5. & sæpius firmavit Rota, ac signanter decis. 302. par. 1. diuers. & coram san. mem. Gregorio XV. decis. 200. num. 1. ibique Adden. nu. 5. littera A, etiam si pars asserat aliquem occupatorem, quia tunc quamuis confessio videatur qualificata; ex quo non fatetur possessorem simpliciter, sed cum qualitate vitij, nihilominus recipitur confessio respectu possessionis, ꝑ reiecta qualitate vitij, quæ habet præsumptionem iuris contra se, Bart. in l. Aurelius §. idem quasit. ff. de liber. legat. Rot. coram san. mem. Greg. XV. decis. 358. num. 1. usque ad 6. & coram bon. mem. Buratto decis. 100. num. 18.

Idque facilius in proposito casu, in quo cū assertionem partis enunciantis Ioan. Mariam, habitatorem, & detentorem, concurrat etiam decretum Archiepiscopi Brundusini mandantis eidem Ioanni Mariæ quod bona hereditaria Francisci eius fratris exhiberet, domumque vacuum, & liberam relinqueret, ut in eodem summario num. 3. Exhibitio enim, ac dimissio in necessarium antecedens supponit possessionem penes debentem illam exhibere, ac dimittere ꝑ non secus ac priuatio habitum, per ea, quæ in similibus terminis dixit Rota in rec. decis. 347. num. 1. par. 2. & coram bon. mem. Buratto decis. 160. sub num. 5. vers. quæ clarius redditur & decis. 491. num. 2. vers. comprobatur eadem possessio. Et clarum est quod petens, ꝑ ut alius dimittat, fatetur non se, sed alium possidere. Rota coram Card. Canalerio decis. 106. num. 1. vers. anterioritas autem possessionis, & decis. 619. num. 4. vers. respondebatur, ac coram Buratto d. decis. 160. num. 4. nouissime in Alexandrina Canonatus 9. Decembris præteriti coram R. P. D. meo Cerro in §. etenim probat &c. & in terminis præcepti obtenti de discedendo ex domo, ꝑ eamque dimittendo ut illud probet possessionem præceptati Modern. Perus. tract. de manuten. obseru. 19. num. 30. vers. vel obtinuerit præceptum Rota in Ferrarien. bonorum 2. Martij 1626. coram bon. mem. Buratto.

Et ex his cum possessio remaneat sufficienter probata ad effectum manutentionis, illa negari non debet Io. Mariæ Monetæ vulg. §. retinenda insit. de interd. l. prædia, ubi Bart. de acquir. possess. Rota coram bon. mem. Coccino decis. 486. num. 2.

num. 2. coram Durano decis. 330. num. 1. coram R. P. D. meo Royas, in Spoletana bonorum 7. Februario 1648. in princ. præsertim dum dicta possessio recipit etiam non modicum adminiculum ex præcedenti titulo aditionis hereditatis cum beneficio legis, & inventarii factæ per eundem Ioannem Mariam uti heredem proximiorum dicti q. Francisci eius fratris, Summ. num. 3. in iudicio enim summarissimo manutentionis ꝛ quamvis sufficiant leuiores probationes, Menoch. de reu. remed. ult. nu. 34. Rota san. mem. Greg. decis. 324. num. 5. coram Card. Canal. decis. 75. num. 4. etiam sine iustificatione ꝛ alicuius tituli, l. 1. §. siue interdicti, ff. uti possideris, Rot. coram Greg. dec. 275. num. 12. & decis. 9. num. 9. nihilominus possessio titulata est magis manutenibilis, ꝛ & semper præfertur possessioni non titulatæ, Menoch. de reu. remed. 3. num. 733. Grat. discept. for. cap. 402. num. 1. & 2. Adden. ad Gregor. XV. decis. 323. num. 4.

Neque releuat quod dictus Archiepiscopus Brundusinus mandauerit apponi sub sequestro bona hereditaria dicti q. Francisci, ꝛ & ita pretendatur ex facto Iudicis Io: Mariam perdidisse omnem possessionem tam naturalem, quam ciuilem, Ang. in l. clam possidere, §. qui od nundinas num. 2. in fin. ubi etiam Ias. num. 2. ff. de acquir. possess. Rota penes Mohedan. decis. 4. num. 4. vers. quinta auctoritas Iudicis de rest. spoliat. & decis. 802. num. 6. vers. non obstat, & num. 7. part. 1. diuers. coram Seraph. decis. 802. part. 1. quia obiectum procedit in Iudice ritè, & rectè procedente, secus si nulliter, & iniuste, ꝛ tunc enim non priuat possessione, ex quo videtur procedere tanquam priuatus, Corn. consil. 293. num. 4. lib. 3. Rota penes Buratt. decis. 158. num. 5. & latius probauit in Romana de Bombellis 31. Maij 1613. coram bon. mem. Sacrato, apud Modern. de manut. decis. 9. nu. 20. vers. proinde sicut, & penes Martin. Andream decis. 29. num. 7. & in Comen. Iurispatronatus 29. Iunij 1646. coram R. P. D. meo Corrado in §. non obstat ultimo, & post alios comprobat Gratian. discept. forens. cap. 950. num. 30.

Nullitas autem sequestri visa fuit patēs tum ex defectu citationis d. Io: Mariæ, ꝛ qui citari debebat prout in terminis sequestri, firmavit Rota bon. mem. Buratto decis. 186. nu. 8. tum etiam quia factum fuit pendente tempore ad appellandum a sententia graduatoria lata per dictū Archiepiscopum ad fauorem præfati Theodorij, ut colligitur eodem Summ. nu. 2. & 3. cap. non solum de appell. in 6. imò post appellationem ab eo interpolitam, Summ. d. num. 2. Rot. decis. 168. numer. 1. part. 4. tom. 2. retent. cum alijs allegatis in Calagurritana beneficij 23. Iunij 1645. coram R. P. D. meo Arguelles, & alibi passim.

Constat etiam de iniustitia ex regula iuris vulgata, quod sequestrum tanquam odiosum regulariter est prohibitum, l. unic. C. de prohib. sequestr. per tot & ibi gloss. in verb. sequestrari. & ibidem Abb. num. 7. & seqq. de sequestr. possess. & fruct. Rot. decis. 464. num. 2. part. 1. recent. decis. 324. nu. 1. coram Card. Canalerio nouissime in Mediolanen. Canonatus, seu Præbende 8. Iunij præteriti coram R. P. D. meo Bichio in princ. & ut cōcedatur debet dari ꝛ casus exceptuatus in quo iura illud permittant, Rota decis. 168. num. 2. part. 1. recent.

tom. 2. coram san. mem. Gregor. XV. decis. 118. nu. 1. & 2. casus autem exceptus probandus venit 16 ab ꝛ eo, qui petit sequestrum, Paris. consil. 41. nu. 22. vers. ut igitur part. 1. & coram Card. Canal. d. decis. 324. num. 1.

Neque alicuius releuantia fuit, quod post latam sententiam sequestratio permittatur 17 contrā eum, ꝛ qui in causa succubuit licet a dicta sententia appellauit, ad text. in l. Imperatores, §. ult. ff. de appell. l. si fideiussor. §. ultimo, ff. qui satisf. cogant. Nart. conf. 584. nu. 1. & 2. Paris. conf. 41. num. 45. & seqq. lib. 1. Put. decis. 162. lib. 2. Quia dictæ doctrinae loquentes de sequestratione fructuum, quæ fieri solet post latam sententiam, quando adest timor dilapidationis 18 non ꝛ sunt applicabiles in sequestratione possessionis, de qua nunc agitur, possessor enim lite pendente non est remouendus a sua possessione, ut declarat Bald. in Liquidam existimauerunt, & ibi Ias. nu. 4. vers. istud ultimum, ff. si cert. petat. Bald. in d. l. unic. sub num. 3. vers. & alia est, C. de prohib. sequestr. Dec. in l. ultima. num. 7. C. de edict. Din. Adv. rollen. Paris. d. conf. 41. a nu. 17. cum seqq. Rota coram Card. Canalerio decis. 324. num. 3. & 4.

Et ita informante tantum Io: Maria Moneca fuit resolutum, &c.

R. P. D. PEVTINGERO.

Bononiens. Fideicommissi de Pancaldis.

Rota Martiniana Sabbati 23. Ianuarij 1649.

ARGUMENTVM.

Probatio identitatis ad cōcedendam immisionē fideicommissario probata remanet ex sola denominatione duorum confinium, etiam, quod in alijs sit discrepantia: Inventarium ubi non adest alienationes præsumuntur æquare legitimam.

SVMMA RIVM.

- 1 Bona ab herede in aliquo loco possessa non concludit illa fuisse fideicommittentis, dum heres in eodem loco bona acquisiuit.
- 2 Testis in iudicio productus plene probat contrā productum.
- 3 Confinia duo ad probandam identitatem sufficiunt.
- 4 Confinia duo ubi concordant discrepantia in ceteris non attenditur.
- 5 Confinia duo magis probant quo sumus in antiquis.
- 6 Bona alienata, si de eis non redditur ratio imputantur in detractiones.
- 7 Præsumptio subtractionis bonorum resultat ex non confessione inventarij. Inventarium ubi non adest qui alia bona non extare dicit probare tenetur. num. 7.
- 8 Hereditas dicitur opulenta. Mobilia, iura, & actiones etiam maximi momenti fuisse usurpata deducitur ex non confessione inventarij. num. 8.
- 9 Alienationem ubi non constat de inventario præsumuntur æquare detractiones.
- 10 Legitima detractio redditur turbida ex alienatione facta sine inventario.

Fidei-

Fideicommissario non impeditur immissio ratione legitime ubi, & de alienatione constet, & de inventario non docetur. num. 10.

- 11 *Descendentia in genere probari debet ubi familia ad fideicommissum vocatur.*
- 12 *Familia probatio refutatur ex enunciatiis antiquissimis. & num. seq.*
- 13 *Enunciatus in antiquis probant consanguinitatem.*
- 14 *Consanguinitatis probatio coadiunatur ex Testibus deponentibus aliquos se uti cōsanguineos trāstasse.*
- 15 *Viri duarum Sororum inter se dicuntur affines.*

DECISIO CCLXXVIII.

OBTENTA per Priorem, & Fratres Beatæ Mariæ de Charitate Civitatis Bononiæ Tertij Ordinis S. Francisci nova audientia aduersus decisionem in hac causa sub die 27. Ianuarij 1648. coram me * emanatam Domini hodie tandem steterunt in decisio, quia obiecta ad impediendam Thomasiæ Pancaldi, tanquam fideicommissariæ Berti Pancaldi Junioris, immisionem in bonis in loco de Longaria situatis à dd. Fratribus possessis opposita hodie visa sunt omnino cessare. Tollitur enim primum obiectum circa identitatem bonorū, quæ valde à Fratribus ex eo impugnabatur, quod probatio per Thomasiā adducta, quod Balzanus Berti hæres possederit bona in Territorio Longariæ, in quo etiam Bertus, dum vixit, bona possidebat, † non concludat illamet possessa à Balzano fuisse prius possessa à Berto fideicommittente, cum constet per Balzanum alia quoque bona in eodem Territorio fuisse acquisita, *Surd. decis. 339. numer. 11. & 12. Girb. ad consuet. Messan. cap. 12. gloss. 4. nu. 8. Adden. ad Gregor. XV. decis. 575. num. 11. Rota decis. 42. num. 4. part. 5. recent.*

Acquisiuit enim Balzanus bona Iuliæ Morbiolæ confinantia etiam intrā stradellum cum bonis aliorum, ut probant Testes Fratrum, *Summ. num. 4. ac vltius ad Balzanum deueniunt bona illorum de Gambaro, ut probat 6. Testis ab ipsa Thomasia inductus, eiusque depositio in iudicio producta, † sicque plenè probant contrā ipsam, Honded. conf. 84. num. 50. lib. 2. Farinacc. de Testib. quest. 2. num. 238. Adden. ad Buratt. decis. 298. littera B. per tot. & vers. si autem postea in fin. illaque bona de Gambaro iuxta stradellum pro cōnne à Thomasia assignatum consistere, & cum bonis Berti confinare ex ipso suo Testamento apparet.*

Quia in facto verificatur, quod bona à Fratribus reis à Thomasia conuentis, possessa, pro confinibus suis inter alia habent dictum stradellum, & viam publicam, quæ duo confinia bonis Berti fideicommittentis solum conueniunt, & non bonis Iuliæ Morbiolæ, neque illorū de Gambaro, † & ad probandam identitatem sufficiunt, iuxta Theoricam Bart. communiter receptam in l. demonstratio falsa, ff. de condit. & demonstr. cum pluribus decisione qua revidetur, allegatis in §. quia responsum fuit.

Et parum refert, quod aliud assertum confine Francisci de oleo huic designationi non congruat, & in berti bonis enunciata qualitas,

domus, teges, & stabulum non adint in istis bonis fratrum, quia sufficit nullant in dd. duobus confinibus adesse discrepantiam, † licet cetera non conuenirent, *Decian. respons. 17. nu. 9. lib. 3. Ruin. conf. 50. nu. 12. lib. 1. Marastot. variat. resolut. lib. 1. cap. 12. num. 23. Rot. decis. 93. num. 10. part. 6. recent. & fuit dictum in Ariminen. fideicommissi 14. Martij 1640. coram R. P. D. meo Cetro, §. quæ probationes, & §. nec obstat, vers. quia præter quod, & in Romana domus 14. Iunij 164. coram R. P. D. meo Bichio, §. domum verò deuolutam in fin.* Tantò magis, quia versamur in antiquis, † ut optimè ponderat decisio in hac causa 15. Februarij 1647. §. quæ fortius coram R. P. D. meo Ottobono. Et animaduertunt Domini non omnia bona Berti ad Fratres peruenisse, sed solum illorum partem, nempe tornaturas 30. in circa, vnde mirum non est si aliquæ demonstrationes isti parti non conueniunt, quæ forsan residuo bonorum conuenire possunt.

Et hinc non obstat, quod bona hodie à DD. Caprariis possessa habeant confinia ad vnguem in Testamento Berti descripta, hoc enim quamuis verum sit, tamen negari non potest, quin bonis etiam à Patribus possessis conueniant, quæ à Gambaro fuisse empta asseritur, sed nullo modo probatur, & veritas est, quod fuerint à bonis illis contiguis, quæ Bertus ibi in maiori quantitate vltra hodie à Caprariis possessa, possidebat, separata; Ex quo etiam illud absurdum extrò illatum, quod bona Fratrum Charitatis cum bonis Francisci de Oleo neutiquam continent, sic euitatur, quia licet hodie non continent, confinabant tamen de tempore obitus Berti, quando erant vnita illis bonis, quæ hodie à Caprariis possidentur, etiā nunc bonis Francisci de Oleo, coherentibus, ut in planta signata littera B.

Similiter secundum obiectum euanesceat circa detractionem legitimæ; Compertum enim hodie fuit ex datis in *Summ. Thomasia littera F. in fine*. Ioannem Baptistam filium Berti fideicommittentis alienasse 3. tornaturas terræ in loco detto, alla Chiesa in communi Longaria, quas idem Bertus tempore sui obitus possidebat; & vltius ex mandato de associando per hæredem Io: Baptistæ obtento d. *Summ. litt. B. in fin.* apparet non omnia bona in eius hæreditate reperiisse, quæ à Berto Patre Io: Baptistæ ad ipsum perueniunt. Vnde coniectura reuelat Io: Baptistam, illa quæ desunt alienasse, de quibus hoc ipso, quod nulla redditur ratio, certum est ea imputanda esse in detractiones, iuxta l. Marcellus, §. res quæ, ad Trebell. Peregrin. de fideicommiss. art. 10. num. 30. *Rot. decis. 77. nu. 4. part. 5. recent. & in Civitatis Castelli fideicommissi 17. Maij 1623. coram bo. me. Remboldo, §. & in omnem eventum, & in Romana fideicommissi 8. Iunij præteriti coram R. P. D. meo Arguelles, §. detractiones verò, vers. exegit insuper, & §. seq. præterea in fin.*

Et cum non doceatur de cōfessione Inuentarij, inde oritur mala præsumptio subtractionis bonorū, † ita ut qui dicit alia non adfuisse bona probare debeat, *Rot. in recent. par. 5. dec. 47. num. 5. & 11. decis. 67. num. 2. decis. 77. num. 2. & 3. decis. 349. num. 5. vbi quod dici potest hereditas opu-*

3 opulenta, † & mobilia, iura, & actiones etiam inaximū valoris fuisse vlturpata, & in Rom. fideicommissi. de Spiritibus 52. Ianuarij 1643. coram Reu. P. D. meo Bichio §. fin. coram Gregor. XV. decis. 266. nu. 16. vers. predicta verò, & in d. Romana fideicommissi coram R. P. D. meo Arguelles d. §. praterea per tot.

Et alienationes hoc casu præsuntur adæ-

9 quare † detractiones, Beltram. ad Gregor. XV. decis. 135. nu. 6. Argel. de legit. contrad. quæst. 13. art. 5. nu. 63. & 64. Rot. in Auximana fideicommissi 13. Ianuarij 1640. coram Reuerendissimo D. meo Decano, §. & quatenus etiam supradicta cessarent, cum alijs concord. ibi allegatis, & in d. Romana fideicommissi coram R. P. D. meo Arguelles, ita vt hinc saltem turbida reddatur ipsius legitimæ detractio, 10 ac † propterea fideicommissario immisionem retardare non possit, Rot. d. decis. 47. nu. 13. decis. 51. sub num. 21. vers. primò quod, & decis. 279. num. 15. part. 5. recent. & fuit dictum in Romana fideicommissi de Pelatijs 8. Iunij 1647. coram R. P. D. meo Arguelles §. fin.

Cum ergo nullæ sint faciendæ detractiones, vel saltem turbidæ appareant, ita vt non sit impedienda immissio, non est hodie locus inspectioni, an illis iuari possint possessores bonorum, vel potius eadem Thomasia creditrix aliorum bonorū eiusdem fideicommissi.

Tertium verò obiectum circa descendentiā Thomasiæ satis euacuatum fuit in primo §. decisionis, quæ reuidetur, quod cum ad hoc fideicommissum vocata non solum sit familia effectiua, sed etiam contentiua Thomasiæ

11 sufficiat † in genere probare Bertum, & Tonnum, a quo ipsa mediata descendit de Pancaldis, fuisse consanguineos, ex gloss. in l. 1. verbo quoties, ff. de probat. Quod utique satis super-

12 que probatum extitit † ex pluribus enuntiatiuis antiquissimis centum, & amplius annorū habentibus vim famæ, Scriph. deces. 1334. nu. 2. Rot. decis. 160. nu. 9. & decis. 224. nu. 4. part. 1. recent.

13 quæ in antiquis † consanguinitatem, probant Sverd. conf. 1. num. 48. Alex. conf. 90. num. 8. lib. 6. & conf. 88. lib. 7. nu. 11. Rot. decis. 472. sub nu. 1. par. 1. recent. Iunctis præsertim Testium depositionibus affirmando quod idem Bertus, & Tonnius

14 se vti consanguineos tractabant, † vnde consanguinitatis eorū probatio valde coadiuuatur, Rot. decis. 157. nu. 1. part. 1. recent. vers. & sic non solum, & fuit dictum in Maceraten. Canonizatus 1. Iulij 1626. coram bonis mem. Merlino.

Et ideo hæc probatio consanguinitatis non eliditur ex hoc, quod Bertus, & Tonnius tanquam viri duarum Sororum inter se familiariter tractauerint, (cum etiam nulla affinitas inter ipsos indè, sed tantum respectu vxorum fuorū oriatur, cap. non debet de consang. & affinit. Sanch. de matrim. lib. 7. disp. 67. num. 2. Vltra quod Testes de familiaritate ipsorum deponentes dicunt se habuisse pro artinentibus, & non pro affinibus. Ex quibus, & alijs in præcedentibus decisionibus adductis Domini hac causa ad saturitatem discussa in decis. perlisterunt utraque parte informante, &c.

Decisio hæc emanata in hac eadem causa sub die 27. Iunij 1648. coram eodem Pentingero est supra in hoc eodem volumine decis. 145.

R. P. D. ARGUELLES.

Romana Fideicommissi.

Sabbati 23. Ianuarij 1649.

ARGUMENTVM.

Hæres fideicommissarius iustificans existentiam fideicommissi, & docens de vocatione ad sui fauorem, immisionem obtinere debet vel ex remedio l. fin. C. de edicto diu. Adr. toll. vel remed. vtilis Saluiani interdicti, quæ quidem immissio per detractiones illiquidas non retardatur.

SVMMARIVM.

- 1 Immissio conceditur fideicommissario docto de existentia fideicommissi, & purificatione ad sui fauorem.
- 2 Fideicommissario dicitur esse vtilius remedium Saluiani interdicti.
- 3 Fideicommissario competit hypothecaria super bonis fideicommissi suppositis.
- 4 Possessio alicuius probatur ex indicio associationis contra eum intentato.
- 5 Possessio rei conuenti probatur ex contestatione litis, prosecutione, ac denegata restitutione.
- 6 Possessor, satisfactione secuta, denegans restitutionem dicitur spoliare.
- 7 Sententia in alio tribunali extorta post introductionem causæ in Rota dicitur attentata.
- 8 Sententia nulla, & attentata nullius est reuelantia num. 7.
- 9 Confessio regulari debet iuxta præcedens instrumentum ad quod se refert.
- 10 Referens restringitur ad id, quod in velato continetur num. 8. & 9.
- 9 Relatum non referens attenditur, & nu. 8.
- 10 Fideicommissario retardari non potest immissio prætextu detractionum, quæ sint illiquide.
- 11 Inuentarium an corruat per descriptionem scripturarum in eo factam absque ulla specificatione illarum.
- 12 Scriptura omnes specificæ in inuentario describi debent.
- 13 in Inuentario omnia specificè, plene, & clare sunt apponenda.

DECISIO CCLXXIX.

IN alia decis. 8. Iunij Anni præteriti firmata, fuit existentia fideicommissi Panthasileæ, purificatione ad fauorem DD. Hilarij, & Claricis de Vrsinis legitimatio personarum eorundem nempe quod sint nepotes ex filijs Testatricis. & irrelevantia detractionum; Hodie prosequendo disputationem Domini resolverunt præfatis Hilario, & Clericis, ac Virginis filiabus d. Claricis de Vrsinis dandam immisionem, & reintegrationem. Quia probatis requisitis prædictis, immissio denegari non valet fideicommissarijs, siue ex remed. l. fin. C. de Ed. D. Adr. toll. vt tradit Bart. in d. l. fin. num. 9. Menoch. de adipisc. remed. 4. num. 181. Garz. de expens. c. 6. num. 19. vers. fin. Argel. de acquir. poss. q. 8. nu. 318.

319. & 799. Rot. decis. 33. num. 6. p. 4. 131. num. 1. p. 1. 430. num. 1. & 2. par. 5. 249. num. 2. & 298. num. 1. & 3. par. 6. & 244. num. 1. par. 7. recent. sine ex remedio Saluiani interdicti, & quod fideicommissario esse vtilius deciditur in Rom. Hereditatis de Comitibus 17. Maij 1581. coram S. M. Clem. VIII. & alijs congestis per Argel. d. q. 8. num. 51. & 52. Cum fideicommissarijs competat hypothecaria & super bonis fideicommissis suppositis l. fin. §. sed quia, in princ. C. Commun. de legat. Auth. contra C. ad Sen. Conf. Trebell. versus fin. Pacif. de Salu. inspect. 3. c. 4. num. 58. & seq. Argel. ubi supra num. 14. & de legit. contradic. q. 10. num. 9. Rota in Auximana fideic. 13. Ianuarij 1640. §. Quibus tamen & c. coram Reuerendiss. D. meo Dunogetto Decano, in Rom. fideicommiss. de Rubeis 30. Maij 1646. in princ. coram R. P. D. meo Corrado, & in Romana fideicommissi de Pelatus 25. Junij eiusdē anni §. finali corā me.

Hilario autem dandam etiam reintegrationem, quia anterior eius possessio sicut, & Claricis probatur ex ipso iudicio associationis & a Remedio, & Vandello contra eos intentato coram Auditore Cameræ, Rolan. cons. 32. n. 57. lib. 4. Menoch. de reu. remed. 3. num. 592. Modern. Perusin. de manut. obseru. 19. num. 28. & post eum, Rot. dec. 336. num. 2. decis. 402. num. 1. & 458. num. 2. coram sa. me. Greg. XV. & in Rom. reintegrationis 23. Junij 1642. §. Nec intrat defectus & c. coram Reuerendiss. D. Patanino.

Detentio verò illarum ex litis contestatione, & prosecutione, ac denegatione restitutionis Rota in Rom. spolijs 1. Martij 1602. coram Litta decis. 559. num. 10. par. 4. tom. 1. recent. Dur. in decis. 103. num. 2. Cas. de Grass. decis. 4. num. 2. de rest. spoliat. Et clarius ex ipsa possessione apprehensa in vim mandati de associando, & executione alterius mandati de manutenendo, seu immittendo, quod licet declaratum fuerit attentatum in decis. 11. Februarij 1647. coram me. Tamen usque adhuc non docetur de restitutione.

Quibus concurrentibus est locus reintegrationi, cum appareat fuisse satisfactum doti, & lucro dotali ex fructibus perceptis virtute d. mandati de manutenendo, seu associando, & alijs rebus, & sicq; detentores dicuntur spoliare, vt per citatos in decisione edita 3. Junij anni præteriti §. Nec. quidquam, vers. Eorum enim possessio & c. coram me Pacif. de Saluian. inspect. 4. cap. 1. num. 120. Burgat. decis. 160. num. 10. cum alijs ibi, & per Adden. lit. D. num. 19. S. M. Greg. XV. decis. 254. num. 1. ibique Adden. littera A. num. 6. & in Rumapa. seu Sarsinaten. Hereditatis 1. Februarij 1638. coram Pironino.

Non attenda sententia Aud. Cameræ à dd. Remedio, & Vandello reportata. Quia cum fuerit per Rotam declarata inualida, & attentata tanquam extorta post causam instructam in Rota, vt ex duabus decisionib. 11. Febr. 17. Maij 1647. coram me editis, nullius est relevationis, l. improba C. de acquir. poss. c. Non solum 7. de appell. in 6. moder. Perusin. de manut. obser. 48. cū multis citatis & c. Seraph. decis. 1106. num. 3. versic. Maxima & c. Coccin. decis. 486. num. 2. versicul. Non obstat asserta possessio & c. cum alijs in dd. duabus decisionibus ad saturitatem congestis.

Non obstat quod Thopatia fuerit hæres Cæsaris, quia satis ostensum fuit in dicta decis. 3. Junij præteriti, bona subiecta esse fideicommissio Panthasileæ.

Minus obstare potest detractio lucris dotalis. Quia (vt supra dictum) fructus, & alia ne dum æquant, sed longe superant dotem, & quartum dotalis. Præter quam quod, licet confessio Cæsaris dicant de dote scut. 1600. Tamen cum in ipsa confessione se referat ad instrumentum, in quo apparet solum de scut. 1500. ad illud debet confessio restringi, & limitari & ex vulgari regula, quod referens restringitur ad id quod in relato continetur Sess. decis. Aragon. 125. num. 41. Velasc. littera R. axiomat. 59. quodque attenditur relatum, & non referens. Paris. cons. 94. num. 20. lib. 1. Tusc. concl. 129. num. 3. littera R.

Urget etiam ratio d. decisionis §. Imo contendebat. & c. quæ videtur consideratione digna, & alia ponderatio facta ibid. §. Præterea & c. in principio.

Tandem quia ex prædictis redduntur illiquidæ detractiones, vt in Rom. Domus 4. Maij 1648. §. fin. coram R. P. D. meo Bichio, & in Rom. hereditatis 1. Aprilis 1647. §. Tum etiam coram me, vbi in puncto quarti dotalis, & fructuum perceptorum ex dote §. Turbida & c. & quodq; propterea non retardant immissionem, vt præter ibi citatos Cinc. de cens. quest. 98. numer. 62. Rota post eum decis. 498. num. 15. post moder. de Manut. dec. 487. n. 9. & seq. & dec. 410. n. 24. p. 5. recent.

Redduntur etiam eadem detractiones turbidæ, & illiquidæ, ex quo Thopatia in inuentario hereditatis Cæsaris descripsit quandam archam scripturarum, nulla facta ipsarum specificatione. & Nam quidquid sit, An propter hoc corruat inuentarium cum decis. 151. nu. 8. coram Coccino, 199. num. 2. post 2. vol. cons. Farinac. citat. à Rub. singular. lib. 2. verbo Inuentarium & c. §. primo, pagina mihi 56. dicant hunc defectum fuisse sæpius in Rota sanatum & c. Nihil aliud adducitur quam decis. in Rom. de Gaddis 24. Octobris 1578. coram Patriarcha Alexandrino, quæ est 371. Seraphini, & corruptæ allegatur apud Rub. 471. & solum dicit præsentiam Iudicis, coram quo factum erat inuentarium sufficere ad excludendam præsumptionem doli, vnde si licet à contrario sensu argumenti firmatur præsumptio doli, dum coram Iudice factum non fuisset, & Escovar. de ratiocin. cap. 9. nu. 70. probat in inuentario scribendas esse specificas Apochas, Instrumenta, & Priuilegia, & est optimus text. l. si quis intra num. 5. C. de bon. proscript. vbi quod in inuentario omnia specificè, plenè, distinctè & clarè sunt apponenda, & quem multum notat Bald. & esse ment. tenendum Rolan. cons. 73. num. 43. lib. 2. Cancer. var. lib. 3. cap. 2. à num. 33. & sequen. Ommissa hac quæstione non videtur posse negari quin teneatur saltem reddere rationem omnium harum scripturarum, & interim turbida videatur detractio.

Ad alias autem detractiones satis superque responsum est in præterita.

Et ita & c. vna & c. altera tamen citata, & expectata & c.

R. P. D.

R. P. D. ARGVELLES.

Romana Fideicommissi de Bariscianis.

Mercurij 27. Ianuarij 1649.

ARGUMENTVM.

Fideicommissum reciprocum, & successuum, ex quibus inducatur plenè in presenti decisione discutitur, maximè inter filios, & descendentes, non solum, vt omnes censcantur vocati de restituendo alijs.

S V M M A R I V M.

- 1 Substitutio si sine filijs purificatur decedente instituto sine illis.
- 2 Substituti quando censeantur vocati ordine successiuo, & grauati restituere. & num. seqq.
- 6 Fideicommissum perpetuum inducitur per substitutionem factam nomine collectiuo, & verbis communibus.
- 7 Verbum, Linea, collectionem plurium personarum, & graduum comprehenditur.
Verbum, Linea, operatur vocationem de gradu in gradum. num. 7.
- 8 Dictio, Per, denotat tractum, & cursum, ac continuationem de persona ad personam, & de gradu in gradum.
- 9 Substitutio compendiosa inducitur per verbu, quandoquocumque.
- 10 Substitutio facta sub conditione mortis, quid operetur.
- 11 Substitutio facta sub conditione si sine filiis quomodo intelligatur.
- 12 Substitutio facta per verba moriatur vnus alteri, & e contra, dicitur reciproca.
- 13 Verbum, Et sic, est repetitiuum, & continuatiuum formæ, ac qualitatis precedentis vocationis.
- 14 Clausula, modo, & forma prædictis, quid operetur. & num. seqq.
- 17 Copulatiua etiam sola continuatiue posita in substitutionibus quando operetur continuationem, & repetat qualitates.
- 18 Verba ubi sunt clara, & expressa superfluum est ad coniecturas recurrere.
- 19 Substitutione facta si linea fuerit desecta, omnes de linea censentur grauati.
- 20 Fideicommissum reciprocum, & perpetuum censetur inductum si deficiente vna linea, alia vocetur.
- 21 Fideicommissum reciprocum, & perpetuum eo magis procedit quo sumus in descendentes.
- 22 Substitutio dicitur facta in tota hereditate si est facta pro duabus dimidijs.
- 23 Singula qua non pro sunt simul posita iurant.
- 24 Verbum, deficiente, supponit existentiam precedentem, & habet etiam locum non data existentia.
- 25 Digressus ad plures gradus substitutionum quando operetur fideicommissum reciprocum, & successiuum.
- 26 Verbum, non extantibus, ad quod tempus referatur. & num. seqq.
- 28 Filiatio probatur ex educatione, nominatione, tractatu, & fama iuncta fide Baptismatis.

DECISIO CCLXXX.

MARSILIVS Bariscianus in suis vltimis tabulis anno 1544. compositis, post quædam legata Imperiæ, Hortensiæ, & Vincentiæ filiabus relicta, hæredes suos vniuersales, Fabius, Ioannem Baptistam, & Lælium filios scripsit: *His quandocumque sine filiis legitimis, & naturalibus decedentibus, filias æquis portionibus substituit, facta etiam inter eas reciproca, si aliqua sine filiis legitimis, & naturalibus decederet, & sic in futurum successores dictos per lineam (ait) directam succedant, modo, & forma prædictis, & deficiente dicta linea directa, succedant filij dictorum Dominorum Honuphrij, & Margherita ipsius Testatoris Cognati, & germana Sororis respectiue, si tunc vixerint, sin autem filia femina ipsorum, & sic in futurum earum successores directa linea ipsarum, modo, & forma, vt supra, & his non existentibus, & deficientibus succedat pro medietate Hospitalis prædictum Sancti Saluatoris, & Sancti Iacobi Incurabilium, &c.*

Per obitum supradictorum Fabij, Ioannis Baptistæ, & Lælij sine filiis, † substitutionis locus ad dd. Imperiæ, Hortensiæ, & Vincentiæ fauorem factus fuit, l. hæredes mei 57. §. cum ita, ff. ad S. C. Trebell. l. generaliter 6. vers. si enim, C. de instit. & substit.

Defuncta deinde Hortensia, Alexander, & Antonius de Clusianis eius Nepotes ad bona dicti Marsilij vigore fideicommissi vocati prætendentes, contra Dominum Lælium Iun. de Bariscianis Vincentiæ pronepotem, & bonorum possessorum iudicium coram A. C. introduxerunt, à quo per dictum Lælium Auocata causa, & mihi commissa. Dubitavi An constet de fideicommissio Marsilij Barisciani ad fauorem dd. Alexandri, & Antonij, & Domini quoad portionem Hortensiæ affirmatiue responderunt.

Existencia namque fideicommissi clarissima est, cum post institutionem, & reciprocam filiorum, & substitutiones filiarum etiam reciprocas, vocentur earum successores verbo communi succedant. His enim stantibus, substitutos per nomen collectiuum plurium personarum, & graduum censi vocatos † ordine successiuo, & grauatos restituere, probat textus l. si plures 96. ff. de leg. 3. l. cum ita 33. alias Lomina 32. §. fideicommissio, ff. de leg. 2. l. 1. §. id quod 13. ff. ad l. falcid. & post Bart. Bald. Cast. Conar. ibi citatos, latè prosequitur Peregr. de fideicommiss. art. 19. num. 11. & multis seqq. ex d. §. in fideicommissio ad quod inducis etiam eleganter namer. 13. l. peto 69. §. fratre 3. ff. eod. tit. de leg. 2. & num. 14. l. fin. C. de verb. signif. viden. per tot. artic. in quo diligenter ad partes disputat. Rota decis. 230. num. 3. part. 1. & decis. 21. num. 11. vers. quoniam vltra part. 5. recent. apud Seraphin. decis. 409. num. 14. in Tiburtina fideicommissi 25. May 1646. §. & licet contrarium, vers. quod securè, & 14. Ianuar. 1647. & licet Addentes cum seqq. coram me, magna Doctorum serie. Et in terminis † verbi successores, Pufar. de substitut. q. 343. num. 1. vers. & de verbo successores, & vltra ibi citatos, Socciu. cons. 13. præsens consuleatio num. 6. & seqq. vers. capio nunc secundum lib. 2.

H h h

Quæ

Quæ conclusio licet patiatur difficultatem
 4 ex t̄ citatis à Peregr. & Fusar. ubi supra, Molin.
 lib. 1. de primogen. cap. 5. num. 26. vers. his tamen non
 obstantibus, Tusch. tom. 7. littera S, conclus. 802. nu-
 mer. 149. & 263. In dubio procedit, si adest ver-
 5 bum tractus t̄ temporis successui significa-
 tium, ut in presenti verbum, In futurum, Mo-
 lin. multis citatis ubi supra num. 26. vers. his tamen
 non obstantibus, & ibi Add. Fusar. de substit. q. 233.
 nu. 36. Castill. contr. lib. 5. cap. 39. num. 33. Gratian.
 discept. forens. cap. 774. num. 26. & 27. cum multis,
 (ubi notanter addit ex sola vocatione per no-
 men collectivum, si fiat verbis communibus
 6 induci t̄ fideicommissum perpetuum, licet
 cautè hoc asserendum sit propter Molin. aucto-
 ritatem ubi supra, Menoch. conf. 397. nu. 13. & 14.
 Rimin. consil. 23. num. 127. lib. 1. Gamma decis. 224.
 nu. 12. Rot. decis. 266. num. 12. 300. num. 13. part. 1.
 344. num. 6. part. 2. 168. num. 9. part. 3. 180. nu. 7.
 216. num. 13. part. 1. recent. & in Ravenaten. hære-
 ditatis 7. Febr. 1648. S. itaque cum dicta substitutio
 coram R. P. D. meo Royas.

Eo magis, quia successores vocavit adiecto
 7 verbo, per lineam, t̄ quod collectionem pluriū
 personarum, & graduum comprehendit, &
 eorum vocationem de gradu in gradum ope-
 ratur, ex congestis à Fusar. conf. 169. numer. 17.
 Modern. Luen. conf. 65. num. 15. Gamma decis. 160.
 per tot. & ex Bald. Anchar. Dec. & alijs, Rot. dec. 6.
 num. 20. & seqq. decis. 21. num. 19. part. 5. recentior.
 & latissimè fuit dictū in allegatis Tiburtinis, &
 Bonon. fideicommissi de Guidottis 24. Ianuarij 1648.
 S. secunda coniectura, coram me, ubi quod alias
 inutiliter fuissent adiecta verba per lineam,
 directam. Et sumus hic fortioribus terminis
 8 propter vim propositionis, t̄ Per, quod deno-
 tat tractum, & cursum, & continuationem de
 persona ad personam, & de gradu in gradum,
 Gratian. discept. forens. cap. 773. num. 1. Rot. d. dec. 6.
 & 21. ubique num. 23. part. 5. recent. & decis. 168.
 num. 11. part. 3. recent. in allegata Bonon. fideicom-
 missi de Guidottis d. S. secunda coniectura.

Nec dicatur, quod ista quidem posunt ope-
 rari, ut dicantur successores in perpetuum
 vocati, non verò grauati, ex vulgari regula,
 quod ex vocatione actiua non infertur ad pas-
 sivam, quia præterquam quod hæc regula
 non intrat, ubi adsunt verba significantia tra-
 ctum successuum, iuncto nomine collectivo,
 ut ex omnibus supra allegatis: Nō enim pos-
 set fieri cursus, & continuatio de gradu in
 gradum, si vnus non fuisset grauatus de resti-
 tuen. alteri. In nostro casu expressum est gra-
 uamen, & voluntas Testatoris; nam eodem
 modo, quo substituit filias, substituit etiam
 successores earum in perpetuum: At inter eas
 9 substitutionem fecit compendiosam t̄ per ver-
 bum Quandoquaque, Bart. in l. centurio 15. nu. 17.
 ff. de vulg. & pupill. Soccin. iun. conf. 174. numer. 24.
 lib. 2. Fusar. de substit. q. 223. num. 31. Rota in Auxi-
 mana fideicommissi 22. Martij 1639. coram Reveren-
 10 tiss. D. meo Decano. Et quia sub t̄ conditione
 11 mortis idem Fusar. num. 6. E sub t̄ conditione
 si sine filijs num. 35. & q. 108. num. 9. & recipro-
 12 cam t̄ illis verbis moriatur una alteri, & contra,

cap. si pater, de testam. in 6. & ibi Costa in princip-
 num. 12. & 18. & verbo moriatur num. 13. vers. non
 obstat. Et ita concluditur etiam inter succes-
 sores compendiosam, & reciprocam fecisse.
 Minor iā est probata, ne vllus negabit. Maior
 13 patet ex verbo, Et sic, t̄ quod est repetitium,
 & continuativum formas, ac qualitatis præ-
 cedentis vocationis, ut per multos citatos à
 Reuerendiss. Vgentin. dist. 365. num. 1. 114. num. 2.
 Ac si diceret, quod eodem modo, quo substi-
 tuit filios, substituit etiam successores earum
 in futurum, nempe per compendiosam, & re-
 14 ciprocam: t̄ Quod clarius apparet ex clausu-
 la, modo, & forma prædictis, Rota decis. 603. num. 3.
 15 par. 3. recent. t̄ Quia est relatiua præcedentium
 cum omnibus ius qualitibus congesti per
 Reuerendiss. Vgentin. dist. 276. num. 3. Ac si omnia
 16 præcedentia nominatim, t̄ ac specificè essent
 expressa citati ibi num. 4. Carp. de execut. lib. 2. c. 17.
 num. 19. Immo per solam copulativam conti-
 nuativè positam in substitutionibus factis de
 diuersis personis etiam in orationibus separa-
 17 tis, & distinctis t̄ censi factam continuatio-
 nem de vna ad aliam, & omnes qualitates ex-
 pressas in prima censi repetitas, Gratian. dist. 773.
 discept. 773. num. 28. & 29. Rota decis. 453. num. 8.
 par. 2. recent. Quapropter cum verba sint clara,
 18 & expressa, t̄ superfluum esset ad coniecturas,
 & præsumptiones recurrere, ex vulg. axioma-
 te per Valasc. 141. littera C. Rota in Faen. bonorum 19.
 Iunij 1648. S. quia ex verbis coram me.

Accedit doctrina Ruin. conf. 199. num. 5. vers. sed
 prædictis lib. 2. ubi quod si substitutio fiat, si
 19 linea fuerit defecta, t̄ omnes de linea censentur
 grauati: Gratian. d. discept. forens. 773. num. 12.
 vers. accedit, Fusar. conf. 169. nu. 18. Surd. conf. 344.
 num. 17. lib. 3. ubi si deficiente vna linea, alia
 20 vocetur, t̄ intelligi factum reciprocum, &
 perpetuum fideicommissum idem Ruin. consil.
 140. num. 9. vers. si enim vult. lib. 3. Quæ securè
 21 procedunt, t̄ cum simus in descendentes,
 Peregr. conf. 33. num. 7. lib. 3. Ramon. consil. 9. num. 20.
 Rota cum citatis in Romana fideicommissi de Zephiris
 4. Iunij 1646. S. sed & his non obstantibus coram R.
 P. D. meo Bichio, & in dicta Bonon. fideicommissi. de
 Guidottis 24. Ianuar. 1648. S. maxime cum versetur,
 coram me.

Præsertim stantibus argumentis, de quibus
 per Fusar. de substitut. q. 472. num. 8. 10. 47. 49. 78.
 98. 104. q. 332. num. 34. Et facta substitutio in
 22 tota hæreditate, t̄ quia est facta pro duabus
 dimidijs, quod idem est, ut multis Doctotibus,
 & Rotæ decisionibus Fusar. in d. q. 472. num. 61.
 & 73. Seraphin. decis. 934. num. 16. Et saltem suffi-
 cerent omnes simul iunctæ ex vulgari regula
 23 singula, t̄ quæ non profunt, quæ in Rota semper
 admittitur in hac materia, ut in Romana fi-
 deicommissi de Mutis 15. Ianuarii 1648. S. quæ autē
 dicuntur coram R. P. D. meo Meltio in citata Bonon.
 fideicommissi de Guidottis 24. Ianuar. S. & quamvis
 & 5. Iunij 1648. S. obiecta vero coram me.

Eo magis, quia digressus ad plures gradus
 fuit factus actiue, & passivè, ut constat ex illo
 24 verbo Deficiente, t̄ quod supponit existentiam
 præcedentium, & habet etiam locum nō da-

ta existentia, *Mench. conf. 1063. num. 4. Gratian. d. 25. discept. 773. num. 22. & 23. Quo casu † digressus absque dubio operatur reciprocum fideicommissum, Rota decis. 158. num. 5. par. 6. recent.*
 26. Præcipue iuncto verbo, non extantibus, † quod refertur ad tempus quodcumq; decesserint, *Soccin. in l. solemus in fin. ff. de condit. & demonstr. Rota in sapius allegata Bonon. fideicommissi de Guidis. 24. Ianuar. 1648. §. & prædicta coram me. † Si non restringatur ad certum tempus, Rota decis. 490. num. 6. par. 4. diuers.*

Et tandem pro sua ingenuitate scribens pro D. Lelio Oretenus, nec fideicommissum, nec filiationem pernegabat, quæ satis probatur ex testibus deponentibus † de educatione, nominatione, tractatione, & fama iuncta fidei Baptismi, ex quibus omnibus bene filiationis probatio inducitur *tex. in l. filium, ff. de his qui sunt sui, &c. Rota in Bonon. fideicommissi de Raimundinis 15. Februar. 1636. §. quo vero coram Reuerendiss. D. meo Dunozetto Decano in Romana nullitatis matrimonii 19. Ianuarii 1646. §. de consanguinitate in Mutinen. beneficii 27. Martii 1648. §. quod autem Francisus, & in Romana fideicommissi 3. Iunii eiusdem anni, §. de filiatione coram me.*

Ex quibus responsum etiam manet his, quæ ex parte Domini Lelii adducebantur, & decisionem Reuerendiss. D. Salamantini in calce sue scripturæ in forma memorialis datæ cum allegationibus tamen, & iuris, & facti, & modo non disputatur de reciproca de linea ad lineam, quia agitur tantum de linea Hortensia, & sic resolutum fuit constare de fideicommissio Marfilij Barisciani ad fauorem Alexandri, & Antonij de Clusianis, quoad portionem Hortensia, &c.

R. P. D. PEVTINGERO.
 Romana, seu Auximana Donationis.

Veneris 29. Ianuarij 1649.

ARGVMENTVM.

Donatio rei alienæ quando fuit facta coniunctæ personæ, cum assertione, quod res donata ad ipsum donatorem spectaret, & cum promissione omnia inuiolabiliter obseruandi sub obligatione cammerali, intrat relaxatio mandati pro illius rei æstimatione; & quid si donatarius rem illam ab altero consecutus fuisset, an, & quando illius æstimatio debeat, latissimè tractatur.

SYMMARIVM.

- 1 Donatio rei aliena facta coniunctæ personæ, ei debetur æstimatio rei donatæ.
- 2 Amplia stante scientia donatoris, bona donata in totum esse aliena.
- 3 Donatio rei aliena quamuis facta personæ coniunctæ non debetur æstimatio, quando tam hæres, quam donatarius essent donatoris coniuncti, intellige ut num. 4.
- 5 Actio, quæ competeat contra defunctum, contra eius

Part. X. Recent.

hæredem exerceri potest.

- 6 Initium, & non quod postea evenit in contractibus est attendendum.
- 7 pro Donatione rei aliena facta cum assertione, quod res donata ad ipsum donantem spectaret, & cum promissione omnia adimplendi sub obligatione Cammerali, intrat relaxatio mandati.
- 8 Pater habet vsumfructum in bonis filij.
- 9 Voluntas ubi est clara non est ad coniecturas recurrendum.
- 10 Praservatiua non inducitur ex verbis generalibus.
- 11 Praservatiua nihil de nouo dat.
- 12 Praservatiua in dubio, non contra, sed ad fauorem reseruantis intelligenda est.
- 13 Causa lucrativa dupliciter concurrere in eodem subiecto prohibetur. & quando admittatur num. 14.
- 15 Res eadem legata in testamentis duorum, peti potest ex vno testamento res ipsa, & illius æstimatio ex altero, intellige ut num. seq.
- 16 Legatum eiusdem rei factum alicui in testamento duorum, potest legatarius si ab vno æstimationem fuit consecutus, ab altero rem petere, secus si prius rem esset consecutus.
- 17 Et quid si Legatarius prius iudicialiter ab vno æstimationem petierit, & antequam obtinuerit rem ipsam ab altero fuisset consecutus.
- 18 Sententia retrahitur ad diem factæ petitionis.
- 19 pro Facto habetur ex tunc, quod fieri debuit.
- 20 Condemnatio fingitur à die litis contextatæ.

DECISIO CCLXXXI.

DOMINI in vltima decisione huius causæ sub die 6. Iunii 1642. ex duplici fundamento firmauerunt Petrum Stephanum, tamquam hæredem bo. me. Card. Galli teneri ad æstimationem prædiorum Antonio Mariæ Gallo donatorum, eo quia videlicet, donata illa prædia ad se spectare, eiusque propria esse temerè asseuerauerat; licet vnum ex eis esse Felicis sui patris optimè sciuerit, vltimumq; ad eiusdem Felicis uxorem spectare, & hoc apud partes est in confesso; † Deinde cum hæc donatio à Cardinali facta sit coniunctæ personæ, semper ei debetur æstimatio rei donatæ, ut vltra allegatos in decisione, quæ reuidetur firmavit *Rot. decis. 265. num. 10. & 11. vers. & cessat, & decis. 337. num. 5. vers. & tanto magis part. 1. recent.*

2 Quod fortius procedit † accedente supradicta scientia donatoris bona donata in totum, esse aliena, ut distinguendo bene declarat *Ylex. in l. serui electione 5. §. fin. num. 4. vers. sed si testator, ff. de leg. 1. & ex tex. in l. nuper 83. cum gloss. verb. conditionem, ff. de legat. 3. notat Cardin. Mantica. de coniect. vltim. volunt. lib. 9. tit. 10. num. 3. vers. cum autem.*

3 Non obstat, † quod cum hic tam hæres, quàm donatarius ambo sint personæ Cardinali coniunctæ; donatarij coniunctio supradictum operari nequeat effectum, ad tradita per Bald. in l. cum alienam 10. num. 9. vers. vltimus, C. de legat. & plures allegat. à Bursatt. conf. 5. num. 10. & seq. & à Modern. Auximano, de except. tit. 4. except. 2. num. 25. & seq.

4 Quia † si ageretur ex testamento, in quo vni

H h h a

coniun-

coniuncto legatum relictum esset, & alter coniunctus haeres institutus esset, bene hoc propter maiorem, vel saltem æqualem dilectionem erga heredem pariter coniunctum, institutum procederet; secusverò hic dum ex donatione coniunctæ personæ inter vivos facta agitur; hoc enim casu concursus dilectionis cū alia persona pariter dilecta non intrat, sed ipsi actio contra ipsum donatorem rem alienam scienter donantem competit; † quæ actio donatori defuncto contra eius heredem in omnibus defuncti personam representantem exerceri potest, *l. cū haeredes 23. ff. de acquir. haered. l. haereditas 63. ff. de reg. iur.* non attento, quod ille sit testatori coniunctus, cum tempore donationis nullus aderat alterius coniuncti concursus; † ac in contractibus initium, nō quod postea euenit, attendatur. *Surd. de alim. tit. 9. q. 11. num. 9. vers. confirmatur autem, & seq. & decis. 278. num. 26. vers. & contractus initium cū seq. Seraph. decis. 627. num. 11. vers. ex his etiam, & n. 12.* Omnisque cessat disputatio, ut fuit aliàs præsertim in 1. decis. coram Reuerendiss. Terracinen.

7 ponderatum, † Cardinalis asseruerit prædia, donata esse sua, & ad illum spectare, omniaq; complere, & inuiolabiliter obseruare sub obligatione Camerali promiserit; vnde intrat promissio, & relaxatio mandati, *Adden. ad Galles. de oblig. Cam. q. 31. num. 33. & seq.*

Nec subsistit, quod Cardinalis donator credens posse de bonis fratris disponere, ideò illi prohibuerit, ne præter vsumfructum, potestatem aliquam, aut iurisdictionem in bonis filio suo donatis sub pacto resolutiuo donationis, si aliter faceret, exerceret; Quia huic motui satisfaciunt decisio coram Reuerendiss. Terracinen. de anno 1639. §. nec facit; donator enim non intellexit Felici dominium, quod iure proprio competebat, auferre; sed solam administrationem, quam in bonis filio donatis, tãquam aduentitiis aliàs habuisset, prohibere, reseruando ei solum vsumfructum, † qui pariter ipsi de iure communi ratione patriæ potestatis in eisdem bonis competebat, ut per allegatos in decis. 377. num. 4. par. 1. recent. Quamuis hic cesset difficultas, dum si de bonis fratris, tanquã fratris disponere intellexisset, nullo modo bona sua esse propria, & ad se liberè spectare;

9 Cardinalis asseruisset, & obseruare † promississet; † Vnde vbi voluntas est clara donandi bona, tamquam propria, eaque talia præstandi, non est ad coniecturas recurrendum vulgata *l. ille, aut ille 25. ff. de leg. 3. Rot. decis. 141. numer. 4. vers. primo stantibus, & dec. 752. sub num. 3. in fine par. 3. recent.*

Minus subsistit Antonium Mariam tacitò declarasse, se titulo donationis d. prædium possidere, dum interueniendo matris suæ testamento, ad quam idem prædium Montis paperi à Cardinali donatum spectabat, iura sibi super eo vigore d. donationis competentia præseruauit, & mater præseruationem hæc acceptauit. Quia ex hac præseruatiua non inferitur consensus, seu agnitio tituli donantis respectu ipsius prædij, quod scilicet in domino Cardinalis donantis fuerit; † Ad hunc

enim effectum verba generalia præseruatiua, non sufficiunt. *Rosental. de fraud. exp. 10. concl. 32. num. 15. Clar. in §. secundum q. 59. cum pluribus alleg. à Modern. Pulginaten. in trakt. de emph. sis. de var. ca. 11. duc. q. 5. num. 13. & 20. iuxta vulg. regulã † quod præseruatiua nihil de nouo dat, ut notat Felin. in cap. inter Monasterium sub num. 3. de sent. & re iudic. Soccin. Sen. cons. 237. num. 2. vers. solent enim lib. 2. Aym. cons. 15. num. 2. & cons. 70. num. 6. Rota decis. 75. sub num. 4. vers. reseruationis autem nature par. 2. & decis. 270. num. 8. vers. qui autem præseruat par. 4. tom. 1. recent.* Sed per eam præseruata censetur actio, ab ipso donatario prius contra heredem donantis pro prædij æstimatione consequenda, mota, ut postmodum ipsa rei obseruantia docuit, dum ipse Antonius Maria in bonorum matris inventario inter bona

12 materna, hoc etiam prædium descripsit; † & in dubio præseruatiua non contra, sed in fauorem reseruantis intelligenda est. *Rota decis. 299. num. 12. par. 5. recent.* vbi allegat plures concordantes.

13 Denique † dispositio text. in §. si res aliena, instit. de leg. prohibens concursum duarum causarum lucratiuarum in eodem subiecto, cum relatis à Fontan. de pact. nupt. claus. 5. gloss. 8. par. 14. num. 40. & 41. Antonium Mariam ab actione ex donatione, ad prædij huius æstimationem prohibere potest, dum idem ex testamento

14 matris consecutus fuit; † Quia licet verum sit, quod concursus duarum causarum origine, & effectu non admittantur, effectiue tamen admittuntur, si originem in persona diuersorum capiant, ut not. Perq. in §. si res aliena num. 2. instit. de legat. post Bart. in l. manius 68. §. 1. num. 13. post med. vers. si uerò quaeris, ff. de leg. 2. Curman. cons. 33. quidam in fine, vers. nec huic obstat. Ca-

15 ballin. de euict. §. 5. num. 53. cas. 22. † Cui opinioni etiam adstipulari videtur, text. in l. planè 3. §. sed si duorum, ff. de leg. 1. vbi dicitur, quod si eadem res mihi duorum testamentis legata sit, bis à me peti poterit, ut ex vno testamen-

16 to rem, & ex altero æstimationem † consequar, quem text. licet, Piccard. in d. §. res aliena num. 16. instit. de leg. loqui dicat in casu, quando legatarij us ex primo testamento non rem; sed æstimationem consecutus fuit, secus e conuerso, eandemque distinctionem probet ipse text. in d. §. si res aliena, ibi, nam si rem habet, agere non posset, quia habet eam ex causa lucratiua, si æstimationem agere potest. *Donel. comment. iur. lib. 16. cap. 5. circa med. vers. veluti,* asserens, quod si alicui res legata, eidemque eadem ab alio donato, si ex causa legati rem ille iam adeptus fuerit, tunc donator liberetur, & si eadem res ex duobus testamētis debeatur, si ab vno æstimationem prius consequatur, rectè deinde ab altero rem petere posse, secus si prius rem consecutus;

17 † Quæ difficultas in præsentia casu cessat, dum Antonius Maria priusquam ex matris posteriori testamento prædiū Montis Paperi consequeretur, antea iam iudicialiter eiusdem æstimationem vigore præcedentis donationis Cardinalis contra eius heredes petierat, quod proinde censi debet, ac si autem ipsum testamentum matris, æstimationem

18 ex dicta donatione fuisset adeptus, tunc sententia nunc contra heredes donatoris ferenda pro prædij æstimatione soluenda, ad diem factæ petitionis retrahatur. *gloss. in cap. cum quis verb. iniurijs, vers. nec enim sententia, de sent. excom. in 6. Bald. conf. 174. num. 2. vers. tertio probatur lib. 3 Gail. de pact. publ. lib. 2. cap. 19. num. 23. Cost. de retrah. cas. 7. cap. 8. num. 4. † & dixit Rota in Romana domus 24. Aprilis 1617. coram Card. Sacro, ubi etiam, quod ex tunc habetur pro facto, 20 quod fieri debuit; † Ea videlicet ratione ratione, quia retro condemnatio à die litis contestatæ fingitur, l. post acceptum 18. ff. de rei vendicat.*

Eo magis, quia prius obtinuerat mādātum contra bona hæreditaria Cardinalis, cuiusque vigore executionem fecerat.

Et ita vtrique parte informante resolutum fuit; confirmando tres decisiones ad fauorem eiusdem Antonij Mariæ emanatas, &c.

REVERENDISS. P. D. C E R R O .

Sacr. Rot. Rom. DECANO .

Romana, seu Veliterna pecuniaria.

Luna 1. Februarij 1649.

ARGUMENTVM:

Brenis est decisio, sed non minus docta, quam utilis, & practicabilis ad animaduersionem eorum, qui simpliciter ab aliquo pecunias recipiunt, vel mediante ordine, vel incontanti, nulla facta expressione causæ ob quam recipiunt, quia cum d. pecunia censeatur mutuo recepta, obligatur recipiens ad restitutionem illius.

S V M M A R I V M :

- 1 Solutio alicui simpliciter facta, ab eoque pariter simpliciter acceptata in dubio intelligitur in causam mutui.
- 2 Partita S. Montis Pietatis probant pro tertio contra tertium.
- 3 Præscriptio legalis nō attenditur absque integro cursu annorum triginta.
- 4 Præscriptio statutaria licet inchoata cum defuncto, non currit contra illius heredem pupillum, sed dormire dicitur.
- 5 Diuersitas contractuum, & obligationum resultat ex diuersitate temporis, causæ, quantitate, & diuersitate personarum.

DECISIO CCLXXXII.

CONVENTO Alcide Torrutio à fratribus de Philippis coram A. C. ad solutionem, & restitutionem scutorum 920. quæ q. Frāsciscus eorum pater mediante ordine directo Ministris Sacri Montis Pietatis Urbis illi persoluerat, iidem fratres sententiam fauorabilem reportarunt, vnde in gradu appellationis quæsitum fuit coram me, An Alcides teneatur ad restitutionem præfatorum scutorum 920. & affirmatiuè Domini resolverunt: Quia cum

Par. X. Recent.

dicta persolutio facta fuerit nulla expressa causa soluendi, ibi, *Molt' Illust. Sig. Prouisori del Sacro Monte della Pietà di Roma piacerà alle Signorie loro di pagare al Sig. Alcide Torrutij scudi 920. di moneta, che con sua riceuta saranno ben pagati, &c.* Et dictus Alcides eandem quantitatem pariter exegerit simpliciter absque aliqua causæ expressione, ibi, *Io Alcide Torrutij hò riceuto li sudetti scudi 920. moneta &c. summ. num. 3. † Deficientibus peculiaribus coniecturis donationē suadentibus, ac ponderatis considerabili summa pecuniarum, & personarum qualitate, præfata persolutio referri debet ad titulum, & causam mutui, ex doctrina gloss. in l. cum quid, verb. pro tanto, vers. sed quid si cui dixero, ff. de rebus credit. si cert. petat. Alex. conf. 37. num. 8. lib. 3. Rom. conf. 238. num. 3. & conf. 290. num. 6. Card. Mantica. de tacit. lib. 13. tit. 15. num. 8. Rota decis. 72. num. 1. idemque admisit Rota in Romana scutorum 4. mill. 4. Iulij 1635. coram bon. mem. Merlino in rec. dec. 69. num. 1. cum seqq. par. 7. & nonissimè in Romana pecuniaria 18. Martij 1647. coram R. P. D. meo Royas in princip. Adeout proinde cum controuerti non possit veritas exactionis tamquam concludenter iustificata ex partita forniiter extracta ex libris publicis depositariæ eiusdem Montis Pietatis d. num. 3. † quæ sufficienter probat pro tertio cōtra tertium, vt in puncto dictum fuit in Romana, seu Nepefina tutela 4. Iulij 1642. coram me, & nec dubitari potest, vers. passim ex publicis post Zacch. de oblig. Cam. secundum ultimam impress. decis. 251. num. 5. In necessariam consequentiam Alcides tenetur ad illorum restitutionem, vt text. apert. in d. l. cum quid, ff. de reb. cred. si cert. pet.*

Nec obesse poterit præscriptionis exceptio: legalis enim considerari non potest, dum ab anno 1629. † quo facta fuit enumeratio non adest cursus 30. annorum requisitus, per tex. in l. si cur, & in l. cum notissimi, C. de præscript. 30. vel 40. annorum. Statutaria verò sexdecim annorū nequit allegari dum completa non fuit in vita Frāscisci creditoris; nam à dicto anno 1629. vsque ad eius obitum sequutum 27. Aprilis 1636. d. summ. num. 5. effluxerunt tantummodo sex anni: Deinde verò compleri non potuit, cum illi successerit Ioseph Felix eius filius tūc pupillus, vt apparet ex fide Baptismatis eodem summ. num. 6. † Huiusmodi enim statutaria præscriptio licet inchoata cum defuncto, nihilominus non currit, sed dormit contra pupillū eius heredem pupillari ætate durante. Balb. de præscript. par. 1. 6. part. princip. cas. 23. num. 34. ante fin. Marefcott. var. resol. lib. 2. cap. 67. sub numer. 24. vers. sed quamuis, Rota diuers. decis. 208. num. 1. 2. & 3. par. 4. cum alijs alleg. per Add. ad Baratt. dec. 419. num. 16. & 17. & decis. 774. list. A.

Minusue obstat, quod cum ipsemet Frāsciscus deinde emerit ab Eleuterio Alcidis fratre quemdam censum pretio scutorum mille allegari possit dictarum pecuniarum restitutio mediante comprehensione similis quantitatis in dicto censu.

Quia cum huiusmodi partitarum solutiones emanauerint diuersis temporibus, ex diuersa causa, pro diuersa quantitate, & inter diuersas personas, † inde arguitur diuersitas etiā

H h h 3

con-

contractuum, & obligationum, vt alijs addu-
ctis probant *Ias. conf. 87. per tot. Surd. conf. 80. n. 9.*
cum seqq. Menoch. de arbitr. cas. 218. nu. 11. 19. & 22.
Ac proinde præsumi non potest vnâ quan-
tatem fuisse compræhensam in altera, vt cō-
cludunt omnes præfati Doctores.

Et ita vnica tantum, &c.

R. P. D. CORRADO:

Postea S. R. E. CARDINALI.

Toletana Matrimonij.

Luna 1. Februarij 1649.

ARGVMENTVM.

Paupertas cum sit fundamentum intentionis
concludenter probari debet neq; dicitur pro-
bata ex testibus cunctam bonorum existentia
non excludentibus maximè si de præterito tē-
pore deponant, de quo ad præsens recta non
fit illatio.

SVMMA RIVM

- 1 Paupertas probari debet ubi est fundamentum inten-
tionis.
- 2 Clausula, constituto, importat conditionem, & ple-
nas ac concludentes probationes requirit.
- 3 Probatio plena ubi requiritur non suffragatur iura-
mentum.
- 4 Testes non probant paupertatem nisi excludant exi-
stentiam plenariam bonorum penes eum, quem as-
seruat pauperem.
- 5 Debitor ille dicitur pauper cuius facultates non suf-
ficiunt ad solutionem æris alieni.
- 6 Testes nō probant paupertatem si post tempus de quo
deponunt aliqua bona prætenso pauperi superue-
nerunt.
- 7 in Paupertate non rectè infertur de præterito ad
præsens.
- 8 Paupertas excluditur ex testibus contrarijs.
- 9 Testes ad perpetuam rei memoriam examinati alio-
rum dicta coadiuvant.
- 10 in Alimentis præstandis considerantur redditus, qui-
bus illa præstari debent salua rerum substantia.
- 11 Debitum solui debet ex ipsa bonorum substantia, non
ex fructibus.
- 12 Attentata gravius indicantur.

DECISIO CCLXXXIII.

POSTQVAM Rota cēsuit die 26. Maij 1645
coram me constare de Attentatis per Isabel-
lam de Axeuedo, post appellationem ad San-
ctissimum D. N. nominibus Odoardi, & Ae-
gidij de Ribera interpositam, & obtentam,
intimatamque Commissionem cum inhibi-
tione, ac subinde relaxato pro eorum reuo-
catione mandato, resoluit die 1. Iulij 1647.
concedendam esse aduersus illam Declarato-
riam Censurarum ob manifestam eius contu-
maciam, quia non solum non paruit, sed pa-
rere recusavit, & Iudices sæculares ad impe-
diendam executionem adiuit, & prout latius

in Decisionibus sub diebus prædictis respecti-
uè emanatis probatur. Præsentata fuit pro
eius parte Commissio eiusdem Sanctissimi iu-
bentis, quod constituto de paupertate proceda-
tur ad vltiora in causa reseruatæ attentatis in
fine litis. Quare proposito dubio, An con-
stet de paupertate, itaut sit procedendum ad
vltiora iuxta formam dicti Rescripti. Eo-
que semel, atque iterum maturè discussio cō-
clusum fuit, Non constare.

- 1 Quia non probatur paupertas Isabellæ, † vt
necessarium erat pro fundamento intentionis
illius ad l. 2. ff. de prob. l. qui accusare, C. de eden. l.
fin. C. de rei vend. & in specie not. gloss. in l. si ve-
ro, §. qui pro rei qualitate in verb. dubitetur ubi
Bart. sub num. 6. vers. quero ergo Castr. sub num. 5.
vers. ultimo nota Alex. sub nu. 8. vers. in glossa &c.
Ias. sub nu. 14. vers. ex tertia, & seq. ff. qui satisfac-
cog. Abb. in cap. bona il 1. num. 15. vers. & in fin. de
elect. Cagnol. in l. nemo dubitat. num. 8. vers. ideo &c.
ff. de reg. iur. Afflict. decis. 377. num. 4. vers. quia ille
cum seq. Didac. resol. 6. sub num. 2. vers. qui diuitias,
vel paupertatem allegat. lib. 2. Rimin. iun. conf. 171.
num. 120. vers. respondeo Mascard. de prob. concl. 78.
sub num. 15. vers. duodecimo infertur Surd. dec. 320.
num. 5. vers. & diuitia, aut paupertas Rot. penes Bu-
ratt. decis. 208. num. 8. vers. ei incumberet, & in re-
cent. decis. 617. num. 13. vers. non ergo, & seq. par. 4.
tom. 3. Et præsertim pro iustificatione clausulæ
- 2 (Constituto) † quæ conditionem præferret, ideo-
que probationes plenas, & concludentes re-
quirit iuxta not. in l. Lucius, ff. de cond. & de-
monstr. Pelin. in rubr. de prob. sub num. 3. vers. sed
adverte ubi alios refert Dec. dicens communem à
num. 153. vers. retenta prædicta conclusione cum seq.
Rot. penes san. mem. Gregor. decis. 11. num. 2. vers. &
tamen &c. & in recent. decis. 4. sub num. 5. vers. quin-
to quia, & seq. par. 4. & decis. 343. num. 14. vers. &
cum in commissione, par. 4. & in hac materia Bu-
ratt. decis. 41. nu. 1. repetita in recent. decis. 573. par. 1
& decis. 532. part. 2. & post alios Modern. Roman.
discep. 660. num. 18. vers. immo &c. Quare non
- 3 sufficit hoc casu probatio † per iuramentum,
iuxta tradita per Dec. in d. rubr. de prob. à nu. 128
vers. secundo limitatur, ac seqq. & in specie de-
clarat Io. Stafil. in tractat. de litter. iustitia in cap.
incipien. si in causa prophana petitur procedi, sub
num. 3. in fin. vers. & in tali casu &c. attestans ita
vidisse seruari, fol. mihi 135. eumque sequitur
Marches. de commission. part. 3. de commiss. nullit. sa-
nator. cap. 5. §. 5. num. 17. vers. quæ paupertas, fol. mi-
hi 164.

Non enim censuerunt Domini releuantes
depositiones Testium, qui fuerunt pro ea in-
partibus examinati asserentes illam esse paupe-
rem, nullasque habere facultates, quibus se
alere possit iuxta honorificam eius qualitatē,
quia nec bona stabilia, census, vel alias hære-
ditates sciūt eam possidere, nec redditus, quos
in Regno Lusitaniæ habebat, postquam illud
à Regis Catholici obedientia defecit percipe-
re valet, quinimo nonnulla mobilia ad pro-
prium sustentationem vendidit aliquoties, seu
pignori dedit, vt nonnulli singulares affir-
mant.

Quia nulla ex eis resultat concludens pau-
per-

pertatis probatio. Vel in genere, quippe nullam reddunt rationem necessario excludentē
 4 (secundo excepto qui in hoc vnicus est) existentiam aliorum bonorum in dominio dictæ mulieris, quæ ipsi non nouerint, iuxta gloss. in §. hinc nobis, vers. si verò adsunt, in verb. & vidisse in fin. in authent. de hereditat. & Falcid. Roman. cons. 245. num. 9. vers. & si dicitur Didac. dist. resol. 6 sub num. 8. vers. ceterum lib. 2. Mascard. de probat. conclus. 1154. num. 3. vers. decimotertio probatur paupertas &c. & in specie fuit responsum penes Buratt. dicta decis. 41. sub num. 1. vers. nam omiſſis & seqq. & in Romana fideicommissi de Zuccar. 10. Iunij 1637. coram Reuerendissimo Domino meo Decano in fin. princ. vers. non quidem paupertas &c. & alijs relatis probat Modern. Roman. dist. discip. 660 sub num. 1. & 8. Vel (& multò sanè minus) in specie ad effectum, de quo agitur, qualis in proposito casu omninò requiritur, quod scilicet illa pauper adeo sit, vt eius facultates ad restitutionem pecuniarum, quas præfatus Odoardus post dictam appellationem interpositam ipsi coactus fuit soluere, non sufficiant; Nam quoties quæritur de paupertate ad certum effectum nō sufficit illam in genere probare secundum conditionem, & dignitatem personæ; Tunc enim consideratur respectiue ad eundem effectum: Atque ideo debitor ille dicitur pauper cuius
 5 facultates ad solutionem eius debiti non sufficiunt ad l. paupertas, ubi gloss. in verb. in parte, & DD. ff. de excusat. tutor. & tradit Bald. in authent. præterea, sub nu. 41. vers. quero ergo &c. Cod. und. vir. & uxor. ibique Salyc. num. 4. vers. quero quarto &c. & Fab. de Pep. in repet. sub numer. 74. vers. sed ubi quæreretur &c. Ruin. cons. 81. num. 6. vers. tamen probatio talis lib. 5. Menoch. de arbitr. Iudic. cas. 65. sub numer. 14. vers. prædicta sententia Mascard. de probat. dicta conclus. 1154. numer. 16. vers. tertio probatur paupertas &c. Rota decis. 676. num. 1. vers. cum enim part. 1. diuersor. penes Cardinal. Seraphin. decis. 426. num. 2. vers. paupertas vero, & in recentior. decis. 148. sub num. 2. vers. in casu autem nostro, & decis. 170. sub num. 2. vers. & licet, part. 4. & in his terminis, decis. 43. num. 2. vers. nihilominus id intelligitur cum seqq. per tot. par. 2. diuersor. & penes Buratt. dicta decis. 41. num. 4. vers. tamen cum hic agatur, & seqq. & comprobat Modern. Roman. dist. discip. 660. sub num. 16. vers. alia quæ opponuntur de paupertate cum seqq.

Prædicta verò censuerunt Domini magis procedere, quia Testes prædicti Isabella, non solum fuerunt induciti pen. l. te adhuc iudicio in partibus ad alium effectum, nempe obtinendi prouisionem alimentorum ab illo iudice, atque ideo secundum illud tempus deponunt, quo non dum fuerant per eam exacti ducati bismille, de quorum restitutione
 6 agitur modò, & quos postea coactus fuit Odoardus soluere post sententiam, & appellationē interpositam (vt dictum est) ac proinde accesserunt cæteris bonis eiusdem mulieris, sicut alia quoque plura eius industria, ac virtute, alijsque casibus potuerunt in dies accedere, ac eius patrimonium augere, vt habetur in l. si defunctus vers. nec enim pauperibus Cod. arbitr. tutel.

& alijs relatis probat Menoch. præsumpt. 25. sub num. 9. vers. tertius est casus cum seqq. & sub nu. 13. in fin. vers. ego existimo lib. 6. Vt propterea cum paupertas non sit habitus permanens, sed variabilis, ab eo tempore de quo Testes deponunt, & non rectè inferatur ad præsens, iuxta theoric. Bart. in l. ex diuerso §. fin. sub numer. 9. vers. immo est temporalis, ff. solut. matrim. Soccin. consil. 24. sub num. 42. vers. & ideo quousque non probet lib. 1. ac alij add. l. xi per Menoch. in loco mox citato, & firmavit Rot. in decis. 170. sub num. 3. vers. præterea part. 4. recent. Verum etiam colliduntur ex alijs in eodem processu pro dd. de Riberæ examinatis deponentibus de visu, ac respectiue de auditu ab ipsa Domina Isabella, & ab alijs & de com. nuni etiam reputatione, tã ante, quam post defectionem dicti Regni, de pecunijs per eam Mercatoribus negotiandi causa, alijsque personis (receptis pignoribus) traditis, ac de gemmis, argentijs, pretiosis vestibus, & suppellectilibus, honestisque stipendijs, atque muneribus modulandi, canendique arte (qua maxime excellit) vndique conquisitis, ac plurium famularum obsequijs.

8 Quibus saltè elidunt obiecta paupertatis probatio ad l. si quis à liberis in princip. vers. sed & si filius ff. de liber. agnosc. gloss. in l. si maritus, in verb. neque mandare ff. solut. matrim. ibique Alexan. num. 1. & alij Angel. Aretin. in cons. 95. in casu supradicto sub num. 16. vers. & tamen Mascard. de probat. dicta conclus. 1154. sub num. 36. vers. nam si artem &c. ac seqq. & fuit consideratum in Romana Dotis 23. May 1614. coram bon. memor. Vbaldo in decis. 607. sub num. 2. vers. præsertim stante industria part. 1. & in Viterbien. Transactionis 20. Februarij 1615. coram bo. me. Card. Verospio d. decis. 170. sub num. 3. vers. cum præsertim part. 4. recent.

Eoque amplius cæteris concurrentibus ad perpetuam rei memoriam examinatis, qui licet informiter coram illis Iudicibus post causam coram hoc Sacro Tribunali introductam absque litteris remissorialibus recepti fuerint, tamen præcedentium dicta coadiuant, atque
 9 adminiculantur, cum præsertim sint plures, & qualificati iux. theor. Bart. in l. 2. sub num. 25. vers. nam testis, ff. de appell. recipiend. Rot. penes Verrall. decis. 208. num. 6. vers. testis etiam nulliter examinatus par. 2. san. mem. Gregor. decis. 163. sub num. 1. vers. potissimum fundamentum fuit Buratt. decis. 266. num. 5. vers. quæ præstant, & decis. 234. num. 8. vers. imo datur, ac in recent. decis. 477. sub num. 14. vers. unde super eorum dicto par. 6. ac decis. 160. sub nu. 9. vers. ex quibus testibus par. 7. & in Aquilana Capellanie 13. Nouembris 1643. coram Reuerendiss. D. meo Carill. in §. quarto, vers. qui quidem testes &c.

Ex quibus etiam corrui adducta illatio, siue extensio paupertatis probatæ ad effectum prouisionis alimentorum ad paupertatem probandam ad effectum purgationis attentatorum.

Quia (præter quod illa quoque videtur, vt dictum est, in hoc casu imperfecta, vel saltem elisa, quod tamen si opus fuerit opportunius, quando de eis tractabitur discutietur) In ea
 10 regulariter considerantur redditus & quibus alimenta præstari debent salua rerum substan-

tia l. Imperator ubi gloss. fin. & benè explicant Bart. num. 4. vers. ultimo dicit, & Angel. sub num. 3. vers. in textu & c. ff. ad S. C. Trebell. l. ius alimentorum, ibique Bart. in fin. sub num. 3. vers. hunc textum, ff. ubi pupill. edacar. deb. & in l. pen. sub nu. 1. vers. dicitur hic, ff. de alim. & cib. leg. Alex. consil. 100. super primo num. 7. vers. clarum enim est lib. 1. & cons. 72. viso process. num. 7. vers. & ubicumque debentur alicui alimenta lib. 5. Menoch. de arbitr. Ind. cas. 169. nu. 3. vers. quæ sanè iura Rot. decis. 470. sub num. 6. vers. secundo fuit dictum par. 2. recent. In hac verò inspicitur substantia ipsa bonorum, quæ pro satisfactione debiti necessarij † ob illicitam exactionem alienę pecunię contracti omnino distrahi debent ad l. qui potest facere, ff. de reg. iur. & tradit Alex. in d. l. si maritus sub num. 4. vers. imo verius, & seqq. ff. sol. matr. Campeg. de dot. par. 3. qu. 239. in fin. vers. sed sequendo aliam partem, & in specie distinguendo respondit Rot. d. decis. 48. d. num. 5. vers. nec obstat quod Hieronymus, & seqq. usque ad fin. par. 2. diuersor. Ac demum alimenta fauorabilius l. Caio scio, S. Imperator, ff. de alim. & cib. leg. l. 1. C. de leg. Decian. cons. 48. num. 22. vers. multo ergo magis lib. 5. Peregrin. de fideicom. art. 42. sub num. 87. vers. quod causa alimentorum & c. Rot. decis. 549. num. 6. vers. quia materia part. 4. tom. 3. & decis. 149. num. 28. vers. facilius cum seq. par. 7. recent.

12 Attentata † vero grauius iure merito iudicatur Rip. in l. naturaliter, S. nihil commune sub numer. 67. vers. quia spoliū factum lite pendente, ff. de acquir. poss. Dec. cons. 199. in casu proposito per tot. lo. Neuiz. cons. 82. sub num. 12. vers. quoniam spoliatio, Lancellott. de attent. par. 1. in prefat. a nu. 104. vers. tertio quia, & seqq.

Et ita fuit resolutum Informantibus in hac posteriori propositione Aegidio, & Odoardo tantum & c.

REVERENDISS. P. D. CERRO

Sacra Rotæ DECANO.

Romana, seu Albanen Diuisionis.

Luna 1. Februarij 1649.

ARGUMENTVM

Diuisio iuste, & valide facta a Peritis, si vnica, dumtaxat ex diuersis partibus composita reputari debet, quamuis plura contineat, non potest in parte impugnari, & in parte acceptari, sed in totum substineri debet; & quid si a Peritis post adiudicatas vnicuique suas portiones aliqua fuisset imposita seruitus, an, & quando substineri possit, clarè demonstratur.

Clausula, Actum, apposita in instrumento, indicat consumationem actus, & perfectionem contractus, quando in fine instrumenti apposita fuit, seuis tamen esse firmatur, vbi apposita legitur in principio vel in medio, vel ex aliqua successiua continuatione, seu corresponsiuitate colligi posset, contractum prius non fuisse perfectum.

S V M M A R I V M.

- 1 Diuisio facta a peritis, & a partibus acceptata pro iusta, & valida, non potest deinde in parte impugnari.
- 2 Sed in totum substineri debet.
- 3 Contractus quando vnica dumtaxat diuersis partibus compositus reputandus sit, quamuis plura contineat.
- 4 duo Instrumentata si eodem die, & loco, coram eisdem Notario, & testibus confecta fuerint, quando dicatur vnum alteri inesse, ac si vnicum instrumentum peractum fuisset.
- 5 Clausula, Actum, apposita in instrumento, indicat consumationem actus, & perfectionem contractus.
- 6 Intellige vbi dicta clausula apposita fuit in fine ipsius contractus, & instrumenti.
- 7 Secus vbi apposita legitur in principio, vel in medio.
- 8 Subscriptio denotat actus perfectionem, & exinde arguitur tunc solum, & non antea perfectum fuisse contractum.
- 9 Continuatio, seu successiuitas, indicat contractum prius non fuisse perfectum, & quidquid postea gestum fuit, censetur in continenti factum.
- 10 Seruitus imponi non potest a peritis post adiudicatas vnicuique suas portiones.
- 11 Intellige procedere vbi seruitus imponitur ex intervallo.
- 12 Secus si apposita fuerit in continenti, & in ipsa repartitione.
- 13 Declarationes intelligi debent de libertate alterius oueris non autem expressi, & quare.
- 14 Contractus illi dicuntur corresponsiui, quando vnum sine alio, partes non fecissent.
- 15 Contractus plures distincti, ac separati, ac inter se non corresponsiui contineri non possunt in eodem instrumento.
- 16 Contractus quando dicantur ad inuicem independentes, & non corresponsiui, & quando secus.

DECISIO CCLXXXIV.

SEQUVTA Diuisione anno 1645. Casalium, de quibus agitur (iuxta votum traditum, per bon. mem. Pirouanum) a Consulibus Artis Agrarię, & Peritis desuper electis, illaque a Partibus acceptata, quia tamen D. Dux Cesarinus prætendens se grauatum in ea parte, qua reseruatus legitur Dominis de Caffarelis antiquus transitus per medium Tenutę nuncupatę Piancimino, ab ipsa appellationem interposuit, ideo delata Mihi causa per Signaturam Sanctissimi dubitavi, An Diuisio substinetur, & substineri, etiam quo ad reservationem transitus Domini existimarunt; † Cū enim eius validitas a neutra partium controuertatur, sed ab omnibus pro iusta, & valida acceptata fuerit, non potest hodie D. Dux Cesarinus illam pro parte (quo ad dictam scilicet reservationem) impugnare, sed in totum acceptare tenetur Inam absurdum, ff. de bon. libert. l. si ita stipulatio in fin. ff. de oper. libert. † Ac proinde secundum illius validitatem, & prædictam acceptationem Diuisio in omnibus debet sub-

stineri

fineri ad text. in l. Pomponius scribit, ff. de negot. gest.

Dictam autem reservationem esse partem huius Diuisionis apparet ex lectura, & toto contextu ipsius Instrumenti, cum appositam fuerit immediatè post mensurationem, & positos confines, ac post assignatam unicuique ratam suæ portionis in vnaquaque Tenuta contingentem, ibi, *Et quia in Tenuta Piancimini adest via, seu stradellum per quam, seu quod itur ad Tenutam Castagnola reseruarunt dictis Dominis de Castarellis transitum, seu ius transeundi per illam, seu illud &c. & versa vice Domini de Castarellis teneantur prestare patientiam, & dare transitum belluis assignatis in portionibus Gogna dicti D. Ducis Cesarini ad effectum abbeuerandi in piscina magna &c.* Hinc enim dum ea omnia in eodem Instrumento, coram eisdem Notario, & testibus facta fuerunt, huiusmodi mutua hinc inde reservatio dicitur pars ipsius Diuisionis, & ex omnibus vnicus contractus dumtaxat reputatur tot, diuersisque partibus compositus *Liuris gentium, §. quiniimo, ff. de pact. l. lecta, ff. si cert. petat. Bald. in l. Sempronius 48. ff. de legat. 2. Tiraquell. in l. si unquam vers. donatione largetur num. 117. C. de renoc. donat. Nat. conf. 115. num. 2. in quibus in fortioribus terminis, & quod si duo Instrumenta eodem die, & loco, & coram eisdem Notario, & testibus fuerint confecta videantur vnum alteri inesse, & perinde habeantur ac si vnico Instrumento peracta fuissent, sequitur *Surd. conf. 551. num. 10. Idemque firmatum fuit in Romana pecuniaria, 17. Martij 1645. coram R. P. Damo Corrado, §. quia cum utraque.**

Nec obstat, & quod post diuisionem, & unicuique assignatam suam portionem in Tenuta della Gogna, & ante prædictam reservationem appositam fuerit clausula *Actum*, quæ regulariter indicat consumationem actus, & contractus perfectionem, ex theoric. *Bald. in authent. quod sine num. 1. vers. & ideo tabelliones, C. de testament. Rota decis. 714. num. 1. part. 1. & decis. 628. num. 3. part. 2. recentior.*

Quia conclusio procedit, & quando appositam fuit in fine ipsius contractus, & instrumenti, vt declarat *Nat. in addit. ad Alex. conf. 14. littara S. lib. 6. Purpurat. conf. 581. nu. 6. Surd. conf. 187. n. 22. Simon de Præ. de interpret. ult. volum. lib. 2. interpret. 1. dubit. 2. sol. 2. num. 34. Mart. de claus. claus. 4. nu. 3.* Secus & autem vbi, prout hic, appositam legitur in principio, vel in medio. Hoc enim casu, quia post eam deuentum fuisse apparet ad vltiorem Diuisionem, & terminationem actus iam incap. nullatenus importare potest perfectionem contractus, vt bene ad propositum respondent *Paris. consil. 27. num. 17. lib. 2. Roland. à Vall. conf. 32. nu. 33. vers. & ratio est volum. 2. Mart. dicta claus. 4. dicto num. 3. vers. secus si in principio, Rota dicta decis. 628. num. 5. part. 2. recent.* Sed potius videtur posita ad designandum, dumtaxat locum vbi fiebant singulæ assignationes, & confinium appositiones, quia cum ob Casualium diuersitatem, & distantias in quinque corporibus consistentium Diuisionem vnica sessione, & vnica die expleri non potuerit, ideo ad ostenden. distinctè loca diuersa, distinctè

pariter dictam clausulam appositam fuisse dicendum est, vt commodè dignosci posset locorum diuersitas, & Tenutarum ibidem comprehensarum situatio.

Eoque fortius, quia post huiusmodi clausulam Consules, & Periti diuidentes in recompensam bonitatis portionis obuentæ D. Duci Cesarino assignarunt Dominis de Castarellis rubra 23. in Tenuta nuncupata *la Castagnola*, & subsequenter deueniunt ad dictam reservationem; Vnde multo magis excluditur, quod Diuisionem antea fuisset perfecta, & sicuti non attemptata dicta præcedenti clausula à Partibus non controuertitur huiusmodi recompensationem esse comprehensam in dicta Diuisione, tanquam partem illius, ita pariter controuerti non potest, præfatam reservationem inde subsequentem esse eiusdem naturæ, & qualitatis, ac ibidem omnino comprehendendi.

Comprobantur prædicta ex noua clausula *Actum*, appositam post dictam reservationem cum subsequuta subscriptione eorundem Consulum, Peritorum, & Assessoris, licet enim diuidentes incipiendo à Prædio Gognæ singula prædia diuiserint, Diuisionem tamen non subscripserunt, nisi post omnium corporum partitionem, & dictam reservationem; Hinc & igitur huiusmodi subscriptio verè denotat actus perfectionem, & complementum contractus, atque exinde arguitur, tunc solū, & non antea perfectam fuisse Diuisionem, adnotata per *DD. in l. contractus, Cod. de fid. instrument.*

Idque clariùs conuincit successiua cōtinuatio negotii, absque alia diuersione ad actus extrinsecos: A principio enim capite Diuisionis, vsque ad vltimam subscriptionem semper cōtinuatam fuit idem negocium per verba successiua, ibi, & *prosequendo terminationem*, ibi, & *prosequendo Diuisionem*, ibi, *successiue*, & *incontinenti*, & ibi, *successiue prosequendo Diuisionem*, & similia; Hæc enim successiuitas, & continuatio sine aliqua diuersione, vsque ad prædictam reservationem manifestè indicat, nec diuidentes, nec Consules habuisse prius contractum pro perfecto, sed omnia incontinenti facta fuisse, vt aduertit *Alexan. in l. in bona fidei 13. sub nu. 12. vers. sed in dubio, C. de pact. Gabr. conf. 65. num. 3. lib. 1. Card. Mantica de tacit. lib. 3. tit. 15. num. 47.*

Nec obstat, & quod Periti post adiudicatas unicuique suas portiones non potuerit imponere seruitutem per text. in l. item labeo 23. ff. fa. mil. heriscund. & procedit enim quando seruitus imponitur ex interuallo, vt explicat gloss. ibidem, *verb. adiudicando, vers. & dic.* & Secus autem vbi, prout hic, appositam fuit incontinenti, & in ipsa repartitione, tunc enim seruitutem imponi posse probat idem text. ibi, *sed etiam cum adiudicauerit poterit imponere aliquam seruitutem & aliam seruitutem faciat &c.* idemque tradit *Alberic. ibidem numero 1. versicul. dic secundum.*

Nihilque refert, quod diuidentes declarauerint portiones assignatas debere esse liberas, & exen-

& exemptas : Quia præter quod intellexerunt de libertate , & exemptione à consortio condominorum , vt litteraliter patet , ibi , Mandarunt esse liberam, diuisam, & exemptam, & pro diuisa haberi, & teneri voluerunt à portionibus , & ratis spectantibus ad dictum D. Ducem Cesarinum &c. Non autem de libertate seruitutis , quam statim reseruauerunt. † Regulare est huiusmodi declarationes intelligi de libertate alterius oneris, quam expressione in incontinenti inducatur correctio vulg. iurib.

Et in hanc sententiam eo libentius inclinarunt Domini , quia ex tota facti serie apparet huiusmodi mutuam reseruationem fuisse correspectiuam omnibus alijs in Diuisione appositis , vt præ cæteris indicat protestatio facta à Dominis de Caffarellis, quod absque dicta reseruatione nolebant Diuisionem acceptare , vt deponit primus testis eorum Summar. 14 num. 3. † Correspectiui enim dicuntur illi contractus, quorum vnum, siue alio partes non fecissent, vt pluribus relatis probant Giurb. dec. 85. sub num. 20. vers. immo correspectiui . Proinde 15 que † non applicatur, quod in eodem instrumento contineri possint plures contractus distincti, & separati, ac inter se non correspectiui ex deductis in Romana cambij, seu pecuniaria 22 Iunij 1639. coram Reuerendissimo D. meo Decano, & in Romana, seu Veliterna restitutionis in integrum 17 Decembris 1646. coram R. P. D. meo Bichio. † Quia vt æedem decisiones optimè declarant, tunc contractus in eodem instrumento contenti sunt ad inuicem independentes, & non correspectiui, quando vnus non venit ad determinationem alterius, secus autem è conuerso : In casu autem nostro reseruatio transitus venit ad determinationem ipsius Diuisionis, dū Domini de Caffarellis alias ad illam non deuenissent, ac propterea necessario dicitur correspectiua cum Diuisio ab ipsa penitus dependeret c. iuris supra allegatis .

Et ita resolutum vtraque &c.

R. P. D. P E V T I N G E R O .

Romana fideicommissi de Campagniolis .

Luna 8. Februarij 1649.

A R G V M E N T V M

Aegidiana, quæ solum ex nullitatibus, aut iniustitia sententiæ excluditur, non retardatur ex probationibus nou iter deductis . Lis vt dicatur derelicta sola taciturnitas non reputatur sufficiens, cum, & insimul requiratur in actis constare de non iure deferentis.

S V M M A R I V M .

- 1 Aegidiana vt nō intret requiritur nullitas, vel notoria iniustitia .
- 2 Substitutio expressa in vno gradu non autem in altero à testatore censetur nolita .
- 3 Coniectura simul iuncta accipi debent .
- 4 Tex. in l. 3. S. si emancipatus il l. ff. de bon. poss. contra tab. declaratur.

- 5 Menoch. conf. 367. num. 8. & 19. in quibus terminis loquatur .
- 6 Doctor intelligi debet secundum terminos Doctoris quem allegat, & sequitur .
- 7 Substitutio expressa in vno gradu vbi non adsunt verba relatina in sequenti consulto censetur omissa .
- 8 in Detractiones, quæ veniant computanda .
- 9 Detractionum creditum vbi est illiquidum non retardat immiſsionem fideicommissario .
- 10 Taciturnitas decennalis requiritur ad hoc vt lis dicatur deserta .
- 11 Lis vt dicatur deserta requiritur quod in actis appareat de non iure deferentis .
- 12 Cursus temporis de per se non sufficit ad negligentiam desertionis litis .
- 13 Recissus à lite est species renunciationis, & non presumitur .
- 14 Tempus prima vel secunda litis quando veniat attendendum .
- 15 Compensationis exceptio opponitur etiā in actu executionis sententiæ .
- 16 Creditum detractionum ex quibus remaneat illiquidum .
- 17 Condemnato fructuum ubi illi sunt in detractiones imputandi intelligitur de fructibus, quæ detractiones excedunt .
- 18 Verbum, insuper, constituit capitulum separatum : & est nona orationis inceptum .
- 19 Sententia lata per capita separata, si in vno est iniusta, non ex hoc retardatur executio alterius .
- 20 Dos de fideicommissio non detrahatur nisi probetur non extare bona mariti debitoris, & numero seq.
- 22 Aegidianam ad excludendam iniustitia sententiæ constare debet ex iisdem actis .
- 23 Confessio de recepto non suffragatur ad effectum recuperandi dotem ex fideicommissio .
- 24 Mandatum fundatum in confessione de recepto eos nō afficit, quibus ipsa confessio non nocet .
- 25 Mulier nihil præter dotem habere presumitur .
Mulier quæ breui tempore vidua permansit, & dotem secundo viro persoluit, dotem datam primo viro recuperasse presumitur nam. 25.

D E C I S I O C C L X X X V .

ITERVM fuit hodie responsum esse locum Aegidiane, quia agitur de sententia lata in possessorio adipiscendæ merè laicali, & inter personas laicas, nec exaduerso probatur nullitas, seu notoria iniustitia sententiæ qualis requiritur, ne intret Aegidiana Buratt. decis. 780. n. 1. Rot. in Ariminen. fideicommissi 23. Ianuarij 1641. coram R. P. D. meo Cerro .

Fideicommissum animæ, cuius vigore sententia concedit immiſsionem, legitur in verbis testamenti Helenæ, cuiusque purificatio per obitum Ioan. Angeli post mortem ipsius Helenæ secutum, controuerti non potest, non obstante quod Ioan. Angelus decesserit cum filijs, qui ex præsumptione, l. cum annis 101. ff. de condit. & demonstr. censentur tacite vocati ad exclusionem substitutorum, quia hæc præsumptio cessat, quando adsunt contrariæ coniecturæ, quæ in casu nostro resultant . Tum ex

eo, quod Io: Angelus fuit institutus sua vita durante tantum. Tum quia tempore conditi testamenti nata iam erat filia Ioan: Angeli, idque Helena testatrix sciebat. Tum quia duo Testes formiter examinati, deponunt quod Testatrix nolebat quod post mortem Io: Angeli eius filij frueretur hac domo fideicommissio supposita; Denique quia in secundo gradu substitutionis fuit expressè appositae conditio si sine filiis, cumque propterea Testatrix de nepotibus cogitauerit, et quando voluit eos succedere, hoc expresserit, noluisse praesumitur in primo gradu, quo non expressit, et ut in puncto substitutionis expressae in vno gradu substitutionis, non autem in altero *Socin. iun. conf. 128. num. 53. vers. ubi testator lib. 1. Magon. dec. Florent. 52. num. 12. Fusar. de subst. q. 393. num. 119.* et hae coniecturae non habent contradictorem simul iunctae, ut accipi debent *Bellon. iun. conf. 50. num. 33. Honded. conf. 51. num. 53. lib. 2. Buratt. dec. 385. num. 9. et ibi Add. littera A in fine, vers. praedicta coniectura, Rota in Auenionen. fideicom. 27. Ianuarij 1645. §. ex his vero coniecturis coram R. P. D. meo Vercospio.*

Atque hinc non applicatur text. in l. 3. §. si emancipatus il primo, ff. de bonor. poss. contra, tab. quia tibi non aderat praesumpta voluntas Aui excludendi Nepotes; Minus pariter vrget *Menoch. conf. 367. num. 18. et 19.* et qui voluit tunc solum ob mentionem filiorum semel factam eorum tacitam vocationem in alijs cessare, cum testator tres filios vnico cōtextu instituit et alteri ex illis substituit si sine filiis, alteri vero simpliciter, secus vero si vnicum filium instituit, eique substituit propriam filiam, et post hanc vocauit extraneos. Nam in casu nostro non militat sola hae coniectura exclusionis nepotum haeredis primi gradus, sed aliq simul supra, et in prima decisione ponderatae; Praeter quod *Menoch.* intelligendus est iuxta terminos *conf. 131. Ruini sub nu. 12. lib. 3. et quem sequitur, in casu videlicet quo vna substitutio haberet dictiones relatiuas ad alias, veluti si adesset clausula, dicto modo, ut ibi *Ruini num. 12. vers. propter illa verba, et quibus dictionibus relatiuis non existentibus praefatam coniecturam indistincte vltra, Socin. et alios supra allegatos admittit, ac tueretur Dec. conf. 581. num. 5. vers. et ulterius, et nu. 6. et seq. Curt. iun. conf. 33. sub nu. 5. vers. prima est.**

Non obstant detractiones legitimae, ac Trebellianicae debitae Io: Angelo tanquam filio Helenae testatrix, aut dotis Catharinae uxoris Io: Angeli; Excluduntur enim, vel saltem illiquide redduntur, eo quod Io: Angelus matris hereditatem adiuit sine beneficio inuentarij, mobilia hereditaria inter cetera bona occupauit, ac fructus domus cōtrouersae a die huius litis per viginti fere annos percepit, qui sunt et in detractione computandi, *Rot. dec. 189. num. 1. et 2. decis. 310. num. 1. et seq. par. 7. rec. efficiuntque ne creditum detractionum ut potè illiquidum et retardet immisionem fideicommissarijs, ut praeter allegatos in prima decisione dixit Rot. decis. 433. numer. 4. in fin. part. 2. decis. 411. numer. 26. et 27. part. 3. recentior. decis.*

213. sub numero 7. coram Reuerendissimo Vrgelen.

Calculandi etenim sunt ab anno 1629. quo lis coepta fuit, et gratis dicitur habita pro derelicta ob longam taciturnitatem, et cum ad hunc effectum requiratur taciturnitas decennialis *indecis. Put. ne lit. pend. et coniecturae desertionis 11 litis, et quodque in actis appareat de non iure litem deserentis, ut in puncto declarauit Rota decis. 383. num. 3. recent. firmans ad hoc ut per coniecturas, vel per lapsum decennij lis habita pro derelicta dicatur, opus esse ex actis de non iure litē deserentis apparere, Achill. decis. 7. num. 1. et tribus seqq. ut lit. pend. vbi dicitur quod decisio Cassadori 5. eod. sit. non habet locum, quando constat de aliquo iure, et dubio probabili a principio, quodque negligentia nihil differt a cursu temporis, et sic coniecturae in solo cursu temporis ad negligentiam non sufficiunt, nisi adsit factum aliquod positium, et non iuris notitia, idemque fuit decisum in Fanen. Cappellania 22. Ianij 1646. §. hacq. indubitanter, et §. seq. coram R. P. D. meo Royas.*

Sed in casu nostro nec fuit a lite cessatum, per decennium, cum de anno 1636. periti fuerint iudicialiter electi pro domo aestimanda *summario Ioanna num. 1.* nec in actis apparet de non iure aetricium, aut earum praesumpta voluntate deserendi litem; Nihilque facit, quod de anno 1644. nouum Monitorium coram bo. mem. Argelo successore mediato in officio Locumtenentis A.C. R. P. D. Vai, coram quo de anno 1629. lis ut supra coepta fuerat, impetrauerint, quia id factum fuit ad maiorem cautelam, quin potius demonstrat aetrices noluisse litem habere pro derelicta, ac pro certo habere se bonum ius fouere, et in dubio cum recessus a lite sit species renunciationis, non et praesumitur, ut in terminis desertionis litis dixit *Rot. in supra allegata dec. 383. sub num. 3. vers. et ulterius par. 2. recent.*

Vnde tempus non secuudi Monitorij anni 1644. sed primum anni 1629. attendi debet, quod namque dicitur attendendum esse initium secundae, non autem primae litis, et procedit quando prima lis fuit extincta, et secunda est omnino noua, ut declarauit *Rot. in Romana domarum 25. Ianij 1646. §. ceterum in fine coram R. P. D. meo Bichio.*

Ab anno vero 1629. fructus percepti ad rationem annuae pensionis scutorum 27. detractis expensis, ut pars aduersa admittit, ac detrahendo a dicta summa medietatem, quae aduersarijs pro fructibus legitimae, et Trebellianicae debetur ascendunt ad scuta 270. et sic excedunt valorem legitimae, ac Trebellianicae constituentium dumtaxat scuta 225. quod est pretium medietatis huius domus: Quapropter Aduersariae intus habent, plusquam petunt, licitamque est aetricibus etiam in actu executionis sententiae, et excipere de compensatione cum dictis fructibus perceptis, *Afflict. decis. 121. num. 4. Surd. decis. 191. num. 7.* Iuncto praesertim quod Ioannes Angelus aduersariae author, ex cuius persona legitima, ac Trebellianica petitur, hereditatem adiuit sine benefici-

beneficio inuentarij, et mobilia hereditatis occupauit, de quibus cum nulla reddatur ratio, 16 creditum detractionum inefficax, et illiquidū remanet *Bart. Bal. Cast. Mantic. & alij relati d. moderno Pisanuriensi de impat. & detracl. q. 136. num. 61. & plurib. seq.*

Non obstat, quod sententia, de qua agitur, adhuc iniusta sit, ex quo nedum cōcedit actricibus immiſſionem in possessionem dotus, sed vltro condemnat reas conuentas ad restitutionem fructuum perceptorum, nam vt sententia, sustineatur, condemnatio ad fructus 17 intelligenda est de rata fructuum, quæ detractiones excederet, vt benè *Vincent. de Franch. decis. 527. sub num. 12. vers. nam dicebam, Capit. Lacro. decis. 25. sub num. 38. vers. nam uerba sententia, Rot. decis. 94. num. 29. apud. modern. Pisan. de iurepat.* Et in omnem euentum quia cōdemnatio huiusmodi concepta est per verbum, & in super, 18 quod ꝑ constituit Capitulum separatum, & est nouæ orationis incēptiuum, *Rimin. iur. consil. 483. num. 38. cum alijs allegatis in Bononien. fideicommissi de Pancaldi 10. Iunij 1642. coram R. P. D. meo Cerro,* esto quod in hac parte sententia esset iniusta, ꝑ non ideo retardanda esset executio alterius Capituli concedentis immiſſionem, 19 *Scacc. de appell. q. 17. limit. 6. membr. 9. num. 35. & 36. Rot. decis. 33. num. 2. par. 2. diuers. decis. 641. num. 13. coram bon. mem. Buratto, & fuit dictum in Auenionen. hereditatis 10. Iunij 1643. S. minus refert. coram R. P. D. meo Royas.*

Quo verò ad dotem Catharinæ DD. ponderarunt Primo, quod exaduerso nō fuit probatum ꝑ non extare bona la: Angeli eius viri, vt debuit *Rot. decis. 56. num. 3. & 4. p. 4. tom. 2. rec. Gratian. discept. 331. num. 23. vers. quamuis, Cost. remed. subsid. 6. num. 4.* Nam agitur de fideicommissio materno, ex quo dotes detrahi non possunt, nisi constituto, quod bona mariti, & aliorum eius descendendum non sufficiant *Ceph. conf. 574. in fin. Cost. d. remed. 6. num. 3. Peregrin. Fontanell. & alij plures quos refert, & sequitur Rota in Romana dotis 23. Ianuarij 1645. S. 1. coram R. P. D. meo Otthobono;* Nec satis esset si hodie hoc probaretur, quando ad excludendam Aegidianā 22 iniustitia sententiæ ꝑ constare debet ex eisdem actis, non autem ex nouiter deductis, *Buratt. decis. 630. num. 2. decis. 850. num. 4. Rot. decis. 80. numer. 10. & seq. part. 4. tom. 2. recent. & in supracitata Auenionen. hereditatis, S. ex vero credita coram R. P. D. meo Royas.*

Secundo, quod licet Ioanni Angelo Catharina promiserit pro dote scuta 800. reuera tamen instrumentum dotale datum in præterito summ. Catharina num. 2. scutorum centum, numerationem coram Notario, & testibus factam probat, ac aliorum 400. dumtaxat continet simplicem confessionem de recepto, quæ 23 satis ꝑ non est ad effectum recuperandi dotem ex bonis fideicommissi, *Peregrin. conf. 53. num. 7. lib. 5. & in tractat. de fideicommiss. artic. 42. num. 83. Fusar. conf. 23. num. 14. conf. 166. num. 3. & in tract. de substitut. q. 532. num. 23.* Nec releuat mandatum executiuum pro scutis 500. ex causa restitutionis dotis relaxatum contra hæredes loc 24 Angeli de anno 1635. ꝑ quia cum sit fundatū

in dicta confessione, non secus ac ipsa confessio, fideicommissarijs non nocet *Fusar. de substitut. q. 622. num. 27. vbi allegat concordantes.* Pro d. autem summa scutorum 100. imò vsque ad summam scut. 225. quanti valet legitima, ac Trebellianica vt supra debita Ion: Angelo non competit actio super bonis fideicommissi, cum ex bonis ipsius Io. Angeli, hoc est ex valore dictæ legitimæ Trebellianicæ mulier satisfieri potuerit.

Tertio, quod cum Catharina deinde nupsit tertio viro, eidemque dotem persoluerit in scutis 500. vltra 120. & alia sibi retenta, præsumitur ista soluisse, & esse de pecunijs habitis ad hæredibus Ioan: Angeli secundi viri, dum exaduerso non probatur, quod aliunde solvere potuerit: nam lex præsumit mulierem nil habere præter dotem ex allegatis in prima decisione, ꝑ maximè quia breui tempore vidua permansit, *Capr. conf. 13. num. 8. Dec. conf. 237. sub num. 7. vers. & hoc etiam lib. 1. Angel. conf. 141. sub num. 2. vers. secundo casu, Bellon. sen. conf. 17. num. 12. Sord. conf. 196. num. 62. lib. 1. vbi ait hoc procedere etiam extra annum luctus, nisi extet aliqua coniectura, quod vidua aliunde potuerit acquirere, & addit DD. in contrarium sentientes extra annum luctus, intelligendos esse in casu, quo coniectura aliqua pro vidua concurrat.*

Quæ tria negari non potest, quin saltem dubiam reddant detractionem prætensæ dotis, & proinde ex hoc capite non resultat notoriæ iniustitia, quæ exaduerso probanda est, ne sit locus Aegidianæ iuxta decisionem Buratti, & alias supra allegatas, marito itaque DD. steterunt in decis. Vtraque parte informante &c.

R. P. D. B I C H I O.

Narnien Cappellania.

Luna 8. Februarij 1649.

A R G V M E N T V M.

Potestas deputandi Oeconomum, quam habet Ordinarius lite pendente super beneficio, manet etiam penes Rotam, lite pendente ipsa Rota, quia succedit loco Ordinarij; quando vero huiusmodi deputatio ritè, & rectè fieri possit, & quando secus: clarè, ac eruditè demonstratur.

S V M M A R I V M.

- 1 Oeconomum in beneficio deputare debet Ordinarius concurrente iusta causa, & quæ dicatur iusta causa. num. 2.
- 3 Rota habet potestatem deputandi Oeconomum in beneficio, super quo pendet lis in ipsa Rota.
- 4 Cedula Bancaria, quid representet.
- 5 Agendum est, quod vni non nocet, & alteri prodest.
- 6 Aqua quando est omnibus sufficiens, primus qui habet molendinum in flumine, non potest prohibere secundo, quin aliud edificeet.
- 7 Displicere amplius non debet, quod semel placuit, nona

- noua causa dissentiendi non intercedente.*
3. *Oeconomus, ut non deputetur ob non ius colligantis, oportet illud esse notorium.*
 9. *Indefinita equipollent uniuersali.*
 10. *Cappellania habetur pro erecta eo ipso, quod fuit destinata.*
 11. *Iurispatronatus destinatum, habetur pro erecto.*
 12. *Prouisus Apostolicus non tenetur probare titulum Antecessoris in possessione defuncti.*
 13. *in Oeconomum, ut quis deputari possit, debet esse de gremio Ecclesie.*
 14. *Oeconomus in beneficio cessante timore scandali, incongruum non est, deputare unum ex colligantibus.*

DECISIO CCLXXXVI.

TOT Cappellanas, quot, assignato singulis annuo redditu scut. 75. hereditatis fructus paterentur, erigi mandauit in suo Testamento Romulus Boncambius cum onere cuiuslibet Cappellano celebrandi alternis diebus, ac reservatione iurispatronatus Communitati Narnie.

Quæ mortuo Testatore, eiusque testamento producto coram Ordinario, petiit erigi vnam, vel plures Cappellanas, quorum Cappellani possint habere pro singulis annua scuta 75. iuxta formam dicti Testamenti: & Ordinarius sub die 14. Februarii 1639. Cappellanas prædictas in titulum crexit cum assignatione dictis Cappellanis fructuum, & reddituum hereditatis iuxta dispositionem Testatoris: Deinde verò sub die 30. Iunii eiusdem anni. inherendo dictæ erectioni prius factæ, declarauit, tres tantum Cappellanos posse pro tunc nominari iuxta vires hereditarias, de quibus se informatum asseruit, & sine præiudicio alterius erectionis denuò crexit dictas Cappellanas cum numero trium Cappellanorum pro nunc, fueruntque successiue tres Cappellani à Communitate nominati, ac ab Ordinario admissi, nempe Iacobus Albertus, Renatus Brunellus, & Paulus Antonius Germänellus. Verum, quia hereditatis redditus quatuor Cappellanis esse satis pretendebatur, quartam Cappellaniam tamquam à sui erectione vacantem impetrauit à Sede Apostolica Dominicus Boncambius, qui, post captam possessionem mota lite contra tres Cappellanos, ut supra nominatos, quartæ Cappellaniæ ob insufficientiam reddituum hereditatis locum esse negante, fuit à me, coram quo lis pendebat, de ordine Rotæ deputatus Oeconomus eorundem reddituum præstita cautione idonea in forma depositi de soluendo dictis tribus Cappellanis, & eorum singulis annua scut. 71. monetæ de bimestre in bimestre ratam: ac deputationi tres Cappellani acquieuerunt.

In hoc rerum statu defuncto dicto Dominico Boncambio in Curia de ipsa quarta Cappellania, uti vacante in Curia per obitum Dominici prouisus fuit à Sanctis D. N. D. Constantius Centoslorenius, & possessione capta, ad euitandas trium Cappellanorum molestias inlicitis se deputari in Oeconomum, offerens ce-

dulam bancariam singulis annis renouandam tam in Vrbe, quam in Ciuitate Narnie, ut tres Cappellani magis sint securi de annua solutione scut. 75. pro quolibet, cumque illi Oeconomum non esse deputandum, eoque minus D. Centoslorenium contenderent proposui hodie dubium, an sit deputandus Oeconomus, & quis, & Domini censuerunt, Centoslorenium esse deputandum Oeconomum.

1. Nixi ꝛ dispositioni text. in cap. cum vos de offic. ordin. vbi iniungitur Ordinario, ut in beneficio concurrente iusta causa Oeconomum deputet. ꝛ iusta autem causam Doctores omnes docent esse, si lis super eo pendeat, sic ibi Hostien. sub num. 2. vers. unde, Auchar. sub num. 1. vers. quarto nota, & sub num. 3. vers. tertio opponitur, Henrich. Boich. in princ. Ioide Imol. sub num. 2. Lambert. de inrepat. 2. part. 2. lib. 30. art. qu. est. 31. 2. vers. in illis verbis, Cost. de remed. subsid. remed. 114. num. 15. Caputaq. ferè in puñcto decis. 62. numer. 3. part. 2. aliq. relati à Modern. Forolinien. in examine Apum conclus. 5. sub num. 39. ꝛ Eadem verò potestas deputandi Oeconomum, lite pendente in Rota, manet penes Rotam, quia succedit loco Ordinarii, Euallin. in elem. Auditor nu. 2. de refer. Abb. in cap. super eo sub nu. 5. col. 4. de offic. deleg. Gonz. super reg. 8. gloss. 31. num. 53. Rot. decis. 31. num. 11. apud Modern. Pisanum de inrepat.
2. Eo magis, quia hoc nullatenus nocet tribus Cappellanis, cum ipsi consequi non debeant nisi annua scuta 75. & hæc sine aliquo impendio cultura, aut cura vendendi fructus, breuius consequantur è manu Oeconomi mediante idonea cedula bancaria siue in Vrbe, siue in partibus, ꝛ quæ ipsos fructus representat, eorumque diuisionem supplet, ac si ipsi fructus extarent, l. procreatoris, §. fin. ff. tribut. act. Andreas Gail. pract. obser. lib. 2. obser. 47. numer. 2. Vincen. de Franch. decis. 75. numer. 5. E conuerso autem Ecclesiæ, ac Testatoris animæ fauet, quod per deputationem Oeconomi, & maxime eius, cuius interest, fructus haberes esse, constet ad quam summam fructus ascendunt, ut iuxta præscriptum Testatoris aucto numero Cappellaniarum, augeantur simul diuinus onus, ac suffragia singulis Cappellanis imposita: ꝛ agendum enim est, quod vni non nocet, & alteri prodest, l. 2. §. item Varo, ff. acq. plu. arce. Port. Immol. cons. 17. num. 18. & in proximis terminis l. as. in l. quo minus numer. 56. & 57. ff. flumin. ait, ꝛ quod quando aqua est omnibus sufficiens, primus, qui habet utolendum in flumine, non potest prohibere secundo, quin aliud edificet, quia hoc illi non nocet, Vinc. de Franch. decis. 183. num. 8. & 9.
3. Et amplius, ꝛ quia simili deputationi Oeconomi tres Cappellani alias acquieuerunt, unde displicere hodie non debet quod semel placuit, noua causa dissentiendi non intercedente, l. tam querebatur, ff. de re indic. cap. quod semel de reg. iur. in 6. Sard. decis. 265. num. 25. cum alijs allegatis per Barbo. Az. iomat. iur. 196. num. 16.

4. Non obstat, ꝛ quod prouisio Apostolica, ad fauorem Dominici, per cuius obitum prouisus fuit D. Centoslorenius, esset obreptitia, eo, quod falso fuerit narratum Papæ, quod
5. Iii
6. quar-

quarta Cappellania erat crecta, & vacabat; Namque, ne ob non ius colligantis deputetur Oeconomus, oportet illud esse notorium, ut notat *Hoslien. in supracit. cap. cum vos sub nu. 2. vers. nisi euidenter*, *Henric. Boich. ibid. sub num. 2. vers. & hoc verum de offic. ordin.* & sic probanda esset clara, & indubitabilis obreptio, seu falsitas erectionis narrata.

Quæ saltem turbida redditur ex quo cum, instante Promotore Fiscali, & Communitate erigi plures Cappellanas, quarum Cappellani possint habere pro singulis annua scuta 75. Episcopus indefinite Cappellanas erexit, erectio huiusmodi includit etiam quartam Cappellaniam, quatenus illi redditus hereditatis sufficiant, † quia indefinita equipollet vniuersali, *l. si pluribus, ff. leg. 2. l. si seruitus 22. ff. de seru. urban. prad. Alexan. cons. 171. nu. 5. lib. 2. Bero. consil. 141. num. 2. lib. 3. Surd. decis. 210. numer. 8.* Et quamuis aliquos post menses Episcopus declarauerit, tres tantum Cappellanos pro tunc posse nominari, coarctauit quidem ad tres ius nominandi competens Communitati, non tamen præcedentem erectionem indefinitam Cappellaniarum, cui imò inherendo, & sine illius præiudicio hanc declarationem se-
 1 P facere dixit: † adeo quod firma remansit erectio quartæ Cappellaniæ, quæ vltro habetur pro crecta eo ipso, quod fuit destinata, ut ex text. in *l. 3. §. quid ergo, ff. conti. iudic. tutel. tradit Gonz. super reg. 8. Cancell. gloss. 5. §. 7. num. 92. & seqq.* & in simili Iuspatronatus destinatum, haberi pro erecto, dixit *Rot. decis. 530. numer. 14. part. 1. recent.*

Cumque tres Cappellani acquiescendo, ut supra dicebatur, deputationi Oeconomi ob litis pendentiam cum Dominico factæ, cui locus non fuisset si obreptio esset clara, eam talem non esse agnouisse videantur, eo minus de obreptione gratiæ Dominici obijcere possunt aduersus Centoflorenium de eadem Cappellania per Dominici obitum vacantem pro-
 12 uisum, † qui non tenetur probare titulum Antecessoris in possessione defuncti, *Cassad. decis. 2. num. 4. de caus. possess. & propr. Rot. dec. 419. num. 6. part. 1. recent.* & manineri debet in eo statu, quo res erant tempore mortis Antecessoris; Itaut durante lite, vel super obreptione gratiæ Dominici, vel super titulo ipsius Centoflorenij, deputandus sit Oeconomus, prout alias deputatus fuit.

13 Deputandus † autem visus fuit idem Centoflorenius non secus, ac olim Boncambius prædecessor, quia est de gremio Ecclesiæ, ut oportet *cap. quoniam in quibusdam, cap. in nona 16. quest. 7. Specul. in tit. de Oecon. sub num. 2. Barbosa. de Iur. Eccles. lib. 1. cap. 46. num. 5. in fin. & quia eius contestata probitas scandali excludit ti-
 14 morem, † quo cessante incongruum non est deputare vnum ex colligantibus, prout bis se deputatum in beneficio sibi collato testatur, *Lambert. de iurapatr. lib. 2. part. 2. quest. 1. art. 31. sub num. 3. quem refert, & sequitur Cost. de remed. subsid. remed. 115. num. 20.**

Nec obstat, quod ille alienauerit quadam bona Cappellaniarum; quia alienatio iudica-

ta fuit utilis ab executione beneplaciti Apostolici desuper emanati, & de hoc agendum erit in alio iudicio coram Iudice appellationis à sententia dicti executoris interpolata.

Et ita decisum vtraque parte informante.

R. P. D. LEONE VEROSPIO

Calaguritana Beneficij de Logronno.

Veneris 19. Februarij 1649.

ARGVMENTVM.

Appellatio regulariter nõ admittitur à collatione Beneficij, quando Ordinarius non seruata formam iudicij processit, contrarium tamen seruandum esse firmatur in presenti decisione, si Ordinarius iudicialiter processisset; hinc quando Ordinarius censeatur ad collationem beneficij, iudicialiter deuenisse, clarè demonstratur. Recurrens ad Iudicem Laicum in causa beneficiæ, an, & quando in sententiam excommunicationis, incurrisse dicatur, eruditè explicatur.

SVMMARIVM.

- 1 Ordinarius, quando dicatur, iudicialiter ad institutionem deuenisse.
- 2 Appellatio datur à decreto institutionis, ac immissionis ad possessionem beneficij, quando iudicialiter fuit processum.
- 3 Attentata dicuntur omnia gesta pendente termino decem dierum ab appellandam.
- 4 Appellatio non datur à Collatione beneficij, quando Ordinarius non seruata forma iudicij, sed extraiudicialiter processit.
- 5 Appellatio denegatur à collatione beneficij Curati, non autem simplicis.
- 6 Appellare licitè potest de eo tempore quo sententia innouit.
- 7 Appellatio per Signaturam simpliciter admissa, præcedentes actus reddit attentatos, quamuis alias appellatio non competere.
- 8 Excommunicatus ob recursus ad Iudices Laicos debet à limine iudicij repelli.
- 9 in Censuras, ut quis innodatus dicatur ob recursum ad Iudicem laicum, quod requiratur.
- 10 Sequestrum in beneficialibus de stylo Rota semper admittitur, quoties attentata declaretur possessio colligantis.

DECISIO CCLXXXVII.

VACANTE beneficio controuerso in Ecclesia Sancti Iacobi Ciuitatis Lucrunij inter plures Oppositores ad Beneficium prædictum aspirantes, fuerat approbatus ab Examinatoribus Synodalibus Hiacyntus de Leina, ab Examinatoribus verò Diocesis Tolentanae Didacus Moreno, qui ibidem commorabatur, & Beneficij institutionem obtinuit ab Ordinario, eiusque possessionem postmodum apprehendit; Cum verò ab his grauaminibus prouocaret Hiacyntus, commissa mihi causa appellationis dubitavi, An actus prædicti

dicti attentatorum vitio subiacent, captaque per Morenum possessio poni debeat subsequens: & ad utramque partem dubij fuit affirmatiue responsum. † Quia ex auctoritatem affixionem, comparitione Oppositorum, assignatione termini ad iustificandum opposita, examine testium, ac subsequuta super eorumdem habilitate sententia, pluribus praeiis citationibus per Ordinarium prolata constat ipsum iudicialiter processisse, ex notatis in cap. forus, §. in omni quoque negocio de verb. signif. notat Gonz. in adnot. contra nullitates num. 38. & pluries in his Calaguritans beneficiis, respondit Rota nempe in Calaguritana beneficii 6. Iunii 1635. coram bon. memor. Coccino, in Calaguritana beneficii de Cornago 14. Ianuarij, & 19. Novembris 1639. coram Reuerendiss. Terracinen. & 24. Ianuarij 1642. coram Reuerendiss. Carrillo, & in Calaguritana beneficii de Cambreras 20. Aprilis 1646. coram R.P.D. meo Otthobono, & in Calaguritana beneficiorum 17. Februarij 1648. coram R.P.D. meo Bichio; † Ac proinde licuisse Hyacintho prouocare tum à mala relatione Examinatorum, ceteros quoque Oppositores approbantium ad curata, tum ab institutionis decreto, ac immissionis, fauore Moreni aduersarii per Ordinarium sancito, quippe quod vim obtinet diffinitivæ, ac gravamen infert parti in eadem instantia irreparabile, ut notat glos. in cap. ultimo in verbo inanes de elect. lib. 6. & ibi pariter DD. & in cap. avaritia eodem tit. ubi Franc. num. 5. Ioan. Andr. & Gem. num. 6. Contard. in l. unica, C. de moment. poss. in secunda ratione decidendi num. 13. Lancelot. de attent. 2. par. cap. 12. limit. 49. n. 5. Rot. coram Seraph. decis. 598. num. 2. & in adducta decisione Calaguritana beneficiorum 18. Februarij 1648. coram R.P.D. meo Bichio: † cuius appellationis pendente termino decem dierum à iure sancito nihil citra vitium attentatorum, ac nullitatis poterat innovari ex dispositione text. in cap. non solum de appellat. & in cap. 2. ut lit. pend. lib. 6. & in l. 1. ff. nil novari appell. pend. notat Lancelot. de attent. p. 3. cap. 11. num. 17. & par. 2. cap. 12. limit. 49. num. 3. Rot. coram Mobed. decis. 11. num. 3. & in alijs adductis in Auenionen. attentatorum 10. Iunii 1648. coram R.P.D. meo Celso.

Neque interpositæ appellationi resistit Motus proprius san. me. Clementis VIII. æditus pro Beneficijs Diocesis Calaguritanae siue dispositio Sacri Concilij Tridentini sess. 24. de Reformat. cap. 18. §. in omnibus, ac Pianæ Constitutionis inter cæteras impressas in Bull. 33. in ordine appellationem prohibentis à mala examinatorum relatione: † Quia Motus proprius locum obtinet in casu quo Ordinarius ad beneficii collationem non servata figura iudicij, sed extrajudicialiter processit, ut declarat Lotter. de re benefic. lib. 2. quest. 13. num. 85. cum seqq. & pluries ita eandem Constitutione interpretata fuit Rot. videlicet in decis. 691. par. 3. recent. in Calaguritana beneficii de Cornago 24. Ianuarij 1642. coram Reuerendiss. Carrillo, & in alijs recentiss. in Calaguritana beneficii 23. Ianuarij 1645 coram R. P. D. meo Arguelles: † Dispositio verò Sacri Concilij, & Pianæ Constitutionis appellationem denegat in Curatis, non autem in

simplicibus, ut patiter declaravit Rota in decis. 10. par. 2. divers. & coram Greg. 515. ubi Add. referunt concordantes, & in Calaguritana beneficii de Cornago 24. Ianuarij 1642. coram Reuerendiss. Carrillo & notat Gonzal. ad reg. 3. in adnot. contr. nullitat. numer. 184. cum seqq. qualia Diocesis Calaguritana beneficia reputari firmavit Rota in Calaguritana beneficii de Fuen mayor 13. Ianuarij 1614. coram Vbaldo inter impressas par. 5. decis. 505. num. 2. & in alijs adductis per add. ad dictam decis. Gregor. 505. n. 4.

Nec etiam attentatorum reuocatione excludit appellatio minus legitimæ interposita, siue ratione temporis, videlicet post decendum à die factæ relationis per Examinatores, siue ratione personæ coram honestis scilicet viris, non autem coram Iudice, quia præterquam eadem appellatio 6. die Augusti proposita reputari non potest interposita ultra decendum, dum approbatio Moreni per Synodales Tolcanos facta fuit producta Leiuæ aduersario innotuit, qui proinde ab eo tempore licite potuit appellare iuxta glos. in cap. concertationi in verbo scierit de appellat. lib. 6. Tiraquell. de retract. lign. §. 1. glos. 10. num. 104. Specul. par. 2. in tit. de apel. §. 1. sub num. 6. & alij plures relati per Scacc. de appell. q. 12. n. 6. vers. primo quia sufficit: Pro responsione Domini ponderarunt appellationis commissionem per Signaturâ simpliciter admissam, quæ præcedentes actus reddidit attentatos, quamvis ab ijs alias appellatio non cõpeteret iuxta text. in cap. si iustus metus, & ibi per Franc. num. 12. de appell. & pluries respondit Rota ut coram Reuerendiss. Vrgelien. decis. 96. sub nu. 4. & 191. num. 5. coram Buratto 902. nu. 2. & in Leodiens. beneficii 4. Iulij 1642. coram R.P.D. meo Bichio in Viterbien. fideicommissi 13. Maij 1644. coram R.P.D. meo Cerro, & in Auenionen. attentatorum 10. Iunii 1648. coram R.P.D. meo Celso.

Nec denumq; hanc reuocationem attentatorum poterit impedire recursus ad Iudices laicos in cedula appellationis insertus, ex qua propter excommunicationis sententiæ exinde incursum, debet à limine iudicij repelli, ut respondit Rota in Valentina pensionis 3. Iunii 1602 coram Litta impressa post secundum vol. conj. Farinacc. 179. num. 3, & in alia Conchen. Archiepiscopatus 16. Novembris 1605. coram Penia, in quibus præterea decisionibus beneficium mantentionis eidem recurrenti denegatur, licet eius possessio decernatur sequestranda. Quia cum † idem Leyua solum recursum iactauerit, non autem consumauerit ex quo nihil postmodum constat in præiudicium Ordinarij eiusque iurisdictionis fuisse prosecutum, nulla censetur innodatus censura, quæ actualem, ac consumatum recursum supponit ad text. in l. 1. §. hac autem verba ff. quod quisque iuris, & tradunt communiter Summist. Vgol. de cens. par. 2. cap. 16. §. 2. sub num. 2. Filince. quest. moral. tom. 1. tract. 16. cap. 10. quest. 16. nu. 284. & in his terminis consentit etiam Bonaccin. tom. 3. de censur. in particulari disp. 1. quest. 17. punc. 1. sub num. 28. non autem loquuntur decisiones in contrarium adductæ consumatum recursum præsupponentes, ut ex earum lectura dignoscitur.

10. Hinc vero † resultat responsio ad alteram

dubii partem super sequestratione propositū , quæ ex laudabili stylo Tribunalis semper admittitur , quoties attentata declaratur possessio colligantis, ne is cōmodo vitiosæ possessionis fruatur, ex notat. per Archid. in cap. quia res num. 9. 11. quæst. 1. & de stylo Tribunalis attentatur Rot. coram Cassad. decis. 3. sub num. 6. de restit. spoliat. coram Verall. 157. par. 3. coram Cesar. de Grassi. decis. 2. sub num. 1. de appell. & in pluribus alijs relatis in Cremonen. præpositura 27. Iunij 1644. coram R. P. D. meo Corrado.

Et ita vtraque &c.

R. P. D. ARGUELLES.

Romana Saluiani.

Veneris 26. February 1649.

ARGUMENTVM.

Obligatio Carcerati ad fauorem carcerantis, non modo est inualida quando in carceribus facta fuit, sed etiam quando extra carceres stipulata fuisset, dummodò contrahens non erat in plena libertate, vt quia positus in custodia reperiatur; secus tamen esse firmatur si liberè posset abire, quò velit, vel si carceratio, & contractus esset iustus; quia tunc valeret obligatio etiā si in ipso carcere emanasset, & hinc discutitur an quis iustè dicatur carceratus ex eo, quòd dolosè aliquem submiserit ad agendum, vt de pauperaret hæreditatem in præiudicium creditorum, ac cessat actio criminalis si dolus ciuilitè purgari posset.

S Y M M A R I V M.

- 1 Immissio vigore Saluiani quibus concurrentibus concedi solet.
- 2 Obligatio facta in carceribus à carcerato ad fauorem carcerantis quando sit inualida.
- 3 Obligatio facta ab eo, qui adhuc primam libertatem non habet, vt positus in custodia, etiam si fuerit extra carcerem stipulata est nulla secus tamen si liberè posset abire, & à nullo custodiretur num. 5.
- 4 Carceratus propter stuprum, & excarceratus ad effectum tantum vt stupratam ducat non dicitur liberè contraxisse.
- 5 Obligatio facta in Porticu, vel cancellaria carceris est valida, & qui dicit fuisse factam in ipso carcere, debet probare.
- 6 Actus in dubio præsumitur validus.
- 7 non Solutus sine non liber dicitur ille, qui manibus tenetur, vel in publico sine uinculis seruatur.
- 8 Carceratus quando ualidè contrahere se seque, obligare possit etiam in ipso carcere.
- 9 Obligatio facta à carcerato quando sit nulla.
- 10 Confessio in iudicio criminali emanata, bene probat etiam in ciuili inter easdem partes, & quare.
- 11 Dolus de per se dicitur delictum.
- 12 Stellionatus intrat quoties deficit titulus delicti, & aliquid dolo factum sit.
- 13 Dolus committens ultra actionem ciuilem qua competit Parti ad intecesse, tenetur etiam actione criminali crimine stellionatus.
- 14 Stellionatus crimen commissum, seuerissimè est indiciandum.

- 15 Dolus quando purgari potest ciuilitè, tunc cessat actio criminalis intellige procedere ut n. 10. & 17.
- 18 Stellionatus actio concutitur cum actione ciuili.
- 19 Actio de dolo est subsidiaria ciuilibus actionibus actio uero Stellionatus est persecutio in criminalibus non autem sunt sibi inuicem subsidiaria.
- 20 Actio de dolo, quare dicatur subsidiaria.

D E C I S I O CCLXXXVIII.

NON acquiescente Reuerendissimo Domino Zeccadoro decisione qua sub die 12. January 1646. dictum fuerat Dominos de Taurinis creditores fore immittendos in possessionem Domus de qua agitur causam repropo-
sui, & Domini censuerunt indecisus persistendum, ¶ quia dum Taurini docent de credito ex mandatis Rotalibus, de Hypotheca ex publico Instrumēto obligationis Michaelis Angeli Zeccadori ad eorum fauorem factæ, de possessione anteriori dicti Michaelis Angeli, & posteriori dicti Rei conuenti ex Instrumētis locationum, enunciatiuis, alijsque Confessionibus partis, quæ omnia sunt extrema huius iudicij, vtrique ij iustificatis, intrat Saluianum, & passim datur immissio creditoribus, ut probant DD. in l. vss. de Salu. Interd. & in l. 1. C. de Pracar. gloss. in §. Item Seruiana 7. verb. Quasi, Instit. de Action. ibique Pichard. Paz. in Præxi, tom. 2. cap. 2. §. 4. num. 20. Put. decis. 201. num. 1. lib. 1. san. me. Gregor. XV. decis. 491. num. 6. & plures allegati in principio præteritis decisionis.

2 Cui ¶ non obstat quod obligatio Michaelis Angeli videatur inualida vti facta in carceribus à carcerato, ad fauorem carcerantis. Quia obiectum corrumpit ex facto, liquet enim ex re-
ctura ipsius Instrumenti factam fuisse in Cancellaria Carcerum, ut respondet ead. decisio in §. Mon in facto, &c.

3 Minus obstat ¶ quod qui primam libertatem non habet, vt positus in custodia etiam extra carcerem non obligatur, l. Solutum 48. alibi l. Qui neque ff. de verb. signif. Gabrer. Aucudan. de Metu lib. 2. cap. 46. num. 25. Rot. decis. 490. num. 1. part. 1 recentior. & 280. num. eod. post secundum notum. consil. Farinacc. ex aduerso allegatis, quibus addi possunt quæ alleganter ex Bart. & alijs, Sanchez de Matrim. lib. 4. disput. 13. num. 4. ¶ ibi inutile prorsus esse medium quo aliqui Iudices Ecclesiastici utuntur, nolunt enim concedere facultatem incluso in carcere propter stuprum, ut stupratam ducat donec carceribus extrahatur, ut liberè contrahat, & ita solet extrahi, ne dum tamen liber dimissus eam uxorem ducat: quæ consuetudinem damnat etiam Guttier. de Iurament. part. 1. cap. 57. num. 10. & multis alijs. (non tamen istis) relatis Farinac. Prax. Criminal. par. 1. to. 2. Traflat. de Carcer. quæst. 35. nu. 5. & post eum Pont. Legionen. de Matrim. lib. 4. cap. 19. num. 8. Penzon. ad Stat. Urb. lib. 1. cap. 98. num. 80. Gottifred. in d. l. 48. littera B. & Rebuff. in principio, optime Rota decisio. 26. num. 41. part. 6. recen.

5 Quia ¶ omnes loquuntur quando contrahens non est in plena libertate, secus autem si liberè possit abire quo velit, aut à nullo custodiat
tur, vel sit in Porticu, vel Cancellaria carceris, ¶ & qui contrarium dicit debet probare.

Farinac. in dicta quest. 35. num. 5. in fine : in dubio namque pro actus validitate præsumendū,
 7 l. *Quoties*, ff. de usur. cum vulgatis. † Immo quis dicatur non solutus explicat d. leg. 48. nempe qui manibus tenetur, vel in publico sine vinculis servatur, & notat *Rebuff. ibi in fine principii*.

8 Præter † quam quod vbi carceratio, & contractus est iustus, in ipso carcere valet, ut dictum est in alia decisione §. *Secus autem illæ obligationes*, &c. & statim dicitur, sed vtuntur cautela supradicta nonnulli propter eos, qui nudè, & crudè damnat omnes contractus initos in carcere, & etiam sine distinctione admittunt ex consuetudine factos extra carcerem.

Vnde poterat D. in iure (doctè vt semper) pro Zeccadaro scribens abstinere ab improbatione consuetudinis aliquarum partium Hispaniæ, cum videat, 'nec generalem ibi esse: & etiam in Italia multisque alijs Regionibus iam ante Barthololum prædicatum, ut ex eo, & alijs allegatis à *Farinac. Sanch. Cabrer.* Immo & ab ipsis Doctoribus Hispanis reprobari, videlicet *Sanch. Guttier. Pont. Cabrer. & ante eos Connarr. in 4. decretal. part. 2. de Sponsal. cap. 3. §. 4. numer. 15.* & ita intelligendum quod obiter, & ad exclusionem assertionis in facto fuit factū in præterita decisione: & cum cautela, quod ista disputatio non erat in casu necessaria.

9 Quare quidquid sit de supradicta conclusione, non subsistit in iure, † quod obligatio Michaelis Angeli sit nulla, quia omnes allegatæ doctrinæ procedunt casu quo carceratio fuisset iniusta, *Mascard. de Probat. conclus. 1051. num. 31. vers. Hanc tamen limitationem, Farinac. dicta quest. 35. num. 29. versic. Si vero carceratio est iusta, & numer. 39. & 43. & in Fragmentis, verb. Motus num. 21. Gratian. discept. 479. numer. 39. vers. Vnde valet contractus, &c. Sanchez dicto lib. 4. discept. 13. num. 1. in principio, & versic. Quare probatur, & disputat. 12. num. 10. Guttier. de Iuram. dist. part. 1. cap. 57. num. 7. Pont. de Matrim. dicto lib. 4. cap. 19. num. 13. versus finem Gabrer. d. cap. 46. n. 29. Anton. Faber. ad l. Qui in carcerem 22. ff. de eo quod met. caus. facinor tradita à Sanchez supra dispnt. 8. num. 7. Pont. num. 7. & cap. 13. à nu. 2. ad 7. & fuit plene firmatum in præterita.*

Non obstat tertio, quod carceratio esset iniusta ex defectu actionis criminalis in agente ex tribus quærelis contra Michaellem Angelum porrectis. Prima de non integra confessione inventarii hæreditatis Francisci. Secunda de expilatione eiusdem Hæreditatis. Tertia de suppositione Conuentini ad agendum.

Quia, dato etiam quod ex duobus primis capitibus non intraret criminalitas, ut ponderat quoque præterita decisio in §. *Nec releuat*, quod carceratio, &c.

Nihilominus ex tertio capite abunde probato, ex deductis in Eugubina Refectionis Damno-
 10 rum 4. Iuny 1640. coram Reuerendissimo Domino meo Carillo Episcopo Salamantino, & ex propria eiusdem Michaelis Angeli confessione, quæ licet in iudicio criminali emanata, benè probat etiam in civili inter easdem Partes, quia non est verisimile voluisse in sui præiudiciū

Part. X. Recent.

fateri falsum, l. final. in principio versic. Sin autem &c. ibi Neque enim sic Homo simplex (immò magis stultus) inuenitur, ut in publico inventario scribi contra se aliquid patiat, C. de Arbitrat. cap. Continebatur 6. §. Consultissimi, de desponsat. impub. cap. Si quis acceperit 3. quest. 1. cum alijs in Romana Nullitatis Matrimonij 19. Iannarij 1646. §. Accedit Francisci confessio coram Iudice criminali, &c. coram me.

11 Iustitia carcerationis Michaelis Angeli clara ostenditur ex eo quod dolose submisit Cōuentinos ad agendum, ut de pauperaret hæreditatem Francisci in præiudiciū Taurini Creditoris, & hinc delictum, † cum dolus de per se delictum dicatur, l. 2. in principio ff. de Crimin. Stellionat. Gloss. in l. 1. in fin. verb. Crimine, ff. de fideiuss. tut. Gregor. Lopez ad l. 1. tit. 16. partit. 7. verb. Enganno, Anton. Faber. in l. Tutor. 16. §. 1. ff. de Pignor. Act. Cutac. lib. 19. Pauli ad Edictum in dict. l. 16. tom. Mihi, 1. col. 1195. sub littera B. ad finem, versic. Et hoc ampliè, Pichard. §. Iniuria 1. nu. 63. instit. ad leg. Aqu. l. & ante eos, Bart. in dict. l. 16. §. 1. ibi, Nota quod ille qui alieni committit crimen stellionatus, & in l. Si quis in pignore 36. §. 1. ff. eod. tit. Roman. conf. 191. num. 3. Cephal. conf. 76. nu. 22. lib. 1. Socc. lun. conf. 113. num. 3. Paris. conf. 52. nu. 28. lib. 4. cum pluribus.

12 Quoties autem † deficit titulus delicti, & aliquid dolo factum sit (prout in casu isto) intrat crimen Stellionatus, ut est clarus textus in d. l. 3. ibi Stellionatum autem obijci posse ijs, qui dolo quid fecerunt sciendum est, scilicet si aliud crimen non sit quod obijciatur, ff. de crim. Stellion. leg. 1 §. final. ff. de Pignorat. action. Menoch. de Arbit. cas. 381. num. 4. & seq. lib. 2. cent. 5. Decian. in tract. criminali, part. 2. lib. 2. cap. 4. num. 8. & 9. & innumbris citatis Farinac. Prax. criminal. par. 1. tom. 1. q. 19. num. 33. Anton. Gomez. lib. 3. Var. cap. 7. post medium ante versiculum, Et adde, &c. Piccard. in Manduclionibus ad Praxim part. 2. §. 4. num. 116. Anton. Faber. in dicta l. Si quis 36. in ratione decidendi.

13 Ac propterea, † Michael' Angelus qui dolum commisit, vltra actionem civilem quæ competit Parti ad interessè, Sor. Tit. ff. & Cod. de dolo, &c. tenebatur etiam actione criminali crimine Stellionatus, & poena Iudicis arbitrario plecti poterat, l. 1. & d. l. 3. ff. de crimin. Stellion. d. l. 1. §. final. dicta leg. 16. §. primo, & d. l. 36. ff. de Pignorat. action. (At Stellionatus crimen

14 commissum seuerissimè esse indicandum sæpe rescriptum est, ut his verbis, ait Imperator Philippus in leg. final. C. de crimin. Stellion.) Faber. dicta l. 1. §. final. littera C. in ratione decidendi, & dicta l. 30. etiam in ratione decidendi, sic intelligens d. leg. finale C. de crimin. Stellion. ut Gomez. & Pichard. Cuiac. d. lib. 19. Pauli ad Edictum ad l. Tutor. §. primo, & textus in d. l. final. videtur expressus, sic enim ait, Sine obligatione rite perfecta participato fraudis consilio per subiectam quasi interiorem personam dispendium tuum ad occultum compendium suum trahere pertentat, &c. Hoc enim fecit Michael' Angelus subijciendo Continuos.

15 Nec placuit Responsio, † quod quando dolus purgari potest civiliter, tunc cessat Actio criminalis, ex l. Et eleganter 7. in princip. ff. de Dolo &c.

16 Quia conclusio † procedet forsan vbi dolus

commisus est in contractu, & potest purgari Actione de dolo civili descendente ex eodem contractu, & in his terminis loquuntur, *Bald. conf. 14. in fine, & conf. 15. l. b. 1. Crauet. conf. 6. numer. 105. Osasch. decis. 137. nu. 5. Menoch. d. casu 381 num. 5. & alij relati à Farinacc. quest. 19. num. 36. Secus verò quando dolus in alio actu, vel alio modo est commissus, ut distinguendo probat idem Farinacc. d. quest. 19. sub d. num. 36. post medium, qui ferè transcribit Menocchium d. casu 381 num. 5. & 393. num. 20. qui etiam mutuauit ex Bald. d. conf. 14. & 15. lib. 1.*

Sed quia ista solutio non multum videtur iuris traditionibus adaptari (& non satis placuit, Farinaccio qui aliam ponit num. 37. nec Menochio qui ad aliam etiam transit d. num. 20. & bene faciunt ad casum) † posset etiam responderi, quod dicta l. Et eleganter 7. ff. de eo quod met. ca. loquitur de Actione de dolo civiliter intentata, & sic eam ab actione criminali distinguit ipse Iurisconsultus in d. l. 7. §. 1. ibi, Secundum, quae etiam parali actioni indemnitati eius consuli potuit dicendum erit cessare de dolo actionem, & l. Si quis affirmauerit 9. §. Item si tabula, ff. eod. ibique Bart. & Bald. d. conf. 15. num. 1. in princip. Faber. in d. l. Tutor. 16. §. 1. ff. de Pignorat. act. littera C. ibi. Quod in causis civilibus est actio de dolo in criminalibus est Stellionatus persecutio, & d. l. 7. §. 1. Cuiac. lib. 10. obseruat. cap. 26. tom. mibi 4. col. 1603. littera A.

18 Actionem tamen Stellionatus concurrere cum actione civili plusquam expressa sunt Iurisconsultorum Placita Vulpian. d. l. 1. §. final. ff. de Pignorat. act. verbis finalibus istis, Tenebitur tamen pignoratitia contraria actione qui dedit prater Stellionatum quem fecit dicta l. Tutor 16. §. 1. ubi Paulus Tenebitur quamuis, & Stellionatus crimen committat, ibique Bart. Iterum Vulpian. in d. l. 36 in princip. sed & extra ordinem, & Stellionatus nomine plectetur ut est sapissime rescriptum, Faber. in dicta leg. 1. §. final. & dicta leg. 36. §. primo, optime ad propositum. Est enim (ait) illa actio, & persecutio criminalis, quam nihil vetat cum actione de dolo concurrere, & similiter cum actione Stellionatus, actionem de dolo. † Non enim sunt sibi inuicem subsidaria, sed actio de dolo subsidaria civilibus actionibus Stellionatus autem persecutio criminalibus

19 natus, actionem de dolo. † quibus additur quod actio de dolo idè subsidaria, quia famosa leg. 1. §. Act. Prator 4. ff. de dolo, & sic nihil vetat concurrere cum persecutione Stellionatus, Sine fatuosa sit ex textu in l. Quid ergo 13. §. final. ff. de his qui not. infam. siue non sit famosa, ut ait text. in l. 2. ff. de crimin. Stellion. (de quorum antinomia Cuiac. d. cap. 26. & lib. 1. Respons. Papin. ad l. 1. ff. eod. tom. mibi 4. col. 751. littera A. & cum eo accerrimè degladians Avelius Rubertus lib. 5. sententiarum cap. 7. Anton. Faber. in dicta l. 3. §. final. qui expungit negationem, Paz. Eanziphanum centur. 2. quest. 27.) & ita ratiocinatur Faber. in d. l. 7. §. 1. & 2. & d. l. 9. §. 1. littera D.

Et ex his resolutum fuit standum in decis. Partibus hinc inde informantibus.

R. P. D. LEONE VEROSPIO

Alatrina Testamenti.

Veneris 26. Februarij 1649.

ARGUMENTVM.

In testamento ad pias causas ordinato, ac manu Testatoris scripto, non requiritur solemnitas testium, neque rogatus Notarii, neque formalis recognitio, si fuerit clausum; sed quemadmodum in testamento inter liberos nulla requiruntur solemnitates Iuris Civilis, ita nec etiam in testamento ad pias causas scripto; quando verò testamentum dici possit ad pias causas ordinatum, clarè demonstratur.

S V M M A R I V M.

- 1 Testamentum ad pias causas, licet fuerit factum absque solemnitatibus Iuris Civilis, adhuc subsistit.
- 2 In Testamento inter liberos, sicuti nulla requiruntur solemnitates, ita nec etiam in testamento ad pias causas ordinato.
- 3 Immissio debetur heredi scripto in testamento ordinato ad pias causas, licet in eo nulla fuerint adhibita solemnitates.
- 4 Testamentum quando dicatur ordinatum ad pias causas.
- 5 Testamentum, quod testibus caret, ac rogatu Notarii, imperfectum reputari debet.
- 6 In Testamento ad pias causas ordinato, ac manu Testatoris scripto, non requiritur solemnitas Testium.
- 7 Amplius, ut nec etiam requiratur rogatus Notarii.
- 8 Notarii rogatum in consignatione testamenti adhiberi fuisse, an probari possit per testes.
- 9 Testamentum clausum necesse est, quod fuerit recognitum per eosdemmet testes, qui ipsius consignationi interfuerunt. intellige ut num. 10. & quando secus num. 11.
- 12 Recognitio testamenti clausi, ex quibus indubitata remaneat.
- 13 Solemnitates statutarie requisitae in testamentis in Urbis districtu confectis, non habent locum in dispositione ad pias causas.

DECISIO CCLXXXIX.

L Aurentius Cæsius in testamento propria ipsius manu conscripto, ac gentilizio familiarum stemmate signato, duas Cappellanas sub amplissima dote fauore pronepotum, & Abbatissae Sancti Angeli Terræ Fumonis constituerat, & ad alteram patrocinio Diui Francisci pariter erigendam Archipresbyterum eiusdem Terræ pro tempore existentem institui mandauerat, ipsumque vniuersalem sibi hoc onere scripserat heredem, ut bis in hebdomada in sui suffragium sacrum Christi corpus immolaret, ac Capuccinæ familiae viros proprio exciperet hospitio. Quod postmodum testamentum septem sigillis, totidemque Capuccinorum subscriptionibus in exteriori par-

- parte munitum, Gregorio Blondo Notario consignauit asseruandum. A cuius Notarij prædefuncti consanguineo post ipsius Laurētij obitum coram Gubernatore Alatrinx Ciuitatis exhibitum ad instantiam Archipresbyteri hæredis instituti duobus fuit testibus recognitum, notum sibi Testatoris caracterem, atque sigillum deponentibus, & in Alatrinx Ciuitatis Archiuio reconditum. Indè verò cum Bonifatijs Cocchus modernus eiusdem Terræ Archipresbyter in authenticam formā præuio Iudicis decreto extrahi curasset, ac coram A.C. produxisset immisionis deinde sententiam reportauit contra Pronepotes Laurentij vti prætenso ab intestato hæredes, ac bonorum vniuersalium detentores, Ad quorum instantiam, delata mihi causa dubium proposui, An ex hac dispositione Laurentij Iuris ciuilibus solemnitatibus destituta Bonifatio debeat immissio, & Domini affirmatiue responderunt; † Quia dum illa perfectam, & absolutam Testatoris continet voluntatem ad pias causas ordinatam, licet nullis iuris ciuilibus solemnitatibus fulciatur, eiusdem tamen fauore causæ piæ sustinetur ex dispositione
- 1 text. in cap. relatum de testamentis, & notant ibi DD. communiter, & Auth. quod sine, C. de testament. cuius dispositione, † licet de testamento inter liberos sancientis locum obtinere in testamento ad pias causas ordinato, comprobat Corn. in conf. 307. num. 6. & 7. ubi de communi quoque DD. sententia attestatur Clar. in §. testamentum q. 6. num. 1. Card. Mant. de coniect. ult. volunt. lib. 6. tit. 3. num. 4. Magdal. de num. testium in testamento requisit. par. 2. cap. 1. num. 28. & cap. 3. num. 2. & pluries respondit Rot. coram Canal. decis. 553. num. 1. cum seqq. & 553. num. 1. par. 1. & decis. 74. num. 12. par. 2. diuers. coram Buratt. 475. numer. 1. cum seqq. & decis. 721. num. 4. part. 2. recen. & de magis recepta, ac veriori DD. sententia in decis. 321. num. 2. part. 4. recent. † & immisionis beneficium consequi debet, vt notant DD. in adducta l. ult. C. de edict. Menoch. de adipisc. rem. 4. num. 372. & in terminis testamenti ad pias causas tradit Argel. de acq. poss. quest. 6. art. 9. num. 163. & 172.
 - 2 Hanc † verò dispositionem ad causas pias ordinatam fuisse à Laurentio, ex eo conuincitur, quod maiorem substantiæ partem pro constituendis, dotandisque Cappellis prædictis mandauit erogari, & Cappellanum Sancti Francisci (nullius certa persona specialiter contemplata) instituit hæredem sub onere sacrum peragendi bis in hebdomada, & assidue Cappuccinos hospitio recipiendi, cum exinde patrimonium vniuersum in propriæ animæ suffragium, ac in causam proinde piam dignoscatur destinasse, ad text. in cap. requisisti de testamentis, notat gloss. in cap. 2. de sepult. Tiraq. de priuil. pia cause in præf. §. quod adeo verum est, Magdal. de numero test. par. 2. cap. 2. num. 38. & 39. Rota coram Caesar. de Grass. decis. 4. de test. & alijs recensitis auct. notant add. ad decis. Buratt. 475. num. 17.
 - 3 Hinc non vrget, † quod scriptura prædicta testibus careat, roguque Notarij, ac proinde debeat imperfecta reputari, iuxta conf. Rolan. 32 num. 29. lib. 2. Alex. conf. 43. vol. 5. Ruin. conf. 12. n. 5.
 - 4 vol. 2. Afflict. decis. 245. num. 9. † Cum testium solemnitas non requiratur in testamento ad pias causas disposito, ac propria Testatoris manu scripto, atque subscripto, vt notant DD. in l. si is qui num. 6. ff. de testamentis, vbi inter ceteros Aret. num. 2. Imol. non. 6. & in cap. 2. num. 21. eod. sit. Couar. in cap. relatum num. 12. de testamentis, & de communi testatur Menoch. in conf. 224. num. 57. Tiraq. de priuil. pia cause priuil. 4. Rot. decis. 557. num. 3. par. 1. diuers. † Neq; ad ipsius subsistentiā rogatus Notarij necessarius reputetur, vt notat idem Imol. add. num. 6. Couarr. prædicto num. 12. Roman. in Auth. similiter num. 53. C. ad l. falcid. Alex. conf. 4. num. 10. lib. 7. Castr. in conf. 25. num. 2. lib. 2. Tiraq. de priuil. pia cause priuil. 6. in princ. vers. fallit; † quem tamen in ipsius consignatione scripturæ adhibitum fuisse probatur ex testibus super eodem rogatu formiter examinatis, ac deponentibus eundemmet Laurentium, dum viueret, scripturam tradidisse Notario septem interuenientibus testibus in ipsius exteriori parte subscriptis, quibus de rogatu attestantibus adhibendam esse fidem notant DD. in l. 2. C. de bon. poss. secundum tabul. Bald. in l. comparationes num. 2. in 3. notabili, C. de fid. instrum. Alex. conf. 47. num. 4. vol. 2. Sord. conf. 414. num. 24. Crass. in §. testamentum quest. 58. num. 6. vbi ex communi DD. sententia Notarij rogatum duobus asserit testibus posse iustificari.
 - 5 Neq; eidem scripturæ obijci potest, † quod non fuit solemniter recognita per eosdemmet testes, qui ipsius consignationi interfuerant, seque subscripserant, iuxta text. in l. hac consultissima, C. de testament. vbi DD. & in l. 2. C. quemad. testam. aper. & notatur per gloss. in l. ult. in verbo depositionibus, C. de edicto, cum alijs relatis per Monoch. de arbitr. lib. 2. casu 114. num. 3. ac seqq.
 - 6 Quia † hæc recognitio formalis licet adhiberi debuisset pro sustinendo testamento fauore cuiuscunque instituti in scriptis condito, in quibus terminis militat auctoritates in contrarium deductæ, & cōclusionem procedere declarat gloss. in adducta l. final. C. de edict.
 - 7 in verbo depositionibus, vers. quod dicit. † Non tamen necessaria reputatur in scriptura ad pias causas, disponentis manu firmata, quæ duobus potuit testibus recognosci super nota sibi testatoris manu formiter examinatis, vt tradit Crass. in §. testamentum quest. 16. num. 10. in §. fin. autem, & plures alij relati per Modern. Rom. discept. forens. cap. 895. num. 3. & de stylo curiæ in hoc Tribunali recepto attestatur Rot. coram Put. decis. 18. de fide inst. Rot. decis. 553. num. 1. par. 1. & 124. num. 2. par. 2. diuers. coram Canal. 553. num. 1. coram Buratt. 475. num. 5. & 6. in Callien. hereditatis prima Iulij 1639. coram Reuerendiss. Terracmen. dum
 - 8 maximè † nō constat testes recognitioni subscriptos in loco iudicij adfuisse, & plura concurrunt adminicula tum ex congrua ordinatione scripturæ deducta, tum ex appositione sigilli Testatoris elicitæ, tum ex consignatione ipsius facta Notario, tum ex Testatoris asseritione, dum ageret in humanis, quod suum vltimum testamentum ipse condiderat vnius depositione testis comprobata, ex quibus adductam recognitionem reddi indubitatam respon-

spondit Rota in add. decis. 124 inum. 4. par. 2. divers.
 & coram Caul. 553. num. 3. & coram Buratt. decis.
 475. sub num. 6. & notant ibi Add. sub litt. E.

- 13 Non obstat † dispositio stat. Urbis lib. 1. cap.
 42. iuris solemnitates exquirens in Testamen-
 tis in Urbis districtu confectis. Præterquam
 enim non iustificatur locum conditi Testa-
 menti in Urbis districtu consistere prædictum
 statutum non obtinet locum in dispositione
 ad pias causas sancita sola iuris Divini, ac sa-
 crorum Canonum solemnitate terminanda,
 iuxta tex. in cap. relatum de testamentis, & notant
 ibi DD. & in cap. cum esses eodem tit. Rur. con. 71.
 num. 18. vol. 3. Magdal. de numero test. par. 2. cap. 1.
 num. 14. & respondit Rot. coram Pania decis. 166.
 num. 2. & coram Caul. 553. num. 5. & in Romana
 hereditatis 29. Octobris 1616. & in alia Romana
 hereditatis 5. Martij 1636. coram Motmanno, in
 quibus huiusmodi testamenta etiam sine so-
 lemnitatibus statuti approbantur, ut valida.

Et ita vtraque parte decisum.

REVERENDISSIMO P. D. CERRO,

Sacrae Rotæ DECANO.

Firmana Codicillorum.

Luna 1. Martij 1649.

ARGUMENTVM.

Vsfructus integræ hereditatis uxori relictus,
 existentibus filiis, licet regulariter restringa-
 tur ad alimenta, tamen in præsentī decisione
 secus esse firmatur, quando dignosci potest
 Testatorem plenum vsfructum, nō autem
 sola alimenta uxori relinquere voluisse.

Vsfructus uxori relictus dummodo conuixe-
 rit, & cohabitauerit cum filio, an, & quando
 secuta morte ipsius filij censeatur extinctus,
 elegantissime tractatur. Vsfructuarius præ-
 stare debet cautionem de vtendo, & fruendo
 arbitrio boni viri, alias cadit ab vsfructu,
 quid autem dicendum sit, si super nullitate, &
 intelligentia d. vsfructus disputaretur, eru-
 dite resoluitur.

SVMMA RI VM.

- 1 per Contradictas quādo procedi possit etiam si in actis
constaret de mandato procura.
- 2 Procurator quis non dicitur, nisi onus sibi deman-
datum acceptet.
- 3 Vsfructus integræ hereditatis Uxori relictus, exi-
stentibus filiis, restringitur ad alimenta, & quan-
do secus, num. 4.
- 5 Vsfructus integræ hereditatis uxori relictus exi-
stentibus filiis, quando non dici possit restrictus ad
sola alimenta.
- 6 Vsfructus omnium, & singulorum bonorum, ac
universæ hereditatis uxori relictus, etiam exi-
stentibus filiis, non restringitur ad alimenta.
- 7 Vsfructus omnium bonorum uxori relictus existi-
tentibus filiis, an ultra alimenta, ad solam præbeni-
nientiam in domo restringi possit.
- 8 Legatum sub conditione, non potest legatarius conse-
qui, conditione non adimpleta.

9 Dos à Patre profecta, ad eundem revertitur dissolu-
to matrimonio per mortem viri, etiam superexi-
stentibus filiis.

10 Procurator non potest praiudicare principali.

11 Legitima filiorum ex iuris dispositione absque ullo
facto hominis, statim mortuo patre, ex singulis
corporibus hereditatis separatur.

12 Legitima debita filiis mortuo Patre, non comprahen-
ditur sub vsfructu universalis, uxori relicto.

13 Verba sententiae intelliguntur prout de iure, & ab
eo interpretationem recipiunt.

14 Vsfructuarius debet prestare cautionem de vtendo,
& fruendo arbitrio boni viri.

15 Et quid si super nullitate, & intelligentia d. vsus-
fructus disputatur.

16 Vsfructuarius non priuatur vsfructu ob cautionem
non præstitam, sed satis est, quod fuerit adstrictus
ad illam præstandam.

17 Vsfructus uxori relictus, dummodo conuixerit, &
cohabitauerit cum filio, secuta morte ipsius filii
vsfructus censeatur extinctus.

18 Contrarium tenet hic Rota, & quare, maxime si
Testator apposuit conditionem seruandæ vidui-
tatis.

19 Vsfructus uxori relictus cum onere cohabitandi
cum filio, an, & quando censeatur extin-
ctus secuta obitu ipsius filii.

DECISIO CCXC.

VM hodie coram me quaeretur, An
sententia Rotalis esset confirmanda, vel
infirmanda, non impugnabatur amplius sub-
sistentia codicillorum, sed tota disceptatio
reducta fuit ad alia obiecta, tam in præteritis,
quàm in hodierna propositione nouiter exci-
tata, quibus tamen non obstantibus pro illius
confirmatione Domini responderunt.

Nullitas enim iterum opposita, ex quo sen-
tentia Reuerendiss. Domini Terracinen. lata,
fuit per contradictas ob mortem Iacobi Fran-
cisci Vineæ Procuratoris; eum tamen in actis
constaret de mandato procuræ Sinibaldi, qui
proinde citandus erat: remouetur penitus ex
responsionibus datis in decisione edita 25. Maii
1648. coram R. P. D. meo Otibobono, & lignanter,
quia non fuit processum dumtaxat per con-
tradictas, sed etiam citato Valterio, cuius mā-
datum, siue expressum, siue præsumptum iu-
stificatur tam ex Chirographo substitutionis
Summariolo Diana num. 1. quàm ex coniecturis,
& præsuppositionibus in eadem decisione de-
ductis; † Nec opus erat ulteriori citatione cō-
tra eundem Sinibaldum; quia esto etiam,
quod in actis constaret de eius mandato, non
constabat tamen de illius acceptance omni-
nō ad hunc effectum necessaria, † cum quis
Procurator non dicatur, nisi onus sibi deman-
datum acceptet, iuxta text. in l. 2. ff. de procurat.
cap. 15. qui cod. tit. in 6. Capitaq. decis. 319. num. 2.
par. 1.

Præsentem verò iniustitiam ex pluribus de-
sumptam dixerunt Domini funditus enervari
singula discutiendo.

3 Primo enim non obstat, † quod Dianæ cō-
cedatur vsfructus integræ hereditatis eius
viri

viri, cum tamen superexistente Philippo Comuni filio alimenta dumtaxat consequi deberet ex quo ususfructus existētibz filiis restringatur ad alimenta, iuxta cōsuetudinem *Bulg. relatis per gloss. in ant. hoc locū, verb. derogari, vers. sed secundum C. de secund. nupt. commun. receptam.*

4. Quia ꝑ ab huiusmodi consuetudine receditur, quoties alia colligitur Testatoris intentio volentis plenum ususfructum, non autem sola alimenta vxori relinquere, *ut trad. D. de res. relatis in decis. 241. num. 13. par. 5. recent. & in d. decis. coram R. P. Danco Otthobono, §. minusque releuat.* ꝑ Hic autem præ cæteris illam ostendit discretius modus loquendi, nam Franciscus Maria in præcedenti testamento nonnullos menses antea condito, dum volebat illam providere de solis alimentis, disposuit per hæc verba, *ibi, & dargli quel tanto, che gli sarà bisogno per vito, & vestito, per lei, & detto mio figliuolo.* In codicillis autem non se restrinxit ad victū, & vestitum, sed verbis vniuersalibus loquutus fuit, *ibi, reliquit esse voluit, & heri mandauit d. D. Dianam eius uxorem Dominam, Madonnam, & usufructuariam omnium, & singulorum bonorum, ac vniuersa hereditatis ipsius, &c.* Hinc igitur clare liquet huiusmodi relictum non restringi ad sola alimenta, sed intelligi de integro, & plenario ususfructu, cum manifestè appareat, Testatorem illud ampliare voluisse, *ut in puncto vadit Rimin. Sen. conf. 456. num. 12. Bero. conf. 34. num. 5. lib. 2. Card. Mantica de coniect. lib. 9. tit. 7. n. 25. in fine fin. vers. verum enimvero, Menoch. de presumpt. lib. 4. presumpt. 139. num. 44. alique congesti in dicta decis. d. §. minusque releuat, vers. tum etiam quia.*

6 Ponderando ꝑ præsertim generalitatem illam, omnium, & singulorum bonorum, ac vniuersæ hereditatis, quæ non patitur restrictionem ad alimenta, sed integrum, & plenarium ususfructum designat, *ut post Bald. in l. fin. C. de indic. Viduit. tradit Soccin. Sen. conf. 1. num. 11. vers. unde primo facit, quem sequuntur Gabr. de usufruct. conclus. 2. num. 50. & Card. Mantica d. tit. 7. num. 32.*

Idque etiam si restringendo relictum codicillare ad sola alimenta, nihilominus ipsa vxor maiorem utilitatem consequi videatur, quam consequeretur vigore testamenti; cum ex forma istius teneretur conferre fructus dotales, ac alimenta recipere è manibus hæredis, & tamen vigore codicillorum, nec teneretur ad onus conferendi dictos fructus dotales, ac alimenta consequi poterat propria auctoritate cum præminencia in domo, ꝑ quia cum verba eorundem codicillorum superius ponderata sint tam ampla, & effrenata extendunt omnino, & ampliat substantiam præstationis, & reliqui ad plenarium ususfructum, nec restringi, aut verificari posse videntur ad simplicem præminenciam, & non communicationem dictorum fructuum dotaliū, ex iuribus supra allegatis; Cum, præsertim Doctores ad propositum adducti de huiusmodi præminencia tamquam modicæ utilitatis casum, & fundamentum non faciant, sed ita distante defuncti voluntate integrum ususfructum, non autem alimenta vxori consignari defendant.

8. Secundo minus obstat, ꝑ quod præfatum, relictum non fuerit purum, sed conditionale, quatenus scilicet ipsa, seu eius pater, aut alius, ad quem spectaret dotem Testatori traditam recuperare, contentus fuerit, illam sibi restitui in iisdem terrenis, & bonis, in quibus illi tradita, & consignata fuerat. *Summ. Monasterij num. 2.* Itaut proinde cum Diana huiusmodi conditionem non impleuerit, sed petierit, & obtinuerit insistentiam, & manutentionem, super omnibus bonis mariti in Ciuitate, & territorio Firmiano existentibus, *ead. Summ. num. 9.* Vtique à consequutione dicti relictī exclusa omnino videatur per text. in l. hac conditio, ff. de condit. & demonstr.

Placuit enim responsio, quod cum repetitio huius dotis spectaret ad Claudium Dianæ Progenitorem, ꝑ ex quo dos à patre profecta, dissoluto matrimonio per mortem viri ad eundem patrem reuertitur etiam superexistētibz filiis. *l. dos à patre, ubi Bald. num. 1. C. solut. matrimon. l. si ob hostibus, ff. eodem, & l. iure succursu, ff. de iur. dot. Bart. in l. post dotem num. 31. ibiq; Alex. num. 25. & Barbo. num. 49. ff. eodem, Bald. conf. 7. num. 1. lib. 1. Cast. conf. 11. num. 1. lib. 1. Honded. conf. 75. num. 28. lib. 2. Fulgos. conf. 66. per tot. Thesaur. decis. Predemont. 138. num. 2. Rota in recent. decis. 708. num. 1. & 4. part. 1. & decis. 108. num. 6. 7. 16. & 17. par. 8.* Ipse verò Claudius tam proprio, quàm filix nomine sub die 11. Iunii 1641. acceptauerit dictos codicillos, & obrulerit seipsum, & filiam paratos recipere consignationem, & restitutionem dotis iuxta illorum formam, & tenorem dicto Summariolo num. 2. Idemq; postea in effectu eademmet Diana confirmauerit acquiescendo dictæ sententiæ Reuerendiss. D. Terracinen. mandantis, quod ipsa reciperet suam dotem in eisdemmet bonis, in quibus tradita, & consignata fuerat, *eodem Summariolo num. 3.* Indè plene satisfactum videtur præfate conditioni in eisdem codicillis adscriptæ, nec per actus ꝑ deindè factos à simplici Procuratore ad lites recedi potuit à dicta præcedenti legitima declaratione, & contrauentionem in præiudiciū principalis induci per text. in l. 3. §. si Procurator, ff. quod quisque iur. & c. l. si hominem, ff. mand. quem ad propositum expendit Rota coram bo. me. Buratto decis. 354. num. 6. 7. & 8. Vltra quod dum idem Procurator in actu supradictæ insistentiæ, & manutentionis declarauerit suam principale sibi mutasse causam possidendi titulo dotis, & codicillorum, *Summ. Monasterij d. num. 9.* Huiusmodi declaratio congruè referri potest ad titulum dotis super bonis dotalibus. Ad titulum verò codicillorum quoad cætera bona hæreditaria viri ratione integri ususfructus sibi ibidē relictī: Ac proinde tamquam actus saltem æquiocus multo minus inducere valet prætentam contrauentionem, cum præsertim non fuerit factus voluntarie, sed coactè ob necessitatem defensionis ab instantijs Monialium, quæ primum contrauenientes dispositis in præfatis codicillis Dianam d. usufructu priuare satagebant.

Tertio nihil facit, quod in eadem sententia illi fuerit adjudicatus integer ususfructus mul-

la facta mentione, neque detractione legitime eidem Philippo filio competentis.

11 Quia tunc cum legitima filiorum legis ministerio, & iuris dispositione absque ullo facto hominis statim mortuo patre ex singulis corporibus hereditariis separetur, l. si minus, §. repletionem, C. de inoff. testam. l. iubemus, C. ad Sen. Consul. Trebell. Merlin. de leg. lib. 2. tit. 2. quest. 3. 2. n. 2.

12 Non tunc comprehenditur sub usufructu vniuersali vxori relicto, vt tradit in terminis Alex. conf. 29. vers. quia talis usufructus lib. 4. Sard. de alim. tit. 2. quest. 15. num. 178. Thesaur. decis. Pedemont. 117. num. 3. Et proinde sub verbis sententiae illum generaliter adiudicantis subintelligi nequit; tunc verba enim sententiae intelliguntur prout de iure, & ab eo interpretationem recipiunt, l. miles, §. decem. ff. de re iudic. Angel. Aretin. conf. 95. num. 13. & seqq. Rot. diuers. decis. 112. num. 2. par. 2. coram sa. me. Gregor. dec. 74. n. 70. & decis. 176. num. 3. coram bon. mem. Buratto decis. 240. num. 19. Cessatque difficultas dum in sententia R. P. D. mei Otthoboni, de cuius confirmatione hodie agitur, ad maiorem cautelam explicitè declaratur, in dicta praecedenti sententia Reuerendiss. D. Terracinen. non esse comprehendendam tertiam partem bonorum iure legitime Philippo debitam; Hinc enim dum in hac parte dictam praecedentem sententiam declarauit, nullo pacto hoc praetextu potest de iniustitia redargui.

14 Non obstat quarto, tunc quod Diana in petitione usufructus non praestiterit, nec obtulerit cautionem de vtendo, & fruendo arbitrio boni viri, prout de iure requiritur per text. in l. si usufructus in princip. ff. de usufruct.

Quia sub eademmet die, qua Claudius eius pater ipsius nomine codicillos acceptauit, & obtulit se, & filiam paratos recipere dotem, iuxta illorum formam, & tenorem, vt supra dictum est, obtulit etiam huiusmodi cautionem praestare, omniaque adimplenda adim-

15 plere, dicto Summariolo dicto num. 2. tamen, stante lite pro parte Philippi contra eam instituta super nullitate, & intelligentia dictorum codicillorum (quae adhuc nimis dirè contenditur prauiua retentione proprietatis, & usufructus totius integre hereditatis, non tenebatur utique ante rem iudicatam, & actualement dicti usufructus consequutionem praestam, cautionem offerre, iuxta Theoricam Bald. in l. 2. sub num. 11. & circa fin. C. com. deleg. & in conf. 403. num. 10. lib. 1. communiter receptam, vt per Bursatt. conf. 134. num. 50. lib. 2. Ruin. conf. 91. num. 8. vers. nec obstat. lib. 2. Roland. conf. 92. num. 12. lib. 1. idemq; firmanis Rota in Auenionen. usufructus 4. Februarij 1637. coram Reuerendiss. D. meo Decano, & 1. Iulij eiusdem anni coram Eminentiss. D. Cardinali Patriziolo in recentior. decis. 195. num. 19. & 20. & decis. 233. num. 11. part. 7. ac 29. Aprilis 1641. coram Reuerendissimo Domino Terracinen. §. fin. tunc Ideoque prouidè processit R. P. D. meus Otthobonus, dum in sua sententia declarando per alteram praecedentem Dianam non fuisse exemptam ab onere praestandi huiusmodi cautionem, ad illius praestationem ipsam adstrinxit, quod satis esse probant Cast. in l. 1. num. 5. vers. quid si

obtulit, C. de usufruct. & Dec. conf. 418. num. 13.

17 Quinto denique nec subsistere visum fuit, quod cum ipsa relicta fuerit usufructuaria, dummodo conuixerit, & cohabitauerit cum praedicto Philippo communi filio, sequitur morte ipsius filij, usufructus censeatur extinctus per ea, quae tradunt Menoch. conf. 970. n. 26. & Modern. Mantuan. contr. 50. num. 8. cum seqq.

18 Fuit enim responsum, tunc quod huiusmodi conditio cohabitandi cum filio adiecta, dumtaxat intelligitur donec possit impleri, durante scilicet vita ipsius filij; ipso verò defuncto non operatur legati resolutionem, & extinctionem, sed illud integrè debetur vxori legatariae superuiventi, donec ipsa naturaliter viuat, ea scilicet ratione, quia Testator relinquendo vxori usufructum omnium suorum bonorum censetur, illum reliquisse contemplatione ipsius vxoris, non autem filij vniuersalis heredis instituti, etiam si cum eo cohabitare deberet, & proinde per mortem ipsius heredis legatum non remanet extinctum, vt reicis contrarium sentientibus sequendo, Anchar. conf. 185. vers. saluo tamen saniori consilio, Dec. conf. 601. num. 4. & Purpurat. conf. 416. per tot. iuxta magis communem, & veriore opinionem firmavit Rota in Ferrarien. legati 4. Febr. 1626. coram bo. me. Manzanedo, in recent. decis. 636. per tot. part. 3.

19 Idque tunc praesertim in casu nostro, quo ante dictam conditionem cohabitandi Testator apposuit alteram conditionem seruandae viduitatis; ibi, quousque tamen, & donec ipsa Domina Diana naturaliter vixerit, & vitam vidualem duxerit, & dummodo conuixerit, & cohabitauerit cum praedicto D. Philippo. Hinc enim multò magis censeretur debet, legatum fuisse relictum cōtemplatione vxoris, non autem filij, dum conditio viduitatis praecedit conditionem cohabitationis; & usufructus relictus legitur pro toto tempore vitae ipsius legatariae, vt notat Dec. d. conf. 601. num. 5. vers. & cum respectu vxoris, illamque sequitur, Rot. in d. Ferrarien. Legati numer. 3. cum quatuor seqq.

20 Ponderando insuper, tunc quod Testator simpliciter apposuit legatariae dictum onus cohabitandi, nec ulterius processit aliter prouidendo in casu, quo non cohabitauerit. Vnde quicquid sit, quando Testator aliter prouidet. Certum est, quod in casu non factae ulterioris prouisionis nullatenus legatum extinguitur per mortem heredis, sed durat durante vita legatariae, vt distinguendo tradit Modern. Mant. d. conf. 50. num. 21.

Atque ita resolutum fuit vtraque parte informante, &c.

R. P. D. M E L T I O.

Postea Episcopo P A P I E N.

Rauennaten. seu Ferrarien. pecuniaria.

Veneris 5. Martij 1649.

A R G V M E N T V M.

Plenè in hac decisione declaratur Constitutio Concilij Lateranensis laicis ius decimandi prohibentis, & hinc benè distinguitur quando facultas percipiendi decimas differat à iure decimandi, ad hoc vt illa in laicis possit adaptari, hoc autem non.

S V M M A R I V M.

- 1 Sententia validitas probatur ex concursu omnium requisitorum, de quibus in vntg. dec. Caputaquens.
- 2 Citatio ad totam causam sufficit ad tollendam nullitatem ex defectu citationis.
- 3 Citatus ad totam causam, si non compareat potest ad ulteriora procedi absque alia vocatione.
- 4 Contradicta, non comparente citato potius seruantur ex urbanitate, quam ex necessitate.
- 5 Nullitas ex defectu citationis non attenditur, si non docetur, quod si quis fuisset citatus iudicium impedire potuisset.
- 6 Ius decimandi non potest esse in dominio laicorum, & num. 29.
- 7 Decimandi spiritualitas à iure decimandi segregari non potest.
- 8 Ius decimandi aliud est, aliud verò res, quæ dantur nomine decimarum.
- 9 Facultas percipiendi fructus decimales consistit in mera temporalitate, & ad socios pertinere potest.
- 10 Concessio decimarum, & iuris decimandi differunt inter se.
- 11 Concessio facta laicis principaliter, & nominatim de decimis, & iure decimandi non restringitur ad fructus decimales, sed corrumpit in totum, & sup. num. 7. cum seqq. ac per tot. decis.
- 12 Alienatio expresse facta de usufructu nō substat nec etiam respectu commoditatis.
- 13 Ius percipiendi fructus decimales nomine proprio in laicis fuit à Concilio Lateranense prohibitum.
- 14 Vna eademque res non debet diuerso iure censi.
- 15 Facultatem concedendi ius spirituale decimandi laicis, quam olim Bonifacianæ Constitutionem comprehendere reputabatur, erroneam declarauit Paulus Papa V.
- 17 Voluntas regulari debet à potestate, & capacitate.
- 18 Observantia declarat quid fuerit in concessione comprehensum.
- 19 Observantia interpretatiua vsui etiam actu declaratur.
- 20 Factum, quod quis approbavit amplius impugnare non potest.
- 21 Declarationi Papali standum est.
- 22 Ius spirituale non est laicis concessibile.
- 23 Interpretatio non admittitur in claris.
- 24 Clausula, omni meliori modo quid operetur, & num. 27.
- 25 Ius decimandi ubi est concessum mentio fructuum fiat consecutiuè.

- 26 Concessio nulla in parte substantiali corrumpit in totum.
- 28 Clausula accessoria non alterant naturam principalis dispositionis.
- 30 Clausule accessoria participant naturam principalis dispositionis.
- 31 Concessio iuris decimandi facta laicis semper est invalida.
- 32 Locatio iuris decimandi laicis fieri non potest nec ad modicum tempus.
- 33 in Affectu sit translatio domini.
- 34 Conductor decimarum quando ratione utilis domini dicatur dominus.
- 35 Protestatio contraria facto non attenditur.
- 36 Clausula in censu appositæ de contrahendo ad formam Piane constitutionis quid operetur.
- 37 Concessum ad tempus, post tempus censetur prohibitum.
- 38 Conditione non adimpleta beneficium resoluitur.
- 39 Conditio petendi inuestituram intra tempus praescriptum quid operetur.

D E C I S I O C C X C I.

SENTENTIA Rotalis concedens Capitulo, & Canonicis Cathedralis Ecclesiæ Rauennatē. reintegrationem ad quasi possessionem decimarum, & iuris decimandi, eo quia inuestitura per dictum Capitulum facta ad fauorem DD. de Tassonis, continent ius decimandi, cuius laici sunt prorsus incapaces, visa fuit valida, & iusta, ac proinde illam confirmandam esse Domini responderunt.

Validitas autem probatur ex concursu omnium requisitorum, † de quibus per Caputaq. decis. 160. par. 2. Neque illa valet impugnari ex defectu citationis, dum non fuerunt citati aliqui ex reis in commissione Rotali nominati. Quia respectu Galeatii primi acquirētis, cum de tempore litis introductæ in Curia super nouo iudicio reintegrationis ex hac vita migrasset, proculdubio contra ipsum exequi non poterat citatio, minusque citandus erat Nicolaus, qui cum sit nepos primi acquirētis, & inuestitura comprehendat tantum primum inuestitum, eiusque filios, vt ex tenore dictæ inuestituræ relatæ in summ. Capituli num. 6. nullum interesse potest prætere in hac causa. Et nihilominus cum tam Fornaccinus actor specialiter deputatus in hac causa ab Elisabetha Eiteni matre, ac tutrice testamentaria dicti Nicolai eodem summ. Capituli num. 3. quam alij Procuratores aliorum DD. de Tassonis, qui in iudicio de partibus interuenerant, fuerint personaliter citati vigore dictæ commissionis

2 Rotalis ad totam causam summ. num. 4. † talis citatio generalis sufficit ad tollendam nullitatem, ex defectu citationis prouenientem, l. si Prætor, de iudic. l. consentaneum, C. quomodo. & quando iud. Castr. in l. ad peremptorium num. 6. ff. de iudic. Rota coram Seraphin. decis. 1455. num. 8. vers. secunda nullitas, Misinger. obser. 71. sub num. 1. cent. 3. Modern. de citat. tom. 2. cap. 11 num. 437. ex simili enim citatione censetur satisfactum defensioni naturali, † itaut si citatus postea non compareat, possit ad ulteriora procedi absque alia vocatione, cap. consilium de offic. delegat. Et licet stylus Curie

Curia sit, non comparente citato, procedere
 4 per contradictas; † istud tamen respicit quan-
 dam potius urbanitatem, quam necessitatem,
 & substantiam causæ, *Rot. divers. decis. 332. nu. 3. par. 3. lib. 3. in antiquis decis. 4. de dol. & contumac. in nou. decis. 8. de testib. Put. decis. 381. circa fin. lib. 2. cū pluribus alijs relatis per eundem Modern. de citat. d. cap. 11. num. 440. & Adden. ad Greg. dec. 430. num. 6.*

Eoque minus Domini dixerunt esse atten-
 dendam hanc prætentam nullitatem ex defe-
 5 ctu citationis, † quia nec docetur, quod etiā si
 ipsi fuissent citati, & auditi, potuissent impe-
 dire huiusmodi reintegrationem, vel aliquid
 adducere, quod traheret Rotam in diuersam
 sententiam, *Alex. in l. non solum, §. morte num. 47. ff. de nou. oper. renunciat. Crauet. conf. 179. nu. 6. vers. pro hoc adduco, Surd. conf. 181. num. 27. cum sequen. & conf. 227. num. 17. Vant. de nullit. tit. quib. mod. sent. null. repar. poss. nu. 107. cum plur. cumulat. per Surd. loco citato.*

Iustitia pariter dictæ sententiæ controuerti
 non potest ex plenè deductis in binis decisio-
 nibus in hac causâ emanatis coram R. P. D.
 meo Cerro sub diebus 25. Februarij, & 26. Iu-
 ni anni 1647. & illa clarè resultat ex nullitate
 6 inuestituræ factæ de decimis, & iure † deci-
 mandi, quæ sub commercio Laicorum esse
 non possunt propter resistantiam Concilij La-
 teranensis, de quo *in cap. prohibemus de decimis.*

Neque obstat vnicum fundamentum scri-
 bentium pro parte dd. de Tassonis, quod dicta
 inuestitura substinere debeat respectu cōmo-
 ditatis, & emolumenti, quorum Laici sunt
 capaces. Nam quidquid dicendum esset quā-
 do concessio cantaret simpliciter de decimis,
 quo casu quæri posset, an intelligeretur con-
 cessum primario ius decimandi, vel mera per-
 ceptio decimarum, quæ temporalis est, & ab
 ipso iure spirituali seiuncta; In proposito casu,
 quia inuestituræ nedum quæ ultimo loco de
 anno 1608. factæ fuerunt ad fauorem Iulij, &
 Galeatij de Tassonis, sed quæcumque aliæ an-
 tecedentes relatæ in *summ. impresso Capituli num. 2. 3. 4. & 5.* continent expressam concessionem
 decimarum, & iuris decimandi, res visa fuit
 extra omnem difficultatem, vt nempe sub di-
 cta concessione veniat non solum commodi-
 tas prout est quid tēporale, † sed ipsa spiritua-
 litas, quæ à iure decimandi segregari non po-
 test, *gloss. in cap. quamuis verb. concesserit, de decimis, & in can. peruenit 3. q. 1. verb. laicalibus, & in cap. 2. verb. statutum de locat. D. Tho. 2. 2. q. 87. art. 3. vers. respondeo, vbi quod aliud est ius † decimandi,*

7 aliud res, quæ dantur nomine decimarum, &
 hanc distinctionem sequitur *Bald. in l. usufructus 67. in lect. antiq. num. 2. vers. noto quod licet ius decimarum, ff. de iur. dos. Decian. conf. 22. num. 36. & 37. lib. 1.* Vis enim iuris decimandi consistit in
 8 perceptione decimarum propria auctoritate
 de manu colentium prædia, quæ trahit secum
 ius spirituale, & valde differt à sola facultate
 percipiendi fructus decimales nomine Eccle-
 siæ, † quæ sola vti consistens in mera tempo-
 9 ralitate ad laicos pertinere potest, *Abb. in cap. ad hac num. 4. vers. & intelligo hoc de decim. Azor.*

inslit. moral. lib. 7. cap. 34. q. 7. tom. 1. Suar. de Relig. lib. 1. cap. 25. num. 6. Rebuff. de decim. q. 10. num. 34. in fine, Grat. discept. forens. cap. 238. nu. 21. cum seqq. sic etiam Peregr. conf. 74. sub n. 12. lib. 1. ibi, de decima, & iure decimandi, & in specie inter cō-
 10 *cessionem decimæ, † & iuris decimandi post Calderin. distinguit Barbof. in l. Titia 35. sub num. 43. vers. quia quando, & sub num. 46. vers. & ideo, ff. solut. matrim. Couar. var. resol. lib. 1. c. 17. sub n. 5. ibi, Decimarum fructus non quidem ius ipsū percipiendi decimas, Gionagn. resp. 27. num. 27. & 28. lib. 2.* Hancque opinionem in præcis
 terminis concessionis factæ æquè principaliter,
 ac nominatim de decimis, & iure deci-
 11 *mandi, † quod non valeat restringi ad fructus decimales, sed in totum corruat, firmavit sepius Rota, & signanter decis. 545. num. 2. part. 4. recent. Mediolanen. rescissionis permutationis 21. Maij 1597. coram rec. mem. Card. Hieronymo Pamphilio, Albiganen. decimarum 25. Iunij 1627. coram bon. me. Card. Virili. ac in alijs relatis in secunda deci-*
sione adita in hac causâ coram R. P. D. meo Cerro in §. obiectum.

Vllus neque doctor ex allegatis pro parte
 12 *dd. de Tassonis præfatæ conclusioni † repu-*
gnat, vel loquitur in concessione iuris deci-
mandi; nam Bald. conf. 274. num. 1. lib. 5. & Gio-
uagn. respons. 27. num. 30. lib. 2. loquuntur vbi de
decimis cantat concessio, vel locatio, Bero. conf. 84. num. 41. cum sequen. loquitur de decima tem-
porali, & Diu. Thom. 2. 2. q. 87. art. 3. ad 3. de per-
ceptione decimarum nomine Ecclesiæ, Grat. discept. 238. num. 25. non repugnat, imò suffra-
gatur huic opinioni, dum firmat aliud esse
ius, aliud fructus, seu vtilitatem, quæ ex dicto
iure percipitur. Et exemplum de usufructu
alienabili respectu solius commoditatis, retor-
quetur; nam quando venditio, seu translatio
facta fuit expresse de usufructu (multo magis
si de iure usufructus) dicta translatio non in-
 13 *stinetur, nec † etiam respectu commoditatis,*
Monter. decis. 46. num. 16. Castill. de usufruct. cap. 69. num. 9.

Quæ eo magis procedere videntur dum
 concessio, de qua agitur facta apparet de de-
 cimis, & iure decimandi referuato solum pro
 Ecclesia directo dominio, ex qua quidem re-
 seruatione sequitur fuisse in inuestitos de Tas-
 sonis translatum vtile dominium includens
 facultatem percipiendi fructus decimales no-
 14 mine proprio; † quod tamen fuit per Conci-
 lium Lateranē. prohibitum, vt declarant *Ab.*
in d. cap. ad hac 15. num. 4. vers. in effectu volunt de
decim. Monet. tract. de decim. cap. 5. num. 68. Laim.
Theolog. moral. lib. 4. tract. 6. cap. 6. num. 4. vers. de in-
de vero, Barbof. d. l. Titia d. num. 47. vers. sed quando
util. ff. solut. matr. Grat. discept. forens. cap. 238. sub
num. 22.

Præterea actum fuisse de decimis prout sūt
 quid spirituale arguitur ex eo quoque, quod
 plures inuestiturae, & præsertim illæ factæ ad
 fauorem DD. de Tassonis, loquuntur de iure
 decimandi pro duabus partibus pro indiuiso
 cum Rectoribus Ecclesiarum, qui cum per-
 cipiant eorum tertium partem nomine pro-
 prio, & ratione administrationis spiritualium,
 bene

benè exinde inferitur, quod etiam Concessionarij in partibus sibi pro indiuiso, & coequaliter concessis proprio nomine percipere valeant, ne alioqui vna, & eadem res diuerso iure conferretur contra vulgat. Text. in l. in hoc iure, ff. de vulgat. & pupillar. & ita in indiuiduo dictum fuit in d. Albinganen. decimarum coram Card. Virili S. quarto quia, & in Ferrarien. decimarum coram bo. me. Pirouano, quæ est 684. par. 1. recent. num. 2. & 3.

Accedit etiam, quod ex quo de tempore inuestituram vigeat communis illa reputatio, quam postea erroneam declarauit fel. rec. Paulus V. per suam particularem Constitutionem, & vt in generalitate Bonifacianæ comprehenderetur facultas concedendi ius spirituale decimandi, & decimas percipiendi, prout testatur Rimini. iun. conf. 429. num. 25. & expressè declararunt statuantes lib. 2. cap. 127. summ. impresso Capituli num. 8. vt exinde sequatur in dictis concessionibus actum fuisse de decimis spiritualibus regulando voluntatem, & potestate, & capacitate, quam Ferrarienses opinabantur habere iuxta consuetudinem Regionis, & communem intellectum, Abb. in cap. ex parte num. 3. de censib. Bart. in l. viros num. 1. C. de diuers. offic. lib. 12. l. 1. in l. 1. num. 11. vers. tertio principaliter, ff. si quis ius dicen. non obtempor. Gabr. concl. 1. num. 67. de consuet. lib. 6. Mant. de tacit. & ambig. lib. 3. tit. 19. num. 22. qui communis intellectus comprobatus etiam fuit ex subsequuta obseruantia, dum postea inuestiti dictum ius decimandi nomine proprio, nullaque facta mentione Capituli alijs vendiderunt, summ. Capituli num. 2. & ad instanc. eorundem inuestitorum promulgata fuerunt ab Ordinario adicta contra debitores decimarum, ne segetes ab agris amouere auderent absque licentia ipsorum, declaratur namque ab obseruantia quid fuerit in concessione comprehensum, ex allegatis per Surd. con. 527. num. 11. Rot. dec. 261. num. 4. dec. 301. num. 3. par. 1. recent. & in specie Rota in d. Albinganen. decimarum coram Virili, S. tertio quia, ibi, & in executionem Rodini ab ipsis Parochianis exegerunt

19 &c. & pro obseruantia interpretatiua & sufficit vnicus actus, Decian. respons. 51. num. 56. lib. 2. Rota decis. 136. num. 6. decis. 419. num. 6. par. 1. recent.

20 Vnde Tassoni modo nequeunt & contrarium profiteri, & intellectum ab ipsismet iam datum controuertere, l. post mortem, ff. de adopt.

Sed prædicta visa fuerunt euidentius comprobati ex Bulla Pauli V. Nam illa declarat litteras Bonifacii non comprehendisse, neque comprehendere ius decimandi, indulgetque, vt concessionem fiant de nouo, non quoad ius decimandi, nec quoad decimas, sed quoad ipsarum decimarum emolumentum tantum, de quo tamen laici teneantur infra biennium accipere nouam inuestituram, aucto canone: ergo ex huiusmodi declaratione, & cui tamquam Papali, & ex certa scientia standum est, Angel. conf. 274. num. 1. post med. & 2. Bellam. conf. 33. num. 39. & 41. Dec. conf. 114. & pro tenui num. 5. remanet sublata omnis difficultas, quandoquidem apparet, quod pro validitate fieri debet concessio de sola commoditate, & facta de deci-

mis, & iure decimandi non sustineatur.

Non obstat, quod verba illa posita in inuestituris Decimas, & ius decimandi, intelligenda sint secundum potentiam, ac facultatem Capituli concedentis, & capacitatem laicorum, & ita de iure percipiendi ex decimis id, quod est temporale, & non autem de iure spirituali non concessibili, ad text. in cap. fin. ne Prelat. vic. suas, quia obiectum posset procedere quatenus versaremur in casu dubio; tunc enim locus fieret ex præsumpta mente concedentis, & ex capacitate subiecti, secus est quando inuestitura expressè loquuntur de iure decimandi. Nam tunc clara est mens concedendi, & consequendi decimas ipsas, ipsumque ius decimandi, in claris autem non est opus confingere ad interpretationem aliquam, ex l. ille aut ille 25. S. cum in verbis, de leg. 3. Cyriac. controu. 210. num. 12. Rot. decis. 135. num. 3. & 9. par. 7. recent.

Nec etiam releuat, quod concessionem loquantur de decimis, iure decimandi, fructusque decimales percipiendi, & ita quatenus sub iure decimandi veniret ipsa spiritualitas, possint nihilominus diuidi, & sustineri respectu perceptionis fructuum ex clausula omni meliori modo, & quæ apposita in inuestituris operatur, vt si illæ non possint sustineri eo modo, quo fuerunt factæ, valeant, & sustineantur omni alio meliori modo, ex notat. per Scribent. in l. 1. S. si quis ita ff. de verb. oblig. & in cap. cum super in offic. delegat. quia vbicumque est & concessum ius, mentio fructuum stat consecutiue à dicto iure, eundemque admittit spiritualitatis intellectum, vnde tota inuestitura corruit, prout alias dixit Rota in iam allegata decis. 545. num. 2. par. 4. recent. & in Albinganen. coram Card. Virili, & in terminis nullitatis concessionis in parte substantiali, & vt in totum illa corruat ratione connexitatis, & indiuiduitatis firmavit Rota decis. 30. num. 3. & 4. par. 1. & 176. num. 44. par. 5. recent. non obstante dicta clausula, & omni meliori modo, & quæ apta de per se non est ad vim addendam, atque effectum tribuendum actui reuera nullo, Ancharan. conf. 358. quem sequitur Menoch. de arbitr. iud. lib. 1. q. 17. num. 4. cum seqq. Dec. conf. 413. num. 9. vers. quia clausula, Barbos. de claus. clau. 95. num. 60.

Minusque refragantur clausule ad habendum usum fructuandum &c. posite in vltima inuestitura dicti anni 1608. relata in summ. impresso Capituli num. 6. ex quibus informantibus pro Tassoni prætendunt restrictionem concessionis ad solam commoditatem emolumentorum. Quia tamquam accessoria non habent alterare principalem dispositionem contractus, Dec. conf. 413. num. 9. vers. quia clausula, Curt. iun. conf. 56. num. 3. Franc. decis. 6. num. 6. propterea cum principaliter fuerit alienatum ius decimandi, quod vt spirituale sub commercio laicorum esse non potest, vt præter iam allegatos testantur Abb. & Imol. in cap. cum Apostolica de ijs, quæ sunt à Prelat. Felin. in cap. causam quæ nu. 3. de prescript. Rebuff. de decim. q. 13. num. 69. Rota decis. 215. par. 2. diuers. & in Pampilonen. decimarum 29. Octob. 1599. coram bo. mem. Card. Hieronymo Pamphilio, dictæ clausule respiciunt fructus, & qui ratione

connexionis participant de eadem spiritualitate, prout bene *Grat. discept. forens. cap. 238. num. 61.*

Visum pariter fuit satis leue argumentum deductum ex eo, quod inuestitura facta fuerint iure perpetua affictus, & ita titulo simplicis locationis, quæ conductori aliud ius non tribuit, quam percipiendi fructus ex re conducta: Nam dum concessio facta fuit laicis de
31 iure decimandi, quod est spirituale & semper est inualida siue facta appareat per modum infeudationis, siue locationis, vt bene firmat *Abb. in d. cap. ad hac num. 4. vers. & intellige hoc de decim. Rodoan. de reb. Eccles. non alien. q. 63. numer. 5.*
32 *vers. nec etiam potest laico locari, etiam si & dicta locatio fieret ad modicum tempus, Abb. d. cap. ad hac, num. 7. vers. nam ius decimandi, Rodoan. q. 63. nu. 6.* quod fortius procedit, quia hic demonstratur, vt facta fuerit iure principalis affictus, & per quem fit translatio dominiij vtilis,
33 ad text. in l. 1. §. quod autem, ff. de superfic. *Abb. ubi supra num. 4. vers. sed per concessionem ad modicum tempus, Castr. in l. ususfructus 58. col. ult. in princip. vers. unde facit num. 3. ff. solut. matr. Mantica de tacit. & ambig. lib. 5. tit. 3. num. 11. in fin. facta autem,*
34 translatione vtilis dominiij & conductor efficitur Dominus decimarum antequam illæ sint perceptæ, easque colligit nomine proprio contra dispositionem *d. cap. prohibemus de decim. Grat. d. cap. 238. num. 22.*

Neque vllius est releuantia, quod concessionem facta fuerint sequendo formam Bonifacianæ, in qua san. mem. Paulus V. declarauit non comprehendere decimas, & eius decimandi, sed solum decimarum emolumentum.

Quia dicta Bonifaciana non loquitur de decimis, & iure decimandi, neque mentionem aliquam facit de fructibus separatis ab ipso iure, sed generaliter declarat de bonis, & iuribus Ecclesiarum remouendo caducitatem ob non solum canonem: & in hac qualitate verificatur relatio ad Bonifacianam, non autem respectu emolumenti, de quo illa nominatim, & expresse nihil disponit: immo cum communiter credatur Bullam Bonifacianam comprehendere etiam ius decimandi, ex mentione *Iurium*, cum dictione illa vniuersali, *quæcumque*, motuum retorquetur, & relatio ad Bonifacianam patefacit intentionem contrahentium fuisse transferendi ius decimandi, prout est quid spirituale iuxta opinatam capacitatem Ferrariensium, licet erroneè, & idcirco ad occurrendum vltiori abufui, & corruptelæ emanauit Paulina declarans Bonifacianam non comprehendere decimas, & ius decimandi, & cessat difficultas omnis, quia cum inuestitura loquatur in specie de iure decimandi spirituali non potest sustineri in vim simplicis relationis ad Bonifacianam quatenus illa de emolumento temporali dispo-
35 neret; standum enim potius est expressioni iuris decimandi, quam relationi, seu simplici protestationi de contrahendo iuxta formam Bonifacianæ, & cum talis protestatio sit contraria
36 facta, *Peregr. de fideicom. art. 16. num. 111. vers. limita, Surd. conf. 440. num. 54. & sub num. 55. &*

*conf. 524. num. 15. & 16. aliquæ relati ab Adden. ad Bynatt. decis. 52. num. 13. Rot. in Romana sententia-
torum 27. Aprilis 1640. coram R. P. D. meo Bichio,* & quod contrahens per huiusmodi protestationes non possit efficere, vt ille contractus, qui in sui formalitate directè contrariatur Bonifacianæ illi conueniat, censeaturque factus, & celebratus iuxta illius formam, egregiè explicat *Boccacc. de censib. par. 2. num. 138. & seqq. Surd. conf. 318. num. 22. præsertim dum dicta relatio potest operari suum effectum quoad remissionem canonis, & alia priuilegia in eadē Bonifaciana expressa. Ponderando etiam, quod inuestitura, de quarum validitate nunc agitur non sunt relatiuæ ad Bonifacianam tantum, sed etiā ad antiquas inuestituras, quæ loquebantur de iure decimandi.*

Obesse neque videtur simile adductum de pactis illicitis apposis in contractu census cum protestatione, contrahendo iuxta formam Bullæ Pianæ. Nam licet huiusmodi protestatio sustineat contractum in alijs non illicitis quando concepta est verbis & amplissimis, itaut totum id, quod repugnat Constitutioni Pianæ habeatur pro non appposito, & reducat
36 tur ad illius formam, verumq; sensum, iuxta quem intendunt velle contrahere, & non alias, aliter, nec alio modo, in quibus terminis loquuntur *Giurb. decis. 85. num. 8. & 9. Rot. dec. 374. num. 18. apud Cenc. de cens. secus est quando dicta protestatio simpliciter, vt in casu isto, concepta fuit, vt bene distinguendo declarat Cenc. de cens. q. 61. num. 3. & 7.*

Non obstat deniq; quod vigore dictæ Paulinæ Tassoni prætendant nouam inuestituram quoad solum emolumentum. Quia cum facultas fuerit per dictam Constitutionem restricta ad tempus biennij expiratum vsque de anno 1621. & sic per longum tempus non videtur, quod amplius sit locus renouationi in-
37 uestituræ, ex regula, & quod concessa ad tempus post tempus prohibita censentur ad tradita per *Surd. decis. 75. num. 1. & 2. & decis. 291. num. 21.*

Quo verò ad prætensam restitutionem in integrum. Vltra quod illa non petitur in actis, nec cadere videtur sub disputatione præsentis dubij, Domini transierunt cum responsionibus iam datis in prima, & secunda decisione in hac causa emanatis coram R. P. D. meo Cerro. Quibus addebant etiam, vt cum versemur in inuestituris ab initio nullis, Tassoni dicantur destituti omni titulo, vnde non possunt applicari termini restitutionis in integrum, quæ supponit aliquod ius semper radicatum in ipsis petentibus ab initio; sumus enim in simplici beneficio Principis concessio ex causa lucrativa, & sub conditione accipiendi nouam inuestituram infra biennium cum aug-
38 mento canonis, & qua conditione non adimpleta beneficium resoluitur, & habetur perinde ac si concessum non fuisset, ex plene deductis per *Gabr. conf. 162. per tot. lib. 1. Cyriac. controu. 240. num. 14. Corbul. de iur. emphit. tit. de cens. priuat. ob non solut. canon. ampliat. 23. num. 4. ubi in ter-
39 minis de non adimpleta conditione & petendi*

di inuoluturam intra tempus prefixum, Rota
decif. 572. num. 2. par. 1. & decif. 369. in fin. vers. nec
sumus par. 1. diuersor. & decif. 282. num. 11. apud Pa-
ris de saluian. Greg. XV. decif. 559. num. 6. & ibi Ad-
den. num. 10. limit. 3. & decif. 203. num. 20. par. 6. re-
cent. in Tolatana decimarum de Sajedon 13. Iunij 1590.
coram Penip inter eius impressas decif. 93. num. 8. &
in terminis concessionis sub conditione ali-
quid adimplendi infra certum tempus, quod
co elapso mora sit impurgabilis, nec compe-
tat restitutio Staiban. iux. resol. forens. 36. num. 12.
& resol. 17. num. 11.

Et ita vtraque parte informante fuit reso-
lutum, &c.

R. P. D. PEVTINGERO.

Bononicum Fideicommissum de Glauarinis.

Veneris 5. Martij 1649.

ARGUMENTVM.

Bona Viri urgentis ad inopiam, bene possunt
retineri a muliere loco pignoris, pro cautio-
ne suae dotis, an autem, & quando hoc ius re-
tentionis ad successores transmittere possit,
clare demonstratur.

Remedium Auth. res quæ, C. commun. de leg.
licet sit subsidiarium, tamen mulier pro suae
dotis recuperatione non tenetur excutere bo-
na libera penes tertios existentia, sed directe
agere potest contra bona fideicommissaria.

SVMMA RIVM.

- 1 Retentio bonorum viri competens uxori etiam soluto
matrimonio, transmittitur in successores.
- 2 Bona viri urgentis ad inopiam, assignata uxori pro
sua dotis cautione, decinentur dumtaxat, sed non
possidentur a d. muliere.
- 3 Mulier urgente viro ad inopiam potest retinere illius
bona pro cautione sua dotis, & an possit hoc ius
alteri cedi.
- 4 Retentio rei hypothecata ad effectum, ut alijs concedi
possit, sola ius detentio sufficit.
- 5 Dos consequi potest ex bonis subiectis fideicommissis
ascendentium.
- 6 Dos quemadmodum ab uxore recuperari poterat in
bonis fideicommissarijs ascendentium viri, ita pa-
riter ab illius successoribus extraneis.
- 7 Dos consequi non potest in bonis fideicommissarijs
transuersalium.
- 8 Affranchio facta nomine hereditario, bona affranca-
ta acquiruntur hereditati, & quid si alio nomine
facta fuerint, num. 10.
- 9 Confessio superat omnem aliam probationem.
- 11 Dispositiua, & veritas actus de iure attenditur, non
autem enunciativa.
- 12 pro Dotis recuperatione mulier non tenetur excutere
bona libera penes tertios existentia, sed directe age-
re potest contra bona fideicommissaria.
- 13 Uxor bene potest retinere bona viri, qua penes se
reperiebantur ex auctoritate iudicis, & iure op-
tionis iudicialis.

DECISIO CCXCII.

CONFIRMARVNT hodie Domini reso-
lutionem captam sub die 18. Maii 1643. co-
ram Reuerendissimo D. meo Decano, in qua
dictum fuit Pieritijs super prædio nuncupato
della strada, competere retentionem pro cre-
dito dotali Lauræ: Quia ex eodem Instrumē-
to, & hypotheca dotali de anno 1611. celebra-
to plenè iustificatur iura dotalia Lauræ in
summa libr. 7000. vt in Summ. responsionis
dd. de Pieritijs num. 1. illaque fuisse per eandē
cessa Pieritijs ex Instrumento cessionis appa-
ret eodem Summ. num. 2. quarum vigore ius
retentionis uxori etiam soluto matrimonio
competens in ipsos transit, iuxta l. eum, qui a de-
bitore 18. ibique Bart. circa med. vers. respondeo, ff. qui
potior. in pign. hab. l. in omnibus causis 69. vers. ibi
verq. genus, ff. de reg. iur. l. si potiores la 3. C. de his,
qui in prior. credit. loc. success. Mantie. decif. 69. sub
num. 3. vers. diuersum est autem, Buratt. decif. 286. n. 9
vers. unde, & multo magis, Rota decif. 56. nu. 3. vers.
sed mulier potuit tom. 2. & decif. 595. num. 5. vers. &
potest uxor tom. 3. par. 4. recent.

Et magis quia controuerti non potest clara
possessio Lauræ, ac Periziorum habentium
causam, & ius retentionis ab illa, vt latè com-
probatum fuit in hac causa sub die 18. Maii
1643. S. quod autem coram d. Reuerendissimo D. meo
Decano.

- 2 Nec refert, quod hoc prædium a Laura
viro suo ad inopiam urgente tamquam sibi
pro sue dotis cautione assignatum, detentum
dumtaxat fuerit, non autem ab ipsa possessum,
l. si constante 25. ff. solut. matrim. l. ubi adhuc 29. C.
de iur. dot. Alex. conf. 142. num. 13. & se 1. lib. 5. Goz-
3 ad. conf. 42. num. 14. vers. sed in casu nostro, & hoc
ius tãquam personale Pierizijs a Laura proin-
de cedi non potuerit.
- 4 Quia & ad effectum concedendi retentionē
rei hypothecatae sola eius detentio sufficit,
l. unica in 2. respons. & ibi Bald. sub num. 1. vers. nota
bene, & sub num. 3. vers. conclude, C. etiam ob Chiro-
graph. pecun. pign. ten. poss. Cara' er. decif. 446. sub
num. 8. vers. pariter dum opponebatur, & seq.

Neque Pierizij vtuntur simplici iure præ-
tendi assecurationem dotis, & sed iure conse-
quendi, & recuperandi dotem vigore Instru-
menti, ac hypothecæ dotalis ex bonis subiectis
fideicommissis ascendentium, quod ipsi Lau-
ræ eorundem Austriaci competeat, iuxta
6 auth. res quæ, C. commun. delegat. & Quod ius tam-
quam doti, & eius actioni cohærens etiam
successores extraneos rectè transferri potest,
vt pluribus relatis probat Roland. conf. 85. nu. 13.
vers. & concludit, Gozz. ad. conf. 97. num. 10. in fin.
vers. & quod istud ius, Rota coram Seraphin. dec. 678.
num. 11. & seq. & fuit dictum in Recanaten. man-
tentionis 27. Iunij 1642. S. demum nullum, coram R. P.
D. meo Cerro, & in Romana Saluiani de Casalibus
11. Martij 1643. S. quo vero ad potioritatem, co-
ram me.

Minus obstat, quod dictum prædium del-
la Strada ad hereditatem Antonij fratris Ale-
xandri transuersalis spectat, & ideo tamquam
subiectum fideicommissis ab eo in Instrumē-

to donationis sub die Julij 1584 ordinato, restitutioni dotis prædictæ non sit obnoxium.

Quia illud omnino visum fuit ad hereditatem Alexandri pertinere, nec fideicommissio Antonij vinculum esse constat; Tum quia Antonius tamquam Prior, & Præceptor Ecclesiæ S. Antonij, cuius directo dominio prædium est, ante prædictam donationem inuestiuit d. Alexandrum eius fratrem solum acquirentem pro se, & suis hæredibus, & successoribus cum clausula ad habendum, & disponendum, aliisque pactis in præcedentibus inuestituris contentis, in quibus expressè legitur data facultas affrancandi illud, sibi que pro æquivalenti appropriandi, vt patet ex inuestitura sub die 7. Decembris 1584. Summ. vtriusque partis num. 1. Tum etiam, quia in eodem donationis Instrumento specialiter per orationem separatam meliorationes à dicta donatione etiam ad se ipsum spectantes in dicto prædio factas, excepit, illasque eidem Ecclesiæ Sancti Antonij donauit, vt cum directo dominio consolidarentur, reseruato pariter Alexandro fratri, ac eius filijs, & descendantibus masculis affrancandi, & appropriandi iure, eisdem prius ex antiquis inuestituris competens. vt in d. Summ. dd. de Pierizijis num. 2.

- 8 Vnde postmodum sub die 7. Julij 1592. per Gherardum iuniorem, aliosque suos fratres Alexandri filios, tamquam eius hæredes affrancatione, & appropriatione facta d. Summ. num. 5. ab ipsoq; Antonio sub diebus 25. Septembris 1593. & 15. Decembris 1595. dicto Summ. num. 6. confirmata, resultat hoc prædium hereditarium Alexandri, non autem Antonij fuisse, prout aliàs firmatum fuit sub die 4. Maij 1640. coram R. P. D. meo Royas in §. coque magis cū seq. & deinde sub die 30. Maij 1642. sub princip. vers. siquidem iustificatur coram Reuerendiss. D. meo Decano.

Et tollit omnē difficultatem propria eiusdē Antonij confessio, de qua in prædictis Instrumentis Summ. d. num. 6. vbi fatetur affrancationem, & appropriationem factam fuisse ad commodum Iulij, Gherardi, & aliorum filiorum, & hæredum Alexandri, librasque 3000. per ipsum Antonium solutas fuisse de proprijs pecunijs eorundem nepotum, vt in d. Summ.

- 9 num. 6. † quæ propterea confessio omnem aliā probationem superat, l. cum te 5. C. de trans. l. generaliter, 13. C. de non numer. pecun. Bald. conf. 192. num. 8. lib. 2. vers. talis confessio, Rot. decis. 348. nu. 7. par. 6. & decis. 49. num. 4. par. 7. recent.
- 10 Cuius veritati non nocet, quod in enunciatiua Instrumenti affrancationis isti nepotes etiā donatarij vocentur, quia francatio legitur facta ab eis vti hæredibus Alexandri, & pluries repetito nomine hereditario, vt fuit dictum sub d. die 4. Maij 1640. d. §. coque magis coram R. P. D. meo Royas.
- 11 Præcipue, † quia de iure attenditur dispositiua, & veritas actus, non autem enunciatiua, ad text. in l. Imperator 72. §. fin. vbi gloss. in verb. non videtur, ff. de legat. 2. Surd. dec. 322. n. 11. vers. sic contrahens, cum alijs per Rot. alleg. in d. §. coque magis in fin. coram R. P. D. meo Royas.

Nec releuat obiectum, quod hoc prædium de pecunijs Antonij ab hæredibus Alexandri fuerit affrancatum; quia ex partitis librorum banci de Dugliolis colligitur pecunias in causam francationis, & appropriationis impensas prouenisse ex effectibus proprijs Gherardi, & aliorum Antonij nepotum Alexandri filiorum, non autem de pecunijs Antonij, cum d. partita clarè conuincat de eo tempore adfuisse in d. banco pecunias per Agentem dd. filiorum, Alexandri allatas tam ex effectibus propriarum pensionum exactarum, quam prædiorum, aliorumque reddituum, quæ francationi prædictæ inservierunt.

Maximè quia ipsamet partita, quæ ad debitum istorum filiorum Alexandri creata legitur per hæc verba, *Alli heredi d' Alessandro lire 5000. per francare*, demonstrat banchem istos Alexandri filios in debitores agnouisse, vt extenuaret creditum, quod ipsi pro eorum effectibus in d. banco allatis habebant.

Et comprobatur prædicta confessio facta deinceps per Antonium in præcitatis Instrumentis.

Denique non obstat, quod Pierizij cessionarij Lauræ prius contra cætera bona libera, per Gherardum eius virum distracta, quam contra dictum prædium fideicommissio subiectum experiri debeant.

- 12 Quia cum † omnia bona libera Gherardi in pluribus alienationibus ab eo factis, vt iam aliàs sub die 5. Maij, & 23. Iulij 1636. coram Reuerendissimo Terracinen. decis. 126. sub num. 28. vers. quod fortius, & seq. & decis. 168. sub num. 6. vers. & maxime augetur par. 7. recent. firmatum fuit, consumpta fuerint; Lauræ, quæ viro suo dum vixit sub fide, & contemplatione omnium ab eo tunc possessorum bonorum credidit, non tenebatur adueniente restitutionis dotis casu, tertios, in quos alienata fuerant, excutere, sed rectè super fideicommissarijs agere poterat, & sic multo magis illa, quæ penes se reperiebantur ex auctoritate iudicis, & iure optionis iudicialis retinere. *Castrens. conf. 219. visis, & consideratis ad fin. vers. & hæc pars, lib. 1. Curt. l. un. conf. 59. sub num. 8. vers. sed quia hic tractatur, Peregrin. de fideicommiss. artic. 42. num. 18. vers. contra verò, & pluribus alijs relatis, Fusar. de sub. sit. q. 532. sub num. 10. vers. extenditur autem hæc ampliatio, Io. Bapt. Cost. de remed. subsid. remed. 6. num. 9. vers. denique.*

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. ARGVELLES.

Sulmonen Beneficij.

Mercurij 10. Martij 1649.

ARGUMENTVM.

Præsentatus à maiori parte patronorum existentium in quasi possessione præsentandi est instituendus, etiam contra compræsentatum, cum derogatione medietatis vocatum, quæ non sit in quasi possessione præsentandi.

SYMMARIUM.

- 1 *Validitas sententia probatur ex resolutione processus.*
- 2 *Ius Patronatus in Regno diuidi solet in duodecim vncias.*
- 3 *Præsentatus ab habentibus plures voces est instituendus.*
- 4 *Pertinentia iuris patronatus probatur ex præsentationibus effectum sortitis.*
- 5 *Præsentatio etiam unica si sit effectuada probat pertinentiam, & possessionem iuris patronatus.*
- 6 *Compræsentatio tribuit quasi possessionem præsentandi in præiudicium admittentis.*
- 7 *Ius præsentandi competit habenti causam ab existente in quasi possessione præsentandi.*
- 8 *Gratia concessa cum derogatione medietatis patronorum habet in ventre suppositum quod quis fuerit præsentatus à medietate patronorum existentium in quasi possessione præsentandi.*
Præsentatus cum derogatione medietatis, patronorum, si præsentantes non erant in quasi possessione præsentandi nullum ius acquirit num. 8.
- 9 *Pertinentia iuris patronatus præscriptio contra com-
patronum perficitur cursu annorum 40.*
- 10 *Ignorantia non impedit præscriptionem 30. vel 40.
annorum.*
- 11 *Ignorantia neque impedit præscriptionem annorum 20.*
- 12 *Restitutio in integrum ex capite ignorantia conce-
ditur aduersus præscriptionem quadragenariam.*
Contra num. 13.
*Intellige ubi probabilis est ignorantia, alias secus
num. 14.*
- 14 *Ignorantia post 91. annorum inuicibilis est, & nu-
mer. 17. ubi vide.*
- 15 *Ignorantia ad effectum restitutionis in integrum de-
bet esse probabilis, quæ nullam admittat negligenti-
am notam.*
- 16 *Ignorantia ad effectum restitutionis in integrum ab
allegante probari debet.*
- 17 *Scientia præsumitur ex temporis diuturnitate, loco-
rum præiudicinitate.*
- 18 *Scientia præsumitur à comuniter accedentibus.*
- 19 *Restitutionem in integrum solæ partes, non autem alij
petere possunt.*
- 20 *Ius patronatus suapte natura est transitorium ad quos-
cumque hæredes extraneos.*
- 21 *Ius patronatus non potest in simul esse gentilitium,
scilicet mixtum, & hereditarium.*
- 22 *Status præsens etiam in iure patronatus attenditur.*

DECISIO CCXCIII.

INTRA legitima tempora ad simplex benefi-
cium patronale de quo agitur, Fabius de Sa-
nitate, & Ioannes Laurentius Tabassius à di-
uersis Patronis præsentati fuerunt. Ambobus
autem institutionem prætendentibus, Reue-
rendiss. Torres Iudex Commissarius (coram
quo introducta fuit lis) pro Tabassio prouisionem
Apostolicam etiam habente, pronuncia-
uit. Ab huiusmodi sententia Fabius appella-
uit, & causa ad hoc Sacrum Tribunal deuol-
uta, * post binas decisiones coram R. P. D.
meo Peutingerio emanatas sub diebus 25. Iu-
nij 1546. & 23. Ianuarij 1647. per sententiam
P. X. Recent.

Rotalem fuit idem Fabius institutus. Ab ista
appellauit Tabassius, & causa mihi commis-
sa, Domini censuerunt sententiam confirman-
dam.

De validitate enim constare videtur ex re-
uolutione processus, † in quo leguntur omnia
de quibus Rota in vulg. decis. Caputaquen. 262. p. 2.
in Placentina Beneficij 11. Decembris 1647. §. validi-
tas coram me

De iustitia minus dubitari potest, cum illa
resultet ex dd. decisionibus R. P. D. mei Peu-
tingerij, in quibus firmatur, in hoc Iure patro-
natus hodie quatuor adesse Patronos ius præ-
sentandi habentes. nempe Reuerendum Ca-
pitulum Sulmonen pro quarta parte, Hercu-
lem de Sanitate per duabus ex quatuor parti-
bus Catherinæ de Aristotele competentibus,
Margatitam Capogrossam pro aliis duabus ex
dd. quatuor Catherinæ, & Monachos Cele-
stinos pro sexta parte, vt apparet ex præsentationibus,
& collationibus annis 1522. & 1552.
factis (licet istæ partes non compleant assem-
blam, nec semissem componant, nec aliam integrā
partem assis, nisi dodrantem, & in Regno so-
leat ius patronatus diuidi in duodecim vncias
vt in prima decis. huius causa §. neque Tabassium,
vers. ubi quod in Regno.) Cum igitur constet Fa-
bium fuisse præsentatum à Capitulo, & † Her-
cule habentibus plures voces, certe erat insti-
tuendus cap. 3. & ibi Gloss. in verbo qui maioribus de
Iurepat. Reuerendiss. Augustinus Barbosa Episcopus
Vgentin. plena (vt super) manu nu. 4. Rota in Com-
postellana Parochialis 15. Martij 1627. §. de Iustitia
vers. & consequenter coram Manzanedo, in prima de-
cis. d. §. neque Tabassium coram R. P. D. meo Peutinge-
rio, & in Mutinen. Beneficij 27. Martij 1648. §. nec
releuat coram me.

Quod autem ad prædictos hoc ius præsen-
tandi spectet, in vtraque decisione fuit osten-
sum; Et quidem respectu Capituli ex dd. col-
lationibus, & præsentationibus effectum sorti-
tis, † ex quibus benè pertinentiæ probatio de-
ducitur, vt dictum fuit in prima decis. in princ.
vers. itaque cum de anno 1580. coram R. P. D. meo Peu-
tingerio, & in d. Mutinen. Beneficij §. de iure pertinē-
tia, confirmata 26. Iunij eiusdem anni 1648. §. & si-
gnanter coram me.

Respectu verò Herculis probatur ex quasi
possessione præsentandi Ioannis Caroli de Ni-
gris, à quo eidem Herculi duæ voces legata
fuerunt. Per obitum enim Catherinæ de Arri-
stotele quatuor voces ab ea possessæ deuenie-
runt ad Hieronymum iun. Capogrossum, de-
indè ad Camillam de Nigris eius matrem, ex
hac ad Curtium fratrem, ab isto autem ad Io-
annem Carolum de Nigris, qui ius patronatus
legauit Herculi de Sanitate authori Fabij, qui
Hieronymus de Capogrossis, & Ioannes Ca-
rolus de Nigris in vacationibus anni 1580.
& 1622. respectiue præsentarunt. Et cum hæ
præsentationes effectum sortitæ fuerint, pro-
culdubio, nec de pertinentia iuris patronatus,
nec de quasi possessione præsentandi d. Ioan-
nis Caroli ambigi potest, † cum ad hunc effe-
ctum vnica præsentatio effectuada sit sufficiens.
Ripa in cap. cum Ecclesia Suerina numer. 91. de caus.
poss.

poss. & propr. Reuerendiss. Vgentin. nu. fin. Rota in Placentina Canonatus 1. Iulij 1647. §. pertinentia autem coram Reuerend. P. D. meo Royas, & in citata Mutinen. Beneficij 27. Martij 1648. §. rursus coram me.

Et hæc quasi possessio præsentandi Ioannis Caroli conualidatur ex dicta præsentatione anno 1622. facta ad quam Camillus de Capograis author Margaritæ Tabassium præsentantis, eundem Ioannem Carolum admisit. Per huiusmodi autem compræsentationem nulli dubium est, quod fuit in Patronum agnitus, & sicque in quasi possessione præsentandi constitutus in præiudicium admittentium, & hæredum (saltem quando ius est hæreditariū) Innoc. in d. cap. cum Ecclesia Sutrina sub num. 4. de caus. poss. & propr. & ibidem Ripa num. 93. Abb. n. 35 Lambert. de iure patr. par. 1. 2. lib. q. 3. art. 17. num. 11. & 12. Rot. in Bonon. Iuris p. 23. Ianuarij 1640. coram R. P. D. meo Bichio. Vnde d. Herculi competit ius præsentandi cum benè doceatur illum habere causam à d. Ioanne Carolo, & qui fuit in quasi possessione præsentandi, quod sufficere dixit idem Reuerendiss. Vgentin. ubi proximè num. 9 Rota dec. 1. 46. num. 1. decis. 224. num. 8. p. 1. decis. 274 num. 3. p. 2. decis. 276. sub num. 7. part. 3. recent. & in Casaraugustana Beneficij de Linares 22. Iunij 1643. coram R. P. D. meo Bichio, in supracitata Mutien. Beneficij 27. Martij, §. quod autem Franciscus in fine coram me.

Cui sententiæ non obstat gratia Tabassij derogationis medietatis Patronorum, quia illa fuit concessa cum supposito, quod fuerit præsentatus à medietate Patronorum existentium in quasi possessione præsentandi (quod in gratia semper virtualiter continetur) & quam quasi possessionem cum non habeant Monachi Cælestini, utique Tabassio gratia non suffragatur. Lambert. de Iurep. art. 1. q. 3. par. 1. lib. 2. num. 8. & latius art. 23. q. 9. par. 3. lib. pariter 2. Rota decis. 167. num. 7. par. 2. diuers. in Benenentana iuris p. 26. Iunij 1628. coram Reuerendiss. D. meo Decano, & in allegata Mutinen. Beneficij 27. May 1648. §. secundo quia coram me.

Quod autem Monachi Cælestini non habeant hanc quasi possessionem præsentandi patet, quia post annum 1552. nunquam præsentarunt, & sic illorum ius remaneat sublatum, cum ex lapsu 40. & annorum inducatur pertinentiæ præscriptio contra compatronum. Bald. in l. 2. C. de seruit. & acq. Valboa lib. 2. decret. tom. 1. ad tit. de præscript. cap. causam 7. num. 47. fol. mihi 84. Rota decis. 191. num. 13. p. 5. recent. in prima decis. huius causæ d. §. neque Tabassium coram R. P. D. meo Pentingerio, & in dicta Mutinen. Beneficij 27. Martij 1648. §. non obstat, vers. & quatenus probaretur coram me.

Non obstat prætenso ignorantia Monachorum. Ista enim non impedit & præscriptionem 30. vel 40. annorum l. sicut 3. vers. quæ ergo, l. omnes 4. l. competit 6. C. de præscript. 30. vel 40. an. auth. male fidei C. de præscript. long. temp. Auth. ut sponsalitia largitas collat. 9. quæ est nouell. 119. capit. rursus sancimus 7. vers. finali, & ibi gloss. & Cuiac. Immo neque præscriptionem & 20. annorum tex. express. in l. fin. vers. penult. ibi, Nulla scientia,

vel ignorantia expectanda, ne altera dubitationis applicabilis oriatur occasio, & ibi, gloss. verbo ignorantia Reuerendiss. Vgentin. num. 3. Valboa alijs citatis ad tit. de præscript. cap. vigilanti num. 57. qui respondet contrarijs. Et allegatæ authenticæ dum id videntur negare in præscriptione 20. annorum loquantur solum in casu de quo in eis. Cuiac. in d. nouell. 119. Gottofred. dicta l. final. littera D.

Minus afficit quod contra præscriptionem 12 quadragenariam & detur in integrum restitutio ex capite ignorantie, ut tenuit Rota decis. 42 lib. 1. & decis. 39. lib. 2. p. 3. diuers. Mohed. decis. 1. de in integr. restit. licet non loquatur in specie de quadragenaria, sed de trigénaria, & alij relati ab Osuald. ad Donell. lib. 21. cap. 5. littera D. Valboa ubi supra num. 62.

Nam præterquam non minus communis 13 contraria sententia est, & quam tenuit Osuald. cum Ant. Faber. & alijs ubi supra Fachin. lib. 1. contr. cap. 66. latè Thesaur. decis. 134. per tot. & ibi Additio littera A. & in puncto iuris veriore esse ait Valboa ubi proximè num. 64. ex iuribus citatis, & ex l. unica C. de usucap. transf. & ex cap. ad aures de præscript. Respondetur Rotæ sententiam procedere ubi probabilis ignorantia est, ut in 14 casibus dictarum decisionum, & non verò in nostro in quo post annos 91. & plures vacationes, & præsentationes, & cum Monasterium sit satis vicinum Sulmonæ detur de ignorantia, quæ verisimilis nullo modo est, ad tradita per Mascard. de probat. vol. 2. concl. 379. in. 11. & 14. & 16. & 17. Menoch. de præsumpt. lib. 6. præsumpt. 23. num. 68. nam ignorantia hæc debet esse probabilis, & quæ nullam admittat negligentie notam, ad cap. 2. de in integr. restit. in 6. relati à Moderno Foroliuien. contr. tom. 2. lib. 10. cap. 21. nu. 8. & 23. Immo probanda ab allegante & ex vulg. Mascard. ubi supra num. 39. alij per d. Modern. Foroliuien. loco citato nu. 14. & 18 & tom. 4. lib. 22. cap. 33. n. 2. Eo magis quia ex temporis diuturnitate, locorumque vicinitate, non solum redditur in 17 verisimilis ignorantia, ut dictum est, sed præsumitur scientia Mascard. concl. 1293. num. 15. & 18 ex communiter & accidentibus, relati à d. Modern. Foroliuien. ubi supra d. tom. 4. lib. 20. cap. 37. n. 5 & lib. 24. capit. 11. numer. 25. Non enim solent à Patronis, nec vocationes tam in vicina, nec sua iura ignorare per tantum tempus.

Præterea Monasterium hanc restitutionem 19 non petit, & alius non potest Lillud 25. §. fin. & ibi Ant. Faber. ff. de minor. Cald. ad l. si curatorem verbo implorandum nu. 1. fol. mihi 349. & n. 1. Odd. de restit. p. 1. q. 31. art. 1. n. 3. uers. contrarium facit etiam Cald. supra num. 9.

Obiectum verò quod iuspatronatus sit gentilitium, vel mixtum, nil afficit, quia hereditariū videtur; siue inspiciatur natura iuspatronatus, & quæ est ut in dubio sit transitoriū ad quoscumque heredes extraneos, dem. plures de Iurep. Caldas consil. 4. eodem tit. Rota apud Seraphin. decis. 364. num. 3. & post Viuian. de iurepatron. decis. 136. numer. 2. & in Lauden. iurispatronatus 14. Iunij 1641. §. quoniam videtur coram bon. mem. Merlino.

Siue

Sive presentationum series, nam eo ipso, quod in aliquibus vacationibus extranei iure hereditario fuerunt admissi (prout hic) cessat qualitas gentilitij, seu mixti, & oritur illa hereditarij, † cum insimul tanquam incompatibiles stare non possint. Rota decisio. 336. numer. 4. part. 5. recentior. & in dicta Lauden. iurispatronatus §. postrema presentatio coram bon. mem. Merlino.

Idque clarius in presenti redditur, cum non doceatur de statu antiquo, quod non fuerit hereditarium. Et propterea attendendus venit presens status † deductus ex presentationibus ab extraneis factis gentilitij, seu mixti iurispatronatus prorsus incapacibus. Rota in Aquilana Cappellania 17. Februarij 1634. coram bon. mem. Pirouano, in Florentina iurispatronatus 14. Febr. 1639. §. hoc autem coram bon. mem. Merlino, in Lauden. iurispatronatus 22. Maij 1643. §. 1. in fine coram R. P. D. meo Cerro.

Et ita unica &c.

Plures decisiones in hac causa emanatas coram diuersis Auditoribus annotari ad decis. 4. supra in hac parte, quæ est pariter in eadem causa.

R. P. D. LEONE VEROSPPIO.

Romana Fideicommissi de Candidis.

Mercurij 10. Martij 1649.

ARGUMENTVM.

Primæ alienationes factæ ab hærede grauato, imputantur in legitimam aliasque detractiones sibi competentes; & Fideicommissarius allegans esse factas alias alienationes, ex quibus huiusmodi detractiones consumptæ remanserint, tenetur id concludenter probare; quid autem dicendum esset si concurrerent plures alienationes cum inuentarii omissione, eruditè resolvitur. Bona fideicommissaria alienata cum pacto redimendi ab hærede grauato pro detractionibus sibi competentibus, an possit deinde huiusmodi pactum remittere in præiudicium fideicommissariorum, eruditè tractatur.

S V M M A R I V M.

- 1 in Legitimam imputanda sunt bona primo loco alienata à fideicommissarijs.
- 2 Tertij possessores tueri possunt exceptione. quod alienationes factæ per filium sint pro legitima.
- 3 Legitima censetur priuatus filius, si hereditatem Patris fideicommittentis sine inuentario adierit. & quare num. 4.
- 5 Alienationes primò loco factæ imputanda sunt in legitimam aliasque detractiones, grauatis hæredibus competentes.
- 6 Fideicommissarius allegans esse factas alias alienationes anteriores, ex quibus sint consumptæ detractiones, concludenter probare tenetur.
- 7 Legitima, quanta sit, quando filii sunt numero septem.

- 8 Merces quando præsumantur potius afferuata quàm distracta.
- 9 Alienatio anterior bonorum fideicommissariorum sufficit, ut reddatur dubia, ut alie detractiones sustineantur in vim detractionum hæredi grauato competentium.
- 10 Alienationes numero plures si cum inuentarii omissione concurrant, præsumuntur equare detractiones hæredi grauato competentes, donec contrarium ab eo doceatur. Declara, ut num. 11.
- 12 Alienationes bonorum fideicommissariorum secundò loco factæ post primas, quæ assumpserunt detractiones, possunt per fideicommissarios retractari.
- 13 Bona fideicommissaria alienata cum pacto redimendi ab hærede grauato pro detractionibus sibi competentibus, bene potest deinde cedere huiusmodi pactum. Et quare.

DECISIO CCXCIV.

IOANNES Saluus Candidus fideicommisso fauore descendendum sub expressa prohibitione alienandi bona quæcumque instituto, septem superstitibus liberis, decessit, quibus etiam prædefunctis Vincentius, ac Fratres de Candidis ex Iosepho filio Testatoris nepotes pro recuperatione Domus fideicommissariæ ab hæredibus grauatis alienatæ iudicium instituerunt contra DD. de Stellis modernos Domus prædictæ possessores. Ad quorum instantiam delata mihi causâ dubitavi. An fratribus de Candidis debeat immissio, & DD. negatiuè responderunt. Licet enim fideicommissum ad eorundem fauorem purificatum, ac alienatæ Domus identitas non reuocentur in dubium; Dum tamen illa ab hæredibus grauatis in Dominicum Ceccarellum, primo fuit alienata, ac pro legitima, cæterisque detractionibus sibi competentibus præelecta, exinde ab onere fideicommissi iuris dispositione censetur exempta, de qua in l. Marcellus, §. resque, ff. ad Senat. Consul. Trebell. & l. quoniam in prioribus, ac l. omnimodo, C. de inoff. testam. Crass. in §. legitima quasi. 17. num. 4. Peregr. de fideicommiss. art. 39. num. 4. Gabr. de legit. concl. 4. num. 9. Rot. coram Gregor. decis. 580. num. 2. & in Romana legitima 13. Maij 1617. coram bon. mem. Card. Verospio; ita ut † tertij possessores hac se possint exceptione tueri, & auocationem fideicommissariis impedire, ut tradit Bart. in l. si tertius, ff. de acqu. plu. arren. num. 3. Rip. in l. in quartam nu. 4. ff. ad leg. Falcid. Surd. cons. 476. num. 41. Peregr. de fideicommiss. art. 39. num. 4. in fin. Rot. in Narnien. fideicommissi 3. Iunii 1622. coram bon. mem. Merlino impressa post Modern. Foroluuen. de legit. decis. 1. num. 4.

3 Neque † iidem hæredes priuati censentur hoc iure legitimæ ob aditam sine inuentario fideicommittentis hereditatem, secundum, magis receptam DD. sententiam, de qua gloss. in Auth. hoc amplius, C. de fideicommiss. & in auth. sed cum testator, C. ad leg. Falcid. ubi quoque DD. Gabr. de legit. concl. 7. nn. 1. Merlin. eod. tract. lib. 3. tit. 2. quasi. 24. num. 3. Peregr. de fideicommiss. art. 36. nu. 140. Rot. coram Andr. decis. 105. num. 10. & in Perusina fideicommissi 5. Martij 1646. coram R. P. D. meo Celso in §. nec ex omissione inuentarii, ubi præterea subij-

4 subijcitur ratio; † Quia hæres grauatus creditum suum deducendo, censetur fideicommissi bona substitutis integre restituere, secundum *Castr. in Lita tamen, §. si ex Trebelliano num. 2. ff. ad Trebell. ibique Alex. num. 3. idem Castr. consil. 11. lib. 3.*

5 Nec quoque † legitima consumpta dici non poterit ex diuersis bonorum alienationibus, quas præcessisse supponunt iidem fratres de Candidis, adeoque imputandas in legitima, aliasque detractiones grauatis hæredibus competentes, iuxta *Text. in l. Marcellus, §. resque, ff. ad Senat. Consul. Trebell. vbi notant quoque DD. Alex. cons. 78. num. 4. lib. 5. Peregrin. de fideic. art. 39. nu. 4.*

6 † Quia alienationes prædictæ non iustificantur præcessisse, vel saltem æquasse legitimam, prout agentes ad immisionem vigore fideicommissi concludenter tenentur ostendere, vt reliquas alienationes valeant retractare, vt aduertit *Peregr. cons. 52. nu. 38. lib. 1. Gabr. cons. 138. num. 11. lib. 2. Ruin. cons. 91. num. 3. lib. 5. Hond. cons. 72. num. 6. lib. 1. Molin. de primog. lib. 4. cap. 7. num. 36. Rot. coram Gregor. decis. 185. num. 1. & decis. 80. num. 4.*

Prima siquidem alienatio consistit in pretio residui census scutorum 500. à Confraternitate Sancti Spiritus exacto vsque de mense Maii 1604. Hoc tamen præterquam receptum fuisse conuincitur solum à Iacobo, qui illud pariter in portionem propriam excomputare promissit, neque absorbet legitimam hæreditatis valorem scutorum 20. mill. excedentis, dum † illa ob numerum filiorum septem ad hæreditatis dimidiam ascendet, *Auth. nouissima, C. de inoff. testam. desumpta ex 1. §. auth. de trien. & semisse.*

Altera deducitur alienatio ex capitali mercium distracto valoris scutorum sexmillium. 8 Ea † tamen distractio non probatur anterior alienatione domus controuersæ, & admodum redditur inuersionis ex modico temporis spatium à die obitus Testatoris decurso, quod illa præcelleret, sed potius ædeminet merces præsumuntur mediane subrogatione asseruatæ, iuxta *Text. in l. cum Tabernam, ff. de pignor. vt ponderauit Rota coram And. add. d. decis. 300. sub nu. 7.* Dum maximè sub administratione Camillæ Matris, ac Tutricis à Testatore deputatæ illæ cõsistebant, quinimò ex depositione Testium in summario illorum de Ceccarellis exhibita constat pecunias ex mercium distractione redactas, in perfectionem domus fuisse consumptas, † ex quibus omnibus eliditur, vel dubia saltem redditur præcedens mercium distractio pro excluden. distractionibus deducta, vt probat *Peregr. de fideicomm. art. 39. nu. 14. si verò reus, Magon. decis. Floren. 35. num. 20. & 21.*

10 Et licet † alienationes numero plures si cū inuentarij omissione concurrant legitimam, cæteraque detractiones grauatis hæredibus competentes præsumantur æquare, donec ab ipsis, hoc probationis onere adstrictis contrariis documentis excludatur adiecta præsumptio, vt comprobatur *Peregr. de fideic. art. 39. nu. 24. Couar. var. lib. 2. cap. 6. num. 4. Rot. decis. 432. nu. 8. & 462. num. 7. part. 4. & 541. num. 24. part. 5. tom. 2.*

recent. & in Esina fideicommissi 10. Maii 1641. coram R. P. D. meo Cerro, & in Auximana fideicommissi 31. Ianuarii 1642. coram Reuerendiss. D. meo Decano, quæ proinde præsumptio fideicommissariis agentibus ad immisionem Domus alienatæ obesse non poterit, dum ab hæredibus grauatis, vel eius successoribus non probantur alienationes subsecutæ pro detractionibus insufficientes, nec vlla de iisdem bonis valorem scutorum 20. mill. excedentibus, redditur ratio.

11 Hæc enim † obiectio non visa fuit virgere in proposita facti specie, qua non agitur ad legitimam ex persona hæredis grauati consequendam, vel ipsius supplementum, tunc equidem tertij possessores ex eisdem alienationibus detractiones consumptas denegantes assumere tenentur partes actoris, atque concludere quod bona alienata ipsas non absorbeant, & in his terminis procedunt decisiones, & auctoritates supradictæ, vt patet ex lectura, sed agitur solum de sustinenda alienatione domus iu causam legitimæ, quia fideicommissarij alias bonorum distractiones anteriores non iustificat, quas tamen præcessisse ipsi in hoc actoris iure fungentes tenentur ostendere, vt tradit *Peregr. de fideicom. ad d. sapius art. 39. nu. 14. vers. si verò reus, vt respondit Rot. in decis. 80. nu. 5. & 6. coram Andr. & in Narnien. fideicommissi 3. Inlij 1622. coram bonis mem. Merlino impressa post Moden. de legit. decis. 1. num. 8.*

12 Non obstat, † quod venditio Domus prædictæ stipulata fuerit de anno 1608. sub pacto redimendi, postmodum cesso de anno 1616. pluribus inter vtramque venditionem alienationibus intercedentibus, ex quibus detractione poterant satisfactæ præsumi, adeoque prædicta pacti cessio tanquam posterior, & consumptis iam detractionibus subsequuta videatur retractanda secundum *Soccin. cons. 36. nu. 2. lib. 3. Cepol. cons. 460. nu. 11. Alex. cons. 178. nu. 4. in fin. lib. 5. Rot. coram Gregor. decis. 580. num. 5.*

13 Quia † ex ipso venditionis instrumento diguoscitur integram domum à grauatis hæredibus pro legitima, cæterisque creditis prius fuisse detractam, ac præelectam, successiue verò venditum, vti propriam, & sub pacto recuperandi tanquam ad se spectantium, vnde sequitur pactum illud redimendi de tempore cessionis non fuisse fideicommissio suppositum, cum ex tunc, quo fuit integra domus electa, pro creditis, atque legitima absque eodem fideicommissio censeatur euulsa, ac si nunquam sub illo comprehensa extitisse, vt notat *Angel. in l. in quartam num. 3. ff. ad leg. Falcid. Soccin. in l. Marcellus, §. resque num. 13. ad fin. ff. ad Trebell. & latè explicat Cephalin consil. 460. sub num. 16. in fin. & seqq. Peregr. cons. 16. num. 14. & 21. lib. 6. Rot. decis. 200. num. 1. & 3. part. 1. recent. & coram Reuerendiss. Vrgellen. 321. num. 3.*

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. M E L T I O.

Postea Reuerendiss. Episcopo PAPIEN.

Mediolanens. nominis Capituli.

Mercurij 10. Martij 1649.

A R G V M E N T V M.

Manutentio licet dari non possit quando possessioni ius Commune resistat, tamen concedendam esse firmatur, probata possessione si tituli inualiditas, turbida apparet, & quare. Possessio manutenibilis in rebus incorporalibus, an, & quando acquisita dicatur cum scientia, & patientia interesse habentis, clarè demonstratur.

S V M M A R I V M.

- 1 Quasi possessio de tempore mota litis est precipuum requisitum ad manutentionem obtinendam.
- 2 Quasi possessio manutenibilis, acquiritur, & conseruatur ex unico actu.
- 3 Amplia procedere nedum in corporalibus, sed etiam in incorporalibus.
- 4 Canonici statim ac reperiuntur in possessione Canoniatum, consecutiue etiam dicuntur in quasi possessione iuris eligendi, & votandi.
- 5 In Iudicio manutentionis non requiruntur plena, & concludentes probationes, sed leniores sufficiunt.
- 6 In Iudicio manutentionis admittitur etiam unus Testis.
- 7 Possessio manutenibilis, ut detur in incorporalibus, quid requiratur.
- 8 Quasi possessio, an, & quando acquiri possit absque aliqua scientia, & patientia interesse habentis.
- 9 Scientia, & patientia resultat ex actuum multiplicitate, ac diuturnitate temporis.
- 10 Scientia Officialis, nocet Domino.
- 11 Scientiam etiam ad effectum praeiudicii, ex quibus sufficienter resultet.
- 12 Scire dicitur id, de quo, quis facilliter certiorari potuerit.
- 13 Scientia interesse habentis quando non sit necessaria ad acquirendum in ea re possessionem manutenibilem.
- 14 Manutentio dari non potest, quando possessioni ius resistit.
- 15 Tituli inualiditas, ex quo reddatur turbida.
- 16 Manutentio concedenda est, quando quasi possessio probata remansit, licet tituli inualiditas appareat turbida.
- 17 In Iudicio manutentionis, nedum factum, & sola detentio consideratur.
- 18 Laudum, quod non fuit executioni demandatum, non potest priuare possessores eorum possessione iam antea acquisita.
- 19 Laudum, quod nullum habuit effectum, non est habendum in aliqua consideratione.
- 20 In Iudicio manutentionis sufficit constare de sola possessione, ut manutentio concedatur.
- 21 Quasi possessio quando non sufficiat pro obtinenda manutentione, sed necessarium sit prius videre de bono iure.
- 22 Possessio cum titulo praesumpto sufficit ad effectum obtinendi manutentionem etiam quod ius Commune resistat.

D E C I S I O C C X C V.

TENVERUNT Domini, Beneficiatium Ecclesie Cathedralis Ciuitatis Mediolanens. dandam esse manutentionem in possessione, vel quasi vtendi nomine Capituli, Arca, & Sigillo particulari, † quia ex deductis apparet de quasi eorum possessione vtendi tali nomine tam de tempore mota litis, quae fuit anno 1615. & hoc est praecipuum requisitum ad obtinendam manutentionem, §. *retinenda instit. de interd. dist. Conarr. prael. quest. cap. 17. num. 3. vers. quod interdictum, Alex. conf. 90. num. 4. lib. 1. Newz. consil. 80. num. 2. Caputaq. decis. 198. part. 2. Seraphin. decis. 1293. Rot. decis. 42. nu. 2. part. 7. recent. quam valde, antè, nam dati fuerunt plures actus possessorij sub nomine Capituli, ac Capitulariter gesti à corpore Beneficiatorum, & omissis illis peractis antequam facta fuerit erectio vni ci Collegij, & Capituli Lectorum, & Mazzacconitorum, & aliorum Officialium d. Ecclesie, quae erectio suum habuit effectum de anno 1586. *Summ. Beneficiatorum num. 4. vigore Breuis san. mem. Sixti V. direct. Archiepiscopo Vicecomiti continentis insertionem, & rarius Breuis concessi à fel. rec. Gregorio XII. Diuo Carolo Borromeo vsque de anno 1575. pro facienda tali erectione, ut d. Summ. Beneficiatorum numer. 2. & 31. dantur etiam alij plures post d. erectionem, nempe duo ante ann. 1591. resultantes ex Instrumento affectus, & ex Inuestitura factis de d. anno 1586. & 1587. per eod. Beneficiatos Capitulum constituentes, ut in eodem Summ. num. 25. & 26. alij autem à d. anno 1591. vsque ad 1615. pariter colliguntur, ex eodem Summ. à nu. 28. vsque ad 40. & à d. num. 40. vsque ad fin. apparet, & de illarum continuatione, † & tamen vnus actus sat esset ad effectum acquirendi, & conseruandi quasi possessionem manutenibilem, *Abb. in cap. cum olim de caus. poss. & propr. Rip. in cap. cum Ecclesia Sutrina nu. 57. & 91. eod. tit. Dec. consil. 124. num. 1. Rot. decis. 81. part. 1. & decis. 139. num. 12. part. 2. diuers. & † hoc procedit nedum in corporalibus, Put. decis. 276. nu. 2. lib. 1. verum etiam dum agitur de incorporalibus, ut in praesenti casu Peregr. consil. 19. num. 25. & seqq. lib. 5. Menoch. consil. 612. Gonzal. super reg. 8. Cavc. gloss. 45. §. 2. num. 29. Lotther. de re benef. tom. 1. lib. 1. quest. 38. num. 105. & 106. Rot. diuers. decis. 17. num. 1. part. 2. Seraphin. decis. 339. num. 4. & 1411. num. 2. Rot. in recent. decis. 454. num. 1. & decis. 533. num. 2. part. 1.***

Quo verò ad Arcam, & Sigillum, & alia huiusmodi, quae dicuntur consecutiua ipsius essentiae Capituli etiam absque alia extrinseca probatione in illis debetur manutentio † ad exemplum Canonorum qui statim, ac tales sunt, & reperiuntur in possessione Canoniatum, consecutiue etiam dicuntur in quasi possessione iuris eligendi, & votandi, etiam si nunquam euenerit casus, *Garz. de benefic. par. 5. c. 5. n. 25. & seqq. Modern. de manut. obseru. 40. n. 20.* sed quia ex pluribus Instrumentis Sindicatum datis in eodem Summ. Beneficiatorum num. 13. 19. 21. 22. 29. 37. 40. 42. & 43. apparet plures actus fuisse gestos à Capitulo Beneficiatorum, qui fieri

fieri non potuerunt absque usu Sigilli, & Ar-
 5 cae, & isti quidem sufficiunt in hoc iudicio ma-
 nutentionis, in quo non requiruntur plenae,
 & concludentes probationes, sed leuiiores etiā
 satisfaciunt, *Alexand. conf. 103. num. 3. lib. 7. cum*
aliis relatis per Menoch. de retri. remed. ult. nu. 34.
 6 *Rota decis. 564. num. 4. part. 3. recent. Seraphin. de-*
cis. 624. num. 5. Itaut admittatur etiam vnicus
 Testis, *Gregor. XV. decis. 438. nu. 2. Rot. decis. 196.*
num. 6. part. 1. diuers.

7 Non obstat, & quod Canonici prætendant
 actus prædictos à Beneficiatis Capitulariter
 factos illis non suffragari, quia non docetur de
 aliqua eorum scientia, & patientia omnino
 requisitis, vt in incorporalibus detur possessio
 8 manutentibilis. & Quia quidquid sit, vt Bene-
 ficiati titulum pro se habentes ex erectione
 Capituli, ac illius confirmatione ad eorum
 fauorem facta potuerint cū minori difficulta-
 te acquirere quasi possessionem illius absque
 aliqua scientia, & patientia Canoniorum,
 quorum intererat, *Gionagn. conf. 10. num. 8. & 9.*
lib. 1. Seraph. decis. 1213. nu. 7. Rot. in recent. dec. 533.
num. 3. part. 1. & decis. 332. num. 3. post eundem
de manu. Add. ad Gregor. dec. 249. nu. 7.
 9 *Aris. de Salu. inspect. 1. cap. 6. nu. 44.* & huiusmo-
 di tamen scientia, & patientia Canoniorum
 resultat ex tot actuum multiplicitate, ac diu-
 rnitate temporis, ad trad. per *Adden. in c. cum*
Ecclesia num. 25. de caus. poss. & propr. Innoc. in
cap. bone memoria il secondo de postulat. Pralat. Put.
decis. 264. nu. 2. vers. concurreret etiam lib. 1. Seraph.
decis. 306. num. 5. & 7. Rot. decis. 120. num. 1. & de-
cis. 86. num. 4. part. 2. recent.

Eoque magis circa huiusmodi scientiam,
 & patientiam cessare quacumque difficulta-
 tem Dominis visum fuit, quia clarè demon-
 stratur erectioni huius Capituli interfuisse
 Antonium Senecam Decanum Canoniorū,
 vt in *Summ. Beneficiatorum nu. 4.* ac D. Hierony-
 mum Castanum Canonicum ordinarium vti
 procuratorem Hieronymi Candiani Cappel-
 lani Choralis, ac Cæsaris Vimercati Patroni,
 & Aduocati interfuisse concordie inter præ-
 dictos Candianum, & Vimercatum, & Petrum
 Martireum alterum Cappellanum ex vna, & Be-
 neficiatos ex altera initæ; in qua inter cætera
 narratur erectio Capituli, Statuta condita, &
 ambæ partes consentiunt, necnon ipse D. Ca-
 stanus tanquam procurator consensit confir-
 mationi Apostolicæ, quæ subindè subsequuta
 est, vt in Breui Clementis VIII. in *Summ. nu. 50.*
 10 In quo hæc omnia narrantur; & Data igitur
 aliquorum Canoniorum scientia, & patientia,
 qui vti Canonici interfuerunt prædictis
 actibus, vt illa officiat Capitulo, quia scien-
 tia officialis dicitur Domini, ac illi nocet, tra-
 dit *Bart. in l. si Publicanus, §. in omnibus, ff. de public.*
Alex. confil. 6. nu. 8. lib. 1. Rot. decis. 507. part. 1. rec.

Quibus accedunt etiā subscriptiones aliquā-
 do factæ ab aliquo ex ipsis Canonici in litte-
 ris Collationum per Archiepiscopos factis, &
 in specie in collatione facta del 1601. in *Summ.*
num. 34. quæ est subscripta ab Alexandro Ma-
 iolino Canonico ordinario, & Curie Archie-
 piscopals Cancellario.

11 Accedit etiam, & quod fuerunt affixa qua-
 dam publica edicta nomine Capituli Benefi-
 ciatorum de anno 1613. 1628. & 1631. pro
 alienatione nonnullorum bonorum, ac loca-
 tione aliorum, ex quibus vt sufficiens scientia
 argui possit in Canonici ad effectum præiu-
 dicij, testatur *Gabr. confil. 42. num. 4. in fin. lib. 2.*
Altograd. conf. 84. num. 25. qui loquuntur de ci-
 tatione generali per edictum emanata, & de-
 mum sub aliquo prætextu ignorantie excusa-
 12 ri non possunt Canonici, & quia cum de facili
 inuestigando potuerint certiorari, quod Bene-
 ficiati sub nomine Capituli, omnia eorum ne-
 gotia gerebant, hoc sciuisse dicuntur, ad text.
in l. si Ania in fin. C. de ingen. & manumiss. Decian.
conf. 10. nu. 38. lib. 1. Rimin. Iun. conf. 640. nu. 101.
 13 *conf. 654. num. 26. & conf. 857. num. 22.* & At quia
 etiam hic non agebatur de excludenda prima
 possessione Canoniorum, eo minus existi-
 matum fuit fuisse necessariam eorum scien-
 tiam, vt benè distinguendo explicat idem,
Modern. de manut. obseru. 40. num. 18. & apud eum-
dem decis. 57. num. 18.

Non obstat, quod titulus Erectionis, siue
 Confirmationis Apostolicæ sel. record. Cle-
 mentis VIII. fuerit in Rota habitus pro nullo,
 & inualido, vt in *Mediolanen. Domorum 7. Iunij*
1638. coram R. P. D. meo Royas, & possessio Be-
 neficiatorum ex eo dici non possit colorata;
 14 vnde & manutentio illis dari nequeat, quia
 eorum possessioni ius resistit dum Beneficiati
 de iure Capitulum non constituent, sed hoc
 solum spectat ad Canonicos, ex latè deductis
 in d. *Mediolanen. Domorum sub §. ea moti ratione,*
 & §. sequenti.

Quia respondetur, quod in dicta decisione
 principaliter non agebatur de validitate ere-
 15 ctionis, & tituli Beneficiatorū, & imò assump-
 ta postmodum in petitorio particulari dispu-
 tatione super eo fuit responsum, non liquere
 ob suffragiorum discrepantiam: Vnde nega-
 nō potest, quin præsentia tituli inualiditas red-
 dita fuerit saltem dubia iuxta theoreticam tra-
 ditam à *Romerio de Foreliu. in l. an inuialis num. 1.*
ff. de acceptilat. gloss. in l. 3. verb. dubium. C. quib. ad
 16 *libert. proclam. non lic.* & Et hoc sufficere vide-
 tur, vt manutentio concedenda sit Beneficia-
 tis, quia eorum quasi possessio per tempus
 considerabilie remanet probata, *Marescott. var.*
resolut. lib. 1. cap. 11. nu. 53. & seqq. vbi signanter
num. 55. dicit sufficere possessionem etiam de-
 cennalem, *Cuncer. var. resol. part. 3. cap. 14. nu. 45.*
 cum alijs relatis per *Modern. de manut. obser. 44.*
num. 38. & 42. & seqq. Rot. decis. 217. num. 7. inter
impress. post d. trafil. & decis. 685. num. 3. vers. attamen
part. 1. recent. & magis in puncto decis. 4. n. 7.
 & 8. part. 2. diuers. vbi ob possessionem decen-
 nalem data fuit manutentio Portionariis in-
 terueniendi, ac votandi in Capitulo licet de
 iure communi hoc solum competat Canoni-
 17 cis, & ratio est, quia in iudicio manuten-
 tionis nudum factum, & sola detentio consi-
 deratur, ex doctrina *Castr. in l. Aquilius sub nu. 5.*
ff. de donat. Cephal. confil. 16. num. 5. lib. 1. Seraphin.
decis. 582. num. 5. Rota decis. 50. nu. 29. & decis. 64.
num. 2. part. 2. diuers.

18 Minusque † refragatur laudum promulgatum fuisse de anno 1591. per Archiepiscopum Vicecomitem, ac in eo fuisse declaratum Beneficiatis minimè licere, vti nomine Capituli, nec Arca, atque communi Sigillo: Nam non demonstratur illud fuisse executioni demandatum, imò ex pluribus actibus post illud gestis tam ab ipso Archiepiscopo Vicecomite, qui laudum tulit, ac eius Vicario, & successivè à recol. mem. Eminentiss. Cardinali Borromæo illius successore, quàm a Capitulo Beneficiatorum docetur de contraria illius observantia, atque ita Beneficiati non solum ex eo privati remanere non potuerunt illa possessione, quam antea acquisiverant, *Cassad. decis. 7. in princip. & num. 1. de caus. possess. & propr. Rot. decis. 225. num. 2. part. 1. recent. & in Romana successione de Amatis 16. Novembris 1646. §. 1. coram R. P. D. meo Bichio*, verum quia pacificè per 20. & 19 amplius annos, † nempe vsque ad annu 1615. possederunt iura, de quibus agitur faciendo omnes actus possessorios sibi ipsis magis benè visos ex istis liquet laudum nullum unquam habuisse effectum. & propterea non esse habendum in aliqua cōsideratione tanquam nullius momenti, *Ias. cons. 231. nu. 3. lib. 2. Surd. cons. 3. num. 20. Rota in Perusina Beneficij 4. Iulij 1609. coram Penia*.

Verum, quia tam ea, quæ opponuntur à Canonicis cōtrà validitatem erectionis, atque confirmationis Capituli Beneficiatorum, quàm de præfato laudo respiciunt petitorium, atque iustitiam possessionis, attendenda non sunt in hoc summarissimo iudicio manutentionis, 20 in † quo vt supra dictum est sufficit constare de Beneficiatorum sola possessione, vt illis concedenda sit manutentio, *iuxta doct. Bald. in cap. licet num. 30. de probat. cum alijs per Rot. decis. 270. num. 4. part. 1. recent. & decis. 275. sub nu. 5. vers. fuit etiam responsum eadem part. 1.*

21 Neque prædictis (repugnat Rotæ decisio emanata in causa *Vicen. Collegij 7. Iunij 1632. coram Motmanno, quæ est inter impress. part. 6. recent. 136.* cum in ea Rota videre voluerit de bono iure Beneficiatorum non obstante, quod ex parte illorum allegaretur quasi possessio se congregandi Collegialiter, & faciendi Collegium in Ecclesia Sancti Michaelis existentis in eadem Ecclesia Viceñ pro obtinenda manutentione.

22 Quia † cum in hac facti contingentia diversæ militent circumstantiæ ab illo casu, & præsertim quia probatur plusquam decennalis pacifica possessio Beneficiatorum oritur præsumptio tituli, quæ sufficit ad effectum obtinendi manutentionem, etiam quod ius commune resistat, *Conarru. præf. quest. cap. 17. nu. 6. vers. secundò oportet, & vers. undecimò est animaduertendum, Rota decis. 595. num. 4. part. 1. diversor. & decis. 686. num. 3. part. 1. recent.*

Et ita vtraque parte informante fuit resolutum, &c.

R. P. D. PEVTINGERO.

Comeñ Collegij.

Mercurij 17. Martij 1649.

ARGUMENTVM.

Collegium erectum pro alendis, & instruendis Iuuenibus, intelligitur de Iuuenibus Conciui-bus Testatoris; an autem intelligatur etiam de Iuuenibus alicuius loci vicini iam vniti, seu aggregati Patriæ Testatoris in præsentì de-cisione discutitur.

SVMMA RIVM.

- 1 Collegium erectum pro alendis Iuuenibus, intelligitur de Conciui-bus Testatoris.
- 2 Et quid si Terra Testatoris fuisset vnita, seu aggregatus aliquis locus vicinus, an Iuuenes d. loci dicantur in dispositione comprehensi.
- 3 Collegium erectum pro alendis Iuuenibus, ex quibus citrà uniformem observantiam, intelligatur de Iuuenibus Conciui-bus Testatoris, priuatim quos alios.
- 4 Collegium erectum pro Iuuenibus ad litterarum studia incumbendis, retinendi sunt vsquequo Doctoratus gradum assumant.
- 5 Collegium erectum pro Iuuenibus alendis si à Testatore, vel à Summo Pontifice non fuit appositum onus, assumendi ordines sacros, non est postea adiungendum.
- 6 Voluntas Testatoris ad vnguem seruari debet.
- 7 Voluntas Testatoris, quando est clara, nullo modo est immutanda sub prætextu observantia.

DECISIO CCXCVI.

SANCTVS CAROLVS BOROMAEVS Archiepiscopus Mediolanensis de ann. 1582. à glor. mem. Gregorij XIII. in Administrato-rem Collegij ex pia sub die 18. Augusti anni 1500. fundatione Bartholomei Papij de Ascona pro alendis ibi eiusdem Terræ Conciuium pueris, & Iuuenibus ad litterarum studia incumbendis deputatis, illud in dicta Terra Asconæ iuxta tenorem Brevis præfati Pontificis sub die 7. Kal. Septembris 1583. expediti, inuocata Sancti Spiritus gratia die 30. Octobris anni 1584. pie erexit, & successivè hos pueros habitu Clericali, Sæculari inductos de Terra Asconæ Oriundos in Collegiū assump-sit, aliosque tres de eodem loco Oriundos Octauio de Ferrerij Canonico Mediolanensi assumendi facultatem concessit, neque alios de dicto tempore citrà, quàm dd. Asconenses assumptos fuisse ex Testium depositioni-bus sufficientissimè constat. Cum verò nunc Communitates Ronchi Locarni, aliorumque locorum Asconæ vicinorum suos, etiam Ci-ues pariter cum Asconensibus admittendos esse prætenderent, causa ad instantiam Com-munitatis Asconæ mihi commissà, legitimè prius citatis dictis Communitatibus, dubium proposui, An Iuuenes Asconæ supra decem-annos sint admittendi, & alendi in Collegio, &

& extrâ absque cautione exclusis illis de Roncho, & Locarni, aliisque Forensibus, cui Domini tanquam plures inspectiones continenti, vt infra responderunt.

- 1 Admittendos, videlicet † ad hoc Collegiū, & alendos solos Oriundos ex ipsa Terra Asconæ, non autem Iuvenes Ronchi, & Locarni, ceterosque exteros, eo quia Papius Testator ex eadem ortus ibidem Seminarium, in Domo per eum ædificata, ac proprijs bonis dotata erigi iussit, id omnino contemplatione Conciuium, quibus prospicere voluit ordinasse censetur, *l. si quis ad destinandam 38. ferè circa med. versic. ubi autem indistinctè, C. de Episcop. & Cleric. Anchar. consil. 214. sub numer. 11. in fin. & seq. versic. & dicit, Alexan. consil. 91. Repetitus sub numer. 7. versic. pro quo bene facit lib. 7. Mantici. de coniect. ultim. volunt. lib. 8. tit. 5. num. 2. versic. & quod pauperibus relictum est, & pluribus relatis probat Gonzal. ad regul. 3. gloss. 2. sub numer. 38. vers. versus si Testator, & seq. † Quamuis tunc temporis Communitas Ronchi fuisset vnita, seu aggregata Communitati Asconæ, quia non inde efficiuntur Ciues loci aggregati, nec iuantur dicta testamentaria dispositione, Zabarel. in Clement. 2. §. Sanè, in fin. de election. Corn. consil. 39. num. 4. lib. 1. Mandel. consil. 49. num. 1. Cabal. consil. 13. num. 65. lib. 2.*
- 2 Quod † elarius ex litteris glor. mem. Gregorij XIII. de anno 1583. quibus dictum Collegium pro alenda, & erudienda Iuuentute dicti loci construi iussit, declaratum fuit, Summario Communitatis Ascona numer. 3. prout etiam per admissionem ad idem Collegium S. Carolo ab eodem Pontifice huic operi præfectorum puerorum de dicto tantum loco Oriundorum in ipso limine erectionis, & subsequens deinde temporibus semper obseruatum, fuisse, docent Testes Communitatis, Summar. num. 6. Et indubitata hanc veritatem reddit in marmore palam tunc inculpta inscriptio: Bartholomæo Papiro, qui Collegium hoc adificandum, Testamento mandauit ad studiosam Iuuentutem Asconensem alendam, & instruendam. Summar. Communitatis num. 9. † Quæ simul iuncta continuatam à tempore erectionis Collegij citrà vniformemque obseruantiam, certissimam voluntatem Testatoris eiusque verborum in Testamento declarationem, comprobant Rota decis. 28. numer. 2. in fin. versic. quæ obseruantia part. 2. decis. 362. numer. 11. versic. hancque voluntatem, & seq. part. 5. decis. 247. num. 7. & decis. 14. num. 4. versic. & dantur Testes part. 7. recentior. & coram bona memoria Buratto decis. 183. numer. 13. & seq.

- 3 Quod † elarius ex litteris glor. mem. Gregorij XIII. de anno 1583. quibus dictum Collegium pro alenda, & erudienda Iuuentute dicti loci construi iussit, declaratum fuit, Summario Communitatis Ascona numer. 3. prout etiam per admissionem ad idem Collegium S. Carolo ab eodem Pontifice huic operi præfectorum puerorum de dicto tantum loco Oriundorum in ipso limine erectionis, & subsequens deinde temporibus semper obseruatum, fuisse, docent Testes Communitatis, Summar. num. 6. Et indubitata hanc veritatem reddit in marmore palam tunc inculpta inscriptio: Bartholomæo Papiro, qui Collegium hoc adificandum, Testamento mandauit ad studiosam Iuuentutem Asconensem alendam, & instruendam. Summar. Communitatis num. 9. † Quæ simul iuncta continuatam à tempore erectionis Collegij citrà vniformemque obseruantiam, certissimam voluntatem Testatoris eiusque verborum in Testamento declarationem, comprobant Rota decis. 28. numer. 2. in fin. versic. quæ obseruantia part. 2. decis. 362. numer. 11. versic. hancque voluntatem, & seq. part. 5. decis. 247. num. 7. & decis. 14. num. 4. versic. & dantur Testes part. 7. recentior. & coram bona memoria Buratto decis. 183. numer. 13. & seq.

- 5 Item dixerunt † Domini admittendo esse Pueros, & Iuvenes Asconæ in quacunque ætate habiles ad omnes litteras addiscendas eosque esse in d. Collegio Asconæ per tempus congruum ad proficiscendum vsquequo Doctoratus gradum assumant pro viribus reddituum, ac Superiorum prudentia retinendos, iuxta text. in cap. fin. cum ibi not. de Magistr. Anzel. in l. filia licet 12. sub numer. 3. versic. si vero traduntur Studenti, Rip in l. prima sub num. 138. versic. hinc est, quod si Testator, Dec. consil. 177.

quod supra maturè sub num. 2. versic. & ulterius hoc idem comprobatur per tot. & numer. 3. versic. ex quibus omnibus libr. 1: quem refert, & sequitur Peregr. consil. 78. sub numer. 1. in fin. versic. & idem Iustus lib. 3. Ias. consil. 149. num. 1. & sub num. 2. versic. & ista ergo conditio lib. 4. Narbon. de etat. in omnibus art. requis. quest. 18. sub num. 1. & seq. 6 Pariter † Domini resolverunt Iuvenes inscipiendos non esse grauandos onere cautionis Ordines sacros assumendi, quia cum tale onus, nec à Testatore in Collegij huius fundatione, nec per Summum Pontificem, & S. Carolum in eius Erectione appositum fuerit, minimè nunc in Alumnorum præiudicium super addi debet, ad text. in cap. verum il quarto de condit. opposit. Corn. consil. 126. numer. 7. versic. accedat etiam lib. 3. Lambert. de inrepatron. lib. 1. part. 1. quest. 9. principali artic. 1. numer. 1. & seq. M. Antonin. resolue. 12. sub numer. 1. & seq. lib. 1. Rot. decis. 147. sub num. 8. in fin. part. quinta recentior.

- 7 Sed ad quartam inspectionem Domini responderunt alimenta Iuuenibus admittendis in ipso Collegio dumtaxat esse præstanda, & non extrâ; Ideoque pro viribus reddituum, opportunos ad omnium litterarum studia, ac scientias Præceptores idoneos esse cõcedendos, ne dicta de causa Iuvenes cogantur extrâ patriam profiteri, quia ita fieri voluit Testator, vt apparet ex eius verbis in Testamento, in Summar. sub num. 1. relatis, ibi: Et voluit quod pro victu, & visitu Scholariorum in dicto Seminario pro tempore existentium ex bonis, vt infra videntis, &c. inuestiantur, &c. † cuius voluntas vti que ad vnguem seruanda est, l. 1. Cod. de Sacros. Eccles. §. disponat. auth. de nupt. Surd. de alim. tit. 4. quest. 15. num. 1. & seq. & fuit dictum in Fulginaten. alimentorum 18. Aprilis 1597. coram Litta in §. quantum autem ad alimenta, cum alijs relatis per Adden. ad decis. 639. d. num. 110. versic. quam conclusionem, & seq. part. 4. tom. 3. recent. Et cum hæc fundatoris voluntas tam clara sit, dixerunt Domini eam prætextu obseruantie Alumnos extrâ Collegium alendi ob defectum idonei Præceptoris nullo modo esse immurandam, Gregor. XV. decis. 184. num. 6. versic. etiam sub prætextu obseruantia, & dixit Rota in Recanaten. Beneficij 14. Martij 1608. coram Card. Lancellotto inter impress. decis. 216. sub num. 4. versic. tamen quia cum fundatio part. 2. decis. 136. sub num. 9. part. 1. & decis. 195. sub num. 7. versic. unde non potest.

Et ita Communitatibus Lucarni, & Ronchi aliisque prius citatis in partibus vigore Commisionis Rotalis pro Communitate Asconæ responsum fuit.

R. P. D. B I C H I O.

Romana Domus.

Mercurij 17. Martij 1649.

A R G V M E N T V M.

Venditione à Testatore ordinata illa per hæredem proprietarium, non autem usufructuarium fieri debet. Tutor, qui non fuit, si tamen administravit, rationem reddere evitare non potest, de bonis tamen, quem administrasse constat, non autem de alijs.

S V M M A R I V M.

- 1 Emptio facta ab eo, quem constat non fuisse dominum, non retardat immisionem hæredi.
- 2 Hæres proprietarius, non autem usufructuarius est testatoris præcepto vendere tenetur.
- 3 Fides de pretio quando non dicatur habita.
- 4 Venditio facta contra formam præcepti testatoris non suffragatur.
Venditio faciendæ ad effectum liberandi rem ab hypothecis non adimpletur ex sola promissione emptoris soluendi creditoribus, num. 4.
- 5 Venditione permessa ad effectum soluendi creditoribus requirit actualem pretij solutionem.
- 6 Retentio datur possessori, cuius pretium ad creditores pervenit, donec illud sibi restituatur.
- 7 Confessio creditoris, quod de suo credito fuerat satisfactus, non concludit à quo ille dictam satisfactionem receperit.
- 8 Societas renouata sine præiudicio priorum obligationum, illas non extinguit.
- 9 Renouans proprio nomine societatem alterius non potest ante summam actualiter creditori solutam, illam à debitore repetere.
- 10 Rota non attendit mandata aliorum tribunalium non gustata illo rum iustitia.
- 11 Debitum solutum proprio mandato Iudicis, dicitur bona fide solutum.
- 12 Meliorationum pluralitas, & diuersitas ex quibus deducatur.
- 13 Tutor donec de bonis administratis rationem reddiderit, de illis creditoribus satisfecisse præsumitur.
- 14 Tutor ante redditam rationem creditor dici non potest.
- 15 Tutor, qui non fuit, rationem reddere non tenetur.
- 16 Tutor etiam quod quis non fuerit, si tamen administravit tenetur reddere rationes, & num. seq.
- 17 pro Tutore qui se gessit melioris conditionis legitimo tutore esse non debet.
- 18 Confessio non potest separari; sed in totum debet acceptari.
- 19 Tutor qui non fuit, si administravit, de solis bonis administratis rationem reddere tenetur.
- 20 Administrare qui non tenetur condemnari non potest ad reddendam rationem, nisi de eo, quod administrasse constat.
- 21 Vineæ, quod fuerit hæreditaria probatur, si in eo loco propriam Tutor non habebat.
- 22 Fructus condemnatio fit à die motæ litis.
- 23 Census extinctus mediante venditione fundi censiti, ea nulla declarata, renouiscit.

Par. X. Recent.

24 Compensatione census extinguatur, & num. 25.

25 Creditor hæres debitoris actiones confundit.

D E C I S I O C C X C V I I.

NON obstat Carolo Adriano petenti immisionem in possessionem Domus hæreditariæ Adriani Selli hodie possessæ à D. Horatio Magalotto venditio eiusdem Domus Lācellotto facta à Bernardina pro extinguendo ære alieno ipsius Testatoris, quia vt comprobatur prima decisio huius Causæ edita 4. Maij anni præcedentis, quam assumpta super eisdem disputatione confirmandam esse Domini censerunt. Venditio cum incontinenti nulla, detegatur ex defectu, tum potestatis in venditrice, tum implementi, ac formæ à testatore præscriptæ Lācellottum Emptorem, siue Dominum Magalottum illius successorem singularem contradictorem legitimum non facit, ex allegatis in d. decis. §. quia obiectum, nec interest ad hunc effectum, an emptor bona fide emerit ab eo quem Dominum esse, seu lus vendendi habere putabat; quia esto, quod hoc prodesse posset emptori ad præscribendum, ei tamen non tribuit lus retardandi immisionem hæredis quando incontinenti constat de non dominio ac iure venditoris; & ratio est, quia titulus huiusmodi non est comparabilis cum titulo hæredis, nec dicitur apparens, dum detegitur nullus, vt distinguendo inter præscriptionem, & casum nostrum tradit Argel. de legit. contrad. quest. 7. art. 4. num. 93. & seqq. vsque ad 98. præterquod ponderata in prima decis. §. penult. videtur excludere bonam fidem contrahentium.

Quod verò Bernardina potestatem vendendi non haberet dubitatione caret, quia fuit hæres usufructuaria tantum, vt pluribus simul iunctis firmatur in prima decisione, contra quam in hac parte nihil releuans Adrianus adduxit, & ibidem probatur, quod hoc nomine siue etiam curatorio hæredum vendere non potuit. aut de iure, aut ex præcepto testatoris, & cum hoc directum sit ad ipsos hæredes proprietarios, vt etiam in dubio præsumitur nisi aliud testator expresserit, vt in terminis Casan. consil. 29. num. 1. & seqq. cum alijs allegatis à Modern. Hispano de executor. testam. lib. 3. cap. 3. n. 1. & 2. seqq.

Seruata pariter non fuit eiusdem præcepti forma, quia testator voluit, quod hæredes cum pretio domus vendendæ debita extingueret, vt eius vinea ab hypothecis desuper contractis libera remaneret, ibi, *Voglio, che li miei heredi siano obligati estinguere detti debiti con detta casa, acciò la vigna resti libera*, & sic intellexit, quod emptor domus statim exbursaret pretium in manibus hæredum; nam alioquin illi non possent cum pretio soluere debita, & hypothecas extinguere, vt testator mandauit. At Bernardina non vendidit præsentem pecuniam, nec hæredibus Lācellottus emptor pretium soluit, vt ipsi æs alienum extinguerent iuxta præceptum testatoris, sed soluere promisit aliquibus creditoribus ibi nominatis: Vnde, etsi non di-

LII

cere-

3 ceretur habita fides de pretio, † eo quod venditrix putauit emptorem statim esse soluturū creditoribus nominatis, *l. si quasi, ff. de pignorat. act. Nagus. de pignor. par. 6. memb. 1. num. 38. in fine;* certum est, quod impleta non fuit voluntas testatoris, qui præcipiendo hæredibus, quod cum pretio soluant æs alienum de illis, non
4 autem de emptore confidit; † cumque præceperit vendi ad certum effectum liberandi scilicet vineam ab hypothecis creditorum, qui non sequebatur ex sola promissione emptoris soluendi creditoribus, *l. sicut re, §. non videtur, ff. quib. mod. pign. vel hypoth. soluat, Grat. discept. 17. num. 34. & seq. Fontanell. de pact. nupt. claus. 5. gloss. 3. par. 7. num. 41. & seq. & decis. 223. num. 5. aliique relati à Moder. Perns. de subhast. inspect. 54. num. 8. & seqq.* non satis erat d. promissio emptoris, sed statim in ipso actu venditionis, ac traditionis domus pretium solui debebat, & creditoribus satisfieri, maximè quia euenire poterat, quod emptore differente promissam solutionem, vinea adhuc contra mentem testatoris subiaceret hypothecis creditorū, † & in puncto quod
6 necessaria sit actualis solutio pretij in actu cōditionis quando permessa est venditio ad certū effectum soluendi creditoribus, tradit *Salic. in l. ciuile sub num. 4. ante fin. vers. & asserit, Cod. rei iudic. Bart. in l. diuo Pio, §. sed si emptor, nu. 3. vers. & potest esse, & num. 4. vers. quia regulariter, ff. de rei iudic. Felin. in cap. cum olim il primo, nu. 5. vers. item nisi sit datus, de offic. deleg. Gratian. discept. 329. n. 40. Ruin. cons. 84. num. 12. & 13. lib. 2. Caualer. decis. 18. num. 4.*

Verum quia in ipso actu venditionis Lancellottus consensit cassationi annui census sibi debiti à testatore, & successiuis temporibus tam ipse, quam Magalottus illius successor de proprijs pecunijs satisfecit aliquibus creditoribus testatoris, ex quorū propterea hypothecis domum retinere potest, donec solutum actor restituat, iuxta *decis. 69. Card. Mant. quam Rota passim secuta fuit, exaduerso autē actor obiecit non probari omnes solutiones adductas, & plures pecunias hæreditarias ad manus Aduersariorum peruenisse; Ideo Domini firmarunt primo, quæ solutiones in creditum Lancellotti, & Magalotti, secundo, quæ pecuniae in eius debitum sint adscribendæ.*

In creditum retulerunt scuta 500. pro sorte principali census, cuius cassationi, vt supra dicebam Lancellottus illius creditor consensit. Item scuta 100. quæ idem Lancellottus soluit Clementiæ Coccing pro sorte principali vnus societatis officij, cuius bonam fidem testator recognouerat. Item scuta 250. pro sorte alterius societatis officij à testatore debite Siluio Antonino, cui Lancellottus de proprio totidem soluit, vt constat ex publicis Instrumentis datis in *Sum. Magalotti num. 2. omiffa alia societate officij scutorum 500. quam dicitur testator debuisse Felici Riccardæ, quia licet Lancellottus illam renouauerit pro scutorum 260. præuia assertionem creditricis, quod pro rata aliorum scutorum 250. erat satisfacta, exinde elici non potest, quod fuerit satisfacta à Lancellotto, cum quo pro reliquis scutis*

7 250. renouauit, † & cui incumbit onus probandi satisfactam à se fuisse ad effectum similem summam repetendi ab hæredibus debitoris, vt in fortioribus terminis *Fontanell. de pact. claus. 4. gloss. unica par. num. 3. Gratian. discept. 570. nu. 33. Anton. de Amat. resol. 97. num. 9. & 2. seqq.* Ipsa pariter renouatio cum facta fuerit sine præiudicio obligatorum in prima societate, † & sic obligationem testatoris pro summa renouata non extinxerit, *Felic. de societ. cap. 41. sub nu. 34. & 35. Zach. de societ. offic. num. 462. in fin. & 463.* non præbet renouanti facultatem repetendi à
9 principali debitore eandem summam † antequam illam actualiter soluat creditrici, *l. si pro eam, Cod. mand. cap. peruenit ibi pecuniam, quam pro eis soluit de fideiuss. Hering. de fideiuss. cap. 25. nu. 10. Rota in Maceraten. census 5. Iunij 1638. coram Eminentiss. D. Card. Hieronymo Verospio.*

Item scuta 670. quæ Magalottus soluit Peregrino Fabro Murario, nempe 610. pro melioramentis ab eo factis in hac domo viuente testatore, & alia 60. pro expensis iudicialibus litis motæ contra testatorem, eoque mortuo prosecutæ contra hæredes. Quod enim D. Magalottus hanc summam soluerit Peregrino de anno 1635. constat ex publico Instrumento, & creditum Peregrini vitum fuit probari ex assertionem testatoris in testamento emissa, iuncto mandato executiuo ad eius fauorem cōtra testatorem relaxato, & super domo, de qua agitur executio, *summ. prima positionis Magalotti nu. 5. 7. & 8.* necnon relatione peritorum hinc inde electorum pro æstimandis dictis melioramentis, *Summ. 2. positionis num. 4.* ac prosecutione eiusdem iudicii contra D. Magalottum vsque ad actualem adiudicationem vnus appartamenti, super quo facta fuerat executio, *Summ. ibidem num. 7.* Adeo quod non versamur in simplici relaxatione mādati relaxati in alio
10 Tribunali, † quod Rota non solet attendere non gustato de iustitia, *Buratt. decis. 636. num. 7.* sed vltro adest iustificatio resultans ex generali assertionem testatoris se contentis debitorem Peregrini, & ex concordia peritorum relatione, ac eiusdem mandati executione consummata, à quibus cum exaduerso reclamatum non fuerit saltim postquam Iudex reposuerat à decreto reuocationis mandati, & ad vltiorem executionem processerat negari non po-
11 test quin Magalottus bona fide soluerit † Peregrino, cuiusque creditum donec prædicta iuris ordine seruato rescindantur iustificatum remanet, ad *text. in l. qui sententiam, Cod. pen. Socin. Sen. cons. 187. sub num. 17. vers. nam ex pluribus, lib. 2.*

Neque in satisfactionem dd. melioramentorum imputanda sunt scuta 500. quæ de anno 1625. Peregrinus habuit à testature per manus Dominici Mascani, quia animaduertendum est, quod hæc cesserūt in causam melioramentorum à Peregrino factorum de anno 1625. vt constat ex instrumento inter testatorem, & Mascanum stipulato die 2. Decēbris 1624. & ordinibus Mascano pro solutione d. summæ directis in pluribus vicibus, in quorum executionem secuta fuit solutio de anno

anno 1623. Summ. Magalotti num. 4. hodie verò non agitur de his meliorationibus, sed alijs factis in vim alterius Instrumenti rogati die 6. Maij 1623. quo Peregrinus promisit diuersa melioramenta facere, eaque absolueret per totam diem Sancti Io. Baptistæ eiusdem anni 1623. ibi, detto Muratore s'obliga d'hauer finito tutti li muri delle facciate da ogni banda, & anco coperto il tetto per tutto San Giovanni prossimo à venire, quæ proinde melioramenta cum perfectæ fuerint ante annum 1624. diceb. est diuersa esse à prædictis factis de anno 1623. ponderato præsertim, quod in supracitato secundo Instrumento inito cum Mascano in fine anni 1624. Adrianus testator dixit pecunias Mascani inseruire debere, ad effetto di finire, e tirare à perfectione la casa, e stanze in modo tale, che sia habitabile, & sic supposuit à Peregrino iam fuisse acceptum, & prosecutum ædificium domus, sed vltro opus esse alijs expensis, vt habitabilis redderetur. Idemque confirmatur, quia in iudicio, vt supra moto à Peregrino contra Adrianum, eiusque hæredes pro consecutione scutorum 610. de quibus agitur nusquam fuit oppositum de compensatione pecuniarum solutarum, vt supra per manus Mascani, atq; ita ex diuersitate tum temporis, tum qualitatum vtriusque instrumenti, & ex coniectura non oppositæ compensationis † conuincitur diuersitas, ac pluralitas meliorationum, iuxta notata per Doff. in l. quinquaginta, ff. probat. Aym. conf. 282. num. 2. Surd. conf. 80. num. 12. Menoch. de arbitr. cas. 213. num. 19. Rota in Romana, seu Camerinen. pecuniaria 6. Februarij 1626. coram bon. mem. Remboldo.

In debitum verò Magalotti, siue eius authoris informantes pro Sellorio satagebant inter cætera adscribi pretium doliorum 19. vini, quæ die 10. Decembris 1626. Bernardina testatoris vxor, & hæres vsufructuaria fassa fuit, tradidisse Lancellotto ad computum scutorum 300. per eundem mutuatorum testatori, dum vixit ad effectum scassandi, & laborandi eiusdem vineam sitam extra portam S. Sebastiani. Item mobilia, omnesque effectus hæreditarios Adriani à Lancellotto, tamquàm hæredum Tutore administratos, † de quibus donec ratio reddatur idem præsumitur de illis satisfecisse, vel creditoribus hæreditarijs, l. Hesenius, ubi Bart. num. 5. ff. negoc. gest. Aym. conf. 129. num. 3. Rota decis. 547. num. 16. & 18. par. 5. rec. & in Bononien. pecuniaria 27. Aprilis 1644. coram R. P. D. meo Royas, vel sibi, l. sed si damnum, ff. pecul. Ciriac. conf. 76. num. 8. Afflict. decis. 13. num. 16. & 18. Buratt. decis. 420. num. 2. Itaut ante redditam rationem † creditor dici non possit, Rota decis. 210. sub num. 2. par. 3. & decis. 547. num. 17. par. 5. rec. Nec obstat quod Lancellottus verè non esset Tutor hæredum, † ac proinde non teneatur reddere rationem administrationis, ex allegatis in decis. 470. par. 1. rec. quia hoc procederet † si non administrasset, vt distam decis. 470. declarando respondit Rota in Nepefina Tutela 6. Iulij 1616. coram clar. memor. Card. Fabritio Verospio; at quia administrauit rationem reddere, ac si legitimus Tutor fuisset, † ne qui pro

Tutore se gessit, cum non esset, melioris sit conditionis legitimo Tutore, Roland. conf. 49. num. 17. lib. 1. Guttler. de tutel. par. 3. cap. 1. num. 10. Seraph. decis. 1473. num. 3.

Neutrum tamen Domini admittendū censuerunt. Non primò, quia dolia 19. vini hæreditaria Adriani tradita fuisse Lancellotto probatur solum ex confessione Bernardinæ, quæ contextualiter dixit ea tradidisse in causam pecuniariam viro mutuatarum, quæ causa, siue qualitas cum non habeat contra se iuris præsumptionem, nec contineat facta diuerso tempore implenda separari non potest à confessione, † sed eadem confessio in totum acceptari debet saltem donec doceatur de contrario, iuxta theoricam Bart. in l. Aurelius, §. item quæsit, num. 1. & seqq. ff. liber. leg. quam latè prosequitur Surd. decis. 258. per tot. Marefcott. var. res. sol. lib. 2. cap. 45. num. 12. Rota decis. 153. nu. 5. par. 5. recent.

Non alterum, quia Lancellottus hæredum Tutor esse non potuit, cumque non probetur se gessisse pro Tutore, nisi in locatione vineæ ad triennium † dictæ locationis dumtaxat, & pensionum à Conductore exactarum rationem reddere debet, vt in terminis dixit Rota decis. 470. num. 1. & 4. par. 1. recent. qui enim ratione officij administrare non tenetur † condemnari non potest ad reddend. rationem, nisi de eo, quod administrasse constet, Corn. conf. 31. nu. 6. lib. 4. Aym. conf. 251. num. 14. Rota decis. 220. num. 3. coram sa. mem. Gregor. XV. & in Romana pecuniaria 3. Aprilis 1645. §. fin. coram R. P. D. meo Peutingerio. Contraria autem procedunt, quando non apparet administrationem fuisse restrictam ad certum negotium.

Est igitur Lancellottus calculandus debitor in scutis 300. quot important affectus d. vineæ per triennium. Item in alijs scutis 100. pro totidem retractis ex venditione vindemiæ anni 1628. cum venditio loquatur de vindemia vineæ positæ extra Portam S. Sebastiani, † que verificatur perneccesse in vinea hæreditaria ibi posita, dum aliam propriam ibidem Lancellottum habuisse non apparet, vt per Nat. conf. 335. num. 17. Peregr. de fideicommiss. artic. 44. nu. 22. Rota pecif. 131. sub num. 5. vers. & satis par. 1. rec. Vltèrius in debitum Magalotti referendæ sunt pensiones huius Domus perceptæ à die 2. Maij 1643. † de quo tempore fuit mota hæc lis, iuxta tex. in l. 3. ff. interd. Alex. in l. Nerennius, §. fundum, num. 4. ff. de re iudic. Rota decis. 451. nu. 4. par. 1. recen. quæ pensiones ad rationem scutor. 77. singulis annis, vt informantes pro Magalotto admittunt constituunt toto sexennio cōplendo in mense Maij proximo scuta 462. & demptis scutis annuis tribus pro refectione necessaria Domus, nam viarum eo loci non soluitur remanent scuta 444.

Cum quibus compensandi nō veniunt fructus census scutor. 500. alias, vt supra dicebatur, impositi ad fauorem Lancellotti super hac ipsa Domo, & mediante venditione Domus facta eidem Lancellotto extincti; † qui propterea dum venditio declaratur nulla, & dominium an emprore auocatur reuiuiscit, Ro-

1a decis. 300. num. 1. in fine. decis. 530. num. 12. apud Cinc. de consib. quia hæc decisiones, & quæ in id allegari possent loquuntur quando census extinctio deducebatur ex eo solum, quod creditor nactus fuerat dominium fundi censualis: tunc enim militat ratio, quod reuocato dominio cessat extinctio census, quam dominij acquisitio produxit. Cæterum in casu nostro census fuit extinctus, cum Domus censualis pretio mediante illius retentione, & cum sorte principali census compensatione, † per quam sequitur extinctio census, non secus ac per actum retrospectivum restitutionis sortis. Molin. de Iust. & Iur. disput. 394. num. 7. Rota in recent. decis. 354. num. 1. & seqq. decis. 148. num. 1. & seqq. par. 6. qui sufficit ad extinguend. censum, & si non adesset Instrumentum formalis extinctionis, vt fuit dictum in Signina Saluiani 27. Aprilis 1940. §. sed solum in fine coram Reuerendiss. Salamantino. Nil ergo refert ad dominium fundi ab emptore auocetur, necne, præsertim quia ab eo non auocantur pecuniæ, quas pro extinctione census apud se retinuit. Quatenus autem emptor prætendat fructus census tamquam damna, & interesse ob euictam Domum, dirigere debet actiones contra venditricem, quæ de euictione tenetur, † cuiusque cum idẽ Lancellottus emptor iuerit hæres ædẽ actiones confusione sublata fuissent, l. debitori, Cod. pact. Roman. cons. 276. nu. 2. Mant. de inuent. q. 234. nu. 198. Afflict. decis. 237. num. 4. & 2. seqq. Rota in Anconitana Bonorum 25. februar. 1647. coram me, & in Bituntina Censu 24. May eiusdem anni coram R. P. D. meo Corrado, vbi inferitur, quod hæres nec excipiendo potest deducere iura sibi competentia contra defunctum.

Itaque calculatis iuxta prædicta in creditu D. Magalotti scutis 1520. in debitum verò scut. 844. remanet idem creditor in scutis 676. quibus à Carolo Adriano Actore solutis Domini steterunt in decis. pro illius immmissione causa quater proposita vtrique parte informante.

R. P. D. B I C H I O.

Bononiens. Bonorum.

Veneris 17. Martij 1649.

A R G V M E N T V M.

Declaratur statutum Bononiæ sub rubr. de appellationibus in §. præterea permittens appellationem à sententia super quocumque possessorio, vt nempe etiam iudicium retentionis comprehendat, & hoc ad effectum declarandi attentatam executionem factam infra tempus ad appellandum.

S V M M A R I V M.

- 1 Executio facta intra tempus ad appellandum est attentata.
- 2 Verbum, quocumque, dicitur vniuersale, & comprehendit etiam possessorium speciali nota dignum.

- 3 Auocatio possessionis in possessorio fieri debet, quoniam est timor ne partes veniant ad arma.
- 4 Statuentes ex quibus deducatur comprehendere voluisse etiam possessorium.
- 5 Index lata sententia functus est officio suo, & postea statum reuocandi non retinet.
- 6 Appellatio prohibetur in summarissimo possessorio.
- 7 Verbum quælibet sententia, comprehendit quocumque decretum.
- 8 Statutum prohibens appellationem in possessorio comprehendit etiam casus, in quibus de iure communis appellatio non prohibetur.
- 9 Statutum permittens appellationem in possessorio dicitur fauorabile.
- 10 Statutum prohibens appellationem in possessorio dicitur odiosum.
- 11 Permissio latius interpretatur, quam prohibitio.
- 12 Statutum unicam tantum appellationem concedens minus grauat, quam ius commune.
- 13 Iudicis natura, & substantia, non autem figura, & forma verborum attendi debet.
- 14 Manutentio concessa per decretum subiaceat statuto concedente appellationem in possessorio.
- 15 Confirmatio apostolica in forma specifica, & ex certa scientia validat statutum etiam contra dispositionem iuris communis.
- 16 Statuta Bononia plerumque habent confirmationem apostolicam in forma specifica, & ex certa scientia.
- 17 Papa si nedom generaliter confirmauit statuta, sed ea inuolabiliter obseruari mandauit, & vim contrahens habere decreuit, quid hoc operetur.
- 18 Legatus de latere abrogare non potest statutum effectum Papale, & num. 20.
- 19 Facultas Legatorum quousque durare dicantur.
- 20 ad Officium Legatorum non pertinet sanciri contra statuta specialiter à Papa confirmata, & supra num. 18.
- 21 Constitutio prohibens appellationem in possessorio reducit rem ad terminos iuris communis.
- 22 Decretum irritans facit cessare fauorem redditum ad ius commune.
- 23 Gregorius XV. statuta Bononia confirmauit.
- 24 Statutum de appellationibus recipiendis dicitur toto populo fauorabile.
- 25 Commissio appellationis simpliciter à Signatura concessa operatur attentatam executionem factam infra decendum.
- 26 Possessionis continuatio iudicialis, & mediante facto iudicis non excusat ab attentatis.
- 27 Continuatio possessionis est prohibita lite super ipsa possessione pendente.

D E C I S I O C C X C V I I I.

NOTANDVM lapso decennio mandatum de manutenendo, quod ad fauorem D. Comitis Horatii, & Angelæ de Buschettis contra D. Com. Bartholomeum de Felcinis Auditor generalis Eminentissimi Cardinalis Legati Bononiæ decreuerat, expeditum, & executum fuit, ideoque causa appellationis à præfato decreto mihi per Signaturam Iustitiæ simpliciter commissa, Rota super dubio à me hodie proposito, an constet de attentatis, quæ veniant reuocanda, affirmatiue respondit ex regula

gula generali, quod executio facta intra tempora appellandi est attentata, † hoc nomine si appellatum fuit, est reuocanda desumpta ex *text. in l. sciendum, ff. appellat. l. appellatione, C. cod. tit. sap. non solum eod. tit. in 6.*

Cui regulæ, etsi solum habeat dumtaxat in sententiis, seu decretis appellabilibus inherendum esse Domini censuerunt, quia quicquid sit de iure Ciuili, vel Canonico statutum Bononiæ sub rubric. de appellat. in §. praterea, permittens à sententia super quolibet possessorio lata semel appellare, procedit etiam in summarissimo possessorio, tum propter vniuersalitatem verbi illius † *quocumque*, habentis vim specialis expressionis, & compræhensiuæ quocumque possessorij minus proprii, & speciali nota digni, *Cephal. conf. 58. num. 16. Bec. conf. 14. nu. 15. Menoch. conf. 1007. num. 52. & 53. Decian. conf. 44. num. 14. & 23. lib. 4. cum alijs allegatis à Modern. Lucan. conf. 97. num. 54. & seqq. usque ad 67.* quicquid in terminis huius statuti dixerit *Barz. decis. 71. num. 20. & 22.* qui propterea loquitur in diuerso casu, nempe in decreto manutentionis cum clausula citra præiudicium Iudicis alterius partis, vt legitur in principio. Tum quia Statutum excipit casum auocatæ possessionis: † Cum enim auocationi huiusmodi sit locus in summarissimo possessorio, quando est metus, ne partes ad arma deueniant, *Bald. in l. ordinarij numer. 9. in fin. C. rei vendic. Specul. de libell. concept. §. nunc dicendum nu. 14. Guidop. quest. 578. vers. si autem*, ex hac exceptione dignoscitur, statuens compræhendere voluisse in alijs casibus etiam summarissimum possessorium, vt in puncto per has rationes fuit decisum bis in Bonon. portioni 17. Decembris 1607. & 29. Febr. 1608. coram Card. Lugdunensi impress. apud Marches. de commiss. tom. 1. fol. 978. & 979. ubi sub n. 1. dicitur, quod hanc sententiam Rota sæpè amplexa est, & allegatur in terminis mandati de manutenen. alia decisio in Bonon. bonorum 21. Aprilis 1561. coram Rubeo; idemque firmatum, fuit in decis. 220. num. 4. & 5. coram bo. me. Buratto, in Bonon. bonorum 18. Februarij 1639. coram Reuerendissimo D. meo Decano, & in alia Bonon. bonorum 4. Maij 1639. coram Reuerendiss. Terracinen. impress. post tract. Modern. de manu. decis. 672. num. 21. in quibus vtrò ponderatur, quod decisio ex aduerso allegari solita in Bonon. fideicommissi de Blanchis coram R. P. D. meo Royas impress. post dict. tract. decis. 639. loquitur de manutentione concessa in Curia Archiepiscopali Bononiæ, & sic in foro Ecclesiastico, vbi viget particulare Statutum prohibens appellationem suspensiuam in summarissimo iudicio manutentionis.

Neque applicabilis est distinctio inter manutentionem concessam per decretum, vel per sententiam diffinitiuam, itaut secundo casu non primo detur appellatio ea ratione, quia Iudex procedendo ad manutentionem per decretum non infert grauamen irreparabile, cū decretum illud quantum ad Iudicem numquam transeat in iudicatum, & ab eodem Iudice renocari possit quoties altera pars doctuerit de sua possessione, quod secus est si ma-

nutentio concessa fuit per sententiam diffinitiuam, † quia ea lata, Iudex functus est officio suo, & reuocandi potestatem non retinet, vt post *Seraphin. decis. 1295. num. 3. & duobus sequen. distinxit in terminis manutentionis Rota decis. 283. num. 3. & 4. par. 2. recent. decis. 60. num. 1. & seqq. penes Mart. Andr. & in Romana fideicommissi, seu attentatorum 11. Februarij 1647. §. quia conclusio, & §. seq. coram R. P. D. Arguelles.*

Nam esto quod hæc distinctio recipi posset in terminis Iuris communis, † quo regulariter in summarissimo possessorio prohibetur appellatio, *l. unica, C. si de moment. possess. cap. fin. §. de possess. 2. q. 6. Seraphin. d. decis. 1295. nu. 2. Reuerendiss. Vrgellen. decis. 222. num. 6.* reiicienda est omninò stante statuto Bononiæ permittente appellationem à qualibet sententia lata in possessorio, quo includi etiam summarissimū supra demonstratum fuit, sub eo enim termino vniuersali qualibet sententia, † compræhenditur quoque decretum *Innoc. in cap. dudum n. 3. de reb. Eccles. non alien. Bart. in l. nec quidquam, §. ubi decretum il. 1. num. 5. in fin. de offic. procons. Simoncel. decret. in præfat. num. 29. Scar. de senten. & re iudic. gloss. 14. quest. 2. num. 50. & 51. præsertim, vt statutum aliquid addat iuri communi, sicuti è conuerso ob hanc rationem statutum prohibens appellationē in causa possessionis, † quia idem est regulariter dispositum de iure communi, compræhendere etiam casus illos, in quibus ius cōmune appellationem nō prohibet, voluit *Bald. in l. 2. sub num. 1. vers. aut in possessorio, C. appellat. Alder. Mascard. de gener. stat. interpret. concl. 12. sub num. 20. circa fin. vers. quod si superior, Grat. decis. March. 188. num. 9. ubi ex doctrina Alex. conf. 24. num. 12. lib. 2. ait hoc maximè procedere, quando statutum loquitur generaliter, & admittere. saltem est in casu nostro, quo statutum nedum loquitur generaliter, sed vtitur verbis vniuersalibus, † haberique debet pro fauorabili, prout est fauorabilis appellatio, quam permittit *Marchabr. conf. 107. nu. 70. Vant. de nullit. rubr. quid sit nullitas num. 18. vers. si ergo est iuris remedium, Brunor. à Sole quest. 24. sub num. 9. Negus. quest. 185. sub numer. 6. Rota decis. 9. num. 29. apud Modern. de manu. & odiosū † quod illam prohibet Aym. conf. 183. num. 4. vers. postremo, Surd. conf. 102. num. 1. Alb. conf. 278. num. 17. ubi Adden. littera F. allegat. concord. Cancer. var. resol. tom. 3. cap. 18. num. 9.***

Itaque diuersa militat ratio in prohibitione appellationis inducta à Iure communi, quando summarissimum possessorium terminatur per decretum, & in permissione appellationis à statuto proueniente, quia illa innititur non solum qualitate iudicij celeris expeditionis, sed etiam facultati, quæ remanet penes eundem Iudicem reparandi cōtrario decreto grauamen illatum, vt hæc indefinitè, ac vniuersaliter se habet ad omnem sententiam latam in possessorio, debetque latius † interpretari permissio, quam prohibitio, *Bart. in l. si in a quis, §. ea lege, num. 7. ff. de verb. oblig. Surd. conf. 10. n. 12. conf. 71. n. 12. & dec. 279. sub num. 10. vers. accedit, et num. 11. præsertim quia minus grauatur appel-*

latio vigore statuti, quàm Iuris † communis,

cum statutum vnicam tātum appellationem concedat, vt in puncto huius statuti ponderauit *Rota in supra allegata Bonon. portioni de anno 1603. impress. apud Marches. de commiss. tom. 1. fol. 80. vers. quia non sumus*, vbi præterea dicitur, quod hoc statutum non potest recipere interpretationem à iure communi, quia verba repugnant, adeo quod nihil interest, an per decretum vel per sententiam pronunciatur, cū
 13 non figura, & forma verborum, † sed natura, & substantia iudicii effecti à statuto appellabilis sit attendenda, *Pacif. de Salu. inspect. 4. cap. 4. num. 59. Rota decis. 94. sub num. 31. & duob. sequen. inter impress. apud Modern. Pisan. de iurepatr. & in puncto huius statuti decis. 84. num. 15. & 17. & seqq. par. 7. recent. & in his terminis præcis ma-*
 14 *nutationis concessæ per decretum † intrare statutum fuit decisum in supracitata decis. 220. num. 4. & 5. coram bo. me. Buratto.*

Gratis verò dicitur statutum non suffragari ex defectu sufficientis confirmationis Apostolicæ, ex quo illa loquitur de statutis legitime editis: quia tale est hoc statutum, cum fuerit editum eo ordine, quo cætera alia Bononiæ, & licet sit contra Ius, id non respicit legitimam editionem, sed tenorem, ac substantiam ipsius
 15 statuti, quam etsi contrariam iuri † validat confirmatio Apostolica in forma specifica, & ex certa scientia, *Gabr. conf. 183. num. 16. lib. 2. Rota decis. 339. num. 3. in fin. part. 2. recent. dec. 157. num. 9. part. 6. & in Bonon. Cens. 27. Martij 1647. S. eaque coram Reuerendiss. Terracinen. qualem cō-*
 16 *firmationem statutorum † Bononiæ, distinguendo inter plures eorundem statutorum cōfirmationes diuersis temporibus emanatas dixit Rota in dicta Bonon. Cens. S. neque dicatur, & prius in Bonon. Aggregationis 31. Ianuarij 1646. S. penult. coram R. P. D. meo Cerro, in Bonon. de Michelinis 4. Iulij 1618. & 13. Maij 1620. coram bo. me. Francisco Vbaldo, in decis. 201. num. 2. coram bo. me. Buratto, & in decis. 438. num. 54. & seqq. vbi ponderatur, quod Papa nedum generaliter cōfirmavit statuta, sed ea de cætero inuiolabili-*
 17 *ter obseruari mandauit, † & vim contractus habere decreuit, quæ verba nō inducunt simpliciter confirmationem, sed legis nouæ editionem, par. 4. tom. 2. recent.*

Vnde vltro sequitur, quod attendenda non sit Constitutio Cardinalis Iustiniani, seu Eminentissimi Cardinalis Sacchetti edita tempore eorum Legationis, & prohibens appellari à decreto lato in sumarijssimo possessorio, quia statutum Bononiæ contrarium disponens, &
 18 vi confirmationis prædictæ effectum † Papale Legati de latere abrogare non potuerunt. *Roman. conf. 37. nu. 2. vers. secundo quia, Ruin. conf. 166. num. 3. vers. quia Legatus de latere lib. 4. Honded. consil. 93. num. 70. lib. 2. Rota decis. 66. num. 16. part. 4. tom. 2. recent. & in puncto dictæ Constitutionis Cardinalis Iustiniani fuit dictum in supracitata Bonon. bonorum 18. Februarij 1639. coram Reuerendissimo D. meo Decano, in decis. 672. num. 20. apud Modern. de manu. & in d. Bonon. Cens. S. fin. coram D. Terracinen. neque etiam per viam interpretationis. Felin. in cap. quæ in Ecclesiasticum num. 17. vers. quia cum in talibus, de constit. aut limi-*

*tationis, Villad. de Legat. quest. 101. sub num. 13. vers. siue eam. Nec relevant facultates ipsi Cardinali Iustiniano a Papa concessæ, datæ in Sumario Buschetti num. 9. quia restrictæ sunt, tum ad tempus Legationis, ibi, tuis huiusmodi Legatione, & Vicariatus durantibus, qua propterea finita expirarunt simul facultates, & Constitutiones earum vigore editæ à Legato, † licet secus sit in Constitutionibus per viam legis vniuersalis editis in vim facultatū de iure communi competentium statuto, aut legali Papali non aduersantibus, de quibus loquitur text. in cap. fin. de offic. Legat. Barbof. de iur. Eccles. lib. 1. cap. 5. num. 84. Seraph. decis. 536. num. 4. & bene in terminis ponderauit Rota in d. Bonon. Cens. S. fin. vers. licet enim: Tum ad ea, quæ de iure, vel consuetudine ad officium Legationis pertinent, ibi. Quæ ad huiusmodi Legationis, & Vicariatus officium de iure, vel consuetudine pertinet: at nec de iure, nec de consuetudine pertinet
 20 ad officium Legati † contra statuta specialiter confirmata à Papa, eoque minus contra leges Papales perpetuo sanciri, Pacian. conf. 80. num. 42. Gabr. de potest. Legat. lib. 8. tit. 2. sub nu. 24. vers. sexto quaro, Rota in supracitata Bonon. aggregationis 31. Ianuarij 1646. S. penult. in fine coram R. P. D. meo Cerro cum alijs supra allegatis.*

Minus potuisse id fieri dicendum est, eo
 21 quod Constitutio prohibitiua † appellationis reducat rem ad terminos Iuris communis adnotata per Felin. in cap. cum accessissent nu. 5. vers. hanc declarationem de const. Ias. in l. omnium nu. 10. C. testam. Rota decis. 375. num. 4. par. 2. recent. Nam etiam hoc casu deficit potestas, quando in cōfirmatione Apostolica statuti iuri communi contrarij adest præceptum de obseruando, &
 22 decretum irritans, † quia tunc cessat fauor redditus ad Ius commune, Ias. in d. l. omnium, nu. 7. vers. limita tamen, Abb. in cap. dilecto 25. num. 10. deprehend. Felin. in d. cap. cum accessissent num. 7. Dec. ibid. num. 19. Marefcott. var. resolut. lib. 2. cap. 38. n. 5. Joseph. Less. decis. Aragon. 365. num. 17. & 18. facit Seraphin. decis. 538. sub num. 1. vers. tamen, Rota decis. 469. num. 8. part. 5. recent. Et in omnem euentum Constitutio Iustiniana sublata fuisset à sa. me. Gregorio XV. qui statuta Bononiæ confirmavit, & innouauit, renocando
 23 omnia, † quæ Legati pro tempore contra dicta statuta decreuerunt, vt bene in puncto aduertit Rota in supradicta Bonon. bonorum S. fin. coram Reuerendiss. D. meo Decano, vanaq; est restrictio confirmationis Gregorianæ ad statuta edita in fauorem Ciuitatis, quia loquitur etiam de fauorabilibus populo, ibi, in fauorem Ciuitatis vestre Bononiæ populi, &c. cumque statutum de appellationibus recipiendis editum sit fauore
 24 omnium Ciuium, † negari non potest quin toto populo sit fauorabile, vt per Negusant. q. 465. num. 64. Ciriac. controu. 310. num. 57.

Ex quibus merito Signatura Iustitiæ à decreto mutationis lato pro DD. de Buschetti causam appellationis commisit simpliciter, quod solum sufficit, vt executio infra decennium facta sit attentata, † quia intelligitur commissæ appellatio ad vtrumque effectum, & rescriptum Signaturæ retrahitur ad diē decre-

decreti, vt sapiffimè fuit refolutum in deci-
fionibus, quas nuper fequuta eft Rota in Roma-
na fideicomiffi, feu attentatorum 11. Februar. 1647,
S. fua coram R. P. D. meo Arguelles, & in Auenionen.
attentatorum 10. Iunij 1648. S. nam quicquid, & S.
feq. coram R. P. D. meo Celfo.

Non obftat, quod Bufchetti ante executum
mandatum de manuteneñ. reperirètur in pof-
fessione bonorum controuerforum, & proin-
de mandati executio dicatur actus continua-
tius poffeffionis iam prius acquifitæ, qui at-
tentatus non eft ex regula, quod qui conti-
nuat, non attentat; Quia hæc regula procedit
quando quis continuat per viam priuatæ fa-
cultatis at quando, prout hic, procedit ad con-
tinationem iudicialiter, & mediante facto
26 Iudicis, † prætextus continuationis non ex-
cusat ab attentatis, vt benè declarauit Rota de-
cif. 342. sub num. 5. p. 4. recent. quam refert Modern.
de manut. obferu. 1. sub num. 91. Eò minus, quia
27 lis pendente fuper ipfa poffeffione, † quo ca-
fu continuatio eft prohibita, ne aliàs Iudiciũ
reddatur eluforium Gabr. de acquir. poffeff. conclus.
6. num. 17. Rota in Cafaragufiana distributionum, feu
attentatorum 17. February 1645. S. hoc non procedit,
& 26. Iunij eiusdem anni S. penult. coram R. P. D. meo
Cerro, & in Bonon. attentatorum 26. Iunij 1646. co-
ram eodem.

Et ita decifum vtraque parte informante

R. P. D. L E O N E V E R O S P I O

Ofcen Archidiaconatus.

Mercurij 17. Martij 1649.

ARGVMENTVM.

Alternatiua acceptata ab Epifcopo in mense
Apostolico, hic mensis non efficitur ordina-
rius, benè tamen fi effet ordinarius efficeretur
Apostolicus; & licet æqualitas in contracti-
bus feruanda fit attamen permittitur quo-
que claudicatio, quando de vno ad alium,
militaret ratio diuerfa, quæ in præfenti deci-
fione ad effectum de quo agitur, eruditè de-
monftratur.

Alternatiua restringitur ad beneficia liberæ col-
lationis, & non admittitur in collationibus
fimultaneis pertinentibus ad Capitulum fi-
mul cum Epifcopo: an autem admittatur in
iis beneficijs, quæ fpectant ad liberam colla-
tionem Epifcopi, reſtrictam tamen ad certas
perfonas acerrimè difputatur, & refolutio eft
affirmatiua, in contrarium adductis plenè re-
fpondendo.

S V M M A R I V M.

- 1 Validitas ſententia dignoſcitur ex reuolutione acto-
rum.
- 2 Beneficium eſt adiudicandum verificata narratiua.
Gratia Apoſtolica.
- 3 Alternatiua acceptio in mense, qui alias eſſet ordina-
rius, efficitur Apoſtolicus, & beneficia in eo va-
cantia, cenſetur Pontifici reſeruata.
- 4 Alternatiua acceptata ab Epifcopo in mense Apoſto-

lico, hic mensis non efficitur ordinarius, ſed vt prius
remaneat reſeruatus, & non econtra.

- 5 Claudicatio in contractibus non eſt inducenda.
- 6 Illatio non eſt facienda de vno ad alium, quando in
vtrouque caſu militat ratio diuerſa.
- 7 Claudicatio in contractibus etiam admittitur ex par-
te vnius.
- 8 Alternatiua accepta ab Epifcopo in mense Apoſtoli-
co, quare ille mensis non efficiatur Ordinarius.
- 9 Alternatiua acceptata in mense Ordinario, quare di-
ctus mensis efficiatur Apoſtolicus.
- 10 Beneficij collatio vti dignitatis in Cathedrali ſpectat
ad Epifcopum ſimul cum Capitulo quamuis vaca-
uerit in mense Apoſtolico per alternatiuam.
- 11 Alternatiua reſtringitur ab beneficia libera colla-
tionis, & non admittitur in collationibus ſimul-
taneis ſpectantibus capitulo ſimul cum Epifcopo.
- 12 Quasi poſſeſſio conferendi beneficia vti dignitates
ſufficit ad effectum alternatiua quandolis non agi-
tur cum capitulo ſimulationem prætendente ſed ve-
ritur inter promiſos.
- 13 Beneficij collatio vti dignitatis in Cathedrali ex pro-
betur ſpectare ad ſolum Epifcopum.
- 14 Conſuetudo in materia collationis beneficiorum po-
tiſſimum attendenda eſt.
- 15 Quasi poſſeſſio ſimultanea conferendi dignitates inter
Epifcopum, & Capitulum, ex quibus præſeruata
dicatur.
- 16 Quasi poſſeſſio probari debet, vt præſeruari poſſit.
- 17 Ius conferendi beneficia ſpectare ad Epifcopum pri-
uatiuè quoad alios probatur ex collationibus ab ip-
ſo factis.
- 18 Alternatiua admittitur etiam in beneficijs, qua ad
liberam collationem Epifcopi ſpectat, quamuis
pro certo genere perſonarum fuerit reſtricta.
- 19 Alternatiua non admittitur in ſimultaneis collationi-
bus ratione conſilij ſpectantibus ad Capitulum ſi-
mul cum Epifcopo.
- 20 Incompatibilitas beneficiorum in eadem Eccleſia tol-
luntur ex conſuetudine, ac antiquo ſtatuto ipſius Ec-
cleſie.
- 21 Doctoratus debet probari obtentus in aliqua vniuer-
ſitate ab eo Promiſio de aliqua dignitate in Cathe-
drali.
- 22 Intellige in iis tantum dignitatibus, quæ curam ani-
marum, vel iuriſdictionem habent annexam, vel
Præſium obtineant in Cathedrali.
- 23 Doctoratus in narratiua expoſitus, quamuis non in-
ſiſcitur, gratia tamen non vitiatur.

DECISIO CCXCIX.

SENTENTIAM Rotalem Gregorio Elcobe-
do Archidiaconatum Ofcen adiudicantem,
confirmandã eſſe Domini reſponderunt, Quia
1 eius † validitas non reuocatur in dubium, &
ex Actorum reuolutione dignoſcitur, iuxta
deciſ. Verall. 260. par. 2. ſemper in hoc Tribunali
receptam, vt conſtat ex deciſ. 589. num. 1. part. 1.
rec. & in Marſicen. Iuriſdictionis 18. February 1646.
coram R. P. D. meo Bichio.

Iuſtitia verò conuincitur ex tribus deciſio-
nibus in præcedenti instantia coram R. P. D.
2 meo Peutingerio luculenter extenſis, quibus
verificata probantur omnia narrata in gratia
ſubrogationis à Ioanne auctore Gregorij im-
petrata,

petrata, ac expressa in litteris Coadiutorie cū futura successione, quas id emmet Gregorius expedierat ob infirmitatem Ioannis, pendente lite contractam: Cui proinde Archidiaconatum controuersum Domini adiudicarunt sequendo auctorit. *Doflor. in cap. 1. de lit. contestat. lib. 6. Abbat. in c. 2. in 2. notab. de refer. Dec. conf. 142. nu. 6. Rot. in Tricaricen. Cappella 7. Aprilis 1617. coram Manzanedo.*

Neque subsistit obiectus reservationis defectus exinde repetitus, quod præsens vacatio contingerat in mense Septembris Ordinariis Collationibus regulariter destinato; † Cum enim ex litteris patentibus ipsius Episcopi appareat de acceptatione alternatiuæ sexta die eiusdem mensis in Dataria recepta, atque recognita, ac de obitu Melchioris in possessione Archidiaconatus 25. die eiusdem mensis subsecuto; clara exinde conuincitur reservatio in regula nona Cancellariæ sancita his verbis, *Quibus, scilicet litteris Ordinarii acceptantibus alternatiuam ab eo (videlicet Datario) receptis, atque recognitis tunc demum, & non antea uti incipiat gratia supradicta.* Quarum vigore litterarum mensis ille, licet alias Ordinarius efficitur Apostolicus, & beneficia eo durante vacantia, dispositioni Summi Pontificis reservata censentur, ut comprobatur *Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 65. num. 9. cum seq. Garz. de benef. p. 5. cap. 1. numer. 698. & respondit Rot. decis. 349. num. 1. par. 3. recent. & in Tarentina Canonicius 10. Decembris 1612. coram bo. mr. Coccino, & in alijs reletis in dec. R. P. D. mei Peutingeri sub die 10. Maij 1647. in §. Exclusio vero.*

4 Non † obstat quod acceptante alternatiuam Episcopo in mense Apostolico aliàs inchoato hic non redigatur Ordinarius, sed ut prius remaneat reservatus; ac talis proinde reputari debeat mensis Ordinarius si hoc incoepro alternatio recepta fuerit à Datario, atque recognita, † nè claudicatio contractus inducatur contra text. in l. Iulianus §. si quis colludente, ff. de alic. empt.

6 Dum † enim ratio militat in utroque casu diuersa, de vno ad alterum congrua fieri nequit illatio l. Papinianus ff. de minor. l. inter stipulantem §. sacram, ff. de verb. oblig. l. naturalem, §. nihilominus, ff. de acquir. possess. l. ult. in fin. ff. de calumniator. † Quinimo ex parte vnius claudicatio quoque contractus admittitur secundum *Castre. in add. §. si quis colludente num. 4. post gloss. in verb. obligat. ff. de alic. empt. Surd. decis. 187. num. 11. & alios, quos recenset. Rot. coram Andr. decis. 110. sub num. 14.*

7 Iusta † siquidem ratione ad fauorem Pontificis videtur iudicatum, quod mensis aliàs Apostolicus inchoatus per alternatiuam non redigatur Ordinarius, nè Episcopi, à quorum libera voluntate dependent acceptatio alternatiuæ, huius declarationem differant in tempus ipsi Pontifici iam affectum, ac in præiudicium iuris eidem super eo integrè quæsi, ac ipsius vigore regulæ reservati, ut respondit *Rot. in Faentina Canonicius 16. Decembris 1585. coram Blanchetto, impressa post Garz. de benef. par. 5. cap. 1. numer. 693. & in Salamantina Beneficij 20. Iunij 1605. coram Manzanedo, impressa par. 2. recent. decis. 144.*

sub num. 6. & in Paplen. beneficij 10. Aprilis 1617. coram Andrea inter impressas decis. 110. sub num. 11.

9 Quæ sanè ratio † non militat in ipsis Episcopis, qui cum possint acceptationem exhibere Datario, eiusque receptionem, ac recognitionem curare in fine proprii mensis, sibi debent imputare, si in principio sequentis illam exhibent, & ius aliàs liberè sibi competens Pontificiæ dispositioni propria volūtate submitunt *arg. text. in l. quod quis ex culpa, & l. nemo fraudare videtur, ff. de regul. iur. capit. Damnum, cap. scienti, eod. tit. lib. 6. cum alijs per Surd. decis. 182. num. 9.*

10 Neque † reservatio per alternatiuam indulta destruitur ex collatione simultanea Archidiaconatus uti dignitatis in Cathedrali delata ex dispositione sacrorum Canonum, Capitulo simul ac Episcopo, de qua in *cap. univ. & in cap. Pastoralis de his, quæ fiunt à Prelat. & in gloss. communiter recepta in cap. cū Ecclesia Vulturana in verbo postulauit. de elect. quam latè explicat Abb. ibidem num. 8. Præpos. in cap. 1. nu. 5. dist. 21. Rot. coram*

11 *Cassad. decis. 22. de præb. num. 3. & Cum in his collationibus simultaneis non admittatur alternatiua ad beneficia liberæ collationis restricta secundum Gonzal. in reg. 8. gloss. 45. num. 1. & dixit Rot. coram Seraph. decis. 1296. nu. 8. coram Greg. dec. 314. n. 4. & in Abulen. Canonicius Penitentiariæ 7. Maij 1607. coram Iusto.*

Quia suppositum simultaneæ collationis non subsistit, dum Episcopus contulit dignitates, & signanter Archidiaconatum controuersum ante concordiam, prout deducitur in prima decisione *R. P. D. mei Peutingeri §. Quod ve-*

12 *nd: † sola enim quasi possessio inde quæsitæ, suffragatur ad effectum alternatiuæ, dum lis non agitur cum capitulo simultaneam prætendente: sed vertitur inter Prouisos, ut notat Calder. conf. 23. de præben. Gonzal. ad reg. 8. gloss. 45. §. 1. num. 79. & §. 2. num. 1. Rot. decis. 49. nu. 1. de refer. in antiq. & decis. 5. præben. in antiquiorib. & coram Mohed. decis. 8. de priuileg. & in decis. 39. num. 1. par. 3.*

13 *recent. † & comprobatur præterea libera Episcopi collatio in dignitatibus Osceñ ex antiquo eiusdem Ecclesiæ statuto, quo dignitates huiusmodi, Prioratu excepto, ad liberam Episcopi eiusque; prædecessorū collationem spectasse asseritur, eisq; in futurum reservatur, siue ex dispositione antiquorum Canonum, ut declarat gloss. in cap. quamquam in verbo deuoluatur, vers. ut igitur iuris originem scias de elect. lib. 6. ibique Abb. num. 6. Gemin. num. 4. Innoc. in cap. postulasti num. 1. in fin. de iurepat. Gonzal. ad reg. 8. in §. premiali 1. num. 20. Rot. coram Bellam. decis. 69. in 2.*

14 *column. circa fin. † Siue vigore consuetudinis, quæ in hac materia potissimum attenditur, ac derogat iuri communi, iuxta text. in cap. cum Ecclesia Vulturana in fin. de elect. & notat ibi gloss. in verbo postulauit circa finem, & in cap. cum aliquibus in verbo ad eos lib. 6. Rot. coram Causler. dec. 97. n. 3. & 232 num. 3. p. 1. recent.*

15 Hinc cessat obiectio † quod ius conferendi non fuerit in concordia diuisum inter Capitulum ac Episcopum, sed solum exercitium ex quo ibidem Episcopo sub certa conditione defertur, ut vni videlicet ex Canonicis di-

gnitates predictas teneretur ipse conferre, adeoque ex subsecutis collationibus Episcopi simultanea quasi possessio Capituli videatur præseruata, iuxta consil. Abb. 54. & divis. Rota coram Seraphin. decis. 220. nu. 2. & coram Buratt. 805. nu. 4.

16. Quia præterquam respectu Capituli, dum probata non fuit hæc quasi possessio, præseruari nec potuit, ut dixit Rot. in Viterbien. Capella 12. Iunij 1606. coram Manzanedo, & in Placentina capellania 30. Aprilis 1611. coram bon. mem. Coccino & in alijs relatis in prima decis. R. P. D. mei Pen-

17. tingerij in S. Neque iuvat dicere. Excluditur præterea ex ipsismet collationibus ad ipsum Episcopum conferendi spectasse concludentibus, cum hæc verba importent plenum ius conferentis priuatim quoad alterum, iuxta tex. in cap. nonit. de indic. & glos. in cap. cum illis, si vero in verb. cum alio in fin. de præbilib. 6. cum alijs iuribus relat. per Garz. de benef. par. 1. cap. 1. nu. 477. Rot. decis. 39. nu. 1. part. 3. recen. Quæ sanè liber-

18. tas collationis in Episcopo non infringitur ex onere eidem iuncto dignitates predictas ipsis tantum Canonicis conferendi, cum tale onus solum limitem passiuam collationem, non autem actiuam conferendi libertatem adimat, quæ dum alterius Collatoris concursu, vel assensum siue consilium non exigit, ut libera, alternatiuam admittit ex dispositione regulæ 9. Cancell. quamuis pro certo genere personarum restricta, ut notat Garz. ad reg. 3. glos. 4. nu. mer. 19. Garz. de benef. p. 5. cap. 1. nu. 475. & 476. Rot. coram Put. decis. 158. lib. 2. & coram Acchil. decis. 5. de priuileg. & in alijs adductis in Placentina Archidiaconatus 28. Novembris 1614. coram bona memoria Card. Ferospio impressa par. 2. recen. decis. 600. nu. 2.

19. Hinc non vrget decisio in Tarraconen. Sacristia 23. Ianuarij 1602. coram Iusto in contrarium adducta, cū ex eius lectura conuincatur simultanea ibidem Episcopi collatio cum Capitulo ratione consilij, quod ab eodem Capitulo necessario Episcopus in collatione Sacristiæ tenebatur exquirere ante concordiam, ut respondit secunda decisio R. P. D. mei Pentingerij in S. Non obstat, & tertia decisio in S. unde.

20. Non obstat incompatibilitas Archidiaconatus cum Canonicatu in eadem Ecclesia ex aduerso repetita: cum huic obiecto satisfaciat vltima decisio R. P. D. mei Pentingerij sub die 14. Decemb. 1648. in S. Denique cum seq. quod videlicet idem Archidiaconatus per annos 40. & ultra absque dispensatione Sedis Apostolicæ una cum Canonicatu fuerat retentus vigore consuetudinis comprobata ex concordia subsecuta, ac antiquo ipsius Ecclesiæ statuto.

21. Nec demum vrget quod Doctoratus Salinas auctoris Gregorij non probetur ab aliqua Vniuersitate obtentus prout ex mente S. Concilij Trid. sess. 24. cap. 12. de refor. ac ex dispositione Constitutionis san. me. Pij V. in ordine 60. in 2. S. iustificare teneretur Prouisus de aliqua dignitate in Cathedrali, & notat Lotther. de re benef. lib. 3. q. 7. nu. 122. & 123.

Quia vtraque dispositio S. Concilij ac Con-

stitutionis Plain locum obtinet in ijs tantum dignitatibus, quæ curam animarum, vel iurisdictionem habent annexam, vel Primatum obtinent in Cathedrali, ut notat Germon. de indult. Card. de quibus nu. 4. Aloys. Ricc. in prax. for. Eccl. decis. 473. secundum primam editionem Piassec. in prax. Episcop. p. 2. cap. 1. nu. 20. Garz. de benef. p. 7. cap. 7. nu. 41. Casto Palao tract. 13. disp. 4. puncto 6. nu. 15. & respon. vltima decisio R. P. D. mei Pentingerij in S. Neque nis est faciendæ, Adeoque Doctoratus narratiua vti superflua, quamuis non iustificetur, gratiam ab eodem Salinas obtentam vitare non potuit, ut respondit Rot. in decis. 70. de refer. in antiq. & dec. 10. eod. tit. in nou. & coram Bellam. decis. 4. in princ. & coram Cassad. dec. 10. de præben.

Et ita vtraque parte decisum &c.

R. P. D. ARGVELLES.

Durgen nullitatis Professionis.

Veneris 16. Aprilis 1649.

ARGUMENTVM.

Annus probationis omnino requisitus ante professionem debet esse continuus, & non interruptus aliqua temporis interruptione; interruptum autem si Nouitius habitu dimisso, & animo religionem desiderandi extra claustra se contulerit; an verò requiratur quolibet interruptio phisica, & realis, aut sufficiat moralis, & cuius temporis sit necessaria, latissime tractatur.

Professio emanata propter metum etiam reuentialem est nulla; ex quibus autem satis probari possit adfuisse metum in Nouitio professionem emittente, nonnulla deducuntur, quæ licet de per se non sufficerent ad annullandam professionem, tamen simul iuncta sufficientissima reputantur.

SVMMARIVM.

1. Annus probationis, & deliberationis, quare detur uolenti religionem profiteri, & numer. 9. & numero 41. 9.
2. Religiosus dimittendo habitum in anno nouitatus nitetur ipso facto deliberasse se nolle profiteri.
3. Nouitius si de tempore probationis dimiserit habitum. si postea uellet professionem emittere in Religione, opus est nouo tempore ad iterum probandum, & deliberandum.
4. Res una ac eadem non potest pati diuersos effectus.
5. Ordinatum aliquid sequi non potest ex his, quæ inordinatè procedunt.
6. Fundamentum ubi est nitiosum nihil tutum superedificari potest.
7. Matrimonium carnale, debet esse liberum, ita quoque matrimonium spirituale, quod est maius.
8. Professio facta coactè operatione aliorum Religiosorum non tenet.
9. Annus nouitatus debet esse continuus continuatione phisica, & comparatur continuationi prescriptionis.
10. Monachi rectè prospicere debent, an iuuenes ingredien-

- dienses Religionem inspiratione, vel desperatione ducantur.
- 11 Novitio repetenti suas vestes seculares, debet superior religionis illas restituere.
 - 12 Liberas alibi non est, quam ubi spiritus Domini.
 - 14 Libertatem procurant homines etiam aperto vita periculo.
 - 15 ad Libertatem via multiplex patet.
 - 17 Annus probationis debet esse continuus, nec sufficit coniungere priora tempora cum secundis, & quare num. seq.
 - 18 de Tempore, lege, vel statuto ubi sit mentio, semper de continuo est intelligendum.
 - 19 Annus probationis interruptitur, si Novitius habitu dimisso, & animo deferendi Religionem Claustro se conferat.
 - 20 An vero sufficiat qualibet interruptio phisica, & realis, an vero moralis, & cuius temporis sit necessaria.
 - 21 Annus probationis coniungitur egresso Monasterium, & regresso, & quando secus nu. 26.
 - 22 Novitiatus non interruptitur per interpellationem paucorum dierum contra nu. 26.
 - 23 Novitiatus interruptitur quoque per solas tres dies, & quid si essent minores puta duas &c. vel maiores puta quinque dies.
Et quid si esset spatium minus noctis nu. 25.
 - 24 Sensus contrarius non admittitur in doctrinis Auctorum.
 - 27 Annus probationis ut censeatur interruptus, quid sit considerandum, & an qualibet interruptio sufficiat num. 28.
 - 29 Tempus petendum ad aliquem actum, censeatur petendum tamquam forma.
 - 30 Forma in minimo ommissa viciat actum, & si in minimo deficiat actus corrumpit nu. 32.
 - 31 Tempus quando datum est pro forma, nec minimum quid addi, aut detrahi potest.
 - 33 Professio irritatur per quantumvis modicum defectum continuationis anni Novitiatus, sicut quantumvis modicus illius anni temporis sufficeret ad illam cassandam.
 - 34 Tempus novitiatus numeratur de momento ad momentum.
 - 35 Annus probationis interruptitur etiam per spatium trium horarum.
 - 36 Novitiatus consistit in assumptione habitus animo religiosam vitam experiendi, unde cessat si habitum dimittat animo relinquendi viam ceptam.
 - 37 Novitiatus interruptitur per solam habitus dimissionem animo deferendi religionem.
 - 38 Annus probationibus non constituitur a duodecim mensibus interruptis, sed continuus, quia sex non sunt bis tria, sed semel sex.
 - 39 Annus Novitiatus comparatur prescriptioni, in qua semel data interruptione, tempora non coniunguntur.
 - 40 Interruptio in materia prescriptionis totum tempus prateritum extinguit.
 - 41 Possessio per momentum temporis perditur.
 - 43 Possessio semel amissa non continuatur cum possessione de nouo acquisita amplius si una est iniusta numer. 44.
 - 45 Possessiones diuersae speciei non possunt coniungi.
 - 46 Annus probationis interruptitur eo ipso quod Novitius mutauit animum, & mutasse animum censeatur si auferat,

- 47 Annus probationis, data est in interruptione non coniungitur intelligi ad nu. 50.
- 49 in Apostasiam facile dilabuntur ij, qui minus conuersi to religionem profitentur.
- 51 Professio emanata propter metum est nulla.
- 52 Metus reuerentialis sufficit etiam sine minus ad annullandam professionem propter summam libertatem ad illam, requisitam contra vi per relos nu. mer. 53.
- 53 Metum adfuisse in emittente professionem ex quibus probetur.
- 54 Metum in matrimonio spirituali sufficit quod sit minor inso, ad annullandam professionem contra relos nu. seq.
- 56 Professio facta a viro constantissimo, an possit annullari ob metum, vel ob minas.
- 57 Metus in puero sexdecim annorum sufficit minor ad annullandam professionem.
- 58 Metus, mina mala tractationes &c. quae de per se non sufficerent, tamen simul iuncta, & considerata annullant professionem.

DECISIO CCC.

- P**RO Ventura responsum, pro quo faciunt sequentia verba Lapi. † Primo iste erat in probatione, & deliberatione, quia talis Annus datur etiam in fauorem sui, & ob fragilitatem humana conditionis, ut in c. 2. de Regular. lib. 6. † sed exeundo, & dimittendo habitum (ut in themate proponitur) videtur ipso facto deliberasse se nolle profiteri, seu se non posse pati austeritatem clausurae, & sic confirmatum fuit pro hac vice propositum suum, † unde mutato postea nouo proposito, opus erat nouo tempore ad iterum probandum, & deliberandum, nam ex eodem tempore probationis non potest sequi placencia, & displicencia, & sic etiam Monasterium, quia ista sunt aduersantia, & † una, & eadem res non debet pati diuersos effectus, & Præterea ex his quae inordinate procedunt, nihil ordinatè sequi potest de accus. qualiter. 1. † & ubi fundamentum est vitiosum, nihil tutum superedificari potest. 1. q. 1. Cum Paulus, sed iste regressus quem fecit dictus iuuenis ad dictum Monasterium, fuit inordinatus, & vitiosus, nam dictus iuuenis captus, & inuitus detentus redit ad Monasterium, † & sicut matrimonium carnale debet esse liberum, de sponsal. Cum locum, ita matrimonium spirituale quod est maius c. 1. † sed hic iuuenis per dd. fratres mendicantes in sua deliberatione iam facta fuit impeditus, & coactus, & sic praesumitur non sponte, seu seruire spiritus, & quia talis coactio fuit facta operatione fratrum, & per consequens impediuerunt constitutionem (loquitur de dicto c. 2. de Regular.) idest annum probationis sub pena nullitatis sed etiam quod infra annum quemlibet non impedit quo minus ad seculum redeat, prout de sua voluntate processit, ut in dicto versiculo, quod si forsan, repetitur coniunctim generaliter tota prohibitio ibi, contra hanc probationem (sic legitur, sed errore librarii, nā in textu est prohibitionem &c.) Prohibitio autem praedictorum emanauit coniunctim, & sub principali verbo, Nō presumatis, ergo receptio postea facta de dicto iuvene non tenuit. † Præterea dictus annus probationis, ut supra est dictum, datur etiam fauore Monasterij, ut Monasterium probet mores ingressi si bonos mores habeat, & si voluerint admittant, & si malos mores habeat puta, quia non est aptus ad Religionem, ut quia

ut quia austeritates regula pati non potest, aut non vult eum extra remanere volentem repellant. sed cum ille infra probationis annum fugiendo exierit extra Monasterium, & habitum dimisserit apparuit eis quod bonos mores non habuit, & Religioni aptus non erat, ergo eum repellere debuerunt non per violentiam reducere, & sic contra mentem iuris hoc fecerunt, in præiudicium Monasterij infra ex dolo suo, huc vsque Lap. alleg. 46. num. 3. ante finem postquam eod. nu. 1. statim

9 a principio vers. item cum lex. firmavit annum. Nouitatus debere esse continuum continuatione physica, dum eam comparat continuationi præscriptionis, de qua infra dicetur.

Er si quidē nomen Religionis demas (quod nihil interest ad casum) & quod ibi non per se ipsos, sed per alios apprehenderunt Religiosum fugientem (quod facit illum casum fortio-rem nam in nostro, officio Birruariorum, perfuncti sunt ipsi fratres, seu in ius Canonici Regulares S. Norberti) nec lac lacti tam simile est, quam casu Lapi huic nostro, nisi fortior etiam ille videatur, quia Nouitius ibi bono spiritu ductus ingressus fuit Religionem, non vero desperatione, ut ille noster.

Sufficeret pro decisione tanti viri auctoritas, & iisdem penē rationibus Domini decreuerunt constare de Nullitate Professionis Venturæ Muxicæ, qui non inspiratione, sed desperatione potius impediti matrimonij carnalis ad spirituale transire tentauit inconsiderare.

10 (quod t̄ debuerat Monachi rectē perspicere, ut præcepit sa. mem. Sixtus V. in sua Bulla 71. Cum de omnibus, 6. Kal. Decembris 1587. §. ceterum 4. uersus finem, ibi, nisi denique constet ipsos non humana aliqua ratione, sed tantum deuotione, seu pietatis seruiore uitam religiosam spontē, & ex animo elegisse, ut benē explicat Suarez de Relig. tom. 3. lib. 4. cap. 10. num. 16.) paulō post facti poenitens inconsiderati, (inde enim fit, ut ait M. Basilius, ut eodem temere vnde fuerat egressus, reuertatur)

11 ad sæculum redire velle sapius t̄ protestatus vestesque suas sæculares repetens, (quas debuit Abbas restituere ex d. cap. 2. de Regular. in 6.) precibusq. ac lacrymis instans, ac tandem nil proficiens habitu exutus religioso, per cloacam, siue aquæductum nocte fugam arripuit, & postera die à duobus Monacis cum famulo ad id missis apprehensus, vi fuit in Monasterium reductus carceriq. addictus, & pane, & aqua per mensem maceratus lacrymis semper & ciularibus obtestans se nolle prosequi Nouitatum, & Religionem, & tunc intermissione nocte diuq. clamans, & quiritans, cum præter hæc Abbas continuo minaretur eundem Militum ductori, qui in vicino loco Milites coge- bat ad vigens ardensque tunc bellum. Fontisrabiz plenum discrimine, imò desperatione se eum traditurum, vel magis proditurum; coactus tandem professionem emisit lacrymis, & singultibus antea, & postea, & in ipsa professione metum magis, quam motū animi à Religione auersissimi demonstrans, & sequenti die palam repetens se metu compulsum, ut primum potuit ad Ordinarium proficiscens iterum à Monacis acceptus ductiori carcere mancipatus rupta satis alta fene-

stra linteisque in modum funis intortis precipitauit se potius quam demisit, aut descendit, 13 seq; in desideratam libertatem (t̄ si alibi libertas est, quam vbi Spiritus Domini ex Paul. 1. 14 ad Corinth. t̄ asserere aperto vitæ periculo procurauit, adeo homines natura libertati student 15 Cas. lib. 2. de bell. Gallic. t̄ adeo multiplex patet ad libertatem via Senec. lib. 3. de irac. 15. & adeo 16 non t̄ ardua virtus, seruitium fugisse manu; dixit Lucan lib. 4. Pharsal.

17 Enim vero t̄ probationis annum continuū esse debere clarius est, quā ut multis indigeat probationibus, nec sufficit coniungere priora tempora cum secundis, cap. ad Apostolicam 16. de Regular. & ibi Abb. num. 9. Anchar. 7. Franch. alios citans in c. 1. de regularib. in 3. nu. 3. uers. quid autem si non fuit, & seq. contra Gloss. Speculat. & Io. Andr. explicando Ancharanum, & fortius post S. Concil. Trident. sess. 24. de Regul. cap. 15. utrobique multi, diligenter relati à Reuerendiss. Barbosa Episcopo Vgentin. ibi num. 5. hic num. 24. & de Potest. Episc. 3. part. allegat. 101. num. 23. & de iure Eccles. lib. 1. cap. 42. nu. 121. & in summa decis. apostol. collect. 31. nu. 12. (ubi sic declarasse Sacram Congregationem Concilij) dixerat prius Bart. in l. final. §. quoties 3. ff. de publican. & uest. gal. arguens de seruis Nouitijs ad Nouitios Religionum per eum textum, qui benē congruit ibi, sunt autem ueterana quæ anno continuo in Vrbe seruierunt &c. Nouitia autem mancipia intelliguntur quæ annum non dum seruierunt, Nauarr. cons. lib. 3. de Regular. cons. 32. num. 1. uers. tertio quod &c. & cons. 34. num. 2. & cons. 41. uers. tertium quod &c. Mirand. in manual. p. 1. q. 22. art. 4. & art. 5. per tot. Less. de iust. & iur. lib. 2. cap. 41. dubit 7. nu. 59. Suarez. latē ad partes d. tom. 3. lib. 5. cap. 15. d. nu. 1. & manu plenissima pro more R. P. Diana res. mor. tom. 5. tract. 5. de paruicac. materia, resol. 10. multi per Bordon. de profess. cap. 4. q. 11. uers. Nouitatus &c. Nouarr. in summa Bullar. de Nouitijs recipien. num. 3. & 4. & in Lucerna Regular. verbo annus num. 5. utrobique testans sic S. Congregationem determinasse, Marsil. in remission. ad Concil. de cap. 15. R. P. Lezzan. in summa Regular. tom. 3. verbo professio num. 10. & tom. 1. cap. 2. num. 11. Ciarlin. contr. lib. 1. cap. 108. num. 14. Vecch. in prax. Nouitiorum disput. 11. dub. 3. num. 1. testans etiam de S. Congregationis declaratione 7. Nouembris 1597. Rota decis. 175. nu. 2. part. 1. recent. ubi de dicta declaratione, & alijs infra citandi.

18 Qui omnes rationem reddunt quod ubi fit mentio de tempore, lege, vel statuto, semper de continuo intelligendum est l. Genero 8. ff. de his qui not. inf. in l. 3. cum Gloss. penult. l. naturaliter 5. Innumquam la secunda in ord. 31. §. primo ff. de usucap. Bart. ubi supra Lap. ubi supra num. 3. & ibi Mandos. littera E, Amaya ex Gloss. Menoch. Donell. Vsuale. obseruat. lib. 1. cap. 10. num. 5. Albert. Brun in tract. de permanent. & Perseuerant num. 4. habetur tract. com. tom. 17. fol. 395. Anton. Bard. de tempor. utili, & continuo. cap. 3. nu. 9. ibidem tom. 5. fol. 210. col. 4. Farniti. in tract. de moment. tempor. cap. 30. num. 10. relati à Vecch. ubi supra num. 2. Pelizzar. in manual. Regul. tract. 2. cap. 1. num. 10. Vela discept. Hispalen 18. n. 3. lib. 1. Peyrin. tract. 2. de Pralat. q. 3. cap. 1. §. 4. nu. 100. Bordon. cont. Regul. tom. 2. resol. 99. num. 28. & resol. 54. nu. 188. ubi magna congeries iuriam, & auctorum Bart.

Bart. d. S. Fausto Thesaur. Religios. lib. 5. q. 163. nu. 3. Remig. Scrof. solut. q. moral. q. 31. n. 2. Villalou. in summa tom. 2. tract. 35. difficult. 5. num. 7. qui testatur de S. Congregationis declaratione, Tamburini. de iure Abbat. tom. 3. disput. 6. q. 7. num. 10. & 11. & plurimi per modern. Iesuitam Regim. Christiana Reipub. tom. 2. lib. 11. disput. 24. qui omnes, & alij referendi exornant etiam supra traditam conclusionem S. antecedenti.

Et omnes quidem magna concordia firmatas supra conclusiones amplectuntur, † & interrumpi dictam continuationem si Nouitius habitu dimisso, & animo deferendi Religionē extra Claustra se conferat citati à *Vecc. supra Peyrin. num. 10. Portell. verbo Nouitius num. 49. Tamburini. num. 17. Bordon. d. res. 54. numer. 191. Reuerendiss. Vgentin. d. cap. 15. num. 32. & ante eos Suarez de Relig. tom. 3. lib. 5. cap. 15. num. 6. quem sequitur Sanchez ad Prac. decalog. lib. 5. cap. 4. num. 32. & alij*

inferius. † Vtrum vero sufficiat quælibet interruptio physica, & realis, An vero moralis, & cuius temporis necessaria sit, magna discordia est.

21 Nam quod † tempora coniungatur egresso Monasterium, & regresso tenuerunt ex antiquioribus *Gloss. final. in cap. cum qui certus de reg. iur. in 6. Speculat. ad tit. de stat. Monach. nu. 43. & ibi. Adden. littera G, & qui eos refert, & Anchar. Alex. consil. 54. num. 2. lib. 4. Bordon. ubi supra numero 9. Vesicul. in pradiſſo &c. Roman. d. l. final. S. quotiens num. 2.*

22 Ex recentioribus, † paucorum dierum interpellationem non impedire istam temporū coniunctionem, seu non interrompere moraliter tenuerunt *Less. de iust. & iur. d. lib. 2. cap. 41. dub. 7. nu. 5. vers. secundo hunc annum in fine, & ante eum dixerat Franch. d. cap. 1. de Regular. in 6. nu. 3. paulo post medium, vers. satis tamen videtur, qui pro contraria citat Lapum, & Nauarr. d. cons. 32.*

23 *vers. tertio quod, ubi etiam si per solos tres dies foris maneret interrumpi Nouitiatum, quasi sentiat minorem interruptionem non sufficere ipse alios pro se citat, & alios, Diana d. resol. 19. Reuerendiss. Vgentin. de Potestat. Episc. d. allegat. 101. nu. 25. & de iure Eccles. d. lib. 1. cap. 42. nu. 124. & d. sess. 25. cap. 15. num. 7. vers. contra Lessius, & Pellizzar. d. tract. 2. cap. 1. num. 10. & Bordon. d. q. 11. d. resol. 54. num. 202. qui extendit ad spatium,*

quinque dierum, & amplius pro quo nullum habet auctorem; & Nauarr. ab eo citatus, ubi supra qui loquitur de tribus diebus, fortè hoc

24 non dixit, nisi arguatur à contrario † sensu, (quod non recipitur in doctrinis auctorem *Rota decis. 135. in fine par. 8. recen.*) dicit enim interrompere exeuntem etiam si per solos tres

25 dies maneret, † *Remig. Scrof. supra q. 31. sensit per spatium vnius noctis, vel vnius diei, quorum placita vltra adducta per eos possent forsan probari ex l. Paulus 38. S. Gaius ff. de liber. causa quem Roman. supra n. 3. dicit nescire quod sit alibi.*

26 Contrariam † tamen sententiam tenuerunt

Bart. in d. S. quotiens num. 2. Angel. & Alberic. ibid. Abb. & Anchar. ubi supra, dum cōparant istam, interruptioni præscriptionis, melius Lapus, vr

vidimus eleganter Suarez d. cap. 5. nu. 6. per hæc

27 verba: † *Mihi autem videtur probatio Nouitatus, quam temporis diuturnitatem, quia alias nil certum de hac interruptione eiusque sufficientia dici poteris, sed relinquendum erit cuiuscumque arbitrio, alicui enim videbitur parua mora trium, vel quatuor dierum, alij verò magna, quo circa censeo, si quis dimisso Religionis habitu egressus est, eo ipso interrumpi annū probationis, etiam si paulo post intra diem peniteat, quia eo ipso amisit, statum quem habebat, & indiget noua receptione, & admissione, vt possit iterum Nouitius esse, &c. vnde quod Nauarr. ait annum interrumpi per exitum trium, vel quatuor dierum, è Monasterijs siue licentia Superioris si intelligatur de exitu totali, idest animo non redeundi, & dimisso habitu non solum verum est, sed etiam sine limitatione temporis fuisse asserendum, quia actus ipse per se sufficit, & naturaliter interrumpit perseverantiam, & constantiam propter quam continuas in probatione postulatur, huc vsque Suarez idem num. 7. in medio, ver-*

28 *sic per dimissionem, † sequitur Sanchez in præcep. decal. tom. 2. lib. 5. cap. 4. nu. 32. qui postquam de continuatione, interruptione multis ad saturitatem congestis latè deseruit à numer. 30. & quamlibet interruptionem sufficere ex ipso*

29 *Nauarr. probauit cons. 33. prosequitur, † Præterea, quia tempus petitorium ad aliquem actum consuetur peti tamquam forma, vt probat textus in auth. que supplicatio. C. de præ. Imperat. deferen. iuncta gloss. in verb. forma, &c. † At omisso formæ in mi-*

30 *nimo vitiatur actum, vt probat Tiraquell. de iudic. 31 in reb. exig. nu. 12. idem Sanchez supra, † & quan-*

do tempus est, datum pro forma, nec addi, nec detrahi potest, nec minimum quid, vr per Scribentes in in leg. 1. ff. de lib. & postquam Tiraqueli. de viroque retract. part. 1. §. 1. gloss. 21. num. 11. Fanus. supra

32 *cap. 32. num. 21. cap. 33. num. 9. † facit vulgari regula, quod si forma deficiat in minimo actus corrumpit, licum hi 6. S. si prator. ff. de transact. cum vulg. per relatè Axiomat. 157. littera F. iisdem rationibus, & multis citatis, Bartol. à S. Fausto d. lib. 1. q. 164. num. 2. Tamburini. d. quest. 7. num. 11. Ciarlin. dicto cap. 108. num. 20.*

33 Cum ergo † ad Professionis valorem petat S. Concil. Trident. annum continuum, quantumuis modicus continuationis defectus eam irritam reddet, sicut etiam quantumuis modicus illius annui temporis defectus sufficeret ad professionem cassandam, ita Sanchez argumentatur vbi supra, d. num. 32. vers. cum enim, & Elig. Basæus in suo tractat. Flores totius Theolog.

34 *verb. Religio. 3. nu. 5. vers. pro resolutione. † Nam certum est tempus istud numerari de momento ad momentum, vt ferè per omnes supra citatos, & cum multis alijs Reuerendiss. Vgentin. d. cap. 42. nu. 139. vbi adducit declarationem Eminentissimorum DD. Cardinalium 21. Ianuarij 1617. latius num. 118. & d. sess. 25. cap. 15. num. 20. & 21. vbi de alijs declarationibus, plenissimè d. alleg. 101. num. 22. vers. verum, &c. exornans ait, se in illa tertia impressione re maturius examinata discedere à contraria opinione quam tenuerat iuribus, & rationibus ibi videndis.*

35 Quam opinionem, † de modica inquam interruptione, sequuti sunt multi alij à supra citatis adducti, & à Peyranis d. tract. 2. de Prælat. quest. 3. cap. 1. §. 4. nu. 100. fol. 406. vbi de reuer-

so post

36 so post tres horas, *Castr. Palao in oper. moral. par. 3.*
 37 16. disput. 1. §. 2. num. 7. † quia illa est vera,
 & propria interruptio status qua cessat status assump-
 tus, & contra verò cessat status probationis si habitum
 dimittas animo relinquendi viam captam, sed fugiendi
 obedientia iugum, siquidem Nouitatus consistit in
 assumptione habitus animo Religiosam vitam expe-
 riendi, sic Palao supra, & alij citati à Modern. *Le-*
 37 37 suita dista disput. 24. † Miranda in manual. tom. 1.
 -quest. 22. artic. 3. concl. unica vers. quidam dicunt ex
 -Bulla Iulij Secundi, deducit per solam habitus
 dimissionem animo deferen. Religionem No-
 uitiatum interrumpi, *Villalob. in summa tom. 2.*
 38 tract. 35. diff. 15. num. 7. qui loquitur † de in-
 terruptione physica dum adducit Aristotelem
 dicentem, quod sex non sunt bis tria, sed semel sex,
 & in puncto dixit Abbas dicto cap. ad Apostolicam
 39 nu. 9. quod 50. & 50. non faciunt 100. adducit etiā
 Villalobos sicut, & multi ex citatis, cōparationem
 prescriptionis in qua semel data interruptione
 tempora nō coniunguntur, ita in proposito nostro
 Anchar. in d. c. 1. de vita, & honest. Cler. lib. 6. nu. 1. ad
 fin. vers. sentit enim, Corn. cons. 147. viso n. 23. lib. 2.
 Petr. Barbosa ad l. cum notissimum 7. §. immo nu. 29.
 40 C. de prescript. 30. vel 40. ann. † quia interruptio
 totum tempus präteritum extinguit, Bald. di-
 sta l. 7. num. 7. Barbosa num. 7. & num. 9.
 41 Accedit, † quod possessio per momentum
 temporis perditur, vt de capto ab hostibus,
 42 ad l. cum heredes, §. 1. ff. de acquir. possess. † etiam
 si per momentum captus extitit, *Castr. in l. si*
his, qui pro emptore 15. nu. 7. ff. de usucap. Menochi.
de recup. remed. 14. num. 48. Faenuti supra cap. 32.
num. 13. argumento text. in l. 2. & 1. C. de posthum.
 43 hered. instit. † & possessionem semel amissam
 non continuari cū possessione de nouo acqui-
 44 sita, *Bard. supra numer. 13. ex Bart. & alijs. † Et*
multo magis si vna est iniusta, Ferrett. consil. 1.
in causa possessoria num. 3. lib. 1. vt in præsenti,
 45 quia secundus ingressus, fuit violentus. † Nec
 posse duas possessiones diuersę speciei coniun-
 gi, argumento text. in l. unica, Cod. qui num. tutel.
 l. Spadonum 15. qui intra 11. ff. de excusat. tutor. l. 1.
 46 §. fin. ff. de vacat. muner. † & cum ista continua-
 tio ab animo pendeat Nouitij, eo ipso, quod
 egrediendo animum mutauit interrumpitur,
 & mutasse animum eo ipso planum est, quod
 aufugerit, vtrumque probatur ex l. naturalem §.
 Spadonum, vers. ceruos. ff. de acqu. rer. domin. §. pa-
 nonum 15. instit. de rer. diuis. Donell. lib. 4. comment.
 cap. 13. Borholten. d. §. 15.

Ex quibus apparet communioem videri
 47 opinionem Lapi, Suarez, & sequacium: † nec
 obstat dist. l. Paulus 38. §. Caius, quare expendit
 Sanchez supra num. 30. post Romanum vbi supra, nec
 text. in l. quod dicitur 38. §. miles, ff. de milit. testam.
 nec l. unica, ff. de bonor. possess. ex testam. milit. aut
 l. necnon 28. §. si quis sapiens, ff. ex quibus caus. maior.
 quos adducit Alberic. vbi sup. Nam ipsi respon-
 dent ibi fauore libertatis, militis, & absentis
 Reipublicę causa sic responsum: nos sumus in
 materia odiosa, vt dixit Rota d. decis. 175. nu. fin.
 part. 1. recent. quia contra fauorem, & Nouitij,
 & Religionis esset, malè probatum ad Reli-
 48 gionem admittere, † intentio namque finalis
 constituendi annum probationis fuit occurre-

Part. X. Recent.

49 re apostasię; † in quam facilè dilabuntur hi,
 qui minus consulto Religionem profitentur,
 d. cap. ad Apostolicam d. cap. 2. & per hac iura, Rota
 pendens Seraph. decis. 121. nu. 2. Vecch. vbi supra dub. 25.
 num. 6. & faciunt verba Sancti Basilij supra relata.
 Sed esto in difficili quæstionis resolutio sit,
 ex quo suum sensum aperire noluit, *Rcm. Pater*
Diana vbi supra, contentus hinc indè auctores
 referre, extrā istam aleam Ventura Muxica
 50 est, † quia omnes supradicti auctores vtrinque
 adducti excepto Lape, & Ciarlin. loquuntur
 quando deferens Religionem, Monasterium
 poenitentia ductus regreditur, non verò quā-
 do coactus, & vi reductus, vel potius raptatus,
 vt Ventura, quo casu nulli venit in mentem
 tempora coniungi, immò Bordon. in suo casu
 ait, necessariam esse nouam intentionem, & in regresso,
 & in Monasterio.

Quæ omnia eo magis procedunt cum non
 solum fuerit violenter retractus Ventura,
 51 sed † metu compulsus ad professionem, quo
 casu nullam esse latissimè probauit Rota multis
 iuribus, & Auctoribus, decis. 175. num. 5. & per tot.
 par. 1. recent. Prat. discept. 27. & in Vlixbonen. nulli-
 tatis professionis 29. Ianuarij 1646. num. 3. & seqq.
 confirmata 10. Decembris eiusdem anni, §. ex quibus
 satis, & §. seq. coram me. Et præsenti metum
 adfuisse cadentem inconstantem virum satis
 52 probatur, omisso quod multi dicunt, † suffi-
 cere reuerentialem etiam sine minis propter
 summam libertatem ad actum istum requisit-
 tam, tenuit Baseus supra verb. Metus num. 3. cum
 multis ibi citatis, Ciarlin. multis alijs iuribus, & Do-
 53 ctoribus d. cap. 108. qui latè prosequitur, & ap-
 positissimè ad nostrum casum, † & quoad
 qualitatem metum passi, & quoad probatio-
 nem, & etiam ad coniecturas ex fuga ex lacry-
 mis, & protestationibus ante, & post profes-
 sionem, ita vt durior appareat casus noster le-
 gendus a num. 27. & antè eos, Nauarr. ex glossa,
 & alijs ad Tit. de his, qui ra, lib. 1. consil. 10. nu. 4.
 & de conuers. coniugat. lib. 3. consil. 3. num. 4. & in
 manual. cap. 22. numer. 51. & de metu reuerentiali
 Prelati cum minis, Vecch. supra disput. 3. dub. 12.
 numer. 19. & de reuerentiali cum mala tractatione,
 Bordon. supra resolut. 38. num. 87. vers. mala autem,
 & de metu reuerentiali Abbatissę, Rodriguez quæst.
 regular. tom. 3. quæst. 17. artic. 18. & reuerentiali
 Pedagogi iam officio functi in puero 15. annorum satis
 notanter Reuerendiss. Vgentiu. cumulatissimè pro mo-
 re lib. 1. vot. 1. a num. 41. ad 48. vbi per tot. in casu
 54 fortiori matrimonij carnalis, † nam in spiri-
 tuali minorem iusto metum sufficere, docuit
 R. P. Diana par. 3. tract. 2. de dubijs regular. resol. 92.
 ex declaratione S. Cōgregationis, & Rota multis con-
 gestis, vt solet Pont. de matrim. lib. 4. cap. 11. nu. 15.
 & 16. qui meminit Rota decisionem alij per Sperell.
 decis. 79. nu. 28. referendo S. Congregationem,
 & Rotam, & etiam per Ciarlin. d. cap. 108. nu. 33.
 latè disputat Cabrer. de metu ex S. Congregatione,
 & Rota, & multis alijs lib. 2. cap. 1. num. 49. viden-
 a num. 43. vbi post longam enumerationem
 contrariorum num. 50. respondet ad cap. final.
 qui Cleric. vel vouentes nu. 52. distinguendo inter ma-
 trimonium carnale, & sp. rituale.

55 Sed quia † multi contrarium defendunt, de
 M m m qui-

- quibus Sauch. & plurimi relati ab Ognate de contrah. to. 1. disp. 3. sect. 14. num. 247. & à Sperell. d. decis. 79. à num. 60. Reuerendiss. Vgentin not. 17. num. 128. lib. 2.
- 56 Venturæ † tot metus imagines, tot minæ, tot malæ tractationes fuerunt incussæ, vt non
- 57 puerum 16. annorum † in quo minor metus sufficit, Vgentin. d. vot. 1. num. 23. lib. 1. d. voto 17. num. 103. lib. 2. & latè ab Ognate supra num. 212. Ciardin. d. cap. 108. num. 31. vbi de puero 16. annorum, vt erat Ventura, Bordon. d. resolut. 38. num. 87. vers. mensurandam, Eligius Basani, vbi supra, d. verb. Metus num. 3. Vecch. num. etiam 3. Sperell. nu. 6. sed virum constantissimum possent monere.
- 58 Et saltem † si per se singula non fuissent, vt sunt sufficientissima sufficerent simul iuncta Sperell. decis. 4. num. 67. & decis. 79. num. 80. & de metu leui cum interruptione Nouitiatus considerant Rota decis. 175. num. 5. part. 1. recent.
- Et ita, &c.

R. P. D. M. E. L. T. I. O.

Postea Episcopo PAPIEN.

Gerunden Beneficij.

Mercurij 5. Maij 1649.

ARGVMENTVM.

Descendentiam an sit necesse probare à Fundatore Iurispatronatus per aliquam gradum distinctionem, vel sufficiat illam probare genericè, & ab eo qui fuit in quasi possessione presentandi, vt presentatus institui debet, eruditè demonstratur; an autem, & quando quis dicatur constitutus in quasi possessione presentandi per plures presentationes ab eo factas, & ab Ordinario admissas cum clausulis, vt dicitur, siue, vt asseritur, quamplura in presenti decisione habentur: Quid autem dicendum esset si Fundator Iurisp. contemplauerit agnationem, & copulatiue voluerit, quod successor ad effectum, vt presentare valeat sit hæres alicuius Castri, & descendens ex Dominis illius, an secuta alienatione dicti Castri descendens possit presentare, doctissime resoluitur.

S V M M A R I V M.

- 1 Iurisdicctio à Iudice prorsus fuit ablata, quando causa fuit à Curia auocata, & ad partes remissa.
- 2 Sententia nulla ex defectu iurisdictionis, non meretur, nec privilegium, nec nomen sententia.
- 3 Ius presentandi pluribus alternatiue concessum, Turnus alterius consumptus remansit siue ipse presentauerit, siue negligens fuit in presentando.
- 4 Ius presentandi pluribus alternatiue concessum, data negligentia Hebdomadarij, ad quem deuoluatur.
- 5 Alternatiua natura qualis sit.
- 6 Collatio beneficij ex quibus probata remaneat, & quando secus.
- 7 Inspatronatus alicui reservatum in casum deficientia omnium patronorum, illius presentatio, vt attendenda sit, quid requiratur.
- 8 Consensus praestitus presentationi videtur constituere patronum in quasi possessione presentandi.
- 9 Descendentia probata per aliquem ab existentibus in

quasi possessione presentandi in concursu alicuius presenti Compatroni, sufficit pro plena, & concludenti probatione.

- 10 Descendentiam non est necesse probare à Fundatore Iurispatronatus, sed sufficit illam probare ab eo, qui fuit in quasi possessione presentandi.
- 11 Descendentia probatio generica, quando sufficiat, absque eo quod fieri debeat per aliquam gradum distinctionem.
- 12 Presentatio qua suum habuit effectum, facit presumere, quod presentans descendat à veris Patronis.
- 13 Presentatus ab eo, qui existit in quasi possessione presentandi, omnino institui debet.
- 14 Presentationes Patronorum admissa ab Ordinario non simpliciter, sed cum clausula, vt dicitur, non constituunt presentantem in quasi possessione presentandi intelligi procedere, vt num. 15.
- 16 Presentatio facta cum clausula, vt asseritur, parit suum effectum, ex possessione presentandi tribuit Presentanti.
- 17 Inspatronatus remanet probatū ex decisionibus contentis, quando questio non cadit super illius existentia, sed solum super pertinentia.
- 18 Clausula, vt dicitur, apposta ab Ordinario in admissione presentationum Patronorum quid operetur, & quid importet. num. 19.
- 20 Presentatiua possessionis, quando induci non possit.
- 21 Iurispatronatus Fundator, qui contemplauit agnationem, & voluit copulatiue, quod successor in patronatu sit hæres alicuius Castri, & descendens ex Dominis illius, an secuta alienatione dicti Castri, descendens possit presentare.
- Et quid denotent verba Testatoris, qui vocauit heredem Castri. num. 34.
- 22 Hæres dicitur successor non rei particularis, sed vniuersi Iuris hereditarij.
- 24 Inspatronatus, quando non fuit annexum alicui rei materiali, stante alienatione illius rei non transit cum illa, sed remanet pones heredem vniuersalem.
- 25 Inspatronatus hereditarij transit ad hæres, & non potest ab eis postea separari ex facto alienationis, & quare.
- 26 in Iurepatronatu ille, qui est de parentela haberi debet pro presentato, & preferendus est quibuscumque alijs.
- 27 Iurispatronatus adiudicatio, an, & quando facienda sit illi, qui est de parentela, & quando secus.
- 28 in Iurispatronatus adiudicatione preferendus est consanguineus in concursu, & quare.
- 29 in Iurepatronatu ille, qui est de parentela institui debet, etiamsi à nemine fuisset presentatus.

DECISIO CCCI.

PROPOSVI causam super resolutis. coram me prima Iulij præteriti, & Domini perstiterunt in decisio ex rationibus tunc deductis. Dicebatur autem sententiam Rotalem esse infirmendam, quia tam illius nullitas, quam iniustitia satis est euident: † Nullitas resultat ex defectu iurisdictionis, stante Comissione per quam causa huiusmodi fuit à Curia auocata, & ad partes remissa, quæ vt omnem iurisdictionem à primò Iudice statim, ac prorsus abstulerit, etiamsi illi non fuerit

fuerit intimata declarauit Rot. in Burgen. Attentatorum 18. Decemb. 1634. coram Reuerendiss. Episcopo Terracinen. & in Leopodien. Censurarij 27. Ianuarij 1645. coram R. P. D. meo Cerro, cū alyis relatis in decisione qua reuidentur sub §. Primo enim nullitas, † & sententia nulla ex defectu iurisdictionis, certum est, quod non meretur nec priuilegium, nec nomen sententiæ, iuxta text. in l. si se non obtulit, §. condemnatum, ff. de re iud. Rota decis. 117. num. 7. part. 3. recent. Iniustitia etiam illius satis est clara, dum adiudicat controuersum beneficium Andreæ Sanou presentato ab Hebdomodario de Bruncola, & Clauigero Ecclesiæ de Villobino absque eo, quod fuerit doctum Hebdomodarium esse in Turno presentandi, vel deficere Hæredem descendentem de Manso Grasso, † cum in fundatione ius presentandi alternatiuè fuerit concessum Hebdomodario, & dicto Hæredi, ut in Summ. Fran. præterita positionis num. 4. & in defectum Hæredis tantum succedit Clauiger. Vnde tantum abest, quod prædicta fuerint ab Andrea probata, quod imò aperte contrarium demonstratur, nempe adesse Mariannam hæredem descendentem à dicto Manso Grasso, ad quam propterea exclusio penitus Clauigero pertinet ius presentandi, illamque esse Turnariam in præsentati vacatione probatur, quia post annum 1615. in quo ipsa præsentauit Geraldum Goy, Summ. Franc. num. 2. collatum fuit huiusmodi Beneficiū Francisco Font vltimò Possessori, per cuius propterea prouisionem solum dici potest, quod Turnus Hebdomodarij suum habuerit effectum, ac consumptus remanserit, siue ipse præsentauerit, siue negligens fuerit in præsentando, ad text. in l. cum quidam ita, ff. de legat. 2. Gonzal. super reg. 3. gloss. 45. §. 3. num. 13. & 16. † & quia hic non agitur de vacatione in Turno Hebdomodarij, nec eius negligentia adducitur ad effectum alicuius deuolutionis, sed consumptionis Turni tantum, ita vt in subsequenti vacatione ius presentandi fuerit quæsitū alteri Turnario iuxta legem fundationis, non est nunc cognoscendum, an data negligentia Hebdomodarij in præsentando, ius fuerit deuolutum ad Compatronos, vel potius ad Episcopum, seu ad Papam, vt voluit Garz. de benefic. part. 10. cap. 3. numer. 35. & seq.

Dici neque potest, quod Turnus Mariannæ hæredis fuerit consumptus in præcedenti vacatione, in qua Beneficiū obtinuit Franciscus Font, cum præsupponat Andreas aliam præcessisse, quæ computanda sit, in qua beneficium huiusmodi collatum dicitur Bernardo de Cardona, & sic stante alternatiua non potuerit etiam præsentare Marianna, dum casus euenit huius vltimæ Vacationis, † cum alternatiuæ natura sit, vt vno contentetur, nec omnium concursus exoptulet, ad text. in l. si quis ita stipulatus, ff. de verb. oblig. Rota decis. 321. num. 11. part. 5. recent. Quia † Collationis Cardonæ non est habenda ratio, cum alio modo illa non probetur, quam per solam licentiam non residendi ei ab Ordinario concessam, quæ in præiudicium tertij nullum probationis ge-

Part. X. Recent.

nus facit, & hoc eo magis procedere debet, quia apparet in hoc eodem Beneficio paulò obtinuisse institutionem, & immisionem Gerardum, qui ab Hærede fuerat presentatus, qui propterea in subsequente vacatione non potuit præsentare Franciscum Font, & cum hac distinctione Rota processit in Reatina Prædij 2. Maij 1603. coram bon. mem. Coccino relata per adden. ad Gregor. XV. decis. 215. num. 8. vers. & idem melius adaptatur distinctioni.

7 Quod autem † Andreas fuerit presentatus à Clauigero minus suffragatur, quia vt attendenda esset illius præsentatio probari per eum debuisset omnes Hæredes defecisse, cum in casu tantum huiusmodi deficientiæ fuerit reseruatū Ius patronatus Clauigero, Peregr. consil. 26. num. 24. lib. 1. Caus. decis. 558. num. 1. & 3. Rota in Cesarangustana Beneficij de Linares 4. Decembris 1643. §. hanc eandem circa fin. coram R. P. D. meo Bichio, & tamen talis probatio nedum non fuit facta, sed potius contrarium demonstratur, ex quo adhuc est in rerum natura Marianna, quam esse hæredem, ac per rectam lineam descendentem ab Hæredibus eorum, qui tempore fundationis Domini erant Mansi Grassi demonstratur, quia descendit à Francisco Gras Auo, & ab Antonio Gras Patre, qui † per consensus ab ipsis præstitos prouisioni huius beneficij de an. 1573. 1574. & 1589. Summ. Franc. num. 2. & 3. constituti fuerunt in quasi possessione presentandi, ac Ius patronatus, vt optimè Rota declarauit decis. 792. num. 7. & 8. part. 1. diuersor. & decis. 195. num. 3.

9 Clarum est enim, † quod probata descendentiæ per aliquem ab existentibus in huiusmodi quasi possessione in cōcursu alicuius prætensi Compatroni illa sufficiat pro plena, ac concludenti probatione etiam descendentiæ à primò loco vocatis, Rota decis. 337. num. 3. part. 2. recent. Placentina Cappella 30. Octobris 1615. coram bon. mem. Coccino, relata per adden. ad Gregor. XV. decis. 417. sub nu. 14. Gerunden. Beneficij 11. Martij 1648. coram R. P. D. meo Celso; † Imò quod necesse non sit probare descendentiā à primò Fundatore, sed satis sit probare, vt ab eo descendatur, qui fuit in quasi possessione presentandi, declarat Add. ad Gregor. XV. decis. 349. num. 6. vbi aliæ referuntur Rotæ decisiones,

11 & ex quo † in hac facti contingentia vocatio descendentiæ non fuit limitata ad aliquè certum gradum, nec alius descendens comparet, sat est quælibet probatio generica descendentiæ, absque eo, quod fieri ea debeat per aliquam graduum distinctionem, vt latè fuit comprobatum in decisione qua reuidentur sub §. Nihilque refert, quod talis descendentiā, hoc idem declarat Garz. de benefic. part. 7. cap. 15. num. 28. & sequen. quem sequitur Escobar de Parit. & nobilit. part. 1. quæst. 9. §. 3. num. 47. & 50. Rota in Gerunden. Beneficij 27. Iunij 1644. coram R. P. D. meo Bichio, & in Caurien. Ius patronatus 13. Martij 1645. coram R. P. D. meo Royas.

12 Accedit etiam † pro præfatorum comprobatione, quod eadem Marianna existit in quasi possessione presentandi, ex præsentatione per ipsammet facta de anno 1615. quæ suum

M m m 2

ha-

- habuit effectum, & ut ista sola sufficiat, ut in ea sit præsumenda vera descendencia à veris Patronis, declarat *Seraphin. decis. 1334. in fin. Rota decis. 224. num. 9. in fin. & decis. 347. nu. 1. part. 1.*
- 13 *in recent.* † ubi dicitur ita alias fuisse resolutum, adeo ut ab ea præsentatus omnino institui debeat, ita censuit etiam *Rota in Placentina Canonicius 1. Iulij 1647. coram R. P. D. meo Royas.*
- 14 Nihilque refert, † quod præsentationes factæ tam à Marianna, quam ab eius Patre, & Avo fuerint admittæ ab Ordinario sub enuntiativa pertinentiæ Iurispatronatus non simpliciter, sed adiecta clausula, *ut dicitur*, vel, *ut asseritur*, quæ tanquam dubitativa constituere nequit Præsentantem in quasi possessione præsentandi, *Rota Gerunden. Beneficij prima Junij 1644. coram Reuerendiss. Terracinen.* † Quia conclusio procederet, quotiescunque aliunde non constaret de existentia Iurispatronatus, de qua hic euidenter apparet ex Instrumento foundationis, & dotationis huius beneficij factarum dd anno 1384. à Petro Bassa, & Guilielmo Sartorio, ex quibus illis fuit quæsitum Iurispatronatus, *juxta text. in cap. filijs 16. quest. 7. cap. 3. & cap. nobis de iurepatr. Abb. conf. 59. num. 3. & consil. 166. num. 2. vol. 2. Lambertin. de iurepatr. lib. 1. part. 1. quest. 1. art. 2. & 3.* † Propterea præsentatio facta cum huiusmodi clausula dubitativa parit suum effectum, & possessionem præsentandi tribuit Præsentanti, ut explicat dicta decisio *Gerunden. coram Reuerendiss. Terracinen. & conferunt decisiones allegatæ per Add. ad Gregor. XV. decis. 417. num. 12. & per add. ad Buratt. decis. 633. num. 20. & sequen.*
- Ponderatum etiam fuit per Dominos, ut
- 17 ex † eo quod hic non cadit questio super existentia Iurispatronatus, sed solum super pertinentia in concursu Præsentatorum à duobus Patronis illud remaneat probatum etiam ex leuioribus probationibus, ad trad. per *Angel. in l. si certis annis num. 11. C. de pact. cum alijs per Cephal. conf. 170. num. 26. & per Menoch. conf. 93.*
- 18 num 15. † quapropter præfata clausula, *ut dicitur*, apposita censi non debet pro aliqua exclusionem intentionis Ordinarij, & pro tollenda libertate beneficij, ac inferendo præiudicio prouisionibus Apostolicis, quia respicit tantum personam Præsentantis, non autem ipsum Patronum, de quo Ordinarius non dubitauit, ut in casu simili, respondit *Rota in Tirasonen. Cappellania 14. Decembris 1607. §. Nec obstat, vers. que dubietas coram Sanctissimo Domino Nostro*, quam refert, & sequitur *Lotther. de re benefic. lib. 2. quest. 13. numer. 144. vers. nisi fortè.*
- 19 Unde † illa importat solum quandam præseruatiuam Iuris alterius Patroni, quæ ut non suspendat acquisitionem quasi possessionis fauore præsentantis, sed ad summum eam resoluat, casu quo alter Patronus suum ius deducat, declarat *Honded. conf. 86. num. 51. & seqq. lib. 2. Rot. decis. 513. num. 3. part. 1. recent. cum alijs relatis per Modern. de manut. obser. 50. num. 8. Biffignetti, decis. 9. sub num. 1. vers. sed sub conditione, & num. 3. de concess. præbend.*
- Vbi autem dicitur, quod in præsentatione à Marianna facta fuerit præseruata quasi pos-

- sessio Hebdomodarij, & Clauigeri, qui alium præsentarunt, à quo Iuri suo fuit postea cessum, minus releuat: † quia illi de aliqua eorum præcedenti possessione non docent, ut ad istum effectum requireretur, & certum est induci non posse aliquam præseruatiuam possessionis illius, quæ verè, & realiter non existit, ut benè animaduertit *Rota in Maioricens. Beneficij 27. Iunij 1648. §. quia factum coram R. P. D. meo Bichio, ubi aliæ cumulantur Rota decis.*
- 21 Minus obstat, † quod attento tenore fundationis duplicem qualitatem habere debeat Patronus, & per consequens Marianna, nempe, ut sit hæres Mansi Grassi, ac descendens eorum, qui de tempore fundationis erant in dicto Manso, & cum deficiat prima qualitas in eadem Marianna, quia minimè successit in Manso, cum illud valdè prius fuerit alienatum per Hieronymam Beunam, utique ex tali alienatione huiusmodi Iurispatronatus deuolutum fuisse ad Clauigerum censi debeat, qui tale obiectum, benè tollit *decisio qua veni-detur in §. Minus obstat*, ubi habetur, quod dum Fundator vocauit eum, qui sit de parentela ex recta linea descendens Dominorum Mansi, contemplantur Agnationem, & Parentelam de Grassis, vnde Iurispatronatus non transiit cum Castro, siue domo in illius venditione, ex iuribus allegatis in dicta *decisione sub eodem §. Minus obstat*, & licet voluerit ipse Fundator, quod successor in Patronatu sit copulatiuè hæres, & descendens dictorum Dominorum Mansi, prout talis præsumitur Marianna, ex quo descendit ab existentibus quasi possessione, & ipsamet facto proprio d. Iurispatronatus quasi possessionem acquisiuit, non tamen voluit, quod successerit in eodem Manso, prout est, quid materiale, cum ei illud non fuerit annexum, ponderando maximè illa verba, *Hæredem Mansi Grassi*, quæ non adaptantur Manso, uti
- 22 rei materiali, † nam Hæres non dicitur rei particularis, sed vniuersi Iuris hæreditarij successor, *Gomez. var. resolut. lib. 1. cap. 12. num. 6. Michael Grassi. in §. hæreditas quest. 3. in princ. & sub num. 3. & in §. Institutio quest. 14. nu. 2. Rot. dec. 337. num. 2. part. 1. & decis. 162. num. 1. part. 2. recent.*
- 23 Quare † optimè illa denotant non fuisse habitam aliquam rationem Mansi uti rei materialis, sed uti signi vniuersalis successionis in hæreditate Dominorum, qui tunc temporis erant dicti Mansi, ex quibus optimè colligitur Iurispatronatus minimè fuisse annexum Manso, ut ferè in simili casu declarauit *Rota in Cracouiens. Præpositura 4. Maij 1646. §. final. vers. sic. quinimò. coram R. P. D. meo Verospio*, † & sic stante illius alienatione Iurispatronatus cum eo non transiuit, sed remansit apud Hæredem vniuersalem eorum, qui erant Domini, *Rot. decis. 53. num. 4. decis. 154. numer. 10. part. prima recentior.*

Sufficit igitur, ut Iurispatronatus Clauigero deuolutum dici nequeat, quod doceatur Mariannam habere etiam qualitatem hæreditariam, † quæ ante alienationem Mansi eius personæ infixæ fuit, & non potuit ab ea postea separari ex facto alienationis, cum ista consistat

fit in ipso iure representatio personæ de-
functi, & deferatur absque bonis, & corpori-
bus materialibus, ad tex. in l. hereditas 53. & ibi
gloss. verb. intellectus in fin. l. pecunia verbum 178. §.
13. ff. de verb. signif. litem veniunt, ff. de petit. hered.
& in terminis Iurispatronatus Peregrin. conf. 25
num. 11. versio. hereditas lib. 2.

26. Atquæcumque tollere difficultatem vi-
detur, † quia Franciscus Blanquer est de pa-
rentela Mariannæ, quæ fuit probata hæres
Mansi Grassi ex supra deductis, & propterea
tamquam vocatus ex tenore foundationis ha-
beri debet pro presentato, & præferendus est
quibuscumque alijs in huiusmodi Iurispatro-
natus, quod non solum ponderat decisio, quæ
renadetur in §. penult. & final. sed declaravit etiam
Rota in Comen. beneficy prima Junij 1641. coram
R. P. D. meo Royas, in qua recensentur concord.

27. Non retragatur † demum, quod ipse Fran-
ciscus Blanquer tamquam de parentela hære-
dis Mansi Grassi in fundatione sit vocatus,
quando presentatio solum pertinet ad hære-
dem, vel ad Clauigerum, sed dum perti-
net ad hebdomadarium in eadem fundatio-
ne vocetur personæ Gulielmi Sartoris, ac eius
vitoris.

Quia ex supradictis satis fuit demonstratū
presentationem spectasse ad Mariannam hæ-
redem, & ulterius dicitur, quod obiectum
procedere fortasse posset, quatenus concursus
adesset utriusque vocati, qui in isto casu non
adeft. unde dum alius non comparet, adiudi-
catio fieri debet eidem Francisco, vt explicat
Garz. de benef. par. 7. cap. 15. num. 8. ad med. vers. se-
cundo non obstat, † quia in concursu Andreæ
Sanou penitus extranei, omnino ille præferri
debet, præsertim quia in hac materia attendi
solet verisimilitudo mentis Fundatorum, &
naturalis ratio, vt per Add. ad eundem Garz. dicto
cap. 15. num. 18. in fin. vers. secundum verisimilem.
Imò quatenus etiam a nemine ipse fuisset præ-
sentatus, nihilominus institui debuisset, vt præ-
ter allegatos in decisione dicto §. finali, declarat
Add. ad Buratt. decis. 55. num. 9.

Et ita vtraque parte informante resolutum
fuit, &c.

R. P. D. C E L S O,

Postea Eminentiss. CARDINALI

Romana Pecuniaria.

Veneris 7. Maij 1649.

A R G V M E N T V M.

Societas officij quamvis fuerit contracta ad fa-
uorem Tertij, nihilominus spectat ad eum,
qui facultatem exigendi fructus, nominandi
periculum vitæ, illanique discedendi, & ce-
dendi sibi reservauit; Si verò societas fuerit
contracta ad fauorem mulieris, in qua mari-
tus sibi reservauit facultatem exigendi fructus,
& similia; huiusmodi reservatio importat tā-
tummodo nouam administrationem, quan-
do apparet pecunias prouenire ex bonis ipsius
mulieris.

Part. X. Recent.

Præscriptio statutaria fundata in præsumpta so-
lutione: contrarijs præsumptionibus tolli, &
non efficere existentes sub patria potestate fir-
matur.

S V M M A R I V M.

- 1 Via executiua bene agi potest stante obligatione Ca-
merali.
- 2 Clausula, ad omne mandatum Domini, quid
operatur.
- 3 Clausula, si quid exequendum, non vulnerat
obligationem Cameralem, sed bene proceditur ad
ulteriorem executionem consilio de validitate, &
iustitia mandati.
- 4 Exceptiones, quæ tolluntur ex visione oculari, & ex
lectura processus, innerecundum est opponere.
- 5 Societas officij, quamvis contracta ad fauorem tertij,
nihilominus spectat ad illum, qui facultatem
exigendi fructus, nominandi periculum vitæ, &c.
sibi reservauit.
- 6 Societas officij contracta ad fauorem mulieris, in qua
maritus sibi reservauit facultatem exigendi fru-
ctus, & similia; hæc reservatio quid importet.
- 7 Societas officij contracta ad fauorem mulieris, quando
ad illam spectat, licet maritus in ea reservauerit
facultatem exigendi fructus, &c.
- 8 Præscriptio triginta annorum perimitur omnis
actio.
- 9 Præscriptio non currit contra pupillos, & minores,
durante pupillari, & minori ætate.
- 10 Minoribus conapetit restitutio in integram tam ex
capite minoris ætatis, quam ex capite probabilis
ignorantie.
- 11 Ignorantia præsumitur in heredibus.
- 12 Præscriptio statutaria fundata in præsumptione so-
lutionis, non afficit existentes sub patria potestate.
- 13 Præscriptio statutaria fundata in præsumptione so-
lutionis, tollitur per contrarias præsumptiones.
- 14 Hæredes ubi sunt plures, potest unus, alijs nõ aduen-
tibus, totum petere.

D E C I S I O C C C I I.

Vlgore promissionis factæ per Petrum An-
tonium Catalogum de restituendo pecu-
nias tibi consignatas prioribus, & potioribus
creditoribus Crescentij, & ad omne mandatū
Domini obtinuerūt Lauinia, & alij de Achil-
lis, vti hæredes Camillæ matris pro illarum
restitutione mandatum executiuum contra
hæredem dicti Petri Antonij. Quod hodie du-
bio proposito, Dixerunt Domini esse exequē-
dum. Etenim de credito non dubitatur pro-
pter instrumentum publicum societatis offi-
cij, & super anterioritate non cadit cōtrouer-
sia cum illa emanauerit de anno 1598. Alia
verò ad fauorem Petri Antonij fuerit inita de
1 anno 1601. † Unde attenda obligatione Came-
rali, recte fuit actum via executiua pro man-
dati relaxatione, vt not. Gallef. de oblig. Cam. q. 1.
num. 18. & q. 2. num. 8. & 9. ibique Add. num. 4. Salust.
in prax. lib. 1. q. 38. post princ. & q. 49. sub numer. 3.
Rot. coram. Duran. dec. 404. num. 4. & post Zacch. de
oblig. cam. dec. 135. num. 1.

- 2 Maxime † cum vltra obligationem præui-

M m m 3

Clam

Etiam adfit etiam clausula, Et ad omne mandatum Domini, quæ operatur, ut pecuniæ dicantur extare perinde, ac si nūquam consignatæ fuissent, & faciliorem præbet executionem, ut not. Marches. de comm. appell. ab obl. cam. par. 1. §. 1. num. 173. & seqq. & præsertim num. 177. fol. 709. Rot. coram Seraph. decis. 1396. num. 1. & 2.

- 3 Nec refert, quod Signatura rescripserit cū clausula, si quid exequendum, quia illa non vulnerat obligationem Cameralem, sed constituto de validitate, & iustitia mandati proceditur ad ulteriorem executionem, ut dixit Rota coram Mellin. decis. 362. num. 2. & 3. & in rec. dec. 607. n. 2. par. 4. som. 3. & post Zacch. de oblig. cam. dec. 12. n. 4. cum alijs adductis per Gratia. discept. forens. cap. 968. num. 2. & seqq.

- Exceptiones verò ex aduerso deductæ aliæ tolluntur ex factis; aliæ verò non subsistunt in iure: † Quod enim adfit citatio ad restituendū pecunias iuxta formam iurium, de quibus in actis, quodque constet de legitimatione personarum iuramento calumniæ, necnon de sufficienti mandato procuræ tam ex parte hæredum in personam Victorij, quā ex parte Cataloni in personam Labentij apparet ex notula particulari data in responsione facti; itaut inuerecundum sit opponere defectus huiusmodi, qui cessant ex visione oculari, & ex lectura, & reuolutione processus, Rot. coram san. mem. Greg. dec. 94. sub num. 5. & 6. coram Duran. decis. 321. num. 1. & in rec. decis. 261. num. 4. par. 2.

- 5 Quod autem † societas officij, cuius bonam fidem recognouit Crescentius, licet contracta ad fauorem Camille nihilominus spectaret ad virum, qui facultatem exigendi fructus, nominandi periculum vitæ, illamque didicendi, & cedendi expresse sibi reseruauit, iuxta decis. 771. num. 2. par. 2. recent. † Tollitur ex lectura eiusdem instrumenti societatis, in quo apparet, pecunias provenire ex pretio locorum montium, quorum omnimoda dispositio pertinebat ad Camillam vigore donationis ad sui fauorem factæ à Dominico de Achillis 18. Septembris 1593. pacto adiecto, quod in casum didictæ pecuniæ deberent reinuestiri, iuxta formam præfatæ donationis. Vnde reseruatō ad fauorem mariti importat tantummodo nudam administrationem in personam ipsius, ut dixit Rota coram Duran. decis. 197. nu. 4. vers. sed placuit, & decis. 245. num. 2. & in Romana separationis bonorum 20. Aprilis 1646. coram R. P. D. meo Verospio.

- 6 Tollitur ex lectura eiusdem instrumenti societatis, in quo apparet, pecunias provenire ex pretio locorum montium, quorum omnimoda dispositio pertinebat ad Camillam vigore donationis ad sui fauorem factæ à Dominico de Achillis 18. Septembris 1593. pacto adiecto, quod in casum didictæ pecuniæ deberent reinuestiri, iuxta formam præfatæ donationis. Vnde reseruatō ad fauorem mariti importat tantummodo nudam administrationem in personam ipsius, ut dixit Rota coram Duran. decis. 197. nu. 4. vers. sed placuit, & decis. 245. num. 2. & in Romana separationis bonorum 20. Aprilis 1646. coram R. P. D. meo Verospio.
- 7 Non † autem excludit quin dominium societatis spectet ad Camillam uxorem, cuius nomine contracta fuit; cuique propterea plenè fuit acquisita, iuxta not. per D. D. in l. multum interest, C. si quis al. vel sibi, Rot. decis. 262. num. 1. & seqq. par. 1. rec. & in Romana Domus 18. Decembris 1620. coram bon. mem. Manzanedo, & in Romana de Marefcottis 18. Iunij 1646. coram d. R. P. D. meo Verospio.

- Minus obstat, quod siue attendatur creditū Camillæ, siue debitum, & obligatio Petri Antonij semper affluerint plusquam 30. anni.
- 8 Et sic non solum adfit præscriptio † statutaria, sed etiam iuris communis, per quam perimitur omnis actio, l. sicut, & l. omnes, C. de præscript.

- 9 30. vel 40. ann. † Siquidem præscriptio iuris communis cessat attenda ætate hæredum, quorum primus mortua Camilla erat in decimo siue ætatis anno constitutus; Alter in nono, tertius in septimo, & ultimus in secundo. Itaut præscriptio contra eos non potuerit currere, cum durante tempore pupillaris, & deinde minoris ætatis sæpè dormiat, & conquiescat, prout in terminis de pupillo est text. in d. l. sicut, C. de præscript. 30. vel 40. ann. & in l. cum non liceat, verbo nō obstante, vers. item pupillo de præscript. Abb. in cap. 1. num. 2. eod. tit. Rota decis. 61. num. 13. part. 7. in recens. Et de minore, Rot. din. decis. 454. num. 2. par. 4. coram Millin. decis. 334. numer. 4. & in recent. decis. 270. num. 2. par. 6.

- 10 Et in omnem casum † competeret iidem hæredibus restitutio in integrum in actis petita tam ex capite dictæ minoris ætatis ad text. in l. fin. C. quib. ex caus. restit. in integr. non est necess. Alex. conf. 116. sub num. 1. vers. post verò pupillarem, lib. 5. Oddi de restit. in integr. par. 2. q. 90. nu. 3. et seqq. Rota coram san. mem. Greg. decis. 489. num. 14. in rec. decis. 372. num. 10. par. 4. tum. 2. & in Perus. reintegracionis 11. Ianuar. 1647. coram R. P. D. meo Royas.
- 11 Quam ex capite probabilis ignorantia, † quam præsumitur in hæredibus, per text. in l. qui in alterius, ff. de reg. iur. Alex. conf. 71. num. 2. & 3. lib. 1. & conf. 39. num. 10. lib. 2. Rot. coram Buratt. decis. 457. num. 2. & in rec. decis. 315. num. 7. & seqq. part. 4. & decis. 360. num. 1. & 6. par. 6. & post Zacch. de oblig. cam. decis. 319. nu. 10. cum alijs, quos cumulat Ciriaco contron. 329. num. 77.

- 12 Præscriptio verò statutaria fundata in præsumptione solutionis, ultra quod non comprehendit hæredes prædictos, qui semper fuerunt sub patria potestate, Auth. nisi triennale, ubi gloss. verbo apparuerit, C. de bon. matern. Abb. in cap. ex transmissa nu. 9. de præscript. & conf. 32. in princip. & conf. 101. num. 6. lib. 1. & conf. 22. num. 2. lib. 2. Rot. coram Canal. dec. 346. n. 6. & in rec. dec. 425. nu. 20. par. 5. Cessat etiam in præsentī casu, in quō ex forma donationis Dominici, & instrumento societatis officij pecuniæ debebant reinue-

- 13 stiri. † Vnde non docto de dicto inuestimento non habet locum præsumptio huiusmodi, cum illa tollatur per contrarias præsumptiones, ut in verbis disponit idem Statutum cap. 158. lib. 1. ibi, Nisi contraria præsumptio præponderans, ac præualens adducatur, Gab. consil. 148. nu. 10. & seqq. lib. 2. Mantie. decis. 151. num. 6. Duran. decis. 210. num. 15. & fuit dictum in Romana dotis coram Pironano, post Fenxon. ad d. statum decis. 157. à princip.

Demum non obstat, quod dictum mandatum non potuerit relaxari, nisi pro quatuor ex sex partibus, ex quo aliæ duæ spectabant ad Bartholomæum, & Ioannem Antonium pariter filios dictæ Camillæ. Et ideo, vti obtentum pro tota summa sit excessuum, & consequenter non exequen. Nam cum iisdē Bartholomæus, & Io. Antonius obierint ante matrem, de illis nulla est habenda ratio. vel quatenus viuerent, saltem negari non posset, quod ipsis non aduentibus poterint alij, qui hodie agunt totum petere per text. in l. 1. & ibi gloss.

glossa verbo emittentibus, C. quando non pet. partes, l. si at pluribus, ubi pariter glossa in verbo non aduentibus, ff. si pars hered. pet. l. si ponas, §. si cum duo, C. de inoffic. testam. Sarr. consil. 359. n. 15. & seqq.

Et ita decusum & c.

R. P. D. B I C H I O.

Matrice. Iurisdictionis.

Luce 10. Maij 1649.

ARGUMENTVM.

Declaratoria non est ferenda contra Vniuersitatem, vel Capitulum ob non partitionem executorialium, si resistentia facta fuit à persona Capitulari, vel particulari; bene tamen ferri potest contra illum, qui non per seipsum, sed per alium, executorialibus impedimenta prestitit, accedente praesertim inter eos collusione, de qua ad hunc praecipuum effectum nonnulla tractantur.

SUMMARYVM.

- 1 Capituli reatus non probatur ex oppositione facta à persona capitulari.
- 2 Litterae executoriales oportet, ut sint intimatae Vniuersitati collegialiter congregatae, ut illius contumaciam inducant.
- 3 Vniuersitas non recipit damnum ex gestis vigore mandati procura facti à quibusdam particularibus tamquam Syndicis, & electis.
- 4 in Censuras incidit procurator impediens executionem litterarum executorialium, si contra quoscunque impediens fuerint comminatae.
- 5 Declaratoria ferenda est etiam contra illum, qui non per seipsum, sed per alium executorialium partitionem impediuit, & quare.
- 6 Amplius, etiamsi speciosas oblationes fecisset obediendi executorialibus, & quid facere debeat, ne declaratoria feratur. & num. 7.
- 8 Collusio probatur etiam ex coniecturis.
- 9 Licentia, cuius nomine, & quomodo fuerit concessa, ex ipsa inscriptione demonstratur. amplius ut num. 10.
- 11 Iurisdiclio ordinaria numquam exerceri potest à Capitulo, sede plena, ac legitime non impedita.
- 12 Sententia praesumitur propter rei qualitatem, longitudinem temporis, & actuum multipliciter.
- 13 Collusio quando praesumatur.
- 14 Sententia lata inter duos quando officiat etiam tertium, sine vtriusque principaliter, sine adhaerendo iuribus rei.

DECISIO CCCIII.

TERRAE Saponariae Capitulum, seu Clerum, ac Vniuersitatem censuerunt Domini non esse declarandos incidisse in censuras ob non partitionem executorialium Rotalium contra inobedientes ibidem comminatas. Quia non constat de aliquo impedimento praestito à Capitulo, vel eius legitimo procuratore, & alicuius Capitularis personae oppositio, Capituli reatum non probat, Abb. in cap. irrefragabili

sub num. 2. in fin. vers. nam aliud, & seq. de offic. ordin. Plot. in repet. l. si quando sub nu. 832. limit. 24. C. unde Alex. consil. 114. sub num. 12. lib. 4. Seraph. decis. 1022. num. 4.

- 2 De Vniuersitatis pariter & contumacia non constat cum litterae executoriales illi collegialiter congregatae intimatae non fuerint, ut oportet, iuxta glossam in cap. si Capitulo, verb. factum de concess. praben. in 6. Seraphin. decis. 857. num. 7. decis. 1116. sub num. 1. Rota in Menopolitana iurisdictionis 11. Februarij 1647. §. nullitas coram me. Neque mandatum & procura à quibusdam particularibus tamquam Syndicis, & electis factum ad protestandum, & inherendum protestationibus contra executoriales Rotalis, de quorū legitima deputatione, seu electione non apparet Vniuersitatis contradictionem, seu culpam. conuincit, Alber. in l. nulli num. 12. ff. quod cuiusque vniuers. nom. Curt. rum. consil. 174. num. 36. Plot. consil. 18. num. 8. Menoch. consil. 30. num. 54. Scher. nar. consil. 15. num. 8. & 9.
- 3

Vtique tamen declaratoriam esse ferendam contra Ioannem Camillum Manserium, Marcellum Gilibertum, & Ioannem Franciscum Danium modernum Saponariae Archipresbyterum Rota censuit; Manserij enim, & Giliberti contradictio, ac impedimenta ab utroque praestita executorialium partitioni, probantur, quia ille alterum Procuratorem constituit ad contradicendum, & impediendum, prout de facto alter contradixit, & impedire curauit; quapropter ambo inciderunt in censuras aduersus nedum principales ipsos, sed etiam quoscunque alios impediens litterarum huiusmodi executionem inflictae tam vigore earundem litterarum, quam Bullae in Coena Domini in §. 13. vers. quia illa, & c. quam explicat Vgolin. de censur. c. 13. §. 2. sub n. 5. vers. quae excommunicatio sol. mibi 326. & in §. 14. vers. vel executionem & c. & in cap. 14. §. 4. vers. in executione hanc fol. 339. alique, quos refert, & sequitur Moder. Manticaletensis in commentar. dista Bullae lib. 2. cap. 13. quest. 9. conclus. 2. n. 5. & seqq. per tot.

- 5 Cumque praedicta gesserint nomine Francisci Archipresbyteri, ut legitur in sum. Reuerendiss. Episcopi num. 3. ibi, Ioannes Camillus Manserius Vicarius Generalis Ioannis Francisci Danij Archipresbyteri, & c. & infra, ibi, ad opponendum omnia iura, actiones, & praetensiones spectant. ad dictum Danium Archipresbyterum principalem, & c. ac tandem in subscriptione, ibi, Manserius Vicarius generalis, exinde conuincitur, etiam culpa Archipresbyteri, cum paria sint per seipsum, vel per alium suo nomine contradicere, ut in his terminis Nauarr. consil. 41. per tot. de sent. excom. cum alijs allegatis à Moder. Manticaletensi supra cit. lib. 2. can. 13. q. 9. in addit. lit. C.

- 6 Nec & Archipresbytero suffragantur speciosae oblationes in Curia factae patendi mandatis Rotalibus, ac renunciationes eius nomine, ut supra gestis à Manserio, & Giliberto cum renouatione quatenus opus sit deputationis Manserij in Vicarium, quia cum eundem Manserium in Vicariatu intruserit, & Vicarius ad commodum Archipresbyteri gerat, debuit vltimo Archipresbyter adhibere omnem dili-

diligentiam, ut ille Vicariatum dimittat, & a contradictione, aliisque iurisdictionis actibus absteineat, ut respondit *Rota decis. 234. num. 8. ubi* habetur, quod adhibere omnem diligentiam, & probare se fecisse morales diligentias *decis. 263. num. 3. inter impress. apud Modern. Perusinum de manut. ac repetita par. 5. retent. decis. 276. nu. 2. & seqq. ubi signanter num. 5. dicitur, quod tenetur adhibere omnem conatum.*

7 Maxime ꝑ quia evidens est collusio inter Archipresbyterum, & Vicarium, ut istis artibus Rotalis, seu verius Apostolici mandati eludatur effectus, ob quam ferenda est declaratoria cōtra Archipresbyterum ex facto Vicarii, quamvis hic non illius, sed Capituli nomine iurisdictionem exerceret, *Put. decis. 244. sub num. 1. ibi constituto de aliqua collusione, lib. 1. in corr. Rot. decis. 487. nu. 8. lib. 3. par. 3. divers. d. decis. 276. num. 4. par. 5. recent.*

8 Collusio ꝑ autem, cuius probatio etiam ex coniecturis elici potest *Capit. decis. 147. nu. 1. par. 1. Castell. decis. 72. num. 15. & 16. Mus. decis. 74. num. 25. Rot. decis. 23. nu. 3. par. 1. recent.* patet quia etiam post præfatas oblationes, & renunciationes Archipresbyteri, Manserius Vicarius iurisdictionem Archipresbyteralem exercuit in Terra Saponaria, licentias quæstuandi, & alloquendi Moniales concedendo, & quidem nomine Vicariali ipsius Archipresbyteri, ut deponunt testes dati in summ. addit. *Episc. n. 2. & 3. & apparet ex licentia quæstuandi per extensum data summ. ibid. nu. 1. cui Archipresbyteri nomen inscribitur, ibi, Don Gio. Francesco Danio Arciprete di Saponara, & Ordinario di quella.* ꝑ Nec facit, quod Manserius in huiusmodi licentiæ subscriptione Vicarii titulum omiserit, & se Decanum, ac Officiale Capituli nuncupaverit, quia ipsa inscriptio demonstrat cuius nomine, & quomodo licentiam concesserit, *Bart. in l. si patruus num. 6. Cod. comm. utriusque Indic. Felic. de societ. cap. 3. num. 47.*

10 præsertim ꝑ quia illa nomine Capituli nullam ad id potestatem habentis substinere non posset, ut per *Abb. in cap. cum ex officij num. 32. de præf. Felin. ibid. num. 31. & seq. Seraph. decis. 549. n. 2. Rota in Compostellana parochialis 10. Febr. 1645. S. ex his in fin. coram R. P. D. meo Verospio.*

11 Nusquam ꝑ siquidem iura disponunt, quod iurdictio ordinaria exerceri possit a Capitulo sede plena, ac legitimè nō impedita, ut fuit dictum in *Plocen. Canonatus 29. Aprilis 1613. coram bo. me. Coccino sub num. 8. vers. in tantum inter impress. apud Marches. de commiss. tom. 2. fol. 495.* nusquam Capitulum Saponariæ tale quid mente concepit spatio sexaginta, & amplius annorum, quo priuatim iurisdictionis inter Episcopum, & Archipresbyterum iudicialis controuersia, Archidiaconus de partibus fatigauit mediis pluribus hinc inde obtentis compulsijs, innumeros coegit Testes reciprocis remissorijs, impleuit Notariorum registra actitantiū laboribus, & aliquoties Sacre Congregationis super negocijs Episcoporum, continuoque huius Sacri Tribunalis aures per multiplices dubiorum propositiones insigni pro vtraque parte patronorum apparatu, ma-

ximoque litigantium dispendio occupauit, 12 Quorum ꝑ cum ignorantiam habuisse Capitulum allegare non valeat, quippe ob rei qualitatem, longitudinem temporis multipliciter actuum scientia præsumitur. *Inno. in cap. bona il secondo num. 1. vers. queritur de postulat. Pralat. Abb. in cap. cum Ecclesia Sutrina num. 25. de caus. possess. & propr. Put. decis. 210. num. 3. Seraph. decis. 306. num. 5. quod modo postquam Episcopus sententias, ꝑ rem iudicatam reportauit, & in plena Signatura Sanctiss. illius executione præseruata ad executoriales, earumque intimationem deuentum fuit, Capituli excutetur prætensio, ipsiusque nomine idemnet Manserius, qui Vicarius fuit, & est Archipresbyteri perturbet Episcopi iurisdictionem, & executorialium effectum, manifestam præfert collusionis Archipresbyteri cum Capitulo, seu Manserio præsumptionem, *Casuat. consil. 28. num. 16. Decian. consil. 111. numer. 112. & 113. lib. 1. Menoch. præsumpt. 26. num. 12. lib. 5. Buratt. decis. 361. num. 12.**

Ut scilicet obedientiæ ab Archipresbytero oblata quin potius effectatæ color, illius obdurati cordis contumaciam oculis celet, ne plectatur coniecturarum declaratoria, & conuerso effectiuam obedientiam, Episcopi que intentum euertat simulatum nomen Capituli, ꝑ quod in omnem euentum, siue veniat principaliter, siue adhærendo, ac defendendo iura Archipresbyteri, quia notoriam, item tamdiu supra agitatam sciuit, nec se hætenus opposuit afficitur re iudicata ad fauorem Episcopi completa, ne eius executionem valeat remorari, ad text. in cap. sapē de re iudic. l. sapē, ff. eod. & utrobique notant Doctores, & post alios tradit *Grauat. ad Vestr. in prax. lib. 5. cap. ultimo num. 25. Cancer. var. resol. part. 3. cap. 17. num. 554. Buratt. decis. 917. num. 1. vers. cum in actis, & num. 4. vers. quibus cum seqq. Bart. in l. d. Dino Pio, S. si super. rebus, num. 3. ff. de re iudic.*

Ex quibus cum quicquid Manserius attentauit solius Archipresbyteri interesse reuera respiciat, & ob id etiam ab illo tacite procuratum præsumatur, *Seraph. decis. 1094. num. 1. & seq. Buratt. decis. 335. num. 4. & in terminis declaratoriæ Rota decis. 263. sub num. 3. apud Modern. Perusinum de manut. & in Gandanen. exemptionis 22. Iunij 1643. coram R. P. D. meo Celso; supradictis omnibus simul iunctis, necnon quod nepotes Archipresbyteri, ne executoriales intromarentur impedire alias curarunt, ut in summario Episcopi num. 4. visum fuit resistendum esse malitiæ contemnenti factio Apostolicam potestatem, quam labijs honorat.*

Et ita decisum fuit vtraque parte informante, &c.

R. P. D. ARGVELLES.

Romana executionis Laudi.

Luna 17. Maij 1649.

A R G V M E N T V M.

Confirmatur in hac decisione quod dictum fuerat supra in præcedenti, in ordine, quod legata domo non venit apotheca ubi, vel ex verbis testamenti, vel ex designatione testatoris patet domum fuisse ab apotheca distinctam.

S V M M A R I V M.

- 1 Legatarius non potest aliquid prætere exigere contra expressam voluntatem legantis.
- 2 Apothecarum nomine comprehenduntur remissa, mansiones, repositoria aliqua similia.
- 3 Significatio verbi, Bottega, sumenda est à vocabulario Cruschæ, non à Calepino.
- 4 Vñi testatoris, non autem verborum denominationibus inherendum est.
- 5 Ocularis aspectus omnes prævalet probationes.
- 6 Vñs testatoris in locando attendendus est.
- 7 Apotheca à corpore domus distincta, & separatim locari solita, reputatur membrum distinctum, & separatum ab ipsa domo.
- 8 Habitatione domus legatæ non continetur apotheca.
- 9 Legatum domus comprehendat ne apothecas, & n. seq. ac per totam decis.
- 10 Domo, & apotheca legata si sublocandi domum fuit concessa facultas ea non dicitur concessa pro sublocatione apothecæ.
- 11 Apotheca domui contigua eodem pretio, & tempore emptæ, habensque aditum, ad domum, dicitur de pertinentiis domus.
- 12 Apotheca etiam sub eodem testamento comprehensa non continetur sublegato domus ubi constat de animo testatoris separandi domum ab apotheca.
- 13 Domus ab apotheca separata dicitur si muro aditus de apotheca ad domum fuit clausus.
- 14 Apotheca à domo diuisa, & ubi earum aditus est per aliam partem non veniunt appellatione domus.
- 15 Testator si aliquid in legato comprehendere voluisset, id expressisset.
- 16 Legatum Pium latissimam recipit interpretationem intelligi ut num. seq.
- 17 Voluntas testatoris ubi constat servari debet, nec est locus interpretationi.

D E C I S I O CCCIV.

INFORMANTES pro RR. Patribus Congregationis Oratorii S. Mariæ in Vallicella, totam aciem conuertebant contra primam conclusionem quod apothecæ, quæ separatim à domo locantur, nec ad eam aditum habent non contineantur sub legato domus, quæ nec erat opus firmare, cum timus in longe clariori casu, nec prima decisio firmavit, ut patet ex §. præterea quidquid sit &c. Nec iuribus rationibus, & auctoritatibus minus fulcitur ostenditur, si de hoc foret disputatio instituenda, ut indicatum fuit in §. re tamen &c.

Sed quidquid sit de hoc Domini persistentes in dicta decisione coram me edita 14. Iunii 1647, iterum censuerunt mādatum per dictos Patres ab A.C. obtentum non esse exequendum super pensionibus apothecarum de quibus agitur, eo præcipue fundamento, quia D. Tamira testatrix legavit *le piggioni della Casa di mezzo situata nella piazza di S. Pietro detratte però le Botteghe che sono sotto la detta Casa verso la piazza di S. Pietro &c.* ex quibus verbis patet, quod nedum non comprehendit sub legato pensiones dictarum apothecarum, sed immo quod eas manifestè exclusit, & ideoq; Patres legatarii non possunt contra expressam voluntatem legantis eas prætere exigere, ut fuscè probatur in præterita decisione §. re tamen bene perpensa &c. & sequen. &c.

Non obstat, quod sub appellatione apothecæ non veniant remissa seu mansiones pro Rhedis reponendis. Quia apothecæ nomine comprehenduntur & remissa, mansiones, repositoria, aliaq; similia loca idonea pro rebus ad tempus reponendis probant l. si quis intra 7. C. de bo. præscript. l. quæsitum 12. §. instructo 34. ff. de fund. instruct. Gratian. Calvin. Calepin. & alij in decis. allegati §. quod confirmatur &c.

Nec Domini placuit responsio data ab vno ex Aduocatis Congregationis, quod nempe significatio verbi Botteghe & sit sumenda, à vocabulario Cruschæ, non à Calepino ex Bald. in l. duodecim tabularum 14. num. 7. ad medium C. de legit. hered.

Nam (vltra quod decisionis fundamentum non stat in solo Calepino, sed in alijs multis, quibus informantes pro Congregatione nihil respondent quod releuet) Baldus nil tale dicit, sed in fine dicti numeri 7. inquit solum quod sermo prolatus in vulgari interpretandus est secundum communem usum loquendi. Nec maior auctoritas tribuenda est Cruschæ quàm Calepino, qui in Dictionario verbo apotheca, lingua Italica ponit Botteghe, & nec Cruschæ, nec crustæ verborum inherendum, & sed vñi testatoris, ut multis iuribus, & actoribus probatum est in prima §. immo non solum &c. si plura velis ade Mantic. de coniect. lib. 3. tit. 8. num. 10. & tit. 9. n. 1. fa. me. Greg. XV. dec. 257. num. 1. Rot. dec. 239. num. 8. p. 7. recent.

Corroborantur prædicta tum ex ferramentis super earum portas infixis ad effectum appendendi tabulata, quæ non nisi apothecis artificum appendi solent, tum ex camino in vna fabricato, & ex quadam officina in alia, quæ demonstrant clarissimè non fuisse mansiones illas ad usum remissarum (ut ita loquamur) constructas, sed ad habitationem, ut solent in apothecis pauperum esse, etiam habitationes, immo testes dicunt aliquando pauperibus ad habitandum locatas, & ut etiam constitit Domini ex oculari aspectu l. pediculis 34. §. primo, & §. Neratius 5. ff. de ar. & argen. leg. n. l. si quando 31. ff. eod. Tum demum ex visu utendi eiusdem testatrix, & quæ aliquando eas locavit ad usum apothecarum, ut fuscè firmatur in præterita §. additur etiam &c. & quatuor §§. sequentibus.

Vlt-

Vltius ponderabant Domini non fuisse legatam domum, sed illius pensiones, ideoque dum domus habet remissas commodiores ex parte Venerabilis Archihospitalis S. Spiritus, quæ insimul cum ipsa domo erant solite locari, clarè resultat, quod illæ, non autem istæ in platea S. Petri cadunt sub legato, quia istæ vti habentes ingressum non à domo, sed à via seu platea publica, diuersis personis separatim locari solite, & à corpore ipsius domus seiun-

7 Etæ, & reputantur mansiones distinctæ, & separatæ à dono, ut ex l. si quis duas 6. §. si quis partem ff. commun. prad. Borgnin. decis. 19. nu. 52. & 54. lib. 2. Rota decis. 243. sub num. 26. vers. attamen ex noua destinatione &c. par. 5. recent. Et quando habitatio domus legata est, non contineri apothecam, quæ non deseruiebat pro habitatione, latè

8 Giouagnon. citatus in prima decisione conf. 33. num. 4. lib. 1. vbi loquitur de apotheca quæ sit sub eodem tecto, & finibus cum aditu ad domum, eodemque tempore, & pretio comparata (quod malè negauit exaduerso) & facit differentiam, an domus legata sit, & tunc comprehendatur an habitatio domus, & tunc non comprehendatur, & per duodecim causas rem explicat.

9 Nec obstat Gratian. discept. 775. nu. 4. † Primo quia nullum adducit auctorem, præter Gabr. reprobatur à Giouagnon. supra Secundo quia loquitur in casu quo erat legata habitatio totius domus, & totam vim ponit in dicto verbo Totius ut latè à num. 5. & nos sumus in clarioribus terminis, quia nemo dicit quod pensiones apothecarum personis locatorum, sint pensiones domus, & facit optinè, & in fortioribus terminis idem Gratian. decision. Mar-

10 chia 67. † vbi cum Dominus locasset cuidam domum, & apothecam, sed ad diuersa tempora, concedendo postea facultatem sublocandi domum non censi concessam ad sublocandum apothecam, nec vis est in eo quod apotheca non sit subtrus domum, nam non minus est de pertinentiis domus apotheca.

11 contigua quæ eodem pretio, & tempore empta, aditum habet per domum, Gabr. d. conf. 94. num. 10. Giouagnon. d. conf. 33. num. 18. sed quia domus erat locata ad triennium, apotheca ad annum, & Gabr. sup. num. 13. faterur quod si animus habuit Dominus separandi apothecam

12 à domo, etiam si sit sub eodem tecto † non continetur in legato habitationis domus, &

13 tunc animus colligi si muro † aditum de apotheca ad domum clausit in fortioribus etiam Rota d. decision. 243. vbi mansiones seu apothecæ in ipsa domo, & quia muro fuerunt diuise,

14 & † aditus per illam partem apertus non veniunt appellatione domus, Bart. Soccin. in l. plerique 18. nu. 59. ff. de in ius vocan. loquitur de apotheca subtrus domum, & multi alij, & sic etiã in fortioribus, quia hic non agimus an apotheca veniat sub appellatione domus, sed an pensiones apothecarum diuersis personis, & ad diuersa tempora locatarum veniant sub appellatione pensionum domus, de quo dubitari quidem non potest, iunctis tot. alijs in præterita decisione ponderatis.

Nō obstat quod testatrix discretiue memi-

nerit de apothecis, & de remissis eas singulariter nominando in prohibitione alienationis.

Quia, dicebant Domini, hanc discretiuam mentionem, magis ostendere enixam testatrix voluntatem prohibendi quamcūque alienationem, tam de domo, quam de apothecis, quam etiam de remissis, vnde sequitur quod si has remissas voluisset in legato comprehendere expressisset, † sicut expressit quando voluit comprehendere in prohibitione alienationis, ut per Crauet. conf. 214. num. 14. & conf. 234. nu. 2. vers. immo considerata consuetudine &c. & nu. 5. vers. rursus apotheca &c. lib. 2. vlgar. tex. in l. unica. §. vbi autem 11. vers. fin. autem, C. de edict. Diu. Adr. tollen. l. prima, §. sed hæc alio, ver. sed & si ff. si mans. fals. med. diuer. quod suaderetur ex quo quando pro censu constituit hypothecam testatrix nō solum obligauit domum, sed etiam apothecas quia non credebatur sub obligatione domus eas comprehendere, & non fecit mentionem de remissis, quia satis sibi visum fuit eas comprehendere sub nomine apothecarum, & sic fecit etiam mentionem viridarij explicando omnia ea quæ sibi videbantur indigere speciali explanatione, ut dictum est in prima, & ex quo in prohibitione alienationis non solum nominauit domum, sed apothecas, & remissas, oritur idē nempe prohibita domo eas nō prohiberi censuisse.

16 Nec refert quod agatur de legato † pio in quo latissima faciēda est interpretatio ex l. Titia 11. §. fin. ff. de aur. & argen. legat.

Quia regula procedit in dubio, secus autem quando apparet de clara, & indubitata voluntate testatrix excipiendi apothecas, seu remissas ab onere legati, † tunc enim voluntas est seruanda, nec est locus interpretationi, Matic. de coniect. lib. 3. tit. 19. num. 10. in fin. Angel. conf. 323. num. 5. vers. nunc ad secundum &c. Clarissima autem testatrix voluntas patet ex dictis verbis testamenti, Detrasse però le Botteghe che sono sotto la detta Casa verso la piazza di S. Pietro &c. & ex alijs fusè deductis, & comprobatis in præterita decisione, quam hodie Domini confirmarunt, vtraque parte audita &c.

R. P. D. C O R R A D O.

Postea Eminentiss. D. CARDINALI.

Romana Successionis.

Luna 17. Maj 1649.

A R G V M E N T V M.

Tota materia l. hac edictali C. de secundis nuptiis in his quæ filiis secundi matrimonij contemplatione vltimi viri fuerint relicta in hac decisione non minus docte, quam erudite discutitur, hanc de pluribus coniecturis, & fraudibus, quæ in huiusmodi casibus adhibere solent plena affertur disputatio.

S V M M A R I V M .

- 1 *Legis hae editalis materia C. de secundis nuptijs difficilis est probationis, & ideo admittit coniecturas & praesumptiones.*
- 2 *Dispositio facta ad favorem filiorum secundi matrimonij contemplatione viri eiusdem matrimonij facta praesumitur.*
- 3 *Datum illi videtur, cuius contemplatione, consensu, & opera alteri illud conceditur.*
- 4 *Dispositio l. hac editali facta fuit ad effectum obviandi machinationes, & industrias, quae in fraudem ipsius legis fieri consueverunt.*
- 5 *Fraudes machinationes, & industria inter domesticos sunt faciliores.*
- 6 *Filijs secundi matrimonij relictum patris commodum resultare dicitur, si eidem administratio, ususfructus fuerit relictus.*
- 7 *Proprietate filijs relictis, patri iterum usufructu, testatorem noluisse patrem ad commodum proprietatis admittere dicendum est.*
- 8 *Filijs simpliciter institutis solus usufructus, non proprietas acquiritur patri.*
- 9 *Usus fructus bonorum filijs relictorum Patri prohiberi potest.*
- 10 *Mater quae filijs institutis patri usufructum non prohibuit ideo illis reliquisse dicitur, ut per eos usufructus Patri acquireretur.*
- 11 *Usufructus filiorum secundo viro prohibitus ad subvertendam dispositionis validitatem censetur prohibitus.*
- 12 *Legem circumvenire eiusque tollere interpretatio nem nemo potest.*
- 13 *Fraus eo magis praesumitur quo maiores cautela in rebus suspectis adhibentur.*
- 14 *Cautela in fraudem l. hac editali C. de secundis nuptijs reprobantur.*
- 15 *Commodum quaecumque secundo viro resultet ex institutione filiorum ipsius matrimonij considerari debet in materia l. hac editali.*
- 16 *Casus in quo non disponit statutum remanet in dispositione iuris communis.*
- 17 *Renunciatio secundi viri facta cuicumque iuri sibi ad bona suorum filiorum per matrem relictis filijs primi matrimonij non praevincit.*
Et dicitur facta in fraudem l. hac editali, C. de secundis nuptijs num. 18.
- 19 *Substitutio facta de secundo viro filijs eiusdem matrimonij licet incerti eventus conditionem praeserens, considerabilis tamen est in materia l. hac editali C. de secundis nuptijs.*
- 20 *Filijs secundi matrimonij relictum, cum facultate disponendi in favorem nepotis secundi viri, illius contemplatione relictum praesumitur.*
- 21 *Proprietatis commodum ac etiam usufructus ex quibus relictum dicitur.*
- 22 *Maritus secundarum nuptiarum uxorem contemplatum fuisse praesumitur, ab institutione facta de filijs eiusdem matrimonij, & quando.*
Testamentum totum non autem separatim considerari debet in materia l. hac editali C. de secundis nuptijs.
- 23 *Provera secundum virum contemplant in ipsius filiorum institutione, maior non dari potest probatio, quam illa, quae ex eius ore processit.*
- 24 *Discordia inter coniuges excluditur ex legatis alteri per alterum factis.*

Amplia quia hac probatio praevalet testibus contrarium deponentibus ibidem.

Legatum annali pretiosi ab altero ex coniugibus alteri coniungi factum eximij amoris argumentum demonstrat nu. 24.

25 *Causa amoris filiorum secundi matrimonij quaecumque sit non excludit dispositionem l. hac editali in his quae contemplatione secundi viri relictis noscuntur, & nu. seqq.*

26 *Filius amorum sex non dicitur menti compos.*

29 *Amor, seu merita filiorum secundi matrimonij l. hac editali dispositionem tollere non possunt.*

30 *Tempus testamenti attendi debet, & quando.*

31 *Odium, & inimicitia filiorum primi matrimonij qualia esse debeant.*

32 *Mater praesumitur malis artibus circumventa ad priuandum filios primi matrimonij nu. 31.*

in Fraudem l. hac editali quaecumque sunt, attendi non debent.

33 *Effectus relictis contra dispositionem l. hac editali attendere debemus, non autem simpliciter formam.*

D E C I S I O C C C V .

VOLVERUNT Domini tertia vice audire D. Com. Fabium. Verum causa denuo exacto studio discussa, nulla demum visa fuit pro eius parte deduci releuans ratio, ob quam sit recedendum a resolutionibus coram me factis sub diebus 18. Maii 1646. * & 14. Iunii 1647.

Nam ponderato, ut fieri debet, toto contextu testamenti Imperiae illius uxoris clare dignoscitur, quod eius intuitu, & contemplatione conditum fuit contra dispositionem l. hac editali, C. de secund. nupt. Hoc enim in subiecta materia difficilis probationis bene probatur coniecturis, ac praesumptionibus Iudicis arbitrio pensandis, ad l. licet Imperator. cum ibi not. per DD. ff. de leg. 1. l. dolum. C. de dol. cap. 2. de renunciat. in 6. Bart. in l. si filio familias, num. 1. vers. si apparet. ff. de donat. caus. mort. Angel. in l. fin. sub nu. 2. vers. & ideo, C. de usufr. cum alijs late adductis per Mascard. de probat. conclus. 815. sub num. 1. vers. quia in re &c. & in specie tradunt Soccin. iun. cons. 16. num. 4. vers. & ante omnia praesupponendum est &c. ac seqq. lib. 4. Rim. iun. cons. 243. num. 34. vers. & cum in fraudibus, & seqq. Lancellot. Gall. cons. 13. d. nu. 25. vers. & hac quoad iuris praesumptionem, cum seqq. & sub nu. 53. vers. nec obstat, ac seqq. Carol. Bardellon. cons. 4. sub nu. 66. vers. standum igitur est coniecturis, ac seqq. Fachin. contron. lib. 3. cap. 66. in fin. ver. ex varijs porro causarum figuris &c. & confert. sup. de illegitt. com. 1. §. 5. sub n. 158. ver. unde secus est &c. Quae in praecedentibus Decisionibus fuerunt plenè deductae, & comprobatae.

Nec obstat, quod ex institutione communium filiorum secundi matrimonij, quam fecit Imperia in proprietate bonorum eius hereditatis, nullum resultet commodum dicto Com. Fabio eorum patri, quo circumscripto, cessare videtur in ea parte (super qua insistebant informantes) eius contemplationis praesumptio.

Quia praeter quod illa quidem efficax est contemplationis huiusmodi demonstratio, sed non

non vnica, nec exclusiua aliarum præsumptionum † quibus eadem rectè percipitur, licet dispositionis cōmodum referatur in alterum, vt probat littera text. & explicat ibi Goffred. & Fulgos. in l. fideicommissa, §. penult. ibi: Plerumque autem intelligendum est, priuati causa hoc fecisse, licet emolumentum publicatio queratur, &c. ff. de leg. 3. & melius ad rem nostram in l. penult. in fin. princ. ibi: Facilius suspicio per filium scriptum heredem quamuis emancipatum aduentem, liberti hereditatem ipsum patronum habere; cum omnia que nostra sunt, liberis nostris ex voto paremus, &c. ibique gloss. in verb. patronum habere, ff. de bon. libertor. Nam illi datum videtur cuius consensu, † contemplatione, ac opera alteri quid conceditur, l. solutum, ff. de pignor. act. l. si sponsus, §. generaliter, ff. de donat. inter vir. & vxor. l. donationes, §. species, ff. de donat. cum simil. Rip. conf. 1. sub num. 9. vers. ad fundamentum Baldi, &c. de secund. nupt. Quæ sanè conclusio facilius procedit in hac materia, in qua Legislator apprimè intendit occurrere

4 industriis, ac machinationibus, † quæ in fraudem ipsius legis, ac in præiudicium filiorum præcedentis matrimonij moliri solent, vt legitur in d. l. hac edictali, in princ. vers. in verò, ibi: Omni circumscriptione, si qua per interpositam personam, vel alio quocunque modo fuerit excogitata cessante, &c. & in §. optimè, ibi: Nulla machinatione neque per suppositas personas, neque per aliquā aliā causam interponi valente, &c. in Auth. de nupt. Præsertim

5 inter domesticos, † quibus sunt faciliotes, ac frequentiores, l. data, Cod. de donat. & in specie probant Castr. in conf. 150. viso puncto sub num. 2. ad fin. vers. nec obstat, quod saltem proprietatem, lib. 2. & prius Ioan. de Lignan. Franc. Aret. & Ricard. de Salycet. inter consil. eiusd. Castr. consil. 261. ac 263. & post conf. 264. lib. 1. Ruin. in conf. 112. sub num. 3. vers. & isto casu, lib. 1. Menoch conf. 511. sub nu. 11. vers. & quæ quidem cautela, &c. Rim. l. un. conf. 241. sub num. 46. vers. mouentur etiam, cum seqq. & dicto conf. 243. num. 27. vers. subiungens, & seqq. Thesaur. decis. 170. sub num. 33. vers. idè cautelam, Eugen. conf. 1. sub nu. 27. vers. contrarium tamen, cum seqq. lib. 2. Hended, conf. 14. sub num. 32. vers. quintum, lib. 1. Lancellotti. Gall. dicto consil. 18. sub num. 42. vers. sed quando pater, Mantie. de tacit. lib. 12. tit. 33. sub num. 10. vers. aliud autem dici potest, & vers. neque est omittendum, &c. Rouit. decis. 12. sub num. 4. vers. rationem assignant, &c. cum seq. & sub num. 9. vers. ex quibus patet, &c.

Ex facto etiam remouetur obiectum, cum ipse Com. Fabius fuerit in vusufructu eiusdem proprietatis hæres pariter institutus, cum plena bonorum administratione, ab omni redditione rationum, ac inuentarij confectione expressè liberatus, † ex quo euidenter probatur commodi illius in eadem proprietate filiis relicta participatio, Castr. dicto conf. 150. sub num. 2. vers. nos loquimur, &c. vers. sed hic ultra processu, &c. lib. 2. Rimin. l. un. dicto conf. 241. sub num. 49. vers. & certè, &c. Thesaur. d. decis. 170. nu. 28. vers. ampliatur tertio, &c. dicens hoc esse indubitatum, Laderch. conf. 147. sub nu. 1. vers. secunda est suspicio, Mart. Vot. 39. sub num. 15. vers. ex his sequitur, & seq. Mart. Vot. 39. sub nu. 15. vers. ex his sequitur, & seq. Mastrill. decis. 173. num. 21. vers. item quia

patri, & seq. Rouit. d. decis. 12. nu. 3. vers. prout si in eadem dispositione, & fatetur Bellon. l. un. in obiecto conf. 82. sub nu. 26. vers. ad secundū verò, &c. sententiam prædictam in his terminis veram esse.

Nec releuat contraria illatio ex eo deducta, quod distincta huiusmodi dispositio, qua filiis proprietatis, viro autem, ac patri eorum vusufructus separatim fuit relictus, † apertè conuincat Testatricem nullum proprietatis commodum marito tribuere voluisse, vt sensu Dec. in consil. 462. visa legitimatione sub numer. 20. vers. ad remouendum ista, &c.

Quinimò contemplationem illius euidentius demonstrat. Nam si hæredibus simpliciter, vel etiam in proprietate alio non addito filiis posterioris matrimonij institutis decedisset Imperia, quo casu ex legis dispositione idem vusufructus, † nullum autem ius proprietatis regulariter acquiritur patri l. cum oportet, C. de bon. qua liber. Attamen id censeretur mariti contemplatione fecisse, ea sola ratione, 9 quia † cum illum expressè (vt poterat Auth. excipitur, eodem tit.) non prohibuerit, dicitur 10 idè † filios instituisse, vt per eos patri acquireretur ad l. cum filiofamilias, in princ. vbi gloss. in verb. Patri, & seq. ac DD. ff. de leg. 1. & l. si ita quis, la secunda, §. ea lege. ff. de verb. obligat. & probauit Bald. in consil. 161. quadam Nobilis Domina, lib. 1. recedens à contraria opinione, quam prius tenuerat in consil. 22. quadam Domina Nicolina, per tot. lib. 5. & inter Consil. Castr. consil. 262. visis punctis, & consil. 264. ego Baldus, lib. 1. idem Castr. dicto consil. 150. sub num. 2. vers. sed hic ultra processu, lib. 2. Surd. conf. 250. sub num. 33. vers. præterea, Laderch. d. conf. 147. sub nu. 1. vers. prima est, quia Mater, &c. Mantie. de tacit. lib. 13. tit. 37. sub num. 29. vers. illud etiam, latè Mastrill. d. dec. 175. sub num. 14. vers. contrariam tamen, &c. & seqq. Eugen. dicto consil. 1. num. 30. vers. secundò principaliter, &c. lib. 2. & alij. Quorum sententiam non aliter euitant sectatores contrariæ, ac ipsa Ros. penès sanct. mem. Gregor. decis. 173. & 443. nisi quia vusufructus eo casu censi debet Patri ex ta

11 cita disponētis voluntate prohibitus, sed sustinendam dispositionis validitatē per l. quod seruus, ff. de acquir. possess. vbi not. Bart. & in dicta l. si filiofamilias, sub num. 2. vers. si verò potest quæri ipsa filio, &c. ff. de donat. caus. mort. Dec. dicto conf. 462. sub num. 20. in fin. vers. non obstat quod in casu, &c. Paleot. de noth. & spur. cap. 53. sub num. 8. vers. docuitque Bartholus, &c. & legitur in dicta decis. 173. num. 6. vers. nec facit, & dicta decis. 443. sub num. 4. vers. nec est inferendum, ac seqq. sanct. mem. Gregor. Bellon. l. un. d. conf. 82. sub num. 19. & seq. Multo magis idem est iudicandum, vbi eandem eius voluntatem ad fauorem mariti expressis verbis declarauit, quibus dum legis scopulos premeditata illa distinctione solertiùs euitare facit, 12 egit, eo magis illis se inuoluit, † quippè non tantum legem circumuenire, sed etiam illius interpretationem detorquere curauit, vt respondit I. C. in l. ita fidei hæredis commissis, vers. imò in priori specie, ff. de iur. Fife. Bald. conf. 487. apparet quodam instrumentum, sub nu. 1. vers. quanto plus, lib. 1. dicens, quo maior cautela in rebus suspectis 13 adhibetur, † eo magis præsumitur fraus,

ac dolus, *Corn. cons. 217. num. 2. vers. in istis autem terminis, cum seq. & num. 7. vers. itaque ratione, lib. 3. Bero. cons. 59. sub num. 14. vers. ex alijs etiam, lib. 3. Thesaur. dicta decis. 170. sub num. 17. vers. ad Decium, &c. vbi acriter, & iure, quidem merito inuehit contra DD. excogitantes, & appro-*

14 bantes huiusmodi cautelas fin fraudem dictę legis, ac pręiudicium filiorum primi matrimonij, & sub dicto num. 28. ac 33. vers. sed ut supra dicebam, &c. dicit illas esse verbales, & renunciandas, *Rimin. Iun. dicto consil. 241. sub num. 49. vers. & certę, ac sub num. 57. vers. sed ille casus, &c. Bardellon. dicto cons. 4. sub num. 74. vers. nec tam facit, &c. vbi respondet argumento Decij. Quod certius est in proposito casu, in quo ex amplitudine verborum institutionis mariti, ac tota Testamenti serie constat Testatricem verę intendisse commodum etiam proprietatis illi vi-*

15 uenti conferre, † quod quaecunque sit, sufficit adhuc effectum, iuxta l. Sulpitius, ibi: Si hoc egit vxor, ut aliquid ex ea re interim commodi sentiret in aritus, &c. ff. de donat. inter uir. & vxor. *Rimin. Iun. dicto cons. 243. vers. & in casu nostro, &c. cum seqq. & comprobat. Facchin. dicto cap. 66. vers. sic, & ipse statuo, &c. ibi: Et id actum tacite, uel expresse, ut Vistricus emulmenti aliquid sentiret, &c.*

Minus releuat, quod ususfructus prędictus pater deberetur Com. Fabio ex dispositione Statut. Urbis lib. 1. cap. 131. sub rubr. de lucr. Dot. qui propterea eum repudiavit, ac declaravit nolle consequi ex Testamento vxoris.

Quia Statutum illud disponit, atque procedit, quando extant soli filij communis matrimonij, non autem quando concurrunt alij ex

16 pręcedentibus nuptijs suscepti. † Atque ideo casus iste remanet sub dispositione iuris communis, ac proinde dicta l. hac editali, comprehensus, ut alias fuit resolutum in Romana pręsens. dotis 25. Decembris 1594. corā Corduba par. 4. diuers. decis. 255. & latius probatū in prędictis coram me, sub die 18. May 1646. in §. prędictis verō non aduersatur, cum seq. & sub die 14. Iunij 1647. in §. 1. & seqq.

Repudiatio autem, Declaratio, & Protestatio facta per Com. Fabium die 30. Decembris 1648. post dictas resolutiones Rotaes. Visa fuit Dominis non suffragari. Quia (pręter ea quę ex pręstatione legatorum, ac alijs in facto deductis, pro illius pręcedenti acceptatione resultant) ius filiorum primi matrimonij procedit ex ipsa dispositione, l. hac editali, &c. quę ex instanti obitus matris cum eiusmodi testamento defunctę operata fuit effectum suum, deferendo statim ius eisdem filiis non expecta-

17 ta acceptatione Vistrici, † cuius ideo subsequens renunciatio, seu repudiatio illud tollere non potuit, ad text. in l. fin. ff. de pact. l. si post mortem, §. fin. ff. de bonor. possess. contr. tab. & in his terminis bene probat Stephan. Bertrand. in repet. d. legis, verb. si verō plus, sub num. 19. vers. sed pro clariori intellectu, &c. Rip. in l. 1. sub num. 88. vers. & per illum textum, &c. ff. de vulg. & pupillari substit. dicens, quod huiusmodi repudiatio pręiunetur facta in fraudem filiorum primi ma-

18 trimonij † ad priuandum illos lucro a lege delato, &c. *Decr. decis. 201. sub num. 6. col. penult.*

Part. X. Recent.

in princip. vers. quod si Vistricus, *Surd. dicto consil. 250. sub num. 22. vers. quinto eo ipso, cum seqq. Honded. dicto consil. 14. sub num. 30. vers. nec resistit quantum, & seq. lib. 1. Rouit. d. decis. 12. sub num. 26. vers. nec poterat esse in consideratione, &c. & fuit dictum in Romana quarti Notat. 15. May 1645. coram Eminentiss. D. meo Card. Verospicio, in S. neque visum fuit, vers. pręsertim ad effectum, de quo agitur.*

Pręterea plura concurrunt alia commoda ex eo testamento Com. Fabio resultantia, quibus eius contemplatio in vniuersa illa dispositione conuincitur. Tum ex eo, quia, ipse, ac alij eius descendentes fuerunt immediate substituti prędictis eius filiis hęredibus

19 institutis, eorumque descendentes, † quod licet in futurum, ac incertum euentum deficientis illorū lineę collatum, tamen est considerabile, vt in specie tradit *Castr. d. cons. 150. sub num. 2. d. vers. sed hic ultra processit, lib. 2. & late probat Laderch. consil. 27. num. 9. vers. nunc aliqua de spe substitutionis, cum seq. & latius cons. 28. sub num. 10. vers. nunc aliqua de spe, &c. & plur. seqq. & tenet Eugen. dicto cons. 1. sub num. 30. vers. tertio fortius, cum alijs adductis in pręcedenti decisione sub die 14. Iunij 1647. in §. quia contraria, vers. ulterius, &c. Tum ex eo, quia tam ipsi, ac hęredibus institutis, quā descendentes pręfatis concessa fuit specialis facultas disponendi de bonis hęreditatis Testatricis ad fauorem Franciscę ipsius Comitissę Neptis, ac*

20 descendentes ex ea, † quod ad solam eius contemplationem referri potest, iuxta text. in l. sed si plures, §. in arrogato, ff. de vulg. & pupill. substit. *Thesaur. dicta decis. 170. num. 5. vers. tertio facit, Rimin. Iun. d. cons. 243. num. 27. vers. subiungens, &c. Trentacinq. nar. resolut. lib. 3. in de matrimon. resolut. 5. col. antepen. sub num. 34. vers. hinc inferitur, &c. Atenoch. de arbit. Iud. cas. 459. sub num. 28. vers. ista etiam, &c. Honded. d. consil. 14. num. 17. vers. & propterea, cum seq. lib. 1. & alij in dicta decisione allegati in loco mox citato. Deinde, quia dispositionis decimę partis eius dotis in casu contradictionis D. Lelii ex pręcedenti matrimonio filij ad opera pia ordinatę, executorem primum reliquit Com. Fabium a quacunque rationum redditione plenissime liberatum, ac successiue eius filios hęredes institutos; Pariterque ad onus portionis tunc eidem Lelio adiudicandę detractionem dictę decimę partis, & legata etiam annua referri*

21 voluit; † quod non solius proprietarij, sed usufructuarij etiam commodum, & contemplationem Pręfere, l. Aurelius, §. Titius, ff. de liberat. legat. *Corn. dicto cons. 217. sub num. 2. vers. liberatio a redditione rationis, &c. lib. 3. & ponderauit Lancellos. Gall. dicto cons. 18. sub num. 65. vers. sic, quia etiam hæc verba, &c. & seq. Mastrilli. dicta decis. 175. num. 22. vers. item quia fuerat relictus, &c. & comprobat Marti. d. Vol. 39. sub num. 16. vers. sic, tamen ubi, &c.*

Et licet hæc non videantur immediate ex ipsa filiorum institutione procedere, demonstrant tamen Testatricem prę oculis semper habuisse, & contemplatam fuisse Com. Fabium eius virum, tam in partibus pręcedentibus institutionem filiorum, quā in sequē-

N n n

tibus,

22 tibus, † unde idem prorsus resultat ipsius institutionis iudicium, *inxi. gloss. in L. apud Celsum, in verb. causa, ff. de dol. except. & in l. ille a quo, S. 1. in verb. verba, vers. item ex precedentibus, & sequentibus, ff. ad S. C. Trebel. Cranes. conf. 143. sub num. 9. vers. frans eum arguatur, &c. Mascard. de probat. dist. conclus. 815. num. 16. vers. sexta coniectura, &c. Rot. Decis. 111. nu. 41. vers. cum talia, &c. & seqq. part. 3. recens. Nam ad formandum huiusmodi iudicium totius Testamenti contextus † (prout dictum est) non autem singulæ illius partes disiunctim, omnes iue simul præsumptiones undique resultantes considerari debent, cum vicissim adminiculentur, vt in his terminis concludit *Castr. d. confil. 150. sub num. 2. vers. sed hic ultra processit, usque ad fin. lib. 2. Soccin. Junior. conf. 59. num. 33. vers. ex his tribus, lib. 3. & dicto conf. 16. sub num. 9. vers. præterea, &c. lib. 4. Lancellos. Gall. d. conf. 18. sub num. 128. vers. sexta huic proxime insurgit coniectura, & sub num. 131. vers. unde in causa, cum seqq. Laderch. dicto conf. 147. sub num. 1. vers. quarta est, Mastrill. d. decis. 175. sub num. 19. vers. eoque magis in casu isto, & seqq. cum alijs relatis in Romana fideicommissi de Cosciaris 16. Martij 1648. coram me, in S. hac autem Testatrix voluntas, &c. & in precedenti decisione huius causa sub die 14. Iunij 1647. in S. quia contraria, vers. hac deum totius Testamenti contextus, &c. cum seqq.**

Demum hanc veritatem Testatrix ipsa his verbis exheredationem D. Lælij immediate sequentibus patefecit: *Diehiarando di volere, che la mia robba resti nell' infraferitti miei heredi, non solo per l'amore, che li porto, ma per gratitudine delli seruigi, e benefici fatti dal Sig. Conte Fabio mio marito a me, & a mia Madre, & in ricompensa delle souentioni dateli, & seruigi releuanti da lui fatti al Sig. M. Antonio Lucasari mio Zio, & per rispetto mio anche al modesto Sig. Lelio mio figliuolo del primo matrimonio.* Inferius autem Heredes scripsit primum Com. Fabium in usufructu, deinde filios in proprietate, ac illis eorumque descendentes ex eo substituit; quare nulla maior certitudo dictæ contemplationis † adduci posse videtur, ea, quæ ipsius Testatrix ore prolata fuit ad l. filiusfamilias, S. Dini Senectus, & Antoninus, il secondo, vers. quod si liberis, ff. de leg. 1. l. labeo, S. id Tubero, vers. & quidem non arbitror, ff. de suppell. legat. cap. per tuas, de probat. gloss. in l. non aliter in verb. Testatorem ff. de leg. 3. Menoc. conf. 497. num. 16. vers. nam ubi dubitamus de intentione, &c. & in his terminis probat Carol. Bardellon. dicto conf. 4. sub num. 66. ad fin. vers. prout certò stare, tur &c.

Hincque prorsus eliditur obiectio discordiæ, ac odij inter præfatos Coniuges; Quia: (præter exceptiones adductas tam contra personas, quam contra dicta Testium super eo deponentium) certum est, quod non iustificatur (vt necessarium erat) de tempore conditi testamenti prædicti, quinimò ex eius lectione omnino refellitur, et contrarium apparet, cum ultra institutionem viri in usufructu, & alia plura in eius commodum, ac contemplationem ordinata, legauerit etiam illi annulum prætiosum ob eius memoriam con-

seruationem, quod eximij amoris est argumentum; † Unde resultat probatio longè præstantior huiusmodi testium depositionum l. si instituta, S. fin. ff. de inoffic. testam. l. fin. ubi Bart. sub num. 3. vers. & sic habes, Imol. sub num. 4. vers. item nota quod præfationes, & infr. ff. de hered. instit. Rota penes Burat. decis. 616. sub num. 16. vers. nec enim sufficit &c. & fuit plenè, ac doctè probatum in Romana success. 9. Maii 1644. coram Reuerendiss. P. Damo Bichio, in S. secundo Testes non probant, & seqq.

Postremo non obstant aliæ rationes adductæ siue amoris, ac benemerentiæ filiorum, posterioris matrimonij, siue odij, & commercientiæ alterius ex præcedenti suscepti, siue amplioris huius fortunæ.

Mam (prætermisiss exceptionibus contra testes super eis examinatos, eorumque depositiones, & præcipuè Octauij plenius deponentis de anno 1637. & sic postquam conditum fuerat testamentum anno 1630. 5. Octobris) Prima ratio ex amore filiorum secundi matrimonij addita fuit in eadem Periodo ad corroborandam alteram contemplationis, & gratificationis viri efficacioribus verbis expressam quibus vtique apparet hanc fuisse dispositionis illius præcipuam, atque finalem, *Alciat. de præf. reg. 1. præf. 30. sub num. 4. vers. unde putarem, & infr. Menoch. præf. 29. sub num. 64. vers. verum respondetur, lib. 3. Licet ad hunc effectum sufficeret, † quod esset equè principalis, atque coniunctim adiecta extheor. Bart. in l. ambitiosa sub num. 19. vers. hoc præmissis, ff. de decret. ab ordin. faciend. Rot. penes Put. decis. 240. nu. 1. vers. quia aut omnes, lib. 1. in correct. & decis. 580. sub num. 5. vers. tum, & secundo, par. 1. diuers. & Pen. decis. 162. nu. 27. mer. 17. vers. nec refert, cum seqq. in mō, † & secundaria Eugen. d. confil. 1. sub num. 33. vers. quia respondetur, & seqq. lib. 2. Bardellon. dicto conf. 4. sub numero 78. vers. si quidem ad hoc, vt quid dicatur &c.*

Eoque certius, quia tempore conditi testamenti præfati filij heredes instituti masculus nempe in ætate duodecim, foemina verò sex 28 annorum circiter erat constituti. † Ac proinde nondum compotes meritorum, nisi patris contemplatio suppleuisset Bald. in d. l. cum oportet, sub num. 4. vers. quod præsumitur, C. de bon. qua liber. Menoch. præf. 28. sub num. 9. vers. hinc colligitur, lib. 3. Peregr. de iure fisc. lib. 3. tit. 18. num. 43. vers. coniectura autem notabilis est &c. Io. Bapt. Lup. de illegitim. tom. 1. S. 5. sub num. 158. S. unde secus est, vers. & hanc notabilem &c. Præter quod nec eo casu licet tantam inequalitatem inter filios inducere, vt ex primis nuptijs suscepti neque 29 legitimam consequantur, † alias enim huiusmodi dispositio tanquam iniqua, ac iniustis artibus extorta penitus reprobatur *Rim. iun. dicto conf. 241. num. 52. vers. si tamen habent unum, & seqq. & confil. 423. num. 7. vers. si tamen &c. cum seqq. & comprobatur Cancer. var. resol. lib. 3. cap. 13. sub numero 339. vers. sed ubi apparet &c.*

Illam verò odij alterius filij ex prioribus nuptijs, non fuit iustificata tempore testamenti, 30 quod † attendi debet, quando inquiritur testatoris intentio circa disposita in eo l. si ita, &

l fin. in princ. ff. de aur. & argens. legat. cur. concord. penes Mantie. de coniect. lib. 3. tit. 11. sub nu. 11. vers. ducimo. & lib. 5. tit. 15. num. 21. vers. sed adhuc &c. Bardellon. dicto conf. 4. num. 70. vers. quinimo &c. Rota decis. 111. num. 39. vers. & in simili &c. par. 5. rec. de in d. Romana success. 9. Maij 1644. coram R. P. D. meo Bichio, in S. & quatenus attendi debeant, versic. qua omnia &c. cum testes de posteriori deponant. Præterea nec causas referunt graues, quæ præualeant pietati meternæ, † vt necessarium esset, nam aliàs præsumitur extraneis artibus, ac suasionibus circumuenta, vt inquit I. C. in l. 4. ubi gloss. in verb. delinimentis, ff. de inoffic. test. & cōprobat ex l. lex. qua tutores, S. lex enim non solum, C. de admin. tutor. Cagnoli. in d. l. 4. quam commentatur cum l. 2. sub num. 7. vers. sexto nota &c. ff. de inoffic. test. Rimini. in d. conf. 241. num. 48. versic. quinimo &c. & alijs relatis Lancellot. Gall. d. conf. 18. d. num. 19. vers. ubi infert, ac seqq. & sub nu. 130 vers. quare ad hac &c. Eugen. d. conf. 1. num. 28. vers. quod autem, & seqq. lib. 2. Mastrell. d. decis. 175. n. 19. vers. item quis lex præsumit &c. & sub num. 24. vers. in tantum. Rot. in Romana, domus 12. Nouembris 1638. coram Reuerendiss. Salamantin. in S. minus releuat &c.

Tertia denique ratio nec planè subsistens visa fuit, nec iuncta etiam cum alijs prædictis suffragari. Quoniam omnes censentur expressæ, & cumulatæ ad colorandam, & obtegendam mariti contemplationem, quando aliæ fortiores vigent coniecturæ, ac verba supra relata, quæ non solum suadent, sed demonstrant principium, medium, finem, ac totius præfatæ dispositionis substantiam fuisse in ea constitutam. Et propterea licet aliàs veræ forent, cum tamen in proposito casu adiectæ censeantur in fraudem, † ac circumscriptionem legis, attendi non debent, sed sunt reiiciendæ, l. si quis sub conditione, ibique gloss. Bald. & alij ff. de cond. inst. l. si libertus minorem, ff. de iur. patron. d. l. ita fidei heredis, vers. immo in priore specie. ff. de iur. fisc. & deciditur in d. S. optime, in Auth. de nupt. & in d. l. hac edictal. sub princ. in d. vers. fin. verò ubi Bald. sub numer. 19. vers. iuxta hoc &c. dicit, quod non est consideranda forma relictæ, † sed effectus rei, & ceteri DD. sequuntur C. de secund. nupt. Rip. conf. 1. num. 4. vers. præmissis, & similibus non obstantibus &c. ac seq. de secund. nupt. & comprobat Thefaur. d. decis. 170. sub num. 17. vers. ad Decium, &c. cum seqq. & sub num. 33. vers. sed vt supra dicebam &c. Menoch. conf. 314. sub num. 31. vers. hac itaque causa, Rimini. in d. conf. 241. sub num. 49. vers. & certè cum seq. ac sub num. 57. vers. sed ille casus, Lancellot. Gall. d. conf. 18. sub num. 64. vers. respondeo, & plur. seqq. Mantie. de tacit. lib. 12. tit. 33. sub num. 10. in fin. vers. neque est omittendum, Honded. d. conf. 14. sub numer. 21. vers. cum in fraudem legis fiat, & seq. lib. 1. Bardellon. d. conf. 4. sub nu. 59. vers. qui modus testandi, ac seq. & sub num. 79. vers. nec obstat expressio &c. & latius fuit probatum, an præcedenti Decisione 18. Maij 1646. in S. altera vero ex eo deducta.

Quare fuit conclusum vtraque parte informante standum esse in decis. Reservata cognitione super alijs detractionibus à Com. Fabio prætenis &c.

Part. X. Recent.

Vna ex dictis decisionibus reuocatis nempe sub 18. Maij 1648. coram eodem Eminentiss. D. Cardinal. Corrado est supra in præcedenti parte 8. recentior. decis. 406.

R. P. D. CORRADO
Postea Eminentiss. D. CARDINALI.

Conchea. Pensionis.

Veneris 21. Maij 1649.

ARGUMENTVM.

Pensionarius tenetur plenè, ac concludenter iustificare valorem beneficii, etiamsi reperiretur in quasi possessione exigendi pensionem, & in illius reservatione esset adiecta clausula, dummodo centum remaneant pro Rectore, pro tempore beneficium obtinente; & quid si successor in beneficio, in eius narratiua exposuerit beneficii reperiri tali pensione grauatum, an, & quando per huiusmodi narratiuam censeatur Titularem consensisse pensioni, latissimè tractatur.

Filij Clericorum illegitimi non possunt habere pensionem, non modò super beneficio, quod eius pater naturalis obtinebat; verum etiam, neque super alio, quando eius pater pro illa obtinenda, aliam consimilem super suo beneficio imposuerit; huiusmodi verò simulatio ex quibus probata remaneat, eruditè demonstratur.

SVMMA RIVM.

- 1 Pensionarius tenetur plenè, ac concludenter iustificare valorem beneficii expressum per ascensum pro substinenda sua gratia, amplia vt num. 4.
- 2 Amplia quando valoris certa notitia aliunde haberi non potuit, quam ex eadem narratiua.
- 3 Clausula, vt asseris, apposita in reservatione pensionis, quid importet.
- 4 Pensionarius tenetur probare valorem beneficii etiamsi reperiretur in quasi possessione exigendi pensionem, & d. quasi possessio quid operetur.
- 5 Item etiamsi titularis consenserit eiusdem pensionis reservationi, & quare.
- 6 Et quid si Titularis successor in litteris sua pensionis exposuisset beneficium reperiri tali pensione grauatum, an alia requiratur iustificatio.
- 7 Verba non debent operari diuersum effectum contra intentionem, ac in præiudicium proferentis.
- 8 Pensio debet probari, quod validè fuerit reservata, etiamsi successor in beneficio in eius narratiua exposuerit, illud reperiri tali pensione grauatum. Et quid importet huiusmodi narratiua num. 12.
- 9 Narratiua facti non extenditur ad qualitates illius.
- 10 Pensio vt censeatur approbata à successore in beneficio, ex quo exposuit Pontifici illud reperiri tali pensione grauatum, quid requiratur.
- 11 Consentiens pensioni nulla sibi non præiudicat, quin possit huiusmodi defectum opponere.
- 12 Consensus tacitus Titularis in iudicio executiuo sufficit pro obtinenda solutione pensionis.
- 13 Pensio reservata eodem contextu, quo quis fuit promissus

nifus de beneficio, censetur acceptata si postea prouisus absque contradictione accepit possessionem beneficii.

- 16 Pensionarius quando non teneatur iustificare valorem beneficii, & num. 17.
- 18 Pensioni quando quis non dicatur consensisse; etiam si in supplicatione exposuerit, quod beneficium reperiatur tali pensione grauatum.
- 19 Pensio reservata cum clausula, dummodo centum remaneant pro Rectore, ad effectum ut substineri possit, quid requiratur.
- 20 Beneficii valor, ad effectum, ut pensio reservata substineri possit, attenditur de tempore supplicationis.
- 21 Clausula, dummodo centum pro Rectore, pro tempore beneficium obtinente, appositam in reservatione pensionis, quid operetur, & quomodo concordetur, num. 23.
- 22 Pensio diminui debet, eveniente diminutione reddituum, ob quam Rector non possit seipsum congrue sustentare, ac ceteris Ecclesie oneribus satisfacere.
- 24 Procuratoris incuria in materia pensionis exprimendo valorem beneficii in maiori quantitate, quando noceat principali, & quando secus, num. 25.
- 26 Pensionem non potest habere filius super beneficio, quod eius pater naturalis obtinebat.
- 27 Amplius, neque minus posse habere super alio beneficio, quando eius pater pro illa obtinenda, aliam consimilem super suo beneficio imposuit.
- 28 Et huiusmodi simulatio ex quibus probata remaneat, & num. 29.
- 30 Pensionis reservatio simulate facta, nullius est roboris, seu momenti.

DECISIO CCCVI.

RESOLVTIO in hac causa coram me facta die 13. Ianuarii 1648. fuit hodie utraque parte informante, Reque denuo mature discussa per Dominos confirmata. Quia visum est inconcussum fundamentum Decisionis in eo positum, quod Franciscus pensionarius ordinario iudicio super nullitate pensionis conuentus, non iustificauit valorem reddituum. Parochialis grauata in litteris reservationis per eum obiecta, in summa ducatorum quingentorum auri de Camera expressum per ascensum, ut tenebatur illum iustificare plenè, ac concludenter tamquam fundamentum ipsius gratiæ, in cuius concessione maximè consideratur à Summo Pontifice, Rot. in Rauennaten. pension. 23. Iunij 1596. coram Litta num. 3. vers. sed etiam, apud Marches. de commiss. par. 1. fol. 615. & fuit latè probatum in Hispanen. pension. 22. Martij 1613. coram bon. mem. Pirouano in recent. decis. 444. per tot. confirmata decis. 526. part. 3. & decis. 144. num. 3. vers. quod autem in casu nostro, par. 4. tom. 2. & penes Reuerendiss. Vrgellen. decis. 147. nu. 6. vers. cum enim, &c. & in alijs relatis in precedenti decisione in princip.

- 2 Eoque tam magis cum agatur de pensione reservata sine causa beneficio pleno de consensu Titularis adhuc viuentis, cuius valoris certa notitia aliundè haberi non potuit, quam ex
- 3 eadem narratiua. & Ideoque adiecta fuit clau-

sula, ut afferat, quæ facti dubiecentur in obiecto dente demonstrat, atque præsertim conditio nem, si ita est, non tantum iuris interpretatione, per tex. in cap. 2. S. verum, ibi, & in huiusmodi litteris intelligenda est hæc conditio, etiam si non apponatur, si preces veritate nitantur, &c. obique glossin verb. conditio, & DD. de rescript. sed propria ipsorum verborum virtute. Calden. conf. 3. sub num. 1. vers. nec obstat si dicatur, de rescript. Felin. in cap. ad aures. sub num. 10. la. fin. vers. & adde istis, ead. tit. & in specie firmavit Rota in Tironen. pension. 14. Maij 1629. coram Quicipo in recent. decis. 287. num. 9. vers. quando ex verbis, & num. 11. vers. quia illa verba, &c. ubi dicitur, quod expressam conditionem præferunt, &c. par. 5.

- 4 Ac proinde maior incumbit probationis necessitas impetranti, qui alias remanet Gratia commodo destitutus, ut in terminis fuit reolutum in Burgen. pension. 19. Februarij 1585. coram bon. mem. Gyps. & in decis. 412. sub num. 1. vers. et potissimum ratione, par. 1. diuersis in Tudertin. pensionis 21. April. 1614. & 2. Iunij 1617. coram bon. mem. Card. Perospio in recent. decis. 141. & dec. 511. per tot. par. 4. & latius d. decis. 144. sub num. 5. vers. non obstat quod pensionarius, & seq. & decis. 342. sub num. 1. vers. primo valorem, &c. ead. par. 4. tom. 2. in quibus declaratur obiecta decisio Rotal. 320. part. 2. cum alijs relatis in Roman. pension. 25. Maij 1646. coram R. P. Damo Bichio, vers. nec pariter iustificatur in fin. & in precedenti decisione in princip. vers. prout in huiusmodi reservationibus, &c.
- 5 Neque tam ab eiusmodi onere releuatur ex eo, quod sit in quasi possessione exigendi dictam pensionem. Nam illa suffragatur quidem in possessorio iudicio ad effectum obtinendi manutentionem, donec questio nullitatis fuerit terminata, non autem in petitorio, ut respondit Rot. in Salaman. pension. 24. Martij 1593. coram Gyps. sub num. 2. vers. secundus est casus, & seq. & in d. Rauennaten. pension. coram Litta apud Marches. de commiss. par. 1. fol. 537. & fol. 615. & in recent. d. decis. 141. num. 7. vers. neque ad hunc effectum, & d. decis. 511. sub num. 3. vers. nec pensionarius, par. 4. ac d. decis. 144. num. 10. vers. neque possessio decennalis, & seq. ead. par. 4. tom. 2. & in d. decis. 287. num. 5. vers. sed in petitorio, ac seqq. par. 5. ac in alijs relatis per Garz. de benef. par. 1. cap. 5. num. 456. vers. ac in petitorio.

- 6 Minus releuatur ex eo, quod titularis prædecessor Andreas consenserit eiusdem pensionis reservationi. Quia consensus ille non præiudicat successori, causam non ab eo, sed à Summo Pontifice habenti, à quo fuit prouisus de beneficio vacante per obitum, quo tempore omne ius antecessoris erat prorsus extinctum, ut fuit dictum coram Card. Scraph. decis. 1122. num. 1. vers. tam ex eo, & in Casatagen. pension. 20. Decembris 1591. coram recol. mem. Card. Pamphil. apud Marches. de commiss. par. 1. fol. 564. sub num. 1. vers. prout. iustificari debuerunt, cum seqq. ac in d. decis. 511. num. 2. vers. tanto magis par. 4. recent. & d. decis. 144. num. 16. vers. demum non obstat cum seqq. ead. par. 4. tom. 2. & in alijs relatis per Garz. de benef. d. cap. 5. d. num. 442. vers. ad tertium, &c. & plur. seqq.

- 7 Præterea tam non suffragatur narratiua supplica-

plicationis & litterarum prouisionis eiusdem Andreæ, in quibus expositum fuit redditus præfatto Parochialis iam fuisse dicta pensione grauatus, ut legitur ibi, super quibus annua pensio antiqua centum ducatorum moneta Hispaniarum, octuaginta ducatos auri de Camera, uel circa constituentiam, dilecto filio Francisco Gonzalez de Mansilla Apostolica auctoritate reseruatæ reperitur, &c. Unde deducitur illius consensus, & approbatio, ac proinde infertur aliam non requiri iustificationem, ut fuit dictum in *Elboren. pensio. 19. Nouemb. 1614. coram bon. mem. Pironano* in §. tamen cum in presenti, &c. & in alijs allegatis.

Primò, quia uerba illa ad alium prorsus effectum apposita fuerunt, scilicet certiorandi Summum Pontificem de grauamine tunc realiter existente, ac differendi solutionem annatæ, quæ alijs iuxta Constitutiones Apostolicas, erat integrè soluenda. † Ideoque diuersum operari non debent effectum contra intentionem, ac in præiudicium proferentis, l. si quis intentione ambigua, ff. de iudic. l. debitor, §. fin. ad S. C. Trebell. cap. humana aures, 22. q. 5. cap. secundo requiris de appellat. Bec. conf. 41. num. 23. uers. præterea, *Surd. decis. 43. num. 17. uers. nam uerba, & decis. 119. num. 24. uers. uerba enim, cum seqq. & decis. 250. sub num. 5. uers. moueor ex decisione Alberic. cum seq. & conf. 311. sub num. 66. uers. respondetur tertio, & seq. Rot. penes Card. Seraph. decis. 559. num. 2. uers. tum ex eo, ac seq. & Pen. decis. 332. num. 8. uers. quia confessio, ac san. mem. Gregor. decis. 357. num. 5. uers. nullo autem pacto, & Card. Causler. decis. 199. nu. 2. uers. uerba enim, Reuerendiss. Vrgellen. decis. 311. num. 4. uers. tamen quia, & in recent. decis. 231. sub num. 1. uers. unde concluditur, ac decis. 361. sub num. 4. uers. & ideo, par. 3. & decis. 114. num. 15 uers. confessio enim, & declaratio par. 5.*

9 Secundò, † quia purum factum reservationis dictæ pensionis exponunt, non autem validitatem illius, quæ cum a iuris dispositione dependeat, dici non potest ex simplici facti narratione probata, cum benè se habeant, quia pensio fuerit de facto reseruata, & tamen nulliter, ac inualidè ob defectum veritatis, seu iustificationis narratorum, uel aliter; Ideoque dicimus, † quod confessio, seu narratiua facti non extenditur ad qualitates illius, *Rot. decis. 56. num. 6. uers. accedit, par. 1. diuers. Ofase. Pedem. 138. sub num. 17. uers. & quando quis approbat, &c.*

11 cum simil. † Quod certius sanè est, quando emanauit à successore, quem non constat certam habuisse notitiam de qualitate, atque defectibus actus gesti à prædecessore, qualis necessaria foret, ut illum proprio consensu conualidasse censi posset, l. tres fratres, ff. de pact. cum concord. penes Buratt. decis. 399. num. 1. uers. nam ad hoc, ut dicta acceptatio noceat, cum seqq. & in recent. decis. 535. sub num. 12. uers. quia fuit responsum, ac seq. & decis. 621. sub num. 1. uers. & pro negatiua fuit tentum, par. 1. & in alijs.

12 Tertio, † quia huiusmodi narratiua easdem præferret implicitas condiciones, plenam iustificationem, ut supra dictum est, requirentes, quibus facta fuit reservatio, ac propterea, nonnisi consimilis conditionalis consensus ex ea potest inferri, siue præsumi, qui ab onere

iustificationis non eximit pensionarium, *Rot. penes Card. Seraphin. decis. 1017. sub num. 3. uers. nihilominus, & seq. & penes Cardin. Mellin. decis. 28. num. 1. uers. quia forma Camera cum seq. & dec. 237. num. 2. uers. tamen hoc procedit, &c. & in Mediolanen. transl. pensio. 16. Ianuarij 1606. coram Litt. in §. minus inuare possunt apud Marches. de commiss. par. 1. fol. 630. Coccin. decis. 40. sub num. 6. uers. quantum attinet ad iustificationem, & in recent. decis. 255. sub num. 3. uers. nec faciunt ea, par. 2. ac in alijs relatis in Perusina parochial. seu pensio. coram Reuerendiss. D. 13 meo Decano in §. nec refragatur. † Neque præiudicat titulari quin possit eiusmodi defectum opponere, *Cassador. decis. 4. sub num. 6. uers. nec par. tis consensus, de pensio. Card. Seraphin. decis. 356. num. 21. uers. primo quod allegata. Sarnient. selectan. interpret. lib. 1. cap. 11. num. 2. uers. quo fit ut debitor pensionis &c.**

Atque ita demum in his terminis disputata questione in Romania reservationis fructuum. 7. Nouembris 1575. resoluit Rota sub die 19. Martij 1579. coram san. mem. Clem. VIII. tunc huius Sacri Ordinis Auditore, & in Auerfana pensio. 27. Martij 1628. coram bon. me. Merlin. in §. neq; etiam ab onere prædicto releuatur, ac in Merlin. pensio. 7. Iunij 1630. coram bon. me. Coccino apud modern. Perusina. in tract. de manuten. decis. 273. n. 3. uers. non obstat, quod perinde est. cum seq.

14 Neque † aduersantur Decisiones obiectæ. Nam in illa *Elboren. coram bo. me. Pironano*. Agebatur iudicio executiuo pro solutione pensionis, in quo visus fuit sufficiens tacitus consensus prouisi resultans ex narratiua iuncta cum possessione beneficii, ac acquiescētia illius per octo annos, & ultra absque ulla contradictione, præter alia, quæ in eò casu concurrebant,

15 ut ibi legitur in §. fin. † In illa uero *Casalen. pensio. 13. Iunij 1608. coram Card. Causler. decis. 26*. Non agebatur de simplici narratiua, sed de reservatione pensionis facta eodem contextu cum prouisione, accedente consensu prouisi, qui recipiendo litteras, ac earum vigore possessionem beneficii absque contradictione, uisus fuit consensisse in eò iudicio executiuo, in quo pariter agebatur de solutione eiusdem

16 pensionis. † In alia *Vlixbonen. pensio. 11. Martij 1616. penes Andr. decis. 57*. Agebat resignans iudicio executiuo etiam manutentionis pro solutione pensionis contra prouisum per obitum Resignatarij sub eadem narratiua, quæ nec requirebat iustificationem valoris, cum illa pensio fuisset reseruata immedietate fructuum, & alia iustificabantur etiam ex pluribus, ut legitur in Decisione, & positione ipsius causæ. Decisio autem in d. *Auerfana pensio. 30. Martij 1626. coram bon. mem. Merlino* fuit reuocata per aliam sequentem præallegatam sub die 27

17 Martij. † & in *Toletana pensio. 1. Iulij 1630. coram eodem*. Agebatur pro solutione pensionis contra resignatarium, qui benè conscius qualitatis pensionis reseruatae, ac formæ reservationis acceptauerat cum tali onere Canoniciatum, illumq; possederat, ut in ea legitur in §. ultra quod. uers. & idem Petrus. Neque hoc solo fundamento, sed alijs nititur ea resolutio. Sic etiam ceteræ obiectæ non applicantur.

Verum in proposito casu omnis visa fuit
 18 Dominis cessare difficultas, † quia cum Andreas in eadem supplicatione, ac litteris provisionis longè minorem narrauerit beneficii valorem scilicet ducetorum ducatorum auri de Camera, què exposuerat Franciscus quingentorum similium in præcedenti reservatione pensionis. Et successiue statim, atque habuit explicitam eius notitiam instituit iudiciū in partibus anno 1641. coram Ordinario super eius nullitate, quod successiue coram alijs iudicibus, ac demum in hoc Tribunali fuit prosecutum; Non potest inde profecto deduci eius consensus, & approbatio cui ex diametro repugnat contradictio ad l. si debitor. §. si in venditione, ff. quib. mod. pign. vel. hypot. solm. Rot. penes Card. Seraph. decis. 708. nu. 4. vers. quia hoc procedit, & in rec. dec. 184. nu. 5. vers. nec dici debet consensisse par. 3. cum vulg.

19 Non etiam prodest † Ioanni clausula in litteris reservationis dictæ pensionis apposita, Dummodo ex dicta Ecclesia fructibus illam pro tempore obtinenti, centum ducati liberè annuatim remaneant &c.

Hæc enim alio tendit, ac longè distat à iustificatione narratiuæ, quæ requiritur pro fundamento, & validitate pensionis in eius origine, atque creatione, quia cum fuerit sub ea conditione reservata, non potest legitimum habere initium, nisi verificetur ad l. quibus diebus, §. Terminus, ff. de cond. & dem. l. 1. ff. de instit. & substit. l. hoc iure, ff. de verb. obligat. l. cedere diem ff. de verb. signif. Mantica de tacit. lib. 14. tit. 42. sub nu. 1 & seq. Rot. penes Card. Cavalier. d. decis. 181. & 183. Burat. decis. 931. num. 6. vers. nec de adimplemento dictæ conditionis &c. & d. decis. 287. n. 7. vers. & con-

20 ditio, cum seq. p. 5. recent. † Ad quem effectum sufficit iustificatio ad tempus supplicationis, ac litterarum relata iuxta tex. in cap. si eo tempore, cum ibi not. de refer. in 6. Rot. penes Verat. decis. 330. par. 3. & sav. me. Greg. decis. 57. num. 10. vers. tamen nihil infert. &c. et decis. 419. sub num. 1. vers. valor autem, & decis. 444. sub num. 4. vers. tum quia p. 2. & decis. 159. num. 15. ver. ad effectum p. 5. recent. & sepe

21 in alijs. † Clausula verò prædicta in alia parte earundem litterarum adiecta, respicit continuationem, atque progressum eiusdem pensionis, quia cum plures casus contingere possent, quibus Ecclesiæ fructus licet valoris narrati vere tunc existentes in futurum diminuerentur. Ideo ad consulendum indemnitati Rectorum pro tempore existentium apposita fuit, ut solutis prius illis centum annuis ducatis liberis iuxta præscriptum S. Conc. Trident. sess. 24. de reform. cap. 13. vers. ad hac in posterum. ex eo quod supererit de fructibus præstetur pensio. Ac proinde non est quoad hanc partem sufficiens iustificatio ad tempus narratiuæ restricta, sed requiritur successiua in progressu temporis, usq; quo durat pensio, † aliàs eueniente diminutione reddituum, ob quam non possit Rector se ipsum congruè sustentare, ac cæteris Ecclesiæ oneribus satisfacere, ipsa quoque pensio diminui debet, ut fuit dictum penes Card. Seraph. decis. 931. num. 4. vers. sicut in simili dicitur. Cavalier. dec. 404. in fin. princip. vers. non enim

dicebatur obflare, et num. 1. ac alijs adductis probat Garz. de benef. p. 1. cap. 5. sub num. 400. vers. si tamen, et seq. † Cum itaque huiusmodi clausulæ diuersa tempora, & diuersos respiciant effectus, inuicem non colliduntur; sed benè conueniunt, ac concordantur Rot. penes bo. me. Card. Mellin. decis. 246. d. num. 5. vers. et ista clausula &c. cum seq. et decis. 279. nu. 2. vers. et ad istum effectum &c. & in his terminis fuit responsum in d. Roman. pension. 25. Maij 1646. coram R. P. D. meo Bichio in §. unde huiusmodi probatio valoris, & comprobatur ex d. decis. 144. nu. 12. vers. similiter non obstat et seq. p. 4. tom. 2. recent.

Postremo non obstat, quod expressio d. valoris facta fuerit à Procuratore Pensionarij, qui de veritate poterat certior fieri ex Instrumento mandati facti per ritularem in nonnullos Procuratores ad consentiendum d. pensioni in quo fuerat narratus ducatorum 600. monetæ Castellæ. Ideoque illius incuria præiudicare non debet principali.

24 Quia † (præter quod neque expressio facta in mandato procuræ titularis iustificat errorē narratiuæ Francisci pensionarij, eius Procuratoris in supplicatione super reservatione pensionis, cum potnerit (ut verisimile est) deduci ex informationibus habitis ab ipso met principali; Neque adeo faciliè, ac indistinctè admittitur hæc excusatio, alias enim patens nimium esset aditus fraudibus contra tex. in cap. si motu proprio, vers. secus, ibi, secus si ad petitionem illius, vel alterius pro eodem oblata gratiam huiusmodi faciamus &c. et in cap. seq. §. 1. ubi gloss. in verb. alterius, de præbend. in 6. Rot. decis. 6. sub nu. 3. vers. item surreptio alterius, cod. sit. in antiquior. Bisignat. et penes Crescent. dec. 10. de præbend. (Visa fuit remo-

25 ueri obiectio † cum Franciscus receptis litteris Apostolicis, in quibus eadem narratiua, expressa legitur, non solum non contradixerit, nec pro illarum correctione insteterit (ut par erat) sed eas produxit in iudicio contra d. Andream pro illarum executione habenda quo pacto censetur illas ratificasse cum omnibus in eis narratis ad tex. clem. 1. ubi gloss. in verb. receptis ac D.D. de procur. Rot. penes san. me. Greg. dec. 331. num. 9. vers. cessante autem mandato, et seq. Card. Caval. d. decis. 26. sub num. 4. vers. nec dicebatur obflare cum seq. et Burat. decis. 246. num. 9. vers. acceptatio enim, ac in recent. decision. 101. sub num. 2. vers. quod mandatum, et decis. 749. num. 1. vers. quæ instrumenta, par. 3.

26 Accedit demum prædictis ad maiore comprobationem iuris Andree evidens simulatio in reservatione eiusdem pensionis composita in fraudem Decreti S. Trident. Concil. sess. 25. de reform. cap. 15. quo cum prohiberetur Franciscus vllam habere pensionem super fructibus Ecclesiæ Parochialis Loci Vallis de Colme-

27 nas de Abaxo Concheñ Diocesis, † quam tunc Iacobus eius pater naturalis obtinebat, excogitatus fuit modus eam reservandi super fructibus Ecclesiæ Parochialis Loci Carafancelæ eiusdem Diocesis, cuius erat Rector Sanctius Ordone, eiusque consensus habendi gratia, idem Iacobus aliam similem super fructibus d. Ecclesiæ Vallis de Colmenas reservauit ad fa-

ad fauorem Petri Paron Ordone illius Nepotis, expensasq; omnes pro expeditione litterarum Apostolicarum necessarias praeuia mutua conuentione persoluit iuxta tradita per Garz. de benef. p. 7. cap. 3. num. 87. vers. decimotertio dubita-
 28 tur &c. Huiusmodi autem ꝑ simulatio, (que sui natura difficilis est probationis) satis in hoc casu iustificatur, non solum ex duobus Instru-
 mentis mandatorum ab utroq; celebratis in eodem loco, eademq; die, & coram eisdem. Notario, & testibus, in quibus iidem quoque Procuratores fuerunt constituti ad consentiendum praefatis pensionibus, alteri scilicet ad fauorẽ Francisci filij Iacobi, & alteri ad fauorem Petri nepotis Sancti, ac etiam in eadem quantitate, & ex supplicationibus insinuat presentatis, ac sub eadem data signatis Rot. penes Put. decis. 513. lib. 2. in correct. Crescent. decis. 1. de simon. Achil. decis. 1. eod. tit. & decis. 81. sub num. 1. p. 3. diuers. Card. Seraph. decis. 237. num. 2. ver. ex quorum inculcatione, & decis. 1359. num. 9. vers. his accedunt coniectura &c. ac seq. & comprobatur Flamin. Paris. de resignat. benef. lib. 14. quest. 9. a. num. 9. vers. sexto per correspondentiam &c. ac seqq. Verum etiam
 29 concurrentibus ꝑ depositionibus plurium testium de publica voce, & fama contestantium quorum secundus super tertio articulo ab ipso Sanctio id audiuisse, & quartus super eodẽ scripturam inter eos superindẽ confectam vidisse affirmant Rodan. de simon. p. 4. cap. 6. num. 33. vers. et tali casu cum seq. Paris. d. q. 9. nu. 7. vers. quarto per samam. Mascard. de probat. concl. 1305. nu. 10. versicul. quin etiam, Rot. penes Comit. decis. 119. a. num. 21. vers. ad stipulantur, et testes &c. cum seq. ac in alijs.

Quare cum praedicta non fuerint Summo Pontifici exposita, nec eius auctoritate sanata, certum est, quod d. pensionis reservatio nullius omnino roboris est, vt specialiter cauetur in praecitato Decreto S. Concil. sess. 23. de reform. cap. 15. in fin. et in cap. audiuius, de collus. detegend. & bene probatur Gig. de pension. q. 42. per tot. & in terminis nostris fuit resolutum in Reatin. pension. coram recol. me. Card. Pamphil. 11. Mart. et 15. Maij, ac 10. Iunij 1588. decis. 32. et 33. par. 4. diuers. et apud Marches. de commiss. p. 1. fol. 571. nu. 3. vers. tum etiam quia &c.

Et ita fuit conclusum vtraque parte informante &c.

R. P. D. PEUTINGERO.

Perusina Pensionis.

Veneris 28. Maij 1649.

ARGUMENTVM.

Pensionis translatio nutu facta ab eo qui loqui non poterat nulla est, nulliusque roboris, quidquid sit de translatione simili modo facta a persona loqui potente, & de cuius voluntate constat.

SUMMARIVM.

- 1 Sententia iniusta non meretur executionem.
- 2 Pensio nutu transferri non potest ab eo qui loquelam amisit.
- 3 Pensio ut nutu possit transferri requiruntur nutus ita certi, et indubitati ut ex illis clara transferentis intentio colligatur, et vide per tot. dec.
- 4 Actus equiuoci non suffragantur.
- 5 Verba quae formam inducunt per aliud adimpleri non possunt.
- 6 Decretum irritans ita formam inducit ut ea non seruata actus corruat.
- 7 Nutus est actus valde periculosus, et fallacis suppositus.
- 8 Nutus ita demum procedit, quando ille qui nutum dat loqui potest num. 7.
- 9 Nutus non attenditur quando de oppressione mentis illius qui nutum dat dubitari potest.
- 10 Morbus grauis praesumitur, si de inde ad paucos dies secuta fuit mors.
- 11 Apoplexia sensuum omnium ruinam secum affert.
- 12 Verba, mihi soluerò, nihil determinant.
- 13 Regula cancellaria de infirmis non comprehendit translationes pensionis quamuis factas in articulo mortis.

DECISIO CCCVII.

INDEX ab A. C. deputatus contra Ludouicũ Benedictonium Priorem Ecclesiae Marciiani in iudicio inuisionis in quasi possessione exigendi annuam pensionem scut. 250. a bon. mem. Cardinali Vbaldo ad fauorem eius nepotis Rodulphi Monaldi super dicto Prioratu translatam per sententiam pronunciauerat, a qua appellationis causa mihi commissã, Dubium proposui, An sententia A. C. sit exequenda, & responsum fuit, non esse exequendam, quia nimirum detecta fuit iniusta, ꝑ sententia enim iniusta executionem non meretur Rota decis. 44. p. 4. diuers. Card. Caus. decis. 165. num. 4. et seq. Add. ad Burat. dec. 231. n. 8. et seq. in rec. dec. 323 num. 6. par. 5.

Ipsi autẽ iniustitia deducitur ex eo, quod bon. mem. Cardinalis dum apoplexiae morbo grauatus taliter oppressus fuisset, vt nullo modo loqui posset ꝑ nutu pensionem transfulerat contra text. in l. nutu 21. ibi, dummodo is nutu relinquat qui, et loqui potest, ff. de leg. 3. l. de scriptis 10. C. qui testam. fac. posset, l. iubemus 28. ff. de testam. bo. me. Coccin. decis. 415. num. 3. et seq. & latè comprobatur d. Franc. Caldas de iur. emphit. lib. 2. q. 1. num. 21. cum seq. Quicquid enim sit de quaestione, An possit nutu transferri pensio sine veri praeiudicio, & si nutu transferri pensio posset, ꝑ nutus ita certi, & indubitati esse deberent, vt ex illis clara transferentis intentio colligi, & necessario inferri possit ad text. in l. quoties 9. §. si quis nomen, ff. de hered. instit. l. nominatim 24. ff. de manum. Alberic. et Florian. de S. Petro dicta l. nutu ff. de leg. 3. Thesaur. q. forens. lib. 2. q. 99. num. 27. vers. et talis sit nutus, Craft. de succ. §. institutio q. 17. sub num. 4. Scãterum in fin. ibi, dummodo ille nutus esset satis certus, et dilucidus, quales non fuerunt nutus Cardinalis Vbaldi, ex quibus eius voluntas inferretur.

fertur. Nam oculorum motus, qui adducitur affirmatiuam responsionem, vel negatiuam non inducit.

Neque motus capitis eiusdem Cardinalis consensum inducere potest. Nam duo Testes Cardinalem nil aliud fecisse deponunt nisi, *atto con la bocca, e con la testa; cioè alzando gli occhi al Cielo con muouer' anco la barba, e poi tornò subito al suo luogo di prima, qui actus tanquam æquiuoci suffragari nequeunt* *Rimin. iur. in eubrie. iussit. de testam. nu. 449. Aret. conf. 71. nu. 2.*

Deinde hic modus transferendi pensionem est directo contrarius verbis Indulti à san. me. Urbano VIII. eidem Cardinali ad pensiones transferendum concessi, ibi, *Per te etiam in articulo mortis nominandi, quæ verba præcisam adeo formam præferunt, et vt per aliam adimpleri nullo modo possit, vt probat text. in l. iubemus per hanc 16. ibi, solatium publicum erogatur manu sua sine ullo dolo, et fraude singulis militibus enumeret. C. de erog. milit. annon. lib. 12. ubi Bart. num. 1. vers. in text, et Alex. in addit. quod fortius in hoc casu procedit, quia huiusmodi indultum erat decreto irritanti munitum, et quod taliter formam inducit, vt ea non seruata actus corruat* *Barbos. claus. 40. nu. 32. Rota dec. 215. nu. 7. et 8. p. 1. diuers. et post Modern. Roman. de societ. offic. decis. 61. num. 2. et 3.*

Itaque non obstat, quod Cardinalis alteri interroganti annuendo consensum præstans, censeatur ipse nominasse, et quia est actus valde periculosus, & fallacijs suppositus, ac procedere posset quando ipse tunc temporis loqui potuisset, iuxta gloss. in d. l. iubemus in verb. quemadmodum, vers. Sed quid si alius exprimat. Alex. num. 9. et Ias. num. 12. circa fin. vers. limita istam conclusionem et seq. C. de testam. Caldas supra alleg. nu. 2. et seq. vel saltem hic modus defendi posset, si de voluntate deliberata Cardinalis, & de ius manifesto consensu data fuisset pro parte Rodulphi aliqua probatio, quæ in dubium reuocari non potest, et non verò in præsentī casu, dum de oppressione mentis Cardinalis, & astutium suggestionē meritò dubitari potest, iuxta l. quoniam indignum 15. et d. l. iubemus C. de testam. & pluribus alijs relatis probat Ias. ibidem num. 12. vers. secundo limita. Clar. in S. testamentum q. 37. num. 6. et 7. et fuit dictum in Senogallien. Bononiam 30. Maij 1644. in S. fin. coram R. P. D. mco Cerro. Quia ipse Cardinalis non leui, sed forti apoplexia laborabat, prout indicat vitæ discrimen, in quo ipse existeret, vt conuincitur ex epistola biduo ante translationem ab eius fratre exarata. Sum. Ludouici num. 21. & et demonstrauit effectus mortis ipsius duos dies post eandem translationem subsequatæ *Modern. Roman. in q. Medicolegal. lib. 2. q. 14. num. 9. & in similibus terminis ponderauit Menoch. conf. 351. nu. 34. vers. et præsertim, ac dixit Rota decis. 45. nu. 3. p. 6. Apoplexia enim fortis sensuum omnium ruinam secum et affert ad tradit. per dictum Modern. Rom. d. q. 14. nu. 16. et seqq. & actus qui pro Translatario afferuntur, ac de quibus Testes pro ipso examinati deponunt sunt nimis æquiuoci, & dubij potius de proprio eorū iudicio, quæ veritate deponentes.*

Neque Translatarius ad consequen. pensionem iuari potest ex antecedenti declaratione voluntatis Cardinalis eandem pensionem in ipsum suum nepotem transferre volentis de qua aliqui Testes super hoc examinati deponunt, quia sunt singulares, & alterius ex eis verba relata sunt indeterminata dū dicit Cardinalem semel dixisse, *forse mi risoluerò &c.* quod nihil et certe determinat, v fuit dictum in Romana pecuniaria 3. Martij 1595. coram Pemia, inter eius impress. decis. 332. nu. 5. Cui dicto tanto minus creditur, quia per biennium ante translationem pensionis à Cardinale emanauit, quo tempore vtique si verè pensionem in Rodolphum transferre voluisset id longè cōmodius, dum tunc meliori sanitate fruebatur, efficere potuisset.

Minus eadem suffragatur allegata per Scribentes pro eo ex Sarn. ad Reg. de infirm. q. 16. col. 1. vers. prædictis tamen non obstantibus, quem sequitur Mandos. ibidem q. 11. Paris. de resignat. lib. 6. q. 4. num. 35. et Quia loquuntur in terminis Regulæ Cancellariæ de Infirmis, disponentis de resignationibus factis per Infirmos intra 20. dies antecedentes eorum obitum, quam dicti Auctiores asserunt non comprehendere translationes pensionū etiam factas in articulo mortis, & in casu Paris. cum nutu aderat loquela, neque ibi tractant de defectu consensus transferentis, vel formæ in facienda translatione præscriptæ, prout hic ex supradictis de forma in Indulto Cardinalis præscripta eam non fuisse seruata constat, & de consensus, & de voluntatis transferentis defectu valde dubitatur, quæ cum debeat esse certa, & indubitata ex supra allegatis, & ad L. quoties 9. S. si quis nomen ff. de hered. instit. talis autem hic nō ostendatur, ex his & alijs ab Informantibus deductis. Merito Domini resolverunt sententiam A. C. nō esse exequendam.

Et ita vtraque &c.

R. P. D. C E L S O,

Postea Eminentiss. D. CARDINALI.

Meleuitana Hereditatis.

Veneris 23. Maij 1649.

ARGVMENTVM.

Donatario habenti pro obseruantia donationis obligationem Cameralem competit Saluianum, quod etiam contra tertium titulo possidentem conceditur. Donatio facta per Clericum vltra fructus beneficij bona patrimonialia possidentē substatetur cum de bonis ex industria acquisitis, non ex fructibus beneficij comparatis facta censeatur.

SVMMARIVM.

- 1 Saluianum datur vigore obligationis cameralis concurrentibus extremis.
- 2 Saluianum datur contra tertium titulo possidentem.

- 3 Saluianum datur donatario pro consequendis bonis donatis, & sup. nu. 1. & per totam.
- 4 Clericus de bonis questis ex fructibus beneficii potest cessante fraude per viam contractus, & donationis disponere.
- 5 Beneficiatus habens administrationem in vita equiparatur usufructuario.
- 6 Clericus de bonis patrimonialibus, & industrialibus disponere potest.
Clericus presumitur fructus beneficii in alimenta consumpsisse, & de bonis patrimonialibus, & industrialibus disposuisse num. 6.
- 7 Altari qui seruit, ad altare viuere debet.
- 8 Immissio conceditur heredi docenti de testamento claro, limido, & non abulato.
- 9 Exceptio legatorum, non impedit heredi immissionem.
Exceptio de iure tertij in iudicio immissionis non admittitur num. 9.
- 10 Legatarij tenentur capere legata de manu heredis.

DECISIO CCCVIII.

SENTENTIAM Rotaalem, per quam Andreas Vassallo conceditur immissio in bonis Bartholomæi fratris, dixerunt Domini, esse confirmanda; Siquidem constat de donatione ad eius fauorem facta cum clausula Constitui, necnon hypotheca, & obligatione omnium bonorum immobilium, & stabilium pro illius obseruantia, & cuius vigore, concurrentibus extremis intrare saluianum probat tex. in l. 1. ubi Bar. ff. de salu. interd. l. 1. C. de precar. & salu. Aretin. in §. item Seruiana num. 9. insir. de actio. & in his terminis dixit Rot. decis. 292. num. 2. post. Pacif. de salu. & in rec. decis. 539. num. 1. p. 4. decis. 308. in princ. & decis. 578. nu. 1. par. 5. & decis. 205. per tot. part. 7.

- 2 Dari autem Saluianum, & etiam contra tertium titulo possidentem, not. glos. in l. 1. verbo utile, ff. de salu. Rot. conf. 14. num. 1. lib. 1. Menoch. de adipisc. remed. 3. n. 57. Pacif. de salu. insp. 1. c. 7. n. 14. Rota coram Seraph. dec. 935. nu. 3. & etiam pro consequendis & bonis donatis d. dec. 308. num. 3. p. 5. in recen.

Quibus stantibus non intrat ispolium, sub pretextu, quod eadem bona præsumantur acquisita ex fructibus beneficii, quod retinebat Bartholomæus in Ecclesia Cathedrali Meliteni cum & possit Clericus, cessante fraude, de illis disponere per viam contractus, & dominationis iux. glos. communiter recept. in cap. presenti, verbo reservari de off. ord. in 6. Abb. in cap. ad huc, nu. 4. vers. sed quando de testamentis, & in cap. cum constet num. 5. de pignor. & alijs casuel. Redoan. de reb. Eccl. non alien. q. 1. cap. 5. in princ. fol. mihi 28 2. & cap. 14. num. 2. & seqq. et cap. 16. d. num. 1. Molin. qui affirmat, semper vidisse, ita pronunciari, de primog. Hisp. lib. 2. cap. 10. num. 33. & 34. alter Molin. de iust. & iur. disput. 148. vers. secundo conclusio, Sarmient. de reddit. Eccles. par. 4. cap. 4. nu. 5. in fin. & num. seqq. Azor. insir. moral. 2. p. lib. 7. cap. 9. q. 5. Garz. de benef. p. 2. cap. 1. num. 10. Lotther. de re benef. lib. 2. q. 36. numer. 45. Corn. conf. 314. nu. 2. lib. 3. Petr. Nunez. resp. 19. num. 7. Rota coram san. mem. Greg. decis. 401. nu. 1. Beneficiatus enim habens administrationem,

- 5 in vita & equiparatur usufructuario, Clar. lib. 3. sent. Testamentum q. 27. num. 8. Barbof. in cap. presenti cod. nu. de off. ord. in 6. Bellon. conf. 3. nu. 2. et seqq. Rot. dec. 41. nu. 2. et seqq. de prob. in antiq. et coram Seraph. decis. 594. num. 7.

Viterius ex testibus formiter examinatis constat Bartholomæum, non solum possedisse bona beneficii, sed etiam patrimonialia; & fuisse solitum lucrari ex industria licita; Itaut præsumendum sit, consumpsisset fructus beneficii in alimenta, & alias impen. necessarias excedentes redditus eiusdem beneficii, prout deponunt iidem testes, & de bonis patrimonialibus, & industrialibus disposuisse, & quod utique facere potuit iux. nos. per Abb. q. 4. nu. 14. Soc. conf. 91. col. 2. nu. 3. vers. secundum quod præsupponitur, lib. 3. Alex. conf. 116. nu. 3. & seqq. lib. 7. cum pluribus adductis per Surd. de alijs q. 12. numer. 11. & seqq.

- 7 Et ratio est quod, qui Altari seruit & de Altari viuere debet cap. cum secundum Apostolum de prebend. Innoc. in cap. Episcopus num. 1. eodem tit. Abb. in cap. 1. nu. 3. de magistr. Menoch. de arbit. cas. 195. nu. 5. Rota coram Verell. dec. 306. nu. 5. & in rec. decis. 50. nu. 17. par. 7.
- 8 Eoq; facilius Domini pro confirmatione responderunt, quia idem Andreas ultra prædictam donationem exhibet etiam testamentum à præfato Bartholomæo conditum non vitiatum nec cancellationem, in quo ipse reperitur institutus hæres, & itaut bene propterea illius vigore fuerit concessa immissio ex rem. l. fin. C. de edict. Diu. Adr. tollen. Contar. in l. unica in ampliat. seu quasi num. 98. G. si de mom. poss. Salust. in prax. lib. 2. cap. 5. numer. 1. Menoch. de adipisc. rem. 4. numero 16. Rota coram san. memor. Gregor. decis. 256. numer. 1. in recent. decis. 140. cod. numer. part. 6.

Non obstat exceptio, quoad legata facta ab eodem Bartholomæo, nam illa, & vti de iure tertij, non admittitur in hoc iudicio, Alex. in d. l. fin. nu. 23. circa med. vers. secus si allegatur, C. de edict. D. Adr. toll. Perez. de fideicommissis art. 48. numer. 46. Rot. in Forolinien. de Monsignanis 3. Iunii 1602. coram Penia, & tamen est certum quod legatarij & tenentur capere de manu heredis cap. Raynaldus, ubi glos. & D. D. de testam. Rot. coram Duran. decis. 62. num. 8. & seqq. & in recent. decis. 315. num. 5. par. 5.

Ex quibus, & alijs latè deduct. in decisionibus R. P. D. m. i. Royas responsum fuit pro confirmatione sententiæ Rotaales, altera tantum &c.

REVERENDISS. P. D. C E R R O.

Sacr. Rot. Rom. DECANO.

Romana Hæreditatis de Gratianis.

Veneris 28. May 1649.

A R G V M E N T V M.

Filiationis probatio plene ac luculenter in decisione examinatur, ad deducendum filium natum ex concubina domi retenta, & ad quam nemi-

nemini patebat accessus iuris presumptione conuinci esse filium illius, qui de concubinam retinebat.

SUMMARY.

- 1 Filiatio respectu parentis est impossibilis, vel saltem difficillima.
Filiatio probatur coniecturis, & presumptionibus, qua simul iuncta, & coacerata plenam faciunt probationem num. 1.
- 2 Fides baptismatis vehemens facit argumentum filiationis.
- 3 Filius alicuius probatur si quis tanquam pater illum baptisari iussisset, & baptismati interfuisset.
- 4 Nominatio tractatus, alimentorum praestatio, ac communis reputatio plenè probant filiationem nè dum contra nominantem, sed etiam contra tertium.
- 5 Formae similitudo licet sola non sufficiat ad probandam filiationem, alias tamen corroborat probationes.
- 6 Filius natus ex concubina domi retenta, & ad quam alius accedere non poterat, praesumitur retinentis.
- 7 Testes licet aliquas patiantur exceptiones ubi tamen agitur de materia in qua difficile est habere testes omni exceptione maiores, & veritas aliunde haberi non potest admitti debent.
- 8 Filiatio probatur ex partis confessione contra ipsum confitentem.
- 9 Confessio facta in alio iudicio, & ad alium effectum adminiculata probat in quocumque iudicio.
- 10 Confessio facta circa statum filiationis maxime si est geminata variari non potest.
- 11 Confessio reuocari non potest in praeiudicium iuris parti acquisito.
- 12 Confessio filiationis licet efficere non possit quem esse filium, probare tamen potest illum esse talem.
- 13 Testibus meliores qualitates habentibus standum est.
- 14 Confessio praevalet mille testibus.
- 15 Filius per subsequens matrimonium efficitur verè, & propriè legitimus.
- 16 Filius per subsequens matrimonium efficitur habilis ad succedendum usque à principio dum nulla causa impedimenti inter coniuges existeret.
- 17 Nepos succedit Patruo una cum alio patruo.

DECISIO CCCIX.

LAELIVS de Gratianis Francisci patruus non reuocauit in dubium validitatem sententiae Rotalis latae ad fauorem ipsius Francisci, sed illius iustitiam, & iterum repetebat, quod ille nunquam probauerit se esse filium Horatii. Quod tamen etiam hodie DD. reijciant, & pro confirmatione sententiae responderunt, ea moti ratione, quia cum probatio filiationis respectu Progenitoris, vel sit impossibilis, vel difficillima, & solae praesumptiones, & coniecturae admittuntur cum istae simul coaceratae in hac materia faciant plenam, & concludentem probationem contra quoscunque, cap. per tuas, de probat. l. si vicinis C. de nupt. Alex. conf. 88. sub num. 9. ver. tamen istis non obstantibus lib. 7. Nat. conf. 235. num. 1. & seqq. Rot. decis. 430. num. 13. & 14. p. 3. decis. 314. num. 19. versic.

quoniam quoad qualitatem, & num. 20. p. 6. admissum fuit in Farfen. honorum 23. Ianuarij 1647. coram R. P. D. meo Corrado, § quia licet, & firmatur in Bononiens. spolijs 16. Martij 1648. coram R. P. D. meo Ottobono, § quod verò.

Coniecturae enim, & praesumptiones, quae pro Francisco deducuntur in decisione emissâ 7. Februarij 1642. coram R. P. D. meo Royas, efficaces omnino, & concludentes adhuc Dominis visae fuerunt.

Prima namque ex eo desumpta, quod ille in lucem proditus anno 1613. ex Olympia de Mercadantibus sacro baptismatis fonte ablatus fuit tanquam filius eiusdem Horatii, & ut talis descriptus in libro Baptismali, ut ex partita exinde extracta, Summario Francisci num. 2. vehemens ostendit argumentum filiationis, ut praeter deductos in dicta decisione considerauit Rota in Romana filiationis 10. Iunij 1611. § 2. subsequitur, coram bon. mem. Pirouano in Romana de Iauellis 13. Nouembris 1613. coram bo. me. Vbaldo & in Romana de Catalanis 27. Nouembris 1630. coram bon. me. Merlino in recen. decis. 409. num. 5. & 6. par. 5. Eoque magis cum ex depositione secundi testis iuxta 8. Interrogatorio probetur in dicto actu personaliter interuenisse eundemmet Horatium Patrem, ipsumque instituisse, ut Franciscus tanquam eius proprius filius baptizaretur, & dicto Summario num. 3. quod proinde plurimum confert ad probationem filiationis, ut in fortioribus terminis tradit Sord. conf. 1. num. 45. & dixit Rota in recen. decis. 199. num. 2. vers. Baptizatio p. 3. & in dicta Romana filiationis dicto §. Secundo subsequitur circa finem, ac admisit in Romana de Bonellis 28. Nouembris 1614. coram bo. mem. Vbaldo §. 1. vers. nam coniectura.

Secunda ex nominatione, tractatu, praestatione alimentorum educatione, ac communi reputatione, & fama apud omnes, & signanter apud vicinos, quod Franciscus esset filius Horatii, & tanquam talis ab eo educaretur, alimentaretur, ac denominaretur, ut deponunt testes, Summario num. 3. & efficax pariter, & valida non solum contra Parentes, ita tractantes, & denominantes sed etiam contra tertium, praesertim alijs concurrentibus deducta fuit per Rot. decis. 472. nu. 8. vers. verum etiam 1. p. dicta decis. 409. num. 10. & plenius dicta decis. 430. num. 67. & 68. part. 5. & dicta dec. 314. num. 3. par. 6. recent ac in dicta Romana Filiationis §. Tertio conuincitur.

Tertia ex formae similitudine probata per testes, Summ. num. 4. licet ut plurimum fallax de se sola non releuat, & iuncta tamen cum alijs illas corroborat, & adminiculatur, ut dicit Rota dicta decisione 314. numer. 10. part. 6. recentior.

Quarta deprompta ex alijs pluribus testibus concludentibus Olympiam à statu meretricio transitum fecisse ad concubinatum cum solo Horatio, quodque tempore conceptionis, & natiuitatis Francisci ad illam nemo habebat accessum praeter ipsum Horatium, qui eam domi ab eodem conductae, & sita è conspectu propriae habitationis ad meliorem illius custodiam amore maritali retinebat, ibique alimen-

ta, &

12, & alia necessaria dictum subministrabat sub
specillam ducendi in uxorem, prout tandem
in articulo mortis eam duxit, eodem *summ. nu. 9.*
6 & 10. † Ex quo propterea necessaria resultat
iuris præsumptio, quod Franciscus verè sit fi-
lius Horatii illam pro concubina retinentis
secundum *glos. magistr. in cap. Michael, de fil. presbyt.*
quam sequitur *Alex. consil. 157. num. 2. vers. tamen*
non ita presumitur, lib. 5. aliq. relati in dicta decis.
R. P. D. met Royas, §. quinta elicit, idemque tenuit
Rota dicta decis. 314. num. 14. p. 6. ac admissum fuit
in dicta Farfen. Bonorum, §. nam testes. Et licet
nonnulli ex præfatis testibus patiantur aliquas
7 exceptiones personales, quia tamen agitur de
re, in qua non est ita facile reperire testes om-
ni exceptione maiores, † & veritas aliter ha-
beri non potest ad eam probandam admittuntur,
testes etiam inhabiles ad text. in cap. veniens
il. 2. in fin. de testib. & prater adductos in dicta decis. §.
nec obstant exceptiones in puncto responsum fuit in
supra allegata Romana filiationis coram bon. memor.
Pirouano §. fin. & in d. decision. 314. num. 27. pars. 6.
recent.

Quinta denique resultans ex proprijs con-
fessionibus eorundemmet Lælij, & Octavii.
Patruorum tam extrajudicialibus, ex quo post
mortem Horatii ipsi sollicitè affectarunt Fran-
cisci curam, *summ. num. 5.* & passi fuerunt ip-
sum possidere hæreditatem paternam, quæ
alias ad eos spectasset: quàm iudicialibus agē-
do contra eundem Franciscum vi. filium, &
hæredem Horatii, & contra ipsum obtinendo
mandatum executionum pro debito hæredita-
rio illius, quod deinde exequi curarunt super
quadam Domo pariter illius hæreditaria, cuius-
que pretium consequuti fuerunt, eodem *summ.*
8 *num. 6. 7. & 8.* tanquam omnibus alijs validior,
& de se sola sufficiens † illum cōstituit in qua-
si possessione filiationis contra ipsos Lælium,
& Octavium Patruos ita confitentes, & illum
pro tali denominantes ad text. in l. cum precum,
C. de liberal. caus. ut ad propositum tradunt Menoch.
de præsumpt. lib. 6. præsumpt. 33. num. 2. Gratian. di-
sceps. forens. cap. 653. num. 71. & cap. 754. num. 32.
ceteriq. adducti in dicta decisione §. Quarta, & quæ
omnes, & prater ipsos faciunt deducta per *Alex. cons.*
181. num. 8. lib. 7. Paris. consil. 10. nu. 89. cum seqq. lib.
2. Nat. cons. 59. numer. 15. lib. 1. Per. de fideic. q. 11.
num. 299.

Nec releuat, quod huiusmodi confessiones
factæ fuerint in alio iudicio ad alium finem, &
effectum quodque fuerint reuocata, & non
præiudicent in non dependentibus à volunta-
te confitentium.

Quia ultra alias responsiones datas in dicta
decisione *R. P. D. met Royas* confessio facta in di-
9 versio iudicio, & ad diuersum effectum, † quā-
do prout hic est adminiculata probat contra
confitentem in quocunque alio iudicio, & ad
quemcunque alium effectum, ut respondit Rota
in Romana Fideicommissi de Guidis 28. Junij 1630.
coram Eminentiſſimo D. Cardinali Hieronymo Vero-
liani recent. decis. 318. num. 7. p. 6. Et cum con-
fessiones de quibus agitur emanauerint circa
actus filiationis proportionabiles, & proprios,
10 de † circa statum personæ Francisci, sintque

plures, & gominata variari non potuerunt,
Lingennum cum ibi notat, ff. de stat. homin. Alex. cons.
35. num. 13. lib. 7. cum alijs per Gratian. discept. for.
11 cap. 869. num. 16. Minusue reuocari † in præ-
iudicium iuris ipsi Francisco acquisiti, *glos. fin.*
in d. cap. per tuas ibique, Felin. nu. 14. vers. quia sicut,
de probat. Surd. cons. 169. num. 9. Gratian. ubi supra
cap. 116. num. 5. cum concordantibus congestis in Auc-
uionen. Alimentorum 27. Januarij 1647. corā R. P. D.
meo Corrado, §. nam assertio, ver. nec deinde, & §. quo-
nam assertiones, prout nec reuocata fuerunt,
& præsertim ab Octauio, de cuius hæreditate
agitur, immò ab utroque effectuata per su-
pradictam crediti exactionem; Nec dicuntur
emissæ circa non dependentia à voluntate cō-
fitentium, quia exindè non prætenditur, quod
12 Franciscus efficiatur filius Horatii, † sed dedu-
cuntur ad effectum probandi veritatem eius
filiationis, quod omnino dependet à volun-
tate confitentis ipsique præiudicat, ut benè re-
spondetur in altera decisione §. nec obstat quod con-
fessio.

Cóterum iterum DD. dixerunt non ob-
stare depositiones testium pro Lælio exami-
natorum. Tum quia detecti fuerunt non in-
formati, inuerisimilia deponunt, conuincun-
tur de mendacio, & non percutiunt tempus
conceptionis, & natiuitatis Francisci; Tum
etiam quia in concursu cū illis alijs pro Fran-
cisco examinatis numero pluribus, melius in-
formatis, verisimilia deponentibus, & conclu-
dentibus de loco, & tempore, non sunt atten-
13 dendi, cum magis sit credendum præfatis te-
stibus Francisci tot meliores qualitates habentibus,
ut singulas ponderando responsum fuit in dicta
decisione §. minus obstat, quod probatio cum quatuor
seqq. Ideoque præsertim iunctis supra ponde-
14 ratis confessionibus, † quæ regulariter præua-
lent mille testibus in contrarium examinatis,
per ea quæ tradunt *Aym. cons. 61. num. 3. vers. Confes-*
sio enim, Gabr. de testib. conclus. num. 45. b. m. Bu-
rat. decis. 317. nu. 8.

Firmata igitur filiatione Francisci per sub-
sequens matrimonium inter dictos Horatiū,
& Olimpiam eius Progenitores contractum
15 anno 1621. † effectus fuit verè, et propriè le-
gitimus, §. primo *Auth. quib. mod. natur. eff. legit.*
Iustin. l. generaliter, §. cum autem num. 9. C. de insti.
& substit. *Rip. in l. si inquam num. 86. C. de reuoc. do-*
nat. Hond. cons. 72. num. 26. lib. 2. l. ap. de illegit. com-
ment. 4. §. 3. num. 1. cum seqq. Mantie. de coniect. lib. 11
tit. 12. sub num. 4. Gabr. de legitimat. concl. 1. num. 18.
& seqq. aliq. adducti in dicta decis. §. quod verè. Ac
habilitatus ad succedendum proinde ad si v-
que ab initio ex legitimo matrimonio proge-
16 nitus fuisset † quā nulla causa impedimenti
inter ipsos coniuges intercessisset, *Ameno quis ver.*
Neque enim, C. de nat. liber. Hond. dicto cons. 72. n. 27
lib. 2. Itaque proinde ipsi iurè, et rectè concessa
fuerit immissio pro medietate hæreditatis di-
cti Octavii Patris in concursu cū illi Lælio a-
tero Patruo succedendo in stirpes iure repræ-
17 sentationis eiusdē Horatii Patris, et respectiue
germani fratris præfatorū Octavii, et Lælij, huius-
clarum dispositione ex in §. si igitur, *Auth. de herab*
insti. ut probatur in eadem dec. §. Tota difficultas.

Ad ea verò, quæ longa serie in contrarium deducta fuerunt, vel plenissimè satisfactum fuit tam in prædicta decisione R. P. D. mei Royas, quam in alijs decisionibus contra Attuantem emanatis coram eodem 29. Maij 1643. & coram R. P. D. meo Melus 11. Decembris 1648. vel non indigent responsione.

Et ita vtraque, &c.

REVERENDISS. P. D. CERR O

Sacra Rotæ DECANO.

Cathacen Hæreditatis.

Veneris 28. Maij 1649.

ARGUMENTVM.

Variatio nominis non vitiat dispositionem certam in substantia, quando aliunde constet, Testatorem de tali persona intellixisse; huiusmodi vero Testatoris intentio, ex quibus sufficienter constare dici possit latissime tractatur.

S Y M M A R I V M.

- 1 Hæredi exhibenti testamentum non abolutum neque cancellatum, nec in aliqua parte suspectum, danda est immissio.
- 2 in Sacramento eucharistia recolitur memoria Dominica Passionis, ac ipse Dominus, & Redemptor adoratur
- 3 Nominis variatio quando non vitiet dispositionem certam in substantia.
- 4 Amplia quando inter ipsa nomina nulla in effectu, vel saltem modica difformitas intercederet.
- 5 Intentionem Testatoris, regulariter due tantum demonstrationes conuincunt.
- 6 Testator præsumitur instituisse hæredem illum, erga quem habebat maximam affectionem.
- 7 Intentio disponentis optime declaratur ex antecedentibus, & subsequensibus.
- 8 Vfus particularis loquendi Testatoris operatur ut testamentaria dispositio alias æquiuoca, & erronea iuxta eius formam, omni modam recipiat interpretationem.
- 9 Testamentum ambiguum factum ad fauorem pie causæ, pro ipsa interpretari debet.
- 10 Testes etiam unici, & singulares admittuntur ad declarandam, & interpretandam mentem Testatoris.
- 11 Causa Testati, regulariter facit cessare causam intestati.
- 12 Immissio conceditur non solum hæredi scripto verbis expressis, sed etiam hæredi, qui virtualiter institutus censetur ex verisimili mente Testatoris.

DECISIO CCCX.

DECIVS Scoglio in testamento, sub quo decessit hæredem vniuersalem sibi scripsit Confraternitatem Redemptoris; Verum quia in Ciuitate Cathacen nulla adest Confraternitas sub huiusmodi Inuocatione, ideo Confraternitas Sanctissimi Sacramenti ibidem existens

cum prætenderet hæreditatem illius institui iudicium in Curia Episcopali, ibique fauorabilem sententiam reportauit, sed causa mihi deuoluta instantibus etiã Horatorio, eiusque Nepotibus de Scoglio dubitanti An, et cui esset danda immissio in possessionem hereditatis, et bonorum dicti Decij, & illamque concedendam esse dictæ Confraternitati Domini existimarunt cum exhibeat testamentum illius non abolutum neque cancellatum, nec in aliqua parte suspectum ex vulg. remedio l. fin. C. de edict. Din. Adrian. toll.

Nec obstat, quod in eo instituta fuerit Confraternitas Redemptoris, non autem ipsa Confraternitas Sanctissimi Sacramenti.

- Quia præter quod denominatio Confraternitatis Redemptoris, non existente alia in eo loco ita specialiter appellata, bonè congruit Confraternitati Sanctissimi Sacramenti, & in quo memoriam Dominicæ Passionis, et redemptionis nostræ recolimus, ac Dominum, et Redemptorem ipsum adoramus, ista Sacramentum Evangelium Diui Luca cap. 22. & dispositionem capiteretur quotidie de Consecration. disticta 2. ac Sacri Concil. Trident. sess. 13. cap. 5. de Sanctiss. Euchar. Sacrament. Cum aliunde constet Testatorem intellixisse de huiusmodi Confraternitate Sanctissimi Sacramenti, & variatio nominis non vitiat dispositionem certam in substantia l. si in nomine C. de testam. l. esse toto. ff. de hæred. instit. l. i. iurum. S. cum quidam. ff. de reb. dub. l. si me in uacuum in principibus. nisi. forte, & ibi DD. ff. de acquir. possess. S. si quidem in nomine instit. de legat. Alex. conf. 108. nu. 2. vers. in quo prætermisiss non necessarijs lib. 7. Paris. conf. 15. nu. 8. vers. tamen quando constet lib. 4. Vital. de clausul. claus. non errore ductus nu. 15. & sect. nunc videamus n. 1. inter trakt. magn. rom. 13. fol. mihi 401. à tergo, & fol. 410. pariter à tergo Bertazzol. de clausul. 3. glos. 1. n. 3. Card. Mantie. de coniectur. ultim. volunt. lib. 4. tit. 6. nu. 1. Card. Seraphin. decis. 701. n. 4. Rota in recent. decision. 309. nu. 1. par. 4. & decis. 314. nu. 17. & 18. par. 8. Idque præterim & cum inter Nomen Redemptoris, & Denominationem Sanctissimi Sacramenti nulla in effectu, vel saltem admodum modica difformitas intercedat, ut post text. in l. librorum. S. quod tamen Cassius, ubi gloss. in verb. libris, C. de legat. 3. ponderant Imola in l. si quis in fundi vocabulo num. 2. ad medium, ff. de legat. 1. Vital. dicta sect. nunc videamus nu. 3. vers. fallit propter, Grat. discip. foren. cap. 330. nu. 3.
- 5 Intentio autem testatoris instituendi istam Confraternitatem ex pluribus apertè conuincitur, licet duæ tantum demonstrationes regulariter sufficiant ad trad. per. Barstain l. de demonstratione num. 14. ff. de condit. & demonstrat. Castr. in dicta l. si in nomine num. 4. C. de testament. Alex. dicto conf. 108. nu. 3. lib. 7. Rota in rec. dicta dec. 319. nu. 5. par. 4.
 - 6 Primo enim & ex quo ipse dum vixit fuit Confrater huius Confraternitatis spatio 40. annorum, & ultra, eidemque inseruiuit occurrentibus necessitatibus, eius sum. num. 2. Vnde verisimiliter præsumitur erga illam habuisse maximam affectionem, quæ proinde præbet non leue argumentum, quod intellexerit

xerit ipsam relinquere heredem vniuersalem
l. si quis ad declarandum, §. ubi autem. C. de Episcop.
& Cler. l. qua conditio, §. ultimo, ff. de condit. & de-
monstrat glos. singularis in cap. si pater verb. pauperes
de testament. in 1. Abb. conf. 99. sub num. 5. vers. & his
omnibus par. 2. Ancharan. conf. 214. num. 12. vers. &
est ratio Speculat. tit. de instrum. edit. §. nunc verò ali-
quo num. 64. ver. & idem si pecunia, cum alijs quos
refert, & sequitur Ricc. in addit. ad Tiraquell. de
priuil. pia caus. priuil. 165. §. primo.

Secundo ex dispositionibus tam Archidia-
coni Cathaceni asserentis testatorem sibi plu-
ries dixisse velle relinquere omnia sua bona
eidem Sanctissimo Sacramento dicto sum. nu. 4.
Quam etiam Petri Francisci de Pace deponen-
tis, quod interrogatus ipse testator de persona
heredis ad effectum faciendi exequias, respon-
dit quod vocaretur Procuratores Sanctissimi
Redemptoris, & signanter Ioan. Antonius de
Paula eodem sum. num. 5. qui Ioan. Antonius
tunc temporis erat Prior Sanctissimi Sacra-
menti, ideoque certiùs dicendum videtur te-
statorum intellexisse de illius Confraternitate:
7 ex & antecedentibus enim, & subsequenter
optimè declaratur disponētis intentio ex theo-
ric. Bart. in l. 2. sub nu. 40. vers. quare ex quibus cum
seqq. ff. de vulg. & pupill. subtit. Ruin. conf. 192. nu. 5.
lib. 2. Caphal. conf. 144. num. 29. vers. & ultra pradi-
cta, Cardin. Mant. de coniect. ultim. volunt. lib. 3. tit.
1. num. 4. & 5. Card. Seraphin. decis. 382. num. 5. Rota
in recent. decision. 293. num. 17. part. 5. & plenius cor-
ram bona memoria Buratto decision. 168. nume-
ro 17. & 18.

Tertio ex altera dispositione Parochi, qui
paulo post conditum testamentum, et illi sub-
ministratum Sanctissimum Eucharestie Sacra-
mentum ostendens Sacram Pixidem cum in-
terrogauit An vellent quidquam pro Anima
relinquere, qui respondit se iam disposuisse
dicto sum. num. 3. Hinc enim valde congruit,
quod in faciem dictæ Sacre Pixidis ita respon-
dendo intellexerit de dispositione facta in te-
stamento, quod proinde clariùs declarat eius
intentionem ad fauorem istius Confraternita-
tis.

Quarto denique comprobatur ex eius parti-
culari vsu loquendi probato per fidem pluriù
testium formiter repetitorum asserentium,
ipsum consueuisse Sanctissimum Sacramentum
vocare Redemptorem, ibi, Il q. Dottor Clerico
Decio Scoglio à tempo niuena quando passana il San-
tissimo Sacramento sempre dicena, & soleua dire passa-
4 il Nostro Redentore, & c. dicto sum. num. 6. & Hu-
iusmodi enim particularis loquendi vsus tol-
lit omne dubium, et operatur vt testamēta-
ria dispositio alias equiuoca, et erronea eius
formam omnimodam recipiat interpretatio-
nem, l. si serius plurium §. final. ff. de legat. 1. l. cum
alimenta, ff. de alimen. & cibis. legat. A. ciat. in l. 1.
num. 47. in fine ff. de iurisdict. omn. iudic. Corn. consil.
243. num. 5. lib. 4. Soccin. iun. conf. 81. num. 18. lib. 3.
Paris. conf. 19. vers. nam semper in verbis p. 4
Vital. ubi supra dicta sect. nunc, videamus sub num. 1.
vers. vel nisi consuetudo, & nu. 3. vers. fallit si ex com-
muni, Card. Mant. ubi supra dicto lib. 3. tit. 9. num. 3

Part. X. Recent.

vers. & quod ex consuetudine, Rota in recent. dec. 391.
num. 6. & decis. 697. num. 8 p. 1. & decis. 239. num. 9.
p. 7. cum alijs plenè relatis in Bononien. fidei-
commissi de Boatterijs 8. Aprilis 1644. coram Reue-
rendissimo Domino Salamantino §. tum quia in hoc
casu.

Et predicta tanto magis in proposito admit-
tenda esse dixerunt Domini cum agatur de
9 dispositione facta ad fauorem causæ piæ, & quo
casu testamentum etiam ambiguum pro ipsa
semper solet interpretari l. sunt persona, ff. de Re-
ligion. & sumpt. funer. Imol. in cap. in presentia de
probat. cum. allegat. per Mascard. cod. tract. concl.
1271. num. 2. & nu. 70. Tiraquell. de priuil. pia causæ
priuil. 165. per tot. ibique Thor. in addit. vers. hinc te-
stamentum.

Nec refert quod præfatæ testium depositio-
nes sint simplices fides, quodque illorum re-
petitio facta fuerit post sententiã de partibus,
& interpositam appellationem.

Quia cum non deducantur ad probandum
10 actum institutionis, & sed ad declarandum, &
interpretandam mentem testatoris, vt scilicet
dignosci possit quod ipse intellexerit appella-
tione Confraternitatis Redemptoris, vtique
sufficiunt etiam si sint simplices fides, et pati-
antur aliquas exceptiones circa repetitionem,
cum ad istum effectum admittantur testes etiam
vnici, & singulares, Castr. conf. 395. num. 1. lib. 2.
Aym. consil. 73. num. 3. Gabr. conf. 51. num. 8. lib. 2.
bon. mem. Buratt. decis. 205. num. 2. quos sequuta
fuit Rota in Bononien. fideicommissi 17. Martij 1640.
coram R. P. D. meo Bichio, & in Romana successionis
21. Iunii 1641. coram Reuerendiss. D. Salamantino,
§. quoniam obiectum.

Indeque cessat pretensio Horatii, et Neptu
11 succedendi ab intestato, & quia causa testati re-
gulariter facit cessare causam intestati, l. quam-
diu potest 39. ff. de acqu. heredit. l. quamdiu 90. ff. de
regul. iur. l. antequam, C. comm. de success. l. ex testa-
mento, C. und. liber. nihil obstante quod ipsa
Confraternitas non legatur scripta hæres in
testamento, sed veniat ex interpretata testa-
toris voluntate: Quia præter quod si verba
institutionis intelligantur secundum particu-
larem vsu disponētis (prout verè sunt in-
telligenda) ipsa existimari debet tamquam
hæres proprie, & specinè scripta: Verior
12 & magis recepta est opinio & quod immisso
concedatur non solum hæredi scripto verbis
expressis, sed etiam hæredi, qui virtualiter
instituitur, censetur ex verisimili mente testa-
toris, per ea quæ tradunt in his terminis Menoch. de
adipisc. remed. 4. num. 121. cum plurib. seqq. Mo-
dern. Bononien. de acquir. possess. q. 13. art. 4. num. 58.
cum seqq. iunctis numeris 75. & 76. cum alijs pluribus
seqq.

Et ita vtraque &c.

R. P. D. M E L T I O.
Postea Episcopo P A P I E N.
Romana Fideicommissi de Mutis.

Veneris 23 Maij 1649.

ARGUMENTVM.

Pactum redimendi quodcumque, & perpetuo, an excludatur spatio quadraginta annorum, quamuis in instrumento esset appositum iuramentum, clare demonstratur. Bona fideicommissio subiecta, in subsidium valide posse alienari non solum pro restitutione dotis, sed etiam pro restitutione acconciij in instrumento dotali promissi, & aestimati traditi, quamuis hypoteca esset restricta ad causam dotis principalis tantum, intrepide firmatur.

S V M M A R I V M.

- 1 Bona fideicommissaria in dotem assignata cum pacto redimendi, redemptione secuta, ab hærede nil aliud prætendi potest quam pretium in redemptione expositum.
- 2 Prescriptione 30. annorum, qualibet actio quamuis perpetua remanet extincta.
- 3 Pactum redimendi quodcumque, & perpetuo, spatio triginta, vel quadraginta annorum excluditur, etiam si in instrumento adesset iuramentum.
- 4 Instrumentum non impedit prescriptionem, sed eam ad quadraginta annos producit.
- 5 Pactum redimendi ad fauorem alienius reseruatum remanet penitus extinctum, si ille consensit alienationi.
- 6 Maritus superlucratur integram dotem quoad usum fructum mortua uxore, superxistentibus filiis communis matrimonij ex dispositione Statuti Vr-bis.
- 7 Dos consistens in pecunia numerata, diminuenda venit pro rata adimpleri legati.
- 8 Solutiones duas pro eodem credito nemo consequi potest.
- 9 Dos constante matrimonio recepta ab Uxore una cum eius Viro, ad cuius manus peruenisse præsumitur.
- 10 Bona fideicommissaria alienari possunt pro restitutione acconciij in instrumento dotali, promissi, & traditi aestimati, & quare.
- 11 Bona fideicommissaria expresse hypotecata pro quantitate dotis, intelliguntur etiam tacite hypotecata pro acconcio.
- 12 Obligatio Cameralis apposita in instrumento extenditur ad omnia præcedentia in eo enunciata, & promissa.
- 13 Fratres in quantum sunt hæredes Patris, omnes tenentur dotare sorores non dotatas.
- 14 Bona fideicommissaria valide alienari possunt pro restitutione dotis.
- 15 Bona fideicommissaria non possunt alienari ex causa donationis propter nuptias, quando d. donatio potest detrahi ex bonis liberis.
- 16 Donatio propter nuptias quando detrahi debet ex bonis fideicommissarijs equiparatur doti.

DECISIO CCCXI.

DECISIONI emanatae coram me sub die 11. Ianuarij præteriti, * in qua firmatur Octauio, & fratribus de Mutis dandam esse immisionem in duodecimam partem Casalís Polidori, factis prius detractionibus in dicta decisione expressis, cum neutra pars acquieuerit ad trutinam hodie illa reuocata fuit, & Domini, præuia reformatione quoad lucrum dotale ex matrimonio Philippæ, & quoad solutionem scutorum 168. occasione legati relictæ à Philippa Portiæ eius filia, necnō medietatem quartæ, & quintæ detractionis, in reliquis perstiterunt in decis. is.

Prima namque detractio respiciens dotem Lucretiæ constitutam in quinta parte sextæ prædicti Casalís Polidori à neutra parte impugnatur, vnde de ea dubitari minimè potest.

Secunda, quæ est quarta pars residui dictæ sextæ Casalís tradita pro dote Liuiæ pariter visa fuit subsistere iuxta formam, & quantitatem taxatam in decisione, quæ reuidetur sub §. 2. est 4. pars. Non refragante, quod huiusmodi pars Casalís assignata fuerit pro scutis mille, cum pacto illam redimendi semper, & quodcumque stipulato ad fauorem Cæsaris assignantis, eiusq; hæredum, & successorum, ex quo informantes pro Mutis hoc dilemma faciunt. † Aut redemptio facta fuit, & nil aliud prætendi potest, quam pretium in redemptione expositum l. Lucius, §. Titia ex ass. ff. ad Trebell. Cagnol. in l. 2. nu. 171. C. de pact. inter empt. & vendit. Dec. conf. 88. n. 3. & conf. 238. nu. 5. vers. quinto. Mantica de coniect. ult. vol. lib. 7. tit. 8. nu. 21. cum alijs allegatis per Fusar. de substit. q. 629. nu. 1. cum seq. Aut facta non fuit, & tali casu licet fideicommissarijs vti dicta facultate redimendi, & conuentum pretium offerre. † Quia tamen aliqua redemptio non probatur facta, ita ut dicta pars venire debeat in restitutione fideicommissi hodie dictum pactum minus potest habere locum cum spacio 90. annorum præscriptum dicatur, prout de pacto redimendi sub illis verbis semper, quodcumque, & perpetuo, quod spacio 30. annorum excludatur, quia dicta verba in materia prescriptionis nō important perpetuitatem, sed restringuntur ad tempus 30. annorum, quo elapso iura volunt quamlibet actionem quamuis perpetuam remanere extinctam, vt tradunt quamplurimi DD. congesti per Menoc. conf. 143. per tot. & conf. 962. num. 38. & seqq. Sord. decis. 2. per tot. & ibi. Hodiern. Gratian. discept. forens. capit. 2. num. 2. cum seq. & † hanc opinionem sequuta fuit Rota in terminis, quibus aderat iuramentum, quia non exinde perpetuari actionem, nisi ad 30. vel 40. annos firmatum fuit in Florentina bonorum 19. Februarij 1593. coram rec. mem. Cardin. Hieronymo Pamphilio, & in Reatina tenuta 13. Decembris 1576. sen 3. Aprilis 1579. coram Card. Lancelotto seniore, & sequuntur Mantica de tacit. lib. 4. tit. 31. num. 29. 4 vers. nec obstat, † vbi quod iuramentum non impedit prescriptionem, sed eam ad 40. annos producit, Barbof. in l. 3. numer. 140. C. de

prescript. & tradit Gratian. disc. forens. d. capite 2. num. 5.

Præterea huiusmodi obiectum tollitur, & ex quo ipsemet Caesar post dictam assignationem de anno 1558. consensit alienationi huius partis Casalis, & illius venditioni factæ ad fauorem Iacobi Muri, ex dicto enim consensu resultat perneceesse remissio hypothecæ, quam supra dicta parte Casalis habebat, & sic dictum pactum redimendi remansit penitus extinctum, *l. si quis. §. si voluntate, ff. quib. mod. pign. vel. hypot. soly.*

Tertia detractio consistens in dote ducat. 4. mill. acconcio ducat. 500. & lucro dotali Philippæ scut. 500. visa fuit in totum non subsistere, nam ultra scuta 1100. detracta in decisione: quæ reuidetur pro valore domus fideicommissariæ alienatæ demenda sunt dd. scuta 500. taxata pro lucro dotali. Quia hodie in facto iustificatur matrimonium fuisse dissolutum non per prædecessum Caesaris viri, prout in præcedenti positione erroneè suppositum fuerat, & sed per mortem Philippæ uxoris superexistentibus filiis communis matrimonij, & ita apparet non fuisse factum locum dicto lucro dotali, sed potius Casarem maritum superlucratum fuisse totam, & integram dotem, quoad vsum fructum tantum iuxta dispositionem Stat. Urbis cap. 131. lib. 1.

In extinctionem prædictæ dotis Domini censuerunt etiam imputanda esse scuta 168. Nam cum Philippa reliquerit legatum, scut. 500. Portiæ eius filie, & hodie ad computum dicti legati iustificetur de pecuniis dotalibus Delie uxoris Alexandri solum fuisse Monasterio S. Mariæ in Campo Martio pro parte dotis Portiæ eandem summam scut. 168. vt ex declaratione, & iurium cessione facta per Portiam ad fauorem Delie summæ Octauij num. 3 inde sequitur, & quod dos Philippæ consistens in pecunia numerata pro rata adimpleti legati veniat diminuenda *l. pupillus, ff. ad l. falcid. & instit. quib. mod. toll. oblig. in princ. cum vlgat. Burat. decis. 283. nu. 1.*

Non obstat replicatio data pro parte Violantis, quod legatum Philippæ, ex quo solum fuit de pecuniis Delie non impediatur detractio integre dotis, cum ad hunc effectum requireretur, quod solutio facta fuisset de Casali obligato pro restitutione dotis, quia ponderatum fuit, quod solutio dd. scut. 168. pro monacanda Portia euit facta de ipsismet scutis 500. quos Caesar pater Alexandri Muri receperat a Vitale Galgano patre præfatæ Delie in actu stipulationis instrumenti dotalis, vt constat ex instrumento dictæ declarationis, & cessionis ab eadem Portia factæ sub die 31. Iunii 1564. *summ. num. 3.* Ideo cum dicta scuta 168. detrahantur ex partita scut. 500. dotis Delie perneceesse debent minuere dotem Philippæ, & alias sequetur, quod bis fieret detractio eiusdem summæ semel in detractioe dotis Delie, & altera vice in detractioe dotis Philippæ, quod esset inconueniens ad text. in *cap. bona fides de reg. iur. in 6. l. bona fides, ff. eod. tit. l. fuitam. §. doli, ff. de solut. Surd. consil. 413. num. 11.*

Par. X. Recent.

De alijs autem legatis ab eadem Philippa relictis eius filiabus nulla fuit habita ratio, eo quia soluta apparent non de bonis fideicommissarijs, sed de pecunijs proprijs Alexandri, & ita non sunt apta ad diminuendam dotem Philippæ ad fauorem fideicommissariorum nullam causam habentium ab Alexandro à quo causam habet Violantes.

9 Minusque & in diminutionem eiusdem dotis Philippæ admissa fuerunt scut. 300. recepta à Philippa constante matrimonio vna cum Casare eius virò, dum alienata fuit quinta pars Casalis spectan. ad Lucretiam, prout nec etiam alia scuta 250. prouenientia ex venditione alterius portionis assignatæ Liuiæ, quia cū de tempore dd. solutionum matrimonium Casaris, & Philippæ non esset dissolutum, factus non fuerat locus alicui dotis restitutioni, & consequenter dicta quantitas præsumitur potius peruenisse ad manus mariti, adeo in extinctionem partis dotis mulieris imputari non possit, nisi concludenter probetur dictam quantitatem versam fuisse in euidentem utilitatem ipsius mulieris *Honded. conf. 45. num. 26. vbi de communi lib. 1. Pedemont. decis. 43. num. 3. & seqq. Thomat. decis. Maceraten. 109. n. 8. & 9. vbi quamplurimi alij recensentur.* Præterea de dicta quantitate creatum fuisse cæsum ad fauorem ipsius Philippæ pro summa scut. 450. cum declaratione, quod dictum pretium proueniebat ex alienatione partis Casalis venditi Iacobo Muto, constat ex particula instrumenti census dati in summario responsionis Violantis littera A, & cum dictus census fuerit deinde à præfato Casare assignatus pro fundo dotali Sigismundæ filie eodē summario littera B, sequitur, quod aut integra remanent dos detrahenda ex Casali, vel addenda est hæc detractio pro residuo dotis Sigismundæ.

10 De accencio, & quod veniat, & illud detrahendum, non fuit dubitatum, quia cum fuerit in eodem instrumento dotali promissum, & traditum æstimatum venit sub nomine dotis. Imò pars dotis reputatur, illiusque naturam sortitur, vt dictum fuit in Romana acconcij 28. *Octobris 1611. coram Coccino vbi plures aliæ referuntur DD. auctoritates, Romana separationis dotis 28. Iunii 1641. coram R. P. D. meo Cerro §. non obstat quod Ioannes, Romana saluiani 4. Octobris 1643. coram R. P. D. meo Verospio §. non obstat quod acconcium, & in Romana vinearum 17. Martij præ-*

11 *teriti coram R. P. D. meo Royat. & Vnde licet hypotheca specialis expressa restricta fuerit ad ducatos 4000. assignata in causam dotis principalis tamen pro restitutione acconcij, intrat nedom tacita legalis l. unica, C. de rei uxori ass. Marefcott. var. resol. cap. 9. lib. 4. nu. 4. Grat. disc. 2. forens. c. 496. n. 58. verum etiam generalist pro-*ueniens tam ex promissione generaliter facta de restituendo dotem, quam ex obligatione Camerali appositâ in fine instrumenti dotalis, quæ extenditur ad omnia præcedentia in eo enunciata, & promissa; *Rota diuers. decis. 246. num. 2. decis. 741. & 797. part. 1. & apud Zacch. de oblig. Camer. decision. 61. num. 2. & 3. & decision. 69. num. 3. & 4.*

Circa quartam detractionem occasione residui dotis Sigismundæ, & quintam pro expensis factis occasione collocandi Portiam, & Martiam in Monasterio, Domini existimarunt reformandam esse decisionem quoad medietatem summæ in ipsis contentæ. Nam licet tota quantitas persoluta fuerit ab Alexandro, nihilominus quia Laurentius erat obligatus pro medietate illius, non potest integrè detrahi ex portione Alexandri, sed æqualiter etiā detrahi

13 debet ex portione Laurentij, † quia omnes fratres in quantum sunt hæredes patris tenentur dotare sorores non dotatas, *glos. fin. in l. cum plures §. fin. in verbo alio patre, ff. de administr. & perierit. Bald. in l. fin. num. 3. C. de dotis promiss. Ruin. conf. 200. numer. 4. lib. 1. Rota in Romana de Rusconibus 18. Aprilis 1603. coram bon. mem. Cardinal. Millino.*

14 Sextæ detractionis pro dote Delix nihil dixerunt Domini addendum, aut minuendum esse, cum illa firma remaneat in summa scut. 500. in decisione declarata, quia ex instrumento celebrato sub die 29. Octobris 1560. summario Violantis num. 3. Constat Cæsarem ex dicta dote Delix recepisse tantum con simile summam scut. 500. pro quorum restitutione intrare dispositionem *auth. res que*, fuit abundè firmatū in decisione, quæ reuidetur in §. sexta, & vltima detractio.

15 Neque prætendi potest, quod huic detractio addenda sit donatio propter nuptias, pro qua Cæsar pater insolidum se obligavit cum Alexandro filio summ. eiusdem Violantis num. 3. quia placuit responsio data in decisione, quod cum dicta donatio possit detrahi ex bonis liberis Alexandri, non sit confugiendum ad remedium subsidiarium, ut præter relatos in dicta decisione sub §. fin. declarat *Menoch. conf. 318. in fine, Petra de fideicom. q. 8. numer. 459. Peregr. de fideic. art. 42. num. 66. & dec. 125* ubi scribit ita fuisse iudicatum, *Causale. dec. 81. num. 108. p. 3. Ioseph. Ludon. decis. Lucen. 28. nu. 98.*

16 *Surd. decis. 62. num. 4. † & quamvis istæ omnes doctrinæ loquantur de dote, optimè etiam applicari possunt donationi propter nuptias, cum equiparentur in hoc ex pluribus cumulatim per Fusar. de substit. q. 533. nu. 1.*

Et ita utraque parte informante fuit resolutum &c.

Decisio ista in hac eadem causa sub die 14. Ianuarij 1648. coram eodem Reuerendiss. Papien. emanata est supra in hac eodem part. decis. 273.

R. EVERENDISS. P. D. CERRO

Sacra Rotæ DECANO.

Bononicen de Tostinis.

Luna 31. Maij 1649.

ARGUMENTVM.

Vbi quis per transactionem iuribus suis renunciat, sicuti ad iura renunciata amplius regressum habere non potest, ita quolibet lis di-

citur per transactionem sopita, ut exinde repellatur actor à limine iudicij. Causa finalis transactionis, sicuti transactionem annullat, ita quolibet causa ad eam sublinendam reputatur sufficiens.

S V M M A R I V M.

- 1 *Iustitia sententia probatur ex decisionibus in causa factis.*
- 2 *Transactio imponit finem litibus, & agentem repellit à limine iudicij.*
- 3 *Renunciatus ad iura renunciata regressum amplius habere non potest, cum illa acquirantur irrevocabiliiter cessionario, eiusque heredibus.*
- 4 *Transactio emanata ex falsa causa est ipso iure nulla, nec aliquem operare potest iuris effectum.*
- 5 *Diffio, Forte, ubi respicit factum dubitationem præfert.*
- 6 *Diffio, Forte, nihil certum ponit in esse.*
- 7 *Causa finalis transactionis dici non potest, quod nec fuit narratum; nec habitum fuit pro constanti.*
- 8 *Transactionis ad validitatem sola causa finalis attenditur.*
- 9 *Minor non dum potest hereditatem denno cum beneficio l. & inventarij adire, sed eam totaliter repudiare.*
- 10 *Transactio remanet in statu validitatis donec per tres sententias conformes rescindatur.*
- 11 *Transactionem ad sublinendam quævis probabilis dubitandi ratio sufficit, dummodò calumniam excludat.*
- 12 *Reservatio nihil operatur, ubi non docetur reservanti aliquod ius competere.*
- 13 *Fideicommissarius ut heredi impediat immissionem possessionem sine viro probare tenetur, inconstituti de iure suo docere, & nihil esse destrabendum iustificare.*
Amplia quod ista tria copulative concurrere debeant, itaut verificatio alterius ex istis qualitatibus non sufficiat ibidem, & nu. seqq.

DECISIO CCCXII.

PER sententiam Rotaalem pronunciatum fuit dandam esse immissionem Alexandro vitali heredi scripto per Guidonem de Tostinis super omnibus bonis in eius hereditate repertis quam hodiè coram Me in gradu appellationis confirmandam esse responsum fuit, quia illius validitas non reuocatur in dubium, † iustitia verò probatur ex decisionibus emanatis coram Reu. P. D. meo Peutingero 2. Decembris 1647. & 5. Ianuarij 1648. *

Nec obstat exceptio fideicommissi pro parte sororum de Tostinis iterum deducta ex testamento Philippi.

Quia cum ipsæ in instrumento transactionis celebratæ 4. Februarij 1604. amplissime cesserint, & renunciaverint eidem Guidoni omnia, & quæcunque iura eis quomodolibet competentia, ac competitura, & signanter vigore institutionis, & substitutionis ad eorum favorem factarum per eundem Philippum ipsarum summ. num. 6. utique eis obstat exceptio litis finitæ, cum transactio omnibus contro-

versis, & alijs,

uerim, & prætenſionibus finem imponat, & æquum repellat à limine iudicii, cap. 1. de lit. contest. in d. l. causas, & l. fratris C. de transact. & præter auctoritates deductas in præcedentibus decisionibus responsum fuit in Romana Successionis de Comitibus 20. Iunii 1647. coram Reuerendiss. d. Terracinez. S. Ratio qua mouit. & in Romana Rescissionis concordia 15. Iunii 1648. coram R. P. D. meo Corrado S. Hac enim. Dictaque iura irrevocabiliter acquisita fuerunt ipsi Guidoni cessionario, eiusque hæredibus, & successoribus, & ita ut d. sorores amplius ad illa regressum habere non valeant, ut plene probant reiectis contrariis Peregrin. conf. 54. num. 16. lib. 5. Franch. decis. 375. num. 1. Rota in recent. decis. 587. num. 9. p. 1. decis. 109. num. 1. & seqq. & decis. 141. num. 12. p. 5. coram bon. me. Buratt. decis. 310. num. 5. vers. quo verò ad Margaritam ac num. 6. & 7. in Romana fideicommissi de Incoronatis 5. Novembris 1639. coram bon. me. Pirouano, aliisque pluribus relatis dictum fuit in Romana fideicommissi de Cosciaris 10. Martii 1648. coram R. P. D. meo Corrado S. firmata igitur.

Nec subsistit quod transactio emanauerit ex falsa causa ex eo scilicet quod Guido non approbaverit testamentum paternum, cuius tamen contrarium appareat ex instrumento ipsius approbationis confecto 23. Iulii 1602. dicto summ. num. 2. f& ideo sit ipso iure nulla nec aliquam operari possit Iuris effectum l. si ex factis C. de transact.

Dupliciter enim responsum fuit, & primo quod huiusmodi defectus approbationis fuerit quidem in dicto instrumento narratus, sed sub dubiis, non autem certis, & determinatis verbis, ibi, prout sic non fuit fortè per solenne Instrumentum approbatum. Dictio enim illa forte quando, & prout hic respicit factum, dubitationem præfert Rota. conf. 170. num. 5. lib. 2. Paris. conf. 29. num. 13. lib. 2. Menoch. conf. 749. num. 4. Et nihil certum & in esse ponit, ut post alios dixit Rota coram bon. me. Buratt. decis. 550. num. 2. Ideoque huiusmodi defectum dici non potest causa finalis ipsius transactionis. & dum, nec narratus; nec habitus fuit pro constanti, ut ponderavit Rota decis. 104. num. 1. p. 2. recent. Et consequenter non suffragatur pro illius invaliditate quia ad istum effectum sola causa finalis attenditur ad not. l. domus C. de condit. & demonstr. Rota d. decision. 104. numer. 1. in fin. versicul. que ut causa.

Secundo quod ibidem non fuit simpliciter narratum Guidonem non approbasse testamentum paternum, sed quod illud non approbaverat saltem, ut voluerat Philippus eius Pater ex quo illius hæreditatem adiuerat cum beneficio legis, & Inventarii, ibi, ob non factam per eundem Guidonem approbationem expressam dicti testamenti saltem prout dispositum à dicto testatore fuerat &c. & ibi prout sic non fuit fortè per solenne Instrumentum approbatum per d. D. Guidonem, ut voluerat d. D. Philippus eius Pater, sed tantum ad eundem hæreditatem cum beneficio legis, & Inventarii, &c. ut in registr. fol. 176. a tergo cum seqq. Quæ quidem narratio tantum abest quod sit falsa, quinimo est verissima quia Guido ultra dictam approbationem simpliciter factam 23. Iulii 1602

Part. X. Recentiorum

Similiter. 2 eadem die vel ut respondendo in contrarium adductis firmatur in utraque decis. R. P. D. mei Peutingerii, vel ut altera pars prætenſit 27. eiusdem prævia euratoris deputatione hæreditatem paternam iterum adiuit cum dicto beneficio legis & Inventarii, ac cum protestatione quod si quid ab eo factum fuerit nomine, vel iure hæreditatis id semper fore, & esse factum salvo, ac reservato sibi dicto Beneficio, & non alias aliter nec alio modo cod. Sum. num. 1. Huiusmodi enim aditio, & nova approbatio omnino est attendenda cum facta fuerit legitimo tempore, & versamur in minore cui licitum est non solum denuo cum beneficio adire, sed hæreditatem totaliter repudiare, ut per text. in l. sicut maior C. de repud. & oblin. hered. dictum fuit in Romana fideicommissi de Maximis 11. Ianuarii præteriti coram me, S. penultimo vers. quam minoribus cum aliis deductis in prima dec. huius cause S. Præterea quamvis: Ac per consequens prætenſa falsitas causæ poenitus excluditur, & transactio remanet in statu validitatis & saltè quousque per tres sententias conformes rescindatur ex probatis in utraque præcedenti decisione, & signanter in prima S. final.

Et ulterius Domini ponderabant quod transigentes principaliter deventerunt ad huiusmodi transactionem ob varias prætenſiones hinc inde extraiudicialiter deductas; Nam dictæ sorores prætendebant à Guidone libras 8. mill. & apparatus Leonæ promissum a prædicto Philippo, nec non legatum annuorum scutorum centum ab eodem ipsis relictum; Pro parte vero Guidonis replicabatur ad nihilum teneri, quia se vocatum dicebat ad antiquius fideicommissum q. Hieronymi Patru eiusdem Philippi, quodque illius vigore omnia bona ab eius Patre relictæ possidebat, ut proinde, nec dicta promissio sibi obstaret, nec Philippus in eius præiudicium præfatum legatum illi relinquere valuiſſet, & quatenus aliquid adesset proprium dicti Philippi illud sibi deberi prætendebat pro restitutione dotis Angelæ eius matris, ut clare habetur in eodem Instrumento dictæ transactionis sub illis verbis, Hincque ideo orta cum seqq. vnde cum ex his appareat causam finalem dictæ transactionis fuisse controuersias super præmissis extraiudicialiter deductas, & litium occasiones; quibus partes cautè occurrere voluerunt, utique hoc superabundat, ut de illius nullitate, & falsa causa apponi non valeat, & cum pro substituenda transactione quævis probabilis dubitandi ratio sufficiat dummodo calumniam evidentem excludat l. in summa ibique glos. verb. nulla ff. de condit. indeb. Paris. conf. 32. num. 17. lib. 1. Dec. conf. 56. num. 29. lib. 4. Becc. conf. 109. num. 3. vers. nam eo ipso, Rota in recent. decis. 263. num. 2. p. 3. & decis. 343. num. 4. vers. etiam si modica p. 4. ac dictum fuit in Bononien. Transactionis 25. Februarii 1639. coram bon. memor. Merlino S. illudque plurimi faciebat cum aliis late congestis in dicta Romana rescissionis concordia coram Reuerend. P. D. meo Corrado S. quia contrarium.

Denique minus releuat reservatio iurii super bonis ex hæreditate eiusdem Hieronymi.

O o o 3

Quia

Quia non fuit facta simpliciter, sed sub his verbis, ibi, *reſervatis iuribus ſuis in bonis hereditatis d. Hieronymi &c. poſt mortem d. Guidonis ſine filiis &c. ſi tamen &c. & prout de iure &c. & non aliter &c.* Et ideo cum adhuc concludenter doctum non fuerit iſtis aliquod ius competere, † utique vigore iſtius reſervationis petitam inmiſſionem heredi ſcripto nequeunt impedire, ex notat. in l. filium fratribus ibique gloſ. verbo *miſi placuit*, & DD. C. ad Senat. Conſul. Trebell. ex l. 2. C. de edict. diu. Adr. toll. Bar. in l. fin. ff. de iur. iur. 22. verſ. *quaro utrum fideiſcommiſſarius ſſeod. & comprobat. Argel. de legiſ. contradi. q. 10. art. 15. nu. 21 & cum ſeqq.* Et licet repertiatur in poſſeſſione auctore Pratore nihilominus quia ad iſtum effectum tria copulatiue requiruntur, † nempe quod Fideiſcommiſſarius doceat incontinenti de iure ſuo quod nihil ſit detrahendum, & quod poſſideat ſine vitio ex plenè deductis in Bononien. bonorum 31 Ianuarii 1646. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano Senec ad impediendam. Non docto incontinenti de iſarum iure non dicuntur legitimæ contradietrix, † quamvis poſſeſſio non videretur vitioſa, ut reſpondit Rota coram bo. me. Buratto deciſ. 544. nu. 1. & 2. & melius deciſ. 539. nu. 2. ac in aliis late relatis in eadem Bonon. bonorum S. nam primo. Ultra quod ex perſona eiſdem Guidonis competunt detractioes legitimæ, † & dotis maternæ ponderatæ in 2. deciſ. R. P. D. mei Penſingerii in fine.

Atque ita vtrique &c.

Deciſio iſta ultima in hac eadem cauſa emanata ſub die 5. Iunii 1648. coram bon. me. Penſingero, eſt ſupra in hac par. 10. deciſ. 197.

R. P. D. CORRADO.

Poſtea S. R. E. CARDINALI.

Mediolanè Bonorum.

Luna 31. May 1649.

ARGUMENTVM.

Emptor ut de euictione agat, ac pretii reſtitutionem recuperet, vna cum reſeſtione damnorum, & intereſſe, ſi iudicium inſtituit contra tertium hypothecam præcipue probare debet, quæ, ex quibus reſultet ex deciſione habebis.

Monasterium quando excludat ſubſtitutū viuēte ſaltem hærede grauato, vbi tamen illud eſſet ſucceſſionis capax.

SUMMARYM.

- 1 Hypotecam ad conſtituendam ſufficit quæcumque partium voluntas, quibuſcumque verbis etiam generalibus atque indefinitis demonſtrata.
- 2 Hypoteca deducitur ex veriſimili atque probabili ratione, etiam ſi verba oporteat extendere ac plenius interpretari.
- 3 Clausula apprehendendi bona, & ſimilia important hypothecam.
- 4 ex Iuramento hypotheca deducitur.

- 5 Vſus, & obſeruantia ſub certa forma apprehendi hypothecam inducit.
- 6 Clausula in fine poſita regulariter reſervatur ad omnia in inſtrumento contenta.
- 7 Emptor ſecuta euictione recte agit ad pretii reſtitutionem, ac damnorum, & intereſſe conſecutionem, & num. vltim.
- 8 Obligatio defendendi venditorem quando compræhēdaſſeptionem litis damnorum, & intereſſe reſeſtitionem, ac omnimodam indemnitatē conſervationem.
- 9 Conſraternitates Laicorum ut loca dicantur Eccleſiaſtica quid requiratur, ad hoc ut fori exemptionem, & priuilegium fruantur.
- 10 Alienationes factæ per grauatum ſubſtinetur ratione detractioem.
- 11 Prohibitio alienationis ubi eſt realis, & principaliter facta continet perpetuum, & abſolutum fideiſcommiſſum.
- 12 Vocatio reſultat ex grauamine alicui facta.
- 13 Faminorum vocatio in defectum maſculorum quando reſultet.
- 14 Teſtatoris voluntas ex omnibus partibus teſtamenti inſimul conſideratis deducenda venit.
- 15 Monasterium quando faciat purificare conditionem ſi ſine filiis.
Vocatio facta ſub conditione ſi ſine filiis purificatur per ingreſſum grauati in Religionem, & quando num. 15.
Hæres grauatus ſi fuit in aliqua religione profeſſus perinde habetur ac ſi naturaliter fuiſſet præmortuus num. 15.
- 16 Voluntas teſtatoris excludentis monasterium, non odio religionis, omnino ſeruari debet.
- 17 Monasteria quamvis ſucceſſionis capacia, ſi à teſtatore fuerint excluſa perinde habentur ac incapacia fuiſſent.
- 18 Monasterium ex quibus arguitur à teſtatore fuiſſe excluſum.
- 19 Vocatus in caſum alienationis poſſit ne ſtatim vendere bona non expectata morte alienantis.
- 20 Subſtitutus recte agit ſi alij præuocati vel non agunt, vel non agere declararunt.
- 21 Detractiones cenſentur conſumptæ ex precedentibus alienationibus, & ex conſecutione ſuppelleſtilium aliorumque effectuum hæreditariorum.
- 22 Sententia lata cum legitimis contradiſtoribus probant liquidationem donec de contrario non conſtet.
- 23 Sententia lata contra unum, afficit ne alium cui libellus cum ſola citatione ſi ſua putauerit intereſſe ſui intematus.
- 24 Fides bona in contractu emptionis, & venditionis plurimum attendi debet.

DECISIO CCCXIII.

SENTENTIA Rotalis per R. P. D. meum Bichium prolata in remedio vtilis ſaluiani interdicti ad fauorem DD. Priorum, ac Deputatorum Conſraternitatis, ſeu Scholæ Immaculatæ Virginis apud S. Satirum contra RR. Præpoſitum, & Clericos Regulares Collegij S. Barnabæ Ciuitatis Mediolani viſa fuit Dominis confirmanda. Nam ex proceſſu probatur eiſ validitas iux. vulg. deciſ. Ver al. 262. par. 2.

Iustitia verò ex duab. Decisionibus pleno, doctiq; calamo exaratis ab eodem Domino meo sub die 26. Iunii 1647. & 18. Maii. 1648.

1. Primum enim (vt aiunt) extremum in hoc iudicio necessarium, scilicet creditum cum hypoteca constat ex publico Instrumento celebrato die 3. Iulij anni 1601. quo mediante Nicolaus etiam vti hæres Desiderij, & Octavianus fratres, filij q. Io. Pauli de Besutijs iure proprio viderunt præfatis Prioribus, & Deputatis dictæ Scholæ nonnulla bona prætio libduo de viginti millium sexcentarum vigintitrium, & solid. quatuor, ac denar. vnius Imperialis cum mutua, & solemnī stipulatione (sunt verba eiusdem Instrumenti) ac obligatione (non tamen bonorū dictorum Priorum, sed ipsius Scholæ tantum.) Atque obligatione defendendi &c. in forma communi, & iuris &c.. Ac pactis executiuis &c. (quæ iuxta formularum, ac istius Notariorum dictæ Ciuitatis continent facultatem apprehendendi bona venditoris, eaque etiam iure pignoris retinendi pro defensione, ac obseruantia conuenta) & cum promissione iurata non contrahendi &c. etiam sub refectione &c. Quæ sanè clausulæ, & distinctæ, & multo magis coniunctæ præferunt hypotecam bonorum partium pro plena obseruantia illius contractus, & conuentorum in eo, t. cum ad hunc effectum sufficiat contrahentium voluntas quibuscumque verbis etiam generalibus, atque indefinitis apparens *in. tex. in l. contrahitur, ibi, nec ad rempertinet, quibus sit verbis, sicuti est in his obligationibus, quæ consensu contrahuntur &c. ff. de pignor. l. fin. C. quæ res pign. obligar. poss. Negus. de pignor. p. 3. memb. 1. sub nu. 3. vers. item contrahitur &c. Bursatt. conf. 39. num. 37. vers. primo quia ex sola voluntate &c. Caphal. conf. 41. num. 19. vers. præcipue cum simplici voluntate &c. & alijs relatis Mantie. de tacit. lib. 1. tit. sub num. 5. vers. tertio deducunt. Quinimò ex verisimili, atque probabili ratione deducta, t. etiam si verba oporteat extendere, ac plenius interpretari l. 3. §. fin. ubi gloss. & DD. ff. qui pot. in pignor. hab. l. 2. & d. l. fin. ibi, cum istum sit voluntatem contrahentium magis, quam verborum conceptionem inspicere &c. C. quæ res pign. oblig. poss. ibiq; Bart. sub num. 1. vers. secundo nota &c. Bald. nu. 1. vers. nota quod verba instrumentorum &c. Angel. sub num. 2. vers. voluntates contrahentium &c. Salycet. sub num. 1. vers. item quod voluntas &c. ac alij. & rursus idem Bald. in l. 3. vers. quia mutui Titio &c. C. de pignor. ubi loquitur de huiusmodi pactis, t. & clausulis apprehendendi bona, & simil. ac sequuntur Castr. conf. 336. Dubium facit. sub num. 2. vers. hoc important illa verba &c. p. 2. Fulgos. conf. 83. Bonacursius condidit. testamentū, sub num. 2. vers. & sic pro ea etiam competat hypoteca &c. Nefan. de pignor. d. memb. 1. sub nu. 4. vers. item constituitur. ac seq. Rim. sen. conf. 299. sub nu. 18. vers. & istud ostenditur euidenter, ac seqq. Surd. conf. 243. sub num. 10. vers. septimo facit &c. Mantie. de tacit. d. tit. 3. nu. 15. vers. præterea & seq. Rot. penes Reuerendiss. Vrgellen. decis. 40. sub num. 20. vers. sed unum est &c. cum seq. & latius in Roman. saluiani de Casalibus 21. Iuny 1641. coram R. P. D. meo Cerro in §. & in hac sententiam vers. quæ verisimilis mens. ac seq. cū*

alijs relatis per modern. Roman. discept. 683. à nu. 2. vers. accedit. ac seq. Et ex iuramento præstito super obseruantia promissorum in Instrumento

4 quod t. pleniorē obligationis formam, ac proinde cum hypoteca bonorum importat, vt probant Caphal. d. conf. 41. sub num. 18. vers. quibus inferitur &c. & seq. Seraph. de priuilegiis iuramen. priuileg. 1 § 8. per tot. Surd. decis. 225. sub num. 9. vers. ad secundum dicebant. ac seqq. & alij. Ac demum ex communi vsu, & obseruantia vbique ferè recepta t. sub hac forma contrahendi in huiusmodi negotiis, vt bene aduertit Bursatt. d. conf. 39. nu. 4. vers. idem ergo debet importare &c. & respondit Menoch. conf. 104. sub num. 70. vers. id quod pro more &c. Surd. decis. 213. sub nu. 4. vers. certum est autem &c. & decis. 255. num. 63. vers. & idem procedit in hypoteca &c. Quibus equidem eliditur prorsus obiectio, quod clausula illa (pacta executiua &c.) respiciat solam conuentionem super fructibus correspondentijs, tum quia contrarium apparet ex lectura Instrumenti, in cuius fine legitur inter clausulas generales, Renunciantes &c. pluri pretio &c. & iurauerunt habere ratū

6 & non contrahere &c. t. quæ ad omnia in eo contenta congruè referuntur, vt patet ex earū verbis, ac iuri consonum est laalis scriptura, §. fin. ff. de leg. 1. cap. secundo requiris, in princ. & capit. inquisitioni, de appellat. Rot. decis. 378. sub nu. 1. vers. ut patet ex illa clausula p. 4. diuers. & penes Cardin. Mantie. decis. 52. num. 2. vers. quæ clausula, & seq. Bursatt. decis. 161. num. 12. vers. & ideo d. clausula &c. Tum quia pro iustificatione hypotecæ cætera præmissa satis, superq; sufficiunt.

Ideoq; secuta dictorum bonorum euictio ne licuit emptoribus præfato remedio experiri contra dictos Clericos posteriores possessores aliorum, quæ tempore dicti contractus, seu postea venditorum fuisse, ex ipso processu probatur, t. pro restitutione prætij soluti, vt ex publicis Instrumentis apparet, ac pro damnis, & interesse passis iuxta iuris dispositionem l. euicta re, ff. de euict. l. non dubitatur, l. si cum questio. C. eod. Mysinger. obseru. 54. nu. 1. cent. 1. & in specie respondit Rot. decis. 9. num. 1. vers. hypoteca enim, & per tot. & decis. 13. num. 2. vers. cum ex natura euictionis &c. p. 4. diuers. & dec. 407. nu. 8. vers. & demum, cum seq. p. 5. rec. Esto quod sola legatur obligatio defendendi &c. in forma communi &c. & iuris &c. t. nam illa æquè comprehendit litis susceptionem, refectionemque damnorum, ac interesse &c. et plenam indemnitatis conseruationem per tex. in l. pater dotem, ff. de dot. prælegat. Ruin. conf. 187. sub num. 1. vers. sed præmissis non obstantibus, & seqq. lib. 1. Paris. consil. 16. nu. 125. vers. ad quod etiam facit lib. 2. cum alijs relatis à modern. Pisaur. de euict. q. 2. nu. 13. vers. nam parificantur.

Nec obstant quæ repetuntur impugando iustificationem crediti Actorum, quos propria negligentia, et culpa euictionem passos fuisse prætenditur; Tum quia consenserunt in iudices laicos quorum iurisdictioni dicta Schola, seu Confraternitas non est subiecta. Tum quia fuerunt ab eis prætermittæ exceptiones, quibus facillè poterant euincentes excludi.

Si quidem obiectus iurisdictionis defectus ex hacenus deductis non probatur, ut necessarium esset. Alias enim huiusmodi Congregationes Laicorum à quibus reguntur, & gubernantur, licet locum habeant in quo conveniunt, et Capellam, siue Altare in Ecclesia S. Satiri, ac opera pietatis exercent, eaque ratione sint permixta, ac plurimum commendanda, † non tamen loca Ecclesiastica censerī possunt, ut fori exemptione, ac privilegio fruantur, nisi Episcopi, vel alterius facultatem habentis auctoritate instituta fuerint, et alia concurrant ad hunc effectum necessaria iuxta in cap. ad hac. cum ibi not. per D.D. de relig. domib. Bart. in l. cum senatus, sub nu. 4. vers. quare quid si relinquatur &c. ff. de reb. dub. & in l. fin. sub num. 6. vers. quidam Collegia approbantur, ff. de Colleg. illi est. Bald. in l. si quis ad declinandum, §. in omnibus, sub nu. 19. vers. respondeo &c. C. de Episcop. & Cler. & explicat Innocent. in cap. dilecta. sub num. 2. vers. societas est, & sub nu. 4. vers. item videtur, cum seq. de excess. Pralat. Inal. in cap. officij, sub num. 20. vers. circa primum &c. & sub numer. 21. versicul. circa secundum &c. et versic. unde adverte: pro ista part. &c. et vers. sed adverte quia ut dicit Bald. &c. et ver. adverte quia pro opinione D. Card. &c. de testam. Felyn. in cap. de quarta, sub num. 11. vers. secunda declaratio &c. de presc. Calde. conf. 4. de relig. domib. Card. Florent. conf. 11. pro enucleatione omnium, sub num. 2. vers. oppositum de iure censeo. cum seq. et conf. 13. pro elucidatione dubiorum, sub nu. 2. vers. contrarium est verum &c. ac seq. per tot. Fedide Sen. conf. 130. factum est tale. quedam domus, sub nu. 2. vers. sed contra videtur, Abb. conf. 31. ad claram decisionem, sub num. 1. vers. sed his non obstantibus &c. et seqq. per tot. par. 1. C. str. conf. 301. predicta dubia. sub num. 2. versic. nec possunt dicere illi de Schola. lib. 2. Alexan. conf. 120. super eo quod queritur, sub num. 3. vers. prout etiam respondet. lib. 1. Jas conf. 213. quoniam ut inquit Philosophus, sub num. 1. vers. ultra ergo &c. et seqq. lib. 2. Paris. conf. 34. d. num. 9. vers. istis tamen non obstantibus, et seqq. lib. 4. Anton. Gabr. commun. conclus. lib. 6. tit. de pia caus. concl. 1. sub num. 1. et num. 7. vers. tenendo primam opinionem, et num. 13. vers. quarto infertur. ac seqq. Hyer. Gabr. conf. 162. num. 2. versic. primo quia &c. et seqq. lib. 1. Madalen. de num. test. in testam. requisit. p. 1. cap. 13. num. 21. vers. prout in proposito, & p. 2. cap. 2. nu. 24. vers. prout etiam &c. cum plur. seqq. Iosef. Lud. decis. Perns. 90. sub num. 9. vers. primo quia &c. Magon. decis. Lucen. 19. num. 15. vers. ad secundam, & seq. Valasc. consult. 105. num. 5. vers. sed hoc est intelligendum, cum seqq. et sub nu. 47. vers. si vero & seq. per tot. num. 54. Mastril. decis. 110. sub num. 16. vers. & controversia, Monet. de communi. ult. voluntat. p. 4. sub num. 26. vers. ex hoc facile erit &c. Rot. penes Comitul. decis. 94. nu. 3. vers. cum enim &c. et latius decis. 117. num. 13. vers. Ecclesiastica tamen cum seqq. & nu. 37. vers. et sane &c. ac decis. 574. sub num. 5. vers. ideo si debet attendi &c. et seq. p. 1. diuers. Coccin. decis. 210. nu. 1. vers. nam licet Confraternitas, & seqq. Castil. decis. 2. num. 12. vers. nec poterat &c. lib. 1. & alij relati per Carolus Crass. de effect. Cleric. effect. 1. num. 122. vers. & quia dixi. cum seqq. et per Reuerendiss. Episcop. V. gentin. de offic. Episcop. allegat. 75. num. 24. versicul. veram hac resolutio &c. et de iur. Ecclesiast. lib. 2. cap. 11. sub num. 73. vers. quare

circa utronque, et sub nu. 80. vers. si de ipsi Confraternitatem corporibus, ac seq. Neque protestatio facta pro parte Fisci secularis coram Vicario Archiepiscopali Iudice Remissoriali sub die 3 Decembris 1648. vllum conuincit impedimentum examini, ac prosecutioni processus dictorum Clericorum vere prestitum fuisse, sed verbalē nullitatis oppositionē in forma, qua non attempta procedi poterat ad vltiora stāte repetita instātia pro eisdē Clericis die 17 Martij 1649. et expresso consensu Confraternitatis ipsamet die praestito, ut patet ex actis exhibitis.

Exceptiones autem pro parte Clericorum adducta, quibus pretenditur euersionem euertari potuisse ad duo praecipue capita rediguntur; Alterum scilicet, quod fideicommissum per Io. Paulum senioreni de Besutijs ordinatum ad fauorem eius filiarum, et descendendum ab eis, in casu quo Nicolans, et Desiderius filij masculi haeredes instituti decederent sine filijs masculis legitimis, et naturalibus, et de legitimo matrimonio natis, et procreatis, cuius vigore bona per eius filios vendita Confraternitati fuerunt euicta, defecerit per existentiam Ioan: Pauli, et Felicis filiorum Nicolai superstitum tempore mortis patris. Alterum verò, quod alienatio illa saltem ratio ne legitime, et aliarum detractionum † venditoribus debitum in bonis patris fideicommittentis sustineretur per tex. in l. Marcellus, §. vers. quæ, ff. ad S. C. Treb. quorum neutrum subsistere Domini censuerunt.

Quoniam fideicommissum à Io. Paulo institutum est successuum inter masculos primum, ac subinde foeminas earumque descendentes in perpetuum, ut apparet tam ex prohibitione alienationis in eodem testamento ibi, Et ulterius etiam prohibeo bona mea usque in perpetuum quomodo alienari, obligari, & hypothecari, et si fieret alienatio, vel obligatio, quod sit nulla, & inualida, & pars alienata, vel obligata applicetur alteri non alienanti, nec obliganti &c. quæ cum fuerit realis, et verbis ampliariuis in particulari oratione principaliter ordinata, continet absolutum atque perpetuum fideicommissum inter praedictos, quorum fauore facta censetur, ut eadem bona inter eos perpetuo conseruentur nam alijs eiusmodi prohibitionis perpetuitas inanis esset, ac verificari non posset l. filiusfamilias, §. Dni. il 2. ff. de leg. 1. Bart. in l. qui Roma, §. cohæredes, sub num. 3. vers. quod puto verum &c. ff. de verb. obligat. Decian. conf. 41. sub num. 36. versic. quæ conclusio indubitate procedit &c. lib. 1. Rot. decis. 112. num. 4. vers. tum quia, p. 2. diuers. et penes Card. Cauter. decis. 167. num. 1. vers. de fideicommissis autem &c. et in recent. decis. 14. p. 1. et decis. 357. num. 2. vers. der. ex ito enim annullatione alienationis &c. p. 4. tom. 2. et decis. 284. sub num. 7. vers. et in hoc casu cessat omnis difficultas &c. cum seqq. p. 6. Cum alij per modern. Roman. discept. 823. num. 7. vers. aliud est quando &c. ac seqq. et latius probatur in vtraque decisione coram R. P. D. meo Bichio. Quam etiam ex subsequenti dispositione in casu delicti, vel fideicommissi, ac obligationis bonorum, et fructuum, in quibus ipsos filios masculos institutos, eorumque pariter descendentes com-

12prehendit,† eosque grauauit, vnde præcedens illorum vocatio cōprobatur l. ab eo. C. de fideic. Soccin. iun. conf. 136. sub num. 24. uers. ex quibus omnibus lib. 3. Decian. d. conf. 41. sub num. 35. uers. quinta coniectura, & seq. lib. 1. Ac demum proprias filias foeminas, et descendentes ex eis eodem ordine superius expresso substituit, † ex quo pariter certior redditur eius intentio pro illarum successiua vocatione post descendentes masculos filiorum suorum in præcedenti parte testamenti ad l. quis filiabus, in princip. l. si seruus plurim. §. fin. ff. de leg. 1. Rot. penes sanct. mem. Greg. decis. 315. sub num. 2. uers. longè magis, cum seq. & in recent. decis. 10. num. 9. uers. minis facit &c. et d. dec. 14. sub num. 5. uers. quia uulgare est &c. p. 1. et decis. 4. num. 7. uers. quod propterea &c. p. 4. tom. 2. cum alijs relatis per Fusar. conf. 41. sub num. 102. uer. his accedat. et num. 122. uers. et proinde &c. Et ex alijs partibus eiusdem testamenti optimè ponderatis in præcedenti decisione coram R. P. D. 14 meo Bichio sub die 18. Martij 1648. † Quæ ad conuincendam Testatoris voluntatem coniungi debent, ac insimul considereri Rot. penes sanct. mem. Greg. d. decis. 315. num. 9. uer. qua coniectura ac in recent. decis. 266. num. 19. uers. nam coniecturis &c. part. 1. & decision. 21. numer. 16. uersicul. & coniectura singula, cum seqq. parte 5. & sepè in alijs.

Quare cum præfati Felix, et Io: Paulus perfectiorem vitam eligentes solemnem professionem emisissent; Ille scilicet in Congregatione Clericorum Regularium S. Pauli; Ille verò in Religione PP. Minorum Conuentualium Sancti Francisci, quas Testator non quidem Religionis odio (quod ab intentione Christiani hominis prorsus alienum censi debet) sed fauore descendendum ex proprio sanguine, inter quos uoluit eius bona perpetuo conseruari, vt clarè conuincit prædicta subsequens alienationis prohibitio, Ab eius bonis exclusit, vt legitur ibi Et si omnes decederint sine filijs legitimis, et ut supra (scilicet de legitimo matrimonio natis, et procreatis) ita quod spurij etiam legitimati non succedant, uel aliquod Monasterium, quod tunc succedant filia mea, et earum filij legitimi, et ut supra, in stirpes, et non in capita, sine detractis.

15 ne &c. † Ex tunc purificata fuit successiua substitutio filiarum, ac descendendum ex eis, perinde ac si illi naturaliter præmortui fuissent, quales ad hunc effectum, stante expressa Monasterij exclusione reputantur ad tex. in cap. placuit il. 2. ubi gloss. in uerb. mortuus 16. q. 81. 1. et theor. Bart. in l. Deo nobis, nu. 1. uers. item ingressus, et seq. ibique Bald. sub nu. 10. uer. sol. dicit Cyn. & c. et Castr. sub nu. 5. uers. ubicunque ergo apparet &c. C. de Episcop. et Cler. et in Auth. nisi rogati, sub num. 3. uers. si ergo appareat de contraria intentione, C. ad S. C. Trebel. et rursus idem Bald. in cap. in presentia, sub n. 41. uers. in contrarium &c. ubi Dec. sub num. 229. uers. sed mihi nullo modo consonat &c. de probat. et iterum Dec. conf. 258. uis his quæ nouissime scripta sunt &c. sub num. 3. uers. circa primum &c. et seq. propè fin. uers. et ideo cum bona de quibus agitur, et conf. 426. in duobus dubijs num. 2. uers. circa primum arbitror &c. Decian. conf. 41. sub num. 30. uers. quarta coniectura, et seq. lib. 1. et conf. 61. sub num. 2. uers. quia re-

spondetur, et seq. lib. 5. Osasch. decis. 126. sub num. 19. uers. quare cum dicendum non sit. et sub num. 24. uers. ex prædictis igitur &c. cum seqq. Marzar. de fideic. q. 31. Menoch. præf. 83. num. 3. uers. et dicendum est &c. lib. 4. Franch. decis. 29. sub nu. 5. uers. nec obstat textus et seqq. Sfort. Odd. de compend. p. 6. art. ult. in secund. dub. seu q. num. 22. uers. limita decimo &c. et seq. Did. resol. 19. sub num. 11. uers. quantum uerum esse censco. lib. 1. Mantie. de coniect. lib. 8. tit. 12. sub num. 25. uers. sed ego puo. et num. 23. uers. sed certè &c. cum seq. et lib. 11. tit. 7. sub num. 18. uers. decimo debet restringi, et seq. 10. Gutierrez. canon. q. cap. 32. nu. 26. uers. secundo eadem recepta sententia &c. cum alijs relatis per Sanchez. ad præcept. decalog. lib. 7. cap. 15. sub nu. 19. uers. et confirmatur &c. et cap. 16. sub nu. 22. uers. sed molto uerius existimo &c. et Marescot. resol. 21. numer. 65. uersicul. undecima limitatio &c. et seqq. lib. 3.

Neque applicatur obiecta conclusio regulariter vera, communique DD. sententia recepta, quod saltem uiuentibus naturaliter professis bona remaneant penes Monasteria alias capacia ea retinendi in communi, intereaq; substituti non admittantur.

Quia nō procedit, quando repugnat Testatoris voluntas expressis uerbis illa excludentis. Hæc enim cessante (vt dictum est) Religionis odio, † maximè attendi, atque seruari debet §. disponat. in Auth. de nupt. cap. ultima uoluntas 13. q. 2. Ac proinde statim patet aditus substitutis, non aliter, ac si ipsa Monasteria ex proprijs Regulis, seu Constitutionibus essent omnino incapacia, † prout in effectu in huiusmodi casibus ex voluntate disponentium efficiuntur, vt benè probat Didac. d. resol. 19. sub numer. 11. uers. quantum uerum esse censco lib. 1. & declarat Peregr. de fideic. art. 23. sub num. 32. uers. intellige nisi testator. Nicol. Intrigliol. de substit. centur. 3 q. 63. sub num. 42. uers. et tunc exclusio &c. ac alijs relatis Marescot. d. resol. 21. num. 31. uers. rursus intelligi debent &c. cum seqq. lib. 3. & respondit Rot. in Bonon. fideicom. 21. May 1636. coram Reuerendiss. D. meo Terracinen. in recent. decis. 135. sub num. 15. uers. nec facit quod cum Ioannes &c. & seq. ubi dictum fuit secundum hanc distinctionem intelligendos esse DD. pro Monasterio adductos par. 7. Et hæc quidem Testatoris voluntas certior redditur adhuc ex præcedenti parte eiusdem testamenti, in qua legauit Horatio alteri filio iam professso in Monasterio Montis Oliueti annuas tantū libras duodeuiginti donec naturaliter uixerit cum expressa declaratione, quod nullum super eis ius, uel actio di-

18 cto Monasterio acquireretur, † quæ declaratio (quicquid sit de illius ualiditate, & effectu) efficax tamen est ad demonstrandam eius intentionem excludendi Monasteria, etiam durante uita filij ingressi, vt benè in specie aduertit, & probat Decian. conf. 61. sub nu. 4. uer. addo etiam &c. cum seq. lib. 5.

Præterea cesare uidetur omnis difficultas; Quia filix Testatoris, & descendentes ex eis fuerunt vocati non solum in casu mortis masculorum, uerum etiam cuiuscunque alienationis, obligationis, & hypotheca bonorum, hereditatis, uel eorum fructuum, vt legitur in d.

in d. vers. & ulterius etiam prohibet &c. & inferius in vers. prohibeoque etiam dictis filiis, & descendibus meis &c. qui proculdubio euenit, tam ob alienationem dictorum bonorum per Nicolaum primum heredem venditorem dictae Confraternitati, quam per vniuersalem donationem, ac dispositionem respectiue factas à dd. Felice, ac Io: Paulo in personas, & loca sub dicto fideicommissio non comprehensa, quin etiam prohibita, nempe Octauianum, et
 19 Monasteria praedicta; † Ideoque ex hoc quoque capite statim agere potuerunt ad ea vindicanda, non expectata morte alienantium l. peto. §. fratre. l. cum pater. §. si liberis. ff. de leg. 2. l. cum fidei heredibus, l. quidam, & l. rogo. ff. de fideic. liber. Molin. de primogen. lib. 1. cap. 16. num. 32. versic. vnum tamen &c. Rot. decis. 379. num. 2. vers. nam testator. par. 1. diuers. et in specie declarant Petr. de fideic. q. 8. sub nu. 516. vers. declaratur modo &c. Didac. Spin. in specul. testam. glos. 27. princip. sub num. 27. vers. quid autem erit in Monasterio capaci &c. cum seq. & Fusar. de sublit. q. 430. num. 6. vers. declaratur quarto &c. Etiam si alij adhuc extarent praeuo-
 20 cati capaces, † Qui tamen non agerent, nec velle agere declararent pro illorum reuocatione, Caphal. conf. 318. num. 33. vers. cum igitur omnes &c. et seq. Rot. decis. 73. part. 1. ventio. cum alijs relatis per modern. Brixien. de sublit. questio. 218. numero 115. versicul. ampliatur tertio &c. cum seqq.

Altera verò exceptio detractionis legitime, siue aliorum competentium filijs Testatoris, qui bona praedicta vendiderunt, non poterat
 21 impedire euictionem † stantibus praecedentibus alienationibus per eos factis, ac suppletilibus, et mercibus, ceterisque effectibus hereditarijs ad eos delatis; Quibus (alio nō confilto) censentur absumptae Peregr. de fideic. art. 39. sub nu. 4. vers. effectus autem est &c. Rot. penes Card. Seraph. decis. 321. sub nu. 17. vers. ideo cum exceptio, ac seq. & in recent. decis. 462. sub num. 6. vers. & in omnem euentum &c. cum seq. p. 4. ac decis. 342. sub num. 8. vers. quia Dominis placuit responsio &c. p. 5. & in alijs relatis in Romana fideicommissi de Capiteferreo coram me, sub die 10. Martij 1645. ins. non obstat, quod hac portio, cum seq. et sub die 19. Februarij 1646. in §. altera vero detractio &c. vers. pro ea vero parte &c. Prout fuit etiam declaratum per sententias conformes Iudicium eiusdem Ciuitatis sub die 30. Iunij 1623. & 22. Martij 1627. in executione aliarum duarum conformium praecedentium super meritis prolatarū in iudicatum transactas, et euictioni manda-
 22 tas; † Quae tanquam latae cum legitimis contradictoribus, scilicet cum Priore, & Deputatis dictae Scholae possessoribus, ac reis principaliter conuentis, scientibus etiam, ac intimatis Auctoribus, siue eorum heredibus, ac successoribus sufficiunt ad probandam huiusmodi liquidationem donec aliud appareat l. an Elore laudato, ubi Bald. in princip. et nu. 1. vers. nota ergo quod sufficit, C. de euict. Nat. conf. 300. sub nu. 1. vers. & ita cum d. Teremo &c. Didac. PP. Quasi. cap. 13. sub num. 5. vers. nec enim dubium esse potest. Rot. decis. 161. sub num. 4. ver. idem probatur ex sententia Magistratus Mediolani, p. 2. & decis. 739. numer. 19.

vers. maxime quia &c. cum seqq. part. 4. tom. 3. et decis. 340. num. 8. vers. auarum sententia ac part. 5. recent.

Neque subsistit quod dd. sententia fuerint lata contra dictos Clericos Sancti Barnabae in illo iudicio citatos; Quia licet ab initio fuerit illis intimatus Actorum libellus cum citatione si sua putarent interesse, nihil tamen contra ipsos actū fuit neque fuerunt in dictis sententijs nominati, vel comprehensi; † Ideoque citatio illa nō coactiua, nec vilius roboris aduersus eos non inficit processum, ac sententias contra laicos pro eorum particulari ac distincto interesse legitime latas in x. theor. Bart. in l. iurisperito §. fin. vers. & si est causa, ff. de excusat. tut. Felyn. in cap. cum inter. sub nu. 10. vers. similiter &c. et infr. de sent. et re iudic. Marian. Socin. in cap. 1. sub num. 18. vers. decimaquinta declaratio est &c. de far. compet. Gabr. conf. 56. num. 16. vers. quia conclusio praedicta non procedit &c. et seqq. lib. 1. Rot. decis. 451. sub num. 7. versicul. et e conuerso &c. part. 2. recent.

Cum itaque ex praedictis, et alijs plenius adductis in praecedentibus Decisionibus corā praefato R. P. D. meo Bichio iustificetur euictio, quam passa fuit Schola, siue Confraternitas, iure merito fuit illi concessa immissio pro restitutione praetij, ac refectione damno-
 24 rum, & inrerelle, † prout conuenit bonae fidei quae maxime attenditur in his iudicijs, vt respondit l. C. in l. exempto in princip. et l. emptorem, ubi Bart. et DD. ff. de act. empt. l. Harennius Modestinus, vers. queritur cum emptrix. ff. de euict. Alex. conf. 63. Diligenter inspectis, et consideratis his, sub nu. 12. vers. fortius dico &c. lib. 6. Didac. variar. resolut. lib. 3. cap. 17. sub nu. 6. vers. sextoquamuus &c. Surd. dec. 22. sub num. 7. vers. nec dicatur, & seqq. Rot. in Tusculan. releuat indemn. 20. Iunij 1614. coram S. D. N. in recent. decis. 630. sub num. 4. vers. minus refragari &c. p. 1. et decis. 18. num. 36. vers. et alias certum est, par. 4. tom. 2. et decis. 390. num. 1. vers. admittunt enim DD. ac seqq. part. 5. & penes Coccin. decis. 27. numero 3. versiculo sed tollitur omnis scrupulus &c. & in alijs.

Et ita fuit conclusum vtrique parte informante &c.

R. P. D. M E L T I O.

Postea Episcopo PAPIEN.

Cusentina Canonicatus.

5. Iunij 1649.

A R G V M E N T V M

Executor Apostolicus ubi quis est in possessione beneficii procedere non potest nisi partes ludicis assumat, & sic possessorem citare tenetur quia citatione non interueniente, nulliter procedit; quomodo autem citari debeat possessor, si est absens, ex decisione patebit.

S Y M M A R I V M.

1. Instrumentum possessionis plene probat etiam ad effectum manutationis dum non docetur alium eo tempore possedisse.

- 2 *Possessio iniur presumitur clandestina, & sic non manutenibilis.*
- 3 *Possessio capta de ordine executoris Apostolici non dicitur spoliatiua.*
- 4 *Executor etiam Apostolicus nulliter, & iniuste procedens non priuat possessorem sua possessione.*
- 5 *Possessio data per executores Apostolicos est nulla, si sine citatione processit.*
- 6 *Executor Apostolicus alio in possessione existenti partes Iudicis assumere tenetur.*
- 7 *Executor Apostolicus ubi partes Iudicis assumere debet, nihil facere potest nisi parte citata.*
- 8 *Clausula, vocatis vocandis, facit executores missum.*
Executor missus partes Iudicis assumit nu. 3.
- 9 *Iudici asserenti partem fuisse citata, & alia solennia adimpleta non creditur.*
- 10 *Citatio de qua solum constat per relationem, non sufficit, cum de qualitate illius apparere debeat.*
- 11 *Citatio personalis requiritur contra possessorem beneficii.*
- 12 *Citatio per contradictas fieri non potest contra personaliter non citatum.*
- 13 *Possessor etiam si fuerit absens personaliter citari debet in loco, in quo reperitur.*
- 14 *Possessor beneficii citari debet vel domi vel ad valvas Ecclesie, in quo adest beneficium.*
- 15 *Absens ut sua possessione priuari possit quomodo citari debet, & sup. nu. 11. cum seqq.*
- 16 *Citationem non intervenisse, & minus legitime factam fuisse paria sunt.*
- 17 *Possessor non citatus, non dicitur sua possessione priuatus.*
Possessori non citato non denegatur manutentio numer. 17.

DECISIO CCCXIV.

IOSEPHO de Feria Prouiso Apostolico de Canonatu, seu Præbenda Metropolitana Ecclesie Cusentinae mandatum de manutenendo esse concedendum in illius possessione dixerunt Domini, quia ex publico Instrumento celebrato sub die 26. Octobris 1642. aperte constat eum possessionem accepisse de dicto Canonatu, quod quidem instrumentum possessionis probat quoad omnes iuris effectus & per consequens etiam sufficit ad effectum manutentionis, & dum non demonstratur, quod tunc temporis alius possideret ex doctri-
na Bart. in l. Prædia ff. de acquirend. poss. l. non idcirco, ubi Bald. C. de fid. instrum. quam in distinctione Rota sequitur, ut milles dictum fuit, & signanter in decis. 202. num. 3. p. 1. diuers. decis. 92. nu. 1. p. 1. recent. & fuit resolutum in Elnen. Camera-
ria 13. Martij 1617. coram bon. me. Buratto, nec non in Lunen. Sarzanen. beneficii 13. Iunij 1625. coram Durano.

- Non obstat, quod postea sub die 30. Ianuarij 1644. Ioannes Dominicus Iannoccarus dicti Canonatus possessionem acquisiuerit.
- 2 *Quia stante anteriori possessione Iosephi & recentior presumitur clandestina, & iniusta, & consequenter non manutenibilis ad tex. in cap. licet causa de probat. Bart. in l. 1. §. quod ait num. 1. & in l. si duo sub numer. 4. ff. uti possid. Seraphin. de-*

cision. 1106. numer. 2. Rota decis. 139. num. 5. part. 7. recent.

- Et licet possessio dicti Ioannis Dominici iusta pretendatur ex quo capta fuit in vim Gratie Apostolicæ certo modo obtentæ, & vigore decreti Iudicis Executoris, & quæ propterea videtur dici non posse spoliatiua iuxta glo. in cap. presentium verb. in aliam in fin. 7. q. 1. cap. intra quatuor de maiorit. & obedient. Gemin. conf. 112. Crampet. conf. 5. num. 8. cum alijs quos congerunt Gabr. conclus. 1. num. 123. de restit. spoliat. & Menoch. de recuperan. poss. rem. 8. nu. 3. Tamen quia Exequutor nulliter, & iniuste processit, nequaquam dici potest quod priuauerit Iosephum sua possessione, & adeo ut ipse non obstante dicti Ioannis Dominici immisione, sit manutenendus, ut per DD. in l. clam possidere §. qui ad nundinas ff. de acquiren. poss. Rot. decis. 539. num. 5. p. 3. rec. & decis. 233. num. 20. decisio. 366. numer. 1. & seq. & decis. 417. num. 2. coram bon. me. Coccino Greg. XV. decis. 9. num. 4.

- Nullitas autem ex eo resultat, quia dum ab Exequutore Apostolico tradita fuit possessio d. Canonatus ipsi Io: Dominico, citatus non fuit Ioseph, prout requirebatur, cum in illius possessione reperiretur, & certum est enim nullam possessionis auocationem fieri posse nisi possessore citato ad tex. in l. final. C. si per vim vel alio modo, l. de unoquoque ff. de re iudic. Roman. conf. 69. num. 12. Alex. conf. 5. num. 1. vers. non constat lib. 2. & præsertim de Exequutore litterarum Apostolicarum, & ut partes Iudicis assumere teneatur alio existente in possessione, declarat Felin. in cap. final. num. 24. & ibi communiter DD. de præsumpt. Rot. in non. decis. 30. de rescript. & dec. 202. in princ. par. 1. diuers. Itaut aliquid facere non possit, & nisi parte citata text. est satis clarus in l. de unoquoque ff. de iudic. Rota in causa Tirasonen. elemosinaria 28. Ianuarij 1602. coram Card. Lancellotto Iuniore, Ripana beneficii 12. Februarij 1599. coram Iusto, & in Mediolanen. beneficii 16. Nouembris 1611 coram Vbaldo, quod fortius procedit in hac facti contingentia, quia Exequutor fuit mixtus stante clausula in litteris Apostolicis apposita, vocatis vocandis, & quæ facit semper executores mixtum, & propterea tenebatur tanto magis partes Iudicis assumere, & citare Iosephum iam possidentem ad tex. in cap. licet Episcopus, & ibi glo. verb. de non vocato de præbend. in 6. cap. exhibita de iudic. Oldrad. conf. 227. num. 2. Calderin. conf. 4. de dilat. Felin. in c. fin. nu. 23. & seq. de præsumpt. cum alijs relatis per Rot. decis. 538. nu. 6. par. 5. recent. tom. 2.

- Non sufficit quod Iannoccarus pretendat dictum Iosephum fuisse citatum, quia hoc non probatur, præterquam ex sola assertiua emanata in Iudicis sententia, & tamen Iudici de hoc asserenti, & et quod adhibita fuerit causæ cognitio, ac seruata fuerint solennitates, quæ solent, et debent obseruari, fides non est adhibenda, cum super his confici soleant separatæ scripturæ, ut bene explicat Menoch. conf. 439. sub num. 28. Præterea constare etiam deberet de modo quo ista citatio facta fuit, & videlicet, an fuerit personalis, vel per edictum, & si per edictum an seruata fuerint requisita de quibus

bus per *Vest.* in *prax. lib. 4. cap. 3. nu. 4. Pas. in prax. tom. 2. fol. 15. col. 3. num. 11. Rot. decis. 104. num. 10.*
 11 *p. 6. recen. et præcesserit citatio personalis, & quæ omnino requiritur, ex tex. in clem. 2. de re iudic. Seraph. decis. 1276. num. 4. adeo ut ille, qui nun-*
 12 *quam fuit personaliter citatus, & citari neque possit per contradic-tas Put. decis. 109. lib. 2. cum alijs per Cardin. Canaler. decis. 410. num. 2. Nec re-*
 fert quod dici possit Iosephum fuisse absentē,
 13 quia & nihilominus citari personaliter debuit eo in loco, in quo reperiebatur, ut post *Imol. cons. 105. col. 1. Rota apud Caputag. decis. 117. num. 3 p. 1. Dec. cons. 460. num. 29. vel saltem in Domo suæ solitæ habitationis, et ad valvas Ecclesiæ*
 14 Cathedralis & in qua est Canonicatus contro- uersus, iuxta dispositionem *tex. in clem. causam 3. de election. cuius formam esse præcisè seruan-*
 15 *dam ad effectum ut & absens sua possessione priuatur firmavit Rota in Rossanen. Parochialis 14 Junij 1645. sub S. nullitas coram R. P. D. meo Ottho-*
bono. Ultra quod etiamsi constaret de citatio-
ne per Edictum in loco Beneficii in hoc casu non officeret, quia dictus Iannocarus impe-
travit Canonicatum sub narratiua quod Ioseph in Vrbe reperiebatur, à qua discedere no-
luerat, vnde optimè sciebat vbi ille moraba-
tur, et propterea in eadem Vrbe citari debe-
bat, prout fuerat demandatum in ipsius litteris
Apostolicis eiusdē Iannocari ibi citato dicto Iosepho.

Atque ita cum de legitima citatione non,
 16 constet, & et paria sint aliquid non fuisse legi- timè factum, et non fuisse factum, *l. nihil in-*
terest. ff. de reg. iur. ex huius citationis defectu nō
 17 *fuit priuatus Ioseph sua possessione, & qua-*
stante non est ei deneganda manutentio ex
vulgato S. retinenda insit. de interd. cum con-
cord.

Et ita vtraque parte informante fuit deci- sum.

R. P. D. A R G V E L L E S.

Bonon fideicommissi de Guidottis.

Luna 7. Junij 1649.

A R G V M E N T V M.

Requisita ad inducendam substitutionem reci- procam in hac numerantur decisione: Quod nempe omnes sint honorati, quod ultimo fiat morienti, et quod in tota hereditate, po- steriora duo quomodo verificentur ex eadem decisione habebis.

S V M M A R I V M.

- 1 Substitutio ut dicatur facta ultimo morienti satis est quod testator non expresserit à quo hereditas sit restituenda, & vide nu. 6.
- 2 Substitutionem esse factam post mortem omnium, & ultimo morienti paria sunt vide antea nu. 6.
- Amplia existentibus coniecturis necessarijs nume- ro 3.
- 4 Fusarius diligentia laudatur.
- 5 Reciproca facilius inducitur inter descendentes.

7 Substitutio ut dicatur facta in tota hereditate ex quo deducatur, & nu. seqq.

8 Probatio trebellianica arguit substitutionem factam in tota hereditate.

9 in Fideicommissis attenditur voluntas testatoris medi- expressa sed etiam tacita.

Voluntas tacita ex coniecturis elicitur num. 9.

D E C I S I O C C C X V.

S V B diebus 24. Ianuarij, & 5. Junij anni præ- teriti decisum fuit, constare de perpetuo fi- deicommissio ad fauorem omnium descen- dentium de Guidottis, et sub die 23. Ianuarij huius anni cōstare de fideicommissio recipro- co ad fauorem omnium descendendum ma- sculorum, ex eo quia multiplices, et vrgen- tissimæ viæ fuerunt coniecturæ resultare ex testamento Ioannis Senioris de Guidottis, nē- pè vocatio omnium descendendum mascu- lorum per lineam masculinam heredem vsu- fructuariam, Multiplex substitutionum gra- dus, Substitutio tam in casum mortis omniū descendendum, quam in casum contrauen- tionis, hoc etiam addito, quod descendentes contrafacientium nullum incommodum pa- tiantur Diuisionis, et alienationis bonorum, realis prohibitio, amplissimis verbis concep- rationeq; vestita, omnes casus complectens, quibuscumque heredibus, et per quodcum- que tempus scripta, Trebellianicæ prohibitio, Provisio de hærede infuturum, et in casu delicti, Exclusio Religionis, Ecclesiæ, et simi- lium, non in coelibatus odium, sed pro con- seruandis bonis in familia. Omnimoda foe- minarum exclusio, illarumq; dotatio. Clau- sulæ codicillaris, et omni meliori modo.

Ideo Domini in dictis Decisionibus hodie persistendum censuerunt. Potissimè quia illa tria requisita ad hanc tacitam reciprocā in- ducendam necessaria reperiuntur, ut in dicta decisione 23. Ianuarij currentis anni S. in testa- mento enim.

Cicra primum, quod omnes sint honorari, nulla cadere potest dubitatio, quia omnes de- scendentes masculi, et per lineam masculinā in perpetuum sunt vocati, ut in allegata, decisione 23. Ianuarij S. primum requisitum.

Secundum, quod substitutio sit facta vlti- mo morienti, omni prorsus caret difficultate; nam ex contentis in testamento, ut in vltima decisione S. secundum, benè comprehenditur quod substitutio facta fuit in defectum, et post mortem omnium, et sic vltimo; immo satis est, quod Testator non expresserit à quo hereditas sit restituenda & ad hoc ut onus vlti- mo impositum dicatur *Bart. Castr. & ceteri Doctores in l. qui duos 42. ff. de vulg. Rota decis. 266. num. 24. decis. 300. num. 12. decis. 361. num. 15. vers. & licet non expressisset p. 1. recent. decis. 209. num. 11. par. 4. tom. 2. recen. in Auximana fideicommissi 2. Junij 1638. S. tertium denique coram Reuerendiss. D. meo Decano, & in secunda decisione huius causæ, S. sed ces- sat ulterius.*

Nulla enim est constituenda differentia in- ter

ter substitutionem factam post mortem omnium, et ultimo decedenti iuxta magis, receptam sententiam cum qua late discussio articulo residet *Fusar. conf. 45. num. 8. vers. in quibus locis*, *Ramon. conf. 9. num. 18. Mart. de success. par. 1. q. 5. art. 5. num. 13. item alij per Capic. Latr. decis. 1. num. 70. Rota decis. 361. nu. 16. vers. nam contrariam sententiam p. 1. & dec. 467. num. 8. p. 5. tom. 2. recent.*

Præsertim quando adlunt coniecturæ necessariæ et ex verbis testamenti desumptæ (vt in hoc sunt plurimæ coaceruatæ in alijs decisionibus, *Fusar. de subst. q. 472. per totam*, et qui sua diligentia nobis adimit laborem congerendi Doctores. *Castill. non minus diligens lib. 4. contr. cap. 9. num. 4. Perez. de fideicom. art. 13. num. 73. Rota in Romana fideicommissi de Zephiris 4. Iulij 1646. §. sed his non obstantibus coram R. P. D. meo Bichio* (in casu satis difficili) & sumus in descendentes inter quos facilius et inducitur reciproca *Peregr. conf. 56. num. 13. lib. 1. consil. 33. num. 7. lib. 3. & de fideicommissis dicto art. 13. num. 72. vers. eubus addo. Rota in Romana fideicommissi de Zephiris 8. Februarij. 1647. §. fin. coram R. P. D. meo Bichio*, et in præcitata decis. 23. Iannarij §. & quicquid sit.

Fachin. autem lib. 4. contr. cap. 81. & Larrea decis. 6. Granu. 61. num. 15. & 16. & alij ab eis citati, et qui contrarium dicunt, mouentur ex eo pluralitas resoluitur in singularitates ex iuribus per eos citatis, & bene explicatis à Larrea, quæ nostro casui applicari non possunt, cum toties appareat repetita voluntas Testatoris conseruandi bona in masculis familiæ, & non nisi illa finita ad ultimo substitutos peruenire ex ratione text. in l. codicillis 34. ff. de usus. leg. Nam Mandel. opinionem existimatis tunc vno defuncto ad eius hæredes suam peruenire portionem, & postea omnibus vocatis à Testatore sublati ad substitutum redire, bene reiecit *Rota in illa 23. Iannarij §. non obstat. Et lapsus fuisse ait Fachin. ubi supra vers. fin.* Maxime in nostro casu, in quo tam enixe prohibuit Testator omne diuisionis genus, & voluit semper inter ab eo vocatos conseruari.

Tertij requisiti probatio, quod substitutio sit facta in tota hereditate, clara desumitur, ex eo quod fideicommittens bonorum diuisionem prohibuit, addita ratione, vt bona in perpetuum voita permaneant, & sic de tota hereditate disposuit, quia alias (ut dictum fuit in supius allegata decis. 23. Iannarij §. tertium deniq.) bona indiuisa in perpetuum penes Descendentes vocatos stare non possunt, nisi vnus alteri sit grauatus restituere.

Quæ quidem substitutio in tota hereditate comprobatur etiam ex eo, quod fideicommittens in cap. 38. testamenti Trebellianicæ detractionem prohibuit, substituendo etiam pupillariter in legitima filiorum, vt redigeretur ad hereditatem; Ex huiusmodi autem Trebellianicæ, et substitutionis requisitum in tota hereditate oriri dixerunt *Carr. iux. consil. 10. num. 5. ad med. Rimin. sen. conf. 243. num. 91. Zanch. ad S. cum ita p. 6. num. 203. Lancell. Gall. consil. 17. num. 37. Menoch. conf. 575. num. 10. Barr. de subst. recipr. lib. 7. cap. 2. nu. 3. vers. quintum* quando prolu-

Part. X. Recent.

buit detractionem Trebellianicæ *Capic. Latr. decis. 1. nu. 76.*

His tribus requisitis, & tot tantisque coniecturis concurrentibus, certum est Testatorem omnes masculos successiue vocatos voluisse inuicem esse substitutos, cum in fideicommissis ne dum expressa, sed etiam tacita voluntas, et quæ ex coniecturis colligitur, attendatur. *l. cum proponebatur 66. cum ibi notatis, ff. de leg. 2. l. 2. C. comm. de leg.*

Cui quidem solidissimæ resolutioni, non obstat asserta testamenti inobseruantia, cum optimè fuerit sublata ex responsionibus in illa 23. Iannarij §. nec quicquam obesse visum fuisse cum seqq. datis, quas Dominus iterum amplecti sunt.

Et ita &c.

R. P. D. M E L T I O.
Postea Reuerendissimo Episcopo PAPIEN.

Cortonen Cappellaniz.

Luna 7. Iunij 1649.

A R G V M E N T V M.

Possessio ciuilis de aliqua re, an dicatur translata ex eo, quod quis in illa re sibi reseruauit usufructum, quamuis addiderit, vt eius dispositio suum sortiatur effectum, secuta ipsius morte; primo loco discutitur. Consensus Ordinarij, omnino requisitus pro creatione beneficij, & acquisitione iuris. ex quibus sufficienter interuenisse dicatur, latissimè tractatur. Ius patron. quando fuit in esse deductum, & perfectum, ac facta reseruatio illius auctoritate Ordinarij ad fauorem Titij, an, & quando tolli, & reuocari possit, ac in aliam personam transferri, crudite demonstratur.

S V M M A R I V M.

1. Possessio Ciuilis de aliqua re transfertur, ex eo, quod quis in illa re sibi reseruauit usufructum.
Amplia etiam si superaddidit, vt eius dispositio debeat habere effectum, secuta ipsius morte numer. 16.
2. Ususfructus reseruatio super alio pradio, habetur loco facta traditionis illius, ad instar præcarij.
3. Ususfructum ubi quis sibi reseruauit, et transfert dominium, dicitur tacite transferre possessionem Ciuilem, qua illi adheret.
4. Possessio Ciuilis, finito usufructu per mortem usufructuarij trahit ad se possessionem naturalem.
5. Possessor Ciuilis in ea manuteneri debet.
6. Presentatus in actu fundationis beneficij, data eius habilitate, necessario institui debet.
7. Electio seu institutio in beneficijs nõ est facienda nisi citatis contradictoribus interesse habentibus, et quando sufficiat citatio edictalis num. 8.
8. Cancellario attestanti de spectantibus ad eius officij, standum est.
9. Episcopi consensus omnino requiritur pro creatione beneficij, et acquisitione Iurispatronatus, alias

nullum ius attribuitur numero 29.

11. Consensus Episcopi in creatione beneficii, & fundatione Iurisp. probatur interuenisse ex attestatione Notarij de ipso instrumento fundationis rogati.
12. Licentia Episcopi pro erigendo beneficio cum reservatione Iurisp. sufficit absque alia reservationis Iurisp. approbatione.
13. Consensus Ordinarij quandocumque interueniens sufficit pro erectione beneficii, & reservatione Iurisp. & conditionibus iuri conformibus.
14. Consensus Episcopi licet precedens erectionem beneficii, est sufficiens, nec requiritur alius consensus subsequens, & quando secus nu. 15.
17. Possessio iam antea in aliquem translata non tollitur per possessionem posteriorem cum clausula, constituti, in alterum translata.
18. Iusp. reservatio ad fauorem alicuius que fuit perfecta, alia posterior non venit considerata.
19. Clausula, constituti, tanquam accessoria, non operatur nisi data validitate contractus.
20. Immissio non denegatur ad effectum confirmandi possessionem iam captam.
21. Neque ad effectum acquirendi nouam possessionem, quatenus prima, aliquam pateretur difficultatem.
22. Immissio quibus concurrentibus competat Instituto ab Ordinario vigore presentationis patronorum habentium ius presentandi.
23. Iuramentum quid operetur.
24. Iurisp. reservatio ad fauorem alicuius facta, efficitur irrevocabilis ex stipulatione Notarij pro absentibus.
25. Iusp. quando fuit in esse deductum, & perfectum auctoritate Ordinarij non potest renouari nec tolli eis, quos iam fundator voluit esse patronos.
26. Iurisp. translationi in aliam personam, in praiudicium eius cui iam fuerat ius quesitum, non potest Episcopus valide consentire, & quare nu. 23. & quando secus nu. 27.

DECISIO CCCXVI.

VTRVMQVE remedium siue manutentionis siue immisionis in possessione Cappellæ, de qua agitur, & bonorū pro illius dote ab Innocentina fundatrice assignatorū Paulo ad dictam Cappellam præsentato concedendum esse Domini dixerunt. † Quia de illius possessione constat ex reservatione vsusfructus bonorum à dicta Innocentia fundatrice pro dote dictæ Cappellæ assignatorum durante eius vita in eodem Instrumento facta, cuius vigore translata fuit in ipsam Cappellam, ac eundem Paulum primum in Instrumento fundationis Rectorem nominatum possessio Ciuilibis l. quisquis, & l. si quis argentum, §. sed siquidem C. de donat. Alex. conf. 117. num. 5. in fin. vers. Item probatur

- 1 primo, Ang. conf. 44. in princ. vers. aut illud, † ubi quod reservatio vsusfructus habetur loco factæ traditionis ad instar precarij, & similium Honded. conf. 18. num. 2. & 3. & num. 46. lib. 2. Ferrei.
- 2 conf. 122. num. 3. lib. 1. & in puncto † quod ubi quis sibi reservat vsusfructum, & transfert dominum videatur tacite transferre possessionem Ciuilem, quæ illi dominio adhæret, resoluit Rota coram Putto decis. 215. num. 3. lib. 3. &

in recen. decis. 520. num. 2. p. 2. & in Romana donationis 9. Maij 1621. coram Eminentiss. D. Card. Verospio

4 Dicta autem possessio Ciuilibis ex instanti quo extinctus fuit vsusfructus per mortem Innocentiae vsufructuariæ traxit ad se naturalem, in qua præfatus Paulus manuteneri debet ex allegat. per Thesaur. q. forens. 96. num. 4. lib. 2. Rota in recen. decis. 291. num. 2. p. 7. in Romana de Incorporatis 29. Aprilis 1616. coram bon. me. Vbaldo, inter impres. apud Modern. de manutenen. decis. 299. num. 4. & 5. vers. Tum etiam ex reservatione Ferrarien. manutentionis 28. Ianuarij. 1641. coram bon. me. Pirouano, & in Recanat. manutentionis 27. Iuny 1641. coram R. P. D. meo Cerro.

Constat etiam de possessione Pauli manutentibili ex Instrumento illius institutionis, & immisionis in actualem possessionem dictæ Cappellæ ab Ordinario Cortonen obtentæ sub die 11. Martij 1646. vt ex Instrumento relato in eius Summario sub num. 4. † qua mediante controuerti non potest, quin fuerit ei acquisita, (saluo vsufructu prædicto) possessio bonorum ad dictam Cappellam spectantium, in qua secuta morte Innocentiae manutentendus est iuxta doctrinam Anchar. in reg. beneficium col. ult. ante num. 12. vers. & ideo ego dico de reg. iur. in 6. Couar. lib. 3. var. resol. cap. 16. num. 13. Rota coram bon. me. Coccino decis. 51. sub num. 5. & in recen. decis. 245. sub num. 4. vers. Præterea par. 3. & comprobatur. Borcat. de interd. cap. 2. sub numer. 72. versicul. Præterea, & sub num. 36. vers. Possessio capta de tit. benefic. & seqq.

Hinc tollitur obiectum, quod non constet de legitima beneficii erectione, & institutione Pauli; † Nam beneficii erectio probatur ex Instrumento fundationis, & dotationis factæ ab Innocentia sub die 5. Februarij anni 1646. cum consensu Ordinarij Summario Pauli n. 2. & institutio Pauli pariter probatur ex alio publico Instrumento sub die 11. Martij eiusdem anni, eodem Summario nu. 4. & dictus Paulus cū fuisset ab Innocentia in actu dictæ fundationis specialiter nominatus erat (data eius habilitate) necessarii instituendus cap. decernimus, cap. Monasterium 16. q. 7. cap. Pastoralis de iurepatr. Lambert. de iurepatr. p. 2. lib. 2. q. 8. art. 15. nu. 1. per tot. Rot. penes Burat. decis. 547. sub num. 6. vers. & ideo si sit presentatus &c. & decis. 304. num. 1. vers. & propterea, cum alijs adductis in Fesulana beneficij coram R. P. D. meo Bichio sub die 27. Iuny 1646. in §. habilitatem denique, ac sub die 5. Decembris eiusdem anni, in §. Ideo Bartholomeus.

7 Neque manutentioni refragatur, † quod fuerit deuentum ad institutionem non citatis illis de Venutis, & sic contra formam cap. fin. de elect. in 6. † quia cum eorum interesse ex posteriori Instrumento resultans non esset eo tempore cognitum, ita quod certi apparerent contradictores, sufficiens fuit citatio edictalis iuxta textum in dicto cap. final. in §. vocationem autem, ubi gloss. in verb. generaliter, & ibi DD. de elect. in 6. & dictam citationem præcessisse constat ex attestatione Cancellarij Episcopalis de eodem

9 Instrumento rogati Summario num. 4. † cui tanquam attestanti de spectantibus ad eius officium standum est, vt sæpissimè dictum fuit, & si-

& signanter penes *Burat. decis. 706. num. 25. vers. ubi tanquam.*

Præterea neque potest, quod in reservatione ne iurispatronatus, de quo agitur, et defuerit consensus Episcopi omnino requisitus pro creatione beneficii, & acquisitione iurispatronatus *cap. nullus, cap. illud, cap. quod autem, & cap. 11.*

11 *superius de iurepatr. et* Quoniam illum interuenisse probatur tum ex attestazione Notarii de ipso Instrumento foundationis rogati, ibi, *Con consenso dell' Illustrissimo Monsig. Vescovo di Cortona datomi à bocca, Rota penes Cocin. decis. 353.*

12 *sub num. 3. vers. ista autem et* tum ex licentia expressè data ab Episcopo sub die 5. Februarii eiusdem anni in *Summario Pauli num. 1.* erigendi dictum beneficium cum reservatione iurispatronatus, nominatione Rectoris, ac alijs conditionibus fundatrici bene visis, quæ sola licentia fuit sufficiens absque eo quod alia sequeretur reservationis iurispatronatus, & aliorum præmissorum approbatio, ut probatur, *in cap. Nobis de iurepatr. Rot. penes Cocin. decis. 453. num. 7. vers. hinc dicitur, & penes Card. Canab. de-*

13 *cis. 336. num. 4. vers. ult. Nam respondebatur, et* ubi enim agitur de erectione cum reservatione Patronatus, & conditionibus iuri conformibus sufficit auctoritas, & consensus Ordinarii quodcumque interueniens *Calderin. conf. 20. de iurepatr. Roch. de Curt. in verb. pro eo q. 4. nu. 9. cum alijs per Adden. ad bon. me. Burat. decis. 1. nu. 35.*

14 & in terminis consensus Episcopi præcedentis erectionem, quod sufficiat, nec requiratur alius consensus subsequens tradit *Lambertin. de iurepatr. lib. 1. p. 117. 2. mo. 3. num. 1. Sanchez. lib. 2.*

15 *conf. moral. cap. 2. dub. 33. num. 3. et* Quicquid dicendum esset si ageretur de conditionibus appositis contra ius, et Sacros Canones; Nam tunc non sufficeret consensus Episcopi præcedens, vel contemporaneus erectioni, sed requireretur alter subsequens approbatiuus, & in his terminis loquuntur *Roch. & Lambertin. lib. 1. p. 1. 9. num. 49. vers. declara, & num. 10. fol. 149. ubi sic distinguit Sanchez. lib. 2. conf. moral. cap. 1. dubit. 10. num. 5. Rot. decis. 331. num. 9. & 10. p. 4. recent. allegatur pro parte illorum de Venutis, qui proinde non applicantur proposito casui, ex quo fundatrix non apposuit aliquam conditionem iuris dispositioni resistentem.*

Neque repugnant verba in eadem fundacione apposita, et ibi, *Con patto, e dichiarazione, che la detta Signora Innocenza riserua à se stessa durante sua vita l'usufrutto di detti beni, sicche l'effetto sia che la detta fondatione habbia luogo seguita che sarà la morte di detta Signora Innocenza;* ex quibus ab Informantibus pro Venutis inferebatur voluntatem fundatricis fuisse non transferendi possessionem Civilem nisi secuta eius morte naturali. Quia dicta verba non respiciunt dictæ fundacionis substantiam, neque illius perfectionem, nec Civilem possessionis translationem impediunt, sed solam facti executionem, ac naturalem apprehensionem suspendunt, differuntque in tempus mortis dictæ fundatricis *L. quoties C. de donat. que sub mod. & fuit responsum in Romana de Incoronatis apud Modern. de manut. decis. 299. num. 6. vers. nec visum*

Par. X. Recent.

fuit subsistere et in eadem 20. Februarii 1617 ibidem decis. 300. num. 14. vers. sed hinc obiecto num. seqq. & decis. 57. sub num. 2. vers. non obstat, & seqq. p. 7. recent.

17 Minus impediri valet manutentio sub prætextu alterius constituti apppositi in Instrumento ad fauorem dd. de Venutis celebrato. Quia in hoc iudicio potior est conditio Pauli, cui ex reservatione ususfructus, nec non ex Institutione, ac actuali immisione fuerat iam antea in dd. bonis translata possessio *L. potius C. de rei vindic. Alex. conf. 14. nu. 8. lib. 7. & conf. 23. nu. 8. lib. 3. Dec. conf. 226. nu. 1. Unde non potuit deinde in dicti Pauli præiudicium transferri in dictos de Venutis possessio, præsertim per actum inualidum, & inefficacem, qualis fuit ille secundæ reservationis iurispatronatus ad eorum*

18 fauorē factus, et quia stante prima reservatione facta ad fauorem lo. Thomæ de Thomatis & fauorem hæredum, quæ fuit perfecta, & irrevocabili stante consensu Ordinarii habito in limine fundacionis, & acquisitionis, alia posterior non est considerabilis cum minime sustineri possit *Rot. decis. 37. num. 4. p. 7. recent. &*

19 consequenter et cessat virtus Constituti, quod tanquam accessorium non operatur nisi data validitate contractus *Bald. in l. 1. §. si vir uxori cedat possessionem rel. 3. & ibi lasinam. 18. ff. de acquir. poss. Alex. conf. 81. num. 14. lib. 3. Tiraq. de constit. p. 3. limit. 7. num. 8. Rot. in Mediolanen. donationis de Paris 12. Februarii 1599. coram Orano apud Modern. de manut. decis. 390. num. 10. vers. ult. nec potest suffragari 4. Junij 1600. coram reol. mem. Card. Pamphilio, apud eundem dec. 35. nu. 12. vers. Nec lo. Baptista suffragatur.*

Vigore eiusdem institutionis Domini directus fuit etiam et dandam esse Paulo immisionem, siue per viam confirmationis possessionis iam captæ pro qua non denegari immisionem, tradit *Menoch. de adipisc. remed. 4. nu. 343. cum seqq.*

21 *et firmatur in decisione 129. num. 1. p. 5. recent. et* siue ad effectum acquirendi novam possessionem, quatenus prima aliquam pareretur difficultatem *Rot. decis. 549. num. 13. vers. sed quatenus etiam*

22 *par. 5. recent. concurrunt enim ad dictam immisionem omnia requisita nempe existentia iurispatronatus, & habilitas personæ approbatæ ab Ordinario mediante institutione, quibus stantibus, ut immissio de plano competat Instituto ab Ordinario vigore præsentationis Patronorum habentium ius præsentandi fuit dictum in Urbinate. beneficii 28. Ianuarii, & 14. Junij 1613. coram bo. me. l'baldo.*

Neque releuat quod fundatrix paulò post nominationem de Equite Thomasio in Patronum, & de Paulo in primum Rectorem factam in actu fundacionis iurispatronatus illam reuocauerit, ac Patronos esse voluerit illos de

23 Venutis. et Quia cum actus præcedentis erectionis iurispatronatus cum qualitatibus, & conditionibus adiectis esset iam in esse deductus, ac perfectus ex consensu Ordinarii præstito in limine dictæ fundacionis, utique non leuit fundatrici penitere, & reservationem iam radicatam, & impressam reuocare in præiudicium Patroni, & nominati, quibus fuerat

- antea ius quæsitum tam ex iuramento, quod dirigitur in Deum, qui ubique præsens est, & recipit pro absente Alex. in l. stipulatio ista. Walteri num. 1. ff. de verb. obligat. Seraph. de prinil. instrumen. prinil. 24. num. 2. Rota penes Buratt. decis. 149. num. 2.
24. vers. etiam unod fuerit facta, & quàm ex stipulatione Notarii, vt in d. decis. 149. num. 2. ubi Adden. Grat. de recept. forens. cap. 471. num. 20. 21. & 22. Rot. coram Seraph. decis. 472. num. 12. & seqq. & decis. 724. num. 8. & in recen. decis. 37. num. 5. & 6. p. 7. ubi in.
25. terminis & quando ius patronatus fuit in esse deductum, & perfectum auctoritate Ordinarii, quod non possit reuocari, sed mutari, nec tolli eis quos iam fundator voluit esse Patronos firmat Calderin. conf. ult. vers. in contrarium de iure patr. eodem tract. in verb. præco. num. 34. in fin. vers. limita tamen. Lambert. eod. tract. lib. 1. p. 1. q. 4. art. 7. in fin. vers. bene ex his, Grat. de recept. forens. cap. 177. num. 4. cum seqq. & 21. & 22. ubi quod nec minus Episcopus potest validè consentire translationi ius patronatus in aliam personam in præiudicium eius, cui iam fuerat ius quæsitum Garz. de benefic. p. 1. cap. 9. num. 68. & 69. vers. & licet, & comprobauit Rota decis. 228. num. 1. vers. non obstat p. 1. dñerf. & in rec. decis. 37. n. 2. vers. Idemque fundatrix. par. 7.
27. Neque huic opinioni & repugnant Zabarell. Roch. de Curt. Lambert. & allegat. decis. Ganeben. Cappellania de Belmonte coram bon. me. Cardin. Fabritio Verospio, quia illæ doctrinæ loquuntur de dispositione facta in vltima voluntate, & ante præstitum consensum ab Episcopo, secus est autem in creatione facta per contractum in.
28. ter viuos auctoritate Episcopi. & Nam tunc dicitur facta pollicitatio Deo, & illi tertio, cui quæsitum est ius, in cuius propterea præiudicium non permittitur aliqua variatio Grat. de receptat. forens. dicto cap. 177. numer. 5. vers. stante enim.
29. Consideratum fuit etiam, & quod in sequenti dispositione ad fauorem dd. de Venutis facta nullus interuenit Episcopi consensus, ex cuius solo defectu, vt nullum illis fuerit ius attributum declarat text. in cap. Nobis, ubi gloss. 1. de iure patr. cum concord. relatis per Adden. ad Buratt. decis. 1. sub numer. 23. versic. in reservatione, quæ tamē in petitorio iudicio exactius discutienda erunt.
- Et ita resolutum fuit vtrique parte informante &c.

REVERENDISS. P. D. CERRO

Sacra Rotæ DECANO.

Cæsaraugustana Distributionum.

Luna 7. Iunii 1649.

ARGUMENTVM.

Statutum clarè, & specificè loquens, ad vnguem seruandum est, præsertim si emanauerit de partium consensu, & fuerit Apostolica auctoritate confirmatum, & hinc demonstratur, quæ forma seruanda sit in condendis statutis, facultate Apostolica impetrata; pariterque

explicatur, & quando statutum confirmatum à Sede Apostolica tolli, vel aliter statuendo reuocari possit.

S. V. M. M. A. R. I. V. M.

1. Statutum, quando clarè, & specificè locuitur ad vnguem seruari debet, nec ab illius expressa dispositione recedere licet.
2. Statutum ex quibus dicatur transisse in contractum, & effectum fuisse Papale, & per consequens in perpetuum obseruandum.
3. Clausula sine præiudicio quid oporetur, & num. 7.
4. Statuta condita cum facultate Apostolica, non debent aduersari Bullæ Pontificiæ.
5. in Gratijs Apostolicis, regulariter tempus data attendi debet, amplius vt num. 5.
6. Clausula sine præiudicio, licet nihil de nouo tribuat, ins tamen prius inherens totaliter præscit nat.
7. Canonici stante insufficientia reddituum, compelli non possunt ad aliquem recipiendum in locum antiquorum Canoniorum demortuorum.
8. in Statutis condendis cum facultate Apostolica quæ forma seruari debeat.
9. Statutum confirmationem à Sede Apostolica, an & quando tolli, vel aliter statuendo reuocari possit.

DECISIO CCCXVII.

REDDITVS Ecclesiæ Cæsaraugustanæ, dum olim ipsa existeret in statu Regulari Ordinis sancti Augustini, in vnicam dumtaxat bursam, seu massam communem reponebantur, & de ipsis participabant tam Canonici, quàm Portionarii, cæterique Beneficiati, ea tamen forma, vt Canonici integram, Portionarii verò dimidiam portionem pro distributionibus quotidianis, diurnis, ac nocturnis reciperent. Verum Clemens Octauus san. me. anno 1604. ad preces Philippi Secundi, tunc temporis Hispaniarum Regis eandem Ecclesiam secularizauit, ac numerum Canoniorum ad vnum dumtaxat redactum ad viginti quatuor auxit, quorum contemplatione, & vtilitate novos redditus antiquæ massæ applicauit, nouamque massam ex illis pro ipsorum tantummodo commoditate fieri mandauit, addito, quod deductis prius oneribus omnes præfati Canonici de fructibus dictæ nouæ massæ æquis portionibus, & indifferenter participare deberent, sine tamen præiudicio Portionariorum, aliorumque participantium de distributionibus, & alijs fructibus ad antiquam massam hætenus spectantibus; Et insuper pro prospero, & felici statu, ac regimine ipsius Ecclesiæ, & pacifica perceptione, diuisione, & repartitione distributionum, Annuiuariorum, Eleemosynarum, aliorumque emolumentorum concessit Capitulo plenam, & totalem facultatem condendi Statuta, licita tamen, & honesta, ac Sacris Canonibus, decretis Concilij Tridentini, & Constitutionibus Apostolicis non contraria per Nuncium Apostolicum, vel Archiepiscopum Cæsaraugustanum examinanda, & approbanda. Cuius

qui-

quidem facultatis vigore, ad tollendas omnes differentias super huiusmodi diuisione, & repartitione oriundas, conditum fuit anno 1607 à Procuratoribus Capituli solemniter constitutis, quoddam statutum mandans, quod ex nouis, redditibus Capitulo applicatis in dicta Bulla secularizationis, tantum adderetur Bursæ communi; vt Decanus, & Dignitates, ac singuli Canonici regalia sex, Portionarij verò, & Beneficij participantes regalia tria pro distributionibus quotidianis, horis diurnis consequerentur. Et huiusmodi Statutum successiue à bon. memor. Cardinale Mellino, tunc temporis Hispaniarum Nuncio autoritate Apostolica examinatum, &c. confirmatum fuit, atque Capitulariter à Canonici acceptatum, & obseruatum vsque ad annum 1611. quoad huiusmodi præstationem se se amplius non teneri dixerunt. Vnde introducta desuper lite, & terminato Iudicio possessorio ad fauorem Portionariorum ceptum fuit petitorium, in quo aditis tribus decisionibus, 3. Decembris 1540. 22. Iunij 1641. coram Eminentiss. D. Cardinale Panzirolo, & 21. Maij 1642. coram Reuerendiss. D. Salamantino, latæ fuerunt duæ sententiæ conformes declarantes Capitulum teneri prædictum Statutum seruare, & iuxta illius formam, singulis annis supplere in bursa communi tantam quantitatem, quæ sufficiat pro dictis tribus regalibus vnique Portionario singulis diebus præstandis; sed causa per appellationem mihi delata, proposui discutiendum An sententia Rotalis sit confirmanda, vel infirmanda, & confirmandam esse post quarta disputationem Domini responderunt; Quia non reuocata in dubium illius validitate, iustitia conuincitur ex lectura ipsius Statuti ad litteram disponentis circa distributionum repartitionem iuxta modum in eadem sententia expressum; † Præfatum enim Statutum, cum clarè, & specificè loquatur ad vnguem seruari debet, nec ab illius expressa dispositione recedere licet, ad text. in l. Ancilla, ibique glos. ff. de furt. & in l. Constitutionibus ff. ad municip. Bald. in l. Gallus §. si eius in secundo notab. ff. de lib. & posth. aliique relati in prima decisione Eminentiss. D. Card. Panziroli, §. Cum autem circa finem, & in decisione coram Reuerendiss. D. Salamantino §. sed quia. † Præsertim cum emanauerit de partium consensu, à Nuncio Apostolico in amplissima forma, fuerit confirmatum, & à Capitulo per plures annos executioni demandatū, ex quibus proinde transiit in contractum, & effectum fuit Papale, itaut per consequens in perpetuum veniat obseruandum, ex plene probatis in omnibus supradictis Decisionibus.

Nec subsistit, quod in pluribus aduersetur dictæ Bullæ secularizationis Clementis Octauij.

Prima enim contrarietas ex eo desumpta, quod redditus Beneficiorum suppressorum ex forma ipsius Bullæ ponendi essent in massa noua ad commodam dumtaxat, & utilitatem Canonici nouiter erectorum, & nihilominus Statutum illos poni mandauerit in massa veteri, ac ad illorum participationem

admisit etiam Portionarios. Tollitur penitus animaduertendo, quod cum summus ille Pontifex in dicta Bulla num. 58. admisit Canonicos nouiter erectos ad participationem fructuum mensæ Capitularis, seu massæ antiquæ sine præiudicio Portionariorum de fructibus ad eandem mensam hactenus spectantibus Participationum, ibi, omnes Canonici præfati de fructibus dictæ mensæ Capitularis æquis portionibus, & indifferenter, sine tamen dicti Gabriellis, ac Portionariorum, & aliorum de portionibus mensatis prædictis, nec non alijs fructibus ad eandem mensam hactenus spectantibus, & pertinentibus participatium &c. præiudicio participant &c. Ex huiusmodi verò Canonici admissione Portionarij maximum damnum, & præiudicium passi fuerint cum exinde antiqua ipsorum portio summo per se diminueretur. † Vtique ad consulendum eorum indemnitati omnis æquitas suadebat, quod ipsi admitti deberent ad aliquam participationem massæ nouæ, ne contra mentem Pontificis ex dicta clausula, sine præiudicio, satis apertè declarata, ipsi remanerent in damno, & euidentis præiudicium sentirent, vt optimè ponderatur in prima decisione Eminentissimi D. Cardinalis Panziroli, §. & ex hoc etiam, & in decisione Reuerendiss. D. Salamantini, §. Participatio verò cum seqq.

Maximè cum in eademmet Bulla sub numero. 107. expressè tribuatur Capitulo facultas cõdendi quæcumque statuta super perceptione, diuisione, & repartitione omnium fructuum, & distributionum etiam quotidianarum à Nuncio, vel Archiepiscopo examinanda, & approbanda pro felici, & prospero huius Ecclesiæ gubernio: † Vnde cum statutaria admissio Portionariorum ad participationem Massæ nouæ dicatur repartitio fructuum facta pro bono gubernio, & regimine iuxta Bullæ permissionem, nullatenus dici valet Statutum huiusmodi esse illi contrarium, & consequenter clausulæ generales, quibus eadē Bulla munita reperitur, multò minus obstare videntur, vt bene respondetur in dicta decisione D. Cardinalis Panziroli dicto §. & ex hoc ver. Præsertim cum per eam, & in dicta decisione D. Salamantini §. Adeo quod statutum.

Nec obstat, quod per dictum augmentum Canonici numerum viginti quatuor nō excedens nullum illatum fuerit Portionarijs præiudicium considerabile, cum in statu regularitatis Ecclesia, de qua agitur, esset receptitia, & aliquando in ipsa quinquaginta Canonici extiterint.

Quia cum inter partes non controuertatur tempore Bullæ secularizationis in dicta Ecclesia vnicum tantummodo extitisse, Canonicū, maximum proinde præiudicium Portionarijs illatum fuit, dum ad participationem Massæ antiquæ de qua vnus dumtaxat Canonicus tunc temporis existens participabat, viginti quatuor nouiter in eadem Bulla instituti admittebantur, & consequenter, † cum regulariter in Gratijs Apostolicis tempus datæ attendi debeat cap. eam te, vbiq. gloss. verb. datam, & Felin. num. 18. de rescript. cap. si eo tempore eodem

sit in 6. Rot. in recent. decis. 387. num. 16. part. 5. & decis. 99. nu. 2. & 3. p. 7. & coram Card. Causal. decis. 196. nu. 1. vers. Quia ad hunc effectum, † præsertim ubi agitur, prout hic, de præiudicio tertij, ut ad propositum dictum fuit coram eodem Card. Causal. decis. 46. num. 4. Præiudicium Portionariorum ob huiusmodi augmentum fuisse evidentiſſimum inficiari non potest, † & propterea per dictam clausulam præſervatū cenſetur, ut ratiocinatur dicta decisio D. Salamantini, §. Absque quod valeat. † Licet enim huiusmodi clausula, sine præiudicio, nihil de nouo tribuat Ius tamen prius inhærens, (quod in casu nostro verificatur in perceptione fructuum Massæ antiquæ cum participatione vnus dumtaxat Canonici) totaliter præſervat Caputq; dec. 119. p. 1. Put. dec. 113. lib. 2. in correct. Card. Seraph. decis. 144. num. 6. cum alijs in dicta prima decisione D. Cardinalis Panziroli, §. Et ex hoc etiam tollitur, ac dictum fuit in Arimin. Caſtrorum 14. Fabr. 1642. coram Reuerendiss. D. meo Decano.

Ponderando insuper, quod numerus Canoniorum de tempore præfatæ secularizationis ad vnicū dūtaxat reductus fuerat, quia facultates, & redditus mæſæ Capitularis, seu Massæ antiquæ pro maiori quātitate nullatenus suppetebāt, ut evidenter demonstrat addito dictorū viginti quatuor nouiter erectorum facta in dicta Bulla præuia assignatione, & destinatione nouarum facultatum; † Stante enim huiusmodi reddituum insufficiētia Portionarij, & Beneficiati compelli non poterant ad aliquē recipiendum in locum antiquorum Canoniorum demortuorum, & illi validē se se apponere poterant, ut probant Abb. in cap. ex parte nu. 4. ibique Imol. nu. 10. vers. in eadem glos. de concess. præbend. Modern. Roman. de re benef. lib. 1. q. 14. sub num. 19. vers. tamen id intelligitur, & num. 21. cum seqq. Cardiu. Manuc. decis. 229. num. 3. Vnde multo minus refragari potest, quod retroactis temporibus huiusmodi Ecclesiæ fuerit receptitia, etiam quinquaginta Canoniorum, dum de tempore dictæ secularizationis ob præfatam reddituum insufficiētiā vltior Canoniorum electio fieri non poterat in præiudiciū Portionariorum, aliorumque Beneficiatorū & consequenter eo magis dicta clausula præſervatiua operari debet effectum suum supra deductum.

Secunda contrarietas ex eo, quod statutum faciat æquales Dignitates cum Canonice, quæ tamen per dictam Bullam erant exclusæ tam in statu regulari, quam seculari; non spectat ad præsentem quæſtionem cum Portionarijs agitatur, ideo Domini dixerunt fore examinandam cum ipsismet Dignitatibus.

10 Tertia † denique deprompta ex quo idem Statutum confectum fuit à Capitulo absque interuentu Archiepiscopi contra formam tam Sacri Concilij Tridentini sess. 21. cap. 3. & sess. 22. pariter cap. 1. de reformat. quā ipsiusmet Bullæ sub numer. 78. remouetur ponderando, quod erectio nouæ burſæ, & repartitio fructuum, ac distributionum sunt duo actus penitus inter se distincti, & separati. Quorum primus per

Sacrum Concilium locis allegatis, & Bullam dicto num. 78. ipsi Archiepiscopo demandatur; Secundus verò concernens repartitionem fructuum, & distributionum non comprehenditur sub Concilio, sed ex forma dictæ Bullæ sub num. 107. Capitulo commissus fuit, cum examine tamen, & approbatione Nuncij Apostolici, vel Archiepiscopi Cæsaraugustani. Vnde cum statutum, de quo agitur, non loquatur, nec versetur super primo actu, scilicet erectionis nouæ burſæ, sed super secundo repartitionis fructuum, & solemniter per Nuncium fuerit examinatum, & approbatū, (ut toties dictum est) Vtique tantum abest, quod videatur dictæ Bullæ, Contrarium, quinimò totaliter est ipsi conforme tanquam præcise confectum, iuxta formam ab ipsa præscriptam, ut respondetur in omnibus prædictis decisionibus.

Nec subsistit, quod præfatum Statutum, reuocari potuerit, prout de facto fuerit reuocatum.

11 Quia † cum Capitulum non habeat facultatem statuendi, vel statuta immutandi, nisi accedente Authoritate Apostolica mediantibus prædictis examine, & approbatione Nuncij, vel Archiepiscopi; Statutum verò, de quo agitur (ut sæpius dictum fuit) per Nuncium tunc temporis Hispaniarum authoritate Apostolica examinatum, & confirmatum fuerit. Vtique tolli non potuit, nec aliter statuendo reuocari eadem Apostolica solemnī confirmatione non intercedente, ex theoric. Bart. in l. omnes populi num. 33. vers. Aut non poterat facere ff. de iustit. & iur. quem sequutus fuit Abb. consil. 25. num. 25. p. 2. & comprobauit Rota coram Cardin. Seraphin. decis. 538. num. 1. vers. tamen non habet, in recent. decis. 104. sub nu. 2. vers. maxime cum ab huiusmodi par. 3. & decis. 87. num. 3. par. 7. & dictum fuit in dicta decisione Eminentiſſimi D. Cardinalis Panziroli, §. Nec videtur. Ultra quod asserta reuocatio tanquam notoriē nulla, & attentata præijs duabus decisionibus coram me aditis 17. Februarij, & 26. Iunij 1645. reuocata fuit, & pro illius reuocatione præuia altera decisione sub die 25. Maij 1646. ad Censuratum, & declaratoris relaxationem processum ob duritiem Capituli mandatis Rotalibus parere recusantis.

Cæterum repetita fructuum diminutio penitus sublata fuit in omnibus alijs præcedentibus decisionibus, & signanter ex quo non solum vnquam iustificata non fuit, sed plenè æliſa ex libris eiusdem Capituli, & relationibus Peritorum, ex quibus apparuit redditus huius Ecclesiæ à dicto anno 1607. potius fuisse auctos, quā diminutos. Quinimò suffragari non potest, dū ex forma dicti Statuti Capitulū suppiere tenetur in burſa communi, quidquid necesse erit pro solutione dictorum trium regalium, ut respondetur in decisione D. Salamantini §. finali.

Atque ita resolutum fuit vtraque parte tria vice informante, hodie verò Portionarij tantum &c.

R. P. D. ARGUELLES.

Romana Fideicommissi.

Luna 8. Junij 1649.

ARGUMENTVM.

Iudicium qui instituit vigore fideicommissi hæc tria capitulatiue probare tenetur, existentiam nempe, purificationem illius, quodque bona eidem sint fideicommisso supposita: ex quibus autem hæc omnia probata remaneant ex lectura decisionis habebis.

In legitimam imputatur quidquid filius ab hæreditate patris fuit consecutus.

Prohibitio Testatoris licet legitima non præiudicat eidem, tam præiudicat prohibitio Principis.

SUMMARIVM.

- 1 Fideicommissi existentia probatur ex testamento fideicommittentis.
- 2 Fideicommissum probatur ex confessione fideicommissarii emanata in supplicatione facta ad effectum vendendi, & quando.
- 3 Testamentum in quo filij sunt præteriti dicitur minus.
- 4 Obitus sine filijs de iure præsumitur.
- 5 Fideicommissum factum sub conditione si sine filijs purificatur per mortem grauati sine illis.
- 6 Institutio conditionalis habetur pro pura conditione purificata.
- 7 Puri, & purificati eadem est ratio nu. 6.
- 7 Filiatio probatur ex dotatione, & collocatione in matrimonium.
- 8 Filius præsumitur legitimus.
- 9 Legitimatio probatur ubi quis uti filius legitimus bona suorum parentum possidet.
- 10 Confessio probat inter consentes, & habentes causam ab eis, & num. seq.
- 12 Successor authoris confessionem infringere non potest.
- 13 Testamentum impugnare non potest qui ex eo petit immisionem.
- 14 Testamentum, de cuius identitate constat, ex partis confessione probatur non esse vitiosum.
- 15 in Legitimam imputatur Summa ad computum legitimæ recepta.
- 16 in Legitimam imputantur bona, & pecunia per filium recepta.
- 17 Legitima probatur consumpta ex alienationibus ubi non fuit inuentarium confectum, & nu. 19.
- 18 Alienationes factæ à nepote deseruiunt pro detractio- ne legitimæ filij.
- 20 Bona fuisse supposita fideicommisso probatur ex confessione ipsius grauati.
- Confessiones factæ in scripturis non solent emitti sine meditatione num. 20.
- 21 Filius potest approbare fideicommissum.
- 22 Prohibitio testatoris facta contra legem nullius est momenti.
- 23 Prohibitio testatoris non præiudicat legitimæ.
- 24 Prohibitio Principis etiam contra leges subsiste- tur.
- Princeps potest tollere leges nu. 24.

- 25 Principis prohibitio quod bona non alienentur ex quacunque causa derogat etiam legitima.
- 26 Ius oneris reiiciendi non transfertur ad hæredes extraneos.
- 27 Trebellianica prohiberi potest etiam filijs primæ gra- dus.
- 28 Trebellianica prohibitio ubi inuentary concurrat omissio certum est quod etiam in filijs subsistatur.
- 29 Confessio non admittitur sine solemnitatibus ubi est prohibita alienatio.
- 30 Confessio coniecturæ suffulta admittitur etiam sine solemnitatibus in alienare prohibita.
- 31 Confessio recognitionis bonæ fidei admittitur etiam sine solemnitatibus.
- 32 Mulier cum eadē dote censetur secundo viro nupsisse, cum qua nupsit primo.
- 33 Voluntas declaratur etiam per actum nullum.
- 34 Mulier potest declarare dotem ad pompam promissā etiam absque solemnitatibus.
- 35 Confessio mulieris ubi non agitur de ea obliganda, vel renunciando subsistatur sine solemnitatibus.
- 36 Confessio mulieris facta pro declaratione dotis eo magis attenditur, quo fuit facta consecutine ad instru- mentum dotis.
- Correspondentia probatur ex actuum vicinitate nu- mer. 36.
- 37 Instrumenta correspondencia vnum dicitur factum con- templatione alterius, & pro vno habentur.
- 38 Incontinenti quæ dicantur facta arbitrio iudicis re- mittitur.
- 39 Confessio triduo facta post instrumentum illi dicitur correspondencia.
- 40 Mortis in hora quilibet præsumitur veritatem pro- ferre.
- 41 Moriens quisque præsumitur memor salutis æternæ.
- 42 Assertio exclusiua iuris agentis non opponitur ab eo qui possessor non est.
- 43 Possessio data ad tempus post illud censetur dene- gata.
- 44 Reintegratio conceditur possessori transacto tempore, quo alteri possessio fuit concessa.
- 45 Spoliare dicitur denegans restitutionem postquam fuit satisfactus.
- 46 Spoliatus venit ad suam possessionem restitendus.
- 47 Auth. res qua C. comm. de legatis est iuris commu- nis correctoria.
- 48 Dispositio vig. auth. res qua non excluditur per pro- hibitionem testatoris.
- 49 Remedium Auth. res qua est subsidiarium.
- 50 Mulier agere debet contra bona specialiter obligata, antequam agat vig. Auth. res qua.
- 51 Confessio recepta dotis quādo nec in vim legati sub- sistatur.

DECISIO CCCXVIII.

PANTHASILEA Mattheia de Vrsinis anno 1577. scripsit sibi hæredes Iacobum Anto- nium, Curtium, Scipionem, Dominicum, & Fabium suos filios, hisq; substituit eorum de- scendentes in infinitum, prohibuitq; detractio- nes Trebellianicæ, & cuiusvis alterius quotæ, & immobilium alienationem sub pœna pri- uationis.

Ex Curtio ortum habuit Clarix, ex Scipio- ne Cæsar, Hilarius ex Fabio; Obijt Cæsar in- stituta

stituta Thopatia vxore; Mox etiam Thopatia institutis sibi Remedio Albano, & Balthasare Vandello. Quapropter contra istos D. D. Clarix, & Hilarius litem mouerunt; præcedentes ad eorum fauorem apertum fideicommissum, & desuper assumpta disputatione; Dixerunt Domini constare de fideicommissio, & detractiones non obstat.

- Et de existentia quidem fideicommissi in ciuili videretur dubitatio, † cum ex ipso appareat Testamento Panthasileæ, l. ille d. quo 13. §. si de testamento, ff. ad S. C. Trebell. l. fin. C. de edict. Diu. Atr. toll. & post antiquiores Molin. de primog. lib. 2. cap. 3. num. 2. Mierex. de maiorat. p. 4. l. q. 20. numer. 127. Gomes, & omnes Taurista ad l. 41. Tauri. Peregr. de fideic. art. 43. ex nu. 2. vers. probatur autem fideicommissum. Et ex confessione Cæsaris, Hilarij, & Claricis tempore non suspecto sæpius geminata † in supplicatione pro licentia vendendi, & subrogandi, & in instrumentis subrogationum, de cuius errore non docetur, nec dicitur ad tradita per Peregr. de fideic. d. art. 43. num. 6. Dec. conf. 516. nu. 11. Decian. conf. 44. nu. 76. lib. 3. Mier. de maiorat. par. 2. q. 50. num. 97. & par. 4. q. 14. num. 44. Menoch. conf. 820. nu. 26. iuncto Fusar. de substit. q. 618. num. 19. qui in q. 501. cum citatis est intelligendus, quando constat de errore, Ciriac. controu. 256. num. 6.

- Purificatio quidem non minus clara ad fauorem Hilarij, & Claricis per mortem Cæsaris sine filiis de quo non contronertitur, & ex eius testamento, & aditione Thopatiz ab eo instituta (ex cuius iure veniunt Albanus, & Vandellus,) quæ hæreditatem non potuisset acquirere si cum filiis Cæsar decessisset; Inui-
3 sum enim esset testamentum † præteritione liberorum vulg. text. in l. Gallus 29. §. in omnibus alias §. ergo. l. inter cetera 30. ff. de lib. & posthum. c. u. simil. Præterquam quod obitus sine filiis de
4 iure † præsumitur l. ex facto 17. & ibi Bart. & Bald. ff. ad S. C. Trebell. cum pluribus per Surd. conf. 92. num. 16. Fusar. de substit. q. 436. num. 3. Mantica. decis. 32. num. 1. Rata decis. 641. num. 3. par. 3. recent. & decis. 468. nu. 8. par. 5. & in Rom. fideic. de Capiteferro 4. Maij 1625. coram Coceno latè Mascard. concl. 301
5 lib. 2. Et sic verum † est quod aduenerit conditio fideicommissi, Argel. de acquir. possess. q. 8. nu. 328. & 335. vnde idem est ac si pure fuisset
6 fidei institutio ex vulg. regula, † quod puri, & purificati eadem est ratio l. necessario 3. vers. quod si extiterit, ff. de peric. & commod. rei vendit. l. potior 11. §. 1. ff. qui pot. in pign. hab. l. si pupillus 26. ff. de cod. & dem. Argel. supra nu. 329. & 376. Peregr. de fideic. art. 49. num. 78.

De legitimatione personarum, & filiatione Hilarij, & Claricis constat ex instrumentis per eos, & ipsum Cæsarem factis, in quibus fateatur esse fideicommissarios, & enunciantur filij Curtij, Scipionis, & Fabij respectiue, vt in instrumento venditionis domus, & alijs quæ non possunt Cæsaris hæredes nunc infringere ex supracit. in §. de existentia.

- 7 De filiatione vero Clericæ, & Virginie † constat ex dotatione, & collocatione in matrimonium per earum matrem Cleriam facta Burtat. decis. 725. num. 5. & 6. vbi multos etiam cõ-

gerit Gratian. disc. 65. nu. 7. totu. 4. Et ex fide Baptismi, & ex Breue san. mem. Pauli V. derogationis, ex quo constat Cæsarem egisse contra Claricem, & Cleriam, & Virginiam eius filias, & in arbore descendentiæ datæ pro altera parte, in quibus omnibus enunciantur dd. filia legitima, & videtur notorium, nec secundum bonum finem peti probationem legitimationis, præterquam quod præsumitur.

- 8 Peregr. de fideic. art. 43. num. 7. Conar. in opitum p. 2. cap. 1. nu. 5. Rot. diuers. decis. 420. in princ. par. 1. sed quid quid de hac opinione sit dicendum ex tantibus tot instrumentis, & Cæsaris confessione, iuncto tractatu, & nominatione, ino- & notorietate, & quasi possessione d. filiationis, & legitimationis tam Claricis, & filiarum
9 quam Hilarij, † qui tanquam tales fideicommissum, & hæreditatem suorum parentum possident, et possederunt (cap. lator. 4. §. fin. qui fil. sint legit. & ibi gloss. verb. probare,) et stante fide baptismatis, et matrimonij non videtur dubitandum, nec creditur partem aduersam in hoc insistere, & durissimum quidem esset dubitare filias Claricis mulieris conspicue prædite nobilitate esse illegitimas.

- Nec etiam in controuersiam adducitur bonorum identitas, et abunde constat ex instrumentis subrogationum, et supplicatione pro licentia vendendi domum, et casale, in quibus etiam fatetur bona prædicta supposita esse fideicommissio, et in eorum loco fieri dictas subrogationes, quæ confessiones emanata à Cæsare, Hilario, et Clarice non solum probant inter eos, † vt præter supra allegatos dixit Mazzar. de fid. q. 58. Decian. conf. 76. nu. 9. & 10. lib. 3. Peregr. de fideic. art. 44. num. 5. Burtat. decis. 229. num. 1. Rot. decis. 320. num. 4. par. 5. recent. sed etiam
11 contra Albanum, † et Vandellum à Cæsare causam habentes Fusar. de substit. q. 618. num. 11. Ruin. conf. 128. num. 16. lib. 2. Seraph. decis. 543. nu. 3. Burtat. sup. num. 1. & ibi Add. litt. A & decis. 76. nu. 7. Rot. d. decis. 320. num. 4. qui non possunt infringere confessionem † Authoris d. decis. 229. & alijs supracit. Neguerol. cum multis alleg. 25. nu. 85. Ciriac. contr. 256. num. 5. & 6. Surd. conf. 151. nu. 38. & 188. num. 3. Rot. decis. 462. nu. 2. par. 4. recent. qui plures referunt.

- Et tandem hoc non videbantur hæredes pernegare, sed tantum insistebant non posse agi ex remedio l. fin. quia non adducitur testamentum originale, de quo remedio cum hodie non agatur insula est disputatio, et quando ageretur, parum forte interesset, † cum ipsi Aduersarij virtute eiusdem testamenti Panthasileæ petierint hæreditatem Cæsaris, non poterunt hoc instrumentum calumniare Larrea cum alijs decis. Granaten. 53. num. 14. Osasib. decis. 39. num. 32. vers. præterea, Thesaur. decis. 66. num. 4. vers. tota: Præterquam quod cum appareat de identitate testamenti per confessionem Cæsaris allegatam in supradictis instrumentis, † satis constat de non vicio eiusdem testamenti, Argel. de acq. poss. q. 6. art. 3. nu. 44. ver. Ad secundum alijs congestis.

Detractiones vero non obstat dixerunt Domini.

Non prima ex legitima quia in eam debet
 15 imputari scut. 200. † per Scipionem patrem.
 Casalis ad computum legitimæ accepta à Pan-
 thasilexius matre † si non mortis causa 25. ff. de
 inoffic. testam. si quando 35. S. fin. ubi glos. in verb.
 computatur. C. 604. §. igitur instit. eod. & ibi Piccard.
 3. 3. 1. Bonell. lib. 19. Causæ. cap. 4. & passim DD.
 in del. Juribus. Exegit insuper scut. 600. ex
 pretio partis Casalis Vezani scut. 58. ex me-
 dictate vnius loci Montis Fidei scut. 169. 30.
 ex pretio domus mediante mensa numularia
 Archihospitales S. Spiritus. de quibus nulla
 16 redditur ratio. † nec dubitari quin debeant in
 legitimam imputari l. Marcellus 3. §. res qua 3. ff.
 ad. S. C. Trebell. Argel. de acquir. q. 8. nup. 8 50. Man-
 gil. de impus. quali. 9. num. 69. Peregr. de fideic. ar.
 39. numer. 2. Rota in Maceraten. fideicom. 16. Fe-
 bruarij 1601. coram Sacra cum alijs per eos addu-
 ctis. et nullo modo in d. Alexina fideicom. 10.
 Præterea quia cum Scipio pater Cesaris nō
 confecerit inventarium, & appareant aliena-
 17 tiones factæ † presumitur subtrahio, & satisfi-
 catio de legitima, & contrarium dicens debet
 ret concludenter probare tex. in auth. de hered. &
 falcid. collat. 1. Novell. 1. cap. cum hinc nobis 2. ibi
 sed dabis eis penam ex alio sue malignitatis cū tran-
 scenderint leges. & post antiquiores Peregr. de fid. ar.
 30. num. 14. Covar. var. lib. 2. cap. 6. num. 4. Gratian.
 discept. 570. num. 20. Rot. in recen. decis. 47. num. 1.
 77. num. 3. 226. num. 16. 279. nu. 17. 309. num. 3. 185.
 num. 5. par. 5. recen. decis. 208. num. 3. par. 6. & 164.
 num. 7. 167. num. 8. par. 7. & in Alexina fideicom. 10.
 May 1641. S. nec obstant tria coram R. P. D. meo Cer-
 ro, & in Rom. fideicom. de Capiteferro 10. Martij 1645.
 S. non obstant quod hac portio &c. confirmata 19.
 Februarij 1646. & in Rom. fideicom. de Rubeis 30.
 May 1646. S. non obstat &c. pag. 9. coram R. P. D. meo
 Corrado, & in Rom. fideicom. de Pelatys 28. Junij 1647.
 S. quia cum &c. coram me. Buratt. decis. 115. num. 10.
 Add. latissime num. 18. Duran. Tarracquen. decis. 165.
 num. 1. & 195. num. eod. & multæ aliæ congestæ
 per Giourynon. conf. 20. lib. 2. & per Add. ad san. me.
 Greg. XV. 256. nu. 16. & Auxim. fideicom. 13. Janua-
 rij 1640. S. & quærens, & 11. Januarij 1642. S. nam
 omisso &c. coram Reuerendiss. D. meo Durozat. Deca-
 no, & alijs plurimi nouissime congesti. per Merend. cont.
 lib. 24. cap. 9. ni num. 4. Ex quibus apparet male
 tenuisse contrarium Scayn. cum alijs dec. Bonou.
 108. num. 66. qui adducit etiam Rotæ decisio-
 nes nil tale probantes; imò quamplurimæ ex
 supracitatis loquuntur etiam vbi nullæ factæ
 fuerunt alienationes, & quod sola omissio in-
 ventarii sufficiat; nam ratio ab omnibus ad-
 ducta est presumptio subtrahionis, & fraudis
 & sufficientis satisfactionis, cum vero adsunt
 alienationes nulla est dubitatio ex supra alleg.
 Nec interest quod constet de quantitate pecu-
 niarum habitatum ex alienationibus domus,
 & Casalis, quia non per hoc probatur quod
 non fecerit alias quæ facile colliguntur ex
 quo de mobilibus Panthasilex nulla datur
 ratio.

Nec obstat etiam quod alienationes non
 18 fuerint factæ ab ipso Scipione; † nam sufficit
 factas fuisse ab eius filio, seu hærede, est opti-
 ma decis. 498. per tot. par. 4. rec. quæ omnia pro-

cedunt etiam si agatur contra grauatum fidei-
 commisso vniuersali Covar. var. d. lib. 2. cap. 6.
 num. 4. Ruin. conf. 31. num. 4. lib. 2. Rot. d. decis. 309.
 num. 29. p. 5. decis. 167. num. 8. p. 7. recen. in Rononien.
 fideicom. de Glauarinijs 5. Junij 1637. S. quo vero ad
 detractiones &c. & 10. Decemb. 1638. S. non obstat
 conclusio &c. coram R. P. D. meo Royas, & in d. Au-
 ximaria fideicom. 12. Januarij 1640. S. eoq. magis &c.
 & 31. Januarij 1642. S. 1. coram Reuerendiss. Decano
 vbi insuper quod hæc conclusio indistin-
 19 procedit siue grauatus, † eiusq; successores
 agant, siue excipiant in d. Alexina fideicom. 10.
 May 1641. coram R. P. D. meo Cerro in d. Rom. fidei-
 com. de Capiteferro 10. Martij 1645. S. quia cum ex
 publicis coram R. P. D. Corrado, & in d. Rom. fideic.
 de Palatys 28. Junij anni præteriti, S. eaq. præsumptio
 coram me.

Adducit vnus ex Dominjs nil peti posse,
 nec pro detractione supplementi legitimæ,
 nec pro ipsa legitima, imò, & posse tentari re-
 stituendas pecunias à Cesare consumptas ex
 dictis alienationibus.

Primo quia ipse Caesar sæpe confessus fuit
 supradicta bona esse supposita fideicommissio,
 20 quæ † confessiones bene probant, cum sint
 in scripturis factæ, quæ non solent emitti sine
 meditatione l. desiderium 7. ubi. Bald. C. deposit.
 Sord. conf. 151. num. 4. & faciunt allegata in d.
 Auxim. fideicom. 26. May 1642. S. quoad tertiam in
 fin. coram Reuerendiss. Decano; Eo magis cum sit
 21 de re, quæ pendet ab animo contententes († quia
 Caesar bene potuit approbare fideicommissum
 præsertim ante contractum matrimonium)
 Sord. conf. 173. num. 4. 2. & conf. 177. nu. 9. maxime
 coram Notario idem Sord. conf. 188. numer. 11.
 Imò coram Principe l. fin. C. de precib. Imper.
 ren. ibi ut responsuro Principi vera precatio rem aper-
 tias cognoscendam, ex quibus patet quod Caesar
 possedit ista bona titulo fideicommissi, non
 titulo legitimæ.

Secundo quia ipse Princeps iussit vt supra-
 dicta bona remanerent semper subiecta fidei-
 commisso, nec possent alienari ex quacunque
 causa etiam dotis, vbi quidquid sit in prohi-
 22 bitione facta à testatore, † quæ contra legis
 dispositionem nullius momenti est vulg. text.
 l. nemo potest 55. ff. de leg. 1. & sic non præiudicat
 23 legitimæ, † vt notant omnes, & latè Merlin.
 multis citatis de legit. lib. 3. tit. 2. q. 9. num. 10. ex
 notissimis l. quoniam in fortioribus; 2. & scimus 36
 C. de inoffic. testam. cum similib. Tamen quando
 24 adest Principis prohibitio, † maxime ad sup-
 plicationem partis, non videtur dubitandum
 cum ipse bene possit leges corrigere ad not. in
 l. 2. ff. de constit. Molin. in puncto legitima de primog.
 lib. 2. cap. 1. num. 14. & cap. 10. num. 81. versicul. quod
 probatur, & præcipiendo vt essent fideicommissi-
 25 so subiecta, & non alienarentur † ex quacq;
 causa videtur derogare etiam legitimæ, & le-
 gibus ad text. in l. quidam consulebant, ff. de re iud.
 l. idem Vulpianus 12. S. fin. ff. de excus. tut. Molin.
 d. cap. 10. num. 15.

Tertio quia nec Scipio, nec Caesar de onere
 fideicommissi post tot prohibitiones, & con-
 fessiones conquesti sunt, & sic ius oneris reij-
 26 ciendi † ad hæredes extraneos non transferri
 tenet.

tenuerunt multi laudati à *Cancer. lib. 1. var. cap. 3. num. 41.* & à *Gratian. discept. 983. ex um. 11. qui* latè à *num. 1. ad 25. respondet contrariis.* & in *Addition. ad decis. Maceraten. 4. nu. 2. Arias de Meza* 4 ar. lib. 1. cap. 42. num. 21. & à *modern. ad Peregr. de fideicom. et. 16 fol. 399. vers. decimotertio obseruo. Capic. latr. consule. 121. num. 16. Tusc. lib. 5. conclus. 210. num. 12. lit. L. & multi per eum relati, & per Castil. lib. 5. contr. c. 107. num. 72. Rot. decis. 47. num. 2. & vers. quod eo magis, & d. decis. 27. nu. 40. p. 5. recen. & in allegata *Bouion. de Rubens 10. Maii 1646. S. nec obstat. vers. facilius pag. 9. coram R. P. D. meo* Corrado.*

Minus competere potest detractio Trebellianica, quia licet valde quæstio hæc, an possit prohiberi filiis primi gradus Doctorum, 27 exercuerit ingenia, & affirmatiuam sententiã sequitur Rota, & tenuit latissimè ad partes disputans *Molin. supra lib. 1. cap. 17. a num. 12. multis* hinc inde congestis, & aliis pluribus Adden. ibi præter longa seritè relatos à *Castil. lib. 5. contr. cap. 86. nu. 43* & à *Facchin. lib. 12. contr. c. 11. & à modern. Lucen. 2em. 1. trati. 1. alt. 6. num. 278.* & à *Merend. latè disputan. controu. lib. 4. cap. 1. & respond. l. iubemus 6. C. ad S. C. Trebell. in qua tota difficultas consistit cui etiam alii multi ex citatis respondent, & ab eo non esse recedendum propter Rotæ auctoritatem, ait *Maxzer. de fideic. q. 49. quam summam esse ait Facchin. supra agens de hac disputatione, super enim sic tenuit, ut ex relatis à* *Marescort. lib. 1. ar. cap. 100. num. 10. Seraph. decis. 543. num. 8. & decis. 570. sa. me. Greg. XV. decis. 421. à num. 9. ubi alia per Add. num. 16. & decis. 399. numer. 10. p. 1. recen. & decis. 653. p. 3. diuis. Mantie. decis. 24. nu. 1. Cusad. dec. 441. num. 2. & in Spoletana bonerii 20. Martii 1628. S. respectu Trebellianicæ corâ* 28 Virile, & quando ultra prohibitionem & concurrat ommissio inuentarii sine dubio procedere, *Grat. conf. 160. nu. 22. lib. 2. Curt. iun. conf. 54. num. 11.**

Nec difficultiores explicatus habet prætenfa detractio dotis Thopatiæ, quam ascendere tantum ad scut. 1600. dixerunt Domini, quia licet in instrumẽto dotali præstite matrimonio celebrato Cæsar confessus fuerit accepisse anteriori tempore scut. 1400. & ei promittebantur alia 1400. quæ efficiebant dotem 3000. postmodum tamen matrimonio ambo fecerunt instrumentum in quo declaratur dotem esse tantum scut. 1400. alia vero ad pompã, & ostentationem fuisse conuenta, cui confessioni repugnare non possunt Thopatiæ successores ex supra allegatis.

Nec quidquam facit quod confessio non 29 admittatur sine solemnitatibus, & ubi prohibita est alienatio *san me. Greg. XV. decis. 118. nu. 7* Rot. post *Zacch. de societ. decis. 24. num. 3. vers. non obstat Thomat. decis. Maceraten. 23. num. 88. & 89. qui plures referunt. Quia conclusio nõ pro-* 30 cedit quando confessio & est coniecturis suffulta *Gabr. conf. 51. num. 5. lib. 2. Greg. XV. d. decis. 188. num. 8. & ibi Add. multis citatis d. decis. 24. nu. 5* post *Zacch. & alii plures per Farron. ad statut. Vrb. cap. 151. fol. mihi 365. in princ. & num. 1. & in con-* 31 fessione per viam & recognitionis bonæ fidei indistinctè docuit Rota in Rom. dotis 10. Iannarii

1600. coram Sacratò. & in alia Rom. dec. 29. Febr. 1628. S. nec in tali declaratione coram R. P. D. meo Ghislerio, cum aliis diligenter congestis per *Altograd. conf. 5. a num. 7. ad 14. Rem. Vrgell. dec. 981. num. 13. Adminiculum quidem adest hic ma-* gnum nempe Thopatiam nulla dote primo viro nupsisse, & quò habuit bona vsque ad 32 quantitatem scut. 1400. quia mulier & ex d. dote videretur nubere secundo qua nupsit primo l. dote 30. ff. de iur. dot. l. penult. S. inuenerim; ff. sol. matrim. qua ratione vtitur *san me. Greg. supra ad probandam simulationem dotis confessatæ. cū ergo* Thopatia nulla dote nupsit primo viro, & ab eo acceperit dd. scut. 1400. magna coniectura est nulla alia habuisse bona, & confessione quoad alia scut. 1500. fuisse simultatam, & ad pompam.

Deinde quia esto actus sit nullus sufficiens 33 quidem & erit ad declarandam voluntatem. l. fin. ff. de reb. cor. l. 1. C. de confirm. int. citati per *Altograd. conf. 80. num. fin. Rota in Vlixbonen. professionis* 16. Iunii 1640. coram Reuerendiss. D. meo Carrillo Episcopo Salamantino, Seraph. decis. 934. num. 132 Mantie. de coniect. lib. 1. tit. 20. num. 6. & in puncto 34 confessionis dotis ad pompam & promissæ; quam mulier fecit sine solemnitatibus relati per *Altograd. d. conf. 5. num. 1. eo quod optime* probet promissionem factam fuisse apparenter tantum, & non realiter *Decian. conf. 68. n. 16. lib. 2. Farinae. de fals. & simulat. q. 152. num. 116. & duob. seqq. & hic nõ vtimur confessione mulie-* 35 ris ad eam obligandam, & nec ad renunciationem sui iuris, sed ad probationem rei gestæ *Reuerendiss. Vrgellen. d. decis. 98. num. 13. Maxime contra contententem, ut ex Curt. Menochio Albanen. & aliis idem Altograd. consilio 5. numer. 4.*

Præterea quia ista confessio est correspondens 36 ua Instrumento dotis, & probatur ex actuum vicinitate *Menoch. de presumpt. lib. 5. pres. 12. numer. 28. & 30. Bellet. de potest. eorum qua incontinenti* sunt cap. 36. num. 1. ex quo nascitur ut videatur 37 ipsimet Instrumento inesse, & eius contemperatione facta, & quod pro vno habeantur; *Verall. decis. 307. num. 2. Menoch. ubi sup. numer. 20. Giurb. conf. crimin. 86. num. 18. ubi multis citatis* 38 in arbitrio Iudicis positum esse, & quæ dicantur incontinenti facta, & ad consuetud. *Messan. cap. 3. glos. c. p. 1. num. 2. Decian. conf. 3. nu. 121. lib. 4. Rot. post conf. Farinae. lib. 2. decis. 124. num. 5. &* 39 optimè facit pro casu nostro & (cum triduo non transacto emanauit confessio) text. in l. fin. ibi ex continenti, id est triduo proximo, C. de err. Aduoc. & l. fin. S. illico autem, id est intra triduum, C. de iudic. quod secundum subiectam materiam solet arbitrari, *Giurb. d. num. 18. Gigas de pens. q. 100. in fin.*

Adstipulatur etiam alia declaratio, seu confessio eiusdem Cæsaris facta in suo testamento in mortis articulo, ubi declarauit recepisse in dotem Thopatiæ scut. 1600. quæ cum sic moribundo facta non leue præstat adminiculum, & quia in illa hora quisque præsumitur veritatem proferre *Faber. in Cod. lib. 4. tit. 31. num. 7. & 8. in allegat. Rot. decis. 58. num. 20. & 22. p. 7. rec.* 41 ex eo quia moriens quisque & censetur me-

mor salutis eternæ *L. fin. C. ad leg. Jul. repetund.*
cum vulg. per *Axiomatistas. Valasc. litt. M. Axiomat.*
112. & sic censuerunt Domini illa scuta 1600.
ad hæredes Thopatiz pertinere, sed constare
de satisfactione ex bonis mobilibus Cæsaris,
de quibus in Inventario (per ipsam Thopa-
tiam facto,) & ex fructibus bonorum per-
ceptis à die associationis, quæ non solum
ascendunt, sed excedunt dictam quantita-
tem.

Nec quidquam facit exceptio quod Victo-
ria, & Ioanna filiz Scipionis non probentur
42 mortuz. † Quia licet hæc assertio videatur
exclusiva iuris agentis ad latè trad. per *Surd. conf.*
405. num. 9. *Thesaur. decis. 4. per tot. Argel. de acq. poss.*
q. 3. num. 161. & melius q. 8. num. 149. cum sequen-
non potest opponi ab hæredibus Thopatiz,
quia non fiunt possessores ad regulam text. in *L.*
fin. C. de rei vendic. eorum enim possessio virtu-
te mandati de associando quæ sita est resoluta
facta satisfactione debiti pro quo fuerunt asso-
43 ciati; nam possessio data ad tempus, † post il-
lud dicitur prohibita *L. statu. liberi. §. stichum. ff. de*
leg. 2. l. si unus 27. §. si cum reo, ubi Bald. & l. epistola
§. fin. ubi Castr. in princ. ff. de pact. Surd. conf. 354. nu-
mer. 18. vol. 3. & decis. 133. nu. 12. qui alios con-
gerit *Pacific. de salu. inspec. 4. cap. 1. num. 18.* & sic
Hilarius, & Clarix sunt reintegrandi in sua
44 possessione, † qua fuerunt eiekti virtute mā-
dati de associando ad trad. per *Castr. d. §. si cum reo*
nu. 3. Corbul. de iur. emphit. de caus. probat ob lin. finit.
in princip. vnde immissus postquam ex fructi-
45 *bus fuerit satisfactus possessionem † restituere*
denegans dicitur spoliare, Surd. conf. 260. num. 7.
lib. 2. Menoch. de recup. remed. 1. num. 148. Aegid. dec.
511. Rin. conf. 165. num. 5. lib. 5. vers. ad istud &c. &
alii per eos, & sic Vrsini tanquam spoliati
46 veniunt restituendi † ad suam possessionem.
ex vulg. regula cap. in litteris de restit. spoliat. Menoc.
ubi supra.

Imò contendebat vnus ex Dominis fructus
esse restituendos, quia bona, de quibus agitur
non potuerunt obligari pro dote stante suppli-
catione ipsius Cæsaris, & Principis decreto,
ne bona possent ex quacunque causa etiam
dotis alienari vt supra est deductum, eo ma-
47 gis cum *Auth. res qua. C. com. deleg. † sit iuris cō-*
munis correctoria, vt asseritur in Auth. vnde su-
mitur, videlicet de restit. & ea que parit. collat. 4. no-
uelli. 39. in fine prafat. & sic facilius potuit dero-
gari, præcipue cum tot. annis ante matrimo-
nium consensus, & decretum emanauerint,
adiuncto etiam quod fideicommissum est ma-
ternum, & enixa voluntate Panthasileæ ne bo-
na alienarentur ex quacunque causa, vt con-
seruarentur inter suos descendentes adiecta
48 poena priuationis, † & quod isti hæredes sunt
extranei, quia licet hoc non sufficiat ad exclu-
dendum remedium Authent. vt benè per *Rot.*
in Rom dotis 23. Iunii 1645. & 23. Maii 1646. coram
R. P. D. meo Ottobono, vbi multi laudantur, fa-
cit tamen in præsentī cessare, quia illud reme-
dium intrat, vel ex præsumpta mente testantis
& hæc excluditur per expressam prohibitio-
nem, vel ex publica vtilitate, & virtute legis
in ea se foundationis, vt in allegatis decisioni-

bus, & hæc corrigitur Principis decreto ma-
ximè ad supplicationem emanato.

Præterea addebat idem Dominus non in-
49 trare d. remedium, † quia est subsidarium,
vt notant omnes in d. *Auth. & Thopatia habebat*
bona specialiter obligata, & pro fundo dotali
assignata, videlicet domum quamdam Cæsa-
ris, et illa loca montium in dotem ei data,
50 quare † contra ea prius agere debet, et intrat
etiam regula text. in *L. 2. C. qui pot. in pign. hab. vt in*
specie docent Roman. conf. 187. in re presenti nu. 2.
Aym. conf. 77. nu. 16. Corn. conf. 246. in princ. & alie
multis Ripol. var. cap. 10. d. num. 8. ad 12. ubi sic in-
dicat &c. et est o hæc patiantur difficultatem,
aiebat tamen confessionem Cæsaris non posse
sustineri nisi in scut. 1500. quia licet ex ea
posset præsumi donatio, tamen hoc cessat,
51 quando † confessio refertur ad aliud instru-
mentum quia referens continetur in relato,
et instrumentum ad quod se refert Cæsar non
continet nisi scut. 1500. quo casu nec in vim
legati valere confessionem dixit *Crauet. confil.*
956. per tot. Fontanell. de pact. nupt. claus. 14. gloss.
unic. p. 1. n. 27. & 28. multis citatis, et facit optimè
Rot. decision. 77. numer. 1 & decis. 40. num. 7. par. 2.
diners.

Tandem isti hæredes nō poterant consequi
nisi aut dotem, aut legitimam, iam soluta.
Quia, vt supradictum est, remedium Authent.
est subsidarium.

Et ita &c.

R. P. D. P E V T I N G E R O.

Beneuentana Manutentionis.

Mercurij 9. Iunii 1649.

A R G V M E N T V M.

Manutentio aduersus factum Iudicis nulliter, &
iniuste procedentis, non solum in gradu ap-
pellationis, verum etiam post tres conformes
condi potest, non obstante rescripto signatu-
re facto cum clausula, sine præiudicio trium con-
formium.

S V M M A R I V M.

- 1 *Possessio probatur ex indicio inmissionis executioni*
demandato.
- 2 *Sententia nulla, & iniusta, si possessor non habuit*
se pro spoliato, illum sua possessione non priuat.
- 3 *Iudex laicus indicare non potest de possessione bono-*
rum emphitenticorum Ecclesia, nec etiam inter
laicos.
- 4 *Executio est nulla facta post appellationem, vel ap-*
pellatione pendente,
- 5 *Aegidiana non habet locum in bonis Ecclesia etiam*
quod à laicis possideantur, Amplia ut nu. seq.
- 6 *Sententia est appellabilis in totum etiam quod vnum*
tantum corpus fuerit sub Ecclesia dominio.
- 7 *Renunciatus contra renunciationem à se factam veni-*
re non potest.
- 8 *Renunciatio facta titulo oneroso impugnari non po-*
test.
Renunciatus contra renocationem venire non potest,
nisi

nisi restituat quod vigore renunciationis recepit
num. 8.

9 Insinuatio requisita iug. Const. Aegidiana non habet
locum in Ciuitate Beneuentana.

10 Insinuatio præsuntur ex cursu annorum 30.

11 Clausula, sine præiudicio trium conformium
præseruat facultatem Iudicis à quo, ut ille possit
executionem sua sententia denegare.

Clausula, sine præiudicio trium conformium,
non impedit quin Iudex ad quem non possit per
viam manutentionis procedere num. 11.

DECISIO CCCXIX.

APPELLATIONIS causa à sententia A.C.
sine præiudicio trium conformium mihi
commissa, dubium hodie proposui, an sit dan-
dum mandatum de manutendo Hierony-
mo Carafa in duabus ex tribus partibus bo-
norum, de quibus agitur, cui Domini affir-
mativè responderunt; eo quia de eius ante-
riori possessione constat et ex ipso pro parte
Fulvia Mastambruna contra Hieronymum
immissionis iudicio instituto, & sententia
subsecuta, quæ fuit executioni demandata ex
allegata per Rot. apud Greg. XV. decis. 46. num. 3.
vers. quia illi obstat, & decis. 200. sub num. 2. vers. sc.
probatum etiam Cavalier. decis. 106. numer. 1. de-
cis. 347. num. 1. part. 2. decis. 406. num. 6. vers. cum
petens immitti p. 4. tom. 2. & decis. 210. num. 1. par. 7.
recent.

Nec obstat, quod Hieronymus per senten-
tiam Gubernatoris Beneuentani de anno 1643.
& aliam Vicarii Archiepiscopi Beneuentani
Iudicis appellationis, ac tertiam A.C. Locum-
tenentis confirmatoriam illarum pro immis-
sione Fulviæ, fuerit auctoritate Iudicis posses-
sione sua, quam in bonis, de quibus agitur ha-
buit priuatus. Quia nihilominus dum sen-
tentia, ista immisionis fuit nulla, & iniusta,
& et Hieronymus per eam se non habuit pro
spoliato ipsi erat concedenda manutentio tã-
quam anteriori possessori, Rot. penes Reuerendiss.
Vrgellen. decis. 138. num. 5. & decis. 200. per tot. dec.
225. sub num. 4. p. 1. decis. 284. sub num. 13. & seq. p.
5. decis. 330. num. 2. par. 6. recent. Greg. XV. decis. 307
num. 6. & 7. & decis. 555. numer. 6. & fuit dictum in
Ariminen. de uolutionis bonorū 27. Iunii 1608. coram
b. m. Pirouano, quæ est dec. 111. post modern. de manut.
num. 1. & alijs sapissimè.

Nullitas verò sententiæ Gubernatoris est
inexcusabilis, quia secundum Sacræ Rotæ
opinionem, de bonorum emphyteoticorum
ecclesiasticorum possessione etiam inter lai-
cos et Iudex laicus iudicare non potest, ut latè
comprobatum fuit in illa Romana domus de Sca-
pucii 19. Ianuarii 1611. coram bon. me. Cocceio im-
press. apud Marches. de commiss. tom. 1. fol. 1020. & in
Rauennaten. emphyteus 28. Martii 1631. coram bon.
me. Merlino decis. 42. per tot. p. 6. recent. in Ariminen.
saluiam 19. Iunii 1643. coram R.P.D. meo Bichio in
Snam ex defectu potestatis, & in Romana saluiam,
seu attentatorum 19. Iunii 1647. coram R.P.D. meo
Arguèlles S. contrarium tamen.

Et quam nullitatem auget etiam, quod
executio contra Hieronymum facta fuit non

solum pendente tempore ad appellandum à
sententia die 20. Maii 1644. et sed etiam post
interpositam appellationem die 23. eiusdem
mensis, ut ostenditur in Hieronymi summar.
num. 3. contra l. 1. & tot. sit. ff. nihil in nou. appellat.
interpos. l. sciendum 6. de appell. recip. l. appellatione 3.
C. de appell. cap. ex parte 67. in fine, & cap. non solum
il. 7. eodem tit. in 6. Rot. decis. 183. numer. 1. part. 2.
& decis. 691. numer. 1. part. 3. recent. quæ plures
cit. ulat.

Quæ nullitas non excusatur ex dispositione
constitutionis Aegidiane lib. 6. cap. 2. in pos-
sessorio appellationem prohibentis, et quia
hæc constitutio in causis, ubi de bonis Eccle-
siæ, licet à laicis possessis agitur, non intrat,
ut fuit resolutum in supradicta Romana domus
de Scapucii, & in dicta Ariminen. saluiam coram
R.P.D. meo Bichio, decis. 49. num. 1. p. 5. & decis. 42.
num. 8. par. 6. recent. Et huiusmodi conclusio
locum habet, quamuis vnum tantum ex plu-
ribus corporibus esset de directo dominio Ec-
clesiæ; et quia sufficit, quod sub vnicâ actione,
petitione, atque sententia fuerit comprehen-
sum, ut in totum excludatur Aegidiana, et
causa sit appellabilis, Rot. in Bononiens. de Mar-
zolis 16. Februarii 1629. coram bon. me. Cocceio apud
modern. Perusin. post. tract. de manut. decis. 257. num. 3.
in d. Ariminen. saluiam 19. Iunii 1643. coram R.P.D.
meo Bichio S. & licet non solum, & 30. Maii 1646.
coram eodem S. tum etiam esto quod portio, et pariter
distinguendo dictum fuit in Viterbien. fideicom.
seu attentatorum 13. Maii 1644. S. quia conclusio coram
R.P.D. meo Cerro.

Vltra defectum nullitatis patitur etiam di-
cta sententia vitium maxime iniustitiæ, quæ
ex publico instrumento renunciationis Ful-
viæ, et eius sororis Emiliæ de omnibus iuri-
bus, ac bonis maternis ad fauorem Francisci
Antonij cum solemnitatibus statutarijs, ac ius-
to titulo oneroso factæ sub die 3. Iunii 1609.
evidenter apparet, et hac enim stante nequa-
quam Fulvia contra Hieronymum causam,
habentem à dicto Francisco Antonio efficaci-
ter agere potuit l. queritur 14. S. si venditor. ff. de
adilic. edict. l. si maritus 15. S. si negauerim. ff. ad l. l. ul.
de adul. l. postquam lib. 4. C. de pact. l. Hærennius 63.
in princ. ff. de eiusd. Sord. decis. 231. num. 13. vers. simi-
liter, Cavalier. decis. 47. num. 2. Ex qua renuncia-
tione tanto magis resultat iniustitia, dum ea
facta fuit titulo oneroso, et quam propterea
Fulvia non poterat impugnare, nisi prius re-
stituo quod recepit l. si diuersas 14. & l. ubi pacta
40. C. de transact. Ciriac. controuers. 3. num. 65. Gre-
gor. XV. decis. 418. num. 9. Rot. recent. decis. 539. nu. 6.
part. 1.

Nec refert defectus insinuationis ex consti-
tutione Aegidiana in huiusmodi contractibus
requisitæ, et quia quatenus requireretur in
Ciuitate Beneuentana, quod Rota negauit in
Beneuentana redditionis rationis 11. Ianuarii 1644.
coram Reuerendiss. Salamantino, illa ex cursu 30.
annorum et ab eo tempore usque ad hanc litē
motam decursorum interuenisse præsumere-
tur, Rot. coram Cau. decis. 575. nu. 10. coram bon.
me. Hurat. decis. 120. num. 37. & seq. in Romana dimis-
sionis 10. Iunii 1641. S. secundum obiectum coram
R.P.D.

R. P. D. meo Cerro, & pluribus relatis in Romana fideicommissi de Cosciariis 16. Martii 1648. S. prater quod coram R. P. D. meo Corrado.

Quibus omnibus non obstat clausula, sive praedictum trium conformium, in commissione Rotali apposita, nam licet hac clausula facultatem Iudicis a quo, ut ad executionem possit procedere, praeruet, non tamen Iudicem ad quem impedit, quo minus executionem hanc nulliter, & iniuste factam etiam manutentionis iudicio reuocare possit, Burat. decis. 185. num. 6. Rot. decis. 214. num. 5. & 6. p. 7. rec. & in Romana denus 22. Martij 1627. coram bon. me. Patriarcha Manzaneda apud modern. Perus. dec. 668. num. 2. cum seq.

Et ita pro Hieronymo, Fulvia diu expectata, & citationibus lacesita, responsum fuit &c.

R. P. D. ARGVELLES.

Romana Cambij.

Mercurij 9. Iunij 1649.

ARGUMENTVM

Demonstratio nihil aliud est, quam signum adiectum pro maiori declaratione, & ideo non importat conditionem, & quanam sit differentia inter conditionem, & demonstrationem, & in dubio, an verba potius demonstratiue, quam dispositiue sint accipienda, erudite tractatur.

Sententia lata cum legitimo contradicte, ad quem causae defensio primo loco pertinet, nocet etiam non citatis, unde si Sembronijs mihi promissit restituere centum, quod debebat Titio quodcumque declaratum fuerit, quod ego sim verus, & legitimus creditor d. Titij; ut non sit necessarium quod etiam Sembronijs, citatus fuerit in iudicio, in quo contra Titium obtinui, constanter firmatur, & in contrarium adductis, plene responderetur.

Defectus mandati procura, reddit nullum quidquid actum fuerit; an autem sufficienter resultat ex productione instrumentorum, & expensis in liticando factis, quando ex aduerso facta fuerit protestatio, neminem audiri nisi docto de legitimo mandato procura, latissime discutitur, & resolutio est affirmatiua.

SUMMARY

1. Adverbium, quod dispositionem suspendit in aliquem futurum eventum, facit conditionem.

2. Distio, quando, seu quodcumque, importat conditionem.

3. Distio, quandoque, accipitur pro, quodcumque, & importat conditionem.

4. Creditum bene constat ex re iudicata.

5. Promittens aliquid restituere sub conditione, impleta conditione, compelli potest ad restitutionem.

6. Pari, & parificati, eadem est conditio.

7. Obligatio Cameratis, habet executionem paratam.

Part. X. Recent.

8. Demonstratio non inducit conditionem, quia nihil interest an vera sit, aut falsa, dummodo constet de demonstrato.

9. Demonstratio nihil aliud est, quam signum adiectum pro maiori declaratione.

10. inter Demonstrationem, & conditionem, quanam sit differentia.

11. Verba in dubio potius demonstratiue, quam dispositiue sunt accipienda.

12. Verba demonstratiue prolata non disponunt.

13. Conditio non potest referri ad casum praeteritum, cum sit futurus eventus, in quem dispositio confertur.

14. Conuentio non potest referri ad casum praeteritum.

15. Verba sunt intelligenda secundum statum, & materiam, ad qua partes se preparant.

16. Verba quando sumus in dubio, de futuro sunt intelligenda.

17. Verba in dubio, secundum magis verisimile sunt intelligenda.

18. Citatio an sit necessaria contra interesse habentes, quando causa agitur contra principalem contradicteorem ad quem proprie spectat defensio causae.

19. Sententia lata cum principali contradicteore, an & quomodo afficiat non citatos.

20. Citatio in litis examinatione, tantum est necessaria contra illum, quem negotium principaliter tangit, non autem contra alios, ad quos, in consequentiam litis defensio pertinet.

21. Sententia licet possit in consequentiam tertio praedicare, tamen quando citari non debeat.

22. Conditione adimpleta, dicitur iam cessasse diem stipulationis conuenientialis.

23. In Conditionis adimplemento non requiritur praesentia aut scientia disponentis, neque graui.

24. Conditio impleri potest etiam invito eo, a quo relinquitur.

25. In Conditionis adimplemento, non est necessaria praesentia, vel scientia contrahentium, & quare numer. 26.

27. ex Conditionis adimplemento nulla oritur actio vel obligatio, sed ex preambula conditionali dispositione.

28. Pupillus potest sine tutoris auctoritate conditionem adimplere.

29. Pupillus se obligare non potest sine Tutoris auctoritate.

30. pro Adimplemento alterius, quoties quid venit, non agitur ex implente, sed ex impleto.

31. Mandati defectus, de quo pars aduersa protestata fuit reddit nullum quidquid actum fuerit.

31. Mandatum procura non sufficit habere, sed debet in actis produci, quando est facta protestatio, neminem audiri nisi docto de legitimo mandato procura. Et quid si post factam protestationem, fuissent ratificata omnia gesta per Procuratorem nu. 42.

32. Mandatum procura non sufficit probare per coniecturas, quando est facta protestatio neminem audiri, nisi docto de legitimo mandato procura.

33. Amplia neque sufficere probari per testes, de quo vide nu. 37. & quid sentiat Rota nu. 40.

34. Et ita testatur seruari per leges expressas in Hispanis ac alijs locis ut nu. 36.

35. Mandatum procura in Hispanis non admittitur nisi fuerit subscriptum ab Advocato, declarante esse sufficiens.

- 38 Mandatum procura quando est dubium, iubetur, ut procurator caueat satisfactione, contra nu. 46.
- 39 Procurator, qui instrumenta produxit, quando non habet mandatum procura, debet satisfacere de rato.
- 42 Mandatum procura resultans ex productione instrumentorum, an, & quando sufficiat.
- 43 Ratificatio omnium gestorum per Procuratorem post sententiam, nullius est momenti.
- 44 Mandatum procura probatur coniecturis, & presumptionibus, etiam si facta fuerit protestatio neminem audiri nisi docto de legitimo mandato procura.
- 45 Mandatum procura bene probatur ex productione instrumentorum, & expensis in litigando factis, & num. 47.
- 46 Mandatum procura quando fuit probatum per testes, non debet Procurator cauere de rato.

DECISIO CCCXX.

PROMISERAT Hyppolitus Coccapanius scuta 2069. sibi debita, & soluta à Marchione Pallauicino restituere sacro Monti Pietatis vel Ioanni Mancino, quodcumque d. Mancinus fuisset declaratus verus, & legitimus creditor d. Marchionis, quam conditionem impletam fuisse per rem iudicatam coram R. P. D. meo Peutingero contendens, Ioannes obtinuit mandatum ab A. C. executiuum contra Hypolitum, ob cuius appellationem causa commissa, Mandatum esse exequendum Domini responderunt.

Certum est enim obligationem istam fuisse conditionalem, † ut potè conceptam per aduerbium futuri temporis scilicet *Ogni volta*, che sarà dichiarato. quod latine redit, quando, vel quodcumque declarabitur, & sic intrat regula Bart. in l. 1. num. 15. & num. 22. ff. de condit. & demonst. ibi subijcio tamen hic regulam, quod omne aduerbium quod dispositionem suspendit in aliquem futurum euentum facit conditionem Galganet. de cond. & demonst. p. 1. cap. 5. num. 2. & par. 2. cap. 1. q. 2. num. 5.

2 & melius d. par. 1. cap. 89. num. 8. † Et de verbo quando, seu quodcumque Alberic. Spiegel. & Calvin. in Lexicon. in verbo quando, & in verbo quandoque vbi multis adductis iuribus probat verbum quandoque accipi pro quodcumque, & importare conditionem, & de verbo quando, Barbosa alijs iuribus, & Doctoribus dist. 307.

4 Fuisse autem Ioannem declaratum verum creditorem Marchionis, constat ex re iudicata Alberic. in l. qui Roma 122. §. Agerius num. 1. ff. de verb. oblig. Iason. ex Iacob. de Aren. Raynar. Imol. Aret. per l. primam. ff. de re iud. l. res iudicata 207. ff. de reg. iur. & per eadem iura Alex. ibi numer. 3. (quibus possunt addi vulgaria iura per Velasc. axiom. 87.) Mantie. de tacit. lib. 2. tit. 1. num. 45. faciunt tradita per Bolognett. ad d. l. 122. §. dicofratre numer. 21. 35. 37. 40. & seqq. Surd. decis. 218. num. 8.

5 Impleta † verò conditione Hyppolitū cogi posse ad restitutionem non minus clarum est vulg. tex. in l. cedere diem 213. ff. de verb. signif. l. Bonems. 43. §. si sub conditione ff. de cond. & demonst. ibi

expleta conditione l. grege 13. ff. de pign. l. quoties la 1. in ordine §. ff. de verb. oblig. & alijs citatis Rota decis. 34. num. 1. par. 4. & decis. 109. num. 1. p. 7. res. Seraph. decis. 1396. num. 2. & 3. Verall. decis. 272. num. 1. par. 2. & post Zacch. de obligat. Camerali decision. 160. nu. 2. † Quia puri, & purificati eadē est conditio l. fin. §. 1. ff. de vulg. l. sed, & si de sua 34. §. 1. ff. de acq. hered. cum alijs per Velasc. littera P. axiom. fin. Galganet. cū pluribus de condit. & demonst. par. 2. cap. 1. q. 66. num. 14. † & executiuē, cum obligatio Cameralis sub qua se obligauit Hypopolitus paratam habeat executionem, ut est vulgatissimum, & mille testantur apud Zacch. de obligat. Camerali q. 2. num. 5. & in puncto dec. 25. nu. 1. & 2. par. 3. recen.

Non obstat exceptio, quod non appareat declaratum per Iudicem Criminalem, sed solum per ciuilem, quia verba illa super quo pendet controuersia tam ciuilis, quam criminalis non, stant cōditionaliter, ut vtriusque iudicis querenda sit declaratio, sed demonstratiuē, ut ostenderetur de quo cambio loquebantur contrahentes, sic enim sunt verba concepta. *Sarà obligato restituiri l. c. d. al. Signor Giovanni Mancini ogni volta, che sarà dichiarato sia vero, & legitimo creditore di noi infra scritti Pallauicini del cambio sopra il quale verte controuersia & c. tanto ciuile quanto*

8 *criminale.* † Demonstrationem autem conditionem non inducere satis constat, ex eo quod nihil interest, an vera sit, aut falsa, dummodo constet de demonstrato vulgaria iura in l. demonstratio 17. l. falsa 33. l. quibus 40. §. dotalem l. cum tale 72. §. falsam cū seqq. ff. de dondit. & demonst. l. nominatum 34. l. si sit legatum 78. §. 1. ff. de leg. 1. l. Quintus 10. l. scribit. 34. §. item scribit. ff. de aur. & arg. leg. §. huic proxima 80. Inst. de leg. & multis alijs Gothof. d. l. 33. littera X. Gomez. 1. tom. var. cap. 12. num. 74. Cuiac. Petr. Greg. & aly penes Picbard. d. §. 30. num. 1. vbi Theoph. reddit rationem; quia,

9 demonstratio † nihil aliud est, quam signum adiectum pro maiori declaratione, & facit Vlpian. in l. quoties 9. §. si quis nomen ff. de hered. inst. Petr. Greg. synagm. lib. 42. cap. 32. num. 53. † vbi

differentiam inter demonstrationem, & conditionem scribit, & optimè Iurise. Floren. in d. l. nominatum 34. §. 1. & l. si licum 6. & l. quidam testamento 96. ff. de leg. 1. rectè Cuiac. in recitation. ad eundem titulum d. l. o. mihi, qui vtor impressione Lugdunensi anno 1606. tom. 2. column. 798. sub littera C. & faciūt benè tradita per Mortā conf. 106. n. 7. Galganet vbi supra de condit. & demonst. par. 1. cap. 91. & quod notat iuribus, & Doctoribus num. 11.

11 quod † in dubio potius demonstratiuē, quam dispositiuē sint accipienda Mart. vbi supra cum alijs num. 13. Duran. decis. 341. num. 4. & 409. num. 3.

12 Et † quod verba demonstratiuē prolata non disponant præter relatos Galganet. vbi proximè cap. 90. num. 7. Rota decis. 505. num. 3. p. 4. tom. 3. & 314. par. 5. recen. qui multos congerunt, & faciunt pro responsione huius obiecti, quæ dicuntur in §. sequenti.

Nec aduersatur fuisse cambium vsuarium declaratum per sententiam Locumtengentis Criminalis A. C. quia contractus fuit factus non solum post eam, sed etiam post sententiam reuocatoriam à Senatore secunda instan-

tie in causa criminali Iudice prolata, que transitum fecerat in iudicatum; Vnde apparet contrahentes sensisse de sententia Rotæ in qua pendebat per appellationem causa civilis. † quia ad casum præteritum referri non posset conditio, cum sit futurus euentus in quem dispositio confertur l. institutio talis 10. §. fin. ff. de condit. instit. l. itaque 39. ff. de reb. cred. d. l. nominatum 34. §. fin. ff. de condit. & demonstr. & præter Ordinarios in dictis iuribus, & in l. 1. ff. de condit. & demonstr. Galganet. d. cap. 1. p. 1. nu. 12. Pichard. in Rub. Instit. de vulg. num. 1. Faber. d. l. 39. Gotthof.

13 littera N. & O. † Nec etiam conuentio, vt ex Bart. Mant. bene ad propositum Altogr. conf. 95. num. 62. Præterquam quod verba sunt clarissime concepta in tempus futurum, vt in §. proximo præterito, † immo verba esse intelligenda secundum statum, & materiam ad quem partes se præparant, ait Surd. ex Nat. & alijs con-

16 sil. 19. num. 33. † Immo in dubio verba de futuro esse intelligenda l. solemus 9. & ibi Bart. l. si vir. 61. ff. de condit. & demonstr. † & secundum magis verisimile Fontanell. decis. 76. num. 1. ex l. nuptura 58. ff. de iur. dot. Et sic nec conditio, nec conuentio potuit reuerri ad sententiam criminalem iam transactam in iudicatum, nec interest quid fuerit in ea dictum, cum partes verbis expressis in futurum prolatis conuenerint de sententia ferenda.

18 Non remoratur, † quod Hippolytus non fuerit citatus ad causam, per quam Ioannes fuit declaratus legitimus creditor, ex vulg. regula res inter alios acta & c. ior. sit. C. cum nullo vulgatis per Gotthofr. ibi, & Velasc. littera R. axim. 104.

19 Quia præterquam quod sententia (vt respondebant informantes pro Ioanne) lata cum legitimo contradicte ad quem causæ defensio primo loco pertinet, nocet etiā non citatis (licet non vt exequi possit contra eos) saltem in consequentiam, Couar. præf. cap. 13. num. 2. vers. nec oberunt, & num. 6. vers. hoc ipsum cum alij penes Coccin. decis. 216. num. 4. registrata apud Marches. de commiss. p. 1. cap. 5. fol. 234. & in Romana saluiani 15. Ianuarij 1644. §. cum enim coram R. P. D.

20 meo Verospio; † Quia ad iudicium & litis examinationem tantum vocandus est ille, quem negotium principaliter tangit non autē quos in quamdam consequentiam litis defensio potest attingere, insignis Gloss. communiter recepta secundum Couar. ubi supra, qui multos congerit, & ultra eos, & alios à Rota supra congeffis

21 faciunt optimè verba † Alex. conf. 36. visis dubitationibus num. 13. lib. 2. ibi, Licet sententia possit in consequentiam facere præiudicium alicui, tamen non debet citari, nisi illud præiudicium de sui natura tenderet principaliter in damnum ipsius tertij & c. & ponit exemplum in terminis fortioribus, & alios citat, quos sequitur Hippolytus de Marsil. in repetit. l. de vnoquoque 47. ff. de re iud. num. 116. & fere idem num. 72. Hippolyto verò non nocet sententia, nec ex iure, & viribus rei iudicatæ; immò nec in consequentiam, quia nihil ex his, quæ in illa lite, vel sententia continentur petitur contra eum, nec vlla actio, aut exceptio, vel ius, quod ex illa oriatur, aut formeretur, contra eum intentetur, aut vlla euicatio

22 ob quam ipse teneatur, † sed tantum obligatur ex sua stipulatione, scilicet conditionali, cuius dies cessit, & venit impleta condicione

23 c. l. 213. ff. de verb. signif. † in cuius implemento, nec requiritur præsentia, aut scientia disponentis l. si ita 45. alias 46. §. fin. ff. de leg. 2. l. quidam relegatus 6. ff. de reb. dub. l. hæc conditio 10. §. fin. cum l. seq. ff. de condit. & demonstr. nec grauati l. mortuo 1. §. l.

24 si peculium 20. §. 1. ff. de stat. lib. † quia eo a quo relictum est, etiam inuito impleri conditio potest l. statu liberos 3. ff. de stat. lib. & absente l. cum

25 heres 4. ff. eod. † & generaliter præsentiam, vel scientiam contrahentium necessariam nõ esse in implemento conditionis, tenuit Bart. in l. si quis arbitratus 43. num. 7. vers. præterea, ff. de verb. oblig. & ibi Donell. num. 20. † quia nullum damnum inferitur ex ipso conditionis implemento opt. ex. in l. conditionibus 5. ibi, Nam hoc iure potestatis fieri non conditionis expleta, & ibi, Gotthofr.

27 littera Z. l. si pupillus 26. ff. de condit. instit. † Non enim ex conditionis implemento oritur actio vel obligatio sed ex præambula conditionali dispositione, vt bene aduertit Bald. in l. ex placito 3. n. 7. C. de rer. permut. Cast. in d. l. 5. ff. de condit. & demonstr. num. 2. Gotthof. littera E. & ibi etiam Bald. Nat. conf. 176. num. 1. Galganet. de condit. & demonstr. p. 2. cap. 1. q. 53. n. 4. & q. 98. nu. 1. † Alias pupillus sine tutoris auctoritate conditionem

29 implere non posset, contra d. l. 5. & 26. † Cum sine ea obligari non possit l. obligari 9. ff. de auct. tut. princ. instit. eod. ubi Latè Pichard. & omnes, & Bart.

30 in d. l. 3. nu. 4. regulam constituit, † quod quoties quid venit ad implementum alterius, non agitur ex impleto, sed ex impleto ex l. si ita stipulatus 6. §. 1. cum l. seq. ff. de nonat.

31 Magis urgere videbatur defectus mandati, cum semper fuerit protestatum neminem audiri, nisi docto de legitimo mandato, quæ stante protestatione esse nullū quicquid acti fuerit Buccaf. respons. 104. num. 11. & sequq. Rota penes san. me. Greg. XV. decis. 264. num. 1. & multis iuribus, & Doctoribus in Maceraten. censuum 22. Junij 1646. §. quarta nullitas coram me, quæ est decis. 254. num. 22. post Zacch. de oblig. iuxta noniss. im-

31 press. † Nec tunc sufficere esse verum procuratorem, & adesse mandatum, nisi ostendatur, & producat in actis, firmatur plurimi apud Posth. de manut. obseru. 36. num. 4. Barbof. in collect. ad l. licet 24. num. 7. C. de procur. Rota dicis. 105. nu. 2. par. 1. diuers. & decis. 3. num. 3. post Mangill. de subbas. & decis. 123. num. 1. post Zacch. de oblig. Camer. & san. me. Greg. XV. decis. 330. num. 1. Buratt. decis. 290. num. 1. & multas alias congerit Rubeus fin-

32 gul. p. 2. verbo mandatum fol. 69. col. 1. nu. 4. † Nec tunc sufficere mandatum probare per coniecturas. Gratian. discept. foren. cap. 573. nu. 51. Rota apud clar. me. Card. Millin. & satis clare decis. 22. num. 10. ibi, Nam licet ex presumptionibus (ait) deductis per informantes pro Collegio præsumatur mandatum, tamen cum esset oppositum à Procuratore D. Caesaris neminem audiri, nisi docto de legitimo mandato ad effectum, vt acta subsequuta subsineantur erat necessaria realis productio mandatis in actis, Mantie. de tacit. lib. 7. tit. 4. nu. 10. ibi, Neque etiam quisquam debet credere aliquem esse procuratorem nisi mandatum

33 proferatur, itaut legi possit, & alios citat. † Immo nec

- nec sufficere probari per testes dixit *Castr.* in l. 1. num. 1. C. de procur. non in subtili ratione ibi videnda Io. Andr. in addit. ad *speculit. de procur.* §. 34. ratione autem num. 2. super littera A. † quam doctrinam sequuntur Hispani, & legibus apud eos cautum inuenitur, ut refertur in dicta *Maceraten. censuum* 22. Junij 1646. coram me d. §. quarta nullitas & alij possunt dici apud *Rodrig. ibi citatum Cancer. var. p. 2. tit. 14. de procur. num. 193.* ubi bene distinguit, & seruari ex consuetudine omnium Tribunalium ex *Castr.* & ex consuetudine *Cathaloniz* testatur, licet fallitur, quatenus dicit hoc esse de consuetudine *Castellæ*, quia non est consuetudo, sed lex expressa, scilicet l. 3. tit. 2. lib. 4. *recopill.* & ibi *Azenod. num. 4.*
- 35 & l. 5. tit. 17. d. lib. 4. & l. 5. tit. 1. lib. 3. † (Immo amplius iubetur l. 24. tit. 16. lib. 2. *recopill.* quod non admittitur mandatum nisi fuerit subscriptum ab Aduocato declarante esse sufficiens) *Paz. in prax. tom. 1. anot. 4. num. 7. cum seq. alter Paz. ad ll. styli l. 16. num. 4. & 6. fol. 107.* qui num. 3. ait non vidisse in Cancellarijs, nec inferioribus Tribunalibus obseruare dictarum ll. tenorem sed notandum, quod scripsit antequam fuisset factus auditor. Regiæ Vallisoletanæ Cancellariæ, ubi hoc sine dubio vidit obseruari, ut vidimus, & alij, nam ibi ll. exactissime obseruantur, maxime cum inter speciales ipsius Cancellariæ constitutiones radiat hæc etiam; Verum est quidem, quod in Tribunalibus inferioribus non ita exactè seruator) dictas ll. exornat etiam *Carlenal. de iud. tom. 2. lib. 1. tit. 2.*
- 36 *disput. 4. num. 27. pag. 49. & 50.* & ratatur idem cautum nouiori iure Neapolitano loco ibi citato, idem cautum Statuto Bononiæ scribit, *Barz. decis. 46. num. 56. & de ordinatione Lusitaniz* fidem præstat *Cardos. in prax. Aduocatorum verbo*
- 37 *procurator num. 3. fol. 300. colum. 2. † Qui tamen omnes cum lason. & alijs de iure communi fatentur posse probari per testes, & esse magis commanem Osuald. alijs citatis ad Donell. lib. 13. comment. cap. 13. littera T. pag. 111. colum. 1. ad fin. sed bene occurrit Ioseph. Ludovic. comm. opin. d. mandato concl. 2. vers. in practica vero (ait.) Vix posset obtineri, nisi produceretur mandatum in scriptis cum multa substantialia requirantur, quæ non possunt probari per testes, & dicta probatio mandati facta per testes nihil operaretur, nisi ad excusandum procuratorem à pena falsi, & expensis. Non enim multum hac probatio reum inuare potest si quando is caperit postea à Domino conueniri, Donell. ait d. lib. 18. comment. cap. 12. vers. altero modo in meis, impressionis *Frankfurt. anni 1595. pag. 208. sub num. 10. in fin. ubi latè disputat, & sic eluderetur iudicium, & reus parta victoria frui non posset, Castr. ubi sup. Pichard. de satisf. §. 2. num. 5. in fin. & nu. 15.**
- 38 & † ideo quando dubium est mandatum, iubetur, ut procurator caueat satisfactione de rato l. 1. C. de procur. l. seruum 33. §. ait. Prætor 3. l. non solum 39. §. qui alieno ff. de procur. & ibi *Gothofr. littera M. Pichard. cum multis loco mox citato num. 9. cum seqq. (viden. quia non modicam lucem huic conclusioni præfert) Faber. d. §. qui alieno Donell. d. lib. 18. comment. cap. 12. vers. diuersa fol. mihi 190. sub num. 11. cum seqq. Vuesenbec in Paratula ad tit. de procur. ff. nu. 6. vers. sin autem in impressione Basilicæ anni 1593. fol. 131. in princ. Cuius obseruat lib. 7. cap. 26. colum. 1511. sub littera E. & est tex. express. in d. §. sin autem instit. de satisf. ubi additio Glossæ littera L. verbo confirmauerint, & præter iura, & doctores ibi à Pichard. congestos nu. 1 probat rotundus tex. in l. si is d. quo 3. si procurator. ff. ut in poss. leg. quod in præfenti factum non est,*
- 39 & † in puncto de eo, qui in trumenta produxit debeat satisfacere de rato, est clarus tex. in cap. coram 34. de offic. & pot. indic. deleg. & ibi *Innoc. n. 1. Bart. in l. vulgo 24. nu. 4. ff. de administr. tutor. & alios iungit littera C. Ioseph. Ludovic. decis. Perus. dec. 110. par. 2. restr. vel potius eius Add. lib. 4. cap. 5. num. 19.*
- 40 si ergo † probatio testium sufficiens non est, ut securus maneat reus, multò minus probatio præsumptiua, † maxime cum dicat *Mantica. d. lib. 7. tit. 9. num. 9.* Præsumptionem ex productione instrumentorum esse præsumptionem semiplenam, et sic non admitti ex ea procuratorem, nisi cum cautione de rato. Sed esto sit plena, nec id sufficere dixit *Donell. ubi supra vers. quando pag. mihi 209. in fin. viden. p. tot. & in fine ibi.* Cum uideamus probationem mandati non statui quamlibet, sed nominatim ad certas species instrumentorum referri, puta eorum, quorum, & fides certa sit, & potestas penes reum cum reus his uti uolet. Et inferius non aliam ob causam quam quod alia probatio non est in potestate rei ut se quandoque ea aduersus Dominum tueri possit, & efficere ne iterum iure ab eo conueniatur, *Pichard. ubi supra à nu. 1. et bene faciunt tradita per Buccaferr. d. respons. 104. num. 15.*
- 42 Addebatur † his non ob stare responsionem, quod Ioannes post sententiam ratificauerit gesta à Procuratore, quia facta protestatione ratificatio nullius momenti est, nec ante sententiam *Barbos. in collect. C. de procurat. l. licet 24. numer. 2. Vant. de nullit. ex defect. inhabilit. & mand. num. 116. Cardos ubi supra nu. 11. in fin. vers. quarto decimo fol. 301. colum. 1. in fin. Buccaferr. d. respons. 104. d. num. 11. & 12. & 17. latè Rota Bonon. diuers. decis. 35. num. 20. & seqq. Gratian. decis. Maceraten. 105. num. 16. cum multis ibi citatis Rota d. decis. 105. num. 2. par. 1. diuers. & d. decis. 3. post. Mangill. num. 3.*
- 43 Post † sententiam autem ratificationem nullius momenti esse, etiam si protestatio non præcesserit. *Crauec. conf. 108. nu. 1. Christoph. de Paz. d. l. 16. nu. 13.*
- His tamen omnibus facilimo negotio re-
- 44 sponsum, † nempe iure optimo Rotam amplexam fuisse æquior sententiam videlicet sufficere etiam stante protestatione mandatum probari coniecturis, et præsumptionibus, et validum esse iudicium ita mille apud *Posth. d. obseru. 86. nu. 6. Seraph. decis. 933. nu. 2. & dec. 725. nu. 4. par. 3. & decis. 441. nu. 2. recen. registrata penes Posth. de manut. decis. 309. Add. ad san. me. Greg. XV. decis. 111. nu. 17. littera A. & decis. 330. nu. 5. littera etiam A. Add. ad bon. me. Burat. decis. 296. num. 10. Rota in d. Maceraten. Censuum 22. Junij 1646. §. sed tamen coram me Ioseph. Ludovic. decis. Perus. decision. 110. in fine par. 2. qui omnes, & Mantica, & Ru-*
- 45 beus supra citati † milles tantum innumeris adductis, productionem instrumentorum, et expensas in litigando factas esse ad hoc potentissimas coniecturas, et eis mandatum probari & ipsa

& ipsa Rota, & alijs citatis Osuald. d. lib. 18. cap. 13 sub littera B. vers. ceterum in Lugdunen. impress. anni 1619. pag. 112. columna. 1. post princ. Vasesenbec. ubi supra n. 17. in fine, qui multos refert littera L. & quotidie in Rota.

- 46 Ad rationes, † et Argumenta Donelli bene respondit Osuald. in notis d. cap. 13. littera T. ex Bart. viden. d. l. 1. & l. licet. C. de procur. & multis citatis, explicando etiam tex. in l. si procuratorem 65 ff. de procur. quem Donell. assert, & prater citatos ab eo, & Vasquez. Menchac. ibi relat. qui multos concessit. Bald. ad l. prohibitum 5. nu. 10. C. de iure fisci lib. 10. et quocumque legitimo modo probatum sit mandatum, tam validum esse Iudiciū immo tam à cautione de rato excusatum procuratorem, ac si per instrumentū in actis productum, et per formam d. l. si procuratorem 65. probatū esset Osuald. supra pag. 1111. col. 2. post princ.
- 47 vers. quia cum &c. † Legitimum autem modū probandi mandatum per dictas presumptiones esse ex Rota ipso Osuald. & multis alijs supra
- 48 satis probatum est. † Praterquam quod Donell. & Castr. non dicunt, quod probato mandato per testes iudicium sit nullum, sed quod tunc etiam debeat procurator cauere de rato, quod æquē negant Bart. & Osuald. ubi supra qui multos congerit.

Et ita vtraque parte audita &c.

R. P. D. M E L T I O.

Postea Episcopo PAPIEN.

Laudeñ Parochialis.

Mercurij 9. Iunij 1649.

ARGVMENTVM.

Iurispatronatus existentia ex quibus probata remaneat, ita vt dici non possit immutata ex pluribus collationibus de eo factis à summo Pontifice latissimè tractatur; et licet probatio immemorabilis esset necessaria quando versaretur inter personas suspectas de usurpatione; tamen, an et quando cesset suspicio usurpationis clarè demonstratur.

SVMMARIVM.

- 1 Parochialis Ecclesia, quæ est de iurepatronatu Ecclesiasticorum, & laicorum, licet conferri debeat prauo examine, non tamen requiritur concursus.
- 2 Congregationis Eminentiss. Cardinalium Concilij Interpretum, determinationes pro lege seruari debent.
- 3 Rota reuerenter observat determinationes Sacra Cōgregationis Eminentiss. Cardinalium Concilij Interpretum.
- 4 Sententia lata super statu iurip. facit ius quoad omnes, amplia vt nu. 5.
- 6 contra Rem indicatam veniri minimè potest.
- 7 Res indicata habetur pro veritate.
- 8 de Re indicata contra optimè dicitur quando non apparet quod à sententia aliqua fuerit interposita appellatio.

Par. X. Recent.

- 9 Decisiones faciunt constare de iustitia sententia.
- 10 Decisio facta in causa, in noua disputatione impugnari non potest, sed presupponi debet iuxta stylum Rota.
- 11 Patronorum consensus in promissione Apostolica seruatus, ac illi postea præstitus, habet vim presentationis.
- 12 Iurisp. existentia probatur ex eo, quod quis derogationem obtinuit.
- 13 Iurispatronatus existentia, ex quibus probata remaneat.
- 14 Inspat. non eliditur, sed magis comprobatur à promissione Apostolica facta sub expressa mentione d. Iurisp. ac illius derogatione pro ea vice tantum, & num. 24.
- 15 Iurisp. existentia an, & quando probata remaneat ex litteris Apostolicis.
- 16 Iurispatron. probatio immemorabilis est necessaria si versetur in personis suspectis de usurpatione.
- 17 Et in quibus personis cadat suspicio usurpationis, in quibus verò non nu. 18.
- 19 Usurpatio Iurispatr. presumitur in personis potentibus.
- 20 Amplia etiam in habentibus causam ab ipsis, & quādo secus nu. 21.
- 22 Episcopus non potest concedere alicui inspationis in Ecclesia, quæ libera existit.
- 23 Episcopis nullo modo permittitur beneficia in seruitutem redigere.
- 25 Collationes beneficij à summo Pontifice factæ non mutant statum illius, nec illud constituunt in quasi possessione libertatis, quando constet de anteriori statu contrario.
- 26 Amplia id maximè procedere favore patronorum.
- 27 Collationes alicuius Inspationis a Pontifice factæ ad effectum vt mutant statum illius, quæ requirantur.
- 28 Promissio de iurep. tamquam de beneficio libero, quæ fuit à Patronis impugnata, & dedit causam liti, non est habenda in consideratione.
- 29 post Rem indicatam bene possunt deduci nullitates, & iniustitia.
- 30 Iniustitia exceptio non attenditur, nisi ex ipsis processibus manifestè resulet.
- 31 Procurator constitutus in prima instantia, in qua fuit lata sententia, & ab ea alter procurator appellauit, secundus procurator, & non primus postea citari debet.
- 32 Procurator constitutus ad primam instantiam illa finita, non potest proseguere litem in alijs instantijs.
- 33 Procurator constitutus in una causa, eo ipso quod fuit lata sententia desinit esse Procurator.

DECISIO CCCXXI.

QVAESITVM fuit, An Parochialis Ecclesia loci Sancti Columbanij, Laudeñ Diocesis, Præpositura nuncupata, de qua agitur, debeat conferri per Ordinarium absquē concursu, et affirmatiuè fuit per DD. responsum cum † dubitatum non fuerit, quin dicta Parochialis sit de Iurepatronatus mixto ecclesiasticorum, et laicorum, quia pro medietate spectat ad Priorem, et Monachos Monasterij Chartusie propè Ciuitatem Padie, pro alia verò medietate, ad Communitatem dicti loci

Qq q 3

San-

Sancti Columbani, idè licet conferri debeat prævio examine Synodaliū examinatorum, non tamen aliquis concursus requiritur, secundum veriorē sententiā, quam pluries approbavit Sacra Congregatio Eminentissimorum Cardinalium Concilij Interpretum, vt signanter in declaratione data in *Summario R.R. Priorum, & Monachorum Chartusiæ*, nec non Communitatis dicti loci Sancti Columbani num. 8. atquē in alijs relatis per *Vinian. de iurepatr. lib. 10. cap. 1. num. 34. in addition. Barbos. ad Concil. sess. 24. cap. 18. num. 144. de reformat. iuxta nouissimam impressionem, & per eundem in suo tract. de offic. & potest. Episc. par. 3. alleg. 60. num. 17. post med. vers. verum licet &c. ac secundum nouissimam impressionem*, vbi se retractat de contraria opinione, quam prius tenuerat, † cuius Congregationis determinationes non est ambigendū, quin pro lege seruari debeant, ad tradita per *Hond. conf. 76. nu. 26. lib. 2. Garz. de benef. in prefat.*

3 ante med. vers. & quod attinet, † & propterea Rota illas semper reuerenter suscipit, atque obseruat absque vlla discussione *Cardin. Casal. decis. 627. num. 8. Burat. decis. 479. numer. 2. in fin. Mantie. dec. 56. num. 3.* nuperrimè fuit dictum in *Aquen. Prioratus 16. Martij 1648. coram R.P.D. meo Penzingerio.*

Huiusmodi autem Iurispatronatus mixtum optimè probatur, nedum ex sententijs Ordinarij Papiensis, & huius Sacri Tribunalis relatis in eodem Summario Prioris, Monachorū

4 nu. 2. & 4. † quæ tanquam respicientes statum faciunt ius quoad omnes *Lingennum*, vbi *glos. Bart. & Doct. ff. de stat. homin. Rota decis. 42. num. 7. inter impress. post Vinian. de Iurepatr. & decis. 174. num. 5. p. 4. decis. 44. num. 6. & 7. & decis. 203. nu. 19. par. 7. recent.* † Maximè cum in iudicatum fuerint transactæ *2. decis. 174. num. 14. p. 4. recent.* † & contra rem iudicatam veniri minime potest

7 iuxta text. in *l. res iudicata ff. de reg. iur.* † cum habeatur pro veritate *l. 1. ff. de re iudicat. cap. 1. cod. tit. Innoc. in c. super litteras de rescript. Coccin. decis. 263. num. 4.* † & de re iudicata in hoc casu constare, optimè dicitur, quia à dictis sententijs non apparet, quod aliqua fuerit interposita appellatio *Rota decis. 5. num. 10. par. 5. recentior.* Verum etiam ex decisione in hac eadem causa emanata *coram bon. me. Pironano sub die 28. Iulij 1630. quæ est 401. in ordine par. 5. recent.* † & vt ista etiam constare faciat de iustitia sententiæ sapius Rota in similibus casibus declarauit, & præsertim *decis. 617. num. 2. p. 1. decis. 678. nu. 1. par. 2. & decis. 395. num. 1. in fin. p. 4. recent. Greg. XV. decis. 524. num. 4.* † & propterea in hac noua disputatione illa impugnari minimè potest, sed præsupponi debet iuxta solitum stylum Rotæ, vt in *dec. 354. nu. 3. p. 4. & dec. 604. nu. 4. p. 5 tom. 2. recent.*

Sed eo magis detegitur iustitia dictarum, sententiarum, quia apparet de presentationibus factis à Priore, & Monacis Chartusiæ, atque à Communitate Sancti Columbani spatium 50. annorum, et vltra, ad dictam Parochialem, quæ omnes fuerunt effectuatæ, et incipiendo ab anno 1512. de illa fuit prouisus Robertus de Episcopo per san. mem. Iulium Se-

cundum, cum expressa mentione dicti Iurispatronatus, et reseruatiōe consensus dicti Prioris, et Monachorum, à quibus successiue fuit præstitus, vt optimè colligitur ex attestatiōe Archidiaconi Laudeñ litterarum Apostolicarum executoris emanata *sub die 24. Februarij anni 1513. relata in summario additionali Monachorum sub num. 1.* † qui quidem consensus Patronorum in prouisione Apostolica reseruatus, ac illi postea præstitus vim habet presentationis, vt Rota bene firmanit *decis. 527. sub nu. 2. vers. vt ijs accedat par. 4. diuers. & decis. 13. sub num. 5. vers. vltra quod p. 1. recent. Buratt. dec. 142. n. 4. in principio, cum alijs relatis in Mediolanen. Prioratus 14. Martij 1646. in §. Presentationis verò coram R.P.D. meo Corrado, modern. Pisan. de iurep. lib. 14. cap. 2. nu. 10.*

Deindè de anno 1552. per mortē dicti Roberti de Episcopo ista Parochialis ab eodem Pontifice fuit collata Iacobo Antonio de Malossis Clerico Cremonensi, ad cuius fauorem fuerat antea in manibus ipsius resignata, cum derogatione dicti Iurispatronatus pro illa vice tantum, vt constat ex litteris Apostolicis relatis in allegato summario additionali Monachorum num. 4. † quæ derogatio valdè suffragatur pro maiori comprobatione huiusmodi Iurispatronatus, nam quotiescumque, quis derogationem obtinet, probare prius tenetur beneficium esse Iurispatronatus, alias gratia derogationis redditur nulla, ad tradita per eundem *modern. Pisanum de Iurepatr. lib. 14. capitul. 2. numer. 27.*

Postremo quia de anno 1558. è vita migravit dictus Iacobus Antonius de Malossis, fuit à Priore, et Monacis Chartusiæ, atque à Communitate Sancti Columbani, vt Patronis presentatus Annibal Guentius, qui ab Ordinario reportando suam institutionem dictam Parochialem possedit pacificè *vsque ad annum 1573.* de quo tempore, ex nonnullis causis, illa priuatus remansit, vt partes tarentur, † et huic quadragenariæ, ac valdè longiori possessioni præsentandi, cum accedant depositiones testium examinatorum in Rota super publica voce, et fama huius Iurispatronatus, vt in dicta *decis. 401. num. 3. par. 5. recent.* dubitari non potest, quid illud remaneat concludentèr probatum *Cassad. decis. 2. nu. 4. cum sequen. de probat. dicens Rotam tenere opinionem Bald. in l. cum. super C. de rei vendic. Achill. decision. 6. de Iurepatr. Pnt. decision. 60. in fine liber. 1. & fuit dictum in causa Barchinonen. unionis 5. Decembris 1597. coram Gipsio.*

14 Quare dici non potest, † quod obstat intermedia prouisio Apostolica emanata ad fauorem dicti Iacobi Antonij de Malossis, quia, cum facta fuerit sub expressa mentione dicti Iurispatronatus, ac illius derogatione pro ea vice tantum, non elidit, sed magis iurispatronatus comprobatur, vt paulò ante dicebatur, neque impedit coniunctionem, et conseruationem præcedentis, siue consensus præstiti de anno 1612. cum sublequenti presentatione facta de anno 1558. cum sufficiat ad hunc effectum, vt illa contineat enunciationem, quod

ista Parochialis sit de iurepatronatus Rota d. decis. 27. num. 1. vers. Hic autem plures, & numer. 2. versicul. licet enim part. 4. divers. cum alijs adductis in d. Mediolanen. Prioratus sub allegat. §. presentationes verò propè final. versicul. Verum nec impediunt.

15 Non obstat, † quod litteræ Apostolicæ nō suffragentur ad probationem iurispatronatus, ut sentisse Rota videtur decis. 9. inter impres. apud eundem Viuian. de iurepatr. num. 6. quia in dicta decisione dubitatum fuit de existentia iurispatronatus, & enunciatiua litterarum habita fuit pro suspecta, ut in eadem legitur sub nu. 5. & 7. & propterea dictum fuit, litteras non suffragari. Verum cum in præsentī casu Papa declarauerit in suis litteris ex certa scientia, Ecclesiam hanc esse de iurepatronatus ex fundatione, & donatione, ut in Summario Prioris, & Monachorum nu. 5. 6. & 7. Ideo dictæ litteræ optimè probant illius existentiam, ut in dicta decis. 9. sub eodem numer. 6. & ita etiam distinguendo firmavit Rota decis. 169. nu. 4. in fin. par. 3. divers.

Adducta pro parte Promothoris fiscalis Curia Episcopalis Laudē, & litis Consortium
16 ad probandum † quod versemur in personis suspectis de usurpatione. Vnde necessaria videatur legitima probatio immemorabilis iuxta dispositionem Sac. Concil. sess. 25. de reform. cap. 9. vers. in his verò personis, seu Communitatibus, non fuerunt per DD. habita in consideratione; Nam hic non agitur de sola Communitate Sancti Columbani, † in qua cadit suspicio usurpationis Mantici decis. 233. Garz. de benef. par. 5. cap. 9. num. 102. etiam si parua illa sit Modern. Pisan. de iurepatr. lib. 11. cap. 5. num. 75. Coccin. decis. 25. num. 4. Rota decis. 82. num. 17. par. 7. recen.
17 Sed † cum ea concurrat Ecclesia etiam, quæ quancumque malam suspensionem excludit, nec est præsumendum, quod Viri Pii, ac Religiosi huiusmodi ius Ecclesiasticum absque iusto titulo retinere voluerint, ut bene fuit responsum in d. decis. 401. sub num. 5. vers. attamen quando, & sequen. ubi alia concordēs referuntur, & penès Reuerendiss. Vrgellen. dec. 413. sub num. 5. vers. Quia fuit responsum.

Minusque obesse videtur, quod Prior, ac Monachi Chartusie respectu huius iurispatronatus causam habere dicantur à Ducibus Mediolani, † qui cum sint suspecti de usurpatione huiusmodi, ut pluribus decisionibus probat dictus Modern. Pisan. de iurepatr. lib. 11. cap. 5. nu. 73. & seq. Ricc. in prax. iurispatr. decis. 146. nu. 1.
20 dubitari † minimè potest, quin, & ipsa Chartusia, quæ infectum initium à dd. Ducibus habuit, non sit in eodem statu, itaut contra eam quoque cadat suspicio usurpationis, ad tradita per Gonzal. super reg. 8. Gancel. glos. 18. nu. 45. & seq. Ricc. in d. prax. iurispatr. dec. 44. num. 18. & d. decis. 40. nu. 11.

21 Nam esto † (sine tamen veri præiudicio) quod à dd. Ducibus in Monasterium Chartusianorū tale iurispatronatus peruenerit, ex quo ab anno 1512. circa, ac etiam antea penès illos semper fuisse constat tam longo tempore facti negotio Ecclesia, de qua agitur in liberta-

tem ab Episcopis Laudēnsibus pro tempore existentibus potuisset vindicari, dum euenerunt casus vacationum illius, nec verisimiliter ab eis fuissent admissi consensus, ac presentationes prædictæ, maximè cum tunc temporis potentia laicorum omninò cessasset, ut in d. decis. 401. num. 12. cum alijs relatis in dicta Mediolanen. Prioratus §. Prædicta verò versic. Tum
22 quia certum est coram R. P. D. meo Corrado. † Nec Episcopi concedere potuerunt iurispatronatus Monacis super ista Ecclesia, quatenus libera fuisset, cum talis concessio fieri nequiuisset sine autoritate Papæ Calderin. conf. ultimo de iurepatr. † Quia Episcopis nullo modo permittitur, beneficium in seruitutē redigere Abb. conf. 106. p. 2. Garz. de benef. p. 5. cap. 9. num. 130. Ricc. in prax. iurispatr. decis. 190.

Non releuant aiseitæ prouisiones factæ ab anno 1573. citrà, quarum nonnullæ dicuntur factæ ab Episcopo Laudēsi pro tempore existente, aliæ verò à Summo Pontifice, vti de beneficio libero, quia illæ Episcopi minimè
24 iustificantur; † Pontificiæ autem leguntur sub expressa mentione, atque derogatione, dicti iurispatronatus pro singulis vicibus tantū, quo quidem casu, non solum illud dici non potest extinctum per contrarii status constitutionem, quinimò specialiter reseruatū censetur ex intentione Pontificis, qui eo pacto declarauit, se nolle Patronorum ius tollere, atque absolute derogare, sed pro futuris vacationibus velle, illud præseruare Rota decis. 172. sub num. 9. vers. Et prædicta procedunt par. 3. recen. & in alijs pluribus relatis in dicta Mediolanen. Prioratus coram R. P. D. meo Corrado, §. non obstat
25 demum, ac sequen. & in omnem casum † collationes à Summo Pontifice factæ non mutant statū beneficii, nec illud constituunt in quasi possessione libertatis, quando prout hic constat de statu anteriori contrario Garz. de benef. par. 5. num. 118. Rot. decis. 145. num. 5. par. 1. divers.
26 Seraph. decis. 779. nu. 3. † quod maximè procedit fauore Patronorum Dec. conf. 126. nu. 4. Put.
27 decis. 32. lib. 2. Archil. decis. unic. de stat. benef. † & ad effectum, ut mutant statum, requiritur, quod in Papa conferente concurrat animus præiudicandi, & in Patronis scientia, & patientia, ut fuit decisum in Mediolanen. iurispatronatus 2. Iunii 1589. coram Comitolo, & in Papien. Archipræbiteratus 9. Aprilis 1601. coram recol. mc. Card. Hieronymo Pamphilo.

28 Nequè obstat, † quod de anno 1621. per obitum Ioannis Antonij Molatchi fuerit de eadē Parochiali vti libera prouisus in concursu ad formam Concilij Tridentini, Ioannes Ambrosius Dugnanus, quia talis prouisio à Chartusianis fuit impugnata, & dedit causam liti, vnde non est habenda in consideratione Rota in recentior. decision. 30. numer. 1. par. 2. & decis. 701. num. 6. par. 4. recen. tom. 3. Greg. XV. decis. 417. num. 4.

29 Demum non officit, † quod post rem iudicatam etiam possint deduci nullitates, & iniustitia, ut per Bart. in l. post rem iudicatam sub nu. 3. & ibi Cast. nu. 2. ff. de transact. Angel. conf. 249. nu. 3. & prob. u. text. in d. l. de iudic. ibi; ut hoc ipsum in certis

30 certis, & ibi cum de sententia indubitata, † quia exceptio iniustitiæ non attenditur, nisi ex ipsis processibus manifestè resultet *Abb. conf. 60. num. 3. vers. Nec obstat, si dicatur lib. 2. Scac. de appell. q. 18. lim. 1. sub nu. 62. vers. Secus si non sit notoria, & de re indic. glos. 14. q. 11. sub num. 10. versic.*
 31 *Restringe.* Nullitas autem deducta, † ex quo Procurator mensæ Episcopalis Laudem non fuit citatus in tertia instantia coram Rota, minùs releuat, nam cum ille fuerit citatus in prima instantia coram Ordinario Papien, nec à dicta sententia per eum promulgata ab ipso Procuratore fuerit appellatum, sed tantum à Ioanne Ambrosio Dugnano, Ideò contra eum fecit sententia transitum in iudicatum, nec amplius ille citari debuit, sed tantum Dugnanus, qui appellauerat certum est enim, † quod Procurator constitutus ad primam instantiam, illam prosequi potest tantum, non autem litem in alijs instantijs, quia lata sententia finitur instantia, & sic mandatum *Achil. decis. 13. de procurat. Seraph. decis. 324. nu. 1. & 3. † & Procurator constitutus in vna causa eo ipso, quod fuit lata sententia desinit esse Procurator Linuitus, & ibi glos. C. de procur. Mohedan. dec. 6. nu. 2. eod. tit. de procur.*

Et ita vtraque parte informante fuit resolutum &c.

R. P. D. ARGVELLES.

Romanæ Casalís.

Luna 14. Iunij 1649.

ARGUMENTVM.

Solutio facta per heredem præsumitur facta nomine proprio, non autem, ex fructibus hereditarijs, quæ post aditionem pleno iure proprio, & dominij ad ipsum spectant.

SUMMARIVM.

1. Possessio emptoris probatur ex clausula constituti in instrumento venditionis apposta.
2. Bona acquisita per heredem grauatum ipsius heredi, non autem fideicommissario debentur.
3. Solutio præsumitur facta nomine proprio nisi contrarium probetur.
4. Solutio non præsumitur facta ex fructibus bonorum hereditarium sed hoc probari debet. *Amplia de num. seq.*
6. Fructus post aditam hereditatem pleno iure spectant ad heredem.
7. Hæres per aditionem efficitur dominus etiam si ad certum tempus restituere grauatus sit.
8. Fructus percipiuntur iure dominij.
9. Hereditas post aditionem desinit esse hereditas.
10. Hereditas post aditionem sit proprium patrimonium heredis.
11. Bona legatario soluta occasione legati sub fideicommissario cadere non possunt.
12. Approbatio testamenti paterni operatur ac si ipse approbans disposuisset.
13. Filius approbans testamentum patrum de suis pro-

prijs bonis debita in eodem testamento contenta persolvere tenetur.

14. Detractio qua competit auctori competit heredi.

15. Hæres tenetur ante restitutionem soluere creditoribus, & legatarijs.

DECISIO CCCXXII.

PETRVS Antonius Tholomeus possessor Casalís S. Proculæ, seu Muratellæ decedens anno 1573. fecit sibi heredem Iacobum filium, cui morienti sine filijs substituit Lucretiam suam vxorem, istique sub eadem conditione deficienti substituit Venerabile Hospitale Lateranensem Iacobus obiit absque filijs anno 1619. scriptis sibi heredibus Pauperibus Puellis Dispersis S. Euphemie, multo ære alieno grauatus, vnde Casale partim à Creditoribus, partim à dicta Lucretia fuit apprehensum. Verum Locus Pius Puellarum recuperata anno 1636. rata à Creditoribus occupata per transactionem cum iisdem initam ex causa Legitimæ, & Trebellianicæ dicto Iacobo competentem & ex causa scutorum quatuor milium eis solutorum. Hodie pretendens aliam medietatem dicti Casalís deuentam Lucretie, & possessam ab Artemesia, & Mathea eius filiabus alterius tamen matrimonij, obtinuit causam committi in Rota, & dato dubio An, & pro qua rata loco Pio Puellarum hæc medietas debeatur resolutum fuit deberi pro duabus ratis ex duobus detractionibus.

Prima est quinta pars dicti Casalís constans ex viginti octo rubris terreni, quæ vti spectans ad Paulum dicti Petri Antonij germanum, fratrem data fuerat in solutum pro legato scutorum 900, Michaeli de Grossis, & Oliuæ de Blondis coniugibus Legatarijs eiusdem Pauli sed sub die 30. Aprilis 1579. mediante solutione dictorum scutorum 900. per Iacobum dicti loci Pij Auctorem fuit redempta, seu empta à dictis Legatarijs possessoribus, vt ex instrumento munito clausula constituti, alijsque amplissimis, † quod optimè probat possessionem acquirentis *l. quod meo 18. ff. de acquir. poss. l. quadam mulier. 76. ff. de rei vindic. l. 2. C. de acquir. poss. Petr. de fideic. art. 12. num. 36. & seq. Peregr. cod. tract. art. 44. num. 4. Fusar. de substit. q. 618. num. 4. Rota decis. 360. num. 6. par. 5. recen. & in Auximana fideicom. 13. Ianuarij 1640. S. respectu deniq. prædij. &c. confirmata 22. Aprilis 1641. coram Reuerend. D. meo Dunoget Decano.*

Et sic ista quinta pars Casalís vti à Iacobo acquisita, & propria Iacobi procul dubio debita est, non dictis Artemesie, & Marthæ Filiabus Lucretie, † sed Loco pio heredi eiusdem Iacobi *l. cohæredi 41. §. cum filia, ff. de vulg. Bald. conf. 492. num. 1. lib. 2. Crauet. conf. 144. nu. 4. & fuit dictum in Bononien. de Glauarinis 18. Maij 1639. §. primus coram Reuerend. P. D. meo Royas cum pluribus per Mantica. de conest. liber. 7. tit. 8. num. 14.*

Non obstat, quod solutio illorū scutorū 900. non probetur facta de proprijs pecunijs Iacobi. † Quia hoc præsumitur de iure nisi contrarium ostendatur in facto *Gloss. in l. cum oportet 6. verbo*

verbo in eius substantia, ibique DD. C. de bon. qua-
lib. Matr. conf. 100. num. 15. Maur. de solut. cap. 19.
num. 9. Menoch. lib. 3. pres. 46. num. 7. Rota in Bono-
nien. legati 29. Maij 1648. coram Reuerend. P. D.
meo Royas, & late Peregr. de fideicom. artic. 35.
num. 34.

Et sic minus obstat, quod censeatur facta
4 ex fructibus bonorum hereditariorum. † Nā
vltra quod id non probatur prout probari de-
buit, cum iuris præsumptio sit in contrarium
vt in numeris congestis Fusar. de substit. q. 665.
num. 7. Rota cum multis alijs decis. 509. num. 5. apud
Burrat. Imo penè impossibilis est hæc proba-
tio cum multo post aditam hereditatem,
5 fructusque, † & eorum pretium cum alijs bo-
nis Iacobi heredis grauati confusos, (quod
titulo, & bona fide factum conciliaret fortè
dominum heredi ex eleganti text. in l. si alieni
nummi 78. ff. de solut. & late traditis à Donell. lib. 4.
comment. cap. 22. Piccard. in §. si duorū 25. & §. quod
si frumentū 26. l. fin. in fine instit. de rerum diuision.)
pecunia sit soluta.

Indubitati quidem Iuris est fructus post
6 aditam hereditatem plenè iure ad heredem
grauatum fideicommissio pertinere l. deducta
58. §. qui post tempus, vers. nec ideo l. in fideicommiss-
sariam 18. l. mulier. 22. §. si heres, l. heredes mei 47.
ff. ad Sen. Conf. Trebell. l. quod his verbis 83. ff. de leg.
3. l. 3. §. nonnunquam, ff. de usur. post glos. & antiquio-
res in dictis iuribus Donell. lib. 7. comment. cap. 26.
& ibi Osuald. litt. E. Amaya cum alijs obseruat. lib. 3.
cap. 1. §. primo nu. 15. Optima ratione quia per
7 aditionem heres efficitur Dominus etiam si
ad certum tempus grauatus sit restituere l. non
ideo 66. ff. de rei vindic. l. plerumq. 205. ff. de reg. iur. l.
& post litem 13. ff. famil. Erisc. Amaya ubi supra nu-
8 mer. 11. post medium, fructus autem iure domini
percipi textus est clarus in l. qui scit 25. §. primo, ff.
de usuris, l. qua ratione 9. ff. de acquir. rer. domin. §.
qua ratione instit. de rer. diuis. ubi omnes notant. Gosi-
fred. d. §. 1. litt. C.

Ergo nec in facto, nec in iure verum est pe-
cuniam illam fuisse solutam ex fructibus he-
reditatis. Adde quod post aditionem hare-
9 dis † hereditas esse definit Cuiac. ad d. l. in fidei-
commissarium 18. Osuald. ubi supra, sit proprium
10 heredis † patrimonium, l. sed plures 10. §. filio
impuberi, ff. de vulg. §. primo instit. de rer. qual. &
diff. glos. in l. 1. §. veteres verbo per seruum, vers. tū
dic. ff. de acq. poss. communiter sequuta teste, Cuttier.
in c. quamuis pactum, vers. omnino seruari num. 8. de
pact. lib. 6. Piccard. in rubr. instit. de hered. instituen-
num. 6.

Altera detractio est alia rata Casalís impor-
tans scuta 300. debita per Petrum Antonium
Ecclesie S. Mariæ Puritatis ex causa Legati ei
relicti à Mario eiusdem Petri Antonij Patre,
& Authore anno 1572. & per Iacobū dicti Pe-
tri Antonij filium soluta 13. Aprilis 1576. pro
11 quā summa non potest ex hypotheca † legati
denegari detractio huius ratæ Casalís ad fauo-
rem Puellarum heredum dicti Iacobi l. 1. C.
commun. de legat §. nostra instit. eod. tit. Bar. in l. 1. sub
num. 13. vers. & ita intelligit ff. de legat. primo, Surd.
decis. 76. num. 1. Burrat. decis. 236. nu. 14. ubi Adden.
num. 19. alios cumulat, & fuit dictum in Sancti Seue-

mini dotis, sex Saluanti 4. Maij 1648. §. quinta denique
& c. coram Reuerendiss. D. meo Decano.

Nec interest, quod hoc legatum scutorum
300. relictum fuerit à Mario Patre, non autē
à Petro Antonio eius filio.

Quia Petrus Antonius in suo Testamento
contumauit, & approbauit omnia legata pa-
12 terna, † vt in Summ. loci Pij nu. 12. ibi Affe-
ma quanto Mario suo Padre ha lasciato ex Doctrina
Decij. in rubr. de confirm. util. vel inutil. num. 1. Rot.
decis. 702. num. 7. vers. quando enim & c. par. 1. diuers.
Sicque hoc veluti alia debita Petri Antonij
13 fuerat soluendum ex suis proprijs bonis † nō
autem ex bonis Iacobi heredis grauati, vt be-
ne Peregr. de fideic. art. 4. num. 17. circa finem, vbi re-
spondet contrarijs, & num. 22. & seq. quem se-
quitur Fusar. alijs citatis q. 521. num. 9. vers. intellige
tamen. & c.

Et ex hoc competere detractioem Loco
14 Pio † heredi dicti Iacobi dubitari non potest
ad text. in Lemptor 65. ff. de rei vind. l. filius familias
117. §. diu. il. 2. in ordine 14. ff. de legat. primo Fusar.
multis congestis q. 666. num. 1. & per totam. Nam
15 heres tenetur † ante restitutionem soluere
Creditoribus, & Legatarijs, leg. ita tamen 27.
§. qui ex Trebellanic. versicul. antequam, ff. ad
Senat. conf. Trebell. & ibi Bart. & melius in Lerttia,
ff. eodem.

Fuit itaque conclusum has duas detractio-
nes vti iustificatas Loco Pio Puellarum deberi,
Alias vero petitas, sed non iustificatas non
deberi, Partibus auditis & c.

R. P. D. P E V T I N G E R O :

Romana redditionis rationis.

Luna 14. Iunij 1649.

A R G V M E N T V M.

Testator si liberationem tutori legauit, non te-
netur tutor ad rigorosam redditionem ratio-
nis, nec citra dolum conuenitur, & in hoc
partitis per tutorē in suo libro descriptis stari
debet, donec contrarium probetur.

S V M M A R I V M.

- 1 Peritorum relationi standum est.
- 2 Solidatio computorum ritè & rectè potest inter par-
tes fieri.
- 3 Redditio rationis semel reddita amplius pretendi non
potest.
- 4 Partita per tutorem in suo libro descripta, si pre-
tenditur maioris quantitatis, hoc ab allegante pro-
bari debet.
- 5 Segetes comprehenduntur sub nomine frumenti.
- 6 Tutor per testatorem à redditione rationis liberatus,
rigorose non conuenitur, nec citra dolum condem-
natur.

DECISIO CCCXXIII.

D OMINI sub die 10. Decemb. anni 1646.
coram me firmarunt Claudiam de Fortis
Tutricem, & pro tempore Curatricem filio-
rum

rum à Francisco Baratello viro deputatum, non teneri pro quinque partitis, ad quas dispartatio tunc fuit restricta rationem reddere, sed esse legitimè redditam, & obtenta à Creditoribus noua Audientia, causaque sæpius proposita tandem Domini steterunt in decis.

Quia quoad primam partitam herbarum, ex Casalī Vaccareccie à Claudia perceptarum à Creditoribus oppositam, quod in rationibus ab ea redditionis non legatur ad debitum ipsius, sen Felicis eius filij adnotata, res caret difficultate, nam easdem herbas pro nutrimento 53. aquarum, & 33. bouum circiter, qui in hæreditate Francisci viri remanserant apparet fuisse consumptas, cum longe maiori quantitate indigerent quam ex dicti Casalī rubr. 160. circiter percipiebatur, quemadmodum affirmarunt plures Periti dati pro parte Claudie, & vt firmatū fuit in decisione, quæ hodie reuideretur sub S. partita enim herbarum, adeo quod in eadem pabuli dd. animalium causam vltius scuta 375. circiter fuerint impensa, vt ex partitis inter partes concordatis resultat, & prout in eadem decisione deductum fuit.

Et sic non obstat assertio creditorum Barattelli, quod admissa etiam venditione herbarum facta per Felicem, adhuc superessent in Casalī tot herbarum, quæ pro pascendis animalibus prædictis sufficerent; nam hoc ex ipsa quantitate rubr. eiusdem Casalī 297. vt constat ex Instrumento locationis, & ex Peritorum attestatiōe de quantitate pascuorum in similibus Casalibus assignari solita, omnino eliditur, ¶ cum in hoc standum sit relationi Peritorum, vt firmat d. decisio in hac causa facta Rota dec. 526. nu. 5. in fin. p. 4. & dec. 151. nu. 14. p. 6. recent.

Ita etiam corrui exceptio creditorum, quod dicta animalia toto tēpore triennij administrationis Claudie in hæreditate Francisci non extiterint, dum contrarium probatur ex Instrumento venditionis eorundem animalium de anno 1622. factæ.

Sed quam vis etiam pretium herbarum venditarum peruenisset ad manus Claudie, cuius contrarium ex prædictis apparet, dum ipsa, annis 1619. 1620. & 1621. emit herbas pro animalibus hæreditatis in tenuta Campi Mortui, Praticæ, & Porciliani pretio scut. 375, vt fuit dictum, & iustificatur ex quietantijs, illud veniret compensandū cum dd. scut. 375. vt deducitur in decisione, qua reuideretur d. S. partita enim herbarum.

Quò verò ad salmas 108. foeni dicitur consumptas fuisse pro alendis animalibus hæreditatis, videlicet æquo, quo utebatur Felix, vt præisset cultura Casalium, & conseruationi animalium, & alijs æquis venientibus ad Urbem ad effectum transportandi panem, & similia pro victu agricultorum, & pastorum, & asportandi caseum, lanam, & alios fructus Massariæ pecudum.

Quoad secundam partitam concernentem fructus Casalī Turris nouæ de anno 1618. Pa-

riter censuerunt Domini firmam remanere, decisionem stante Instrumento solidationis rationum sub die 24. Nouembris eiusdem, anni initæ inter Bizzarrum principalem ipsius Casalī Conductorem, & Felicem Barattellum filium Francisci, & Claudie, a quo fuerunt administrati, vt habetur in Sumarijs Claudie, & vt ponderatur in decisione qua reuideretur sub S. neque partita.

Cui resolutioni non obstat quod fructus d. Casalī (detractis prius expensis, ac pensionibus debitis DD. de Aldobrandinis) vigore conuentionis initæ inter Bizzarrum, & Franciscum de anno 1618. die 24. Nouembris per acta Octauij Capogalli Notarij, & dum de interesse creditorum Bizzarri ageretur, pro quibus Franciscus Barattellus fideiussisset, in horū satisfactionē impendi debuissent. Ideoque d. solidatio absque creditorū interuentu fieri non potuerit,

Quia semper subsistit, quod principale interesse spectabat ad Bizzarrum principalem Conductorem eiusdem Casalī, & verum Dominum eius fructuum ac Barattellum eius fideiussorem, pro cuius indemnitate dicta conuentio facta fuit, & consequenter ex tali conuentione nullum tale ius creditoribus acquisitum fuit, quin inter partes ad solidationem, ¶ & redditionem rationis validè postea deueniri potuerit, vt ritè factum fuit Rota in Narnien. Societatis 19. Februarij 1619. coram bo. me. Pironano impress. decis. 77. num. 4. & seq. p. 4. tom. 2. recent.

Sed cessat insuper obiectum, considerando quod ex solutionibus scut. 2300. dd. Aldobrandinis ab ipso Felice factis pro affictu d. Casalī Turris nouæ vsque per totam diem 24. Nouembris 1618. quo tempore per solidationem computorum factam cum Bizzarro expirauit illius mandatum, & ex alijs solutionibus factis diuersis Creditoribus eiusdem Bizzarri, de quibus in secundo Summ. Claudie, apparet ad eius manus maioris valoris fructus non peruenisse, & propterea d. redditiō rationis prætendi non potest, ad tradita per Bart. in l. 1. numer. 9. & seqq. ff. de eden. Crauett. consil. 231. numer. 14. Rot. apud Greg. XV. decis. 220, num. 3.

Nec refert quod in compendio rationum Claudie ad debitum hæreditatis Francisci sui viri descripta fuerit partita scut. 820. soluta pistoribus die 4. Nouembris 1618. ante confessionem d. Instrumenti solidationis computorum. Ideoque pariter redditus ex dicto Casalī percepti essent describendi ad eius debitum.

Quia vltra quod semper creditoribus resistit d. solidatio facta cum Bizzarro Conductore Casalī, & vero Domino frumenti, vt in alia decisione firmatum fuit, responderet nequaquam constare, quod ista Pistoribus facta solutio sit respectu Casalī Turris Nouæ, quod tamen esset pro parte creditorum inconcludenter probandum, maxime dum verba quietantiæ repugnant, & alitè partitæ à die 23. Iulij vsque ad d. diem 3. Nouembris solutio-

num factarum nedum DD. Aldobrandinis, sed etiā alijs creditoribus Bizzarri in vltimo compendio rationum Claudie non fuerunt descriptæ, vt in hoc partes conueniunt, sed fuerunt adductæ pro maiori iustificatione solidationis rationum in dicto Instrumento factæ.

Similiter placuit DD. eandem decisionem confirmare quoad tertiam partitam concernentem fructus Casalæ Turris Nouæ de anno 1619. eo ipso quod à creditoribus non probatur concludenter maiorem quantitatem fructuum, quàm in rationibus Claudie descripta fuit, ad eius manus peruenisse, † quæ tamen probatio necessaria erat ad condemnandum Claudium, & ad conuincendam partitaram ab ipsa descriptarum insufficientiam *Alex. in l. 1. num. 22. vers. in ea, ff. de eden. Socin. sen. conf. 24. numer. 35. lib. 1. Rot. in Nepesina Tuzela 22. Aprilis 1622. coram bona. memor. Vbaldo impress. decision. 380. num. 3. vers. & in omnem euentum p. 4. tom. 2. recentior.*

Non obstat quod ratio de herbis ex d. Casalæ eodem anno perceptis reddita non fuerit, quia sufficit pro huiusmodi anno ad creditum hereditatis Paratelli appositam fuisse quantitatem scutorum 2803. quæ retracta fuerunt ex venditione lanæ, & agnorum, quæ lanæ, & agni non extitissent nisi ex herbis d. Casalæ oues bis millæ nutritæ fuissent, cum nulla alia pro alendis ouibus impensa facta in istis rationibus adnotata legatur, vt ex vltima Giribaldi Petri electi relatione in 6. partita seruata apparet.

Pariter Domini dixerunt decisionem confirmandam quoad quartam partitam frumenti de anno 1620. in prætenfa Rubr 800. quantitate collecti, Nam vltra quod à Claudia tanta quantitas recollecta negatur, & talis negatio ex attestatione officialis Annonæ in eiusdem Claudie Summ. num. 5. alias relata adminiculatur, si ex dicta quantitate Rubrorum 800. Rubr. 80. pro seminibus necessaria deducantur, & iuxta Peritorum assertionem decem rubra à quolibet centenariio ob rationem diuersitatis mensurarum demantur, atque hordeum, & blada, † cum etiam segetes sub nomine frumenti comprehendantur *glos. in l. 1. §. de eo opere, ff. de aq. plu. arc. & in l. triticum 94. verb. triticum ff. de verb. oblig. Rebuff. in l. frugem 77. vers. frumentum dicitur, ff. de verb. signif. Forcatul. in pen. iur. civil. cap. 6. per tot. vtique partita hæc in rationibus ad creditum hereditatis in Rubr. 539. eo anno venditis descripta sustinetur, vt ex Periti relatione in 31. partita seruata dignoscitur, & vt in alia decisione deductum fuit sub §. quamuis etiam.*

In eandem sententiam quoque Domini descenderunt quoad quintam partitam redditionis integræ rationis æquorum 53. & bonum hereditatis 35. nam boues 12. fuerunt lanionibus venditi, & alij 23. Camillo Bonauenturæ vt in Summ. Claudie docetur, prout etiam de 20. equabus pro scuto 5. pro qualibet Micheli Angelo Riofredo venditis, vt ex relatione supradicti Periti in quinta partita re-

seruata demonstratur; Ita quod pro 33. equabus deficient. ad d. pretium valutatis valoris scutorum 495. poterit hoc debitum Claudie, quæ ex eisdem rationibus in longe maiori quantitate creditrix remanserat, cum hoc eius credito compensari, prout in decisione quæ reuidentur fuit ponderatum in §. fin.

Quæ omnia eo facilius videbantur Dominis esse admittenda, cum hic agatur de muliere Francisco Baratello eius viro quoad fidem & integritatem optimam cognita, adeout eam ab huiusmodi rationum redditionum onere, vt in eius testamento legitur, plenè liberauerit, & sic ab ea rigorosa redditio exigi non possit, nec citra dolum condemnari *l. Aurelia 21. §. Caius, ff. de lib. leg. l. cum necessitate 18. vbi glos. fin. & Doct. C. de fideic. Craucet. consil. 193. numer. 9. Rot. decision. 762. numer. 8. part. 2. decision. 331. num. 1. & seq. par. 3. & decis. 409. num. 2. & 6. par. 4. recent.*

Præsertim aduertendo quod ipsa de gestis per Felicem filium pariter à patre Francisco liberatum post rationem de vtraque administratione iam diu solemniter redditam, molestatur, post quam fuit per sententiam Iudicis liberata, & creditrix declarata, vt ex sententia alijsque iuribus in Summ. eiusdem Claudie apparet; vnde merito ab omni sinistra suspitione immunis habenda est, vt decisio firmat quæ reuidentur, in qua propterea Domin. permanserunt vtraque &c.

REVERENDISS. P. D. CERRO

Sacræ Rotæ DECANO.

Eugubina Prædij.

Lana 14. Iunij 1649.

ARGUMENTVM.

Statutum de duabus conformibus ne dum in loco statuti venit attendendum, verum etiam in Curia, vbi causa in gradu appellationis discutitur.

Quid operetur responsio Iudicis facta per terminum reuerentiales, & reuerentiales in forma, hæc tibi declarat Decisio.

SUMMARYVM

- 1 Sententia transit in iudicatum si post interpositam appellationem inter gro biennio nihil in causa fuit actum.
- 2 Sententia dicuntur conformes si una alteram confirmat.
- 3 Sententia dua habent vim trium si ab illis statutum appellari prohibeat.
- 4 Statutum de duabus conformibus seruari debet etiā in Curia.
- 5 Appellatio dicitur de appendicijs illius instantie, cuius est sententia.
- 6 Appellationis causa eadem dicitur, in secunda instantia, prout erat in prima.
- 7 Appellationis causa subiacet statutis illius fori, in quo prima sententia prolata fuit.

8. Appellationi detulisse dicitur Index qui dedit terminos reuerentiales.
9. Appellationis simplex delatio operatur ut Index a quo non possit amplius se in causa intromittere.
10. Appellationis delatio causam inappellabilem, appellabilem efficere non potest in preiudicium partis.
11. Terminis, reuerentiales, simpliciter, & terminis, reuerentiales in forma, longe differunt inter se.
Index si dedit, reuerentiales in forma, appellationi eatenus detulisse dicitur, quatenus erat deferendum num. 11.
Terminis, reuerentiales in forma, continent etiam refutatorios, ubi causam est appellabilem num. 11.
12. Venditor ubi res vendita alijs obligata detegitur, recte condemnatur ad liberationem ad obligatorum.
13. Emptor agit ad rescissionem contractus ubi res vendita alijs detegitur obligationibus obnoxia.
14. Relatio periti de partium consensu electi plene probat donec de errore concludenter appareat, & numer. 16.
15. de Iure tertij apponi non potest.
17. Solutionis modus inter emptores, & debitores variatus creditoribus non preiudicat.

DECISIO CCCXXIV.

VENDIDERUNT anno 1633. Aloysius & Ioan. Carolus de Maggis quasdam Terras sitas in Territorio Eugubij Petro, & Septimio de Becchettis pretio scutorum 2786 sub expressa assertione illas esse liberas, & expeditas ab omnibus iuribus, & actionibus, et alijs non esse datas, cessas, nec quouis modo alienatas, cui venditioni, et assertioni accesserunt uti principales, principaliter et in solidum Sebastianus, et Ioann. Baptista de Sebastianis, summ. de Becchettis num. 3. Verum habita noticia per emptores, quod dictae terrae reperiuntur grauata nonnullis censibus sortis principalis scutorum 1563. ideo institerunt coram Praetore Eugubij pro relaxatione mandati contra dictos venditores, atque obligatos ad effectum deponendi in Monte Pietatis quantitatem illis correspondentem, donec dictas terras liberas praestiterint, et sententiam fauorabilem reportarunt, quae deinde in gradu appellationis confirmata fuit ab A.C. sed causa mihi commissa cum clausula constituto de re iudicata exequatur. Propositum dubium, an constet de re iudicata, quae veniat exequenda, vel potius de causis restitutionis in integrum, et Domini affirmatiue quoad primam partem, negatiue vero quoad secundam responderunt. Cum enim appellatio interposita fuerit 19. Decembris 1646. et toto sequenti biennio nihil actum in causa, nec prorogata fatalia, & ipsa remanens deserta, et sententia in rem iudicatum transiit perinde, ac si nunquam ab ea fuisset appellatum, Auth. aequi, C. de tempor. appell. cap. cum sit Romana. extr. de appellat. Clem. si appellationem cod. tit. Seacc. de appell. q. 1 §. art. 8. n. 119 cum seqq. Vestr. in prax. lib. 3. cap. 5. n. 2. cum alijs

plene adductis in Carvian. iurispatronatus 13. Martij 1645. coram R.P. D. meo Royas in Aquilana iurispatronatus 4. Iunij 1646. coram R.P. D. meo Corrado S. quia cum ab eo tempore, in Caietana. bonorum 3. Decembris eiusdem anni, & in Ianuen. fructuum dotis 8. Februarij 1647. coram me.

Et insuper inuitabilis visa fuit res iudicata ob dispositionem statuti Eugubini prohibentis appellationem a secunda sententia, quae concordet cum prima dicto summ. num. 6. Vnde cum in casu nostro una confirmet alteram, 2. eodem summ. num. 4. & 5. Vtique secunda, & tam in substantia, quam in qualitate concordare videtur cum prima, et dicuntur conformes gloss. & D.D. in clem. 1. de re iudicat. Rot. in recen. dec. 491. num. 1. p. 5. cum concordantibus adductis in Senogallien. supplementi legitimae 17. Maij 1645. S. conformitas, & in Romana domorum de Regardis 15. Ianuarij praeteriti S. si quidem conformitas coram Reuerendiss. D. meo Decano: Et consequenter intrat dispositio dicti statuti, quod prohibendo vltiorem appellationem, operatur, & ut praefata sententia habeant vim trium, et constituerint rem iudicatum exequutioni demandandam, ut in terminis similis statuti respondit Rota coram san. mem. Greg. decif. 492. num. 1. coram Cardinali Canaler. actif. 387. n. 2. coram bon. me. Burat. dec. 130. num. 3. & decif. 567. num. 1. ac dictum fuit in Romana saluiani 13. Aprilis 1646. coram R.P. D. meo Othor. bono.

Idque etiam si haec posterior prolata fuerit in Curia per Auditorem Camerae.

Quia cum emanauerit in gradu appellationis interpositae a Priori lata in partibus, utique comprehenditur sub dispositione praefati statuti, & quod proinde seruari debet etiam in Curia, ut in proximis terminis tenuit Rota in Bononien. successionis 22. Maij 1609. coram bo. mem. Saetaro penes Pacific. de saluian. derif. 154. num. 10. vers. quod quidem statutum, & in Bononien. administrationis de Linis 1. Iulij 1620. coram recol. me. Coccino. Appellatio enim dicitur de Appendicijs illius, & instantiae; cuius est sententia, a qua interponitur in iudicijs, ubi D.D. C. de procurat. Cast. in l. ab exequutore, S. si procurator num. 2. ff. de appellat. & in l. inuitus n. 4. C. de procurat. Angel. Aret. in l. fm. S. si procurator num. 4. ff. an per alium cau. appell. q. 1. poss. Seacc. de appell. q. 5. num. 12. vers. ratio est, & q. 18. du. 2. vers. primo quia, Accbill. de Grass. dec. 4. num. 1. de appell. Rot. diuers. decif. 330. num. 1. par. 2. repetita penes eundem Pacific. decif. 248. num. 2. & dictum fuit in Bononien. legati 3. Iulij 1645. coram me S. prout etiam, vers. hic auctoritate; Illiusque causa censetur & eadem in secunda instantia, prout erat in prima gloss. in l. si ita demum verb. agitur ibique Salyc. in fin. & in dicta Linuitus num. 15. C. de procurat. Ioan. Petr. Ferrar. in praef. Papien. de form. apponen. contr. test. gloss. suntque publicatis sub num. 3. vers. aut enim hac noua Rota Bononien. diuers. decif. 138. num. 116. & coram recol. memor. Coccino decif. 42. num. 6. vers. nam causa. Itaut proinde 7. semper subiaceat statutis illius fori, & in quo prima sententia prolata fuit, ut probat Seacc. dicta q. 18. per tot. et ad propositum respondit Rota diuers. dicta decif. 330. nu. 2. p. & penes Pacific. de saluian. dicta decif. 154. sub num. 10. vers. & fuit pon-

ponderatum, & illa decis. 248. dicto num. 2. vers. & ideo subsistet.

Nec refert, quod A. C. detulerit appellationi dum ꝑ pro responsione de Apostolicis dedit Reuerentiales.

Quia præter quod simplex appellationis delatio afficit quidem ꝑ vt iudex à quo non possit amplius se in ea causa intromittere cap. cum appellationibus frivolis de appellat. non autem vt causam ꝑ in appellabilem reddat appellabilem in præiudicium partis, vt latè probat Grab. conf. 35. nu. 4. & 5. lib. 1. Rota in Romana damnorum, & interesse 10. Iunij 1591. coram bon. me. Pensia. inter eius impress. decis. 179. nu. 4. vers. sed Domini. & seq. Add. ad bon. me. Buratt. decis. 556. num. 17. Dum A. C. non dedit Apostolos Reuerentiales simpliciter, sed, in forma dicto summ. 7. ꝑ exinde non censetur detulisse appellationi nisi ipsa competeret, cum sub huiusmodi responsione, quando causa (prout hic) non est amplius appellabilis continetur etiam refutatorij, ad tradita per Vestr. in prax. lib. 7. cap. ultimo nu. 2. Cassad. decis. 7. num. 5. de appellat. Rota in Anconitana de Gozzis 1. Iulij 1592. coram clar. mem. Cardinali Hieronymo Pamphilio relata per Add. ad bon. me. Buratt. dicta decision. 556. numer. 16. idemque his adductis firmatum fuit in Volaterrana Prioratus 15. Decembris 1645. coram R. P. D. meo Bichio S. final.

Et prædicta indubitanter procedunt concurrentibus validitate, & iustitia sententiarum, quarum prima resultat ex reuolutione processuum, secunda verò probatur ex publico Instrumento supradictæ venditionis, in quo post emissam assertionem, quod terræ venditæ erant expeditæ sub omnibus iuribus, & actionibus, nullisque data, cesse nec quouis modo alienatæ, venditores, illorumque fideiussoris insolidum se se obligarunt illas conservare liberas, & vacuas ab omnibus oneribus, & ipsos emptores indemnes penitus manutene ad quemlibet eorum simplicem requisitionem, vt in extract. fol. 42. & dicto summ. numer. 3. Vnde cum deinde detectum fuerit venditores super illis antea imposuisse plures census sortis principalis scutorum 1865. iure merito condemnati fuerunt ad deponendam dictam summam in Monte Pietatis pro cautione, & indemnitate ipsorum emptorum donec ꝑ dictæ terræ ab illorum oneribus fuerint liberatæ, vt eleganter probat text. in l. ex q. prædictis, C. de cens. quem sequuntur Surd. conf. 13. num. 15. & 16. Mangil. de cens. q. 122. num. 20. cum pluribus seqq. Cachera. decis. Pedem. 24. num. 4. & firmatum fuit coram Card. Seraph. decis. 321. nu. 19. & 20. Quinimò emptores sustinere habebant causam agendi pro rescissione contractus, & compellendi ꝑ venditores, ceterosque obligatos ad restitutionem pretij, quamvis extinctio actualiter sequuta non fuerit, vt tenet Rota divers. decis. 304. num. 1. & 2. p. 4. repetita penes Cens. de conf. decis. 46. num. 1. cum pluribus seqq. in Bononien. prædictis 27. Iunij 1639. coram Reuerendiss. D. meo Terracinen. S. qua dicuntur, & in Vrbenatana bonorum 4. Februarij 1643. 13. Maij 1644. & 19. Iunij 1645. coram R. P. D. meo Royas.

Part. X. Recent.

Nec obstaret, quod Becchetti assignauerint venditoribus pro parte pretij conuentum, quem habebant cum illis de Brunis sortis principalis scutorum 1350. sub ea expressa lege quod in euentum, in quem ipsi non intrarent in concursu, & sententia graduatoria ferenda ad fauorem omnium creditorum præfatorum de Brunis tenerentur ad solutionem dictorum scutorum 1350. atque ideo cū ipsi non intrauerint in præfato concursu conueniri possint ad dictam solutionem, & consequenter præfata summā imputare debeant in quantitate per ipsos petita,

Difficultas enim visa fuit penitus remoueri, tum ex sententia graduatoria, in qua ipsi de Becchettis positi, & graduati fuerunt in loco decimo nono dicto summar. num. 2. Tum etiam ex relatione Periti, & Calculatoris ab A. C. de consensu partium electi, ex qua apparet integrum debitum dictorum de Brunis non excedere summam scutorum 16307. eodem summ. nu. 8. & ideo cum valor bonorum ad ipsos spectantium, & per eosdem Maggios emptorum ascendat ad scuta 18000. utiq; ipsi de Becchettis necessario intrant in concursu, & graduatione dictorum creditorum. Relatio enim Periti, & Calculatoris de consensu partium electi facit probationem probatam, & ꝑ omnino debet attendi donec de errore plenè, & concludenter doceatur inxt. gloss. in l. item si dñus, §. principaliter, verb. authoritati in fin. ff. de recept. arbitr. Bart. in l. instar. num. 6. C. de iur. fise. Angel. in l. aduersus, C. de usur. & fruct. Legat. Natiz. conf. 94. num. 13. Paris. conf. 96. num. 7. lib. 1. Scare. de appell. lib. 3. cap. 2. q. 17. limit. 35. sub nu. 1. fan. me. Greg. decis. 220. num. 4. Rota in recen. dec. 354. num. 1. p. 1. decis. 533. num. 1. vers. & propterea p. 3. decis. 129. nu. 6. par. 5. decis. 47. nu. 7. & dictum fuit in Romana supplementi legitima 6. Iulij 1645. coram me S. nec dubitari.

Et hinc etiam cessaret prætensio, quod creditores anteriores ratione fructuum censuum et debitorum assumerent integram summā dictorum scutorum 18. mill.

Quia præter quod huiusmodi exceptio opponi non poterit à Maggis, qui sunt tertij, nisi ꝑ concludenter per ipsos probetur adnotata per Ioan. Andr. in cap. super his 16. num. 7. vers. quia si obijciatur de accusation. Lap. allegat. 94. num. 4. prop. fin. vers. nam si accuso Titium. Caphal. conf. 47. num. 5. Amat. decis. March. 61. num. 13. & 14. Tollitur omnis scrupulus ex dicta relatione, cum ex ipsa appareat integrum debitum dictorum de Brunis non excedere supradictam summam scutorum 16307. ꝑ cui proinde omnino standum esse videtur, vt præter superius allegat. dixit Rota decision. 10. numer. 12. par. 6. reuert.

Prout nec subsisteret, quod in dicto concursu sit habenda ratio de scutis dimittat 12. mill. in pecunia numerata persolutis, non autem de alijs scutis sexmille assignatis in tot bonis.

Quia cum creditores dictorum de Brunis haberent obligata, & hypothecata omnia ipsorum bona, & signanter præfata vendita dictis

R r r

de

de Maggis, atque ideo in iudicio concursus pariformiter deducta, & in sententia graduatoria pro dicta quantitate scutorum 18. mill. ad ipsorum fauorem comprehensa fuissent; modus solutionis inter emptores, & debitorum res variatus nullum potuit ipsis creditoribus præiudicium inferre, neque illorum gradum, & participationem villo pacto turbare, vt probat text. apert. in l. debitorum pactionibus, C. de pact. Surd. decis. 132. nu. 8. vers. & passim: Ac per consequens siue dictum pactum promissum, & persolutum fuerit in quantitate, siue in bonis, de eo integraliter erit habenda ratio: Quod etiam ipsimet emptores, & debitores agnouisse videntur, dum instrumento dictæ venditionis conuenerunt, quod si creditores describendi in sententia graduatoria excederent scuta 18. mill. venditio haberetur pro non facta signum euident, quod ipsi creditores participare debebant de integro bonorum pretio, non autem de solis scutis 12. mill.

Et ita unica tantum &c.

R. P. D. PEVTINGERO.

Bononi Fideicommissi de Rubeis.

Veneris 18. Iunij 1649.

ARGVMENTVM.

Fideicommissario obtinente à Pontifice facultatem bona fideicommissi alienandi certa tantæ forma præscripta, si & non seruetur alienatio non valet, & emptor tutus esse non potest. Gratia Pontificis quando vel obreptionem, aut taciurnitatem qualitatis, quæ Pontificem ad eam impediendum vel impedisset, vel difficiliorem reddidisset, impetrauit suffragari non possit.

S Y M M A R I V M.

- 1 Forma in breui pontificio ordinata admissum seruari debet.
- 2 Alienandi facultas sub certa forma concessa, ea non seruata euanesceat, & venditio annullatur.
- 3 Emptor non tenetur esse sollicitus de versione prædictæ.
- 4 Emptor vel alienari prohibita seruata forma à Pontifice præscripta molestari non potest, secus si eum negligere curauit ibidem.
- 5 Emptor rei fideicommissaria distracta ad effectum soluendi debita tenetur esse sollicitus de versione prædictæ.
- 6 Forma immutari non potest nec per equipollens adimpleri.
- 7 Verba, volumus autem, in breui Pontificio appositæ formam inducunt.
- 8 Gratia sub certa qualitate concessa, ea non iustificata, remanet obreptitia.
- 9 Gratia impetranti suffragari non potest, si Pontifici non fuit patefacta qualitas, quæ vel gratiam impedit, vel Pontificem difficiliorem ad eam concedendam reddidisset.
- 10 Existencia bonorum liberorum penes fideicommissa-

rium narrari debet Pontifici concedenti facultatem alienandi bona fideicommissi subiecta.

- 11 Clausula discretionis tuæ, in commissione appositæ importat arbitrium boni viri.
- 12 Clausula, conscientie tuæ committimus, requiritur causa cognitionem, & ordinem iudicij.
- 13 Ratificatio ei, qui non interuenit, præiudicare non potest.

DECISIO CCCXXV.

CAVSA hæc coram pluribus iam Auditoribus, & præsertim coram R. P. D. meo Corrado sub die 30. Maij 1646. & 3. Aprilis 1647. discussa, & capta resolutione pro immiſsione Iacobo de Rubeis ex l. si. C. de edict. Diu. ad toll. concedenda in bonis à q. Mino, & Nestore de Rubeis per fideicommissum ad eius fauorem ordinatis. Hodie iterum ex iisdem fundamentis confirmatum fuit, eidem Iacobo dandam esse immiſsionem in bonis per D. Marchionem Juliam de Pepulis possessit, quia ipsa à Tiberio de Rubeis Marchioni Iulie authori nulliter vendita fuisse constat ex sequentibus. Nam firum semper remanet impedimentum validitatis venditionis ex eo, quod forma in Breui Pontificio licentiæ vendendi Tiberio concessa, nequaquam fuit obseruata, hæc enim, expresse mandauerat, vt de libris 54. mil. inueltirentur scuta 4. mil. in locis montium non vacabilium de Vrbe, quæ in locum bonorum venientium subrogantur, supponenda eisdem prohibitionibus alienandi, & vinculis fideicommissi prædictorum Mini, & Nestoris, quibus alienata subiacebant, & quæ forma præcisè admissum seruanda erat, ad text. in auth. de non alien. aut permutat. Symphronisim autem, & non seruata facultatem alienandi tollit, & ipsam venditionem annullat. l. auxilium 38. ff. de minorum fin. in l. si pupillar. 7. circa modum si. Prætor. ff. de rep. coru. l. si. fin. verò, ubi glo. verb. consueuerunt C. de iur. delib. Roman. conf. 22. in fin. cum infinitis cumulatis in 2. secundo quia cum sequitur dicta decis. 10. Maij 1646. & in 2. decis. in die 3. Aprilis 1647. coram R. P. D. meo Corrado, quod in præfati casu minus negari potest habere locum, quia ipsa quoque Vicarii Generalis Archiepiscopi Bononiensis Executoris Apostolici in litteris deputati sententia verbis expressis præcipit in primis, & ante omnia scuta 4000. summam lib. 16. mill. constituenda inuestien. fore, & esse in tot bonis stabilibus, seu locis montium non vacabilium de Vrbe, hoc utique præcepto neglecto, venditio nunquam fuit in statu validitatis, vt potest contra mentem Pape, & executoris facta ex abunde allegatis in dictis duabus decisionibus, quæ repetere superfluum est.

Nec prædij, de quo agitur emptor Marchio de Pepulis dictæ Iulie author excusari poterat ab obseruatione huiusmodi formæ, ab Executori sibi præscriptæ, quod facultas Pontificia concepta legatur, ne Emptores horum bonorum quouis qualitate colore, vel ingenio mole-

3 molestari, vel inquietari nequeant, & adeo-
que de versione precij in utilitatem vendito-
ris sollicitus esse, non teneretur ex alleg. in Ro-
mana Vineæ 23. Junij 1642. coram R.P.D. meo Biebio
quia hoc procederet, si forma venditionis præ-
scripta servata fuisset, & pretium solutum,
saltem in scutis 4000. in causam à Pontifice,
& Executore destinatum erogatum fuisset,
4 non tamen hoc modo, ut evidenter ex au-
thoritatibus in §. Nam hoc procederet d. decis. 5.
Aprilis 1647. coram R.P.D. meo Corrado conuin-
citur. Quemadmodum enim in casu sequenti
adimplementi à Pontifice præscripti empto-
res amplius molestari non potuissent; Ita hoc
neglecto liberati ab adimplemento minime
remanerunt, sed molestari possunt ea ratio-
5 ne, & ne via vendendi bona fideicommissa-
ria, & vocatos fraudandi aperiatur, ut optime
advertisit Rota in alia huius causæ decisione coram
Eminentissimo Card. Panzirolo 4. Martij 1641. §. nec
dicatur il secondo, considerando licentiam ven-
dendi fuisse à Tiberio venditore obtentam ex
5 necessitate soluen. debita, & quo casu em-
ptorem de versione pecuniarum sollicitum,
esse debere alias tenuit Rotæ decis. 681. nu. 5. p. 1.
recent. & post Cenc. de censib. dec. 287. n. 4. & 5. cum
alijs relatis in d. §. fin. d. dec. 4. Martij coram Eminen-
tiss. Card. Panzirolo.

Sic parum refert, quod Marchio emptor
fructus interim recompensatiuos venditori
soluerit, quia non propterea fuit adimpleta,
supradicta forma inueltimenti scutorum 4. mil.
præscripta pro reintegratione fideicommissi,
6 quæ tamen nullo modo poterat immutari, nec ali-
quo modo per æquipollens adimpleri, ad not-
in decis. 518. nu. 3. & seq. coram Greg. XV. & dixit
Rota in Valentina Baronia de Curtis 10. Martij, &
18. Aprilis 1603. coram Ortembergio, ubi firmatur,
7 quod verba, volumus autem, & ut hic, in gratia
apposita operantur ut forma in illa gratia præ-
scripta impleri nequeat, quod etiam confir-
mant congesta in dec. huius causæ 2. Martij 1643.
in fin. §. 1. coram me.

Deinde dicta licentia vendendi Tiberio cō-
cessa fuit ex causa narrationis, se esse ad summa
librarum 43350. debitis grauatum, quam qua-
litate cum coram Executore non legitime
iustificauit, ut aduertit prima decisio in §. tertio
quia, & secunda supra allegata decis. in §. tertio acce-
dit coram R.P.D. meo Corrado. & gratia remanet
8 obrepta, & dum idem Tiberius Pontifici ta-
cuit, se bona libera possidere valoris lib. 25. mil.
ut ex Instrumento huius venditionis factæ ap-
paret, accedit defectus subreptionis; Nam si
Pontifex hoc sciuiisset, utique licentiam alie-
nandi fideicommissaria bona, vel nullo modo
vel saltem multo difficilius, aut pro minori
9 quantitate concessisset, & unde talis omisso
grauam taliter inficit, ut impetranti suffra-
gari nequeat capit. Constitutus 19. capitul. super
litteris, cap. postulasti 27. & cap. ad audientiam 2.
de rescriptis.

Neque hic defectus tollitur ex assertionem,
quod aliqua de his bonis liberis erant vendita
cum pacto franchandi, alia verò censibus, &
hypothesis obnoxia, adeoque inter bona

Part. X. Recent.

libera Tiberij non connumeranda.

Quia bona vendita cum pacto franchandi
sunt distincta ab istis Marchioni pro pretio lib.
25. mil. venditis, ut ex ipso instrumento ven-
ditionis, ubi de præcedenti aliorum bonorum
cum pacto franchandi venditionem fit mentio
resultat.

Et quod ad hypothesi obnoxia tantum erat
10 Pontifici narrandum & eorum penes Tiberium
existentia, ut ponderat dec. 1. huius causæ in §. ne-
que responsiones coram me, & seqq.

Demum frustra hæc venditio defenditur ex
clausula in Commissionem inserta discretioni
11 Vicarij & commissarij, tanquam arbitrium bo-
ni viri importans ad trad. per Menoch. de arbitr.
q. 8. nu. 24. lib. 1. Quia ultra clausulam, discre-
tionem tuam committimus, adest etiam clausula, &
12 conscientie tue, & quæ causæ cognitionem, &
ordinem iudicarium requirit, ut plene Felin.
in cap. canonum statuta nu. 51. & seq. de Constit. Alex.
conf. 218. n. 6. lib. 2. Asin. in prax. Indic. §. 7. cap. 5. li-
mit. 6. nu. 2. & 3. & arbitrium boni, & iusti Viri,
& Causæ cognitio solummodo circa ea, quæ
Pontifici narrata, non quoad ea bona, prout
sunt ista, quæ tacita fuerunt, & verisimiliter
Papa à gratia facienda retraxissent, referun-
tur.

Ad id verò, quod circa fructum Iacobi ven-
ditionis istius ratificationem, & periurium
attinet, satis cum alijs in decisio. 30. Maij 1646.
coram R.P.D. meo Corrado in §. demum quod ratifi-
13 cationes, & fuit responsum, Iacobum nempe
huiusmodi actibus non interuenisse, qua-
re ei esse dandam immisionem conclusum
fuit.

Et ita utraq; &c.

Decisiones istæ emanatae in hac causa sub diebus 28.
Maij 1646. & 5. Aprilis 1647. coram Eminentiss.
D. Cardinal. Corrado Prima erit in calce libri. Al-
tera vero est supra in hac eadem parte 10. recent.
decis. 41.

REVERENDISS. P. D. C E R R O.

Sacr. Rot. Rom. DECANO.

Romana Dotis.

Veneris 18. Junij 1649.

A R G V M E N T V M :

Tota materia l. hac ædicialis C. de secundis nu-
ptiis non minus breuiter quam docte in præ-
senti decisione declaratur, illamque non so-
lum filiis, sed etiam nepotibus, & pronepo-
tibus suffragari expresse concluditur.

S V M M A R I V M :

- 1 Causa testati facit cessare causam intestati.
- 2 Mulier non potest plus secundo viro relinquere,
quam uni ex filiis primi matrimonij, & nu. 3. ac
per totam decis.
- 3 Mulier si plus secundo viro reliquerit, quam viri
ex filiis primi matrimonij, deducitur prius filio-
rum

R i r 2

- rum legitima, deinde residuum aequaliter diuiditur
 & sup. num. 2.
- 4 Dispositio libere aditralis C. de secundis nuptis pro-
 cedit etiam si Viêtricus non fuerit institutus, sed
 tantummodo proprijs filijs substitutus.
 - 5 Substitutus per vulgarem directè testatori succedere
 dicitur.
 - 6 Ius dicendi testamentum nullum tanquam factum cō-
 tra formatum. hac aditralis competit soli filia,
 nec ad heredes transmittitur, & vide numero
 seqq.
 - Limita si filius cum testamento decedat nu. 7.
 - Secundo limita procedere solum in heredibus extra
 neis, secus in filijs num. 8.
 - 9 Tex in l. hac aditrali C. de secundis nuptis, & in
 amb. de nupt. §. optime collat. 4. in quibus terminis
 procedant, & nu. 11.
 - 10 Positiones contra producentem plenè probant.
 - 12 Prescriptio annorum 30. requiritur integra in ma-
 teria l. hac aditralis C. de secundis nuptis.
 - 13 Scientia nullitatis testamenti non probatur ex sola
 intimatione illius.
 - 14 Mulier absque solemnitatibus statutarijs non potest
 remittere nullitates testamenti.
 - 15 Clausula generalia contra operatur dissensum ac præ-
 seruat ius exsurgendi quancumque.
 - 16 Decisiones emanata inter diuersas personas, & ad
 diuersum effectum non applicantur.

D E C I S I O CCCXXVI.

NVPST prius Clarix Costaccia Lucæ de
 Baronibus, ipsoq; defuncto superstite Lu-
 cretia cōmuni filia iterum, & secundo nupsit
 Io. Baptista Balestræ constituta dote scutorū
 bismille, ac deinde condidit testamentum, in
 quo suos heredes instituit eius Ventrem, om-
 nesque alios filios, tam masculos, quam foe-
 minas nascituros ex ipsa, & d. Io. Baptista se-
 cundo viro, illisq; non extantibus in vniuersa
 hereditate vulgariter, & pupillariter, & per
 fideicommissum eundem secundum virum
 substituit.

Obijt postmodum ipsa Clarix, & vigore
 præfati testamenti Io. Baptista Viêtricus om-
 nia sua bona occupauit: Nuperrimè verò de-
 celsit etiam Lucretia, instituta sibi vniuersali
 hærede Camilla Pellegrina eius filia, quæ pro-
 ductis coram A.C. instrumentis promissio-
 nis, & solutionis dictæ dotis, iudicium intro-
 duxit contra ipsam Io. Baptistam, seruatisq;
 seruandis, ac legitimatis personis duo manda-
 ti executiua obrinuit, alterum scilicet pro ter-
 tia parte d. scutor. 2000. ratione legitimæ sibi
 de iure debite, alterum vero pro alia tertia
 parte illæ cōqualis successionis cum ipso
 Viêtrico, & quibus interposita appellatione,
 causa mihi commissa cum clausula si quid exe-
 quendum, dubitari an mandata A.C. essent exe-
 quenda, & omnia illorum validitate, quæ nō
 controuertitur, tota difficultas restricta fuit
 ad iustitiam, quia Io. Baptista principaliter op-
 ponebat, quod Camilla nullam haberet actio-
 nem petendi restitutionem dictæ dotis uti he-
 res ab intestato Claricis, ex quo ipsa decelsit
 cum testamento, & cuius causa facit cessare

causam intestati l. antequam, & contra de successib.
 quando petest ex testamento, ff. de acquir. hered. l. 1. C.
 de secund. tabul.

- Sed re bene perpensa Domini hoc minimè
 obstante resolverunt mandata A.C. fore exe-
 quenda ex aperta dispositione text. in l. hac adi-
 tral. C. de secund. nupt. vbi cauetur mulierem se-
 cundo, vel vltiori viro nullo libertatis titu-
 lo, siue inter viuos, siue per vltimam volun-
 tatem in testamento, vel codicillis posse plus
 relinquere, quam vni ex filiis primi matrimo-
 nij, & si secus fuerit, prius deducendam esse
 integram legitimam pro filiis dicti prioris ma-
 trimonij, deinde vero residuum inter eosdem
 filios, & Viêtricem aequaliter diuidendum:
- 2 Ideoq; tunc Clarix in omnibus suis bonis
 Viêtricem substituit, utique illud plus, quod
 in fraudem dictæ legis relictum fuit pro non-
 - 3 scripto habetur, & Camillæ eius nepti & com-
 petit primo loco detractio integræ legitimæ,
 deinde verò cōqualis portio remanentis hæ-
 reditatis, ut etiam non minus clare disponitur
 in Auth. de nupt. §. optime collat. 4. & hanc senten-
 tiam tanquam veriore, & æquiore sequu-
 tur Bald. in d. l. hac aditrali nu. 20. & in l. unica n. 9.
 & 10. ibique Bart. num. 2. & Castr. num. 4. C. de inoff.
 dot. Ripa in l. quartam num. 219. ff. ad leg. falcid. idem
 Bald. conf. 22. nu. 1. lib. 5. Castr. conf. 150. sub num. 1.
 vers. vtrum saltem par. 2. Dec. conf. 245. num. 2. & 3.
 Roland. conf. 29. nu. 11. lib. 4. Rim. in conf. 311. n. 15.
 & conf. 333. num. 3. Aym. conf. 142. nu. 4. & conf. 194
 num. 1. & in conf. 94. num. 5. vers. quod autem lib. 5.
 Cephal. conf. 412. num. 8. & 20. vsque ad fin. Sard.
 conf. 237. nu. 11. Fontanell. de pact. nupt. claus. 5. glos.
 8. tom. 4. nu. 59. Fachin. contr. iur. lib. 3. cap. 70. vers.
 fundamentum est cum seq. Tremacineque var. resolut.
 lib. 3. resol. 5. sub nu. 34. vers. secunda pars, Gratian.
 distept. for. cap. 463. num. 1. & amplexa fuit Rot. corā
 Crescent. decis. 4. ad fin. de testam. alijsq; antiquio-
 ribus omissis in Romana legati 27. Martij 1634. S.
 alterum fundamentum & in Romanæ quarti dotalis
 15. Decemb. eiusdem anni, & 15. Maij 1635. coram
 Eminentiss. D. Card. Hieronymo Verospio, in Faen-
 tina dotis, seu successionis 21. Febr. 1639. coram Re-
 uerendiss. D. meo Decano, in Vrbenetana restitutionis
 dotis 6. Febr. & 14. Decemb. 1640. coram bon. mem.
 Merlino, 30. Ianuar. 1642. coram R. P. D. meo Royas
 & 4. Febr. 1643. coram R. P. D. meo Peutingerio, in
 Romana successionis 18. Maij 1646. corā R. P. D. meo
 Corrado, & in Bonon. successionis 15. Martij 1647.
 coram R. P. D. meo Bichio.
 - 4 Idq; etiam si Io. Baptista Viêtricus non fue-
 rit institutus, sed tantummodo proprijs filijs
 substitutus, quia nihilominus locum habet
 dispositio d. legis, & cum totalis ordinatio præ-
 fati testamenti facta censeatur eius contempla-
 tione animo illam fraudandi, per tex. in l. Sul-
 pitius §. color. ff. de donat. int. vir. & vxor. Eugen. conf.
 1. num. 31. lib. 2. & alij ad propositum relati in
 d. Romana successionis 14. Iunij 1647. coram R. P. D.
 meo Corrado, & quia contraria, ver. deinde fuit. Eoq;
 magis in casu nostro, quo Viêtricus solus in-
 ter tempore mortis vxoris in vim vulga-
 ris vniuersari apprehendit hereditatē, quo
 fit, ut perinde habeatur, ac si fuisset hæres in-
 stitutus, & cum substitutus per vulgarem testa-
 tori

tori directè succedere dicatur per ea, quæ tradit *Fusar. de subtit. q. 22. num. 1.*

Nec refert, quod Lucretia de præfata materna dispositione nunquam conquesta fuerit & proinde ius dicendi de illius nullitate, ut pote introductum ob iniuriam, & ipsius morte extinctum remanserit, nec transmissum, fuerit ad Camillam eius hæredem, ut in simili dixit Rota decision. 223. numero 7. 8. & 9. part. 3. recent.

Quia huiusmodi conclusio nonnullas patitur limitationes, quarum duæ applicantur casui nostro: altera scilicet quod non procedat, quando filius decedit, prout hic, condito testamento, & cum in hoc casu dictum ius ad eius hæredes omnino transmittat, ut distinguendo firmat Bolognin. in addit. ad Matthæsilan. de success. ab intest. art. 2. num. 23. inter tract. magn. tom. 8. par. 1. fol. mibi 326. Gabr. de secund. nupt. conclus. 3. num. 31 Merlin. de legit. lib. 4. tit. 2. q. 2. nu. 13. cum duob. seqq. Altera verò quod procedat tantummodo in hæredibus extraneis, & non autem, prout hic, in filiis, & descendantibus, in quibus transmissionem dicti iuris fieri ipso iure etiam ab intestato, defendunt in terminis d. l. hac adiectali Aym. d. conf. 142. num. 2. Cancer. var. resol. lib. 3. tit. de inuent. cap. 2. n. 195. cum seq. Gabr. ubi supra conclus. 4. nu. 49. Trentacinq. d. resol. 5. sub nu. 34. ver. septimo ius competens lib. 3. moder. Venet. de transmiss. cap. 13. num. 2. cum seqq.

Et cessat difficultas, quia textus in d. l. hac adiectali, & in d. §. optimè, non loquitur solum de filiis, sed etiam de nepotibus, & neptibus, pronepotibus, & proneptibus ex utroque sexu progenitis, ut in d. l. vers. quam observantiam, & in d. §. vers. hoc idem observando. Ac proinde dum Camilla est filia Lucretiæ, & sic neptis Claricis testatrix, ut fassus fuit ipsemet Balestra in positionibus per eum productis sum. num. 4. & quæ contra ipsum faciunt plenam probationem, ut dictum fuit in Arboren. pensionis 1. Iulij 1947. coram Reuerendis. D. Terracinen. S. hac autem: Vtique nulla indiget transmissione, sed etiam ex persona propria iuuatur dispositione dicti textus, & consequenter dictas duas portiones Auitæ hæreditatis consequi debet nedum tanquam hæres Lucretiæ, sed etiam tanquã neptis testatrix in dicta legali dispositione explicitè compræhensa, & & primum gradum successionis obtinens, ut bene animadvertunt Bertrād. in repetitione d. l. hac adiectali in dict. vers. quam observationem num. 4. Ruin. conf. 8. num. 4. vers. & primo lib. 5. Fontanell. ubi supra d. clausul. 5. d. glos. 8. par. 4. num. 53. Molfes. ad consuetud. Neap. par. 3. q. 18. num. 1. & per tot. Cancer. var. resol. d. cap. 2. num. 197. Molin. de rit. nupt. lib. 3. q. 35. num. 12. Surd. decision. 73. num. 10. cum alijs in puncto allegatis in d. Bononien. successionis 15. Martij 1647. coram R. P. D. meo Bichio S. pro cuius dubij resolutione cum seqq.

Ideoq; non releuat, quod ex longi temporis cursu cum subsequuta taciturnitate eiusdē Lucretiæ, vel huiusmodi actio præscripta fuerit, vel saltem inducta videatur tacita præfatæ iniuriæ remissio.

Præscriptio enim allegari non potest, quia *Par. X. Recent.*

à die obitus Claricis sequenti mense Februarij 1621. vsq; ad mortem Lucretiæ defunctæ mense May 1647. sum. num. 2. non intercessit cursus 30. annorum & ad præscribendum huiusmodi actiones necessarius l. licet. C. de iur. deliber. l. sicut & l. omnes C. de præscrip. 30. vel 40. annor. Roland. conf. 21. num. 45 lib. 2.

Tacita vero remissio multò minus deduci valet, tum quia non constat illam habuisse, & explicitam notitiam dictæ nullitatis, & quæ non probatur ex sola intimatione testamenti, ut latè dixit Rota in Roman. de Marefcottis 20. Martij 1615. coram bon. me. Card. Sacrato in recen. decis. 662. num. 3. par. 2. Tum quia taciturnitas etiã cum scientia non sufficit ut exindè dicta iniuria censetur remissa per ea, quæ tradit modern. Venet. ubi supra d. cap. 13. sub num. 11. vers. quibus tamen non obstantibus vsq; in fin. cum alijs per Add. ad bon. me. Burat. decis. 82. littera E. Eoq; minus cum Lucretia tanquam mulier & illam nec expressè remittere potuerit absque sollemnitatibus statutarijs, ut dixit Rot. coram bon. me. Burat. d. decis. 82. num. 13. Tum denique quia ipsa dictæ intimationi expressè opposuit generalia contra, & quæ sanè oppositio non solum excludit eius consentum, sed apertum dissensum, & contradictionē ostendit, ac præseruat ius excipiendi quodcumque Marefscot. var. resolut. lib. 1. cap. 81. num. 10. Caputaq; decis. 323. p. 1. Rota in recen. decis. 91. nu. 15. par. 6. Quæ tanto magis procedunt ad fauorem Camillæ, cum ipsa non prius obtinuerit gradum primæ successionis, nec prius agere potuerit, quam post obitum dictæ Lucretiæ sequutum d. anno 1647. & sic ab inde citra contra ipsam nullū tempus præscriptionis, nec aliqua taciturnitatis allegari potest, cum ferè in continenti iudicium coram A. C. introduxerit.

Decisiones denique emanatas, in causa Romana domus 4. May 1647. coram R. P. D. meo Meltio in quibus deducitur validitas testamenti, de quo agitur, Dixerunt Domini non applicari casui nostro, & quia emanarunt inter diuersas personas, ad diuersum effectum, & super diuerso articulo.

Et ita vtræque &c.

R. P. D. M E L T I O.

Postea Episcopo PAPIEN.

Aquilana Iurispatronatus.

Veneris 18. Iunij 1649.

ARGVMENTVM:

Possessio capta lite pendente etiam quod fuerit vacans dicitur attentata, & per consequens sequestranda: Contradictor legitimus ut quis dicatur sufficit quod in actis de iuribus tituli sibi competentis docuerit.

SVMMARIVM:

- 1 Possessio requiritur ad affectum manutentionis.
- 2 Possessione plene non probata nō cōceditur manutentio.

R r r 3

3 Pos-

- 3 *Possessio capta pendente lite manuteneri non debet.*
- 4 *Pendentia litis probatur ex comparitionibus, & citationibus in iudicio emanatis.*
- 5 *Possessio lite pendente capi non potest citra vitium attentatorum etiam quod esset vacans.*
- 6 *Possessio attentata sequestrari debet.*
- 7 *Possessio capta pendente lite est attentata, & per consequens sequestranda.*
- 8 *Attentata non dicitur possessio concessa ex noua gratia.*
- 9 *Pendentia litis super institutione sufficit ad reddendam attentatam possessionem captam vigore provisionis Apostolicæ, & nu. 10.*
- 11 *Executor gratia obtenta lite pendente non potest procedere ad executionem citra vitium attentatorum.*
- 12 *Contradictor legitimus citari debet.*
- 13 *ex Presentatione acquiritur presentato ius considerabile.*
- 14 *Contradictor legitimus efficitur quis per productionem sui tituli.*
- 15 *Contradictor legitimus dicitur habens parem titulum.*
- 16 *Clausula, verificato, dummodo, & amoto, iura partium præseruant.*
- 17 *Executor efficitur mistus per clausulas, verificato, dummodo, & amoto.*
- 18 *Executor mistus quidquid facere non potest nisi partes Iudicis assumendo, & iuris ordine seruatim procedendo.*

DECISIO CCCXXVII.

DE Beneficiis sub inuocationibus Natiuitatis Beate Mariæ Virginis in Collegiata Ecclesia S. Syluestri, & Sanctissimæ Assumptionis in Ecclesia S. Benedicti Ciuitatis Aquilæ vacantibus per obitum Stephani Fraticelli dum contenderent duo Præsentati nempe Ioannes Cascina quem præsentarunt Elisabetta, & Catherina de Basilis, ac Iosephus Riueræ præsentatus à Cesare Riueræ eius patre fuit ab vtraque parte ad plures actus iudiciales deuentum coram Ordinario Aquilano Summ. Cascinæ num. 2. & 3. & successiuè d. Ioannes Cascina tanquam præsentatus à legitimis patronis obtinuit de eiusdem Beneficiis prouisionem Apostolicam, ac litem introduxit super executione litterarum Apostolicarum, & adiudicatione beneficiorum contra d. Iosephum Summ. d. num. 3. qui vigore consimilis prouisionis Apostolicæ antea ad sui fauorem obtentæ intrusit se in possessionem d. Beneficiorum non citato Cascina eodem Summ. num. 4. Prosequuta postmodum lite coram Ordinario Aquilano ad instantiam eiusdem Cascinæ emanauit sententia per quam fuit declarata litteras Apostolicas; Cascinæ esse exequendas, & Beneficia eidem adiudicanda, vt ex eodem Summ. apparet num. 5. Ab hac sententia cum Iosephus appellauerit, & committi causam obtinuerit in Rota, dubitavi cui nam dandum esset mandatum de manutendo, & Domini responderunt neutri, dandum esse, sed apponendum esse sequestrum.

Quod enim ad Ioannem manutentio non prætenditur neque prætendi potest dum ex parte sua ipse non docet de aliqua eius possessione, & quæ omnino requiritur ad effectum manutentionis vulgat. *S. retinenda inst. de interd. Rot. decis. 512. num. 1. par. 4. recen.* & si de ea clarè non constet, & vt neque illa concedi possit declarat Aretin. in l. 3. num. 8. vers. hac tamen dicta, ff. de acquir. poss. Abb. in ca. 1. num. 3. vers. secus autem de relig. domib. & fuit resolutum in Lucana optionis domus 24. Aprilis 1606. coram Marzanedo, & in Pistorien. Prioratus 17. Martij 1615. coram bon. me. Card. Fabritio Verospio. Respectu vero Iosephi Riueræ cum possessio per eum adepta fuerit sub die 14. Ianuarij 1649. Summ. Cascinæ num. 4. tanquam capta & iam pendente lite minus est manutenibilis rot. tit. ff. & C. vt lit. pend. Nat. conf. 168. in princ. Cassad. dec. 3. in fin. de restit. spol. Mant. decis. 207. num. 10. & 322. num. 11. Burat. decis. 531. nu. 3. vers. & ideo in recen. decis. 159. num. 1. & 643. num. 1. part. 2. & post Postb. de manut. decision. 100. num. 6.

Pendentia autem litis resultat ex comparitionibus, & citationibus & emanatis coram eodem Ordinario Aquilano ab vtraque parte sub die 7. eiusdem mensis Ianuarij 1649. Summ. Cascinæ num. 2. In quibus cum concurrant omnia sex requisita per Clement. 2. vt lit. pend. & not. per Lancellot. de attent. lit. pend. 2. par. cap. 4. in præfat. num. 23. & seqq. dubitari non potest de litis pendentia, qua stante Possessio nullum modo capi poterat quamuis etiam esset vacans citra vitium attentatorum, Nat. d. conf. 508. d. princip. vsq; ad num. 6. Lancellot. ubi supra num. 301 Rota decis. 159. num. 1. p. 2. recen. & propterea ne attentans gaudeat commodo vitiolæ possessionis, & illa venit sequestranda prout in puncto Lancell. loco supracit. num. 718. Rota decis. 227. num. 2. 3. & 4. p. 3. lib. 2. & decis. 265. nu. 2. & 3. lib. 3. eodem par. 3. diuers. et generaliter quod possessio capta pendente lite sit attentata, et sequestranda veniat tradit fusè Lancell. ubi sup. nu. 711 cum seqq. & dixit coram Penia decis. 110. num. 5. & coram Buratto decis. 262. nu. 3. cum seqq. & dec. 691. num. 1. vers. Vnde merito p. 3. recen. et plures aliæ cumulantur in Lucana Canonizatus 1. Februarij 1647. coram R. P. D. meo Royas, vbi quod hoc procedit de notorio stylo huius Tribunalis; Neque attentata excutari possunt sub prætextu, quod Riueræ immixtus fuerit in possessionem ab exequutore vigore litterarum Apostolicarum, & et sic ex noua gratia distincta, et separata ab institutione, super qua prætenditur, vt lis tantum fuerit contestata Rota coram san. mem. Greg. XV. decis. 345. nu. 1. & ibi Add. nu. 7. et fuit resolutum in Alexandr. Archipresbyteratus 28. Iunij 1627. coram bon. me. Merlino, qua est decis. 57. post Modern. de manut. sub num. 2. & 3. Quia ultra quod obiectum tollitur ex facto, dum apparet litem introductam etiam fuisse super executione litterarum Apostolicarum ex decreto Iudicis de citando Iosephum, & citatione exequuta contra eundem, qui omnes actus facti fuerunt priusquam ab eodem Iosepho dictorum Beneficiorum fuerit adepta possessio Summ. Cascinæ num. 3. Illud nec minus

minus habet substantiam in iure, nam sola
9 pendentia litis super institutione ꝛ sufficit ad
reddendam attentatam possessionem captam
etiam vigore prouisionis Apostolicæ, Rota in
Vrgellen. Archidiaconatus 13. Aprilis 1616. coram
Sanctiss. D. N. & coram san. me. Gregor. XV. decis. 10.
per tot. et in puncto, quod possessio sit attenta-
ta, nedum si fuerit capta vigore institutionis
habitæ ab Ordinario lite inter compræsentata-
10 tos pendente, ꝛ verum etiam si fuerit proces-
sum vigore prouisionis Apostolicæ per vnum
ex præsentatis obrentæ manet Lancell. p. 2. cap. 4.
ut lit. pend. in præfat. num. 714. Lotther. de re benefi-
ciar. lib. 3. q. 11. num. 40. & 41. Rota in Gerunden. be-
neficij 1. February 1645. coram R. P. D. meo Cerro,
S. final. quod procedit etiam si in gratia fuerit
facta mentio litis; nam talis mentio saluat qui-
dem gratiam à subreptione ob non factam
mentionem de lite, & operatur validitatem,
non obstante quod lite pendente Principi sup-
11 plicare non liceat, ꝛ verum non operatur
quod lite pendente exequutor procedere pos-
sit ad executionem citra vitium attentatorū,
in terminis Lotter. de re benef. lib. 3. q. 11. num. 41.
Rot. in Terdonen. iurispatronatus 13. Maij 1616. corā
S. D. N. & 443. numer. 3. & 4. coram bon. memo-
rie Coccino. vbi quod Rota plures reuoca-
uit similes executiones tanquam attenta-
tas.

Eoq; facilius dictam possessionem seque-
strandam esse Domini dixerunt, quia Riuerā
se intrusit in possessionem dd. Beneficiorum
12 minimè citato Cascina, qui erat ꝛ citandus
stante quod antea illum habuerat pro legiti-
mo contradicte ex citatione contra eum
exequuta coram Ordinario Aquilino Dec. in
l. fin. num. 45. C. de edict. Diu. Adr. tollen. Felil. post
Innocent. in cap. cum inter num. 11. vers. tamen fallit
de Indic. Rota decis. 213. nu. 3. par. 3. recen. cum alijs
allegatis in decis. 185. num. 10. p. 5. recen. Accedit
etiam quod ex præsentatione Patronorum ad
13 fauorem d. Cascinæ facta, ꝛ fuerat ei ques-
tum ius ad dicta Beneficia considerabile ad-
notat. per Abb. in c. num. Bertoldus de re indic. Rota
decis. 17. de præbend. in non. & coram Seraph. decis.
1238. num. 4. Vnde per solam productionem
d. præsentationis factus fuit etiam legitimus
14 contradicte ꝛ ad impediendam immisio-
nem Riueræ prouisio Apostolico cum elau-
sula Dummodo de tempore data præsentium non sit
alteri ius quasitum, prout in his terminis firma-
uit Rota coram Crescen. decision. 7. de iurepatron.
& in Baren. beneficij 1. Iulij 1611. coram Pania,
& penes Burat. decis. 212. num. 4. vers. quia sola præ-
sentatio.

Fortius id procedit dum Ioannes Cascina
vltra præsentationem Patronorū nititur pari
titulo cōsimilis prouisionis à Sede Apostolica
15 obtēteꝛ quo casu dubitari nō potest quin di-
ci possit legitimus contradicte ad impediē-
dam immisionem alterius prouisi Apostolici
ut per Bart. in l. fin. num. 21. ibiq; alios communiter,
C. de edict. Diu. Adr. toll. Menoch. de adpiscen. remed. 4.
num. 58. Moder. de legit. contrad. q. 2. num. 143. & nu-
mer. 183. Mohedan. decis. 3. ut lit. pend. Rota curam
Gregor. XV. decision. 221. numer. 3. & in recent. 362.

num. 1. par. 3. & decis. 400. num. 14. p. 4. tom. 2. & de-
cis. 34. num. 10. per. 5. & in Lucana Canonatus 1.
Iulij 1647. coram R. P. D. meo Royas, S. ac Petrum
Lemmetium ꝛ

Dum igitur litteræ Apostolicæ Riueræ pro-
ductæ coram Ordinario Aquilano continent
16 clausulas Verificato, Dummodo, & Amoto, ꝛ ut in
Summ. additionali Cascinæ numer. 1. ex istis
clausulis fuit præseruatum ius validum, et cō-
siderabile, quod habebat Cascina, Seraphin.
decis. 1489. num. 4. Rota in recen. decis. 572. numer. 6.
par. 1. Card. Caualer. decis. 280. num. 2. & Exequu-
17 tor factus fuit ꝛ mixtus, Caputaq; decis. 337. n. 6.
p. 1. Greg. XV. decis. 91. nu. 2. & decis. 413. vbi Add.
num. 4. circa fin. qui propterea procedere aut ali-
18 quid facere non potuit, ꝛ nisi partes iudicis
assumendo, et sic iuris ordine seruato, atque
citato Cascina legitimo contradicte, Felin.
in cap. de cetero num. 9. de re indic. Mohed. decis. 7.
nu. 5. de restit. spoliat. cum alijs satis copiose relatis in
decis. 451. num. 2. p. 3. recent.

Et ita vtraque parte informante resolutum
fuit &c.

R. P. D. CORRADO,

Postea Eminentiss. CARDINALI.

Perusina Bonorum.

Veneris 18. Iunij 1649.

ARGVMENTVM.

Sententia lata cum legitimo contradicte, an
& quando afficiat etiam alios non citatos latè
discutitur, & huius occasione quis dicatur cō-
tradicte legitimus, clarè demonstratur. Sta-
tutum exclusiuum foeminarum, quando ex-
presse refertur ad hæreditatem dotantis non
importare exclusionem quoad alias successio-
nes, constanter firmatur. Fideicommissario, an
& quando competat retentio pro valore bo-
norum ab herede grauato alienatorum, erudi-
tè tractatur.

SVMMA RIVM.

- 1 Validitas sententia probatur ex ipso processu.
- 2 Iustitia sententia probatur ex decisionibus in causa
factis.
- 3 Appellatio ex cursu triginta annorum efficitur de-
serta.
- 4 Restitutio in integrum non datur aduersus lapsum
triginta annorum.
- 5 Sententia, quando sit executioni demandanda.
- 6 Sententia lata contra sententiam, qua fecit transitum
in iudicatum est nulla, & quando secus. num. 7.
- 7 Sententia lata cum legitimo contradicte afficit etiā
alios. inteltige ut num. 10.
- 8 Contradicte legitimus quis dicatur.
- 9 Retentio competit fideicommissario pro valore bono-
rum, qua fuerint fideicommissio subiecta, & ab
herede grauato alienata.
- 10 Legitima debetur Nepoti in bonis Ania, Matre iam
prædefuncta.
- 11 Legitima non potest fideicommissi onere grauari.

14. *Legitima non debetur filia, qua ab intestato succedere non poterat.*
15. *Dos, qua sorori fuit à Fratre constituta, secundum Statut. Perusin. ex proprijs bonis ipsius mulieris constituta censetur.*
16. *Frater tenetur dotare sororem ex bonis paternis.*
17. *Statutum exclusivum faminarum, quando se restringit ad hereditatem dotantis, non importat exclusionem, quoad alias successiones.*
18. *Et tunc filia femina admittitur una cum fratre ad successionem Matris, nisi probetur ab ea fuisse dotata.*
19. *Statutum exclusivum faminarum, etiam propter legitimatos, quando excludat ab hereditate, sed non à legitima ex iuris dispositione debita.*
20. *Legitima non possunt Parentes privare propriam sobolem, per Spuriarum legitimaciones.*
21. *Legitimam potest quis detrabere, non obstante legato ei facto cum onere plus non petendi. intellige, ut num. 22.*
23. *Dominium bonorum fideicommissi subiectorum, non potest in alios transferri.*
24. *Manutentio non tradit possessionem, sed illam prius traditam. seu habitam fuisse declarat, atq; confirmat.*
25. *Clausula, Constituti, operari non potest translationem possessionis eorum bonorum, qua penes constituentem, realiter non existant.*
26. *Legitima debetur filio legitimato in bonis Avia, Patre praefuncto.*
27. *Fideicommissarius valide alienare potest commoditatem fructuum bonorum fideicommissariorum, eius vita durante.*
28. *Laudum factum super certis bonis non extenditur super alijs.*
29. *Laudum non potest amplius impugnari, quando quis eo usus fuit, & vultur.*
31. *Amplia quando creditum cum fructibus perceptis à die litis contestata, compensari potuit.*

D E C I S I O. CCCXXVIII.

CONSTARE de re iudicata sententię Rotalis à bon. nem Ottembergo prolata de anno 1611. ad fauorem Hieronymi Martinelli heredis Andreę a Cornea contra Vener. Monasterium, ac Monachos Sancti Petri Ciuitatis Perusie, eamque ideo exequendam instante Costantio illius filio, ac herede fuit resolutum die 29. Maij 1648. coram me. Verum, quia Informantes pro Monachis insitebant adhuc vehementer super nullitate, ac iniustitia dictę sententię. Ideo causa denuo proposita, exactęque discussa, Domini steterunt in decis.

1. Quia validitas eiusdem sententię probatur ex ipso processu, in quo constat de iurisdictione, mandatis, & citationibus, ac obseruantia terminorum substantialium iuxta decis. Verall. 262. par. 2. & ex Decisionibus super ea emanatis coram bon. nem. Coccino diebus 24. Februarij, & 3. May 1612. & iustitia verò ex alijs precedentibus coram eodem Ottemberg. diebus 24. Nouemb. 1608. 14. Ianuarij, & 18. Martij, ac 6. Junij 1611.
3. Ex & tempore autem triginta annorum, & ultra decurso planè conuincitur interitus om-

nium fatalium, tam appellationis l. fin. §. illud etiam, & Auth. ei, qui C. de tempor. & reparat. appellat. cap. cum sit Romana de appellat. & qui in restitutionis in integrum, l. fin. ibique gloss. in verb. finiendamque litem, & c. & DD. C. de tempor. in integr. restit. cap. 1. de restit. in integr. in o. Clement. unic. eodem tit. Rota pænes Buratt. decis. 77. num. 8. vers. & quatenus, & c. & decis. 741. per tot. & Et propterea exequi debet l. post rem iudicatam ff. de re iudicat. l. 1. C. eodem l. 2. & l. fin. C. de execut. rei iudicat. l. 1. C. eodem l. 2. & l. fin. C. de execut. rei iudicat. Rota in Tiburtina hereditatis 22. Junij 1637. coram Reuerendissimo Salamantino in §. ex quibus res iudicata venit omnino exequenda, & c. cum alijs relatis in precedenti decisione §. 1.

6. Neque subsistit & obiecta nullitas ex eo deducta, quod sententia fuerit prolata contra alias præcedentes b. me. Gropperij anno 1570. & b. m. Orani 1590. ad fauorẽ Monasterij, & Monachorũ prædictorum super eisdem bonis, tam in iudicio possessorio, quam petitorio contra quosdam de Signorellis, quæ in iudicatum iamdiu transierant, plenamque obtinuerant executionem contr. l. 1. C. quand. pronoc. non est necess.

7. Quoniam conclusio non procedit, & quando sententię fuerunt inter diuersas personas, & ex diuersa causa prolata, vt in proposito casu, in quo Monachi, vti hæredes in effectu Panthasileę vxoris q. Hieronymi Vibij egerunt primum contra illos de Signorellis iudicio possessorio manutenendę, ac respectiue reintegranda ob molestias, turbationes, ac spolia per eos illatas, & illata. Deinde verò petitorio pro canonizatione iuris proprii contra illorum iactationes ex prætensis antiquorum fideicommissis, vel alijs causis. Et in utroq; sententias contra illos obtinuerunt non interuenientibus, neque citatis Andrea a Cornea, siue Guidone, & Hieronymo Martinello eius hæredibus, pro quibus emanauerat sententia immissionis in possessionem Prædij nuncupati il Palazzo di Madonna Pantha, & Terrarum, de quibus agitur à Governatore Perusij in alio diuerso iudicio, & ex diuersis causis, nempe donationis eiusdem Prædij, & Terrarum facta per dictam Pantasileam q. Rosato, à quo fuit legatum Sebastiano Vibio, cui successit ex testamento d. Andreas, & Dationis in solutũ terrarum per filios, ac hæredes dicti q. Hieronymi Vibij Margheritę eorum sorori, ac matri præfati Andreę pro residuo dotis illi debite, vt apparet ex Instrumentis, Processu, ac Decisionibus Rotalibus prædictis. Ideoq; nulla ratione prætendi potest, quod sententię, ac res iudicata super diuersa causa cum Signorellis præiudicium intulerint alteri cum his vertenti, ac nullitatem sententię in ea prolata potuerint inducere per text. in l. & an eadem ff. de exception. rei iudicat. & benè declarat Bart. in d. l. 1. vers. nam secundum quod intelligo, & seq. & Salycet. sub num. 5. vers. tertio casu, & c. ac alij C. quand. pronoc. non est necess. Innocent. in cap. causam qua il 2. sub num. 7. vers. sed queris, & ibi Butr. sub nu. 14. vers. non obstat quod sententia contra sententiam, & c. qui fil. sint legitim. Felyn. in cap. inter Monasterium, sub

sub nu. 24. vers. limita nono, &c. de re iudic. & respondit Rot. in Leodien. fruct. 30. Aprilis 1632. in re. decis. 119. sub num. 1. vers. quia ultra quod, cum seq. par. 6.

- 8 Minus subsistit, quod iudicium, † & sententia lata cum Signorellis eorundem bonorum tunc possessoribus, ac proinde legitimis contradictoribus alios etiam afficiant.

Quia nec in facto iustificatur obiectio, quandoquidem sententia bo. me. Gropperii in iudicio possessorio prolata fuit ad fauorem Monachorum, qui medietatem bonorum tunc possidebant, alterius verò medietatis possessione fuerant à dictis Signorellis iniuste spoliati, & executi anno 1570. Alia verò bo. mem. Orani in petitorio anno 1590. Monachis ipsis possidentibus, & ab eorum iactationibus se liberari fatagentibus, ut patet ex Processu; Nec congruit casui proposito, † nam ille dicitur ad hunc effectum legitimus contradictor, ad quem causa ipsa, eiusque defensio principaliter spectat, Alex. in l. saepe num. 77. vers. circa primum, &c. ff. de re iudic. Rota penes Mohed. decis. 8. de sent. & re iudicat. & Comitul. decis. 133. num. 10. versic.

- 9 legitimum aniem contradictor. † Quare potuerunt quidem Signorelli legitimi appellari contradictores respectu causae, ac interesse proprii, non autem respectu causae, ac interesse Andreae à Cornea, eiusque haeredum nullam cum eis connexionem, ac dependentiam habentis, sed omnino separati, & ex diuersis personis, & causis prouenientis, de quibus cum in illo iudicio nec actum, nec ipsis citatis cognitum fuerit, nulla sanè inde deduci potest super eis res iudicata, nullumque eorum prauiudicium, l. de uno quoque ff. de re iudic. l. cum queritur. cum duabus seqq. l. si cum uno herede ff. de excep. rei iudic. l. 1. & seq. C. quibus res iudicat. non noc. l. 1. & seq. C. res inter alios act. eam super de re iudic. cap. dilecto filio in finalibus verbis, ibique gloss. in verb. non obstat. vers. sed secus est hic, &c. de prabend. Castr. consil. 76. in facto isto. in fin. vers. ulterius lib. 2. Didac. PP. quest. d. cap. 19. sub num. 5. vers. nec enim dabit esse potest, &c. & infra Molin. de Primogenit. lib. 4. cap. 8. sub num. 11. vers. non enim cum illo, &c. Sord. decis. 256. à num. 4. vers. contrarium tamen, &c. cum seqq. & consil. 413. num. 13. versat sententia; etc. Rot. penes Cardin. Seraphin. decis. 1477. numer. 2. vers. nam sententia, &c. & num. 6. vers. neque obstat, &c. & num. 7. vers. neque obstat, &c. Card. Mantica. decis. 66. sub num. 1. & seq. & Pen. decis. 2. nu. 11. vers. nec afficiebant, &c. ac seq. cum aliis relatis in precedenti decisione in §. nam quod primo loco deducitur, &c.

- 11 Præterea non obstat exceptio iniustitiae, eo quia † aduersus immissionem à praefato Andrea à Cornea, eiusque haeredibus positam, competeret Monachis ut haeredibus, ac fideicommissariis dictae Pantasileae retentio pro valore bonorum eidem fideicommissio subiectorum, quae fuerunt à Sebastiano Vibio eorum cohærede grauato, ab ipsoque Andrea à Cornea illius pariter haerede alienata, ut asseritur probari ex Instrumentis celebratis anno 1551. die 7. Nouembris, & anno 1556. 9. Aprilis anno 1560. die

20. Aprilis infra tradit. à Pergrino consil. 39. sub num. 11. vers. itaque lib. 3. & in Romana legati 25. Maii 1648. coram R. P. D. meo Royar. in §. in casu autem nostro, &c. quae tamen illis non fuit concessa.

- Quia primum instrumentum celebratum anno 1551. die 7. Nouembris continet quidē venditionem factam à dicto Andrea à Cornea, & Bernardo eius Fratre, ac Orlandino de Monteuibio tertiae partis omnium bonorum, quae remanserunt in hereditate Pantasileae in locis ibidem nominatis, ut in eo legitur in Summario Monachorum sub num. 11. sed vel illa non habuit effectum, nam dd. bona possidebantur à Monachis, & Sebastiano Vibio eius haeredibus, ut apparet ex praecedenti instrumento illorum apprehensionis auctoritate Iudicis factae die 4. Aprilis 1550. in eodem Summario sub num. 2. in qua quidem possessione iidem Monachi mortuo Sebastiano cohærede obtinuerunt manuteneri ex sententia Gubernatoris Perusij anno 1568. Ideoque non satis hinc probatur realis distractio fideicommissi, super qua praetensa per Monachos integratio fundatur. † Vel si habuit effectum, nihil tamen ex ea detractum fuit iuribus dicti fideicommissi, cum eadem tertia pars debita esset ratione legitimae in bonis Pantasileae Testatricis ipsius Andreae, & Bernardo eius nepotibus ex Margherita filia tunc praedefuncta, §. neque illo in auth. de Trient. & semiss. §. 1. in auth. de hered. ab intest. gloss. in l. omni modo in verb. aliis per
- 12 fontis. C. de inoffic. testament. † quae fideicommissi onere grauari non potuit, l. quoniam in prioribus l. scimus in princip. & in §. cum autem C. eod. tit. Atque ideo in ea quota alienata censetur ab illis electa fuisse, l. Marcellus §. res, quae. & ibi DD. ff. ad S. C. Trebell. Cephal. consil. 189. num. 19. versic. secundo, &c. & seqq. Honded. consil. 72. num. 5. versic. uerum praedictis non obstantibus, etc. lib. 1. Rot. decis. 429. num. 1. vers. quemadmodum enim, &c. par. 4. diuers. & penes san. mem. Greg. decis. 580. num. 2. vers. & clarum est, &c. cum seq. Andr. decis. 30. sub num. 1. vers. & cum dicta vinea, &c. & seq. & decis. 105. sub num. 8. vers. praeterea, ac seq. & in reten. dec. 215. num. 1. vers. quibus praesuppositis par. 2. & alij relati per Sfort. Odd. de prohibit. alienat. quest. 34. sub num. 4. vers. ad premium, &c. cum seqq. & in Romana fideicommissi de Capiteferreo coram me sub die 11. Martij 1645. in §. neque subsistit, &c. & 19. Ianuarij 1646. in §. nam hoc procedit, &c. & alibi saepe.

- 14 Nec obstat, † quod legitima non deberetur d. Margheritae, nec proinde filijs eius, quippe non poterat matri ab intestato succedere, tum quia fuerat dotata, tum quia supererat d. Sebastianus Testatricis nepos legitimatus ex Raphaele filio legitimo praedefuncto, quibus casibus excluduntur haereditariae, ac descendentes ab eis ex dispositione statut. Perusin. lib. 2. rub. 43.

- 15 Quia fuit illa quidem dotata, † sed à Raphaele, ac Balcone eius fratribus, ut constat ex Instrumento anno 1529. die 2. Ianuarij celebrato. Ideoque vel ex proprijs bonis ipsius mulieris dos illa constituta fuisse censetur, ut in di-

in dicto Statuto canetur in §. item si aliquis rece-
perit, vers. Et intelligatur dos fuisse de bonis mulieris
16 dotata, &c. † vel saltem ex bonis paternis, (ut
tenebantur etiam vigore dicti statuti in §. item
si aliquis pater) iuxta theoric. Bald. in l. fin. sub nu-
mer. 17. vers. sed hic pone, quod frater dotauit sorore,
&c. cum seq. C. de dot. promiss. Menoch. de arbitr. iud.
cas. 88. sub num. 46. vers. sic in fratre, &c. ac seq.
lib. 1. Rot. decis. 44. sub num. 7. vers. quod eo fortius
&c. & seq. par. 4. tom. 2. recent. cum alijs allegatis in
17 precedenti decisione in §. alterum verum, &c. † Ideo-
que hac ratione non erat exclusa ab hæredita-
te, & successione matris, cum statuti disposi-
tio referatur expressè ad successionem, & hæ-
reditatem dotantis, ut in eo legitur in princi-
pio, & fuit responsum in *Perusina bonorum*, 27.
Iunij 1597. coram Cyprio apud Modern. *Perusin.* ad
statut. eiusdem Civitatis decis. 24. num. 6. vers. quo-
18 niam responsum fuit, &c. & seq. † ubi in terminis
illius statuti firmatur, quod filia foemina ad-
mitti debet una cum fratre ad successionem
matris, nisi probetur ab ea fuisse dotata, & cõ-
probatur in recent. dec. 180. num. 2. vers. nec obstat
dictum statutum, &c. ac seqq. & dec. 213. numer. 3.
vers. quantum attinet ad primum, &c. cum seqq. p. 4.
tom. 2. & dec. 247. num. 6. vers. aliud verò statu-
tum, &c. & dec. 321. num. 13. vers. & huiusmodi
statuta, etc. et seqq. et num. 23. vers. neque sat fuisse,
19 et seq. par. 5. † Ob existentiam verò dicti Seba-
stiani (quatenus validè probaretur legitimatus,
scilicet dispensatus) exclusa quidem fuisset ab hæ-
reditate, sed non à legitima ex iuris dispositio-
ne debita, quàm eiusdem statuti verba præ-
servant, dum masculos legitimatos, scilicet dispen-
satos admittunt ad succedendum secundum
tenorem, & valorem legitimationis, scilicet di-
spensationis, ac voluntatem, & dispositionem
Domini bonorum ad cuius instantiam fuerint
20 legitimated (luri tamen nõ contrariam.) † Nam
iuris, ac æquitatis rationi aduersaretur, si pa-
rentes legitimam sobolem debita portione
per eiusmodi spuriorum legitimationes pri-
uare possent contra legum dispositionem. *Lom-
nimodo*. l. que nuper. l. quoniam in prioribus. l. sci-
mus §. cum autem, et §. sancimus C. de inoffic. testa-
ment. ac in §. aliud quoque Capitulum in authen. ut
de appellation. cognosc. et probatur ex text. in §. et
quoniam variè in authen. quibus mod. nat. offic. sui Me-
noch. consil. 19. sub num. 25. vers. quocirca si pater,
etc. Rot. penes san. mem. Gregor. decis. 134. cum alijs
relatis per Modern. Pisaur. de imput. quest. 83. num. 5.
vers. quod ampliatur, etc. cum seqq. et fuit dictum in
Perusina bonorum de Vbaldo §. Maii 1586. coram
coram bon. mem. Orano apud d. Modern. ad statut. *Pe-
rus.* decis. 106. sub num. 4. vers. neque repugnat statu-
tum *Perusia* cum seq.

Minus releuat legatum florenorum 2000.
cum onere plus non petendi, & alijs in eo ad-
scriptis à Panthasilea factum dd. eius Nepo-
tibus.

21 Quia † nullum ex eo potuit inferri præiu-
dicium, nec quicquam detrahi legitimæ ipsi
competenti d. *Lomnimodo*, ibiq; gloss. in verb. exi-
gere, et d. l. quoniam in prioribus C. de inoffic. testam.
Cephal. cons. 95. sub num. 8. vers. ratio est, etc. ac seqq.
Rota in Romana legitima 25. Iunii 1613. coram bo-

mem. Remboldo in §. nec obstat prohibitio *Brigida*
22 facta, etc. et sæpe in alijs. † Ideoque non probata
illius specifica approbatione illam integrè pe-
tere, ac consequi non prohibentur, *Crauet.*
consil. 312. sub num. 4. in §. tertio principaliter qua-
ro. vers. tunc enim agendum esset, etc. Anton Fab. in
in eius Cod. sub tit. de inoffic. testament. def. 9. *Rota*
penes sanct. mem. Gregor. decis. 489. num. 21. vers. re-
spondetur, et seqq. et in recent. decis. 368. num. 3.
vers. tertia responsio fuit, etc. et decis. 543. numer. 2.
vers. non obstant prohibitiones, etc. part. 4. cum alijs
relatis per Modern. *Brixienf. de substit. quest.* 296. sub
num. 47. vers. ampliatur decimo quarto, etc.

Aliud autem Instrumentum celebratum
anno 1556. 9. Aprilis continet simplicem cõ-
ventionem inter dictos Sebastianum, & Andreã
initam, quod hæreditas Panthasilea equis por-
tionibus ad utrumque spectaret cum recipro-
ca iurium cessione specialiter per Andreã
facta ad favorem Sebastiani super dimidia par-
te bonorum dotantium Margheritæ matris, &
vicissim per Sebastianum ad favorem illius
pro dimidia parte iurium ad ipsum spectan-
tium super quodam Horto ibi descripto, ut
legitur in dicto Sumario sub nu. 12. sed nec in-
dè probatur alienatio, atque distractio bono-
rum fideicommissi, quæ realiter habuerit ef-
fectum. Tum quia non constat bona tunc
fuisse penes Andreã, immò probatur dictam
hæreditatem ex testamento delatam Mona-
chis, ac Sebastiano, eosq; illam realiter ade-
ptos fuisse ab anno 1550. citrà, & specialiter
dictum Hortum in Instrumento eorum im-
missionis descriptum, cum expressa prohibi-
tione cuiuscumque alienationis amplis verbis
conceptra, ac etiam diuisionis vsque quo idem
Sebastianus filios masculos ex legitimo matri-
monio suscepisset, ut legitur in dicto testamē-
23 to, † contra cuius tenorem nihil detrahi po-
tuit iuribus fideicommissi, neque dominium
bonorum sub eo comprehensum in alios tran-
sferri, l. fin. ibique gloss. et D.D. C. de reb. alienan.
non alienand. gloss. in l. cum pater §. libertis in verb.
ne id alienarent, vers. ut his ff. de legat. 2. et not. D.D.
in l. filius familias, §. Dim. ff. de leg. 2. Grat. cons. 17.
num. 16. vers. immò impetitur, etc. *Rota penes Cardin.*
Seraph. decis. 321. num. 13. vers. sed etiam prohibi-
tio alienationis, et decis. 512. num. 1. vers. quod multò
magis, par. 4. diuersor. *Cardin. Caualer.* decis. 81. nu-
mer. 6. vers. quia stante expressa prohibitionem alienandi
etc. et decis. 108. num. 1. vers. quia stante expressa
prohibitionem alienandi, etc. et decis. 108. num. 1. vers.
quia cum Testator, et seqq. *Coccin.* decis. 166. num. 1.
vers. hac prohibitio, etc. ac infra cum alijs relatis per
dict. Modern. *Brixienf. de substitut.* q. 717. d. num. 1.
et seqq. et num. 18. vers. inferitur ex prædictis cum
seqq. Tum quia Sebastiano sine filijs defuncto
Monachi eius cohæredes, ac pro indiuiso cum
eo omnia dictæ hæreditatis bona possidentes
iuxta Testatricis dispositionem continuauerunt
eorundem possessionem insolidum, & in ea
fuit illis contra dictum Andreã cõcessa ma-
nutentio per dictam sententiam Gubernatoris
Perusij, ex qua iustificatur illorum præcedens
24 possessio, † cum manutentio non tradat pos-
sessionem, sed illam prius traditam, siue habi-
tanti

tant fuisse declararet, atque confirmet etiam abique alia executione facti, quam ipsa præfert implicitam. Menoch. de retinend. remed. ult. in. 57. vers. præterea &c. & in specie fuit responsum in Auximana Censu 23. Iunii 1636. coram Reverendissimo Terracinen. apud Modern. Perusini de manut. dec. 647. nu. 33. vers. & si non doceatur de executione &c. cum seq.

Alterum verò celebratum anno 1560. die nil plus releuat alio præcedenti sub die 7. Nouembris 1551. de quo actum fuit supra in §. quia primum instrumentum &c. Continet enim venditionem factam ab illo Orlandino de Monte Vibio cuidam Aurelio eiusdem tertæ partis bonorum ipsi prius venditæ mediante dicto Instrumento præcedenti ab Andrea, et Bernardo fratribus à Cornea; Ac alterius etiam tertiam partis ad Cleopham eius uxorem spectantis. Et licet in eo legatur clausula Constitut. &c. Hæc tamen operari non potest translationem possessionis eorum bonorum, quæ non apparent penes ipsum constituentem realiter extitisse. gloss. in l. 2. in verbo tradita sit, C. de sequestr. possess. Angel. in l. quadam mulier sub nu. 2. vers. item attende &c. ff. de rei vindic. Et quæ. Arot. in l. interdum in fin. princip. vers. & vide omnino &c. ff. de acquis. possess. Alex. cons. 10. viso processu &c. sub nu. 2. vers. nec obstat constitutum &c. lib. 4. Rot. penes Cardin. Seraphin. decis. 302. num. 6. vers. sequitur quod quemadmodum &c. & Buratt. decis. 136. num. 11. vers. unde nec constitutum &c. cum alijs relatis per Modern. Roman. discept. 954. sub nu. 3. vers. secus autem respectu tertij &c. & seq.

Postremum denique celebratū anno 1562. die 20. Aprilis in dicto Summar. num. 17. continet venditionem nonnullorum bonorum (quæ propria erant dicti Andrea) factam per ipsum præfato Sebastiano, cui venditor accessit pro tulit ad computum pretij florentis octingentos quadraginta duos ab ipso debitos emptori pro iuribus eisdem competentibus super bonis in hæreditate dictæ Panthasileæ remansis ac prædicto Orlandino de Monte Vibio de eius consensu vel supravenditis. Verum nec ex eo probatur intentio Monachorum, quia non dicitur ibi, quod Sebastianus alienauerit, consenserit alienationi bonorum fideicommissi, sed iurium sibi competentium in dictis bonis, quæ duplicis erant speciei fideicommissi. 266. operari non obnoxia, & scilicet ratione legitime ipsi debite in bonis Auitæ (Raphaelis patris prædefuncti) quæ firmiter afferunt illud fuisse ipsa instante legitimatum, & pro tali haberi voluit, atque disposuit gloss. in autent. qua mulier in verb. liberos C. de Sacrosancti. Eccles. Alex. consil. 139. præter fuit consensum in d. præf. vers. secundo concludo, etc. lib. 1. Rolan. consil. 96. num. 51. vers. quia conclusio præmissa, et seqq. tit. 3. Roman. con. 156. num. 34. vers. quantam legitimam filii, etc. et seqq. Laderch. consil. 370. num. 2. vers. bene sit, etc. et seqq. Rot. penes Card. Seraphin. decis. 201. num. 8. vers. tamen cum dicitur, etc. et decis. 955. sub nu. 1. vers. et mox sicut Domini par. 1. diversor. ac in recent. decis. 653. num. 3. vers. proinde etiam par. 1. 27 confirmata decis. 363. par. 4. et sæpe in alijs. Et ratione fructuum eorumdem bonorum, quor-

um commoditatem validè potuit cedere, & alienare pro tempore vitæ suæ, & si ususfructus ff. de iur. dot. l. ususfructu ubi Bart. et alij ff. solut. matrim. Bald. in l. codicillis §. instituto sub nu. 1. vers. et per hoc induco, et. ff. de leg. 2. Ias. in l. filius familias §. diui sub nu. 11. in undecima limitatione, ff. de legat. 1. Molin. de primogenit. lib. 1. cap. 20. sub numer. 12. vers. quo sit, etc. et cap. 21. sub nu. 25. vers. in tertia, et ultima specie, etc. Paregrin. de fideicommiss. art. 4. sub nu. 110. vers. attamen patet, etc. et num. 117. vers. quamvis autem, etc. Menoch. consil. 777. num. 3. vers. et quod is, etc. et seqq. Præd. de fideic. quest. 3. num. 102. vers. sextò limitatur, etc. cum alijs relatis per d. Modern. Brixien. de substit. quest. 525. num. 17. vers. porro, etc. et quest. 527. n. 5. vers. sed adverte, etc.

Non obstat denique compromissum de anno 1558. à præfatis Andrea, Sebastiano, & Orlandino factum in M. Antonium Eugeniū insignem I. C. nec laudum subsequutum.

28 Quia respicit tantum bona hæreditatis Hieronymi Vibii, non autem dictæ Panthasileæ. Quinimò referuntur in eodem laudo alienationes ab illa indebitè factæ, vt legitur in dicto Summario sub nu. 18. & 19. Ideoq; ad effectū, de quo agitur induci, neque extendi potest, l. pen. ff. de his, qui sunt sui, vel alien. iur. l. Paulus la 1. ff. de re iudic. Bart. in l. Iulianus num. 5. vers. probo etiam ff. de condit. in debitor. Alex. cons. 13. circa dubia num. 3. vers. & sententia arbitri, &c. lib. 7. Ruin. consil. 116. num. 6. vers. quia sententia, vel laudum, &c. lib. 4. Paris. consil. 5. sub nu. 19. vers. & etiam quia verba, &c. lib. 2. Roland. cons. 79. à nu. 19. vers. nam indubitati iuris est, &c. cum seqq. lib. 3. Sord. cons. 313. num. 14. vers. nos autem sumus, &c. Rot. penes Card. Mant. di. decis. 66. sub nu. 3. vers. accedit etiam, &c. & decis. 145. num. 5. vers. & cum laudum, &c. par. 5. & decis. 76. num. 13. vers. & laudum, &c. par. 7. recent. & Neque illud potest per Monachos impugnari, quando ipso vti fuerunt, ac vtuntur. l. Publica §. fin. ff. de pos. Rot. penes Buratt. decis. 602. num. 6. vers. ex quo, & in recent. decis. 360. num. 3. vers. & ideo cum seqq. par. 5. & decis. 88. sub nu. 21. vers. & quantis productio, & seq. part. 6.

30 Quia cum & ex prædictis obiecta retentionis exceptio appareat, vel non subsistens, vel saltem turbida, & illiquida iure admitti non potest coram bon. mem. Ortemberg. Minusq; potest in præsentia ad impediendam illius sententiæ, ac rei iudicatæ executionem, l. fin. C. de compens. l. 2. & l. 4. C. de re ind. l. 2. & l. fin. §. de execut. rei iudic. & finis dictum in Perusina bon. mem. Baltron. 26. Iunij 1501. coram bon. mem. Comitulo decis. 167. sub nu. 5. vers. nullam habet, &c. cum seqq. penes n. Greg. dec. 220. n. 5. vers. interim, & decis. 54. num. 3. vers. sed tamen non procedit, &c. Buratt. decis. 260. num. 14. vers. quia cum à d. sententia, etc. Reverendiss. Vgellens. decis. 123. num. 7. vers. quia quicquid sit, etc. et in recent. decis. 433. sub nu. 4. vers. præterea, etc. par. 2. et decis. 743. num. 11. vers. non obstat denique exceptio retentionis, etc. par. 3. et decis. 411. num. 4. vers. neque creditum par. 5. ac sæpe in alijs. & Eoque minus attenda perceptione fructuum ex istis bonis, (de quibus agitur) per Monachos possessis à die litis ratiū vobis statuere citra,

citra, ut respondit Rota in Romana domus de Barbarel. 26. Aprilis 1591. coram eodem Comitulo decis. 145. nu. 11. vers. quia nil morantur &c. ac penes Reverendiss. Vrgellen. decis. 360. sub nu. 6. vers. & in omnem casum &c. & in recent. decis. 249. sub nu. 30. vers. relique verò detractiones &c. ac seq. part. 6. atq; in alijs relatis in Aviminen. Saluiani 19. Iunij 1648. coram R. P. D. meo Bichio in S. non obstat retentio &c. & in præcedenti decisione coram me in S. quare cum huiusmodi Monachorum prætentio &c.

Et ita resolutum vtrique parte informante &c.

REVERENDISS. P. D. CERRO

Sacra Rotæ DECANO.

Interamnen. Vfusfructus.

Veneris 13. Iunij 1649.

ARGUMENTVM.

Statutum quādo excludit feminas si fuerint dotatæ, expressa, & formalis requiritur dotatio, quando tamen illas excludit propter masculos, & mandat ipsas dotari nisi fuerint dotatæ, tunc non est necessaria actualis dotatio de tempore successionis, & quare. Item quando statutum censeatur excludere feminas tantummodo ab hereditate dotantis, & quando unica dotatio sufficiat, ut ab omnibus dicantur exclusæ latissimè tractatur.

Pater retinendo bona vxoris vsq; ad eius obitum censetur adiuvise hereditatem nomine filiorum quibus delata fuerat stante statuto exclusivo feminarum censetur adiuvise nomine masculorum & non feminarum, & quid si frater stante suprascripto statuto admittit sorores ad hereditatem paternam, an censetur etiam voluisse admittere ad hereditatem maternam, late discutitur.

SUMMARYM.

- 1 Vfusfructus omnium bonorum alicui relictus, intelligitur de omnibus bonis, quæ ad Testatorem spectant.
- 2 Femina quando sunt exclusæ à statuto, siue sint dotatæ, siue indotatæ, sola existentia masculorum sufficit pro illarum exclusione.
- 3 Femina ubi sunt exclusæ à statuto propter masculos, demandando illas dotari, nisi fuerint dotatæ, dotatio non est necessaria pro illarum exclusione, & quare.
- 4 Femina ut dicantur exclusæ à statuto, demandare illas dotari, non est necessaria actualis dotatio de tempore successionis.
- 5 Dos non debetur nisi matrimonium, & nuptia actualiter contrahantur.
- 6 Statutum exclusivum feminarum, quando procedit per distinctiones alternativas enumerando personas à quarum successione excludit, videtur tantummodo illas excludere ab hereditate dotantis.
- 7 Intellige quando statutum tam in parte dotationis, quàm in parte exclusionis, videtur verbis, &

distinctionibus alternativis, secus si in parte donationis tantum.

- 8 Statutum exclusivum feminarum, quando non censetur illas exclusisse ab hereditate dotantis, sed unica dotatio sufficiat pro omnium exclusione.
- 9 Et quid si feminarum exclusio non esset perpetua sed temporalis.
- 10 Statutum quando præsumatur confirmatum Apostolica auctoritate.
- 11 Pater retinendo bona vxoris vsque ad eius obitum, censetur adiuvise hereditatem nomine filij, cui delata fuerat.
- Intellige procedere in solis filijs infantibus, & quādo etiam in maioribus. nu. seq.
- 12 Hereditatis aditio ex quibus sufficienter probata remaneat.
- 13 Communio inter fratres, & sorores non probatur ex assertionem emanata in confessione inventarij bonorum alterius ex fructibus defuncti.
- 14 Aditio hereditatis, quæ præsumitur facta à patre nomine filiorum, retinendo bona vxoris, intelligitur facta nomine masculorum, & non feminarum, stante statuto illarum exclusivo.
- 15 Frater stante statuto exclusivo feminarum, si admittit sorores ad hereditatem paternam, non censetur voluisse etiam admittere ad maternam hereditatem, & quare nu. 16.
- 16 Vfusfructus quando est relictus vxori donec viduitatem servaverit, non tenetur præstare cautionem Mutuam.
- 18 Cautio de utendo, & fruendo arbitrio boni viri oblitam postea notam sufficit, ut præstetur ab usufructuario in actu consecutionis ususfructus.
- 19 Vfusfructus omnium bonorum relictus vxori, intelligitur persoluto prius are alieno.
- 20 Cessio iurium per verba talia, qualia, sufficit ad obtinendum contra bona debitoris.
- 21 Hares cum beneficio legis, & inventarij bene agere potest contra bona hereditaria pro consecutione sui crediti.
- 22 Actiones non confunduntur, sed separata præservantur in herede beneficiato.
- 23 Hares, qui de tempore adita hereditatis non est creditor, sed talis factus fuit postea persolvendo de proprio, bene potest agere contra bona hereditaria pro eius satisfactione.
- 24 Hares quamvis adierit hereditatem absq; beneficio legis, & inventarij, quando tamen actiones sui crediti non censeantur confusa.
- 25 Legatarius amittit legatum non servando ad unguem voluntatem Testatoris.
- 26 Hares proprietarius non potest consequi legatum ususfructus, sed illud accrescit collegatario. intellige ut nu. 27.

DECISIO CCCXXIX.

DEFUNCTO Io. Alexandro Paciono, institutis heredibus proprietariis Lucia, & Doralice sororibus usufructuaria Catharina Campia vxore, inter istas mulieres variz ortæ fuerunt controuersie tam super hereditate dicti Io. Alexandri fratris, & marini respectivè, quàm super hereditatibus Fulvii, & Alcidi eius parentum. Ideoque coram Reverendissimo D. Ghislerio tunc S. Rotæ Auditore,

rore, nunc verò Episcopo Terracinen. suscep-
pta disputatione super hereditatibus Fuluij, &
Io. Alexandri tantum, resolutum fuit Doralis-
ci, & Lucie dandam esse manutentionem in
duabus partibus bonorum Fuluij, Catharina
in alia tertia parte eorundem bonorum, & in
omnibus bonis Io. Alexandri eius viri, titulo
tamen solius usufructus, & cū oneribus con-
tentis in decis. 27. Ianuarij 1648.

Acquieuerunt prefate mulieres huic reso-
lutioni; sed prosequentibus coram me in lo-
cum d. Reuerendis Terracinen. particulariter
subrogato disputationem super hereditate
Alcidæ ibidem non comprehensa sub die 13.
Maij prateriti proposui dubium, An in bonis
Alcidæ sit dāda manutentio Catharinæ in to-
tum, sed Domini ordinarunt, quod videretur
de bono iure, quo dubio hodie proposito
constare existimarunt de bono iure vtriusque
partis.

Catharinæ scilicet, & quidem in omnibus
prefatis bonis quoad usufructum sibi reli-
ctum à d. Io. Alexandro eius viro; Cum enim
ex dispositione statuti Ciuitatis Interamnæ
lib. 2. sub fol. 40. rubr. quod mul. dotat. non succed. re-
lati in eius Summum. 2. foeminarum exclusiui,
ipse solus tamquam masculus successerit d.
Alcidæ ab intestato defunctæ exclusis penitus
Lucia, & Doralice sororibus, prout etiam
resolutum fuit in Interamnen. hereditatis de Pa-
radisi 12. Decembris 1650. coram S. D. N. in recent.
decis. 104. par. 1. confirmata coram eodem 6. Martij
1606. & admittitur in d. decis. adita coram Reueren-
tiss. D. Terracinen. §. non obstat alterum. † Sicut
hereditas d. Alcidæ in totum spectauit, & ef-
fecta fuit proprium patrimonium ipsius Io.
Alexandri, ita etiam eius usufructus in totum
spectare debet ad Catharinam ab ipso vniuer-
salem usufructuariam in testamento scriptam
ad tex. in l. uxori mea 37. ff. de usufruct. legat.

Idque † etiam si dd. sorores expressè dotatæ
non fuerint; Cum enim prefatum statutum
in verbis specificè excludat non solum dota-
tas, sed etiam indotatas iuncto fratribus onere
dotandi pro viribus patrimonij, sola existen-
tia masculorum sufficit pro ipsarum exclu-
sione, vt responsum fuit in d. Interamnen. heredi-
tatis de Paradisi 6. Martij 1606. §. non obstat dum
dicebatur, & in similibus terminis dixit Rota decis.
540. per tot. & signanter sub num. 1. vers. non enim
propter dotem par. 1. diuers. in recent. decis. 405. n. 22.
cum seqq. par. 5. & plenius in Romana supplementi
legitima 18. Maij 1640. 15. Aprilis 1644. & 26. Ia-
rij 1646. coram me. Licet enim quando statu-
tum excludit foeminas, si fuerint dotatæ ex-
pressa, & formalis requiratur dotatio, quæ
censetur causa finalis statuentium. † Quando
tamen, prout hic, illas excludit propter ma-
sculos, & mandat ipsas dotari, nisi fuerint do-
tatæ, dotatio non est necessaria pro ipsarum
exclusionem, cum fauor masculorum, & agna-
tionis conseruatio causa finalis, & principalis
in statuentibus reputetur, iuxta distinctionem
Castr. communiter approbatam in l. Titio centum, §.
Titio genero num. 8. vers. ego pluries, ff. de condit. &
demonstr. & in cons. 276. num. 2. lib. 1. quem sequuntur
Par. X. Recen.

Socii in sen. cons. 75. num. 8. usque in fin. lib. 3. aliqui
relati per Rotam d. decis. 540. num. 1. & seqq. par. 1.
diuers. in Perusina fideicommissi de Alfani 17. Maij
1621. coram clar. mem. Coccino, penes Merlin. de le-
gitim. decis. 106. num. 7. in Tiburtina hereditatis 13.
Februarij 1634. coram Eminenti. D. Card. Hiero-
nymo Verospio, penes Fenzon. ad Statut. Urb. dec. 113.
sub vers. & licet. † Prefertim quia dd. sorores
nunquam nuptæ fuerunt, & ideo obijcere nō
possunt defectum dotationis, cum ad istum
effectum non sit necessaria actualis dotatio de
tempore successionis, Card. Seraph. decis. 112.
num. 1. & per tot. † Et dos non debetur, nisi ma-
trimonium, & nuptiæ actualiter contrahan-
tur, vt probat Castr. d. cons. 276. num. 2. vers. unde
& tunc relatum lib. 1. Rota d. decis. 540. num. 1. vers.
distinctio autem part. 1. diuers. & d. decis. 405. nu. 26.
vers. neque eius obligatio par. 5. recent. Tum etiam,
quia satis condecens dotem habuisse videtur,
dum ipsemet Io. Alexander illas admisit
vna secum pro æquali portione ad paternam
hereditatem, & eas vniuersales heredes pro-
prietarias in omnibus suis bonis instituit.

Nec obstat, † quod d. statutum videatur ex-
cludere feminas tantummodo ab hereditate
dotantis, dum enumerando personas, à qua-
rum successionem illas excludit, procedit per
dictiones alternatiuas, vt dixit Rota in Narnien.
successionis 7. Februarij, & 29. Novembris 1629. co-
ram bo. me. Merlino in recent. dec. 247. num. 19. vers.
verum quando par. 5. & decis. 329. num. 16. cum seqq.
par. 6.

Obiectum † enim procederet, si d. statutum
tam in parte dotationis, quàm in parte exclu-
sionis vteretur verbis, & dictionibus alterna-
tiuis, in quibus terminis loquuntur prefata de-
cisiones Narnien. successionis. Secus autem vbi,
prout hic, procedit per dictiones alternatiuas
dumtaxat in parte dotationis, in parte verò ex-
clusionis vtitur verbis, & dictionibus coniun-
ctiuis, & copulatiuis, ibi, Nec actionem habeant,
nec petere possint contra patrem patrurn, nec fratres
carnales, vel eorum heredes, nec ab eis causam ha-
bentes, &c. † Tunc enim non censetur exclusi-
se foeminas ab hereditate solius dotantis, sed
vnica dotatio sufficit, vt ab omnibus heredi-
tatibus personarum ibidem specificatarum,
illæ dicantur exclusæ, vt declarant Bald. cons.
73. circa medium, vers. & est considerandum lib. 4.
Becc. cons. 53. num. 3. vers. nam respondetur, Alciat.
cons. 5. sub num. 11. vers. item quando statutum loqui-
tur lib. 2. Menoch. cons. 873. sub num. 12. vers. quintus
est casus, Surd. cons. 120. num. 9. Bellon. iun. consil. 74.
num. 48. Tbesaur. decis. Pedemon. 62. num. 7. vers. imò
si statutum, idemque admisit Rota in d. Narnien. suc-
cessionis, vt in decis. 247. num. 18. & 19. par. 5. & de-
cis. 329. num. 15. & 16. par. 6. ac responsum fuit co-
ram Card. Seraph. decis. 1291. num. 1. in Balneore-
gien. bonorum 16. Maij 1594. coram recol. mem. Card.
Hieronymo Pamphilio, & in Romana hereditatis de
Stellis 16. Ianuarij 1608. coram bo. me. Ottembergo,
penes Fenzon. ad Stat. Urb. decis. 115. & decis. 116.
per tot.

Minusue obstat, † quod huiusmodi foemi-
narum exclusio non sit perpetua, sed tempo-
ralis, quousq; scilicet adsint masculi de agna-
tione

tionem, ipsis vero defectis foeminae ad successionem reintegrentur, ad tradit. per *Brum. in tractat. quod. si int. mascul. art. 10. num. 12. & 23. cū alijs. relatis in d. decis. Reuerendiss. Terracinen. S. non obstat alterum, versum quia. Quoniam in casu nostro tollitur ex facto hæc difficultas, cum statutum feminas expressè excludat non solum ad favorem fratrum, sed etiam eorum heredum, aliorumque ab eis causam habentium, ibi, *nec actionem habent &c. nec fratres carnales, vel eorum heredes, nec ab eis causam habentes, &c.**

- 10 Nec facit, quod d. Statutum non probetur Apostolica auctoritate confirmatum: quia cum à longissimo tempore citra appareat observatum etiam in iudicijs contentiosis, & signanter in hoc sacro Tribunali confirmatio Apostolica interuenisse præsumitur, ad not. per *DD. in cap. illud, de præsumpt. & in cap. sicut, de re iudic. Card. S. raph. decis. 507. num. 3. & decis. 536. num. 5. cum alijs in Barchin. Statuti 3. Martij. 1636. coram Eminentiss. D. Card. Hieron. Verosp. in recent. decis. 107. n. 24. p. 7.*

Prout nec subsistit, quod non doceatur Io. Alexandrum adiuisse maternam hereditatem prout ad hunc effectum requiritur.

- 11 Cum tamen huiusmodi hereditas consistat potissime in bonis dotalibus, quæ Fulvius maritus per quatuordecim annos, usque ad eius obitum penes se retinuit, ex præfata retentione adiuisse censetur dictam hereditatem nomine Io. Alexandri communis filij, cui ipsa delata fuerat, ut probat text. in l. qui in aliena, §. sed & si non adierit, ff. de acquir. heredit. Bart. cons. 129. num. 2. lib. 1. Nat. cons. 74. num. 11. Sord. cons. 253. num. 32. Paschal. de iurib. patr. potest. par. 1. cap. 2. num. 35. vers. immo etiam, Rot. decis. 259. n. 3. & decis. 723. num. 14. vers. & in proposito par. 2. & decis. 527. num. 4. par. 8. recent. tamen licet hæc conclusio procedere videatur in solis filiis infantibus, ad tradita per *Alex. cons. 20. nu. 1. lib. 7. Sord. cons. 244. num. 2. secus vero in maioribus infantibus idem Sord. decis. 140. num. 11. tamen Nihilominus quia ipsemet Ioannes Alexander post mortem Fulvii patris eademmet bona possedit, & sua vita durante de illis disposuit, ut probatur ex inventario confecto à dictis sororibus eodem num. 5. utique faciendo se illorum dominum, & possessorem, censetur paternam aditionem ratificasse, vel dictam hereditatem iterum sufficienter adiuisse. l. pro herede, & l. gerit, C. de acquir. heredit. l. 3. C. ad S. C. Orfician. 3. penult. instit. de hered. quali. & differen. Castr. in l. potuit. num. 4. C. de iur. deliber. Bald. cons. 272. sub num. 2. vers. servitia ratio est lib. 5. Aym. cons. 33. nu. 14. Honded. cons. 61. num. 58. lib. 2. Sord. cons. 253. num. 31. Cardinalis Manz. de coniect. ult. volunt. lib. 1. tit. 12. n. 8. & decis. 245. n. 11. san. mem. Greg. decis. 7. n. 2. dec. 98. n. 1 & dec. 135. num. 2.*

Nihil obstante, quod in dicto Inventario præfatae sorores asseruerint bona ibidem descripta pollesta fuisse per Ioannem Alexandrum pro indiviso, & in communi cum ipsis.

- 14 Quia tamen præterquod huiusmodi assertio eis suffragari non potest, nisi concludentibus probationibus assertam communionem iustificent, ad text. in l. 1. C. de probat. Cum præfata

hereditas deberetur soli Ioanni Alexandro masculino ob prædictam statuti dispositionem ex dicta possessione ad eius dumtaxat favorem, non autem sororum, quibus illa delata non fuerat, desumi potest aditio, ut declarant *Sord. d. cons. 253. d. num. 31. Card. Mantica. d. tit. 12. d. nu. 8. vers. quod scilicet probatio, Boer. decis. 33. n. 25. vers.*

- 15 *alijs se esset cum ceteris supra allegatis. tamen Minus præsumi potest, quod dictus Ioan. Alexander voluerit ipsas admittere una secum ad maternam hereditatem, ex quo eas admiserat ad hereditatem paternam, ideoque renunciasset videatur dictæ statutarie dispositioni, ut si matrem fuit in dicta præcedenti decisione; tamen Quia cum præfata admissio expressè facta, & restricta, fuerit ad bona paterna, exinde inferri non potest, quod voluerit eas pariter admittere ad maternam, cum admissio, & renunciatio ex ipsa resultans eandem specificam expressionem perneceesse desiderent, ex probatis fere in terminis per *Gabr. cons. 60. num. 2. 3. & per tot. lib. 1. Sord. cons. 443. num. 58. & 59. Morot. cons. 3. num. 19. cum seqq.**

Denique non obstat, quod Catharina nullam præstiterit cautionem, siue Mutianam, siue de utendo & fruendo arbitrio boni viri.

- 17 Respectu enim tamen responsum fuit eam non esse præstandam, dum non versamur in institutione, sed in legato ususfructus temporaliter duraturo, donec scilicet legataria viduitatem servauerit, ut distinguendo firman. *Natt. cons. 459. num. 17. vers. tamen secus est, Gratian. dist. 4. for. cap. 696. num. 11. Thomat. decis. Macerat. 105. num. 7. & 8. Barz. decis. Bonon. 73. num. 29. cum seqq. tamen Respectu vero cautionis de utendo, & fruendo arbitrio boni viri, ob litem postea motam, & acriter agitatam visum fuit Domini sufficere, quod præstetur in actu pacifice consequutionis prædicti ususfructus, iuxta Theoric. Bald. in l. 2. sub numer. 11. & circa fin. C. de iur. de legat. quam pluribus adductis sequuta fuit Rota in Avenionen. ususfructus 4. Febr. 1637. coram Reuerendiss. D. meo Decano, & 1. Iulij eiusdem anni coram Eminentiss. D. Card. Panzjolo in rec. dec. 195. num. 19. & 20. & decis. 238. num. 11. par. 7. ac 29. Aprilis 1641. coram Reuerendiss. D. Terracinen. S. final. & novissime in Firmans. codicillorum 1. Martij præteriti coram me, S. nota sub eademmet die.*

Quo vero ad præfatas sorores existimarunt Domini constare de ipsarum bono iure, tum pro summa scutorum 850. tum etiam pro rata ususfructum, quam Catharina tenetur illis communicare.

- Pro summa scilicet d. scutorum 850. quæ ab eis perfoluta fuerunt eidem Catharinæ pro restitutione dotis sibi debitæ à dicto Io. Alexandro Testatore eius viro, ut apparet ex publico Instrumento ipsarum summ. num. 1. Quamvis enim tamen vxor relicta usufructuaria non teneatur ad debita mariti prædefuncti, Attamen deduci non potest ususfructus sibi relictus, nisi prius ex substantia totius hereditatis es alienum illius integrè perfoluatur per text. in l. si ff. de usufr. legat. & in l. usufructu honorum, ff. ad l. Falcid. Gabr. cons. 114. num. 8. lib. 1. Gail. pract. observat. lib. 2. observat. 146. num. 7. Menoch. de præsumpt.

sumpt. lib. 4. præsumpt. 143. sub num. 13. vers. altera fuit opinio, Card. Mantica. de coniect. ult. volunt. lib. 9. tit. 6. num. 12. plenè Mastrill. decis. 3. sub num. 4. cum plurib. seqq. par. 1. & dictum fuit in dicta precedenti decisione Reuerendiss. D. Terracinen. S. neque potest, vers. & iuxta.

20 Nec refert, si quod Catharina in actu exactionis dictæ dotis cesserit iura talia, qualia, dummodo contra ipsam retorqueri non possint; Quia dictæ sorores non vtuntur huiusmodi cessione, nec agunt contra cedentem, pro repetitione soluti, sed deducunt huiusmodi solutionem aris alieni contra bona hereditaria debitoris, ad quem effectum ipsius sufficit vera, & actualis solutio, vt proinde absq; alia cessione super illis satisfieri debeant de concurrenti quantitate summæ persolutæ. l. qui a debitore, ff. qui potior. in pign. habeant. l. si potiores, ibique gloss. C. de his, qui in prior. credit. loc. succed. Card. Mantica. decis. 69. num. 3. vers. diuersum est tamen.

Et parum releuat, quod sint hæredes d. Io. Alexandri debitoris; Quia si præter quod illius hereditatem adiuerunt cum beneficio legis, & inuentarii, proindeque eis impediri nõ potest integra satisfactio ipsarum crediti, ad tradita per Bald. in l. fin. S. in computatione num. 3. ibique las. num. 5. C. de iur. deliber. Paris. conf. 69. num. 161. lib. 1. Rota in recent. decis. 523. num. 1. part. 2. decis. 127. num. 10. par. 7. dec. 46. num. 5. & dec. 513.

22 num. 13. part. 8. Ea ratione, si quia per aditionem cum dicto beneficio actiones non confunduntur, sed separatæ præseruantur, d. l. fin. d. S. in computatione, vers. si vero ipse, C. de iur. deliberan. Bald. in l. si uxor nu. 2. C. de bon. anth. iud. poss. Castr. conf. 186. in principio, vers. sine dicamus, quod factio inuentario lib. 2. Surd. conf. 7. num. 31. Rota decis. 63. num. 2. in fine par. 3. decis. 114. num. 22. par. 7. & decis. 145. num. 7. par. 8. rec. si Cum tempore aditionis dictæ sorores non essent creditrices, sed

23 tales effectæ fuerint post aditam hereditatem persoluendo de proprio huiusmodi debitum dotis Catharinæ, vtique etiam si non essent hæredes beneficiatæ, adhuc ipsis prædicta satisfactio denegari non poterit; si Imaginaria enim solutio, & confusio actionum, quæ resultant ex aditione absque dicto beneficio, procedunt tantummodo respectu crediti penes hæredem existentis tempore aditionis; secus autem respectu crediti, quod ipse, prout hic, deinde acquisiuit adita iam hereditate præuia solutione debitorum defuncti proprijs pecunijs peracta, vt in puncto distinguendo firmavit Rota coram Card. Canal. decis. 307. num. 1. 2. & 3. & in Bononiens. fideicommissi de Cataneis 10 Martij 1617. coram bo. me. Pirouano in recent. decis. 430. n. 10. vers. quia creditum par. 4.

Pro rata verò ususfructus, quia testator eidem Catharinæ legatariæ expressè mandauit, quod illud communicaret cum præfatis suis 25 sororibus; si Voluntas enim Testatoris in proposito ad vnguem seruari debet alias legataria legatum amittere, vt firmatum fuit in Speletana alimentorum 20. Nouemb. 1630. coram Eminenti. D. Card. Hieronymo Verospio, & in Romana legati cibi, & potus 13. Iulij 1635. coram Reuerendiss. D. mro Decano relatis in dicta decis. d. S. neque potest.

neque potest.

26 Nec obstat, si quod cum ipsæ sorores institutæ fuerint hæredes proprietariæ, huiusmodi legatum ad ipsarum fauorem non sustineatur, sed accrescat Collegatariæ ex dispositione text. in l. plenè 34. S. si duobus, ff. de legat. 1. approbata in Recanaten. manut. 27. Junij 1642. coram me, S. & huic intellectui, versum prælegatum.

27 Conclusio si enim procedit quando hæres à semetipso legatum consequi debet, vt clarè legitur in d. text. ibi, A semetipso ei legatum inutiliter videtur &c. secus autem vbi, prout hic, illud capere debet à manibus collegataria propter onus communicandi illi iniunctum, tunc enim legatum tamquam validum subsistitur, nec ipsi collegataria accrescit, vt declarat gloss. in d. verb. inutiliter, vers. item à legatario, quam sequitur Alex. in d. S. si duobus numer. 2. vers. quia sicut quando, aliique relati per Bellon. de iur. accresc. cap. 7. q. 29. num. 14. 15. & 16. vbi reddit optimam rationem, quia scilicet huiusmodi legatum nullam continet obligationem ipsius hæredis, sed illius tantummodo, qui fuit grauatus, & num. 90.

Cæterum prætenfa melioramenta, vt asseritur facta per Fuluium in bonis cōtrouersis, Domini non habuerunt in consideratione, quia non iustificuntur, neque in specie, neque in genere.

Atque ita resolutum fuit vtraque parte informante &c.

R. P. D. CORRADO.

Postea S. R. E. CARDINALL.

Bononiens. Prædij.

Luna 21. Junij 1649.

ARGVMENTVM.

Permutationis contractus cum suapte natura euictionem contineat, illa cum refectione totius summæ solutæ præstari debet; Quæ in liquidatione fructuum desideretur probatio ex decisione patebit.

SYMMARIVM.

1. Euictionem præstare debens tenetur ad omnium restitutionem, qua euictionem passus soluere fuit coactus.
2. Euictio procedit etiam in permutatione.
3. Euictio debetur ex pacto.
4. Euictionis iudicium in se suscipiens ex eodem processu condemnari potest.
5. Aestimatio probatur ex instrumento.
6. Emptor non presumitur stultus. Restanti valore censetur, quæsi fuit vendita, m. 6.
7. Euictio præstari debet ex natura contractus permutationis.
8. Euictio præstatur ex pacto.
9. Fructus legaliter taxantur ad rationem quinque pro centenario.
10. Iactare suum nemo presumitur.

- 11 Liquidatio fructuum leniores requirit probationes arbitrio Iudicis.
- 12 pro Liquidatione fructuum sufficiunt etiam aestimationes, & calculi inter alios facti.
- 13 Detractiones eximunt bona à fideicommissis.
- 14 Emens rem subiectam fideicommissis satis dicitur securus si adest derogatio Pontificis.
- 15 Molestia ubi non adsint, non tenetur quis de evictione.
- 16 Inuestimento non secuto, si pars ex eo nullum damnum sensis, excusatur inuestire obligatus.

DECISIO CCCXXX.

FACTA nonnullorum bonorum immobilium in Agro Bononiensi. existentium permutatione inter Com. Franciscum Mariam, Boschettum ex vna, & Marchionem Ioānem Mariam Fontanam ex altera parte, alienauit Marchio Prædium ex ea receptum in loco nuncupato Bagnarolæ Ioseph, & Ludouico fratribus de Ghellis pretio libr. triginta quatuor millium monetæ illarum partium; A quibus cum nonnullos post annos fuerit per Ludouicum filium Alphōsi de Sabatinis cuius vigore præcedentis fideicommissi primogenitalis q. Marci Antonii eius patris magni, condemnatus fuit idem Marchio eorum auctor ad restitutionem pretij vnâ cum fratribus, quos dd. fratres ex bonis euictis percipere non potuerunt loco damnorum, & interesse, & satisfecit, vt apparet ex publico Instrumento inter eos celebrato die 5. Iun. 1642 in quo dd. fructus annorum octo, & quatuor sexdecim, quibus præfati de Ghellis remanserunt ob eam causam ipsis bonis priuati, fuerunt concorditer liquidati ad summam libr. tresdecim millium sexcentarum septuaginta quinque, & solid. vndecim, inito calculo ad rationem quinque pro centenario dicti pretij conuenti, vt legitur in d. Instrumento; Quare instante modo Marchione contra Comitē Claudium filium, & heredem d. Com. Francisci Mariæ Boschetti, ac de euictione obligatum ex d. contractu permutationis pro refectione, ac restitutione huiusmodi damnorum, & interesse Dubitauit. An, & pro qua summa Comes teneatur, & sit contra eum relaxandum mandatum. Et Domini pro Actore informante responderunt.

Quia cum ex processu constet prædictum d. q. Com. Franciscum Mariam d. permutationis titulo traditum Marchioni Fontanæ iam diu realiter euictum, atque ablatum fuisse à dd. de Ghellis ab ipso Marchione causam habentibus, itumque subinde tractum præuijs Decisionibus coram Reuerendiss. D. meo Terracinen. sub die 27. Iunij 1639. & 13. Febr. 1640. ac sententia Rotali interpellato, causæque assistorate d. Com. Boschetti prolata, ad restitutionem pretij & fructuum prædiorum. Hinc pariter & sequitur Com. Claudium patris heredem teneri ad eorum omnium restitutionem, & interesse Marchionis, tam ex dispositione Iuris communis per tex. in l. si venditione, & l. euicta re l. 2. ff. de euict. l. si controuerfis,

- l. si cum questio, l. cum successores. C. eod. tit. quarum
- 2 legum dispositio procedit & etiam in permutatione l. 1. C. de rer. permut. l. si permutationis, C. de euict. Menoch. Præf. 118. numer. 18. vers. atque in permutatione & c. lib. 3. Cabal. de euict. §. 4. num. 43. vers. quid in contractu permutationis & c. cum alijs relatis per Modern. Pisaur. in simil. tractat. de euict. q. 140. sub num. 1. & seq. quàm ex pactis specialibus pro defensione & c. & euictione & c. bonorum permutatorum & c. & constituto & c. ac alijs executiuis & c. inter contrahentes vicissim conuentis, & quæ leguntur in d. Instrumento in Processu fol. 18. pag. 2. & seq. latius extensis in Formular. Ciuitat. Bonon. vbi fuit celebratum, in fin. secund. volum. statutorum fol. 18. ac seq. sub Rubr. Pactum Constituti, & Libelli in permutatione & c. l. sciendum, ff. de euict. Franch. decis. 24. num. 2. vers. sed quia in Instrumento permutationis & c. ac seq. Rot. penes Card. Seraph. decis. 787. num. 1. vers. unde cum habeamus expressum pactum & c. & san. mem. Gregor. decis. 25. per tot. & in recent. decis. 553. sub num. 10. vers. secundum par. 2. decis. 281. sub num. 1. vers. fundamentum decisionis fuit & c. cum seq. par. 4. Et demum, ex peculiari obligatione ipsius Comitris Claudij ab eius Procuratore specialiter constituto per Instrumentum mandati celebratum die 3. Martij 1639. facta in actu susceptionis dicti iudicii, ac defensionis causæ per acta Francisci
- 4 Poccobelli Notarij Rotalis & sub die 14. eiusdem mensis, quo casu potest contra eum relaxari mandatum ex eodem Processu pro indemnitate Marchionis, iuxta text. in l. minor 25. annis in fin. princip. vers. nam si ei fundus, ff. de euict. Castr. in l. cum vendente sub num. 3. vers. immo, & per viam executiuam, C. ubi caus. Fiscal. P. Barbos. in l. venditor sub num. 188. vers. quinimmo, ff. de Indic.

Pretium autem in ea summa librarum trigintaquatuor millium comprobatur non solum ex Instrumento donationis eiusdem prædicti per d. q. Marcum Antonium de Sabatinis factæ anno 1591. die vltima Octobris Alphōso eius ex Fratre Nepoti, ac eius primogenitis, cum in perpetuo inter eos fideicommissis, in quo fuit particulariter assertum valoris scutorum circiter septem millium septingentorum d. summam propè attingentibus, qui successiue probabiliter augeri potuit. Verum etiam ex Instrumento alienationis per Marchionem factæ in dd. de Ghellis anno 1628. 22. Octobris in quo & tanti fuit æstimatum, Bald. in l. cum fundus, §. quia quàm sub num. 1. in fin. vers. in gloss. fundus & c. dicens, quod emptor non præsumitur stultus, & ideo res tanti valere censetur quanti vendita fuit, nisi aliud probetur, ff. de reb. eor. Cephal. conf. 267. sub num. 1. vers. postremo, & c. ac seq. Menoch. conf. 358. sub num. 22. vers. quinto conferb. & c. cum seq. Surd. conf. 181. sub num. 21. vers. tamen fallit, & c. Masstrill. decis. 280. num. 52. vers. Et res tanti dicitur valere, & c. cum seq. Et ex alio sub die 5. Iulij 1642. in quo eandem summam ipsis emptoribus à Marchione restituta fuisse apparet præcedentibus dictis Decisionibus, ac Sententia Rotali ita expressè declarantibus, ipsumque Marchionem condemnantibus.

bus. Quæ ideo attendi, ac Marchioni restituenda est ratione interesse, quod passus est ob d. euictionem, † atque præstari debet tam ex natura contractus, l. euicta l. 1. & l. 2. ubi gloss. & DD. l. si cum venditor, §. fin. ff. de euiction. cum alijs supra citatis, quàm ex pacto speciali refectionis damnorum, & interesse in d. Instrumento explicitè conuento, † ac plenius in præcitato formulario extenso, Cast. in l. Titius cum decederet num. 3. vers. ex decisione verò & c. ff. de act. empt. Peregr. de fideicom. art. 52. sub n. 55 vers. Punctus est & c. & respondit Rot. in decis. 13. num. 1. vers. qui debet attendi & c. cum seq. ac decis. 378. num. 1. vers. & quod huiusmodi tempus & c. par. 4. diuers. & latius in Ferrarien. Decimarum coram bo. me. V bald. in Recent. decis. 227. à nu. 3. vers. quia huic obiecto fuit responsum & c. & seqq. ac decis. 710. par. 4. tom. 2. & 3. in quibus clarè explicatur hæc materia, & in alijs relatis per Marefcott. resolut. 79. sub num. 5. vers. & est sciendum & c. cum seqq. lib. 2. & per Modern. Pisanren. in d. tract. de euiction. q. 179. à num. 20. vers. at contra & c. cum seqq.

Liquidatio verò fructuum in d. summa librarum tredecim millium sexcentarum septuaginta quinque, & solidorum undecim calculata, super eodem valore ad rationem librarum quinque pro singulis centenarijs, & annis ab euictione re ipsa sequuta, & ablatione bonorum vigore executionis factæ anno 1639. Visâ fuit Domini proportionabilis, & satis iustificata tam ex præsumptione legali, † secundum quam fructus bonorum huiusmodi immobilium tanti regulariter estimari solent, iuxta gloss. in Auth. perpetua in verb. iusta, C. de sac. Sanct. Eccles. & in his terminis respondit Rota in d. Ferrarien. Decimarum coram bo. me. V bald. in recent. decis. 718. num. 1. vers. qui valor apparet taxatus & c. par. 4. tom. 3. Thesaur. Iun. quest. forens. 1. in fin. vers. item fructus lib. 3. Quam ex d. Instrumento die 5. Jul. 1642. celebrato inter dd. de Ghellis, & Marchionem, qui sanè maximè prudens, ac diligens pater familias censeretur non potest † proprium iactare voluisse, vt successu temporis, litibus, atque dispendijs ab eius Auctoribus recuperaretur, ad l. cum de indebito, vers. qui enim soluit, & c. ff. de probat. In hac enim materia stante certitudine euictionis, ac temporis, quo Prædium fuit à Ghellis ablatum, leuiore probationes pro † liquidatione fructuum arbitrio Iudicis admittuntur, vt in specie respondit Rot. decis. 317. num. 21. vers. & in consuetudo, ac sub num. 24. vers. sed in casu nostro, ac seq. par. 4. tom. 2. & d. decis. 718. num. 6. vers. & supradicta cum seqq. ead. par. 4. tom. 3. & in decis. 521. sub num. 10. vers. super quantitate & c. cum seq. par. 5. Recent. ubi num. 16. vers. id quod etiam, & c.

22 dicitur ad hunc effectum sufficere † estimationes, seu calculos etiam inter alios factos, post Alciat. conf. 116. à num. 3. vers. dico igitur & c. cum seq. lib. 5. loquentem de huiusmodi liquidatione in transactione inter alias personas facta, quia solæ coniecturæ Iudicis animum persuadentes sufficiunt.

Nec obstat, quod bona quoque per Marchionem Fontanam cū Com. Boschetto per Par. X. Recent.

mutata fideicommissis maiorum subiecta dicantur.

Tum quia nec id probatur attentis præcipue detractionibus, † quæ in omnem casum illa potuerunt ab eis (si quæ apparerent) eximere, l. Marcellus, §. Res quæ, ff. ad S. C. Trebell. l. quoniam in prioribus, & l. omni modo, C. de inoffic. testam. Osasch. decis. 143. sub numer. 13. vers. Romano pariter & c. Decian. conf. 85. sub unum. 1. & seq. lib. 2. Peregr. de fideicom. art. 36. num. 27. vers. præterea 2. Rot. decis. 342. num. 4. vers. cessare nisa fuit, par. 5. Recent.

Tum quia hoc specialiter fuit narratum in d. Instrumento ex parte Marchionis, quod non fecit Comes ex parte sua; Immo idem Comes pro abundantiori cautela constitutus fuit Procurator ad petendam, & impetrandam Apostolicam derogationem, & aliorum Marchionis bonorum subrogationem, † quo magis securus esset, vt in eo legitur in Processu fol. 22. pag. 2. vers. Conuenientes etiam, & c. iuxta tradita per Rot. penes bo. me. Card. Mellin. decis. 116. num. 2. vers. de quo dicebant Domini & c. & seq. & in Recent. decis. 402. num. 4. vers. hodie tamen, & c. par. 4. tom. 2. Quare cum nullæ adhuc fuerint ob hanc causam Comiti benè notam, ac specialiter insinuatam illatæ ipsi, † vel eius successoribus molestiæ, non potest utiq; Marchio ea ratione conueniri pro liberatione, vel alijs, siue in exercitio Iuris sui impediri, l. 1. §. venditor in fin. ff. de act. empt. Surd. decis. 265. sub num. 27. vers. & quamuis, ac seqq. & respondit Rot. penes Sa. mem. Gregor. decis. 90. à num. 3. vers. præterea non procedit, & seq. ac in Recent. decis. 753. sub num. 2. vers. secundo & c. par. 3. & decis. 207. nu. 13. vers. idque cum iuuari non valeret & c. cum seq. par. 5. Eoque minus stante facultate Comiti attributa pleniorē procurandi securitatem, ad l. Debitor meus, ff. de negot. gest. l. quoties, §. sicut autem, ff. de adm. tutor. Rom. conf. 187. num. 5. vers. aut non soluit & c. Alb. conf. 217. nu. 23. vers. ad prædicta, Surd. conf. 290. sub num. 33. vers. uerum ego & c. cum alijs relatis per Hering. de fideiussor. cap. 27. par. 1. sub n. 264. vers. decimotertio quando bona debitoris & c. & seq.

Minus obstat, quod Marchio non inuestiuerit libr. quatuor mille sibi solutas à Comite Boschetto pro adæquatione contractus, vt tenebatur ex pacto ibidem conuento in dicto Processu fol. 21. pag. 1. vers. Conuenerunt partes prædictæ & c.

Quia cum nullum ob id damnum senserit Comes, neque eius hæredes, ac successores, nihilque prorsus illis deperierit, † excusatur D. Marchio, vt probat Surd. d. decis. 265. num. 39. vers. et defectus implementi & c. & respondit Rot. penes Card. Seraph. decis. 1243. num. 5. vers. non obstat quod emptor possit agere & c. & in Roman. Palatii, seu Cens. 7. Maij 1590. coram Bubal. apud Marches. de Commiss. par. 1. fol. 747. sub num. 5. vers. non obstat quod qui promissit & c. Pen. decis. 531. num. 2. vers. cum Bartholomeus emptor, et seqq. ac S. mem. Gregor. decis. 347. num. 11. vers. itaue propterea & c. ubi Add. num. 20. vers. exceptio non implementi & c. referunt concordantes. Et magis etiam stantibus prædi-

prædictis molestiis, litibus, ac euictionibus,
17 quæ postea superuenerunt; † Satisque oportune præfatæ conuentioni in effectu parabit eandem quantitatem inuestiendo ex summis illi, ut dictum est, per D. Com. Boschettum, restituendis, iuxta d. decis. Card. Seraph. 1243. n. 2. vers. *sufficit enim, &c. cum simili.*

Atque ita fuit conclusum informante tantum D. Marchione Pontana. Sed D. Comite Boschetto sepe sepius citato, & diu expectato &c.

R. P. D. P E V T L N G E R O.

Romana prætensa restitutionis dotis.

Luna 21. Iulij 1649.

ARGVMENTVM.

Renunciatio facta per filiam ad fauorem patris dotantis certum est, quod etiam dotem maternam comprehendit, ubi dotis constitutio de tempore dotationis correspondet portioni legitima, quam ipsa filia ex bonis patris consequi potuisset.

SVMMARIVM.

- 1 Renunciatio facta per matrem excluditur filia illius hæres.
- 2 Filia recepta dote, si renunciationem fecit fauore patris dotantis num in ea dotem maternam renunciasse dicatur, & qui totam.
- 3 Dos filia assignata censetur iuxta conuentiones initas in præcedenti instrumento, in cuius executionem assignatio fuit facta.
- 4 Cause cognitio sufficienter adhibita præsumitur ex decreto Iudicis, & interuentu consanguineorum.
- 5 Statutum Urbis lib. 1. cap. 149. loquitur de vera, & propria donatione, nec renunciationem factam propter dotem comprehendit.
Renunciatio facta per filiam dote recepta non dicitur donatio, num. 5.
- 6 Renunciatio mulieris dote recepta, eo magis sustinetur, quo de alterius, quam ipsius mulieris præiudicio non agitur.
- 7 Dos debet commensurari legitima.
- 8 Pater non præsumitur filiam in dote constituenda l. d. d. voluisse.

DECISIO CCCXXXI.

AVDITA hodie denno D. Cleria Sannesia de Caualeriis super resolutione sub die 14. Ianuarii præsentis anni coram me emanata, in qua dictum fuerat mandatum A. C. proscutis 11. mill. contra bona hæreditaria q. Antimi Vrsini Aui materni eiusdem D. Cleriæ relaxatum esse iniustum, Domini in decisis perstiterunt ex inconcusso fundamento renunciationis à Martia Cleriæ matre factæ suæ dotis maternæ, † per quam D. Cleria eius filia, & hæres omnino à petitione eiusdem dotis excluditur per Text. in l. ex qua persona, ff. de reg. iur. l. cum matre, C. de rei. vend. l. si ab eo, C. de

liber. caus. Gregor. XV. decis. 418. num. 5.

Nec d. Cleria exceptione allata iuuari potest, quod Martia sua mater post factam iam sibi dotis constitutionem ab Antimo suo patre de bonis suis, ad l. fin. C. de dot. promiss. doti maternæ sine causa renunciauerit, neque instrumentum renunciationis ab ipsa Martia, ac duobus saltem in eo adhibitis Testibus subscriptum legatur, prout Statutum Urbis lib. 1. cap. 149. disponit.

Quia quoad comprehensionem etiam bonorum maternorum ultra conuentionem in ipsa dotis constitutione inter partes factam, quæ tam ex depositione D. Pauonii mediatoris de facto ab ipsomet gesto deponētis comprobatur, quàm ex iuris præsumptione resultante ex Antimi patris patrimonio coniuncto cum eiusdem renunciantis voluntate, dum seruatis omnibus solemnitatibus Statuti lib. 1. cap. 151. etiam de donationibus expressè loquentis, dotem ipsi Martiæ pater in congruenti quantitate assignauit, † & stante alterius filiæ Martiæ sororis superexistentia omnino suadet fuisse bona etiam materna Martiæ obuenientia in sua dote comprehensa, ad tradita post alios per Gabr. conf. 156. num. 21. & seq. lib. 1. Menoch. conf. 390. num. 20. & seq.

Veritas hæc conuincitur nedū ex eo, quod assignatio dictæ dotis facta fuit ex pretio Castri Morlupi, ac eius fructibus iam antea sub die 2. Aprilis 1611. hac expressa lege bon. me. Cardinali Scipioni Burghesio vediti, ut quicquid ex multiplicis in Instrumento venditionis conuentis, eorumque fructibus ad filias Antimi perueniret, integrè in earum creditū dotis maternæ referendum, & imputandum esset, ut tenor ipsius instrumenti ostendit, ac proinde † iuxta sensum præcedentis conuentionis, perinde ac si expressum fuisset, censeretur l. filia. §. 1. ff. de verb. obligat. Causal. dec. 302. num. 3. Buratt. decis. 10. num. 23. & dec. 905. num. 5. cum pluribus relatis in Signina bonorum 9. Iun. 1645 in §. quarto denique, & §. hoc autem coram R. P. D. meo Corrado, quod ex subsequenti per ipsas Antimi filias pro conuentorum in d. venditionis instrumento die 27. Octobris 1620. adimplemento ad fauorem D. Principis Burghesii tamquam præfati Cardinalis hæredis expressa declaratione corroboratur.

Sed etiā ex decreto Iudicis interposito causa cognita cum interuentu, & approbatione grauium virorum, qui pro consanguineis interuenerunt, vnde fit, † quod de sufficientia & veritate causæ expressæ dubitari non possit, ut præter allegatos in decisione, quæ reuidentur sub §. cuius quidem causæ, firmarunt riac. controu. 182. d. num. 7. vsque ad 14. Rota decis. 345. num. 9. par. 4. rec. & in Anconitana redditionis rationis 2. Decemb. 1647. sub §. est enim coram Reuerendiss. Terracinen.

Iunctis præsertim tot, tantisque coniecturalè ponderatis in dicta decisione, quas Domini putarunt benè subsistere non obstantibus ijs, quæ per informantes pro D. Cleria de nouo afferuntur.

Quo

Quo verò ad Statutum lib. 1. c. 149. respondetur illud de veris, & propriis donationibus loqui ad obviandum, quæ in iis fieri possunt, fraudibus, ut ex eiusdem lectura apparet, quæ ratio, seu mens nequaquam præsentis casui applicari potest, † quia hic non versamur in vera, & propria donatione, sed correspondenti ad dotem à patre constitutam, ut dixit Rota in Romana Viridarii coram Orano impressa apud Fizon. ad stat. Urbis decis. 133. in §. nam quando, & in Romana vena ferri 16. May 1597. coram Card. Blächetto in §. nec refragatur, & in alijs pluribus in decisione, quæ revidetur, relatis §. fin. Hic enim omnis fraudis suspicio penitus tollitur ex dicta legitima causa ipsius renunciationis ex consanguineorum præsentia, & consensu, & Iudicis decreto, quæ omnes solemnitates huic actui, & instrumento iuxta formam dicti Statuti lib. 1. cap. 151. de contractibus Mulierum, & Minorum specificè disponentis interuenerunt, & ex publica insinuatione die 7. Februarij 1620. subsecuta, † potissimum quia in eadem renunciatione de nullius alterius, quam de ipsius Mulieris renunciantis præiudicio agebatur, ut dixit Rota in Romana nullitatis obligationis 18. Aprilis 1611. coram bo. me. Pirano impress. inter conf. crimin. Farinac. dec. 321. n. 1. & in terminis fuit ponderatum in alia decis. 252. num. 3. ibidem apud eundem Farinac.

Cuius decreti à Iudice interpositi iustitia elucet ex vera, & iusta causa præcedentis congruæ dotationis, quæ ex iusto calculo bonorum tempore d. dotationis effectiue penes Antimum existentium, dempta parte ad eiusdem fratres spectante, eoque suo alieno probatur, habita ad legitimam ex residuo ratione, † ut fieri debet, Rot. dec. 195. num. 4. & seq. par. 2. recens. & dictum fuit in decisione, quæ revidetur in §. n. obstat, quod Antimus pater, cui accedit iusta præsumptio patrem noluisse ledere filiam in constitutenda dote, † nec aliquid illi damnum inferre, Seraphin. decis. 940. num. 6. Burat. decis. 398. num. 2. Rota decis. 281. num. 3. par. 1. rec.

Cætera obiecta fuerunt in decisione, quæ revidetur, sublata ideoque Domini steterunt in decis. utraque &c.

Decisio ista in hac eadem causa emanata sub die 15. Januarij 1649. coram eodem bo. me. Peutingero est decis. 276. supra in hac eadem part. 10. recens.

R. P. D. C O R R A D O,

Postea Eminentiss. C A R D I N A L I.

Anconitana Mannæ.

Luna 2. Iunij 1649.

A R G V M E N T V M.

Obligatus ad reddendum rationes, si legitime fuit in iudicio conuentus cum assignatione, & præfixione termini ad illas reddendas potest deinde pro capitali conueniri, si eandem rationis redditionem facere non curauit. Secus particularis, ac etiam administrator pro-

prijs pecunijs, non autem societatis, vel administrationis emisse præsumuntur.

S Y M M A R I V M.

1. Obligatio Cameralis paratam habet executionem.
2. Facultatibus A.C. competentibus Auditoribus Rote vigore Bullæ Sæ. mem. Gregor. XIV. quando locus sit.
3. Rationem qui reddere debet, conuenitur pro capitali, si eam in termino sibi assignato non reddat. & num. seqq.
6. Rota subrogata in locum A.C. procedit executiue.
7. Pretium ex alicuius rei venditione redigendum verisimiliter maior impensa futurum esse creditur.
8. Negotio augmentum recipit, & diminutionem ex circumstantijs, locorumque, ac temporum qualitate.
9. Pretium mercium venditarum detractis expensis, ac portione lucri debiti ab onus susceptum solui debet mercatori ab alio mercatore, cui illarum venditio demandata fuit.
10. Instrumenti pars posterior à primo congruam recipit interpretationem.
11. Fraudibus, & malitijs aditus aperiri non debet.
12. Expensis, ac periculis subeundis in transportatione librorum index providere debet.
13. Facto ubi opus est verba non sufficiunt.
14. Redditio rationis dicitur individua. Rationis redditionem incipere, sed eam non perficere nihil operatur, num. 14.
15. Exhibitio librorum, quos non constat respicere partis, aut negotij controuersi interesse fieri non debet.
16. Libros exhibere tenetur qui aliquid in eis describere, eosque conseruare tenebatur.
17. Instrumentum habens publicum pro se, non alijs indiget administraculis.
18. Emotio facta præsumitur nomine proprio, ac cum pecunijs emptoris.
19. Socius particularis proprio nomine, ac tum proprijs pecunijs emisse præsumitur.
20. Administrator proprio emisse nomine, proprijsq; pecunijs præsumendum est.
21. Emptionem alieno nomine quæ emientis factam fuisse qui dicit, hoc probare tenetur.
22. Pignus à creditore acceptatum pro credito sufficiens fuisse præsumitur donec constet de contrariio.
23. Partium intentio partitas, & computa diuersa facere volenti omnino seruari debet.
24. Compensatio cum credito antecedenti non admittitur stante obligatione camerali, & iuramento.
25. Veritas undique modis est inquirenda.
26. Solutio crediti liquidi retardari non debet prætextu exceptionis reddituum actionum, si ille minus legitima, & imperfecta fuissent redditæ.

D E C I S I O C C C X X X I I.

C V M Petrus de Petrobellis filius, ac hæres Pauli, contra quem fuerat ab A.C. relaxatum mandatum ad effectum reddendi rationes Mannæ per q. Marinum de Fanis consignatæ valoris ducat. 2172. monetæ Regni ex publico instrumento celebrato die 3. Decembris 1613. & in hac parte confirmato die 28. Apri-

28. Aprilis 1614. pretenderet eas reddidisse ex quibusdam calculis, seu partitis, ac scripturis per eum exhibitis, fuit resolutum sub die 5. Iunii 1648.* non constare de sufficiente redditione ex adductis in decisione tunc emanata coram me. Hodie verò hæredibus dicti Marini petentibus relaxari mandatum pro restitutione summæ prædictæ vigore præfati Instrumenti, & commissionis Signaturæ S.D. N. nuper exhibitæ communicantis Rotæ facultates eiusdem A.C. quatenus illis locus sit. Dubitavi. An intrent huiusmodi facultates, itaut sit relaxandum mandatum, & pro qua summa. Et Domini responderunt illas intrare, mandatumque relaxandum pro summa in decisione exprimenda.

- Nam creditum Actorum probatur ex publicis Instrumentis prædictis, quibus constat dictum Marinum consignasse hæredibus dicti Pauli Petrobelli Mercatoribus Anconitanis libras nouem mille circiter Mannæ contenti valoris dd. ducat. 2172. ad effectum illam vendendi, ac ipsi soluendi pretium redigendū pro rata summæ ab eo impensæ, vt in eis legitur, † quæ cum sint Camerali obligatione munita executionem habent paratam, Gallef. de Cameral. obligat. quæst. 2. sub num. 3. vers. nempe cum seq. Thesaur. decis. 26. num. 11. vers. fallu quin-
 1 80. Rot. penes Mohed. decis. 2. & 3. de except. Reuerendiss. Vrgellen. decis. 112. num. 1. vers. quia promissio, & in recen. decis. 620. sub num. 1. vers. satis enim par. 1 & decis. 224. num. 1. vers. quia altum sum, & decis. 572. num. 1. vers. & quidem par. 4. tom. 2. & 3. et decis. 194. num. 1. vers. quoniam Instrumentum part. 6. cum alijs relatis per Add. ad Gallef. d. q. 2. nu. 1. vers. omnis generis executio. Et locus est facultatibus
 2 A.C. † competentibus vigore Bullæ sa. mem. Gregor. XIV. apud Salust. in prax. fol. 516. et sequentibus ubi Zacc. in Add. num. 14. in verb. manum apponere, cum seqq. refert concord. Rot. penes Burratt. decis. 752. num. 7. vers. nec hodie, ac in recen. decis. 415. sub numer. 10. vers. unde dubitari non potest par. 1.

Neque obstat, quod à præcedenti mandato A.C. pendeat appellatio mihi commissæ cum clausula si quid exequendum.

Quia cum fuerit iam cognita, & comprobata illius iustitia in alia Decisione sub die 13. Maii 1644. coram Me. Nec Petrobellus pluries citatus, atque interpellatus, & iussus in terminis prius assignatis, vel postea rationes legitime reddiderit, vt iam fuit resolutum dicta die 5. Iunii 1648. † Nihil aliud superest, quam relaxare mandatum pro solutione mercium ei consignatarum, vt con-

- 3 dit Bald. in cons. 493. incip. Multiloquium numer. 3. vers. sequitur videre lib. 4. cuius verba refert, & sequitur P. de Vbald. de duobus fratrib. part. 3. sub num. 42. vers. quadagesimo primo quæro, & late probat Soccin. cons. 24. sub num. 36. vers. modo hoc præsupposito, & plur. seqq. lib. 1. Rot. Genuen. di. vers. decis. 148. sub num. 2. vers. contrarium tamen, ac seq. & decis. 163. sub num. 19. vers. sed in casu nostro. Carter. decis. 74. sub num. 25. vers. contrarium tamen, Giurb. decis. 15. num. 10. vers. nam si interpellatus cum seq. dicens in fine ita fuisse iudi-

- catum. Minor. de ratiocin. cab. 21. sub num. 24. & prædictam &c. Quorum sententia in his terminis, quando sciucet Procurator, administrator, socius, vel alius rationes reddere obligatus, † illas non reddidit, vel minus legitime, maxime congruit iustitiæ, ac æquitati, & comprobatur ex trad. à Rot. in decis. 540. sub num. 5. vers. hoc enim caput, & seq. par. 1. & decis. 214. numer. 18. vers. & nihilominus part. 6. recent.
 5 Eoque magis procedit stante † prædicta eius obligatione, vt respondit Rota in Romana Donationis de Stellis coram bo. mem. Coccino 26. Nouembris 1627. in §. fin. & 14. Martij 1631. ac 9. Nouembris eiusdem anni per tot. Quod quidem Fanis inhærendo viæ executiæ ipsis competentis, & ex præmissis antecedentibus actis, vt dictum est iustificatis non vulnerat, iure petere licuit coram Rota subrogata in locum.
 6 Aud. Cam. † seu vigore primæ commissionis cum expressa mentione Cameralis obligationis, & clausula quam, & quas &c. vt resolutum fuit in Romana pecuniaria 10. Iun. 1646. coram me in §. 1. & comprobatur Modern. Roman. discept. 698. num. 3. vers. cum commissio, & seq. seu vigore secundæ nuper præsentatæ, vt pariter dictum fuit in Romana vines de Pannolinis 26. Februarij 1623. coram Card. Millino decis. 375. d. num. 1. vers. non obstat & seq. par. 4. diuers. & dista decis. 752. sub num. 7. penes Burratt. ac decis. 415. sub num. 10. ad fin. par. 1. recent. & in alijs.

Minus releuat obiecta illiquiditas crediti d. Fani ex eo deducta, quod non fuit ab hæredibus Petrobelli promissa simpliciter restitutio dicti valoris Mannæ ducat. 2172. sed eius portio pro rata impensæ per ipsum factæ, vt legitur in d. Instrumento celebrato sub die 3. Decemb. 1613. cuius tamen impensæ quantitas non fuit ab eo iustificata.

Quoniam est aduertendum duas esse illius Instrumenti partes negotium hoc Mannæ concernentes. Alteram scilicet, quæ respicit quantitatem, & valorem illius per Marinum dd. hæredibus consignatæ, & hæc liquida, ac certa omnino est, quantitas scilicet libr. 9000. & valor ducat. 2172. vt legitur in vers. In olve li Signori Heredi confessano, &c. Alteram verò respicientem illius venditionem ab ipsis hæredibus fiendam, ac pretium ex ea redigendum, de qua partes infra immediate loquuntur his verbis.

- Et con patto espresso, che venduta, che sarà desta Manna, d parte di essa da detti Signori Heredi, d da altri per loro siano tenuti, & obligati consignare à d. Sig. Marino la sua parte per rata del spefo da lui &c. & in alio sequenti Instrumento sub die 28. Aprilis 1614. ibi & venduta che sia la mercantia della Manna ciascuna delle parti habbia la sua parte conforme l' Instrumento in ciò fatto &c. In hac autē posteriori parte ideo non fuit expressa certa summa, quia pretij ex eius venditione redigendi quantitas licet † impensa maior verisimiliter futura esset iux. text. in l. semper in Ciuitate, ibi negotiatio pro incremento facultatum exercenda est &c. ff. de iur. immuni. Bero. cons. 191. nu. 5. vers. & ex negotiationibus lib. 1. Tamen certò sciri nō poterat cum ex varijs oneribus ac iusto Mer-

catorum lucro, temporumque, ac locorum;
 8 & alijs circumstantijs ↑ augmentum, ac diminutionem reciperet *Dom. Sor. de iust. & iur. lib. 6. q. 2. art. 3. col. 2. vers. secunda conclusio. Nauar. in Manual. cap. 23. sub 78. vers. secundo, & seqq. P. Molin. de iust. & iur. tom. 2. de contract. disput. 347. sub nu. 2. vers. quodam aliud est & c. & disp. 348. sub num. 6. vers. ex dictis habemus*. Quod autem ex ea redactum esset non totum erat Fano soluendum, sed deductis expensis occasione trāsmiſsionis ad alia loco, & venditionis fiendg ac lucri portione eisdem Petrobellis ob susceptum onus debiti iuxta stylum Mercatorum, ac solitum ipſarum partium ex eodem, & alijs Instrumentis inter eas celebratis apparentem.

9 Nec ↑ pro sola quantitate capitalis impensæ, sed vna cum augmento superlucrato detractis prædictis *iuxta text. in l. si remunerandi in prin. ubi gloss. in verb. Honori, & in l. idemq; §. 1. & §. idem labeo, ff. mand. Mant. de tac. lib. 7. tit. 19. sub numer. 6. vers. quod verò dictum est cum seqq. Rot. Genuen. diuers. decis. 16. sub num. 10. vers. circa aliam partitam, & seq. Rot. decis. 556. sub num. 3. vers. hic autem contractus p. 2. recen.* Ideo rationis incertitudinis huiusmodi pretij, non potuit certior circa eius diuisionem fieri conuentio, quana quod Petrobelli facta venditione teneretur consignare Fano eius portionem pro rata pecuniæ ab eo impensæ, idest erogatæ per ipsū in emptione Mannæ, quæ certa erat in d. summa dd. ducat. 2172. de qua sola facta fuerat paulò ante mentio in d. præcedenti ↑ parte, vnde posterior hæc de eodem negotio continuatiuè disponens congruam vtiq; recipit interpretationem *iuxta reg. l. qui filiabus in prin. l. si seruis plurium in fin. ff. de leg. 1. & in specie bene probat text. in l. coheredi, §. final. ff. de vulg. & pup. & l. nomen 164. vers. portionis nomen, ibi, sed prout aditionem est & c. ff. de verb. sign. Bec. conf. 41. nu. 18. vers. & vna pars Instrumenti, Rot. penes Burat. decis. 272. num. 11. vers. & cum sint apposta & c. & in rec. decis. 540. num. 1. ver. secundo p. 2. & decis. 654. nu. 41. vers. sed ipsa verba par. 4. tom. 1. & specialiter de interpretatione similis verbi penes Reuerendiss. Vrgell. dec. 82. sub n. 24. vers. quod etiam ac seq.*

Quare cum Petrobellus ab eo tempore citra, atque post litem captam de anno 1612 ac plures iudiciales interpellationes protestationes, decreta, dilationes, & mandata vsq; in præsentia non reddiderit sufficientiam rationem de pretio ex ea redacto, vt fuit latè probatum in prædicta decisione sub die 9 Iunii 1648. Non decet profecto, quod ex eius facto, & contumacia turbetur liquiditas valoris Mannæ à Fano consignatæ, ac eo prætextu differatur vltèrius eius solutio, nam illas patens nimium aditus aperiretur fraudibus, atque malitijs, quod fieri non debet, *Leum 4. si transactiones, vers. cum lis; ff. de trans. l. in fundo. ubi gloss. in verb. indulgendum, ff. de rei vind. & post Bald. in d. conf. 493. lib. 4. ac Socin. d. conf. 24. sub. 36. in fin. vers. alius casus est. cum seqq. lib. 1. Rot. Genuen. diuers. decis. 128. sub nu. 2. ad fin. vers. minusq; etiam, & alios præcitatos DD. probat Munoz. de rationibus. cap. 21. sub num. 24. vers. & prædictum sen-*

tentiam, & clarins. *Felic. de sociat. capitul. 24. sub numer. 31. versicul. quia si ex falso debitoris cum seqq.*

Nec excusari potest ex eo, quod sub die 6. Augusti 1648. librum quendam apud Cancellarium Episcopalem Anconæ exhibuerit, asserens in eo cōtineri diuersa negocia importantia scut. 143. mill. atque consentiens illius transportationi ad Vrbem sumptibus dd. Heredum Fani, & data prius ab eis cautione idonea de illum tutè, ac fideliter transportando. Ac deinde die 12. eiusdem mensis producta huiusmodi exhibitionis fide nouam, obtulerit coram Rota redditionem rationum exhibitis tamen à præfatis de Fanis totius negotiationis libris.

Quia nec illius libri exhibitio, neq; sequens oblatio præsertim tot cautelis, ac conditionibus parti fortè impossibilibus circumseptæ illi prodesse possunt. Tum quia non vnicus ille est liber, sed prures, in quibus rationes cum Fano conscriptæ sunt nempe Giornales nuncupati I. & L. & Magistri D. & E. vt apparet ex partitis ab eodem Petrobello compulſatis coram D. Vicario Reuerendissimi Episcopi Anconitani, & cum illo Processu coram Rota productis fol. 72. & seqq. Tum quia si quos verè habebat libros, vel scripturas ad negocium hoc conferentes tenebatur ipse eas transportare ad Vrbem iuxta resolutionem antea factam sub die 31. Iunii 1647. præmissis hic coram Rota eius protestationibus, ac instantijs circa expensas, ac pericula
 12 à parte subeunda ↑ super quibus fuisset per Dominos opportunè prouisum *iuxta l. Prator. ait. §. & hoc est constitutum cum l. seq. ubi gloss. in verb. descriptam, & Castr. sub num. 2. vers. nisi petens, ff. de eden. Simon. de Prat. conf. 154. nu. 2. vers. & quando* Cum alijs in d. Decisione relatis. Non
 13 autem verba dare, ↑ quæ vtiq; non sufficiunt ubi factis est opus. *l. peculium la. 1. in fin. princip. ibi, Re enim non verbis & c. ff. de pecul. gloss. in in cap. Pastoralis in verb. & nota & c. de offic. Ord. Bero. conf. 196. nu. 1. vers. quia ubi & c. lib. 1. Rot. Genuen. diuers. decis. 204. num. 9. vers. quia respondetur, & in recen. decis. 337. nu. 16. vers. & oblatio par. 4. tom. 2. & decis. 502. sub num. 5. vers. non obstat par. 5. Neque satis erat incipere aliquid facere nisi omnia complerentur ad perfectam redditionem
 14 spectantia, ↑ quæ dicitur indiuidua itaut pro parte satisfieri non possit *l. qui sub conditione rationum reddendam; ff. de cond. & dem. l. si statulibet. Bald. in l. si plures sub num. 17. vers. item pone alind exemplum, ac seqq. C. de cond. insert. & bene probat Soc. sen. conf. 159. sub num. 12. vers. sed in casu nostro lib. 2. Rot. Genuen. diuers. decis. 165. sub num. 6. vers. nec sufficit, & Paul. Montau. de tutel. & cur. cap. 38. sub num. 93. vers. trigesimo quinto*. Heredes verò Fani non tenentur libros aliquos
 15 exhibere, ↑ quos non constat negotium hoc concernentes habuisse, nec habere, vt necessarium esset *l. 3. in princip. ibi q. gloss. in §. sciendum, in verb. summam, ff. ad exhibend. Rot. penes Card. Seraph. decis. 386. nu. 1. vers. respectu vero, & decis. 259. sub num. 1. & seqq. par. 1. recent.* Nec est verisimile, cum cuiusmodi onus spectaret ad heredes*

redes Petrobelli, qui Mannæ vendendæ curam suscepit, ideoque computus, atque rationes eam concernentes super eorum libris diligenter describere, conseruare, ac exhibere tenebantur. † Non autem Fanus, qui nihil in ea gessit sed eorum fidem secutus fuit. *l. quedam in princip. ff. de edend. l. 2. ff. de neg. gest. l. 1. §. officio, ff. de tutal. & rat. dist. Socc. d. conf. 24. nu. 37. vers. quia quilibet, & seq. lib. 1. Rot. Genuen. diuersi. decis. 77. num. 2. vers. & cum d. Iulianus, & dec. 116. per tot. ac d. decis. 173. sub num. 16. vers. tenetur enim socius cum seq. & decis. 183. num. 4. vers. hoc enim, Rot. decis. 707. sub nu. 4. vers. unde p. 1. diuers. & penes Card. Canaler. decis. 646. n. 4. vers. & consequenter ac in recent. d. decis. 540. num. 4. vers. & alias certum sit. p. 1. & decis. 256. num. 13. vers. ad quam p. 6. cum alijs adductis in prima decisione huius causæ die 13. Maij 1644. in §. non enim visa fuit admittenda excusatio, & in Romana pecuniaria 14. Decembris 1646. in §. Iustitia uero. Coram me. Auctoribus enim sufficit publicum Instrumentum prædictum, quod plenam facit probationem quantitatis, & valoris Mannæ consignatæ, † nec alijs indiget adminiculis. *l. cum precibus, C. de probat. l. emancipatione, C. de fid. instr. cap. cum dilecti de donat. Bald. in l. interest. num. 2. vers. nota quod Instrumentum, C. de solut. Rot. Genuen. diuersi. dec. 122. n. 1. vers. unde succedit. Ceph. conf. 109. sub num. 5. vers. cum enim, & seqq. Rot. penes Card. Mant. decis. 26. num. 1. vers. nam de sorte, ac decis. 166. num. 13. vers. non obstat, & san. me. Greg. decis. 195. num. 1. vers. & licet ac in recent. decis. 620. sub nu. 2. vers. de credito par. 1. & decis. 550. num. 1. vers. nam de credito p. 4. & decis. 207. sub num. 1. vers. ratio fuit &c. ead. p. 4. tom. 2.**

Præterea non subsistit, quod Fanus emerit d. Mannam a re d. de Petrobellis tanquam eorum socius, siue administrator.

Hæc enim nullibi iustificatur, ut necessarium esset. Quinimò tam ex prædictis, quàm ex alijs pluribus Instrumentis in Processu productis, & signanter ex illo celebrato die 3. Aprilis 1613. in quo specialiter conuentum fuit, quod Petrobelli tenerentur asscurare, vel asscurari facere quancumq; mercium quantitatem tam ab eo transmissam, & penes ipsos existentem ad d. effectum vendendi, quàm in posterum transmittendam, alias subiacerent ipsi periculis contingentibus, ut legitur in Extract. fol. 479. pag. 2. in fin. vers. cum pacto etiam, & fol. 480. pag. 1. Et ex ipsismet partitis librorum ab eis exhibitis constat, quod Fanus propria agebat negotia, mercesque ab eis recipiebat, ac vicissim trans mittebat cū participatione lucrorum, prout inter amicos Mercatores fieri consuevit. Repugnat autem Iuris præsumptio secundum quam emptio Mannæ facta censetur proprio nomine, † atque pecunijs Fani emptoris, ad *l. si ita stipulatus fuero, §. Cbrisogonus, ff. de verb. oblig. l. & magis, ff. de solut. Bart. in l. si patruus num. 4. vers. tertio casu, C. comman. vtriusq; Iud. Alex. conf. 134. Circa ea de quibus in superiori themate, num. 6. vers. respondet, & seqq. lib. 5. Bec. conf. 113. sub num. 27. vers. & consequenter, Menoch. præf. 46. sub num. 1. & seqq. lib. 3. Mant. de tac. lib. 6. tit. 17. num. 1. Sol. penes Cog-*

cin. decis. 352. sub num. 1. vers. & cum non constet, & in recent. decis. 679. nu. 9. vers. prout etiam p. 4. tom. 3. & alijs relati per Falic. de societ. cap. 14. num. 93. vers. nonus, & ultimus casus est cum seqq. & in precedenti 19 decisione. Quæ conclusio procedit † etiam (fortioribus non repugnantibus) favore socij particularis l. 2. ibiq; Bart. sub sub num. 2. vers. secundo est multum uotandum, C. pro soc. Bec. d. conf. 113. num. 28. Peregr. decis. 90. sub num. 3. vers. con-
firmat etiam conclusionem. † Atq; administratoris l. Titiam, & Maniam, §. Præfatus, ff. de admin. tut. l. si defunctus, C. arb. tut. Cran. conf. 129. n. 3. vers. in hac difficultate, & alijs relati per Falic. de societ. cap. 3. num. 66. vers. altera, & alibi. Et hæc quidem iuris præsumptio legitimam probationem inducit l. licet Imperator, ubi DD. ff. de leg. 1. glos. in l. si tutor petitus in verb. ostenderis, C. de peric. tut. & curat. Menoch. de præf. lib. 1. q. 36. num. 3. vers. & præterea cum seqq. Surd. decis. 170. nu. 8. vers. & quod dicitur, Rot. decis. 342. num. 5. vers. præsumptio enim iuris, & decis. 756. sub nu. 4. vers. responderunt Domini par. 2. recent. Quæ transfert onus
iustificandi contrarium in aduersarium l. generaliter in fin. princ. vers. sed cum ex præsumptione, ff. de fideic. libert. Surd. conf. 61. sub nu. 21. vers. quia hæc est præsumptionis natura Rot. penes Pen. decis. 78. num. 10. vers. unde, & decis. 121. num. 5. vers. nam præterquam, & in recent. decis. 287. num. 15. vers. quia iuris præsumptio p. 5. Et quidem plenè, ac concludenter l. fin. in princ. ff. de eo quod met caus. Menoch. de præf. lib. 1. q. 32. num. 5. vers. rursus accedit, Surd. conf. 151. num. 25. vers. sed operatur Rot. penes Reuerendiss. Vrgellen. decision. 28. num. 18. vers. que libertatis præsumptio, & in recentior. decision. 117. num. 3. vers. scilicet. stantibus maxime præsumptionibus, par. 3. & decis. 45. sub num. 7. vers. quia ultra quod par. 4.

Nec aduersantur Instrumenta, & aliæ scripturæ plures pecuniarum summas à dd. de Petrobellis diuersis temporibus Fano solutas præferentes, quibus hæc Nanna emptæ fuisse pretenditur.

Quia non resultat ex eis talis probatio. Nā ex primo instrumento celebrato die 16. Octobris 1612. in extract. fol. 481. & seqq. in quo d. Marinus Fanus se debitorem fatetur dd. heredum de Petrobellis de scu. 120. de paulis, constat eisdem consignasse libras quingentas Mannæ ad effectum eam transmittendi Venetias vendendam, ac de pretio sibi satisfaciendi, quod ipsi in calculo nuper exhibito fatentur ascendisse ad scu. similes 147. baioc. 11. dictā summam debitam excedentes. Et ex alio celebrato die 3. Aprilis 1613. in Extract. fol. 477. & seqq. in quo idem Marinus fatetur se debitorem de scu. 557. & baioc. 34. Ac de alijs scu. 300. similibus, constat eisdem assignasse pro cautione libras quadringentas, & alias libras septingentas Mannæ ad effectum eam transmittendi ad eandem Ciuitatem, ac sibi satisfaciendi (ut præmissum est) ex qua licet tam in d. instrumento sub die 28. Aprilis 1614. quam in d. calculo asserant Petrobelli retraxisse tantummodò duca. 531. constituentes scu. 348. circiter de paulis. Nihilominus quia in eisdem locis narrant d. summam (quate-

in causa d. instrumenti sit referenda.)
fuisse retractam ex parte, & in computum d.
Marini, nec exhibent rationes illius, prout
22 **tenetur**, & viget contra eos presumptio, quod
cum illam acceptauerit pro sui cautionis suc-
cursu sufficiens ad satisfactionem eorum crediti
donec aliud appareat iux. glossam l. 2. in verb. re-
digere. C. de pign. Negus. de pign. in 2. numer. ter-
tia par. princip. num. 37. vers. adde tamen in predictis
Surd. decis. 44. num. 16. vers. bene verum est. Aliud
vero celebratum die 6. Julij eiusdem anni in
Extract. fol. 75. & seqq. in quo Marinus con-
fessus fuit se debitorem de scu. 1200. simili-
bus, quos promissit etogare in emptione olei,
marinæ, & aliarum mercium, easq; transmit-
tere ad creditores vendendas, vt sibi ex pretio
satisfacerent, & quicquid lucri superesset ex
quo diuiderent. Eliditur ex alio predicto
sub die 28. Aprilis 1614. & ex eodem ultimo
calculo, ex quibus constat illos postea rece-
pisse oleum, & alias merces à debitore tran-
smittas valoris ducat 1381. siue 1341. maio-
rem summam nempe scu. 1675. 31. consti-
tuentium, vt habetur in d. calculo. Aliud
autem sub d. die 3. Decembris anni predicti
in Extract. fol. 31. & seqq. in quo Marinus con-
fessus fuit recepisse à prefatis de Petrobellis
duca. 800. monete Regni mediantibus litteris
cambij directis Andreæ Bonello ad compu-
tum predicti olei ad eos transmittendi, non
habuit effectum, sed concordia partium con-
sensu fuit reuocatum, & ab eo recessum per
aliud sequens sub d. die 28. Aprilis 1614. ce-
lebratum, ac proinde litteræ cambij in eo cō-
signatæ fano non fuerunt acceptæ, neque
solutæ, sed reiectæ per dictum Andream Bo-
nellum, vt appareat ex eius litteris sub die 7.
Martij 1614. relatis in summ. dd. de Fanis sub
num. 6. Cæteræ demum partitæ nempe scut.
637. sub die 24. Augusti, & scu. 290. sub die
11. Septembris, ac scu. 273. sub die 14. eiusdem
mensis anni 1613. & scu. 220. sub die 16. Fe-
bruarij 1614. alias respiciunt causas. Ideoq;
relatæ fuerunt ad debitum eiusdem Marini in
alijs eius rationibus currentibus, vt apparet
ex illis extractis à Libris dd. de Petrobellis,
ac per eos productis vna num d. processu cō-
pulsoriali coram Vicario Reuerendiss. Epi-
scopi Anconitan. d. fol. 72. & seqq. ac etiam ex
predicto ultimo calculo; Quare ad hoc di-
uersum negotium manæ tran non debent
contra partium intencionem volentium illud
à cæteris eorum computibus esse distinctum
ac separatum, vt patet ex præcitatis partitis, ac
23 **instrumento** 23. Aprilis 1614. & quæ princi-
paliter attendi, atque seruari debet l. 1. iuris-
gentium, §. prator ait. ff. de pact. l. 1. ff. de constit. pecun.
Cardin. Cavalier. decis. 163. num. 2. vers. constabat enim
& fuit dictum in Roman. pecun. 18. Junij 1646. coram
me, in §. quarta demum, & 31. Julij 1648. in §. 1. ner-
non autem ad hoc referri potest, & in d. precedenti
decis. in hac causa emanata sub die 5. Junij 1648. in
§. quia non agitur in proposito.

Et hinc refellitur etiam exceptio compen-
sationis, seu retentionis opposita. Quia re-
pugnat eadem partium voluntas ex a. poste-

riori instrumento resultans, in quo facta mē-
tione precedentium compituum inter eas pen-
dentiū, ac debiti prefati Marini. Nihilo-
minus conuenerunt, quod statim ac manna
vendita fuisset, Petrobelli tenerent illi solue-
re partem suam, cum obligatione Camerali,
24 & iuramento, & quo casu regulariter non
admittitur compensatio, neq; retentio ex cau-
sis antecedentibus Rot. decis. 708. in fin. vers. præ-
terea hoc creditum, p. 3. lib. 3. diuers. & penes Reue-
rendiss. Vrgellen. decis. 157. num. 9. vers. quia vltima
quod, & decis. 404. num. 11. vers. secundo fuit respon-
sum, ac in recent. decis. 532. sub num. 1. vers. quæ ma-
gis de plano procedunt, p. 3. & decis. 303. num. 6. vers.
præsertim, p. 5. & in alijs relatis in Roman. litterar.
camb. 13. Aprilis 1646. coram Reuerendiss. D. meo
Terratin. §. pen. in fin. vers. quando autem, & in ead.
coram R. P. D. meo Otthobono 19. Junij 1647. in §.
hinc vero cessat obiectum. Nec vlla sub esse vi-
detur æquitatis ratio pro Petrobello, qui cū
ab initio huius causæ posset bonam fidem, vt
tenebatur, agnoscere, omnesq; lib. os, ac scri-
pturas patam exhibere, ex quibus calculus
absolutus datorum, & receptorum desumi,
ipsaq; rei veritas clare percipi posset. Atta-
men longa, dispendiosaq; lite per sexdecim
annos, & ultra partem fatigauit, modo alle-
gando præscriptionem, modo exhibendo ra-
tiones imperfectas, non iudificatas, neque le-
gitimas, vt latius deductum fuit in dictis præ-
cedentibus decisionibus sub die 31. Junij 1607.
& 5. Junij 1648.

Verumtamen quia partium ex relatis in-
strumentis (demptis primis duobus, in qui-
bus particulares effectus fuerunt assignati, vt
dictum est, pro cautione dd. de Petrobellis, cæ-
teriq; partitis non iustificatis) & partim ex
alijs scripturis exhibitis constat d. Marinum
ab eis recepisse summas prædictas scut. 1200.
637. 290. & 237. ac 220. necnon 110. quos in
d. ultimo instrumento 28. Aprilis 1614. pro-
misit restituere per totum mensem Maij se-
quentem constituentes in totum scu. 2730.
Neque adhuc satis videtur probatum fuisse,
ab illo transmissas merces, nec aliud quicquā
traditum, vel solutum (præter partitam du-
cat. 538. de qua supra facta fuit mentio in §.
nec aduersantur instrumenta & c. quæ si opus erit
iterum discutietur) ultra summam dd. scut.
1675. 31. ab ipsis in d. ultimo instrumento,
& calculo contestatam. Ita quod ex hæte-
nus deductis remaneret earum ratione debi-
tor Fanus de scu. 1054. baioc. 69. constituen-
tium ducat. circiter 1160. monete Regni (li-
cut id negent actores plura oponentes) Pro-
pterea vt sit consultum vtrique parti. Visum
fuit Dominis mandatum ab heredibus d. Ma-
rini petiūm esse concedendum, ac relaxan-
dum, suspensa tamen pro nunc d. quantitate,
25 donec rei veritas certior appareat, & quæ vn-
diq; modis omnibus est inquirendam l. Iudices
C. de iud. l. fin. §. licentia, C. de iur. deliber. c. fin. 30.
q. 3. & ad rem confert Pat. decis. 284. lib. 2. in cor-
rect. Burat. decis. 277. num. 4. vers. & admittitur ali-
quando & c. Ita tamen, vt non retardetur inte-
26 rea solutio residui crediti prefati & Marini,
quod d

quod ex predictis omnino liquidum, ac iustificatum dignoscitur iux. l. statuliber. rationem, ff. de statuliber. l. si residuum, ubi no. D. D. C. de distr. pig. Soccin. sen. d. consil. 24. sub num. 36. versicul. sed incertum libr. 1. cum alijs rebus per modern. Roman. discept. 728. numer. 11. versicul. cum sufficiat. & seqq.

Et ita fuit resolutum vtraque parte informante &c.

Præfens decisio in hac eadem causa facta coram eodem Eminentiſſimo D. Cardinali. Corrado sub. die. 5. Maij 1648. est supra in hac eadem parte 10. decisio 198.

R. P. D. B I C H I O.

Hispalenſi Decimarum.

Veneris 25. Iunij 1649.

ARGUMENTVM.

Manutentio in quasi possessione exigendi decimas datur possidenti, etiamsi per decennium eas non exegerit dummodo nullus alius hoc tempore possederit, vel executio non fuerit a debitore controuersa. Nec talis manutentio est retardanda ratione tituli exemptionis, nisi probetur in continenti titulus vel per confessionem partis, vel per rem iudicatam, vel per instrumentum publicum.

S Y M M A R I V M.

- 1 Testes de facto proprio bene probant.
- 2 Quasi possessio acquisita tempore primi possessoris nocet illius successoribus in solutione decimarum. Quod procedit etiam contra habentes privilegium exemptionis. num. 3. Nisi successoris privilegium sit indubitatum, & clarum. num. 4.
- 3 Quasi possessio non amittitur spatio decennij, nisi fuerit contradicta, vel alius possederet. & numer. 6.
- 7 Negativa non probatur per notulam, sed descriptionem aliquarum rerum, quia tantummodo probatur affirmativam descriptarum, non negativam aliarum.
- 8 Negligentia Capituli non nocet Ecclesie, etiam ad effectum manutentionis.
- 9 Quasi possessio non soluendi acquiritur per denegationem debitoris, ac scientia, & patientia Creditoris. Fallit, quando constat de titulo denegantis, quia tunc non requiritur scientia, & patientia. numer. 10.
- 11 Manutentio in quasi possessione exemptionis decimarum non datur non possidenti, etiamsi pro eo assisteret immemorabilis, & privilegium Apostolicum.
- 12 Possessio antiqua praevalet alterius, possessione non concurrente. Imò est etiam manutentibilis non obstante immemorabili, vel privilegio, quæ ad petitorium referuntur. num. 13. & 32. Fallit stante privilegio claro. num. 14. & 23. Vel si allegans immemorabilem sit in possessione, aut

immemorabili altiter. num. 15. & 16. & vide num. 23. & 35.

- 17 Dominici non habent privilegia pro exemptione decimarum clara, tunc contra ipsos aliquando recepta fuerunt.
- 18 Immemorabilis quævis habet vni privilegium naturalem, isto differt a privilegio canonico. Quia testes super immemorabili non faciunt incontinenti probationem probatam. num. 19.
- 20 Instrumentum facit probationem probatam.
- 21 Probatio per testes admittit probationem contrariam.
- 22 Testes non sufficiunt in possessorio ad probandum non ius possessoris.
- 23 Manutentio adhuc ut retardetur possessori debet constare de titulo incontinenti, vel per confessionem partis. Vel per rem iudicatam, vel per publicum instrumentum.
- 24 Possessorium non retardatur per probationem tituli factam per testes.
- 25 Immemorabilis tunc impedit manutentionem, quando est tribus sententijs canonizata.
- 26 Non solutio, quando non concurrunt petito, & denegatio patris est abstinentia, quam consuetudo, vel usus non soluendi. Quod procedit in prescriptione longi, vel longissimi temporis, secus in immemorabili. num. 27.
- 28 Exceptio immemorabilis requirit altioris indaginem, ideo a possessorio rejicitur. Exceptio facti dubij a possessorio rejicitur. numer. 28.
- 29 Remissoria ad hoc, ut concedatur sola dubietas sufficit. Immemorabilis a solutionis decimarum exceptione an comprehendat bona futura. num. 20. & 30. & 31.
- 31 Prescriptio non operatur in postea acquisitis. Immemorabilis non operatur in eis, qui de novo superueniunt. num. 31.
- 33 Iesuita habet privilegium exemptionis decimarum.
- 34 Communicatio privilegiorum aliorum mendicantium non comprehendit exemptionem a decimis diuinis. Nisi fuerit expressa, & adsit individua derogatio Concilij generalis Pænecentij III.
- 35 Subrogatio non tribuit subrogato exemptionem, nisi docto de exemptione illius, in cuius locum subrogatur.
- 36 Subrogatio facta ad hominem non transfert in subrogatum privilegia principalis.

DECISIO CCCXXXIII.

VTRVM Capitulo, & Canonicis Cathedralis Ecclesie Hispalensis in quasi possessione exigendi decimas ex fructibus bonorum, quæ Patres Dominicani Monasterij S. Pauli eiusdem Civitatis hæreditario, vel alio titulo a Laicis acquisiverunt, & proprijs sumptibus colunt, vel e converso ipsis Dominicis in quasi possessione non soluendi dictas decimas danda sit manutentio, fuit hodiernæ disputationi expositum, & ad favorem Capituli resolutum, prout alias in secunda instantia coram R. P. D. meo Meltio, quia illius intentio fundatur, ne dum in assistentia iuris, quam habet vti generalis, & perpetuus administrator reddituum, & decimarum

marum Vice Archiepiscopi vniuersalis Parochi in Diocesi Hispalensi, sed etiam in particulari quasi possessione exigendi decimas, ex ipso prædio nūcupato di buona speranza, olim possessio à Didaco Henriques, & per eum vendito Dominicanis, de qua deponunt plures
 1 Testes de facto proprio † *Summ. Capit. num. 4.* & propterea benè d. quasi possessionem probant *Bald. in l. 1. num. 22. C. de fructib. & lit. expen. Cor. in decis. 439. num. 2.*

Eademq; quasi possessio acquisita de tempore, quo possidebat Henriques ad obtinendam manutentionem aduersus Dominicanos
 2 illius successores Capitulo suffragatur, † quia ius metimur ex parte actoris, cumq; sit reale mutata persona possessorij non immutatur, vt in terminis decimarum, *Rota decis. 341. num. 1. par. 1. recent. decis. 189. n. 3. par. 2. decis. 455. n. 2. penes Modern. de manut. & magis in pūcto ad fauorem huius Capituli contra successores † pretendentes habere priuilegium exemptionis à solutione decimarum fuit decisum in Hispalen. decimarum 27. Iunij 1644. quia fuit responsum coram R.P.D. meo Corrado, & in alia Hispalen. decimarum de Baraona 12. Ianuarij 1646. §. quia per mutationem coram R.P.D. meo Cerro, nisi fortè successoris priuilegium sit clarum, † & indubitatum in quibus terminis loquitur decisio 215. coram Reuerendiss. Vrgellen. & decis. 44. num. 4. p. 7. recent. vt declarauit Rota in Toletana decimarum 15. Iunij 1643. §. final. coram R.P.D. meo Celso, quale, vt infra dicam) non est priuilegium Dominicanorum.*

Dici verò non potest Capitulum à possessore cecidisse, ex quo per decennium, & amplius decimas non exegerit, quia civilis possessio animo retenta etiam vltra decennium continuata præsumitur in his incorporatibus,
 3 quando non fuit contradicta, seu interuersa, per denegationem solutionis semel factam à debitore, vel alter eiusdem iuris, quasi possessionem non acquisiuit, cum tunc non intret præsumptio obliuionis, ac admissionis animi possidendi, quam lapsus decennij inducere
 6 solet interuersa, † vel occupata per alterum possessione, *Lotther. de re benef. lib. 1. quest. 38. numer. 216. & seqq. Gratian. discept. 310. num. 48. & seqq. & post Bertazzol. loquentem de taciturnitate per 30. annos Buratt. decis. 347. num. 10. & 11. Mantica. decis. 272. num. 5. Rota inter recent. decis. 287. num. 5. par. 2. decis. 143. num. 2. & decis. 571. num. 13. inter impress. apud modern. de manut. cum alijs alleg. in d. tract. obseru. 58. num. 13.*

At in casu nostro Dominicani non probant denegasse aliquando solutionem harum decimarum Capitulo ipso acquiescente, ad quem effectum non releuant Testes dati in illorum
Summ. num. 4. deponentes; quod in Archiepiscopatu Hispalensi adest quidam redditus nūcupatus fratrum, & Monialium, qui componitur ex hæreditatibus, & bonis per Fratres, & Moniales acquisitis, cuius decimam percipiunt Arrendatores Archiepiscopatus, quia exindè resultat quidem probatio affirmatiua, nempe quod bonorum ibi descriptorum decimæ ad Capitulum spectant, & ab Arredatoribus exa-

Par. X. Recent.

te fuerunt non tamen negatiua non pertinent, † aut denegationis decimarum ibi non descriptarum, vt ex Peregrin. & alijs respondit
 7 Rota in Bonon. fideicommissi de Glauariis §. Iunij 1637. §. nec excusant coram R.P.D. meo Royas facit decis. 497. num. 3. par. 4. recent. Eò minùs, quia, nulla adest necessitas, aut obligatio has decimas arrendandi, & quod plus est in arrendamenti factis excipiuntur nominatim decimæ illorum, qui soluere recusant, earumque exactio reseruatur Capitulo, vnde prorsus excluditur acquiescētia Capituli, ne decima hæc exigeretur, vt benè ponderatum fuit in prima decisione huius causæ coram R.P.D. meo Meltio sub die 15. Februarij 1647. §. & dum, & in omnem euentum negligentia Capituli in exigēdo, quia præiudicare non valet Ecclesiæ penes, quam
 8 possessio radicalitèr manet † non efficeret, quin eiusde Ecclesiæ nomine hodie peti posset manutentio, *Seraphin. decis. 1417. sub numer. 3. cum alijs allegatis in Hispalen. Decimarum 27. Iunij 1644. §. secundo quia, coram R.P.D. meo Corrado.*

Ex his corollariè sequitur, quod à Patribus Dominicanis nusquam acquisita fuerit quasi possessio non soluendi, ac exemptionis à solutione decimæ, quia cum actus negatiui possessio pendeat ab ipsa denegatione, & per hanc affirmatiua possessio prioris possessorij absque
 9 illius consensu, & animo non euacuetur, † requiritur proindè ad acquirendam quasi possessionem non soluendi denegatio ex parte acquirentis, & copulatiuè scientia, & patientia creditoris in quasi possessione exigendi existentis iuxta notata per DD. in l. 1. C. de seruit. & acqu. l. quantum 46. ff. acquir. poss. *Buratt. decis. 912. num. 6. & in terminis decimarum vltra allegatos in decisionibus D. mei Meltij Seraphin. decis. 1463. num. 5. Mantica. decis. 40. num. 9. & decis. 207. sub num. 6. Rota d. decis. 165. sub numer. 5. & 6. par. 4. & in Toletana decimarum 15. Iunij 1648. §. Vltius coram R.P.D. meo Celso, & gratis dicitur scientiam, † & patientiam huiusmodi non requiri, quando constat de titulo *Rebuff. in constit. Gall. tom. 1. tit. de mater. poss. in prefat. n. 145. & seqq. Gratian. discept. 870. nu. 33. Rota dec. 533. num. 3. par. 1. recent. quia ex infra dicendis tituli exemptionis releuans probatio non adest.**

Nullò modo igitur Dominicanis debetur manutentio in quasi possessione exemptionis,
 11 esto, quod simul ipsis assisteret immemorabilis, & priuilegia Apostolica, vt per *Merescot. var. resol. lib. 1. cap. 11. num. 5. & 18. Reuerendiss. Vrgellen. decis. 215. num. 6.* quia assertam quasi possessionem non probant, eaq; cessant præiudicare
 12 valet † antiqua Capituli possessio, tam vniuersalis, quam particularis in prædio, de quo agitur, *Seraph. decis. 18. num. 3. & decis. 1380. nu. 2. Rota in supracitata Toletana decimarum §. possessio verò coram R.P.D. meo Celso* Estq; manutentibus
 13 lis non obstantibus dicta immemorabile, † & priuilegijs, quia respiciunt petitorium, nec retardant manutentionem, donec plenius discutiantur, vt comprobat prima decisio coram D. meo Meltio. §. Vnde, & secunda edita 19. Iunij 1643. §. non obstat ubi allegantur concordantes.

Et licet hoc limitetur, quando priuilegia sunt

T t t

- 14 sunt clara, & indubitata, † vt declarauit Rota in sæpè citata *Hispalen. decimarum* 27. Iunij 1644.
 15 S. quia decisio coram *Reu. P. D. meo Corrado*, † vel reus conuentus habens pro se immemorabilem est in quasi possessione *Rota apud modern. de manut. decis. 197. num. 4. vel ij*, qui manutentionem perit nititur immemorabili, † qui est casus *decis. 44. num. 9. & 10. par. 7. recent. neutra*. ex his limitationibus applicatur casui nostro, quia Capitulum, vt dicebam innititur vniuersali, ac particulari possessori, quam ex abundantia iuris assistentia confouet, Dominici rei conuenti, vt mox probaui non possident, &
 17 ex aduerso † allegata priuilegia non sunt clara pro Dominicanis, quin potius contra ipsos reiecta fuerunt in *Vercellen. Decimarum* 13. Nouemb. 1645. & 15. Ianuarij 1646. coram *R. P. D. meo Cerrero*, vbi singulorum defectus enumerantur, & prius in *Dertusen. decimarum coram Card. Sacrato impress. apud Modern. de manut. decis. 157. num. 4. & 5.*

- Clara pariter, & indubitata non est immemorabilis, circa quam animaduertendum est primo multum illam differre ad effectum, de
 18 quo agitur ab instrumento priuilegij † quamuis priuilegij vim habeat, *Becc. conf. 180. nu. 22. & seqq. aliq; relati à Larrea allegat. 119. num. 15. par. 2.* & differentia cadit, non quoad substantiam, sed quoad probationem, siquidem testes,
 19 per quos immemorabilis probatur † non faciunt incontrarianti probationem probatam, ac rem notoriam, *Bald. in l. generali sub nu. 5. in ult. notab. C. sacros. Ecclæs. Menoch. de adipisc. remed. 4. sub num. 108. Argel. de acquir. poss. quest. 10. nu. 76. Buratt. decis. 211. num. 3.* prout facit publicum instrumentum † *Dec. consil. 30. nu. 2. Ruin. conf. 128. num. 1. lib. 4.* cum probatio per Testes non excludat † quin alia pars admittatur ad probandum contrarium, vt bene ad propositum pōderat *Rolan. consil. 98. m. 38. vers. nam certissimilibus. Castren. consil. 91. sub num. 8. vers. quod cum, lib. 1. Argel. de acquir. poss. quest. 2. num. 215. & 2. seqq. & melius quest. 14. num. 11.* ob quam rationem Rota in *Balnoregien. consilium* 4. Aprilis 1604. coram *bon. mem. Card. Sacrato impress. apud Modernum de manut. decis. 422. nu. 10.* dixit in hoc summarissimo
 22 iudicio non satis esse testes † ad probandum non ius possessoris.

- Cum itaque vt exceptio tituli respiciens retardet manutentionem debeat nedum esse re-
 23 leuans in substantia, † sed etiam in continenti indubitanter probata, itaut de titulo constet per confessionem partis, aut rem iudicatam, aut publicum instrumentum *Seraph. decis. 376. num. 2. Rota decis. 31. sub num. 1. vers. quando hac notorietas de restit. spol. in non. decis. 31. numer. 4. penes Martin. Andr. & Iuuenacen. & Melphiten. bonorum* 8. Iunij 1646. coram *R. P. D. meo Corrado* in *Calagaryana beneficij de Cornago* 13. Maij 1647. coram *me.* Limitatio supra deducta, quod priuilegium clarum impedit, ne possessor manuteneatur intelligenda est de priuilegio probato per publicum instrumentum, vel altero ex prædictis tribus modis, in quibus terminis loquuntur quotquot in id ex aduerso allegantur, non autem de eo, quod præsumi facit immemorabi-

lis probata per testes, nisi vltro eadem immemorabilis fuerit canonizata per tres sententias in iudicatum transactas, nam probationis tituli † desumptæ ex testibus iudicium possessorium non retardant *Rota decis. 72. num. 9. & 10. & decis. 234. num. 3. apud modern. Perus. de manut. & ideo in hoc Sac. Tribunali perpetuo decisum fuit, quod tunc demum immemorabilis im-*
 25 *pedit ne possessor manuteneatur, † cum canonizata fuerit per tres conformes, vt in pluribus decisionibus allegatis à d. Moderno de manut. ob. fern. 45. nu. 19. & in 1. decis. R. P. D. mei Melrij, S. unde cum, & nuper in Beneuentana decimarum* 8. Martij anni currentis S. tum etiam coram *R. P. D. meo Royas.*

Secundo animaduertendum est, quod in casu nostro dubitari vltius contingit, an Testes probent immemorabilem, cum deponūt Dominicanos interpellatos, vt decimam soluerent eam denegasse Capitulo Hispalensi sciēte, & acquiescente, vt etiam pro inducenda immemorabili requiri voluerunt infra allegandi, eo quod tempus non est modus inducendæ, vel tollendæ obligationis; libertas non præscribitur sine facto præscribentis, quod in denegatione petite solutionis consistit; & petitione, ac denegatione cessantibus esset potius quædam abstinentia à solutione, quàm con-

- 26 *suetudo, † seu vsus non soluendi, cuius opinionis auctor est Alex. consil. 136. num. 19. vers. 1. quod fuerint lib. 2. eumq; sequitur Bursat. consil. 142. num. 22. & seqq. ubi signanter sub num. 25. ait opinionem Alex. esse communiorē, & veriorē Cephal. consil. 40. num. 32. & 33. Becc. consil. 128. numer. 18. Rimin. iun. consil. 539. num. 47. & seqq. vbi respondet omnibus contrarijs, aliq; plena manu congesti à Castell. de tert. reg. cap. 29. numer. 7. quibus additur Rouit. decis. 97. num. 5. & seqq. Rota decis. 655. num. 3. vers. & quatenus par. 3. recent. decis. 23. num. 1. iuncto num. 5. par. 6.* Neque contrarium firmatum fuit in *Hispalen. decimarum* 26. Iunij 1647. coram *R. P. D. meo Corrado*, quia et si in S. quoniam allegati fuerunt Doctores contrarium sententias tamen in S. finali declaratur id ponderatum fuisse ad effectum dumtaxat demonstrandi, quod articulus est disputabilis & propterea interim deneganda non erat petita remissoria, super qua principaliter illa decisio emanauit referuando suis loco, & tempore eiusdem articuli quatenus opus sit pleniorē discussionem.

- 27 Et quamuis contrariam opinionem † videlicet, quod requisitum petitionis, & denegationis, procedat quidem in præscriptione longi, seu longissimi temporis, non autem in immemorabili amplexus fuerit, *Aym. consil. 111. præsertim sub num. 2. & sub num. 21. consil. 774. col. penult. Natta consil. 446. num. 15. Menoch. consil. 387. num. 54. Anand. de exequend. mand. cap. 6. sub num. 8. & pluribus allegatis Castell. d. tract. de tert. reg. cap. 29. num. 8. & seqq. ea ratione, quia immemorabilis includit præsumptam concessionem priuilegij, quæ petitione, ac denegatione solutionis non eget, & in omnem euentum vtrumq; per temporis immemorabilis lapsu intercessisse præsumitur, Quicquid sit de vtriq;*

utriusque opinionis veritate hæc ipsa Docto-
rum discrepantia efficit, † vt exceptio imme-
morabilis requirere dicatur altiore indagine
& propterea non secus, ac receptio facti dubij
à summariissimo possessorio reijciatur *Capic.*
decif. 10. num. 19. & 20. Seraph. decif. 271. sub nu. 6.
vers. nam etiam Rota decif. 64. num. 6. inter impress.
apud Pacific. de Salu. idem Pacif. tract. insp. 2. cap. 2.
num. 8. & seqq. & fuit dictum in bonon. fideicommissi
de Sanctis 17. Maii 1647. §. finali coram me.

Insuper quia prædiū hoc di buona speranza
solum ab anno 1615. effectum est Ecclesiasti-
cum, & à Dominicanis possessum post quod
tempus certum est inmemorabilem non fuisse
inductam remanet discutiendum, An im-
memorabilis super alijs bonis Dominicanorū
suffragetur in bonis futuris, ac nuper acqui-
sitis, quam quæstionem tangi *supracitata decifio*
Hispalen. decimarum anni 1647. §. quia si probetur,
Et affirmatiuè resoluit ad effectum remissioris,
ad † quem sola dubietas sufficit, sed pleniori
cognitioni, vt cætera in fine reseruat, pariterq;
affirmatiuam † sententiam in terminis priuile-
gij exemptionis à decimis distinguendo inter
priuilegium, & præscriptionem sequitur *Suar.*
de relig. tom. 1. lib. 1. cap. 19. sub num. 7. Castr. Palao
moral. tom. 2. tract. 10. de decimis, & primit. disput.
unica punct. 12. nu. 6. Sed negatiuam in ipsis his
terminis inmemorabilis videtur † amplexa.
Rota penes Put. decif. 150. num. 2. lib. 1. ea ratione,
quia præscriptio non operatur in postea qua-
sitis, sed antea, & inmemorabilis non opera-
tur in postea quaëitis, sed antea, & immemo-
rabilis non operatur, quoad ea, quæ de nouo
superueniunt, sic etiam *Gabr. de præscript. con-*
clus. 2. num. 13. Zas. cons. 16. num. 54. & seq. lib. 2.
Et insuper hac quæstione maturius deliberan-
dum esse dixit in puncto priuilegij exemptionis
à decimis, *Ferdinand. Arias de Mesa var. res.*
lib. 3. cap. 13. num. 32. in fine. Quapropter cum
tot concurrant altioris indaginis argumenta,
ac testes ad probandam inmemorabilem in-
ducti non coarctent negatiuam solutionis per
40. annos, vt latius ponderatur in *deris. R. P. D.*
mei Melii, nullatenus iterim prætextu asserat
inmemorabilis suspendenda † est manutentio
Capituli in quasi possessione plenè probata de-
cimam, de qua agitur percipiendi, vt ferè in
puncto *Maresc. var. resol. lib. 1. cap. 11. nu. 18. cir-*
ca fin. Rota in Hispalen. decimarum 27. Iunii 1644.
§. alia verò coram R. P. D. meo Corado.

Minus releuat communicatio priuilegiorū
aliorum mendicantium, inter quæ † adest il-
lud Patrum Iesuitarum canonizatum in *dec. 44.*
par. 7. recent. & in alijs, quia sub ea non venit
exemptio à decimis diuinis, nisi fuerit expref-
sa, & † vltèrius adsit indiuidua derogatio Cō-
cilij generalis sub Innocentio III; relate in *cap.*
nuper de decim. vt in terminis communicationis
fuit decifum inter *recent. decif. 214. num. 5. par. 2.*
decif. 40. num. 1. & 3. par. 4. & in Vrbinate. Decima-
rum coram S. D. N. Innocentio X. impress. post tract.
modern. de iur. Abbat. decif. 95. num. 4. vbi allegan-
tur concordantes, & in Mediolanen. decimarum
coram bon. mem. Coccino inter eius impress. decif. 279.
Part. X. Recent.

num. 2. & seqq. cum alijs relatis ad Add. ad Brunet.
decif. 704. num. 13.

Tandem non obstat, quod hoc prædium,
Dominicani emerint ex pretio alterius prædij
per ipsos vèditi laicis, cuius proindè loco sub-
rogandum prætendunt, tū quia, † vt vi sub-
rogationis hoc prædium esset exemptum dan-
dum esset de exemptione prædij, in cuius locū
dicitur facta subrogatio, ut ex text. in *l. nemo plux-*
iuris ff. de reg. iur. Respondit *Rota decif. 151. nu. 9.*
apud Modern. de manut. tum etiam, quia subroga-
tio expressa non adest, † & quæ fit ab homine
non transfert in subrogatum priuilegia princi-
palis, *Rimin. iun. consil. 18. num. 38. Valenz. consil. 19.*
num. 52. lib. 2. Girond. de priuil. num. 313. Rota decif.
95. num. 5. par. 3. recent. decif. 402. num. 1. par. 4.

Et ita decifum vtrique parte informante,
&c.

R. P. D. C E L S O,
Postea Eminentiss. CARDINALI
Gerundè Portionum.

Lune 25. Iunii 1649.

ARGUMENTVM.

Appellatione deserta, cū sententia transpat in-
iudicatum, executioni demandari debet.
Beneficia probantur validè vnita per subsequen-
tam vnionem longo tempore obseruatam.

SYMMARIVM.

1. *Causa ob non prosecutionem appellationis remanet deserta, & sententia transpat in iudicatum.*
2. *Sententia in iudicatum transacta debet executioni demandari.*
3. *Executio sententia est fructus rei iudicata.*
4. *Validitas sententia resultat ex resolutione processus.*
5. *Hæres tenetur ad solutionem portionis, quam defunctus soluere tenebatur.*
6. *Testes deponentes per modum negatiuū in literis Pō- tificis requisitum plenè probant.*
7. *Vnio executioni demandata per cursum temporis præsumitur valida.*
8. *Observantia probat validitatem vnionis.*
9. *Vnio Parochialis non excluditur per assignationem, seu applicationem fructuum retenta congrua pro Vicario.*
10. *Præscriptiones tot requiruntur quot sunt anni in præstationibus annuis.*
11. *Communicatio priuilegiorum idem operatur ad illorum concessio.*
12. *Restitutio in integrum sine lesione non datur. Lesio excluditur per validitatem, & iustitiam sententia. num. 12.*

DECISIO CCCXXXIV.

LICET à sententia lata ad fauorem Monaste-
rij, & Monialium S. Claræ de Petra alba ap-
pellauerit de anno 1626. Franciscus Aduersa-
rius. Nihilominus, quia per annos 25. & vl-
tra non fuit appellationem prosequutus pro-
posui

posui dub. iuxta formam Commissionis mihi directæ, An constet de re iudicata, quæ veniat exequenda, vel potius de causis restitutionis in integrum, & affirmatiuè quoad primam partem, negatiuè verò quoad secundam responsum fuit. Etenim ob non prosecutionem appellationis per spatium tanti temporis † causa remansit deserta, & sententia transiit in iudicatum, *Auth. ei, qui C. de temp. app. elem. sicut. & elem. si appellationem de appell. cap. cum sit Romana eodem tit. Rot. in Caietana bonorum 3. Decembris 1646. coram R. P. D. meo Cerro.*

2 Vnde prædicta sententia † debet executioni demandari, l. si contra, & ibi Bald. in princ. C. de appell. l. quoniam, ubi Bart. num. 1. C. eod. Rot. decis. 69. numer. 3. par. 6. recent. Cum executio sit fructus rei iudicatæ. l. si se non obtulit, §. si ex conventionem ff. de re iud. Rota in Romana Fideicommissi de Incoronatis 16. Ianuarij 1643. coram Reuerendiss. D. meo Decano.

Nec validitas dictæ sententiæ, quæ requiritur ad hunc effectum per tex. in l. 4. §. condemnatum, ff. de re iud. vilo modo controuerti potest. Illa enim resultat ex lectura, & reuolutione processus, † in quo apparet de citationibus, mandato procuræ, aliisque necessarijs, iuxta decis. Caput. decis. 260. par. 2. passim canonizata à Rota, ut in recent. decis. 7. num. 1. & decis. 178. n. 3. par. 6. & in alijs.

Iustitia verò desumitur ex instrumēto vnionis factæ ab Episcopo Gerunden, in quo Vicarius pro tempore Ecclesiæ S. Felicis grauat solvere Monasterio S. Claræ portionē annuam 30. lib. Vnde cum dictum Franciscus possederit Vicariam, de qua agitur, & per annos 29. retinuerit præfatā portionem, † sequitur, quod eius hæres teneatur ad solutionem illius l. ult. §. cum igitur C. de iure delib. can. Episcopus 12. q. 2. ibiq; gloss. verbo ab heredibus in fine cap. ex presentium, ubi DD. de pignor. Nauarr. de spol. Cleric. §. 10. num. 6. vers. quinto, tom. 1. fol. mibi 111. Boer. decis. 62. num. 4.

Non obstat, quod Ioannes Papa Vigésimus secundus mandauerit vniri ea tantum beneficia, quæ non excedant lib. 200. nam tantum abest, quod huiusmodi excessus requisitus de tempore vnionis vilo modo iustificetur, quod immò ex testibus exaduerso examinatis, & datis in Summ. num. 5. constet expressè de contrario, dum deponunt huiusmodi beneficium nō excedere dcl. lib. 200. † & sic per modum negatiuum contentum in iisdem litteris Rot. decis. 186. num. 1. & 6. par. 1. recent. & decis. 439. nu. 3. par. 4. & latè firmatum fuit in Gerunden. Prioratus 29. Ianuarij 1648. coram R. P. D. meo Bichio.

Et tamen attentā effectuatiōe prædictæ vnionis † per cursum tanti temporis intrat præsumptio pro illius validitate, ut dixit Rota coram Buratt. decis. 734. num. 6. & seqq. & in recent. decis. 222. num. 4. par. 2. decis. 139. num. 6. par. 6. decis. 174. num. 14. & 196. num. 8. par. 7. cum alijs adductis per Lotter. de re benef. lib. 1. quest. 28. num. 37. & seqq.

Iuncta præsertim obseruantia deducta, & ex sententia Ordinarij Gerunden. vsque de anno

8 1358. † & ex pluribus solutionibus, & ex lapsu annorum 300. & ultra, ut notat Garz. de benef. par. 12. cap. 2. num. 179. Rota coram Seraph. decis. 1432. num. 4. & in recent. decis. 580. num. 3. in fin. p. 4. tom. 3. & decis. 441. num. 4. par. 5.

Minus obstat, quod Episcopus non vniuerit iuxta formam litterarum Apostolicarum: sed potius processerit per viam dismembrationis assignan. portionem annuam lib. 30. super fructibus Parochialis, de qua agitur. Nam contrarium apparet ex ipso instrumento dato in Sum. sub num. 2. Applicatio verò fructuum nullo modo vnionem excludit, cum illa potuerit fieri non solum per applicationem fructuum ad fauorem Monasterij, retenta congrua pro Vicario, † sed etiam assignando eisdem fructus Vicario prædicto, & portionem pro se retinendo per tex. in cap. Auaritia 10. ubi gloss. verbo redditus de præbend. gloss. in cap. de Monachis verbo de Proventibus eodem tit. Rota decis. 37. num. 10. p. 4. rec. & decis. 580. num. 7. & seqq. par. 4. tom. 3. & decis. 441. num. 10. & decis. 441. num. 11. p. 5.

Nec releuat allegata præscriptio, quia in annuis præstationibus, qualis est ista, de quo agitur, † non sufficit præscriptio vnica, sed tot requiruntur quot sunt anni, l. cum notissimi §. in ijs, ibique etiam gloss. verbo cuiusque C. de præscript. 30. ann. Hostien. in summa tit. de præscript. rerum immob. §. qua res præscribi poss. vers. quid ergo dices, fol. 198. col. 1. Aym. de antiquit. temp. par. 4. §. materia, num. 34. vers. sed ubi ageretur Gail. pract. obs. lib. 2. obs. 73. num. 1. Cenc. de censib. quest. 118. numer. 17. Rot. post eundem decis. 302. num. 2. dec. 304. num. 2. & decis. 487. num. 5. & in rec. decis. 21. numer. 19. decis. 264. num. 13. & decis. 265, numer. 20. par. 7.

Immò ab anno 1562. quo constat de solutione vsque ad annum 1619. quo tempore fuit mota lis non interuenerunt tot anni, qui sufficiant ad præscriben. contra Monasterium Sanctæ Claræ, quod per Priuilegia Summorum Pontificum quampluribus Regularibus concessa, & sibi communicata gauet sexagenaria, & centenaria, ut de Benedictinis dantur priuilegia, quo ad sexagenariam in Summ. Monialium num. 6. & 7. Imò habent etiam centenariam, ut in Bulla 15. §. 6. & 8. Pauli Tertij, & sexagenariam habent Oliuetani ex Indulto Iulij secundi Bulla 12. §. 28. Communicatio enim Priuilegiorum operatur idem, † ac si dicta priuilegia specificè eidem Monasterio concessa fuissent, Oldrad. consil. 300. num. 5. in fin. Paris. consil. 22. numer. 5. lib. 4. Bertrand. consil. 149. num. 1. in fin. & num. seq. lib. 1. Cresc. decis. 9. num. 5. vers. secundò quia de Priuilegijs in recenti decis. 30. numer. 2. par. 4. tom. 2. & dictum fuit in Valentina decimarum coram Lancellotto, post Marches. de Commiss. tom. 1. fol. 39. num. 1. & in Iann. priuilegiorum 24. Iunij 1647. coram R. P. D. meo Royas.

Stante itaque validitate, & iustitia sententiæ cessat læsio exaduerso prætensa, † & consequenter restitutio in integrum, l. quod si minor, §. 1. ff. de minor. cap. 1. ubi Abb. de restitut. in integrum Odd. eodem tractat. par. 1. quest. 4. artic. 1. numer. 1. Et pluribus adductis firmavit Rota in

Vrbi-

Præbinaten. Emphyteusis 29. Maij 1643. coram R. P. D. meo Ottobono, & in Romana Vineæ 26. Iunij eiusdem anni coram R. P. D. meo Corrado.

Et ita vtræque parte informante decisum fuit.

R. P. D. M E L T I O.

Postea Reuerendiss. Episcopo PAPIEN.

Romana Afflictus Ferreriz.

Veneris 25. Iunij 1649.

ARGVMENTVM.

Locatio facta ad triennium, si illo completo conductor persistit in re conducta, & locator petijt pensiones decursas post lapsum dicti triennij, resultat sufficiens vtriusque partis consensus pro reuocatione locationis cum eadem pensione, & sub eisdem pactis, & conditionibus; & quid si locator completo triennio decessisset, an, & quando tacita relocatio substat cum illius hærede minore, suæ pupillo clare demonstratur.

SUMMARYM.

- 1 Validitas processus ex quibus resultat.
- 2 Obligatio Cameralis apposta in locatione, non censetur repetita renouatione tacita post lapsum triennij.
- 3 Via executiua procedi potest in causis pensionum Prædiorum, & Casalium.
- 4 Clausula, Summariè, simpliciter, sine strepitu, & figura iudicii, & sola facti veritate inspecta; important facultatem procedendi executiue.
- 5 Instrumentum facit probationem probatam.
- 6 Instrumentum habet pro se omnem iuris præsumptionem.
- 7 Locatio facta ad triennium, illo completo, quando resultat renouatio locationis.
- 8 Locatio facta ad triennium, illo finito, intelligitur facta reconduo cū eadem pensione, & cum eisdem pactis, & obligationibus.
- 9 Locatione finita, ad tacitam renouationem induendam, requiritur consensus vtriusque partis. Et quid si ex parte locatoris fuerit petita licentia pro faciendis necessarijs laboribus in re locata, an censetur voluisse recedere à tacita continuatione. num. 18.
- 10 Locatione finita ad effectum continuationis consensus ex parte locatoris iam defuncti sufficit existentia hæreditis habitualiter.
- 11 Et antequam hæreditas adeatur, voluntas, & consensus defuncti conseruatur in hæreditate iacente.
- 12 Obligatio oriens ex contractu, quando non est noua, sed prouenit ex causa præcedentis obligationis, nullis indiget solemnitatibus.
- 13 Solemnitatum defectus non habetur in consideratione in Afflu Pupillo, vtili, & quando ipse non dat de nullitate, sed agit pro obseruantia contractus.
- 14 Minor quamuis non teneatur ex contractu nulliter gesto, tamen potest compellere contrahentem ad ipsius obseruantiam.

Part. X. Recent.

15 Receptio nouæ obligationis non inducit liberationem debitoris, deficientibus requisitis necessarijs ad inducendam delegationem, & nouationem.

16 Locator quando recipiendo partem pensionis à secundo conductore, non censetur voluisse amittere ius, & actionem contra primum conductorem.

17 Subconductor soluens pro residuo debiti, & temporis, quo rem locatam retinuit, si postea conductor locationem continuauit, ipse tenetur soluere pensionem.

19 Clausula, sine præiudicio, præseruat actionem agentis.

DECISIO CCCXXXV.

FRANCISCVS Lenius titulo locationis duraturæ ad triennium tradidit sancto Officio, & pro eo Patri Commisario Casale Campi Leonis cum Ferreria, & Arboreto pro annuo Afflictu scutorum 200. & cum pacto, quod finito dicto triennio restitueretur cō tutti i suo ordegni, andante, & lauorante, vt constat ex publico Instrumento locationis rogato sub die 29. Octobris 1636. Summ. Francisca Antonia Leni num. 1. dictum Casale fuit deinde à S. Officio sublocatum 3. Maij 1638. Alexandro Laureto, vt habetur ex responsionibus ad positiones datas pro parte dictæ Francisce Leni eodem Summ. nu. 1. qui vice dictæ subconductionis cessit sub die 15. eiusdem mensis Octauio Bagarotto, & Bagarottus Ioanni Baptista, ac Alexandro fratribus de Siris, vt ex declarationibus, de quibus in Summar. eorum lem de Siris num. 3. & 4. Finito dicto triennio in locatione conuento, cum dictum Casale non fuerit restitutum, sed longo tempore in eodem afflictu postea semper continuatum, Francisca Antonia de Leni filia, & hæres dicti Francisce primi locatoris egit contra S. Officium, pro afflicibus decursis etiam post conuentum triennium, & pro illis obtinuit à R. P. Dño Assessore dicti S. Officii relaxari mandatum, simileque mandatū fuit executiue expeditam pro S. Officio contra Lauretum, & pro Laureto contra illos de Siris pro liberatione à dictis molestijs, quæ mandata in secunda instantia fuerunt reuocata per sententiam R. P. D. Palatii Consultoris, & Iudicis istarum causarum deputati. Præsentente autem dicta Francisca Antonia de Leni humiliter sententiam laborare vitio tam nullitatis ex defectu iurisdictionis, & citationis, quam notoriæ iniuriæ, porrexit preces Sanctis. in quibus petijt hanc causam committi in Rota omni appellatione remota, & Sanctissimus annuit, vnde fuit expedita Commissio, ad cuius formam dubitauit, An decretum R. P. D. Assessoris sit exequendum, & Domini affirmatiue responderunt.

Nam & validitas mandati satis probatur, ex quo de iurisdictione d. Assessoris non dubitatur, & constat de legitimatone personarum ex mandati procurat, ac de citationibus ad omnes actus substantiales, ex quibus sententias, & decreta quoad telam iudiciariam, & ordinem processus iustificari, firmat vulg. decisio Caputq. 260. part. 2.

Neque illa valet impugnari sub prætextu quoad actum fuerit via executiua, quæ præ-
 2 tenditur non potuisse competere, † ex quo obligatio Cameralis apposta in locatione, non censetur repetita in renouatione, seu relocatione tacita post lapsum triennij, ex traditis per *Felic. de societ. cap. 42. nu. 42. Barz. dec. 69. num. 8.* † quia circumscripta etiam obligatione Camerali potuit executiue procedi tam ex dispositione iuris, iuxta *text. in l. Præses, C. locat. conducl. vbi disponitur, ea quæ ex locatione debentur exsolui debere sine mora, quam vigore Statuti Urbis lib. 1. cap. 38. mandantis in causis pensionum Prædiorum, & Casalium.*
 4 procedi † summarie, simpliciter, sine strepitu, & figura iudicii, & sola facti veritate inspecta, quas clausulas importare facultatem procedendi executiue, tenent *Barz. in extraneis. ad repræsentandum in verb. figura in fin. Nat. in Clem. sepel. §. non sic tamen, versic. vñs superscriptis num. 95. Marant. in specul. de ordin. iudic. part. 4. dist. 9. nu. 8. & firmavit Rota post Zachiam de oblig. Cameral. decis. 170. num. 3. in vltima impress. & in recent. decis. 446. numer. 1. part. 2. & in Romana pecuniaria 29. Maij 1641. coram R. P. D. meo Royas §. Nec obstat.*

Iustitia pariter dicti mandati euidenter deducitur ex dicto Iustramento locationis Ferreræ Campi Leonis per Franciscum Lenium S. Officio facto pro annua responsione scutorum 206. † quod Instrumentum facit probationem probatam, iuxta doctrinam *Barz. in l. Imperator num. 3. ff. de stat. homin. & in l. interest in vltimo notab. C. de solut. † & habet pro se omnem iuris præsumptionem, ex latè adductis in Cremen. seu Ianuen. pecuniaria 1. Iulij 1643. coram R. P. D. meo Royas, §. Hac sunt.*

Opponi neque potest, quod locatio expirauerit per lapsum triennij in dicta locatione, conueni. † Nam dum S. Officium finito triennio non restituit Casale ad formam suæ obligationis, sed perstitit in reconducta, & ulterius locator petijt pensiones decursas post lapsum triennij; ex his resultat sufficiens vtriusque partis consensus pro continuatione, seu renouatione locationis, ad *text. expressum in l. Item quaritur 14. §. quo impleto, ff. locat. & in l. legē, C. eodem, Angel. in l. cum satis, §. caueant, C. de Agricol. & cens. lib. 11. Alex. conf. 28. in fin. lib. 4. Soccin. Iun. conf. 63. num. 20. lib. 2. Peregr. conf. 74. sub num. 19. lib. 1. Mar. Anguise conf. 213. num. 13. vol. 1. Rim. conf. 51. nu. 5. & 6. vol. 1. Intrigliol. conf. 25. nu. 29.*
 8 & † dicta reconductio intelligitur facta cum eadem pensione, & sub eisdem pactis, & obligationibus positis in primo contractu, *Maluas. conf. 87. num. 39. vol. 1. Caneer. variar. resolut. lib. 1. cap. 14. num. 65.*

Nec releuat, † quod ex quo decessit Franciscus Lenius relicta Frâcisca Antonia posthuma, non potuerit eo tempore dari ista continuatio, vel renouatio tacita ex defectu simultanei consensus omnino requisiti ad dictam renouationem inducendam, *Mantic. de tacit. & ambig. lib. 5. tit. 15. num. 15. Trentacinq. variar. resolut. vol. 1. lib. 3. resolut. 2. sub num. 12. † Quia ad effectum continuationis consensus in lo-*

catore sufficit existentia hæredis habitualiter, ad tradita per *Alciat. in tract. de præsumpt. reg. 3. præsumpt. 17. nu. 3. vers. dilectis hæredibus, Mantic. de tacit. lib. 14. tit. 46. num. 21. vers. Item est aduertendum, Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 35. num. 27. vers. Extenditur septimò, Caneer ubi supra num. 64. † Et antequam hæreditas adeatur voluntas, & consensus defuncti conseruatur in hæreditate latente, quæ personam defuncti repræsentat, *Mantic. loco superius citato numer. 21. Osasch. decis. 14. num. 20. Rot. decis. 520. numer. 80. part. 1. diuers. & in Romana hæreditatis de Crocelis coram bon. mem. Card. Millino, relata post Possib. de manuten. decis. 375. num. 3.**

Minorem relevantiam habet, quod tacita continuatio, vel renouatio non possit præsumi in proposito casu in quo cum ageretur de contractu Pupilli imò infantis, vltra patientiam requirebatur solemnitas decreti iudicis, & consensus propinquorum, quia cōtrarium, vt nempe tacita hæc reconductio potuerit fieri absque solemnitatibus visum fuit verius,
 12 tum ex eo, † quia quando obligatio oriens ex contractu non est noua, sed prouenit ex causa præcedentis obligationis nullis indiget solemnitatibus, vt docent *Cassr. conf. 183. num. 2. lib. 1. vers. nec obstat statutum, Tiraqu. ad l. Connubialem, gloss. 3. num. 196. Pic. ad statum Urb. gloss. 7. nu. 218. vers. & quod Statutum. † Tum quia defectus solemnitatum non habetur in consideratione in actu pupillo vtili, & quando ipse non dat de nullitate, imò agit pro obseruantia contractus, vt post alios probat *Pignatell. contr. 21. num. 12. Surd. decis. 179. num. 17. & 18. Hodiern. ad eandem Surd. decis. 70. numer. 10. Cappy. Latro decis. 19. nu. 6. 7. & 8. † regulariter enim quamuis minor non teneatur ex contractu nulliter gesto, volens tamen potest compellere contrahentem ad illius obseruantiam, ex quo solemnitas statutaria fuit illius fauore inducta, *Abb. in cap. 1. ne Sed. vacant. Ruin. conf. 11. num. 6. lib. 4. Gratian. discept. forens. cap. 27. nu. 41. vers. in electione.***

Neque prætendi potest, quod hæres Francisci exigendo pecunias depositatas à Laureto pro dictis pensionibus videatur agnouisse illū in Conductorem, & consequenter liberasse Sanctum Officium à futura præstatione.
 15 Nam vltra quod receptio solutionis ab alio, imò etia receptio nouæ obligationis regulariter non inducit liberationem debitoris deficientibus requisitis necessariis ad delegationem & nouationem inducendam, ex quo tunc censetur potius facta cumulatiue, quàm animo debitorem liberandi, *Guit. de credit. cap. 2. tit. 3. num. 2381. vsque ad nu. 2288. Muta decis. Sicil. 33. num. 18. & 32. Rota Ianuen. decis. 2. num. 20. cum duobus seqq. Rota diuers. decis. 445. num. 1. part. 4. & penes Gregor. XV. decis. 217. num. 1. Cessare videtur omnis difficultas in proposito casu, in quo dictæ pecuniæ exactæ fuerunt sine præiudicio residui, & quorumcunque iurium & præcipue competentium contra Sanctum Officium, *Summario. Franciscæ Antonie de Lenis num. 8. ex qua quidem præseruatiua manifestè constat locatorem per receptionem partis solutio-**

lutionis à secundo Conductore noluisse amittere ius, & actionem sibi competentem aduersus primum Conductorem, *Anon. Fab. in suo Cod. lib. 4. tit. 42. effect. 28.*

Quidquam non facit, quod ab Alexandro Laureto depositata fuerint in Sacro Monte Pietatis de anno 1642. scuta 400. pro tempore, quo ab eo fuerat retenta Ferreria, & pro toto eo, quod contra eius personam pretendere potuisset hæres dicti Francisci Leni: † Quia de tali hoc tollitur, dum partita non cantat pro residuo pensionum debitarum à Sancto Officio, nec pro tempore quo retinuit Ferreriam Sanctum Officiū, sed dumtaxat pro residuo debiti, & temporis quo eam retinuit ipse Alexander Lauretus. Quod melius comprobatur remanet ex eo, quia ad instantiam Franciscæ Antoniz de Leni non fuit simpliciter petita consignatio dictarum pecuniarum, sed ad bonum computum, & sine præiudicio residui, & quorumcumque iurium competentium. Unde cum etiam post extinctionem dictarum pecuniarum Sanctum Officiū continuauerit retinere Ferreriam, iure quidem merito illud cōdemnari potuit ad solutionem pensionum postea decursarum, secundum *Bald. in l. 1. §. in duo tracta indicio, ff. de eo, qui pro tut. l. as. in l. si ex legati causa sub num. 14. in 6. limitat. de verb. oblig.*

18. Minusque aduersatur, quod per Tutorem dictæ Franciscæ Antoniz aditus fuerit iudex ad effectum obtinendi licentiam pro faciendis necessariis in dicta Ferreria, & sic ille videatur voluisse à continuatione locationis, nec aliquam tacitam, & præsumptam relocationem fecisse. Quia tali licentia minimè fuit usus Tutor, & propterea non videtur habuisse animum recedendi à locatione, *Alex. consil. 1. num. 13. vers. non obstat lib. 2. Menoch. de presumpt. lib. 3. presumpt. 85. num. 42. vers. ceterum.* Tum etiam quia obiecta fuit huiusmodi licentia, sine præiudicio iurium suorum, ex qua etiam præseruatiua optime arguitur, eum animum non habuisse sibi præiudicandi in dicta locatione, sed tantummodo utendi licentia pro reparandis damnis edificiij Ferreriz, cuius ruina imminebat, ne in totum corrueret ex adductis per *Mastrilli. decis. 43. num. 6. part. 1. Castill. dec. 3. num. 40. part. 1.*

Et ita utraque parte informante fuit resolutum, &c.

R. P. D. C O R R A D O.

Postea Eminentiss. D. CARDINALI.

Leodiens. Dominiorum.

Veniis 25. Iuny 1649.

A R G V M E N T V M.

Bona Ecclesiastica, quia ut validè alienari possint, requiritur tam iusta causa euidentis utilitatis, & necessitatis ipsius Ecclesiæ, quam beneplacitum Apostolicum; idcirco in præsentī decisione clarè explicatur, an & quando

beneplacitum Apostolicum per mortem Pontificis expirasse dicatur, atque utilitas Ecclesiæ ex quibus in huiusmodi alienatione iustificata probetur, latissimè tractatur.

S Y N M A R I V M.

- 1 Appellatio quando non fuit prosecuta, propter quod sententia fecit transitum in iudicatum, perinde est, ac si non fuisset ab initio appellatum.
- 2 Sententia, qua transit in iudicatum exequi debet, & num. 27.
- 3 Sententia antequam executioni demandetur, Rota solet incipere, an sit iustificata.
- 4 Validitas sententia apparet ex ipso processu.
- 5 Confessio iudicialis Auctoris plenè probat contra successorem.
- 6 Possessio probatur ex confessione partis, ac litis sustentatione.
- 7 in Iudicio vendicationis, qua sunt requisita necessaria ad obtinendum.
- 8 Bona Ecclesiæ ut validè alienari possint, omnino requiruntur solemnitates, ac iusta causa.
- 9 Amplius etiam si alienatio fiat ad favorem alterius Ecclesiæ.
- 10 Beneplacitum Apostolicum obtentum pro confirmatione alienationis bonorum Ecclesiæ, quando non dicatur expirasse per Mortem Pontificis, & quando secus num. 11.
- 12 Ablatus absolutus formam præcisè observandam inducit.
- 13 Beneplacitum Apostolicum obtentum pro confirmatione alienationis bonorum Ecclesiæ & à Pontifice concessum cum clausula, vocatis vocandis, ut afficere debeat, quid requiratur.
- 14 Clausula, constituto, apposta in Beneplacito Apostolico, obtento pro confirmatione alienationis bonorum Ecclesiæ, quid requiratur.
- 15 Beneplacitum Apostolicum pro alienatione rerum Ecclesiæ obtentum cum clausula, constituto quod in utilitatem cedat &c. huiusmodi utilitas, quomodo sit iustificanda.
- 16 Sententia lata super validitate alienationis rerum Ecclesiæ, eo quod alienatio cesserit in ipsius utilitatem, quando non sustineatur, si sit fundata in extraiudicialibus informationibus.
- 17 Sententia lata super validitate alienationis bonorum Ecclesiæ non servata forma in Breui Apostolico præscripta, est nulla.
- 18 Bona Ecclesiastica alienari non possunt sine iusta causa necessitatis, vel euidentis utilitatis ipsius Ecclesiæ.
- 19 Utilitas pro validitate alienationis bonorum Ecclesiæ, non iustificatur ex assignatione rei æqualis valoris.
- 20 Et iustificari debet non ex solo valore reddituum, sed ex qualitate proprietatis, habita ratione iurisdictionis annexæ num. 21.
- 22 Utilitas Ecclesiæ in alienatione bonorum illius non probatur ex sola partium assertionem.
- 23 Bona Ecclesiastica an legitimè alienata dicantur, ex quo erant detenta à quodam Barone, & ab eo per longam litem, numquam recuperari potuerunt.
- 24 Beneplacitum Apostolicum obtentum pro alienatione bonorum Ecclesiæ, quando dicatur subreptitium.

- 25 *Beneficentia Apostolicae alienatione laicorum Ecclesia, non supplet defectum utilitatis omnium requisite.*
- 26 *Bona Ecclesiastica, quando sunt nulliter alienata & restitui debent eidem Ecclesie una cum fructibus perceptis.*
- 27 *Prescriptio contra Ecclesiam debet esse quadragennaria.*
- 28 *Et non currit vincente Restore seu etc. qui bona Ecclesie alienavit.*
- 29 *Titulus insufficientis primo loco productus facit praesumere, meliorem, ac sufficientem non exhibuisse.*
- 30 *Titulum ineptum producent, non potest deinde opponere de titulo meliori & efficaciori.*

D E C I S I O CCCXXXVI.

PRO Decano & Capitulo Ecclesie Collegiate Sancti Pholiani Oppidi Fosseni. Diocesis Leodiensis vindicantibus Pagos, seu Loca nuncupata de Vault, & Borset ad eorum, ac mentis Capitularis Dominium, & iurisdictionem spectantia a Com. Francisco Barbiano detenta prolata fuerunt in partibus duarum sententiarum conformes altera die 16. Octobris 1640. & altera die 5. Novembris 1642. A qua licet pro parte eiusdem Com. Francisci fuerit appellatum ad r. D. N. & obtenta commissio R. P. D. Ineo Verospio. Tamen ab eo tempore citra nec causam fuit prosecutus, nec terminari curavit. Cumque ideo presentata per Actores alia commissione executoriali instaretur pro executione rei iudicatae. Hodie ego vices praefati Danci adversa valetudine detenti iussu Dominorum in hac parte gerens, proposui dubium. An constet de re iudicata, quae debeat executioni mandari. Hocque exacte discussio affirmatiue fuit resolutum.

- 1 Quia cum per sexennium, & ultra ab interposita, commissaque appellatione decursum, non fuerit prosecuta, censetur ex legis dispositione deserta, & sententiae praecedentes in eorum robore permanent, ac rem iudicatam constituunt, perinde ac si non fuisset ab initio appellatum cap. cum sis. Romana de appellat. Clem. sicut & Clem. si appellationem eod. rit. l. fin. §. illud etiam ac seq. & auth. ei qui de tempor. & reparat. appellat. Rot. penes Card. Cauder. decis. 281. num. 1. vers. unde, & decis. 282. num. 2. vers. & ideo, ac in recent. decis. 601. num. 1. vers. certum est enim, ac seq. & decis. 605. num. 16. vers. tamen par. 4. tom. 3. & decis. 412. num. 3. vers. tamen par. 5. & saepe in alijs.
- 2 Ac propterea exequi debent. L. post rem iudicatam ff. de re iud. l. 1. & 2. & l. sub specie C. eod. tit. l. 2. & l. pan. ac fin. C. de execut. rei iud. Card. Mant. decis. 187. num. 4. vers. nam post rem iudicatam & decis. 289. num. 6. vers. quare, ac in recent. d. decis. 601. num. 2. vers. & consequenter & decis. 606. num. 3. vers. illam vero par. 4. tom. 3. & decis. 229. num. 16. vers. ideo par. 5. & decis. 69. num. 3. venit exequenda par. 6. & decis. 227. num. 2. vers. estque omnino executiui, & mandanda par. 7. recent. cum alijs relatis in Perusina honorum 29. Maij 1648. coram me S. 1. vers. certum est.
- 3 Si quidem si visa fuerunt Dominis plene iustificata, (quod in hoc Sacro Tribunali ap-

primo inquisitur antequam de iudicio debeat debeat. Put. decis. 391. num. 1. vers. quia si fuisset tra-
ctatum par. 1. in correct. sanct. mem. Greg. decis. 108. num. 5. vers. adhuc tamen Card. Cauder. decis. 62. num. 1. vers. & Domin. Baraut. decis. 650. num. 3. vers. & notis est filius huius Tribunalis. Nam vala-
ditas apparet ex ipsis processibus in quibus fuerunt rite servata omnia servanda. Rot. penes me. Greg. dec. 248. n. 1. vers. quia de validitate. Baraut. dec. 126. n. 2. vers. cum de validitate & de iudicio. vers. validitas autem sententia p. 4. r. 3. rec. Iustitia vero ex probationibus in eis factis, quibus constat hoc loca fuisse sub dominio, ac iurisdictione Decani, & Capituli, non solum per testes examinatos, ac Instrumenta locationum, & alienationum in auctores praefati Comitum, & aliorum, & verum ex repetitis confessionibus iudicialibus Co. Io. Iacobi, (cui ille successit) ad positiones actorum. Unde plena resultat domini probatio. L. generaliter C. de non num. per. cum l. cum precium C. de liberal. caus. cap. per tuas de prob. Mascard. de prob. concl. 543. Rot. decis. 290. sub num. 1. vers. regulariter autem par. 1. & decis. 476. num. 8. vers. confessio, & decis. 597. sub num. 3. vers. ex qua confessione par. 4. tom. 3. & in his terminis fuit responsum in decis. 294. sub num. 4. vers. primum & extremum par. 7. recent. Eademque tempore instituti huius iudicii a dicto Com. Io. Iacobo fuisse detenta, ac successiue a d. Com. Francisco eius herede ex praemissis confessionibus, ac respectiue hinc sustentatione ab anno 1620. citra. Rot. penes Card. de Grass. decis. 46 de restit. spoliat. sanct. mem. Greg. dec. 200. sub numero 2. vers. probatur enim possessio Baraut. decis. 693. num. 5. vers. ex quibus & decis. 723. tom. 2. vers. secundum iura extremam & c. & in recent. decis. 286. num. 4. vers. inofficiam autem & d. decis. 204. num. 2. vers. & quantum attinet ad seqq. par. 7. Quae sunt requisita ad obtinendum in proposito indicationis iudicio necessariae iurisdictionis & in rem in princ. ff. de rei vind. Alex. conf. 22. nisi processu sub num. 1. vers. & primo cum seqq. lib. 1. & c. Nec obstat quod anno 1638. 16. Maij fuerint (ut apparet ex publico Instrumento) alienata titulo permutationis in episcopalem mensam Leodiensem pro annua prestatione quadringentorum florenorum, & cetera. Barbantia pratio similium florenorum octomilia perpetuo redimibili cum reservatione beneficij citi Apostolici sumptibus eiusdem mensae obtinendi, quod deinde obtentum fuisse praetenditur, ac demum loca ipsa in d. Com. Ioan. Iacobum & Com. Franciscum successiue translata.

8 Quoniam alienatio illa nullius omnino fuit roboris, tam ex defectu solemnitatis, quam iustae causae, quae tamen omnino concurrere debebant pro eius validitate cap. sine exceptione l. 2. q. 2. cap. 1. de reb. Eccles. non alien. in 6. Clem. 1. eod. tit. late Rot. penes Card. Seraph. decis. 508. num. 1. & seqq. per sp. & decis. 1490. sub num. 1. & seq. Card. Mant. decis. 41. num. 1. vers. nam in alienatione rei Ecclesiae & decis. 300. num. 1. vers. cum enim & c. decis. 596. num. 1. vers. quia in alienatione. & dec. 722. num. 1. vers. & tamen par. 4. & decis. Card. Cauder. decis. 288. num. 1. & seq. Rot. penes S. 1. & cetera. & c. n. 1. vers. ratio resolutionis fuit & c. n. 4. vers. quod Dominis,

minis, & dec. 459. n. 2. vers. quæ tamen ac seq. Coccin. dec. 445. n. 1. vers. & difficultatē faciebat ac seq. & in rec. dec. 624. n. 3. vers. nam cum validitas alienationis par. 1. & dec. 430. num. 1. & sub num. 4. vers. sed ulterius par. 2. & dec. 261. num. & seq. ac num. 14. vers. ad effectum enim par. 4. tom. 2. & dec. 711. num. 4. vers. constat etiam ead. par. 4. tom. 3. & dec. 252. num. 21. vers. quæ utilitas par. 7. Quæ conclusio procedit etiam si † alienatio fiat in aliam Ecclesiam, cap. tua nuper de his quæ sunt à Pralat. Zenzel. in Clem. 2. ibique Card. in §. quod si Episcopus sub n. 5 vers. dic quod & Vital. sub num. 12. vers. nec obstat quod non est alienatio de rebus Eccles. nō alien. Franc. in cap. 1. sub num. 20. vers. si uero bona sint diuisa eod. tit. lib. 7. Rot. penes Card. Seraph. dec. 196. sub num. 2. vers. & tanto magis ac seq.

Solemnitas enim, (quæ Summi Pontificis auctoritate suppletur) omnino desideratur. Nam licet fuerit in d. Instrumento, ut præmissum est, reseruata ac deinde obtentum à san. mem. Gregorio XIII. Breue Deputationis Executorum, siue veriùs Delegationis Iudicum in partibus, quibus iniunctum fuit, quatenus, si, & postquam uocatis, qui fuerint uocandi, ac seruata forma præsertarum litterarum (nempe Paul. 11.) necnon dominijs, locis, territorijs, districtibus, Terris, & alijs supradictis huiusmodi eorumque circumstantijs uniuersis prius coram nobis specificatis de præmissis, ac datione & concessione prædictis, ac quod ille in euidentem d. Capitularis mensæ cedat utilitatem, uobis coniunctim procedentibus legitimè constiterit, eandem dationem, & concessionem confirmare, & approbare, omnesque & singulos tam iuris, quam facti defectus, si qui interuenerunt in eisdem supplere auctoritate nostra curetis &c. ut legitur in ipsis litteris Apostolicis, Dat. Idibus februarii 1584. † Huiusmodi tamen Breue non fuit præfatis Executoribus, ac Iudicibus præsentatum ante diem 29. Nouembris 1585. quo tempore cum Sanctus ille Pontifex iam obiisset mense Aprilis præcedenti, eiusdem quoque Breuis vires euanuerant, atque extinctæ fuerant, nulliusque remanserat roboris, quippe non continebat gratiam confirmationis d. contractus simplicem, atque perfectam, cuius pura executio alteri demandata esset iux. lex. in cap. si super gratia de offic. delegat. in 6. sed mandatum, † seu commissionem de confirmando sub conditionibus præuia causæ cognitione, coram eis legitimè iustificandis iux. cap. licet de offic. delegat. & in cap. si cui §. secus ubi gloss. fin. & DD. de præbend. in 6. Ideoque nulla prorsus eius vigore fuit illis eo tempore collata iurisdicção, qua valide potuerint procedere, ac pronunciare, ut fecerunt sub die 19. Maii 1586 prout legitur in eorum sententia, ut habetur in d. cap. licet ubi gloss. & DD. de offic. delegat. Rot. dec. 12 eod. tit. in nou. & explicat Dec. in cap. relationum num. 22. vers. & ista conclusio intelligitur d. tit. Gabr. com. concl. lib. 6. tit. de præb. concl. 1. nu. 5. & 7 vers. hinc dicunt DD. Lud. Peguer. dec. 128. sub numero 2. vers. his non obstantibus, & seqq. in his terminis respondit Rot. penes Card. Mantica. d. dec. 41 à num. 2. vers. neque obstat. & seq. & Reuerendiss. Vrgellen. dec. 225. sub num. 7. vers. & gratia non executæ, ac latius in recent. decis. 472 num. 3. vers. quod

utem & seqq. par. 2. & decis. 306. par. 3. & alibi. Deinde nec constat fuisse seruata formam à Summo Pontifice in eodem Breui præscriptam tam in ea parte, in qua iussit prius specificari dicta dominia, loca, & territoria & eorumque districtus, terras, & alia iura in d. permutatione comprehensa, ibi, † Prius coram nobis specificatis &c. quæ verba formam præcisè obseruandam præferunt, ut in his terminis firmavit Rot. in decis. 189. sub num. 1. & seq. par. 4 diuers. & decis. 624. sub num. 2. vers. aderat enim par. 1. recent. & in Aquilana bonorū 17. Iunij 1624 coram bon. mem. Rembold. apud modern. Perusin. de manuten. dec. 11. num. 7. vers. quare fuit nulla ac seqq. & comprobatus in Bonen. fideicom. de Ramdunis 9. Maij 1636. coram Reuerendiss. D. meo Decano in recent. dec. 131. num. 6. vers. dicta enim verba par. 7. recent. & in ead. causa coram Reuerendiss. D. meo Terracin. 22. Martij 1638. in §. pariter censuerunt &c. Quam in illa, † in qua asserens se non esse informatum, voluit legitimè constare, vocatis vocandis, de veritate narratorum, & quod ille contractus in euidentem d. Capituli cederet utilitatem ibi, quatenus se, & postquā uocatis, qui fuerint uocandi de præmissis, ac datione, & concessione prædictis, & quod ille in euidentem d. Capitularis mensæ cedant utilitatem uobis coniunctim procedentibus legitimè constiterit &c. quæ sanè verba sub expressis, & geminatis conditionibus enitām demonstrant Summi Pontificis intentionem, ac sollicitudinem quod in ea re omni adhibita diligentia canonicè procederetur. Atque ideo cum pro parte mensæ Episcopalis peteretur confirmatio necessaria erat citatio eiusdem Capituli de cuius interesse principaliter agebatur iux. reg. l. de unoquoque ff. de re iud. d. cap. 1. ubi gloss. in verbo defensore de reb. Eccles. non alien. in 6. Rot. decis. vni. eod. tit. in nou. & dec. 624. num. 4. vers. fuisse quoque nullam, & seqq. par. 1. recent. cum alijs adductis in Squillacen. dismembration. 3. Iunij 1644. coram R. P. D. meo Otthobono in §. in hoc autem casu, & in Meleuitana Canonica. 1. Iulij 1648. coram eodem in §. nullitas inuitabilis, & in Comen. dismembrat. 22. Iunij eiusdem anni coram me in §. præterea. Et legitima, iustificatio narratorum præcipuè verò euidentis illius utilitatis & quidem ex plenis, ac concludentibus probationibus iux. no. in l. Lucius ff. de cond. & dem. Felyn. in rubr. de prob. sub nu. 3. vers. sed aduerte ibique Dec. num. 153. vers. retenta prædicta conclusione, ac seq. idem Felyn. in cap. exhibita sub num. 4. vers. & nota de iud. & in cap. de eato sub num. 10. vers. quid de clausula uocatis uocandis &c. de re iud. Rot. penes Aegid. dec. 63. sub numero 4. vers. accedit etiam par. 4. diuers. san. mem. Gregor. dec. 11. num. 2. vers. & tamen Burat. dec. 41. nu. 1 vers. & erat probanda ac in recent. dec. 4. sub num. 5. vers. quinto quia par. 4. & dec. 343. num. 14. vers. & tum in commissione par. 6. Cardin. Canaler. decis. 288. num. 2. vers. unde cognitio, ac seq. Reuerendiss. Vrgellen. d. dec. 205. num. 5. vers. & narratiua cum seqq. & dec. 250. sub num. 8. vers. quod autem & in Leodien. præfens. cens. 29. Ianuarij 1596. coram Orano, & in alia Leodien. cens. 15. Ianuarij 1597. coram Corduba apud modern. Perusin. de censib. dec. 36. num. 2. vers. cum enim & seqq. & dec. 37. num. 4. vers. stante enim clau-

clausula &c. & d. decis. 111. sub num. 4. vers. secundo &c. apud d. modern. de manuten. & plenius d. dec. 94. sub d. num. 42. vers. non rectè, ac seqq. per tot. nu. 51 par. 7. recent. & in d. Melchitana canonic. in d. §. ex eadem vero clausula.

- 15 Adeo hoc casu † sententia, quæ ex processu non iustificatur extrinsecis præsumptionibus pro executoribus, temporis cursu, ac obseruantia adduci solitis, sustineri non valeat, cum extraiudiciales informationes, ac proinde præsumptiones ex eis deductæ non admittantur per text. in cap. quoniam contra. ubi gloss. in verb. extraordinario & in verb. præsumatur de prob. & fuit responsum coram Reuerendiss. Vrgellen. d. decis. 238. num. 6. vers. tamen in presenti & seq. 16 & d. decis. 250. num. 7. vers. non obstat & seq. Eoq; minus quando ex ipso processu apparent defectus Paris. conf. 85. nu. 41. vers. & quando cum seqq. lib. 3. Honded. d. consil. 37. nu. 15. vers. huic præsumptioni non est locus lib. 2. & fuit dictum in Toletana profession. 27. Februarii 1595. coram recol. me. Card. Pamphil. apud Garz. de benefic. par. 9. cap. 2. sub numero. 330. vers. & tanto magis & decis. 94. num. 43. vers. unde sententia & plur. seqq. par. 7. recent.

- 17 Quare † cum non fuerit adimpleta forma in dicto Breui præscripta processus, & sententia eius vigore prolata ex hoc etiam defectu nullius fuerunt momenti cap. cum dilecta §. dilectum insuper de refer. cap. venerabilis §. porro de offic. delegat. Rot. penes Burat. decis. 854. num. 2. vers. ideoque & decis. 367. sub num. 13. vers. quia cum beneplacitum ac seqq. par. 5. recent. & in his terminis in d. decis. 189. par. 4. diuers. & penes Card. Caualer. d. decis. 288. Reuerendiss. Vrgellen. d. decis. 205. num. 3. vers. deinde & decis. 238. num. 1. & seqq. ac dec. 250. num. 14. vers. quia cum beneplacitum & in recent. d. decis. 624. num. 1. & per tot. par. 1. & in d. decis. 94. n. 42. vers. quia nullus est, & seq. par. 7. & in d. Melchitana canonicat. coram R. P. D. meo Ottobono ac in alijs præcitatis.

- 18 Præterea † deficit iusta causa, quæ potissimum attendi, ac summo studio inquiri debet scilicet necessitatis, vel utilitatis Ecclesiæ alienantis, & quidem notabilis, ac euidentis iuxta. tex. in d. cap. sine exceptione 12. q. 2. & in cap. 1. de reb. Eccles. non alien. in 6. Cardin. Seraph. d. dec. 508. num. 12. vers. & eo magis & decis. 430. num. 1. vers. res enim Ecclesiæ par. 1. & decis. 65. num. 17. vers. & præmissa & decis. 178. num. 10. vers. & eo magis p. 2. diuers. ac in recent. decis. 430. sub num. 4. vers. utilitas vero ubi dicitur sub num. 5. vers. præterea &c.

- 19 quod ex assignatione rei æqualis valoris non iustificatur euidentis Ecclesiæ utilitas, qualis est necessaria pro validitate alienationis par. 2. idemque firmatur in decis. 261. num. 14. vers. ad effectum enim cum seq. par. 4. tom. 2. & d. decis. 94. nu. 51 vers. iustitia quoque cum seqq. & decis. 252. num. 23. vers. quæ utilitas par. 7. † Neque ex solo valore reddituum, sed etiam proprietatis est iustificanda, Ioan. de Anan. in cap. ut super sub num. 15 vers. querit ipse de reb. Eccles. non alien. Card. Seraphin. decis. 480. num. 7. vers. allegabatur quoque, & Coccin. decis. 445. sub nu. 4. vers. & hac euidentis utilitas. † Habitaque ratione iurisdictionis annexæ, ut bene fuit responsum in d. decis. 94. d. numero. 55. vers. diciturque contraflus par. 7. recent.

- Si enim eiusmodi iusta causa deducitur ex eo; quod a Barone de Lumay viro potente, iam dudum fuisset Capitulum dictis bonis prorsus spoliatum, nullosque fructus ex eis perciperet, licet duram per viginquinque circiter annos litem pro eorum recuperatione sustinisset, prout Summo Pontifici fuit narratum. † Hæc sanè nullibi iustificatur, nec constat, quod aliter Ecclesiæ consuli minimè posset quam per eiusmodi alienationem, nā sola partium assertione in hac materia non probatur Franch. in cap. 1. sub num. 4. vers. quarto nota & sub num. 5. vers. unde dicebat de reb. Eccles. non alien. in 6. Paris. conf. 36. sub num. 11. vers. similiter lib. 4. Rot. decis. 716. num. 2. vers. tamen de ea debet constare par. 1. diuers. & in recent. decis. 261. nu. 6. vers. & cum in hoc casu par. 4. tom. 2. & d. decis. 711. num. 10. vers. cum in huiusmodi terminis par. 4. tom. 3. & in d. decis. 94. num. 44. vers. & super utilitate p. 7. ac in d. Squillacen. dismembrat. 3. Iunij 1644. coram R. P. D. meo Ottobono in §. iusta vero causa & in d. Comen. dismembrat. 22. Iunij 1648. coram me in §. 23 in proposito autem casu. † Nec erat fortè sufficiens, ob quam iura Ecclesiæ indefensa relinqueret, ac in perpetuum alienari deberent, ut respondit Rot. in d. decis. 596. num. 3. vers. nec potentia aduersariorum par. 4. diuers. Eoq; minus, quia licet fuerit narrata in supplicatione per Mensam Episcopalem communi etiam Capituli nomine in executione pacti porrecta Summo Pontifici, nulla tamen de illa legitur facta mentio in d. Instrumento permutationis; Qui 24 nimò ex alijs Instrumentis præcedentium locationum, ac partitis Librorum Capitulariū exhibitis apparet Capitulum ex dictis locis fructus, ac pensiones annuas percipere consueuisse, unde subreptitia potius dignoscitur huiusmodi narratiua in hac parte, quæ maximè substantialis est Rot. penes Card. Seraph. decis. 508. num. 10. vers. nec obstat & seq. & in d. decis. 94. n. 74 vers. maiorque cum seq. par. 7. recent. & in alijs supra relatis. Si vero deducitur ex redditibus. Prorsus eliditur ex eisdem libris Capitularibus ac Instrumentis locationum, quorum alterum anno 1558. die 5. Maii ad annos duodecim, proximè venturos sub annua pensione centum sexaginta modiorum speltæ grani boni, & triginta quinque florenorum bonæ monetæ Barbantiæ. Alterum anno 1569. die 11. Martij ad annos nouem die prima eiusdem mensis anni 1570. inchoandos sub annua pensione modiorum centum septuaginta duorum, & triginta florenorum similium, fuit celebratum, quæ attento communi valore dictæ speltæ in illis partibus in processu pariter iustificato triplo, & ultra excedunt annuam præstationem florenorum quadringentorum in d. Instrumento permutationis Capitulo promissam. Sin autem adducitur ex proprietate Reijcitur pariter ex depositionibus testium, etiam peritorum affirmantium dicta loca, & dominia fuisse æstimata, ac esse valoris triginta, ac etiam quadraginta millium florenorū Barbantiæ, & tamen fuerunt alienata pro dicta annua præstatione quadringentorum florenorum similium prætio octo millium per-

25. petuò redimibili. † Ex quibus sanè quoquo modo calculus ineatur clarè constat non solù euidentem peficere Capituli vtilitatem, sed euidens illius damnum, ac praiudicium probari. Quod sanè per Apostolicum beneplacitum in forma commissaria concessum non cuitatur; Rot. penes Card. Seraph. d. decis. 508. num. 2. vers. & licet, Card. Canaler. d. decis. 288. num. 6. vers. huiusmodi autem defectus, Coccin. dista decis. 445. num. 2. vers. & licet, et dista decis. 367. num. 15. vers. quia li-

26. set & c. par. 5. recent. † Quare ex hoc etiam solo capite nulla dignoscitur dicta alienatio, ac loca ipsa eidem Capitulo sunt restituenda vna cum fructibus perceptis, prout fuit à præfatis Iudicibus de partibus iudicatum cap. si quis Presbyterorum, cap. ad nostram, de reb. Eccles. alien. vel non, cap. 1. eodem tit. in 6. ac in eisdem locis not. D. D. I. iubemus nulli, §. sanè, C. de Sac. Sanct. Eccles. Sard. cons. 115. num. 31. vers. videmus etiam, ac seqq. Rot. decis. 14. num. 5. vers. idè videmus, et decis. 278. par. 1. diuers. et penes Reuerendiss. Vrgellen. dec. 256.

27. num. 2. vers. quia agitur de restitutione. † Ac proinde sententiæ super illorum restitutione latæ, & in iudicatum transactæ sunt exequendæ, vt fuit conclusum in Romana denotat. dom. 11. Martij 1620. coram bo. me. Coccin. in recent. d. dec. 71 par. 4. tom. 3.

Neque ex lapsu temporis cum obseruantia subsecuta potest hoc casu Com. Franciscus, seu præscriptionem, seu validioris tituli præsumptionem deducere.

Nam ab anno 1582. quo facta fuit alienatio cum reſeruatione beneplaciti Apostolici vsq; ad annum 1584. & 1585. quo fuit pro parte mensis Episcopalis impetratum, & exhibitum d. Breue. Ac deinde anno sequenti obtenta, super illius confirmatione sententia prædicta, nulla potuit inchoari præscriptio. † Ab anno verò 1586. vsque ad annum 1622. quo fuit pro Capitulo de mense Iulij iudicium introductum, non est elapsum tempus sufficiens, iuxta tex. in cap. de quarta, de præscr. Rot. penes Card. Seraph. decis. 671. num. 3. vers. et primo, ac decis. 16. num. 8. vers. aut certe cum seq. par. 7. recent. Eoque

28. minus † subducto tempore vitæ Canonico- rum, qui huiusmodi alienationi perperam assenserunt, iuxta text. in cap. si Sacerdotes 16. q. 3. Coccin. d. decis. 445. num. 8. vers. tunc enim, et in recent. dista decis. 94. sub num. 11. vers. non quidem, & seqq. ac decis. 294. num. 28. vers. demum, & seqq. par. 7.

30. Præsumptio autem † alterius, atque melioris tituli ex eo tollitur, quod ipsemet Com. Barbianus in iudicio produxit ad sui præsidii dictum Instrumentum permutationis, ac Breue san. mem. Gregorij XIII. cum sententia dd. Executorum, ac Iudicum censetur enim meliorem, quam haberet titulum elegisse, ideoque cessat alterius efficacioris præsumptio. Rot. decis. 208. num. 2. vers. secundo, par. 4. diuers. & penes Card. Seraph. dec. 123. vers. nec obstat, et Bar. rati. d. decis. 792. num. 1. vers. unde rescriptis, & in his terminis Reuerendiss. Vrgellen. d. decis. 205. num. 16. vers. tum etiam quia & c. ac in recent. decis. 430. sub num. 3. vers. quia cum Vicarius par. 2. et decis. 512. num. 16. vers. ita in productio vno titulo, par. 5.

& dista decis. 94. sub num. 18. vers. at hodie, cum seq. par. 7.

31. Præter quod † oppositiones huiusmodi reprobaui san. mem. Urbanus Octauus in eius Constitutione incip. Romanus Pontifex in Sancta B. Petri Sede constitutus in §. Necnon reliqua omnia quotquot, & qualiacumque cum seqq. publicata die 5. Iunij 1641. vt fuit dictum in Barbinon. exemption. 13. Iunij 1646. coram me, in §. tum quia repetita, vers. & demum.

Et ita fuit conclusum Decano, & Capitulo informantibus, citato tamen pluries Comite Francisco legitime per contradictas, iuxta stylum Curie &c.

R. P. D. C O R R A D O

Postea Eminentiss. D. CARDINALL.

Ianuen. Priuilegiorum.

Luna 28. Iunij 1649.

A R G V M E N T V M.

Monasteria non possunt edificari prope alia antiquiora, nisi relictum sit spatium centum quadraginta cannarum. Communicatio priuilegiarum comprehendit etiam præiudicialia, quando constat de voluntate Pontificis, quæ ex amplitudine verborum probatur.

S V M M A R I V M.

1. Monasterium edificari non potest prope Ecclesias RR. Patrum Carmelitarum, nisi relictum sit spatium quadraginta cannarum, & num. 2.
3. Quod amplius procedere etiam ad fauorem Patrum Theatinorum.
4. Priuilegia omnia ceteris Religiosis concessa fuerunt communicata Theatinis à Gregor. XIV. ac si ipsis independenter concessa fuissent.
5. Priuilegia concessa Theatinis sunt omnino obseruanda.
6. Monasterium potest edificari prope PP. Carmelitas, & Theatinos non relictum spatium centum quadraginta cannarum quando erat captum ante supradictorum Conuentum, & num. 7.
8. Ecclesia Sancti Iri Ianue ab antiquissimo tempore est edificata, & fuit prius apud Cassinenses, & postea fuit Theatinis concessa, num. 9.
10. Ecclesia potest cogere vicinos ad cédendum pro completionem Monasterij.
11. Communicatio priuilegiarum non comprehendit quæ sunt alijs præiudicialia.
12. Fallis quando constas de voluntate Pontificis.
13. Quæ voluntas ex amplitudine verborum satis probatur. num. 13. & 14.
15. Ecclesia, seu Monasteria non possunt edificari in præiudicium aliarum antea adificatarum.
16. Pontifices ad euitanda iurgia, & dissensiones prohibent ne Ecclesia adificaretur prope aliam.
17. Primum priuilegium non tollitur, aut derogatur per secundum data compatibilitate illorum.
18. Priuilegium non esse in usu alleganti incumbit onus probandi.
19. Priuilegium

19. Privilegia quod Monasteria non edificarentur prope alia, nisi relicto spatio cannarum 300.
Fuerunt per Clementem VII. reducta ad cannas 140.
20. Privilegium de mutatione situs à Religiosis fienda non comprahenditur sub privilegio, ne edificetur infra spatium cannarum 140.
21. Illatio non potest fieri à diversis.
22. Decretum irritans non irritatur per non usum privilegij, imò nec etiam per contrarium usum.
23. Regulares per communicationem gaudent privilegijs concessis Cassinensibus ab Eug IV. & Chartusensibus à Nicolao IV.
24. Theatini habent usum privilegij ne edificentur Ecclesia prope illorum monasteria, nisi relicto spatio cannarum 140.
25. Negligentia aliorum non debet diligenti nocere.
26. Privilegia per non usum mortificata reviviscunt stante nova confirmatione.
27. Ius, quod contra alios quis usus fuit, debet & contra se exercere.
28. Sententia validitas ex resolutione aliorum probatur.

D E C I S I O CCCXXXVII.

COMMISSA mihi causa appellationis interpositæ ad Sanctiss. D. N. pro parte RR. Patrum Congregationis S. Philippi Neri Civitatis Ianuensis sententia Rotali, qua fuit declaratum illis non licuisse, neque licere Ecclesiam, Domum, seu Conuentum edificare, vel recipere, neque habitare, aut residere in Ecclesia Sancti Pancratij, vel alio loco infra spatium centum quadraginta cannarum ab Ecclesia Sancti Siri, seu Conuentu RR. Patrū Theatinorum distanti iuxta Summorum Pontificum constitutiones. Hodie dubitavi, An illa sit confirmanda, & Domini re denuo exacte discussa responderunt affirmatiue.

Quia nititur expressis verbis Bullæ san. me. Sixti Quarti Privilegiū hoc concedentis RR. PP. Carmelitæ sub Dat. 4. Kal. Decemb. 1476. ut in ea legitur penes Roderic. in Collect. Privilegior. Regular. fol. mihi 209. sub num. 79. & P. Lexan. in summa qq. Regul. tom. 5. par. 2. fol. mihi 519. sub eod. num. 79. ibi.

Et ut quieti eorumdem Fratrum dicti Ordinis ulterius consuleretur Constitutionem fel. rec. Clem. Papa Quinti etiā prædecessoris nostri super Domibus professorum Mendicantium prope Domos aliorum Ordinum Mendicantium professorum infra spatium centū quadraginta cannarum de nouo non recipiendis. Ad omnes alias Religiosos aliorum Ordinum tam Mendicantium, quam non Mendicantium utriusque sexus, & quasumque alias Ecclesiasticas personas prope Domos Fratrum dicti Ordinis de Monte Carmelo novas Ecclesias, & Loca construere, vel alias de nouo recipere, & habere volentes extendimus. Ita ut nulli eorum infra prædictum spatium centum quadraginta cannarum etiam per ærem mensurandarum, ubi alijs commodè per terram mensurari non possent, edificare de nouo, seu construere, aut inhabitare iuxta Loca prædictorum Fratrum de Monte Carmeli præsumant. Si quis vero cuiusvis conditionis, status, aut gradus fuerit, qui contra prædicti Clementis præ-

decessoris Constitutionem, & nostram ampliationem venire, aut agere præsumserint, tam ipsi, quam auxilium, vel fauorem præstantes ipso facto sententiam excommunicationis incurrant, quam ferimus in his scriptis, & nihilominus cuncta, & singula ab eis facta pro infectis habeantur &c. Additis in fine clausula sublata &c. & Decreto irritanti, &c. & amplius derogationibus.

2. Idemque referunt † Hieronym. Sorb. in compend. Privileg. Regular. in verb. edificare, sub nu. 19. vers. idem Sixtus fol. mihi 314. ac ipse iterum Roderic. qq. Regular. tom. 2. quæst. 50. art. 5. vers. quo privilegio, Lud. Mirand. in manual. Pralat. tom. 1. q. 33. art. 4. in tertia conclusione, Barbof. de vniuers. iur. Eccles. lib. 2. cap. 12. sub num. 76. vers. pro Fratribus &c. & alijs.

Quod quidem fuit deinde communicatū, ac † principaliter concessum eisdem Patribus Theatinis tam à Clem. VII. in Constitutione incip. Dudum pro parte vestra. Dat. 3. Martij 1533. in ordine 38. §. 12. An insuper vobis. Bullar. par. 1. ac Pium V. in eius Constitutione, incip. Ad immarcescibilem. Dat. septimo Idus Februarij 1567. in ord. 31. in §. 14. Ipsiſque. & §. 15. Bullar. par. 2. & sanct. mem. Greg. XIV. in eius Breui, Dat. 5. Aprilis 1591. ibi. Et insuper volentes prædictam Congregationem pro singulari quo eam ob eminentia merita, charitatis affectu complectimur amplioribus fauoribus, & gratijs, ut par est, cumulare, & exornare, eisdem Congregationi, et Clericis, ut ultra privilegia, et alia sibi concessa prædicta, omnibus, et singulis alijs privilegijs, exemptionibus, facultatibus, indultis, indulgentijs, et peccatorum remissionibus, et relaxationibus, caterisque gratijs, tam spiritualibus, quam temporalibus quibusvis Religionibus, Congregationibus, & Ordinibus quocumque nomine nuncupentur etiam Mendicantium, ac tam virorum, quam mulierum, eorumque Monasterijs, Domibus, et alijs pjs locis per quoscumque Romanos Pontifices prædecessores nostros, ac Nos, distamque Sedem hætenus quomodolibet concessis, et in posterum concedendis, ac quas illorum utriusque sexus persona de iure, vel consuetudine, aut ex privilegio, vel alias quomodolibet utuntur, potiuntur, & gaudent, ac uti potiri, et gaudere possunt, & poterunt quomodolibet in futurum in his, quæ eorum Regularibus Institutis non aduersentur dimittat, non solum ad eorum instar, sed aequè principaliter, ac pariformiter in omnibus, & per omnia, porinde ac si eisdem Congregationi, & Clericis specialiter, et expresse concessa forent uti, potiri, et gaudere liberè, et licet ualeant perpetuò concedimus, & indulgemus, illaque eis communicamus, et concedimus, et ad eos extendimus. Decernentes præsentis litteras, et in eis contenta quacumque etiam ex eo, quod interesse habentes ad hoc vocati non fuerint, nec eisdem præmissis consenserint, nec ex quibuscumque alijs causis quantumuis legitimis, et iuridicis de subreptionis, aut nullitatis uitio, seu intensionis nostra, vel quopiam alio defectu notari, impugnari, retractari &c. non posse &c. sublata &c. ac irritum &c. Et prout latius constat ex eodem Breui, cuius vigore quæcumque privilegia cæteris Religionibus concessa, & concedenda effecta sunt propria dd. PP. perinde, ac si fuissent ipsis nominatim concessa, † independentes ab alijs, omnia, et ibi no. C. de Episcop. et Cler.

*Cler. Oldrad. conf. 300. sub num. 8. vers. et praefer-
tim, cum alijs relatis per Horat. Mandos. in eius
tratt. de priuilegijs ad instar quest. 4. per tot. Rot. penes
Crescent. decis. 9. sub num. 5. vers. secundo quia, et in
fin. de priuilegijs. & latius decis. 30. num. 2. vers. quae
communicatio, part. 4. tom. 2. recent. & pro eisdem,
PP. fuit alijs dictum in Licien. quarta funerali 15.
January 1618. coram bo. me. Coccino in princip. vers.
in casu autem de quo agitur, & in Ranennaten. iur.
sepultur. 19. February 1618. coram eodem in princip.
vers. priuilegia suffragantur etiam praedictis Clericis
5 Regularibus. Quare omnino sunt obseruan-
da, nec ab eorum tenore recedi potest, cap. por-
ro, ubi gloss. fin. & cap. seq. de priuilegijs. Rota penes
Card. Mantica. decis. 320. num. 1. vers. nam tenor priui-
legij, ac in recent. decis. 226. num. 24. vers. quod cum
fuerit, par. 7. cum alijs relatis per Modern. Roman
discept. 947. num. 28. vers. cuius tenor.*

6 Nec aduersantur Decisiones in Toletan.
Readificat. Capella 24. February 1592. coram bon.
mem. Card. Mantica. decis. 163. & in Ianuen. domorum
15. Maij 1615. coram bon. mem. Manzaned. in recent.
decis. 676. par. 1.

Quia in illa Toletan. fuerat probatum Ec-
clesiam Sancti Ioseph, cuius Patroni, & Capel-
lani in ea existentes nouam inceperant aedifi-
care Capellam, fuisse constructam ante Mo-
nasterium PP. Discalceatorum, vt in ea legi-
tur sub num. 3. vers. imò probatur &c. In casu au-
tem proposito constat Ecclesiam Sancti Siri
8 ab antiquissimo tempore aedificatam, de qua
mentionem facit Sanctus Gregor. Dialogor. lib. 4.
cap. 53. Eandem apud Monachos Cassinenses
prius existentem, fuisse deinde concessam PP.

9 Theatinis anno 1575. f ex publicis instrumē-
tis in processu productis. Et ab eis restaurata,
vt attestatur Card. Baron. in Notat. ad Martyrolog.
in Lect. diei 29. Iunij SS. Apostolis Petro, & Paulo
sacri, in verb. Sancti Siri Episcopi fol. mihi 363. At
in ea recentiori Sancti Pancratij PP. Congre-
gationis longè postea receptos, & introdu-
ctos anno scilicet 1644. proindeque illis incu-
tabiliter obstat dispositio relatæ Constitu-
tionis Apostolicæ prohibentis non solum
Ecclesias, Domos, ac Monasteria de nouo ædi-
ficari, sed iam aedificata etiam de nouo recipi,
ac habitari infra spatium dd. centum quadra-
ginta annorum, vt apparet ex eius lectura, &
tradunt DD. iurapracitati. In illa verò lanueñ.
discussus tantummodo, atque decisus fuit ar-
ticulus. An RR. PP. Societatis IESV tene-
rentur vendere nonnullas Domos, & situs
pro ampliatione dicti Monasterij Sancti Si-
10 ri f ex priuilegio iure communi inducto Ec-
clesiæ, ac Religionis fauore per l. si quis sepul-
chrum, ff. de Religios. & sumpt. funer. vt patet ex di-
cta decis. 676. par. 1. recent. vbi quoad hæc ipsa
particularia priuilegia, de quibus modò agi-
tur eisdem PP. Theatinis competētia expres-
sè fuit resoluta cognitio num. 11. vers. quia ta-
men &c.

Minus releuat, quod sub eiusmodi genera-
libus priuilegiotum communicationibus illa
11 compræhendi non soleant, f quæ sunt alijs
præiudicialia.

12 Quia non procedit obiectio, f quando con-
Part. X. Recent.

stat de voluntate Summi Pontificis intenden-
tis omnia indistinctè complecti, vel ex ampli-
tudine verborum, vel ex aliquorum præiudi-
cialium expressione, vel ex clausulis adiectis.
Quæ omnia concurrunt in proposito casu, in
quo prædictum Indultum non solum per viâ
communicationis, sed principalis concessio-
nis in omnibus, & per omnia pariformis cæ-
teris præcedentibus aliarum Religionum am-
plissimis verbis conceptum fuit, expressis etiâ
specialiter immunitatibus, & exemptionibus,
quæ sui natura solent esse alijs præiudicialia,
necnon additis clausulis abrogantibus defe-
ctum citationis, atque consensus omnium,
interesse habentium, ac etiam subreptionis,
obreptionis, & intentionis ipsius concedentis
13 oppositionem. f Ex quorum sanè amplitu-
dine satis probatur deliberata, & enixa Ponti-
ficis voluntas impartendi huic Religioni
quæcumque, & qualiacumque priuilegia;
etiam si tertijs præiudicialia cæteris Religio-
nibus antea concessa, & in posterum conce-
denda, licet alijs sub generalibus simplicibus
verbis non fuissent compræhensa, vt benè cõ-
probat Horat. Mandos. in d. tratt. de priuilegijs ad in-
star d. q. 4. sub num. 7. vers. quæ omnia, cum seq. &
fuit resolutum in Bononi. exemptionis 25. Maij 1618.
coram bo. me. Cardin. Verospio in recent. decis. 30. per
tot. par. 4. tom. 2. & in Melit. collectar. 7. Maij 1627
coram bon. mem. Card. V. bald. decis. 63. num. 4. vers. et
quidem &c. ac seq. par. 5. earund. Et in his termi-
nis, quod sub eiusmodi generali communi-
14 catione f compræhendatur d. priuilegium,
de quo nunc agitur tradunt Io. Baptist. Confess.
in summa priuilegijs. Ordin. Mendicant. tit. 58. cap. 1.
fol. mihi 363. Roderic. qq. regul. tom. 2. d. q. 50. art. 5.
vers. quo priuilegio &c. Mirand. q. 33. art. 4. in conclu-
sione secunda in fin. vers. quo priuilegio. Laurent. de
Portel. in dub. Regular. par. 1. in verb. communicatio
priuilegiotum sub num. 9. vers. si vna Religio, & alii
passim.

Præterea non consistit, quod dd. priuilegia
fuerint moderata, ac reformatæ per Constitu-
tionem san. mem. Clem. Octau. incip. Quo-
niam ad institutam. Dat. 23. Iulij 1603. inter
impressas eiusdem Pontificis in ord. 99. Bul-
lar. par. 3. confirmata per san. mem. Greg. XV.
in Constitutione 31. incip. Cum alias 17. A-
prilis 1622. & per san. mem. Urban. VIII. Cõ-
stitut. 25. Romanus Pontifex 28. Augusti 1624.
Bullar. par. 4.

Quoniam est aduertendum duplicem in
hac materia vigere prohibitionem. Alteram
scilicet generalem Sacrorum Canonum, &
Conciliorum, qua vetitum est nouas Ecce-
lesias, seu Monasteria in quibusvis Ciuitatibus,
15 vel locis aedificari, f erigi, ac introduci cum
præiudicio iurium aliorum ibidem iam exi-
stentium, vt habetur in cap. quicumque 16. q. 1.
cap. 2. ubi gloss. in verb. veteribus, de Eccles. aedificand.
cap. 1. de excess. Pralat. in 6. S. Concil. Trident. sess.
25. de Regular. cap. 3. in fin. vers. nec de cætero, Guid.
Pap. decis. 360. Rot. penes Card. Seraph. dec. 847. sub
num. 2. vers. nam tam ex forma rescripti, quam ex
dispositione iuris communis. Et de hac disponunt
præfatæ san. mem. Gregor. & Urban. Consti-
tutio-

tuti ones, quibus præscribitur forma in præmissis seruanda, ac numerus quidam Religiosorum in singulis Monasteriis erigendis, aliorum definitur, ut patet ex earum lectura, & in eisdem terminis loquitur Rot. decis. 748. par. 2. recent. quæ emanauit in causa vertente non inter duas Religiones, sed inter PP. Sancti Augustini Discalceatos, & Capitulum, Ecclesiæ B. Mariæ de Pilati Cæsaraugustanæ Ciuitatis, ut patet ex positione.

Alteram verò specialem ex peculiaribus singulorum Ordinum, & Religionum Indultis, & priuilegiis, quibus per Summos Pontifices prohibitum fuit personis Ecclesiasticis, ac Religiosis in Ciuitates, ac loca quæcumque denuò introductis, atque receptis Ecclesias, Conuentus, ac Monasteria ædificare, siue iam ædificata recipere, habere, & habitare. Intra certa præscripta spatia ab alijs ibidem iam erectis, ac institutis distantia. Quæ sicut non ex ea ratione (ut quidam asseuerant) sed ex
16 alia diuersa, & particulari processit, nempe ad euitandas emulationes, iurgia, dissensionem, & scandala, quæ oriri possunt ex eorum vicinitate, ut apparet ex reatis verbis Bullæ san. mem. Sixti Quarti, & aliorum Summorum Pontificum, & explicat S. Bonauent. in Libello apologetico quæst. 7. vers. Cum potius deberetis diligere tom. 2. Opusculor. fol. mihi 430. ac pro ipsis PP. Theatinis respondit Rot. in Iann. domorum 20. Decemb. 1610. coram bon. mem. Manzaned. in recent. d. decis. 87. sub num. 5. vers. quæ autem deducebantur par. 4. Ita sub generalibus illis Constitutionibus san. mem. Clementis, Gregorii, & Urbani fauore earumdem Religionum ob aliam causam emanatis non comprehenduntur, nec ab eis reuocantur, sed in eorum robore permanent, quippe diuersam continent non autem contrariam, nec repugnantem dispositionem, cum inuicem non aduersentur, sed
17 benè conueniant, quod Religiones, & personæ Ecclesiasticæ, seruata forma dictarum Constitutionum admittantur, & recipiantur in Ciuitatibus. Attamen non ædificent, neque constituent Ecclesias, Conuentus, neque habitationes eorum in locis alteri Religioni vicinis infra dictum spatium, cap. veniens, ibique gloss. in urb. nullam, de præser. cap. si propter, de reser. lib. 6. l. hac saluberrima, vers. ita tamen, ibique gloss. in urb. conuerrere, C. de preposit. agent. in rebus lib. 1. Horat. Mandos. de priuileg. ad instar, gloss. 8. d. num. 6. vers. secundo quia, & seqq. Rot. penes Put. decis. 83. num. 1. vers. et fuit decisum, ac seq. lib. 3. Verall. decis. 380. num. 1. par. 2. et in recent. decis. 29. numer. 33. vers. et cum secundum priuilegium par. 7. & in hac specie sentit Rot. dicta decis. 87. sub num. 5. par. 4. recent. & P. Lezan. in eius summa par. 4. in verb. Monasteria Regularium sub num. 20. vers. notandum secundo, et par. 5. tom. 2. circa §. 25. fol. 699. sub n. 227. vers. secundum uerò &c. dicens se in hac Vrbe experientia didicisse, quod quando Religiosi reclamant huiusmodi priuilegiorum obseruantiam petentes à Sede Apostolica audiuntur.

Postremo, non obstat, quod dicta priuilegia non sint usui recepta.

Primo, quia contraria urget iuris præsumptio præsertim rauore illorum, quibus concessa fuerunt, & ideoque neganti incumbit onus probandi legitime, & concludenter, cap. accedentibus, de priuileg. & respondit Rota penes Crescent. decis. 4. num. 2. vers. unde Domini noluerunt de priuileg. et decis. 67. num. 3. vers. neque obstat, et seq. par. 2. diuers. Card. Caualer. decis. 423. nu. 1. vers. neque uidebatur, et in recent. decis. 197. sub num. 5. vers. et cum usus, et decis. 213. sub num. 1. vers. quæ Constitutiones par. 1. et decis. 572. num. 16. vers. obseruantia allegata &c. et seq. par. 4. tom. 3. Id enim non satis probatur ex litteris, atque Decretis
19 exhibitis pro PP. d. Congregationis. & Nam quædam loquuntur de cannis tercentis, quæ ab eodem san. me. Clemente IV. in alia eius constitutione relata per Ioan. Bapt. Confess. in Collect. litterar. Apostolic. Mendicant. fol. 12. Const. 3. & ab alijs deinde Summis Pontificibus fuerunt reductæ ad cannas centum quadraginta. Aliæ de sola mutatione titus Monasterii antiquitus in eodem loco constructi ab ipsismet Religiosis iam dudum in eo degenibus ob
20 necessariam causam fieda, quæ sub eiusmodi prohibitionem non comprehenditur, ut probat Mirand. in manual. Prelat. tom. 1. d. quæst. 33. art. 5. concl. 2. Suarez, & alij relati per Barbof. d. cap. 12 sub num. 78. vers. sicut etiam. Aliæ verò in particularibus casibus, in quibus peculiare vigebant rationes, nec conitat de hac distantia actum
21 fuisse. & Et propterea ex illis ad casum propositum congrua hieri non potest illatio, iuxta reg. l. Papinianus 21. ff. de minor. l. si maritus, la prima in fin. ubi gloss. in verb. separata sit. C. de donat. inter vir. & ux. Castr. in cons. 97. ne impropeys utamur uocabulis, sub num. 3. vers. nec obstat &c. par. 2. Rot. penes Card. Seraph. decis. 892. num. 4. vers. & ideo est decis. 349. sub num. 1. vers. quia termini istarum decisionum par. 4. diuers. et penes san. mem. Gregorij cons. 470. sub num. 9. vers. ex quo dicebant Domini.

Secundo, quia ob solam patientiam, & tolerantiam Regularium, vel aliquorum ex eis non fuerunt amissa huiusmodi priuilegia validissimis clausulis, ac decretis irritantibus roborata, quæ ex Principis intentione omnia contra eorum tenorem per interiores acta ita inficiunt, & quouis iuris effectu prorsus delitunt, ac si gesta non fuissent. & ideoque non
22 usus, vel contrarius usus suffragari non potest, Archid. in cap. cum de beneficio, sub num. 2. vers. sed pone, de præbend. in 6. Felin. in cap. cum accessissent, sub num. 30. vers. quarto limita &c. de Const. Rot. dec. 3. de priuileg. in antiq. & penes Crescent. d. decis. 4. nu. 4. vers. & in hoc, & seqq. usque ad fin. eod. tit. & decis. 240. num. 5. vers. & cum illud priuilegium, ac seq. par. 4. diuers. Card. Caualer. decis. 423. num. 2. vers. respondebatur in super, & seqq. Burat. decis. 704. n. 10. vers. tertio quia &c. Horat. Mandos. de priuileg. ad instar gloss. 15. sub num. 32. vers. nono fallit &c. Io. Bapt. Confess. in summa priuileg. Mendicant. tit. 3. cap. 7. fol. mihi 292. idemque in specie comprobatis contrariis Campanil. in diuersor. iur. in not. sub n. 12. cap. 13. sub num. 81. vers. Sarrus et tem &c. & P. Lezan. in loco supra cit. Eoque magis hoc procedit stante mutua generali communicatione priuilegiorum inter ipsos Regulares.

23 per Summos Pontifices facta, † ob quam gaudent concessis à Nicolao IV. san. memor. PP. Chartusienſibus, & ab Eugen. IV. sanct. mem. PP. Cassanenſibus, qui ab eiusmodi præiudiciis præſervantur, vt apparet ex Bullis relatis per Roderic. in dict. Collect. Bullar. sub eodem Eugen. Bulla 9. numer. 19. vers. Adicientes, fol. 86. & Bulla 11. num. 10. vers. Adicientes, fol. 90. & P. Lezan. in eius summa part. 4. in verb. privilegia Regularium, sub num. 17. vers. notanda etiam, fol. mihi 483.

Tertiò quia, quicquid sit de alijs Religio-
nibus; Certum est quod obiectio ex facto tol-
litur quoad PP. Theatinos, nam hi quoties ca-
sus evenit huiusmodi privilegio tam in iudi-
cio, quam extra vsi fuerunt, † & specialiter
in ipsa Ciuitate Ianuæ cum RR. PP. Iesuitis,
vt apparet ex decis. 676. num. 11. vers. quia tamen,
part. 1. & d. decis. 37. part. 4. recent. ac iterum cum
eisdem in Ciuitate Messanæ anno 1542. vt pa-
tet ex litteris S. Congregationis Episcoporum
& Regularium, & cum RR. PP. Præmonstra-
tensibus hic in Vrbe. Ac demùm cum Presby-
teris Secularibus S. Caroli Borromæi in Ciui-
tate Neapolis, vt apparet ex Decreto eiusdem
S. Congregationis sub die 16. Februarij 1643.
relato etiam à P. Lezan. in loco cit. sub dicto nu. 20.
vers. unde cum Neapoli. Ita quod licet quoad
alios non essent in vsu, tamen quoad ipsos ser-
uari debent, † quibus propria diligentia pro-
desse, aliorum autem incuria nocere non de-
bet, Abb. in cap. cum accessissent, sub num. 8. ad fin.
vers. dic ubi privilegium, de Conſtit. Rot. penes Card.
Seraph. decis. 951. num. 1. vers. privilegium, ac seq.
& d. decis. 240. num. 6. vers. hoc autem part. 4. diuers.
Burratt. decis. 704. num. 9. vers. secundò quia, Ioann.
Baptist. Confess. d. cap. 3. sub princip. Ant. Cordub.
in Addit. ad Sorb. in Compend. privileg. Regular. in
verb. communicatio privilegiorum in verb. tandem,
fol. mihi 198. Roderic. qq. Regular. tom. 1. quest. 8.
art. 5. & quest. 55. art. 19. Mirand. in manual. Præ-
lat. tom. 2. quest. 47. artic. 8. Portel. in dub. Regular.
d. verb. communicatio privilegiorum, sub nu. 11. vers.
quamuis una Religio, & in verb. privilegij communi-
catio, sub num. 22. vers. quando una Religio. Quod
fortius etiam procedit attenta confirmatione,
& noua concessione eorundem omnium pri-
uilegiorum ad ipsorum fauorem emanata à
san. mem. Gregor. XV. Motu proprio, ex cer-
ta scientia, & de Apostolica potestatis pleni-
tudine per aliud Breue. Dat. 16. Octob. 1621.
26 cuius † vigore præcedentia reuiuiscunt, & in
pristinum statum reducuntur à quibusuis an-
teactis præiudiciis vindicata, Io. Baptist. Confess.
d. cap. 3. in fin. vers. que quidem innouationes, fol. 293.
Roderic. qq. Regular. tom. 1. quest. 8. artic. 4. col. 2.
vers. imò talis confirmatio, Suarez de legib. lib. 3.
cap. 19. sub numer. 1. vers. quia confirmatio ex certa
scientia, &c. & cap. 20. sub num. 8. vers. secundò di-
cendum est, &c. ac seq.

Postremò huiusmodi non vsus eo minus
allegari debet pro parte PP. d. Congregatio-
nis, qui, siue eiusdem Instituti Conſratres in
dicta Ciuitate Neapolis superioribus annis à
sanct. mem. Urbano Octauo similem prohibi-
tionem obtinuerunt, vt apparet ex Breue,

Part. X. Recent.

Dat. die 17. Maij 1631. producto in Registro
27 Rotali fol. 297. & seqq. † Itaque iustitiæ, &
æquitati consonum est, vt eodem ipsimet iure
æquo animo vtantur erga se ipsos quod in
alios exercuerunt, iux. illud Thob. cap. 3. ibi; quod
ab alio oderis fieri tibi, vide ne tu aliquando alteri
facias, ac in Euang. S. Matthæi cap. 7. in princip. &
S. Luca cap. 6. post med. & in cap. dilecti, ubi gloss. in
verba diles, de maior. & obed. ac in l. 1. ff. quod quisque
iur. cum concord. relatis per Tiraquell. de retract.
lignag. §. 1. gloss. 13. sub num. 6. vers. præterea, cum
seqq.

Cum igitur ex prædictis, & alijs doctè, ac
plene adductis in duabus præcedentibus De-
cisionibus coram R. P. D. meo Royas sub die-
bus 24. Iunij 1647. & 24. Ianuarij 1648. appa-
28 reat iustitiæ sententiæ Rotalis, † cuius validi-
tas ex ipso processu iustificatur, in quo fue-
runt seruata seruanda juxta dec. Verall. 262. par. 2.
Iure merito fuit per Dominos conclusum illà
esse cõfirmandam, ad tex. in cap. ea que, ubi gloss.
& DD. de sent. & re iudic.

Et ita decisum informantibus tantum RR.
PP. Theatinis. Alia verò parte sæpè sapius
citata, &c.

R. P. D. M E L T I O,

Postea Episcopo P A P I E N.

Romana Pecuniaria.

Luna 28. Iunij 1649.

A R G V M E N T V M

Cambia quæ fuerunt soluta, & non doceatur de
transmissione litterarum expeditiones cedunt
in sortem, fallit tamen si petantur loco dam-
norum, & interesse ob non adimplementum.
Quæ damna licitè iustificari possunt in secun-
da instantia quando res vtitur exceptionibus
nouis in eadem secunda instantia.

S V M M A R I V M.

- 1 Instrumentum habet executionem paratam.
- 2 Validitas mandati ex reuolutione actorum probatur.
- 3 Cambia non debentur nisi constet de illorum realita-
te, quæ probatur ex transmissione litterarum expedi-
tionis aliàs dell'andata.
- 4 Cambia cedunt in extinctionem sortis, quando non do-
cet de substantialibus requisitis.
- 5 Cambia debentur loco damnorum, & interesse quan-
do is, qui recepit sortem non adimpleuit ea, ad quæ
tenebatur.
- 6 Fides Mercatorum Urbis bene iustificat damna, &
interesse in materia Cambiorum.
- 7 Compensatio non admittitur ubi non constat de de-
bito.
- 8 Damna, & interesse non iustificata in prima instan-
tia non possunt iustificari in secunda, quando causa
commissa fuit cum clausula, si quid exequendum,
fallit quando exceptiones rei non fuerunt iustifica-
te in prima instantia, sed in secunda. numer. 9.
& 11.
- 10 Creditor in secunda instantia potest uti nouis iuribus

V u u 2

si de

- si debitor condemnatus faciat novas probationes
 12 *Productio scriptura absque citatione ad dicen. contra nihil releuat. & num. 15.*
Nec potest dici de actis etiam facta coram Notario, & Testibus. num. 13. & 14.
 16 *Exceptio ad hoc, ut sit attendenda non sufficit generaliter opposita, sed specificè opponi necessarium est.*

D E C I S I O CCCXXXVIII.

IN duabus decisionibus coram me in hac causa emanatis sub die 14. Maij 1646. & 23. Martij 1648. resolutum fuit mandatum de consignando non esse exequendum stante quod aliud mandatum contra Venturam Mazzantem, & Gulielmum Roncallum, siue eius heredes principales debitores relaxatum ab Auditore Camere pro scutis 1500: ad fauorem Dominorum de Colettis pro rata sortis, non sustinetur, quia cambia soluta non debentur, & sic ex illis sors extincta remansit, vnde disputato Dubio sub die 15. Martij prætetiti. An esset recedendum à decisis, dilata fuit resolutio, & Domini ordinarunt, quod disputaretur dubium An mandatum relaxatum sit exequendum contra principales debitores, quo hodie proposito, affirmatiuè fuit responsum: Dubitatum enim non fuit de credito dictorum de Colettis aduersus Venturam Mazzantem debitorem, cum illud probatum remaneat ex publico Instrumento obligatione Camerali vallato, vt in *Summario præteritis positionis num. 1.* cui obligationi tanquam fideiussor accessit Gulielmus Roncallus, qui vt principalis principaliter, & in solidum se obligauit de omnibus, & singulis in dicto Instrumento contentis, eodem *Summario num. 2.* quod, & vt habeat executionem paratam, tradit *Angel. in leg. 4. §. condemnatum nu. 4. ff. de re iudicat. Gabr. conf. 67. num. 7. lib. 1. Galles. ad formam obligat. Cam. part. 1. quest. 1. nu. 11. & 18. & quest. 2. num. 9. & sequen. Rota decis. 273. numer. 4. part. 1. recentior. & alibi passim.*

Quo verò ad mandatum illius validitas controuerti non potest, quia ex reuolutione actorum apparet interuenisse omnia necessaria requisita & pro validitate iudicii, iuxta *decis. Caputaqu. 260. part. 2. Rota decis. 173. num. 2. part. 5. recent.* iustitia etiā benè deprehenditur ex dicto Instrumento cambij stipulato sub die 25. Martij 1635. in quo Ventura Mazzantes se obligauit in forma Camere restituere eisdem Colettis scuta 2016. nempe quolibet anno ratam partem consistentem in scutis 210. vnà cum cambijs, & interesse, cui obligationi, vt dicebatur, quia accessit Gulielmus Roncallus principaliter, & in solidum, eo defuncto iuste obtinuerunt Coletti mandatum contra eius bonā hereditaria pro paghis decursis in summa scutorum 1500: ad computum, & in extinctionem dictæ sortis.

Non obstat, quod in dictis duabus decisionibus in hac causa factis firmatū fuerit assertum mandatum relaxatum non esse exequendum, eo quia sors extincta remansit ex fructibus à Colettis, vt asseritur perceptis in sum-

ma scut. 2798. quia Cambia non debentur; Nam vltra quod Coletti docēt partem dictarum pecuniarum cessisse in aliam causam, particularem, cessat obiectum, quia tunc Rota censuit, quod cambia vt cambia peterentur, & quæ certum est non deberi nisi quando de eorum realitate constat ex litteris, quæ vocantur, expeditionis, siue dell'andata, ad nundinas transmissis, prout etiam ex aliis litteris, quæ nuncupantur redditus de nundinis, ex quibus illorum iustitia sufficienter probatur, vt per *Nanarr. in suo Manuali tit. de septimo Precepto, Non furtum facies num. 239. Lauren. de Rodolph. de usur. part. 3. quest. 1. num. 1. Rota Iannu. decis. 37. numer. 11. Seraphm. decis. 946. numer. 1.* At quia tunc non fuit doctum de istis requisitis necessariis, & sic de substantialibus cambiorum, merito dictum fuit fructus à Colettis exactos & cedere in extinctionem sortis, cum cambia nullo pacto ab illis prætendi putuerint, vt vltra allegata in prædictis decisionibus declarauit etiam *Rota in Mediolanen. pecuniaria 27. Maij 1602. coram Litta, & decis. 711. num. 6. vers. cum illa nullo iure debeantur part. 3. & decis. 104. nu. 2. part. 3. recent. & fuit etiam dictum in Licien. pecuniaria 29. Maij 1643. coram R.P.D. meo Bichio.*

Verum quia postea Coletti sese melius declararunt, quod cambia prætendunt, vt damna, & interesse ex quo Mazzantes, qui mandatū ad cambiandum suscepit cum fideiussione Roncalli, illud non adimpleuerat, nec docuerat fecisse debitas diligētias ad effectum reperiendi personas, quæ pecunias ad cambiū acciperēt, nec illas reperiisse ex tali non adimplimento tam eum, & quam eius fideiussorem teneri ad omnia damna, & interesse, quod prouenit *ipsis Colettis, declarat text. in leg. si quis alicui 27. §. qui susceptis, ff. mand. Rot. decis. 479. nu. 9. & 10. apud Cinc. de censib. Romana, seu Iannu. pecuniaria 1. Iulij 1544. §. aut petit coram R. P. D. meo Bichio, Romana pecuniaria 5. Iunij 1643. §. quia cum Pagmius, & 1. Iulij eiusdem anni §. quia certum est, & sequen. coram R.P.D. meo Corrado,*

Damna autem, & interesse ex parte illorum de Colettis concludenter probantur fide, quæ data fuit in eorum *Summario præteritis positionis num. 13.* subscripta ab octo ex principalibus Urbis Mercatoribus, ex qua optimè demonstratur adfuisse plures occasiones cambiandi, & ex partitis, & giratis cambiorum singularem feriarum cambia nedum ascendisse, sed excessisse scuta sex pro quolibet centenariio toto illo tempore, quo à Colettis cambia petuntur cum illa fuerint inter partes conuenta ad dictam rationem scutorum sex, vt in eodem *Summario num. 1.* & & vt illa sufficiant ad iustificationem prætensoium damnorum, & interesse admittit *Rota in dicta Romana pecuniaria 1. Iulij 1648. §. quia certum est ibi iustificatur ex iuratis Mercatorum attestationibus, coram R.P.D. meo Corrado,* stante hac igitur probatione damnorum, & interesse cessat compensatio in sortem, quia compensationis exceptio non potest admitti in præiudicium illorum de Colettis, & dum non probatur aliquod eorum

debitum, vt declarauit *Rota decis. 214. num. 3. part. 1. recent.*

Minus refragatur replicatio in dictis decisionibus data, quod damna, & interesse non fuerint iustificata in prima instantia coram A.C. a quo fuit relaxatum mandatum, & quæ hodie ex nouiter deductis probari nequeant, stante quod causa commissæ in Rota cuncta clausula, *Si quid exequendum, Rota decis. 64. nu. 1. & 5. decis. 102. num. 1 & decis. 260. numer. 5. inter impressas penes Pacific. de Saluian. iuxta nouam impressionem, & aliàs sæpè.* Quia cum à Roncallis, & locis reis cõuentis nõ fuerint exhibite ante relaxationem mandati solutiones, quæ prætentur inserrem imputandæ, sed post, quod benè probatam remanet, nam dictæ solutiones fuerunt productæ sub die 4. Decemb. 1645 *Summario de Colettis num. 14.* mandati verò relaxatio præcessit, cum decretum fuerit factum sub die 9. Iulij 1644. & 2. Decembris 1645. vt in eodem *Summario num. 6.* & sicuti exceptio dictorum de Roncallis impugnatiua mandati iustificatur ex nouis probationibus, ita potest ex nouis iustificari replicatio eorundem de Colettis pro obtinenda eiusdem mandati executione, nam quotiescumque debitor condemnatus facit nouas probationes, non impeditur creditor quin nouis iuribus, & probationibus vti valeat ad elidendam probationem iam factam, benè *Rota decis. 168. num. 10. inter impressas pariter apud eundem Pacific. de Saluian. Anconitana bonorum 21. Maij 1603. coram bo. mem. Iusto, & in Papien. pensionis 19. Nouembris 1608. coram Ottembergo, & passim sunt admittendæ nouæ probationes exaduerso factas, & hoc optima ratione, & ne aperta remaneat via Reo de nouo deducendi totum, & omne illud quod sibi magis proficuum existinauerit sub spe, quod Actor exhiberi non possit noua iura ad exclusionem eorum, quæ ab ipso reo fuerunt producta, & sic executiuam viam eludendi, vt in terminis clausulæ, *Si quid exequendum, explicat Adden. ad Gregor. XV. decis. 272. sub num. 9. vers. sicut etiam quis admittitur, Rota in Eugubina dotis 12. February 1642. coram Reuerendiss. Sa. mantino.**

Eoque magis dicebant Domini non esse attendendam dictam solutionum exhibitio-
nem, & quia emanauit absque citatione ad dicendum contra, quæ omninò requirebatur secundum *Bald. in l. 1. in fin. C. de sent. ex breui recitand. Cassador. decis. 1. num. 5. de exception. Caputaq. decis. 99. part. 2.* quæ quidem solutiones, nec possunt dici de actis ex solo defectu dictæ citationis, *Honded. cons. 75. num. 34. lib. 2. Cas. de Grass. decis. 2. num. 7. de restit. spoliat. quamuis illarum & coram Notario, ac Testibus, Barbof. in cap. contingat num. 2. de fid. instrum. Roman. cons. 519. num. 13. & sequen. cum alijs relatis in decis. 361. sub num. 3. coram Penia.*

Nec releuat, quod dum facta fuit exhibitio solutionum repetita appareant alia iura, & solutiones exhibitæ de anno 1643. quia per huiusmodi repetitionem non suppletur defectus dictæ citationis ad dicendum contra, & qui solus operatur, vt tales solutiones licet pro-

Part. X. Recentiorum

ductæ nullam probationem faciant tanquam de actis non existentes, vt vltra iam allegata, explicat *Felin. in cap. quoniam contra, num. 40. de probat. Rota decis. 1. num. 3. de fid. instrum. in nou. Caputaq. decis. 117. numer. 5. part. 3. Cas. de Grass. decis. 16. num. 4. de probat.*

Omitti neque debet, quod dum rei conuenti nunquam exceperunt specificæ de petita imputatione in sorte solutionum alias ab ipsis factarum pro interesse, necnon huiusmodi interesse ex iam deductis verè, & realiter Colettis sit debitum ex causa non adimpleri mandati suscepti à Mazzante pecunias ei traditas ab ipsis Colettis cambiandi, attendenda hodie non sit generalis solutionum exhibitio facta, & quia exceptio ad effectum vt pro releuanti sit admittenda opponenda est specificè, non autem in genere, iuxta *text. in l. scire, autem oportet, ff. de excusat. Tutor. cap. vt circa de election. in 6. Clement. Constitutione eodem tit. Felin. in cap. Pastoralis num. 13. de exception. Bald. in l. 1. num. 44. C. unde vi, Manen. decis. 15. nu. 45. & fuit dictum in Beneuentana Canonatus 8. Febr. 1647. §. Ac semota, coram R. P. D. meo Bichio.*

Et ita vtraque parte informante fuit resolutum, & c.

R. P. D. B I C H I O

Romana hæreditatis de Gratianis.

Luna 28. Iunij 1649.

A R G V M E N T V M.

Litigiosi vitium quando contrahatur plenè in hac decisione firmatur ad concedendam viam executiuam contra testium possessorem, qui lite pendente, rem acquisiuit, vbi & an in actione personali huiusmodi vitium incurrat.

S Y M M A R I V M.

- 1 *Dominium non efficitur litigiosum per iudicium possessorium, benè tamen possessio vitio litigiosi afficitur, & num. seq.*
- 2 *Possessio quamuis agatur iudicio possessorio efficitur litigiosa, nec potest in alium transferri, & numer. seqq.*
- 4 *Litigiosi vitium contrahitur etiam si actione personali contendatur, dummodo actione certa rei agatur. Iudicium contra principalem completum potest contra tertium consumari, qui lite pendente rem acquisiuit num. 4. & 5.*
- 6 *Alienatio facta ex causa dotis non afficitur vitio Litigiosi, ac pro inde tertius emptor executione conueniri non potest.*
- Intellige ut num. 11. cum seqq.*
- 7 *Ignorantia in vitio litigiosi reicitur.*
- 8 *Alienatio ex causa dotis est necessaria.*
- 9 *Dotis causa dicitur concernere publicam utilitatem.*
- 10 *Dotibus fanere rei publica interest.*
- Nuptiæ facilius propter dotem contrahuntur, & iusti liberi procreantur num. 10.*

Vuu 3

11 Bo-

- 11 *Bona alienata post secutas nuptias ac dotem solutam etiam si illa nomine dotis dentur, non gaudent beneficio Auth. res que C. com. de legat.*
- 12 *Facultas patri concessa legandi dotem filie spuria cessat ea nupta cum alia dote.*
- 13 *Privilegi ratio ubi non applicatur, nec ipsum privilegium suffragatur.*
- 14 *Affertiones partium factæ constante matrimonio non probant in præiudicium tertij.*
- 15 *Privilegia dotis non militent, quando probatio desumitur ex sola assertione emissæ constante matrimonio.*
- 16 *Dotis titulus concurrente fraudis suspitione non reputatur sufficiens ad obtinendam executionem contra tertium possessorem lite pendente possessionem nactum.*
- 17 *Contractus simulatus est nullius momenti, & ipso iure nullus.*
- 18 *Fraus, & collusio probatur coniecturis.*
- 19 *Actus iudiciales redduntur suspecti ex coniecturis.*
- 20 *Actus iudiciales non nocent non citato.*
- 21 *Via executiva datur contra tertium possessorem tam ratione vitij litigiosi, quam fraudis.*
- 22 *Emens pendente lite, si litem sciuit fraudis particeps dicitur.*
- 23 *Alienatione facta titulo oneroso lite pendente, ut dicatur frudolenta requiritur, quod alia bona debitoris non adsint & nu. 24.*

DECISIO CCCXXXIX.

NE super domo hæreditaria Octavij Gratiani, pendente lite inter Franciscum, & Lælium, à Lælio in Attauantem translata titulo dotis, fieret executio vigore mandati de immittendo in possessionem bonorum hæreditariorum dicti Octavij obtento à Francisco, idem Attauantes obiecit, se tanquam tertium possessorem non posse executivè conveniri. Quo tamen non obstante fuit contra ipsum relaxata executio à R.P.D. meo Royas, & successivè, coram R.P.D. meo Meltio, cui ad instantiam Attauantis per Signaturam commissæ fuerat causa appellationis cum clausula, *Aleri* qui procedat ad legitimam executionem, Rota decrevit esse ad executionem proceden. A quo pariter decreto interposita per Attauantem appellatione, eiusque causa mihi commissæ, cum clausula, *Aleri*, qui ad ulteriorem Dubitavi hodie an sit procedendum ad ulteriorem executionem fuitque affirmativè responsum, tam ex capite litigiosi, quam fraudis.

- 1 Et primo, quia etsi lis penderet in iudicio possessorio vigore interdicti, quorum bonorum, & ideoque litigiosum non esset illorum dominium iuxta Theoric. glos. communiter receptam in cap. primo, verbo litigiose de confirm. util. vel inutil. reddita tamen fuit litigiosa ipsa possessio, & quæ propterea non potuit, in alium lite pendente transferri, ut præter allegatos in decis. coram RR. PP. DD. Royas, & Meltio notant in dicto cap. 1. Anton. de Butr. sub num. 4. vers. sed hoc puto, & clarius Abbas sub num. 5. ubi ait, ita intelligendum esse dictam glossam, & reddit rationem, quia licet non agatur de Dominio

- rei, agitur tamen de Dominio possessionis, quam ideo non licet in alium transferre lite pendente, eumque sequitur Decius ibidem numer. 36. Rota in Toletana Beneficij ceram Iusto, impress. apud Marches. de Commiss. par. 1. fol. 385. sub num. 9. vers. & ideo possessio post Bartol. in l. prima §. primo ff. de litig. qui sub nu. 2. vers. si vero contenditur ait, quod etiam in actione personali, si contenditur de ipsa re, efficitur litigiosa ipsa res, & actio. † Vnde, quod etiam si iudicium, penderet in actione personali, si actum fuit ratione certæ rei, possit processus executivus completus contra principalem consumari adversus tertium possessorem, qui lite pendente acquisivit, voluit Anton. Fabr. in Cod. tit. de execut. rei indicata defm. 7. in fin. ubi dicit rationem, ne alioquin eveniat, † ut Victoris durior conditio fiat per factam se in suo alienationem, eumque sequitur Cancr. var. resol. tom. 3. cap. 17. sub nu. 467. vers. bis adde. Giurba dec. 62. sub n. 11. vers. Secus. Parlad. rer. quotid. lib. 2. cap. fin. par. 4. §. 5. num. 9.

- Neque hic intrat excusatio, vel propter ignorantiam litis pendens tempore alienationis, vel ob privilegium doti concessum ab Imperatore Iustiniano † in l. fin. C. de litigios. ubi habetur, quod non obstante vitio litigiosi potest dotis nomine fieri alienatio, ideoque non posse executivè procedi contra tertium possessorem, ad quem ex causa dotis bona litigiosa transferunt tradunt allegati, per Fontanel. de pact. nupt. clausula 6. glos. 1. par. 3. num. 49. Anton. de Amat. resol. 45. nu. 17. Ignorantia enim tollitur ex facto, & rejicitur in ipsa l. fin. † ad effectum, ut nihilominus sit nulla alienatio ibi, sine scientem, sine ignorantem, ut in punct. post Bartol. Conaru. & alio. advertit Rota coram Reuerendissimo Vrgellen. decis. 38. num. 5. & 6. à qua in hac parte non fuit recessum in decis. 281. quam gratis impugnat Modern. Foroliviens. contr. iur. Tom. 4. lib. 24. cap. 3. num. 16. & seq. & fuit dictum in Romana domus 27. Novembris 1634. §. nam vitium vers. siue tertius coram me.

- Privilegium verò dotis siue innitatur ratio ni necessitatis, quia nempe alienatio ex causa dotis † sit necessaria, ut voluit Anton. de Amat. d. resol. 45. nu. 18. siue publicæ † utilitatis, ut alijs allegatis notat Cancr. var. resol. to. 2. cap. 12. num. 51. Rota coram Reuerendissimo Vrgellen. d. dec. 281. num. 3. Interest siquidem Reipublice dotibus favore, † quia propter dotes facilius nuptiæ contrahuntur, & iusti liberi procreantur leg. prima ff. de iure dot. Arias de Mesa var. resol. lib. 3. cap. 32. sub num. 12. Capic. Latr. decis. 109. num. 11. Cessat in casu nostro, quo tempore alienationis huius domus mulier iam fuerat nupta, & dos promissa scut. 2000. soluta in alia domo sita ad viam Babuini, † & sic neque militat ratio necessitatis, neque publicæ utilitatis. cū iam mulier esset nupta, & dotata, sicuti in simili diximus, quod privilegium dotis, ut pro ea constituenda, vel restituenda alienari possint bona fideicommissi, non habet locum si post nuptias secutas, ac dotem solutam aliquid amplius nomine dotis detur, ut in Auth. res que, Cod. Com. de legat. notat Curt. Iun. num. 45. Mar-

Marzar. conf. primo nu. 41. & sen. Gratian. disc. 438. sub num. 18. & sen. Cesar. Manent. decis. 34. num. 18: Burat. decis. 66. nu. 11. Sic etiam facultas concessa Patri legandi filiae spuriae dotem, & cessat si spuria cum alia dote iam nupsit. Cesar. Manent. decis. 42. nu. 18. vbi allegat concordantes, vbi enim priuilegii ratio non applicatur, nec & ipsum priuilegium suffragatur l. pen. ff. de milit. test. l. fin. C. qui ob long. temp. praeser. Capic. Latr. decis. 102. numer. 8. Fontanel. decision. 586. sub mon. 6.

Nec obstat, quod in instrumento assignationis domus, de qua agitur, celebrato constante matrimonio contrahentes asseruerint, se deuenire ad hanc assignationem, eo quod tractu temporis compertum fuit domum ad viam Babuini prius datam in solutum pro scutis bis mille non esse valoris scut. 1500. Quia cum hoc aliunde iustificatum non fuerit partium assertio emissā constante matrimonio non probat in praedictum tertij l. duobus §. 1. ff. de iur. iuran. Natta conf. 438. num. 9. *Surd. decis. 325. num. 3. Burat. decis. 873. num. 9. & magis in terminis, quod priuilegia dotis non militent, & quando probatio desumitur ex sola assertionē emissā constante matrimonio glos. in l. assiduis verb. date, C. qui pot. in pign. habeant: Conar. uariar. resolut. lib. 1. cap. 7. num. 4. Ludovic. à Peguer. decis. 147. in fin. Cas. Manent. decis. 40. numer. 17. & sen.*

Eo minus, quia eadem assertio non caret vehementi fraudis, & qua suspitione concurrente non esse satis titulum dotis ad obtinendam exequutionem contra tertium possessorem lite pendente possessionem natum, comprobatur ex adduct. à Modern. Forolinien. contr. iur. tom. 4. lib. 24. cap. 3. num. 20. in fin. Capic. decis. 125. sub num. 10. vers. & quamuis. post Bald. in l. 2. num. 3. C. ne uxor. pro marit. *Parlador. rer. quotidian. lib. 2. cap. fin. p. 4. §. 5. nu. 10. vbi dicit ratione, quia contractus simulatus est nullius momenti, & ipso iure nullus, cum alijs allegatis in decision. coram Reuerend. P. D. Meltio §. Vltimus.*

Simulatio autem, seu fraus, vt scilicet imminuentem exequutionem Lælius reus conuentus in iudicio tunc pendente cluderet alienando hanc domum in Attauantem, qui imminentiae exequutionis conscius erat, apparet ex pluribus coniecturis in decis. bis editis in hac causa coram R. P. D. meo Royas 29. Martij 1643. §. Et nihil. & coram R. P. D. meo Meltio 11. Decembris 1648. §. praesumptiones, & §. seq. ad duellis, quibus fraudem, & collusionem & probari vltra ibi allegatos dixit, Rota penes Burat. decis. 724. num. 3. decis. 928. num. 2. Aduertendo eadem coniecturae suspectos reddunt, etiam actus iudiciales, & qui post litem à Francisco motam facti asseruntur coram A. C. super estimatione domus ad Babuinum inter eosdem Lælium, & Attauantem, vt per Mant. de tac. lib. 8. tit. 25. sub num. 37. vers. Quamobrem, Rota in Romana domus ad Transiberim 18. Iun. 1638. §. fin. coram Eminētissimo D. Cardinali Panzirolo, & in Rossanen. decimarum 28. Iun. 1641. §. probata in fin. coram me, & nocere non valent & Francisco

ibi non citato, l. si seruus plurium §. 1. ff. leg. 1. *Menoch. conf. 311. num. 25. cum alijs alleg. in Romana fideicommissi de Spiritibus 12. Ianuarij 1643. §. pen. in fin. coram me.*

Adeo quod tam ratione vitij litigiosi, quā fraudis, vt initio dicebam, quæ sola sufficeret, & competit via executiua contra Attauantem licet tertium possessorem ex prætenso titulo oneroso ex allegatis à Papponio conf. 63. num. 18. & seq. ubi signanter num. 19. ait. quod si acquirens sciuit litem pendere, & dicitur particeps fraudis, *Girrb. decis. 62. num. 12. & 13. & num. 15. & seq. Coler. de process. executino par. 2. cap. 3. n. 418. Rota coram Reuerendiss. Vrgellen. decis. 364. num. 58. & num. 65. & seq. vbi & si vltius ad hunc effectum requiratur euentus fraudis, videlicet, & quod alia bona debitoris non adsint, quando alienatio fuit facta titulo oneroso, quod necessarium esse dixit etiam Conarru. & alij relati ab Add. ad Burat. decis. 917. num. 10. vtique, & hoc requisitū adest in casu nostro, in quo non fuit actum pro quantitate, quæ ex alijs bonis debitoris possit recuperari, sed pro hac ipsa domo consequenda tanquam hereditaria Octauij, quæ nisi è manibus tertij possessoris recuperari posset executiue, euentus fraudis, ac damnū actoris euidentis esset, & quia Franciscus actor breuiorem rei ad se pleno iure spectantis captum amitteret, neque illi æquē vtile est ipsius rei pretiū consequi actione, quæ competeret contra alienantem, ex quo desierit dolo possidere iuxta tradita per *Menoch. de adipisc. remed. 1. num. 65. Peregr. decis. Patavin. 120. num. 2. & 4. alijsq; plures, quos secuta est, Rota in Cinitatis Cestelli supplementi Legitima 23. Martij 1640. coram bona memoria Merlino.**

Et ita informante solum Francisco, præuijs tamen octo citationibus aduersario præsentatis, &c.

R. P. D. A R G V E L L E S.

Pisaureū Iocalium.

Luna 28. Iunij 1649.

A R G V M E N T V M.

Quod Iocalia, & vestes pretiosæ, quæ vel donationis titulo, aut alias transmitti consueverunt per sponsum spontæ, matrimonio dissoluto veniant restituendæ in præsentī decisione concluditur.

S Y M M A R I V M

- 1 Iocalia, & vestes pretiosæ per sponsum sponsæ transmissæ nō donata, sed ad ad usum accomdata censentur, Amplia ut nu. seq. Iocalia, & vestes pretiosæ soluto matrimonio veniunt restituenda nu. 1. & 2. ubi amplia.
- 2 Sponsus etiam si donare dixisset iocalia, & vestes pretiosas, intelligitur ad solum usum donare voluisse.
- 3 Donatio facta de iocalibus alijsque pretiosis per consanguineos sponsi ad fauorem sponsæ pertinet ad virum

nirum, non autem ad uxorem, Amplia ut numero 4.

Bona donata sponsa per consanguineos sponsi soluto matrimonio sunt viro eiusque heredibus restituenda nu. 7. amplia ut nu. 4.

4 Iocalia etiam ad solum usum mulieris apta, & donata uxori per consanguineos viri si sunt pretiosa pertinent ad virum, etque restituntur.

5 Matrimonio culpa mulieris non consummato omnia per virum uxori transmissa, eo soluto restitui debent.

DECISIO CCCXXX.

PLACVIT Dominis decisio coram me edita 22. Iunii præteriti, qua firmatum fuit iocalia prætiosa, & vestes festivas transmissas per bon. mem. Dom. Camillum Pamphilium sponsum D. Comitissæ Mariæ Lauræ Santinellæ sponsæ dissoluto per sponsi obitum, matrimonio illius heredi fore restituendum. Ideoque eandem decisionem hodie confirmavit eo præcipue fundamento, quod res prædictæ non censentur donatæ, sed ad usum dumtaxat accommodatæ, & ut sponsa gratia ipsius sponsi honorificentior, & speciosior incederet, & sic soluto matrimonio veniunt restituendæ, L. hoc legatum 45. ff. de leg. 3. l. mortis suæ 54. ff. de donat. int. vir. & uxor. quos bene inducit Sanchez. de matrim. lib. 6. disput. 25. num. 10. post. principium, faciunt ralati per Mascard. de probat. conclus. 564. num. 2. & 3. ubi quod hæc conclusio unanimi Doctorum sententia approbatur, Afflict. decis. 315. num. 1. & 2. ubi ita plures iudicasse Consilium Neapolitanum, sanct. mem. Greg. XV. dec. 474. num. 1. Rota decis. 113. num. 3. par. 1. recen. Romana iocalium 11. Decembris 1641. §. posito autem & c. coram Merlino, & alijs in dicta decisione præterita huius causæ §. aut sumus in dubio & c. & seq. coram me cumulatis.

2 Etiam si sponsus donare dixisset: & Quia, iuxta subiectam materiam intelligendum esset de donatione ad usum Bart. in l. 1. §. nec Castrense num. 10. vers. & ideo puto & c. ff. de collat. bon. Palat. Rub. de donat. int. vir. & ux. §. 7. num. 1. & seq. & §. 11. nu. eod. Vrsill. ad Afflict. d. decis. 315. num. 1. cum pluribus in præterita §. absque eo & c. vers. sum etiam quia & c.

3 Et hoc procedere etiam in rebus sponsæ transmissis à consanguineis sponsi, & quas uti ad hunc spectantes, eius heredi restituendas tradit Bart. in l. sed & si plures 10. §. in arrogato numer. 4. vers. siquidem donatio est facta à consanguineis ex parte viri & c. ibique Adden. littera H. vers. quam uxori, ff. de vulg. & pupill. l. as. in l. ut liberis nu. 17. C. de collation. ubi de magis communi. Clar. lib. 4. sententiarum, §. donatio q. 10. num. 2. vers. sp. namquid ea & c. Io. Lup. rub. de donat. §. 11. num. 9. Sanchez. de matrim. d. lib. 6. disput. 25. num. 11. vers. eadem distinctione & c.

4 Licet sint res ad usum solius mulieris aptæ, & & convenientes, ut reiecta opinione Angeli bene Imol. in d. l. sed, & si plures 10. §. in arrogato, sub num. 11. vers. sed certe hæc opinio Angeli non placet & c. & melius ibi Alex. sub num. 13. ubi reijcit Angelum, ac etiam Baldum qui con-

tra Bartolum limitaverat, subdens quod hæc non est limitatio, sed destructio doctrinæ Bartoli, ut vers. hæc sua limitatio & c. ff. de vulg. & pupill.

5 Et magis ex quo propter culpam & sponsæ, matrimonium non fuit consummatum, Greg. Lopez. in l. 3. tit. 21. partit. 4. Gomez. in l. 50. Tauri, nu. 3. Sanchez. d. lib. 6. disput. 19. nu. 3. ver. hinc inferitur & c. & fuit late ostensum in præterita, §. unus tamen, & seq.

Et hæc quo ad iocalia, aliaque descripta in præterita decisione §. Et hæc concordēs Domini & c. Quo vero ad alias res minores valoris, neque in hodierna disputatione Domini fuerunt concordēs, Ideo & c. Unica & c. altera tamen citata, & intimata & c.

R. P. D. B I C H I O.

Vercelleni Præposituræ.

Luna 5. Iulij 1649.

ARGUMENTVM.

Resignatio probatur facta per metum quando fuit Carceratus resignantis frater ad hoc ut procellus resignaret, qui metus coadiuvatur per publicam vocem, & famam per protestationes iunctis testibus super illo deponentibus. Regula de triennali quomodo procedat.

S V M M A R I V M.

- 1 Metus extrema qualia sint in illius probatione.
- 2 Metus probatio valde coadiuvatur per publicam vocem, & famam.
Item per protestationes emissas tam antequam post actum super quo metus disputatur num. 3.
Siue emissæ sint extrajudicialiter siue in absentiam partis num. 4.
Quæ protestationes tam iuvant contra inferentem metum, quam contra illum ad cuius instantiam metus inferitur num. 6.
- 5 Metus probatur ex assertionem principis.
- 7 Dolus tertij nocet acquirenti quando est causa immediata acquisitionis, licet acquirens non participaverit de dolo.
- 8 Beneficium resignatum per metum incussum ex carceratione vel retentione in carceribus restituendum est absque nova collatione.
- 9 Acquiescentia præsumitur meticulosa durante eadem causa metus.
- 10 Lis excludit acquiescentiam, & turbat possessionem ne sit pacifica.
- 11 Possessor triennali dummodo sit, pacificus inuitur regula Cancellaria de triennali, & nu. 12.
- 13 Possessor contradictus non dicitur pacificus nisi contradictio sit extrajudicialis, vel si Iudicialis sit extincta per finem litis nu. 15.
Vel lis esset coram Iudice Iurisdictione carente num. 14.
- 16 Per temporis lapsum numquam finitur cum instantia sit perpetua.
Fallit quando concurreret alius positivus indicans litem pro derelicta nu. 17.

18. *Lis ad effectum ut possit dici finita per cursum temporis debet apparere de non iure Colligantis ita quod controuerti non possit.*
 19. *Ordinarius non potest cognoscere de potestate Papae vel de eius litterarum interpretatione.*
 20. *Ordinarius potest cognoscere de metu in resignatione interveniente.*

DECISIO CCCXLI.

REPORTATO processu in vim remissorialium Rotarum compilato, quo Augustinus probatum asseruit resignationem Præposituræ S. Stephani Oppidi Bugellæ à se factam fuisse metu, ut scilicet Clemens frater ad id carceratus dimitteretur, & è conuerso D. Abbas Bertodanus negando assertam probationem metus obiecit vltro suffragari sibi regulam Cancellariæ de triennali possessore; super utroque hodie sub vnica disputatione, ne litantium dispendia duplicentur, litisq; finis longior fiat, assumpta fuit cognitio, ac decisum quod resignatio tãquam metu facta non sustineatur, nec Bertodanum iuuat regula de triennali.

Quod enim Clemens Augustini frater detrusus fuerit in carcerem ad extorquendam dictæ Præposituræ resignationem, & præstito demum per Augustinum consensu resignationi libertatem receperit, quam alioquin non recepisset, & quæ sunt extrema iusti metus *Felin. in cap. Ecclesia S. Maria sub numer. 99. versicul. & loquuntur de cons. Paris. de resign. lib. 13. q. 1. num. 158 & seqq. Rot. decisio. 7. de renunc. in nou.*

Deponunt disertissimis verbis formiter examinatis Frater Thomas Levinus, & Frater Isidorus Calcanicus, dati in *Summ. Augustini numer. 4.* Item nonus testis iuxta tertium, & quartum interrogatorium *Summ. ibid. num. 11.* & accedunt tùm alii testes de publica voce, & fama, & quæ ad probandum metum valde inseruit *Capol. cons. ciuil. 2. num. 3. & S. Menoch. præsump. 126. num. 22. lib. 3. Seraph. decis. 359. num. 7. Burat. decis. 205. nu. 18.* tùm epistolæ Clementis tunc in Carceribus ad fratrem, & aliarum personarum *Summ. num. 4.* tùm protestationes renunciantis ante, & post constitutum procuratorem ad resignandum, & quibus probatio metus non leuiter coadiuuatur *Surd. dec. 194. num. 26. & in his terminis Dec. cons. 219. num. 2. post med. vers. & hoc comprobatur, Raim. cons. 121. num. 24. & seqq. lib. 4. Paris. de resign. lib. 13. q. 1. numer. 191. & seqq.* quamuis extrajudicialiter, & & absente parte fuerint emissæ *Surd. d. decis. 194. nu. 26.* tum nuperrima attestatio Serenissimi Principis Mauritiij à Sabaudia data in *Summar. nu. 12.* in fide Principis id ipsum affirmantis, & cuius excelsa dignitas, Orbique toto cõtestata virtus addit mirificè tot aliis documentis fidem *cap. nobilissimus 97. distinct. Roman. consil. 59. num. 6. Lap. allegat. 32. sub nu. 3. Mant. decis. 325. num. 1. ad fin. Rot. inter rec. dec. 594. n. 16. & 17. p. 5. dec. 11. nu. 9. par. 7.*

Nec obstat quod ex data carcerationis Clementis appareat eam secutam fuisse de men-

se Augusti 1627. ante quam Augustinus de mense Decembris subsequentis consensum resignationi præstitisse in Cancellaria Apostolica, ut in *Summ. Bertodani num. 1.* Quia animaduertendum est quod antecedenter Augustinus, ut Clemens è carcere liberaretur transmisserat ad partes mandatum ad resignandum in personam Gasparis Bertodani fratris Abbatis resignatarij, cuius mandati vigore iuncta etiã promissione dicti Serenissimi Principis facta Magnati iussori carcerationis quod Augustinus resignabit, secuta fuit excarceratio, ut probatur ex epistola dicti D. Principis *Summ. Augustini num. 5.* ac cæteris supra deductis probationibus; ex quibus insuper constat, quod ipse Abbas institit pro dicta carceratione; cum tamen sufficeret eius fauore illam emanasse, ut in punct. *Dec. cons. 219. num. 4. vers. quod illi. Paris. de resign. lib. 13. q. 1. num. 199. add. ad decis. 5. num. 4. de renunc. in nou.* quia etiam dolus tertij quando est causa immediata & acquisitionis, nocet acquirenti licet de dolo non participauerit *Surd. cons. 171. num. 34. in fin. vers. præterea, cum alijs allegatis in Meliuitana Hereditatis 1. Inly 1621. §. neque &c. coram Eminentiss. D. Card. Parizolo.*

Minus obstat quod Clemens carceratus fuerit ob alias causas nempe litteras Serenissimi Ducis interceptas. Quia cum superius ponderata conuincant veram carcerationis causam fuisse ad effectum, ut Augustinus resignaret Præposituram, alia causæ debent censi coloratæ, & affectatæ, ac satis esset, quod postea Clemens fuerit ex hac causa absque spe liberationis, nisi resignatio sequeretur, ut hæc iudicaretur metu facta, ac proinde resignati restituenta sit Præpositura & ex allegatis in *decisione super remissoria, §. ex quibus, &c. absque eo quod sit opus noua collatione Calderin. cons. 1. de renunc. Paris. de resignat. lib. 13. q. 2. nu. 22. & seqq. ubi testator de communi.*

Purgatio verò metus simulque regula de triennali nixa taciturnitati resignationis ab anno 1627. vsque ad annum 1647. eliditur, quia tempore vitæ incutientis metum de anno 1630. defuncti subducto ut debet, & cum durante causa metus acquiescentia quoque meticulo-
 9 sa præsumatur, ut præter allegatos in dicta *decisione super remissoria §. penult. notat glos. fin. in cap. 1. circa med. de his que vi metus, caus. fin. Prob. ad Menoch. in cap. unico nu. 8. ad fin. eodem tit. in 6. paulò post resignans nullitatem resignationis in iudicium deduxit de anno 1631. contra resignatarium mouendo litem, quæ acquiescentiam excludit, ac aduersarij possessionem turbauit ne pacifica sit. & ut dicta regula Cancellariæ requirit *Card. in clem. gratia numero 3. de rescr. Mant. decisio. 46. numero 4. Coccin. decisio. 172. numero 6. Buratt. decis. 699. numer. 1. & 2.**

Non attento quod aduersarius etiam postea continuauerit possessionem ultra decennium quod præbere solet titulum coloratum
 11 ita ut possessor si alio triennio possideat iuuetur regula de triennali *Cassad. decis. 8. sub n. 3. & 4. super reg. Cancell. Sanch. respons. moral. tom. 2. cap. 1.*

cap. 1. dicit. 30. num. 4. Rot. in Gerunden. Prioratus 9. Decembris 1644. S. & addebatur, &c. & S. quodque &c. coram me; nam hoc procedit dummodo sit
 12 pacificus possessor, & ut declaravit Rota penes Pat. decis. 411 in fin. lib. 2. in corr. det. 599. num. 39. & 40. par. 1. tom. 2. recent.

Talis autem si semel contradictus fuerit, esto quod contradictor diu soluerit non euadit possessor, & nisi vel controuersia esset extraiudicialis, in quibus terminis loquitur Mohed. decis. 3. num. 3. de caus. poss. & propr. quem secuta est Rota in Legionen. Canonici. 27. Aprilis 1645. coram R. P. D. meo Royas, & in Salernitana beneficii 17. Aprilis 1644. coram meo ea ratione, quia controuersia de facto tantum durat, quantum ipsum factum, vel si iudicialis, aut laboraret vitio nullitatis ex defectu iurisdictionis;
 14 tunc enim & equiparatur molestiae de facto, & extraiudiciali, Sarnen. super reg. de annal. quest. 45. sub num. 4. & seqq. Lotther. de re benefic. lib. 2. quest. 53. num. 10. aut finem habuerit, nam lite semel mota durat effectus turbatiuus pacifice
 15 possessionis donec ipsa lis finiatur, & ut distinguendo inter molestias extraiudiciales, ac iudiciales bene aduertit Castad. decis. 5. numer. 8. super regul. Cancell. Rota in dicta Salernitana Beneficij, S. fin. coram me, & in terminis litis finitae praesentiam ob non interpositam appellationem in iudicatum transactam loquitur ex aduerso allegata decis. 30. num. 14. par. 7. recent.

At finita non dicitur lis de iure Canonico
 16 eo per lapsum a temporis cum instantia sit cap. penult. de iudic. Bero. consil. 1. nu. 17. lib. 3. Vestr. in prax. lib. 3. cap. 5. num. 1. vers. sed iure Canonico, ubi quod ita seruetur in Romana Curia Scac. de iudic. lib. 3. cap. 2. num. 587. nisi quando ultra negligentiam actoris in prosequendo copulatiue concurrat factum aliquod positium.
 17 indicans & quod collitigans litem pro derelicta, & sui non iuris notitiam habuerit, ut bene declarat Achill. decis. 7. num. 4. & seqq. ut lit. pend. Lancell. de attent. par. 2. cap. 4. in prafat. nu. 277 & seqq. Rota penes Garz. de benef. par. 5. cap. 4. n. 42. ad med. vers. neque obflare, &c. decis. 307. num. 10. coram Buratt. decis. 383 num. 3. par. 2. decis. 166. ubi dicitur, quod ad effectum desertionis propter
 18 cursum temporis, adeo clare & de non iure collitigantis apparere debet, ut illud controuerti non valeat, par. 4. decis. 1. num. 8. num. 11. et seqq. par. 7. recent. et in Romana fideicommissi de Campagnolis 8. Februarij anni currentis S. calculandi etc. coram R. P. D. meo Pentingero, & prius in puncto regulae de triennali fuit decisum in Faen. Capellaniam 22. Iunij 1641. S. nec dicatur, et S. hac qua indubitanter &c. coram R. P. D. meo Royas, neque in hoc differt desertio litis, ac cessatio a lite iuxta distinctionem, quam affert Achill. dec. 10 num. 1. ut lit. pend. quia idem sub num. 7. ait ad utrumque effectum requiri, quod constet de non iure collitigantis licet minus tempus sufficiat ad inducendam cessationem, quam desertionem.

In casu vero nostro sola adest negligentia in prosequendo litem, nec probatur, quod actor se bono iure destitutum esse crediderit; imò semper sciuit nulliter resignasse, quia

resignauerat metu, de quo etiam tempore litis coram Ordinario motae docuit per epistolas tunc productas. Dicit neque potest litem fuisse motam coram Iudice carente iurisdictione, eo quod Ordinarius de potestate Papae, aut litterarum Apostolicarum interpretatione cognoscere non valeat, cap. cum venisset de iudic. & ibi gloss. verb. iudicari, cap. cum venissent, de privileg. cap. cum inferior de maior. & obed. Rot. decis. 36. de appellat. in non. Quia in casu nostro nulla aderat quaestio potestatis, aut voluntatis Papae, sed tota versabatur circa metum resignanti illatum, de quo nullum verbum in litteris Apostolicis, & proinde potuit etiam ab Ordinario cognosci, ut in dicto cap. cum venisset de iudic. notat Hostien. nu. 1. vers. item si queritur; Barbat. num. 14. Anton. de Butr. num. 5. Auchar. num. 5. Bero. num. 13. Henric. Boich. nu. 13. Gabr. cons. 182. num. 14. & 15. lib. 2. atque hinc Ordinarius non remisit causam hanc ad Curiam, quia se Iudicem incompetentem iudicauerit, sed attenta natura causae, & suspicionis allegatione, ut in Summ. Abbatis num. 5.

Et ita decisum vtrique parte informante.

R. P. D. BICHIO.

Callic. Prioratus.

Luna 5. Iulij 1649.

ARGUMENTVM.

Possessio beneficii data ab executore nulliter, & sine citatione antiqui possessoris procedentis est nulla, etiamsi possessor per sententiam fuerit beneficio priuatus, modo tamen illa non sit executioni demandata.

S V M M A R I V M.

- 1 Possessio probata per instrumentum alio non existente in possessione est manutenibilis.
Amplia etiam si probetur per locationem, num. 2.
- 2 Locatio sola non probat possessionem in praedictum tertij.
Fallit concurrentibus adminiculis plurium solutionum, num. 3.
- 4 Decima solui debent a possessore.
- 5 Possessio instrumentalis adminiculata plene probat etiam alio in possessione existente.
- 6 Titulus nec etiam in beneficialibus requiritur ad obtinendam manutentionem.
- 7 Possessio plena auctoritate priuata ingredi non potest, sed requiritur mandatum Iudicis.
Possessor antiquus preferri debet, nisi se habuerit pro spoliato, num. 7.
- 8 Possessio probatur ex confessione partis etiam si ea sit extraiudicialis.
- 9 Sententia priuationis beneficii sine executione possessorem non priuat sua possessione.
- 10 Confessio in precibus facta non probat in fauorem ipsius consistentis.
- 11 Littera apostolicae executioni demandata praesumuntur iustificatae.
- 12 Sententiae aliorum iudicum in Rota non attenduntur, nisi iustificentur ex actis,

13. Extensio litterarum Apostolicarum dicitur nulla si fuit facta non citato possessore.
14. Præmissus ex capite homicidij commissi a possessore beneficii, in possessionem immitti non potest, nisi citato possessore.
15. Privatio beneficii etiãsi induceretur ipso iure, adhuc possessor citari debet, ut sua possit possessione privari.
16. Intrusus est citandus, nisi ex actis constet ipsi nullam competere defensionem.
17. Possessor ut sua possit possessione privari, semper citari debet, siue actor sciuerit, siue ignorauerit illum esse possessorem.

DECISIO CCCXLII.

- I**STRUMENTVM capte possessionis beneficii simplicis Prioratus S. Matthæi de Lacu nuncupati, & locationem bonorum Ecclesie, necnon solutiones decimarum Papalium successiue à se factas produxit Martinotius Clotius de eodem beneficio prouetus à fel. record. Urbano Octauo, ut manutentionem in possessione eiusdem beneficii consequatur, cui obtinendæ vtrumque suffragari solet; nam possessio probata per instrumentum aliud non existente in possessione, est manutenibilis, l. prædia, ubi notant omnes, ff. de acquir. pos. Rot. penes Greg. XV. decis. 138. num. 1. & penes Coccino. decis. 14. num. 5.
2. Prout etiam probat per locationem, quæ licet sola non sufficiat in præiudiciũ tertii, Meusob. de retin. remed. 3. num. 571. Rot. dec. 24. nu. 3. in fin. par. 1. recent. decis. 161. num. 4. coram bq. mem. Coccino, probat etiam contra tertium concurrentibus adminiculis & plurium solutionum decimarum Papalium ratione eiusdem beneficii factarum. Ang. in l. officium num. 2. ff. rei vindic. Gabr. de locat. conclus. 4. num. 16. Rot. decis. 51. num. 3. inter impress. apud Modern. Perus. de manus. decis. 566. num. 5. & p. coram boque. Buratt. dec. 562. num. 2. par. 1. recent. nam earum & soluendarum onus spectat ad possessorem, Bald. in l. 3. num. 9. C. natural. liber. Soccin. sen. conf. 137. sub num. 12. vers. secundo, & maxime lib. 2. Menoch. de retinend. remed. 3. num. 581. Pacif. de saluau. inspect. 1. cap. 6. num. 31.

- Quo magis instrumento capte possessionis, & locatione adminiculata simul iuncta, quæ efficit, ut possessio non sit merè instrumentalis, & ut propterea etiam alio existente in possessione manutenibilis euadat, prout ponderauit Rot. decis. 209. num. 3. in fin. par. 1. recent. etiam non exhibito titulo, qui nec in beneficiis requiritur ad obtinendam manutentionem, ne liceat cuicumque possessores molestare, Abb. in cap. in litteris num. 27. de restit. spo. liat. quem sequuta est Rot. decis. 212. num. 6. coram san. mem. Greg. XV. decis. 13. num. 3. & seqq. coram Reuerendiss. Vrgellen. decis. 689. num. 3. part. 2. recent.

Cæterum hæc procedunt, dummodo possessio capta fuerit de mandato iudicis ritè, & rectè procedentis, in quibus terminis loquitur mox allegata decis. 269. num. 3. par. 1. recent. quas possessio instrumentalis, aut locationes

7. nec sciuntur, nec simul iunctæ præbent, & eo quod possessione plena non potuit alter eam ingredi autoritate privata in præiudiciũ antiqui possessoris, qui proinde præferendus est, nisi se pro spoliato habuerit. Felin. in cap. licet causam num. 8. vers. tertia causa, & num. 9. de probat. Surd. conf. 168. num. 16. Rot. decis. 293. num. 8. par. 1. recent. & alias sæpissimè.

- Fuisse dictam possessionem plenam, retentam nempe à Laurentio Andreonio longè antequam Martinotius illam apprehenderet, vel bona Prioratus locaret, ac decimas Papales solueret, apparet ex cõfessione ipsius Martinotij, & quæ licet extraiudicialis esset id probare, ut Rota pluries resoluit in decisionibus allegatis à Modern. Perus. obser. 19. nu. 44. & seqq. Nec obstat, quod Andreonius ob homicidiũ commissum fuerit beneficio priuatus per sententiam Iudicis, & ex hoc capite de eodem beneficio Papa prouiderit Martinotium; Primo, quia sola sententia priuationis non probetur executioni demandata possessionem, ab antiquo possessore non abtulit. Cassad. decis. 7. in princip. & num. 1. de caus. poss. & propr. Rot. decis. 225. num. 2. par. 1. recent. decis. 513. num. 6. inter impress. apud Modern. Perus. de manus. & in Romana successione de Amecis 16. Aprilis 1646. S. 1. coram me.

- Secundò, quia de tali sententia non constat, nisi ex assertione ipsius Martinotij, cuius in precibus Papæ porrectis, & cui in eius fauorẽ actertij præiudiciũ non creditur, l. duobus, S. 1. ff. iur. iur. Imol. conf. 91. num. 1. & 2. Surd. dec. 825. num. 3. Buratt. decis. 174. num. 3. & seqq. Neque intrat præsumptio, quod eadem assertio fuerit iustificata, & ex quo litteræ Apostolicæ habuerunt executionem, iuxta tradita in dec. 197. num. 3. par. 2. recent. decis. 342. num. 4. coram bon. me. Buratt. & in Compostellana parochialis 1. Jul. 1648. nec aduersarij coram R. P. D. meo Ottobono.

- Tum quia nullibi apparet, quod Martinotio tradita fuerit possessio ab executore Apostolico, quod tamen, necnon supradicta sententia priuationis exhibenda esset, una cum actis coram executore, & iudice, qui priuauit productis, cum in hoc Sacro Tribunali non soleant attendi sententiæ aliorum Iudicum, nisi & iustificentur ex actis, Buratt. decis. 76. n. 3. decis. 278. num. 2. decis. 636. num. 6. ubi Add. nu. 10. allegat. concordantes.

- Tum etiam quia nulliter ad executionem litterarum Apostolicarum deuentum fuit non citato & Andreonio antiquo possessore, cap. licet Episcopus de prob. in 6. Flores de Menz variat. resol. lib. 1. q. 4. num. 26. & seqq. Buratt. decis. 186. n. 4. & in puncto prouiti ex capite & homicidij commissi à possessore beneficii, Rota in Compostellana parochialis 26. Iunij prox. præ. coram R. P. D. meo Ottobono, & in Meliten. parochialis 28. Iunij prædicti coram me, quod procederet etiãsi per Constitutiones Apostolicas & induceretur priuatio ipso iure dixit Rota in Pensionis 3. Iunij 1602. coram bonis me. inter impress. post conf. Farinacc. decis. 79. num. 9. ubi infertur, quod alias primus possessor commòdo sue possessionis non priuatur, quia minime requiri-

16 quiritur declaratoria facti, † & etiam intrusus est citandus, nisi constet ex actis ipsum esse talem, nullamque prorsus ei competere defensionem, *Gabr. conf. 31. nu. 20. lib. 2. Rota decis. 211. nu. 1. par. 2. recent. decis. 234. nu. 1. inter impress. apud modern. Perus. de manut. & in Valentina Restoria 24. Maj 1647. §. hinc informantes coram me.*

Quapropter disputato hodie dubio cui sit dandum mandatum de manutenendo informante solum Martinotio ipsi denegandum, esse responsum fuit; maxime quia sciuit beneficium fuisse possessum ab Andreonio, quæ tamen scientia non requirebatur, nam ut possessor facto iudicis sua possessione priuetur
17 semper citandus est, † siue Actor sciuerit, siue ignorauerit illum possidere, *Rota decis. 184. nu. 17. par. 5. rec. & c.*

R. P. D. A R G V E L L E S.

Bituntina Censur.

Luna 5. Iulij 1649.

A R G V M E N T V M.

Pulcherrima est decisio, an pacto concedi possit, ut quis executivè teneatur, & possit per creditorem propria capi auctoritate, & in carcerem detrudi; Instrumentum census etiam in Regno habet executionem paratam, quæ adhuc contra clericos conceditur, quoties ut hic laico successerunt.

S Y M M A R I V M.

- 1 Decisiones Rota semper supponuntur, nec licet eas in dubium revocare.
- 2 Obligari ut voluerit quilibet potest.
Pacta, quæ non sunt contra ius, ac bonos mores servari debent, *nu. 2.*
- 3 Creditor ex pacto potest propria auctoritate capere, & detrudere debitorem non solventem in carcere, & *nu. 8.*
- 4 Clausula guarentigia non est necessaria ubi publicè adest instrumentum.
- 5 Ius exequendi iudicis auctoritate, aut partium conventionione equiparatur.
- 6 Lex, & contrahentium pacta aequipollent.
- 7 Executio realis, ac personalis propria auctoritate possit ex pacto concedi.
- 9 Executio paratur ex pacto executivo.
- 10 Statutum potest omnibus instrumentis paratam concedere executionem.
- 11 Argumentum de statuto ad pactum, & e contrario quando valeat.
- 12 Clausula, via ritus, in Regno Neapolitano semper intelligitur.
- 13 Instrumentum census paratam habet executionem. Amplia etiam in Regno Neapolitano procedere. *nu. 14.*
- 15 Affiones eadem dantur contra heredes, quæ competeant contra defunctum.
- 16 Hæres est una eademque persona cum defuncto.
- 17 Hæres succedit ad omnia intra affines, & passivè, ad quæ tenebatur defunctus.

18 Carcerari si quis potest, & ita hæres illius in carcerem detraditur.

19 Obligationis conditio non immutatur ex persona heredis, & *nu. 29.*

20 Hæres, quem constat non confecisse inventarium citandus non est ad docendum de inventario.
Citari non debet, cui certum est nullas competere defensiones. *nu. 20.*

21 Associatione pro census fructibus concessa, introduci potest indicium executivum contra ipsum debitorem.

22 in Via executiva potest variari, & *nu. 23.*

24 Statutum concedens executionem instrumentis non comprehendit clericos. & *nu. 25. & seqq.*

29 Clericus succedens laico executivè convenitur.

30 Hæres adeundo se obligat, & quasi contrahit cum creditoribus.

31 Clericus succedens laico convenitur coram suo iudice, sed executivè, sicut defunctus tenebatur. & *nu. 32.*

D E C I S I O CCCXLIII.

EX latè, & luculentissimè deductis in Bituntina census 27. Nouemb. 1645. & 24. Maj 1647. coram * R. P. D. meo Corrado, decisa penè remanet præsens controuersia. Firmatur enim ibi multis iuribus, & Doctoribus, Bonios teneri insolidum, quia constat, quod sunt hæredes; nec vllibi apparet, quod confecerint inventarium, optimè reiectis omnibus tunc ab eis latissimè deductis, & partim licet brevius, nunc frustrà inculcaris; Tum quia plenissimè satisfactum; Tum etiam Rotæ decisiones semper supponuntur; † nec licet eas in dubium revocare, *Rota apud Buratt. decis. 96. nu. 2. & 857. nu. 4. post Zacch. de oblig. Cam. decis. 275. n. 1. in Mediolanen. pensionis 27. Iunij 1646. §. fuisse coram R. P. D. meo Bichio, in Bonon. fideicom. de Guidottis 23. Ianuarii presentis anni in princip. coram me.* Tum denique quia earum virtute fuit data associatio, quam habuisse effectum contendunt, & ipsi de Bouijs, & eam servare volunt.

Agitur nunc de executione ipsorum instrumentorum, quorum validitas, nec tunc controuertebatur, in quibus cum adsit pactum executivum, non potest negari mandatum executivum, (quod esset relaxandum contra bona, & personas dictorum Rota decrevit) licet non fuerit expressa clausula guarentigia, aut obligationis Cameralis. Etiam de iure communi; nam unusquisque potest obligari, ut voluerit, † cum pacta, quæ contra ius, & bonos mores non sunt, debeant servari, l. 1. §. si conuenerit, ff. de posit. cap. 1. extra de pact. & alijs vulgaribus, Valasc. littera P. axiom. 1. Azuned. ad l. 2. tit. 16. lib. 4. recopill. Vela dissertat. Hispal. 12. nu. 86. Asin. de execut. §. 9. nu. 3. in fine, & fieri, ut creditor propria auctoritate possit † capere, & in carcerem detrudere debitorem non solventem disputat idem Azuned. contra Quesadam in l. 2. tit. 13. lib. 8. recopill. nu. 205. & faciunt rationes Azuned. in l. 2. tit. 21. lib. 4. recopill. nu. 54. quibus probat, non esse necessariam clausulam guarentigiam, † ubi adest publicum instrumentum

tum obligationis faciunt tradita per Abbat. in cap. de causis 4. de offic. & potestate iud. deleg. quia ius exequendi iudicis auctoritate, & partium conventionem equiparatur l. penultima, C. de pign. 5
6 *aff. l. cum creditorem, C. de fidei. & quia t. lex, & contrahentium pacta equipollent, l. fin. C. de reb. alien. non alien. t. cum quasi, §. si plures, ff. de fidei. libert. ut istis iuribus probat Aftu. sup. cap. 15. num. 2. & 3. & prosequitur alijs rationibus, & Doctoribus; Et licet hoc limitare velint
7 nonnulli ad executionem realem, tñ non verò personalem, ut per relatos à Zach. de oblig. Camer. q. 2. nu. 4. 1. & à Cancer. ibi non citato lib. 2. var. cap. 3. num. 4. contrarium tenet Boer. decis. 295. num. 10. Aftu. ubi proxime num. fin. Azuned. d. leg. 2. tit. 13. lib. 8. recopill. nu. 205. dum aiunt posse pacisci, ut quis in carcerem pro debito detineatur, tñ sed per hoc pactum executium, parari executionem, tenuit Rota decis. 172. nu. 2. 173. num. 6. & 177. num. 9. post Zach. de oblig. Cam. in
9 Baren. seu nullius pecuniaria 26. Maij 1645. coram R. P. D. meo Cerro, quod nullo modo possunt negare, vel ipsi supra relati, cum teneant statuto fieri posse, tñ ut omnia instrumenta publica habeant paratam executionem relati à Zach. d. q. 2. num. 19. & multo plures ab Aftu. d. §. 1. cap. 26. Parlad. rerum quotid. cap. fin. 1. par. §. 11. num. 8. cum à statuto ad pactum valeat argumentum, tñ & e contra saltem affirmatiue dicant citati à Valasc. litt. A. axiom. 490. & quod
12 in Regno Neapolitano tñ semper intelligatur apposita clausula, per viam ritus, Franck. decis. 366. num. fin. iuncto nu. 6. Modernus Licien. in semi-centuria discept. foren. cap. 15. num. 57. 58. & 60.*

Sed quidquid sit de omnibus, extra dubium præsens resolutio est, cum fundetur in instrumento census, tñ quod executionem paratam habere sapissime tenuit Rota, & multi alij citati per Cenc. quos ipse sequitur de cens. q. 95. Præterquàm quod in Regno Neapolitano hoc lege speciali Regis Alphonsi (emanata ad acceptionem, & corroborationem Bullæ Nicolai V. inserta in ipsa pragmatica, & vtraque relata à Duard. de cens. in princip) cautum
14 expresse legitur, & ita testantur Petr. de Greg. ad d. Bullam q. 6. num. 4. & alij relati à Duard. ubi sup. §. 3. q. 24. num. 9. in med. vers. in Regnis quoque, Buratt. decis. 379. num. 3. vers. ultra quod.

Non obstat, quod Bouij sint hæredes, vulgatissimum enim est in heredem dari easdem
15 actiones civiles, tñ quæ competeabant contra defunctum: cur enim recuset, quam recusare non potuit is, cuius hereditatem suscepit S. C. Paulus ait in l. postulant 44. in princ. ff. ad S. C. Trebell. Bald. in l. fin. §. in computatione num. 3. C. de iure delib.
16 Quia est vna persona tñ cum defuncto, Auth. de iure iurand. in fin. Principij Baylicon. lib. 41. nu. 6. hoc autem, & ibi Scholastes optima ratione, & alijs iuribus, & auctoribus, Valasc. axiomat. 19. litt. H. Carp. de execut. lib. 1. cap. 20. num. 22. Et
17 ad omnia iura passiuè, tñ & actiuè succedit, & alijs vulgaritatibus per Salust. Tiber. in prax. A. C. lib. 1. cap. 45. Paz in prax. par. 4. tom. 1. cap. 1. num. 36. Parlad. d. lib. 2. rer. quotid. cap. fin. par. 4. §. 1. d. num. 1. Aftu. ubi sup. d. §. 1. q. 29. num. 10. (ubi quod si statutum disponit quem posse in car-

Part. X. Recent.

18 cerem detrudi, tñ posse etiam heredem detrudi) multis iuribus, & Doctorib. Carlenal. de iud. lib. 1. tit. 3. disp. 9. nu. 1. Non enim ex persona hæredum tñ conditio obligationis immutatur, ait Paulus in l. 2. §. ex his 2. ff. de verb. oblig. Ciarlin. controu. lib. 1. cap. 34. num. 51. Grass. de effect. Cler. effect. 1. num. 287. Rota decis. 28. nu. 4. p. 5. & dec. 39. num. 1. & 1. par. 4. rec. et in Romana cambiaria 4. Decemb. 1592. coram Meldino, qua est apud Marches. de commiss. p. 2. fol. 151. num. 6. quæ loquitur in puncto viæ executiue, facit san. me. Greg. XV. decis. 539. num. 28. & doctè trad. in Bonon. fideicom. de Rubens. 11. Martij coram R. P. D. meo Corrado, & in pacto executionis census multis citatis Cenc. de cens. q. 73. num. 17. quest. 95. num. 12. & quest. 96. d. num. 2. ubi latius Rota dec. 39. num. 1. 8. & 9. par. 6. rec. et dec. 269. n. 12. post Zach. de oblig. Camerali.

Non obstat, quod aiunt de inuentario; nam plenissime fuit responsum in supra allegatis Bituntinis census, & ex eisdem rationibus ibi adductis respondetur ad id, quod dicitur, quod non fuerint citati ad ostendendum inuentarium, & bona inuentariata exhibenda, & reddendam rationem ex Salust. Tiber. d. cap. 45. numer. 17. nam hoc procedit, quando dubitatur, An hæres sit cum beneficio legis, & inuentarij, non quando iam decisum contrarium, ut
20 in præsentia, tñ citandus enim ille non est, quæ constat nullam habere defensionem, Roman. cons. 499. ibique Add. litt. G. Felin. in cap. cum olim nu. 11. de re iud. cum sexcentis per Modern. Panorm. de citat. q. 13. num. 41.

Nec refragatur, quod alijs fuerit motum iudicium super associatione, ut videtur sentire tñ Sord. allegatus cons. 414. num. 18. quia si ipse Sord. benè inspiciatur, concludit contrariū num. 19. videlicet, quod ubi non est creditor plenè satisfactus, potest etiam post factam executionem in vna re ad alias transire, & quod
22 in via executiua possit variari tñ hac ipsa die Rota decreuit in Romana census, §. verum, quod dista sententia, coram me, & tenent Carlenal. alijs antiquioribus adductis lib. 1. de iudic. tit. 2. disp. 2. nu. 16. Gallef. de oblig. Cam. q. 11. num. 2. & ibi multi citati per Zach. ante num. 1. clarius Gratian. discept. 593. num. 6. vers. nec facit cum seqq. Cenc. de cens. d. q. 95. num. 32. & 33. Marta de iurisdic. cas. 177. num. 1. & seqq. rectè ad propositum explicat Rota dec. 163. num. 3. & 161. d. num. 4. et per tot. et 140. num. 19. et 273. num. 11. Zach. de oblig. Cam. et dec. 161. nu. 23. par. 6. rec. et in Romana dotis 4. Iunij 1635. coram Pirronano, qui omnes benè explicant, quod usquequo proberetur plenè satisfactus creditorem etiam post executionem, seu immisionem, aut assecurationem super vna re factam
23 posse variari, tñ & iudicem, & iudicium, & remedium, & capturam personæ alios refert, & sequitur Cancer. lib. 1. var. cap. 17. num. 49.

Tandem non obstat, quod sint Clerici; nam licet iam dubitatio non possit, quod statuta concedentia, publicis instrumentis executionem tñ nullo modo comprehendant Clericos, ut benè probant multi laudati à Sperell. dec. 10. num. 13. Marta de iurisdic. par. 4. centur. 1. cas. 61. num. 13. Reiecta opinione Conar. prax.

X x x

q. 18.

quæst. 18. num. 5. ad med. vers. nihilominus. (Qui
 25 tentavit; † hoc non procedere in statutis con-
 ditis à Principe habere iura Imperij; cum sint
 licita, & honesta, ex cap. 1. de non. oper. nunciat.)
 & Affin. multis relatis pro vtraque sententia,
 de exeq. ante §. 7. cap. 3. à na. 4. Par. in prax. tom. 2.
 part. 3. cap. unic. num. 1. Par. ad. d. cap. fin. §. 1. d. 2. d. 3.
 Vela. alios referenti d. 1. d. 2. d. 3. d. 4. d. 5. d. 6. d. 7.
 Bart. relati ab Abb. & pene recepti cons. 33. lib. 2.
 nu. 3. ex cap. constitutus 8. de in integr. restit. & cap. 1.
 de eo, qui mittitur in poss. & in cap. cum causam 8. de
 26 re indic. reiecta etiam † consuetudine Regni
 Neapolitani relata per Genuen. in prax. Episcop.
 Curia Neapolit. quæst. 15. num. 2. Rito. in decis. eiusdem
 Curia part. 1. decis. 153. à numer. 4. cum seqq. Grass.
 ubi supra, effect. 2. num. 305. & Constitutione
 Synodali ipsiusmet Archiepiscopalis Curie;
 27 quæ † omnia rejicit, optimè Rota d. decis. 603.
 post Zorcb. num. 12. & quacumque consuetudi-
 ne etiam mixta Clericorum, & Secularium,
 28 quam † non esse attendendam bene, ait Ciar-
 lin. d. lib. 1. cap. 31 num. 16. cui fauet d. decis. 163.
 omnino videnda: quamvis contrarium asse-
 rat Reuerendiss. Vngentin. d. cap. Constitutus num. 5.
 Attamen ad præsentem causam ista necessa-
 ria non sunt cum hic agatur de Clericis, qui
 29 successerunt Laico executivè obligato; † cu-
 ius obligatio ex persona hæredum immutari
 non potuit ex supra allegatis, & Surd. cap. 222.
 num. 10. Gomez. lib. 2. var. cap. 11. num. 11 & 24.
 Marches. ubi supra num. 3. & 6. quia adeundo se
 30 obligant, † & quasi contrahunt cum credito-
 ribus, l. 3. §. fin. ff. ex quib. caus. in possess. est. S. hæ-
 res instit. de oblig. qua ex quasi contractu, & latè ibi
 Pirhard. Donell. ad l. stipulationes non diuiduntur 71.
 numer. 55. ff. de verb. oblig. Salust. Tyber. in prax.
 d. lib. 1. cap. 45. nu. 13. Duaren. ad tit. ff. de acq. bared.
 cap. 6. fol. 455. Sanch. in decalog. lib. 6. cap. 11. nu. 12.
 31 Mutatur quidem forus; † nam iste Clericus
 hæres convenietur coram suo Iudice, Carol. de
 Grass. de effect. Cleric. multis relatis effect. 1. nu. 281.
 32 ubi vtrumq; probat, nempe conveniē † exe-
 cutivè, & coram suo Iudice, Mart. de iurisdict.
 part. 4. cens. 1. cas. 33. num. 7.
 Et ita vtraquo, &c.

Decisiones ista dua emanata coram Eminentiss.
 D. Card. Corrado sub diebus 27. Novemb. 1647.
 & 24. May 1647. Prima est decisio 273. Altera
 varò est decisio 49. supra in hac eadem part.

R. P. D. B I C H I O.

Barchinonē Jurisdictionis.

Veneris 5. Julij 1649.

A R G V M E N T V M.

Declaratorie executio retardare propter nullita-
 tes, vel iniustitiam mandati Rotalis, neque
 partis, neque iudices de partibus villo modo
 possunt, quibus ius aliquot non conceditur
 de viribus eiusdem mandati discutere.

S Y N M A R I V M.

1. Excommunicatione multantur non parentes manda-
 tis Rotilibus, illis personaliter intimatis, quoties
 quatuor termini ad docendum de partitione fuerint
 servati.
2. Oppositiones, & protestationes excludunt patrimonium
 parendi.
 Patienza sola parendi sufficit quoties in condemna-
 to aliquis actus obedientialis expleri non debet.
 num. 2.
3. Contradecire per se ipsum, vel per alium paria
 sunt.
4. Relatio mandati ad decisiones, comprehendit ea omnia,
 qua in decisionibus continentur.
5. Visitatione concessa, visitationi necessariò consecuti-
 va, & connexa concessa dicuntur. & num. 7.
6. Partita extracta ex libris visitationum plenè pro-
 bant.
7. Mandatum non solum expressa continere dicitur, sed
 etiam ea omnia, qua veniunt in necessariam conse-
 quentiam illius.
8. Possessorio in summarissimo nudum factum, non quid
 fieri debeat inspicitur.
9. Declaratoria propter nullitatem mandati non evita-
 tur, nisi nullitas sit undique clara, & notoria.
10. Nullitas palmaris, ac notoria non sit non excusat à
 partitione.
 Iniustitia à partitione non excusat. num. 10.
 Iniustitiam, aut iniustitiam decretorij Rotilibus par-
 tes cognoscere non possunt. num. 10. & 12.
11. Condemnatus etiam si mandatum fuerit nullem, vel
 iniustum parere tenetur, & deinde ad Rotam re-
 currere.
12. Partes de viribus iniustitia mandatorum Rotilibus iu-
 dicium assumere non possunt.
13. Ius visitandi de iure competit Episcopo.
14. cum Oblatione parendi in futurum habentes aliquam
 causam se consonendi in iure suo excusant quan-
 doque Rota.
15. Appellatio à sententia diffinitiva non comprehendit
 mandatum sub particulari decreto relaxatum.
16. Rediens post appellationem coram Iudice à quo
 appellationi renuntiasset dicitur.

D E C I S I O CCCXLIV.

BENEFICIATI Ecclesie S. Petri Puellarum,
 quibus personaliter intimatum fuisse man-
 datum Rotale de manutenendo ad favorem
 Abbatissæ relaxatum, legitur in Summar. Abba-
 tissa nu. 2. quia eidem mandato non paruerunt
 declarandi an sint incurrisse in censuras ibi-
 dem contentas fuit hodie dubitatum, & affir-
 matiue responsum; † sic enim multari solet
 contumacia uò obedientiū mandatis Rotali-
 bus, quæ prævia intimatione personali satis
 probata dicitur nisi infra quatuor terminos
 servari consuetos, & in casu nostro servatos
 de partitione doceatur, iuxta text. in cap. 1. in fin.
 ut lit. non contest. gloss. in l. in actionib. verb. non etiam
 de in lit. iuran. & in terminis mandati de manu-
 tenendo, Rot. decis. 364. num. 1. penes Card. Ca-
 naler. decis. 456. num. 1. penes Modern. Pensiois 4. In-
 lij 1646. coram R. P. D. meo Otthobono.

Eo

Et magis quia præceptis Visitatoris in executionem dicti mandati ab Abbatissa electi se opposuerunt protestando, & ab eisdem præceptis appellando, † quod excludit patientiam equipollentem paritioni quādo positius aliquis actus obediēcialis à cōdemnato explendus non est, vt dixit *Rot. decis. 62. num. 1. penes Cenc. de cens. dec. 614. n. 8. dec. 617. n. 5. & 6. penes Moder. Perus. de manut. & quāuis protestationes, & appellationes interiecta fuerint à duobus Beneficiatis tantum, nempe à Ludouico Flaque, & Antonio Ramagosa, quia tamen, erant aliorum Procuratores, & hoc nomine se opposuerunt, omnium exinde conuincitur contumacia, & conuentio, † cum paria sint per se ipsum, vel per alium contradicere, vt in his terminis *Nauarr. consil. 41. per tot. de sentent. excomm. cum alijs alleg. à Moder. Manicalciatensi in coment. Bull. Cæna Domini lib. 2. can. 13. quest. 9. in addit. littera C. & à Modern. Perusin. de manut. obseru. 103. num. 14. fuitque decisum in Marsicen. Iurisdictionis 10. Maij 1649. coram me, declaratoriam esse dandam tam contrā Procuratorem, quā contrā Principales.**

Circa duo autem Beneficiatorum oppositio punibilis versatur, videlicet ne vltra Portionarios alij Beneficiati visitentur, ne ve libros in Archiuio existentes, & administrationis rationem à Beneficiatis Visitator exquirat, asserendo neutrum comprehendi in concordia anni 1401. & decisionibus in hac causa coram me æditis ad quarum limites idem mandatum restringitur.

Sed vtrumque comprehendi euident est, quia mandatum loquitur indifinitè de quasi possessione visitandi omnes Beneficiatos, & decisiones innituntur visitationibus omnium Beneficiatorum alias factis ab Abbatissa ibidem recensitis: qua propter relatio mandati ad decisiones † æquiualeat explicitè omnium Beneficiatorū comprehensioni, *Leertum, ff. reb. cred. l. ait Prator, vbi Bart. ante num. 1. ff. re indic. Piccard. in §. 1. num. 40. in fin. instit. de testam. Rot. decis. 1152. num. 2. lib. 3. part. 3. diuersor. includiturque mandato in quasi possessione visitandi etiam facultas perscrutandi libros Archiui, & oblationum, ac reddituum rationem exigendi, † quia sunt necessariò consecutiuæ, & connexa visitationi, vt notat *Timot. in prax. visitat. Eccles. lib. 2. tract. 1. cap. 45. & tract. 5. cap. 1. vers. si sunt descripti, Zerola in prax. Episc. verb. visitatio. vers. ad quartum ibi de omnibus rebus fol. 208. Piafec. in prax. Episc. part. 2. cap. 3. artic. 5. num. 5. vers. inquirere debet fol. 219. Rot. decis. 440. num. 7. part. 1. recent. Maximè quia id ipsum seruatum fuisse in visitationibus à Visitatore per Abbatisam deputato factis de anno 1439. & 1585. constat ex partitis datis in *Summar. Abbat. nu. 6. extractis è libro visitationum, † qui plenè probat Grat. discept. 727. num. 3. Barbof. de potest. Episc. alleg. 73. num. 4. alijque relati à Modern. Carpen. controuer. foren. lib. 1. cap. 65. num. 14.***

Debuerunt itaque omnes Beneficiati parere Visitatori etiam quoad dictam exhibitionem librorum, & administrationis compendium licet id mandatum Rotale specialiter

Part. X. Recent.

7 non exprimat, † quia satis est quod sit necessariò consecutiuum expressis, vt in puncto declaratorie respondit *Rota in Casaraugustana de Caspe 4. Martij 1644. §. fin. coram me facit theor. Socc. in Liberes tæci, §. cum ita nu. 10. ff. ad Trebell. quam sequitur Giurb. dec. 45. nu. 3. Sard. cons. 143. num. 20. cons. 294. num. 21. & decis. 254. num. 38.*

Nec releuant quæ pro interpretatione supra memoratæ concordie exaduerso congeruntur ad conuincendam iniustitiam mandati Rotalis, tum quia respiciunt petitorium, & iustitia mandati non desumitur ex concordia, sed ex quasi possessione visitandi ex visitationibus alias factis Abbatisæ quæ sita, quæ sola manutentionem mereri potuit non attento, an concordie metas excefferit, & vno verbo an iusta fuerit, nec ne cum in iudicio summarissimo retinendæ † non inspiciatur quid fieri debuerit, sed quid fuerit factum, & simplex actus possessionis, *Innoc. in cap. bona il secundò num. 4. de postul. Pralas. Bald. in L. ordinarij iuris num. 7. Cod. rei vindic. Conarr. pract. quest. cap. 17. per tot. Rot. inter impress. apud Modern. de manut. decis. 211. num. 6. decis. 265. num. 12.*

Tum etiam, quia, vt declaratoria euitetur ob nullitatem, mandati Rotalis, † oportet illam vndique claram, & notoriam esse in quibus terminis loquuntur quotquot exaduerso allegantur relati à *Modern. Perusin. de manut. obseru. 103. num. 23. & distinguendum est inter nullitatem, & iniustitiam; nullitas enim si palmaris, ac notoria sit, puta ex defectu citationis excusat à paritione, † non sic iniustitia quia non spectat ad condemnatum, vel ad Iudices de partibus cognoscere de iustitia, aut iniustitia decretorū Rotaliū, vt fuit dictum in *Toletana fructuum 16. Decembris 1586. coram clar. me. Card. Hieronymo Pamphilio patre Sanctiss. D. N. Innocentij X. impress. apud Marches. de Commis. part. 2. fol. 30. num. 4. sed parere debet, ac postea recurrere ad Rotam, quæ si agnouerit, aut suspicata fuerit decretum de cuius paritione agitur esse iniustum abstinebit ab vltiori executione, & quatenus opus fuerit omnia in pristinum restitui mandabit, † alias aperiretur via proteruiæ damnatorum confouendi se in contumacia, ac temerario prætextu iniustitiæ, vel nullitatis obediēciam huic sacro Tribunali hoc est Sedi Apostolicæ debitam eludendi, vt dixit *Rot. decis. 407. sub nu. 13. vers. quæ dicebantur part. 4. tom. 2. recent. decis. 664. sub nu. 18. vers. non obstat secundum; vbi quod nunquam fuit habita ratio decis. Cardin. Canalerij, quæ in contrarium allegari solet, † non enim est danda anxia partibus, vt ipsi de viribus iustitiæ huius sacri Tribunalis iudicium assumant, inter impress. post tract. Modern. Perusin. de manut. & in *Toletana augmenti seruitij 27. Iulij 1640. coram Reuerendiss. D. meo Decano, in Monopolitana Iurisdic. 1. Iulij 1645. coram R. P. D. meo Pentingero, in eadem 11. Febr. 1647. coram me, & in *Inuenacen. & Melphiten. bonorum 1. Iulij 1648. coram R. P. D. meo Corrado.*****

† Præter quod in casu nostro pleraque obiecta contrā iustitiam mandati relaxati euacuantur in decisionibus coram me æditis super bono

iure; & de nouo excitata eo quod concordia Episcopo facultatem visitandi, si quæ noua. Altaria in Ecclesia erigerentur quibus Monasterium non administraret necessaria Missis ibi celebrandis; & Iurisdictionem tam ciuilem, quam criminalem super singulis hebdomadarijs, & alijs Beneficiatis huius Ecclesiæ concedat, non sunt momenti, nam hodie non agitur de visitatione nonorum Altariū, sed iam credorū quorū visitatio nominatim in concordia prohibetur Episcopo, & à Iurisdictione ciuili, & criminali in personas Beneficiatorum dubitabile saltem est an inferri possit ad potestatem visitandi in eadem concordia specialiter Abbatissæ concessa, † quamuis illa, de iure communi competeret Episcopo, vt ex Bald. Felin. & alijs ibi alleg. ponderauit Rot. coram sac. mem. Gregor. XV. decis. 4. num. 17. & 19. vbi concludit quod quæstio ista est multum intricata, & augetur difficultas contra Episcopum in casu nostro quia illi concordia limitat ius visitandi ad respicientia curam animarum, ac propter successiuam obseruantiam, & quasi possessionē Abbatissæ visitandi superius adductam, quæ vt dicebam circumscripta etiam concordia mandati de manutenendo iustitiam probat; vnde nullatenus Beneficiatis militat equitas qua Casaraugustanos de Pilari, qui aliquam causam saltem coloratam habebant confouendi suam prætensionem; † & obtulerant in futurum parere declarationibus desuper hic faciendis, excusauit pro tunc, Rota in Casaraugustana præminentiarum 6. Nouembr. 1628. coram recol. mem. Cocchino Decano, impress. apud Modern. de manuten. decis. 244. num. 18.

Tandem non præbet Beneficiatis excusationem appellatio pendens, quia cum illa interposita fuerit, non à mandato de manutenendo per separatum decretū relaxato, sed à sententia diffinitiuā in petitorio † lata, eiusdem mandati executionē non afficit, aut remoratur, cap. cum teneamur 17. vbi notant omnes de appellat. Lancellott. de attent. part. 2. cap. 12. limit. 2. num. 18. & 19. & magis in terminis Paris. conf. 14. nu. 21. lib. 3. Vestr. in prax. lib. 8. cap. 4. & ibid. Grauat. num. 35. Grat. decis. Marches. 132. num. 18. alique relati à Modern. Perus. de manu. obseru. 3. num. 45. Rot. in Pisauren. pensionis 29. April. 1643. coram me. Eo minus, quia Beneficiati dicta appellatione pendente redierunt quoad manutentionem, coram Iudice à quo, & proinde agnouerunt, vel nullam, desuper appellationem pendere, 16 vestilli quatenus adesset renunciarent, vt notant Doct. in cap. gratum de offic. deleg. cap. cum venissent de Testib. Franc. in cap. cum teneamus in ult. notab. de appellat. Scacc. cod. tract. quæst. 17. limit. 2. num. 14. Lancell. de attent. part. 2. cap. 12. in prefat. num. 15. & seqq. Barz. decis. 334. num. 12. Caputaq. decis. 29. num. 1. part. 1. Aechill. decis. 19. numer. 1. de appellat.

Et ita decisum vtrique parte informante.

R. P. D. ARGVELLES.

Romana Pretij Equorum.

Luna 5. Iulij 1649.

ARGUMENTVM.

Appellatio quamuis efficiatur deserta ob non reditum pro Apostolis, si Iudex à quo dedit appellanti terminum iuris ad redeundum pro Apostolis, licet infra dictum terminum causa appellationis reperiatur commissa, tamen id declaratur procedere, quando appellatur ab interlocutoria, in qua lex non desert appellationem, sed expectanda est responsio Iudicis: secus tamen esse firmatur quando appellatur à diffinitiuā, in qua lex desert appellationem ipso iure.

SVMMARIVM.

- 1 Appellans, cui Iudex à quo dedit terminum iuris, si eo durante non rediit pro Apostolis censetur appellationi renunciaſſe, perinde, ac si non appellasset.
- 2 Res iudicata excluditur, quando durante termino iuris, causa reperiatur commissa, & quando secus num. 3.
- 4 Apostoli sunt pars appellationis.
- 5 Appellans, cui datus est terminum iuris ad redeundum pro Apostolis, si pro illis non rediit infra dictum terminum, appellatio circumducitur.
- 6 Res iudicata intrat ob lapsum biennij absque proro-gatione fatalium, & terminatione causa.
- 7 Appellatione non proſequi, idem est, ac non appellare.
- 8 Appellatio quando non dicatur deserta ob non reditum pro Apostolis si intra terminum iuris fuerit commissa causa appellationis. & quando secus num. 9.
- 10 Appellatio non efficitur deserta si infra biennium fuerunt transportata acta. Et biennium ad transportandum acta, conceditur etiam sine causa. num. 11.
- 12 Validitas sententiae ex quibus resultat.
- 13 Venditio bene probari potest per Testes, sicut ceteri contractus.
- 14 Epistola optime probat contra scribentem.

DECISIO CCCXLV.

ANNO 1643. Abbas Franciscus Thomafius vendidit D. Io. Petro Philonardo pro complenda Equitū Cohorte, cui præerat Equos 32 pretio inter eos conuento, cuius cum Philonardus remansisset debitor in scutis 610. sub die 20. Maij 1645. condemnatus fuit ab A. C. in hac summa per sententiam, quam prætendens Thomafius transiuisse in iudicatum obtinuit coram me subrogato in locum Reuerendiss. D. Terracineni disputare, An constaret de re iudicata.

- 1 Et pro affirmatiua deducebat, † quod licet Philonardus infra decem dies appellauerit, Appellanti tamen A. C. dederat terminum iuris, sed eo durante Appellans non rediit pro Apollo.

Apostolis, ideo censetur appellationi renunciasse perinde, ac si non appellasset, & consequenter Sententia transiit in iudicatum. *L. iudicibus 34 C. de appellat. Clementina Quamvis 2. eod. tit. cap. ab eo 6. appell. in 6. Vestr. in praxi lib. 7. cap. 3. num. 33. ibid. Adden. verbo Consuevimus littera Z. num. 63. Lancell. de atten. appell. pend. p. 2. cap. 12. in prefation. n. 55. & 56. Cardoso. in Palatio Advocat. verbo appellatio num. 22. Rota recen. decis. 81. num. 2. & 3. & decis. 161. num. 1. p. 1. Romana fideicom. de Incorporatis 16. Ianuar. 1643. S. Nam quod rem iudicatam &c. coram Reuerendiss. D. meo Dunozet. Decano, & Bononien. fideicom. seu domus 30. Aprilis 1646. S. Nam certi, &c. coram R. P. D. meo Bichio.*

- 2 Et licet t durante termino iuris Philonardus obtinuerit commissionem in Rota, per quam excluditur res iudicata, vt probant relati per, Adden. ad san. mem. Greg. XV. decis. 575. num. 14. vers. Sufficeret enim, &c. & per Adden. ad Burat. decis. 556. nu. 11. vers. At si causa, &c. & fuit dictum in Romana fideicom. de Ferratinis 15. Iun. 1648. S. Nec obstat, &c. coram R. P. D. meo Meltio.
- 3 Secus tamen procedit quando datus est terminus iuris Appellanti ad redeundū pro Apostolis, quia eo durante Appellans detinetur adeo suspensus, vt nedum consequi non possit appellationem, sed nec Iudicem impetrare nec commissionem obtinere, & si obtineat, non valet, Rota decis. 357. de Appell. in nouis. ea ratione, t quia Apostoli sunt pars appellationis, cap. 1. & d. cap. 6. de appell. in 6. t ideoq; priusquam Appellans illos obtineat status appellationis manet in suspenso, & si non redeat pro Apostolis infra terminum appellatio circumducitur ex sup. allegat.
- 4
- 5

- 6 Deducebatur etiam Thomasius pro re iudicata lapsus biennij absque prorogatione fatalium, & terminatione causae, ex quo etiam intrat res iudicata, Auth. ei qui appell. C. de temp. appellat. & reparat. &c. Dec. cons. 436. num. 1. & 20. Seraph. decis. 597. num. 1. Canal. decis. 333. numer. 4. Pacif. de saluian. decis. 12. nu. 2. Anconitana dotis 11. Martij 1641. coram Reuerendiss. D. meo Carillo Episcopo Salamantino, & Spoletana fideicommissi 27. Martij 1643. coram R. P. D. meo Bichio. t Paria, enim sunt non appellare, & appellationem, non prosequi Lancell. de atten. d. p. 2. cap. 12. ampl. 1. num. 10. circa fin. vers. Domini tenuerunt &c. Rota decis. 206. num. 5. vers. ita vt paria &c. p. 2. recen. & in Romana Locorum Montium 25. Februar. 1641. S. quoniam dicta sententia &c. coram Reuerendiss. D. meo Decano.
- 7

Quibus bene discussis Domini nihil firmarunt circa rem iudicatam.

- 8 Quia quo ad primum caput visa fuit excusari posse ex eo quod appellans infra terminū iuris impetrauit commissionem, quod sufficit quando appellatur a diffinitiva, in qua lex defert appellationi ipso iure, vt probat Lancell. d. p. 2. cap. 12. in prefat. nu. 59. & melius ead. p. 2. cap. 13. tit. de atten. pend. tempor. Apostol. peten. num. 29. melius Scacc. de appell. q. 13. nu. 53. & q. 14. num. 26. ubi plenius. Rota decis. 54. de appell. in antiq; & d. decis. 357. alijs 41. eod. tit. in nouis, t vbi quod contraria procedunt quando Appellatur ab
- 9

Par. X. Recent.

interlocutoria, in qua quia lex non defert Appellationi, expectanda est responsio Iudicis.

Quo verò ad secundum caput res iudicata excusari visa fuit ex eo quod Philonardus, nedum obtinuit commissionem, vt supra t sed insuper infra annum citare fecit Thomasium ad dicendum contra, & infra biennium transportare fecit acta in Rota, quod sufficit ad excusandam desertionem appellationis vt late Scac. de appell. q. 13. num. 151. vbi plures allegat, & t testatur de stylo Curie concedendi biennium etiam sine causa, Burat. decis. 170. num. 20. & facit Textus in d. cap. ei qui appellat. C. de temp. ad appell. & cap. cum sit Rom. 5. de appell. ibique Reuerendiss. Barbosa Episcopus Vgentin. n. 2. & 3. & communiter Scribentes.

Firmarunt tamen Domini d. sententia A. C. esse validam, & iustam.

- 12 Validam, t quia ex reuolutione actorum, apparet concurrere in ea, omnia quae ad effectum validitatis enumerat Caputq; vulg. decis. 260. par. 2. Rot. decis. 204. par. 1. recen. & in Tiburtina hereditatis 22. Iunij 1637. S. validitatis &c. coram Merlino.

Iustam, quia ex testium depositionibus datis in Summ. Thomasij num. 3. & 4. constat de venditione, & traditione 32. Equorum, facta Philonardo emptori pretio inter eos conuenuto, t & indubitati iuris est posse venditionem probari per testes, sicut & ceteros contractus l. in exercendis. C. de fid. instrum. Decian. respons. 64. nu. 8. Afflict. decis. 398. nu. 2. Rot. decis. 113. nu. 14. par. 5. recen.

- 14 Iuncta praesertim t epistola eiusdem Philonardi, qua fatetur debitum, & promittit Thomasio celebrem latisfactionem integri pretij Equorum, quae optimè probat contra Scribentem, l. Publica Maenia 26. S. finali, ff. deposit. l. qui negotia 41. ff. mandat. & alijs per Reuerendissim. Dom. meum Vrgellen. decision. 368. numer. 4. & per Buratt. decision. 201. numero 4. & decis. 266. numer. eod. Cardoso in prax. verbo epistola num. 4. vbi alij multi.

Iunctisq; recepta Alexandri Scocciae officialis Cohortis D. Philonardi, fatentis se pro eo recepisse 32. Equos, & alijs epistolis Reuerendiss. D. Episcopi Aquinatis, & Equitis Io: Baptista Muti totum hoc negocium recensentibus, ex quibus omnibus sententia A. C. visa fuit iusta, & ualida &c. Thomasio tantum informante &c. Philonardo tamen citato & intimato &c.

R. P. D. PEVTINGERO

Anconitana Cambiorum.

Luna 2. Augusti 1649.

ARGUMENTVM.

Facultas recipiendi pecunias ad interesse Administratori concessa sub conditione, purificata conditione, & non prius censetur concessa, quae conditionis purificatio denunciari debet demadanti, alijs quidquid gestum fuerit nullum,

Xxx 3.

lum, & irritum esse firmatur. Cambia ut debeantur ratione damnorum, & interesse, quæ requirantur, clarè demonstratur.

SUMMARY.

- 1 Ablatus absolutus importat conditionem.
- 2 Dicitio, parimente, quid operetur.
- 3 Dicitio, come di sopra, refert omnia in precedenti casu expressa.
- 4 Condicio superius expressa, censetur etiam inferius reperita, quod utrique casui bene conveniat, & equaliter adaptetur.
- 5 Sub conditione concessum, purificata condicione, & non prius censetur concessum.
- 6 Facultas recipiendi pecunias ad interesse Administratori sub conditione concessa, ut ab eo exerceri possit, quæ requirantur.
- 7 Scientia, ut presudicet, debet esse certa, ac indubitata, nec sufficit præsumpta.
- 8 Cambia, quæ prius minus legitime fuerunt recepta, non remanent iustificata ex librorum inspectione post finitum negotium, & quare.
- 9 Cambia ut debeantur ratione damnorum, & interesse, post litem contestatam, videndum est prius an constet de credito liquido Actoris.
- 10 Item an secus conveniens habuerit iustam causam contrahendi.
- 11 Cambia ut debeantur ratione damnorum, & interesse, quæ concurrere debent.

DECISIO CCCXLVI.

- A**V DITIS denuò partibus, relatisque in Congregatione memorialibus per eas exhibitis, censuerunt Domini non esse differendam ulterius traditionem voti. Quia licet Sturano concessa fuerit per Angelum de Grimaldis facultas recipiendi pecunias sub interesse cambiorum non solum pro soluendo pretio olei à Betto empti, verum etiam alterius cuiuscumque quantitatis necessariæ pro servitio appaltus ab eodem Angelo comparandæ, ut legitur in instrumento inter eos celebrato sub die ultima Decembris 1630. & illa tamen non fuit simplex, & absoluta, sed conditionalis scilicet, (*bisognando*) Rot. penes Card. Saraph. decis. 93. num. 1. vers. & cum illa facultas
- 1 Nam verbum illud adiectum in primo casu soluendi videlicet pretij olei à Betto empti fuit repetitum in sequenti, in quo agitur de soluendo pretio ab alijs per Angelum comparandi mediantibus illis verbis (*con pigliare parimente denari à cambio, d'altro interesse, che si potrà come sopra*) & Quæ sanè dicitio (*parimente*) eandem repetit conditionem appositam in alio casu immediate præcedenti, eumque parificat, atque connectit eum sequenti ad text. in cap. venerabile, §. quod autem extr. de elect. Rebuff. in l. Paries 157. in fin. princip. vers. de adverbio, pariter, ff. de verb. signif. & Præsertim iunctis alijs verbis relatiuis (*come di sopra*) quæ item refert omnia in præcedenti casu expressa, Rot. decis. 168. sub num. 3. vers. præcipua p. 2. recen. & Eoque magis cum eadem conditio utriusque casui bene conveniat, & equaliter adaptetur,

cum non sit verisimile Angelum voluisse in alterutro casu latiore concedere facultatē, quatenus pecuniæ ex reuenditione olei retrahendæ superessent, vel aliter provideri possent, sed urgente tantum necessitate ut in his terminis respondit Rot. decis. 711. sub num. 1. vers. cum in eo tantum casu, & sub num. 2. vers. non obstat, ac seq. par. 3. recen.

- 5 Atque ideo & non poterat Sturanus illam antea exercere, quam purificata esset huiusmodi conditio, cum non aliter, nec prius ipsi censeretur concessa l. pecuniam, ff. si certum pet. l. grege, §. si sub conditione, ff. de pign. l. si quis sub conditione, ff. si quis omnis caus. test. Bald. cons. 149. Isti executores lib. 4. Surl. cons. 91. nu. 11. vers. & conditio cum alijs adductis per Galgan. de condit. & demonstr. p. 1. cap. 88. sub nu. 1. & seq.
- 6 Quare iustum, & æquum erat, & quod tam conditionis purificatio, quam facultatis executio Angelo intimaretur, tum pro iustificatione mandatarii, tum pro indemnitate mandantis, ut ille posset, vel pecunias aliunde sub leuioribus fortè usuris, vel aliter providendo grauiiores cambiorum euitare, vel ab eis demum se eximere, ac liberare, ut bene probat Rot. Genuen. diuers. dec. 14. sub nu. 93. vers. 4. concessis prædictis, & fuit resolutum in Mediolanen. pecuniaria 27. Martij 1602. coram Litta decis. 775. sub num. 1. vers. secundum est, ubi aliæ plures referuntur concordantes p. 4. diuers. & in Romana Cambiorum 4. Iulij 1613. coram bon. mem. Manzanedo in princ. ac in alijs relatis in præcedentibus decisionibus in hac causa emanatis. Et propterea cum in his omnibus Sturanus defecerit, non possunt illi cambia deberi, estò quod cætera requisita, quæ desiderantur, fuissent plenè probata.
- Nec releuans visa fuit præsumpta illius notitia ex eo deducta, quod sciuerit pecunias in negotio collocatas non reperiri, ac libros Sturani viderit.
- 7 Quia nec & scientia præsumpta ad hunc effectum sufficiens erat, sed certa, ac indubitata requirebatur. Rot. penes Card. Seraphin. dec. 991. sub num. 2. vers. cum enim simus, & san. mem. Greg. XV. dec. 425. num. 1. vers. quæ tamen cum seq. & decis. 525. num. 3. vers. & requirebatur certa, & in his terminis in d. Romana cambiorum 4. Iulij 1614. coram Manzanedo in fine princip. vers. de qua intimatione Eoque magis quia cum pecuniæ ex reuenditione olei redigendæ ad manus Sturani peruenire deberent, ut specialiter conuentum fuit in d. instrumento, ibi, (*che tutto il denaro che giornalmente entrerà di detto olio, che si uenderà à minuto uadi in mano del detto Sig. Storano per sua sicurezza come sopra, e à esso Sig. Storano stia tutto il maneggio del detto ritratto per pagare li ogli che oc correranno*) non poterat Angelus esse certus, quod pecuniæ ad negotium spectantes non reperirentur penes Sturanum administratorem, nisi specialiter admoneretur.
- 8 Nec & illa librorum inspectio post finitum negotium satis iustificatur, neque suffragari potest pro iustificatione cambiorum prius minus legitime receptorum, quæ à consensu, & voluntate partium non pendent, ut fuit respon-

sponsum in d. dec. 775. num. 2. vers. nec facit par. 4. diuers. & in d. decif. 711. sub num. 6. vers. non obstat par. 3. recent. & in d. Romana Cambiorum coram Marzanedo in §. quibus non obstat.

- 9 An autem † cambia per Sturanum prætensa debeantur saltem ratione damnorum, & interesse post litem cum Dario Scalamonte Angeli fideiussore contestatam, alia est inspectio pro cuius resolutione videndum esset; An constet de credito liquido Actoris, ut fuit dictum in Lauretana bonorum Februarij 1618. coram bon. mem. Card. Sacro in recent. dec. 12. par. 4. to. 2. cum alijs relatis per Modern. Roman. discept. 42. n. 23. vers. quinto an debitum sit liquidum, & seq. Et an
- 10 Reus conuentus iustam habuerit contradicendi causam l. lecta ad fin. vers. non enim in mora est, ff. si cert. pet. l. si quis solutioni, ff. de usur. cap. non est de reg. iur. in 6. Card. Mant. decif. 73. num. 5. vers. nam sicut, & decif. 23. num. 3. vers. quoniam mora cum seq. inter consilia Farinac. Et an alia concurrant
- 11 tradita per Card. Seraphin. dec. 946. num. 5. vers. ideoque & seq. Coccin. dec. 256. num. 4. vers. circa interesse, ac decif. 362. inter consilia Farinac. Scac. de camb. §. 1. q. 7. par. 2. ampliat. 3. num. 100. vers. accedo ad primum, & seq. quæ ex hæcenus deductis nō videntur satis iustificari, ideo Domini voluerunt de ijs particulariter videre.

Et ita &c.

R. P. D. M E L T I O

Postea Reuerendissimo Episcopo PAPIEN.
Ampurien. & Ciuitaten. electionis Vicarij.

Mercurij 20. Octobris 1649.

A R G V M E N T V M.

Excommunicatio seu interdictum, quando fuit comminatum contra Canonicos, & Capitulum ob non paritionem mandati de manutenendo, ad effectum euitandi declaratoriam an sufficiat oblatio verbalis de parendo collegiatim facta, cum patientia absque aliquo actu positiuo, eruditè tractatur.

Expensæ factæ pro declaratoria, tunc veniunt reſciendæ, quando quis post incursum censurarum ob contumaciam in parendo, deinde reuersus, absolutionem peteret; quid autem dicendum sit, vbi declaratoria non fuerit simpliciter, & absolute relaxata, sed cum termino ad parendum, & infra dictum terminum secuta fuerit paritio, ingeniose resoluitur.

S V M M A R I V M.

- 1 Oblatio verbalis de parendo, quando habeatur pro ipsamet paritione.
- 2 Oblatio verbalis de parendo cum patientia, quando sufficiat ad effectum euitanda declaratoria.
- 3 Obligatus obedire omnibus in mandato contentis, & expressis, attendi debet mandatum, & non obligatio.
- 4 Relatio inducit repetitionem omnium cum suis qualitatibus.

5 Excommunicatio, & interdictum contra Capitulum & Canonicos comminatum ob non paritionem, quando sufficiat oblatio de parendo collegiatim facta pro euitanda declaratoria, vide num. 7.

6 Paruisse satis dicitur ille, qui monitionem Iudicis adimplere, sollicitè curauit.

8 Vicarium eligere sede Episcopali vacante non spectat ad Canonicos vti singulas, sed ad Capitulum Cathedralis.

9 Expensa facta pro declaratoria obtinenda quando sunt illiquida, instare debet pro illarum liquidatione is, qui declaratoriam euitare intendit, intellige ut num. 10.

11 Contumacia in parendo considerari non potest respectu eorum, quæ in mandato non fuerunt expressa.

12 non Paritio, aliud esse non dicitur, quam voluntaria inobedientia, qua quis monitionem Iudicis adimplere contendit.

13 Expensa pro declaratoria in eo casu tantum sunt reſciendæ, quo quis post incursum censurarum, absolutionem peteret.

D E C I S I O C C C X L V I I.

IN decisione in hac causa coram me emanata sub die 26. Iunii 1648. fuit resolutum contra singulos Canonicos Ecclesiæ Collegiatæ de Templo excommunicationem, & contra Capitulum interdictum esse relaxandum, nisi infra mensem paruisset mandato de manutenendo, per Rotam relaxato, ad fauorem Capituli, & Canoniorum Cathedralis Ampurien. & Ciuitaten. super deputatione Vicarij Capitalis, Sede Episcopali vacante. Sed quia Canonici dictæ Ecclesiæ prætendebant se paruisset, quod, ex aduerso negatur, ideo sub hac die dubitavi, an constet de eorū sufficienti paritione, & affirmatiuè fuit per Dominos responsum.

Ad intimationem enim illis factam de executorialibus d. mandati Rotalis pro responsione illi declararunt se promptos, atque paratos Apostolicis obedire mandatis, & signatè promiserunt obedire omnibus expressis, & contentis in dicto mandato, & illi non contrahere nunc, nec alio vnquam tempore, sub obligatione omnium bonorum; immo renunciarunt omnibus, & singulis legibus, statutis, priuilegijs, & constitutionibus, quæ in ipsorum fauorem, & contra expressa in dicto mandato allegare potuissent, prout constet, ex instrumento oblationis, & ex successu protestationibus relatis in Sumario Canoniorum Collegiatæ num. 3. & 4. † Ex qua quidem oblatione, licet verbaliter facta resultat sufficiens paritio, quando quidem mandatum Rotale concedens simplicem manutentionem Capitulo Ampurien. & Ciuitaten. in possessione deputadi Vicarium Sede Episcopali vacante nullum præceptum positiuum continet, quod ad sui implementum actum, pariter positiuum requirat; sed potius præceptum prohibitium, vel negatiuum, quod per solam oblationem cum patientia, absque actu aliquo positiuo adimpleri potest; Quo circa

in ta-

in tali casu oblatio de parendo habetur pro ipsamet partitione, ad tradita per Garz. de benef. p. 6. cap. 3. num. 14. vers. & tanto magis in hoc casu. Mobed. decis. 9. de sent. & re indicat. Pnt. decis. 244. num. 1. lib. 1. vers. Domini tamen; & in terminis euitandæ declaratoriae, quod satis sit oblatio verbalis cum patientia, ubi is contra quem concessum fuit mandatum de manutenendo actum aliquem positivum exercere, & explicare non tenetur, firmavit sæpius Rota, & præsertim coram Durano decis. 311. num. 2. Burat. decis. 52. num. 6. & decis. 825. num. 3. & Add. ad eundem Burat. decis. 17. nu. 8. Causal. decis. 364. num. 3. in rec. decis. 319. num. 1. p. 2. & 614. nu. 2. p. 3. & 166. nu. 3. par. 7. Modern. de manut. observ. 103. num. 11. & 12. & post eundem decis. 272. numer. 3. vers. adhuc non conflatur.

Dici neque potest, quod huiusmodi oblatio tanquam equiuoca, & minus concludens non sit habenda in aliqua consideratione, ex quo Canonici, in declaratione per eos facta de se non opponendo electioni Vicarii faciendæ per Capitulum Ampuriensem, omiserunt nomen Civitatis, quasi declaratio huiusmodi restringi possit ad deputationem solius Vicarii Ampuriensis: unde eueniente casu sedis vacantis in dicta Ecclesia Canonici prætere valeant electionem Vicarii Civitatis. & quia huiusmodi obiectum de facili visum est tolli ea ratione, quod in actu præsentationis mandati Rotalis Canonici capitulariter congregati promiserunt, & se obligarunt obedire omnibus in dicto mandato contentis, & expressis. & cum in eo concedatur manutentio Capituli Ampuriensis, deputandi Vicarium in utraq; Diocesi Ampuriensem, & Civitatis, clarè exinde resultat, quod dicti Canonici voluerunt in omnibus consentire electioni faciendæ per Capitulum Cathedralis Ampuriensem, ad formam, & tenorem dicti mandati, & per consequens, ut possit sede vacante eligere Vicarium, etiã pro Diocesi Civitatis, privatiuè, quoad dictos Canonicos Collegiatæ, ut in ipso mandato continetur l. si ita scripsero, ff. de condit. & demonstr. l. institutio talis, ff. de condit. instit. l. asse toto, ff. de hered. instit. l. edita in vers. prout cum, ibi not. C. de eden. & relatio enim inducit repetitionem omnium, cum suis qualitatibus l. à filio, §. testator cum §. seqq. de aliment. & cibis. legat. Bart. in l. si quis servum, §. ult. de legat. 2. Alex. conf. 201. numer. 20. versic. quia cum Honobrius lib. 6. Menoch. conf. 287. num. 34. Rot. post Pich. ad stat. Urb. decis. 52. num. 9.

Neque resistantia partitionis præterdi potest ex eo, quod Canonici hanc oblationem verbalem tegerint, uti Capitulum, & nomine Collegiali, non autem, uti particulares Canonici, prout attento tenore decisionis emanatæ super declaratoria, coram me sub dicta die 26 Iunii 1648. ad hanc etiam declarationem teneri videbantur. & Quia placuit responsio data ab informantibus pro parte dictorum Canonicorum Collegiatæ Villæ de Tempio, ut ad effectum cognoscendi de sufficiente partitione attendendus solum sit repot, & substantia mandati Rotalis, quidquid in eo præcipiatur;

Vnde cum in eo ordinata fuerit partitio dicti mandati de manutenendo, sub poena excommunicationis, & interdicti Capitulo, & Canonicos Collegiatæ Ecclesiæ Villæ de Tempio, absque vlla additione, uti particularibus, vel uti singulis satis illis fuit, pro euitanda declaratoria, licet collegiatim congregatis declarasse se promptos, & paratos Rotæ obedire mandatis, neque ad aliquam aliam oblationem singulariter faciendam potuerunt & astringi, cum satis paruisse dicatur is, qui monitionem Iudicis adimplere sollicitè curavit, can. absit. 11. q. 3. Rot. coram Mobed. decis. 9. ad med. ver. ex altera parte de sentent. & re indicat. Duran. decis. 311. num. 2. Burat. decis. 151. nu. 6. & 7. Additio præterea, & quod nec minus dictum mandatum fuit intimatum dictis Canonici uti singulis, sed capitulariter congregatis, unde non poterat oblationem facere nisi capitulariter conformando se modo, & formæ, quibus intimati fuerant: & nec ad ipsos uti singulos spectat eligere Vicarium sede vacante, sed ad Capitulum Cathedralis, vigore dispositionis S. Conc. Tridentini sess. 24. cap. 16. de reformat.

Eadem responsione tollitur obiectum de expensis, quæ licet reficiendæ veniant, quando sunt liquidæ; & quando verò illiquidæ instare debeat pro illarum liquidatione is, qui declaratoriam euitare intendit, ut notat Gennet. in prax. Cur. Archiep. Neap. cap. 29. nu. 24. & 25. in Addit. Rota coram Achil. de Grass. decis. 1. num. 2. & seqq. de sent. excomm. in recen. decis. 284. num. 8. p. 6. & in Toletana decimarum 3. Aprilis 1649. coram R. P. D. meo Celfo §. vel erit illiquida. Hoc & tamen procedit ubi constat de tali condemnatione, secus autè est, quando prout in proposito casu nulla facta fuit condemnatio expensarum in mandato; & nam tunc considerari non potest contumacia in parendo, respectu eorum, quæ in dicto mandato non continentur, dicto can. absit 11. q. 3. Rot. decis. 591. num. 1. p. 2. & 12. recent. & non partitio enim aliud esse non dicitur, quam voluntaria inobedientia, quæ quis monitionem Iudicis adimplere contemnit, Rota dicta decision. 591. numero 1. & 641. numer. 3. par. 2. recent. & coram Buratt. decis. 748. in fin.

Neque visa fuit alicuius relevantiæ replicatio illa, quod in sententia declaratoriae dicti Canonici Collegiales legantur condemnati in expensis in articulo declaratoriae factis Summario Capituli Ampuriensis. numer. 1. & sic ad euitandam declaratoriam teneantur saltem liquidare, & reficere huiusmodi expensas. Quia pro responsione considerabant Domini dictam declaratoriam non fuisse simpliciter, & absolutè relaxatam, sed cū termino unius mensis ad parendum, infra quem cum Canonici sufficienter paruerint declarando se promptos adimplere omnia contenta in mandato Rotali, minime dici potest, ut locum haberet repetitio declaratoria, & atque ita Canonici minus obligati fuerunt ad aliquam refactionem expensarum, ad quam tenebantur, in casu tantum, quo post contumaciam in parendo, & post incursum

cenſurarum in ſe deinde reuerſi peterent abſolutionem.

Et ita vtraque parte informante reſolutum fuit.

Habetur præſens decifio in hac eadem cauſa facta coram eodem Reuerendiſſ. Papien. ſub die 26. Iunij 1648. eſt ſupra in hac eadem part. 10. recent. decifio 227.

R. P. D. A R G V E L L E S.

Calaguritana Beneficij de Ocon.

Mercurij 15. Novembris 1649.

A R G V M E N T V M.

Subdelegatio Iudicis in partibus pro nouo examine faciendò ad instantiam reprobatì, quando reprobatuſ docet de grauamine, & acceſſus ad Urbem, non eſt actus à Rota in iſta decifione conceſſa fuit.

S V M M A R I V M.

- 1 Appellatio ſemper conceditur in cauſis benefici-
bus Calaguritaniſ.
- 2 Præſumptio intriſ ſtat pro Epifcopo.
- 3 Examinatores præſumuntur ſuſpecti ſi reprobenſ ap-
probatum ab Epifcopo. & num. 4.
- 5 Approbatus ſemel reprobari non debet.
*Quod procedit tam in approbato ab eodem Epi-
ſcopo, quàm ab antecellore num. 6.*
*Quo caſu poteſt pro nouo examine ſubdelegari Iu-
dex, & num. 11.*
- 7 Delegationi Iudicis in partibus eò fortius conceden-
da eſt quando acceſſus ad Urbem non eſt tutuſ.
- 8 Pontifices multa ſibi reſeruata Epifcopis permittunt
propter difficultatem aduendi Sedem Apoſtolicã.
- 9 Pronocatus ad nouum examen debet in Curia acce-
dere.
Cura animarum reputatur materia gravis, num. 9.
- 10 Funuſ grauaminis non eſt neceſſariuſ ad pronoca-
tionem pro nouo examine concedenda.
- 12 Rota ſequitur Oraculuſ Sacre Congregationis Cõ-
cilij.
- 13 Sacra Congregatio Concilij nouum examen in Vr-
be non concedit, niſi in parrochialibus, & intra
Italian.
- 14 Decifio 505. part. 2. rec. n. 3. declaratur.
- 15 Examinatoribus Synodalibus Metropolitanis eſt cõ-
mittendum examen ſtante grauamine examina-
torum Ordinarij.
- 16 Oldrad. conf. 18. n. 2. declaratur.
- 17 Scientia eſt habitus acquiſituſ, & indiget tem-
pore.
Examen nouum non eſt deneganduſ, n. 17.
*Fallit quando effluxit longuſ temporis ſpatiuſ,
quo quiſ poſſit fieri doctior, num. 18.*
*Quæ fallentia non procedit, quando quiſ ſtatim
nouum examen petijt, licet tempuſ poſtea inter-
cedat, num. 19.*
- 20 Index in cauſis eccleſiaſticis nullam habet intriſi-
tionem ſine aliorum transportatione.
- 21 Notarij Hiſpaniarum non ſolent dare copiam allo-
rum ſine compulſoria.

22 Clauſis contra appellatum, & compulſoria contra
Notarios Hiſpaniarum conceduntur tam à Tri-
bunali eccleſiaſtico, quàm à ſeculari.

23 Malitijs non eſt indulgenduſ.

D E C I S I O CCCXLVIII.

IVSTISSIMA viſa fuit (ſi vlla vnquam alia,
Calaguritana) Franciſci Gomez appellatio
(cui locum eſſe in iſtis beneficij conſtanter
ſemper tenuit ꝛ Rota ex doctè, & eleganter
deductis in Calaguritana Beneficiorum 17.
Februarij 1648. coram R. P. Domino meo
Bichio, *) qui cum die 8. Martij 1648. fuiſ-
ſet ab Ordinario approbatus ad curam ani-
marum, & obtinuifſet licentiam generalem,
inferuendi Parochialibus loco Rectorum,
audiendæ confeſſiones, & abſoluendi à caſi-
bus reſeruatis, excepta excommunicatione
maiori, ſacrilegij (vt ipſa cantat facultas (per
ſpatium vnius anni ſumm. num. 3. In concu-
ſu poſtea (tribus tantum menſibus interiectis
nempe 8. Iunij eiudem anni) de more habi-
to ad Beneficiũ ſimplex de Ocon fuit ad cu-
rata reprobatuſ habili, & digno ad ea decla-
rato Garzia Clerico primæ tonſuræ, & qui nõ
ita pridem in alio examine fuerat reiectuſ.
Immo (quod plus eſt) cum eadem ipſa die
reprobationis tuerit ei reualidata, & confir-
mata ſupradicta facultas ab ipſo Epifcopo
uſque ad futuram viſitationem, & per ſepa-
ratum instrumentum ſpecialis commiſſa po-
teſtas, vt in Beneficio Parochiali de Ocon, &
eius annexis munere fungeretur curati per
bienniuſ cum clauſula, & pariter mandamus
Beneficiariſ, & ceteris perſonis eccleſiaſticis, & ſe-
cularibus oppidi prædicti, & illi annexorum quod ha-
beant, & teneant pro Curato deferendo ei honores, &
præminentias, & reſpondendo ei de fructibus, &
emolumentis ipſi debitis occasione dicti muneris, &c.
A quo ſi non maniſeſto, ſaltem pluſquam,
probabili grauamine appellante Franciſco, &
vt ſubdelegaretur Iudex in partibus, coram,
quo iterum ad examen reuocaret petẽte, fuit
affirmatiuè reſponſum.

Quid enim aliud feciſſe videntur examina-
tores, quam Epifcopum ſuum ipſum, cuiuſ
famæ proſpicere, cuiuſ decreta reueri maxi-
mè tenebantur, reſarguere, & intimulare
ſummæ negligentia, dum, quem in Curatum
ipſe deputat, eadem die incapacem iudicant
ad beneficium ſimplex in eadem Eccleſia, li-
cet in vanum ꝛ cum præſumptio iuriſ ſtet
pro iudicio Epifcopi, cap. in præſentia 6. & ibi
Doct. de renunciat. Sacroſ. Concil. Trident. ſeſſ. 24. de
Reformat. cap. 18. vbi multis de more congeſtis
Barboſ. n. 15. & de offi. Epifco alleg. 60. num. ſin. de
ſine rom. 3. et de offi. Paroch. par. 1. cap. 2. num. 141.
Rota cõ alijs in Maioriſem parochialis 13. Iun. 1646.
S. ſi quidem pro iudicio Ordinarij ſemper præſumen-
don eſt, & 18. Iunij 1647. S. nam quamuis, coram
R. P. D. meo Celſo, ꝛ & magna ſuſpicio irratio-
nabiliſ iudicij examinatorum, & tam ad id,
quàm ad ſubdelegationem conceſſam opti-
mè quadrant verba Pontif. in cap. accepimus 13.
de atate, & qualitate ordinandorum, ibi, ꝛ de gra-
uiter

alter sustinere non debes, sed vobis potius deuote inclinare teneris si illos examinare per alios facimus, quos sine examinatione non credimus ordinatos; & Rota quasi ad amissum pro nostro casu refectata in una Legionen. beneficij de Capillas 15. Februarij. 1588. coram clar. mem. Card. Pamphilio §. 1. ibi, Et maxime quia ex circumstantijs facti non modicam conceperunt suspicionem, quod huic repulsioni causam debent nimia gratia erga Garziam, & apud Seraphin. decis. 968. num. 1. ad fin. ibi, Præterea cum & ante præsentationem, & post habitus fuerit probabili ad Curata, valde inuerisimile est, quod medio tempore fuerit inhabilis, unde valde suspecta videtur relatio priorum examinatorum. Et agitur ibi

4 de reprobo, † qui & ante, & post examen (licet non ipso die, vt iste noster,) sed multis interiectis habuerat licentiam inseruiendi in Curatis, & sic in fortioribus, & mirè corā Comitulo in causa Calaguritana, & subdelegationis examinis decis. 38. num. 3. ibi, Præterquam quod qui per ipsum Ordinarium ad curam animarum deputatus fuerat in ascensu ad simplex beneficium citra iniuriam non presumitur reprobatus, &c. & paulò inferius. Maxime cum paucos post dies idem Petrus ab examinatore approbatus fuerit, & ex promissione datus in Coadiutorem cura.

5. Conducit etiam regula vulgaris, † quod approbatus semel non debet reprobari, l. Pomponius, ff. de negot. gest. & multis DD. Valisc. axiom. 19. littera A. vbi in fine respondet contrarijs, & addo Oldrad. conf. 18. cum primum in princip. Innoc. in cap. cum venerabilis num. 7. vers. item si admitto, de except. et in d. cap. accepimus num. 1. Felin. in cap. ex litteris de constit. num. 6. et in dicto cap. cum venerabilis num. 48. qui loquuntur in puncto approbatorum ad beneficia, & est optimus text. in dicto cap. accepimus, vbi loquitur non solum de approbato † ab Episcopo, sed etiam de approbato ab antecessore, cap. horrendum 17. 37. quest. 5. cap. satis peruersum 7. 56. distinct. et alijs per Amayam. in l. 3. in fin. C. de canon. largit. tit. lib. 10. & Larream decis. Granat. 2. num. 3. et 12. vbi num. 20. respondet contrarijs. Et in terminis, quod debeat subdelegari examen in partibus, Rota dicta decis. 38. coram Comitulo, & pro constanti supponitur coram Penia decis. 106. mon. 2. vbi fuit negatum ex eo, quod post quadriennium à die reprobationis fuerat petatum, & in fortioribus coram san. mem. Gregor. XV. in alia Calaguritana decis. 581. num. 2. quia ibi appellans venerat ad Curiam, & ibi fuerat approbatus ad Curata, & appellatus, qui remanserat in partibus, obtinuit, vt subdelegaretur examen in partibus, quia prætendebat esse etiam habilis ad Curatum, cum fuissent antea à Synodali-bus vterque tantum ad simplicia approbati & quod magis est, quia nec in dictis decisionibus fuit dubitatum dandam esse subdelegationem, sed ex alijs causis prætendebatur, esse denegandum examen, non verò subdelegationem, in casu quo examen esset concedendum.

7. Et multò minus posset dubitari in præsentia ex supra deductis circumstantijs. † Accedit ratio æquitatis, & iuris, quod valde onerosum, & damnosum videretur, propter ma-

gna pericula quibus (istis maxime temporibus) terræ scatent, & maria, & si quis à longissimis Hispaniæ Occidentis Regionibus per varios casus, per tot discrimina rerum in latium tendere cogeretur, & tot dispendia ferre viarum, & malitijs indulgeretur quippe sæpè etiam cum magna captione à rebus nostris auocamur, vt in non dissimili proutus tex. in l. sed si quis 7. ff. de testam. quemadm. aperiantur, & bene faciunt in fortioribus tradita per Castr. consil. 195. num. 2. ad fin. vers. respondet Ioannes Andreas ad Speculat. addit. vltim. in tit. de offic. omn. iud. pag. mihi 154. col. 1. post princip. vers. sufficit cum seqq. nam extra larem ad iudicium vocari (ipse ait) molli solent esse, & multos penates componere item constat, (sunt etiam verba ipsius) longe plaris posse esse graueni itineris, quam causa principalis, & sic ratiocinantur Imperatores in l. Mediterranea, C. de annon. & trib. lib. 10. tit. 16. ibi, vt plus haberet dispendij translatio, quam deuotionis illatio, & in l. apparitores 5. C. de exactor. tribut. eod. lib. tit. 19. ibi, ne longinqui itineris diuersitate susceptor abductus, & curie sue desit (penè dixit curæ, vt in nostro casu) & rei familiaris detrimenta sustineat, & quæ iunxit Amaya. in l. pro locis, C. de loc. tit. de annon. a num. 2. ad 7. & verba text. in l. nemo 8. eod. tit. ibi, sed omnis itineris, ac necessitatis habita ratione delegetur, & sanctè Pontifices multa permittunt Episcopis dispensare propter difficultatem adeundi Sanctam Sedem, † quæ sunt ipsi Sedi Apostolicæ reseruata, de quibus Sanchez lib. 4. Decalog. cap. 40. Barbosa de offic. Episc. alleg. 37. num. 11. & 13. cum alijs.

Non obstant modò, quæ contrariū trahuntur, non Rota in allegatis Maioricens. parochialis, vbi quod appellatus, & prouocatus ad nouum examen in Curia debeat accedere, nam magna est differentia, quia ibi agitur de parochiali ob grauitatem materiæ, † quæ animarum curam concernit, vt ait Lotter. de re benef. lib. 2. q. 31. in fin. Præterquam quod ibi appellans venerat in Curiam, & ibi prouocabat ad nouum examen, & videbatur magis necessarium, quia non posset cognosci quis esset doctior, nisi facta comparatione, & collatione in concursu, & dabatur fumus grauamionis (licet fortè non sit necessarius ad † istam prouocationem, Gonzal. reg. 8. gloss. 4. num. 144. Garz. de benef. par. 9. cap. 2. num. 151. post med. vers. vnde Gonzal.) quæ omnia potuerunt mouere ad denegandam subdelegationem, nos verò sumus in simplici, & Garzia nō prouocat ad nouum concursum, & examen, nec agunt de probanda maiori literatura, sed Franciscus tantum nititur se fuisse grauatum in reprobatione ad Curata, † quo casu esse concedendam petitam subdelegationem pro constanti supponit d. decis. 106. coram Penia num. 3. cum seqq. & ambo sunt in partibus, & graueni ostenditur iuris maxima præsumptione (vt iam dictum est) & tandem quia non ita longè sunt positæ Insulæ Balleares à Rota, quam locus de Ocon Occidentis vsq; ad vltimum sinum ablegatus, & Sacra Congregatio, cuius oraculum sequitur † Rota in dictis Maioricens. & sæpè reueretur ex ibi congestis non hoc practicauit

cavit, nisi in Parochialibus, & intra Italiam,
 13 non extra, † & nouum, & singulare esse no-
 rat Barboſa de off. Parochi d. par. 1. cap. 2. num. 148.
 & ſic non eſt interpretatione extendendum,
 l. 2. C. de noxal. l. ſi quando 35. C. de moſſ. teſtam. D.
 Martinus de Larreatiqui lib. 3. ſeleſt. cap. 10. nu. 3.
 ſu ſin. & Bulla Pij V. in conferendis in ord. 33. mihi
 qui vtor Bull. impreſſ. anno 1617. pag. 219. §. 2. au-
 tem 7. ex qua ſumitur fundamentum, loqui-
 tur etiam in parochialibus tantum.

Nec refragatur decifio 303. par. 2. recenſ. num. 3.
 14 vbi † quod Bulla Clementis Octauī ſuper
 Beneficijs Calaguritanis recipit interpreta-
 tionem paſſiuam à Concilio vbi ſupra, & d.
 Bulla Piana, quia decifio non loquitur gene-
 raliter, ſed eo caſu, quo agebatur de numero
 examinatorum Synodaliū neceſſario, in
 quo pars eſt vtriuſque ratio, non verò in alijs,
 prout in noſtro caſu expreſſe in allegatis de-
 cifio prout nec in executione ſententiæ, vt to-
 ties dixit, & dicit Rota (vtinam, non tanto-
 ties, & daretur, & arriperetur occasio ab exa-
 minatoribus, & litigantibus) & luculenter in
 dicta Calaguritana beneficiorum 17. Februarij 1648
 coram R. P. D. meo Bichio.

Parum facit, quod examen eſt faciendum,
 15 coram Examinatoribus Synodalibus, † quia
 ſunt etiam Synodales apud Metropolitanum;
 & vicinioreſ ex Sacri Concilij decreto, qui-
 bus committi poterit, & ad quos (nempe
 Metropolitanum, & vicinioreſ) recurri poſſe
 in caſu grauaminis, vt ibi examen nouum
 fiat dicunt expreſſe verba Piana ſupra relata.
 16 Nec obloquitur Oldrad. † d. conf. 18. n. 2. & ſeqq.
 (quem refert, & ſequitur Felin. vbi ſupra in d.
 cap. ex litteris num. 7.) quia in ſpecie bene re-
 ſpondet Rota d. decif. 968. num. 9. verſ. ibi, & ideo
 non obſtat quod allegatur ex conf. Oldr. 18. quia præ-
 terquam quod loquitur in Curato ibi non concurrebat
 probatio extremorum, vt in caſu iſto, & ſi quis per
 nouum examen reprobari poteſt, quod non negamus
 admitten. quoque eſt per nouum examen, & per vr-
 gentioreſ probationes approbari poſſe, quæ tota eſt
 in perſimili caſu, vt ſupra notauī, & Oldrad.
 ſolum dicit, quod promotus ad duo Curata poteſt
 repellī à tertio ex defectu inſufficientia detecta (ſic
 ſunt verba) hic nec ſumus in Curatis, nec in
 caſu inſufficientiæ, cum potius conſtet de
 contrario ex approbationibus Epilcopi, ma-
 ximè ipſo eodem die examinis, cum regula ſit,
 quod nemo repente fuit bonus, nec doctus, quia ſciē-
 17 tia eſt habitus acquiſitus, † & indiget tempo-
 re ex allegat. à Lotter. vbi ſupra, & eſſe dandū
 nouum examen bene docet Greg. X. in cap. ſi
 forte 11. de elect. in 6. illis adiectis verbis notan-
 dis, Caterum ſi præmiſſi examinis exitus huiusmodi
 oppoſitiones docuerit veritate deſtitui oppoſentes om-
 nino à propoſitione cauſæ, in qua taliæ obiecerunt ex-
 cludimus, & perinde priori decernimus ac ſi penitus
 in probatione omnium, quæ obiecerant, deſeciſſem, vbi
 obijciens illiteraturam, & alios defectus falſus
 inuentus per examen, quod illam, factus eſt
 omnium teus.

Non vrget denique, quod ex longo tem-
 poris lapſu potuerit Franciſcus fieri doctior,
 18 & ſic † examinis probatio non ſit conceden-

da, cum non poſſit iuuare ad l. ad probationem
 l. 2. in ordine 22. C. de probat. ſan. mem. Gregor. XV.
 decif. 184. num. 3. Causal. decif. 87. num. 4. (Lotter. d.
 lib. 2. quaſt. 31. num. 155. verſ. primo qui extollit Ro-
 ta ratiocinationem d. decif. 505. num. 4. par. 2. recenſ.
 Penla d. decif. 106. num. 4.) cumabilitas debeat
 inſpici de tempore primi examinis ex allega-
 tis à Lotter. & Rota vbi proximè; & in dicta
 Legionen. Primò, quia in dictis deciſionibus
 erat tranſactum quadriennium à die primi
 examinis; Secundo, & melius, quia hoc in-
 telligitur quando per appellantem ſtetit quo-
 minus ſtatim ſubiiceretur examini. At Fran-
 ciſcus cum primum potuit appellauit, miſit
 ad Curiam pro inhibitione, & compulſoria,
 19 & ſubdelegatione examinis, † ex qua ratione
 nihil intereſſe temporis inter capedinem di-
 xit Rota coram Seraph. d. decif. 968. num. 3. & coram
 clar. mem. Card. Pamphilio in d. Legionen. de Capillas
 15. Februarij 1538. §. nec etiam obſtat, vbi cum
 fuiſſet lapſus annus cum dimidio Domini di-
 xerunt (ſunt verba Rotæ) non tantum temporis
 interceſſiſſe, vt potuerit fieri doctior. Quinimo
 magnò conatu obſtiterunt Agentes pro Gar-
 zia non ſolum huic ſubdelegationi, ſed etiam
 dubij diſputationi per multos meſes ante,
 ferias allegando defectum transportationis
 20 actorum, † ſine qua in cauſis eccleſiaſticis
 nulla eſt Iudici iuriſdictio, ex latè diſcuſſis in
 Romana Societatis aſſectus 27. Martij 1647. coram
 me, in quo nihil potuit Franciſco imputari,
 21 quia Notarij Hiſpaniarum † nec ſolent, nec
 volunt dare copiam actorum ſine compulſo-
 ria (licet ſi vellent poſſe tenuit Scacc. de appell.
 lib. 2. cap. 11. num. 125. cum ſeqq. & lib. 3. quaſt. 20.
 nu. 34. qui refragantes memorat numeris an-
 tecedentibus Pareia de edition. inſtr. tit. 3. nu. 25.)
 Immo multoties expectant ſecundam iuſſio-
 nem, & ideo appellantes ſe præſentant cum
 teſtimonio ſuæ appellationis coram ſuperio-
 re, & petunt mandatum inhibitionis contra
 inferiorem, & citationem contra appellatum,
 22 & compulſionis contra Notarium, † & hæc
 duo vltima conceduntur tam in Tribunali-
 bus eccleſiaſticis, Paz. in prax. 2. par. 2. tom. cap.
 unico num. 12. quam in ſecularibus, ibi 6. par.
 1. tom. cap. 1. num. 10. & ſic non licuit miſero
 grauato firmare Rotæ iuriſditionem cum
 transportatione actorum. Et ſatis exclama-
 bat Dominus cauſæ Patronus Abbas Bertuc-
 cius, quod erat partis cauillationis, vt tempus
 interim laboretur vt poſſet poſtea dictam ex-
 ceptionem tēporis tranſacti obijcere; & pro-
 teſtabatur ne hoc ſibi inferretur præiudiciū,
 vel non officeret ſi opponderetur, vel de aliquo
 23 remedio prouideri, † nec malitijs indulgere-
 tur, l. cum hi 8. §. ſi cum lis, ff. de tranſact. cum vulg.
 quando per hoc nullum præiudiciū infere-
 batur negotio principali (quod eſſe obſeruā-
 dum, & notandum dixit Ioānes Andreas vbi
 ſupra) & tandem tranſportatis actis Agentes
 Garziz varijs vſi ſubtertugijs, fecerunt ne
 cauſa vſque ad ſupra in Epigraphe notatum
 diem proponeretur (& ego poſtea aduerſa
 valetudine detentus non potui ita oppido de-
 ciſionem extendere.) Et ita viſum Dominis
 nihil

nihil ob stare temporis decursum prædicti, cū non sit culpa Francisci, vt in allegatis decisionibus Pamphili, & Seraphini, maxime stante dicta magna suspitione contra Examinatores, & dictis approbationibus ad Curata, vt in ipsis decisionibus, & in dicta decis. 38. coram Comitulo.

Et ita vtraque &c.

Decisio hic allegata in hac eadem causa emanata sub die 17. Februarij 1648. coram bo. vr. Bichia est impress. in part. 9. recent. decis. 155.

REVERENDISS. P. D. C E R R O.

Sacr. Rot. Rom. DECANO.

Firmana Codicillorum.

Luna 15. Novembris 1649.

ARGUMENTVM.

Legatum Vxori relictum de vsufructu hereditatis, quod regulariter ad alimenta restringitur extantibus filiis communis matrimonij hic limitatur stantibus coniecturis, de quibus in decisione.

SUMMARYM.

- 1 Legatum vsufructus relictum vxori restringitur ad alimenta quando supersunt filij communis matrimonij.
- Quod fallit suadente contrarium voluntate testatoris. num. 2.
- Item fallit quando testator reliquit vxorem dominam, & madonnam, & vsufructuariam omnium, & singulorum bonorum, ac vniuersa hereditatis. num. 3. & 4. & 12.
- Item fallit ex discretio modo loquendi à testatore adhibito. num. 5. & 7.
- 6 Diuersitas in modo loquendi demonstrat diuersam dispositionem.
- 8 Dispositio fauorabilius, & latius est interpretanda pro eo, erga quem testator dixit habere beneuolentiam, & amorem.
- 9 Verba sat est, quod aliquid operentur ad euitandam superfluitatem.
- 10 Dispositio Testatoris, quod mater conuiuat, & comoretur cum filio substantialiter importat onus.
- 11 Legatum quid comprehendat dignoscitur ex qualitate queris iniuncti.
- 12 Rota apud Crescentium decis. 5. de testament. declaratur.
- 13 Pater vxoris quarelatus à marito nullum potest consequi emolumentum ex vsufructu eidem vxori à marito relictum.
- 14 Legatum vsufructus vxori relictum quando ob existentiam filiorum restringitur ad alimenta.
- Hoc debent intelligi vsquequo filij viuunt, nam si matri premoriantur debet illa ad vsufructum admitti.
- 15 Vsusfructus relictus matri contemplatione cohabitationis cum filio expirat si filius moriatur.
- 16 Vsusfructus relictus matri facta mentione, quod cohabitaret cum filio, quando ob illius mortem non ex-

piret. & num. 17. & 19.

- 18 Vsusfructus ad vitam relictum non extinguitur nisi cum morte illius, cui relictum fuit.
- 20 Pater potest recipere restitutionem dotis filia vidue diuerso modo, quo eam constituit dum integra remaneat eiusdem dotis mensura.
- 21 Verba debent intelligi singula singulis congrue referendo, & quomodo procedat. num. 22.
- 23 Priuatio non incurritur absque mora damnabili.
- 24 Matrices, seu sborzi, extenso instrumento in publica forma solent lacerari. & num. 25.
- 26 Voluntas codicillantis potest etiam sine scriptura probari, sed cum depositione Parochi, & duorum testium.

DECISIO CCCXLIX.

IN hodierna propositione super resolutis coram me prima Martij præteriti informantes pro Venerabili Monasterio S. Martæ Ciuitatis Firmanæ eadem repetierunt, quæ alias per eos adducta fuerunt, & in præcedenti decisione iure optimo reprobatur; Ideo Domini ijs non obstantibus steterunt in decis. 38.

Iterum siquidem non ob stare visa fuit opinio Bulgari consuetudine vniuersali recepta, quæ t̄ superexistentibus filiis communis matrimonij legatum vsufructus vxori relictum ad alimenta restringit, vt refert gloss in auth. hoc locum, verb. derogari, vers. sed secundum, C. de secundis nupt. Rot. decis. 748. num. 1. & 2. par. 4. diuers. & coram sanct. mem. Gregor. decis. 460. num. 7. Nam ab ipsa receditur, ita suadente t̄ testatoris voluntate, ex adductis per Card. Mant. de coniect. ultim. volunt. lib. 9. tit. 7. num. 20. Castill. de vsufruct. cap. 45. num. 10. Cyriac. contron. 242. num. 1. vers. tamen, & seq. Rot. decis. 241. num. 13. par. 5. recent. Ad den. ad sanct. mem. Greg. dicta decis. 460. sub nn. 17. cum alijs relatis in decisione huius cause adita 25. Maij 1648. coram R. P. D. meo Otthobano, S. minusque releuat, & in dicta præcedenti decisione coram me, S. quia ab huiusmodi. Quæ in casu nostro satis manifestè dignoscitur tum ex verbis Codicillorum, tum ex discretio modo disponendi, tū etiam ex coniecturis nouiter perpenfis eam plenè conuincitibus.

3 Ex verbis Codicillorum, quia Testator in ipsis reliquit Dianam eius vxorem, Dominā, & Madonnam, & vsufructuariam omnium, & singulorum bonorum, ac vniuersa ipsius hereditatis. Huiusmodi enim dispositio reiteratis, & geminatis verbis vniuersalibus concepta non recipit restrictionem ad alimenta, sed plenarium designat vsufructum, vt probant Soccin. sen. cons. 1. num. 11. vers. unde primo facit lib. 4. caterique adducti in dicta decisione coram me dicto S. quia ab huiusmodi, vers. ponderando præsertim, & ultra eos Gozzadin. cons. 47. num. 5. Rm. iun. cons. 322. num. 3. cum seqq. Sord. cons. 218. nu. 6. & seqq. Sim. de Prat. de interpret. ultim. volunt. lib. 4. dub. 10. sub num. 71. vers. ultra eam potest comprobari fol. mil. 414. dicens, quod ista verba t̄ geminata, & reiterata impediunt restrictionem, quæ alias fieri deberet secundum consuetudinem Bulgar. Card. Mant. d. tit. 7. n. 24. & 32. Menoch. de præsumpt. lib. 4. præsumpt. 136. n. 54.

Ex discretivo modo disponendi. Quia quando voluit eidem vxori sola alimenta relinquere, vsus fuit alijs verbis id specialiter exprimentibus, vt legitur in Testamento ab ipso antecederet confecto, ibi, *E dargli quel tanto, che gli farà bisogno per vitto, e vestito, &c.* & ibi, *Gli si debbe dare il soprapia per vitto, e vestito, &c.* Vnde dum in Codicillis postea conditis sermone diuerso, & longe ampliori loquutus fuit expressè relinquens vsumfructum omnium, & singulorum bonorum, & vniuersæ eius hæreditatis, ex hac profecto discretiva, & differenti loquendi forma apertè conuincitur, quod non alimenta simpliciter, sed plenum, & integrum vsumfructum eidem vxori relinquere voluit, † vt benè in pūctualibus terminis firmant *Castr. conf. 218. nu. 1. lib. 1. Alexan. conf. 56. sub num. 2. vers. & in indiuiduo lib. 3. & conf. 214. num. 13. lib. 6. Rimin. sen. conf. 456. num. 12. Bero. conf. 34. num. 5. lib. 2. Dec. conf. 454. sub nu. 2. vers. ex tali enim distinctione, Aym. conf. 32. sub num. 1. & seq. Sim. de Prat. vbi supr. dicto dub. 10. num. 72. Surd. de alimen. tit. 2. quest. 15. sub num. 129. Card. Mantic. d. tit. 7. num. 25. in fin. vers. verum enim uerò, Menoch. d. presumpt. 139. num. 44. Benintend. decis. 98. nu. 1. vers. ad hoc tamen, & dictum fuit in d. Romana hæreditatis de Fabijs 13. Maij 1646 coram R. P. D. meo Orthobono, §. ulterius, ac in dictis præcedentibus decisionibus locis supra allegatis.*

Nec facit, quod huiusmodi posterior dispositio etiam si restringatur ad sola alimenta, nihilominus nō sit planè inutilis, sed aliquid operetur ultra id, quod fuerat in testamento ordinatum, cum ex ipsa Diana haberet præminentiam, & eximeretur ab onere conferendi, & computandi fructus dotales.

Quia (vt responsum fuit in altera decisione §. idque etiam si) vis in eo consistit, quod diuersa forma loquendi demonstrat † testatorem voluisse diuersam facere dispositionem, circa substantiam, & quantitatem relictæ, atq; ideo eam verbis adeo amplis, & reiteratis concepit, vt congruè restringi non posset ad alimenta, quæ solum in testamento reliquerat, vnde non sufficit aliqualis operatio, nisi relictum extendat ad integrum, & plenarium vsumfructum. Ponderando præsertim, quod si intellexisset testamentariam dispositionem repetere addita dumtaxat præminentia, & reiecta fructuum imputatione, facilius sibi fuisset adimere imputationis huiusmodi conditionem, & addere facultatem percipiendi alimenta propria auctoritate, quæ præminentiam importat; † ideo cum dispositio posterior diuersam à præcedenti præferet relictæ formam de victu, & vestitu ad vsumfructum omnium, & singulorum bonorum, & vniuersæ hæreditatis, verius esse existimarunt Domini, codicillare relictum intelligi de pleno vsufructu formali iuxta propriam verborum significationem, & testatoris mentem, quæ fuisse censetur, vt in sui vniuersalitate præstationem dicti plenarij vsufructus totaliter operetur, vt concludit *Castr. d. consil. 218. sub d. num. 1. in fine, vers. verbum namque lib. 1. Rim.*

Part. X. Recent.

sen. dicto consil. 456. d. num. 8. per tot. & numer. 121 Rim. iun. dicto consil. 322. ante num. 10. vers. sed interposuit.

Ex coniecturis denique, quorum prima, desumitur ex declaratione ipsius Testatoris, qui in principio Codicillorum explicitè professus fuit eos ideo conficere, vt declararet amorem, & beneuolentiam, & charitatem, erga prædictam eius vxorem, ibi, *Ad declaran. modo amorem, beneuolentiam, & charitatem, quam (vt æquum est) habuit, & habes erga D. Dianam nunc ipsius vxorem, &c.* Quæ sanè aperta dilectionis, & charitatis declaratio arguit animū pinguius ad eius fauorem disponendi, & per consequens operatur, † vt latius, & fauorabilius in illius beneficium huiusmodi dispositio debeat interpretari; vt per text. in *Lin testamento, ff. de fideicom. liber. in l. si seruus plurium, §. final. ff. de legat. 1. & in l. Aurelius, §. Titius testamentum, ff. de liber. legat. ad propositum arguit Dec. conf. 601. num. 6. Surd. conf. 493. sub num. 6. vers. & hac interpretatio, Menoch. presumpt. 123. num. 7. & seqq. lib. 4. Benintend. d. decis. 98. num. 8. Card. Seraph. decis. 240. sub num. 1. Adden. ad decis. 636. sub num. 65. & seqq. par. 8. recent.*

Idque etiam si ibidem non solum expreserit amorem, & beneuolentiam erga vxorē, sed etiam erga filium.

Quia ob amorem vxoris addit relictum, pleni vsufructus; & detraxit onus imputandi fructus dotales, ob amorem verò filij apposuit onus eidem vxori iniunctum conuiuendi, & commorandi cum eo, & conditionem quod non illa solum, prout in testamento ordinauerat, sed pater etiam, & quiuvis alius, ad quē spectaret dotem recuperare, illam recipere teneretur in eisdem bonis ipsi Testatori assignatis, & consequenter exinde non eneruatur vis ponderata coniecturæ, cum regulariter sufficiat, quod verba aliquid operentur, & in † aliquo casu verificari possint ad euitandam superfluitatem, per ea, quæ dixit *Rosa decis. 446. num. 4. & decis. 527. num. 8. par. 4. recent.*

Secunda elicitur ex prædicto onere conuiuendi, & commorandi cum filio, quod substantialiter præsert onus † illum alendi, vt in simili voluit *Bart. conf. 4. num. 3. in fine lib. 1.* Quod equidem non potuisset impleri si alimenta tantum ipsi vxori necessaria relictæ fuissent; ideoque eo magis arguit plenum vsufructum testatorem eidem reliquisse, vt ex eo filium quoque alere posset. † Ex qualitate enim oneris iniuncti benè dignoscitur, quid fuerit in legato comprehensum, ad text. in *l. Mania, §. fin. ff. de ann. legat. Giouagnon. consil. 63. num. 39. lib. 1. Surd. conf. 493. sub num. 4. vers. & ex qualitate, & in tract. de alimen. tit. 2. quest. 3. num. 8. Card. Mantic. vbi supra lib. 6. tit. 12. sub num. 1. cum seqq.*

Indeque non applicantur deducta coram Crescent. decis. 5. de testam. cum alijs pro contraria opinione allegatis. † Procedunt enim in casu, quo Testator simpliciter legauit vsufructum cum solis verbis, omnium, & singulorum bonorum, vt in dicta decis. 5. ante num. 3. Secus

Y y y

autem

autem ubi, prout hic, concurrunt discretius
modus disponendi inter unam, & alteram di-
spositionem addita fuerunt verba adeo uni-
uersalia geminata, & reiterata, ac adiunct con-
iecturæ superius ponderatæ, iis enim saltem
omnibus simul iunctis plenarium usufructum
deberi puntualiter probant omnes su-
perius congesti.

Nec contrarium suadet ex coniecturis
ab altera parte ponderatis, prima namque de-
sumpta ex litibus, & querela criminali ver-
tentibus, & porrecta contra patrem Dianæ,
13 etiam si forsan obesse poterit eidem patri, & ut
proinde consequi non posset aliquod emo-
lumentum ex usufructu eius filiæ relicto ad
tradita per Rot. coram sanct. mem. Gregor. decis. 443.
num. 5. & in decis. 547. num. 4. par. 4. recent. Atta-
men obijci non potest contra eandem Dia-
nam, quæ ab ipsomet testatore agnita fuit pro
uxore dilectissima, ut clare ostendit declara-
tio superius adducta.

Secunda verò elicitæ, ex quo ipse Testator
filio in pupillari ætate decedenti substituit
Monasterium cum prohibitione detrahendi
legitimam, & trebellianicam, & cum onere
recipiendi tot moniales, quot recipi possent
iuxta quantitatem reddituum eius heredita-
ris, nullius pariter est momenti; nam prædi-
cta prohibitio ostendit quidem mentem Te-
statoris deferendi hereditatem substituto absq;
vlla detractioe Proprietatis, non autem re-
pugnat legato integri usufructus, cum ex eo
nulla inducatur Proprietatis diminutio; onus
verò recipiendi Moniales pro quantitate red-
dituum cum appositum fuerit absque præfi-
xione diei incipere, & impleri poterit, quan-
do hereditas ad ipsum Monasterium cum ef-
fectu perveniet extincto usufructu per mortem
naturalem legatarie; Interim verò, quia sub
huiusmodi relicto non comprehenditur le-
gitima eiusdem filij, ut declaratum fuit in
sententia R. P. D. mei Otthoboni, & firmatur
in altera decis. §. quia cum legitima impleri
poterit, quatenus fieri possit, ex fructibus ip-
sius legitimæ ibidem non comprehensæ, &
ad Monasterium devolutæ.

Præterea animadvertunt Domini, quod
sicut supradicta indubitanter procedunt vi-
vente ipso filio ex iuribus allegatis, ita certius
procedere debent ipso in pupillari ætate de-
14 functo. & Regulariter enim etiam in casu,
quo ob consuetudinem Bulgari legatum usufructus
reducitur ad sola alimenta, huiusmo-
di tamen reductio non est perpetua, sed tem-
poralis, donec scilicet filij communis matri-
monij naturaliter viuant, ipsis verò defunctis,
prout hic, & extraneo succedente, vxor lega-
taria cōsequitur integrum usufructum eo-
dem modo, quo illam cōsequuta fuisset iux-
ta mariti prædefuncti dispositionem, nisi filij
tunc temporis adfuissent, ut distinguendo do-
cet Bart. in l. Titia 35. §. Titia cum nuberet, num. 7.
in fin. ff. de legat. 2. & in consil. 56. sub num. 5. vol. 1.
Roland. consil. 54. sub num. 10. & 11. lib. 2. Paris.
consil. 96. num. 29. lib. 2. Gozzadin. consil. 99. num. 9. Hon-
ded. consil. 63. num. 135. lib. 1. Crass. in §. legatum,

quest. 24. num. 4. Fontanell. de pact. nupt. lib. 1. tit. 4.
gloss. 22. num. 58. & lib. 2. claus. 7. gloss. 3. num. 10. &
99. Gabr. de usufruct. conclus. 3. num. 7. Surd. de ali-
ment. tit. 2. quest. 15. num. 162. Gail. pract. observat.
lib. 2. observat. 144. num. 7. cum seqq. Card. Mantie.
ubi supra dicto tit. 7. num. 19. Peregrin. de fideicom-
miss. artic. 12. num. 28. Petr. Pech. de testament. coniug.
lib. 5. cap. 3. Cyriac. dicta controuers. 242. nu. 5. sanct.
mem. Gregor. d. decis. 460. num. 7. & 8. ibique Adden.
num. 17. vers. cessat autem.

Nec subsistit, quod ob conditionem com-
morandi, & conuiuendi cum filio præfatus
usufructus videatur relictus eius contempla-
15 tione, & proinde expiraverit sequuta mor-
te ipsius, ex traditis per Menoch. consil. 970. n. 26.
Cyriac. controu. 50. n. 8. cum seqq.

Quia ultra responsiones datas in dicta deci-
sione, §. quinto denique usque in finem, quæ
Dominis viæ fuerunt omnino subsistentes,
ponderatum fuit, quod Testator exprimendo
prius affectionem erga Vxorem, & deinde
16 erga filium, & verisimiliter præsumitur, quod
vel principaliter respexerit ad vxorem, per
text. in l. quoties, ff. de usufruct. in l. heredes mei, §. fin.
ff. ad Senat. cons. Trebel. & in l. de fideicommissis, ff. de
legat. 2. Dec. dicto consil. 601. nu. 5. vers. & cum res-
pectus, Menoch. præsumpt. 16. num. 4. lib. 4. Buratt. de-
cis. 721. num. 3. Vel saltem personam vtriusq;
æqualiter contemplauerit, vxoris scilicet ra-
tione emolumenti, filij verò ratione com-
17 modi, & ac beneficii educationis, ideoque ob
mortem istius cessare non potest codicillaris
dispositio, l. si non lex 83. ff. de hered. instit. Dec.
dicto consil. 601. sub num. 5. vers. concludendo mihi
videtur, Surd. de aliment. tit. 5. quest. 4. num. 16. &
comprobanit Rota coram bo. me. Buratto decis. 12. nu.
12. & decis. 251. nu. 12. par. 5. recent.

Quæ fortius procedunt in proposito, quo
ipse Testator non solum specialiter respexit
tempus vitæ naturalis Dianæ vxoris, ibi, Do-
18 nec ipsa naturaliter vixerit, & Itaut proinde non-
nisi per eius obitum relictum extinguere debeat,
per text. in l. 3. C. de usufruct. & in dict. §. finitur in-
stit. eod. Purpurat. consil. 416. per tot. Rimin. iun. consil.
323. num. 15. Benitend. dicta decis. 98. num. 5. Rota
dicta decis. 636. num. 1. & seqq. part. 8. recent. Sed
etiam adiecit condiciones, & onera illius per-
sonæ coherentia, nempe viduitatem, & ac-
19 ceptationem dotis in corporibus & assignatis,
quæ sane demonstrant relictum ad eam fuisse
relatum, & cum ea sustineri, nec extingui
cum persona filij, Dec. dict. consil. 601. nu. 5. vers.
ista verba, & seqq. Menoch. consil. 146. num. 12. vers.
quarto confert, & præsumpt. 123. num. 11. lib. 4. quos
sequuta fuit Rota dicta decis. 636. num. 6. & seqq.
Alias enim nimis esset absurdum, quod vxor
dotem acceptasset, & vidua permansisset, ac
permanere velit, & tamen ob mortem filij
commodo relictum priuaretur contra iuris, &
æquitatis rationem, ac prudentis cuiusque
iudicium.

Minusue obstat, quod huiusmodi relictum
evanuerit ob non impletam conditionem re-
cipiendi dotem in corporibus assignatis.

Quia cum illius repetitio de iure spectaret
ad Claudium Dianæ progenitorem, & ipse
tam

tam proprio nomine, quam nomine eius filie acceptauerit Codicillos, & obtulerit se, ac filiam paratos recipere restitutionem dictæ dotis iuxta formam in ipsis præscriptam, prout valde facere potuit tam attento codicillorum 20 tenore, quam ex iuris dispositione, & dum salua remanebat integra dotis mensura *Auth. & quamvis, C. de rei uxor. act. sumpta ex §. quia vero dict. de equalit. dot. Rimin. sen. conf. 105. numer. 1. Rota decis. 540. num. 10. par. 8. recen. & coram Reuerendiss. Vrgellen. decis. 153. num. 3. & 4.* Prædicta conditio videtur totaliter impleta. vt dictum fuit in supradicta decisione coram me §. *Placuit enim responsio*. Dictoque implemento obesse non potest mandatum de manutenendo deinde per Dianam obtentum super omnibus bonis viri. Tum quia petatum fuit non solum ex iure dotali, sed etiam Codicillorum, & 21 successione ab intestato, & proindeque singula singulis congruè referendo intelligi debet pro iure dotali super bonis mariti iure aliorum titularum, vt respondetur in dicta decisione dict. §. *Placuit enim responsio*, & probat *Aym. conf. 188. nu. 8. Rota decis. 30. num. 38. part. 5. 22 rec. & Quamvis Iudex, vel Notarius ibidem expresserit sola iura dotalia, vt animaduertitur in Caietana bonorum 10. Iunij 1648. coram me §. fin.* Tum etiam quia Diana non tenebatur prædictæ conditioni parere nisi relictum ususfructus, cui erat correspectiua, realiter consequeretur, quod cum usque in præsentem sibi fuerit pro parte Monialium accerrimè controuersum, & adhuc controuertatur, licitū illi præfecto fuit se ipsam quocumque iure magis competente illatis molestiis interea defendere donec his tandem terminatis, & pacifica possessione acquisita possit re, ac verbis minutum onus implere, & Testatoris voluntati 23 tutius vt decet, parere, & cum verè adhuc constituta dici nequeat in mora damnabili, sine qua huiusmodi priuatio non incurritur *Bero. consil. 36. sub numer. 9. lib. 2. Rota decis. 208. numer. 12. cum seqq. & decis. 601. num. 23. part. 5. recent.*

Denique non subsistit, quod ad effectum dignoscendi intentionem Codicillantis Diana teneatur exhibere illam scripturam codicillorum, quam Parochus asseruit stipulasse in lingua vulgari.

Quia præter quod ex stylo, & consuetudine Notariorum huiusmodi primæ scripturæ, quæ vulgo dicuntur matrices, seu sbozzi non solent conseruari, sed extenso instrumento in publica, & nitida forma, ac redacta in Proto- 24 collo lacerantur, & vt post *Paris. conf. 28. nu. 27. & seqq. lib. 2. Testatur Sfort. Odd. conf. 78. num. 23. & 23.* qui optimè pertractando materiam, subdit huiusmodi styli esse conformem iuris dispositioni, & de qua in *l. contractus, C. de fid. instrument. sequitur Farinac. de fals. & simulat. q. 154. num. 33.* cum in casu nostro ex dispositione *cap. cum esset de testament. nullum fiat fundamentum super simplici scriptura codicillorum*, sed super dispositionibus Parochi, & duorum testium qui formiter seruatis seruandis examinati de verbo ad verbum deposue-

Part. X. Recent.

runt omnia contenta in scheda eorumdem codicillorum latine exarata, & in actis producta, illamque sub iuramento affirmari uot fuisse codicillarem dispositionem q. Comitissæ Francisci Mariæ Paccaroni Dianæ viri, utique ambigi non potest de veritate, & realitate intentionis eiusdem Codicillantis, & quæ ex præfatis Parochi, & testium depositionibus satis aperte fuit iudicialiter declarata, vt responderunt in decisione huius causæ 13. Novembris 1645. coram Reuerendiss. D. meo Ghislerio nunc Episcopo Terracinen. §. *non obstat quod licet, vers. neque illius fides.*

Atque ita cum cætera alia optimè tollantur in præcedentibus decisionibus Domini in decis. permanserunt vtrique parte informate &c.

REVERENDISS. P. D. CERRO

Sacra Rotæ DECANO.

Cathacen. Hereditatis.

Veneris 24. Novembris 1649.

ARGUMENTVM.

Dispositio testatoris æquiuoca declaratur à comuni illius iure loquendi, & substatinetur quando per coniecturas docetur de quo intellexisse voluerit.

SVMMARIVM.

- 1 Dispositio quando est certa in substantia non vitatur per variationem nominis.
- 2 Voluntas testatoris probatur coniecturis, & demonstrationibus, & duæ tantum sufficiunt, & numer. 3.
- 4 Voluntas testatoris declaratur non rite examinatos, cum etiam unici, & singulares sufficiant.
- 5 Testis unus contra inducentem plusquam semiple ne probat.
- Imò concurrentibus adminiculis plene probat numer. 6.
- 7 Adminiculum rectè desumitur à teste nulliter examinato.
- 8 Dispositio testatoris æquiuoca vel erronea recipit interpretationem ab usu loquendi testatoris.
- 9 Usus loquendi testatoris non potest desumi ab instrumento, cum verba instrumenti sint Notarij non contrahentium.
- 10 Causa Testati facit cessare causam intestati.
- 11 Incertitudo, quæ alias vitiat dispositionem non attenditur, quando aliunde potest de certitudine doceri.
- 12 Remedium possessorium immissionis non potest denegari heredi pro quo adest testamentum, & coniectura.
- 13 Immissio concedenda est heredi de quo constat testatorem intellexisse.

Licet nomen aptius alteri congruat.

DECISIO CCCL.

CONTENDENTIBVS hodie non solum Horatio, & nepotibus de Scoglio uti ab intesta-

testato venientibus, sed etiam Confraternitate Sanctissimi Saluatoris Cathacei; Domini iterum censuerunt dādam esse inmissionem Confraternitati Sanctissimi Sacramenti, & sic steterunt in decis. 28. Maij præteriti *.

- Indubitata siquidem visa fuit Iuris cōclusio quod variatio nominis non vitiat dispositionem in substantia certam, & quando ex coniecturata Testatoris voluntate cōgruenter apparet de persona, quam ipse verisimiliter voluit sub illa æquiuoca dispositione compræhendere, vt præter allegatos in præterita Decisione §. quia præter quod &c. vers. cum aliunde &c. probat text. in l. his verbis 43. §. fin. ff. de hered. instit. Bart. in l. si quis in fundi num. 5. ff. de legat. 1. In casu autem nostro nedum ex congruentia denominationis, ex quo sub Sacratissimo Eucharistiae Sacramento memoriam Dominicæ Passionis recolimus, & Redemptorem ipsum adoramus, sed etiam ex pluribus, & peculiariibus coniecturis, in eadem Decisione ponderatis, validè demonstratur, Testatorem instituendo Confraternitatem Redemptoris de hac Sanctissimi Sacramenti intendisse, ex quibus vtique satis probatur eius certa voluntas etiam si & apertissimis argumentis debeat apparere ad text. in l. licet Imperator, ff. de legat. 1. & in specie explicat Bald. in l. in tempus, §. quoties numer. 2. vers. ista enim apertissima, ibique l. mol. sub numer. 6. vers. aduerte tamen, ff. de hered. instit. Card. Mantica de contest. ult. vol. lib. 6. tit. 1. n. 8. & quamuis duæ tantum demonstrationes sufficiant, vt probatur in dicta Decisione §. intentio autem.

Nec releuat, quod excepta prima coniectura, ceteræ omnes desumantur ex depositionibus nonnullorum testium, qui nulliter examinati fuerunt coram Iudice incōpetenti, & post interpositam appellationem.

- Quia cum ferè omnes sint Sacerdotes bonæ famæ, & honestæ qualitatis, illorumque depositiones non deducantur ad probandam heredis institutionem, sed duntaxat ad declarandam ipsius Testatoris intentionem, sufficientes videntur, & licet minus ritè fuerint examinati, cum ad istum effectum admittantur etiam Testes vnici, & singulares, vt tradit Castr. conf. 395. num. 1. lib. 2. Aym. conf. 73. numer. 3. Gabr. conf. 51. num. 8. lib. 2. & dixit Rot. coram bon. mem. Buratto decis. 205. num. 2. in Bononien fideicommissi 17. Martij 1640. coram R. P. D. meo Bichio, & in Romana successione 21. Iunij 1641. coram Renerè. diss. D. Salamantino. §. quodiam obiectum, rel. in d. Decis. sub §. quia cum non deducantur.

Ponderando præsertim, quod quarta coniectura in eadem decisione desumpta ex particulari vsu loquendi Testatoris, qui in vita consueuerat Sanctissimum Sacramentum denominare Redemptorem, non solum comprobatur ex dictis Testibus pro hac Confraternitate deponentibus, sed etiam a tertio Teste super dementia Testatoris ab ipsismet Horatio, & Nepotibus inducto, ac ferè ferè examinato, qui iuxta decimum quintum interrogatorium per hæc verba deposuit, ibi, Il Sig. Decio quando passau il Santissimo Sacramento inginocchiua, & diceua passu il Redentore &c. Hu-

- ijsmodi enim Testis, quamuis vnicus nedum inferuit pro adminiculandis cæterum depositionibus, & sed contra ipsos inducentes pluraquam semiplenam facit probationem, Rom. conf. 104. num. 6. cum alijs per Gratian. discept. forens cap. 552. num. 9. & quinimo plenè probant concurrentibus adminiculis Aym. conf. 198. num. 5. Caputaq; decis. 271. num. 1. & 3. par. 3. Rota in recent. decis. 87. num. 9. p. 6. & coram clar. mem. Coccino. decis. 462. num. 1. quæ rectè desumuntur ex alijs supradictis Testibus, & quamuis nulliter examinatis, & respondit Rota decision. 277. numer. 14. dicta parte 6. & decision. 160. numero 9. parte 7. recent.

Particularis autè Testatoris loquendi vsus remouet omnem difficultatem, & cum testamentaria dispositio aliàs æquiuoca, & erronea ab eo omnimodam recipiat interpretationem, vt probat text. in l. si seruus plurium, §. fin. ff. de legat. 1. & in l. cum alimenta, ff. de alim. & Cybar. legat. Alciat. in l. prima num. 47. in fin. ff. de iurisd. dict. omn. Iudic. cum cæteris alijs plenè adductis in dicta decisione §. quarto denique. Illique non obstat quod Decius in quodā Instrumento emptio- nis Censuræ ab eo factæ ad fauorē ipsius Confraternitatis proprio eius nomine illam appellauerit: & quia verba dicti Instrumenti non sunt propria Decij, sed Horatii de illo rogati, quæ proinde immutare non valent peculiare illius loquendi vsu ad hunc effectum attendendum.

- Vnde prorsus eliditur prætentio eorundem de Scoglio succedendi ab intestato; & quia causa testati facit cessare causam intestati, ex probatis in eadem priori decisione §. indeque cessat. nec applicatur dispositio text. in l. si quis de pluribus, ff. de rebus dub. vbi habetur quod libertas vni ex pluribus relicta ratione incertitudinis nulli debetur, quia non procedit & quando aliunde constat Testatorem de aliqua specia- liter sensisse, vt habetur in l. in tempus, §. quoties in fine, ibi, nisi ex alijs apertissimis probationibus fuerit reuelatum, pro qua persona Testator senserit. ff. de hered. instit. & in l. duo sunt Titij 30. ibi, is datus est, quem dare se Testator sensit. ff. de testam. tutel. gloss. in l. si ita fuerit 11. verb. sed & si legatum vers. item hoc verum, ff. de reb. dub. & in l. si quis seruum. §. si inter duos, verb. debere, vers. sed impediri, ibique Bart. nn. 1. & 2. ff. de legat. 2.

Et hinc etiam non releuat cessio à R. Fabrica Sancti Petri per illos reportata; quia nullum ius illi competit, quando ex coniecturata, & verisimili mente Testatoris certitudinariè cōstat de persona hæredis ab eo vniuersaliter instituti; vt patet ex multiplicatis Summorum Pontificum Cōstitutionibus, ac Priuilegijs illi concessis.

- Minus obstat, quod in cōcursu plurium prætendentium causa sit ordinariè pertractanda, quia cum Confraternitati Sanctissimi Sacramenti assistet lectura Testamenti tot alijs circumstantijs, & coniecturis comprobata, summaria & cognitio, & remedium possessorium illi denegari non potest, vt præter re-
12
tos in dicta dec. §. final. faciunt deducta in rec. dec. 36. m. 50. p. 1. quicquid sit de appellatione.

Et ex prefatis pariter remouetur prætenſio Confraternitatis Sanctiſſimi Saluatoris, quod ſcilicet ipſi magis, quam alteri conueniat denominatio Redemptoris; Quia licet huiusmodi denominatio ſimpliciter ſumpta ipſi etiam generaliter valeat applicari hoc tamen in propoſito fieri non poteſt, quo ex dictis coniecturis de illa Sanctiſſimi Sacramenti nõ de iſta Teſtatore ſenſiſſe conuincitur; ideoque merito non attenta aptiori nominis congruentia ipſi Confraternitati Sanctiſſimi Sacramenti concedi debet immiſſio, iuxta reſpoſum I. C. in l. falſa demonſtratio, ff. de condit. & demonſtrat. pluribus alijs adductis in altera deciſione approbatum.

Et ita reſolutum fuit omnibus informantibus &c.

Deciſio hac emanata in hac eadem cauſa ſub die 28. Maij hoc eodem anno 1649. coram eodem Reuerendiſſ. Decano eſt ſupra in hac part. 10. recen. deciſio 310.

R. P. D. B I C H I O.

Ampuriẽ, ſeu Ciuitateẽ Archipreſbyteratus.

Veneris 26. Nouembris 1649.

A R G V M E N T V M.

Vnio ſatis probatur ex Inſtrumento originali ſolius Epifcopi ab eodem ſubſcripto, & ſuo ſigillo ſignato, præſertim concurrente obſeruantia, & effectuatione vnionis. Vbi multæ connumerantur coniecturæ pro effectuatione vnionis.

S Y M M A R I V M.

- 1 Inſtrumentum originale ab Epifcopo tantum ſubſcriptum, & ſuo ſigillo munitum probat vnionem.
Quo fortius procedit concurrentibus recognitione manus per ſimilitudinem, antiquitate, & obſeruantia. num. 2.
- 3 Pragmatica Regni Sardinie tit. 14. cap. 11. prohibet recipi inſtrumenta per ſubſtitutos, qui actu non ſint Notarij.
- 4 Negatiua eſt probanda ab allegante, tamquam propria intentionis fundamentum qualitas eſt probanda ab eo, qui illa uti vult. num. 4.
- 6 Archipreſbyteratus eſt prima dignitas poſt Pontificalem.
- 7 Vnio non poteſt fieri maſſæ distributionum, ſed ſingulis præbendis.
Fallit ſtante confirmatione Apoſtolica num. 8.
- 9 Confirmatio Apoſtolica ſtante lapſu 50. annorum cum obſeruantia præſumitur.
- 10 Diligentia ad effectum probandi negatiuam alicuius ſcripturæ debent fieri in quolibet officio à duobus Officialibus.
- 11 Diligentia ad hoc, ut dicatur bene facta pro inueniendâ confirmatione Apoſtolica neceſſarium eſt, ut ſcrutentur.
Faſciculi memorialium Secretaria Breuium.
- 12 Diligentia ad hoc, ut negatiua probari poſſit, eſt in quolibet loco faciendâ.
Par. X. Recen.

Nec ullus debet remanere locus non perquiſitus, ubi res inueniendæ adnotari potuerit.

- 13 Confirmatio vnionis præter diſpoſita in Concilio poteſt fieri à Legatis à Latere.
- 14 Legati à latere habent ampliſſimam facultatem, etiã in locis Legationis, per qua non tranſierunt.
- 15 Diligentia non probant negatiuam, quando datur poſſibilitas, quod aliquid ſit.
- 16 Probatio contra probationem eam elidit, & offuſcat.
- 17 Verba Eccleſiarum ſuppreſſarum comprehendit Eccleſias acceſſorie vnitas.
- 18 Dubium, quando adeſt, an Eccleſia ſit Cathedralis, neue dubia etiam redditur reſeruatio ex illa elicta.
- 19 Vinci etiam poteſt ex non iure actoris.

D E C I S I O C C C L I.

BONI Iuris Capituli Ampuriensis, mali Antonij Vſai, de quo conſtare cenſuit Rota, ſub die 14. Decembris 1646. * vt in deciſione tũc extenſa præcipuum fundamentum eſt vnio huius Archipreſbyteratus dicto Capitulo facta ab Epifcopo Ampuriensi de anno 1594. ad quam probandam, productum fuit publicum Inſtrumentum non ab alio exaratum, led ꝑ originale ſigillo, & ſubſcriptione Epifcopi munitum, contra quod non vrget defectus recognitionis dictæ ſubſcriptionis, quia ſufficit ſigillum Epifcopi, vt fides ſit præſtanda, Rot. deciſ. 36. de procur. in antiq. deciſ. 170. num. 1. & ſeqq. deciſ. 205. per tot. par. 4. tom. 2. recent. & ex abundanti ſubſcriptio quoque Epifcopi fuit recognita per ſimilitudinem, vt in Sum. Capituli num. 11. ꝑ ſufficitq; huiusmodi recognitio concurrentibus, vt in caſu noſtro adminiculis antiquitatis, & obſeruantie, Menoch. de arbitr. caſ. 114. num. 32. Grat. diſcept. 895. num. 35. aliq; allegati ab Adden. ad Buratt. deciſ. 543. ſub num. 42. Rot. deciſ. 184. num. 6. par. 6. recent.

Obſeruantia autem, & ſic vnionis effectuatio patet, ex quo per 50. annos Archipreſbyteratus iſte fuit à Capitulo tanquam vnitus poſſeſſus, vt quicquid dicat fides extraiudicialis cuiusdam Notarij data in Summ. Antony num. 2. quæ vltèrius verificari poteſt de tempore locationum à Capitulo factarum, probant diſertiffimè Teſtes Summ. Capituli num. 8. & aliud publicum Inſtrumentum poſſeſſionis à Capitulo capte d. Sum. num. 7. exactum à ſubſtituto vt potuit iuxta conſuetudinem illarum partiũ ex allegatis in prima deciſione §. quod verò.

3 Neque ꝑ illud impugnari poteſt ſiue ex pragmatica Regni Sardinie tit. 14. cap. 11. prohibente recipi Inſtrumenta per ſubſtitutos, qui actu non ſint Notarij, Summ. Antony num. 1. ſiue quia eiſdem ſubſtituti ſubſcriptio recens facta videatur: hoc enim tollitur ex relatione periti iudicialiter electi, affirmatis eadem manu contextualiter Inſtrumentum fuiſſe ſcriptũ, & ſubſcriptum, Summ. Capituli num. 12. & primum obiectum non applicatur, niſi doceatur exaduèrſo, quod ſubſtitutus ille non ſit Notarius; Cur enim Capitulum habeat intentionem fundatam in conſuetudine Vniuerſali extendi inſtrumenta per ſubſtitutos, Aduerſario

rio alleganti pragmaticam, quæ fidem abrogat substitutis, qui non sunt Notarii, & incumbit onus probandi hæc negatiuam Notariatus in substituto, qui subscripsit, tanquam suæ intentionis fundamentum, & qualitatem à pragmatica requisitam probandam ab eo, qui illa vititur *Rot. decis. 402. num. 4. ad fin. par. 2. recent. & in Toletana Decimarum de Dayniel 17. Decembris 1605. coram bon. mem. Card. Lancellotto. Maxime quia veritas Instrumenti confirmatur testibus de continuata à Capitulo possessione deponentibus, quibus Instrumenti fides, & quatenus etiam informis esset, suppleretur Bart. inter cõsil. Bald. conf. 400. num. 5. lib. 4. Seraphin. decis. 928. num. 3. Buratt. decis. 857. num. 5. Rota in recent. decis. 482. num. 3. par. 1.*

Non obstant obiectæ nullitates vnionis, tum ob perpetuam Archipresbyteratus vniti, & quia post Pontificalem prima dignitas est reservationem, tum quia facta massæ distributionum, quod prohibet Concilium Trident. sess. 24. de reformat. cap. 15. mandando, quod fiat singulis præbendis, & alioquin nulliter fit, vt notat Lotther. de re benefic. lib. 1. q. 29. num. 45. alijsque relatis firmavit *Rot. decis. 565. sub num. 1. vers. tamē par. 2. recent. & in Mediolanen. Cimiliarcatus 10. Martij 1645. S. nec refragatur coram R. P. D. neo Peutingerio.*

Vtrumque enim obiectum tollit confirmatio Apostolica, & quæ ex lapsu 50. annorum, cum obseruantia præsumitur, & vt in terminis dixit *Rot. decis. 222. num. 4. decis. 698. num. 3. p. 2. recent. & in alijs allegatis in prima decis. S. docuit.* Non obstantibus diligentijs ad eam excludendam exaduerso in Curia factis, quia non releuant, cum factæ fuerint in quolibet officio ab vno tantum Officiali, & fieri debuissent à duobus, & quos ego parte citata iudicialiter deputaueram, ac de stylo Curie requiruntur, *Capitulum. decis. 265. par. 1. Lotther. de re benefic. lib. 2. quest. 46. num. 51. Rota decis. 323. num. 4. par. 2. decis. 88. num. 6. par. 4. recent.* Et quod plus est, scrutari Officiales non fecerunt fasciculos memorialium Secretariæ Breuium, per quæ passim, gratiæ conceduntur, & vt scrutari debuissent, fuit decisum in *Iannen. quarti dotalis 27. Aprilis 1643. coram Reuerendiss. Terracinen. namq; vt ex diligentijs probetur negatiua, nullus debet remanere locus non perquisitus, & in quo adnotati potuerit præsumpta confirmatio Apostolica, Greg. XV. decis. 237. num. 1. Rot. inter recent. decis. 18. num. 23. par. 7. & Cumque eadem confirmatio concedi potuerit à Legatis de Latere semel atq; iterum à tempore factæ vnionis per Summos Pontifices missis ad Serenissimos Reges Hispaniarum, habetibus amplissimam potestatem, & etiam in locis Legationum, per quæ non transierunt, *Pu. decis. 467. in adnotat marginali lib. 2. in cor. nisi exaduerso doceatur, quod facultates Legatorum, Sardinie Insulam non compræhēdebant, intrat confirmationis ab eis concessæ possibilitas, ob quam ex diligentijs in Curia factis negatiuæ probatio non resultat, vt in puncto respondit Rot. decis. 353. num. 1. & 2. coram san. me. Greg. XV. & quia sufficit aliquid esse possibile ne probatio negatiua non existentie concludat, Rota decis. 323. num. 4. vers. sufficit enim par. 2. decis. 88. num. 6. in fin. par. 4. decis. 29. num. 67. & seqq. par. 7. recent.**

Et præterea ad obiectum perpetuæ reservationis educæ eo quod Archipresbyteratus iste sit prima dignitas in Castro Terrænouæ, vbi residet Cathedra Ciuitaten. signanter respondetur eam reservationem saltem dubiam reddi. Primo quia ex testibus formiter examinatis, ex Historijs, & alijs iuribus datis in *Summ.*

16 *Capituli num. 23. & seqq.* probatur, & quod Castrium Terrænouæ non est Ciuitas, nec ibi Cathedra Episcopalis manet, vnde contrariæ probationes Antonij offuscantur, *Bald. consil. 79. num. 7. lib. 2. Surd. consil. 505. sub num. 6. Rota decis. 238. num. 24. in fin. par. 1. diuers. decis. 664. n. 7. par. 1. rec.* Secundo quia san. mem. Pius V. in sua Constit. 74. inter eius impress. Dignitates Ecclesiarum Cathedralium Sardinie alijs vnitarum, qualis est Ecclesia Ciuitatensis, habentes Parrochiales Ecclesias annexas, vel vti præbendas, prout habuisse hunc Archipresbyterum, constat ex datis in *Sum. Capituli numer. 17. extinxit, & ad simplices Rectorias reduxit, debetque dicta Constitutio intelligi de Cathedralibus vnitis, æquè principaliter, cum loquatur discretiue, ac nominatim de Cathedralibus vnitis, vel suppressis, ibi, Ecclesiarum* 17 *alijs vnitarum, vel etiam suppressarum, & quarum hoc est suppressarum nomine compræhēduntur vnite accessorie, Sarnen. super reg. de triennal. quest. 8. num. 2. Rot. decis. 614. num. 6. par. 4. tom. 3. recent. & in vnitis accessorie, extinctio necessaria non erat, quia veniebat ex natura ipsius vnionis, vt alijs allegatis, ponderat prima decisio, S. sed propterea suffragante etiam in id obseruantia subsequuta, quā probat relatio Episcopi Apuriensis in Visitatione liminum Apostolorum, ac Testes, dicto Sum. Capituli num. 16. & 17.*

Contrariam autem obseruantiam non conuincunt prouisiones Apostolicæ obseruatæ, & erectio Canoniciatus Pœnitentiarij, quem in Ciuitatensi Ecclesia constituit sæl. rec. Gregorius XIII. vt in *Summ. Ancony num. 8. Quia prouisionum huiusmodi effectuatio non docetur, immò Canoniciatus Villarba, cum præbenda de Aggios, & Canoniciatus de Bortegiata, fuerunt collati tanquam Rectoriæ, & Parochiales Sum. Capituli num. 16. & 20. Et quoad Canoniciatum Pœnitentiarium, excluditur, quia Canoniciatus, qui primò vacauit, & in dicta erectione destinatus fuerat officio Pœnitentiarij, fuit ab eodem Greg. XIII. collatus tanquam Ecclesia Parochialis *Summ. Capituli num. 20. Ex quibus negari non potest, quin sicuti dubia, saltem reddatur Cathedra Ciuitaten. in Castro* 18 *Terrænouæ, eiusq; dignitatum existentia, & dubia pariter fiat reservatio, exindè ab Aduersario elicitæ, vt in proximis terminis ponderauit Rot. decis. 706. num. 12. par. 3. rec. & in Bonon. Beneficiorum 29. May 1645. coram me, vt propterea ipse ex prouisione Apostolica, tanquam de reservato obtinere non possit aduersus Capitulum,* 19 *titulo vnionis possidentes, & cui sufficit vincere ex non iure actoris, ac reservationem dubiam**

biam reddere, Burratt. decis. 720. num. 6. Reuerendiss. Vrgellen. decis. 14. num. 5. & 13. Rot. decis. 143. numer. 1. par. 7. recent. & in d. Bonon. beneficiorum coram me.

Quapropter primam decisionem iterū hodie malleo expositam Domini confirmarunt vtraque parte informante.

Decisio hac facta in hac eadem causa die 14. Decembris 1646. coram eodem Bichio est decisio 433. supra in par. 9. recent.

REVERENDISS. P. D. CERRO

Sacra Rotæ DECANO.

Beneuentana Parochialis.

Luna 29 Nouembris 1649.

ARGUMENTVM:

Manutentio est concedenda anteriori possessori licet instrumentali, etiamsi posterior possessor sit ab Executore Apostolico prouisus, dum Executor nulliter, & iniuste procedat.

SUMMARYVM.

- 1 *Possessio instrumentalis alio non possidente est manutentibilis.*
- 2 *Testis vnicus etiam cū exceptionibus prebet sufficiens adminiculum in iudicio manutentionis.*
- 3 *Possessio turbativa, & posterior non potest impedire manutentionem anterioris possessionis.*
- 4 *Executor Apostolicus nulliter, & iniuste procedens non priuat anteriorem sua possessione. Immo non potest transferre possessionem manutentibilem num. 5.*
- 6 *Executor Apostolicus nulliter, & iniuste procedit nisi citet alterum anteriorem possessorem.*
- 7 *Obreptio est expressio falsi contra falsi veritatem.*
- 8 *Littera Apostolica qua sunt obreptitia exequi non debent.*
- 9 *Exceptio requirens altiore indagine reijcitur ad petitorium.*
- 10 *Manutentio conceditur absque titulo, & nu. 11.*
- 12 *Exceptio excommunicationis non attenditur ad impedendam manutentionem in beneficio. Si impetretur, & Dominis exhibeatur absolutio.*

DECISIO CCCLII.

VACAVIT de mense Septembris 1648. Ecclesia Parrochialis S. Andreæ Terræ Paulisiorum, & Rotundorū Beneuentanæ Diocesis, ideo in dicto Concurſu super illius Prouisione Examinatores synodales, peracto examine retulerunt esse habiles pro illius Regimine Io: Antonium Militiam, & Franciscum Landum, quorum primus die 15. Februarij 1649. electus fuit magis idoneus à Reuerendiss. D. Archiepiscopo Beneuentano, & ab eo Callationem obtinuit, illiusque vigore possessionem eiusdem Ecclesiæ actualiter adeptus fuit die 12. Martij sequentis; Secundus ve-

ro, scilicet, Landus electionem de magis idoneo obtinuit à Vicario (vt prætenditur) Apostolico, & deinde præuia narratiua quod D. Archiepiscopus de dicta Ecclesia neminem prouiderit infra terminum per Pianam Constitutionem præfixū à Sede Apostolica illius prouisionem impetrauit, & eius vigore die 2. Iulij 1649. in possessionem eiusdem Ecclesiæ se intrusit: Vnde introducta causa coram me inter prefatos Prouisos, & suscepta disputatione super possessorio, & Domini non dubitarunt respondere Io: Antonio Militiæ dandum esse mandatum de manutenendo.

- Probat siquidem suam anteriorem possessionem ex Instrumento publico sub die 12. Martij proximi præteriti, eius Summ. numer. 1.
- 1 Quæ ꝑ licet instrumentalis alio tunc temporis nō possidente est manutentibilis iulij. l. prædia ff. de acquir. possess. l. penult. ibi bue Bald. in princ. & alij scrib. in l. ideirco C. de fid. instrum. san. me. Greg. decis. 40. num. 1. cum alijs relatis in Florentina Parrochialis 27. Iunij 1642. coram R. P. D. meo Bichio; Eoque magis concurrentibus decreto confirmationis, & relaxationis ratæ fructuum facto per Commissarium Apostolicum in vim litterarum Nuncij dicto num. 1. & depositione Testis formiter examinati affirmantis à dicta die 12. Martij ipsum Io: Antonium semper administrasse Sacramenta, inhabitasse domū Parrochiale, locasse bona dictæ Ecclesiæ, ac omnia alia fecisse, & adimpleuisse, quæ propriè spectant ad illius veros Parochos, & Rectores d. Summ. eodem numer. 1. Iste enim Testis licet sit vnicus, & ex quāpluribus defectibus
 - 2 impugnetur, ꝑ aliquod tamen prebet adminiculum sufficiens in hoc iudicio summarijsimo manutentionis per ea, quæ dixit Rota coram bon. mem. Buratto decision. 533. numer. 2. & in Bononien. assilus 4. Iulij 1629. coram bon. me. Card. Virili, penes modern. Perus. de manutent. decis. 269. num. 4. & 5.

Nec visa fuit attendenda possessio capta per Landum. Quia tanquam posterior, ac per consequens clandestina, & turbatiua non est apta impedire manutentionem anteriori possessori, ꝑ qui non habuit se pro spoliato cap. licet Episcopus de Præbend. in 6. cap. licet causam de probat. l. clam possidere §. qui ad nundinas ff. de acquir. possess. san. me. Greg. decis. 171. n. 2. cum alijs allegatis in Lauretana Beneficij 26. Iunij 1645. coram R. P. D. meo Corrado.

- Idquæ etiam si apprehensa fuerit de manu executoris vigore litterarum Apostolicarum.
- 4 Quia ꝑ cum dictus Executor nulliter, & iniuste processerit non priuauit Io: Antonium sua anteriori possessione Soccin. in cap. quoniam §. quod si super num. 125. vers. secus autem in Iudice vt lit. non contestat. Rot. decis. 302. num. 7. vers. Quia pro ratione par. 1. diuers. coram san. mem. Greg. decis. 46. nu. 2. in recen. decis. 135. nu. 3. p. 1. & in Colonien. Præpositura 1. Iulij 1648. coram R. P. D. meo Meltio
 - 5 §. non obstat quod Anna: ꝑ Nec potuit transferre in Landum possessionem manutentibilem, vt responsum fuit, in Perusina Fideicommissi de Baptistis 12. Decembris 1625. coram bo. mem. Pirouano apud Modern. Perus. de manutent. decis. 14. num. 19. & in Me-

in Meleuitana Canonatum 1. Julij 1648. coram R. P. D. meo Otthobono S. final.

Quod autem nulliter processerit, nō potest dubitari, dum non citauit Ioannem Antonium, qui tunc temporis in possessionem eiusdem Ecclesiæ reperiēbatur, existēte enim possessore executor tenetur assumere partes
6 Iudicis, illumque in iudicio præuia citatione vocare, aliās nulliter, & de facto procedit l. fin. C. si per vim, vel al. mod. l. de unoquoque, ff. de re iudic. Cald. conf. 9. de dilat. Rot. decis. 187. num. 1. par. 3. decis. 507. num. 3. par. 4. & decis. 488. num. 3. par. 5. recent. coram Reuerendissimo Vrgellan. dec. 220 num. 4. in dicta Colonien. Præpositura coram R. P. D. meo Melio, ac in Celsonen. Præceptorie 27. Ianuarij præteriti coram me.

Iniuste verò; quia demandauit executioni Prouisionem Apostolicam à Lando obreptitiē extortam absque vlla narratorum iustificatiōe. Etenim Sanctissimus D. N. supposuit D. Archiepiscopum neminem prouidisse de Parrochiali controuersa infra terminum, per Pianam Constitutionem præfixum, & propterea illam adhuc vacasse; cuius tamen contrarium apertè conuincitur ex electiōe, & collatione per eūdem Dominum Archiepiscopum factis, quæ cum factæ fuerint die 15. Februarij 1649. eius Summ. num. 1. & vacatio Ecclesiæ, de qua agitur sequuta mense Septembris præcedentis, utique factæ videntur infra terminum sex mensium à dicta Cōstitutione præfixum; & per consequens dicta prouisio Landi patitur notorium vitium obreptionis, † quæ incurritur per falsam expressionem contra facti veritatem, cap. dudum il 2. vers. insuper indulgentiam de elect. & cap. si proponente de rescript. cū alijs allegatis in Bononien. exemptionis 2. Nouembris 1628. coram bon. mem. Cardinali Vbaldo in recent. decis. 496. num. 2. & 3. par. 5 & in Florentina Parrochialis 26. Iunij 1647. coram me, S. 1. circa fin. & in Clusina Beneficij 5. Julij præteriti coram R. P. D. meo Bichio. Ideoque absque
8 nota notoriæ iniustitiæ † executioni demandari non poterat, cap. super litteris, ibique Felin. num. 8. de rescript. Rota in recent. decis. 418. num. 1. par. 1. decis. 141. num. 2. vers. nam alias par. 2. decis. 351. num. 14 par. 6. & decis. 83. num. 24. par. 7.

Nec Domini habuerunt in consideratione adductam nullitatem dictæ collationis ex eo desumptam, quod non fuerit facta Francisco, qui magis idoneus pronuntiatus fuerat à dicto prætenso Vicario, ad quem pretenditur huiusmodi declaratio spectare.

Quia cum hæc nullitas respiciat titulum, & altiore requirat indaginem, ac maturam
9 discussionem exposcat † ad petitorium referri debet, non autem discuti in hoc iudicio summarissimo retinendæ, in quo manutentio
10 conceditur etiam absque titulo † secundum veriore opinionem, quam probauit Rota decis. 595. num. 1. & 8. par. 1. diuers. coram Card. Seraph. decis. 299. num. 5. coram bon. mem. Buratto decis. 263. num. 6. ibique Add. littera B. coram Reuerendiss. Vrgellan. decis. 13. num. 3. & alibi passim. Ac attenditur tantummodo nudus factus possessiōis
11 manutendo anteriorem † possessorē

præfatis omnibus ad iudicium petitorium, & Ordinarium reiectis, vt tradit Abb. in cap. querelam num. 2. & 12. de elect. quem sequuta fuit Rota decis. 175. num. 1. & 2. par. 4. diuers. coram Card. Seraphino decis. 499. num. 3. coram bon. mem. Buratto decis. 378. num. 7. in Colonien. Monasterij 21. Iunij 1628. coram bon. mem. Cardinali Vbaldo. penes Modern. Perus. de manut. decis. 240. num. 6. in Romana subcollectorie 17. Martij 1645. coram R. P. D. meo Bichio, S. Quæ omnia, & in Barchinonen. manutentionis 28. Iunij eiusdem anni coram R. P. D. meo Corrado S. finali.

Cæterum allegata excommunicationis exceptio sublata fuit per absolutionem à Ioanne Antonio impetratam, † & sub oculis DD. exhibitam, prout etiam seruatum fuit in decisione 514. num. 2. in fine par. 2. recent.

Et ita resolutum vtrique &c.

R. P. D. C E L S O,
Postea Eminentiss. D. CARDINALI.
Vrgellen. Decanatus, & Canonatus.

Luna 29. Nouembris 1649.

ARGUMENTVM.

Sententia lata super Decanatu, & Canonatu est nulla, quando super vno istorum tantum reperiatur expeditum monitorium.

SUMMARIVM.

- 1 Arbitrium regulatur à iure.
- 2 Executio semper est suspendenda quando Iudex nulliter, & iniuste procedit.
- 3 Sententia est nulla quando fuit lata super re, de qua in monitorio non fuit facta mentio.
- 4 Monitorium debet expediri cum insertione litterarum apostolicarum ad hoc, vt reus sit informatus de petitis.
- 5 Monitorium expeditum super prima gratia sufficit etiam pro secunda obtenta lite pendente. Declara vt num. 7. & 8.
- 6 Ius omne tam præsens, quàm futurum censetur in beneficalibus ab initio deductum fuisse.
- 9 Sententia, quæ est difformis à petitione, & libello nulla est.
- 10 Vnio in dubio semper præsumitur facta aequè, & principaliter.
- 11 Vnio beneficij est specificè exprimenda.
- 12 Citatio ad libellandum deseruit loco monitorij.
- 13 Citatio ad terminos substantiales supplet defectum citationum malè executarum. Non autem illarum, quæ penitus ommissæ fuerunt.
- 14 Litteræ Apostolicæ debent expediri ad formam, & tenorem supplicationis.
- 15 Litteræ Apostolicæ licet possint corrigi ab expeditoribus, non tamen in præiudicium partis potest mutari substantia illarum. & num. 16. Cancellaria non habet potestatem mutandi substantiam gratiæ ex correctione litterarum, num. 15. & num. 16.

17 Papa

- 17 *Papa*, qui in suis litteris derogauit unioni, non presumitur, quod providere voluerit de beneficio unio.
- 18 *Dae* prebende non solent concedi prouiso in eadem Ecclesia, etiamsi una sit alieni dignitati unia.
- 19 *Gratia* *Papa* corruit ob malam expressionem valoris.
- 21 *Negativa* supplicationis probatur ex resolutione registri.

DECISIO CCCLIII.

RESOLVTVM fuit intrare arbitrium pro retardanda vltiori executione litterarum Apostolicarum, & sententiarum earum vigore late; † Nam cum illud reguletur à iure gloss. in l. qualem, verbo videtur, ff. de recept. arb. Bart. in extrau. ad reprimendum, verbo videbitur, n. 8. Rota decis. 71. num. 1. par. 6. recent. & alius.

- 2 De iure sēper executio suspenditur, † quando iudex nulliter, vel iniuste processit, Marches. de com. appell. ab exec. Breu. & litt. Apost. part. 1. §. 2. num. 7. fol. 397. Rot. in Tarraconen. parochialis post eundem d. par. 1. fol. 434. num. 5. & coram bon. me. Coccino decis. 177. num. 2.

Constat autem nulliter fuisse processum, ex quo sententia lata fuit super Decanatu, & Canoniatu, † & tamen monitorium, quod deseruit loco libelli emanauit tantummodo super primis litteris loquentibus de solo Decanatu; Alia verò littere postea expeditae super Canoniatu, de quo agitur fuerunt quidem in actis productae, sed nullum desuper monitorium obtentum fuit cum eadem insertionem, † prout necessarium est ad effectum, vt citatus notam habeat iurisdictionem iudicis, & informatus de petitis ab Actore deliberare possit, an velit cedere, vel contendere, iuxta text. in cap. preterea, ibique gloss. de dilatio. & notat Salust. in sua praxi lib. 3. cap. 2. sub num. 5. & in cap. 12. num. 7. Rot. in Salernitana beneficij 15. Aprilis 1644. coram R. P. D. meo Bichio.

- 5 Nec obiectum euitari potest ex eo, † quod in beneficialibus sufficiat vnicum monitorij expeditum super prima gratia ad effectum, vt etiam vigore alterius obtentae lite pendente procedi possit ad executionem absq; alio monitorio, immo absque alia seruatione terminorum substantialium, ea ratione, quia † in beneficialibus censetur ab initio deductum omne ius, tam praesens, quam futurum, vt egregie ponderauit Rota coram Aegid. decis. 661. per tot. & in Maioricens. parochialis 1. Aprilis 1643. coram Reuerendiss. Salamantino.

- 7 Quoniam praedicta bene † procedunt, quando secunda gratia emanauit super eodem beneficio, super quo ab initio lis contestata fuit, in quibus terminis loquitur Aegid. & alleg. Maioricens. parochialis, secus verò si illa expedita fuerit super beneficio diuerso, † quia tunc diuersitas beneficiorum efficit, ne petitio vnus suffragetur pro alio, sed requiritur noua citatio, & nouum monitorium, vt docet Bart. in l. aut qui aliter, ff. quod vi aut clam, & optimè firmavit Rot. in Hispanen. Canonicius 15. Novembris

1560. coram Oradino, & in Lucina pensionis 28. Iunij 1617. coram bo. me. Selencien.

- Et si aliter executor procedit, sententia remanet nulla † tamquam difformis à petitione, & libello l. vt fundus, ff. comm. diuid. gloss. in c. 1. verbo libelli post medale libell. oblat. & in cap. quoniam contra verbo petitiones de probation. Rot. coram Pen. decis. 8. num. 3. & in rec. decis. 99. num. 1. in fin. part. 4. & decis. 278. num. 1. par. 6.

Quod autem in praesenti casu Gratiae productae à Iacobo emanauerint super diuersis beneficiis, patet ex eo, quia primae litterae loquuntur de Decanatu, secunda verò, non solum de Decanatu, sed etiam de Canoniatu, qui nec venire poterat appellatione annexorum in primis litteris, quamuis Decanatu esset vnitus; nam cum vnio facta fuerit aequè principaliter, † prout partes videntur admittere, & in dubio semper praesumitur Rebuff. in prax. tit. de vnio. benef. num. 20. Gonzal. super reg. 8. gloss. 5. §. 7. num. 134. Rot. coram Canal. decis. 330. num. 2. & in Meleuitana unionis 13. Ianuarij 1642. coram Reuerendiss. D. meo Decano.

- 11 Vtique de eo debebat fieri † expressa intentio, vt aduertit Felin. in cap. in nostra num. 30. de rescript. Caccialup. de vnio. art. 8. sub numer. 7. vers. quam tamen, cum alijs pluribus relatis per Viuiam. de iur. patr. lib. 14. cap. 5. num. 28. & per Modern. Alexandrinum in prax. hab. concurs. praelud. 13. Rubr. 1. num. 5.

Réplicatio verò, quod defectus huiusmodi sanatus fuerit per reiterationem terminorum substantialium, in quibus continetur † citatio ad libellandum deseruiens loco monitorij, iuxta decis. Seraph. 1451. num. 4. vers. non obstant, & coram Duran. decis. 457. num. 1. Visa fuit Dominis non releuare; Cum enim circa Canoniatum monitorium nullo modo praecesserit, potest quidem talis citatio ad terminos substantiales supplere defectum citationum, quae male, & nulliter fuerunt † executae, secus verò illarum, quae penitus fuerunt omisae, vt aduertit Scacc. de indic. lib. 2. cap. 3. nu. 265. & declarat Rota coram Verall. decis. 149. in fin. par. 1. Mantica. decis. 254. num. 5. & 6. & post Pacif. de solu. decis. 6. num. 3. & fuit dictum in Elboren. iuris conferendi 8. Martij 1641. coram Eminenti. Card. Panzirolo, & in Toletana Canonicius penitentiarij 10. Martij 1645. coram R. P. D. meo Oubobono.

Iniustitia enim manifestè resultat ex quo dictae secundae litterae fuerunt expeditae contra formam, & tenorem supplicationis, † ad quā in dubio, tamquam ad matricem, recurrendum erat. Paris. conf. 51. num. 17. lib. 4. Marefc. var. resol. lib. 2. cap. 71. num. 9. Caputaq. dec. 54. n. 4. & 6. par. 1. Mohed. decis. 17. num. 1. de praebend. & firmatum fuit in Sipuntin. seu nullius Archiepiscopiteratus 25. Iunij, & 28. Nouembris 1646. coram R. P. D. meo Verospio, & in Tirassonen. unionis 26. Febr. praeteriti coram R. P. D. meo Oubobono.

Nam licet expeditores Cancellariae possint corrigere litteras, & nouas expedire super eadem supplicatione, non tamen in prauidiciū partium possunt alterare, vel immutare substantiam gratiae, quia hoc pendet à plenitudine potestatis, quam non habet Cancellaria,

*Bliv. conf. 49. num. 4. Paris. conf. 112. num. 8. & seqq. lib. 4. Marefc. var. lib. 2. cap. 71. num. 10. & seqq. Lot-
her. de re. benef. lib. 3. q. 2. num. 37. vers. procedit ve-
ro. Rota. coram. Canal. decis. 285. num. 1. & 2. & decis.
313. num. 1. in rec. decis. 730. per tot. & præsertim
num. 5. par. 2. & decis. 225. num. 12. & 13. par. 4.
tom. 2. & in Montis Alti beneficij 28. Junij 1645. co-
ram R. P. D. meo Bichio.*

Præsertim contra mentem, & intentionem
16 Pontificis, † qui tantum abest, quod appel-
latione annexorum intellexerit de hoc Cano-
nicatu, vti Decanatu vnito, quod immo de-
rogauit vnioni quatenus esset facta nulliter,
& de facto, vt legitur in supplicatione data,
in summ. num. 5. Repugnant enim inter se hæc
duo, quod Papa derogauerit vnioni, & con-
textualiter tamquam de vnito prouidere vo-
17 luerit, † vnde attempta repugnantia prædicta
excluditur intentio, & voluntas Pontificis
circa similem comprehensionem, vt bene ad
propositum ratiocinatur Rota coram Card. Sc-
raph. decis. 398. num. 10.

Prout pariter intentio eiusdem excludi vi-
detur ex eo, quod in gratia de Decanatu con-
cessit retentionem Iacobo alterius Canonica-
tus, & Præbendæ in eadem Ecclesia, quam
sanè non concessisset, si in prouisione Deca-
natus fuisset etiã Canonicatus annexus; quia
sic prouisus tres haberet præbendas in eadem
18 Ecclesia, cum tamen, † nec duæ concedi so-
leant, etiamsi altera ex illis alicui dignitati sit
annexa, & vnita Clem. ult. ibique gloss. in fin. &
Card. num. 4. de præb. Abb. in cap. litteras num. 2. de
concess. præb. Gemin. in cap. 1. num. 12. de consuetud.
in 6. latè Garz. de benef. par. 11. cap. 5. num. 187.
& seqq.

Immo non solū censuerunt Domini con-
stare de defectu intentionis Pontificis, quo ad
huiusmodi comprehensionem, sed etiam ip-
sius impetrantis, dum in gratia Decanatus
expressit valorem per non excessum in ducat.
24. vna vero cum incertis in ducat. 60. cum
tamen admissa comprehensione valor vna
cum incertis ascendet ad ducat. 130. vt idem
Iacobus fatetur in secundis litteris suæ proui-
sionis; itaut gratia vel penitus corruat, ob ma-
19 lam † expressionem valoris, Felin. in cap. ad
aures sub num. 4. vers. secunda conclusio, de rescript.
Rota decis. 41. eodem tit. in antiq. & probat Mandos.
super reg. Cancell. reg. 27. q. 20. sub num. 1. vel sem-
per sit, verum dicere in ea Iacobum nullatenus
voluisse Canonicatum comprehendere,
ex adductis per gloss. in l. 1. §. qui superficiem, ver-
bo agendo, ff. de superficie. Bald. in Lemptorem, n. 15.
C. locati, Menoch. præsumpt. 73. num. 5. lib. 3. Mantie.
de tacit. lib. 4. tit. 9. num. 8. & seqq.

Obiectum, quod secunda gratia poterit ex-
pediri vigore alterius supplicationis diuersæ
a prima tollitur ex diligentibus factis in Regi-
21 stris, ex quorum reuolutione probari negati-
uam firmavit in his terminis Rot. in Pampilo-
nen. de Ianzi 12. Nouembris 1612. coram bon. mem.
Coccino.

Ex quibus ita resolutum fuit vtraque parte
informante &c.

R. P. D. BICHIO.

Hispalens. Decimarum.

Veneris 10. Decembris 1649.

ARGUMENTVM.

Mandatum de manutenendo in quasi possessio-
ne exigendi decimas quando dicatur conces-
sum super decimis tam ante, quam post mo-
tam litem decursis, vel tantum super decursis
post litem motam.

SUMMARIUM

- 1 Mandatum de manutenendo super solutione decima-
rum colligitur super decursis à die motæ litis
tantum.
Quando lis fuit intentata non super decimis, sed
super iure decimandi. Secus autem quando lis
fuit introducta super decimis, quia tunc omnes
decursæ ante litem motam debentur, num. 3.
- 2 Bonæ fidei possessor facit fructus suos, nec illos re-
stituere tenetur.
- 4 Lis quando dicatur introducta super decimis.
- 5 Decimarum appellatione venit emolumentum, &
fructus decimalis distinctum à iure decimandi.
- 6 Actor præsumitur in iudicijs deduxisse ius suum mo-
do sibi magis proficuo.
- 7 Verba perceptionem decimarum sonant exactionem
vt facti, non vt iuris.
- 8 perceptio decimarum distinguitur formaliter à iure
illas percipiendi.
Perceptio fructuum formaliter distinguitur à iure
ususfructus, ibid.
- Fructus census distinguuntur ab ipso censu. n. 8.
- 9 Procurator non potest alterare petitionem actoris in
illius præiudicium.
- 10 Iudicis qualitas non ab exceptione rei, sed ab inten-
tione, & libello actoris metienda est.
- 11 Exceptio regulatur ab actione, & est illius ex-
clusio.
- 12 Reus non potest excipiendo cumulare nouam actionem
contrariam intentatæ per actorem.
- 13 Decima quando fuerunt principaliter petita, tunc
bona fides percipientis non suffragatur.

DECISIO CCCLIV.

EXPEDITIO mandati de manutenendo de-
creti ad fauorem Capituli Hispalensis in
quasi possessione exigendi decimas ex fructi-
bus prædij nuncupati di Buona Speranza, à Pa-
tribus Dominicanis possessi incidit in quæ-
sitionem decimarum decursarum, prætemden-
te Capitulo, quod omnes vsque ab initio pos-
sessionis Prædij per Dominicanos captæ; Do-
minicanis verò, quod solum à die motæ litis
decursæ in hoc iudicio veniant: qua quæstio-
ne particulariter hodie examinata responsum
fuit omnes decimas venire.

Iuxta distinctionem, quod aut in iudicium
deductum fuit principaliter ius decimandi,
1 aut ipsæ decimæ. † Primo casu quia decimæ
veniunt accessoriæ ad rem ipsam petitam,
hæc est ad ius decimandi, & consequenter, vt
de-

debeantur necessaria est mora, & mala fides possessoris, quæ non nisi per litis contestationem, vel aliam interpellationem contrahitur, solui in summarissimo possessorio non debent nisi à die motæ litis, cū bonæ fidei possessor fecerit antea fructus suos, & illosque restituere non teneatur, l. bona fidei emptor, ff. acq. rer. domin. & in his terminis loquitur Seraphin. decis. 1168. ut constat sub num. 3. ibi, quod non applicatur casui nostro, in quo lis fuit introducta super iure percipiendi tertiam partem decimarum, quam sequuta est Rota in Tirasonen. decimarum 5. Maij 1608. coram bon. me. Card. Lugdunensi impress. apud Marches. de commiss. tom. 1. fol. 1262. Mant. decis. 172. mem. 6. prout in terminis rei fructiferæ principaliter petitæ loquitur Buratt. decis. 225. Reverendiss. Vrgellen. decis. 222. & quotquot ex aduerso allegantur.

Secundo & verò casu decimæ iudicantur de per se tamquam fors principalis, quæ cum consistat in omnibus decimis siue ante, siue post motam litem decursis æquè censeantur petitæ non ratione moræ, seu malæ fidei debitoris, sed iure domini penes actorem existentis, omnes propterea restituendæ sunt, & omnes secum trahit iudicium manutentionis, nō secus ac trahit totum prædium, siue domum, si super prædio, vel domo motum fuerit, ut hoc modo remoueatur omnis turbatio, & possessor in sua pacifica possessione totius cōseruetur, aliàs talis possessor nusquam posset decimas ante litem decursas recuperare per viam manutentionis in summarissimo, quia certum est, quod debitor non posset in iudicio conueniri, nisi postquam venit dies solutionis, & sic semper remaneret aliquis terminus ante litem motam decursus, super quo nisi ille quoque in summarissimo possessorio comprehenderetur præcluderetur via. Actori remouendi mediante manutentione, turbationes, & molestias super eodem termino à debiōre per denegationem illatas, quod ferent dum non est, ut egregiè ponderauit Rota in Toletano pensionis 16. Februarij 1618. coram Sanctiss. D. N. impressi apud Modern. de manut. decis. 471. num. 6. & seqq. & hanc distinctionem in puncto decimarum amplexa est Rota in exaduerso allegata decis. Seraph. 1168. num. 3. ubi dicitur, quod ita conciliantur decisiones contrariæ, & in Elboren. decimarum 22. Maij 1642. §. quia decisio, ubi ponderatur, quod ita se explicat eadem decisio Seraphini coram bon. mem. Pironano, ac nouissimè in Toletana decimarum 3. Aprilis 1649. §. fin. coram R. P. D. meo Celso. Eandem distinctionē tradit generaliter Gratian. discept. 206. num. 218. & seqq. Cancer. variar. resol. par. 3. cap. 16. num. 97. Cinc. de censib. quest. 91. num. 15. aliique relati à Modern. Perns. in tractat. de manut. obseruat. 74. n. 11. & seq. & in trac. de substat. inspect. 55. num. 111.

Et hic secundus est casus noster, quia ut constat ex commissione originali data in summario Capituli num. 1. & lis introducta fuit super decimis, ibi, de & super decimis fructuum &c. & quarum appellatione significatur ipsum emolumentum decimarum, ac fructus

decimales seiunctim à iure decimandi, Bald. conf. 274. sub num. 1. vers. si decima, & num. 2. lib. 1. Calder. conf. 15. num. 1. vers. aut simpliciter, de iudic. Giouagnon. respons. 27. num. 30. lib. 1. Barbosa. in l. Titia 35. sub num. 4. vers. quia quando, ff. sol. matr. Conarr. var. resol. lib. 1. cap. 17. sub num. 5. vers. decimarum fructus. Rota in Albiganen. decimarum 25. Junij 1627. coram bon. mem. Card. Virili in Rauenaten. sen. Ferrarien. decimarum 25. Martij proximè præteriti coram R. P. D. meo Meltio, & in ipsissimis his terminis in supra citata Elboren. decimarum 22. Maij 1642. §. quia decisio in fine ibi, dū decima patebatur, non autem declaratio super iure decimandi coram bon. mem. Pironano & Eo. magis, quia hoc magis prodest actori, & in iudicijs actor præsumitur voluisse ius suum deducere modo sibi magis proficuo, Alex. conf. 38. n. 3. lib. 3. Rota decis. 366. num. 5. par. 1. recent.

Nec repugnat, quod Procurator Capituli in prosecutione iudicij insteterit declarari pertinere ad eius principales perceptionem, & exactionem decimarum à Dominicanis ex Prædio de Buona speranza, ut in summario Dominicanorum num. 3. Quia verba illa perceptionem decimarum, & sonant in exactionem decimarum, ut facti est, non ius exigendi, quod formaliter ab ipsa perceptione distinguitur, prout distingui perceptionem fructuum à iure vsusfructus tradit Molin. de inst. & iur. tom. 1. disp. 7. vers. licet proprietarius, Sanch. super. præcep. Decal. lib. 7. cap. 13. num. 12. Barbosa. in l. vsusfructus 58. num. 2. ad med. & num. 3. ff. solus. matrim. Rota in Bononien. vsusfructus 18. Junij 1640. §. tertius est casus coram bon. mem. Merlino, & fructus census ab ipso census aduertit Cinc. de censib. quest. 72. num. 26. Rota decis. 403. num. 7. inter impress. post eundem tract. de censib. præsertim declarando, ut debet prosecutionem à primordiali petitionem ad decimas restricta, & ab eiusdem Procuratoris potestate, qui petitionem ab ipso Actore factam, & in illius præiudicium alterari non potuit, Crescent. decis. 4. num. 4. de senten. & re iud. Surd. decis. 181. nu. 16.

Non obstat, quod Dominicani prætenderent se exemptos, ac de exemptione exceperint, quod enim in iudicium fuerit deductum, & iudicij qualitatem non metimur ab exceptione rei conuerti, & sed ab intentione, ac libello actoris, l. 1. §. 1. ff. si pars hered. petat. Cas. sad. decis. 3. num. 2. de iudic. Gregor. XV. decis. 335. num. 13. decis. 470. num. 6. & ideo in puncto Rota in sæpè allegata Elboren. decimarum coram bon. mem. Pironano dixit, quod totum operatur petitio Actoris. Præterquod exceptio exemptionis sicuti tenderet ad eligendum ius decimandi si super illo lis esset introducta, ita restringitur ad solas decimas si ad illas restricta fuit petitio Actoris, cum exceptio regulatur ab actione, & eiusque sit exclusio, l. 2. ff. except. Azzo. in sum. Cod. cod. tit. num. 1. lo. Harpre. in §. 1. num. 3. instit. eodem tit. nec possit reus excipiendo & cumulare nouam actionem contrariam intentatæ per Actorem, ut ex Ancharan. consil. 146. num. 3. & fuit dictum in Illerden. decimarum decimasexta Decembris 1639. §. ne-

S. neque ex responsione coram bon. ment. Pironano.

Tandem non obstat, quod ante litem contestatam Dominici fuerint in bona fide, quia tibi decimæ fuerunt principaliter petite, earum restitutionem pendet à bona, vel mala fide debitoris, sed ab Aëtoris dominio, & quasi possessione habente se vniuersaliter ad omnes decimas decursas, vt alijs alleg. respondit *Rota decis. 3. sub num. 22. par. 7. recent. & in alijs, quas in his terminis sequuta est Rota in Toletana decimarum 3. Aprilis 1639. coram R. P. D. meo Celfo.*

Et ita decisum vtraque parte informante.

R. P. D. L E O N E V E R O S P I O

Ciuitatis Castelli Censur.

Veneris 10. Decembris 1649.

A R G V M E N T V M.

Census licet extinguatur ex actu retrosimili numeratæ pecuniæ, benè tamen extinguì potest cum traditione alterius speciei, siue extimatæ, siue insolutum datæ dum accedat Domini consensus.

S V M M A R I V M.

- 1 Fructus census non debentur post illius extinctionem.
 - 2 Census extinguì potest altera specie siue extimata, siue insolutum datæ, dum accedat Domini consensus.
 - 3 Confessio est probatio omni altera preferenda.
 - 4 Consensus debitoris quando habeat vim traditionis.
 - 5 Epistola contra scribentem plenè probant.
 - 6 Quietatio Procuratoris habentis legitimum mandatum, est quietatio ipsius principalis.
 - 7 Fides mediatoris iuncta fidei testis premortui, iunctis alijs adminiculis plenè probat. & num. 3.
 - 9 Mensuratio facta de consensu partium post tempus conuentum dicitur approbata.
- Et remissum quodecumque interesse ab illius temporis conuentione resultans.

D E C I S I O C C C L V.

RELAXATVM fuerat mandatum ab A. C. contra Pirrum, pro fructibus Census super proprijs bonis, in Citerne Territorio consistentibus impositi, ac venditi Domino Lutio Vitellio pro scutis 1200. à quo appellationis causa sub clausula si quid exequendum mihi commissum; Dubitauì, An mandati prædicti executio debeat ipsius Lutij fauore decerni, & Domini negatiuè responderunt, Quia post prædicti census extinctionem, vsq; ab anno 1621. subsequutam, t mandatum iure relaxari non potuit pro fructibus ex tunc eidem Lutio indebitis, vt tradit *Cenc. de censibus par. 3. cap. 1. quest. 3. artic. 7. num. 76. & cap. 2. num. 2. & respondit Rota coram Buratt. decis. 645. numer. 2. in Romana fructuum dotis decima quarta Maii 1612. coram Manzanedo in Ari-*

minen. Censur 26. Iunii 1610. coram Remboldo, & in Romana Censur secunda Februarii 1612. & in Farsen. pecuniaria 25. Maii 1618. coram Sanctissimo Domino Nostro vel in Add. ad eund. Cenc. in ult. rap. par. 3. num. 2. & in alijs manu congestis in Casenaton. Censurum 3. Iunii 1644. coram R. P. Domino meo Corrado. Ab eo verò tempore prædicti census extinctionem contigisse conuincitur ex apoca à Pirro, ac Lutio subscripta, qua inter vtrumque legitur inita transactio, seu conuentio, vt ille staria ultra sexcenta frumenti consignaret, quorum quadringenta recollecta de anno antecedenti in ipsiusmet Lutij horreo sub Alberti Fancelli custodia reposita fuerant. Alia verò ducenta, & ultra tum de anno currenti, tum à diuersis debitoribus exigenda. Hic verò eiusdem frumenti partem in satisfactionem fructuum, hæcenus decursorum reciperet: reliquam verò in extinctionem census teneretur conuertere. Ex hac enim consignatione frumenti integrè subsequuta ex tunc census remansit extinctus, quamuis actus retrosimilis numeratæ pecuniæ non intercesserit, t cum talis extinctio ex consignatione alterius speciei, siue extimata, siue insolutum datæ, non reprobetur à iure quonies, prout his Domini consensus accedat, prout in l. satisfactio, ff. de solutionibus, & in l. si rem, §. omni, ff. de pignor. act. & tradit Nauarr. in comm. de usur. in 37. quest. num. 123. Cenc. de censib. quest. 103. num. 1. cum sequen. & quest. 109. num. 13. Rota in Ariminen. census 26. Iunii 1620. coram Remboldo, & in Romana census 7. Maii 1629. coram Reuerendissimo Terracinen. impressa post eund. Cenc. decis. 351. num. 2. & 330. num. 8.

Hanc quoque consignationem in starijs quadringentis, iuxta legem conuentionis præcessisse comprobatur propria ipsius Lutij confessio t quibuscumque probationibus præferenda ex dispositione text. in l. cum te, C. de transact. & in l. generaliter, C. de non numer. pecun. Atque resultans, tam ex sequentibus eiusdem Apocæ verbis, videlicet, detto Signor Pirro dà, & promette al medesimo Signor Lutio presente, & accettante stara quattrocento di grano, quale di già si ritrouano nel Granaro di detto Sig. Lutio, quæ à Pirro debitore prolata præsentem Lutio creditore, ac acceptatione importat frumenti traditionem penès ipsum tunc temporis existentis cum consensus ille debitoris, t qui frumentum tradere tenebatur vim traditionis obtinet ex dispositione text. in l. 2. C. de acquir. poss. ubi post gloss. in verb. dominium notat Cagnol. num. 137. Alexan. conf. 33. num. 6. in fine lib. 6. Decius conf. 179. in fine, Surd. conf. 221. num. 247. & 248. tum ex pluribus epistolis ab ipsomet Lutio subscriptis, atque transmissis ad Pirrum debitorem hanc frumenti existentiam in proprio Lutij horreo concludentibus, ac subsequutam illius t consignationem, quæ sanè epistolæ contra eundem Lutium plenè concludunt, iuxta tex. in l. publica, §. ultimo, ff. de depositi, & notant ibi DD. & in cap. 2. de fide instrum. l. as. in repet. l. admonendi num. 140. & 141. ibique Ripa num. 133. ff. de iur. iur. Couar. pract. quest.

quasi. cap. 22. n. 7. Rota coram Seraph. dec. 996. nu. 1. coram Buratt. decis. 266. num. 4. & 154. nu. 1. par. 7. recent.

Respectu verò alterius quantitatis promissæ in Apoca transactionis iustificatur quoque subsequuta traditio; ac mensuratio in starijs 299. cum dmūdio ex quietantijs à Iacobo Fācello conscriptis cum illæ vti peractæ à Procuratore sub amplissimis clausulis ad exigendum, & quietandum constituto eandem vim probationis obtineant, † ac si ab eodem met Lutio principali fuissent conscriptæ, ita vt tanquam minùs legitimæ ab eodem impugnari nequeant iuxta text. in l. verò Procuratori, & in l. si hominem §. si Titium ff. de solut. & in l. si Procurator ff. de cond. indebiti, & in l. Lucius §. tutela, & §. ultimo ff. de administrat. tutor. Matth. Brumes consil. 16. num. 19. Rot. in Cremonen. pensionis 2. Maii 1652. coram Vbaldo; Et totius præterea quantitatis consignatio conuincitur, tū ex iurata fide, atque recognita Camilli Rampaccij mediatoris, tū ex altera fide Mariotti de totius frumenti mensuratione attestantis, quæ ex ipsius obitu vires sumit, † ac iunctis alijs adminiculis plenè concludit iuxta theoricam Bart. in l. admon. num. 27. ff. de iure iurando, & in l. nuda ratio. ff. de Donat. Decius consil. 42. num. 6. Aymon. consil. 6. num. 52. Fulgos. consil. 152. num. 2. Bero. quasi. 65. num. 7. tum ex Epistola eiusdem Lutij in hæc verba conscripta: *Mi contento d' accordarmi, come però V. S. faccia il conto di quanto importa il grano, che in quanto al prezzo V. S. sa, che è notorio.* Tum ex publica voce, & fama comprobata ex literis à Gubernatore Ciuitatis Castelli conscriptis, ac de ea attestantibus, & demum ex taciturnitate eiusdem met creditoris, qui licet alias diligēs esse soleat in suis exactionibus, hanc tamen distulit post obitum Pirri debitoris, licet mādātum sufficiens habuisset expeditum. Hinc enim inferebatur subsequutam fuisse frumētī traditionem, & consequenter censum, tam respectu fructuum, quàm sortis ex ea extinctum remansisse.

Non obstat, quod in transactionis apoca. partes conuenerant, vt mensuratio frumenti, ac ipsius æstimatio fieret à Mariotto ad hunc effectum à partibus deputato, ea siquidem mensuratio, ac subsequuta æstimatio conuincitur ex præfata Mariotti fide, quæ vti verisimilis, † ac de facto proprio concludens ex pluribus coniecturis supra deductis fulcita, eiusque obitu adminiculata plenam meretur fidem, cap. cum in Ecclesijs de maior. & obed. vbi notat Host. num. 4. Imol. num. 9. Butrius num. 15. Rot. decis. ult. part. 1. diuers. num. 2. cum seqq. & coram Buratt. 306. num. 6. & in Romana assecurationis nautis 16. Februarii 1630. coram Reuerendiss. Terracinen. Et licet mensuratio iuxta legem conuentionis facta non probetur intra diem videlicet 22. Augusti anno 1621. Dum tantum de vtriusque partis consensu postmodum subsequuta dignoscitur post tempus prædictū eam proinde mensurationem, licet non sequutam intra tempus legitimum partes approbasse censentur, † & quodcumque interes-

Par. X. Recent.

se inde resultans remisisse ad text. in l. de lege §. ultimo; & in l. post diem ff. de leg. commiss. l. commissio ff. de pactis inter emptorem, & venditorem, & alijs relatis iuribus respondit Rot. in add. Casenaten. Censur. 3. Iunii 1644. in §. Verum coram R. P. D. meo Corrado.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO

Calaguritana Beneficij.

Mercurij 15. Decembris 1649.

ARGVMENTVM.

Appellatio interposita ab vno ex collitigantibus, an, & quando suffragari possit etiam socijs, eruditè tractatur; Appellatione interposita à relatione approbationis ad aliquod Beneficium Ecclesiasticum, si ea pendente deuentum fuerit ad institutionem, an succurratur appellanti per restitutionem in integrum, clarè demonstratur.

SVMMA RIVM.

- 1 Appellatio non interposita coram Iudice, apud quem ex dispositione iuris tenebatur, non reputatur legitima.
- 2 Appellatio interposita coram honestis viris, vt suffragari possit, quid requiratur.
- 3 Appellatio interposita ab vno ex collitigantibus solet quoque alijs suffragari, licet principalis appellantis renunciatio præcesserit.
- 4 Intellige quando legitime, vel congruè infra decennium d. appellationi adheferunt.
- 5 Secus si aliunde colligatur, prædicta appellatione inuari noluisse.
- 6 Appellatio interposita ab vno ex collitigantibus, non suffragatur socijs, quando est diuersa causa, atque defensio.
- 7 Restitutio in integrum non admittitur deficiente latione.
- 8 Beneficium Ecclesiasticum adiudicandum est ille qui nullo adhuc beneficio gaudet, in concursu, cum promissio de alijs beneficijs.
- 9 Episcopus in conferendis beneficijs præsumitur elegisse digniorem.
- 10 Appellatione pendentis quidquid gestum fuerit est nullum, & attentatum.
- 11 per Appellationem interpositam à relatione approbationis ad aliquod beneficium, an dici possit impedita patronorum presentatio, ac retardata Episcopi institutio.
- 12 Restitutio in integrum cessat, vbi competit actio ordinaria.

DECISIO CCCLVI.

CVM in Ecclesia Parochiali Oppidi de Nalda Calaguritanae Diocesis vacasset quarta pars Beneficij controuersi per ascensū Dominici possessoris ad integrum, propositis de more Edictis ab Ordinario iuxta formam à Clementina Constitutione in eadem Diocesi sancitam, præ cæteris declarati fuerant

rant legitimi oppositores, Gaspar Rual, Frāciscus Munilla, & Ioannes Duro, omnesque prædicti ab Examinatoribus Synodalibus approbati ad curata; Ex his vero cum Gaspar a Beneficiatis Ecclesiæ præsentatus, institutionem ab Ordinario obtinuisset ceteri Oppositores coram honestis viris prouocarunt, & commissionem præfixionis termini ad docendum de appellatione, eiusque prosecutione legitima, necnon restitutione in integrum mihi directam impetrarunt, cuius vigore commissionis dubium vtrumque proposui, super legitima, videlicet, appellatione, ac causis restitutionis in integrum eisdem Ioanni, ac Frācisco competentibus hodie negatiue resolutum.

- 1 Appellatio siquidem ab ipsis producta forum curam honestis viris interposita dignoscitur, non autem coram Iudice, apud quem ex iuris dispositione tenebantur prouocare, nec proinde poterit reputari legitima, l. 1. §. ult. ff. de appellat. §. 1. auct. eodem tit. cap. ut debitus extra de appellat. cap. appellatio eodem tit. lib. 6. & comprobatur. Specul. de appellat. §. qualiter
- 2 num. 8. Dum maximè, † nec ab ipsis iustificatur propter metum coram honestis viris prouocasse, vel Iudicis copiam tunc temporis defuisse, vel aliter eundem Iudicem impeditum, quo minùs coram ipso appellarent prout alterum ex his teneretur ostendere, vt prædicta possent appellatione iuari, ex notatis in dicto cap. ut debitus de appellat. lib. 6. & in cap. ult. ubi post glossam in verbo coram Iudice, notant ibi DD. communiter de appellat. Bart. in l. cum quidam, ff. eod. tit. Bald. in l. apertissimis num. 3. C. de iudic. & plures alij relat. per Scacc. de appellat. quest. 6. numer. 11. cum seqq. Rota coram Burat. dec. 202. num. 1.
- 3 Nec ipsis † poterit suffragari appellatio ab alijs Oppositoribus interposita coram Iudice, quæ alteri ex Consortibus solet quoque prodesset, licet principalis appellantis renunciatio præcesserit, iuxta text. in l. 1. & 2. C. si unus ex pluribus, & in cap. penult. de appellat. † Tum quia eidem appellationi, nec legitime; nec congruè decendij tempore adhæserunt, vt fore necessarium aduertit Salycet. in anthem. hodie, quest. 9. sub num. 4. C. de appellat. Milis in reperiitorio in verbo appellationis ab alio fol. 18. & in verbo excommunicatus petens fol. 118. Rota decis. 5. de sent. excommunicat in nonis, sed propria vti voluerunt appellatione, eamque separatim per Procuratorem specialem prosequi curarunt, ac proinde colligantium appellationi renunciassent, nec prædicta iuari voluisse, vt notat Felin. in cap. cum super num. 15. in secunda limitatione de re iudic. Lancellotti. de attent. par. 2. cap. 12. ampl. 11. num. 8. Ruginell. de appellat. §. 6. gloss. 1. cap. 1. num. 43. Scacc. eodem tract. quest. 5. num. 58. §. Subextende declarando, Rota coram Verall. decis. 37. num. 1. par. 1. & coram Crescent. decis. 7. num. 2. de procurat. † Tum quia non vna, eademque erat omnium causa, atque defensio, sed diuersa, dum vnusquisque Oppositor ex maiorum qualitatum concursu, quas obtinere contendit, consocium intendit excludere, cuius proinde appellatione gaudere non

poterit iuxta text. in l. si qui separatim, §. quid est rescriptum ff. de appellat. & l. 1. & 2. ff. si unus ex pluribus appellat. & notant vtrobiq; DD. post gloss. in verbo obtinere, gloss. in l. unica in verbo patrocinari, C. si in communi, eademque causa cap. penult. ibiq; gloss. in verb. eadem causa de appellat. & alijs rotatis iuribus comprobatur. Scacc. eodem tract. de appellat. quest. 5. num. 58. & quest. 12. num. 77.

- 7 Ex defectu † quoque læsionis. negatiue pariter DD. responderunt ad alteram dubij partem restitutionis in integrum, quæ regulariter ipsa deficiente læsione non admittitur ex dispositione text. in l. minor. ff. de minor. & in cap. auditis cum duob. seqq. de restitutione in integrum in nonis, & coram Seraphin. decis. 1238. num. 1. Neque elici valet in casu proposito, siue ex sacerdotali caractere per Ioannem, & Franciscum antiquitus recepto, siue ex prouectiori ætate,
- 8 qua vterque præpollet; Dum Gaspar aduersarius in cæteris qualitatibus ipsis æquiparatur, ac nullo adhuc beneficio gaudet Ecclesiastico, sed ob paupertatem congruo dignoscitur indigere subsidio, cuius vigore paupertatis prælatio per Gasparem obrenta debet sustineri, prout ex eadem causa posset iterum præferri Francisco, ac Ioanni de alijs beneficijs pro eorum congrua sustentatione prouis (prout ex trium depositione testium comprobatur iuxta text. in cap. comparento de Cleric. non resid. & gloss. in cap. dudum il 2. in verb. intitulatam in fine, vers. sed credo de elect. & dispositionem Sac. Concilij Tridentini sess. 24. de reform. cap. 17. & pluribus comprobatur Lambert. de iurepatr. par. 3. lib. 2. quest. 5. principali art. 3. num. 5. cum seqq. Barbosa. de offic. Episcopi allegat. 72. num. 305. & de officio Parochi cap. 3. num. 116. Rota decis. 16.
- 9 num. 7. par. 2. diuers. † eaque prælatio eo facilius visa fuit Dominis admittenda. † Quia Episcopi iudicio fulcitur, pro quo solet regulariter vigere præsumptio, cap. quoniam de iure patronat. Card. in Clement. 1. num. 20. ibique Ancharan. num. 7. de sequest. possess. & fruct. Rot. coram Verall. decis. 406. par. 2. coram Burat. dec. 22. num. 30. coram Mantica. decis. 12. num. 1. & 537. numer. 14. par. 1. recent. & in alijs relatis per Aden. ad decis. Burat. 635. num. 10.

Neque pro causa restitutionis petite poterit deservire † subsequuta præsentatio, atque institutio, Gasparis appellatione pendente, ab aduersarijs postmodum interposita, ac proinde nulla.

- 11 Præterquam enim comprobatur a relatione approbationis ipsiusmet Gasparis, eiusdem præsentationem præcedente, aliquam interpositam fuisse prouocationem, ex qua beneficiati in exercitio proprii iuris dici possent impediti, ac retardata præsumi Episcopi intuito, vt ponderauit Rota in Calaguritana Beneficii de Zurbauo 19. Ianuarii 1661. coram Penta.
- 12 Hæc sanè nullitas causam restitutionis in integrum operari non poterit fauore Francisci, atque Ioannis, qui minùs legitime prouocarunt, vt probat text. in l. in causa, ff. de minoribus, Odd. de restit. in integr. quest. 17. sub num. 62. cum seqq. Rot. decis. 781. num. 2. par. 2. recent.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. ARGUELLES.

Pampilonenſi Beneficij de Eſparza.

Mercurij 15. Decembris 1649.

A R G V M E N T V M.

De probatione valoris, & clericatus plenè in hac deciſione tractatur ad concedendam immiſſionem prouiſio Apoſtolico, qui litteras ſuæ prouiſionis plenè iuſtificauit, aduerſus eum qui à Nuncio eandem prouiſionem obtinuerat ſub expreſſione non exceſſus ducatorum 24. cuius contrarium fuit deinde probatum.

S V M M A R I V M.

- 1 Vacationem impugnare non poteſt, qui ex eadem vacatione venit.
- 2 Clericatus ex teſtibus quomodo probetur.
- 3 Clericus præſumiturq, ni alia poſſidet beneficia.
Clericatus probatur inditijs, & argumentis numer. 3.
- 4 Clericus dicitur quitalis à Papa enunciatur.
- 5 Cinem aliquem eſſe vel ex aliqua Ciuitate oriundum probatur ex teſtibus.
- 6 Narrattua non dicitur cauſa gratia.
- 7 Familiaritas non melius probatur, quam per conſamiliares.
- 8 Valor probatur unico teſte, & qualicumque probatione.
- 9 Valor probatur ex teſtibus beneficiatis iunctis etiam libris publicis ciuitatis.
- 10 Valor per non exceſſum probatur ex confeſſione par- tis, qua ſub eadem expreſſione beneficium impetravit.
- 11 Probatio non exceſſus leniores admittit probationes.
- 12 Teſtes de valore ſimpliciter deponentes intelliguntur deductis oneribus, & nu. 13. ubi amplia.
- 14 Beneficium in dubio præſumitur ſimplex.
- 15 Beneficium probatur ſimplex, ſi quis tanquam ſimplex illud impetravit.
- 16 Littera Apoſtolica iuſtificata tenent exequenda.
- 17 Prouiſio Apoſtolico datur immiſſio ſicuti datur hæredi ex teſtamento.
- 18 Contradictor legitimus non dicitur habens titulum nullum, & inualidum.
- 19 Titulus probatur nullus, & inualidus ſi fuit narratum beneficium non excedere 24. ducatos, & fuit probatum contrarium.
- 20 Libris Ciuitatis, & Eccleſia ſtandum eſt.
- 21 Partita ab aliquo producta ab eo impugnari non poſſunt.
- 22 Nuncius Apoſtolicus reſtriſſam habet facultatem conferendi beneficia non excedentia ducatos 24.
- 23 Probatio non exceſſus ab impetrante fieri debet.
- 24 Qualitatem probare debet habens regulam qualiſicationis.
- 25 Exceptionem à regula probare debet qui ea ſortetur.
- 26 Decretum irritans inſicit titulum, & poſſeſſionem.
- 27 Status vltimus in reſervationibus attenditur.
- 28 Sententia denegans executionem quando non dicatur vulnerare viam executiuam.

DECISIO CCCLVII.

IN Eccleſia Parochiali Oppidi de Eſparza Pampilonenſi Dioceſis, per obitum Marci de Calle in menſe reſeruato, ſimplex Beneficiũ ſeruitorium vacauit; Iſtud q. Domini Ioannes Diaz de Isla, & Andreas Chauari inpetrarunt, ille à Reuerendiſſ. Hiſpaniarum Nuncio per non exceſſum 24. ducatauri de Camera, & poſſeſſionem etiam obtinuit, Iſte verò à Sanctiſſimo Domino Noſtro cum narratiua valoris non exceſſus ducat. 24. certorum, & cum incertis 50. At ipſe Andreas dum coram Iudicibus duputatis ſuarum litterarum executionem petebat, propter recurſum per Ioannem ad Iudices Laicos habitum, iura ſua coram Ordinario Pampilonenſi experiri fuit coactus, qui ſententiam ad fauorem Ioannis protulit, eo quia Andreas exceſſum 24. duc. non iuſtificauit: Ab huiusmodi ſententiã prædictus Andreas appellauit, & cauſa mihi commiſſa, Dubitau, An Gratia Apoſtolica ſit iuſtificata, itaut Andree danda ſit immiſſio, & per Dominos meos affirmatiuè fuit reſponſũ quia omnia narrata in litteris prouiſionis ad eius fauorem emanatæ remanent iuſtificata.

Vacatio ſiquidem beneficij per obitum Marci vltimi poſſeſſoris controuerti non poteſt, ꝑ cum dictus Ioannes Diaz ex eadem vacatione veniat. *Rota deciſ. 544. num. 4. p. 4. deciſ. 302. numer. 2. part. 7. recent. cum alijs adductis in Mutien. beneficij 27. Martij 1648. S. vacatio beneficij coram me.*

Clericatus iuſtificatio clara reſultat ex teſtibus in Curia examinatis de publica voce, fama, & viſu deponentibus, ſcientiæque ſuę cauſam reddentibus, ꝑ quia viderunt illum clericali habitu indutum, & pro tali communiter reputatum. *Grass. de effect. cleric. in prel. num. 204. cum multis ibi citatis iunctis alijs adminiculis num. 255. Rota coram ſan. mem. Greg. deciſ. 137. num. 10. & 11. penes Burat. deciſ. 31. nu. 2. in recen. deciſ. 613. num. 4. par. 1. deciſ. 550. num. 3. coram Penia.*

Adminicula in præſenti ſunt. Primo quod Andreas alia beneficia poſſidet, & ſic oritur argumentum quod de tempore prouiſionis Apoſtolice eſſet Clericus. ꝑ Inditijs autem, & argumentis clericatum probari eſt tex. in cap. inter quatuor, & ibi gloſſ. in verbo per argumenta de Cleric. Peregr. Boer. deciſ. 171. num. 25. *Grass. ubi ſupra num. 203.* Secundo quia in titulis dictorũ beneficiorum ꝑ Clericus à Papa enunciatur, *Grass. cum ibi congeſtis ubi proxime num. 220. & ſeq. cum ex aduerſo non negetur.*

Inſuper prædicti Teſtes ſum. num. 6. atteſtantur, quod prænominatus Andreas eſt Pampilonenſi Dioceſiſ (vt ipſe in gratia narravit) *Rota deciſ. 266. num. 5. par. 4. recent. in Calaguritana præſtimony 10. May 1649. S. vacatio coram R. P. D. meo Ottobono.*

Narratiua, & ſuæ præſentia in Curia de tempore gratia, & ſuæ familiaritatis cũ clar. mem. Cardinali Albernoz iuſtificata redditur ex iſdem teſtibus ſum. num. 7. quorum do-

positiones respectu quidem presentias suffi-
 6 ciunt, et cum illius narratiua non dicatur cau-
 sa gratia. *Rota coram Duran. decis. 237. numer. 4.*
 Prout etiam respectu familiaritatis, quae me-
 7 lius quam per confamiliares (quales sunt isti
 testes) probari non potest. *Gabr. de test. concl.*
tom. 14. quem sequitur Rota decis. 125. nu. 12.
coram Comitulo.

Obtentorum valor ex praetis testibus sum-
 num. 8. datis iustificatur. Hec autem iustifi-
 catio sufficiens reputatur, cum hoc Sacrum
 Tribunal in probando obtentorum valorem
 8 unico teste, & qualicumque probatione sit
 contentum. *Rota coram Card. Canal. decis. 332. n. 3.*
in finem. Abbatis 3. Iulij 1645. §. qualitates quoque,
et in Placentina beneficij 11. Decembris 1647. §. quo
verò, vers. et valor obtentorum coram me, confirma-
ta 15. Iunii 1648. §. quod beneficium, vers. cum tamē
coram Reuerend. P. D. meo Celso, quod indubiē
procedit, quando exaduerso non controuer-
titur.

Iustificatio valoris non excessus ducat. 24.
 pro certis, & una cum incertis 50. ex Testibus
 in partibus examinatis desumitur, qui sunt
 9 eiusdem Ecclesiae Beneficiarij sum. num. 11. et
 uti tales fructus perceperunt, iunctis libris pu-
 blicis Ciuitatis sum. num. 13. ideo bene fructuū
 valorem probant *Rota decis. 603. num. 2. p. 1. rec.*
et in Placentina beneficij 27. Martij 1647. corā Re-
uerendiss. Domino meo Terracinen. in Osen. Archi-
diaconatus 14. Decembris 1648. coram R. P. D. meo
Pentingero et in dicta Bonen. Abbatis 3. Iulij 1645.
coram me. Circa quam iustificationem cessat
omnis scrupulus, stante Aduersarij confessio-
ne, et qui huiusmodi beneficium per non-
excessum ducat. 24. impetrauit. Rota coram Bu-
rat. decis. 931. nu. 1. vers. ex qua etiam, et decis. 505.
num. 1. p. 3. recen. in Bonon. Archipresbyteratus 23.
Martij 1648. §. valor autem coram R. P. D. meo Cor-
 11 rado. Praecipue cum ad probationem et non
 excessus leuiiores probationes sufficiant. *Garz.*
de benef. 5. p. cap. 3. n. 198. Rota coram Card. Canal.
decis. 332. n. 6. in dicta Placentina beneficij 11. Decem-
bris 1647. in fine coram me.

Non releuat si dicatur, quod dictis testibus
 fides non sit praestanda, cum deponant dedu-
 ctis oneribus. Nam respondetur, quod cum
 dictorum testium depositio simpliciter fuerit
 12 facta et est interpretanda deductis oneribus.
Rota coram san. mem. Greg. XV. decis. 273. num. 3. de-
cis. 277. num. 7. in allegata Placentina beneficij, §. nec
facit coram me. Maxime cum deponant circa
 13 valorem et negativē narratum. *Rota coram*
Mantic. decis. 138. nu. 2. et in citatis Placentia. §. non
obstat, vers. et quod coram Reuerendiss. D. meo Ter-
racinen. et d. §. nec facit in fine coram me. Et qui
contrarium probare intendit, magis valorem
per non excessum narratum iustificat. Nam
si non deductis oneribus non excedit sum-
mam de qua agitur, multo minus dedu-
ctis ita in mox allegatis decisionibus.

Denique ad probandum, quod beneficium
 14 sit simplex ultra iuris praesumptionem, et quae
 in dubio facit, ut simplex praesumatur *Rota de-*
cis. 266. num. 6. p. 4. recen. coram san. mem. Greg. XV.
decis. 39. num. 1. et apud Peniam decis. 517. nu. 1. et

decis. 683. num. 8. Concordant Acti Joannis con-
 15 fessio, qui (prout in sum. num. 1.) et hoc be-
 neficium tamquam simplex a Reuerendissimo
 Hispaniarum Nuncio impetrauit. *Rota de de-*
cisionibus 266. nu. 6. p. 4. recen. et 517. num. 2. coram
Penia.

Cumigitur ex his omnibus litterae proui-
 16 sionis Andreæ appareant et iustificatae veniūt
 exequenda, text. in cap. si xapitulo 5. ibique gloss.
 in verbo exequatur de concess. prob. in 6. *Rota in d.*
Bonon. Archipresbyteratus 23. Martij 1648. §. fin.
coram R. P. D. meo Corrado in dicta Bonen. Abbatis
in princ. coram me. Et ipsi danda immisio, si-
 17 cuti et ex testamento non abolito, nec cancel-
 lato per l. fin. Cod. de edict. Diu. Adr. tall. *Rota*
in Volaterana prioratus 27. Iunii in princ. coram
bon. mem. Pironano cum superius allegatis, et alibi
passim.

Quam quidem immisionem impedire ne-
 quit Ioannes a Reuerendissimo Nuncio pro-
 uisus, quia cum suae prouisionis titulus, nul-
 18 lus, & inualidus detegatur, et non sit legiti-
 mus contradictor ad hunc effectum, *Rota in*
Bonon. fideicommissi de Rubeis 30. Martij 1646. in
fine coram R. P. D. meo Corrado in Compostellana pa-
rochialis 1. Iulij 1648. sub §. verum eo magis, et
in dicta Calaguritana praestimonij 10. Maij anni pra-
teriti §. neque ad immisionem coram R. P. D. meo
Ottobono.

Nullus autem, & inualidus detegitur titu-
 19 lus et ex quo Andreas verificauit beneficium
 excedere summam 24. ducat. non solum per
 testes datas sum. num. 9. *Rota apud Casar. de Grass.*
decis. 3. de probat. Verall. decis. 277. num. 7. par. 1. in
Aretina Cappellania 11. Martij 1633. §. valor autē,
et in dicta Volaterana prioratus 3. Iunii 1634. §. de
valore, coram Pironano. Et per testes productos
 ab ipso Ioanne in partibus sum. num. 10. qui
 sunt Beneficiarij eiusdem Ecclesiae, & fructus
 perceperunt ut supra dictum est, Verum etiā
 20 tam per libros Ciuitatis, & Ecclesiae et qui-
 bus standum est, cum per partes variari non
 possint *Rota cum ibi citatis decis. 287. num. 4. et 5.*
coram Penia. Quam per partitas formiter ex-
tractas, quas hodie impugnare non potest Io-
 21 nes et cum fuerint ab illo productae, & sic ap-
 probatae cap. cum venerabilis 6. de except. cum vul-
 gatis. *Rota coram Burat. decis. 160. nu. 3. Et pro-*
 pterea Reuerendissimus Nuncius illud con-
 22 ferre non poterat, et cum restrictam habeat
 facultatem ad beneficia ducat. 24. non exce-
 dentia, *Garz. de benef. 5. p. cap. 3. num. 182. in dicta*
Calaguritana praestimonij §. tituli verò corā R. P. D.
meo Ottobono. Et huiusmodi non excessus erat
 23 probandus et ab ipso Ioanne tamquam suae
 gratiae pars, & fundamentum, *Rota coram Cre-*
scen. decis. 4. num. 1. de probat. Mohed. decis. 20. num.
etiam 1. eod. tit. in Calaguritana Archipresbyteratus
20. Maij 1587. coram Cyprio impress. apud Garz. de
benef. d. 5. p. cap. 3. fol. mihi 447. num. 188. Et qui
 24 habet regulam qualificatae et debet probare
 qualitatē, ut ex Rota, & multis alijs late
 probat *Fontanell. de pact. nupt. clau. 5. gloss. 1. par. 2.*
num. 19. et seqq. quia tuctur se exceptione a
 25 regala, et sic debet eam probare late nu. 24.
 et seqq.

Nec preterea dictus Ioannes opponere potest subsequutam possessionem, quia in mandato Reuerendis Hispaniarum Nuncij de non conferendo beneficio ultra 24. ducat. de Camera adest decretum irritans, quod possessionem, & titulum inficit. Rota decis. 679. num. 7. coram Penia dec. 440. n. 13. p. 4. tom. 2. & dec. 103. nu. 8. par. 5. recent.

Accedit vterius pro maiori tituli nullitate & inualiditate quod huiusmodi beneficium non a Nuncio, sed a Papa semper fuit collatum, qui ultimo loco prouidit Marcum de la Calle, per cuius obitum nouissime vacauit, ideo non Nuncio, sed Pontifici est reuerenturum, quod cum in reservationibus ultimus status potissime attendatur. Rota coram Penia decis. 659. num. 25. decis. 71. nu. 5. in fine par. 2. decis. 257. num. 12. par. 4. tom. 2. recent. Duran. decis. 340. num. 3.

Nihil facit, quod via executiua litterarum Apostolicarum vulnerata fuerit per sententiam Ordinarij denegantem eisdem litteris executionem, quia cum sententia non simpliciter executionem deneget, sed ob non iustificationem valoris in dictis litteris ab impetranti narrati, ibi, Non probarunt quod dictum beneficium excedat in omnibus suis fructibus ducatum 24. aureos Camera sum. nu. 4. non vulnerauit viam executionem, quodominus facta iustificatione in secunda instantia valeat iudex appellationis executiue procedere, ut respondit Rota in Astorice. Archidiaconatus 6. Novembris 1602. coram Card. Lancell. impress. apud Marcheside commiss. part. 1. fol. 374. & coram Cardine Canal. decision. 11. sub numer. 5. & 6. & in Melenitana beneficio 25. Iunij prox. prat. S. su. coram R. P. D. mea Bichio.

Et ita vnica &c.

QVÆ SVpra IN EISDEM CAVSIS EMANARVNT DECISIONES

Ad Vberiore Studentium commoditatem, cum nullibi habeantur impressæ, hic adnotatæ reperiuntur.

R. P. D. PANZIROLLO

Postea S. R. E. CARDINALI.

Tiburtina Fideicommissi.

Mercurij 27. Iunij 1640.

ARGVMENTVM.

Sucessio aliud est, quod fiat per viam Primogenitura, seu Maioratus, & aliud per viam fideicommissi, nam lura loquentia in terminis Fideicommissi, non intrant quoad Primogenituras, & maxime quia fideicommissa possunt stare in suspensio donec impleatur conditio euentura, quod non sit est in Primogenituris.

SVMMARIVM.

1. Dispositio, quando est conditionalis, dum durat spes adimplementi non cessat dispositio.

2. Et hoc maxime procedit si adimplementi non habeat tempus determinatum.

3. Conditionis negatiua natura, qualis sit.

4. ad Fideicommissa non extenduntur lura, quæ loquuntur in terminis Maioratum, seu primogenitura.

5. Primogenitura, ut sit locus qualiter sufficit, ut conditio vocatorum impleatur.

6. Primogenitura natura est, ut nec momento vacare possit.

7. Franch. decis. 169. loquitur in terminis fideicommissi.

Part. X. Recent.

missi simplicis, & non primogenitura, & numer. 8.

9. de Conditionis impleto dare non potest, qui non habet interesse, & numer. 10. & 11. amplius numer. 13.

13. Vir, quando est octogenarius, & habet quoque uxorem octogenarius non est aptus ad procreandos filios.

14. Maritus octogenarius habens uxorem octogenariam non est verisimile, quod ex moriente ducat aliam uxorem.

15. Conditio, dum est impossibile ut eueniat, quid sit faciendum, declara ut nu. 16. & 17.

17. Testamentum, quod non dicit, non est diuinandum.

19. Verba indeterminata in testamentis, an debeant extendi ad quodcumque tempus.

20. Verba generalia prolata a Testatore, ad certum casum non debent restringi.

21. Conditio a testatore prolata in testamentis, de quo tempore sufficit, ut, purificetur, & nu. 22.

23. Testator, dum mandauit, ut bona conseruentur in familia, censetur voluisse, ut fideicommissa sint perpetua.

24. Testator disponens, quod bona conseruentur in familia in casu confiscationis, hæc probatio non debet extendi ad alium casum.

25. Peregr. decis. 51. lib. 5. loquitur in casu, quo ratio conseruandi bona in familia in casu delicti, non erat restricta ad illum tantum casum.

Prohibitio testatoris, quando est realis, censeri debet perpetua num. 25.

26. Testatoris verba, quando sunt restricta ad certum

27. *Verbo testatoris quando ratiō non possit dici rea-
bi, sit personali.*
28. *Prohibitio testatoris, quando non testata fuit, aliqua
mōdo non est attendenda.*
29. *Quod procederet, etiamsi prohibitio sit facta de per-
petuo.*
30. *Verbo testatoris non sunt indicanda superflua.*
31. *Verba debent operari in casu à Testatore dispo-
siti.*
*Superfluum potius est tolleranda quam ut dispo-
sitiō testatoris ultra casum suum protrahatur nu-
mer. 32.*
32. *Testis in l. pater filium, §. fundum ff. de leg. 3. quid
determinet.*
33. *Superfluitas est potius tolleranda, quam ut admi-
tatur extensio in odiosis.*
34. *Verba testatoris ad omnia precedentia debent re-
ferri.*
35. *Verba testatoris quando sunt restricta ad certum ca-
sum, non ad alios debeant extendi.*
36. *Verba, quando sunt universalis, ad omnia suprare-
lata immediate prolata sunt referenda.*
*Relatio est fundata in proprijs verbis, ut
numer. 36.*
37. *Conditio restricta ad certum casum non potest exten-
di ad diuersum.*
38. *Fideicommissi perpetuitas deducitur, quando testa-
tor disposuit in casu mortis, non autem contra-
ventionis.*

Allegatur præsens decisio sub die 24. Iunii
1640, supra in decision. 1. quæ est in hac
eadem causa sed coram bonæ memor. Ar-
guelles.

DECISIO CCCLVIII.

PLACVERVNT Dominis fundamenta de-
cisionis Emanata corā me sub die 16. Mar-
tij præsumpti præteriti in qua firmatum fuit fi-
deicommissum habui de Blasio esse purifica-
tum ad fauorem Vespasiani, & propterea ex
rationibus, ibi, adductis esse in decisis persis-
tendum.

Quibus non visum est obitare quod cum
Testator disposuerit per hæc verba (*non ei es-
sente sigillatim de Vespasiana mia Nepote maschi, abe-
possa succedere, succeda il Maggiore in linea Mascu-
lina*) dum Vespasianus est uxoratus, & est in
spe suspiciendi filios, quamdiu ista spes du-
rat tamquam conditione pendente ipse non
dicitur ad hereditatem vocatus, sed potius
hereditas debet remanere in suspensio cum
Testator de liberis Vespasiani mentionem fe-
cerit & Conditionaliter, & negativè absque
præfixione certæ temporis, ita glos. in l. post. §.
fratre verba infamiliæ ff. de leg. 2. l. hoc genus verb.
nabendo ff. de condit. & demonstr. Cum de natura
conditionis & negativæ sit, quod tunc tantum
impleatur quando certum, & indubitatum
est rem aliter esse non posse, & implementum
esse duraturum usque ad mortem illius in cu-
ius personam conditio purificanda est, & su-
per reductionem ad impossibile, uti per Bald.

de l. et atque in fia. ff. de. Conditiones demonstr. Glos. in
l. 2. num. 1. vers. item in 3. C. de instit. & substit. & hoc
videtur sentire Molin. de primog. lib. 2. capit. 10. nu-
mer. 16. Franc. decis. 169. Rot. decis. 593. num. 1. par. 2.
recent.

Fuit enim responsum quod quicquid sit in
fideicommissis iura supradicta nullo modo,
applicari & casui nostro in quo Testator con-
stituendo primogenituram inter filios Vespas-
iani post defectum illorum vocavit maiorem
natum in linea masculina etenim ad effectum
ut & statim sit locus substituto sufficit quod
de tempore obitus ultimi possessoris filij nati
vel in utero concepti non reperiantur absque
eo quod natiuitas alterius expectetur, cum
successio & Maioratus illius nature sit, ut nec
momento quidem vacare possit, sed mortuo
ultimo possessore statim sequentem vocatum
admittat, ut se ipsum declarando pluribus ex-
plicat Molin. dict. lib. 3. capit. 10. num. 35. & plurib.
sequen.

Nec Decisio Franch. 169. aliquod obesse po-
test, quia ultra quod non versamur & in sim-
plici fideicommissio, sed in primogenitura,
aducti in terminis fideicommissi casus Hæ-
c omnia est diuersus ex quo ibi erat questio
testatoris filium qui prætendebatur exclusus
& alium qui fuerat substitutus casu quod def-
iceret linea masculorum descendentiū
ex filiis testatoris, unde cum extaret filius te-
statoris quamdiu aderat spes quod ex ipso filij
nasci possent substitutio & alterius vocati in
defectum dictæ lineæ nullo modo poterat,
habere locum, ut habent in d. decisione sub num. 2
vers. dictum fuit; in casu autem nostro vocatio
testatoris restringitur, & limitatur ad filios
Vespasiani, & ad maiorem natum in linea ma-
sculina qualis est Vespasianus, & sic cum ip-
so nullus alius potest concurrere nec dare de
defectu implementi conditionis negativæ, si
quidem filie feminae ultimi & grauati sunt
manifestè exclusæ, dum post defectum illius
sine masculis vocatur maior in linea, ut in
alia decisione firmatum fuit, nec Augustinus
habet aliquam actionem, cum de eo testa-
tum nullo modo loquatur sed tantum de filiis
Vespasiani, ac de maiore natum in linea mascu-
lina, qualis non est Augustinus, & sic in casu
præsentis hereditas non est pones alium voca-
tum, & cuius deficientiam sine filiis debeat
Vespasianus expectare ad effectum ut postea
succedere possit in quibus etiam & terminis
legitur, d. decis. 593. num. 1. par. 2. recent. sed ipse
Vespasianus est vocatus, & illi qui nullum
habent ius, ad hanc hereditatem dant & de
non implemento conditionis negativæ sub
prætextu, quod Vespasianus ad hoc ut effici-
tur hæres debeat expectare mortem sui ipsius
sine filiis, qui casus nec, & in dictis decisionibus
firmatur, & multo minus dum oppositio
provenit ab illis, ad quos hereditas nullo pa-
cto deferri potest.

Sed in omnem casum ad repellendum Au-
gustinum, & filias ultimi grauati satis videba-
tur constare de implemento conditionis ne-
gativæ, dum ipsi examinauerunt testes ad pro-
ban-

bandum quod Vespasianus uti octuagenarius
 14 cum uxore pariter f. octuagenaria nullo mo-
 do est aptus ad filios procreandos, qua impo-
 sibilitate petita statim purificatur fideicom-
 missum etiam non expectata morte Vespasia-
 ni cuius filij vocati sunt per text. in l. cum ita lo-
 gatum ibi, aut certum fuerit nasci non posse ff. quand-
 dies lega. vel, fideicom. cod. cum non sit præsui-
 15 mendum quod vxor moriatur, & f. ipse aliā
 vxorem ducat, ut in terminis considerat,
 Gam. decis. 160. num. 5. Fusar. de substit. q. 415. nu. 1.
 in fin. & licet num. 3. dicat, quod in hoc casu
 16 hereditas defertur quidem f. sed exercitium
 suspenditur in tempus mortis ex, Oldr. consil.
 239. num. 7. cum alijs ibi allegat. hoc tamen debet
 17 intelligi in terminis habilibus, f. quando sci-
 licet ad huc viuit impotens, & substitutus pe-
 tit immitti, non autem quando impotens, &
 18 substitutus est vna eademque persona, f. nec
 ullus alius reperitur in testamento vocatus ut
 in casu presenti.

19 Nec obstat quod illa verba (non ei essendo fi-
 gli maschi &c.) vbi indeterminata possint, &
 debeant extendi ad quodcunque tempus ut
 firmatur, in alia in vers. etenim itant quodcunque
 filij extiterint impedire possint substitutionem maioris
 natu, & sic Vespasiani quia decisio tantum fir-
 mat supradicta verba non esse restringenda ad
 20 tempus obitus testatoris sed f. intelligenda de
 defectu filiorum quocumque tempore ille
 sequatur absque vlla temporis prænitione
 tam amplectendo casum mortis testatoris quā
 21 vltimi grauati, de quo tempore f. sufficit,
 quod conditio purificetur, ut tradit Peregr. de
 fideicom. art. 29. num. 23. Mantica de coniect. lib. 11.
 tit. 6. num. 7. Sed hoc non tollit quin Vespasia-
 nus substitutus succedere possit dum nullus
 viuit ex eius filiis vocatis, & omnes obierunt
 22 sine filiis, f. ipso Vespasiano superstite, & vo-
 cato, tanquam maiore natu ut supra dictum
 est.

Non obstat quod cum Testator voluerit,
 quod bona conseruarentur in familia videtur
 habuisse voluntatem, quod fideicommissum
 23 duraret f. in perpetuum quæ tamen voluntas
 non impleteretur si hereditas deueniret ad Ve-
 spasianum destitutum omni spe habendi filios,
 quia ut in alia dicebatur, ratio illa conserua-
 tionis bonorum in familia non respicit pro-
 24 hibitionem alienationis f. sed tantum confis-
 cationis in casum delicti, & ideo extra illum
 non extenditur, ut bene per Roland, Conf. 43. nu-
 mer. 43. lib. 4. Odd. de fideicom. q. 75. Rot. in res. dec.
 368. nu. 7. & seq. par. 5.

Nec facit in contrarium, conf. Peregr. § 1. lib. 5
 25 quia in eo Casu ratio conseruandæ f. agna-
 tionis in familia non legitur restricta ad casum
 delicti, sed erat absolute posita.

Nec releuat quod prohibitio uti realis cē-
 26 feri debeat perpetua, quia f. tam ex antecede-
 ribus quam subsequenter verba testatoris
 potius sunt restricta ad personam Andreæ hē-
 27 redis instituti, & ideo f. non potest dici realis,
 sed re vera apparet personalis ut considerat,
 Rimini. iun. conf. 371. num. 124. & seq. lib. 4. quem se-
 quitur Petra de fideicom. q. 2. num. 30. vltra quod

28 ponderatum fuit, quod cū prohibitio nō fue-
 rit vestita aliqua causa non est considerabilis,
 ut ex cumulatis per Fusar. de substit. q. 685. num. 10.
 Odd. de fideicom. q. 2. art. 4. nu. 25. vbi quod hoc
 29 conclusio procedit etiam si prohibitio sit fa-
 cta in perpetuum.

Nec dicatur quod si ratio conseruationis
 bonorum in familia esset restricta ad solum
 30 casum confiscationis f. verba testatoris essent
 superflua quia superfluitas sufficienter euita-
 31 tur quandoq. verba operantur in casu testato-
 re disposito, & potius esset inconueniens si
 illa traherentur vltra casum a testatore consi-
 deratum, ut per text. in l. pater filium, § fund. ff. de
 leg. 3. vbi testator vsus fuerat verbis denotan-
 tibus perpetuitatem ibi, (ita enim sit, ut fun-
 dus de nomine vestro numquam exeat,) &
 32 tamen f. fideicommissum restringitur ad ca-
 sum contrauentionis, Crivell. decis. Rolan. 22. nu-
 mer. 73. vltra quod potius tolleratur superflui-
 23 tas, quam extensio de casu ad casum f. quæ
 est odiosa, Rot. decision. 490. numer. 9. par. 4.
 diuers.

Nec releuat quod verba testatoris debeant
 34 referri ad omnia precedentia f. nam respon-
 sum fuit quod aut Testator vsus fuit numero
 singulari, & verbis demonstratiuis restrictis
 ad dispositionem immediate precedentem,
 35 & tunc relatio f. non debet fieri ad omnia
 sed ad illum tantum casum, aut vsus est nu-
 mero plurali, & verbis vniuersalibus non re-
 strictis ad dispositionem immediate præce-
 36 dentem f. & tunc relatio debet fieri ad omnia
 quia relatio est fundata in proprietate verbo-
 rum, iuxta Textum l. fin. et ibi Bart. ff. ad Trebell.
 & secundum hanc distinctionem non facit in
 contrarium, Bero. conf. 64. num. 35. lib. 2. cum alijs
 allegatis vnde dum Testator in casu cōtrauen-
 tionis vocauit ex filiis Vespasiani unum na-
 tu maiorem post alium addendo illa verba,
 37 e così di mano in mano &c. nō f. debet illa dispo-
 sitio aliquo pacto extendi ad casum mortis,
 prout scribentes ex aduerso pretendunt sed tantum
 debet operari suum effectum in casu speciali
 38 a Testatore prouiso f. perpetuitas autem fi-
 deicommissi deducitur quando prædicta ver-
 ba sunt apposita in casu mortis non autem in
 casu contrauentionis, ut videre est apud Fusar.
 question. 384. numero 5. cum alijs per ipsum alle-
 gatis.

Et ita vtraque parte informante &c.

R. P. D. P. E. V. T. I. N. G. E. R. O.

Romana Domus.

Veneris 4. Decembris 1643.

A R G V M E N T V M.

Emphyteusis licet non possit dari in dotem, cū
 sit inalienabilis, cum dos debeat remanere
 penes filios, aut heredes tamen fallit, si in
 concessione emphyteusis, adsit clausula, ad
 habendum, & alia circa hac materiam.

S V M M A R I V M

- 1 Sententia ualiditas colligitur ex reuolutione actorum.
- 2 Possessio probatur ex sustentatione litis, & ex ademptione ipsius possessionis.
- 3 Possessio probatur ex confessione partis aduersa numero. 2.
- 3 Bona emphiteotica sunt inalienabilia.
- 4 Emphyteusis pro se, filiis, & nepotibus acceptat cum clausula ad habendum, cuius natura sit, & numero. 5.
- 5 Emphyteusis habita cum clausula ad habendum, ex causa onerosa potest à primogenito alienari, in præiudicium uocatorum.
- 6 Emphyteotica bona non dicuntur talia, dum fuerint data in dotem.
- 7 Emphyteusis non potest dari in dotem, cum non possit transire ad heredes mulieris, & numero. 8.
- 9 Possessio qua est iure pignoris, non est vera possessio.
- 10 Filii competunt remedia possessoria pro recuperatione dotis, qua competeabant matri.
- 11 Libellus quando non est restrictus ad certam actionem non potest fieri talis restrictio.
- 12 Et maxime stante in eo clausula, & omni meliori modo.

Præsens decisio in hac eadem causa emanata sub die 4. Decembris 1643. allegatur supra ad decisionem 15.

DECISIO CCCLIX.

- C**VM Margarita Constantina filia, & hæres ab intestato Fuluiæ Grappolinæ, obtinisset per sententiam ab Audit. Cam. immisionem super Domo hereditaria per Margheritam Grappolinam detenta, hac appellante, Domini censuerunt, sententiam Audit. Cam. esse confirmandam, quia eius ualiditas constat ex reuolutione actorum, & iustitia, probatur ex eo, quod domus, de qua agitur fuerit per Fuluiam de tempore mortis possessa, ut deponunt testes in summario Constantinæ numero. 4. & 5. eamque filium fuisse, & heredem Fuluiæ, neque ab ipsa Grappolina controuertitur. Possessio vero recens Grappolinæ probatur ꝑ ex sustentatione Litis, & ademptione possessionis, & confessione articulo- rum in actis datorum, quæ sunt extrema ad effectum, de quo agitur, requisita.
- 3 Nec obstat, quod hæc Domus ꝑ afferatur emphiteotica inalienabilis, nec ad heredes transitoria.

- Quia dato etiam, quod esset emphiteotica nihilominus cum fuerit acquisita pro se, Filiis, & nepotibus, cum clausula ad habendum, &c. ꝑ quæ faciunt emphyteusim mere hereditariam, ut sepius dixit Rota, & signanter in decis. 438 numero. 2. par. 1. recte bene potuit ex causa onerosa à Primo acquirente alienari in præiudicium uocatorum, ut pluribus relatis dictum fuit in Romana Dotis 20. Aprilis 1643. uers. nec aduersari, coram R. P. D. meo Carillo, & in Romana

- Vinea, 4. Maij 1643. coram meo, maxime cum dicta Domus fuerit bis alienata ꝑ ex causa dotis nempe primo dotanda Martia filia Alexandri primi acquirentis, cui fuit data in solum, & fundum dotalem, & secundo loco pro parte dotis ipsius Fuluiæ, unde tanto minus obstat prædicta obiectio, quia bona emphiteotica alienari possunt ex causa dotis, & sic alienata, Mortua Muliere, non reuertuntur ad ad Vocatos in Inuestitura, ꝑ sed transferuntur ad Mulleris heredes, ut pluribus relatis tradit Gratian. discep. forens. cap. 111. numero. 9. & 10. Rota Romana domum 9. Decembris 1641. uers. minus obflare coram R. P. D. meo Rojas, Minus obstat, quod Fulua non possideret etiam Domum, uti uera Domina, & posseditrix, sed solum iure pignoris, ꝑ ex quo fuerit assignata in satisfactionem residui dotis, & alterius crediti.

Quia licet Fulua, dictam Domum detineret tantum iure pignoris, adhuc Margherita filia &c. heredi, competunt remedia possessoria pro dote detentis per eandem Fuluiam defunctam, ut tradunt Glos. & Doct. in l. fin. C. de edit. diu. adr. Tolon. Rota coram Sancti. mem. Greg. XV. decis. 194. numero. 9. uers. non obstat, & numero. sequi.

- 11 Quod autem dicitur, actum fuisse ꝑ ex remedio l. fin. vigore fideicommissi donis non videtur releuare; quia cum Libellus nõ fuerit restrictus ad certam actionem, sed fuerit deductum omne ius, ꝑ & omnis actio cum clausula omni meliori modo, &c. censetur deducta actio, & remedium magis proficuum Agenti, ut pluribus relatis dixit Rota in rec. dec. 175. numero. 5. par. 6.

Et ita resolutum fuit utraque parte informante.

REVERENDISS. P. D. CERRO

Sacre Rotæ DECANO.

Valentina Parochialis.

Veneris 28. Aprilis 1645.

ARGUMENTVM.

In præsentis decisione multa deducuntur circa validitatem resignationis beneficii, ut potius sit standum originali, quam Registro Datarie, & quid veniat exprimendum, ut tanquam valida persistat.

S V M M A R I V M.

- 1 Originali potius standum est, quam Registro Datarie.
- 2 Scriptura omnes debent regulari ab ipso originali, amplius numero. 3.
- 4 Iustificatio fit de actu iam gesto.
- 5 Litteris expeditis resignationis magis standum est, quam registro, dum cum originali concordant, & numero. 6.
- 7 Resignationes ut habeant suum effectum, debent seruari.

- uari conditiones, inter apposta.
- 9 Quod maxime attendendum venit quando onus est perpetuum num. 7. & 9.
- 10 in Resignationibus beneficiorum an sint exprimenda onera perpetua.
- 11 Onus, quando non est voluntarium sed necessarium an sit exprimendum.
- 12 Papa praesumitur scire omnia decreta Concilij Tridentini.
- 13 Subreptio, ut evitetur in resignationibus beneficiorum quid sufficit fuisse expressum.
- 14 in Mandato excessus, quando faciat deficere consensum in resignante declara ut num. 15.
- 16 Stylus Dataria, & Cancellaria debet attendi, circa resignationes beneficiorum.
- 17 Clausula, non alias aliter nec alio modo, remouet consensum ab actu.
- 18 Papa, quod noluit, censetur nec voluisse resignans.
- 19 Verba, si sanctissimo placuerit, quid importent, & num. 20.
- 21 Clausula, non alias, aliter, nec alio modo, ad quid sit referenda, & num. 22.
- 22 Decisio in Causa Corduben Dimidia Portionis coram Chiroga qualiter intelligenda, ut num. 23.

Decisio ista emanata in hac causa sub die 28. Aprilis 1645. allegatur supra in decisione 121. quae est in eadem causa coram eodem Reuerendiss. P.D. Cerro Decano.

DECISIO CCCLX.

NON constare de resignatione valida dictum fuerat prius vtraque parte informante die 8. Aprilis 1644. coram R.P.D. meo Praeside Vallisoletano, licet decisio propter eius ab Urbe discessum a me in Rota subrogato fuerit extensa, & postea coram me vna tantum parte informante die 13. Ianuarij praeteriti duplici fundamento. Primo scilicet quia ex registro Datariae apparebat supplicationem fuisse signatam a fel. rec. Urbano VIII. 3. nonas Ianuar. Pontificatus anno 18. qui est 1641. a Natiuitate, & sic postquam resignans obierat, secundo quia mandatum ad resignandum erat conditionale cum decreto exprimendi onus antiquum duorum cassiciorum tritici, & reservata pensione ducat. 200. auri de Camera, integrè soluen literis non expeditis, quae tamen conditiones impletæ non fuerant, sed imò signata supplicatio cum clausulis omnino repugnantibus, unde resignatio remanebat nulla, ex defectu consensu resignantis, qui sub illis pactis, & conditionibus consensit, & latius habetur in dd. decisionibus.

Sed hodie repropoſita causa DD. recesserunt a decisio, quia ex nouiter in facto adductis ab altera parte visum fuit vtrumq; fundamentum cessare.

Etenim licet supplicatio appareat signata de anno 1641. in registro Datariae, cui visum fuerat potius adhereri debere fidem, quam litteris, quae solummodò ostendebantur, hodie tamen fuit exhibitum originale eiusdem supplicationis signatae 3. nonas Ianuarij Pon-

nificatus S. memi. Urbani VIII. anno 17. quod correspondet anno 1640. quo tempore resignans adhuc viuebat, in concursu autem magis standum est originali, quam registro, iuxta theoricam Bart. in l. si quis ex argenteis §. praetor ait ff. de edendo, Surd. qui late exornat materiam cons. 141. num. 8. & in terminis supplicationis firmat Mandos. ad reg. Cancell. reg. 15. q. 2. num. 3. & in reg. 27. q. 1. num. 3. Caputaq; decis. 75. nu. 6. par. 1. Rota coram Reuerendiss. Vrgellen. decis. 265. num. 1. cum seqq. et decis. 306. num. 1. et coram bo. mem. Buratt. decis. 294. num. 12. imò secundum originale supplicationem omnes aliae scripturae postea factae emendari, & regulari debent, gloss. in cap. ut veteri librorum ver. Graeci circa medium in verbo et est hic argum. dist. 9. Rota dicta decis. 265. n. 12. et coram Cardin. Cranchi. decis. 255. num. 8.

Eoque magis in casu nostro cum originali supplicationis concordant cum parua data, quae pariter legitur sub eodem die, & anno, Sum. Insa num. 4. consensus praestitus a Collegio Procuratore in Cancellaria pariter sub eodem die, & anno dicto Sum. num. 2. & ratificatio resignantis facta sub 26. Februarij 1640. Sum. numer. 3. Si enim ratificatio facta fuit de anno 1640. consequens est supplicationem eo tempore iam fuisse signatam cum ratificatio fiat de actu iam gesto, actu inq; praecedentem conuuldet non subsequenter ad instar confirmationis Gemin. cons. 128. num. 4. vers. ratificatio enim Menoch. consil. 364. num. 13. iunctis etiam literis ad fauorem resignantij expeditis, quibus magis standum est quam registro dum cum originali concordant, ut aduertit Rota coram Vrgellen. dicta decis. 306. num. 1. cum praesertim de legalitate originalis suspicari non possit, dum Reuerendissimus tunc Datarius eo viso, & diligenter inspecto testatus mihi fuerit, nec alteratum esse, nec in aliqua parte viciatum adeo ut propterea potius sit praesumendum erratum fuisse in registro, quod a solo viro registratore conficitur, quam in originali supplicatione signata manu Papae, nedum visa per Datarium, sed de eius manu datata, & diligenter vterius examinata per tot Officiales.

Ad alterum fundamentum, quod ob non seruata formam mandati, & conditiones inter appostas non impletas deficiat consensus resignantis dictum fuit, quod aut agitur de non facta expressione duorum cassiciorum tritici, & cum hoc sit onus perpetuum extractum ab Archiepiscopo Valentinensi ex fructibus istius Parochialis, & assignatum seminario dictae Ciuitatis vigore Concilij Tridentini sess. 23. c. 18. de reform. fortè non erat de necessitate exprimendum, prout similiter non exprimitur onus subsidij excusati triennium, & similia, quia scilicet cum sint onera perpetua, quae distrahuntur a Corpore beneficij non continentur in valore expresso, sed illum minuunt Gigas de pens. q. 96. num. 2. et 3. loquens de oneribus Episcopalibus Puz. decis. 201. lib. 3. in nouis Rota in recent. decis. 158. num. vlt. par. 1. add. Greg. decis. 245. sub num. 12. vers. ad istam autem effectum, et coram Buratt. decis. 418. num. 1. verus enim valor dicitur, qui remanet deductis oneribus, ut notat Bart.

Bart. in l. fundi trebiani in fin. ff. de usufr. leg. Rota divers. decis. 548. par. 1. et in rec. decis. 640. num. ult. part. 3. et coram Cardinali Conal. decis. 462. num. 1. onera autem intelliguntur de perpetuis non de temporalibus, ut explicat Gonzales ad reg. 8. gloss. 5. §. 2. num. 21. Garz. de beneficijs par. 5. cap. 3. num. 161. cum seqq. add. ad Greg. decis. 490. num. 9.

Sed quia in contrarium deducebatur huiusmodi expressionem fuisse necessariam prout in terminis perpetue pensionis impositae ad fauorem Seminarii vigore Concil. Tridentini videbatur decisum in *Valentin. pensionis 25. Iunij 1601. coram bon. mem. Card. Millino*, ubi ratio adducitur, quod cum huiusmodi pensio sit perpetua continet in effectu dismembrationem fructuum.

Ad hoc pariter fuerunt datae variae responsiones, & praesertim fuit allegatum, quod hodie seruatur stylus & contrarius in Dataria, scilicet non exprimendi similia onera perpetua nedum generalis aliarum prouinciarum, & Diocesanae, sed individualis Valentiae, & adeo hoc comprobandum datae fuerunt fides, & attestations plurium Officialium, & Curialium in *Sum. num. 6.*

Prout etiam deducebatur, quod cum hoc onus non sit voluntarium, sed necessarium a iure, & vel de cr. Concilij iniunctum cuiusque Beneficio huius Diocesis eius taciturnitas non potuit reddere gratiam subreptitiam ad not. per *Felin. in cap. super literis num. 8. de reser. Rota decis. 75. eodem tit. in antiquis, & dec. 569. n. 15. par. 5. recent. tom. 2. & in simili de onere perpetuo, quo grauantur Prioratus, & Commendae Religionis Hierosolymitanae dixit Rota in Monopolitana pensionis 1598. coram Orano*, quam refert, & sequitur *Garz. de Benef. p. 1. cap. 5. numer. 564.* ea ratione, quia cum Papa praesumatur optimè sciret omnia Concilij decreta, vel cogitauit, vel cogitare potuit super hac Parochiali adesse hoc onus pro seminario, quae sola generica cogitatio sufficit in gratijs Apostolicis ad euitandam subreptionem ex taciturnitate resultantem. *Ruin. conf. 68. num. 4. & conf. 75. num. 16. lib. 3. Honded. conf. 89. num. 27. lib. 1. & alijs relatis in dicta decis. 100. num. 30. par. 4. recent. firmas*
ulterius num. 31. ea sola esse & exprimenda ad euitandam subreptionem, quae de stylo, & consuetudine Datariae solent exprimi, non autem alia.

Aut verò agitur de alijs in supplicatione conditionaliter expressis ob quorum inobseruantiam dictum fuit in decisionibus fuisse excessum & in mandato, deficere consensum in resignante. Et placuit responsio, quod distae conditiones fuerunt a procuratore in supplicatione appositae, & per Sanctiss. delatae tantumquam & non solite concedi dicitur satisfacti mandato, & valet resignatio, ut aduertit *Paris. de resignat. lib. 9. q. 17. num. 19. vers. sed dubium Lotter. de re Benef. lib. 3. q. 16. n. 38. vers. prius autem in suis terminis decis. 387. num. 2. par. 4. diuers.*

Et hinc cessat in facto motuum primae decisionis, quod scilicet non fuerint adhibita diligentiae ad illas obtinendas, dum enim ut dictum est, fuerunt in supplicatione appositae,

16 & Pontifex illas & deleuit diligentiae remanere eo ipso probatae, quia ex cassatura, & delineatura iuxta stylum Datariae, & Cancellariae arguitur petitorum denegatio *Card. Seraph. decis. 683. num. 2.*

Non obstat Clausula, *Non alias aliter, nec alio modo* apposita in fine & mandati procurator quae remouere videtur consensum, casu quo conditiones impletae non fuissent, quia cum post appositae conditiones additum fuerit; si ita Sanctissimo placuerit, ut subsequatur postea Clausula, *Non alias aliter, nec alio modo* argui debet resignantem, tunc demum voluisse implementum casu quo Sanctiss. placuerit, & non alias, unde dum & Papa voluit censetur, & resignantem noluisse, ut in puncto extat decisio *Cas. de Grass. 10. de praben. alijs 121. n. 2. 3. & 4. quam sequitur, & referunt Gloss. ad reg. 8. gloss. 12. num. 93. & Lotter. de re Benef. lib. 3. q. 19. n. 38.* & ita licet Procurator concenserit absque his conditionibus, ex hoc tamen non deficit consensus in mandante, quia dum illas conditiones solum voluit quatenus Sanctissimo placuerit, eo ipso quod Pontifex eas delendo noluit admittere censetur etiam illas noluisse mandantem, quia praedicta verba, Si Sanctissimo placuerit & ad antecedentia omnia nonstant resolutiue, sed conditionaliter, ut expressè firmatur in *d. decis. Cas. de Grass. 10. num. 8.*

Nec intrat replicatio quod dicta clausula, *Non alias aliter nec alio modo* & referri debeat ad conditiones appositae, non autem ad beneplacitum Sanctissimi, quia cum stet appositae post requisitum d. beneplacitum magis ad illud referri & debet, quam ad alia, magis remota ex doctrina *Bart. in l. final. C. de reb. dub. alijs autem superflua fuisset reseruatio beneplaciti, si non aliter quam modo expresso resignatio fieri potuisset.*

Nec obstant deducta per Rotam in *Cordubensi dimidia & portionis 14. Nouemb. 1558. coram Chi-roga* in alia decis. allegata, quia procederent si resignans simpliciter, & absolute noluisse aliter resignare, quam sub pactis, & conditionibus in mandato expressis, secus prout hic ubi conditionaliter tantum, & accedente beneplacito Apostolico. Eo enim non accedente censetur etiam aliter & voluisse, ut in puncto respondendo huic obiecto distinxit *Rota apud Cas. de Grass. d. decis. 10.* Ex quibus etiam habetur responsio ad alleg. decis. in *Causa Saanen. Cantoria*, quia eo casu resignans liberè, & absolute protestatus fuerat non aliter in resignationem consentire, quam sub expressis pactis, & in conditionibus in mandato suppositis, quod non est in hoc casu.

Et ita vtraque parte, &c.

R. P. D. GHISILERO

Postea Episcopo IMOLEN,

Aretina Vnionis.

Veneris 2. Iunii 1645.

A R G V M E N T V M.

Vniones beneficiorum qualiter, & quando dicantur probatae, ut non intret Regula Cancellariae reuocatoriae vnionum.

Et plura alia deducuntur circa talem probationem vnionum.

S V M M A R I V M.

- 1 Vnio, quando dicatur integrè, & validè facta.
- 2 Vnio confirmata à Papa, una cum insertione dictae Vnionis, est seruanda.
- 3 Vnio, quod fuerit effectiuata, probari potest ex sententia desuper lata.
- 4 Regula reuocatoria vnionum ut non operetur, satis est vnionem fuisse in parte effectiuatam.
- 5 Observantia non est attendenda quando per sententiã fuit sublata.
- 6 Observantia qualibet per decretum irritans dicitur sublata.
- 7 Consuetudines laudabiles Ecclesiarum sunt seruanda.
- 8 Vniones beneficiorum, quando non possint dici, nisi effectiuata.
- 9 Verba sunt intelligenda secundum subiectam materiam.
- 10 Dictio, prout, est restrictiua.
- 11 in Vnionibus negotia vniuersalia, & non particularia communicantur.
- 12 Vicarij deputatio, quando beneficium est vnitum ad quem spectet.
- 13 Effectum ea, quae non habuerunt, non attenduntur.
- 14 Effectiuatio ex lapsu temporis an presumatur.
- 15 Iura extracta parte non citata non inuuant.
- 16 Iura debent extrahi cum compulsariis Iudicis.
- 17 Decretum irritans tollit quemlibet actum in contrarium.
- 18 Actus, facti, proximi liti non attenduntur.
- 19 Testes, qui deponunt per possibile, & non per necesse non reueant.
- 20 Actus, qui non sunt conuenientes, non sunt admitendi.
- 21 Testes, non reueant, si deponant, de his, qui acciderant, in infancili aetate duorum vel trium annorum.
- 22 Intentionis fundamentum partis, ubi consistit, concludenter id est verificandum.

Allegatur praesens Decisio in causa Aretina Vnionis 2. Iunii 1645. supra in decisione 37. quae est in eodem causa, & ista ibi allegatur in fine:

D E C I S I O CCCLXI.

VNIVIT vsque de anno 1250. Episcopus Aretinus Ecclesiam Collegiatam S. Mariae

Plebis nuncupatam Ecclesiae Cathedrali S. Petri dictae Ciuitatis, & ei communicauit honores, & Priuilegia dictae Cathedralis Ecclesiae vnita, & cum voluerit in posterum esse vnum, & idem Capitulum determinauit, Canonicos vtriusque Ecclesiae communiter admitti debere ad electiones, tractatus, negotia, & contractus, ita tamen, quod per illam vnionem humaniora Priuilegia, & laudabiles consuetudines vtriusque Ecclesiae communiter, & aequaliter cum ipsis Ecclesijs à Canonicis obseruarentur, & quod Archipresbyter, & Canonici praedictae Plebis subessent Praeposito Aretino, & Obedientiam, ac reuerentiam praestarent, & facerent eidem debitam, ut sicuti erat vnum vnitum, ita etiam esset vnum caput in ipsa Ecclesia. Dictam vnionem confirmauit Innocentius Quartus cum insertione totius tenoris. Ortis deinde tractatu temporis controuersijs inter Canonicos vtriusque Ecclesiae à fel. rec. Clemente VIII. illarum determinatio commissa fuit Cardinalibus Alexandro tituli S. Praxedis Florentiae nuncupato, & Antonio Mariae Saluiato, qui negotio maturè discusso sub die 5. Iulij 1595. per sententiam diffinitiuam declararunt, vnionem praedictam per Sedem Apostolicam confirmatam à Partibus acceptatam, & effectum sortitam, & executioni demandatam, per plures, & diuersos actus, ac per longa temporum spatia obseruatam in pristina obseruantiam reuocandam, & restituendam fuisse, & esse, ad id quod eidem Ecclesiae Plebis, eiusdemque Capitulo, & Canonicos honores & Priuilegia dictae Cathedralis censeantur, & sint communicata, & competant, & competere intelligantur, & Canonici Collegiatæ ad instar Cathedralium habeantur, nominentur, & reputentur, saluis tamen nonnullis declarationibus, de quibus in dicta sententia, determinando in reliquis extra praemissa, laudabiles consuetudines in vtraque Ecclesia seruari. Hanc sententiam confirmauit idem Clemens Octauus sub die 8. Iulij 1596. cum clausula, sublata, & decreto irritanti. His non obstantibus ortis deinde inter supradictos nouis controuersijs, & introducto iudicio coram A.C. fuit lata altera sententia, in qua fuit declaratum, vnionem, litteras Apostolicas, & sententiam praedictas ad pristinam illarum obseruantiam reuocandas, reducendas, & restituendas esse, honoresque Priuilegia, & iura quaecumque competentia Capitulo, & Canonicis dictae Cathedralis competisse, & competere Ecclesiae S. Mariae Plebis, cuiusque Capitulo, & Canonicis, perinde ac si praedicta duo Capitula essent vnum corpus, ac vnum, & idem Capitulum, exceptis tractatibus, contractibus, & negotijs particularibus, & priuatis cuiuslibet Capituli, quae in vnaquaque Ecclesia, & Capitulo prout ad illorum alterum peculiariter, & separatim spectant, & pertinent, pertractari debeant, quibus exceptis, reliqua omnia tanquam communia, & commune interesse concernentia ab vtroque Capitulo simul vnitim, & coniunctim esse tractanda,

standa, veluti (*Electio Vicarij . Sede Episcopali vacante, receptio noui Episcopi, possessio ei tradenda, Electio Subcollectoris spoliolum, remissio computorum facienda eidem Subcollectoris, perceptio, & participatio spoliolum Episcopi defuncti, deputatio, seu electio vniuersalis Canoniorum per Episcopum facienda pro visitatione Diocesis, locorumque Priorum, examine Ordinandorum, & approbatione ad beneficia electio Prioris nuncupati de Murello*) in cuius electione mandatur in eadem sententia, quod ipse Prior eligatur alternatim ex Canonici vtriusque Capituli . A qua sententia cū fuerit interposita appellatio, & causa mihi commissa sub die 18. Maij 1642. proposui dubium An supradicta vnio suffragaretur, & in quibus . Et quia pro parte Cathedralium plura allegabantur ad docendum de obseruantia eorum fauore, Canonici verò Plebis negabant Instrumenta à Cathedralibus producta esse in forma probanti . Domini aduertentes interpretationem vnionis plurimum pendere ab obseruantia, suspensa resolutione, mandarunt, quod informaretur strictè super obseruantia, ad quam probandam fuerunt pro parte Capituli, & Canoniorum Ecclesie Cathedralis exhibiti in actis articuli, & petita remissoria, quæ, cum non peteretur ad effectū protrahendi causam in infinitum, siue ad euitandam expeditionem, sed quidem ad comprobandam veritatem ad hoc vt illa magis elucescere, fuit præuia decisione coram me facta sub die 22. Iunij eiusdem anni concessa Remissoria, cuius vigore examinaris pluribus testibus, & reproducto processu, nec non compulsatis nouis Iuribus . Nouiter reposita causa super eisdem quoad primam partem dubij, An scilicet, vnio, de qua agitur, suffragetur, affirmatiue responderunt, cum talis vnio fuerit facta anno 1250. ab Episcopo tunc temporis, & per Innocentium Quartū confirmata cum integra illius insertione, quo casu hæsitari non potest, quin illa sit valida, & suffragetur, *Abb. in cap. inter dilectas nu. 9. ver. & credo, ubi Felin. num. 7. vers. hæc prædicta de fid. instrum. Ruin. consil. 31. num. 7. lib. 1. Surd. cons. 419. num. 21. Boer. decis. 247. nu. 3. vers. fallit; vnde obseruari debet tanquam Papalis, hoc enim operatur confirmatio ꝑ Papæ cum insertione totius tenoris Rot. decis. 36. num. 1. p. 2. diuers. in rec. decis. 166. num. 7. p. 5. decis. 157. nu. 8. p. 6. decis. 174. num. 5. & decis. 222. num. 12. & 13. p. 7. Cui non obstat regula reuocatoria vnionum, dum ex prædicta sententia ꝑ Cardinalium Medices, & Saluiati probatur effectum sortita, per longa temporum interualla, & executioni demandata per plures, & diuersos actus, & ad effectū vt regula reuocatoria Vnionum non opere-*

1
2
3
4

tur, ꝑ satis est, Vnionem fuisse in parte effectuatam . *Garz. de benefic. p. 12. cap. 2. nu. 394. & seqq. Rota coram Canaler. decision. 408. numer. 6. & decis. 449. num. 7. & 8. coram eodem in recent. & decis. 109. num. 1. num. 9. & seqq. par. 6. & d. decis. 174. num. 10. par. 7.*

Quo vero ad secundam partem, in quibus nimirum, eadem Vnio suffragetur, præmittendo, in his, quæ per sententiam supradicto-

rum Cardinalium latam de anno 1596. & à Clemente Octauo confirmatam cum clausula sublata, & decreto irritanti, ac à partibus acceptatam, disponuntur, ꝑ nullius esse momenti obseruantiam antecedentem etiam immemorabilem, quia per dictam sententiam fuit sublata ad text. in l. 1. ff. de transact. l. causas C. eodem, Corn. cons. 167. num. 15. lib. 2. Rota decis. 161 num. 2. decis. 218. num. 2. par. 2. recen. prout nec esse momenti actus contrarios gestos post sententiam ea ratione, quia inficiuntur à decreto irritanti dictæ confirmationis Apostolicæ; Itaut obseruantiam non inducant, cum per dictum ꝑ decretum irritetur omnis obseruantia contraria *cap. si eo tempore de elect. in 6. Cassador. decis. 1. num. 7. de restitut. spol. Rot. decis. 41. nu. 9. par. 1. recen.* In reliquis autem per dictam sententiam non dispositis, laudabiles ꝑ consuetudines in vtraque Ecclesia esse seruandas, vt in fine supradictæ sententiæ Cardinalium DD. censuerunt; illam suffragari . (In eo, quod negatoria communia. & commune interesse concernentia ab vtroque Capitulo simul vnitim, & coniunctim tractentur . In Electione Vicarij Capitularis Sede Episcopali vacante . In receptione noui Episcopi . In possessione ei tradenda . In perceptione, & participatione Spoliolum Episcopi defuncti .

5
6
7

In eo, quod idem modus, qui seruatur in Ecclesia Cathedrali, & in Ecclesia S. Mariæ Plebis, tam in eundo, quam in sedendo, & stando obseruetur in omnibus Ecclesijs Ciuitatis Aretinæ; & in alijs, in quibus dicta duo Capitula simul interuenire contigerit; & in Electione supradicti Prioris nuncupati, de Murello .)

Quod negotia communia, & commune interesse concernentia ab vtroque Capitulo simul vnitim, & coniunctim tractentur; legitur dispositum in supradicta vnione, quam effectuatam fuisse, affirmat sententia, & probatur ex testibus Collegiatæ, ꝑ & est de natura vnionis . *Gloss. in cap. & temporis 48. verb. vniire, ibi, (& tam isti quam alij Canonici interueniunt electioni Episcopi, & alijs communibus negotijs) cap. causa 16. q. 1. Et quamuis dd. Cardinales, & A. C. in sententia mandauerint (electiones, tractatus, contractus, & negotia vtriusque Capituli separatim pertractari debere in vnaquaque Ecclesia, & Capitulo, prout ad illorum alterum spectant, & pertinent,) hoc tamen nihil facit, cum supradicta verba intelligantur ꝑ de negocijs particularibus, & consequenter de pertinentibus priuatim ad quamlibet Ecclesiam; non autem de omnibus respicientibus actus Capitulares Ecclesie Cathedralis, illaq; non sint indefinita, sed restricta ad spectantia ad actus particulares, cum adiecta sint alia verba immediate, (prout ad alterum spectant, & pertinent,) ꝑ & illa dictio, (prout) restrictiua denotat, dicta verba esse intelligenda de negocijs particularibus; ultra quod, declaranda sunt verba sententiæ secundum subiectam materiam, ꝑ & sic in proposito vnionis, iuxta quam solum negotia vniuersalia, non tamen particularia communicantur, capitul. & Episcopus, 16. quest. 1. & seqq.*

8
9
10
11

& faciunt tradita per Garz. de benef. par. 12. cap. 2. num. 35.

Quoad electionem Vicarii Capitularis, dū in sententia mandatur, quod seruetur vnio, sub qua comprehenditur deputationem Vicarii Capitularis patet, quia anno 1413. † vigore Vnionis fuit ab vtriusque Ecclesiæ Canonicis deputatus, qui est effectus vnionis, vt ponderauit Rota in Vercellen. Vnionis Capituli 12. Iunii 1593. coram Penia, 18. Aprilis 1614. coram bon. me. Selenien. S. plures enim actus, inde sequitur dicendum, in sententia dispositum, quod electio Vicarii Capitularis spectet ad Canonicos vtriusque Ecclesiæ.

Nec valet allegari quod cum non constet de effectuatione dictæ deputationis non debet attendi. *Mochedan. decis. 36. de enunciat. Rota in recent. decis. 460. num. 6. & 483. num. 14. p. 5.*

14 quia ex lapsu tanti temporis præsumitur effectuatæ Rota coram bon. mem. Baratto decis. 857. numero 6. & decisio. 864. sub numero 5. coram eodem bona memoria Cocchino decisio. 386. num. 4. in fine.

Neque vnicus actus deputationis Vicarii Capitularis, factæ à solis Canonicis Cathedralis de Anno 1588. ante sententiam supradictorum Cardinalium meretur allegari ad probandam contrariam consuetudinem, quia præterquam quod fuit extractus parte non citata, † & lite pendente, cum dederit causam liti paulo post motæ, in qua emanauit supradicta sententia, non est habendus in consideratione. Prout nec sunt habendæ in consideratione deputationes factæ successiuis temporibus post dictum annum 1596. nedum; quia fuerunt extractæ † absque compulsorialis Rotalibus, & Partis citatione, sed etiam, quia inficiuntur, vt fuit dictum supra à decreto irritanti contentum in confirmatione Apostolica Clementis Octauæ.

18 Traditio possessionis, Episcopis pro tempore est consecutua ad vnionem, nec releuat duo actus contrarii ante sententiam, alter nempe anni 1542. alter 1580. quia postremus est † proximus liti, primus est vnicus, alij vero actus sunt omnes post sententiam, quales etiam sunt electiones subcollectorum, spoliatorum & quod plus est, secundus testis Cathedralium deponit, Collegiales interuenire electioni subcollectorum.

Pariter participatio Spoliorum Episcopi defuncti est consecutua ad vnionem, & testes Cathedralium; & si dicant, in Sacrestia Cathedralis adesse paramenta Antiquorum Episcoporum, non tamen excludunt, quod alia pars eorumdem paramentorum possit adesse penes Collegiatam, † quia fere omnes deponunt, possibile esse, quod antiquitus essent communia vtrique Capitulo.

Quod idem modus, tam in eundo, quam in sedendo, & stando, qui seruatur æque in Ecclesia Cathedrali, & in Ecclesia Sanctæ Mariæ, obseruetur in omnibus Ecclesijs Ciuitatis Aretinæ, suadet omnis ratio; cum non sit conueniens, vt eadem Capitula æque principaliter vnita, † & incorporata, ita vt in po-

Part. XL. Recent.

sterum esset vnum, & idem Capitulum Ecclesiæ Cathedralis Aretinæ vno modo stent in supradictis duabus Ecclesijs, & alio diuerso in alijs Ecclesijs dictæ Ciuitatis; vnde merito A. C. in sua sententia pronuntiavit, eundem modum esse seruandum, occasione præambuli tituli supradictæ vnionis &c.

Quoad electionem Prioris de Murello, illa est facienda iuxta tenorem sententiæ Cardinaliū alternatiue de Canonico vtriusque Ecclesiæ.

Nec circa præmissa quidquam releuant sex testes vltimo loco examinati pro parte Cathedralium; nam primus, secundus, & tertius non excedunt, ætatem annorum 52. & sic non sunt apti ad deponendum de obseruatiā ante annum 1505. de quo tempore fuit lata sententia, † cum haberent solummodo annos duos, vel tres ad summum; alij vero testes, qui defectu ætatis notari non possunt, neque vllam probationem faciunt: cum non viderint, & ignorent, quid actum fuerit ante promulgationem dictæ sententiæ; & non solum non coarctant negatiuam obseruantiam, dum non dicunt, aliter esse non posse, quin ipsi sciunt, quinimmo omnes admittunt illius possibilitatem, & sic excludunt negatiuam coarctatam, sine qua inobseruantia vnionis probata dici non valet, quam tamen Capitulum Cathedralis, concludenter probare deberet, cum † in illa consistat fundamentum suæ intentionis, *Innocen. in cap. super his, num. 10. ubi Felin. numero 16. de accusat. Gabr. de probat. conclusion. 1. numero primo Rota decisio. 502. numero 7. par. prima, & decisio. 19. numero 2. part. 2. recent.*

Ex his vtraque parte informante fuit resolutum, vt supra &c.

REVERENDISS. P. D. C E R R O.

Sacr. Rot. Rom. DECANO.

Valentina Parochialis.

Veneris 18. Maij 1646.

ARGVMENTVM.

Resignationes beneficiorum, quando non possint dici inualidæ ob defectus consensus in resignante. Et quid si Procurator omnia contenta in mandato non adimplerit, & amandatum valide possit adimpleri per æquipollens.

SVMMA R I V M.

- 1 Resignatio Beneficii, quando dicitur nulla ex defectu consensus resignantis.
- 2 Factum, dum ex nouiter deductis mutatur, mutatur etiam ius.
- 3 Litera originales supplicationis resignationis beneficii sunt attendendæ.
- 4 Onus dum est perpetuum, non est faciendæ mentio de eo, in resignatione beneficii.
- 5 Resignatio beneficii non redditur nulla ex taciturnitate vtriusque perpetui. & num. 6.

7. Papa non presumitur voluisse gravare duplici onere beneficium.
8. Verall. decis. 314. num. 3. par. 2. & aliz decisiones quo casu loquantur.
9. ad Cautelam abundantiorum, que sunt non nocent.
10. Resignatio beneficii, ut sustineatur, quid sit admittendum, quoad Procuratorem.
12. Mandati implementum, vel alterius rei, ut probetur quid requiratur. & num. 13.
14. Diligentia quando non sunt profectura frustra admittuntur.
15. Resignans beneficium censetur noluisse, quod Papa noluit, & num. 16. & 17.
18. Clausula, Si Sanctissimo placuerit, in resignatione Beneficii quid operetur.
19. Mandatum potest adimpleri per equipollens.
20. Procurator quando valide dicatur servasse omnia in resignatione Beneficii, & num. 21. & seqq.
25. Litera Apostolica resignationis beneficii intra quale tempus sint expedienda. Et declaratur ad hoc Constitutio Gregoriana. num. 26. & 27.
28. in Beneficialibus passim admittitur multiplicatio titulorum.

Decisio ista in hac eadem causa emanata sub die 18. Maij 1646. allegatur supra in decisione 121. que est in eadem causa coram eodem Reverendiss. Cerro Decano.

DECISIO CCCLXII.

PLVRES in hac Causa emanarunt resolutiones, prima sub die octava Aprilis 1644. coram R. P. D. meo Carillo, in qua Domini dixerunt non constare de valida resignatione duplici fundamento, altera, quia ex rescripto Datarie apparebat supplicationem signatam fuisse à fel. record. Urbano VIII. tertio nonas Ianuarij Pontificatus anno 18, qui fuit 1641. à Natiuitate, & consequenter post obitum resignantis, altero quia mandatum ad resignandum erat conditionale cum decreto exprimendi onus antiquum duorum Cassificiorum tritici, & reservata pensione ducatorum 200. auri de Camera integrè soluendorum literis non expeditis, quæ cum per Procuratorem inpleta non fuerit, quinimo supplicatio signata cum clausulis omnino repugnantibus, nullat videbatur resignatio ex defectu consensus resignantis, ut ex decisione à me extusa, in eius locum subrogato.

Secunda sub die 13. Ianuarij 1645. in qua Murillo tantum informante ex iisdem fundamentis iterum responsum fuit non constare de valida resignatione.

Tertia sub die 28. Aprilis eiusdem anni, in qua Domini ex nouiter in facto deductis, ex quibus videbatur cessare utrumque fundamentum recesserunt à decisio, & pro validitate resignationis responderunt Verum, cum hodie dubitauerim An esset standum in primo, vel ultimo loco, decisio persistendum esse in ultimo loco responsum fuit.

Quantum cum attinet ad primum funda-

mentum; Adhuc esset non subsistit, dum exhibito & originali supplicationis apparet illam signatam fuisse tertio nonas Ianuarij Pontificatus eiusdem san. mem. Urbani VIII. anno 17. qui correspondet anno 1640. quo tempore resignans erat in humanis.

Quo verò ad secundum, vel pretenditur formam mandati non fuisse servatam ob non factam expressionem duorum cassificiorum, tritici seminario annuatim debiti, & obiectum non releuat, quia cum hoc & sit onus perpetuum ex dispositione Sacri Concilij Tridentini sessione 23. c. 18. de reformat. fortè non erat de necessitate exprimendum, cum similia onera perpetua, quæ distrahuntur à corpore Beneficii non contineantur in valore expresso, sed illum minuant, vi notat Gig. de pension. quest. 96. nu. 2. & 3. cum alijs relatis in ultima decisione S. Ad alterum. Et sine difficultate attento recenti stylo Datarie non exprimendi in supplicationibus similia onera perpetua servato à tempore san. mem. Sixti V. usque ad fel. record. Urbanum Octauum nedum generaliter in alijs Prouincijs, sed particulariter in Dioecesi, de qua agitur, ut ex fidelibus, & partitis datis, tam in præterita, quam in hodierna propositione propter quam non releuant deducta per Rotam in Valentina pensionis 25. Iulij 1601. coram bo. me. Card. Mellino, ut copiose respondetur in d. ultima decisione S. ad hoc pariter cum pluribus seqq. in qua & ulterius dictum fuit taciturnitatem huius oneris non reddere gratiam subreptitiam cum voluntarium non sit, sed necessarium à iure, & Concilij decreto iniunctum cuicumque Beneficio huius Dioecesis.

Et nihil facit altera fides quamplurium sollicitatorum literarum Apostolicarum, qui attestantur, quod in resignationibus cum pensione quando & beneficium est grauatum aliqua pensione antiqua semper narrari debeat illa antiqua pensio, ut noua sustineatur.

Quia animaduertunt Domini prædicta locum sibi vendicare posse in cæteris pensionibus, quæ ex gratia referuantur in quibus cum non & præsumatur Papam duplici onere voluisse gravare beneficium, expressio antiquæ pensionis videtur necessaria, in quibus terminis procedit decis. & Verall. 314. num. 3. par. 2. cum concordantibus. Secus verò quando prout hic agitur de pensione perpetua imposita per decretum Concilij, in quibus cum vigeat modernus stylus Datarie illa non exprimendi fundatus in præsumpta scientia & Pontificis omnium decretorum Concilij opus non est illas Sanctiss. exponere ex iuribus supra, & in ultima decisione allegatis.

Prout nec obstat vnica reservatio pensionis cum expressione dictæ antiquæ pensionis debite Sum. Murilli num. 6. quia cum similis expressio facta & fuerit ad abundantiorum cautelam non exinde cessat recens stylus Datarie illas non exprimendi, cum quo Domini transierunt.

Vel pretenditur excessum in mandato ob inobseruantiam aliarum conditionum, & cum præfatæ conditiones fuerint in supplicatione appo-

appositæ per Procuratorem, & à Sanctissimo delatæ, tanquã non solitæ concedi satisfactũ finit mandato, & resignatio subſtinetur, vt aduertit *Parif. hoc tractat. lib. 9. quest. 17. n. 2. vers. & hæc. Lott. de re benef. lib. 3. quest. 10. num. 36. versic. prius autem cum alijs per Rotam decis. 883. num. 2. par. 4. diuers.*

Vne non iuuat allegare, quod aliquando Clausulæ in supplicationibus † appositæ deleantur in Dataria de cõsensu partium, ideoq; nisi delineatura probetur facta inuito petente ea non sufficiat ad effectum probandi implementum mandati, sed vltius requiratur reiteratę diligentię pro illis impetrãdis ex adductis in *Sauonẽ Cantoria 27. Iunij 1642. coram R. P. D. meo Pentingerio. 22. Iunij 1644. coram R. P. D. meo Otthobono. & 6. Martij 1645. coram R. P. D. meo Ghisterio.*

Quia præter quod hoc procedit in clausulis à Papa concedi solitis, pro quarum impetratione non sufficit sola expressio in supplicatione, † sed iterandæ sunt diligentię, in quibus terminis loquuntur *decisiones in dicta Sauonẽ Cantoria.* Secus in Clausulis, de quibus agitur numquam solitis concedi in his enim cum nouæ diligentię non essent † profecturæ iterari non debent tanquam superflue, vt dixit *Rota in recent. decis. 261. num. 32. par. 2. placuit respõsio, quod cum post expressis in mandato has condiciones mandans addiderit, si ita Sanctissimo placuerit, cum clausula non alias aliter nec alio modo, quæ operantur, vt nolente Pontifice noluisse etiam censetur resignans; Casar de Grass. decis. 10. de prebend. num. 2. 3. & 4. quæ referunt, & sequuntur Gonzal. et Lotter. relati in dicta vltima decisione §. non obstat clausula.* Procurator non tenebatur nouas diligentias † adhibere, sed satis fuit in supplicatione Sanctissimo porrecta illas exponere cum sequuta voluntate Pontificis eas denegandi defuerit † consensus etiam in mandante illas eatenus potente quatenus Sanctissimus dignaretur concedere, vt in terminis expressè firmatur in *sup. allegata decisione Cas. de Grass. num. 3. & bene respondit vltima decisio d. §. non obstat clausula.*

Nec quicquam releuat replicatio, quod licet per clausulam si Sanctissimo placuerit, resignatio † subſtineatur quoad ea, quæ Pontifici narrata fuerunt, & ab eo delineata subſtineri tamen non possit, quoad non narrata, videlicet quoad clausulam, quod pensio non possit reduci etiam ex causa onerum Ecclesię in supplicatione non expressam.

Quia satis dicitur expressum dum pensio petita fuit libera immunis, & exempta ab omni onere imposito, & infuturum imponendo ex causa quantumuis necessaria, & consequenter mandatum † videtur impletum per æquipollens, quod sufficit per *text. in l. vltima §. vltimo ff. mand. & in l. non solum, vbi Alex. num. 5. ff. solut. matrim. & in omnem casum anno post signatam supplicationem Resignans ratam habuerit resignationem ab eius procuratore factam, illamq; ratificauerit, tam quoad Clausulas delineatas, † quàm quoad reductionem pensionis: ibi Michael Insa, &c. scienter, &*

Part. X. Recent.

spontè meliori modo, &c. scienter, & spontè meliori modo, &c. ratum habebat, & ratificabat, &c. omne id, & quidquid per Doctorem Raymūdum Coll. procuratorem suũ legitimum fuit actum gestum, &c. nomine Procuratorio in Curia Romana, siue eius Cancellaria in expeditione, & negotio Resignationis dictæ Parochialis factæ in fauorem Doctoris Thomæ Insa, &c. & signanter in illis clausulis per Suam Sanctitatem, seu, &c. lineatis, &c. etiã ratione alimentorum non possit dictus Thomas, nec successores minuire pensionem, &c. volens, ac cupiens, quod dicta resignatio maneat, & persistat firma, & ratificari, & firmata † modo, & forma in prædictis lineatis clausulis, &c. facien. inde generalissimum posse ratificationis aliarum clausularũ, &c. Resignatio quoad præfatas clausulas respicientes fauorem, & vtilitatem resignantis per huiusmodi ratificationem valida, & firmata † remanet adeout amplius opponi non possit de defectu implementi ex parte Procuratoris *cap. Ratihabitio de regul. iur. in 6. cū subsequuta † ratificatio omnem tollat difficultatem præcedentis mandati, vt dictum fuit in Romana Pecuniaria 3. Nouembr. 1627. coram bono mem. Ciccino in recent. decis. 103. num. 2. p. 3.*

Quod autem vltimo literæ tam Resignationis, quàm Reseruatiõis pensionis fuerint expeditæ † elapso termino præfixo nouem mensium non fuit per Dominos habitum in consideratione, quia quoad literas reseruatiõis pensionis illæ non erant amplius expediendæ, dum in dicto termino decessit Pensionarius, quo verò ad literas resignationis † non docetur illarum expeditioni fuisse præfixum similem terminum, & licet adsit Constitutio Gregoriana de de publicandis infra nouem menses, quæ per necessarium antecedere importat etiam expeditionem, attamen dum Pontifex terminum ad publicandum prorogauit, potuerunt in termino prorogato expediri, & publicari, † & ad tollendam omnem dubitationem datur altera gratia nouæ prouisionis eidem Insa per Sedem Apostolicam concessa quæ illi inſfragari debet cū in Beneficialibus passim † admittatur multiplicatio titulorum, *cap. post electionem vbi Abb. num. 4. de concess. preben. Lotter. de re benef. lib. 2. q. 46. num. bone mem. Coccin. decis. 47. numer. 20. & decis. 317. numer. 4. Rota decis. 117. num. 2. par. 1. recent.*

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. C O R R A D O

Postea Eminentiss. D. CARDINALI.

Bononiẽ Fideicomissi de Rubcis.

Mercurij 30. Maij 1646.

A R G V M E N T V M.

Fideicommissi derogatio in forma commissaria à Papa concessa, nullum producit effectum, nisi ab executore fuerit pro derogatione pronunciatum; quid autem dicendum sit, si prius

fuerunt alienata bona fideicommissaria, deinde verò impetrata licentia alienandi ab Excutore, & medio tempore ius alteri questum, magistraliter, & eruditissime pertractatur.

S V M M A R I V M.

- 1 Fideicommissario quibus concurrebantibus concedatur immisio.
- 2 Et quid si ageretur contra tertios possessores causam habentes ab herede gravato.
- 3 Breve Apostolicum non suffragatur, si prescripta in eo forma non fuerit observata.
- 4 Fideicommissi derogatio à Sede Apostolica impetrata suffragari non potest si prescripta forma non fuit servata amplius ut num. 6.
- 5 Unde si commissum fuerit Episcopo ut licentia alienandi concederet, & tamen prius fuit facta alienatio, & postea licentiam impetrata, d. licentia subsequens non convalidat precedentem alienationem, & nu. 10. & seq.
- Et quid si fideicommissarius post impetratam licentiam prestasset consensum retrovenditioni, an per hoc contractus dicatur instauratus nu. 12. & 13.
- 7 Licentia alienandi rem sub certa pena alienari prohibita post factum impetrata, an, & quando non convalidet precedentem alienationem, & quando secus nu. 9. & seq.
- 8 Princeps non censetur voluisse derogari iuri alteri questito, si non fuerit ipsi narratum.
- 11 Potestas alicui concessa sub certa forma, ea non servata, non tenet quod geritur, & quando sanari non possit per subsequens implementum.
- 14 Bona fideicommissaria alienata antequam derogatio fideicommissi fuerit impetrata, si post obtentam derogationem prestetur novus consensus, an alienatio subsistat.
- 15 Derogatio fideicommissi concessa cum qualitate, quod pars pretij bonorum alienandorum inuestrari deberet, non suffragatur si non fuerit factum d. instrumentum.
- 16 Et d. instrumentum faciendum est integrum in primis alienationibus, nec satis est quod fuerit factum in parte quamvis postea fuerit expletum, & quare nu. 18.
- 17 Forma est individua, & ideo remanet corrupta, si fuerit diuisa.
- 19 Fideicommissi derogatio non suffragatur, nisi narrativa Brevis fuerit iustificata.
- 20 Et quid si dicta narrativa in parte tantum verificaretur.
- 21 Vel ex alijs causis iustificari posset.
- 22 Narrativa Brevis Apostolice non presumitur posse iustificari ex alijs causis, quæ coram Iudice exequente fuerint omisse.
- 23 Fideicommissi derogatio non suffragatur si Pontifici non fuit expositum, quod extarent alia bona libera, vel particulari fideicommissio non subiecta.
- Et quid si ex generalitate verborum in supplicatione appositorum id colligi potuisset numer. 25. & 29.
- 24 Subreptio inficit ipsam gratiam, & nu. 29.
- 27 Bona presumuntur libera.

- 28 Maxime si tamquam talia fuerint vendita, & possessa.
- 29 Breve Apostolicum quando suffragari non possit.
- 30 Et consequenter neque sententia in executionem illius prolata.
- 31 Legitima non potest detrahi ex bonis particulari fideicommissio subiectis, si alia extarent bona.
- 32 Et unus probandi quod non extiterint alia bona præter qua fuerint fideicommissio particulari subiecta ad quem spectet.
- 33 Legitimam quando non possint detrabere Nepotes in bonis Ani specialiter alienari prohibitis.
- 34 Legitimam non possunt detrabere Nepotes in bonis Anitis fideicommissio subiectis, si eorum Pater aliud fideicommissum ad favorem descendantium ordinasset.
- 35 Dos ne detrahatur ex bonis fideicommissariis quando possit à fideicommittente prohiberi.
- 36 Dos ut repeti possit, debet probari quod fuerit soluta, nec sufficit promissionem soluendi ostendere.
- 36 Dos quando presumatur soluta.
- 37 Dotis privilegio circa illius constitutionem, & restitutionem in bonis fideicommissariis, quando quis uti possit.
- 38 Ratificatio filij etiam cum inramore circa alienationes à Patre peractas contra Testatorum, & legum dispositiones, non potest illas convalidare.
- 39 Vocatio ex propria persona non præiudicat quidquid ab eius Patre gestum fuerit.
- 40 Heres non potest impugnare factum defuncti.
- 41 Aditio hereditatis non probatur ex assertione, & enunciatione à Tutore omisa, sed aliunde iustificari debet.
- 42 Enunciatio non probat quando sumus in re de re senti gesta.
- 43 Restitutio in integrum adversus inconsulto aditam hereditatem datur minori mediante confessione inventarii à Tutore omisi.
- 44 Heres cum beneficio l. & inuent. potest impugnare factum defuncti.
- 45 Heres quando possit venire contra factum defuncti, etiam si non confecerit inventarium.
- 46 Restitutio in integrum an concedenda sit minori, dum illi competat remedium ordinarium contra Tutorem.
- 47 Fideicommissum in casu alienationis, secuta alienatione, concedenda est immisio Vocato ex propria persona.
- 48 Ratificatio quando est nulla, non impedit quin ratificantes contravenire possint, & quare.
- 49 Fideicommissarius, qui habet cessionem à confideicommissariis potest solus agere ad totum fideicommissum.
- 50 Remedium leg. fin. C. de Edict. Div. Adr. Tollen. quando competat fideicommissario etiam contra tertios possessores, & nu. 51.
- Et quid si Titulus possessionis allegatus esset nullus.

Allegatur præsens decisio in causa Bononich Fideicommissi de Rubeis 3. Aprilis 1646. supra ad decis. 41. quæ est in eadem causa.

DECISIO CCCLXIII.

QVONIAM sententia super immiffione in possessionem Prædij, de quo agitur ad fa-
nozem D. Iacobi de Rubeis iam prolata vifā
fuit Rotæ non fatis iustificari ex rationibus
adductis in *decif. sub die 23. Maij 1644. coram me.*
Ideo prævia illius renunciatione eandem
immiffionem ipfe petebat ex integro, quam
hodie Domini concedendam esse censuerunt.

1 Quia ¶ existentia fideicommissi ordinari per
q. Minum, & Hectorem de Rubeis tam in-
casu mortis, quam alienationis, illiusque pu-
rificatione ad fauorem d. Iacobi descendens
Mini, ac identitas eiusdem prædij in eorum
bonis relictis, probatur ex lectura testamenti,
& processus, ac decisione emanata coram

Eminentiff. D. meo Card. Panzirolo die 4. Martij 1641

2 Quibus concurrentibus concedenda est im-
miffio fideicommissario vocato ex testamen-
to, siue in casu mortis, siue alienationis re-
medio *l. fin. C. de edict. Diu. Adr. tollend. ¶ etiam*
contra tertios possessores habentes causam ab
hærede grauato *in x. gloss. fin. in l. pen. ibique Bart.*
sub nu. 5. vers. quero vtrum, & seq. C. ad S. C. Tre-
bell. Gabr. conf. 44. num. 6. vers. competit etiam reme-
dium l. fin. & seq. lib. 2. Peregr. de fideic. art. 48. sub
num. 20. vers. quinto. & seq. Rot. in Montisfalisci
fideicommissi 12. Maij 1603. coram bon. mem. Card.
Pamphil. & penes bon. me. Card. Caualer. decis. 204.
nu. 4. vers. quare cum per alienationem, & penes bon.
me. Corcin. decis. 167. sub nu. 2. vers. nec facit. ac seqq.
& bon. me. Burat. decis. 494. ac Reuerendiff. Vrgellen.
decis. 258. sub num. 7. vers. secundo, cum seq. & decis.
432. num. 1. vers. propterea, ac in recent. decis. 298. a
nu. 1. & seq. vers. quia de fideicommissio, & decis. 301
num. 5. vers. stante itaque, ac seq. & decis. 306. num. 1
vbi quod hæc opinio fuit perpetuo in Rota
retenta, p. 6. & dec. 135. nu. 22. vers. probata autem
par. 7. ac sæpè in alijs.

Difficultas autem reducebatur ad ea, quæ
opponerentur pro parte DD. Comitum de
Vrlis eiusdem prædij possessorum prætenden-
tium illud iusto emptionis titulo fuisse acqui-
situm per Com. Henricum eorum partem
à Tiberio de Rubeis testatorum nepote auo
præfati Iacobi, tum vigore facultatis per san-
mem. Paul. Quintum illi concessæ cum de-
rogatione d. fideicommissi ad effectum solu-
uendi æs alienum per Breue sub dat. die 28.
Iulij 1611. & sententiæ Vicarij Bonon. in eius
executione prolata de anno 1612. Tum ra-
tione detractiōis legitimæ, ac dotium eidem
competentium; Et denique quia mortuo Ti-
berio omnes eius filij, inter quos Ioannes
Galeatus pater, & auctor Iacobi d. contra-
ctum approbarunt, & ratificarunt, ac iureiu-
rando promiserunt illum obseruare, nec con-
trauenire, ac insuper legitimam præstare de-
fensionem, & euictionem emptori eiusque he-
redibus prout legitur in instrumento die 24.
Ianuarij 1622. ex quibus immiffionem petitiā
impedire nitebantur.

Verum hæc vifæ fuerunt Dominis non ob-
stare; nam obiecta Summi Pontificis licen-
tia, & derogatio ex pluribus suffragari non.

Part. X. Recent.

posse dignoscitur; Primo scilicet quia non
fuit seruata forma in eo Breui præscripta, in
quo Summus Pontifex non concessit Tibe-
rio petitam alienandi licentiam, sed cum cer-
tam narratorum notitiā non haberet Archie-
piscopo Bonon., seu eius Vicario commisit,
quod illam concederent, ac impartirentur;
ipse vero die 18. Iulij 1612. non facta Breuis
præsentatione, neque iustificatione, nullaq;
partis ab Executore Apostolico licentiā d. præ-
dium vendidit Com. Henrico; ideoque me-
rito eius beneficio gaudere non potuit, qui
præscriptam formam non obseruauit *l. cum hi*
S. si prator. ff. de trans. ibique no. DD. l. si pupillum in
princ. vers. si prator. ff. de reb. eor. l. fin. S. fin. vero post
quam adierint, ibi, nec legis nostra beneficio perfruā-
tur, quam contemnendam esse censuerunt. C. de iur.
deliber. Clem. 1. vbi DD. de reb. Eccles. non alien. Rot.
penes Reuerendiff. Vrgellen. decis. 225. sub nu. 4. vers.
4 *verum Domini, & in his terminis fuit respon-*
sium in decis. 21. sub num. 6. vers. vltra quod, & de-
cis. 773. sub num. 9. vers. 5. in multis, & seq. p. 3. re-
cent. & in Bonon. fideic. de Ramundinis 9. Maij 1636
coram Reuerendiff. D. meo Decano decis. 131. sub nu-
mer. 6. & 7. vers. ideoq; gratia confirmata, & 14. De-
cembris 1637. coram R. P. D. M. Ghislerio dec. 261.
num. 7. vers. prout nec etiam iurari possunt part. 7.
recent. & rursus coram eod. 22. Maij 1638. in S.
pariter censuerunt Domini, & 29. Nouembris eius-
dem anni coram Eminentiff. Dom. meo Cardinal.
Verospio.

Nec refert, quod postea die 4. Augusti eius-
dem anni d. Breue fuerit exhibitum coram
Vicario, constructoq; processu, sententia de-
mum prolata die qua concessa fuit
licentia vendendi d. prædium præfato Com.
Henrico.

Quia nulla facta fuit in ea mentio, nec con-
ualidatio venditionis iam antea factæ, quæ
neque poterat conualidari, seu confirmari ob
inobseruantiam formæ prædictæ, quia cum
in hac parte immediatè concerneret modum,
& ordinem procedendi ad actum alienationis
quem solum Summus Pontifex ibi respexit
(cum alias ipse potuisset absque ministerio
alterius petitam impartiri licentiam, quod
5 tamen facere noluit,) ¶ ideo necessario præ-
mittenda erat illius præcisa obseruantia vti
substantialis, neq; subinde adimpleri, vel sa-
nari potuit, esto quod idē resultaret effectus,
cap. cum delicta, ibique gloss. in verb. transponentes
extr. de rescr. cap. venerabili de offic. ind. delegat. Bar.
in d. l. cum hi. S. si prator. in princ. vers. sed quando, ff.
de trans. Alex. in l. 1. sub num. 8. vers. ex prædictis, ff.
deliber. & posth. Franc. Aret. in l. 2. sub num. 7. vers.
tu autem aduerte, ff. de vulg. & pupill. vbi notat.
6 quod licet cesset ratio ob quam fuit inducta
huiusmodi forma, non tamen cessat eius ob-
seruationis necessitas, *Dec. in cap. de appellatio-*
nibus sub num. 15. vers. tertius casus est, ac seqq. extr.
de appellat. & probauit Rot. in Valentim. Baronis
de Cortes. 10. Martij, & 18. Aprilis 1603. coram bo-
mem. Ortemberg, & penes san. mem. Greg. decis. 395.
num. 7. vers. qua autem, & decis. 518. num. 2. vers.
que forma, & seq. & Card. Caualer. decis. 612. nu. 16
vers. & vterius, ac seq. & penes Reuerendiff. Vrgell.

A a a a 3

d. dec.

d. decis. 225. sub num. 16. vers. non autem procedunt, ac seq. & in recent. d. decis. 167. sub numer. 9. versic. que roboratur ex eo par. 2. & in his terminis fuit responsum in d. decis. 261. sub n. 11. vers. quia Papa & seqq. par. 7.

7 Nec aduersatur † decision. in Roman. domus 18. Nouembris 1643. coram Reueren. P. D. meo Cerro.

Quia pro congrua illius declaratione nonnulli casus sunt distinguendi. Alter scilicet quando venditio rei absolutè alienari prohibita sub certa poena facta fuit purè, atque simpliciter, & tunc alienandi licentia deinde impetrata eam non comprehendit, quia non trahitur ad alienationes antecedentes, ex quibus iam incurta est poena per testatorem imposita contra alienantes, & ius sequentibus in gradu acquisitum, † cui non censetur Princeps derogare voluisse, præsertim si non fuerit ipsi narratum *Castr. in l. si quis, § irritum. sub num. 4. vers. & istis diebus, ff. de in iust. rupt. & irrit. fact. testam. & alijs relatis probat Molin. de primogen. lib. 4. cap. 5. sub nu. 34. vers. sed verius, & nu. 36 vers. immo in maioratibus &c.* vbi ponderat verba quæ leguntur in testamento supra relato, & benè explicat, *Surd. cons. 351. sub num. 4. vers. & quauis. ac seq. & sub num. 47. vers. nec. turbat. quod licentia, ac fuit dictum in Perusin. spol. 4. Aprilis 1636. coram R. P. D. meo Royas in §. tandem non obstat. †* Alter vero, quando alienatio facta, fuit non quidem purè, ac simpliciter, sed cū reservatione, seu relatione licentiæ obtinendæ, ac eius contemplatione, & tunc contractus huiusmodi tanquam conditionalis quâdocunque obtineatur licentia, purificatur, atque perficitur, & ex ea vires assumit, quia in illud tempus censetur collatus ad *l. in tempus, ff. de hered. instit. l. si quis locuples, ff. de manumiss. testam. l. cum hereditas, ff. qui, & a quibus manumiss. lib. non fiant, & in his terminis procedit obiecta decisio coram R. P. D. Cerro, nam eo casu administratores hereditatis Salustiae Cerrinae pro solutione æris alieni ad eam spectantes locauerant domum illam cum apotheca lulio Pocobello ad eius vitam, utendo quibuscunque derogationibus fideicommissi per illam ordinat &c. concedendis infuturum, ac earundem derogationum, indulgentiarum, facultatum concessarum, & concedendarum vigore &c. ut legitur in instrumento rogato per Antonium Seuerum Notarium die 7. Iunii 1611. & clarè, ac doctè distinguendo dd. casus declaratur in antecedenti decisione in eadem causa emanata 23. Maij 1642. coram eod. D. meo Cerro, & ex alijs comprobat modern. Roman. discept. § 14. d. num. 3. vers. quod etiam si ac seqq. & in eisdem terminis procedit decis. in Auximana bonorum 2. Iunii 1595. coram bon. mem. Card. Mellino penes Marches. de commiss. tom. 1. fol. 867. ibi enim facta fuerat venditio cuiusdam prædij bon. mem. Card. Gallo per fratres de Francolinis cū expressa reservatione, & obligatione liberandi illud à fideicommissio, & subrogandi alia bona per instrumentum dein de celebrandum, ante cuius celebrationem superuenerat licentia, ac beneplacitum Summi Pontificis, ut apparet ex scripturis exhi-*

bitis in positione illius causæ, quæ cum alijs bon. mem. Card. Mantici. conseruantur penes R. P. D. meum Celsum, nec erat contentio super validitate, vel rescissione contractus, sed tantum super eo, an esset sufficienter cautum emptori, ut declaratur in ead. decis. in §. principale fundamentum decisionis fuit, & in §. non obstat. ac seq. † Tertius demum (qui est noster) quando facta fuit post obtentum beneplacitū non quidem in forma (ut dicitur) gratiosa, neque simpliciter, sed per viam commissio- nis sub certa indicta forma immediatè concernente ordinem, ac modum deueniendi ad illam; Ea vero in ipso contractu, vel ante, non fuit obseruata, & hoc casu ex subsequen- ti implemento robur assumere nequit, nam obstat defectus præscriptæ formæ, cuius obseruanti necessario debuit præcedere, nec sufficit, quod postea interuenire ut no. Card. in cl. 1. in §. volumus sub num. 2. vers. secundo quero, & 11 seq. extr. de for. compet. dicens rationem. † Quia vbi potestas conceditur alicui eam non habenti sub certa forma, ea non seruata non tenet quod geritur, nec per subsequens implemen- tum sanari potest, quando illa respicit ordi- nem, quia est substantialis, & præcisè seruari debet, & in specie firmavit Rot. in d. Valentin. Baronia de Cortes. 10. Martij 1603. coram bon. mem. Ortemberg. in §. verum Domini, & seq. confirmata 18. Aprilis eiusd. anni, ac Reuerendiss. Vrgellen. decis. 250. num. 14. vers. quia cum beneplacitum, & clarius in recent. d. decis. 167. sub numer. 9. versic. que robo- rantur ex eo part. 2. & in his terminis in d. decis. 261. sub nu. 11. vers. quia Papa non derogant, & seq. part. 7.

12 Minus aduersatur, † quod ex nouo con- sensu per eundem Tiberium prælitato d. alie- nationi post latam à Vicario sententiam, dū interuenit in instrumēto retrouenditionis fa- ctæ per Cæsarem de Barberijs Com. Henrico emptori de anno 1613. 3. Ianuarij, videatur fuisse renouatus dictus contractus, ut fuit di- ctum in dict. Auximan. bonorum coram bon. mem. Card. Mellino in §. non obstat quod post secutam alie- nationem.

Quia cum ex antecedenti alienatione facta per Tiberium non seruata forma Breuis, fuisset continuo ius acquisitum cæteris in eo ca- su vocatis, ut expresse disponitur in dicto te- stamento in §. item voluerunt, & ordinarunt &c. 13 Ideo non potuit nouo eius consensu, † ac voluntate instaurari contractus super eo præ- dio, in quo ex testatoris dispositione ius ab- dicatum ab ipso, & iam alijs quæsitum fuerat ad *l. peto, §. fratre. l. cum pater. §. libertis ibique gloss. & DD. ff. de leg. 2. gloss. in d. l. plen. in verb. ipso iure in princ. vers. quia rogatus C. ad S. C. Trebel. Surd. cons. 382. sub num. 78. vers. respondeo secundo, & seq. Rot. decis. 328. sub num. 5. vers. minus etiam facit, p. 4. recent. & penes Card. Caualer. d. decis. 204. nu. 1. ver- nam respectu ac seqq. cum alijs relatis in decis. coram R. P. D. meo Pentingerio sub die 2. Martij 1643. in 14 §. fin. † In casu autem d. decis. bon. me. Card. Mel- lini non fuerat per testatorem appositæ expresse priuationis poena contra alienantes, neque tunc alij vocati, præterquam in casu delicti, nec*

nec ceteri in eo testamento substituti in executione citati pro subrogatione fienda se opposuerant, nec bona alienata vendicabant (ut hic) Ideoque nil mirum si quoad ipsos contrahentes valide potuit post obtentam licentiam notus praestari consensus.

15 Secundo ¶ quia in eodem Breui iusserat Summus Pontifex, quod ex pretio bonorum alienandorum scut. quatuor mille in bonis stabilibus, vel locis montium non vacabilium in Vrbe in primis, & ante omnia inuestirentur ad effectum reintegrandi hereditatem fideicommittentis his verbis, *Volumus autem &c. quod ex summa 54. mill. librarum huiusmodi in primis, & ante omnia quatuor mille scuta in tot bonis stabilibus, seu locis montium non vacabilium de d. Vrbe inuestiri, & subinde illorum, & infra emendorum fructus in emolione aliorum bonorum, seu locorum montium eiusdem annuatim conuertere, nec inde nisi ad hunc effectum auoneri debeant donec ad integram summam dd. 54. librarum in sorte principali perueniantur, & hereditas ipsius exponentis reintegretur, qua omnia in locum bonorum venditorum huiusmodi subrogentur, ac eisdem fideicommissis, & alienandi prohibitionibus, alijsq; vinculis subiacent in omnibus, & per omnia absque ulla prorsus differentia &c. quae sane verba, Volumus autem &c. quod in primis, & ante omnia &c. aliam quoque praesferunt formam praecise seruandam Card. in d. clem. 1. §. Volumus sub nu. 2. vers. tertio quero extr. de for. compes. & firmavit Rot. penes bon. me. Card. Seraph. decis. 1474. num. 2. vers. ponderando verba (volumus,) & Card. Cavalier. d. decis. 612. sub numero. 16. vers. cum enim Papa, & in d. Valentim. Baron. coram Ottemberg. & in recen. decis. 345. num. 1. vers. quia prouisio p. 2. & in terminis d. decis. 111. num. 6. vers. dicta enim verba p. 7. ac in ead. caus. coram R. P. D. meo Ghislerio 22. Martij 1613. in §. pariter censuerunt Domini, & in hoc ipso casu coram R. P. D. meo Pentingerio 2. Martij 1643. in princ. & 27. Ianuarij 1644. in §. quod vero forma Breuis seruata non fuerit. Et tamē neque in hac parte fuit obseruata forma Breuis cum non fuerit factum d. instrumentum.*

16 Nec refert, ¶ quod in actu alienationis d. praedij fuerint inuestitae libr. 4. mill. & residuū deinde anno 1622. 24. Ianuarij prout constat ex Instrumento celebrato cum DD. de Populis. Quia licet Summus Pontifex mandauerit concedi licentiam Tiberio vendendi tot bona valoris libr. 54. mil. simul, vel successiue & in vna, vel pluribus, ac diuersis vicibus, statim tamen subdit, quod ex ea summa in primis, & ante omnia scut. quatuor mille inuestiri deberent ibi, *Volumus autem &c. quod ex summa libr. 54. mil. &c. in primis, & ante omnia quatuor mille scut. inuestiri &c.* qua stante inuestiendum erat totum pretium ex primis alienationibus redigendum, vsq; ad integram summā dd. scut. quatuor millium, nec satis erat inuestire partem, ut factum fuit in alienatione huius Praedij, residuum vero inde ad nouem circiter annos; Forma enim ibi praescripta erat indiuidua, & praecise, ac integrē seruanda, alias nihil dicitur actum etiam si seruata fuerit parte, ad text. in Auth. de non alienand. aut

permutand. in §. emphyteusim autem ibi, neque quod sit habere aliquod penitus robur. finibus &c. Bald. in l. si seruus in Addit. num. 3. vers. tertio, &c. dicens quod ¶ diuisio ipsam formam corrumpit, ff. si quis caut. Ant. de Butr. in cap. Pisanis sub num. 9. vers. Item quia forma &c. extr. de rest. spol. Felin. in cap. cum dilecta sub num. 6. col. 7. vers. & ideo dicit. Butr. de rescript. Dec. conf. 532. num. 5. vers. & dicit Anton. &c. Surd. dec. 268. sub nu. 19. vers. imò forma est indiuidua, & seq. Rot. decis. 471. sub num. 8. & 9. vers. & forma, p. 1. diuers. & in recen. decis. 30. sub num. 1. vers. Inuisibilem verò par. 1. & penes Burat. dec. 437. nu. 7. vers. & forma, ac Reuerendiss. Vrgell. decis. 286. num. 1. vers. propterea, Moder. Rom. discep. 853. sub num. 27. & 28. vers. adeo ut talis forma, &c. ¶ quod fortius procedit in proposito casu, in quo ex huiusmodi inuestimenti, nec etiam idem resultabat effectus à Summo Pontifice apprimè consideratus, & verbis praecisis expressus, ut fuit ponderatum in d. dec. 27. Ianuarij 1644. in §. fin.

19 Tertiò, ¶ quia non fuit iustificata (ut par erat) narratiua d. Breuis in ea parte, in qua Tiberius exposuit se multis debitis ad summam lib. 45350. mon. Bon. vel circiter ascendentibus esse grauatum. Osasc. decis. 171. n. 20. vers. & ex hoc capite ac seq. Thesaur. decis. 99. nu. 11 vers. 2. ¶ Quamò ex illorum notula coram d. Vicario exhibita contrarium conuincitur demptis nonnullis grauioribus partitis, quae ad constandam d. summam in ea fuerunt iniuste descriptae, ut animaduertentur Domini coram eodem R. P. D. meo Pentingerio sub die 24. Martij 1643. in §. & cessat difficultas, & iterum sub d. die 27. Ianuarij 1644. in §. nec subsistere visum fuit, ac hodie confirmantur.

21 Nec releuat, ¶ quod praefati æris alieni summa potuerit ex aliis causis per Tiberium iustificari; Quia cum ille pro iustificatione Breuis exhibuerit in iudicio coram Vicario executori Apostolico d. notulam asserens in ea contineri omnes partitas æris alieni; quo se premi narrauerat, non sunt inquirendae, siue praesumendae aliae causae, sed illae attendi debent, quae per ipsum fuerunt expressae l. cum ex filio §. 1. ibique glos. in verb. & alius ff. de vulg. Cran. conf. 23. nu. 2. vers. sed ista voluntas Rot. penes Reuerendiss. Vrgellen. decis. 74. num. 56. vers. quia ubi habemus causam expressam, & decis. 285. nu. 42. vers. Vnde intrat regula, & in Recen. decis. 166. sub nu. 7. 22 ver. Vnde cum petitio, p. 2. ¶ Neque praesumendum est, quod si alia veriora, & vrgentiora viderentur debita illa praetermisisset Innoc. in cap. dudum num. 2. vers. sed quia extr. de decim. & declarat Bellam. conf. 10. sub num. 20. ad fin. vers. Item, & aliter respondeo Cran. conf. 134. numer. 44. vers. pro hoc quod scribit. Rot. decis. 208. num. 2. vers. secundo par. 4. diuers. & in recen. decis. 310. num. 3. vers. cul. neque facit par. 2. & decis. 295. num. 12. vers. ex quo producent, p. 5. & bene comprobatur ex traditis in d. decis. 131. num. 9. vers. Vnde cum ex lectura, & seq. par. 7. recen.

23 Quartò ¶ quia praefatus Tiberius non exposuit Summo Pontifici, quod ipse plura alia haberet bona, tum libera notabilis valoris, tum etiam hereditaria eorumdem Mini, & Nesto-

Nestoris, quæ licet fideicommissio obnoxia, non tamen erant comprehensa sub illa prohibitione alienationis per ipsos expressè ordinata de nonnullis tantum stabilibus ad honorificam eorum memoriam conferuationem, ut apparet ex d. testamento; Hæc enim si fuissent Pontifici nota, prudentis erit arbitrium, quod vel non concessisset, vel certè difficilius concessisset licentiam alienandi prædicta particularia, tam enixis verbis, honestaq; ratione à Testatoribus reseruata, dum ex alijs contuli poterat hæredis necessitati, *Burs. conf. 80. num. 27. vers. tum etiam quia licentia, Molin. de Primog. lib. 1. cap. 18. num. 10. vers. ultimo, & lib. 4. cap. 7. sub num. 1. & nu. 5. vers. his tamen non obstantibus, & firmanit Rot. in Rom. Dotis 25. May 1633 coram Reuerendissimo D. meo Decano in §. subrepto* 24 *visu fuit patens; & Hiucq; resultat subreptionis vitium, quod inficit ipsam gratiam capit. constitutus cap. super litteris, cap. postulasti, & cap. ad audiendum il secondo extr. de rescr. cap. 2. de fil. Presb. d. vñgers. C. de diuers. rescr. Abb. in d. cap. ad audiendum il 2. n. 14. vers. mihi tamen, & infr. vers. quod autem dico, & seq. extr. de rescr. Crau. conf. 68. nu. 5. vers. secundum vitium Card. Seraph. decis. 601. num. 2. vers. prout in casu nostro, & decis. 496. nu. 1. vers. quia cum fuerit obrepta par. 5. & prius decis. 718. sub nu. 5. vers. quibus non obstat Breue p. 2. rec. & in his terminis fuit decisum in d. decis. 621. num. 3. vers. non obstat Breue, & seq. p. 3. & in d. dec. 261. num. 8. vers. respectu vero Breni Pauli Quinti ac seq. p. 7. recen. & in d. Romana Dotis coram Reuerendiss. D. meo Decano in §. quo vero ad secundam par-* 25 *tem, & seq. & Neque euitari potest ex eo, quod ex generalitate verborum supplicationis prædictæ satis colligi, ac innotescere potuerint; Quia hæc conclusio admittenda non est in, huiusmodi gratijs tertio præiudicialibus, nisi talis sit narratiua, ex qua inferantur pernecessæ, quæ specialiter non fuerunt expressa, ut declarat Felin. in d. cap. in nostra sub nu. 15. in Vñdecimo Corollar. vers. sed tenendo istud dictum ibiq; Abb. sub nu. 4. vers. ultimo nota. extr. de rescr. Alex. conf. 94. in causa, & lite sub num. 3. vers. quinimo, & seq. lib. 2. Dec. conf. 194. sub nu. 4. vers. & in tantum ac infr. Osasch. decis. 142. sub num. 15. vers. nec ratum fuit Crau. d. conf. 68. sub num. 2. versicul. Primo, quid Gram. Decis. 66. num. 18. vers. nam præmissa dicens* 26 *sub num. 19. & quod alijs ex huiusmodi verborum inuolucro, ac generalitate, quæ pariunt obscuritatem, Princeps de facili posset circūueniri, & fuit responsum in d. decis. 27. Ianuarij 1644. in §. quod autem dicitur, coram præfato D. m. Pentingerio.*

Nec obstat, quod existentia bonorum liberorum Tiberij non iustificetur aliundè, quæ ex eius assertione in instrumento venditionis factæ D. q. March. Cæsari de Populis de anno 1613. 26. Ianuarij quæ præiudicare non potuit Com. Henrico de Vrsis, cui iam antea venderat hoc Prædium anno 1612.

Nam eiusmodi assertio comprobatur non 27 solum ex iuris præsumptione, & quæ viget pro libertate bonorum Abb. in cap. quia verisimile sub num. 2. extr. de Pres. Menoch. Presf. 91. sub nu. 2. vers. at omnis res, & seq. lib. 3. Rot. penes Card.

Seraph. decis. 126. nu. 5. vers. quæ in dubio, & Burs. decis. 668. num. 3. vers. prout etiam, ac in recent. decis. 286. num. 1. vers. quoniam p. 5. & sed re ipsa, quia bona, quæ ille libera asseruit, eoque titulo vendidit Marchioni, fuerunt per eum, ac eius hæredes ab eo tempore citrà paciñcè possessa nemine contradicente, nec præsumendum est, quod mentiri voluerit in præiudiciū Com. Vrsi ad cuius defensionem ipse tenebatur Imol. in l. facta §. si hæres scriptus sub num. 5. ad fin. versicul. & sic siue fiat ff. ad S. C. Trebel. & alijs relatis probat Cepb. consil. 21. sub num. 1. & seqq.

29 *Quare & cum ex prædictis appareat Breue Pontificium D. de Vrsis non suffragari, tum ob eius formam non seruata, tum ob defectum iurisdictionis, quin etiam subreptionis, quæ illius vigorem prorsus elidunt, ut in his terminis Rot. firmavit in d. Bonon. fideic. de Ramundinis coram Eminentiss. D. meo Card. Verospio, Reuerendiss. D. meo Decano, & R. P. D. meo Ghislerio. & Consequenter neque sententia à Vicario Bonon. in eius executione prolata illis prodesset potest, ut in eisdem Decisionibus fuit resolutum, & in d. Rom. Dotis 20. May 1633. coram eodem D. meo Decano, & in d. decis. 621. nu. 5. vers. minus obstat sententia Vicegerentis, p. 3. recen. & coram R. P. D. meo Pentingerio 24. Martij 1642. in §. fin.*

31 *Quæ verò & ad prætenfas detractiones, Hæ quoque vitæ fuerunt Dominis irrelevantes; Nā legitima debita Ludouico ex bonis Mini eius patris detrahi non poterat ex his particulari alienationis prohibitioni speciali ratione subiectis, dum alia plura extabant ex quibus deduci poterat, Ias. in l. Marcellus §. res quæ n. 18 vers. ego pro ista conclusione addo. ff. ad S. C. Trebel. & in Repet. l. filius familias §. Diui sub nu. 30. vers. secundo nota ff. de leg. 1. ubi etiam Ruin. Alciat. Crot. & alij Crau. conf. 19. num. 14. vers. nec posset. Rot. decis. 113. num. 4. vers. quantum ad quartam p. 2. diuers. ac penes Card. Seraph. decis. 760. num. 1. vers. nempe quia, & Burs. decis. 693. num. 10. vers. huic etiam, & in Roman. fideicom. de Vistorijs 10. Martij, & 2. Iunij 1627. coram bon. mem. Merlin. in recent. decis. 47. sub num. 1. vers. Aut vero prætenditur, & seq. & decis. 77. à num. 1. & seq. p. 5. Surd. decis. 316. nu. 13 versicul. videmus in simili Honded. consil. 66. sub numero. 11. versic. Primo quia, & seqq. lib. 2. cum alijs relatis per Modern. Brixien. de snbsit. q. 692. num. 21. vers. declaratur tertio, & conf. 158. num. 18. vers. sexto addo.*

Nec obstat, quod non constet alia extitisse bona præter alienari prohibita; Quia præterquod satis probatur ex instrumento diuisionis factæ inter dictum Ludouicum, & alios eius fratres filios Mini, & Octavianum Nestoris filium de anno 1627. relatio in Bonon. de Rubeis 8. Martij 1619. coram bon. memor. Vbaldo.

32 *Huiusmodi probationis onus spectat ad eum, qui legitimam detrahere intēdit ex bonis sub illa particulari alienationis prohibitione comprehensis, quando testatoris hæreditatem adeptus fuit sine beneficio Inuentarij (quod nō constat à Ludouico, minuique à Tiberio fuisse confectum) quia tunc non viget pro eius* asser-

- assertione præsumptio de qua per gloss. fin. in l. cum de leg. ff. de Prob. et ibid. explicant Bald. Fulgos. Jacob. de S. Georg. & alij DD. ac in specie probat Nat. conf. 199. sub num. 8. vers. & si forte. ac seqq. & conf. 238. sub num. 6. vers. & si dicatur. cum seqq. Surd. decis. 316. sub num. 13. vers. & licet dicatur, cum seqq. & latè fuit dictum in Roman. legat. 20. Aprilis 1613. coram bon. mem. Card. Canale, dec. 246. per alios in recent. decis. 462. sub num. 7. vers. non obstat quod dicitur par. 4. & decis. 47. num. 4. vers. non obstat. & seq. ac decis. 77. sub num. 1. vers. nec visum fuit obstat, ac seqq. par. 5. & in Viterbiens. Cast. 11. Martii 1622. coram bon. mem. Cocchio in §. non obstant exceptiones, vers. & in omnem eventum, & in alijs; † Quod facilius procedit in proposito casu, in quo cum Ludouicus ipse vivens nūquam impugnauerit patris dispositionem, neque ex his bonis legitimam detraxerit, sed detrahere prætenderit, minus utique id licebat Tiberio eius filio, ac hæredi ad l. posthumus & l. filio præterito ff. de iust. imp. & irrit. fau. testam. & latè probant Alb. conf. 377. d. num. 12. vers. secundum modum & seq. Peregr. de fideic. art. 36. num. 75. vers. 3. Surd. conf. 570. num. 5. vers. 3. respondeo, & Honded. conf. 66. num. 16. vers. & quamvis D. Io. Paulus ac seq. lib. 2. & probant Rot. apud. Card. Seraph. decis. 570. num. 7. vers. neque omnino, & decis. 47. sub num. 2. vers. quod eo magis et seq. p. 5. recent.
- 34 Præterea † si quæ ex eisdem, seu alijs bonis debita fuisset Ludouico legitima, seu alia portio, non tamen eius detractio competisset Tiberio, nec habentibus causam ab eo, quandoquidem esset subiecta fideicommissio ab eodem Ludouico ordinata ad fauorē eius descendentium (ac proinde d. Iacobi, ut fuit firmatum coram Eminentiss. D. meo Card. Patriziolo sub die 4. Martii 1641. in princip. & §. 1.) ut respondit, Rota in Roman. fideicommiss. de Incorporatis 3. Nouemb. 1639. coram bon. mem. Pirouano in §. denum.
- 35 Dotes † vero Lucretiæ vxoris Alphonsi alterius filij d. Ludouici, & fratris Tiberij, necnon filiarum eiusdem Tiberij, neque detrahi poterant ex dd. bonis, quia ita expresse iusserunt, & prohibuerunt testatores, quibus id facere licuit, quando alia (ut dictum est) supererant bona sub ea particulari prohibitione non comprehensa, Ias. in repet. d. §. Diui sub num. 90. vers. 2. quarit Bart. & c. & vers. ubi dicitur nisi in individujs, & in d. aurb. res que sub num. 24. vers. & ibi limitat. C. commun. de legat. Dada. 4. vers. lib. 3. cap. 6. sub num. 10. vers. 3. & var. ego uero. Molina de primog. lib. 4. cap. 6. num. 11. vers. ceterum, & seq. Rot. penes Cardin. Seraphin. decision. 447. numer. 1. vers. cul. præsupposita namque ac in recent. d. decis. 47. numer. 10. vers. ex quibus etiam, ac seq. par. 5.
- 36 Præter quod † Instrumenta exhibita indicant quidem solutiones in eas causas fiendas, ac non probant illas effectualiter factas fuisse, ut necessarium est, Gabr. conf. 118. num. 5. vers. 1. quia lib. 1. Ofasc. decis. 171. sub num. 7. vers. consequens est, & seq. Rot. in Bonon. fideic. de Poetia 31. Ianuarij 1614. coram bon. mem. Hbaldo in §. nam licet verum sit, & reuer. Card. Canale, decis. 463. num. 5. vers. 3. detractio, ac in recent. decis. 341. num. 3. vers. ult.
- terius, p. 5. & decis. 126. num. 23. vers. & primo p. 7. 36 Neque † iura dd. mulierum DD. de Vr̄is legitime fuisse acquisita, quia non constat de præcedenti conventionē, vel subsequenti stipulatione, ut per Rot. decis. 26. sub num. 3. vers. non obstat quod census p. 1. recent. & penes sanct. me. Greg. decis. 68. num. 4. vers. quoad secundum, & seq. † nec quod eorum pecunie fuerint in eam causam conuersæ, ut intret requisas l. cum qui a debitore ff. qui potior. in pign. hab. & l. si potiores. C. de his qui in prior. cred. loc. succed. cum alijs adductis per Card. Mantia. dec. 69. sub num. 3. vers. diuersum est autem, & in decis. Benitend. 50.
- 38 Denum † quoad ratificationes, & obligationes factas etiam cum iuramento a filiis Tiberij dictum fuit illas nullius esse momenti in hoc iudicio, quippe quod prohibito alienationis dd. bonorum ex ipsis non procedebat, sed ex dispositione testatorum, ac legis; ideo contractus contra eam celebratus ex eorum consensu, atque approbatione conuallidari non potuit iux. theor. Bart. in l. obferuare sub num. 7. vers. Doctores dicunt contrarium, ff. de offic. Procons. Bald. in l. mancipia num. 1. vers. nota quod ratificatio, ibique Salyc. C. de reb. alien. non. alienand. Nat. conf. 262. sub num. 10. vers. 1. quod, illud quod dicitur, Surd. conf. 21. num. 122. vers. 3. responderetur, & seq. Honded. conf. 38. sub num. 23. vers. 3. quia, & seq. lib. 1. Rot. decis. 535. sub num. 11. vers. & stantibus prædictis p. 1. & decis. 65. sub num. 3. vers. non obstat
- 39 quod dicitur p. 2. recent. † Ac proinde Iacobo, qui in eis non interuenit ex propria persona, vocato in præsentia immisionem petiti præiudicare non possunt l. seia ff. de euic. l. fin. C. cod. tit. Nat. conf. 470. num. 13. vers. quia negatur. Ceph. conf. 371. sub num. 32. vers. sed cum iuribus proprijs, Grau. conf. 200. sub num. 7. vers. firmiter, Rot. decis. 97. num. 9. vers. quia, utro quod, & decis. 110. numer. 8. & seq. vers. secundo responderetur p. 2. diuersimodum ac in recent. decis. 363. num. 12. vers. 3. responderetur, ac decis. 597. num. 15. vers. nec aduersatur, ac seq. par. 5. & fuit resolutum in Bonon. prædi. 27. Iunii 1639. coram R. P. D. meo Ghislerio, in §. amo dato, in fin. vers. quemadmodum etiam & c. & in Bonon. fideic. de Roatterijs 2. Aprilis 1644. coram Reuerendiss. D. meo Carillo, in §. 2. quia quicquid sit quoad interesse ipsorum, & seq. & sequitur modern. Brix. de substit. q. 717. num. 7. vers. filij tamen & conf. 5. num. 33. vers. 3. renuntiatio fideicommissi.
- 40 Nec obstat, † quod ille sit hæres Io. Galeatij eius patris, ut præmissum est obligati, atque ideo exceptione doli mali sumoueri possit d. l. seia. in fin. ff. de euic. l. cum a matre. C. de rei vend.
- 41 Quia † id non probatur ex sola assertionē eius matris, ac tutricis in instrumento exhibito sub die 20. Februarij 1629. sed aliunde iustificari debet l. potuit, C. de iurid. l. her. Ruin. conf. 113. num. 6. vers. quum ergo dicitur, lib. 1. Rot. penes sanct. me. Greg. decis. 460. num. 2. vers. hoc tamen verum & decis. 781. sub num. 1. vers. cum enim Faustina p. 3. recent. & in Maceraten. reddit. ration. 21. Iunii 1641.
- 42 in §. & ex dictis coram bon. mem. Merlin. † Cum præsertim res præsupponatur de recenti gesta ex publico instrumento per cuius exhibitionem plenè probari potest gloss. in l. cum aliquis in verb.

in verb. ex hoc, & ibi Bart. sub num. 2. vers. inducit hanc legem, C. de iur. deliber. Rot. penes san. mem. Greg. decis. 387. num. 14. vers. & ita etiam responderetur, & Card. Calaler. decis. 538. num. 2. vers. tamen, & Coccin. decis. 103. num. 5. vers. tamen huius modi enuncia-
 43 tione, & seqq. ac saepe in aliis. † Et in omnem casum cum ille sit minor potest beneficio restitutionis in integrum propriae indemnitati consulere mediante confectioe inventarii, quatenus illa fuisset per tutricem omissa, iux. textu. S. illud quoque, vers. pupillis autem, in auth.
 44 de hered. & falcid. † cuius vigore, cum eius propria iura non confundantur, sed proflus separata remaneant ab hereditariis, perinde ac si duplicem distinctam praeferebat personam; Ideo non prohibetur ex propria vindicare, quod a patre fuit distractum, seu non reuocari promissum praesertim concurrenti iusta affectionis, ac conseruationis memoriae defuncti ratione per text. in l. fin. §. in computatione, vers. si uero & ipse, C. de iur. deliber. Gabr. cons. 125. sub num. 9. vers. tertia limitatio est lib. 1. Laderch. cons. 138. sub num. 1. vers. alterum est caput. Peregr. de fideic. art. 52 sub num. 97. vers. nisi hereditatem adierint cum beneficio, & fuit resolutum in Romana de Theodolis 10. Decembris 1593. coram bon. mem. Card. Blanchetto, & in Romana fideic. de Cataneis 14. Decembris 1615 coram bon. mem. Pironano in recen. decis. 724. num. 2 vers. nam ea, p. 3. & decis. 298. num. 5. & 8. par. 6. & in Bonon. de Lutio 9. Decembris 1619. coram bon. mem. Card. Sacrato, & in Bonon. fideic. de Lambertin. 1. Febr. 1627. coram bon. mem. Card. Virili, ac in d. Bonon. fideicom. de Boatteris 8. April. 1644. in §. & licet ydem fratres coram Rourendis. D. meo Carrill.
 45 Quod † eo magis procedit quando factum auctoris nullum, & illicitum fuit, utpote contra expressam testatoris, ac legis prohibitionem, quo casu etiam circumscripto inventarii beneficio licitum esse heredi, ex propria persona illud reuocare late probauit Rot. d. decis. 110. per tot. par. 2. diuers. ubi a num. 22. vers. quoad secundum multipliciter declaratur, text. in l. filiusfamilias, §. cum pater, ff. de leg. 1. & penes Card. Seraph. decis. 477. num. 1. vers. & quammis, ac seqq. & in d. Bonon. pradij 27. Iunij 1639. in d. §. in iure dato, & in Auenion seu Carpentoraten. iur. pascen. 7. Iunij 1627 coram bon. mem. Card. Viril. in §. non obstat quod Dominicus, & in recen. decis. 176. nu. 48. vers. quia regula illius legis par. 5. & in alijs adductis comprobatur Laderch. cons. d. cons. 138. d. n. 1. vers. prima est & seqq. Barz. decis. Bonon. 64. sub num. 12. & seqq. & num. 18. vers. postremo, & idem Modern. de substit. d. q. 557. nu. 3. vers. limitatur 1. & d. q. 717. nu. 7. vers. filij tamen, & cons. 149. num. 6. vers. nihilominus hac communis sententia.

46 Nec releuat, † quod remedium restitutionis in integrum tanquam extraordinarium, concedi non debeat minori, dum illi competit ordinarium contra tutricem ex cuius facto, vel negligentia fuit laesus.

Quinimo in electione minoris est agere alterutro iux. l. etiam in his, & l. fin. C. si tut. uel curat. & probat littera text. in dict. §. pupillis, ibi, est enim eis &c. ne ladamur duplex quodam subsidium, & per restitutiones, & per uiam contra negligentes curatores &c. & late probat Rimin. seu. cons. 163. nu.

mer. 2. vers. his tamen non obstantibus, & seqq. per tot. ac in his terminis, Sord. cons. 5. num. 19. vers. postremo, & seqq. usque ad fin. ubi contrariis argumentis bene respondet Rot. penes san. mem. Greg. decis. 191. vers. est etiam in electione minoris, & per tot. cum alijs relatis per Odd. de rest. in integr. q. 22. art. 1. sub numer. 16. uersicul. sed breuiter, ac seqq. & in Romana fideicom. ff. de Capto ferro 19. Februarii huius anni coram me in §. nec demum releuat excusatio.

Minus obstat, quod immissio concedi non debeat Iacobus saltem quoad portiones Philippi Mariae Ludouici, & Antonij filiorum Tiberii, ac eius patrum, qui (ut dictum est) ratificauit alienationem, ac se obligarunt ad fauorem Com. Vrsi.

Quia (quicquid sit de illius obligationis effectu) visa fuit Dominis cessare omnis difficultas; nam aut illa ratificatio valida est quoad ipsos ratificantes, itaut contrahere non possint, † & tunc certum est, quod admitti debet Iacobus sequens in gradu ex propria persona vocatus ob illorum priuationem, ex huiusmodi actu incursum, non solum ex iuris communis dispositione iux. text. in d. l. peto. §. fratre, & l. cum pater. §. libertis, ff. de leg. 2. & in l. fin. vers. hoc eodem. C. de verb. signif. Ceph. cons. 318. d. nu. 33. vers. cum igitur, Cecian. cons. ult. num. 12. vers. quo uero ad secundum caput, & seqq. lib. 1. Peregr. de fideic. art. 22. sub nu. 75. vers. uerum circa, cum alijs relatis per modern. Brix. de substit. q. 318. num. 113. vers. ampliat secundum, & seqq. ac q. 739. num. 7. vers. & si prior in gradu; Verum ex praecisa testatorum dispositione, ut legitur in d. testamento in d. §. item noluerunt, & ordinarunt, in vers. & si contingeret &c.
 48 Aut † non est valida, nec illos impedit agere, & tunc cum ex ea nullum fuerit acquisitum ius Com. Vrsi iux. no. in l. 4. §. condemnationem, ff. de re indicat. l. non putauit, §. non quauis, ff. de bon. poss. contr. tabul. cap. non praestat impedimentum, de regul. iur. in 6. Rot. decis. 572. nu. 9. vers. quatenus uero par. 1. & decis. 326. nu. 4. vers. minus etiam facit p. 3. decis. 516. num. 8. vers. ex quibus apparet, p. 4. recen.
 49 Ideo † illi bene potuerunt repudiare, seu cedere eorum iura ad fauorem d. Iacobi (ut fecerunt) qui propterea in omnem casum solus agere potest gloss. pen. in l. iuic. C. quando, non per. par. Ruin. cons. 105. numer. 18. vers. & ubi uenire uellet. lib. 2. Rot. decis. 458. sub num. 3. vers. non obstat par. 4. diuers. & decis. 180. nu. 16. vers. responderunt enim Domini, & seqq. p. 5. & decis. 38. num. 10. vers. unde dubium non est, ac dec. 126. sub nu. 13. vers. itaq; firmata, & nu. 21. vers. neque refert, ac seqq. p. 7. rec. & alios refert Brix. de substit. q. 609. num. 8. vers. declaratur tertio, & seqq.

50 Non obstat † denique quod cum DD. dea Vrsi possideant hoc praedium titulo emptionis ex causis, ac iuribus praedictis roborato, impediunt saltem viam exequutiuam, itaut ordinario iudicio contra eos agendum sit.

Nam obiectum procedit quando allegatur consimilis titulus ab eodem fonte proueniens iux. theor. Bart. in l. fin. sub num. 21. vers. aut comparat aliquis, qui dicit possidere. C. de edict. Din. Adr. sol. 51. l. end. † Non autem quando est diuersa speciei
 & a

& à persona diuerfa procedit (vt hic) tunc enim non impeditur summaria cognitio, sed in eodem iudicio de iuribus tituli allegati cognoscitur, vt explicat ibidem Bart. in vers. si vero alium titulum, Rot. penes Verall. decis. 329. p. 1. & in Roman. de Nariis 4. Martij 1596. coram bo. me. Penia, decis. 36. sub num. 3. vers. non obstat praterea obiectio p. 1. recen. & latius in Dertusen. canonicat. 2. My 1616. coram bon. mem. Coccino decis. 711. sub nu. 2. vers. neque obstat, ead. par. 1. & penes Reuerendiss. Vrgell. decis. 430. nu. 9. vers. quia fuit responsum, & in Cuiusaten. benef. 26. Martij 1632. coram bo. me. Motman. in §. hanc enim immiſſionem, versum etiam quia attempta.

32 Praterea † nec procedit quando titulus allegatus nullus est, vel irrelevans, qualis in proposito casu iam apparet iste DD. de Vrsis, tam ex prædictis, quam ex deductis in decisionibus emanatis coram R. P. D. meo Penzingerio, ut declaravit Rot. in d. decis. 36. sub d. nu. 3. vers. in casu proposito, par. 1. recen. & in d. Cuiusaten. benef. 4. Martij 1633. in §. fin. vers. quia obiectum procederet coram eod. bon. mem. Motman. & penes Reuerendiss. Vrgell. d. decis. 430. nu. 11. vers. & cessat difficultas, ac seqq. & in recen. decis. 755. nu. 5. vers. quæ nullitas, par. 2. atque fuit conclusum in d. decis. 718. sub num. 6 vers. quibus non obstat Breus, ead. p. 2. & decis. 261. num. 13. vers. unde cum derogatio fideicommissi par. 7. confirmata in alijs supra relatis, in §. quare cum ex prædictis appareat &c. & in d. Bonon. fideic. de Boatterijs 3. Aprilis 1644. in §. fin. vers. quare Domini existimant.

Atque ita fuit resolutum vtraque parte informante &c.

R. P. D. LEONE VEROSPPIO

Calaguritana Beneficij de Cornago.

Luna 10. Decembris 1646.

ARGUMENTVM.

Sententia iniustitia non parum iuvat ad obtinendam restitutionem in integrum, quod procederet etiam si ex nouiter deductis detegeretur, Beneficij adiudicatio in concursu, quando diceretur male facta.

ex Habilitate de presenti, quando non arguatur in præteritum.

S V M M A R I V M.

1 Sententia iniustitia iustificata releuat pro obtinenda restitutione in integrum.

2 Sententia iniustitia iuvat pro obtinenda restitutione in integrum, etiam si ea delegatur ex nouiter deductis.

3 Beneficium debet adiudicari ei, qui habet maiores qualitates.

4 Beneficij concursus quando fuit factus, & illud fuit adiudicatum doctiori, non possunt exclusi post longum intervallum ut iterum fiat examen inflat.

5 Habilitas de presenti non præsumitur in præteritum, quando ea non est innata.

6 ex Doctrina de presenti, non est arguendum ad præ-

teritum, quia potuit acquiri postea studendo.

7 Approbatio examinatorum Synodaliū pro concursu Beneficiorū maior numerus, præfertur minori.

8 Dignitatis non affectu gradus, ex quo iustificetur, & num. 9.

10 Dignitatis affectu pabatur ex eius productio privilegio.

11 Intellige tamen nisi ex eius oculari inspectione appareat de aliqua falsitate.

12 Falsitatis suspicio in civilibus habetur pro falsitate.

13 Scriptura, quæ conuincitur de mendacio, non meretur fidem.

Allegatur præsens Decisio in causa Calaguritana Beneficij de Cornago supra in decisione 22. quæ est in eadem causa, & ista ibi allegatur.

DECISIO CCCLXIV.

A Sententia ob non interpositam exaduerso appellationem in iudicatum transacta, beneficium controuersum adiudicante Petro Rodrico ob maiores qualitates, quæ tunc in eo visæ fuerunt concurrere, commissa mihi causa restitutionis in integrum, de ea constare hodie Domini responderunt, ex probationibus nouiter productis, ex quibus excluduntur maiores qualitates in sententia suppositæ, ac eius † idcirco iniustitia conuincitur pro restitutionis fundamento deseruiens ob læsionem inde resultantem, l. nam, & postea §. si minor ff. de int. int. cap. de restitut. in integr. notat. Innoc. in cap. ex litteris nam. 7. vers. quod si probauerit eod. tit. Odd. de restitut. in integrum q. 34. art. 7. numer. 37. & q. 36. num. 10. Rot. decis. 1. eodem titulo in nouis, licet † iniustitia ex nouis probationibus detegatur, vt ponderauit Roticoram Cassad. decis. 1. nu. 3. in fine de restit. in integr. & coram Verall. dec. 94. p. 3. & in Perusina Societatis 10. Maij 1624. coram Vbaldo.

Ex patentibus enim litteris, Ioannes de Peralta, ac Ioseph de Baroxa ostendunt se se ad ordines Præbyteratus prius esse promotos de anno scilicet 1628. Petrum vero aduersariū solum de anno 1636. eiusdem ordinis characterem insignitum, atque iustificant ex testibus de prædictori corundem ætate deponentibus, ac habilitate maiori, cuius etiam iustificatio desumitur ex Synodaliū examinatorum approbatione, etiam quoad Curatam eisdem concessa, dum se se beneficio controuerso opposuerunt, & ad alia eiusdem Diocesis beneficia aspirarunt; Hinc vero excluditur primum sententia fundamentum, consistens in qualitate Sacerdotii Antiquiores, atque arguitur maiorem qualitarum concursus in Ioanne, ac Iosepho, quibus idcirco, non autem Petro debuerat controuersam † beneficium adiudicari, vt notat, Corad. ad regul. 2. gloss. 9. nu. 81. Doct. de re benefic. lib. 2. q. 35. nu. 133. cum seqq. & alijs relatis auctoritatibus firmavit Rot. coram Gregudetis. 14. iunij 1646. & in Calaguritana bene-

beneficij de Lumberras 4. Julij 1646. coram Reuer. P. D. Ottobono, & in alia Calaguritana beneficij de la Casa de la Reina eadem die, & anno coram me.

- Neque hæc maior habilitas excluditur ex approbatione, quam Petrus etiam obtinuit ad Curata post viginti tres menses à die suæ reprobationis ab altero Urbis Examinatore, quia non tñ se subiecit examini intra annum solum pro iustificatione grauaminis concessum; vt aduertit *Lotter. de re benefic. disto lib. 2. q. 31. num. 155. §. ad quod quidem examen Rot. in Calaguritana beneficij de Cornera 8. Februarij 1591. coram Penia, & in in alia Calaguritana beneficij de Fucmayor 13. Ianuarij 1614. coram Valdo impressa p. 2*
- recen. decis. 595. nu. 4. vbi ratio subiicitur, quia post tempus prædictum habilitas, & litteratura consequi potuit, quæ proinde tamquam habitus acquisitus, non autem innatus de tempore examinis in esse non præsumitur ex doctrina, tñ seu litteratura de presenti, vt aduertit, *Bald. in Lex persona nu. 2. vers. sed in materia contingenti de probat. & latè prosequitur Menoc. de præsumpt. lib. 1. q. 24. nu. 51. & 52. attenda præsertim tum ætate prouectiori Ioannis, ac Iosephi, tum eorundem sacerdotio antiquiori, tum demum approbatione omnium examinatorum tñ synodaliū, quæ in concursu approbationis ab vno tantum examinatore obtenta à Petro, præferri debet, vt ponderauit, Rot. coram Buratto dec. 362. nu. 10.*

- Alterum quoque sententiæ fundamentum ex Laura Bacalaureatus assequuta per Petrum corruit ex reuolutione librorum Vniuersitatis Salamantinae, in quibus tñ numquam eius nomen legitur descriptum, & tamen ante assecutionem gradus per vndecim in vices debuisse apponi ex dispositione Statuti Vniuersitatis à testibus in Curia examinatis comprobata, ex quorum reuolutione librorum assecuti gradus tñ negatiua conuincitur, vt notat, *Barthol. in l. ultima nu. 2. C. de rebus credit. Bald. in l. 2. C. de error. Aduoc. nu. 3. in fine Trentacinq. variar. resolut. lib. 2. tit. de fide Instrument. resolut. 2. numero 3. Rot. coram Gregor. decisio. 139. nu. 5.*

- Neque gradus collationem iustificat tñ productum à Petro privilegium iuxta notata per DD. in l. si solemnibus C. de fide. Instrum. vbi *Bald. mon. 1. Salyc. nu. 2. Cast. nu. 3. Alex. conf. 107 nu. 2. v. 2. volum. 7. vel testes super eo deponentes.*

- Ex oculari tñ enim inspectione privilegij insurgit alternatiuis suspicio, quæ eidem fidem adimit, vt aduertit *Aym. conf. 56. nu. 21. Menoch. conf. 199 nu. 5. & plures firmavit. Rota coram. Canal. decis. 445 nu. 1. & 2. & in Bracaren. Parrachialis del Basso 15. Decembris 1606. coram Sacramento inter impressas post 2. vol. trans. Barin. decis. 229. nu. 2. & in Perusina pecuniaria 28. Nouembris 1612. coram Martinedo inter impressas p. 3. decis. 452 nu. 4. vbi rationem adducit, quia in Ciuilibus sola falsitatis tñ suspicio pro falsitate reputatur vt notatur in l. habemus C. de probat. Testes vero tum ex ipsius privilegij aspectu, tum ex libris Vniuersitatis de ordine tñ Tribunalis generaliter compulsatis conuincuntur mendaces.*

nec ideo merentur fidem, vt tradit, *Salys. in l. nullum nu. 1. in fine C. de test. Iul. Clar. in praxi §. fin. numer. 6. vbi testatur de communi, de qua etiam testatur, Farinac. question. 67. nu. 58. & plures alij adducti per Gabriel. de mefecijs conclus. 4. nu. 1.*

Et ita altera tantum.

R. P. D. A R G V E L L E S.

Romana Fideicommissi seu Attentatorum.

Luna 11. Februarij 1647.

A R G V M E N T V M.

Attentatorum vitium nullo modo potest negari, quando causa fuit alicui Iudici commissi, & reditur ad Iudicem, ad quem Possessionem quando quis continuat, non attentat & quando sit verum, & plura deducuntur quando attentata non possint excusari etiam in materia possessoria.

S V M M A R I V M.

1. Causa quando alicui Iudici commissi fuit non potest alteri committi, citra vitium attentatorum.
2. Possessionem suam continuans non dicitur attentare.
3. Associationem à Iudice a quo, quando quis obtinuit, & causa fuit commissi alteri Iudici, non potest redire ad Iudicem ad quem.
4. Possessionem continuare non dicitur, qui alio modo continuat, & nu. 5. 6. & 7.
8. Possessionis causam, quando quis mutat, illa dicitur noua possessio, & non continuatur prima. *Castren. in l. 3. §. ex pluribus 4. ff. de acquir. rer. posses. declaratur & nu. 3.*
9. Possidere uelle ex pluribus causis, vel mutare causam possessionis, sunt diuersa. *Bart. in l. 3. §. ex pluribus 4. nu. 4. ff. de acq. rer. pos. quando procedat nu. 9.*
10. Possessionis tituli, quando non possint dici compatibles.
11. Bona subiecta fideicommissi possunt possideri vel libera in vim Auth. res que C. comm. Legat.
12. Heres, quando quis est cum beneficio legis, & inuentarij, non confundit suas actiones cum defuncti, & declarat ut nu. 13.
14. Actio, & passio non datur in eodem subiecto simul, & semel in vno, eodemque tempore.
16. Causa non potest dici diuersa, si sit inter easdem personas, & easdem res, declarat, ut ibi nu. 17. & 18.
19. Causa quando est commissi, cum clausula, quam, & quas, comprehendit causas ne dum motas, sed etiam mouendas nu. 20.
21. Attentata non possunt excusari, si sint commissi intra terminum datum ad appellandum.
22. Sententia, quando est appellabilis, quod sit intra terminum datum ad appellandum, est attentata.
23. Appellatio de Iure Canonico in possessorio admittitur ad utrumque effectum.
24. Sententia in summarissimo possessorio an admittatur de Iure Canonico.
25. Appellatio de Iure Canonico admittitur in summarissimo.

- 27 *Gravamen, ut reparatur iudicio possessorio, admittitur appellatio.*
 28 *Sententia lata per cedulam super mutatione, datur appellatio.*
 29 *Executio facta intra decem dies datos ad appellandum, est nulla ex renovanda.*
 30 *Ius aliquod, quando alicui auferri non potest, ita nec spes ad illud auferri potest.*
 31 *Appellationem simpliciter in aliqua causa quando signatura committet, quid inde sequatur, & numer. 32. & 33.*

Allegatur præsens decisio in causa Romana Fideicommissi 11. Februarij 1647. supra in decis. 13. ubi hæc decisio in eadem causa allegatur.

DECISIO CCCLXV.

EX dispositione *Auth. res qua, C. commun. de legat.* & in vim clausulæ *constituti*, appositæ in instrumento dotis scutorum 1500. Thopatiæ uxoris Cæsaris Vrſini prædefuncti, obtinuerunt de mense Martij 1537. Balthassar Vandellus, & Remedius Albanus Clerici eiusdē Thopatiæ heredes testamentarij ab Auditore Camere associari ad possessionem duarum domorum, & vigintiquatuor locorum Montium in hæreditate dicti Cæsaris, ad d. dotis restitutionem obligati repertorum, & fideicommissio q. Panthasileæ de Matthæis subiectorum contra Hilarium, & Clâricem de Vrſinis fideicommissarios, & possessores, per quos interposita appellatione commissa fuit causa in Rota Reuerendiss. D. meo Carrillo Præsidi Vallisoletano, cum clausula, sine præiudicio mandati de associando.

Successiue iidem Clerici 24. Aprilis 1638. ab eodē Auditore Camere obtinuerunt sententiam confirman. prædictam associationē, & ex abundanti conceden. manutentionem seu immissionem in possessionem dd. domorum, & locorum Montium ex causa retentionis, & mutationis possessionis d. Thopatiæ eorum Austricis, & vigore d. sententiæ 28 eiusdem, & 4. Maij ceperunt possessionē eorundem bonorum.

Vrſini personaliter non citati à die habitæ noticiæ iterum appellarunt, & obtinuerunt per Signaturam committi causam simpliciter, eidem Reuerendiss. Domino Carrillo, ideo contingit dubitari coram me subrogato An constet de attentatis, quæ veniant reuocanda, & Domini affirmatiue responderunt.

Siquidem attentata visa fuit hæc secunda sententia manutentionis, seu immissionis tantquam obtenta ab Auditore Camere post commissam in Rota causam appellationis à mandato de associando, postquam non potuerunt

Per X. Recens.

illi Clerici aliud iudicium super eisdem rebus coram alio Iudice introducere, & de multo minus sententiam obtinere citra vitium attentatorum cap. 1. cap. ad hac 6. cap. præsentiam 18. cap. cum teneamur 17. cap. qua fronte 25. cap. ad hac 32. cap. an sit 42. cap. constitutis 40. cap. bona 51. cap. dilecti 55. & cap. sequen. & cap. cum cessante 60. de appell. cap. non solum 7. cod. tit. in 6. cap. cum nobis 19. de elect. cap. pastoralis 29. de iur. patron. cap. post appellationem 31. S. appellatione 2. q. 6. Clementin. 1. de sequestr. poss. l. 1. in fin. ff. ad Senat. Consul. Turpill. d. sciendum. ff. de appellat. recip. l. unica. ff. nil. nou. appell. interpos. Auth. ut nulli iudicium liceat, c. & hoc peruenit 3. in fin. collat. 9. edicto Iustinian. 8. cap. 1. Greg. Lopez. in l. 2. tit. 23. partit. 3. Didac. Perez. in l. finali tit. 1. lib. 3. ordinamenti, Lancellot. de attentat. lit. pend. in præfat. num. 296. Rota decis. 393. per tot. p. 2. recen. decis. 455. num. 4. vers. quia lata pendente lite in Rota coram san. me. Greg. XV. cum aly per Conar. præf. cap. 23. num. 1. Balboa in d. cap. 1. de appell. numer. 14. & in Leodiën. Abbatissatus 13. Iunij 1643. S. attentatum est &c. in fine coram R. P. D. Ghislerio.

Et quamuis prætenderetur excusare attentata ex eo, quod licuerit recurrere ad Aud. Camere pro obtinenda manutentione in possessione in qua illi Clerici reperiebantur, iuxta notata per Doctores in cap. cum teneamur 17. de appellat. & Lancellot. ubi supra par. 2. cap. 4. limit. 1. sub numer. 1. ex vulgari regula, qui continuat non attentat, Scaccia de appellat. question. 3. num. 70. ubi plures.

Attamen nullibi constat de eorum præcedenti possessione, quin immo probatur anterior possessio istorum de Vrſinis, ac propterea dum illi obtinuerunt associationē ab Auditore Camere tamquam creditores Cæsaris, non potuerunt post commissam causam in Rota variare, & ab eodem Aud. Camere obtinere manutentionem, seu immissionem, tamquam heredes Thopatiæ, quia ex hac variatione resultant inexcusabilia attentata, ut declarat idem Lancellot. ubi supra num. 92. vers. secundo quando &c. Canaler. decis. 615. nu. 3. vers. ultra quod &c. ubi quando non eodem modo continuatur, quod dignoscitur ex quo virtute mandati obtenta fuit possessio, ut in presenti.

Et quando apparet reum prius possedisse, Lancell. ubi supra num. 100. vers. quarto limita. Rota decis. 110. num. 1. vers. cum continuatio, & decis. 637. num. 3. vers. quia respondebatur, & num. 4. vers. unde regula p. 1. recen. Adden. ad Greg. XV. decis. 557. nu. 5 & etiam quando dubitatur quis esset in possessione, ut dixerunt relati per Lancell. ubi proxime num. 101. quod ille probat num. 13. Eo magis quia super ipsa possessione, & mandato de associando erat questio, & causa appellationis introducta in Rota, ad Lancell. supra num. 70. & 113. & præsertim quia Aduersarij non dixerunt velle continuare antiquam possessionem, sed velle mutare sibi causam possessionis, & possidere tamquam heredes, quæ noua, & diuersa ab illa priori possessio est, & ideo attentata Lancell. ubi supra num. 111.

B b b b

Immo,

Immo, dicebat vnus ex Dominis, quod
 8 illi mutando causam eorū possessionis, & ami-
 serunt possessionem primam, ut est textus ex-
 pressus in l. qui bona 19. §. 1. ff. de acquir. poss. sub Glos.
 in verbo reiecta, Alexan. num. 1. vers. ibi quo est scri-
 ptum, & num. 3. Cuman. in d. §. 1. in princ. & num. 2
 & 3. Zaff. num. 2. Cuiac. in recit. d. l. 19. Licet con-
 trarium putauerit Casiren. ex l. 3. §. ex pluribus 4.
 9 ff. cod. tit. quæ non obstat. Primo, quia & diuer-
 sum est velle ex pluribus causis possidere, ut
 disto §. 4. & velle mutare causam possessionis,
 ut d. num. 1. Secundo quia, ut rectè ait Bart.
 in d. §. 4. num. 4. procedit quando causæ possiden-
 di sunt compatibles, scilicet pro emptore,
 & pro suo, & similes, non autem quando
 10 sunt & contrariæ, ut in presenti, si quidem illi
 Clerici voluerunt primo possidere ex benefi-
 cio Auth. res. que. C. commun. de legat. ex quo sup-
 ponitur bona, de quibus agitur esse subiecta
 11 fideicommisso, & postea volunt possidere
 eadem bona tamquam libera, & vti, Cæsaris
 heredes ex persona Thopatiæ, quæ sunt con-
 traria. Tertio quia se gerere volunt tamquā
 creditores Cæsaris ad dotem Thopatiæ, &
 12 tamquam & heredes ipsius Cæsaris, ex quo
 resultat confusio actionum, l. Cranius 71. ff.
 de fideiuss. l. sicum 95. §. auditio. ff. de solu. cuxo
 vulg.

Nec suffragatur si ostenderent se esse hære-
 13 des cum beneficio inuentarii, & quia licet ex
 facto non confundantur actiones l. finali §. in
 computatione, C. de iure delib. Attamen fieri nō
 potest, ut eandem rem quam possident vti
 creditores, & possideant vti heredes, nam in-
 14 vna eademque re non possunt has duas per-
 sonas contrarias repræsentare, nempe credi-
 toris, & debitoris, quia alias daretur actio,
 & passio simul, & semel in vno eodemque
 indiuiduo contra notata in l. frater à frate 38.
 & ibi Bartol. numer. 11. ff. de condit. indebit. li-
 15 cet possint in tota, & vniuersa & hære-
 ditate, ex beneficio legis, sed non in singulis
 rebus.

Nec dicatur quod sint causæ diuersæ. Quia
 16 cum agatur inter eandem personas, & super
 iisdem rebus (licet diuersa sit actio, quæ cau-
 sæ continentiam efficitur, Afflic. cum pluribus
 17 decis. 354. nu. 13. illa quæ est facta & coram alio
 Iudice est nulla, & attentata, Afflic. ibid. nu. 19
 Lancell. de atten. lit. pend. p. 2. cap. 4. limit. 2. num. 67.
 post med. vers. & ad propositū, & est textus clarus in
 l. nulli prorsus 10. C. de iudic. & in cap. dispendia 3.
 de rescript. Insuper quia probationes Hilarij,
 & Claricis faciendæ in prima causa excluder
 18 intentum secundæ, & si enim probent aper-
 tum sibi fideicommissum, nihil consequen-
 tur Aduersarij etiam si probauerint Thopariā
 eorum auctricem fuisse hæredem Cæsaris ad
 tradita per Lancell. de atten. appellat. pend. cap. 12.
 limit. 2. num. 43.

Et maxime quia causa fuit in Rota com-
 missa cum clausulis, quam, & quas, incident. &
 19 deponen. &c. & quæ ne dum comprehendunt
 causas motas, Rota decis. 34. de rescript. in no. Sc-
 20 raph. decis. 644. circa finem num. 3. Verum & etiā

mouendas super eadem re, & circa idem ne-
 gocium, Cas. de Grass. decis. 2. num. 4. & vide re-
 script. Burat. decis. 226. num. 6. vers. & vti concepta
 &c. & dec. 404. n. 1. & sequen. cum alijs in Caserau-
 gustana distributionum 26 Iunij 1645. §. quod eo for-
 tius coram R. P. D. Cerro.

Attentata insuper clariora dicebant Domi-
 21 ni resultare ex subsecuta executione & eius-
 dem sententiæ Aud. Camera facta infra ter-
 minum competen. ad appellandum, quæ ci-
 tra vitium attentatorum fieri non potuit, cū
 22 à dicta sententia & daretur appellatio, cap. cum
 ad sedem 3. ubi Gloss. in verbo interdictum de rest.
 spoliat. Causal. decis. 2. num. 8. cum alijs plenè con-
 gestis in Romana de Casareis 20. Maij 1639. coram
 R. P. D. Ghislerio, & 22. Aprilis 1641. coram Re-
 uerendissimo Domin. Carillo, & pluribus per mo-
 dern. Perusin. in tract. de manuten. obseruat. 12. nu-
 mer. 134.

Quodque à dicta sententia daretur appel-
 latio liquet ex eo, quod dd. Balthassar, & Re-
 medius erant Clerici, ob quorum interesse
 cessabat Aegidiana, & ideo seruandam erat
 23 ius canonicum & permittens appellationem
 ad vtrumque effectum d. cap. cum. ad sedem de
 rest. spoliat. Couarr. pract. quæst. cap. 23. num. 3. vers.
 prima conclusio. Honded. conf. 20. num. 1. lib. 1. Rota
 in Recanaten. bonorum 21. Aprilis, & 6. Iunij 1640.
 coram R. P. D. Cerro, in Auximana pratensi fideicom-
 missi 25. Iunij eiusdem anni in §. quod autem esset ap-
 pellabilis &c. confirmata 11. Iunij 1641. in §. secundo
 rursus 16. Maij 1642. in §. de attentatis autem, corā
 eodem R. P. D. Cerro.

Non obstat, quod circumscripta quoque
 Aegidiana inappellabilis esset ista sententia,
 24 etiam de iure canonico tamquam & lata in
 summarissimo possessorio manutentionis,
 iuxta tex. in l. unica. C. si manuten. possess. fuer. appel-
 l. quæ lex fuit à Gratiano inserta in cap. finali, §.
 de possessione 2. q. 6. ut inquit Seraph. dec. 1295. nu. 2.
 vers. adeo quod &c.

Quia conclusio solum intrat quando pro-
 ceditur per decretum, tunc enim Iudex non
 25 infert parti grauamen & irreparabile, cum
 melius infomatus valeat quandocumque ab
 eo reponere, & præiudicium (si quod intulit)
 reparare iuxta textum in l. quod iussit 14. ff. de re-
 iudic. & in d. §. de possessione, ibique Glossa verbo
 momento caus. 2. quæstion. 6. Rota decision. 287.
 sub numer. 7. versicul. nec etiam obflare videtur &c.
 & decis. 404. num. 4. vers. quod magis procedit par. 2.
 recent.

Secus autem quando proceditur per cedu-
 lam sententiæ (prout processit Auditor Ca-
 meræ in casu isto, ut in summ. numer. 3.)
 26 Tunc enim non & remanet amplius Iudici
 aliqua facultas suam sententiam reuocandi,
 aut reformandi, ut sancitur in l. Iudex postea
 quam §. 5. ff. de re iudic. & in alijs ibi cōgestis per
 Gloss. in verbo non possit, & ideo ad reparandum
 grauamen, necessarium est recurrere ad reme-
 27 dium appellationis, & quod cessante Aegedia-
 na, non denegatur, ut vltra supra allegat.
 dixit, Rota in Neapolitana grani, & ordei 18. Maij
 1619. in prima. coram Vbaldo, & in puncto quod
 à sen.

28 1. Sententia lata per cedula[m] ꝛ super manu-
tentione detur appellatio decisum fuit in dec.
23. nu. 5. vers. accedit quod sententia ꝛ. post modern.
Perusini. de manuten.

Ista executio eo magis subiaceret vitio attē-
tatorum. Quia legitur facta 18. Aprilis, seu
4. Maii, & sic infra decem dies competen. ad
appellandum, cum sententia emanauit 24.
eiusdem quapropter est notoriē ꝛ nulla, in-
ualida, & attentata, & consequenter reuocan-
da d. cap. non solum 7. de appell. in 6. Gloss. in cap. di-
lectis 55. in verbo exequendam de appell. Rot. dec. 10
ut lit. pend. in no. ꝛ fuit dictum in Salernitana iuris-
patronatus 4. Iulij 1642. coram R. P. D. Royas, in
Vicen. beneficij 10. Decembris. 1646. coram R. P. D.
Cerro, ꝛ in Gerunden. beneficii 1. Iulij 1644. coram
eod. R. P. D. Cerro, ꝛ docent Balboa. in cap. 1. de ap-
pell. num. 20. Barbof. in d. cap. 7. num. 1. nam quo-
30 ties ius ali quod alicui ꝛ auferri non potest,
ita nec spes ad illud auferri potest l. si usufru-
ctus 9. in princip. ff. de usufruct. quemadmod. ca-
ueat. l. Dini Seneras, ꝛ Antonius, ff. ad leg. Jul. de
adulte.

In quam sententiam procliuiiores iuerunt
Domini, ex eo, quia Signatura commisit Ro-
tæ simpliciter appellationem à dicta senten-
31 tia, quæ ꝛ commissio omnia medio tempore
gesta reddit attentata l. unico ff. an. non. app. inter.
Burat. decis. 902. num. 2. vers. ꝛ cum pariter ꝛ. &
declarat sententiam vsque ab initio fuisse ap-
pellabilem, Gloss. in l. appellatio num. 3. in verbo
deliberationis, ꝛ ibi Bald. C. de appell. Reuerendiss.
Vrgellen. decis. 96. num. 4 ꝛ decis. 191. numer. 5. ubi
32 ampliat, etiam ꝛ si appellatio non fuisset ad-
mittenda, subdit, quod tunc omnia gesta etiā
ante appellationem sunt attentata, Buratt. d.
decis. 902. nu. 6. vers. appellatio per Signaturam sim-
pliciter admissa ꝛ. Et enim tali casu rescriptū
Signaturæ retrahitur ad diem sententię
33 ad ꝛ effectum cauendi attentata, vt pluries
fuit in Rota decisum, & signanter in Bononien-
rescissionis contractus 15. Aprilis 1644. corā R. P. D.
Verospio, in Viterbien. fideicommissi, seu attenta-
torum 13. Maii 1644. ꝛ 12. Maii 1645. coram R. P.
D. Cerro, ꝛ in aliis relatis in Toletana. matrimonii
26. Iunii 1645. ꝛ secundo quia cum d. appellatione,
ꝛ. coram R. P. D. Corrado, in Calaguritana benefi-
cii 23. Iunii 1645. ꝛ maxime quia causa appella-
tionis ꝛ. ꝛ in Bisuntina iurispatronatus 26. Febru.
ꝛ 7. Maii 1646. coram me.

Et ita &c. vna &c. altera tamen &c.

R. P. D. LEONE VEROSPIO

Romana Fructuum Censur.

Mercurij 24. Nouembris 1649.

ARGVMENTVM.

Explicatur text. in l. Curabit, C. de action. empt.
qualiter scilicet procedat, eius æquitas sem-
per ad mitti soleat fauore Domini rei vendite
& quid si pretium retineatur, pro cuiusione.

Part. X. Recent.

1 Leg. Curabit. C. de action. Empt. Domino rei vendite
fructus attribuit donec ei integre pretium solua-
tur.

2 Accollatio ad quid sit referenda.

3 Leg. curabit. C. de action. empt. ad cuius fauorem de-
claratur intrare.

4 Leg. curabit. C. de action. empt. an habeat etiam locū
in casu quo pretium remanet emptoris pro affec-
tatione, ꝛ num. 5. 6. 7.

DECISIO CCCLXVI.

FVERAT coram me pro duabus vicibus re-
solutum indebitos esse fructus à Margarita
& Aurelia petitos ex capitali scu. 500. olim,
pro dote Lucretiæ ipsarum auctricis assigna-
to, ac cauto super vinea extra portam Ange-
licam consistente quam summas in eiusdem
venditione vineæ conuentum fuit, vt Petrus
Emptor teneretur in casu restitutionis dotis
inuestire in locis Montium, censibus, seu sta-
bilibus, interim vero pro ea persolvere eidem
venditori annum redditum scu. 37. cum di-
midio ab eodem Emptore in eam causam ac-
collatum, & à successiuis ipsius vineæ Empto-
ribus promissum, eos proinde fructus exigi
non posse responsum fuit, siue ex iure dotali
Lucretiæ, postquam per ipsum obitū fuerat
matrimonium dissolutum, siue ex re propria,
seu fundo dotali, dum dos ipsa fuerat consti-
tuta in pecunia, & solum assecurata in eadem
vinea, siue ex titulo censuali, cum ipsius crea-
tio neque per Instrumētum, neque per testes
exaduerso iustificetur, siue demum ex dispo-
1 sitione, text. in l. curabit, Domino rei veditæ fru-
ctus attribuentes, donec integre pretium cō-
signetur, ex quo per accollationem integra
pretij solutio præcesserat; quo dubio ad dispu-
tationis trutinam hodie reuocato, animadu-
terunt Domini tria prima decisionum funda-
menta in suo robore persistere, vltimum vero
ex facto corruere, adeoque à decisis recesserunt.

Ex ipso enim venditionis Instrumento cō-
uincitur annum redditum scu. 37. cum di-
midio ab ipso met Emptore fuisse tantum ac-
collatio sub expressa declaratione, vt in quo-
cumque casu restitutionis dotis illud te nere-
2 tur restituere, quæ proinde ꝛ accollatio ad aliā
causam præter ibi expressam referri non pote-
rit, siue extinctionem capitalis operari, iuxta
conf. Socc. 65. num. 5. lib. 4. Rot. Iannu. dec. 1. num. 8.
Rot. coram Card. Canal. dec. 165. nu. 2. ꝛ 20. nu. 5. ꝛ
in alijs relatis in Romana pecuniaria 18. Iunii 1646.
coram R. P. D. meo Corrado in §. 2. partita, ꝛ in §.
4. demum, nec ipsis proinde mulieribus, hære-
dibus Ioannis Baptistæ Baccij primi vendito-
ris, ac Domini eiusdē vineæ obesse quin be-
3 neficio, Leg. Curabit vti possint cū ea legis æquitas
semper ꝛ admitti soleat fauore Domini rei vē-
ditæ, ac ipsius hæredum; quoties conuentum
pretium cum graui eiusdē iactura penes em-
pto-

B b b b 2

pto-

ptores vel in totum, vel in aliqua sui parte remanserit, vt ex verbis eiusdem manifeste colligitur, & in l. fructus C. eod. tit. notat glos. in l. Iulianus §. ex venditio ff. de act. empt. Bald. in l. 2. nu. 7. C. de usur. Castr. nu. 1. Hond. conf. 30. nu. 34. Rot. in Romana Casaletti 20. Iuny 1616. coram Sac. xto, & coram Mellino inter impres. 378. nu. 3. & in Romana pecuniaria 17. Iuny 1641. coram Eminentiſſimo D. Card. Verospio, confirmata deinde coram me de anno 1646. sub die 8. Iuny, & pluribus comprobant, moderni Romani discept. foren. cap. 939. n. 17. & 18.

- 4 vbi præterea declarant dispositionem eius legis obtinere locum in casu, quo prætium penes Emptorē pro securitate euictionis remansisset, prout in proposito casu contingit, quia euictionis periculum solum excusat à mora,
- 5 non t̄ autē à fructibus compensatiuis. Quos sanè fructus eo facilius admittendos esse in casu proposito Domini responderunt, quo ipsemet Emptor euiciente casu restitutionis dotis prædicta scuta 500. erogare promiserat in census, stabilia, vel loca montium pro euictione subroganda in locum venditæ vineæ;
- 6 cuius vigore obligationis t̄ idem iure poterit conueniri loco damnorum, & interesse pro fructibus, qui ex inuestimento percepti fuissent, iux. text. in l. Tutor §. si post. ff. de admin. tutor. l. si Procuratorem §. mandati actio ff. mand. Hond. cōf. 139. nu. 3. cum seqq. lib. 2. Rot. in Romana multiplici 25. Febr. 1619. coram Vbaldo inter impress. dec. 85.
- 7 p. 4. tom. 2. rec. n. 14. vbi t̄ conclusionem ampliat etiam si requisita, Castr. in l. 3. ff. de eo quod certo loco non iustificentur, & in Bononien. de Lambertinis 3. Iuly 1647. in §. ratio prima partis cum seq. coram R. P. D. meo Bichio, & in Romana quatuor domorum 21. Iuny præteriti coram R. P. D. meo Peutingero.

Et ita vtraque parte decisum &c.

R. P. D. PEUTINGERO

Nouariens Jurispatronatus.

Veneris 10. Decembris 1649.

ARGVMENTVM.

Jurispatronatus vsurpatio præsumitur in vniuersitate prætendente ad se spectare tale ius, & qualiter debeat, probare quod procedit, etiam si vniuersitas sit parua.

SVMMA RIVM.

- 1 Vniuersitas si prætendat ad se spectare iuspatronatus præsumitur illud vsurpasse.
- 2 In Iurepatronatus, quando cadit præsumptio vsurpationis, qualiter probetur, & nu. 7. & 8.
- 3 Iuspatronatus non probatur per enunciatiuas, quando intrat præsumptio vsurpationis.
- 4 Vsurpationis præsumptio iuspatronatus cadit etiam in Vniuersitate parua.
- 5 Instrumentum non releuat, si contradicat voluntati producētis.

6 Iuspatronatus aliud est, quod dotetur ex bonis proprijs, & aliud ex bonis alienis.

DECISIO CCCLXVII.

DEFUNCTO in mense Iunij præsentis Anni, Sedis Apostolicę reseruato, Iacobo Agnete Rectore Parochialis Ecclesię SS. Andreae, & Gaudētij Oppidi Zuccari Nouariens. Dioc. fuit ab hominibus, & Parochianis assertis Patronis præsentatus coram Vicario Nouariens Carolus Terlottus, eiusdemque præsentatio si, & in quantum admissa, vt in Sum. nu. 1. & 2. Attamen publicato postea concursu, cum Francisco Rasario vti prouisio Apostolico Immissio concessa fuisset, appellauit Carolus, causaque appellationis mihi commissa, Domini prius resoluerunt, Francisci possessionē esse attentatam, sed hodie proposito dubio, an d. Carolus sit instituendus, negatiuē responderūt ex defectu probationis Iurispatronatus non probati ab Vniuersitate supradicta iuxta formam præscriptam per Sac. Concil. Trident. sess. 25. de reform. cap. 9. vers. in ijs verò personis, quæ omnino seruari debet, quia in Iurepatronatus alicui t̄ Vniuersitati competente ob præsumptionem vsurpationis, vel Instrumentum donationis, seu fundationis requiritur, vel saltem immemorabilis cum præsentationibus t̄ continuationis, & effectum sortitis per spatium 50. Annorum, Put. decis. 55. num. 1. in correct. & decis. 199. eodem lib. 1. per tot. Mant. dec. 274. nu. 1. & decis. 253. n. 1. cum duobus seqq. Rot. decis. 199. n. 2. & 3. p. 2. diuers. in rec. decis. 481. num. 1. p. 1. decis. 59. num. 11. & 12. & dec. 275. nu. 2. & 3. p. 4. tom. 2. decis. 197. n. 36. p. 5. & dec. 302 nu. 6. p. 7. coram bon. me. Coccino decis. 25. n. 1. & seq. coram Penia decis. 395. num. 1. & decis. 628. nu. 8. & fuit dictum in Lucana Iurispatronatus 29. Ianuarij 1644 post princ. vers. siquidē coram Reuerendiss. Terracinen. & in eadem 10. Ianuarij 1645. §. nam respectu, coram eodem. Adeout in proposito nec enūciatiuæ, t̄ nec sententię Episcoporum suffragentur, vt fuit dictum in Hyeracen. iurispatronatus 27. Iuny 1614. coram Eminentiſſimo Card. Verospio apud. Viuian. de iurepatr. decis. 9. sub nu. 8. & in Cusentina Abbatia 20. Decemb. 1627. corā Virili impressa apud eundem Viuian. decis. 53. nu. 8.

- 4 Quam quidem formam t̄ etiam in parua Vniuersitate seruandum esse aliās declarauit Sac. Congregatio ad tradita per, Gonzal. ad reg. 8. gloss. 18. nu. 68. Garz. de benef. p. 5. cap. 9. num. 102 Barboſ. in suis collect. nu. 4. Mant. d. decis. 253. num. 3 Rot. d. decis. 481. num. 1. p. 1. & decis. 477. nu. 14. p. 5 tom. 2. & decis. 302. num. 7. p. 7. recen. Coccin. d. decis. 25. nu. 4. Adden. ad Greg. XV. dec. 222. nu. 11. & in d. Lucana iurispatronatus 29. Ianuarij 1644. in fine principij coram Reuerendiss. Terracinen.

Instrumentum verò prætensæ donationis de Anno 1643. coniectum, cui Vniuersitas innittitur, non solum ei non suffragatur, sed potius eius intentioni, t̄ vt legenti patet, aduersatur, dum in eo enunciata præcedente donatione, instantibus ipsis Vniuersitatis hominibus pro eorum leuamine ab ipsamet donatione

ne receditur, & alimenta Rectori Ecclesie, de qua agitur, ex variis redditibus alijs diuersis locis, & pijs operibus antea iam applicatis, assignantur, & propterea ex huiusmodi reddituum translatione in Rectorem ab Vniuersitate facta, ipsi Iuspatronatus acquisitum dici nequaquam potest, quia hoc solum procederet

6 quando de proprijs & facultatibus, non autem de alienis iam Deo prius dicatis Ecclesiam dotasset, vt probant, *tex. in c. quicumque 30. c. filijs iuncto c. decernimus, & cap. Monasterium 33. q. 7. Lambertin. de iurepatr. lib. 1. p. 1. q. 7. princ. art. 7. sub n. 9. vers. secus si per Populum, Garz. de benef. d. p. 5 cap. 9 num. 52. & seq. cum alijs relatis à Barbo de Episcop. alleg. 70. num. 9. & seq.*

Nec refert, quod Cæsar Audena Episcopi Nouariensis olim Vicarius idem Iuspatronatus tanquam rite, & recte acquisitum ab Vniuersitate de Anno 1562. approbauerit, & quia

7 ex ipsius approbationis tenore cognoscitur, id per viam tolerantie, presentationis tantum factum fuisse; Neque etiam Vicarius Episcopi absque speciali facultate & Iuspatronatus prout non reseruare, ita nec approbare potuisset ad, *tex. in c. nobis 25. de iurepatr. & probat Franch. in c. cum in generali num. 5. de offic. Vicar. in 6. Calder. tit. eodem cons. 3. num. 1. Ferret. cons. 327. num. 4. & seqq. et cons. 343. num. 10. Lambert. de iurepatr. lib. 1. p. 1. q. 9. princ. art. 1. num. 5. Garz. de benef. d. par. 5. cap. 9. num. 75. et dixit Rota in Pampilonem Cappellania 25. Maij 1646. §. tam quia non potuisset, in fine coram R. P. D. meo Corrado, et decis. 37. nu. 9 par. 7. recent.*

8 Ex quibus Carolum non esse instituen. resolutum fuit, ipso tantum informante

7 Iudiciales actus, quando non sunt, non possunt dici satis validi.

8 Testamentaria dispositio circa aggregationem, an iuret.

D E C I S I O CCCLXVIII.

ITERVM Domini hodie dixerunt in Collegio ex fundatione Bartholomæi Papij de Alcona de anno 1580. pro alendis eiusdem Terræ Iuuenibus ordinato, solos conciuies esse admittendos præsertim quoad Iuuenes Ronchi, & Locarni, confirmando potissimum in hac parte decisionem sub die 17. Martij præteriti in hac causa coram me emanatam, ea videlicet ratione, quia dum Bartholomæus fundator erat de eadem Terræ oriundus & verisimiliter censetur in beneficium suorum conciuum disposuisse, ad *text. in l. si quis ad declinandam 38. §. ubi autem Cod. de Episcop. & Cleric. gloss. in capit. primo verb. pauperes de Testament. in 6. Paris. consil. 38. numero 28. libr. terzo Feder. de Sen. consil. 232. numero 2. Couar. in capitul. cum sibi numero 14. de Testament. Surd. de Aliment. tit. 1. question. 93. num. 13.*

2 Hæc autem Testatoris voluntas & præcipue in hac materia sequenda est, vt tradit, Mantica. de coniect. ultim. volum. libr. 3. tit. 3. per sol. & tenuit, Rota decision. 216. numero 1. in princip. part. 2. & decision. 112. numero 5. part. 1. recent. Canaler. decision. 645. numero 6. prout eandem secutus est in suis litteris erectionis Gregor. XIII. Pontifex, a se censens hoc Seminarium fuisse à Papio pro conseruatione Iuuentutis Alconæ in vera Religione institutum, quod & sæpius in eisdem litteris repetitum legitur, & loco interpretationis deservit, cui standum est. Bald. in l. 2. numero 1. C. de seru. manum. & consil. 259. super primo puncto numero 1. libr. 4. Castr. consil. 437. sub numero 2. in fin. libr. 2. Mantica. supra allegat. libr. 3. tit. 1. numero 20. & 31. Simon. de Prat. de interpret. ultim. volunt. solut. 4. numero primo, & seqq. & solut. 7. num. 1. & 2. libr. 1. Rot. decis. 365. num. 2. par. 7. recent.

Hanc etiam ipsam fundatoris voluntatem S. CAROLUS executoris post erectionem Collegij nominatis, videlicet, trium puerorum de Alcone, & iussio nominandi alios tres pueros de eodem loco confirmauit, quod & quidem actus statim post fundationem subsequuti plurimi ponderis sunt, & pro obseruantia attendi debent, Socin. Sen. consil. 6. numero quarto, & sequen. Rot. decision. 39. nu. 12. part. 2. diuers. dist. decis. 216. num. 2. in fin. par. 2. & decis. 105. num. 10. par. 7. recent. Canaler. dec. 112. num. 5.

Non obstat si Communitates Ronchi, & Locarni, alique vicinæ ex admissione forsitan alias gratuito facta suos etiam Ciues admitti prætenderent, quia vltima admissio, quæ & dedit causam liti non est habenda in consideratione, Gregor. XV. decis. 4. numero 2. ibique Addentes littera A, sub num. 19. & dec. 417. num. 4.

R. P. D. PEVTINGERIO.

Comen Collegij.

Luna 5. Iunij 1649.

A R G V M E N T V M.

Fundans Seminarium in loco vbi ipse est natus præsumitur erexisse pro Iuuenibus dicti loci & hoc maxime concurrentibus plurimis signis, & coniecturis hic in decisione adductis.

S V M M A R I V M.

1 Seminarium fundans in loco, vbi quis est natus, ad quorum fauorem censetur erectum.

2 Testatoris voluntas debet seruari, circa educationem Iuuenum in Seminario ab eo erecto.

3 Papa confirmans creationem Seminarij, potest declarare mentem fundatoris.

4 pro Obseruantia attendi debet actus secutus statim postquam fuit erectum Seminarium.

5 Liti, actus illi, qui dederunt causam, non sunt attendendi.

6 contra Voluntatem fundatoris Seminarium, actus facti, non attenduntur.

numer. 4. in recent. decis. 53. numer. 49. part. 5. Canaler. decis. 634. num. 10. & decis. 650. num. 2. Reverendiss. Vrgellen. decis. 23. num. 19. & decis. 74. numer. 49. Aliæ verò in præteritum factæ
6 tanquam contra voluntatem fundatoris, & contra mentem Papæ erigentis Collegium, suffragari non possent ad not. per, Felin. in c. cum accessissent num. 4. de constit. Nat. conf. 160. numer. 46. libr. 1. quos refert, & sequitur, Rot. decis. 63. num. 10. par. 5. recent. Buratt. dec. 129. nu. 6. in fin. Coicin. dec. 203. nu. 15. & dec. 66. nu. 12. par. 7. recent.

Et cum tunc Communitas Ronchi esset unita Communitati Alconze potuit forte

7 tolerari dicta admissio, quæ si aliàs fuisset, in fludicium deducta exigente Iustitia per-
mitti non debuissent, ad tex. in c. iam dudum 19 in fine de præb. Oldrad. conf. 14. sub num. 7. in fin. Jas. conf. 129. num. 32. circa med. lib. 2. Rota coram Greg. XV. decis. 162. num. 11. cum ex aggrega-
8 tione non propterea dici possint esse effecti Ciues loci aggregati, nec dicta Testamen-
taria dispositione iuari, ut præter addu-
ctos in, decision. que remidetur §. admittendos in fine tradunt Anchar. consil. 437. numer. 2. Rolan. conf. 1. num. 46. & seq. lib. 2. Dec. conf. 360. num. 7. libr. 2.

Et ita vna tantum &c.

GRATIAS ALTISSIMO.

Propter magnam Gloriam suam,

CVM ET IPSE SIT LEGIS

FINIS.

Teste Paul. Apostol. scribendo ad Romanos capit. 10.
Cui BEATISSIMO FINI, Qui obsequiosus adhæret Rex est, iuxta
illud verum, & vulgatum dictum, nempe

SERVIRE
DEO
REGNARE
EST

INDEX

RERVM, ET MATERIARVM

LOCVPLETISSIMVS

SACRÆ ROTÆ ROMANÆ

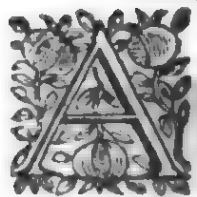
DECISIONVM

In hac præfenti Decima Parte Recentiorum
contentarum

A PAVLO RVBEO I. C. ROMANO
SELECTARVM
ALPHABETICO ORDINE DIGESTVS.

A

ABBAS, & ABBATISSA.

BBAS ex quibus dicatur habere ius visitandi, *dec. 150. n. 3. Celfo.*
Abbatissæ de iure communi cōpetit ius præsentandi, aut conferendi in beneficijs fundatis in Ecclesia ad Monasterium spectantibus, *dec. 44. n. 13. Bichio.*

Abbatissæ iurisdictio in iis, quæ versantur extra claustrum, exerceri potest ab ea, mediante persona à se deputanda, *dec. 44. n. 32. Bichio.*

Abbatissa non habet de iure communi potestatem exercendi iurisditionem erga prouisos de beneficijs ad ipsius Monasterium spectantibus, *dec. 44. n. 14. Bichio.*

ABLATIVVS.

Ablatiuus absolutus importat conditionem, *dec. 202. n. 11. Ghislerio.*

Ablatiuum absolutum conditionem importat, *dec. 139. n. 4. Verospio.*

Ablatiuus absolutus importat conditionem, *decif. 346. n. 1. Pentingero.*

Ablatiuus absolutus importat conditionem, *dec. 56. n. Bichio.*

Ablatiuus absolutus formam præcisè obseruandam inducit, *dec. 336. n. 12. Corrado.*

Ablens ut sua possessione priuari possit quomodo citari debet, *dec. 312. n. 11. & 15. cum seqq. Meltio.*

ABSOLVTIO.

Absolutio præuenit periurij incursum, *dec. 312. n. 15. Bichio.*

Absolutio conditionaliter obtenta, conditione

non adimpleta non suffragatur, *dec. 16. num. 14. Pentingero.*

Absolutoria nullum aliud ius parat absolutò, quam imponere finem liti, *dec. 119. n. 20. Pentingero.*

ACCEPTATIO.

Acceptatio testamenti facta cum clausula, in omnibus, & per omnia, habet vim specialis expressionis, *dec. 218. n. 9. Arguelles.*

Acceptatio testamenti Patris, quod est incompatible cum testamento Aui, importat per necessarium antecedens illius renunciationem, *decif. 272. n. 2. Cerro.*

Acceptatio caducitatis facta à procuratore sine speciali mandato non nocet, *decif. 93. num. 30. Meltio.*

ACCESSORIVM, licet in futurum contigerit, quando habet causam de præfenti tunc etiam ius futurum in dispositione vniuersali comprehenditur, *dec. 144. n. 3. Bichio.*

ACCESSVS.

Accessus non tutus probatur etiam per testes singulares, *dec. 248. n. 4. Cerro.*

Accessus minus tutus probatur ex testibus etiam singularibus, *dec. 245. n. 4. Cerro.*

Accessus non tutus probatus per testes bene potest deinde procedi per affixionem ad loca solita, *dec. 248. n. 6. Cerro.*

ACCOLLATIO.

Accollatio est subrogatio in locum debitoris cum eisdem commodis, & incommodis, *dec. 158. num. 10. Verospio.*

per Accollationem non sequitur extinctio à Testatore considerata, *dec. 179. n. 15. Bichio.*

Accollatio operatur, ut accollans sit verus, & princi-

capalis debitor, *dec. 213. num. 3. Meltio*,
Accollatio habet vim solutionis, *dec. 13. num. 7. Arguelles*.

Accollatio ante acceptationem creditoris dicitur irrevocabilis, *decif. 138. num. 11. Bichio*.

ACQUIESCENTIA.

Acquiescentia excluditur ex reclamationibus factis post mortem metum inferentis, *decif. 132. num. 14. Bichio*.

Acquiescentia metum passi nil refert durante eadem causa metus, *decif. 132. num. 13. Bichio*.

Acquiescentia excluditur ex petitione restitutionis in integrum, *decif. 119. num. 5. Pentingero*.

Acquiescentia praesumitur meticulosa durante eadem causa metus, *decif. 341. num. 6. Bichio*.

Acquiescentia, & patientia, ut tertius penes se retineat bona controuersa, importat dimissionem possessionis illorum, *decif. 268. num. 9. Cerro*.

ACQUISITIO potius praesumitur facta de propria pecunia, quam de aliena, *decif. 129. num. 23. Arguelles*.

ACTA.

Acta ille debet transportare, qui vult prosequi causam, *decif. 35. num. 53. Arguelles*.

Acta ea sufficiunt transportare ex quibus attentata deducuntur, ita ut integra non requirantur, *decif. 28. num. 11. Pentingero*.

Actorum transportatio non est necessaria, ubi fuit impedimentum praestitum ab appellato, *decif. 35. num. 11. Arguelles*.

Actorum transportatio facienda est ab appellante, & an procedat in causa ecclesiastica, nisi & quando in prophanis, *decif. 35. num. 49. & 52. Arguelles*.

Actorum transportatio a curia Consolum ad curiam Gubernatoris non cadit sub dispositione Concilii Tridentini cap. 20. sess. 24. de reformatione in causis prophanis, *decif. 35. num. 22. Arguelles*.

Acta extrajudicialia non requirunt citationem partis, *decif. 84. num. 23. Bichio*.

Acta sunt integrè transportanda coram iudice ad quem, quamuis appellatus nollet illis vti, & quare, *decif. 35. num. 41. Arguelles*.

Acta sunt transportanda in causis Ecclesiasticis, etiam quando esset nouum iudicium, *decif. 35. num. 3. Arguelles*.

Acta non sunt transportanda ubi duo sunt iudicia diuersa, & duae diuersae, & separatae causae, *decif. 35. num. 10. Arguelles*.

Actorum transportatio requiritur pro forma, *decif. 35. num. 29. & 50. Arguelles*.

Actorum transportatio quid requiratur pro forma, non inuenitur iure communi dispositum, *decif. 35. num. 36. Arguelles*.

Acta facta lite pendente nullius sunt momenti, *decif. 135. num. 11. Corrado*.

Acta quando non sint transportanda, *decif. 24. numer. 6.*

Acta primae instantiae debent transportari, & quare, *decif. 35. num. 20. Arguelles*.

Acta facta in iudicio possessorio non debent transportari in iudicio introducto in prima instantia in petitorio tantum, & quare, *decif. 24. num. 7. & 8.*

Acta non sunt transportanda, ubi non agitur de confirmatione decreti, maxime in causa prophana, *decif. 35. num. 4. Arguelles*.

Acta quando debeant transportari, etiam si procedatur prout in prima, *decif. 35. num. 16. Arguelles*.

Acta ubi sunt transportanda, hoc onus pertinet ad appellantem, *decif. 35. num. 5. Arguelles*.

Acta facta a non habente mandatum procurae domino non praeducant, *decif. 7. nu. 11. & 12. Meltio*.

Acta subhastationis non sunt transportanda, quando ab ea non fuit appellatum, *dec. 35. nu. 18. Arguelles*.

Acta debent transportari, quia Iudex non potest instrui de meritis causae, nisi transportentur acta, *dec. 35. num. 27. Arguelles*.

Actorum transportatio non est necessaria, ubi causa non fuit introducta per viam appellationis, & inchoatur omnino de nouo iudicium, *dec. 35. num. 7. & 17. Arguelles*.

Acta non sunt transportanda quando causa est diuersa, & iudicia sunt separata, *dec. 35. num. 8. Arguelles*.

Acta non transportata, quamuis irrelevancia reiciunt sententiam nullam in prophana, *dec. 35. num. 36. Arguelles*.

Acta etiam irrelevancia sunt transportanda in causa Ecclesiastica, *dec. 35. num. 43. Arguelles*.

Acta sunt transportanda etiam si introducatur causa super spolio suspensio petitorio, quando causa petitorij deuoluta fuit per appellationem, *dec. 35. num. 9. Arguelles*.

Acta sunt integrè transportanda etiam irrelevancia de stricto iuris rigore; secus de aequitate, *dec. 35. num. 44. Arguelles*.

Actorum transportatio an sit necessaria, vel sufficiat ut aliunde constare possit, *dec. 35. num. 52. Arguelles*.

Acta quae non sunt de processu, non debent transportari, *dec. 35. num. 12. Arguelles*.

Actorum transportatio non est necessaria quando quis instituit nouum iudicium, & petit procedi prout in primo, *dec. 35. num. 2. Arguelles*.

Actorum transportatio non est necessaria, quando clausula, *quam*, & *quas*, non est posita in commissione appellationis, sed in alia diuersa, *dec. 35. num. 48. Arguelles*.

Actorum transportatio non fit in diuerso iudicio, *dec. 24. num. 9.*

Acta sunt transportanda quamuis coram secundo Iudice causa pendeat per viam auocationis, *det. 24. num. 5.*

Acta sunt integrè transportanda, quamuis appellatus vellet prosequi idem iudicium, & quare, *dec. 35. num. 46. Arguelles*.

Secus si expresse concederet Signatura, ut procederetur prout in prima, *dec. 35. num. 47. Arguelles*.

Acta sunt transportanda ubi causa est deuoluta per viam appellationis, etiam cum facultate procedendi prout in prima, *dec. 35. num. 6. Arguelles*.

Actorum transportatio non fit in diuerso iudicio, quamuis acta alterius iudicii multum conferrent ad causam, de qua agitur, *d. 24. n. 10.*

Acta.

Acta iudicialia faciunt notorium, *dec. 87. num. 3. Bichio.*

Acta facta lite pendente nullius sunt momenti, *dec. 135. num. 11. Corrado.*

ACTOR.

Actor non habens ius in beneficio, de quo litigat contra possessorem, an possit denuò impetrare ius, per quam interpretationem adiudicandum ei esset beneficium, *dec. 14. num. 21. Bichio.*

Actor presumitur in iudicijs deduxisse ius suum modo sibi magis proficuo, *dec. 354. n. 6. Bichio.*

Actor in iudicio an, & quando teneatur suam intentionem probare, & quando secus, *dec. 242. num. 3. & 5. Bichio.*

Actoris intentio, quando remansit fundata, exceptio rei, quæ ad illam destruendam proponitur, qualis esse debet, *dec. 270. n. 2. Verospio.*

Actor Reo, & Reus actori tenentur tantum edere instrumenta, quibus vsurus est coram Iudice, non autem instrumenta quibus vsurus non est, *dec. 31. Ghislerio.*

Actor releuatur ab onere concludentis probationis in odium eius, qui se alienæ immiscuit hæreditati, *dec. 70. num. 8.*

Actoris dubia probatio, dubia quoque rei exceptione potest refelli, *dec. 158. num. 3. Verospio.*

Actor in iudicio, an, & quando teneatur suam intentionem probare, & quando secus, *decis. 242. num. 3. & 5. Bichio.*

Actor sicut tenetur probare suam intensionem, ita Reus suam exceptionem, *dec. 32. num. 9. Ghislerio.*

ACTIO.

Actio de in rem verso, vt alicui competere possit, quid sit probandum, *decis. 166. num. 21. Meltio.*

Actio de dolo est subsidiaria ciuilibus actionibus, actio verò Stellionatus est persecutio in criminalibus, non autem sunt sibi inuicem subsidiariæ, *dec. 288. num. 19. Arguelles.*

Actio spoliij, quæ competit creditori aduersus debitorem recusantem restituere rem pignoratam transit ad heredes, *dec. 86. num. 7. Verospio.*

Actio, quæ competeat contra defunctum, contra eius heredem exerceri potest, *dec. 251. num. 5. Peutingero.*

Actiones eadem dantur contra heredes, quæ competeant contra defunctum, *dec. 343. num. 15. Arguelles.*

Actio hypothecaria numquam extinguitur, nisi creditor integrè fuerit satisfactus, *dec. 172. num. 23. Peutingero.*

Amplia etiam si super debito fuerit iudicatum, *ibid. num. 24.*

Actio de dolo, quare dicatur subsidiaria, *dec. 288. num. 20. Arguelles.*

Actiones confunduntur quando quis in eadem causa se gerit tamquam creditor hæreditatis, & tanquam hæres defuncti, *dec. 20. num. 29. Arguelles.*

Actio, & passio simul, & semel ex beneficio legis, & inuentarij dari potest in vniuersa hereditate, sed non in singulis rebus, *dec. 20. num. 25. Arguelles.*

Actio, & passio nullo modo possunt concurre-

re in eodem subiecto, *dec. 53. num. 7. Arguelles.*

Actio, & passio simul, & semel non datur in vno eodemque indiuiduo, *dec. 20. num. 24. Arguelles.*

Actiones non confunduntur, sed separatæ præseruantur in hærede beneficiato, *dec. 329. num. 22. Cerro.*

Actio personalis contra titularem cõpetit pensionario, & hypothecaria super fructibus, *dec. 103. num. 16. Peutingero.*

Actiones non confunduntur ex facto, *decis. 20. num. 21. Arguelles.*

Actio, & passio non datur in eodem subiecto simul, & semel in vno, eodemque tempore, *dec. 365. num. 14. Arguelles.*

ADMINICVLVM rectè desumitur à teste nulliter examinato, *dec. 350. num. 7. Cerro.*

Adminicula non sunt de per se considerata, sed simul ponderanda, *dec. 113. n. 13. Arguelles.*
pro **ADIMPLEMENTO** alterius, quoties quid venit, non agitur ex implente, sed ex impleto, *dec. 320. num. 50. Arguelles.*

ACTVS.

Actus secundus, qui continuationem, & persequerantiam cum primo demonstrat, eodem defectu laborat, quo primus laborabat, *dec. 41. num. 9. Corrado.*

Actus, qui ex iusta, & vera causa fieri potuit ex ea potius, quam ex ficta, & simulata præsumitur celebratus, *dec. 236. num. 7. Corrado.*

Actus ad titulum præcedentem tamquam ad suam causam referri debet, *dec. 27. n. 1.*

Actus præsumitur factus in executionem antecedentis mandati, quando præcessit deputatio specialis ad hunc actum tantum, *dec. 40. num. 3. Verospio.*

Actus posteriores censentur facti in executionem antecedentis conuentionis, & non ex gratia, *dec. 83. num. 4. Peutingero.*

Actus præsumitur factus in vim antecedentis obligationis, quamuis non fuerit facta mentio de obligatione, sed de antiqua consuetudine, *dec. 83. num. 5. Peutingero.*

Actus factus ex necessitate officij, & obligationis non inducit consensum ex iure proprio, *dec. 238. num. 6. Bichio.*

Actus qui non sonat in agere, sed tantum in pati non importat renunciationem appellationis, *dec. 208. num. 6. Celso.*

Actus, qui dedit causam liti non releuat, *dec. 78. num. 10. Bichio.*

Actus sublequentes dubij præsumuntur gesti ex titulo, & causa præcedenti, ac in executionem antecedentis dispositionis, *decis. 272. num. 16. Cerro.*

Actus dicitur factus in vim præcedentis mandati, quamuis longum post temporis intervallum intercesserit, *dec. 40. num. 6. Verospio.*

Actus præsumitur factus legitimo tempore, prout fieri debebat, & dicenti contrarium incumbit onus id plenè, & concludenter probare, *dec. 67. num. 10. Arguelles.*

Actus an dicatur factus in vim antecedentis obligationis, apparet ex antecedentibus, & sublequentibus facti circumstantijs, *dec. 83. num. 7. Peutingero.*

Actus

Actus quamvis ferit gestus nomine proprio, adscribendum tamen est mandato præambulo, *dec. 40. num. 10. Verospio.*

Aedes qui possidet, possidet etiam singulas res, quæ in ipsis ædibus sunt, & quomodo, *decis. 237. num. 15. Bichio.*

Actus iudiciales redduntur suspecti ex coniecturis, *dec. 339. num. 19. Bichio.*

Actus facti nomine proprio excludunt titulum administrationis, *dec. 78. num. 10. Bichio.*

Actus qui citra ius, & nomen societatis fieri non possunt societatis continuationem inducunt, *dec. 151. num. 21. Celfo.*

Actus æquivoci non suffragantur, *dec. 307. num. 4. Peutingero.*

Actus tribuitur ordinanti, non exequenti, *dec. 228. num. 7. Bichio.*

Actus iudiciales sine expensis fieri non consueverunt, de expensis constare dicitur saltem in genere, ubi plures actus iudiciales facti fuerunt, *dec. 16. num. 12. Peutingero.*

Actus excludentes consuetudinem vniuersalem decimandi, *dec. 16. num. 11. Corrado.*

Non tamen excludunt consuetudinem particularem vnius Diocesis, *dec. 101. num. 10. Corrado.*

Actus emanatus in executionem alicuius decreti importat illius effectuationem, & observantiam, *dec. 106. num. 4. Ghislerio.*

Actus etiam non effectivatus inferuit pro adminiculo, & pro declaranda voluntate illum gerentis, *dec. 49. num. 16. Peutingero.*

Actus subsequentes referri debent ad causam originalem, *dec. 74. num. 6. Corrado.*

Actus præsumitur factus in executionem antecedentis mandati, *dec. 40. num. 2. Verospio.*

Actus in dubio præsumitur gestus cum suis solemnitatibus, & quando secus, *dec. 58. num. 11. Corrado.*

Actus facti proximi liti non attenduntur, *dec. 36. num. 18. Ghislerio.*

Actus debent attendi tempore quo rebus foriuntur, *dec. 178. num. Cerro.*

Actus tribuitur mandanti, non exequenti, *dec. 87. num. 8. Bichio.*

Actus, qui non sunt convenientes, non sunt admittendi, *dec. 361. num. 20. Ghislerio.*

Actus in dubio præsumitur validus, *dec. 288. num. 6. Arguelles.*

Actus ut præsumatur factus cum suis solemnitatibus extrinsecis scripturam requirentibus, requiritur lapsus triginta annorum, *dec. 58. num. 12. Corrado.*

Actus, qui dederunt causam liti non veniunt attendendi, *dec. 164. num. 3. Celfo.*

Actus præsumitur gestus iuxta formam antecedentis mandati, maxime ubi breuitas temporis intercessit, *dec. 40. num. 4. Verospio.*

Actus iudiciales non nocent non citato, *dec. 339. num. 20. Bichio.*

ADITIO.

Aditio hæreditatis, quæ præsumitur facta à patre nomine filiorum, retinendo bona vxoris, intelligitur facta nomine masculorum, & non feminarum, stante statuto illarum exclusiuo, *dec. 329. num. 14. Cerro.*

Aditio hæreditatis non probatur ex assertionibus, & enunciatiua à Tutore emissæ, sed aliunde iustificari debet, *decis. 353. num. 41. Corrado.*

Aditio hæreditatis paternæ facta à fratre etiam nomine sororum, stante statuto exclusiuo feminarum diuersitate patrimonij, an, & quomodo sit intelligenda, *decis. 146. num. 9. 12. & 14. Ghislerio.*

Aditio hæreditatis ut validè fieri possit à matre nomine filiorum tamquam nutrice, & curatrice, quæ requirantur, *decis. 272. num. 23. Corrado.*

Aditio cum sit quid facti non præsumitur, *decis. 141. num. 2. Peutingero.*

Admissio resignationis emanata in executione sententiæ suspensæ per appellationem non suffragatur, *decis. 184. num. 20. Bichio.*

ADIVDICATIO beneficii conceditur stante verificatione narratorum, *decis. 159. num. 11. Verospio.*

Adiudicationis rescissionem petens, non est audiendus, nisi pretio restituto, *decis. 202. num. 9. Ghislerio.*

ADMINISTRATOR.

Administrare qui non tenetur condemnari non potest ad reddendam rationem, nisi de eo, quod administrasse constat, *decis. 297. num. 20. Bichio.*

Administrator bonorum sui Debitoris, præsumitur de suo credito satisfactus ex bonis per ipsum administratis, *decis. 166. num. 23. Meltio.*

Administrator, qui se obligauit ad fauorem socij rationem reddere, & reliquatum soluere, non tenetur soluere, nisi postquam accepta, & data simul fuerint computata, *dec. 66. num. 19. Arguelles.*

Administrator sub nomine alicuius conueniri non potest ante redditionem rationis, *decis. 74. num. 26. Corrado.*

Administrator bonorum sui debitoris quando præsumatur de suo credito satisfactus, *dec. 192. num. 5. Corrado.*

Administrator sine redditione rationis non potest dici creditor, nec debitor, *decis. 186. num. 16. Arguelles.*

Administrator quilibet reddere rationem tenetur, *decis. 55. num. Verospio.*

Administrator proprio emissæ nomine, propriisque pecunijs præsumendum est, *decis. 332. num. 20. Cerro.*

Administrator potest dari casus, quod remaneat debitor, & potest dari etiam casus, quod remaneat creditor, *decis. 66. num. 16. Arguelles.*

Administrator beneficii tamquam ad id nominatus à facultatem habentibus non dicitur verus possessor, *decis. 34. num. 7. & 11. Cerro.*

Administrator beneficii ex superuenienti prouisione Apostolica sub eadem data alteri concessa, continuat anteriorem possessionem mutato solum titulo possidendi, *decis. 34. num. 14. Cerro.*

Administrator ante redditam rationem non potest dici creditor, & quare, *decis. 65. num. 15. Meltio.*

Administrator bonorum sui debitoris, præsumitur satisfactus de suo credito, donec redditus

ditis rationibus aliter constet, *decif. 192. num. 4. Corrado.*

Administrator acquirit possessionem Domino pro quo administrat, *dec. 78. num. 6. Bichio.*

Administrator non potest dici creditor negotij nisi prius reddita perfecte ratione omnium effectum ad ipsius manus peruentorum, *dec. 166. num. 22. 27. Meltio.*

Administrator publicus quod quis sit probare ne teneatur, qui cum eo contrahit, *decif. 134. num. 13. 14. 15. Meltio.*

Administratio beneficii expirat, & possessio remanet vacua, quando de eo aliquis prouisus fuit à sede Apostolica *dec. 34. nu. 13. Cerro.*

ADMISSIO appellationis ex vi retroactionis ad diem decreti reddit attentata omnia interrim gesta, *decif. 103. num. 17. Bichio.*

ADVERBIVM, quod dispositionem suspendit in aliquem futurum euentum, facit conditionem, *decif. 320. num. 1. Arguelles.*

ADVLTERIVM probatur per testes deponētes de auditu, & à quo audierint, *dec. 19. nu. 47. 48. Meltio.*

AEDĒM sacram, vel alium locum à Iudice destinatum, sed penes priuatam personā, *dec. 2. nu. 17. Bichio.*

AEGIDIANA

Aegidiana cessat quando agitur de interesse clericorum, *decif. 20. nu. 33. Arguelles.*

Aegidianam ad excludendam iniustitiam sententiae constare debet ex iisdem actis, *decif. 285. num. 22. Pentingero.*

Aegidiana non intrat ubi sententia est iniusta, *dec. 89. num. 5.*

Aegidiana non habet locum in bonis Ecclesiae etiam quod à laicis possideantur, *dec. 319. nu. 5. Pentingero.*

Aegidiana non seruatur in bonis, Ecclesiae *decif. 89. num. 20. & 30. Arguelles.*

Aegidiana ut non intret requiritur nullitas, vel notoria iniustitia, *dec. 285. nu. 1. Pentingero.*

AEQUALITAS in iudicijs seruanda est, & si vnus fuit admissus ad probandum, alter quoque admitti debet, *dec. 37. nu. 2. Gbiflerio.*

A E Q V I T A S.

Aequitas vim legis habet ubi versamur in casu in quo lex non prospexit, *decif. 223. num. 22. Meltio.*

Aequitas semper seruatur à Sac. Rota, *dec. 223. num. 21. Meltio.*

Aequitas canonica quādoque recedit à regulis iuris ciuilibus, *dec. 195. num. 6. Bichio.*

A E T A S.

Aetas quatuordecim annorum sufficit ad obtinendum Canonicatum in Ecclesia Collegiata, in qua imminet cura animarū Canonicis non uti singulis, sed Collegio uti omnibus, *decif. 31. num. 33. Arguelles.*

Aetas maior data paritate probat quem esse dignorem, *dec. 162. nu. 5. & 16. Bichio.*

Aetas concludens probatur ex fide Porocho, *dec. 205. num. 7. Gbiflerio.*

A E S T I M A T I O.

in Aestimatione venit etiam id quod interest euictionem passi, *decif. 26. num. 24.*

Aestimatio honorum minuitur ex adiecto one-

re fideicommissi, *decif. 192. num. 11. Corrado.*

Et huiusmodi Valoris diminutio pro qua summa fieri debet, *ibidem num. 12.*

Aestimatio rei fieri debet secundum valorem currente de tempore contractum non autem de tempore praesenti, *decif. 26. num. 23. contra. nu. 28.*

Aestimatio probatur ex instrumento, *num. 320. num. 5. Corrado.*

AFFECTATIO impedit ne factum possit affectanti, *decif. 171. n. 20. Gbiflerio.*

in AFFICTV fit translatio dominiij, *decif. 291. num. 33. Meltio.*

Affinis vel cōsanguineus vtriusque partis testis reputatur idoneus *dec. 65. nu. 8. Cerro.*

AFFRANCATIO facta nomine hereditario, bona affrancata acquiruntur hereditati, & quid si alio nomine facta fuerint, *decif. 292. nu. 8. 10. Pentingero.*

Agendum est, quod vni non nocet, & alteri prodest, *decif. 238. num. 5. Bichio.*

A G G R A V A T O R I A.

Aggrauatoria, & censurae dicuntur pars executionis, & pro ea relaxantur, *decif. 241. num. 6. Corrado.*

Aggrauatoria conceditur ubi quis declaratoriae non paruit, sicque in contumacia persistit, *decif. 241. num. 1. Corrado.*

Aggrauatoria, & censurae num suspendantur per decretum Signaturae, *decif. 241. num. 4. 5. 6. Corrado.*

A G N A T I O.

Agnatio non conseruatur per foeminas, *dec. 18. num. 30. Bichio.*

Agnatio nō censetur contemplata, quando Testator filiis primi gradus dedit facultatem instituendi quem maluerint, & vltimo loco vacauit foeminas, *dec. 18. nu. 29. contra. num. 31. & 32. Bichio.*

Agnatio censetur contemplata quando foeminis praelati sunt extranei à masculis adoptandi, ut familia in perpetuum representetur, *decif. 18. num. 28. Bichio.*

Agnationis ratio censetur habita per repetitam vocationē masculorū, *dec. 1. n. 50. & 53. Arguel.*

Cōtra quando semper inueniuntur vocati masculi, & numquam foeminae, *ibidem.*

Agnatio censetur à Testatore considerata, quando voluit omnes descendentes masculos praeferrī foeminis *dec. 18. nu. 27. Bichio.*

Agnationis conseruationis ratio censetur habita, per clausulam, ne bona transeant in Fiscum in casu confiscationis, *decif. 1. num. 79. Arguelles.*

Agnationis contemplatione cessante, cessant coniecturae propter illā adductae, *decif. 160. numer. 14. Verospio.*

Agnationis conseruatio, censetur contemplata ex digressu ad plures substitutionum gradus, semper cum qualitate masculinitatis, *dec. 142. num. 31. Meltio.*

Agnationis conseruationem necessario non inducunt verba illa: maioris de domo, vel primogeniti, vel de familia *dec. 1. num. 51. Arguelles.*

Sed tamquam indefinita respiciunt fauorem maiorum propriae familiae *ibidem nu. 51.*

Agn-

Agnatus proximus semper succedit decedentibus ab intestato sine suis, & legitimis, *dec. 1. num. 62. Arguelles.*

Amplia, & fortius si post appellationem interpositam *dec. 277. num. 14. Meltio.*

Agnationem generaliter vocando Testator omnes de Agnatione censetur voluisse comprehendere *dec. 7. num. 9. Cerro.*

Amplia, *num. 10. & 11. ibidem.*

Agnatio non censetur contemplata, quando vocatur linea masculina, vel proximior ex ea, *decif. 1. nu. 56. Arguelles.*

Agnationis conservandæ ratio, quando non stet enunciatiue, & independentes de per se, *dec. 7. num. 4. Cerro.*

Agnatio quando dicatur contemplata etiam si fuerit per Testatorem cōcessa facultas testandi, *decif. 18. nu. 32. Bichio.*

Agnatio non conservatur per foeminas *decif. 72. nu. 14. Ghislerio.*

Agnatio quando censetur à Testatore contemplata, *decif. 142. nu. 45. Meltio.*

A L I E N A T I O.

Alienans bona Ecclesiæ si possessionē tradidit, incidit in poenas extravagantis, *ambitiosa*, quāvis beneplacitum reservauerit, *dec. 275. nu. 19. Bichio.*

Alienationes primò loco factæ imputandæ sunt in legitimam aliasque detractiones, gravatis hæredibus competentes, *decif. 294. num. 5. Verospio.*

Alienationis licentia in contractibus intelligitur de ea, quæ sit expressè, *decif. 161. num. 12. Cerro.*

Alienatio bonorum Ecclesiæ requirit copulatiue causam, & solemnitatem, *decif. 275. nu. 1. Bichio.*

Alienationem ubi non constat de inventario præsumuntur adequare detractiones, *dec. 278. num. 9. Peutingero.*

Alienationes factæ per gravatum subsistentur ratione detractionum, *decif. 313. numer. 10. Corrado.*

Alienationes non factò inventario præsumuntur æquare detractiones, *decif. 75. numer. 11. Cerro.*

Alienationes bonorum fideicommissariorum cum pacto franchandi imputantur in detractiones hæredi debitas, *decif. 41. numer. 28. Corrado.*

Alienatio secuta stante expressa prohibitione statim aperit successionem substitutis, *dec. 163. num. 14. Bichio.*

Alienandi permissio in certum casum facta in cæteris censetur denegata, *decif. 179. num. 7. Bichio.*

Alienandi facultas sub certa forma concessa, ea non servata evanescit, & venditio annullatur, *dec. 325. num. 2. Peutingero.*

Alienatio facta ex causa dotis non afficitur vitio Litigiosi, ac pro inde tertius emptor executiue conveniri non potest *dec. 339. n. 6. Bichio.*

Intellige, *ut ibidem numer. 11.*

Alienatione semel facta in causam dotis potest deindè res alienata in quācumque transferri, *decif. 123. num. 2. 12. Verospio.*

Alienationes factæ à nepote deseruiunt pro detractione legitimæ filij. *decif. 318. numer. 28. Arguelles.*

Alienationis sub specie non comprehenditur quod semel licitè fuit alienatum, *dec. 123. n. 3. Verospio.*

Alienationes fuisse de bonis fideicommissis subiectis probare debet fideicommissarius petens immiessionem, *dec. 141. num. 4. Peutingero.*

Alienatio fideicommissi non sublinetur, quāvis venditor propter aliquod impedimentū, non transulisset in emptorem actuale possessionem, & rei traditionem, *dec. 41. num. 6. Corrado.*

Alienatio fideicommissi non sublinetur, quāvis in contractu non fuerit in emptorem translata actualis possessio, dummodo tamen tradita fuerit postea in executionem d. contractus, *dec. 41. n. 3. Corrado.*

Alienatio ex causa dotis est necessaria, *dec. 339. num. 3. Bichio.*

Alienatio bonorum fideicommissariorum sublinetur, ubi in contracta non fuit emptori tradita possessio, sed suspensus i. l. ius effectus in tempus obtinendæ licentiæ à Pontifice, *dec. 41. n. 5. & quando secus nu. 7. Corrado.*

Alienatio ex causa necessaria soluendi legata non comprehenditur sub poena caducitatis, *decif. 123. num. 1. Verospio.*

Alienatam rem recuperare non potest fideicommissarius pendente conditione si sine filijs ipsius alienantis, *decif. 122. numer. 23. & 24. Verospio.*

Alienatione facta titulo oneroso lite pendente, ut dicatur fraudolenta requiritur, quod alia bona debitoris non adsint, *dec. 339. nu. 23. 24. Bichio.*

Alienatio anterior bonorum fideicommissariorum sufficit, ut reddatur dubia, ut alia detractiones sustineantur in viam detractionum hæredi gravato competentium, *dec. 294. nu. 9. Verospio.*

Alienationes numero plures si cum inventari omissione concurrant, præsumuntur æquare detractiones hæredi gravato competent. s. donec contrarium ab eo doceatur, *dec. 294. n. 10. & 11. Verospio.*

Alienatio facta in fraudem creditorum, & parata, vel coeptæ executionis dicitur nulla, *dec. 157. n. 5. Meltio.*

Alienatio expressè facta de usufructu non sublinetur nec etiam respectu commoditatis, *dec. 291. nu. 13. Meltio.*

Alienatio reperitur prohibita favore Ecclesiæ, non autem Clericorum, *decif. 275. numer. 5. Bichio.*

Alienatio ut impediatur per vitium litigiosi, requiritur introductio iudicii actione reali super dominio rei, *dec. 157. n. 4. Meltio.*

A L I M E N T A.

Alimenta non tantum iure Canonico, sed etiā naturali inspecto debentur, probata legitime filiatione, circumscripta etiam legitimatone *dec. 8. num. 33. Corrado.*

Et ad impediendam huiusmodi provisionem, ea de quibus in discussione negotij principalis

plenius agendum est, attendenda non sunt, *ibidem num. 34.*
 Alimentorum taxatio pro pupillis pendet ab arbitrio iudicis, considerata qualitate patrimonii & honestate personarum, *dec. 201. num. 9. Meltio.*
 in Alimentis præstandis considerantur redditus, quibus illa præstari debent salua rerum substantia, *dec. 28. num. 10. Corrado.*
 in Alimentorum materia, Rota cum magna æquitate procedere solet, *dec. 8. num. 8. Corrado.*
 Alimenta debentur Spurio, quamvis aliquam, artem calleat, dummodo eam exercere non valeat, *dec. 8. num. 37. Corrado.*
 ALTARI qui seruit, de altare vivere debet, *dec. 306. num. 7. Cerro.*

ALTERNATIVA.

Alternatio præsentationis conuenta inter compatronos ad euitandas dissentiones pro faciliiori deputatione Capellani valet, *dec. 216. num. 5. Corrado.*
 in Alternatiuis electio spectat ad illum, ad cuius fauorem fuit facta promissio, *dec. 26. num. 34.*
 Alternatiua quando non operatur, vt beneficia aliàs Sedi Apostolicæ reſeruata, & affecta, dicantur Episcopo concessa, *decif. 49. num. 24. Pentingero.*
 Alternatiua acceptata ab Episcopo suo ille mensis in reliquo ipsius desinit esse Episcopi, & efficitur Apostolicus, secus, & conuerso, & quare, *dec. 49. num. 32. Pentingero.*
 Alternatiua non intrat in beneficijs fundatis ex redditibus aliorum beneficiorum, quorum libera collatio ad Ordinarium spectabat, *dec. 31. num. 9. & 13. & quando secus, num. 14. Arguelles.*
 Alternatiua suffragatur Ordinario in ijs dumtaxat beneficijs, quæ ad liberam ipsius collationem spectant, *dec. 31. num. 7. Arguelles.*
 Alternatiua acceptata ab Episcopo in suo mense sibi præiudicat, & an idem procedat in Papa concedente alternatiuam in suo mense, *dec. 49. num. 27. Pentingero.*
 Alternatiuam concedere Episcopo illam acceptanti in mense apostolico, non potest Papa differre vsque ad finem mensis, *dec. 49. num. 28. Pentingero.*
 Alternatiua acceptata in mense Ordinario, quare dictus mensis efficiatur apostolicus, *dec. 299. num. 7. Verospio.*
 Alternatiua ex quo censetur exclusa, *dec. 49. num. 21. Pentingero.*
 Alternatiue vbi aliquid fuit promissum, pro illius consecutione sufficit præexistentia vnius, *dec. 43. num. 25.*
 Alternatiue acceptio in mense, qui alias esset ordinarius, efficitur apostolicus, & beneficia in eo vacantia censetur Pontifici reſeruata, *dec. 299. num. 3. Verospio.*
 Alternatiua non admittitur in simultaneis collationibus ratione consilij spectantibus ad Capitulum simul cum Episcopo, *dec. 299. num. 19. Verospio.*
 Alternatiua arguit similitudinem qualitatum, & triuque subiecti sub ea cōprehensi, *dec. 161. num. 4. Corrado.*

Part. X. Recent.

Alternatiue vsus metitur ab ipsa die acceptationis, *dec. 49. num. 31. Pentingero.*
 Alternatiue minorem partem sufficit verificare, *dec. 70. num. 2.*
 Alternatiua acceptata Episcopo in mense apostolico, quare ille mensis non efficiatur ordinarius, *dec. 299. num. 8. Verospio.*
 Alternatiue gratia loquitur de mense integrali, non autem de singulis diebus, *dec. 49. num. 33. & 35. Pentingero.*
 Alternatiue dicitur aliquid promissum, quando promissio non fuit facta per verba coniunctiua, sed disiunctiua, *dec. 43. num. 26.*
 Alternatiua admittitur etiam in beneficijs, quæ ad liberam collationem Episcopi spectat, quauis pro certo genere personarum fuerit restricta, *dec. 299. num. 8. Verospio.*
 Alternatiua non habet locum in beneficijs simultaneæ collationis, *dec. 49. num. 14. Pentingero.*
 Alternatiua restringitur ad beneficia liberæ collationis, & non admittitur in collationibus simultaneis spectantibus capitulo simul cum Episcopo, *dec. 299. num. 11. Verospio.*
 Alternatiua acceptata ab Episcopo in mense apostolico, hic mensis non efficitur ordinarius, sed vt prius remaneat reſeruatus, & non è contra, *dec. 299. num. Verospio.*
 Alternatiua numquid comprehendat beneficia, quæ non sunt liberæ collationis, *dec. 49. num. 1. Pentingero.*
 Alternatiue natura qualis sit, *decif. 301. num. 5. Meltio.*

AMISSIO.

Amissio instrumenti vt probata remaneat per testes, quæ sint necessaria, *dec. 58. num. 19. Corrado.*
 Amissio scripturarum, vt iustificata remaneat, quæ requirantur, *dec. 58. num. 18. Corrado.*
 Amissionem instrumenti deducens, nedum probare debet causam sequutæ amissionis, sed etiam debet iustificare, quod sine sua culpa contigerit, *dec. 182. num. 8. Cerro.*
 Amissio instrumenti rogati in Curia cessat, & quare, *dec. 182. num. 9. Cerro.*
 AMOR, seu merita filiorum secundi matrimonij l. hac edictali dispositione tollere non possunt, *dec. 305. num. 29. Corrado.*
 AMOTIO præsupponit possessionem amoti, sicut priuatio habitum, *dec. 167. num. 1. Cerro.*
 ANIMALIA muta facilius sociantur, quam homines diuersæ linguæ, *dec. 136. num. 6. Corrado.*

ANIMVS.

Animus qualis ab initio fuerit declaratur ex actu immediatè, siue incontinenti facto, *dec. 80. num. 28. Meltio.*
 ad Animum alicuius eliciendum magis eius opinio, quam veritas attenditur, *dec. 45. num. 17. Pentingero.*
 Animus contrahentium qualis fuerit in stipulatione contractus, ex subsequentibus gestis optimè declaratur, *dec. 225. num. 30. Meltio.*
 Animus alicuius qualis fuerit ab initio, ex his, quæ postea gesta sunt declaratur, *dec. 74. num. 3. Corrado.*

Cccc

Animus

Animus factis non minus, quam verbis declaratur, *dec. 53. num. 16. Arguelles.*

Animorum dissensio inter legitimos, & illegitimos esse solet, *dec. 236. num. 15. Corrado.*

ANNVS.

Annus probationis interruptitur etiā per spatium trium horarum, *dec. 300. num. 35. Arguelles.*

Annus probationis, data etiam interruptione coniungitur, *dec. 300. num. 47. & 50. Arguelles.*

Annus probationis debet esse continuus, nec sufficit coniungere priora tempora cum secundis, & quare, *dec. 300. num. 17. Arguelles.*

Annus probationis non constituitur à duodecim mensibus interruptis, sed continuus, quia sex non sunt bis tria, sed semel sex, *decif. 300. num. 38. Arguelles.*

Annus nouitiatus comparatur præscriptioni, in qua semel data interruptione, tempora non coniunguntur, *dec. 300. num. 39. Arguelles.*

Annus nouitiatus debet esse continuus continuatione physica, & comparatur continuationi præscriptionis, *dec. 300. num. 9. Arguelles.*

Annus probationis, & deliberationis, quare datur volenti religionem profiteri, *dec. 300. nu. 1. 4. 8. & 9. Arguelles.*

Annus probationis interruptitur, si nouitius habitu dimisso, & animo deferendi Religionem Claustra se conferat, *dec. 300. num. 19. Arguelles.*

Annus probationis coniungitur egresso Monasterium, & regresso, *dec. 300. num. 1. & quando secus, num. 26. Arguelles.*

Annus probationis ut censeatur interruptus, quid sit considerandum, & an quolibet interruptio sufficiat, *dec. 300. num. 27. & 28. Arguelles.*

Annus probationis interruptitur eo ipso, quod Nouitius mutauit animum, & mutasse animum censetur si aufugerit, *dec. 300. num. 46. Arguelles.*

ANTECEDENS necessarium probatur ex probatione consequentis, *dec. 92. num. 6. Bichio.*

APOPLEXIA sensuum omnium ruinam secum affert, *dec. 307. num. 10.*

In Apostasiam facile dilabuntur ii, qui minus consulto religionem profitentur, *dec. 300. num. 49. Arguelles.*

de Apostolis respondere non est necesse, ut iudex respondeat eadem die appellationis, *decif. 104. num. 6. Cerro.*

Apostoli sunt pars appellationis, *dec. 345. num. 4. Arguelles.*

APOTHECA.

Apotheca separatim à domo locata, & non ad usum domus, cum venit sub legato domus, *dec. 77. num. 37. Arguelles.*

Apothecæ stant subtus domum ad usum mercium, & artium, *dec. 77. num. 27. Arguelles.*

Apothecæ à domo diuisæ, & ubi earum aditus est per aliam partem non veniunt appellatione domus, *dec. 304. num. 14. Arguelles.*

Apotheca à corpore domus distincta, & separatim locari solita, reputatur membrum distinctum, & separatim ab ipsa domo, *dec. 304. num. 7. Arguelles.*

Apotheca domui contigua eodem pretio, &

tempore emptæ, habensque aditum ad cibum, dicitur de pertinentiis domus, *dec. 204. num. 11. Arguelles.*

Apotheca non habens aditum ad domum, & separatim locari solita, non venit appellatione domus, *dec. 77. num. 12. Arguelles.*

Apotheca dicitur qualibet cella apta quid continere, & reponere, *dec. 77. num. 15. Arguelles.*

Apotheca etiam sub eodem tecto comprehensa non continetur sub legato domus, ubi constat de animo Testatoris separandi domum, ab hypotheca, *dec. 204. num. 12. Arguelles.*

Apotheca, & remissa licet diuersæ possint dici speciei, sunt tamen eiusdem generis, *dec. 77. num. 25. Arguelles.*

Apotheca non continetur in datione insolutum facta de domo, si à domo fuit per Dominum separata, *dec. 77. num. 10. Arguelles.*

Apothecarum nomine comprehenduntur remissæ, mansiones, repositoria aliqua similia, *dec. 304. num. 2. Arguelles.*

Apotheca separatim locari solita, & quæ non habet aditum ad domum, non continetur sub legato domus, *dec. 77. num. 7. Arguelles.*

Apotheca dicitur etiā librorum, *dec. 77. n. 16. Arg.*

APPELLATIO.

Appellatio dicitur de appendiciis illius instantiæ, cuius est sententia, *dec. 324. num. 5. Cerro.*

Appellatione per Signaturam admissa etiam in causa de sui natura inappellabili efficit omnia medio tempore gesta attentata, *dec. 134. num. 5. Ghislerio.*

Appellatio interposita corā honestis viris quando suffragetur, *dec. 134. num. 3. Ghislerio.*

Appellatio interposita ab vno ex Correis prodest etiam alteri, & quare, *dec. 15. n. 6. Cerro.*

Appellationis commissio postmodum impetrata, idem operatur quod appellatio, *dec. 235. num. 4. Verospio.*

Appellatio à sententia lata in petitorio non impedit, quid idem iudex deuenire possit ad executionem mandati per eum relaxati in possessorio, *dec. 176. num. 10. Bichio.*

Appellatio suspensiva de iure canonico datur in possessorio, *dec. 89. num. 3. Arguelles.*

Appellatio non datur à decreto facto in summarissimo possessorio manutentionis, & quare, *dec. 20. num. 36. Arguelles.*

Appellatio à sententia diffinitiva non comprehendit mandatum sub particulari decreto relaxatum, *dec. 344. num. 15. Bichio.*

Appellatio per signaturam simpliciter admissa causa attentata omnia medio tempore gesta, quamuis causa ex propria natura appellationem non admitteret, *dec. 235. num. 1. Verospio.*

Appellationis termino pendente quidquid geritur reuocari debet saltem per viam nullitatis, *dec. 134. num. 4. Ghislerio.*

Appellatione pendente quidquid gestum fuerit est nullum, & attentatum, *dec. 356. num. 10. Verospio.*

Appellationis causa subiacet statutis illius fori, in quo prima sententia prolata fuit, *dec. 324. num. 7. Cerro.*

Appellatio non diuersificat causam, sed instantiam, *dec. 44. num. 29.*

Appel-

Appellatio non datur à sententia lata in summarissimo possessorio manutentionis, etiam circumscripta Aegidiana, *decif. 20. num. 34. & contra, num. 34. & 35. Arguelles.*

Appellationis causam ad prosequendum de iure datur annus Rota solet concedere biennium ad prosequendum appellationem, si aliquid fuit factum intra annum, *decif. 82. num. 1. Arguelles.*

Appellationis renunciatio facit remanere illesum, & in suo robore, effectum sententiae, *decif. 15. num. 2. Cerro.*

Appellationis in causa sufficit intra annum citare partem pro obtinendo biennio. *decif. 82. num. 2. Arguelles.*

Appellatione per signaturam admissa omnia gesta etiam ante appellationem sunt attentata & quare, *decif. 20. num. 49. Arguelles.*

Appellare ab indicto cōcurso de beneficio unito, licitum est illi, ad cuius nominationem institutio fieri debet, *decif. 48. num. 3. & 16. Cerro.*

Appellatio à sententia lata in summarissimo possessorio manutentionis, non denegatur cessante Agidiana. *decif. 20. num. 41. Arguelles.*

Appellationi. remedium reparat grauamen sententiae. *decif. 20. num. 40. Arguelles.*

Appellatio à peritorum relatione suspendit effectum relationis, & reponit omnia in primæuo statu, *decif. 11. num. 21. Arguelles.*

Appellatio non datur ad aggrauatoria, & processu censurarum in executionem rei iudicatæ relaxatarum, *decif. 241. num. 6. Corrado.*

Appellatio deserta perinde est, ac si non fuisset interposita. *decif. 177. num. 8. Meltio.*

Appellatio, quando interposita est à mala electione ad Parochialem admittitur minimè ad effectum suspensiuum. *decif. 105. num. 8. Celso.*

Appellatio suspensiuæ prohibetur in Ecclesijs Parochialibus, *decif. 43. num. 13. & 15. Cerro.*

Appellatio interposita ab vno ex colligatoribus, non suffragatur socijs, quando est diuersa causa, atque defensio, *decif. 356. num. 6. Verospio.*

Appellatio licita est in casu, quo admittitur cōcursus in Ecclesia Parochiali, quando ea est unita Parochiali, *decif. 104. num. 2. Cerro.*

Appellatio reddit attentatum quidquid postea, tam ab appellato, quam appellante geritur, *decif. 15. num. 4. & 9. Cerro.*

Appellatus de iure Ciuili non potest causa disputare nisi instante biennio ad finem, *dec. 35. num. 55. Arguelles.*

Appellatione per signaturam simpliciter admissa interim possessor non potest priuari sua possessione, sed in ea debet manuteneri, *decif. 29. num. 29.*

Appellatione extinguitur indicatum, vel saltem suspenditur, *decif. 254. num. 14. Arguelles.*

Appellatio si vera, & realis sit, tunc benè causat attentata, *decif. 124. num. 5. Corrado.*

Appellatio non est admittenda à decreto resolutio, & moderato per subsequentem comparitionem, *decif. 36. num. 7. Ghislerio.*

Appellatio quando est extraiudicialis non causat attentata, *decif. 104. num. 8. Cerro.*

Part. X. Recent.

Appellatio per Signaturam commissa declarat sententiam vsque ab initio fuisse appellabilem, *decif. 20. num. 47. Arguelles.*

Appellatio quando est extraiudicialis, quo casu causet attentata, *decif. 104. num. 9. Cerro.*

Appellatum à sententia quando fuit, pro quantum tempus habeat ad petendos Apostolos, *decif. 104. num. 7. Cerro.*

Appellatio quando est verbalis, aut appellatio est protestatio de appellano non causat attentata, *decif. 104. num. 4.*

Appellationis prosecutionem, si quis omisit quando talis acquiescentia non noceat, *dec. 45. num. 15. Peutingero.*

Appellatio quando remaneat deserta, *decif. 15. num. 10. Cerro.*

Appellatio non datur à Collatione beneficii, quando Ordinarius non seruata forma iudicii sed extraiudicialiter processit, *decif. 287. numer. 4. Verospio.*

Appellatio à Signatura admissa suspendit executionem, *decif. 26. num. 30.*

Appellatio de iure Canonico admittitur in summarissimo possessorio si desuper fuit lata sententia, *decif. 365. num. 25. Arguelles.*

Appellatio per Signaturam admissa, si causa, inappellabilis prætenditur, adiri debet signatura pro reformatione commissionis, *dec. 335. num. 2. Verospio.*

Appellatio denegatur à collatione beneficii Curati, non autem simplicis, *decif. 287. num. 5. Verospio.*

per Appellationem remanet suspensa virtus primæ sententiae, & illius effectus, *decif. 29. num. 30.*

Appellationem simpliciter in aliqua causa quando signatura committet, quid inde sequatur, *decif. 365. num. 31. 32. & 33. Arguelles.*

Appellatio efficitur deserta lapsis fatalibus, & causa ad primum Iudicem redit, *decif. 226. num. 8. Cerro.*

Appellatio interposita ab vno ex colligatoribus solet quoque alijs suffragari, licet principalis appellantis renunciatio præcesserit, *decif. 356. num. 3. Verospio.*

Appellatio prohibetur in summarissimo possessorio: *decif. 293. num. 7. Bichio.*

Appellatione non interposita, victus dicitur acquiescisse, & decretum approbasse, *decif. 176. num. 8. Bichio.*

Appellatione pendente gesta omnia sunt attentata. *decif. 104. num. 3. Cerro.*

Appellationis causa eadem dicitur in secunda instantia, prout erat in prima. *decif. 324. num. 6. Cerro.*

Appellatione non prosequi, idem est, ac non appellare. *decif. 345. num. Arguelles.*

Appellatio quando non dicatur deserta ob non redditum pro Apostolis, si intra terminum iuris fuerit commissa causa appellationis, & quando secus, *decif. 345. num. 8. & 9. Arguelles.*

Appellatio in Curia commissa, licet fuisset effecta deserta, an tamen sententia sit exequenda, in Curia agnosci debet. *decif. 226. num. 14. Cerro.*

per Appellationem interpositam à relatione approbationis ad aliquod beneficium, an dici possit

- possit impedita patronorum presentatio, ac retardata Episcopi institutio, *decis. 356. num. 11. Verospio.*
- Appellatio à peritorum relatione infra quantum tempus interponi debet, *decis. 11. num. 22. Arguelles.*
- Appellatione descendendum masculorum comprehenditur etiam ultimus ex eis, *decis. 18. num. 21. Bichio.*
- Appellatio non prosecuta, perinde est, ac si nūquam interposita fuisset, *decis. 15. num. 11. Cerro.*
- Appellatio non efficitur deserta, si intra biennium fuerunt transportata acta, *decis. 345. num. 10. Arguelles.*
- Appellatio suspensiva quando detur, etiam si agatur de Ecclesia parochiali, *decis. 48. num. 17. Cerro.*
- Appellatio à sententia lata in petitorio non suspendit executionem decreti in summarissimo possessorio obtenti, *decis. 176. num. 5. Bichio.*
- Appellatio interposita coram honestis viris, ut suffragari possit, quid requiratur, *decis. 356. num. 2. Verospio.*
- Appellatio infra biennium debet prosecui, & terminari, *decis. 8. num. 2. Corrado.*
- Appellatio per Signaturam commissa simpliciter reddit attentata omnia medio tempore gesta, *decis. 20. num. 46. Arguelles.*
- Appellatio congruo tempore interposita suspendit iudicatum, *decis. 2. num. 1. Corrado.*
- Appellatio ex cursu triginta annorum efficitur deserta, *decis. 328. num. 3. Corrado.*
- Appellatio per Signaturam simpliciter admissa præcedentes actus reddit attentatos, quamvis alias appellatio non competeret, *decis. 387. numer. 7. Verospio.*
- Appellatio datur à decreto institutionis, ac immisionis ad possessionem beneficii, quando iudicialiter fuit processum, *decis. 287. num. 2. Verospio.*
- Appellatio quando non sit administranda, *decis. 30. num. 4. Ghislerio.*
- Appellatio non est administranda ab interpellatione cum comminatione alicui transmissa, quando propter illam nullum infertur gravamen, *decis. 36. num. 5. Ghislerio.*
- Appellatio censetur admissa per Signaturam, si causa fuerit simpliciter commissa, *decis. 94. numer. 7. Arguelles.*
- Appellatio suspensiva non admittitur in causa Parochialis, *decis. 94. num. 4. & 6. Arguelles.*
- Appellatio admittitur à relatione examinatorum in causa beneficiorum Calaguritanorum, *decis. 130. num. 2. Ghislerio.*
- Appellationis simplex delatio operatur, ut Iudex à quo non possit amplius se in causa introumittere, *decis. 324. num. 9. Cerro.*
- Appellationis delatio causam inappellabilem, appellabilem efficere non potest in præiudiciū partis, *decis. 324. num. 10. Cerro.*
- Appellatio commissa in Curia aufert à Iudice, à quo omnem facultatem se amplius introumittere in huiusmodi causa, *decis. 226. num. 12. Cerro.*
- Appellatio non interposita coram Iudice, apud quem ex dispositione iuris tenebatur, non reputatur legitima, *decis. 356. num. 1. Verospio.*
- Appellationi detulisse dicitur Iudex, qui dedit terminos reuerentiales, *decis. 324. num. 2. Cerro.*
- Appellatio solum præseruat rem in statu, quo erat ante sententiam, *decis. 176. num. 11. Bichio.*
- Appellans à decreto Iudicis taxatiua in vna parte tantum, in reliquis in eo contentis consensisse videtur, *decis. 26. num. 13.*
- Appellatio de iure Canonico in possessorio admittitur ad utrumque effectum, *decis. 365. num. 23. Arguelles.*
- Appellatio quando non fuit prosecuta, propter quod sententia fecit transitum in iudicatum, perinde est, ac si non fuisset ab initio appellatum, *decis. 336. num. 1. Cerro.*
- Appellatio semper conceditur in causis beneficiis Calaguritanis, *decis. 348. num. 1. Arguelles.*
- Appellans non potest cogi ad proseguendam appellationem intra terminum à iure sibi præfixum, *decis. 35. num. 54. Arguelles.*
- Appellans cui Iudex à quo dedit terminum iuris, si eo durante non rediit pro Apostolis censetur appellationi renunciasse, perinde ac si non appellasset, *decis. 345. num. 1. Arguelles.*
- Appellante defuncto citari debet hæres, *decis. 82 num. 6. Arguelles.*
- Appellari potest à mala relatione examinatorum, *decis. 155. num. 2. Bichio.*
- Appellans cui datus est terminus iuris ad redeundum pro Apostolis, si pro illis non rediit infra dictum terminum, appellatio circumducitur, *decis. 345. num. 5. Arguelles.*
- Appellare, & appellationi interpositæ renunciare paria sunt, *decis. 15. num. 3. Cerro.*

A P P R O B A T I O,

- Approbatio, seu renunciatio non trahitur ad futura, *decis. 155. num. 9. Bichio.*
- Approbatum semel reprobari non debet, *dec. 348. num. 5. Arguelles.*
- Quod procedit tam in approbato ab eodē Episcopo, quam ab antecessore, *ibidem. n. 6.*
- per Approbationem Examinatorum vrbis docetur de grauamine examinatorum de partibus, *decis. 155. num. 7. Bichio.*
- Approbatum semel, amplius reprobari non potest, *decis. 83. num. 8. Peutingero.*
- Approbatio testamēti paterni operatur, ac si ipse approbens disposuisset, *decis. 322. num. 2. Arguelles.*
- Approbatio Vicarij nominati, & licentia exercendi curam animarum ad Episcopum spectat, tam de iure communi, quam ex forma Piane constitutionis, *decis. 83. num. 12. Peutingero.*
- Approbatum quod fuit, non potest amplius reprobari, *decis. 193. num. 32. Meltio.*
- Approbatio examinatorum Synodaliū pro concursu Beneficiorum maior numerus præfertur minori, *decis. 364. num. 7. Verospio.*

A Q V A.

- Aqua iuxta naturalem cursum modo fluere, modo desinere soleat, *decis. 26. num. 4.*
- Aqua quando est omnibus sufficiens, primus qui habet molendinum in flumine, non potest prohibere secundo, quin aliud ædificet, *decis. 286. num. 6. Bichio.*

Aqua

Aquæ deficientia ex quibus probetur, decis. 26. num. 8. 11. & 42.
in Aquarum materia standum est conventionibus à partibus initis, decis. 26. num. 7.
Aquæ deficientia an proueniat ex defectu Aqueductuum, vel potius ex defectu naturali, ex quibus remanet iustificatum, decis. 26. num. 9. 14. & 15.

ARBITRIUM.

Arbitrium Rotæ succedit loco arbitrij examinatorum, decis. 162. num. 18. Bichio.
Arbitrium iudicis ad effectum arbitrandi rationes debeant reddi, quando multo magis intret, decis. 110. num. 6. Corrado.
Arbitrium regulatur à iure, decis. 353. num. 1. Celfo.

ARCHICONFRATERNITAS dicitur locus pius si habet Ecclesiam, decis. 89. num. 6. Arguelles.

ARCHIDIACONATUS.

Archidiaconatus in Hispania non est prima dignitas, decis. 271. num. 8. Pentingero.
Archidiaconatus de iure communi est prima dignitas post Pontificalem, decis. 25. num. 10. Ghislerio.
Archidiaconatus Hispaniæ doctoratum non requirunt, decis. 271. num. 3. Pentingero.
Archipresbyteratus est prima dignitas post Pontificalem, decis. 351. num. 6. Bichio.

ARGUMENTVM.

Argumentum à contrario sensu, quando dispositio concepta est sub verbis negatiuis, stricte recipitur ad limites dispositionis in sensu directo sancitæ, decis. 45. num. 13. Verospio.
Argumentum de statuto ad pactum, & è contrario quando valeat, decis. 343. num. 11. Arguelles.
Argumentum à resignatione ad coadiutoriam valet, decis. 22. num. 17. Pentingero.
Argumentum à superfluitate dicitur infirmum & leuissimum, decis. 77. num. 3. Arguelles.

ARTICVLVS.

Articuli irrelevantes non attenduntur, dec. 157. num. 14. Corrado.
Articulorum reuelantia ad effectum obtinendi remissionem in causa decimarum ex quibus resultet, decis. 99. num. 13. & 14. Bichio.
Articuli ad effectum probandi immemorabile quid continere debeant, decis. 101. numer. 5. Corrado.
Articuli primi si non fuerint rectè facti, datur altera remissoria, etiam super iisdem, dec. 51. num. 15. Arguelles.
Articuli diuersi possint ne vnica sententia terminari, decis. 159. num. 11. Bichio.
Articuli quando partim sunt relevantes, & partim irrelevantes, admittuntur relevantes, reliqui vero reijciuntur, decis. 5. num. 23. Cerro.
Articuli vnus relevantia in causa prophana est sufficiens ad remissionem obtinendam, decis. 99. num. 6. Ghislerio.
Articuli non perfectè formati bene possunt per testes rectius explicari, decis. 101. n. 6. Corrado.
Articuli dicuntur irrelevantes, quando articula-
Part. X. Recent.

te materiæ contrarium per fidem conuincitur, decis. 98. num. 17. Verospio.

Articuli non concernentes factum, sed versantes circa quid Iuris sunt reijciendi tamquam non spectantes ad Testes, sed ad Iudicem, decis. 5. num. 34. Cerro.

Articuli sunt omnes admittendi propter relevantiam vnus, dummodo ceteri habeant simplicem defectum irrelevantiæ, decis. 5. numer. 21. Cerro.

Articuli sunt reijciendi, quando videntur concepti ad protrahendam litem, & causæ expeditionem in longius, decis. 5. num. 8. Cerro.

Articuli irrelevantes, & inuicibilis, nullatenus sunt admittendi, maxime si de contrario appareretur, decis. 5. num. 8. Cerro.

Articuli noui si dependent ab antiquis secunda datur remissoria, decis. 51. num. 12. Arguelles.

Articuli quando sunt impertinentes admitti non debent etiam cum clausula saluo iure impertinentium, decis. 5. num. 24. Cerro.

Articuli quando dicantur irrelevantes in materia donationis, decis. 13. num. 17. Verospio.

Articuli dicuntur irrelevantes, quando parti non sunt præiudiciales, decis. 13. numer. 21. & 24. Verospio.

Articuli noui qui dicantur, decis. 51. numer. 13. Arguelles.

Articulorum admissio denegata præuia disputatione dubij non causat nullitatem, decis. 139. num. 10. Verospio.

Articulorum admissio non est de substantia ordinis iudiciarij, nec vitiat receptionem testium, decis. 116. num. 5. Ghislerio.

Articuli plenè probant contra articulatam ubi sunt iurati, decis. 72. num. 2. Ghislerio.

ASPECTVS sufficit ubi res est dubia, decis. 77. num. 34. Arguelles.

ASSERTIO.

Affertio, quæ repugnat, tum rationi, tum legum dispositioni reijcienda est, decis. 371. n. 3. Corrado.

Affertiones Patris contrariæ non possunt tollere ius filio acquisitum ex alijs antecedentibus assertionibus solemniter emanatis, decis. 8. numer. 23. Corrado.

Maximè quando emanarunt à Patre cum filio litem agente, ac ira percito num. 29. ibidem.

Affertiones partis factæ in literis suæ prouisionis plenè probant contra ipsum assertentem. decis. 159. num. 5. Verospio.

Affertio non præiudicat veritati, decis. 8. num. 25. Corrado.

Affertiones partium factæ constante matrimonio non probant in præiudicium tertij, decis. 339. num. 14. Bichio.

Affertio exclusiua iuris agentis non opponitur ab eo, qui possessor non est, decis. 313. num. 42. Arguelles.

Affertio etatis certorum annorum non excludit assertentem maiorem ætatem non habere, decis. 205. num. 3. Ghislerio.

Affertiones alienationum bona Ecclesiæ non attenduntur, decis. 275. num. 10. Bichio.

Affertio sola ipsius cōtrahentis absq; alia iustificatione non attenditur, decis. 275. num. 10. Bichio.

Affertio fœa ipsius contrahentis absque alia iustificacione non attenditur, *decif. 154. num. 8. Meltio.*

ASSIGNATIO.

Assignatione facta pro credito declarando, declaratio postea secuta dicitur interesse ipsi assignationi, *decif. 79. num. 1. Cerro.*

Assignatio pro creditis indeterminatè concepta non respicit magis vnum creditum, quam aliud, *decif. 79. num. 4. Cerro.*

Assignatio præsumitur facta ad formam Pontificis constitutionis, non autem e contra, *decif. 79. num. 10. & sup. num. 2. Cerro.*

ASSOCIATIO.

Associatio ad bona emphiteotica non denegatur stante facultate capiendi possessionem, propria auctoritate in casu, &c. *decif. 105. n. 25. Ghislerio.*

Associatio conceditur stante facultate capiendi possessionem propriam auctoritate, *decif. 187. num. 3. & sup. num. 1. Ghislerio.*

Associatione pro census fructibus concessa, introduci potest iudicium executiuum contra ipsum debitorem, *decif. 348. num. 21. Arguelles.*

Associatio ad bona emphiteotica, bene competit Domino directo in vim pacti de capiendi possessione, propria auctoritate in inuestituris apposti, *decif. 166. num. 2. Ghislerio.*

Associatio ad fundum censitum, quando impediri non possit ex credito anteriori, etiam causa dotis, *decif. 242. num. 17. Bichio.*

Associatio ad bona emphiteotica, liquidata deuolutione denegari non potest, *decif. 165. numer. 27. Ghislerio.*

Associationem à Iudice à quo quando quis obtinuit, & causa fuit commissæ alteri Iudici, non potest redire ad Iudicem ad quem, *decif. 365. num. 3. Arguelles.*

Associatio non retardatur per exceptionem requirentem altiore indaginem, *decif. 187. numer. 18. Ghislerio.*

Associatio dupliciter petitur aut ratione ciuilis, fuit naturalis possessionis, & de materia vtriusque, *decif. 187. num. 6. Ghislerio.*

Associatio ad fundum censitum quando impediri non possit ex credito anteriori, etiam causa dotis, *decif. 242. num. 17. Bichio.*

Associatio competit venditori ratione reservationis dominij, *decif. 177. num. 7. Meltio.*

Associatio est compatibilis cum possessione alterius, & quando, *decif. 187. num. 7. Ghislerio.*

ATTENTATA.

Attentata sunt omnia gesta infra decem dies competentes ad appellandum, *decif. 20. n. 43. Arguelles.*

Attentata dicitur possessio capta in spretu inhibitionis concessæ vigore iactationum, *dec. 167. num. 6. Cerro.*

Attentasse dicitur, qui post commissionem causæ aliud iudicium super eisdem rebus coram alio Iudice introducit, *decif. 20. num. 2. Arguelles.*

Attentata committuntur propter gesta in vna causa, quæ dependentiam, & connexitatem habet cū alia, secus e contra, *dec. 15. n. 14. & 15.*

Attentata sunt reuocanda, *decif. 20. num. 44. Arguelles.*

Attentata in vna causa non causantur ex gestis in altera, *decif. 16. num. 18. Cerro.*

Attentatis gaudere non debet commodum suæ vitiæ possessionis, *decif. 94. num. 3. Arguelles.*

Attentata quando dicantur gesta in vno iudicio quamuis diuerso ab alio, *decif. 53. num. 13. Arguelles.*

Attentata sunt omnia gesta post inhibitionem Rotalem præsentatam, *decif. 52. numer. 9. Ghislerio.*

Attentans eodem tempore simul Ius, Iudicem, & partem ledit, *decif. 52. num. 11. Ghislerio.*

Attentata non dicuntur ea, quæ sunt conseruatiua ad actum gestum, vel ante motam litem, vel ante inhibitionem, *decif. 178. num. 3. & quando secus, num. 4. Cerro.*

Attentata non sunt gesta coram Iudice à quo, vbi commissio per citationem non fuit effecta communis, *decif. 164. num. 4. & 5. Peutingero.*

Attentatis an tacitè renunciaisse dicatur, si appellatio intra tempus legitimum non fuit interposita, vel si post relaxatum mandatum, fuit factum depositum, *decif. 235. num. 3. Verospio.*

Attentata resultant ex variatione iudiciorum, *decif. 20. num. 5.*

Attentare non dicitur, qui continuat, *decif. 104. num. 11.*

Attentata in spretum inhibitionis, vt commissæ dicantur, non requiritur reproductio inhibitionis, sed solum attenditur personalis præsentatio illius, *decif. 226. num. 6. Cerro.*

Attentasse non dicitur ille, qui lite pendente disposuit de re, quæ sibi competere iudicatum fuit, *decif. 178. num. 10. & quando secus, num. 11. Cerro.*

Attentata excluduntur ex diuersitate causarum, *decif. 25. num. 12.*

Attentatorum ad reuocationem, sufficit quod postea detegatur causa esse appellabilem, *decif. 39. num. 10. Arguelles.*

Attentata ex quibus purgata dicantur, *decif. 109. num. 8. Ghislerio.*

Attentata dicuntur omnia gesta post appellationem, *decif. 208. num. 1. Celso.*

Attentatis quando non sit locus, *decif. 48. n. 14. Cerro.*

Attentare dicitur ille, qui lite pendente aliud iudicium super eadem re coram alio Iudice introducit, *decif. 178. num. 15. Cerro.*

Attentata purgare valens restituere renetur nedum possessionem attentate captam, sed etiam fructus ab eo perceptos, *decif. 247. num. 1. Corrado.*

Attentata dicuntur omnia gesta post Iudicis inhibitionem, *decif. 178. num. 1. Cerro.*

Attentata dicuntur, quæ fuerunt gesta lite pendente, *decif. 178. num. 2. Cerro.*

Attentata non dicitur possessio concessa ex noua gratia, *decif. 327. num. 8. Meltio.*

Attentata sunt reuocanda, *decif. 52. num. 10. Ghislerio.*

Attentata non adesse in dubio iudicari debet, *decif. 164. num. 6. Peutingero.*

Attentata dicitur sententia extra Rotam lata pen-

pendente lite in Rota, *decif. 20. num. 1. Arguell.*
 Attentata in primis, & ante omnia veniunt reuocanda, *decif. 48. num. 18. Cerro.*

Attentata dicuntur omnia gesta pendente termino decem dierum ad appellandum, *dec. 287 num. 3. Verospio.*

Attentata ob spretum litis pendentiae non inducuntur, nisi citatio, seu monitorium intra legitima tempora fuerint reproducta, *dec. 226. num. 9. Cerro.*

Attentata dicitur declaratio facta à Procuratore in executionem mandati facti ante inhibitionem, & quare, *dec. 178. num. 6. Cerro.*

Attentata grauius iudicantur, *dec. 283. num. 12. Cerro.*

Attentata dicuntur gesta post appellationem, & infra decendium, *dec. 155. num. 8. Bichio.*

Attentare non dicitur, qui post obtentam possessionem recurrit pro manutentione, *dec. 20. num. 3. Arguelles.*

Attentata quamuis non essent reuocanda ad instantiam partis ob non reproductionem monitorij veniunt tamen reuocanda officio iudicis ob spretum eius iurisdictionis, *dec. 226. num. 7. Cerro.*

Attentata non possunt excusari si sint commissa intra terminum datum ad appellandum, *dec. 365. num. 21. Arguelles.*

Attentata resultant ex gestis intra terminum competentem ad appellandum, *dec. 20. num. 30. Arguelles.*

Attentata non possunt intrare, quando penitus cessat dependentia de vna causa ad aliam, *dec. 15. num. 15. Cerro.*

Attentata dicuntur omnia gesta post interposita appellationem, *dec. 48. num. 4. Verospio.*

Attentata cessant appellatione sublata, *dec. 67. numer. 11. Arguelles.*

Attentata dicuntur gesta post inhibitionem, *dec. 15. num. 1. Cerro.*

ATTENTATIO à Cardinalibus facta omnino probat, *dec. 92. num. 3. Bichio.*

AUCTOR.

Auctori approbato est credendum, *dec. 229. num. 5. Meltio.*

Auctoris approbati assertio plenè probat, *dec. 234. num. 6. Meltio.*

Auctores non sunt citandi in eo, quod dicunt per modum argumenti, *dec. 1. num. 21. Arguell.*

AUDITOR CAMERAE.

Auditor Camerae est Iudex omnium appellationum tam in Curia, quam extra interpositarum, *dec. 36. num. 28. Ghisler.*

Auditor Camerae in beneficialibus nullam habet iurisdictionem, *dec. 99. num. 20. Bichio.*

Auditor Camerae regulariter vigore suarum facultatum est executor obligationis Cameralis priuatiuè quoad alios, *dec. 21. num. 1. Verospio.*

AVGUMENTVM pensionis domus, pro expensis in ea factis debet calculari ad rationem quinque pro centenatio, *dec. 221. n. 30. Meltio.*

Augumentum non deberur ex fructibus beneficii alteri in dominium assignati, *dec. 59. num. 1. Verospio.*

AVOCATIO possessionis in possessorio fieri

debet, quoties est timor ne partes veniant ad arma, *dec. 298. num. 3. Bichio.*

AVXILIVM extraordinarium non debet tribui ei, qui communi auxilio munitus est, *dec. 322. num. 12. Ghislerio.*

B

BAPTISMVS est actus, qui ad parentes spectat, & illa professio fidei fit in fide ipsorum parentum, *decif. 234. num. 8. Meltio.*

Baptismus est actus spectans ad parētes, *dec. 219. num. 7. Meltio.*

BENEFICIATVS.

Beneficiatis competit contra Parochos praecedentia non solum ratione officij, sed etiam ratione loci, *dec. 254. num. 9. Arguelles.*

Beneficiati an possint disponere de pensionibus, aliisque distributionibus eorum massae assignatis, *dec. 135. num. 1. & 2. Corrado.*

Beneficiati, qui parte portionum receptu reliquum Capitulo dimiserunt, integram portionem recepisse videntur, *dec. 135. num. 10. Corrado.*

Beneficiati, & Canonici segregari non debent ab eorum Ecclesia ad effectum interuendi alia, *dec. 254. num. 2. Arguelles.*

Beneficiatus habens administrationem in vita equiparatur usufructuario, *dec. 308. num. 5. Celso.*

Beneficiati an possint disponere de pensionibus, aliisque distributionibus eorum massae assignatis, *dec. 135. num. 1. & 2. Corrado.*

Beneficiati Curiae praeferi debent. Curati in Ecclesia ubi adsunt beneficiati considerantur tamquam Clerici extranei, *dec. 254. num. 8. Arguelles.*

in Beneficialibus passim admittitur multiplicatio titularum, *dec. 362. num. 28. Cerro.*

in Beneficialibus semper attendendus est vltimus status, *dec. 6. num. 14. Ghislerio.*

Beneficiati, & Canonici constituunt corpus Ecclesiae, *dec. 254. num. 1. Arguelles.*

BENEFICIVM.

Beneficium probatur simplex, si quis tamquam simplex illud impetrauit, *decif. 357. num. 15. Arguelles.*

Beneficij collatio vti dignitatis in Cathedrali exprobetur spectare ad solum Episcopum, *decif. 299. num. 13. Verospio.*

Beneficia etiam simplicia digniori adiudicare securius est, *dec. 162. num. 9. Bichio.*

Beneficia dicuntur affecta Sedi Apostolicae per appositionem manus Papae, *dec. 25. n. 30.*

Beneficium est adiudicandum verificata narrativa gratiae Apostolicae, *decif. 299. num. 2. Ver.*

Beneficium illud dicitur saeculare, quod Clerico saeculari conferri solet, non attento, an collator sit saecularis, vel regularis, *decif. 156. num. 4. Bichio.*

Beneficio effecto litigioso ligantur manus Ordinarij ne possit ad collationem deuenire, *dec. 164. num. 9. Verospio.*

Beneficium ex quibus efficiatur litigiosum, *decif.*

decif. 164. numer. 3. *Verospio*.

Beneficiis conferendis præferendus est senior, *decif. 171. num. 1. Ghislerio*.

Beneficia secularia à secularibus possideri debent, *dec. 156. num. 12. Bichio*.

Beneficia certo personarum generi debita cadunt sub reservatione cum sua causa, *dec. 117. num. 11. Peutingero*.

Beneficium esse de iure patronatus probant confessiones partium, dum Ordinarius non est in lite, *dec. 240. num. 2. Bichio*.

Beneficiorum libera collatio spectat ad Ordinarium, *dec. 31. num. 10.*

Ideoque eiusdem iuris censi debet quidquid ex redditibus dictorum beneficiorum erectum fuit, *ibidem num. 11.*

Beneficium præsumitur liberæ collationis, *dec. 210. num. 1. Celfo*.

Beneficia de iure præsumuntur simplicia, & absque residentia, *dec. 159. num. 2. Verospio*.

Beneficia, quæ non sunt prima post Pontificalem, an sint reservata, *dec. 115. num. 3. Ghislerio*.

Beneficij collatio uti dignitatis in Cathedrali spectat ad Episcopum simul cum Capitulo, quamvis vacauerit in mense apostolico per alternatiam, *dec. 299. num. 20. Verospio*.

Beneficij onera perpetua reservata ad fauorem alicuius, in gratia exprimi non solent, *dec. 5. num. 19. & 20. Cervo*.

Beneficia in Germania intra tres menses à die vacationis notificari debent Ordinario, *dec. 205. num. 4. Ghislerio*.

ad Beneficium permutatum non datur regressus absque noua gratia, seu collatione, *dec. 249. num. 5. Ghislerio*.

Beneficium quod sit dignitas, & non habeat curam animarum sufficit semiplene probare, *dec. 271. num. 12. Peutingero*.

Beneficia spectantia ad collationem alicuius dignitatis, quando dicatur Sedi Apostolicæ reservata, *dec. 25. num. 15.*

ad Beneficia permutata merito permutantes reintegrari debent, etiam inuitis patronis, mediante tamen noua collatione, *dec. 242. num. 6. Ghislerio*.

Beneficij concursus quando fuit factus, & illud fuit adjudicatum doctore, non possunt exclusi post longum intervallum ut iterum fiat examen, instare, *dec. 364. num. 4. Verospio*.

In Beneficiis adiudicandis, data paritate, quæ qualitates præualeant pro prælatione reportanda, *dec. 171. num. 7. Ghislerio*.

Beneficia secularia possunt etiam conferre Abbates regulares in territorio Episcopi, *dec. 156. num. 8. Bichio*.

Beneficia Calaguritana adiudicanda sunt digniori, *dec. 162. num. 8. Bichio*.

Beneficiorum diuisio, seu dismembratio non est admittenda, nisi talis urgeat necessitas, cui aliter congruè prouideri non possit, *dec. 224. num. 17. & 19. Corrado*.

Beneficia non dicuntur affecta per appositionem manus Papæ, si probetur quod Papa motus fuerit ex falsa causa, *dec. 25. num. 31. & 32.*

Beneficiorum collationes Apostolicæ, quando non sint apte immutare statum beneficiorum

decif. 104. numer. 13.

Beneficiorum diuisio, seu dismembratio à Sacris Canonibus regulariter est prohibita, *dec. 224. num. 16. Corrado*.

Beneficium liberum non potest per Episcopum supponi iuripatronatus sine beneplacito Apostolico, *dec. 137. num. 10. Arguelles*.

Beneficia in toto mense Apostolico ante acceptationem alternatiuè certo, dicuntur reservata, & perinde est, ac si in gratia alternatiuè exceptuata fuissent, *dec. 40. num. 2. Peutingero*.

Beneficium de iure patronatus ad obtinendum, quæ debeat iustificare, qui eius petit adiudicationem, *dec. 240. num. 1. Bichio*.

Beneficium dicitur vacare propter resignationem de eo factam in manibus Papæ ex causa permutationis, *dec. 58. num. 25. Arguelles*.

Beneficium in dubio præsumitur simplex, *dec. 357. num. 14. Arguelles*.

Beneficium non vacat per obitum resignantis ex defectu non factæ publicationis, quando secus, *dec. 14. num. 44. & 46. Bichio*.

Beneficij permutatio quando est facta bona fide, non dicitur abdicatum ius à resignante, nisi beneficium resignatum acquiratur resignatario, itaut resignanti semper ad illud competit regressus, *dec. 249. num. 2. Ghislerio*.

Beneficium, quod sit grauatum annua pensione, iustificatur ex qualicumque probatione, *dec. 210. num. 13. Celfo*.

Beneficium, in quo Papa manum apposuit, si non potuit sortiri effectum, tamen remanet ita affectum, ut nullus alius de eo disporre possit, *dec. 68. num. 4. Arguelles*.

Beneficium non habens, præferendus est ei, qui habet, & quando secus, *dec. 171. num. 12. & 13. Ghislerio*.

Beneficij institutionem obtinere non potest ille, qui non habet præsentationem, & quando secus, *dec. 171. num. 7. & 8. Ghislerio*.

In Beneficiis conferendis præferendus est ille, qui interuiuit Ecclesiæ, & in absentia Parochi Sacramenta ministravit, *dec. 171. num. 5. Ghislerio*.

Beneficium Ecclesiasticum adiudicandum est ille, qui nullo adhuc beneficio gaudet, in concursu, cum prouiso de alijs beneficijs, *dec. 356. num. 8. Verospio*.

Beneficium Ecclesiasticum in pari habilitate ad iudicandum est illi, qui maioribus gaudet meritis, & dignitatibus, *dec. 171. Ghislerio*.

Beneficia præsumuntur ex bonis Ecclesiæ constituta, & præbendæ sunt quando electio pertinet ad Capitulum, *dec. 31. num. 12. Arguelles*.

Beneficium dicitur factum litigiosum eo ipso, quod ab aliquo ut sibi debitum petatur, *dec. 208. num. 13.*

Beneficia quorum collatio ad aliquam dignitatem pertinebant, & quæ post illius vacationem vacant, quando non dicantur Sedi Apostolicæ reservata, *dec. 25. num. 14.*

Beneficia Calaguritana Diocesis an, & quomodo dicantur seruitoria, *dec. 171. num. 14. Ghislerio*.

Beneficium resignatum per obitum resignantis vacat resignatione nulla existente, eaque effectum

- Quam non sortita, dec. 164. Verospio.*
 ad Beneficium resignatum ante admissionem, superioris nemo potest eligi, nec illud conferri, *dec. 184. num. 14. Bichio.*
 Beneficium resignatum per metum incussum, ex carceratione, vel retentione in carceribus restituendum est absque noua collatione, *dec. 341. num. 8. Bichio.*
 Beneficium resignatum absque publicatione, dicitur vacare in curia, neque est locus collationi inferioris, *dec. 140. num. 5. Meltio.*
 Beneficii status quando non possit dici immutatus per collationem de eo factam à Capitulo cum subsequuta possessione, *dec. 210. num. 4. Celfo.*
 ad Beneficium permutatum quando datur regressus, si permutatio est nulla, mediante tamen noua collatione, *dec. 240. num. 1. Ghislerio.*
 Beneficia probantur libera ex visitationibus factis per Episcopos, *dec. 137. num. 3. Arguelles.*
 Beneficii status vltimus attenditur ad dignoscendam reservationem beneficii, *dec. 99. num. 14. Bichio.*
 Quod fortius procedit si in illo statu beneficium durauit quadraginta annos, *ibid. num. 15.*
 Beneficii status, & qualitas probatur ex collationibus factis tam per Sedem Apostolicam, quam per Ordinarios, *dec. 210. num. 1. Celfo.*
 Beneficium probatur esse liberæ collationis ex visitationibus factis, *dec. 210. num. 2. Celfo.*
 Beneficium debet adiudicari ei, qui habet maiores qualitates, *dec. 364. num. 1. Verospio.*
 Beneficium vacans ante mediam noctem mensis ordinarii ad Ordinarium spectat, si post ad Papam, *dec. 76. num. 5. Celfo.*
 Beneficium legis frustra implorat qui eam contendere non dubitauit, *dec. 41. num. 16. Corrado.*
 Beneficii valor ad effectum, vt pensio reservata sustineri possit, attenditur de tempore supplicationis, *dec. 305. num. 20. Corrado.*
 Beneficium vnitum non vacat, *dec. 9. num. 4. Bichio.*
 Beneficium vnitum non vacat, *dec. 28. num. 8.*

BENEPLACITVM ;

- Beneficium Apostolicum concedens facultatem alienandi bona Ecclesiæ considerat utilitatem Ecclesiæ, non autem personas, quibus conceditur, *dec. 46. num. 10. Meltio.*
 Beneficium apostolicum præsumptum, ex quo non censetur exclusum, *dec. 44. num. 7.*
 Beneficium apostolicum pro alienatione rerum Ecclesiæ obtentum cum clausula, *constitutum quod in utilitatem cedat, &c.* huiusmodi utilitas, quomodo sit iustificanda, *dec. 336. num. 15. Corrado.*
 Beneficium apostolicum obtentum pro alienatione bonorum Ecclesiæ, quando dicatur subreptitium, *dec. 336. num. 24. Corrado.*
 Beneficium apostolicum in pacto alterante priores inuestituras, quando præsumi possit, stante obseruantia, *dec. 165. num. 17. Ghislerio.*
 Beneficium apostolicum ad effectum renouationis emphiteusis ex quo præsumatur obtentum, *dec. 46. num. 22. Meltio.*
 Beneficium apostolicum præsumitur obtentum per obseruantiam contractus spatio triginta annorum, *dec. 26. num. 29.*

- Beneficium apostolicum præsumitur interuenisse vbi dantur actus certi, & positiui gesti per tempus longissimum, *dec. 44. num. 25.*
 Beneficium apostolicum vt præsumatur interuenisse non sufficit probare obseruantiam præsumptiuè, sed requiritur probatio certa, *dec. 44. num. 24.*
 Beneficium apostolicum in alienatione bonorum Ecclesiæ, non supplet defectum utilitatis omnino requisitæ, *dec. 336. num. 25. Corrado.*
 Beneficium apostolicum præsumitur interuenisse ex lapsu triginta annorum cum obseruantia, *dec. 44. num. 6.*
 Beneficium apostolicum in materia renouationis emphiteusis alicui concessum suffragatur etiam alijs, *dec. 45. num. 28. Meltio.*
 Beneficium apostolicum nõ præsumitur obtentum ex lapsu triginta annorum, nisi simul concurrat obseruantia concessionis, *dec. 209. num. 5. Cerro.*
 Beneficium apostolicum in materia renouationis emphiteusis non respicit personas, sed actum, *dec. 45. num. 9. Meltio.*
 Beneficium apostolicum obtentum pro confirmatione alienationis bonorum Ecclesiæ, & à Pontifice concessum cum clausula, *vocatis vocandis*, vt afficere debeat, quid requiratur, *dec. 336. num. 13. Corrado.*
 Beneficium apostolicum obtentum pro confirmatione alienationis bonorum Ecclesiæ, quando non dicatur expirasse per mortem Pontificis, & quando secus, *dec. 336. num. 10. & 11. Corrado.*
 Beneficium apostolicum non præsumitur interuenisse, vbi cum antiquitate temporis non concurrat obseruantia, *dec. 6. num. 4. Ghislerio.*
 Beneficium apostolicum, sub cuius reservatione fuit concepta sententia, si illius tantum respicit executionem, num eam reddat incertam, et conditionalem, *dec. 119. num. 6. & 7. Verospio.*
 Beneficium apostolicum si quis se obligauit impetrare, & postea non impetrauit, non potest ex hoc defectu contractum annullare, *dec. 26. num. 10.*
 Beneficium apostolicum obtentum pro alienatione bonorum Ecclesiæ extenditur etiam de persona ad personam, *dec. 46. num. 1. Meltio.*
 Beneficium apostolicum ad hoc, vt præsumatur interuenisse, quid sufficiat, *dec. 44. num. 17.*
 Beneficium apostolicum in concessione bonorum Ecclesiæ in emphiteusim quando non præsumi possit ex cursu temporis cum obseruantia, *dec. 165. num. 15. Ghislerio.*
 Beneficium apostolicum sine obseruantia, non præsumitur ex antiquitate, & cursu temporis, *dec. 137. num. 12. Arguelles.*
 Beneficium apostolicum non requiritur in rebus Ecclesiæ solitis infeudari, *dec. 175. num. 14. Bichio.*
 Beneficium reservatum cum clausula, *cum alias, aliter, nec alio modo*, efficit, quod alienans non incidat in penas extrauagantis ambitiosæ, *dec. 275. num. 20. Bichio.*
 Beneficium apostolicum in concessione Decimarum facta laicis obseruantia facit, vt præsumatur, *dec. 97. num. 8. Corrado.*

BILANCIUM.

Bilancium librorum non sufficit quando in libris possunt esse adnotata qualitates, & causę singulę, & multa alia, de quibus apparere non potest in bilancio, *dec. 32. num. 19. Ghisler.*

Bilancium quando dicatur irrelevans pro red-
ditiōe rationis, *dec. 192. num. 1. Corrado.*

BONA.

Bona emphiteotica Ecclesię quando non compręhendantur sub statutis Urbis, quamvis autoritate apostolica conditis, *dec. 55. num. 33. Pentingero.*

Bona Ecclesiastica in emphiteusim concedi solita non possunt iterum concedi absque beneplacito apostolico, *dec. 165. num. 14. Ghislerio.*

Bona Ecclesiastica an legitimę alienata dicantur, ex quo erant detenta a quodam Barone, & eo per longam litem nunquam recuperari potuerunt, *dec. 336. num. 23. Cerro.*

Bona Ecclesiastica non possunt locari ultra triennium, *dec. 181. num. 20. Verospio.*

Bona Ecclesię, vt validę concedantur, & alienentur, quę requirantur, *decif. 200. num. 5. Ghislerio.*

Bona Ecclesiastica, quando sunt nulliter alienata, restitui debent eidem Ecclesię vna cum fructibus perceptis, *decif. 336. num. 26. Corrado.*

Bona ecclesiastica alienari non possunt sine iusta causa necessitatis, vel evidentis utilitatis ipsius Ecclesię, *decif. 336. num. 18. Corrado.*

Bona Ecclesię ultra debitum alienari non possunt, *decif. 275. num. 9. Bichio.*

Bona Ecclesię vt validę alienari possint, omnino requiruntur solemnitates, ac iusta causa, *decif. 336. num. 8. Corrado.*

Bona Ecclesię, vt alienari possint ex causa æris alieni, requiritur vt creditores vrgeant, *decif. 275. num. 8. Bichio.*

Bona Ecclesię semper conceduntur ad meliorandum, *decif. 55. num. 21. Pentingero.*

Bona Archiconfraternitatis habentis Ecclesiam dicuntur ecclesiastica, *dec. 89. num. 7. Arguelles.*

Bona emphiteotica ex pacto, & providentia, an, & quando alienari possint ab vxore primi acquirentis ipso iam mortuo, *decif. 55. num. 11. Pentingero.*

Bona emphiteotica sunt inalienabilia, *decif. 359. num. 3. Pentingero.*

Bona emphiteotica quando non possint alienari in compręhensos in inuestitura, *decif. 55. num. 24. Pentingero.*

Bona emphiteotica deuoluta ad dominum directum ob canones non solutos, & ob eorum alienationes, an possit proximior vltimi inuestiti renouationem petere, *decif. 142. num. 13. Meltio.*

Bona emphiteotica, quando alienari possint a primo acquirente, & qua de causa, *decif. 55. num. 14. Pentingero.*

Bona emphiteotica etiam ex pacto, & providentia alienari possunt a primo acquirente, *decif. 55. num. 19. & 14. Pentingero.*

Bona emphiteotica quando neque cum consensu Domini directi possunt alienari in compręhensos in inuestitura in pręiudicium aliorum compręhensorum, *decif. 55. nu. 25. Penting.*

Bona emphiteotica deuoluta ob mortem vltimi inuestiti, non potest Dominus directus extraneo concedere, sed tenetur inuestire proximiorē defuncti, *decif. 143. num. 4. Meltio.*

Bona emphiteotica, quando filius dicatur habere aliunde quā a patre, *decif. 55. num. 15. Pentingero.*

Bona emphiteotica finita inuestitura ipso facto reuertuntur ad Dominum directum, si non fuerit petita, & obtenta renouatio, *decif. 166. num. 1. & 2. Ghislerio.*

Bona emphiteotica possunt alienari in compręhensos in inuestitura etiam sine consensu Domini directi, & quare, *decif. 55. n. 23. Pent.*

Bona emphiteotica quando alienari possint ex causa dotis absque consensu Domini directi, & absque solutione laudemij, *decif. 55. num. 23. Pentingero.*

Bona emphiteotica quando dicantur inalienabilia, *dec. 55. nu. 2. Pentingero.*

Bona emphiteotica possunt alienari ex causa dotis etiam absque consensu Domini directi, *dec. 73. num. 7. Corrado.*

Bona emphiteotica neque ex causa dotis alienari possunt in pręiudicium compręhensorum in inuestitura, & in gradu proximiorum, *dec. 55. nu. 29. Pentingero.*

Bona emphiteotica ex pacto, & providentia an alienari possint ab eo, qui habet compręhensos in potestate, *dec. 55. num. 12. Pentingero.*

Bona emphiteotica non confiscantur neque ad dominium directum deuoluuntur ob delictū emphiteotę circa aliud, quod ipsam emphiteusim commissum, *dec. 261. num. 6. Cerro.*

Bona emphiteotica non deuoluuntur ad dominium directum ob non petitam renouationē, quando inuestitus potuit probabiliter credere se nō teneri illam petere, *dec. 165. n. 34. Ghis.*

Et huiusmodi probabilis credulitas rectę desumitur ex solutione annui canonis, *ibidem n. 35.*

Bona emphiteotica quando a patre alienari nō possint in pręiudicium filij, *dec. 55. num. 17. Pentingero.*

Bona emphiteotica deuoluta ad Dominum directum ob mortem vltimi inuestiti, an possint ab illo alteri concedi, vel teneatur proximiorē inuestire, *dec. 142. num. 1. Meltio.*

Bona emphiteotica possunt alienari, reseruato consensu Domini directi, absque vitio caducitatis, *dec. 73. num. 10. Corrado.*

Bona emphiteotica benę possunt locari absque consensu Domini directi, *decif. 73. nu. 9. Corrado.*

Bona emphiteotica an possit pater fideicomisso supponere, si filius quoque dici posset primus acquirens, *dec. 218. num. 23. Arguelles.*

Bona emphiteotica, quando a Monasterio acquiri non possint, nec minus ad effectum vendendi personę habili, & estimationem consequendi, *dec. 209. num. 15.*

Bona emphiteotica veniunt in restitutione fideicommissi, licet in illis non fuerit expresse impositum grauamen, & quid sufficiat, *dec. 218. num. 26. Arguelles.*

Bona emphiteotica dari possunt in dotem vigore statuti Urbis cap. 22. lib. 1. & qualia, *dec. 55. num. 32. Pentingero.*

- Bona emphiteotica dicuntur deuoluta si fuerint relicta Ecclesie, *dec. 209. num. 17. Cerro.*
- Bona emphiteotica quando bene possint alienari ex causa dotis, etiam cum præiudicio comprehensorum in inuestitura, *dec. 55. num. 31. Peutingero.*
- in Bonis emphiteoticis immisio danda est hæredibus ultimi inuestiti etiam non comprehenssi in inuestitura, donec de eorum iure cognoscatur, *dec. 55. num. 38. Peutingero.*
- Bona emphiteotica an veniant in fideicommissi restitutione, quando in eis non est positum expresse grauamen, *dec. 218. num. 25. Arguelles.*
- Bona emphiteotica alienata ex causa dotis, quando post mortem dotantis reuertatur ad comprehensos in inuestitura, *dec. 55. num. 30. Peutingero.*
- Bona emphiteotica alienari non possunt sine consensu Domini directi, *dec. 55. num. 18. Peutingero.*
- Bona emphiteotica bene dicuntur deuoluta ob lineam finitam, si Monasterium nec minus durante vita Monachi potest illa retinere, *dec. 209. num. 18. Cerro.*
- Bona emphiteotica transitoria ad extraneos veniunt in confiscatione, *dec. 161. num. 9. 11. 13. & per totam decis. Cerro.*
- Bona emphiteotica alienata ex causa dotis, mortua muliere transferuntur ad eius hæredes, *dec. 55. num. 27. Peutingero.*
- Bona libera sunt prius discutienda antequam, deueniatur ad alienationem bonorum fideicommissariorum, *dec. 33. n. 7. Meltio.*
- Bona libera extitisse tempore contracti census occasione dotis, probare debet illius nullitatem allegans, *dec. 246. num. 11. Ghislerio.*
- Bona libera si erant insufficientia ad solutionem debiti dotis poterat pro eo imponi census super bonis fideicommissi, *dec. 246. num. 12. Ghislerio.*
- Bonorum liberorum existetia penes fideicommissarium narrari debet Pontifici concedenti facultatem alienandi bona fideicommissio subiecta, *decis. 325. nu. Peutingero.*
- Bona particulari fideicommissio supposita alienari possunt pro restitutione dotis, nulla præcedenti discussione bonorum, vniuersali fideicommissio suppositorum, & quare, *dec. 166. nu. 4. 5. Cerro.*
- Bona fideicommissaria valide etiam alienari possunt pro dotis restitutione, *dec. 273. nu. 15. Meltio.*
- Bona fideicommissaria semel pro dote distracta semper ex iuris remedio remanent libera, *dec. 273. num. 6. Meltio.*
- Bona fideicommissaria possunt alienari pro restitutione dotis, etiã inuito testatore, *dec. 218. nu. 20. Arguelles.*
- Bona fideicommissaria, etiã pro acconcio alienari possunt, quia est de appendice dotis, *decis. 242. num. 10. Bichio.*
- Bona fideicommissaria pro dote assignata, libera, & exempta remanent à fideicommissio, perinde ac si oneri fideicommissi subiecta non fuissent, *dec. 273. nu. 5. Meltio.*
- Bona fideicommissaria tunc solum favore dotis distrahi, ac obligari possunt, quando alia bona libera non existerent, *decis. 242. nu. 1. Bichio.*
- Et quid si adessent bona libera, puta Societas efficij, *ibidem num. 9.*
- Et onus probandi existentiam bonorum liberorum cui incumbat, *ibidem nu. 3. & 5.*
- Bona subiecta fideicommissio non cadunt sub hypoteca creditorum grauati, *decis. 78. nu. 23. Bichio.*
- Bona fideicommissaria præsumuntur validè alienata pro soluenda dote, donec contrarium ex aduerso probetur, *dec. 242. num. 7. amplia, ut nu. 8. Bichio.*
- Bona fideicommissaria quando sunt obligata pro dotis constitutione, vel restitutione, censetur etiam obligata pro usuris dotalibus, *decis. 39. n. 4. Verospio Declara n. 7.*
- Bona fideicommissaria ascendentium possunt alienari pro restitutione dotis, non extantibus bonis liberis, quamuis fuissent speciali prohibitione alienari prohibita, *dec. 164. nu. 3. Cerro.*
- Bona fideicommissaria expresse hypotecata pro quantitate dotis, intelliguntur etiam tacite hypotecata pro acconcio, *dec. 311. nu. 11. Meltio.*
- Bona fideicommissaria in dotem assignata cum pacto redimendi, redemptione secuta ab hærede nil aliud prætendi potest quam pretium in redemptione expositum, *decis. 311. num. 1. Meltio.*
- Bona fideicommissaria, etiã pro acconcio alienari possunt, quia est de appendice dotis, *dec. 242. n. 10. Bichio.*
- Bona restitutioni subiecta non veniunt sub appellatione omnium bonorum Testatoris, *dec. 197. nu. 18. Peutingero.*
- Bona fideicommissaria præsumuntur validè alienata pro soluenda dote, donec contrarium ex aduerso probetur, *dec. 242. nu. 7. amplia, ut nu. 8. Bichio.*
- Bona fideicommissaria non solum valide alienantur pro constitutione dotis, sed etiam pro alijs, & apparatus nuptialibus, *dec. 273. n. 14. Meltio.*
- Bona subiecta fideicommissio possunt possideri uti libera in vim Auth. res que C. comm. Legat. *decis. 365. num. 11. Arguelles.*
- Bona fideicommissaria non possunt alienari ex causa donationis propter nuptias, quando donationis potest detrahi ex bonis liberis, *decis. 312. n. 15. Cerro.*
- Bona fideicommissaria valide alienari possunt pro restitutione dotis, *dec. 312. n. 14. Cerro.*
- Bona fideicommissaria valide dicuntur alienata pro dotandis descendens fideicommissis, *dec. 273. n. 3. Meltio.*
- Bona Auito fideicommissio subiecta alienari possunt pro restitutione dotis, bonis liberis non extantibus, *decis. 33. nu. 1. Meltio.*
- Bona fideicommissaria, non possunt alienari ex causa donationis propter nuptias, quando illa ex bonis liberis detrahi possit, *dec. 273. n. 16. Meltio.*
- Bona subiecta fideicommissio non possunt alienari pro restitutione dotis cõstante matrimonio,

- nio, & quia si maritus vergat ad inopiam, *dec. 41. n. 35. Corrado.*
- Bona subiecta fideicommisso particulari quando non possint alienari, siue pro constitutione, siue pro restitutione dotis, *decis. 41. nu. 36. Corrado.*
- Bona fuisse supposita fideicommisso probatur ex confessione ipsius grauati, *decis. 318. nu. 20. Arguelles.*
- Bona fideicommissaria alienata antequam derogatio fideicommissi fuerit impetrata, si post obtentam derogationem prestetur nouus consensus, an alienatio sustineatur, *dec. 363. n. 14. Corrado.*
- Bona fideicommisso subiecta alienari possunt pro constitutione dotium, bonis liberis non extantibus *dec. 272. n. 19. Cerro.*
- Bona fideicommissaria alienari possunt pro restitutione acconci in instrumento dotali, promissi, & traditi aestimati, & quare. *decis. 311. num. 10. Meltio.*
- Bona fideicommissaria alienata cum pacto redimendi ab hærede grauato pro detractionibus sibi competentibus, bene potest deinde cedere huiusmodi pactum. Et quare. *dec. 294. nu. 13. Verospio.*
- Bona subiecta fideicommisso particulari, quando nec etiam fauore dotis alienari possint, licet ipsamet bona eidem fideicommissario vniuersali essent restituenda, *decis. 41. num. 38. Corrado.*
- Bona fideicommissaria possunt alienari pro expensis occasione nuptiarum, quia sint de appendicijs dotis, *dec. 201. n. 15.*
- Bona fideicommissaria valide etiam alienantur pro nuptiis spiritualibus, scilicet pro expensis factis ad effectum ingrediendi Monasterium. *dec. 273. n. 13. Meltio.*
- Bona ab hærede in aliquo loco possessa non concludit illa fuisse fideicommittentis, dum hæres in eodem loco bona acquisiuit, *dec. 278. num. 1. Pentingero.*
- Bona alienata per hæredem grauatum censentur electa pro legitima, *decis. 116. nu. 10. Ghislerio.*
- Bona specialiter alienari prohibita quando non possunt alienari pro constitutione dotis, quauis ad fideicommissarium vniuersalem deuenire deberent, *decis. 41. n. 39. Corrado.*
- Bona ascendentium sunt hypothecata pro constitutione, & restitutione dotium descendendum, *dec. 273. n. 3. Meltio.*
- Bona per defunctum in aliquo loco possessa, præsumuntur eadem, quæ ab hæredibus in eodem loco possidentur, *dec. 145. nu. 16. & 17. Pentingero.*
- Bona acquisita per hæredem grauatum ipsius hæredi non autem fideicommissario debentur, *dec. 321. n. 2. Arguelles.*
- Bona fuisse in hereditate testatoris probatur ex descriptione in eius testamento facta, *dec. 185. nu. 11. Meltio.*
- Bona hereditaria emens, putans ea esse detractiones hæredi competentia, qualiter emptori succurratur *decis. 211. n. 6. Corrado.*
- Remissoria, vt concedatur, sufficit releuantia probabilis. *ibidem nu. 7.*
- Bona legatario soluta occasio ne legati sub fideicommissario cedere non possunt, *decis. 322. num. 11. Arguelles.*
- Bona transactionis, seu diuisionis in litem deducta possunt alienari ex causa legati, *dec. 168. n. 9. & quando secus n. 13. Meltio.*
- Bona transactionis seu diuisionis in litem deducta possunt alienari ex causa dotis ne mulieres innuptæ remaneant, *dec. 168. n. 11. Meltio.*
- Bona postea quæsitæ cadunt sub donatione comprehendente etiam futura, *decis. 75. nu. 4. & 5. Cerro.*
- Bona donata filix quando dici possint effecta dotalia, & quando non, *dec. 65. n. 7. Meltio.*
- Bona filix in dotem assignata si portionem paternam excedunt, in dotem maternam imputantur, *dec. 276. n. 8. Pentingero.*
- Bona alienata post secutas nuptias ac dotem solutam etiam si illa nomine dotis dentur, non gaudent beneficio Auth. res quæ C. com. de legat. *dec. 339. n. 11. Bichio.*
- Bona quæsitæ ante communionem statim quod initur societas omnium bonorum communicantur inter socios *dec. 129. n. 11. Arguelles.*
- Fallit in postea acquisitis nam ista non efficiuntur statim communia licet communicanda sint, *ibidem nu. 12. & 25.*
- Bona viri vrgentis ad inopiam, assignata vxori pro suæ dotis cautione, detinentur dumtaxat sed non possidentur à d. muliere. *dec. 292. n. 2. Pentingero.*
- In bonis, quorum fructus non nisi de triennio in triennium percipiuntur, singulum triennium reputatur pro vno anno, *dec. 219. num. 7. Corrado.*
- Bona donata sponsæ per consanguineos sponsi soluto matrimonio sunt viro eiusque hæredibus restituenda, *dec. 340. n. 3. 4. Arguelles.*
- Bona per vxorem ad mariti domum traducta, præsumuntur in dotem data, *dec. 82. num. 20. Arguelles.*
- Bona acquisita ab vno ex socijs siue comuni nomine sunt indistincte inter socios comunicanda, *dec. 129. nu. 5. Arguelles.*
- Bona non effecta litigiosa liberè possunt alienari, *dec. 117. n. 3. Meltio.*
- Bonorum mentio necessaria est, vt iudicium dicatur reale, & trahat vitium litigiosi, *decis. 157. nu. 7. Meltio.*
- Bona habita pro dote iure dominiij habita dicuntur, *dec. 59. nu. 16. Verospio.*
- Bona intricata, & liti obnoxia non possunt dici libera ad effectum non alienandi bona fideicommissaria fauore dotis, *dec. 33. nu. 8. Meltio.*

B R E V E.

- in Breue Apostolico, secundo loco expeditum, quando non sit facienda mentio litis, *dec. 31. num. 25. Arguelles.*
- Breue Apostolicum non suffragatur vbi non fuit seruata forma in eo præscripta, *dec. 41. n. 11. & 16. Corrado.*
- Breuis Apostolici fundamentum est vacatio, & reservatio, *dec. 31. n. 3. Arguelles.*
- Breue ad hoc vt non dicatur superfluum sat est, quod aliquid operetur, *dec. 101. n. 34. Corrado.*
- Breue Apostolicum quando suffragari non possit,

fit, *decif. 363. numer. 29. Corrado.*

Breue de capienda possessione nomine Camere iustificata clausula, *confito &c. Paratam* habet executionem, *dec. 31. n. 1. Arguelles.*

Breue Apostolicum vna vice exequutum remanet consumptus eius effectus, ita vt non sit iterum exequendum, *dec. 31. n. 21. Arguelles.*

Breue Apostolicum non potest dici subreptium quando emanauit de voto congregationis à Papa deputatę, *dec. 93. n. 17. Meltio.*

Breue Apostolicum vbi absolute non concedit facultatem alienandi bona fideicommissaria, sed committit alteri vt concedat licentiam, venditio facta antequam Breue fuerit Commissario presentatum non substat, *dec. 41. n. 1. Corrado.*

Breue Apostolicum iterum obtentum si de priori non facit mentionem, subiacet vitio nullitatis, & sic non meretur executionem, *dec. 31. n. 23. Arguelles.*

Breue Apostolicum non suffragatur, si prescripta in eo forma non fuerit obseruata, *dec. 363. n. 3. Corrado.*

Breue Apostolicum semel exequutum quando iterum exequi possit, *dec. 31. n. 22. Arguelles.*

in Breue Apostolico posterius obtento, quando non sit facienda mentio de priori, & antecederenti, *dec. 31. n. 24. Arguelles.*

Breue à Pontificis vim legis habet, *dec. 79. n. 9. Cerro.*

CADUCITAS.

Caducitas semper restringitur ad bona alienata, *dec. 73. n. 26. Bichio.*

Caducitas non iustificatur post relaxationem mandati ex iuribus postea coram Iudice à quo productis, *dec. 73. n. 15. Corrado.*

à Caducitate emphiteusis ob non seruatum pactum, quolibet causa etiam iniusta, erronea, & irrationabilis excusat, *decif. 165. n. 32. Ghislerio.*

Caducitas incurfa per emphiteutam, si non fuit declarata ipso viuente, declarari non potest post illius mortem, contra illius successorem, *dec. 143. n. 18. Meltio.*

Caducitas ob canones non solutos, ex quibus euitari possit, *dec. 73. n. 4. Corrado.*

ad Caducitatem tollendam in dubio omnis interpretatio sumenda est, *dec. 83. n. 20. Penzingero.*

Caducitas incurfa ob canones non solutos ex quibus censetur remissa, *dec. 73. n. 3. Corrado.*

Calculus nō iustificatus, & confusus nullius est momenti, *dec. 198. n. 2. Celfo.*

Calculus subscriptus amplius impugnari non potest, *dec. 138. n. 15. Bichio.*

Calumnia euident probari debet vt lis dicatur calumniosa, *dec. 164. n. 7. Verospio.*

Calumnie presumptio non obstat quando datur fumus materie articulatz, *dec. 100. n. 9. Ghislerio.*

CAMBIA.

Cambia vt debeantur ratione damnorum, & interesse, post litem contestatam, videntum, *Part. X. Recent.*

est prius an constet de credito liquido Actoris, *dec. 346. n. 9. Penzingero.*

Item an secus cōuenctus habuerit iustam causam contradicendi, *ibidem n. 10.*

Cambia soluta debent excomputari in extinctionem sortis, dum non concurrunt requisita necessaria pro validitate cambij, *dec. 166. n. 1. Meltio.*

Cambia vt debeantur ratione damnorum, & interesse, quę concurrere debent, *decif. 346. n. 11. Penzingero.*

Cambia quando dicantur indebitę soluta, vt veniant cum capituli com pensanda, *dec. 74. n. 28. Corrado.*

Cambia soluta, vt imputentur in sortem, quę sint iustificanda, *dec. 166. n. 34. Meltio.*

Cambia non iustificata cedunt in extinctionem sortis, *dec. 156. n. 7. Corrado.*

Cambij litteras conscribens non liberatur, nisi secuta solutione, & quid creditor fuisset negligens in exigendo dd. litteras, *dec. 160. n. 13. Celfo.*

Cambia debentur loco damnorum, & interesse quando is, qui recepit sortem non adimpleuit ea, ad quę tenebatur, *decif. 338. n. 5. Meltio.*

Cambia presumuntur soluta potius ex iusta causa, quam iniusta, donec prauia causę cognitione fuerit aliter declaratum, *dec. 74. n. 29. Corrado.*

Cambia non debentur nisi constet de illorum realitate, quę probatur ex transmissione litterarum expeditionis aliās, *dell andata, dec. 338. n. 3. Meltio.*

Cambij restitutio sub obligatione Camerali promissa retardari non potest sub pretextu cambiorum indebitę solutorum, *decif. 74. n. 30. Corrado.*

Cambij appellationem veniunt tam sors, quā Cambia decursa, & decurrenda, *dec. 144. n. 12. Bichio.*

in Cambijs, nec promissio, nec obligatio, nec assertio debitoris possunt suffragari ad tollendam exceptionem vsurarium, & quare, *dec. 166. n. 15. Meltio.*

Cambium ex credito fieri potest, *dec. 156. n. 6. Corrado.*

Cambia cedunt in extinctionem sortis, quando non docetur de substantialibus requisitis, *dec. 338. n. 4. Meltio.*

in Cambijs nō attenduntur assertiones contrahentium, *decif. 156. n. 10. Corrado.*

Cambij litterę presumuntur potius receptę à creditore loco cautionis, & pro faciliiori extinctione, quā in extinctionem, & solutionem crediti, *dec. 160. n. 3. Celfo.*

Cambij restitutio sub obligatione Camerali promissa retardari non potest sub pretextu indebitę, ac vsurarię solutionis cambiorum, eorumque imputationis in sortem, *dec. 166. n. 10. Meltio.*

Cambij restitutio, quando impediri possit per exceptionem vsurarum, & compensationis, seu imputationis in sortem, & quando secus, *n. 11. ibidem.*

Cambia, quę prius minus legitime fuerunt

D d d d

recc

recepta, non remanent iustificata ex libro-
rum inspectione post finitum negotium, &
quare, *decif. 346. num. 8. Pentingero.*

Cambiandi onus ubi debitor in se assumpsit esto,
quod pecuniæ non fuerint cambiatae, adhuc
tenetur ad interesse intellige procedere, *decif.*
166. num. 12. 13. Meltio.

CANCELLARIA representat personam Papæ
decif. 115. num. 6. Ghislerio.

à Cancellariæ obseruatiæ colligitur mens ipsius
Papæ, *decif. 115. num. 6. Ghislerio.*

Cancellario attestanti de spectantibus ad eius of-
ficiū, standum est, *dec. 316. num. 9. Meltio.*

CANONES non soluti à Minore, seu Muliere
absente non importat deuotionem emphi-
teusis, *dec. 29. num. 16.*

CAPITA duo in eodem corpore dari regulari-
ter non dantur, *decif. 106. num. 11.*

C A N O N I C V S.

Canonici statim ac reperiuntur in possessione
Canonicatum, consecutiue etiam dicuntur
in quasi possessione iuris eligendi, & votandi,
dec. 205. num. 4. Meltio.

Canonici stante insufficientia reddituum, com-
pelli non possunt ad aliquem recipiendum in
locum antiquorum Canonicoꝝ demortuo-
rum, *decif. 317. num. 9. Cerro.*

Canonicatus non habens ordinem sacrum re-
quirat ætatem annorum 22. *decif. 205. num. 9.*
Ghislerio.

Canonicatus Germaniæ conferuntur etiam ha-
bentibus minorem ætatem, *decif. 205. num. 16.*
Ghislerio.

Canonicatus in Cathedrali habere debet ætatem
requisitam ad Subdiaconatum, *dec. 205. num. 10.*
Ghislerio.

C A P I T V L V M.

Capitulum potest admittere foundationem be-
neficiarum, & quando, *decif. 254. num. 13.*
Arguelles.

Capitulum sede vacante habet Episcopi vices.
ibidem num. 12.

Capituli reatus non probatur ex oppositione fa-
cta à persona capitulari, *dec. 303. num. 1. Bichio.*

de Capitulo quando dici possunt Dignitates Ca-
nonicatum, *dec. 49. num. 11. Pentingero.*

Capituli de possessione doceri debet pro verifi-
canda simultanea collatione cum Episcopo,
decif. 117. num. 13. Pentingero.

C A P P E L L A N I A.

Cappellania habetur pro erecta eo ipso, quod
fuit destinata, *decif. 236. num. 10. Bichio.*

Cappellanus licet amouibilis conseruari debet
in suo statu durante tempore suæ deputatio-
nis, *decif. 133. num. 21. Meltio.*

Cappellania non dicitur Sacerdotalis, nisi hoc
testator expresse mandauerit, *decif. 274. num. 10.*
Verospio.

Cappella dotata, & constructa præsumitur in
executionem testamenti, *decif. 274. num. 4. Ve-
rospio.*

C A R C E R A T I O.

Carceratus propter stuprum, & excarceratus ad
effectus tantum ut stupratam ducat non dici-
tur liberè contraxisse, *decif. 238. num. 4. Arguel.*

Carceratus quando validè contrahere se seque

obligare possit etiam in ipso carcere, *dec. 253.*
num. 8. Arguelles.

Carcerari si quis potest, & ita haeres illius in car-
cerem detruditur, *dec. 343. num. 18. Arguelles.*

CARDINALIS assertioni deferendum est iun-
cta præsertim longa obseruantia, *decif. 44.*
num. 5.

CASVS in quo non disponit statutum rema-
net in dispositione iuris communis, *decif. 30.*
num. 16.

Casus exceptus, & à iure permixtus ab actore
probari debet, *decif. 277. num. 16. Meltio.*

CASSATVRAE, lineaturæ, & apostillæ factæ
manu Notarii rogati non attenduntur, *decif.*
185. num. 10. Meltio.

Cassatio, & annullatio instrumenti incompati-
bilis est cum cessione, *dec. 272. num. 10. Pentingero.*

CASTRVM per Principem filio familias con-
cessum, ipsi non patri acquiritur, *dec. 54. num. 3.*
Ghislerio.

C A V S A.

Causa veritas, & honestas requiritur ex statuto
Vrbis lib. 1. cap. 15. *decif. 276. num. 3. Pentingero.*

Causa simpliciter per Signaturam commissa,
intelligitur ad vtrumque effectum deuoti-
uum, nempe, & suspensiuum, *dec. 208. num. 4.*
Cerro.

Causa amoris filioꝝ secundi matrimonii, quæ-
cumque sit non excludit dispositionem iudic-
edictali in his quæ contemplatione secundi
viri relicta noscuntur, *dec. 305. num. 25. Corrado.*

Causa necessitatis, seu vtilitatis in alienatione bo-
norum Ecclesiæ ipsam Ecclesiā respicere
debet, *dec. 275. num. 4. Bichio.*

Causa testati facit cessare causam intestati, *decif.*
326. num. 1. Cerro.

Causa simpliciter, per signaturam commissa, om-
nia medio tempore gesta sunt attentata, *decif.*
184. num. 3. Bichio.

Causæ omnes sunt prophanae etiam si sint spi-
rituales exceptis illis, quæ sunt super titulo be-
neficii, *dec. 100. num. 2. Ghislerio.*

Causa simpliciter commissa tunc appellatio præ-
setur admissa, *decif. 94. num. 7. Arguelles.*

Causæ ordinariæ in prima instantia ad partes
sunt remittendæ, & si decidentur in Vrbe,
sententia desuper iam est nulla, *decif. 181. num. 14.*
Verospio.

Causam in prima instantia agere in curia, & adis-
mere facultatem probandi in partibus, duris-
sima res est, *decif. 51. num. 3. Arguelles.*

Causa non potest dici diuersa, si sit inter easdem
personas, & easdem res, *decif. 305. num. 16.*
declara. ut n. 17. 18. Arguelles.

Causa diuersa à contrahentibus non specificata,
subintelligi nequit, nisi concludenter probe-
tur, *decif. 272. num. 15. Cerro.*

Causa decimarum est prophana, *decif. 101. num. 1.*
Corrado.

Causa quando est commissa, cum clausula, quam
et quas, comprehendit causas ne dum motas,
sed etiam mouendas, *decif. 365. num. 29. et 20.*
Arguelles.

Causa effecta curialis à Curia extrahi, & ad par-
tes reuerti non potest absque rescripto Pon-
tificis, quacumque desertione non obstante.
decif.

decifion. 226. numer. 11. Cerro.

Causa ob non prosecutionem appellationis remanet deserta, & sententia transit in iudicatum, *dec. 134. nu. 1. Celso.*

Causa lucrativa dupliciter concurrere in eodē subiecto prohibetur, & quando admittatur, *dec. 281. nu. 13. 14. Pentingero.*

Causarū diuersitas, & mutatio probari debet, vbi vera in Instrumento assignatur, *decif. 158. nu. 7. Verospio.*

Causae quando dicantur omnino diuersae, & independentes, *decif. 15. num. 17. Cerro.*

Causa alienationis bonorum Ecclesiae Pontifici narrata, ab eoque approbata maiori probatione non indiget, *dec. 275. nu. 17. Bichio.*

Causae cognitio sufficienter adhibita praesumitur ex decreto iudicis, & interuentu consanguineorum *dec. 331. num. 4. Pentingero.*

Causae dicitur per viam exceptionis in actis deducta eo ipso, quod per actorem fuit suscepta disputatio, & per reum facta contradictio *dec. 159. num. 9. Bichio.*

Causa si nalis transactionis dici non potest, quod nec fuit narratum, nec habitum fuit pro constanti, *dec. 312. nu. 7. Cerro.*

Causa Testati, regulariter facit cessare causam intestati, *dec. 310. n. 11. Cerro.*

Causa etiam fatua, & iniusta excusat a deuolutione, & a poena, *dec. 29. nu. 21.*

CAVET de vtendo, & fruendo arbitrio boni viri ob item postea motam sufficit, vt praestetur ab usufructuario in actu consecutionis usufructus, *dec. 329. num. 18. Cerro.*

Causa dubia non sufficit, sed certa requiritur ad probanda institutionem fiduciariam, *dec. 103. num. 12. Bichio.*

Cusa decimarum est prophana, *decif. 100. num. 1. Ghislerio.*

Causae omnes in quibus non agitur de titulo beneficii sunt prophanae, *dec. 101. num. 1. Corrado.*

Causa Testati facit cessare causam intestati, *dec. 350. num. 10. Cerro.*

Causa quando alicui iudici commissa fuit non potest alteri committi, circa vitium attentatorum, *dec. 365. nu. 1. Arguelles.*

Causa in alienatione bonorum Ecclesiae debet esse indubitata, & euident, *decif. 275. num. 16. Bichio.*

ad **CAVTELAM** abundantiorē, quae sunt non nocent, *dec. 362. nu. 9. Cerro.*

Cautels in fraudem hac edictali C. de secundis nuptiis reprobantur, *dec. 305. num. 14. Corrado.*

C E D E N S

Cedens obligationem non extinguit per collisionem, non secuta solutione, sed potest a creditore conueniri, *dec. 47. nu. 3. Verospio.*

Cedens non prohibetur agere virtute actionis directae penes eum existentis, *decif. 230. num. 1. Corrado.*

Cedens iura coacte tenetur tantummodo cedere iura, quae habet, *dec. 118. nu. 23. Bichio.*

Cedens magis potest agere virtute actionis directae quo cessionarius non contradicit, sed consentit, *dec. 228. nu. 2. Corrado.*

in **CENSUALAS**, vt quis innodatus dicatur obsecrum ad iudicem laicum, quid requiritur, *Part. 1. Rorum.*

ratur, *decifion. 287. numer. 2. Verospio.*

in Censuras incidit procurator impediens executionem litterarum executorialium, si contra quoscumque impediens fuerint comminatae, *dec. 303. nu. 4. Bichio.*

CEDVLA Bancaria, quid representet, *dec. 280. nu. 4. Bichio.*

C E N S V S.

Censu extincto fructus amplius non currunt, *dec. 114. nu. 1.*

Census probatur ex solutione fructuum spatio annorum 40. & vtrū, licet non exhibeatur Instrumentum, *dec. 158. nu. 6. Verospio.*

Census extinguī potest altera specie siue extimata, siue insolutum data, dum accedat Domini consensus, *dec. 355. num. 2. Verospio.*

Census pro soluenda dote potest imponi super bonis fideicommissi vigore auth. res quae C. com. de legatis, *dec. 187. n. 21. Ghislerio.*

Census ex forma Instrumenti creati debitus in illius executionem praesumitur constitutus, *dec. 158. nu. 4. Verospio.*

Census impositus a minore, si in minori aetate constitutus soluerit fructus per multos annos contractus censetur ratificatus, *dec. 30. num. 1. Meltio.*

Census remanet firmus etiam facta subhastatione fundi, si subhastatio emanauit pro summa eiusdem census capace, *decif. 232. nu. 16. Pentingero.*

Census difert a fundo censito, *dec. 232. num. 24. Pentingero.*

Census probatur ex pluribus confessionibus diuersarum personarum interesse habentium, *decif. 358. num. 5. Verospio.*

Censu extincto cessat hypotheca, *decif. 232. n. 12. Pentingero.*

Census extinctus mediante venditione fundi cessati, ea nulla declarata, reuiuiscit, *decif. 297. num. 23. Bichio.*

Census retrouenditus cum cassatione, & annulatione instrumenti habetur, ac si nunquam fuisset impositus, *decif. 232. num. 2. Pentingero.*

Census dicitur retrouenditus si partes illius instrumentum pro nullo, & cassato haberi voluerunt, *decif. 114. num. 3.*

CEREMONIALIS dispositio, attendi debet, *decif. 24. num. 10. Arguelles.*

Ceremoniale Romanum, & Constitutio Clem. VIII. illius confirmatori non tollunt statuta Ecclesiarum laudabiliter edita, *decif. 102. nu. 15. Ghislerio.*

Ceremoniale Romanum non prohibet, quin ubi Canonico celebranti alij Canonici actus obsequiales praestent, *decif. 102. num. 13. Ghislerio.*

Ceremoniarum testificationes spectant ad Ceremoniarum Magistros, *decif. 102. numer. 25. Ghislerio.*

CERTIVDO obligationis vbi adest, dies incerta solutionis, vel personae, quae soluere debet, non facit actum conditionalem, *decif. 43. num. 20.*

C E S S I O.

Cessio translatiue, & non retinētiue in principali debitore nihil operatur, quamuis debitum ab alio

alio fuisset accollatum, *decis. 138. numer. 16. Bichio.*

Cessio iurium per verba, *talia, qualia*, sufficit ad obtinendum contra bona debitoris, *decis. 329. numer. 20. Cerro.*

Cessio sine delegatione novationem non inducit, nec cedentem liberat, *decis. 91. numer. 1. Verospio.*

Cessio ubi apparet, quod fuerit facta simpliciter ad commodum cedentis solutionis causa importat simplex mandatum, non autem extinctionem debiti, *decis. 160. numer. 4. Celfo.*

Cessio, & relaxatio beneficii in fauorem Datarig fieri non potest nisi per scripturas publicas, *decis. 194. numer. 5. Celfo.*

Cessio inducens novationem cedentem liberat, & transfert periculum in cessionarium, *dec. 47. numer. 4. Verospio.*

Cessio non operatur liberationem cedentis, donec solutio subsequatur, *decis. 47. numer. 1. Verospio.*

Cessionarius repræsentat in omnibus personam cedentis, *decis. 27. numer. 9.*

Cum iuratus nihil aliud significat, quam officium Thesaurarii, vel Sacristæ, *decis. 99. numer. 1. Bichio.*

CITATIO.

Citatio contra appellatum, & compulsoria contra Notarios Hispaniarum conceduntur, tam a Tribunali Ecclesiastico, quam a seculari *decis. 348. numer. 22. Arguelles.*

Citatio in litis examinatione, tantum est necessaria contra illum, quem negotium principaliter tangit, non autem contra alios, ad quos in consequentiam litis defensio pertinet, *decis. 320. numer. 20. Arguelles.*

Citatio, in qua fuit erratum in nomine afficit, dummodo citationis scientia peruenit ad eum, qui citari debebat, *dec. 202. numer. 2. Ghislerio.*

Citationem non interuenisse, & minus legitime factam fuisse paria sunt, *decis. 314. numer. 16. Meltio.*

Citatio an sit necessaria contra interesse habentes, quando causa agitur contra principalem contradicteorem, ad quem proprie spectat defensio causæ, *decis. 320. numer. 18. Arguelles.*

Citatio ad totam causam sufficit ad tollendam nullitatem ex defectu citationis, *decis. 291. n. 2. Meltio.*

Citatio specifica, quando dicatur facta, statim pluribus terminis seruari solitis, *decis. 120. numer. 7. Corrado.*

Citatio facta ad sententiam pro die crastina, intelligitur pro hora audientie, *decis. 67. numer. 4. Corrado.*

Citatio contra Monasterium non sufficit, ut sit executata contra Abbatem, sed debet exequi quoque contra Monachos Capitulariter congregatos, *decis. 191. numer. 10. Verospio.*

Citationis executio non probatur ex attestacione Notarii, *decis. 241. numer. 7. Corrado.*

Citatio personalis requiritur contra possessorem beneficii, *decis. 314. numer. 11. Meltio.*

Citatio ad libellandum deseruit loco monitorij, *decis. 153. numer. 12.*

Citationis scientia, seu notitia, etiam per conic-

cturas probari potest, *decis. 202. numer. 1. Ghislerio.*

Citatio contra Monasterium, executata contra Abbatem, quando sustineatur, *decis. 181. numer. 11. Verospio.*

Citatio sola inducit pendentiam litis in materia subrogationis, *decis. 164. numer. 3. Verospio.*

Citatus ad totam causam, si non compareat potest ad ulteriora procedi absque alia vocatione *decis. 291. numer. 3. Meltio.*

Citatio, de qua solum constat per relationem, non sufficit, cum de qualitate illius apparere debeat, *decis. 314. numer. 10. Meltio.*

Citatio est necessaria contra illum, de cuius interesse agitur saltem connexe, *decis. 224. n. 10. Cerro.*

Citationis necessitas contra proprietarium non tollitur ex eo, quod alicui fuerit reseruatus usufructus, *decis. 224. numer. 11. Corrado.*

Citatio intrusi non facit cum legitimum contradicteorem, *decis. 163. numer. 12. Arguelles.*

Citatio per contradicteas fieri non potest contra personaliter non citatum, *decis. 314. numer. 12. Meltio.*

Citationis necessitas contra Ecclesiam non cessat, ex quo redditus fuerint reseruati Rectori, & quare, *decis. 224. numer. 12. Corrado.*

Citatio ad terminos substantiales supplet defectum citationum male executarum, *decis. 353. numer. 13. Celfo.*

Citatio manti in personam vxoris in domo ab utroque communiter habitata, valet. *decis. 113. numer. 8. Ghislerio.*

Citationis modus ex stylo Curie non debet alterari, dummodo non auferatur defensio, *decis. 120. numer. 10. Corrado.*

Citationis principale obiecti est defensio, *dec. 120. numer. 10. Corrado.*

Citari non debet qui non possidet, *decis. 133. numer. 17. Meltio.*

Citari non debet, cui certum est nullas competere defensiones, *decis. 343. numer. 20. Arguelles.*

Citari non debeat, qui ab interlocutoria appellauit, & iudicis iurisdictionem declinauit, *decis. 130. numer. 6. & seq. Pentingero.*

CIVEM aliquem esse vel ex aliqua Civitate oriundum probatur ex testibus, *decis. 357. numer. 5. Arguelles.*

Claudicatio in Contractibus non est inducenda, *decis. 200. numer. 5. Verospio.*

Claudicatio in contractibus etiam admittitur ex parte vnius, *decis. 299. numer. 7. Verospio.*

CLAUSULA.

Clausulae per Papam concessæ non recipiunt restrictionem per signaturam Regentis, iustitiam facias, *dec. 103. numer. 27. Pentingero.*

Clausulae accessoriae non alterant naturam principalis dispositionis, *dec. 291. numer. 28. Meltio.*

Clausulae accessoriae participant naturam principalis dispositionis, *decis. 291. n. 30. Meltio.*

Clausula generalia contra operantur dissensum, ac præservat ius excipiendi quacumque, *decis. 326. n. 15. Cerro.*

Clausula irritativa ligat etiam ignorantes respectu nullitatis *decis. 165. n. 4. Bichio.*

Clausulae generales, & verba prægnantia in gratia Apostolica apposta, quando extendi non possunt

possint ad ignorata per Papam, *decis. 41. num. 32. Corrado.*

Clausulae in fine posite regulariter referuntur ad omnia in instrumento contenta, *dec. 313. num. 6. Corrado.*

Clausula apprehendendi bona, & similia important hypothecam, *decis. 312. num. 3. Corrado.*

Clericus dicitur, qui talis à Papa enunciatur, *decis. 357. num. 4. Arguelles.*

Clausulae quamvis pregnantes non possunt supplere intentionis defectum. Præcipue in eis, de quibus non constat Principem habuisse notitiam, *decis. 101. num. 28. Corrado.*

Clausulae renocatoriæ quamvis amplè conceptæ non comprehendunt relicta ad pias causas, *decis. 10. num. 2. Ghislerio.*

Clausula in censu apposita de contrahendo ad formam Pianæ Constitutionis quid operetur, *decis. 291. num. 36. Meltio.*

Clausulae speciales restringunt generales, *dec. 115. n. 2. Ghislerio.*

A.

Clausula, *Actum*, apposita in instrumento, indicat consumationem actus, & perfectionem contractus, *decis. 284. num. 5. Corrado.*

Clausula, *si quid exequendum*, quid importet, *decis. 206. num. Peutingero.*

Clausula, *ad habendum*, in contractu emphiteotico apposita, quando non habeat vires, *dec. 55. num. 8. Peutingero.*

Clausula, *ad habendum*, in contractibus emphiteoticis per extensionem apponi solet, *dec. 55. num. 7. Peutingero.*

Clausulae *ad habendum, ac in perpetuum, &c.* in Emphyteusi Ecclesiastica appositæ quando non possint extendere concessionem ultra personas expressas, *dec. 209. num. 4. Cerro.*

Clausula *ad omne mandatum Domini* quid operatur *dec. 302. num. 2. Celfo.*

Clausula, *alteri qui ad legitimam*, executionem fieri vetat, factam autem non reuocat, *decis. 208. num. 9. 10. & 11. Celfo.*

Clausula, *alteri qui ad legitimam*, non facit appellabilem, pro intelligentia, *decis. 208. num. 11. Celfo.* & sup. num. 9. *ibidem.*

Clausula *Amoto*, & similes non faciunt executores mixtum, sed adhuc remanet merus, & procedere potest forma iudiciaria nõ servata, *dec. 34. nu. 29. Cerro.*

Clausula *Amoto, &c.* existente possessore, & legitimo contradicte, efficit Executorem mixtum, *dec. 167. nu. 9. Cerro.*

Clausula, *Amoto*, nihil penitus operatur, dum non adest legitimus contradicte, & possessio est vacans, *dec. 34. num. 28. Cerro.*

Clausula, *augendi, & minuendi*, in supplicatione posita quomodo sit intelligenda, *dec. 223. n. 12. Ghislerio.*

C.

Clausula codicillaris suum operatur effectum, ubi testamentum laborat solo vitio præteritionis, secus si voluntatis, *decis. 54. numer. 15. Ghislerio.*

Clausula, *conscientia tua committimus*, requiritur causæ cognitionem, & ordinem iudicii, *decis. 325. num. 12. Peutingero.*

Clausula, *Constito*, importat conditionem, & re-

quirit plenam probationem adimplementi, *decis. 105. numer. 9. Celfo.*

Clausula, *Constito*, importat conditionem, & plenas, ac concludentes probationes requirit, *decis. 283. num. 2. Corrado.*

per Clausulam, *Constito*, appositam in Beneplacito Apostolico, obtento pro confirmatione alienationis bonorum Ecclesiæ quid requiratur, *decis. 336. num. 14. Corrado.*

Clausula, *Constituti non operatur*, quando per mortem constituens ipsa res fuit ab eius hærede apprehensa, & constitutarius negligens, *decis. 187. num. 5. Ghislerio.*

Clausula, *Constituti*, operari non potest translationem possessionis eorum bonorum, quæ penes constituentem realiter non existunt, *decis. 328. num. 25. Cerro.*

Clausula, *Constituti*, transfert possessionem in constitutarium etiam ad effectum manutentionis, *decis. 78. num. 17. Bichio.*

Clausula, *Constituti*, probat possessionem constituentis, aduersus illius hæredes, *decis. 172. n. 4. Ghislerio.*

Clausula, *Constituti*, in contractu census appositæ continet facultatem capiendi possessionem, propria auctoritate pro satisfactione fructuum, *decis. 187. num. 1. Ghislerio.*

Clausula, *Constituti*, probat solum possessionem constitutarii in præiudicium constituentium, *decis. 2. num. 2. Bichio.*

Amplia etiam ad effectum manutentionis, *num. 3. ibidem.*

Clausula, *Constituti*, transfert possessionem in constitutarium quoad perceptionem fructuum, *decis. 2. num. 1. Bichio.*

Clausula, *Constituti*, transfert in constitutarium possessionem etiam ad effectum manutentionis, *decis. 191. num. 1. Cerro.*

Clausula, *Constituti*, tanquam accessoria, non operatur, nisi data validitate contractus, *dec. 316. num. 19. Meltio.*

Clausula, *constituti*, transfert possessionem in constitutarium, *decis. 12. num. 30. Corrado.*

Clausula, *cum facultate manutenendi quem de iure*, impedit executionem faciendam, factam autem non retractat, *decis. 208. num. 9. Celfo.*

Clausula, *cum facultate manutenendi quem de iure*, non facit causam appellabilem, *decis. 208. num. 9. Ghislerio.*

Clausula, *cum facultatibus A.C.* non facit quod Iudex non agnoscat, tamquam Iudex appellationis, *decis. 35. num. 15. Arguelles.*

D.

Clausula, *dans, & concedens*, in censu habet in ventre explicitam facultatem capiendi possessionem propria auctoritate, *decis. 187. n. 2. Ghislerio.*

Clausula, *discretionis tue*, in commissione apposita importat arbitrium boni viri, *decis. 325. n. 11. Peutingero.*

Clausula, *Dudum*, solet opponi in prouisione Apostolica, quando prouisio spectat ad Papam, *decis. 115. num. 1. Ghislerio.*

Clausula, *Dudum*, & clausula, *Dummodo dispositio ad nos hac vice pertineat*, quando in literis Apostolicis apponi soleant, *decis. 25. nu. 21. Ghislerio.*

Clausula, *Dudum*, continet reservationem, ex

- qua Papa mouetur ad conferendum, *decif. 25. num. 22. Ghislerio.*
- Clausula, *Dudum*, tota collatio Apostolica regulatur, ac restringitur, *decif. 25. num. 23. Ghislerio.*
- Clausula, dummodo de tempore data non sit alteri ius quaesitum, in literis Apostolicis apposita, quid operetur, *decif. 169. num. 29. Arguelles.*
- Clausula, Dummodo, apposita in literis Apostolicis ita qualificat gratiam, vt nihil censeatur concessum, donec plenè fuerit iustificata, *decif. 3. num. 9. Ghislerio.*
- Clausula, dummodo tempore data praesentium non sit alicuius quaesitum, iura partium praeseruat, *decif. 59. num. 13. Celfo.*
- Clausula, Dummodo eorum dispositio ad nos hac vice pertineat, apposita in literis Apostolicis non est iustificanda ab impetrante, & quare, *dec. 25. num. 3. Ghislerio.*
- Clausula, Dummodo eorum dispositio ad nos hac vice pertineat, excludit intentionem Papae praue-niendi, & concurrendi cum ordinario, *dec. 25. num. 28. Ghislerio.*
- Clausula, Dummodo, posita in collatione beneficii facta à Papa, quando non operetur suum effectum, *decif. 115. num. 14. Ghislerio.*
- Clausula, Dummodo, siue modum, siue conditionem importat, *decif. 3. num. 6. Ghislerio.*
- Clausula, Dummodo, &c. & clausula, amoto, &c. efficiunt, vt executor non sit merus, sed mixtus *decif. 156. num. 21. Bichio.*
- Clausula, Dummodo centum pro Rectore pro tempore beneficium obtinente, apposita in reseruati-
onis quid operetur, & quomodo cõcor-
detur, *decif. 306. num. 21. & 23. Corrado.*
- Clausula, dummodo eorum dispositio ad nos hac vice pertineat, restringit clausulas generales, quae apponuntur in gratiis de beneficiis reseruatis, in euentum quod non essent reseruata, *dec. 25. num. 27. Ghislerio.*
- Clausula, Dummodo, qualificat orationem, cui ad-
iecta est, ita vt non mereatur executionem,
donec dicta qualitas iustificata non fuerit, *decif. 3. num. 2. & 8. Ghislerio.*
- Clausula, Dummodo, &c. in literis Apostolicis ap-
posita efficit executorem mixtum, & ab eius
sententia datur appellatio suspensiva, *dec. 167. n. 8. Cerro.*
- Clausula, Et hoc, posita in principio censetur re-
petita in sequentibus si sint copulata per di-
ctionem coniunctiuam, vel connexiuam, *decif. 1. num. 77. Arguelles.*
- Clausula, Et hoc, stat separatè, & de per se, & ideo
debet ad vtrumque referri, quando ratio di-
uersitatis non suaderet, vt ad vnum casum,
potius, quam ad aliũ referatur, *dec. 1. n. 75. Arg.*
- Clausula, modo, & forma praedictis, quid operetur,
decif. 280. num. 14. & seqq. Arguelles.
- N.
- Clausula, non alias aliter, nec alio modo, remouet
consensum ab actu, *decif. 360. num. 17. Cerro.*
- Clausula, non alias aliter, nec alio modo, ad quid sit
referenda, *decif. 360. num. 21. & 22. Cerro.*
- Clausula, Non alias aliter, nec alio modo, inducit
formam praecisam, *decif. 110. num. 7. Meltio.*
- Et annullat omnia in contrarium gesta, *ibidem
num. 8.*

- Clausula, Non obstat æquivalēt clausulis de ple-
nitudine potestatis, & ex certa scientia, *decif. 93. nu-
mer. 23. Meltio.*
- Clausula, Non retardata pensione, modificatur ab
alia clausula, itaut Titularis non teneatur de proprio
dec. 103. n. 23. Peut.
- O.
- Clausula, Omni meliori modo, &c. operatur, vt
actus censeatur eo meliori modo, quo expedie-
bat pro validitate contractus, *dec. 73. n. 11. Corr.*
- Clausula, Omni meliori modo, quid operetur, *de-
cis. 291. num. 24. & 27. Meltio.*
- P.
- Clausula, Pacta executiua, continet pactum reti-
nendi bona debitoris iure pignoris, *decif. 163.
num. 8. Bichio.*
- Clausula, Pacta executiua, continet facultatem in-
grediendi bona debitoris propria auctoritate,
decif. 163. num. 7. Bichio.
- Clausula, Parito Breui, infert conditionem, &
iurisdictionem suspendit, *decif. 16. numer. 11.
Peutingero.*
- Amplia idem esse in clausula refectis expensis,
num. 10. & sup. num. 7. ibidem.
- Clausula, Pro successoribus quibuscumque, compre-
hendit etiam extraneos, *dec. 13. n. 13. Verospio.*
- Q.
- Clausula, Quam, & quas, comprehendit omne
ius etiam futurum, & ex quacumque causa,
decif. 159. num. 20. Bichio.
- Clausula, Quam, & quas, in commissione, quid
operetur, & de illius materia, *decif. 159. num. 6.
7. 20. & 23. Bichio.*
- Clausula, Quam, & quas tribuit facultatem pro-
cedendi prout in prima, maxime quando pri-
ma instantia fuit per partem renunciatum,
decif. 35. num. 13. Arguelles.
- Clausulae, quam, & quas inciden, & dependen. com-
prehendunt causas motas, & mouendas super
eadem re, & circa idem negotium, *dec. 20. nu-
mer. 29. Arguelles.*
- Clausulae, quam, & quas inciden. & dependen. in
commissione appositae, comprehendunt cau-
sas nedum motas, sed etiam mouendas, *dec. 53.
num. 20. Arguelles.*
- Clausula, quam, & quas, respicit non solum com-
missionem causae quoad expressa, sed totam
causam, *dec. 28. num. 9.*
- Amplia idem in clausula, cum omnibus dependen-
tibus, annexis, & connexis, totoque negotio principa-
li, *ibidem.*
- Clausula, quam, & quas, non operatur quidquam
nisi transportato processu, quando causa de-
uoluta est per viam appellationis, *dec. 35. n. 14.
Arguelles.*
- Clausulae, quam, & quas, inciden, & dependen. com-
prehendunt causas motas, & mouendas su-
per eadem re, & circa idem negotium, *dec. 178
num. 19. Cerro.*
- Clausula, quam, & quas, operatur, vt in gradu
appellationis agi possit, vt in prima absque
reuocatione prioris sententiae, *dec. 159. num. 23.
Bichio.*
- Clausula, quem ipse maluerit, importat arbitrium
boni viri, *decif. 162. n. 7. Bichio.*
- Clausula, refectis expensis, æqualem requirit sa-
tisfactionem, nec admittit oblationem, seu
cau-

executionem, dec. 16. num. 7. & 10. *Pentingero*.

S

Clausula, si quid exequendum, intelligitur prout de iure, dec. 166. num. 5. *Meltio*.

Clausula, si quid exequendum, operatur, ut illius executio remaneat in suspensio, dec. 166. num. 3. *Meltio*.

Clausula, si quid exequendum, non facit causam appellabilem, pro intelligentia, dec. 208. n. 9. & 10. *Celfo*.

Clausula, si quid descriptum fuisset, quod non venias describendum, in inventario appolita quid operetur, dec. 75. num. 7. *Cerro*.

Clausula, si quid exequendum, præservat executionem in ea parte, in qua creditum vero, & realiter subsistit, & verificatur, dec. 166. n. 4. *Meltio*.

Clausula, si quid exequendum, impedit executionem faciendam, non tamen reuocat factam, dec. 208. num. 9. & 10. *Celfo*.

Clausula, si quid exequendum, non vulnerat obligationem Cameralem, sed bene proceditur ad ulteriorem executionem confitto de validitate, & iustitia mandati, dec. 302. num. 1. *Celfo*.

Clausula, si quid exequendum, quando creditum est controuersum, suspendit executionem, donec de iustitia mandati per iudicem ad quem cognoscatur, dec. 166. num. 5. *Meltio*.

Clausula, si Sanctissimo placuerit, in resignatione beneficii quid operetur, dec. 362. n. 18. *Cerro*.

Clausula, sine praiudicio, licet nihil de nouo tribuat, ius tamen prius inherens totaliter præservat, dec. 317. num. 8. *Cerro*.

Clausula, sine praiudicio, ius quæsitum resoluit confitto de praiudicio alterius præservato, dec. 71. num. 11.

Clausula, sine praiudicio, quid operetur, dec. 317. num. 31. *Cerro*.

Clausula, sine praiudicio omnium, & quorumcumque iurium, quid importet, dec. 225. n. 36. *Meltio*.

Et quid si in scriptura fuerit appolita ex diuersa causa, *ibidem*.

Clausula, sine praiudicio, præservat actionem agentis, dec. 335. num. 19. *Meltio*.

Clausula, sine praiudicio trium conformium, præservat facultatem iudicis a quo, ut ille possit executionem suæ sententiæ deuenire, dec. 319. num. 31. *Pentingero*.

Clausula, sine praiudicio trium conformium, non impedit quin iudex ad quem non possit per viam manutentionis procedere, *ibidem*.

Clausula, sine praiudicio, &c. præservat iurisdictionem iudicis a quo usque ad perfectam, & legitimam executionem, dec. 173. n. 19. *Cerro*.

Clausula, sine praiudicio, præservat iurisdictionem iudicis a quo, & quomodo, dec. 176. numer. 7. *Bichio*.

Clausula, sine praiudicio, præservat ius illius, ad cuius fauorem appolita fuit, dec. 169. num. 23. *Arguelles*.

Clausula sublata, & decretum irritans, non operantur, nisi certum sit dispositionem intrare, dec. 226. num. 14. *Ghislerio*.

Clausula, sublata, & decretum irritans, appolita litteris Apostolicis unionis iustificatis releuant ab ulteriori onere probandi, dec. 174. n. 4. *Ghislerio*.

Clausula, summarie simpliciter, sine strepit, & figura iudicij, & sola facti veritate inspecta, important facultatem procedendi executiue, dec. 335. n. 4. *Meltio*.

V

Clausula, verificato, dummodo, & amoto, iura partium præservant, dec. 327. num. 16. *Meltio*.

Clausula, via ritus, in Regno Neapolitano semper intelligitur, dec. 343. num. 12. *Arguelles*.

Clausula, vocatis vocandis, facit executorem mixtum, dec. 314. num. 3. *Meltio*.

Clausula, vocatis vocandis, facit executorem assumere partes iudicis, dec. 275. num. 22. *Bichio*.

Clausula, ut asseris, appolita in reservatione pensionis, quid importet, dec. 306. num. 3. *Corrado*.

Clausula, ut commode sustentari valeas, censetur appolita ad fauorem resignantis, dec. 107. n. 10. *Cerro*.

Clausula, ut dicitur, appolita ab Ordinario in admissione presentationum Patronorum, quid operetur, & quid importet, dec. 301. n. 18. & 19. *Meltio*.

Clausula, ut dicitur, non adstringit ad aliquam iustificationem, dec. 255. num. 3. *Meltio*.

Clausula, ut dicitur, non constituit presentiam in quasi possessione presentandi, dec. 255. num. 7. *Meltio*.

Clausula, ut dicitur, apponi consuevit in Tribunalibus Ecclesiasticis Cataloniae, dec. 255. num. 9. *Meltio*.

Clausula, ut supra, sæpius geminata, ac posita, tam in principio, quam medio, & fine totam dispositionem qualificat, dec. 7. num. 39. *Cerro*.

Clausula, ut supra, restringit dispositionem ad superius expressum, omnemque impedit extensionem, siue comprehensionem, dec. 7. numer. 40. *Cerro*.

CLERICATUS.

Clericatus probatur ex litteris Ordinarii, dec. 31. num. 2. *Arguelles*.

Clericatus iustificatur ex litteris patentibus Ordinarii, dec. 169. num. 8. *Arguelles*.

Clericatus probatur inditijs, & argumentis, dec. 357. num. 3. *Arguelles*.

Clericatus probatur per litteras patentes Ordinarii, dec. 168. num. 1. *Pentingero*.

Clericatus probatur ex litteris Ordinarii super collatione primæ tonsuræ, dec. 274. n. 7. *Verospio*.

Clericatus ex testibus quomodo probetur, *decis.* 357. num. 2. *Arguelles*.

CLERICVS.

Clerici abstinere tenentur a negotijs laicorum, dec. 231. *Cerro*.

Clerici tenentur eorum merces gabellario exhibere, dec. 139. num. 12. *Verospio*.

Clericus præsumitur, qui alia possidet beneficia, dec. 347. num. 3. *Arguelles*.

Clerici uti possunt per modum privilegij statutis laicorum in quantum faciunt pro seipsis, & non acceptare, sed relicere id, quod facit contra se, dec. 231. num. 12. *Cerro*.

Clericus vtens statutis laicorum cogitur eis uti cum omnibus suis qualitatibus, dec. 231. num. 13. *Cerro*.

Clericus licet acceptare possit statutum in fauorabilibus, quatenus tamen facit contra se etiam volens acceptare non potest, dec. 231. n. 17. *Cerro*.

Cle-

- Clericus coniugatus** potest retinere pensionem cum indulto Apostolico, *dec. 215. num. 5. Celfo.*
- Clericus succedens laico** convenitur coram suo iudice, sed executivè, sicut defunctus tenebatur, *dec. 343. num. 31. Arguelles.*
- Clericus præsumitur** fructus beneficii in alimentis consumpsisse, & de bonis patrimonialibus, & industrialibus disposuisse, *decif. 308. n. 6. Celfo.*
- Clericus succedens laico** executivè convenitur, *dec. 343. num. 29. Arguelles.*
- Clericus de bonis** quasitis ex fructibus beneficii potest cessante fraude per viam contractus & donationis disponere, *dec. 308. num. 4. Celfo.*
- Clericus coniugatus** cum indulto Apostolico remanet habilis ad retinendam pensionem, perinde ac si nunquam duxisset uxorem, *dec. 215. num. 6. Celfo.*

COADIUTORIA.

- Coadiutoria** habet vim resignationis, *dec. 122. numer. 13. Pentingero.*
- Coadiutoria** gratia non tribuit ius in re, nisi iustificata gratia fuerit, *decif. 122. num. 14. Pent.*
- Coadiutoria** non operatur suum effectum, dum in vita Coadiuti non fuit purificata d. gratia coadiutoria, *decif. 124. num. 6.*
- Coadiutoria** dum non habuit effectum per obitum coadiuti vacat, *decif. 122. num. 15. Penting.*
- Coadiutor**, mortuo coadiuto, debet capere possessionem Canonici capitulariter, ut in ea sit manutenibilis, *decif. 122. num. 2. Pentingero.*
- Coadiuto mortuo** gratia prouisiua Canonici purificatur ad fauorem coadiutoris, *decif. 122. num. 5. Pentingero.*
- In Coadiutoria** gratia duæ gratiæ continentur, *dec. 122. num. 9. Pentingero.*
- Coadiutoria**, quando fuit concessa in forma dignum, nihil ponit in esse, nisi iustificetur, *dec. 122. num. 13. Pentingero.*
- Coadiutoria**, mortuo coadiuto, non præbet ius vel titulum coadiutori in canonatu, qui manet penes coadiutum, *dec. 122. num. 3. & 4. Pentingero.*
- Coadiutoria** formula antiqua minus erat ampla, quam ista moderna, *dec. 122. n. 8. Pentingero.*
- Coadiutoria** gratia dum corrumpitur, similiter quoque corrumpitur gratia futuræ successionis in canonatu, *dec. 122. num. 7. Pentingero.*
- Coadiutoria** gratia si sit concessa in forma dignum, dum gratia est pendula Papa de canonatu non valet alium providere, *dec. 122. numer. 21. Pentingero.*
- In Coadiutoria** duæ continentur gratiæ, una ad fauorem coadiuti, & altera ad fauorem coadiutoris, *dec. 122. num. 17. Pentingero.*

COLLATIO.

- Collatio** simul tamen Episcopi cum Capitulo ex quibus excludatur, *dec. 271. nu. 13. Pentingero.*
- Collatio** Beneficii iudicialiter facta appellari potest, secus si extraiudicialiter, *decif. 155. num. 4. Bichio.*
- Collatio** Beneficii facta à Papa, ut immutet eius statum requiritur eius intentio, *decif. 104. num. 14. Cerro.*
- Item scientia**, & patientia illorum, qui ex hac status mutatione præiudicium recipiunt, *ibidem num. 15.*

Collatio Papæ tunc multo minus mutant statum beneficii, quando fuit facta per viam resignationis, *decif. 104. num. 16. Cerro.*

Collatio beneficii, quæ non apparet effectuatam nihil operatur, *dec. 210. num. 5. Celfo.*

Collationis deuolutio in certum casum simultaneam collationem Capituli cum Episcopo supponit, *dec. 117. num. 2. Pentingero.*

Collatio de beneficiis in Ecclesia Cathedrali, quod sit solius Episcopi, & non simultanea cum Capitulo ex quo resultet, *dec. 49. num. 17. Pentingero.*

Collatio beneficii de iure spectat ad Episcopum, & Capitulum, *decif. 117. num. 1. & 3. Penting.*

Collationes non sortitæ effectum attendi non debent, *decif. 137. num. 8. Arguelles.*

Collatio Papæ uti amplioris prærogatiuæ præualere debet in concursu collationis factæ per inferiorem eodem tempore, *dec. 25. num. 18.*

Collatio beneficii, quæ dedit causam liti, non est attendenda, *decif. 252. num. 9. Bichio.*

Collatio facta ab Episcopo absque capitulo de beneficio, ad quod electio pertinebat, quando non censeatur præiudicialis, *dec. 31. num. 20. Arguelles.*

Collationes beneficii à Summo Pontifice factæ non mutant statum illius, nec illud constituunt in quasi possessione libertatis, quando constat de anteriori statu contrario, *decif. 321. num. 25. Meltio.*

Amplius id maximè procedere fauore patronorum, *ibidem.*

Collationes alicuius inrispatroni à Pontifice factæ ad effectum ut mutant statum illius, quæ requirantur, *decif. 321. num. 27. Meltio.*

Collatio beneficii, quæ habuit effectum sufficit ad constituendum Episcopum in quasi possessionem liberè conferendi, *decif. 49. num. 6. Pentingero.*

Collatio beneficii ex quibus probata remaneat, & quando secus, *decif. 301. num. 6. Meltio.*

Collatio Episcopi non constituit ipsum in quasi possessione liberè conferendi in concursu patroni, *decif. 252. num. 11. Bichio.*

Collatio plurium personarum, etiam graduum cum verbo denotante perpetuitatem, reciprocum inducit huiusmodi, *decif. 183. nu. 11. & 12. Ghislerio.*

COLLEGIVM.

Collegium erectum pro alendis iuuenibus, intelligitur de Conciuiibus Testatoris, *dec. 296. num. 1. Pentingero.*

Et quid si Terræ Testatoris fuisset vnitus, seu aggregatus aliquis locus vicinus, an iuvenes dicti loci dicantur in dispositione comprehensi, *ibidem.*

Collegium erectum pro Iuuenibus ad litterarum studia incumbendis, retinendi sunt usquequo Doctoratus gradum assumant, *dec. 296. n. 4. Pentingero.*

Collegium erectum pro Iuuenibus alendis si à Testatore, vel à Summo Pontifice non fuit appositum onus assumendi ordines sacros, non est postea adiungendum, *decif. 296. num. 3. Pentingero.*

Collegium erectum pro alendis Iuuenibus, ex quibus

quibus citra vniuersalem obseruantiam, intelligatur de iuuenibus Conciuiibus Testatoris, priuatiuè quoad alios, *dec. 296. nu. 3. Penting.*

COLLUSIO.

Collusio præsumitur inter sanguine coniunctos, & licet hoc de per se non sufficiat, multum tamen virgere solet, *dec. 168. num. 16. Meltio.*

Collusio præsumitur inter socerum, & generum, si socerus dedit in dotem bona litigiosa cum obligatione de faciendo consentire omnem personam &c. & generus vult potius litem sublinere, quam agere contra socerum, *dec. 168. num. 18. Meltio.*

Collusio probatur etiam ex coniecturis, *dec. 303. num. 8. Bichio.*

Collusio probatur etiam ex coniecturis, & suspicionibus, ac etiam ex solis præsumptionibus, & coniecturis, *dec. 168. nu. 14. & 15. Meltio.*

Collusio quando præsumatur, *decif. 303. num. 13. Bichio.*

Collusio post quinquennium opponi non potest, *dec. 168. n. 26. Meltio.*

COMMENDAM ad assequendam requiritur antianitas, & capacitas, *dec. 159. num. 13. Bichio.*

COMMISSARIUS non potest excedere facultatem, atque formam sibi præscriptam à committente præcipuè in præiudicium tertij, *dec. 41. num. 3. Corrado.*

COMMISSIO.

Commissio Signaturæ simpliciter obtenta efficit attentatum quidquid medio tempore fuit gestum, *dec. 155. nu. 8. Bichio.*

Commissiois vsus supplet vices citationis ad dicendum contra, *dec. 164. num. 7. Penting.*

Commissio obtenta sub Banca intelligitur, prout de iure, *dec. 134. num. 6. Ghisleria.*

Commissio quando non fuit restricta ad certas personas, sed fuit concepta cum clausula, omnesque alios, quid operetur, *dec. 104. num. 19. Corrado.*

Commissiois vsus factus ad alium effectum non præiudicat, neque causat attentata, *decif. 164. num. 8. Pentingero.*

Commissio non dicitur subreptitia, si illius substantia subsistit, licet accidentalia falsa detegantur, *dec. 233. num. 3. Meltio.*

Commissio cautæ quando habet clausulam, quam, & quas cum incidentibus, & emergentibus, quid operetur, *dec. 104. num. 10. Cerro.*

Commissio simpliciter operatur causam fuisse appellabilem, *dec. 208. num. 7. Celfo.*

Commissio rotalis non causat attentata ubi nulla interuenit citatio, *dec. 164. num. 4. Penting.*

Commissio appellationis simpliciter à Signatura concessa operatur attentatam executionem factam infra decennium, *dec. 298. num. 25. Bichio.*

Commissiois tenor de manu Sanctissimi signatus potius attendi debet, quam extensio quibuslibet clausulis facta per Regentem Cellarum, *dec. 143. num. 31. Meltio.*

COMMODYM.

Commodum qui sentit, ille incommodum sentire tenetur, *dec. 223. num. 20. Meltio.*

Commodum qualecumque secundo viro resulset ex infirmitate filiorum ipsius mariti

monij considerari debet in materia hac editoriali, *dec. 305. num. 15. Corrado.*

COMMVNICATIO.

Communicatio priuilegiorum idem operatur ad illorum concessio, *dec. 334. num. 11. Celfo.*

Communicatio priuilegiorum aliorum mendicantium non comprehendit exemptionem à decimis diuinis, *dec. 333. num. 34. Bichio.*

Nisi fuerit expressa, & adsit indiuidua derogatio Concilij generalis Innocentij III. *ibi d.*

Communicatio priuilegiorum non comprehendit quæ sūt alijs præiudicialia, *dec. 337. n. 11. Cor.* Fallit quando constat de voluntate Pontificis, *ibid. num. 12.*

Quæ voluntas ex amplitudine verborum satis probatur, *dec. 337. num. 13. & 14. Corrado.*

Communio inter fratres, & sorores non probatur ex assertionem emanata in confessione inuentarij bonorum alterius ex fructibus defuncti, *dec. 329. num. 13. Cerro.*

Communio plerumque est sine societate, *decif. 129. num. 17. Arguelles.*

COMPATRONI.

Compatroni consentire censentur presentationi factæ ab altero compatrono, eo ipso quod non præsentarunt cum possent, *dec. 240. Bichio.*

Copatroni vnica præsentatio aliorum compatronorum possessionem non tollit, *dec. 240. num. 7. Bichio.*

Compatronus præsentatus possit nè seipsam com præsentare, *dec. 149. num. 13. Pentingero.*

COMPENSATIO.

Compensatio non refertur ad causam separatam, & partitam in aliam causam translatam, *dec. 156. num. 3. Bichio.*

Compensatione census extinguitur, *dec. 168. num. 24. & 25. Meltio.*

Compensatio non admittitur ubi non constat de debito, *dec. 338. num. 7. Meltio.*

Compensatio est species solutionis, *dec. 114. num. 26.* Compensatio refertur ad partitas contrapositiones in libro mercatoris, *dec. 157. nu. 1. Corrado.*

Compensatio inter socios, & non solutio est admittenda quando vnus fuisset debitor primarum, & creditor secundarum mercium, *dec. 186. num. 17. Arguelles.*

Compensatio non inducitur de summa, quæ non erat debita, *dec. 239. num. 7. Corrado.*

Compensationi repugnat solutio cambiorum, eorumque continuatio ex voluntate partium secuta, *dec. 156. num. 4. Corrado.*

Compensatio de debito non proprio, sed alterius, quando applicari non possit, *dec. 74. n. 18. Corrado.*

Compensationis exceptio opponitur etiam in actu executionis sententiæ, *dec. 285. num. 15. Pentingero.*

Compensatio cum credito antecedenti non admittitur stante obligatione camerali, & inramento, *dec. 332. num. 24. Corrado.*

Compensatio non inducitur, quando debitor pro suo credito obtinuit mandatum executionis, *dec. 2. num. 27. Bichio.*

Compensatio non admittitur de credito certo, & indubitato, cum credito turbido, & illiquido, *dec. 74. nu. 4. Corrado.*

Comprehensio inducta in vna parte, inducitur etiam in alia immediate sequenti, maxime inter easdem personas, & super eadem materia, *dec. 199. num. 11. Corrado*.

COMPVLSORIA non conceditur vbi probatio non est profutura, *dec. 50. num. 10. Meltio*.

Compulsoria petita in calculo ferendae sententiae ad retardandam expeditionem denegatur, *dec. 90. num. 11. Meltio*.

Compulsoria semper retardat processum causae *dec. 90. num. 12. Meltio*.

CONCESSIO.

Concessio nulla in parte substantiali corrumpit in totum, *dec. 291. num. 26. Meltio*.

Concessionem quando non sunt valida non veniunt attendenda, nec possunt dici in generalibus confirmationibus, *dec. 97. num. 16. Cerro*.

Concessum ad tempus, post tempus censetur prohibitum, *dec. 271. num. 17. Meltio*.

Concessio in dubio censetur facta de eo iure, quod licite potest concedi, *dec. 97. num. 2. Cerro*.

Concessio facta laicis principaliter, & nominatim de decimis, & iure decimandi non restringitur ad fructus decimales, sed corrumpit in totum, *decis. 291. num. 7. & 11. & per totam decis. Meltio*.

Concessio decimarum, & iuris decimandi differunt inter se, *dec. 291. num. 10. Meltio*.

Concessio iuris decimandi facta laicis semper est inualida, *dec. 291. num. 11. Meltio*.

Concessa in fauorem non debent retorqueri in odium, *dec. 101. num. 32. Corrado*.

CONCORDIA.

Concordia vbi in quibusdam capitibus apparet effectuat, intrat praesumptio effectuationis, & obseruantiae etiam in alio, *decis. 83. num. 9. Pentingero*.

Concordia per inobseruantiam dicitur resoluta, & quando secus, *dec. 83. num. 13. & 14. Pentingero*.

Concordiam extinguit litem, quae remoueri non debet, *dec. 92. num. 13. Bichio*.

Concordia cum sit contractus scripturam non requirit, sed consensu perficitur, *dec. 92. num. 1. Bichio*.

Concordia ratificatur per receptionem factam a Procuratoribus, & ministris, *dec. 92. num. 13. Bichio*.

Concordia obseruata in parte praesumitur etiam obseruata in reliquis, quae sunt similia ijs, quae probantur obseruata, *dec. 44. num. 19. Bichio*.

Concordia tam probatur per testes, quam per instrumenta, *dec. 92. num. 2. Bichio*.

Concordia habet vim rei iudicatae, *dec. 44. num. 3. Bichio*.

Concordiae effectuat, ex quibus probetur, *dec. 92. num. 8. Bichio*.

Concordia facta cum Vniuersitate, vt annulletur per controuersiones quid requiratur, *dec. 83. num. 10. Pentingero*.

Concordiae tenor debet attendi, *dec. 44. num. 2. Bichio*.

Concordia confirmata a Sede Apostolica ligat etiam Episcopos successores, *dec. 44. num. 4. Bichio*.

Concordia non dicitur resoluta per inobseruantiam, quando controuentio est super casu in concordia non comprehenso, *dec. 83. num. 15. Pentingero*.

Concursus non exigitur in beneficiis vnitis, & institutio in talibus beneficiis quomodo fieri debeat, *dec. 48. num. 2. Cerro*.

Condemnatus etiam si mandatum fuerit nullum, vel iniustum parere tenetur, & deinde ad Rotam recurrere, *dec. 344. num. 11. Bichio*.

Condemnato fructuum vbi illi sunt in deductiones imputandi, intelligitur de fructibus, quae deductiones excedunt, *dec. 285. num. 17. Pentingero*.

Condemnatio fingitur a die litis contestatae, *dec. 281. num. 20. Pentingero*.

CONDITIO.

Conditionem sufficit semel extitisse, licet deinde deficiat, *decis. 72. num. 8. Ghisler*.

Conditio in praesentatione appositae debet purificari in termino dato ad praesentandum, *dec. 110. num. 6. Meltio*.

Conditio momento temporis impletur, *dec. 71. num. 8. Ghislerio*.

Conditione deficiente, tota euanesceat dispositio, *dec. 1. num. 83. Arguelles*.

Conditiones appositae in Breui Apostolico sunt adimplenda, *dec. 16. num. 13. Pentingero*.

Conditiones impeditivae libertatis matrimonij a lege reijciuntur, *dec. 93. num. 8. Bichio*.

Conditionem non purificatam, quidquid sub illa oblatum, seu promissum fuerit, euauit, *decis. 217. num. 6. Pentingero*.

Conditio a testatore prolata in testamentis, de quo tempore sufficit, vt purificetur, *decis. 358. num. 21. Panzirolo*.

Conditione non adimpleta beneficium resoluitur, *decis. 291. num. 38. Meltio*.

Conditio, si sine filiis, impedit purificationem vltioris fideicommissi, donec spes extat successionis illius, *dec. 123. num. 22. & 24. Kerespio*.

Conditio reputatur debiliior ipsamet dispositione, *dec. 160. num. 3. Kerespio*.

Conditio omnino extituta non habetur pro conditione, *decis. 43. num. 21. Bichio*.

Conditiones missum factum requirunt, ac solum existentiam naturalem, *dec. 103. num. 4. Bichio*.

Conditio nihil ponit in esse, *dec. 169. num. 3. Kerespio*.

Conditio superius expressa, censetur etiam inferius repetita, quod vtrique casui bene conueniat, & aequaliter adaptetur, *dec. 346. num. 4. Pentingero*.

in Conditione, si sine filiis, includuntur omnes descendentes, quidquid sit in dispositione, *dec. 84. num. 2. Bichio*.

Conditio impleri potest etiam inuito eo, a quo relictum est, *decis. 320. num. 24. Arguelles*.

Conditio appositae instituto, debet etiam purificari in omnibus descendentes, & in quolibet eorum, *decis. 142. num. 21. Meltio*.

Conditio restricta ad certum casum non potest extendi ad diuersum, *dec. 358. num. 37. Panzirolo*.

ex Conditionis adimplemento, nulla oritur actio, vel obligatio, sed ex praebula conditionali dispositione, *dec. 230. num. 27. Arguelles*.

in Conditionis adimplemento non est necessaria praesentia, vel scientia contrahentium, & quare, *decis. 320. num. 26. & 20. Arguelles*.

Conditio, si sine filiis, deficit per existentiam filio-

filiorum, *decif. 72. num. 3. Ghislerio.*
 Conditio petendi inuestiturā intra tempus præfixum, quid operetur, *decif. 291. num. 39. Melio.*
 Conditiones, & qualitates vti sunt diuersæ, & separatæ ex acceptatione vnius, non cogitur quis acceptare alias, *decif. 231. num. 14. Cerro.*
 Conditio, dum est impossibile vt eueniat, quid sit faciendum, *decif. 358. num. 15. 16. & 17. Panzirolo.*
 Conditionis negativæ natura qualis sit, *decif. 358. num. 3. Panzirolo.*
 Conditio non potest referri ad casum præteritū, cum sit futurus euentus, in quem dispositio confertur, *decif. 320. num. 13. Arguelles.*
 Conditione promissionis evanescente, evanescit quoque ipsa promissio, *decif. 43. num. 10.*
 Conditio non potest dici illa, quæ non suspendit actum, *decif. 1. num. 59. Arguelles.*
 in Conditionis adimplemento non requiritur præsentia, aut scientia disponentis, neque gratia, *decif. 320. num. 23. Arguelles.*
 Conditiones intrinsecæ, & ex natura negotij nõ vitiant, *decif. 146. num. 21. Ghislerio.*
 de Conditionis adimplemento dare non potest, qui non habet interesse, *decif. 358. num. 9. 10. 11 & 13. Panzirolo.*

CONDUCTOR.

Conductor si se obligavit soluere pensionem assignatam in Vrbe, ibidem quoque soluere tenetur subconductor, *decif. 181. num. 17. Verospio.*
 Conductor bonorum Ecclesiæ an habeat prælationem aduersus nouum conductorem, *decif. 219. num. 22.*
 Conductor si in locatione permansit, & pro integro anno fecit expensas, pro eo tempore in ea remanere debet, *decif. 219. num. 14. Corrado.*
 Conductor decimarum quando ratione utilis domini dicatur dominus, *decif. 291. num. 34. Melio.*
 Conductor pro eadem quantitate, rem locatam reconduxisse censetur, *decif. 181. n. 5. Verospio.*

CONFESSIO.

Confessio Procuratoris cum sit voluntaria non nocet principali, *decif. 44. num. 9.*
 Confessio etiam in precibus emissa, contra supplicentem, plenè probat, *decif. 181. num. 16. & 17. Verospio.*
 Confessio præualet mille testibus, *decif. 309. num. 14. Corrado.*
 Confessio, seu negatio filij quoad filiationem, nocet, stante confessione patris in contrarium, *decif. 8. numer. 26. Corrado.*
 Et ratio est, quia huiusmodi confessio, seu negatio sunt ad celandam culpam parentum, *ibidem num. 27.*
 Confessio testatoris probat contra hæredes, & habentes causam ab eis, *decif. 185. num. 16. Melio.*
 Confessio resignationis facta à resignante, sufficit pro verificatione resignationis, *dec. 107. n. 3. Cerro.*
 Confessio voluntaria Prælati non nocet Ecclesiæ, *decif. 24. num. 31.*
 Confessio creditoris, quod de suo credito fuerat satisfactus, non concludit à quo illa dictam satisfactionem receperit, *dec. 297. num. 7. Bichio.*

Confessio vera in parte, vera præsumitur in totum, *decif. 82. num. 15. Arguelles.*
 Confessio non admittitur sine solemnitatibus vbi est prohibita alienatio, *decif. 318. num. 29. Arguelles.*
 Confessio in iudicio criminali emanata, bene probat etiam in ciuili inter easdem partes, & quare, *dec. 288. num. 10. Arguelles.*
 Confessio auctoris per illius successores impugnari non potest, *dec. 30. num. 5.*
 Confessio de recepto stantibus coniecturis, & præsumptionibus probat numerationem, vbi num. seqq. adducuntur præsumptiones, & coniecturæ, *decif. 82. num. 16. Arguelles.*
 Confessio superat omnem alienam probationem, *decif. 292. num. 9. Pentingero.*
 Confessio regulari debet iuxta præcedens instrumentum, ad quod se refert, *decif. 279. num. 8. Arguelles.*
 Confessio iudicialis emanata in vno iudicio contra certas personas, plenè probat in alio iudicio ad fauorem tertij, maxime si iudicia, inter se cohæreant, *decif. 26. num. 16.*
 Confessio in precibus facta non probat in fauorem ipsius confitentis, *decif. 342. num. 10. Bichio.*
 Confessio propria in iudicio emanata superat omne genus probationis contra confitentem, *decif. 136. numer. 12. Arguelles.*
 Confessio Episcopi concurrentibus adminiculis probat etiam in præiudicium successorum, *decif. 24. num. 29. contra, num. seq.*
 Confessio partis præferri debet præsumptioni contrariæ, *dec. 41. num. 24. Corrado.*
 Confessio rei, an, & quando profit Auctori in materia beneficii, *decif. 62. numer. 5. Ghislerio.*
 Confessio non potest separari, sed in totum debet acceptari, *decif. 297. num. 18. Bichio.*
 Confessio triduo facta post instrumentum illi diebus correceptiua, *decif. 318. num. 39. Arguelles.*
 Confessio superat omnem aliam probationem, *decif. 136. num. 12. Celfo.*
 Confessio probat inter confitentes, & habentes causam ab eis, *decif. 318. num. 10. Arguelles.*
 Confessio filiationis licet efficere non possit quæ esse filium, probare tamen potest illum esse, talem, *decif. 309. num. 12. Corrado.*
 Confessio mulieris vbi non agitur de ea obliganda, vel renunciando sustinetur sine solemnitatibus, *decif. 41. num. 35. Arguell.*
 Confessio facta circa statum filiationis, maxime si est gominata variari non potest, *decif. 309. num. 10. Corrado.*
 Confessio de recepto probat numerationem, contra hæredes confitentis, *decif. 21. num. 7. Verospio.*
 Confessio iudicialis Auctoris plenè probat contra successorem, *decif. 336. num. 5. Corrado.*
 Confessiones grauatorum per fideicommissi inclusionem plurimum attendi solent, *dec. 93. n. 14. Verospio.*
 Confessio partis iurata non admittit contrariam probationem, *dec. 196. num. 16. Celfo.*
 Confessio coniecturis suffulta admittitur etiam sine solemnitatibus in aliena re prohibita, *dec. 318. num. 10. Arguelles.*

à Confessione propria, prout etiam à promissione, & obligatione, non licet rescilire, *decif. 250. num. 16. Meltio.*

Confessio superat aliam quamcumque probationem, *dec. 213. num. 2. Meltio.*

Confessio est probatio omni altera præferenda, *dec. 355. num. 3. Verospio.*

Confessio recognitionis bonæ fidei admittitur etiam sine solemnitatibus, *dec. 318. num. 31. Arguelles.*

Confessio extrajudicialis non probatur ex testibus singularibus, *dec. 195. num. 5. Bichio.*

Confessio superat omne genus probationis, *dec. 175. num. 12. Bichio.*

Confessio reuocari non potest in præiudicium iuris parti acquisito, *dec. 309. num. 11. Corrado.*

Confessiones factæ in scripturis nõ solent emitte sine meditatione, *dec. 318. num. 20. Arguelles.*

Confessio facta præsentem parte, ab eaque acceptata probat contra confitentem, & eius hæredes, *dec. 236. num. 5. Corrado.*

Confessiones grauatorum dum probantur erroneæ deseruire non possunt ad inducendam obseruantiam fideicommissi, *dec. 98. num. 15. Verospio.*

Confessio præualet omnibus probationibus, nec valet à confitente impugnari, *dec. 250. num. 4. Meltio.*

Confessio superat quamcumque probationem, *dec. 29. num. 3.*

Confessio extrajudicialis non probatur per testes singulares, *dec. 103. num. 24. Bichio.*

Confessio partis omnem superat probationem, *dec. 194. num. 1. Celso.*

Confessio facta in alio iudicio, & ad alium effectum adminiculata probat in quocumque iudicio, *dec. 309. num. 9. Corrado.*

Confessio superat quamcumque probationem contra confitentem, *dec. 218. num. 15. Arguelles.*

Confessio Episcopi collatoris probat in præiudicium prouisi, *dec. 271. num. 15. Pentingero.*

Confessio eo magis probat contra confitentem ubi est genuinata, & iuramento firmata, *dec. 236. num. 6. Corrado.*

Confessionis propriæ nulla potest dari maior probatio, *dec. 31. num. 4. Arguelles.*

Confessio facta in testamento reuocari non potest in præiudicium iuris tertio acquisiti, *dec. 3. num. 22. Cerro.*

Confessio partis dicentis aduersarium esse vitiosum possessorem probat contra confitentem reiecta qualitate vitij, *dec. 277. num. 2. Meltio.*

Confessionem sufficit esse dubiam ubi ut restringat, vel conuincat certa esse debet, *decif. 180. num. 5. Pentingero.*

CONFESSIO CIRCA DOTE.

Confessio mariti de dote recepta, etiam constante matrimonio quibus concurrentibus probat veram numerationem, *dec. 30. num. 17.*

Confessio de dote recepta probat veram numerationem, si est iuramento confirmata, & alijs adminiculis roborata, *decif. 148. num. 17. Arguelles.*

Confessio mariti simplex, verbalis, generica, & indistincta de dote recepta, facta constare matrimonio nõ probat solutionem, *dec. 30. num. 16.*

Confessio receptæ dotis quando non dicatur facta in fraudem prohibet donationis, *decif. 82. num. 33. Arguelles.*

Confessio dotis receptæ facta cum iuramento, non solum assertorio, sed etiam promissorio restituendi probat numerationem, & obligat, *decif. 82. num. 23. Arguelles.*

Confessio mariti de dote recepta probat non solum contra illius hæredes, sed etiam contra creditores, & quoscumque tertios possessores, *decif. 21. num. 8. Verospio.*

Confessio de dote recepta quādo probet veram numerationem, quamuis mulier de aliqua parte dotis non reportauerit quietantiam, sicuti in alia, *decif. 148. num. 21. Arguelles.*

Confessio de dote recepta, quando non elidatur per exceptionem paupertatis patris mulieris, *dec. 148. num. 27. Arguelles.*

Confessio dotis receptæ eo magis attenditur, quò versatur contra hæredes ipsius confitentis, *dec. 82. num. 21. Arguelles.*

Confessio de recepto nõ probat numerationem dotis, *dec. 170. num. 1. Penting.*

Quod procedit siue talis confessio sit facta præsentem, vel absente, *ibid. num. 2.*

Et hanc opinionem sequitur Rota, *ibid. nu. 3.*

Confessio secundi viri de dote recepta, quando probat veram numerationem, quamuis fuerit constituta in maiori quantitate, quam primo viro, *dec. 148. num. 19. Arguelles.*

Confessio de dote recepta cum iuramento de restituendo dotem confessatam, probat veram numerationem, *dec. 148. num. 18. Arguelles.*

Confessio de dote recepta quando non possit dici facta ob timorem imminentis confiscationis, *dec. 148. num. 31. Arguelles.*

Confessio iurata de dote recepta ad probandam veram numerationem, sufficit, ut cum ea concurrant adminicula, & coniecturæ, *decif. 148. num. 24. Arguelles.*

Confessio Mariti de dote recepta quādo probet, tam aduersus maritum, ac eius hæredes, quam aduersus creditores, & causam habentes, *dec. 30. num. 18.*

Confessio dotis quando probet saltem contra ipsum maritum, *decif. 82. num. 28. Arguelles.*

Confessio de recepto non suffragatur ad effectum recuperandi dotem ex fideicommissio, *dec. 285. num. 23. Pentingero.*

Confessio dotis receptæ non arguitur simulata, nec eo, quod postea fuerit impetrata inhibitiō dotalis, *decif. 148. num. 3. Arguelles.*

Confessio dotis receptæ regulariter non probat sine præcedenti promissione, & quando secus, *decif. 148. num. 2. & 3. Arguelles.*

Confessio de dote recepta non probatur simulata, si vnus solus deponat, quod dicta confessio fuerit facta ad euitandam confiscationem, *decif. 148. num. 15. Arguelles.*

Confessio de dote recepta, ex pluribus adminiculis probat etiam absque præcedenti promissione, *decif. 148. num. 5. Arguelles.*

Confessio mariti de dote recepta, ex quibus adminiculis vim veræ numerationis obtineat, *decif. 21. num. 9. Verospio.*

Confessio de dote recepta probat numerationem

contra

contra hæredes confitentis absque præcedenti promissione, iuncto tamen aliquali adminiculo, *decis. 148. num. 34. Arguelles.*

Confessio receptæ dotis quando nec in vim legati sustineatur, *decis. 318. num. 51. Arguelles.*

Confessio mulieris facta pro declaratione dotis eo magis attenditur, quo fuit facta consecutiue ad instrumentum dotis, *decis. 318. num. 36. Arguelles.*

Confessio, & quietantia receptæ dotis verisimilior redditur ab expressione circumstantiarum, *decis. 32. num. 30. Arguelles.*

Confessio receptæ dotis solutionem non probat etiam in præcedente promissione, quoties de ea constat ex sola priuata scriptura, *decis. 141. num. 4. Pentingero.*

Confessio dotis receptæ sine adminiculis solutionem non probat, *decis. 141. numer. 3. Pentingero.*

Confessio de dote recepta contra hæredes confitentis iuncta aliqua pauca coniectura probat veram numerationem, *decis. 148. num. 35. Arguelles.*

Confessio de dote recepta, quando assertur contra hæredes confitentis non exigit probationes concludentes numerationem, *decis. 148. num. 32. Arguelles.*

Confessio de dote recepta facta à marito, quando noceat etiam hæredibus, *decis. 124. num. 11. & 12. Arguelles.*

Confessio viri de dote recepta, vrgentissimis adminiculis coadiuuata, probat numerationem, *decis. 166. num. 7. Cerro.*

CONFISCATIO non datur in delicto iniuriæ, *decis. 82. num. 38. Arguelles.*

Confiscatio non datur in his, quæ sunt Iudici arbitraria, *decis. 82. num. 39. Arguelles.*

CONFINIS.

pro Confine, seu termino, quod datur, apparet illud non esse comprehensum, sed distinctum, & separatum à confinato, *decis. 67. numer. 20. Arguelles.*

Confinium probatio nõ requiritur, si defunctus in eodem loco bona possidebat, *dec. 145. n. 17. Pentingero.*

Confinibus publicis minùs variabilibus magis standum est, quàm priuatis, *decis. 145. num. 11. Pentingero.*

Confinia cursu temporis mutari, vel alterari poterunt, *decis. 75. num. 2. Cerro.*

Confinia duo ad probandam identitatem sufficiunt, *decis. 278. num. 3. Pentingero.*

Confinia duo vbi concordant discrepantia in cæteris non attenditur, *decis. 278. num. 4. Pentingero.*

Confinium diuersitas bonorum diuersitatem demonstrat, *decis. 145. num. 15. Pentingero.*

Confinium duorum verificatio reputatur sufficiens, *decis. 185. num. 18. Meltio.*

Confinia probantur præsumptionibus, & coniecturis, *decis. 145. num. 12. Pentingero.*

Confinia duo magis probant quo sumus in antiquis, *decis. 278. num. 5. Pentingero.*

CONFIRMATIO.

Confirmatio Apostolica in forma specifica, & ex certa scientia validat statutum etiam con-

Part. X. Recent.

tra dispositionem iuris communis, *decis. 298. num. 15. Bichio.*

Confirmatio Apostolica non præsumitur ex obseruantia, & lapsu temporis, quando non sumus in impræscriptilibus, *decis. 97. num. 10. Cerro.*

Confirmatio Pontificis cum clausula, *Sublata, &* decreto irritanti tollit omnem, & quamcumque obseruantiam in contrarium, *decis. 37. num. 17.*

Confirmatio Apostolica vbi requiritur, ex cursu temporis præsumitur interuenisse, *decis. 33. num. 16. Pentingero.*

Confirmatio vniõis præter disposita in Concilio potest fieri à Legatis à Latere, *decis. 355. num. 13. Bichio.*

Confirmatio Apostolica stante lapsu 50. annorum cum obseruantia præsumitur, *decis. 351. num. 9. Bichio.*

Confirmatio præsentationis factæ in vltimis voluntatibus, retrotrahitur ad diem legati, si vox legatarii medio tempore alteri quæsita non fuit, *decis. 4. num. 4. Pentingero.*

CONFRATERNITAS.

Confraternitas vt dicatur locus pius, & exemptus à iurisdictione laicali non sufficit, quod exerceat opera pietatis, & habeat locum promissa celebranda, *decis. 163. num. 19. & 20. Bichio.*

Confraternitates Laicorum, vt loca dicantur Ecclesiastica quid requiratur, ad hoc, vt fori exemptionem, & priuilegium fruantur, *decis. 313. num. 9. Cerro.*

Confraternitates in Vrbe sūt approbatæ à Papa, *decis. 89. num. 8. Arguelles.*

Confraternitas dicitur locus pius, & quando, *decis. 163. num. 17. & 19. Bichio.*

Congregationis Eminentissimorum Cardinalium Concilij Interpretum, determinationes pro lege seruari debent, *decis. 321. numer. 2. Meltio.*

CONIECTURA.

Coniecturæ ad inducendum fideicommissum, omnes simul iunctæ sunt ponderandæ, & licet aliquæ de per se essent leuiore, tamen iunctæ cum alijs suffragantur, *decision. 142. numer. 40. Meltio.*

Coniecturæ in contractu ita requiruntur concludentes, ac in fideicommissis, *decis. 160. n. 25. Verospio.*

Coniecturæ faciliores suffragantur inter descēdentes Testatoris, *decis. 182. num. 22. Ghislerio.*

Coniecturæ ad inducendum fideicommissum, non ita rigide sunt examinandæ, nec requiritur, vt ad oculum concludant, & quare, *decis. 142. num. 41. Meltio.*

Coniecturæ semper admitti solent in his, quæ sunt difficilis probationis, *decis. 19. numer. 13. Meltio.*

Coniecturæ ad inducendum perpetuum fideicommissum omnes simul considerandæ sunt, & licet per se solæ non essent aptæ, tamen simul iunctæ sufficiunt, *decis. 1. numer. 94. Arguelles.*

Coniecturæ quæ magis præualere debeant, *decis. 34. num. 17.*

Coniecturæ ad inducendam reciprocam coniungendæ

Eccc

gendæ simul sunt esto quod singulæ de per se non sufficerent, *decis. 18. num. 45. Bichio.*

Coniecturæ etiam in descendentes debent esse concludentes, itaut certam testatoris mentem inuuant, *decis. 160. num. 26. Verospio.*

Coniecturæ ad inducendam reciprocam facilius suffragantur inter descendentes Testatoris, *decis. 18. num. 44. Bichio.*

Coniecturæ sufficiunt ad probandam imputationem bonorum filij assignatorum, in dotem maternam, *decis. 376. num. 9. Pentingero.*

Coniecturæ, & obseruantia prævalent contra fiducialitatem, *decis. 195. num. 8. Bichio.*

Coniecturæ, quæ sufficiant ad inducendam reciprocam inter transuersales, *decis. 181. num. 22. Meltio.*

CONNEXIO resultat respectu finis, *decis. 119. num. 12. Bichio.*

CONSANGVINITAS.

Consanguinitatis impedimentum dirimens matrimonium, remanet sublatum ex dispensatione obtenta, *decis. 233. num. 9. Ghislerio.*

Consanguinitas probata remanet ex probatione graduum, *decis. 185. num. 2. Meltio.*

Consanguinitas probata respectu vnius fratris, remanet etiam probata quoad alium, *decis. 119. num. 8. Verospio.*

Consanguinitatis probatio coadiuuatur ex testibus deponentibus aliquos se vti consanguineos tractasse, *decis. 27. num. 14. Pentingero.*

Consanguinitas ad effectum successionis leuioribus probatur probationibus, *decis. 145. num. 2. Pentingero. Amplia etiam num. seq. ibidem.*

Consanguinitas probatur ex testibus, *decis. 135. num. 3. Meltio.*

Consanguinitatē, seu agnationem in genere probare sufficit, vbi nemo comparet, qui se consanguineum, vel agnatum alleget, *decis. 145. num. 1. Pentingero.*

Consanguinitas vbi non agitur de cōcursu aliorum consanguineorum leuioribus probatur probationibus, *decis. 185. num. 4. Meltio.*

CONSCIENTIA non ligat quos natura non obligat, *decis. 80. num. 13.*

CONSENSVS.

Consensus non operatur contra intentionem consentientis, *decis. 133. n. 11. Meltio.*

Consensus consanguineorum, & decretum iudicis in contractu mulieris vbi interuenerunt omnia solemniter facta fuisse præsumuntur, *decis. 276. num. 4. Pentingero.*

Consensus Episcopi in creatione beneficii, & fundatione iurispatronatus probatur interuuisse ex attestatione Notarii de ipso instrumento fundationis rogati, *decis. 316. num. 11. Meltio.*

Consensus in iurisdictionem censetur inductus quando Procurator non appellauit, neque adinit Signaturā a denegata remissione causæ ad partes, sed acquieuit, *decis. 36. num. 4. Ghislerio.*

Consensus Episcopi licet præcedens erectionem beneficii, est sufficiens, nec requiritur alius consensus subsequens, & quando locus, *dec. 316. num. 14. & 15. Meltio.*

Consensus in iurisdictione censetur inductus.

quando Procurator habens sufficiens mandatum procuræ protestatus fuit nihil fieri, nisi ipso citato, *decis. 36. num. 30. Ghislerio. Declar. num. 33.*

Consensus præstitus lite pendente resignationi ante litem motam factæ non est attentatus, *decis. 184. num. 21. Bichio.*

Consensus præstitus presentationi videtur constituere patronum in quasi possessione præstatandi, *decis. 301. num. 8. Meltio.*

Consensus resultat ex solutionibus, *decis. 114. numer. 8.*

Consentire in iurisdictionem dicitur Procurator, quando voluit ad omnes actus citari per quod ad telam iudiciariam præparauit, *dec. 36. num. 31. Ghislerio.*

Consentire in iurisdictionem videtur ille, qui producit mandatum procuræ ad evitandum processum per contradiclas, *decis. 36. num. 32. Ghislerio.*

Et ita fuit declaratum in Signatura Gratiæ coram felic. recordat. Clemente VIII. *ibidem. numer. 32.*

Consentire ad sui præiudicium nemo præsumitur, *decis. 133. num. 12. Meltio.*

Consentire non dicitur qui quærimonias fecit, *decis. 133. num. 13. Meltio.*

Consensus præstitus in ratificatione perinde habetur, ac si in principio interuenuisset, *dec. 224. num. 11. Cerro.*

Consensus etiam ex solutione fructuum deducitur, *decis. 212. num. 17. & 19. Pentingero.*

Consensus debitoris quando habeat vim traditionis, *decis. 355. num. 4. Verospio.*

Consensus Ordinarij quodcumque interueniens sufficit pro erectione beneficii, & reservatione iurispatronatus, & conditionibus iuri conformibus, *decis. 316. num. 13. Meltio.*

Consensus antiqui emphiteutæ in nouam inuestituram factam in personam alterius deducitur ex eo, quod ille non reclamauit, *dec. 161. num. 20. Cerro.*

Consensus tacitus inducitur in sciente etiam per solum annum, *decis. 161. nu. 21. Cerro. & sup. num. 20.*

Consensus in iurisdictionem ex quibus censetur inductus, *decis. 36. num. 29. & 34. Ghislerio.*

Consentiens in iurisdictionem non potest deinde eam declinare, *decis. 36. num. 41. Ghislerio.*

Consensus tacitus titularis in iudicio executiuo sufficit pro obtinenda solutione pensionis, *decis. 306. num. 14. Corrado.*

Consentiens pensioni nulla sibi non præiudicat, quin possit huiusmodi defectum opponere, *decis. 306. num. 13. Corrado.*

CONSEQUENTI concesso, & omne necessarium antecedens concessum dicitur, *decis. 96. num. 4. Pentingero.*

Intellige in antecedenti, sine quo consequens stare non potest, *ibidem. num. 5.*

Consequens, qui vult, vult etiam antecedens, *decis. 53. num. 10. Arguelles.*

Consequens qui vult, censetur etiam velle necessarium antecedens, *decis. 142. num. 17. Meltio.*

CONSIGNATIO. (Pent.

Cōsignatio dicitur executio sententiæ, *d. 103. n. 5.*

Con-

Consignatio requiritur vbi adest sequestrium, & depositum, *decis. 103. num. 9. Pentingero.*

Consignatio depositi iudicialis fieri nequit absque iudicis mandato, *decis. 103. num. 11. Pentingero.*

Consignatio facta in executionem sententiæ dicitur conformis eidem sententiæ, *decis. 103. num. 4. Pentingero.*

Consignatio fructuum beneficii liberè facta titulari, dicitur actus contrarius quasi possessioni, & seruituti possessionis in eodem beneficio antea esistenti, *decis. 103. num. 20. Pentingero.*

ex Consignatione aliquarum mercium probata fertur, ad consignationem quoque aliarum, simul transmissarum, *decis. 186. num. Arguelles.*

Consignatio ad sententiam referenda est vbi in executionem illius fuit facta, *decis. 103. num. 13. Pentingero.*

CONSTITVTIO.

Constitutio, vel statutum, quæ obligat dignitatem superiorem multò fortius obligat Canonicum inferiorem *decis. 102. num. 19. Ghislerio.*

Constitutio præferens digno digniorem dicitur facta in fauore Ecclesiæ, vt illa meliores habeat Ministros, *decis. 162. num. 4. Bichio.*

Constitutio iuris erectoria stricte interpretatur, *decis. 77. num. 17. Arguelles.*

Constitutio virtute clausularum non potest extendi ad reuocationem aliarum constitutionum, *decis. 101. num. 26. Corrado.*

Quarum in ipsis literis nulla mentio facta fuit, *ibidem.*

Constitutio secundum limites principalis dispositionis debet moderari, & restringi, *decis. 101. num. 27. Corrado.*

Constitutio prohibens appellationem in possessorio reducit rem ad terminos iuris communis, *decis. 298. num. 21. Bichio.*

Constitutiones Pontificis non est credendum iudicem ignorasse, *decis. 89. num. 8. Arguelles.*

Constitutio confirmatoria restringitur ad disposita in confirmato, *decis. 102. num. 12. Ghislerio.*

Constitutio loquens de apotheca extenditur ad omnia repositoria, quæ locari solent, *decis. 77. num. 17. Arguelles.*

Constitutio Regidiana non habet locum extra prouinciam Marchiæ, *decis. 170. num. 2. Pentingero.*

Constitutiones Synodales tollentes appellationem à Beneficiorum collatione procedunt in collatione extraiudiciali, secus iudiciali, *dec. 155. num. 5. Bichio.*

CONSTITVTVM.

Constitutum non expirat quamuis constitutarius neglexerit apprehendere possessionem à cæstrijs occupatam, *decis. 187. num. 4. Ghislerio.*

Constitutum expirat per decennium ad effectum obtinendi manutentionem, secus immisionem, *decis. 187. num. 10. Ghislerio.*

Constitutum transfert possessionem naturalem, & Ciuilem, *decis. 87. num. 7. Bichio.*

Constitutum non expirat per mortem constituentis, *decis. 187. num. 4. Bichio.*

CONSVETVDO.

Consuetudinibus licet fuerit amplissime derogatum, non ideo tollitur ius, iam alteri earum vigore acquisitum, nisi facta fuerit specifica mentio, *decis. 153. num. 15. Corrado.*

Part. X. Recent.

Consuetudo non excludit antecedentem concordiam, & quando, *dec. 83. num. 6. Pentingero.*

Consuetudo immemorabilis in materia iurisdictionis contra Episcopum, prorsus eueritur, si Episcopi pro tempore, aliquos actus iurisdictionales mediate, vel immediate exercuerint, *dec. 24. num. 34.*

Consuetudo in honorariis maximum locum habet, *dec. 254. n. 15. Arguelles.*

Consuetudo probari debet cum præscriptione, vbi est odiosa, *dec. 254. n. 17. Arguelles.*

Consuetudine demonstratur locus sedendi, eundi, & standi, *dec. 254. num. 16. Arguelles.*

Consuetudo specialis non requiritur, vbi agitur de iure vniuersali, *dec. 200. n. 16. Ghislerio.*

Consuetudinem immemorabilem vnicus actus interruptit, *dec. 24. num. 36.*

Consuetudo Ecclesiasticæ libertatis restrictiua, & Ecclesiasticos potestati laicorum subijcens à sacris canonibus reprobatur, *dec. 139. num. 11. Verospio.*

Consuetudo immemorabilis vtrāfficiat Episcopum non sufficit vnica sententia, sed requiritur, quod sit Canonizata per tres conformes, *dec. 24. num. 33.*

Consuetudo vniuersalis suffragatur, etiam non docto de particulari, & quando, *dec. 200. n. 17. Ghislerio.*

Consuetudo probatur per concordiam confirmatione Sedis Apostolicæ munitam, *dec. 271. num. 16. Pentingero.*

Consuetudo ex pluribus actibus introducit, *dec. 59. num. 15. Verospio.*

Consuetudo contrahentium potius, quam Regionis attendenda est in materia renouationis emphiteusis, *dec. 46. num. 15. Meltio.*

Consuetudo, quæ non habet legem contrariam dicitur præter ius, *dec. 102. n. 11. Ghislerio.*

Consuetudo requirit scientiam illorum, qui ledi possunt, *dec. 254. num. 2. Arguelles.*

Consuetudo particularis Ciuitatis, vel Diocesis attendendi debet, non autem consuetudo vniuersalis alicuius Regni, *decis. 153. num. 7. Corrado.*

Consuetudo in materia renouationis emphiteusis, quod Ecclesia non soleat renouare foeminas, ex quo elidatur, *dec. 45. n. 14. Meltio.*

Consuetudines laudabiles Ecclesiarum sunt seruandæ, *decis. 161. num. 7. Ghislerio.*

Consuetudo in materia renouationis emphiteusis attendenda est, *dec. 46. num. Meltio.*

Consuetudo etiam scripturis probari potest, *dec. 200. num. 4. Ghislerio.*

Consuetudo generales Ecclesiarum Hispaniæ defert augmentum capitulo, tanquam Domino, *dec. 59. n. 14. Verospio.*

Consuetudo immemorabilis ex quibus probata remaneat, vel ne, *dec. 24. num. 28. 32.*

Consuetudo in materia renouationis inuestituræ, valde est attendenda, *decis. 143. num. 24. Meltio.*

Consuetudo non extenditur de casu ad casum, nec de persona ad personam, *dec. 254. num. 18. Arguelles.*

Consuetudo in materia collationis beneficiorum potissimum attendenda est, *dec. 299. n. 14. Verospio.*

de Consuetudine Doctori asserenti non est credendum, *dec. 99. nu. 14. Bichio.*

Præcipue ad effectum denegandi remissoriam pro contraria probatione facienda, *ibidem.*

per Consuetudinem immemorabilem inferiori acquiritur iurisdictio, etiam in loco existente intra fines diocesis alterius Episcopi, *dec. 24. nu. 26. amplia ut num. seq.*

Consuetudo non indicitur in facultatiuis siue prohibitione, & interpellatione, *dec. 254. nu. 21. Arguelles.*

CONTINENTIA.

Continentia causarum efficitur ex identitate personarum, & rerum, licet diuersa sit actio, *decis. 20. nu. 26. Arguelles.*

Continetia causarum efficit ut gesta coram alio Iudice sint nulla, & attentata, *dec. 20. nu. 27. Arguelles.*

Continetis possessio includit possessionem contenti, *dec. 237. nu. 12. Bichio.*

CONTINUARE possessionem non dicitur, ubi dicitur an quis esset in possessione, *decis. 20. nu. 10. Arguelles.*

Continuare non dicitur, quando adest diuersitas personarum, & iudiciorum, *decis. 20. nu. 5. Arguelles.*

Continuare possessionem quis non dicitur quando non apparet prius possedisse, *dec. 20. nu. 9. Arguelles.*

Continuare quis possessionem non dicitur quando sibi mutat titulum possidendi, *dec. 20. nu. 12. Arguelles.*

Continuans non attentat, *decis. 20. nu. 4. & 7. Arguelles.*

Continuatio, seu successiuitas, indicat contractum prius non fuisse perfectum, & quicquid postea gestum fuit, censetur in continenti factum, *dec. 284. nu. 9. Cerro.*

Continuationem possessionis civilis allegare non potest tertius, cum pendeat ab animo, & voluntate possidentis, *dec. 204. nu. 11. Bichio.*

Continuatio possessionis est prohibita lite super ipsa possessione pendente, *decis. 298. nu. 27. Bichio.*

Continuatio societatis post mortem socij arguitur ex non secuta notificatione, *dec. 151. nu. 18. Celfo.*

Continuatio possessionis vigore subrogationis gratiosæ, cessat quoties possessio actualis ab alio fuit occupata, *dec. 57. nu. 14. Bichio.*

CONTRACTVS.

Contractus in Vrbe celebratus, ibique destinata solutio, controuersia super huiusmodi contractu in Vrbe cognosci, & terminari possunt, *dec. 181. nu. 15. Verospio.*

Contractus ad inuicem facti vnus contemplatione alterius dicuntur corresponsiui, quamuis diuerso tempore facti, *decis. 223. nu. 16. Melio.*

Contractus illi dicuntur corresponsiui, quando vnum sine alio, partes non fecissent, *dec. 284. nu. 14. Cerro.*

Contractus quando vnicus dumtaxat diuersis partibus compositus reputandus sit, quamuis plura contineat, *dec. 284. nu. 3. Cerro.*

ex Contractu in quo simulatio est in personis,

actio acquiritur vere personæ, & non fictæ, *dec. 80. nu. 22.*

Contractus quando dicantur ad inuicem independentes, & non corresponsiui, & quando secus, *dec. 284. nu. 16. Cerro.*

in Contractu plus ad fauorem vnus ex contrahentibus quam alterius, & non pariformiter iudicandum est, quando vtriunq; diuersitatis ratio militat, *dec. 49. nu. 25. Pentingero.*

in Contractu ex quo probetur, vnus habere nudum nomen, & alter substantiam, *dec. 74. nu. 19. Corrado.*

Contractus quando est nullus, contrahentes non tenentur ad obseruantiam, *decis. 181. nu. 21. Verospio.*

Contractus plures distincti, ac separati, ac inter se non corresponsiui contineri non possunt in eodem instrumento, *dec. 284. nu. 15. Cerro.*

Contrahentes non præsumuntur in eorum præiudiciū quidquam approbasse, nisi de eo ante instrumentum conuentum fuisset, *decis. 276. nu. 12. Pentingero.*

Contractus simulatus est nullius momenti, & ipso iure nullus, *dec. 339. nu. 17. Bichio.*

Contractus mulieris factus pro soluendo ære alieno testatoris non requirit solemnitates, *decis. 246. nu. 13. Ghislerio.*

Contractus, & cōditio remanet perfecti ex subsequuta declaratione, *dec. 79. nu. 5. Cerro.*

Contractus præsumitur stipulatus in Vrbe, si vterque contrahentium in Vrbe degebat, *dec. 118. nu. 16. Verospio.*

Contractus quod non fuerit utilis, sed damnosus Ecclesiæ, probatur ex locationibus, *decis. 275. nu. 13. Bichio.*

CONTRAHENTES ignorantes sub qua lege, & forma fuerit institor præpositus non excusantur, *dec. 151. nu. 9. Celfo.*

CONTRADICERE per se ipsum, vel per aliū paria sunt, *dec. 344. nu. 3. Bichio.*

CONTRADICTAE.

Contradictæ possunt exequi contra obligatum in Vrbe informæ Camere absque alia citatione personali vel Domi executæ, *dec. 112. nu. 3. Ghislerio.*

ea Ratione qua adueniente tempore solutionis ipso iure est interpellatus, & tenetur custodire audientiam contradictarum, *ibidem nu. 4.*

per Contradictas quando procedi possit etiam si in actis constaret de mandato procuratoris, *decis. 200. nu. 1. Cerro.*

Contradictarum Processus datur ratione moræ, & contumaciæ, *dec. 112. nu. 5. Ghislerio.*

per Contradictas, an, & quando procedi possit non probata prius absentia debitoris ab Vrbe & an sit necessaria vltior citatio personalis, *dec. 202. nu. 1. Ghislerio.*

Contradictæ non comparente citato potius seruantur ex vrbinitate, quam ex necessitate, *dec. 291. nu. 4. Melio.*

per Contradictas legitimè potest quis conueniri si personaliter citatus in assignato termino non comparuit, *dec. 181. nu. 4. Verospio.*

CONTRADICTOR.

Cōtradictio primi possessoris excludit illius acquire-

quiescentiam, *decif. 78. num. 16. Bichio.*
 Contradictio quamlibet partitionem excludit, & detestabilem contumaciam ostendit, *dec. 248. num. 7. Cerro.*

Contradictor legitimus efficitur quis per productionem sui tituli, *dec. 327. num. 14. Meltio.*

Contradictor legitimus non dicitur habens titulum nullum, & inualidum, *dec. 357. num. 18. Arguelles.*

Contradictor legitimus dicitur habens parem titulum, *dec. 327. num. 15. Meltio.*

Contradictor legitimus quis dicatur, *dec. 327. num. 9. Corrado.*

Contradictor legitimus citari debet, *dec. 327. num. 12. Meltio.*

CONTRARIETATEM ad euitandam omnis interpretatio sumenda est, *decif. 232. numer. 9. Peunigero.*

Contrarietas, seu repugnantia in eadem scriptura, seu sententia semper euitanda est, *dec. 37. num. 7.*

CONTRAVENTIO.

Contrauentio, quando dicatur commissæ, *dec. 251. num. 6. Bichio.*

Contrauentio, & inobedientia expressa probatur per recursus habitos ad Iudices Laicos, *decif. 222. num. 6. Celso.*

Contrauentione commissæ, statim fit locus stipulationi damnorum in casum contrauentio nis conceptæ, *dec. 251. num. 7. Bichio.*

CONTUMACIA.

Contumacia, & inobedientia probatur, ubi altera pars non docet se paruissæ, *dec. 222. num. 2. Celso.*

Contumacia cumulat poenam, *dec. 241. num. 2. Corrado.*

Contumacia illata fratri nobis illata videtur, *dec. 132. num. 4. Bichio.*

Contumelia in parendo considerari non potest respectu eorum, quæ in mandato non fuerunt expressa, *dec. 347. num. 11. Meltio.*

Contumacia in non parendo non admittitur ex iustitia ab Aduersario prætenfa, quoties ea cognita fuit contra illam, & decifum, & pronunciatum, *dec. 241. num. 4. Corrado.*

Contumax non censetur consentire in Iudicem, seu propagare illius iuris dictionem, *decif. 26. num. 27. Ghislerio.*

Contumax grauari debet, vt tandem resipiscat, & superiorum procurent parere mandatis, *dec. 241. num. 3. Corrado.*

CONVENTIO.

Conuentio super Cappellania quæ magis declarat voluntatem fundatoris potest fieri à compatronis, *dec. 216. num. 3. Corrado.*

Imò etiam ab executoribus testamentarijs, *ibidem num. 8.*

Conuentionibus partium lege non improbatæ recedendum non est, *dec. 198. num. 7. Celso.*

Conuentio inter socios de deuidendo quidquid durante societate fuerit ex illa percettum, quomodo intelligenda sit, *decif. 66. num. 18. Arguelles.*

Conuentio restricta ad certum tempus, non est protrahenda post dictum tempus, *dec. 39. num. 9. Kerospio.*

Part. X. Reuol.

Conuentio facta à compatronis super beneficio approbata ab Episcopo, & non contraria præcepto fundatoris est seruanda, *dec. 216. num. 1. Corrado.*

Conuentio super beneficio facta concorditer à compatronis cum decreto Superioris, & ob iustam causam, non potest impugnari sub prætextu nullitatis, *dec. 216. num. 10. Corrado.*

Conuentio tamquam aperta lex inter socios est seruanda, *dec. 66. num. 4. Arguelles.*

Conuentio respiciens futuras nominationes comprehendit etiam nominationem de recenti iam factam quæ tamen suum effectum non obtinuerat, *dec. 216. num. 11. Corrado.*

Conuicium ludici dictum non alia poenâ, quam arbitraria punitur, *decif. 82. numer. 40. Arguelles.*

Conuentio non potest referri ad casum præteritum, *dec. 320. num. 14. Arguelles.*

COPULA deficiente originali potest suffragari alijs concurrentibus, *dec. 58. num. 22. Corrado.*

COPULA.

Copula carnalis probatur ex actibus preparatorijs, proximè proportionabilibus, congruis, & ordinatis ad ipsam copulam, *dec. 19. num. 20. Meltio.*

Copula carnalis ex quibus adminiculis, & coniecturis subsecuta resultat, *decif. 19. numer. 19. Meltio.*

Copulæ natura est inter duo apposita, vt requirat concursum vtriusque copulari, *dec. 43. num. 24. Ghislerio.*

Copula carnalis operatur vt sponsalia transeant in matrimonium, *dec. 19. num. 26. 32. Meltio.*

Copula carnalis probatur etiam præsumptiue, & ex sola fama, & ex probationibus imperfectis, *dec. 19. num. 11. Meltio.*

Copula carnalis probatur ex coniecturis, *dec. 19. num. 12. Meltio.*

Copula carnalis probatur saltem in genere per testes etiam singulares, & de credulitate deponentes, *dec. 19. num. 14. Meltio.*

Copula carnalis ex quibus probata remaneat, *dec. 19. num. 16. Meltio.*

Copula carnalis est difficilis probationis, *dec. 19. num. 9. Meltio.*

Copula carnalis in sensu testis immediate non, *cacit dec. 19. num. 10. Meltio.*

COPULATIVA etiam sola continuatione posita in substitutionibus quando operetur continuatione, & repetat qualitates, *dec. 280. num. 17. Arguelles.*

CORPVS separatum alicuius capituli non debet intra aliud corpus eiusdem Ecclesiæ inseri, *dec. 254. num. 5. Arguelles.*

CORRESPECTIVITAS.

Correspondentiuitas tollitur, quando causa fuit à contrahentibus expressa, *decif. 272. num. 14. Cerro.*

Correspondentiuorum natura ea est, vt vnus contractus, alteri inesse debeat, *decif. 223. numer. Meltio.*

pro Correspondentiuitate contractuum in dubio iudicandum est, *dec. 223. num. 17. Meltio.*

Correspondentiua non potest separari ab eo, cuius respectu, actus fuit effectus, *dec. 144. num. 13. Bichio.*

Eccc 3 Cor-

Correspondentia probatur ex actuum vicinitate
decis. 318. num. 36. Arguelles.

CREDITOR.

Creditor ex pacto potest propria auctoritate capere, & detrudere debitorem non soluentem in carcere, decis. 343. num. 3. & num. 8. Arguelles.

Creditorum presumuntur solliciti in exactione suorum creditorum, decis. 236. num. 9. Corrado.

Creditor in diem petit assecurationem bonorum stante timore occupationis eorumdem bonorum per posteriorem creditorem, decis. 211. num. 11. Cerro.

Creditor satisfacto debitorem bona recuperare iustum, & æquum est, decis. 237. num. 17. Corrado.

Creditor in secunda instantia potest uti novis iuribus, si debitor condemnatus faciat novas probationes, dec. 338. num. 10. Meltio.

Creditorum non tenentur excutere bona intricata, dec. 61. num. 11. Cerro.

Creditor non potest agere ante tempus, ut nunc solvatur, bene tamen potest agere, ut adveniente tempore solvatur, decis. 172. num. 13. Ghislerio.

Creditor anterior licet in diem, vel sub conditione præfertur posteriori puro, & libero, dec. 211. num. 8. Cerro.

Creditor alicuius non presumitur ille, qui pro suo debito interesse persolvit, & compensationem petere distulit, decis. 74. num. 22. Corrado.

Creditor posterior recipiens à debitore pecunias, illas anteriori creditori privilegiato restituere tenetur, dec. 211. num. 16. & de materia vide supra num. 515. & infra num. 17. Cerro.

Creditor posterior opponere non potest exceptionem retentionis contra creditorem anteriorem cum hypotheca, decis. 65. num. 4. Meltio.

Creditorum cum obligatione camerali præferuntur legatariis in re legata, dec. 61. num. 13. Cerro.

Creditor quando non teneatur denunciare molestias tertio possessori, dec. 190. num. 4. Pertingero.

Creditoribus confessio, & declaratio partis non præiudicat, dec. 236. num. 12. Corrado.

Creditor anterior est præferendus, dec. 218. n. 77. Bichio.

Creditor recusante restituere rem pignoratam post secutam satisfactionem, competit actio spoli, dec. 36. num. 2. Verospio.

Creditoribus chirographariis præferuntur legatarii in re legata, dec. 61. num. 12. Cerro.

Creditor recipiens solutionem sub fideiussione de restituendo prioribus, &c. est in damno, dec. 118. num. 18. Bichio.

Creditor annui legati, præstationis, vel debiti ex contractu, potest petere non solum pro præterito, sed etiam pro futuro, dummodo de præterito aliquid debeatur, dec. 172. num. 10. Ghislerio.

Creditorum anteriorum sola sufficit suspicio, ut hæres non possit posterioribus persolvere, dec. 211. num. 7. Cerro.

Creditor non tenetur diuisas recipere solutiones, dec. 201. num. 10. Meltio.

Creditor, & debitor in una eademque re quis esse non potest etiam ex beneficio inventarii, dec. 53. num. 6. Arguelles.

Creditor in vim pacti pectinias ad cambium non recipiente non liberatur debitor ab onere cambian di quod suscepit, decis. 199. num. 4. Corrado.

Creditor lucri dotis potest auocari à tertio rem debitoris ex causa lucratiua peruentam, nulla facta excussione an aliud extaret in hæreditate, dec. 43. num. 41.

Creditorum duo privilegiati, si vnus exegit alteri restituere non tenetur, quamvis anteriori, dec. 211. num. 17. Cerro.

Creditum ut dicatur liquidum, requiritur, quod sit adeo clarum, & certum, ut controuerti non possit, decis. 236. num. 22. Corrado.

Creditor non cogitur recipere stabilia ubi pecunia in hæreditate existit, dec. 211. n. 14. Cerro.

Creditorum cum altero socio contrahentes post mortem alterius, an habeant obligatam societatem. dec. 151. num. 1. & seqq. & per totum Celfo.

Creditor, qui pactus est non petere à patre, neque potest petere à filio, dec. 144. num. 24. Bichio.

Creditor cum obligatione camerali potest eligere pignus sibi bene visum, dec. 61. num. 14. Cerro.

Creditorum tenentur probare inopiam hæreditatis, si volunt excludere legatarios à re legata, dec. 61. num. 10. Cerro.

Creditor vendens pignus, tenetur præstare se potiorum ceteris creditoribus, dec. 118. num. 22. Bichio.

Creditor ex causa onerosa deficientibus potest auocare à creditoribus posterioribus fructus ex causa lucratiua perceptos, siue bona fide, siue mala fuerint consumpti, dec. 43. num. 40.

Creditor hæres debitoris actiones confundit, dec. 297. num. 25. Bichio.

Creditor agens hypothecaria, si ei fuerit oblatum pretium non tenetur præstare se esse anteriorem, dec. 118. num. 24. Bichio.

Creditor regulariter non tenetur præstare cautionem de restituendo prioribus, & potioribus, dec. 118. num. 14. Bichio.

Fallit quando agitur inter Mercatores, vel in concursu creditorum, ibid. num. 15.

Creditor quando tenetur præstare cautionem de restituendo prioribus, & potioribus, ibid. num. 20.

Creditor in diem rectè agit, ut adveniente die sibi solvatur, dec. 211. num. 10. Cerro.

Creditor non potest agere contra bona sui debitoris, quæ possidentur à fideicommissario, quando titulus possessionis reddatur turbidus, dec. 272. num. 22. Cerro.

Creditor scire tenetur qualitatem pactorum societatis, & quanto tempore illa durat, alias sibi imputare debet, dec. 151. num. 7. Celfo.

Creditor, qui deliberare fecit bona debitoris debet sibi satisfieri de illorum pretio, dec. 118. num. 12. Bichio.

Creditor posterior exigens à suo debitore, quando teneatur anteriori restituere, & quando non, dec. 211. num. 5. Cerro.

Creditor investigare tenetur personam, & qualitatem eius, cum quo contrahit, dec. 151. num. 6. Celfo.

Cred-

Creditum cum hypotheca, ex quo probatum remaneat, *dec. 172. num. 1. Ghislerio.*

Creditum num sufficiat à partibus habitū fuisse pro extincto, quamvis non omnia requisita delegationis interuenerint, *dec. 138. num. 6. Bichio.*

Creditum detractionum ex quibus remaneat illiquidum, *dec. 285. nu. 16. Peutingero.*

Creditum fructuum remanet illiquidum ex satisfactione sortis paulatim secuta, *dec. 86. num. 8. Verospio.*

Creditum alicui debitum contra positum an in extinctionem cedere debet, *dec. 138. n. 8. Bichio.*

Creditum, & debitum dicitur extinctum ex promiscua contrapositione partitarum, *dec. 18. num. 1. Corrado.*

Creditum verum, & liquidum requiritur ad effectum retentionis, *dec. 179. num. 17. Bichio.*

Creditum à iudice suspensum reputatur illiquidum, nec retentionem admittit, *dec. 86. num. 7. Verospio.*

Creditum cum hypotheca iustificatur ex publico instrumento, *dec. 30. num. 1.*

Credita descripta in calculanda legitima an sint exigibilia, necne in legitime assignatione est cognoscendum, *dec. 127. num. 7. Meltio.*

Creditum bene constat ex re iudicata, *dec. 320. num. 4. Arguelles.*

Credulitas probabilis sufficit ad euitandam caducitatem, *dec. 29. num. 20. Corrado.*

CRVGEM, vnus Archiepiscopus in alterius Archiepiscopatu deferre non valet, *dec. 106. num. 12.*

Limita hoc, nisi adlit priuilegium Apostolicum, *dec. 106. nu. 13.*

Culpa, & negligentia cambiari debentis probatur, ex continuis occasionibus cambiandi, & perceptione lucris ab alijs reportati, *dec. 156. num. 9. Corrado.*

Cura animarum reputatur materia grauis, *dec. 348. num. 9.*

CVRATOR.

Curator vendere nonnisi cum interuentu minoris ubi ille est proximus pubertati, *dec. 179. num. 11. Bichio.*

Curator vendere non potest sine solemnitatibus etiam quod venditio sit necessaria, *dec. 179. num. 12. Bichio.*

CVRSVS temporis de per se non sufficit ad negligentiam desertionis litis, *dec. 285. nu. 12. Peutingero.*

D

DAMNVUM.

Damna, & interesse cessant statim extincta, & restituta sorte, *dec. 79. num. 13. Cerro.*

Damna, & interesse non iustificata in prima instantia, non possunt iustificari in secunda, quando causa commissa fuit cum clausula, si quid exequendum, fallit quando exceptiones rei non fuerunt iustificate in prima instantia, sed in secunda, *dec. 338. num. 8. 9. 11. Meltio.*

Damna saltem in genere probanda sunt, quamvis in instrumento conuentum fuisset, quod

de damnis stetur iuramento Actoris, *dec. 251. num. 2. Bichio.*

Damna, & interesse in actione negatoria veniunt officio Iudicis, *dec. 107. num. 14. Peutingero.*

DATARIVS.

Datarius Papæ aliquando iustis de causis lacerat supplicationes iam signatas, *dec. 115. num. 10. Ghislerio.*

Datarius Papæ ex officio muneris sui supplicationibus tam signatis, quam signandis, vt ratio postulat, addit, & detrahit, *dec. 115. num. 11. Ghislerio.*

Datarii attestationi non creditur post dimissum officium, & quando conclusio procedat, *dec. 5. numer. 9. 10. Cerro.*

Datariū Papæ, nemo tam temerarius est, vt voluerit redarguere de mendacio, *dec. 115. nu. 8. Ghislerio.*

Datarii attestationi post dimissum officium deferendum est, quando agitur de facto proprio, & de recognitione propriæ manus, *dec. 5. num. 11. Cerro.*

Datarius est organum mentis, & vocis Papæ, *dec. 115. num. 4. Ghislerio.*

Datarius potest declarare mentem Papæ, an in collatione beneficii voluerit præuenire Ordinarium, *ibid. num. 7.*

Datio in solutum resoluta per euictionem, perinde est, ac si effectum sortita non fuisset, *dec. 21. num. 12. Verospio.*

Datio in solutum non fit, nisi verbis expressis, & post secutam cessionem, *dec. 96. num. 3. Verospio.*

Datum illi videtur, cuius contemplatione, consensu, & opera alteri illud conceditur, *dec. 305. num. 3. Corrado.*

DEBITOR.

Debitor non liberatur per consignationem litterarum cambi, nisi secuta solutione, *dec. 160. num. 1. Celfo.*

Et quid si creditor exegerit cambia dictarum litterarum à mercatoribus, *ibidem.*

Debitor fideicommittentis præiudicare nõ potest hypothecæ, & electioni creditoris, *dec. 246. num. 10. Ghislerio.*

Debitor in se suscipiens onus cambiandi, si non cambiauit cambia ad hoc soluere tenetur ratione damnorum, interesse, *dec. 129. num. 2. Corrado.*

Debitori partem recipiens, reliquum remittere censetur si est ambiguum, *dec. 144. num. 15. Bichio.*

Debitor non potest dare de spolio, *dec. 92. num. 26. Bichio.*

Debitor ille dicitur pauper, cuius facultates nõ sufficiunt ad solutionem æris alieni, *dec. 283. num. 5. Corrado.*

Debitor, qui pecunias cum onere cambiandi suscepit, si illas non cambiauit, ad interesse tenetur, & quando, *dec. 156. num. 8. Corrado.*

Debitor potest cogi etiam ante diem ad reddendum creditorem securum, *dec. 112. nu. 11. Bichio.*

DEBITVM.

Debitum originatum ab hærede grauato non est detrahendum ex bonis fideicommissi, *dec. 1.*

decif. 170. num. 17. Pentingero.

Debitum quando presumatur solutum per depositum factum ad fauorem creditoris, *decif. 74. num. 1. Corrado.*

Debiti partem soluens, eo ipso debitum dicitur agnouisse, *decif. 206. num. 1. Pentingero.*

Debitum solui debet ex ipsa bonorum substantia, non ex fructibus, *dec. 283. num. 11. Corrado.*

DECIMA.

Decimarum Laici, licet sint incapaces, tamen sunt capaces commoditate fructuum, *decif. 97. num. 2. Cerro.*

Decimarum ut dicatur capax laicus, debet concurrere obseruantia immemorabilis, vna cum fama priuilegij, *decif. 97. num. 11. Cerro.*

Decimarum sola commoditas, quando non tantum censeatur concessa Laicis, sed etiam ius decimandi, *dec. 79. num. 7. Cerro.*

Decimarum donatio facta à Principe laico, de qua specie decimarum intelligenda sit, *decif. 153. num. 9. Verospio.*

Decimæ ubi petuntur tamquam sors, & non, ut aliquid accessorium, veniunt etiam decimæ diuersæ ante motam litem, *dec. 220. n. 21. Corrado.*

in Decimarum exemptione, an, & quando allegari possit scientia, & patientia non exigentis, vel potius illius contradictio, *dec. 22. n. 16.*

Decimæ laicis possunt concedi quoad commoditatem fructuum ad breue tempus, vel ad vitam vnius laici, *dec. 97. num. 9. Cerro.*

Et in his terminis iuuat obseruantia, *ibid.*

Decimarum non solutio ut probata remaneat per Testes quid sit necessarium, *dec. 212. num. 6. & 7. Celso.*

Decimæ ubi arrendantur, seu locantur, si Arrendatarij fuerint negligentes in exigendo, eorum negligentia non præiudicat Capitulo, neque illud priuat sua possessione, *decif. 22. num. 20.*

Decimæ ubi arrendantur, seu locantur si quis non soluerit, non potest dici quod sciente, & patiente Capitulo, seu Parocho, &c. id fecerit, *dec. 22. num. 15.*

Decimarum exactio immemorabilis non potest elidi per exceptiones, immemorabilem per necesse non excludentes, *decif. 158. num. 1. Verospio.*

Decimæ si perantea soluebantur, & permutationem domini non fuerint amplius solutæ, ista quasi possessio non soluendi quando suffragatur, *decif. 22. num. 14.*

Decimæ solui debent à successore, *decif. 342. num. 4. Bichio.*

Decimas exigendi ex quo dignoscatur quis vel le dimittere quasi possessionem, vel potius eam animo retinere, *decif. 22. num. 17.*

Decimæ ubi arrendantur, si Arrendatarij fuerint negligentes in exigendo, vigore huius negligentia potest Capitulum manutentionem petere, *decif. 22. num. 21.*

Decimæ an sint soluendæ, necne consuetudo est attendenda, *decif. 100. num. 11. Ghislerio.*

Decimæ alicuius prælij ubi per antea soluebantur per mutationem domini, non fit deterior conditio Ecclesiæ, *decif. 22. num. 22.*

Decimæ Laicis, quando explicitè dicantur concessæ, *decif. 97. num. 4. Cerro.*

Decimarum exemptio acquiri non potest, nisi data scientia, & patientia Parocho de non solutione huiusmodi decimarum, *dec. 220. num. 3. Corrado.*

Decimarum appellatione venit emolumentum, & fructus decimalis distinctum à iure decimandi, *decif. 154. num. 5. Bichio.*

Decimas si quis nunquam soluerit, dicitur existere in quasi possessione exemptionis, & libertatis eas non soluendi, *decif. 212. num. 5. Celso.*

Decimarum exactor habet intentionem fundatam ex assistentia iuris, *decif. 22. num. 1.*

Decimas, & prouentus possidere, recipere, &c. ubi fuit laico concessum, intelligitur quoad fructus, non quoad ius decimandi, *decif. 175. num. 3. Bichio.*

Decimæ à clericis per spatium quadraginta annorum præscribuntur, *decif. 200. num. 12. Ghislerio.*

Decimæ quæ fuerunt principaliter petita, tunc bona fides percipientis non suffragatur, *decif. 354. num. 13. Bichio.*

Decimas exigendi si quis reperitur in quasi possessione, est illi concedenda manutentio, donec contrarium doceatur, *decif. 22. num. 5.*

Decimandi spiritualitas à iure decimandi segregari non potest, *decif. 291. num. 7. Meltio.*

DECISIO.

Decisiones Rotæ semper supponuntur, nec licet eas in dubium reuocare, *decif. 343. num. 1. Arguelles.*

Decisio facta in causa, in noua disputatione impugnari non potest, sed præsupponi debet iuxta stylum Rotæ, *decif. 321. num. 10. Meltio.*

Decisio individualis excludit omnem disputationem super regulis vniuersalibus, *decif. 333. num. 18. Ghislerio.*

Decisiones sunt pars sententiarum, *decif. 159. num. 5. Bichio.*

Decisiones faciunt constare de iustitia sententiarum, *decif. 321. num. 9. Meltio.*

Decisiones emanatæ inter diuersas personas, & ad diuersum effectum non applicantur, *decif. 326. num. 16. Cerro.*

Decisiones Rotæ ostendunt bonum ius illorum, ad quorum fauorem emanant, *decif. 123. num. 3. Meltio.*

ex Decisione resultat boni iuris probatio, *decif. 153. num. 10. Corrado.*

Decisio ab aliquo pendens supposito illius verificationem requirit, *decif. 59. num. 17. Verospio.*

DECLARATIO.

Declaratio, seu reputatio erronea non attenditur, *decif. 132. num. 10. Verospio.*

Declarans non dicitur aliquid de nouo dare, *decif. 34. num. 21. Bichio.*

Declaratio subsequens quando mutet titulum, & possessionem, *decif. 79. num. 7. Cerro.*

Declarante usufructuario alicuius negotij, se illud amplius administrare nolle, ut proprietarius idem negotium administrare possit iudex prouidere debet, *decif. 96. num. 1. Pentingero.*

Declaratio executoria circa executionem iam factam

factam, & quæ aliquam dubietatem continet attendi debet. *decif. 237. nu. 19. Bichio.*
 Declaratio dicitur actus extrajudicialis, *dec. 84. num. 23. Bichio.*
 Declaratio num regulat citationem partis, & quando, *ibidem.*
 Declaratio, seu reputatio erronea non attenditur, *dec. 13. nu. 20.*
 Declarans non dicitur aliquid de nouo dare, *dec. 84. num. 21. Bichio.*
 Declaratio subsequens quando mutet titulum, & possessionem, *decif. 79. nu. 7. Cerro.*
 Declaratio dicitur inesse actui, qui declaratur, & potest quodcumque fieri, *decif. 237. nu. 19. Bichio.*
 Declaratio rei dubiæ fieri potest secus si res sit clara. *decif. 34. num. 21. Bichio.*
 Declaratio non applicatur ubi verba sunt clara, *decif. 195. num. 3. Bichio.*
 Declarationi Papali standum est, *decif. 271. nu. 21. Melio.*
 Declaratio Pontificis pro lege seruari debet, *decif. 101. num. 21. Corrado.*
 Declarans rem claram nouiter disponere dicitur, *decif. 84. num. 22. Bichio.*
 Declarationes intelligi debent de libertate alterius oneris non autem expressi, & quare, *decif. 284. nu. 13. Cerro.*
DECLARATORIA.
 Declaratoria de stylo Rotæ semper concedi solet ob non partitionem, *dec. 220. num. 1. Corrado.*
 Declaratoria quando ageretur contra capitulum, & canonicos, quomodo sit concedenda, *decif. 227. num. 4. Corrado.*
 Declaratoria cōcedenda est ob non partitionem post seruatos quatuor terminos ad docendum de partitione, *decif. 227. num. 1. Corrado.*
 Declaratoria vt concedatur sufficit quæcumque responsio denotans animum non parendi, *decif. 227. num. 8. Corrado.*
 Declaratoria concedenda est ob non partitionem verbalem, licet mandatum continet factum, ad quod præcisè deueniri non potuit, *dec. 227. num. 1. Corrado.*
 Declaratoria datur contra Tutores, *decif. 243. nu. 2. Cerro.*
 Declaratoria impediri non potest per oblationem de parendo facta à procuratore non habente ad id speciale mandatum procuræ, *decif. 220. num. 16. Corrado.*
 Declaratoria conceditur ubi post communicationem censurarum, illarum intimatione, reproductione, ac seruatis terminis non docetur de partitione, *decif. 245. num. 1. Cerro.*
 Declaratoria quare concedatur, *ibidem.*
 Declaratoria vt valide concedatur, termini illi quatuor soliti seruari, debent distinctè obseruari, *decif. 120. num. 6. Corrado.*
 Declaratoria relaxari non potest, quando per Procuratorem fuit facta oblatio de parendo executorialibus, *decif. 22. num. 13 & 14. Corrado.*
 Declaratoria ideo datur, vt quis tandem resipiscat, & debitum iustitiæ præstet obsequium, *decif. 222. num. 3. Celfo.*
 Declaratoria ob non partitionem mandati de manutenendo euitatur per solam patientiam.

Juncta oblatione verbali de parendo, *dec. 243. num. 6. Cerro.*
 Declaratoria ideo solet fulminari, vt quis debitum iustitiæ præstet obsequium, *decif. 120. num. 2. Corrado.*
 Declaratoria conceditur seruatis terminis seruari solitis non docto de partitione, *decif. 222. num. 1. Celfo.*
 Declaratoria ferenda est etiam contra illum, qui non per seipsum, sed per alium executorialium partitionem impediuit, & quare, *decif. 303. num. 5. Bichio.*
 Amplia, etiam si speciosas oblationes fecisset obediendi executorialibus, & quid facere debeat, *ibid. num. 6. & 7.*
 Declaratoria dari non potest cessantibus mora, & contumacia, *decif. 237. nu. 5. Corrado.*
 Declaratoria quando retardari non possit per exceptionem incertitudinis summæ debiti, ac illius liquidationis, *decif. 220. num. 17. Corrado.*
 Declaratoria euitari non potest sub prætextu, quod mandatum relaxatum sit iniustum, *dec. 227. num. 9. Corrado.*
 Declaratoria stante recurso ad Iudices laicos facilius conceditur, *decif. 222. num. 7. Celfo.*
 Declaratoria denegari non debet quando constat de expressa contradictione partis, *dec. 220. num. 2. Corrado.*
 Declaratoria relaxanda est, quando pars recurrit ad Iudices laicos, *decif. 243. nu. 8. Cerro.*
 Declaratoria ideo coarctatur, vt quis resipiscat tandem, *decif. 120. numer. 2. Corrado.*
 Declaratoria vigore mandati aa sit concedenda si mandatum est excessiuum, *decif. 220. num. 19. Corrado.*
 ad Declaratoriam de stylo Rotæ deuenitur ubi seruatis quatuor terminis non docetur de partitione, *decif. 227. num. 2. Corrado.*
 Declaratoria ad hoc, vt retardari possit per exceptionem liquidationis summæ debiti quid requiratur, *dec. 220. num. 18. Corrado.*
 Declaratoria relaxatur etiam contra Tutores, *decif. 243. num. 2. Cerro.*
 Declaratoria quando sit relaxanda, *decif. 243. nu. 1. Cerro.*
 Declaratoria propter nullitatem mandati non euitatur, nisi nullitas sit vndique clara, & notoria, *decif. 344. num. 9. Bichio.*
 Declaratoria relaxata non tenet si adsit defectus jurisdictionis, *decif. 220. num. 4. Corrado.*
 Declaratoria quibus seruatis soleat concedi, *dec. 120. num. 1. Corrado.*
DECOCTIO.
 Decoctio est plenè probanda, *decif. 188. num. 11. Verospio.*
 Decoctio probari debet mediante sententia Iudicis, *decif. 188. num. 12. Verospio.*
 Decoctio probari debet mediè cessione bonorum, *decif. 188. num. 13. Verospio.*
DECRETVM.
 Decretum Cancellariæ, quod ex non expeditio-
 ne litterarum intra nouem menses, gratia reddatur nulla censeatur in supplicatione ap-
 positum propter interesse Camera, *decif. 5. nu-
 mer. 18. Corrado.*

Decretum est nullum ex defectu citationis, *decis. 11. num. 27.*

Decretum primum evanescit, & circumducitur per secundum, ac si nunquam emanasset, *decis. 36. num. 9. & 10. Ghislerio.*

Decretum Iudicis præsumitur interpositum per viam retrouenditionis, non autem cessionis ubi agitur de censu ad pupillos spectante, *decis. 232. num. 4. Pentingero.*

Decretum primum cæsetur circumductum per secundum, etiamsi in secundo adsit clausula, sine præiudicio in eum, & c. *decis. 36. num. 11. & 12. Ghislerio.*

Decretum habens vim sententiæ diffinitivæ est appellabile, *dec. 36. num. 22. Ghislerio.*

Decretum irritans inficit titulum, & possessionem, *dec. 357. num. 26. Bichio.*

Decretum interlocutorium non tangens substantiam obligationis viam nõ vulnerat executivam, *dec. 246. nu. 3. Ghislerio.*

Decretum irritans tollit observantiam in contrarium, *dec. 104. num. 2. Cerro.*

Decretum irritans ita formam inducit, ut ea nõ servata actus corruat, *dec. 307. num. 6. Pentingero.*

Decretum irritans inficit possessionem, *dec. 14. num. 47.*

Decretum irritans inficit titulum, & possessionem, *dec. 156. n. 14. Bichio.*

Decretum irritans tollit contrarium usum, *dec. 106. num. 10.*

Decretum irritans facit cessare favorem redditus ad ius commune, *dec. 298. num. 22. Bichio.*

Decretum irritans inficit titulum, & possessionem, ut neque competat manutentio, *dec. 149. num. 10. Meltio.*

Decretum irritans num tollat detentionem, & insistentiam facti, *dec. 230. num. 7. Bichio.*

Decretum irritans stante diversitate non refertur ad omnia, *dec. 205. num. 6. Ghislerio.*

Decretum irritans non irritatur per non usum privilegii, iurõ nec etiam per contrarium usum, *dec. 337. num. 22. Corrado.*

Decretum absque citatione est nullum, & quid si principalis fuisset præsens, *dec. 269. num. 14. & 16. Cerro.*

Decreta etiamsi sint confirmata quando sunt subreptitia non suffragantur, *dec. 102. num. 30. Ghislerio.*

Decretum iudicis dicitur interpositum super sola, de qua ipsius verba loquuntur, *dec. 114. n. 2.*

Decretum iudicis factum cum intimatione, ea non secuta, nihil operatur, *dec. 83. n. 11. Arguelles.*

Decretum manutentionis, absque actuali apprehensione, possessionem transferre non potest, *dec. 17. num. 4. Verospio.*

Decretum quomodo cognoscatur esse diffinitivum, *dec. 103. num. 16. Bichio.*

DEFFECTVS transportationis actorum in, prophanis non impedit iurisdictionem, nec nullitatem operatur, *dec. 162. num. 5. Cerro.*

DELEGATIO.

Delegatio ut facta dicatur quæ requirantur, *dec. 160. nu. 2. Celso.*

Delegationi iudicis in paribus eo fortius concedenda est quando accessus ad Urbem non est tutus, *dec. 348. num. 7.*

Delegatio transfert periculum in delegatari, *m. dec. 47. num. 8. Verospio.*

Delegatio non censetur inducta per consignationem litterarum cambii, si ille, qui eas conscripsit, promissit manutenere exigibiles, *dec. 160. num. 11. Celso.*

Delegatio, prout datio in solutum liberat debitorem, & transfert periculum nominis cessi in accipientem, *dec. 160. num. 12. Celso.*

Delegatio reddit debitorem delegatum immunem, nè amplius à creditore delegante molestetur, *dec. 47. num. 9. Verospio.*

Delegationis quæ sint requisita, *dec. 91. num. 2. Verospio.*

Delegationis natura quæ, *dec. 47. num. 7. Verospio.*

Delegatio excluditur ex renouatione crediti facta nomine delegantis, non delegatarij, *dec. 47. num. 10. Verospio.*

Deliberatarius non potest cogi ad supplendum iustum pretium, sed est in eius electione, vel reddere bona restituto pretio, vel iustum pretium supplere, *dec. 202. num. 12. Ghislerio.*

Deliberatio non concludit verum valorem, *rel. dec. 81. num. 7. Meltio.*

Amplia, ubi res non fuit sub hasta posita, non à Domino, sed ab officiali, *ibid. num. 7. & 8.*

Delicti agnitio ex supplicatione resultat, *dec. 161. num. 5. Cerro.*

Dementia donatoris probari debet in specie de tempore donationis, *dec. 78. num. 13. Bichio.*

DEMONSTRATIO.

Demonstratio nihil aliud est, quam signum adiectum pro maiori declaratione, *dec. 320. num. 9. Arguelles.*

Demonstratio vna generalis, & altera specialis probant identitatem, *dec. 214. n. 8. & 9. Ghislerio.*

Demonstratio non inducit conditionem, quia nihil interest an vera sit, aut falsa, dummodo constet de demonstrato, *dec. 320. nu. 8. Arguelles.*

Inter Demonstrationem, & conditionem quænam sit differentia, *dec. 320. num. 10. Arguelles.*

DEPOSITVM.

Depositum periculum non pertinet ad creditorem si creditor ex iusta causa depositum recipere recusavit, *dec. 2. num. 20. Bichio.*

Depositum in ea parte, in qua debitum est liquidum, debet esse integrum, pro residuo verò illiquido, sufficit præstare fideiussionem, *dec. 2. nu. 24. Bichio.*

Deposito facto de ordine Iudicis teneantur nè qui illud fecerunt suscipere discussionem iustitiæ, vel iniustitiæ petentium consignationem, *dec. 190. num. 5. Pentingero.*

Depositum dicitur contentiosum, & iudiciale, si fuit factum auctoritate Iudicis citata parte, *decis. 103. num. 10. Bichio.*

Depositum est nullum quando non fuit factum penes, *dec. 2. Bichio.*

Depositum dicitur iudiciale, quando factum est prævia intimatione, & protestatione, quod depositum staret risico, & periculo creditoris, *decis. 2. num. 19. Bichio.*

Depositum factum sub conditione, quod creditor teneatur cedere sua iura, non dicitur conditionale, *decis. 146. numer. 20. Ghislerio.*

Depositum non sufficit ubi requiritur solutio, quia

quia deponere non est soluere, *decis. 2. num. 10. Bichio.*

Depositorum non dicitur reale, ubi apparet deponentes promississe conservare indemnem Depositarium pro confessione, & obligatione per eum facta, *decis. 2. num. 28. Bichio.*

Depositorum sufficit, nec requiritur oblatio, ubi pecuniarum non sunt soluenda simpliciter, *dec. 2. num. 14. & 15. Bichio.*

Depositorum est nullum, quando non praecessit citatio ad recipiendum, seu oblatio de restituendo, *decis. 2. num. 6. Bichio.*

in Deposito iudiciali Iudex debet eligere Depositarium, *decis. 2. num. 22. Bichio.*

Depositorum extrajudiciale potest fieri penes quamcumque personam, *decis. 2. num. 18. Bichio.*

Depositorum frustra petitur, dum non constat de legitimo credito, *decis. 366. num. 25. Meltio.*

Depositorum verbale, & simulatum non suffragatur, *dec. 2. num. 29. Bichio.*

Depositorum quando non est legitimum, danda est manutentio assignataria, *dec. 2. num. 4. Bichio.*

Depositorum quando non est integrum non suffragatur, *dec. 166. num. 8. Cerro.*

Depositorum concernens interesse partis non potest propria auctoritate recuperari, *dec. 103. numer. 12. Peutingero.*

Depositorum factum ser. ser. creditore recusante recipere, habet vim effectivae solutionis, & inducit liberationem, *dec. 146. n. 19. Gbiflerio.*

Depositorum non integrum, non releuat, *dec. 2. num. 23. Bichio.*

Deponere, & deponere nulliter, paria sunt, *dec. 2. num. 5. Bichio.*

Depositorum factum cum praeservatione iurium competentium, tamquam conditionale non nocet deponenti, *dec. 235. num. 5. Verospio.*

Deputatus agens contra formam ipsius praecisae deputationis, agit contra iuris dispositionem, *dec. 166. n. 17. Meltio.*

DEROGATIO.

Derogatio fideicommissi concessa cum qualitate, quod pars pretij bonorum alienandorum inuestiri deberet, non suffragatur, si non fuerit factum d. instrumentum, *decis. 363. num. 15. Corrado.*

Derogatio fideicommissi obtenta cum hoc, quod in primis, & ante omnia certa summa inuestiatur, integrum inuestimentum debet fieri, nec sufficit, si sit factum in parte, *dec. 41. num. 14. Corrado.*

Derogatio iurispatronatus quando corrumpere dicitur, ita ut non praedictet legitime praesentato, *decis. 169. num. 28. Arguelles.*

Derogatio foundationis in gratia iurispatronatus obtenta, non suffragatur, si non explicitè narrata fuit forma in foundatione praescripta, *decis. 68. num. 11. & 12. Arguelles.*

Derogationis, & abrogationis natura est tollere tantum contraria, *decis. 102. num. 14. Gbiflerio.*

DESCENDENTIA.

Descendentia in antiquis probatur ex pluribus enunciatiuis diversorum instrumentorum, *decis. 145. num. 4. Peutingero.*

Descendentia in genere probari debet ubi familia ad fideicommissum vocatur, *decis. 278.*

num. 11. Peutingero.

Descendentia probatur facilius ubi fuit vocata, linea nedium effectiva, sed etiam contentiva, *dec. 145. num. 6. Peutingero.*

Descendentis probatio generica sufficit ubi non adest qui se facit proximior, *decis. 255. num. 6. Meltio.*

Descendentia in materia iurispatronatus sufficit probare ab ultimis praesentantibus, *decis. 169. num. 18. Arguelles.*

Descendentia, & filiatio ex pluribus simul iunctis optime probata remanet, *decis. 229. num. 9. Meltio.*

Descendentiam ab eo, qui erat in quasi possessione praesentandi, probare sufficit absque alia probatione descendentiae à fundatore, aut alijs antiquioribus patronis, *dec. 274. num. 2. & 5. Verospio.*

Descendentiae probatio eorum est minus necessaria de quorum quasi possessione constat, *dec. 63. num. 9. Corrado.*

Descendentia, ac filiatio, ex quibus probata remaneat, *dec. 234. num. 1. & 10. Meltio.*

Descendentiae probatio generica sufficit etiam in iurispatronatus, ubi non est alijs, qui se proximior contendat, *decis. 159. num. 9. Verospio.*

Descendentiam non est necesse probare à Fundatore iurispatronatus, sed sufficit illam probare ab eo, qui fuit in quasi possessione praesentandi, *dec. 301. num. 10. Meltio.*

Descendentia in probanda singula, quae non prosunt unita iuvant, *decis. 145. num. 6. Peutingero.*

Descendentia probata per ab existentibus in quasi possessione praesentandi in concursu alicuius praesenti Compatri, sufficit pro plena, ac concludenti probatione, *decis. 301. Meltio.*

Descendentiae probatio generica, quando sufficiat, absque eo quod fieri debeat per aliquam graduum distinctionem, *dec. 301. num. 11. Meltio.*

DESCENDENTES.

Descendentibus ex certa persona vocatis non satis est probare descendentiam in genere, sed requiritur probatio specifica ab illa persona, *dec. 145. n. 8. Peutingero.*

Descendentibus vocatis cum qualitate haereditaria, num illa qualitas dicatur stare taxatiue, vel demonstratiue, *dec. 78. num. 19. Bichio.*

Descendentes si aequaliter fuerunt à Testatore vocati, aequaliter succedere debent, *dec. 78. numer. 18. Bichio.*

DETENTOR beneficii, seu iniustus possessor, quando superveniente nova causa reddatur verus possessor, *dec. 57. num. 22. Bichio.*

DETERMINATIO una plures concernens determinabilia pariformiter determinari debet, *dec. 161. num. 3. Corrado.*

DETRACTIO.

in Detractiones quae veniant computanda, *dec. 285. num. 8. Peutingero.*

ad Detractiones impediendas non sufficit praesumptio, quae oritur ex omissione inventarii, *decis. 170. num. 11. & 12. Peuting.*

Detractiones, quando sunt detractae, non possunt impediri, *decis. 170. num. 20. Peutingero.*

Detractio legitimae competens haeredi gravato, com-

competit etiam habenti causam ab illo, *dec. 69. numer. 1. Pentingero.*

Detractiones censentur consumptæ ex præcedentibus alienationibus, & ex consecutione iupellestilium, aliorumque effectuum hereditationum, *decif. 313. num. 21. Corrado.*

Detractionum creditum ubi est illiquidum, non retardat immisionem fideicommissario, *dec. 285. num. 9. Pentingero.*

Detraçtio, quæ competit auctori, competit heredi, *decif. 322. num. 14. Arguelles.*

Detractiones eximunt bona à fideicommissio, *dec. 320. num. 13. Corrado.*

DEVOLVTIO bonorum emphiteoticorum, ut censetur inducta, debet esse adeo clara, & patens, ut nullo modo possit controuerti, *dec. 142. num. 14. Meltio.*

DICTIO.

Dictio ad libitum, tribuit absolutam potestatem, *dec. 18. num. 5. Bichio.*

Dictio, alias, facit dispositionem contrariam dispositioni præcedenti sicuti dictio alioquin, *dec. 43. num. 14.*

Dictio, alius, ubi verba sunt amplissima non operatur exclusionem, *dec. 54. num. Ghislerio.*

Dictio, come di sopra, refert omnia in præcedenti casu expressa, *dec. 346. num. 3. Pentingero.*

Dictio, Come, quando dicatur stare causatiue, & non conditionaliter, *decif. 912. numer. 8. Meltio.*

Dictio, dicti, quamuis sit restrictiua, debet tamen recipere ampliationem, & declarationem ex toto dispositionis tenore, *dec. 142. n. 23. amplia. ut n. seq. Meltio.*

Dictio, dicti, tamquam relatiua debet referri ad eos tantum, qui oculis corporeis legi possunt, *dec. 142. num. 22. Meltio.*

Dictio, di detto, eo magis conuincit personam de qua loquitur fuisse à Testatore consideratam, *dec. 161. num. 5. Corrado.*

Dictio, etiam, est dispositionis ampliatiua, *dec. 81. num. 4. Meltio.*

Dictio, Forte, ubi respicit factum dubitationem præfert, *dec. 312. n. 5. Cerro.*

Dictio, Forte, nihil certum ponit in esse, *dec. 312. num. 6. Cerro.*

Dictio, ogn' altro, omnia complectitur præter excepta, *decif. 74. num. 16. Corrado.*

Dictio omnes, neminem excludit, & eundem operatur effectum, ac si de singulis, esset facta expressio, *dec. 142. num. 35. Meltio.*

Dictio, non alias, importat conditionem suspensionem, *dec. 11. num. 11. Arguelles.*

Dictio, parimente, quid operetur, *dec. 346. num. 2. Pentingero.*

Dictio, Per, denotat tractum, & cursum, ac continuationem de persona ad personam, & de gradu in gradum, *dec. 280. num. 8. Arguelles. nu.*

Dictio, prout, stat restrictiue, & quando, *dec. 138. num. 4. Bichio.*

Dictio, prout, est restrictiua, *decif. 37. num. 9. Ghislerio.*

Dictio, prout, est restrictiua, *decif. 361. num. 10. Ghislerio.*

Dictio, quandoque, accipitur pro, quodcumque, &

importat conditionem, *decif. 320. num. 3. Arguelles.*

Dictio, quando, seu quodcumque, importat conditionem, *decif. 320. num. 2. Arguelles.*

Dictio, quodcumque, tamquam vniuersalis, totum comprehendit, & nihil excludit, *decif. 41. num. 23.*

Dictiones, tam, & quam, cuius sint naturæ, *decif. 228. num. 4. 5. Ghislerio.*

Dictio, tantum, cuius sit naturæ, *decif. 22. num. 3. Cerro.*

Dictio, ultra, quid importet, *decif. 42. num. 2.*

Dictio relatiua, ut supra, parificat voluntatem dispositionis, *dec. 84. num. 4. Bichio.*

DIES.

Dies interpellat pro homine, *decif. 18. numer. 5. Verospio.*

Dies incipit à media nocte, & in sequenti media nocte, finitur, *decif. 76. num. 3. Celfo.*

Dies sententiæ non est computandus in termino ad appellandum, *decif. 90. num. 1. Meltio.*

DIGNIOR.

Dignior semper simpliciter digno præferri debet ubi ita aliqua constitutione cauetur, *dec. 262. num. 3. Bichio.*

Dignior dicitur ille electus ad Parochialem, qui est magis utilis, & aptus ad munus tale, *decif. 105. num. 12. Celfo.*

Dignior dicitur habens facultatem administrandi sacramenta in tota Diocesi, *dec. 162. num. 15. Bichio.*

Dignior esse potest ille cui deest ætas si ceteros alijs præcellat qualitatibus, *decif. 262. num. 5. 16. Bichio.*

Dignior quando debeat præsentari, *dec. 262. num. 6. Bichio.*

Digniori præfertur minus dignus in Præcedentijs stante consuetudine, *decif. 102. numer. 18. Ghislerio.*

Dignior dicitur qui est approbatus ad confessiones, *decif. 262. num. 14. Bichio.*

Dignior ætate, ac qualitate Sacerdotali præferri debet, *decif. 274. num. 11. Verospio.*

Dignus si in simplici beneficio eligi non posset omnes Prælati esset in statu damnationis, *dec. 262. num. 2. Bichio.*

Dignus in beneficijs simplicibus eligi potest omisso digniori, *dec. 202. num. 1. Bichio.*

DIGNITAS.

Dignitas non potest dici Maior, ex eo quod gaudeat aliquibus prærogatiuis, *decif. 99. n. 23. Bichio.*

Dignitates non sunt nomina officij Ecclesiastici præter Archipresbyteratum, & Archidiaconatum, *dec. 98. num. 3. Bichio.*

Dignitas in Cathedrali licet non sit maior post Pontificalem, *decif. 99. num. 26. Bichio.*

Si tamen habeat sub se Canonicos in collegiatis est de reservatis, *ibidem.*

Quod procedit quando Collegiata Ecclesia sit actu distincta à Cathedrali, *ibidem num. 26.*

Dignitates quando sunt plures tunc si primæ non possunt cadere sub reservatione regulæ Cancellariæ, *dec. 99. num. 24. Bichio.*

Prima sequentium cadit sub regula, *ibidem numer. 24.*

Digni-

Dignitas Episcopalis requirit Episcopum esse, de legitimo matrimonio natum, *dec. 229. num. 13. Meltio.*

Dignitatis non assecutæ gradus, ex quo iustificetur, *decis. 364. num. 8. & 9. Verospio.*

DIGRESSVS ad plures gradus substitutionum quando operetur fideicommissum reciproci, & successuum, *decis. 280. num. 25. Arguelles.*

Digressus ad plures substitutionum gradus, quando habeatur in consideratione, *decis. 160. num. 22. Verospio.*

DIFFERENTIA dignoscitur ex diuersitate nominum, *decis. 10. num. 21. Ghislerio.*

DILATIO ad soluendum non inducit nouationem, *dec. 92. num. 22. Bichio.*

ex **DELIBERATIONE** an eliciatur verus aliquis rei valor, *decis. 21. num. 18.*

D I L I G E N T I A.

Diligentiæ non probant negatiuam, quando datur possibilitas, quod aliquid sit, *decis. 351. num. 15. Bichio.*

Diligentia ad hoc, vt dicatur benè facta pro inuenianda confirmatione Apostolica necessarium est, vt scrutentur, *decis. 351. numer. 11. Bichio.*

Diligentiæ quando non sunt profecturæ frustra admittuntur, *decis. 362. num. 14. Cerro.*

Dignitatis assecutio probatur ex eius producto priuilegio, *decis. 364. num. 10. Verospio.*

Intellige tamen nisi ex eius oculari inspectione appareat de aliqua falsitate, *ibidem num. 11.*

Diligentia nemini debet esse nociua, *decis. 113. num. 25. Bichio.*

Diligentiæ ad effectum probandi negatiuam aliquis scripturæ debent fieri in quolibet officio à duobus Officialibus, *decis. 351. num. 10. Bichio.*

Diligentia ad hoc, vt negatiua probari possit, est in quolibet loco facienda, *decis. 351. num. 12. Bichio.*

Nec ullus debet remanere locus non perquisitus vbi res reperiri poterat, *ibidem num. 12.*

Diligentiæ contra debitorem cessum factæ censentur, stante citatione executæ contra cedentem ad indicandum bona illius, *decis. 160. num. 15. Celso.*

DISCORDIA inter coniuges excluditur exlegatis alteri per alterum factis, *decis. 305. num. 24. Corrado.*

Amplia quia hæc probatio præualet testibus contrarium deponentibus, *ibidem.*

DISCRETIVVS modus loquendi testatorem, diuersè disposuisse conuincit, *decis. 72. num. 12. Ghislerio.*

Discretiua dispositio declarat voluntatem disponentis, *dec. 59. num. 9. Verospio.*

D I S M E M B R A T I O.

in **Dismembratione** Ecclesiæ facta ab Episcopo tamquam Sedis Apostolicæ delegato, nulla requiritur solemnitas, *dec. 224. num. 13. Corrado.*

Dismembrationis necessitas, & iusta causa, vt à Rota approbetur, debet ex ipso Processu iustificari, *decis. 224. num. 20. Corrado.*

Dismembratio facta ob magnam locorum distantiam an, & quando dicatur valide, & rectè facta, & qualis distantia requiratur, *decis.*

Part. XI. Recent.

224. num. 6. & 8. Corrado.

Dismembratio quæcumque bonorum Ecclesiæ fieri nequit absque solemnitatibus, *decis. 90. num. 3. Meltio.*

Dismembratio præsupponit anteriorem possessionem, sicut priuatio habitum, *decis. 224. num. 1. Corrado.*

Dismembrationis necessitas cessat quando aliter prouideri potest, *decis. 224. num. 18. Corrado.*

Dismembratio Ecclesiarum seu beneficiorum, vt iuste, & valide facta fuerit, quæ requirantur, *decis. 224. num. 4. Corrado.*

Dismembratio, qua de causa facta fuerit non iustificatur ex Ordinarij ipsorumque Parochianorum assertionem, sed aliundè probari debet, *decis. 224. num. 7. Corrado.*

Dismembratio Ecclesiæ præferret perpetuam, alienationem iurium illius, *decis. 224. num. 5. Corrado.*

DISPENSATIO non suppletur per expressiorem in litteris factam, *decis. 205. num. 17. & 18. Ghislerio.*

DISPLICERE ampliùs non debet, quod semel placuit, noua causa dissentendi, non intercedente, *decis. 285. num. 7. Bichio.*

D I S P O S I T I O.

Dispositio cõditionalis tota resoluitur deficiente conditione, *decis. 72. num. 5. Ghislerio.*

Dispositio quælibet facta per inscriptionem in ligno, in lapide, & in terra probat, ac si in membranis fuisset scripta, *decis. 10. numer. 8. Ghislerio.*

Et maximè ad fauorem piæ causæ, & pro suffragio propriæ animæ, *ibidem.*

Dispositio indefinita nulla facta relatione ad certam personam denotat perpetuitatem, & successionem temporis, & personarum, *dec. 1. num. 26. Arguelles.*

Dispositio, quando est dubia, ex coniecturis potest declarari, *decis. 40. num. 7. Verospio.*

Dispositio ad pias causas substatetur cum solo numero duorum testium, *decis. 231. num. 21. Cerro.*

Dispositio, quando est condicionalis, dum durat spes adimplementi non cessat dispositio, *decis. 358. num. 1. Pentingero.*

Et hoc maxime procedit si adimplementi non habeat tempus determinatum, *ibidem.*

Dispositio quælibet interpretari debet propriè, & secundum communem vsum loquendi, non autem impropriè, *decis. 10. num. 16. Ghislerio.*

Dispositio quando est clara, non est opus disputatione, *decis. 97. num. 5. Cerro.*

Dispositio testatoris æquiouoca vel erronea recipit interpretationem ab vfu loquendi testatoris, *dec. 350. num. 8. Cerro.*

Disponentis personæ, & personæ eius, in cuius fauorem dispositio concipitur, pensandū est, etiam extantibus verbis restrictiuis, *decis. 1. num. 100. Arguelles.*

Dispositio quando est certa in substantia non vitatur per variationem nominis, *decis. 350. num. 1. Cerro.*

Dispositio concernens fauorem salutis æternæ, & animæ subleuamentū dicitur ad pias causas, *decis. 231. num. 20. Cerro.*

Dispositio sub conditione, ea non adimpleta, habetur pro non facta, *decis. 93. num. 5. Meltio.*

Dispositio Testatoris, quod mater conuiuat, & comoretur cum filio substantialiter importat onus, *decis. 349. num. 10. Arguelles.*

Dispositio Testatoris quid contineat, ex illius vii, & consuetudine dignoscitur, *decis. 77. num. 29. Arguelles.*

Dispositio facta ad fauorem filiorum secundi matrimonij contemplatione viri eiusdem matrimonij facta praesumitur, *decis. 305. num. 2. Corrado.*

Dispositiua, & veritas actus de iure attenditur, non autem enunciativa, *decis. 292. num. 11. Pentingero.*

Dispositio non probatur ex inscriptione in lapide, *decis. 10. num. 11. Ghislerio.*

Dispositio fauorabilius, & latius est interpretanda pro eo, erga quem testator dixit habere beneuolentiam, & amorem, *decis. 349. num. 8. Arguelles.*

DISSIPATIO non praesumitur, sed debet plenè, & concludenter probari, *decis. 105. num. 1. Bichio.*

DISSOLVTIO fieri debet vno eodemque vinculo quo fuit facta ligatio, *decis. 151. num. 25. Celfo.*

Dissolutio societatis quando notificari debeat, *dec. 151. num. 5. & seqq. & m. 12. Celfo.*

D I S T R I B V T I O N E S.

Distributiones quotidianæ augeri possunt, & multiplicari ratione seruitij vel officij, *decis. 135. num. 9. Corrado.*

Distributiones quotidianæ licet in exactione ad finem anni differantur, persoluantur tamen ratione seruitij quolibet die in Ecclesia prestiti, *decis. 135. num. 7. Corrado.*

Distributiones quotidianæ non percipiuntur nisi ab interefferentibus, *decis. 135. n. 3. Corrado.*

D I V E R S I T A S.

Diueritas causæ, personarum, scripturarum, ac temporis, diuerstatem debitorum, & summarum demonstrat, *dec. 138. num. 12. Bichio.*

Diueritas contractuum, & obligationum resultat ex diueritate temporis, causæ, quantitate, & diueritate personarum, *decis. 282. num. 5. Cerro.*

Diueritas nominis rerum diuerstatem demonstrat, *dec. 77. num. 5. Arguelles.*

Diueritas personarum repetitionem excludit, *dec. 72. num. 13. Ghislerio.*

Diueritas in modo lequendi demonstrat diuersam dispositionem, *dec. 344. num. 6. Arguelles.*

DIVERSI sunt titulus venditionis, & hæreditarius, *dec. 237. Bichio.*

D I V I S I O.

Diuisio facta à peritis, & à partibus acceptata, pro iusta, & valida, non potest deinde in parte impugnari, *dec. 284. num. 1.*

Diuisio facta inter debitores, siue hæredes, non potest præiudicare electioni creditori, contra quem agere velit, *dec. 201. num. 5. Meltio.*

Diuisio debiti facta inter fratres creditori non præiudicat, quod amplia, vt ibid. *dec. 95. num. 5. Pentingero.*

Diuisio supponit inter diuidentes communio-

nem dominij, & possessionis, *decis. 269. num. 2. Cerro.*

D O C T O R.

Doctor intelligi debet secundum terminos Doctoris quem allegat, & sequitur, *dec. 285. num. 6. Pentingero.*

Doctori de consuetudine attestanti non creditur, *dec. 51. num. 29. Arguelles.*

Maxime si de praua, & damnanda testatur, *ibidem num. 30.*

Doctori asserenti de consuetudine non est credendum, *dec. 101. num. 14. Corrado.*

Præcipue ad effectum denegandi remissoriam pro contraria probatione facienda, *ibidem.*

D O C T O R A T V S.

Doctoratus non potest dici quis possibiliter assecutus vbi non reperitur descriptus in libris, & hoc ad Segretarij negligentiam imputari non potest, *decis. 23. num. 5. Verospio.*

Doctoratus ex priuilegio particulari non sufficit in dignitatibus Cathedralibus, sed requiritur alicuius publicæ vniuersitatis, *dec. 271. num. 5. Pentingero.*

Doctoratus debet probari obtentus in aliqua vniuersitate ab eo Prouisio de aliqua dignitate in Cathedrali, *dec. 299. num. 21. Verospio.*

Doctoratus gradus acquisitus litè pendente non suffragatur ad obtinendam prælationem in adiudicatione beneficij, *decis. 171. numer. 19. Ghislerio.*

Doctoratus in narratiua expositus, quamuis non iustificetur, gratia tamen non vitatur, *dec. 299. num. 23. Verospio.*

Doctoratus probatur, vel per exhibitionem priuilegij, vel Testes qui doctoratui intertuerunt, *dec. 271. num. 2. Pentingero.*

Intellige, *ibidem* vt num. anteced. & seqq.

Doctoratus in gratia sub illius asseritione concessa probatur per publicam vocem, & famam, *dec. 271. num. 1. Pentingero.*

Doctoratus conuincitur erroneus, quando priuilegium oculariter cernitur alteratū, *dec. 23. num. 2. amplia vt num. 4. Verospio.*

ex DOCTRINA de præsentī, non est arguendum ad præteritū, quia praesumitur postea studendo, *dec. 364. num. 6. Verospio.*

D O L V S.

Dolum committens vltra actionem ciuilem quæ competit Patri ad interesse, tenetur etiā actione criminali crimine stellionatus, *dec. 288. n. 13. Arguelles.*

Dolus tertij nocet acquirenti quando est causa immediata acquisitionis, licet acquirens non participauerit de dolo, *dec. 341. num. 7. Bichio.*

Dolus committitur tam dicendo falsum, quam tacendo verum, *dec. 126. num. 6. Pentingero.*

Dolus quando purgari potest ciuilitor, tunc cessat actio criminalis intellige procedere, *decis. 288. num. 15. 16. & 17. Arguelles.*

Dolus per se dicitur delictum, *dec. 288. num. 11. Arguelles.*

Dolus censetur semper exceptus, *decis. 192. num. 23. Corrado.*

DOMINICANI non habent priuilegia pro exemptione decimarū clara, imò contra ipsos aliquando reiecta fuerunt, *dec. 333. n. 17. Bichio.*

D O M I N V S.

Dominus directus petens associationem bonorum emphyteoticam tria probare debet, & quæ sint, *dec. 73. num. 13. 14. Corrado.*

Dominus directus, vt possit de facto possessionem accipere rei emphyteoticæ, requiritur, vt caducitas, & deuolutio sit clara, & indubitata, *dec. 29. num. 7.*

Dominus re consumpta habet actionem ad consequendum pretium, *dec. 51. nu. 6. Arguelles.*

Dominus directus allegans extinctionem lineæ & caducitatem i re emphyteotica tenetur illam probare, *dec. 29. nu. 27.*

Dominus directus habet actionem contra inuestitum, & habentes causam ab eo, vt prius possessionem dimittant, & postea de proprietate litiget, *dec. 165. num. 7. Ghislerio.*

Dominus directus non possit cogi ad renouandum proximiorum in bonis ad ipsum deuolutis per mortem ultimi inuestiti, & quando sic non tenetur illum proximiorum inuestire *dec. 143. num. 2. Meltio.* secus è contra, *ibidem num. 3.*

Dominus directus recipiendo canones absque vlla protestatione de bonis ex causa dotis alienatis, censetur contractum approbasse *dec. 73. num. 3. Corrado.*

Dominus onerari non debet expensis factis à procuratore factis sui ipsius *decif. 212. num. 19. Meltio.*

Dominus inuestigare, eique innotescere debet factum sui administratoris, *decif. 154. num. 15. Meltio.*

Dominus si sciuit factum à suis Ministris, illudque permisit ratificasse censetur, *dec. 154. n. 12. Meltio.*

Dominus directus obtinens apponi sequestrum in re emphyteutica, si postea non exegit, non potest pretendere deuolutionem ob canones non solutos, *dec. 29. num. 17.*

Dominus directus præstando consensum alienationi rei emphyteoticæ, & recipiendo canones ab emptore non potest postea dicere concessionem esse finitam, *dec. 29. num. 15.*

D O M I N I V M.

Dominium probatur ex signo in re appposito, *dec. 96. n. 7. Peutingero.*

Domini vsus ea facit sub legato contineri, quæ nec partes suas ipsius legati, *decif. 77. num. 8. Arguelles.*

Amplia idem è conuerso procedere, quia legatum non continet ea, quæ in alterum vsu conuertit pater familias, *ibidem num. 9.*

Dominium non efficitur litigiosum per iudiciũ possessorium, bene tamen possessio vitio litigiosi afficitur, *dec. 330. num. 1. & seq. Bichio.*

Dominium bonorum fideicommissi subiectorum, non potest in alios transferri, *decif. 328. num. 23. Cerro.*

Dominium officii non probatur ex periculo vitæ, sed ex reuerentia decreti, *dec. 129. num. 26. Arguelles.*

Dominium directum Ecclesiæ ex quo probari possit, *dec. 175. num. 3. Bichio.*

De Dominio Ecclesiæ etiam presumptiuè constat, si sufficit vt supersedeatur in executione

decif. 89. num. 9. Arguelles.

Dominium reuocabiliter translatum mutatur per subsequutam declarationem, sub cuius reuerentia fuerat concessum, *decif. 75. numer. 8. Cerro.*

Dominium, seu possessio sine animo acquiri nõ potest, *dec. 80. num. 25. Meltio.*

Dominium vtile vbi est penes laicum, directum verò penes Ecclesiam, tunc res iudicatur laicalis non Ecclesiastica, *decif. 89. num. 4. Arguelles.*

Dominium per reuerentiam remanet penes venditorem, *dec. 177. num. 12. Meltio.*

Dominium aliud est proprietatis, aliud verò hypothecæ, & vsusfructus, *decif. 182. numer. 13. Cerro.*

Dominium ex quo deducatur, *decif. 59. num. 11. Verospio.*

D O M V S.

Domo vendita non veniunt nisi domui affixa, aut perpetuo ibi destinata, *decif. 237. numer. 20. Bichio.*

Domus sub legato quid contineatur dignoscitur ex qualitatibus legato annexis, *dec. 77. n. 38. Arguelles.*

Domus eadem structura, & similitudine constructæ non debent diuerso iure censer, *dec. 77. num. 35. Arguelles.*

Domo, & apotheca legata si sublocandi domum fuit concessa facultas ea non dicitur concessa pro sublocatione apothecæ, *decif. 204. num. 10. Arguelles.*

Domus ab apotheca separata dicitur, si muro aditus de apotheca ad domum fuit clausus, *dec. 204. num. 31. Arguelles.*

Domo legata, domui annexa legata censentur, *dec. 77. num. 1. 7. & seq. Arguelles.*

Domo pluribus legata, omnes legatarij admittuntur, *dec. 199. num. 5. Peutingero.*

Domo dotali vendita, maritus ad illius pretium uxori renetur, etiam si illa denuò in dominiũ reuocasset, *dec. 219. num. 11. Corrado.*

DONARE potest habens dilucida interualla, *dec. 18. num. 13. Bichio.*

DONATARIVS particularis non conuenitur actione personali pro debito donatoris, *dec. 78. num. 22. Bichio.*

Donatarius deficientibus alijs bonis hæreditarijs tenetur ipse ex bonis sibi donatis, creditoribus Donatoris satisfacere, *decif. 55. num. 5. Meltio.*

Donatarius detrahit trebellianicam, *dec. 75. n. 12. & 13. Cerro.*

D O N A T I O.

Donatio stipulata Patri pro se, & hæredibus non includit Nepotem, qui non est hæres institutus amplia vt vbi, *decif. 98. numer. 2. & 8. Verospio.*

Amplia si in donatione superaddita essent verba, & successoribus quibuscumque extraneos quoque hæredes includentia, *ibidem num. 3.*

Donatio facta à Patre filix, quando censer debet reuocata de consensu eiusdem filix, *dec. 65. num. 9. Meltio.*

Donatio à Patre stipulata pro se, & filijs, pro filijs vt hæredibus recepta præsumitur, *dec. 13. nu. 10. Verospio.*

Donatio rei alienæ quamvis facta personæ coniunctæ non debetur æstimatio, quando tam hæres, quam donatarius essent donatoris cōiuncti, *dec. 291. num. 3. Pentingero*. Intelligit, ut *num. 4. ibidem*.

Donatio facta alicui pro se, hæredibus, & successoribus quibuscumque contemplatione certi matrimonij, includit etiam filios, quamvis Patris hæredes non extiterint, *decif. 98. num. 6. Verospio*. contra *num. 8.*

Donatio quando facta fuit Patri contemplatione certi, & determinati matrimonij censetur ius quæsitum filiis, tamquam filiis, & non tamquam hæredibus, *dec. 13. num. 12. Verospio*. contra, *ibidem num. 15.*

Donatio facta cōtemplatione certi, & determinati matrimonij, dicitur irrevocabilis respectu donantis, *dec. 13. num. 13. Verospio*.

Donatio facta alicui pro se, hæredibus, & successoribus quibuscumque, extraneos etiam hæredes includit, *dec. 98. num. 5. Cerro*.

Donatio propter nuptias quando detrahi debet ex bonis fideicommissariis æquiparatur doti, *dec. 313. num. 16. Cerro*.

Donatio stipulata à Patre pro se, & hæredibus non devenit ad filios, nisi fuerint patris hæredes, *dec. 13. num. 11. Verospio*.

Donatio facta de iocalibus, alijsq; pretiosis per consanguineos sponsi ad favorem sponsæ pertinet ad virum, & non ad uxorem, *dec. 340. num. 3. Arguelles*. Amplia, ut *num. 4.*

Donatio rei alienæ facta coniunctæ personæ, ei debetur æstimatio rei donatæ, *decif. 280. num. 1. Pentingero*.

Donatio facta alicui contemplatione matrimonij, pro se, hæredibus, & successoribus quibuscumque quando comprehendat filios, quamvis Patris hæredes non extiterint, *dec. 98. num. 7. Verospio*.

Donatio bonorum facta sponsæ in nuptiis ad quem spectet, *decif. 148. num. 29. Arguelles*.

Donatio facta in præiudicium tertij est revocanda, *decif. 64. num. 6. Meltio*.

Donatio non extenditur ad diversa, & independentia à re donata, *dec. 158. num. 8. Verospio*.

Donatio inter vivos proprie sumpta, est quando aliquid ita dicatur, ut statim fiat accipientis, *dec. 20. num. 24. Ghislerio*.

Donatio morte mariti confirmatur, *decif. 82. num. 14. Arguelles*.

Donatio iurispatronatus facta per patrem ad favorem filij requirit consensum Ordinarij, *dec. 238. num. 3. Bichio*.

Donatio facta inter Patrem, & filiam non substat, *dec. 65. num. 3.*

Donatio non potest revocari, *decif. 10. num. 22. Ghislerio*.

Donatio facta Patri contemplatione certi, & determinati matrimonij, non devenit ad filios, nisi fuerint Patris hæredes, *decif. 13. num. 15. Verospio*.

in Donatione Villæ, comprehenditur etiam Iurispatronatus eidem Villæ annexum, *decif. 252. num. 6. Bichio*.

Donatio iurispatronatus ad favorem non compatroni, requirit consensum Ordina-

rij, *decif. 238. num. 1. Bichio*.

Donatio, & legatum differunt inter se, & quare, *dec. 19. num. 19. & seq. Ghislerio*.

Donatio facta alicui pro se, hæredibus, & successoribus quibuscumque non restringitur ex coniecturis ad solos sanguinis hæredes, *dec. 98. num. 3. Verospio*.

Donatio sub appellatione quorumcumque successorum etiam extraneos comprehendit, *decif. 160. num. 9. Verospio*.

Dominus directus iudicio petitorio contra possessionem rei emphiteuticæ agere debet, quando devolutio, seu caducitas controuerti potest, *decif. 29. num. 8.*

pro Donatione rei alienæ facta cum assertione, quod res donata ad ipsum donatæm spectaret, & cum promissione omnia adimplendi sub obligatione Camerali, intrat relaxatio mandati, *decif. 281. num. 7. Pentingero*.

per Donationem facta Patri contemplatione, certi, & determinati matrimonij dicitur ius quæsitum filiis ad impediendam alienationem, *decif. 13. num. 14. Verospio*.

Donatio recepta à donatario pro se, & hæredibus sanguinis non includit filios, nisi sint hæredes donatarij, *decif. 13. num. 4. Verospio*.

Donatio recepta à Donatario pro se, & hæredibus res donata habetur à donatario, non autem à donante, *decif. 13. num. 5. Verospio*.

DONATOR quando possit donationem declarare, *decif. 84. num. 18. & seqq. Bichio*.

Donatorem fuisse sanæ mentis probat contextus donationis, *decif. 78. num. 14. Bichio*.

D O S.

Dos non est restituenda constante matrimonio cito quod vir ad inopiam vergeret, *decif. 41. num. 34. Corrado*.

Dotem solvere qui non tenetur, nec minus dicitur in mora, ut soluto matrimonio teneatur ad fructus, *decif. 188. num. 3. Verospio*.

Dos quemadmodum ab uxore recuperari poterat in bonis fideicommissariis ascendentiū viri, ita pariter ab illius successoribus extraneis, *dec. 292. num. 9. Pentingero*.

Dos in quantitate constituta, & solum super fundi hypothecata, dicitur asscurata, non autem in fundo dotali assignata, *decif. 158. num. 2. Verospio*.

Dos à Patre profecta, ad eundem reuertitur dissoluto matrimonio per mortem viri, etiam superexistentibus filiis, *decif. 290. num. 9. Cerro*.

Dos, quæ sutori fuit à Fratre constituta, secundum Statut. Perusina. ex proprijs bonis ipsius mulieris constituta censetur, *decif. 328. num. 19. Cerro*.

Dotis constitutio etiam aliter, quam per scripturas probata habet tacitam hypothecam, *decif. 196. num. 3. Celso*.

Dos in pecunia constituta, quidquid ex ipsa emptum fuit, non censetur fundus dotalis, quamvis in emptione dictum esset, & promissioni affectu dotis, & dotis cautione, & *decif. 30. num. 22.*

Dotis confessio, quando probet ipsius traditionem, & numerationem dotis, *decif. 124. num. 3.*

Dos

- Dos quod præsumatur congruè constituta militat inter Patrem, qui dotem constituit, & filiam, non autem in præiudicium fideicommissarii, *decif. 242. num. 2. Bichio.*
- Dos consistens in pecunia numerata, diminuenta venit pro rata adimpleri legati, *dec. 311. n. 7. Meltio.*
- Dos legata in casu nuptiarum non transmittitur ad hæredes, si pendente conditione mulier decedat, *decif. 123. num. 14. & sup. num. 13. Verospio.*
- Dotis constitutio quando dicatur pura, quamvis a Patruo adiectum esset pactum, quod parte dictæ dotis deberet mater sponsæ de tempore sui obitus legare, *decif. 43. num. 19.*
- Dotis promissor, si ultra tempus dilationis, voluit teneri ad damna, & interesse, quid id importet, *decif. 206. num. 7. Peusingero.*
- Dos etiam sine promissione probatur constituta vbi cōcurrunt coniectura, & præsumptiones, *decif. 82. num. 7.*
- Dos vbi fuit purè, & simpliciter in certa summa constituta, in ipsa constitutione fuit ius quæsitum ad fauorem viri, quamvis exadio ad tempus fuerit dilata, *decif. 43. num. 6.*
- Dos promissa ad effectum lucris habetur pro soluta, & quare, *decif. 43. num. 8.*
- Dotis titulus concurrente fraudis suspitione nõ reputatur sufficiens ad obtinendam executionem contra tertium possessorem lite pendente possessionem nactum, *decif. 339. numer. 16. Bichio.*
- Dos constituta, non præsumitur excessiua etiam contra fideicommissarium, nisi contrarium probetur, *decif. 242. num. 14. Bichio.*
- Dos ex statuto Urbis non succedit loco legitimæ, *decif. 123. num. 17. Verospio.*
- Dos filia legata cum prohibitione, quod amplius petere non possit pro portione legitimatione videtur legata, *decif. 123. num. 16. Verospio.*
- Dos vbi fuit constituta in certa summa cum pacto, quod vna pars ad tempus solui debeat, dicitur pure promissa, quamvis dies solutionis minimè venerit, *decif. 43. num. 15.*
- Dos verè promissa, non solum confessata præsumitur, ex qualitate vtriusque coniugis, dignitatis nempe mariti, & facultatis mulieris, *dec. 82. num. 25. Arguelles.*
- Doribus fauere Reipublicæ interest, *dec. 339. n. 10. Bichio.*
- Dos data sorori à Fratribus censetur data de bonis paternis, *dec. 193. num. 35. Corrado.*
- Dos data secundo viro potest dici aucta si mulier ultra dotem recuperatam ab hæredibus primi viri habuit quoque interuturia, *dec. 148. num. 30. Arguelles.*
- pro Dotis constitutione, vel restitutione, ex iuris dispositione cēsentur obligata bona fideicommissaria ascendentium, si bona libera non existant, *decif. 39. nu. 3. Verospio.*
- Dos filia assignata censetur iuxta conuentiones initas in præcedenti instrumento, in cuius executionem assignatio fuit facta, *dec. 331. nu. 3. Peusingero.*
- Dos consequi non potest in bonis fideicommissarijs transuersalium, *dec. 292. nu. 7. Peusingero.*
- Dos probatur soluta per confessionem mariti de recepto, quando instrumentum dotis promissæ præcessit matrimonio, *decif. 21. num. 6. Verospio.*
- Dos excessiua ad iustam quantitatem est moderanda, & reducenda, *dec. 192. nu. 32. Corrado.*
- Dos per Patrem filia soluta paterno adscribitur officio, nec in dotem maternam imputatur, *dec. 64. num. 3. & seqq. Verospio.*
- Amplia conclusionem fortius procedere, si pater nihil in solutione, vel assignatione expressit, *num. 4. & 5. vbi declaratur, ibidem.*
- Dos non debetur, nisi matrimonium, & nuptiæ actualiter contrahantur, *dec. 329. num. 5. Cerro.*
- Dos excessiue constituta, potest in excessu retineri, & repeti quatenus fuisset soluta, *dec. 192. nu. 3. Corrado.*
- Dos debet commensurari legitimæ, *dec. 331. n. 7. Peusingero.*
- Dotis causa dicitur concernere publicam utilitatem, *dec. 339. num. 9. Bichio.*
- Dotis priuilegio circa illius constitutionem, & restitutionem in bonis fideicommissarijs, quando quis vti possit, *dec. 373. num. 37. Corrado.*
- Dos vt repeti possit, debet probari quod fuerit soluta, non sufficit promissionem soluendi ostendere, *decif. 363. num. 5. Corrado.*
- Dos ex quibus excludatur, quod fuerit constituta ad pompam, ac ad ampliorem magnificentiam, *dec. 192. nu. 42. Corrado.*
- Dos non potest à grauato retineri super bonis fideicommisso, nisi ab eo, non autem ab alio appareat soluta, *dec. 185. num. 22. Meltio.*
- Dos non potest constitui in maiori quantitate à statuto taxata, & legitime respectiua quauis Maritus maiorem summam mereretur, *decif. 192. num. 14. Corrado.*
- Dos constituta non præsumitur excessiua, etiam contra fideicommissarium, nisi contrarium probetur, *dec. 142. num. 14. Bichio.*
- Dos quæ in parte probatur soluta, præsumitur soluta in totum, *dec. 225. nu. 11. Meltio.*
- Dos promissa, & constituta in pecunia, quidquid deinde pro eius satisfactione traditum fuit, vel ex ipsa pecunia emptum, non censetur fundus dota'is, *decif. 30. num. 20.*
- Dos constante matrimonio recepta ab vxore, vna cum eius viro, ad cuius manus peruenisse præsumitur, *dec. 311. num. 9. Meltio.*
- pro Dotis restitutione mulier non tenetur excutere bona intricata, sed eius arbitrio potest executionem facere in alijs bonis etiam fideicommissarijs, *dec. 33. num. 9. Meltio.*
- Dos non potest constitui in quantitate excessiua legitimam in bonis fideicommissi, quando mulier alteri viro equalis sibi conditionis nubere valeat licet minus qualificato, *decif. 192. num. 36. Corrado.*
- pro Dotis recuperatione non tenetur excutere bona libera penès tertios existentia, sed directe agere potest cōtra bona fideicommissaria, *decif. 292. nu. 12. Peusingero.*
- Dos scutorum quatuor millium, quod fuerit promissa à persona penitus extranea, & quæ nullam habebat necessitatem dotandi, valde dicitur inuicissimile, *dec. 195. nu. 5. Celso.*

- Dos delegata per Statutum cum reservatione alimentorum ante nuptias non dicitur succedere loco legitimæ, *dec. 132. num. 18. Verospio.*
- Dos ex bonis fideicommissis detracta, si postea fideicommissarius prætendat extitisse bona libera, ei incumbit onus probandi, *decis. 33. nu. 9. Meltio.*
- Dos quando dicatur purè promissa, quamvis factum promissum debeat sortiri effectum post mortem, *dec. 43. num. 16. & 30.*
- Dos in maiori parte soluta, præbet iustificationem solutionis etiam in alijs partibus, *dec. 82. num. 22. Arguelles.*
- Dos, ac concium, & donatio propter nuptias in dotem tradita, & à fideicommittente recepta, detrahenda sunt una cum quarto dotali tamquam debita ipsius, ex bonis per eum fideicommissis suppositis, *dec. 73. num. 8. Meltio.*
- Dos comprehenditur sub generali dispositione i. bene à Zenone, C. de quadrienn. præscr. *decis. 225. num. 10. Meltio.*
- Dos, quæ fuit data astimata, et æstimatione, quæ faciat emptionem, & venditionem, debet restitui in pecunia, & non eadem res, *decis. 170. num. 9. & 10. Peutingero.*
- Dos dum fuit constituta in bonis fideicommissarijs, præsumitur non extitisse alia bona libera, & dicenti in contrarium incumbit onus probandi, *dec. 273. num. 4. Meltio.*
- Dos dari solita Monasterio congrua censetur, si maior constituatur in sæculo nubentibus, *dec. 161. nu. 10. Corrado.*
- Dos ubi fuit in certa summa constituta, cum pacto, quod una pars esset ab altero de tempore ipsius mortis persolunda non debeatur, si de eo tempore mulier, cui dos erat relinquenda sine filiis decessisset, *decis. 43. num. 5. Ghislerio.*
- Dos à Patre relicta in certa quantitate cum facultate addendi, & minuendi potest à Tutore augeri, & quando Tutor potest condemnari ex hac causa, *decis. 201. num. 12. Meltio.*
- Dos soluta in maiori parte, inducit præsumptionem, quod residuum quoque fuerit solutum, *dec. 21. num. 11. Verospio.*
- Dotem promittens, dum fecit pactum, ut dilatione conuenta non teneretur ad fructus, *dec. 206. num. 9. Peutingero.*
- Dos data primo viro censetur secundo viro quid si testes non deponant de asportatione mobilium ad domum primi viri, *dec. 248. num. 22. Arguelles.*
- Dotis restitutio non impeditur exceptione subtractionis gemmarum, *dec. 157. num. 6. Corrado.*
- Dos quando dicatur excessiva, *dec. 192. num. 23. Corrado.*
- Dos constituta ex bonis fideicommissarijs, si asorbit totum fideicommissum, debet probari non excessus, & quare, *decis. 242. numer. 11. Bichio.*
- Dos congrua, ut dicatur constituta, quæ sint aspicienda, *dec. 242. num. 12. Bichio.*
- Dos de fideicommissis non detrahatur nisi probetur non extare bona mariti debitoris, *decis. 28. num. 20. & seq. Peutingero.*
- pro Dotalibus fructibus debetur prioritas, quæ concessa reperitur ipsi Doti, *dec. 206. num. 12. Peutingero.*
- Dos quod præsumatur congruè constituta militat inter Patrem, qui dotem constituit, & filiam; non autem in præiudicium fideicommissarij, *dec. 242. nu. 2. Bichio.*
- Dos licet in maiori quantitate constitui possit, quam in præscripta legitimæ summa, id tamè moderate fieri debet, *dec. 192. nu. 5. Corrado.*
- Dos probatur soluta per confessionem Mariti de recepto, *dec. 30. num. 2. Corrado.*
- Dos probatur soluta ex confessione mariti, tam in testamento, quam in codicillis, *dec. 21. nu. 5. Verospio.*
- Dotis restitutio retardari non potest per exceptiones controuersias & illiquidas, & c. *dec. 157. nu. 5. Corrado.*
- Dotem magis proficuum est coniugibus habere in censibus, locis montium, & c. quam in domibus licet pluris æstimatis, & quare, *decis. 192. nu. 7. Corrado.*
- Dos congrua dicitur quando refertur ad quantitatem à statuto taxatam, cui censetur se voluisse conformare Testator, *dec. 192. num. 31. Corrado.*
- Dos congrua dicitur illa, quæ refertur ad legitimam, *dec. 192. nu. 30. Corrado.*
- Dos ex fideicommissis ascendenti detrahatur vigore auth. res. quæ, & c. *dec. 64. nu. 11. Verospio.*
- Dos constituta ex bonis fideicommissarijs, si asorbit totum fideicommissum, debet probari non excessus, & quare, *dec. 242. num. 11. Bichio.*
- Dos quando præsumatur soluta, *dec. 263. nu. 36. Corrado.*
- Dos consequi potest ex bonis subiectis fideicommissis ascendentium, *dec. 292. nu. 5. Peutingero.*
- Dotis constitutio potest aliter quam per scripturas probari, *dec. 196. num. 2. Celfo.*
- Dotes quotidie auctæ fuerunt, & in dies augentur *dec. 242. num. 13. Bichio.*
- Dotem de bonis fideicommissarijs detrahere volenti, incumbit onus probandi bona libera non extare, *dec. 33. num. 4. Meltio.*
- Dos congrua, ut dicatur constituta quæ sint aspicienda, *dec. 242. num. 12. Bichio.*
- Dotis titulus importat translationem dominij, *dec. 46. nu. 6. Verospio.*
- Dos quando peti non potest, antequam dies solutionis cedat, nec ipsum lucrum dotis peti potest, *dec. 43. num. 14. Ghislerio.*
- Dos non probatur ex confessione facta à marito constante matrimonio si non adsit præcedens promissio, *dec. 124. nu. 2. Arguelles.*
- Dos quod fuerit soluta probari potest ex testibus, *dec. 170. num. 8. Peutingero.*
- Dotes quotidie auctæ fuerunt, & in dies augentur, *dec. 242. num. 13. Bichio.*
- Dos non probatur constituta ad pompam ex depositione Testis, qui agit de sustinendo contractu, eius opera, & autoritate gesto, *dec. 192. num. 11. Corrado.*
- Dotis solutiones factæ diuersis temporibus, ac diuersimodè factæ, ex una arguntur ad alias, *dec. 124. num. 9. Arguelles.*
- Dotis restitutio retardari non potest per exceptionem.

ceptiones illiquidas, *dec. 239. num. 15. Corrado.*
 Dos legata vt succedat loco legitimæ quid requiratur, *dec. 123. nu. 19. & sup. nu. 13. vbi materiam. Verospio.*

Dos promissa in quantitate ex quibus censetur soluta, *dec. 65. num. 1. & seqq. Meltio.*

Dos detrahenda est ex fideicommissio particulari, quando ipsa bona specialiter alienari prohibita eidem fideicommissario vniuersali restitui deberent, *dec. 41. num. 37. Corrado.*

Dos data primo viro censetur repetita secundo, quando secus, *dec. 148. num. 20. Arguelles.*

Dos legata in casu nuptiarum, cum gerundio, maritandosi. conditionem importat, *decif. 123. nu. 13. & 14.*

Dos probatur soluta, vbi processit promissio absque alia coniectura, *dec. 148. nu. 9. Arguelles.*

DOTANDI onus alieni iniunctum, si & alijs in gradu subsequenteribus non fuit repetitum, an illorum exclusionem importet, *dec. 160. n. 12. Verospio.*

Dotandi facultas censetur concessa ex donatione facta, vt decentius nubere possit, *dec. 84. num. 26. Bichio.*

An autem bona possint dari in dotem æstimata, vel inæstimata, vide *nu. 27. ibidem.*

DVBIVM quando adest, an Ecclesia sit Cathedralis, necne dubia etiam redditur reseruatio ex illa elicit, *dec. 351. num. 18. Bichio.*

E.

ECCLESIA.

Ecclesia quod sit collegiata non probatur ex sola existentia sigilli communis, nisi concurrat eius vsus in negotijs communibus, *decif. 147. num. 8. Corrado.*

Ecclesia non ligatur locatione, nec eius nomine neque in ipsius facta vtilitatem, *dec. 219. nu. 11. Corrado.*

Ecclesia quando probetur per testes esse simplicem Parochialem, non autem Collegiatam, *dec. 147. num. 12. Corrado.*

Ecclesia quibus deficientibus non præsumatur Collegiata, nisi sit Cathedralis, vel Regularis, *dec. 147. nu. 5. intellige vt num. 7. Corrado.*

Ecclesia quando non præsumatur Collegiata, licet adsint in ea multi Clerici intitulari vna cum Archipresbytero, *decif. 147. numer. 6. Corrado.*

Ecclesia potest cogere vicinos ad vendendum, pro ampliatione Monasterij, *dec. 337. num. 10. Corrado.*

Ecclesia præiudicare non potest Officialium negligentia, *dec. 212. num. 9. Celfo.*

Ecclesia cuius possessio sequestratur, ne debito careat seruitio Oeconomis deputari debet cū congrua fructuum assignatione, *dec. 94. num. 9. Arguelles.*

Ecclesia quod sit Collegiata, non probatur ex collatione Apostolica, quando illa non est restricta ad veras vacationis species, sed generaliter omnes comprehendit, *dec. 147. num. 21. Corrado.*

Ecclesia Parochialis, quando est vnica Cathed-

rali, cessat concursus, *decif. 104. num. 1. Cerro.*
 Ecclesia sibi imputare debet si passa fuit sententiam Iudicis laici contra se latam executioni demandari, *dec. 161. nu. 18. Bichio.*

Ecclesia non amittit possessionem per contractum nullum, & inutilem sui Prælati, & quare, *decif. 120. num. 7. Ghislerio.*

Ecclesia quod sit Collegiata, quando non probetur ex eo, quod habeat archam communem, *dec. 147. nu. 9. Corrado.*

Ecclesia, quod sit Collegiata, ex quibus comprobari possit, *decif. 147. num. 4. Corrado.*

Ecclesia competit interdictum vnde vi pro rebus alienatis per Prælatum, *decif. 200. num. 10. Ghislerio.*

Ecclesiæ conditio respectu extractionis decimarum mutari, atque fieri deterior non potuit ex mutatione personarum, contra quas possidebat, *dec. 22. nu. 23.*

Ecclesia quod sit Collegiata non probatur per coniecturas perneceffe inferentes Collegialitatem, *decif. 147. nu. 10. Corrado.*

Ecclesia circa præscriptionem, in quibus sit magis priuilegiata, quam persona priuata, *dec. 4. nu. 4. Pentingero.*

Ecclesia solet abstinere à coactione matrimonij & quare, *dec. 19. nu. 3. & 41. Meltio.*

Ecclesia nõ probatur quod sit Collegiata ex his, quæ alijs Ecclesijs, ac Congregationibus particularibus secundum mores Diocesis conuenire possunt, *dec. 147. nu. 11. Corrado.*

Ecclesia quod sit Collegiata probari debet, vel ea primæua legitima institutione, vel ex subsequenti Priuilegio Apostolico, *dec. 147. nu. 3. Corrado.*

Ecclesiæ competit manutentio in bonis, quæ nulliter, & inualide fuerunt alteri concessa, vel alienata, *dec. 200. nu. 6. Ghislerio.*

Ecclesia dum nolit pro se retinere emphiteusim æquitas luadet, vt præferatur foemina proximior vltimi inuestiti, *dec. 46. n. 20. Meltio.*

Ecclesia potest, & debet dissimulare ne ad coactionem matrimonij per sponsalia contracti procedatur, legitima subsistente causa, *dec. 19. nu. 49. Meltio.*

Ex quibus autem dicta legitima causa deducatur, *num. 45. ibidem.*

Ecclesia an sit Collegiata, vel Parochialis dignoscitur ex collationibus eiusdem Ecclesiæ, *decif. 147. nu. 18. Corrado.*

Ecclesia Sancti Siri lanuæ ab antiquissimo tempore est ædificata, & fuit prius apud Cassinenses & postea fuit Theatinis concessa, *decif. 337. nu. 3. & 9. Cerro.*

Ecclesiæ non competit manutentio in bonis alienatis per Prælatum, si probabiliter dubitari potest, an sit locus extrauag. Ambitosæ, *decif. 200. nu. 12. Ghislerio.*

Ecclesiæ, seu Monasteria non possunt ædificari in præiudicium aliarum antea ædificatarum, *dec. 337. num. 15. Cerro.*

Ecclesiæ omnes in eius Episcopi potestate consistunt, in cuius Territorio sunt, *dec. 156. nu. 7. Bichio.*

Ecclesia an sit Parochialis, vel Collegiata, probatur etiam ex visitatione eiusdem Ecclesiæ

clesiæ facta ab Ordinario, *decif. 147. num. 17. Corrado.*

ECCLESIASTICI Regulares nō possunt absq; Sedis Apostolicæ licentiâ, & euidenti vtilitate Monasterij aliqua bona conducere, *dec. 181. nu. 19. Verospio.*

Ecclesiastici non tenentur ad refectionem murorum pontium, & custodiam Ciuitatis quacumque consuetudine non obstante, *dec. 139. nu. 13. Verospio.*

per **EDICTVM** vt possit procedi constare debet de non tuto accessu, *decif. 245. numer. 3. Cerro.*

EGIDIANA habet locum etiam in Ciuitate Auenionensi. *dec. 208. num. Celfo.*

Vide supra in litera A. in verb. Egidiana.

Effectuatio lapsu temporis non præsumitur, *dec. 361. Ghislerio.*

EFFECTVS.

Effectus relicti contra dispositionem l. hac editoriali attendere debemus, non autem simpliciter formam, *dec. 305. num. 33. Corrado.*

Effectum ea, quæ non habuerunt, non attenduntur, *dec. 361. n. 13. Ghislerio.*

Effectus subsecutus attendendus est, non autem factum præambulum, *decif. 178. nu. 9. Cerro.*

Effectus patriæ potestatis cessat in concessione facta per Principem, *dec. 54. num. 3. Ghislerio.*

ELECTIO.

Electio est in potestate emptoris, vel reddere bona restituto pretio, vel iustum pretium supplere, *decif. 202. num. 13. Ghislerio.*

Electio de iure datur conuento, *decif. 202. num. 14. Ghisler.*

Electio, seu institutio in beneficijs non est faciēda, nisi citatis contradictoribus interesse habentibus, & quando sufficiat citatio edictalis, *dec. 316. num. 7. & 8. Meltio.*

Electio facta in vim resignationis, resignante defuncto infra viginti dies est nulla, *dec. 184. n. 24. Bichio.*

Electio de digno omisso in Parochialibus non tenetur, *decif. 105. num. 10. Celfo.*

Electio peritorum non est locus, quando alio remedio consultum alicui reperitur, *decif. 32. numer. 13. Ghislerio.*

Electio facta de beneficio non vacante est nulla, *dec. 184. num. 7. Bichio.*

Eligendi non sunt periti, nisi tunc, quando alia actio non superest, *decif. 32. num. 11. Ghislerio.*

Electio vbi à principio est nulla superueniens illius admissio non retrahitur, *dec. 184. num. 17. Bichio.*

Electio ex quibus nō dicatur effectuatâ, *dec. 194. num. 4. Celfo.*

ENUNCIATIVA.

Enunciatiuæ ac assertiones sub verbis dubijs conceptæ in Bullis Apostolicis, non probant, *decif. 147. num. 20. Corrado.*

Enunciatiuæ non probant dum principaliter dubitatur de enunciato, *decif. 214. num. 12. Ghisler.*

Enunciatiuæ antiquissimæ, licet non ostendantur effectuatæ habent vim famæ, & probant existentiam Iurispatronatus, *decif. 169. num. 6. Arguelles.*

Enunciatiua quando reputetur antiqua, *dec. 214.*

num. 14. Ghisler.

Enunciatiuæ in antiquis probant consanguinitatem, *decif. 278. num. 13. Pentingero.*

Enunciatiua intelligi debet ex antecedenti, dum de alio posteriori in rei veritate non constat, *decif. 182. Cerro.*

Enumeratio specierum diligenter facta legato derogat generali, *decif. 77. num. 24. Arguelles.*

Enunciatiuæ in instrumento renunciationis factæ cō magis probant, quo agitur de solius renunciantis præiudicio, *decif. 270. n. 6. Pentingero.*

Enunciatiuæ omnes in vno eodemque instrumento eodem tempore factæ censentur, *ibid. num. 9.*

Enunciatiuæ non antiquissimæ faciunt vehementem præsumptionem, *decif. 9. num. 4. Bichio.*

Enunciatiuæ quando sunt plures, & excedunt centum annos sunt magni momenti, *decif. 99. numer. 6. Bichio.*

Enunciatiua non probat quando sumus in re de recenti gesta, *decif. 363. num. 42. Corrado.*

Enunciatiua non probat quando emanauit ad instantiam personæ interessatæ, *decif. 225. nu. 5. Meltio.*

EMPHITEVSIS.

Emphiteusis ecclesiastica, pactum renouandi, & clausulæ, ad habendam in perpetuum, &c. non tribuunt facultatem renouandi, nec alienandi in extraneos, *decif. 209. num. 3. Cerro.*

Emphiteusis concessa Clerico pro se, heredibus, & successoribus, &c. necessariò debet intelligi de heredibus, & successoribus extraneis, *decif. 29. num. 14.*

Emphiteusis ecclesiastica dicitur deuoluta ad ipsam Ecclesiam ob canones non solutos per biennium, *decif. 73. num. 5. Corrado.*

Emphiteusis ecclesiastica renouata in parte, est pariter renouata in totum, si ecclesia noluit istam partem pro se retinere, *decif. 46. num. 16. Meltio.*

Emphiteusis ecclesiastica, finita generatione ad Ecclesiam reuertitur, nec transit ad extraneos licet sit concepta pro heredibus, & successoribus, & quando secus, *decif. 209. num. 1. 6. & 7. Cerro.*

Emphiteusis ecclesiastica concessa Clerico, pro se, heredibus, & successoribus, non restringitur ad heredes sanguinis, sed transit ad extraneos, *decif. 3209. num. 9. Cerro.*

in Emphiteusi ecclesiastica prohibitio alienandi, comprehendit non solum alienationem per contractum, sed etiam per ultimam voluntatem, *dec. 209. num. 6. Cerro.*

Emphiteusis ecclesiastica in Abbatia Farfen. redacta est ad instar bonorum allodialium, *decif. 161. n. 3. Cerro.*

Emphiteusis ecclesiastica non transitoria ad extraneos non potest retineri a Monasterio pro sola fructuum commoditate, durante vita, Monachi etiam si esset capax bonorum in communi, *decif. 209. numer. 13. & 14. Cerro.*

Emphiteusis ex speciali licentiâ Pontificis concessa, non valet quando tendit in præiudicium tertij, quando Papæ non innotuit, *decif. 46. Meltio.*

Emphiteusis ecclesiastica de sui natura videtur

- ex pacto, & providentia, *decif. 161. num. 7. Cerro*
in Emphiteusim, quando bona ecclesiastica con-
cedi solent, an, & quando possint iterum con-
cedi alterando solitum, *decif. 165. num. 11. Ghi-*
slerio.
Et quid si alteratio est circa substantialia, vel
accidentalialia, *ibidem num. 12.*
Emphiteusis ecclesiastica non potest dici deuo-
luta, si non viget defectus solutionis Canonum
per biennium continuum, *dec. 73. num. 6. Corrado.*
Emphiteusis ecclesiastica concessa pro hæredi-
bus, & successoribus, restringitur ad hæredi-
bus sanguinis, & descendentes ab inuestitis,
decif. 209. num. 2. Cerro.
Emphiteusis ex quibus efficiatur pactionata, .
decif. 55. num. 6. Peutingero.
Emphiteusis, quæ ex consuetudine renouari so-
let, fieret iniuria, quatenus talis renouatio de-
negaretur, *decif. 46. num. 13. Meltio.*
Emphiteusis renouatio dicitur semper vna cum
prima inuestitura, etiam si iam illa fuerit fini-
ta, atque extincta, *decif. 142. num. 12. Meltio.*
Emphiteusis concessa ex pacto, & providentia
quando non efficiatur hæreditaria per apposi-
tionem clausulæ ad habendum, *decif. 55. num. 5*
Peuting.
Emphiteusis finita si proximior petat inuestitu-
ram censetur concessa quatenus de iure con-
cedenda foret maxime contra extraneum,
deinde inuestitum, *decif. 46. num. 4. Meltio.*
Emphiteusis renouatio dicitur alterata ultra so-
litum circa substantialia ex comprehensione
nouarum personarum in inuestitura non ad-
missarum, *decif. 165. num. 13. Bichio.*
Emphiteusis pactionata, in qua tributa est tan-
tummodo facultas alienandi non transit in
fiscum, *decif. 161. num. 12. Celfo.*
Emphiteusis à priuato concessa, transit in fiscum,
Ecclesiastica vero non, licet sit transitoria,
ad extraneos, *decif. 161. num. 10. Cerro.*
Emphiteusis hæreditaria admittit iuris commu-
nis successionem, *decif. 71. num. 3. Ghisler.*
Emphiteusis facta patri, & filiis, censetur filiis
quæsitum dominium rei emphiteuticæ, *decif.*
13. num. 7. Verospio.
Emphiteusis adhuc durante, non potest Præla-
tus in præiudicium successorum in Ecclesia
illam renouare, *decif. 165. num. 9. Ghisler.*
Emphiteusis non dicitur deuoluta ob lineam
finitam, si adhuc extiteret aliqua forma Mo-
nialis, & commoditas bonorum remaneret
penes Monasterium, *decif. 109. num. 11. & 12.*
Cerro.
Emphiteusis habita cum clausula, ad habendum,
ex causa onerosa potest à primogenito alie-
nari in præiudicium vocatorum, *dec. 359. nu-*
mer. 5. Peutingero.
Emphiteusis finita si proximior petat inuestitu-
ram, & obtineat quoad certam ratam bono-
rum, sufficit pro cõseruatione iuris illi com-
petentis, *decif. 46. num. 3. Meltio.*
Emphiteusis finita si bona essent ab alio occupa-
ta, annus ad petendam inuestituram non in-
cipit currere, nisi à die recuperationis, &
adeptæ possessionis per Dominum directum,
decif. 46. num. 5. Meltio.
Emphiteusis pro se, filiis, & nepotibus acceptat
cum clausula, ad habendum, cuius natura sit,
decif. 359. num. 4. & 5. Peutingero.
Emphiteusis an possit concedi foeminae, si vlti-
mus emphiteuta fuerit inuestitus pro se, ac
eius filijs, & nepotibus masculis tantum, *decif.*
143. num. 33. Meltio.
Emphiteusis vt dicatur concessa ex causa lucra-
tiua, & non ex causa onerosa ex quo digno-
scatur, *decif. 55. num. 19. 20. & 22. Peutingero.*
Emphiteusis finita ob deficientiam generationis
datur proximiori tempus vnus anni ad pe-
tendam inuestituram, *decif. 46. num. 2. Meltio.*
Emphiteusis finita si fuerit inuestitus extraneus
facultas petendi renouationem durat spatio
triginta annorum, *decif. 46. num. 6. Meltio.*
Emphiteusis renouata alicui pro se, & eius fi-
lijs, & nepotibus masculis, dicuntur exclusæ
foeminae, *decif. 46. num. 17. Meltio.*
Declarare procedere quatenus extent masculi ex
primo inuestito descendentes, sed his defici-
entibus admittitur etiam foemina ad renouatio-
nem petendam, *ibidem num. 18.*
Emphiteusis renouatio petitur ex æquitate, non
autem vigore inuestituræ, *decif. 45. num. 19.*
Meltio.
Emphiteusis concessa pro se, ac eius hæredibus,
& successoribus quibuscumque in perpetuum
cum clausula, ad habendum, & quidquid voluerit fa-
ciens, transit etiam ad hæredes extraneos, *decif.*
29. num. 11.
Emphiteusis quando dicatur concessa ex pacto,
& providentia, *decif. 55. numer. 1. Peutingero.*
Emphiteusis efficiatur hæreditaria vigore clausu-
læ, ad habendum, in inuestitura appositæ, &
quando procedat, *dec. 55. num. 3. & 4. Peutingero.*
Emphiteusis non potest dari in dotem, cum nõ
possit transire ad hæredes mulieris, *decif. 359,*
num. 7. & 8. Peutingero.
Emphiteusis renouatio regulari debet iuxta
terminos inuestituræ antiquæ, & quare, *decif.*
143. numer. 11. Meltio.
Emphiteusis quando non est finita, vel dubium
est an expirauerit, hæredi vltimi grauati da-
tur manutentio, dum constat de illius posses-
sione, & canonum solutione, *decif. 29. num. 4.*
Emphiteusis ex quibus dicatur potius nouiter
concessa, quam antiqua renouata, *dec. 165. nu-*
mer. 10. Ghislerio.
Emphiteusis facta patri, & filiis admitti debent
filij tamquam filij, *dec. 13. num. 6. Verospio.*
Emphiteusis deuoluta ob canones non solutos,
vel ob lineam finitam, an, & quando liceat
Domino directo possessionem accipere, *dec. 29*
num. 6.
Emphiteusis concessa soli patri recipienti pro
se, & filiis, non admittuntur filij, nisi fuerint
hæredes patri, *dec. 13. num. 8. Verospio.*
Emphiteutica bona non dicuntur talia, dum
fuerint data in dotem, *decif. 359. num. 6. Pen-*
tingero.
Emphiteusis in lineam alicuius ingressa in eius
descendentia permanere debet, donec aliquis
de linea superfit, exclusis illis alterius lineæ,
decif. 55. num. 35. Peutingero.
in Emphiteusi stipulata pro patre, & filiis, vno
eorum

eorum decedente, intrat ius accrescendi, *decif. 218. num. 30. Arguelles.*

EMPHITEOTA.

Emphiteota si pro noua inuestitura aliquid soluit, antiquam illi non suffragasse demonstrat, *dec. 161. num. 19. Cerro.*

Emphiteota est dominus rei emphiteotica, *ibid. num. 14.*

Emphiteuta, ut excusetur à caducitate sufficit causa licet probabilis, & colorata, *dec. 73. n. 14. Corrado.*

Emphiteuta debet in sua possessione manuteneri dum disputatur, an intret caducitas, seu deuolutio, *dec. 29. n. 9.*

Emphiteuta in sua possessione manuteneri debet quando non constat de deuolutione clara, & indubitata, etiam si Dominus directus posset accipere possessionem propria auctoritate, *decif. 29. num. 10.*

Emphiteuta antiquus si inuestitura facta denouo emphiteutæ non reclamauit per tempus longum, remanet exclusus ab omni commodo, *decif. 161. num. 22. Cerro.*

Emphiteuta habet dominium utile, *dec. 80. num. 11. Arguelles.*

Emphiteutæ ex pacto, & prouidentia non possunt alienare bona emphiteotica *decif. 55. n. 9. contra ut nu. seq. Pentingero.*

EMPTIO.

Emptio facta ab eo, quem constat non fuisse dominum, non retardat immissionem heredi, *decif. 297. num. 1. Bichio.*

Emptionem alieno nomine quam euentis factam fuisse qui dicit, hoc probare tenetur, *dec. 332. n. 21. Corrado.*

Emptio facta presumitur nomine proprio, ac cum pecunijs emptoris, *decif. 332. num. 18. Corrado.*

Emens pro persona nominanda, ante nominationem res emota est in dominio emptoris, *decif. 80. num. 23. Meltio.*

Emens ab hærede beneficiato persoluendis creditoribus dicitur tutus, *decif. 89. num. 16. Arguel.*

Emens pendente lite, si lite sciuit, fraudis particeps dicitur, *decif. 339. n. 22. Bichio.*

Emerere nemo pro seipso prohibetur stante iustitia pretij, *decif. 223. num. 3. Meltio.*

EMPTOR.

Emptor, qui in euentum euictionis reseruauit sibi facultatem super pretio, non tenetur expectare euictionem secutam, *decif. 190. num. 1. Pentingero.*

Emptor rei alienari prohibita seruata forma à Pontifice præscripta molestari non potest secus si eum negligere curauit ibidem, *decif. 325. num. 4. Pentingero.*

Emptor bonorum fideicommissariorum in vim derogationis Apostolicæ, an, & quando teneatur esse sollicitus de inuestimento faciēdo, *dec. 41. num. 15. Corrado.*

Emptor agit ad rescissionem contractus ubi res vendita alijs detegitur obligationibus obnoxia, *dec. 324. num. 13. Cerro.*

Emptor pro persona nominanda tenetur prout liberè emit, sic tradere personæ nominatæ, *dec. 80. n. 25. Meltio.*

Emptor pro persona nominanda, nominatione non facta presumitur sibi voluisse acquirere, secus nominatione subsecuta, *dec. 80. num. 28. Meltio.*

Emptor promittens soluere pretium creditoribus anterioribus, si posterioribus incautè soluat, sibi imputandum est, *dec. 30. num. 43.*

Emptor soluens creditoribus sibi in lista assignatis, possitne molestari per alios, *dec. 211. num. 6. Cerro.*

Emptor pro persona nominanda, nominatio postea subsecuta non potest præiudicare hypothecæ medio tempore emptori quæsitæ, *dec. 80. n. 24. Meltio.*

Emptor non tenetur esse sollicitus de versione pretij, *dec. 325. num. 3. & seqq. Pentingero.*

Emptor secuta euictione rectè agit ad pretij restitutionem, ac damnorum, & interesse constitutionem, *dec. 313. num. 7. & nu. ult. Cerro.*

Emptor rei fideicommissariæ distractæ ad effectum soluendi debita tenetur esse sollicitus de versione pretij, *decif. 325. n. 5. Pentingero.*

Emptor bonorum fideicommissariorum in vim derogationis Apostolicæ tenetur esse sollicitus de inuestimento, si se obligauit illud facere pro sua rata, *decif. 41. num. 17. Corrado.*

Emptor succedit in ius, & hipotecam venditoris, *decif. 89. num. 21. Arguelles.*

Emptor agit de euictione, ubi res emptæ est fideicommissio subiecta, *decif. 163. num. 21. Bichio.*

Emptor non presumitur stultus, *decif. 320. num. 1. Corrado.*

Emptor cuius pecunia primus creditor est satisfactus, habet contra alios retentionem, *dec. 80. num. 20. Arguelles.*

EPISCOPVS.

Episcopus non potest concedere laicis ius decimandi, sed benè emolumentum, & commoditatem, *decif. 175. num. 9. Bichio.*

Episcopus interdicatur, alij verò excommunicantur, *decif. 222. num. 10. Celso.*

Episcopus potest iurisdictionem exercere siue per se ipsum, siue per Vicarium, *decif. 87. n. 6. Bichio.*

Episcopus in dubio censetur contulisse beneficium potius nomine proprio, quàm comuni cum Capitulo, *decif. 49. num. 20. Pentingero.*

Episcopus est vniuersalis decimator totius diocesis, *decif. 212. num. 4. Celso.*

Episcopi attestationi plurimum deferendum est circa qualitatem beneficiorum eius Diocesis, *dec. 147. num. 16. Corrado.*

Episcopus debet esse de legitimo matrimonio natus, *decif. 334. n. 17. Meltio.*

Episcopis nullo modo permittitur beneficia in in seruitutem redigere, *decif. 321. num. 23. Meltio.*

Episcopus non potest sine beneplacito Apostolico beneficia libera subijcere iuripatronatus alterius in præiudicium suæ Ecclesiæ, *dec. 6. num. 2. Ghislerio.*

Episcopus potest acceptare alternatiuam quandocumque, sicque si illam acceptauit, si expleto mense Septembris, hoc sibi imputare debet, *decif. 117. numer. 14. Pentingero.*

Episcopus licet habeat indultum Papæ deferendi CRUCEM in alieno Episcopatu, non tamen

men potest ibi iurisdictionalia exercere, *decif. 106. num. 14. & 15.*

Episcopus non potest præiudicare neque Ecclesie, neque Successoribus, *dec. 6. num. 3. Ghislerio*

Episcopatus conferens qualificatiue, non iure ordinario, sed alieno, & participato conferre dicitur, *decif. 117. num. 3. & 5. Peusingero.*

Episcopus pretendens decimam ex quacumque causa debet prius illam probare, *decif. 100. numer. 20. Ghislerio.*

Episcopus, quamvis procedat tamquam Sedis Apostolicæ delegatus, quando tamen necessarias probationes, ac interesse habentium citationes prætermittere non possit, *decif. 224. num. 15. Corrado.*

ab Episcopo collatio facta absque Capitulo de beneficio, ad quod electio pertinebat, quando non censetur præiudicialis, *decif. 31. num. 20. Arguelles.*

Episcopus in celebratione matrimonij habetur loco Parochi, *decif. 233. num. 27. & 31. Ghisler.*

Episcopus non arctatur à Sacro Concilio tenere librum, in quo describat matrimonia coram ipso contracta, *dec. 233. num. 20. Ghisler.*

Episcopus non potest concedere alicui iuspatronatus in Ecclesia, quæ libera existit, *decif. 321. num. 22. Meltio.*

Episcopus quilibet in suo Territorio potest vti proprijs insignibus, *dec. 106. num. 16. Cerro.*

Episcopus potest allegari suspectus, *dec. 180. num. 9. Peusingero.*

Episcopus quando solus priuatiue quoad Capitulum contulit beneficium Ecclesie Cathedralis, non censetur præseruatum ius simultaneæ collationis, & quare, *dec. 49. num. 12. & 13. Peusingero.*

Episcopus in sua Diocesi est Ordinarius, & interuenire potest matrimonio vt Parochus, *dec. 233. num. 25. Ghislerio.*

Episcopi attestati quoad statum Ecclesie plurimum est deferendum, *dec. 48. num. 8. Cerro.*

Episcopus super omnibus beneficijs existentibus intra fines suæ Diocesis habet intentionem fundatam donec non iustificetur contrarium, *dec. 6. num. 1. Ghislerio.*

Episcopus quilibet in sua Diocesi dicitur Parochus, *dec. 223. num. 26. Ghislerio.*

Episcopus tamquam Sedis Apostolicæ delegatus potest nouam Ecclesiam constituere, inuito etiam Rectore Parochialis antiquæ, *decif. 224. num. 14. Corrado.*

Episcopus non valet sine Papa declarare de iurepatronatus beneficium, quod erat liberum, *dec. 210. Celso.*

Episcopus gaudet alternatiua vbi collatio est libera Episcopi, *dec. 117. num. 4. Peusingero.*

Episcopus est iudex cõpetens, & legitimè procedit antequam fuerit recusatus etiam in causis mensæ Episcopalis, *dec. 36. num. 15. Ghislerio*

Episcopi assertioni emissæ in actu remunerationis alicui factæ ob eius merita, non creditur nisi aliunde merita probentur, *dec. 200. num. 18. Ghislerio.*

Episcopus non tenetur seruare præcepta Curie secularis, *dec. 222. num. 1. Celso.*

Episcopus in conferendis beneficijs præsumitur

elegisse digniorem, *dec. 356. num. 9. Verospio.*

Episcopus non habet assistentiam iuris pro decimis stante distinctione Parochiarum, *dec. 100. num. 24. Ghislerio.*

Episcopus eligendo aliquem ad Ecclesiam Parochialem, præsumitur idoneus, *dec. 105. num. 2. Celso.*

Et hoc maximè si innotuerint ei mores, & qualitates, & mores electi, *ibid.*

Episcopus potest ligare suos subditos, si faciat decretum in actu visitationis, *dec. 102. num. 4. Ghislerio.*

Episcopus de iure communi habet intentionem fundatam super iurisdictione vniuersali in omnibus locis suæ diocesis, *dec. 87. num. 1. Bichio.*

Episcopus non potest præiudicare suæ Ecclesie, & Successoribus, *dec. 137. num. 11. Arguelles.*

Episcopus potest nomine Ecclesie à transactione ab ipso inita recedere, & ea non obstante eodem nomine iudicialiter obtinere, *dec. 24. num. 18.*

Episcopus dicitur agere nomine Ecclesie, quando in actis non exprimitur eius nomen proprium, sed dignitatis tantum, *dec. 24. num. 20.*

Episcopus non præiudicat decretis in materia præcedentiæ factis à Capitulo sede vacante, *dec. 254. num. 29. Arguelles.*

Episcopi cõsensus omnino requiritur pro creatione beneficii, & acquisitione Iurispatronatus, alias nullum ius amittitur, *decif. 316. num. 10. Meltio.*

Episcopus, & Vicarius vnus est adiutor alterius, *decif. 87. num. 7. Bichio.*

Episcopi in populis diuersæ lingue viros idoneos providere debent, qui eos instruant secundum diuersitatem linguarum, *decif. 136. numer. 7. Corrado.*

EPISTOLA.

Epistola scripta ab hærede creditori defuncti in qua promissit soluere, talis promissio, seu obligatio quomodo intelligenda sit, *dec. 40. num. 11. Verospio.*

Epistola deducta ad probandam obligationem, requiritur quod contineat explicitam promissionem, *decif. 211. num. 4. Cerro.*

Epistolæ conscriptæ à personis in causa non habentes commodum principale, possunt deferui pro adminiculo, *decif. 106. num. 8. 9.*

Epistola Episcopi Diocesani an sufficiat pro canonizanda Consuetudine illius loci, *decif. 200. num. 15. Ghislerio.*

Epistolæ recognitæ formiter inseruiunt pro summo ad obtinendam remissionem, *decif. 232. num. 8. Bichio.*

Epistola optimè probat contra scribentem, *decif. 345. num. 14. Arguelles.*

Epistolæ contra scribentem plenè probant, *decif. 355. num. 5. Verospio.*

Epistola aulicis verbis, ac officiosis conscripta, non inducit obligationem scribentis, *dec. 40. num. 12. Verospio.*

ERECTIO non dicitur effectuatæ non purificato Episcopi decreto, *decif. 123. num. 20. Meltio.*

Erectio beneficii in tempore anteriori probat prioritatem temporis, non dignoritatem, *dec. 99. num. 19.*

E R R O R .

- Error in diuersis actibus per plures vices reiteratus, redditur inuersionis nec presumitur, sed debet ab allegante probari, *decis. 23. num. 6.*
- Error nominis Procuratoris non vitiat processum, *dec. 212. num. 7. Ghislerio.*
- Error diei malè in protocollo appositæ ex quo plenè iustificatus remaneat, *decis. 197. numer. 7. Peutingero.*
- Errores calculi quando opponuntur illo interim statueretur relationi factæ à Perito vltimè electo, *dec. 127. num. 6. Meltio.*
- Errores in calculanda legitima non sufficit vt deducantur, sed necesse est vt iustificentur, *dec. 127. num. 7. 5. Meltio.*
- Error ab allegante debet plene, & concludenter probari, *dec. 138. nu. 14. Bichio.*
- Error tollitur ex reiterata expressione, *decis. 149. nu. 18. Peutingero.*
- Error probari debet concludenter, nec sufficit allegare, *dec. 149. num. 19. Peutingero.*
- Euentus futurus non habetur in consideratione quando congruo ordini naturæ repugnat, ac est inuersionis, *dec. 192. nu. 15. Corrado.*

E V I C T I O .

- Euictionis iudicium in se suscipiens ex eodem processu condemnari potest, *dec. 320. numer. 4. Corrado.*
- Euictio procedit etiam in permutatione, *dec. 320. nu. 2. Corrado.*
- Euictione secuta in bonis in solutum datis mulieri pro restitutione dotis, potest mulier primariam actionem intentare, *dec. 21. num. 13. Verospio.*
- Euictio debetur ex pacto, *decis. 320. nu. 3. Corrado.*
- Euictionem præstare debens tenetur ad omnium restitutionem, quæ euictionem passus soluere fuit coactus, *dec. 330. num. 1. Corrado.*
- Euictio alicuius rei sequitur etiam ex eo, quod illa res fuerit denegata, *dec. 26. num. 23.*
- Euictio semper competit creditoribus anterioribus, quibus prædium venditum erat hypothecatum, *dec. 30. num. 41.*
- Euictio non debetur si molestiæ inferantur à persona in promissione euictionis non nominata, *dec. 81. nu. 3. Meltio.*
- Euictio præstatur ex pacto, *dec. 320. n. 8. Corrado.*
- EXACTIO fructuum locorum Montium probat illorum possessionem, *dec. 244. nu. 3. Cerro.*

E X A M E N .

- Examen nouum admitti non debet postquam didicata fuerunt testificata, *dec. 101. num. 35. Corrado.*
- Fallit quando petitur per viam restitutionis in integrum, *ibidem num. 36.*
- Item fallit quando articuli sunt diuersi, *ibidem num. 37.*
- Fallit quando non sunt claræ, & requirunt interpretationem, *ibidem num. 39. & 40.*
- Item fallit quando exceptio oritur ex ventre ipsarum litterarum, *ibidem num. 41.*
- Examen Testium etiam in Curia denegatur quando articuli sunt irrelevantes, & calumniosi, *dec. 5. num. 2. Cerro.*
- ad Examen ex quibus dicatur iudicialiter processum *dec. 155. n. 1. Bichio.*

Examen nouum circa habilitatem scientiæ admitti solet post annu à die reprobationis elapsu pro eliciendo grauamine, & quando id procedat, *decis. 23. num. 9.*

Examinis nullitatem opponere non potest, qui eodem modo suos testes examinauit, *dec. 175. num. 9. Bichio.*

Examinis nullitas si fuerit opposita, non impedit remissoriam, quamuis ei renunciatur, *dec. 51. nu. 23. Arguelles.*

Examinis locus notificari debet, vt pars examini possit assistere, *dec. 80. num. 1. Peutingero.*

Examen nouum non est denegandum, *dec. 348. nu. 17. Arguelles.*

Fallit quando effluxit longum temporis spatium, quo quis possit fieri doctior, *ibidem numer. 18.*

Quæ fallentia non procedit, quando quis statim nouum examen petijt, licet tempus postea intercedat, *ibidem num. 19.*

Examen etiam in materia obiectiua admittitur quando obiectum deducitur incidenter à Possessore, & est de iure dantis, *decis. 5. num. 5. Cerro.*

Hoc autem procedit quando datur fumus veritatis, *ibidem num. 6.*

Secus vbi non datur talis fumus, sed contrarium conuinceretur ex scripturis, *ibidem nu. 7.*

Examen Testium in Curia, si de releuantia articulorum apparet, de stylo Rotæ denegari non solet, *decis. 5. num. 1. Cerro.*

Examinatoribus Synodalibus Metropolitanis est committendum examen stante grauamine, *examinatorum Ordinarij, dec. 348. numer. 15. Arguelles.*

Examinatorum relationi deferendum est, *decis. 126. num. 1. Corrado.*

E X C E P T I O .

Exceptio iudicati competit absoluto per sententiam, *dec. 119. nu. 17. Bichio.*

Exceptiones, quæ tolluntur ex visione oculari, & ex lectura processus, inuerecundum est opponere, *dec. 302. nu. 4. Celso.*

Excipiēdo potest in gradu appellationis deduci, quidquid per viam actionis fuerat in prima instantia petitu, *decis. 159. num. 14. Bichio.*

Exceptio facti dubij à possessorio reijcitur, *decis. 333. num. 28. Bichio.*

Exceptio iuris dubij æquiparatur exceptioni requirenti altiore indagine, *decis. 187. nu. 18. Ghislerio.*

Exceptio immemorabilis requirit altiore indagine ideo à possessorio reijcitur, *dec. 333. num. 28. Bichio.*

Exceptiones contra testes non admittuntur in iudicio manutationis, *dec. 11. n. 3. Arguell.*

Exceptio requirens altiore indagine non retardat executionem litterarum Apostolicarum, *dec. 107. nu. 20. Cerro.*

Exceptio quod ante tempus peti non possit quando procedat, & quando secus, *decis. 172. num. 12. Ghislerio.*

Exceptio de iure tertij in iudicio immissionis non admittitur, *dec. 308. num. 9. Celso.*

Exceptionem à regula probare debet qui ea se tuctur, *decis. 357. num. 25. Arguelles.*

Exce-

Exceptiones quæ possunt incontinenti probari admittuntur in iudicio manutentionis, *dec. 85 num. 19. Meltio.*

Exceptio fideicommissi non admittitur in iudicio possessorio, *dec. 187. num. 20. Ghislerio.*

Exceptio de iure tertij extraneus opponere non potest, *dec. num. 6. Peutingero.*

Exceptiones turbidæ in iudicio possessorio, non attenduntur, sed rejiciuntur ad petitorium, *dec. 215. num. 7. Meltio.*

Exceptio de iure tertij quando competere non possit, *decif. 217. num. 7. Peutingero.*

Exceptio quæ obstat auctori, obstat etiam eius hæredi, *dec. 21. num. 24. Verospio.*

Exceptio requirens altiore indaginem ad merita referuatur, *decif. 187. nu. 18. Ghislerio.*

Exceptio, quæ inest obligationi, non indiget oppositione, *dec. 14. num. 25. Bichio.*

Exceptio, & reservatio quid operetur, *decif. 77. num. 19. Arguelles.*

Exceptio regulatur ab actione, & est illius exclusio, *decif. 354. num. 11. Bichio.*

Exceptio debet esse de regula, *decif. 77. num. 21. Arguelles.*

Exceptio firmat regulam in contrarium, *dec. 196 num. 11. Celfo.*

Exceptio ad hoc, ut sit attendenda non sufficit generaliter opposita, sed specificè opponi necessarium est, *dec. 338. num. 16. Meltio.*

Exceptio iuris dubij ad merita causæ referuatur nec admittitur in associatione, *dec. 187. nu. 19. Ghisler.*

Exceptio Rei quæ sit liquida, offuscari non potest ex replicatione Actoris requirentis altiore indaginem, *dec. 74. nu. 24. & quando secus num. 25. Corrado.*

Exceptio de non iure agentis quando est probata retardat immissionem, *dec. 93. num. 3. Meltio.*

Exceptio Rei quamvis æquivoca, habet vim alienandi dubiam Actoris probationem, *dec. 270. num. 3. Veraspio.*

Exceptio excommunicationis non attenditur ad impediendam manutentionem in beneficio, *dec. 352. num. 12. Cerro.*

Exceptio legatorum, non impedit hæredi immissionem, *dec. 308. num. 9. Celfo.*

Exceptio firmat regulam in contrarium, *dec. 77. nu. 2. Arguelles.*

Exceptio non implementi non obicitur venditori, cui non fuit solutum integrum pretium, *decif. 177. num. 9. Meltio.*

Exceptiones sunt opponendæ in specie, non autem in genere, *dec. 14. num. 42. Bichio.*

Exceptio requirens altiore indaginem rejicitur ad petitorium, *dec. 352. num. 9. Corrado.*

Exceptio nullitatis non admittitur in summarissimo possessorio, & quando, *dec. 191. nu. 4. Cerro.*

EXCESSVM ad purgandum requiritur perfectio restitutio, & reductio in statum primum, *dec. 96. num. 8. Peutingero.*

Excessus ad effectum reuocandi executionem, per viam manutentionis, debet constare ex ostendem actis, *dec. 67. num. 14. Arguelles.*

Exclusio substituti, quæ sit ex voluntate testatoris, non est contra ius, & æquitatem, sed se-

cundum ius, *dec. 48. num. 16. Bichio.*

EXCOMMVNICATIO.

Excommunicatio, & interdictum contra Capitulum, & Canonicos comminatum ob non partitionem, quando sufficiat oblatio de pariendo collegiatim facta pro evitanda declaratoria, *dec. 347. num. 5. Meltio. vide nu. 7.*

Excommunicatione multantur non parentes mandatis Rotalibus, illis personaliter intimatis, quoties quatuor termini ad docendum, de partitione fuerint seruati, *dec. 344. n. 1. Bichio.*

Excommunicatus ob recursus ad Iudices Laicos debet à limine iudicij repelli, *dec. 287. n. 3. Verospio.*

Excommunicatus ob recursus ad Iudices laicos remanet incapax adiudicationis beneficii, *dec. 171. num. 22. Ghislerio.*

EXCVSSIO bonorum specialiter pro dote hypotecarum, quando facianda est à muliere repente suam dotem, *dec. 30. num. 19. Corrado.*

Excussionis exceptio, quando per emptorē seu illius hæredes opponi non possit, *dec. 30. n. 28 Corrado.*

EXECVTIO.

Executio dicitur capta quando loco mandati executiui post sententiam fuerunt relaxatæ litteræ executoriales, *dec. 193. num. 22. Corrado.*

Executio ex capite attentatorum, an, & quando reuocari non possit, *decif. 235. num. 6. & 7. Verospio.*

Executio facta in re non comprehensa in mandato dicitur excessiua, *decif. 96. nu. 2. Peutingero.*

Executio est nulla facta post appellationem, vel appellacione pendente, *decif. 319. n. 4. Peutingero.*

Executio facta intra tempus ad appellandum, est attentata, *dec. 298. num. 1. Bichio.*

Executio non habet certam formam, sed sufficit quoquomodo fiat, *dec. 103. nu. 2. Peutingero.*

Executio facta à lege non impedit manutentionem licet eam impediat executio facta ab homine, *dec. 119. num. 1. Peutingero.*

Executionem brevis Apostolici non potest impedire collatio Ordinarii, facta vigore Alternatiuæ iuxta regulam Cancellariæ 8. hodie 9. *dec. 31. num. 6. Arguelles.*

Executio sententiæ quando factū hominis, quando verò Iudicis factum requirat, *dec. 103. n. 7. & 8. Peutingero.*

ab Executione non appellatur, *decif. 241. num. 6 Corrado.*

Executio sententiæ est fructus rei iudicatæ, *dec. 334. nu. 3. Celfo.*

Executio litterarum Apostolicarum dicitur nulla si fuit facta non citato possessore, *dec. 342. num. 13. Bichio.*

Executio realis, ac personalis propria auctoritate possit ex pacto concedi, *decif. 343. num. 7. Arguelles.*

Executio facta intra decem dies datos ad appellandum, vti nulla ex reuocanda, *dec. 365. n. 29 Arguelles.*

Executio non petitur ex sententia confirmata, sed ex illam confirmante, *decif. 164. num. 1. Peutingero.*

Executio dicitur fructus re iudicatæ, *decif. 177. num. 2. Meltio.*

Executio iam facta operatur, ne in gradu restitutionis in integrum detur manutentio *dec. 45. num. 36. intellige procedere, num. 37. & 38. Pentingero.*

Executionem facere debet Iudex qui sententiā confirmavit, non qui primo pronunciauit, *decis. 164. num. 1. & seq. Pentingero.*

Executio paratur ex pacto executiuo, *decis. 343. num. 9. Argualles.*

Executio semper est suspendenda quando Iudex nulliter, & iniuste procedit, *decis. 353. num. 2. Celso.*

Executio brevis Apostolici non potest impediri per exceptiones leues, & turbidas, *dec. 31. num. 5. Argualles.*

Executio sententiæ requirit factum hominis, *dec. 103. num. 7. Pentingero.*

Executio sententiæ tribuitur Iudici pronuntiati, non autem illam exequenti, *decis. 238. num. 7. Bichio.*

Executio excessiua moderari debet, non vero quæ fuit legitime facta per actum separatum, *decis. 96. num. 9. Pentingero.*

Executio obligationis Cameralis durat donec contra eam veniant tres sententiæ conformes, *decis. 95. num. 8. Pentingero.*

Executiue etiam in gradu appellationis proceditur, ubi à decreto interlocutorio fuit appellatum, *dec. 246. num. 4. Ghislerio.*

EXECUTOR.

— Executor missus partes Iudicis assumit, *dec. 314. num. 8. Meltio.*

— Executor litterarum Apostolicarum, nunc tenetur assumere partes Iudicis quando Contradictor ultra paritatem tituli esset verus, & legitimus possessor secus e contra, *decis. 34. num. 23. 20. Cerro.*

Executor Apostolicus alio in possessione existenti partes Iudicis assumere tenetur, *decis. 214. num. 6. Meltio.*

— Executor Litterarum Apostolicarum in duplici prouisione, & paritate tituli tenetur omittere possessorium, & assumere partes Iudicis, *decis. 34. num. 22. Cerro.*

Executor Litterarum Apostolicarum possessorem non citatum suæ possessione non priuat, *decis. 85. num. 5. Meltio.*

— Executor Litterarum Apostolicarum quando potest ad executionem procedere se extraiudicialiter informando, *decis. 34. num. 27. Cerro.*

— Executor etiam Apostolicus nulliter, & iniuste procedens non priuat possessorem suæ possessione, *decis. 314. num. 4. Meltio.*

— Executor Apostolicus ubi partes Iudicis assumere debet, nihil facere potest nisi parte citata, *dec. 314. num. 7. Meltio.*

— Executor merus Litterarum Apostolicarum, quando adest possessor, tenetur eum citari facere, *decis. 156. num. 19. Bichio.*

— Executor Apostolicus nulliter, & iniuste procedens non priuat anteriorem suæ possessione, *dec. 352. num. 4. Cerro.*

Immo non potest transferre possessionem manutentibilem, *ibidem num. 5.*

— Executor Litterarum Apostolicarum tunc te-

netur assumere partes Iudicis quando eotam ipso comparuisset alter prouisus, & quilibet ipsorum ageret remedio adipiscendæ secus e contra, *decis. 34. num. 24. 25. Cerro.*

— Executor Litterarum Apostolicarum quando efficiatur mixtus, & tenetur partes Iudicis assumere, & possessorem in Iudicio vocare, *decis. 34. num. 9. Cerro.*

— Executor mixtus Litterarum Apostolicarum debet partes Iudicis assumere, & procedere seruatis seruandis, *decis. 156. num. 20. Bichio.*

— Executor Litterarum Apostolicarum si rite, & recte procedit priuat anteriorem possessorem de sua possessione, *decis. 109. num. 3. Ghislerio.*

— Executor Apostolicus nulliter, & iniuste procedit nisi citet alterum anteriorem possessorem, *decis. 352. num. 6. Cerro.*

— Executor Litterarum Apostolicarum quando non priuat anteriorem possessorem suæ possessione, *dec. 109. num. 6. Ghislerio.*

— Executor Litterarum Apostolicarum, ut efficiatur mixtus, & tenetur partes Iudicis assumere quid requiratur, *decis. 34. num. 10. Cerro.*

— Executoris relatiui de presentata inhibitione, tamquam de re spectante ad suum officium, fides adhibetur, *decis. 52. num. 1. Ghislerio.*

— Executor efficitur missus per clausulas, verificato dummodo, & amodo, *decis. 327. num. 17. Meltio.*

— Executor Litterarum Apostolicarum alio existente in possessione partes Iudicis assumere tenetur, *decis. 85. num. 4. Meltio.*

— Executoris relationi de actu præterito non adhibetur fides, *dec. 88. num. 2. amplius 28. num. 3. 4. Bichio.*

— Executor mandati de manutenendo non procedit ad captionem pignorum, *decis. 96. num. 3. Pentingero.*

— Executoris assertioni iudicialiter procedere debentis non creditur, *decis. 275. num. 11. Bichio.*

— Executori Testamentario regulariter vendi non potest, *decis. 179. num. 16. Bichio.*

— Executor missus quidquid facere non potest nisi partes Iudicis assumendo, & iuris ordine seruato procedendo, *decis. 327. num. 18. Meltio.*

— Executor gratiæ obtentæ lite pendente non potest procedere ad executionem citra vitium attentatorum, *decis. 327. num. 11. Meltio.*

— Executor gratæ certo modo impetratæ dicitur missus, & in ea exactione causas cognitio requiritur parte citata, *dec. 169. num. 10. Cerro.*

— Executoriales rei iudicatæ totum illud comprehendunt, quod sententiæ ipsæ in iudicatum transacta complectuntur, *dec. 159. num. 1. Bichio.*

EXEMPLVM. — Notario subscriptum eiusque sigillo munitum plene probat, *decis. 185. num. 6. Meltio.*

— Exemplum testamenti non probat parte opponente, *decis. 185. num. 5. Meltio.*

EXEMPTIO.

— Exemptionis priuilegium respicit non solum fauorem exemptis, sed etiam eximentis, & eorum inter se tam connexum, ut diuidi, & separari non possit, *dec. 50. num. 7. Celso.*

— Exemptionis priuilegium postea concessum derogat citiusque anteriori constitutioni, *decis. 50. num. 11. Celso.*

Exem-

Exemptio circa solutionem decimarum à Pontifice concessa nihil operatur, vbi expresse nō apparet derogatum *cap. nuper de Decim. decis. 22. num. 3.*

Exemptio immemorabilis à solutione decimarum probata ad fauorem omnium mendicantium, *decis. 101. num. 23. Corrado.*

Comprehendit etiam religiones successiue institutas, *ibidem. num. 25.*

Exemptionis priuilegium non amittitur per negligentiam, & vsum exempti, quando in eo adest decretum irritans, *dec. 50. n. 10. Celfo.*

Exemptio alicuius Ecclesiæ à Iurisdictione Ordinarij resultat ex Priuilegio Pontificis declarantis illam sub iure Sedis Apostolicæ existere *dec. 30. nu. 1. Celfo.*

Exemptus non potest sine consensu Pontificis, cui immediatè subiectus sit renunciare priuilegijs Apostolicis, & iurisdictionem alterius prorogare, *dec. 50. num. 4. Celfo. & quare, ibidem. num. seq.*

Exemptio immemorabilis à solutione decimarum habet vim legis, *dec. 101. nu. 24. Corrado.*

EXHIBITIO.

Exhibitio scripturæ si prima non fuit integra, ita nec secunda præsumitur integra *dec. 70. numer. 11. & 12.*

Exhibitio vt non sit integra sufficit vnius tantæ scripturæ defectus, *dec. 79. num. 6.*

Exhibitio librorum, quos non constat respicere partis, aut negotij controuersi interesse fieri non debet, *decis. 332. num. 15. Corrado.*

Exhibere libros ille tenetur apud quem eorum probatur existentia docto de interesse petentis *decis. 202. num. 1. Meltio.*

Exigibilitas restricta ad tempus quid operetur, *decis. 47. num. 18.*

Exigibilitas simpliciter promissa non dicitur restricta ad tempus *decis. 47. num. 20. Verospio.*

Exigendi difficultas non derogat obligationi, nec tollit ius quæsitum, *decis. 135. num. 1. Corrado.*

Exigendi difficultas non derogat obligationi, nec tollit ius quæsitum, *decis. 135. num. 1. Corrado.*

EXISTENTIA.

Existentia bonorum liberorum probari debet de tempore constitutæ dotis. *dec. 187. num. 23. Ghislerio.*

Existentia semel probata suffragatur aduersus eum, qui aliquid restituere tenetur, *decis. 70. num. 15.*

EXPEDITIO.

Expositio causæ differri non debet per productionem articulorum calumniosam, & irrelevantem, *decis. 157. num. 9. Corrado.*

Expositio literarum Apostolicarum faciendâ, est infra sex menses à die datæ supplicationis, *decis. 31. num. 28. Arguelles.*

EXPENSA.

Expensæ factæ pro declaratoria obtinenda quando sunt illiquidæ, instare debet pro illarum liquidatione is, qui declaratoriam euitare intendit, *decis. 347. num. 9. Meltio. intellige, vt num. 10.*

Expensis, ac periculis subeundis in transportatione librorum Iudex prouidere debet, *dec. 332.*

Part. X. Recens.

numer. 12. Corrado.

Expensæ factæ pro reaptatione domus sunt deducendæ ab illius pensionibus, *dec. 225. n. 31. Meltio. intellige vt num. 32.*

Expensarum repetitio non datur, quando adest mala fides *decis. 111. num. 3. Corrado.*

Expensæ factæ pro reparatione, seu restauratione domus sunt detrahendæ in calculanda pensione percepta, *dec. 213. nu. 11. Meltio.*

Expensæ pro declaratoria in eo casu tantum sunt, rescindendæ, quo quis post incursum censurarum absolutionem peteret, *decis. 347. n. 13. Meltio.*

Expensæ vbi non sunt liquidæ præfigitur terminus parti ad liquidandum in iudicijs priuilegiatis, *decis. 16. num. 8.*

EXPRESSVM.

Expressio vbi pro forma non requiritur, sufficit, quod sit relatiua, *decis. 183. num. 5. Ghislerio.*

Expressio facta cum dictione, tam, & quam, denotant illam principaliter fuisse factam, *decis. 228. num. 4. Ghislerio.*

Expressio mensis non requiritur in beneficijs, iuxta concordata Germaniæ, *decis. 205. num. 3. Ghislerio.*

Expressio mensis, in quo vacauit beneficium, an sit necessaria, *decis. 205. num. 2. Ghislerio.*

Expressio facta ad cautelam non tollit stylum Datarum non exprimendi, *decis. 107. num. 24. Cerro.*

Expressio facta in literis semper restringitur ad tenorem dispositionis insertæ, *dec. 93. num. 19. Meltio.*

Expressio litis pendentis necessaria est in impetratione beneficii, licet non impetretur ius in iudicium deductum, *decis. 14. num. 27. Bichio.*

Expressio ætatis non importat dispensationem, *decis. 205. num. 17. Ghislerio.*

Expressum dicitur quod tacite inest, & venit in necessariam consequentiam, *dec. 93. num. 23. Meltio.*

Extentioni clausularum à Notarijs factæ iuxta stylum dare debemus, *dec. 163. nu. 6. Bichio.*

EXTRANEVS.

Extraneus, qui dotem non promissit, aliq; ab eo causam habentes non tenetur ad fructus dotis, nisi secuta interpellatione hæredum viri, *decis. 188. num. 7. Verospio.*

Extranei non censentur exclusi per vocationem factam cum clausula, & successoribus quibuscumque, *decis. 160. num. 8. Verospio.*

Extraneus dotis promissor tenetur absque interpellatione soluere fructus, *decis. 183. num. 5. Verospio.*

Extranei in donatione vocati, vbi non adsunt coniecturæ non possunt ad hæredes sanguinis restringi, *dec. 160. num. 10. Verospio.*

F.

FACTVM.

Factum promissum in obligationibus facti, præcisè venit adimplendum, *decis. 66. num. 3. Arguelles.*

Factum iudicis, seu executoris in tradenda possessio

sessione non est tantæ potentia sicut factum partis, *decif. 237. num. 7. Bichio.*
 Factum, quod quis approbavit amplius impugnare non potest, *dec. 271. nu. 20. Meltio.*
 Facta magis attenduntur, quam verba, quod amplia concurrentibus coniecturis, *dec. 27. nu. 10 in Facto secreto veritas difficilius haberi potest, dec. 70. num. 10.*
 Factum post mediam noctem, sequenti die factum censetur, *decif. 76. nu. 4. Celfo.*
 Factum proprium impugnare nemo potest, *decif. 184. num. 23. Bichio.*
 Facta præferuntur verbis, *dec. 151. num. 24. Celfo.*
 Factum non præsumitur, nec probatur sola parti assertionem, *dec. 164. num. 16. Verospio.*
 Facta, & non verba in materia attentatorum, sunt attendenda, *dec. 53. nu. 14. Arguelles.*
 pro Facto habetur ex tunc, quod fieri debuit *dec. 281. num. 19. Peutingero.*
 Facto ubi opus est verba non sufficiunt, *dec. 332. num. 13. Corrado.*
 Facto plus est aliquid facere, quam verbis, *decif. 151. nu. 24. Celfo.*

FACULTAS.

Facultas præsentandi digniorem intelligitur arbitrio boni viri, *dec. 162. nu. 7. Bichio.*
 Facultas capiendi possessionem propria auctoritate non amittitur ex sola patientia, & negligentia modici temporis, sed præsumptione 30. annorum, *dec. 187. num. 9. Ghislerio.*
 Facultatem procedendi prout in prima clausula quam, & quas tribuit, maximè quando primæ instantiæ fuit per partem renunciatum, *dec. 35 num. 13. Arguelles.*
 Facultas recipiendi pecunias ad interessè Administratori sub conditione concessa, ut ab eo exerceri possit, quæ requirantur *dec. 346. nu. 6. Peutingero.*
 Facultas alicui tributa censetur limitata ad limites subsequenti declarationis, *decif. 160. num. 7. Verospio.*
 Facultatem concedendi ius spirituale decimandi laicis, quam olim Bonifacianam Constitutionem comprehendere reputabatur, erroneam declaravit Paulus Papa V. *dec. 291. n. 16. Meltio.*
 Facultatibus A.C. competentibus Auditoribus Rotæ vigore Bullæ San. mem. Gregor. XIV. quando locus sit, *dec. 332. n. 2. Corrado.*
 Facultas percipiendi fructus decimales consistit in mera temporalitate, & ad socios pertinere potest, *dec. 291. num. 9. Meltio.*
 Facultas Patri concessa legandi dotem filii spurie cessat ea nupta cum alia dote, *dec. 336. n. 12 Bichio.*
 Facultas testandi concessa per Testatorem fideicommissario, quomodo sit intelligenda, *decif. 18. num. 2. Bichio.*
 Facultas testandi concessa filii Testatoris, si sine filiis decesserint non est intelligenda, dummodo scilicet instituant sibi hæredem aliquem, ex descendentiis à masculis, vel à foeminis, *dec. 18. nu. 3. Bichio.*
 Facultas instituendi hæredem ad libitum tribuit absolutam potestatem instituendi quemlibet, quamvis extraneum, *dec. 18. num. 6. Bichio.*

Facultas testandi non potest intelligi limitata ad favorem descendentiis, quando foeminae sunt substitutæ in casum, quo gravati ad libitum ipsorum alium hæredem non institueret *dec. 18. num. 4. Bichio.*
 in Facultate, quod est ante promissionem, post promissionem est in necessitate, *dec. 102. nu. 6. Ghislerio.*
 Facultas procedendi per ædictum constituto de non tuto accessu, ex dispositione sacrorum canonum necessario requiritur in iudiciis, *dec. 248. nu. 3. Cerro.*
 Facultas instituendi heredem per Testatorem concessa, non egreditur filios primi gradus, *decif. 18. num. 7. Bichio.*
 Facultas confirmandi ius patronatus ab Episcopo Vicario concessa probari debet cum non præsumatur, *dec. 238. num. 3. Bichio.*
 Facultas capiendi possessionem propria auctoritate associandi tribuit potestatem, *dec. 177. n. 5. Meltio.*
 Facultas legatorum quousque durare dicantur, *dec. 293. nu. 19. Bichio.*
 Facultas alienandi in transactione concessa non compatitur cum iure fideicommissi, sed illius renunciationem importat, *decif. 228. num. 13. Ghislerio.*
 Facultatiui actus consuetudinem non inducunt in his, quæ sunt liberæ potestatis, *dec. 254. n. 20 Arguelles.*

FALCIDIA.

Falcidia non est detrahenda ex legato, quod testator mandavit solui liberè, & absque vilo onere, *decif. 42. num. 43. & contra num. 47.*
 Falcidia etiam de iure canonico perditur ab herede sine inveniario, *decif. 54. num. 13. Ghislerio.*
 Falcidia censetur prohibita, ubi demandatur, quod legatum præstetur absque vlla diminutione, *decif. 42. nu. 46.*
 Falcidiam quando hæres detrahere prætendit tenetur probare legata excedere dodrantem hereditatis, *decif. 42. nu. 50.*
 Falcidiæ detractio etiam tacitè prohiberi potest. *dec. 42. nu. 44.*
 Falcidia, ut censetur prohibita, oportet verba esse adeò clara, ut aliam interpretationem habere non possint, *dec. 42. nu. 48.*
 Falcidiæ detractio non est locus, ubi non fuit probatum legata excedere dodrantem hereditatis, *decif. 42. num. 49.*

FALSITAS.

Falsitatis suspicio in civilibus pro falsitate admittitur, *dec. 23. nu. 3.*
 Falsitatis suspicio in civilibus habetur pro falsitate, *decif. 173. num. 5. Meltio.*
 Falsitatis exceptio non admittitur in iudicio manutentionis, *decif. 244. num. 12. Cerro.*
 Falsitas causæ dum dubia remanet est concludenter probanda ab illo, qui contractum impugnat, *decif. 19. num. 9. Peutingero.*
 Falsitatis suspicio, ut arguatur ex cassaturis, & apostillis requiritur manuum diversitas, *decif. 185. num. 11. Meltio.*
 Falsitatis suspicio in civilibus habetur pro falsitate, *decif. 364. num. 12. Verospio.*

F A M A.

- Fama vt probetur per testes, debent percutere, tempus ante motam litem, *decif. 153. num. 16. Verospio.*
- Fama debet esse constans, & inuariabilis. *dec. 158. num. 2. Verospio.*
- Famæ probatio infringitur, si testes illam deducunt ex erronea causa, *decif. 158. num. 14. Verospio.*
- Fama per testes probata, destruitur, vel certa, & inconstans redditur ex depositione aliorum testium de contraria fama, deponentium, *decif. 158. num. 15. Verospio.*
- Fama quomodo probetur, *decif. 9. num. 7. Bichio.*
- Famæ probatio quando per testes contrarios destructa remaneat, *decif. 270. num. 4. Verospio.*
- Fama posterior, dum potuit oriri post motam litem non reddit incertam illam præcedentem ante motam litem iustificatam, *decif. 158. num. 17. Verospio.*
- Fama probata per testes, quando post litem motam originem traxisse præsumitur, *dec. 270. num. 5. Verospio.*
- Fama antecederet probata, quando non infringatur per subsequentes contrarias probationes, *dec. 270. num. 6. Verospio.*
- super Fama publica testes deponentes reijciuntur tamquam non informati, *dec. 99. num. 21. Bichio.*
- Quando concurrant contra famam coniecturæ contrariæ, *ibidem.*

F A M I L I A.

- Familiæ probatio resultat ex enuntiatiuis antiquissimis, *decif. 278. num. 2. & 13. Peutingero.*
- Familia tam contentiua, quam effectiua censetur contemplata, vbi Testator familiam simpliciter nominauit, nec orationem restrinxit, *dec. 7. num. 35. Cerro.*
- Familiaritas non melius probatur, quam per confamiliares, *decif. 357. numer. 7. Arguelles.*
- FASCICVLI memorialium Secretariæ Breuium *decif. 353. num. Bichio.*

F A T A L I A.

- Fatalia per obitum Procuratoris, vel non currunt, vel datur restitutio, *decif. 82. numer. 10. Arguelles.*
- Fatalia præseruant illa iura iura appellantis, *decif. 8. num. 4. Corrado.*
- Fatalia currunt etiam mortuo appellante, *decif. 82. num. 4. Arguelles.*
- Fatalibus ceptis contra defunctum datur hæredibus alij quatuor menses ultra terminum iuris *decif. 82. num. 5. Arguelles.*
- Fatalia non currunt infirmitate durante, *decif. 82. num. 7. Arguelles.*
- FAVOR publicus versatur in matrimonijs contrahendis, *decif. 72. num. 15. Ghislerio.*
- FEVDI deuolutio ex quo probata remaneat, *decif. 175. num. 2. Bichio.*
- Feudo mixto requirente ad effectum successionis qualitatem hereditariam, potest consanguineus illam obtinere, quamuis ab ultimo defuncto non sit hæres institutus, *dec. 90. num. 10. Verospio.*

Par. X. Recent.

FIDEICOMMISSARIVS.

- Fideicommissario regulariter non conceditur immissio, nisi factis prius detractionibus, *dec. 273. num. 2. Meltio.*
- Fideicommissarius non admittitur ad vendendam rem alienatam pro constitutione dotis, oblato pretio possessori, vel cui dicta res in dotem data fuit, *dec. 273. num. 7. Meltio.*
- Fideicommissarius valide alienare potest commoditatem fructuum bonorum fideicommissariorum, eius vita durante, *dec. 328. num. 27. Cerro.*
- Fideicommissario competit actio contra grauatum alienantem, *dec. 78. num. 21. Bichio.*
- Fideicommissarius allegans esse factas alias alienationes anteriores, ex quibus sint consumptæ detractiones, concludenter probare teneatur, *dec. 294. num. 6. Verospio.*
- Fideicommissarius licet adiuerit hereditatem grauati cum beneficio legis, & inuentarii potest deinde agere ex propria tamquam iure proprio ad fideicommissum vocatus, *dec. 272. num. 25. Cerro.*
- Fideicommissario retardari non potest immissio pretextu detractionum, quæ sint illiquidae, *dec. 279. num. 10. Arguelles.*
- Fideicommissarius quando teneatur probare existentiam bonorum liberorum pro soluenda dote, *dec. 242. num. 6. Bichio.*
- Fideicommissarius vocatus in duplici casu, scilicet si quis sine filiis decesserit, & in casum alienationis admittitur etiam pendente conditione, alienatione secuta, *dec. 123. num. 25. Verospio.*
- Fideicommissarius, qui habet cessionem à confideicommissariis potest solus agere ad totum fideicommissum, *decif. 363. num. 49. Corrado.*
- Fideicommissarius, æquum est, vt soluat expensas factas pro reaptatione rei fideicommissæ subiectæ, *dec. 95. num. 6. Peutingero.*
- Fideicommissario quando possit concedi retentio, *dec. 113. num. 2.*
- Fideicommissarius quando teneatur probare existentiam bonorum liberorum pro soluenda dote, *dec. 242. num. 6. Bichio.*
- Fideicommissarius mandans dotari feminas non dicitur quid superfluum ordinare, *dec. 125. num. 7. Corrado.*
- Fideicommissario quando spectet onus probandi existentiam bonorum liberorum, ne alienentur bona fideicommissæ subiecta, *dec. 33. num. 6. Meltio.*
- Fideicommissario quibus concurrentibus danda sit immissio, *dec. 218. num. 2. Arguelles.*
- Fideicommissario competit hypothecaria super bonis fideicommissæ suppositis, *dec. 279. num. 3. Arguelles.*
- Fideicommissario vniuersali competit ratio pro credito dotis maternæ, quamuis inuentarium non consecerit, *dec. 58. num. 4. Corrado.*
- Fideicommissario competit remedium l. fin. C. de edicto Diu. Adr. toll. *decif. 116. num. 8. Ghislerio.*
- Fideicommissario non impeditur immissio ratione legitimæ vbi, & de alienatione constat,

& de inuentario non docetur, *dec. 278. num. 8. Pentingero.*

Fideicommissarius consentiens alienationi per grauatam factam, non potest amplius illam impugnare, *decis. 122. nu. 7. Verospio.*

Fideicommissario, quibus concurrentibus non possit denegari immissio, *dec. 113. num. 1. Arguel.*

Fideicommissarius, vt heredi impediat immisionem possessionem sine vitio probare tenetur, incontinenti de iure suo docere, & nihil esse detrahendum iustificare, *dec. 312. num. 13. Cerro.*

Amplia, quod ista tria copulatiue concurrere debeant, itaut verificatio alterius ex istis qualitatibus non sufficiat, *ibid. & num. seqq.*

Fideicommissario dicitur esse vtilius remediū Saluiani interdicti, *dec. 279. num. 2. Arguelles.*

Fideicommissario vt debeat immissio, quæ requirantur, *dec. 27. num. 1. Meltio.*

Fideicommissarius præstendens impugnare census impositionem factam pro soluenda dote, ipse tenetur probare existentiam bonorum liberorum, *dec. 187. num. 22. Gbiflerio.*

FIDEICOMMISSVM.

Fideicommissum iam constitutum, leuiore sufficiunt coniecturæ ad declarandum, *dec. 1. num. 106. Arguelles.*

Fideicommissum ex coniecturis deprehenditur etiam si verba cessarent, *decis. 1. num. 99. Arguelles.*

Fideicommissum perpetuum non censetur inductum, quando maiornatu, vel primogenitus simpliciter vocatus sit, *dec. 1. num. 14. Arguelles.*

Secus tamen quādo fuerit vocatus per nomen collectivum, v. gr. maior natu de linea, &c. *ibid. num. 15.*

Fideicommissum perpetuum an inducatur per vocationem primogeniti, *decis. 1. num. 32. Arguelles.*

Fideicommissum perpetuum, & absolutum censetur inductum ex digressionem ad plures gradus substitutionum, si in parte actiua, quam passiva, *decis. 142. num. 16. Meltio.*

Fideicommissum perpetuum non inducitur per verba, quæ stant consecutiue ad casum contrauentionis, & delicti, quod quomodo dignoscatur, *dec. 1. num. 66. & 71. Arguelles.*

Fideicommissum in re emphiteotica, quando sublineatur, *decis. 218. nu. 27. Arguelles.*

Fideicommissum non censetur renunciatum per diuisionem factam ab Arbitris cum quibuscumque clausulis, si in ipsorum deputatione non fuerit data facultas remittendi fideicommissum, *decis. 272. nu. 8. Cerro.*

Fideicommissum non censetur renunciatum per diuisionem, quando postea diuidentes supplicarunt Pontifici pro derogatione eiusdem fideicommissi, *decis. 272. num. 17. Cerro.*

Fideicommissum non censetur renunciatum per diuisionem, quāuis fuerit appolita promissio de euictione, nisi alijs vrgentioribus clausulis sit instructa, *decis. 272. num. 6. Cerro.*

Fideicommissum dum restrictum fuit ad filios, & descendentes, heredum institutorum, illorumque lineam effectiuam non comprehendit transiuentales, *dec. 7. num. 64. Cerro.*

Fideicommissum dicitur particulare, quando non comprehendit vniuersam hereditatem, cum omnibus iuribus, & actionibus, *dec. 12. num. 35. Corrado.*

Fideicommissum reciprocum censetur inductum ex onere fideicommissarijs iniunctum, quod alias adimpleri non posset, *dec. 183. num. 17. Gbiflerio.*

Fideicommissum quando relinquitur familie inter illos de familia fideicommissum inducitur, & quare, *dec. 1. num. 52. Arguelles.*

Fideicommissum perpetuum, & absolutum inducitur si Testator voluit bona sua perpetuo in familia conseruari, *dec. 142. num. 30. Meltio.*

Fideicommissum potest ordinari in casu, quo institutus nubat absque consensu Administratoris, *dec. 93. num. 6. Bichio.*

Fideicommissi existentia probatur ex testamento fideicommittentis, *dec. 318. n. 1. Arguelles.*

Fideicommissum perpetuum, & absolutum, quando dicatur inductum ad fauorem omnium de agnatione, *dec. 7. num. 6. Cerro.*

Et sic etiam ad fauorem non tantum familie effectiua, sed etiam contentiua, *decis. 7. num. 7. Cerro.*

Fideicommissum particulari non est derogandum pro solutione aeris alieni extantibus bonis liberis, vel laxiori dumtaxat vinculo adstrictis, *decis. 41. num. 30. Corrado.*

Fideicommissum relictum pro conseruatione agnationis, comprehendit omnes de Familia tam effectiue, quā contentiue, *dec. 7. nu. 25. Cerro.*

Fideicommissum perpetuum, & absolutum, censetur inductum ex ratione conseruandæ agnationis, & ex expressione nominis generis familie, *dec. 7. num. 33. Cerro.*

Fideicommissum ordinatum inter filios descendentes sine filiis, non extenditur ad filios filiorum, *dec. 142. num. 24.*

Fideicommissum, & onus excludi debet, *dec. 72. nu. 16. Gbiflerio.*

pro non Fideicommissum in dubio pronunciari debet, *ibid. num. 17.*

Fideicommissa sunt odiosa, *ibid.*

Fideicommissum strictè interpretatur, *ibid. num. 18.*

Fideicommissum non extenditur, *ibid.*

Fideicommissum deducitur etiam ex verbis, quæ consilium magis, quā necessitatem important, *dec. 2. num. 102. Arguelles.*

Fideicommissum perpetuum ex quibus coniecturis resultet, & an singule de per se sufficiant, *dec. 1. num. 93. Arguelles.*

Fideicommissum innixum facultati diuidendi num dicatur stare dependenter, vel independenter ab eadem facultate, seu diuisione, *dec. 78. num. 20. & 21. Bichio.*

Fideicommissi derogatio à Sede Apostolica impetrata suffragari non potest, si præsumpta forma non fuit seruata, *dec. 363. num. 4. & 6. Corrado.*

Fideicommissum, quod semel habuit initium multo facilius ne intercidat durare præsumitur, *dec. 1. num. 105. Arguelles.*

Fideicommissum pro dote alienari non potest, extan-

- extantibus bonis liberis, etiam si Testator mandasset foeminas dotari, *dec. 125. num. 3. 4. & 6. Cerro.*
- Quod fortius proced. t. si foeminae dotandae nate non essent tempore testamenti, *ibid. n. 5.*
- Fideicommissum non extenditur ultra personas expresse consideratas, sed restringitur, & declaratur secundum qualitatem ipsius substitutionis, cui adnectitur, *dec. 7. n. 37. Cerro.*
- In Fideicommissio fauorabili relicto pro conseruatione agnationis, latior fieri solet interpretatio, *decis. 7. num. 56.*
- Fideicommissum dicitur particulare, quando institutio fuit vniuersalis in omnibus bonis iuribus, &c. & substitutio fuit specialis in bonis stabilibus, *dec. 12. num. 36. Corrado.*
- Fideicommissum relicto pro conseruatione agnationis dicitur fauorabile, *dec. 7. num. 15. Cerro.*
- Fideicommissum super re certa institutum, quando consideretur, *dec. 160. Vero spio.*
- ad Fideicommissum perpetuum, & reciprocum inducendum sufficiunt probabiles coniecturae, quamuis deicerent requisita necessaria ad inducen. reciprocum, *decis. 142. num. 61. Meltio.*
- Fideicommissum in perpetuum factum maiori natu quid competit, *dec. 1. num. 1. Arguelles.*
- Fideicommissio quando non censetur renuntiatio per diuisionem, quamuis fuerit facta conuentio de soluendis debitis paternis, *decis. 272. num. 7. Cerro.*
- Fideicommissi derogatio non suffragatur si Pontifici non fuit expositum, quod extarent alia bona libera, vel particulari fideicommissio non subiecta, *dec. 353. num. 23. Corrado.*
- Et quid si ex generalitate verborum in supplicatione appositorum id colligi potuisset, *ibidem num. 25. & 29.*
- Fideicommissum reciprocum, & perpetuum, censetur inductum, si deficiente vna linea, alia vocetur, *dec. 280. num. 20. Arguelles.*
- Fideicommissum censetur successuum, etiam si Testator vocauerit leniorem, aut maiorem, natu, aut primogenituram alicuius familiae, *dec. 1. num. 6. Arguelles.*
- Quae vocatio per numerum singularem operatur quidem, vt duo, vel plures simul, & eodem tempore non possint admitti, non tamen excludit quin vnus post alium admittatur, *ibid. num. 7.*
- ad Fideicommissa non extenduntur Iura, quae loquuntur in terminis Maioratum, seu primogeniturae, *decis. 358. num. 5. Parz.*
- Fideicommissi perpetuitas deducitur, quando Testator disposuit in casu mortis, non autem contrauentionis, *dec. 358. num. 38. Parz.*
- Fideicommissum factum sub conditione, si sine filiis purificatur per mortem grauati sine illis, *dec. 318. num. 5. Arguelles.*
- Fideicommissum relicto sub conditione si sine filiis expirat per mortem cum filiis, *decis. 363. num. 2. Bichio.*
- Fideicommissum ex partium credulitate induci non potest, in casu, quo a fideicommittente non fuit institutum, *dec. 98. num. 16. Vero spio.*
- Fideicommissum perpetuum eodem modo inducitur, si sit habita ratio conseruandae familiae, ac si conseruandae agnationis, *dec. 1. num. 59. Arguelles.*
- Fideicommissum, aut maioratus non extenditur ultra nominatos, vbi deficit vox Maioratus, aut coniectura, *decis. 1. numer. 25. Arguelles.*
- Fideicommissum non est attendendum de persona ad personam, quando institutio, & substitutio fuit expresse, & nominatim facta, *dec. 142. n. 37. Meltio.*
- Fideicommissum perpetuum, & absolutum, censeri inductum quando Testator vltimo loco vocauit proximiores de domo, *dec. 142. num. 18. Meltio.*
- Fideicommissum perpetuum censetur inductum per vocationem maioris natu, vel primogeniti, *decis. 1. num. 13. Arguelles.*
- Fideicommissum reciprocum, & perpetuum eo magis procedit, quo sumus in descendenti- bus, *dec. 280. num. 21. Arguelles.*
- Fideicommissum iniunctum nepotibus, censetur etiam repetitum in pronepotibus, vbi fuit habita ratio conseruationis agnationis, & tractus successui, *dec. 142. n. 25. & 33. Meltio.*
- Fideicommissum resultat ex reali prohibitione alienationis, *dec. 162. num. 9. Bichio.*
- Fideicommissum perpetuum, & agnatitium est compatibile cum licentia alienandi, *dec. 18. num. 33. Bichio.*
- Et censetur inductum in euentu, in quem talis licentia non perducatur ad actum, *ibid. num. 34.*
- Fideicommissum perpetuum censetur inductum, non solum quando Testator disposuit per nomen collectivum, sed etiam si id ex coniecturis deducatur, *dec. 1. num. 16. Arguelles.*
- Fideicommissum declaratur etiam ex ratione, consecutiue posita, *dec. 1. num. 107. Arguelles.*
- Si adsunt verba apta ad inducendam dispositionem, & concurret identitatis ratio, & inducitur ex eo, quia non est extensio, sed declaratio, *ibid. num. 109.*
- Fideicommissum inducitur ex coniecturis, quia in fideicommissis voluntas magis, quam verba intuen- da est, *dec. 1. num. 97. Arguelles.*
- Fideicommissum perpetuum, & absolutum inducitur ex qualitate legitimationis, & masculinitatis per Testatorem, pluries in testamento repetita, *dec. 142. num. 12. Meltio.*
- Fideicommissum in casu alienationis, secuta alienatione, concedenda est immissio vocato ex propria persona, *dec. 363. num. 47. Corrado.*
- Fideicommissum probatur ex confessione fideicommissariorum emanata in supplicatione, facta ad effectum vendendi, *decis. 162. numer. 13 Celfo.*
- Fideicommissum non dicitur perpetuum, quando relinquitur filio primogenito, vel alio agnato, vel cognato, & quare, *dec. 1. num. 42. Arguelles.*
- Fideicommissa tamquam odiosa stricte sunt interpretanda, nec extendi debent de persona, ad personam contra mentem, & verba Testatoris, *dec. 7. num. 58. Cerro.*
- Fideicommissum vniuersale inferitur ex legatis particularibus, in quibus Testator grauauit hereditatem, *dec. 1. num. 84. Arguelles.*

eorum decedente, intrat ius accrescendi, *decif. 218. num. 30. Arguelles.*

EMPHITEOTA.

Emphiteota si pro noua inuestitura aliquid soluit, antiquam illi non suffragasse demonstrat, *dec. 161. num. 19. Cerro.*

Emphiteota est dominus rei emphiteoticae, *ibid. num. 14.*

Emphiteuta, ut excusetur à caducitate sufficit causa licet probabilis, & colorata, *dec. 73. n. 14. Corrado.*

Emphiteuta debet in sua possessione manuteneri dum disputatur, an intret caducitas, seu deuolutio, *dec. 29. n. 9.*

Emphiteuta in sua possessione manuteneri debet quando non constat de deuolutione clara, & indubitata, etiamsi Dominus directus posset accipere possessionem propria auctoritate, *decif. 29. num. 10.*

Emphiteuta antiquus si inuestitura facta denouo emphiteuta non reclamauit per tempus longum, remanet exclusus ab omni commodo, *decif. 161. num. 22. Cerro.*

Emphiteuta habet dominium utile, *dec. 80. num. 11. Arguelles.*

Emphiteuta ex pacto, & prouidentia non possunt alienare bona emphiteotica *decif. 55. n. 9. contra ut nu. seq. Peutingero*

EMPTIO.

Emptio facta ab eo, quem constat non fuisse dominum, non retardat immissionem haredi, *decif. 297. num. 1. Bichio.*

Emptionem alieno nomine quam ementis factam fuisse qui dicit, hoc probare tenetur, *dec. 332. n. 21. Corrado.*

Emptio facta praesumitur nomine proprio, ac cum pecunijs emptoris, *decif. 332. num. 18. Corrado.*

Emens pro persona nominanda, ante nominationem res emota est in dominio emptoris, *decif. 80. num. 23. Meltio.*

Emens ab herede beneficiato persoluentis creditoribus dicitur tutus, *decif. 89. num. 16. Arguel.*

Emens pendente lite, si lite sciuit, fraudis participes dicitur, *decif. 339. num. 22. Bichio.*

Emerere nemo pro seipso prohibetur stante iustitia pretij, *decif. 223. num. 3. Meltio.*

EMPTOR.

Emptor, qui in enentum euictionis reseruauit sibi facultatem super pretio, non tenetur expectare euictionem secutam, *decif. 190. num. 1. Peutingero.*

Emptor rei alienati prohibita seruata forma à Pontifice praescripta molestari non potest secus si eum negligere curauit ibidem, *decif. 325. num. 4. Peutingero.*

Emptor bonorum fideicommissariorum in vim derogationis Apostolicae, an, & quando teneatur esse sollicitus de inuestimento faciundo, *dec. 41. num. 15. Corrado.*

Emptor agit ad rescissionem contractus ubi res vendita alijs detegitur obligationibus obnoxia, *dec. 324. num. 13. Cerro.*

Emptor pro persona nominanda tenetur prout liberè emit, sic tradere personae nominatae, *dec. 80. num. 25. Meltio.*

Emptor pro persona nominanda, nominatione non facta praesumitur sibi voluisse acquirere, secus nominatione subsecuta, *dec. 80. num. 28. Meltio.*

Emptor promittens soluere pretium creditoribus anterioribus, si posterioribus incautè soluat, sibi imputandum est, *dec. 30. num. 43.*

Emptor soluens creditoribus sibi in lista assignatis, possit molestari per alios, *dec. 211. num. 6. Cerro.*

Emptor pro persona nominanda, nominatio postea subsecuta non potest praesudicare hypothecae medio tempore emptori quaesitae, *dec. 80. num. 24. Meltio.*

Emptor non tenetur esse sollicitus de versione pretij. *dec. 325. num. 3. & seqq. Peutingero.*

Emptor secuta euictione rectè agit ad pretij restitutionem, ac damnorum, & interesse constitutionem, *dec. 313. num. 7. & nu. ult. Cerro.*

Emptor rei fideicommissariae distractae ad effectum soluendi debita tenetur esse sollicitus de versione pretij, *decif. 325. num. 5. Peutingero.*

Emptor bonorum fideicommissariorum in vim derogationis Apostolicae tenetur esse sollicitus de inuestimento, si se obligauit illud facere pro sua rata, *decif. 41. num. 17. Corrado.*

Emptor succedit in ius, & hipotecam venditoris, *decif. 89. num. 21. Arguelles.*

Emptor agit de euictione, ubi res emptae est fideicommissio subiecta, *decif. 163. num. 21. Bichio.*

Emptor non praesumitur stultus, *decif. 320. num. 1. Corrado.*

Emptor cuius pecunia primus creditor est satisfactus, habet contra alios retentionem, *dec. 86. num. 20. Arguelles.*

EPISCOPVS.

Episcopus non potest concedere laicis ius decimandi, sed benè emolumentum, & commoditatem, *decif. 175. num. 9. Bichio.*

Episcopus interdicatur, alij verò excommunicantur, *decif. 222. num. 10. Celfo.*

Episcopus potest iurisdictionem exercere siue per se ipsum, siue per Vicarium, *decif. 87. num. 6. Bichio.*

Episcopus in dubio censetur contulisse beneficium potius nomine proprio, quam coniunctum cum Capitulo, *decif. 49. num. 20. Peutingero.*

Episcopus est vniuersalis decimator totius diocesis, *decif. 212. num. 4. Celfo.*

Episcopi attestationi plurimum deferendum est circa qualitatem beneficiorum eius Diocesis, *dec. 147. num. 16. Corrado.*

Episcopus debet esse de legitimo matrimonio natus, *decif. 334. num. 17. Meltio.*

Episcopis nullo modo permittitur beneficia in in seruitutem redigere, *decif. 321. num. 23. Meltio.*

Episcopus non potest sine beneplacito Apostolico beneficia libera subijcere Iuripatronatus alterius in praesudicium suae Ecclesiae, *dec. 6. num. 2. Gbiflerio.*

Episcopus potest acceptare alternatiuam quandocumque, sicque si illam acceptauit, si expleto mense Septembris, hoc sibi imputare debet, *decif. 117. num. 14. Peutingero.*

Episcopus licet habeat indultum Papae deferendi CRUCEM in alieno Episcopatu, non tamen

men potest ibi iurisdictionalia exercere, *decif. 106. num. 14. & 15.*

Episcopus non potest præiudicare neque Ecclesiæ, neque Successoribus, *dec. 6. num. 3. Ghislerio*

Episcopus conferens qualificatiuè, non iure ordinario, sed alieno, & participato conferre dicitur, *decif. 117. num. 3. & 5. Peutingero.*

Episcopus prætendens decimam ex quacumque causa debet prius illam probare, *decif. 100. numer. 20. Ghislerio.*

Episcopus, quamuis procedat tamquam Sedis Apostolicæ delegatus, quando tamen necessarias probationes, ac interesse habentium citationes prætermittere non possit, *decif. 224. num. 15. Corrado.*

ab Episcopo collatio facta absque Capitulo de beneficio, ad quod electio pertinebat, quando non censetur præiudicialis, *decif. 31. num. 20. Arguelles.*

Episcopus in celebratione matrimonij habetur loco Parochi, *decif. 233. num. 27. & 31. Ghisler.*

Episcopus non arctatur à Sacro Concilio tenere librum, in quo describat matrimonia coram ipso contracta, *dec. 233. num. 20. Ghisler.*

Episcopus non potest concedere alicui iuspatronatus in Ecclesia, quæ libera existit, *decif. 321. num. 22. Meltio.*

Episcopus quilibet in suo Territorio potest vti proprijs insignibus, *dec. 106. num. 16. Cerro.*

Episcopus potest allegari suspectus, *dec. 180. num. 9. Peutingero.*

Episcopus quando solus priuatiuè quoad Capitulum contulit beneficium Ecclesiæ Cathedralis, non censetur præseruatum ius simultaneæ collationis, & quare, *dec. 49. num. 12. & 13. Peutingero.*

Episcopus in sua Diœcesi est Ordinarius, & interuenire potest matrimonio vt Parochus, *dec. 233. num. 25. Ghislerio.*

Episcopi attestatiōi quoad statum Ecclesiæ plurimum est deferendum, *dec. 48. num. 8. Cerro.*

Episcopus super omnibus beneficijs existētibus intra fines suæ Diœcesis habet intentionem, fundatam donec non iustificetur contrarium, *dec. 6. num. 1. Ghislerio.*

Episcopus quilibet in sua Diœcesi dicitur Parochus, *dec. 223. num. 26. Ghislerio.*

Episcopus tamquam Sedis Apostolicæ delegatus potest nouam Ecclesiam constituere, inuito etiam Rectore Parochialis antiquæ, *decif. 224. num. 14. Corrado.*

Episcopus non valet sine Papa declarare de iurepatronatus beneficium, quod erat liberum, *dec. 210. Celso.*

Episcopus gaudet alternatiua vbi collatio est libera Episcopi, *dec. 117. num. 4. Peutingero.*

Episcopus est iudex cōpetens, & legitimè procedit antequam fuerit recusatus etiam in causis mentis Episcopalis, *dec. 36. num. 15. Ghislerio*

Episcopi assertioni emissæ in actu remuneratiōis alicui factæ ob eius merita, non creditur nisi aliunde merita probentur, *dec. 200. num. 18. Ghislerio.*

Episcopus non tenetur seruare præcepta Curia Secularis, *dec. 222. num. 1. Celso.*

Episcopus in conferendis beneficijs præsumitur

elegisse digniorem, *dec. 356. num. 9. Verospio.*

Episcopus non habet assistentiam iuris pro decimis stante distinctione Parochiarum, *dec. 100. num. 24. Ghislerio.*

Episcopus eligendo aliquem ad Ecclesiam Parochialem, præsumitur idoneus, *dec. 105. num. 2. Celso.*

Et hoc maximè si innotuerint ei mores, & qualitates, & mores electi, *ibid.*

Episcopus potest ligare suos subditos, si faciat decretum in actu visitationis, *dec. 102. num. 4. Ghislerio.*

Episcopus de iure communi habet intentionem fundatam super iurisdictione vniuersali in omnibus locis suæ diœcesis, *dec. 87. num. 1. Bichio.*

Episcopus non potest præiudicare suæ Ecclesiæ, & Successoribus, *dec. 137. num. 11. Arguelles.*

Episcopus potest nomine Ecclesiæ à transactione ab ipso inita recedere, & ea non obstante eodem nomine iudicialiter obtinere, *dec. 24. num. 18.*

Episcopus dicitur agere nomine Ecclesiæ, quando in actis non exprimitur eius nomen proprium, sed dignitatis tantum, *dec. 24. num. 20.*

Episcopus non præiudicat decretis in materia præcedentiæ factis à Capitulo sede vacante, *dec. 254. num. 29. Arguelles.*

Episcopi cōsensus omnino requiritur pro creatione beneficii, & acquisitione iuspatronatus, alias nullum ius amittitur, *decif. 316. num. 10. Meltio.*

Episcopus, & Vicarius vnus est adiutor alterius, *decif. 87. num. 7. Bichio.*

Episcopi in populis diuersæ lingue viros idoneos providere debent, qui eos instruant secundū diuersitatem linguarum, *decif. 136. numer. 7. Corrado.*

EPISTOLA.

Epistola scripta ab hærede creditori defuncti in qua promissit soluere, talis promissio, seu obligatio quomodo intelligenda sit, *dec. 40. num. 11. Verospio.*

Epistola deducta ad probandam obligationem, requiritur quod contineat explicitam promissionem, *decif. 211. num. 4. Cerro.*

Epistolæ conscriptæ à personis in causa non habentes commodum principale, possunt deferuire pro adminiculo, *decif. 106. num. 8. 9.*

Epistola Episcopi Diœcesani an sufficiat pro canonizanda Consuetudine illius loci, *decif. 200. num. 15. Ghislerio.*

Epistolæ recognitæ formiter inseruiunt pro fumo ad obtinendam remissionem, *decif. 232. num. 8. Bichio.*

Epistola optimè probat contrā scribentem, *decif. 345. num. 14. Arguelles.*

Epistolæ contra scribentem plenè probant, *decif. 355. num. 5. Verospio.*

Epistola aulicis verbis, ac officiosis conscripta, non inducit obligationem scribentis, *dec. 40. num. 12. Verospio.*

ERECTIO non dicitur effectuatā non purificato Episcopi decreto, *decif. 123. num. 20. Meltio.*

Erectio beneficii in tempore anteriori probat prioritatem temporis, non dignoritatem, *dec. 99. num. 19.*

E R R O R.

- Error in diuersis actibus per plures vices reiteratus, redditur inuerisimilis nec presumitur, sed debet ab allegante probari, *decis. 23. num. 6.*
- Error nominis Procuratoris non vitiat processum, *dec. 212. num. 7. Ghislerio.*
- Error diei malè in protocollo appositæ ex quo plenè iustificatus remaneat, *decis. 197. numer. 7. Peutingero.*
- Errores calculi quando opponuntur illo interim statuer relationi factæ à Perito vltimè electo, *dec. 127. num. 6. Meltio.*
- Errores in calculanda legitima non sufficit vt deducantur, sed necesse est vt iustificentur, *dec. 127. num. 7. 5. Meltio.*
- Error ab allegante debet plene, & concludenter probari, *dec. 138. nu. 14. Bichio.*
- Error tollitur ex reiterata expressione, *decis. 149. nu. 18. Peutingero.*
- Error probari debet concludenter, nec sufficit allegare, *dec. 149. num. 19. Peutingero.*
- Euentus futurus non habetur in consideratione quando congruo ordini naturæ repugnat, ac est inuerisimilis, *dec. 192. nu. 15. Corrado.*

E V I C T I O.

- Euictionis iudicium in se suscipiens ex eodem processu condemnari potest, *dec. 320. numer. 4. Corrado.*
- Euictio procedit etiam in permutatione, *dec. 320. nu. 2. Corrado.*
- Euictione secuta in bonis in solutum datis mulieri pro restitutione dotis, potest mulier primæuam actionem intentare, *dec. 21. num. 13. Verospio.*
- Euictio debetur ex pacto, *decis. 320. nu. 3. Corrado.*
- Euictionem præstare debens tenetur ad omniū restitutionem, quæ euictionem passus soluere fuit coactus, *dec. 330. num. 1. Corrado.*
- Euictio alicuius rei sequitur etiam ex eo, quod illa res fuerit denegata, *dec. 26. num. 23.*
- Euictio semper competit creditoribus anterioribus, quibus prædium venditum erat hypothecatum, *dec. 30. num. 41.*
- Euictio nõ debetur si molestiæ inferantur à persona in promissione euictionis non nominata, *dec. 81. nu. 3. Meltio.*
- Euictio præstatur ex pacto, *dec. 320. n. 8. Corrado.*
- EXACTIO fructuum locorum Montium probat illorum possessionem, *dec. 244. nu. 3. Cerro.*

E X A M E N.

- Examen nouum admitti non debet postquam didicata fuerunt testificata, *dec. 101. num. 35. Corrado.*
- Fallit quando petitur per viam restitutionis in integrum, *ibidem num. 36.*
- Item fallit quando articuli sunt diuersi, *ibidem num. 37.*
- Fallit quando non sunt claræ, & requirunt interpretationem, *ibidem num. 39. & 40.*
- Item fallit quando exceptio oritur ex ventris ipsarum litterarum, *ibidem num. 41.*
- Examen Testiū etiam in Curia denegatur quando articuli sunt irrelevantes, & calumniosi, *dec. 5. num. 2. Cerro.*
- ad Examen ex quibus dicatur iudicialiter processum *dec. 155. n. 1. Bichio.*

Examen nouum circa habilitatem scientiæ admitti solet post annū à die reprobationis elapsū pro eliciendo grauamine, & quando id procedat, *decis. 23. num. 9.*

Examinis nullitatem opponere non potest, qui eodem modo suos testes examinauit, *dec. 175. num. 9. Bichio.*

Examinis nullitas si fuerit opposita, non impedit remissoriam, quamuis ei renunciatur, *dec. 51. nu. 23. Arguelles.*

Examinis locus notificari debet, vt pars examini possit assistere, *dec. 80. num. 1. Peutingero.*

Examen nouum non est denegandum, *dec. 348. nu. 17. Arguelles.*

Fallit quando effluxit longum temporis spatium, quo quis posset fieri doctior, *ibidem num. 18.*

Quæ fallentia non procedit, quando quis statim nouum examen petijt, licet tempus postea intercedat, *ibidem num. 19.*

Examen etiam in materia obiectiua admittitur quando obiectum deducitur incidenter à Possessore, & est de iure dantis, *decis. 5. num. 5. Cerro.*

Hoc autem procedit quando datur fumus veritatis, *ibidem num. 6.*

Secus vbi non datur talis fumus, sed contrarium conuinceretur ex scripturis, *ibidem nu. 7.*

Examen Testium in Curia, si de releuantia articulorum apparet, de stylo Rotæ denegari non solet, *decis. 5. num. 1. Cerro.*

Examinatoribus Synodalibus Metropolitanis est committendum examen stante grauamine, *examinatorum Ordinarij, dec. 348. numer. 15. Arguelles.*

Examinatorum relationi deferendum est, *decis. 126. num. 1. Corrado.*

E X C E P T I O.

Exceptio iudicati competit absoluto per sententiam, *dec. 119. nu. 17. Bichio.*

Exceptiones, quæ tolluntur ex visione oculari, & ex lectura processus, inuerecundum est opponere, *dec. 302. nu. 4. Celso.*

Excipiēdo potest in gradu appellationis deduci, quidquid per viam actionis fuerat in prima instantia petatum, *decis. 159. num. 14. Bichio.*

Exceptio facti dubij à possessorio rejicitur, *decis. 333. num. 28. Bichio.*

Exceptio iuris dubij æquiparatur exceptioni requirenti altiore indagine, *decis. 187. nu. 18. Ghislerio.*

Exceptio immemorabilis requirit altiore indagine, ideo à possessorio rejicitur, *dec. 333. num. 28. Bichio.*

Exceptiones contra testes non admittuntur in iudicio manutentionis, *dec. 111. n. 3. Arguell.*

Exceptio requirens altiore indagine non retardat executionem litterarum Apostolicarū, *dec. 107. nu. 20. Cerro.*

Exceptio quod ante tempus peti non possit quando procedat, & quando secus, *decis. 172. num. 12. Ghislerio.*

Exceptio de iure tertij in iudicio immissionis non admittitur, *dec. 308. num. 9. Celso.*

Exceptionem à regula probare debet qui ea tuctur, *decis. 357. num. 25. Arguelles.*

Exce-

Exceptiones quæ possunt incontinenti probari admittuntur in iudicio manutentionis, *dec. 85 num. 19. Meltio.*

Exceptio fideicommissi non admittitur in iudicio possessorio, *dec. 187. num. 20. Ghislerio.*

Exceptio de iure tertij extraneus opponere non potest, *dec. num. 6. Pentingero.*

Exceptiones turbidæ in iudicio possessorio, non attenduntur, sed rejiciuntur ad petitorium, *dec. 215. num. 7. Meltio.*

Exceptio de iure tertij quando competere non possit, *decif. 217. num. 7. Pentingero.*

Exceptio quæ obstat auctori, obstat etiam eius hæredi, *dec. 21. num. 24. Verospio.*

Exceptio requirens altiore indaginem ad merita reservatur, *decif. 187. nu. 18. Ghislerio.*

Exceptio, quæ inest obligationi, non indiget oppositione, *dec. 14. num. 25. Bichio.*

Exceptio, & reservatio quid operetur, *decif. 77. num. 19. Arguelles.*

Exceptio regulatur ab actione, & est illius exclusio, *decif. 354. num. 11. Bichio.*

Exceptio debet esse de regula, *decif. 77. num. 21. Arguelles.*

Exceptio firmat regulam in contrarium, *dec. 196 num. 11. Celfo.*

Exceptio ad hoc, ut sit attendenda non sufficit generaliter opposita, sed specificè opponi necessarium est, *dec. 338. num. 16. Meltio.*

Exceptio iuris dubij ad merita causæ reservatur nec admittitur in associatione, *dec. 157. nu. 19. Ghisler.*

Exceptio Rei quæ sit liquida, offuscari non potest ex replicatione Actoris requirentis altiore indaginem, *dec. 74. nu. 24. & quando secus num. 25. Corrado.*

Exceptio de non iure agentis quando est probata retardat immissionem, *dec. 93. num. 3. Meltio.*

Exceptio Rei quamvis æquivoca, habet vim alienandi dubiam Actoris probationem, *dec. 270. num. 3. Verospio.*

Exceptio excommunicationis non attenditur ad impediendam manutentionem in beneficio, *dec. 352. num. 12. Cerro.*

Exceptio legatorum, non impedit hæredi immissionem, *dec. 308. num. 9. Celfo.*

Exceptio firmat regulam in contrarium, *dec. 77. nu. 2. Arguelles.*

Exceptio non implementi non obicitur venditori, cui non fuit solutum integrum pretium, *dec. 177. num. 9. Meltio.*

Exceptiones sunt opponendæ in specie, non autem in genere, *dec. 14. num. 42. Bichio.*

Exceptio requirens altiore indaginem rejicitur ad petitorium, *dec. 352. num. 9. Corrado.*

Exceptio nullitatis non admittitur in summario possessorio, & quando, *dec. 191. nu. 4. Cerro.*

EXCESSVM ad purgandum requiritur perfecta restitutio, & reductio in statum primum, *dec. 96. num. 3. Pentingero.*

Excessus ad effectum reuocandi executionem, per viam manutentionis, debet constare ex visibilibus actis, *dec. 67. num. 14. Arguelles.*

Exclusio substituti, quæ sit ex voluntate testatoris, non est contra ius, & æquitatem, sed se-

cundum ius, *dec. 48. num. 16. Bichio.*

EXCOMMVNICATIO.

Excommunicatio, & interdictum contra Capitulum, & Canonicos comminatum ob non paritionem, quando sufficiat oblatio de pariendo collegiatim facta pro evitanda declaratoria, *dec. 347. num. 5. Meltio. vide nu. 7.*

Excommunicatione multantur non parentes mandatis Rotalibus, illis personaliter intimatis, quoties quatuor termini ad docendum, de paritione fuerint seruati, *dec. 344. n. 1. Bichio.*

Excommunicatus ob recursus ad Iudices Laicos debet à limine iudicij repelli, *dec. 287. n. 3. Verospio.*

Excommunicatus ob recursus ad Iudices laicos remanet incapax adjudicationis beneficii, *dec. 171. num. 22. Ghislerio.*

EXCVSSIO bonorum specialiter pro dote hypotecatorum, quando facianda est à muliere repetente suam dotem, *dec. 30. num. 19. Corrado.*

Excussionis exceptio, quando per emptorē seu illius hæredes opponi non possit, *dec. 30. n. 28 Corrado.*

EXECVTIO.

Executio dicitur capta quando loco mandati executiui post sententiam fuerint relaxatæ litteræ executoriales, *dec. 193. num. 22. Corrado.*

Executio ex capite attentatorum, an, & quando reuocari non possit, *decif. 235. num. 6. & 7. Verospio.*

Executio facta in re non comprehensa in mandato dicitur excessiua, *decif. 96. nu. 2. Pentingero.*

Executio est nulla facta post appellationem, vel appellatione pendente, *decif. 319. n. 4. Pentingero.*

Executio facta intra tempus ad appellandum, est attentata, *dec. 298. num. 1. Bichio.*

Executio non habet certam formam, sed sufficit quoquomodo fiat, *dec. 103. nu. 2. Pentingero.*

Executio facta à lege non impedit manutentionem licet eam impediat executio facta ab homine, *dec. 119. num. 1. Pentingero.*

Executionem brevis Apostolici non potest impedire collatio Ordinarij, facta vigore Alternatiuz iuxta regulam Cancellarię 8, hodie 9. *dec. 31. num. 6. Arguelles.*

Executio sententię quando factū hominis, quando verò Iudicis factum requirat, *dec. 103. n. 7. & 8. Pentingero.*

ab Executione non appellatur, *decif. 241. num. 6 Corrado.*

Executio sententię est fructus rei iudicatę, *dec. 334. nu. 3. Celfo.*

Executio litterarum Apostolicarum dicitur nulla si fuit facta non citato possessore, *dec. 342. num. 13. Bichio.*

Executio realis, ac personalis propria auctoritate possit ex pacto concedi, *decif. 343. num. 7. Arguelles.*

Executio facta intra decem dies datos ad appellandum, vti nulla ex reuocanda, *dec. 365. n. 29 Arguelles.*

Executio non petitur ex sententia confirmata, sed ex illam confirmante, *decif. 164. num. 1. Pentingero.*

Executio dicitur fructus re iudicatę, *decif. 177. num. 2. Meltio.*

Executio iam facta operatur, ne in gradu restitutionis in integrum detur manutentio *dec. 45. num. 36. intellige procedere, num. 37. & 38. Pentingero.*

Executionem facere debet Iudex qui sententiā confirmavit, non qui primo pronunciauit, *decis. 164. num. 1. & seq. Pentingero.*

Executio paratur ex pacto executiuo, *decis. 343. num. 9. Arguelles.*

Executio semper est suspendenda quando Iudex nulliter, & iniuste procedit, *decis. 353. num. 2. Celso.*

Executio brevis Apostolici non potest impediri per exceptiones leues, & turbidas, *dec. 31. num. 5. Arguelles.*

Executio sententiæ requirit factum hominis, *dec. 103. num. 7. Pentingero.*

Executio sententiæ tribuitur Iudici pronuntiati, non autem illam exequenti, *decis. 238. num. 7. Bichio.*

Executio excessiua moderari debet, non vero quæ fuit legitime facta per actum separatum, *decis. 96. num. 9. Pentingero.*

Executio obligationis Cameralis durat donec contra eam veniant tres sententiæ conformes, *decis. 95. num. 8. Pentingero.*

Executiue etiam in gradu appellationis proceditur, vbi à decreto interlocutorio fuit appellatum, *dec. 246. num. 4. Ghislerio.*

EXECUTOR.

— Executor mixtus partes Iudicis assumit, *dec. 314. num. 8. Meltio.*

— Executor litterarum Apostolicarum, nunc tenetur assumere partes Iudicis quando Contradictor ultra paritatem tituli esset verus, & legitimus possessor, secus e contra, *decis. 34. num. 23. 26. Cerro.*

Executor Apostolicus alio in possessione existenti partes Iudicis assumere tenetur, *decis. 214. num. 6. Meltio.*

— Executor Litterarum Apostolicarum in duplici prouisione, & paritate tituli tenetur omittere possessorium, & assumere partes Iudicis, *decis. 34. num. 22. Cerro.*

Executor Litterarum Apostolicarum possessorem non citatum sua possessione non priuat, *decis. 85. num. 5. Meltio.*

— Executor Litterarum Apostolicarum quando potest ad executionem procedere se extraiudicialiter informando, *decis. 34. num. 27. Cerro.*

— Executor etiam Apostolicus nulliter, & iniuste procedens non priuat possessorem sua possessione, *decis. 314. num. 4. Meltio.*

— Executor Apostolicus vbi partes Iudicis assumere debet, nihil facere potest nisi parte citata, *dec. 314. num. 7. Meltio.*

— Executor merus Litterarum Apostolicarum, quando adest possessor, tenetur eum citari facere, *decis. 156. num. 19. Bichio.*

— Executor Apostolicus nulliter, & iniuste procedens non priuat anteriorem sua possessione, *dec. 332. num. 4. Cerro.*

Immo non potest transferre possessionem manutentibilem, *ibidem num. 5.*

— Executor Litterarum Apostolicarum nunc te-

netur assumere partes Iudicis quando coram ipso comparuisset alter prouisus, & quilibet ipsorum ageret remedio adipiscendæ secus e contra, *decis. 34. num. 24. 25. Cerro.*

— Executor Litterarum Apostolicarum quando efficiatur mixtus, & tenetur partes Iudicis assumere, & possessorem in Iudicio vocare, *decis. 34. num. 9. Cerro.*

— Executor mixtus Litterarum Apostolicarum debet partes Iudicis assumere, & procedere seruatis seruandis, *decis. 156. num. 20. Bichio.*

— Executor Litterarum Apostolicarum si rite, & recte procedit priuat anteriorem possessorem de sua possessione, *decis. 109. num. 3. Ghislerio.*

— Executor Apostolicus nulliter, & iniuste procedit nisi citet alterum anteriorem possessorem, *decis. 352. num. 6. Cerro.*

— Executor Litterarum Apostolicarum quando non priuat anteriorem possessorem sua possessione, *dec. 109. num. 6. Ghislerio.*

— Executor Litterarum Apostolicarum, vt efficiatur mixtus, & tenetur partes Iudicis assumere quid requiratur, *decis. 34. num. 10. Cerro.*

— Executoris relatiui de presentata inhibitione, tamquam de re spectante ad suum officium, fides adhibetur, *decis. 52. num. 1. Ghislerio.*

— Executor efficitur mixtus per clausulas, *verificatio dummodo, & amodo, dec. 327. num. 17. Meltio.*

— Executor Litterarum Apostolicarum alio existente in possessione partes Iudicis assumere tenetur, *decis. 85. num. 4. Meltio.*

— Executoris relationi de actu præterito non adhibetur fides, *dec. 88. num. 2. amplius vt num. 3. 4. Bichio.*

— Executor mandati de manutenendo non procedit ad captionem pignorum, *decis. 96. num. 3. Pentingero.*

— Executoris assertioni iudicialiter procedere debentis non creditur, *decis. 275. num. 11. Bichio.*

— Executori Testamentario regulariter vendi non potest, *decis. 179. num. 16. Bichio.*

— Executor mixtus quidquid facere non potest nisi partes Iudicis assumendo, & iuris ordine seruato procedendo, *decis. 337. num. 18. Meltio.*

— Executor gratiæ obtentæ lite pendente non potest procedere ad executionem citra vitium attentatorum, *decis. 327. num. 11. Meltio.*

— Executor gratiæ certo modo impetratæ dicitur mixtus, & inter exactior causas cognitio requiritur parte citata, *dec. 169. num. 10. Cerro.*

— Executoriales rei iudicatæ totum illud comprehendunt, quod sententiæ ipsæ in iudicatum transacta complectitur, *dec. 159. num. 1. Bichio.*

EXEMPLVM à Notario subscriptum eiusque sigillo munitum plene probat, *decis. 185. num. 6. Meltio.*

— Exemplum testamenti non probat parte eponente, *decis. 185. num. 5. Meltio.*

EXEMPTIO.

— Exemptionis priuilegium respicit non solum fauorem exempti sed etiam exemptis, & eorum ius est ratione connexionum, vt diuidi, & locari non possit, *dec. 50. num. 7. Celso.*

— Exemptionis priuilegium postea concessum, derogat citiusque anteriori constitutioni, *decis. 50. num. 11. Celso.*

Exem-

Exemptio circa solutionem decimarum à Pontifice concessa nihil operatur, vbi expressè nō apparet derogatum cap. nuper de Decim. decis. 22. num. 3.

Exemptio immemorabilis à solutione decimarum probata ad fauorem omnium mendicantium, decis. 101. num. 23. Corrado.

Comprehendit etiam religiones successiue institutas, ibidem. num. 25.

Exemptionis priuilegium non amittitur per negligentiam, & vsum exempti, quando in eo adest decretum irritans, dec. 50. n. 10. Celfo.

Exemptio alicuius Ecclesiæ à Iurisdictione Ordinarij resultat ex Priuilegio Pontificis declarantis illam sub iure Sedis Apostolicæ existere dec. 30. nu. 1. Celfo.

Exemptus non potest sine consensu Pontificis, cui immediatè subiectus sit renunciare priuilegijs Apostolicis, & iurisdictionem alterius prorogare, dec. 50. num. 4. Celfo. & quare, ibidem. num. seq.

Exemptio immemorabilis à solutione decimarum habet vim legis, dec. 101. nu. 24. Corrado.

EXHIBITIO.

Exhibitio scripturæ si prima non fuit integra, ita nec secunda præsumitur integra dec. 70. numer. 11. & 12.

Exhibitio vt non sit integra sufficit vnus tantum scripturæ defectus, dec. 79. num. 6.

Exhibitio librorum, quos non constat respicere partis, aut negotij controuersi interesse fieri non debet, decis. 332. num. 15. Corrado.

Exhibere libros ille tenetur apud quem eorum, probatur existentia docto de interesse petentis decis. 302. num. 1. Meltio.

Exigibilitas restricta ad tempus quid operetur, decis. 47. num. 18.

Exigibilitas simpliciter promissa non dicitur restricta ad tempus decis. 47. num. 20. Verospio.

Exigendi difficultas non derogat obligationi, nec tollit ius quæsitum, decis. 135. num. 1. Corrado.

Exigendi difficultas non derogat obligationi, nec tollit ius quæsitum, decis. 135. num. 1. Corrado.

EXISTENTIA.

Existencia bonorum liberorum probari debet de tempore constitutæ dotis. dec. 187. num. 23. Ghislerio.

Existencia semel probata suffragatur aduersus eum, qui aliquid restituere tenetur, decis. 70. num. 15.

EXPEDITIO.

Expeditio causæ differri non debet per productionem articulorum calumniosam, & irrelevantem, decis. 157. num. 9. Corrado.

Expeditio literarum Apostolicarum faciendæ, est infra sex menses à die datæ supplicationis, decis. 31. num. 28. Arguelles.

EXPENSA.

Expensæ factæ pro declaratoria obtinenda quando sunt illiquidæ, instare debet pro illarum liquidatione is, qui declaratoriam euitare intendit, decis. 347. num. 9. Meltio. intellige, vt num. 10.

Expensis, ac periculis subeundis in transportatione librorum Iudex prouidere debet, dec. 332.

Part. X. Recens.

numer. 12. Corrado.

Expensæ factæ pro reaptatione domus sunt deducendæ ab illius pensionibus, dec. 225. n. 31. Meltio. intellige vt num. 32.

Expensarum repetitio non datur, quando adest mala fides decis. 111. num. 3. Corrado.

Expensæ factæ pro reparatione, seu restauratione domus sunt detrahendæ in calculanda pensione percepta, dec. 213. nu. 11. Meltio.

Expensæ pro declaratoria in eo casu tantum sunt, rescindendæ, quo quis post incursum censurarum absolutionem peteret, decis. 347. n. 13. Meltio.

Expensæ vbi non sunt liquidæ præfigitur terminus parti ad liquidandum in iudicijs priuilegiatis, decis. 16. num. 8.

EXPRESSVM.

Expressio vbi pro forma non requiritur, sufficit, quod sit relatiua, decis. 183. num. 5. Ghislerio.

Expressio facta cum dictione, tam, & quam, denotant illam principaliter fuisse factam, decis. 228. num. 4. Ghislerio.

Expressio mensis non requiritur in beneficijs, iuxta concordata Germaniæ, decis. 205. num. 3. Ghislerio.

Expressio mensis, in quo vacauit beneficium, an sit necessaria, decis. 205. num. 2. Ghislerio.

Expressio facta ad cautelam non tollit stylum, Dataria non exprimendi, decis. 107. num. 24. Cerro.

Expressio facta in literis semper restringitur ad tenorem dispositionis insertæ, dec. 93. num. 19. Meltio.

Expressio litis pendentia necessaria est in impetratione beneficii, licet non impetretur ius in iudicium deductum, decis. 14. num. 27. Bichio.

Expressio ætatis non importat dispensationem, decis. 205. num. 17. Ghislerio.

Expressum dicitur quod tacite inest, & venit in necessariam consequentiam, dec. 93. num. 23. Meltio.

Extentioni clausularum à Notariis factæ iuxta stylum dare debemus, dec. 163. nu. 6. Bichio.

EXTRANEVS.

Extraneus, qui dotem non promissit, aliq; ab eo causam habentes non tenetur ad fructus dotis, nisi secuta interpellatione hæredum viri, decis. 188. num. 7. Verospio.

Extranei non censentur exclusi per vocationem factam cum clausula, & successoribus quibuscunque, decis. 160. num. 8. Verospio.

Extraneus dotis promissor tenetur absque interpellatione soluere fructus, decis. 188. num. 5. Verospio.

Extranei in donatione vocati, vbi non adsunt coniecturæ non possunt ad hæredes sanguinis restringi, dec. 160. num. 10. Verospio.

F.

FACTVM.

Factum promissum in obligationibus facti, præcisè venit adimplendum, decis. 66. num. 3. Arguelles.

Factum iudicis, seu executoris in tradenda possessione

Gggg 2

sessio

sessione non est tantæ potentia sicut factum partis, *decif. 237. num. 7. Bichio.*
 Factum, quod quis approbavit amplius impug-
 gnare non potest, *dec. 271. nu. 20. Meltio.*
 Facta magis attenduntur, quam verba, quod am-
 plia concurrentibus coniecturis, *dec. 27. nu. 10*
 in Facto secreto veritas difficilius haberi potest,
dec. 70. num. 10.
 Factum post mediam noctem, sequenti die fa-
 ctum censetur, *decif. 76. nu. 4. Celfo.*
 Factum proprium impugnare nemo potest, *de-
 cif. 184. num. 23. Bichio.*
 Facta præferuntur verbis, *dec. 151. num. 24. Celfo.*
 Factum non præsumitur, nec probatur sola par-
 ti assertionem, *dec. 164. num. 16. Verospio.*
 Facta, & non verba in materia attentatorum,
 sunt attendenda, *dec. 53. nu. 14. Arguelles.*
 pro Facto habetur ex tunc, quod fieri debuit
dec. 281. num. 19. Peutingero.
 Facto ubi opus est verba non sufficiunt, *dec. 332.*
num. 13. Corrado.
 Facto plus est aliquid facere, quam verbis, *de-
 cif. 151. nu. 24. Celfo.*

FACULTAS.

Facultas præsentandi digniorem intelligitur ar-
 bitrio boni viri, *dec. 162. nu. 7. Bichio.*
 Facultas capiendi possessionem propria aucto-
 ritate non amittitur ex sola patientia, & ne-
 gligentia modici temporis, sed præsumptione
 30. annorum, *dec. 187. num. 9. Ghisfiterio.*
 Facultatem procedendi prout in prima clausula
 quam, & quas tribuit, maxime quando primæ
 instantiæ fuit per partem renunciatum, *dec. 35*
num. 13. Arguelles.
 Facultas recipiendi pecunias ad interesse Admi-
 nistratori sub conditione concessa, ut ab eo
 exerceri possit, quæ requirantur *dec. 346. nu. 6.*
Peutingero.
 Facultas alicui tributa censetur limitata ad limi-
 tes subsecutæ declarationis, *decif. 160. num. 7.*
Verospio.
 Facultatem concedendi ius spirituale deciman-
 di laicis, quam olim Bonifacianam Consti-
 tutionem comprehendere reputabatur, erro-
 neam declaravit Paulus Papa V. *dec. 291. n. 16.*
Meltio.
 Facultatibus A. C. competentibus Auditoribus
 Rotæ vigore Bullæ San. mem. Gregor. XIV.
 quando locus sit, *dec. 332. n. 2. Corrado.*
 Facultas percipiendi fructus decimales consistit
 in mera temporalitate, & ad socios pertinere
 potest, *dec. 291. num. 9. Meltio.*
 Facultas Patri concessa legandi dotem filiæ spu-
 riæ cessat ea nupta cum alia dote, *dec. 336. n. 12*
Bichio.
 Facultas testandi concessa per Testatorem fidei-
 commissario, quomodo sit intelligenda, *de-
 cif. 18. num. 2. Bichio.*
 Facultas testandi concessa filij Testatoris, si sine
 filijs decesserint non est intelligenda, dummo-
 do scilicet instituant sibi hæredem aliquem,
 ex descendens à masculis, vel à foeminis,
dec. 18. nu. 3. Bichio.
 Facultas instituendi hæredem ad libitum tribuit
 absolutam potestatem instituendi quemlibet,
 quamvis extraneum, *dec. 18. num. 6. Bichio.*

Facultas testandi non potest intelligi limitata ad
 fauorem descendens, quando foemina
 sunt substituta in casum, quo grauati ad libi-
 tum ipsorum alium hæredem non institueret
dec. 18. num. 4. Bichio,
 in Facultate, quod est ante promissionem, post
 promissionem est in necessitate, *dec. 102. nu. 6.*
Ghisfiterio.
 Facultas procedendi per ædictum constituto de
 non tuto accessu, ex dispositione sacrorum,
 canonum necessario requiritur in iudiciis,
dec. 248. nu. 3. Cerro.
 Facultas instituendi heredem per Testatorem cõ-
 cessa, non egreditur filios primi gradus, *de-
 cif. 18. num. 7. Bichio.*
 Facultas cõfirmandi ius patronatus ab Episcopo
 Vicario concessa probari debet cum non præ-
 sumatur, *dec. 238. num. 3. Bichio.*
 Facultas capiendi possessionem propria aucto-
 ritate associandi tribuit potestatem, *dec. 177. n. 5.*
Meltio.
 Facultas legatorum quousque durare dicantur,
dec. 298. nu. 19. Bichio.
 Facultas alienandi in transactione concessa non
 compatitur cum iure fideicommissi, sed illius
 renunciationem importat, *decif. 228. num. 13.*
Ghisfiterio.
 Facultatiui actus consuetudinem non inducunt
 in his, quæ sunt liberæ potestatis, *dec. 254. n. 20*
Arguelles.

FALCIDIA.

Falcidia non est detrahenda ex legato, quod te-
 stator mandauit solui liberè, & absque villo
 onere, *decif. 42. num. 43. & contra num. 47.*
 Falcidia etiam de iure canonico perditur ab he-
 rede sine inueniario, *decif. 54. num. 13. Ghisfiterio.*
 Falcidia censetur prohibita, ubi demandatur,
 quod legatum præstetur absque vlla diminu-
 tione, *decif. 42. nu. 46.*
 Falcidiam quando hæres detrahere prætendit te-
 netur probare legata excedere dodrantem he-
 reditatis, *decif. 42. nu. 50.*
 Falcidiæ detractio etiam tacite prohiberi potest.
dec. 42. nu. 44.
 Falcidia, ut censeatur prohibita, oportet verba
 esse adeo clara, ut aliam interpretationem ha-
 bere non possint, *dec. 42. nu. 48.*
 Falcidiæ detractio non est locus, ubi non fuit
 probatum legata excedere dodrantem hære-
 ditatis, *decif. 42. num. 49.*

FALSITAS.

Falsitatis suspicio in ciuilibus pro falsitate admit-
 titur, *dec. 23. nu. 3.*
 Falsitatis suspicio in Ciuilibus habetur pro falsi-
 tate, *decif. 173. num. 5. Meltio.*
 Falsitatis exceptio nõ admittitur in iudicio ma-
 nutentionis, *decif. 244. num. 12. Cerro.*
 Falsitas causæ dum dubia remanet est concluden-
 ter probanda ab illo, qui contractum impu-
 gnat, *decif. 19. num. 9. Peutingero.*
 Falsitatis suspicio, ut arguatur ex cassaturis, &
 apostillis requiritur manuum diuersitas, *de-
 cif. 185. num. 11. Meltio.*
 Falsitatis suspicio in ciuilibus habetur pro falsi-
 tate, *decif. 364. num. 12. Verospio.*

F A M A.

- Fama ut probetur per testes, debent percutere, tempus ante motam litem, *decis. 158. num. 16. Verospio.*
- Fama debet esse constans, & inuariabilis. *dec. 158. num. 12. Verospio.*
- Famæ probatio infringitur, si testes illam deducunt ex erronea causa, *decis. 158. num. 14. Verospio.*
- Fama per testes probata, destruitur, vel certa, & inconstans redditur ex depositione aliorum testium de contraria fama, deponentium, *decis. 158. num. 15. Verospio.*
- Fama quomodo probetur, *decis. 9. num. 7. Bichio.*
- Famæ probatio quando per testes contrarios destructa remaneat, *decis. 270. num. 4. Verospio.*
- Fama posterior, dum potuit oriri post motam litem non reddit incertam illam præcedentem ante motam litem iustificatam, *decis. 158. num. 17. Verospio.*
- Fama probata per testes, quando post litem motam originem traxisse præsumitur, *dec. 270. num. 5. Verospio.*
- Fama antecederet probata, quando non infringatur per subsequentes contrarias probationes, *dec. 270. num. 6. Verospio.*
- super Fama publica testes deponentes reijciuntur tamquam non informati, *dec. 99. num. 21. Bichio.*
- Quando concurrant contra famam coniecturæ contrariæ, *ibidem.*

F A M I L I A.

- Familiæ probatio resultat ex enunciatiuis antiquissimis, *decis. 278. num. 2. & 13. Pentingero.*
- Familia tam contentiua, quam effectiua censetur contemplata, ubi Testator familiam simpliciter nominauit, nec orationem restrinxit, *dec. 7. num. 35. Cerro.*
- Familiaritas non melius probatur, quam per confamiliares, *decis. 357. num. 7. Arguelles.*
- FASCICVLI memorialium Secretariæ Breuium *decis. 351. num. Bichio.*

F A T A L I A.

- Fatalia per obitum Procuratoris, vel non currunt, vel datur restitutio, *decis. 82. num. 10. Arguelles.*
- Fatalia præseruant illa iura iura appellantis, *decis. 8. num. 4. Corrado.*
- Fatalia currunt etiam mortuo appellante, *decis. 82. num. 4. Arguelles.*
- Fatalibus coeptis contra defunctum datur huiusmodi redibus alij quatuor menses ultra terminum iuris *decis. 82. num. 5. Arguelles.*
- Fatalia non currunt infirmitate durante, *decis. 82. num. 7. Arguelles.*
- FAVOR publicus versatur in matrimonijs contrahendis, *decis. 72. num. 15. Ghislerio.*
- FEVDI deuolutio ex quo probata remaneat, *decis. 175. num. 2. Bichio.*
- Feudo mixto requirente ad effectum successionis qualitatem hereditariam, potest consanguineus illam obtinere, quamuis ab ultimo defuncto non sit hæres institutus, *dec. 90. num. 10. Verospio.*

Par. X. Recent.

FIDEICOMMISSARIVS.

- Fideicommissario regulariter non conceditur immissio, nisi factis prius detractionibus, *dec. 273. num. 2. Melio.*
- Fideicommissarius non admittitur ad vendendam rem alienatam pro constitutione dotis, oblato pretio possessori, vel cui dicta res in dotem data fuit, *dec. 273. num. 7. Melio.*
- Fideicommissarius valide alienare, potest commoditatem fructuum bonorum fideicommissariorum, eius vita durante, *dec. 328. num. 27. Cerro.*
- Fideicommissario competit actio contra grauatum alienantem, *dec. 78. num. 21. Bichio.*
- Fideicommissarius allegans esse factas alias alienationes anteriores, ex quibus sint consumptæ detractiones, concludenter probare tenetur, *dec. 294. num. 6. Verospio.*
- Fideicommissarius licet adiuuerit hereditatem grauati cum beneficio legis, & inuentarii potest deinde agere ex propria tamquam iure proprio ad fideicommissum vocatus, *dec. 272. num. 25. Cerro.*
- Fideicommissario retardari non potest immissio pretextu detractionum, quæ sint illiquidae, *dec. 279. num. 10. Arguelles.*
- Fideicommissarius quando teneatur probare existentiam bonorum liberorum pro soluenda dote, *dec. 242. num. 6. Bichio.*
- Fideicommissarius vocatus in duplici casu, scilicet si quis sine filiis decesserit, & in casum alienationis admittitur etiam pendente conditione, alienatione secuta, *dec. 123. num. 25. Verospio.*
- Fideicommissarius, qui habet cessionem à confideicommissariis potest solus agere ad totum fideicommissum, *decis. 363. num. 49. Corrado.*
- Fideicommissarius, æquum est, ut soluat expensas factas pro reaptatione rei fideicommissæ subiectæ, *dec. 95. num. 6. Pentingero.*
- Fideicommissario quando possit concedi retentio, *dec. 113. num. 2.*
- Fideicommissarius quando teneatur probare existentiam bonorum liberorum pro soluenda dote, *dec. 242. num. 6. Bichio.*
- Fideicommissarius mandans dotari feminas non dicitur quid superfluum ordinare, *dec. 125. num. 7. Corrado.*
- Fideicommissario quando spectet onus probandi existentiam bonorum liberorum, ne alienentur bona fideicommissæ subiecta, *dec. 33. num. 6. Melio.*
- Fideicommissario quibus concurrentibus danda sit immissio, *dec. 218. num. 2. Arguelles.*
- Fideicommissario competit hypothecaria super bonis fideicommissæ suppositis, *dec. 279. num. 3. Arguelles.*
- Fideicommissario vniuersali competit ratio pro credito dotis maternæ, quamuis inuentarium non confecerit, *dec. 58. num. 4. Corrado.*
- Fideicommissario competit remedium l. fin. C. de edicto Diu. Adr. toll. *decis. 116. num. 8. Ghislerio.*
- Fideicommissario non impeditur immissio ratione legitimæ ubi, & de alienatione constat,

& de inventario non docetur, *dec. 278. num. 8. Pentingero.*

Fideicommissarius consentiens alienationi per grauatam factam, non potest amplius illam impugnare, *decis. 122. nu. 7. Verospio.*

Fideicommissario, quibus concurrentibus non possit denegari immissio, *dec. 113. num. 1. Arguel.*

Fideicommissarius, ut heredi impediat immisionem possessionem sine vitio probare tenetur, incontinenti de iure suo docere, & nihil esse detrahendum iustificare, *dec. 312. num. 18. Cerro.*

Amplia, quod ista tria copulatiue concurrere debeant, itaut verificatio alterius ex istis qualitatibus non sufficiat, *ibid. nu. seqq.*

Fideicommissario dicitur esse vtilius remedium Saluiani interdicti, *dec. 279. num. 2. Arguelles.*

Fideicommissario ut debeat immissio, quae requirantur, *dec. 27. num. 1. Meltio.*

Fideicommissarius praetendens impugnare census impositionem factam pro soluenda dote, ipse tenetur probare existentiam bonorum liberorum, *dec. 187. num. 22. Ghislerio.*

FIDEICOMMISSVM.

Fideicommissum iam constitutum, leuiore sufficiunt coniecturae ad declarandum, *dec. 1. num. 106. Arguelles.*

Fideicommissum ex coniecturis deprehenditur etiam si verba cessarent, *decis. 1. num. 99. Arguelles.*

Fideicommissum perpetuum non censetur inductum, quando maiornatu, vel primogenitus simpliciter vocatus sit, *dec. 1. num. 14. Arguelles.*

Secus tamen quando fuerit vocatus per nomen collectivum, v. gr. maior natus de linea, &c. *ibid. num. 15.*

Fideicommissum perpetuum an inducatur per vocationem primogeniti, *decis. 1. num. 33. Arguelles.*

Fideicommissum perpetuum, & absolutum censetur inductum ex digressionem ad plures gradus substitutionum ita in parte actius, quam passius, *decis. 142. num. 16. Meltio.*

Fideicommissum perpetuum non inducitur per verba, quae stant consecutiue ad casum contraventionis, & delicti, quod quomodo dignoscatur, *dec. 1. num. 66. & 71. Arguelles.*

Fideicommissum in re emphiteotica, quando sublineatur, *decis. 21. nu. 27. Arguelles.*

Fideicommissum non censetur renunciatum per diuisionem factam ab Arbitris cum quibuscumque clausulis, si in ipsorum deputatione non fuerit data facultas remittendi fideicommissum, *decis. 372. nu. 8. Cerro.*

Fideicommissum non censetur renunciatum per diuisionem, quando postea diuidentes supplicarunt Pontifici pro derogatione eiusdem fideicommissi, *decis. 272. num. 17. Cerro.*

Fideicommissum non censetur renunciatum per diuisionem, quumuis fuerit appositae promissio de extinctione, nisi alijs vrgentioribus clausulis sit iuncta, *decis. 372. num. 6. Cerro.*

Fideicommissum dum restrictum fuit ad filios, & descendentes, heredum institutorum, illorumque lineam effectiuam non comprehendit transuersales, *dec. 7. num. 64. Cerro.*

Fideicommissum dicitur particulare, quando non comprehendit vniuersam hereditatem, cum omnibus iuribus, & actionibus, *dec. 12. num. 35. Corrado.*

Fideicommissum reciprocum censetur inductum ex onere fideicommissarijs iniunctum, quod alias adimpleri non posset, *dec. 183. num. 17. Ghislerio.*

Fideicommissum quando relinquitur familiae inter illos de familia fideicommissum inducitur, & quare, *dec. 1. num. 52. Arguelles.*

Fideicommissum perpetuum, & absolutum inducitur si Testator voluit bona sua perpetuo in familia conseruari, *dec. 142. num. 30. Meltio.*

Fideicommissum potest ordinari in casu, quo institutus nubat absque consensu Administratoris, *dec. 93. num. 6. Bichio.*

Fideicommissi existentia probatur ex testamento fideicommittentis, *dec. 318. n. 1. Arguelles.*

Fideicommissum perpetuum, & absolutum, quando dicatur inductum ad fauorem omnium de agnatione, *dec. 7. num. 6. Cerro.*

Et sic etiam ad fauorem non tantum familiae effectiuae, sed etiam contentiuae, *decis. 7. num. 7. Cerro.*

Fideicommissum particulari non est derogandum pro solutione aris alieni extantibus bonis liberis, vel laxiori dumtaxat vinculo adstrictis, *decis. 41. num. 30. Corrado.*

Fideicommissum relictum pro conseruatione agnationis, comprehendit omnes de familia tam effectiuae, quam contentiuae, *dec. 7. nu. 25. Cerro.*

Fideicommissum perpetuum, & absolutum, censetur inductum ex ratione conseruandae agnationis, & ex expressione nominis generis familiae, *dec. 7. num. 33. Cerro.*

Fideicommissum ordinatum inter filios descendentes sine filiis, non extenditur ad filios filiorum, *dec. 142. num. 24.*

Fideicommissum, & onus excludi debet, *dec. 72. num. 16. Ghislerio.*

pro non fideicommissum in dubio pronunciari debet, *ibid. num. 17.*

Fideicommissa sunt odiosa, *ibid.*

Fideicommissum striete interpretatur, *ibid. num. 18.*

Fideicommissum non extenditur, *ibid.*

Fideicommissum deducitur etiam ex verbis, quae consilium magis, quam necessitatem important, *dec. 2. num. 102. Arguelles.*

Fideicommissum perpetuum ex quibus coniecturis resiliat, & an singulae de per se sufficiant, *dec. 1. num. 93. Arguelles.*

Fideicommissum innoxium facultati diuidendi non dicatur stare dependenter, vel independenter ab eadem facultate, seu diuisione, *dec. 78. num. 20. & 21. Bichio.*

Fideicommissi derogatio a Sede Apostolica impetrata suffragari non potest, si praesumpta forma non fuit seruata, *dec. 363. num. 4. & 6. Corrado.*

Fideicommissum, quod semel habuit initium multo facilius ne intercidat durare praesumitur, *dec. 1. num. 105. Arguelles.*

Fideicommissum pro dote alienari non potest, extan-

- extantibus bonis liberis, etiam si Testator mandasset foeminas dotari, *dec. 125. nu. 3. 4. & 6. Cerro.*
- Quod fortius proced. t. si foemina dotandae nata non essent tempore testamenti, *ibid. n. 5.*
- Fideicommissum non extenditur ultra personas expresse consideratas, sed restringitur, & declaratur secundum qualitatem ipsius substitutionis, cui adnectitur, *dec. 7. n. 37. Cerro.*
- In Fideicommissio favorabili relicto pro conservatione agnationis, latior fieri solet interpretatio, *decis. 7. num. 56.*
- Fideicommissum dicitur particulare, quando institutio fuit vniuersalis in omnibus bonis iuribus, &c. & substitutio fuit specialis in bonis stabilibus, *dec. 12. nu. 36. Corrado.*
- Fideicommissum relicto pro conservatione agnationis dicitur favorabile, *dec. 7. num. 15. Cerro.*
- Fideicommissum super re certa institutum, quando consideretur, *dec. 160. Verospicio.*
- ad Fideicommissum perpetuum, & reciprocum inducendum sufficiunt probabiles coniecturae, quamvis deficerent requirita necessaria ad inducen. reciprocum, *decis. 142. nu. 61. Meltio.*
- Fideicommissum in perpetuum factum maiori natu quid competit, *dec. 1. nu. 1. Arguelles.*
- Fideicommissio quando non censetur renuntiatio per diuisionem, quamvis fuerit facta conuentio de soluendis debitis paternis, *decis. 272. num. 7. Cerro.*
- Fideicommissi derogatio non suffragatur si Pontifici non fuit expositum, quod extarent alia bona libera, vel particulari fideicommissio non subiecta, *dec. 363. nu. 23. Corrado.*
- Et quid si ex generalitate verborum in supplicatione appositorum id colligi potuisset, *ibidem num. 25. & 29.*
- Fideicommissum reciprocum, & perpetuum, censetur inductum, si deficiente vna linea, alia vocetur, *dec. 280. nu. 20. Arguelles.*
- Fideicommissum censetur successuum, etiam si Testator vocauerit seniores, aut maiorem natu, aut primogenituram alicuius familiae, *dec. 3. nu. 6. Arguelles.*
- Quae vocatio per numerum singularem operatur quidem, vt duo, vel plures simul, & eodem tempore non possint admitti, non tamen excludit quin vnus post alium admittatur, *ibid. num. 7.*
- ad Fideicommissa non extenduntur iura, quae loquuntur in terminis Maioratum, seu primogeniturae, *decis. 358. num. 5. Parz.*
- Fideicommissi perpetuitas deducitur, quando Testator disposuit in casu mortis, non autem contrauentionis, *dec. 358. num. 38. Parz.*
- Fideicommissum factum sub conditione, si sine filiis purificatur per mortem grauati sine illis, *dec. 318. num. 5. Arguelles.*
- Fideicommissum relicto sub conditione si sine filiis expirat per mortem cum filiis, *decis. 163. num. 2. Bichio.*
- Fideicommissum ex partium credulitate induci non potest, in casu, quo a fideicommittente non fuit institutum, *dec. 98. num. 16. Verospicio.*
- Fideicommissum perpetuum eodem modo inducitur, si sit habita ratio conseruandae familiae, ac si conseruandae agnationis, *dec. 1. nu. 59. Arguelles.*
- Fideicommissum, aut maioratus non extenditur ultra nominatos, vbi deficit vox Maioratus, aut coniectura, *decis. 1. numer. 25. Arguelles.*
- Fideicommissum non est attendendum de persona ad personam, quando institutio, & substitutio fuit expresse, & nominatim facta, *dec. 142. n. 37. Meltio.*
- Fideicommissum perpetuum, & absolutum, censeri inductum quando Testator vltimo loco vocauit proximiores de domo, *dec. 142. num. 18. Meltio.*
- Fideicommissum perpetuum censetur inductum per vocationem maioris natu, vel primogeniti, *decis. 1. num. 13. Arguelles.*
- Fideicommissum reciprocum, & perpetuum eo magis procedit, quo sumus in descendentiibus, *dec. 280. nu. 21. Arguelles.*
- Fideicommissum iniunctum nepotibus, censetur etiam repetitum in pronepotibus, vbi fuit habita ratio conseruationis agnationis, & tractus successui, *dec. 142. n. 25. & 33. Meltio.*
- Fideicommissum resultat ex reali prohibitione alienationis, *dec. 162. nu. 9. Bichio.*
- Fideicommissum perpetuum, & agnatitium est compatibile cum licentia alienandi, *dec. 18. num. 33. Bichio.*
- Et censetur inductum in euentu, in quem talis licentia non perducatur ad actum, *ibid. num. 34.*
- Fideicommissum perpetuum censetur inductum, non solum quando Testator disposuit per nomen collectiuum, sed etiam si id ex coniecturis deducatur, *dec. 1. nu. 16. Arguelles.*
- Fideicommissum declaratur etiam ex ratione consecutiuae posita, *dec. 1. nu. 107. Arguelles.*
- Si adsunt verba apta ad inducendam dispositionem, & concurret identitatis ratio, & inducitur ex eo, quia non est extensio, sed declaratio, *ibid. num. 109.*
- Fideicommissum inducitur ex coniecturis, quia in fideicommissis voluntas magis, quam verba intuenta est, *dec. 1. nu. 97. Arguelles.*
- Fideicommissum perpetuum, & absolutum inducitur ex qualitate legitimationis, & masculinitatis per Testatorem, pluries in testamento repetita, *dec. 142. num. 12. Meltio.*
- Fideicommissum in casu alienationis, secuta alienatione, concedenda est immissio vocato ex propria persona, *dec. 363. nu. 47. Corrado.*
- Fideicommissum probatur ex confessione fideicommissariorum emanata in supplicatione, facta ad effectum vendendi, *decis. 162. numer. 13 Celfo.*
- Fideicommissum non dicitur perpetuum, quando relinquitur filio primogenito, vel alio agnato, vel cognato, & quare, *dec. 1. nu. 42. Arguelles.*
- Fideicommissa tamquam odiosa stricte sunt interpretanda, nec extendi debent de persona ad personam contra mentem, & verba Testatoris, *dec. 7. nu. 58. Cerro.*
- Fideicommissum vniuersale inferitur ex legatis particularibus, in quibus Testator grauauit hereditatem, *dec. 1. nu. 84. Arguelles.*

Cessat tamen id, quando qualitas perpetuitatis expressa in dictis legatis particularibus non fuit repetita in dicto fideicommissio vniuersali, *ibid.*

Fideicommissio grauatus si possidet bona in loco, quo ipse fideicommittens possidebat, *dec. 75. num. 1. Cerro.*

Talia bona fideicommissaria presumuntur, *ibidem.*

Fideicommissario, cui defertur fideicommissum an debeat soluere expensas utiles, domo fideicommissio supposita factas, *decif. 113. num. 8. & 9. Arguelles.*

Fideicommissum dicitur perpetuum, quando Testator exclusit presbyteros ratione conseruandæ familiæ, *dec. 1. num. 87. Arguelles.*

Fideicommissio reciproca, quando non censetur renunciatum per diuisionem, *dec. 272. num. 5. Cerro.*

Fideicommissum reciproci inducitur ex qualitate conseruandæ agnationis, & quando, *dec. 183. num. 13. & 15. Gbiflerio.*

Fideicommissum relictum non primogenito de familia, de linea, &c. sed primogenito simpliciter, an censetur perpetuum, *decif. 1. num. 34. Arguelles.*

Fideicommissum in totum euanescit stante dispensatione, & derogatione Papæ, *dec. 93. num. 1. Meltio.*

In Fideicommissis attenditur voluntas Testatoris, nedum expressa, sed etiam tacita, *dec. 315. num. 9. Arguelles.*

Fideicommissum censetur perpetuum, quando fuit factum in casum confiscationis, *decif. 1. num. 78. Arguelles.*

Fideicommissi derogatio non suffragatur, nisi narratiua Breuis fuerit iustificata, *dec. 363. num. 19. Corrado.*

Et quid si dicta narratiua in parte tantum verificaretur, *ibid. num. 20.*

Vel ex alijs causis iustificari posset, *ibid. num. 21.*

Fideicommissa non erant cognita, vel saltem infirma, & nulla iuris auctoritate tubnixa tempore l. 12. tab. *dec. 1. num. 4. Arguelles.*

Fideicommissum non dicitur successuum, si fuerit relictum familiæ, domui, agnationi, &c. nisi aliud adiciatur, & quare, *decif. 1. num. 44. & 45. Arguelles.*

Fideicommissum pro dotibus tunc alienari potest, quando bona libera deficiant, *dec. 125. num. 1. Corrado.*

Quod intellige verum si mulier non fuerit congruè de bonis liberis dotata, vel dotari potuit, *ibid. num. 2.*

Fideicommissum dicitur perpetuum, si adest verbum denotans tractum successuum, vel tempus futurum, vel fuit contemplata familia, vel agnatio, *dec. 1. num. 39. & 54. & quare num. 55. Declara num. 58. Arguelles.*

Fideicommissum perpetuum, & absolutum non inducitur ex sola vocatione masculinorum, *decif. 142. num. 13. Meltio.*

Fallit tamen, quando ultra masculinitatem fuerunt exclusæ foeminae descendentes cum agnatione congruæ dotis, *ibid. num. 14.*

Fideicommissum censetur perpetuum, si cum

onere perpetuo adsit aliqua clausula conseruandæ familiæ, *decif. 1. num. 86. Arguelles.*

Fideicommissum extendendum est de persona ad personam, quando apparet Testatorem voluisse, vt bona in perpetuum conseruentur, & quare, *decif. 142. num. 38. Meltio.*

Fideicommissio bona fuisse subiecta, an probet instrumentum locationis, *decif. 75. num. 2. Cerro.*

Fideicommissi grauamen facilius inducitur ad fauorem propriæ descendentiæ Testatoris, quàm ad fauorem extranei, *decif. 142. num. 26. Meltio.*

Fideicommissum perpetuum inducitur, si habita sit ratio conseruandæ familiæ, & multo magis agnationis per vocationem proximioris, *decif. 1. num. 49. Arguelles.*

Fideicommissum perpetuum inducitur per substitutionem factam nomine collectiuo, & verbis communibus, *decif. 240. num. 5. Arguell.*

Fideicommissio non censetur renunciatum per diuisionem, ex quo diuidentes asserunt, quod fundus, super quo census imponi deberet, esset liber ab omni fideicommissio purificato, & purificando, *decif. 272. num. 18. Cerro.*

Fideicommissum perpetuum, & successuum censetur inductum per vocationem antiquorum de domo, *decif. 1. num. 23. Arguelles.*

Fideicommissum censetur perpetuum per adiectionem operis dandi certam eleemosynam pauperibus, etiam si verba essent restrictiua ad duos nominatiuim, *decif. 1. num. 29. Arguelles.*

Fideicommissum an sit relictum proximiori de domo, vel de tippo, an verò proximiori de linea multum interest, & quare, *decif. 1. num. 43. Arguelles.*

Fideicommissum dicitur successuum, si fuerit relictum lineæ, quia qui lineam vocat, omnes de linea vocat successiuè, *decif. 1. num. 46. Arg.*

inter Fideicommissum perpetuum, & primogenituram nulla est differentia, *decif. 1. num. 2. Arguelles.*

Fideicommissum censetur perpetuum per vocationem factam ordine successiuo, *decif. 1. num. 5. Arguelles.*

Fideicommissum dicitur perpetuum, quando relictum est familiæ, secus quando vocatur proximior de familia, & quare, *decif. 1. num. 41. Arguelles.*

Fideicommissum perpetuum inducitur per vocationem maioris de domo, aut familia, aut agnatione, *decif. 1. num. 38. Arguelles.*

Fideicommissario quibus concurrentibus concedatur immissio, *decif. 363. num. 1. Corrado.*

Et quid si ageretur contra tertios possessores causam habentes ab hærede grauato, *ibid. num. 2.*

In Fideicommissis proximitas grauati, & non grauatis attendi debet, & quando secus, *decif. 162. num. 7. Celfo.*

Fideicommissum dicitur perpetuum, quando prohibitio est realis, præcipue quando iam est vestita prohibitio, *decif. 1. num. 70. Arguelles.*

Fideicommissum repetitum omnibus censetur, quando substitutio est relata non solum ad filios institutos, sed etiam ad filios hæredum institutorum, *dec. 142. num. 44. Meltio.*

Fideicommissum perpetuum inducitur per vocationem

cationem maioris natu, & primogeniti, *dec. 1. num. 4. & 34. Arguelles.*

Fideicommissum non inducitur ex discretio modo loquendi, *decif. 142. num. 28. Meltio.*

FIDEIVSSIO de euictione non est præstanda ab illo, qui res per retractum vendit, *decif. 118 num. 21. Bichio.*

FIDEIVSSOR.

Fideiussor census si soluit acquirere potest ius obtinendi cessionem à censuario, *decif. 232. num. 22. Peuting.*

Fideiussor non requiritur in notorio diuite, sufficit enim nuda cautio cum hypotheca bonorum de supplendo quidquid debere constituerit, & quando id procedat, *decif. 2. nu. 25. & 26. Bichio.*

Fideiussor exercere potest omnes illas hipotecas, quas potuisset ille, ad cuius fauorem fideiussit, *decif. 118. num. 10. Bichio.*

Fideiussoris renouatio de iure est licita, *decif. 172 num. 17. Ghislerio.*

FIDES.

Fides simplices in iudicio manutentionis concurrentibus adminiculis probant, *decif. 102. n. 8. Ghislerio.*

Fides Baptismi probat ætatem, *decif. 171. num. 3. Ghislerio.*

Fides Baptismi, cum quibus adminiculis iuncta probat filiationem, *dec. 234. num. 5. Meltio.*

Fides mediatoris iuncta fidei testis præmortui, iunctis alijs adminiculis plenè probat, *dec. 355 num. 7. & 8. Vrosio.*

Fides extracta lite pendente, & non citata parte nihil probat, *dec. 185. n. 8. Meltio.*

Fides adminiculata ex depositionibus testium plenè probat, *decif. 247. num. 1. Corrado.*

Fidei bonæ possessor facit fructus suos, nec illos restituere tenetur, *dec. 354. num. 2. Bichio.*

Fides extrajudiciales attendi non debent, *dec. 67. num. 8. Arguelles.*

Fides Baptismatis vehemens facit argumentum filiationis, *decif. 309. num. 2. Cerro.*

Fides de pretio quando non dicatur habita, *dec. 297. n. 3. Bichio.*

Fides bona resultat ex iustitia pretij, *decif. 223. num. 3. Meltio.*

Fides Baptismi iuncto adminiculo filiationem benè probat, *decif. 234. num. 7. Meltio.*

Fides Mercatorum Urbis benè iustificat damna & interesse in materia Cambiorum, *dec. 338. num. 6. Meltio.*

Fides, & attestations recipiunt adminiculum à statuto, quando sunt illi conformes, *decif. 102. m. 27. Ghislerio.*

Fides Canonici, & Archiuiæ super perceptione fructuum attendi debet, *decif. 247. num. 4. & seq. Corrado.*

Fides ubi est verisimilis, & adminiculata non modicam facit probationem, *decif. 121. num. 3. Corrado.*

Amplia, si recipiat adminiculum ex Pontificis narratiua, *ibidem.*

Fides bona præsumitur ex titulo, *dec. 240. num. 20. Bichio.*

Fides Baptismatis probat ætatem, *dec. 162. num. 12. Bichio.*

Fides bona in contractu emptionis, & venditionis plurimum attendi debet, *dec. 313. num. 24. Corrado.*

Fides, quæ non sit de actis, nec fuerit prouisa coram Iudice, à quo non est attendenda, *dec. 166. nu. 9. Meltio.*

Fides priuata, & extrajudicialis ex adminiculis confouetur, *dec. 199. num. 3. Corrado.*

Fides bona præsumitur, nisi contrarium probetur, *dec. 9. num. 25. Bichio.*

Fides bona inter mercatores seruari debet, *dec. 151. num. 2. Celfo.*

FIDUCIA.

Fiducia in hærede non excluditur, licet liberè institutus fuerit, quando adfunt aliqua signa fiduciae, *dec. 103. num. 4. Bichio.*

ad Fiduciam probandam non est sufficiens causa, quod filij Testatoris sint impuberes, *decif. 103. num. 3. Bichio.*

Quod fortius procedit si inter filios Testatoris adsit vnus maior, *ibid. num. 9.*

FIDUCIALIS institutio, vt probetur requiritur, quod Testamenti verba dubia sint, *dec. 195. num. 7. Bichio.*

FIDUCIALITAS.

Fiducialitas proba. i potest ex verbis Testatoris, vel hæredis, etiam post Testamentum prolatis, *dec. 103. num. 13. Bichio.*

Fiducialitas probatur ex coniectura maioris dilectionis erga filios, quàm fratrem, *dec. 103. num. 23. Bichio.*

Item probatur, quando hæres fiduciarius instituat æquè cum propriis filiis filios Testatoris *ibid. num. 29.*

Fiducialitas probatur coniecturis, *dec. 103. nu. 27. Bichio.*

Intellige, quando verba testamenti non essent clara, *ibidem num. 30.*

Fiduciaria probatur etiam testibus singularibus, *dec. 103. num. 23. Bichio.*

FILIATIO.

Filiatio, & descendencia probata remanet ex monumentis antiquis, ac inscriptionibus factis in lapidibus, *dec. 229. num. 3. Meltio.*

Filiatio probatur ex educatione, nominatione, tractatu, & fama, iuncta fide Baptismatis, *dec. 280. num. 28. Arguelles.*

ad Filiationem probandam multum confert nominatio parentum, *decif. 239. n. 2. Meltio.*

Filiatio probari debet cum qualitate legitimitatis, quando sub hac qualitate fuit facta institutio, *decif. 214. num. 3. Ghislerio.*

Filiatio ex quibus benè probata remaneat, *dec. 169. num. 16. Arguelles.*

Filiationem benè probata remanet ex antiquis inscriptionibus factis in lapidibus sepulchralibus, *dec. 234. num. 3. Meltio.*

Filiatio non præsumitur, quando assertus pater nunquam agnouerit in iuum assertum filium, & nullam de ipso notitiam habere indicaue- rit, *dec. 8. num. 18. Corrado.*

Filiatio probatur ex partis confessione contra ipsum cunfitemem, *dec. 309. num. 8. Cerro.*

Filiatio probatur ex libro, in quo pater manu propria scripsit diem natalis filij, *dec. 234. nu. 9. Meltio.*

Filiatio respectu parentis est impossibilis, vel saltem difficillima, *dec. 309. num. 1. Cerro.*

Filiatio ad effectum obtinendi prouisionem alimentorum pendente iudicio principali iustificatur ex summaria cognitione, & leuioribus probationibus, *dec. 8. num. 9. Corrado.*

Etiamsi agatur contra tertium bonorum possessorem, concurrentibus præsertim adminiculis, & præsumptionibus, *ibidem num. 11.*

Filiatio probatur etiam ex fide Baptismi iunctis adminiculis, *dec. 234. num. 4. Meltio.*

Filiatio quomodo probetur in iudicio decisorio, & quomodo in iudicio præparatorio, seu prouisionalì, *dec. 214. num. 1. Ghislerio.*

Filiatio probatur ex dotatione, & collocazione in matrimonium, *dec. 318. num. 7. Arguelles.*

Filiatio probatur ex libro memoriali à parente conscripto, *dec. 229. num. 8. Meltio.*

Filiatio probatur coniecturis, & præsumptionibus, quæ simul iunctæ, & coaceratæ plenam faciunt probationem, *dec. 309. num. 1. Cerro.*

Filiatio ex quibus probetur, *decis. 8. num. 8. Corrado.*

Filiationis ad probationem multum confert dictum patris, & matris, *decis. 229. num. 2. Meltio.*

Filiatio, & legitimitas ex quibus dicantur sufficienter probata, *decis. 168. num. 28. Meltio.*

Filiatio leuioribus probationibus iustificatur, cum non principaliter, sed incidenter de ea tractatur, *decis. 169. num. 17. Arguelles.*

F I L I A.

Filia recepta dote renuncians hæreditati matris non petit amplius dotem de bonis matris, quæ vig. renunciationis patrimonium Patris effecta fuerunt, *dec. 64. nu. 14. Verospio.*

Filia in portione sui patris excludi non debet per transuersalem, *dec. 183. nu. 24. Ghislerio.*

Filia, recepta dote, si renunciationem fecit favore patris dotantis num in ea dotem matrem renunciasse dicatur, & qui totam, *dec. 331 num. 2. Pentingero.*

Filia non potest allegare ignorantiam testamenti materni aperti, matre adhuc insepulta, *decis. 165. num. 2. Bichio.*

Filiæ succedunt matri pro virili, *decis. 55. nu. 34. Pentingero.*

F I L I V S.

Filio est assignanda tertia pars bonorum partis pro assequenda legitima, *decis. 170. num. 14. Pentingero.*

Filij in conditione positi, & ipsi per vulgarem censentur vocati patre similiter per solam vulgarem vocato, *decis. 160. num. 10. Verospio.*

Filiorum appellatione, numquam comprehenduntur transuersales, Nepotes scilicet ex Fratribus, *dec. 7. num. 30.*

Filius agendo præsumitur hæres, & quando, *decis. 187. num. 14. Ghislerio.*

Filij in conditione positi stante dispositione statuti Urbis censentur dispositiue vocati, ac si fuissent expressè substituti, *dec. 142. num. 10. Meltio.* amplia, vt num. seq.

Filius annorum sex non dicitur menti compos, *decis. 305. num. 26. Corrado.*

Filijs competunt remedia possessoria pro recu-

peratione dotis, quæ competebant matri, *decis. 359. num. 10. Pentingero.*

Filij in conditione positi an censeantur dispositiue vocati ex coniecturis deducitur, *decis. 13. num. 22. Verospio.*

Filius iudicatur potius esse illius à quo fuit, vt lius nominatus, educatus, legitimatus, & institutus, quam Mariti, qui erga illius personam nullum fecit actum Patri conuenientem *dec. 8. num. 19. Corrado.*

Filius constante matrimonio natus præsumitur genitus ex coniugibus, & non ex adulterio, *dec. 8. num. 12. Corrado.* declara, *ibidem. nu. 14. & 16.*

Esto, quod Tertius ad eandem mulierem haberet aditum. *ibidem num. 13.*

Filius vt præsumatur genitus ex coniugibus nõ sufficit probatio matrimonij, sed requiritur cohabitatio ipsorum coniugum, *dec. 7. num. 13. Corrado.*

Filij in conditione positi vigore Statuti Urbis, licet sint vocati, tamen ex hoc non dicuntur grauati, *dec. 142. num. 2. Meltio.*

Filij prædilecti in institutione, censentur etiam prædilecti in substitutione, *decis. 18. num. 14. Bichio.*

Filius natus ex concubina domi retenta, & ad quam alius accedere non poterat, præsumitur retinectis, *dec. 309. nu. 6. Cerro.*

Filiorum appellatione veniunt nepotes ex verisimili mente Testatoris alijsq; coniecturis concurrentibus, *dec. 7. num. 29. Cerro.*

Filius per subsequens matrimonium efficitur habilis ad succedendum vsque à principio, dñ nullà causa impedimenti inter coniuges existeret, *dec. 309. num. 16. Corrado.*

Filij masculi quando solummodo censeantur per Testatorem vocati, *dec. 18. num. Bichio.*

Filiorum appellatione, quando comprehendantur, tam masculi, quam foeminae, *dec. 60. n. 17 Ghislerio.*

Filijs secundi matrimonij relictum, cum facultate disponendi in fauorem nepotis secundi viri, illius contemplatione relictum præsumitur, *dec. 305. nu. 20.*

Filijs secundi matrimonij relictum patris commodum resultare dicitur, si eidem administratio, vsusfructus fuerit relictus, *decis. 305. num. 6. Corrado.*

Filij quando censeantur prædilecti in concursu cum descendentes foeminis, *decis. 18. nu. 15. Bichio.*

Filius si sit hæres Patris, & illius testamentum approbauerit non potest contrauenire eius dispositioni, nedum in feudo, vel emphyteusi ex pacto, & prouidentia, *decis. 218. numer. 22. Arguelles.* amplia *ibidem. num. 25.*

Filius non disponit de legitima ei confiscata, *decis. 54. num. 12.*

Filius præsumitur legitimus, *decis. 318. numer. 13. Arguelles.*

Filij comprehenduntur sub vocatione Patris, *dec. 7. nu. 23. Cerro.*

Filius fideicommissio grauatus potest de tertia parte liberè disponere ratione legitimæ, *decis. 54. num. 11. Ghislerio.*

- Filius** intrat in locum Patris in emphiteusi hæreditaria, *dec. 71. num. 4. Pentingero.*
- Filiorum** appellatione in fauorabilibus etiam, foeminae continentur, *dec. 60. num. 4. Ghislerio. amplia, num. 5.*
- Filiorum** appellatione non veniunt Nepotes ex vocatione actiua non infertur ad passiuam, *dec. 142. num. 3. & 50. Meltio.*
- Filius** potest apptobare fideicommissum, *dec. 318 num. 21. Arguelles.*
- Filij** ad fideicommissum vocati cum qualitate hæreditarij an dicantur dispositiue vocati, *dec. 160. num. 1. Verospio.*
- Filius** viuente Patre in iurepatronatus hæreditario non dicitur compatronus, sed extraneus, *dec. 238. num. 8. Bichio.*
- Filius** alicuius probatur si quis tanquam pater illum Baptizari iussisset, & baptismatis interfuisset, *dec. 309. num. 3. Cerro.*
- Filius** approbans testamentum paternum de suis proprijs bonis debita in eodem testamento contenta persolvere tenetur, *dec. 322. num. 13. Arguelles.*
- Filij** in conditione positi, censentur vacati secundum Statutum Urbis lib. 1. cap. 142. *dec. 7. num. 12. Cerro.*
- Filij** simpliciter institutis solus vsusfructus, non proprietas acquiritur Patri, *dec. 305. num. 3. Corrado.*
- Filiorum** nomine veniunt omnes descendentes, ubi testator vsus fuit, & verbo filijs, & verbo descendentes vsus fuit tanquam sinonimis *dec. 84. nu. 1. Bichio.*
- Filius** per subsequens matrimonium efficitur verè, & propriè legitimus, *dec. 309. num. 15. Corrado.*
- Filius** admissus, ut emphiteuta ad solutionem, canonis Ecclesiastici ex hoc probatur legitimus, *dec. 229. num. 12. Meltio.*
- FISCUS** est idem cum Ecclesia concedente emphiteusim, *dec. 161. num. 14. Cerro.*
- Fiscus** succedit loco hæredis, & quando, *dec. 161. num. 13. Cerro.*

FOEMINA

- Foeminarum** vocatio in defectum masculorum quando resultat, *dec. 313. num. 38. Cerro.*
- Foeminae** ubi sunt exclusæ à statuto propter masculos demandando illas dotari, nisi fuerint dotatæ, dotatio non est necessaria pro illarum exclusione, & quare, *dec. 329. numer. 38. Cerro.*
- Foeminae** quando sunt exclusæ à statuto siue sint dotatæ, siue indotatæ, sola existentia masculorum sufficit pro illarum exclusione, *dec. 329. nu. 2. Cerro.*
- Foeminae** remotissime quando sunt vocatæ, multo magis censi debent vocati masculi proximiores ex verisimili mente Testatoris, *dec. 7. num. 17. Cerro.*
- Foeminae** videntur exclusæ à statuto, demandare illas dotari, non est necessaria actualis dotatio de tempore successionis, *dec. 329. num. 4. Cerro.*
- Foeminae** continentur sub appellatione filiorum, tam in conditione, quam in dispositione, *dec. 60. num. 7. Ghislerio.*

Foeminae, ut dicantur comprehensæ in prima inuestitura, sufficit ut in illius renouatione, pacta non fuerint alterata siue immutata, *dec. 143. num. 8. Meltio.*

Amplia etiam si nō sint comprehensa in inuestitura, *ibidem, num. 9.*

Foeminarum substitutio quando dicatur facta in tota hæreditate, *dec. 183. num. 25. & quando non, num. seq. Ghislerio.*

Foemina in quibus masculos specialiter non dilexit præsumitur æquè masculos, ac foeminas prædilexisse, *dec. 84. num. 7. Bichio.*

Foeminae an veniant sub appellatione filiorum, quando testator aliquid eis pro dote reliquit, *dec. 60. num. 10. Ghislerio.*

Foeminae proximiores, quando vocatæ sunt deficiente linea masculina institutorum quænam intelligantur, *dec. 7. num. 27. Cerro.*

Foemina quoque potest dici de familia, & agnatione testatoris, *dec. 7. num. 3. Cerro.*

Foeminarum vocatio in casum deficientiæ omnium masculorum non excludit, quin inter masculos, donec supersunt, dicatur contemplata conseruatio agnationis, *dec. 18. num. 31. Bichio.*

Foeminae non veniunt appellatione filiorum, quando Testator discretiue loquutus fuit de masculis, & foeminis, & conclusio quando procedat, *dec. 60. nu. 9. Ghislerio.*

Foeminarum sexus dicitur avarissimus, *dec. 225. num. 15. Meltio.*

Foeminarum vocatio facta deficientibus masculis, si non sit restricta ad primas foeminas quid operetur, *dec. 7. nu. 2. Cerro.*

Foeminae ex quibus censeantur venire sub appellatione communi filiorum, *dec. 60. nu. 5. & 19. Ghislerio.*

Foemina dicitur comprehensa sub nomine familiae, & agnationis quamuis fuerit nupta, in aliena familia, *dec. 7. num. 26. Cerro.*

Foeminas, quando testator noluit, ut succederent nisi post extraneos, non possunt concurrere cum masculis descendentes, *dec. 18. num. 16.*

Er multo fortius cum filijs primi gradus, *ibid. num. 17.*

Foeminae continentur sub appellatione filiorum siue ex proprietate verbi, siue ex communi vsu loquendi, siue ex benigna interpretatione, *dec. 60. num. 6. Ghislerio.*

Foeminae dum non fuerint vocatæ simpliciter, nec indefinite, sed cum qualitate filiationis veniunt solummodo filiae fideicommittentis, vel institutorum, *dec. 7. num. 28. Cerro.*

FORMA

Forma immutari non potest, nec per equipollēs adimpleri, *dec. 325. num. 6. Pentingero.*

Forma Brevis seruari debet, *dec. 275. numer. 21. Bichio.*

Formae similitudo licet sola nō sufficiat ad probandam filiationem, alias tamen corroborat probationes, *dec. 309. num. 5. Cerro.*

Forma est indiuidua, & ideo remanet corrupta, si fuerit diuisa, *dec. 363. num. 17. Corrado.*

de Forma, quæ requiruntur non adimplentur per

per æquipollens, *decis. 85. num. 15. Meltio.*
 Forma in Breui Pontificio ordinata adamussim
 seruari debet, *decis. 325. num. 1. Pentingero.*
 Forma in minimo omissa vitiat actum, & si in
 minimo deficiat actus corrumpit, *decis. 300. num. 30.*
& 32. Arguelles.

FORNICATIO.

Fornicatio præsumitur continuata, dum non
 probatur emendatio, *decis. 19. num. 51. Meltio.*
 Fornicatio mulieris, quando probata remaneat
 ex testibus, *decis. 19. num. 17. Meltio.*
 Fornicatio resultat ex adminiculis, & coniectu-
 ris, quæ quatenus singula non prodesse, ta-
 men simul iuncta iuuare debent, *dec. 19. num. 52.*
Meltio.
 Fornicatio mulieris probatur per testes de audi-
 tu iuncta publica fama, quod inhonestè viue-
 ret, & esset malæ conditionis, *dec. 19. num. 50.*
Meltio.
 Fornicatio à muliere ex quibus adminiculis, &
 coniecturis colligatur commissa, *dec. 19. num. 46.*
Meltio.
 Frangenti fidem, fides frangatur, *decis. 19. num. 35.*

FRAUS.

Fraus, & collusio probatur coniecturis, *dec. 339.*
num. 13. Bichio.
 Fraus eo magis præsumitur quo maiores cau-
 telæ in rebus suspectis adhibentur, *decis. 305.*
num. 13. Corrado.
 Fraudibus, & malitijs aditus aperiri non debet,
dec. 332. num. 11. Corrado.
 Fraudes, machinationes, & industriæ inter do-
 mesticos sunt faciliores, *decis. 305. num. 5. Cor-*
rado.

FRATER.

Frater tenetur dotare sororem ex bonis paternis
decis. 328. num. 16. Verospio.
 Frater elicitur ratificasse obligationem suo no-
 mine ab alio fratre contractam, *decis. 55. num. 1.*
Pentingero.
 Si in executionem illius aliquam fecit solutio-
 nem, aut alium actum ratihabitionem deno-
 tantem. *ibidem.*
 Frater testatoris licet proprio nomine vocatus
 non fuerit, comprehenditur tamen sub appel-
 latione Agnationis familiæ, & domus, *decis. 7.*
num. 19. & 22. Cerro.
 Frater consanguineus concurret cum vtrunque
 coniuncto in substitutione reciproca facta in-
 ter ipsos, *decis. 162. num. 5. Celso.*
 Fratres in quantum sunt hæredes Patris, omnes
 tenentur dotare sorores non dotatas, *decis. 311.*
num. 13. Meltio.
 Frater vtrunque coniunctus, non debet præferri
 fratri consanguineo in fideicommissis, si te-
 stator non seruauit ordinem successionis ab
 intestato, *decis. 162. num. 15. Celso.*
 Frater an censeatur in vocatione comprehensus
 licet Testator notam habens illius personam,
 de eo mentionem non fecerit. & quare, *decis. 7.*
num. 20. & 21. Cerro.
 Frater potest admittere sororem ad successionem
 paternam non obstante statuto exclusiuo foe-
 minarum propter masculos, & ex quo cen-
 seatur id fecisse, *decis. 146. num. 3. Ghislerio.*
 Frater stante statuto exclusiuo foeminarum, si

admittit sorores ad hereditatem paternam, &
 non censeatur voluisse etiam admittere ad ma-
 ternam hereditatem, & quare, *decis. 329. num. 15.*
& 16. Cerro.

Frater vtrunque coniunctus, quando debeat præ-
 ferri fratri consanguineo tantum, tamquam
 in gradu remotiori, *decis. 192. num. 6. Celso.* &
 quando secus, *num. 1.*

FRUCTVS.

Fructus prædij legati quando etiam censeantur
 à testatore relictis, *decis. 42. num. 10. Bichio.*
 Fructus census non debentur post illius extin-
 ctionem, *decis. 358. num. 1. Verospio.*
 Fructus beneficii possunt in titulum assignari,
 illius naturam dominij sequuntur, *dec. 59. num. 4.*
Verospio.
 Fructus per tutorem exacti penes ipsum exrare
 præsumuntur, *decis. 211. num. 12. Cerro.*
 Fructus percepti ab hærede grauato tollunt ex-
 ceptiones obiectas ad impediendam immissio-
 nem fideicommissario, *decis. 38. numer. 7.*
Arguelles.
 Fructus legati pro dote relictis ab ascendente,
 quando debeantur, *decis. 39. numer. 12. Verospio.*
 Fructus dotis in pecunia cõsistentis mortua mu-
 liere non debentur, ideò absque labe vsurarum
 exigere non possunt, *decis. 158. numen. 1. Verospio.*
 Fructus beneficii à solo separati vsq; ad tempus
 mortis defuncti ex consuetudine in Regnis
 Hispaniarum, & Diocesi Barchinon. spectant
 ad hæredes defuncti, *decis. 153. num. 5. & 6. Cor-*
rado. intellige vt num. 8.
 Fructus beneficii vbi non sufficiunt ad substan-
 tiationem illius, & solutionem pensionis, be-
 neficiatus petere, vel nullitatem, aut reductio-
 nem pensionis, *dec. 275. num. 14. Bichio.*
 Fructus debentur, quando legatum est alterna-
 tium, *decis. 42. num. 35. Bichio.*
 Fructus recompensatiui debentur venditori pro
 rata prædij non soluti, *decis. 160. numer. 10.*
Celso.
 Fructuum acquisitio pendet à dominio, *dec. 43.*
num. 32. Bichio.
 Fructus ex prædio Urbano regulariter non per-
 ciuntur, *decis. 21. num. 25. Verospio.*
 Fructus prædiorum rusticorum taxari solet ad
 rationem quinque pro centenario, *decis. 201.*
num. 1. amplia vt num. 3. Meltio.
 Fructuum liquidatio maximè ab arbitrio Iudi-
 cis dependere solet, & quid ipse facere teneat-
 ur, *dec. 201. num. 2. Meltio.*
 Fructus condemnatio, sic à die motæ litis, *de-*
cis. 297. num. 22. Bichio.
 Fructus spectant ad Dominum, *decis. 119. num. 10.*
Pentingero.
 Fructus rei legatæ quando acquirantur legatario
 à die mortis, *decis. 42. num. 6. Bichio.*
 Fructus dotales possunt taxari ad rationem se-
 ptem cum dimidio per statutum, *dec. 206. num. 20.*
Pentingero.
 Fructus de sola possessione prædij Urbani non
 præsumuntur percepti, *decis. 21. num. 27. Verospio.*
 Fructus imputandi sunt in sortem, vbi fuit in-
 pignus

ignus, aliquid datum, *dec. 42. num. 16. Bichio.*
 Fructus veniunt consecutiue, vbi fuit legatum
 medium, seu illius dominium relictum, *dec.*
2. num. 31. Bichio.

Fructus de prædio urbano debentur pro ea solū
 quantitate quia constat fuisse perceptos, *decif.*
1. n. 28. Verospio.

Fructus præsumuntur à possessore percepti, *dec.*
16. nu. 5. Ghislerio.

Fructus post extinctionem deberi non possunt
 sique labe usuræ, *dec. 138. nu. 30. Bichio.*

Fructus ne dilapidentur, opponitur sequestum,
dec. 44. n. 1. Arguelles.

Fructus rei legatæ non computantur in sortem,
 quando legatum non est factum pro securi-
 tate tantum, sed vt de illo fruatur, & fructus
 ciat suos, *dec. 42. nu. 21. Bichio.*

Fructus compensatur cum fructibus, non autē
 in capitali, *decif. 157. nu. 4. & seq. Corrado.*

Fructus dotis matrimonio cōstante spectant ad
 maritum, *dec. 239. num. 12. Corrado.*

Fructibus census executiue proceditur con-
 tra tertium vigore pragmatice Siciliæ, *decif.*
16. num. 1. Ghislerio.

Fructus percepti lite pendente, quando compen-
 satur impensis, *dec. 111. num. 16. Corrado.*

Fructus beneficii sunt quid diuersum à pensio-
 super eis imposita, *decif. 119. n. 5. Pentingero.*

Fructus rei legatæ à legatario percepti, quando
 in sint imputandi in sortem, *decif. 42. num. 7.*
Bichio.

Fructus post aditum hæreditatē pleno iure spe-
 unt ad hæreditatem, *decif. 322. nu. 6. Arguelles.*

Fructus à possessore præsumuntur percepti, *dec.*
num. 6.

Fructus dotis non ad maritum, sed ad uxorem
 trinent etiam constante matrimonio, si ille
 ere matrimonij non constituit, *decif. 239.*
n. 13. Corrado.

Fructus beneficii quando sunt restituendi post
 em contestatam, quamuis possessio non
 erit apprehensa, *decif. 153. n. 13. Corrado.*

Fructus beneficii inexacti non spectant ad hære-
 s defuncti, sed ad successores in beneficio,
decif. 153. num. 3. & 4. Corrado.

Fructus fundi censiti cōequales præsumuntur
 in fructibus census, *decif. 246. nu. 5. Ghislerio.*
 Fructus dotales, vt debeantur, quid sufficiat, *dec.*
6. nu. 11. Pentingero.

Fructus à legata pecunia quando debeantur, *dec.*
nu. 10. Verospio.

Fructus census distinguuntur ab ipso censu, *dec.*
4. num. 8. Bichio.

Fructus domini sequelam sectantur, *decif. 59. n. 3.*
Verospio.

Fructus non debentur, nisi à die petite manu-
 tionis, quando geritur res ipsa principali-
 , & fructus veniunt ex quadam consequē-
 ; secus è contra *decif. 220. num. 20. & nu. seq.*
Verro.

Fructus rei legatæ censetur etiam à Testatore
 acti, vbi legatio fuit concessa retentio, &
 sessio bonorum quousque integrum lega-
 m persoluerent, *dec. 42. nu. 11. Bichio.*

Fructus percipiuntur iure domini, *dec. 322. nu. 8.*
Arguelles.

Part. X. Recent.

Fructus legaliter taxantur ad rationem quinque
 pro centenario, *dec. 320. num. 9. Corrado.*

Fructus à possessore præsumuntur percepti, *dec.*
247. num. 3. Corrado.

FRUMENTVM non præsumitur extare vltra
 triennium, *dec. 51. num. 7. Arguelles.*

F V M V S.

Fumus non est necessarius in causa prophana,
 pro obtinenda remissoria, *decif. 100. numer. 4.*
Ghislerio.

Intellige quando materia articulata sit releuās,
ibidem nu. 5.

Fumus sufficiens ad obtinendam remissoriam,
 ex quibus oriatur, *decif. 100. nu. 8. Ghislerio.*

Fumus pro obtinenda remissoria sufficiens re-
 putatur fides, & depositio testium licet nulli-
 ter examinerum, *dec. 51. nu. 2. Arguelles.*

FVNDQ dotali per maritū alienato, subintrat
 obligatio ipsius mariti ad pretium, *dec. 239.*
num. 5. Corrado.

FVNDAMENTVM vbi est vitiosum nihil tu-
 tum superedificari potest, *dec. 300. n. 5. Arguelles.*

GABELLA demandata solum laicis si inciden-
 ter lædat Ecclesiasticos num dicatur lætina
 immunitatis, *decif. 139. nu. 14. Verospio.*

GENVS quando præcedit, & sequitur enume-
 ratio specierum per modum taxationis, tunc
 genus restringitur ad illas species tantum, *dec.*
7. nu. 51. Cerro.

Genus præcedens, vel subsequens non restrin-
 gitur à specie, sed nominatio, & specificatio
 personarum, solum tribuit nominatis præla-
 tionem, *dec. 7. nu. 47. Cerro.*

GRADVVM distinctio non est necessaria vbi
 nemo compareret in concursu, *dec. 159. num. 9.*
Verospio.

G R A T I A.

in Gratia Apostolica superueniente ad hoc, vt
 de lite sit facienda mentio quid sit necessariū
dec. 146. nu. 39. Bichio.

Gratia sub certa qualitate concessa, ea non iu-
 stificata remanet obreptitia, *decif. 325. num. 8.*
Pentingero.

Gratia prior, & anterior est præferenda, *dec. 263.*
nu. 5. Arguelles.

Gratia Papæ non debet inferuere de vento, *dec.*
93. num. 24. Meltio.

Gratia Papæ dum titulo priuilegij Apostolici
 nititur non indiget tempore inmemorabili,
dec. 106. nu. 3.

Gratia Papæ corrui ob malam expressionem
 valoris, *decif. 353. num. 19. Celfo.*

Gratia beneficii, vt sit exequenda, debet esse iu-
 stificata, *dec. 9. nu. 1. Bichio.*

in Gratia Apostolica non est facienda mentio
 curæ animarum, quando dicta cura nec actu
 nec habitu spectat ad Canonicatum, sed spe-
 ctaret ad Capitulum, *dec. 31. nu. 31. Arguelles.*

Gratia Apostolica non suffragatur vbi narratiua
 non fuit iustificata, sed conuincitur subrepti-
 tia, *dec. 41. nu. 18.*

Gratia motu proprio expedita nulla indiget iu-
 stifica-

H h h h

stificatione, *dec. 63. nu. 1. Arguelles.*

Gratia dicitur subreptitia quando in ea non fuit facta mentio de lite pendente super beneficio *dec. 14. num. 15. Bichio.*

Gratia concessa cum derogatione medietatis patronotum habet in ventre suppositum quod quis fuerit presentatus à medietate patronorū existentium in quasi possessione presentandi, *dec. 293. nu. 8. Arguelles.*

Gratia est subreptita nisi fiat mentio litis, *dec. 10. num. 14.*

Gratia subreptitia nihil operatur, *decis. 46. numer. 39. Meltio.*

Gratia, seu Prouisio, quæ non habuit effectum non est habenda in consideratione, *decis. 137. nu. 8. Arguelles.*

Gratia restitutionis obtenta tempore quo fuit in actis specificè oppositum de non publicatione requirit mentionem litis pendentiæ, *dec. 14. n. 33. Bichio.*

Gratiæ duæ, quando sunt concessæ, si vna remoueat non euanesceat altera, *decis. 122. n. 10. Peutingero.*

Gratiæ nullæ non requiritur mentio, *decis. 201. num. 19. Ghislerio.*

Gratia Apostolica obtenta cum supposito quod fuerit à medietate Patronorum presentatus, non suffragatur, si Patroni in quasi possessione presentandi non existunt, *decis. 4. num. 21. Peutingero.*

Gratia conditionalis in forma dignum emanata purificata conditione dicitur pura à principio emanatæ gratiæ, *dec. 122. num. 2. Peutingero.*
in Gratijs Apostolicis regulariter tempus datæ attendi debet, *decis. 317. nu. 5. & 6. Cerro.*

Gratiæ plures sub eadem data expediri non possunt, & quando, *dec. 140. nu. 2. Meltio.*

Gratia motu proprio facta paratam habet executionem, *dec. 163. nu. 2. Arguelles.*

Gratia Apostolica est nulla, si in ea non fuerit facta mentio de cura animarum, *decis. 31. n. 30. Arguelles.*

Gratia Apostolica censetur subreptitia ex non facta mentione litis, *ibidem num. 25.*

Gratia in forma dignum emanata, an dicatur à principio pura, vel conditionalis, *dec. 122. nu. 19. Peutingero.*

Gratia obtenta de nouo quando requirat mentionem litis vertentis super beneficio, *dec. 14. nu. 35. Bichio.*

Gratia posterior derogare debet regulæ de iure quæsito non tollendo, *dec. 63. n. 6. Arguel.*

Gratia impetranti suffragari non potest, si Pontifici non fuit patefacta qualitas, quæ vel gratiam impediret, vel Pontificem difficiliorem ad eam concedendam reddidisset, *dec. 325. n. 9. Peutingero.*

Gratia quando non est iustificata, non est executioni demandanda, *dec. 115. num. 12. Ghislerio.*

Gratia, quæ non derogat regulæ de iure quæsito non tollendo, est nulla, inualida, & subreptitia, *dec. 63. num. 7. Arguelles.*

Gratia vt iustretur, narrata iustificari debent, *dec. 85. nu. 12. Meltio.*

Amplia, etiam parte non opponente, *ibid. n. 13.*
Gratia obtenta sub narratiua, quod vacauerit

& vacet, vt sit exequenda, requirit probationes percutientes tempus presentis vacationis, *dec. 9. nu. 2. Bichio.*

Gratiæ tempus attenditur, non quod postea, euenit, *dec. 174. nu. 13. Ghislerio.*

Gratia quando non dicatur subreptitia, quamuis fuerit obtenta sub erronea narratiua, *dec. 201. n. 13. Meltio.*

Gratia Apostolica, an iustificari possit aliundè, & extraiudicialiter, *decis. 41. n. 19. Corrado.*

GRAVAMEN, vt reparatur iudicio possessorio, admittitur appellatio, *decis. 365. num. 27. Arguelles.*

Grauumen quando prorsus cesset, ita vt ab illo non sit administranda appellatio, *dec. 63. nu. 8. Ghislerio.*

GREGORIUS IX. fuit ad Pontificatum assumptus de anno 1227. *dec. 9. num. 9. Peutingero.*

GREGORIUS XV. statuta Bononiæ confirmavit, *dec. 298. num. 23. Bichio.*

HABILITAS.

Habilitas circa scientiam non est habitus innatus, sed tractu temporis acquiritur, *decis. 23. numer. 8. Verospio.*

Habilitas de presenti non præsumitur in præteritum, quando ea non est innata, *dec. 364. nu. 5. Verospio.*

Habilitas maior circa scientiam de tempore examinis quando non possit argui, *dec. 23. num. 7. Verospio.*

HABITATIONE domus legata non continetur apotheca, *dec. 304. nu. 3. Arguelles.*

in HEBRAEO præsumitur dolus, & fraus, *dec. 136. nu. 19. Arguelles.*

HAEREDITAS.

Hereditas præsumitur opulenta, *decis. 278. nu. 8. Peutingero.*

sub Hereditatis nomine veniunt omnia bona, vbique existentia, *dec. 146. num. 13. Ghislerio.*

Hereditas aditio ex quibus sufficienter probata remaneat, *dec. 329. nu. 12. Cerro.*

Hereditas defertur etiam absque bonis, & corporibus materialibus, *decis. 255. num. 18. Meltio.*

Hereditas ex quibus probatur adita, *dec. 58. n. 25. Corrado.*

Hereditas post aditionem desinit esse hereditas, *decis. 322. num. 9. Arguelles.*

Hereditas quæuis fuerit delata, non ex hoc probatur adita, *dec. 141. num. 1. Peutingero.*

Hereditatem adire censetur quis per solum actum presentationis iurispatronatus hereditarij, *decis. 255. num. 19. Meltio.*

Hereditas post aditionem fit proprium patrimonium heredis, *decis. 322. nu. 10. Arguelles.*

HAERES.

Heres est vna eademque persona cū defuncto, *decis. 343. num. 16. Arguelles.*

Heres per aditionem efficitur dominus etiam si ad certum tempus restituere grauatus sit, *dec. 322. num. 7. Arguelles.*

Heres si non consecit inuentarium tenetur de proprio, *decis. 58. nu. 3. Corrado.*

Heres

Hæres si non confecerit inuentarium præsumitur quod hæreditas sit soluendo, *decif. 58. num. 2. Corrado.*

Hæres grauatius non tenetur ultra vires etiam quod non confecerit inuentarium, *decif. 69. num. 2. & 5. Pentingero.*

Limita in fideicommissio particulari, *ibidem.*

Hæres ab intestato ingrediendo possessionem, ignorante hærede testamentario cuius futuram controuersiam metuebat, dicitur etiam ingressus, *dec. 38. num. 21. Bichio.*

Hæres qui docet de Testamento claro, & abolito, ac de identitate bonorum immissionem obtinere debet, *dec. 119. n. 1. Bichio.*

Hæres ut minus grauetur semper fieri debet interpretatio etiam contra legatarium, *decif. 77. num. 41. Arguelles.*

Hæres præsumitur satisfecisse creditoribus anterioribus vel sibi ipsi ex pretio retracto de bonis hæreditariis ab ipso venditis, *dec. 65. nu. 13. Meltio.*

Hæres, & legatarius vbi pariter sunt dilecti interpretatio fit contra legatarium, *dec. 77. nu. 42. Arguelles.*

Hæres cum beneficio legis, & inuentarii bene agere potest contra bona hæreditaria pro confectione sui crediti, *decif. 329. nu. 21. Cerro.*

Hæredes vbi sunt plures, potest vnus, alijs non adeuntibus, totum petere, *decif. 302. num. 14. Celfo.*

Hæres cum beneficio legis, & inuentarii tenetur de proprio si in transactione super debitis hæreditariis proprium interesse deduxit, *dec. 21. num. 16. Verospio.*

Hæredi non datur immissio tamquam Creditori nisi renunciet hæreditati, *decif. 53. num. 9. Arguelles.*

Hæres tenetur ante restitutionem soluere creditoribus, & legatariis, *dec. 322. nu. 15. Arguelles.*

Hæres, quando quis est cum beneficio legis, & inuentarii, non confundit suas actiones cum defuncto, *dec. 365. n. 12. declara vt n. 13. Arguel.*

Hæres non potest pro redditione rationis amplius molestari, si defunctus post eam redditam diu superuixit, & nihil fuit oppositum, *decif. 128. num. 8. Meltio.*

Hæres grauatius ex quo dicatur exclusus à beneficio, inuentarii *dec. 126. num. 5. Pentingero.*

Hæres non potest allegare turpitudinem, & peccatum sui Authoris, *decif. 148. n. 36. Arguelles.*

Hæredi nocet mala fides defuncti, *decif. 30. nu. 36. Ghislerio.*

Hæres proprietarius non potest consequi legatum vsufructus, sed illud accrescit collegatario, *decif. 329. num. 26. Cerro.*

Hæres cum beneficio legis, & inuentarii, hæreditario nomine transgisse præsumitur, licet proprium expresse, quando secus, *decif. 21. num. 13. 17. Verospio.*

Hæres succedit ad omnia iura actiue, & passiuè ad quæ tenebatur defunctus, *decif. 343. num. 17. Arguelles.*

Hæres beneficiatus, qui simpliciter obligauerit soluere legata, intelligitur quatenus vires hæreditariæ suppetant *dec. 197. nu. 15. Pentingero.*

Hæres fiduciarius ad hoc, vt quis dici possit re-

quiritur causa, ob quam Testator hoc fecerit, & quod verba testamenti hoc innuant, *decif. 103. num. 1. Bichio.*

Quod vtrumque ab allegante probandum est, *ibidem. num. 2.*

Hæres quando possit venire contra factum defuncti, etiam si non confecerit inuentarium, *decif. 363. num. 45. Corrado.*

Hæres non tenetur ad nouam redditionem factionis, si semel illam defunctus reddidit, *dec. 128. num. 1. 2. Ghislerio.*

Hæres vsufructuarius non potest vendere, *decif. 179. num. 6. Bichio.*

Hæres cum beneficio legis, & inuentarii potest impugnare factum defuncti, *decif. 363. num. 44. Corrado.*

Hæres sufficit, quod inuentarium infra legitimæ tempora conficiat etiam si hæreditatem simpliciter adiuerit, *dec. 126. num. 2. Pentingero.*

Hæres grauatius si fuit in aliqua religione professus perinde habetur ac si naturaliter fuisset præmortuus, *decif. 313. nu. 15.*

Hæres beneficiatus super bonis tantum hæreditariis transgisse præsumitur, quamuis proprium nomen expresse, *decif. 81. numer. 1. Verospio.*

Limita si non solum de hæreditario, verum etiam de proprio interesse hæredis agebatur, *ibidem. num. 2.*

Hæres cum beneficio legis, & inuentarii consequitur censum, quod ei à defuncto debeatur, *decif. 246. n. 9. Ghislerio.*

Hæres illius, qui boni in Saluiani possidebat, petit immissionem, & iuxta modum possessionis defuncti, *dec. 198. num. 6. Ghislerio.*

Hæres beneficiatus non tenetur cedere fideicommissis maiorum suorum, si Testator à se disposita adimplere mandauit, *decif. 197. nu. 16. Pentingero.*

Hæredes non possunt dicere de mendacio eorum Authoris, *decif. 148. nu. 33. Arguelles.*

Hæres, qui de tempore aditæ hæreditatis non est creditor, sed talis factus fuit postea persoluedo de proprio, bene potest agere contra bona hæreditaria pro eius satisfactione, *dec. 329. n. 23. Cerro.*

Hæres tenetur ad solutionem portionis, quam defunctus soluere tenebatur, *decif. 334. num. 5. Celfo.*

Hæres factum defuncti validum impugnare nequit, *decif. 276. num. 2. Pentingero.*

Hæres, quem constat non confecisse inuentarium citandus non est ad docendum de inuentario, *decif. 343. nu. 20. Arguelles.*

Hæres, qui non confecerit inuentarium, ipse non tenetur probare detractiones non fuisse confectas, *decif. 170. nu. 12. & 13. Pentingero.*

Hæres eligens sibi quædam bona hæreditaria pro suis detractionibus, licet possunt vendi, *decif. 111. num. 4. amplia vt num. 5. Corrado.*

Hæres non potest impugnare factum defuncti, *decif. 218. nu. 12. amplia vt nu. 13. Arguelles.*

Hæres proprietarius, non autem vsufructuarius e testatoris præcepto vendere tenetur, *decif. 297. num. 2. Bichio.*

Hæredi ex testamento danda est manutentio in

concurſu hæredis ab inteſtato, *dec. 88. num. 7. Bichio.*

Hæredes extranei num cenſeantur excluſi ſub ſtipulatione facta, pro ſucceſſoribus quibuſcumque, *decif. 169. numer. 4. Verospio.*

Hæres alienius quando quis dici non poſſit, licet egerit pro recuperatione bonorum ad illius hæreditatem ſpectantium, *decif. 272. num. 26. Cerro.*

Hæres non poteſt impugnare factum defuncti, *dec. 363. num. 40.*

Hæres ſi poſſidet bona in loco, quo poſſidebat defunctus, ipſe probare nouam acquisitionem, *decif. 145. numer. 18. Penting.*

Hæredum appellatione, veniunt etiam hæredes hæredum, *dec. 7. num. 41. Cerro.*

Fallit quando Teſtator prius nominaret aliquos hæredes, & deinde aliquid in eis diſpoſuiſſet appellando dictos, ſeu ſupradictos hæredes, *decif. 7. num. 42. Corrado.*

Et tunc verba illa, *dicti mei hæredes*, intelliguntur ſolum de primis hæredibus nominatis, *ibidem num. 43.*

Hæredi exhibenti teſtamentum non abſolutum, neque cancellatum, nec in aliqua parte ſuſpectum, danda eſt immiſſio, *dec. 310. num. 1. Cerro.*

Hæres promittens ſoluere debita nomine proprio, non gaudet beneficio inuentarij, *decif. 21 num. 14. Verospio.*

Hæres dicitur ſucceſſor non rei particularis, ſed vniuerſi iuris hæreditarij, *decif. 301. num. 22. Meltio.*

Hæres habet iuſtam cauſam ignorantie, *dec. 112 numer. 6. Ghiflerio.*

Hæres adeundo ſe obligat, & quaſi contrahit cum creditoribus, *dec. 343. num. 30. Arguelles.*

Hæredem nomen dicitur collectiuum, *decif. 151. num. 19. Celſo.*

HYPOTHECA.

Hypoteca dicitur remiſſa per conſenſum præſtitum ceſſioni, *dec. 114. num. 7.*

Hypoteca non datur vbi adest dominium, *decif. 59. num. 10. Verospio.*

Hypoteca inducitur ex facultate ingrediendi bona debitoris propria auctoritate, *dec. 163. num. 7. Bichio.*

Hypoteca dotis poſterior an præferenda ſit anteriori tacite inductæ ex diſpoſitione legis ad fauorem pupilli, *dec. 65. num. 10. Meltio.*

Hypoteca deducitur ex veriſimili, atque probabili ratione, etiamſi verba oporteat extendere, ac plenius interpretari, *decif. 312. num. 2. Corrado.*

Hypoteca ſpecialis non impedit agere contra bona generaliter obligata, ſtante obligatione camerale, *dec. 30. num. 24.*

Hypoteca legalis quoad ſolutionem fructuum dotis, quoad anterioritatem, incipit à die mortis, *dec. 206. num. 19. Pentingero.*

Hypoteca ſuper cenſu præſcribitur per decennium, *decif. 222. num. 21. Pentingero.*

Hypoteca expreſſa, pro fructibus dotalibus, incipit ab ipſa die contractus, *dec. 206. num. 13. Pentingero.*

Hypoteca ex quibus verbis in inſtrumentum appoſitis cenſeatur inducta, *dec. 204. num. 4. Bichio.*

Hypoteca tacita inducta ex diſpoſitione legis

ad fauorem pupilli contra bona Tutoris an, & quando habeat eundem effectum, quem habet expreſſa, *dec. 65. num. 11. Meltio.*

Hypoteca expreſſa extenditur ad omnia, & ſingula expreſſa in inſtrumento dictæ hypotecæ, *dec. 206. num. 18. Pentingero.*

Hypoteca cenſetur remiſſa per conſenſum præſtitum venditioni, *decif. 232. num. 17. Pentingero.*

Hypoteca non poteſt conſtitui in locis montiſi ſine licentia Papæ, vel Protectorum, aut officialium in litteris patentibus exprimenda, *decif. 43. num. 39. Ghiflerio.*

Hypoteca expreſſa pro fructibus dotalibus promiſſis poſt certum tempus, adueniente tempore ipſa hypoteca retrahitur uſque ad diem contractus conſtitutionis dotis, & verior opinio, *dec. 206. num. 14. Pentingero.*

Hypotecam ad conſtituendam ſufficit quæcuq; partium voluntas, quibuſcumque verbis etiam generalibus, atque indefinitis demonſtrata, *dec. 313. num. 1. Corrado.*

Hypoteca fauore dotis à iure inducta uſuras etiam includit, *decif. 39. num. 6. Verospio.*

Hypoteca anterior præfertur cæteris, *dec. 89. num. 17. Arguelles.*

Hypoteca competit etiam pro lucro dotis, *decif. 42. num. 9. Bichio.*

Hypoteca, & obligatio omnium bonorum non poteſt addi à notario, cum nouam inducat diſpoſitionem, & effectum, *decif. 163. num. 1. Bichio.*

Hypotecæ remiſſio non requirit inſinuationem iuxta conſtitutionem Marchiæ, *decif. 232. num. 20. Pentingero.*

Hypoteca implicite continetur in obligatione Camerale, *decif. 172. num. 2. Corrado.*

Hypoteca tacita ſemper inducitur à lege ad fauorem pupilli contra bona Tutoris, *decif. 65. num. 3. Meltio.*

Hypotecæ remiſſio non eſt donatio, & ideo non venit ſub ſtatuto de donatione loquente, *dec. 232. num. 20. Pentingero.*

lactare ſuum nemo præſumitur, *decif. 320. num. 10. Corrado.*

IDENTITAS.

Identitas duobus probatur demonſtrationibus, *decif. 214. num. 3. & ſeq. Ghiflerio.*

Identitas bonorum probatur, ſi conſtat Teſtatorum habuiſſe bona in aliquo loco, & in eodem loco habere alia bona hæredes, *dec. 185. num. 19. Meltio.*

Identitas mercium ex quibus probata remaneat, *dec. 186. num. 10. Arguelles.*

Identitas bonorum ex quibus legitime probetur, *dec. 67. num. 17. & 18. Arguelles.*

Identitas in antiquis facilius probatur, *dec. 145. num. 10. Penting.*

Identitas bonorum probatur ex duobus conſignibus, *ibid. num. 9.*

Identitas in antiquis probatur ex aliquibus tantum demonſtrationibus, licet ſit in alijs diuerſitas, *dec. 71. num. 2. Cerro.*

Identitas bonorum non probatur ex demonſtratione

strationibus generalibus, *dec. 73. nu. 1. Corrado.*
 Identitas bonorum ad effectum deuolutionis
 constare debet ex eo, quod rei conuenti ab
 intestitis causam habuerunt, *decif. 73. numer. 2.*
Corrado.

Identitas bonorum non apparet ex confinibus,
 qui longè protrahuntur, & pluribus alijs con-
 gruè possunt, *decif. 67. num. 19. Arguelles.*

Identitas probatur ex instrumento cum aliquo,
 vel eius auctore celebrato, *decif. 116. num. 6.*
Ghislerio.

Identitas bonorum ex quibus probata rema-
 neat, *dec. 218. nu. 14. Arguelles.*

Identitas probatur ex instrumento capte pos-
 sessionis, *decif. 139. nu. 3. Ghislerio.*

Identitate in specie probata non attenduntur
 generales demonstrationes, quæ aduersus illā
 opponuntur, *decif. 145. nu. 19. Pentingero.*

IESUITÆ.

Iesuitæ sunt verè, & legitimè mendicantes, *decif.*
101. num. 15. & 19. Corrado.

Iesuitarum præcipuum institutum est in artif-
 sima paupertate constitutum, *dec. 101. num. 19.*
Corrado.

Iesuitæ habent priuilegium exemptionis deci-
 marum, *dec. 333. nu. 33. Bichio.*

IGNORANTIA.

Ignorantia probabilis iuris dubij excusat à cul-
 pa, *decif. 249. num. 3. Ghislerio.*

Ignorantia ad effectum restitutionis in integrū
 debet esse probabilis, quæ nullam admittat
 negligentiam notam, *decif. 293. num. 15. Arguelles.*

Ignorantia neque impedit præscriptionem an-
 norum viginti, *dec. 293. nu. 11. Arguelles.*

Ignorantia ad effectum restitutionis in integrū
 ab allegante probari debet, *decif. 293. num. 16.*
Arguelles.

Ignorantia eius, de quo est publica vox, & fama
 non excusat, *dec. 103. nu. 37. Bichio.*

Ignorantia sponsi circa impudicitatem mulieris
 an sufficiant ad dissoluenda sponsalia, *decif. 19.*
num. 25. Meltio.

Ignorantia statuti propriæ Patriæ publicati alle-
 gari non potest, *dec. 146. num. 16. Ghislerio.*

Ignorantia non impedit præscriptionem tri-
 ginta, vel quadraginta annorum, *dec. 293. n. 10.*
Arguelles.

Ignorantia supina non excusat, *dec. 146. num. 17.*
Ghislerio.

Ignorantia præsumitur in iuvene teneræ ætatis,
 maximè respectu eorum, quæ occulte fiunt,
 ne alicui patere possent, *dec. 19. nu. 23. Meltio.*

Ignorantia post 91. annorum inuicibilis est,
decif. 293. num. 14. & 17. Arguelles.

Ignorantia statuti propriæ Patriæ ubi etiam pro-
 baretur non suffragatur, & quare, *dec. 146. nu-*
mer. 18. Ghislerio.

Ignorantia præsumitur in hæredibus, *dec. 302. nu-*
mer. 11. Celfo.

Ignorantia circa impudicitiam, & inhonestos
 mores mulieris in sponso pro dissolutione
 sponsalium ex quibus probetur, *dec. 19. nu. 22.*
Meltio.

Ignorantia in vitio litigiosi reiicitur, *dec. 339. n. 7.*
Bichio.

Ignorans, ut primum sciuit quando teneatur
 --- *Part. X. Recent.*

desistere ab actu, *dec. 165. num. 3. & 5. Bichio.*
 Ignorantia probabilis, & iuris dubij excusat à
 poena, maximè quando agitur de damno vi-
 tando, *dec. 249. nu. 4. Ghislerio.*

ILLATIO.

Illatio non est facienda de vno ad alium, quan-
 do in utroque casu militat ratio diuersa, *decif.*
296. nu. 6. Verospio.

Illatio non est facienda de vno casu ad alium,
 quando constat de illorum diuersitate, *dec. 142*
num. 29. Meltio.

IMMEMOR salutis æternæ nemo præsumitur
 - *dec. 196. num. 10. Celfo.*

IMMEMORABILIS.

Immemorabilis remanet destructa, ubi clarè
 constat de initio, *dec. 22. n. 8. Meltio.*

Immemorabilis ut iustificata remaneat, requi-
 ritur, quod nihil umquam actum, visum,
 vel auditum fuerit in contrarium, *dec. 253. nu-*
mer. 8. Celfo.

Immemorabilis destruitur quando datur initiū
 actus, *dec. 101. num. 8. Corrado.*

Immemorabilis, natura est, ut non liceat in ea
 assignare principium alicuius temporis, *dec. 22*
num. 7. Meltio.

Immemorabilis quamuis habeat vim priuilegij
 multum ab isto differt, *dec. 333. num. 18. Bichio.*

Immemorabilis ut per testes probata remaneat,
 quæ requirantur, *dec. 253. num. 7. Celfo.*

Immemorabilis interrumpitur etiam per vni-
 cum actum, *dec. 87. num. 5. Bichio.*

Immemorabilis circa exemptionem decimarū
 donec melius probata fuerit, Parocho con-
 cedenda est manutentio, *dec. 220. nu. 4. Corrado.*

Immemorabilis ubi per testes probari debet,
 quæ requirantur ad effectum, ut eorum de-
 positio releuaret, *dec. 220. nu. 3. Corrado.*

Immemorabilis tunc impedit manutentionem
 quādo est tribus sententijs canonizata, *dec. 333*
num. 25. Bichio.

Immemorabilis quomodo probetur, *dec. 63. nu. 2*
Corrado.

Immemorabilis circa non solutionem decima-
 rum, ut probetur per testes, requiritur, ut
 coactent negatiuam scilicet, *dec. 22. nu. 9.*

Immemorabilis excluditur dato certo initio,
dec. 158, num. 4. Verospio.

Immemorabilis interrumpitur per actus omnino
 contrarios, & qui nec interpretationem, nec
 conciliationem admittat, *dec. 63. nu. 4. Corrado.*

Immemorabilis à solutionis decimarum exce-
 ptione, an comprehendat bona futura, *decif.*
333. num. 20. 30. & 31. Bichio.

contra se Immiscentem alienæ hereditati, le-
 uiores sufficiunt probationes, & verisimili-
 tudines, *dec. 70. nu. 7. Cerro.*

IMMISSIO.

Immissio non datur contra possidentes iusto ti-
 tulo, *dec. 93. nu. 2. Verospio.*

Immissio in Saluiano non impeditur per exce-
 ptionem requirentem altiore indagine, *dec. 232. num. 1. Pentingero.*

Immissio denegatur prætendenti se vocatum
 sub conditione, si illam purificatam non
 ostendat, *dec. 93. nu. 4. Verospio.*

Immissio quibus concurrentibus competat in-
 --- *H h h h 3*

- stituto ab Ordinario vigore presentationis patronorum habentium ius presentandi, *dec. 316. num. 22. Meltio.*
- Immissio conceditur heredi docenti de testamento claro, limpidi, & non abolito, *dec. 308. num. 8. Celfo.*
- Immissio, vig. l. final. non datur heredi sine possessione defuncti, *dec. 228. n. 8. Ghislerio.*
- Immissio fideicommissario, an, & quando non impediatur per varias exceptiones, *dec. 38. num. 5. Arguelles.*
- Immissio concessa per Iudicem sine citatione partis tantum operatur, quantum si quis auctoritate propria intrasset, *dec. 88. num. 11. Bichio.*
- Immissio concedenda est heredi, de quo constat testatorem intellexisse, *dec. 250. num. 13. Cerro.*
- Immissio in Saluiano non retardatur per exceptionem fideicommissi requirentis altiore indaginem, *dec. 172. num. 18.*
- Immissio vig. l. fin. non denegatur ratione fideicommissi per transactionem sublata, *dec. 126. num. 9. Pentingero.*
- Immissio concessa pro sorte retineri potest etiam pro fructibus, & quando, *dec. 36. num. 9. Verospio.*
- Immissio quibus concurrentibus conceditur fideicommissario etiam particulari ex utili Saluiano interdicto, *decis. 12. num. 6. Corrado.*
- Immissio in vim Saluiani conceditur docto de credito cum hypoteca, & possessione, *decis. 118. numer. 1. Bichio.*
- Immissionem vig. l. fin. impedire pretendens debet incontinenti de iure suo docere, *decis. 126. num. 10. Penting.*
- Immissio conceditur non solum heredi scripto verbis expressis, sed etiam heredi, qui virtualiter institutus censetur ex verisimili mente Testatoris, *dec. 310. num. 12. Cerro.*
- Immissio in vim Saluiani conceditur contra bona debitorum debitoris, *dec. 118. n. 11. Bichio.*
- Immissio datur heredi etiam ex remedio l. final. ad acquirendum cum statum, in quo defunctus reperiebatur etiam si esset nuda detentionis, *dec. 189. num. 6. Pentingero.*
- Immissio non denegatur ad effectum confirmandi possessionem iam captam, *decis. 316. num. 20. Meltio.*
- Immissus in possessionem domus, censetur etiam immisus in possessionem mobilium, si talis erat intentio Iudicis, & partis, *dec. 237. num. 16. Bichio.*
- Immissio vig. l. fin. C. de edicto Diu. Adri. tollendo datur heredi docto de testamento, de possessione Testatoris, ac de identitate bonorum, *decis. 185. num. 1. Meltio.*
- Immissionem fideicommissario non impediunt exceptiones irrelevantes, *decis. 33. num. 4.*
- Immissio ex quibus non possit impediri, *dec. 111. num. 14. Corrado.*
- Immissio ex utili Saluiano interdicto, quibus concurrentibus negari non possit, *dec. 30. num. 10. Ghislerio.*
- Immissio non datur fideicommissario, donec ab eo solvatur totum id, quod important detractiones, *dec. 69. num. 6. Pentingero.*
- Immissio conceditur fideicommissario docto de existentia fideicommissi, & purificatione ad sui fauorem, *decis. 274. num. 1. Arguelles.*
- Immissio petita excludit possessionem, *dec. 17. num. 1. Verospio.*
- Immissionem petens vig. l. fin. prae ceteris probare debet bona fuisse in bonis Testatoris, *dec. 228. num. 3. Ghislerio.*
- Immissio in possessione beneficii vigore collationis Papae, quando sit deneganda, *dec. 115. num. 15. Ghislerio.*
- Immissionem petens fatetur non se, sed alterum possidere, *decis. 167. num. 2. Cerro.*
- ad Immissionem, & executionem litterarum Apostolicarum, quando possit procedi possessore non citato, *dec. 34. num. 6. Cerro.*
- Immissionem fideicommissario impediunt detractiones debite heredi grauato, *dec. 38. num. 2. Arguelles.*
- Immissio super bonis venditis pro satisfaciendo aere alieno Testatoris denegatur heredi, *dec. 179. num. 3. Bichio.*
- Immissio fideicommissario particulari per quas exceptiones impediri non possit, *dec. 12. num. 4. Corrado.*
- Immissio conceditur creditori anteriori pro indiuiso cum emptore, qui promisit soluere pretium potioribus, & anterioribus, & postea soluit posterioribus, *dec. 30. n. 39. Ghislerio.*
- Immissio contra aliquem obtenta illius supponit possessionem, *dec. 187. num. 13. Ghislerio.*
- Immissio debetur heredi scripto in testamento ordinato ad pias causas, licet in eo nulla fuerint adhibita solemnitates, *decis. 289. num. 3. Verospio.*
- Immissio ex Saluiano non conceditur, quando offertur solutio, *dec. 118. num. 16. Bichio.*
- Limita, si solutio oblata esset sub cautione de restituendo prioribus, & potioribus, *ibid. num. 17. & 19.*
- Immissio non datur pro indiuiso contra emptorem rei particularis ab herede grauato, cui competeant detractiones, secus si vniuersam possideat hereditatem, *dec. 69. num. 4. Pentingero.*
- Immissio vigore Saluiani interdicti quando denegari non solet, *dec. 204. num. 1. Bichio.*
- Immissio praesumitur subsecuta post sententiam congruo ordine prout de iure fieri debebat, *dec. 67. num. 5. Arguelles.*
- Immissio ex utili Saluiano interdicto pro recuperatione dotis, quando retardari non possit per exceptionem satisfactionis, *dec. 30. num. 29. Ghislerio.*
- Immissionis iudicium dicitur executum, *dec. 179. num. 4. Bichio.*
- Immissio vigore Saluiani quibus concurrentibus concedi solet, *dec. 288. num. 1. Arguelles.*
- Immissio in Saluiano non potest impediri per exceptionem fideicommissi ab eo, qui nomine proprio est obligatus, *dec. 172. n. 19. Ghislerio.*
- Immissio fideicommissi particularis per quas exceptiones non possit retardari, *dec. 12. num. 34. Corrado.*
- ex IMPARITATE personarum dissoluntur sponsalia, *decis. 19. num. 24. Meltio.*
- IMPEDIMENTVM non praestet quod de iure non sortitur effectum, *decis. 51. num. 18. Arguelles.*
- IMPLEMENTVM non petit, qui pretium non

Soluit, decis. 177. num. 9. & 10. Meltio.
IMPEDITVS habetur ne si actum expedisset in odium impediens, *decis. 159. num. 15. Bichio.*
IMPENSAE factae à Tutore pro Cappelle constructione, ex quibus iustificatae remaneant, *decis. 251. numer. 16. Meltio.*
IMPETRARE aliquod ius à Sede Apostolica lite pendente, an sit prohibitum, *decis. 14. n. 36. Bichio.*
Impetratio beneficii facta lite pendente cedit in prauiudicium iuris alterius litigatoris, *decis. 14. num. 28. Pentingero.*
Impetratio beneficii de nouo quando non sit prohibita, *decis. 14. num. 22. Bichio.*
Impubes effectus maior testificari potest de iis, quae vidit, vel audiuit in pupillari aetate, *decis. 75. num. 9. Cerro.*
Quis autem dicatur impubes in hac materia, *ibid. num. 10.*
Impugnari non valet quod semel fuit ratificatum, *decis. 79. num. 11. Cerro.*
Incertitudo, quae alias vitiat dispositionem non attenditur, quando aliunde potest de certitudine doceri, *decis. 350. num. 11. Cerro.*
Incompatibilitas facit connexitatem sufficientem ad inducenda attentata, *decis. 53. num. 12. Arguelles.*
Incontinenti quae dicantur facta arbitrio Iudicis remittitur, *decis. 318. num. 98. Arguelles.*
Indefinita mentio litterarum Apostolicarum omnia breuia comprehendit, *decis. 150. num. 2. Bichio.*
Indefinita aequipollent vniuersali, *dec. 286. num. 9. Bichio.*
Indebitum contra tertium est concludentissime probandum, *dec. 87. num. 9. & 19. Arguelles.*
Indemnitas promissio includit releuationem ab omni damno siue sortis siue fructuum, *decis. 138. numer. 1. Bichio.*
Indultum Apostolicum eliditur ob non seruata conditionem in eo appositam, *dec. 45. num. 34. Pentingero.*
Infirmas coadiuti per testes probata confirmationem recipit ex morte eiusdem paulò post signatam gratiam coadiutoris secutam, *decis. 271. num. 17. Pentingero.*
Infirmas deducitur in decrepito senectus ipsa est morbus, *dec. 82. num. 8. Arguelles.*
INHIBITIO.
Inhibitio Rotalis seruari debet, & interim recurri ad Signaturam pro moderatione, *dec. 52. num. 7. Ghislerio.*
Inhibitio simplex, seu prouisio extrajudicialis habens dumtaxat vim sequestri, nullam inducit litem, *decis. 15. numer. 8. Cerro.*
Inhibitio quando emanauit vigore commissionis, in qua quis non fuit nominatus, quoad eum non causatur attentata, *decis. 104. num. 12. Cerro.*
Inhibitionem à Iudice potest quis implorare, etiam ante factum, si timet ex facto alterius posse grauari, *decis. 178. n. 20. Cerro.*
Inhibitio specialis super fructibus, eorumque perceptione respicit etiam continuationem possessionis, *dec. 23. num. 10.*
Amplius quia non excusat ab attentatis, *ibid.*

Inhibitio non efficit personam habentem titulum diuersum etiam quod illi praesentetur, *decis. 28. num. 7.*
Inhibitio causat attentata, quamuis non fuerit reproducta, si Procurator aduersarius protestatus fuerit nihil fieri, nisi ipso citato in quolibet actu, *decis. 236. num. 3. Cerro.*
Inhibitio reddit illicitum, quod alias licitum esset, *decis. 178. num. 5. Cerro.*
Inhibitio ad instantiam alicuius emanata, statim quoad impetrantem inducit litem, & quidquid postmodum actum est coram alio Iudice, dicitur attentatum, *decis. 53. num. 2. Arg.*
Inhibitio Rotalis operatur, vt omnia gesta per Iudicem inhibita sint attentata, non obstante consensu partium praestito in iurisdictione, *decis. 53. num. 1. Arguelles.*
Inhibitio Rotalis, quando fuit personaliter intimata, sine dubio causat attentata, *decis. 104. num. 17. Cerro.*
Inhibitio simplex, seu prouisio extrajudicialis non impedit, quin obtinens pro suo credito possit in solum recipere ab inhibito bona, in inhibitione contenta, *dec. 15. num. 9. Cerro.*
Inhibitio iudicialis efficit, vt si quis post illam capiat possessionem, attentet, *decis. 57. num. 44. Bichio.*
Inhibitio siue iusta, siue iniusta semper est timenda, *dec. 178. num. 14. Cerro.*
Inhibitio Rotalis ad effectum attentatorum sufficit illam fuisse praesentatam Iudici, *decis. 52. num. 8. Ghislerio.*
Inhibitio semper timenda est, siue iusta, siue iniusta, *dec. 52. num. 5. Ghislerio.*
Inhibitio afficit tam inhibita, quam obtinentem, *decis. 15. num. 5. 7. & seq. Cerro.*
INIURIA.
Iniuria poenae est arbitraria, *dec. 82. num. 38. Arguelles.*
Iniuria quando non est atrox, certum est, quod non admittit confiscationem, *dec. 82. num. 41. Arguelles.*
INITIVM, & non quod postea euenit in contractibus est attendendum, *decis. 281. num. 6. Pentingero.*
INIVSTITIA.
Iniustitia sententiae impedit rem iudicatam, *dec. 38. num. 1.*
Iniustitia à partitione non excusat, *dec. 344. num. 20. Bichio.*
Iniustitiam, aut Iustitiam Decretorum Rotaliu partes cognoscere non possunt, *dec. 344. num. 10 & 12. Bichio.*
Iniustitia excludit rem iudicatam, *dec. 26. num. 1.*
Iniustitia impedit effectum rei iudicatae, etiam si in sola parte dignoscatur, *dec. 38. n. 8. Arguelles.*
Iniustitia sententiae bene deseruit pro causa restitutionis in integrum, *dec. 23. num. 18.*
Iniustitia sententiae ad effectum obtinendi mentionem debet esse patens, vt nullo velamine offuscari possit, *dec. 116. num. 14. Ghislerio.*
Iniustitiae exceptio non attenditur, nisi ex ipsis processibus manifestè resultet, *decis. 321. num. 30. Meltio.*
Iniustitia vbi est notoria, non obstante re iudicata, semper causa reuidetur, *decis. 82. num. 13. Arguelles.*

Iniustitia, ut equiparetur nullitati, debet esse notoria, *decis. 36. num. 43.*

Iniustitia sententiae elidit vim rei iudicatae, *decis. 23. num. 17.*

Iniustitia tollitur ex decisionibus, *dec. 103. num. 21. Peutingero.*

INSCRIPTIO facta lapide ex causa sepulturae, & tumuli importat dispositionem irrevocabilem ex contractu, vel quasi contractu, *decis. 30. num. 12. Ghislerio.*

INSINUATIO.

Insinuatio requiritur, quando excedit 500 aureos, *decis. 170. num. 6. Peuting.*

Insinuationem iuramentum supplet in donatione, *ibidem.*

Insinuatio suppletur per renunciationem factam cum iuramento respectu ipsius donantis, & eius heredum, *dec. 82. num. 37. Arguelles.*

Insinuatio praesumitur ex cursu longissimi temporis maxime cum acquiescentia renunciantis, *dec. 161. num. 13. Corrado.*

Insinuatio ex quibus convincatur, quod satis fuerit secuta, *dec. 161. num. 14. Corrado.*

Insinuatio non requiritur in renunciatione facta ob ingressum religionis, *dec. 161. num. 8. & seq. Corrado.*

Insinuatio non requiritur in confessione recepta doli stante iuramento assertorio, *dec. 82. num. 35. Arguelles.*

Insinuatio praesumitur ex cursu annorum 30, *dec. 319. num. 10. Peutingero.*

Insinuationem non intervenisse quis probare debet, *dec. 128. num. 14. Meltio.*

Insinuatio rejicitur intra summam scutorum quingentorum, *dec. 82. num. 36. Arguelles.*

Inspectio loci, ac peritorum electio iudicialiter facta, suffragatur pro assignatione termini ad probandum melioramenta, *dec. 219. num. 26. Corrado.*

Inspectio ocularis, & visio loci omnes superat probationes, *dec. 77. num. 13. Arguelles.*

Instantia coepta cum defuncto transit ad heredes, *decis. 82. num. 4. Arguelles.*

Instantiae factae pro consecutione bonorum hereditario nomine supponant fideicommissum fuisse expiratum, *decis. 228. num. 2. Ghislerio.*

Instituto simpliciter constituto absque temporis praefinitione necessaria est revocationis notificatio, *decis. 151. num. 14. Celso.*

Institor usque ad certum tempus propositus eo finito non obligat praeposentem, *decis. 151. num. 9. Celso.*

Instituere sub conditione alienentur nullo iure prohibitum est, & nulla indiget vestiri ratione & quare, *decis. 1. num. 28. Arguelles.*

Institutio fiduciaria respectu unius, ex filiis dissipantis, quoad alios libera esse non debet, *decis. 155. num. 2. Bichio.*

Institutio facta pro aequali sub unica verborum structura indicat, quod successio debeat fieri in capita, & non in stirpes, *decis. 162. num. 1. Celso.*

Amplia etiam si Testator postea reciprocam fecerit substitutionem, & quare, *num. 3. ibid.*

Institutio conditionalis habetur pro pura conditione purificata, *decis. 318. num. 6. Arguelles.*

Institutio facta per verba, in aliis bonis, an comprehendat praelegata, *decis. 54. num. 9. Ghislerio.* vide etiam supra num. 7.

Institutio discretivis verbis facta quid comprehendat, *decis. 54. num. 7. Ghislerio.*

Institutio simpliciter facta de Castris non comprehendit actiones, *decis. 54. num. 5. & seq. Ghislerio.*

Institutus cum onere ut nubat cum consilio alterius. Sat est ut requirat consilium illius non ut sequatur, *decis. 93. num. 9. Quod intellige, ut num. 10. Meltio.*

INSTRUMENTVM.

Instrumentum publicum perfectam facit probationem, *decis. 236. num. 3. Corrado.*

Instrumento aliunde quam ex protocollo extracto a Notario rogato, standum est, quando protocolium est de errore suspectum, *dec. 197. num. 8. Peutingero.*

Instrumenta in materia identitatis faciunt probationem probatam, *decis. 145. num. 20. Peutingero.*

Instrumentum publicum plene probat diem, quamvis in protocollo sub eadem die registratum non apparet, *decis. 197. num. 1. Peutingero.*

Instrumentum non impedit praescriptionem, sed eam ad quadraginta annos producit, *decis. 311. num. 5. Meltio.*

Instrumentum habet executionem paratam, *decis. 338. num. 1. Meltio.*

Instrumentum magis attenditur quam Testes, *decis. 196. num. 15. Celso.*

Instrumentum ad aliud habens relationem absque statione expressione diei, & anni nihil probat absque exhibitione relati, *decis. 158. num. 8. Veraspio.*

Instrumentum non effectuatum non probat alienationem, *decis. 193. num. 8. Corrado.*

Instrumenta ubi sunt correspectiva, vnum alteri inest, *dec. 126. num. 4. Peutingero.*

Instrumentum facit probationem probatam, *decis. 333. num. 20. Bichio.*

Instrumentum datum a Notario in publicam formam attendi debet quidquid adsit in matrice, *dec. 135. num. 9. Meltio.*

Instrumentum divisionis ab heredibus factae probant bona divisa in hereditate testatoris fuisse, *decis. 185. num. 13. Meltio.*

Instrumenta correspectiva vnum dicitur factum contemplatione alterius, & pro vno habentur, *dec. 318. num. 37. Arguelles.*

Instrumenta publica faciunt rem probatam, *decis. 223. num. 12. Meltio.*

Instrumentum plene probat inter contrahentes, *decis. 251. num. 1. Bichio.*

Instrumenta Inuestiturae probant dominium Domini directi, etiam ad effectum devolutionis, quando agitur contra ipsummet inuestitum, *dec. 165. num. 6. Ghislerio.*

Instrumentum cum tertio celebratum caret omni suspitione, *decis. 143. num. 12. Arguelles.*

Instrumentum habet pro se omnem iuris praesumptionem, *decis. 335. num. 6. Meltio.*

Instrumentum facit probationem probatam, *decis. 118. num. 2. Bichio.*

Instrumentum continet expressam hypothecam in

n illis verbis, bona omnia obligant, &c. *decif. 118. num. 3. Bichio.*
 rumenta praevalent fidei extrajudiciali, *decif. 103. num. 28. Ghislerio.*
 rumentum minus legitime extractum non probat, *decif. 254. num. 15. Meltio.*
 rumentum possessionis plenè probat etiam id effectum manutentionis, dum non docetur alium eo tempore possedisse, *decif. 314. num. 1. Meltio.*
 rumenta extracta per successore in officio, etiam absque compulsorialibus, sunt in forma probanti, *dec. 165. num. 5. Ghislerio.*
 rumentum originale ab Episcopo tantum subscriptum, & suo sigillo munitum probat unionem, *decif. 351. num. 1. Bichio.*
 od fortius procedit concurrentibus recognitione manus per similitudinem, antiquitate, & observantia, *num. 2. ibidem.*
 rumento casso omnis actio ex illo proveniens perit, *dec. 114. num. 5.*
 rumenta ex quo dicantur corresponsiva, *dec. 126. num. 3. Pentingero.*
 uo Instrumenta si eodem die, & loco, coram eisdem Notario & testibus coacta fuerint, quando dicatur vnum alteri inesse, ac si vnicum instrumentum peractum fuisset, *dec. 284. num. 4. Cerro.*
 Instrumentum publicum scriptum in tabulis, & lapidibus, fidem facit, ac si scriptum esset in cartis, *decif. 10. num. 10. Ghisil.*
 Instrumentum habens publicum pro se, non alijs indiget adminiculis, *decif. 332. numer. 17. Corrado.*
 Instrumentum facit probationem probatam, *decif. 105. num. 3. Meltio.*
 Instrumentum subsequens acta praecedentia declarat, *decif. 75. num. 3. Cerro.*
 Instrumentum census patam habet executionem, *decif. 343. nu. 13. Arguelles.*
 Instrumentum non probatur amissum per testes si deponant illud, aliquem obtulisse, & penes se retinuisse, & quare, *decif. 58. nu. 14. Corrado.*
 Instrumentum postea factum declaratur ab actibus antecedentibus, *dec. 79. num. 3. Cerro.*
 Instrumentum impositionis census, plenè probat contra causam habentes ab obligato, *decif. 67. num. 12. Arguelles.*
 Instrumentum locationis probat possessionem, inter locatorem, & conductorem, *dec. 191. n. 2. Cerro.*
 Instrumentum primum attendi debet in cōcurso alterius ad illud se referentis, *dec. 158. num. 9. Verosio.*
 Instrumenti pars posterior à primo congruam recipit interpretationem, *dec. 332. n. 10. Corrado.*
 Instrumentum sine testibus non probat, *dec. 162. num. 7. Ghislerio.*
 Instrumentum facit probationem probatam, *decif. 335. num. 5. Meltio.*
 Insufficiencia omnium fructuum beneficii requiritur, ut sit locus unioni, nec sufficit tenuitas vnius, vel alterius, *decif. 174. num. 10. Ghislerio.*

INTENTIO.

Intentionem Testatoris, regulariter duæ tantum

demonstrationes continent, *decif. 301. num. 5. Cerro.*
 Intentio disponentis optimè declaratur ex antecedentibus, *decif. 310. num. 7. Cerro.*
 Intentio Testatricis declaratur à successivis verbis testamenti, iuncta praesertim observantia, *decif. 216. num. 7. Corrado.*
 Intentio partium, ex communi usu loquendi inter eas recepto praevalet proprietati sermonis, *decif. 199. num. 9. Corrado.*
 Intentio partium qualis fuerit in praecedentibus, benè arguitur ex subsequens, *decif. 160. num. 8. Celfo.*
 Intentionis fundamentum partis, vbi consistit cocludenter id est verificandum, *decif. 361. n. 22. Ghislerio.*
 Intentionem suam quilibet tenetur probare, non per praesumptiones, sed plenè, & cocludenter, *decif. 25. num. 7.*
 Interdictum ex remedio Saluiani cessat, cessante credito, claro, & indubitato, *dec. 196. num. 1. Celfo.*
 Interdictum quorum bonorum, non competit, nisi in bonis possessis per defunctum de tempore illius obitus, *decif. 168. num. 7. Meltio.*
 INTERPELLATIO.
 Interpellatio non requiritur contra obligatos, *dec. 188. num. 2. Verosio.*
 Interpellatio facta contra tertium possessorem, pro solutione dotis soluto matrimonio cum non afficit, nisi, & simul fiat contra heredes mariti, *decif. 188. num. 9. Verosio.*
 Interpellatio in Statuto Urbis lib. 1. cap. 137. requiritur pro forma, *decif. 188. num. 6. Verosio.*
 Interpellatio praesumitur ex possessione vxoris cum perceptione fructuum, *decif. 188. nu. 14. Verosio.*
 INTERPRETATIO.
 Interpretationi locus non est quando nulla in verbis cadit dubitatio, *dec. 149. num. 10. Pentingero.*
 Interpretatio fit contra legatarium favore heredis etiam si causa esset pia, *dec. 77. nu. 44. Arguelles.*
 Interpretatio illa praeferrì debet, vbi agitur de suffragio animæ Testatoris, qua plenius, & favorabilius consulitur illius saluti, *dec. 12. n. 16. Corrado.*
 Interpretatio desumpta ex observantia declarat mentem contrahentium, *decif. 154. numer. 6. Meltio.*
 Interpretatio favorabilis sumenda est in materia poenali, *dec. 165. num. 33. Ghislerio.*
 Interpretatio non admittitur in clavis, *dec. 291. num. 23. Meltio.*
 Interpretatio illa semper capienda est, quæ excludat praedictum, & sui iuris renunciationem, nisi aliter appareret; maximè si non probaretur scientia in renunciente, *decif. 146. num. 11. Ghislerio.*
 Interpretatio ea admittitur, quæ congruit verbo ac sensui, *dec. 135. num. 6. Corrado.*
 Interpretatio ea admittitur, quæ congruit verbis, ac sensui, *dec. 135. num. 6. Corrado.*
 Interpretatio verborum ea optima est, quæ deducitur ex observantia, *dec. 199. num. 12. Cerro.*

INTERRVPTIO in materia prescriptionis totum tempus præteritum extingit, *dec. 300. num. 40. Arguelles.*
Interesse cambiorum probatur ex iuratis mercatorum attestationibus *dec. 156. nu. 8. Corrado.*
Interesse alienius in aliqua societate ex quo deducatur, *dec. 74. num. 7. & 10. Corrado.*
INTIMATIO declaratoriz ubi non tuto constat accessu non personalis, sed per affixionem fieri potest, *dec. 245. num. 5. Cerro.*
Intimatio non supplet defectum citationis, quando agitur de re graui, *dec. 269. num. 15. Cerro.*
Intimatio remanet comprobata, quinimo eius scientia conuincitur ex contradictione, & oppositione, *dec. 241. num. 8. Corrado.*
INTERVSVRIÆ dotis, muliere defuncta, sunt soluende eius viro, *dec. 201. nu. 8. Meltio.*
Interusuria dotis tempore viduitatis decursa, & per maritum recepta, augent dotem, *dec. 82. n. 26. Arguelles.*
Intrusus est citandus, nisi ex actis constet ipsi nullam competere defensionem, *dec. 342. n. 16. Bichio.*
Intrusus in aliquo beneficio quando esset citandus à subrogato gratosè volente actualem capere possessionem, *dec. 57. num. 19. Bichio.*
Intrusus quando non sit citandus, *dec. 156. nu. 18. Bichio.*

INVENTARIUM.

Inuentarium tutoris ubi de errore constat pupillis non præiudicat, *dec. 75. num. 6. Cerro.*
Inuentarium præseruat personas hæredum, ac illorum iura ab hereditate distincta, *decif. 30. num. 45.*
Inuentarium quod non est exhibitum suffragari non potest, *dec. 58. nu. 5. Corrado.*
Inuentarium ubi non adest, qui alia bona non extare dicit probare tenetur, *dec. 278. numer. 7. Pentingero.*
Inuentarium an corruat per descriptionem scripturarum in eo factam absque vlla specificatione illarum, *decif. 279. num. 11. Arguelles.*
Inuentarii beneficio potest quis gaudere, quamuis declarauerit se velle obtemperare præceptis, & volutati Testatoris, & quare, *dec. 197. nu. 14. Pentingero.*
Inuentarii confectio ubi fuit à testatore remissa, tutor liberatur ab exactissima inquisitione, non autem ab omnimoda redditione, ac reliquorum restitutione, *decif. 192. num. 3. Corrado.*
Inuentarii beneficio gaudere potest etiam maior, dummodo infra legitima tempora inuentarium conficiat, quamuis prius simpliciter adiunxisset *dec. 197. num. 12. Pentingero.* Intellige, vt *num. 13.*
Inuentarium produciens, confitetur tamquam vera omnia, & quæcumque in illo contenta, *dec. 33. num. 11. Meltio.*
Inuentarium plenè probat contra eos, qui illud confecerunt, *decif. 172. num. 6. Ghislerio.*
Inuentarium vt hæredi prodesse possit, quid requiratur, *decif. 58. nu. 6. Cerro.*
Inuentarium non conficiens non tenetur de proprio secundum ius canonicum. Contrarium firmatur esse verius, *decif. 58. numer. 26. Corrado.*

Inuentarium contra conficientem, illiusq; hæredes plenè probat, *dec. 211. num. 2. Cerro.*
Inuentarium fuisse solemniter confectum, vbi probari possit per testes, quid requiratur, *dec. 58. nu. 10. Corrado.*
Inuentarii confectio, ac redditio rationis ubi fuit à Testatore remissa, non per hoc potest tutor excusari à descriptione bonorum, *decif. 192. num. 2. Corrado.*
Inuentarium verisimilius est penès Notarium, de eo rogatum remanuisse, & quid si constat, illud à parte receptum fuisse, *dec. 58. num. 17. Corrado.*
In Inuentario omnia specificè, plenè, & clarè sunt apponenda, *dec. 279. num. 23. Arguelles.*
In Inuentario quæ non reperiuntur descriptæ, in hereditate non adesse, *dec. 30. num. 26.*
Inuentarium ubi hæres non confecit si de proprio soluit legata præsumitur, quod ex alijs bonis hereditarijs sibi satisfecerit, *decif. 144. nu. 21. Corrado.*
Inuentarium quando non est confectum, præsumitur quod bona hereditatis sufficiant pro satisfactione legatorum, & fideicommissorum particularium, *dec. 12. num. 38. Corrado.*
Inuentarium quando hæres non confecit, tenetur de proprijs bonis soluere debita hereditaria, & præstare fideicommissa particularia, *dec. 12. num. 19. & 13. Corrado.*
Inuentarium probat bona fuisse in hereditate testatoris reperta, *dec. 135. num. 12. Meltio.*
Inuentarium benè probat contra illud producentem, *decif. 33. num. 10. Meltio.*
INVERISIMILITVDO etiam sola reputatur sufficiens ad excludendam simulationem, *decif. 236. num. 13. Corrado.*
Inuerisimilitudo admittit fidem testibus, *dec. 196. nu. 8. Celfo.*

INVESTITVRA.

Inuestimento non secuto, si pars ex eo nullum damnum sensit, excusatur inuestire obligatus, *dec. 320. nu. 16. Corrado.*
Inuestitura ad hoc, vt dicatur facta sufficit quod quis à Domino illam petierit, *dec. 46. num. 7. Meltio.*
Inuestitura anterior præfertur posteriori ab eodem fonte emanata, *decif. 175. num. 10. & 11. Bichio.*
Inuestituræ renouatione denegata, proximior emphiteutæ defuncti potest appellare, & petere, vt extraneus inuestitus remoueatur, *decif. 142. nu. 5. Meltio.*
Inuestituræ renouatio ubi fuit proximiori promissa non potest deinde extraneus inuestiri, & quid si fuerit inuestitus, *dec. 143. nu. 25. Meltio.*
Inuestituræ renouatio ubi fuit promissa, & per Dominum directum steterit, quo minus fuerit secuta, perinde est, ac si facta fuisset, & quare, *dec. 143. nu. Meltio.*
Inuestitura concessa proximioribus ob lineam finitam non censetur noua cōcessio, sed prioris tituli iam concessi renouatio, *dec. 143. nu. 10. Meltio.*
Inuestituræ renouatio potest cōcedi à Dño directo, etiam viuente emphiteuta, & quomodo *decif. 143. nu. 27. Meltio.*

Inuestitura instrumenta omni vitio extrinsecus vacua ius tribuunt tam in petitorio, quam in possessorio, *dec. 175. nu. 1. Bichio.*

Inuestitura renouatio peti debet à Proximiori infra annum post mortem vltimi inuestiti, *dec. 143. nu. 26. Meltio.*

Inuestitura posterior non suffragatur in præiudicium anterioris, *dec. 161. nu. 23. Cerro.*

Inuestitura legitimè petita, & cum iuramento promissa non potest deinde denegari, *decif. 46. num. 6. Meltio.*

Inuellire non tenetur venditor, cui non fuit solutum integrum pretium, vel non adimpletū Instrumentum, *dec. 177. num. 9. Meltio.*

Inuestituræ renouatio concessa in parte ex æquitate legis est pariter cōcedenda quoad residuū *dec. 46. num. 10. Meltio.*

Amplia stante consuetudine inuestiendi, *ibidem num. 11.*

Inuestituræ renouatio ad effectum vt possit denegari Emphiteutæ, siuè eius successor, quid requiratur, *dec. 142. num. 16. Meltio.*

Inuestituræ renouatio competens agnatis proximioribus vltimi inuestiti, censetur permissa obtento beneplacito Apostolico, *dec. 143. num. 30. Meltio.*

Inuestituræ renouatio ex æquitate concedenda, venit etiam filiz fœminæ relicte ab vltimo inuestito, *dec. 143. num. 22. Meltio.*

LOCALIA.

Localia, & vestes pretiosæ per sponsum sponsæ transmissæ, non donata, sed ad vsum accommodata, censentur, *dec. 340. num. 1. Amplia vt num. seq. Arguelles.*

Localia, & vestes pretiosæ soluto matrimonio veniunt restituendæ, *dec. 340. num. 1. & 2. vbi amplia, Arguelles.*

Localia etiam ad solum vsum mulieris apta, & donata vxori per consanguineos viri si sunt pretiosa pertinent ad virum, eique restituuntur, *dec. 340. num. 4. Arguelles.*

I V D E X.

Iudex procedens vigore Breuis Apostolici, nulliter procedit si non seruauerit formam illius *dec. 250. num. 9. Meltio.*

Iudex per processum ad vltiora dicitur exceptionem tacitè reieisse, *dec. 159. nu. 10. Bichio.*

Iudici asserenti partem fuisse citatam, & alia solemnia adimpleta non creditur, *dec. 314. num. 9. Meltio.*

Iudex ad quem nō potest inhibere Iudici à quo nisi visis actis, *dec. 35. num. 40. Arguelles.*

Iudex à quo licitè potest suam sententiam executioni demandare, quando causa fuit effecta, & deserta, *dec. 226. nu. 9.*

Intellige sequuta prius desertionis declaratione per Iudicem ad quem, *ibid. num. 10.*

Iudex si rite, & rectè procedit priuat partes sua possessione, *decif. 116. num. 1. Ghislerio.*

Iudex post inhibitionem Rotalem non potest ad vltiora procedere, etiam si inhibitiō nulliter emanauerit, *dec. 12. num. 4. Ghislerio.*

Iudex quando sine citatione procedit, dicitur procedere vti priuatus, *dec. 88. num. 10. Bichio.*

Iudex post inhibitionem Rotalem, & pendente causa in Rota non potest procedere ad vlt-

iora absque vitio attentatorum, *dec. 52. nu. 2. Ghislerio.*

Iudex nulliter procedens priuat possessorem sua possessione, *dec. 156. nu. 15. Bichio.*

Iudex ante transportationem actorum non habet exercitium Iurisdictionis *dec. 35. nu. 32. Arguelles.*

Iudex qui caret facultate instituendi institutionē remittere debet ad Ordinarium, *dec. 238. nu. 5. Bichio.*

Iudex censetur tacitè se declarasse competentem quando mandauit procedi ad vltiora Procuratore exaduerso præsente, *decif. 36. num. 24. Ghislerio.*

Iudex à quo non debet cognoscere vim comprehensiuam clausulæ *quam, & quas inciden. & dependen. dec. 53. num. 21. Arguelles.*

Iudex inferior non potest cognoscere de viribus inhibitionis superioris, *decif. 52. num. 6. Ghislerio.*

Iudex etiam ex officio sequestrare potest possessionem attentatam, *dec. 94. nu. 4. Arguelles.*

Iudex ad quem, quando dedit terminum ad iustificandum, & probandum, dicitur reieisse exceptionem declinatoriam fori, *dec. 36. n. 21. Ghislerio.*

Iudicem competentem quis tacitè se declarauit, quando partibus præfixit terminum ad iustificandum, & impugnandum, & quare, *dec. 36. nu. 18. Ghislerio.*

Iudex appellationis, ipse solus potest cognoscere de desertione causæ, quando desertio non est clara, sed dubia, *dec. 226. nu. 11. Cerro.*

Iudicis natura, & substantia, non autem figura, & forma verborum attendi debet, *decif. 298. num. 13. Bichio.*

Iudex non habet facultatem reuocandi, aut reformandi suam sententiam, *dec. 20. num. 39. Arguelles.*

Iudex censetur de veritate contentorum in instrumento se informasse, eorumq; veritatem reperiisse, *dec. 129. num. 7. Meltio.*

Iudex ad quem dicitur gustasse de meritis causæ quando dedit terminum ad iustificandum, & imputandum, *dec. 36. nu. 20. Ghislerio.*

coram Iudice ordinario citatus non expresse loco iudicii censetur citatus in loco solito, secus in Iudice declarato, *decif. 180. num. 3. Pentinero.*

Iudex vbi plures concessit dilationes debet illis reus conuentus suas exceptiones fundare, *dec. 116. num. 4. Ghislerio.*

Iudicis possessoriæ executio peti potest, quamuis coram eodem Iudice ab alia parte fuerit introductum petitorium, eiusque causa sit deuoluta ad iudicem ad quem per appellationē, *dec. 178. num. 4. Bichio.*

Iudex, qui in vno articulo grauauit, potest super alio suspectus allegari, *dec. 180. nu. 8. Pentinero.*

Iudicem competentem quis non se declarauit quando dedit terminum iuris, & quare, *dec. 36. num. 17. Ghislerio.*

Iudicis qualitas non ab exceptione rei, sed ab intentione, & libello actoris metienda est, *dec. 354. num. 10. Bichio.*

- Iudex** de mandato procedit ad vltiora non se declarat Iudicem competentem, quando processus fit contra contumacem, secus contra praesentem, *decif. 36. num. 25. Ghislerio.*
- Iudex** nulliter dicitur procedere, si procedit absque citatione, *dec. 156. num. 17. Bichio.*
- Iudex** laicus iudicare non potest, de possessione bonorum emphiteoticorum Ecclesiae, nec etiam inter laicos, *dec. 319. num. 3. Pentingero.*
- Iudex** procedens, vt in prima non indiget aliam reuocare sententiam, *decif. 90. num. 6. Meltio.*
- Iudex** nulliter, & iniuste procedens non priuat possessorem sua possessione, *dec. 277. num. 11. Meltio.*
- Iudex** si dedit reuerentiales in forma, appellationi eatenus detulisse dicitur quatenus erat deferendum, *dec. 324. num. 11. Cerro.*
- Iudex** denegans probationem sine causa dicitur nulliter procedere, *dec. 139. num. 9. Verospio.*
- Iudex** mandans deponi penes Montem Pietatis, vt idoneam personam, si officiales recusent depositum recipere, recurrendum est ad Iudicem, vt personam idoneam eligeret, *dec. 2. num. 21. Bichio.*
- Iudex** de partibus non potest absque noua commissione amplius se in causa ingerere, vbi per appellationem illa fuit deuoluta ad Curiam, *dec. 164. num. 2. Pentingero.*
- Iudex** in causis Ecclesiasticis nullam habet iurisdictionem sine actorum transportatione, *decif. 348. num. 20. Arguelles.*
- Iudex** post inhibitionem Rotalem debet se abstinere, nec velle cognoscere de vtrius inhibitionis, *decif. 52. num. 3. Ghislerio.*
- Iudex** lata sententia functus est officio suo, & potestatem reuocandi non retinet, *decif. 298. num. 5. Bichio.*
- Iudicem** ritè, & rectè processisse apparet ex reuolutione actorum, *dec. 116. num. 3. Ghislerio.*
- IUDICIUM.**
- Iudicium** subrogationis gratiose expedit ad partes diuersum est à iudicio gratia principalis, *dec. 57. num. 54. Bichio.*
- Iudicium** fugiens, praesumitur de sua iustitia diffidere, *decif. 225. num. 18. Meltio.*
- Iudicium** petitorium adeo connexum dicitur cum possessorio, vt vtrumque sub vno, eodemq; Iudice cognosci debeat, *dec. 176. num. 1. Bichio.*
- Iudicium** manutentionis super quasi possessione exigendi pensionem non potest inchoari coram A.C. postquam commissa fuit appellatio in Rota à decreto eiusdem A.C. lato in petitorio, *dec. 176. num. 3. Bichio.*
- Iudicium** vbi fit actione personali ad obseruantiam contractus, non trahit vitium litigiosum, licet in consequentiam bona venire possint, *decif. 157. num. 9. Meltio.*
- in iudicio** vendicationis, quae sunt requisita necessaria ad obtinendum, *decif. 336. num. 7. Corrado.*
- Iudicium** dicitur vnicum vbi vnica est prosecutio plurium petitionum, *decif. 259. num. 16. Bichio.*
- Iudicium** regulariter non extenditur ad futura, *dec. 172. num. 14. intellige, vt num. 15. Ghislerio.*
- Iudicium** inceptum pro consecutione fructuum Beneficij litigiosi, possunt haeredes prosecui pro obtinenda declaratione iuris eorum Auditori, dum viueret competentis, *dec. 153. num. 2. Corrado.*
- in iudicio** manutentionis sufficit constare de sola possessione, vt manutentio concedatur, *dec. 295. num. 20. Meltio.*
- in iudicio** manutentionis non requiruntur plenae, & concludentes probationes, sed leuiiores sufficiunt, *dec. 295. num. 5. Meltio.*
- in iudicio** manutentionis nedum factum, & sola detentio consideratur, *decif. 295. numer. 17. Meltio.*
- in iudicio** manutentionis admittitur etiam vnicus testis, *decif. 295. num. 6. Meltio.*
- Iudicium** manutentionis bene intentari potest appellatione pendente à sententia prolata in iudicio petitorio, ac possessorio simul complicatis, *decif. 220. num. 11. Corrado.*
- Iudicium** petitorium, tanquam dignius praefrendum est iudicio possessorio, *decif. 176. nu. 13. Bichio.*
- Iudicium** proprietatis nihil commune habet cū iudicio possessionis, *dec. 176. nu. 2. Bichio,* intellige procedere, vt *ibid.*
- Iudicium** cōtra principalem completum potest contra tertium consumari, qui lite pendente rem acquisiuit, *dec. 339. num. 4. & 5. Bichio.*
- Iudicium** recursus, & attentatorum dicitur priuilegiatum, *dec. 16. num. 9. Pentingero.*
- Iudicium** introductum super cassatione instrumenti dicitur reale, *decif. 157. numer. 1. & seq. Meltio.*
- IUDICATVM** non dicitur, quando fuit appellatum, *decif. 215. num. 11. Celfo.*
- IURAMENTVM.**
- Iuramentum** assertorium in dote confessata, vtilis dicitur coniectura, *dec. 82. num. 24. Arguelles.*
- Iuramentum** non adeo firmat sponsalia, vt non liceat ab eis recedere iusta causa accedente, *decif. 19. num. 28. Meltio.*
- Iuramentum** viri nobilis, & bonae famae attenditur, *decif. 70. num. 5. & 14. vbi vide.*
- Iuramentum** denegatur vbi agitur de exhibitione scripturarum magnae considerationis, & grauis actoris prauiudicij, *dec. 70. num. 13.*
- Iuramentum** ex mera voluntate dependens obligat iurantem ad factum implendum, *dec. 66. nu. 2. Arguelles.*
- Iuramentum**, renunciantis non operatur vltra voluntatem, & consensum ipsius, *dec. 60. nu. 9. Pentingero.*
- Iuramentum** nūquam cadit sub generali dispositione, nisi de illo fiat clara, & expressa mentio, *dec. 215. num. 23. Meltio.*
- Iuramenti** formula, licet non fuerit explicitè expressa in processu, quando tamen testium depositiones sint antecedendae, *dec. 147. num. 15. Corrado.*
- ex iuramento** hypoteca deducitur, *dec. 313. nu. 4. Corrado.*
- Iuramentum** quid operetur, *decif. 316. numer. 23. Meltio.*
- Iuramentum** exhibere debentis scripturam, admitti

admitti debet, quoties scriptura fuit ab alio ad eius domum asportata, *dec. 70. nu. 4.*
 Iudicio ordinario, non executiuo immissionis agitur contra legitimum contradicteorem, *decif. 179. num. 3. Bichio*
 Iuramentum habet vim interpellationis, *dec. 11. nu. 13. Ghislerio*
 Iuratoriæ cautionis beneficium amisse dicitur qui primo loco scripturas integras non exhibuit, *dec. 70. num. 12.*

IURISDICTIO.

Iurisdictionis oppositio est penitus frustratoria dum fuit consensus in iurisdictione, *decif. 120 num. 5. Corrado.*
 Iurisdicção ab Episcopo exercitata non potest præiudicare iuribus Sedis Apostolicæ, *decif. 50. num. 9. Celfo.*
 ad Iurisdictionem demonstrandam in aliquo loco, sufficit Episcopo ostendere, illum locum esse intra fines Diocesis, *decif. 24. num. 24. Bichio.*
 Iurisdicção in Episcopo super aliquo loco ex quibus actibus dicatur resultare, *decif. 24. nu. 39 & latè num. 41. Bichio*
 in Iurisdictionem, quando quis consensit, non potest deinde ea controuerti, *decif. 120. num. 5. Corrado.*
 pro Iurisdictione vniuersali conseruanda sufficit Episcopo etiam minimum actum exercere, *dec. 24. n. 35. Bichio.*
 Iurisdictionem exercere Episcopus dicitur, quando confirmat electiones factas à Capitulo, *decif. 24. num. 37. Bichio.*
 Iurisdicção Iudicis ex consensu prorogata non potest amplius tollere per instantiam remissionis causæ ad partes, *decif. 36. num. 35. Ghislerio*
 Iurisdicção à Iudice prorsus fuit ablata, quando causa fuit à Curia auocata, & ad partes remissa, *dec. 301. num. 1. Meltio.*
 Iurisdicção semel prorogata amplius declinari non potest, *decif. 36. n. 42. Ghislerio*
 Iurisdictionem habere in aliquo loco ex quibus Episcopus demonstrare possit, *decif. 24. num. 25. Bichio.*
 Iurisdicção ordinaria nunquam exerceri potest à Capitulo, sed plena, ac legitime non impedita, *dec. 303. n. 11. Bichio.*
 Iurisdictionem Iudicis potest Procurator prorogare, quando habet mandatum procuræ cum libera, *dec. 36. nu. 49. Ghislerio*
 IURISDICTIONALIA exercere Sede Episcopali vacante, competit diutaxat Capitulo Ecclesiæ Cathedralis, *decif. 37. num. 11. Ghislerio*
 in Iurisdictionalibus, aliisque Iuribus incorporalibus magis attenditur causa vniuersalis actus, quam ipsius actus exercitium, *decif. 87. nu. 2. Bichio.*

I V S.

Ius spirituale non est laicis concessibile, *dec. 291. num. 22. Meltio.*
 Ius vnius socij censetur præseruatum per actus factos ab altoro socio tamquam à consortio, *dec. 37. nu. 14. Ghislerio.*
 Ius suum vnicuique permissum est meliorare, *decif. 14. num. 50. Bichio.*
 Iura cedere non potest, qui ea non habet, *decif. 125. num. 13. Corrado.*
Par. X. Recent.

de Iure, vel non iure alterius partis quamdiu contrarium doceri potest, *dec. 73. n. 30. Corrado.*
 Ius aliquod, quando alicui auferri non potest, ita nec spes ad illud auferri potest, *dec. 365. num. 30. Arguelles.*
 Iura, quæ non sunt in actis, extra mundum extare dicuntur, *dec. 202. nu. 8. Ghislerio.*
 Iura, quæ cedere non licet recipere, & retineri non possunt, *dec. 125. nu. 14. Corrado.*
 Ius quo contra alios quis vsus fuit, debet & contra se exercere, *dec. 337. num. 27. Corrado.*
 Ius omne tam præsens, quam futurum censetur in beneficialibus ab initio deductum fuisse, *dec. 353. nu. 6. Celfo.*
 Ius possessoris pensionis non mutatur per mutationem personæ titularis, *decif. 119. num. 14. Pentingero.*
 Ius oneris reiiciendi non transfertur ad hæredes extraneos, *dec. 318. num. 26. Arguelles.*
 Iura inter se contraria quomodo per Doctores ad concordiam reducantur, *decif. 35. num. 45. Arguelles.*
 Ius alicui quæsitum eo inuito tolli nequit, *dec. 51. nu. 23. & 24. Arguel.*
 Ius aliquod quoties alicui auferri non potest, ita nec spes ad illud auferri potest, *dec. 20. n. 45. Arguelles.*
 Iura extracta, parte non citata non inuant, *decif. 361. num. 15. Ghislerio.*
 Iura debent extrahi cum compulsorialibus Iudicis, *ibidem num. 16.*
 Iura Episcopalia non sunt annexa officio Vicariatus, *dec. 238. num. 2. Bichio.*
 ad Iura renunciata non datur amplius regressus, *dec. 216. num. 1. Pentingero.*
 Ius accrescendi commutat detentionem in possessionem absque alia animi declaratione, *decif. 17. num. 7. Verospio.*
 Ius conferendi beneficia spectare ad Episcopum priuatiuè quoad alios probatur ex collationibus ab ipso factis, *dec. 299. nu. 17. Verospio*
 Ius decimandi vbi est concessum mentio fructuum constat consecutiue, *decif. 291. nu. 25. Meltio.*
 Ius dicendi testamentum nullum tamquam factum contra formam l. hac adictali competit soli filix, nec ad hæredes transmittitur, *dec. 326. nu. 6. & seqq. Cerro.*
 Limita, si filius cum testamento decedat, *ibidem num. 7.*
 Secundo limita, procedere solum in hæredibus extraneis, secus in filiis, *ibidem num. 8.*
 Ius decimandi aliud est, aliud verò res, quæ dantur nomine decimarum, *dec. 291. num. 8. Meltio.*
 Ius decimandi non potest esse in dominio laicorum, *decif. 291. num. 6. & 29. Meltio.*
 Ius exigendi pensionem licet fructibus beneficij adhæreat, est incorporale, *decif. 119. n. 2. Penting.*
 Ius exequendi Iudicis auctoritate, aut partium conuentione æquiparatur, *decif. 343. num. 5. Arguelles.*
 Ius nominandi Vicarium quando non dicatur euersum per litteras patentes Episcopi, huiusmodi Vicariam conferentis, *decif. 83. num. 11. Pentingero.*
 Ius nominandi, seu deputandi ad Vicariam Parochia-

rochialis vnitzæ, spectat ad eum, cui fuit facta vnio, *decif. 48. num. 1. Cerro.*

Ius percipiendi fructus decimales nomine proprio in laicis fuit à Concilio Lateranense prohibitum, *decif. 291. num. 14. Meltio*

Ius præsentandi præscribitur ad fauorem alteritis Compatroni solo lapsu quadraginta annorum etiam sine titulo, *decif. 4. num. 11. Pentingero.*

Et quid dicendum esset si ageretur de præscribendo Iuspatronatus aduersus Ecclesiam præsententem se esse liberam, *ibid. num. 12.*

Ius præsentandi competit habenti causam ab existente in quasi possessione præsentandi, *dec. 293. num. 7. Arguell.*

Ius præsentandi pluribus alternatiuè cōcessum, data negligentia Hebdomadarij, ad quem deuoluatur, *dec. 301. num. 4. Meltio.*

Ius præsentandi pluribus alternatiuè concessum Turnus alterius consumptus remansit siue ipse præsentauerit, siue negligens fuit in præsentando, *dec. 301. n. 3. Meltio.*

Ius visitandi de iure competit Episcopo, *dec. 344. num. 13. Bichio.*

de iure tertij apponi non potest, *dec. 324. num. 15. Cerro.*

IVSPATRONATVS.

Iuspatronatus de familia alicuius, vt permutari possit cum alio, qui non sit de familia cum derogatione Pontificia Iuspatronatus, quid requiratur, *dec. 68. num. 5. Ghislerio.*

Iuspatronatus pertinentia probatur per descendentiam ab ultimo, qui præsentauit, *dec. 255. num. 5. Meltio*

Iuspatronatus remanet probatum ex decisionibus coniecturis, quando quæstio non cadit super illius existentia, sed solum super pertinentia, *dec. 301. num. 17. Meltio*

Iuspatronatus an possit præscribi à laico aduersus patronum tempore ordinario decem, vel viginti annorum, *dec. 169. num. 22. Arguelles*

Iuspatronatus destinatum, habetur pro credito, *dec. 286. num. 11. Bichio.*

Iuspatronatus translationi in aliam personam, in præiudicium eius, cui iam fuerat ius quæsitum, non potest Episcopus validè consentire, *dec. 316. num. 26. Meltio.* & quare, *num. 28.* & quando secus *num. 27.*

Iuspatronatus existentia an, & quando præbata remaneat litteris Apostolicis, *dec. 321. num. 15. Meltio.*

Iuspatronatus quando transeat cum venditione domus, vel castri, *dec. 255. num. 16. Meltio.*

Iuspatronatus est quid ab administratione separatum, *decif. 149. num. 3. Pentingero.*

Iurisp. existentia, ex quibus iustificata remaneat, maximè in familia priuata, *dec. 169. num. 3. Arguelles.*

Iuspatronatus suapte natura est transitorium ad quoscumque hæredes extraneos, *dec. 293. n. 20. Arguelles.*

Iuspatronatus non excluditur, sed potius confirmatur ex prouisione Apostolica facta cum reservatione, vel derogatione illius pro vna vice tantum, *dec. 62. num. 3. Corrado.*

Iuspatronatus non potest insimul esse gentilitij seu mixtum, & hæreditarij, *dec. 293. n. 21. Arg.*

Iuspatronatus de familia permutatum cum alio non habente dictam qualitatem, annullat permutatio, contradicente aliquo de familia, *dec. 68. num. 7. Ghisler.*

Iurispatronat. pertinentia benè probatur ex præsentationibus antiquissimis effectum sortitis, quando agitur non cum Ordinario, sed cum ipsis Patronis, & præsentatis, *dec. 169. num. 15. Arguelles.*

in Iurepatronatu ille, qui est de parentela institui debet, etiam si à nemine fuisset præsentatus, *dec. 301. num. 29. Meltio*

Iurispatron. perturbatio immemorabilis est necessaria, si versetur in personis suspectis de vsurpatione, *decif. 321. num. 16. Meltio.*

in Iurepatronatu ille, qui est de parentela haberi debet pro præsentato, & præferendus est quibuscumque alijs, *dec. 301. num. 26. Meltio.*

Iurispatronatus adiudicatio debetur illi, qui est præsentatus à maiori parte patronorum, *decif. 169. num. 25. Arguelles.*

Iuspatronatus quando non fuit annexum alicui rei materiali, stante alienatione illius rei non transit cum illa, sed remanet penes hæredem vniuersalem, *dec. 201. num. 24. Meltio.*

Iurispatronatus reservatio ad fauorem alicuius facta, efficitur irreuocabilis ex stipulatione, Notarij pro absente, *dec. 316. num. 24. Meltio.*

Iurispatronatus adiudicatio, an, & quando facienda sit illi, qui est de parentela, & quando secus, *dec. 301. num. 27. Meltio*

Iurisp. existentia probatur ex eo, quod quis derogationem obtinuit, *dec. 321. num. 12. Meltio.*

in Iurepatronatu laicorum, sicut non cadit expressa reservatio sub regulis reservatorijs, ita nec tacita resultans ex appositione manus Papæ, *dec. 68. num. 15. & 16. Arguelles.*

Iurisp. reservatio ad fauorem alicuius, quæ fuit perfecta, alia posterior non venit consideranda, *dec. 316. nu. 18. Meltio.*

Iuspat. non eliditur, sed magis comprobatur à prouisione Apostolica facta sub expressa mentione dicti Iurisp. ac illius derogatione pro ea vice tantum, *dec. 321. num. 14. & 24. Meltio*

Iuspatronatus de familia alicuius permutari non potest cum eo, qui non sit de familia, & si fuerit permutatum quid sequatur, *dec. 68. num. 3. & 4. Ghisler.*

Iurispatronatus pertinentia ex quibus dicatur probata, *dec. 169. nu. 10 11. & 13. Arguelles*

Iurispatronatus existentia probatur ex quadragennaria cum fama, & adminiculis, vbi vsurpationis præsumptio non intrat, *decif. 169. nu. 5. Arguelles.*

Iuspatronatus, vt præsentato adiudicari possit, quæ requirantur, *decif. 68. num. 2. Ghislerio.*

in Iurispatronatus adiudicatione præferendus est consanguineus in concursu, & quare, *decif. 301. num. 28. Meltio.*

Iurispatronatus impetratio, in qua non fuit explicitè narrata forma in fundatione præscripta non suffragatur, *decif. 68. num. 9. Ghisler.*

Iurispatronatus impetratio Apostolica non operatur derogationem qualitatum in fundatione expressarum, nisi de his fuerit facta mentio, *decif. 68. nu. 10. Arguelles.*

Iusp. quando fuit in esse deductum, & perfectū auctoritate Ordinarij non potest reuocari, nec tolli eis, quos iam fundator voluit esse patronos, *decif. 316. num. 25. Meltio.*

Iurispatronatus existentia, quando probatur ex præsentationibus factis, & effectum sortitis, quamuis non doceatur de fundatione, *decif. 169. numer. 4. Arguelles.*

Iurispatronatus constitutio inducit perpetuitatem fideicommissi, & quare, *dec. 1. num. 82. Arguelles.*

Iuspatronatus probatur ex confessione facta in litteris Ordinarij, quoties Ordinarius non est in lite, *decif. 159. numer. 5. Verospio.*

Iuspatronatus alicui reservatum in casum deficientiæ omnium patronorum, illius præsentatio, vt attendenda sit, quid requiratur, *decif. 301. num. 7. Meltio.*

Iuspatronatus cadit sub fideicommissio vbi constat de voluntate Testatoris ei forma primæ acquisitionis non repugnata, *dec. 240. num. 10. Bichio.*

Iurispatronatus Fundator, qui contemplant agnationem, & voluit copulatinè, quod successor in patronatu sit hæres alicuius Castri, & descendens ex Dominis illius, an secuta alienatione dicti Castri descendens possit præsentare, *dec. 301. num. 21. Meltio.*

Et quid denotent verba Testatoris, qui vocauit heredem Castri, *ibidem num. 34.*

Iuspatronatus probatur ex instrumento fundationis melius, quam quouis alio modo, *decif. 68. numer. 1. Ghislerio.*

Iuspatronatus de familia non potest permutari cum alio, qui non sit de familia, licet non esset probata existentia illorum de familia, *decif. 68. num. 6. Ghislerio.*

Iuspatronatus plenè probatur ex instrumento fundationis, & dotationis, *decif. 150. num. 3. Verospio.*

Iuspatronatus hæreditarium transit ad hæredes, & non potest ab eis postea separari ex facto alienationis, & quare, *dec. 301. num. 25. Meltio.*

Iuspatronatus in Regno diuidi solet in duodecim vncias, *dec. 291. num. 2. Arguelles.*

Iurispatronatus existentia ex quibus probata remaneat, *dec. 321. num. 13. Meltio.*

IUSTITIA.

Iustitia sententiæ probatur ex decisionibus in causa factis, *dec. 312. num. 1. Cerro.*

Iustitia sententiæ deducitur ex pluribus decisionibus in causa factis, *dec. 56. num. 1. Bichio.*

Iustitia sententiæ probatur ex decisionibus in causa factis, *dec. 328. num. 2. Corrado.*

IUSTIFICATIO fit de actu iam gesto, *decif. 360. num. 4. Cerro.*

LAESIO.

Laesionis modus in transactionibus Iudicis arbitrio remissus est, *decif. 192. num. 23. Corrado.*

Laesio excluditur per validitatem, & iustitiam sententiæ, *dec. 334. num. 12. Celfo.*

Laesionis iudicium est ordinarium, ideoq; non

(Part. X. Recent.

admittendum in possessorio, *dec. 11. num. 15. & 16. Ghislerio.*

Laesio enormis, vt cesset iuxta dispositionem, tam statuti Urbis, quam Iuris communis, quid requiratur, *dec. 192. num. 20. Corrado.*

LAICVS.

Laici statuere nequeunt super re spirituali, *decif. 231. num. 19. Cerro.*

Laici non possunt neque directè, neque indirectè de personis ecclesiasticis, eorumque bonis disponere, *decif. 231. num. 11. Cerro.*

Laici regulariter penitus sunt incapaces Iuris decimandi, *decif. 97. num. 1. Cerro.*

Laici non possunt habere ius exigendi decimas spirituales, *decif. 253. num. 6. Celfo.*

Laicus, vt dicatur capax decimarum, debet concurrere obseruatia immemorabilis vna cum fama priuilegii, *decif. 97. num. 11. Cerro.*

Laicus non potest obijcere de nullitate investituræ proueniente ex qualitate laicali incapaci, *dec. 175. num. 4. Bichio.*

Laici licet sint incapaces decimarum, tamen sunt capaces commoditate fructuum, *decif. 97. num. 2. Cerro.*

Laico Decimæ, quando explicitè dicantur concessæ, *decif. 97. num. 4. & 6. Cerro.*

Laici Decimæ possunt concedi quoad commoditatem fructuum ad breue tempus, vel ad vitam vnius Laici, *dec. 97. num. 9. Cerro.*

Et in his terminis iuuat obseruantia, *ibidem.*

Laici non sunt incapaces solius commoditatis & emolumenti decimarum seiuncti à iure decimandi, *decif. 175. num. 7. Bichio.*

Lapides fiunt ad memoriam conseruandam, *decif. 10. num. 4. Ghislerio.*

in Lapidibus sepulchralibus solent solummodo celebrari gesta Testatorum pro conseruanda illorum memoria, *decif. 10. num. 6. Ghislerio.*

LAPSVS fatalium non attenditur à Rota, tante iniustitia, *decif. 181. num. 6. Corrado.*

LAVDEMIVM de iure communi solui debet ad rationem duorum pro cētenario, *decif. 165. num. 20. Ghislerio.*

LAVDVM.

Laudum, quod non fuit executioni demandatum, non potest priuare possessores eorum possessione iam antea acquisita, *decif. 295. num. 18. Meltio.*

Laudum, quod non iustificatur ex actis, & habet contra se obseruantiam contrariam, non est habendum in consideratione, *decif. 210. num. 6. Celfo.*

Laudum non potest amplius impugnari, quando quis eo vsus fuit, & vtitur, *decif. 323. num. 29. Cerro.*

Laudum, quod nullum habuit effectum, non est habendum in aliqua consideratione, *decif. 295. num. 19. Meltio.*

Laudum factum super certis bonis non extenditur super alijs, *decif. 328. num. 28. Cerro.*

LEGATARIVS.

Legatarij tenentur capere legata de manu heredis, *decif. 308. num. 10. Celfo.*

Legatarius non potest aliquid prætereendere contra expressam voluntatem legantis, *decif. 304. num. 1. Arguelles.*

rum officiorum, *decif. 77. num. 3. Arguelles.*
 Legati solutio, vt dicatur facta, est probanda, *dec. 170. nu. 18. Pentingero*
 Legatum etiam pium extendere contra voluntatem Testatoris iniquum esset, *decif. 77. num. 43 Arguelles.*
 Legata domo continentur apothecæ, & quando *ibidem num. 4. & seqq.*
 Legatum fructuum, donec præstetur res legata, non est vsurarium vbi non fuerunt legati soli fructus correfpectiue ad debitum quantitatis, sed ipsa prædia de sui naturâ fructifera, *dec. 42. numer. 30. Bichio*
 Legatum fructuum, donec præstetur res legata, non est vsurarium, quando fructus legati fuerunt ex mera liberalitate, non autem propter moram hæredis in præstando rem legatam, *decif. 42. num. 26. Bichio.*
 Legatum sub conditione, non potest legatarius consequi, conditione non adimpleta, *dec. 290. num. 8. Cerro.*
 Legatum est donatio quædam à defuncto relicta ab hærede præstanda, *decif. 10. num. 25. Ghislerio.*
 Legatarius non tenetur de suo proprio supplere, deficiente pretio rei legatæ, *dec. 80. num. 16. Meltio.*
 Legata annua non sunt soluenda ex bonis speciali fideicommissio subiectis, sed ex fructibus bonorum hæreditariorum, *decif. 41. num. 27. Corrado.*
 Legatum annuli pretiosi ab altero ex coniugibus alteri coniugi factum, eximij amoris argumentum demonstrat, *decif. 305. num. 24. Corrado.*
 Legatus de latere abrogare non potest statutum effectum Papæ, *decif. 298. num. 18. & 20. Bichio.*
 Legati à latere habent amplissimam facultatem, etiam in locis Legationis, per que nō transierunt, *decif. 35. num. 14. Bichio.*

LEGITIMA

 Legitima debita quatuor filiis in bonis paternis quota sit, *dec. 192. num. 29. Corrado.*
 Legitima antequam detrahatur, detrahendum est æs alienum, *decif. 230. num. 10. Bichio.*
 Legitima debita filiis in bonis paternis, quando sunt tres, est tertia pars hæreditatis, *decif. 192. num. 8. Corrado.*
 Legitimæ quantitas dicitur illiquida quoties expectatur liquidatio æris alieni, *decif. 230. nu. 10. Bichio.*
 Legitima debetur filio legitimo in bonis aui patre prædefuncto, *dec. 323. num. 26. Cerro.*
 Legitima ex dispositione statuti Urbis non debetur foeminis iam dotatis, *decif. 292. num. 7. Corrado.*
 Legitima assignari debet in corporibus non melioribus, nec deterioribus, *dec. 165. num. 6. Bichio.*
 Legitima non debetur filie, quæ ab intestato succedere non poterat, *decif. 328. num. 14. Cerro.*
 Legitima non potest detrahi ex bonis particulari fideicommissio subiectis, si alia extarent bona, *dec. 363. nu. 31. Corrado.*
 Et onus probandi, quod non extiterint alia bona, præter quæ fuerunt fideicommissio

particulari subiecta ad quem spectet, *ibidem num. 32.*
 Legitimæ detractio redditur turbida ex alienatione facta sine inuentario, *dec. 278. num. 10. Pentingero.*
 Legitimam non possunt detrahere nepotes in bonis auitis fideicommissio subiectis, si eorum pater aliud fideicommissum ad fauorem descendendum ordinasset, *dec. 363. n. 34. Corrado.*
 Legitima est tertia bonorum quando duo sunt nepotes ex filio, *dec. 193. nu. 10. Corrado*
 in Legitimam imputantur bona, & pecuniæ per filium receptæ, *decif. 318. num. 16. Arguelles*
 Legitima debetur nepotibus ex filiâ, *dec. 193. nu. 9 Corrado.*
 Legitima debita filiis in bonis parentum debet esse libera ab omni grauamine, & fideicommissio, *decif. 192. numer. 10. Corrado.*
 Legitima censetur electa in prædio alienato, *dec. 103. nu. 16. Bichio*
 Legitima debetur filio in bonis matris, *decif. 192. num. 6. Corrado*
 Legitimæ detractio, an, & quomodo pater possit prohibere, *decif. 218. numer. 1. Arguelles*
 Legitima filiorum de iuris dispositione absque vilo facto hominis, statim mortuo patre, ex singulis corporibus hæreditatis separatur, *decif. 290. num. 1. Cerro.*
 Legitimam non admisit hæres beneficiatus, quamuis aliquas alienationes fecerit, sed tantum pro rata eas computare debet, *decif. 197. nu. 19. Pent.*
 Legitimam potest quis detrahere, non obstante legato ei facto cum onere plus non petendi, *dec. 328. nu. 21. & 22. Cerro.*
 in Legitimam imputatur summa ad computum legitimæ recepta, *dec. 318. num. 13. Arguelles.*
 Legitimam licet in pecunia taxatam, quando filius consequi debeat vna cum fructibus à die matris obitus decursis, *decif. 39. num. 1. Verospio.*
 Legitima non potest dici consumpta vbi de præcedentibus alienationibus non constat, *dec. 69. num. 3. Pentingero.*
 Legitima non est quota hæreditatis, sed bonorum, *dec. 230. num. 9. Bichio*
 Legitimæ dicitur filius renunciasse, si accepit testamentum patris, in quo cum cautela Socini iun. legitimæ detractio erat prohibita, *dec. 318. num. 6. Arguelles.*
 Legitima debita filiis mortuo patre non comprehenditur sub vsufructu vniuersali vxori relicto, *dec. 290. num. 12. Cerro.*
 Legitimæ supplementum non potest dici liquidum antequam non fuerit liquidatus status hæreditatis, *decif. 88. num. 28. Bichio.*
 Legitimam non perdit hæres grauatus, etiam si non fecerit inuentarium, *decif. 69. num. 2. Pentingero.*
 Legitimam quando non possint detrahere nepotes in bonis aui specialiter alienari prohibitis, *dec. 363. num. 33. Corrado.*
 Legitima quanta sit, quando filij sunt numero septem, *dec. 294. num. 7. Verospio*
 Legitimam non potest filius detrahere, si adiuit

uit hæreditatem patris, qui cum cautela Soc-
cini Iun. huiusmodi detractionem prohibuit,
decif. 218. nu. 5. Arguelles

Legitima non potest detrahi ex fideicommissio
particulari, nisi in subsidium, *decif. 12. num. 37. Corrado.*

Legitima non potest fideicommissi onere gra-
uari, *decif. 328. nu. 13. Cervo.*

Legitimæ renunciatio habetur pro expressa,
quando renunciatio generalis in alio non po-
test verificari, *decif. 128. num. 11. Arguelles.*

Legitima non possunt parentes priuare propriâ
sobolem, per spuriorum legitimaciones, *decif. 328. numer. 20. Cervo.*

Legitima non cadit sub fideicommissio, *dec. 163. num. 15. Bichio.*

Legitima debetur nepoti in bonis aui, matre
iam prædefuncta, *dec. 328. num. 12. Corrado.*

Legitima, quando filij sunt duo, est triens to-
tius hæreditatis, *dec. 127. nu. 4. Meltio.*

Legitima nullo onere potest grauari, *decif. 125. num. 11. Corrado*

Legitima censetur priuatus filius, si hæreditatē
patris fideicommittentis sine inuentario adie-
rit, & quare, *dec. 294. num. 3. & 4. Verospio.*

Legitimæ dicitur renunciatum ex dispositione
iuris, quando concurrunt prohibitio Testa-
toris cum cautela Soccin. Iun. & acceptio hæ-
redis, *decif. 218. num. 19. Arguell.*

LEGITIMITAS.

Legitimitas probatur ex sola dignitate Episco-
pali, *dec. 229. num. 13.*

Legitimitas est plenè, & concludenter proban-
da ad effectum obtinendi renouationem in-
uestituræ, *decif. 234. n. 12. Meltio.*

Legitimitas ex quibus actibus probata rema-
neat, *decif. 234. num. 14. & 15. Meltio.*

Legitimitas probatur ex sola dignitate Episco-
pali, *dec. 234. n. 16. & 18. Meltio.*

Legitimitas probata remanet ex nominatione
parentum, iuncto institutionis vniuersalis actu
dec. 239. nu. 11. Meltio.

Legitimitatis qualitas potius Notariorum sty-
lo, quàm voluntate Testatoris censetur ap-
posita, *decif. 160. num. 17. Verospio.*

Legitimitas prolis quando nō tam exactas pro-
bationes exponat, sed leuioribus iustificetur,
decif. 234. num. 22. Meltio.

Legitimitas probata filiatione, leuioribus pro-
batur probationibus, *decif. 229. nu. 17. Meltio.*

Legitimitas plenè probatur ex nominatione
parentum facta cum institutione, *dec. 234. num. 14. Meltio.*

LEGITIMATIO.

Legitimari vt possint filij per subsequens ma-
trimonium, quid requiratur, *dec. 214. num. 5. Ghislerio.*

Legitimatio probatur vbi quis vti filius legiti-
mus bona suorum parentum possidet, *dec. 318. nu. 9. Arguelles*

Legitimatus est incapax successionis fideicom-
missaria, quando sunt vocati descendentes
legitimi, & naturales, & ex legitimo matri-
monio nati, seu concepti, *decif. 41. num. 40. Corrado.*

Legitimus non est, qui maculam spurietatis

cuitare, seu celare studet, *dec. 8. nu. 32. Corrado.*
Legitimus non indiget legitimacione pro eius
bono, ac vtilitate, *decif. 8. num. 31. Corrado.*

L E X.

Lex, & contrahentium pacta æquipollent, *de-
cif. 343. num. 6. Arguell.*

Leges, & auctoritates in specie dum adsunt, ab-
surdum est ab eis discedere propter regulas
generales, *dec. 233. nu. 19. Ghislerio.*

Legem circumuenire, eiusque tollere interpre-
tationem nemo potest, *dec. 305. num. 12. Corrado*

LIBELLVS quando non est restrictus ad certâ
actionem, non potest fieri talis restrictio, *de-
cif. 359. num. 11. Peusingero.*

Et maximè stante in eo clausula, & omni meliori
modo, *ibidem. num. 12.*

Libellus probat contra porrigentem, *dec. 72. nu. 1. Ghislerio.*

L I B E R.

Liber Ecclesiæ probat obitum Beneficiati, *de-
cif. 76. num. 9. Celfo.*

Liber priuatus probat ad fauorem scribentis, si
scribens fuerit persona qualificata, *dec. 225. n. 5. Meltio.*

Libri Officialium publicorum non probant cō-
tra tertium, *dec. 204. num. 12. Bichio.*

Liber Baptismatis iunctis adminiculis filiationē
probat, *dec. 229. n. 4. Meltio.*

de Librorum validitate vbi dubitari contingit,
non sufficit de eis facere bilancium, *decif. 32. num. 20. Ghislerio.*

Libris Ciuitatis, & Ecclesiæ standum est, *dec. 357. nu. 20. Arguelles.*

Libros exhibere tenetur, qui aliquid in eis de-
scribere, eosque conseruare tenebatur, *dec. 332. num. 16. Corrado.*

Liber priuatus fauore scribentium non probat,
& quando secus, *dec. 225. nu. 1. 2. & 3. Meltio.*

Libri Monasterij quando probent ad fauorem,
ipsiusmet Monasterij, *dec. 152. num. 7. Bichio.*

Librorum exhibitio necessaria in redditione ra-
tionis, *decif. 108. nu. 3. Celfo.*

Liber priuatus præsumitur verus quoad omnes
partitas in illo descriptas, si multe ex eis iu-
stificate fuerunt, *dec. 225. num. 9. Meltio.*

Liber priuatus probat ad fauorem scribentis, sic
partite in eo descripte verificarentur pro
maiori parte, & quare, *ibidem. num. 6.*

Libri mercatorum probant etiam contra tertij
concurrentibus adminiculis, *ibidem. num. 8.*

LIBERATIO facta vsufructuario mobilium,
à cautione præstanda attendi non debet, *dec. 185. num. 23. Meltio.*

LIBERTAS.

Libertas exemptionis decimarum quomodo
acquiratur, *dec. 101. nu. 7. Corrado.*

Libertas alibi non est, quàm vbi spiritus Do-
mini, *dec. 300. num. 12. Arguelles.*

Libertatem procurant homines etiam aperto
vitæ periculo, *ibidem. num. 14.*

ad Libertatem via multiplex patet, *ibidem. n. 15.*

L I C E N T I A.

Licentia alienandi bona fideicommissi à Ponti-
fice obtenta, cum conditione, quod in primis,
& ante omnia certa summa inuestiri debeat,
quid requirat, *dec. 41. num. 12. Corrado.*

Licen-

licentia alienandi rem sub certa poena alienari prohibita post factum impetrata, an, & quando non conualidet præcedentem alienationem, & quando secus, *dec. 163. num. 7. & seq. Corrado.*
 licentia Episcopi pro erigendo beneficio cum reservatione iurispatronatus sufficit absque alia reservatione iurisp. approbatione, *dec. 316. numer. 12. Meltio.*

licentia ex multiplicitate actuum præsumitur, *dec. 102. num. 22.*

licentia, cuius nomine, & quomodo fuerit concessa, ex ipsa inscriptione demonstratur, *decis. 303. num. 9. & 10. Bichio.*

LICITVM facere quod est illicitum non est in potestate partium, *decis. 166. num. 16. Meltio.*

LIMITATA causa limitatum producit effectum, *decis. 183. numer. 10. Meltio.*

LINEA.

Lineæ appellatione, in dubio venit solum linea effectiva, & descendiva ab ipsis institutis, *dec. 7. num. 53. Cerro.*

Linea dicitur finita, si ultimus ex ea emisit professionem in aliqua Religione, *decis. 209. num. 19. Cerro.*

Linea masculina in conditione posita, intelligi debet de linea contentiva Testatoris, *decis. 7. num. 52. Cerro.*

Linea secunda vocata dici non potest, nisi expleta priori linea, *decis. 183. num. 20. Ghislerio.*

Linea est collectio personarum ab eodem stipite descendentium, gradus continens, numeros distinguens, *decis. 1. num. 48. Arguelles.*

Linea quando tam effectiva, quam contentiva intelligi potest, qualis sit intelligenda, *dec. 7. num. 14. & 58. Cerro.*

Et de linea tantum contentiva intelligitur, quando Testator de tempore testamenti, & eius obitus carebat descendentibus, *ibidem num. 16.*

Linea ex se significat tractum successuum, videlicet quid habens longitudinem, & non potest intelligi line longitudine, & tractu successivo, *decis. 1. num. 47. Arguelles.*

LIQUIDATIO.

Liquidatio fructuum leuiore requirit probationes arbitrio iudicis, *decis. 320. num. 11. Corrado.*

Liquidatio fructuum leuiore requirit probationes, *dec. 247. num. 6. Corrado.*

pro Liquidatione fructuum sufficiunt etiam estimationes, & calculi inter alios facti, *decis. 320. num. 12. Corrado.*

LIS.

Lis quando dicatur inducta super titulo beneficii, *decis. 164. num. 4. Verospio.*

Litis pendentia non inducitur sine citatione, *dec. 164. num. 5. Pentingero.*

Lis pendente super proprietate domus, non potest nouum iudicium institui super eius pensionibus coram diuerso iudice citra vitium attentatorum, *dec. 178. num. 17. Cerro.*

Litis pendentia regulariter non inducitur, nisi citatio, seu monitorium infra annum, vel biennium reproducatur, *dec. 226. num. 4. Cerro.*

Lis pendente super proprietate domus, efficitur etiam litigiosa illius pensiones, *decis. 178. num. 16. Cerro.*

Lis extinguitur per transactionem, *decis. 150. num. 5. Celfo.*

Lis ad effectum vt possit dici finita per cursum temporis debet apparere de non iure colligantis ita quod controuerti non possit, *decis. 341. num. 18. Bichio.*

Lis, quando per plures, & plures annos durauit, si petatur aliqua dilatio, censetur calumniose petita ad protelandam mandati executionem, *decis. 110. num. 10. Corrado.*

Lis contestari non potest absque petitione, *dec. 93. num. 20. Meltio.*

Lis super beneficio non inducit reservationem, sed solum donec durat suspendit collationem Ordinarii, *dec. 57. num. 31. Bichio.*

Lites, & differentie simulationem excludunt, *decis. 236. num. 15. Corrado.*

Lis, vt dicatur extincta, quid requiratur in beneficalibus, *dec. 164. num. 6. Verospio.*

Lis pendente emanare non debent sacre iussiones, *dec. 14. num. 16.*

Lis censetur inducta per vsum commissionis, *dec. 164. num. 7. Pentingero.*

Lis intentata super vno iure particulari non obstat alie liti intentate super iure vniuersali, *dec. 101. num. 10. Corrado.*

Lis vt dicatur deserta requiritur, quod in actis appareat de non iure deferentis, *decis. 285. num. 11. Pentingero.*

Lis trahitur etiam ad annexa, & connexa ad effectum attentatorum, *dec. 15. num. 13. Corrado.*

Lis, in qua quis succubuit, non inducit malam fidem, nec prescriptionem interrumpit, *decis. 240. num. 22. Bichio.*

ad Litis subsistentiam non requiritur bonum ius actoris, & quid sufficiat, *dec. 178. num. 12. & 13. Cerro.*

Lis inducit malam fidem, *dec. 24. num. 21. sed limita num. seq.*

Lis quando dicatur inducta super decimis, *dec. 354. num. 4. Bichio.*

Lis vna dicitur diuersa ab alia tã respectu actionis, quam personarum, *dec. 14. num. 32. Bichio.*

Lis per temporis lapsum nunquam finitur cum instantia sit perpetua, *dec. 341. num. 16. Bichio.*

Fallit quando concurreret actus positivus indicans litem pro derelicta, *dec. 341. num. 17. Bichio.*

Litis mentio est necessaria in restitutione in integrum concessa aduersus non factam in tempore publicationem, *dec. 121. num. 4. & seqq. Verospio.*

Litis pendentia ad effectum subrogationis probatur ex actis, *dec. 161. num. 2. Verospio.*

LITIGII vitium contrahitur etiam si actione personali contendatur, dummodo actione certæ rei agatur, *dec. 339. num. 4. Bichio.*

LITIGIOSI vitio notari non possunt actus facti vigore transactionis, *dec. 150. num. 5. Celfo.*

Litigiosa res non efficitur in actione personali, *decis. 157. num. 2. Meltio.*

LITERAE APOSTOLICAE.

Literæ Apostolicæ non sunt exequendæ, si non appareant iustificatæ, *dec. 147. num. 22. Corrado.*

Literæ Apostolicæ licet possint corrigi ab expeditoribus, non tamen in præiudicium partis

- tis potest mutari substantiam illarum, *dec. 353. num. 15. & 16. Celfo.*
- Litteræ Apostolicæ iustificatæ veniunt exequenda, *decif. 357. num. 16. Arguelles.*
- Litteræ Apostolicæ debent expediri ad formam, & tenorem supplicationis, *decif. 353. num. 14. Celfo.*
- Litteræ Apostolicæ iustificatæ habent executionem paratam, *decif. 62. num. 28. Ghislerio.*
- Litteræ Apostolicæ iustificatæ executionem habent paratam, *decif. 205. num. 1. Ghislerio.*
- Litteræ Apostolicæ ubi non sunt iustificatæ nullam merentur executionem, *decif. 25. num. 4. Ghislerio.*
- Litterarum Apostolicarum expeditio faciendæ est infra sex menses à die datæ supplicationis, *decif. 31. nu. 28. Arguelles.*
- Et tempus horum sex mensium incipit currere à die, qua prouisus habuit beneficii possessionem, *ibidem num. 29.*
- Litteræ Apostolicæ censentur expedite iuxta naturam supplicationis, & gratiæ, *decif. 25. numer. 33.*
- Litteræ Apostolicæ postquam fuerunt iustificatæ habent executionem paratam, *decif. 14. nu. 3. Bichio.*
- Litteræ Apostolicæ quando apparent iustificatæ habent executionem paratam, & prouiso competit immissio ad instar l. fin. C. de edict. Diu. Adr. tollen. *decif. 210. num. 8. Celfo.*
- Litteræ Apostolicæ quando sunt verificatæ debent exequi, *decif. 107. numer. 1. Cerro.*
- Litteræ Apostolicæ in illarum expeditione non censentur alteratæ quoad formam, aut substantiam gratiæ ab Officialibus Cancellariæ, sed præsumitur in illis expressisse, quod tacite in supplicatione inerat, *decif. 25. num. 34. Ghislerio.*
- Litteræ Apostolicæ ubi sunt iustificatæ, prouiso competit immissio ad instar l. fin. C. de edict. Diu. Adr. tollen. *decif. 62. num. 29. Ghislerio.*
- Litteræ Apostolicæ sortiuntur executionem ad instar leg. fin. C. de Diu. Adr. tollen. ex interdicto adipiscendæ, *dec. 14. num. 4. Bichio.*
- Litteræ Apostolicæ licet emanatæ ad instantiam partis non egent iustificatione, stante clausula, *quod de subreptione, vel obreptione dari non possit, decif. 174. num. 6. Ghislerio.*
- Litteræ Apostolicæ resignationis beneficii intra quale tempus sint expediendæ; & declaratur ad hoc Constitutio Gregoriana, *decif. 362. num. 25. 26. & 27. Cerro.*
- Litteræ Apostolicæ dicuntur iustificatæ, quando prouisus non per præsumptiones, sed plenè & concludenter narratiuam probauit, *decif. 62. num. 30. Ghislerio.*
- Litteræ Apostolicæ quando non sunt iustificatæ, exequenda non sunt, *decif. 110. num. 5. Meltio.*
- Litteræ Apostolicæ habent in se tacitam conditionem, nempe si preces veritate nitantur, *decif. 25. nu. 5. Ghislerio.*
- Litterarum Apostolicarum expeditio non est necessaria pro validitate tituli, *dec. 153. num. 12. Corrado.*
- Litteræ Apostolicæ executioni demandatæ præsumuntur iustificatæ, *dec. 342. num. 11. Bichio.*
- Litteræ Apostolicæ habent executionem paratam, quando sunt iustificatæ, secus è contra, *dec. 25. num. 2. & 3. Ghislerio.*
- Litteræ Apostolicæ, quæ sunt obreptitiæ exequi non debent, *decif. 352. num. 8. Corrado.*
- LITERAE IN GENERE.
- Litteræ resignationis à Sede Apostolica impetratæ, debent in tempore publicari, *dec. 107. n. 2. Cerro.*
- Litteræ resignationis expediri solent etiam post nouem menses cum licentia D. Regentis Cancellariæ, *decif. 5. num. 17. Cerro.*
- Litteræ Resignationis, & reservationis pensionis quando possint separatim expediri, *decif. 5. num. 15. Cerro.*
- Litteræ oblatoriæ in aperitione rationis bancariæ attendi debent, non autem conuentiones particulariter inter socios factæ, *dec. 151. num. 10. Celfo.*
- Litteræ originales supplicationis resignationis beneficii sunt attendendæ, *dec. 362. nu. 3. Cerro.*
- Litteræ executoriales oportet, vt sint intimatæ vniuersitati collegialiter congregatæ, vt illius contumaciam inducant, *dec. 303. nu. 2. Bichio.*
- Litteris expeditis resignationis magis standum est, quam registro, dum cum originali concordant, *decif. 360. numer. 5. & 6. Cerro.*
- Litteræ cambij tacitam habent conditionem, quatenus fuerint acceptatæ, *decif. 47. num. 2. Verospio.*
- Litteræ resignationis expediri possunt post spatium nouem mensium obtenta prorogatione aduersus constitutionem Gregorianam de publicandis, *decif. 5. num. 16. Cerro.*
- Litteræ nouiter expeditæ cum narratiua maioris valoris beneficii in primis litteris declarati non suffragantur, *dec. 108. nu. 11.*
- Litteræ plures diuersis formis conceptæ possunt expedire super eadem supplicatione, *decif. 57. num. 53. Bichio.*
- Litteræ promotionis ad ordines probant qualitates Ordinarij, *decif. 107. num. 4. Cerro.*
- LOCATIO.
- Locatio bonorum Ecclesiæ quando successorè non ligat, *decif. 219. num. 10. Corrado.*
- Locatione finita, ad tacitam renouationem inducendam, requiritur consensus vtriusq; partis, *dec. 335. num. 0. Meltio.*
- Et quid si ex parte locatoris fuerit petita licentia pro faciendis necessarijs laborijs in re locata, an censeatur voluisse recedere à tacita continuatione, *decif. 335. num. 18. Meltio.*
- Locatio bonorum Ecclesiæ facta vltra triennium nullius est roboris, vel momenti, *decif. 219. num. 2. Corrado.*
- Locatio cum perceptione fructuum probat possessionem, & dicitur actus possessorius, *dec. 78. num. 6. & 11.*
- Locatio censetur effectiuata ex subsistentis solutionibus affictuum, licet non doceatur de instrumento locationis, *decif. 181. num. 8. Verospio.*
- Locatio facta ad triennium, illo completo, quando resultet renouatio locationis, *dec. 335. num. 7. Meltio.*
- Locatio facta ad triennium, illo finito, intelligitur facta reconductio cum eadem pensione, & cum

& cum eisdem pactis, & obligationibus, *decif. 335. nu. 8. Meltio.*

Locatione finita ad effectum continuationis consensus ex parte locatoris iam defuncti sufficit existentia hæredis habitualiter, *dec. 335. num. 10. Meltio.*

Et antequam hæreditas adeatur, voluntas, & consensus defuncti conseruatur in hæreditate iacente, *dec. 335. num. 11. ibidem.*

Locatio perpetua deducitur ex vniformi solutione pensionis annis 30. continuata, *dec. 211. num. 17. Cerro.*

Locatio sola non probat possessionem in præiudicium tertii, *dec. 342. num. 2. Bichio.*
Fallit concurrentibus adminiculis plurium solutionum, *ibidem num. 3.*

Locatio iuris decimandi laicis fieri non potest, nec ad modicum tempus, *decif. 291. num. 32. Meltio.*

Locatio perpetua excluditur ex pacto reconductionis ad tempus in locatione appposito, *dec. 219. num. 18. Corrado.*

Locationes probant quantum fuerit ex locatione perceptum, *decif. 275. nu. 12. Bichio.*

Locatio quando per concordiam non dicatur nouata, *dec. 92. num. 20. & 21. Bichio.*

LOCATOR quando promissit totalem reaptationem domus, alias voluit fieri excompensationem aliquam conductori, non satisfecit si in parte restaurauit, *decif. 125. numer. 34. Meltio.*

Locator quando recipiendo partem pensionis à secundo conductore, non censetur voluisse amittere ius, & actionem contra primum conductorem, *decif. 335. num. 16. Meltio.*

LOCVS examinis sufficit, quod deuenierit ad notitiam citati, licet expressus non fuerit, *decif. 130. num. 4. Peutingero.*

Loco obligationis facti succedunt damna, & interesse, *dec. 138. num. 2. Bichio.*

L V C R V M,

Lucrum de dote promissa peti non potest antequam dies solutionis cedat, *dec. 43. num. 10.*

Lucrum dotis non debetur in bonis matris, quam Patruus promissit de tēpore illius obitus certam summam relicturam pro residuo d. dotis, & quare, *dec. 43. nu. 33.*

Lucrum dotis iuxta Statutum Vrbis debetur etiam de dote promissa, & non soluta, & quare, *dec. 43. nu. 7.*

Lucrum dotis peti non potest pendente dilatione in promissione dotis apposita ex conventionem partium, *dec. 43. num. 12.*

Lucrum de dote promissa debetur finito tempore præfixo ad soluendam dotem, & non prius, *dec. 43. num. 11.*

Lucrum dotis non debetur eo casu, quo dos peti non poterat, *dec. 43. num. 13.*

Lucrum non intelligitur, nisi damno deducto, & è contra, *dec. 66. num. 17.*

Lucrum dotis debetur etiam ex eo, quod promissum fuit pro complemento dotis, *dec. 43. num. 2.*

Lucrum in dote promissa, debetur statim ac dies solutionis aduenit, *dec. 43. num. 31.*

Lucrum dotale extantibus liberis acquiritur

solum quoad vsufructum, *dec. 192. num. 13. Corrado.*

MAGISTRVM domus facultatem aliquid faciendi deducitur ex scientia domini, eiusque permissione, *dec. 154. num. 12.*

MAIOR natu, quando vocatus est, an admittondus sit filius primogeniti defuncti, an verò Patruus maior natu, *decif. 1. numer. 10. Arguelles.* Declara vt *num. 22.*

Maiores natu appellatione qui veniat, *dec. 149. num. 17. Peutingero.*

Major natu naturaliter intelligitur Primogenitus ciuilitèr, *dec. 1. num. 33. Arguelles.*

Mayor dici non potest dignitas, ex eo, quod gaudeat aliquibus prærogatiuis, *dec. 99. nu. 3. Bichio.*

MAIORATVS appellatur ille, quando vocatus est maior natu, cæteris exclusis, *dec. 1. n. 8. Arguelles.*

MALA fides defuncti transit in successorem vniuersalem, & impedit præscriptionem, *decif. 518. n. 26. Bichio.*

Mala fides compatroni dicitur, si sciens iuspationatus etiam ad alios spectare, solus præsentare voluit, *dec. 149. num. 21. Peutingero.*

Vide supra in verbo Fides mala.

MALITIIS non est indulgendum, *decif. 348. num. 23. Arguelles.*

MALVS semper præsumitur malus in eodem genere mali, *dec. 173. nu. 8. Cerro.*

M A N D A T V M,

Mandati fines sunt obseruandi, *dec. 151. num. 17. Celfo.*

Mandatum de immittendo hæredi vniuersali concessum domus, & mobilium possessionem importat, *decif. 237. num. 17. Bichio.*

Mandatum procuræ non sufficit probare per coniecturas, quando est facta protestatio neminem audiri, nisi docto de legitimo mandato procuræ, *decif. 320. nu. 32. Arguelles.*

Amplius neque sufficere probari per testes, de quo vide *num. 37. & quid sentiat Rota, nu. 40. ibidem. num. 33.*

Et ita testatur seruari per leges expressas in Hispania, & alijs locis, vt *nu. 36. decif. 320. nu. 34. Arguelles.*

Mandatum quantumuis simplex continet ea, quæ sunt vtilia mandati, *decif. 92. numer. 15. Bichio.*

Mandatum relaxatum ad fauorem alicuius, qui tunc temporis non habebat actionem, non venit exequendum, *dec. 80. nu. 18. Meltio.*

Mandato de manutenendo si quis recuset obedire, vti contumaci potest pungi declaratoria, *dec. 120. num. 3. Corrado.*

Mandatum procuræ bene probatur ex productione instrumentorum, & expensis in litigando factis, *dec. 320. num. 45. & 47. Arguelles.*

Mandatum procuræ probatur coniecturis, & præsumptionibus, etiam si facta fuerit protestatio neminem audiri, nisi docto de legitimo mandato procuræ, *dec. 320. n. 44. Arguelles.*

Nan-

uthore Praetore adeptus fuit, *decif. 67. num. 1. Corrado.*

Manutentio venit sub commodo possessionis, *ec. 230. num. 3. Bichio.*

Manutentio non conceditur aduersus factum iudicis nulliter, & iniuste procedentis, quando nullitas, & iniustitia redditur disputabilis, *lec. 67. num. 23. Corrado.*

Manutentio datur possessori de mandato Iudicis recte, & recte procedentis, *decif. 112. numer. 1. Ghislerio.*

Quod procedit etiam aduersus anteriorem possessionem, *ibidem num. 2.*

Manutentio sicut cessat ubi non constat de possessione, ita etiam cessare debet ubi possessio est nulla improba, & infecta, *decif. 29. numer. 24.*

Manutentio dicitur prohibita, ubi est prohibita manutentio, *dec. 230. num. 4. Bichio.*

Manutentio non concedit non habenti possessionem, *decif. 133. num. 8. Meltio.*

Manutentio per aliquem petita, supponit in eo antecedentem possessionem, *dec. 30. num. 8.*

Manutentio est danda cum onere, cum quo quis reperitur possidere, *decif. 146. numer. 22. Ghislerio.*

Manutentio competit detentoribus, qui ex re locata, omnia emolumenta perceperunt, *dec. 17. num. 6. Verospio.*

Manutentio non datur, nisi ad limitas possessionis, *decif. 269. num. 1. Cerro.*

Manutentio non tradit possessionem, sed illam prius traditam, seu habitam fuisse declarat, atq; confirmat, *decif. 228. num. 24. Cerro.*

Manutentio pendet a possessione, non a titulo, *decif. 215. num. 9. Cerro.*

Manutentio datur possessori etiam aduersus factum Iudicis nulliter procedentis, *decif. 164. num. 3. Pentingero.*

Manutentio denegari non debet, ubi adest dubium, an possit Constitutio aliqua cum decreto irritanti obstat possessioni, *dec. 102. num. 16. Ghislerio.*

Manutentio concedenda est anteriori possessori, *dec. 29. num. 1.*

Manutentio in ijs, quae quis possedit procuratorio nomine, concedi debet principali, non autem successoribus procuratoris, *dec. 269. n. 5. Cerro.*

Manutentio in quasi possessione exemptionis decimarum non datur non possidenti, etiam si pro eo assisteret immemorabilis, & privilegium Apostolicum, *dec. 333. n. 11. Bichio.*

Manutentio sicuti datur antequam sententia transeat in iudicatum, ita pariter dari debet in gradu restitutionis in integrum, *dec. 45. n. 22. Pentingero.*

Manutentio datur possidenti, *decif. 219. num. 1. Corrado.*

Manutentio non potest dari nisi Actor saltem non afferat quod timet se turbari, *dec. 53. n. 19. Arguelles.*

Manutentionis iudicium non admittit controverfiam super petitorio, *dec. 150. n. 8. Celso.*

Manutentio non datur post amissam possessionem per spatium decennij, *dec. 191. num. 6. Cerro.*

Manutentio potest concedi Domino directo in re emphyteotica vigore possessionis civilis, quae poenes ipsum remanet, *decif. 29. num. 25.*

Manutentio cessat quando non constat de possessione, *dec. 29. num. 23.*

Manutentio non datur resignatorio donec dubitatur de validitate resignationis, *dec. 85. num. 20. Meltio.*

Manutentio non conceditur illi qui allegat in se possessionem defuncti continuatam vigore statuti, si statutum id non disponat, *decif. 88. num. 23. Bichio.*

Manutentio non impeditur per sententiam prolatam in petitorio stante appellatione ab eo interposita, *dec. 250. num. 8. Meltio.*

Manutentio conceditur illi in cuius fauorem loca Montium reperiuntur descripta, *dec. 244. num. 2. Corrado.*

Manutentio concedenda est, quando quasi possessio probata remansit, licet tituli inualiditas appareat turbida, *decif. 295. num. 16. Meltio.*

Manutentio conceditur etiam per exactionem ex vnico tantum actu probatam, *dec. 244. num. 3. Cerro.*

Manutentionis in iudicio leuiore requiruntur probationes, *decif. 277. num. 7. Meltio.*

Manutentio non datur contra sententiam Iudicis, nisi ex iisdem actis constet de illius iniustitia, nec sufficit ex nouis, *decif. 116. num. 11. Ghislerio.*

Manutentio debet concedi possessori, donec in iudicio ordiuario plenius cognoscatur, & terminetur validitas, vel inualiditas tituli, *dec. 200. num. 13. Ghislerio.*

Manutentio etiam conceditur in concursu anterioris possessoris, qui fuit eiectus a possessione ex facto Iudicis, *dec. 14. num. 2. Bichio.*

Manutentio concessa per decretum subiacet statuto concedente appellationem in possessorio, *dec. 298. num. 14. Bichio.*

Manutentio in quasi possessione exigendi competit Pensionario dum discutitur de validitate, vel inualiditate tituli, *dec. 215. num. 8. Celso.*

Manutentio ad hoc vt retardetur possessori debet constare de titulo incontinenti, vel per confessionem partis, *decif. 333. n. 23. Bichio.*

Vel per rem iudicatam, vel per publicum instrumentum, *ibidem.*

Manutentio concessa Domino directo in vim civilis possessionis subtraheri non valet, dum non fuit doctum de extinctione lineae, & de caducitate, *decif. 29. num. 26.*

Manutentio conceditur pro purgatione attentatorum, *dec. 208. num. 12. Celso.*

Manutentio nihil aliud est, quam retentio, & conseruatio possessionis, *dec. 230. num. 4. Bichio.*

Manutentio conceditur etiam per exactionem, ex vnico tantum actu probatam, *dec. 244. num. 3. Cerro.*

Manutentio concedenda est possessori quoad vsq; dubitatur, an sit locus decreto irritanti, & insufficienti possessionem, *decif. 175. num. 15. amplia vt num. 16. Bichio.*

Manutentio facilius datur in gradu restitutionis in integrum, *dec. 119. num. 27. Pentingero.*

Manutentio exigendi decimas concedenda est

existenti in possessione illas percipiendi, *decis.*

212. *num.* 1. *amplia* vt *nu.* 4. *Celfo.*

Manutentio datur ei qui legitimè possidet, *dec.*

116. *num.* 2. *Ghislerio.*

Manutentio debetur Resignatorio maximè cōtra non habentem parem titulum, *decis.* 14. *num.*

13. *Meltio.*

Manutentio est concedenda Præposito, qui per dismembrationem nulliter factam, non fuit sua anteriori possessione priuatus, *dec.* 224. *num.* 21

Corrado.

Manutentio datur possessori, *decis.* 277. *num.* 6.

Meltio.

Manutentio concedenda est possessori, donec exceptiones super resolutione cōtractus in petitorio discutiantur, *decis.* 83. *num.* 21. *Pentingero.*

Manutentio an sit concedenda non probata turbatione, *decis.* 53. *num.* 18. *Arguelles.*

Manutentio non datur post sententiam transactam in iudicatum, maximè quando sententia executioni fuit demandata, *decis.* 45. *num.* 18. & quando secus, *num.* 19. *Pentingero.*

Manutentio non est concedenda illi, cuius possessioni resistit statutum loci, & quare, *dec.* 88. *num.* 9. *Bichio.*

ad Manutentionem obtinendam in quasi possessione exigendi Pensionem, vnica sufficit exactio, *decis.* 45. *num.* 10. *Pentingero.*

Manutentio vigore confessatæ possessionis danda est illi contra quem fuit petita immissio, dummodo non habuerit se pro spoliato, *decis.* 167. *num.* 3. *Cerro.*

Manutentio in beneficiis an dari debeat aduersus iuris existentiam, *dec.* 156. *num.* 9. *Bichio.*

Manutentio dari non potest, quando possessioni ius resistit, *dec.* 295. *num.* 14. *Meltio.*

Manutentio dicitur effectus iuris, *decis.* 220. *num.* 6. *Bichio.*

Manutentio non potest concedi Domino directo in re emphiteotica quando deuolutio non est clara, *dec.* 29. *num.* 28.

Manutentio dari non potest vbi possessio est nulla, & attentata, *dec.* 29. *num.* 22.

MANSIONARIJ non præiudicant beneficiatis *decis.* 254. *num.* 22. *Arguelles.*

Mansionarij supranumerarij postponendi sunt numerarijs, *dec.* 254. *num.* 25. *Arguelles.*

M A R I T V S.

Maritus non præsumitur in eius præiudicium, vxori aliquid acquirenti consentire voluisse, *dec.* 157. *num.* 8. *Corrado.*

Maritum secundarum nuptiarum vxorem contemplatum fuisse præsumitur, ab institutione facta de filijs eiusdem matrimonij, & quando, *decis.* 305. *num.* 22. *Corrado.*

Maritus octogenarius habens vxorem octogenariam non est verisimile, quod ea moriente ducat aliam vxorem, *decis.* 358. *num.* 14. *Pentingero.*

Maritus superlucratur integram dotem quoad vsumfructum mortua vxore, superexistentibus filijs communis matrimonij ex dispositione Statuti Urbis. *decis.* 311. *num.* 6. *Meltio.*

Maritus onera matrimonij non sustinens tenetur vxori soluere fructus dotis penes eum existentis, *decis.* 239. *num.* 14. *Corrado.*

Maritus qui peruenditionem reidotalis fuit effe-

ctus debitor pecuniæ non liberatur per dationem insolutum eiusdem domus vxori, factam ab emptore, *dec.* 157. *num.* 3. *Cerro.*

Maritus quamuis onera matrimonij sustineat, si tamen non interpellauit hæredes primi viri fructus dotis non consequitur, *decis.* 188. *num.* 17. *Verospio.*

Maritus non tenetur in sortem excomputare, fructus retractos ex pigniore, *decis.* 188. *num.* 16. *Verospio.*

Maritus qui alterum ex duobus fundis dotalem habebat, si vnum alienauit, & rursus redemit adhuc eligit, quem malit esse dotalem, *dec.* 157. *num.* 1. *Celfo.*

Maritum domum habens dotalem si eam vendit cum vxoris consensu efficitur debitor pecuniæ, *decis.* 157. *num.* 2. *Celfo.*

M A S C V L I N V M.

Masculinum regulariter non concipit foemininum, *decis.* 84. *num.* 9. & vide sup. *num.* 8. *Bichio.*

Masculinum aliquando comprehenditur sub foeminino si non ex identitate rationis, *decis.* 84. *num.* 8. & 9. *Bichio.*

Masculinum non concipit foemininum, *dec.* 60. *num.* 2. *Ghislerio.*

Masculinum quando concipiat foemininum, etiā si fuerit substituta pia causa, *decis.* 60. *num.* 13. *Ghislerio.*

Masculinum concipit foemininum, non solum si fuerint instituti filij Testatoris, sed etiam extranei, *decis.* 60. *num.* 14. *Ghislerio.*

Masculinitas pluries repetita, num solam masculorum prædictionem ostendat, vel etiam conseruationem familie contineat, *decis.* 160. *num.* 15. *Verospio.*

Masculinitas qualitas aliud non significat, nisi vt provideatur descendentibus masculis ex linea masculina, ac etiam, vt foemina agnata excludatur, *dec.* 1. *num.* 57. *Arguelles.*

Masculi descendentes ex foeminis quando veniāt appellatione filiarum foeminarum, *dec.* 84. *num.* 8. *Bichio.*

Masculi quod excludant foeminas ex quibus descendunt, an dicatur absurdum, *decis.* 84. *num.* 13. *Bichio.*

Masculi descendentes ex foeminis veniunt appellatione masculorum, *decis.* 84. *num.* 10. & seq. vbi *amplia*, *Bichio.*

In masculis maximus amor, & beneuolentia intercedere solet, *dec.* 7. *num.* 18. *Cerro.*

M A T E R.

Mater præsumitur malis artibus circumuenta ad priuandum filios primi matrimonij, *dec.* 305. *num.* 31. 32. *Corrado.*

Mater tenetur de proprio satisfacere si vltra solitam eleemosinam filij Monasterium ingresse annuam summam constituit contra dispositionem Viri, *decis.* 192. *num.* 19.

Mater quæ filiis institutis patri vsumfructu non prohibuit ideo illis reliquisse dicitur, vt per eos vsumfructus Patri acquireretur, *decis.* 305. *num.* 10. *Corrado.*

MATRICES, seu sbozzi, extenso instrumento in publica forma solent lacerari, *dec.* 349. *num.* 24. & 25. *Arguelles.*

in MATERIA calculorum Periti non eliguntur nisi præsupposita certitudine summam calculandarum, *decis. 32. num. 18. Ghislerio.*

MATRIMONIUM.

Matrimonij validitatem ad impugnandam, quæ requiratur probatio. Matrimonium leuioribus probationibus probatur inualidum vbi agitur ad effectum successionis, *dec. 214. num. 13. & 15. Ghislerio.*

Matrimonium carnale, debet esse liberum, ita quoque matrimonium spirituale, quod est maius, *decis. 300. num. 7. Arguelles.*

Matrimonium contractum per sponsalia, quando quis non possit cogi ad illud perficiendum *dec. 19. num. 53. Meltio.*

ad Matrimonium contrahendum nemo cogi potest metu pœnæ *dec. 93. num. 11. Meltio.*

Etiā si pia causa esset substituta *ibid. num. 13.*

Matrimonium etiam probatur solummodo per depositiones testium, *decis. 233. num. 17. Ghislerio.*

Matrimonia contracta per Carnalem Copulam voluntariam dicuntur præsumpta, *dec. 19. n. 38 Meltio.*

Matrimonia præsumpta de iure sunt sublata, *dec. 19. nu. 39. Meltio.*

Matrimonium contractum per sponsalia de futuro ex quibus iuste impediatur, ita vt vir ad illud ineundum cogi non possit, *decis. 19. nu. 1. Meltio.*

Matrimonium contractum coram Episcopo, & testibus de iure substituitur, quamuis in dispensatione Apostolica demandatum esset, vt contraheretur coram Parocho, & testibus, *dec. 233. num. 24. Ghislerio.*

Matrimonium licet non sit adnotatum in libro Parochi, non per hoc est inualidum, & ideo bene probari potest per testes, *decis. 233. num. 23. Ghislerio.*

Matrimonium contrahere vigore sponsalium, quando quis non teneatur, *dec. 19. n. 34. Meltio.*

Matrimonia infelices exitus habere solent, quando inter impares contrahuntur, *decis. 19. nu. 59 Meltio.*

Matrimonium consistere non potest inter eos, qui non sunt soluti, *decis. 214. num. 7. Ghislerio.*

Matrimonio culpa mulieris nō consummato omnia per virum vxori transmissa, eo soluto restitui debent, *dec. 340. nu. 5. Arguelles.*

Matrimonium probari debet per exhibitionem libri Parochialis, & si in eo non fuerit adnotatum, probari potest per testes, *dec. 233. n. 21. Ghislerio.*

Matrimonij præsumptio coadiuuatur ex longa cohabitatione coniugum, *dec. 233. num. 16. Ghislerio.*

ex Matrimonij causa non bene infertur ad stipulationem pro filiis, vt filiis, non autem tamquam hæredibus, *decis. 13. nu. 16. Verospio.*

Matrimonium celebratum coram Episcopo etiam si non fuit à Paroco descriptum in libro, nihilominus remanet validum, & potest probari per testes, *decis. 233. nu. 28. Ghislerio.*

Matrimonium licet probari debeat per librum Parochi ad hunc effectum retenti, bene tamen probari potest etiam per testes, *decis. 233. numer. 12. Ghislerio.*

Part. X. Recens.

Matrimonium celebratum coram Episcopo in loco exempto ab ipsius Iurisdictione, an pro illius validitate, requiratur licentia Parochi vel eius assistentia, *dec. 233. nu. Ghislerio.*

Matrimonium non contrahitur cum muliere iā maritata, *dec. 214. num. 4. & 6. Ghislerio.*

Matrimonium regulariter non contrahitur sine dote, *dec. 21. num. 10. Verospio.*

Matrimonia, quæ non sunt facta præsentè Parocho, & testibus irritantur per Conc. Trid. *dec. 19. nu. 37. Meltio.*

MEDIA.

Media præsumuntur, probatis extremis, *dec. 44. num. 23.*

Media præsumuntur probatis extremis, dum nullus actus contrarius interuenisse docetur, *dec. 152. num. 4. Bichio.*

Media declarantur ex antecedentibus, & subsequentibus, *dec. 161. num. 2. Corrado.*

Media tempora præsumuntur, *decis. 102. num. 9. Ghislerio.*

MELIORAMENTA.

Melioramentorum exceptio, vt non impediatur vltiorem processum quid sit faciendum, *dec. 111. n. 17. 13. Corrado.*

Melioramenta facta in bonis emphiteoticis Ecclesiæ, si non fuerit expressum, vt in casum deuolutionis remaneant Ecclesiæ, quando tacite subintelligatur in clausulis Notariorum, *dec. 165. num. 18. Ghislerio.*

in Melioramentorum estimatione multum Iudicis arbitrium operatur, *dec. 113. n. 10. Arguelles.*

Melioramentorum exceptio non retardat mentionem stante prouisione capta mediæ cautione, & quando, *dec. 219. num. 27. Corrado.*

in Melioramentorum liquidatione quid sit attendendum, *dec. 113. n. 6. Arguelles.*

Melioramenta facta pro maiori commoditate, ac vtilitate conductoris non sunt reicienda, *dec. 219. num. 25. Corrado.*

Melioramenta sunt taxanda iuxta prudentis Iudicis arbitrium, *dec. 213. num. 21. Arguelles.*

MELIORATA satis dicitur domus dum fuit reddita melior, & pretiosior, *decis. 113. num. 4. Arguelles.*

MELIORANTI regulariter datur retentio, donec fuerit de eis satisfactum, *dec. 113. num. 5. Arguelles.*

MEMORABILEM ad probandam quomodo concludere debeant articuli, & testes, *decis. 221 nu. 7. Corrado.*

MENS.

Mens contrahentium magis inspicienda est, quā verba, *dec. 144. nu. 23. Bichio.*

Mens testatoris colligitur ex ratione cōsecutiue posita, *dec. 1. num. 108. Arguelles.*

Mens, & intentio contrahentium, omnibus præualere debet, *decis. 160. num. 5. Celfo.*

MENSVRATIO facta de consensu partiū post tempus conuentum dicitur approbata, *dec. 355 nu. 9. Verospio.*

MENTIO.

Mentio in gratia Apostolica non est faciendæ curæ animarū, quando dicta cura nec actu, nec habitu spectat ad Canonicatum, sed spectaret ad Capitulum, *decis. 31. nu. 31. Arguelles.*

K k k k

Men;

Mentio litis non est necessaria in secunda gratia Apostolica, quando non agitur de canonizando, sed de coadiuvanda prima, aliquo defectu laborante, *dec. 14. nu. 30. Bichio.*

Mentio litis facta in literis resignationis refertur ad litem tunc existentem, & non potest referri ad litem postea motam, *dec. 14. num. 31. Bichio.*

Mentio litis in gratia Apostolica revalidatoria non requiritur, quando facta fuit in gratia principali, *dec. 14. num. 29. Bichio.*

MERCATORES contraponentes in eorum libris partidas debiti, & crediti, per d. contrapositionem extinctionem eorundem inducunt, *dec. 156. num. 2. Corrado.*

MERCES ad illum, cuiusque apothecam spectare presumuntur, in cuius habitatione existunt, *dec. 96. nu. 6. Pentingero.*

Merces quando presumantur potius asseruata, quam distracta, *decif. 294. num. 8. Verospio.*

MÉRITORVM probatio requiritur inter personas prohibitas alienare, seu donare, secus in alijs, *dec. 200. num. 19. Ghislerio.*

METROPOLITANVS quando dicatur appellationem sibi interpositam admittere, & remissionem causae ad Ordinarium denegare, *dec. 36. num. 16. Ghislerio.*

Metropolitanus quando appellationem ipsi interpositam teneatur ad Ordinarium remittere, *dec. 36. num. 13. Ghislerio.*

M E T V S .

Metus iustus dicitur carceratio proprii fratris, *dec. 132. nu. 2. Bichio.*

Quod procedit quando ad finem, de quo est metus fuerit carceratus, *ibid. num. 3.*

Metus reuerentialis in materia matrimonij, cessat exclusus ex longa cohabitatione coniugum, *dec. 233. nu. 31. Ghislerio.*

Metus, minae, male tractationes, &c. quae de per se non sufficerent, tamen simul iuncta, & considerata annullant professionem, *decif. 300. num. 58. Arguelles.*

Metus reuerentialis sufficit etiam sine minus ad annullandam professionem propter summam libertatem ad illam requisitam contra, ut per relatos, *dec. 300. n. 52. & 55. Arguelles.*

Metum in matrimonio spirituali sufficit, quod sit minor iusto ad annullandam professionem contra relati, *dec. 300. nu. 54. & seq. Arguell.*

Metus probatio valde coadiuvatur per publicam vocem, & famam, *dec. 341. num. 2. Bichio.*

Item per protestationes emissas tam antequam post actum, super quo metus disputatur, *ibidem num. 3.*

Siue emissae sint extrajudicialiter, siue in absentiam partis, *ibid. n. 4.*

Quae protestationes tam iuvant contra inferentem metum, quam contra illum, ad cuius instantiam metus inferitur, *decif. 341. num. 6. Bichio.*

Metus probatur ex assertione Principis, *dec. 341. nu. 5. Bichio.*

Metus extrema qualia sint in illius probatione, *decif. 341. num. 1. Bichio.*

Metum ad iussu emittente professionem eo quibus probetur, *dec. 300. nu. 3. Arguelles.*

Metus iustus ad finem invalidandi resignationem

dicitur carceratio fratris, *dec. 132. nu. 2. 5. & seq. Bichio.*

Nec refert an à resignatario, vel altero eius contemplatione inferatur, *ibidem.*

Metus etiam inditijs, & coniecturis probatur, *dec. 132. num. 10. Bichio.*

Metus in puero sexdecim annorum sufficit minor ad annullandam professionem, *dec. 300. nu. 57. Arguelles.*

M I N O R .

Minor non remanet obligatus ex contractu nullo, si non probetur ex tali obligatione fuisse factum locupletiolem, *decif. 80. num. 11. Mello.*

Minor si non confecit inventarium postquam obtinuit restitutionem in integrum, tenetur de proprio, *dec. 58. num. 24. Corrado.*

Minor quamvis non teneatur ex contractu nulliter gesto, tamen potest compellere contrahentem ad ipsius oblationem, *dec. 335. num. 14. Mello.*

Minor, qui prius simpliciter adiit hereditatem, potest infra legitima tempora, illam non solum cum beneficio adire, sed etiam repudiare, *dec. 197. nu. 11. Pentingero.*

Minor non potest transferre censum sine decreto, & ex causa necessaria, vel euidenter utili, *dec. 114. num. 1.*

Minoribus competit restitutio in integrum tam ex capite minoris aetatis, quam ex capite probabili ignorantiae, *dec. 302. nu. 10. Cello.*

Minor nondum potest hereditatem denuo cum beneficio legis, & inventarij adire, sed eam totaliter repudiare, *dec. 312. nu. 9. Cerro.*

Minor contrahens contra formam inductam à statuto favore publicae utilitatis, nec civiliter, nec naturaliter obligatur, *dec. 80. num. 10. Mello.*

Minores possunt repudiare hereditatem postquam compertum fuit illam fuisse maxime ere alieno gravatam, *dec. 272. nu. 24. Cerro.*

Minor de iure communi non potest se obligare si non habet vigintiquinque annos, *decif. 40. num. 17. Verospio.*

M O B I L I V M .

Mobilium possessio non censetur apprehensa, ex possessione domus capta de mandato iudicis, *dec. 237, num. 6. Bichio.*

Mobilia quando quis restituere non debeat, *dec. 164. nu. 2. Cerro.*

Mobilia, si quis passus fuit, retineri à tertio per decennium, an dicatur illorum possessionem amisisse, *dec. 269. nu. 6. Cerro.*

Mobilia perpetuo domus vsui non destinata, dicuntur parata ad usum personae, non autem ipsius domus, *dec. 237, nu. 3. Bichio.*

Mobilium possessio quando non dicatur amissa, quamvis illa per lapsum longi temporis fuerint à tertio retenta, *dec. 269. nu. 7. Cerro.*

Mobilium possessio venit sub universalitate tituli hereditarij, & mandati de immittendo heredi concessi, *dec. 237. num. 22. Bichio.*

Mobilia domui infixa, pars domus dicuntur, *ibidem num. 1.*

Mobilia in domo apposita, ut ibi perpetuo sint, veniunt cum possessione domus, *ibid. num. 2.*

Mobilia iura, & actiones etiam maximi momenti

li fuisse vſurpata deducitur ex non confeſſio-
ne inuentarii, *dec. 278. num. 3. Penſingero*

MOLVS probandi obſeruatus ab vno ex liti-
gantibus non poteſt dici nullus, ſi ille ab alte-
ro obſeruatur, *dec. 4. num. 1. Penſingero*

MOLESTIAE vbi non adſunt, non tenetur
quis de euictione, *dec. 320. numer. 15. Corrado*

Moleſtijs liberare non tenetur qui nulla obli-
gatione adſcriptus reperitur, *dec. 190. num. 1. Penſingero*

Moleſtiæ nullitates dicuntur intimatæ contra
aſſertum procuratorem d.d.c. & non expreſſa
cauſa, & lites, *dec. 132. num. 15. Penſingero*

MONACHI recte proſpicere debent, an iuue-
nes ingredientiſ religionem inſpiratione, vel
deſperatione ducantur, *decif. 309. num. 10. Ar-
guelles*

MONASTERIVM.

Monasterium quando faciat purificare condi-
tionem, ſi ſine filiis, *dec. 313. num. 15. Corrado*

Monasterium, & Religioſi excludunt fideicom-
miſſum, quando non conſtat de contraria
voluntate Teſtatoris, alias ſecus, *dec. 163. num. 13. Bichio*

Monasterium poteſt ædificari propè PP. Car-
melitas, & Theatinos non relicto ſpatio cen-
tum quadraginta canarum quando orat cæ-
ptum ante ſupradictorum Conuentuum, *dec. 337. num. 6. Corrado*

Monasterium ex quibus arguitur à Teſtatore
fuiſſe excluſum, *dec. 313. num. 18. Corrado*

Monasteria quamvis ſucceſſionis capacia, ſi à
Teſtatore ſuerunt excluſa perinde habentur
ac incapacia fuiſſent, *dec. 313. num. 17. Corrado*

Monasterium ædificari non poteſt propè Eccle-
ſias RR. Patrum Carmelitarum, niſi relicto
ſpatio centum quadraginta canarum, *dec. 337. num. 1. & 2. Corrado*

Quod amplius procedere etiam ad fauorem Pa-
trum Theatinorum, *ibid. num. 3.*

MONITORIVM.

Monitorium debet expediri cum inſertione li-
terarum Apoſtolicarum ad hoc, vt reus ſit
informatus de petitis, *dec. 353. num. 4. Celſo*

Monitorium requiritur, vbi agitur de execu-
tione literarum Apoſtolicarum, *decif. 3. num. 3. Ghiflerio*

Monitorium expeditum ſuper prima gratia, ſuf-
ficit etiam pro ſecunda obtenta lite pendente,
dec. 353. numer. 5. Celſo

Declara, *ibid. num. 7. & 8.*

M O R A.

Mora de aſſuitate canonica poteſt quodocun-
que purgari, vbi ius alterius non eſt effectum
deterius, *dec. 65. numer. 30. Ghiflerio*

Mora purgari poteſt, etiamſi pars eſt in damno,
vbi moroſus paratus eſt ad illud reſiciendum,
dec. 165. num. 31. Ghiflerio

Mora non conſideratur in creditore, cui non
fuit facta delegatio, *dec. 47. num. 19. Verospio*

Mora non datur ſine negligentia, *decif. 47. num. 20. Verospio*

MORIENS quiſque præſumitur memor ſalu-
tis æternæ, *dec. 318. num. 41.*

M O R S.

Mors probatur ex partitis extractis ex libro Pa-
Part. X. Recent.

rochi, *dec. 189. num. 1. Ghiflerio*

Mors probatur ex fide Parochi, & teſtibus, *dec. 137. num. 13. Arguelles*

Mortis in hora quilibet præſumitur veritatem,
proferre, *decif. 318. num. 40. Arguelles*

Mori cum defraudatione alterius, & per conſe-
quens in peccato nemo præſumitur, *dec. 213. num. 4. Meltio*

MORBVS grauis præſumitur, ſi deinde ad pau-
cos dies ſecuta fuit mors, *dec. 307. num. 9. Penſingero*

MOTVS proprius ex certa ſcientia non poteſt
redargui de ſubreptione, & obreptione, *decif. 93. num. 25. Meltio*

Fortius quando hoc fuit in breue cauum, *ibid. num. 26.*

M V L I E R.

Mulier vt dote non reſtituta fruſtus conſequa-
tur, requiritur interpellatio, *decif. 86. num. 6. Verospio*

Mulier pro reſtitutione dotis agit executiue cō-
tra virum, eiſque hæredes, etiam nulla præ-
cedente obligatione, *decif. 239. num. 7. Corrado*

Mulier, vegente viro, ad inopiam poteſt retine-
re illius bona pro cautione ſux dotis, & an
poſſit hoc ius alteri cedi, *dec. 292. num. 3. Penſing.*

Mulier agere poteſt contra virum alienantem
fundum dotalem pro pretio, etiamſi ille ad
reſtitutionem dotis non ſe obligaffet, *dec. 239. num. 6. Corrado*

Mulier ſi plus ſecundo viro reliquerit, quam
viri ex filiis primi matrimonij, deducitur prius
filiorum legitima, & deinde reſiduum æqua-
liter diuiditur, *decif. 326. num. 3. Cerro*

Mulier dotans poſt contractum matrimonium
dicitur donare, & propterea ſolemnitates ſer-
uare tenetur, *dec. 196. num. 13. Celſo*

Mulier poteſt declarare dotem ad pompam,
promiſſam etiam abſque ſolemnitatibus, *decif. 318. num. 34. Arguelles*

Mulier, quæ in dotem dedit ſecundo viro pi-
gnus à terrijs poſſeſſoribus retractum non fa-
cit fruſtus ſuos ſine interpellatione hæredum
decif. 188. num. 17. Verospio

Mulieres non præſumuntur habere præter do-
tem, *decif. 225. num. 12. Meltio*

Mulier non ſolum pro recuperatione ſux dotis
agere poterit contra bona fideicommiſſaria,
ſed etiam pro fruſtibus dotis, *decif. 39. num. 2. Verospio*

Mulier, vel eiſ hæredes ex generali hypotheca
poſſunt eligere bona ſibi magis benè viſa pro
recuperatione dotis, *dec. 30. num. 23. Corrado*

Mulier non poteſt plus ſecundo viro relinque-
re, quam vni ex filiis primi matrimonij, *decif. 326. num. 2. & 3. ac per totam decif. Cerro*

Mulier, quæ breui tempore vidua permansiſt, &
dotem ſecundo viro perſoluit, dotem datam
primo viro recuperari præſumitur, *decif. 285. num. 25. Penſing.*

Mulier abſque ſolemnitatibus ſtatutarijs non
poteſt remittere nullitates teſtamenti, *decif. 326. numer. 14. Cerro*

Mulier pro recuperatione dotis non tenetur ex-
cutere bona debitis inuoluta, ſed agere pote-
rit contra fideicommiſſum, *dec. 39. num. 1. Verospio*

K K K K 2

Mulier

Mulier cum eadem dote censetur secundo viro nupuisse, cum qua nupsit primo, *decif. 318. n. 32. Arguelles.*
 Mulier prætendens fructus dotales ab hæredibus viri tenetur docere de interpellatione, *decif. 188. num. 1. Verospio.*
 Mulier si post sponsalia cum alio fornicetur vig. habet iustam causam recedendi à perfectione matrimonij, *decif. 19. num. 6. Meltio.*
 Mulier agere debet contra bona specialiter obligata antequam agat vig. Auth. relque, *decif. 318. num. 50. Arguelles.*
 Mulier pro consecutione pretij ex venditione fundi dotalis retracti, agere potest contra hæredes mariti, qui illud recipit, *dec. 239. num. 4. Corrado.*
 Mulier nihil præter dotem habere præsumitur, *decif. 285. num. 25. Pentengero.*
 Mulier, quæ fructus dotis exegit ex pignore à tertijs possessoribus retracto, interpellatione hæredum non secuta illos tenetur in sortem computare, *decif. 188. num. 17. Verospio.*
 Mulier, quæ fructus dotis exegit propria auctoritate, & absque scientia hæredum num illos interpellasse præsumatur, *decif. 188. num. 15. Verospio.*
 Mulier an, & quando per subscriptionem apoc. absque solemnitatibus statuarijs, obligata remaneat, *dec. 225. num. 29. Meltio.*
 Mulier pro recuperatione suæ dotis non tenetur excutere bona intricata, atque litibus obnoxia, *dec. 30. num. 27. Corrado.*
MULTIPLICITAS actuum excludit præsumptionem, quod illi sunt facultatiui, *decif. 102. num. 23. Gbifilerio.*

N

NARRATIVA.

Narratiua Brevis Apostolici non præsumitur posse iustificari ex alijs causis, quæ coram Iudice exequente fuerunt omisse, *decif. 363. n. 22. Corrado.*
 Narratiua valoris Beneficij, per non excessum, non requirit exactissimas probationes, *decif. 14. num. 3. Bichio.*
 Narratiua non dicitur causa gratiæ, *decif. 357. n. 6. Arguelles.*
 Narratiua literarum Apostolicarum est iustificanda, alijs gratia dicitur per obreptionem impetrata, *decif. 169. num. 26. Arguelles.*
 Narratiua in gratia Apostolica ex quibus dicitur iustificata, itaut per Aduersarium possit dici subreptitia, *decif. 41. num. 22. Corrado.*
 Narratiua facti non extenditur ad qualitates illius, *decif. 360. num. 10.*
 Narratiua literarum Apostolicarum debet necessario iustificari, *decif. 147. num. 1. Corrado.*
 Narratiua facta in literis Apostolicis ante omnia est iustificanda, *decif. 25. num. 6. Gbifilerio.*
 Narratiua literarum Apostolicarum est plene, & concludenter iustificanda, & quare, *dec. 147. num. 2. Corrado.*
 in Narratiua literarum Apostolicarum si quis exposuit se fuisse à mediocritate patronorum

præsentatus, & verificetur hæc narratiua, quid requiratur, *decif. 169. num. 27. Arguelles.*
 Narratiua iustificari non debet stante clausula, sublata, & decreto irritanti, *decif. 174. num. 5. Gbifilerio.*
NATIVITAS Patriæ ex testibus probari potest *dec. 107. num. 7. Cerro.*
NATVS, vel conceptus ex damnato coitu, & de iure punibili, nullam habet successionem, neque actiuam, neque passiuam, *decif. 228. n. 9. Gbifilerio.*
NEAPOLITANVM Regnum est valde pium & religiosum, *decif. 51. num. 31. Arguelles.*
NECESSITATIS causa quæ conceduntur, eatenus valeat, quatenus necessitas urgeat, & non ultra, *dec. 275. n. 9. Bichio.*
 Necessitas alienandi bona Ecclesiæ excluditur, quoties aliter indemnitati eiusdem Ecclesiæ prouideri potest, *decif. 275. num. 15. Bichio.*
NEGATIVA.
 Negatiua non probatur per notulam, seu descriptionem aliquarum rerum, quia tantummodo probatur affirmatiuam descriptarum, non negatiuam aliarum, *dec. 333. nu. 7. Bichio.*
 Negatiua supplicationis probatur ex reuolutione registri, *dec. 333. num. 21. Celso.*
 Negatiuam nō publicationis probare debet impetrans beneficium, vel qui eam allegat, *dec. 85. nu. 8. Meltio.*
 Negatiua probari debet ab allegante, *dec. 164. nu. 17. Verospio.*
 Negatiua est probanda ab allegante tamquam propriæ intentionis fundamentum, qualitas est probanda ab eo, qui illa vti vult, *dec. 351. num. 4. Bichio.*
NEGATORIA colligitur ex verbis sententiæ continentibus libertatem beneficij, *dec. 103. num. 3. Pentengero.*
NEGATIO copiosa non est admittenda, *decif. 206. num. 2. Pentengero.*
 Negari non potest, quod semel fuit affirmatum, *dec. 126. num. 5. Penteng.*
NEGLIGENTIA.
 Negligentiā multiplicata inducit præsumptionem depositionis animi possidendi, *dec. 4. nu. 18. Pentengero.*
 Negligentiā excluditur stante impedimento proueniente ex facto aduersarij, *decif. 160. num. 14. Celso.*
 Negligentiā instituti non obest substituto in præscriptione, *decif. 193. num. 19. Corrado.*
 Negligentiā Capituli non nocet Ecclesiæ, etiam ad effectum manutentionis, *dec. 333. num. 8. Bichio.*
 Negligentiā aliorum non debet diligenti nocere *dec. 337. num. 25. Corrado.*
NEGOTIATIO augmentum recipit, & diminutionem ex circumstantijs, locorumque ac temporum qualitate, *dec. 332. num. 8. Corrado.*
NEPOS.
 de Nepotibus quod dicitur, habet etiam locum in pronepotibus, *decif. 142. num. 43. Meltio.*
 Nepotes quando censentur vocati per solam vulgarem, non autem per fideicommissum, *decif. 142. num. 47. Meltio.*

Nepos succedit cum patruo ab intestato, *decis. 71. num. 8. Pentingo.*

Nepos concurret cum patruo ubi agitur de successione emphiteusis, quæ sit hæreditaria, *ibidem num. 5.*

Nepotes in contractibus non continentur sub nomine filiorum, *decis. 1. num. 37. Arguelles.*

Nepos ex primogenito præmortuo præfertur patruo ætate seniori, etiam si facta sit mentio de maiori natu, *dec. 1. num. 11. Arguelles.*

Nepotum, & descendendum specificatio quando post generalem mentionem familiæ importet solum prælationem eorundem, non autem exclusionem aliorum, & quando secus, *decis. 7. num. 46. & 48. Cerro.*

Nepotum, & descendendum specificatio post generalem mentionem familiæ quid importet, *ibidem num. 45.*

Nepos succedit patruo vna cum alio patruo, *decis. 309. num. 17. Corrado.*

Nepotes regulariter non veniunt appellatione filiorum secus stantibus coniecturis, *decis. 142. n. 42. Meltio.*

Nepotes ex fratribus improprie tantum, & abusive hoc nomine appellantur, *decis. 7. num. 31. Cerro.*

Nepotes non continentur sub appellatione filiorum, *decis. 1. num. 27. Arguelles.*

NOMINATIO.

Nominatio tractatus, alimentorum præstatio, ac communis reputatio plene probant filiationem, nedum contra nominantem, sed etiam contra tertium, *decis. 309. num. 4. Cerro.*

Nominatio in loco inferiori dat signum inferioritatis, *decis. 99. num. 11. Bichio.*

Nominatio generalis facta in commissione, sub clausula, omnesque alios, perinde est ac si esset specialis, *decis. 104. num. 19. Cerro.*

NOMEN.

Nominis variatio quando non vitiet dispositionem certam in substantia, *decis. 310. num. 3. Cerro.*

Nominis diuersitas rei arguit diuersitatem, *dec. 145. n. 14. Pentingero.*

Nomen collectivum primogenitus videtur restrictum per verbum filius, *dec. 1. num. 36. Arguelles.*

Nomine quæ differunt, substantia differunt, *dec. 77. num. 5. & 6. Arguelles.*

NOTIFICATIO dissolutionis societatis à principio simpliciter contractæ necessario fieri debet, *dec. 151. num. 12. Celfo.*

NOTIAM testamenti, quod quis allegat habere præsumitur, *decis. 126. num. 7. Pentingero.*

NOTARIUS.

Notario se talem asserentem fides præstatur, *dec. 28. num. 3. Pentingero.*

Notarii rogatum in consignatione testamenti adhibitum fuisse, an probari possit per testes, *decis. 229. num. 8. Verospio.*

Notarius partibus scripturas accommodans, earum quietantiam in particulari libro adnotasse præsumitur, *decis. 207. num. 6. Meltio.*

Notarius omittens adnotare in libro scripturas partibus accommodatas, dicitur in dolo, *decis. 207. num. 6. Meltio.*

Part. X. Recent.

Notarius extendendo clausulas non dicitur aliquid addere, aut de nouo inducere, sed voluntatem contrahentium explicare, *dec. 163. num. 6. Bichio.*

Notarius scripturas partibus accommodans, ipse tenetur eorum restitutionem procurare, *decis. 207. num. 3. Meltio.*

Notarius non præsumitur officium suum neglexisse, *dec. 207. num. 5. Meltio.*

Notarii Hispaniarum non solent dare copiam Actorum sine compulsoria, *decis. 348. num. 21. Arguelles.*

Notario quoad acta fides adhibetur, *decis. 161. numer. 1. Cerro.*

Notarii error, seu negligentia in protocollando, partibus nocere non debet, *dec. 197. num. 2. Pentingero.*

NOVATIO non præsumitur, *dec. 47. num. 5. Verospio.*

NOVITIATVS.

Novitiatus consistit in assumptione habitus animo religiosam vitam experiendi, unde cessat si habitum dimittas animo relinquendi viam ceptam, *decis. 300. num. 36. Arguelles.*

Novitiatus non interruptitur per interpellationem paucorum dierum, *dec. 300. num. 22. Arguelles. contra num. 26.*

Novitiatus interruptitur quoque per solas tres dies, & quid si essent minores, puta duos, &c. vel maiores, puta quinque dies, *ibid. num. 23.*

Novitiatus interruptitur per solam habitus dimissionem animo deferendi Religionem, *ibid. num. 37.*

NOVITIO repetenti suas vestes sæculares, debet superior Religionis illas restituere, *dec. 300. num. 11. Arguelles.*

Novitius si de tempore probationis dimiserit habitum, si postea vellet professionem emittere in Religione, opus est nouo tempore ad iterum probandum, & deliberandum, *ibidem num. 3.*

NULLITAS.

Nullitas contractus proueniens non ex defectu consensus, sed solemnitarum, non inficit possessionem, *decis. 344. num. 7. Cerro.*

Nullitas examinis si prouenit ex defectu iuramenti, renunciatio non admittitur nisi de consensu vtriusque partis, *decis. 51. num. 21. Arguelles.*

Nullitas examinis si prouenit ex defectu citationis, num dicatur sanata per declarationem de habendo testes pro rite, & recte examinatos, *decis. 51. num. 20. & seq. Arguelles.*

Nullitas tituli superuenientis impedit, quin possidens, causam possidendi mutare possit, *dec. 17. n. 7. Verospio.*

Nullitatem donationis ex capite minoritatis nõ opponit qui à donatore causam non habet, *dec. 78. num. 12. Bichio.*

Nullitas tituli perimit possessionem, *dec. 17. n. 11. Verospio.*

Nullitas contractus proueniens non ex defectu consensus, sed solemnitarum non inficit possessionem, *dec. 244. num. 7. Cerro.*

Nullitatis exceptio reiicitur ad petitorium, *decis. 244. num. 8. Cerro.*

K K K K 3

Nulli-

Nullitas tituli etiam in summarissimo possessionis iudicio opponi potest, *dec. 17. num. 10. Verospio.*

Nullitas alienationis bonorum Ecclesie allegari potest à conductore habente ius ab eadem Ecclesia, *decis. 219. num. 9. Corrado.*

Nullitas palmaris, ac notoria non fit, non excusat à partitione, *decis. 344. num. 10. Bichio.*

Nullitates, quæ ex defectu citationis, & mandati procuratorum proueniunt, sunt solummodo præseruatæ in Constit. 8. in Pij V. 44. §. 12. *decis. 36. num. 2. Ghislerio.*

Nullitatem, quam minor opponere potest, opponere etiam potest illius heres, *ec. 116. num. 13. Ghislerio.*

Nullitas ex defectu iurisdictionis non venit sub commissione Sanatoria, *decis. 255. num. 2. Meltio.*

Nullitas ex defectu citationis non attenditur, si non docetur, quod si quis fuisset citatus iudicium impedire potuisset, *decis. 291. n. 5. Meltio.*

NULLVM, quod est, nullum producit effectum, *decis. 205. num. 19. Ghislerio.*

NVMERVS.

Numerus duorum, vel trium respectu numeri quadraginta non habetur in consideratione, *dec. 174. num. 11. Ghislerio.*

Numerus singularis pro plurali ponitur, quando verbum est aptum comprehendere plura, *dec. 1. n. 19. Arguelles.*

NUNCIVS Apostolicus restrictam habet facultatem conferendi beneficia non excedentia ducatos 24. *dec. 357. num. 22.*

Nuncij attestationi creditur tamquam attestanti de re ad eius officium spectante, *decis. 28. numer. 1. & 2. Pentingero.*

N V P T I Æ.

Nuptiæ facilius propter dotem contrahuntur, & iusti liberi procreantur, *dec. 339. n. 10. Bichio.*

Nuptiæ coactæ, ut plurimum exitus malos habere solent, *dec. 19. num. 4. Meltio.*

Nuptiarum conditio reiicitur à legato dotis, ubi illa succedit loco legitimæ, *decis. 123. num. 15. Verospio.*

ad Nuptias licita est inuitatio sub spe lucri, *decis. 93. num. 7. Meltio.*

NVTVS est actus valde periculosus, & fallacijs suppositus, *decis. 307. num. 7. Pentingero.*

Nutus non attenditur quando de oppressione mentis illius, qui nutum dat dubitari potest, *dec. 307. n. 8. Pentingero.*

Nutus ita demum procedit, quando ille, qui nutum dat loqui potest, *dec. 307. num. 7. Pentingero.*

Obitus optimè probatur ex partita Libri Mortuorum per Parochum formiter extracta, *dec. 210. num. 9. Celfo.*

Obitus alicuius probatur ex testibus formiter examinatis, deponentibus nedum de publica voce, & fama, sed etiam de visu, *decis. 62. num. 3. Ghislerio.*

Obitus alicuius probatur ex partita libri defunctorum formiter extracta per Parochum, *decis. 62. num. 1. Ghislerio.*

Obitus sine filijs de iure presumitur, *decis. 315. num. 4. Arguelles.*

OBLATIO.

Oblationes numerantur inter fructus, *decis. 16. num. 6. Pentingero.*

cum Oblatione parendi in futurum habentes aliquam causam se conseruendi in iure suo excusauit quandoque Rota, *decis. 344. num. 14. Bichio.*

Oblatio verbalis de parendo cum patientia, quando sufficiat ad effectum euitandæ declarationis, *dec. 343. num. 2. Meltio.*

Oblatio, & exhibitio nisi ad actum deducatur, nihil ponunt in esse, *decis. 61. num. 5. Cerro.*

Oblatio verbalis de parendo quando habeatur pro ipsamet partitione, *dec. 347. num. 1. Meltio.*

OBLIVIO inducitur ex negligentia decenniali, *decis. 191. numer. 6. Cerro.*

OBLIGATIO IN GENERE.

Obligatio oriens ex contractu, quando non est noua, sed prouenit ex causa præcedentis obligationis, nullis indiget solemnitatibus, *decis. 335. num. 12. Meltio.*

Obligari ut voluerit quilibet potest, *dec. 343. n. 2. Arguelles.*

Obligatio ad omnia damna, includitur sub obligatione Camerali, *dec. 251. num. 4. Bichio.*

Obligatio facta ab eo, qui adhuc primam libertatem non habet, ut positus in custodia, etiâ si fuerit extra carcerem stipulata, est nulla, si tamen si liberè posset abire, & à nullo custodiretur, *decis. 286. n. 3. Arguelles.*

Obligatio quando dicatur proprio, vel alieno nomine contracta, *dec. 40. n. 8. Verospio.*

Obligatio legatarij de soluendis debitis defuncti, de iure tamen soluendis, capit solum ea debita, ad quæ defunctus ciuilitè compelli poterat, *dec. 80. num. 15. Meltio.*

Obligatio facta in carceribus à carcerato ad fauorem carcerantis quando sit inualida, *decis. 288. n. 2. Arguelles.*

Obligatio facta in porticu, vel cancellaria carceris est valida, & qui dicit fuisse factam in ipso carcere, debet probare, *decis. 288. num. 5. Arguelles.*

Obligatio in diem non tribuit actionem ante aduentum diei, *dec. 211. num. 9. Cerro.*

Obligatio deferendi venditorem quando comprehendat susceptionem litis damnorum, & interesse refectionem, ac omnimodâ indemnitatis conseruationem, *dec. 313. num. 8. Corrado.*

Obligatio extinguitur per dationem in solutum, *dec. 133. num. 9. Bichio.*

Obligatio stipulata pro sorte, trahi solet ad usuras, *dec. 39. num. 5. Verospio.*

Obligationis conditio non immutatur ex persona hæredum, *dec. 343. num. 19. & 29. Arguelles.*

Obligationis necessitatem importat promissio facta cū obligatione Camerali, *dec. 199. n. 5. Cerro.*

Obligatio facta à carcerato quando sit nulla, *dec. 288. num. 9. Arguelles.*

Obligatio mariti pro dote restituenda, facta conditionaliter, non reddit bene causam uxorem, *decis. 82. num. 29. Arguelles.*

Obligatione soluendi debitum alienum efficitur quis debitor illius, *dec. 138. num. 13. Bichio.*

OBLI-

OBLIGATIO CAMERALIS.

Obligatio Cameralis porrigitur ad omnia, & singula etiam enūciatiue apposita in instrumento, *dec. 206. num. 7. Peutingero.*

Obligatio Cameralis nō retardatur per contrapositionem partitarum, quas mercator apponere non poterat, *dec. 199. num. 1. Corrado.*

Obligatio non producit in illo, cum quo debet actus celebrari ex quo confecerit mandatum procuræ, & illud fuerit à Procuratore acceptatum, sed quid requiratur, *dec. 178. n. 8. Cerro.*

Obligatio Cameralis quando remanet vulnerata per sententiam contrariam, *dec. 30. nu. 1. Corrado.*

Obligatio Cameralis non retardatur per solutionem pecuniarum in aliam causam solutarum, *dec. 156. nu. 5. Corrado.*

Obligatio Cameralis tribuit electionem creditori reiecta excussionis necessitate, *dec. 30. n. 25. Corrado.*

Obligatio Cameralis apposita in instrumento, extenditur ad omnia præcedentia in eo enūciata, & promissa, *dec. 311. num. 12. Meltio.*

Obligatio Cameralis paratam habet executionem, *dec. 322. num. 1. Corrado.*

Obligatio Cameralis includit in ventre bonorum debitoris hypothecam, *dec. 204. num. 3. Bichio.*

Obligatio Cameralis habet executionem paratam, *dec. 320. nu. 7. Arguelles.*

Obligatio Cameralis in ventre includit hypothecam bonorum, *dec. 113. num. 4. Bichio.*

Obligatio Cameralis porrigitur etiā ad damna, & interesse, *dec. 204. n. 2. Bichio.*

Obligatus in forma Camere ubique conveniri potest, *decif. 110. num. 2. Corrado.*

Obligatio Cameralis apposita in locatione, non cenietur repetita renouatione tacita post lapsum triennij, *decif. 335. num. 2. Meltio.*

Obligatio Cameralis habet executionem paratam, *decif. 66. nu. 1. Arguelles.*

OBLIGATIVS.

Obligatus ad factum ex legis dispositione, siue promiserit, siue non, cogi potest ad factum, *decif. 66. nu. 8.*

Obligatus ad non factum, si contraveniat, succedit obligatio ad damna, & interesse, etiam si factum subsistat, *decif. 251. nu. 5. Bichio.*

Obligatus obedire omnibus in mandato contentis, & expressis, attendi debet, mandatum, & non obligatio, *dec. 347. num. 3. Meltio.*

OCULARIS aspectus omnes præualeat probationes, *decif. 304. num. 5. Arguelles.*

OBSERVANTIA.

Observantia plurimum attenditur maximè in contractu census, *decif. 114. numer. 4.*

Observantia quando redditur equiuoca ex actibus contrarijs, nullius omnino remanet efficacia, *decif. 272. num. 20. Cerro.*

Observantia magnum prebet argumentum, quid fuerit in renunciatione conuentum, *dec. 276. num. 13. Peutingero.*

Observantia eò magis conuincit insinuationem fuisse secutam, *decif. 161. nu. 14. Corrado.*

Observantia centenaria ex quibus satis probari

possit, *decif. 44. num. 26. Bichio.*

Observantia fiducialitatis ex quibus excluditur, *decif. 103. num. 34. Bichio.*

Observantia proximior attendi debet, *dec. 199. num. 11. Peutingero.*

Observantia declarat donationem, & mentem donantis, *decif. 100. num. 21. Ghislerio.*

Observantia facit vt præsumatur beneplacitum Apostolicum in concessione decimarum facta Laicis, *decif. 97. num. 8. Cerro.*

Observantia concordie probatur ex actibus ad eam pernecesse referentibus, licet de ea mentionem expressam non faciant, *decif. 44. nu. 15. Ghislerio.*

Observantia debet esse præcisa in terminis casus de quo agitur, *decif. 135. num. 12. Cerro.*
Amplia vt *num. seq. ibidem.*

Observantia dum agitur de interpretanda voluntate non indiget iure præscriptionis, *dec. 59 num. 13. Verospio.*

Observantia subsequuta dicitur optima interpretetiam in contractibus, *decif. 154. num. 6. Meltio.*

Observantia subsequuta declarat omnem dubietatem, *decif. 225. num. 38. Meltio.*

Observantia non est attendenda, quando per sententiam fuit sublata, *decif. 361. nu. 5. Ghislerio.*

Observantia Concordie resultat etiam ex actibus contrarijs gestis ab vna parte contrahentium, & quando, *decif. 44. num. 11. Bichio.*

Observantia quælibet per decretum irritans dicitur sublata, *dec. 361. nu. 6. Ghislerio.*

ex Observantia, & lapsu temporis, quando nō sumus in impræscriptilibus, confirmatio non dicitur Apostolica, *dec. 97. nu. 10. Corrado.*

Observantia multum attenditur pro interpretatione verborum testamenti, *dec. 240. num. 14. Bichio.*

Observantia moderna, quando non noceat, neque destruat antecedentem obseruantiam, *dec. 44. num. 16. Bichio.*

Observantia non dicitur remota, nisi sit intra 40. annos, *decif. 44. num. 21. amplia vt num. 22. Bichio.*

Observantia contraria confirmationi Apostolicæ factæ cum clauula sublata, & decreto irritanti, *decif. 37. num. 18. Ghislerio.*

Observantia decem annorum sufficit in ijs rebus quæ sunt præter ius, *decif. 102. nu. 10. Ghislerio.*

Observantia æquiuoca est irrelevans ad faciendum præsumi Beneplacitum Apostolicum, *dec. 165. num. 16. Ghislerio.*

Observantia interpretatiua vsui etiam actu derogatur, *decif. 291. num. 3. Meltio.*

Observantia interpretatiua non requirit præscriptionem, neque spatium longi temporis, *decif. 154. num. 7. Meltio.*

Observantia contraria concordie, quando non dicatur inducta ex actibus contrarijs, *decif. 44. num. 28. Bichio.*

Observantia probatur ex solutione licet modica, *decif. 92. nu. 7. Bichio.*

Observantia debet esse præcisa in terminis casus de quo agitur, *decif. 135. num. 12. Corrado.*
Amplia vt *num. seq. ibid.*

Observantia declarat quid fuerit in donatione, com-

comprehensum, *decis. 78. num. 9. Bichio.*
 Observantia in cambiis non accipitur pro declaratione verborum, aut facti contrahentium, quæ in hac materia non admittuntur, *dec. 156. num. 12. Corrado.*
 Sed pro declaratione validæ, ac licitæ obligationis, *ibidem.*
 Observantia probat validitatem unionis, *dec. 334. num. 8. Cerro.*
 Observantia concordie resultat nedum ex actibus negatiuis, sed etiam ex actibus positiuis, *decis. 44. num. 10. 12. & 18. Bichio.*
 Observantia testamenti, etiam si illud sit informe facit id valere, ac transire in fidem veri, *decis. 185. num. 7. Meltio.*
 Observantia proxima probatur etiam ex actu, quamvis emanaverit post 25. annos, *decis. 44. num. 20. Bichio.*
 Observantia reddit difficiliorem rescissionem contractus, *decis. 197. num. 10. Pentingero.*
 Observantia declarat dubietatem instrumenti, *decis. 232. num. 6. Pentingero.*
 Observantia declarat quid fuerit in concessione comprehensum, *decis. 271. num. 18. Meltio.*
 Observantia subsequuta optima reputatur dispositionis interpret licet à verborum proprietate dissentiat, *dec. 59. num. 12. Verospio.*
 Observantia plurium operatur pro interpretanda mente Testatoris, *dec. 161. num. 2. Celso.*
 OBREPTIO est expressio falsi contra facti veritatem, *dec. 352. num. 7. Cerro.*
 ODIVM dicitur de medio sublatum per institutionem factam de persona exosa, *dec. 54. num. 14. Ghislerio.*
 Odium, & inimicitia filiorum primi matrimonii qualia esse debeant, *decis. 325. num. 31. Corrado.*

O E C O N O M V S.

Oeconomus tamdiu beneficium detinet, quamdiu aliquis de eo provideatur, *dec. 34. num. 12. Cerro.*
 Oeconomum in beneficio deputare debet Ordinarius concurrente iusta causa, & quæ dicatur iusta causa, *decis. 236. num. 1. & 2. Bichio.*
 Oeconomum in beneficio cessante timore scâdali incongruum non est, deputare vnum ex collitigantibus, *dec. 236. num. 14. Bichio.*
 Oeconomus, vt non deputetur ob non ius collitigantis oportet illius esse notorium, *dec. 236. num. 3. Bichio.*
 in Oeconomum vt quis deputari possit, debet esse de gremio Ecclesiæ, *decis. 236. num. 13. Bichio.*
 Oeconomus deputari debet in Ecclesia, cuius possessio sequestratur, ne illa debito careat servitio, *dec. 94. num. 9. Argueller.*
 Oeconomus ex fructibus Ecclesiæ congrua assignari debet, *ibidem, num. 9.*
 OFFICIALIS in re, ad cuius officium spectante fides adhibetur, *decis. 223. num. 6. Meltio.*
 O F F I C I V M.

Officium Thesaurarii, & Sacrista non est dignitas *decis. 95. num. 2. Bichio.*
 ad Officium Legatorum non pertinet sanciri contra statuta specialiter a Papa confirmata, *decis. 298. num. 18. & num. 20. Bichio.*

Officium Iudicis competens pro executione rei iudicatæ præscribitur spatium annorum 30. *decis. 195. num. 16. Bichio.*

Officia emptæ nomine proprio pertinent ad euentem, etiam si emptæ sint de pecunia communis, *decis. 129. num. 9. Argueller.*

Quod procedit etiam inter socios omnium bonorum, & etiam si officia emptæ sint post communionem *ibidem num. 10.*

O N V S.

Onus soluendi debita hæredi iniunctum, non sapit conditionem hæres de iure tenetur soluere debita testatoris, *dec. 61. num. 16. Cerro.*

Onus dotandi filias spectat ad Patrem habentem bona libera, non ad avum, *decis. 125. num. 12. Corrado.*

Onus dum est perpetuum, non est faciendum, mentio de eo, in resignatione beneficii, *decis. 362. num. 4. Cerro.*

Onera beneficii perpetua non sunt exprimenda in supplicationibus, *decis. 107. num. 13. & 14. Cerro.*

Onus lato vocabulo potest dici Pensio, *decis. 107. num. 23. Cerro.*

Onus, quando non est voluntarium, sed necessarium, an sit exprimendum, *decis. 360. num. 11. Cerro.*

Onera à Concilio super beneficiis imposita non continentur in valore beneficii expresso, sed illud minuant, *decis. 107. num. 21. Cerro.*

Onus quodlibet lato modo dicitur pensio, *decis. 121. num. 1. Cerro.*

OPPOSITIONES, & protestationes excludunt patientiam parendi, *decis. 344. num. 2. Bichio.*

Oppositio facta quodcumque retrahatur ad initium litis *decis. 14. num. 26. Bichio.*

OPTARI non potest beneficium in manibus Sanctissimi resignatum, *decis. 140. num. 8. amplia, vt num. 9. Meltio.*

OPTIONI locus esse non potest stante reservatione beneficii, eiusque, in Curia, vacatione, *decis. 140. num. 7. Meltio.*

Optio non competit nisi per consuetudinem, vel per statutum, aut privilegium Papæ, *decis. 99. num. 25. Bichio.*

ORDINARIUS.

Ordinarius in vanum providet de Canonatu, de quo adest Coadiutoria, *decis. 122. num. 22. Pentingero.*

Ordinarii præsumuntur informati de qualitate beneficiorum suæ Diocesis, *decis. 9. numer. 2. Bichio.*

Ordinario non competit ius visitandi Monasteria, & loca exempta, in quibus regularis observantia exercetur, *decis. 50. num. 12. Celso.*

Ordinarius, quando dicatur, iudicialiter ad institutionem devenisse, *decis. 287. num. 1. Verospio.*

Ordinarius, quem eligere debet ad beneficia Parochialia secundum Concil. Trident. sess. 24. cap. 18. de reform. *decis. 105. num. 13. Celso.*

Ordinarius potest cognoscere de metu in resignatione interuento, *dec. 341. num. 20. Bichio.*

Ordinatum aliquid sequi non potest ex his, quæ inordinate procedunt, *decis. 300. num. 5. Argueller.*

Ordinariorum visitationibus plurimum deferendum est, *decif. 9. num. 1. Bichio.*

Ordinarius non potest cognoscere de potestate Papæ, vel de eius literarum interpretatione, *decif. 141. num. 19. Bichio.*

pro Ordinarii iudicio præsumptio stat, *decif. 105. num. 1. Celfo.*

ORDO sedendi in choro seruari debet iuxta dispositionem ceremonialis inter beneficiarios, & curatos, *decif. 259. num. 11. Arguelles.*

Ordo in sedendo infert ordinem dignitatis, *decif. 99. num. 12. Bichio.*

ORIGINALI potius standum est, quam Registro Datarie, *dec. 160. nu. 1. Cerro.*

OSTIVM clausum magis denotat separationem, *dec. 77. nu. 40. Arguelles.*

P.

P A C T V M.

Pactum de capienda possessione propria auctoritate exerceri non potest absque precedenti limitatione, *dec. 165. nu. 29. Ghislerio.*

Pacta, quæ non sunt contra ius, ac bonos mores seruari debent, *dec. 343. num. 2. Arguelles.*

Pacta inuestiturarum omnino seruanda sunt, *dec. 165. num. 4. Ghislerio.*

Pactum quando fiat quietantia facto deposito, quomodo sit intelligendum, *dec. 1. num. 16. Arguelles.*

Pactum de retrouendendo vbi non est absolutum, sed ad certum tempus restrictum, non minuit rei valorem, ultra sextam partem, *dec. 192. nu. 10. Corrado.*

Pactum redimendi quodcumque, & perpetuo, spatio triginta, vel quadraginta annorum excluditur, etiam si in instrumento adesset iuramentum, *decif. 311. num. 1. Meltio.*

Pactum de capienda possessione propria auctoritate antequam suum sortiri possit effectum discutiendum est coram Iudice an illud habeat locum, *dec. 165. nu. 28. Ghislerio.*

Pacta ad diuersa non sunt extendenda, *decif. 206. num. 21. Pentingero.*

Pactum, quod mora quantumvis minima, & modica purgari non possit, valet, *decif. 112. num. 12. Ghislerio.*

Pactum in instrumento cæsus appositum, quod illud exequatur in persona, & bonis dat viam executiuam etiam contra tertium, *decif. 246. nu. 2. Ghislerio.*

Pactum de retrouendendo quando minuat rei valorem, & quando secus, *decif. 192. nu. 38. Corrado.*

Pactum retinendi bona debitoris iure pignoris continet hypothecam, *decif. 163. nu. 8. Bichio.*

Pacta qui non adimpleuit teneatur ad damna, & interesse, *decif. 261. nu. 31.*

Pactum, quod si quis defecerit in solutione vnus annatæ teneatur ad duas non est poenale, *decif. 112. num. 10. Ghislerio.*

Pactum resolutiuum efficit, vt quis bona possit vindicare, *decif. 157. num. 6. Meltio.*

Pactum redimendi ad fauorem alicuius reservationis remanet penitus extinctum, si ille cō-

sensit alienationi, *decif. 311. nu. 5. Meltio.*

Pactum de soluendo duplicem annatam, quando deficitur in prima valet, *decif. 112. num. 9. & supra num. 6. Ghislerio.*

à Pacto inter partes conuenito recedi non potest, *decif. 225. num. 33. Cerro.*

Pacta legitima non comprehenduntur sub verbis generalibus, *dec. 101. nu. 30. Corrado.*

Pactum de capienda possessione propria auctoritate antequam suum sortiri possit effectum discutiendum est coram Iudice, an illud habeat locum, *dec. 165. nu. 29. Pentingero.*

Pacta inter contrahentes seruari debent, *dec. 154. nu. 10. Meltio.*

P A P A.

Papa si nedum generaliter confirmauit statuta, sed ea inuolabiliter obseruari mandauit, & viin contractus habere decreuit, quid hoc operetur, *dec. 293. num. 17. Bichio.*

Papam non præsumitur duplici onere voluisse grauare beneficium, *dec. 107. num. 16. Cerro.*

Papa non censetur voluisse derogare fideicommissis, si certior factus fuisset quod extarent bona libera, vel laxiori vinculo obnoxia, *decif. 41. num. 11. Corrado.*

Papa præsumitur scire omnia decreta Concilij Tridentini, *decif. 160. num. 12. Cerro.*

Papa solum habet facultatem disponendi super libertate Matrimonij, *dec. 93. nu. 16. Meltio.*

Papa confidit de integritate Datarie, *dec. 115. nu. 9. Ghislerio.*

Papa non præsumitur inferre voluisse præiudicium tertio, *dec. 107. num. 5. Ghislerio.*

Papa habet causam vniuersalem in omnibus beneficiis, *decif. 6. nu. 33. Ghislerio.*

Papæ non conuenit arbitrium semel Episcopo concessum, sine noua causa retractare, aut deferre, *decif. 49. nu. 29. Pentingero.*

Papa non præsumitur voluisse grauare duplici onere beneficium, *decif. 362. num. 7. Cerro.*

Papa, quod noluit, censetur nec voluisse resignans, *dec. 16. num. 18. Cerro.*

Papa non præsumitur mutasse statum beneficii vniti, nisi illius scientiam habuerit, & mutare voluerit, *dec. 152. nu. 13. Bichio.*

Papa quando vult præuenire Ordinarium in collatione beneficii quam clausulam apponere solet in literis Apostolicis, *decif. 11. nu. 29.*

Papa, qui in suis literis derogauit vnioni, non præsumitur, quod prouidere voluerit de beneficio vnito, *decif. 353. nu. 17. Celfo.*

Papa potest ius patronatus conferre, si aliquid colorate deducitur contra instrumenta à Patronis exhibita, *dec. 6. nu. 9. Ghislerio.*

Papa potest tollere potestatem, & prohibitionem testatoris, *decif. 93. num. 15. Meltio.*

Papa ex quibus dicatur sibi prospicere voluisse per confirmationem concordie initæ inter Episcopum, & Capitulum super alternatiua suis reservationibus præiudicetur, *decif. 49. nu. 3. Pentingero.*

Papa in derogatione fideicommissi, dicitur primo respicere, reintegrationem fideicommissi & testatorum voluntatem, & deinde hæredis inopiam, *decif. 41. num. 13. Corrado.*

Papa potest concedere alicui Episcopo, vt possit deferre

d eferre ante se Crucem per totam aliquam
Prouinciam, *dec. 106. num. 1.*

Et quando tale privilegium non possit impu-
gnari tamquam informe, *ibidem. num. 2.*

ex-Papa dispensatione admittitur, quod alias
est illicitum, *decif. 106. num. 13.*

Papa non se retraxisset à concessione gratiæ,
etiā si litem sciisset, cessante tamen præiu-
dicio, *decif. 14. num. 37. Bichio.*

Papa ut censeatur voluisse derogare Iuripatro-
natus de familia, oportet, ut expresse intelle-
xerit præiudicium, *decif. 68. num. 3. Ghislerio.*

Papæ voluntas, ut peruenire voluerit Ordina-
rios Collatores ex quo satis conuincatur, *de-
cif. 25. num. 16.*

Papa quando non censeatur concurrere voluisse
cum Ordinario Collatore, sed intellexisse,
providere quatenus intraret reservatio, *dec. 25
num. 28. Bichio.*

Papa in conferendis beneficiis non præsumitur
velle præiudicare liti, & iuri in ea quæsito al-
teri colliganti, dummodo in gratia non
fuit expressum, *decif. 14. num. 17. Bichio.*

Papa non censeatur deceptus sub inuolucro ver-
borum, *decif. 41. num. 43.*

Papa potest præuenire Ordinarium Collatorem
cum sit Ordinarius Ordinariorum, & in
beneficialibus habeat absolutam potestatem,
dec. 25. num. 17.

Papæ voluntas an providere voluerit, tamquā
de reservato, vel præuenire inferiorem Col-
latorem ex quo dignoscatur, *dec. 25. num. 19.
& 24.*

Papa non præsumitur velle præuenire Episco-
pos, & Ordinarios collatores in menibus Or-
dinaris licet possit, *dec. 25. num. 11.*

non PARITIO, aliud esse non dicitur, quam
voluntaria inobedientia, qua quis monitionem
Iudicis adimplere contendit, *decif. 347.
num. 12. Meltio.*

Paritio quæ requiratur in mandato de manu-
tenendo, *decif. 245. num. 6. Cerro.*

P A R O C H V S.

Parochus Populo fidem Orthodoxam edocere
debet, eiq; Sacramenta ministrare, *dec. 136. num. 2.
Corrado.*

Parochus callete debet idiomate, quod à cun-
ctis intelligitur, non quod solum à paucis
percipitur, *decif. 136. num. 9. Corrado.*

Parochus est obligatus sub poena peccati mor-
talis retinere librum, in quo describat matri-
monia, *decif. 293. num. 10. Ghislerio.*

Parochus non tantum exemplo, ac opere debet
esse utilis Populo, sed etiam prædicatione,
dec. 136. num. 10. Corrado.

Parochus habet intensionem fundatam pro ex-
actione decimarum propter assistentiam iuris,
decif. 353. num. 1. Celso.

Et hæc iuris assistentia, quæ stat pro Parocho,
iuuat etiam alios, qui admittuntur ad parti-
cipationem decimarum, vna cum Parocho,
ibidem. num. 4.

Parochi in curia non debet præiudicium infer-
re coniugibus, *dec. 233. num. 22. Ghislerio.*

Parochus habet assistentiam iuris pro exactione
decimarum ex bonis existentibus intra limi-

tes suæ Parochiæ, *dec. 230. num. 7. Meltio.*

Et ei danda est manutentio, *ibidem.*

Parochus ob Populi multitudinem, aut aliud
impedimentum potest uti opera alterius Mi-
nistri, *decif. 136. num. 6. Corrado.*

Parochus, qui est in quasi possessione exigendi
partem decimæ, censeatur esse in possessione
respectu totius integræ decimæ, & quare,
dec. 253. num. 3. Celso.

Parochus pendente lite super exactione decima-
rum manuteneri debet, *dec. 353. num. 9. Celso.*

P A R O C H I A L I S.

Parochialium prouisiones fieri debent præiud-
concursu, *dec. 156. num. 13. Bichio.*

In Parochialem erectio beneficii dicitur esse
Quata per consensum Beneficiati, *dec. 133. num. 9
Meltio.*

In Parochialibus non solum doctior est eligen-
dus, verum ultra doctrinam, debent concur-
rere etiam aliæ maiores qualitates, *decif. 105.
num. 11. Celso.*

ad Parochialia beneficia ille dicitur magis ido-
neus, qui moribus, doctrina, prudentia, &
aliis virtutibus præminet, *decif. 105. num. 13.
Celso.*

Parochialis vbi est sub lite non admittit appel-
lationem suspensiuam, *decif. 94. num. 5. & vi-
de num. 6. Arguelles.*

Parochialis Ecclesia, quæ est de iurepatronatu
Ecclesiasticorum, & laicorum, licet conferri
debeat præiudicio examine, non tamen requiri-
tur concursus, *dec. 321. num. 1. Meltio.*

ad Parochialem Ecclesiam electus ab Ordinario,
præsumitur idoneus, & qui contrarium dicit
concludenter tenetur id probare, *dec. 105. num. 3.
Celso.*

Quod est intelligendum, si agatur de infir-
manda electione facta ab ipso Episcopo, *ibid.
num. 4.*

PARTES de viribus iustitiæ mandatorum Ro-
taliū iudicium assumere non possunt, *decif.
344. num. 11. Bichio.*

Partium intentio partitas, & computa diuersa
facere volenti omnino seruari debet *decif. 332
num. 23. Corrado.*

PARTITA per tutorem in suo libro descripta,
si prætenditur maioris quantitatis, hoc ab al-
legante probari, *decif. 323. num. 4. Pentingero.*

Partitæ extractæ ex libris visitationum plenè
probant, *decif. 344. num. 6. Bichio.*

Partitæ ab aliquo productæ ab eo impugnari
non possunt, *dec. 357. num. 21. Arguelles.*

Partitæ S. Montis Pietatis probant pro tertio
contra tertium, *decif. 282. num. 2. Cerro.*

PARVISSE satis dicitur ille, qui monitionem
Iudicis adimplere sollicitè curauit, *dec. 347.
num. 6. Meltio.*

P A T E R.

Patri pro se, & heredibus donatio stipulata nõ
includit Nepotem, qui non est hæres institu-
tus, *decif. 98. num. 2. Amplia ut ibidem, & num. 8.
Verospio.*

Amplia si in donatione superaddita essent ver-
ba, & successoribus quibuscumque, extraneos quo-
que heredes includentia, *ibid.*

Pater potest recipere restitutionem dotis filii
viduæ

viduæ diuerso modo, quo eam constituit dū
integra remaneant eiusdem dotis mensura,
dec. 349. nu. 20. Arguelles.

Pater habet vsumfructum in bonis filij, *dec. 231.
num. 8. Pentingero.*

Pater retinendo bona Vxoris vsque ad eius obi-
tum, censetur adiuuasse hæreditatem nomine
filij, cui delata fuerat, *decif. 329. nu. 11. Cerro.*

Intellige procedere in solis filijs infantibus, &
quando etiam in maioribus, *ibidem. nu. seq.*

Pater præsumitur prædilexisse proprijs filijs, il-
lum, quem hæredem instituit, *dec. 103. nu. 3.
Bichio.*

Pater alienare non potest bona aduentitia filij in
eius præiudicium, *decif. 55. num. 16. Penting.*

Pater de bonis proprijs filiam dotare tenetur,
dec. 276. num. 7. Pentingero.

Pater eiusque hæredes tenentur ad fructus dotales
absque vlla interpellatione, *decif. 188. num. 4.
Verospio.*

Pater non præsumitur filiam in dote constituen-
da lædere voluisse, *decif. 331. n. 8. Pentingero.*

Pater dempta legitima filiorum potest de bonis
liberè disponere, *decif. 103. num. 31. Bichio.*

Pater vxoris quærelatus à marito nullum potest
consequi emolumentum ex vusufructu eidem
vxori à marito relictum, *decif. 349. numer. 13.
Arguelles.*

Pater an possit præiudicare filiis in emphiteusi
ex causa onerosa quæ sita etiam filiis nomine
proprio, *dec. 278. nu. 21. Cerro.*

PATIENTIA sola parendi sufficit quoties in
condemnato aliquis actus obedientis expleri
non debet, *decif. 344. num. 2. Bichio.*

P A T R O N V S.

Patronus dicitur legitimus contradictor ad im-
pediendam confirmationem, & possessionem
electi, *dec. 184. num. 6. Bichio.*

Patronus ille dicitur, qui est in quasi possessione
præsentandi, nec probare tenetur vltiorem
descendentiam ex antiquioribus, *dec. 274. nu. 5.
Verospio.*

Patronis laicis datum est quadrimestre ad præsen-
tandum, *dec. 169. nu. 9. Arguell.*

Patronus non præsumitur ignorasse vacationes
pro tempore secutas, & præsentationes ab alijs
factas, maxime si sunt plures, & per longum
temporis spatium, *decif. 4. nu. 15. Pentingero.*

Patronus vocatus ex tenore foundationis etiam
semotis præsentationibus admitti debet, &
preferri debet ad præsentandum, *decif. 255. n. 23.
Meltio.*

Patronorum consensus in prouisione Apostolica
reseruatus, ac illi postea præstitus, habet vim
præsentationis, *decif. 321. nu. 11. Meltio.*

Patronus præsentans præseruat ius, & possessio-
nem præsentandi alterius compatroni, & quā-
do secus, *decif. 49. nu. 7. 8. 12. Pentingero.*

Patronorum possessio præsentandi, dicitur præ-
seruata per aliorum Compatronorum præsen-
tationes, *decif. 4. num. 16. Pentingero.*

Intellige quando compatroni solum pro sua
rata, vel cum aliqua præseruatiua iuris eorū-
dem Patronorum præsentassent, secus aliter
simpliciter, & indistinctè præsentarunt, & quæ-
re, *ibidem num. 17.*

Patronus libere præsentare potest data nullitate
permutationis Iurispatronatus, *dec. 68. num. 3.
Arguelles.*

Patronus sufficit quod probet descendentiam ab
eo qui est in possessione præsentandi, *decif. 159
num. 7. Verospio.*

P A V P E R T A S.

Paupertas Sacerdotis vindicat sibi prælationem
in adiudicatione alicuius beneficii, *dec. 23. n. 12.
Verospio.*

Paupertas probari debet vbi est fundamentum
intentionis, *decif. 283. num. 1. Corrado.*

in Paupertate non rectè inferitur de præterito ad
præsens, *dec. 283. nu. 7. Corrado.*

Paupertas excluditur ex testibus contrarijs, *dec.
283. n. 8. Corrado.*

PAUPER vsq; ad inopiā nō dicitur ille, qui callet
aliqua arte, *dec. 8. n. 35. declara vt n. seq. Corrado.*

Pauperes excusantur à prosecutione appellatio-
nis, *ibidem nu. 3.*

P E C V N I A.

Pecunia redacta ex venditione rei dotalis, vt pe-
cunia dotalis penes maritum extare dicitur,
dec. 239. n. 10. Corrado.

Pecunia in hæreditate existente non suffragatur
indicatio bonorum ad hoc, vt creditores ex
illis satisfiant, *dec. 211. nu. 14. Cerro.*

Pecunia non recepit augmentum, *dec. 59. num. 2
Verospio.*

Pecunia pluribus consignata unicuique pro di-
midia præsumitur soluta, *dec. 239. n. 8. Corrado.*

PENDENTIA litis super institutione sufficit ad
reddendam attentatam possessionem captam
vigore prouisionis Apostolicæ, *dec. 327. nu. 9.
Meltio.*

Pendentia litis in petitorio, non impedit quomi-
nus idem Iudex deuenire possit ad effectiuam
manutentionem possessorij absque vitio atten-
tatorum, *decif. 176. nu. 9. Bichio.*

Pendentia litis probatur ex comparitionibus, &
citationibus in iudicio emanatis, *dec. 327. nu. 4.
Meltio.*

P E N S I O.

Pensio non dicitur reseruata de fructibus, sed de
certa quantitate pecuniæ, *decif. 119. numer. 6.
Pentingero.*

Pensio debet probari, quod validè fuerit reserua-
ta, etiam si successor in beneficio in eius narra-
tiua exposuerit, illud reperiiri tali pensione
grauatum, *dec. 306. nu. 9. Corrado.*

Pensio reseruata cum clausula, dummodo centum
remaneant pro Rectore, ac effectum vt iubineri
possit, quid requiratur, *dec. 306. nu. 10. Corrado.*

Pensiones à Concilio impositæ non sunt propriæ
pensiones, sed onera, & portiones, *decif. 107.
num. 18. 20. Cerro.*

Pensio vt censeatur approbata à successore in be-
neficio, ex quo exposuit Pontifici illud repe-
riiri tali pensione grauatam, quid requiratur,
decif. 306. num. 11. Corrado.

Pensionis reseruatio, quæ solum simplicem nar-
ratiuam valoris contineat, non reddit gratiam
conditionalem, *dec. 45. nu. 9. Pentingero.*

Pensio reseruata eodem contextu, quo fuit pro-
uissus de beneficio censeatur acceptata si postea
prouissus absque contradictione accepit pos-
sessio-

sessionem beneficii, *dec. 306. num. 1. Corrado.*

Pensio diminui debet, eueniente diminutione reddituum, ob quam Rector non possit seipsum congruè sustentare, ac ceteris Ecclesiarum oneribus satisfacere, *dec. 306. num. 22. Corrado.*

Pensio non debet excedere medietatem fructuum, quæ salua titulari remanere debet, *dec. 32. num. 1. Ghislerio.*

Pensio nutu transferri non potest ab eo qui locum amittit, *dec. 307. num. 2. Pentingero.*

Pensionis reservatio simulata facta, nullius est roboris, seu momenti, *dec. 306. num. 10. Corrado.*

Pensione domus legata non comprehendit pensionem mansionum, quæ à domo sunt diuersæ, & separatae, *dec. 77. num. 14.*

Pensionem non potest habere filius super beneficio, quod eius pater naturalis obtinebat, *dec. 306. num. 25. Corrado.*

Pensio siue fuorit soluta in totum, siue in partem, constituit illum, cui fuit facta solutio in quasi possessione totius, *dec. 45. num. 5. Pentingero.*

Pensio solui debet ab Aeconomo, *dec. 103. num. 6. Pentingero.*

Pensio ubi fuit alicui soluta, constituit illum in quasi possessione exigendi d. pensionem, *dec. 45. num. 4. Pentingero.*

Pensionis receptio pro tempore præterito, non inducit ratificationem locationis nullæ pro tempore futuro, *decif. 219. num. 13. Corrado.*

Pensio ut nutu possit transferri requiruntur nutus ita certi, & indubitati ut ex illis clara transferentis intentio colligatur, & vide per tot. *dec. decif. 307. num. 3. Pentingero.*

Pensionis extinctio non præbet iustam causam alienandi bona Ecclesiarum, *decif. 275. num. Bichio.*

Pensionis extinctio spectat ad beneficium, & ex fructibus beneficii fieri debet, *decif. 275. num. 2. Bichio.*

Pensio imponi non potest pro contributione onerum à Concilio impositorum, *decif. 107. num. 19. Cerro.*

Pensiones domus præsumuntur exactæ pro eo tempore quo quis domum possedit, *decif. 213. num. 19. Meltio.*

Pensio debetur pro tempore quo quis in locatione permansit etiam stante nullitate d. locationis, *decif. 319. num. 12. Corrado.*

Pensio reservata ad fauorem alicuius cum clausula dummodo tertiam partem fructum non excedat, non potest exigi, donec à Pensionario iustificatus fuerit non excessus, *decif. 3. num. 5. & 7. Cerro.*

Amplia etiam si possessor Beneficii consenserit pensioni, & quomodo dictus consensus intelligendus sit, *ibidem num. 10.*

Pensionem quando quis non dicatur consensisse; etiam si in supplicatione exposuerit, quod beneficium reperitur tali pensione grauatum, *dec. 306. num. 18. Corrado.*

Pensio non debet excedere medietatem fructuum, quæ salua titulari remanere debet, *decif. 32. num. 1. Ghislerio.*

PENSIONARIUS.

Pensionarius tenetur plene, ac concludenter iustificare valorem beneficii expressum per ascensum pro sustinenda sua gratia, *decif. 306.*

num. 1. amplia ut numer. 4. Corrado.

Amplia quando valoris certa notitia aliunde haberi non potuit, quam ex eadem narratiua, *ibidem num. 2.*

Pensionarius quando non teneatur iustificare valorem beneficii, *dec. 306. num. 10. 17. Corrado.*

Pensionarius tenetur probare valorem beneficii etiam si reperiretur in quasi possessione exigendi pensionem, & d. quasi possessio quid operetur, *decif. 306. num. 5. Corrado.*

Item etiam si titularis consenserit eiusdem pensionis reservationi, & quare, *ibidem num. 6.*

Et quid si Titularis successor in litteris sue provisionis exposuisset beneficium reperiri tali pensione grauatum, an alia requiratur iustificatio, *ibidem num. 7.*

Pensionarius ultra fructus beneficii habet actionem personalem contra titulares, *dec. 119. num. 3. Pentingero.*

Pensionarius ne dicatur habuisse animum dimittendi pensionem, quid sufficiat, *decif. 45. num. 16. Pentingero.*

Pensionario concedenda est manutentio quando dubitari contingit an pensio fuerit caducata vel ne, *decif. 45. num. 35. Pentingero.*

Pensionario quando non incumbat onus probandi successiuas exactiones ad effectum manutentionis, sed sufficiat iustificare terminos fuisse petitos, & illorum solutionem fuisse denegatam, *decif. 45. num. 11. Pentingero.*

PERCEPTIO decimarum distinguitur formaliter à iure illas percipiendi, *decif. 354. num. 8. Bichio.*

Perceptio fructuum formaliter distinguitur à iure usufructus, *ibidem.*

P E R I T V S.

Peritorum relationi standum est, *decif. 323. num. 1. Pentingero.*

Peritorum electioni ad effectum calculandi non est locus, ubi dubitatur de partitis quomodo se habeant, & de legalitate librorum, *decif. 32. num. 22. Ghislerio.*

à Peritorum relatione potest appellare, *decif. 11. num. 20. Arguelles.*

ad Peritorum electionem deueniri non solet quando probationes possunt haberi aliunde, sed tantum quando pars petens esset alijs probationibus destituta, *decif. 32. num. 14. Ghislerio.*

Peritorum relatio non transfert possessionem, *decif. 11. num. 18. Arguelles.*

Periti electi ad aliquid estimandum, si vnus referat in maiori, & alter in minori summa, dicuntur concordantes in hac minori summa, *dec. 26. num. 18. Bichio.*

Peritorum relatio nulla non afficit, nisi subsequuta fuerit illius legitima executio, *dec. 11. num. 25. Arguelles.*

Peritorum relatio non habet aliquam vim, donec per Iudicis sententiam fuerit confirmata, *decif. 11. num. 19. Arguelles.*

Periti non sunt eligendi nisi tunc, quod alia actio non superest, *dec. 3. num. 11. Ghislerio.*

Peritorum electioni non est locus quando alio remedio consultum alicui reperitur, *decif. 32. num. 13. Ghislerio.*

ad Peritos aliquando non spectat materia calculorum,

lorum, sed magis propriè ad Iudices, & quare, *decis. 32. num. 17. Ghislerio.*
 Periti relationi per Iudicem electi ex officio, stādum est; quamvis ab alijs discordaret, *decis. 26. nu. 20. Bichio.*
 ad Peritorum iudicium non recurritur nisi in subsidium, & ubi alias probationes haberi nō possunt, *decis. 32. nu. 15. Ghislerio.*
 Periti deputati ad diuidendum, & æstimandum non possunt assignare vtrique partium certā portionem nulla facta æstimatione, *dec. 11. nu. 17. Arguelles.*
 Peritorum relationes an transeant in iudicatum, *dec. 11. n. 23. Arguelles.*
 Peritorum testificationibus in illorum materia est deferendum, *decis. 102. nu. 26. Ghislerio.*
 Peritorum relationes non transeunt in iudicatum, donec per Iudicis sententiam fuerint cōfirmatæ, *dec. 11. nu. 24. Arguelles.*
 Peritorum relatio si excedat fines eorum deputatiōis est nulla, *dec. 11. n. 16. Arguelles.*
 Peritorum relationi stare debemus, *dec. 134. nu. 9. Meltio.*
 Periti in materia calculorum non eliguntur nisi præsupposita certitudine summarum calculandarum, *dec. 32. nu. 18. Ghislerio.*
 Periti relatio à partibus producta censetur approbata, *decis. 177. num. 8. Meltio.*
 PERIVIVS non debet obtinere sententiam, favorem contra formam eius iuramenti, *dec. 24. nu. 12.*
 Periurius non est audiendus, *dec. 24. num. 11.*
 PERMISSIO latius interpretatur, quam prohibitio, *dec. 298. num. 11. Bichio.*
 PERMUTATIONE beneficii semel admissa, titulus, possessio, ac ius omne statim ab utroque censetur abdicatum, *decis. 164. num. 14. Verospio.*
 Permutatio facta cum pacto, quod si res permutata, euinceretur deberet æstimari, & pretium solui, transit in venditionem secuta euictione, & non prius, *dec. 26. n. 27. Bichio.*
 ad Permutatum Beneficium non datur amplius regressus absque noua collatione, *dec. 164. n. 15 & nu. seq. Verospio.*
 PERSEVERANTIA inducit præsumptionem scientiæ vsque ab initio, *decis. 165. nu. 3. Bichio.*
 P E R S O N A .
 Personæ plures inuersimile est, quod voluerint conspirare in eandem falsitatem, *dec. 100. nu. 7. Verospio.*
 Persona loquentis non continetur sub generali sermone, *dec. 216. num. 15. Corrado.*
 Personæ identitas probatur ex identitate patris, & patris, *dec. 204. num. 10. Ghislerio.*
 Persona loquentis non venit in generali sermone, *decis. 205. nu. 5. Ghislerio.*
 Persona ubi est certa citari debet nominatim, nō per edictum, *dec. 275. nu. 23. Bichio.*
 PERTINACIA probatur per recursus ad Iudices Laicos, *de. 245. num. 8. Cerro.*
 PERTINAX dicitur ubi quis ratione non præterita infuturæ, à iudicante reiectæ parere recusat, *decis. 241. nu. 5. Corrado.*
 P E R T I N E N T I A .
 Pertinentiæ iurispatronatus præscriptio contra

Par. X. Recent.

compatronum perficitur cursu annorum 40. *decis. 293. num. 9. Arguelles.*
 Pertinentia iurispatronatus probatur ex præsentationibus effectum sortitis, *decis. 274. num. 1. Verospio.*
 Pertinentia iurispatronatus probatur ex præsentationibus effectum sortitis, *decis. 293. num. 4. Arguelles.*
 Pertinentia conferendi beneficia, ex quibus minime probata resultet, *dec. 57. nu. 34. Bichio.*
 Pertinentia iurispatronatus probatur ex præsentationibus, & resignationibus effectum sortitis, *decis. 159. num. 6. Celso.*
 ad PETITORIVM reciendæ sunt exceptiones super resolutione contractus, *decis. 33. num. 22. Pentingero.*
 PIGNORA ipso iure ad Dominum reuertuntur pecunia soluta, *dec. 55. num. 37. Pentingero.*
 Pignus à creditore acceptatum pro credito sufficiens fuisse præsumitur donec constet de cōtrario, *dec. 332. nu. 22. Corrado.*
 P O N T I F I C E S .

Pontifices ad evitanda iurgia, & dissensiones prohibuerunt ne Ecclesia ædificaretur prope aliā, *decis. 337. num. 16.*
 Pontifex non intendit alienis iuribus sibi non cognitis derogare sub quavis verborum amplitudine, *dec. 153. nu. 14. Corrado.*
 Pontifex non censetur iurispatronatus derogare voluisse, nisi id fecerit ex certa scientia, *decis. 159. nu. 12. Verospio.*
 Pontifex derogando consuetudini non censetur derogare immemorabili, *dec. 101. num. 29. 32. Corrado.*
 Pontifex numquam intendit derogare partium conventionibus, nisi hoc specialiter fuerit expressum, *dec. 83. nu. 2. Pentingero.*
 Pontifex non censetur voluisse alicui tollere aliquod ius, de quo notitiam non habuit, *dec. 46. nu. 7. Meltio.*
 Pontifex derogare non solet conventionibus ex iusta causa à compatronis factis; præsertim in præiudicium tertii, *decis. 216. num. 4. Corrado.*
 Pontifex non censetur tertio præiudicare voluisse, *decis. 150. num. 7. Celso.*
 Pontifex rescribendo cum clausula, dummodo, nō dicitur approbare, sed approbationem executoribus remittere, *dec. 275. num. 13. Bichio.*
 Pontifices multa sibi reservata Episcopis permittunt propter difficultatem adeundi Sedē Apostolicam, *decis. 348. n. 8. Arguelles.*
 POSITIONES contra producentem plenè probant, *decis. 326. num. 10. Cerro.*
 POSITI in conditione ex dispositione Statuti Urbis lib. 1. cap. 141. censentur vocati, *decis. 18. num. 38. Bichio.*

P O S S E S S I O .

Possessio Civilis de aliqua re transfertur, ex eo, quod quis in illa re sibi reservavit vsumfructum, *decis. 316. num. 1. Meltio.*
 Amplia etiam si superaddidit, ut eius dispositio debeat habere effectum, secuta ipsius morte, *ibidem num. 16.*
 Possessoris titulus nullus incontinenti detectus non facit quem contradicteorem legitimum, *decis. 179. nu. Bichio.*

- Possessio perturbata ab antiquiori possessore non est considerabilis, *dec. 78. nu. 16. Bichio.*
- Possessio actualis capta à subrogato gratiose, quando dicatur attentata, *decif. 57. num. 16. Bichio.*
- Possessio beneficii iure administrationis retenta resoluta existit per illius provisionem, *dec. 34. nu. 17. & 19. Corrado.*
- Possessio attentata non est manutenibilis, *decif. 167. nu. 5. Cerro.*
- Possessio probatur ex mentione à Rota concessa, *decif. 165. num. 5. Pentingero.*
- Possessio ad effectum mentionis probatur ex propria confessione partis petentis sibi prædia relaxari, *decif. 11. nu. 1. Arguelles.*
- Possessio vigore subrogationis gratiosæ est civilissima, & dicitur interuersa, eo ipso quod alius medio tempore occupauit naturalem, *decif. 57. nu. 11. Bichio.*
- Possessio manutenibilis, ut detur in incorporalibus, quid requiratur, *dec. 295. num. 7. Meltio.*
- Possessio bonorum Ecclesiæ obrenta contra Extrauag. ambitiosæ de reb. Eccles. non alienari dicitur infecta, & non manutenibilis, *decif. 219. num. 3. Corrado.*
- Possessio continuare non dicitur, qui alio modo continuat, *dec. 365. num. 4. 5. 6. & 7. Arguelles.*
- Possessio nulla non attenditur ad effectum mentionis, *decif. 133. nu. 5. Meltio.*
- Possessio, & dominium constituentis probari debet ubi agitur contra tertium, *dec. 187. nu. 11. Ghislerio.*
- Possessio ad effectum mentionis, iustificata remanet ex confessione partis, *dec. 45. num. 1. Pentingero.*
- Possessio probata per instrumentum alio non existente in possessione est manutenibilis, *decif. 34. nu. 1. Bichio.*
- Possessio domus non est vera possessio mobiliū, & ideo non sufficit ad mentionem, *decif. 237. num. 10. Bichio.*
- Possessionem singulariter de singulis mobilibus capiendi certus modus à iure præscriptus non requiritur, *dec. 237. nu. 1. Bichio.*
- Possessio domus importat etiam possessionem suppellectilium, *decif. 237. num. 14. Bichio.*
- Possessio ex causa familiaritatis nullius est considerationis, *dec. 12. nu. 33. Corrado.*
- Possessionem antiquam quis non amittit per nouam causam possessionis, quando causæ possidendi sunt compatibles, secus quando sunt contrariæ, *dec. 20. num. 18. Arguelles.*
- Possessio capitalis pendente à subrogato gratiose excusari non potest ab attentatis, si possessio tunc non erat vacua, *decif. 57. num. 17. Bichio.*
- Possessio in rebus de sui natura diuisibilibus non extenditur de re ad rem, *dec. 237. nu. 9. Bichio.*
- Possessio rei conuenti probatur ex sustentatione litis per plures annos cum leui cura, & impensa, *dec. 30. nu. 7.*
- Possessio capta de ordine executoris Apostolici non dicitur spoliatiua, *dec. 314. nu. 3. Meltio.*
- Possessio instrumentalis apprehensa alio non possidente, est manutenibilis, *decif. 34. num. 1. Cerro.*
- Possessio capta contra formam statuti non est manutenibilis, *dec. 230. num. 2. Bichio.*
- Possessio data ad tempus, post illud censetur denegata, *decif. 318. nu. 43. Arguelles.*
- Possessio semel amissa non continuatur cum possessione de nouo acquisita, *dec. 300. num. 43. Arguelli. Amplia si una est iniusta, num. 44.*
- Possessio vniuersalis non soluendi decimas non releuat in concursu particularis possessionis exigendi decimas in aliquo prædio à Parocho acquisitæ, *decif. 212. num. 11. Celfo.*
- Possessio attentata, tamquam nulla, nullum producit iuris effectum, *decif. 57. nu. 53. Bichio.*
- Possessio bene probata remanet per testes, qui dicant, Titium possedisse, licet non reddant causam scientiæ, & quare, *dec. 200. num. 1. Ghislerio.*
- Possessio illa est potior, quæ magis iustificatur per viam rationis, *dec. 88. nu. 5. Bichio.*
- Possessio debitoris de tempore contractæ obligationis, ex quibus iustificata remaneat, *decif. 172. num. 3. Cerro.*
- Possessio instrumentalis alio non possidente est manutenibilis, *dec. 352. nu. 1. Cerro.*
- Possessio in incorporalibus solo animo retinetur, & non nisi per denegationem debitoris dicitur interrupta, *dec. 45. nu. 14. Pentingero.*
- Possessio anterior suffragatur pro obtinenda mentione in concursu posterioris possessionis, *dec. 175. nu. 13. Bichio.*
- Possessio emptoris probatur ex clausula constituti in instrumento venditionis appolita, *decif. 322. nu. 1. Arguelles.*
- Possessio capta pendente lite manuteneri non debet, *dec. 327. num. 3. Meltio.*
- Possessio cum titulo saltem idoneo ad præscribendum etiam in summarissimo possessorio requiritur, quando resistit præsumptio iuris, *decif. 156. nu. 6. Bichio.*
- Possessio rei conuenti probatur ex sustentatione litis, *dec. 185. nu. 17. Meltio.*
- Possessio requiritur ad effectum mentionis, *dec. 327. num. 1. Meltio.*
- Possessio ubi est attentata sequestrari debet, *decif. 94. num. 3. Arguelles.*
- Possessione civili, nequis cecidisse dicatur, sufficit, quod animum possidendi retinuerit, *dec. 269. nu. 8. Cerro.*
- Possessio beneficii vitiosa per superuenientem subrogationem vitium remanet purgatum, *dec. 57. num. 41. Bichio.*
- Possessio tacita Canonatus ex quibus resultet, *dec. 234. num. 4.*
- Possessio continuatur etiam in beneficialibus ex superuenientia noui tituli, *decif. 109. num. 20. Ghislerio.*
- Possessionem capitulariter capere non tenentur dignitates canonicæ, *dec. 49. nu. 10. Pentingero.*
- Possessionem suam continuans non dicitur attentare, *dec. 365. nu. 2. Arguelli.*
- Possessio defuncti non transfertur in heredem sine noua apprehensione, *dec. 4. nu. 20. Pentingero.*
- Possessio nulla, & turbatiua dicitur resoluta per mentionem alteri concessam, *dec. 133. nu. 6. Meltio.*
- Possessio attentata nullius est considerationis, *decif.*

decis. 189. num. 7. Ghislerio.

Possessio probatur per testes deponentes de publica voce, & fama, quando de alterius titulo non apparet, *dec. 12. num. 26.*

Possessio probatur ex depositione duorum Testium in id substantialiter convenientium, *decis. 12. num. 23. Cerro.*

Possessio pacifica per unum, vel duos menses in beneficialibus suffragatur *dec. 6. num. 8. Ghislerio.*
Declaratur *num. 10.*

Possessio etiam probata remanet ex sola confessione partis, *decis. 250. num. 5. Meltio.*

Possessio transfertur etiam ex contractu nullo, *decis. 244. num. 6. & seq.*

Possessio iunior clandestina presumitur, *dec. 78. num. 15. Bichio.*

Possessio per momentum temporis perditur, *decis. 30. num. 41.*

Possessio probatur ex locationibus cum perceptione pensionum, *decis. 187. num. 12. Ghislerio.*

Possessio capta ab hereditaria, ut illam probata hereditariam, *decis. 189. num. 5. Ghislerio.*

Possessio in prejudicium appellationis capi non potest, nec quidquam in causa innovari, *dec. 208. num. 8. Celfo.*

Possessio stante simulatione est nulla ipso iure, *decis. 236. numer. 19. Carrado.*

Possessionis amissio non resultat ex repudiatione hereditatis facta cum reservatione possessionis ad effectum detrahendi legitimam, trebellianicam, &c. *decis. 11. num. 8. Arguelles.*

Possessio ex persona illius, qui eam non habet, non potest in alium transferri, *dec. 109. num. 12. Ghislerio.*

Possessio semel probata, presumitur usque ad obitum continuata, *dec. 168. num. 4. Pentinge.*

Possessio presentandi patronorum quando est turbida per provisiones Apostolicas factas, siue ob reservationem, siue ob resignationem constituitur Papa in quasi possessione providendi in vacationibus etiam per obitum, *dec. 6. num. 12. Ghislerio.*

Possessioni capte titulo collationis habitae ab inferiori collatore, quidnam ob stare possit, *dec. 57. num. 36. Bichio.*

Possessio, quae est iure pignoris non est vera possessio, *dec. 359. num. 9. Pentingero.*

Possessionem probans tempore motu litis manuteneri debet, *dec. 244. num. 1. Cerro.*

Possessio probatur ex protestationibus Aduersarii continentibus illius confessionem, *decis. 92. num. 11. Bichio.*

Possessio posterior capta, possessore non citato, dicitur turbativa, *dec. 11. num. 31. Arguelles.*

Possessio iunior presumitur clandestina, & sic non manutenibilis, *dec. 314. num. 2. Meltio.*

Possessio probatur ex subventionatione litis, & ex ademptione ipsius possessionis, *decis. 359. num. 2. Pentingero.*

Possessio probatur ex confessione partis aduersae, *ibid. num. 2.*

Possessionem beneficii, si quis semel apprehendit, potest in vim alterius tituli causam possidendi sibi mutare, licet prima possessio esset vitiosa, *decis. 57. num. 40. Bichio.*

Possessio iunior presumitur clandestina, turbativa, & iniusta, *dec. 85. num. 3. Meltio.*

Possessio innixa soli titulo iuris accrescendi, non est manutenibilis, *dec. 17. num. 8. Veraspio.*

Possessio metienda est ex parte possidentis, non autem ab eo, contra quem possidetur, *dec. 22. num. 19.*

Possessio cum titulo presunto sufficit ad effectum obtinendi manutentionem, etiam quod ius commune resistat, *dec. 295. num. 22. Meltio.*

Possessio non dicitur plena, quando immixta tradita fuit dumtaxat pro simplici, & nuda administratione, *decis. 34. num. 8. Cerro.*

Possessio data per executorem Apostolicum est nulla, si sine citatione processit, *dec. 314. num. 5. Meltio.*

Possessio alicuius praedij probatur ex instrumento emptionis illius cum clausula constituti, *dec. 12. num. 29.*

Possessionis amissio non inducitur contra voluntatem possessoris, *decis. 11. num. 12. Arguelles.*

Possessio alicuius probatur ex iudicio associationis contra eum intentato, *decis. 279. num. 4. Arguelles.*

Possessio prouiso Apostolico tradi non potest ab Executore literarum Apostolicarum, possessore non citato, *dec. 34. num. 5. Cerro.*

Possessio quamuis sit apprehensa non seruata forma statuti, impedit saltem ne alteri detur manutentio, *dec. 58. num. 22. Bichio.*

Possessio, seu quasi semel quaesita per lites, & controuersias de nouo excitatas, prohiberi, & impediri non potest, *dec. 150. num. 6. Celfo.*

Possessio probatur ex confessione patris in libello factis, etiam si in eo possessor nuncupetur detentor, *decis. 277. num. 1. & 2. Meltio.*

Possessionis continuatio ex quo dignoscatur, *decis. 20. num. 8.*

Possessio locorum Montium probatur ex descriptione facta in libris Montium, *decis. 244. num. 2. Cerro.*

Possessionis praecipuum signum est perceptio fructuum, *decis. 200. num. 2. Ghislerio.*

Possessione probata manutentio denegari non potest, *dec. 200. num. 3. Ghislerio.*

Possessio antiquior quando non attendatur, *decis. 200. num. 4. Ghislerio.*

Possessio, atque dominium plenè probatur ex additione hereditatis, & iudiciali declaratione, *decis. 140. num. 2. Ghislerio.*

Possessio Canonici licet instrumentalis quando fuit approbata à Capitulo, sufficit pro manutentione, *decis. 34. num. 3. Cerro.*

Possessio, quae habet adnotatam horam, presumitur anterior, *decis. 88. num. 1. Bichio.*

Possessio apprehensa à duobus eadem die, illa praeualet, quae est titulata, *decis. 88. num. 24. Bichio.*

Possessio alicuius domus probatur ex locationibus eiusdem domus continuatis, & effectum sortitis, *decis. 29. numer. 2.*

Possessio debitoris de tempore contractae obligationis ex quibus probata remaneat, *decis. 67. num. 16. Arguelles.*

Possessio tam civilis, quam naturalis amittitur per sequestum de ordine iudicis factum, *decis. 277. num. 10. Meltio.*

Possessio probatur ex confessione partis, etiam si sit extrajudicialis, dec. 342. num. 8. Bichio.
Possessione sua quis non dicitur spoliatus vigore decreti Iudicis iniusti, dec. 11. num. 28. Arg.
Possessio rei conuenti probatur ex contestatione litis, prosecutione, ac denegata restitutione, dec. 279. num. 5. Arguelles.
Possessio presumitur continuata, non docto de alterius successiva possessione, decis. 14. num. 12. Bichio.
Possessio statutaria continuatiua possessionis defuncti in heredem est manutenibilis, decis. 146. numer. 3. Ghislerio.
Possessio posterior nullum ius tribuit in praeiudicium anterioris, decis. 85. num. 2. Meltio.
Possessio subrogati vigore gratiosae subrogationis non dicitur noua, sed antiqua, dec. 133. num. 16. Meltio.
Possessio antiqua quando sine titulo sufficiat ad effectum manutentionis, & quando non, decis. 219. num. 19. & seqq. Corrado.
Possessionis continuatio iudicialis, & mediante facto iudicis non excusat ab attentatis, dec. 298 num. 26. Bichio.
Possessio triennalis constat ex instrumento captae possessionis, decis. 14. num. 11. Bichio.
Possessio iam effecta litigiosa, valide acquiri, ac in alium transferri non potest in praeiudicium actoris, decis. 68. num. 8. Meltio.
Possessio illa videtur per viam rationis magis iustificari, quae est titulata, decis. 88. num. 6. Bichio.
Possessio vacans sequestratur, dec. 94. num. 1. Arguelli.
Possessio beneficii per obitum vacat, substatetur etiam stante resignatione minus legitima, decis. 85. num. 7. Meltio.
Possessio dicitur attentata, & sequestrari debet ubi causa fuerit simpliciter commissa, decis. 94. num. 8. Arguelles.
Possessio transfertur etiam ex contractu nullo, decis. 244. numer. 6. & seqq. Cerro.
Possessio amittitur per decennium, decis. 191. num. 3. Cerro.
Possessio rei conuenti plenè iustificatur ex testibus, decis. 30. num. 6.
Possessio probatur ex decisionibus concedentibus manutentionem, decis. 133. num. 4. Meltio.
Possessio infecta à decreto irritanti habetur pro vacua, dec. 57. num. 26. Bichio.
Possessio Locorum Montium probatur ex descriptione facta in libris Montium, decis. 244. num. 2. Cerro.
Possessio defuncti, ex statuto Urbis continuatur in heredem, dec. 172. num. 8. Ghislerio.
Possessionem apprehendens Iudicis auctoritate, quando dicatur iuste possidere, dec. 88. numer. 13. Bichio.
Possessio semel acquisita non amittitur sine acquiescentia, quamuis ab alio occupetur, decis. 78. num. 16. Bichio.
Possessio emanata propter metum est nulla, dec. 300. num. 51. Arguelles.
Possessio absque titulo in beneficialibus sufficit ad effectum reportandi manutentionem, secus in Tribunalibus secularibus, dec. 156. num. 3. Bichio.

Possessio beneficii tradita ab illis, qui habent potestatem conferendi, habent vim collationis, dec. 49. num. 9. Pentingero.
Possessio fructuum beneficii nihil commune habet cum possessione pensionis, dec. 119. num. 7. Pentingero.
Possessio probatur ex iudicio immisionis executioni demandato, dec. 319. num. 1. Pentingero.
Possessio ultimo loco nulliter, & attentate apprehensa, non est manutenibilis, nec impedire potest manutentionem anteriori possessori, qui non habuit se pro spoliato, dec. 269. num. 13. Cerro.
Possessio diuersae speciei non suffragatur, dec. 119 num. 8. Pentingero.
Possessionis causam, quando quis mutat, illa dicitur noua possessio, & non continuatur prima, decis. 365. num. 8. Arguelles.
Possessio in vim mandati Iudicis capta est manutenenda etiam contra anteriorem possessionem, dec. 129. num. 4. Arguelles.
Possessione plenè non probata, non conceditur manutentio, dec. 327. num. 2. Meltio.
Possessio plena auctoritate priuata ingredi non potest, sed requiritur mandatum Iudicis, decis. 342. num. 7. Bichio.
Possessio subrogati non potest continuari, nisi cum qualitatibus anterioris possessionis, decis. 109. num. 11. Ghislerio.
Possessio quando est notoriè attentata habetur pro non possessione, dec. 57. num. 25. Bichio.
Possessio conductoris locatione durante est manutenibilis, decis. 191. num. 3. Cerro.
Possessioni anteriori, ex quibus dicatur quis renunciasse, dec. 53. num. 17. Arguelles.
Possessio exigendi pensionem ad hoc vt amittatur, quid sit necessarium, dec. 119. num. 23. Pentingero.
Possessio exigendi decimas ex quibus non possit dici dimissa, sed potius animo retenta, dec. 212. num. 12. Celso.
Possessio dicitur attentata, & non continuata quando est diuersa ab illa priori, & antecedenti possessione, dec. 20. num. 13. Arguelli.
Possessio capta ab alio non existente in possessione sufficit ad effectum manutentionis, decis. 85. num. 1. Meltio.
Possessionem domus qui tribuit quandoque mobiliū inibi existentium possessionem, tradere censetur, decis. 237. num. 3. Bichio.
Possessio capta titulo collationis habitae ab inferiore collatore in mense reservato, dicitur infecta à decreto irritanti appposito in regula reservatoria mensium, decis. 57. num. 28. Bichio.
Possessio regulatur à mandato, in cuius executionem fuit concessa, dec. 237. num. 18. Bichio.
Possessionem antiquam quis amittit per mutationem causae eius possessionis, dec. 20. num. 14. Arguelles. Contra num. seqq.
Possessionem probans tempore motae litis manuteneri debet, dec. 244. num. 1. Cerro.
Possessio lite pendente capi non potest circa vitium attentatorum etiam quod esset vacans, dec. 327. num. 5. Meltio.
Possessio penes duos in eodem tempore in solidum esse non potest, dec. 17. num. 3. Jerospio.
Poss.

Possessio probatur ex instrumento declarationis, ac cessionis factæ ad favorem alicuius, *decis. 12. num. 31. Corrado*

Possessione capta de domo, censetur etiam capta possessio mobilium, quæ in ea continentur, *decis. 237. numer. 11. & per totam decis. Bichio.*

Possessio bonorum penes reum conuentum, probatur ex defensione litis, & restium depositionibus, *decis. 12. num. 5. Corrado*

Possessio postquam fuit in esse producta, ius quoddam esse dicitur, *dec. 230. num. 8. Bichio.*

Possessionem defuncti controuertere non potest, qui ex illius vacatione venit, *dec. 168. num. 3. Pentingero.*

Possessio beneficii probatur ex instrumento apprehensionis illius capte auctoritate executoris, *decis. 133. num. 1. Meltio.*

Possessionis dimissio probatur in necessarium antecedens possessionem dimittentis, *dec. 237. num. 3. Meltio.*

Possessio manutenibilis non transfertur per alienationem factam à minore sine solemnitatibus operantibus defectum consensus, *dec. 116. num. 12. Ghislerio.*

Possessio iurispatronatus acquiritur per presentationem effectum sortitam, *dec. 255. num. 10. Meltio.*

Possessio licet attentata continuari potest superueniente subrogatione gratiosa, *dec. 109. num. 9. Ghislerio.*

Possessio præsumitur continuata usque ad obitum, *dec. 89. num. 4. Ghislerio.*

Possessio iam antea in aliquem translata non tollitur per possessionem posteriorem cum clausula, *constituti*, in alterum translata, *dec. 316. n. 17. Meltio.*

Possessionem esse penes Titium probatur ex mandato de associando contra eum petito, & relaxato, *dec. 73. num. 27. Corrado.*

Possessionis tituli quando non possint dici compatibles, *dec. 365. num. 10. Arguelles.*

Possessio Ecclesiæ non transfertur in alium ex contractu nullo, *dec. 200. num. 8. Ghislerio.*

Possessio capta à subrogato gratiosa, nè dicatur vitiosa ex capite attentatorum, sufficit, ut de eis possit dubitari, *dec. 57. n. 59. Bichio.*

Possessionis iustitia in beneficiis videnda est in petitorio, & interim danda est manutentio possessori, *decis. 156. num. 15. Bichio.*

Possessio est attentata si capta fuit lite pendente coram Iudice Compulsore, *decis. 57. num. 48. Bichio.*

Possessio posterior non est manutenibilis in præiudicium anterioris possessoris non habentis se pro spoliato, sed petentis manuteneri, *dec. 11. num. 32. Arguelles.*

Possessio ad hoc, ut acquiratur, non sufficit actus iuris, sed requiritur factum hominis, *dec. 119. num. 21. Pentingero.*

Possessio continuatiua vigore statuti quando dicatur interuersa, *dec. 57. num. 13. Bichio.*

Possessio bonorum, quod fuerit penes Testatorem mortis tempore, probatur ex testibus, ac instrumentis, *dec. 12. num. 4. Corrado.*

Possessio ut dicatur manutenibilis, inspicitur

Part. X. Recens.

dumtaxat metæ, & corporalis detentio, & facti insistentia, *dec. 269. num. 12. Cerro.*

Possessio instrumentalis, alio non existente in possessione, est manutenenda, *dec. 122. num. 1. Pentingero.*

Possessio iuris incorporalis non acquiritur per possessionem rei corporalis, nisi illi sit annexum, *dec. 119. num. 4. Pentingero.*

Possessio apprehensa propria auctoritate, & sine citatione dicitur clandestina, & turbatiua, & infert præiudicium legitimo possessori, *dec. 29. num. 5. Celfo.*

Possessio civilis, finito usufructu per mortem usufructuarii, trahit ad se possessionem naturalem, *dec. 316. num. 4. Meltio.*

Possessio posterior, & illius actus gesti non citato possessore, non obsunt anteriori possessioni, *dec. 11. n. 33. Arguelles.*

Possessio præsentandi non deducitur ex nominatione, quæ postea non habuit effectum, *dec. 6. num. 6. Ghislerio.*

Vel si habuit effectum, ut quia fuit capta possessio cum omnibus solemnitatibus, tamen statim euauit per prouisionem Apostolicam alteri factam, *ibidem num. 7.*

Possessio civilissima euanesceat possessione naturali ritè, & rectè apprehensa, *dec. 57. num. 57. secus è contra, num. seq. Bichio.*

Possessio capta eadem die late sententiæ, vel ante eius probationem, vel durante monitione partis, an sit nulla, *decis. 67. n. 3. Corrado.*

Possessionem dimittere petens, fatetur non se, sed alium possidere, *dec. 277. num. 4. Meltio.*

Possessio in corporalibus non amittitur per non exercitum, nisi per spatium decennij, *dec. 102. num. 20. Ghislerio.*

Ea ratioque, quia possessio civilis, quæ animo retinetur, benè colligitur ex actu possessorio successiue exercito, *ibidem num. 21.*

Possessio vnius rei in causa vniuersali trahit secum possessionem omnium aliarum rerum, sub eadem causa comprehensarum, *decis. 103. num. 18. Pentingero.*

Possessio capta pendente termino ad appellandum, est attentata, *dec. 94. num. 2. Arguelles.*

Amplia conclusionem, procedere etiam in possessione capta post interpositam appellationem, *ibidem.*

Possessio adminiculatur ex partitis libri æstimi, *dec. 12. num. 27. Corrado.*

Et non eliditur ex posteriori descriptione suo nomine alterius facta, dummodo non constet de legitima causa, vel de consensu posterioris, *ibidem num. 28.*

Possessionem antiquam quis non amittit per nouam apprehensionem, quando vult possidere ex pluribus causis, *dec. 20. num. 16. Arguelles.*

Possessio à prouiso capta, præsumitur continuata vique ad diem suæ resignationis, *dec. 107. num. 8. Cerro.*

Possessio debitoris de tempore contractæ obligationis iustificatur ex venditione illius prædij facta ab eius hæredibus, asserentibus esse hæreditarium, & pro soluendis debitis hæreditarijs, *dec. 30. num. 4. Corrado.*

Possessio anterior est manutenenda fortius quā-

- do possessor primus protestatus fuerit de non habendo se pro spoliato, quando alter possessionem capit, *decif. 109. num. 1. & 2. Ghislerio.*
- Possessio continuata ex quibus demonstratur, *dec. 11. num. 9. Arguelles.*
- Possessio antecessoris suffragatur successori etiâ in iure visitandi, & ad effectum manutentionis, *dec. 150. num. 2. Celfo.*
- Possessio à quadraginta, & pluribus annis citra longè differt à præscriptione, *decif. 221. num. 5. Corrado.*
- Possessio attentata sequestrari debet, *dec. 155. num. 11. Bichio.*
- Possessio capta auctoritate iudicis est manutenibilis, *dec. 14. num. 1. Bichio.*
- Possessionis commoditas est à iure eiusdem possessionis contradistincta, *decif. 230. numer. 5. Bichio.*
- Possessio per dictum unius testis sufficenter probatur in iudicio summarissimo manutentionis, *dec. 250. num. 3. Meltio.*
- Possessio antiqua prævalet alterius, possessione non concurrente, *decif. 333. num. 12. Bichio.*
- Imò est etiam manutenibilis non obstante immemorabili, vel privilegio, quæ ad petitoria referuntur, *ibid. num. 13. & 32.*
- Fallit stante privilegio claro, *ibid. num. 14. & 23.*
- Vel si allegans immemorabilem sit in possessione, aut immemorabili nititur, *ibidem n. 15. 16. & 23.*
- Possessionis causa ut dicatur mutua quid requiratur, *dec. 57. num. 43.*
- Possessio exigendi decimas ex fructibus quorundam bonorum contra auctorem acquisita, suffragatur etiam contra successores omnes in illis bonis, & quare, *dec. 212. num. 2. & 3. Celfo.*
- Possessio beneficii quamvis attentata, per superveniētem subrogationem gratiosam, delinit esse vitiosam, & quare, *dec. 57. num. 40. Bichio.*
- Possessio beneficii capta ab eo, qui fuit à Capitulo electus ante confirmationem Episcopi, est ipso iure nulla, *dec. 184. num. 1. Bichio.*
- Possessio eo magis per negligentiam decennalē censetur amissa, quo illa per alium fuit occupata, *dec. 191. num. 7. Cerro.*
- Possessionis causâ sibi mutasse præsumitur prout Apostolicus ex supervenienti subrogatione, etiam si non declarasset, *dec. 57. num. 64. Bichio.*
- Possessio benè probata remanet ex confessione Aduersarii in monitorio facta ad effectum concedendi manutentionem possessori ibidē enunciato, *decif. 167. num. 4. Cerro.*
- Possessione naturali apprehensa, statim possessio civilissima evanescit, *dec. 57. num. 46. Bichio.*
- Possessio quamvis agatur iudicio possessorio efficitur litigiosa, nec potest in alium transferri, *decif. 339. num. 2. & seqq. Bichio.*
- Possessio vigore subrogationis equiparatur possessioni civilissimæ continuatæ vigore statuti, *dec. 57. num. 12. Bichio.*
- Possessio iuris exigendi pensionem non amittitur ex possessione ab altero capta de percipiendis fructibus beneficii, *decif. 119. num. 9. Pentingero.*
- Possessio cum titulo non requiritur in summarissimo manutentionis iudicio, *dec. 146. num. 5. Ghislerio.*
- Possessio attentata sequestrari debet, *decif. 327. num. 6. Meltio.*
- Possessiones diversæ speciei non possunt coniungi, *decif. 300. num. 45. Arguelles.*
- Possessio, seu quasi iuris visitandi probatur ex instrumentis visitationum, *decif. 150. num. 1. Celfo.*
- Possessio censetur continuata, nisi amissa, aut interrupta doceatur, *dec. 11. num. 7. Arguelles.*
- Possessio turbativa, & posterior non potest impedire manutentionem anterioris possessionis, *decif. 352. numer. 3. Cerro.*
- Possessionis causam mutare nemo potest alio in possessione existente, *decif. 133. num. 7. Meltio.*
- Possessio, quæ non est præservari non potest, *decif. 240. numer. 9. Bichio.*
- Possessio rei conventi probata remanet ex substantiatione litis iunctis adminiculis, *dec. 204. num. 12. Bichio.*
- Possessio nepotis vivente avia, cum qua nūc vivebat, præsumitur ex causa familiaritatis, & curæ, *decif. 12. num. 32. Corrado.*
- Possessio capta pendente lite est attentata, & per consequens sequestranda, *decif. 327. num. 7. Meltio.*
- Possessio instrumentalis adminiculata plenè probat, etiam alio in possessione existente, *decif. 342. num. 5. Bichio.*
- Possessio dicitur amissa stante executione sententiæ, *decif. 103. num. 19. Pentingero.*
- Possessionem capere extrajudicialiter propria auctoritate non licet domino directo, nisi devolutio sit clara, *dec. 165. num. 29. Ghislerio.*
- Possessio instrumentalis, alio non existente in possessione, est manutenibilis, *decif. 56. num. 1. Bichio.*
- Possessio titulata est magis manutenibilis, & præfertur possessioni non titulata, *dec. 277. num. 9. Meltio.*
- Possessio debitoris de tempore contractæ obligationis probatur per testes, *decif. 30. num. 3. Corrado.*
- Possessio civilis semper amittitur, ubi quis patitur alium possidere, & negligit accipere naturalem possessionem, *dec. 187. num. 8. Ghislerio.*
- Possessio cum titulo ad obtinendam manutentionem in beneficiis non est necessaria, & quare, *decif. 156. num. 2. Bichio.*
- Possessio si animo retinetur, non amittitur sine facto hominis, *dec. 119. num. 22. Pentingero.*
- Possessio naturalis, & realis, quamvis unica, sufficit pro manutentione, *dec. 34. num. 2. Cerro.*
- Possessio domus includit etiam possessionem mobilium in ea existentium, *decif. 269. num. 10. & 11. Cerro.*
- Possessio non probatur ex locationibus peractis dum conventa pensio à locatoribus non fuit recepta, *decif. 17. num. 5. Herospio.*
- Possessionem, quam quis non habet, non potest continuare, *decif. 34. num. 20. Cerro.*
- Possessio eodem tempore apud duos esse non potest, *decif. 133. num. 14. Meltio.*
- Possessio prima, an dicatur amissa per petitionem

tionem secundæ, *decif. 53. numer. 22. Arguelles.*

Possessio Rei conuerti probatur ex litis subſtē-
tatione, *decif. num.*

Possessio quando non sit manutenibilis, *decif. 53. num. 11. Arguelles.*

Possessio domus tradita de voluntate possessoris
importat possessionem mobilium, ſecus ſi
posſeſſio fuerit data de ordine Iudicis, *dec. 237. num. 5. Bichio.*

Possessio Canonici, & Præbende capitulari-
ter est capiendā, *decif. 140. num. 12. Meltio.*

Possessio probatur ex confessione partis, ac litis
ſuſtēntatione, *dec. 336. num. 6. Corrado.*

POSSESSOR.

Possessor solo animo, vt quis efficiatur alio pos-
ſidente quid interuenire debeat, *decif. 37. n. 23. Bichio.*

Possessor malæ fidei, quando non possit præſcri-
bere, quamuis ad eius fauorem eſſet lata ſen-
tentia, *decif. 30. n. 37. Bichio.*

Possessor malæ fidei tenetur restituere fructus
perceptos post litem conteſtarant, *decif. 153. num. 1. Corrado.*

Possessor beneficii citari debet, vel domi, vel ad
valuas Ecclesiæ, in quo adest beneficium, *decif. 314. num. 14. Meltio.*

Possessori non citato non denegatur manuten-
tio, *dec. 314. n. 17. Meltio.*

Possessor lite pendente ſua poſſeſſione priuari
non debet, *decif. 277. num. 18. Meltio.*

Possessor non citatus, non dicitur ſua poſſeſſio-
ne priuatus, *decif. 314. num. 17. Meltio.*

Possessor pacificus non dicitur, qui per merum
fuit in pacifica poſſeſſione relictus, *dec. 132. n. 14. Bichio.*

Possessor ad aliam non tenetur deſenſionem ſi
litem principali intimauit, eumque ſemper
in iudicio vocauit, *dec. 81. n. 10. Meltio.*

Possessor etiam ſi fuerit abſens perſonaliter ci-
tari debet in loco, in quo reperiatur, *dec. 314. n. 13. Meltio.*

Possessor, vt ſua poſſit poſſeſſione priuari, ſem-
per citari debet, ſiue actor ſciuerit, ſiue igno-
rauerit illum eſſe poſſeſſorem, *dec. 342. n. 17. Bichio.*

Possessor contradictus non dicitur pacificus
niſi contradictio ſit extraiudicialis, vel ſi iudi-
cialis ſit extincta per finem litis, *decif. 341. n. 13. & 15. Bichio.*

Possessor habens titulum à defuncto dicitur le-
gitimus contradictor aduerſus hæredem pe-
tentem immiſſionem, *dec. 179. num. 3. Bichio.*
Limita, vt *num. 4.*

Possessor anterior manuteneri debet, *dec. 85. n. 21. Meltio, & ſuper num. 1. cum ſeqq.*

+ Possessor antiquus præferri debet, niſi ſe habue-
rit pro ſpoliato, *dec. 342. num. 7. Bichio.*

Possessor triennali dummodo ſit, pacificus iu-
uetur regula Cancellariæ de triennali, *dec. 341. num. 11. & 12. Bichio.*

Possessor etiam coram Iudice appellationis à
ſententiā lata in petitorio poteſt petere ex in-
tegro manutentionem, *decif. 176. numer. 6. Bichio.*

Possessor cum titulo dicitur legitimus contra-

dictor ad impediendam immiſſionem, *decif. 163. numer. 9. Intellige, vt numeris ſequentibus, Arguelles.*

Possessor triennalis in beneficialibus non eget
alia iuſtificatione tituli, *dec. 14. n. 10. Bichio.*

Possessor, ſatisfactione ſecuta, denegans reſtitu-
tionem dicitur ſpoliare, *dec. 279. num. 6. Ar-
guelles.*

Possessor non eſt priuandus ſua poſſeſſione,
pendente appellatione ſuper negotio princi-
pali, *dec. 176. n. 14. Bichio.*

Possessor auctore Prætorē, tunc dicitur iuſte
poſſidere, quando Iudex ritē, & rectē indi-
cialiter proceſſerit, *dec. 88. n. 14. Bichio.*

POSSESSORIUM.

Possessorium ſummariſſimum non admittit
diſputationem ſuper prouiſione Apoſtolica,
dec. 133. num. 19. Meltio.

Possessorium non retardatur per probationem
tituli factam per teſtes, *dec. 333. n. 24. Bichio.*

Possessorium ante omnia terminari debet, *dec. 45. num. 27. Pentingero.*

Possessorium prius terminandum, & deinde de
meritis negotij principalis inquirendum eſſe,
ordo iudicij poſtulat de ſtylo Rotæ, *dec. 45. n. 30. Pentingero.*

Possessorio in ſummariſſimo nudum factum,
non quid fieri debeat inſpicitur, *decif. 344. num. 4. Bichio.*

Possessorio remedium non competit Cap-
pellano amouibili, *dec. 133. n. 3. Meltio.*

POSSEDERE.

Possidendi facultas ubi fuit cōceſſa, dicitur etiā
conceſſa fructuum acquiſitio, *dec. 42. num. 4.*

Possidere cumulatiuē ex iſdem cauſis non po-
teſt quis, ubi dictæ cauſæ non ſunt compa-
tabiles inter ſe, *decif. 53. num. 5. Arguelles.*

Possidere loco pignoris non dicitur ille, qui in-
ſteſtit pro conſignatione bonorum iuxta for-
mam iurium in actis productorum, *decif. 42. num. 41. Bichio.*

Possidere iure communi reſiſtente, & prohi-
bente quaſi poſſeſſionem, aliud eſt, quā
poſſidere aduerſus iuris præſumptionem,
decif. 156. num. 10. Bichio.

Possidere quis non poteſt eandem rem vti cre-
ditor, & vti hæres, *dec. 20. n. 22. Arguelles.*

Possidere iuſtē dicitur, qui auctoritate Iudicis
poſſidet, *dec. 116. n. 1. & 15. Ghislerio.*

Possidere ex pluribus cauſis, & velle mutare
cauſam poſſeſſionis, diuerſum eſt, *decif. 20. num. 17. Arguelles.*

Possidere loco pignoris dicitur ille, qui aſſeren-
do ſe creditorem inſteſtit pro conſignatione
bonorum in ſolutum, *dec. 42. num. 40. Bichio.*

Possidere velle ex pluribus cauſis, vel mutare
cauſam poſſeſſionis, ſunt diuerſa, *dec. 365. n. 9. Arguelles.*

POTESTAS.

Potestas alicui conceſſa ſub certa forma ea non
ſeruata, non tenet quod geritur, & quando
ſanari non poſſit per ſubſequentis implemen-
tum, *decif. 363. n. 11. Cerro.*

de Potestate Papæ dubitare, præſertim in bene-
ficialibus nefas eſt, *dec. 184. num. 27. Bichio.*

PRAEBENDAE duæ ſolent concedi prouiſio
in ea-

in eadem Ecclesia, etiam si vna sit alicui dignitati vnita, *dec. 353. num. 18. Celfo.*
 Præbendariorum ordo sequitur immediate post Canonicos, *dec. 254. num. 4. Arguelles.*

PRÆCEDENTIA.

Præcedentia in vno loco non infert ad præcedentiam in alio. *dec. 254. num. 27. Arguel.*

in Præcedentia Collegiali non attenditur præcedentia non collegialis, *dec. 254. num. 28. Arguelles.*

in Præcedentijs attenditur possessio, & consuetudo, *dec. 102. num. 17. & 29. Ghislerio.*

Amplia etiam si præcedentiæ essent iuri communi, contrariæ, *ibid. num. 18.*

Præcedere qui debeat in asportatione cadaveris Parochus ne aut capitulum, *dec. 254. num. 7. Arguelles.*

PRÆCEPTVM dimittendi, & discendendi possessionem probat dimittentis, & discedere debentis, *dec. 277. num. 5. Meltio.*

Præceptum vendendi Testatoris operatur, ac si ipse vendidisset, *decif. 179. num. 2. Bichio.*

PRÆCESSISSE non præsumitur, id, de quo partes mentionem non fecerunt, maxime si eius beneficio uti nolissent, *decif. 41. num. 10. Corrado.*

PRÆDIA urbana de sui natura sunt infructifera, *decif. 21. num. 26.*

PRAEDILECTIONIS argumentum quando procedat, *dec. 160. num. 29. & seq. Verospio.*

PRAEIVDICARE sibi dicitur ille, qui factus fuit debitum proprium, & agnouit creditorem suum, *decif. 40. num. 9. Verospio.*

PRAELATIO in locatione non conceditur, stante nullitate illius, *dec. 219. num. 24. Corrado.*

PRESBYTERATVS probatur ex literis parentibus Ordinarij, *decif. 14. num. 6. Bichio.*

PRAEPOSITURA dicitur erecta in titulum ex assignatione facta titulo dotis, *dec. 59. num. 7. Verospio.*

PRAESCRIPTIO.

Præscriptio non potest considerari. vbi non adest persona contra quam præscribi possit, *decif. 199. num. 14. Peutingero.*

Præscriptio quando non dicatur currere post executionem cæptam, *decif. 193. num. 23. Corrado.*

Præscriptio decennalis sufficit inter præsentes, *decif. 222. num. 22. Peutingero.*

Præscriptio contra compatronos requirit præsentationes factas priuatiue cum scientia compatronorum, *decif. 240. num. 16. Bichio.*

Præscriptio longissimi temporis afficit etiam pupillos, & minores, cum pupillarem exceperint, *decif. 30. num. 32. Corrado.*

Præscriptio se compatitur, & concurrere potest cum titulo concordie, & alijs, quæ competere possunt, *decif. 44. num. 27. Bichio.*

Præscriptio non currit contra pupillos, & minores durante pupillari, & minori ætate, *decif. 302. num. 9. Celfo.*

Præscriptio interruptitur ex actis, & instantijs iudicialiter factis, *decif. 193. num. 20. Corrado.*

Præscriptio statutaria, vt remaneat interrupta, sufficit quæcumque instantia, protestatio, & extraiudicialis interpellatio, *decif. 225. num. 24. Meltio.*

Præscriptio statutaria fundata in præsumptione solutionis, non afficit existentes sub patria potestate, *decif. 302. num. 12. Celfo.*

Præscriptione triginta annorum perimitur omnis actio, *dec. 302. num. 8. Celfo.*

Præscriptio interruptitur ex quocumque actu & interpellationibus etiam extraiudicialibus, *dec. 204. num. 10. Bichio.*

Præscribitur exemptio à decimis consuetudine, & fortius si consuetudo sit immemorabilis, *dec. 100. num. 15. & 16. Ghislerio.*

Præscriptione 30. annorum, quælibet actio, quamuis perpetua remanet extincta, *decif. 311. num. 2. Meltio.*

Præscribitur actio in factum spatium annorum triginta, *dec. 193. num. 16. Corrado.*

Præscriptio inchoare non potest stante mala fide debitoris, *dec. 204. num. 5. Bichio.*

Præscriptio statutaria licet inchoata cum defuncto non currit contra illius hæredem pupillum, sed dormire dicitur, *decif. 282. num. 4. Cerro.*

Præscriptio contra hæredes non inchoatur nisi à die aditæ hæreditatis, *dec. 193. num. 17. Corrado.*

Præscriptio, & immemorabilis in materia decimarum, vbi non fuit concludenter probata & per tres conformes canonizata, non impedit exactionem decimarum, *decif. 22. num. 11. Meltio.*

Præscriptio aduersus spoliū quantum temporis spatium requirat, *dec. 73. num. 31. Corrado.*

Præscriptio annorum 30. requiritur integra in materia, l. hac ædificialis C. de secundis nuptijs *dec. 326. num. 12. Cerro.*

Præscriptio legalis non attenditur absque integro cursu annorum triginta, *decif. 282. num. 3. Cerro.*

Præscriptio interruptitur per litis contestationem, *decif. 30. num. 34. Corrado.*

Præscriptio contra pupillum, seu minorem, non incipit durante pubertate, *decif. 30. num. 33. Corrado.*

Præscriptum dicitur tantum in materia decimarum, quantum fuit possessum, & patiente capitulo non fuerint solutæ, *decif. 22. num. 13. Meltio.*

Præscriptio non operatur in postea acquisitis, *decif. 333. num. 31. Meltio.*

Præscriptio contra hæredem creditoris, ne intentare possit Saluianum, quando currere incipiat, *decif. 204. num. 8. Bichio.*

Præscriptio non currit tempore pupillaris ætatis, *decif. 195. num. 21.*

Præscribere non potest possessor malæ fidei, *decif. 30. num. 35.*

Præscriptio impeditur, ac interruptitur ex sola citatione legitime executâ, *decif. 204. num. 9. Bichio.*

Præscriptio statutaria fundata in præsumptione solutionis tollitur per contrarias præsumptiones, *decif. 302. num. 13. Celfo.*

Præscriptio longi temporis inchoari non potest contra pupillos, & contra minores, *decif. 30. num. 31. Corrado.*

Præscriptio in materia decimarum, non extenditur

ditur de predio ad predium, sed in quolibet predio probari debet, *decis. 22. num. 12. Meltio.*
 Præscriptio viginti annorum regulariter obstat hypothecariz, ac proinde Saluiano, *decis. 30. num. 10. Corrado.*

Præscriptio non necet fideicommissario, cui fideicommissum nondum apertum fuerat, *decis. 204. num. 7. Bichio.*

Præscriptio quadragenaria sufficit contra Compatronum, *decis. 240. num. 15. Bichio.*

Præscriptio quadragenaria requiritur in iurepatronatus, *dec. 149. num. 23. Peusingero.*

Præscriptio an currat contra mente captos, *decis. 204. num. 6. Bichio.*

Præscriptio contra Ecclesiam debet esse quadragenaria, *decis. 4. num. 14. Peusingero.*

Præscriptionem opponens tenetur probare principium, & finem temporis ad præscriptionem necessarij, *dec. 193. num. 18. Corrado.*

Præscriptio interruptitur per litem, *decis. 240. num. 21. & 22. vbi limita. Bichio.*

Præscriptiones tot requiruntur quot sunt anni in præstationibus annuis, *dec. 334. num. 10. Celfo.*

Præscriptio contra Ecclesiam debet esse quadragenaria, *decis. 336. num. 27. Corrado.*

PRAESENTATIO

ex Præsentatione acquiritur præsentato ius considerabile, *decis. 327. num. 13. Meltio.*

Præsentatio facta in ultimis voluntatibus sub spe confirmationis est valida, *decis. 14. num. 2. Peusingero.*

Præsentationes probari possunt per testes, quia scripturam non requirunt, *decis. 252. num. 1. Bichio.*

Præsentatio effectuada probatur ex vacatione succedente per obitum Præsentati, *dec. 24. num. 5. Bichio.*

Præsentationes effectum sortitæ probant ius patronatus, etiam absq; instrumento fundationis, *dec. 159. num. 4. Verosio.*

Præsentatio, vt vitietur non sufficit sola appositio contemptus Patronorum, sed simul requiritur eius prosecutio intra temporis præsentandi, *dec. 4. num. 9. Peusingero.*

Præsentatio ab altero compatrono facta habente illius ius, dicitur facta priuatiuè quoad alium, *dec. 240. num. 18. Bichio.*

Præsentationes quando sufficiant ad probationem iurispatronatus, *decis. 255. num. 12. Meltio.*

Præsentatio de persona non habente qualitates ad beneficium necessarias non valet, *decis. 108. num. 15. Meltio.*

Præsentatio quando est nulla, & attentata, beneficium remanet vacans, loco arbitrij Patronorum succedit arbitrium Iudicis, vbi pendet appellatio, *dec. 171. num. 11. Ghislerio.*

Præsentatio conditionalis resoluitur non purificata conditione, *decis. 103. num. 9.*

Præsentatio quando dicatur facta priuatiuè quoad compatronos, *decis. 240. num. 17. cum seq. Bichio.*

Præsentatio extraneorum ad iusp. prohibita à fundatore quando in familia extent personæ habiles, intelligitur de habilitate in potentia non autem actu, *decis. 249. num. 8. Ghisler.*

Præsentatio etiam vnica si sit effectuada probat

pertinentiam, & possessionem iurispatronatus, *dec. 293. num. 5. Arguelles.*

Præsentationes probantur effectuatæ per successivas præsentationum institutiones, *dec. 252. num. 3. Bichio.*

Præsentatio facta cum clausula, vt afferitur, parit suum effectum, ex possessione præsentandi tribuit præsentanti, *dec. 301. num. 16. Meltio.*

Præsentatio est effectus, & fructus iurispatronatus, *dec. 255. num. 11. Meltio.*

Præsentandi quasi possessio etiam vnico actu acquiritur, *dec. 240. num. 6. Bichio.*

Præsentationes Patronorum admittæ ab Ordinario, non simpliciter, sed cum clausula, vt dicitur, non constituunt præsentantem in quasi possessione præsentandi, *dec. 301. num. 14. Meltio.* intellige, vt num. 15.

Præsentatio facta lite pendente nullius est roboris, *dec. 108. num. 10. Meltio.*

Præsentato ad iurispatronatum, quibus concurrentibus debeat adjudicatio, *decis. 169. num. 1. Arguelles.*

Præsentatio quando spectat ad plures vti vniuersos etiam absentes expectandi sunt; alias præsentatio est nulla, *dec. 4. num. 7. Peusingero.*

Præsentatio licet vnica, si tamen fuerit effectuatæ sufficit ad constituendum patronum in quasi possessione manutenibili ad præsentandum, *dec. 252. num. 4. Bichio.*

Præsentatio vnus Patroni, alteri non suffragatur, quando Patroni veniunt ex diuerso fonte, *dec. 4. num. 19. Peusingero.*

Præsentatio spectans ad Capitulum, sufficit, quod fuerit facta à maiori parte Canonicoꝝ, *dec. 4. num. 10. Peusingero.*

Præsentatio quando spectat ad Capitulum, omnes Canonici debent esse præsentantes ad præsentandum, *dec. 41. num. 5. Ghisler.*

Alias qui vocati non fuerunt de contemptu dicere possunt, *ibid. num. 5.*

Præsentatio attentata nullius est momenti, *decis. 162. num. 17. Bichio.*

Præsentatio, quæ suum habuit effectum, facit præsumere, quod præsentans descendat à veris Patronis, *decis. 301. num. 12. Meltio.*

Præsentare sicuti quædoque accipitur pro prouisione, & collatione, ita verbum prouidere iuxta subiectam materiam accipi potest pro præsentatione, *decis. 252. num. 2. Bichio.*

Præsentare, & eligere differunt inter se, *decis. 31. num. 16. Arguelles.*

Præsentandi quasi possessio, vt censeatur inducitur ex antiqua præsentatione, quid sit probandum, *decis. 169. num. 19. Arguelles.*

Præsentandi quasi possessio nō acquiritur absq; bona fide, & bona fides ex quibus probata remaneat, *dec. 252. num. 5. Bichio.*

Præsentandi facultatem habens alternatiuam, probare debet tempore præsentationis turnū ad ipsum spectare, *decis. 255. num. 13. Meltio.*

Præsentandi quasi possessio censeatur resoluta per sententiam in iudicatum transacta super non iure præsentantis, *decis. 169. num. 24. Arguelles.*

Præsentandi quasi possessio per Patronum bona fide acquisita, in ea manuteneri debet, etiā contra

contra prouisum ab Ordinario, *decif. 253. num. 8. Bichio.*

Præsentandi ius dicitur præscriptum contra compatronum ex lapsu quadraginta annorum, *dec. 169. num. 20. Arguelles.* Amplia vt *num. seq.*

ad Præsentandum laicis præfigitur tempus quadrimestri, *decif. 253. nu. 26. Meltio.*

Præsentandi ius habens in casum deficientis alicuius lineæ, illius defectum probare tenetur, *dec. 255. num. 14. Meltio.*

Præsentandi quasi possessio, vt censetur inducta ad fauorem alicuius sufficit vnica præsentatio effectuatæ, *dec. 169. num. 14. Arguelles.*

PRAESENTATIVUS.

Præsentatus à medietate Patronorum cum gratificatione Pontificis derogantis medietatis vocum præferri debet, *decif. 274. num. 3. Verospio.*

Præsentatus à Patronis ad Beneficiū Parochiale de necessitate Iustitiæ, debet approbati ab Ordinario præulo examine, *dec. 153. num. 9. Corrado.* Et quid si recusaret, *ibid. num. 11.*

Præsentatus ab habentibus plures voces est instituendus, *decif. 293. num. 3. Arguelles.*

Præsentatus à minori parte Patronorum præferatur præsentato à maiori, stante illius inhabilitate, *dec. 136. num. 14. Corrado.* Amplia vt *num. seqq.*

Præsentatus à Patronis si hoc titulo beneficium per plures annos retinuit, si deinde acceptauerit institutionem Episcopi non præiudicat iuribus Patronorum, *dec. 252. num. 10. Bichio.*

Præsentari ad beneficium amplius non potest, quando super titulo beneficii pendet appellatio, *decif. 171. num. 9. Ghislerio.* & quid si præsentent, *num. 10.*

Præsentatus, vt quis dicatur, sufficit, quod ab Episcopo fuerit institutus, *decif. 255. num. 21. Meltio.*

Præsentatus cum derogatione medietatis Patronorum, si præsentantes non erant in quasi possessione præsentandi nullum ius acquirit, *decif. 293. num. 8. Arguelles.*

Præsentatus ab eo, qui descendit ab ultimo præsentante venit instituendus, *decif. 255. num. 5. Meltio.*

Præsentatus in actu foundationis beneficii, data eius habilitate, necessario institui debet, *decif. 316. num. 6. Meltio.*

Præsentatus ab eo, qui existit in quasi possessione præsentandi, omnino institui debet, *dec. 301. num. 13. Meltio.*

Præsentatis dicitur effectum sortita ex sublecuta possessione capta à præsentato, *decif. 240. num. 4. Bichio.*

inter PRAESENTES esse dicimur, vbi quis degit in Ciuitate, alter in Terra Ciuitati subiecta, *decif. 232. num. 22. Pentingero.*

PRAESENTIA cū taciturnitate in iudicio consensus inducit, *dec. 225. num. 20. Meltio.*

Præsentia prouisi in Curia de tempore suæ prouisionis quomodo probetur, *decif. 271. num. 10. Pentingero.*

Præsentia in Curia de tempore vacationis beneficii tribuit prælationem in illius adiudica-

tione, *dec. 23. num. 13. & quando focus num. 18.*

PRAESENTATIVA possessionis, quando induci non possit, *dec. 301. num. 20. Meltio.*

PRAESERVATIVA non inducitur ex verbis generalibus, *dec. 281. num. 10. Pentingero.*

Præseruatiua nihil de nouo dat, *decif. 281. num. 11. Pentingero.*

Præseruatiua in dubio, non contra, sed ad fauorem reseruantis intelligenda est, *decif. 281. numer. 12. Pentingero.*

PRAESUMPTIO.

Præsumptio beneplaciti Apostolici ex cursu annorum 30. deducta in alienatione bonorum Ecclesiae hodie cessat mediante Constitutione san. mem. Urbani VIII. *decif. 219. num. 5. Corrado.*

Præsumptio iuris contra eum viget, qui certis determinatam rationem non reddit, *decif. 198. num. 9. Celfo.*

Præsumptio stat pro validitate redditionis rationis, *decif. 128. num. 3. Meltio.*

Præsumptio iuris stat pro Episcopo, *dec. 348. n. 2. Arguelles.*

Præsumptio stat pro decisionibus, *dec. 103. num. 21. Pentingero.*

Præsumptio stat pro validitate actus, *dec. 164. num. 18. Verospio.*

Præsumptio iuris in contrarium nō vetat quasi possessionem, nec vehementer ei resistit, *decif. 116. num. 11. Bichio.*

Præsumptio l. miles §. defuncto ff. ad leg. Jul. de adul. contrariis validioribus cōiecturis, & præsumptionibus refellitur, *decif. 8. num. 17. Corrado.*

Præsumuntur legata soluta de mobilibus, & creditis in hereditate repertis, *decif. 185. num. 21. Meltio.*

Præsumptio calumnie non obstat quando datur sumus materiz articulatæ, *decif. 99. num. 9. Bichio.*

Præsumptio iuris transfert onus probandi contrarium, & quidem concludenter in aduersarium, *decif. 207. num. 8. Meltio.*

Præsumptio subtractionis bonorum resultat ex non confectione inuentarij, *dec. 278. num. 7. Pentingero.*

Præsumptio melioris tituli cessat stante productione inualidi, *dec. 238. num. 4. Bichio.*

Præsumptio Beneplaciti Apostolici in locatione bonorum Ecclesie ex quibus excludatur, *dec. 219. num. 4. Corrado.*

Præsumptio deducitur ex antiquitate temporis, *decif. 6. num. 5.*

P R E T I V M.

Pretium diminuitur ex difficultate exactionis, alijsq; periculis, *decif. 223. numer. 18. Meltio.*

Pretij variatio non præsumitur ex solo cursu annorum trium, *dec. 81. num. 6. Verosp.*

ex Pretij quantitate, & qualitate optimè dignoscitur quid contrahentes senserint, & quid in contractu comprehendere voluerint, *dec. 225. num. 37. Meltio.*

Pretium conuentum præsumitur iustū, *dec. 154. num. 4. Meltio.*

Pretium fundi dotalis per maritum etiam vxore consentiente venditi, matrimonio soluto venit vxori restituendum, *dec. 238. n. 3. Corrado.*

Pretij

Pretij diminutio cessat cessante ratione, *dec. 154. num. 2. Meltio.*

Pretium iustum reputatur, quod fuit à peritis estimatum, *dec. 81. num. 5. Meltio.*

Pretium in particularibus non succedit loco rei *dec. 51. num. 4. Arguelles.* limita. vt *num. 5.*

Pretium ex alienius rei venditione redigendum verisimiliter maior impensa futurum esse creditur, *dec. 332. num. 7. Corrado.*

Pretium mercium venditarum, deductis expensis ac portione lucri debiti ob onus susceptū solui debet mercatori ab alio mercatore, cui illarum venditio demandata fuit, *decis. 332. num. 9. Corrado.*

Pretium interpretatur ex verisimili partium intentione, *decis. 154. num. 5. Meltio.*

Pretium presumitur peruenisse ad manus patris facta venditione per patrem, & filium, *dec. 78. num. 24. Bichio.*

PRIMOGENITURA

Primogenituræ natura est, vt nec memento vacare possit, *dec. 358. num. 6. Panziolo.*

Primogenitura an inducatur per vocationem maioris natu, *dec. 1. num. 3. & 12. Arguelles.*

Primogenitura inducitur ex coniecturis, *dec. 1. num. 96. Arguelles.*

Primogenituræ, vt sit locus qualiter sufficit, vt conditio vocatorum impleatur, *dec. 358. num. 5. Panziolo.*

Primogenitura dicitur illa, quando vocatus est primogenitus tantummodo, *decis. 1. num. 9. Arguelles.*

Primogenituram ex quibus colligitur, quod testator voluerit ordinare, *dec. 1. num. 53. Arguelles.*

PRIMOGENITI filius excludit Patrum in materia iurispatronatus, *decis. 142. num. 16. Pentingero.*

Primogeniti, vel maioris natu vocatio parificatur, nisi per vocationem maioris natu intelligatur senior, aut antiquior, *dec. 1. num. 23. Arguelles.*

PRIMVS acquirens quis dicatur in materia emphiteusis, & qui non, *dec. 55. num. 13. Pentingero.*

PRINCEPS.

Princeps non censetur voluisse derogari iuri alteri quesito, si non fuerit ipsi narratum, *dec. 363. num. 3. Cerro.*

Principis prohibitio quod bona non alienentur ex quacunque causa derogat etiam legitime, *dec. 318. num. 25. Arguelles.*

Princeps potest tollere leges, *decis. 318. num. Arguelles.*

Princeps quando post factam alienationem fideicommissi possit prejudicare ipsis, qui fuerant in causam alienationis à Testatore vocati, *dec. 41. num. 4. Corrado.*

Prior non debet se in Choro Cathedralis Ecclesie inferere, *dec. 254. num. 6. Arguelles.*

PRIORITAS, posterioritas in eodem instrumento non consideratur, *dec. 64. num. 24. Verospio.*

PRIVATIO.

Privatio beneficii etiam si induceretur ipso iure adhuc possessor citari debet, vt sua possit pos-

sessione priuari, *dec. 342. num. 15. Bichio.*

Privatio non incurritur absque mora damna-

bili, *decis. 149. num. 23. Arguelles.*

Privatio presupponit habitum, *dec. 277. num. 3. Meltio.*

Privatio presupponit habitum, *decis. 207. num. 12. Meltio.*

PRIVILEGIUM.

Privilegium non soluendi decimas à Papa concessum, an suffragetur in bonis controuersis remittitur ad petitorium, & interim decime soluendæ sunt, *dec. 22. num. 6.*

Privilegio alicui à Principe concessio, vt quis possit iuari, debet adesse qualitas à Principe requisita, *dec. 97. num. 15. Cerro.*

Privilegium primum non tollitur, aut derogatur per secundum data compatibilitate illorum, *decis. 337. num. 17. Corrado.*

Privilegium quod competit sorti competit etiã fructibus, *decis. 28. num. 12. Pentingero.*

Privilegia omnia exteris Religiosis concessa, fuerunt communicata Theatinis à Gregorio XIV. ac si ipsis independenter concessa fuissent, *decis. 337. num. 4. Corrado.*

Privilegia, quod Monasteria non ædificarentur propè alia, nisi relicto spatio cannarum 300. *decis. 337. num. 19. Corrado.*

Privilegia data Officialibus non habet locum in procurantibus officium, *decis. 171. num. 21. Ghislerio.*

Privilegia, & exemptionis non soluendi decimas, dum sunt discutienda, an veniant attendenda, necne non possunt retardare manutentionem, & illorum discussio ad petitorium rejici debet, *decis. 212. num. 12. Celso.*

Privilegii ratio vbi non applicatur, nec ipsum privilegium suffragatur, *decis. 339. numer. 13. Bichio.*

Privilegia concessa Theatinis sunt obseruanda, *decis. 337. num. 5. Corrado.*

Privilegium Apostolicum eximens aliquem locum à iurisdictione Ordinariorum, & illum subiiciens Sedi Apostolicæ sub tali exemptione non venit cura animarum, *decis. 233. num. 30. Ghislerio.*

Privilegia dotis non militant, quando probatio desumitur ex sola assertionem emissa constante matrimonio, *dec. 339. num. 15. Bichio.*

Privilegium de mutatione situs à Religiosis fienda non comprehenditur sub privilegio, ne ædificetur infra spatium cannarum 140. *dec. 337. num. 20. Corrado.*

Privilegia conquassantur inter pariter privilegiatos, *dec. 211. num. 17. Cerro.*

Privilegia per non vsum mortificata reuiuiscunt stante noua confirmatione, *decis. 337. num. 26. Corrado.*

Privilegium non soluendi decimas nō impedit quin concedatur manutentio si non continet derogationem, *cap. nuper de decimis, secus è contra, decis. 22. num. 13. Celso.*

PRIVS, & posterius, non dantur in vno eodèq; instrumento, *decis. 232. num. 7. Pentingero.*

PROBATIO.

Probatio plurimum pendet ab arbitrio Iudicis, *decis. 8. num. 24.*

- Probatio valoris in beneficiis sit vnico teste, & qualiscumque illa sit reputatur sufficiens, *dec. 137. n. 14. Arguelles.*
- Probationes non sunt angustandae, *dec. 100. n. 23 Ghislerio.*
- Probatur Doctoratus ex privilegio, *dec. 107. n. 5. Cerro.*
- Probationes per testes admittuntur etiam super eo, quod in scripturis continetur, *decif. 233. n. 15. Ghislerio.*
- Probationes ubi non agitur de causa decidenda, sed de illis solum admittendis, sufficit probabiliter esse relevantes, *dec. 63. n. 10. Corrado.*
- Probationes simul iungi debent ad perfectam faciendum probationem, *dec. 223. n. 3. Meltio.*
- Probari Fiduciaria debet per septem testes, & quomodo procedat, *decif. 103. n. 20. Bichio.*
- Probatio efficax illa dicitur contra quam stat praesumptio iuris, *decif. 207. n. 7. Meltio.*
- Probatio per Iudicem non admissa ipsius postmodum sententiam irritat ipso iure, *dec. 139. n. 8. Verospio.*
- Probantur melioramenta ex depositionibus testium, & relatione peritorum *decif. 113. n. 3. Arguelles.*
- Probatio, quae relevans esse potest admittitur rejiciendo illius effectus ad merita causae, *dec. 221. n. 8. Corrado.*
- Probatio valoris beneficii quando requiratur per decennium, *dec. 137. n. 17. Arguelles.*
- Probatio contra probationem eam elidit, & ofuscet, *dec. 35. n. 16. Bichio.*
- Probatio facta ad coadiuvandum primam probationem non dicitur, & semper attenditur, *decif. 24. n. 42. Bichio.*
- Probationis relevantia pendet ab arbitrio Iudicis, *dec. 223. n. 4. Meltio.*
- Probationes leuiore, imo etiam coniecturae, & adminicula recipiuntur in antiquis, *dec. 229. n. 10. Meltio.*
- Probationes non sunt impediendae ex eo quod altera partium velit probare contrarium fortius si probationes petita habeant relationem ad aliam anteriorem probationem imperfectam, *dec. 101. n. 12. 13. Corrado.*
- Probatio, quae etiam de facili heberi potest per testes, quando non sit coangustanda ad scripturas, *dec. 233. n. 13. Ghislerio.*
- Probatio non excessus ab impetrante fieri debet, *dec. 357. n. 23. Arguelles.*
- Probatio possessionis coadiuvata remanet ex depositionibus Testium licet ad perpetuam rei memoriam examinerum, *decif. 26. n. 6. Ghislerio.*
- Probatio plena, & concludens requiritur in obiectis, *dec. 51. n. 30. Arguelles.*
- Probatio semiplena ex parte Rei sufficit ad offuscandam antecedentem probationem Actoris & quid si induceretur ad illam excludendam, *dec. 276. n. 1. Verospio.*
- Probationes illae recipiuntur, quae pro minori summa concordant, *decif. 247. n. 7. Corrado.*
- Probatio quando per scripturas fieri potest non est opus recurri ad testes, & quare, *dec. 172. n. 1. Cerro.*
- Probatio valoris simpliciter facta intelligitur de ductis oneribus, *dec. 137. n. 15. Arguelles.*
- Probationem praesumptivam Rota non admittit ad probandum illud, quod est fundamentum intentionis alicuius, *dec. 273. n. 9. Meltio.*
- Probationes leuiore requiruntur in antiquis, *decif. 145. n. 3. Pentingero.*
- Probationes petentis restitutionem in integrum debent luce meridiana clarescere, *dec. 87. n. 9. Bichio.*
- Probatio exacta non requiritur in re antiqua, sed leuiore probationes, adminicula, & coniecturae vndique collectae coniungi, & recepti solent, *dec. 234. n. 10. Meltio.*
- Probationes coartari non debent, sed in conclusione negotii rei veritas venit examinanda, *dec. 221. n. 1. Corrado.*
- Probatione facta super substantia traditionis, & consignationis, ad probandam quantitatem sufficiunt praesumptiones, & coniecturae, *decif. 82. n. 21. Arguelles.*
- Probatio non excessus leuiore admittit probationes, *decif. 357. n. 11. Arguelles.*
- Probationes inductae pro societate praesumenda ex quibus excludantur, *decif. 129. numer. 21. Arguelles.*
- Probationes in dubio sunt admittendae, *decif. 63. n. 10. Corrado.*
- Probatio per testes admittit probationem contrariam, *decif. 333. n. 21.*
- Probatio per Testes non admittitur super eo de quo constat per scripturas, *decif. 144. n. 2. Celso.*
- Probatio per Testes non admittitur vti illa per scripturas fieri debet, *decif. 194. n. 6. Celso.*
- Probatio Testium non potest preualere scripturis, *decif. 5. n. 3. Cerro.*
- Probationes imperfectae sufficiunt, quando ex culpa, & negligentia partis steterit, quin exactiores, & pleniores haberi potuerint, *dec. 192. n. 43. Corrado.*
- Amplia etiam si agatur de probatione negatiue *ibidem n. 46.*
- Probationes in dubio melius est concedere quam coartare, *decif. 101. n. 42.*
- Probatio plena ubi requiritur non suffragatur iuramentum, *dec. 283. n. 3. Corrado.*
- Probatio semiplena sufficit in iudicio manten-tionis, *dec. 11. n. 2. Arguelles.*
- Probatio praesumptiva in petitorio contrariis probationibus eliditur, *decif. 158. n. 11. Verospio.*
- Probatio noua, quando impediatur ex praecedenti probatione iam facta, *decif. 221. numer. 6. Corrado.*
- Probationes de stylo Rotae coangustari non debent, *decif. 233. n. 7. Ghislerio.*
- Probatio clara elidi nequit ex probationibus turbidis, & confusis, *dec. 67. n. 21. Arguelles.*
- Probatio valoris beneficii ex quibus coadiuari possit, *decif. 62. n. 4. 19. Ghislerio.*
- Probatio trebellianice arguit substitutionem factam in tota hereditate, *dec. 315. n. 8. Arguell.*
- Probationes leuiore admittuntur in antiquis, *dec. 63. n. 8. Corrado.*
- PROBANDI facultas non debet nimis rigide coangustari, *decif. 63. n. 10. Corrado.*

P R O C E S S U S

Processus ordo rite seruatus non potest inter-
turbari, *dec. 120. num. 8. Corrado.*

Processus redditur nullus ex defectu incompe-
tentia iudicis, *decis. 76. nu. 26. Ghislerio.*

Processus dicitur integer, quando Notarius in
fine illius attestatur esse reposita non nulla in-
strumenta in processu descripta, quamuis il-
lorum numeratio fuerit omissa, *decis. 41. nu. 21.*
Corrado.

Processus originalis datus ab actuario probat li-
cet extractus sit lite pendente absque citatione
decis. 24. numer. 40.

Processus dicitur nullus actis non transportatis,
dec. 161. nu. 2. Cerro.

P R O C U R A T O R

Procurator pro certo pretio ad vendendum co-
stitutus, si dictum pretium soluit propriæ satis-
fecit obligationi, nec ad aliud tenetur, *dec. 223*
num. 11. Meltio.

Procurator nemo præsumitur, *dec. 157. numer. 11.*
Meltio.

Procurator quidquid procuratorio nomine pos-
sedit, non sibi, sed principali possedit, *dec. 269.*
num. 4. Cerro.

Procurator ad vendendum pro certo pretio po-
test pro se ipso emere, *dec. 223. nu. 3. Meltio.*

Procurator nulliter resignans efficit resignatio-
nem nullam, *dec. 164. num. 11. Verospio.*

Procurator ubi quis fuit constitutus cum verbis
amplis, & efficacibus, perinde est, ac si habe-
ret mandatum procuræ speciale, *dec. 213. nu. 9.*
Meltio.

Procurator absque speciali mandato non potest
renunciare liti, & appellationi iam interpositæ,
dec. 92. num. 16. Bichio.

Fallit quando per concordiam procurator plus
obteneat, quam cum lite consecutus fuisset,
ibidem num. 17.

Procurator quis non dicitur, nisi onus sibi de-
mandatum acceptet, *dec. 290. nu. 2. Cerro.*

Procuratoris reuocatio ante litem contestatam
fieri potest absque alterius partis consensu, se-
cus si postea, *dec. 78. num. 1. & seq. Bichio.*

Procuratoris incuria in materia pensionis expri-
mendo valorem beneficii in maiori quantita-
te, quando nocet principali, *decis. 306. num. 24.*
& quando secus *num. 25. Corrado.*

Procurator constitutus ad primam instantiam
illa finita, non potest protequi litem in alijs
instantiis, *dec. 321. n. 23. Meltio.*

Procurator non potest præiudicare principali,
decis. 290. num. 10. Cerro.

Procurator ad lites generaliter constitutus at-
tare non potest, & quare, *dec. 53. nu. 3. Arguelles.*

Procurator generalis potest transigere, quando
transactio est proficua, & utilis, *dec. 92. num. 14.*
Bichio.

Procurator quando ea omnia facere potuit, quæ
speciale mandatum requirerent, *decis. 362. 37.*
Ghislerio.

Procurator sine speciali mandato procuræ non
potest prorogare iurisdictionem, *decis. 36. n. 38.*
Ghislerio.

Procurator constitutus in prima instantia, in qua
fuit lata sententia, & ab eo alter procurator ap-
Part. X. Recens.

pellauit, secundus procurator, & non primus
postea citari debet, *dec. 321. num. 31. Meltio.*

Procurator nunquam censetur datus ad illicita,
decis. 53. num. 4. Arguelles.

Procurator minoris constitutus ante litē conte-
statam per mandatū procuræ generale, si nul-
las fecit defensiones dicta Constitutio non at-
tenditur, & processus cum eo factus corrumpit,
decis. 46. nu. 9. Meltio.

Procurator per litis contestationem quasi con-
trahit cum Aduersario, *dec. 78. n. 3. Bichio.*

Procurator, qui iumenta produxit, quando
non habet mandatum procuræ, debet satisfacere
de rato, *decis. 320. nu. 39. Arguelles.*

Procuratoris reuocationem factam post litis co-
testationem non dicitur acceptasse, qui iudiciū
cum eodem Procuratore continuat, *decis. 73.*
num. 4. Bichio.

Procuratorio nomine, quidquid fuit receptum,
eodem nomine, retentum præsumitur, *dec. 269*
num. 3. Corrado.

Procurator constitutus ad recipiendum solutio-
nem non potest confiteri recepisse, & liberare
debitorem nisi presente pecunia, *dec. 30. nu. 21.*
Meltio.

Et quid si aliter facit, *ibidem.*

Procurator non potest excedere limites ipsius
mandati procuræ, *decis. 80. num. 20. Meltio.*

Procurator quando validè dicatur seruasse om-
nia in resignatione Beneficii, *decis. 362. num. 20.*
& seq. Cerro.

Procurator constitutus in vna causa, eo ipso quod
fuit lata sententia desinit esse Procurator, *dec.*
321. num. 33. Meltio.

Procurator non potest alterare petitionem asto-
ris in illius præiudicium, *decis. 354. nu. 9. Bichio.*

P R O D U C T I O

Productio facta à Procuratore, non plus opera-
tur, quam explicita Procuratoris confessio
operaretur, *dec. 44. num. 8.*

Productio, quæ fit ad corroborationem proba-
tionis iam factæ, non dicitur noua probatio,
dec. 206. nu. 4. Pentingero.

Productio scripturarum, cum protestatione, sine
præiudicio nullitatis, præseruat ius dicendi de
nullitate, *dec. 217. nu. 5. Pentingero.*

Productio tituli inualidi, & insufficientis, tollit
præsumptionem melioris tituli, *decis. 182. nu. 6.*
Cerro.

Productio tituli insufficientis, & inualidi, exclu-
dit existentiam alterius melioris, & quare,
dec. 182. num. 20. Cerro.

ad Productionem librorum, & scripturarum,
vt quis cogi possit, est probanda existentia apud
eum, *dec. 110. nu. 7. Corrado.*

Productio scripturarum facta à Procuratore pro-
bat contra principales, *decis. 11. nu. 5. & num. seqq.*
Arguelles.

Productio scripturarum simpliciter, contra pro-
ducentem plenè probat, *dec. 11. nu. 4. Arguelles.*

Productio scripturæ absque citatione ad dicen-
tem contra nihil releuat, *decis. 338. num. 12. & 15.*
Meltio.

Productio facta ab aduersario, non nocet alteri
parti, *decis. 158. num. 5. amplia vt num. 6. & 7.*
Verospio.

PRODVENS scripturas non potest illas impugnare, *decis. 24. num. 38.*

P R O D V C E R E.

Producere, & in iudicium exhibere scripturas de iure tenetur ille, qui eis uti velit, *dec. 32. num. 6. amplia ut num. 7. Ghislerio.*

Producere tenetur quis omnia iura, quae apud Iudicem editurus est, non tamen compelli potest ad producendum instrumenta quibus usus non est, *decis. 32. num. 4. 5. Ghislerio.*

Producere, & exhibere scripturas iure quis cogi non potest, quatenus eis uti nolit, *decis. 32. num. 2. Ghislerio.*

PROEMIVM totam conventionem declarat, *dec. 144. num. 11. Bichio.*

P R O F E S S I O.

Professio irritatur per quantumvis modicum defectum continuationis anni Novitiatus, si cut quantumvis modicus illius anni temporis iusticeret ad illam cassandam, *decis. 300. num. 33 Arguelles.*

Professio fidei quae fit in baptismo fit in fide parentum, *dec. 229. num. 7. Melio.*

Professio intelligenda venit illa trium votorum, *dec. 216. num. 2. Corrado.*

Professio facta coacte operatione aliorum Religiosorum non tenet, *dec. 100. num. 3. Arguelles.*

Professio facta a viro constantissimo, an possit dici facta ob metum, vel ob minas, *decis. 300. num. 56. Arguelles.*

Professus trium votorum non est capax retinendi Capellanas perpetuas, *decis. 216. numer. 3. Corrado.*

P R O H I B I T I O.

Prohibitio alienationis ubi est realis, & principaliter facta continet perpetuum, & absolutum fideicommissum, *decis. 313. num. 11. Corrado.*

Prohibitio testatoris, quando non vestita fuit, aliqua causa non est attendenda, *decis. 358. num. 23. Panzirolo.*

Quod procederet, etiam prohibitio sit facta in perpetuum, *ibidem num. 29.*

Prohibitio alienationis ex quibus vestita dicatur, *dec. 163. num. 12. 13. Bichio.*

Prohibitio testatoris, quando est realis, conferi debet perpetua, *decis. 353. num. 25. Panzirolo.*

Prohibitio testatoris non praevincit legitimam, *dec. 318. num. 23. Arguelles.*

Prohibitio Principis etiam contra leges subsistit, *dec. 318. num. 24. Arguelles.*

Prohibitio alienationis strictissime facta admittit fideicommissarium ad bona alienata etiam pendente altera conditione, sub qua ille vocatus fuisset, *dec. 153. num. 20. Corrado.*

Prohibitio alienationis concepta in rem non dicitur nuda, sed satis de per se reputatur vestita, *dec. 163. num. 11. Bichio.*

Prohibitio alienationis intelligitur de voluntaria, *decis. 179. num. 1. Bichio.*

Prohibitiones detractionis falcidis, rebellianae & confiscationis iunctae cum prohibitione alienandi fideicommissum important, *dec. 162. num. 10. Bichio.*

P R O M I S S I O.

Promissio facta a muliere etiam nomine Domini post contractum, & perfectum matrimonium

subiacet solemnizationibus Statuti, *dec. 196. num. 13. Celfo.*

Promissio facta duobus per verba disiunctiva, ad hoc ut debeatur, satis est quod alter eorum superveniat de tempore purificatae conditionis, *dec. 43. num. 29. 32. Ghislerio.*

Promissio non controueniendi, comprehendit tempus praesens, & futurum, *decis. 251. num. 3. Bichio.*

Promissio extinguendi cēsum facta debitori obligat promittente m, *decis. 118. num. 6. Bichio.*

Promissio facta duobus per verba coniunctiva, ut debeatur utrumque, superuenire debet, *decis. 43. num. 27. Ghislerio.*

Promissio Patruum facta Nepoti, quod eius Mater de tempore ipsius obitus perfolueret residuum dotis ab ipso promissae, evanescit si Neptis Matri praecedat, *decis. 49. num. 4. & quando secus num. 5. Ghislerio.*

Promissio quando est licita parit actionem, *dec. 118. num. 5. Bichio.*

Promissio aliud est, & aliud factum promissum, *decis. 43. num. 18. Ghislerio.*

Promissio ubi non purificatur, promittens tenetur ad damna, & interesse, dum pro utroque commissa fuerit stipulatio, *decis. 26. numer. 2. Bichio.*

Promissio distinguitur formaliter à re promissa, *decis. 43. num. 17. Ghislerio.*

P R O M I T T E N S.

Promittens aliquid restituere sub conditione, impleta conditione, compelli potest ad restitutionem, *decis. 320. num. 5. Arguelles.*

Promittens factum assignari, alias teneri voluit de proprio, tenetur de proprio, eo casu, quo non adhibuerit omnem diligentiam, ut factum alterius sequatur, *decis. 43. num. 37. contra num. 38. Ghislerio.*

Promittens aquae defensionem iuxta solitum si deficiat excusatur ex quo aqua iuxta naturalem cursum modo fluere modo definere solet, *decis. 26. num. 5. Bichio.*

Promittens factum alienum, sub forma Cameræ, tenetur de proprio ubi factum alterius non sequatur, *decis. 43. num. 1. Ghislerio.*

Promittens factum alienum censetur promittere se facturum, & curaturum, quod ille faciet & promissor liberatur si adhibuerit omnem diligentiam, *dec. 43. num. 36. Ghislerio.*

Promittens aliquid solvere intra certum, illud est attendendum, *decis. 206. num. 5. Penningero.*

Promittens in permutatione, in mutationem rei tradita, alias teneri voluit ad pretium rei receptae an prius conveniendus sit iudicio mutationis, vel executio ad pretij solutionem, *dec. 26. num. 32. Bichio.*

Promittens aliquam quantitatē aquae, alias ad damna, & interesse, non excusatur ex quo aqua iuxta naturalem cursum modo fluere, modo definere solet, *dec. 26. num. 3. Bichio.*

PRONBPOS non comprehenditur sub vocatione liberorum, *dec. 13. num. 3. Cerspio.*

PROPRIETATIS commodum ac etiam usufructus ex quibus relictum dicitur, *decis. 305. num. 21. Corrado.*

PROPRIETARIUS quando statim dicatur vocatus,

catus, itaut non sit expectanda mors usufructuarij, *dec. 179. num. 8. & 9. Bichio.*

Proprietate filijs relicta patri verò usufructu, testatricem noluisse patrem ad commodum proprietatis admittere dicendum est, *dec. 305. num. 7. Corrado.*

PROTESTATIO.

Protestatio etiam sola de recurrendo ad Iudices laicos sufficit pro obtinenda declaratoria, *decis. 245. num. 9. Cerro.*

Protestatio non inducit litem protestans, neque agit, neque excipit, *decis. 93. num. 21. Meltio.*

Protestatio contraria facto non attenditur, *dec. 291. num. 35. Meltio.*

Protestatio generalis nō iuuat, dum specialis est necessaria, *dec. 120. nu. 15. & 16. Corrado.*

Protestationes, quæ soluuntur tamquam onera non alterant substantiam massæ distributionū quotidianarum, *decis. 135. num. 8. Corrado.*

Protestatio, sine præiudicio iurium, si sit contraria facto, intelligitur respectu actionis, non dominij, *decis. 27. num. 7. Pentingero.*

Protestatio facta cum clausula, *citra consensum in iurisdictionem*, non inducit recessum ab appellatione, *dec. 208. num. 5. Celso.*

Protestationes tam ante, quam post resignationem factæ multum operantur in probatione metus, *decis. 132. num. 9. Bichio.*

Protestatio contraria facto nullius est momenti, *decis. 27. num. 6.*

Protestatio quando referenda sit ad non expressa, non autem ad ea, quæ veniunt ex dispositione iuris, *decis. 218. num. 18. Arguelles.*

Protestatio contraria facto, nihil operatur, *decis. 53. num. 15. Arguelles.*

Protestatio non intimata non nocet, *dec. 92. num. 31. Meltio.*

Protestatio declaratur ex actibus successiuis. à Protestatione censetur recessum ex actibus successiuis, *decis. 27. num. 8. Pentingero.*

Protestationes, quæ soluuntur tamquam onera, non alterant substantiam massæ distributionum quotidianarum, *decis. 135. num. 8. Corrado.*

Protestatio declarat intentionem protestantis, *dec. 67. num. 13. Arguelles.*

Protestatio facta à procuratore carente speciali mandato, non afficit, *dec. 93. numer. 29. Meltio.*

Protestatio contraria facto non meretur attendi, *dec. 218. nu. 16. Arguelles.*

PROTOCOLLUM.

Protocolum, quando est de errore suspectum, nec ipsum protocolum, nec instrumentum ab eo extractum probat, *decis. 197. num. 6. Pentingero.*

Protocollo potius standum est, quam instrumento extenso, quando instrumentum discordat à protocollo, & quando secus, *decis. 197. num. 4. & 5. Pentingero.*

PROVISIO.

Prouiso Apostolico datur immissio sicuti datur hæredi ex testamento, *decis. 357. num. 17. Arguelles.*

Prouisio de iurep. tamquam de beneficio libero, quæ fuit à patronis impugnata, & dedit causam liti, non est habenda in consideratione, *dec. 321. num. 28. Meltio.*

Part. X. Recent.

Prouisiones Apostolicæ declarant, & constituunt beneficium in statu libertatis, quando liquido non constat de anteriori statu seruitutis, *decis. 6. num. 15. Ghislerio.*

Prouisio gratiosa potest exequi, ac etiam capi de beneficio possessio absque vlla iustificatione, & sine executore, *dec. 140. num. 14. Meltio.*

Prouisio non iustificata, corrumpitur, & remanet inanis, *decis. 133. num. 18. Meltio.*

Prouisione Resignatarij sit nē in forma dignū, vel gratiosa, *decis. 140. num. 14. Meltio.*

Prouisio Apostolica superueniens, non retrahitur in præiudicium tertij, *decis. 34. num. 18. Cerro.*

Prouisus Apostolicus committi debet iudicio possessorio ad instar remed. l. fin. C. de ed. Diu. Adt. toll. *dec. 163. num. 3. Arguelles.*

Prouisus de beneficio vti reseruato qualitatem reservationis probare tenetur, & quando, *dec. 76. num. 1. Celso.*

Prouisus Apostolicus de beneficio, quod administrabat, & quod alter medio tempore impetrauit, tenetur capere possessionem de manu Executoris iuris ordine seruato, *decis. 34. nu. 21. Cerro.*

Prouisus Apostolicus, superueniente subrogatione gratiosa, potest sibi animo mutare causam possessionis prius captæ, *dec. 57. num. 63. Bichio.*

Prouisus Apostolicus non tenetur probare titulum Antecessoris in possessione defuncti, *dec. 286. nu. 12. Bichio.*

Prouisus Apostolicus non tenetur iustificare narratiuam literarum, quando est reus, & possessor, & quando secus, *decis. 169. num. 30. Arguelles.*

Prouisus ab Episcopo, si ab alio nouam obtinuit prouisionem, Episcopo non præiudicat, *dec. 137. nu. 6. Arguelles.*

Prouisus ex vacatione sui antecessoris dicitur agnoscere narratiuam literarum illius, *decis. 99. numer. 17. Bichio.*

Prouisus ex capite homicidij commissi à possessore beneficij, in possessionem immitti non potest, nisi citato possessore, *decis. 342. nu. 14. Bichio.*

PROVOCATVS ad nouum examen debet in Curia accedere, *dec. 348. num. 9. Arguelles.*

PROXIMIORES in conditione positi, inuitati censentur per vulgarem, sub qua remotiores fuerunt expressè vocati, *decis. 160. num. 19. Perospio.*

PROXIMIOR, etiam si proprio nomine vocatus non fuerit, comprehenditur tamen sub generali nomine proximioris, seu maioris natu, *decis. 7. num. 63. Cerro.*

Proximitas grauantis, & non grauati quando sit attendenda, *decis. 162. num. 17. Celso.*

Proximior in gradu succedit, secluso nepote in emphyteusi Ecclesiastica, *decis. 71. num. 2. Ghislerio.*

Proximior admisso, ceteri repelluntur agnati, *decis. 1. nu. 60. Arguelles.*

Proximiores quando non sint comprehensi, nisi descendant ab ipsis hæredibus institutis, *dec. 7. num. 60. Celso.*

Proximitas grauantis, vel grauari an sit attendenda, *decif. 7. num. 1. Cerro*

PUBLICATIO.

Publicationis restitutio à Papa impetrata nihil detrahit colliganti, *decif. 14. num. 48. Bichio.*

Publicationis resignationis defectus non admittitur in summarissimo possessorio, sed reijcitur ad petitorium, *dec. 167. nu. 11. Cerro.*

Publicationis exceptio non habet opus speciali oppositione, & quare, *dec. 14. num. 24. Bichio.*

Publicationis defectus transfert collationem beneficii resignati in Papam, *decif. 14. num. 45. Bichio.*

Publicatio resignationis beneficii debet fieri infra sex menses, iuxta Constitutionem Gregorianam, *decif. 14. num. 13. Bichio.*

Publicatio est pars resignationis, *decif. 14. nu. 23. Bichio.*

Publicationis restitutio passim solet concedi, *ibid. num. 51.*

Publicatio resignationis beneficii facta in termino prorogato ad publicandum, perinde est, ac si intra terminum requisitum facta fuisset *ibid. num. 14.*

Publicationis defectus oppositus de tempore concessæ gratiæ super illius in integrum restitutione eius mentionem requirit, *decif. 121. num. 5. Cerro.*

Secus verò si eo tempore de ea oppositum non fuisset, *ibid. num. 6.*

Publicationis restitutio non est prohibita impetrari, lite pendente, *dec. 14. num. 49. Bichio.*

Publicationis exceptio post obtentam restitutionem dicitur intempestiua, & non potest retrahi, *ibidem num. 43.*

Publicationis restitutio non datur in præiudiciū iuris tertio acquiriti, *ibidem num. 52. Declara. vt num. seqq.*

Publicatio resignationis requiritur intra tempus à Gregoriana Constitutione præfixum, *decif. 83. num. 9. Meltio.*

Publicationis exceptio in quacumque parte iudicii opponi potest, *dec. 14. num. 41. Bichio.*

per Publicationis restitutionem non potest dici impetratum ius in iudiciū deductum, *dec. 14. nu. 21. Bichio.*

Publicatione resignationis non secitra, resoluitur ius resignatarii, *dec. 140. n. 5. Meltio.*

Puri, & purificati eadem est conditio, *dec. 320. nu. 6. Arguel.*

PUPILLVS.

Pupillo non obediēte præcepto Iudicis, Tutor delinquere dicitur, *decif. 245. num. 2. Cerro.*

Pupillus se obligare non potest sine Tutoris auctoritate, *decif. 320. n. 29. Arguelles.*

Pupillus potest sine Tutoris auctoritate conditionem adimplere, *dec. 320. nu. 28. Arguelles.*

Pupillus infantilem excedens ætatem, ipse cum auctoritate Curatoris, non autem solus Tutor debet facere quietantiam, *decif. 128. num. 13. Meltio.*

Pupillus non potest alienare censum absque solemnitate, & vtilitate, *dec. 232. nu. 3. Penting.*

PVNI, & purificati eadem est ratio, *decif. 318. nu. 6. Arguelles.*

QUALITAS.

Qualitas maioris natu, seu primogeniti vni soli conuenit, *dec. 149. num. 15. Pentingero.*

Qualitas hæreditaria alicui semel infixa ab eo separari non potest, *dec. 255. num. 17. Meltio.*

Qualitas, quæ non facit ad actum, nullam parit præminentiz considerationem, *dec. 254. num. 26. Arguelles.*

Qualitatem probare debet habens regulam qualificatam, *decif. 357. num. 24. Arguelles.*

Qualitas hæreditaria expressè requisita in primo vocatis, censetur in sequentibus, & alijs substitutis in conditione positus, *dec. 160. num. 2. Verospio.*

Qualitas legitimittatis de per se non importat cōseruationem familiæ, & quando, *dec. 160. n. 16. Verospio.*

Qualitas in præsentationibus expressa, quando dicatur stare tantum demonstratiuè, *decif. 149. num. 12. Pentingero.*

QVANTITAS bonorum probari non debet, vbi adest probatio possessionis Testatoris in eodem loco, *decif. 145. num. 17. Pentingero.*

QUASI POSSESSIO.

Quasi possessio, an, & quando acquiri possit absque aliqua scientia, & patientia interesse habentis, *dec. 295. num. 3. Meltio.*

Quasi possessio Episcopi sufficit ad effectum alternatiuè, *dec. 117. nu. 6. Pentingero.*

Quasi possessio simultanea conferendi dignitates inter Episcopum, & Capitulum, ex quibus præseruata dicatur, *decif. 299. n. 15. Verosp.*

Quasi possessio exigendæ pensionis, quando facilius inducatur ex solutione partis pensionis, *dec. 215. nu. 4. Celso.*

Quasi possessio quando non sufficiat pro obtinenda manutentione, sed necessariū sit prius videre de bono iure, *dec. 205. num. 21. Meltio.*

Quasi possessio exigendi decimas operatur, vt manutentio illi sit concedenda, *dec. 32. nu. 2.*

Quasi possessio non amittitur spatio decennii, nisi fuerit contradicta, vel alius possideret, *dec. 333. n. 5 & 6. Bichio.*

Quasi possessio exemptionis, & libertatis non soluendo decimas, acquiri non potest sine scientia, & patientia Parochi, *dec. 212. n. 8. Celso.*

Quasi possessio semel quæsitæ in incorporalibus, vt censetur amissa, quid requiratur, *dec. 45. nu. 12. Pentingero.*

in Quasi possessione exigendi pensionem, constituitur pensionarius, etiam ex vnica solutione, *decif. 215. num. 2. Celso.*

Quasi possessio anterior semper manutentri debet, *dec. 352. nu. 12. Bichio.*

Quasi possessio de tempore motæ litis est præcipuum requisitum ad manutentionem obtinendam, *decif. 295. num. 1. Meltio.*

Quasi possessio probari debet, vt præseruari possit, *dec. 299. num. 16. Verospio.*

Quasi possessio conferendi beneficia, ex quo probari possit, *decif. 49. nu. 4. Pentingero.*

Quasi possessio conferendi beneficia vti dignitates sufficit ad effectum alternatiuæ, quando

lis non agitur cum Capitulo simulationem prætendente, sed veritur inter prouisos, *decif. 299. nu. 12. Verospio.*

Quasi possessio conferendi beneficia sufficit ad probandum liberam collationem ad Episcopum pertinere, *decif. 49. num. 19. Pentingero.*

Quasi possessio exigendi pensionem suffragatur ad obtinendam manutentionem, etiam contra successorem, *decif. 45. n. 6. Pentingero.*

Quasi possessionem conferendi beneficia in Ecclesia Cathedrali, quando Episcopus acquirere posset in præiudicium Capituli absque illius scientia, & patientia, & quando non, *decif. 49. num. 18. Penting.*

Quasi possessio conferendi beneficia sufficit, quando lis non est inter Episcopum, & Capitulum, sed inter prouisos, *decif. 49. num. 4. Pentingero.*

Quasi possessio manutenibilis acquiritur, & conseruatur ex vnico actu, *decif. 295. num. 2. Melsio.*

Amplia procedere nedum in corporalibus, sed etiam in incorporalibus, *ibid. num. 3.*

Quasi possessio acquisita tempore primi possessoris nocet illius successoris in solutione decimarum, *decif. 333. num. 2. & 3. Bichio.*

Quod procedit etiam contra habentem priuilegium exemptionis, *ibid. num. 3.*

Nisi successoris priuilegium sit indubitatum, & clarum, *ibid. num. 4.*

Quasi possessio præsentandi vnitis ex compactionis præiudicium alijs, *dec. 149. num. 20. Pentingero.*

Quasi possessio exigendi pensionem iustificata ex confessione iudiciali titularis, sufficit ad effectum reportandi manutentionem, *decif. 215. num. 1. Celfo.*

Quasi possessio non soluendi acquiritur per denegationem debitoris, ac scientia, & patientia creditoris, *dec. 333. n. 9. Bichio.*

Quasi possessio exigendi decimas, saltem animo retenta, sufficit ad effectum obtinendi manutentionem, *decif. 22. num. 18.*

Quasi possessio exigendi pensionem, vt dicatur amissa, quid requiritur, *decif. 45. n. 13. Penting.*

QUIETANTIA.

Quietantia stipulata à patre liberat filium debitorem, quamuis in contractu non esset nominatus, *decif. 144. nu. 22. Bichio.*

Quietantia generaliter facta pro omni sua pretensione, comprehendit omne debitum tam de tempore præsentis, quam futuro, *dec. 144. num. 1. Bichio.*

Quietantia facta per ogni pretensione, quando non potest verificari, nisi in vno solo, perinde est, ac si in specie de eo facta fuisset, *decif. 144. nu. 9. Bichio.*

Quietantia generalis non prodest tertio, qui in contractu non interuenit, *decif. 144. n. 19. Bichio.* Secus vbi quietantia tertio dumtaxat applicari poterat, & interest contrahenti, quietantia reportari pro tertio, *dec. 144. nu. 20. Bichio.*

Quietantia cum tertio stipulata per verba impersonalia, importat liberationem realem, *dec. 144. nu. 21. Bichio.*

Quietatio procuratoris habentis legitimum.

Part. I. Recent.

mandatum, est quietatio ipsius principalis, *decif. 355. num. 6. Verospio.*

Quietantia facta per verba vniuersalia comprehendit omne debitum, nisi ex aliquo adiuncto sit restricta, vel contrarium exaduerso probetur, *dec. 144. nu. 4. 5. & 6. Bichio.*

sub Quietantia generali alicuius cambij, vt dicantur comprehensa cambia post ipsam decursu, censentur habuisse causam de præterito, *dec. 144. nu. 10. Bichio.*

Quietantia regulatur iuxta præcedentem obligationem, *decif. 64. num. 10. Verospio.*

Quietantia generalis, vbi aliquid est ambiguum etiam illud comprehendit, *decif. 144. num. 16. Bichio.*

QUI non facit quod debet, non recipit quod oportet, *dec. 177. num. 10. Melsio.*

QUISQUE in re sua est moderator, & arbiter, *dec. 102. num. 5. Ghislerio.*

R

RATIFICATIO.

Ratificans non potest venire contra eius ratificationem, *decif. 273. nu. 10. Melsio.*

Ratificatio expressa non potest conualidare contractum ipso iure nullum, *dec. 80. n. 4. Melsio.*

Ratificatio talis quid operaretur, *ibid. num. 6.*

Ratificatio gestorum à procuratore resultat ex actis in eorum executionem factis, *decif. 161. num. 17. Cerro.*

Ratificatio census nulliter impositi non inducitur ex fructuum solutione, neque ex accollatione sine scientia explicita huiusmodi nullitatis in soluente, seu accollante, & quare, *decif. 217. nu. 3. Pentingero.*

Ratificatio quando est nulla, non impedit quin ratificantes contrauenire possint, & quare, *dec. 353. num. 48. Corrado.*

Ratificatio remouet vtilitates mandati etiam vbi illud speciale requiritur, *decif. 244. nu. 10. Cerro.*

Ratificatio omnium gestorum per procuratorem post sententiam, nullius est momenti, *decif. 320. num. 43. Arguelles.*

Ratificatio census nulliter impositi, inducta ex fructuum solutione, seu accollatione, absque scientia nullitatis in soluente, quomodo sit intelligenda, *decif. 217. numer. 4.*

Ratificatio æquiparatur mandato, & illius tollit nullitates, *decif. 244. nu. 9. Cerro.*

Ratificatio facit censi actum gestum à ratificantibus ab initio, *decif. 273. num. 12. Melsio.*

Ratificatio ei, qui non interuenit, præiudicare non potest, *decif. 325. numer. 13. Pentingero.*

Ratificatio idem operatur ac mandatum procuratoris, *dec. 79. nu. 12.*

Ratificatio æquiparatur mandato etiam vbi speciale requiritur, *decif. 92. nu. 12. Bichio.*

Ratificatio census nulliter impositi deducitur ex accollatione, non secus ac ex fructuum solutione, *decif. 217. n. 1. Pentingero.*

Ratificatio æquiparatur mandato, & illius tollit nullitates, *decif. 244. nu. 9. Cerro.*

Ratificatio remouet nullitates mandati etiam.

M m m m 3

vbi

vbi illud speciale requiritur, *dec. 244. num. 10. Cerro.*

Ratificatio tollit defectum mandati, & ipsi mandato equiparatur, *dec. 161. num. 18. Cerro.*

Ratificatio non inducitur ex lapsu longi temporis in contractu, in quo presumitur à statuto dolus, *dec. 80. num. 3. Arstio.*

Ratificatio filij etiam cum iuramento circa alienationes à patre peractas contra Testatorum, & legum dispositiones, non potest illas convalidare, *dec. 363. num. 38. Corrado.*

ad Ratificationem contractus nulli quid requiratur, *decif. 217. num. 2.*

Ratificatio inducitur ex scientia cum permissione, *dec. 154. num. 11. Meltio.*

Ratificatio nullam reducit obligationem stante ignorantia nullitatis contractus, *decif. 166. num. 18. Meltio.*

Ratificatio actus nulli, vt censeatur inducta, requiritur ratificantem habere scientiam nullitatis, & omnium qualitarum, & notitiam iuris, & facti, *decif. 30. num. 2. Meltio.*

Ratificatio quando non inducat obligationem quamvis facta sit cum decreto iudicis, & alijs solemnitatibus, *dec. 166. num. 19. Meltio.*

Ratificatio diuisionis factæ ab arbitris de bonis fideicommissarijs, restringitur ad ea, quæ valide ab illis gesta fuerunt, & non extenditur ad ea, quæ nulliter facta fuerunt, *dec. 272. num. 10. Cerro.*

Ratificatio totius contractus inducitur etiam, per solutionem partis debiti, *decif. 95. num. 3. Pentingero.*

R A T I O.

Ratio conseruandæ agnationis, dum est restricta ad filios, & descendentes heredum institutorum, vocatio lineæ ad illius pariter terminos est restringenda, *dec. 7. num. 57. Cerro.*

Ratio semel reddita, amplius reddi non debet, *decif. 128. num. 1. & 2. Meltio.*

Ratio vbi non concurret consuetudo non attenditur, *decif. 214. num. 19. Arguelles.*

Ratio recti sermonis attendi debet, *decif. 77. num. 20. Arguelles.*

Ratio in vna parte testamenti posita facile porrigitur ad aliam, *decif. 1. num. 103. Arguelles.*

Ratio considerata in casum mortis naturalis, censetur etiam considerata in casum mortis ciuilis, & è conuerso, *dec. 1. num. 81. Arguelles.*

Ratio vbi est eadem, eadem debet esse legis dispositio, *decif. 77. num. 18. Arguelles.*

Rationem conseruandæ agnationis masculinitas pluries repetita arguit, *decif. 183. num. 14. Ghislerio.*

Rationem semel redditam erroscè, vel inualidè fuisse redditam probari debet ab allegante, *dec. 128. num. 3. Meltio.*

Rationes, vt rectè reddantur, debent produci libri, & rationes, vt inspicì possint, *decif. 110. num. 4. & 5. Corrado.*

Rationem qui reddere debet, conuenitur pro capitali, si eam in termino sibi assignato non reddat, *decif. 332. num. 3. & seq. Corrado.*

Rationem reddere debens, iustum tenetur ponere calculum, libros exhibere, & reliquatum restituere, *decif. 198. num. 1. Celfo.*

Ratio non potest pretendi reddita ex partitis, & calculo incertis, *decif. 198. num. 4. Celfo.*

Ratio eadem vbi militat attendi debet vti lex omnibus commune, *decif. 154. num. 11. Meltio.*

Rationes reddendæ sunt, vbi gesta est administratio, *decif. 110. num. 1. Corrado.*

Rationes distinctæ singulorum negotiorum, reddi debent, *dec. 198. num. 6. Celfo.*

Ratio dicitur causa, & spiritus dispositionis, *decif. 154. num. 1. Meltio.*

Ratio quomodo sit reddenda, *dec. 128. num. 4. Meltio.*

Ratio eadem attendi debet, etiam quod casus sint diuersi, *dec. 154. num. 11. Meltio.*

RECEPTIO.

Receptio nouæ obligationis non inducit liberationem debitoris, deficientibus requisitis necessarijs ad inducendam delegationem, & nouationem, *decif. 335. num. 15. Meltio.*

Receptio facta in vim concordie, etiam si fiat cum clausula, sine præiudicio Iurium, illam non excludunt, *dec. 92. num. 9. Bichio.*

Et clausula illa referenda est ad aliud præiudicium, quam à concordia proueniens, *ibidem num. 10.*

RECIPROCA.

Reciproca substitutio sufficit, quod interpretatiuè referatur ad vniuersalem hereditatem, cum non requiratur expressa, *dec. 183. num. 27. Ghislerio.*

Reciprocam substitutionem ad inducendum de linea ad lineam tria requiruntur, & quæ, *dec. 183. num. 1. Ghislerio.*

RECESSVS à lite est species renunciationis, & non presumitur, *decif. 285. num. 13. Pentingero.*

RECOGNITIO propriæ manus à nemine melius, quam à scribente fieri potest, *dec. 5. num. 12. Cerro.*

Recognitio testamenti clausi, ex quibus indubitata remaneat, *dec. 289. num. 12. Verospio.*

RECTORIS nomen conuenit etiam simplici deputato ad nutum, *dec. 152. num. 15. Bichio.*

Reitoris habilitas requiritur in actu presentationis, & electionis, *decif. 136. num. 13. Corrado.*

RECVRRENS ad Iudices laicos, incidit in excommunicationem Bullæ Cœnæ Domini, *decif. 222. num. 6. Celfo.*

RECVRSVS ad Iudices laicos probatur leuioribus probationibus ad effectum denegandi audientiam, *dec. 16. num. 5. Pentingero.*

Rekursus ad Iudices laicos partitionem excludit, & detestabilem contumaciam ostendit, *dec. 145. num. 7. & seq. Cerro.*

RECVSATIO probatur ex protestationibus, *dec. 222. num. 3. Celfo.*

REDEMPITIO alicuius rei inuerisimile est, vt fieri debeat, maiori pretio, quam æstimata, fuit, *dec. 21. num. 23. Verospio.*

REDIENS post appellationem coram Iudice à quo appellationi renūciasse dicitur, *dec. 344. num. 16. Bichio.*

REDDITIO.

Redditio rationis vbi ab hærede facta non fuit, non potest impediri executio mandati, *dec. 65. num. 14. Meltio.*

Redditio rationis semel reddita, amplius pretendi

tendi non potest, *decif. 323. num. 3. Pentinger.*
 Redditionem rationis quando socius non pos-
 sit petere ab altero socio, *dec. 186. num. 13. & 13.*
Arguelles.

Redditio rationis dicitur individua, *dec. 332. num. 14.*
Corrado.

Redditionem rationis incipere, sed eam non
 perficere nihil operatur, *decif. 332. num. 14.*
Corrado.

Redditionem rationis inuerisimile est, quod
 mercator diligens petere distulisset, maxime si
 esset Hebræus, *decif. 186. num. 18. Arguelles.*

Redditio rationis inter socios quodcumque
 fieri debet, si petatur sine calumnia, *dec. 66.*
num. 21. & 22. Arguelles.

Redditio rationis non cadit in re propria, *dec. 74.*
num. 8. Corrado.

Redditio rationis non competit, nisi probetur
 administratio, *dec. 186. num. 1. Arguel.*

REFERENS.

Referenti ut credatur sine relato, quid requiri-
 tur, *decif. 182. num. 10. Cerro.*

Referens restringitur ad illud, quod in relato con-
 tinetur, *dec. 279. num. 8. & 9. Arguelles.*

Referens probat etiam sine relato, & quando
 non stat simpliciter relatiue, sed continet ora-
 tionem perfectam, *decif. 213. num. 7. Meltio.*

REGRESSVS.

Regressus ad beneficia permutata quando non
 detur, *dec. 68. num. 23. Arguelles.*

Regressus ad beneficium permutatum cum in-
 capace illud retinendi, non datur absque no-
 ua collatione superioris, *decif. 68. num. 20. Ar-
 guelles.*

REGVLARES per communicationem gau-
 dent priuilegiis concessis Cassinensibus ab
 Eug. IV. & Carthusiensibus à Nicolao IV.
dec. 337. num. 23. Corrado.

REINTEGRATIO.

Reintegratio conceditur possessori transacto tē-
 pore, quo alteri possessio fuit concessa, *dec. 318*
num. 44. Arguelles.

Reintegrationem iniuste spoliati, ut quis im-
 pedire possit, quid sit necessarium, *decif. 73.*
num. 29. Corrado.

RELATIO.

Relatio operatur, ut omnia contenta in relato
 de verbo ad verbum censeantur repetita in
 referente, *decif. 272. num. 4. Cerro.*

Relationis natura est, ut omnia, ad quæ potest
 fieri relatio absque aliqua restitutione com-
 prehendat, *dec. 1. num. 74. Arguelles.*

Relatio est fundata in proprietate verborum,
dec. 358. num. 36. Arguelles.

Relatio elicit, ut omnia contenta in relato cen-
 seantur repetita in referente, *decif. 29. num. 13.*
Bichio.

Relatum, & non referens attendi debet, *dec. 213.*
num. 6. Meltio.

Relatio facienda est ad ea, in quibus verba pos-
 sunt verificari, *dec. 74. num. 20. Corrado.*

Relatio Nuncij, & Notarij etiam informis
 probat eum adminiculis, *dec. 28. num. 5. Pen-
 tinger.*

Relatio mandati ad decisiones, comprehendit
 ea omnia, quæ in decisionibus conti-

nentur, *dec. 344. num. 4. Pentinger.*
 Relatio periti de partium consensu electi plenè
 probat, donec de errore concludenter appa-
 reat, *dec. 324. num. 14. & 16. Cerro.*

Relatio executionis citationis probatur à No-
 tario attestante, *dec. 241. num. 7. Corrado.*

Relatio facta per verbum *supradictis*, repetit vni-
 uersaliter bonorum, *dec. 183. num. 26. Ghisler.*

Relationi tertij periti standum est, donec con-
 trarium probetur, *dec. 177. num. 7. Meltio.*

Relatio cessante speciali determinatione in con-
 trarium, equaliter se habet ad omnia præce-
 dentia, *dec. 84. numer. 5. Bichio.*

Relatio periti censetur facta ex sola inspectione
 librorum in ea specificatorum, non autem ex
 libris, qui veniunt ex mera interpretatione, &
 sub generalitate verborum, *decif. 207. num. 9.*
Meltio.

Relatio inducit repetitionem omnium cum
 suis qualitatibus, *decif. 347. num. 4. Meltio.*

Relatio Examinatorum probat quem esse ido-
 neum ad curam animarum, *dec. 107. num. 6.*
Cerro.

Relatio executoria refertur inter acta iudicialia
decif. 241. num. 7. Corrado.

Relatum non referens attenditur, *decif. 279. num.*
8. & 9. Arguelles.

RELATIVVM, hoc, refertur ad omnia ante-
 cedentia, quando patitur ratio recti sermonis,
 & ipsa sint vel in vna oratione, vel consec-
 utiue, vel connexiue posita, *decif. 1. numer. 72.*
Arguelles.

Relatiuum, hoc, non ad proximum, sed ad mul-
 ta alia antecedentia adaptatur, *decif. 1. num. 73.*
Arguelles.

RELEVANTIA.

Relevantia vnius articuli in causa prophana est
 sufficiens ad remissoriam obtinendam, *decif.*
100. n. 6. Ghislerio.

Relevantia articulorum ad effectum obtinendi
 remissoriam in causa decimarum, ex quibus
 resultet, *dec. 100. num. 13. & 14. Ghisil.*

Relevantia materiae articulatae ad effectum ob-
 tinendi remissoriam in causa exemptionis de-
 cimarum ex quo resultet, *decif. 101. num. 3. & 4.*
Corrado.

Relevantia ad effectum concedendi remissoriam
 remittitur arbitrio iudicis, *decif. 101. num. 43.*
Bichio.

Relevantia articulorum exclusiua suspicionis
 calumnie sufficit ad obtinendam remissoriā,
dec. 221. num. 1. Corrado.

RELIQVATVS restitutio integra requiritur
 in redditione rationis, *decif. 198. num. 5. Celso.*

RELIGIOSVS.

Religiosus an valeat alicui iuri renunciare sine
 licentia Generalis ordinis, *decif. 11. num. 14.*
Arguelles.

Religiosus dimittendo habitum in anno novi-
 tiatus, videtur ipso facto deliberasse se nolle
 profiteri, *dec. 300. n. 2. Arguell.*

Religiosus in Religione capaci faciat ne defice-
 re, vel suspendat conditionem si sine filiis,
decif. 163. num. 5. Bichio.

RELOCATIO, tacita in quibus fructus dietim
 percipiuntur, restringitur ad solum tempus
 com-

continuare locationis, *decif. 219. nu. 15. Corrado.*
 Relocatio tacita non admittitur stante nullitate
 locationis, *decif. 219. numer. 16. Corrado*

REMEDIUM.

Remedium possessorium immissionis non po-
 test denegari heredi, pro quo adest testamen-
 tum, & coniectura, *decif. 350. num. 12. Cerro.*
 Remedium l. fin. C. de Edict. Diu. Adr. tollen-
 quando competat fideicommissario etiam
 contra tertios possessores, *dec. 363. nu. 50. & 51.*
Corrado.

Et quid si Titulus possessionis allegatus esset
 nullus, *ibid. num. 50.*

Remedium l. fin. C. de Edict. Diu. Adr. tollen-
 non datur, vbi Testatoris voluntas solum
 probatur Testibus, *dec. 105. num. 4. Bichio*

REMISSORIA.

Remissoria prima si fuerit limitata ad certos te-
 stes recipiendos, tunc conceditur secunda,
dec. 51. num. 14. Arguelles

Remissoria conceditur in quacumque instantia
 quando sumus in prophanis, *decif. 111. num. 1.*
Corrado.

Remissoria conceditur etiam sine fumo data re-
 leuantia articulorum, *decif. 51. num. 1. Arguelles.*
Amplia, ibidem num. seqq.

Remissoria facilius conceditur stante fumo,
decif. 135. num. 15. Corrado

Remissoria denegatur propter releuantiam ma-
 teriæ articulatae, *decif. 210. num. 1. Bichio.*

Remissoria datur etiam in tertia instantia, vbi
 adest releuantia materiæ articulatae, quæ ca-
 lumnia suspicionem excludat, *dec. 135. nu. 14.*
Corrado.

Remissoria semper conceditur, quando mate-
 ria articulata est releuaus, *decif. 132. numer. 15.*
Bichio.

Licet articuli sint obiectiui quando sunt de
 iure dantis, & concurrit fumus, *ibid. num. 16.*

Remissoria passim solet denegari, vbi adest ti-
 mor suburnationis testium, *dec. 173. nu. 9. Cerro.*

Remissoria semper conceditur, vbi materia arti-
 culata est releuaus, & sufficiens pro victoria,
decif. 51. numer. 8. Arguelles

Remissoria ad effectum, vt denegari possit, suf-
 ficit inuerisimilitudo, & improbabilitas ma-
 teriæ articulatae, *dec. 173. num. 10. Cerro.*

Remissoria in causis beneficialibus non datur
 sine fumo, maximè si materia articulata sit
 obiectiua, *dec. 132. num. 5. Bichio.*

Remissoria datur etiam post didicita testificata,
 ad effectum reprobandi testes examinatos, *dec.*
51. num. 25. Arguelles.

Remissoria in quibus causis Rota non soleat
 concedere cum retardatione vltioris pro-
 cessus, ac expeditione, *decif. 111. nu. 15. Corrado.*

Remissoriæ petitio dicitur calumniosa, & debet
 rejici, si super iisdem materijs fuerint alij exa-
 minati testes in partibus, *decif. 51. num. 9. Arg.*

Remissoria non potest concedi ad probandum
 matrimonium, saltem donec probetur de-
 perditio libri Parochi ad hunc effectum re-
 tenti, *decif. 333. nu. 11. Ghislerio*

Remissoria quando sit deneganda, & non at-
 tendenda articulorum releuantia, *decif. 172.*
num. 4. Cerro.

Remissoria non solet concedi, quando iam sunt
 factæ probationes, *dec. 111. nu. 8. & 9. Corrado*

Remissoria vt concedatur, an sit necessarius fu-
 mus probationis, *decif. 233. nu. 1. Ghislerio.*

Remissoria ad hoc, vt concedatur sola dubietas
 sufficit, *decif. 333. num. 29. Bichio.*

Remissoria in causa decimarum conceditur stā-
 te releuantia materiæ articulatae, etiam non
 concurrente veritatis fumo, *dec. 101. num. 2.*
Corrado.

Remissoriæ concessio ex quibus coadiuuatur,
dec. 111. num. 10. Corrado.

Remissoria in beneficialibus non conceditur si-
 ne fumo, & releuantia articulorum, *dec. 194.*
num. 9. Celso.

Remissoria conceditur etiam post factam pu-
 blicationem, vbi processus ad manus princi-
 palis peruenire non potuit, *dec. 51. num. 26.*
Arguelles.

Remissoria ad hoc vt concedatur sufficit proba-
 tio etiam informis, *dec. 100. nu. 10. Ghisler.*

Remissoria etiam secundo loco cōceditur, quo-
 ties secundi articuli sunt magis distincti, &
 clarius specificati, *dec. 51. num. 10. Arguelles.*

Remissoriæ concessio, vel denegatio pendet à
 religione, & arbitrio Iudicis, & quæ sint il-
 lius partes in hoc casu, *dec. 137. num. 7. Cerro.*

Remissoria non solet negari ex sola calumnia,
 quando articuli sunt releuaus, *dec. 172. num. 2.*
 & 3. *Cerro.*

Remissoria in causis beneficialibus non datur
 sine fumo, *dec. 132. num. 5. Bichio.*

Et maximè si materia articulata sit obiectiua,
ibidem num. 7.

Remissoria solet denegari à Rota ex defectu ir-
 releuantia articulorum, *decif. 13. num. 2. Vero sp.*

Remissoria non denegatur vbi testes primo lo-
 co fuerunt nulliter examinati, *decif. 51. num. 16.*
Arguelles.

Remissoria datur etiam in tertia instantia, vbi
 adest releuantia materiæ articulatae, quæ ca-
 lumnia suspicionem excludat, *dec. 135. num. 14.*
Corrado.

Remissoria, aliaque dilationes non sunt conce-
 dendæ, dum imminet expeditio causæ, &
 quare, *dec. 110. num. 9. Corrado.*

Remissoria non est concedenda ad effectum pro-
 bandi Doctoratus priuilegium non esse alte-
 ratum in nomine, prout oculariter videtur,
 & quomodo id sit iustificandum, *dec. 173. nu. 6.*
Cerro.

Remissoriam ad denegandam non sufficit po-
 tentia partis circa locum examinis, vbi exa-
 men fieri potest in loco circumuicino, & non
 suspecto, *dec. 51. num. 33. Arguelles.*

Remissoria conceditur cessante suspitione ca-
 lumnia, ac protractionis, *dec. 63. n. 1. Corrado.*

Remissoriæ petitio in quibus casibus penitus di-
 catnr denegata, & in quibus non, *decif. 111. nu-*
mer. 13. Corrado.

Remissoria denegatur quando articuli sunt ir-
 releuaus, *decif. 98. num. 1. Vero sp.*

Remissoriam quando Rota nunquam soleat
 denegare, *dec. 233. num. 4. & seq. Ghislerio.*

Remissoria in causa Decimarum datur sine fu-
 mo, *dec. 100. n. 3. Ghislerio.*

Remis-

Remissoria non conceditur ad probandum, contrarium eius, quod constat per scripturas, *decis. 194. num. 8. Celfo.*

Remissoria est deneganda, quando articuli sunt irrelevantes, *decis. 13. num. 1. Verospio.*

Remissoria non conceditur contra confessionē partis, *dec. 134. num. 1. Celfo.*

Remissoria ad hoc ut cōcedatur super eo, quod de facili per scripturam probari potest, quid sufficiat, *decis. 233. numer. 14. Ghislerio.*

Remissoriae petitio non conceditur, quando est calumniose petita, *decis. 111. num. 11. Corrado.*

Remissoria secunda conceditur in totum, ubi vnus, vel duo tantum dantur articuli in prima remissoria non cōtenti, *dec. 51. num. 11. & seqq. Arguelles.*

Renouatio emphiteusis fieri debet amitæ nepti æqualiter, *dec. 71. num. 9. Ghislerio.*

RENOVANS proprio nomine societatem, alterius non potest ante summam actualiter creditori solutam, illam à debitore repetere, *dec. 297. num. 9. Bichio.*

in Renouatione emphiteusis illi præferuntur, qui essent successuri, *dec. 71. num. 1. 6. & per tot. Peutingero.*

RENVNCIANS.

Renuncians contra reuocationem venire non potest, nisi restituat, quod vigore renunciationis recepit, *dec. 319. num. 3. Peuting.*

Renunciantis assertioni non statuitur, *dec. 184. num. 26 Bichio.*

Renuncians ad iura renunciata regressum amplius habere non potest, cum illa acquirantur irreuocabiler concessionario, eiusq; hæredibus, *dec. 312. num. 3. Celfo.*

Renunciantis consensus ad ignorata non porrigitur, *dec. 64. num. 8. Peutingero.*

Renuncians contra renunciationem à se factam venire non potest, *decis. 319. num. 7. Peuting.*

RENVNCIATIO.

Renunciatio verbalis non satisfacit conditioni in facultate absoluendi à Sanctissimo appositæ, *decis. 16. num. 2. Peutingero.*

Renunciatio non effectuada nullius considerationis est, *decis. 27. num. 3. Peutingero.*

Renunciatio exemptionis substat in præiudicium renunciantis, licet secus sit in præiudicium superioris, & quare, *decis. 50. num. 6. & seq. Cerro.*

Renunciatio facta per filiam dote recepta non dicitur donatio, *decis. 331. num. 5. Peuting.*

Renunciatione iuris pendens à futuro euentu, quis pauperior fieri dici nō potest, nec acquirens ditior, *dec. 161. num. 12. Corrado.*

Renunciatio iuris, quo quis habet super beneficio fieri potest absque superioris auctoritate, *dec. 184. num. 22. Bichio.*

Renunciatio mulieris dote recepta, eō magis iustinetur, quo de alterius, quàm ipsius mulieris præiudicio non agitur, *decis. 331. num. 6. Peutingero.*

Renunciatio eō magis suffragatur, quo non de alio agitur præiudicio quàm solius renunciantis, *decis. 276. num. 5. & seq. Peutingero.*

Renunciatio facta ob certam causam dicitur resoluta solutione non secuta in illam causam,

decis. 64. numer. 2. & 15. Verospio.

Renunciatio filie censetur correlative ad dotem, dum in eodem instrumento fuit stipulata, *dec. 64. num. 1. & 13. Verospio.*

Renunciatio iuris pendens à futuro euentu non potest certa æstimatione pensari, vt in eo dicatur necessaria insinuatio, *decis. 161. num. 11 Corrado.*

Renunciatio licet in contractu matrimonij nō expressa, si tamen in eius limine fuit facta, expressio dicitur omissa propter honorificentiam matrimonij, *dec. 276. num. 14. Peutingero.*

Renunciatio obstat renuncianti, & eius hæredi ob stare debet, *decis. 276. num. 1. & 2. Peutingero.*

Renunciatio facta ob ingressum religionis cum robur a professione recipiat habetur ad instar donationis causa mortis, *dec. 161. num. 9. Corrado.*

Renunciatio generalis sufficit l. de his, ff. de transf. vbi constat de voluntate renunciantis, *decis. 161. num. 7. Corrado.*

Renunciatio propter dotem non subiacer statuto Urbis de donationibus loquente, *decis. 276. num. 21. Peutingero.*

Renunciatio facta absq; certioratione iuris renuncianti non subsistit, *dec. 69. num. 7. Peutingero.*

Renunciatio nihil operatur post quæsitum ius parti, neque illud excludit, *dec. 27. num. 4. Ghislerio.*

Renunciatio non resultat ex mandato procuræ executioni non demandato, *dec. 82. num. 44. Arguelles.*

Renunciatione facta per matrem excluditur filia illius hæres, *dec. 331. num. 1. Peutingero.*

Renunciatio priuilegij Pontificis concedentis exemptionem à iurisdictione Ordinarij, vbi fuit extorta per vim, & metum, nullius est roboris, & momenti, *decis. 50. num. 3. Celfo.*

Renunciatio præsumitur facta bona fide ex interuentu consanguineorum, & decreto iudicis, *decis. 276. num. 11. Peuting.*

Renunciatio exemptionis, quando substat in præiudicium renunciantis, *decis. 50. num. 8. Celfo.*

Renunciatio facta titulo oneroso imputari non potest, *decis. 319. num. 8. Peutingero.*

Renunciatio secundi viri facta cuiusque iuri sibi ad bona suorum filiorum per matrem, relicta filiis primi matrimonij non præiudicat, *decis. 305. num. 17. Corrado.*

REPONERE, & præiudicium, si quod intulit reparare Iudex melius informatus valet quādocumque ab eius decreto, *decis. 20. num. 37. Arguelles.*

REPRAESENTATIO.

Representari duas personas contrarias, in vna, eademque renon potest, *decis. 20. num. 23. Arguelles.*

Representatio datur in primo gradu lineæ transversalis, *dec. 71. num. 8. Ghislerio.*

Representatio si non habet locum in successionē, ita nec in renouatione emphiteusis, *decis. 71. num. 7. Ghislerio.*

Representatio cessat in emphiteusi Ecclesiastica, *decis. 71. num. 1. Ghislerio.*

REPUGNANTIA est cuidanda in eadem ora-

oratione, *decif. 206. numer. 6. Peutingero.*

R E S.

Res semel effecta alienabilis potest impunè distrahi, *decif. 123. num. 2. Verospio.*

Res semel effecta litigiosa, transit cum suo onere, & cum eodem vitio litigiosi, *decif. 168. n. 8. Meltio.*

Res legata continetur sub vocabulo à testatore expressa, vbi promiscuè testator ea utebatur, *decif. 77. num. 32. Arguelles.*

Res eadem legata in testamentis duorum, peti potest ex vno testamento res ipsa, & illius estimatio ex altero, *decif. 231. nu. 15. intellige vt num. seq. Peutingero.*

Res ab aliquo empta eius proprio nomine, & pecunijs comparata præsumitur, *decif. 198. n. 8. Celso.*

Res vna, ac eadem non potest pati diuersos effectus, *dec. 300. num. 4. Arguelles.*

RES IUDICATA.

Res iudicata pro veritate habetur, *decif. 169. n. 12. Arguelles.*

Res iudicata titulum optimum præstat ad præscriptionem, *decif. 169. num. 7. Arguelles.*

Res iudicata excluditur, quando durante termino iuris, causa reperitur commissa, & quando secus, *decif. 345. num. 2. & 3. Arguelles.*

Res iudicata, eiusq; executio non impeditur sub prætextu crediti illiquidi, & controuersi, *decif. 236. num. 21. Corrado.*

Res iudicata intrat ob lapsum biennij absque prorogatione fatalium, & terminatione causæ, *decif. 345. num. 6. Arguelles.*

post Rem iudicatam bene possunt deduci nullitates, & iniustitiæ, *decif. 321. num. 29. Meltio.*

Res iudicata habetur pro veritate, *decif. 321. nu. 6. Meltio.*

de Re iudicata cōtra optimè dicitur quando non apparet, quod à sententia aliqua fuerit interpolata appellatio, *dec. 321. nu. 8. Meltio.*

Res iudicata habetur pro veritate, *dec. 99. nu. 10.*

RESCRIPTVM.

in Rescriptis Papæ merè gratiosis, numquam attendi solet Signatura Regentis *dec. 46. nu. 24. Meltio.*

Rescriptum Papæ concedens alicui facultatem renouandi emphiteusim, si fuerit obtentum in Signatura Gratiae, an dicatur sufficiente constare de Beneplacito Apostolico, *dec. 46. num. 23. Meltio.*

Rescriptum Signaturæ, simpliciter, retrotrahitur in diem sententiæ, & appellationis, *decif. 184. num. 4. & supra num. 3. Bichio.*

in Rescriptis Papæ emanatis in Signatura Iustitiæ attenditur extensio Regentis *dec. 46. n. 26. Meltio.*

Rescriptum Papæ emanatum in Signatura Gratiae si fuit simplex, & absolutum, & respiciat merè gratiosa absque vlla restrictione contentorum in commissione intelligi, ac seruari debet, *decif. 46. num. 24. Meltio.*

Rescripta Signaturæ secundum iuris dispositionem sunt intelligenda, *decif. 134. num. 6. Ghislerio.*

Rescriptum Sanctissimi emanatum in Signatura Gratiae intelligendum venit secundum

postulata, itaut correspondeat omnibus in commissione petitis, *dec. 46. n. 27. Meltio.*

RESERVATIO.

Reservationes narratæ in literis Apostolicis, necessario, & concludenter sunt iustificandæ, *decif. 25. num. 9. Ghislerio.*

Reservatio ad fauorem Sedis Apostolicæ ad excludendam collationem Episcopi ex quo censetur inducta, *decif. 49. num. 22. Peutingero.*

Reservatio nihil noui tribuit, sed intelligitur quatenus aliàs ius reservatum competere, *decif. 100. num. 17. & 18. Ghislerio.*

Reservatio facta in sententia si postea ad effectum perducta, dicitur à principio in sententia contenta, *decif. 79. num. 6.*

Reservatio domini operatur vt res auferri possit à quocumque possessore etiam tertio, *dec. 177. num. 6. Meltio.*

Reservationes pensionum factas ab Ordinarijs regulariter Papa non confirmat, sed denuò reſeruat, *dec. 121. nu. 2.*

Reservatio domini facit venditionem transire in locationem, *decif. 47. num. 12. Verospio.*

Reservatio nouæ pensionis sine expressione antiquæ non valet, *decif. 107. nu. 15. Cerro.*

Reservatio Domini repugnat dationi in solutū *dec. 47. num. 11. Verospio.*

Reservatio non dicitur sublata per indultum, conferendi beneficia litigiosa alicui concessum & quare, *dec. 57. non. 30. Bichio.*

Reservatio Beneplaciti Apostolici in sententia appositæ per capita separata, nō alterat ipsam sententiam in casu expresso, *decif. 56. num. 11. Bichio.*

Reservatio nihil operatur, vbi non docetur reſeruanti aliquod ius competere, *dec. 312. nu. 12. Cerro.*

Reservationis præcipuus effectus est ligare potestatem inferiorum circa dispositionem reſeruatorum, *decif. 25. num. 25.*

Reservationem beneficii in vltima die mensis probare debens, iustificare debet illam fuisse ſecutam ante mediam noctem, *decif. 76. nu. 3. Celso.*

Reservationes vigore Regulæ Cancellariæ 2 hodie 3. intelliguntur in beneficijs, quorum collatio spectat ad alia beneficia Sedi Apostolicæ reſeruata, *decif. 25. num. 12.*

pro RESIDVO quando quis certam summam debere dicit, fatetur maioris quantitatis fuisse debitorem, *decif. 74. num. 12. Corrado.*

RESIGNANS.

Resignans, & si spontè, & liberè resignare dixerit adhuc tamen potest probare metum, *dec. 132. nu. 11. Bichio.*

Etiam si cum iuramento liberè resignare dixerit, dummodo absolutionem obtineat, ibi dicitur *num. 12.*

Resignans nulliter non amittit beneficii proprietatem ante priuationem, *dec. 184. nu. 11. Bichio.*

Resignans docet de titulo sui beneficii resignati per collationem de dicto beneficio in ipsum factam, *decif. 14. num. 9. Bichio.*

Resignans beneficium censetur noluisse, quod Papa noluit, *dec. 362. num. 15. 16. & 17. Cerro.*

Resi-

Resignari non potest beneficium ad cuius titulum fuit quis ordinatus sine speciali mentione, de hoc Sanctissimo facta, *decif. 85. num. 2. Meltio.*

Amplia quia non sufficit adimplere per equipollens *ibidem num. 15.*

RESIGNATARIUS.

Resignatarius quousque non iustificat gratiam suae resignationis non obtinet manutentionem contra possidentem, *decif. 85. num. 11. Meltio.*

Resignatarius agens probare tenetur validam, resignationem, & legitimam publicationem, *dec. 85. num. 6. Meltio.*

Resignatarii quando petere non possit novam, collationem beneficii resignati, seu permutati, *decif. 68. num. 11. Arguelles.*

Resignatario ob non factam publicationem in tempore non acquiritur actio ad assequendum beneficium, declara, vt hic, *decif. 14. num. 18. Bichio.*

Resignatario Beneficii ob non factam publicationem resignationis in tempore sit prauiudicium considerabile, *decif. 14. num. 20. Bichio.*

RESIGNATIO.

Resignatio num publicari debeat cum insertione litterarum Apostolicarum, *dec. 140. num. 11. Meltio.*

Resignatio beneficii facta in manibus laici est nulla, *dec. 184. num. 3. Bichio.* Amplia vt *ibidem.*

Resignationis gratia in forma dignum facta, & expedita, nihilominus expirat, decedente resignante intra 20. dies, *dec. 122. num. 16. Peusingero.*

Resignationis nullitas deducitur ex defectu iurisdictionis in eam admittente, *decif. 164. num. 12. Verospio.*

Resignationis beneficii gratia, quando euanesceat, *decif. 122. num. 24. Peusingero.*

Resignatio beneficii, quando dicatur nulla ex defectu consensus resignantis, *decif. 362. num. 1. Celfo.*

Resignatio beneficii non redditur nulla ex taciturnitate oneris perpetui, *decif. 362. num. 5. & 6. Cerro.*

Resignatio beneficii fieri debet coram superiore, *decif. 184. num. 9. Bichio.*

Resignatio facta in manibus laici non conualescat per confirmationem legitimi superioris, *decif. 184. num. 13. Bichio.*

Resignatio facta in manibus Papae, probatur ex litteris ipsius resignationis, *decif. 14. num. 5. & 6. Bichio.*

Resignatio facta per instrumentum non valet, *dec. 132. num. 1. Bichio.*

Resignatione nulla existente, neque effectum sortita, ius non abdicatur a resignante, *dec. 164. num. 10. Verospio.*

Resignatio beneficii in manibus Papae sine consensu Patroni, non alterat statum illius, *dec. 63. num. 5. Corrado.*

Resignatio facta in manibus non superioris tenet quoad resignantem, *decif. 184. num. 11. Bichio.*

Resignatio minus legitima non excludit vacationem per obitum, *dec. 85. num. 7. & 16. Meltio.*

Resignationes vt habeant suum effectum, debent seruari conditiones in eo appositae, *decif. 360. num. 7. Cerro.*

Resignatio beneficii operatur illius vacationem etiam in causis, in quibus non abdicatur ius a resignante, *decif. 85. num. 10. Meltio.*

in Resignationibus beneficiorum an sint exprimenda onera perpetua, *decif. 360. num. 10. Cerro.*

Resignatio facta absque expressione, quod resignans fuisset ordinatus ad titulum beneficii laicatur per aliam supplicationem, *decif. 140. num. 1. Meltio.*

Resignatio facta per iustum metum non valet, & dicitur metus iustus carceratio proprii fratris, *dec. 132. num. 1. & 2. Bichio.*

Quod procedit, quando ad finem, de quo est metus fuerit carceratus, *ibidem num. 3.*

Resignatio beneficii, vt sublineatur, quid sit admittendum, quoad Procuratorem, *dec. 362. num. 10. Cerro.*

Resignatio facta coram persona Ecclesiastica, non superiore conualescit per ratificationem legitimi superioris, *decif. 184. num. 12. Bichio.*

Resignationis beneficii gratia non euanesceat etiam si resignans ante approbationem resignatarii decesserit, *dec. 122. num. 25. Peusingero.*

Declara tamen hanc conclusionem, vt hic, *ibidem num. 26. & 27.*

Resignatio reciproca qualis est permutatio non vnius tantum, sed vtriusque damnum importat, *dec. 164. num. 13. Verospio.*

Resignatio sine publicatione inducit reservationem, & vacationem beneficii in Curia, *dec. 140. num. 6. Meltio.*

Resignatio, vt valeat requiritur superioris admissio, *dec. 184. num. 10. Bichio.*

Resignatio requirit publicationem, *decif. 140. num. 4. Meltio.*

RESTITUTIO.

Restitutionis in integrum fundamentum est bonum ius, *dec. 54. num. 1. Ghislerio.*

Restitutio in integrum commissa prout de iure an referatur ad ordinem iudicis petitorij, & postea possessorij, vel e contra, *decif. 45. num. 29. Peusingero.*

Restitutio in integrum sine lesione non datur, *decif. 334. num. 12. Celfo.*

Restitutio in integrum excluditur stante iustitia sententiarum, *decif. 236. num. 4. Corrado.*

Restitutio in integrum aduersus rem iudicatam non conceditur, nisi clare constet de iniustitia, *decif. 236. num. 2. Corrado.*

Restitutio in integrum non denegatur aduersus sententiam nullam, & iniustam, *dec. 46. num. 1. Meltio.*

Restitutio in integrum aduersus lapsum bienij conceditur, vbi ab appellante adducuntur plures rationes circa merita causae, *dec. 3. num. 6. Corrado.*

Restitutio in integrum cessat, vbi competit actio ordinaria, *decif. 336. num. 12. Verospio.*

Restitutio in integrum danda est aduersus sententiam latam absque citatione, & contra minorem indefensum, *decif. 46. num. 4. Meltio.*

Restitutio in integrum infra quadriennium, est

est restituenda, *decif. 213. numer. 1. Corrado.*
 Restitutio in integrum non admittitur de iure
 te lesione, *dec. 356. nu. 7. Verospio.*
 Restitutio in integrum solum partes, non
 autem alii petere possunt, *dec. 293. num. 19.*
Arguelles.
 Restitutio in integrum ex capite ignorantia
 conceditur aduersus prescriptionem quadra-
 genariam, *dec. 293. num. 12. Contra num. 13.*
Arguelles.
 Restitutio in integrum aduersus incōsulto edi-
 tam hereditatem datur minori mediante
 confectioe inuentarij a tutore omissi, *decif.*
267. num. 4. Corrado.
 per Restitutionem in integrum non obstante
 re iudicata succurritur parti lesa stante noto-
 ria iniuria, *dec. 148. num. 1. Arguelles.*
 Restitutio in integrum datur aduersus senten-
 tiam denegantem maintenancem illi, qui
 quali possessionem habebat, *decif. 45. num. 32.*
Pentingero.
 Restitutio in integrum quamuis petita ab Ec-
 clesia, vel minore, deneganda est, vbi non
 constat de lesione, *decif. 181. num. 3. Verospio.*
 Restitutio in integrum competit pphillo aduer-
 sus praiudicium receptum, *decif. 147. num. 28.*
Melio.
 Restitutio in integrum gratiosa non distingui-
 tur a restitutione in integrum commissa,
 prout de iure, *dec. 45. nu. 21. Pentingero.*
 in Restitutionibus in integrum Rota interloqui
 non solet, sed illas prout iustitiae, & aequitatis
 ratio postulat, concedit, vel denegat, *dec. 3. n. 7.*
Corrado.
 per Restitutionem in integrum omnia in pri-
 stinum reposita esse contentur, ac si res iudi-
 cata non emanasset, *dec. 41. num. 24. Pentingero.*
 Restitutio in integrum non datur aduersus la-
 psus triginta annorum, *decif. 328. num. 4.*
Corrado.
 Restitutioni in integrum non est locus non do-
 cto de iniuria sententiae, *decif. 54. num. 2.*
Ghislerio.
 Restitutio in integrum an concedenda sit mi-
 nori, dum illi competit remedium ordina-
 rum contra Tutorem, *dec. 363. num. 46. Cor-*
rado.
 Restitutio in integrum non datur aduersus
 sententiam, vbi non constat de nullitate, vel
 iniustitia illius, *dec. 24. num. 47. Bichio.*
 per restitutionem in integrum lis reuiuiscit, &
 omnia in pristinum statum reponuntur, *dec.*
45. num. 21. Pentingero.
 Restitutio in parte probata, verificatur in totu,
 si numquam residuum fuit a parte petitem,
 neque altera pars ad illius restitutionem co-
 nenta, *decif. 207. num. 4. Melio.*
 Restitutio probatur per accommodationem
 eiuſdem rei alteri factam, *decif. 207. num. 2.*
Melio.
 Restitutio hereditatis ad fauorem filiorum te-
 statoris probatur duobus testibus, *decif. 103.*
num. 19. Bichio.

RETENTIO.

Retentio aduersus rem iudicatam non conce-
 datur stante praetensione incerta, & illiquida,

decif. 103. num. 14. Ghislerio.
 Retentio bonorum hereditarium non com-
 petit pro legitima, & quare, *dec. 88. num. 29.*
Bichio.
 Retentio bonorum hereditarium competit
 heredi, qui soluit creditoribus anterioribus,
 & quando secus, *decif. 65. num. 21. & seq. Melio.*
 Retentio bonorum hereditarium regulari-
 ter competere solet ratione legitimae, *decif. 88.*
num. 25. Bichio.
 Retentio bonorum in re competens uxori etiam
 soluto matrimonio, transfunditur in succeſ-
 sores, *dec. 292. nu. 1. Pentingero.*
 Retentio bonorum hereditarium non com-
 petit pro legitima, quando legitima fuit reli-
 cta in certa quantitate, *dec. 88. num. 30. Bichio.*
 Retentio bonorum, quando non concedatur
 emptori, qui soluit pretium creditoribus
 venditoris, *decif. 30. num. 38. Cor-*
rado.
 Retentio pro legitima non competit super vno
 praedio pro diuiso, sed solum pro indiuiso
 super quolibet corpore hereditario propor-
 tionabiliter, *dec. 88. num. 31. Bichio.*
 Retentio datur creditori pro altero credito in
 pignoris assignatione non comprahensio,
decif. 86. nu. 4. Verospio.
 Retentio rei hypothecatae ad effectum; vt aliis
 concedi possit, sola iuris retentio sufficit, *decif.*
292. num. 4. Pentingero.
 Retentio non competit pro credito turbido,
decif. 65. n. 16. Melio.
 Retentio datur possessori, cuius pretium ad cre-
 ditores peruenit, donec illud sibi restituatur,
decif. 297. num. 3. Bichio.
 Retentio pro legitima non datur in praiudicium
 creditoris, *decif. 246. num. 7. Ghislerio.*
 Retentio non datur pro credito incerto, & il-
 liquido, *decif. 86. nu. 3. & 7. Verospio.*
 Retentio competit creditori anteriori in bonis
 debitoris, *decif. 213. num. 1. Melio.*
 Retentio competit fideicommissario pro valo-
 re bonorum, quae fuerunt fideicommissio su-
 bicta, & ab herede grauato alienata, *dec. 328.*
num. 11. Corrado.
 Retentio loco pignoris conceditur marito pro
 lucro dotali in bonis, quae viuentis uxore pos-
 sidebat, *decif. 42. nu. 8.*
 Retentio tunc datur, quando creditum est adeo
 clarum, vt nullo modo de eo hesitari possit,
decif. 65. num. 17. Melio.
 Retentio competit creditoribus aduersus lega-
 tarios in re legata, ac praefertur creditoribus in
 hereditate opulenta, alias secus, *decif. 51. nu. 8.*
 & seq. Intellige, vt *num. 12. & seqq. ibidem.*
 Retentio non competit heredi absque benefi-
 cio inuentarij ratione sui crediti anterioris,
 aduersus creditores hereditarios, *dec. 58. num. 1.*
Corrado.
 Retentio heredi grauato, vel ab eo causam ha-
 bentis conceditur vsque ad integram satisfac-
 tionem propter debitas detractiones, *dec. 38.*
nu. 1. Arguelles.
 Retentio datur ratione legitimae, *decif. 246. num. 6.*
Ghislerio.
 RETINENDI facultas alicui concessa, forsan
 significat retentionem in pignus, *dec. 42. n. 3. Bichio.*

RETROVENDITIO, non autem cessio intelligenda est ad evitandum contrarietatem, *decis. 232. num. 8. Peutingero*.

Retrouenditio census in minore non requirit solemnitates, *dec. 232. num. 3. Peutingero*.

In **REVOCATIONE** simplici non venit casus mixtus, *dec. 10. num. 1. Ghislerio*.

R E V S.

Reus tenetur plenè probare suam exceptionem, postquam Actor suam intentionem fundavit, & quare, *dec. 242. num. 4. Bichio*.

Reus quando teneatur probare suam exceptionem, *dec. 32. num. 8. Corrado*.

Reus, & **Actor** ad imparia non debent iudicari, *dec. 233. num. 3. Ghislerio*.

Reus non potest excipiendo cumulare novam actionem contrariam intentata per actorem, *dec. 354. num. 12. Bichio*.

Reus actori, & actor reo tenentur tantum edere instrumenta, quibus usus est coram iudice, non autem instrumento, quibus usus non est, *dec. 320. Ghislerio*.

Reus an teneatur exhibere scripturas ad instantiam Actoris ad effectum deliberandi an velit proseguire litem, vel etiam derelinquere, *dec. 12. num. 10. Ghislerio*.

Vel ad effectum coadiuvandi ipsius actoris instantiam, & repellendi exceptionem illius, *ibidem*.

Reus tenetur plenè probare suam exceptionem postquam Actor suam intentionem fundavit, & quare, *dec. 242. num. 4. Bichio*.

Reus, & possessor absolvi debet ubi actoris probatio redditur turbida, *dec. 76. num. 10. Celfo*.

R O T A.

Rota habet potestatem deputandi Oeconomum in beneficio, super quo pendet lis in ipsa Rota, *dec. 286. num. 3. Bichio*.

Rota servatur maxima cum reuerentia resolutiones S. Congregationis rituum, *dec. 254. num. 3. Arguelles*.

Rota reuerenter obseruat determinationes Sacrae Congregationis Eminētissimorum Cardinalium Concilij Interpretum, *dec. 321. num. 3. Meltio*.

Rota non attendit mandata aliorum Tribunalium non gustata illorum iustitia, *dec. 297. num. 10. Bichio*.

Rota in concessione remissoriae non est rigorosa, *decis. 100. num. 7.*

Rota quando pro obligatione Camerali possit mandatum relaxare, *decis. 21. num. 2. Verospio*.

Rota seruari solet aequitatem, ita ut ad evitandam poenam, & culpam excusandam, maiori cum facultate solet procedi, *decis. 249. num. 7. Ghislerio*.

Rota solet plerumque vnica sententia totum negotium terminare, ne litigantes superfluis grauentur expensis, *dec. 159. num. 8. Bichio*.

Rota subrogata in locum Auditoris Camerae procedit executiue, *dec. 332. num. 6. Corrado*.

Rota sequitur Oraculum Sacrae Congregationis Concilij, *decis. 348. num. 12. Arguelles*.

Rota gratiose subrogata quoad possessionem, *Part. X. Recur*

non concedit mandatum de manutenendo, sed de immittendo, *decis. 109. num. 14. Ghislerio*.

Rota solet causas restitutionis in integrum non leuiter attingere, sed plenè cognoscere, & sub vnica illarum discussione terminare negotium principale in petitorio, *decis. 45. num. 33. Peutingero*.

Circa declarationem nonnullarum Decisionum vide in fine Indicis.

S A C E R D O S.

Sacerdos dicitur dignior in concursu non sacerdotis, *dec. 162. num. 10. Bichio*.

Sacerdos concurrens cum alio, hac qualitate carente, super adiudicatione beneficii est preferendus, etiam si illud non requireret Sacerdotium, *dec. 171. num. 2. Ghislerio*.

Sacerdotij status est honore praeclarior, & fulgidior ceteris, *dec. 171. num. 16. Ghislerio*.

Sacerdoti in adiudicatione beneficii non est preferendus ille, qui Doctoratus gradus in Theologia fuit assecutus, *dec. 171. numer. 18. Ghislerio*.

Sacerdos in adiudicandis beneficiis preferendus est illi, qui est gradum Doctoratus assecutus, *dec. 171. num. 15. Ghislerio*.

Sacerdos dicitur habere vim duorum testium, *dec. 171. num. 17. Ghislerio*.

ad **SACERDOTIVM** sufficit attingere ad vigesimum quintum annum, *decis. 162. num. 13. Bichio*.

Sacerdotium probatur ex literis patentibus, *dec. 23. num. 1.*

Sacerdotium probatur ex literis patentibus Ordinarij, *dec. 162. num. 11. Bichio*.

in **SACRAMENTO** Eucharistiae recolitur memoria Dominicae Passionis, ac ipse Dominus, & Redemptor adoratur, *dec. 310. num. 2. Cerro*.

SÆCVLARIS, mediante professione, mutat statum, & de seculari fit regularis, & religiosus, *dec. 216. num. 18. Cerro*.

S A L V I A N V M.

Saluanum non intrat ubi creditum est turbidum, *decis. 196. num. 17. Cerro*.

Saluanum datur contra tertium titulo possidentem, *decis. 308. num. 2. Celfo*.

Saluanum competit creditori annui census non solum pro fructibus decursis, sed etiam decurrendis, *decis. 172. num. 11. Ghislerio*.

Saluanum competit contra quemcumque possessorem, *decis. 172. num. 20. Ghislerio*.

Saluanum non competit, quando mediante mandato executiuo, fuit facta executio super alijs bonis, *decis. 172. num. 21. intellige, ut n. seq. Ghislerio*.

Saluanum passim conceditur pro consecutione census, probatis requisitis, *decis. 67. numer. 2. Corrado*.

Saluanum datur donatario pro consequendis bonis

bonis donatis, *decif. 308. num. 1. & sup. num. 1. per totam Celfo.*

Saluianum datur vigore obligationis cameralis concurrentibus extremis, *decif. 308. numer. 1. Celfo.*

Saluianum competit etiam ad effectum ut fructus bonorum, qui super sunt, solutis fructibus census deponantur, donec præstetur nouus fideiussor, *decif. 172. num. 16. Ghislerio.*

Saluianum, quando competat, *decif. 172. num. 9. Ghislerio.*

SALVTIS eternę nemo præsumitur immemor, *dec. 72. num. 24. Arguelles.*

SANGVINIS coniunctio de per se non est sufficiens coniectura pro inducenda simulatione, *decif. 236. num. 14. Corrado.*

SATISFACTO creditore non denegatur debitori recuperatio corporum datorum in pignus, *dec. 86. num. 1. Veraspio.*

SCIENTIA.

Scientia litis, ut iustificata remaneat, non exigitur exacta probatio, & ex quibus indiciis, & coniecturis, illa colligatur, *decif. 168. num. 16. Meltio.*

Scientia Officialis, nocet Domino, *dec. 295. n. 10. Meltio.*

Scientia certa, & indubitata requiritur in materia vitij litigiosi, *dec. 157. num. 13. Meltio.*

Scientia præsumitur à comuniter accedentibus, *dec. 293. n. 8. Arguelles.*

Scientia litis pendens, de tempore alienationis, & inopia debitoris, quando vtrumque copulatiue probari debet à debitore ad effectum, præsumendi fraudem, & quando secus, *decif. 168. num. 23. Meltio.*

Scientia nullitatis testamenti non probatur ex sola intimatione illius, *decif. 326. nu. 13. Cerro.*

Scientia litis in eo, in quem fuit facta alienatio requiritur de tempore alienationis, *decif. 157. nu. 12. Meltio.*

Scientia præsumitur propter rei qualitatē, longitudinem temporis, & actum multiplicitem, *decif. 303. nu. 12. Bichio.*

Scientiam etiam ad effectum præiudicii, ex quibus sufficienter resultet, *decif. 295. numer. 11. Meltio.*

Scientia, & factum magistri domus arguat ne scientiam Domini, eique præiudicet, *dec. 154. nu. 13. Meltio.*

Scientia præsumitur tum ratione sanguinis, tum cohabitationis, *dec. 165. nu. 2. Bichio.*

Scientia iustramenti importat etiam scientiam, proprię obligationis in eo contentę, *decif. 95. nu. 2. Pentingero.*

Scientia quę dolum, & alienationem in fraudem infert, satis est quod colligatur ex indiciis, & præsumptionibus, *decif. 168. num. 20. Meltio.*

Scientia litis licet ut plurimum soleat deduci ex subhaftationibus, tamen sufficit, quod de ea, quoquo modo constet, licet nullę sint factę subhaftationes, *decif. 168. nu. 21. Meltio.*

Scientia creditorum probatur leuioribus probationibus, *decif. 211. nu. 3. 4. Cerro.*

Scientia non requiritur vbi agitur de conseruanda iurisdictione de iure communi competen-

te, *decif. 87. numer. 4. Bichio.*

Scientia, ut præiudicet, debet esse certa, ac indubitata, nec sufficit præsumpta, *decif. 346. num. 7. Pentingero.*

Scientia fideicommissi non inducitur ex sola enunciativa testamenti paterni, *decif. 69. num. 10. Pentingero.*

Intellige vbi alię non concurrunt coniecturę, *ibidem nu. 11.*

Scientia est habitus acquisitus, & indiget tempore, *decif. 348. n. 17. Arguelles.*

Scientia interesse habentis quando non sit necessaria, ad acquirendum in ea re possessionem, manutenibilem, *decif. 295. num. 3. Meltio.*

Scientia, & patientia resultat ex actum multiplicata, ac diuturnitate temporis, *dec. 295. nu. 9. Meltio.*

Scientia illius rei in breui insertę præsumitur in Pontifice, *decif. 93. num. 18. Meltio.*

Scientia explicita prohibitionis requiritur ut quis dicatur contrauenisse, *decif. 78. numer. 25. Bichio.*

Scientia creditorum probatur ex inuentario, *dec. 211. nu. 2. Cerro.*

Scientia compatrioti præsumitur ex diuturnitate temporis, & multiplicatione presentationum, *dec. 240. num. 19. Bichio.*

Scientiam totius instrumenti, quis habere præsumitur, quando habuit scientiam de aliqua pax, *dec. 68. nu. 22. Arguelles.*

Scientia aduersarij ad effectum acquirendi possessionem non est necessaria, quando adest titulus, *dec. 102. num. 14. Ghislerio.*

SCIRE dicitur id, de quo, quis faciliter certiorari potuerit, *decif. 295. nu. 12. Meltio.*

SCOLASTICVS.

Scolastici approbati in Collegiis Iesuitarum Capitulum celebrare non possunt, Sed omnis facultas agendi residet poenę Præpositum Generalem, *dec. 101. num. 18. Corrado.*

Scolastici approbati in Collegiis Iesuitarum tenentur mendicare, & quando, *dec. 101. num. 17. Corrado.*

Scolastici approbati in Collegiis Iesuitarum non esse verē de Societate, sed in via ad illam, quomodo intelligendum, *decif. 101. nu. 22. Corrado.*

SCRIBENS attestando scripturam esse conscriptam propria manu, excludit omnem suspicionem alterationis, *dec. 5. nu. 13. Cerro.*

Et hoc casu non habendę sunt in consideratione fides extrajudiciales Peritorum super alteratione dictę scripturę *ibid.*

SCRIPTVRA.

Scriptura, quę conuincitur de mendacio, non meretur fidem, *dec. 364. nu. 13. Veraspio.*

Scripturas quis cogi non potest producere, dum non faciunt ad propositum rei de qua agitur, *dec. 110. nu. 8. Corrado.*

Scripturę veritas conualidatur ex morte scribentis, *dec. 225. nu. 3. Meltio.*

Scriptura non requiritur ad substantiam, & perfectionem locationis, *dec. 181. nu. 9. Veraspio.*

Scripturarum productio potest fieri post relationem mandati, pro eo conualidando, *decif. 36. num. 45. Ghislerio.*

Scripturis maior adhibetur fides, quàm Testibus,

bus, *decifion. 194. numer. 7. Celfo.*
 Scripturas producere, & exhibere iure quis cogi non potest, quatenus eis uti nolit, *dec. 32. nu. 2. Ghislerio.*
 Scriptura ut probetur amissa per testes, quid illi exprimere debent, & quid in ipsis testibus requiratur, *decif. 58. num. 8. Corrado.*
 Scriptura amissa seu ablata ad hoc ut suffragetur, ac si realiter exhiberi possit, quid probandum sit, *dec. 58. num. 7. Corrado.*
 Scriptura inita de summa maiori parit presumptionem, quod si maior summa fuisset promissa, de ea quod fuisse pro curata, *dec. 196. n. 7 Celfo.*
 Scripturae integrae praesumuntur exhibitz, & contrarium dicenti incumbit onus probandi, *dec. 70. nu. 1.*
 Scripturae omnes debent regulari ab ipso originali, *dec. 360. num. 2. amplia num. 3. Cerro.*
 Scriptura, dum producitur, pars aduersa, si contra eam habeat oppositionem, debet eam opponere, *dec. 120. nu. 11. Corrado.*
 Scripturae omnes specificè in inventario describi debent, *decif. 279. num. 12. Arguelles.*
 Scripturae magis probant quàm testes, *dec. 99. nu. 22. Bichio.*
 Scriptura in parte vera, sic praesumitur in tota, *dec. 82. nu. 13. Arguelles.*
 Scriptura producta à Procureto, non nocet principali si de eius mandato non constet, *dec. 41. nu. 27. Corrado.*
 Scripturae veritas, & legalitas ex quibus à parte dicatur approbata, *dec. 12. num. 12. & 13. & 14. Corrado.*
 Scripturae etiam nulliter copulatae quando probent, *dec. 24. nu. 44.*
 Scripturae probant quando in sui facie apparent antiquae, & originales, *decif. 24. num. 45.*
 SEGETES comprehenduntur sub nomine frumenti, *dec. 323. nu. 5. Pendingero.*
 SENSUS contrarius non admittitur in doctrinis Auctorum, *decif. 300. num. 24. Arguell.*
 Sensus decipi non potest circa proprium obiectum auditus, *dec. 158. num. 20. Verospio.*
S E N T E N T I A.
 Sententia in alio tribunali extorta post introductionem causae in Rota dicitur attentata, *decif. 279. nu. 7. Arguelles.*
 Sententia lata à Iudice laico contra Ecclesiam, est nulla ex defectu iurisdictionis, *dec. 163. n. 17. Bichio.*
 Sententiae contrarietas ut euitetur, omnis possibilis intellectus accipiendus est, *dec. 56. num. 15. Bichio.*
 Sententia lata inter duos quando afficiat etiam tertium, siue veniat principaliter, siue adhaerendo iuribus rei, *dec. 303. num. 14. Bichio.*
 Sententia retrahitur ad diem factae petitionis, *dec. 281. num. 18. Pendingero.*
 Sententia nulla ex defectu iurisdictionis, non meretur, nec privilegium, nec nomen sententiae, *dec. 301. nu. 2. Meltio.*
 Sententia, quando sit executioni demandanda, *dec. 328. nu. 5.*
 Sententia concepta per ablatum absolutum an dicatur nulla, *dec. 139. nu. 2. nu. seq. Verospio.*
 Part. X. Recent.

Scientia praesumitur ex temporis diuturnitate, locorum praevicinitate, *decif. 293. n. 17. Arguelles.*
 Sententia lata contra minorem nulla praevia citatione, & deputatione Curatoris est nulla, *dec. 46. nu. 2. Meltio.*
 Sententiae Rotalis excedentes centum annos probant etiam sine actis, *decif. 99. nu. 8. Bichio.*
 Sententia in dubio praesumitur valida, *dec. 67. n. 9 Arguelles.*
 Sententia nulla, vel iniusta reuocari non debet, *dec. 159. num. 17. Bichio.*
 Sententia quae in parte substantiali est vndiq; pura, an reddatur nulla per conditionem postmodum appositam in altera parte, *decif. 56. nu. 12. & seq. Bichio.*
 Sententia debet esse certa, *dec. 139. n. 3. Verospio.*
 Sententia cum sit actus iuris, ea sola non potest possessione priuare, *decif. 119. num. 19. Pendingero.*
 Sententiae iustitia deducitur ex decifionibus, *dec. 90. nu. 3. Arguelles.*
 Sententia lata contra Minorem indefensum non sustinetur, *decif. 46. num. 3. Meltio.*
 Sententia lata per cedula super manutentione, datur appellatio, *dec. 365. nu. 28. Arguelles.*
 Sententia in iudicatum transacta, executioni debet demandari, *decif. 181. num. 3. Verospio.*
 Sententia concepta sub reservatione beneplaciti Apostolici an valeat, *decif. 139. nu. 6. sup. nu. 2. & seq. Verospio.*
 Sententiae dicuntur conformes si vna alteram confirmat, *dec. 324. nu. 2. Cerro.*
 Sententia quare iustificari non posset ex iuribus postea productis, *ibid. Corrado.*
 Sententia facit praesumere validitatem, & iustitiam favore obtinentis, *dec. 164. num. 8. Verospio.*
 Sententia lata contra vnum nocet etiam illius heredi, *decif. 240. num. 24. Bichio.*
 Sententiae iniustitia iuvat pro obtinenda restitutione in integrum, etiam si ea delegatur ex nouiter deductis, *decif. 264. nu. 2. Verospio.*
 Sententiae latae cum legitimis contradictoribus probant liquidationem donec de contrario non constet, *dec. 313. num. 22. Corrado.*
 Sententia, quae transiit in iudicatum exequi debet, *decif. 336. num. 2. & nu. 27. Corrado.*
 Sententia antequam executioni demandetur, Rota solet incipere, an sit iustificata, *dec. 336. nu. 3. Corrado.*
 Sententia lata sub conditione tamquam nulla, est reuocanda, maxime si conditio purificata non fuit, *dec. 56. nu. 5. 8. & seq. Bichio.*
 Sententiae iniustitia deducitur ex decifionibus, *decif. 159. num. 10. Bichio.*
 Sententia immisionis seu manutentionis, quando datur appellatio ad vtrumq; effectum, *dec. 20. num. 32. Arguelles.*
 Sententia lata de voto Rotae praesumitur iusta, *dec. 103. nu. 22. Pendingero.*
 Sententiae datur appellatio, *decif. 20. numer. 31. Arguelles.*
 Sententia lata contra sententiam, quae fecit transitum in iudicatum ex nulla, *decif. 328. num. 6. & quando secus num. 7. Corrado.*
 Sententia lata contra ius partis, non autem contra ius constitutionis, non dicitur à principio nulla, *dec. 36. numer. 44. Ghislerio.*

Sententia contra sententiam non valet, nisi reuocata sententia precedenti, *dec. 320. numer. 7. Corrado.*

Sententiarum validitas probatur ex concessu omnium requisitorum, de quibus in vulg. dec. Capitaquens. *dec. 291. n. 1. Meltio.*

Sententia transit in iudicatum si post interpositam appellationem integro biennio nihil in causa fuit actum, *dec. 324. numer. 3. Cerro.*

Sententia lata non transportatis actis etiam irrelevantibus est nulla ex dispositione Concilij, *decif. 15. numer. 28. Arguelles.*

Sententia quando faciat transitum in iudicatum *dec. 193. n. 2. Corrado.*

Sententia lata super statu iurip. facit ius quoad omnes, *dec. 321. numer. 4. Meltio.*

Sententia lata contra sententiam non valet nisi prima reuocetur, *dec. 24. n. 1.*

Sententia, quæ est difformis à petitione, & libello nulla est, *dec. 353. numer. 9. Celfo.*

Sententia in iudicatum transacta debet executioni demandari, *dec. 334. n. 2. Celfo.*

Sententia lata super validitate alienationis bonorum Ecclesiæ nõ seruata forma in Breui Apostolico præscripta, est nulla, *dec. 336. numer. 17. Cerro.*

Sententia nulla, & iniusta, si possessor non habuit se pro spoliato, illam sua possessione non priuat, *dec. 319. numer. 2. Pentingero.*

Sententia erit nulla non transportatis actis, vel si non constet de eorum qualitate, *dec. 35. numer. 31. Arguelles.*

Sententia præcessisse præsumitur citationi factæ eadem die qua fuit facta citatio ad sententiam *decif. 103. numer. 25. Pentingero.*

Sententia obtenta à periuro non potest suffragari eius successoribus quamuis ipse periurus absolutionem à iuramento obtinuisset, *dec. 24. numer. 14. Bichio.*

Sententia adiudicationis alicuius beneficii, quando non se restrinxit ad qualitates ibi expressas, *dec. 23. numer. 11. secus n. 14. Verospio.*

Sententia lata in possessorio non recipit appellationem suspensiuam, *dec. 208. n. 2. Celfo.*

Sententia appellabilis non exequitur intra decem dies citra vitium attentatorum, *decif. 89. n. 1. Arguelles.*

Sententia vbi refertur potest ad duo instrumenta, ad quod potius referri dicendum sit, *decif. 30. n. 12. Corrado.*

Sententia non est nulla si transportatis actis deficiat aliqua irrelevancia, ex quibus non redatur iniusta, *decif. 35. n. 34. Arguelles.*

Sed erit suspensa quousque constiterit acta non transportata, esse irrelevancia, *ibidem.*

Sententia iustificatur ex iisdem actis non ex novis, *dec. 89. numer. 8. Arguelles.*

Sententia iudicis non transfert possessionem, nisi subsequuta illius executione, *dec. 11. numer. 26. Arguelles.*

Sententia lata ad fauorem Episcopi Agentis nomine Ecclesiæ prodest etiam successoribus, *decif. 24. numer. 21. Bichio.*

Sententia lata contra sententiam valet etiam si prima non infirmetur, quando coram secundo iudice non fuit oppositum de prima sen-

tentia, *decif. 24. numer. 3. Bichio.*

Sententia lata non transportatis actis est nulla, etiam in prophanis, *decif. 35. numer. 26. Arguelles.*

Sententia declarans negotia Ecclesiæ unita, separatim pertractari debere à negotijs Ecclesiæ, cui fuit facta unio, & postea mandans in genere obseruare unionem, quomodo sit intelligenda, *dec. 37. numer. 8. Ghislerio.*

Sententia iniusta non meretur executionem, *dec. 307. numer. 1. Pentingero.*

Sententia reservatoria beneplaciti Apostolici quoad executionem, potest confirmari prout iacet, & quando sufficiat ut interueniat beneplacitum, *decif. 56. numer. 14. Bichio.*

Sententia transit in iudicatum causa non prosequuta, neque obtenta prorogatione fatalium, *dec. 236. numer. 1. Corrado.*

Sententia primam non reuocans sententiam dicitur nulla, *decif. 90. numer. 56. vbi limita cum n. seq. Meltio.*

Sententia vbi non constat de nullitate, vel iniustitia, ob non interpositam appellationem transit in iudicatum, *dec. 24. n. 46. Bichio.*

Sententiæ iniustitia iustificata releuat pro obtinenda restitutione in integrum, *decif. 364. n. 1. Verospio.*

Sententia non est nulla vbi acta non sunt integre transportata, si ea quæ deficiunt non releuant, & de hoc constiterit, *decif. 35. numer. 38. Arguelles.*

Sententia erit nulla si actis transportatis deficiant aliqua relevancia, *decif. 35. numer. 33. Arguelles.*

Sententia lata in Curia dicitur nulla, si causa fuit à Curia Audcata, & ad partes remissa, *dec. 255. n. 1. Meltio.*

Sententia lata contra pupillum indefensum est ipso iure nulla, & quando possit dici, pupillum fuisse indefensum, *decif. 143. n. 31. Meltio.*

Sententia lata per capita separata, si in vno est iniusta, non ex hoc retadatur executio alterius, *decif. 285. numer. 19. Pentingero.*

Sententia dicitur appellabilis vbi res est de dominio Ecclesiæ, *dec. 89. n. 2. Arguelles.*

Sententia reuocatoria executionis, si non tangit obligationem cameralem, viam executiuam non vulnerat, *dec. 95. n. 7. Pentingero.*

Sententia de qua non fuit oppositum reuocatione non indiget, *decif. 159. numer. 18. Bichio.*

Sententia refertur ad effectus illius, etiam si de ad effectibus nulla fuit effecta mentio, *dec. 103. n. 15. Pentingero.*

Sententia in iudicatum transacta est exequenda, *dec. 103. numer. 3. Corrado.*

Etiam ad instantiam heredis, *ibidem. n. 4.*

Fortius si preuijs Decisionibus Romæ iustificata remaneat, *ibidem. numer. 5.*

Sententia lata contra vnum, sufficit ne alium cui libellus cum sola citatione si sua putauerit interesse fuit intimatus, *dec. 313. numer. 23. Corrado.*

Sententia non iustificata ex actis nullius est momenti, *decif. 275. n. 25. Bichio.*

Sententia in summarissimo possessorio an admittatur de iure Canonico, *decif. 365. numer. 24. Arguelles.*

Sententia in parte iniusta ratione indulgentis red-

- reddunt iniusta in omnibus, *decif. 38. Arguelles.*
- Sententia est appellabilis in totum etiam quod unum tantum corpus fuerit sub Ecclesia dominio, *decif. 319. num. 6. Pentingero.*
- Sententia priuationis beneficii sine executione, possessorem non priuat sua possessione, *decif. 342. num. 9. Bichio.*
- Sententia exequutoris non iustificata ex actis non attenditur, *dec. 174. num. 7. Ghislerio.*
- Sententia licet specialiter iustificari debeat ex eisdem actis, tamen admitti solent probationes eoa diuatiue antecedentium, *dec. 73. num. 24. intellige num. 25. Corrado.*
- Sententia quando secus dicatur tra here executionem, *decif. 103. num. 8. Pentingero.*
- Sententia ita interpretanda est ut præferat illud quod iuri conuenit, & non contrarium, *dec. 30. num. 14. Corrado.*
- Sententia ne transeat in iudicatum operatur iniustitia, *dec. 124. num. 1. Arguelles.*
- Sententia non obest non habenti causam ab eo contra quem Sententia lata fuit, *decif. 193. num. 7. Corrado.*
- Sententia lata contra solum Abbatem postquam ipse à iure decesserat, est nulla, *dec. 181. num. 12. Verospio.*
- Sententia lata cum procuratore reuocato, numine tenet, *dec. 78. num. 2.*
- Sententia aliorum iudicum in Rota non attenduntur, nisi iustificentur ex actis, *dec. 343. num. 12. Bichio.*
- Sententia lata super nullitate pensionis non est deueniendum ad executionem mandati de manutenendo prius relaxari, & quando secus, *dec. 176. num. 12. & 13. Bichio.*
- Sententia validitas resultat ex reuolutione actorum, *dec. 139. num. 1. Verospio.*
- Sententia in aliquo executi dicitur executi in totum, *dec. 103. num. 17. Pentingero.*
- Sententia licet possit in consequentiam tertio præiudicare, tamen quando citari non debeat, *decif. 320. num. 21. Arguelles.*
- Sententia valida, & iusta confirmari debet, *decif. 90. num. 4. Arguelles.*
- Sententia absque citatione est nulla, *dec. 3. num. 1. Ghislerio.*
- Sententia prima reuocari debet, ne detur sententia contra sententiam, *decif. 139. num. 17. Bichio.*
- Sententia interpretationem recipit à decisionibus in causa factis, *dec. 159. num. 4. Bichio.*
- Sententia lata contra mortuum est valida, si non constet, quod de eo tempore illius obitus iudicis innotuerat, *dec. 181. num. 13. Verospio.*
- Sententia nulla, & attentata nullius est reuocantia, *dec. 279. num. 7. Arguelles.*
- Sententia validitas ex resolutione actorum probatur, *decif. 337. num. 28. Corrado.*
- Sententia lata per cedula super manutentione datur appellatio, *dec. 20. num. 43. Arguelles.*
- Sententia validitas resultat ex reuolutione processus, *dec. 127. num. 1. Meltio.*
- Sententia nulla exequi non debet, *decif. 100. num. 4. Meltio.*
- Sententia lata non transportatis actis, venit in-
Part. X. Recent.
- firmanda etiam de iure ciuili tamquam lata non visis actis, *dec. 35. num. 23. Arguelles.*
- Sententia lata cum legitimo contradicatore afficit etiam alios, *dec. 328. num. 8. & 10. Corrado.*
- Sententia lata cum principali contradicatore, an, & quomodo afficiat non citatos, *decif. 320. num. 19. Arguelles.*
- Sententia recipit declarationem ab actis, *decif. 23. num. 14. Verospio.*
- Sententia habens vim diffinitiuæ est appellabilis, *decif. 184. num. 6. Bichio.*
- Sententia ita accipi debet, ut minus quam fieri possit, iuri partium derogetur, *dec. 30. num. 15. Corrado.*
- Sententia absque alia executione priuat alterum sua possessione, *decif. 119. num. 15. Pentingero.*
- Sententia venit confirmanda concurrente validitate, & iustitia, *dec. 56. num. 3. Bichio.*
- Sententia lata vigore commissionis subreptitiæ est ipso iure nulla, *decif. 159. num. 22. Bichio.*
- Sententia lata inter hæredes non nocet fideicommissariis, *dec. 240. num. 23. Bichio.*
- Sententia validitas colligitur ex reuolutione actorum, *decif. 359. num. 1. Pentingero.*
- Sententia duæ habent vim trium, si ab illis statutum appellari prohibeat, *decif. 323. num. 3. Cerro.*
- Sententia verba ad normam iustitiæ referri, & moderari debent, *decif. 30. num. 13. Corrado.*
- Sententia concepta per ablatium absolutum, tamquam importans conditionem, est reuocanda, *decif. 56. num. 7. Bichio.*
- Sententia lata sub conditione, quæ tamen adiecta sit in capitulo separato, an veniat reuocanda, *decif. 56. num. 9. Bichio.*
- Sententia dicitur iniusta, quando possessori manutentionem non concessit, *dec. 43. num. 3. Pentingero.*
- Sententia principalis dispositio non suspenditur per ea, quæ fuerint adiecta circa ordinem exequendi, & faciliorem executionem, *decif. 56. num. 12. Bichio.*
- Sententia est nulla quando fuit lata super re, de qua in monitorio non fuit facta mentio, *dec. 353. num. 3. Celfo.*
- Sententia denegans executionem, quando non dicatur vulnerare viam executionis, *dec. 357. num. 28. Arguelles.*
- Sententia lata super validitate alienationis rerum Ecclesiæ, eo quod alienatio cesserit in ipsius utilitatem, quando non substat, si sit fundata in extraiudicialibus informationibus, *decif. 336. num. 16. Corrado.*
- Sententia reuocari non potest, nisi postquam de iniustitia, & nullitate sententiæ, & sic de causis restitutionis in integrum plenè cognitum fuerit, *decif. 45. num. 28. Pentingero.*
- Sententia quando est appellabilis, quod sit intra terminum datum ad appellandum, est attentatum, *dec. 365. num. 22. Arguelles.*
- Sententia lata contra sententiam valet etiam si prima non reuocetur, quando secundus iudex pronunciat prout in anteriori, *decif. 24. num. 2. Bichio.*
- Sententia lata absque citatione contra minorem indefensum numquam transit in iudica-

dicatum, *decif. 46. num. 3. Meltio.*
 Sententia antiquissima faciunt vehementissimam presumptionem contra tertium non citatum, *dec. 99. nu. 9. Corrado.*
 Sententia iustificari non potest ex iuribus postea productis, quamvis eliamus, in iudicio associationis, *decif. 73. num. 21. Corrado.* intellige ut *num. 23. & quando secus num. 22.*
 Sententia quando iustificari possit ex iuribus postea productis, *decif. 73. num. 18. 19. & 20. Corrado.*
 Sententia lata in iudicio Saluiani non est appellabilis ad effectum suspensiuum, *decif. 67. nu. 10. Arguelles.*
 Sententia lata contra sententiam quando valeat, etiam si prima non reuocetur, *dec. 242. nu. 4. Bich.*
 SEPULTURÆ fiunt causa conseruandæ memoriæ hominis, *dec. 10. num. 3. Ghislerio.*
SEQUESTRVM.
 Sequesterum petens, statetur se non possidere id, quod instat sequestrari, *decif. 269. num. 19. Cerro.*
 Sequesterum quando apponendum sit, *dec. 269. num. 18. Cerro.*
 Sequesterum ita demum admittitur ubi est timor dilapidationis, *decif. 277. nu. 18. Meltio.*
 Sequesterum tamquam odiosum regulariter est prohibitum, *dec. 277. num. 14. Meltio.*
 Sequesterum apponitur possessioni vacanti, *dec. 94. num. 1. Arguelles.*
 Sequesterum beneficii dicitur violatum si quis post presentationem illius se consouet in possessione, *decif. 16. num. 1. Penzinger.*
 Sequestri appositioni locus est in beneficiis, ne interim fructus dilapidentur, *dec. 135. nu. 10. Bichio.*
 Sequesterum lata sententia permittitur contra eum, qui in causa succubuit, licet à sententia appellauerit, *dec. 277. nu. 17. Meltio.*
 Sequesterum apponitur in beneficiis, ubi possessio est attentata, *dec. 134. nu. 3. Ghisler.*
 Sequesterum in beneficio apponitur quando constat de attentatis, *dec. 48. num. 19. Cerro.*
 Sequesterum ut concedatur debet dari casu, in quo illud permittatur, *dec. 277. num. 15. Meltio.*
 Sequesterum factum non citato possessore, est nullum, *dec. 277. num. 12. Meltio.*
 Sequesterum factum pendente termino ad appellandum, est nullum, *dec. 277. num. 13. Meltio.*
 Sequesterum in beneficiis de stylo Rotæ semper admittitur, quoties attentata declaratur possessio colligantis, *dec. 287. num. 10. Verospio.*
 SERVVS expulsi non probat contra Dominum expellentem, *dec. 186. num. 2. Arguelles.*
SERVITVS.
 Seruitus vsusfructus non cadit in re propria, *dec. 78. num. 7. Bichio.*
 Seruitus imponi non potest à pontis post adiudicatas varicque suis portiones, *decif. 284. nu. 10. Cerro.*
 SIGILLVM est confirmatio quadam eorum, quæ in scriptura continentur, & probat consentium, *dec. 200. nu. 1. Ghislerio.*
SIGNATVRA.
 Signatura Regentis, Iustitiam faciat, non tollit clausulas à Pontifice concessas, *decif. 103. num. 27. Penzinger.*

Signaturæ rescriptum retrahitur ad illam sententiam ad effectum causandi attentata, *decif. 20. num. 50. Arguelles.*
 Signatura Iustitiæ si remittat causam ad Signaturam Gratiæ, an dicatur concessisse supersessoriam, *decif. 57. num. 60. Bichio.*
 SIGNIFICATIO verbi, *Bettega*, sumenda est à vocabulario Cruschæ, non à Calepino, *decif. 304. num. 3. Arguelles.*
 SIMILITUDO, & verisimilitudo multum operantur, *decif. 77. nu. 36. Arguelles.*
SIMVLATIO.
 Simulationis præsumptio ex tacito consensu, & tolerantia prorsus excluditur stante contradictione, *decif. 236. num. 16. Corrado.*
 Simulatio argui potest ex consuetudine alienius soliti talia gerendi in eadem materia, *dec. 74. num. 1. Cerro.*
 Simulatio fortius excluditur contra ipsos contrahentes, cuiusque hæredes, *dec. 236. num. 8. Corrado.*
 Simulationis probatio plenior requiritur stante aliqua præsumptione in contrarium, *ibidem num. 18.*
 Simulationem ad probandam causam requiritur probabilis, ac verisimilis, *ibidem num. 11. & 20.*
 Simulatio ex coniecturis eliditur, *ibidem num. 10.*
 Simulationis suspensio cessat in actu à iure permisso, *dec. 148. num. 14. Arguelles.*
 Simulandi coniecturæ ubi non concurrunt, non inducitur simulatio, *decif. 236. num. 14. Corrado.*
 SINDICVS per iudicare non potest Monasterio absque beneplacito Generalis, *decif. 11. num. 29. Arguelles.*
 SINGVLARITAS sapius in pluralitate resoluitur, *dec. 162. nu. 20. Celfo.*
 SINGVLA quæ non proiunguntur, simul vnita iunguntur, *decif. 230. num. 23. Arguelles.*
SOCIETAS.
 Societas eodem modo, quo inter partes incepta fuit, præsumitur continuata, *decif. 74. num. 6. Cerro.*
 Societas inter fratres præsumitur, *dec. 129. num. 6. Arguelles.*
 Societas ex quibus inducatur, *decif. 129. num. 7. & 15. Arguelles.*
 Societas non inducitur ex possessione pro indiviso hæreditatis paternæ, & maternæ, *decif. 129. num. 16. Arguelles.*
 Societate soluta non potest socius nomen confocij expendere, *decif. 251. num. 8. Bichio.*
 Societas non arguitur ex administratione, *decif. 129. num. 24. Arguelles.*
 Societas debet probari ab allegante, *dec. 129. num. 14. Arguelles.*
 Societas officij, quamvis contracta ad fauorem tertij, nihilominus spectat ad illum, qui facultatem exigendi fructus, nominandi periculum vitæ, &c. sibi reseruauit, *dec. 302. num. 3. Celfo.*
 Societate simpliciter contracta, ea dissoluta, socij tenentur, nisi illius dissolutionem notificare fecerint, *decif. 151. num. 13. & seq. per tot. Celfo.*
 Societas dissolvitur ex negotiatione separatim facta ab vno ex socijs cum scientia, & patientia

alia aliorum, *decif. 129. num. 13. & 19. Arguelles.*
 Societas excluditur ex separata acquisitione, & possessione à socijs facta, *dec. 129. num. 18. Arguelles.*
 ex Societate iniquum est alium plus, alium minus consequi, *dec. 66. num. 10. Arguelles.*
 Societas renouata sine præiudicio priorum obligationum, illas non extinguit, *dec. 297. num. 8. Bichio.*
 Societas ad hoc, vt inter fratres censeatur induta, quid sit probandum, *dec. 129. n. 13. Arguelles.*
 Societas est communio totius lucris, & damni, *dec. 66. num. 11. Arguelles.*
 Societas officij contracta ad fauorem mulieris, in qua maritus sibi reservauit facultatem exigendi fructus, & similia; hæc reservatio quid importet, *dec. 302. num. 6. Cels.*
 Societas bonam fidem, summamque æquitatē desiderat, *decif. 66. nu. 9. Arguelles.*
 Societas contracta cum alicuius heredibus, quando per mortem dicatur dissoluta, *dec. 111. num. 19. Cels.*
 Societatem numquam contractam probare ne possint actus speciali nomine facti, *decif. 151. num. 20. Cels.*
 Societas officij contracta ad fauorem mulieris, quando ad illam spectet, licet maritus in ea reservauerit facultatem exigendi fructus, &c. *decif. 207. num. 7. Cels.*
 Societatem qui expresse contrahere non valet, nec minus tacite potest, *decif. 129. num. 22. Arguelles.*

SOCIVS.

Socij quando promiscue administrant, quietantia ab vno reportata, debet etiam suffragari alteri, *dec. 186. num. 14. Arguelles.*
 Socij quando simul administrant, ambo in simul rationes reddere tenentur, *dec. 186. nu. 15. Arguelles.*
 Socius an teneatur ad debita post societatem contracta, *decif. 151. num. 8. Cels.*
 Socij tenentur ex facto complementarij, quem societati præposuerunt socius vnus obligat societatem, *dec. 151. n. 1. Cels.*
 Socius administrator tenetur reddere rationem alteri consocio, & quare, *decif. 66. num. 12. & seq. Arguelles.*
 Socius si de mandato alterius socij exegit fructus alicuius rei, dicitur agnoscere illum in Dominum, & sibi præiudicat, *decif. 129. nu. 19. Arguelles.*
 Socius, qui administrauit effectus societatis, debet exhibere computa, & restituere consocio medietatem lucris, *dec. 66. nu. 5. Arguelles.*
 Socius administrator effectum societatis, quando cogendus sit ad reddendam rationem consocio de omnibus effectis ad eius manus peruentis, *dec. 66. nu. 6. Arguelles.*
 Socius administrator bene compellitur ad faciendum redditionis rationis, *dec. 66. num. 14. Arguelles.*
 Socius si vult à societate recedere, quid facere debeat, vt non teneatur ad debita postea contracta, *dec. 151. num. 16. Cels.*
 Socius an, & quando durante societate com-

pellipossit ad reddendam rationem, *dec. 66. nu. 20. Arguelles.*
 Socius particularis proprio nomine, & cum proprijs pecunijs emisse præsumitur, *dec. 332. num. 19. Corrado.*

SOLEMNITAS.

Solemnitates statutarie requisitæ in testamentis in Vrbs districtu confectis, non habent locum in dispositione ad pias causas, *dec. 289. nu. 13. Verospio.*
 Solemnitatum defectus non habetur in consideratione in actu pupillo, vtili, & quando ipse non dat de nullitate, sed agit pro obseruantia contractus, *dec. 335. nu. 13. Meltio.*
 Solemnitates requisitæ in renunciationibus, an requirantur in renunciationibus ex causa ingressus monasterij, *dec. 170. num. 7. Peutingero.*
 Solidatio computorum rite, & recte potest inter partes fieri, *decif. 323. numer. 2. Peutingero.*

SOLVTIO.

Solutione eius quod debetur remanet extincta omnis obligatio debitoris, *dec. 65. n. 2. Meltio.*
 Solutio facta præsumitur si apud debitorem fuerit repetitum mādaturum contra ipsum obtentum, *dec. 225. num. 16. Meltio.*
 Solutio præsumitur, quando debitor est locuples, & solitus promptè satisfacere creditoribus, & creditor non multum affluit diuitijs, *dec. 225. num. 12. Meltio.*
 Solutio fructuum, seu expensarum inducit obligationem, *decif. 213. n. 5. Meltio.*
 Solutio partis dotis confessatæ infert iustificationem etiam in alijs partibus, *dec. 148. num. 7. Arguelles.*
 Solui aliud pro alio inuito creditore non potest, *dec. 250. nu. 7. Meltio.*
 Solutio censetur facta iuxta cōventionem præcedentem, *dec. 64. nu. 7. Verospio.*
 Solutiones duas pro eodem credito nemo consequi potest, *decif. 311. num. 8. Meltio.*
 Solutio legatorum probari debet, vt grauatus possit summam solutam retinere, & de fidei commissio deducere, *dec. 185. nu. 20. Meltio.*
 Solutio pensionis quodammodo est seruitus realis, *dec. 119. nu. 26. Peutingero.*
 Solutio dum inter partes controuertitur in quam causam cedere debeat, illius effectus remanet suspensus, donec clarius liqueat, & declaratur, *dec. 74. nu. 23. Corrado.*
 Solutio reuocabiliter facta actiones ex primo contractu competentes non tollit, *dec. 190. n. 3. Peutingero.*
 Solutio præsumpta non sufficit contra tertium, sed elara requiritur, *decif. 89. num. 19. Arguelles.*
 Solutio alicui simpliciter facta, ab eoque pariter simpliciter acceptata in dubio intelligitur in causam mutui, *decif. 282. numer. 1. Cerro.*
 Solutio crediti liquidi retardari non debet prætextu exceptionis reddituarum actionum, si illæ minus legitime, & imperfectæ fuissent redditæ, *decif. 332. nu. 26. Corrado.*
 Solutio præsumitur facta tempore debito, si creditor non erat valde diues, maxime si erat femina, *decif. 225. Meltio.*
 Solutionis oblatio, licet verbaliter facta, multum tamen attendi debet, si emanauit in iudicio, *decif.*

decif. 225. num. 27. Meltio.

Solutio facta praesumitur, si debitor in iudicio contra ipsum intentatum excepit de satisfatione, & creditor in iudicium non fuit prosecutus, *dec. 225. num. 17. Meltio.*

Solutio partis importat ratihabitionem totius contractus, *dec. 95. num. 3. Peutingero.*

Solutio decennialis debet esse facta singulis annis, nec sufficit, & quando, *decif. 232. num. 18. et seq. Peutingero.*

Solutio fructuum trium annorum probat illos de praeterito fuisse solutos, *decif. 183. numer. 3. Bichio.*

Solutio partis dotis, vt inferat huiusmodi etiam in alijs partibus, requiritur, quod pars soluta constituat maiorem dotis partem, vel dimidiam, *decif. 148. num. 9. Arguelles. Contra, num. 111.*

Solutione cambiorum singulis annis decursorū praesumitur cambium adhuc vigere, *decif. 74. num. 2. Corrado.*

Solutio vbi habet causam expressam, ad aliam referri non debet, *decif. 138. num. 5. Bichio.*

Solutionis, & satisfationis praesumptio cessat ex partitis nouiter inter socios negociatis, *decif. 198. num. 10. Celso.*

Solutio vbi fuerit a partibus destinata, declaratur ex subsequuta obseruantia solutionum, *dec. 181. num. 18. Verospio.*

Solutio praesumitur facta nomine proprio, nisi contrarium probetur, *dec. 321. num. 3. Arguelles.*

Solutio acceptata ab aliquo solvente, tamquam haerede, efficit, vt ille pro haerede agnitus sit, *decif. 103. num. 36. Bichio.*

Solutio in dubio praesumitur facta in causam propriam, & non fideicommissi, *decif. 170. numer. 19. Peutingero.*

Solutio non praesumitur facta ex fructibus bonorum hereditariorum, sed hoc probari debet, *dec. 321. num. 4. Arguelles.*

Ex Solutione canonum per annos triginta, probatur etiam contra tertium dominium, tamquam praescriptum, *dec. 165. num. 8. Ghislerio.*

Solutio vt cadat in aliquam causam utilitas debitoris consideratur, *decif. 64. num. 8. Verospio.*

Solutiones duo consequi pro eodem credito est inconueniens, *dec. 201. n. 17. Meltio.*

Solutionis modus inter emptores, & debitores variatus, creditoribus non praedicit, *dec. 324. num. 17. Cerro.*

Solutio ex quibus probetur esse facta de mandato, & scientia debitoris, *decif. 45. num. 3. Peutingero.*

Solutio, ex quibus sufficienter probata remaneat, *decif. 225. Meltio.*

Solutio vbi de alia causa non apparet, praesumitur facta ex causa antecedentis obligationis, *decif. 74. num. 13. Corrado.*

Solutio cadit in antiquiorem, & in debitum, pro cuius solutione iam dies aduenerat, *decif. 64. numer. 6. Verospio.*

non Solutio, quando non concurret petito, & denegatio potius est abstinentia, quam conuictio tenetur, vel in publico sine vinculis seruatur, *dec. 288. num. 7. Arguelles.*

non Solutus, siue non liber dicitur ille, qui ma-

fectus, vel vñs non soluendi, *decif. 333. num. 26. Bichio.*

Quod procedit in praescriptione longi, vel longissimi temporis, secus in immemorabili, *ibid. num. 27.*

S O R O R.

Soror nunquam venit appellatione filiarum, inspecta propria, vel impropria verborum significatione, & communi vsu loquendi, *decif. 7. numer. 32. Cerro.*

Sorores aequaliter cum fratre succedunt, nulla adhibita sexus distinctione, *decif. 146. num. 1. Ghislerio.*

SPECIFICATIO personarū stantibus dictionibus taxatiuis, & relatiuis non tribuit solam praedicationem, sed restringit dispositionem ad personas tantum expressas, *decif. 7. num. 50. Cerro.*

S POLIARE.

Spoliare dicitur denegans restitutionem postquam fuit satisfactus, *decif. 318. num. 45. Arguelles.*

Spolians purgato spolio potest vti iure suo, *dec. 92. num. 19. Bichio.*

Spoliatus debet in pristinum statum ante omnia reponi, ac reintegrari, *decif. 73. num. 16. et 28. Corrado.*

Spoliatus dicitur ille penes, quem esse vera possessio, *ibidem n. 28.*

Spoliatus venit ad suam possessionem restituendus, *decif. 318. num. 46.*

S P O L I V M.

Spolium purgatur per reintegrationem ad pristinum statum, *decif. 92. num. 24. Bichio.*

Spolium remouetur vbi possessio apprehensa fuit nomine Camerae vigore Breuis Apostolice, *dec. 73. num. 17. Corrado.*

Spolium non est vti iure suo contra debitorem, *decif. 92. num. 25. Bichio.*

S P O N S A.

Sponsalia contrahentes sunt quidem monendi, vt ad matrimonij effectuationem deueniant, non tamen sunt cogendi, si aliqua subest causa, ex qua licitum sit resilire, *dec. 19. num. 2. Meltio.*

Sponsalia habent in se tacitam conditionem, si res in eodem statu permanserit, & si iusta causa ab eis recedendi non superueniat, *decif. 19. num. 5. Meltio.*

Sponsalia mutuo consensu contracta, tamen, stante iusta causa ab illis resiliendi, pars resiliens non tenetur illa perficere, *dec. 19. num. 40. Meltio.*

Sponsalia etiam iurata bene possunt dissolui, dum concludenter apparet de fornicatione mulieris etiam post sponsalia, *dec. 19. num. 27. Meltio.*

à Sponsalibus contractis, dum subest iusta causa resiliendi, Iudex debet tantum recusantem monere, vt ad effectuationem matrimonij deueniat, *dec. 19. num. 44. Meltio.*

in Sponsalibus non iuratis, etiam quaecumque leuissima causa sufficit ab illis recedendi, *dec. 19. n. 30. Meltio.*

à Sponsalibus receditur propter indignationem parentum, & consanguineorum sponsi, *dec. 19. num. 56. Meltio.*

à Spon-

à Sponsalibus receditur ex maxima disparitate coniugum ratione natalium, *dec. 19. num. 53. Meltio.*

Sponsalia non dissoluntur ob fornicationem, & morbum præcedentem, *dec. 19. num. 26. Meltio.*

Sponsalia etiam iurata dissoluntur per fornicationem mulieris, *decif. 19. num. 21. Meltio.*

à Sponsalibus recedi potest propter odium capitale exortum inter sponfos, *dec. 19. num. 55. Meltio.*

à Sponsalibus quæ causæ sufficiant, ut iure merito ab ipsis recedi possit, *dec. 19. num. 54. Meltio.*

ad Sponsalia perficienda non est cogendus ille, qui simpliciter promisit se non esse in uxore ducturum aliquam mulierem, quam sponsam, *dec. 19. num. 29. Meltio.*

Sponsalia ex quibus causis iuste dissoluantur arbitrio Iudicis remitti solet, *dec. 19. num. 7. Meltio.*

à Sponsalibus iuste recedi potest propter imminens periculum exheredationis sponsi, *dec. 19. num. 57. Meltio.*

Sponsalia non sunt indissolubilia, sicut est matrimonium, *dec. 19. num. 42. Meltio.*

Sponsalia iuste dissoluntur ex mala fama, & impudicitia mulieris probata, ante dicta sponsalia, *decif. 19. num. 8. Meltio.*

Sponsalia à principio contracta mutuo consensu, non possunt postea unius tantum dissensu dissolui, *dec. 19. num. 33. Meltio.*

Sponsus etiam nisi donare dixisset iocalia, & vestes pretiosas, intelligitur ad solum usum donare voluisse, *decif. 340. num. 2. Arguelles.*

in STABILIBVS fructus calculantur ad rationem quinque pro centenario, *dec. 202. num. 5. Ghisler.*

STATV.S.

Status hæreditatis remanet sufficienter iustificatus in summâ calculata, licet appositâ fuisset protestatio, *salvis alijs, &c. & quid operetur dicta protestatio, decif. 192. num. 44. Corrado.*

Status ultimus beneficii semper attenditur, *decif. 137. num. 5. Arguell.*

Status ultimus in materia beneficiâli semper attendendus est, ubi per probationes perfectas non constat de anteriori contrario, *dec. 572. 35 Bichio.*

Status antiquus beneficii vniuersi immutari non potest propter collationes Ordinarii, *decif. 152. num. 12. Bichio.*

Status à Papa confirmatum non potest dici vitiosum, & contra conscientiam disponens, *decif. 80. num. 14. Meltio.*

Status ultimus beneficii attenditur ad dignoscendam reservationem beneficii, *decif. 99. Bichio.*

Status ultimus, & quasi possessio presentandi attenditur inter presentatos à diuersis patronis, *decif. 240. num. 3. Bichio.*

Status hæreditatis ex quibus remaneat iustificatus, *decif. 192. numer. 43. Corrado.*

Status ultimus presentandi attenditur, quamuis etiam status antecedens esset difformis, *decif. 240. num. 25. Bichio.*

Status præsens etiam in iure patronatus attenditur, *dec. 393. num. 22. Arguelles.*

Status ultimus in reservationibus attenditur, *decif. 357. num. 27. Arguelles.*

Status ultimus non est attendendus, quando constat de anteriori statu contrario, *decif. 152. num. 11. Bichio.*

STATVTVM.

Statutum non habet locum, nisi in bonis intra territorium existentibus, *dec. 146. num. 5. Ghisler.*

Statutum siue loquatur in rem, siue in personam nunquam comprehendit bona extra Territorium, *dec. 244. num. 5. Cerro.*

Statuta Bononiæ plerumque habent confirmationem apostolicam in forma specifica, & ex certa scientia, *dec. 298. num. 16. Bichio.*

Statutum permittens appellationem in possessorio dicitur fauorabile, *decif. 298. num. 9. Bichio.*

Statutum non habet locum in bonis sitis extra Territorium, *dec. 244. numer. 4. Cerro.*

Statuta foeminarum exclusiua locum non habent, quando masculi non extant, vel quando illi nolunt, vel non possunt succedere, *dec. 146. num. 6. Ghisler.*

Statutum exclusiuum foeminarum, quando non censetur illas exclusisse ab hæreditate dotantis, sed vnica dotatio sufficiat pro omnium exclusione, *dec. 329. num. 8. Cerro.*

Et quid si foeminarum exclusio non esset perpetua, sed temporalis, *ibid. num. 9.*

Statutum exclusiuum foeminarum propter masculos, excludit ab omni successione foeminas tam maritatas, & dotatas, quam non maritatas, & indotatas, *decif. 146. num. 4. Ghisler.*

Statutum exclusiuum foeminarum, quando se restringit ad hæreditatem dotantis, non importat exclusionem, quoad alias successiones, *dec. 328. num. 17. Cerro.*

Statutum excludens foeminas propter masculos non dicitur illas excludere propter piam causam, vel extraneum, *dec. 60. num. 12. Ghislerio.*

Statutum exclusiuum foeminarum propter masculos, quando non vindicet sibi locum, *decif. 146. num. 7. Ghislerio.*

Statutum permittens minores per seipso, vel alios artem exercentes valide posse se obligari, non extenditur ad alios minores in statuto non recensito, *dec. 40. num. 16. & 20. Verospio.*

Statutum, quando clare, & specificè loquitur ad vnguem seruari debet, nec ab illius expressa dispositione recedere licet, *dec. 317. num. 1. Cerro.*

Statutum exclusiuum foeminarum, quando procedit per dictiones alternatiuas enumerando personas à quarum successione excludit, videtur tantummodo illas excludere ab hæreditate dotantis, *decif. 329. num. 6. Cerro.*

Intellige quando statutum tam in parte dotantis, quam in parte exclusionis vteretur verbis, & dictionibus alternatiuis, *ibid. num. 7.*

Statutum requirens maiores solemnitates, quæ requirantur de iure civili in testamentis, dicitur odiosum, *dec. 231. num. 6. Cerro.*

Statutum exclusiuum foeminarum non habet locum in bonis extra Territorium existentibus, *decif. 146. num. 10.*

Statutum prohibens, quod nullus minor annorum

tunt 22. valide possit se obligare, post dictum tempus censetur permittere obligationem, *dec. 10. nu. 14. Verospio.*

Statutum de duabus conformibus servari debet etiam in Curia, *dec. 323. nu. 4. Cerro.*

Statutum conditum ab Episcopo in actu Visitationis habet vim legis, *dec. 102. num. 1. Ghislerio.*

Imò in concursu iuris communis debet illi prevalere, *ibidem num. 2.*

Ea ratione, quia statutum in loco statuentium est ius commune, *ibidem num. 3.*

Statutum unicam tantum appellationem concedens minus grauat, quam ius commune, *dec. 298. nu. 12. Bichio.*

Statutum exclusivum foeminarum, etiam propter legitimatos, quando excludat ab hereditate, sed non à legitima ex iuris dispositione debita, *decis. 328. nu. 19. Cerro.*

Statutum prohibens appellationem in possessorio comprehendit etiam casus, in quibus de iure communi appellatio non prohibetur, *dec. 298. num. 3. Bichio.*

Statutum potest minuire numerum testium, in testamento requisitum, *decis. 231. numer. 4. Cerro.*

Statutum, siue loquatur in rem, siue in personam numquam comprehendit bona extra Territorium, *decis. 244. num. 5. Cerro.*

Statutum confirmatum à Sede Apostolica an, & quando tolli, vel aliter statuendo reuocari possit, *decis. 317. num. 11. Cerro.*

Statutum concedens executionem instrumentis non comprehendit clericus, *decis. 343. n. 24. & seqq. Arguelles.*

Statutum quando presumatur confirmatum Apostolica Auctoritate, *decis. 329. num. 10. Cerro.*

à Statuto ad pactum valet arguere, *dec. 2. num. 9. Bichio.*

Statutum ex quibus dicatur transisse in contractum, & effectum fuisse Papale, & per consequens in perpetuum observandum, *dec. 317 num. 2. Corrado.*

Statutum contra libertatem Ecclesiasticam est ipso iure nullum, *dec. 231. num. 8. & 16. Corrado.*

Statutum dicitur fauorabile si solemnitates iuris civilis in testamento diminuit, *decis. 231. nu. 6. Corrado.*

Statutum priuare potest possessorem effectum iuris, qualis est manutentio, *decis. 230. numer. 6. Bichio.*

Statutum prohibens appellationem in possessorio dicitur odiosum, *dec. 298. nu. 10. Bichio.*

in Statutis concedendis cum facultate Apostolica quæ forma servari debeat, *decis. 317. n. 10. Cerro.*

Statuta condita cum facultate Apostolica non debent aduersari Bullæ Pontificiæ, *decis. 317. nu. 4. Cerro.*

Statutum de appellationibus recipiendis dicitur toto populo fauorabile, *dec. 298. nu. 24. Bichio.*

Statutum disponens vt vicinus facto deposito possit retrahere rem venditam, intelligitur quando depositus præcedit oblatio, *d. 2. n. 8. Bichio.*

Statutum laicale vt nullius sit roboris, & momenti, sufficit, quod etiam virtualiter, & indirectè clericos tangat, & lædat, *decis. 231. num. 10. Cerro.*

Statuti dispositio non comprehendit actus iuratos, *decis. 225. num. 22. Meltio.*

Statutum potest omnibus instrumentis paratam concedere executionem, *decis. 343. num. 10. Arguelles.*

Statutum non habet locum in bonis sitis extra Territorium, *decis. 244. numer. 4. Cerro.*

Statutum etiam clericis, & Ecclesiæ fauorabile conditum a laicis est ipso iure nullum, *decis. 231. num. 9. Corrado.*

Statutum efficere potest, quod possessio de facto coepta, habeatur pro non capta, *decis. 230. num. 5. Bichio.*

Statutum aliquid prohibens ad certum tempus, an, & quando post dictum tempus censetur permittere, *decis. 40. nu. 19. Verospio.*

Statutum, quod dignitates conferantur canonicis, liberam, & actiuam Episcopi collationem non excludit, *dec. 117. num. 10. Pentingero.*

STELLIONATVS crimen commissum, seuerissime est iudicandum, *dec. 288. num. 14. Arguelles.*

Stellionatus actio concurret cum actione civili, *decis. 278. num. 18. Arguelles.*

Stellionatus intrat quoties deficit titulus delicti, & aliquid dolo factum sit, *decis. 288. num. 12. Arguelles.*

STIPVLATIO pro omnibus, quorum interest, non intelligitur pro fideiussoribus, qui habent interesse secundario, *decis. 118. num. 7. Bichio.*

Stipulatio pro omnibus, quorum interest, prodest omnibus causam habentibus de tempore stipulationis à personis in instrumento nominatis, *dec. 118. nu. 9. Bichio.*

S T Y L V S.

Stylus specificus, & particularis non exprimitur in supplicationibus pensiones antiquas per Concilium impositas preualet stylo generali de exprimendo pensiones ex gratia à Pontifice impositas, *dec. 107. num. 17. Cerro.*

Stylus Datarie, & Cancellariæ debet attendi circa resignationes beneficiorum, *decis. 360. nu. 16. Cerro.*

Stylus Curie quando est notorius non debet controuerti, sed admitti, *dec. 320. num. 9. Corrado.*

de Stylo Notariorum rogatorum in extensione clausularum standum est, *decis. 163. nu. 19. Ghislerio.*

Stylus, & consuetudo Datarie servari debet, *dec. 205. num. 15. Ghislerio.*

Subconductor soluens pro residuo debiti, & temporis, quo rem locatam retinuit, si postea conductor locationem continuauit, ipse tenetur soluere pensionem, *decis. 335. nu. 17. Meltio.*

SVBHASTATIO.

Subhastatio dicitur nulla, & spoliatina si parti fuit reintegratio concessa, *dec. 232. numer. 14. Pentingero.*

Subhastatio bonorum viri non est retardanda, dum ex ea magnum commodum paratur credi-

creditoribus, & uxori nullum damnum inferitur, *dec. 182. num. 3. Cerro.*

Subhastatio est ipso iure nulla, & non venit annullanda, si probetur, quod bona essent longè maioris valoris, *dec. 202. nu. 6. Ghislerio.*

Subhastatio bonorum viri, quæ possidentur ab uxore loco pignoris, facienda est ipsa non amota à sua possessione, & ad quem effectum *decis. 182. nu. 2. Cerro.*

Subhastatio non est nulla licet prædium subhastatum pluris valeat, quam in subhastatione fuerit venditum, *decis. 11. num. 14. Ghislerio.*

Subhastationis bonorum viri, quando impediri non possit ab uxore allegante, quod dicta bona sibi data fuerint in solutum ab eius viro, & quando secus, *decis. 182. nu. 18. & 19. Cerro.*

Subhastatio bonorum viri impediri nequit ab uxore possidente iure pignoris, licet sit creditrix anterior, *dec. 182. nu. 1. Cerro.*

Subhastatio est actus iudicialis, *decis. 28. num. 2. Peutingero.*

SVBORNATIO testium in Regno Neapolitano facilissima, & an sit verum, *dec. 51. nu. 27 & seq. Arguelles.*

SVBREPTIO.

Subreptio in Curia non admittitur propter facilem recursum ad Principem, *decis. 103. nu. 26. Peutingero.*

Subreptio ob nō factam mentionem prouisionis beneficii, quando non intret, *decis. 104. num. 20. Cerro.*

Subreptio euitatur ex eo, quod Papa in genere potuit cogitare de lite, *dec. 93. nu. 22. Melio.*

Subreptio vt euitetur in resignationibz beneficiorum quid sufficit fuisse expressum, *dec. 360. num. 13. Cerro.*

Subreptio inficit ipsam gratiam, *dec. 363. nu. 24. & 29. Corrado.*

Bona præsumuntur libera, maximè si tamquam libera fuerint possessa, *nu. 27. & 28. ibid.*

Subreptio est generica cognitione Papæ tollitur *decis. 107. nu. 25. Cerro.*

SVBROGATIO.

Subrogationem obtinens sub sola litis mentione, litem eo modo quo adest iustificare tenetur, *dec. 164. num. 5. Verospio.*

Subrogatio facta ab homine non transfert in subrogatum priuilegia principalis, *decis. 333. num. 36. Bichio.*

Subrogatio quando fuit iudicialiter producta, subrogatus non potest propria autoritate possessionem capere, & capiendo, attentat, & quando secus, *decis. 57. nu. 45. & 55. Bichio.*

Subrogatio non tribuit subrogato exemptionem, nisi docto de exemptione illius, in cuius locum subrogatur, *decis. 333. num. 35. Bichio.*

Subrogatio gratiosa licet sit desumpta ex clausulis gratiæ principalis, & habeat eandem datam, tamen si fuit ad partes expedita, quid operetur, *decis. 57. num. 49. Bichio.*

in Subrogatione rigorosa literæ Apostolicæ diriguntur Auditori, *decis. 57. num. 6. Bichio.*

Subrogatio gratiosa continuat possessionem civilissimam defuncti in subrogatum, nisi possessio naturalis fuerit ab alio apprehensa.

decis. 57. numer. 47. Bichio.

Subrogatio gratiosa, antequam subrogatus capiat actualem possessionem quid importet, & quid operetur, *decis. 57. num. 10. Bichio.*

Subrogatio gratiosè suffragatur sola reservatio ratione mensis absque lite, *dec. 57. num. 29. Bichio.*

Subrogatio gratiosa potest expediri pendente iudicio super executione gratiæ principalis, *decis. 57. num. 52. Bichio.*

Subrogationis effectus non cessant, quando lis non est super ipsa gratia subrogationis, *decis. 57. nu. 56. Bichio.*

in Subrogatione rigorosa executor literarum Apostolicarum, quomodo se se gerere debeat *decis. 57. nu. 7. Bichio.*

in Subrogatione gratiosa ipse Papa est qui subrogat, & transfert continuationem possessionis in subrogatum, *dec. 57. nu. 3. Bichio.*

Subrogatio gratiosè statim sine alia disputatione de iure auctoris danda est possessio facti, & quare, *dec. 57. nu. 4. Bichio.*

Subrogatio gratiosa in iuribus defuncti collitiganti debetur, *decis. 164. nu. 1. Verospio.*

Subrogatio gratiosa licet antè expectationem competeat, eius tamen vsus cedit à die expeditionis, *decis. 57. num. 50. Bichio.*

Subrogatio quando non est principaliter concessa, sed inter clausulas generales, *dec. 109. nu. 13. Ghislerio.*

Subrogatio gratiosa superueniens quid efficiat, & quid operari non possit, *dec. 57. numer. 21. Bichio.*

SVBROGATIVS.

Subrogatus in iuribus defuncti quid probare debeat, *dec. 64. nu. 19. Verospio.*

Subrogatus vtitur iuribus, & exceptionibus ei competentibus, in cuius loco subrogatur, *dec. 133. num. 15. Melio.*

Subrogatus gratiosè, dicitur attentasse si in actuali possessione non citauit possessionem etiam intrusum, *decis. 57. num. 20. Bichio.*

Subrogatus quæ probare debeat, vt possit immisionem obtinere, *dec. 168. nu. 2. Peutingero.*

Subrogatus quoad possessionem defuncti non potest vti subrogatione sine noua apprehensione, *decis. 109. nu. 15. Ghislerio.*

Subrogatus gratiosè non obstante pendentia litis potest possessionem capere, *dec. 57. nu. 63. Bichio.*

Subrogatus rigorosè si absque licentia Iudicis possessionem ingrederetur, attentaret, *dec. 57. nu. 3. Bichio.*

Subrogatus gratiosè, vbi actualis possessio fuit ab alio occupata, solam petere immisionem *decis. 57. num. 15. Bichio.*

Subrogatus gratiosè postquam coepit actualem possessionem, ita coniungitur possessio facti cum possessione iuris, vt potius continuatio possessionis quam noua apprehensa dicatur, *dec. 57. nu. 5. Bichio.*

Subrogatus gratiosè capiendo possessionem post inhibitionem attentat, si inhibitio emanauit post expeditam subrogationem, & quid si emanauit post expeditam subrogationem, & quid si emanauit ante, *dec. 57. n. 51. & seq. Bichio.*

Sub-

Subrogatus gratioſe, quando eſt neceſſarium, ut citare debeat poſſeſſorem in apprehenſione actualis poſſeſſionis *dec. 57. nu. 39. Bichio.*

Subrogatus in forma gratioſa poteſt etiam lite pendente capere poſſeſſionem beneficii propria authoritate abſque vitio attentatorum, *dec. 57. nu. 1. Bichio.*

Subrogatus in ius, & poſſeſſionem vtriuſque colligantis; ius ex perſona vnius, & poſſeſſionem ex perſona alterius deſumere poteſt, *decif. 168. nu. 6. Pentingero.*

Subrogatus gratioſe ſicuti non impediretur, ſi poſſeſſio eſſet vacua, ita impediri non poteſt, quando eſt quidem plena; ſed improba, vel infecta, *dec. 57. nu. 27. Bichio.*

Subrogatus gratioſe quando poſſit abſque vitio attentati capere poſſeſſionem propria authoritate, lite pendente, *dec. 58. nu. 9. Bichio.*

Subrogatus gratioſe quando non obſtante intermedia poſſeſſione abſq; vitio attentatorum pendente lite etiam abſque aduerſarij citatione actualem poſſeſſionem apprehendere valeat, *decif. 57. nu. 38. Bichio.*

Subrogatus Clericatum probare debet, *decif. 167. nu. 1. Pentingero.*

Subrogatus gratioſe ubi poſſeſſio non eſt vacua debet iudicialiter poſſeſſionem apprehendere citato poſſeſſore, etiamſi eſſet intruſus, *dec. 57. nu. 18. Bichio.*

Subrogatus gratioſe quando abſque vitio attentatorum poſſit capere poſſeſſionem propria authoritate lite pendente, quamvis poſt mortem prædeceſſoris fuiſſet medio tempore ab alio apprehenſa, *dec. 57. nu. 24. Bichio.*

S V B S C R I P T I O.

Subſcriptio denotat actus perfectionem, & exinde arguitur, tunc ſolum, & non antea perfectum fuiſſe contractum, *dec. 184. nu. 8. Cerro.*

Subſcriptio apocæ poteſt trahi tantum ad negotium, cuius ratione fuit inita apocæ, non autem ad ea, quæ fuerunt incidenter enunciata, *decif. 225. nu. 27. Meltio.*

Subſcriptio in Curia nõ attenditur propter adiutum ad Principem, *decif. 255. nu. 4. Meltio.*

Subſcriptio apocæ continentis tam fauorabilia, quam odioſa, quando præiudicare poſſit ſubſcribenti, & quando ſecus, *decif. 225. nu. 28. Meltio.*

ex Subſcriptione apocæ nõ poteſt inferri approbatio omnium in illa contentorum abſque alia maiori iuſtificatione, *dec. 225. n. 26. Meltio.*

Subſcriptio in executionem præcedentis Decreti pure facta, cenſetur infra ſuos limites reſtricta, *decif. 40. nu. 1. Verospio.*

à SVBSEQUENTIBVS declaratur, qui fuerit animus in præcedentibus, *decif. 49. nu. 15. Pentingero.*

SVBSTANTIA; & veritas potius attenduntur, quam partium denominationes, *decif. 158. nu. 13. Verospio.*

SVBSTITVTIO.

Subſtitutio facta, ſi ſine filiis, quando referatur ad omnes vocatos in perpetuum, *dec. 140. n. 46. Meltio.*

Subſtitutio dicitur facta in tota hæreditate ad inducendam reciprocam, dum in ſubſtitutio-

-ne retentum fuit idem vniuerſalis, *dec. 142. nu. 60. Meltio.*

Subſtitutio ſuæminiæ, ut dicatur facta per reciprocam ſufficit, quod virtualiter, & interpretatiue contineat æqualitatem inſtitutionis, *decif. 183. nu. 4. Ghifilerio.*

Subſtitutionis purificatio probatur ex teſtibus, *decif. 12. nu. 2. Corrado.*

Subſtitutio, ut dicatur facta in tota hæreditate, ex quo deducatur, *decif. 113. nu. 7. Arguelles.*

Subſtitutio ſuæminiæ facta poſt deficientiam maſculorum diuerſa linea, quando omnibus quando verò ſolum maſculis proprii columnelli facta dicatur, *decif. 183. nu. 18. & 19. Ghifilerio.*

Subſtitutio dicitur compendioſa, quando dictum fuit, *Non ei eſſendo*, hoc eſt non extraneis, *dec. 1. nu. 104. Arguelles.*

Subſtitutio ſecunda, cenſetur facta perſonis diſtaxat in prima ſubſtitutione vocatis, *dec. 60. nu. 16. Ghifilerio.*

Subſtitutionem eſſe factam poſt mortem omniũ & vltimo morienti paria ſunt, *dec. 315. nu. 2. Arguelles.*

Amplia exiſtentibus coniecturis neceſſariis, *ibid. nu. 3.*

Subſtitutio ut dicatur facta vltimo morienti ſatis eſt, quod teſtator non expreſſerit, à quo hæreditas ſit reſtituenda, *decif. 314. nu. 1. & 6. Arguelles.*

Subſtitutio facta ſub conditione mortis quid operetur, *dec. 280. nu. 10. Arguelles.*

Subſtitutio facta ſub conditione, ſi ſine filiis quomodo intelligatur, *dec. 280. nu. 11. Arguelles.*

Subſtitutio facta alicui in caſum deficientiæ filiorum non dicitur purificata ſi decedit ſine liberis, & quare, *decif. 12. nu. 7. & ſeq. Corrado.*

Subſtitutio facta ſub conditione ſi inſtitutus deceſſerit ſine filiis expirat, ſi cum filia decedat, *dec. 100. nu. 3. Ghifilerio.*

Subſtitutio facta ſub conditione, ſi grauatus deceſſerit ſine filiis, expirat ſi cum filiis decedat, *decif. 142. nu. 48. & 51. & quando ſecus n. 49 & 52. Meltio.*

Subſtitutio dicitur facta vltimo morienti, quando Teſtator voluit, quod deſcendentes maſculi poſſint adoptare extraneum, *dec. 18. n. 20. Bichio.*

Subſtitutio expreſſa in vno gradu ubi non adſunt verba relatiua in ſequenti conſulto cenſetur omiſſa, *decif. 285. nu. 7. Pentingero.*

Subſtitutio reciproca facta inter inſtitutos in caſum, ſi ſine filiis legitimis, & naturalibus maſculis, &c. deceſſerint comprehendit nepotes, & ceteros eorum deſcendentes, *decif. 142. n. 5. Meltio.*

Subſtitutio dicitur facta vltimo morienti, quando facta fuit maſculis deficientibus, *decif. 18. nu. 41. Contra, nu. 42.*

Subſtitutio facta ſub conditione ſi grauatus ſine filiis deceſſerit, expirat, ſi cum filiis decedat, *dec. 142. nu. 1. Meltio.*

Subſtitutio de pluribus quando ſit intelligenda diſcretiue facta ſingulis congrue referendo, & quando ſecus, *dec. 162. nu. 19. Celſo.*

Subſtitutio facta deficientibus maſculis æquipollet

- poller** expressioni vltimi morientis, quando concurrunt aliæ coniecturæ pro inducenda, & reciproca, *decif. 18. num. 34. Bichio.*
- Substitutio** facta alicui, mancando la successione de figli, & descendenti, æquè verificatur in casum quo filii non nascantur, ac si nati decedant, & quare, *decif. 12. num. 9. & seqq. Corrado.*
- Substitutio** reciproca extenditur ad fideicommissariam quando concurrunt tria requisita reciproce substitutionis linealis constitutiva, *decif. 18. num. 10. Bichio.*
- Substitutio** facta de secundo viro filijs eiusdem uxoris non licet incerti euenti conditionem præferens, considerabilis tamen est in materia l. hæc edictali C. de secundis nuptijs, *dec. 305. num. 19. Corrado.*
- Substitutio** dicitur facta in tota hæreditate, quando Testator voluit representari suam Familiã perpetuis futuris temporibus, *decif. 18. num. 23. & 40. Bichio.*
- Substitutio** declaratur ab institutione, & partes datæ in institutione, censentur datæ in substitutione, *decif. 162. num. 4. Celfo.*
- Substitutio** dicitur facta in tota hæreditate, quando Testator indefinite dixit in bonis, *decif. 18. num. 22. Bichio.*
- Substitutione** facta si linea fuerit defecta, omnes de linea censentur grauati, *decif. 280. num. 19. Arguelles.*
- Substitutiones** præcedentes omnes, ad certam personam restrictæ, eandem quoque personam fuisse in sequentibus consideratâ demonstrant *decif. 161. num. 6. Corrado.*
- Substitutionem** fuisse factam vltimo morienti, sufficit quod hoc interpretatiuè colligatur, *decif. 183. num. 7. Ghislerio.*
- Substitutio** quando dicatur facta vltimo morienti, *dec. 183. num. 6. 8. & seqq. Ghislerio.*
- Substitutio** facta per verba moriatur vnus alteri, & è contra, dicitur reciproca, *dec. 280. num. 12. Arguelles.*
- Substitutio** facta alicui decedenti sine filijs, euauit si cum filijs decessit, *decif. 60. numer. 1. Ghislerio.*
- Substitutio** si sine filijs expirat per existentiam filiorum, etiam quod illi postea decedant, *dec. 72. num. 3. 9. & seqq. Ghislerio.*
- Substitutio** expressa in vno gradu non autem in altero à Testatore censetur nolita, *dec. 285. num. 2. Peutingero.*
- Substitutio** quod fuerit ad fauorem alicuius ordinata probatur ex testamento, *dec. 12. num. 1. Corrado.*
- Substitutio** si sine filijs purificatur decedente instituto sine illis, *decif. 280. num. 1. Arguelles.*
- Substitutio** pluribus facta, quando resoluatur in suas singularitates, *decif. 183. num. 8. 9. & 10. Ghislerio.*
- Substitutio** dicitur facta in tota hæreditate si est facta pro duabus dimidijs, *decif. 280. num. 22. Arguelles.*
- Substitutio** ad certas tantum personas restricta, eas solum comprehendit, *decif. 161. numer. 1. Corrado.*
- Substitutio** facta alicui si sine filijs decesserit, quando non dicatur expirasse, licet cum filijs decesserit, *decif. 142. num. 54. Meltio.*
- Substitutio** compendiosa ex quibus resultare dicatur, *decif. 162. num. 10. & 11. Celfo.*
- Substitutio** compendiosa post aditam hæreditatem continet fideicommissariam, *decif. 12. num. 24. Corrado.*
- Substitutio** compendiosa continet etiam fideicommissariam post aditam hæreditatem, *dec. 162. num. 12. Celfo.*
- Substitutio** compendiosa inducitur per verbum, quodcumque, *decif. 280. num. 9. Arguelles.*
- Substitutio** directa fauore testamenti solet plenius interpretari, *decif. 12. num. 13. Corrado.*
- in Substitutione** fideicommissaria perempto primo gradu, sequens non succedit, quando substitutio nominatiuè alicui fuit adiecta, *decif. 12. num. 21. Corrado.*
- in Substitutione** fideicommissaria quia succeditur Testatori substituenti non attenditur proximitas grauati sed grauantis, *dec. 162. num. 9. Celfo.*
- Substitutio** fideicommissaria extenditur de casu ad casum, maximè quando substituta fuit pia causa, *decif. 12. num. 15. Corrado.*
- Substitutio** fideicommissaria concepta per verba impersonalia, & communia congruè referri potest ad heredem grauatum non extantibus filijs, vel ad eosdem postea decedentes, *decif. 12. num. 22. Corrado.*
- Substitutio** fideicommissaria ex mente Testatoris extenditur etiam de casu, ad casum in verbis ipsis non comprehensum, *dec. 12. num. 14. Corrado.*
- Substitutionibus** fideicommissarijs, perempto primo gradu sequens succedit; proinde ac si fuisset hæredi immediate substitutus, *decif. 12. num. 20. Corrado.*
- Substitutio** reciproca educitur ex prædilectione erga filios primi gradus, & quare, *dec. 18. num. 13. Bichio.*
- Substitutio** reciproca linealis inducitur quando aliter Testatoris voluntas adimpleri non possit, *ibid. num. 19.*
- Substitutio** reciproca extenditur ad fideicommissariam ex vnica coniectura, *decif. 18. num. 12. Bichio.*
- Substitutio** reciproca inducitur etiam ad euitandum absurdum, scilicet ne portio præmorientium deuoluatur ad minus dilectos, *decif. 18. num. 18. Bichio.*
- Substitutio** reciproca facta primis institutis non infert grauamen inter eorum filios, & Nepotes in conditione positos, *decif. 142. numer. 4. Meltio.*
- Substitutio** reciproca, vt censeatur inducta, tria requisita concurrere debent, *dec. 142. num. 56. Meltio.*
- Primo** quod omnes sint vocati, *ibid. num. 57.*
- Secundo** quod substitutio sit facta vltimo morienti; & dicitur facta vltimo morienti si in casum deficientiæ descendentiæ fuerunt vocati proximiores domus, *ibidem numero. 58.*
- Tertio** quod substitutio fuerit facta in tota hæreditate, *ibidem num. 59.*
- Substitutio** reciproca expressa inter filios primi gradus

gradus, concurrentibus coniecturis, presumitur etiam inducta inter omnes masculos utriusque lineæ, & quare, *dec. 18. num. 36. & 37. Bichio.*

Substitutionis reciproca de linea ad lineam potissima coniectura est digressio ad plures gradus substitutionum, *decif. 183. num. 16. Ghislerio.*

Substitutio reciproca extenditur ad fideicommissariam etiam per coniecturas, *decif. 18. num. 11. Bichio.*

Substitutio reciproca tam inter primos institutos, quam etiam inter positos in conditione, & alios substitutos, ex quibus censetur inducta, *dec. 142. num. 55. Melsio.*

Substitutio reciproca censetur in necessarium antecedens inducta, quando voluntas Testatoris absque illa adimpleri non potest, *dec. 18. n. 25 Bichio.*

Substitutio reciproca facta per verba, quos innitens substituo, an restringatur ad vulgarem, vel extendatur ad fideicommissariam, *dec. 18. num. 8. Bichio.*

Substitutio reciproca de linea ad lineam resultat ex digressu ad plures gradus substitutionum, *decif. 18. num. 35. Bichio.*

Substitutio reciproca inter masculos censetur, quando Testator consideravit agnationem, *dec. 18. num. 26. Bichio.*

Substitutio vulgaris expirat per aditionem hereditatis, *dec. 18. num. 9. Bichio.*

Substitutio vulgaris, non fideicommissaria dicitur, si sine filiis decesserit, &c. *decif. 72. num. 10. Ghislerio.*

Substitutio vulgaris, regulariter continetur sub compendiosa, verbis indefinitis concepta, *dec. 12. num. 23. Corrado.*

S V B S T I T V T V S.

Substitutus recte agit si alij prævocati vel non agunt, vel non agere declarant, *decif. 313. numer. 20. Corrado.*

Substitutus non potest agere nisi purificata conditione suæ vocationis, *decif. 193. numer. 19. Corrado.*

Substituti quando censentur vocati ordine successivo, & grauari restituere, *decif. 290. num. 2. & seq. Arguelles.*

Substitutus in casum alienationis ea secuta potest rem vindicare etiam non expectata morte alienantis, *dec. 123. num. 11. Verospio.*

Substitutus per vulgarem directe Testatori succedere dicitur, *dec. 326. n. 5. Cerro.*

Substituto debetur immissio purificato fideicommissio, & conditione substitutionis, *decif. 189. num. 2. Ghislerio.*

S V C C E S S I O.

Successio, quod non detur in legitimis hereditatibus est sublatum iure prætorio, *decif. 1. n. 63 Arguelles.*

Successio in Canonatu est sequela coadiutorie & sic venit accessoria ad ipsam gratiam, *decif. 122. num. 7.*

Successio de iure communi admittit omnes in gradu tam verè, quam repræsentatiuè, *dec. 71 numer. 4. Ghislerio.*

S V C C E S S O R.

Successor licet vnicus præsentauerit, non ex hoc

infertur quod vniantur competat ius patronatus, *decif. 149. nu. 9. Pentingero.*

Successor iurispatronatus non potest impugnare factum sui auctoris, *decif. 149. n. 7. Pentingero.*

Successor authoris confessionem infringere non potest, *dec. 318. nu. 12. Arguelles.*

Successor iurispatronatus possit nè in præiudicium aliorum vocatorum qualitatem hereditariam imponere, *decif. 149. nu. 8. Pentingero.*

Successores vocati per clausulam, & successoribus quibuscumque, quando restringatur ad hæredes sanguinis, *dec. 160. n. 6. Verospio.*

Successoribus vocatis in numero plurali vbi plures sunt hæredes omnes censentur vocati, *dec. 149. nu. 2. Pentingero.*

Successor fideicommissi ex propria persona non tenetur ad debita prædecessoris, *decif. 228. nu. 2. Ghislerio.*

Successorum appellatione in materia indifferenti veniunt hæredes quicunque etiam extranei, *dec. 140. num. 1. Penting.*

SVCCEDERE licet quis non possit, facit tamen deficere conditionem, *decif. 163. num. 4. Bichio.*

SVCCESSIO quæ numquam incepit non potest dici desisse, *decif. 12. num. 8. Corrado.*

Successibilem qualitatem ad probandam sufficit iustificare quem esse de familia, *decif. 145. nu. 7. Penting.*

SVMMA maior inest in minori, *decif. 26. numer. 18.*

Summa minor semper attenditur, *decif. 247. nu. 7. Corrado.*

SVPPLEMENTVM legitimæ debetur filiis, non obstante patris prohibitione, *decif. 103. numer. 35. Bichio.*

Supplementum legitimæ debetur filij siue illius hæredibus, *decif. 127. nu. 2. Melsio.*

SVPERFLVITAS potius est tolleranda quam vt dispositio testatoris ultra eam suum protrahatur, *decif. 358. num. 31. Panzirolo.*

Superfluitas est potius tolleranda, quam vt admittatur extensio in odiosis, *dec. 358. num. 33. Panzirolo.*

S V P P L I C A T I O.

Supplicatio tanquam matrix attenditur ad effectum subreptionis, non autem extensio litterarum, *decif. 85. num. 17. Melsio.*

Supplicatio attenditur tanquam matrix, *dec. 117. num. 12. Pentingero.*

Supplicatio vna, eademque non est inconueniens, vt duas contineat gratias, & vna valeat, & altera corruat, *dec. 122. nu. 13. Pentingero.*

SVSPECTI Examinatores præsumuntur si reprobant approbatum ab Episcopo, *dec. 348. n. 3 Arguelles.*

SVSPENSIO de sui natura non excludit, nec extinguit, sed supponit existentiam eius quod ad tempus suspenditur, *dec. 998. num. 10. & seq. Ghislerio.*

Suspensio petitorij non reddit sententiam in petitorio latam nullam, *dec. 103. nu. 24. Pentingero.*

TACITURNITAS.

Taciturnitas longa cum defuncto arguit presumptionem non boni iuris, pro conveniendis hæredibus non informatis, *dec. 128. num. 9. Ghislerio.*

Taciturnitas decennalis requiritur ad hoc ut lis dicatur deserta, *dec. 285. num. 10. Penting.*

Taciturnitas annorum decem in petendo summam maxime considerationis indebiti presumptionem inducit, *dec. 105. num. 6. Celfo.*

TERMINVS.

Termini, *reuerentiales in forma*, continent etiam refutatorios, ubi causa non est appellabilis, *dec. 324. num. 11. Cerro.*

Termini, *reuerentiales*, simpliciter, & termini, *reuerentiales in forma*, longe differunt inter se, *dec. 324. numer. 11. Cerro.*

Terminus decem dierum datus ad appellandum currit de momento ad momentum, *decif. 90. nu. 1. Meltio.*

TEMPVS.

Tempus primæ vel secundæ litis quando veniat attendendum, *decif. 285. num. 14. Pentingero.*

Tempus deliberationis ad ostendendam læsionem, seu excessiuitatem, est attendendum, *dec. 202. num. 7. Ghislerio.*

ad Tempus prohibitum, post tempus censetur permissum, *dec. 206. num. 10. Pentingero.*

Tempus testamenti attendi debet, & quando, *dec. 305. num. 30. Corrado.*

Tempus nouitiatus numeratur de momento ad momentum, *decif. 300. num. 34. Arguelles.*

Tempus instituti iudicii attenditur, *decif. 221. n. 2. Corrado.*

Tempus petiti ad aliquem actum, censetur petiti tamquam forma, *decif. 300. num. 29. Arguelles.*

Tempus præteriti imperfecti subiunctiui comprehendit præteritum nondum perfecte completum, *dec. 216. num. 13. Corrado.*

Tempore, lege, vel statuto ubi fit mentio, semper de continuo est intelligendum, *decif. 300. num. 18. Arguelles.*

Temporis probatio debet esse concludens etiam respectu temporis, ubi tempus est de substantia, *decif. 76. num. 2. Celfo.*

Tempus ad effectum deuolutionis beneficii currit à die renunciationis, non autem admissionis, *decif. 184. num. 19. Bichio.*

Tempus quando datum est pro forma, nec minimum quid addi, aut detrahi potest, *dec. 300. num. 31. Arguelles.*

TERTIVS.

Tertius possessor non potest impedire executionem sententiæ, quando ipsi non est damnosa, *decif. 182. num. 4. Cerro.*

Tertius potest venire ad causam excludendo ins utriusque Collitigantium, *dec. 99. n. 7. Bichio.*

Tertius possessor per monitorium contra eum executum an teneatur ad fructus ex re hypothecata perceptos, *decif. 188. num. 3. Verospio.*

TESTAMENTVM.

Testamentum corrumpit deficiente vno ex testibus

Part. X. Recem.

requisitis, *dec. 231. num. Cerro.*

Testamentum, quod testibus caret, ac rogatu Notarii, imperfectum reputari debet, *decif. 289. num. 1. Verospio.*

Testamentum quando dicatur ordinatum ad pias causas, *decif. 289. num. 4. Verospio.*

Testamentum totum non autem separatim considerari debet in materia l. hac edictali C. de secundis nuptijs, *decif. 305. nu. 22. Corrado.*

Testamentum facit cessare causam ab intestato, *decif. 88. num. 20. Verospio.*

Testamentum ambiguum factum ad fauorem piae causæ, pro ipsa interpretari debet, *decif. 310. num. 9. Cerro.*

Testamentum in quo filij sunt præteriti dicitur iniectum, *decif. 318. num. 3. Arguelles.*

Testamento non derogatur per simplicem epistolam, *dec. 62. num. 1. Cerro.*

in Testamento inter liberos, sicuri nullæ requiruntur solemnitates, ita nec etiam in testamento ad pias causas ordinato, *decif. 289. nu. 2. Verospio.*

Testamentum conditum cum solis quinque testibus est nullum, *dec. 231. num. 1. Cerro.*

Testamenti vna pars ab altera declaratur, *decif. 1. num. 89. Arguelles.*

Testamentum ad pias causas, licet fuerit factum absque solemnitatibus Iuris Civilis, adhuc subsistit, *dec. 289. num. 1. Verospio.*

in Testamento ad pias causas ordinato, ac manu Testatoris scripto, non requiritur solemnitas Testium, *dec. 289. num. 6. Verospio.*

Amplia, ut nec etiam requiratur rogatus Notarii *ibid. num. 7.*

Testamentum clausum necesse est, quod fuerit recognitum per eosdemmet testes, qui ipsius consignationi interfuerunt, *dec. 289. nu. 9. intellige ut num. 10. & quando secus numer. 11. Verospio.*

Testamentum, quod non dicit, non est diuinandum, *dec. 358. nu. 17. Parziolo.*

Testamentum de cuius identitate constat, ex partis confessione probatur non esse vitiosum, *dec. 318. num. 14. Arguelles.*

in Testamentis voluntas Testatoris totum facit, *dec. 162. nu. 14. Cerro.*

Testamentum conditum in Ecclesia subiaceat ne statuto laicorum circa numerum testium, *decif. 231. num. 5. Cerro.*

Testamentum impugnare non potest qui ex eo petiit immissionem, *decif. 318. nu. 13. Arguelles.*

Testamentum immissio conceditur hæredi, qui exhibet, *dec. 231. nu. 3. Cerro.*

Testamentum primum, reuocatur per secundum, *dec. 8. nu. 20. Corrado.*

Testamentum posterius rumpit anterius, *dec. 113. nu. 12. Arguelles.*

Testium singularitas ex quibus excludatur, *dec. 47. num. 15. Verospio.*

TESTATOR.

Testator sicut magis dilexit institutos, ita presumitur magis dilexisse filios eorundem institutorum, & substitutorum, *dec. 142. num. 20. Meltio.*

Testator si expressè limitauit suam dispositionem ad ea, de quibus posset disponere, non

- censetur voluisse comprehendere id, quod eius morte finiebatur, *dec. 218. num. 29. Arguelles*.
- Testator si ad fideicommissum fratrem vocare voluisset, proprio ore expressisset, prout illius filios, & descendentes expressit, *dec. 7. num. 61. Cerro*.
- Testator dum vocavit foeminas remotissimas, multò magis vocasse censetur proximiores masculos, *dec. 7. num. 59. Cerro*.
- Testatoris voluntas ex omnibus partibus testamenti insimul consideratis deducenda venit, *decif. 313. num. 14. Corrado*.
- Testator præsuntur se conformasse cum dispositione Statuti: etiam quod illud ab intestato procedat, *decif. 123. num. 21. & vide num. seq. Verospio*.
- Testator si aliquid in legato comprehendere voluisset, id expressisset, *dec. 304. num. 15. Arguelles*.
- Testator quod obierit in possessione aliquorum bonorum, ex quo probetur, *decif. 12. numer. 3. Corrado*.
- Testator ubi novam non fecit dispositionem in antiqua permanisse censetur, *decif. 61. num. 6. Cerro*.
- Epistola habetur pro non scripta si quod in ea continetur non fuit ad actum deductum, *ibid. num. 6*.
- Testator morti proximus, si mandet heredi ut persolvat omnia eius debita, tenetur etiam ad debita inualide contracta, *dec. 80. num. 7. & 9. contra num. 8. Meltio*.
- Testator, quando iussit, ut ultimus vocatus adoptet aliquem quid id operetur, *decif. 18. num. 24. Bichio*.
- Testator licet tempore Testamenti aliqua bona non possideret, si tamen post Testamentum superuixit illa potuit acquirere, *decif. 145. num. 13. Pensingero*.
- Testator non præsuntur voluisse vocare proximiores de domo, & excludere descendentes legitimos, & naturales suos, *decif. 142. num. 19. Meltio*.
- Testator suam potest voluntatem per epistolam declarare, *decif. 61. num. 2. Cerro*.
- Testatoris assertio in eius testamento bona descriptibentis non probat contra tertium declarata, *decif. 185. num. 14. ut num. seqq. Meltio*.
- Testator dum restrinxit vocationem ad heredes institutos, illorumque filios, & descendentes non comprehendit lineam contentiuam, *dec. 7. num. 54. Cerro*.
- Idque etiam si agatur de fideicommissio favorabili relicto pro conservatione agnationis, *ibidem num. 55*.
- Testator si in libro suo Memoriali fecit mentionem de legato quod reliquit in testamento, ex tali libro non resultat particularis dispositio, & quare, *decif. 10. num. 7. Ghislerio*.
- Testator potest reuocare testamentum, *dec. 103. num. 33. Bichio*.
- Testator si in articulo mortis omnia eius debita & quidem minima expressit, ex hoc arguitur ipsum non teneri ad debitum, quod plenam non habet probationem, *decif. 196. numer. 10. Celfo*.
- Testator disponens, quod bona conserventur in familia in casu confiscationis, hæc probatio non debet extendi ad alium casum, *decif. 358. num. 24. Panzirolo*.
- Testator non potest usufructuario mobilium remittere cautionem, *dec. 185. num. 23. Meltio*.
- Testatoris dispositio quando importat tractum successuum, & perseverantiam, non sufficit, si vnica tantum vice verificetur, *dec. 142. num. 9. Meltio*.
- Testator, dum mandavit, ut bona conserventur in familia, censetur voluisse, ut fideicommissa sint perpetua, *decif. 358. num. 23. Panzirolo*.
- Testator relicta filiis legitima de reliquo potest ad libitum disponere, *decif. 125. num. 9. Corrado*.
- Testator sicut dilexit vocatum, ita pariter omnem illius posteritatem dilexisse censetur, *dec. 7. num. 24. Cerro*.
- Testator quod non fecit, utique dicendum est quod noluit, *dec. 10. num. 28. Ghislerio*.
- Testator præsuntur instituisse heredem illum, erga quem habebat maximam affectionem, *dec. 310. num. 6. Cerro*.
- Testatoris voluntas dignoscitur ex eius discretivo modo loquendi, *dec. 10. num. 26. Ghislerio*.
- Testator non præsuntur voluisse gravare oneri fideicommissi vocatos nomine proprio, & a gravamine absolvere vocatos nomine collectivo, *dec. 1. num. 92. Arguelles*.
- Testatorem ex quibus deducatur voluisse inducere reciprocam inter lineas à se vocatas, *dec. 183. num. 2. Ghislerio*.
- Testator idem censetur voluisse disponere in vno casu, ac in alio, quando in utroque equaliter viget identitatis ratio, *decif. 18. num. 11. Corrado*.
- Testator qui post conditum Testamentum diu superuixit, si illud non mutavit, cum eo decedere voluisse præsuntur, *decif. 19. numer. Bichio*.
- Testator præsuntur omnes eius descendentes voluisse præferre remotionibus agnatis, *dec. 142. num. 7. Meltio*.
- Testator an voluerit inducere fideicommissum, nec ne parum interest an usus fuerit numero singulari, vel plurali, *dec. 1. num. 17. Arguelles*.
- Testator quando censetur contempsisse uniuersalam agnationem, ita ut veniant etiam transuersales, *decif. 7. num. 8. Celfo*.
- Testatoris voluntas in omnibus dominari debet, *decif. 1. num. 98. Arguelles*.
- TESTIVM**
- Testis vnicus non probat, *dec. 186. num. 5. Arguelles*.
- Testis, qui non reddit rationem sui dicti non probat, *decif. 186. num. 6. Arguell*.
- Testis, quod fuerit examinatus cum iuramento non probatur per sola verba Notarij, *Testis iuratus, ibidem*.
- Testes deponentes super negatiua, ut probent, quid requiratur, *dec. 148. num. 28. Arguelles*.
- Testes ad perpetuam rei memoriam examinati aliorum dicta coadiuvant, *decif. 283. num. 9. Corrado*.
- Testium numerus effrenatus tollit omnem suspicionem fraudis, *dec. 106. num. 6. Cerro*.
- Testis deponens deponens de auditu ab alio, & dubitativè non concludit, *dec. 271. num. 6. Paut. Testis*.

- Testis eo magis probat, quo deponit in materia, ubi difficile est alios inuestire testes, *dec. 276. n. 25. Pentingero.*
- Testes, qui deponunt per possibile, & non per necesse, non releuant, *dec. 361. nu. 19. Ghislerio.*
- Testes licet informiter examinati faciunt adminiculum, *decif. 28. nu. 4.*
- Testis familiaris, nisi sit salariatus non excluditur, *dec. 77. num. 47. Arguelles.*
- Testes licet aliquas patiantur exceptiones, ubi tamen agitur de materia, in qua difficile est habere testes omni exceptione maiores, & veritas aliunde haberi non potest, admitti debent, *decif. 309. numer. 7. Cerro.*
- Testes singulares faciunt adminiculum, & semiplenam probationem, *decif. 82. num. 18. & 19. Arguelles.*
- Testes duo probant in omni materia, *decif. 223. num. 9. Meltio.*
- Testes non releuant, si deponant de his, qui acciderunt, in infanti etate duorum, vel trium annorum, *decif. 361. num. 21. Ghislerio.*
- Testes cum scripturis ad effectum concordandi quælibet interpretatio, est sumenda, *dec. 214. num. 11. Ghislerio.*
- Testis, qui deponit pro validitate actus propriæ peritiæ, & laudem concernentis non probat *dec. 58. num. 9. Corrado.*
- Testes ad perpetuam rei memoriam examinati, ubi sunt mortui probant semiplenè, *decif. 229. nu. 16. Meltio.*
- Testes deponentes per modum negatiuum in literis Pontificis requisitum, plenè probant, *decif. 334. num. 6. Celfo.*
- Testi eo magis creditur si est Sacerdos, *dec. 276. num. 16. Pentingero.*
- Testes ubi sunt ultra tres, admittuntur etiam, quod singuli patiantur exceptiones, *decif. 214. num. 17. Ghislerio.*
- Testis mediator, Sacerdos, & deponens, de his, quæ alijs partes innotescere noluerunt, plenè probat, *decif. 276. numer. 7. Pentingero.*
- Testis ille propriè dicitur singularis, qui contestem non habet, *decif. 47. num. 17. Verospio.*
- Testes ad perpetuam rei memoriam possunt adminiculare aliquam probationem, *dec. 106. nu. 5. Cerro.*
- Testes plures sat sunt ad probationem alicuius actus, *dec. 106. num. 4. Cerro.*
- Testes deponentes super fama publica reiiciuntur tamquam non informati, *dec. 99. num. 21. Bichio.*
- Quando concurrant contra famam coniecturæ contrariæ, *ibidem.*
- Testes, & periti in materia probationis melioramentorum debent astimare cimenta, & materias, *dec. 113. num. 7. Arguelles.*
- Testes de auditu in materia fornicationis suffragantur pro dissolutione matrimonij per spõalia contracti, & quare, *decif. 19. num. 49. Meltio.*
- Testis pauper plenè probat, si sit honestus, & probata vita, *dec. 148. num. 25. Arguelles.*
- Testes, & Notarius de instrumento rogatus plenè probant, *decif. 47. num. 13. Verospio.*
- Testes deponentes, quod decimæ de aliquo tempore non fuerint soluti, non coarctant negatiuam, quia potuerunt de alio tempore solui, *dec. 22. num. 10. Meltio.*
- Testes quando faciunt indicium ad probandam fornicationem mulieris, *dec. 19. num. 18. Meltio.*
- Testis procurator non probat, neque postquam è viuis secesserit, *decif. 148. num. 16. Arguelles.*
- Testis super fama deponens, quando non teneatur exprimere causam, sed sufficiat, ut se publice audiuisse concludat, *decif. 158. num. 19. Verospio.*
- Testes super qualitate lapidis, ut apparet infixi, à centum, & pluribus annis citrà licet deponere non possit, potest benè deponere super illius antiquitate, &c. *dec. 63. num. 6. Corrado.*
- Testes examinati inter alias personas, quando probent contra tertium, *decif. 26. nu. 10. Bichio.*
- Testis vnicus contra inducentem plusquam semiplenè probat, *decif. 350. num. 5. Corrado.*
- Imò concurrentibus adminiculis plenè probat *ibid. num. 6.*
- Testes mortui examinati ad perpetuam rei memoriam, semiplenam probationem faciunt, *decif. 234. numer. 21. Meltio.*
- Testes nulliter examinati faciunt adminiculum *dec. 116. num. 7. Ghislerio.*
- Testes deponentes de re verisimili, ac de eorum peritiâ probant valorem, *decif. 223. num. 5. Meltio.*
- Testis de facto proprio, licet vnicus plusquam semiplenè probat, *dec. 70. num. 9. Cerro.* Amplia, si factum sit secretum, *num. 10.*
- Testes examinati sine citatione partis sufficiunt in probanda violatione sequestri, *dec. 16. nu. 3. Pentingero.*
- Testes probant etiam sine interrogatorijs, ubi pars citata ad dandum interrogatoria, illa, dare neglexit, *dec. 223. nu. 10. Meltio.*
- Testi deponenti verisimilia, & iuri communi conformia, multum defertur, *dec. 77. num. 48. Arguelles.*
- Testium depositiones extraiudiciales, lite pendente, & parte non citata factæ, non releuant, *dec. 147. n. 19. Corrado.*
- Testes singulares singularitate obstatua nihil probant, *decif. 103. nu. 26. Bichio.*
- Testes plures examinati ad perpetuam rei memoriam tempore non suspecto probant descendentiâ, aut saltem faciunt adminiculû *decif. 229. num. 14. Meltio.*
- Testes plenè probant contra inducentem, *decif. 107. num. 22. Celfo.*
- Testis procurator si est Sacerdos plenè probat, *dec. 276. num. 19. Pentingero.*
- Testes quando sunt numero plures, & reddunt causam scientiæ, plenè probant, *dec. 253. num. 5. Celfo.*
- Testis interrogatus de duobus, si vnum affirmat alterum censetur negare, *dec. 76. num. 8. Celfo.*
- Testis inuerisimilia deponens, redditur suspectus, *dec. 67. nu. 7. Arguelles.*
- Testes examinati absque citatione partis non probant, *dec. 103. num. 14. Bichio.*
- Testis deponens de facto proprio benè probat, præsertim contra partem, illum inducentem *dec. 58. num. 21. Corrado.*
- Testibus informati, & reddentibus bonam, &

- concludentem rationem sui dicti standum, est, *dec. 196. num. 9. Arguelles.*
- Testis vilis non probat, *decif. 180. num. 3. Arguelles.*
- Testis criminofus non probat, *decif. 196. num. 4. Arguelles.*
- Testium numerus nedum eorum supplet defectus, sed facit illos omni esse exceptione maiores, *dec. 214. num. 16. Ghislerio.*
- Testes examinati ad perpetuam rei memoriam abiq; partis citatione, suffragatur pro coadiuandis probationibus, *decif. 62. num. 5. Ghislerio.*
- Testes possunt in eorum examine clarius se exprimere, & declarare, quam contineant articuli, *decif. 61. num. 7. Corrado.*
- Testes de facto proprio bene probant, *decif. 333. num. 1. Bichio.*
- Testi vnico fides non adhibetur, maxime in criminalibus, *dec. 82. num. 42. & 43. Arguelles.*
- Testes non arctantur ad expressionem causae, quae per corporis sensus exteriorem potest innotescere, *decif. 158. num. 18. Ghislerio.*
- Testes de valore simpliciter deponentes intelliguntur deductis oneribus, *dec. 357. num. 12. & 13. Arguelles.*
- Testis iuramentum debet pro vtraque parte testificari, *dec. 51. num. 22. Arguelles.*
- Testes non probant paupertatem, nisi excludant existentiam plenariam bonorum penes eum, quem asseruat paupertatem, *dec. 283. num. 4. Corrado.*
- Testis in iudicio productus plenè probat contra productum, *decif. 278. numer. 2. Pentingero.*
- Testis vacationem beneficii in vltima die mensis deponentes, quomodo deponere debeant, *decif. 76. num. 6. Celfo.*
- Testes de minori summa deponentes, & in ea conuenientes admittendi sunt, *dec. 247. num. 7. Corrado.*
- Testes examinati in partibus absque remissione coadiuuant probationem, praesertim si sint recepti parte citata, *decif. 216. numer. 14. Corrado.*
- Testes singulares admittuntur in materia, in qua admittuntur adminicula, & praesumptiones, *decif. 124. num. 7. Arguelles.*
- Testium examen concedi debet etiam quod articuli non sint distinctè concepti, vt requiritur, & de ratione, *decif. 63. num. 7. Corrado.*
- Testis, qui fuit partis procurator plenè probat, dum tempore depositionis talis non erat, *dec. 276. num. 18. Pentingero.*
- Testes, qui colliduntur ab alijs Testibus non attenduntur, *dec. 147. num. 4. Cerro.*
- Testes non sufficiunt in possessorio ad probandum non ius possessoris, *dec. 333. num. 22. Bichio.*
- Testes non probant paupertatem, si post tempus, de quo deponunt aliqua bona praetentio pauperi superuenerunt, *dec. 283. num. 6. Corrado.*
- Testis pauper probat iuncta legalitate, & numero aliorum, *decif. 148. numer. 23. Arguelles.*
- Testes non ritè recepti non valent, *dec. 51. num. 17. Arguelles.*
- Testes, licet aliqui examinati sint sine interrogatorijs, vbi tamen remanent duo formiter examinati, reputatur sufficiens, *decif. 223. num. 9. Meltio.*
- Testes etiam nulliter examinati faciunt praesumptionem, & adminiculum, *decif. 62. num. 17. Ghisler.*
- Testibus deponentibus pro eo, qui habent pro se iuris assistentiam, magis deferendum venit, *decif. 24. num. 43. Bichio.*
- Testi mediatori est credendum, *decif. 276. num. 15. Pentingero.*
- Testium qualitas arbitrio Iudicis remittitur, *decif. 77. numer. 40. Arguelles.*
- Testes duo in declaratione vltimae voluntatis sufficiunt, *dec. 61. num. 3. Cerro.* Intellige vt ibidè, num. seq.
- Testes optimam reddentes rationem veniunt attendendi, *decif. 32. num. 17. Arg.*
- Testis vnicus etiam cum exceptionibus praebet sufficiens adminiculum in iudicio manutentionis, *decif. 352. num. 2. Cerro.*
- Tertij possessores tueri possunt exceptione, quod alienationes factae per filium sint pro legitima, *decif. 294. numer. 2. Verospio.*
- Testes examinati ad perpetuam rei memoriam sine citatione partis, non probant, *decif. 111. num. 9. Corrado.*
- Testes examinati post appellationem ab admissione articulorum probant, quando decretum est interlocutorium, *dec. 103. num. 15. Bichio.*
- Fallit stante inhibitione à Iudice appellationis concessa, *ibidem.*
- Item fallit, quando decretum est diffinitiuum, *ibid. num. 16.*
- Testes nulliter examinati plenè probant contra illum, qui praestitit impedimentum ne perficeretur examen, *decif. 255. num. 22. Meltio.*
- Testes super fama deponentes tenentur reddere causam, vnde fama ipsa processerit, quamuis non essent interrogati, *decif. 158. num. 13. Verospio.*
- Testes deponentes de visione scripturae, iuncta publica voce, & fama aequipollēt exhibitioni eiusdem scripturae, *decif. 271. num. 4. Pentingero.*
- Testes singulares non probant confessionem extrajudicalem, *decif. 47. num. 14. Verospio.* & num. seq. vbi contraria opinio dicitur verior.
- Testium depositiones, quae sunt magis verisimiles, maioris sunt fidei, *dec. 124. num. 8. Arguelles.*
- Testes singulares regulariter non probant, *dec. 124. num. 5. Arguelles.*
- Testes singulares, licet non probent; tamen possunt adminiculare principalem probationem, *dec. 124. num. 6. Arguelles.*
- Testes examinati in alio iudicio faciunt adminiculum, *decif. 229. num. 15. Meltio.*
- Testes de facto proprio deponentes plenam faciunt probationem, *dec. 223. num. 8. Meltio.*
- Testes non probant numerationem dotis, si probent pecuniam fuisse asportatam ad domum sponsi, *decif. 124. num. 13. Arguelles.*
- Testes non possunt concurrere cum instrumento publico, *decif. 196. num. 15. Celfo.*
- Testes vbi nulliter fuerunt examinati noua datur remissoria etiam quod fuerint didicita testificata, aut facta publicatio, *decif. 51. num. 16. & 19. Arguelles.*
- Testes Caldarij non dicuntur viles, *dec. 223. numer. 8. Meltio.*
- Testi mediatori deponenti de facto proprio, quan-

quando deferendum veniat, *decif. 29. num. 19. Celfo.*

Testibus meliores qualitates habentibus standum est, *dec. 307. num. 13. Corrado.*

Testes etiam vnici, & singulares admittuntur ad declarandam, & interpretandam mentem Testatoris, *decif. 310. num. 10. Cerro.*

Testes numero plures præferuntur paucioribus, *decif. 147. num. 13. Corrado.*

Testibus magis informatis, & exactius deponentibus magis deferendum est, *decif. 8. num. 23. Corrado.*

Testes plures bene possunt concludere obliquantiam, *decif. 106. numer. 4. Corrado.*

Testes deponentes de facto proprio valde probant, *dec. 92. num. 5. Corrado.*

Testibus contrarijs nulla fides adhibetur, *dec. 196 num. 4. Celfo.*

Testes informiter examinati nihil probant, *decif. 275. num. 24. Bichio.*

THEATINI habent vsum priuilegij, ne ædificentur Ecclesiæ propè illorum Monasteria, nisi relicto spatio cannarum 140. *decif. 337. num. 24. Corrado.*

THESAURVS in domo absconditus non venit cum possessione domus, *decif. 237. num. 4. Bichio.*

TIMOR litis sufficit ad substinendum transactionem, quamuis alia causa ex ibi narratis non subsistat, *decif. 26. nu. 8. Pensingero.*

TINTINABVLA in vestibus Sacerdotis quid demonstrabant, *dec. 136. num. 11. Corrado.*

TITVLVS.

Titulus insufficiens primo loco productus facit præsumere meliorem, ac sufficientem non extitisse, *dec. 336. num. 29. Corrado.*

Titulus vitiosus elidit probationem immemorabilis si fuit productus ab eo, qui immemorabili se fundat, secus si ab aduersario, *dec. 9. num. 19. Bichio.*

Titulum, qui alium allegat, hunc ipse probare debet, *dec. 27. num. 2.*

Titulus melior de mundo potest allegari ab habente immemorabilem, *dec. 101. nu. 31. Corrado.*

Titulum ineptum producens, non potest deinde opponere de titulo meliori, & efficaciori, *decif. 336. num. 30. Corrado.*

Titulus non requiritur in iudicio manutentionis, *dec. 277. num. 8. Meltio.*

Titulus nec etiam in beneficialibus requiritur ad obtinendam manutentionem, *dec. 342. n. 6. Bichio.*

Titulus inualidus non impedit immissionem, habenti titulum validum, *decif. 163. nu. 8. & 10. Arguelles.*

Titulus possidentis vbi probatur, non requiritur scientia aduersarij, *dec. 87. num. 4. Bichio.*

Titulus quomodo esse debeat ad impediendam immissionem, *dec. 163. nu. 10. & 11. Arguelles.*

Titulus probatur nullus, & inualidus si fuit narratum beneficium non excedere 24. ducatos, & fuit probatum contrarium, *dec. 357. n. 19. Arguelles.*

Titulum parem habere dicitur prouisus apostolicus ad impediendam immissionem similiter alteri prouiso, *decif. 163. num. 4. Arguelles.*

Tituli hereditarii expressio necessaria in iudicio l. final. *dec. 228. nu. 6. Ghislerio.*

TOTVM vniuersale distinguitur à toto integrale, & toto continentiz, *decif. 237. num. 13. Bichio.*

TRACTATVS reputatio, atque institutio, quando probent filiationem, *dec. 214. Ghislerio.*

TRANSACTIO.

Transactio facta ab Episcopo de rebus Ecclesiæ, impedit quominus ipse nomine proprio possit contrauenire, & agere, & quando secus, *dec. 24. nu. 16. 18. & 19.*

Transactio tollit fideicommissum, & boni in liberum transigentis dominium transportat, *dec. 126. num. 11. Panzirolo.*

Transactio ad instar rei iudicatz habet executionem paratam, *dec. 21. nu. 3. Verospio.*

Transactio extinguit litem, *dec. 101. nu. 9. Corrado.*

Transactio facta cum iuramento adimit facultatem transigenti probandi contrarium, *decif. 123. num. 9. Verospio.*

Transactio facta ab Episcopo de rebus Ecclesiæ, si caret confirmatione Apostolica, & est præiudicialis Ecclesiæ, non obligat, *dec. 24. numer. 17.*

Transactio emanata ex falsa causa est ipso iure nulla, nec aliquem operare potest iuris effectum, *decif. 312. nu. 4. Cerro.*

Transactio facta bona fide successoribus præiudicat, *dec. 228. num. 15. & 16. Ghislerio.*

Transactio imponit finem litibus, & agentem repellit à limine iudicij, *decif. 312. num. 2. Cerro.*

Transactio inita inter diuersas personas alijs non præiudicat, *dec. 59. num. 21. Verospio.*

Transactionem, vbi quis rescindere vult, tenetur in primis, & ante omnia restituere, seu offerre quidquid accepit, *dec. 202. nu. 10. Ghislerio.*

Transactio etiam iuramento firmata rescindi debet, quando contiget læsionem supra dimidiam, *dec. 192. num. 21. Corrado.*

Transactio facta super iure, quod quis ignorabat non subsistit, & quando, *dec. 123. nu. 8. & 10. Verospio.*

Transactio facta cum relatione ad textum, & cum renunciatione omni legum auxilio, satisfacit dispositioni l. de his, C. de transaction. *dec. 122. Verospio.*

Transactionis natura est, vt aliquid hinc inde detur, vel remittatur, *decif. 144. num. 14. Bichio.*

Transactio vt substineatur sufficit timor futuræ litis, *dec. 197. n. 20. Pensingero.*

Transactio facta super fideicommissio, quando successoribus præiudicet, *decif. 228. num. 15. & seq. Ghislerio.*

Transactio facta ad euitandas lites dicitur facta ad euitandas omnes, & quascumque lites, nõ autem vnã in particulari casu, *dec. 228. nu. 1. Ghislerio.*

Transactio inita super certo iure non comprehendit aliud ius diuersum, *dec. 272. num. 1. Cerro.*

Transactio facta inter fideicommissarios, non præiudicat vocatis ex propria persona, & independentem à transigentibus, *decif. 272. num. 21. Cerro.*

Transactio remanet in statu validitatis donec per tres sententias conformes rescindatur, *decif. 312. nu. 10. Cerro.*

Transactionem ad sustinendam quævis probabilis dubitandi ratio sufficit, dummodò calumniana excludat, *decif. 312. num. 11. Cerro.*

Transactio facta bona fide, & pro extinguendis litibus non impugnatur à substituto, *dec. 122. nu. 6. Verospio.*

Transactio non gaudet non habens qualitatem à transactione requisitam, *dec. 71. num. 10. Ghislerio.*

Transactio non comprehendit bona in ea non nominata, licet amplissimis generalibus, & vniuersalibus verbis sit concepta, *dec. 129. nu. 8. Arguelles.*

Transactio ad validitatem sola causa finalis attenditur, *dec. 312. num. 8. Cerro.*

Transactio rescindere volens, tenetur restituere quidquid ex ea recepit, & quando scitis, *decif. 129. num. 24. & 25. Corrado.*

Transactio impedit litis ingressum, & habet vim rei iudicatæ, *decif. 126. n. 1. Pentingero.*

per Transactionem dicitur à lite recessum, *decif. 150. nu. 4. & seq. Celso.*

Transactio, vt sustineri possit, omnis interpretatio capienda est, maximè inter sanguine coniunctos, *decif. 197. nu. 21. & 22. Pentingero.*

Transactio inita ab Episcopo non ligat successores, *dec. 24. num. 22. Bichio.*

in Transactione narrata aliundè iustificanda sunt, quam ex assertionem transigentium, *decif. 24. num. 30. Bichio.*

TRANSPORTATIO.

Transportatio Actorum an sit necessaria, vel sufficiat vt aliundè constare possit, *decif. 35. nu. 42. Arguelles.*

Transportatio Actorum in prophanis ea requiritur, quæ reuerentiam, & iustitiam, vel iniuriam concernit, *decif. 161. num. 4. Cerro.*

Transportatio Actorum facienda est ab appellante, & an procedat in causa Ecclesiastica, nisi, & quatenus in prophanis, *dec. 35. nu. 49. & 52. Arguelles.*

Transportatio actorum non est necessaria, quando quis instituit nouum iudicium, & petit procedi prout in primo, *decif. 35. num. 2. Arguelles.*

Transportatio Actorum non est necessaria, quando clausula, quam, & quas non est posita in commissione appellationis, sed in alia diuersa, *dec. 35. nu. 48. Arguelles.*

Transportationis defectus donec discutatur, impedit executionem sententiæ, *dec. 161. nu. 5. Cerro.*

Transportatio Actorum non est necessaria, vbi causa non fuit introducta per viam appellationis, & inchoatur omnino de nouo iudicio, *decif. 35. num. 7. & 17. Arguelles.*

Transportatio Actorum à curia consulum ad curiam Gubernatoris non cadit sub dispositione Cōc. Trid. cap. 20. sess. 24. de reform. in causis prophanis, *dec. 35. nu. 22. Arguelles.*

Transportanda Acta sunt integrè coram Iudice ad quem, quamuis appellatus nollet illis uti, & quare, *dec. 35. nu. 41. Arguel.*

Transportanda sunt integrè Acta, quamuis ap-

pellatus veller prosequi idem iudicium, & quare, *ibidem num. 46.*

Secus si expressè concederet Signatura, vt procederetur prout in prima, *ibidem num. 47.*

TREBELLIANICA non detrahitur ex fideicommissio particulari aduersus Ecclesiam, vel piam causam substitutam, *dec. 12. nu. 1. Corrado.*

Trebellianica, potest etiam prohiberi filiis primi gradus, *dec. 218. num. 3. Arguelles.*

Trebellianica non detrahitur cessante qualitate hereditaria, *dec. 75. num. 12. Cerro.*

Trebellianicæ prohibitio vbi inuentarij concurrat ommissio, certum est, quod etiam in filiis substituitur, *dec. 318. nu. 28. Arguelles.*

Trebellianica etiam filiis primi gradus potest prohiberi, *dec. 170. num. 16. Peuting.*

Trebellianica prohiberi potest etiam filij primi gradus, *decif. 318. num. 27. Arguell.*

Trebellianica inuenta fauore vltimæ voluntatis *decif. 75. nu. 13. Cerro.*

Trebellianica an sit detrahenda quando agitur inter duo loca pia, *dec. 11. num. 13. Arguelles.*

Trebellianica dicitur prohibita si bona in totum ad substitutos peruenire debent, *decif. 84. nu. 25. Bichio.*

Trebellianica non est detrahenda, quando fuit prohibita per Testatorem, *dec. 170. nu. 15. Peutingero.*

Trebellianica detrahitur ex fideicommissio vniuersali, non autem de particulari, *dec. 12. num. 20. Corrado.*

TRIBVNALIA suprema si post lapsum fatalium, ante tamen pronuntiationem super defensione, presentetur processus, semper iudicant mediante iustitiam, *dec. 82. nu. 12. Arguelles.*

T V T E L A.

Tutela nullitas cessat ex longeuia administratione, cum subsecuta liberatione, *decif. 128. num. 12. Meltio.*

Tutela redditur nulla ex defectu inuentarij, & non præstationis fideiussoris, *dec. 128. num. 10. Meltio.*

T V T O R.

Tutor qui non fuit, si administravit, de solis bonis administratis rationem reddere tenetur, *decif. 297. num. 19. Bichio.*

Tutoris culpæ, an, & quando imputari possit, quod pro indemnitate pupilli non egerit, *dec. 261. nu. 6. Meltio.*

Tutor, qui non fuit, rationem reddere non tenetur, *dec. 297. num. 15. Bichio.*

Tutor non potest pro alienis debitis obligare bona pupilli, *dec. 30. num. 47. Corrado.*

Tutor tenetur de quocumque damno ex eius facto, & culpa in pupillos proueniente, *decif. 58. nu. 16. Corrado.*

Tutor non potest obligare bona propria pupilli pro soluendis debitis hereditarijs, quando pupillus adiuit hereditatem cum beneficio legis, & inuentarij, *dec. 30. num. 46. Corrado.*

Tutor per Testatorem à redditione rationis liberatus, rigorosè non conuenitur, nec citradolum condemnatur, *decif. 323. num. 6. Peuting.*

Tutor qui non fecit inuentarium, remoueri debet vt suspectus, sed interim est Tutor, *decif. 128. num. 11. Meltio.*

Tutor donec de bonis administratis rationem reddiderit, de illis creditoribus satisfecisse, presumitur, *dec. 297. num. 13. Bichio*
 Tutor possit re solus contrahere vbi pupillus est maior infante, *dec. 187. num. 15. & seqq. Ghislerio.*
 Tutor curare debet, vt pupillus sine fraude obediat praecepto iudicis, *dec. 245. num. 2. Cerro.*
 Tutor etiam quod quis non fuerit, si tamen administravit, tenetur reddere rationes, *decif. 297. n. 16. & seq. Bichio*
 Tutor non praescribit contra suos pupillos, *decif. 149. num. 12. Pantingero*
 Tutor debet conficere inventarium, vbi talis confectio non fuit à Testatore remissa, *dec. 143. num. 19. Meltio.*
 Tutor tenetur cumulare redditus pupilli superextantes singulis annis, & ex eis debita solvere, & non alienare bona immobilia, *decif. 201. num. 7. & quando secus, num. seqq. Meltio.*
 Tutor habens scientiam anteriorum creditorum, si soluit posterioribus sine cautione de restituendo, tenetur de proprio, *dec. 211. Cerro.*
 pro Tutore qui se gessit melioris conditionis legitimo Tutore esse non debet, *decif. 297. numer. 17. Bichio.*
 Tutor ante redditam rationem creditor dici non potest, *decif. 297. n. 14. Bichio.*
 Tutor à pupillo cum praesentia consanguineorum, & iudicis auctoritate liberationem consequi debet, *dec. 128. num. 6. Meltio.*
 Tutor durante tutela habet administrationem, cum libera, *decif. 187. num. 17. Ghislerio,*
 Tutor quidquid gerit in praedictum pupilli ante confectioem inventarij, est nullum, *decif. 143. num. 20. Meltio.*

VACATIO.

Vacationem impugnare non potest, qui ex eadem vacatione venit, *decif. 357. num. 1. Arguelles.*
 Vacatio per obitum non impeditur per minus legitimam resignationem, *decif. 85. num. 7. & 16. Meltio.*
 Vacatio beneficij per obitum probatur ex provisione facta de eodem beneficio per mortem Reſtoris, *decif. 62. numer. 4. Cerro.*
 Vacatio beneficij per obitum probatur ex fide Parochi, nedum ad effectum iustificationis, sed etiam ad effectum reservationis, *decif. 62. n. 3. Cerro.*
 Vacatio per obitum probatur ex confessione partis ex eadem vacatione venientis, *decif. 139. num. 1. Verospio.*
 Vacatio beneficij saltem de facto indivisi ex permutatione, quamvis permutatio impugnatur, *decif. 67. num. 7. Arguelles.*
 Vacatio repugnat beneficiis manualibus, *decif. 142. num. 14. Bichio.*
 Vacatio largo modo sumpta verificatur etiam in beneficiis manualibus, cum vacare dicantur per remotionem, & per obitum, *dec. 152. num. 16. Bichio.*

Vacatio beneficij resignati est in pendenti, donec superior resignationem admittat, *dec. 184. num. 14. Bichio.*
 Vacatio beneficij per obitum, quando controuerti non possit, *dec. 169. num. 2. Arguelles.*
 Vacatio beneficij probatur ex confessione partis eodem iure vacationis venientis, *decif. 274. num. 6. Verospio.*
 Vacatio beneficij probatur ex eo, quod vtrique pars veniat ex eadem vacatione, *dec. 110. num. 1. & 2. Meltio.*

VALIDITAS.

ad Validitatem sententiae quae requirantur, *dec. 213. num. 1. Meltio.*
 Validitas processus ex quibus resultet, *dec. 335. num. 1. Meltio.*
 Validitas sententiae constat ex reuolutione actorum, *dec. 90. num. 2. Meltio.*
 Validitas sententiae resultat ex actis, *decif. 138. n. 1. Arguelles.*
 Validitas sententiae probatur ex reuolutione processus, *decif. 293. num. 1. Arguelles.*
 Validitas sententiae resultat ex reuolutione processus, *decif. 334. num. 4. Celso.*
 Validitas mandati ex reuolutione actorum probatur, *decif. 338. numer. 2. Meltio.*
 pro Validitate sententiae praesumi debet, *dec. 223. num. 2. Meltio.*
 Validitas sententiae ex quibus resultet, *decif. 345. num. 12. Arguelles.*
 Validitas sententiae dignoscitur ex reuolutione actorum, *decif. 290. num. 1. Verospio.*
 Validitas sententiae apparet ex ipso processu, *dec. 330. num. 4. Corrado.*
 Validitas resultat ex reuolutione processus, *decif. 177. num. 3. Meltio.*
 Validitas sententiae apparet ex reuolutione processus, *decif. 56. numer. 2.*
 Validitas processus resultat ex eo, quod seruati fuerint termini substantiales, *dec. 36. num. 3. Ghislerio.*
 Validitas sententiae probatur ex ipso processu, *decif. 328. num. 1. Corrado.*

VALOR.

Valor per non excessum probatur ex confessione partis, quae sub eadem expressione beneficium impetrauit, *decif. 357. num. 10. Arguelles.*
 Valor rei inspiciendus est de tempore euictionis, non autem de tempore contractus, *dec. 26. num. 25. Bichio.*
 Valor probatur ex Testibus beneficiatis, iunctis etiam libris publicis ciuitatis, *decif. 357. num. 9. Arguelles.*
 Valor beneficij iustificatur ex narratione eiusdem valoris facta in alijs precedentibus provisionibus Apostolicis, *decif. 211. num. 12. Celso.*
 Valor bonorum de tempore deliberationis probatur ex lotatione postmodum subsecuta, licet duo anni intermedij fuerint, *dec. 202. num. 4. Ghislerio.*
 Valor beneficij expressus per non excessum bene probatus remanet ex testibus, licet non deponant deductis oneribus, & quare, *dec. 62. num. 12. Ghislerio.*
 Valor beneficij expressus per non excessum ex pluribus simul iunctis resultat sufficienter pro-

probatum; *decif. 62. num. 23. Ghislerio.*
 Valor beneficii expressus per non excessum non requirit exactissimas probationes, *decif. 62. num. 24. Ghislerio.*
 Valor in materia qualis probatio sufficit in beneficialibus, *decif. 159. num. 10. Verospio.*
 Valor beneficii probatur ex provisionibus apostolicis sub eadem narratiua executioni demandatis, *dec. 274. num. 9. Verospio.*
 Valor rei non debet attendi de tempore constitutionis, sed de tempore, in quod cõfertur executio contractus, *dec. 26. num. 28. Bichio.*
 Valor beneficii quando dicatur sufficienter probatus ad effectum exequendi literas Apostolicas, & quando non, *decif. 62. num. 25. Ghislerio.*
 Valor beneficii probatus absque deductione onerum, magis dicitur iustificatus, *decif. 137. num. 16. Argueller.*
 Valor beneficii censetur talis, qualis fuit expressus in antecedentibus gratijs, *decif. 62. num. 20. Ghislerio.*
 Valor beneficii an dici possit iustificatus, pendente arbitrio Iudicis, *ibidem num. 22.*
 Valor beneficii per non excessum probatur ex testibus de publica voce, & fama deponentibus, *decif. 274. num. 8. Verospio.*
 Valor beneficii probatur per Testes de publica voce, & fama, *decif. 271. num. 11. Pentingero.*
 Valor alicuius rei commutata, & postea a tertio cuius, an inspiciendus sit de tempore permutationis, vel cuictionis, *decif. 26. num. 26. Bichio.*
 Valor probatur vnico teste, & quacumque probatione, *dec. 357. num. 3. Argueller.*
 Valorem ad probandum per non excessum leuiiores sufficiunt probationes, *dec. 137. num. 18. Argueller.*
 Valor beneficii simpliciter probatus intelligitur deductis oneribus, *dec. 62. num. 11. Ghislerio.*
 Valor rei est variabilis ex tempore, *decif. 21. n. 19. Verospio.*
 Valor beneficii expressus per non excessum probatur per testes de publica voce, & fama, *dec. 62. num. 8. Cerro.*
 Valor beneficii contra impetrantem, probatur ex eius confessione, *dec. 107. num. 11. Cerro.*
 Valor beneficii an remaneat probatus ex narratiuis in præcedentibus provisionibus factis, *dec. 62. num. 19. Cerro.*
 Valor in beneficialibus etiam per vnicum testem probatur, *decif. 159. num. 10. Verospio.*
 Valor beneficii ex quibus sufficienter probatus resultet, *dec. 14. num. 7. Bichio.*
 Valor beneficii iustus, quando non dicatur probatus per testes, *decif. 62. num. 10. Ghislerio.*
 Valor probatur ex fidibus adminiculatis a depositionibus testium, *dec. 223. nu. 7. Melsio.*
 Valor beneficii per non excessum in literis Apostolicis expressus, quando iustificatus remanet per testium depositiones, *dec. 210. num. 10. Celfo.*
 Valor rei iustificatur ex relatione tertij periti a Iudice electi, *dec. 26. num. 17. Bichio.*
 Valor beneficii expressus per non excessum, non requirit exactissimas probationes, *decif. 107. num. 12. Cerro.*

Valor beneficii ad effectum iustificationis gratiz non probatur per vnicum testem, *decif. 62. num. 26. Ghislerio.*
 Valor rei attenditur quando secuta, non autem quando promissa fuit cuictio, *dec. 21. num. 20. Verospio.*
 Valor beneficii obtenti ad hoc, vt dicatur iustificatus sufficiunt testes de fama, imò vnicus testis, & qualis, qualis probatio, *decif. 62. n. 27. Ghislerio.*
 Valor beneficii probatur per locationes bonorum beneficii, quando percutiunt tempus vacationis concurrentibus adminiculis, *dec. 62. n. 21. Ghislerio.*
 Valor beneficii adminiculatur ex locationibus bonorum dicti beneficii, percutientibus tempus vacationis, *dec. 210. n. 11. Celfo.*
 Valor rei non variatur spatio trium annorum dum causa mutandi pretium non intercessit, *decif. 21. num. 22. Verospio.*
 Valor beneficii expressus per non excessum potest innotescere iudici per extraiudiciales informationes, *dec. 62. num. 7. Cerro.*
 Valor alicuius rei reputatur iustus ex pretio inter partes conuento, *dec. 21. nu. 21. Verospio.*
 Valorem beneficii in quibus causis non sit necessarium probare per decennium, anno sterili cum fertili computato, *dec. 62. num. 13. Cerro.*
 Valor beneficii expressus per non excessum, lenioribus probationibus iustificatur, *decif. 62. num. 6. Cerro.*
 VARIARE circa locum redditionis rationis, quando sit licitum, *dec. 110. nu. 3. Corrado.*

VENDITIO.

Venditio facta non seruata forma præcepti Testatoris, est ipso iure nulla, *dec. 179. num. 13. Bichio.*
 Venditio facta contra formam præcepti Testatoris non suffragatur, *dec. 297. n. 4. Bichio.*
 Venditione permessa ad effectum soluendi creditoribus, requirit actualem pretij solutionem, *dec. 297. Bichio.*
 Venditio facta de consensu Domini, perinde est, ac si ab ipso Domino facta esset, *decif. 170. nu. 4. Pentingero.*
 Venditor cum pacto retrouendendi, non potest cogi ad redimendum, *decif. 41. num. 29. Corrado.*
 Venditor potest retinere interesse ad rationem fructuum ex dispositione l. curabit; C. de action. empt. *dec. 91. num. 4. Verospio.*
 Venditio facienda ad effectum liberandi rem ab hypothecis, non adimpletur ex sola promissione emptoris soluendi creditoribus, *dec. 297. num. 4. Bichio.*
 Venditor, si in instrumento venditionis reseruauit hypothecam super bonis venditis, donec pretium fuerit solutum, & emptor literas cambij conscripserit, an possit dici debitum extinctum, *dec. 160. num. 6. Celfo.*
 Venditor vbi res vendita alijs obligata detegitur, recte condemnatur ad liberationem dd. obligationum, *dec. 324. num. 12. Cerro.*
 Venditio facta lite pendente, & postquã possessio rei vendite vitio litigiosi affecta fuerit non substat, *dec. 168. num. 2. Melsio.*

V E R B A .

Verba sunt intelligenda secundum statutum, & materiam, ad quæ partes se præparant, *dec. 320. num. 15. Arguelli.*

Verba testamenti, etiam si non sint dispositiua, seruiunt tamen ad ostendendam Testatoris voluntatem, *decif. 1. num. 110. Arguelles.*

Verba donationis quando sunt generalia vniuersalia, & amplissima omnia comprehendunt, *dec. 129. num. 1. Arguelles.*

Verba non debent esse superflua, nec inepta, quod etiam procedit in sillaba, *decif. 77. num. 22. Arguelles.*

Verba, quæ formam inducunt, per aliud adimpleri non possunt, *decif. 307. num. 5. Pentingero.*

Verba importantia tractatum temporis successionem, quid operentur in fideicommissio, *dec. 160. num. 3. Verosp.*

Verba Testatoris non sunt iudicanda superflua, *decif. 357. num. 10. Panzirolo.*

Verba subsequencia restrictionem requirunt ab antecedentibus, *decif. 59. num. 18. Verosp.*

Verba demonstratiue prolata non disponunt, *dec. 328. num. 12. Arguelles.*

Verba vniuersalia cum expressione testamenti comprehendunt etiam bona, quæ ex eodem testamento proueniunt, *dec. 78. num. 3. Bichio.*

Verba quando sunt vniuersalia, ad omnia supra relata immediatè prolata sunt referenda, *decif. 378. num. 36. Panzirolo.*

Verba quando sunt clara, omnem dubitationem excludunt, *decif. 129. num. 3. Arguelles.*

Verba Testamenti per futurum concepta comprehendunt tam neptes, quam vltiores descendentes, *decif. 125. num. 8.*

Verba pro fundanda intentione actionis debent esse clara, *decif. 100. num. 22. Corrado.*

Verba sententiæ intelliguntur prout de iure, & ab eo interpretationem recipiunt, *decif. 290. num. 13. Cerro.*

Verba vniuersalia allegans in aliis posse verificari, quam in expressè, teneri id probare, *decif. 144. num. 7. Bichio.*

Verba vniuersalia, & adiuncta alijs vniuersalibus immediatè antecedentibus non patiuntur restrictionem, *dec. 74. num. 15. Cerro.*

Verbum debita quando dicatur stare enunciativè, & conditionalitèr, *dec. 100. numer. 19. Ghislerio.*

Verba Testatoris quando sunt restricta ad certum casum, non ad alios debeant extendi, *dec. 358. num. 35. Panzirolo.*

Verba sunt intelligenda secundum eorum proprietatem, *dec. 10. num. 15. Ghislerio.*

Verba debent intelligi singula singulis congruè referendo, & quomodo procedat, *dec. 349. num. 21. & 22. Arguelles.*

Verba debent operari in casu à Testatore disposito, *decif. 358. num. 31. Panzirolo.*

Verba intelligenda sunt ad exclusionem noui oneris, *decif. 238. num. 10. Bichio.*

Verba ob modestiam, & reuerentiam prolata, quando non præiudicent proferenti, *decif. 83. num. 3. Pentingero.*

Verba prohemialia tollunt ambiguitatem in parte dispositiua, eamque dilucidat, *dec. 84. num. 3. Bichio.*

Verba vniuersalia non ampliant dispositionem, quando sunt adiecta certa causa, & quando secus, *dec. 144. num. 17. & 18. Bichio.*

Verbum, dicitur, ab Oratore prolatum, quando ipsum non excuset à confessione, *decif. 45. num. 2. Penting.*

Verba irati, expulsio à domo, & ceteri actus, attendi non debent, & quare, & ex quibus colligatur isti actus ab homine irato processisse, *dec. 8. num. 30. & seq. Corrado.*

Verba prolata per ablatiuum absolutum, resoluuntur in conditionem, *decif. 72. num. 4. Ghisler.*

Verba, perceptionem decimarum, sonant exactionem vt facti, non vt iuris, *dec. 354. num. 7. Bichio.*

Verba intelligenda sunt secundum mentem testatoris, *decif. 72. num. 11. Ghislerio.*

Verba sunt intelligenda secundum subiectam materiam, *dec. 301. num. 9. Ghislerio.*

Verba neminem mouent, nisi cum, qui eiusdem lingue societate coniunctus est, *decif. 136. num. 3. Corrado.*

Verba in dubio, secundum magis verisimile, sunt intelligenda, *decif. 320. num. 17. Arguelles.*

Verba testamenti quando sunt clara, non est vltius inuestigandum, *decif. 218. numer. 8. Arguelles.*

Verba Testatoris quando reuera non possint dici realia, sed personalia, *decif. 358. num. 27. Panzirolo.*

Verba quando sumus in dubio, de futuro sunt intelligenda, *dec. 320. num. 16. Arguelles.*

Verba indeterminata in testamentis, an debeant extendi ad quodcumque tempus, *decif. 358. num. 19. Panzirolo.*

Verba vniuersalia, ac geminata totum comprehendunt, *decif. 221. num. 4. Corrado.*

Verba generica, honorifica, & curialia non obligant, *decif. 103. num. 21. Bichio.*

Verba chirographi aliud vltra expressa non comprehendunt maiorem, neque contrariam recipiunt interpretationem, *decif. 154. num. 3. Meltio.*

Verba vbi sunt clara, & expressa, superfluum est ad coniecturas recurrere, *decif. 280. num. 18. Arguelli.*

Verba non debent operari diuersum effectum contra intentionem, ac in præiudicium proferentis, *decif. 306. num. 8. Corrado.*

Verba in dubio potius demonstratiue, quam dispositiue sunt accipienda, *dec. 320. num. 11. Arguelles.*

Verba quando sunt clara, non admittunt interpretationem in contrarium, *dec. 160. num. 7. Celfo.*

Verba vniuersalia restringuntur per subsequētia verba specifica, *decif. 44. num. 1.*

Verba testamenti quatenus essent ambigua, vel starent consecutiue, deseruirent tamen pro declaranda mente Testatoris, *decif. 1. num. 101. Arguelles.*

Verba testatoris ad omnia præcedentia debent referri

referri, *decif. 358. num. 34. Panzirolo.*

Verba potius verificantur in eo, cui magis adaptantur, quam cui non bene conueniunt, *dec. 199. nu. 10. Corrado.*

Verba sat est, quod aliquid operentur ad cuiusdā superfluitatem, *decif. 349. num. 9. Arguelles.*

Verba vniuersalia geminata comprehendunt totum nulla facta exceptione, *dec. 240. nu. 13 Bichio.*

Verba quando sunt clara, frustratorie requiruntur interpretationes, *decif. 105. numer. 7. Celfo.*

Verba quando sunt clara non est admittenda credulitas, & communis reputatio, *dec. 13. num. 19. Verospio.*

Verba generalia prolata à Testatore, ad certum calum non debent restringi, *decif. 358. nu. 20. Panzirolo.*

Verba Testatoris non debent esse superflua, *decif. 72. num. 12. Ghislerio.*

VERBA IN SPECIE.

Verba, administratio, & gubernium, ex quibus à dominio contradistinguantur, *decif. 59. n. 19. Verospio.*

Verba, assignamus, importat dominium, *decif. 59. num. 1. Verospio.*

Verbum, auanza, intelligitur de residuo, secundum subiectam materiam, *decif. 74. num. 14. Corrado.*

Verba coram ipso, important de necessitate presentiam, *decif. 105. num. 14. Celfo.*

Verba congrue dotari, à fideicommittente prolata non important, quod dos sit detrahenda à fideicommissio, *dec. 125. num. 10. Corrado.*

Verbum, deficiente, supponit existentiam precedentium, & habet etiam locum non data existentia, *dec. 280. nu. 24. Arguelles.*

Verba dictis ut supra, tamquam restrictiua ad supranominatos, non inducunt ampliationem, sed potius limitationem, *decif. 7. nu. 44. Cerro.*

Verba, Ecclesiarum suppressarum, comprehendit Ecclesias accessorie unitas, *decif. 351. numer. 17 Bichio.*

Verba, & in oltre, distinctam orationem inducunt, *dec. 199. num. 6. Corrado.*

Verba, & etiam, posita post orationem perfectā stant augmentatiue, & sunt principium alterius orationis, *dec. 7. nu. 5. Cerro.*

Verbum, & sic, est repetituum, & continuatiuum formæ, ac qualitatis precedentis vocationis, *decif. 280. num. 13. Arguelles.*

Verbum, heres, porrigitur etiam ad ius patronatus, *decif. 240. nu. 11. Bichio.*

Verba, habuit, & recepit, probant veram numerationem, *dec. 187. num. 24. Ghislerio.*

Verbum, insolidum, denotat totalem translationem iurium hereditariorum absque aliqua diminutione, *decif. 240. nu. 12. Bichio.*

Verbum, insuper, constituit capitulum separatum, & est nonæ orationis inceptium, *decif. 285. num. 18. Pentingero.*

Verbum lego, quando verè & propriè accipitur non applicatur ad contractus, & conuentiones, sed ad vltimam voluntatem, *dec. 10. nu. 14. Ghislerio.*

Verbum, lego, quando possit etiam referri ad actus inter viuos, *decif. 10. num. 17. Ghislerio.*

Verbum, linea, operatur vocationem de gradu in gradum, *decif. 280. num. 7. Arguelles.*

Verbum, linea, collectionem plurium personarum, & graduum comprehenditur, *decif. 280. num. 7. Arguelles.*

Verbum, masculi vbi omnes comprehendit descendentes, ita & verbum femina, *decif. 84. numer. 6. Bichio.*

Verbum, non extantibus, ad quod tempus refutatur, *decif. 280. num. 26. Arguelles.*

Verbum, omnia, nihil excludit etiam si minimè, *dec. 225. num. 35. Meltio.*

Verbum, omnes, de duobus tantum non prædicatur, sed de pluribus, quàm de duobus, *decif. 60. num. 18. Ghislerio.*

Verbum, pars, non semper significat dimidiam sed intelligendum venit secundum subiectā materiam, cui adiectum est, *decif. 148. num. 10. Arguelles.*

Verba, mi risoluerò, nihil determinant, *decif. 307. num. 11. Pentingero.*

Verba, in questo caso sustinisco, non excludunt quin dispositio extendi possit ex verisimili mente testatoris, *dec. 12. nu. 18. Corrado.*

Verbum, pleno iure, plerumque non significat plenitudinem omnimodam respectu proprietatis, & dominij, & quomodo restringatur, *dec. 182. num. 12. Cerro.*

Verba, per reslo, referri non possunt ad certam summam, quādo repugnat verbis immediate sequentibus, *decif. 74. num. 17. Corrado.*

Verba, pleno, naturali, & titulari dominio, verificatur etiam in simplici dominio possessionis, & perceptionis fructuum, *decif. 182. num. 11. Cerro.*

Verba, possa pigliare, o far pigliare, dicuntur merè facultatiua, *decif. 199. num. 3. Corrado.*

Verbum, possit, affirmatiue prolaturum est facultatiuum, non necessitatiuum, *dec. 119. nu. 11. Pentingero.*

Verba vniuersalia, quodcumque, ac quomodocumque, & qualitercumque, omnia comprehendunt etiam improprie, *decif. 68. num. 1. amplia, vt num. 19. Arguelles.*

Verbum, qualibet sententia, comprehendit quodcumque decretum, *decif. 298. num. 7. Bichio.*

Verbum, quodcumque, dicitur vniuersale, & comprehendit etiam possessorium speciali nota dignum, *decif. 298. num. 2. Bichio.*

Verba, si Sanctissimo placuerit, quid importent, *dec. 360. nu. 19. Cerro.*

Verba, solum, & pro toto, apposita in institutione important plenum dominium heredis, & liberam institutionem, *dec. 103. num. 3. Bichio.*

Verbum, supradictis, repetit vniuersalitatē bonorum expressorum in institutione, *decif. 183. num. 3. Ghislerio.*

Verba, volumus autem, in Breui Pontificio apposita formam inducunt, *decif. 325. num. 7. Pentingero.*

Verba, ut sapius expressum est, & per modum supra expressum, quid operentur *dec. 7. nu. 38. Cerro.*

VERISIMILIORA, & magis adinquinata, ceteris præferenda sunt, *dec. 8. nu. 21. Corrado.*

VERI-

VERITATI magis inherendum est; quam præsumptioni, *dec. 84. num. 2. Bichio.*

Veritas vñdique modis est inquirenda, *dec. 332. num. 25. Corrado.*

V E R S I O.

Versio pecuniarum in causam dotis, ex quo probata remaneat, *dec. 242. nu. 16. Bichio.*

Versio pecuniarum etiam coniecturis probari potest, *decif. 242. num. 15. Bichio.*

Versio non probatur ex assertionem alicuius, quādo tendit ad ipsius commodum, & interesse, *dec. 166. num. 20. Meltio.*

VIA EXECVTIVA.

Via executiua, quando agi possit contra tertium possessorem, etiam si ageretur actione personali, & existerent alia bona debitoris, *decif. 168. num. 24. amplia procedere, vt numer. 25. Meltio.*

Via executiua benè agi potest stante obligatione Camerali, *decif. 302. num. 1. Celfo.*

Via executiua competit contra tertium possessorem rei litigiosæ, quemadmodum competet contra principalem debitorem, si consideret, *decif. 168. num. 5. Meltio.*

Via executiua datur contra tertium possessorem, tam ratione vitii litigiosi, quam fraudis, *decif. 339. num. 21. Bichio.*

Via executiua agi non potest contra tertium possessorem, data existentia aliorum bonorum in debitore, sed prius agendum est ad rescissionem contractus, *dec. 168. num. 22. Meltio.*

Via executiua competit emptori contra creditores, qui receperunt pretium cum cautione de restituendo prioribus, & potioribus, *decif. 30. num. 44. Corrado.*

in Via executiua potest variari, *decif. 343. num. 22 & 23. Arguelles.*

Via executiua non datur contra tertium possessorem, *dec. 168. nu. 1. & quando secus, num. 3. Meltio.*

Via executiua procedi potest in causis pensionis Prædiorum, & Casalium, *decif. 335. num. 3. Meltio.*

V I C A R I V S.

Vicarium ius nominandi spectet ad eos, quorum Ecclesijs facta est vnio, & quando secus, *dec. 83. nu. 1. Peutingero.*

Vicarij deputatio, quando beneficium est vnium ad quem spectet, *decif. 361. nu. 12. Ghisler.*

Vicarius non potest consentire donationi iuris patronatus ad fauorem extranei sine speciali mandato Episcopi, *dec. 238. num. 2. & 1. Bichio.*

Vicarium eligere, Sede vacante non spectat ad Canonicos vti singulas, sed ad Capitulum Cathedralis, *dec. 347. nu. 8. Meltio.*

Vicarij iurisdictio tribuitur Episcopo non ipsi, *decif. 87. num. 8. Bichio.*

VINCI etiam potest ex non iure actoris, *dec. 351. nu. 19. Bichio.*

VINEA, quod fuerit hæreditaria, probatur, si in eo loco propriam Tutor non habebat, *decif. 297. num. 21. Bichio.*

VIOLATIO sequestri sapit delictum, *dec. 16. num. 4. Peutingero.*

VIR, quando est octogenarius, & habet quod

que uxorem, octogenarius non est aptus ad procreandos filios, *dec. 348. num. 13. Panzirolo.*

Viri duarum sororum inter se dicuntur affines, *decif. 278. num. 15. Peutingero.*

VISITATIONES.

Visitationes Episcopi factæ titulo delegationis Apostolicæ non inferunt pro inducenda obseruantia contraria concordia, *decif. 44. nu. 30. Bichio.*

Visitatio Ordinarij multum facit ad dignoscendam qualitatem, & statum beneficij, *decif. 99. num. 13. Bichio.*

Visitatione concessa, visitationi necessario consecutiuæ, & conexa cõcessa dicuntur, *dec. 344. num. 5. Bichio.*

VITIVM litigiosi non contrahitur vbi primū iudicium actione personali iam fuerat resolutum, secundum verò nondum inceptum actione reali, *dec. 157. num. 10. Meltio.*

Vitium litigiosi contrahitur, quando super dominio causa mouetur, *decif. 157. nu. 3. Meltio.*

VLTIMVS status non attenditur, vbi perfectè constat de anteriori contrario, *decif. 99. num. 18. Bichio.*

VNA eademque res non debet diuerso iure censi, *dec. 291. num. 15. Meltio.*

V N I O.

Vnio siuè facta fuerit accessorie, siuè æquè principaliter probatur per quadragenariam, cum titulo, *decif. 9. nu. 5. Bichio.*

Et loco tituli sufficit fama, & communis reputatio, *ibid. num. 6.*

Vnio à principio potuit esse valida, & tamen cadere sub regula reuocatoria vnionum, *decif. 174. num. 8. Ghislerio.*

Vniones beneficiorum, quando non possint dici, nisi effectuatæ, *decif. 361. num. 8. Ghislerio.*

Vnio excludit vacationem, *dec. 9. num. 3. Bichio.*

Vnio duorum Capitulorum effectuatæ per actus simultaneos factos à Capitulo vtriusque Ecclesiæ, quando non potest immutari per actus separatos deinde gestos, *dec. 37. num. 13. Ghislerio.*

Vnio iustificatur ex enuntiatiuis antiquissimis, quamuis vnionem explicitè non expriment, sed ex eis virtualiter resultet, *decif. 152. num. 2. Bichio.*

Vnio probatur ex deputationibus Rectorum, factis pro tempore, maxime si fuerunt effectum sortitæ, *decif. 152. num. 5. & 6. Bichio.*

Vnio non potest fieri malse distributionum, sed singulis præbendis, *dec. 351. num. 7. Bichio.*

Vnio facta æquè principaliter, probatur per solam quadragenariam cum bona fide etiam sine titulo, & quare, *decif. 9. num. 23. & 24. Bichio.*

Vnio duorum Capitulorum immutatur per actus separatim gestos à Canonicis vnus Capituli tantum, dum non constat adfuisse animum illam immutandi, *decif. 37. num. 16. Ghislerio.*

Vnio probatur per tolerantiam Episcoporum, qui non permitterent, quod Ecclesiæ decisset proprius Rector, nisi alteri vnita fuisset, *decif. 9. num. 5. Bichio.*

Vnionis facta ob tenuitatem reddituum corruit

rui, si d. tenuitate non obstante beneficium fuit ab aliquo acceptatum, *decif. 174. num. 9. Ghislerio.*

Vnio ubi non agitur principaliter pro illius canonizatione, sed ad alium effectum, leuioribus probationibus iustificatur, *dec. 48. num. 11. amplia vt num. 12. Cerro.*

Vnio Parochialis non excinditur per assignationem, seu applicationem fructuum retenta congrua pro Vicario, *decif. 334. num. 9. Celso.*

Vnio vt fieri possit non consideratur respectu Clericorum, seu Canonorum Ecclesie, sed ipsiusmet Ecclesie, *decif. 275. nu. 7. Bichio.*

Vnio beneficii, quamuis non detur instrumentum super ea confectum, ex quibus tamen iustificari possit, *dec. 48. num. 5. 6. 7. 9. & 10. Cerro.*

Vnio probatur ex Visitationibus factis cum assertionem, quod huiusmodi Ecclesie collatio spectet ad Ecclesiam, cui fuit facta vnio, *decif. 152. num. 9. amplia vt num. 10. Bichio.*

Vnio continet coniunctionem duarum Ecclesiarum, *dec. 37. num. 1. Ghislerio.*

Vnio per Episcopum quomodo fieri debeat, *decif. 90. num. 9. & supra num. 3. Meltio.*

per Vnionem primae speciei, non autem tertiae communicantur Ecclesie vnite omnes honores, & priuilegia illius Ecclesie, cui fuit facta vnio, *decif. 37. num. 2. Ghislerio.*

Vnio, vt fiat ex causa necessaria sufficit necessitas moralis respectu Ecclesie non personarum, *decif. 174. num. 2. Ghislerio.*

Vnio probatur ex antiquissimis enuntiatiuis, maxime si illae emanauerint a personis intercessatis, *decif. 152. nu. 3. Bichio.*

Vnio non probatur per possessionem quadragenariam, sed requirit immemorabilem, *dec. 9. nu. 20. Bichio.*

Vnio satis probatur per enuntiatiuas antiquissimas ultra centum annos, *dec. 9. nu. 8. Bichio.*

Vnio, quando dicatur integre, & valide facta, *decif. 361. nu. 1. Ghislerio.*

Vnio ex quibus actibus conuincatur, *decif. 152. num. 3. Bichio.*

Vnio trãsfert omnia iura beneficii vniti ad beneficium, cui fuit facta vnio, *dec. 31. num. 17. Arguelles.*

Vnio beneficii est specificè exprimentenda, *decif. 253. num. 11. Corrado.*

Vnio est species alienationis, *decif. 275. num. 6. Bichio.*

Vnio in dubio semper præsuntur facta æquè, & principaliter, *decif. 353. nu. 10. Celso.*

Vnio de pluribus beneficiis facta, & indiuidua, & si corrui in aliquibus, corrui etiam in alijs, *decif. 174. num. 12. Ghislerio.*

Vnio tendit in praeiudicium collationis Ordinarii, *dec. 9. nu. 3. Bichio.*

per Vnionem Capituli cum Ecclesia Cathedrali, an, & quando negotia vtriusque respicientia interesse commune, seu particulare simul, vel separatim pertractari debeant, *decif. 37. n. 6. Ghislerio.*

Vnionis necessitatem probare tenetur, qui in vnione se fundat, *decif. 174. num. 3. Ghislerio.*

Vnio Beneficii ex quibus probata remaneat,

decifione 152. numero 1. Bichio.

Vnio executioni demandata per cursum temporis præsuntur valida, *dec. 334. nu. 7. Celso.* in Vnionibus negotia vniuersalia, & non particularia communicantur, *dec. 361. num. 11. Ghislerio.*

Vnio confirmata à Papa, vna cum insertionem, dictæ vnionis, est seruanda, *decif. 361. num. 2. Ghislerio.*

Vnio probatur per possessionem quadragenariam, quando cum quadragenaria concurrat titulus saltem præsumptus ex publica voce, & fama, & alijs adminiculis, *decif. 9. numer. 28. Bichio.*

Vnio quod fuerit effectuatà, probari potest ex sententia desuper lata, *dec. 361. nu. 3. Ghislerio.*

Vnio beneficii facta ad vitam Rectoris tunc viuentis, excludit, quod antea dictum beneficium fuerit vnitum, *decif. 9. num. 6. Contra num. 18. Bichio.*

Vnio extincta non probatur per quadragenariam, sed requirit immemorabilem, *decif. 9 numer. 22. Bichio.*

Vnio quando dicatur redacta ad tertiam speciem, *dec. 37. nu. 5. Ghislerio.*

Vnio duorum Capitulorum an immutetur per actus gestos à solis Canonicis vnus Capitali circa illius tantum interesse, *decif. 37. num. 12. Ghislerio.*

VNIVERSALITAS verborum comprahendit etiam ea, quae alias non comprahenderet, & nihil excipit, vel reseruat, *decif. 54. nu. 10. Ghislerio.*

VNIVERSITAS non recipit damnum ex gestis vigore mandati procurator facti à quibusdam particularibus tamquam iudicis, & electis, *dec. 303. nu. 3. Bichio.*

Vniuersitas si competere sibi dicat ius patronatus qualiter illud probare teneatur, & quid si sit parua, *decif. 367. num. 1. Pentinger.*

V O C A T I O.

Vocatio mintis dilecti arguat ne vocationem magis dilecti, *decif. 160. numer. 18. Verospio.*

Vocatio ex propria persona non praeiudicat quidquid ab eius Patre gestum fuerit, *dec. 363. nu. 39. Corrado.*

Vocatio successorum facta per clausulam, & successoribus quibuscumque, censetur restricta post deficientiam descendendum, ceterorumque agnatorum, *dec. 160. nu. 5. Verospio.*

Vocatio ubi ab initio restricta fuit ad certas personas non potest fieri extensio ad alias, *dec. 7. num. 43. Cerro.*

ex Vocatione filiorum facta expressè ordine successiuo non infertur Testatorem de eodè ordine cogitasse in substitutione, dum id nō expressit, *decif. 1. nu. 88. Contra num. 90. & 92. Arguelles.*

Vocatio ad fideicommissum, aut fiat in numero singulari, vel plurali, nihil differt, *decif. 1. num. 30. Arguelles.*

Vocati per nomen collectiuum, sibi, nominatim vocati censentur, *dec. 162. nu. 18. Celso.*

Vocati nomine proprio censentur magis dilecti quam vocati nomine collectiuo, *dec. 1. nu. 91. Arguelles.*

Vocatus in casum alienationis possit ne statim vendicare bona non expectata morte alienantis, *decif. 313. num. 19. Corrado.*

VOCIS virtutem, qui nescit barbarus est, cui loquitur, *decif. 136. num. 1. Corrado.*

VOLUNTAS.

Voluntas testatoris declaratur non rite examinatos, cum etiam vnicui, & singulares sufficiant, *dec. 350. num. 4. Cerro.*

Voluntas ubi est clara non est ad coniecturas recurrendum, *dec. 281. num. 9. Pentingero.*

Voluntati testatoris inherendum est, qualiscunque illa sit, *dec. 84. num. 14. Meltio.*

Voluntas regulari debet à potestate, & capacitate, *decif. 291. num. 17. Meltio.*

Voluntas Testatoris ad vnguenti seruari debet, *dec. 296. num. 6. Pentingero.*

Voluntas contrahentium qualis fuerit de tempore contractus celebrati iuxta formam instrumenti facendi declaratur per instrumentum postea factum, *dec. 79. num. 2. Cerro.*

Voluntas partis, & iudicis colligitur ex citatione, & decreto, *decif. 103. num. 1. Pentingero.*

Voluntas testatoris ex coniecturis elicitur, *decif. 72. num. 7. Ghislerio.*

Voluntas declaratur etiam per actum nullum, *decif. 318. num. 33. Arguelles.*

Voluntas codicillatis potest etiam sine scriptura probari, sed cum depositione Parochi, & duorum testium, *decif. 349. num. 26. Arguelles.*

Voluntas donatoris, recipit declarationem ab eius potestate, *dec. 158. num. 10. Verospio.*

Voluntas Papæ derogandi alicui dispositioni resoluit si in breue inseratur illa dispositio, *decif. 93. num. 14. Meltio.*

Voluntatem testatoris seruare nihil est æquius, *decif. 84. num. 15. Bichio.*

Voluntas Testatoris primum locum obtinere debet, *dec. 142. num. 53. Meltio.*

Voluntas à potestate regulatur, *dec. 50. num. 20. Verospio.*

Voluntatis coniectura deferatur arbitrio iudicis, *decif. 77. num. 50. Arguelles.*

Voluntas contrahentis desumenda est ab ordine scripturæ, *dec. 1. num. 12. Arguelles.*

Voluntas Testatoris probatur coniecturis, & demonstrationibus, & duæ tantum sufficiunt, *decif. 350. num. 2. Cerro.*

Voluntas Testatoris excludentis monasterium, non odio religionis, omnino seruari debet, *decif. 313. num. 16. Corrado.*

Voluntas Principis æquiparatur casui fortuito, *decif. 339. num. 2. Verospio.*

Voluntas Testatoris quando est clara, nullo modo est immutanda sub prætextu obseruantie, *decif. 296. num. 7. Pentingero.*

Voluntas Patris inter liberos probatur duobus testibus, *decif. 103. num. 18. Bichio.*

Voluntas tacita ex coniecturis elicitur, *d. 315. n. 9.*

Voluntates contrahentium ita semper interpretari debent, vt repugnata, & contrarietas euitetur, *decif. 2. num. 13. Bichio.*

Voluntas testatoris ubi constat seruari debet, nec est locus interpretationi *decif. 304. num. 17. Arguelles.*

Voluntas vltima ubi est dubia potest coram

Part. X. Reten.

duobus testibus declarari, secus si sit clara, *dec. 61. num. 4. Cerro.*

Voluntatis vltimæ Declaratio, quæ suapte natura est clara easdem solemnitates, ac testes requirit, vt noua dispositio, *ibidem.*

Voluntas Testatoris non elicitur à statuto ab intestato disponentis, *dec. 123. num. 20. Verospio.*

V S V R A E.

Vsura non cadit in legato alternatiuo, *decif. 42. num. 36. Bichio.*

Vsuræ suspicio cessat ubi cessat respectus ad mortem, *decif. 42. num. 29. Bichio.*

Vsuræ natura est multiplicare obligationes, non alternare, *dec. 42. num. 37. Bichio.*

Vsuræ dotales ubi ad certum tempus limitatæ sunt ad rationem tanti pro centenario post dictum tempus debentur ad rationem statuti loci, *decif. 39. num. 8. Verospio.*

Vsuræ dotales ex redditibus fideicommissi exigendæ sunt, non autem ex proprietate bonorum distrahendæ, *dec. 39. num. 7. Verospio.*

VSVRPATIO Iurispatr. præsumitur in personis potentibus, *decif. 321. num. 19. Meltio.*

V S V S.

Vsus testatoris magis attenditur, quam communis, *decif. 77. num. 31. Arguelles.*

Vsus loquendi testatoris non potest desumi ab instrumento, cum verba instrumenti sint Notarij non contrahentium, *dec. 350. num. 9. Cerro.*

Vsus, & consuetudo testatoris præualet proprietati verborum, *dec. 77. num. 30. Arguelles.*

Vsus testatoris in locando attendendus est, *decif. 304. num. 6. Arguelles.*

Vsui testatoris, non autem verborum denominationibus inherendum est, *dec. 304. num. 4. Arguelles.*

Vsus loquendi congruam importat interpretationem, quæ etiam proprietati verborum præfertur, *decif. 135. num. 4. Corrado.*

Vsus particularis loquendi Testatoris operatur, vt testamentaria dispositio alias æquiuoca, & erronea iuxta eius formam, omnimodam recipiat interpretationem, *decif. 310. num. 8. Cerro.*

Vsus loquendi præualet omni regulæ, ac omni constitutioni, *decif. 135. num. 5. Corrado.*

Vsus, & obseruantia sub certa forma contrahendi hypothecam inducit, *dec. 313. num. 5. Corrado.*

Vsus loquendi, & vtendi in testatore attenditur *decif. 77. num. 28. & seq. Arguelles.*

VSVFRVCTVARIVS.

Vsufuctuarius debet præstare cautionem de vtendo, & fruendo arbitrio boni viri, *dec. 290. num. 14. Cerro.*

Et quid si super nullitate, & intelligentia, d. vsufuctus disputatur, *ibidem num. 15.*

Vsufuctuarius totius hæreditatis tenetur præstare patientiam, vt aliqua ex bonis hæreditarijs vendantur pro satisfactione creditorum quatenus vrgeant, & quare, *decif. 146. num. 23. & 24. Ghislerio.*

Vsufuctuarius non priuatur vsufuctu ob cautionem non præstitam, sed satis est, quod fuerit adstrictus ad illam præstādā, *dec. 290. num. 16. Cerro.*

Vusufructuario alicuius negotij declarante, se illud amplius administrare nolle, ut proprietarius idem negotium administrare possit iudex providere debet, *decis. 96. num. 1. Pentingero.*

Vusufructus omnium bonorum relictus vxori, intelligitur perfoluto prius xere alieno, *decis. 329. num. 19. Cerro.*

Vusufructus assignatur quoad proprietatem loco pretij, *decis. 192. nu. 17. Corrado.*

Vusufructu legato proprietatis absque caducitatis incurfu legataria assignari non potest, *decis. 123. num. 5. Verospio.*

Vusufructus relictus matri contemplatione cohabitationis cum filio expirat, si filius moriatur, *decis. 344. num. 15.*

Vusufructus relictus matri facta mentione, quod cohabitaret cum filio, quando ob illius mortem non expiret, *dec. 349. nu. 16. 17. & 19. Cerro.*

Vusufructus reuertitur ad proprietarium ipso iure post mortem usufructuarij, *dec. 192. nu. 16. Corrado.*

Vusufructus filiorum secundo viro prohibitus ad sustinendam dispositionis validitatem, censetur prohibitus, *dec. 305. num. 11. Corrado.*

Vusufructus integre hereditatis vxori relictus existentibus filiis, restringitur ad alimenta, *dec. 290. nu. 3. & quando secus, num. 4. Cerro.*

Vusufructus relictus cum onere communicandi & insimul habitandi, debetur etiam si non cohabitaret stante iusta causa, *decis. 146. nu. 25. Gbiflerio.*

Vusufructus quando est relictus vxori, donec viduitatem seruauerit, non tenetur prestare cautionem Mutianam, *dec. 329. num. 16. Cerro.*

Vusufructus omnium bonorum alicui relictus intelligitur de omnibus bonis, quæ ad Testatorem spectant, *decis. 329. num. 1. Cerro.*

Vusufructum ubi quis sibi reseruat, & transfert dominium, dicitur tacite transferre possessionem Civilem, quæ illi adheret, *dec. 316. num. 3. Meltio.*

Vusufructus relictus vxori existentibus filiis, restringitur ad alimenta, *dec. 192. nu. 26. Corrado.* Et quid si vxor fuisset etiam liberata à consecratione inuentarij, & redditione rationis, *decis. 192. nu. 27. Corrado.*

Vusufructus omnium, & singulorum bonorum ac vniuersæ hereditatis vxori relictus etiam existentibus filiis, non restringitur ad alimenta, *decis. 290. num. 6. Cerro.*

Vusufructus omnium bonorum vxori relictus, existentibus filiis, an ultra alimenta, ad solam præheminentiam in domo restringi possit, *dec. 290. nu. 7. Cerro.*

Vusufructus vxori relictus, dummodò conuixerit, & cohabitauerit cum filio, secuta mor-

te ipsius filij usufructus censetur extinctus, *decis. 290. num. 17. Cerro.*

Vusufructus reservatio super alio prædio, habetur loco fictæ traditionis illius, ad instar precarij, *dec. 316. num. 2. Meltio.*

Vusufructus integre hereditatis vxori relictus existentibus filiis, quando non dici possit restrictus ad sola alimenta, *dec. 290. num. 5. Corrado.*

Vusufructus ad vitam relictum non extinguitur nisi cum morte illius, cui relictum fuit, *decis. 349. nu. 18. Arguelles.*

Vusufructus vxori relictus cum onere cohabitandi cum filio, an, & quando censetur extinctus secuto obitu ipsius filij, *dec. 290. nu. 19. Cerro.*

Vusufructus bonorum filiis relictorum Patri prohiberi potest, *dec. 305. num. 9. Corrado.*

V T I L I T A S.

Vtilitas Ecclesiæ in noua concessione emphiteusis, debet esse euidens, *dec. 165. num. 22. Gbiflerio.*

Amplia, quod debeat esse certa, & indubitata, ita ut dubia non suffragetur, *ibidem nu. 23.*

Vtilitas Ecclesiæ in alienatione bonorum illius non probatur ex sola partium assertionibus, *decis. 336. nu. 22. Corrado.*

Vtilitas pro validitate alienationis bonorum Ecclesiæ, non iustificatur ex assignatione rei æqualis valoris, *dec. 336. nu. 19. Corrado.*

Vtilitas Monasterij in re conducta, quando præsumatur adfuisse, *dec. 181. nu. 22. Verospio.*

V X O R.

Vxor non excluditur à beneficio auth. præterea, *C. unde vir, & vxor propter legatum*, sed illud in quartam imputare debet, *dec. 122. nu. 4. Verospio.*

Vxor bene potest retinere bona viri, quæ penes se reperiebantur ex auctoritate iudicis, & iure optionis iudicialis, *decis. 292. nu. 13. Pentingero.*

in Vxorem promittens aliquam ducere, tenetur seruare, *de. 19. num. 31. Meltio.*

Vxori non licet duos habere viros, *decis. 214. nu. 6. Meltio.*

Vxor instituta in usufructu an tantum usufructuaria vel etiam proprietaria eius vita durante dicatur, *decis. 179. num. 10. & supra nu. 8 & 9. Bichio.*

Vxorem secundum virum contemplasse in ipsius filiorum institutione, maior non dari potest probatio, quam illa, quæ ex eius ore processit, *decis. 305. num. 23. Corrado.*

Vxor potest ex mera sua liberalitate legare marito fructus suorum prædiorum, *de. 42. nu. 22. Bichio.*

Vxor, & maritus simul vendentes, & pretium recipientes, non omnes, sed maritus solus pretium recepisse præsumitur, *dec. 239. nu. 9. Corrado.*

INDEX DECLARATIONVM DIVERSORVM CAPITVLORVM VARIARVM CONSTITVTIONVM,

Regularum Cancellariæ, Legum, Statutorum, Decisionum,
& Doctorum, quæ in hoc Volumine continentur.

CIRCA DIVERSA CAPITVLA.

Eodi cap. 28. declaratur, *decif. 136. num. 11. Corrado.*

Clementina *Auditor* de rescriptis habet locum, solum in Auditoribus Romanæ Curiae, *decif. 238. na. 9. Bichio.*

Dispositio *Extraneantis Ambitiosa* de rebus Eccles. non alienan. non habet locum in locatione Casalium existentium in Urbis districtu, *decif. 219. num. 6. intellige, vt nam. seq. Corrado.*

Text. in cap. cum Eccles. de appell. procedit etiam, in causis, in quibus agitur de interesse Mensæ Episcopalis, *dec. 36. nam. 14. Ghislerio.*

Cap. nuper de decimis, tamquam conciliare specificam, & indiuiduam derogationem requirit, *decif. 212. num. 12. Cerro.*

Cap. nuper de Decimis, ut conciliare specialem derogationem requirit, *decif. 22. num. 4. Verosplio.*

Cap. 2. ut lit. pend. in 6. quando non obstat possessori prouiso ab inferiori collatore, *decif. 57. num. 37. Bichio.*

Text. in cap. auaritia de elect. in 6. procedit tam in dignitatibus, quam in alijs beneficijs, *dec. 184. num. 2. Bichio.*

CIRCA CONSTITVTIONES PAPALES.

Constitutio Pauli V. sel. record. emanata ad fauorem Ciuium Ferrariensium circa concessiones decimarum, qualiter sit intelligenda, *dec. 97. num. 12. Cerro.*

Bulla Pij IV. contra illegitimos non afficit legitimos ante editionem eiusdem Bullæ, *dec. 41. num. 41. Corrado.*

Bulla contra illegitimos exceptit legitimationes tunc effectum sortitas, ac ius in re consecutas, *dec. 41. num. 42. Corrado.*

Bulla Pij V. in Bullar Constit. 33. in §. 7. qualiter intelligatur, *decif. 105. num. 6. Celso.*

Pius V. in eius Constitutione sub datum 3. Kal. Maij 1566. *decif. 101. num. 20. Corrado.*

Non addidit nouas qualitates Societati IESV, sed solum illas explicauit, *ibid.*

Bulla Urbani VIII. §. 1. incip. *Humane salutis auctor* in §. 2. quid disponat explicatur, *decif. 46. num. 21. Meltio.*

CIRCA CONCILIVM TRIDENTINVM.

Concil. Trident. requirens in dignitatibus Cathedralibus doctoratū alicuius publicæ vniuersitatis procedat, *decif. 271. num. 7. & sup. num. 5. & seq. Pentingero.*

Concilium Tridentinum sess. 24. de reformat.

cap. 18. prohibet appellationem suspensiuam à relatione examinatorum in beneficijs parochialibus, secus in non curatis, *decif. 155. num. 3. Bichio.*

Concil. Trident. sess. 24. de reformat. cap. 12. declaratur, *dec. 204. num. 9. 12. 13. 14. & seqq. Ghislerio.*

Concil. Trident. sess. 24. cap. 20. de reform. non intrat in causa prophana, & ita sepius tenuit Rota, *dec. 35. num. 4. 19. & 25. contra, nu. 20. 23. & 28. Arguelles.*

Conc. Tride. sess. 24. de reform. c. 20. non derogat concordijs à Sede Apostolica confirmatis, *dec. 44. num. 31. Bichio.*

Conc. Trident. sess. 25. de reform. cap. 9. intelligendum est, dumtaxat de iure eligendi in ipso iure patronatus, & eius vigore competente, *dec. 31. num. 19. Arguelles.*

Concilium Tridentinum sess. 25. cap. 20. de reform. non habet locum in prophanis, *dec. 161. num. 3. Cerro.*

Concil. Trident. sess. 24. de reformat. in quibus terminis procedat, *dec. 94. num. 5. & 6. Arguell. de iure eligendi in ipso iure patronatus, & eius vigore competente, Conc. Trid. sess. 25. de reform. cap. 9. intelligendum est dumtaxat, decif. 31. num. 19. Arguelles.*

Conc. Trid. sess. 25. de reform. cap. 9. non procedit in vnionibus, quæ ante celebrationem, ipsius Concilij suum effectum sortitæ fuerūt, *dec. 31. num. 18. Arguelles.*

Concil. Trid. sess. 25. de reform. cap. 9. in quibus terminis procedat, declaratur, *dec. 31. num. 15. Arguelles.*

CIRCA REGVLAS CANCELLARIAE.

Regula Cancellariæ 9. reservatoria mensium ostenditur quid disponat eo ipso, quod nomina propria mensium designat, *dec. 49. num. 34. Pentingero.*

Regula 2. Cancellariæ, hodie 3. quæ beneficia referuet, *dec. 115. num. 13. Ghislerio.*

Regula Cancellariæ 2. hodie 3. non habet locū in dignitatibus non reservatis, *dec. 25. num. 13. Ghislerio.*

Regula quarta Cancellariæ reservat vnam dignitatem tantum scilicet maiorem, vel duas si sunt æque maiores, *dec. 95. num. 4. Bichio.*

Vnde ad hoc, ut dignitas cadat sub regula, concludenter probandum est, quod sit maior vel æque maior, *ibidem, num. 5.*

Reg. 4. Canc. declaratur, *dec. 99. num. 26. & 27. Bich.*

Regula

Regula 20. Cancellarię de fidiomate habet locum etiam in institutionibus, collationibus, ac alijs prouisionibus, *dec. 136. num. 8. Corrado.*
Regula Cancellarię 20. de infirmis habet locum etiam in resignationibus factis extra curiam, *dec. 184. num. 24. Peutingero.*

Regula reuocatoria vnionum san. mem. Urbani VIII. comprehendit vniones factas ex causa minus necessaria effectum tamen non sortitas, *dec. 174. num. 1. Ghislerio.*

Regula reuocatoria vnionum vt non operetur, satis est vnionem fuisse in parte effectuatam, *dec. 361. num. 4. Ghislerio.*

Regula Cancellarię referuatoria mensium propter pregnantiam verborum comprehendit etiam beneficia Religionis Hierosolymitanę, *dec. 57. num. 32. Bichio.*

Regula referuatoria mensium non comprehenditur sub indultis Religionis Hierosolymitanę, *dec. 57. num. 33. Bichio.*

Regula Cancellarię de infirmis non comprehendit translationes pensionis quamuis factas in articulo mortis, *dec. 307. num. 12. Peutingero.*

CIRCA DIVERSAS LEGES.

Leg. Curabit, C. de action. empt. Domino rei venditę fructus attribuit, donec ei integre pretium solvatur, dec. 366. num. 1. Verospio.

Leg. Curabit, C. de action. empt. ad cuius fauorem declaratur intrare, ibidem. num. 3.

Leg. Curabit C. de action. empt. an habeat etiam locum in casu, quo pretium remanet emptoris pro asecuratione, ibidem, nu. 4. & 5. & 7.

Aequitas, l. Curabit, C. de action. empt. militat solum fauore Domini venditoris, non autę tertij, dec. 158. num. 3. Verospio.

Dispositio l. hac æditali facta fuit ad effectum obuiandi machinationes, & industrias, quę in fraudem ipsius legis fieri consueuerunt, dec. 305. num. 4. Corrado.

Dispositio text. in l. de his ff. de transact. habet locum in quocumque fideicommissio siue purificato, siue purificando, dec. 69. numer. 7. Peutingero.

Legis hac æditalis materia C. de secundis nuptijs difficilis est probationis, & ideo admittit coniecturas, & pręsumptiones, dec. 305. num. 1. Corrado.

Dispositio l. hac æditalis C. de secundis nuptijs procedit etiam si Viãtricus non fuerit institutus, sed tantummodò proprijs filijs substitutus, dec. 326. num. 4. Cerro.

Text. in l. hac æditali C. de secundis nuptijs, & in auth. de nupt. §. optimę collat. 4. in quibus terminis procedant, dec. 326. num. 9. & 11. Cerro
Text. in l. more Roman. ff. de ferijs declaratur, dec. 76. num. 5. & supra num. 3. Celfo.

Text. in l. pater filium, §. fundum, ff. de leg. 3. quid determinet, dec. 368. num. 32. Panziolo.

Remedium Auth. res quę est subsidiarium, dec. 318. num. 47. Arguelles.

Auth. res quę C. com. de leg. quę habet locum nedum in constitutione dotis, sed etiam in restitutione ipsius dotis, decif. 33. numer. 2. Melsio.

Auth. res, quę C. com. de legatis est iuris communis correctoria, dec. 318. num. 47. Arguelles.

Auth. res quę C. communia de legatis est remedium subsidiarium, decif. 33. num. 3. Melsio.

Dispositio vig. auth. res quę non excluditur per prohibitionem, testatoris, decif. 318. n. 48. Arguelles.

Text. in l. si per imprudentiam ff. de cui. quam euictionem comprahendat, decif. 81. num. 9. Melsio.

l. vindicantem ff. de euictionibus quando procedat declaratur, dec. 30. num. 40.

Text. in l. 3. §. si emancipatus il. ff. de de bon. poss. contra rab. declaratur. decif. 285. num. 4. Peutingero.

Remed. l. fin. C. de ædict. D. Adr. toll. datur fideicommissario etiam contra tertium ab hærede grauato causam habente, dec. 116. num. 9. Ghislerio.

CIRCA VARIAS LEGES.

Statutum Bononiense prohibens retentionem ex quouis quasito colore alteri, qui non sit hæres, comprehendit etiam colorem, & causam legitimam, dec. 88. num. 26. quando secus, num. 27. Bichio.

Statutum Bonon. in tit. de contr. cum min. & fil. fam. in viridi obieruantia firmatur, dec. 40. num. 13. Verospio.

Statutum Bononiense lib. 2. §. Statuimus rubr. quod nullus occupet possessionem rei hæreditarię sub certa poena non comprehendit hæredem ex testamento, vel ab intestato, decif. 88. num. 15. Bichio.

Statutum Bononiense requirens registrationem instrumentorum, dicitur abisse in defuetudinem, dec. 197. num. 3. Peutingero.

Statutum Ciuitatis Bononię lib. 2. rubr. quod nullus occupet locum rei hæreditarię quādo procedat, decif. 165. num. 1. Bichio.

Statutum Ianuz sub rubr. de testamentis solum numerum quinque testium exposcit in illis, decif. 231. num. 4. Corrado.

Statutum Urbis lib. 1. cap. 85. tribuit executionem paratam instrumentis dotalibus contra bona expresse, vel tacite hypothecata quamuis penes tertios existentia, decif. 21. nu. 4. Verospio.

Statutum Urbis lib. 1. cap. 137. declaratur, decif. 188. num. 1. 6. & per totam decif. Verospio.

Statutum Urbis lib. 1. cap. 142. licet loquatur de solis filijs, tamen habet etiam locum in alijs consanguineis, dec. 7. num. 13. Cerro.

Statutum Urbis lib. 1. cap. 149. loquitur de vera, & propria donatione, nec renunciationem factam propter dotem comprahendit, decif. 331. num. 5. Peutingero.

CIRCA NONNVLLAS DECISIONES.

Rota apud Crescentium decif. 5. de testament. declaratur, decif. 349. num. 12. Arguelles.

Duran. decif. 33, num. fin. declaratur, dec. 35. n. 35. Arguelles.

Ludouif. dec. 11. coram san. me. Greg. XV. quo casu loquatur, dec. 105. num. 4.

Rota coram san. memor. Greg. decif. 464. sub num.

num. 19. declaratur, *dec. 7. num. 62. Cerro.*
 Verall. *decif. 314. num. 3. par. 2. & alia decisio-*
nes, quo casu loquantur, dec. 362. num. 8.
Cerro.

Decisio 505. par. 2. rec. num. 3. declaratur, *decif.*
348. num. 14. Arguelles.

Rot. *decif. 115. p. 6. recent. declaratur in quibus*
terminis procedat, dec. 32. num. 21. Ghislerio.

Decif. 223. impress. penes Farinacc. post 2. tom.
 Consil. declaratur, *dec. 105. num. 5. Celso.*

Decisio in Causa Corduben. Dimidiæ portionis
 coram Chiroga qualiter intelligenda, *dec. 360*
nu. 22. & 23. Cerro.

Rota in Interamnen. fideicom. 10. Februarij
 1642. coram bon. memor. Dunogetto decla-
 ratur, *decif. 142. num. 27. Meltio.*

Decisio in causa Romana de Bombellis 13. Maij
 1613. coram Cardinali Sacrato in quibus ter-
 minis loquatur, *decif. 45. num. 38. Pentingero.*

CIRCA DIVERSOS DOCTORES.

Azor. instit. moral. par. 2. lib. 9. cap. 11. §. quintū
 priuilegium declaratur, & eius praxis quan-
 do sit recipienda, *decif. 56. num. 10. Bichio*

Butr. in cap. cum nostris num. 19. de concessio-
 præben, *decif. 119. nu. 24. & sup. num. 15. Pen-*
tingero

Bart. in l. 3. §. ex pluribus 4. num. 4. ff. de acquir.
 rer. poss. quando procedat, *decif. 365. numer. 9.*
Arguelles

Castill. contr. lib. 2. cap. 23. num. 44. declaratur,
decif. 1. num. 24. Arguelles

Castren. l. 3. §. ex pluribus 4. ff. de acquir. rerum
 poss. declaratur *decif. 365. num. 8. Arguelles*

Castrenf. consil. 104. lib. primo latè declaratur, *de-*
cif. 151. num. 1. 5. & seqq. Celso

Franch. *decif. 169. loquitur in terminis fideicom*

missi simplicis, & non primogenituræ, *decif.*
358. num. 8. Panzirolo

Fufarius diligentia laudatur, *decif. 315. numer. 4.*
Arguelles

Grammatici votum 14. super subornatione
 testium in Regno fuit potius à Rota per iocum
 allegatum, quàm approbatum, *decif. 51*
num. 32. Arguelles

Grammaticus voto 14. num. 11. & 12. super
 subornatione testium in Regno Neapolitano
 à Rota reprobatum, *dec. 51. nu. 28. Arguelles*

Menoch. consil. 367. num. 18. & 19. in quibus
 terminis loquatur, *dec. 285. nu. 5. Pentingero*

Oldrad. consil. 18 num. 2. declaratur, *decif. 348*
num. 16. Arguelles

Consil. Oldradi 21. quando procedat, & quan-
 do non, *decif. 72. num. 6. & seqq. iuncto numer. 8.*
Ghislerio

Oldrad. consil. 21. procedit quando conditio fuit
 appositæ vni personæ tantum, & non habet
 tractum successuum ad alios, *decif. 142. nu. 8.*
Meltio

à Consil. Oldrad. 21. passim receditur, quando
 extant coniecturæ suadentes Testatorem pu-
 rum, & absolutum fideicommissum omni
 casu inducere voluisse, *dec. 142. nu. 5. Meltio.*

Redoan. in tract. de rebus Eccles. non alienand.
 quæst. 63. num. 11. qualiter sit intelligendus,
decif. 97. num. 3. Cerro.

Peregr. *decif. 51. lib. 5. loquitur in casu, quo ra-*
tio conseruandi bona in familia in casu deli-
cti non erat restricta ad illum tantum casum,
dec. 358. num. 25. Panzirolo.

Peregr. consil. 38. num. 6. lib. 5. vers. non etiam
 obstat, declaratur, *decif. 1. num. 31. Arguellos.*

Riminald. Iun. consil. 600. declaratur in quibus
 terminis procedat, *decif. 43. nu. 22.*

R O M Æ,
 Ex Typographia Reuerendæ Cameræ Apostolicæ:
 M. DC. LXVI.

Superiorum permisso, & Priuilegio.

